II - INTRODUCERE

Au trecut 30 de ani de la apariţia primului dicţionar medical în limba română (*Dicţionar medical*, vol. I, II, 1467 pagini, *Editura Medicală*, Bucureşti, 1969), rezultat al colaborării unui colectiv alcătuit din 32 de redactori şi 61 de autori. Calitatea dicţionarului a fost pe măsura valorii profesionale a grupului, dar din păcate, această operă, unică în literatura medicală românească, a rămas la prima ediţie, deşi în ultima frază a *Cuvântului înainte* era formulată speranţa continuităţii, prin referire la *"viitoarele ediţii"*. S-a pierdut astfel o şansă unică, deoarece numai ediţiile succesive reprezintă garanţia de viaţă lungă a unui dicţionar, prin perfecţionarea acestuia şi prin menţinerea în sincronism cu evoluţia terminologiei medicale. Toate dicţionarele importante s-au impus definitiv numai după mai multe ediţii, ca să ne referim la cele de circulaţie internaţională: în limba engleză *Dorland's Illustrated Medical Dictionary* (ediţia a 28-a, 1994), *Stedman's Medical Dictionary* (ediţia a 26-a, 1996), *Taber's Cyclopedic Medical Dictionary* (ediţia a 18-a, 1997) iar în franceză *Dictionnaire de termes de Médecine Garnier Delamare* (ediţia a 24-a, 1995) *Dictionnaire de Médecine Flammarion* (6 ediţii şi 6 tiraje, începând cu anul 1975). De altfel, tot prin ediţii succesive s-au consacrat şi tratatele din diferite domenii ale medicinii. La noi, această tradiţie nu există.

În prezent, câmpul lexical din diferitele domenii ale medicinii este imens: peste 200 000 de termeni (un inventar exhaustiv nu este posibil), la care se adaugă neîncetat neologismele, îndeosebi cele din biologia moleculară, generatoare majoră în clarificarea proceselor patogenetice, în progresele mijloacelor de diagnostic şi terapie, care conturează tot mai net bazele medicinii moleculare. Totodată, există o criză a limbajului medical, semnalată încă de la începutul secolului al XX-lea şi caracterizată prin imprecizia unor termeni, abundenţa sinonimelor, excesul de eponime etc. Dar cea mai mare dificultate este generată de însăşi evoluţia gândirii medicale, aflată, îndeosebi în ultimele decenii, într-o transformare profundă şi continuă. Limbajul, ca expresie a acestei gândiri, evoluează mai lent, pe lângă faptul că uneori concepte abia conturate îşi află prematur, sub presiunea unor autori perseverenţi sau cu audienţă, materializarea în cuvinte care poartă defectele unor concepte imature. Alteori, se confruntă moduri de gândire diferite şi din acest punct de vedere situaţia cea mai critică se manifestă în cazul nosografiei din Psihiatrie. O comparaţie între clasificarea americană elaborată de *American Psychiatric Association* sub sigla *DSM-IV* (*Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders*, ed. a IV-a) şi cea publicată de OMS, denumită *ICD-10* (*The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders. Clinical descriptions and diagnostic guidelinnes*) este edificatoare. De altfel, în ansamblul lor, denumirile bolilor reprezintă una din zonele critice ale terminologiei, după cum se constată şi în prefaţa celei de a III-a ediţii, din 1997, a *Stedman's Concise Medical Dictionary: "For instance, the naming of diseases is utterly chaotic, the product of a largely spontaneous evolution over the past 25 centuries"*. (op. cit., p. VI). Ca o reacţie necesară, au apărut numeroase comitete de nomenclatură sau de terminologie care, pe lângă o serie de clarificări, din cauza susţinerii unor concepte proprii, uneori în opoziţie cu cele deja consacrate, pot genera noi complicaţii terminologice. Un aspect particular îl reprezintă reacţiile înregistrate în *Franţa* împotriva expansiunii sau a asimilării necontrolate a anglicismelor. Deşi aceste reacţii pot fi uneori excesive, o serie de soluţii propuse trebuie luate în considerare, atât datorită rolului istoric al medicinii franceze, al nivelului său actual, chiar dacă centrul de greutate s-a deplasat în SUA, cât şi a faptului că terminologia medicală românească se află în strânsă relaţie cu cea franceză.

În condiţiile mai sus menţionate, redactarea unui dicţionar medical înseamnă un efort, fără exagerare, la limitele condiţiei umane, care devine şi mai apăsător cu gândul că lucrarea, prin rostul său, obligă la o responsabilitate particulară. Dacă ne-am încumetat la un astfel de

efort, am făcut-o şi pentru că în 1983 am publicat la U. M. F. “Gr. T. Popa” Iaşi un *Mic dicţionar medical* (2 vol., 1 025 pag.) cu un succes mai mare decât cel scontat, evident, şi din cauza absenţei unor astfel de lucrări la noi în ţară. În continuare, preocupările în domeniul terminologiei medicale s-au convertit într-o pasiune, care a devenit productivă datorită îndemnurilor şi încurajărilor pe care le-am primit. După ce am încercat, pornind de la dicţionarul menţionat, o colaborare cu un grup extins, care nu a mers, din pricina vremurilor, am reuşit să am drept colaboratori un grup de tineri, primii doi având o vechime de patru ani, alţii începând lucrul de dată mai recentă.

Dicţionarul cuprinde termenii medicali de bază ca şi un număr considerabil de termeni din domeniile biologiei moleculare şi ale altor ştiinţe fundamentale cu rol în evoluţia prezentă şi viitoare a medicinii. Sperăm ca prin această cuprindere să captăm atât interesul studenţilor, al medicilor tineri, în formare (îndeosebi prin terminologia de bază ca şi prin alte capitole ale dicţionarului, cum se va vedea în continuare) cât şi interesul medicilor deja afirmaţi profesional (prin terminologia cu origine recentă, sau în curs de asimilare). Principalul element de originalitate este reprezentat de structura dicţionarului, care nu se limitează la vocabularul de termeni medicali, conţinând încă 10 capitole care, fiecare, înseamnă o extensie utilă. De aceea, subtitlul dicţionarului, *Bazele terminologiei medicale*, se potriveşte mai bine cu intenţiile noastre.

Pentru selecţia termenilor, formularea definiţiilor, ca şi pentru redactarea diferitelor capitole am utilizat numeroase surse bibliografice. Acestea au fost necesare îndeosebi în cazul neologismelor, în particular al termenilor din domeniile biologiei moleculare şi celulare, imunologiei, geneticii şi biochimiei. Dinamica terminologiei în aceste domenii este prea puternică pentru a spera la o selecţie absolut echilibrată.

În formularea definiţiilor în cazul termenilor clasici, nesupuşi evoluţiei medicinii sau modificărilor conceptuale, nu am urmărit originalitatea cu orice preţ. De altfel, există o serie de definiţii consacrate, în cazul cărora diferenţele apar îndeosebi în extensia explicării termenilor. Mult mai dificilă a fost introducerea unor termeni al căror conţinut se află în schimbare, uneori ameninţaţi să devină desueţi, alteori "resuscitaţi" de modificări ale conceptelor sau sub influenţa mişcărilor, regrupărilor nosologice. O mulţime de termeni de bază ale căror definiţii păreau stabilizate, definitive, prin acumularea de date noi îşi extind semnificaţiile, încât s-a accentuat o dilemă: definiţie concisă, prin gen proxim şi diferenţă specifică, sau definiţie mai cuprinzătoare, enciclopedică? Pe de altă parte, uneori chiar autorii unor dicţionare de referinţă consideră că astfel de lucrări nu trebuie să fie doar simple ghiduri de terminologie. Citām în acest sens din prefaţa ediţiei a II-a a remarcabilului *Dictionnaire de Médecine Flammarion*, semnată de profesorul *Jean Hamburger*: *"Ainsi naît l'idée qu'une nouvelle méthodologie doit être crée, où, dans le choix critique du vocabulaire, la prudence et le refus de tout engagement autocratique prématuré balancent avec justesse la volonté de traduire avec rigueur et vivacité la pensée médicale d'aujourd'hui".* Cu alte cuvinte, realizarea unui dicţionar critic al limbajului medical, ceea ce în cazul lucrării citate autorii au şi reuşit.

Dicţionarul de faţă este trilingv, alături de forma în limba română a fiecărui termen, fiind transcrise formele în limba franceză şi în limba engleză. O astfel de formulă este riscantă când se încearcă echivalenţa între termeni din limbi diferite fără definiţii sau explicarea termenilor respectivi. Am adoptat această soluţie în dicţionarul pe care l-am publicat în 1983 şi am constatat că ea a fost apreciată de utilizatori. Transcrierea în limba franceză a fiecărui termen este justificată, deoarece terminologia medicală românească de bază s-a constituit în secolul al XIX-lea, în cea mai mare măsură, din cea franceză. Chiar în prezent, deşi a pierdut mult din circulaţia internaţională, franceza reprezintă o sursă sigură de neologisme, deoarece acestea se adaptează cu uşurinţă la mediul lingvistic românesc. Mult mai necesară, chiar obligatorie, este în prezent transcrierea termenilor echivalenţi în limba engleză. Foarte probabil, această soluţie va fi adoptată de toate dicţionarele redactate în alte limbi decât engleza, iar principalele dicţionare

franceze sunt, deja, bilingve. Găsirea termenului echivalent în limba engleză este mult mai dificilă decât în cazul francezei, iar în cazul anglicismelor cu circulaţie internaţională este imposibilă sau chiar inutilă. În consecinţă, uneori anglicismele au fost introduse în dicţionar ca atare.

O serie de neologisme au fost traduse pentru prima oară în limba română, după verificări multiple.

După cum se ştie, eponimele încarcă excesiv terminologia medicală, îndeosebi în cazul denumirii bolilor, sindroamelor, semnelor şi al probelor (testelor). În cele mai multe dicţionare, acestea sunt introduse urmând ordinea alfabetică. În dicţionarul de faţă am grupat eponimele la termenii de bază, ceea ce ni se pare mai raţional. Ca urmare, în cazul termenilor boală, sindrom, semn, probă, test se disting două secţiuni: prima în care sunt menţionate în ordine alfabetică denumirile comune (de ex.: boli cu denumiri comune), a doua care cuprinde, tot în ordine alfabetică, eponimele (de ex.: boli cu nume proprii). Un *Indice de nume proprii* permite căutarea cu uşurinţă a oricărui eponim prezent în dicţionar, deoarece aici termenii care conţin numele unui anumit autor au fost grupaţi la numele autorului respectiv.

La o soluţie originală am recurs în cazul majorităţii termenilor din domeniul anatomiei. Astfel, aceştia sunt prezentaţi în capitolele conţinând *Tabele de date anatomice*, redactate de *dr. Horaţiu Varlam*. În corpul dicţionarului am introdus doar denumirile termenilor anatomici în cele trei limbi, cu trimiteri la tabele, care sunt structurate pe tipuri de formaţiuni anatomice (artere, vene, nervi, muşchi etc.). Suntem convinşi că utilizatorii vor aprecia această formulă, mai clară şi sistematizată faţă de o prezentare a termenilor cu definiţii clasice.

Denumirile medicamentelor nu au fost cuprinse sistematic în dicţionar, ci doar îndeosebi cele ale unor clase de medicamente, considerând că studenţii şi medicii au la dispoziţie dicţionare sau ghiduri specializate.

O serie de alte capitole au o extensie considerabilă, până la proporţiile unor mici dicţionare autonome. Este cazul îndeosebi al capitolului *Ghid etimologic* care este mult mai cuprinzător decât în alte dicţionare, parcurgerea sa fiind utilă îndeosebi pentru studenţi, dar şi în cazul medicilor, pentru accesul la etimologia unor termeni necuprinşi în dicţionar. Prin parcurgerea ghidului se poate observa că, din păcate, tezaurul de afixe de origine greacă şi latină nu este în prezent exploatat suficient în crearea de neologisme. Într-un alt capitol sunt cuprinse un număr mare de *Acronime şi simboluri* care circulă sau pot fi utilizate, îndeosebi cele cu origine din terminologia medicală engleză.

Tabelele de constante biologice sunt mai analitice ca de obicei, conţinând pe lângă valorile numerice prezentate uneori în unităţi uzuale, exprimarea în Sistemul Internaţional, factorii de conversie în SI, rubrici cu referire la metodele utilizate (de care depinde sensibilitatea şi reproductibilitatea determinărilor) precum şi observaţii asupra unor variaţii fiziologice sau/şi cauze de eroare.

Două glosare, de *informatică medicală* cu termeni accesibili, a căror înţelegere nu presupune o iniţiere deosebită în informatică, precum şi un altul de *termeni medicali populari* reprezintă secţiuni cu totul originale şi, sperăm, utile.

Am apreciat necesar, de asemenea, un capitol cu *Abrevieri ale titlurilor revistelor medicale de circulaţie internaţională.* Intenţia de a adăuga o listă cu abrevieri ale titlurilor revistelor româneşti nu a putut fi materializată, deoarece multe dintre acestea nu conţin menţionată abrevierea titlului, iar altele au o apariţie şi o circulaţie sub semnul hazardului.

În afară de absolut necesarul *Indice de nume proprii*, structura trilingvă a dicţionarului a impus capitolele *Indice de termeni englez-român* şi *Indice de termeni francez-român*, iar prezenţa unor termeni şi în alte secţiuni decât corpul dicţionarului, un *Indice general de termeni.*

În scrierea termenilor s-a respectat ortografia română, utilizând ca lucrare de referinţă DEX. Rareori ne-am abătut de la această regulă, din motive justificate. De ex., în loc de forma *cherato* (*cheratină*, *cheratită* ş. a.) este de preferat forma *kerato* (*keratină*, *keratită* ş. a.). În cazul

unor termeni cu variante în scriere determinate de exprimarea fonetică am adoptat varianta recomandată în DEX, care corespunde utilizării celei mai frecvente. De ex. *cromozom* şi nu *cromosom*, *acrozom* şi nu *acrosom*. Pluralul unor substantive, chiar dacă este diferit de cel consacrat prin utilizare, este propus conform DEX. Cel mai bun exemplu: forma termenului *antigen* la pl. este *antigeni* (şi nu *antigene*), deoarece antigen este s. m.

Pentru termenii compuşi s-a folosit în majoritatea cazurilor scrierea fără cratimă, cu excepţia unor termeni formaţi din părţi antagonice sau consacraţi ca atare (de ex. DOPA-oxidază, entero-anastomoză, acido-bazic, antero-posterior etc.).

Sinonimia rămâne o mare problemă, care poate fi uneori sursa unor serioase dificultăţi în comunicarea dintre medici. În condiţii ideale, sinonimia ar trebui eliminată din terminologia medicală, dar acest moment de clarificare, dacă va veni vreodată, este încă foarte departe. Aceasta, chiar dacă *A. D. Kostic*, autorul celui mai cunoscut dicţionar medical poliglot (în 7 limbi) spera în 1971 la consacrarea unei terminologii medicale care să fie definitivă şi internaţională. Dicţionarul cuprinde numeroase sinonime, transcrise în ordine alfabetică, unele desuete, sau cu o circulaţie mai restrânsă.

Dicţionarul se încheie cu o bibliografie amplă al cărei rost constă în precizarea surselor pe care le-am utilizat în documentare, dar referinţele pot fi utile şi celor interesaţi de aprofundarea informării asupra unor aspecte ale terminologiei medicale.

Ca iniţiator al proiectului acestui dicţionar şi autor principal nu aş fi reuşit să duc până la sfârşit lucrarea fără grupul de tineri ale căror nume sunt menţionate în prima pagină în calitate de colaboratori. Pe lângă faptul că ei au îndurat servituţi inimaginabile, de la introducerea la calculator a termenilor la numeroase corecturi şi verificări, au contribuit efectiv şi la rezolvarea unor probleme legate de redactare. Numele altor tineri, care au colaborat episodic, sunt menţionate în pagina următoare. Datorită tinerilor s-a constituit un grup, care aş vrea să sper, poate reprezenta o garanţie a evoluţiei în viitor a dicţionarului. Oricum, s-a încheiat o etapă după un efort care este greu de descris şi de aceea îi voi cita pe autorii unei astfel de lucrări, care a apărut în anul 1826, sub titlul *Nouveau Dictionnaire de Médecine, Chirurgie, Pharmacie, Physique, Chimie, Histoire Naturelle*, etc. (vol. I, II, 1492 pagini, Chez Gabon et C-ie, libraires, rue de l'École-de-Médecine, Paris, 1826). În introducerea la acest dicţionar (intitulată *Avertissement*) autorii, *A. Béclard, Chomel, H. Cloquet, M. Orfila* exprimă cum nu se poate mai bine starea celor care se încumetă să se angajeze la un astfel de efort: *"... et ce travail, ingrat par lui-même, leur a paru assez utile pour leur faire vaincre le dégoût qu'il doit inspirer a ceux qui s'y livrent"*.

Un adevăr indiscutabil caracterizează soarta oricărei lucrări de genul celei de faţă: dintre toate cărţile din domeniul medicinii, dicţionarele sunt cele mai expuse criticii, deoarece fiecare termen şi definiţie analitică a acestuia pot reprezenta "ţinte" potenţiale de stimulare a acribiei utilizatorilor. Fără vreo intenţie de domolire a riscului expunerii la critici, mărturisim că am lucrat cât a fost posibil, nu suntem infailibili, iar orgoliul de autori s-a risipit în confruntarea cu numeroasele dificultăţi pe care le-am întâmpinat în labirintul terminologiei medicale. Este cu neputinţă să nu ne fi scăpat unii termeni care ar fi trebuit să fie incluşi, sau să nu fi rămas alţii care puteau lipsi, după cum, este imposibil ca unele definiţii să nu conţină informaţii mai vechi. De aceea, vom fi recunoscători celor ce vor formula critici amănunţite, care vor putea fi utilizate constructiv într-o eventuală viitoare ediţie a dicţionarului.

*

* *

Mulţumim tuturor celor care ne-au încurajat, îndeosebi *Domnului Academician Ion Haulică*, un maestru desăvârşit care induce, celor ce au şansa să se afle în preajma sa, pasiunea pentru muncă sub semnul adagiului *Labor omnia vincit improbus*. Un gând colegial şi prietenesc

pentru *Domnul Dr. Mihail Mihailide*, care cultivă în paginile "*Vieţii Medicale*" terminologia medicală, iar pe noi înşine ne-a stimulat cu căldura şi pasiunea care îl caracterizează.

Mulţumirile noastre Doamnei cercetător dr. *Carmen Gabriela Pamfil*, de la *Institutul de Filologie Română "A. Philippide", Iaşi*, pentru că am beneficiat de competenţa sa în clarificarea unor probleme de lexicografie. Eventualele inadvertenţe de acest gen ni le asumăm, deoarece am apelat la domnia sa în etapa redactării finale.

Domnului *Prof. dr. Vasile Chiriţă* îi mulţumim pentru că datorită competenţei sale am ieşit dintr-un impas absolut: terminologia psihiatrică.

Recunoştinţa noastră conducerii *Editurii Medicale*, fără de care apariţia acestei cărţi nu ar fi fost posibilă.

Valeriu Rusu

III. Îndrumări pentru utilizarea dicționarului

schiță explicativă –

ABAZIE, s. f. / abasie, s. f. / abasia. [*Gr. a - priv.; basis = mers.*] Imposibilitate de a merge normal din cauza tulburării coordonării mișcărilor, fără modificarea forței musculare, nici a sensibilității. Se asociază, în general, cu *astazia.

ACAPNIE, s. f. / acapnie, s. f. / acapnia. [*Gr. a - priv.; kapnos = fum.*] Absența bioxidului de carbon din sânge. Termen utilizat uneori, greșit, drept sin. cu *hipocapnie.

ACETABULUM, s. n. / acetabulum, s. m. / acetabulum. NA: acetabulum. [*Lat. acetabulum = vas pentru oțet.*] Sin.: cavitate cotiloidă (v.).

ACID ACETILSALICILIC / acide acétylsalicylique / acetylsalicylic acid. (DCI) Sin.: aspirină (v.).

ACRINIE, s. f. / acrinie, s. f. / acrinia. [*Gr. a - priv.; krinein = a separa de.*] Absența sau diminuarea secrețiilor. Termen vag.

ACTINOTERAPIE, s. f. / actinothérapie, s. f. / actinotherapy. [*Gr. aktis, -inos = rază; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Termen ce desemnează toate metodele terapeutice care utilizează radiațiile de diverse naturi. În mod particular, termenul se referă la utilizarea radiațiilor luminoase, ultraviolete și infraroșii. Sin.: fototerapie.

ACVAPORINE, s. f. pl. / aquaporines, s. f. pl. / aquaporins. [*Lat. aqua = apă; gr. poros = por, conduct, pasaj; -ină.*] Grup de proteine omologe ale membranei celulare, alcătuite din șase domenii transmembranare, care constituie canale pentru transportul pasiv al apei și uneori al unor molecule organice mici, ca ureea. A. sunt conținute îndeosebi în membranele eritrocitare și la nivel renal. În tubii colectori renali există patru a.; mutația genei a. 2 umane este responsabilă de insensibilitatea renală la *vasopresină și, deci, de *diabetul insipid.

ADENOPATIE VIRCHOW / adénopathie de Virchow / Virchow's adenopathy. [***Rudolph Ludwig Karl Virchow**, anatomopatolog german, profesor la Würzburg, apoi la Berlin, 1821-1902.*] Sin.: semn Virchow-Troisier (v.).

ADSORBANT, s. n. / adsorbant, s. m. / adsorbent. [*Lat. ad = spre; sorbere = a suge, a bea.*] Substanță la nivelul suprafeței căreia se produce cu ușurință fenomenul de *adsorbție. Ex.: cărbunele activat și oxidul de magneziu. V. și adsorbat.

- Schiţa explicativă a coloanei de termeni conţine o serie de indicaţii necesare utilizării informaţiilor conţinute în *Vocabularul de termeni medicali*, care reprezintă dicţionarul propriu-zis. O serie de alţi termeni se găsesc în următoarele capitole tematice: *IX - Tabele de date anatomice, XII - Glosar de informatică medicală, XIII - Glosar de termeni medicali populari.*

- După cum se poate observa şi la nivelul coloanei din pagina anterioară, fiecare termen este transcris cu caractere tipografice bold (aldine) în limbile română (cu majuscule), franceză şi engleză. Pentru limbile română şi franceză s-au menţionat părţile de vorbire utilizând abrevierile conţinute în cap. IV *(Abrevieri utilizate în dicţionar).*

- Dacă pentru un anumit termen nu am găsit un echivalent în franceză sau în engleză, în locul termenului respectiv figurează o liniuţă. Alteori, au fost transcrise două sau mai multe (foarte rar) forme sinonime ale termenului.

- Pentru majoritatea termenilor s-a menţionat etimologia de bază indirectă, aceasta chiar dacă termenii medicali româneşti provin îndeosebi din etimoane franceze şi, mai rar, engleze, germane etc. Consultarea *Ghidului etimologic* (cap. VI) poate fi utilă în cazul unor termeni.

- Dacă un termen are mai multe semnificaţii, acestea au fost numerotate cu 1, 2, 3 etc. În cazul în care au fost necesare subdiviziuni ale definiţiilor, acestea s-au notat cu a, b, c etc.

- Toate sinonimele apar şi cu intrări separate, la literele corespunzătoare, fiind urmate de trimitere *(v.)* la termenul sinonim la care se găseşte definiţia.

- Termenii anatomici sunt incluşi în majoritatea lor în *Tabelele de date anatomice* (cap. IX), sistematizaţi în funcţie de principalele tipuri de formaţiuni. Totodată, termenii din tabele sunt menţionaţi şi în corpul dicţionarului, prin intrări separate, trilingve, urmate de menţiunea: *V. tab. anat.* O serie de alţi termeni anatomici, necuprinşi în tabele, se află în corpul dicţionarului, unde sunt şi definiţi. Denumirile conforme cu *Nomina Anatomica* pentru termenii din tabele se află la nivelul acestora, iar pentru ceilalţi termeni în corpul dicţionarului.

- Un sistem de trimiteri cuprins la nivelul definiţiilor facilitează completarea informaţiei sau căutarea altor termeni, în relaţie cu termenul definit. Astfel, asteriscul pus în faţa unor cuvinte din text semnalează că respectivele cuvinte figurează în dicţionar şi cu intrări proprii, în care se poate găsi informaţie suplimentară. Cu *v.* (vezi) se semnalează trimiterile obligatorii, pentru termenii care au fost definiţi la sinonimele acestora sau cuprinşi într-o enumerare a unui termen mai cuprinzător. De asemenea, tot cu v. sunt menţionate, după transcrierea trilingvă a unor termeni, trimiterile la alţi temeni care, fără să fie sinonimi, cuprind definiţiile acestora. Cu *v. şi* sunt semnalate trimiterile la termeni ale căror definiţii conţin informaţie suplimentară. În unele cazuri, trimiterile se fac de la formele flexionale ale termenilor.

- Anglicismele pentru care nu se pot stabili termeni echivalenţi în română sau care sunt utilizaţi frecvent ca atare au intrări separate.

- Pentru căutarea cuvântului echivalent în limba română a unui termen din limba franceză sau din limba engleză se vor utiliza *Indicele de termeni francez-român* şi, respectiv, *Indicele de termeni englez-român.*

- Una din particularităţile acestui dicţionar constă în gruparea numelor proprii (eponimelor). Astfel, acestea se află dispuse în ordine alfabetică la nivelul termenilor de bază cărora le aparţin, în particular: *boală, sindrom, semn, probă, test, reacţie.* De ex., termenul *boală* cuprinde două secţiuni, *Boli cu denumiri comune* şi *Boli cu nume proprii*, în cadrul cărora intrările se află în ordine alfabetică. Pentru căutarea unui anumit eponim se va utiliza *Indicele de nume proprii* (cap. XVII), unde termenii care conţin numele unui anumit autor au fost gru-

pați la numele autorului respectiv. În multe dicționare, numele proprii se află dispersate în ordine alfabetică printre termenii din vocabularul dicționarului. Sperăm ca soluția adoptată de noi să genereze mai multă ordine. Majoritatea eponimelor sunt însoțite de o notiță biografică.

- Numele personalităților din medicină ale căror portrete și note biografice se află la începutul fiecărei litere a dicționarului sunt dispuse în ordine cronologică.

- O serie de precizări utile, specifice secțiunilor respective ale dicționarului se află în introducerile la capitolele VI, VII, XI, XII, XIII, XIV și în cuprinsul capitolului X.

IV. Abrevieri utilizate în dicţionar

abrev.	abreviere
adj.	adjectiv
amér.	engleză americană
anat.	anatomie
angl.	anglicism
ant.	antonim
ar.	limba arabă
ATP	acid adenozin trifosforic, adenozin trifosfat
bg.	limba bulgară
cf.	conform
DCI	denumire comună internaţională
DEX	Dicţionarul explicativ al limbii române
d. p. d. v.	din punct de vedere
dial.	dialect(al)
dim.	diminutiv
engl.	limba engleză
ex.	exemplu, exemple
fam.	familiar
fig.	(sens) figurat
fr.	limba franceză
germ.	limba germană
gr.	limba greacă (veche)
it.	limba italiană
jap.	limba japoneză
lat.	limba latină
LCR	lichid cefalorahidian
magh.	limba maghiară
Mr	masă moleculară relativă
n.	*noun* (substantiv - în engl.) / născut în
NA	Nomina Anatomica
neogr.	limba neogreacă
obs.	observaţie
pop.	(termen) popular
priv.	privativ
pron.	pronunţie
s. f.	substantiv feminin
s. m.	substantiv masculin
s. n.	substantiv neutru
sin.	sinonim
sl.	limba slavă veche

SNC	sistem nervos central
stom.	stomatologie
ş. a.	şi altele
tab. anat.	tabele anatomice
tab. const. biochim.	tabele de constante biochimice
tab. const. endocrinol.	tabele de constante endocrinologice
tab. const. hematol.	tabele de constante hematologice
ucr.	limba ucraineană
v., (v.)	vezi
var.	variantă
vb.	verb

N.B. O serie de abrevieri utilizate mai rar se află cuprinse în cap. *VII - Abrevieri şi simboluri.*

V. DIN ISTORIA TERMINOLOGIEI MEDICALE

În contrast cu importanţa subiectului, lucrările dedicate istoriei terminologiei medicale sunt surprinzător de puţine, după cum se poate observa şi din lista de referinţe bibliografice. Aceasta, în timp ce cărţile dedicate istoriei artei şi ştiinţelor medicale, reconstituirii unor mari momente din evoluţia medicinei, sau biografiilor unor personalităţi sunt numeroase. Se afirmă că spre deosebire de biologi, antropologi, chimişti şi fizicieni, care au acordat atenţia cuvenită mijloacelor lor de exprimare, medicii s-au dedicat cu puţină sârguinţă studiului riguros al unui limbaj de o complexitate excepţională. În aceste condiţii, sursele terminologiei medicale se află îndeosebi în scrierile strict profesionale, prima dintre acestea fiind *Corpus hippocraticum*.

În consecinţă, istoria terminologiei medicale înseamnă o reconstituire dificilă, o retrospectivă care, în absenţa unor lucrări cu vechime dedicate ansamblului limbajului medical, se conturează cu multe dificultăţi.

*

* *

Medicina este primul şi cel mai puternic mijloc de intervenţie a omului asupra condiţiei sale vulnerabile, dar mereu perfectibilă. De aceea, în introducerea la celebrul său curs de patologie medicală, *Iuliu Haţieganu* scria că ea a apărut din primele etape de dezvoltare a umanităţii: "*terapia s-a născut în pădure unde era foame, frică şi dragoste de a trăi*".

Când vor fi rostite primele cuvinte destinate exclusiv acestui început, foarte discret, al medicinei? Există în fiecare limbă cuvinte vechi, care scapă oricărei încercări de integrare într-un sistem etimologic.

Cel mai vechi text medical cunoscut datează de aproape 5 000 de ani şi a fost descoperit în ruinele de la *Nipur* (*Mesopotamia antică*). Un medic sumerian anonim s-a decis într-o zi, către sfârşitul mileniului al treilea, înainte de *Hristos*, să lase confraţilor şi elevilor cele mai preţioase reţete ale sale. El a scris, cu caractere cuneiforme, pe o tăbliţă din argilă (16 × 9,5 cm) cele mai importante leacuri pe care le poseda. Pentru aceasta el folosea, ca şi o parte din industria farmaceutică de azi, substanţe de origine vegetală, animală şi minerală. Dacă în ceea ce priveşte procedeele utilizate pentru obţinerea "medicamentelor" textul este edificator, impresionând prin cunoştinţele profunde de chimie ale sumerienilor, nu sunt însă menţionate bolile în care erau utile aceste leacuri. În consecinţă, nu putem afla nimic despre starea terminologiei medicale a timpului.

Prima terminologie medicală coerentă, organizată într-un autentic sistem, o datorăm lui *Hipocrate din Cos*. Cu patru secole înaintea erei noastre, el a reuşit să desprindă medicina de magie şi vrăjitorie, transformând-o într-o ramură a filosofiei şi ştiinţei. Acest moment excepţional a fost posibil prin elaborarea în era hipocratică a termenilor fundamentali pentru medicină. Cum a fost posibilă persistenţa peste veacuri a acestei terminologii? Explicaţia acestui miracol lingvistic este complexă: *Hipocrate* a preluat tot ce era semnificativ în amestecul, adesea confuz, de artă medicală şi magie, de la greci, dar deopotrivă şi de la egipteni, arabi, sumerieni şi evrei. Chintesenţă a medicinei hipocratice, aforismele rămân şi în timpurile noastre de o surprinzătoare actualitate. Este semnificativ pentru formarea terminologiei medicale la noi că primul text medical românesc mai important, dintre cele cunoscute până acum, este manuscrisul intitulat "*Alegerile lui Ippocrat*", o traducere din greceşte a aforismelor celebrului medic al antichităţii, făcută în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Manuscrisul, cuprinzând 24 de pagini *in-folio* mic, se află la *Biblioteca centrală universitară "M. Eminescu"*, din *Iaşi*.

Pe un plan mai larg, trebuie să observăm că în vocabularul fundamental al limbii noastre, ca şi în cel al altor limbi, cuvintele de origine greacă sunt puţine, în general, între 3 şi 6%. Cea mai mare parte a cuvintelor de origine greacă sunt concentrate în zone particulare ale lexicului, în domeniul ştiinţelor. Mai vechi ori mai recente, exacte sau umaniste, ştiinţele şi-au dezvoltat vocabularul din tezaurul grecesc. Chiar denumirile diferitelor

VI. GHID ETIMOLOGIC

Terminologia medicală de bază își are originea în limbile latină și greacă, de unde utilitatea acestui capitol în care sunt cuprinse o serie de prefixe, sufixe și rădăcini provenind din greacă (G) și latină (L). Pentru fiecare element cuprins în tabel sunt menționate originea, sensul evocat și o serie de exemple de utilizare. Pentru facilitarea căutării am ordonat cele trei grupe de elemente de etimologie împreună, în ordine alfabetică și nu separate.

Numărul de afixe și rădăcini prezente în acest capitol este mult mai mare decât cel conținut de obicei în majoritatea dicționarelor. Pentru că, deși etimologiile reprezintă destul de des un izvor nesecat de curiozități lingvistice, cunoașterea tezaurului greco-latin de afixe și rădăcini este o cale sigură de înțelegere corectă a sensului majorității termenilor medicali de bază, ca și de diminuare a eforturilor de memorizare, îndeosebi în perioada de însușire a terminologiei medicale. Din mulțimea de afixe numai o parte sunt cuprinse frecvent în compunerea termenilor medicali. Pe acestea le-am semnalat prin caractere tipografice *bold* (sau aldine). Este ușor să se constate, chiar dintr-o privire rapidă în aceste pagini, că există serioase resurse clasice de ordin etimologic care au rămas neexploatate. Există, totuși, semne de diminuare a elanului generat de un "patriotism" lingvistic care se manifestă prin crearea de termeni cu totul străini liniei clasice de evoluție a terminologiei medicale. Nu este mai puțin adevărat că încrederea absolută în etimologie trebuie temperată. Cităm în acest sens opinia profesorului *J.-C. Sournia*, un cercetător avizat în domeniu, care, deși exagerează, poate îndemna la reflexie: *"Timp de două mii de ani au fost torturate cuvintele grecești și savante pentru a le utiliza cum nici Hipocrate, nici Aristotel, nici Celsus nu puteau să gândească"* (în "Language médical français", Édit. Privat, Toulouse, 1997, p. 81). Este adevărat numai în cazurile, totuși puține, în care aceste cuvinte au fost utilizate cu un sens greșit. Altminteri, frecvent s-au produs modificări de sens, uneori chiar la nivel conceptual, sau extensii ale sensurilor termenilor datorită evoluției cunoașterii în medicină.

Când această cunoaștere a generat o revoluție în medicină, adică după 1950, o mulțime de neologisme au fost create îndeosebi în limba engleză, fără "torturarea" cuvintelor grecești sau latine, deși rămânem la opinia că multe complicații din prolixa terminologie medicală actuală puteau fi prevenite prin recursul la tezaurul de afixe și rădăcini greco-latine. De altfel, chiar *J.-C. Sournia scrie,* cu același spirit polemic, referindu-se la anglicisme: *"Cea mai mare parte a termenilor englezi care au penetrat în medicina franceză datorează includerea lor lenei sau snobismului importatorilor"* (op. cit. p. 86). Și atunci, care ar fi soluția ? Să se creeze termeni echivalenți în franceză ? Nicidecum, deoarece adesea această încercare este imposibilă, din cauza proprietății unor termeni englezi de a exprima concentrat ceea ce în alte limbi, inclusiv în franceză, ar corespunde unei propoziții întregi. Este clar că soluția ideală nu poate fi decât crearea unor neologisme integrate în terminologia medicală internațională, deziderat posibil îndeosebi prin "torturarea" în continuare a tezaurului greco-latin. Din motive de echilibru, vom cita un alt cercetător francez, *H. Laborit* (1914-1996), care susținea că: *"Limbajul științific aparține celui care descoperă. Nu este numai just, dar și indispennsabil ca paternitatea vocabularului să revină celui care își asumă paternitatea descoperirii"* (H. Laborit, "Colloque de terminologie médicale", Masson, Paris, 1976, p. 26). Opinie absolut corectă, cu condiția ca aspirantul la paternitate să găsească singur, sau ajutat de un lexicograf, un termen cu cât mai multe șanse de integrare în corpul vast al terminologiei medicale internaționale.

RĂDĂCINĂ, PREFIX, SUFIX	ORIGINE ȘI SENS EVOCAT	EXEMPLE
A		
A-, AN-	a, an (G) = sens privativ, absență, lipsă	abulie, acalculie, afibrinogenemie, agrafie, apnee, avitaminoză, azigos, anizocorie, anoxie, anurie
AB-, ABS-	ab, abs (L) = de la, îndepărtat de	abarticular, abducție, abductor, abstinență
ABCE-	abscessus (L) = acumulare de puroi < ab = îndepărtat de + cedere = a trece, a se duce	abces, abcedat
ABDOMIN-	abdomen, - inis (L) = abdomen posibil < abdere = a ascunde, a tăinui + omen, -inis = prevestire (deoarece examenul viscerelor animalelor sacrificate permitea prezicerea viitorului)	abdominal, abdominocenteză, abdominoscopie
ABER-	aberrare (L) = a se rătăci, a se abate < ab = îndepărtat de + errare = a devia	aberant, aberație
ABSORB-	absorbere (L) = a absorbi, a înghiți < ab = de la + sorbere = a suge, a bea	absorbant, absorbție (prin intermediarul absorbitio, -onis)
-AC-	akos (G) = remediu	autacoide, panaceu
ACANT-	akantha (G) = spin	acantocit, acantocitoză, hexacant
ACARI-, ACARO-	akari (G) = insectă mică	acarian, acarioză, acarofobie
ACET-	acetum (L) = oțet	acetat, acetic, acetonă
ACETABUL-, ACETABULO-	acetabulum (L) = vas pentru păstrat oțetul; cu referire la forma cavității cotiloide a osului iliac	acetabulum, acetabuloplastie
ACID(-)	acidus (L) = acru	aciditate, acidocetoză, acidulat
ACIN(-)	acinus (L) = boabă de strugure	acin (pulmonar), aciniform
ACNE-	akne (G) = vârf, excrescență; greșeală de copiere a lui Actius pentru akme (G) = tărâțe	acnee, acneiform
ACOMOD-	accommodare (L) = a se adapta	acomodare
ACRO-, -ACRIE	akron (G) = extremitate, vârf	acrocefalie, acrodermatoză, acrodinie, acrofobie, acrozom, pahiacrie
ACTIN-, ACTINO-	aktis, -inos (G) = rază de lumină	actină, actinic, actinologie, actinomicină, actinoterapie
ACTIV-	activus (L) = care acționează < agere = a acționa	activare, activator, activitate
ACU-	1. akouein (G) = a auzi 2. acus (L) = ac	1. acufenă, acumetrie 2. acupunctură
ACUMIN-	acuminatus (L) = ascuțit < acumen, -inis = vârf, ascuțiș	acuminat
ACUTI-	acutus (L) = ascuțit	acutizare
-ACUZIE	akousis (G) = acțiunea de a auzi < akouein = a auzi	diplacuzie, paracuzie
ACVA-, ACVI-, ACVO-	aqua (L) = apă	acvafobie, acvifer, acvocapsulită
AD-	ad (L) = aproape de, spre, lângă	adducție, adsorbant, adsorbție
ADAMANTIN-, ADAMANTO-	adamas, -antos (G) = diamant, smalț, substanță dură	adamantinom, adamantoblast, adamantoblastom
-ADELF-	adelphos (G) = frate	monadelf
ADEN-, ADENO-	aden, -os (G) = glandă; sens ambiguu, ganglion limfatic sau țesut glandular; adenoid se referă la un țesut asemănător celui glandular (ex.: vegetații adenoide)	adenită, adenocarcinom, adenofibrom, adenom, adenomatoză, adenomectomie, adenovirus, hidrosadenită

ADIP-, ADIPO-	adeps, -dipis (L) = grăsime	adipocit, adipoză, (sindrom) adipozogenital
ADJUV-	adiuvans, participiul prezent al verbului adiuvare (L) = a ajuta	adjuvant
ADREN-, ADRENO-	ad (L) = aproape de + ren, -is (L) = rinichi; se referă la glandele suprarenale	adrenal, adrenalină, adrenergic, adrenocortical, adrenolitic
AER-, AERO-	aer, -os (G), aer, -is (L) = aer; prin extensie, orice gaz	aerob, anaerob, aerobioză, aerocolie, aerogastrie
AFECT-, AFECTO-	affectus (L) = stare de spirit, afecțiune, boală < afficere = a afecta, a slăbi	afectiv, afectivitate, afectomotor
AFT-, AFTO-	aphthae, -arum (L) = afte < aphtein sau haptein (G) = a arde	aftă, aftoză, aftovirus
AGENT	agens, -ntis (L) = activ, viu < agere = a acționa, a pune în mișcare	agent
AGLUTIN-, AGLUTINO-	agglutinare (L) = a lipi, a uni	aglutinabil, aglutinare, aglutinogen
AGMIN-	agmen, -inis (L) = mulțime, gloată	agminat
-AGOG	agogos (G) = care conduce spre eliminare	colagog, galactagog
-AGOGIE	agoge (G) = conduită, direcție	demagogie, pedagogie
AGON-	agon (G) = luptă agonistes (G) = luptător	agonie, agonist, antagonist
AGORA-	agora (G) = piață publică	agorafobie
-AGRĂ	agra (G) = atac, apucare < agrein = a pune mâna pe	pelagră, podagră
AL-	ala (L) = aripă	alar
AL-, ALO-	allos (G) = altul, diferit ca natură (prefix utilizat uneori fără prea multă rigoare)	alergie, alogen, alogrefă, alokinezie, alopatie, alosterie, alotipie, alotriosmie, alotriofagie, alotropie
ALANT-, ALANTO-	allas, -antos (G) = cârnat	alantoic, alantoidă, alantoină
ALB-, ALBUMINO-	1. albus (L) = alb 2. albumen, -inis (L) = albuș de ou	1. albicans (Candida), albinism 2. albumină, albuminorahie
ALBUG-	albugo, -inis (L) = albeață	albuginee, albugo
ALCAL-, ALCALINO-	al kali, al-qaliy (Ar) = sodă, potasă	alcalin, alcaloid, alcaloză, alcalinoterapie
ALEL-	allelon (G) = de la unul la altul	alele
ALEXI-	alexein (G) = a proteja, a apăra	alexine
ALG-	algidus (L) = rece, înghețat	algid (perioadă algidă a holerei)
-ALGIE, ALGO-, -ALGEZIE, ALGEZIO-	algos (G) = durere algesis (G) = simțul durerii	cefalalgie, mialgie, nevralgie, algodistrofie, algofilie, algofobie, algoparalizie, analgezie, algeziometru
ALIEN-	alienare (L) = a înstrăina, a aliena	alienare, alienat
ALIF-	aleiphar, -atos (G) = grăsime, ulei	alifatic
ALOPEC-	alopex (G) = vulpe; boală semănând cu râia vulpilor, în care le cade tot părul	alopecie
ALVEOL-, ALVEOLO-	alveolus (L) = cavitate mică dim. < alveus = cavitate	alveolă (pulmonară, dentară), alveolită, alveolocapilar
AMALGAM	origine incertă: amalgama (L alchimiștilor), malagma (G), almulgam (Ar) = masă moale, emolient	amalgam
AMAUR-	amauros (G) = întunecat amaurosis (G) = orbire	amauroză
AMBI-, AMBO-	ambo (L) = amândoi	ambidextru, ambisexualitate, ambivalență, amboceptor
AMBLI-	amblys (G) = tocit, șters, imperfect	ambliacuzie, ambliopie
AMBUL-, -AMBUL	ambulare (L) = a merge, a se plimba	ambulanță, ambulator, somnambul, noctambulism
AMETRO-	ametros (G) = fără măsură, disproporționat < a = lipsit de + metron = măsură	ametropie

AMFI-, AMFO-	amphi, ampho (G) = de ambele părți, ambii	amfiartroză, amfipatic, amfoter, amfotonie, amfotrop
AMFOR-, AMFORO-	amphora (L) = amforă	amforic (suflu), amforofonic
AMIB-, AMIBO-, AMOEB-	amoibe (G) = alternanță, schimbare < amibein = a alterna, a schimba	amibiază, amiboid, amoebă, amoebicid
AMIGDAL-	amygdale (G) = migdală	amigdale, amigdalectomie
AMIL-, AMILO-	amylon (G), amylum (L) = amidon	amilazemie, amilazurie, amiloid, amiloidoză
AMNIO-	amnion (G) = membrană a fătului	amniocenteză, amniocit, (lichid) amniotic
AMPUL-	ampulla (L) = flaconaș, vas mic pentru ulei sau parfum	ampular, ampulă, ampulită
ANA-	ana (G) = din nou, în jurul, contrariul lui, în revenire, în sus	anabioză, anafază, anafilaxie, anafilatoxină, anagen, analeptic, anasarcă
ANABOL-	anabole (G) = acțiunea de a urca, de a construi < anaballein = a construi, a arunca în sus < ana = în sus + ballein = a lansa	anabolism, anabolizant
ANCHIL-, ANCHILO-	ankylos (G) = încovoiat, curbat	anchilostoma, anchilostomiază
ANCON-	ankon (G) = cot	(mușchi) anconeu
ANDR-, -ANDRIE, ANDRO-	aner, andros (G) = bărbat	androgen, android, andrologie, andropauză, ginandrie
ANEMO-	anemos (G) = vânt	anemofil, anemopatie
ANEV-, ANEVRISMO-	aneurysma (G) = lărgire, dilatație < aneurynein = a dilata	anevrism, anevrismectomie, anevrismorafie
ANEX-, ANEXO-	adnexus (sau annexus) (L) = legătură < adnectere (sau annectere) = a lega, a uni < ad = către + nexus = legătură	anexe (uterine, embrionare), anexită, anexopexie
ANG-	angina (L), angor, -oris (L) = sufocare < angere = a strânge, a sufoca	angină, angor
ANGEI-, ANGEIO-, ANGI-, ANGIO-	angeion (G) = vas	angeită, angeiologie, angiectazie, angiocardiografie, angiocolită, angiom, angioscintigrafie, angiospasm, angiotensină
ANIM-	animus (L) = suflet	animism
ANIZO-	anisos (G) = inegal < an = lipsit de + isos = egal	anizocitoză, anizocorie
ANOM-	anomos (G), anomalus (L) = neregulat	anomalie
ANT-, ANTI-	anti (G) = contra, care se opune la	antagonist, antalgic, antibiotic, anticoncepțional, anticorp
ANTE-, ANTERO-	ante (L) = înainte, care precedă în timp, în față	antebraț, antecedente, anteflexie, antepoziție, anteversie
-ANTEM	anthema (G) = înflorire	enantem, exantem
ANTR-, ANTRAC-	anthrax, -akos (G) = cărbune	antracoid, antracoză, antrax
ANTR-, ANTRO-	antron (G), antrum (L) = cavitate, peșteră, antru (mastoidian, gastric)	antrectomie, antru, antromastoidită, antropiloric
ANTROPO-, -ANTROPIE	anthropos (G) = om	antropogeneză, antropometrie, antropozoonoză, zooantropie
ANUL-, ANULO-	anulus (L) = inel	anular, anulocit, anuloplastie
APENDIC-, APENDICO-	appendix, -icis (L) = adaos, supliment; sensul anatomic datează din sec. XVI	apendice, apendicită, apendicocel
APEX-, APEXO-	apex, -icis (L) = vârf, culme	apex, apexită, apexocardiogramă, apexogramă
API-, APIO-	apis (L) = albină	apicultură, apiterapie, apiofobie
APIC-, APICO-	apex, -icis (L) = vârf	apical, apicectomie, apicoliză

APO-	apo (G) = în afară, la exterior	apoenzimă, apofiză, aponevroză
-APSĂ	hapsis (G) = unire, fuziune, joncțiune < haptein = a prinde, a atașa	sinapsă
ARĂHNO-	arakhne (G) = păianjen; care seamănă cu o pânză de păianjen	arahnodactilie, arahnoidă, arahnoidită, arahnoidocel
ARBOR-	arbor, -oris (L) = arbore, copac	arborescent, arborizații
ARC-	arcus (L) = arc, boltă	arcadă, arciform
-ARCT-	ar(c)tus (L) = strâmt	coarctație
AREN-, ARENA-	1. arrhen, -enos (G) = bărbat (puțin utilizat) 2. arena (L) = nisip	1. arenavirus, arenoblastom 2. arenifer, areniform
AREO-	1. areola (L) = arie mică dim. < area = arie 2. araios (G) = puțin dens	1. areolar, areolă 2. areometru
ARGENT-	argentum (L) = argint	(celule) argentafine, (colorație) argentică
ARGIR-, ARGIRO-	argyros (G) = argint	argirie
ARHE-	arkhaios (G) = vechi	arheobacterie
-ARHIE	arkhein (G) = a guverna, a comanda	anarhie, monarhie
ARITENOID-, ARITENOIDO-	arytainoeides (G) = în formă de ulcior < arytaina = ulcior + eidos = formă	aritenoid, aritenoidectomie, aritenoidopexie
ARITM-	arithmos (G) = număr	aritmie, aritmogen, aritmomanie
AROMA-	aroma, -atos (G), aroma, -atis (L) = aromă, plantă aromatică	aromatizare, aromaterapie
ARTER-, **ARTERIO-**	arteria (G, L) = arteră < aer, -os (G) = aer + terein (G) = a conține (fiind goale la cadavre, grecii antici credeau că arterele conțin aer)	arteră, arterită, arteriolă, arteriografie, arteriotomie
ARTIO-	artios (G) = pereche	artioploid
ARTR-, **ARTRO-**	arthron (G) = încheietură, articulație	artrită, artrodeză, artrofit, artrografie, artroscopie, hidrartroză
ASC-, ASCO-	askos (G) = burduf	ascită
ASPARAG-, ASPART-	asparagos (G), asparagus (L) = sparanghel, asparagus	asparagină, aspartază, aspartic
ASTEN-, -ASTENIE	asthenos (G) = fără putere astheneia (G) = slăbiciune < a = fără + sthenos = forță, putere	astenie, astenopie, miastenie, neurastenie
ASTER-, ASTRO-	aster, -eros (G), astron (G) = stea	asterion, astrocit, astrocitom, astrovirus
ASTIGMAT-	a (G) = lipsit de + stigma, -atos (G) = punct	astigmatism
ATEL-, ATELO-	ateles (G) = incomplet	atelectazie
ATER-, ATERO-	athere (G) = terci, fiertură; tumoră din materie grasă	aterom, ateromatoză, ateroscleroză
ATIC-, ATICO-	Atticus (L) = al Aticii, al Atenei; etajul superior al unei construcții după moda din Atica	aticită, aticotomie
ATMO-	atmos (G) = vapor, abur	atmosferă, atmoterapie
ATRET-, ATRETO-	atretos (G) = fără deschidere, negăurit	atretenterie, atretogastrie (atrezie gastrică)
ATRIO-	atrium (L) = vestibul, curte interioară; auriculele inimii < ater, -tra, -trum = negru (deoarece în această cameră se făcea focul la romani, iar pereții se înnegreau)	atriotomie, atrioventricular
ATROP-	atropa (L) = beladonă < Atropos (una dintre cele trei Parce - zeițe ale destinului: Clotho, Lachesis și Atropos)	atropină
AUDI-, AUDIO-	audire (L) = a auzi, a asculta	auditiv, audiometrie

AUR-, AURI-, AURO-	1. auris (L) = ureche 2. aurum (L) = aur aureus (L) = de aur	1. auripunctură, aurometru 2. auric, aurificare, auroterapie, aureomicină
AURI-, AURICUL-	auricula (L) = urechiușă dim. < auris = ureche	auricular, auriculoterapie
AUT-, AUTO-	autos (G) = sine însuși	autism, autoaglutinare, autoagresiune, autoanticorp, autocrin, autohistoradiografie, autoimunitate, autopsie, autovaccin
AUTOMAT-	automatos (G) = spontan	automatism
AUXANO-, AUXI-, AUXO-	auxe (G) = creștere < auxein = a crește, a se dezvolta	auxanologie, auxilitic, auxină, auxocardie
AXI-, AXO-	1. axon (G), axis (L) = ax 2. axia (G) = valoare, evaluare	1. axial, axis, axometru, axon 2. axiologie, cronaxie
AXIL-	axilla (L) = subsuoară, axilă	axilar, axilotomie
-AZĂ	sufix folosit în chimie pentru formarea denumirilor enzimelor	ATP-ază, hidrolază, kinază, urează
AZIGO-	a (G) = lipsit de + zygon (G) = pereche, jug	azigos (vene)
AZURO-	azur (Fr. veche) = albastru	azurofil

B

BACIL-	bacillus (L) = bastonaș, bacil	bacilar, baciliform
BACTERI-, BACTERIO-	bakterion (G) = bastonaș, bacterie dim. < bakteria = baston	bactericid, bacteriemie, bacteriofag, bacteriostatic
BALAN-, BALANO-	balanos (G) = ghindă; gland	balanic, balanită, balanoprepuțial
-BALISM	ballismos (G) = salt, săritură	hemibalism
BALISTO-	ballista (L) = mașină de aruncat pietre < ballein (G) = a lansa	balistocardiogramă, balistofobie
BALNEO-	balneum (L) = baie	balneologie, balneoterapie
BAR-, -BARISM, BARO-	baros (G) = greutate	baranestezie, baroreceptor, barotraumatism, hiperbarism
BARI-	barys (G) = greu	barilalie, bariu
BATI-	bathys (G) = adânc	batiestezie
BATM-, BATMO-	bathmos (G) = prag	batmotrop
BATRAC-	batrakhos (G) = broască	batracian
BAZI-, BAZO-, -BAZIE	basis (G, L) = bază	bazilar, bazocelular, abazie
BI-, BIN-	bis (L) = de două ori bini (L) = câte doi	biauricular, bicarbonat, biceps, bicuspid, bigeminism, bioxid, bipolar, birefringent, binar
BIBLIO-	biblion (G) = carte	bibliografie, bibliomanie
-BIE, BIO-, -BIO-, -BIOZĂ	bios (G) = viață	aerobie, anaerobie, biocenoză, biodisponibilitate, bionică, bioritm, biotehnologie, abiotrofie, antibiotic, aerobioză
BILI-	bilis (L) = bilă	bilirubină, biliverdină, porfobilinogen, urobilină
BIS-	byssos (G) = bumbac	bisinoză, bisoid
BLASTO-, -BLAST, -BLASTOM	blastos (G) = germen	blastocist, blastogeneză, blastomer, eritroblast, trofoblast, limfoblastom
BLEFAR-, -BLEFARIE, BLEFARO-	blepharon (G) = pleoapă	blefarită, blefaroconjunctivită, blefarospasm, ablefarie

BLENO-	blennos (G) = mucus	blenoragie
-BLEPSIE	blepsis (G) = văz, vedere	anoblepsie
-BOL, -BOLIE, -BOLISM, BOLO-	bole (G) = aruncare < ballein = a arunca	amfibol, embolie, tromboembolism, bolometru
BOTRI-, BOTRIO-	1. bothrion (G) = gropiță 2. botrys (G) = ciorchine de strugure	1. botriocefal 2. botrioid, botriomicete
BOTUL-	botulus (L) = caltaboș	botuliform, botulism
BRADI-	bradys (G) = încet	bradicardie, bradikinezie, bradilalie, bradipsihie
BRAHI-	brakhys (G) = scurt	brahicefalie, brahidactilie, brahimelie
BRAHI-, BRAHIO-, -BRAHIE	brakhion, -onos (G), brachium (L) = braț	brahial, brahialgie, brahiocefalic, abrahie
BREVI-	brevis (L) = scurt	brevilin
BRIO-	1. bryein (G) = a crește 2. bryon (G) = mușchi	1. embrion, embriologie 2. briologie
BROM-, BROMO-	bromos (G) = miros fetid	bromhidroză, bromidă, bromism, bromopnee
BROMATO-	broma, -atos (G) = hrană, aliment	bromatologie
BRONȘ-, BRONHO-	bronchia (L medievală) = bronhie < bronkhos, pl. bronkhia (G) = bronhie	bronșiectazie, bronșită, bronholit
BRUX-, BRIC-	brykhein (G) = a scrâșni din dinți	bruxism, bruxomanie, bricomanie
BUBON-, BUBONO-	boubon (G) = stinghie, regiune inghinală	bubon, bubonalgie, bubonocel
BUC-, BUCO-	bucca (L) = gură	bucal, bucofaringian
BULB-, BULBO-	bulbus (L) = bulb	bulbiform, bulbopatie
-BULIE	boule (G) = voință	abulie
BURS-, BURSO-	byrsa (G), bursa (L) = pungă, sac de piele	bursă, bursită
BUTIR-, BUTIRO-	butyrum (L), butyron (G) = unt	butiric, butiroid

C

CACO-	kakos (G) = rău	cacosmie, cacodilat
-CAINĂ	desemnează derivații cocainei cu acțiune farmacologică identică	novocaină, procaină, xilocaină
CAL-, CALO-	kallos (G) = frumusețe	caligrafie, calofil, calomanie
-CALAZIE	khalasis (G) = relaxare	acalazie V. și CHALAZO-
CALC-, CALCI-	calx, calcis (L) = var; calciu	calcar, calcifilaxie, calcinoză, calcipexie, calcitonină, calcitriol
CALCANE-	calcaneum (L) = călcâi	calcaneodinie, calcaneu
CALCUL(-), CALCULO-	calculus (L) = pietricică	calcul, calculos, calculocancer, calculografie
CALICO-	1. kalyx, -ykos (G), calyx, -ycis (L) = cupă, învelișul florii 2. khalix, -ikos (G) = var, pietriș	1. calice, calicectazie, calirafie 2. calicoterapie, calicoză
CALOR-, CALORI-	calor, -oris (L) = căldură	calorie, calorimetru
CAMER-	camera (Italiană) = cameră	cameră (anterioară a ochiului, hiperbarică), camerular

CAMPILO-	kampylos (G) = încovoiat	Campylobacter, campilognație
CAMPTO-	kamptos (G) = încovoiat	camptodactilie
CANAB-	kannabis (G), cannabis (L) = cânepă	canabinoide, canabism
CANCER-, CANCERO-	cancer, -cri (L) = rac, crab; cancer	anticanceros, cancer, cancericid, cancerogeneză
CANT-	quantus (L) = cât de mare	cantitate (prin intermediarul quantitas, -atis), cantitativ (prin intermediarul quantitativus)
CANT-, CANTO-	kanthos (G), canthus (L) = buza unui vas; unghiul ochiului	cantectomie, epicantus, cantoplastie
CAPILAR-, CAPILARO-	capillaris (L) = capilar < capillus = fir de păr	capilar, capilaritate, capilaroscopie
CAPIT-	caput, -itis (L) = cap	capital
-CAPNIE, CAPNO-	kapnos (G) = fum	acapnie, capnometru
CAPSUL-, CAPSULO-	capsula (L) = cutie mică dim. < capsa = cutie	capsular, capsulectomie, capsulită, capsulotomie
CARBO-, CARBON-	carbo, -onis (L) = cărbune	carbometrie, carbonat, carbonizare
CARCIN-, CARCINO-	karkinos (G) = rac, cancer	carcinoid, carcinom, carcinomatoză
CARDI-, CARDIO-	kardia (G) = 1. inimă 2. sfincterul cardia	1. cardialgie, pericardită, cardiomegalie, cardiopatie 2. cardiospasm, cardiotomie
CARFO-	karphos (G) = pai uscat, ramură uscată	carfologie
CARIO-	karyon (G) = sâmbure, nucleu	cariokineză, cariolizis, cariotip
CARNI-, CARNO-	caro, carnis (L) = carne	carne, carnificație, carniform, carnofobie
CAROT-	karos (G) = somn profund (deoarece compresiunea arterelor carotide antrenează pierderea conștienței)	carotidă, carotidian
CARP-, CARPO-	1. karpos (G) = pumn 2. karpos (G) = fruct	1. carpian, metacarp, carpocifoză 2. pericarp, carpofag
CATA-	kata (G) = în jos; folosit cu sensul de degradare	catabolism, catalepsie, cataliză, cataplazie, catatonie
CATEN-	catena (L) = lanț	bicatenar, catenă
CATOPTRO-	katoptron (G) = oglindă	catoptrofobie
CAUD-	cauda (L) = coadă	caudal, caudat
-CAV-	cavus (L) = gaură	(venă) cavă, cavitate, concav
CAVERN-, CAVERNO-	caverna (L) = cavitate < cavus = gaură	cavernă, cavernos, cavernostomie
CAZE-, CAZEI-, CAZEO-	caseus sau caseum (L) = brânză	cazeum, cazeină, cazeificare, cazeogen
CEC-, CECO-	caecus (L) = orb	cecal, cecitate, cecoplicatură
CEFAL-, -CEFAL, CEFALO-	kephale (G) = cap	cefalalgie, cefalee, cefalometrie, brahicefal, hidrocefal, leptocefal, microcefal
-CEL	kele (G) = tumoră, hernie	colpocel, omfalocel, rectocel, varicocel
CELI-, CELIO-	koilia (G) = pântece	celialgie, celioscopie
CELUL-	cellula (L) = cămăruță dim. < cella = cămară	celulă, celulifug, celulită
CEMENTO-	caementum (L) = piatră brută de construcție	cement, cementoblastom, cementocit
CEN-, CENO-	koinos (G) = comun	cenestezie, cenestopatie, cenobioză
CENO-, KAINO-, KENO-	kainos (G) = nou, recent	cenogeneză, kainofobie, kenoglosie
CENT-, KENTO-, -CENTEZĂ	kentein (G) = a înțepa kentesis (G) = înțepătură	centalgie, kentomanie, amniocenteză, cefalocenteză, pericardocenteză

CENTI-	centum (L) = o sută	centigrad, centigram, centimetru, centipoise
CENTR-, CENTRI-, CENTRO-	centrum (L) = centru < kentron (G) = punct ascuțit	central, centrifug, centripet, centromer, centrozom
-CEPS	caput, -itis (L) = cap	biceps, triceps
-CEPT-	receptus (L), participiul trecut al verbului recipere = a primi	chemoreceptor, nociceptiv, receptor
CER-	cera (L) = ceară	ceromel, ceroplastie, cerumen
-CERC-	kerkos (G) = coadă	cercar, cercopitec, cisticerc, cisticercoză
CEREBEL-	cerebellum (L) = creier mic	cerebel, cerebelos
CEREBR-, CEREBRO-	cerebrum (L) = creier	cerebral, cerebrom, cerebromalacie, cerebrozid
CERVIC-, CERVICO-	cervix, -icis (L) = gât	cervical, cervicită, laterocervical, cervicopexie, cervicovaginal
CESTO-	kestos (G) = centură brodată	cestode
CHALAZ-	khalasis (G) = relaxare	chalazodermie V. și -CALAZIE
CHALIC-	khalix, -ikos (G) = piatră de var	chalicoză
CHEIL-, CHEILO-	kheilos (G) = buză	cheilită, cheiloplastie, cheiloschizis
CHELO-	khele (G) = cleștele racului, cicatrice	chelator, cheloid
CHEMO-, CHIMIO-	khemeia (G) = alchimie	chemokine, chemoluminescență, chimioprofilaxie, chimioreceptor (chemoreceptor), chimiotaxie, chimioterapie
CHERO-	khairein (G) = a se bucura	cherofobie, cheromanie
-CHETĂ	khaite (G) = fir de păr	spirochetă
CHIASM-	khiasma (G) = încrucișare	chiasmatic, chiasmă
CHIL-, CHILO-	khylos (G) = suc	achilie, chilangiom, chilifer, chilomicron, chiloperitoneu, chilotorax
-CHIM-, CHIMO-	khymos (G) = suc	echimoză, parenchim, chimotripsină
CHIR-, CHEIRO-	kheir, -iros (G) = mână	chiropractică, chirurgie, cheiromegalie
CHIST-	kystis (G) = sac, vezică	chistadenom, chistectomie
CIAN-	kyanos (G) = albastru	ciancobalamină, cianogen, cianoză, cianură, piocianină
CIBERN-	kybernan (G) = a guverna	cibernetică, cibernine
CICL-, CICLO-	kyklos (G) = cerc	ciclită, ciclotimie, ciclotron
-CID	caedere (L) = a omorî	bactericid, fungicid, spermicid, virulicid
CIF-,	kyphos (G) = cocoșat	cifoscolioză, cifoză, carpocifoză
(-)CIFOZĂ	kyphosis (G) = cocoașă	
CILI-, CILIO-	cilium (L) = geană, cil	ciliar, ciliectomie, ciliofor
CIMB-, CIMBO-	kymbe (G), cymba (L) = barcă, luntre	cimbiform, cimbocefalie
CIN-, CINO-	kyon, kynos (G) = câine	cinantropie, cinic, cinofobie
CINE-, CINEMA-	kinein (G) = a mișca kinema, -atos (G) = mișcare	cinedensigrafie, cineradiografie, cinescopie, cinematică
CINET-, CINETO-	kinetos (G) = mobil < kinein = a mișca	cinetică, cinetoză
-CIPIENT	recipere (L) = a primi, a lua	incipient, recipient
CIPRI-, CIPRIDO-	Kypris, -idos (G) = zeița din Cipru (Afrodita)	ciprifobie, cipridofobie
CIRCUM-	circum (L) = împrejur	circumcizie, circumducție, circumvoluție
CIRO-	kirrhos (G) = galben-roșcat	cirogen, ciroză
CIS(-)	cis (L) = de aceeași parte	configurație moleculară cis

CIST-, CISTI-, CISTO-	kystis (G) = sac, vezică	cistectomie, cistită, dacriocistită, cisticerc, cistoscopie, cistostomie, cistorafie
CISTERN-	cisterna (L) = rezervor de apă < cista = cutie	cisternă, cisternografie
CIT-, -CIT, CITO-	kytos (G) = celulă (sensul originar: vas scobit)	acantocit, citodiagnostic, citogenetică, citoplasmă, citostatic, citotoxicitate, citotropism, eritrocit, hepatocit, limfocit, pericit, trombocit
CITR-	kitron (G), citrus (L) = lămâi	citrat, citric, citrin
-CIZ-	caesio, -onis (L) = tăiere < caedere = a tăia	circumcizie, excizie
CLADO-	klados (G) = ramură mică, mlădiță	cladosporioză
CLASMATO-	klasma, -atos (G) = fragment, bucățică ruptă	clasmatocit
-CLAST-, -CLAZIE	klastos (G) = sfărâmat, spart klasis (G) = ruptură, fractură	clastic, clastomanie, osteoclast, coloidoclazie, tricoclazie
CLATR-	kleithron (G) = grilaj clatri, -orum (L) = gratii	clatrină
CLAUSTR-	claustrum (L) = închizătoare, barieră < claudere = a închide	claustrofilie, claustrofobie
-CLAV	clavis (L) = cheie; cu sensul de loc închis	autoclav
CLAVI-	clavis (L) = cheie clavicula (L) = cheiță	claviculă, claviform
CLEID-, CLEIDO-	kleis, -idos (G) = cheie, de unde claviculă (os în formă de cheie)	cleidotomie, sternocleidomastoidian
-CLEISIS	kleisis (G) = acțiunea de a închide	blefarocleisis, colpocleisis
CLEPTO-	kleptes (G) = hoț < kleptein = a fura	cleptofobie, cleptomanie
CLIMAT-, CLIMATO-	klima, -atos (G), clima, -atis (L) = înclinația soarelui, de unde: latitudine, climat	climatic, climatopatologie
CLIN-	kline (G) = pat	clinică, clinomanie, clinostatism
-CLIZĂ	klysis (G) = spălătură	bronhocliză, rectocliză
CLON(-)	klon (G) = mlădiță, lăstar	clon, clonare
CLON-	klonos (G) = tumult, dezordine	clonic, clonus
CLOR-, CLORO-	khloros (G) = verde; clor	clorhidrie, clorizare, clorofilă, clorom, cloroză
-CLUZ-	claudere (L) = a închide	malocluzie, ocluzie
CNEM-	kneme (G) = picior, gambă	cnemalgie, gastrocnemian
CO-, CON-	cum (L) = cu	coenzimă, coeziune, cofactor, confabulație, contagiune, contaminare
COAN-	khoane (G) = pâlnie	coană
COARCT-	coarctatio, -onis (L) = strâmtare, îngustare < coarctare = a strâmta	coarctație V. și -ARCT-
-COC, COCO-	kokkos (G) = boabă, bob	enterococ, pneumococ, stafilococ, coccobacil, cocoid
COCCI-	kokkyx, -ygos (G) = cuc, cu al cărui cioc se aseamănă osul coccis	coccidinie, coccis
CODE-	kodeia (G) = capsulă de mac	codeină
COERC-	coercere (L) = a ține strâns	coercibil, incoercibil
COFO-	kophos (G) = surd	cofochirurgie, cofoză
COHL-	kokhlias (G), cochlea (L) = cochilie de melc	cohlear, cohlee
COILO-	v. KOILO-	
COL	collum (L) = gât	col uterin
COL-	kolla (G) = clei	colagen, colodiu, coloid
COL-, COLO-	kolon (G) = intestin gros	colibacil, colică, colită, colopatie, colopexie, coloplicatură
COL-, COLE-, COLO-, -COLIE	khole (G) = bilă (uneori se constată tendința de a scrie chol-, chole-)	colagog, colangiografie, colecist, colecistectomie, colecistită, colecistografie, colecistolitiază, coleperitoneu, hipercolie

COLEDOC-, COLEDOCO-	kholedokhos (G) = care primește bila < khole = bilă + dokhos = recipient < dekhesthai = a primi	coledoc (canal), coledocită, coledocolitiază, coledocotomie
COLEO-	koleos (G) = teacă; vagin	coleocel, coleoptoză, coleorexie
COLOB-	koloboma (G) = defect < koloboun = a mutila	coloboma
COLOR-	color, -oris (L) = culoare	colorant, colorație, fotocolorimetru
COLP-, COLPO-	kolpos (G) = adâncitură; prin extensie, vagin	colpectomie, colpocel, colpocitologie, colpoperineoplastie, colpoperineorafie
CONCH-	konkhe (G), concha (L) = cochilie de scoică; cornete nazale	concha, conchectomie
CONDIL-, CONDILO-	kondylos (G), condylus (L) = articulație	condilectomie, condilian, condilom, epicondil, condilotomie
CONDR-, CONDRO-	khondros (G) = cartilaj	condral, condrită, condroblast, condrocit, condrofit, condromatoză, condrosarcom
CONDRI-, CONDRIO-	khondrion (G) = grăunte, granulă	condrioliză, mitocondrie
CONIDIO-, CONIO-, -CONIOZĂ	konis (G) = praf	conidiospor, coniometrie, pneumoconioză
CONJUNCTIV-, CONJUNCTIVO-	coniunctivus (L) = care leagă, care unește < coniungere = a lega împreună, a uni	conjunctivă, conjunctivită
CONTRA-, CONTRO-	contra (L) = împotriva	contraceptiv, contraextensie, contraindicație, controlateral
COP-	kopos (G) = oboseală	copiopie, copofobie
-COPĂ, -COPT	koptein (G) = a tăia	sincopă, sarcopt
COPRO-	kopros (G) = excrement	coprocultură, coprofagie, coprolalie, (examen) coproparazitologic, coprostază
COR-, -CORIE	kore (G) = pupilă	corectopie, anizocorie
CORAC-	korax, -akos (G), corax, -acis (L) = corb	coracoidă
CORD-, CORDO-	khorde (G), chorda (L) = coardă, cordon	cordită, notocord, cordotomie
CORD(-), CORDI-	cor, cordis (L) = inimă	cord, precordial
CORE-, COREO-	khoreia (G), chorea (L) = dans	coree, coreiform, coreofrazie, coreoatetozic
CORIO-	khorion (G) = membrană a fătului	corioadenom, coriomeningită, corioretinită
COROID-, COROIDO-	khorioeides (G) = în formă de membrană; coroidă < khorion = membrană + eidos = formă	coroidită, coroidociclită
CORIST-, CORISTO-	khoristos (G) = separat, îndepărtat	corista, coristom
-CORM, -CORMIE	kormos (G) = trunchi, corp	brahicorm, neurocormie
CORON-	1. corona (L) = coroană 2. korone (G) = cioc încovoiat	1. coronar, coronarită, coronarografie, coronavirus 2. coronoidă
CORPOR-	corpus, -oris (L) = corp	intracorporal
CORTIC-, CORTICO-	cortex, -icis (L) = scoarță; regiunea periferică a unui organ	cortical, corticorezistență, corticosteroid, corticosuprarenală, corticotrofină
CORYN-	koryne (G) = măciucă	Corynebacterium
COSM-, COSMO-	kosmos (G) = ordine, univers	cosmobiologie, cosmogonie, microcosmos, macrocosmos
COSMET-	kosmetikos (G) = referitor la podoabe < kosmos = ordine; fig.: ornament	cosmetică, cosmetologie
COST-, COSTO-	costa (L) = coastă	intercostal, sternocostal, costotomie, costovertebral

COTIL-	kotyledon (G) = cavitate, adâncitură kotyle (G) = strachină	cotiledon, cotiloid
COX-, COXO-	coxa (L) = șold	coxa vara, coxalgie, coxartroză, coxofemural
CRANI-, CRANIO-	cranium (L medievală) = craniu < kranion (G) = craniu	craniectomie, craniologie
-CRAZĂ, -CRAZIE	krasis (G) = amestec, constituție a unui corp, temperament	crază (sanguină), discrazie, idiosincrazie
CREAT-, CREO-	kreas, -atos (G) = carne	creatină, creatinină, creofag, pancreas
CRENO-	krene (G) = izvor	crenic, crenoterapie
-CRESCENT, CRET-	crescere, crescentis, cretus (L) = a crește	concrescent, excrescență (prin intremediarul excrescentia), acreție (prin intermediarul accretio, -onis)
CRICO-, CRICOID-	krikos (G) = inel + eidos (G) = formă (în formă de inel)	cricotomie, cricoidectomie
CRIMO-	krymos (G) = frig	crimodinie, crimofil
CRIMINAL-, CRIMINO-	criminalis (L) = criminal < crimen, -enis = acuzație, învinuire	criminalistică, criminologie
-CRIN, -CRINIE	krinein (G) = a separa de; cu sensul de a secreta	endocrin, exocrin, autocrinie, paracrinie
CRIO-, CRI-	kryos (G) = frig	crioanestezie, criodecapaj, crioproteină, crioscopie, criestezie
CRIPT-, CRIPTO-	kryptos (G) = ascuns	criptorhidie, criptogenetic, criptomnezie
CRISTAL-, CRISTALO-	krystallos (G), crystallus (L) = gheață, cristal	cristalin, cristalite, cristalogenie
CRIZO-	khrysos (G) = aur	crizopexie, crizoterapie
-CROIA, -CROISM	khros (G) = tentă, culoare	alocroism, cianocroia, dicroism
-CROM, CROM-, CROMATO-, -CROMIE	khroma, -atos (G) = culoare	hipocrom, cromafin, cromatină, cromofor, cromozom, acromatopsie, cromatografie, discromatopsie, acromie, discromie
CRON-, CRONO-	khronos (G) = timp	cronaxie, cronic, cronobiologie, cronotropism
-CROT, -CROTISM	krotos (G) = bătaie	catacrot, dicrot, tricrot, dicrotism
CRUR-	crus, cruris (L) = coapsă	inghinocrural
CTENO-	kteis, ktenos (G) = pieptene, creastă	ctenocefal, ctenomicete
CUB-, CUBO-	kubos (G), cubus (L) = cub	cuboid, cubomanie
CUBIT-	cubitus (L) = cot	cubital, cubitus
-CUL, -CULĂ	-culus, -cula, -culum (L) = sufix pentru formarea diminutivelor	spicul, ventricul, cuticulă
CULDO-	cul-de-sac (F) = fund de sac	culdoscopie, culdotomie
CULI-, CULIC-	culex, -icis (L) = țânțar	culicid, culicide, culicidism
CULT-	cultura (L) = cultivare	hemocultură, urocultură
CUNE-	cuneus (L) = cui	cuneiform, cuneohisterectomie
CUPR-, CUPRO-	cuprum (L) = aramă roșie, cupru	cupremie, cuproproteină, cuprorahie, cuproterapie
-CUSPID	cuspis, -idis (L) = vârf	bicuspid, tricuspid
CUT-, CUTI-	cutis (L) = piele	cutanat, cuticulă, cutireacție, cutis laxa
CVADRI-, CVADRU-	quadrus (L) = pătrat	cvadriceps, cvadriplegie, cvadrigeminal, cvadruplu
CVART-	quartus (L) = al patrulea	(febră) cvartă
CVASI-	quasi (L) = cam, aproape	cvasielastic
CVINT-	quintus (L) = al cincilea	cvintan, cvintupli

D

DACRI-, DACRIO-	dakryon (G) = lacrimă	dacrioadenită, dacriocistită, dacriolit
-DACTIL, -DACTILIE, DACTILO-	daktylos (G) = deget	pentadactil, sindactilie, dactilofazie, dactiloscopie
DE-, DES-, DEZ-	de, dis (L) = separat de (cu sens de depărtare, privare)	debridare, decalcifiere, decolare, deshidratare, dezarticulare, dezinfecție, dezinserție, detumescență
DECI-	decima (L) = a zecea parte	decibel, decilitru, decimetru
-DEHID-	dehydrogenatum (L științifică) = dehidrogenat < de (L) = separat de + hydor, hydatos (G) = apă + gennan (G) = a produce	aldehidă, dehidroepiandrosteron
-DELIC	delos (G) = evident, manifest	psihedelic
-DELF	delphys (G) = uter, pântece	didelf
DELT-	delta (G) = a patra literă a alfabetului grec	deltoid
DEMO-, -DEMIE	demos (G) = popor, populație	demografie, endemie, epidemie, pandemie
DEMONO-	daimon (G) = demon, zeu	demonofobie, demonolatrie
DENDR-, DENDRO-	dendron (G) = arbore	dendrită, dendrofilie
DENS-, DENSITO-	densus (L) = dens, compact densitas, -atis (L) = consistență, densitate	densifloră, densitate, tomodensitometrie
DENT-, DENTO-	dens, -ntis (L) = dinte	dentar, dentină, dentiție, dentom, dentoalveolar
DEONTO-	deon, -ontos (G) = obligație, ceea ce trebuie făcut	deontologie
DER-, DERO-	dere (G) = gât	deradelf, derodim
DERM-, DERMO-, DERMAT-, DERMATO-, -DERM, -DERMIE	derma, -atos (G) = piele	dermită, dermografism, dermatită, dermatofit, dermatoglife, epiderm, hipoderm, eritrodermie
DESM-, DESMO-	desmos (G) = bandă, ligament	desmită, desmozom
DEUTER-	deuteros (G) = al doilea	deuteranop, deuteriu
DEXTR-, DEXTRO-	dexter, -tra, -trum (L) = la dreapta	dextran, dextrină, dextrocardie, dextrogir
-DEZĂ	desis (G) = legare	artrodeză, tenodeză
DI-	dis (G) = de două ori	dicrot, dioxid, dizaharid
DIA-	dia (G) = prin	diaforeză, diagnostic, dializă, diapedeză
DIAFAN-, DIAFANO-	diaphanes (G) = transparent < diaphainein = a lăsa să se întrevadă	diafanoscopie
DIAFOR-	diapherein (G) = a duce prin, a secreta < dia = prin + pherein = a purta, a transporta	diaforeză, diaforoscop
DIAFRAGM-, DIAFRAGMAT-	diaphragma, -atos (G) = barieră; diafragm < dia = prin + phragma, -atos = închidere	diafragmalgie, diafragmatocel
DICO-	dikha (G) = în două	dicogamie, dicotomie
DICTI-, DICTIO-	diktyon (G) = rețea, plasă	dictiopsie, dictiozom
-DIDIM	didymos (G) = geamăn; testicul	epididim
DIFTER-	diphthera (G) = membrană	difterie
DIGIT-, DIGITO-	digitus (L) = deget	digital, digitală, digitopalmar, digitoplastie
DILAT-	dilatare (L) = a lărgi, a mări	dilatator, dilatație

DINAM-, -DINAMIE	dynamis (G) = forță	dinamometrie, adinamie
-DINIE, DINO-	1. dinos (G) = amețeală 2. odyne (G) = durere	1. oticodinie, scotodinie, dinofobie 2. acrodinie, calcaneodinie, pleurodinie
DIOPTR-	dioptros (G) = care servește pentru a vedea clar, prin transparență	dioptrie, dioptru
DIPL-, DIPLO-	diploos (G) = dublu	diplacuzie, diplobacil, diplococ, diploid, diplopie
DIPSO-, -DIPSIE	dipsa (G) = sete	dipsomanie, polidipsie
DIS-	1. dis (L) = separat de 2. dys (G) = greu, dificil; indică o funcționare anormală	1. discizie, disecție, diseminare, disjuncție, dislocare, disociație 2. disartrie, disbazie, discrazie, discromatopsie, disfagie, disfazie, dispnee, displazie
DISC-, DISCO-	diskos (G), discus (L) = disc	discartroză, disciform, discopatie
DIST-	distare (L) = a fi depărtat	distal, distanță
-DOC	dokhos (G) = recipient < dekhesthai = a primi	coledoc
DOCIM-	dokimasia (G) = probă, anchetă < dokimazein = a examina	docimazie
DOLICO-	dolikhos (G) = lung	dolicocefalie, dolicosigmoid, megadolicocolon
DOM-, DOMATO-	doma, -atos (G) = casă	domism, domatofobie
DORS-, DORSO-	dorsum (L) = spate	dorsal, dorsalizare, dorsolombar
DOZ-, DOZI-	dosis (G) = acțiunea de a da	dozare, doză, dozimetrie
DREPANO-	drepanon (G) = seceră	drepanocit, drepanocitoză
-DROM, -DROMIC, DROMO-	dromos (G) = cursă, drum	palindrom, prodrom, sindrom, antidromic, dromomanie, dromotrop
(-)DUCT	ductus (L) = canal	duct, oviduct
DUODEN-, DUODENO-	duodeni (L) = în număr de doisprezece; duoden prescurtare < duodeni digitorum = de douăsprezece degete (lungimea acestui fragment intestinal)	gastroduodenită, duodenopexie, duodenoscopie, duodenostomie
DUPLIC-	duplicare (L) = a dubla	duplicare, duplicitate
DUR-	durus (L) = dur, tare	indurație

E

E-	e (L) = fără	ecaudat
EC-	ek (G) = în afară	eccodroză, ecdemic, ecbolic, ecrin, ectropion
EBURN-	eburneus (L) = de fildeș < ebur, -oris = fildeș	eburnare, eburnat
-ECH-	ekhein (G) = a ține	sinechie, sinechotomie
ECHI-	aequus (L) = egal	echimolar, echipotențial
ECHIN-	equinus (L) = de cal < equus = cal	echin (equin), echinism
ECHINO-	ekhinos (G), echinus (L) = arici	echinococ, echinoftalmie
ECO-	1. oikos (G) = casă 2. ekho (G) = ecou, sunet repetat	1. ecologie, ecosferă, ecotip 2. ecocardiografie, ecoencefalografie, ecografie, ecokinezie, ecolalie, ecomimie, ecopraxie
-ECTAZIE	ektasis (G) = dilatație	atelectazie, bronșiectazie, venectazie
ECTO-, ECT-	ektos (G) = în afară	ectoderm, ectoparazit, ectozoar, ectimă

-ECTOMIE	ektome (G) = excizie	colectomie, hepatectomie, nefrectomie, splenectomi
(-)ECTOPIE	ektopos (G) = în afara locului normal < ektos = în afară + topos = loc	corectopie, ectopie
ECTRO-	ectrosis (G) = avort; se referă la absența dezvoltării	ectrodactilie, ectromelie
ED-	oidema, -atos (G) = umflătură < oidein = a crește în volum	edem, edemațiat
EDOIO-	aidoion (G) = organe genitale	edoiografie
-EDRU	hedra (G) = bază, față	octaedru, poliedru
EFEBO-	ephebos (G) = adolescent	efebologie
EGO-	ego (L) = eu	egocentric, egopatie
-EGORIE	agoreuein (G) = a vorbi	alegorie, fantasmagorie
-EICONIE, EICONO-	eikon, -onos (G) = imagine	anizeiconie, eiconometru V. și ICONO-
EID-	eidos (G) = formă	caleidoscop, eidetism
ELAI-, ELAIO-, ELEO-	elaion (G) = ulei de măsline	elaidom, eleolat
ELAST-, ELASTO-	elastos (G) = docil, maleabil	elastanță, elastină, elastom, elastoză, elastopatie
ELECTR-, ELECTRO-	elektron (G) = chihlimbar - corp care se electrizează prin frecare	bioelectrogeneză, electricitate, electrocardiogramă electroforeză, electrofuziune, electroșoc
ELIPSO-, ELIPTO-	elleipsis (G) = omisiune; prin extensie: ellipes kyklos (cerc defectuos, elipsă)	elipsocit (sau eliptocit), elipsoid, eliptocitoză
ELITR(O)-	elytron (G) = teacă, vagin	elitrită, elitrocel, elitroplastie
EM-	en (G) = în	emfizem, empiem
EMBOL-	embole (G) = acțiunea de a arunca în < en = în + ballein = a arunca	embolizare, tromboembolie
EMBRI-, **EMBRIO-**	embryon (G) = embrion < en = în + bryein = a crește	embriologie, embrionar, embriopatie
EMEN-, EMENO-	emmenos (G) = menstruație	emenagog (care reglează menstruația), emenologie
EMET-, -EMEZĂ	emetikos (G) = care produce vărsături emesis (G) = vomisment < emein = a vomita	emetic, hematemeză, pioemeză, sialoemeză
EMETRO-	emmetros (G) = bine măsurat < en = în + metron = măsură	emetrop, emetropie
-EMIE	haima, -atos (G) = sânge	anemie, glicemie, hiperemie, ischemie, leucemie, proteinemie
EMPI-, EMPIO-	empyema, -atos (G) = acumulare de puroi < en = în + pyon = puroi	empiem, empiocel
EN-, **ÎN-**	en (G), in (L) = în	enantem, encefal, încapsulat, încorporare
ENANTIO-	enantios (G) = opus, contrar, invers	enantiobioză, enantiomer
ENCEFAL-, **ENCEFALO-**	enkephalos (G) = creier < en = în + kephale = cap	encefalalgie, encefalogramă
-ENCHIM	enkhyma, -atos (G) = infuzie < enkhein = a vărsa, a răspândi	mezenchim, mezenchimatoză, mezenchimom, parenchim
END-, **ENDO-**	endon (G) = înăuntru	endarterită, endocardită, endocitoză, endocrin, endogen, endometrită, endonuclează, endorfină, endoscopie
ENERG-	energeia (G) = forță în acțiune	energic, energogen, energometrie
ENSI-	ensis (L) = sabie	ensiform
ENTER-, **ENTERO-,** **-ENTER**	enteron (G) = intestin	enterectomie, enterită, enterocolită, enterostomie, mezenter
ENTOMO-	entomon (G) = insectă	entomologie
EOZIN-, EOZINO-	eos (G) = auroră (aluzie la culoarea roz de la răsăritul soarelui)	eozină, eozinofil, eozinofilie

EPENDIM-, EPENDIMO-	ependyma, -atos (G) = îmbrăcăminte de deasupra < epi = pe + endyma, -atos = îmbrăcăminte	ependim, ependimită, ependimom, ependimopatie
EPI-	epi (G) = pe	epicantus, epicondil, epicriză, epiderm, epididim, epifenomen, epiforă
EPIDIDIM-, EPIDIDIMO-	epi (G) = pe + didymos (G) = testicul, geamăn	epididimectomie, epididimotomie
EPIFIZ-, EPIFIZIO-	epiphysis (G) = excrescență < epi = pe + physis = creștere < phyein = a crește	epifizită, epifizioliză
EPIPLO-, EPIPLOO-	epiploon (G) = plutitor; membrană care acoperă viscerele < epiploos = care navighează	epiplocel, epiploic, epiploon, epiplooplastie
EPIZIO-	episeion sau epision (G) = pubis, vulvă	epiziorafie
-ERAST	erastes (G) = îndrăgostit	pederast
ERB-, ERBI-	herba (L) = iarbă	erbacee, erbicid, erbivor V. și IERB-
ERED-, EREDO-	hereditas, -atis (L) = moștenire	ereditar, ereditate, eredobiologie, eredopatie
EREMO-	eremos (G) = solitar	eremofobie
EREPSI-	ereipein (G) = a demola, a dărâma	erepsină
EREUTO-	ereuthos (G) = roșeață	ereutofobie
-EREZĂ	hairesis (G) = luare < airein = a lua	colereză, exereză, plasmafereză
ERGASIO-	ergasia (G) = muncă	ergasiofobie, ergasiomanie
ERGO-, -ERGIE	ergon (G) = lucru, acțiune < ergein = a lucra	ergograf, ergonomie, alergie, anergie, sinergie
ERITR-, ERITRO-	erythros (G) = roșu	eritroblastoză, eritrocit, eritrodermie, eritropoietină, eritroză
EROT-, EROTO-	eros, -otos (G) = iubire	erotic, erotism, erotogen, erotomanie
-ESCENT	-escens (L) = sufix pentru formarea adjectivelor care caracterizează un lucru după aspectul său	fosforescent, lactescent, opalescent, putrescent
-ESCIBIL	-ibilis (L) = sufix pentru formarea adjectivelor care caracterizează lucrurile după modul în care sunt susceptibile să evolueze	putrescibil, vitrescibil
ESO-, ESOFAG-	oisophagos (G) = esofag < oisein = a căra + phagema = mâncare	esocardiogramă, esofibroscopie, esogastrostomie, esofagită, esofagoplastie
-ESTEZIE, ESTEZIO-	aisthesis (G) = senzație, sensibilitate	anestezie, cenestezie, hiperestezie, parestezie, esteziometru
ESTR-	oestrus (L), oistros (G) = dorință și, prin extensie, perioada de rut și ovulație	estral (oestral), estronă (oestronă), estrogen (oestrogen)
ETER-, ETERO-	aither (G), aether (L) = aer curat, boltă cerească	eterism, eteromanie
ETIO-	aitia (G) = cauză	etiologie
ETMO-, ETMOIDO-	ethmos (G) = ciur, sită ethmos (G) = ciur, sită + eidos (G) = formă	etmoid, etmoidectomie, etmoidotomie
ETN-, ETNO-	ethnos (G) = popor, națiune	etnie, etnografie, etnologie
ETO-	ethos (G) = moravuri, obiceiuri	etologie
EU-	eu (G) = bun	eucariot, euforie, eugenie, eutanasie, eutrofie
EUNUC(-)	eunoukhos (G), eunuchus (L) = literar "cel care păzește patul femeilor"; eunuc < eune = culcuș + ekhein = a păzi	eunuc, eunuchism, eunucoidism
EURI-	eurys (G) = întins, vast	euricefalie
-EV-	aevum (L) = durată, vârstă, epocă	longevitate
EX-, EXTRA-	ex, extra (L) = în afară	exacerbare, examen, exantem, excavație, excipient, excreție, exfoliere, exocitoză, exon, extrapiramidal, extravazare
EXCIT-, EXCITO-	excitare (L) = a stârni, a provoca	excitație (prin intermediarul excitatio, -onis), excitomotor
-EXIE	hexis (G) = stare	cașexie, pirexie

EXO-	exo (G) = în afară	exogen, exopexie, exosmoză, exotermic
EXTENS-, EXTENSO-	extensus (L) = întins < extendere = a întinde	extensie (prin intermediarul extensio, -onis), extensometru
EXTERO-	exterus (L) = din afară	exteroceptiv, exteroceptor
EZO-	eso (G) = în interior	ezofilaxie, ezotropi

F

FABUL-	fabula (L) = poveste, legendă < fabulari = a povesti	confabulație
FACI-	facies (L) = față	facial
FACIENT, -FACT, -FACȚIE, -FECT	factum (L) = fapt < facere = a face	cale facient, artefact, putrefacție, rarefacție, defectiv
FACO-, FAKIE	phakos (G) = linte, lentilă, cristalin	facomalacie, facomatoză, facoscleroză, afakie
-FAG, -FAGIE, FAGO-	phagein (G) = a mânca	macrofag, disfagie, neuronofagie, onicofagie, fagocit, fagocitoză
FAL-, -FALIE, FALO-, (-)FALUS	phallos (G) = penis	falus, difalie, faloidian, faloragie, difalus
FALCI-	falx, falcis (L) = seceră	falciform
FAN-	phainein (G) = a apărea	diafanoscopie
FANER-, FANERO- -FANEROZĂ	phaneros (G) = vizibil phanerosis (G) = acțiunea de a deveni vizibil < phainein = a apărea	fanere, faneromanie, afaneroză
FANGO-	phango (It) = nămol	fangoterapie
FARING-, FARINGO-	pharynx, -ngos (G) = faringe	faringism, faringită, faringoepiglotic, faringostomie
FARMAC-, FARMACO-	pharmakon (G) = remediu, medicament	farmacie, farmacodinamie, farmacogenetică, farmacoreceptor
FASCI-	fascia (L) = fâșie, bandă	fascia lata, fasciită, Fasciola
FASCICUL-	fasciculus (L) = mănunchi mic; fascicul dim. < fascis = mănunchi	fascicular, fasciculat
-FAZIE	phasis (G) = vorbire	afazie, disfazie, parafazie
FEBRI-	febris (L) = febră, friguri < phebomai (G) = eu tremur	febrifug, febril, febrilitate
FECAL-	faex, faecis (L) = reziduuri, resturi	fecale, fecalom
FECUND-	fecundare (L) = a face să rodească < fecundus = roditor, fertil	fecundant, fecunditate (prin intermediarul fecunditas, -atis)
-FEMIE	pheme (G) = vorbire, exprimare	afemie, disfemie
-FEMINI-	femininus (L) = de femeie < femina = femeie	defeminizare, feminitate, feminizant
FENO-, -FENĂ	phainein (G) = a apărea	fenocopie, fenomen, fenotip, acufenă, fosfenă
FEO-	phaios (G) = brun	feocrom, feocromocitom
-FER-, -FERENT, -FEREZĂ	ferre (L) = a conduce pherein (G) = a purta, a transporta	aerifer, chilifer, mamifer, seminifer, somnifer, peri- ferie, eferent, plasmafereză
FERI-, FERO-	ferrum (L) = fier	feripriv, feritină, ferocinetică
FET-, FETO-	f(o)etus (L) = făt; A. Paré (1560) a introdus ortografia "foetus" și a dat cuvântului sensul actual	fetal, feticid, fetus, fetopatie, fetoproteină
FIBR-, FIBRO-	fibra (L) = fibră	fibrinemie, fibrinogen, fibroadenom, fibronectină, fibrotorax

FIBRIL-, FIBRILO-	fibrilla (L științifică) = fibră mică, fibrilă dim. < fibra = fibră	fibrilar, fibrilație, fibrilă, fibriloflutter
FIBUL-	fibula (L) = agrafă; peroneu	fibula, fibular
-FICARE	ficare, derivat de la facere (L) = a face	calcificare, osificare, pietrificare
FICO-	phykos (G) = algă	ficofag
-FID	fidus (L) = tăiat, despicat	bifid, multifid
FIL-	filum (L) = fir	Filaria, filiform
FIL-, -FIL, -FILIE	philos (G) = prieten philia (G) = atracție < philein = a iubi	filantropie, acidofil, amfifil, bazofil, eozinofilie
FIL-, FILO-	phylon (G) = trib, specie	filobiologie, filogeneză
FIL-, FILO-	phyllon (G) = frunză	clorofilă, filofag
FILACT-, FILACTO-, -FILAXIE	phylaktikos (G) = care păzește phylaxis (G) = protecție < phylattein = a apăra	filactic, filactotransfuzie, anafilaxie, profilaxie
FILTR-	filtrum (L medievală) = filtru cu origine în filtir (Limba francilor stabiliți în Galia) = pâslă (una din primele materii utilizate pentru a filtra lichidele)	filtrabil, filtrare
-FIMA	phyma, -atos (G) = tumoră, excrescență	rinofima
FIMBRI-	fimbria (L) = franjure	fimbrii
FIS-	fissus (L) = despicat < findere = a despica	fisiune, fisură
FISTUL-, FISTULO-	fistula (L) = tub, țeavă, canal	fistulizare, fistulografie, fistulotomie
FITO-, -FIT, -FIȚIE	phyton (G) = plantă; se folosește și cu sensul de excrescență	fitosterol, fitoterapie, artrofit, osteofit, saprofit, tricofiție
FIX-	fixus (L) = fix, neclintit < figere = a fixa	fixare, fixator
FIZ-, FIZE-, FIZO-	physa (G) = răsuflare; cu sensul de umflat	emfizem, emfizematos, fizocel
-FIZĂ	physis (G) = creștere < phyein = a crește	apofiză, diafiză, epifiză, metafiză
FIZIC(-), FIZICO-	physikos (G), physicus (L) = natural < physis (G) = natură	fizic, fizicism, fizicochimic
FIZIO-	physis (G) = natură	fiziologic, fiziologie, fizionomie, fiziopatic, fizioterapie
FLAGEL-, FLAGELO-	flagellum (L) = bici	flagelat, flagelație (prin intermediarul flagellatio, -onis), flagelospor
FLATU-	flatus (L) = vânt, suflare	flatulență
FLAV-	flavus (L) = galben	flavism, flavonoid, riboflavină
FLEB-, FLEBO-	phleps, phlebos (G) = venă	flebectazie, flebectomie, flebită, flebografie, fleboscleroză
FLECT-, FLEX-	flexus (L) = îndoit < flectere = a îndoi	flectare, flexie, reflexometru
FLEGM-, FLEGMATO-	phlegma, -atos (G) = inflamație < phlegein = a arde	flegmazie, flegmon, flegmatoragie
FLOCUL-	flocculus (L) = smoc mic de lână dim. < floccus = smoc de lână; flocon	floculare
FLOG-, FLOGO-	phlox, -ogos (G) = flacără; se folosește cu sensul de inflamație < phlegein = a arde	antiflogistic, flogogen
FLUID-	fluidus (L) = care curge < fluere = a curge	fluidifiant, fluiditate
FLUOR-	fluor, -oris (L) = curgere; folosit pentru denumirea substanței chimice din sec. XIX	fluorescent, fluorofor, fluoroscop

FLUX-	fluxus (L) = curgere, curent < fluere = a curge	aflux, eflux, influx
-FOB, -FOBIE	phobos (G) = frică	hidrofob, acrofobie, cancerofobie, claustrofobie, zoofobie
FOC-	focus (L) = vatră, cămin; focar	focal, focalizare
FOLI-	folium (L) = frunză	exfoliere
FOLICUL-	folliculus (L) = săculeț dim. < follis = burduf, minge	foliculină, foliculită, foliculom, foliculostimulină
FON-, FONO-, -FONIE	phone (G) = voce	fonație, fonemă, fonendoscop, fonocardiografie, disfonie
FOR-	foris (L) = ușă, deschizătură	perforat, perforină
-FOR, -FOREZĂ	phoros (G) = care poartă phoresis (G) = transportare < pherein = a purta, a transporta	galactofor, ionofor, osmofor, anaforeză, cataforeză, electroforeză, imunoelectroforeză
FORAMIN-, FORAM-	foramen, -inis (L) = deschizătură, gaură	foraminifer, foramen
-FORM	forma (L) = formă	cuneiform, epileptiform, filiform, fuziform
FORMIC(-), FORM-	formica (L) = furnică	formic, formaldehidă, formol
FOS-, FOTO-	phos, photos (G) = lumină; fosfor	fosfenă, fosfolipid, fosforescență, fotocoagulare, fotodiodă, fotofobie, fotometrie, fotopsie, fototropism
FOVE-	fovea (L) = groapă	fovee, foveolă
FRACT-	fractus (L) = rupt, frânt < frangere = a frânge, a rupe	fracturat, fractură, refractiv
FRAGM-	phragma, -atos (G) = închidere	diafragm, fragmoplast
-FRAZIE	phrasis (G) = frază	disfrazie, parafrazie
FREN-, FRENO-, -FREN, -FRENIE	phren, phrenos (G) = 1. diafragm 2. minte, spirit	1. frenic, frenită, frenosplenic 2. oligofren, schizofrenie
FRINO-	phrynos (G) = broască râioasă	frinodermie, frinolizină
FRONT-, FRONTO-	frons, frontis (L) = frunte	frontal, frontoparietal
FRUCTO-	fructus (L) = fruct	fructoză, fructozurie
FTIZ-, FTIZIO-	phthisis (G) = distrugere	ftizic, ftizie, ftiziologie
-FUG	fugare (L) = a alunga, a îndepărta	centrifug, febrifug, tenifug
FULGUR-	fulgur (L) = fulger	fulgurant, fulgurație
FULMIN-	fulmen, -inis (L) = fulger, trăsnet	fulminant
-FUNCȚ-	functio, -onis (L) = îndeplinire, achitare, funcție < fungi = a acționa	disfuncție, malfuncție, funcționare
FUND(-)	fundus (L) = fund	fund de ochi, fundic, fundoplicatură, fundus gastric
FUNG-, FUNGI-	fungus (L) = ciupercă	antifungic, fungoid, fungicid, fungistatic
FUNICUL-	funiculus (L) = sforicică, cordiță	funicular, funiculită
FURFUR-	furfur, -uris (L) = tărâțe, mătreață	furfuraceu
FUZI-, FUZO-	fusus (L) = fus	fuziform, fuzocelular, fuzospirilar

G

GALACT-, GALACTO-	gala, -aktos (G) = lapte	galactagog, galactocel, galactofor, galactoree
GAM-, -GAM, -GAMIE, GAMO-	gamos (G) = căsătorie	gamet, criptogam, endogamie, monogamie, gamofobie

GAMA-, GAMMA-	gamma (G) = a treia literă a alfabetului grec	gamaglobuline, gamaterapie, gamma-cameră
GAMET-, GAMETO-	gametes (G) = soț gamete (G) = soție	gametogeneză
GANGLI-, GANGLIO-	ganglion (G, L) = mică tumefacție, ganglion	gangliectomie, ganglioneurom, ganglioplegic, gangliozidoză
GASTR-, GASTRO-, -GASTRU	gaster, gastros (G) = stomac	gastrectomie, gastrină, gastrinom, gastrocameră, gastroduodenal, gastroptoză, epigastru
GATO-	gatos (G) = pisică	gatofobie
GEL-,	gelu (L) = îngheț	geloză, gelatină
GELAT-	gelatus (L) = înghețat < gelare = a îngheța	
GEMEL-	gemellus (L) = geamăn	gemelar, gemelologie
GEMIN-	geminus (L) = geamăn	bigeminal, trigeminism
GEN-, GENO-, -GEN, -GENIC, -GENIE	gennan (G) = a produce genos (G) = neam, urmaș, generație	genă, genetică, genom, genopatie, androgen, angiotensinogen, iatrogen, oncogen, angiogenic, patogenie
GENEA-	genealogia (L) = genealogie < genos (G) = neam, urmaș, generație + logos (G) = studiu, știință	genealogie
-GENEZĂ, -GENEZIE	genesis (G) = producere < gennan = a produce	embriogeneză, termogeneză, agenezie, paligenezie
GENI-, GENIO-	geneion (G) = bărbie, menton	genian, genioplastie
GENICUL-	geniculum (L) = genunchi mic dim. < genu = genunchi	geniculat
GENIT-	genitus (L) = născut < gignere = a naște, a crea	genital, genitor
GENO-	genys (G) = obraz	genoplastie
GEO-	ge (G) = pământ	geodă, geofagie
-GER	gerere (L) = a duce, a purta	oviger, proliger
GER-, GERONTO-	geron, -ontos (G) = bătrân	geriatrie, gerontologie
GERMI-	germen, -inis (L) = germen, sământă	germicid
GEST-, -GESTĂ	gestare (L) = a purta o sarcină	gestagen, gestație, progesteron, primigestă
-GEUZIE	geusis (G) = gust	ageuzie, hipergeuzie
GIB-	gibbus (L) = cocoașă	gibozitate
GIGA-, GIGANTO-	gigas, -antos (G) = 1. foarte mare, imens 2. unitate de măsură egală cu 10^9 unități de bază	1. gigantism, gigantoblast 2. gigacalorie
GIMNO-	gymnos (G) = gol, dezbrăcat	gimnofobie
GIN-, GINO-, GINECO-	gyne, gynaikos (G) = femeie	androgin, ginandrie, ginogeneză, ginecologie, ginecomastie
GINGIV-, GINGIVO-	gingiva (L) = gingie	gingival, gingivectomie, gingivită, gingivoplastie, gingivoragie
GIPS-	gypsos (G), gypsum (L) = gips	gipsotomie
-GIR	gyrare (L) = a întoarce în cerc < gyrus (L), gyros (G) = cerc	dextrogir, levogir
GLAND(-)	glans, -ndis (L) = ghindă	gland, glandular
GLAUC-, GLAUCO-	glaukos (G), glaucus (L) = albastru-verzui	glaucom, glaucurie, glaucobilină
GLIC-, GLICO-	glykys (G) = dulce	glicemie, trigliceride, glicogen, glicorahie, glicostat, glicoreglare, glicozid. V. și GLUCO-

GLICER-, GLICERO-	glykeros (G) = îndulcit < glykis = dulce	glicerină, glicerolat
-GLIFĂ	glyphe (G) = gravură, sculptare	dermatoglife, hieroglifă
-GLIE, GLIO-	glia (G) = clei	nevroglie, glioblastom, gliomatoză
GLOBUL-	globulus (L) = globul dim. < globus = glob	gamaglobuline, globular, globulinemie, globulinurie, poliglobulie, imunoglobulină
GLOM-	glomus, -eris (L) = ghem	glomus
GLOMERUL-, GLOMERULO-	glomerulus (L) = ghem mic dim. < glomus, -eris = ghem	glomerulită, glomerulopatie, glomeruloscleroză
GLOS-, GLOSO-	glossa (G) = limbă	glosită, glosodinie, glosoplegie, glosoptoză
GLOT-	glotta sau glottis (G) = glotă	epiglotă, glotic
GLUC-, GLUCO-	glykys (G) = dulce	glucagon, glucid, glucoză, glucocorticoid, gluconat V. și GLICO-
GLUTE-	gloutea (G) = fesă	gluteal
GLUTIN-	gluten, -inis (L) = lipici, clei	aglutinare
GNAT-, GNATO-	gnathos (G) = falcă, maxilar	gnation, prognatism, gnatologie, gnatoplastie
(-)GNOZIE, -GNOMONIC, -GNOSTIC	gnosis (G) = cunoaștere gnomonikos (G) = care induce o judecată gnostikos (G) = care cunoaște < gnonai = a cunoaște	agnozie, paragnozie, stereognozie, patognomonic, diagnostic, prognostic
GON-	gonys, gonatos (G) = genunchi	gonalgie, gonartrită
GON-, -GONIE, GONO-	gone, gonos (G) = urmaș, sământă genitală	gonadă, gonadoliberină, gonadotrofină, hipogonadism, spermatogonie, gonococ, gonoree
GONIO-, -GON	gonia (G) = unghi	goniograf, gonion, goniotomie, hexagon, trigon
-GRAD	gradus (L) = pas, treaptă < gradi = a păși, a merge	anterograd, retrograd
-GRAF, (-)GRAFIE, GRAFO-	graphein (G) = a scrie	ecograf, fonocardiograf, electrocardiografie, radiografie, scintigrafie, grafologie, graforee
-GRAMĂ	gramma (G) = înscriere, desen	diagramă, ecogramă, electrocardiogramă, electromiogramă, histogramă, idiogramă
GRANUL-, GRANULO-	granulum (L) = grăuncior, granulă dim. < granum = grăunte	granulație, granulie, granuliform, granulocit, granulomatoză, granulopenie
GRAVI-	gravis (L) = greu	gravidă, graviditate, gravimetrie
-GRIPOZĂ, -GRIFOZĂ	gryposis (G) = îndoire, încovoiere griffe (Fr) < grif (Fr veche) = labă	onicogripoză (onicogrifoză)
GUST-, GUSTO-	gustus (L) = gust	gustativ, gustometrie
GUTUR-, GUTURO-	guttur, -uris (L) = gât, gâtlej	guturai, gutural, guturofonie

H

HAL-, HALO-	1. halare (L) = a răspândi un miros, a exala halitus (L) = suflare, exhalare 2. hals, halos (G) = sare 3. hallux, -icis (L) = degetul mare de la picior	1. halenă, halitoză 2. halofil, halogen 3. haluce, halomegalie
HAMART-, HAMARTO-	hamartia (G) = defect, păcat	hamartom, hamartofobie
HAPLO-	haploos (G) = singur, simplu	haploid, haplotip
HAPT-, HAPTO-	haptein (G) = a prinde, a atașa	haptenă, haptofor, haptoglobină, haptotropisme

HECT-, HECTO-	hekaton (G) = o sută	hectar, hectolitru
HEDON-, HEDONO-	hedone (G) = plăcere	anhedonie, hedonism, hedonofobie
HELC-, HELCO-	helkos (G) = ulcer, rană	helcoid, helcologie, helcom, helconixis, helcozis
HELIC-, HELICO-	helix, -ikos (G), helix, -icis (L) = spirală	heliciform, helicoidal, helicopod
HELIO-	helios (G) = soare	heliodermită, helioterapie, heliotropism
HELMINT-	helmins, -inthos (G) = vierme, helmint	antihelmintic, helmintiază
HEM-, HEMAT-, HEMATO-, HEMO-	haima, -atos (G) = sânge	hemaglutinare, hemangiom, hematie, hematocolpos, hematocrit, hemoperitoneu, hemoragie
HEMER-	hemera (G) = zi	hemeralopie
HEMI-	hemi (G) = pe jumătate	hemiagnozie, hemianopsie, hemicolectomie, hemipareză
HEPAR(-), HEPAT-, HEPATO-	hepar, -atos (G) = ficat	heparină, hepatectomie, hepatită, hepatocit, hepatom, hepato-splenomegalie
HEPT-, HEPTA-	hepta (G) = șapte	heptoză, heptadactilie
HERNIO-	hernia (L) = vătămare, surpare; hernie	hernie, herniopunctură, herniotomie
HERPET-	herpes, -etos (G), herpes, -etis (L) = pecingine, ulcer malign < herpein (G) = a se târî	herpetiform, herpetism, herpes
HETERO-	heteros (G) = altul, diferit	heteroaglutinare, heterocromatină, heterocromie, heterogrefă, heterolog, heteroplazie, heterotop, heterozigot
HEX-, HEXA-	hex (G) = șase	hexoză, hexacant, hexadactilie
HI-, HIO-	hypsilon υ (G) = a 21-a literă a alfabetului grec	hioftalmie, hioglos, hioid
HIAL-, HIALO-	hyalos (G), hyalus (L) = sticlă; transparent ca sticla	hialinizare, hialinoză, hialoid, hialoplasmă
HIAT-	hiatus (L) = deschidere	hiatal, hiatus
HIBERN-, HIBERNO-	hibernare (L) = a ierna, a hiberna	hibernare, hibernoterapie
HIBRID-	hybrida (L) = metis, cu sânge amestecat < hybris (G) = violență, viol < hyper (G) = mai mult	hibrid, hibridare, hibridom
HIDAT-, HIDATO-	hydatis, -idos (G) = pungă umplută cu apă în apropierea ficatului < hydor, hydatos = apă	hidatic, hidatidă
HIDR-, HIDRO-	1. hydor, hydatos (G) = apă 2. hidros (G) = sudoare	1. anhidru, hidramnios, hidrartroză, hidrocefalie, hidrofobie, hidrogen, hidrolază, hidrops, dehidrogenază 2. hidrosadenită
HIDRARGIR-, HIDRARGIRO-	hydrargyros (G) = mercur, argint viu < hydor, hydatos = apă + argyros = argint	hidrargirie, hidrargiroterapie
HIER-, HIERO-	hieros (G) = sacru; prin extindere, os sacru	hieralgie, hierofobie, hieroglifă, hierolistezis
HIGR-, HIGRO-	hygros (G) = umed	higromă, higrometru, higroscopic
HILE-, HILO-	hyle (G) = materie, substanță	hilefobie, (an)hilognazie
HIMEN(-)	Hymen (L) = zeul căsătoriei hymen, -aios (G) = membrană, himen	himen, himenal

HIP-, HIPO-	hippos (G) = cal	hipantropie, hipuropatie, hipofagie
HIPER-	hyper (G) = mai mult, deasupra, peste, în exces	hiperaldosteronism, hipercapnie, hipercolesterolemie, hiperestezie, hipermetropie, hiperostoză, hiperplazie, hiperpolarizare
HIPN-, HIPNO-	hypnos (G) = somn	hipnagog, hipnologie, hipnotic, hipnotism, hipnoză
HIPO-	hypo (G) = mai puțin, sub, în minus	hipoacuzie, hipocalcemie, hipoderm, hipostatură, hipotiroidie, hipoton, hipoxie
HIPOFIZ-	hypophysis (G) = creștere în jos; semnificația anatomică (glanda hipofiză) datează din sec. XIX (nume dat de anatomistul american B. G. Wilder) < hypo = sub + physis = creștere < phyein = a crește	hipofizar, hipofizectomie, hipofizită
HIPS-, HIPSI-, HIPSO-	hypsos (G) = înălțime, vârf hypsi (G) = ridicat, înalt	hipsaritmie, hipsicefalie, hipsoterapie
HIRSUT-	hirsutus (L) = păros, cu păr aspru	hirsutism
HIRUD-, HIRUDIN-	hirudo, -inis (L) = lipitoare	hirudicid, hirudinază, hirudină, hirudinizație
HIST-, HISTIO-, HISTO-	histos sau histion (G) = țesătură; țesut	histamină, histiocit, histiocitoză, histocompatibilitate, histoliză
HISTER-, HISTERO-	hystera (G) = uter	histerectomie, histerocistopexie, histeroscopie, histerosalpingotomie
-HOD, HODO-	V. -OD, ODO-	
HOL-, HOLO-	holos (G) = întreg	holografie, holoproteină, holosisolic, holozide
HOM-	homo, -inis (L) = om	hominide, homuncul
HOMALO-	homalos (G) = cu suprafață plană, neted	homalocefal, homalopsis
HOMEO-	homoios (G) = asemănător	homeopatie, homeostazie, homeoterm
HOMO-	homos (G) = același	homogrefă, homosexualitate, homozigot
HORMON(-), HORMONO-	hormon (G) = excitat < hormaein = a îndemna, a excita	hormon, hormonal, hormonodependent, hormonoterapie

I

-IACENT	iacens (L) = situat < iacere = a fi situat	adiacent, subiacent
-IASIS	-iasis (G) = sufix folosit pentru denumirea unor stări patologice	pitiriasis, satiriasis
IATRO-, -IATRIE	iatros (G) = medic iatreia (G) = vindecare	iatrochimie, iatrofizică, iatrogen, pediatrie, psihiatrie
-IC	care se referă la (sufix al adjectivelor)	anxiolitic, gastric, nevrotic, splenic, trombotic
ICONO-	eikon, -onos (G) = imagine, figură	iconoclast, iconofil, iconografie V. și -EICONIE, EICONO-
ICOSA-	eikosi (G) = douăzeci	icosaedru, icosanoizi
ICTER(-)	ikteros (G) = gălbenare	icter, icterigen
ICTO-, ICT-	ictus (L) = șoc, lovitură	ictometru, ictus
-ID, -IDĂ	eidos (G) = formă; desemnează îndeosebi manifestările cutanate infecțioase sau toxice	protid, iodidă, sifilidă
IDIO-	idios (G) = propriu	idiocromozom, idiogramă, idiopatic, idiosincrazie, idiotip, idiotop, idioventricular
-IE	-ia (G) = sufix utilizat în medicină pentru formarea denumirilor unor boli	alopecie, difterie, eclampsie, granulie, pneumonie
IERB-	herba (L) = iarbă	ierbar, ierbos V. și ERB-

IGNI-	ignis (L) = foc	ignipunctură
IHTI-	ikhthys, -yos (G) = pește	ihtiol, ihtioză
-IL	-ilis (L) = sufix pentru formarea adjectivelor	contractil, dactil, labil
ILE-, ILEO-	ileum (L medievală) = ileon < eilein (G) = a înrula, a răsuci	ileită, ileon, ileocecal, ileopatie, ileostomie
ILI-, ILIO-	ilia, ilium (L) = flanc, șold	iliac, ilion, iliosacrat
IMPED-	impedire (L) = a împiedica	impedanță, impediment
IMUNI-, IMUNO-	immunis (L) = scutit, apărat < in = lipsit de + munus = obligație	imunitate, imunochimie, imunoglobulină, imunohematologie, imunologie
IN-	in (L) = 1. în 2. lipsit de	1. incrustație, incubator, inseminare, instilație, intubație 2. inactivare, inadaptat, inapetență
-INĂ	desemnează o substanță a cărei natură este diferită de rădăcina cuvântului	albumină, cafeină, gelatină, glicerină, morfină, ocitocină, penicilină, pepsină, urobilină
INFANT-	infans, -ntis (L) = copil	infanticid, infantil, infantilism
INFRA-	infra (L) = sub	infraclinic, infraliminar, infraroșu
INFUNDIBUL(-), INFUNDIBULO-	infundibulum (L) = pâlnie; în formă de pâlnie	infundibul, infundibular, infundibulotomie
INGHIN-	inguen, -inis (L) = regiune inghinală	inghinal, inghinocrural
INO-	is, inos (G) = fibră (mușchi, nerv, tendon)	inosteatom, inotrop, inotropism, inozită
INSECTI-	insecta, -orum (L) = insectă < insecare = a face o tăietură (datorită strangulațiilor de pe corpul lor)	insecticid, insectivor
INSUL-	insula (L) = insulă	insulină
INTER-	inter (L) = între	intercricotomie, intercritic, intercurent, interfază, interferon, intermediar, interosos
INTERO-	interior (L) = care este înăuntru	interoceptiv, interoceptor
INTRA-, INTRO-	intra (L) = înăuntru	intraarticular, intradermoreacție, intramuscular, intravenos, introspecție, introvertit
IOD-, IODO-	ioeides (G) = violet	iodism, iodocaptare
ION-, IONO-	ion (G) = migrator, călător < ienai = a merge	anion, cation, ionizare, ionogramă
IOTA-	iota (G) = litera grecească i	iotacism
IPS-	ipse, ipsa, ipsum (L) = (eu, tu, el...) însumi, însăși, însuși...	ipsilateral
IRID-, IRIDO-	iris, -idos (G) = curcubeu; iris	iridectomie, iridociclită, iridodonezis, iridoconstrictor, iridotomie
ISC-, ISCH-	iskhein (G) = a suprima, a reține	iscurie, ischemie
ISCHI-, ISCHIO-	iskhion (G) = șold	ischialgie, ischiatic, ischion, ischiopubiotomie
-ISM	sufix utilizat în medicină pentru formarea unor termeni care desemnează o intoxicare	alcoolism, ergotism, iodism, saturnism
-ISMUS	-ismos (G) = sufix utilizat pentru formarea denumirii unei acțiuni; se folosește cu sensul de spasm, contracție	trismus
-ITĂ	itis (G) = inflamație	amigdalită, apendicită, cistită, faringită, hepatită, rinită
IZO-	isos (G) = egal	izoanticorp, izobare, izocitoză, izoenzimă, izogenic, izogrup, izotip

J

JARGON-, JARGONO-	jargon (Fr. veche; etimologie incertă) = a pălăvrăgi; a scoate sunete ca gâscanul	jargonafazie, jargonomimie
-JECȚ-	iactatio, -onis (L) = aruncare, trimitere < iactare = a arunca	injecție

JEJUN-, JEJUNO-	jejunum intestinum (L medicală) = jejun < ieiunus = flămând (deoarece are conținut redus)	jejunită, jejunoplastie, jejunostomie
JUG-, JUGUL-	iugum (L) = jug iugulum (L) = gât	jugal, jugular, jugulogramă
JUNCT-, JONCT-, -JUNCT-	iunctus (L) = legare, unire iunctio, -onis (L) = legătură < iungere = a lega, a uni	conjunctivă, disjuncție, joncțiune
JUXTA-	juxta (L) = lângă	juxtaarticular, juxtaglomerular, juxtaliminar, juxtapiloric

K

KALI-	kali (Ar) = potasă	kaliemie, kaliuretic, kaliurie
KARIO-	v. CARIO-	
KELO-	1. kele (G) = hernie, tumoră 2. khele (G) = cleștele racului; cicatrice	1. kelotomie 2. keloid (cheloid), keloidoză
KENO-	kenos (G) = gol, vid	kenofobie, kenitron
KERAT-, KERATO-	keras, keratos (G) = corn; prin extensie, cornee	hiperkeratoză, keratină, keratită, keratocon, keratodermie, keratoplastie
KILO-	khilioi (G) = o mie	kilobază, kilogram
KIMO-	kyma, -atos (G) = val, undă	kimograf, kimografie
KIN-, KINO-, -KINEZĂ, KINEZI-, (-)KINEZIE	kinesis (G) = mișcare < kinein = a mișca	kinază, kinestezie, kinoscop, cariokineză, kineziterapeut, kineziterapie (kinetoterapie), diskinezie, kinezie
KOILO-	koilos (G) = scobitură, depresiune	koilonichie

L

LABI-	labium, -ii (L) = buză	labial, labialism, labiodentar
LACO-	lakkos (G) = rezervor	lacorinostomie
LACRIM-, LACRIMO-	lacrima (L) = lacrimă	lacrimal, lacrimogen, lacrimonazal
LACT-, LACTO-	lac, lactis (L) = lapte	lactacidemie, lactație, lactescent, lactoză, lactovegetarian
-LAGNIE	lagneia (G) = dorință sexuală, voluptate	algolagnie, cleptolagnie, pirolagnie, psiholagnie
LAGO-	lagos (G) = iepure	lagoftalmie
-LALIE, LALO-	lalia (G) = vorbire < lalein = a vorbi	alalie, dislalie, paralalie, rinolalie, lalopatie
LAMIN-, LAMINO-	lamina (L) = lamă, foaie subțire	laminectomie, laminină, laminotomie
LAN-	lana (L) = lână	lanolină, lanosterol
LANT-	lanthanein (G) = a fi ascuns	lantan, lantanide
LAPARO-	lapara (G) = flanc, abdomen	laparoscopie, laparotomie
-LAPS, LAPS-	lapsus (L) = alunecare, prăbușire < labi = a aluneca, a cădea	prolaps, colaps, lapsus
LARING-, LARINGO-	larynx, -yngos (G) = laringe	laringectomie, laringită, laringoscop, laringotomie
LARVI-	larva (L) = mască, arătare; larvă	larvat, larvivor
LAT-	latens, -ntis (L) = ascuns < latere = a fi ascuns	latent, latență
LATER-, LATERO-	latus, -eris (L) = latură	lateral, lateroducție, laterognație, lateropoziție, lateroversie

LATIR-	lathyros (G) = bob-de-țarină, plantă leguminoasă a cărei varietate mirositoare este mazărea furajeră	latirism
LAX-	laxus (L) = larg, destins	laxativ, laxitate
LECIT-	lekithos (G) = gălbenuș de ou	lecitină
LEIO-	leios (G) = neted	leiomiom, leiomiosarcom
-LEMĂ, LEMO-	lemma (G) = înveliș	neurilemă, sarcolemă, lemoblast, lemocit
LENTI- LENTICUL-	lenticula (L) dim. < lens, -ntis = linte; lentilă, cristalin	lenticular, lentiginoză, lentigo, lentilă
LEON-	leon, -ontos (G) = leu	leonin, leontiazis
LEPR-, LEPRO-	lepra (G, L) = lepră < lepros (G) = care se descuamează, solzos, râios	lepralgie, lepră, leproserie
-LEPSIE, -LEPTIC	lepsis (G) = fixare leptikos (G) = care se fixează pe	catalepsie, epilepsie, narcolepsie, neuroleptic, organoleptic
LEPTO-	leptos (G) = subțire, fin	leptodactil, leptodont, leptomeninge, leptospiroză
LET-	letum (L) = moarte	letal, letalitate
LEUC-, LEUCO-	leukos (G) = alb	leucafereză, leucemie, leucocit, leucodistrofie, leucopenie, leucoree, leucoencefalită
LEVO-	laevus (L) = stâng	levocardie, levogir, levomer, levuloză
-LEXIE	lexis (G) = cuvânt	alexie, dislexie
LIC-	lykos (G) = lup	licantropie
LIEN-	lien, -enis (L) = splină	lienal, lienocel
LIG-	ligamentum (L) = legătură < ligare = a lega	ligament, ligand, ligatură, ligază
LIMB-	limbus (L) = tiv, bandă cusută pe marginea vestmintelor	limbic
LIMF-, LIMFO-	lympha (L) = apă limpede; limfă	limfadenectomie, limfadenită, limfangită, limfedem, limfocit
LIMIN-	limen, -inis (L) = prag, limită	liminar, supraliminar
LIMNI-, LIMNO-	limne, -os (G) = heleșteu, iaz	limnimetrie, limnologie
LIMO-	limos (G) = foame	limoterapie
LINGU-	lingua (L) = limbă	lingual, lingula
-LINGUS	lingere (L) = a linge	anilingus, cunilingus
LIO-	lyein (G) = a distruge	liofil, liofilizare, liofob
LIP-, LIPO-	lipos (G) = grăsime	lipază, lipemie, lipid, lipodistrofie, lipoidoză, lipopolizaharid
LIPARO-	liparos (G) = gras	liparocel
LIPE-	lype (G) = tristețe	lipemanie
LIPO-´	leipein (G) = a lăsa, a abandona	lipotimie
LIS-, LISO-	lissos (G) = neted	lisencefal, lisotriție
LIT-, LITO-, -LIT	lithos (G) = piatră	litiază, litotripsie, coprolit, sialolit
LIV-	lividus (L) = vinețiu	livedo, livid, lividitate
-LIZĂ, -LITIC	lysis (G) = distrugere lytikos (G) = care distruge < lyein = a distruge	citoliză, epidermoliză, glicogenoliză, termoliză, tromboliză, hemolitic, spasmolitic, lizozom
LOB-, LOBO-	lobos (G) = lob	lobar, lobotomie
LOBUL-	lobulus (L medicală) = lobul dim. < lobos (G) = lob	lobular, lobulat
LOC-	locus (L) = loc	locomoție, locus
-LOCULAR	loculus (L) = loc mic dim. < locus = loc	multilocular, unilocular
-LOCVIE	loqui (L) = a vorbi	amforilocvie, pectorilocvie
LOFO-	lophos (G) = coamă	lofodont, lofotriție

LOGO-, -LOGIE, -LOG	logos (G) = 1. cuvânt 2. studiu, știință 3. raport, relație	1. logonevroză, logopedie, logoree 2. farmacologie, hematologie, neurolog, psiholog 3. heterolog, omolog
LOHI-	lokheia sau lokhos (G) = naștere	lohii, lohiometrie
LOMB-, LOMBO-	lumbus (L) = șale, regiune lombară	lombalgie, lombotomie
LONGI-	longus (L) = lung	longilin
LUCI-	lux, lucis (L) = lumină	luciferază, luciferină, lucită
LUD-	ludus (L) = joc, distracție	ludic
LUM-	lumen, -inis (L) = lumină	lumen, luminantă
LUMB-	lumbus (L) = șale, lombă	lumbago
LUP-	lupus (L) = lup (aluzie la tendința bolii de a roade, de a ulcera)	lupic, lupoid, lupom, lupus
LUTE-	luteus (L) = galben	luteină, luteinom, luteocrom
LYS-	lyssa (G) = turbare	lyssavirus

M

MACRO-	makros (G) = mare	macroblast, macrocefalie, macrocitoză, macrogenitosomie, macroglobulină, macropsie, macrosomie
MACUL-	macula (L) = pată	macular, maculopapulos
MAGIST-	magistralis (L) = de maestru	magistral
MAL-	malus (L) = rău, boală	malabsorbție, malarie, malformație, malfuncție, malnutriție
MALA-	mala (L) = maxilar superior	malar
MALAC-, (-)MALACIE, MALACO-	malakos (G) = moale malakia (G) = înmuiere	malacie, cerebromalacie, condromalacie, osteomalacie, miomalacie, malacologie
MALEOL-	malleolus (L) = ciocan mic; maleolă dim. < malleus = ciocan	maleolar
MAM-, MAMO-	mamme (G), mamma (L) = sânul mamei, mamelă	mamar, mamografie, mamopexie, mamoplastie
MAMIL-, MAMILO-	mamilla (L) = mamelă; se folosește cu sensul de mamelon < mamme (G) = sânul mamei	mamilar, mamiloplastie
-MAN, (-)MANIE	mania (G) = nebunie, furie	megaloman, mitoman, piroman, toxicoman, cleptomanie, mitomanie, tricotilomanie
MAN-	manus (L) = mână	manevră, manipulare, manual
MANO-	manos (G) = puțin dens	manometrie, manometru
MARMOR-	marmor, -oris (L) = marmură	marmorat, marmorean
MASCULI-, MASCULIN-	masculinus (L) = masculin, bărbătesc < masculus = bărbat	masculin, masculinizant, masculinizare
MAST-, MASTO-, -MASTIE	mastos (G) = sân, mamelă	mastectomie, mastodinie, mastoidă, mastoptoză, ginecomastie
MASTIGO-	mastigein (G) = a biciui mastix, -igos (G) = bici	mastigofobie, mastigofor
MATERN-	maternus (L) = matern < mater, -tris = mamă	maternal, maternitate
MATUR-, -MATUR	maturus (L) = copt, matur < maturare = a coace	maturare, maturație, maturitate, dismatur, prematur
MAXIL-, MAXILO-	maxilla (L) = maxilar	maxilar, maxilofacial
MECON-	mekonion (G), meconium (L) = suc de mac; denumire pentru materiile fecale ale nou-născutului, care se aseamănă cu acest suc (vâscos și de culoare verde)	meconism, meconiu

MEDI-, MEDIO-	medius (L) = situat la mijloc	mediacalcoză, medial, median, mediastin, medius, medioclavicular
MEDIC-, MEDICO-	medicus (L) = medic	medical, medicină, medico-social
MEDUL-, MEDULO-	medulla (L) = măduvă	medular, meduloblast, medulogramă, medulo-suprarenală, medulomer
MEGA-, -MEGALIE, MEGALO-	megas, megalos (G) = 1. mare	1. megacariocit, megacefal, megadolicocolon, hepatomegalie, splenomegalie, megaloblast, megalomanie
	2. unitate egală cu un milion (10^6) de unități de bază	2. megacalorie
MEIO-, MIO-	meiosis (G) = micșorare < meion = mai mic	meiogenic, meioză, miotic
MELI-	meli, melitos (G), mel, mellis (L) = miere	melitină, meliturie
MELAN-, MELANO-, MELEN-	melas, melanos (G) = negru melaina (G) = neagră	melanină, melanism, melanocit, melanodermie, melanonichie, melanoză, melatonină, melenă
-MELIE, MELO-	melos (G) = extremitate, membru	macromelie, micromelie, meloreostoză
MELO-	melos (G) = cântec	melodramă, meloman, meloterapie
MEMOR-	memor, -oris (L) = care își amintește memoria (L) = memorie	memorie, memorizare
MEN-, MENO-, MENSTRU-	men, menos (G) = lună	menarhă, menhidroză, amenoree, menometroragie, menstruație
MENING-, MENINGO-	meninx, -ingos (G) = membrană foarte fină; meninge	meninge, meningiom, meningism, meningită, meningocel, meningococ, meningoencefalită
MENISC-	meniskos (G) = semilună, crai-nou; menisc	meniscal, meniscectomie
MENT-	1. mens, -ntis (L) = minte, inteligență 2. mentum (L) = bărbie, menton	1. mental, mentalitate, dement 2. menton, mentonier
MER-, MERO-, -MER	meros (G) = 1. parte	1. dermatomer, merocel, merogonie, merosistolic, blastomer, ectomer, izomer, metamer, polimer
	2. coapsă	2. meralgie
MET-, META-	meta (G) = 1. indică transformarea	1. metabolism, metacercar, metacromazie, metafază, metafiză, metamorfopsie, metaplazie
	2. după	2. metarteriolă, metacarp, metamielocit
METEOR-	meteoros (G) = ridicat în aer < meteorizein = a ridica în aer	meteorism, meteorolabil, meteoropatologie, meteorotropism
-METOP, METOP-, -METOPIE	metopon (G) = frunte	stenometop, metopic, eurimetopie
METR-, METRO-	metra (G) = uter	metrită, metroperitonită, metroree
METRIO-	metrios (G) = moderat, mediu	metriocefal
-METRU, -METRIE, -METRIC	metron (G) = măsură	centimetru, optometru, antropometrie, audiometrie, hipermetrie, mandibulometrie, termometrie, dismetric
MEZ-, MEZO-	mesos (G) = 1. la mijloc	1. mezaortită, mezencefal, mezenchim, mezoderm, mezodiastolic, mezogastru
	2. mijloc de fixare a unui viscer abdominal	2. mezenter, mezocolon, mezosigmoid
MIC-, MICETO-	mykes, -etos (G) = ciupercă	actinomicoză, micobacterie, micoplasmă, micoză, streptomicină, micetom
MICRO-	mikros (G) = mic	microanaliză, micrococ, microlitiază, micrometru, microscop, microtom

MIEL-, MIELO-	myelos (G) = măduvă	mielită, poliomielită, mielocit, mielografie
MILI-	miliarius (L) = referitor la mei < milium = bob de mei	miliar
MILI-	mille (L) = o mie	miliCurie, miliechivalent, miligram, milimol, miliosmol
MILO-	mylos (G) = piatră de moară; prin extindere, molar	(mușchi) miloglos, miloliză
-MIMETIC, -MIMIE	mimetikos (G) = care imită mimia (G) = imitare < mimeisthai = a imita	corticomimetic, simpaticomimetic, amimie, ecomimie, hipomimie, patomimie
MIO-, MI-	mys, myos (G) = mușchi	mioatrofie, miocardită, mioclonie, miofibrilă, miotomie, miozină, miastenie
MIRI-	myrias (G) = zece mii	miriagramă, miriapod
MIRING-, MIRINGO-	myringa (L) = membrană; timpan < meninx, -ingos (G) = membrană foarte fină	miringită, miringoplastie, miringotomie
-MIS-, -MITENT	missus (L) = trimitere < mittere = a trimite	intromisiune, intermitent
MITILI-	mytilos (G) = scoică	mitilitoxină
MITO-	1. mitos (G) = ață, fir 2. mythos (G) = legendă, fabulație	1. mitocondrie, mitoză, mitozom 2. mitomanie
MIX-	myxa (G) = mucus	mixedem, mixom
MIX-, -MIXIE, MIXO-	mixis (G), mixtus (L) = amestec	mixiologie, amfimixie, endomixie, mixoscopie
MIZ-, MIZO-	misein (G) = a urî	mizantropie, mizoneism
MNEM-, MNEMO-, -MNEZIE	mneme (G) = memorie < mnasthai = a-și aminti	anamneză, mnemastenie, mnemonică, amnezie
MOGI-	mogis (G) = cu greutate, dificil	mogigrafie, mogilalie
MOL-	1. moles (L) = masă informă 2. mollis (L) = moale	1. molar, molecular 2. emolient
-MONAS	monas (G) = unitate	Pseudomonas, Trichomonas
MONIL-	monile, -is (L) = colier	moniliform
MONO-	monos (G) = singur	monocit, monomer, mononucleoză, monosomie
MORB-	morbus (L) = boală	morbid, morbiditate
MORBILI-	morbillus (L) = erupție cutanată, rujeolă < morbus = boală	morbiliform, Morbillivirus
MORFI-	Morpheos (G) = zeul somnului	morfină, morfinoman
MORFO-, -MORF, -MORFOZĂ	morphe (G) = formă	morfologie, morfogeneză, morfopatologie, amorf, dismorfism, polimorf, metamorfoză
-MOTOR	motor, -oris (L) = cel care pune în mișcare < movere = a mișca	psihomotor, vasomotor
MUC-, MUCO-	mucus (L) = mucus	mucină, mucoasă, mucocel, mucoid, mucopolizaharid, mucoviscidoză
MULTI-	multus (L) = mult	multicavitar, multigestă, multilocular, multimedia, multipară
MUR-	mus, muris (L) = șobolan, șoarece	murin
MUSCUL-, MUSCULO-	musculus (L) = mușchi	muscular, musculatură, musculocutanat, musculotrop
MUT-	mutus (L) = mut	mutism
MUTA-	mutare (L) = a schimba, a transforma	mutagen, mutagenicitate, mutație (prin intermediarul mutatio, -onis)
MUZICO-	mousike (G), musica (L) = muzică	muzicomanie, muzicoterapie

N

NANO-	nanos (G) = 1. pitic 2. unitate de un miliard de ori mai mică (10^{-9}) decât unitatea de bază	1. nanism, nanomelie 2. nanogram, nanometru, nano-particulă, nano-secundă
NARCO-	narke (G) = amorțeală, toropeală	narcobioză, narcolepsie, narcomanie, narcotic
NATI-	natis (L) = fesă	natiform
NATR-	natroun (ar), natron (Spaniolă) = carbonat de sodiu natural	natremie, natriu, natriurie
NATUR-	natura (L) = natură	naturalist, naturopatie
NAU-	naus (G) = navă, vapor	naupatie
NAZ-, NAZO-	nasus (L) = nas	nazal, nazofaringian, nazospinal
NECRO-	nekros (G) = mort	necrobioză, necrofilie, necropsie, necrotaxie
NEFEL-, NEFELO-	nephele (G) = nor	nefelion, nefelometrie, nefelopie
NEFR-, NEFRO-	nephros (G) = rinichi	glomerulonefrită, nefroangioscleroză, nefrocistostomie
NEGAT-	negativus (L) = negativ	negativism, negatoscop
NEMATO-, -NEMĂ	nema, -atos (G) = fir	nematod, nematospermie, cromonemă, treponemă
NEO-	neos (G) = nou	neoartroză, neoplasm
NERV-, NEUR-, NEURO-, NEVR-, NEVRO-	nervus (L), neuron (G) = nerv	nervozitate, neural, neurinom, neuroangiomatoză, neuroblastom, neuromediator, nevralgie, nevrax, nevromatoză
NESIDI-	nesidion (G) = insulă mică	nesidioblastom
NEV-	naevus (L) = neg, pată, marcă	nev, nevocelular
NICT-, NICTO-	nyx, nyktos (G) = noapte	nictalgie, nictalopie, nictemeral, nicturie, nictofobie
NIGR-	niger, nigra, nigrum (L) = negru	acanthosis nigricans, nigrită
NIMF-, NIMFO-	nymphe (G), nympha (L) = în literatură "cea care este acoperită cu un văl", de unde: tânără mireasă; în limbajul medical (sec. XVII) - labiile mici	nimfă, nimfoid, nimfomanie, nimfotomie
NISTAGM-	nystagmos (G) = clătinare < nystazein = a da din cap	nistagmografie, nistagmus
NITR-	nitron (G) = nitrat de potasiu, sodă; azot	nitrați, nitroglicerină
NOCI-	nocivus (L) = dăunător < nocere = a face rău, a vătăma	nociceptiv, nociceptor, nociv
NOCT-	nox, noctis (L) = noapte	noctambulism
NOD-	nodus (L) = nod	nodal, nodozitate, nodul, nodular
-NOM, -NOMIE, NOMO-	nomos (G) = obicei având forță de lege	autonom, anomie, fizionomie, taxonomie, nomogramă
NOO-	noos, nous (G) = inteligență	nooleptic, noosferă, nootrop
NOR-	abrev. Germ.: Nitrogen ohne Radikal (atom de azot fără radical)	noradrenalină, noradrenergic
NORMO-	norma (L) = normă, regulă, lege, model	normocitoză, normocrom, normotensiv, normotip, normotop
NOSO- (NOZO-), -NOZĂ	nosos (G) = boală	nosencefal, nosofobie, nosologie, nosocomial, zoonoză
NOSTO-	nostos (G) = întoarcere acasă < nostein = a se întoarce acasă	nostocitoză, nostomanie
NOT-, NOTO-	noton (G) = spate	notalgie, notocord, notomel

NUCLE-, NUCLEO-	nucleus (L) = sâmbure, nucleu	nuclear, nucleează, (acizi) nucleici, nucleohistone, nucleol
NUL-	nullus (L) = nul	nuligestă, nulipară
NUMUL-	nummulus (L) = monedă mică dim. < nummus = monedă	numular
NUTRI-	nutrire (L) = a hrăni	nutriment, nutriție

O

OB-	ob (L) = în fața; prefix cu sensul "contra"	obtuz
OBIT-	obitus (L) = moarte	obitoriu
OBLAT-	oblativus (L) = oferit de bună voie	oblativ, oblativitate
OCCIPIT-, OCCIPITO-	occiput, -itis (L) = ceafă; occiput	occipital, occipitoparietal
OCITOC-	oxytokion (G) = metodă de a accelera nașterea < okys sau oxys = repede + tokos = naștere	ocitocic, ocitocină
OCRO-	okhros (G) = galben pal	ocrodermie, ocronoză
OCT-, OCTA-, OCTO-	okto (G), octo (L) = opt	octaedru, octan, octet, octoploid
OCUL-, OCULO-	oculus (L) = ochi	ocular, oculogir, oculomotor
-OD, OD- (HOD-)	hodos (G) = cale, drum	anod, catod, electrod, metodă, periodic, hodofobie, odimetru (sau hodometru)
ODIN-, -ODINIE	odyne (G) = durere	odinofagie, coccidodinie, vaginodinie
ODONT-, ODONTO-, -ODONȚIE	odous, odontos (G) = dinte	odontalgie, odontoid, odontoblast, odontoporoză, melanodonție
ODOR-, ODORO-	odor, -oris (L) = miros < odorare = a parfuma, a mirosi	odorant, odoroscopie
OENO-	oinos (G) = vin	oenolism, oenomanie
OESTR-	v. ESTR-	
OFI-, OFIO-	ophis, -eos (G) = șarpe	ofiază, ofidism, ofiotoxemie
OFRI-	ophrys (G) = sprânceană	ofriozis, ofrită
OFTALMO-, -OFTALMIE	ophthalmos (G) = ochi	oftalmodinamometrie, oftalmoplegie, buftalmie, xeroftalmie
-OID	eidos (G) = formă	amiboid, amiloid, mastoidă, ovoid, tiroidă, xifoid
-OL-	olere (L) = a răspândi un miros	acroleină, olfacție
OLE-, OLEO-	oleum (L) = ulei	oleifiant, oleom, oleolit, oleotorax
-OLĂ	sufix pentru formarea diminutivelor	alveolă, arteriolă, bronșiolă, maleolă, vacuolă
OLFACT-, OLFACT-	olfactus (L) = miros	olfactiv, olfactometrie, olfacție
OLIG-, OLIGO-	oligos (G) = puțin	oligurie, oligoamnios, oligocitemie, oligodendroglie
-OLISTEZIS	olisthanein (G) = a aluneca	retrolistezis, sacrolistezis, spondilolistezis
-OM	-oma (G) = sufix cu sensul de tumoră	apudom, carcinom, fibrom, hematom, insulinom, melanom, sarcom
OM-, OMO-	omos (G) = 1. umăr 2. crud, carne crudă 3. prematur	1. omartrită, omoclavicular, omodinie 2. omofagie 3. omotocie
-OMATOZĂ	oma (G) + ose (G) = sufixe care indică o boală caracterizată prin formarea de tumori multiple	fibromatoză, miomatoză, sarcomatoză

OMENT-, OMENTO-	omentum (L) = membrană care înfășoară viscerele, epiploon	omental, omentectomie, omentită, omentopexie, omentotomie
OMFAL-, OMFALO-	omphalos (G) = ombilic	omfalectomie, omfalită, omfalocel, omfalomezen-teric
OMNI-	omnis (L) = în totalitate	omnipractician
ONC-, ONCO-	onkos (G) = 1. masă, tumoră 2. curbură, croșet	1. oncogen, oncogenă, oncologie, oncotic 2. oncocerc, oncocercoză
ONIC-, ONICO-	onyx, onykhos (G) = unghie	onicatrofie, onicofagie, onicomi-coză, onicorexis
-ONIM-	onyma (G) = nume	omonim, toponim
ONIR-	oneiros (G) = vis	oniric, onirism
ONOMATO-	onoma, -atos (G) = denumire	onomatomanie, onomatopee
-ONT, ONTO-	on, ontos (G) = ființă	schizont, ontogeneză, ontologie
OO-	oon (G) = ou	oochinet, oocit
OOFOR-, OOFORO-	oophoros (G) = ovar < oon = ou + pherein = a purta, a transporta	ooforectomie, ooforită, ooforopexie, oofororafie
-OP, -OPIE	ops, opos (G) = vedere, văz	deuteranop, miop, hemeralopie, hipermetropie, presbiopie
OPACI-	opacus (L) = umbrit	opacifiere, opacitate
OPAL-	opalus (L) = opal (piatră prețioasă)	opalescență, opalin
OPER-	operari (L) = a lucra	operabil, operație, postoperator
OPI-, OPIO-	opion (G), opium (L) = suc de mac; opium	opiaceu, opioid, opiomanie
OPIST-, OPISTO-	opisthen (G) = înapoi, în spate	opistencefal, opistognat, opistotonus
OPO-	opos (G) = suc	opoterapie
OPSI-	opse (G) = târziu	opsiurie
-OPSIE	opsis (G) = vedere, aspect	aneritropsie, biopsie, necropsie, acromatopsie
OPSON-	opson (G) = condiment; care face mâncarea mai apetisan-tă; termen creat de Wright (1903) pentru a desemna substanța care face microorganismele apte pentru fago-citoză	opsonine, opsonizare
OPTIC-, OPTICO-	optikos (G) = care se referă la vedere optike (G), optice (L) = știința vederii < optesthai = a vedea	optică, optician, opticomalacie
OPTO-	optos (G) = vizibil < optesthai = a vedea	optometru, optotip
OR-, ORO-	1. os, oris (L) = gură 2. oros (G) = munte	1. oral, orofaringe 2. orofil, orogeneză
ORBI-	orbis (L) = cerc	orbicular, orbital
ORBIT-, ORBITO-	orbita (L) = orbită; sensul anatomic datează din sec. XIV < orbis = cerc	orbitar, orbită, orbitometrie, orbitotomie
OREXI- -OREXIE	orexis (G) = apetit	orexigen, anorexie, hiperorexie, poliorexie
ORGAN-, ORGANO-	organon (G), organum (L) = instrument, mașină; parte a corpului îndeplinind o funcție precisă, organ	organic, organotrop
ORHI-, -ORHIDIE, ORHIDO-	orkhis, -idos (G) = testicul	orhialgie, orhidectomie, orhită, criptorhidie, orhidopexie
ORNITO-	ornis, ornithos (G) = pasăre	ornitofobie, ornitologie, ornitoză
ORO-, OROSO-	oros (G) = partea seroasă a sângelui; orice serozitate	orodiagnostic, orosomucoid, orosoterapie
ORTO-	orthos (G) = drept, corect	ortodiagramă, ortodonție, ortofonie, ortoped, ortopnee, ortoptic, ortostatic, ortotonus
OS(-)	os, oris (L) = gură	per os
OS-, OSI-	os, ossis (L) = os	oseină, osificare, osifluent

OSCHEO-	oskheos (G) = bursa testiculelor, scrotul	oscheocel, oscheom
OSCIL-	oscillatio, -onis (L) = balansoar	oscilație, oscilometru, osciloscop
OSFI-	osphys (G) = șold, flanc	osfialgie
OSFREZIO-	osphresis (G) = simțul mirosului	osfreziolagnie, osfreziologie
OSMO-	osmos (G) = impuls, împingere	osmolalitate, osmolaritate, osmoreceptor, osmotic, osmoză
-OSMIE, OSMO-	osme (G) = miros	anosmie, cacosmie, hiperosmie, osmoreceptor
OSTE-, OSTEO-, -OST, -OSTOZĂ	osteon (G) = os	osteită, osteoblast, osteoclast, osteodisplazie, osteom, osteo-poroză, periost, exostoză
OSTI-	ostium (L) = intrare, ușă; orificiu	ostial, ostium
OT-, OTICO- OTO-	ous, otos (G) = ureche otikos (G) = referitor la ureche	otalgie, otită, otolit, otoplastie, otoragie, otoscop, oticodinie
OV-, OVO-	ovum (L) = ou	ovalbumină, ovul, ovulație, ovocit, ovogonie, ovoimplantație
OVARI-, OVARIO-	ovarium (L medicală) = ovar < ovum = ou	ovariectomie, ovarită, ovariopexie, ovariotomie
-OX-, OXI-, -OXIE	oxys (G) – 1. acru; oxigen (care generează acizi) 2. ascuțit 3. rapid	1. anoxemie, bioxid, peroxid, oxigenoterapie, hipoxie 2. oxicefalie 3. oxilalie, oxitocic
OXAL-	oxalis (G) = măcriș (bogat în oxalați)	oxalat, oxalemie
OZ-	ozein (G) = a exala un miros neplăcut	ozenă, ozon
-OZĂ	1. indică un glucid 2. boală neinflamatorie; stare, condiție, uneori ideea de exces	1. hexoză, pentoză 2. acidoză, alcaloză, amiloidoză, artroză, ciroză, glicogenoză, hemocromatoză, leucocitoză, nevroză

P

-PAG	pagos (G) = legat; unit	craniopagi, parapagi, toracopagi (monștri dubli uniți prin diferite părți ale corpului)
PAHI-	pakhys (G) = gros	pahidermie, pahimeningită, pahipleurită
PAL-	pallein (G) = a vibra, a oscila	palanestezie, palestezie
PALAT-	palatum (L) = cerul gurii, palat	palatin, palatoplastie, palatorafie, palatoschizis
PALEO-	palaios (G) = vechi, bătrân	paleocerebel, paleocortex
PALI-, PALIN-	palin (G) = iarăși, din nou	palikinezie, palilalie, palindromic
PALM-, PALMO-	palma (L) = palmă, palmier	palmar, palmiform, palmospasm
PALP-	palpare (L) = a mângâia, a palpa	palpabil, palpare
PALPEBR-	palpebra (L) = pleoapă	palpebral
PAN-	pan (G) = tot	pandemie, panencefalită, panoftalmie
PAPAVER-	papaver, -eris (L) = mac	papaverină
PAPIL-	papilla (L) = mamelon, bășicuță	papilar, papilă, papilectomie, papilită, papilom, papilomatoză
PAR-, PARA-	para (G) = lângă, dincolo de	parenteral, paracardiac, paracrin, paralizie, paramedian, paranoia, parapareză, parasimpatic, paratiroidă, paravenos, paravertebral
-PARĂ, -PARITATE	parere (L) = a naște	mucipară, primipară, sudoripară, fisiparitate, sciziparitate
-PAREUNIE	pareune (G) = împerechere	algopareunie, apareunie, dispareunie, eupareunie
(-)PAREZĂ	paresis (G) = slăbire, relaxare; paralizie ușoară	hemipareză, parapareză, pareză
PARIET-	paries, -etis (L) = perete	parietal, parietooccipital

PART-	partus (L) = naștere < parere = a naște	parturientă, parturiție
PARTENO-	parthenos (G) = virgină, fecioară	partenogeneză, partenologie
-PARTIT	partitus (L) = împărțit < partiri = a împărți	bipartit
PARVI-, PARVO-	parvus (L) = mic, redus	parvocelular, parvovirus
PATEL-, PATELO-	patella (L) = rotulă	patelectomie, patelită, patella, pateloplastie
PATO-, -PAT, -PATIE	pathos (G) = 1. boală 2. afecțiune, sentiment	1. patochimie, patognomonic, patologie, psihopat, nefropatie 2. homeopatie, simpatie, telepatie
PAUCI-	paucus (L) = în număr mic	paucimolecular, paucisimptomatic
(-)PAUZĂ	pausis (G), pausa (L) = oprire, încetare	andropauză, menopauză
PECT-, PECTO-	pektos (G) = compact, coagulat, format din particule foarte bine unite	pectină, pectografie
PECTOR-	pectus, -oris (L) = piept, torace	pectoral
PED-, PEDI-, -PEDIE, PEDIO-, PEDO-	1. pais, paidos (G) = băiat, copil 2. paideia (G) = educarea copiilor, instruire, prevenirea unor maladii la copil; în prezent este utilizat și în cazul adulților 3. pedon (G) = sol 4. pes, pedis (L) = picior	1. pedagogie, pediatrie 2. farmacopedie, hipnopedie, logopedie, ortopedie 3. pedologie 4. biped, pedicul, pedios, peduncul
-PEDEZĂ	pedesis (G) = săritură < pedan = a sări	diapedeză
PEDICUL-, PEDICULO-	pediculus (L) = piciorus, păduche dim. < pes, pedis = picior	pediculat, pediculoză
-PEE	poiein (G) = a face, a crea	farmacopee, prosopee
PEL-	pella (G), pellis (L) = piele	pelagră, peliculă
PELAG-	pelagos (G) = fluxul mării	pelagic, pelagism (rău de mare)
PELICO-	pelyx, -ycos (G) = albie, cadă, bazin	pelicogen
PELO-	pelos (G) = noroi	peloid, peloterapie
PELVI-	pelvis (L) = bazin	pelvimetrie, pelvin, pelvis
PEMFI-	pemphix, -igos (G) = bășicuță	pemfigoid, pemfigus
PEND-, -PENS-	pensus (L) = atârnat < pendere = a fi suspendat, a atârna	pendular, suspensie, suspensor
PENICIL-	penicillum (L) = pensulă	penicilină, penicilinază, Penicillum
-PENIE	penia (G) = sărăcie	leucopenie, sideropenie, trombopenie
PENT -	pente (G), pentas, -adis (L) = cinci	pentadă, pentoxid, pentoză
PEO-	peos (G) = penis	peotilomanie, peotonie
PEPS-, PEPT-, -PEPSIE	pepsis (G) = digestie, coacere peptos (G) = digerat, copt < pepsein = a găti, a digera	pepsină, peptic, peptid, peptonă, dispepsie, eupepsie
PER(-)	per (L) = prin	per os, percutanat, perfuzie
PERCEPT-	perceptum (L) = perceput participiul trecut al verbului percipere = a cuprinde cu simțurile, a percepe	perceptibil, perceptibilitate, percepție (prin intermediarul peceptio, -onis)
PERI-	peri (G) = în jurul	periapical, periarterial, pericard, perifolicular, peritoneu
PERO-	peros (G) = mutilat, schilodit	perocefal, peromel
-PET	petere (L) = a se îndrepta spre	celulipet, centripet
PETR-, PIETR-	petra (L) = piatră	petromastoidian, pietrificare, pietros
(-)PEXIE	pexis (G) = fixare; repunerea la loc a unui organ ptozat	gastropexie, histopexie, mastopexie, nefropexie
PICN-, PICNO-	pyknos (G) = gros, îndesat, consistent	picnic, picnoză, picnometru
PICO-	pykos (G) = unitate de măsură egală cu 10^{-12} unități de bază	picofarad, picogram, picometru, picomol

PICR-, PICRO-	pikros (G) = amar	picramină, picric, picrocarp
PIEL-, PIELO-	pyelos (G) = bazin	pielectazie, pielită, pielografie, pielonefrită, pielo-ureteral
PIEZ-, PIEZO-	piezein (G) = a presa, a comprima	piezestezie, piezoelectric, piezogramă, piezometrie
PIGMENT-, PIGMENTO-	pigmentum (L) = vopsea	pigmentație, pigmenturie, pigmentoliză
PIL-	pilus (L) = păr	pilos, pilosebaceu, pilozitate
PILE-	pyle (G) = poartă, intrare; vena portă	pileflebită, piletromboză
PILOR-, PILORO-	pyloros (G), pylorus (L) = portar < pyle (G) = poartă + ouros (G) = paznic	pilorectomie, pilorită, piloroplastie, pilorospasm, pilorotomie
PIMEL-	pimele (G) = grăsime	pimelită, pimeloză
PINEAL-	pinea (L) = con de pin (datorită asemănării cu forma glandei)	(glandă) pineală, pinealom
PIO-, -PIEM	pyon (G) = puroi	piocianină, piococ, piocolecistită, pionefroză, piotorax, empiem
PIRENO-	pyren, -enos (G) = sâmbure, nucleu	pirenofor, pirenoliză
-PIRET-, -PIREX-	pyretos (G) = febră pyrexis (G) = acces de febră < pyressein = a avea febră	antipiretic, apiretic, piretogen, pirexie
PIRI-	pirum (L) = pară	piriform
PIRO-	pyr, pyros (G) = foc	piromanie, pirozis
PISI-	pisum (L) = mazăre	pisiform
PITI-	peithein (G) = a convinge	pitiatic, pitiatism
PITIR-	pityron (G) = tărâțe (de grâu)	pitiriasis
PITUIT-	pituita (L) = secreție cu mucozități (anticii credeau că secrețiile nazale proveneau din această glandă, prin lama ciuruită a etmoidului)	pituitar, pituită
PLACENT-	placenta (L) = plăcintă	placentar, placentoterapie
PLAGIO-	plagios (G) = oblic	plagiocefalie, plagiotropism
PLAN-, PLANI-, -PLANIE, PLANO-	1. planus (L) = neted, plan 2. plane (G) = migrare planos (G) = migrator	1. planimetru, planografie, planoccipitalie 2. angioplanie, arterioplanie, planocit, planomanie
PLASM-, -PLASMĂ, PLASMO-	plasma (G) = obiect modelat (termen creat de medicul german Schultz în 1836)	plasmafereză, citoplasmă, hialoplasmă, nucleoplasmă, toxoplasmă, Plasmodium
PLAST-, (-)PLASTIE	plastos (G) = modelat < plassein = a forma, a modela	plastic, plasticitate, esofagoplastie, vaginoplastie
PLATI-	platys (G) = turtit	plathelminți, platicefalie, platipodie, platispondilie, platysma
-PLAX	plax (G) = placă; cu sensul de celulă gigantă	mieloplaxe
-PLAZIE	plasis (G) = modelare < plassein = a forma, a modela	anaplazie, aplazie, displazie, hiperplazie, neoplazie
-PLEGIE, -PLEGIC	plege (G) = lovitură; cu sensul de paralizie	hemiplegie, tetraplegie, ganglioplegic, paraplegic
PLEIO-, -PLEIOZĂ	pleion (G) = mai numeros	pleiocromie, pleiotropie, patopleioză
PLEO-	pleon (G) = numeros, în plus, în exces	pleocitoză, pleomorfism, pleostenoză
PLESI-	plessein (G) = a lovi, a bate	plesimetru
PLET-	plethore (G) = saturare, plenitudine < plethein = a fi plin	pletoră, pletoric, depleție
PLETISMO-	plethysmos (G) = creștere	pletismografie
PLEUR-, PLEURO-	pleura (G) = coastă, latură, iar din sec. XVI – pleură	pleural, pleuralgie, pleurezie, pleuropericardic, pleurotomie
PLEX(-)	plexus (L) = împletit < plectere = a împleti	plex solar, plexiform
PLEZI-, PLEZIO-	plesios (G) = vecin	plezihormon, pleziocrinie, pleziomorfism

PLIC-	plica (L) = cută, îndoitură	plicatură, plică
-PLOID, -PLOIDIE	ploos (G) = îndoire, pliere + eidos (G) = formă; sufix creat prin analogie cu "diploid" și "haploid", indicând gradul de multiplicare al cromozomilor	diploid, haploid, tetraploid, tetraploidie
PLURI-	plus, pluris (L) = mai mult	pluricelular, pluriglandular, plurilocular, plurimalformativ
-PNEE	pnoia (G) = respirație < pnein = a respira	apnee, dispnee, ortopnee
PNEUM-, PNEUMAT- PNEUMATO-	pneuma, -atos (G) = aer, respirație	pneumoencefalografie, pneumatizare, pneumatocel
PNEUMO-, PNEUMON-	pneumon, -onos (G) = plămân	pneumocenteză, pneumococ, pneumoconioză, pneumogastric, pneumonectomie
POD-, -POD, -PODIE, PODO-	pous, podos (G) = picior	podagră, podologie, pseudopod, platipodie
-POIETIC, -POIEZĂ	poietikos (G) = care formează poiesis (G) = creare, formare < poiein = a forma	hematopoietic, eritropoieză, leucopoieză, trombopoieză
POIKILO-	poikilos (G) = felurit, variat	poikilocitoză, poikiloterm
POLAKI-	pollakis (G) = deseori, frecvent	polakiurie
POLAR-, POLARO-	1. polein (G) = a învârti, a roti 2. polus (L) = pol	1. polarimetrie, polarimetru, polarograf 2. polar, polarizare
POLI-	1. polis (G) = oraș 2. polys (G) = mulți	1. policlinică 2. poliadenopatie, poliartrită, policitemie, polidipsie, polimer, polinuclear, polipnee, polipragmazie
POLIC-	pollex, -icis (L) = police	police, policizare
POLIN-	pollen, -inis (L) = făină fină, pulbere	polinie, polinoză
POLIO-	polios (G) = cenușiu; se referă la substanța cenușie din SNC	polioencefalită, poliomielită
PONO-	ponos (G) = muncă grea	ponofobie, ponopatie
PONT-	pons, pontis (L) = punte	pontin, pontocerebelar
-POR, POR-, PORO-	1. porus (L), poros (G) = por, conduct, pasaj 2. poros (G) = piatră poroasă	1. electroporație, porometrie 2. osteoporoză, poros
PORFIR-, PORFIRO-	porphyra (G) = purpură	porfirină, porfirocitoză
POSO-	poson (G) = cât de mult, ce cantitate	posologie
POST-	posthe (G) = preput	postectomie, postită
POST-, POSTERO-	post (L) = după posterior (L) = care stă în urmă	postnatal, postoperator, post-partum, postprandial, posttraumatic, posterolateral
POTO-, POT-	potos (G) = băutură	potomanie, potabil
-PRAGIE	prage (G) = act, acțiune	bradipragie, cacopragie
PRAGMAT-, PRAGMATO-	pragma, -atos (G) = fapt	pragmatamnezie, pragmatoagnozie
(-)PRAXIE	praxis (G) = acțiune, practică	apraxie, chiropraxie
PRE-	prae (L) = înainte	preanestezie, precordial, predispoziție, prefrontal, premedicație
PRES-	pressus (L) = apăsat < pressare = a presa	presiune, presoceptor
PREZBI-	presbys (G) = bătrân	prezbiacuzie, prezbiofrenie, prezbiopie
PRIMI-, PRIMO-	primus (L) = primul	primigestă, primipară, primitiv, primoinfecție
-PRIV	privus (L) = lipsit de < privere = a lipsi pe cineva de ceva	feripriv, insulinopriv, tireopriv

PRO-	pro (G, L) = înaintea, în fața	procariot, proenzimă, proeritroblast, profază, profilaxie
PROCT-, PROCTO-	proktos (G) = anus	proctalgie, proctită, proctocel, proctopexie, proctoree
PROLI-	proles (L) = descendenți, urmași	prolific, proliferare
PROPRIO-	proprius (L) = ceea ce ne aparține	proprioceptiv
PROSEXI-, -PROSEXIE	prosexis (G) = atenție < prosekhein = a fi atent	prosexigen, aprosexie, hipoprosexie, paraprosexie
PROSOP-, PROSOPO-	prosopon (G) = 1. față 2. persoană, personaj	1. prosopalgie, prosopometru, prosopospasm 2. prosopografie
PROT-, PROTO-	protos (G) = primul	proteină, proton, protodiastolic, protoplasmă, Protista
PROTER-, PROTERO-	proteros (G) = anterior, timpuriu	proterandrie, proteroglifă, proterotip
PROXIM-	proximus (L) = cel mai apropiat	proximal, (punct) proximum
PRURI-	prurire (L) = a avea mâncărimi	prurigo, prurit
PSAMO-	psammos (G) = nisip	psamofil
PSEUDO-	pseudes (G) = fals	pseudoartroză, pseudocomițial, pseudohermafroditism, pseudohipoparatiroidie
PSIH-, PSIHO-	psykhe (G) = suflet	psihedelic, psihiatrie, psihoză, psihoanaleptic, psihogen, psihoterapie
PSIHRO-	psykhros (G) = frig	psihroestezie, psihrofil
PSITAC-	psittakos (G) = papagal	psitacism, psitacoză
PSO-	psoa, psoas (G) = mușchiul spatelui	psoas (mușchiul), psoită
PSOR-	psoros (G) = cu suprafața rugoasă psora (G) = râie; sensul modern datează din sec. XIX	psoriasis, psoroftalmie, psorospermie
-PTENĂ	ptenos (G) = care zboară; care este în stare gazoasă	stearopten
-PTER, PTERIG-	pteron (G), pteryx, -ygos (G) = aripă	dipter, pterigion, pterigoid
PTIAL-	ptyalon (G) = salivă	ptialagog, ptialină, ptialism
-PTIZIE	ptysis (G) = acțiunea de a scuipa	hemoptizie
PTOMA-	ptoma, -atos (G) = cadavru	ptomafagie, ptomaine
(-)PTOZĂ	ptosis (G) = cădere	gastroptoză, nefroptoză, ptoză
PUB-	pubes, -is (L) = păr; prin extindere, osul pubis	pubertate (prin intermediarul pubertas, -atis), puber, pubescent
PUER-	puer, -eri (L) = copil	puericultură, puerilitate (prin intermediarul puerilitas, -atis)
PULIC-	pulex, -icis (L) = purice	Pulicidae
PULM-	pulmo, -onis (L) = plămân	pulmon, pulmonar
PULP-, PULPO-	pulpa (L) = carne, pulpă	pulpă, pulpiform, pulpită, pulpos, pulpolit
PULS-	pulsus (L) = izbire, lovire; puls < pulsare = a bate, a izbi	pulsație (prin intermediarul pulsatio, -onis), pulsograf, pulsometru
-PULSIE	pulsio, -onis (L) = împingere, respingere < pellere = a împinge	lateropulsie, retropulsie
PULT-	puls, pultis (L) = terci	pultaceu
PULVER-, PULVERIZ-	pulverare (L) = a acoperi cu praf < pulvis, -eris = praf, pulbere	pulverifer, pulverulent (prin intermediarul pulverulentus), pulverizare, pulverizator
PUNCTI-	punctum (L) = punct, înțepătură	punctiform
-PUNCTURĂ	punctura (L) = înțepătură	acupunctură
PUPILO-	pupilla (L) = pupilă	pupilometrie, pupiloplegie
PUR-	pus, puris (L) = puroi	purulent, supurație
PURPUR-	purpura (L) = culoare purpurie; sensul medical datează din sec. XIX	purpură, purpuriu
PUSTUL-	pustula (L) = bășică	pustuliform, pustulos, pustuloză
PUTR-	puter, -tris, -tre (L) = putred	putrefacție, putresceină, putrescibil

R

RABDO-, RHABDO-	rhabdos (G) = baghetă, dungă, striu	rabdomioliză, rabdomiom, rhabdovirus
RACEM-	racemus (L) = ciorchine de struguri	racemic
RADI-, **RADIO-**	radius (L) = 1. rază 2. osul radius	1. radianță, radiație, radioactivitate, radiobiologie, radiodermită, radiodiagnostic, radioizotop 2. radius
RADIC-, **RADICO-,** **RADICUL-,** **RADICULO-**	radicula (L) = rădăcină mică dim. < radix, -icis = rădăcină	radical, radicotomie, radiculalgie, radicular, radiculectomie, radiculită, radiculopatie
-RAFIE, **RAFEO-**	rhaphe (G) = sutură	enterorafie, neurorafie, perineorafie, rafeomedian
RAG-	rhagas, -ados (G) = crăpătură, fisură	ragadă
-RAGIE	rhegnynai (G) = a țâșni, a izbucni	hemoragie, menoragie
RAHI-, **-RAHIE**	rhakhis (G) = coloană vertebrală, rahis	rahianestezie, rahicenteză, glicorahie, proteinorahie
RE-	re (L) = iarăși	reanimare, recidivă, reeducare
RECT-, **RECTO-**	rectum (L medicală) = rect < rectus = rectiliniu, drept (datorită traiectului drept al acestui segment intestinal)	rectal, rectită, rectocolită, rectoragie, rectosigmoid, rectotomie
-REE	rhoia (G) = curgere < rhein = a curge	gonoree, leucoree, menoree, otoree, rinoree, sialoree
REFRACT-, REFRACTO-	refractus (L) = răsfrânt < refringere = a răsfrânge	refractar (prin intermediarul refractarius), refractometru, refractometrie, refracție (prin intermediarul refractio, -onis)
REN-	ren, renis (L) = rinichi	renal, reniform, renină
REO-	rheos (G) = curent < rhein = a curge	reobază, reologie, reostat
RETI-	rete, -is (L) = rețea	retină, retinită, retinoblastom
RETICUL-, **RETICULO-**	reticulum (L) = rețea mică dim. < rete, -is = rețea	reticulită, reticulocit, reticulopatie, reticulosarcom
RETRACT-	retractus (L) = tras înapoi < retrahere = a trage înapoi, a reveni	retractil, retracție (prin intermediarul retractio, -onis)
RETRO-	retro (L) = înapoi	retrodeviație, retroflexie, retrognație, retroperitoneal
REUMAT-	rheumatismos (G), rheumatismus (L) = curgerea secrețiilor < rheuma, -atos (G) = curgere, curent < rhein (G) = a curge	reumatism, reumatoid, reumatologie
-REXIE, -REXIS	rhexis (G) = ruptură, fractură	elastorexie (sau elastorexis), cariorexis
RIN-, **-RINIAN,** **RINO-**	rhis, -inos (G) = nas	rinencefal, rinită, platirinian, rinocifoză, rinofaringită, rinofima, rinolalie, rinoplastie, rinoragie
RITID-, RITIDO-	rhytis, -idos (G) = cută, rid	ritidectomie, ritidozis (prin intermediarul rhytidosis = rugozitate, suprafață ridată)
RITM-, -RITMIE, RITMO-	rhythmos (G), rhythmus (L) = ritm	ritmic, aritmie, disritmie, ritmoterapie
RIZ-, RIZO-	rhiza (G) = rădăcină	rizartroză, rizoliză, rizomelic, rizomer, rizotomie
RODO-	rhodon (G) = trandafir, culoare roz	rodopsină
ROMB-	rhombos (G) = romb	rombencefal, romboid
ROTA-	rota (L) = roată	rotator, Rotavirus

ROZA-, ROZE-	rosa (L) = trandafir roseus (L) = trandafiriu	(acnee) rozacee, rozeolă
RUB-	ruber, -bra, -brum (L) = roșu	rubefacție, rubeolă, rubor

S

SAC-	sakkos (G), saccus (L) = sac	sacciform, sacular, saculă
SACR-, SACRO-	sacrum (L medicală) = osul sacru, pentru că era oferit odată zeilor în cursul sacrificiilor animale	sacralgie, sacrolistezis, sacro-lombar
SALIC-	salix, -icis (L) = salcie	salicilat, salicilic
SALPING-, SALPINGO-, -SALPINX	salpinx, -ingos (G), salpinx, -ingis (L) = trompetă, și, prin analogie, trompă a lui Eustachio sau Fallopio	salpingectomie, salpingită, salpingografie, salpingoovarită, salpingopexie, hidrosalpinx
SAPON-	sapo, -onis (L) = săpun	saponificare, saponine
SAPRO-	sapros (G) = putred	saprofit, saprogen
SARCO-	sarx, sarkos (G) = carne	sarcom, sarcomatoză, sarcoplasmă, sarcopt
SATURN-	Saturnus (L) = planeta Saturn; alchimiștii au denumit astfel plumbul	saturnin, saturnism
SCAF-	skaphe (G) = barcă	scafoid, scafoidită
SCAPUL-, SCAPULO-	scapula (L) = scapulă < scapulae, -arum = umeri, spate	scapulagie, scapulectomie, scapulohumeral, scapulopexie
SCATO-	skor, skatos (G) = excremente, materii fecale	scatofagie, scatom
SCHIR-	skirrhos (G) = dur, indurat; tumoră dură	schir, schiros
SCHIZO-, -SCHIZIS, -SCHIZIE	skhizein (G) = a despica skhisis (G) = despicătură	schizocit, schizofrenie, schizognație, schizoid, palatoschizis, rahischizis, onicoschizie
SCIA-, SCIO-	skia (G) = umbră	scialitic, sciografie
SCINTI-, SCINTILO-	scintilla (L) = scânteie	scintigrafie, scintigramă, scintilație
SCIZ-	scissus (L) = despicat, divizat < scindere = a despica, a diviza	sciziune, scizură, scizurită
SCLER-, SCLERO-, (-)SCLEROZĂ	skleros (G) = tare, dur sklerosis (G) = întărire, indurare	sclerectomie, sclerită, scleros, sclerocoroidită, sclerodermie, scleroproteină, ateroscleroză
SCOLIO-	skolios (G) = strâmb	scoliotic, scolioză
-SCOP, -SCOPIE	skopos (G) = observator skopia (G) = examinare < skopein = a vedea, a examina	bronhoscop, endoscop, laringoscop, celioscopie, colposcopie, radioscopie
SCOTO-	skotos (G) = întuneric, obscuritate	scotom, scotometrie, scotopic
SCROT(-)	scrotum (L) = pielea burselor	scrot, scrotal
SCUAM-	squama (L) = solz	descuamare, scuamiform, scuamos
SEB-, SEBO-	sebum (L) = seu, grăsime	sebaceu, seboree
SECRET-, SECRETO-	secretus (L) = separat, îndepărtat < secernere = a separa, a îndepărta	secretagog, secretor, secretomotor
SECT-	sectus (L) = tăiat < sectare = a tăia	sector, secțiune (prin intermediarul sectio, -onis)
SEDIMENT-	sedimentum (L) = lăsare în jos, afundare < sedere = a se lăsa, a coborî	sediment, sedimentare
SEGMENT-	segmentum (L) = bucată tăiată < secare = a tăia	segmentare, segmentită
SEMEIO-, SEMIO-	semeion (G) = marcă distinctivă < sema, -atos = semn	semeiologie (semiologie), semeiotic (semiotic)
SEMI-	semi (L) = pe jumătate	semicirculare, semilunar
-SEMIE	sema, -atos (G) = semn	hiposemie

EMIN-	semen, -inis (L) = sământă	inseminare, seminal, seminipar, seminom
ENESC-	senescere (L) = a îmbătrâni	senescent, senescență
ENESTRO-	sinister, -tra, -trum (L) = stâng	senestrogir V. și SINISTRO-
ENZORI-	sensorium (L) = organ de simț < sentire = a simți	senzorial, senzorimetrie, senzorimotor
EPT-, EPTO-	saeptum (L) = perete, diafragmă, sept	septal, septotomie
EPTIC-, SEPSIE, SEPTIC	septikos (G), septicus (L) = care face să putrezească	septic, septicemie, asepsie, aseptic, antiseptic
ER-, ERO-	serum (L) = zer, lichid de aspect apos, ser	seroasă, seros, serodiagnostic, serofibrinos, seroprofilaxie
ET-	s(a)eta (L) = păr de porc, păr țeapăn	setaceu, seton
EX-, EXT-	sex (L) = șase sextans, -antis (L) = a șasea parte	sexagenar, sextupli
EXO-, EXU-	sexus (L) = sex	sexologie, sexualitate, sexualizare, sexuat
FENO-	sphen, -os (G) = colț	sfenoidal, sfenoidită, sfenomaxilar
FER-, FERO-, FERĂ	sphaira (G), sphaera (L) = sferă	sferic, sferocit, sferofakie, atmosferă
IGM-, IGMO-	sphygmos (G) = puls	sfigmic, sfigmogramă, sfigmomanometru
INCTER(-)	sphinkter, -os (G) = care strânge tare < sphingein = a strânge	sfincter, sfincterospasm, sfincterotomie
INGO-	sphingein (G) = a strânge, a lega strâns	sfingolipide, sfingolipidoză, sfingomielină
AL-, ALO-	sialon (G) = salivă	sialagog, sialită, sialogen, sialolit, sialoree
CHN-, CHNO-	sykhnos (G) = frecvent	sichnurie, sichnosfigmie
DER-	siderari (L) = a fi lovit de acțiunea funestă a aștrilor < sidus, -eris = astru	siderant, siderație
DER-, DERO-	sideros (G) = fier	hemosiderină, sideremie, sideroză, sideroblast, siderofilină
FON(-)	siphon (G), sipho, -onis (L) = conductă, tub, pompă	sifon, sifonaj
GMOID-, GMOIDO-	sigmoeides (G) = colon sigmoid, deoarece are forma literei sigma < sigma σ + eidos = formă	rectosigmoid, sigmoidectomie, sigmoidită, sigmoidopexie, sigmoidoscopie
IC-, ICO-	silex, -icis (L) = piatră tare, granit, siliciu	siliciu, silicoză, silicosideroză
I-, I-	syn (G) = împreună	simblefaron, sinartroză, sinchizis, sincinezie, sinciput, sincițiu
IBOL(-), MBOLIE, IBOLO-	symbolon (G) = semn de recunoaștere, simbol < symballein = a interpreta	simbolizare, asimbolie, simbolofobie
II-	simis (L) = maimuță	simian
IPAT-, IPATIC-, IPATICO-, IPATO-	sympathein (G) = literar "a fi alături de cineva"; sensul medical a fost creat de Winslow în 1732 < syn = împreună + pathos = afecțiune, sentiment	simpatalgie, simpatie, simpaticectomie, simpaticolitic, simpaticotrop, simpatoblastom
ICRO-, ICRON(-)	synkhronos (G), synchronus (L) = simultan, în același timp < syn (G) = împreună + khronos (G) = timp	sincrotron, sincron, sincronizator
IDESMO-	syndesmos (G) = fâșie, bandă, și, prin extensie, ligament	sindesmofit, sindesmoplastie, sindesmotomie, sindesmoză
ECHI-, ECO-	synekheia (G) = continuitate; sensul oftalmologic datează din sec. XIX < syn = împreună + ekhein = a ține	sinechie, sinechiotom, sinecotomie

SINISTRO-	sinister, -tra, -trum (L) = stânga	sinistroscolioză, sinistroză V. și SENESTRO-
SINOV-, SINOVIO-	synovia (L medievală) = asemănător cu albușul de ou probabil < syn (G) = împreună + ovum (L) = ou	sinovectomie, sinovial, sinovială, sinovită, sinovioblast
SINUS(-), SINU-	sinus (L) = cotitură, adâncitură	sinusal, sinusografie, sinusoidal, sinuozitate, sinuzită
SIRING-, SIRINGO-	syrinx, -ingos (G) = tub, țeavă	siringă (seringă), siringomielie
SIST-	systole (G) = contracție	sistolă, telesistolic
SITIO-, SITO-, -ZIT	sition, sitos (G) = aliment, hrană	sitiologie, sitiomanie, sitofobie, parazit
SMECT-, SMEGM-	smektikos (G) = curățat smegma, -atos (G) = substanță folosită pentru degresare, asemănătoare cu săpunul < smelzhein = a curăța	smectic, smegmă
SOCI-, SOCIO-	socialis (L) = sociabil < socius = asociat, părtaș	sociatrie, sociopatie
SOFRO-	sophron (G) = rațional	sofrologie
SOLEN-	solen, -os (G) = conduct, canal	dacriosolenită, solenoid
SOLID-	solidus (L) = masiv	solidificare, solidism
SOLUT-, SOLV-	solutus (L) = desfăcut < solvere = a desface	soluție (prin intermediarul solutio, -onis = desfacere), solvatare, solvent
SOMA(-), SOMAT-, SOMATO-, -SOM (-ZOM), -SOMIE	soma, -atos (G) = corp	soma, somatic, somatizare, somatognozie, somatotrop, cromozom (cromosom), dictiozom, ribozom, monosomie, trisomie
SOMN-, SOMNO-	somnus (L) = somn	somnambulism, somnifer, somnolență
SON-, SONIO-, SONO-	sonus (L) = sunet	sonic, sonioscop, sonograf
SOPOR-	sopor, -oris (L) = somn profund	soporific
SPAN-, SPANIO-, SPANO-	spanos, spanios (G) = rar, puțin abundent, redus	spanandrie, spaniomenoree, spanopnee
-SPASM, SPASMO-	spasmos (G), spasmus (L) = contracție, spasm < span (G) = a trage	blefarospasm, enterospasm, spasmodic, spasmofilie, spasmolitic
SPECIAL-	specialis (L) = particular < species = aspect, aparență	specialitate (prin intermediarul specialitas, -atis), specializare
SPECTR-, SPECTRO-	spectrum (L), prin intermediarul "spectrum" (Engl) = apariție, arătare; sensul științific a fost creat de Newton (sec. XVII)	spectral, spectrină, spectru, spectrograf, spectroscopie
SPELEO-	spelaion (G) = grotă, peșteră; cavitate	speleoplastie, speleoscopie
SPERM-, SPERMAT-, SPERMATO-, SPERMI-, -SPERMIE, SPERMO-	sperma, -atos (G) = sămânță	spermatic, spermatidă, spermatogeneză, spermatogonie, spermatokinezigrafie, spermatoree, spermatozoid, spermicid, azoospermie, spermocultură, spermogramă
-SPERS-	spersus (L) = răspândit, împrăștiat < spergere sau spargere = a împrăștia, a răspândi	dispersie
SPIC-	spiculum (L) = spic mic dim. < spica sau spicum = spin, ac	spicul
SPIN-	spina (L) = 1. țep, vârf ascuțit 2. șira spinării	1. spinocelular 2. spinal, spinocerebelos
SPINTER-	spinther, -eros (G) = scânteie	spintermetru, spinteropie

SPIR-, SPIRO-	1. spirare (L) = a respira 2. speira (G) = spirală	1. spirometrie, spirometru 2. spiriloză, spirochetă
SPLANHN-, SPLANHNO-	splankhnon (G) = viscer	splanhnic, splanhnocel, splanhnoptoză, splanhnoscopie
SPLEN-, SPLENO-	splen, -os (G) = splină	splenectomie, splenită, splenocolic, splenografie, splenopexie, splenoportografie
SPONDILO-	spondylos (G), spondylus (L) = vertebră	spondilalgie, spondilartrită, spondilomalacie, spondiloschizis
SPONGI-, SPONGIO-	spongion (G), spongia (L) = burete	spongiform, spongioblast, spongioid
SPOR(-), SPORI-, SPORO-	spora (G) = sămânță < sperein = a însămânța	spor, sporulat, sporicid, sporomicoză, sporotricoză
SPUM-	spuma (L) = spumă	Spumavirinae, spumă
STABILI-	stabilis (L) = imobil < stare = a sta în picioare	stabilitate (prin intermediarul stabilitas, -atis), stabilizare, stabilizator
STAFIL-, STAFILO-	staphyle (G) = literal, "ciorchine de strugure", se referă la: 1. luetă 2. germeni microbieni	1. stafilectomie, stafilin, stafilom, stafiloplastie, stafilorafie 2. stafilococ, stafilolizină
STAL-	stalsis (G) = comprimare, contracție < stellein = a comprima	peristaltic
STAP-	stapes (L) = scară; scăriță	stapedectomie, stapedian
-STAT, STAT-, STATO-	statos (G) = stabil, nemișcat	lombostat, reostat, statestezie, statokinezimetrie
-STAXIS	staxis (G) = curgere picătură cu picătură	epistaxis
(-)STAZĂ, (-)STATIC, -STATISM -STAZIE	stasis (G) = oprire, stat în picioare statikos (G) = care oprește, care stă în picioare < istanai = a plasa, a face să țină	hemostază, stază, bacteriostatic, citostatic, clinostatism, ortostatism, astazie
STEAR-, STEATO-	stear, steatos (G) = grăsime	stearic, stearină, steatoliză, steatoree, steatoză
STEFAN-, STEFANO-	stephanos (G) = coroană	stefanion, stefanopsie
STEL-	stella (L) = stea	(ganglion) stelar, stelectomie
STEN-, -STENIE	sthenos (G) = forță, putere	stenic, astenie, miastenie, neurastenie
STENO-, (-)STENOZĂ	stenos (G) = strâmt, îngust stenosis (G) = strâmtare, îngustare	stenotorax, colpostenoză, stenoză
STERCO-	stercus, -oris (L) = excrement	stercobilină, stercobilinogen, stercolit, stercoral
STEREO-, -STEROL	stereos (G) = solid, în relief	stereognozie, stereoizomerie, stereotaxie, stereotipie, colesterol
STERILI-	sterilis (L) = sterp, neproductiv; steril	sterilitate (prin intermediarul sterilitas, -atis), sterilizare
STERN-, STERNO-	sternon (G) = piept, stern	sternalgie, sternoclavicular, sternoschizis
STERNUT-	sternutatio, -onis (L) = strănut < sternuere = a strănuta	sternutație
STETO-	sthethos (G) = piept	stetacustic, stetoscop
STIGMAT(-)	stigma, -atos (G) = marcă, semn	astigmatism, stigmat
STIGO-	stygos (G) = repulsie; se folosește cu sensul de murdar, poluat	stigofil, stigoxen
STIL-	stylos (G) = coloană, stâlp	stilohioidian, stiloidă, stiloidian, stilomastoidian, stiloradial, stilohioid
STIMUL(-)	stimulare (L) = a îmboldi, a stimula < stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele	stimulare, stimulator

STOECHIO-	stoikheion (G) = element, principiu	stoechiologie, stoechiometrie
-STOLĂ	stellein (G) = a arma, a echipa; se folosește cu sensul de dilatație, alungire	diastolă, sistolă
STOM-, STOMAT-, -STOMIE	stoma, -atos (G) = gură	stomatită, stomatoplastie, stomatoragie, gastrostomie, sigmoidostomie
STRAB-	strabismos (G) = privire încrucișată < strabos = persoană care se uită cruciș	strabic, strabism
STRANG-	strangulatio, -onis (L) = strangulare < strangulare = a strangula	strangulare
STRATI-	stratum (L) = strat	stratificat, stratigrafie
STREFO-	strephein (G) = a răsuci, a învârti	strefopodie, strefosimbolie
STREPTO-	streptos (G) = răsucit	streptobacil, streptococ, streptokinază, streptolizină
STRICN-	Strychnos nux vomica (L științifică) = nuca vomica < strykhnos (G) = umbra nopții (specie de Solanum)	stricnină, stricnism
STRICT-, -STRINGENT	strictus (L) = strâmt, îngust < stringere = a strânge	strictură, astringent, constricție (prin intermediarul constrictio, -onis)
STRID-	stridor, -oris (L) = țipăt, șuier	stridor, stridulos
STROF-, -STROFIE	strophos (G) = bandeletă răsucită < strophein = a răsuci	strofantină, strofulus, angiostrofie
STROM-	stroma, -atos (G) = covor; sensul științific datează din sec. XIX	stromă
STRONGYL-	strongylos (G) = rotund	Strongyloides
-STRUCT-	structio, -onis (L) = grămadă care se înalță	obstrucție
STRUM-	struma (L) = gușă	strumectomie, strumipriv, strumită
SUB-	sub (L) = sub, mai puțin decât	subacut, subalimentație, subclinic, subconștient, subcutanat, subdural, subfebrilitate, subluxație, submatitate, subscapular
SUDOR-	sudor, -oris (L) = sudoare	sudorific, sudoripar
SUI-	sui (L) = pe sine însuși	suicid
SULC-	sulcus (L) = șanț	sulciform
SULF-, SULFUR-	sulfur, -uris (L) = sulf, pucioasă	sulfamidă, sulfhemoglobină, sulfhidrism, sulfonă, sulfuros
SUPER-, SUPRA-	super, supra (L) = deasupra, în poziție superioară, în exces	superantigen, super-ego, superfamilie, superscripție, supraalimentație, suprainfecție, supraliminar, suprarenal
SURA-	sura (L) = pulpa piciorului, gambă	sural
SURD-	surdus (L) = surd	surdomutitate
SUS-	sursum (L) = în sus	suspensie, suspensor

Ș

ȘAL-	1. khalazion (G) = piatră, grindină 2. khalan (G) = a relaxa	1. șalazion 2. șalone
ȘANCR-	chancre (Fr) = șancru < cancer, -cri (L) = crab, cancer	șancru, șancriform

T

TACT(-), TACTO-	tactus (L) = atingere	tact, tactil (prin intermediarul tactilis), tactometru
TACT-, (-)TACTISM, TAXI-, (-)TAXIE, TAXO-	taktikos (G) = orânduit, ordonat taxis (G) = ordonare, aranjare < tattein = a ordona, a aranja	tactic, chimiotactism, tactism, taxinomie, ataxie, fototaxie, taxie, taxologie, taxon, taxonomie

TAFO-	taphos (G) = mormânt	tafofilie, tafofobie
TAHI-	takhys (G) = rapid	tahiaritmie, tahicardie, tahifemie, tahikinezie, tahipnee
TAL-	talus (L) = călcâi	talalgie
TALAM-	thalamos (G), thalamus (L) = cameră interioară; nume dat de Galien așa-numitelor "camere" de la baza creierului, despre care se credea că furnizează umorile animale pe calea nervilor optici; pe măsură ce cunoștințele anatomice au evoluat, termenul a fost aplicat de Willis în 1664 materiei gri adiacente pereților laterali ai ventriculului al treilea, de care sunt legați nervii optici (thalami nervorum opticorum - "păturile nervilor optici")	talamic, talamus, hipotalamus
TALAS-	thalassa (G) = mare	talasemie, talasoterapie
-TALPIE	thalpein (G) = a încălzi	entalpie
TANATO-, -TANASIE	thanatos (G) = moarte	tanatologie, tanatopraxie, eutanasie
TAPEINO-	tapeinos (G) = jos, plat	tapeinocefal, tapeinocraniu
TARS-, TARSO-	tarsos (G) = 1. tarsul piciorului 2. marginea pleoapei sau tarsul palpebral	1. metatars, tarsalgie, tarsoplastie, tarsotomie 2. tarsectomie, tarsită
TAUTO-	tauto (G) = același	tautocron, tautologie, tautomer
TEC-	theke (G), theca (L) = cutie, teacă	tecal, tecom
TEFRO-	tephros (G) = cenușă; de culoare gri închis	teframalacie, tefromielită
TEG-, -TECT-	tectus (L) = acoperit < tegere = a acoperi, a înveli	tegument, protector
TEHN-, -TEHNIC, -TEHNIE, TEHNO-	tekhnikos (G), technicus (L) = ingenios, dibaci < tekhne (G) = artă manuală, meserie	tehnician, mnemotehnic, zootehnie, tehnologie
TEL-, TELE-, TELEO-, TELO-	telos, -eos (G) = capăt, extremitate	telangiectazie, telediastolic, teleologie, telofază, telomer
TEL-, TELO-	thele (G) = mamelon	telalgie, telită, teloragie
TELE-	tele (G) = departe	telecobaltoterapie, telediagnostic, telegonie, telepatie, telereceptor
TELI-	thelys (G) = femeie	teligenie
-TELIO-	thele (G) = mamelon + eidos (G) = formă în formă de mamelon; termen creat de anatomistul Ruysch (pe la 1700) pentru a desemna "pielea care acoperă mamelonul"; sensul s-a lărgit ulterior la toate membranele de acoperire	epitelioid, epitelioliză, epiteliom, epiteliu
TEMPOR-	tempus, -oris (L) = 1. timp 2. tâmplă	1. temporal, temporospațial 2. temporomalar, temporopontin
-TEN, (-)TENIE	tainia (G), taenia (L) = panglică	amfiten, pahiten, pahitenie, tenie, tenoplastie
TEN-, TENO-, TENDIN-	tenon, -ontos (G), tendo, -inis (L medievală) = tendon	tenectomie, tenodeză, tenopexie, tenoplastie tenorafie, tenosinovită, tendinită, tendinos
TENS-, TENSIO-	tensus (L) = încordare < tendere = a întinde, a încorda	tensor, tensiometru
TEO-, -TEISM	theos (G) = zeu	teofobie, teologie, teomanie, ateism, monoteism, politeism
TER-	tertius (L) = al treilea	ternar, terțiar (prin intermediarul tertiarus = a treia parte)
TERAPEUT(-), (-)TERAPIE	therapeutikos (G) = care vindecă, care îngrijește therapeia (G) = tratament, vindecare < therapeuein = a îngriji	terapeut, terapeutică, chimioterapie, radioterapie, terapie

TERAT-, TERATO-	teras, -atos (G) = monstru	teratism, teratom, teratogen, teratologie, teratospermie
TEREBR-	terebrare (L) = a perfora, a găuri	terebrant
TERG-	tergum (L) = spate	tergită
-TERM-, -TERMIE, TERMO-	thermos (G) = cald < therme = căldură	homeoterm, termal, termic, termoanalgezie, termocauter, termogeneză, termoliză, hipertermie
TEST-	testis (L) = testicul	testicular, testosteron
TETAN-, TETANO-	tetanos (G) = încordat, rigid < teinein = a încorda	tetanie, tetanoid, tetanos
TETRA-	tetras (G) = patru	tetralogie, tetranopsie, tetraploidie, tetrasomie
-TEZĂ	thesis (G) = punere < tithenai = a plasa, a pune	ipoteză, proteză, sinteză
TI-, TIO-	theion (G) = sulf	tiamină, tiazidic, tiemie, tiopexie
TIF-	typhos (G) = torpoare, stupoare	tific, tifoid, tifos
TIFL-, TIFLO-	typhlon (G) = cec < typhlos (G) = orb, fără deschidere	tiflectomie, tiflită, tiflopexie
TIGMO-, TIXO-	thigma, thixis (G) = acțiunea de a atinge	tigmotropism, tixotropie
TIL-	tylosis (G) = indurație, îngroșare, bătătură	tilozis
-TILO-	tillein (G) = a trage	peotilomanie, tricotilomanie
TIM-, (-)TIMIE	thymos (G) = minte, spirit	timoleptic, ciclotimie, lipotimie, timie
TIMO-	thymos (G) = principiu vital; timus	timocit, timom
TIMPAN-, TIMPANO-	tympanon (G), tympanum (L) = tambur; sensul anatomic datează din sec. XVII	timpanal, timpanism, timpanoplastie, timpanoscleroză
-TIP-, (-)TIPIC, TIPO-	typos (G), typus (L) = tip, model, marcă typikos (G) = tipic, simbolic	alotip, fenotip, stereotip, tipaj, tipologie, atipic
TIREO-, TIRO-, TIROID-	thyroeides (G) = tiroidă < thyreos = scut + eidos = formă	tireocalcitonină, tireotrop, tiroglobulină (tireoglobulină), tiroxină, antitiroidian, tiroidectomie
TIRO-	tyros (G) = brânză	tirozină
TME-	tmesis (G) = tăietură, secționare	neurotmesis
TOCO-, -TOCIE	tokos (G) = naștere	tococardiograf, tocodinamometru, distocie, eutocie
TOF-, TOFO-	tophos (G), tophus (L) = tuf (piatră spongioasă și friabilă)	tofaceu (prin intermediarul tofaceus), tofi, tofolipom
-TOM, -TOMIE, TOMO-	tomos (G) = tăiat, secționat tome (G) = tăiere, secțiune < temnein = a tăia	amigdalotom, atom, anatomie, laparotomie, cervicotomie, traheotomie, tomografie
TON-, -TONIE, (-)TONIC, TONO-	tonos (G), tonus (L) = tensiune, tonus tonikos (G) = întăritor	tonicardiac, tonicitate, tonicoclonic, tonometrie, atonie, hipotonie, psihotonic
TONSIL-	tonsillae, -arum (L) = amigdale	tonsilar, tonsilectomie
TOP-, (-)TOPIC, -TOPIE, TOPO-	topos (G) = loc topikos (G) = de loc	topic, topografie, topoizomeraze, ectopic, corectopie
TORAC-, TORACO-	thorax, -akos (G), thorax, -acis (L) = torace	toracalgie, toracic, toracocenteză, toracotomie
TORS-	torsio, -onis (L) = suferință chinuitoare < torquere = a răsuci	torsiune
TOX-, TOXO-, TOXICO-	toxikon (G) = otravă pentru vârful săgeților < toxon = săgeată	toxemie, toxigen, toxiinfecție, toxină, toxoid, toxicoman, toxicomanie, toxicoză
-TOXO-	toxon (G) = arc	gerontoxon, toxoplasmoză

TRABECUL(-), TRABECULO-	trabecula (L) = grindă subțire dim. < trabs, -bis = grindă, bârnă	trabecul, trabecular, trabeculectomie
TRACT(-), TRACTO-	tractus (L) = traseu, cale < trahere = a trage, a târî	tract, tractus, tractor, tractotomie, tracțiune (prin intermediarul tractio, -onis)
TRAG-	tragos (G) = capră	tragofonie, tragopodie, tragus
TRAHE-, TRAHEO-	arteria trakheia (G) = literar "arteră rugoasă"; trahee (din cauza inelelor sale) < trakhys = rugos prin intermediarul trachia (L) = trahee	traheal, traheocel, traheobronșită, traheotomie
TRAHEL-, TRAHELO-	trakhelos (G) = gât	trahelhematom, trahelopexie, traheloplastie, trahelorafie
TRANS-	trans (L) = peste, dincolo de	transaminază, transcitoză, transducție, transfecție, transferină, translocație, transpirație, transplant
TRAUMAT-, TRAUMATO-	trauma, -atos (G) = rană	atraumatic, traumatism, traumatologie
TREM-, TREMO-	tremor, -oris (L) = tremurătură < tremere = a tremura	tremie, tremor, tremulație, tremurătură, tremofobie
TREMAT-	trema, -atos (G) = gaură	trematode
TREPAN-	trypanon (G) = burghiu	trepan, trepanație V. și TRYPAN-
TREPO-	trepein (G) = a întoarce, a înrula	treponemă
-TREPSIE, TREPSO-	threpsis (G) = nutriție	atrepsie, hipotrepsie, trepsologie
-TREZIE	tresis (G) = gaură, orificiu	atrezie
TRI-	treis (G), tres, tria (L) = trei	triadă, tricrotism, tridermic, trifazic, trigeminat, trigliceride, trilobat, trilocular
-TRIB, TRIBO-	tribein (G) = a freca	baziotrib, enterotrib, triboelectricitate, triboluminescență, tribologie
TRIC-, TRICHI-, TRICHO-, TRICO-, -TRIHOZĂ	thrix, trikhos (G) = păr	tricocefal, tricofiție, tricomicoză, tricotilomanie, trichiază, trichinoză, trichobenzoar, trichomonas, hipertrihoză
TRICHIN-, TRICHINO-	trikhinos (G) = păros < thrix, trikhos = păr	Trichinella, trichinoză
TRICROMAT-	trikhromatos (G) = în trei culori < treis = trei + khroma, -atos = culoare	tricromatism, tricromatopsie
TRIPL-, TRIPLO-	triploos (G), triplus (L) = triplu, de trei ori	triplet, triplocorie, triploidie
-TRIPSIE (-TRIȚIE)	tripsis (G) = frecare, zdrobire terere (L) = a zdrobi, a sfărâma	amigdalotripsie, litotripsie (litotriție), neurotripsie
TROF-, -TROFIE, -TROFINĂ, TROFO-	trophe (G) = hrană, nutriție < trephein = a hrăni	troficitate, trofoblast, trofopatie, atrofie, distrofie, hipertrofie, corticotrofină, tirotrofină
TROGL-, TROGLO-	trogle (G) = cavernă, peșteră	troglobie, troglofil
TROHL-, TROHO-	trokhilia (G) = roată de scripete trokhos (G) = roată	trohlee, trohlear, trohoid, trohocefalie
TROMB-, TROMBO-	thrombos (G) = cheag (îndeosebi de plachete)	trombangeită (tromboangeită), trombectomie, trombelastografie, trombină, trombocit, tromboflebită, trombolitic, tromboză, trombus
-TROP, -TROPIC, -TROPIE, (-)TROPISM	trope (G) = întoarcere, răsucire tropikos (G) = care se întoarce spre < trepein = a întoarce	corticotrop, heterotrop, neurotrop, somatotrop, viscerotrop, psihotropic, alotropie, eutropie, chimiotropism, fototropism, heliotropism, termotropism
TRYPAN-	trypanon (G) = burghiu	Trypanosoma (termen creat de Grubi, Paris, 1843) V. și TREPAN-

TUB-, TUBUL-	1. tubus (L) = tub și, prin extensie, trompa lui Eustachio, trompa lui Fallopio 2. tubulus (L) = tub mic dim. < tubus = tub	1. tubaj, tubar, tuboabdominal, tubotimpanic, tubouterin 2. tubulifer, tubulină, tubulonefrită, tubulorexis
TUBER-, TUBERCUL-	1. tuber, -eris (L) = umflătură, excrescență 2. tuberculum (L) = excrescență mică, dim. < tuber, -eris = umflătură, excrescență	1. tuberozitate 2. tubercul, tuberculiform, tuberculodermie, tuberculos
TURBID-	turbidus (L) = agitat, tulburat	turbidimetrie, turbiditate
TURG-	turgor, -oris (L) = umflare < turgescere = a se umfla	turgescență, turgid, turgiditate, turgor
TUSI-	tussis (L) = tuse	tusigen, tusipar

U

UBI-	ubique (L) = peste tot	ubicuitar, ubicuitină
-UL, -ULĂ	sufix utilizat pentru denumirea obiectelor sau structurilor mici (folosit și pentru formarea diminutivelor)	folicul, lobul, nodul, ovul, ventricul, canulă, celulă, spatulă, valvulă, venulă, veziculă
UL-, ULO-	1. oulon (G) = gingie 2. oule (G) = cicatrice	1. ulalgie, ulatrofie, epulis 2. ulectomie, uleritem, ulotomie
ULCER(-)	ulcus, -eris (L) = rană, ulcer	ulcerație, ulcerocancer, ulcerogen, ulceros
ULN-	ulna (L) = antebraț	ulna, ulnar
ULTRA-	ultra (L) = dincolo de	ultracentrifugare, ultrafiltrare, ultramicroscop, ultrasonografie, ultrastructură, ultraviolet
UNC-, UNCI-	uncus (L) = cârlig uncinatus (L) = în formă de cârlig	unciform, uncinarioză, uncovertebral, uncus, uncusectomie
UNGV-	unguis (L) = unghie	ungveal
UNI-	unus (L) = un	unicelular, unilateral, unilocular, unipară, unipolar
URANISCO-, URANO-	ouraniskos (G), ouranos (G) = cerul gurii, bolta cerească	uraniscolalie, uranoplastie, uranoschizis
URE-, UREO-	ouron (G) = urină; uree (termen creat de Fourcroy în 1797 de la urină)	urează, uremie, ureogeneză, ureometru
URETER-, URETERO-	oureter (G) = ureter	ureterografie, ureterolit, ureteroplastie, ureterorafie
URETR-, URETRO-	ourethra (G), urethra (L) = uretră	uretrită, uretrocel, uretrografie, uretroplastie, uretrotomie
-URGIE	ergon (G) = lucru, acțiune < ergein = a lucra	chirurgie
URIC-, URICO-	ouron (G) = urină; cu sensul de acid uric	uricacidurie, uricemie, uricolitic, uricopexie
URLI-	ourles (Fr veche) = oreion	urlian
URO-, -UREZĂ, -URIE, URIN-	1. ouron (G) = urină ouresis (G) = acțiunea de a urina 2. oura (G) = coadă	1. urobilină, urocultură, urodensimetru, urogastronă, diureză, albuminurie, hematurie, polakiurie, urinar 2. uromel (monstru simelian cu membrele inferioare fuzionate într-unul singur)
URTIC-	urtica (L) = urzică; datorită asemănării erupției cu iritația produsă de urzică	urticarie
UTER(-), UTERO-	uterus (L) = uter	uter, uterin, uteroptoză, utero-tubar
UTRICUL-, UTRICULO-	utriculus (L) = pântece mic, sac mic	utriculă, utriculită, utriculo-sacular
UVE-, UVEO-	uva (L) = strugure (prin analogie de culoare)	uveită, uveoplastie
UVI-	uva (L) = ciorchine de strugure (prin analogie de formă)	uviform

UVUL-	uvula (L) = luetă dim. < uva = strugure	uvulă, uvulectomie, uvulită, uvuloptoză

V

VACCIN(-), VACCINO-	vaccinus (L) = referitor la vacă (de la vaccina vacilor s-a obținut primul vaccin) < vacca = vacă	vaccin, vaccinat, vaccinare, vaccinoid, vaccinostil, vaccinoterapie
VACU-	vacuum (L) = spațiu gol	vacuitate, vacuolă, vacuolizare
VAG-, VAGO-	vagus (L) = rătăcitor, imprecis, nedefinit; nerv vag (din cauza ramificațiilor întinse)	vagal, vagolitic, vagotomie, vagotonic, vagotrop
VAGIN-	vagina (L) = teacă; vagin	vaginism, vaginită, vaginodinie, vaginografie, vaginoplastie
-VALENT	valens, -ntis (L) = tare, puternic < valere = a avea forță, a fi tare	ambivalent, echivalent, monovalent, polivalent
VALVUL-, VALVULO-	valvula (L) = păstaie dim. < valva = canaturile ușii	valvular, valvulă, valvulectomie, valvulită, valvuloplastie
VARI-	varius (L) = pătat, variat varus (L) = pustulă	varicelă, variolă
VARIC-, VARICO-	varix, -icis (L) = venă dilatată, varice	varicectomie, varicocel, varicos, varicozitate
VAS(-), VASCUL-, VASO-	vas, vasis (L) = vas vasculum (L) = vas mic	vas, vasectomie, vascularită, vascularizație, vasoconstricție, vasodilatator, vasopresină
VECT-, VECTO-	vector, -oris (L) = cel care transportă < vectare = a căra, a transporta	vector, vectorial, vectocardiogramă
VEGET-	vegetare (L) = a înviora, a însufleți < vegetus = viguros	vegetarian, vegetarianism, vegetativ, vegetație
VEL-	velum (L) = pânză, văl	velamentos, velum
VELOCI-	velox, -ocis (L) = repede	velocimetru, velocitate
VEN-, VENO-	vena (L) = venă	venectazie, venospasm, venotonic
VENER-	Venerius (L) = referitor la Venus; prin extensie, ceea ce se referă la dragostea fizică < Venus, -eris = zeița dragostei	venerian, venerologie
VENIN(-)	venenum (L) = otravă	venin, veninos (prin intermediarul venenosus)
VENTRICUL-, VENTRICULO-	ventriculus (L) = stomac mic; prin analogie, ventricul cardiac și cerebral dim. < venter, -ntris = pântece	atrioventricular, ventriculografie, ventriculogramă, ventriculoplastie, ventriculotomie
VERB-	verbum (L) = cuvânt, expresie	verbal, verbigerație
VERG-	vergere (L) = a înclina, a apleca	convergență, divergență
VERMI-	vermis (L) = vierme	vermicid, vermicular, vermifug, verminoză, vermis
VERN-	vernalis (L) = de primăvară	vernal
VERS-, VERT-	versus (L) = întors < vertere = a întoarce	anteversie, retroversie, versiune, diverticul
VERUC-	verruca (L) = neg, ridicătură	verucă, verucom, verucozitate
VESPER-	vesper (L) = seară	vesperal
VESPERTIL-	vespertilio, -onis (L) = liliac	vespertilio
VESTIBUL(-), VESTIBULO-	vestibulum (L) = intrare	vestibul, vestibular, vestibuloplastie
VEZIC-, VEZICO-	vesica (L) = vezică	vezical, vezicant, vezicofixație, vezicouretral
VEZICUL-, VEZICULO-	vesicula (L) = umflătură mică, bășicuță dim. < vesica = vezică	vezicular, veziculectomie, veziculografie

VIBR-, VIBRO-	vibrare (L) = a scutura, a tremura	vibrator, vibratil, vibrație (prin intermediarul vibratio, -onis), vibrion, vibroterapie
VICAR-	vicarius (L) = înlocuitor	vicariant
VIL-, VILO-	villosus (L) = acoperit de păr, păros	vilifer, vilină, vilozitate
VIR-, VIRO-	virus (L) = venin, otravă; virus	viral, viremie, virion, viroză, viropexie
VIRIL-	virilis (L) = bărbătesc, < vir = bărbat	virilism, virilitate (prin intermediarul virilitas, -atis), virilizare
VISCER-, VISCERO-	viscera (L) = măruntaie, organe interne	visceral, visceralgie, visceroceptor, visceroptoză
VIT-	vita (L) = viață	devitalizat, vital, vitamină
VITEL-	vitellus (L) = gălbenuș de ou	bivitelin, vitelin
VITR-, VITRO-	vitrum (L) = sticlă	vitrificare, vitronectină, vitropresiune
VIVI-	vivus (L) = viu	vivipar, vivisecție
VOLV-	volvere (L) = a răsuci, a învârti	volvulus
-VOR	vorare (L) = a devora	carnivor, larvivor, omnivor
-VULS-	vulsus (L) = cu spasme	convulsie
-VULT-	vultus (L) = față	lativult, longivult, vultuos
VULV-, VULVO-	vulva (L) = vulvă	vulvar, vulvovaginal

X

XANT-, XANTO-	xanthos (G) = galben	xantelasma, xantină, xantocromie, xantom, xantopsie
XENO-	xenos (G) = străin	xenodiagnostic, xenogrefă
XERO-	xeros (G) = uscat	xerocheilie, xeroderma, xeroftalmie, xerosis
XIFO-	xiphos (G) = spadă	xifodinie, xifoid, xifosternopexie
XIL-, XILO-	xylon (G) = lemn	xilen, xilofag, xilografie

Z

ZAHAR-, ZAHARO-	sakkharon (G), saccharum (L) = zahăr	zaharid, zaharimetru, zaharoză
ZE-	zea (L) = specie de grâu cu un singur bob	zeină, zeism
ZELO-	zelos (G) = zel, entuziasm	zelofobie, zelotipie
ZEUG-	zeugma, -atos (G) = jug	zeugmatografie
ZIGO-, ZIGOT(-)	zygotos (G) = legat împreună < zygor = eu unesc	azygos (vena), zigodactilie, zigomatic, heterozigot, homozigot, zigot
-ZIM-, ZIMO-	zyme (G) = ferment, drojdie	enzimatic, enzimă, enzimoliză, enzimologie, zimogen
-ZO-	zoe (G) = viață	azot
ZON-	zona (L) = brâu, cingătoare, zonă; prin extensie, boală cutanată (după aspectul "în centură" al formelor clasice ale bolii)	zona, zonula (ciliaris)
ZOO-, -ZOAR, -ZOID	zoon (G) = animal zoon (G) = animal + eidos (G) = formă (asemănător cu un animal)	azoospermie, zoofilie, zoomanie, zoonoză, zoopsie, hematozoar, protozoar, spermatozoid
ZOSTER-	zoster, -eros (G), zoster, -eris (L) = centură	(herpes) zoster, zosteriform

VII. ABREVIERI ŞI SIMBOLURI

În acest capitol este cuprinsă o selecţie de peste 2 000 de abrevieri ale unor termeni sau grupuri de cuvinte şi simboluri îndeosebi din limba engleză, deci cu circulaţie internaţională. Au fost introduse, de asemenea, o serie de abrevieri curente din terminologia medicală românească, precum şi un număr mai redus din limba franceză. *Abrevierile indicate cu un asterisc au semnificaţii diferite în română faţă de engleză, în condiţiile unei expresii grafice identice. Abrevierile indicate cu două asteriscuri sunt utilizate numai în limba română.* Pentru fiecare abreviere am menţionat cuvântul sau grupul de cuvinte de provenienţă, iar când a fost necesar, acestea au fost atât transcrise în engleză, cât şi traduse în limba română.

Aflate în continuă extensie în toate limbile, abrevierile sunt necesare deoarece reduc cuvintele sau, îndeosebi, grupurile de cuvinte cu corp fonetic lung şi dificil de pronunţat, scris sau memorat. În medicină abrevierile au o tradiţie seculară, iar când sunt folosite raţional, rolul lor benefic în comunicare este evident. Însă de câteva decenii, numărul abrevierilor a crescut într-un ritm care pune din nou la încercare memoria medicului, atât de solicitată. Drept urmare, tot mai multe abrevieri în loc să circule sunt acumulate în dicţionare voluminoase. Există cel puţin trei cauze ale "proliferării" abrevierilor: extinderea şi pe această cale a terminologiei medicale engleze, adoptarea unor termeni din biologia moleculară, prea complecşi ca să circule ca atare, şi încercările de a denumi unele sindroame sau boli prin diferite tipuri de abrevieri, îndeosebi prin acronime.

Semnificaţia noţiunii de abreviere este ambiguă, după cum se poate constata din definiţia conţinută în DEX: *"Acţiunea de a abrevia şi rezultatul ei; (concr.) cuvânt, titlu etc. prescurtat; prescurtare, abreviaţie; simbol".* Ambiguitatea provine din faptul că termenul se referă atât la procedeul de prescurtare, cât şi la rezultatele acestuia. În dicţionarul Larousse este consemnată o definiţie asemănătoare: *"Reducere grafică a unui cuvânt sau a unei succesiuni de cuvinte; cuvânt sau succesiune de litere care rezultă astfel".* De dată recentă, *Silvia Pitiriciu* şi *Dragoş Vlad Topală,* autori ai uneia din primele lucrări cu acest profil din lexicografia românească, intitulată *Dicţionar de abrevieri şi simboluri* (Editura ALL EDUCATIONAL, Bucureşti, 1998) prezintă o sinteză necesară asupra procedeului abrevierii şi a produselor sale, în capitolul "Introducere în studiul abrevierilor", cuprins în primele pagini ale dicţionarului. Reţinem din acest studiu câteva observaţii asupra conceptului de abreviere:

1) *Termenul de abreviere* are o accepţie largă, o serie de alţi termeni fiind mai mult sau mai puţin sinonimi cu acesta: siglarea, acronimia, elipsa lexicală, afereza şi apocopa, trunchierea sau fragmentarea.

2) Deşi *siglele* sunt definite în dicţionare ca *"semne abreviative"* (Dicţionarul Robert) sau ca *"litere iniţiale utilizate ca semne abreviative pe monumente, pe medalii sau în manuscrise vechi"* (Dicţionarul *Petit Littre*), procedeul de obţinere a acestora, denumit siglare, se confundă cu *abrevierea,* în măsura în care se aplică unităţilor lexicale compuse sau sintagmelor. O siglă "perfectă" rezultă din toate literele iniţiale ale unităţilor sintagmei (de ex. OMS = Organizaţia Mondială a Sănătăţii, RMN = rezonanţă magnetică nucleară, PCR = polymerase chain reaction - reacţie în lanţ a polimerazei). În realitate, siglele au o structură neomogenă, deoarece pot rezulta şi din unele litere iniţiale ale unităţilor sintagmei, din litere şi silabe ale cuvintelor din sintagmă ori din multe alte combinaţii de litere şi fragmente de cuvinte.

3) În terminologia medicală în prezent se extinde acronimia, înrudită cu siglarea şi derivată din aceasta. Un *acronim* reprezintă *"o siglă care poate fi pronunţată ca un cuvânt obişnuit"* (Dicţionarul *Larousse*). De ex.: CADASIL (acronim din engl.: *cerebral autosomal dominant arteriopathy with subcortical infarcts and leukoencephalopathy*), APUD (din engl. *amine precursor uptake decarboxylation*), sindrom MODY (din engl. *maturity-onset diabetes of the youth*), sindrom POEMS (acronim din *polineuropatie, organomegalie, endocrinopatie, proteină monoclonală, anomalii cutanate - skin changes* în engl.). În cazul unor boli sau sindroame unele acronime sunt atât de abil elaborate încât pot fi confundate cu numele proprii.

4) Unele abrevieri sau sigle devin bază de derivare, de obicei pentru substanţe comune. De ex.: ORL - orelist.

5) *Simbolurile* sunt semne abreviative convenţionale utilizate îndeosebi în ştiinţe, în particular în chimie, fizică şi matematică. În medicină, cele mai utilizate sunt simbolurile elementelor chimice, ale aminoacizilor şi ale unităţilor de măsură.

6) *Elipsa lexicală* nu este recomandată în limbajul ştiinţific, deoarece generează confuzii. De ex.: *temperatură* – în loc de temperatură ridicată sau febră, *tensiune* – în loc de hipertensiune arterială, *ser* – în loc de ser sanguin sau ser fiziologic (în acest ultim caz, este corectă denumirea de soluţie izotonă de clorură de sodiu, care elimină orice confuzie).

7) *Afereza şi apocopa,* termeni propuşi de o specialistă cunoscută, *Rodica Zafiu,* presupun scurtarea la începutul şi, respectiv, la sfârşitul cuvântului, cu condiţia asigurării eufoniei şi a selectării elementelor care asigură suficienţa semantică. De ex.: *cola,* în loc de coca-cola.

8) *Trunchierea* sau *fragmentarea* se întâlneşte îndeosebi în limbajul popular sau familiar şi presupune eliminarea unui fragment din structura cuvântului. Nu prezintă interes în terminologia medicală, dar este utilizată uneori în limbajul din cadrul unor comunităţi medicale, unde circulă uneori chiar şi abrevieri elaborate după criterii proprii, fără nici o şansă de asimilare în terminologia medicală atestată.

ABREVIERE / SIMBOL	SEMNIFICAȚIE ÎN ENGLEZĂ ȘI/SAU ÎN ROMÂNĂ
a	absorbtivitate specifică accelerație activitate chimică apertură atto- sânge arterial (ca indice)
A	absorbanță adenină adenozină aer alveolar alanină Amper arie grup sanguin număr de masă radioactivitate vitamină
Å	Ångström
a.	agar artery (arteră)
α	alpha - prima literă a alfabetului grec coeficient de absorbție accelerație unghiulară nucleu de heliu coeficient Bunsen lanțul greu al Ig A lanțul α al hemoglobinei
α-	prefix utilizat în cazul aminoacizilor pentru a desemna atomul de carbon din lanț de care este legat un radical funcțional (α-aminoacizi) migrarea fracțiunii α a globulinelor la electroforeză rotația specifică a unei substanțe optic active (ex.: α-D-glucoză)
$[\alpha]_D^{20}$	putere rotatorie optică specifică
aa	ana = aceeași cantitate din fiecare (*folosit în scrierea rețetelor după denumirile a două sau mai multe substanțe*)
****A/G**	raport albumine/globuline
aa.	arteries (artere)
AA	arahidonic acid (acid arahidonic) aminoacid (aminoacid) Alcoholics Anonymous (Alcoolicii Anonimi)
****AAN**	anticorpi antinucleari
Ab	antibody (anticorp)
AB	abortion (avort)
ABC	aspiration biopsy cytology (citologie prin biopsie-aspirație cu ac fin) Airway, Breathing and Circulation (căi aeriene permeabile, respirație și circulație)
Abd	abdomen (abdomen)
ABE	acute bacterial endocarditis (endocardită bacteriană acută)
ABG	arterial blood gases (gaze sanguine arteriale)
ABH	sistem ABH (grupe sanguine A, B, AB sau O; H - hematii)
ABO	grupe sanguine A, B, AB sau O
ABP	androgen binding protein (proteină de legare a androgenilor)
abstr.	abstract (rezumat al unui articol științific)
a.c.	ante cibum = înainte de masă (*rețete*)
***Ac**	actiniu *anticorp
AC	alternating current (curent alternativ)
ACAT	acyl CoA-cholesterol transferase (acil CoA-colesterol transferază)

ACD	acid citrate dextrose (acid citrat dextroză)
***ACE**	angiotensin converting enzyme (enzimă de conversie a angiotensinei) *antigen carcinoembrionar
ACG	angiocardiography (angiocardiografie)
ACh	acetylcholine (acetilcolină)
AChE	acetylcholinesterase (acetilcolinesterază)
ACP	acid phosphatase (fosfatază acidă) acylcarrier protein (proteină purtătoare a grupării acil)
ACTH	adrenocorticotropic hormone (corticostimulină)
ACTP	adrenocorticotrophic polypeptide (polipeptid adrenocorticotrofic)
ad	utilizat în scrierea rețetelor, pentru a indica până la ce cantitate se adaugă solventul
***AD**	alcohol dehydrogenase (alcool dehidrogenază) *atriu drept
Ad 2 vic.	ad duas vices = pentru două doze (*rețete*)
ad lib.	ad libitum = la discreție (*rețete*)
Ad pond. om.	ad pondus omnium = până la greutatea întregului (*rețete*)
ad sat.	ad saturatio = până la saturare (*rețete*)
ADA	adenosine deaminase (adenozin deaminază)
ADCC	antibody-dependent cell-mediated cytotoxicity (citotoxicitate mediată celular dependentă de anticorp)
add.	addetur = să fie adăugat (*rețete*)
ADH	alcohol dehydrogenase (alcool dehidrogenază) antidiuretic hormone (hormon antidiuretic)
Adhib.	adhibendus = să fie administrat (*rețete*)
admov.	admoveatur = să fie adăugat (*rețete*)
****ADN**	acid dezoxiribonucleic
***ADP**	adenosine diphosphate (adenozin difosfat) *adenopatie
ADR	adverse drug reaction (efecte secundare medicamentoase)
****ADS**	acțiune dinamică specifică (a alimentelor)
adst. feb.	adstante febre = cât este prezentă febra (*rețete*)
Adv.	adversum = contra (*rețete*)
Aeg.	aeger, aegra = pacientul (*rețete*)
AEP	auditory evoked potential (potențial evocat auditiv)
aet.	aetas = vârstă (*rețete*)
AF	atrial fibrillation (fibrilație atrială) amniotic fluid (lichid amniotic)
AFB	acid-fast bacillus (bacil alcool-acid rezistent)
AFP	alpha-fetoprotein (alfa-fetoproteină)
Ag	argint antigen (antigen)
****AG**	anestezie generală
Agit. vas.	agitato vase = se agită vasul (*rețete*)
****AGL**	acizi grași liberi
AGN	acute glomerulonephritis (glomerulonefrită acută)
****AGNE**	acid gras liber neesterificat
****AHAi**	anemie hemolitică autoimună
AHF	antih(a)emophilic factor (factor antihemofilic)
AI	artificial insemination (inseminare artificială) aortic incompetence or insufficiency (insuficiență aortică)
AICD	automatic implantable cardioverter-defibrilator (defibrilator intracorporeal cardiac automat)
AIDS	aquired immunodeficiency syndrome (sindromul imunodeficienței dobândite)
AIHA	autoimmune h(a)emolytic an(a)emia (anemie hemolitică autoimună)
AILD	angioimmunoblastic lymphadenopathy with dysprotein(a)emia (limfadeno-patie angioimunoblastică cu disproteinemie)
****AINS**	antiinflamator nesteroidian

****AIT**	accident ischemic tranzitoriu
Al	aluminiu
***AL**	acute leuk(a)emia (leucemie acută) *anestezie locală
Ala	alanine (alanină)
ALA	α-aminolevulinic acid (acid α-aminolevulinic)
ALAT	alanine aminotransferase (alanin aminotransferază)
Alb	albumin (albumină)
ALP	alkaline phosphatase (fosfatază alcalină)
****ALR**	anestezie locoregională
ALS	antilymphocyte serum (ser antilimfocitar) amyotrophic lateral sclerosis (scleroză laterală amiotrofică)
ALT	alanine aminotransferase (alanin aminotransferază)
Alt. dieb.	alternis diebus = la două zile (*rețete*)
Alt. hor.	alternis horis = la două ore (*rețete*)
Am	americiu
AM	ante meridiem = dimineața
****AMG**	asistență medicală gratuită
AMI	acute myocardial infarction (infarct miocardic acut)
AML	acute myeloblastic leuk(a)emia (leucemie acută mieloblastică)
****AMO**	ablația materialului de osteosinteză
AMP	adenosine monophosphate (adenozin monofosfat)
****AMPc**	adenozin monofosfat ciclic
AN	antenatal (antenatal)
ANA	antinuclear antibodies (anticorpi antinucleari)
anat.	anatomy, anatomical (anatomie, anatomic)
ANF	antinuclear factors (factori antinucleari)
ANOVA	analiza variabilității (variantei)
ANP	atrial natriuretic peptid (peptid atrial natriuretic)
ANS	autonomic nervous system (sistem nervos autonom)
ant.	anterior (anterior)
AP	action potential (potențial de acțiune) angina pectoris (angină pectorală) anterior pituitary (hipofiză anterioară) antero-posterior (antero-posterior) arterial pressure (presiune arterială)
APB	atrial premature beat (contracție atrială prematură)
APC	atrial premature complex (complex atrial prematur) adeno-pharyngo-conjunctival sinus (sinus adenofaringoconjunctival)
APD	atrial premature depolarization (depolarizare atrială prematură)
APGAR	American Pediatric Gross Assesment Record / scor APGAR (aspect, puls, grimasă, activitate, respirație)
APH	ante partum h(a)emorrhage (hemoragie prenatală)
APTT, aPTT	activated partial thromboplastin time (timp de tromboplastină parțial activată)
APUD	amine precursor uptake and decarboxylation (captare și decarboxilare a precursorilor de amine)
AQ, aq	aqua = apă (*rețete*)
aq. dest.	aqua destillata = apă distilată (*rețete*)
AR	alarm reaction (reacție de alarmă) aortic regurgitation (regurgitare aortică) artificial respiration (respirație artificială)
ARC	AIDS-Related Complex (complex în relație cu SIDA)
ARD	acute respiratory disease (afecțiune respiratorie acută)
ARDS	acute respiratory distress syndrome (sindrom de insuficiență respiratorie acută a adultului)
ARF	ADP-ribosylation factor (factor de ribozilare a ADP)
Arg	arginine (arginină)
βARK	β-adrenergic receptor kinase (kinaza receptorului β-adrenergic)

ARM	artificial rupture of the membranes (ruptură artificială a membranelor)
**ARN	acid ribonucleic
**ARNm	acid ribonucleic mesager
**ARNr	acid ribonucleic ribozomal
**ARNs	acid ribonucleic solubil
**ARNt	acid ribonucleic de transfer
**ARP	activitatea reninei plasmatice
As	arsen(ic)
AS	aortic stenosis (stenoză aortică) ankylosing spondylitis (spondilită anchilozantă) arteriosclerosis (arterioscleroză)
As, Ast	astigmatism (astigmatism)
ASA	acetylsalicylic acid (acid acetilsalicilic) argininosuccinic acid (acid argininosuccinic)
ASAT	aspartate aminotransferase (aspartat aminotransferază)
ASCVD	arteriosclerotic cardiovascular disease (boală cardiovasculară arteriosclerotică)
ASD	atrial septal defect (defect septal atrial)
ASDH	acute subdural h(a)ematoma (hematom acut subdural)
ASHD	arteriosclerotic heart disease (boală cardiacă arteriosclerotică)
ASLO	antistreptolysin O (antistreptolizină O)
Asn	asparagine (asparagină)
Asp	aspartic acid (acid aspartic)
AST	aspartate aminotransferase (aspartat aminotransferază)
ASTO	antistreptolysin O (antistreptolizină O)
AT	antithrombin (antitrombină) atrial tachycardia (tahicardie atrială)
at. vol.	atomic volume (volum atomic)
at. wt.	atomic weight (greutate atomică)
ATB	antibiotic (antibiotic)
ATBG	antibiogram (antibiogramă)
ATCase	aspartate transcarbamosylase (aspartat transcarbamozilază)
**ATCD	antecedente
**ATI	anestezie-terapie intensivă
atm	atmosphere (atmosferă)
ATP	adenosine triphosphate (adenozin trifosfat)
ATPase	adenosine triphosphatase (adenozin trifosfatază)
ATPD	ambient temperature, pressure and dryness (temperatura, presiunea și umiditatea mediului ambiant)
ATPS	ambient temperature, pressure and saturation (temperatura, presiunea și saturația în vapori a mediului ambiant)
*ATS	antitetanic serum (ser antitetanic) *antitiroidiene de sinteză
Au	aur
**AUS	azot ureic sanguin
A-V	atrioventricular (atrioventricular) arteriovenous (arteriovenos)
*AV	*alură ventriculară aortic valve (valva aortică)
**AVC	accident vascular cerebral
aVF	derivație unipolară augmentată a piciorului (foot) – în electrocardiografie
**AVK	antivitamină K
aVL	derivație unipolară augmentată a brațului stâng (left) – în electrocardiografie
AVN	atrioventricular node (nod atrioventricular)
AVP	arginine-vasopressin (arginin-vasopresină)
aVR	derivație unipolară augmentată a brațului drept (right) – în electrocardio-grafie
awu	atomic weight unit (unitate atomică de masă)
b	bază (a acizilor nucleici)

B	asparagină / aspartat Bel bor grup de vitamine (B_1, B_2, B_6, B_8, B_{12}) inducție magnetică
β	beta - a doua literă a alfabetului grec lanțul β al hemoglobinei
β-	prefix utilizat în cazul aminoacizilor pentru a desemna atomul de carbon din lanț de care este legat un radical funcțional (β-aminoacizi) rotația specifică a unei substanțe optic active (ex.: β-D-glucoză) migrarea fracțiunii β a globulinelor la electroforeză
Ba	bariu
BA	bronchial astma (astm bronșic)
BaE	barium enema (lavaj baritat)
BAL	british anti-Lewisite (2,3-dimercaptopropanol)
BaM	barium meal (tranzit baritat eso-gastro-duodenal)
****BAV**	bloc atrioventricular
BBB	blood-brain barrier (barieră hematoencefalică) bundle branch block (bloc de ramură)
BBS	Besnier-Boeck-Schaumann disease (boală Besnier-Boeck-Schaumann)
BBT	basal body temperature (temperatura bazală a organismului)
BCAA	branched chain aminoacid (aminoacid din lanțurile laterale)
BCDF	B cell differentiation factors (factori de diferențiere a celulelor B)
BCF	basophil chemotactic factor (factor chemotactic bazofil)
BCG	bacille bilié de Calmette-Guérin (bacil Calmette-Guérin – atenuat pe medii de cultură cu bilă) balistocardiography (balistocardiografie)
BCGF	B cell growth factors (factori de creștere ai celulelor B)
b.d.	bis die = de două ori pe zi
BE	base excess (exces de baze)
BEI	butanol extractable iodine (iod extractibil cu butanol)
****BEU**	bilanț electrolitic urinar
BFP	biologic false-positive (reacție biologică fals-pozitivă)
BG	ballistography (balistografie)
****BHE**	barieră hematoencefalică
Bi	bismut
bib.	bibe = băutură (*rețete*)
b.i.d.	bis in die = de două ori pe zi (*rețete*)
Bili	bilirubin (bilirubină)
b.i.n.	bis in nocte = de două ori pe noapte (*rețete*)
***BK**	*bacil Koch tip de Poliomavirus
Bl cult	blood culture (hemocultură)
BMI	body mass index (indice de masă corporală)
BMR	basal metabolic rate (rata metabolismului bazal)
BOR	branchio-oto-renal syndrome (sindrom branhio-oto-renal)
bp	base pair (pereche de baze) boiling point (punct de fierbere)
BP	blood pressure (presiune sanguină) British Pharmacopoeia (Farmacopee Britanică)
BPD	biparietal diameter (diametru biparietal)
1,3-BPG	1,3-biphosphoglycerate (1,3-bifosfoglicerat)
****BPOC**	bronhopneumopatie obstructivă cronică
BPTI	bovine pancreatic trypsin inhibitor (inhibitor de tripsină pancreatică bovină)
Bq	Becquerel
Br	brom
****BRD**	bloc de ram drept

BrDU	5-bromodeoxyuridine (5-bromodeoxiuridină)
****BRS**	bloc de ram stâng
BS	blood sugar (glicemie)
BSA	body surface area (suprafață corporală) bovine serum albumin (serum albumină bovină)
BSP	bromsulfophthalein (bromsulfonftaleină)
BTPS	body temperature and pressure saturated with water vapor (temperatură corporală și presiune saturată în vapori de apă)
BUN	blood urea nitrogen (azot ureic sanguin)
BV	blood vessel (vas sanguin)
BW	birth weight (greutate la naștere) Bordet-Wasserman reaction (reacție Bordet-Wasserman)
BZ	benzodiazepine (benzodiazepină)
BZD	benzodiazepine (benzodiazepină)
c	căldură specifică centi- concentrație molară complementară sânge capilar viteza luminii în vid
C	canin capacitate calorică capacitate electrică carbon catod celulele parafoliculare tiroidiene cisteină citidină citozină clearance complement complianță Coulomb lentile cilindrice rădăcini nervoase cervicale vertebre cervicale (C1-C7) vitamină
^{0}C	grad Celsius
$\bar{c}$	cum = cu (*rețete*)
χ	chi - a douăzeci și doua literă a alfabetului grec
C/T	indice terapeutic sau chimioterapic
Ca	calciu
CA	carcinoma (carcinom) cardiac arrest (oprire cardiacă) coronary artery (arteră coronară) chronological age (vârstă cronologică) carbohydrate antigen (antigen carbohidrat – marker tumoral)
ca.	aproximativ
CABG	coronary artery bypass graft (grefă bypass de arteră coronară)
CaBP	calcium-binding protein (proteină de legare a calciului)
CAD	coronary artery disease (maladie a arterelor coronare, boală coronariană)
cADPR	cyclic ADP ribose (ADP ciclic riboză)
****CAE**	conduct auditiv extern
cal	calorie (calorie)
CaM	calmodulin (calmodulină)
CAM	cell adhesion molecules (molecule de adeziune celulară)
Can	cancer (cancer)

cap	capsule (capsulă)
cAPK	cAMP-dependent protein kinase (protein kinază dependentă de AMPc)
CAPP	ceramide-activated protein phosphatase (fosfataza proteinei ceramid activate)
****CASS**	Casă de Asigurări Sociale de Sănătate
CAT	Computerized Axial Tomography (tomografie axială computerizată)
****CAV**	canal atrioventricular comun
CB	chronic bronchitis (bronșită cronică)
cbc	complete blood count (numărătoare sanguină completă, numărătoare completă a elementelor figurate din sânge)
CBF	cerebral blood flow (circulație sanguină cerebrală)
CBG	corticosteroid-binding globuline (globulină de legare a corticosteroizilor)
Cbl	cobalamin (cobalamină)
cc	cubic centimeter (centimetru cub)
CCF	congestive cardiac failure (insuficiență cardiacă congestivă)
CCK	cholecystokinin (colecistokinină)
****CCMH**	concentrație corpusculară medie în hemoglobină
cCMP	cyclic cytidine monophosphate (citidin 3',5'-monofosfat ciclic)
CCU	coronary care unit (unitate de terapie coronariană) critical care unit (serviciu de reanimare)
cd	candela (candelă)
Cd	cadmiu
cDNA	complementary deoxyribonucleic acid (ADN complementar) copy deoxyribonucleic acid (copie de ADN)
CDP	cytidine diphosphate (citidin difosfat)
CEA	carcinoembryonic antigen (antigen carcinoembrionar)
****CEC**	circulație extracorporeală
CF	cardiac failure (insuficiență cardiacă) chest-foot (derivație unipolară precordială în electrocardiografie) Christmas factor (factor Christmas) cystic fibrosis (fibroză chistică)
CFT	complement-fixation test (test de fixare a complementului)
CFU	colony-forming unit (unitate formatoare de colonii)
cg	centigram (centigram)
****αcG**	alfa-cetoglutarat
CGD	chronic granulomatous disease (boală granulomatoasă cronică)
cGI-PDE	cyclic GMP-inhibited phosphodiesterase (fosfodiesterază inhibată de GMP ciclic)
****CGL**	corp geniculat lateral
****CGM**	corp geniculat medial
****CGMH**	concentrație globulară medie în hemoglobină
cGMP	cyclic guanosine monophosphate (guanozin 3',5'-monofosfat ciclic)
CGN	chronic glomerulonephritis (glomerulonefrită cronică)
cGPK	cGMP-dependent protein kinase (protein kinază dependentă de GMPc)
cgr	centigrade (centigrad)
CGS	centimeter, gram, second (centimetru, gram, secundă - sistem de unități de măsură)
cGy	centiGray
***CH**	*concentrația hemoglobinei abreviere de diluție în homeopatie *complement hemolitic (CH_{50})
CHB	complete heart block (bloc atrioventricular complet)
CHD	congenital heart disease (boală congenitală cardiacă) coronary heart disease (boală coronariană)
ChE	cholinesterase (colinesterază)
CHF	congestive heart failure (insuficiență cardiacă congestivă)
****CHIT**	clasificare histologică internațională a tumorilor
CHO	Chinese hamster ovary cell (celulă ovariană de hamster chinezesc)
CHU	Centre Hospitalier Universitaire (Centru Spitalicesc Universitar, Franța)
Ci	Curie

*CI	*capacitate inspiratorie cardiac index (indice cardiac) *contraindicație
**CIA	comunicare interatrială
**CIAV	comunicare interatrioventriculară
**CIC	complexe imune circulante
**CID	coagulare intravasculară diseminată
CIE	counterimmunoelectrophoresis (contraimunoelectroforeză sau imunoelectroforeză în contracurent)
CIF	clonal inhibitory factor (factor inhibitor clonal)
Ci-hr	Curie-hour (Curie-oră)
cIMP	cyclic inosine monophosphate (inozin 3',5'-monofosfat ciclic)
CIS	carcinoma in situ (carcinom in situ)
**CITE	carență imunitară T epidemică
**CIV	comunicare interventriculară
**CIVD	coagulare intravasculară diseminată
CK	cytokine (citokină) creatine kinase (creatinkinază)
cl	centiliter (centilitru)
Cl	clor
CL	chest-left (derivație unipolară precordială în electrocardiografie) chronic leuk(a)emia (leucemie cronică)
CLIP	corticotropin-like intermediate lobe peptide (peptid corticotropin-like secretat de lobul intermediar)
CLL	chronic lymphocytic leuk(a)emia (leucemie limfatică cronică)
cm	centimeter (centimetru)
**CM	cistografie micțională concentrație maximală
CMI	cell mediated immunity (imunitate mediată celular)
CMP	cytidine monophosphate (citidin monofosfat)
c.m.s.	cras mane sumendus = să fie luat a doua zi dimineață (*rețete*)
CMV	cytomegalovirus (citomegalovirus)
c.n.	cras nocte = mâine noapte (*rețete*)
CN	cranial nerve (nerv cranian)
CN-Cbl	cyanocobalamin (ciancobalamină)
CNRS	Centre National de Recherche Scientifique (Centru Național de Cercetare Științifică, Franța)
CNS	central nervous system (sistem nervos central)
Co	cobalt
CO	carbon monoxide (monoxid de carbon)
CO_2	carbon dioxide (dioxid de carbon)
CoA	coenzyme A (coenzimă A)
COAD	chronic obstructive airway disease (bronhopneumopatie cronică obstructivă)
COHb	carboxyh(a)emoglobin (carboxihemoglobină)
ConA	concanavalin A (concanavalină A)
CoQ	coenzyme Q (coenzimă Q)
cp	centipoise (centipoise) chemically pure (chimic pur)
CP	cerebral palsy (infirmitate motorie cerebrală)
**CPA	cord pulmonar acut
CPAP	continuous positive airway pressure (presiune permanent pozitivă a căilor respiratorii)
**CPC	cord pulmonar cronic
CPD	citrate phosphate dextrose (citrat fosfat dextroză)
CPK	creatine phosphokinase (creatin fosfokinază)
CPK-MB	creatine phosphokinase – isoenzyme MB (izoenzima MB a creatin fosfokinazei)
cpm	counts per minute (impulsuri pe minut)
CPR	cardiopulmonary resuscitation (resuscitare cardiorespiratorie)
cps	cycles per second (cicli pe secundă)

**CPT	capacitate pulmonară totală
**CPUE	capacitate pulmonară utilizabilă la efort
Cr	crom
CR	chest-right (derivație unipolară precordială în electrocardiografie)
CR(E)ST	Calcinosis, Raynaud's phenomenon (esophageal dysfunction), sclerodactyly and telangiectasia (calcificări, fenomen Raynaud, disfuncție esofagiană, sclerodactilie și telangiectazie)
*CRF	*capacitate reziduală funcțională chronic renal failure (insuficiență renală cronică) corticotropin releasing factor (factor de eliberare a corticotropinei)
CRH	corticotropin-releasing hormone (hormon de eliberare a corticotropinei)
CrP	creatine phosphate (creatinfosfat)
CRP	C-reactive protein (proteină C reactivă)
CS	caesarean section (cezariană)
**17-CS	17-cetosteroizi
CSF	cerebrospinal fluid (lichid cefalorahidian)
CSF-1	macrophage colony-stimulating factor (factor de stimulare a coloniilor de macrofage)
CSM	cerebrospinal meningitis (meningită cerebrospinală)
CT	clotting time (timp de coagulare) computerized tomography (tomografie computerizată)
CTG	cardiotokography (cardiotocografie)
CTL	cytotoxic lymphocytes (limfocite citotoxice)
CTP	cytidine triphosphate (citidin trifosfat)
CTR	cardiothoracic ratio (indice cardiotoracic)
Cu	cupru
**CUM	cistouretrografie micțională
*CV	*capacitate vitală cardiovascular (cardiovascular) *câmp vizual *coeficient de variație *contravizită
CVA	cardiovascular accident (accident cardiovascular) cerebrovascular accindent (accident vascular cerebral) costovertebral angle (unghi costovertebral)
CVP	central venous pressure (presiune venoasă centrală)
CVS	cardiovascular system (sistem cardiovascular)
CX	chest X-ray (radiografie pulmonară) cervix (col uterin)
CYC	cyclophosphamide (ciclofosfamidă)
Cys	cysteine (cisteină)
d	day (zi) deci- densitate relativă dextrogir dezoxiriboză diametru
D	aspartat coeficient de difuziune coeficient de difuziune pulmonară deuteriu dioptru distal doză grup de vitamine (D_2, D_3) porțiunile duodenului (D_1-D_4) rădăcini nervoase dorsale vertebre dorsale (D_1-D_{12})

δ	delta - a patra literă a alfabetului grec dioptrie lanțul δ al hemoglobinei
δ-	prefix desemnând al patrulea atom de carbon de care este legat un radical funcțional (ex.: acid δ-aminolevulinic)
Δψ	potențial electric transmembranar
D and C	dilation and curettage (dilatația colului uterin și chiuretaj uterin)
Da	Dalton
DA	drug addict (dependent de droguri)
DAD	delayed after-depolarization (postdepolarizare întârziată)
DAG	diacylglycerol (diacilglicerol)
dB, db	deciBel
****DBS**	diagnostic biologic de sarcină
DC	direct current (curent continuu)
DCA	deoxycorticosterone acetate (deoxicorticosteron acetat)
DCI	dénomination commune internationale (denumire comună internațională)
****DD**	decubit dorsal diagnostic diferențial
DDT	dichlorodiphenyltrichloroethan (diclorodifeniltricloretan)
Deg	degeneration (degenerare) degree (grad)
DES	diethylstilbestrol (dietilstilbestrol)
det.	detur = să fie dat (*rețete*)
****DFM**	displazie fibromusculară
****Dg**	diagnostic
DGK	diacylglycerol kinase (diacilglicerol kinază)
DH	delayed hypersensitivity (hipersensibilitate întârziată)
DHE	dihydroergotamine (dihidroergotamină)
DHEA	dehydro-3-epiandrosterone (3-dehidroepiandrosteron)
DHF	dihydrofolate (dihidrofolat)
DHT	dihydrotestosterone (dihidrotestosteron)
DI	diabetes insipidus (diabet insipid) dorsoiliac (dorsoiliac)
D_I, D_{II}, D_{III}	derivații bipolare standard (în electrocardiografie)
DIC	disseminated intravascular coagulation (coagulare intravasculară diseminată)
****DID**	diabet insulinodependent
dieb. alt.	diebus alternis = la două zile (*rețete*)
dieb. tert.	diebus tertiis = la trei zile (*rețete*)
dil.	diluat (*rețete*)
****DIS**	diagnostic imunologic de sarcină
DIT	diiodotyrosine (diiodotirozină)
****DIU**	dispozitiv intrauterin
****DL**	decubit lateral doză letală
****DLD**	decubit lateral drept
****DLS**	decubit lateral stâng
dm	decimeter (decimetru)
***DM**	diabetes mellitus (diabet zaharat) diastolic murmur (murmur diastolic) *doză maximală
****DMA**	doză maximă admisă
****DMP**	distrofie musculară progresivă
DMSA	dimercaptosuccinic acid (acid dimercaptosuccinic)
DMSO	dimethyl sulfoxide (dimetil sulfoxid)
****DMT**	doză maximă tolerată
DNA	deoxyribonucleic acid (acid dezoxiribonucleic)

DNase	deoxyribonuclease (deoxiribonuclează)
DNB	dinitrobenzene (dinitrobenzen)
DNCB	dinitrochlorobenzene (dinitroclorbenzen)
DNFB	dinitrofluorobenzene (dinitrofluorbenzen)
****DNID**	diabet non-insulinodependent
DNP	deoxyribonucleoproteid (dezoxiribonucleoproteidă) deoxyribonucleoprotein (dezoxiribonucleoproteină) 2,4-dinitrophenol (2,4-dinitrofenol)
DNR	do not resuscitate (a nu resuscita)
DOB	date of birth (data nașterii)
DOC	11-deoxycorticosterone (11-deoxicorticosteron)
DOCA	11-deoxycorticosterone acetate (11-deoxicorticosteron acetat)
DOE	dyspn(o)ea on exertion (dispnee de efort)
DOPA	dihydroxyphenylalanine (dihidroxifenilalanină)
2,3-DPG	2,3-diphosphoglycerate (2,3-difosfoglicerat)
DPN	diphosphopiridin nucleotide (difosfopiridin nucleotid)
DPNH	diphosphopiridin nucleotide (difosfopiridin nucleotid - forma redusă)
****DPR**	debit plasmatic renal
DPT	diphtheria / pertussis / tetanus vaccine (vaccin difterie / pertusis / tetanos)
****DS**	deviație standard drept superior (mușchi al bazinului)
****DSA**	defect septal atrial
****DSC**	debit sanguin cerebral
dsDNA	double-stranded DNA (ADN dublu elicoidal)
DSM IV	diagnostic and statistical manual of mental disorders (manual de diagnostic și statistică a disfuncțiilor psihice)
dsRNA	double-stranded RNA (ARN dublu elicoidal)
****DSTA**	demență senilă tip Alzheimer
****DSV**	defect septal ventricular
DT	delirium tremens diphtheria / tetanus vaccine (vaccin difterie / tetanos)
DTIC, Dtic	dacarbazine (dacarbazină)
DTP	diphtheria / tetanus / pertussis vaccine (vaccin difterie / tetanos / pertusis)
DTPA	diethylenetriamine pentaacetic acid (acid dietiltriaminopentaacetic)
DT-TAB	diphtheria / tetanus / typhoid / paratyphoid A and B vaccine (vaccin difterie / tetanos / tifoidă / paratifoidă A și B)
DU	duodenal ulcer (ulcer duodenal)
dur. dolor.	durante dolore = cât persistă durerea (*rețete*)
***DV**	dead volume (volum "mort" respirator) *decubit ventral
****DVMM**	debit ventilator maxim pe minut
DVT	deep venous thrombosis (tromboză venoasă profundă)
Dx.	diagnosis (diagnostic)
dyn	dyne (dină)
****DZ**	diabet zaharat
e	baza logaritmilor naturali erg
E	energie glutamat tensiune electromotoare vitamină
e	unitate elementară
e^-	electron
E coli	*Escherichia coli*
e^+	pozitron
E^0	potențial standard de reducere
E_1	(o)estrone (estronă)
E_2	(o)estradiol (estradiol)

E_3	(o)estriol (estriol)
E_4	(o)estetrol (estetrol)
ε	epsilon - a cincea literă a alfabetului grec coeficient de absorbție molară lanțul greu al Ig E lanțul ε al hemoglobinei
ε-	prefix desemnând al cincilea atom de carbon de care este legat un radical funcțional (ex.: acid ε-aminocaproic)
η	eta - a șaptea literă a alfabetului grec viscozitate
EAC	external auditory canal (conduct auditiv extern)
EACA	epsilon-aminocaproic acid (acid epsilon-aminocaproic)
EAD	early depolarization (depolarizare precoce)
EB	Epstein-Barr virus (virus Epstein-Barr)
****EBA**	endocardită bacteriană acută
EBV	Epstein-Barr virus (virus Epstein-Barr)
Ec	erythrocyte (eritrocit)
****ECA**	enzimă de conversie a angiotensinei
****ECBU**	examen citobacteriologic urinar
ECF	extracellular fluid (fluid extracelular) eosinophil chemotactic factor (factor chemotactic pentru eozinofile)
ECF-A	eosinophil chemotactic factor of anaphylaxis (factor chemotactic eozinofilic în anafilaxie)
ECG	electrocardiogram (electrocardiogramă)
ECHO	enteric cytopathogenic human orphan virus (virus orfan uman citopatogenic enteral)
ECM	extracellular matrix (matrice extracelulară)
ECoG	electrocorticography (electrocorticografie)
ECT	electroconvulsive therapy (terapie electroconvulsivă)
ED	effective dose (doză efectivă) erythema dose (doză eritem)
EDD	expected date of delivery (data probabilă a nașterii)
EDRF	endothelium-derived relaxing factor (factor de relaxare derivat din endoteliu)
EDTA	ethylenediaminetetraacetic acid (acid etilendiaminotetraacetic)
EDV	end-diastolic volume (volum telediastolic)
EEG	electroencephalogram (electroencefalogramă)
****EER**	epurare extrarenală
EF	elongation factor (factor de elongație)
EFA	essential fatty acids (acizi grași esențiali)
****EFR**	explorare funcțională respiratorie
****Eg**	echivalent gram
EGD	esophagogastroduodenoscopy (esofagogastroduodenoscopie)
EGF	epidermal growth factor (factor de creștere epidermică)
EGTA	egtazic acid (acid egtazic)
EIA	enzyme immunoassay (dozare imunoenzimatică)
EKG	electrocardiogram (electrocardiogramă)
EKY	electrokymogram (electrokimogramă)
El	elastance (elastanță)
ELISA	enzyme-linked immunosorbent assay (măsurare imunoenzimatică utilizând un antigen adsorbit)
elix.	elixir (*rețete*)
EMF	electromotive force (forță electromotoare) erythrocyte maturation factor (factor de maturare a eritrocitelor)
EMG	electromyogram (electromiogramă)
EN	erythema nodosum (eritem nodos)
ENA	extractible nuclear antigen (antigen nuclear extractibil)
ENG	electronystagmography (electronistagmografie)
ENT	ear, nose and throat (urechi, nas, gât sau ORL)
EOG	electro-oculogram (electro-oculogramă) electro-olfactogram (electro-olfactogramă)

EP	ectopic pregnancy (sarcină extrauterină) evoked potential (potențial evocat)
**EPA	edem pulmonar acut
EPG	electropupillogram (electropupilogramă)
EPR	electron paramagnetic resonance (rezonanță paramagnetică electronică)
EPSP	excitatory postsynaptic potential (potențial postsinaptic excitator)
Eq	gram equivalent (echivalent-gram)
ER	emergency room (cameră, cabinet de urgență) endoplasmic reticulum (reticul endoplasmic)
ERBF	effective renal blood flow (flux sanguin renal efectiv)
ERCP	endoscopic retrograde cholangiopancreatography (colangiopancreatografie endoscopică retrogradă)
ERFP	effective renal plasma flow (flux plasmatic renal efectiv)
ERG	electroretinogram (electroretinogramă)
ERV	expiratory reserve volume (volum expirator de rezervă)
ESF	erythropoietic stimulating factor (factor de stimulare eritropoietică)
ESP	extrasensory perception (percepție extrasenzorială)
ESR	erythrocyte sedimentation rate (viteză de sedimentare a hematiilor, VSH)
EST	electric shock therapy / electroshock therapy (terapie cu electroșoc)
*ESV	end-systolic volume (volum telesistolic) *extrasistolă ventriculară
ET	echotomography (ecotomografie)
eV	electron Volt
EVP	evoked visual potential (potențial evocat vizual)
f	coeficient de frecare distanță focală feminin femto- frecvență
F	Farad fenilalanină fluor formulă forță fragment (de anticorp) visual field (câmp vizual) vitamină
⁰F	grad Fahrenheit
f.s.a.	fac secundum artem = a face după regulile artei (*rețete*)
*FA	fatty acid (acid gras) *fibrilație atrială fluorescent antibody (anticorp fluorescent) *fosfatază alcalină
Fab	regiune variabilă a anticorpului, care conține situsul de legare al antigenului
FAD	flavin adenine dinucleotide (flavin adenin dinucleotid)
$FADH_2$	flavin adenine dinucleotide (flavin adenin dinucleotid - forma redusă)
**FAN	factor antinuclear
FAO	Food and Agricultural Organization (Organizația pentru Alimentație și Agricultură)
FB	foreign body (corp străin)
FBC	full blood count (formulă sanguină completă, hemogramă completă)
FBPase-1	fructose-1,6-biphosphatase (fructoză-1,6-bifosfatază)
FBPase-2	fructose-2,6-biphosphatase (fructoză-2,6-bifosfatază)
FBS	fasting blood sugar (glicemie à jeun)
**FC	frecvență cardiacă
fCi	femtoCurie
FDIU	fetal death in utero (făt mort intrauterin)
FDP	fibrin / fibrinogen degradation products (produși de degradare a fibrinei / fibrinogenului)
F-dUMP	5-fluorodeoxyuridine monophosphate (monofosfat de 5-fluorodeoxiuridină)

Fe	fier
FEV	forced expiratory volume (volum expirator forțat)
FFA	free fatty acids (acizi grași liberi)
FFP	fresh frozen plasma (plasmă proaspătă decongelată)
FGF	fibroblast growth factor (factor de creștere fibroblastică)
FH	family history (antecedente familiale) fetal heart (bătăi cardiace fetale)
FIA	fluoroimmunoassay (imunofluorometrie)
****FID**	fosă iliacă dreaptă
FIO_2	fractional inspiratory oxygen (concentrația oxigenului în aerul inspirat)
****FIS**	fosă iliacă stângă
FITC	fluorescein isothiocyanate (izotiocianat de fluoresceină)
****FIV**	fecundare in vitro
****FIVTE**	fecundare in vitro și transfer de embrioni
****FL**	formulă leucocitară
fld	fluid (fluid)
FLK	funny looking kid (copil cu un aspect anormal)
FMN	flavin mononucleotide (flavin mononucleotid)
$FMNH_2$	flavin mononucleotide (flavin mononucleotid - forma redusă)
FMP	first menstrual period (data primei menstruații)
****FN**	fose nazale
FNTC	fine needle transhepatic cholangiography (colangiografie percutană transhepatică cu ac fin)
****FO**	foaie de observație fund de ochi
FOB	f(a)ecal occult blood (hemoragie ocultă)
FP	facial palsy (paralizie facială)
****FR**	factor reumatoid frecvență respiratorie
FRC	functional residual capacity (capacitate reziduală funcțională)
Fru	d-fructose (d-fructoză)
FSF	fibrin stabilizing factor (factor de stabilizare a fibrinei) follicle stimulating factor (factor de stimulare foliculară)
FSH	follicle stimulating hormone (hormon de stimulare foliculară)
FSH/LH-RH	follicle stimulating hormone and luteinizing hormone releasing hormone (hormonul de eliberare a FSH și LH)
FSH-RH	follicle stimulating hormone releasing hormone (hormonul de eliberare a FSH)
FTA	fluorescent treponemal antibody test (test cu anticorpi fluorescenți pentru *Treponema*)
FTA-ABS	fluorescent treponemal antibody-absorption (test de absorbție a anticorpilor fluorescenți pentru *Treponema*)
FTI	free thyroxine index (indice de tiroxină liberă)
FTND	full term normal delivery (naștere la termen)
FTT	failure to thrive (retard staturo-ponderal)
5-FU	5-fluorouracil (5-fluorouracil)
FUDR, FUdR	5-fluoro-2'-deoxyuridine (5-fluoro-2'-deoxiuridină)
FUO	fever of undetermined origin (febră de origine necunoscută)
****FV**	fibrilație ventriculară
FVC	forced vital capacity (capacitate vitală forțată)
g	accelerație gravitațională gram
G	conductanță energie liberă Gibbs forță de greutate Gauss giga- glicină gravidă guanină guanozină

γ	gamma - a treia literă a alfabetului grec lanțul greu al Ig G lanțurile γ ale hemoglobinei fetale microgram (µg) conductivitate electrică
γ-	prefix desemnând al treilea atom de carbon de care este legat un radical funcțional (ex.: acid γ-aminobutiric) bandă de migrare la electroforeză a fracțiunii γ a globulinelor
G0	gap phase (fază a ciclului celular)
G1	gap or growth phase (fază a ciclului celular)
G2	gap or growth phase (fază a ciclului celular)
G I, II	număr de sarcini precedente
G6PD	glucose-6-phosphate dehydrogenase (glucoză 6-fosfat dehidrogenază)
GA	general anaesthesia (anestezie generală) gibberellin (giberelină)
GABA	gamma-aminobutyric acid (acid gama-aminobutiric)
GAG	glycosaminoglycan (glicozaminoglican)
Gal	d-galactose (d-galactoză)
GalNAc	N-acetylgalactosamine (N-acetilgalactozamină)
GammaGT	gamma-glutamyltransferase (gama-glutamiltransferază)
GAP	glyceraldehyde-3-phosphate (gliceraldehidă 3-fosfat) GTPase-activating protein (proteină de activare a GTP-azei)
GAPD	glyceraldehyde-3-phosphate dehydrogenase (gliceraldehidă 3-fosfat dehidrogenază)
GB	gall bladder (veziculă biliară)
GBM	glomerular basement membrane (membrană bazală glomerulară)
GBq	gigaBequerel
GC	gas chromatography (gaz-cromatografie)
G-CSF	granulocyte colony-stimulating factor (factor de stimulare a coloniilor de granulocite)
GDH	glutamate dehydrogenase (glutamat dehidrogenază)
GDP	guanosine diphosphate (difosfat guanozină)
GeV	gigaelectronVolt
GFR	glomerular filtration rate (rata filtrării glomerulare)
GGT	gamma-glutamyltransferase (gama-glutamiltransferază)
GH	general hospital (centru spitalicesc general) growth hormone (hormon de creștere)
GH-IH	growth hormone inhibiting hormone (hormon de inhibare a secreției hormonului de creștere)
GH-RH	growth hormone releasing hormone (hormon de stimulare a secreției hormonului de creștere)
GI	gastrointestinal (gastrointestinal)
GIP	gastric inhibitory peptide (peptid gastric inhibitor)
GIT	gastrointestinal tract (tub digestiv)
Glc	d-glucose (d-glucoză)
GLC	gas-liquid chromatography (cromatografie gaz-lichid)
GlcNAc	N-acetylglucosamine (N-acetilglucozamină)
Glu	glutamic acid (acid glutamic)
Gly	glycine (glicină)
GM-CSF	granulocyte-macrophage colony-stimulating factor (factor de stimulare a coloniilor de granulocite-macrofage)
GMP	guanosine monophosphate (monofosfat guanozină)
****GMPc**	guanozin monofosfat ciclic
GN	glomerulonefritis (glomerulonefrită)
Gn-RH	gonadotropin releasing hormone (hormon de eliberare a gonadotropinelor)
GOT	glutamic-oxaloacetic transaminase (glutamat-oxaloacetat transaminază)
GP	general practioner (medic generalist) general paralysis (paralizie generală)
GPT	glutamic-pyruvic transaminase (glutamat-piruvat transaminază)
GRH	growth hormone releasing hormone (hormon de eliberare a hormonului de creștere)
GRK	G protein-coupled receptor kinase (receptor cu activitate kinazică cuplat cu proteina G)

GSC	gas-solid chromatography (cromatografie gaz-solid)
GSH	reduced glutathione (glutation redus)
GSSG	oxidized glutathione (glutation oxidat)
GTH	gonadotropic hormone (hormon gonadotropic)
GTP	guanosine triphosphate (trifosfat guanozină)
GTT	glucose tolerance test (test de toleranță la glucoză)
Gtt., gtt.	gutta = picătură (*rețete*)
GU	gastric ulcer (ulcer gastric) genitourinary (genitourinar)
guttat.	guttatim = picătură cu picătură (*rețete*)
GVH	graft-versus-host reaction or disease (grefă împotriva gazdei; reacție sau boală de respingere)
Gy	Gray
GYN	gynecology (ginecologie)
h	constanta lui Planck hecto- height (înălțime) hour (oră)
H	entalpie intensitatea câmpului magnetic Henry unitate Hounsfield hidrogen histidină vitamină
H&P	history and physical (examination) (anamneză și examinare fizică)
HA	h(a)emadsorption (hemadsorbție) h(a)emolytic an(a)emia (anemie hemolitică)
HAA	hepatitis-associated antigen (antigen asociat hepatitei)
HAI	h(a)emagglutination inhibition (inhibare a hemaglutinării)
HAT	hypoxanthine-aminopterin-thymidine (hipoxantină-aminopterină-timidină - mediu)
HAV	hepatitis A virus (virusul hepatitei A)
Hb	h(a)emoglobin (hemoglobină)
****HB**	hepatită B
HBc, HBcAg	hepatitis B core antigen (antigen HBc)
HbCO	carboxyh(a)emoglobin (carboxihemoglobină)
HBe, HBeAg	hepatitis B e antigen (antigen HBe)
HbF	fetal h(a)emoglobin (hemoglobină fetală)
****HbGM**	hemoglobina globulară medie
HbO_2	oxyh(a)emoglobin (oxihemoglobină)
HBP	high blood pressure (hipertensiune arterială)
HbS	sickle cell h(a)emoglobin (hemoglobină caracteristică siclemiei) sulfh(a)emoglobin (sulfhemoglobină)
HBs, HBsAg	hepatitis B surface antigen (antigen de suprafață al virusului hepatitei B)
HBV	hepatitis B virus (virusul hepatitei B)
HCG, hCG	human chorionic gonadotrophin (gonadotrofină corionică umană)
HCl	chlorhydric acid (acid clorhidric)
HCM	hypertrophic cardiomyopathy (cardiomiopatie hipertrofică)
HCO_3^-	bicarbonate ion (ion bicarbonat)
HCS	human chorionic somatotropin (somatotropină corionică umană)
HCT, Hct	h(a)ematocrit (hematocrit)
HCV	hepatitis C virus (virusul hepatitei C)
HDL	high-density lipoprotein (lipoproteine cu densitate mare)
HDN	h(a)emolytic disease of the newborn (boala hemolitică a nou-născutului)
HDV	hepatitis D virus (virusul hepatitei D)
****HED**	hematom extradural
HELLP	h(a)emolysis, elevated liver (enzymes), low platelets (sindrom care include: hemoliză, niveluri serice crescute ale enzimelor hepatice, scăderea numărului de trombocite)

HETE	hydroxyeicosatetraenoic acid (acid hidroxieicosatetraenoic)
HF	Hageman factor (factorul XII al coagulării, factor Hageman) high frequency (frevență înaltă)
Hg	mercur
Hgb	h(a)emoglobin (hemoglobină)
HGG	human gamma-globulin (gamaglobulină umană)
HGH, hGH	human growth hormone (hormon de creștere uman)
hGHr	human growth hormone recombinant (hormon de creștere uman recombinant)
****HGPO**	(proba de) hiperglicemie provocată orală
HH	hiatal hernia (hernie hiatală)
****HIC**	hipertensiune intracraniană
****HID**	hernie inghinală dreaptă
His	histidine (histidină)
****HIS**	hernie inghinală stângă
HIV	human immunodeficiency virus (virusul imunodeficienței umane)
HJR	hepatojugular reflux (reflux hepatojugular)
HLA	histocompatibility locus antigen (antigen de histocompatibilitate) human leukocyte antigen (antigen leucocitar uman)
****HLG**	hemoleucogramă
HMD	hyaline membrane disease (boala membranelor hialine)
HOCM	hypertrophic obstructive cardiomyopathy (cardiomiopatie hipertrofică obstructivă)
HOP	high oxygen pressure (presiune crescută a oxigenului)
hor.decub.	hora decubitus = la culcare (*rețete*)
Hosp	hospital (spital)
HPF	high power field (câmp de putere înaltă)
HPI	history of present illness (istoricul bolii actuale)
HPL, hPL	human placental lactogen (lactogen placentar uman)
HPLC	high-performance liquid chromatography (cromatografie lichidă de înaltă performanță)
HR	heart rate (frecvență cardiacă)
HRCT	high-resolution computed tomography (computer tomografie cu rezoluție înaltă)
HRE	hormone response element (element de răspuns hormonal)
HRF	histamine releasing factor (factor de eliberare a histaminei)
HRP	horseradish peroxidase (peroxidază din hrean)
HS	herpes simplex (herpes simplex) heart sound (zgomot cardiac)
HSA	human serum albumin (serumalbumină umană)
****HSD**	hematom subdural
HSG	hysterosalpingography (histerosalpingografie)
HSM	hepatosplenomegaly (hepatosplenomegalie)
Hsp	heat-shock protein (proteină de șoc termic)
HSV	herpes simplex virus (virus herpes simplex)
ht	height (greutate)
****Ht**	hematocrit
HT	hight temperature (hipertermie)
5-HT	5-hydroxytryptamine (5-hidroxitriptamină / serotonină)
****HTA**	hipertensiune arterială
****HTIC**	hipertensiune intracraniană
5-HTP	5-hydroxytryptophan (5-hidroxitriptofan)
HuIFN	human interferon (interferon uman)
****HV**	hepatită virală
HVA	homovanilic acid (acid homovanilic)
****HVD**	hipertrofie ventriculară dreaptă
****HVS**	hipertrofie ventriculară stângă
Hx	history (istoric)
Hyp	hydroxyproline (hidroxiprolină)

Hz	Hertz
i	isochromosome (izocromozom)
I	incidență inozină intensitatea curentului electric intensitatea energiei radiante iod izoleucină tărie ionică
ι	iota - a noua literă a alfabetului grec
^{131}I	radioizotop al iodului
****IA**	inseminare artificială insuficiență aortică
****IACRS**	infecție acută a căilor respiratorii superioare
****IBP**	indice biliar plasmatic
IBS	irritable bowel syndrome (sindromul colonului iritabil)
****Ic**	indice colorimetric
***IC**	immune complex (complex imun) *indice cardiac inspiratory capacity (capacitate inspiratorie) *insuficiență cardiacă intensive care (terapie intensivă) intracardiac (intracardiac) intracellular (intracelular) intracerebral (intracerebral) irritable colon (colon iritabil)
ICAM-1	intercellular adhesion molecule 1 (molecula 1 de adeziune intracelulară)
ICAM-2	intercellular adhesion molecule 2 (molecula 2 de adeziune intracelulară)
****ICC**	insuficiență cardiacă congestivă
ICP	intracranial pressure (presiune intracraniană)
ICS	intercostal space (spațiu intercostal)
ICSH	interstitial cell-stimulating hormone (hormon de stimulare a celulelor interstițiale)
ICT	indirect Coombs's test (test Coombs indirect)
ICU	intensive care unit (unitate de terapie intensivă)
id	intradermal (intradermic)
ID	infectious disease (boală infecțioasă) intradermal (intradermic)
ID_{50}	median infective dose (doză medie infectantă)
IDD	insulin-dependent diabetes (diabet insulinodependent)
IDDM	insulin-dependent diabetes mellitus (diabet zaharat insulinodependent)
IDL	intermediate-density lipoprotein (lipoproteine cu densitate intermediară)
IDP	inosine diphosphate (inozin difosfat)
IDR	intradermal reaction (intradermoreacție)
IDU	idoxuridine (idoxuridină)
IE	immunoelectrophoresis (imunoelectroforeză)
****IEC**	inhibitori ai enzimei de conversie
IEP	immunoelectrophoresis (imunoelectroforeză)
IF	immunofluorescence (imunofluorescență) inhibiting factor (factor inhibitor) initiation factor (factor de inițiere) intrinsic factor (factor intrinsec)
IFN	interferon (interferon)
Ig	immunoglobulin (imunoglobulină)
IGF	insulin-like growth factor (factor de creștere insulin-like)
IGT	impaired glucose tolerance (scăderea toleranței la glucoză)
IH	infectious hepatitis (hepatită infecțioasă)

IHD	isch(a)emic heart disease (boală cardiacă ischemică)
IL	interleukin (interleukină)
Ile	isoleucine (izoleucină)
i.m.	intramuscular (intramuscular)
*IM	*infarct miocardic infectious mononucleosis (mononucleoză infecțioasă) *insuficiență mitrală intramuscular (intramuscular)
**IMA	infarct miocardic acut
**IMAO	inhibitori ai monoaminoxidazei
**IMC	infirmitate motorie cerebrală
ImD_{50}	median immunizing dose (doză medie de imunizare)
IMP	inosine monophosphate (inozin monofosfat)
**IMV	intoxicație medicamentoasă voluntară
^{111}In	radioizotop al indiului
Inf.	inferior (inferior)
INH	isonicotinic acid hydrazide (isoniasid) (hidrazida acidului nicotinic)
inj.	injection (injecție)
INR	International Normalized Ratio (indice obținut din valoarea timpului de protrombină ridicată la o putere fracționară)
INSERM	Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (Institut Național pentru Sănătate și Cercetare Medicală, Franța)
$InsP_3$	inositol 1,4,5-triphosphate (1,4,5- trifosfat inozitol)
$InsP_4$	inositol 1,3,4,5-tetrakiphosphate (1,3,4,5-tetrafosfat inozitol)
$InsP_5$	inositol 1,3,4,5,6-pentaphosphate (1,3,4,5,6- pentafosfat inozitol)
$InsP_6$	inositol hexaphosphate (hexafosfat inozitol)
instill.	instilație (*rețetă*)
**IO	insulină ordinară
IOP	intraocular pressure (presiune intraoculară)
IP	intraperitoneal (intraperitoneal) isoelectric point (punct izoelectric)
IP_3	inositol 1,4,5-triphosphate (1,4,5-trifosfat inozitol)
IP_4	inositol 1,3,4,5-tetrakiphosphate (1,3,4,5-tetrafosfat inozitol)
IP_5	inositol 1,3,4,5,6-pentaphosphate (1,3,4,5,6-pentafosfat inozitol)
IP_6	inositol hexaphosphate (hexafosfat inozitol)
IPD	intermittent peritoneal dialysis (dializă intraperitoneală intermitentă)
**IPP	incapacitate permanentă parțială
IPPA	inspection, palpation, percussion, auscultation (inspecție, palpare, percuție, auscultație)
**IPR	inhibitor preferențial de recaptare
IPSP	inhibitory postsynaptic potential (potențial postsinaptic inhibitor)
**IPT	incapacitate permanentă totală
IPV	inactivated poliovirus vaccine (vaccin poliovirus inactivat)
IQ	intelligence quotient (coeficient de inteligență)
i.r.	intrarrhachidian (intrarahidian)
*IR	infrared (infraroșu) *insuficiență renală *insuficiență respiratorie
**IRA	insuficiență renală acută insuficiență respiratorie acută
*IRC	inspiratory reserve capacity (capacitate inspiratorie de rezervă) *insuficiență renală cronică *insuficiență respiratorie cronică
IRM	imagerie par résonance magnétique (imagistică prin rezonanță magnetică)
IRV	inspiratory reserve volume (volum inspirator de rezervă)
IS	insertion sequence (secvență de inserție) intercostal space (spațiu intercostal)

ISA	intrinsic sympathomimetic activity (activitate simpatomimetică intrinsecă)
ITP	idiopathic thrombocytopenic purpura (purpură trombocitopenică idiopatică) inosine triphosphate (inozin trifosfat)
****ITT**	incapacitate temporară totală
IU	immunizing unit (unitate de imunizare) international unit (unitate internațională) intrauterine (intrauterin)
IUCD	intrauterine contraceptive device (dispozitiv contraceptiv intrauterin)
IUGR	intrauterine growth retardation (întârziere de creștere intrauterină)
i.v.	intravenous (intravenos)
IV	interventricular (interventricular) intravenous (intravenos)
IVC	inferior vena cava (vena cavă inferioară)
****IVD**	insuficiență ventriculară dreaptă
IVP	intravenous pyelogram / pyelography (pielografie / pielogramă intravenoa-să)
IVRT	isovolumic relaxation time (timp de relaxare izovolumetrică)
***IVS**	*insuficiență ventriculară stângă interventricular septum (sept interventricular) *întrerupere voluntară a sarcinii
J	Joule
JV	jugular vein (venă jugulară)
k	constanta Boltzmann constantă de viteză (a reacției) kilo-
K	constantă de echilibru Kelvin kilobyte lizină potasiu vitamină
κ	kappa - a zecea literă a alfabetului grec unul din cele două tipuri de lanțuri ușoare ale imunoglobulinei
K_a	constantă de disociere a acizilor
K_b	constantă de disociere a bazelor
kb	kilobase (kilobază - 1 000 perechi de baze ale ADN)
kbp	kilobase pairs (perechi de kilobaze)
kcal	kilocalorie
kCi	kiloCurie
K_d	constantă de disociere
kDa	kiloDalton
K_{eq}	constantă de echilibru
kg	kilogram
kJ	kiloJoule
KJ	knee jerk (reflex rotulian)
KLS	kidney, liver, spleen (rinichi, ficat, splină)
km	kilometru
K_M, K_m	constantă Michaelis
kPa	kiloPascal
kR	kiloRöntgen
KUB	kidney, ureter, and bladder (rinichi, ureter și vezică)
kV	kiloVolt
K_W	produsul ionic al apei
kW	kiloWatt
kW/hr	kiloWatt / oră
l	litru (Sistem Internațional) lungime

L	inductanță left (stânga) leucină levogir light chain (lanțul ușor, brațul ușor: imunoglobuline, miozină) litru (SUA) luminanță rădăcini nervoase lombare vertebre lombare (L_1-L_5)
λ	lungime de undă microlitru unul din cele două tipuri de lanțuri ușoare ale imunoglobulinei
***LA**	*leucemie acută *lichid amniotic local an(a)esthesia (anestezie locală) long-acting (cu acțiune îndelungată)
lab.	laboratory (laborator)
LAF	lymphocyte activating factor (factor de activare limfocitară)
LAH	left atrial hypertrophy (hipertrofie atrială stângă) left anterior hemiblock (hemibloc stâng anterior)
****LAM**	leucemie acută mieloblastică
LAO	left anterior oblique (oblic anterior stâng)
lat.	lateral (lateral)
LATS	long-acting thyroid stimulator (stimulator tiroidian cu acțiune lungă)
LATS-p	long-acting thyroid stimulator protector (protector al stimulatorului tiroidian cu acțiune lungă)
lb	libra, pound (livră)
****LBA**	lavaj bronhoalveolar
LBBB	left bundle branch block (bloc de ramură stângă)
LBP	low back pain (durere dorsală joasă) low blood presure (hipotensiune arterială)
LBW	low birth weight (greutate mică la naștere)
Lc	leukocyte (leucocit)
LCAT	lecithin-cholesterol acyltransferase (lecitin-colesterol aciltransferază)
****LCR**	lichid cefalorahidian
LD	lethal dose (doză letală)
LD_{50}	median lethal dose (doză letală medie)
LDH	lactate dehydrogenase (lactat dehidrogenază)
LDL	low-density lipoprotein (lipoproteine cu densitate joasă)
Le	leukocyte (leucocit)
****LE**	lupus eritematos
****LEC**	lichid extracelular
****LED**	lupus eritematos diseminat
****LES**	lupus eritematos sistemic
LET	linear energy transfer (transfer liniar de energie)
Leu	leucine (leucină)
LFA	left fronto-anterior (nazoiliacă stângă anterioară - prezentație fetală)
LFA-1	leukocyte function-associated antigen 1 (antigen 1 asociat funcției leucocitare)
LFA-2	leukocyte function-associated antigen 2 (antigen 2 asociat funcției leucocitare)
LFA-3	leukocyte function-associated antigen 3 (antigen 3 asociat funcției leucocitare)
LFT	liver function test (teste hepatice)
LH	luteinizing hormone (hormon luteinizant)
LHC	left hypochondrium (hipocondru stâng)
LH-RH	luteinizing hormone releasing hormone (hormon de eliberare a LH)
Li	litiu
LIF	left iliac fossa (fosă iliacă stângă)
lig.	ligament (ligament)
liq.	liquid (lichid)

LKS	liver, kidney, spleen (ficat, rinichi, splină)
****LLC**	leucemie limfocitară cronică
LLL	left lower lobe (of lung) (lob inferior stâng al plămânului)
lm	lumen (lumen)
LMA	left mentoanterior (mentoiliacă stângă anterioară - prezentație fetală)
LMF	lymphocyte mitogenic factor (factor mitogenic limfocitar)
****LMNH**	limfom malign non-Hodgkininan
LMP	left mentoposterior (mentoiliacă stângă posterioară - prezentație fetală)
LMP, lmp	last menstrual period (data ultimei menstruații)
LMT	left mentotransverse (mentoiliacă stângă transversă - prezentație fetală)
ln	logaritm în bază naturală
LOA	left occipitoanterior (occipitoiliacă stângă anterioară - prezentație fetală)
log	logaritm în bază 10
LOP	left occipitoposterior (occipitoiliacă stângă posterioară - prezentație fetală)
LOT	left occipitotransverse (occipitoiliacă stângă transversă - prezentație fetală)
αLP	alpha-lipoproteins (alfa-lipoproteine)
βLP	beta-lipoproteins (beta-lipoproteine)
LP	lumbar puncture (puncție lombară)
LPA	lysophosphatidic acid (acid lizofosfatidic)
LPC	lysophosphatidylcholine (lizofosfatidilcolină)
LPF	low-power field (câmp de putere joasă)
LPS	lipopolysaccharide (lipopolizaharid)
LRF	luteinizing hormone releasing factor (factor de eliberare a LH)
LS	lumbosacral (lombosacrat)
LSA	left sacroanterior (sacroiliacă stângă anterioară - prezentație fetală)
LSD	lysergic acid diethylamide (dietilamina acidului lisergic)
LT	lymphotoxin (limfotoxină)
LTD	lowest tolerated dose (cea mai mică doză tolerată)
LTF	lymphocyte transforming factor (factor de transformare a limfocitelor)
LTH	luteotropic hormone (hormon luteotrop)
LU	left upper (superior stânga)
LV	left ventricle (ventricul stâng)
LVEDP	left ventricular end-diastolic pressure (presiune telediastolică a ventriculului stâng)
LVEDV	left ventricular end-diastolic volume (volum telediastolic al ventriculului stâng)
LVET	left ventricular ejection time (timp de ejecție al ventriculului stâng)
LVF	left ventricle failure (insuficiență ventriculară stângă)
LVH	left ventricular hypertrophy (hipertrofie ventriculară stângă)
lx	lux (lux)
Lys	lysine (lizină)
m	masă masculin medie (statistică) meta- metru mili- concentrație molală
m.	muscle (mușchi - sing.)
M	concentrație molară mega- metionină misce = amestecă (*rețete*) miopie
μ	coeficient de atenuare liniară micron miu - a douăsprezecea literă a alfabetului grec lanțul greu al lg M mobilitate electroforetică

μA	microAmper
μC	microCoulomb
μCi	microCurie
μEq	microequivalent (microechivalent)
μg	microgram
μl	microlitru
μm	micrometru
μmol	micromol
μV	microVolt
μW	microWatt
mμ	milimicron (nanometru)
mA	miliAmper
MAA	macroaggregated albumin (macroagregate de albumină - radiofarmaceu-tic, cuplat cu ^{99m}Tc)
MAC	membrane attack complex (complex "de atac" membranar)
MAC INH	membrane attack complex inhibitor (inhibitor al complexului "de atac" membranar)
MAF	macrophage activating factor (factor de activare a macrofagelor)
**MAI	maladie autoimună
Man	d-manose (d-manoză)
man. prim.	mane primo = primul lucru făcut dimineața (*rețete*)
MAO	monoamine oxidase (monoaminoxidază)
MAOI	monoamine oxidase inhibitor (inhibitor de monoaminoxidază)
MAP	mean arterial pressure (presiune arterială medie) mitogen-activated protein (proteină activată mitogenic)
MAPK	mitogen-activated protein kinase (protein kinază activată mitogenic)
Mb	myoglobin (mioglobină)
**MB	metabolism bazal
MbO_2	oxymyoglobin (oximioglobină)
MBP	myelin basic protein (proteină de bază a mielinei)
mC	miliCoulomb
MCF	macrophage chemotactic factor (factor chemotactic al macrofagelor)
MCH	mean corpuscular h(a)emoglobin (hemoglobină corpusculară medie)
MCHC	mean corpuscular h(a)emoglobin concentration (concentrația medie corpusculară de hemoglobină)
MCHS	Maternal and Child Health Service (Serviciu de protecție a mamei și copilului)
mCi	miliCurie
mCi / hr	miliCurie / oră
M-CSF	macrophage colony-stimulating factor (factor de stimulare a coloniilor de macrofage)
MCV	mean corpuscular volume (volum globular mediu)
MD	Doctor of Medicine (doctor în medicină) medical department (departament medical)
MDP	methylene diphosphonate (metilen difosfonat)
ME	middle ear (ureche medie)
med.	medial, median (medial, median)
MED	minimal effective dose (doză minimă efectivă) minimal erythema dose (doză minimă eritem)
MEN	multiple endocrine neoplasia (neoplazie endocriniană multiplă)
mEq	milliequivalent (miliechivalent)
mEq / l	milliequivalent / liter (miliechivalent / litru)
Met	methionine (metionină)
MetHb	meth(a)emoglobin (methemoglobină)
MeV	megaelectronVolt
MF	mitogenic factor (factor mitogenic)
mg	miligram
Mg	magneziu
**MG	medic generalist
MHC	major histocompatibility complex (complex major de histocompatibilitate)

MHD	minimum h(a)emolytic dose (doză hemolitică minimă)
****MHNN**	maladia hemolitică a nou-născutului
MHz	megaHertz
***MI**	*membru inferior mitral insufficiency (insuficiență mitrală) myocardial infarction (infarct miocardic)
MIC	minimal inhibitory concentration (concentrație minimă inhibitoare)
MID	minimum infective dose (doză infectantă minimă)
****MIDA**	mentoiliacă dreaptă anterioară (prezentație fetală)
****MIDP**	mentoiliacă dreaptă posterioară (prezentație fetală)
****MIDT**	mentoiliacă dreaptă transversă (prezentație fetală)
MIF	melanotrope inhibiting factor (factor melanotrop inhibitor) migration inhibiting factor (factor de inhibare a migrației)
min	minute (minut)
****MISA**	mentoiliacă stângă anterioară (prezentație fetală)
****MISP**	mentoiliacă stângă posterioară (prezentație fetală)
****MIST**	mentoiliacă stângă transversă (prezentație fetală)
mist.	mistura = amestec (*rețete*)
MIT	monoiodotyrosine (monoiodotirozină)
ml	mililitru
MLCK	myosin light chain kinase (kinaza lanțului ușor al miozinei)
MLD	median lethal dose (doză letală medie) minimum lethal dose (doză letală minimă)
mm	milimetru
mm.	muscles (mușchi)
mm Hg	milimetri coloană mercur
mmol	milimol
mM	milimolar
MMR	measles-mumps-rubella vaccine (vaccin împotriva rujeolei-rubeolei-oreionului)
Mn	mangan minim
****MNI**	mononucleoză infecțioasă
mol	gram-molecule (moleculă-gram)
Mol. wt.	molecular weight (greutate moleculară)
mor. dict.	more dicto = în maniera arătată (*rețete*)
mor. sol.	more solito = în mod obișnuit (*rețete*)
mOsm	miliosmol
mp	melting point (punct de topire)
MP	menstrual period (perioadă a menstruației)
6-MP	6-mercaptopurine (6-mercaptopurină)
MPC	maximum permitted concentration (concentrație maxim permisă)
MPD	maximum permissible dose (doză maxim permisă)
MPGN	membranous proliferative glomerulonephritis (glomerulonefrită membranoproliferativă)
MPO	myeloperoxidase (mieloperoxidază)
MPS	mononuclear phagocyte system (sistem fagocitic mononuclear) mucopolysaccharidosis (mucopolizaharidoză)
M_r	masă moleculară relativă
mR	miliRöntgen
mrad	milirad
MRD	minimum reacting dose (doză minimă de producere a reacției)
mrem	milirem
MRI	magnetic resonance imaging (imagistică prin rezonanță magnetică)
mRNA	messenger ribonucleic acid (acid ribonucleic mesager)
ms	milisecundă

***MS**	*membru superior mitral stenosis (stenoză mitrală) multiple sclerosis (scleroză multiplă)
MSH	melanocyte-stimulating hormone (hormon de stimulare a melanocitelor)
****MSIS**	moarte subită inexplicabilă a sugarului
MSU	mid-stream urine specimen (probă de urină de la mijlocul jetului)
mtDNA	mitochondrial DNA (ADN mitocondrial)
****MTS**	maladie transmisă sexual
MTU	methylthiouracil (metiltiouracil)
MTX	methotrexate (metotrexat)
MUAP	motor unit action potential (potențial de acțiune al unității motorii)
MUP	motor unit potential (potențial al unității motorii)
Mur	muramic acid (acid muramic)
MurNAc	N-acetylmuramic acid (acid N-acetilmuramic)
mV	miliVolt
MV	megaVolt
MVP	mitral valve prolapse (prolaps de valvă mitrală)
mW	miliWatt
MW	megaWatt molecular weight (greutate moleculară)
Mx	maximal, maximum presiune arterială maximă
n	indice de refracție nano- neutron număr de cromozomi (haploid)
N	asparagină azot concentrație normală Newton nodes (adenopatie) normal număr de elemente dintr-un eșantion număr de neutroni
n.	nerve (nerv)
ν	niu - a treisprezecea literă a alfabetului grec frecvență grade de libertate neutrino viscozitate cinematică
n.p.o.	nihil per os = nimic pe gură (*rețete*)
N_A	numărul lui Avogadro
Na	natriu
NA	Nomina Anatomica
NaCl	sodium chloride (clorură de sodiu)
NAD	nothing abnormal detected (nimic anormal de semnalat)
NAD^+	nicotinamide adenine dinucleotide (nicotinamid adenin dinucleotid - forma oxidată)
NADH	nicotinamide adenine dinucleotide (nicotinamid adenin dinucleotid forma redusă)
$NADP^+$	nicotinamide adenine dinucleotide phosphate (nicotinamid adenin dinucleotid fosfat - forma oxidată)
NADPH	nicotinamide adenine dinucleotide phosphate (nicotinamid adenin dinucleotid fosfat - forma redusă)
NAG	N-acetylglucosamine (N-acetilglucozamină)
NAI	non-accidental injury (sindrom Silverman, sindrom al copilului bătut)
NAM	N-acetylmuramic acid (acid N-acetilmuramic)
NAN	N-acetylneuraminic acid (acid N-acetilneuraminic)
NB	newborn (nou-născut)
NBTS	National Blood Transfusion Service (Centrul Național de Transfuzie Sanguină)

NCF	neutrophil chemotactic factor (factor chemotactic al neutrofilelor)
nCi	nanoCurie
NCV	nerve conduction velocity (viteză de conducere nervoasă)
Nd:YAG	neodymium:yttrium-aluminium-garnet (laser)
NDI	nephrogenic diabetes insipidus (diabet insipid nefrogen)
nDNA	nuclear DNA (ADN nuclear)
NDP	nucleoside diphosphate (difosfat nucleozid)
NEFA	nonesterified fatty acids (acizi grași neesterificați)
NeuNAc	N-acetylneuraminic acid (acid N-acetilneuraminic)
ng	nanogram
NGF	nerve growth factor (factor de creștere a nervului)
NGU	non-gonococcal urethritis (uretrită non-gonococică)
NHI	National Health Insurance (Casă de asigurări de sănătate)
NIDD	non-insulin-dependent diabetes (diabet non-insulinodependent)
NIDDM	non-insulin-dependent diabetes mellitus (diabet zaharat non-insulinodependent)
nm	nanometru
NMN	nicotinamide mononucleotide (nicotinamid mononucleotid)
NMNH	nicotinamide mononucleotide (nicotinamid mononucleotid - forma redusă)
NMP	nucleoside monophosphate (nucleozid monofosfat)
NMR	nuclear magnetic resonance (rezonanță magnetică nucleară)
nn.	nerves (nervi)
NO	nitric oxide (oxid nitric)
noct. maneq.	nocte maneque = noaptea și dimineața (*rețete*)
non repetat., n.r.	non repetatur = a nu se repeta (*rețete*)
NOS	nitric oxide synthase (sintază a oxidului nitric)
NPN	nonprotein nitrogen (azot neproteic)
NREM	non-rapid eye movement (mișcări lente ale globilor oculari)
***NS**	nervous system (sistem nervos) *nesemnificativ
NSAIA	nonsteroidal anti-inflammatory analgesic (analgezic antiinflamator nesteroidian)
NSAID	nonsteroidal anti-inflammatory drug (medicament antiinflamator nesteroidian)
NSR	normal sinus rhythm (ritm sinusal normal)
NTP	normal temperature and pressure (temperatură și presiune normale) nucleoside triphosphate (nucleozid trifosfat)
nU	nanounitate
o	orto-
O	oxigen grup sanguin
ο	omicron - a cincisprezecea literă a alfabetului grec
ω	omega - a douăzeci și patra literă a alfabetului grec
ω-	prefix desemnând atomul de carbon cel mai îndepărtat de principala grupare funcțională
Ω	Ohm
OA	ocular albinism (albinism ocular) occiput anterior (occipitopubiană - prezentație fetală)
OAA	oxaloacetate (oxaloacetat)
****OAD**	oblic anterior drept
OAF	osteoclast activating factor (factor de activare a osteoclastelor)
****OAS**	oblic anterior stâng
OAT	ornithine aminotransferase (ornitin aminotransferază)
OB	obstetrics (obstetrică)
OBS	obstetrics (obstetrică)
OC	oral contraceptive (contraceptiv oral)
11-OCS	11-oxycorticosteroid (11-oxicorticosteroid)
OCT	ornithine carbamoyltransferase (ornitin carbamoiltransferază)

OD	oculus dexter (ochi drept) optical density (densitate optică) overdose (supradoză)
ODC	orotidine 5-phosphate decarboxylase (orotidin 5-fosfat decarboxilază)
**OE	otită externă
**OGE	organe genitale externe
**OGI	organe genitale interne
OGTT	oral glucose tolerance test (test oral de toleranță la glucoză)
11-OHCS	11-hydroxycorticosteroids (11-hidroxicorticosteroizi)
17-OHCS	17-hydroxycorticosteroids (17-hidroxicorticosteroizi)
OI	osteogenesis imperfecta (osteogeneză imperfectă)
**OIDA	occipitoiliacă dreaptă anterioară (prezentație fetală)
**OIDP	occipitoiliacă dreaptă posterioară (prezentație fetală)
**OIDT	occipitoiliacă dreaptă transversă (prezentație fetală)
OIH	orthoiodohippurate (ortoiodohipurat)
**OISA	occipitoiliacă stângă anterioară (prezentație fetală)
**OISP	occipitoiliacă stângă posterioară (prezentație fetală)
**OIST	occipitoiliacă stângă transversă (prezentație fetală)
OL	oculus laevus (ochi stâng)
OM	otitis media (otită medie)
om. mane vel noc.	omni mane vel nocte = în fiecare dimineață sau noapte (*rețete*)
omn. bih.	omni bihora = la fiecare două ore (*rețete*)
omn. hor.	omni hora = la fiecare oră (*rețete*)
omn. noct.	omni nocte = în fiecare noapte (*rețete*)
OMS	Organisation Mondiale de la Santé (Organizația Mondială a Sănătății)
ON	optic nerve (nerv optic)
OP	occipitopubiană (prezentație fetală)
OPD	Outpatient Department (Serviciu de consultații ambulatorii)
OPH	ophthalmology (oftalmologie)
OPRT	orotate phosphoribosyltransferase (orotat fosforibozil transferază)
OPV	oral poliovirus vaccine live (vaccin poliovirus viu administrat oral)
**ORL	otorinolaringologie
Orn	ornithine (ornitină)
**OS	occipitosacrată (prezentație fetală) ochi stâng
Os	os (L) gură
OTC	ornithine transcarbamoylase (ornitin transcarbamoilază)
OTD	organ tolerance dose (doză de toleranță a unui organ)
oz	ounce (uncie)
p	brațul scurt al cromozomilor orbital atomic cu moment angular para- pico- probabilitate (distribuție binomială statistică) proton
P	fosfor Poise posterior presiune presiune parțială a unui gaz probabilitate prolină putere radical fosfat undă P (pe electrocardiogramă) vitamină

p	după (*rețete*)
π	pi - a șaisprezecea literă a alfabetului grec
φ	phi - a douăzeci și una literă a alfabetului grec
ψ	psi - a douăzeci și treia literă a alfabetului grec pseudouridine (psedouridină)
P50	presiunea la care hemoglobina este saturată 50% în O_2
Pa	Pascal protactiniu
***PA**	phosphatidic acid (acid fosfatidic) posteroanterior (postero-anterior) *potențial de acțiune *presiune arterială pulmonary artery (arteră pulmonară)
PAB, PABA	para-aminobenzoic acid (acid para-aminobenzoic)
PABS	para-aminobenzenesulfonamide (para-aminobenzensulfonamidă)
****PAD**	presiune arterială diastolică
PAF	platelet activating factor (factor de activare a trombocitelor) platelet aggregation factor (factor de agregare plachetară)
PAGE	polyacrylamide gel electrophoresis (electroforeză în gel de poliacrilamidă)
PAH, PAHA	para-aminohippuric acid (acid para-aminohipuric)
PAI	plasminogen activator inhibitor (inhibitor al activatorului plasminogenului)
PAN	periarteritis nodosa (periarterită nodoasă)
****PAO**	presiune arterială oftalmică
PaO_2	presiunea arterială parțială a O_2
PAP	peroxidase-antiperoxidase (peroxidază-antiperoxidază)
****PAR**	presiune arterială retiniană
part. vic.	partitis vicibus = în doze separate (*rețete*)
PAS	para-aminosalicylic acid (acid para-aminosalicilic)
PAT	paroxysmal atrial tachycardia (tahicardie paroxistică atrială)
Pb	plumb
****PB**	puncție-biopsie
PBC	primary biliary cirrhosis (ciroză biliară primitivă)
PBE	Perlsucht Bacillen Emulsion (formă de tuberculină)
PBG	porphobilinogen (porfobilinogen)
PBI	protein-bound iodine (iod legat de proteine)
****PBR**	puncție-biopsie renală
p.c.	post cibum = după masă (*rețete*)
PC	phosphatidylcholine (fosfatidilcolină) phosphocreatine choline (fosfocreatincolină)
PCB	placebo (placebo)
****PCE**	poliartrită cronică evolutivă
PCG	phonocardiogram (fonocardiogramă)
pCi	picoCurie
PCO_2	presiunea dioxidului de carbon
****PCP**	pneumocistoză pulmonară
PCPA	para-chlorophenylalanine (para-clorofenilalanină)
PCR	polymerase chain reaction (reacție în lanț a polimerazei)
PCV	polycyth(a)emia vera (policitemia vera)
PD	interpupillary distance (distanță interpupilară) prism diopter (prismă dioptrie)
PDA	patent ductus arteriosus (persistența canalului arterial)
PDB	para-dichlorobenzene (para-diclorbenzen)
PDE	cyclic nucleotide phosphodiesterase (nucleotid fosfodiesterază ciclică)
****PDF**	produși de degradare ai fibrinei

PDGF	platelet-derived growth factor (factor de creștere derivat din trombocit)
PE	phosphatidylethanolamine (fosfatidiletanolamină)
PE	pulmonary embolism (embolie pulmonară)
PEB	proerythroblast (proeritroblast)
PEF	peak expiratory flow (debit expirator maxim)
PEG	pneumoencephalography (pneumoencefalografie) polyethylene glycol (polietilenglicol)
*PEP	phosphoenolpyruvate (fosfoenolpiruvat) *pneumotorax extrapleural *presiune expiratorie pozitivă
PET	positron emission tomography (tomografie prin emisie de pozitroni) pre-eclamptic tox(a)emia (toxemie pre-eclamptică)
**PF	paralizie facială
PFK	phosphofructokinase (fosfofructokinază)
**PFLA	pneumonie francă lobară acută
PFT	pulmonary function test (explorări funcționale respiratorii)
pg	picogram
*PG	*paralizie generală prostaglandin (prostaglandină)
2PG	2-phosphoglycerate (2-fosfoglicerat)
3PG	3-phosphoglycerate (3-fosfoglicerat)
Pg	pregnant (gravidă)
**PGP	paralizie generală progresivă
pH	concentrația ionilor de hidrogen
Ph	Pharmacop(o)eia (Farmacopee)
PH	past history (antecedente) public health (sănătate publică)
PHA	phytoh(a)emagglutinin A (fitohemaglutinină A)
pharm	pharmacy, pharmaceutical (farmacie, farmaceutic)
Phe	phenylalanine (fenilalanină)
P_i	inorganic phosphate (fosfat anorganic)
PI	phosphatidylinositol (fosfatidilinozitol) pulmonary incompetence (insuficiență pulmonară)
PIF	prolactin inhibiting factor (factor inhibitor al prolactinei) proliferation inhibiting factor (factor inhibitor al proliferării)
PIH	pregnancy induced hypertension (hipertensiune arterială indusă de sarcină)
pil.	pilulă (*rețete*)
PIP	phosphatidylinositol 4-phosphate (fosfatidilinozitol 4-fosfat)
PIP_2	phosphatidylinositol 4,5-biphosphate (fosfatidilinozitol 4,5-bifosfat)
PIT	plasma iron turnover (turnover-ul fierului plasmatic)
PJT	paroxysmal junctional tachycardia (tahicardie paroxistică joncțională)
PK	protein kinase (protein kinază) pyruvate kinase (piruvat kinază)
PKA	protein kinase A (protein kinază A)
PKC	protein kinase C (protein kinază C)
PKU	phenylketonuria (fenilcetonurie)
pl.	plural
*PL	phospholipid (fosfolipid) *puncție lombară
PLA_1	phospholipase A_1 (fosfolipază A_1)
PLA_2	phospholipase A_2 (fosfolipază A_2)
PLC	phospholipase C (fosfolipază C)
PLD	phospholipase D (fosfolipază D)

PLP	pyridoxal-5-phosphate (piridoxal-5-fosfat)
pm	picometru
PM	petit mal post meridiem = după amiază postmortem (post-mortem)
***PMA**	phorbol 12-myristate 13-acetate (12-miristat 13-acetat forbol) *procreație medical asistată
PMB	polymorphonuclear basophil leukocytes (leucocite bazofile polimorfonucleare)
PMCA	plasma membrane Ca^{2+}-ATPase (Ca^{2+}-ATPaza membranei plasmatice)
***PMD**	progressive muscular dystrophy (distrofie musculară progresivă) *psihoză maniacodepresivă
PME	polymorphonuclear eosinophil leukocytes (leucocite eozinofile polimorfonucleare)
****PMI**	protecție maternoinfantilă
PMN	polymorphonuclear neutrophil leukocytes (leucocite neutrofile polimorfonucleare)
PMS	premenstrual syndrome (sindrom premenstrual)
PN	postnatal (postnatal) periarteritis nodosa (periarterită nodoasă)
PND	paroxysmal nocturnal dyspn(o)ea (dipnee paroxistică nocturnă)
PNH	paroxysmal nocturnal h(a)emoglobinuria (hemoglobinurie paroxistică nocturnă) neutral protamine Hagedorn insulin (protamin-insulină Hagedorn neutră)
PNMT	phenyl-ethanolamine N-methyl transferase (fenil-etanolamină N-metil transferază)
Pnx	pneumothorax (pneumotorax)
PO	per os = pe gură, oral
PO_2	presiunea oxigenului
POA	pancreatic oncofetal antigen (antigen pancreatic oncofetal)
POEMS	polyneuropathy, organomegaly, endocrinopathy, M protein, skin (changes) (sindrom care include: polineuropatie, visceromegalii, endocrinopatii, prezența proteinei M, modificări tegumentare)
Pol	polymerase (polimerază - ADN - sau ARN-dependentă)
poly A	polyadenylate (poliadenilat) polyadenylic acid (acid poliadenilic)
post.	posterior (posterior)
Post-op	postoperative (postoperator)
PP	postpartum (postpartum) private patient (bolnav privat) private practice (practică medicală privată) punctum proximum = punctul cel mai apropiat la care se realizează acomodarea vitamină care previne pelagra
PPD	purified protein derivative (tuberculin) (derivat proteic purificat tuberculinic)
PPH	postpartum h(a)emorrhage (hemoragie postpartum)
PP_i	inorganic pyrophosphate (pirofosfat anorganic)
PPLO	pleuro-pneumonia-like organism (*Mycoplasma pneumoniae*)
ppm	parts per million (părți per milion)
PPSB	prothrombin, proconvertin, Stuart factor, antih(a)emophilic factor B (protrombină, proconvertină, factor Stuart, factor antihemofilic B)
****PPSE**	potențial postsinaptic excitator
****PPSI**	potențial postsinaptic inhibitor
Ppt	precipitate (precipitat) preparation (preparat)
***PR**	per rectum (administrare pe cale rectală) *poliartrită reumatoidă pulse rate (frecvența pulsului) punctum remotum = punctul cel mai îndepărtat la care se realizează acomodarea interval pe electrocardiogramă
PRF	prolactin releasing factor (factor de eliberare a prolactinei)
PRH	prolactin releasing hormone (hormon de eliberare a prolactinei)

PRL, Prl	prolactin (prolactină)
PRN, p.r.n.	pro re nata = după cum o cer împrejurările (*rețete*)
Pro	proline (prolină)
PROM	premature rupture of membranes (ruptură prematură a membranelor)
pro-UK	prourokinase (prourokinază)
PRPP	phosphoribosylpyrophosphate (fosforibozilpirofosfat)
PS	phosphatidylserine (fosfatidilserină) postscript (postscriptum) pulmonary stenosis (stenoza arterei pulmonare)
PSA	prostate-specific antigen (antigen specific prostatic)
PSP	phenolsulfonphthalein (fenolsulfonftaleină)
PT	prothrombin time (timp de protrombină)
PTA	plasma thromboplastin antecedent (factorul XI al coagulării)
PTC	plasma thromboplastin component (factorul IX al coagulării)
PtdIns	phosphatidylinositol (fosfatidilinozitol)
PtdIns 4-P	phosphatidylinositol 4-phosphate (fosfatidilinozitol 4-fosfat)
PtdIns P_2	phosphatidylinositol 4,5-biphosphate (fosfatidilinozitol 4,5-bifosfat)
PTH	parathyroid hormone (hormon paratiroidian / parathormon)
****PTN**	presiune și temperatură normale
PTP	protein tyrosine phosphatase (fosfataza tirozinei din proteine)
****PTS**	proteză totală de șold
PTT	partial thromboplastin time (timp de tromboplastină parțială)
PU	peptic ulcer (ulcer peptic / gastroduodenal)
PUO	pyrexia of unknown origin (febră de cauză necunoscută)
PV	portal vein (venă portă) pulmonary vein (vena pulmonară) per vaginam (administrare pe cale vaginală) plasma volume (volum plasmatic)
***PVC**	polyvinyl chloride (clorură de polivinil) *prelevare de vilozități corionice premature ventricular contraction (contracție ventriculară prematură) *presiune venoasă centrală
PVT	paroxysmal ventricular tachycardia (tahicardie paroxistică ventriculară)
PZI	protamine zinc insulin (protamin-zinc insulină)
q	braț lung al cromozomilor sarcină electrică
Q	căldură coeficient metabolic cantitate de sarcină electrică glutamină ubiquinonă undă Q (pe electrocardiogramă)
q.	quaque = fiecare (*rețete*)
Q	debit (cardiac, sanguin)
Q_{O_2}	consumul de oxigen
Q_{10}	ubiquinone (ubiquinonă)
q.d.	quaque die = în fiecare zi (*rețete*)
q.d.s.	quater die sumendum = de patru ori pe zi (*rețete*)
q.h.	quaque hora = la fiecare oră (*rețete*)
QI	quotient intelectuel (coeficient intelectual)
q.i.d.	quater in die = de patru ori pe zi (*rețete*)
q.l.	quantum libet = cât se vrea (*rețete*)
q.p.	quantum placeat = cât se dorește (*rețete*)
q.q.h.	quaque quarta hora = la fiecare patru ore (*rețete*)
Qq.hor.	quaque hora = la fiecare oră (*rețete*)

QRS	complex QRS (pe electrocardiogramă)
QRST	interval QRST sau Q-T (complex de unde pe electrocardiogramă)
q.s.	quantum satis = cât este necesar (*rețete*)
QS	undă QS (pe electrocardiogramă)
QS_2	sistolă electromecanică
q.s.p.	quantum satis pro = cantitate suficientă pentru (*rețete*)
q.suff.	quantum sufficit = cât este suficient (*rețete*)
qt	quart (sfert)
Q-T	interval Q-T (pe electrocardiogramă)
quotid.	quotidie = în fiecare zi (*rețete*)
r	coeficient de corelație rază recombinare rezistență la medicamente riboză right (dreapta) ring chromosome (cromozom inelar) rotație
R	arginină constanta universală a gazelor constanta lui Rydberg radical organic hidrocarbonat rază recipe = primește, ia (*rețete*) rezistență electrică Röntgen rough (colonii bacteriene) undă R (pe electrocardiogramă)
®	marcă înregistrată
ρ	rho - a șaptesprezecea literă a alfabetului grec coeficient de corelație densitate masică densitate de sarcină electrică
Ra	radiu
***RA**	*rezervă alcalină rheumatoid arthritis (poliartrită reumatoidă)
****RAA**	reumatism articular acut
rad	radian radiation absorbed dose (doză de radiații absorbite)
rad.	radix = rădăcină (*rețete*)
RAO	right anterior oblique (oblic anterior drept)
RAST	radioallergosorbent test (test de dozare radiometrică a alergenilor, prin absorbție)
RBC	red blood cell (hematie, globul roșu) red blood (cell) count (numărătoarea hematiilor)
RBE	relative biological effectiveness (efectivitate biologică relativă)
RBP	retinol binding protein (proteină de legare a retinolului)
****RBS**	reacție biologică de sarcină
****RCHU**	rectocolită ulcerohemoragică
rcp	reciprocal translocation (translocație reciprocă)
RD	retinal detachment (decolare de retină)
RDE	receptor-destroying enzyme (enzimă distructivă a receptorului)
RDS	respiratory distress syndrome (sindrom de detresă respiratorie)
R_e	numărul lui Reynolds
***RE**	*reticul endoplasmic right eye (ochi drept)
REG	radioencephalogram (radioencefalogramă)

rem	röntgen equivalent man (echivalent röntgen uman - unitate de măsură pentru doza biologică)
REM	rapid eye movement (mişcări rapide ale globilor oculari)
****REN**	reticul endoplasmic neted
rep	röntgen equivalent physical (echivalent röntgen fizic)
****REP**	rezonanță electronică paramagnetică
****RER**	reticul endoplasmic rugos
***RES**	reticuloendothelial system (sistem reticuloendotelial) *rezonanță electronică de spin
RF	releasing factor (factor de eliberare) respiratory failure (insuficiență respiratorie) renal failure (insuficiență renală) rheumatic fever (reumatism articular acut) rheumatoid factor (factor reumatoid)
RFLP	restriction fragment length polymorphism (polimorfism de lungime al fragmentului de restricție)
rH	potențial de oxidoreducere
Rh	Rhesus rhodium
RH	releasing hormone (hormon de eliberare)
RHC	right hypochondrium (hipocondru drept)
RHF	right heart failure (insuficiență cardiacă dreaptă)
r-HuEPO	recombinant human erythropoietin (eritropoietină umană recombinantă)
RIA	radioimmunoassay (test radioimunologic)
Rib	d-ribose (d-riboză)
***RID**	radial immunodiffusion (imunodifuzie radială) *radioimunodozare
RIH	right inguinal hernia (hernie inghinală dreaptă)
RIP	rest in peace (decedat)
RIST	radioimmunosorbent test (test de radioimunodozare prin absorbție)
RMN	résonance magnétique nucléaire (rezonanță magnetică nucleară)
RNA	ribonucleic acid (acid ribonucleic)
RNase	ribonuclease (ribonuclează)
RNP	ribonucleoprotein (ribonucleoproteină)
ROM	rupture of membranes (ruptura membranelor) range of movement (mobilitate)
***ROT**	*reflexe osteotendinoase right occipitotransverse (occipitoiliacă dreaptă transversă - prezentație fetală)
Rp	Recipe = primește, ia (*rețete*)
****RP**	reumatism palindromic
RPE	résonance paramagnétique électronique (rezonanță paramagnetică electronică)
RPF	renal plasma flow (flux plasmatic renal)
rpm	revolutions per minute (rotații pe minut)
RQ	respiratory quotient (coeficient respirator)
RR	respiratory rate (frecvență respiratorie)
rRNA	ribosomal RNA (ARN ribozomal)
RSV	Rous sarcoma virus (virusul sarcomului Rous)
RTA	renal tubular acidosis (acidoză renală tubulară) road traffic accident (accident de trafic)
RTF	resistance transfer factor (factor de transfer al rezistenței)
RTK	receptor tyrosine kinase (receptor cu activitate tirozin kinazică)
RV	residual volume (volum rezidual) retroversion (retroversie) right ventricle (ventricul drept)
RVA	rabies vaccine adsorbed (vaccin antirabic adsorbit)
RVH	right ventricular hypertrophy (hipertrofie ventriculară dreaptă)
Rx	prescription, treatment (rețetă, tratament) radioscopy (radioscopie)

RyR	ryanodine receptor (receptor de rianodină)
s	coeficient de sedimentare secundă
S	entropie faza de sinteză a ADN în ciclul celular rădăcini nervoase sacrate saturație serină Siemens smooth (colonii bacteriene) sulf Svedberg undă S (pe electrocardiogramă) vertebre sacrate (S1-S5)
s	sine = fără (*rețete*)
ss	semis = o jumătate (*rețete*)
σ	sigma - a optsprezecea literă a alfabetului grec coeficient de tensiune superficială deviație standard
***SA**	sinoatrial (sinoatrial) *stenoză aortică
s.a.	secundum artem = după regulile artei (*rețete*)
****SAL**	ser antilimfocitar
****SAT**	ser antitetanic
SB	sinus bradycardia (bradicardie sinusală) stillbirth (născut mort)
SBE	subacute bacterial endocarditis (endocardită bacteriană subacută)
SC, sc	subcutaneous (subcutanat)
SCAN	scanner (scaner)
SCAT	sheep cell agglutination test (test de aglutinare a celulelor de oaie)
scu-PA	single chain urokinase-type plasminogen (plasminogen asemănător urokinazei cu un singur lanț)
SD	skin dose (doză cutanată) standard deviation (deviație standard) streptodornase (streptodornază)
SDE	specific dynamic effect (acțiune dinamică specifică - a alimentelor)
SDH	sorbitol dehydrogenase (sorbitol dehidrogenază)
SDS	sodium dodecyl sulfate (sodiu dodecil sulfat)
SDS-PAGE	sodium dodecyl sulfate - polyacrylamide gel electrophoresis (electroforeză în gel de sodiu dodecil sulfat-poliacrilamidă)
SE	standard error (eroare standard)
SED	skin erythema dose (doză cutanată eritem)
SEP	somatosensory evoked potential (potențial evocat somatosenzorial)
Ser	serine (serină)
SERCA	smooth endoplasmic reticulum Ca^{2+}-ATPase (Ca^{2+}-ATPaza reticulului endoplasmic neted)
***SF**	scarlat fever (scarlatină) *semne funcționale synovial fluid (lichid sinovial)
SFEMG	single fiber electromyography (electromiografie pe o singură fibră)
SG	gradient ventricular (în electrocardiografie)
SGOT	serum glutamic-oxaloacetic transaminase (transaminază glutamic-oxalacetică serică)
SGPT	serum glutamic-pyruvic transaminase (transaminază glutamat-piruvat serică)
SH	serum hepatitis (hepatită serică) social history (antecedente sociale, factori de risc) surgical history (antecedente chirurgicale)
SH2 domain	Src homology domain 2 (domeniul 2 omolog al Src)
SH3 domain	Src homology domain 3 (domeniul 3 omolog al Src)

*SI	sacroiliac (sacroiliac) *Sistem Internațional (de unități de măsură)
s.i.d.	semel in die = o dată pe zi (*rețete*)
*SIDA	sacroiliacă dreaptă anterioară (prezentație fetală) syndome d'immuno-déficience acquise (sindromul imunodeficienței dobândite)
**SIDP	sacroiliacă dreaptă posterioară (prezentație fetală)
SIDS	sudden infant death syndrome (sindrom de moarte subită la copil)
**SIDT	sacroiliacă dreaptă transversă (prezentație fetală)
sing.	singular
**SISA	sacroiliacă stângă anterioară (prezentație fetală)
**SISP	sacroiliacă stângă posterioară (prezentație fetală)
**SIST	sacroiliacă stângă transversă (prezentație fetală)
**SITE	sindrom de imunodepresie T epidemic
sl	sublingual (sublingual)
**SLA	scleroză laterală amiotrofică
SLE	systemic lupus erythematosus (lupus eritematos sistemic) St. Louis encephalitis virus (virusul encefalitei St. Louis)
**SLP	somn lent profund
*SM	*spațiu mort sphingomyelin (sfingomielină) *stenoză mitrală systolic murmur (suflu sistolic)
SMR	standard mortality / morbidity ratio (raport mortalitate standard / morbiditate)
**SN	sistem nervos
**SNA	sistem nervos autonom
SNAP	sensory nerve action potential (potențial de acțiune al nervului senzorial)
**SNC	sistem nervos central
snRNA	small nuclear RNA (ARN nuclear de mici dimensiuni)
snRNP	small nuclear ribonucleoprotein (ribonucleoproteină nucleară mică)
SNS	sympathetic nervous system (sistem nervos simpatic)
**SNV	sistem nervos vegetativ
SOB	shortness of breath (dispnee)
Sol	solution (soluție)
s.o.s.	si opus sit = dacă este necesar (*rețete*)
**SP	scleroză în plăci somn paradoxal
sp. gr.	specific gravity (greutate specifică)
**SPA	spondilartrită anchilozantă
SPCA	serum prothrombin conversion accelerator (factorul VII al coagulării)
SPECT	single photon emission computed tomography (tomografie computerizată cu emisie de foton unic)
sr	steradian
SRBC	sheep red blood cell (hematie de oaie)
**SRE	sistem reticuloendotelial
SRH	somatotropin-releasing hormone (hormon de eliberare a somatotropinei)
SRIF	somatotropin release inhibiting factor (factor de inhibare a eliberării de somatotropină)
sRNA	soluble RNA (ARN solubil)
SROM	spontaneous rupture of membranes (ruptură spontană a membranelor)
SRP	signal recognition particle (particulă semnal de recunoaștere)
SRS-A	slow-reacting substance of anaphylaxis (substanță cu reactivitate lentă în anafilaxie)
SS	somatostatin (somatostatină)
SSD	source-skin distance (distanța sursă-piele)
ssDNA	single-stranded DNA (ADN cu o singură elice)
ssRNA	single-stranded RNA (ARN cu o singură elice)
SSS	sick sinus syndrome (boala nodului sinusal)
ST	sinus tachycardia (tahicardie sinusală) somatotropin (somatotropină)

S-T	segment S-T (pe electrocardiogramă)
st.	stet = să fie lăsat să stea; stent = să fie lăsați să stea (*rețete*)
STAT	signal transducers and activators of transcription (transductori și activatori semnal ai transcripției)
stat.	statim = imediat (*rețete*)
STD	sexually transmitted disease (maladie transmisibilă sexual)
STH	somatotropic hormone (hormon somatotrop)
STP	standard temperature and pressure: 0°C and 760 mmHg (temperatură și presiune standard)
STS	serologic test for syphilis (test serologic pentru sifilis)
Sv	Sievert
SVC	superior vena cava (vena cavă superioară)
SVT	supraventricular tachycardia (tahicardie supraventriculară)
Sx	symptoms or signs (simptome sau semne)
SY	syphilis (sifilis)
syr.	syrup (sirop) (*rețete*)
t	temperatură timp translocație
T	celulă timodependentă perioadă (în mișcarea oscilatorie) temperatură absolută tensiune intraoculară tera- Tesla timidină timină transmisie / transparență treonină tritiu rădăcini nervoase toracice undă T (pe electrocardiogramă) vertebre toracice (T1-T12)
T½, t½	durată de semiviață timp de înjumătățire
T_3	triiodothyronin (triiodotironină)
T_4	tetraiodothyronin (tetraiodotironină / tiroxină)
θ	unghi
τ	tau - a nouăsprezecea literă a alfabetului grec durată medie de viață torque (moment / cuplu de torsiune)
θ	theta - a opta literă a alfabetului grec
***TA**	*tensiune arterială toxin-antitoxin (toxină-antitoxină)
TAB	typhoid / paratyphoid A and B vaccine (vaccin tifoidă / paratifoidă tip A și B)
tab.	tablet (tabletă)
TABC	typhoid / paratyphoid A, B and C vaccine (vaccin tifoidă / paratifoidă tip A, B și C)
TABTD	typhoid / paratyphoid A and B / diphtheria / tetanus vaccine (vaccin tifoidă / paratifoidă tip A și B / difterie / tetanos)
***TAC**	tetracaine, adrenaline, cocaine (tetracaină, adrenalină, cocaină) *tomografie axială computerizată
****TACO**	tomografie axială comandată prin ordinator
****TAD**	tensiune arterială diastolică
****TAI**	tomografie axială informatizată
****TAR**	tensiune arterială retiniană
****TAS**	tensiune arterială sistolică
TB (Tb)	tuberculosis (tuberculoză)
TBG	thyroxine-binding globulin (globulină de legare a tiroxinei)

TBII	TSH-binding inhibitory immunoglobulins (imunoglobuline inhibitoare ale legării TSH-ului)
Tc	techneţiu
^{99m}Tc	techneţiu 99 metastabil (radioizotop)
***TC**	*tomografie computerizată transcobalamin (transcobalamină)
****TCA**	timp de cefalină activată
****TCC**	traumatism craniocerebral
TCD_{50}	median tissue culture dose (doză medie pentru culturi de ţesuturi)
$TCID_{50}$	median tissue culture infective dose (doză infecţioasă medie pentru culturi de ţesuturi)
TCMI	T-cell mediated immunity (imunitate mediată de celulele T)
TCR	T-cell antigen receptor (receptor pentru antigen al celulei T)
TCT	thyrocalcitonin (tirocalcitonină)
Td	tetanus and diphtheria toxoids, adult type (toxoizii tetanosului şi difteriei, tip adult)
****TD**	tub digestiv
t.d.	ter die = de trei ori pe zi (*reţete*)
TD_{50}	median toxic dose (doză toxică medie)
TDA	TSH-displacing antibody (anticorp de deplasare, de înlocuire a TSH)
TDM	tomodensitometry (tomodensitometrie)
TDP	thymidine diphosphate (timidin difosfat)
TdT	terminal deoxynucleotidyl transferase (transferaza deoxinucleotidului terminal)
****TE**	tomografie de emisie transfer de embrioni
TEA	tetraethylammonium (tetraetilamoniu)
TeBG	testosterone-estradiol-binding globulin (globulina de legare a testosteronului şi estradiolului)
TED	threshold erythema dose (doză prag eritem)
TEE	trans(o)esophageal echocardiography (ecocardiografie transesofagiană)
temp.	temperatură
TENS	transcutaneous electrical nerve stimulation (stimulare nervoasă electrică transcutanată)
TeTAB	tetanus / typhoid / paratyphoid A and B vaccine (vaccin tetanos / tifoidă / paratifoidă A şi B)
TG	triglyceride (triglicerid) thyroglobulin (tiroglobulină)
TGA	thromboplastin generation accelerator (accelerator al generării de tromboplastină)
TGF	transforming growth factor (factor de creştere transformant)
****TGO**	transaminază glutamic-oxalacetică
****TGP**	transaminază glutamic-piruvică
****TGT**	test de generare a tromboplastinei
Th	thoriu
THC	tetrahydrocannabinol (tetrahidrocanabinol)
THE	tetrahydrocortisone (tetrahidrocortizon)
THF	tetrahydrocortisol (tetrahidrocortizol)
Thr	threonine (treonină)
***TI**	*tomografie informatizată tricuspid insufficiency (insuficienţă tricuspidiană)
TIA	transient ischemic attack (atac ischemic tranzitoriu)
TIBC	total iron-binding capacity (capacitate totală de fixare a fierului)
t.i.d.	ter in die = de trei ori pe zi (*reţete*)
t.i.n.	ter in nocte = de trei ori pe noapte (*reţete*)
tinct.	tincture (tinctură)
****TIT**	test de imobilizare a treponemelor
TJ	triceps jerk (reflex tricipital)
TK	thymidine kinase (timidin kinază)
TKD	tokodynamometer (tocodinamometru)
TKG	tokodynamograph (tocodinamograf)
Tl	taliu
TLC	thin layer chromatography (cromatografie în strat subţire) total lung capacity (capacitate pulmonară totală)

T_m	melting temperature (temperatură de topire)
TMn	tensiune (arterială) minimă
TMP	thymidine monophosphate (timidin monofosfat)
TMx	tensiune (arterială) maximă
TMy	tension moyenne (tensiune medie)
TNF	tumour necrosis factor (factor de necroză tumorală)
TNM	tumor, nodes, metastasis (clasificare a tumorilor maligne: T - tumoră, N - ganglioni limfatici, M - metastază)
TNS	transcutaneous nerve stimulation (stimulare nervoasă transcutanată)
TNT	trinitrotoluene (trinitrotoluen)
top.	topically (topic)
TOPV	poliovirus vaccine live oral trivalent (vaccin poliovirus trivalent cu administrare orală)
***TP**	*timp de protrombină temperature and pulse (temperatură și puls)
TPA	12-O-tetradecanoyl-phorbol-12-acetate (12-O-tetradecanoil-forbol-12-acetat, cunoscut și cu abrevierea PMA) tissue plasminogen activator (activator de plasminogen tisular)
TPHA	*Treponema pallidum* hemagglutination assay (test de hemaglutinare pentru *T. pallidum*)
TPI	*Treponema pallidum* immobilisation (test de imobilizare a *T. pallidum*)
TPN	triphosphopiridine nucleotide (nucleotid trifosfopiridin)
TPNH	triphosphopiridine nucleotide (nucleotid trifosfopiridin - forma redusă)
***TR**	tricuspid regurgitation (insuficiență tricuspidiană) *tușeu rectal
TRF	thyrotropin-releasing factor (factor de eliberare a tirotropinei)
TRH	thyrotropin-releasing hormone (hormon de eliberare a tirotropinei)
trit.	triturate (triturat)
tRNA	transfer RNA (ARN de transfer)
Trp	tryptophan (triptofan)
TRT (Tx)	treatment (tratament)
***TS**	*tentativă de suicid *timp de sângerare tricuspid stenosis (stenoză tricuspidiană)
TSA	tumor-specific antigen (antigen specific tumoral)
TSH	thyroid-stimulating hormone (hormon de stimulare a secreției tiroidiene)
tsp	teaspoon (linguriță)
TSTA	tumor-specific transplantation antigen (antigen tumoral specific de transplantare)
****TSV**	tahicardie supraventriculară
****TT**	timp de trombină
T-TAB	tetanus / typhoid / paratyphoid A și B vaccine (vaccin tetanos / tifoidă / paratifoidă A și B
TTH	thyreotropic hormone (hormon tireotrop)
****TTL**	test de transformare limfoblastică
TTP	thymidine triphosphate (timidin trifosfat)
TU	tuberculin unit (unitate de tuberculină)
TURP	transurethral prostatic resection (rezecție prostatică transuretrală)
****TV**	tahicardie ventriculară tușeu vaginal
****TVP**	tromboză venoasă profundă
TXA_2, TXB_2	thromboxanes A_2 and B_2 (tromboxani A_2 și B_2)
Tyr	tyrosine (tirozină)
u	unitate atomică de masă
U	undă U (pe electrocardiogramă) unitate unitate internațională de activitate enzimatică uracil uraniu uridină
UB	unitate Bodansky

UC	urinary cateter (sondă urinară) ulcerative colitis (rectocolită ulcerohemoragică)
UCG	urinary chorionic gonadotrophin (gonadotrofină corionică urinară)
UDP	uridine diphosphate (uridin difosfat)
UDP-Gal	uridine diphosphate galactose (uridin difosfat galactoză)
UDP-Glc	uridine diphosphate glucose (uridin difosfat glucoză)
UG	urogenital (urogenital)
UHF	ultra high frequency (frecvență ultraînaltă)
UHT	ultra high temperature (temperatură ultraînaltă)
****UI**	unitate internațională
****UIV**	urografie intravenoasă
UK	urokinase (urokinază)
ult. praes.	ultimum praescriptus = ultimul prescris (*rețete*)
UMP	uridine monophosphate (uridin monofosfat)
ung.	unguent (*rețete*)
****UPR**	uropielografie retrogradă
UQ	ubiquinone (ubiquinonă) upper quadrant (cadran superior)
UR	urology (urologie)
US	ultrasound (ultrasunet)
USS	ultrasound scanning (ecotomografie)
UT	urinary tract (căi urinare)
UTI	urinary tract infection (infecție urinară)
UTP	uridine triphosphate (uridin trifosfat)
UV	ultraviolet (ultraviolet)
UVA	ultraviolet A (ultraviolet A)
UVB	ultraviolet B (ultraviolet B)
UVC	ultraviolet C (ultraviolet C)
v	viteză de deplasare viteză de reacție
V	voltage (potențial electric) valină vanadiu ventilație vedere Volt volum
v / v	volum (de solvit) per volum (de solvent)
v.	vein (venă)
V_0	viteză inițială (de reacție)
V_A	debit ventilator alveolar volumul aerului alveolar
***VA**	*ventilație alveolară visual acuity (acuitate vizuală) VoltAmper
Val	valine (valină)
var.	variety (varietate)
***VC**	*venă cavă vital capacity (capacitate vitală) *volum curent
VCG	vectorcardiogram (vectocardiogramă)
****VCI**	venă cavă inferioară
****VCS**	venă cavă superioară
***VD**	venereal disease (boală venerică) *ventricul drept

VDH	valvular disease of the heart (boală valvulară cardiacă)
VDRL	Venereal Disease Research Laboratory (cercetări de laborator privind bolile venerice)
VE	vaginal examination (tușeu vaginal)
****VEC**	volum extracelular
****VEM**	volum eritrocitar mediu
****VEMS**	volum expirator maxim pe secundă
VEP	visual evoked potential (potențial vizual evocat)
VF	ventricular fibrillation (fibrilație ventriculară) vocal fremitus (vibrații vocale)
VF, vf	visual field (câmp vizual)
VFib	ventricular fibrillation (fibrilație ventriculară)
VFI	ventricular flutter (flutter ventricular)
****VG**	valoare globulară
****VGM**	volum globular mediu
VH	viral hepatitis (hepatită virală)
****VHA**	virusul hepatitei A
****VHB**	virusul hepatitei B
****VHC**	virusul hepatitei C
****VHD**	virusul hepatitei D
****VHE**	virusul hepatitei E
****VIC**	volum intracelular
VIG	vaccinia immunoglobulin (imunoglobulină antivaccinia)
****VIH**	virusul imunodeficienței umane
VIP	vasoactive intestinal peptide (peptid intestinal vasoactiv)
Vit	vitamin (vitamină)
VLDL	very low-density lipoproteins (lipoproteine cu densitate foarte scăzută)
****VM, VMx**	ventilație maximă
VMA	vanylmandelic acid (acid vanilmandelic)
V_{max}	viteză maximă (pentru reacții catalizate enzimatic)
vol.	volum
vol. %	volum procentual
***VP**	*vena portă venous pressure (presiune venoasă)
VPB	ventricular premature beat (contracție ventriculară prematură)
VPC	ventricular premature complex (complex ventricular prematur)
VPD	ventricular premature depolarization (depolarizare ventriculară prematură)
VPRC	volume of packed red cells (hematocrit)
****VR**	volum rezidual
****VRE**	volum de rezervă expiratorie
****VRI**	volum de rezervă inspiratorie
***VS**	*ventricul stâng vesicular sound (murmur vezicular)
VSD	ventricular septal defect (comunicare interventriculară)
VSG	variable surface glycoprotein (glicoproteină variabilă de suprafață)
****VSH**	viteză de sedimentare a hematiilor
****VSR**	virusul sarcomului Rous
V_T	tidal volume (volum curent)
VT	ventricular tachycardia (tahicardie ventriculară)
VU	varicose ulcer (ulcer varicos) very urgent (foarte urgent)
VUR	vesicoureteric reflux (reflux vezicoureteral)
vv.	veins (vene)
****VVZ**	virus varicelozosterian
V-Z	Varicella-Zoster virus (virus varicelozosterian)
VZIG	Varicella-Zoster immunoglobulin (imunoglobulină varicelozosteriană)

VZV	Varicella-Zoster virus (virus varicelozosterian)
W	triptofan water (apă) Watt wolfram (tungsten) work (lucru mecanic)
w / v	weight (of solute) per volume (of solvent) (greutatea solvitului raportată la volumul de solvent; greutate pe volum)
Wb	Weber
WBC	white blood cell (leucocit) white blood (cell) count (numărătoare leucocitară)
WHO	World Health Organization (Organizația Mondială a Sănătății)
WPW	Wolff-Parkinson-White syndrome (sindrom Wolff-Parkinson-White)
WR	Wassermann reaction (reacție Bordet-Wassermann)
wt	weight (greutate)
x	abscisă necunoscută
X	aminoacid necunoscut sau non-standard cromozom unitate Kienbock reactanță xantină xantozină
ξ	xi - a paisprezecea literă a alfabetului grec
$\overline{X}$	medie aritmetică
Xao	xanthosine (xantozină)
XMP	xanthosine monophosphate (xantozin monofosfat)
XR	X-ray (radiografie)
XX	cariotip
XY	cariotip
y	ordonată
Y	cromozom tirozină yard ytriu
υ	upsilon - a douăzecea literă a alfabetului grec
yr	year (an)
Z	glutamină / glutamat impedanță număr atomic zgomot cardiac (Z_1 - Z_4) sarcină electrică netă
ζ	zeta - a șasea literă a alfabetului grec
ZE	Zollinger-Ellison syndrome (sindrom Zollinger-Ellison)
Zn	zinc

VIII. VOCABULAR DE TERMENI MEDICALI

HIPOCRATE (HIPPOKRATES) DIN COS (460 - circa 377 î. Hr.), cel mai mare medic al antichității, considerat *„părintele medicinei"*. Meritul principal al lui Hipocrate constă în îndepărtarea din medicină a magiei și a superstițiilor. Dacă majoritatea predecesorilor săi porneau de la teorie la experiență, Hipocrate susține, pentru prima oară, principiul fundamental al observației raționale, considerând că bolile au cauze specifice, iar tratamentele trebuie să corecteze circumstanțele apariției acestora. El a definit pentru totdeauna medicina ca o artă și o știință, ambele componente ale medicinei fiind în esența lor umane, deoarece *„nu există iubire pentru medicină fără iubire pentru oameni"*. Hipocrate practica o examinare a pacienților de o remarcabilă precizie și varietate, iar remediile pe care le recomanda erau de origine naturală, uneori inoperante, dar niciodată periculoase. Doctrina hipocratică este cuprinsă în *Corpus hippocraticum*, colecție de scrieri variate ca stil (foarte probabil redactate și de elevi ai maestrului). Datelor medicale le sunt asociate aforismele și perenul *Jurământ hipocratic*.

ABARTICULAR, adj. / abarticulaire, adj. / abarticular. [*Lat.* ***ab*** *= de la;* ***articularius*** *= articular.*] Care este situat în vecinătatea unei articulații, fără a avea o legătură structurală sau funcțională cu aceasta.

ABATERE STANDARD / écart-type / standard deviation. Sin.: deviație standard (v.).

ABAZIE, s. f. / abasie, s. f. / abasia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***basis*** *= mers.*] Imposibilitate de a merge normal din cauza tulburării coordonării mișcărilor, fără modificarea forței musculare, nici a sensibilității. Se asociază, în general, cu *astazia.

ABCEDAT, adj. / abcédé, -e, adj. / abscessed. [*Lat.* ***ab*** *= îndepărtat de;* ***cedere*** *= a trece, a se duce.*] Care s-a transformat într-un *abces. Ex.: tumoră a.

ABCES, s. n. / abcès, s. m. / abscess. [*Lat.* ***abscessus****, de la* ***ab*** *= îndepărtat de,* ***cedere*** *= a trece, a se duce.*] Colecție de puroi conținută într-o cavitate neoformată, rezultând în principal din *necroza unei zone tisulare, consecutivă *inflamației. Tipuri: 1) *A. alveolar*, situat într-o alveolă dentară. 2) *A. artrifluent* - a. rece de origine tuberculoasă, cu punct de plecare osteoarticular. 3) *A. Brodie*, v. boală Brodie. 4) *A. cald* - care este însoțit de semne inflamatorii: căldură locală, înroșire-congestie, durere. 5) *A. cerebelos* și *cerebral* - situate la nivelul cerebelului și, respectiv, creierului. 6) *A. limfatic* - consecutiv unei inflamații a unui ganglion limfatic. 7) *A. mamar* - care complică o infecție a glandei mamare. 8) *A. rece* - colecție purulentă fără semne acute, care se formează lent și insidios într-o infecție cronică, mai ales în cursul unei tuberculoze osteoarticulare sau ganglionare. 9) *A. septicemic* - de origine hematogenă, complicând o *septicemie. 10) *A. steril* - al cărui conținut, după *cultură, nu duce la constatarea prezenței microorganismelor. 11) *A. traumatic* - provocat de un traumatism.

ABDOMEN, s. n. / abdomen, s. m. / abdomen. NA: abdomen. [*Lat.* ***abdomen, -inis****: posibil de la* ***abdere*** *= a ascunde, a tăinui și* ***omen, -minis*** *= prevestire (pentru că se considera că examenul viscerelor animalelor sacrificate permitea prezicerea viitorului).*] Regiune inferioară a trunchiului, separată de *torace prin diafragm și limitată inferior de *bazin prin planșeul pelvin. Cavitatea abdominală este delimitată de o serie de elemente ale scheletului: posterior - rahisul, de la a 12-a vertebră dorsală la a 5-a lombară; superior - partea inferioară a cuștii toracice; inferior - bazinul osos. Aceste elemente scheletice servesc ca suport unui puternic unghi musculoaponevrotic constituit de fiecare parte, lateral drept și stâng, din cei trei mușchi largi ai abdomenului (marele oblic, micul oblic și transversal) și anterior din cei doi mușchi drepți ai abdomenului. Partea superioară a cavității abdominale se întinde în interiorul cuștii toracice, formând lojile subfrenice dreaptă și stângă, care corespund feței inferioare a fiecăreia din cupolele diafragmului. Ele conțin organele cu topografie toraco-abdominală: ficat, stomac, splină. *Peritoneul abdominal, cu cele două foițe, parietală și viscerală, delimitează cavitatea peritoneală, ale cărei limite se confundă cu cele ale cavității abdominale. Tubul digestiv abdominal, învelit de peritoneul visceral, ocupă cea mai mare parte a a. Posterior organelor peritoneale se găsesc spațiul și organele retroperitoneale. Diviziunile topografice vechi, clasice, conservate în limbajul clinic, proiectează pe peretele anterior (peretele explorării manuale a abdomenului) nouă regiuni delimitate cu ajutorul a două linii orizontale: superioară, care trece prin arcurile costale, și inferioară, prin crestele iliace, și de două linii verticale, care urcă din mijlocul ligamentului inghinal. Regiunile astfel delimitate sunt: în etajul abdominal superior - hipocondrul drept, epigastrul și hipocondrul stâng; în etajul abdominal mijlociu - flancul drept (regiunea lombară dreptă), mezogastrul (regiunea ombilicală) și flancul stâng (regiunea lombară stângă); în etajul abdominal inferior - regiunea inghinală dreaptă, regiunea pubiană (sau hipogastrul) și regiunea inghinală stângă.

ABDOMEN ACUT / abdomen aigu / acute abdomen. Stare patologică de regulă cu debut brusc, dominată de durerea abdominală cu semne obiective la palpare (*apărare musculară sau *contractură abdominală), alterare (variabilă) a stării generale determinată de inflamația, perforația, obstrucția, infarctizarea sau ruptura organelor intraabdominale. Cauze: colecistită acută, apendicită acută, ulcer peptic perforat, hernie strangulată, tromboză a arterei mezenterice superioare, ruptură splenică etc. În prezent se apreciază că denumirea de a. a. conține o conotație înșelătoare și uneori eronată. Cele mai evidente a. a. pot să nu necesite intervenție chirurgicală și, dimpotrivă, dureri abdominale ușoare pot vesti apariția unei urgențe. Sin.: abdomen chirurgical. V. și durere abdominală.

ABDOMEN DE BATRACIAN / ventre de batracien / frog belly. Aspect particular al a. bolnavilor cu *ascită veche. Se caracterizează prin lărgirea părților laterale ale a., care devine asemănător ca formă cu a. broaștei.

ABDOMEN CHIRURGICAL / abdomen chirurgical / surgical abdomen. Sin.: abdomen acut (v.).

ABDOMEN ÎN CORABIE / ventre en bateau / scaphoid abdomen. Aspect particular al a., a cărui parte centrală este excavată, formând o depresiune delimitată de ultimele coaste

și de oasele iliace. Se observă în numeroase boli, îndeosebi în holeră, meningită tuberculoasă, *colică saturnină și în stări de *emaciere.

ABDOMEN ÎN DESAGĂ / ventre en besace / pendulous abdomen. Deformarea a. la obezii în vârstă sau la multipare la sfârșitul sarcinii. A., în loc să proemine, atârnă peste simfiza pubiană și, uneori, peste coapse.

ABDOMEN DE LEMN / ventre de bois / wooden belly. Formă majoră de *contractură abdominală, care la palpare prezintă o duritate asemănătoare cu duritatea lemnului. Este caracteristic *peritonitei acute.

ABDOMINOCENTEZĂ, s. f. / abdominocentèse, s. f. / abdominocentesis. [*V. etimologia termenului* ***abdomen****; gr.* ***kentesis*** *= înțepătură.*] Puncție abdominală, efectuată de obicei în scopul evacuării unei colecții lichidiene. Sin.: paracenteză abdominală, puncție abdominală. V. și paracenteză.

ABDOMINOSCOPIE, s. f. / abdominoscopie s. f. / abdominoscopy. [*V. etimologia termenului* ***abdomen****; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examinarea cavității abdominale cu ajutorul unui endoscop. V. și laparoscopie.

ABDUCTOR, adj., s. m. / abducteur, adj., s. m. / abductor. [*Lat.* ***ab*** *= îndepărtat de;* ***ducere*** *= a duce, a purta.*] (Mușchi) care servește la *abducție.

ABDUCȚIE, s. f. / abduction, s. f. / abduction. [*Lat.* ***abductio, -onis****, de la* ***ab*** *= îndepărtat de,* ***ductio, -onis*** *= ducere și* ***ducere*** *= a duce, a purta.*] 1) Termen folosit pentru a defini o mișcare care îndepărtează un membru sau un segment de membru de planul sagital, median. 2) Atitudine rezultată din această mișcare.

ABERANT, adj. / aberrant, -e, adj. / aberrant. [*Lat.* ***aberrare*** *= a se rătăci, a se abate, de la* ***ab*** *= îndepărtat de,* ***errare*** *= a devia.*] Care se abate de la normal prin aspect, structură sau localizare. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la traiectele anormale ale vaselor sanguine și ale nervilor.

ABERAȚIE, s. f. / aberration, s. f. / aberration. [*Lat.* ***aberratio, -onis****, de la* ***ab*** *= îndepărtat de,* ***errare*** *= a devia.*] Abatere, deviere de la normal, anomalie. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la defectul de *stigmatism al unui sistem optic, care antrenează o deformare sau o lipsă de claritate a imaginii.

ABERAȚIE CROMOZOMIALĂ / aberration chromosomique / chromosome aberration. Orice anomalie cromozomială, fie numerică (*aneuploidie, *monosomie, *poliploidie, tetraploidie, trisomie), fie structurală, cu modificare cantitativă (aneuzomie, deleție, trisomie parțială) sau fără modificare cantitativă (fuziune centrică, translocație echilibrată, inversiune). A. c. poate fi congenitală sau dobândită. Sin.: anomalie cromozomială.

ABETALIPOPROTEINEMIE, s. f. / abêtalipoprotéinémie, s. f. / abetalipoprotein(a)emia. [*Gr.* ***a*** *- priv.; β - a doua literă a alfabetului grec; gr.* ***lipos*** *= grăsime;* ***protos*** *= primul;* ***-ină****;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sindrom ereditar caracterizat prin scăderea betalipoproteinelor în sânge, *acantocitoză, hipocolesterolemie, neuropatie, *retinită pigmentară atipică și *malabsorbție. Sin.: sindrom Bassen-Kornzweig.

ABIOGENEZĂ, s. f. / abiogenèse, s. f. / abiogenesis. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***bios*** *= viață;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Teorie conform căreia viața este originară din materia nevie, anorganică. Punctul culminant al a. a fost teoria generației spontane (sec. al XVII-lea), dar adepți ai a., cu argumente mai elaborate, există și în prezent.

ABIOTIC, adj. / abiotique, adj. / abiotic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***bios*** *= viață.*] Care se opune vieții. Ex.: factor a., mediu a.

ABIOTROFIE, s. f. / abiotrophie, s. f. / abiotrophy. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***bios*** *= viață;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Proces degenerativ care afectează prematur structurile histologice, îndeosebi formațiunile nervoase, fără o cauză aparentă. Ex.: a. retinei din *retinita pigmentară.

ABLACTAȚIE, s. f. / ablactation, s. f. / ablactation. [*Lat.* ***ablactatio, -onis*** *= înțărcare, de la* ***ab*** *= îndepărtat de,* ***lactatio, -onis*** *= alăptare, de la* ***lac, lactis*** *= lapte.*] 1) Încetarea secreției de lapte, adică a *lactației. 2) Mai rar, *înțărcare.

ABLAȚIE, s. f. / ablation, s. f. / ablation. [*Lat.* ***ablatio, -onis*** *= separare, îndepărtare, de la* ***auferre*** *= a îndepărta.*] Îndepărtarea chirurgicală din organism a unui organ sau a unei formațiuni patologice.

ABLEFARIE, s. f. / ablépharie, s. f. / ablepharia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***blepharon*** *= pleoapă.*] Absența parțială sau totală a pleoapelor.

ABLUTOMANIE, s. f. / ablutomanie, s. f. / ablutomania. [*Lat.* ***ablutio, -onis*** *= spălare, purificare, de la* ***abluere*** *= a curăța prin spălare (*ab *= îndepărtat de;* ***luere****, de la* ***lavare*** *= a spăla).*] Manie constând în spălatul excesiv de frecvent.

ABO / ABO / ABO. Abrev. utilizată în mod curent pentru grupe sanguine. V. grup sanguin.

ABOCLUZIE, s. f. / abocclusion, s. f. / abocclusion. [*Lat.* ***ab*** *= îndepărtat de; lat. medievală* ***occlusio, -onis****, de la* ***occludere*** *= a închide, și* ***claudere*** *= a închide.*] Dentiție în care dinții arcadei superioare (maxilar superior) și ai arcadei inferioare (mandibulă) nu se află în contact.

ABORTIV, adj. / abortif, -ive, adj. / abortive, abortient, abortifacient. [*Lat.* ***abortivus****, de la* ***ab*** *- priv.,* ***oriri*** *= a se naște.*] 1) Care nu este dezvoltat complet. 2) Despre o substanță sau o manevră care provoacă avortul. 3) Cu referire la o formă scurtă, cu simptomatologie redusă a unei boli.

ABRAHIE, s. f. / abrachie, s. f. / abrachia. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***brachium****, gr.* ***brakhion, -onos*** *= braț.*] Absența congenitală a brațelor.

ABRAHIOCEFALIE, s. f. / abrachiocéphalie, s. f. / abrachiocephalia. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***brachium****, gr.* ***brakhion, -onos*** *= braț;* ***kephale*** *= cap.*] Monstruozitate constând în absența congenitală a brațelor și a capului.

ABRAZIUNE, s. f. / abrasion, s. f. / abrasion. [*Lat.* ***abrasio, -onis*** *= radere, de la* ***abradere*** *= a rade (*ab *- priv.;* ***radere*** *= a răzui).*] 1) Separarea sau excizia unor fragmente mici de piele sau de membrane mucoase superficiale prin răzuire sau frecare. 2) Uzură sau tocire a dinților de cauză fiziologică (masticație) sau patologică (defecte structurale dentare sau factori mecanici anormali). 3) În general, uzura unei structuri prin frecare.

ABRAZIV, adj., s. n. / abrasif, -ive, adj., s. m. / abrasive. [*Lat.* ***abrasum*** *de la* ***abradere*** *= a rade (*ab *- priv.;* ***radere*** *= a răzui).*] 1) Despre o substanță dură, de regulă de origine minerală, utilizată fie pentru netezirea suprafețelor rugoase ale unor piese (de ex., în tehnica dentară), fie pentru producerea unor asperități pe suprafețele netede. 2) Agent de curățire care se adaugă în pastele de dinți. Ex.: carbonat de calciu, fosfați de calciu, silicați etc.

ABREACȚIE, s. f. / abréaction, s. f. / abreaction. [*Lat.* ***ab*** *= de la; fr.* ***réaction****, din lat.* ***actio, -onis*** *= acțiune, de la* ***agere*** *= a acționa.*] V. catharsis.

ABSENȚĂ, s. f. / absence, s. f. / absence. [*Lat.* ***absentia*** *= absență.*] Suspendarea brutală, completă sau parțială, de durată foarte scurtă (2 până la 15 secunde) a funcțiilor psihice superioare, care însoțește anumite descărcări epileptice generalizate (*mal epileptic). Se manifestă prin întreruperea activității voluntare, a mimicii și obnubilarea conștienței, asociată uneori cu ticuri, gesturi involuntare. Este urmată de *amnezie lacunară. Semnificația termenului se află încă în discuție. În general, se disting: *a. simplă*, când pierderea conștienței reprezintă

singurul semn clinic apreciabil, și *a. complexă*, când există semne clinice asociate. S-au propus criterii de modificare a *electroencefalogramei pentru a discrimina *a. tipică* de *a. atipică*.

ABSORBANT, adj., s. n. / absorbant, -e, adj., s. m. / absorbent. [*Lat.* ***absorbtum****, participiul trecut al verbului* ***absorbere*** *= a absorbi, a înghiți, de la* ***ab*** *= de la,* ***sorbere*** *= a suge, a bea.*] 1) Care absoarbe particule, energie, lichide sau vapori. 2) Substanță care are această proprietate. În medicină: medicament care absoarbe gaze sau lichide. V. absorbție.

ABSORBANȚĂ, s. f. / absorbance, s. m. / absorbance. [*Lat.* ***absorbtum****, participiul trecut al verbului* ***absorbere*** *= a absorbi, a înghiți, de la* ***ab*** *= de la,* ***sorbere*** *= a suge, a bea.*] Parametru care caracterizează *absorbția luminii cu o lungime de undă dată de către o substanță în soluție. De obicei, a. se exprimă prin logaritmul cu semn schimbat al *transmitanței. *A. specifică* se determină pentru o soluție cu concentrația 1 %, cu o grosime de 1 cm și la o lungime de undă determinată.

ABSORBȚIE, s. f. / absorption, s. f. / absorption. [*Lat.* ***absorbitio, -onis****, de la* ***absorbere*** *= a absorbi, a înghiți (****ab*** *= de la;* ***sorbere*** *= a suge, a bea).*] 1) Acțiunea de a absorbi, de a reține o substanță în interiorul altei substanțe. A. se poate produce în medii foarte variate. 2) În fiziologie: pătrunderea unor substanțe în interiorul organismului, în sânge sau în interiorul unor celule. A. se produce îndeosebi la nivelul mucoasei intestinale. 3) Pătrunderea în organism a unui medicament sau a unui toxic. 4) Fenomenul prin care o parte din energia radiațiilor electromagnetice sau corpusculare este disipată într-un mediu material. A nu se confunda cu *adsorbție.

ABSORBȚIOMETRIE OSOASĂ / absortiométrie osseuse / bone absorptiometry. [*Lat.* ***absorbitio, -onis****, de la* ***absorbere*** *= a înghiți (****ab*** *= de la;* ***sorbere*** *= a suge, a bea); gr.* ***metron*** *= măsură; lat.* ***os, ossis*** *= os.*] Sin.: osteodensitometrie (v.).

ABSTINENȚĂ, s. f. / abstinence, s. f. / abstinence, temperance (for alcohol), continence (sexual). [*Lat.* ***abstinentia*** *= reținere, abținere, de la* ***abstinere*** *= a ține departe (****abs*** *= îndepărtat de;* ***tenere*** *= a ține).*] Renunțarea parțială sau totală la o serie de deprinderi sau acte fiziologice: 1) *A. alimentară* (în particular la alcool). 2) *A. sexuală* etc.

ABULIC, adj., s. m. și f. / aboulique, adj., s. m. et f. / abulic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***boule*** *= voință.*] (Subiect) care este afectat de *abulie.

ABULIE, s. f. / aboulie, s. f. / abulia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***boule*** *= voință.*] Diminuarea inițiativei sau a voinței.

ABZIMĂ, s. f. / abzyme, s. f. / abzyme. [*Neologism foarte recent, compus din* ***ab*** *de la engl.* ***antibody*** *(anticorp) și* ***enzimă****.*] Anticorp capabil să accelereze o reacție biochimică, asemenea unei enzime. În afara anticorpilor catalitici s-au obținut molecule catalitice hibride, rezultate din combinarea unui anticorp cu o enzimă. A. prezintă o specificitate mai mare decât enzimele, fiind capabile să interacționeze selectiv cu anumite configurații ale moleculelor substrat.

AC, s. n. / aiguille, s. f. / needle, acus. [*Lat.* ***acus*** *= ac.*] Tijă subțire de oțel, cu un vârf ascuțit, de formă și mărime variabile, în funcție de utilizare: în chirurgie, în stomatologie, pentru injecții sau pentru puncții. Tipuri de a.: 1) *A. bumerang*, cu vârful mobil într-un spațiu restrâns, pentru sutură în chirurgia prostatei și a vezicii. 2) *A. dentare*, de diverse tipuri, pentru tratament la nivelul canalelor dentare. 3) *A. pentru injecție*, utilizat în introducerea soluțiilor medicamentoase în țesuturi, de lungimi și grosimi diferite, cu secțiunea vârfului în bizou și baza cu un ambou adaptabil la seringă. 4) *A. pentru injecție intradermică*, scurt (6-13 mm) și cu diametrul mic (0,5-0,6 mm). 5) *A. pentru injecție intramusculară*, lung (50-70 mm), cu diametrul de 0,7-1,2 mm și cu vârful în bizou lung. 6) *A. intestinal*, drept sau curb, cu secțiunea rotundă, prevăzut la un capăt cu o ureche, utilizat în sutura intestinală. 7) *A. de ligatură*, rectiliniu sau curbat, cu ureche care poartă materialul de ligatură. 8) *A. de pneumotorax*, de dimensiuni variabile, prevăzut cu mandren. 9) *A. pentru puncție lombară*, lung de 70-80 mm, cu diametrul de 0,7-0,8 mm, cu bizou scurt și mandren. 10) *A. pentru puncție sternală*, lung de 45 mm, cu diametrul de 1,80 mm, în bizou intermediar, cu mandren și cursor ce reglează adâncimea pătrunderii acului. 11) *A. pentru puncție venoasă*, lung de 30-40 mm, cu diametrul 0,8-1,6 mm, cu bizou scurt. 12) *A. pentru rahianestezie*, v. ac pentru puncție lombară. 13) *A. pentru sutură vasculară*, drept, curb sau semicurb, foarte subțire, uneori cu resort.

AC RADIOACTIV / aiguille radioactive / radioactive needle. Sursă liniară de *radiație gama utilizată în curieterapie, constituită fie dintr-un tub metalic conținând pulbere radioactivă (^{226}Ra, ^{137}Cs) și ai cărui pereți rețin radiațiile corpusculare (alfa, beta), fie dintr-un fir (ac) de radioizotop (^{192}Ir) care prezintă un înveliș din platină.

ACALAZIE, s. f. / achalasie, s. f. / achalasia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***khalasis*** *= relaxare.*] Anomalie de funcționare a unui sfincter care constă în relaxarea defectuoasă în momentul contracției a conductelor supraiacente. Ex.: a. *cardiei explică dilatația secundară a esofagului, a. ureterului explică hidronefroza intermitentă. V. și cardiospasm.

ACALCULIE, s. f. / acalculie, s. f. / acalculia. [*Lat.* ***a*** *- priv.;* ***calculare*** *= a socoti.*] Imposibilitatea înțelegerii semnelor și simbolurilor matematice, ca și a efectuării de calcule scrise sau mentale.

ACAMPSIE, s. f. / acampsie, s. f. / acampsia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***kamptein*** *= a încovoia.*] Imposibilitatea efectuării flexiei la nivelul unui membru, din cauza imobilizării prelungite, a rigidității articulațiilor sau anchilozei acestora.

ACANTHOSIS NIGRICANS / acanthosis nigricans / acanthosis nigricans. [*Gr.* ***akantha*** *= spin;* ***-osis****; lat.* ***nigricare*** *= a se înnegri.*] Dermatoză constând în hipertrofie papilară vegetantă și pigmentație, localizată îndeosebi la nivelul axilelor, gâtului și regiunilor genitocrurale; deseori, coexistă o distrofie a părului și a unghiilor. Boala se asociază la adult și vârstnic, în circa 50% din cazuri, cu un cancer abdominal (îndeosebi gastric). De asemenea, a. n. se asociază frecvent cu afecțiuni endocrine ca *sindromul Cushing, *boala polichistică ovariană, *acromegalia sau chiar cu o obezitate simplă. În forma autoimună (rară), producerea de anticorpi anti-receptori insulinici determină o *insulinorezistență severă.

ACANTOCIT, s. n. / acanthocyte, s. m. / acanthocyte. [*Gr.* ***akantha*** *= spin;* ***kytos*** *= celulă.*] Eritrocit sferic care prezintă la nivelul suprafeței sale deformări ce sugerează aspectul unor spini.

ACANTOCITOZĂ, s. f. / acanthocytose, s. f. / acanthocytosis. [*Gr.* ***akantha*** *= spin;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză****.*] Anemie hemolitică în care sunt prezente *acantocite circulante.

ACANTOLIZĂ, s. f. / acantholyse, s. f. / acantholysis. [*Gr.* ***akantha*** *= spin;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Stare particulară a celulelor stratului mucos Malpighi caracterizată prin reducerea numărului de *joncțiuni care determină coeziunea celulelor. A. favorizează dezvoltarea de leziuni buloase.

ACANTOM, s. n. / acanthome, s. m. / acanthoma. [*Gr.* ***akantha*** *= spin;* ***-oma****.*] Denumire generală a tumorilor cutanate dezvoltate prin multiplicarea stratului Malpighi.

ACANTOPELVIS, s. n. / acanthopelvis, s. m. / acanthopelvis. [*Gr.* ***akantha*** *= spin; lat.* ***pelvis*** *= bazin.*] Tip de bazin observat în *rahitism, caracterizat prin prezența de vârfuri și creste osoase situate la nivelul inserției tendoanelor, îndeosebi în zonele eminenței ileopectinee și a pubisului.

ACANTOZĂ, s. f. / acanthose, s. f. / acanthosis. [*Gr. akantha = spin; -oză.*] Hiperplazie difuză a stratului spinos al epidermului, leziune histologică tipică pentru vegetațiile veneriene și papiloame. Este denumită și hiperacantoză.

ACAPNIE, s. f. / acapnie, s. f. / acapnia. [*Gr. a - priv.; kapnos = fum.*] Absența bioxidului de carbon din sânge. Termen utilizat uneori, greșit, drept sin. cu *hipocapnie.

ACARIAN, s. m. / acarien, s. m. / acarid, acaridan. [*Gr. akari = insectă mică.*] Nume dat unor paraziți de talie mică aparținând ordinului Acarienilor. Desemnează frecvent parazitul râiei *Sarcoptis* sau *Acarus scabiei*. *Thrombidium* și căpușele sunt acarieni.

ACARIOT, adj., s. n. / acaryote, adj., s. m. / acaryote. [*Gr. a - priv.; karyon = sâmbure, nucleu.*] (Celulă) care este lipsită de nucleu. Ex.: eritrocitul matur la mamifere.

ACARIOZĂ, s. f. / acariose, s. f. / acariosis. [*Gr. akari = insectă mică; -oză.*] Sin.: scabie (v.).

ACATAFAZIE, s. f. / acataphasie, s. f. / acataphasia. [*Gr. a - priv.; kataphasis = limbaj corect.*] Imposibilitatea respectării ordinii corecte a cuvintelor în vorbire, deci a sintaxei, deși ideile subiectului rămân logice.

ACATAGRAFIE, s. f. / acatagraphie, s. f. / acatagraphia. [*Gr. a - priv.; katagraphein = a scrie corect.*] Imposibilitatea respectării ordinii corecte a cuvintelor în scris.

ACATALAZEMIE, s. f. / acatalasémie, s. f. / acatalas(a)emia. [*Gr. a - priv.; katalyein = a distruge, a dizolva; -ază; haima, -atos = sânge.*] Absența *catalazei din sânge. V. acatalazie.

ACATALAZIE, s. f. / acatalasie, s. f. / acatalasia. [*Gr. a - priv.; katalyein = a distruge, a dizolva; -ază.*] Boală determinată de absența congenitală a enzimei numită *catalază, manifestată prin ulcerații, uneori gangrenoase, ale gingiilor și gurii. Sin.: boală Takahara.

ACATALEPSIE, s. f. / acatalepsie, s. f. / acatalepsy. [*Gr. a - priv.; katalambanein = a suspenda, de la kata = în jos, lepsis = fixare.*] Termen rar utilizat, cu două sensuri: 1) Deficiență a intelectului. 2) *Diagnostic incert.

ACATAMATEZIE, s. f. / acatamathésie, s. f. / acatamathesia. [*Gr. a - priv.; katamathesis = capacitatea de înțelegere și cunoaștere.*] 1) Pierderea funcției de percepție din cauza unei leziuni centrale. 2) Diminuarea sau perturbarea capacității de înțelegere a vorbirii.

ACATIZIE, s. f. / acathésie, acathisie, s. f. / acathisia, akathisia. [*Gr. a - priv.; kathisis = acțiunea de a sta așezat.*] 1) Sindrom caracterizat prin incapacitatea de a rămâne în poziție șezândă, agitație motorie, eventual somn neliniștit, observat ca efect secundar după medicația antipsihotică sau neuroleptică, îndeosebi în cazul fenotiazinelor. 2) Tulburare în *boala Parkinson, constând în imposibilitatea bolnavilor de a rămâne mai mult timp în aceeași poziție din cauza hipertoniei musculare. Prin mers sau modificarea poziției corpului senzațiile de încordare musculară sunt atenuate.

ACCELERATOR, adj., s. n. (1), s. m. (2) / accelerateur, -trice, adj., s. m. / accelerator. [*Lat. accelerare = a grăbi, de la celer = rapid.*] Dispozitiv sau substanță care accelerează un proces: 1) *A. de particule* sunt instalații complexe, cu ajutorul cărora particulele încărcate electric sunt accelerate, sub acțiunea unor câmpuri electrice și magnetice, până la energii cinetice foarte mari, de ordinul MeV. A. au aplicații în fizica nucleară și în medicină (tratamentul unor cancere). V. betatron, ciclotron și sincrotron. 2) *A. de priză*, în stomatologie, sunt substanțe care grăbesc priza gipsului, a cimenturilor dentare sau polimerizarea acrilaților.

ACCELERAȚIE, s. f. / accélération, s. f. / acceleration. [*Lat. acceleratio, -onis = accelerare, de la accelerare = a grăbi și celer = rapid.*] Creșterea vitezei unui punct material în mișcare, raportată la unitatea de timp. A. este o mărime vectorială definită ca derivata, într-un sistem de referință dat, vitezei punctului mobil în raport cu timpul: $a = \Delta v/\Delta t$. Se definește, de asemenea, *a. medie* ca variație a vitezei punctului mobil în unitatea de timp: $a_m = \Delta v/\Delta t$. Unitatea de măsură a intensității a. (denumită a. în limbaj curent) în SI este metrul pe secundă la pătrat (m/s^2).

ACCELERINĂ, s. f. / accelerine, s. f. / accelerin. [*Lat. accelerare = a grăbi, de la celer = rapid; -ină.*] Factorul VI al coagulării. Accelerează conversia *protrombinei în *trombină și formarea *tromboplastinelor. Este produs în ficat sub formă inactivă, *proaccelerină (factor V).

ACCEPTOR, s. m. / accepteur, s. m. / acceptor. [*Lat. acceptor = care primește, de la acceptare = a primi, a accepta.*] Substanță care, într-un schimb de *radicali, primește radicalul și se combină cu el. Compusul care cedează radicalul este denumit donor sau donator. Schimbul se face direct sau prin intermediul altui compus, cu rol mai întâi acceptor, apoi de donor și care se numește transportor sau transmițător. Ex.: *hexoza în cursul reacției de *fosforilare.

ACCES, s. n. / accès, s. m. / attack, crisis. [*Lat. accessus, de la accedere = a se apropia, a veni (către).*] În medicină, stare patologică, psihică sau somatică, survenită brusc și imprevizibil. Ex.: a. de demență, a. de febră, a. de melancolie, a. de tuse. V. criză.

ACCESORIU, adj. / accesoire, adj. / accessory. [*Lat. medievală accesorium, de la accedere = a se apropia, a veni (către).*] Despre o structură care constituie un element secundar, auxiliar, incidental, complementar. Ex.: glande suprarenale a., tiroide a., duct pancreatic a. (Santorini).

ACCIDENT, s. n. / accident, s. m. / accident. [*Lat. accidens, -ntis, de la accidere = a se întâmpla.*] Situație neprevăzută care afectează starea de sănătate. Ex.: 1) *a. alergic*, care poate fi anafilactic sau seric. 2) *a. de decompresiune bruscă*, la scafandri, când se revine prea rapid la presiunea normală. 3) *a. electric*, consecutiv trecerii unui curent electric. 4) *a. de muncă*, v. 5) *a. terapeutic*, consecutiv unui tratament medical sau chirurgical. 6) *a. de transfuzie*, prin hemoliza imunologică a hematiilor donatorului (nerespectarea grupelor sanguine) sau a hematiilor primitorului (prin hemolizine). 7) *a. vascular cerebral*, v.

ACCIDENT DE MUNCĂ / accident du travail / professional accident, occupational injury, industrial injury. Accident survenit din cauza muncii sau în timpul lucrului, la un subiect salariat, produs de o cauză exterioară și provocând un prejudiciu fizic. Sunt asimilate a. m. și accidentele survenite în timpul deplasării la și de la locul de muncă. O legislație adecvată stabilește drepturile salariaților și răspunderile responsabililor întreprinderilor, în raport cu protecția muncii.

ACCIDENT VASCULAR CEREBRAL / accident vasculaire cérébral / stroke, brain attack. Termen generic pentru tulburările clinice secundare unei leziuni anatomice a unuia sau mai multor vase cerebrale. AVC sunt cele mai frecvente boli neurologice și pot surveni în: ocluzia vaselor cerebrale (*tromboză sau *embolie), ruptura unui vas cerebral, diminuarea circulației prin scăderea presiunii sanguine, modificarea calibrului vascular (vasoconstricție), perturbarea permeabilității vasculare, creșterea viscozității sângelui sau alte tulburări ale sângelui circulant. V. și stroke.

ACEFALIE, s. f. / acéphalie, s. f. / acephalia. [*Gr. a - priv.; kephale = cap.*] Monstruozitate caracterizată prin absența congenitală a capului.

ACELULAR, adj. / acellulaire, adj. / acellular. [*Gr. a - priv.; lat. cellula = cămăruță, dim. de la cella = cămară.*] Care nu conține celule. Sin.: anhist.

ACETABULOPLASTIE, s. f. / acétabuloplastie, s. f. / acetabuloplasty. [*Lat. acetabulum = vas pentru oțet; gr. plastos =*

modelat, de la plassein = a forma, a modela.] Refacerea prin chirurgie plastică a *cavității cotiloide.

ACETABULUM, s. n. / acetabulum, s. m. / acetabulum. NA: acetabulum. [*Lat.* ***acetabulum*** *= vas pentru oțet.*] Sin.: cavitate cotiloidă (v.).

ACETALDEHIDĂ, s. f. / acétaldéhyde, s. m. / acetaldehyde. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; abrev. de la alcool dehydrogenatum.*] Metabolit produs la nivelul ficatului când sunt consumate cantități mari de alcool. A. rezultă în urma oxidării etanolului de către alcool-dehidrogenază, ea fiind apoi oxidată în acid acetic. A. poate forma compuși cu macromoleculele hepatice, unii dintre aceștia fiind neoantigeni care pot induce răspunsuri imune anormale.

ACETAMINOFEN, s. n. / acétaminophène, s. m. / acetaminophen. Sin.: paracetamol (v.).

ACETAT, s. m. / acétate, s. m. / acetate. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet.*] Termen generic pentru sărurile metalice solide cristaline cu solubilitate variabilă și pentru esterii lichizi, mai mult sau mai puțin volatili, ai *acidului acetic. A. sunt utilizați ca reactivi chimici, solvenți, în industria farmaceutică și în cea chimică (obținerea de rezine și fibre artificiale).

ACETAZOLAMIDĂ, s. f. / acétazolamide, s. f. / acetazolamide. (DCI) *Diuretic ce acționează prin inhibarea *anhidrazei carbonice. Utilizat frecvent în trecut (DC-Diamox), în prezent este înlocuit de diuretice mai eficiente.

ACETIL, s. m. / acétyl, s. m. / acetyl. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***hyle*** *= materie.*] Radical organic monovalent (CH_3CO-) rezultat prin îndepărtarea unei grupări hidroxil din carboxilul acidului acetic. A. participă intens la metabolismul acizilor organici, sub formă de acetat activat (*acetil-coenzimă A).

ACETILARE, s. f. / acétylation, s. f. / acetylation. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***hyle*** *= materie.*] Procesul de fixare al unui radical acetil (CH_3CO-) la nivelul unei molecule organice. A. produsă datorită acetil-coenzimei A contribuie la neutralizarea unor toxice din organism.

ACETILCISTEINĂ, s. f. / acétylcystéine, s. f. / acetylcysteine. (DCI) Substanță fluidizantă a secrețiilor bronșice, administrată pentru a facilita eliminarea acestora.

ACETILCOENZIMĂ A / acétylcoenzyme A / acetyl coenzyme A. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***hyle*** *= materie; lat.* ***cum*** *= cu; gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie.*] Formă activată a *acidului acetic prin combinarea acestuia cu *coenzima A, termostabilă. A. A reprezintă punctul de plecare al mai multor căi metabolice, cele mai importante fiind: oxidarea în *ciclul Krebs, biosinteza *acizilor grași, formarea acidului mevalonic, precursor al *colesterolului, formarea *corpilor cetonici.

ACETILCOLINĂ, s. f. / acétylcholine, s. f. / acetylcholine. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***hyle*** *= materie;* ***khole*** *= bilă; -ină.*] *Neuromediator prezent atât în sistemul nervos central, cât și în cel periferic, eliberat la nivelul *sinapselor colinergice. A. este sintetizată atât în pericarion, cât și în butonii terminali axonali, din *colină. Având două grupări active, a. intră în interacțiune cu două tipuri de *receptori colinergici: *receptorii muscarinici (M) și *receptorii nicotinici (N). Cuplarea *alosterică a a. cu receptorii de tip M determină în majoritatea structurilor, inclusiv în SNC, efecte depolarizante, excitatoare. Excepție fac musculatura cardiacă și unii neuroni centrali, unde apar fenomene de hiperpolarizare și inhibiție. Prin cuplarea cu receptorii N, a. determină exclusiv depolarizarea și inițierea potențialului de acțiune, cu efectele sale specifice (contracția musculaturii scheletice, descărcarea de *noradrenalină și *adrenalină, potențiale de acțiune). Eliberarea de a. se intensifică la propagarea *impulsului nervos, deși ea are loc, în cantități mici, și în repaus. Inactivarea a. survine concomitent cu descărcarea, difuziunea și fixarea ei pe receptorii colinergici. O parte din a. eliberată este recaptată de către terminațiile presinaptice (reglare prin *feedback negativ), dar majoritatea este hidrolizată de acetilcolinesterază în componentele sale de bază, precursori ai unor noi molecule de a. Abrev.: ACh. V. receptori muscarinici și receptori nicotinici.

ACETILCOLINESTERAZĂ, s. f. / acétylcholinestérase, s. f. / acetylcholinesterase. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***hyle*** *= materie;* ***khole*** *= bilă; -ină; germ.* ***Essigäther*** *= eter acetic, din lat.* ***aether****, gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească; -ază.*] Sin.: colinesterază (v.).

ACETONĂ, s. f. / acétone, s. f. / acetone. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; -onă.*] C_3H_6O. Lichid incolor, volatil, inflamabil, miscibil în apă, eter și cloroform. Este utilizată ca solvent și pentru obținerea *cloroformului și *iodoformului în industria farmaceutică. În *cromatografie servește la prepararea țesuturilor pentru extracția enzimelor. Este prezentă în halena (fiind recunoscută datorită mirosului de fructe) și în urina diabeticilor supuși restricției de glucide, ca și în *inaniție. În organism provine din decarboxilarea *acidului acetilacetic. V. și corpi cetonici, cetonemie, cetonurie, cetoză.

ACETONEMIE, s. f. / acétonémie, s. f. / aceton(a)emia. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; -onă; gr.* ***haima****,* ***-atos*** *= sânge.*] Prezența unei concentrații mari de *acetonă în sânge, manifestată clinic prin stare de excitație anormală urmată de depresie progresivă și acidoză. În limbaj clinic uzual se utilizează termenul de *cetonurie, care se referă, însă, la ansamblul *corpilor cetonici.

ACETONURIE, s. f. / acétonurie, s. f. / acetonuria. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; -onă; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența *acetonei în urină. În limbaj clinic curent: cetonurie (v.).

ACHEIRIE, s. f. / acheirie, s. f. / acheiria. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***kheir****,* ***-iros*** *= mână.*] Absența congenitală a mâinii, uni- sau bilaterală.

ACHILIE, s. f. / achylie, s. f. / achylia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***khylos*** *= suc.*] Diminuarea sau absența unor componente din secrețiile digestive și chiar a volumului secreției. 1) *A. gastrică* înseamnă scăderea debitului sucului gastric, cu absența acidului clorhidric și diminuarea *pepsinei. V. și aclorhidrie. 2) În *a. pancreatică* scade secreția pancreatică și pot lipsi unii componenți ai acesteia.

ACHILIE GASTRICĂ / achylie gastrique / gastric achylia. Sin.: anaclorhidrie (v. achilie).

ACID, s. m. / acide, s. m. / acid. [*Lat.* ***acidus*** *= acru.*] Substanță care, în soluții apoase, eliberează ioni H^+. Are gust acru, modifică culoarea indicatorilor, reacționează cu metalele și neutralizează bazele.

ACID ACETIC / acide acétique / acetic acid. CH_3COOH. Lichid incolor, cu miros picant caracteristic, produs în timpul fermentației vinului în oțet. Se utilizează diluat (6%) sau ca *a. a. glacial* (89,4%). Sărurile de potasiu ale a. a. și acetatul de sodiu sunt utilizate ca alcalizanți urinari sau sistemici.

ACID ACETILACETIC / acide acétylacétique / acetoacetic acid. CH_3-CO-CH_2COOH. *corp cetonic care rezultă din descompunerea imperfectă a *acizilor grași și a unor acizi aminați. Apare în sânge și urină la subiecții cu diabet zaharat incorect echilibrat. Creșterea sa în sânge poate genera *acidoză. V. și cetonemie, cetonurie.

ACID ACETILSALICILIC / acide acétylsalicylique / acetylsalicylic acid. (DCI) Sin.: aspirină (v.).

Acid acetoacetic / acide acétoacétique / acetoacetic acid. Sin.: acid acetilacetic (v.).

ACID ADENILIC / acide adénylique / adenylic acid. Sin.: acid adenozinmonofosforic (v.).

ACID ADENOZINDIFOSFORIC / acide adénosine diphosphorique / adenosine monophosphate, adenosine diphosphoric

acid. Substanță (mononucleotid) compusă dintr-o moleculă de adenină, una de D-riboză și două molecule de a. fosforic. Intervine în oxidările celulare, în contracția musculară și în reacțiile de sinteză care utilizează a. adenozintrifosforic. Abrev.: ADP.

ACID ADENOZINMONOFOSFORIC / acide adénosine monophosphorique / adenosine monophosphate, adenosine monophosphoric acid. Substanță (mononucleotid) compusă dintr-o moleculă de adenină, una de D-riboză și o moleculă de a. fosforic. Intervine în formarea moleculelor de a. ribonucleic și a moleculelor de a. adenozindifosforic (ADP) și adenozintrifosforic (ATP). Sin.: acid adenilic. abrev.: AMP.

ACID ADENOZIN TRIFOSFORIC / acide adénosine triphosphorique / adenosine triphosphate, adenosine triphosphoric acid. Nucleotid compus din adenină, riboză și trei radicali fosfat. Ultimii doi radicali sunt uniți cu restul moleculei prin legături fosfat înalt energetice. Fiecare din aceste legături conține circa 7 300-8 000 calorii/mol a. a. în condiții standard și 12 000 calorii în condiții fiziologice, ceea ce reprezintă mult mai mult decât energia stocată în orice alt compus organic. Cum legăturile fosfat înalt energetice ale a. a. sunt foarte labile, scindarea lor în ADP (*a. adenozin-difosforic) și a. fosforic se realizează instantaneu, ori de câte ori nevoile celulare o impun. ADP rezultat se recombină ulterior cu a. fosforic, în prezența energiei nou formate în celulă, pentru a reface a. a. și a relua ciclul reacțiilor energogene celulare. Pentru acest motiv, a. a. a fost denumit "moneda energetică curentă" a celulei, capabilă de scindare și de refacere continuă, cu rol principal de carburant celular. Energia eliberată de a. a. este absolut necesară în: metabolismul celular, contracția musculară, sinteza unor hormoni, funcționarea pompelor ionice de tip ATP-azic etc. Abrev.: ATP. Sin.: adenozin trifosfat.

ACID AMINAT / acide aminé / aminoacid. Sin.: aminoacid (v.).

ACID AMINOACETIC / acide aminoacétique / aminoacetic acid. Sin.: glicocol (v.).

ACID γ-AMINOBUTIRIC / acide γ-aminobutyrique / γ-aminobutyric acid. Sin.: GABA (v.).

ACID ε-AMINOCAPROIC / ACIDE ε-AMINOCAPROÏQUE / ε-AMINOCAPROIC ACID. (DCI) A. cu acțiune antifibrinolitică puternică, ce inhibă activatorii plasminogenului prezenți în secrețiile orale și stabilizează formarea cheagului în țesuturi. Este folosit, în asociere cu factorul VIII, în profilaxia hemoragiilor, îndeosebi la pacienții hemofilici supuși intervențiilor stomatologice. Abrev.: EACA.

ACID AMINOGLUTARIC / acide aminoglutarique / aminoglutaric acid. Sin.: acid glutamic (v.).

ACID δ-AMINOLEVULINIC / acide δ-aminolévulinique / δ-aminolevulinic acid. A. rezultat din condensarea succinil-coenzimei A și a glicinei, în etapa inițială a sintezei *hemului, desfășurată în mitocondrii. Prin condensarea în citosol a două molecule de a. δ-a. se formează *porfobilinogenul. Dozarea a. δ-a. în urină este un test major pentru depistarea *saturnismului, deoarece inhibiția enzimatică determinată de plumb în cursul sintezei hemului provoacă acumularea sa și creșterea eliminării sale urinare. Abrev.: ALA.

ACID AMINOSUCCINIC / acid aminosuccinique / aminosuccinic acid. Sin.: acid aspartic (v.).

ACID ANTRANILIC / acide anthranylique / anthranylic acid. Catabolit urinar provenit din oxidarea incompletă a triptofanului la om. V. acid mefenamic.

ACID ARAHIDONIC / acide arachidonique / arachidonic acid. A. gras nesaturat, cu 20 de atomi de carbon, derivat din *fosfolipidele membranelor celulare. El este degradat de *ciclooxigenază în *prostaglandine, *prostaciclină și *tromboxan A_2, iar de lipoxigenază în *leucotriene. Medicamentele antiinflamatoare steroidiene ar inhiba formarea de a. a. și, implicit, a tuturor derivaților săi, în timp ce antiinflamatoarele non-steroidiene și *aspirina ar bloca doar activarea ciclooxigenazei, neafectând producerea de leucotriene. V. inflamație.

ACID ASCORBIC / acide ascorbique / ascorbic acid. Denumirea chimică a *vitaminei C. V. și tab. const. biochim.

ACID ASPARTIC / acide aspartique / aspartic acid. COOH-CH(NH_2)-CH_2-COOH. Aminoacid neesențial, notat cu simbolurile Asp sau D. Component al proteinelor, joacă un rol central în metabolismul altor aminoacizi și în sinteza ureei. Este utilizat în producerea industrială a *aspartatului. Sin.: a. aminosuccinic.

ACID AZOTIC / acide nitrique / nitric acid. Sin.: acid nitric (v.).

ACID BARBITURIC / acide barbiturique / barbituric acid. Radicalul de bază al întregii familii de barbiturice, cu formula chimică $C_4H_4N_2O_3$. Rezultă din combinarea a. malonic cu ureea, derivații săi de sinteză, barbituricele (îndeosebi *fenobarbitalul), fiind utilizați ca somnifere și anticonvulsivante. Sin.: maloniluree.

ACID BENZOIC / acide benzoïque / benzoic acid. A. (C_6H_5COOH) abundent în fructe. Este și un antiseptic acid utilizat pentru conservarea unor alimente sau pentru spălături bucale. Datorită acțiunii sale keratolitice, este cuprins în compoziția unor unguente cosmetice. *Zaharina este derivată din a. b. A. b. din alimente se elimină sub formă de *a. hipuric.

ACID BILIAR / acide biliaire / biliary acid. A. sintetizat în celulele poligonale ale ficatului și acumulat la nivelul *veziculei biliare sub formă de săruri. La om au fost identificați patru a. b.: colic, dezoxicolic, chenodezoxicolic și litocolic. A. b. sunt detergenți cu rol în emulsionarea triacilglicerolilor și esterilor de acizi grași, care devin astfel accesibili acțiunii lipazelor și esterazelor. V. și tab. const. biochim.

ACID BORIC / acide borique / boric acid. H_3BO_3. antiseptic acid, bacteriostatic, ușor iritant al tegumentelor și mucoaselor, rezervat pentru uz strict extern sub formă de apă borică 3% sau vaselină boricată 10%. Nu trebuie înghițit și nici utilizat pentru irigarea cavităților, deoarece este toxic.

ACID CARBONIC / acide carbonique / carbonic acid. H_2CO_3. A. organic slab, care în soluție se găsește în cea mai mare parte sub formă disociată, de CO_2. În sânge, speciile H_2CO_3 predominante sunt HCO_3^- (bicarbonat) și CO_2 dizolvat în raport de 20:1. Conversia CO_2 în H_2CO_3 este catalizată de *anhidraza carbonică.

ACID CHENODEZOXICOLIC / acide chénodésoxycholique / chenodeoxycholic acid. *A. biliar primar, administrat *per os* pentru dizolvarea calculilor biliari de colesterol. Efectul terapeutic este probabil secundar reducerii activității *HMG-CoA reductazei, care produce scăderea sintezei hepatice a colesterolului. Abrev.: CDCA.

ACID CITRIC / acide citrique / citric acid. Compus tricarboxilic al *ciclului Krebs, care se formează în mitocondrii prin acțiunea unei enzime condensante, citrat-sintaza, ce acționează pe *acetil-coenzima A și *acidul oxaloacetic (reacția inversă fiind catalizată de citrat-liaza extramitocondrială). A. c. este un *chelator al calciului, fiind introdus în compoziția soluțiilor utilizate pentru conservarea sângelui; sărurile sale pot fi, de asemenea, utilizate pe cale intravenoasă în tratamentul *hipercalcemiilor. Este un a. cristalin, care se poate obține și prin sinteză și poate fi întrebuințat și ca agent aromatizant. În natură se găsește în cantitate mare în fructele din familia *Citrus* (citrice). V. vitamină C și tab. const. biochim.

ACID CLORHIDRIC / acide chlorhydrique / hydrochloric acid. A. mineral puternic (HCl), coroziv, folosit ca reactiv chimic și pen-

tru prepararea unor medicamente. Determină reacția acidă a sucului gastric, fiind secretat activ de către celulele oxintice (circa un miliard de celule) ale glandelor regiunii fundice și ale corpului gastric. Mecanismul de secreție a a. c., încă în discuție, implică *pompa de H^+/K^+, care asigură transportul activ de H^+, anionul Cl^- provenind din disocierea NaCl. V. și suc gastric.

ACID COLIC / acide cholique / cholic acid. *A. biliar primar derivat din *colesterol.

ACID DEZOXIRIBONUCLEIC / acide désoxyribonucléique / deoxyribonucleic acid. V. ADN.

ACID ETILENDIAMIN-TETRAACETIC / acide éthylènediamine-tetracétique / ethylenediaminetetraacetic acid. Agent *chelator, îndeosebi al calciului și al magneziului. Sub formă de săruri de sodiu sau calciu este utilizat pentru îndepărtarea din organism, prin *chelare, a unor substanțe ca plumbul și digitala. Abrev.: EDTA.

ACID FENIC / acide phénique / phenic acid. Sin.: fenol (v.).

ACID FENILACETIC / acide phénylacétique / phenylacetic acid. A. aromatic izolat din esențe florale (îndeosebi din petalele de trandafir), utilizat în fabricarea parfumurilor. În organism, este un catabolit anormal al *fenilalaninei, format și excretat în exces în *fenilcetonurie.

ACID FENILPIRUVIC / acide phénylpyruvique / phenylpyruvic acid. Metabolit al *fenilalaninei format și excretat în exces în *fenilcetonurie. Din cauza deficitului ereditar de fenilalanin hidroxilază, fenilalanina nu poate fi convertită în tirozină, fiind deturnată în consecință pe căi metabolice alternative, cu producere de a. f., *a. fenilacetic și a. fenillactic. V. și fenilcetonurie.

ACID FITIC / acide phytique / phytic acid. (DCI) A. inozitol-hexafosforic, cu proprietatea de a se combina cu sărurile de calciu din tubul digestiv, împiedicându-le astfel absorbția. De aceea, este utilizat în litiaza calcică cu hipercalciurie.

ACID FOLIC / acide folique / folic acid. $C_{19}H_{19}N_7O_6$. Vitamină hidrosolubilă formată din pteridină, o moleculă de *a. paraaminobenzoic (PABA) și *a. glutamic. Se găsește în plantele verzi, ficat și drojdii, fiind obținut și prin sinteză. Deoarece PABA nu poate fi sintetizat de către organismul animal, acesta este un component indispensabil al dietei. Sub formă de N^5,N^{10}-metilen tetrahidrofolat (N^5,N^{10}-metilenTH4), a. f. participă la sinteza ADN prin metilarea deoxiuridil monofosfatului (dUMP) în deoxitimidilmonofosfat. Deficitul de *vitamină B_{12}, coenzimă necesară în conversia combinată a homocisteinei în *metionină și a N^5metil-TH_4 în TH_4, blochează a. f. într-o formă inutilizabilă pentru sinteza ADN și, consecutiv, conduce la perturbarea diviziunii celulare. Sunt afectate celulele cu *turnover* rapid, cum ar fi cele din măduva osoasă și din mucoasele tractului digestiv, dezvoltându-se tabloul clinic și hematologic de *anemie megaloblastice. Sin. (desuete): vitamină B_9, vitamină M. V. și tab. const. biochim.

ACID FOLINIC / acide folinique / folinic acid, leucovorin. Derivat al tetrahidrofolatului care ocolește blocajul metabolismului folaților produs de inhibitorii dihidrofolat-reductazei, furnizând o formă de folat ce intră direct în ciclul metabolic al radicalilor monocarbonici. Este un antagonist biochimic al medicamentelor *antifolice. Sin.: acid tetrahidrofolic.

ACID FOSFATIDIC / acide phosphatidique / phosphatidic acid. Compus format dintr-o moleculă de *glicerol la nivelul căreia două funcții alcool sunt esterificate de acizi grași, iar a treia de o moleculă de acid fosforic. A. f. face parte din compoziția *fosfolipidelor care alcătuiesc dublul strat lipidic al *membranelor celulare: *fosfatidilcolină, *fosfatidiletanolamină, *fosfatidilinozitol, *fosfatidilserină.

ACID FOSFORIC / acide phosphorique / phosphoric acid. 1) *A. ortofosforic* forma monomerică, H_3PO_4. 2) Termen general care include forma monomerică, forma dimerică *(a. pirofosforic)* și cea polimerică *(a. metafosforic)*. Este un a. mineral care intră în compoziția unor substanțe organice diverse (fosfoproteine, fosfolipide, fosfoglucide) și intervine într-un număr de reacții enzimatice. Sub formă de esteri participă la generarea compușilor macroergici celulari, iar sub formă de săruri de calciu intră în compoziția oaselor. A. f. este utilizat ca acidifiant urinar, ca acidulant alimentar și în stomatologie.

ACID GASTRIC / acide gastrique / gastric acid. Denumire imprecisă pentru a. clorhidric secretat de celulele parietale în cavitatea gastrică. V. acid clorhidric.

ACID GLIOXILIC / acide glyoxylic / glyoxylic acid. A. rezultat ca intermediar în conversia a. glicolic în *glicină. A. g. reprezintă, de asemenea, precursorul primar al *a. oxalic la om, care este excretat în urină în *hiperoxalurie.

ACID GLUTAMIC / acide glutamique / glutamic acid. Aminoacid monoaminodicarboxilic, COOH-$(CH_2)_2$-CH(NH_2)-COOH, cu simbolul Glu sau E. A. g. este sintetizat în organism, deci neesențial, fiind component al proteinelor tisulare și plasmatice, al glutationului și al vitaminelor din grupul *a. folic. Este precursor al a. γ-aminobutiric (*GABA) și joacă rol de neurotransmițător excitator în toate regiunile SNC. Sarea monosodică (glutamat de sodiu) este utilizată ca medicament în *encefalopatii (pentru ameliorarea capacităților intelectuale) și în *epilepsie. Sin.: acid aminoglutaric. V. și tab. const. biochim.

ACID GRAS / acide gras / fatty acid. V. acizi grași.

ACID GUANIDINOSUCCINIC / acide guanidinosuccinique / guanidinosuccinic acid. Compus guanidinic, unul dintre produsele finale ale metabolizării proteinelor și aminoacizilor. La niveluri plasmatice crescute, a. g. interferă cu activarea factorului III plachetar de către *adenozindifosfat, contribuind astfel la deteriorarea funcției plachetare în *insuficiența renală cronică.

ACID HIALURONIC / acide hyaluronique / hyaluronic acid. A. *mucopolizaharidic rezultat din reunirea unor *dimeri alcătuiți din a. glucuronic și N-acetil-glucozamină. În funcție de numărul de dimeri componenți, poate avea o greutate moleculară foarte mare, de câteva milioane de Da. Formează miezul complexelor de *proteoglicani de la nivelul *matricei extracelulare. La acest nivel, a. h. are rol în legarea complexelor moleculare și de agent protector. În organism, a. h. se mai află în lichidul *sinovial, în umoarea apoasă și în *umoarea vitroasă. V. hialuronidază.

ACID β-HIDROXIBUTIRIC / acide β-hydroxybutyrique / β-hydroxybutyric acid. Produs al degradării incomplete a lipidelor, prezent în urina diabeticilor când crește conversia *a. grași în *cetone. v. corpi cetonici.

ACID HIPURIC / acide hippurique / hippuric acid. C_6H_5CO-NH-CH_2COOH. Produs de detoxificare a a. benzoic, rezultat în urma conjugării acestuia cu *glicina și conținut în unele alimente vegetale. Este eliminat prin urină.

ACID HOMOGENTIZIC / acide homogentisique / homogentizic acid. Sin.: alcaptonă (v.).

ACID HOMOVANILIC / acide homovanillique / homovanillic acid. Catabolit al *dopaminei, cu eliminare urinară crescută la pacienții cu *feocromocitom sau alte tumori secretante de catecolamine, ca și în *neuroblastoame. Abrev.: HVA.

ACID LACTIC / acide lactique / lactic acid. CH_3-CHOH-COOH. a. organic rezultat în urma fermentației lactozei. Se formează în mușchi, în timpul respirației celulare anaerobe din exercițiul fizic intens. De asemenea, se produce în cazul când glucoza nu poate fi convertită în *acid piruvic în procesul de *glicoliză. A. l. contribuie la oboseala musculară. Unele bacterii pot converti lactoza în a. l. (fermentație lactică). Laptele îmbogățit cu a. l. ajută la prevenirea dezvoltării bacteriilor generatoare de putrefacție în intestinul gros. V. lactacidemie.

ACID LINOLEIC / acide linoléique / linoleic acid. A. gras polinesaturat esențial conținut în uleiul de pește și în unele uleiuri vegetale (ulei de in), precursor al *a. arahidonic. V. și acizi grași.

ACID LINOLENIC / acide linolénique / linolenic acid. A. gras esențial, conținut în cantitate mare în uleiul de in. V. acizi grași.

ACID MEFENAMIC / acide méfénamique / mefenamic acid. (DCI) Derivat al *a. antranilic dotat cu proprietăți analgezice și antiinflamatorii. Este utilizat în special în artrita reumatoidă și dismenoree. Intoxicația cu a. m. poate cauza colaps cardiovascular sau stop cardiac, comă, depresie respiratorie.

ACID NEURAMINIC / acide neuraminique / neuraminic acid. A. format prin condensarea unei molecule de *a. piruvic și a unei molecule de D-manozamină. V. acid sialic.

ACID NICOTINIC / acide nicotinique / nicotinic acid. (DCI) $C_6H_5NO_2$. Substanță cu proprietăți vitaminice, prezentă în cea mai mare parte din celulele vii (ficat, lapte, drojdie, porumb). Este utilizată ca vasodilatator și în tratamentul pelagrei. V. vitamină PP.

ACID NITRIC / acide nitrique / nitric acid. HNO_3. Lichid incolor, a. cu efect coroziv foarte puternic. Este utilizat uneori în testele de dozare a albuminei în urină, la prepararea derivaților nitrați și în industrie (explozivi și coloranți). Sin.: acid azotic.

ACID NUCLEIC / acide nucléique / nucleic acid. V. acizi nucleici, ADN, acid ribonucleic.

ACID OLEIC / acide oléique / oleic acid. A. gras nesaturat cu 18 atomi de carbon în moleculă, cel mai abundent și răspândit a. gras în natură. Este utilizat ca solvent farmaceutic la prepararea uleiurilor și loțiunilor. V. și acizi grași.

ACID ORGANIC / acide organique / organic acid. Termen utilizat de obicei pentru denumirea acizilor carboxilici nonaminați solubili în apă: *acizi grași cu lanț scurt, acizi cetonici (*corpi cetonici), acizi di- și tricarboxilici. V. și acidurie organică.

ACID OROTIC / acide orotique / orotic acid. Intermediar al biosintezei *pirimidinelor. Eliminarea de a. o. în urină (oroticurie) crește în aciduria orotică, boală ereditară autozomal recesivă caracterizată prin *anemie megaloblastică rezistentă la vitamina B_{12} și legată de un deficit enzimatic al metabolismului a. o.

ACID OXALIC / acide oxalique / oxalic acid. $(COOH)_2 \cdot 2H_2O$. a. organic, conținut de vegetale diverse. Se formează, de asemenea, în organism în cursul degradării a. ascorbic și glicocolului. Sub formă de oxalat de calciu, participă la formarea calculilor urinari. V. oxalemie, oxalurie.

ACID OXALOACETIC / acide oxaloacétique / oxaloacetic acid. A. cetodicarboxilic, constituent cheie al *ciclului Krebs, sintetizat din *aspartat și din *piruvat, care se conjugă cu *acetilcoenzima A pentru a forma *citrat. Constituie o legătură între metabolismul proteinelor și cel al glucidelor deoarece poate fi convertit în *a. aspartic (aminoacid) printr-o reacție de transaminare și este intermediar în calea gluconeogenetică.

ACID PALMITIC / acide palmitique / palmitic acid. $C_{16}H_{32}O_2$. A. gras saturat (v. acizi grași).

ACID PARAAMINOBENZOIC / acide paraaminobenzoïque / paraaminobenzoic acid. Denumirea chimică a *biotinei, $NH_2C_6H_4COOH$. V. vitamina B_8.

ACID PARAAMINOHIPURIC / acide paraaminohippurique / paraaminohippuric acid. A. organic utilizat pentru explorarea funcțională a excreției tubulare renale. Abrev.: PAH.

ACID PARAAMINOSALICILIC / acide paraaminosalicylique / paraaminosalicylic acid. Medicament tuberculostatic minor, $C_7H_7NO_3$, analog al *a. paraaminobenzoic (PABA). Se administrează în asociere cu izoniazida și streptomicina, pe cale intravenoasă sau orală. Abrev.: PAS.

ACID PICRIC / acide picrique / picric acid. Antiseptic fenolic utilizat în dermatozele veziculare, ca și în anatomia patologică, în calitate de fixator al țesuturilor.

ACID PIRUVIC / acide pyruvique / pyruvic acid. CH_3-CO-COOH. A. organic cu rol important în *ciclul Krebs. Reprezintă un produs intermediar de metabolism al *glucidelor, *grăsimilor și aminoacizilor. Cantitatea de a. p. din sânge și din țesuturi crește în deficitul de *tiramină, care este esențială în oxidarea sa.

ACID PSEUDOMONIC / mupirocine / pseudomonic acid. Antibiotic produs de *Pseudomonas fluorescens*, care acționează prin inhibarea izoleucin-ARNt sintetazei, blocând competitiv locusul de legare al izoleucinei bacteriene. A. p. este selectiv pentru bacterii. Sin.: mupirocină.

ACID RETINOIC / acide rétinoïque / retinoic acid. Produs de oxidare a retinolului (*vitaminei A), cu acțiune *keratolitică, utilizat ca agent topic în tratamentul acneei vulgare.

ACID RIBONUCLEIC / acide ribonucléique / ribonucleic acid. V. ARN.

ACID SALICILIC / acide salicylique / salicylic acid. A. ortohidroxibenzoic, $C_7H_6O_3$, extras din scoarța de salcie albă și din frunzele de *Pyrola minor*. Se obține și prin sinteză. Este utilizat în calitate de conservant alimentar, pentru prepararea salicilaților, aspirinei și a numeroși coloranți. Mai este de asemenea folosit ca antiseptic local datorită proprietăților sale bacteriostatice, antifungice și keratolitice.

ACID SIALIC / acide sialique / sialic acid. Derivat N-acetilat al *a. neuraminic. Reprezintă un constituent esențial al funcțiunii glucidice a glicoproteinelor de la nivelul membranelor celulare. Cuprins în structura capsulei bacteriene, a. s. previne acumularea la suprafața bacteriilor a fracțiunii C3b a complementului, în cantitate suficientă pentru a iniția uciderea microorganismelor.

ACID STEARIC / acide stéarique / stearic acid. $C_{17}H_{35}COOH$. A. gras saturat, izolat din grăsimea de oaie și conținut în cea mai mare parte a grăsimilor animale și în uleiurile vegetale. Este utilizat în prepararea săpunului și a unor produse farmaceutice, ca *supozitoarele.

ACID SULFURIC / acide sulfurique / sulfuric acid. H_2SO_4. A. mineral puternic, foarte coroziv, fumans în stare concentrată, cu numeroase utilizări industriale.

ACID TETRAHIDROFOLIC / acide tétrahydrofolique / folinic acid, leucovorin. Sin.: acid folinic (v.).

ACID URIC / acide urique / uric acid. $C_5H_4N_4O_3$. A. cristalin, produs final de degradare a purinelor organice (nucleotide) și a purinelor alimentare, prezent în sânge (v. uricemie). Se poate acumula în unele stări patologice, ca *gută, *nefrite, *leucemii tratate cu *antimitotice sau prin *radioterapie, și se poate elimina prin urină. Pentru valorile normale în sânge și urină, v. tab. const. biochim.

ACID VANILMANDELIC / acide vanyl-mandélique / vanylmandelic acid. Produs al metabolismului intermediar al adrenalinei și noradrenalinei (prin ortometilare, dezaminare și oxidare). Valori crescute (26-66 mg în 24 de ore) se observă în feocromocitom și moderat crescute (peste 10 mg în 24 de ore) în neuroblastom și ganglioneurom. Denumirea chimică: a. 3-metoxi-4-hidroxi-mandelic. Abrev.: AVM. V. tab. const. endocrinol.

ACIDEMIE, s. f. / acidémie, s. f. / acid(a)emia. [*Lat. acidus = acru; gr. haima, -atos = sânge.*] Scăderea pH-ului plasmatic (normal 7,30-7,42) ca urmare a creșterii concentrației de ioni de hidrogen din plasmă. Această denumire a fost propusă pentru eliminarea ambiguității termenului *acidoză, care semnifică atât diminuarea pH-ului sanguin, cât și diminuarea concentrației substanțelor tampon fără diminuarea efectivă a pH-ului.

ACIDEMIE IZOVALERIANICĂ / acidémie isovalérique / isovaleric acid(a)emia. Boală ereditară determinată de un deficit enzimatic în izovaleril-coenzima A dehidrogenază, care afec-

lează metabolismul *leucinei. A. i. se traduce clinic prin întârziere mentală, crize de vomă, episoade de acidoză cu comă și miros de "picioare murdare" al urinei.

ACIDEMIE METIL-MALONICĂ / acidémie méthyl-malonique / methylmalonic acid(a)emia. Sin.: hiperglicinemie (v.).

ACIDEMIE PIROGLUTAMICĂ / acidémie pyroglutamique / pyroglutamic acid(a)emia, 5-oxoprolin(a)emia. Boală metabolică ereditară, *autozomal recesivă, determinată de alterarea activității glutation-sintetazei. Provoacă anemie hemolitică cronică și, frecvent, acidoză metabolică.

ACIDEMIE PROPIONICĂ / acidémie propionique / propionic acid(a)emia. Boală metabolică cu transmitere *autozomal recesivă, determinată de un deficit de propionil-coenzima A carboxilază, care se manifestă prin crize de acidocetoză cu hiperglicemie, întârziere mentală, osteoporoză, trombopenie și leucopenie.

ACIDIFIERE, s. f. / acidification, s. f. / acidification. [*Lat. **acidus** = acru; **facere** = a face.*] 1) Adăugarea de acid într-o soluție. 2) Procesul de conversie a unei substanțe într-un acid. 3) Ansamblul proceselor de la nivel renal care conduc la producerea de urină acidă.

ACIDITATE, s. f. / acidité, s. f. / acidity. [*Lat. **aciditas, -atis** = acreală, de la **acidus** = acru.*] 1) Calitatea de a fi acid, datorită ionilor de hidrogen și exprimată printr-un pH mai mic decât 7. 2) Concentrația în acid a unei soluții, exprimată de obicei prin valoarea pH-ului sau măsurată titrimetric cu ajutorul unei baze.

ACIDITATE GASTRICĂ / acidité gastrique / gastric acidity. A. sucului gastric, determinată de prezența acidului clorhidric liber și combinat cu pepsină, acid lactic, cloruri etc. *A. liberă* este de 0,40-0,50 g%, iar cea *totală* (liberă + combinată) de 0,45-0,60 g%, sucul gastric având pH-ul de 0,9-1, cu variații mari (între 0,1 și 2,5). Acidul clorhidric participă la digestia clorhidropeptică a albuminelor până la stadiul de albumoze și peptone.

ACIDOCETOZĂ, s. f. / acidocétose, s. f. / acidoketosis, ketoacidosis. [*Lat. **acidus** = acru; **acetum** = oțet; **-oză**.*] Tip de *acidoză metabolică observată uneori în diabet, în vărsăturile acetonemice sau secundar unor tulburări digestive sau hepatice, în postul prelungit etc. A. este determinată de acumularea în organism a *corpilor cetonici, rezultați din metabolizarea excesivă a lipidelor, care compensează energetic perturbarea metabolismului glucidic. În evoluția a. se disting trei faze: 1) *A. pură*, ușoară, sau *preacidoza*, aproape latentă, în care organismul se opune eficient invaziei corpilor cetonici, rezerva alcalină rămânând normală. 2) *A. de alarmă*, sau *compensată*, când scade rezerva alcalină (între 30 și 50 volume), dar pH-ul rămâne normal. 3) *A. gravă*, sau *decompensată*, este consecința depășirii totale a mecanismelor tampon de reglare, rezerva alcalină diminuează considerabil și pH-ul scade. Clinic, fazele de alarmă și de a. decompensată corespund, în general, precomei și comei diabetice. Sin.: cetoacidoză.

ACIDOFIL, adj. / acidophile, adj. / acidophilic, oxyphyl. [*Lat. **acidus** = acru; gr. **philos** = prieten, de la **philein** = a iubi.*] Despre un compus tisular sau celular având o afinitate selectivă pentru coloranți acizi, ca eozina. Citoplasma, de ex., este acidofilă. V. eozinofil.

ACIDOGENEZĂ, s. f. / acidogenèse, s. f. / acid formation. [*Lat. **acidus** = acru; gr. **genesis** = producere, de la **gennan** = a produce.*] Formare de acid. *A. renală* reprezintă excreția de către celulele tubilor renali a ionilor acizi H^+, cu reabsorbție, în schimb, de ioni de Na^+ sustrași lichidului tubular. A. scade rapid pH-ul urinar. Este unul dintre mecanismele de reglare a echilibrului acidobazic: creșterea sa combate acidoza, iar diminuarea sa se opune alcalozei.

ACIDOREZISTENȚĂ, s. f. / acidorésistance, s. f. / acid fast. [*Lat. **acidus** = acru; **resistentia** = împotrivire, de la **resistere** = a rezista, a se împotrivi și **sistere** = a se opri.*] Proprietate a unor structuri de a rezista la acțiunea decolorantă a unui acid mineral sau organic. În bacteriologie, a. caracterizează genul *Mycobacterium*.

ACIDOZĂ, s. f. / acidose, s. f. / acidosis. [*Lat. **acidus** = acru; **-oză**.*] Perturbarea echilibrului acidobazic al plasmei în sensul acidității. Se traduce prin creșterea raportului acid carbonic/bicarbonați din plasmă. A. rezultă dintr-o formare excesivă sau eliminare insuficientă a acizilor, ori dintr-o pierdere excesivă de baze. Tipuri: 1) *A. metabolică* - prin producere exagerată de acizi (a. diabetică, a. prin surmenaj muscular), eliminare insuficientă a acestora (a. renală din nefropatiile glomerulare) sau urmare a unei pierderi excesive de baze (a. din diaree, a. nefropatiilor tubulare). Sin.: a. negazoasă sau fixă. 2) *A. respiratorie* este consecința unei eliminări deficiente de CO_2 prin expirație. Sin.: a. gazoasă. În timp ce în a. metabolică rezerva alcalină este scăzută, în a. respiratorie aceasta crește. Dacă datorită mecanismelor de reglare din organism (*tampon) valoarea raportului acid carbonic/bicarbonați nu se schimbă, a. este *compensată* și pH-ul nu se modifică. Când mecanismele de reglare sunt depășite, pH-ul scade sub 7,35 și a. este *decompensată*.

ACIDOZĂ LACTICĂ / acidose lactique / lactic acidosis. *A. metabolică fără *cetoză, determinată de acumularea excesivă a *lactaților în sânge și observată în cursul *diabetului zaharat cu insuficiență hepatică sau renală. Lactacidemia depășește 7 mmol/l.

ACIDOZĂ METABOLICĂ / acidose métabolique / metabolic acidosis. V. acidoză.

ACIDOZĂ RESPIRATORIE / acidose respiratoire / respiratory acidosis. V. acidoză.

ACIDOZĂ TUBULARĂ ALBRIGHT / acidose tubulaire d'Albright / idiopathic chronic renal tubular acidosis. [*Fuller Albright, medic american, Boston, 1900-1969.*] Tubulopatie cu debut în primul an de viață, asociată cu nanism, polidipsie, poliurie, tulburări hidroelectrolitice, alterări osoase și nefrocalcinoză. Sin.: sindrom Butler-Albright.

ACIDURIE, s. f. / acidurie, s. f. / aciduria. [*Lat. **acidus** = acru; gr. **ouron** = urină.*] Eliminarea în exces a unui acid prin urină. Tipurile de a. se denumesc, de obicei, în funcție de acidul eliminat. Ex.: a. arginosuccinică, sin. sindrom Allan (v.).

ACIDURIE ARGININOSUCCINICĂ / acidurie arginosuccinique / argininosuccinic aciduria. Sin.: sindrom Allan (v.).

ACIDURIE HIDROXIBUTIRICĂ CONGENITALĂ / acidurie hydroxybutyrique congénitale / congenital hydroxybutyric aciduria. Enzimopatie congenitală caracterizată prin prezența *acidului hidroxibutiric în urină, asociată cu encefalopatie, întârziere în dezvoltarea psihomotorie și hipotonie musculară. Sin.: boală Smith-Strang.

ACIDURIE ORGANICĂ / acidurie organique / organic aciduria. Caracteristică a unor boli în care se constată o excreție urinară excesivă a unuia sau a mai multor *acizi organici. A. o. poate fi dobândită (*acidoză lactică, *sindrom Reye, intoxicație cu salicilați etc.) sau în cadrul unei boli ereditare.

ACIN, s. m. / acinus, s. m. (pl. acini) / acinus (pl. acini). NA: acinus. [*Lat. **acinus** = boabă de strugure.*] 1) Unitate secretorie glandulară sub formă de fund de sac care se deschide într-un canal secretor. 2) *A. hepatic* - unitatea funcțională elementară a ficatului, constituită din parenchimul hepatic deservit de un ram al venei porte și al arterei hepatice. Teritoriul unui a. h. este cuprins între două venule centrolobulare adiacente. 3) *A. pulmonar* - teritoriul pulmonar deservit de o bronhiolă terminală și de ramificațiile sale, reprezentate

de canalele alveolare la nivelul cărora se află situate *alveolele pulmonare.

ACINETOBACTER / Acinetobacter / Acinetobacter. [*Gr. akinetos = imobil, de la a- priv., kinein = a mișca; bakterion, dim. de la bakteria = baston.*] Gen de diplococi saprofiți gramnegativi, ubicuitari în apă și sol, din familia *Neisseriaceae*. Cu virulență mică, dar prevalență crescută la nivelul pielii indivizilor sănătoși, bacteriile A. au tendința la invazie în torentul circulator la persoane cu catetere intravenoase, plăgi chirurgicale sau arsuri. În aceste cazuri pot provoca meningite grave, abcese cerebrale, septicemii și pleurezii.

ACINEZIE. Var. pentru akinezie (v.).

ACINOS, adj. / acineux, -euse, adj. / acinous. [*Lat. acinus = boabă de strugure.*] Care este format din *acini, care are forma unor acini.

ACIZI BILIARI / acides biliaires / bile acids. V. acid biliar.

ACIZI GRAȘI / acides gras / fatty acids. A. organici a căror moleculă conține un lanț carbonat liniar deschis, care îi face nemiscibili cu apa. A. g. participă la esterificarea colesterolului, la formarea trigliceridelor circulante și din depozitele de țesut adipos sau pot circula legați de albumină, când se numesc *a. g. liberi*. Au formula generală $CH_3(CH_2)_n$-2-COOH, cu n (par) cuprins între 4 și 30. se împart în *saturați* (dacă n + 12 - a. lauric; n + 16 - a. palmitic; n + 18 - a. stearic) și *nesaturați* (n + 18 - a. oleic; n + 20 - *a. arahidonic). *A. g. *esențiali* sunt indispensabili în alimentație, deoarece nu sunt sintetizați în organism. Se găsesc în diverse uleiuri vegetale. V. și acid arahidonic, acid linoleic, acid linolenic.

ACIZI GRAȘI ESENȚIALI / acides gras essentiels / essential fatty acids. Denumire pentru *a. g. care nu sunt sintetizați în organism: *a. linoleic, *a. linolenic și *a. arahidonic. Absența acestora din alimente, chiar dacă *vitaminele A și D sunt prezente, provoacă o diminuare a ritmului de creștere. Adiția a. menționați corectează această deficiență. V. a. arahidonic, a. linoleic, a. linolenic. Denumire desuetă: vitamină F. V. și tab. const. biochim.

ACIZI LIPOTEICOICI / acides lipotéichoïques / lipoteichoic acids. A. din structura peretelui celular al bacteriilor grampozitive. Sunt constituiți din *a. teicoici (polimeri de ribitol sau glicerol) ancorați prin lanțuri lipidice de membrana citoplasmatică și sunt frecvent responsabili de anumite caracteristici ale bolilor cauzate de bacteriile patogene grampozitive.

ACIZI NUCLEICI / acides nucléiques / nucleic acids. Macromolecule constituente ale celulei, reprezentând substratul informației genetice. Din punct de vedere chimic sunt polimeri ai *nucleotidelor. Există două tipuri de a. n.: ADN (cu o structură dublu-elicoidală, "elicea vieții"), situat în nucleu, și ARN (mai divers ca masă moleculară, dar cu o structură spațială mai simplă), situat în *citoplasmă. V. și ADN, ARN.

ACIZI TEICOICI / acides téichoïques / teichoic acids. A. din structura peretelui celular al bacteriilor grampozitive. Sunt polimeri de ribitol sau glicerol - legați prin grupări fosfat - care pot avea compuși adiționali legați de grupări laterale disponibile. A. t. pe bază de glicerol apar și în structura membranei celulare.

ACLIMATIZARE, s. f. / acclimatement, s. m., acclimatisation, s. f. / acclimation, acclimatization. [*Lat. clima, -tis, din gr. klima, -atos = înclinația soarelui, de unde latitudine, climat.*] Adaptare a organismului la un nou climat (ex.: la frig) sau mediu (ex.: la altitudine).

ACLORHIDRIE, s. f. / achlorhydrie, s. f. / achlorhydria. [*Gr. a - priv.; khloros = verde, clor; hydor, hydatos = apă.*] Termen sin. cu *anaclorhidrie. Uneori este utilizat ca sin. cu *achilie gastrică.

ACNEE, s. f. / acné, s. f. / acne. [*Gr. akne - greșeală de copiere a lui Actius pentru akme = vârf sau excrescență, sau akhne = tărâțe.*] Termen generic pentru un grup de afecțiuni variate ale pielii, de etiologii diverse, secundare unei leziuni sau unei tulburări funcționale a glandelor sebacee sau pilosebacee. Termenul se utilizează îndeosebi pentru *a. vulgară, juvenilă* sau *polimorfă*, formă foarte frecventă la tineri, îndeosebi în perioada de *pubertate. Este caracterizată prin apariția, pe un fond de *seboree, a unor *comedoane închise sau deschise (puncte negre), a unor *papulopustule rezultate din inflamația și suprainfecția comedoanelor și a unor elemente nodulare legate de evoluția în profunzime a papulopustulelor. Alte tipuri de a.: 1) *A. necrotică*, localizată pe frunte, tâmple și pe partea anterioară a pielii capului, cu elemente papuloase și ulterior pustuloase, acoperite de cruste, care după cădere lasă cicatrice. 2) *A. neo-natorum*, cu leziuni papulopustuloase și comedoane ale feței în primele trei luni după naștere. 3) *A. profesională*, caracterizată prin foliculită supurată și comedoane localizate îndeosebi pe fața externă a coapsei și pe antebraț. Apare îndeosebi prin expunerea la uleiuri, lubrifianți și la unii derivați clorați. 4) *A. rozacee* sau **cuperoza*. 5) *A. toxică*, secundară administrării unor medicamente, de origine profesională sau consecutivă utilizării unor produse cosmetice neverificate.

ACNEIFORM, adj. / acnéiform, adj. / acneiform. [*Gr. akne - greșeală de copiere a lui Actius pentru akme = vârf sau excrescență, sau akhne = tărâțe; lat. forma = formă.*] Care se aseamănă cu *acneea. Ex.: erupție a.

ACOLIE, s. f. / acholie, s. f. / acholia. [*Gr. a - priv.; khole = bilă.*] Absența sau diminuarea secreției biliare.

ACOLURIE, s. f. / acholurie, s. f. / acholuria. [*Gr. a - priv.; khole = bilă; ouron = urină.*] Absența *pigmenților biliari din urină în unele forme de *icter.

ACOMODARE, s. f. / accommodation, s. f. / accommodation. [*Lat. accomodation, -onis, de la accommodare = a se adapta.*] Proprietatea ochiului de a se adapta pentru percepția unor obiecte situate la diferite distanțe. A. este în mod normal spontană, producându-se prin modificarea convexității și grosimii *cristalinului, datorită elasticității acestuia, sub acțiunea mușchiului ciliar, ca urmare fiind posibilă focalizarea razelor de lumină ce traversează mediile transparente ale ochiului pe o zonă retiniană unde imaginea formată va fi clară. Se disting: a) *a. absolută* a fiecărui ochi, separat; b) *a. excesivă* care persistă mai mult decât în mod normal; c) *a. negativă* pentru distanțe lungi, prin relaxarea mușchiului ciliar; d) *a. pozitivă* pentru distanțe scurte, prin contracția mușchiului ciliar; e) *a. subnormală* putere de a. insuficientă a ochiului. Var.: acomodație. V. și cristalin.

ACOMODAȚIE. Var. pentru acomodare (v.).

ACONDROGENEZĂ, s. f. / achondrogenèse, s. f. / achondrogenesis. [*Gr. a - priv.; khondros = cartilaj; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Varietate extremă de *osteocondrodisplazie care se caracterizează prin absența formării țesutului cartilaginos. Se disting două tipuri: 1) *A. tip I*, nanism micromelic incompatibil cu viața, caracterizat prin absența aproape totală a oaselor membrelor, sin.: sindrom Langer-Saldino (v.); 2) *A. tip II*, formă neletală, sin.: sindrom Grebe (v.).

ACONDROPLAZIE, s. f. / achondroplasie, s. f. / achondroplasia. [*Gr. a - priv.; khondros = cartilaj; plasis = modelare, de la plassein = a forma, a modela.*] Formă gravă de *condrodistrofie ereditară a sugarului. Se manifestă prin nanism acompaniat de diverse anomalii (macrocefalie, cifoză, membre scurte și groase etc.). Sin.: boală Kaufmann, boală Parrot, condrodistrofie fetală.

ACORIE, s. f. / acorie ou acorée, s. f. / acorea. [*Gr. a - priv.; kore = pupilă.*] Absență congenitală a pupilei.

ACRILAMIDĂ, s. f. / acrylamide, s. f. / acrylamide. [*Lat.* **acer** = *acru; gr.* **hyle** = *materie;* **ammoniakon** = *sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -idă.*] Amidă a acidului acrilic care prin reticulare formează un gel utilizat în tehnicile de separare a proteinelor și ARN în funcție de greutatea moleculară.

ACRILAT, s. m. / acrylate, s. m. / acrylate. [*Lat.* **acer** = *acru; gr.* **hyle** = *materie.*] Sare sau ester al acidului acrilic. O serie de a., denumiți și rezine acrilice, sunt utilizați drept componeneți ai *lentilelor de contact sau ai unor materiale dentare (îndeosebi pentru confecționarea protezelor).

ACRINIE, s. f. / acrinie, s. f. / acrinia. [*Gr.* **a** - *priv.;* **krinein** = *a separa de.*] Absența sau diminuarea secrețiilor. Termen vag și desuet.

ACROASFIXIE, s. f. / acro-asphyxie, s. f. / acro-asphyxia. [*Gr.* **akron** = *extremitate;* **asphyxia** = *oprire a pulsului, de la* **a** = *priv.,* **sphyzein** = *a pulsa.*] Tulburare vasomotorie la nivelul extremităților, manifestată prin *acrocianoză, scădere a temperaturii locale și durere. Termenul se utilizează îndeosebi în cadrul *bolii Raynaud.

ACROCEFALIE, s. f. / acrocéphalie, s. f. / acrocephalia. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **kephale** = *cap.*] Malformație a craniului determinată de închiderea precoce a *suturilor sagitală și coronală și caracterizată prin dezvoltarea considerabilă, în înălțime, a regiunii occipitale, cu aplatizarea laterală a capului. Baza craniului este de asemenea deformată. Vârful (*sinciput) craniului poate fi plat (craniu în „turn") sau ascuțit (tuguiat), malformație denumită *oxicefalie. A. este forma de *craniostenoză cea mai frecventă și poate fi asociată cu alte anomalii ale scheletului. V. și acrocefalosindactilie, acrocefalopolisindactilie.

ACROCEFALOPOLISINDACTILIE, s. f. / acrocéphalopolysyndactylie, s. f. / acrocephalopoly-syndactyly. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **kephale** = *cap;* **polys** = *mulți;* **syn** = *împreună;* **daktylos** = *deget.*] Ansamblu de malformații ereditare ale scheletului în care se asociază *acrocefalosindactilia cu existența degetelor supranumerare la nivelul picioarelor. Au fost descrise trei tipuri de a.: 1) *A. tip I* sau sindrom Noack, cu transmitere autozomal dominantă. 2) *A. tip II* sau sindrom Carpenter (v.). 3) *A. tip III* sau sindrom Sakati, în care se asociază și anomalii scheletice la nivelul membrelor inferioare.

ACROCEFALOSINDACTILIE, s. f. / acrocéphalosyndactylie, s. f. / acrocephalosyndactyly. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **kephale** = *cap;* **syn** = *împreună;* **daktylos** = *deget.*] Termen care reunește un ansamblu de afecțiuni, cu transmitere probabil autozomal dominantă, caracterizate prin malformații scheletice ale craniului (*craniostenoză), ale faciesului (exoftalmie, hipertelorism, hipoplazie a maxilarului superior, "nas în șa"), sindactilie. Simptomatologia descrisă anterior corespunde formei clasice de a. denumită și sindrom sau boală Apert, în prezent considerată *a. tip I*. Alături de acesta se disting: *a. tip II* (v. boală Apert-Crouzon), *a. tip III* (v. sindrom Chotzen), *a. tip IV* (v. sindrom Waardenburg), *a. tip V* (v. sindrom Pfeiffer).

ACROCIANOZĂ, s. f. / acrocyanose, s. f. / acrocyanosis. [*Gr.* **akron** = *extremitate;* **kyanos** = *albastru; -oză.*] Sin.: boală Crocq-Cassirer (v.).

ACRODERMATITĂ, s. f. / acrodermatite, s. f. / acrodermatitis. [*Gr.* **akron** = *extremitate;* **derma, -atos** = *piele; -ită.*] Termen general pentru leziunile cutanate ale extremităților, cuprinse în cadrul unor boli sau sindroame: *a. continuă Hallopeau* (v. boală Hallopeau), *a. cronică atrofiantă* (v. boală Pick-Herxheimer), *a. eritematopapuloasă infantilă* (v. sindrom Gianotti-Crosti).

ACRODERMATITĂ ENTEROPATICĂ / acrodermatitis enteropathica / acrodermatitis enteropathica. Boală gravă, frecvent mortală, cu debut la sugar și transmitere autozomal recesivă. Se manifestă prin asocierea de leziuni cutanate veziculobuloase și eritematoscuamoase, cu localizare la nivelul extremităților și periorificial, leziuni ale mucoaselor și fanerelor (alopecie difuză) și tulburări digestive (diaree). Scăderea *zincului plasmatic ar putea avea un rol în patogenia bolii.

ACRODINIE, s. f. / acrodynie, s. f. / acrodynia. [*Gr.* **akron** = *extremitate;* **odyne** = *durere.*] Durere la nivelul unei extremități. Descrisă și ca boală: *a. infantilă* (v.).

ACRODINIE INFANTILĂ / acrodynie infantile / pink disease. Boală care afectează copiii între 6 luni și 8 ani. Se caracterizează prin tumefacție rece, umedă și cianotică a mâinilor și picioarelor, adesea a nasului și a feței (adesea până la eritem generalizat, datorită căruia se confundă adesea cu *boala Kawasaki). Este acompaniată de prurit, crize sudorale și uneori de tulburări nervoase (iritabilitate, astenie, parestezii) sau cardiovasculare (tahicardie, hipertensiune). Se vindecă fără sechele. Cauze (ipotetice): carență alimentară, virus neurotrop, intoxicație cu mercur. Sin.: boală Feer, boală Selter-Swift-Feer, boală Swift.

ACRODISOSTOZĂ, s. f. / acrodysostose, s. f. / acrodysostosis. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **dys** = *greu, dificil;* **osteon** = *os; -oză.*] *Disostoză complexă în care se asociază o întârziere în dezvoltarea staturală cu *brahimelie, (vizibilă îndeosebi la nivelul metacarpienelor și metatarsienelor), anomalii osoase craniofaciale și *retardare mentală.

ACRODISPLAZIE, s. f. / acrodysplasie, s. f. / acrodysplasia. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **dys** = *greu, dificil;* **plasis** = *modelare, de la* **plassein** = *a forma, a modela.*] Varietate de *osteocondrodisplazie în care leziunile osteocartilaginoase sunt localizate la nivelul extremităților, mai ales ale mâinilor. Prin analiza datelor clinice și genetice au fost individualizate mai multe boli sau sindroame caracterizate prin a.: *boala Brailsford, *boala Thiemann, *sindromul Giedion, *sindromul Langer-Giedion.

ACRODOLICOMELIE, s. f. / acrodolichomélie, s. f. / acrodolichomely. [*Gr.* **akron** = *extremitate;* **dolikhos** = *lung;* **melos** = *extremitate, membru.*] Malformație somatică caracterizată prin prezența unor membre cu dimensiuni mult crescute.

ACROERITROZĂ, s. f. / acroérythrose, s. f. / acroerythrosis. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **erythros** = *roșu; -oză.*] Colorație roșie a extremităților, consecutivă vasodilatației. Se observă îndeosebi în *eritromelalgie și în *boala Lane.

ACROESTEZIE, s. f. / acroésthésie, s. f. / acro(a)esthesia. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **aisthesis** = *senzație, sensibilitate.*] 1) Creștere a sensibilității la nivelul extremităților membrelor. 2) Durere la nivelul extremităților.

ACROFOBIE, s. f. / acrophobie, s. f. / acrophobia. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **phobos** = *frică.*] *Fobie, frică de locuri situate la înălțime.

ACROKERATOZĂ, s. f. / acrokératose, s. f. / acrokeratosis. [*Gr.* **akron** = *extremitate;* **keras, keratos** = *corn; -oză.*] Afecțiune a copilului și adolescentului, caracterizată prin leziuni verucoase și cornoase, localizate simetric pe partea dorsală a mâinilor și picioarelor.

ACROKERATOZĂ PARANEOPLAZICĂ / acrokératose paranéoplasique / Bazex' paraneoplasic acrokeratosis. Sin.: sindrom Bazex (v.).

ACROMASTITĂ, s. f. / acromastite, s. f. / acromastitis. [*Gr.* **akron** = *extremitate, vârf;* **mastos** = *sân, mamelă; -ită.*] Inflamația mamelonului.

ACROMAT, adj. / achromate, adj. / achromate. [*Gr.* **a** - *priv.;* **khroma, -atos** = *culoare.*] 1) Despre ochiul afectat de *acromatopsie. 2) Despre un subiect care este inapt să distingă culorile.

ACROMATOPSIE, s. f. / achromatopsie, s. f. / achromatopsia. [*Gr.* **a** - *priv.;* **khroma, -atos** = *culoare;* **opsis** = *vedere.*]

Abolire a capacităţii de a percepe culorile (incidenţa: 1/300 000). Retina nu furnizează decât senzaţiile de alb, negru şi nuanţele intermediare. A. este cel mai frecvent parţială, cu afectarea percepţiei uneia sau mai multor culori. Sin.: acromazie. V. şi discromatopsie.

ACROMAZIE, s. f. / achromasie s. f. / achromasia. [*Gr. a - priv.; khroma, -atos = culoare.*] Sin.: acromatopsie (v.).

ACROMEGALIE, s. f. / acromégalie, s. f. / acromegaly. [*Gr. akron = extremitate, vârf; megas, megalos = mare.*] Boală determinată de creşterea secreţiei de *somatotrop survenită după închiderea cartilajelor de creştere, deci la adult. Clinic, a. se traduce prin anomalii morfologice (hipertrofie a extremităţilor), metabolice (diabet, hipercalciurie, hiperfosforemie), endocrine (insuficienţă gonadotropă) şi hipertensiune arterială. A. este aproape întotdeauna determinată de un adenom hipofizar eozinofilic al lobului anterior al hipofizei. Dacă hipersecreţia de somatotrop apare înaintea închiderii cartilajelor de creştere, aceasta duce la *gigantism.

ACROMELIC, adj. / acromélique, adj. / acromelic. [*Gr. akron = extremitate, vârf; melos = membru.*] Care se referă la porţiunea distală a unui membru, superior sau inferior.

ACROMICRIE, s. f. / acromicrie, s. f. / acromicria. [*Gr. akron = extremitate, vârf; mikros = mic.*] Extremităţi (mâini şi picioare) mici, ale căror dimensiuni nu sunt proporţionale cu restul corpului. A. este îndeosebi de natură hormonală.

ACROMIE CUTANATĂ / achromie cutanée / achromia, albinism. [*Gr. a - priv.; khroma, -atos = culoare; lat. cutis = piele.*] Sin.: albinism (v.).

ACROMION, s. n. / acromion, s. m. / acromion. NA: acromion. [*Gr. akron = extremitate, vârf; omos = umăr.*] Extremitate a spinei omoplatului, prin care acesta se articulează cu clavicula, rezultând articulaţia acromioclaviculară.

ACROOSTEOLIZĂ, s. f. / acroostéolyse, s. f. / acroosteolysis. [*Gr. akron = extremitate; osteon = os; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Sindrom primitiv sau secundar caracterizat prin liza progresivă a oaselor mâinilor sau/şi ale picioarelor. *A. idiopatică* este o formă cu transmitere autozomal dominantă, cu debut în copilărie şi cu evoluţie prelungită, dar în general favorabilă.

ACROPAHIDERMIE, s. f. / acropachydermie, s. f. / acropachyderma. [*Gr. akron = extremitate; pakhys = gros; derma, -atos = piele.*] Îngroşare marcată a pielii la nivelul feţei, scalpului şi extremităţilor însoţită de *hipocratism digital şi deformări ale oaselor lungi. A. se observă îndeosebi în *acromegalie.

ACROPAHIE, s. f. / acropachie, s. f. / acropachy. [*Gr. akron = extremitate; pakhys = gros.*] Mărire a extremităţilor din cauza unei hipertrofii a osului subperiostal, îndeosebi la nivelul falangelor şi, în general, al capetelor distale ale oaselor mâinilor şi picioarelor.

ACROPARESTALGIE, s. f. / acroparesthalgie, s. f. / acropar(a)esthalgia. [*Gr. akron = extremitate; para = dincolo de, lângă; aisthesis = senzaţie, sensibilitate; algos = durere.*] *Parestezie a extremităţilor, însoţită de durere.

ACROPARESTEZIE, s. f. / acroparesthésie, s. f. / acroparesthesia. [*Gr. akron = extremitate, vârf; para = dincolo de, lângă; aisthesis = senzaţie, sensibilitate.*] *Parestezie a extremităţilor. Dacă este nocturnă, localizată la nivelul mâinilor, la femeie după 40 de ani, reprezintă, de obicei, consecinţa compresiei nervului median în canalul carpian.

ACROPATIE, s. f. / acropathie, s. f. / acropathy. [*Gr. akron = extremitate; pathos = boală.*] Denumire generică pentru orice afecţiune a extremităţilor.

ACROPATIE ULCEROMUTILANTĂ / acropathie ulcéromutilante / acrodystrophic neuropathy. Sindrom caracterizat prin apariţia de tulburări trofice cutanate (de tip *mal perforant) şi osteoarticulare (osteoartropatie, fracturi spontane, osteoliză). Leziunile afectează extremităţile membrelor inferioare, mai rar pe cele ale membrelor superioare, cu evoluţie către amputaţii spontane. A. u. poate surveni în cadrul unei neuropatii senzitive familiare, denumită boala Thévenard, sau secundar, în boli ca diabetul, lepra sau alcoolismul. La baza patogeniei tulburărilor trofice ar sta pierderea sensibilităţii dureroase, denervaţia periferică şi microtraumatismele. Sin.: sindrom Denny-Brown. V. şi boală Bureau-Barrière.

ACROPOIKILOTERMIE, s. f. / acropoïkilothermie, s. f. / acropoikilothermy. [*Gr. akron = extremitate; poikilos = felurit, variat; therme = căldură, de la thermos = cald.*] Sindrom *sine materia*, care apare la sexul feminin, în care se asociază hipotermia simetrică a extremităţilor şi senzaţii de "deget mort", de mână şi gambe îngheţate. A. este consecinţa spasmelor vasculare şi a deschiderii reflexe a anastomozelor arteriovenoase.

ACROSINDROM, s. n. / acrosyndrome, s. m. / peripheral vascular disease. [*Gr. akron = extremitate; syndrome = drum împreună, concurs, de la syn = împreună, dromos = cursă, drum.*] Termen general pentru toate sindroamele caracterizate prin tulburări vasomotorii la nivelul extremităţilor, fie că acestea sunt aparent autonome, fie că survin în cursul unor boli diverse. Termenul de a. este relativ impropriu, atât etimologic, cât şi pentru că este sin. parţial cu *acropatie.

ACROZOM, s. m. / acrosome, s. m. / acrosome. [*Gr. akron = extremitate, vârf; soma, -atos = corp.*] Regiune a capului spermatozoidului care conţine o veziculă cu enzime hidrolitice (îndeosebi *hialuronidază şi acrozină), permiţând acestuia să penetreze învelişul extern al ovulului.

ACT RATAT / act manqué / faulty act. [*Lat. actum, participiul trecut de la agere = a acţiona; fr. rater = a rata.*] Reacţie în aparenţă ilogică, legată de motive ascunse în *subconştient. A. r. survine pe neaşteptate, accidental în comportamentul normal al unei persoane.

ACTH / ACTH / ACTH. [*Abrev. engl.: Adreno-CorticoTropic Hormone = hormon adrenocorticotrop.*] Abrev. utilizată în mod curent pentru corticotrofină (v.) V. şi tab. const. endocrinol.

ACTINĂ, s. f. / actine, s. f. / actin. [*Gr. aktis, -inos = rază.*] Constituent proteic al muşchiului, existând sub două forme: *a. monomerică* sau *globulară G* şi *a. polimerică* sau *filamentoasă F*. Combinată cu *miozina, dă actomiozina, care reprezintă elementul contractil al fibrei musculare. a. a fost identificată şi în *citoschelet.

ACTING OUT. [*Anglicism care poate fi tradus, aproximativ, prin trecerea la act.*] Denumeşte un comportament brusc, impulsiv şi violent, traducând executarea unor *pulsiuni anterior reprimate. A. o. apare ca un comportament neaşteptat şi neadaptat al unui pacient în cursul psihanalizei sau al unui alt tratament psihoterapeutic.

ACTINIC, adj. / actinique, adj. / actinic. [*Gr. aktis, -inos = rază.*] Care se referă la radiaţiile spectrului electromagnetic care au capacitatea de a induce un efect chimic. Este cazul radiaţiilor violet ale spectrului vizibil şi al radiaţiilor ultraviolete.

ACTINITĂ, s. f. / actinite, s. f. / actinodermatitis, actinocutitis. [*Gr. aktis, -inos = rază; -ită.*] Inflamaţie cutanată determinată de expunerea excesivă la radiaţiile solare sau la acţiunea razelor X.

ACTINODERMATOZĂ, s. f. / actinodermatose, s. f. / actinic dermatitis. [*Gr. aktis, -inos = rază; derma, -atos = piele; -oză.*] Termen generic pentru ansamblul erupţiilor cutanate provocate de radiaţiile solare. V. şi luciță, fotodermatoză.

ACTINOLOGIE, s. f. / actinologie, s. f. / actinology. [*Gr. aktis, -inos = rază; logos = ştiinţă.*] 1) Studiul energiei radiante.

2) Sudiul efectelor chimice și, îndeosebi, al efectelor biologice exercitate de radiațiile luminoase, ultraviolete și infraroșii.

ACTINOMETRIE, s. f. / actinométrie, s. f. / actinometry. [*Gr. aktis, -inos = rază; metron = măsură.*] Măsurare a intensității radiațiilor solare.

ACTINOMICETE, s. f. pl. / Actinomycetes, s. f. pl. / Actinomycetales. [*Gr. aktis, -inos = rază; mykes, myketos = ciupercă.*] Bacterii care aparțin clasei *Actinomycetes* (v.).

ACTINOMICINĂ, s. f. / actinomycine, s. f. / actinomycin. [*Gr. aktis, -inos = rază; mykes, myketos = ciupercă; -ină.*] Antibiotic cromopeptidic izolat din diferite specii de *streptomyces*. Există mai multe forme (A, B, C etc.), cea mai cunoscută fiind a. C. Are o acțiune inhibitoare asupra acizilor nucleici bacterieni și, cu tot efectul toxic, este utilizată în tratamentul limfogranulomatozei.

ACTINOMICOM, s. n. / actinomycome, s. m. / actinomycoma. [*Gr. aktis, -inos = rază; mykes, myketos = ciupercă; -oma.*] *Granulom provocat de ciuperci patogene din genul **Actinomyces*, frecvent în cadrul *actinomicozei.

ACTINOMICOZĂ, s. f. / actinomycose, s. f. / actinomycosis. [*Gr. aktis, -inos = rază; mykes, myketos = ciupercă; -oză.*] Infecție cronică produsă de *Actinomyces*, caracterizată prin leziuni granulomatoase indurate, care abcedează în puncte multiple. Puroiul conține granule mici, galbene de *miceliu fragmentat, vizibile cu ochiul liber. Se disting trei forme: *cervicofacială* (cea mai frecventă), *pulmonară* (rară) și *abdominală*. Sin.: boală Rivalta.

ACTINOMYCES / Actinomyces / Actinomyces. [*Gr. aktis, -inos = rază; mykes, myketos = ciupercă.*] Gen de bacterii filamentoase ramificate, anaerobe, aparținând clasei **Actinomycetes* și familiei *Actinomycetaceae*. A. cuprind două specii: *A. bovis*, agent al actinomicozei bovine, și *A. israeli*, *saprofit al cavităților naturale, care poate provoca la om *actinomicoza.

ACTINOMYCETES / Actinomycetes / Actinomy-cetes. [*Gr. aktis, -inos = rază; mykes, myketos = ciupercă.*] Clasă de bacterii filamentoase considerate mult timp ciuperci datorită asemănării filamentului lor cu un *miceliu. A. cuprind familiile: **Mycobacteriaceae* (v. *Mycobacterium*), *Actinomycetaceae* (v. *Actinomyces*) și *Streptomycetaceae* (v. *Streptomyces*).

ACTINORETICULOZĂ, s. f. / actinoréticulose, s. f. / actinic reticuloid. [*Gr. aktis, -inos = rază; lat. reticulum, dim. de la rete, -is = rețea; -oză.*] *Fotodermatoză caracterizată prin apariția la vârstnici, pe tegumentele expuse la soare, a unor leziuni papuloase urmate de îngroșarea difuză a pielii cu descuamare și prurit intens. Leziunile au o evoluție cronică și se aseamănă cu cele din *hematodermie.

ACTINOTERAPIE, s. f. / actinothérapie, s. f. / actinotherapy. [*Gr. aktis, -inos = rază; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Termen ce desemnează toate metodele terapeutice care utilizează radiațiile de diverse naturi. În mod particular, termenul se referă la utilizarea radiațiilor luminoase, ultraviolete și infraroșii. V. și fototerapie.

ACTIV, adj. / actif, -ive, adj. / active. [*Lat. activus = care acționează, de la agere = a acționa.*] 1) Stare a unor substanțe apte să reacționeze puternic. Ex.: cărbunele a. are proprietăți deosebite de absorbție sau adsorbție. 2) Sin.: activat (ca rezultat al *activării). Ex.: moleculă activată sau a. 3) Despre o substanță dotată cu putere rotatorie optică (substanță optic a.). 4) Eficient, referitor la un medicament.

ACTIVARE, s. f. / activation, s. f. / activation. [*Lat. activus = care acționează, de la agere = a acționa.*] 1) Intensificare a proprietăților unui corp, cu sau fără transformare chimică, prin adăugarea unei mici cantități dintr-o substanță denumită *activator sau prin expunerea la radiații. 2) În fiziologie, creșterea excitabilității unei structuri nervoase sub acțiunea unui stimul. 3) Creștere a energiei unei molecule sau a unui atom (energie de activare). 4) Proces ce stimulează declanșarea unui mecanism subiacent, latent până în momentul a. Ex.: *a. limfocitelor B și T. 5) Într-un sens mai larg, *depolarizarea unei fibre miocardice în timpul propagării excitației auriculare sau ventriculare. 6) Creștere a permeabilității membranei în timpul depolarizării.

ACTIVARE A COMPLEMENTULUI / activation du complément / complement activation. Proces prin care proteinele solubile ale *complementului, prezente în sânge, devin funcționale. A. c. poate fi declanșată pe cale clasică sau pe cale alternativă. V. complement.

ACTIVARE A LIMFOCITELOR B / activation des lymphocytes B / B lymphocyte activation. Trecere a limfocitelor B (LB) dintr-o stare de repaus într-o stare de activitate celulară și moleculară intensă. LB sunt activate când un tip de antigen solubil se fixează pe receptorii lor membranari (IgM, IgD). Ca urmare a acestui contact, LB mature prezente în țesuturile limfoide periferice exprimă la suprafața lor receptori pentru interleukina-2 (Il-2). Fixarea Il-2 pe receptori provoacă multiplicarea și apoi diferențierea LB în *plasmocite și în *limfocite B memorie.

ACTIVARE A LIMFOCITELOR T / activation des lymphocytes T / T lymphocyte activation. Trecere a limfocitelor T (LT) din stare de repaus în activitate intensă celulară și moleculară. A. LT este declanșată de contactul cu o *celulă prezentatoare de antigen cu *self modificat.

ACTIVARE A MACROFAGELOR / activation des macrophages / macrophage activation. Creștere a activității celulare și moleculare a macrofagelor când acestea se fixează pe *limfocitele T4. După acest contact, limfocitele T4 produc un factor de activare a macrofagelor, care va stimula, la nivelul acestora din urmă, producerea enzimelor de degradare, ca și creșterea numărului de receptori membranari nespecifici.

ACTIVATOR, adj., s. n. / activateur, -trice, adj., s. m. / activator. [*Lat. activus = care acționează, și agere = a acționa.*] (Substanță) care, în cantitate mică, mediază procesul de *activare.

ACTIVINE, s. f. pl. / activines, s. f. pl. / activins. [*Lat. activus = care acționează, de la agere = a acționa; -ină.*] Polipeptide din familia *factorilor de creștere, constituite din două lanțuri de aminoacizi (cu M_r de 14 kDa) comparabile cu lanțurile ale *inhibinelor. Se disting trei a.: A, AB și B (în funcție de caracteristicile lanțurilor), secretate de celulele antehipofizare, îndeosebi de cele gonadotrope. A. activează secreția de *hormon foliculostimulant, dar inhibă sinteza *steroizilor dependentă de *gonadotropină, la nivelul gonadelor, determinând proliferarea celulară în glandele genitale. O altă acțiune constă în stimularea celulelor sușe ale liniei eritroblastice.

ACTIVITATE, s. f. / activité, s. f. / activity. [*Lat. activitas, de la activus = care acționează și agere = a acționa.*] a) Proprietatea de a intra în acțiune. b) Rezultatul unui proces finalizat printr-o forță sau o energie. Ex. foarte diverse: 1) *a. antiepidemică*. 2) *a. bioelectrică* a unei celule. 3) *a. unei enzime* se referă la efectul catalitic exercitat de către enzimă, exprimat în unități pe miligram de enzimă (*a. specifică*) sau în molecule de substrat transformate pe minut și pe moleculă de enzimă (*a. moleculară*). 4) *a. musculară* (în direcția gravitației - dinamic-negativă, împotriva forței gravitației - dinamic-pozitivă). 5) *a. nervoasă superioară* (a. etajelor superioare ale sistemului nervos). 6) *a. optică*, proprietatea unor substanțe de a roti planul luminii polarizate. 7) *A. unei surse radioactive*, numărul de dezintegrări în unitatea de timp.

ACTOGRAF, s. n. / actographe, s. m. / actograph. [*Lat. actus = mișcare, de la agere = a acționa, a pune în mișcare;*

gr. graphein = a scrie.] Aparat destinat înregistrării mişcărilor. Ex.: studiul mişcărilor nocturne în enurezis şi epilepsie.

ACTOMIOZINĂ, s. f. / actomyosine, s. f. / actomyosin. [*Gr. aktis, -inos = rază; mys, myos = muşchi; -ină.*] Complex proteic alcătuit din *actină şi *miozină. Este esenţial pentru contracţia fibrei musculare în prezenţa *ATP-ului.

ACŢIUNE, s. f. / action, s. f. / action. [*Lat. actio, -onis = acţiune, de la agere = a acţiona.*] Exercitare a unei influenţe asupra unui fenomen, a unei structuri sau funcţii, prin intermediul unor forţe fizice sau chimice, sau al unor molecule cu proprietăţi specifice. Ex. multiple: 1) *a. bactericidă*, v. bactericid. 2) *a. bacteriostatică*, v. bacteriostatic. 3) *a. catalitică*, v. catalizator. 4) *a. chimică* - orice proces care determină o modificare în aranjamentul atomilor din molecula unei substanţe. 5) *a. cumulativă* - efectul puternic, adesea toxic, al ultimei doze dintr-un medicament, ale cărui doze anterioare au avut un efect moderat sau chiar neglijabil. 6) *a. dinamică specifică a alimentelor* (v.). 7) *a. farmacodinamică* - a unui medicament asupra structurilor vii. 8) *a. masei* - influenţa concentraţiei moleculare a unei substanţe într-o reacţie chimică. 9) *a. mutagenă* - reacţia agentului mutagen cu materialul genetic şi efectele asupra acestuia, v. mutaţie. 10) *a. nespecifică* - se exercită asupra unui mare număr de structuri; după D. Danielopolu, această a. se exercită indirect. 11) *a. oligodinamică*, de inhibare a germenilor, exercitată de către unele metale. 12) *a. opsonică*, v. opsonine. 13) *a. renotrofică* - capacitatea unor extracte hipofizare şi hormoni de a stimula creşterea rinichiului. 14) *a. specifică* a unor chimioterapice sau antibiotice asupra unor organisme parazitare.

ACŢIUNE DINAMICĂ SPECIFICĂ A ALIMENTELOR / action dynamique spécifique des aliments / specific dynamic action of food. Proprietatea alimentelor ingerate de a produce căldură, crescând metabolismul bazal. Astfel, un subiect care primeşte 100 de calorii va degaja 130 dacă ele au fost furnizate de proteine, 114 în cazul lipidelor şi 105 în caz de aport glucidic. Acest surplus caloric măsoară a. d. s. Rezultă că a. d. s. este de 30% pentru proteine, 14% pentru lipide şi 5% pentru glucide. În practică, a. d. s. se măsoară prin diferenţa dintre metabolismul bazal şi metabolismul aceluiaşi subiect după un prânz.

ACUFENĂ, s. f. / acouphène, s. m. / tinnitus. [*Gr. akouein = a auzi; phainein = a părea.*] Senzaţie auditivă care nu rezultă consecutiv unei excitaţii sonore exterioare a urechii. Cauze posibile: *cerumen, traumatisme ale urechii medii, boli ale urechii interne (*otoscleroză, *sindrom Ménière), medicamente (ca aspirina şi chinina), anormalităţi ale nervului auditiv şi ale conexiunii sale cu creierul. Sin.: zgomot auricular.

ACUITATE, s. f. / acuité, s. f. / acuity. [*Fr. acuité, din lat. acutus = ascuţit.*] Proprietate de a percepe senzaţii la un prag coborât sau de a distinge diferenţe şi nuanţe minime. Ex.: a. auditivă, a. vizuală, a. tactilă.

ACUITATE VIZUALĂ / acuité visuelle / visual acuity. Capacitatea (*acuitatea) ochiului de a distinge separat două obiecte alăturate. A. v. depinde de claritatea focalizării retiniene, integritatea căilor nervoase şi interpretarea cerebrală a stimulului.

ACUMETRIE, s. f. / acoumétrie, s. f. / acoumetry. [*Gr. akouein = a auzi; metron = măsură.*] Denumire generică a metodelor şi tehnicilor de examinare a funcţiei auditive.

ACUPUNCTURĂ, s. f. / acupuncture, s. f. / acupuncture. [*Lat. acus = ac, sau acutus = ascuţit; punctura = înţepătură, de la pungere = a înţepa.*] Termen creat de iezuiţii reveniţi din China la sfârşitul secolului al XVII-lea. Metodă terapeutică şi de diagnostic studiată şi practicată în China de mii de ani. A. se bazează pe stimularea cu ace fine, din oţel sau din metale preţioase, a anumitor puncte ale suprafeţei cutanate. Efectele a. sunt interpretate diferit, în funcţie de culturile filosofice şi ştiinţifice. Astfel, pentru orientali, a. restabileşte echilibrul energetic rupt din cauza bolii, în timp ce pentru occidentali, acţiunea a. constă îndeosebi în determinarea unor reflexe cutaneo-viscerale care induc modificări neurovegetative.

ACUSTICĂ, adj., s. f. / acoustique, adj., s. f. / acoustics. [*Gr. akoustos = auz, de la akouein = a auzi.*] 1) Care se raportează la sunete. Ex.: unde a. 2) Ceea ce priveşte funcţia auditivă. Ex.: câmp a., nerv a. 3) Ramură a fizicii care studiază sunetele.

ACUT, adj. / aigu, aiguë, adj. / acute. [*Lat. acutus = ascuţit.*] 1) Referitor la evoluţia rapidă şi scurtă a unei afecţiuni. Ant.: cronic. 2) O durere vie, intensă, în raport cu una surdă. 3) Care se află la cel mai înalt grad de evoluţie sau a cărei intensitate simptomatologică s-a exacerbat brusc: criză a. (din unele boli cronice).

ACUTUMANŢĂ, s. f. / accoutumance, s. f. / acquired tolerance. [*Fr. accoutumance = obişnuinţă, din lat. consuetudo, -dinis = obicei.*] Franţuzism nerecomandat, utilizat ca sin. cu toleranţă (v.).

ACVAPORINE, s. f. pl. / aquaporines, s. f. pl. / aquaporins. [*Lat. aqua = apă; gr. poros = por, conduct, pasaj; -ină.*] Grup de proteine omologe ale membranei celulare, alcătuite din şase domenii transmembranare, care constituie canale pentru transportul pasiv al apei şi uneori al unor molecule organice mici, ca ureea. A. sunt conţinute îndeosebi în membranele eritrocitare şi la nivel renal. În tubii colectori renali există patru a.; mutaţia genei a. 2 umane este responsabilă de insensibilitatea renală la *vasopresină şi, deci, de *diabetul insipid.

ADACTILIE, s. f. / adactylie, s. f. / adactylia, adactyly, adactylism. [*Gr. a - priv.; daktylos = deget.*] Absenţa congenitală a degetelor.

ADAMANTINOM, s. n. / adamantinome, s. m. / adamantinoma. [*Gr. adamas, -antos = diamant, smalţ, substanţă dură; -oma.*] Sin.: ameloblastom (v.).

ADAMANTOBLAST, s. n. / adamantoblaste, s. m. / adamantoblast. [*Gr. adamas, -antos = diamant, smalţ, substanţă dură; blastos = germen.*] Sin.: ameloblast (v.).

ADAPTARE, s. f. / adaptation, s. f. / adaptation. [*Lat. adaptare = a potrivi.*] Proprietate a organismelor vii datorită căreia o serie de caracteristici fiziologice şi anatomice ale acestora se pot modifica în funcţie de particularităţile sau de transformările mediului ambiant. În general, efectele a. sunt favorabile vieţii organismelor în condiţii de mediu noi sau modificate. Un caz tipic îl reprezintă a. la scăderea presiunii oxigenului din mediul ambiant, prin creşterea ventilaţiei pulmonare, vasodilataţie şi creşterea concentraţiei hemoglobinei din sânge. Alte exemple de a.: creşterea sau scăderea excitabilităţii prin variaţii ale intensităţii stimulilor, apariţia unor activităţi enzimatice noi ca urmare a modificărilor în alimentaţie, obişnuinţa progresivă cu unele substanţe toxice (*mitridatism). Este necesar să se distingă formele reversibile de a., niciodată ereditare, de fenomenele de *a. ereditară*, care se stabilizează după mai multe generaţii, prin selecţie naturală. Ex.: apariţia unor suşe rezistente la penicilină într-o cultură de microorganisme sensibile la acest antibiotic. În acest caz, termenul a. desemnează supravieţuirea, în cadrul unei populaţii date, a organismelor care s-au adaptat cel mai bine la noua situaţie dată. Patrimoniul genetic al populaţiei se va modifica, transformare ce reprezintă de fapt substratul mecanismelor evolutive. În prezent, se clarifică mecanismele moleculare ale proceselor de a. Câteva tipuri de a. de interes în fiziologie şi medicină: 1) *A. ochiului*: a) *a. la întuneric* - a. ochiului pentru vederea la întuneric sau la condiţii de iluminare redusă; se numeşte şi *a. scotopică*; b) *a. la lumină* - a. ochiului pentru vederea la lumina soarelui ori a surselor strălucitoare (fotopie), cu

reducerea concentrației de pigmenți fotosenzitivi. 2) *A. altor organe de simț*: auditivă, gustativă. 3) *A. genetică* - selecția naturală a mutanților care sunt cei mai adaptați la noul mediu (ex.: *rezistența la medicamente). 4) *A. fenotipică* - modificarea proprietăților unui organism în afara oricărei transformări a genotipului, ca răspuns la schimbările mediului.

ADAPTATOR, s. m. / adaptateur, s. m. / adaptor. [*Lat. adaptare = a potrivi, a adapta, de la aptus = apt.*] Secvență nucleotidică adaptatoare capabilă să realizeze joncțiunea dintre două fragmente de ADN terminate prin secvențe necomplementare.

ADDUCTOR, adj., s. m. / adducteur, adj., s. m. / adductor. [*Lat. adducere = a duce spre, de la ad = spre, ducere = a duce, a purta.*] (Mușchi) care servește la *adducție.

ADDUCȚIE, s. f. / adduction, s. f. / adduction. [*Lat. adducere = a duce spre, de la ad = spre, ducere = a duce, a purta.*] Mișcare care apropie un membru sau un segment de membru de axul median al corpului.

ADENECTOMIE, s. f. / adénectomie, s. f. / adenectomy. [*Gr. aden, -os = glandă; ektome = excizie.*] 1) *Ablația unei glande. 2) Sin.: adenoidectomie (v.).

ADENILAT CICLAZĂ / adénylate cyclase / adenylate cyclase. Enzimă intracelulară, asociată biomembranei, care modulează producerea *mesagerului secund *AMPc din *ATP. Este un constituent important al anumitor căi de semnalizare intercelulară. Cuplarea sa la complexul *ligand-receptor se efectuează prin intermediul *proteinelor G, care o pot stimula (G_s) sau frâna (G_i).

ADENINĂ, s. f. / adénine, s. f. / adenine. 6-Aminopurină. Una dintre cele două baze purinice întâlnite atât în ADN și ARN, cât și în alte nucleotide cu importanță fiziologică precum AMP, ATP, ADP. În toți acești compuși, a. este legată de o moleculă de monozaharid, formând *adenozina.

ADENITĂ, s. f. / adénite, s. f. / adenitis. [*Gr. aden, -os = glandă; -ită.*] Sin.: limfadenită (v.).

ADENOBLAST, s. n. / adénoblaste, s. m. / adenoblast. [*Gr. aden, -os = glandă; blastos = germen.*] Celulă embrionară din care se dezvoltă țesut glandular. Uneori termenul se utilizează cu referire la celulele reticulare din centrul germinativ al foliculului limfatic.

ADENOCARCINOM, s. n. / adénocarcinome, s. m. / adenocarcinoma. [*Gr. aden, -os = glandă; karkinoma, de la karkinos = rac, cancer.*] 1) Carcinom derivat din țesut glandular; celulele tumorale permit recunoașterea structurii glandulare. Se observă, în particular, la nivelul ficatului, unde se asociază cu ciroza (cancer cu ciroză). V. hepatom. În *a. alveolar*, celulele sunt dispuse sub forma unei alveole. 2) *epiteliom a cărui structură amintește structura unei glande.

ADENOCARCINOM COLOID / adénocarcinome colloïde / mucinous adenocarcinoma. Sin.: epiteliom coloid (v.).

ADENOFIBROM, s. n. / adénofibrome, s. m. / adenofibroma. [*Gr. aden, -os = glandă; lat. fibra = fibră; -oma.*] Sin.: fibroadenom (v.).

ADENOGRAMĂ, s. f. / adénogramme, s. m. / adenogram. [*Gr. aden, -os = glandă; gramma = înscriere.*] Formulă care indică repartiția diferitelor tipuri de celule prezente pe un frotiu prelevat prin puncția unui ganglion limfatic. Normal, celulele care constituie marea majoritate sunt limfocitele (90-98%).

ADENOHIPOFIZĂ, s. f. / adénohypophyse, s. f. / adenohypophysis. NA: adenohypophysis. [*Gr. aden = glandă; hypo = sub; physis = creștere, de la phyein = a crește.*] V. hipofiză.

ADENOID, adj. / adénoïde, adj. / adenoid. [*Gr. aden, -os = glandă; eidos = formă.*] 1) Despre un țesut, normal sau patologic, care este foarte asemănător cu o structură glandulară normală. Ex.: *epiteliom a. 2) Care se aseamănă cu țesutul ganglionar limfatic. Ex.: *vegetații a.

ADENOIDECTOMIE, s. f. / adénoïdectomie, s. f. / adenoidectomy. [*Gr. aden, -os = glandă; eidos = formă; ektome = excizie.*] Excizia chirurgicală a *vegetațiilor adenoide.

ADENOIDIAN, adj. / adénoïdien, -enne, adj. / adenoid. [*Gr. aden, -os = glandă; eidos = formă.*] Care prezintă sau este determinat de *vegetații adenoide. Ex.: *facies a.

ADENOIDISM, s. n. / adénoïdisme, s. m. / adenoidism. [*Gr. aden, -os = glandă; eidos = formă; -ism.*] Denumire a ansamblului de manifestări locale (*facies adenoidian) și generale (afectarea dezvoltării psihice și fizice) care apar la copiii cu *vegetații adenoide.

ADENOIDITĂ, s. f. / adénoïdite, s. f. / adenoiditis. [*Gr. aden, -os = glandă; eidos = formă; -ită.*] Inflamație a vegetațiilor adenoide, a țesutului adenoidian al rinofaringelui.

ADENOLIPOMATOZĂ, s. f. / adénolipomatose, s. f. / adenolipomatosis. [*Gr. aden, -os = glandă; lipos = grăsime; -oma; -oză.*] Formare de numeroase adenolipoame (tumori conținând țesut adipos și elemente glandulare) la nivelul cefei, axilei și canalului inghinal.

ADENOM, s. n. / adénome, s. m. / adenoma. [*Gr. aden, -os = glandă; -oma.*] Tumoră benignă dezvoltată la nivelul unei glande; structura sa este asemănătoare cu cea a glandei din care provine. Ex.: 1) *a. hipofizar*, tumori nodulare circumscrise, închise în șaua turcească lărgită. 2) *a. bronșic*, cu evoluție lentă, dar și cu malignitate locală; uneori metastazează. 3) *A. malign*, sin.: adenocarcinom (v.). 4) *a. sebaceu*, prin hiperplazia benignă a glandelor sebacee. 5) *a. vilos*, polip al mucoasei intestinale.

ADENOM TIROIDIAN TOXIC / adénome thyroïdien toxique / toxic adenoma of the thyroid gland. 1) Denumire veche, abandonată, a gușii nodulare manifestă clinic prin semne de hipertiroidie. 2) În prezent: a. t. care secretă hormoni tiroidieni în exces, în mod autonom, adică fără stimularea de către TSH. Excesul de hormoni tiroidieni este produs prin mutații ale genei receptorului pentru TSH, cu activarea acestuia în absența ligandului și inducerea cascadei moleculare specifice receptorilor cuplați cu *proteina G. Simptomele sunt cele ale unei *tireotoxicoze pure, uneori tabloul clinic fiind limitat: pierdere în greutate, fibrilație auriculară. *Scintigrafia arată o fixare exclusivă a ^{131}I pe nodulul toxic, iar injecția intramusculară de TSH permite punerea în evidență a unei fixări pe restul parenchimului tiroidian „stins funcțional". Sin.: boală Plummer.

ADENOMATOZĂ, s. f. / adénomatose, s. f. / adenomatosis. [*Gr. aden, -os = glandă; -oma; -oză.*] Hiperplazie adenomatoasă multinodulară la nivelul învelișului sau parenchimului unei glande.

ADENOMATOZĂ MULTIENDOCRINIANĂ / adénomatose multiendocrinienne / familial endocrine adenomatosis. Sin.: neoplazie endocriniană multiplă (v.).

ADENOMECTOMIE, s. f. / adénomectomie, s. f. / adenomectomy. [*Gr. aden, -os = glandă; -oma; ektome = excizie.*] Extirpare a unui *adenom.

ADENOMEGALIE, s. f. / adénomégalie, s. f. / adenomegaly. [*Gr. aden, -os = glandă; megas, megalos = mare.*] Hipertrofie a ganglionilor limfatici.

ADENOMIOM, s. n. / adénomyome s. m. / adenomyoma. [*Gr. aden, -os = glandă; mys, myos = mușchi; -oma.*] Tumoră benignă formată din țesut glandular și muscular neted. Ex.: a. prostatic.

ADENOMIOZĂ UTERINĂ / adénomyose utérine / uterine adenomyosis. [*Gr. aden, -os = glandă; mys, myos = mușchi; -oză; lat. uterus = uter.*] Sin.: endometrioză (v.).

ADENOPATIE, s. f. / adénopathie, s. f. / adenopathy. [*Gr. aden, -os = glandă; pathos = boală.*] Mărire de volum a ganglionilor limfatici superficiali sau profunzi. În mod normal, la adulți, sunt palpabili ganglionii inghinali, care au dimensiuni

între 0,5 și 2 cm. A. poate avea cauze multiple: 1) Creșterea numărului de limfocite benigne și macrofage în cursul răspunsului antigenic. 2) *Limfadenita. 3) Proliferarea *in situ* a limfocitelor maligne sau a macrofagelor. 4) Infiltrările metastatice cu celule maligne. 5) Infiltrările cu macrofage încărcate cu metaboliți în *tezaurismozele lipidice. A. este prezentă în numeroase boli infecțioase, imunologice, maligne, metabolice sau de cauze necunoscute. În general, procentul unei a. maligne crește cu vârsta, la peste 50 de ani fiind de mai mult de 50%.

ADENOPATIE BLUMER / adénopathie de Blumer / Blumer's adenopathy. [*George Blumer, medic american, 1858-1940.*] Semn al metastazării unui neoplasm gastric, constând în prezența a. detectate prin tușeu rectal.

ADENOPATIE VIRCHOW / adénopathie de Virchow / Virchow's adenopathy. [*Rudolph Ludwig Karl Virchow, anatomopatolog german, profesor la Würtzburg, apoi la Berlin, 1821-1902.*] Sin.: semn Virchow-Troisier (v.).

ADENOSARCOM, s. n. / adénosarcome, s. m. / adenosarcoma. [*Gr. aden, -os = glandă; sarx, sarkos = carne; -oma.*] *Adenom a cărui stromă conjunctivă este de tip sarcomatos.

ADENOTONSILECTOMIE, s. f. / adénotonsillectomie, s. f. / adenotonsillectomy. [*Gr. aden, -os = glandă; lat. tonsillae, -arum = amigdale; gr. ektome = excizie.*] *Ablație a amigdalelor și a *vegetațiilor adenoide.

ADENOVIROZĂ, s. f. / adénovirose, s. f. / adenovirosis. [*Gr. aden, -os = glandă; lat. virus = venin, otravă; -oză.*] Boală determinată de un *adenovirus, care prezintă afinitate deosebită pentru țesutul limfoid. În consecință, gama manifestărilor patologice este variată: faringite acute, adenoidite, keratoconjunctivite epidemice, traheobronșite febrile, bronhopneumopatii, adenite mezenterice. În afara pneumoniei copilului, toate aceste afecțiuni sunt benigne.

ADENOVIRUS, s. n. / adénovirus, s. m. / adenovirus. [*Gr. aden, -os = glandă; lat. virus = venin, otravă.*] Grup mare de virusuri care provoacă *adenoviroze. A. sunt prezente în unele infecții latente la persoane normale; mai nou, se consideră că ar induce, la unele specii, procese de malignizare.

ADENOZIN 3',5'-MONOFOSFAT CICLIC / adénosine 3',5'-monophosphate cyclique / cyclic adenosine 3',5'-monophosphate. Sin.: AMP ciclic (v.).

ADENOZIN TRIFOSFAT / acide adénosine triphosphorique / adenosine triphosphate. Sin.: acid adenozintrifosforic (v.).

ADENOZINĂ, s. f. / adénosine, s. f. / adenosine. *Nucleozid constituit din *adenină și o pentoză, D-riboza. Combinațiile sale cu acidul fosforic sunt foarte importante. V. AMP, AMP ciclic, ADP, ATP.

ADENOZINTRIFOSFATAZĂ Na^+-K^+ / adénosine triphosphatase Na^+-K^+ / Na^+-K^+ adenosine triphosphatase. Sin.: pompă de sodiu (v.).

ADERENȚĂ, s. f. / adhérence, s. f. / adherence. [*Lat. adhaerere = a fi atașat (ad = spre; haerere = a fi prins).*] Alipire a unor suprafețe fiziologic separate una de cealaltă. A. pot fi congenitale sau cicatriceale.

ADERENȚĂ IMUNĂ / adhérence immune / immunoadherence. Sin.: imunoaderență (v.).

ADEZINE, s. f. pl. / adhesines, s. f. pl. / adhesins. [*Lat. adhaesus = alipire, de la adhaerere = a fi atașat (ad = spre; haerere = a fi prins; -ină).*] Termen general pentru moleculele implicate în adeziunea celulară, dar și cu utilizare restrânsă în microbiologie, cu referire la componentele suprafeței bacteriilor. O serie de a. prezintă afinitate crescută pentru *fibronectine.

ADEZIUNE, s. f. / adhésion, s. f. / adhesion. [*Lat. adhaesio, -onis = alipire, de la adhaerere = a fi atașat (ad = spre; haerere = a fi prins).*] 1) Fenomen produs la contactul dintre două corpuri diferite; este consecința atracției intermoleculare. În cazul contactului unui corp solid cu unul lichid, dacă forța de a. este mai mare decât cea de coeziune, lichidul udă vasul. 2) *A. plachetară*, sin.: adezivitate plachetară (v.). 3) În psihiatrie: lipsa de mobilitate a proceselor psihice, cu fixarea la o idee sau un sentiment. Ex.: a. bolnavului de *epilepsie.

ADEZIUNE PLACHETARĂ / adhésion des plaquettes / platelet adhesion. Sin.: adezivitate plachetară (v.).

ADEZIVITATE PLACHETARĂ / adhésivité des plaquettes / platelet adhesion. [*Lat. adhaesus, = alipire, de la adhaerere = a fi atașat (ad = spre; haerere = a fi prins); fr. plaquette, din olandeză plaken = a cârpi, a petici.*] Proprietate a plachetelor de a adera *in vitro* la o suprafață de sticlă sau *in vivo* la fibrele de colagen. A. p. intervine în *hemostaza fiziologică. Sin.: adeziune plachetară. V. și agregare a plachetelor.

ADHESIO INTERTHALAMICA / adhesio interthalamica / adhesio interthalamica (NA). Comisură de substanță cenușie care unește cele două jumătăți ale talamusului deasupra ventriculului al III-lea cerebral. Sin.: comisură cenușie, comisură mijlocie.

ADIADOCOKINEZIE, s. f. / adiadocokinézie, s. f. / adiadocokinesia, adiadocokinesis. [*Gr. a - priv.; diadokhos = care succedă; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] Dispariția *diadocokineziei, manifestată prin inabilitatea de a face mișcări alternative rapide.

ADIASTOLIE, s. f. / adiastolie, s. f. / adiastole. [*Gr. a - priv.; diastole = dilatare, de la diastellein = a lărgi.*] Disfuncție caracterizată prin limitarea expansiunii diastolice atrioventriculare și prin creșterea presiunii telediastolice. Poate fi secundară pericarditei constrictive sau unor afecțiuni miocardice: fibroză, amiloidoză, hemocromatoză, endocardită fibroplastică, unele cardiomiopatii.

ADINAMIE, s. f. / adynamie, s. f. / adynamia. [*Gr. a - priv.; dynamis = forță.*] Scădere generalizată a activității motorii spontane, consecutivă unei senzații de slăbiciune musculară marcată. Caracterizează unele boli (ex.: febra tifoidă) sau stările febrile accentuate.

ADINAMIE EPISODICĂ EREDITARĂ / adynamie épisodique héréditaire / adynamia episodica hereditaria. Boală ereditară de tip autozomal dominant, cu debut în copilărie, care este înrudită cu paralizia periodică familială (v. boală Westphal). Se caracterizează prin hiperkaliemie ce evoluează paralel cu crizele paroxistice de paralizie de tip periferic, care apar la nivelul extremităților distale ale membrelor și se extind spre rădăcinile acestora, având maximum de intensitate în 30 de minute. Nu apar tulburări senzitive, dar se pot asocia tulburări ale ritmului cardiac și ale tensiunii arteriale, ca și fenomene miotonice. Sin.: sindrom Gamstorp.

ADIPOCEARĂ, s. f. / adipocire, s. f. / adipocere, grave-wax. [*Lat. adeps, -dipis = grăsime; cera = ceară.*] Substanță de culoare gri-albicioasă, moale și de consistența cerii care provine din saponificarea grăsimilor la cadavrele rămase mult timp în apă sau în pământ umed, în absența oxigenului. A. întârzie descompunerea cadavrului, fapt care permite observarea unor eventuale semne de violență.

ADIPOCIT, s. n. / adipocyte, s. m. / adipocyte. [*Lat. adeps, -dipis = grăsime; gr. kytos = celulă.*] Celulă care conține în citoplasmă incluziuni lipidice. *A. brun* intră în structura țesutului adipos brun (prezent la nou-născut și la unele mamifere), cu rol în disiparea energiei sub formă de căldură. V. termoreglare.

ADIPOGENEZĂ, s. f. / adipogenèse, s. f. / adipogenesis. [*Lat. adeps, -dipis = grăsime; gr. genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Sin.: lipogeneză (v.).

ADIPOLIZĂ, s. f. / adipolyse, s. f. / lipolysis. Descompunerea grăsimilor care antrenează o „topire" a țesutului adipos. Sin.: lipoliză.

ADIPOMASTIE, s. f. / adipomastie, s. f. / adipomastia. [*Lat. **adeps, -dipis** = grăsime; gr. **mastos** = sân, mamelă.*] Hipertrofie difuză, benignă a țesutului adipos mamar, care nu trebuie confundată cu *ginecomastia.

ADIPOSTAT, s. n. / adipostat, s. m. / lipostat. [*Lat. **adeps, -dipis** = grăsime; gr. **statikos** = care oprește, de la **istanai** = a plasa, a face să țină.*] Centru ipotetic din *hipotalamus al cărui rol ar consta în reglarea volumului masei adipoase. Intervenind în bilanțul energetic, dereglarea sa ar putea fi la originea anumitor obezități sau scăderi excesive în greutate.

ADIPOZĂ, s. f. / adipose, s. f. / adiposis. [*Lat. **adeps, -dipis** = grăsime; **-oză**.*] Exces de grăsime în țesutul celular subcutanat. Uneori termenul este utilizat ca sin. cu *adipozitate, alteori pentru desemnarea acumulării de grăsime într-un organ sau țesut. În acest caz, se deosebesc mai multe forme, printre care: 1) *a. cardiacă* - infiltrație sau degenerescență grasă a miocardului. 2) *adiposis dolorosa* (v.). 3) *a. hepatică* - degenerescență grasă a hepatocitelor. 4) *a. tuberosa simplex*, asemănătoare cu *adiposis dolorosa*.

ADIPOSIS DOLOROSA / adiposis dolorosa / adiposis dolorosa. Boală caracterizată prin depunere de grăsimi la nivelul nervilor (până la formarea de mici lipoame) care determină dureri și leziuni nervoase variate. Mai frecventă la femeie, a. d. poate determina uneori decesul prin complicații pulmonare. Sin.: boală Dercum, neurolipomatoză.

ADIPOZITATE, s. f. / adiposité, s. f. / adiposity. [*Lat. **adeps, -dipis** = grăsime.*] Termen considerat adesea sin. cu *adipoză, îndeosebi pentru a desemna modalitățile de dispunere a țesutului gras în organism. La normali, se disting: 1) *A. de tip android* - în jurul centurii scapulare. 2) *A. de tip ginoid* - în jurul bazinului. Alteori, termenul este asociat cu referiri la cauza obezității: 1) *a. cerebrală*, îndeosebi prin perturbări hipotalamice. 2) *a. hipofizară*, consecința insuficienței pituitare.

ADIPSIE, s. f. / adipsie, s. f. / adipsia. [*Gr. **a** - priv.; **dipsa** = sete.*] Absența senzației de sete, care la unii indivizi poate dura zile sau chiar săptămâni.

ADIPSINĂ, s. f. / adipsine, s. f. / adipsin. [*Lat. **adeps, -dipis** = grăsime; **-ină**.*] Serinproteinază produsă și secretată de adipocitele mature. Poate fi prezentă și în alte tipuri celulare implicate în metabolismul lipidelor. A. exercită o acțiune reglatoare asupra *lipoproteinelor extracelulare, ca și asupra oxidării lipidice implicate în *termogeneză. La bolnavii cu diabet zaharat rău echilibrat se constată o creștere a concentrației de a., iar insulina apare ca factor reglator. La o serie de animale cu obezitate genetică (ex.: șoareci ob/ob) s-a constatat dispariția aproape totală a a. din țesuturi.

ADITIV ALIMENTAR / additif alimentaire / food additive. [*Lat. **additum**, participiul trecut de la **addere** = a adăuga; **alimentarius** = alimentar, de la **alimentum** = aliment și **alere** = a hrăni.*] Substanță adăugată intenționat într-un aliment, în general în cantități mici, pentru facilitarea conservării, pentru stabilizarea sau ameliorarea calităților specifice alimentului (savoarea și aspectul acestuia), ca și pentru favorizarea unei preparări care să nu îi denatureze calitățile. Utilizarea aditivilor, îndeosebi a conservanților, este reglată prin dispoziții legale, care stabilesc calitățile necesare și procentajele maxime ce pot fi utilizate. Deși dispozițiile legale sunt formulate pe baza unor recomandări ale organismelor internaționale, ele nu sunt întotdeauna identice de la o țară la alta și au tendința să devină tot mai restrictive, pe măsură ce se descoperă noi efecte indezirabile ale diferitelor substanțe utilizate ca a.

ADJUVANT, adj., s. n. / adjuvant, -e, adj., s. m. / adjuvant. [*Lat. **adiuvans**, participiul prezent al verbului **adiuvare** = a ajuta.*] 1) Preparat care, administrat concomitent cu un antigen, amplifică răspunsul imunologic al acestuia. A. sunt, cel mai frecvent, substanțe minerale uleioase sau derivate din anumite microorganisme. Cel mai răspândit este *a. complet Freund*, capabil să stimuleze atât răspunsul mediat celular, la animale de experiență, cât și formarea anumitor clase de imunoglobuline. Este o emulsie uleioasă în mediu hidric (monooleat de manitol amestecat cu ulei de parafină), conținând micobacterii (ex.: bacili Koch) omorâte și deshidratate, suspendate în fază uleioasă. *A. incomplet* este identic cu forma completă, dar nu conține micobacterii. 2) Care are proprietăți de a. 3) Referitor la un tratament de însoțire, al cărui scop este de a completa tratamentul specific, de obicei prin efecte paleative. 4) Despre o substanță care permite absorbția mai ușoară a unui medicament sau facilitează acțiunea sa.

ADJUVANT FREUND / adjuvant de Freund / Freund's adjuvant. [***Jules Freund**, bacteriolog american de origine maghiară, 1890-1960.*] V. adjuvant.

ADN / ADN / DNA. [*Abrev. de la acid dezoxiribo-nucleic, utilizată în limbajul curent în locul denumirii extinse.*] ADN este suportul material al informației genetice a organismelor vii. Unitățile constitutive ale ADN, care este un polinucleotid, se numesc dezoxiribonucleotide, adică *nucleotide a căror pentoză este *dezoxiriboza. *Localizare*: la *eucariote, cea mai mare parte a ADN este localizată în nucleul celulelor sub formă de filamente lungi care adoptă o structură particulară în momentul diviziunii celulare: *cromozomii, al căror număr este variabil în funcție de specia considerată. Fiecare cromozom conține o singură moleculă de ADN, frecvent cu o lungime de câțiva centimetri și lățime de două milionimi de milimetru. Între diviziuni, moleculele de ADN sunt cuprinse în *cromatină, a cărei structură compactă se obține prin asocierea *nucleozomilor. Organismele *procariote nu posedă nucleu individualizat, iar unica moleculă de ADN formează un filament circular de câțiva milimetri lungime, repliat de numeroase ori în centrul celulei. În cromozomul procariotelor ADN este condensat într-un singur cromozom, prin formarea de complexe cu proteine bazice și cu molecule de ARN. Totodată, *mitocondriile celulelor eucariote și *cloroplastele celulelor vegetale conțin informație genetică sub formă de ADN circular, asemănător cu cel al procariotelor. *Structură*: *bazele purinice și pirimidinice, componente ale nucleotidelor se asociază două câte două prin *legături de hidrogen. ADN se prezintă cel mai frecvent sub forma a două lanțuri polinucleotidice împerecheate (structură bicatenară) prin asocierea adenină-timină (pereche A-T) și guanină-citozină (pereche G-C), proprietate denumită complementaritate. Cele două lanțuri complementare se înfășoară în jurul unui ax virtual, ansamblul având conformația unei duble elice descrisă de Watson, Crick și Wilkins. Structura în dublă elice a ADN a permis înțelegerea modului în care informația genetică poate fi transmisă cu exactitate, din generație în generație. Ordinea în care se succedă nucleotidele în lungul unui lanț polinucleotidic, adică secvența, determină conținutul informațional. În anumite regiuni ale ADN care corespund *genelor, înlănțuirea nucleotidelor conține un mesaj codificat, a cărui decriptare conduce la sinteza proteinelor. Lectura mesajului se produce prin *transcripție, în cursul căreia un lanț de ADN este copiat în ARN mesager, care în celulele eucariote transportă mesajul genetic din nucleu în citoplasmă, de unde la nivelul *ribozomilor el este tradus în *proteine.

ADN CIRCULAR / ADN circulaire / circular DNA. ADN care formează o moleculă circulară. În cazul ADN-ului circular dublu catenar se disting molecule deschise, numite și relaxate sau derulate (o catenă este secționată) și molecule închise (fără extremități libere) care sunt frecvent structurate în superhelix.

ADN COMPLEMENTAR / ADN complémentaire / complementary DNA. Moleculă de ADN copie a unei molecule de *ARN mesager și, deci, lipsită de *introni, care sunt prezenți în *ADN

genomic. Este utilizat pentru a determina secvenţa de aminoacizi a unei proteine, prin secvenţarea ADN, sau pentru fabricarea unei proteine în cantităţi mari, după o *clonare prealabilă. Abrev.: ADNc.

ADN GENOMIC / ADN génomique / genomic DNA. ADN constituent al *genomului unei celule sau al unui organism. Termen utilizat în opoziţie cu *ADN complementar.

ADN HIBRID / ADN hybride / hybrid DNA. Moleculă de *ADN recombinat compusă din două catene de origine diferită. Sin.: ADN himeră.

ADN HIMERĂ / ADN chimère / chimeric DNA. Sin.: ADN hibrid (v.).

ADN METILARE / adn méthylation / DNA methylation. Proces prin intermediul căruia grupările metil (CH_3) sunt adăugate la anumite nucleotide ale ADN genomic. Acest proces afectează expresia genelor (ADN metilat fiind dificil de transcris). Deoarece grupările metil în genom se caracterizează printr-o distribuţie specifică fiecărui tip celular, acestea au un rol important în programarea expresiei genelor proprii fiecărei celule. S-a demonstrat că metilarea unor regiuni sau situsuri reglatoare ale unei gene produce blocarea acesteia, deoarece prezenţa unei grupări metil la nivelul unui situs precis împiedică interacţiunea între genă şi *factorii de transcripţie. V. şi ADN metiltransferază.

ADN METILTRANSFERAZĂ / ADN methyltransférase / DNA methyltransferase. Enzimă care catalizează transferul grupărilor metil (CH_3) la nivelul unor situsuri specifice ale ADN, atât la celulele embrionare, cât şi la diferite tipuri celulare, după diferenţierea celulelor. Celulele canceroase produc cantităţi mari de ADN m., care blochează genele cu rol în frânarea proliferării celulare. Pe de altă parte, excesul de ADN m. ar putea bloca gene vitale pentru celule. Ca urmare, aceleaşi celule canceroase exprimă demetilaza, o enzimă care detaşează grupările metil de la nivelul ADN. Foarte probabil, blocarea demetilazei prin inhibitori specifici ar putea inhiba creşterea tumorală. V. şi ADN metilare.

ADN NEREPETITIV / ADN non répétitif / non repetitive DNA. Secvenţă de ADN prezentă în genom într-un număr redus de copii.

ADN POLIMERAZĂ / ADN polymérase / DNA polymerase. Enzimă care catalizează formarea ADN pornind de la monodezoxiribonucleotide. Sinteza se efectuează în prezenţa ADN preexistent, fiecare lanţ al acestuia servind ca matrice pentru sinteza *ADN complementar. Există trei ADN polimeraze (I, II, III), cea mai cunoscută fiind ADN p. III, implicată în replicarea ADN la eucariote.

ADN RECOMBINANT / ADN recombinant, ADN recombiné / recombinant DNA. Orice moleculă de ADN formată prin reunirea unor segmente de ADN provenind din diferite surse. Moleculele de ADN r. sunt utilizate în mod curent pentru *clonarea genelor, modificarea genetică a organismelor şi în biologia moleculară în general.

ADN SATELIT / ADN satellite / satellite DNA. Regiuni ale ADN înalt repetitive într-un cromozom eucariot, identificabile prin compoziţia lor nucleotidică neobişnuită. ADN s. nu este transcris şi nu are funcţie cunoscută.

ADN SUPERHELICOIDAL / ADN superenroulé / supercoiled DNA. ADN având o configuraţie de superhelix.

ADOLESCENŢĂ, s. f. / adolescence, s. f. / adolescence, puberty. [*Lat.* ***adolescere*** *= a creşte, a se dezvolta.*] Perioadă a vieţii situată între copilărie, pe care o continuă, şi vârsta adultă. Marcată de transformări corporale şi psihologice, a. începe la vârsta de 11-12 ani şi se încheie la 18-20 ani. Vârsta de apariţie şi durata a. variază în funcţie de sex, mediu socio-economic, rasă şi condiţii geografice. Unii autori consideră că a. se încheie la vârsta de 25 de ani. Cele mai importante transformări în a. sunt de ordin psihologic, din punct de vedere medical prezentând interes, de asemenea, o serie de particularităţi fiziologice şi ale patologiei acestei perioade.

ADRENAL, adj. / adrénal, -ale, -aux, adj. / adrenal. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi.*] Care se referă la glandele suprarenale.

ADRENALINĂ, s. f. / adrénaline, s. f. / adrenaline. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; **-ină**.*] Hormon neurotransmiţător (*catecolamină) secretat îndeosebi de celulele nervoase (derivate din sistemul nervos simpatic) din medulosuprarenale şi secundar prin stimularea neuronilor denumiţi *adrenergici, din sistemul nervos simpatic. La nivelul sinapselor, a. se comportă ca un neurotransmiţător, iar a. eliberată de medulo-suprarenale se comportă ca un hormon. Ea are acţiune simpaticomimetică la concentraţii normale, efectul dominant realizându-se prin legarea la *receptorii β-adrenergici, iar în doze mari fiind implicaţi şi *receptorii α-adrenergici. A. accelerează ritmul cardiac, creşte forţa şi amplitudinea contracţiilor inimii, antrenează contracţia fibrelor musculare ale vaselor ce irigă muşchii netezi şi pielea, dar provoacă relaxarea fibrelor de la nivelul arterelor coronare, plămânilor şi muşchilor scheletici. Ca urmare, a. provoacă creşterea presiunii arteriale. În plus, ea creşte glicemia favorizând eliberarea de glucoză hepatică, necesară lucrului muscular. A. este un hormon de *stres, cu rol în *sindromul general de adaptare. DCI: epinefrină. V. şi tab. const. endocrinol.

α-ADRENERGIC. Var. pentru alfa-adrenergic (v.).

β-ADRENERGIC. Var. pentru beta-adrenergic (v.).

ADRENERGIC, adj., s. n. / adrénergique, adj., s. m. / adrenergic. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***ergein*** *= a lucra.*] 1) Substanţă care acţionează ca *adrenalina şi levarterenolul, prin cuplare cu receptorii α şi/sau β ai sistemului simpatic. În prezent, există tendinţa de a enumera printre substanţele β-adrenergice, molecule care acţionează selectiv pe β_1-receptori (bronşici, vasculari, din miometru) şi receptorii β_2 cardiaci. 2) Cu referire la eliberarea de *adrenalină sau care acţionează prin intermediul adrenalinei. 3) Caracteristica unei *sinapse sau a unei căi nervoase în care mediatorul chimic este *adrenalina.

ADRENERGIE, s. f. / adrénergie, s. f. / adrenergy. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***ergein*** *= a lucra.*] Eliberarea de hormoni adrenalinici pornind de la două sisteme diferenţiate: medulosuprarenala şi fibrele postganglionare ale sistemului ortosimpatic. Uneori, termenul este utilizat ca sin. cu *simpaticotonie.

ADRENOCORTICAL, adj. / adrénocortical, -ale, -aux, adj. / adrenocortical. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi;* ***cortex, -icis*** *= scoarţă.*] Care se referă la *corticosuprarenală.

ADRENOCORTICOIZI, s. m. pl. / adrénocorticoïdes, s. m. pl. / adrenocorticoids. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi;* ***cortex, -icis*** *= scoarţă;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: corticosteroizi (v.).

ADRENOCORTICOSTEROIZI, s. m. pl. / adreno-corticostéroïdes, s. m. pl. / adrenocorticosteroids. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi;* ***cortex, -icis*** *= scoarţă; gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: corticosteroizi (v.).

ADRENOCORTICOTROFINĂ, s. f. / adrénocorticotrophine, s. f. / adrenocorticotropin. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi;* ***cortex, -icis*** *= scoarţă; gr.* ***trophe*** *= hrană, nutriţie;* ***-ină**.*] Sin.: corticotrofină (v.).

ADRENOLEUCODISTROFIE, s. f. / adréno-leuco-dystrophie, s. f. / adrenoleukodystrophy. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***leukos*** *= alb;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***tro-***

phe = hrană, nutriție.] Tip de *leucodistrofie în care se asociază insuficiența suprarenală cu *demielinizări la nivelul creierului. Boala este ereditară, cu transmitere *recesivă prin cromozomul X. Clinic, se asociază semne cerebrale variate, asimetrice, cu evoluție intermitentă (astenie, tulburări de comportament, afazie, paralizii, demență) și insuficiență suprarenală variabilă.

ADRENOLITIC, adj. / adrénolytique, adj. / adrenolytic, adrenergic blocking agent. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Care se opune acțiunii *adrenalinei. V. și alfablocant, beta-blocant.

ADRENOPRIV, adj. / adrénoprive, adj. / adrenoprival. [*lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi;* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care este legat de o *insuficiență suprarenală.

ADRESINE, s. f. pl. / adressines, s. f. pl. / adressins. Receptori ai *endoteliului vascular care conferă specificitate tisulară diferitelor căi de migrare ale leucocitelor.

ADSORBANT, adj., s. n. / adsorbant, adj., s. m. / adsorbent. [*Lat.* ***ad*** *= spre;* ***sorbere*** *= a suge, a bea.*] 1) Despre o substanță la nivelul suprafeței căreia se produce cu ușurință fenomenul de *adsorbție. 2) Substanța respectivă. Ex.: cărbunele activat și oxidul de magneziu. V. și adsorbat.

ADSORBAT, s. m. / adsorbate, s. m. / adsorbate. [*Lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***sorbere*** *= a suge, a bea.*] Substanță care se adsoarbe, care suferă fenomenul de *adsorbție pe suprafața unui corp. V. și adsorbant.

ADSORBȚIE, s. f. / adsorption, s. f. / adsorption. [*Lat.* ***ad*** *= spre;* ***sorbere*** *= a bea, a aspira.*] 1) Fixare, de regulă reversibilă, a unei substanțe (molecule, ioni, particule) la suprafața unui solid (*adsorbant), de natură fizică (prin forțe van der Waals) sau chimică (prin legătură chimică). 2) Variație a concentrației unui compus din stratul superficial al unei soluții în raport cu concentrația sa în straturile profunde.

ADUCINĂ, s. f. / adducine, s. f. / adducin. Proteină asociată *scheletului membranei eritrocitare, alcătuită din două subunități, cu M_r de 102 kDa și β de 97 kDa. A. face parte din banda 4.1 eritrocitară și promovează, în prezența calciului, formarea complexelor *spectrină-*actină. O mutație a subunității din molecula de a. ar avea rol patogenic în hipertensiunea arterială.

ADVENTICE, s. f. / adventice, s. f. / adventitia. NA: tunica adventitia. [*Lat.* ***adventicius*** *= care se adaugă deasupra.*] 1) Tunica externă a peretelui unei vene sau artere. Constă din țesut conjunctiv și o rețea foarte fină de vase care nutresc peretele. 2) Pătură externă de țesut conjunctiv a unui organ acoperit sau nu de o membrană seroasă.

AER, s. n. / air, s. m. / air. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer.*] Mixtura gazoasă a *atmosferei.

AER COMPLEMENTAR / air complementaire / reserve air. Sin.: volum inspirator de rezervă (v.).

AER CURENT / air courant / tidal air. Sin.: volum curent (v.).

AER DE REZERVĂ / air de réserve / reserve air. Sin.: volum expirator de rezervă (v.).

AER REZIDUAL / air residuel / residual air. Sin.: volum rezidual (v.).

AEROB, adj. / aérobe, adj. / aerobic. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***bios*** *= viață.*] 1) Despre un proces care se desfășoară în prezența oxigenului, depinzând de acesta. 2) Referitor la microorganisme care se dezvoltă doar în prezența oxigenului.

AEROCOLIE, s. f. / aérocolie, s. f. / aerocolia, aerocoly. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***kolon*** *= intestin gros.*] Distensie a colonului prin acumulare de aer sau de gaz.

AEROFAGIE, s. f. / aérophagie, s. f. / aerophagia. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***phagein*** *= a mânca.*] Deglutiția, de obicei inconștientă, a unei cantități excesive de aer, cu distensie abdominală consecutivă. A. se asociază uneori cu anxietate și este interpretată frecvent de subiectul în cauză ca având o semnificație patologică.

AEROFOBIE, s. f. / aérophobie, s. f. / aerophobia. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Teamă morbidă de curenții de aer.

AEROGASTRIE, s. f. / aérogastrie, s. f. / aerogastria. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Prezență de aer (gaze) în stomac, ce provoacă uneori distensia organului.

AEROMONAS / aeromonas / aeromonas. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***monas*** *= unitate.*] Gen bacterian de bacili gramnegativ, mobili, cu flagel polar. Speciile *A. hydrophila* și *A. sobria* sunt patogene oportuniste la om, agenți în unele gastroenterite și suprainfecții.

AEROSOL, s. m. / aérosol, s. m. / aerosol. Dispersie de particule solide sau lichide într-un mediu gazos. Se disting *a. naturali* și *a. artificiali* obținuți prin diferite metode. A. naturali există în atmosferă, iar abundența lor în marile zone urbane poluate poate provoca variații ale echilibrului radiațiilor în sistemul pământ-atmosferă. Aceste variații contribuie la *efectul de seră. Metoda curentă pentru obținerea a. constă în introducerea unei pulberi sau a unui lichid într-un curent puternic de aer. Pentru dispersii relativ grosiere se pot utiliza atomizoare, în care a. se obțin cu ajutorul unui gaz propulsiv comprimat. V. aerosolterapie.

AEROSOLTERAPIE, s. f. / aérosolthérapie, s. f. / aerosol therapy. Procedeu terapeutic în care se utilizează *aerosoli din substanțe medicamentoase, ca agenții mucolitici și corticosteroizii, pentru tratamentul unor afecțiuni pulmonare (astm, bronșite, emfizem).

AEROTONOMETRU, s. n. / aérotonomètre, s. m. / aerotonometer. [*Lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***tonos*** *= tensiune;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat destinat măsurării presiunii gazelor din sânge sau din alte lichide ale organismului.

AFAGIE, s. f. / aphagie, s. f. / aphagia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***phagein*** *= a mânca.*] Refuzul sau diminuarea abilității de a înghiți.

AFAKIE, s. f. / aphakie, aphaquie, s. f. / aphakia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***phakos*** *= linte, lentilă.*] Termen care denumește lipsa *cristalinului. A. poate fi post-operatorie (operație pentru *cataractă), posttraumatică sau congenitală. Lipsa cristalinului, deci a principalului factor al *acomodării, determină pierderea acesteia și secundar *hipermetropie. Se corectează prin *implant (soluție ideală).

AFAZIE, s. f. / aphasie, s. f. / aphasia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***phasis*** *= cuvânt, vorbire.*] Inițial (Trousseau, 1864), termenul a. desemna imposibilitatea de a traduce gândirea prin cuvinte, în ciuda integrității aparatului fonator (*laringe, *corzi vocale). Ulterior, sensul termenului a fost extins considerabil, pentru ansamblul tulburărilor capacității de comunicare prin intermediul vorbirii, scrisului sau semnelor, ca urmare a afectării unor funcții ale creierului. Într-o formulare generală, a. reprezintă pierderea memoriei semnelor și mijloacelor prin care omul schimbă (transmite sau primește) idei cu semenii săi. Printre diferitele tipuri de a., se disting două forme majore: **a. senzorială* și **a. motorie*. A. este considerată *completă* atunci când sunt afectate atât aria senzitivă, cât și cea motorie ale creierului.

AFAZIE AMNEZICĂ / aphasie amnésique / amnesic aphasia. Formă ușoară a *a. Wernicke, limitată la uitarea, mai mult sau mai puțin accentuată, a substantivelor.

AFAZIE BROCA / aphasie de Broca / Broca's aphasia. [*Paul Broca, antropolog și chirurg francez, profesor la Paris, 1824-1880.*] A. caracterizată îndeosebi prin pierderea expresiei motrice a limbajului (*anartrie, *agrafie), cu afectarea moderată a înțelegerii cuvintelor și a lecturii. Se asociază frecvent cu tulburări ale capacității intelectuale și cu *hemiplegie. A. B. este determinată de leziuni în teritoriul arterei sylviene.

AFAZIE DE CONDUCȚIE / aphasie de conductibilité / conduction aphasia. Sin.: afazie Wernicke (v.).

AFAZIE FLUENTĂ / aphasie fluente / fluent aphasia. A. în care cuvintele sunt rostite fluent, dar utilizate incorect.

AFAZIE MOTORIE / aphasie motrice / motor aphasia. A. în care pacientul, deși gândește normal, este incapabil să își exprime ideile prin cuvinte (*afemie sau a. m. locală), cântec (amuzie), scris (*agrafie sau a. m. grafică) sau gesturi (*anomie motorie). A. m. există rar în stare pură, fiind asociată frecvent cu tulburări ale înțelegerii cuvintelor și constituind în acest caz *a. Broca (fiind consecința afectării ariei Broca).

AFAZIE NOMINALĂ / aphasie nominale / nominal aphasia. A. caracterizată printr-un defect de înțelegere și utilizare a cuvintelor. Cuvintele sunt substituite unul cu altul, la întâmplare, iar pacientul este incapabil să denumească corect obiectele.

AFAZIE OPTICĂ / aphasie optique / optic aphasia. Incapacitatea de a denumi un obiect perceput vizual, cu toate că obiectul este recunoscut. Obiectul este denumit doar dacă este perceput prin palpare, gust sau miros. A. o. se însoțește frecvent de *cecitate psihică.

AFAZIE SEMANTICĂ / aphasie sémantique / semantic aphasia. A. în care este alterată înțelegerea sensului cuvintelor, manifestată prin imposibilitatea de a le adapta la sensul general al frazei.

AFAZIE SENZORIALĂ / aphasie sensorielle / sensory aphasia. Incapacitatea înțelegerii sunetelor emise (vorbire - a. auditivă, surditate verbală; sunete muzicale - surditate muzicală sau amnezie receptivă) prin afectarea centrului auditiv, sau a cuvintelor scrise (a. vizuală sau cecitate verbală) prin afectarea centrului vizual al vorbirii. De asemenea, a. s. se poate manifesta prin incapacitatea recunoașterii gesturilor (amimie receptivă). A. s. este rareori pură și se complică frecvent cu tulburări ale limbajului vorbit, în cadrul *a. Wernicke.

AFAZIE SINTACTICĂ / aphasie syntactique / syntactic aphasia. Diminuarea capacității de utilizare corecte a regulilor gramaticale.

AFAZIE TOTALĂ / aphasie totale / total aphasia. Asocierea *a. Wernicke cu *a. Broca.

AFAZIE TRAUMATICĂ / aphasie traumatique / traumatic aphasia. A. cauzată de traumatisme la nivelul extremității cefalice.

AFAZIE VERBALĂ / aphasie verbale / verbal aphasia. Varietate de a. caracterizată prin imposibilitatea formulării cuvintelor, verbal sau în scris.

AFAZIE VIZUALĂ / aphasie visuelle / visual aphasia. Formă de *a. senzorială care constă în incapacitatea înțelegerii cuvintelor scrise.

AFAZIE WERNICKE / aphasie de Wernicke / Wernicke's aphasia. [*Carl Wernicke, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, apoi la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1848-1905.*] A. determinată de leziuni la nivelul regiunii temporo-parietale stângi. Se manifestă prin incapacitatea înțelegerii cuvintelor rostite și scrise (surditate și cecitate verbale). Căile vizuală și auditivă nu sunt afectate. Secundar, apar tulburări de vorbire: bolnavul se exprimă fluent, dar se constată *parafazie și *jargonoafazie. A. W. se poate asocia cu tulburări intelectuale majore și cu *hemianopsie. Sin.: afazie de conducție.

AFEBRIL, adj. / afébrile, adj. / afebrile, apyretic. [*Gr. a - priv.; lat.* ***febris*** *= febră.*] Despre un organism uman a cărui temperatură este în limite normale (de regulă - temperatură în jur de 37°C). Sin.: apiretic.

AFECT, s. n. / affect, s. m. / affect. [*Lat.* ***affectus*** *= stare de spirit, afecțiune, boală, de la* ***afficere*** *= a afecta, a slăbi.*] 1) Emoție intensă, cu evoluție impetuoasă și scurtă. 2) *A. astenic*, stare emoțională intensă, caracterizată prin anxietate, tristețe. 3) *A. patologic*, stare patologică cu coloratură afectivă intensă, însoțită de o tulburare a conștiinței. 4) *A. primar*, leziune produsă de un agent infecțios la poarta de intrare în organism (sifilis, tuberculoză, tularemie etc.).

AFECTIVITATE, s. f. / affectivité, s. f. / affective faculty. [*Lat.* ***affectus*** *= stare de spirit, afecțiune, boală, de la* ***afficere*** *= a afecta, a slăbi.*] 1) Ansamblu al stărilor afective: sentimente, emoții și pasiuni ale unei persoane. A. este alterată în *nevroze și *psihoze. 2) Comportare emotivă; sensibilitate.

AFECȚIUNE, s. f. / affection, s. f. / affection. [*Lat.* ***affectio, -onis*** *= stare afectivă, afectare, de la* ***afficere*** *= a afecta, a slăbi.*] 1) Termen general ce desemnează orice proces morbid, făcând abstracție de cauze. Semnificația sa este destul de vagă, deoarece acoperă conceptele de *anomalie, *disfuncție, *leziune, *boală, *sindrom. 2) Simpatie, prietenie, dragoste față de cineva.

AFEMIE, s. f. / aphémie, s. f. / aphemia. [*Gr. a - priv.;* ***pheme*** *= vorbire.*] 1) Formă de *afazie motorie în care se pierde abilitatea de exprimare a cuvintelor prin vorbire. 2) Sin.: anartrie (v.).

AFERENT, adj. / afférent, -e, adj. / afferent. [*Lat.* ***afferre*** *= a aduce, de la* ***ad*** *= spre,* ***ferre*** *= a conduce.*] Care merge de la periferie spre un centru sau către un anumit organ căruia îi este destinat. Ex.: nerv a., vas a. Ant.: eferent.

AFERENTAȚIE INVERSĂ / feed-back / feed-back. [*Lat.* ***afferre*** *= a aduce, de la* ***ad*** *= spre,* ***ferre*** *= a conduce;* ***inversus****, participiul verbului* ***invertere*** *= a inversa.*] Sin.: conexiune inversă (v.).

AFIBRINOGENEMIE, s. f. / afibrinogénémie, s. f. / afibrinogen(a)emia. [*Gr. a - priv.; lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***gennan*** *= a produce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Deficiența sau absența *fibrinogenului în sânge. *A. congenitală*, transmisă probabil printr-o genă autozomală recesivă, se caracterizează prin incoagulabilitate completă a sângelui.

AFINITATE, s. f. / affinité, s. f. / affinity. [*Lat.* ***affinitas, -atis*** *= înrudire, vecinătate, de la* ***finis*** *= limită.*] 1) Forță care unește atomii și moleculele. 2) Tendința substanțelor de a reacționa unele cu altele. *A. electivă*: forță ce este cauza reunirii unei substanțe cu alta, înaintea altei substanțe. 3) Proprietatea unui *receptor de a lega specific un anumit *ligand. A. poate varia în funcție de concentrația ligandului (scade cu creșterea concentrației acestuia) și de prezența unor factori fiziologici și patologici. 4) Forță de legătură între antigen și anticorp.

AFLATOXINĂ, s. f. / aflatoxine, s. f. / aflatoxin. [*Termen compus:* ***afla*** *- de la* ***Aspergillus flavus****; gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -ină.*] Micotoxină produsă de anumite sușe ale ciupercilor din genul *Aspergillus flavus* și *Aspergillus parasiticus*, care se dezvoltă pe arahide și contaminează uleiul extras din acestea. A. B_1 este cea mai toxică și provoacă experimental cancer hepatic și necroză periportală.

AFONIE, s. f. / aphonie, s. f. / aphonia. [*Gr. a - priv.;* ***phone*** *= voce.*] Pierdere a vocii, completă sau parțială. Etiologia poate fi diferită: leziune cu sediu laringian (laringită, tumoră benignă sau malignă a corzilor vocale), paralizie de nerv recurent (frecvent postoperator, de ex. după tiroidectomie) sau leziune cen-

trală (a nucleului ambiguu al nervului X cranian), când se produce *afazie. A. poate să apară și fără o leziune organică, de ex. în paranoia, isterie sau prin spasm muscular laringian (a. *spastică*).

AFRODIZIAC, adj., s. n. / aphrodisiaque, adj., s. m. / aphrodisiac. [*Gr.* ***aphrodisiakos****, de la* ***Afrodita*** *= zeița dragostei.*] (Substanță) care stimulează dorințele sexuale, impulsurile sexuale.

AFRODIZIE, s. f. / aphrodisie, s. f. / aphrodisia. [*Gr.* ***aphrodisia*** *= dorință sexuală, de la* ***Afrodita*** *= zeița dragostei.*] Exagerarea morbidă a dorințelor sexuale.

AFTA, s. f. / aphte, s. m. / aphtha (pl. aphthae). [*Lat.* ***aphtae, -arum*** *= afte, de la gr.* ***aphthai*** *= ulcer mic și* ***aphtein*** *sau* ***haptein*** *= a arde.*] Leziune elementară care caracterizează *stomatita aftoasă și, în general, *aftozele. Este localizată la nivelul mucoasei orofaringiene, mai rar pe mucoasa genitală. Se prezintă sub forma unei ulcerații de dimensiuni mici, de formă rotundă sau ovalară, de obicei cu un burelet inflamator eritematos, fiind foarte dureroasă. A. rezultă după spargerea unor vezicule pline cu lichid seros, izolate sau grupate.

AFTE BEDNAR / aphtes de Bednar / Bednar's aphthae. [***Alois Bednar****, pediatru austriac, Viena, 1816-1888.*] Ulcerații infectate, observate la nivelul palatului dur la copii. Apar din cauza sugerii diferitelor obiecte murdare.

AFTOZĂ, s. f. / aphtose, s. f. / aphthosis. [*Lat.* ***aphtae, -arum*** *= afte, de la gr.* ***aphthai*** *= ulcer mic și* ***aphtein*** *sau* ***haptein*** *= a arde;* ***-oză***.] Boală caracterizată prin prezența de *afte la nivelul mucoaselor bucale și genitale, cu evoluție în pusee recidivante. Se disting: 1) A. în cadrul *bolii Behçet. 2) *A. vulgară*, cu prognostic benign.

AGALACTIE, s. f. / agalactie, s. f. / agalactia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***gala, -aktos*** *= lapte.*] Absența secreției lactate după naștere. Termenul agalaxie este incorect.

AGAMAGLOBULINEMIE, s. f. / agammaglobulinémie, s. f. / agammaglobulin(a)emia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* γ *= a treia literă a alfabetului grec; lat.* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină****; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Absența *gamaglobulinelor din sânge. Acest termen desemnează un grup de boli determinate de afectarea *imunității umorale, al cărei suport îl reprezintă anumite gamaglobuline, imunoglobulinele. Se disting: 1) *A. congenitală de tip Bruton*, v. boală Bruton. 2) *A. idiopatice dobândite tardive*, care ar putea reprezenta forme congenitale cu expresie tardivă. 3) *A. secundare* din unele boli ale sângelui (leucemie limfoidă cronică, mielom). A. pot fi *disociate*, prin absența selectivă a uneia sau mai multor imunoglobuline. V. imunitate, carență imunitară, alimfocitoză, disglobulinemie.

AGAR-AGAR / agar-agar / agar-agar. [*Malaieziană* ***agar-agar****.*] Substanță mucilaginoasă extrasă din anumite alge din familia *Florideе*. Conține două componente principale: agaroza (polimer de galactoză) și agaropectina (polizaharid sulfatat). Se prezintă sub forma unor bandelete de culoare galben-pal care se umflă în apă, dând prin răcire un gel. Se utilizează îndeosebi în microbiologie, intrând în compoziția a numeroase medii solide sau semisolide, în alimentație sau ca laxativ moderat. Sin.: geloză.

AGASTRIE, s. f. / agastrie, s. f. / agastria. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Absența, congenitală sau după extirpare chirurgicală, a stomacului.

AGENEZIE, s. f. / agénésie, s. f. / agenesia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Defect de dezvoltare a unui țesut sau a unui organ prin afectarea embrionului din cauza unei anomalii a mesajului ereditar sau a unei *embriopatii. A. de corp calos, v. sindrom Aicardi. V. și disgenezie.

AGENITALISM, s. n. / agénitalisme, s. m. / agenitalism. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***genitalia*** *= organele genitale, de la* ***gignere*** *= a naște, a crea.*] Starea unui individ privat de secreția internă a glandelor sale sexuale. V. și eunuchism.

AGENT, s. m. / agent, s. m. / agent. [*Lat.* ***agens, -ntis*** *= activ, viu, de la* ***agere*** *= a acționa, a pune în mișcare.*] Forță sau substanță capabilă să producă o schimbare nefavorabilă sau favorabilă organismului. Ex.: 1) *A. infectant*, microorganism pătruns în corpul uman. 2) *A. mutagen*, factor fizic, chimic, biologic ce reacționează cu materialul genetic și poate induce o *mutație. 3) *A. vector*, purtător de germeni infecțioși.

AGENT CHELATOR / chélateur, s. f. / chelating agent. Sin.: chelator (v.).

AGENT DELTA / agent delta / delta agent. Virus ARN de masă moleculară mică, măsurând 35-37 nm și generator al unor forme severe de hepatită. La om, a. d. nu poate fi transmis decât asociat cu *virusul hepatitei B. Sin.: virus delta.

AGENT INTERCALANT / agent intercalant / intercalating agent. Moleculă capabilă să se insereze între platourile formate de bazele împerecheate ale unui *acid nucleic.

AGENT PATOGEN / facteur pathogène / pathogenic factor. Orice factor provocator de boală.

AGEUZIE, s. f. / agueusie, s. f. / ageusia, ageustia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***gueusis*** *= gust.*] Pierderea totală sau parțială (în acest caz se utilizează și termenul hipoageuzie) a simțului gustului sau absența senzațiilor gustative elementare: sărat, dulce, amar și acid.

AGIRIE, s. f. / agyrie, s. f. / agyria. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***gyrus****, gr.* ***gyros*** *= cerc.*] Absența congenitală a *circumvoluțiilor cerebrale.

AGITAȚIE, s. f. / agitation, s. f. / agitation, excitement. [*Lat.* ***agitatio, -onis*** *= agitație, de la* ***agitare*** *= a pune în mișcare, a agita și* ***agere*** *= a acționa, a pune în mișcare.*] Tulburare de comportament caracterizată prin excitație psihomotorie, cu exagerarea mișcărilor, gesturilor și *mimicii. A. poate fi *spontană*, în relație cu exaltarea afectivă și excitația mentală, sau *reacțională*, provocată de stimulări din mediul ambiant. Poate fi dezordonată, lipsită de intenție sau scop, sau agresivă.

AGLICON, s. m. / aglycone, s. m. / aglycone. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***glykys*** *= dulce.*] Sin.: genină (v.).

AGLOSIE, s. f. / aglossie, s. f. / aglossia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***glossa*** *= limbă.*] Absența congenitală a limbii.

AGLUTINARE, s. f. / agglutination, s. f. / agglutination. [*Lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni.*] Aglomerarea prin alipire a celulelor sau bacteriilor purtătoare ale unui antigen (*aglutinogen), aflate în suspensie, în prezența anticorpilor corespondenți (aglutinine). *A. hematiilor* sau *hemaglutinarea* se produce *in vivo* în erorile de transfuzie (grup sanguin incompatibil) sau în unele stări patologice. *A. microorganismelor* de către serul bolnavului constituie o metodă utilă de diagnostic bacteriologic.

AGLUTININĂ, s. f. / agglutinine, s. f. / agglutinin. [*Lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni;* ***-ină***.] Anticorp capabil să se lege la antigeni de suprafață ai celulelor, provocând astfel aglutinarea acestora. Cele mai cunoscute a. sunt bacterioaglutininele și hemoaglutininele (v. grup sanguin).

AGLUTININE RECI / agglutinines froides / cryo-agglutinins, cold agglutinins. Anticorpi antieritrocitari autoimuni care recunosc frecvent o serie de antigeni de grup sanguin. A. r. determină aglutinarea între 4 și 20°C și hemolizarea în cazul activării complementului.

AGLUTINOGEN, s. m. / agglutinogène, s. m. / agglutinogen. [*Lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Antigen prezent la nivelul unei suprafețe celulare, ce favorizează *aglutinarea în prezența anticorpului corespondent. Ex.: pe suprafața hematiilor se află hemaglutinogeni.

AGMINAT, adj. / **agminé, -e, adj.** / **agminated.** [*Lat.* ***agmen, -inis*** *= mulțime.*] Despre mai multe organe elementare ale aceleiași specii reunite unele cu altele.

AGNOZIE, s. f. / agnosie, s. f. / agnosia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***gnosis*** *= percepere, cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Pierderea capacității de recunoaștere și de expresie mentală a stimulilor senzoriali, deși etapa de percepție (segmentul periferic al analizatorilor) este normală. Rezultă imposibilitatea recunoașterii persoanelor, a obiectelor, imaginilor, sunetelor, a propriului corp (autotopagnozia), a capacității de înțelegere a succesiunii și duratei evenimentelor (a. de timp) etc. În funcție de natura acestor stimuli a. se clasifică în: auditivă, vizuală, olfactivă, gustativă, tactilă. Definiția a. reprezintă un subiect de controverse: pe de o parte, se susține că există totdeauna tulburări senzitive elementare, pe de altă parte, dimpotrivă, chiar existența a. ca entitate este pusă la îndoială. V. și alexie, anosognozie, asomatognozie, cecitate psihică, prosopagnozie.

AGNOZIE TACTILĂ / agnosie tactile / tactile agnosia. Sin.: astereognozie (v.).

AGONADAL, adj. / agonadal, -ale, -aux, adj. / agonadal. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***gone, gonos*** *= sămânță.*] Care este lipsit de *gonade.

AGONIE, s. f. / agonie, s. f. / agony. [*Gr.* ***agon*** *= luptă.*] 1) Durere severă sau suferință extremă. 2) Termen vechi, folosit pentru a desemna ultima fază de tranziție dintre viață și moarte, caracterizată prin stingerea treptată a funcțiilor vitale și pierderea progresivă a conștienței. V. și comă.

AGONIST, adj., s. m. / agoniste, adj., s. m. / agonist. [*Gr.* ***agonistes*** *= luptător.*] 1) Despre acțiunea unui mușchi în sensul dorit; acestei acțiuni i se poate opune acțiunea unui mușchi antagonist. 2) Substanță care concură la producerea unui anumit efect. 3) *Ligand natural al unui receptor sau substanță exogenă ce declanșează atât reacția primară, cât și pe cea secundară, de răspuns celular. V. și agonist potasic, agoniști adrenergici, agoniști dopaminergici, antagonist, ligand, receptor.

AGONIST POTASIC / agonist potassique / potassium channel opener. Substanță capabilă să deschidă canalele de potasiu dependente de ATP intracelular. Rezultă o diminuare a influxului de calciu în celulele musculare netede vasculare și cardiace, fenomen util în tratamentul ischemiei miocardice.

AGONIȘTI ADRENERGICI / agonistes adrénergiques / adrenoreceptor agonists. Substanțe endogene sau exogene care stimulează receptorii α și β ai *noradrenalinei.

AGONIȘTI DOPAMINERGICI / agonistes dopaminergiques / dopaminergic agonists. Substanțe endogene sau exogene care stimulează receptorii presinaptici sau postsinaptici ai *dopaminei. Se disting a. d. cu efect central, care pătrund în creier (ex.: *apomorfina, *bromocriptina), și a. d. cu efect periferic dominant la nivelul rinichilor, vaselor și tubului digestiv (ex.: *dopamina, dopexamina).

AGORAFOBIE, s. f. / agoraphobie, s. f. / agoraphobia. [*Gr.* ***agora*** *= piață;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă morbidă de spațiile goale, largi, cu tendința evitării acestora. A. se asociază relativ frecvent cu *atacul de panică.

AGRAFĂ, s. f. / agrafe, s. f. / clip. [*Fr.* ***agrafe,*** *din germ.* ***krap*** *= croșet.*] Piesă metalică mică, în formă de croșet, cu care se apropie și se mențin apropiate buzele (marginile) unei plăgi până la cicatrizare, sau se mențin în contact două fragmente osoase după osteotomie.

AGRAFIE, s. f. / agraphie, s. f. / agraphia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***graphein*** *= a scrie.*] Alterare a scrisului, cu menținerea normală a forței și a coordonării mișcărilor mâinii. A. se observă în anumite *afazii și în cadrul patologiei lobului parietal al creierului. În acest caz este considerată o formă de *apraxie. V. sindrom Gerstmann.

AGRAMATISM, s. n. / agrammatisme, s. m. / agrammatism. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***grammatica,*** *din gr.* ***grammatike*** *= arta de a scrie și de a citi literele;* ***-ism.***] 1) Viciu de pronunție a cuvintelor, cu eliminarea uneia sau mai multor foneme (sunete). 2) Defect de construcție gramaticală a frazei, care este redusă la un stil telegrafic prin suprimarea adjectivelor și prepozițiilor, ca și prin utilizarea verbelor la infinitiv. Poate reprezenta un simptom al *afaziei sau al disociației din *schizofrenie.

AGRANULOCIT, s. n. / agranulocyte, s. f. / agranulocyte. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***granulum,*** *dim. de la* ***granum*** *= grăunte; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Leucocit lipsit de granulații.

AGRANULOCITOZĂ, s. f. / agranulocytose, s. f. / agranulocytosis. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***granulum,*** *dim. de la* ***granum*** *= grăunte;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Asociere (sindrom) caracterizată prin scăderea marcată a numărului de *granulocite sanguine (sub 300 granulocite pe mm³), leziuni ale mucoaselor (gastrointestinale) și ale tegumentelor. A. expune la un risc infecțios grav și dacă se manifestă izolată este, foarte probabil, determinată de un mecanism imunoalergic. Sin.: boală Schultz. V. și sindrom Kostmann.

AGRANULOCITOZĂ INFANTILĂ CONGENITALĂ / agranulocytose infantile héréditaire de von Kostmann / infantile genetic agranulocytosis. Sin.: sindrom Kostmann (v.).

AGRAVARE, s. f. / aggravation, s. f. / worsening. [*Lat.* ***aggravatio, -onis*** *= înrăutățire, de la* ***aggravare*** *= a agrava, a înrăutăți.*] 1) În sens larg, evoluție nefavorabilă a unei boli. 2) În medicina legală sau în expertiză, afectare corporală survenită după *consolidare. A. este o probă de evolutivitate a sechelelor traumatice.

AGREGABILITATE, s. f. / agrégabilité, s. f. / aggregability. [*Lat.* ***aggregare*** *= a aduna la un loc.*] Proprietatea de a se agrega, de a se alipi, de a se aglomera în grămezi. Termenul se referă îndeosebi la eritrocite și, mai rar, la leucocite. V. și agregant, agregare, agregat.

AGREGANT, adj. / agrégant, -e, adj. / aggregating. [*Lat.* ***aggregare*** *= a aduna la un loc.*] Care provoacă *agregarea eritrocitelor sau a plachetelor în vasele sanguine.

AGREGARE, s. f. / agrégation, s. f. / aggregation, sludge. [*Lat.* ***aggregatio, -onis*** *= acțiunea de a aduna la un loc, de la* ***aggregare*** *= a aduna la un loc.*] Aglomerarea unor elemente într-un spațiu restrâns. În medicină, termenul se utilizează cu referire la procesul de aglomerare în grămezi a elementelor figurate din sânge. Termenul englezesc *sludge* este uneori preferat celui de a., având o circulație internațională.

AGREGARE A ERITROCITELOR / agrégation des hématies / sludge, sludging of red cells. Fenomenul de aglomerare a eritrocitelor în grămezi la nivelul vaselor. A. e. este favorizată de încetinirea circulației și provoacă obstrucția arteriolelor și capilarelor. Poate fi localizată, în zonele de ischemie, sau generalizată, în stările de șoc.

AGREGARE A PLACHETELOR / agrégation des plaquettes / platelet aggregation. Fenomenul de grupare a plachetelor, consecutiv căruia acestea se acolează unele cu altele în vase, fiind unite de filamente de *actină, *miozină și *fibrină. A. p. reprezintă ultima etapă a *hemostazei primare (faza plachetară a hemostazei) și este inițial reversibilă, devenind rapid ireversibilă. Este facilitată de *catecolamine, *ADP, factor plachetar IV, *tromboxan și de prezența calciului. V. adezivitate plachetară și trombus alb.

AGREGAT, s. n. / agrégat, s. m. / aggregate. [*Lat.* ***aggregare*** *= a aduna la un loc.*] Aglomerare, grămadă alcătuită din elemente figurate ale sângelui.

AGREGAT DE ERITROCITE / agrégat d'hématies / red cell aggregate. Aglomerare, grămadă de eritrocite dispuse de re-

gulă în rulou, care se formează uneori în arteriole și capilare în cazul încetinirii circulației sângelui. V. agregarea eritrocitelor.

AGREGAT DE PLACHETE / agrégat de plaquettes / platelet aggregate. Aglomerare, grămadă de trombocite. V. agregarea plachetelor.

AGRESIVITATE, s. f. / agressivité, s. f. / agressivity. [*Lat.* ***aggresus****, de la* ***aggredi*** *= a merge spre, a ataca (****ad*** *= la, spre;* ***gradi*** *= a merge, a păși).*] Tendință la atac, comportamente și cuvinte ostile față de orice persoană sau obiect care reprezintă un obstacol în obținerea unei satisfacții imediate. A. poate fi manifestă (amenințări și insulte, distrugere a unor obiecte, lovire etc.) sau ascunsă, mai mult sau mai puțin reprimată (exprimată prin privire, mimică, aluzii etc.). Poate fi dirijată împotriva altei persoane (*heteroagresivitate*) sau împotriva propriei persoane (*autoagresivitate*: automutilare, acte suicidale).

AGRESOLOGIE, s. f. / agressologie, s. f. / agressology. [*Lat.* ***aggresus****, de la* ***aggredi*** *= a merge spre, a ataca (****ad*** *= la, spre;* ***gradi*** *= a merge, a păși); gr.* ***logos*** *= știință.*] Ramură a fiziopatologiei care studiază mecanismele agresiunilor patogene și reacțiile organismului. Fondator: H. Laborit. V. și stres.

AHILODINIE, s. f. / achillodynie, s. f. / achillodynia. [*Gr.* ***Akhileus****, erou grec a cărui mamă l-a ținut de călcâi pentru a-l scufunda în Styx;* ***odyne*** *= durere.*] Durere vie la nivelul tendonului lui Ahile sau al bursei pretendinoase provocată de mișcări de flexie sau de extensie ale labei piciorului.

AKINEZIE, s. f. / akinésie, s. f. / akinesia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Tulburare caracterizată prin diminuarea sau dispariția mișcărilor spontane și automate și prin lentoarea mișcărilor voluntare, în absența lezării căii motorii principale. Această tulburare este una din caracteristicile fundamentale ale *sindromului parkinsonian și se exprimă la maximum în *mutismul akinetic. Var.: acinezie.

ALACRIMIE, s. f. / alacrymie, s. f. / eye dryness. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***lacrima*** *= lacrimă.*] Absența secreției lacrimale, congenitală sau dobândită. V. și sindrom Sjögren.

ALACTAZIE, s. f. / alactasie, s. f. / lactase deficiency. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***-ază****.*] Absența *lactazei din intestin. V. și lactoză.

ALALIE, s. f. / alalie, s. f. / alalia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***lalia*** *= vorbire, de la* ***lalein*** *= a vorbi.*] Incapacitate de a vorbi din cauza unui defect sau a unei paralizii a organelor vocale. Uneori termenul este considerat sin. cu *afemie.

ALANINĂ, s. f. / alanine, s. f. / alanine. Simbol Ala sau A. Aminoacid neesențial, constituent al proteinelor și glucoformator. Este format prin transaminarea între piruvat și glutamat.

ALANTOIDĂ, s. f. / allantoïde, s. f. / allantois. [*Gr.* ***allas, -antos*** *= cârnat;* ***eidos*** *= formă.*] *Diverticul al intestinului embrionar al cărui perete, conținând vase intestinale, contribuie la formarea *cordonului ombilical și a *placentei.

ALANTOINĂ, s. f. / allantoïne, s. f. / allantoin. Substanță rezultată prin acțiunea uricazei asupra *acidului uric. Deoarece uricaza nu există la om, reacția sa este utilizată pentru dozarea specifică a acidului uric sanguin și urinar.

ALĂPTARE, s. f. / allaitement, s. m. / lactation. [*Lat.* ***allactare*** *= a alăpta.*] Alimentația lactată a unui sugar, fie cu lapte uman, fie cu lapte de origine animală, natural (îndeosebi de vacă) sau preparat industrial (*a. artificială*).

ALBASTRU, adj. / bleu, -e, adj. / blue. 1) Una din culorile principale ale spectrului vizibil. 2) Mai multe substanțe chimice, cu aplicații în medicină, sunt denumite cu acest cuvânt. Ex.: a. de brom-fenol, a. Evans, a. de metilen, a. de Prusia, a. de toluidină, a. tripan.

ALBINISM, s. n. / albinisme, s. m. / albinism. [*Lat.* ***albus*** *= alb;* ***-ism****.*] Denumire generică a unui grup de boli determinate de alterări metabolice ereditare ale producției de *melanină. A. este clasificat în trei grupe principale: 1) *A. generalizat* sau *oculocutanat*, cu șase subtipuri, toate de tip autozomal recesiv, în care se constată, cel mai frecvent, un deficit de *tirozină. Este cazul îndeosebi al *sindroamelor Chediak-Higashi și Hermanski-Pudlak. 2) *A. parțial*, cu transmitere dominant autozomală și manifestat prin pete albe, depigmentate, la nivelul pielii, ca în *sindromul Waardenburg. 3) *A. ocular*, de tip recesiv, în relație cu cromozomii sexuali (*gonozomi). Sin.: acromie cutanată.

ALBINOS, adj., s. m. / albinos, adj., s. m. / albino. [*Lat.* ***albus*** *= alb.*] Individ afectat de *albinism.

ALBUGINEE, s. f. / albuginée, s. f. / albuginea. NA: tunica albuginea. [*Lat.* ***albugo, -inis*** *= albeață.*] Membrană fibroasă, dură, cu aspect albicios, care înconjoară unele organe: globul ocular (*a. oculară* sau sclerotica), penisul (învelișul extern al corpilor cavernoși). Frecvent, termenul este folosit pentru tunica *a. testiculară*.

ALBUGINITĂ, s. f. / albuginite, s. f. / albuginitis. [*Lat.* ***albugo, -inis*** *= albeață;* ***-ită****.*] Inflamația *albugineei.

ALBUGO, s. n. / albugo, s. m. / albugo. [*Lat.* ***albugo, -inis*** *= albeață.*] 1) Tulburare trofică a unghiilor, constând în formarea de pete mici albe, transversale, uneori striate. 2) Denumire a petelor albe de la nivelul *corneei, date de acumularea de granulații grăsoase în grosimea acesteia. V. și leucom.

ALBUMINĂ, s. f. / albumine, s. f. / albumin. [*Lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb;* ***-ină****.*] Grup de proteine conținute în serul sanguin, lapte, ouă, mușchi, ca și în unele vegetale. Sunt solubile în apă (spre deosebire de *globuline) și coagulabile la 70-90°C. Prin hidroliză dau aminoacizi și amoniac. V. și tab. const. biochim.

ALBUMINEMIE, s. f. / albuminémie, s. f. / albumin(a)emia. [*Lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb;* ***-ină****; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența și concentrația *serumalbuminei în plasma sanguină. A. joacă un rol esențial în menținerea *presiunii oncotice și în transportul în sânge a numeroase substanțe: acizi grași liberi, bilirubină, medicamente etc. V. tab. const. biochim.

ALBUMINORAHIE, s. f. / albuminorrachie, s. f. / cervicospinal fluid proteins. [*Lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb;* ***-ină****; gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală.*] Sin.: proteinorahie (v.).

ALBUMINURIE, s. f. / albuminurie, s. f. / albuminuria [*Lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb;* ***-ină****; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența serumalbuminei în urină. V. proteinurie.

ALBUMOZĂ, s. f. / albumose, s. f. / albumose. [*Lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb;* ***-oză****.*] Sin.: proteină Bence-Jones (v.).

ALBUMOZURIE, s. f. / albumosurie, s. f. / albumosuria. [*Lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb;* ***-oză****; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența în urină a albumozei, denumită și *proteina Bence-Jones. A. se observă în *mielomul multiplu și, uneori, în *leucemie, *osteomalacie și în *metastazele osoase.

ALCALEMIE, s. f. / alcalémie s. f. / alkal(a)emia. [*Ar.* ***al kali*** *sau* ***al-qaliy*** *= sodă; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea pH-ului sau scăderea concentrației ionilor de hidrogen din sânge. Deși acest termen rezolvă ambiguitatea termenului de *alcaloză, este puțin utilizat.

ALCALI, s. n., pl. / alcali, s. m., pl. / alkali. [*ar.* ***al kali*** *sau* ***alqaliy*** *= sodă.*] Substanțe bazice care au reacție alcalină și prezintă proprietăți specifice, provocând îndeosebi *saponificarea grăsimilor. Pot provoca iritații ale tegumentelor.

ALCALIN, adj. / alcaline, adj. / alkaline. [*Ar.* ***al kali*** *sau* ***al-qaliy*** *= sodă.*] 1) Care are reacție alcalină (bazică), cu pH-ul peste 7. 2) Care prezintă tendința de a accepta protoni.

ALCALINITATE, s. f. / alcalinité, s. f. / alkalinity. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă.*] Cantitatea de bază existentă într-o soluție. A. se exprimă în mai multe moduri: prin concentrația totală a bazei, prin concentrația ionilor OH⁻ sau prin cantitatea de bază titrabilă cu un acid, până la neutralizare (*a. totală* sau *potențială*).

ALCALINIZANT, adj. / alcalinisant, -e, adj. / alkalizer. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă.*] Despre un medicament care produce alcalinizarea urinei, în general pentru favorizarea dizolvării unor calculi renali (din acid uric sau cistină).

ALCALINIZARE, s. f. / alcalinisation, s. f. / alkalization, alcalinization. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă.*] Procesul de producere a unui mediu *alcalin.

ALCALINOTERAPIE, s. f. / alcalinothérapie, s. f. / alkalitherapy. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă; gr. therapeia = tratament, de la therapeuien = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a sărurilor alcaline și îndeosebi a *bicarbonatului de sodiu.

ALCALOID, s. m. / alcaloïde, s. m. / alkaloid. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă; gr. eidos = formă.*] Substanță organică heterociclică de origine vegetală sau de sinteză, ce conține azot, alături de C și H sau de C, H, O, S. A. sunt puțin solubili în apă, foarte solubili în alcool și dau colorații specifice cu unii reactivi. Exercită totdeauna o activitate farmacologică puternică, uneori la doze foarte mici, și sunt utilizați frecvent în terapeutică. Administrarea și circuitul a. sunt strict reglementate. Ex.: *morfina, *cocaina, *cafeina, *stricnina etc.

ALCALOZĂ, s. f. / alcalose, s. f. / alcalosis, alkalosis. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă; -oză.*] Stare patologică care rezultă prin acumularea plasmatică de substanțe cu caracter bazic sau prin pierderea de acizi și care se caracterizează prin scăderea concentrației ionilor de hidrogen (creșterea pH-ului peste 7,4). Există diferite tipuri de a., în funcție de etiologie și de intervenția mecanismelor compensatorii: *a. compensată*, când pH-ul sanguin este readus la valori fiziologice; *a. de altitudine* apare la altitudini mari, fiind plasmatică și tisulară; *a. hipokaliemică* este asociată cu hipopotasiemie și poate apărea în *sindromul Bartter (pH-ul extracelular este crescut, în timp ce pH-ul intracelular poate fi scăzut sau normal); *a. metabolică*, acumulare plasmatică de alcali de origine alimentară, metabolică, asociată cu fiziopatologia unor boli etc.; *a. respiratorie* sau *gazoasă*, prin scăderea presiunii CO_2 în aerul expirat în hiperventilație sau respirație artificială prelungită.

ALCALOZĂ METABOLICĂ / alcalose métabolique / metabolic alcalosis. V. alcaloză.

ALCALOZĂ RESPIRATORIE / alcalose respiratoire / respiratory alcalosis. V. alcaloză.

ALCAPTONĂ, s. f. / alcaptone, s. f. / alkaptone. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă; gr. kaptein = a suge cu lăcomie.*] Produs de degradare incompletă a aminoacizilor aromatici *fenilalanină și *tirozină. Sin.: acid homogentizic.

ALCAPTONURIE, s. f. / alcaptonurie, s. f. / alkaptonuria. [*Ar. al kali sau al-qaliy = sodă; gr. kaptein = a suge cu lăcomie; ouron = urină.*] 1) Prezența în urină a *alcaptonei, catabolit al *tirozinei. 2) Boală ereditară determinată de un deficit enzimatic în alcapton-oxidază hepatică și renală, care determină acumularea alcaptonei în sânge și, consecutiv, eliminarea sa urinară. A. se manifestă (uneori, deoarece anomalia enzimatică poate fi observată și la subiecți sănătoși) prin colorație brună a urinei, *ocronoză și dureri articulare variabile.

ALCHIL, s. m. / alkyl, s. m. / alkyl. Radical reprezentat de un alcool care a pierdut un hidroxil sau de o hidrocarbură care a pierdut un atom de hidrogen. Var.: alkil.

ALCHILANT, adj., s. n. / alkylant, adj., s. m. / alkylant. 1) Despre un compus chimic care posedă una sau mai multe grupări *alkil, care au proprietatea de a reacționa cu anumite grupări proteice, înlocuind un atom de hidrogen cu gruparea alkil. 2) Medicamente cu această proprietate. Unele a. sunt folosite în chimioterapie ca antimitotice (ex.: ciclofosfamida); acțiunea lor se manifestă prin blocarea diviziunii celulare.

ALCOOL, s. m. / alcool, s. m. / alcohol. [*Ar. al cohol sau al koh'l = subtil, pătrunzător.*] Denumire generală pentru clasa de compuși organici care conțin în moleculă una sau mai multe grupări OH neionizabile. Se disting *a. primari* ($R\text{-}CH_2OH$), *secundari* ($R\text{-}CHOH\text{-}R_1$) și *terțiari* ($R,R_1\text{-}COH\text{-}R_2$). Reacționează cu metalele alcaline formând alcoolați și cu acizii, producând esteri. În limbajul curent, termenul a. desemnează a. etilic. V. în continuare.

ALCOOL ETILIC / alcool éthylique / ethanol. A. cu formula chimică C_2H_5OH, obținut prin fermentația hidrocarbonatelor. Lichid incolor, cu miros agreabil, volatil, inflamabil, miscibil cu apa, eterul, cloroformul. Este antiseptic, iar în diluția de 70% intră în compoziția unor preparate farmaceutice. Toxic al ficatului și al sistemului nervos. A. e. deshidratat conține 99,5% volume de C_2H_5OH. *A. denaturat* sau *medicinal* conține substanțe care îl fac dezagreabil pentru consum.

ALCOOL METILIC / alcool méthylique / methanol. CH_3OH, lichid clar, ușor colorat, inflamabil. Este preparat prin distilarea lemnului sau prin sinteză. Impropriu consumului: foarte toxic (orbire, moarte). Se utilizează ca dizolvant general.

ALCOOLAT, s. m. / alcoolat, s. m. / alcoholate. [*Ar. al-cohol sau al koh'l = subtil, pătrunzător.*] Preparat medicamentos care rezultă din distilarea alcoolului etilic pe una sau mai multe substanțe aromatice.

ALCOOLATURĂ, s. f. / alcoolature, s. f. / alcoholature. Preparat medicamentos obținut prin macerarea în părți egale de alcool etilic și o plantă proaspătă.

ALCOOLEMIE, s. f. / alcoolémie, s. f. / alcohol(a)emia. [*Ar. al-cohol sau al koh'l = subtil, pătrunzător; gr. haima, -atos = sânge.*] Prezența și concentrația alcoolului etilic în sânge. Determinarea sa are importanță medicolegală. Toleranța individuală este extrem de variabilă. Între 1 și 2,5 g‰ produce euforie și excitație; de la 2,5 g‰ se instalează o stare de narcoză, iar către 4-5 g‰ apare coma. Responsabilitatea penală (delict, accident) la noi în țară este angajată de la 1 g‰.

ALCOOLISM, s. n. / alcoolisme, s. m. / alcoholism. [*Ar. al-cohol sau al koh'l = subtil, pătrunzător; -ism.*] Orice absorbție de băuturi alcoolice care depășește consumul alimentar obișnuit. Termenul de *oenolism semnifică a. prin abuzul de vin. V. oenomanie. *A. cronic* reprezintă un complex de tulburări provocate de ingestia repetată, timp de ani de zile, a unor doze excesive de alcool. Aceste perturbări pot fi sistematizate astfel: tulburări psihice (afective, euforie nejustificată, scădere a memoriei, a discernământului); tulburări nervoase (*polinevrite, *tremor); leziuni organice (îndeosebi gastrită și ciroză). A. cronic este frecvent legat de probleme psihologice și sociale, deci un alcoolic nu trebuie examinat simplist, el obligând la o autentică anchetă socială. Complicațiile cele mai grave ale a.: *ciroză, *delirium tremens*, halucinoză alcoolică (o formă de psihoză complicată cu polinevrită) etc. Sin.: etilism.

ALCOOLIZARE, s. f. / alcoolisation, s. f. / alcoholisation. [*Ar. al-cohol sau al koh'l = subtil, pătrunzător.*] Procedeu terapeutic care constă în efectuarea de infiltrații cu alcool (diluat sau la concentrații de 45%, 60%, 90%) cel mai frecvent în scop antalgic. Infiltrațiile se practică la nivelul trunchiurilor nervoase vectoare ale durerii.

ALCOOLMETRU, s. m. / alcoolmètre, s. m. / alcoholometer. [*Ar. al-cohol sau al koh'l = subtil, pătrunzător; gr. metron = măsură.*] V. densimetru.

ALCOOLODEPENDENȚĂ, s. f. / alcoolodépendance, s. f. / alcoholomania. [*Ar.* ***al-cohol*** *sau* ***al koh'l*** *= subtil, pătrunzător; lat.* ***dependere*** *= a sta atârnat, de la* ***de*** *= separat de,* ***pendere*** *= a atârna.*] *Farmacodependența față de alcool, caracterizată prin incapacitatea diminuării consumului, apariția unei *toleranțe, ca și prin starea de **delirium tremens* în caz de sevraj brutal al toxicului. Se află în studiu o serie de criterii posibile biochimice și moleculare caracteristice a. V. și alcoolomanie.

ALCOOLOGIE, s. f. / alcoologie, s. f. / alcohology. [*Ar.* ***al-cohol*** *sau* ***al koh'l*** *= subtil, pătrunzător; gr.* ***logos*** *= știință.*] Studiul *alcoolului etilic și al efectelor sale asupra organismului.

ALCOOLOMANIE, s. f. / alcoolomanie, s. f. / alcoholomania. [*Ar.* ***al-cohol*** *sau* ***al koh'l*** *= subtil, pătrunzător, gr.* ***mania*** *= nebunie.*] Termenul este utilizat cu două sensuri diferite: 1) Perioada de latență a intoxicației alcoolice cronice, în care nu s-a constituit dependența față de alcool. 2) Sin. cu *alcoolodependență.

ALCOOLTEST, s. n. / alcooltest, s. m. / alcoholtest. [*Ar.* ***al-cohol*** *sau* ***al koh'l*** *= subtil, pătrunzător; engl.* ***test*** *= examen, probă, din fr. veche* ***test*** *= vas de pământ utilizat de alchimiști, de la lat.* ***testum*** *= capac de lut ars.*] Instrument destinat evaluării rapide a conținutului în alcool din aerul expirat la un subiect suspectat a fi în stare de ebrietate. Termenul etilotest este mai corect, deoarece a. denumește o marcă depusă.

ALDEHIDĂ, s. f. / aldéhyde, s. m. / aldehyde. [*Abrev. de la* ***alcool dehydrogenatum.***] Compus chimic care conține gruparea -CHO; este obținut prin oxidarea unui alcool. V. și cetonă.

ALDOLAZĂ, s. f. / aldolase, s. f. / aldolase. Enzimă care există în țesuturile fătului sub trei forme (*izoenzime): *a. A*, singura prezentă în mușchi, dar și în celelalte țesuturi, asemenea celorlalte a.; *a. B*, izolată din ficat; *a. C*, proprie creierului. Cele trei a. intervin în lanțul de degradare a *glicogenului sau a glucozei prin scindarea fructoz-1,6-di-fosfatului în două trioze fosfatate. La adult, a. există în concentrații foarte mici (v. aldolazemie). Concentrația a. A și C la nivelul ficatului și în serul sanguin crește considerabil în unele boli musculare, în hepatitele acute și îndeosebi în cancerele hepatice. O creștere tranzitorie a a. se constată și în infarctul miocardic.

ALDOLAZEMIE, s. f. / aldolasémie, s. f. / aldolas(a)emia. Prezența și concentrația *aldolazei în serul sanguin. La adultul normal, a. variază între 1,3 și 8,2 mU/ml (12-75 nmol/l).

ALDOSTERON, s. m. / aldostérone, s. f. / aldosterone. Hormon mineralocorticoid secretat de zona glomerulară a *corticosuprarenalei. A. reglează în organism concentrațiile de sodiu și de potasiu prin controlul schimburilor la nivelul zonei distale a tubilor renali. Excesul de a. provoacă depleția potasiului, care se elimină intens în urină și a cărui concentrație sanguină scade. În compensație, se produce retenția celulară a sodiului, creșterea limitată a lichidului extracelular și *alcaloză metabolică. Cantitatea de a. secretată în 24 de ore variază între 10 și 200 µg. Ea crește dacă natremia și volumul sanguin scad, fiind stimulată de hipersecreția de *renină și *angiotensină. O creștere a *volemiei, dimpotrivă, frânează producția de renină și implicit pe cea de aldosteron. V. hiperaldosteronism.

ALDOSTERONISM, s. n. / aldostéronisme, s. m. / aldosteronism. Sin.: hiperaldosteronism (v.).

ALELĂ, s. f. / allèle, s. m. / allele. [*Gr.* ***allelon*** *= de la unul la altul.*] Una dintre multiplele forme alternative ale unei gene (sau secvențe de ADN) amplasate pe același situs (*locus) al unui anumit cromozom. La nivelul fiecărui locus *autozomal, un individ posedă două a., una provenită de la tată și, o alta, de la mamă. A. prezente la nivelul unor loci omologi vor segrega (*segregare mendeliană) independent în cursul *meiozei. Cele două a. de la un locus pot fi identice (*homozigot) sau diferite (*heterozigot). A. aceleiași gene codifică proteine care asigură aceeași funcție, mai mult sau mai puțin eficace, dar care diferă prin secvența lor de aminoacizi. O genă care nu posedă decât o singură a. se numește monomorfă, iar o genă ce posedă mai multe a. este polimorfă. V. în continuare.

ALELĂ DOMINANTĂ / allèle dominant / dominant allele. Versiune a unei gene care se exprimă întotdeauna la nivelul *fenotipului. Este reprezentată printr-o literă majusculă și determină fenotipul unui individ *heterozigot.

ALELĂ LETALĂ / allèle létal / lethal allele. Sin.: alelă morbidă (v.).

ALELĂ MORBIDĂ / allèle morbide / morbid allele. *A. care în starea *homozigot provoacă o boală genetică foarte gravă care determină moartea în scurt timp. Sin.: alelă letală.

ALELĂ NULĂ / allèle nul /. A. a cărei secvență nucleotidică conduce la absența unei proteine funcționale. A. n. sunt, în general, *a. recesive. Ex.: în *sistemul AB0, a. 0 nu este funcțională.

ALELĂ RECESIVĂ / allèle récessif / recessive allele. Versiune a unei gene care nu se exprimă la nivelul *fenotipului când este prezentă într-un singur exemplar în *genotip (individ *heterozigot). Se reprezintă cu litere mici. Ex.: *a*, *a. dominantă asociată fiind notată *a'*.

ALELĂ TERMOSENSIBILĂ / allèle thermosensible / heat sensible allele. *A. a cărei funcționare corectă nu se poate efectua decât la o anumită temperatură, deoarece proteina produsă de această a. mutantă este la rândul său termosensibilă.

ALELE CODOMINANTE / allèles codominants / codominant alleles. *A. ale aceleiași gene, prezente la un *heterozigot, care produc un *fenotip în general intermediar între cei doi *homozigoți respectivi. La nivel biochimic, cei doi produși ai expresiei genelor sunt prezenți în aceeași cantitate. A. A și B ale grupelor sanguine ale *sistemului AB0 sunt codominante.

ALELOMORFĂ, adj., s. f. / allèlomorphe, adj., s. m. / allelomorph. [*Gr.* ***allelon*** *= de la unul la altul;* ***morphe*** *= formă, figură.*] Despre o genă care există sub forma mai multor *alele.

ALERGEN, adj., s. m. / allergène, adj., s. m. / allergen. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Orice substanță capabilă să provoace o reacție alergică. Ex.: polenul gramineelor. Care produce *alergie. 2) Proteine purificate din alimente, bacterii sau polen, utilizate în testele de explorare a sensibilității organismului la diferite substanțe.

ALERGIC, adj. / allergique, adj. / allergic. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] Care este în relație cu *alergia. Ex.: *boală a.* - boală provocată prin sensibilizarea organismului la o substanță străină. Dintre bolile a. fac parte: astmul, urticaria, eczema, unele gastrite, colite, migrene etc.

ALERGIDĂ, s. f. / allergide, s. f. / allergid. [*Gr.* ***al-los*** *= altul;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra, -idă.*] Denumire dată manifestărilor cutanate ale *alergiei.

ALERGIE, s. f. / allergie, s. f. / allergy. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] Inițial, termenul de a. desemna orice modificare din organism provocată de o substanță capabilă să se comporte ca un antigen, fie că un subiect devine mai sensibil la al doilea contact cu acest antigen - în cazul *anafilaxiei, fie că el reacționează într-o manieră atenuată, în caz de imunitate. În prezent, termenul

este utilizat mult mai restrictiv, pentru a desemna o reacție de *hipersensibilitate și îndeosebi de *hipersensibilitate imediată de tip I.

ALERGOLOGIE, s. f. / allergologie, s. f. / allergology. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra;* ***logos*** *= știință.*] Studiul manifestărilor clinice și al modificărilor imunobiochimice asociate *alergiilor.

ALEXIE, s. f. / alexie, s. f. / alexia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***lexis*** *= cuvânt.*] Defect de înțelegere a scrisului, nelegat de o diminuare a acuității vizuale. A. este determinată de o leziune cerebrală și are mai multe grade de complexitate, de la lectura dificilă, până la a. completă. Sin.: cecitate verbală.

ALEXINĂ, s. f. / alexine, s. f. / alexin. [*Gr.* ***alexein*** *= a evita, a abate (o lovitură);* ***-ină.***] Sin. istoric pentru *complement.

ALEXITIMIE, s. f. / alexithymie, s. f. / alexithymia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***lexis*** *= cuvânt;* ***thymos*** *= minte, spirit.*] Stare de inhibiție a exprimării sentimentelor. Se observă îndeosebi în stresul posttraumatic și la subiecții dependenți de droguri sau de unele medicamente. Uneori, a. afectează personalul de îngrijire medicală.

ALEZĂ, s. f. / alèse, s. f. / aleze, drawsheet. [*Fr.* ***à l'aise*** *= (a se simți) bine.*] Bucată de pânză așezată sub bolnav pentru protecția rufăriei de pat.

ALFA-ADRENERGIC, adj., s. n. / alpha-adrénergique, adj., s. m. / alpha-adrenergic. [*α = prima literă a alfabetului grec; lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***ergein*** *= a lucra*] Var.: α-adrenergic. Sin.: alfastimulant (v.).

ALFA$_1$-ANTITRIPSINĂ, s. f. / alpha$_1$-antitrypsine, s. f. / alpha$_1$-antitrypsin. [*α = prima literă a alfabetului grec; gr.* ***anti*** *= contra;* ***tripsis*** *= frecare, zdrobire, sfărâmare;* ***-ină.***] Glicoproteină cu masă moleculară mică, sintetizată în ficat și prezentă în serul sanguin. Migrează prin *electroforeză împreună cu fracțiunea de globuline α_1. Determină în mare parte puterea inhibitoare a serului față de numeroase enzime, și îndeosebi asupra *tripsinei. Concentrația sa scade în bolile pulmonare cronice, în hepatitele neonatale și în unele ciroze la copii și crește în cursul sindroamelor inflamatorii. Var.: α_1-antitripsină. V. și tab. const. biochim.

ALFABLOCANT, s. n. / alphabloquant, s. m. / alpha-adrenergic blocking agent. [*α = prima literă a alfabetului grec; fr.* ***bloquant,*** *din olandeză* ***bloc*** *= trunchi de copac tăiat.*] Agent simpaticolitic, inhibitor specific al *receptorilor alfa-adrenergici prezenți îndeosebi în mușchii netezi vasculari. Stimularea receptorilor provoacă vasoconstricție, iar inhibiția vasodilatație. A. (ex.: fentolamina) sunt, deci, vasodilatatoare. Var.: α-blocant.

ALFACHIMOTRIPSINĂ, s. f. / alphachymotrypsine, s. f. / alphachymotrypsin. [*α = prima literă a alfabetului grec; gr.* ***khymos*** *= suc;* ***tripsis*** *= frecare, zdrobire, sfărâmare;* ***-ină.***] Enzimă rezultată din clivaje succesive ale *chimotripsinogenului sub acțiunea *tripsinei. A., cu M_r 25 kDa, este alcătuită din trei lanțuri polipeptidice (A, B, C) de talie inegală, legate prin punți disulfurice (între lanțurile A-B și B-C). Această enzimă catalizează *hidroliza legăturilor peptidice și legăturilor ester. A., obținută din pancreasul de vițel prin extracție acidă și administrată *per os*, local sau intramuscular, este utilizată ca antiinflamator, pentru accelerarea resorbției hematoamelor sau a edemelor, pentru ameliorarea circulației locale sanguine sau limfatice. Var.: α-chimotripsină.

ALFAFETOPROTEINĂ, s. f. / alphafoetoprotéine, s. f. / alpha-f(o)etoprotein. [*α = prima literă a alfabetului grec; lat.* ***f(o)etus*** *= făt; gr.* ***protos*** *= primul;* ***-ină.***] Substanță din categoria alfa$_1$-glicoproteinelor care, în mod normal, este sintetizată doar în perioada vieții fetale (probabil în ficat) și dispare din ser la câteva zile după naștere. La adult reapare în ser: la 60-80% din subiecții cu cancer hepatic primitiv, ca și în alte cancere (cancere genitale cu celule embrionare, teratoblastoame, mai rar în cancere de tub digestiv, veziculă biliară, rinichi), în unele boli hepatice (hepatită virală, ciroză, hemocromatoză) și, de asemenea, la gravide. Var.: α-fetoproteină.

ALFAGLOBULINE, s. f. pl. / alpha-globulines, s. f. pl. / alpha-globulins. [*α = prima literă a alfabetului grec; lat.* ***globulus,*** *dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină.***] Categoria de *globuline plasmatice cu cea mai mare mobilitate electroforetică la un pH mai mare decât *pH$_i$ dintre cele trei grupe de *serumglobuline. Din grupul a. fac parte proteine transportoare (transcortina, proteina de legare a tiroxinei), antiproteaze (α_1-antitripsina, α_1-antichimotripsina), glicoproteine (α_1-glicoproteina acidă sau orosomucoid). Concentrația a. crește în unele afecțiuni inflamatorii și neoplazii. Var.: α-globuline.

ALFALIPOPROTEINĂ, s. f. / alpha-lipoprotéine, s. f. / alpha-lipoprotein. [*α = prima literă a alfabetului grec; gr.* ***lipos*** *= grăsime;* ***protos*** *= primul;* ***-ină.***] V. lipoproteină.

ALFAMIMETIC, adj. / alphamimétique, adj. / alphamimetic. Care imită acțiunea *receptorilor adrenergici și, prin extensie, care stimulează această acțiune. Var.: α-mimetic.

ALFASTIMULANT, adj. / alphastimulant, -e, adj. / alpha-adrenergic stimulating agent. [*α = prima literă a alfabetului grec; lat.* ***stimulare*** *= a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** *=băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] Care excită *receptorii alfa-adrenergici. Var.: α-stimulant. Sin.: alfa-adrenergic.

ALGEZIE, s. f. / algésie, s. f. / algesia. [*Gr.* ***algesis*** *= simțul durerii.*] 1) Sensibilitate dureroasă. 2) Sin.: algie (v.). 3) Uneori, utilizat ca sin. cu hiperestezie (v.).

ALGEZIMETRIE, s. f. / algésimétrie, s. f. / algesimetry. [*Gr.* ***algesis*** *= simțul durerii;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea sensibilității dureroase prin determinarea intensității excitației necesare pentru a provoca o senzație dureroasă.

ALGEZIMETRU, s. n. / algésimètre, s. m. / algesimeter. [*Gr.* ***algesis*** *= simțul durerii;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat pentru măsurarea intensității excitației necesare producerii unei senzații de durere.

ALGEZIOLOGIE, s. f. / algésiologie, s. f. / algesiology. [*Gr.* ***algesis*** *= simțul durerii;* ***logos*** *= știință.*] Domeniu al medicinei care se ocupă cu studiul mecanismelor *durerii și al mijloacelor de prevenire și combatere (tratament) ale acesteia.

ALGIC, adj. / algique, adj. / algetic. [*Gr.* ***algos*** *= durere.*] Care se află în relație cu durerea sau care provoacă durerea.

ALGID, adj. / algide, adj. / algid. [*Lat.* ***algidus*** *= rece, înghețat.*] Despre o boală sau sindrom care se însoțesc de *algiditate.

ALGIDITATE, s. f. / algidité, s. f. / algidity. [*Lat.* ***algidus*** *= rece, înghețat.*] Stare morbidă care se caracterizează prin scăderea temperaturii periferice, cu senzație de frig și tendință la colaps. Temperatura centrală poate rămâne în limite normale.

ALGIE, s. f. / algie, s. f. / pain, algia. [*Gr.* ***algos*** *= durere.*] 1) Durere la nivelul unui organ sau al unei regiuni care nu corespunde unei leziuni anatomice evidente. Ex.: a. hipocondriacă, a. isterică. 2) Termenul utilizat ca sufix implică ideea unei dureri fără leziune evidentă. Ex.: artralgie, nevralgie.

ALGIE CRANIOFACIALĂ / algie craniofaciale / facial and cephalic pain. Denumire generică pentru toate sindroamele dureroase cranio-encefalice, de origine extrem de diversă: a. vasculară, migrenă, nevralgie (prin afectarea oricărui nerv senzitiv, dar îndeosebi a trigemenului, nervului glosofaringian și a nervului occipital Arnold), dureri difuze de origine dentară, în cadrul sinuzitelor, mandibulară sau oculară.

ALGIE VASCULARĂ A FEȚEI / algie vasculaire de la face / vascular headache, cluster headache, migrainous neuralgia. Denumire rezervată *a. craniofaciale lateralizate, a căror origine vasculară este marcată prin caracterul lor pulsatil, precedând apariția modificărilor vasomotorii locale unilaterale. Se asociază frecvent crize sau accese migrenoase. În funcție de localizarea

durerii și de manifestările asociate, au fost descrise numeroase sindroame, desemnate printr-un eponim (ex.: *sindrom de nerv nazociliar, sindrom Sluder), o localizare anatomică (ex.: nevralgia nervului vidian, nevralgia nervilor pietroși) sau printr-un termen descriptiv (ex.: eritromelalgie a feței sau eritroprosopalgie).

ALGODISTROFIE POSTTRAUMATICĂ / algodystrophie post-traumatique / post-traumatic algodystrophy. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție; lat.* ***post*** *= după; gr.* ***trauma, -atos*** *= rană.*] Sin.: boală Sudeck (v.).

ALGODISTROFIE SIMPATICĂ / algodystrophie sympathique / sympathetic algodystrophy. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție;* ***sympathein*** *= a fi alături de cineva, de la* ***syn*** *= împreună,* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment.*] Sin.: algoneurodistrofie (v.).

ALGOFILIE, s. f. / algophilie, s. f. / algophilia. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Căutarea deliberată a senzațiilor dureroase, observată îndeosebi în anumite *deliruri mistice și în melancolie. Absența oricărui caracter erotic distinge a. de masochism.

ALGOFOBIE, s. f. / algophobie, s. f. / algophobia. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă exagerată, morbidă față de durere.

ALGOGEN, adj. / algogène, adj. / algogenic. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***gennan*** *= a produce.*] Care provoacă, generează durere.

ALGOGENEZĂ, s. f. / algogenèse, s. f. / algogenesia, algogenesis. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennon*** *= a produce.*] Producerea durerii.

ALGOLAGNIE, s. f. / algolagnie, s. f. / algolagnia. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***lagneia*** *= dorință sexuală, voluptate.*] Erotizare a durerii fizice. V. masochism.

ALGOMANIE, s. f. / algomanie, s. f. / algomania. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***mania*** *= nebunie.*] Tendința patologică de a căuta durerea.

ALGOMENOREE, s. f. / algoménorhée, s. f. / algomenorrh(o)ea. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***men, menos*** *= lună;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Menstruație dureroasă. A nu se confunda cu *dismenoreea.

ALGONEURODISTROFIE, s. f. / algoneurodystrophie, s. f. / algoneurodystrophia. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***neuron*** *= nerv;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Sindrom osteo-articular regional, cu mecanism necunoscut. Evoluție lent regresivă. Atinge electiv umerii, mâinile, coapsele, genunchii, picioarele. Poate fi consecința: traumatismelor, unor afecțiuni ale SNC, infarctului de miocard, medicamentelor (izoniazidă, antitiroidiene). Sin.: algodistrofie simpatică.

ALGOPARALIZIE, s. f. / algoparalysie, s. f. / painful paralysis. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] *Paralizie însoțită de fenomene dureroase.

ALGOPARESTEZIE, s. f. / algoparesthésie, s. f. / painful paraesthesia. [*Gr.* ***algos*** *= durere;* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] *Parestezie dureroasă.

ALGORITM, s. n. / algorithme, s. m. / algorithm. [*De la numele matematicianului arab* ***al Charezmi*** *sau* ***al Karismi****, sec. IX.*] Ansamblu de reguli bine precizate care permite rezolvarea unei probleme prin intermediul unei succesiuni finite de operații (eventual elementare). Termenul, aparținând matematicii și informaticii, s-a extins și în diagnosticul medical, reprezentând, în acest caz, o schemă de diagnostic pe etape.

ALGOSPASM, s. n. / algospasme, s. m. / algospasm. [*Gr.* ***algos*** *= durere; lat.* ***spasmus****, gr.* ***spasmos*** *= contracție, de la gr.* ***span*** *= a trage.*] *Spasm muscular însoțit de durere sau crampă.

ALIAJ, s. n. / alliage, s. m. / alloy. [*Fr.* ***alliage****, din lat.* ***alligare*** *= a lega.*] Mixtură solidă a două sau mai multe metale ori metaloide, solubile unele în altele în anumite condiții. Amestecul posedă proprietăți superioare elementelor izolate.

ALIENARE, s. f. / aliénation, s. f. / insanity, alienation. [*Lat.* ***alienare*** *= a înstrăina, a aliena.*] 1) Termen cu semnificație variabilă în medicină, utilizat fie pentru desemnarea tuturor tulburărilor psihice, fie, îndeosebi, pentru bolile în care subiectul afectat este incapabil să trăiască în societate, are tendința la izolare, la înstrăinare, la separare, în particular în *schizofrenie. 2) În prezent, termenul este folosit în medicina legală și în domeniul judiciar, desemnând starea unei persoane fără discernământ între bine și rău, care este un pericol pentru ceilalți și necesită protecție sau asistență specială. În limba engleză, pentru această semnificație se utilizează și termenul *insanity*. 3) În sensul cel mai larg, în ultimele decenii a. reprezintă un cuvânt la modă, sugerând înstrăinarea de societate sau neputința față de aceasta, ca și depersonalizarea individului în organizațiile mari și birocratice.

ALIENARE MENTALĂ / aliénation mentale / insanity. V. alienare.

ALIESTEZIE, s. f. / alliesthésie, s. f. / alli(a)esthesia. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Percepția stimulilor externi ca fiind agreabili sau dezagreabili în funcție de starea internă a organismului (temperatură, diferite constante ale mediului intern etc.). Ca urmare, un stimul poate provoca uneori o senzație plăcută, iar alteori o senzație neplăcută.

ALIFATIC, adj. / aliphatique, adj. / aliphatic. [*Gr.* ***aleiphar, -atos*** *= grăsime, ulei.*] Termen ce caracterizează un compus organic a cărui structură, liniară sau ciclică, este alcătuită din lanțuri deschise de atomi de carbon.

ALIMENT, s. n. / aliment, s. m. / aliment. [*Lat.* ***alimentum*** *= aliment, de la* ***alere*** *= a hrăni.*] Substanță al cărei consum contribuie la asigurarea ciclurilor vitale ale unui subiect, a metabolismului. A. au în organism rol plastic, energetic și funcțional.

ALIMENT PROTECTOR / aliment protecteur / protective food. A. bogat în nutrimente esențiale, compus special pentru asigurarea dezvoltării fizice și protecția sănătății. A. p. se utilizează în unele stări carențiale, ca și în regiunile lipsite de disponibilitate alimentară.

ALIMENTAȚIE, s. f. / alimentation, s. f. / alimentation. [*Lat.* ***alimentum*** *= aliment, de la* ***alere*** *= a hrăni.*] Procesul de hrănire a organismului, de introducere în organism a substanțelor nutritive. Tipuri: 1) *A. artificială* - a. sugarului cu lapte de animal (vacă) sau preparate industriale din lapte. 2) *A. mixtă* - a. sugarului cu lapte de mamă, completată cu lapte de vacă sau industrial, în primele 4-5 luni de viață. 3) *A. naturală* - a. sugarului exclusiv cu lapte de mamă sau colectat de la o altă femeie. 4) *A. de protecție* - se acordă muncitorilor care lucrează în condiții deosebite de efort sau mediu. 5) *A. rațională* - care asigură un aport adecvat energetic, plastic și catalitic, în funcție de modul de viață și de condițiile fiziologice ale organismului. V. regim, dietă.

ALIMFOCITOZĂ, s. f. / alymphocytose, s. f. / alymphocytosis. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză***.] Carență imunitară congenitală cu afectarea deopotrivă a liniilor *limfocitelor B și T, asociată cu deficit de *imunitate celulară și umorală. V. și boală Bruton, sindrom Di George.

ALKIL. Var. pentru alchil (v.).

ALKILANT. Var. pentru alchilant (v.).

ALOANTICORP, s. m. / alloanticorps, s. m. / alloantibody. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***anti*** *= contra; lat.* ***corpus, -oris*** *= corp.*] Sin. (utilizat în prezent) pentru izoanticorp (v.).

ALOANTIGEN ERITROCITAR / alloantigène érytrocytaire / erytrocyt alloantigens. Sin.: izoaglutinogen (v.).

ALOANTIGENI, s. m. pl. / alloantigènes, s. m. pl. / alloantigens. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Sin.: antigeni alogenici (v.).

ALODINIE, s. f. / allodynie, s. f. / allodynia. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***odyne*** *= durere.*] Durere manifestă pe pielea normală în urma acțiunii unor stimuli nenocivi.

ALOESTEZIE, s. f. / alloesthésie, s. f. / allocheiria, allochiria, allesthesia. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Tulburare a sensibilității tactile, vizuale sau auditive caracterizată prin transferul percepției unui stimul de partea opusă a locului în care el a fost aplicat. De ex., durerea secundară aplicării unui stimul algogen la extremitatea unui membru este percepută la nivelul membrului de partea opusă. V. și alokinezie.

ALOGEN, adj. / allogénique, adj. / allogenic, allogeneic. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care se deosebește prin natură și origine de mediul în care se află. 2) Care prezintă o constituție genetică diferită față de specia din care face parte. În acest caz, este mai adecvat termenul *alogenic.

ALOGENIC, adj. / allogénique, adj. / allogenic. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***gennan*** *= a produce.*] Sin. parțial cu *alogen și cu *omolog.

ALOGIE, s. f. / alogie, s. f. / alogia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***logia*** *= teorie, discurs.*] *Afazie rezultată prin absența ideilor. Sin.: idioție afazică.

ALOGREFĂ, s. f. / allogreffe, s. f. / allograft. [*Gr.* ***allos*** *= altul; lat.* ***graphium****, din gr.* ***grapheion*** *= peniță de scris, briceag de altoit, de la* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: homogrefă (v.).

ALOIMUNIZARE, s. f. / allo-immunisation, s. f. / isoimmunization. [*Gr.* ***allos*** *= altul; lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație.*] Sin.: izoimunizare (v.). *A. fetomaternă*, v. incompatibilitate fetomaternă.

ALOKINEZIE, s. f. / allocinésie, s. f. / allokinesis. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] 1) Mișcare care nu este efectuată voluntar, ci se produce pasiv sau survine consecutiv unui *reflex. 2) Tulburare motorie în care o mișcare comandată voluntar unui membru este efectuată de către membrul opus. V. și aloestezie.

ALOMETRIE, s. f. / allométrie, s. f. / allometry. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***metron*** *= măsură.*] Creștere inegală, neproporționată a diferitelor părți ale corpului. Se exprimă prin modificarea proporțiilor corpului și a ritmurilor dezvoltării organelor. Fenomenul poate fi exprimat matematic prin ecuații alometrice.

ALOPATIE, s. f. / allopathie, s. f. / allopathy. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***pathos*** *= boală.*] Termen introdus de medicul german Christian Friedrich Samuel Hahnemann (Meissen 1755 - Paris 1893), desemnând metodele medicinei clasice de terapeutică medicamentoasă, prin care se utilizează doze active farmacodinamic ce combat cauzele, modificările patogenice și simptomele bolilor. Remediile declanșează simptome opuse simptomelor bolii respective, după principiul *contraria contrariis curantur* (ex.: durerea se tratează printr-un analgezic, iar diareea printr-un constipant). Această metodă este opusă *homeopatiei.

ALOPECIE, s. f. / alopécie, s. f., chute de cheveux / alopecia, baldness, hair loss. [*Gr.* ***alopex*** *= vulpe - boală semănând cu râia vulpilor, în care acestora le cade tot părul.*] Căderea părului, progresivă sau bruscă, congenitală sau dobândită, localizată sau difuză. Tipuri principale: 1) *A. cicatriceală* este definitivă și succedă unele dermatoze (lupus eritematos, sclerodermie, lichen plan etc.). 2) *A. în „luminiș"* este tranzitorie și alcătuită din arii mici, multiple, denudate incomplet, localizate îndeosebi supra- și retroauricular. Este caracteristică sifilisului secundar. 3) *A. seboreică masculină* sau *a. androgenogenetică* se produce la bărbați, sub influența a doi factori: hiperseboreea și predispoziția ereditară. V. calviție.

ALOPECIE AREATĂ / alopécie en aires / alopecia areata. V. peladă.

ALOPURINOL, s. m. / allopurinol, s. m. / allopurinol. (DCI) *Antigutos care împiedică formarea *acidului uric prin inhibarea *xantin-oxidazei și prin blocarea biosintezei *de novo* a *purinelor.

ALORITMIE, s. f. / allorythmie, s. f. / allorhythmia. [*Gr.* ***allos*** *= altul; lat.* ***rhythmus****; gr.* ***rhythmos*** *= ritm.*] Termen care desemnează unele forme de aritmii periodice centrale și periferice. Ex.: puls bi- sau trigeminat (bi- sau trigeminism).

ALOSTERIE, s. f. / allostérie, s. f. / allosterism. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***stereos*** *= solid, în relief.*] Proprietatea anumitor proteine de a-și modifica forma (și, implicit, activitatea) sub influența unor efectori alosterici (molecule mici), care se fixează pe ele și, în acest mod, le transmit semnale. În particular, o serie de enzime sunt activate sau inhibate prin a. *Hemoglobina reprezintă modelul pe care Monod a demonstrat a.

ALOTIP, s. n. / allotype, s. m. / allotype. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Imunoglobulină ale cărei caractere specifice diferă la grupele de indivizi din aceeași specie. A. sunt utile în antropologie și în genetica populațiilor, deoarece ele au o distribuție unică în grupurile etnice.

ALOTIPIE, s. f. / allotypie, s. f. / allotypy. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Existența unor diferențe de detaliu în structura aceleiași proteine serice (ex.: o imunoglobulină) la diverse grupe de indivizi din aceeași specie. De aici rezultă varietăți diferențiate sau *alotipuri. V. idiotip și izotip.

ALOTRIOFAGIE, s. f. / allotriophagie, s. f. / allotriophagy. [*Gr.* ***allos*** *= altul; gr.* ***treis****, lat.* ***tres, tria*** *= trei; gr.* ***phagein*** *= a mânca.*] Sin.: pica (v.).

ALOTRIOSMIE, s. f. / allotriosmie, s. f. / allotriosmia. [*Gr.* ***allos*** *= altul; gr.* ***treis****, lat.* ***tres, tria*** *= trei; gr.* ***osme*** *= miros.*] Tulburare de *olfacție care constă în senzații paradoxale, mirosul perceput al unei substanțe fiind altul decât cel real. Dacă a. se limitează la anumite mirosuri, este denumită uneori daltonism olfactiv.

ALOTROPIE, s. f. / allotropie, s. f. / allotropy, allotropism. [*Gr.* ***allos*** *= altul;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Proprietatea unor elemente chimice (îndeosebi metaloide) de a prezenta mai multe stări, forme cu proprietăți fizice și, uneori, chimice diferite. Ex.: *a. cristalină* a carbonului, care se poate afla în stare de grafit sau de diamant.

ALOXAN, s. m. / alloxane, s. m. / alloxan. Derivat al acidului uric utilizat în medicina experimentală pentru producerea *diabetului aloxanic, datorită distrugerii selective a *insulelor Langerhans din pancreas.

ALTERARE, s. f. / altération, s. f. / alteration. [*Lat.* ***alterare*** *= a schimba, de la* ***alter*** *= altul.*] 1) Modificările biochimice și biofizice pe care le suferă o structură vie sub influența unor factori nocivi din mediu (toxice, radiații etc.). 2) Modificare a stării generale a organismului în caz de îmbolnăvire.

ALUMINIU, s. n. / aluminium, s. m. / aluminium. [*Lat.* ***alumen, -inis*** *= alaun.*] Elementul nr. 13, cu masa atomică 26,9815 și simbol Al. Compuși importanți în medicină: 1) *Clorura de a.*, $AlCl_3 \cdot 6H_2O$, utilizată ca astringent local, antiperspirant. 2) *Fosfatul de a.*, $AlPO_4$, utilizat împreună cu sulfatul de calciu și silicatul de sodiu în cimenturile dentare, ca și în farmacie. 3) *Sulfatul de a.*, $Al_2(SO_4)_3 \cdot 18H_2O$, utilizat ca astringent și antiperspirant. V. și tab. const. biochim.

ALUMINOZĂ, s. f. / aluminose, s. f. / aluminosis. [*Lat.* ***alumen, -inis*** *= alaun;* ***-oză***.] Inflamație cronică a plămânilor care apare la lucrătorii din medii de lucru cu aluminiu. A. este consecința pătrunderii particulelor de aluminiu în plămâni prin aerul inspirat.

ALVEOLAR, adj. / alvéolaire, adj. / alveolar. [*Lat.* ***alveolatus*** *= ușor scobit, de la* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavi-*

tate.] Care se află în relație cu *alveolele dentare sau pulmonare.

ALVEOLĂ, s. f. / alvéole, s. m. / alveolus (pl. alveoli). NA: alveolus, pl. alveoli. [*Lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate.*] Termen general utilizat în nomenclatura anatomică pentru a desemna o cavitate mică *sacciformă care conține aer sau, mai rar, o structură organică. V. în continuare.

ALVEOLĂ DENTARĂ / alvéole dentaire / dental alveolus. NA: alveolus dentalis. Cavitate situată în apofizele alveolare ale maxilarelor, loc în care rădăcinile dentare sunt inclavate și susținute de ligamentele periodontale.

ALVEOLĂ PULMONARĂ / alvéole pulmonaire / alveoli pulmonum. NA: alveolis pulmonis. Spațiu aerian pulmonar sacciform, situat distal față de canalele alveolare, la nivelul căruia are loc *hematoza.

ALVEOLITĂ, s. f. / alvéolite, s. f. / alveolitis. [*Lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate;* ***-ită****.*] 1) Inflamație, în general complicată cu necroză, a peretelui unei alveole dentare. 2) Inflamație a alveolelor pulmonare caracterizată prin prezența unui exsudat (*a. exsudativă*), a unor celule (*a. macrofagică*), a fibrinei (*a. fibrinoasă*) sau, în unele infecții, a leucocitelor alterate (*a. supurată*).

ALVEOLIZĂ, s. f. / alvéolyse, s. f. / alveolysis. [*Lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Distrucția, prin procese infecțioase și degenerative, a alveolelor dentare. Sin. frecvent: *pioree alveolodentară, boală Fauchard-Bourdet.

ALVEOLOPLASTIE, s. f. / alvéoloplastie, s. f. / alveoloplasty. [*Lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Modelarea chirurgicală a osului alveolar după o extracție dentară.

ALVEOLOTOMIE, s. f. / alvéolotomie, s. f. / alveolotomy. [*Lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia chirurgicală a *alveolelor dentare.

AMALGAM, s. n. / amalgame, s. m. / amalgam. [*Gr.* ***malagma****, ar.* ***almulgam****, lat. alchimiștilor* ***amalgama*** *= masă moale, emolient.*] Material utilizat pentru obturațiile dentare, rezultat din combinarea mercurului cu diferite metale (argint, cupru).

AMANITA / Amanita / Amanita. [*Gr.* ***amanitai*** *= un gen de ciuperci.*] Gen de ciuperci dintre cele mai otrăvitoare: *A. phalloides, A. muscaria, A. pantherina, A. verna* etc. În caz de intoxicație, apar semne și simptome brutale: greață, vomă, durere abdominală, diaree, urmate de o scurtă perioadă calmă, apoi de severe tulburări hepatice, renale și la nivelul SNC.

AMARIL, adj. / amaril, -e, adj. / amaril. [*Spaniolă* ***amarillo*** *= galben.*] Care se referă la *febra galbenă. Ex.: tifos a., virus a.

AMASTIE, s. f. / amasie, amastie, s. f. / amastia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mastos*** *= sân, mamelă.*] Absența congenitală a țesutului mamar.

AMAUROZĂ, s. f. / amaurose, s. f. / amaurosis. [*Gr.* ***amaurosis*** *= orbire, de la* ***amauros*** *= întunecat.*] Pierdere completă a vederii, care se produce în absența unor alterări oculare aparente, în unele boli ale nervului optic, măduvei sau creierului. A. se distinge de *ambliopie, caz în care deficitul de vedere este parțial, și nu este sin. cu cecitate. V. și amauroză congenitală Leber.

AMAUROZĂ CONGENITALĂ LEBER / amaurose congénitale Leber / congenital amaurosis. [***Theodor Leber****, oftalmolog german, profesor (succesiv) la Berlin, Göttingen și Heidelberg, 1840-1917.*] Sin.: boală Alström-Leber (v.).

AMBIDEXTRU, adj., s. m. sau f. / ambidextre, adj., s. m. ou f. / ambidexter. [*Lat.* ***ambo*** *= amândoi;* ***dexter, -tra, -trum*** *= dreapta.*] Capabil să se servească în mod egal de ambele mâini.

AMBISEXUALITATE, s. f. / ambisexualité, s. f. / ambisexuality. [*Lat.* ***ambo*** *= amândoi;* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Coexistența unor caractere sexuale, primare sau secundare, ale ambelor sexe, la același individ.

AMBIVALENȚĂ, s. f. / ambivalence, s. f. / ambivalence. [*Lat.* ***ambo*** *= amândoi;* ***valentia*** *= forță, putere, de la* ***valere*** *= a avea putere, a valora.*] Existența simultană (sau succesivă) a două atitudini contrarii față de același obiect sau subiect (sentimente, expresii, acte), de ex.: bucurie/tristețe, iubire/ură. Se observă în unele boli psihice, frecvent în *schizofrenie.

AMBLIOPIE, s. f. / amblyopie, s. f. / amblyopia. [*Gr.* ***amblys*** *= tocit, șters;* ***ops, opos*** *= văz, vedere.*] Scăderea acuității vizuale fără o cauză organică aparentă. Uneori este afectată separat percepția culorilor. Nu se definește astfel un defect ocular la care, oftalmoscopic, s-a constatat o anomalie sau o leziune anatomică.

AMBLIOSCOP, s. n. / amblyoscope, s. m. / amblyoscope. [*Gr.* ***amblys*** *= tocit, șters;* ***scopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: sinoptofor (v.).

AMBULANȚĂ, s. f. / ambulance, s. f. / ambulance. [*Lat.* ***ambulare*** *= a merge, a se plimba.*] Vehicul amenajat pentru acordarea asistenței medicale de urgență și destinat transportului pacienților la un spital.

AMBULATOR, adj. / ambulatoire, adj. / ambulatory. [*Lat.* ***ambulator, -oris*** *= care se plimbă, de la* ***ambulare*** *= a merge, a se plimba.*] 1) Care se referă la mers. Ex.: automatism a. - mers automat, fără controlul conștiinței. 2) Care nu este spitalizat. *Tratamentul a.* oferă posibilitatea pacientului să se deplaseze și să își continue, eventual, preocupările.

AMELIE, s. f. / amélie, s. f. / amelia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Diformitate congenitală constând în absența celor patru membre.

AMELOBLAST, s. n. / améloblaste, s. m. / ameloblast. [*Fr. veche* ***amel*** *= smalț; gr.* ***blastos*** *= germen.*] Celulă epitelială a cărei funcție esențială este formarea matricei *smalțului dentar. Sin.: adamantoblast.

AMELOBLASTOM, s. n. / améloblastome, s. m. / ameloblastoma. [*Fr. veche* ***amel*** *= smalț; gr.* ***blastos*** *= germen;* ***-oma****.*] Neoplazie de natură epitelială care se dezvoltă la nivelul maxilarelor pornind de la celulele generatoare de smalț dentar, *ameloblaste. A. se localizează cel mai frecvent la nivelul unghiului sau ramului ascendent al mandibulei. Sin.: adamantinom, amelom.

AMELOM, s. n. / amélome, s. m. / enameloma. [*Fr. veche* ***amel*** *= smalț;* ***-oma****.*] Sin.: ameloblastom (v.).

AMELOPATIE, s. f. / amélopathie, s. f. / amelopathy. [*Fr. veche* ***amel*** *= smalț; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Boală a *smalțului dentar.

AMENOREE, s. f. / aménorrhée, s. f. / amenorrh(o)ea. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***men, menos*** *= lună;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Absența menstruațiilor. A. este normală în timpul sarcinii și al secreției de lapte matern, ca și după menopauză. Se disting două grupe de a. cu semnificație patologică. *A. primară* - absența apariției menstruațiilor la tinere care au depășit vârsta pubertății. Cauze: absența uterului sau ovarelor, unele boli genetice sau dezechilibre hormonale. *A. secundară* - survine după o perioadă de menstruații normale. Cauze diverse: dereglări hipotalamo-hipofizare, boli endocrine (*mixedem, bolile Basedow-Graves, Addison, Cushing, acromegalie), afecțiuni ovariene sau uterine, boli generale (tuberculoză, anemie, diabet), boli psihice etc.

AMETROPIE, s. f. / amétropie, s. f. / ametropia. [*Gr.* ***ametros*** *= disproporționat, de la* ***a*** *- priv.,* ***metron*** *= măsură;* ***ops, opos*** *= văz, vedere.*] Termen folosit pentru a grupa toate abaterile de la starea de *emetropie a ochiului (ex.: *astigmatism,

hipermetropie, miopie). Dacă este modificată numai poziția focarului față de retină (imaginea unui punct este tot un punct), a. se numește *sferică* sau *stigmică*, iar dacă modificarea patologică interesează sfericitatea suprafețelor refringente ale dioptrului (imaginea unui punct este un elipsoid), a. este *asferică* sau *astigmică*. Ant.: emetropie.

AMEȚEALĂ, s. f. / vertige, s. m. / dizziness, vertigo (lat.). [*Probabil lat.* ***ammattire****, de la* ***matus*** *= beat.*] Sin.: vertij (v.).

AMFETAMINĂ, s. f. / amphétamine, s. f. / amphetamine. [*Gr.* ***amphi*** *= de ambele părți; lat.* ***aether****, gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină****.*] 1) (DCI) Denumire chimică (±)α-metilbenzenethanină, $C_9H_{13}N$ (sau $C_6H_5CH_2CHNH_2CH_3$). Amină simpatomimetică, sub formă de lichid incolor, cu efect stimulator asupra sistemului nervos central și periferic. Reduce presiunea arterială sistolică și diastolică, relaxează musculatura bronșică, contractă sfincterele și vezica urinară, scade apetitul. Consumul cronic de a. poate determina dependență, toleranță și o simptomatologie care include tahicardie, iritabilitate, anxietate, insomnie, modificări de personalitate și, în formele de intoxicație cronică, o psihoză ce mimează *schizofrenia. 2) Grup de compuși cu acțiune similară, incluzând a. racemică și sărurile sale, dextroamfetamina și metamfetamina.

AMFIARTROZĂ, s. f. / amphiarthrose, s. f. / amphiarthrosis. [*Gr.* ***amphi*** *= de ambele părți;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză****.*] **NA: articulatio cartilaginea.** Tip de articulație cu mobilitate redusă, cele două suprafețe osoase aflate în opoziție fiind conectate printr-un fibrocartilaj. Ex.: articulațiile intervertebrale.

AMFIDIARTROZĂ, s. f. / amphidiarthrose, s. f. / amphidiarthrosis. [*Gr.* ***amphi*** *= de ambele părți;* ***dis*** *= dublu, de două ori;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză****.*] Articulație mixtă, cu caracter de *amfiartroză și *diartroză. Ex.: articulația temporomandibulară.

AMFIFIL, adj. / amphiphile, adj. / amphiphilic. [*Gr.* ***amphi*** *= de ambele părți;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Despre o moleculă care este deopotrivă *hidrofilă și *lipofilă.

AMFIPATIC, adj. / amphipathique, adj. / amphipathic. [*Gr.* ***amphi*** *= de ambele părți;* ***pathos*** *= afecțiune.*] Referitor la o substanță care are afinitate pentru doi solvenți nemiscibili. Substanțele amfipatice (sau amfilofile) au o extremitate polară (pol hidrofil) și una nepolară (pol hidrofob). Ex.: fosfolipidele din dublul strat al unei biomembrane sau moleculele de detergenți.

AMFOFIL, adj. / amphophile, adj. / amphophilic, amphophilous. [*Gr.* ***ampho*** *= ambii;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Despre un component celular care prezintă afinitate egală pentru coloranți acizi sau bazici. 2) Despre o insectă care înțeapă neselectiv, atât omul cât și animalele.

AMFOLIT, adj., s. m. / ampholyte, adj., s. m. / ampholyte. [*Gr.* ***ampho*** *= ambii;* ***lytos*** *= distrus, dizolvat, de la* ***lyein*** *= a distruge, a dizolva.*] 1) (Substanță) care se comportă atât ca un acid, cât și ca o bază. 2) *A. suport* sunt utilizați în amestec pentru a obține gradiente de *pH izoelectric, în scopul separării unor molecule prin electrofocalizare. Sin.: amfoter.

AMFORISM, s. n. / amphorisme, s. m. / amphoricity. [*Lat.* ***amphora*** *= amforă;* ***-ism****.*] Sin.: suflu amforic (v. suflu).

AMFOTER, adj. / amphotère, adj. / amphoteric. [*Gr.* ***amphoteros*** *= care aparține la doi, în două moduri.*] Sin.: amfolit (v.).

AMFOTONIE, s. f. / amphotonie, s. f. / amphotony. [*Gr.* ***ampho*** *= ambii;* ***tonos*** *= tensiune.*] Coexistența unei *simpaticotonii și a unei *vagotonii.

AMFOTROP, adj. / amphotrope, adj. / amphotrope. [*Gr.* ***ampho*** *= ambii;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Virus capabil să infecteze celule din orice specie. Astfel de virusuri sunt utilizate adesea ca vectori de gene recombinate.

AMIBĂ, s. f. / amibe, s. f. / am(o)eba, pl. am(o)ebae. [*Gr.* ***amoibe*** *= alternanță, schimbare, de la* ***amibein*** *= a alterna, a schimba.*] Microorganism unicelular, aparținând protozoarelor, care se deplasează cu ajutorul pseudopodelor. Unele specii de a. pot fi patogene la om. Var.: amoebă. V. amibiază.

AMIBIAZĂ, s. f. / amibiase, s. f. / am(o)ebiasis. [*Gr.* ***amoibe*** *= alternanță, schimbare, de la* ***amibein*** *= a alterna, a schimba;* ***-ază****.*] Boală provocată de infecția cu amiba *Entamoeba histolytica* sau, mai rar, cu alte amibe patogene aparținând genurilor *Acanthamoeba Hartmanella* și *Naegleria*. Este endemică în țările calde, fiind contractată prin ingestia de chisturi de amibe. Se manifestă îndeosebi prin dizenterie, colici, tenesme, scaune diareice mucopurulente și sanguinolente, dar se poate localiza și la nivel hepatic, pulmonar sau cutanat, de obicei prin extensie, mai ales dacă nu este tratată. Poate evolua cronic, cu perioade de exacerbare. Meningoencefalita amibiană primitivă, cauzată de *Naegleria fowleri* este foarte rară, având ca punct de plecare colonii de amibe de la nivelul foselor nazale. Var.: amoebiază.

AMIBOID, adj. / amiboïde, adj. / am(o)eboid. [*Gr.* ***amoibe*** *= alternanță, schimbare, de la* ***amibein*** *= a alterna, a schimba;* ***eidos*** *= formă.*] Care se aseamănă cu o *amibă, îndeosebi prin mișcările de deplasare cu ajutorul pseudopodelor.

AMIBOISM, s. n. / amiboïsme, s. m. / am(o)eboidism. [*Gr.* ***amoibe*** *= alternanță, schimbare, de la* ***amibein*** *= a alterna, a schimba;* ***-ism****.*] Proprietatea anumitor celule din organism (leucocite, celule migratoare) de a emite pseudopode, cu ajutorul cărora se deplasează asemenea *amibelor.

AMIDĂ, s. f. / amide, s. m. / amide. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-idă****.*] Compus organic derivat din amoniac prin înlocuirea hidrogenului cu un rest de acid organic. După numărul de atomi de hidrogen înlocuiți, se deosebesc: *a. primare, secundare* și *terțiare*.

AMIDON, s. n. / amidon, s. m. / starch, amylum. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon.*] Substanță organică reprezentând forma de stocare a hidrocarbonatelor în majoritatea plantelor și un constituent major al dietei. A. este alcătuit din lanțuri de molecule de glucoză și are formula generală $(C_6H_{10}O_5)_n$. În funcție de dispunerea lanțurilor de glucoză, rezultă două forme de a.: 1) *Alfa-amiloza*, alcătuită din lanțuri lungi, neramificate. 2) *Amilopectina*, constituită din lanțuri cu ramificații. Digestia a. se produce prin intermediul *amilazei. Prezența a. este detectată cu ajutorul iodului, în prezența căruia alfa-amiloza dă o culoare albastră, iar amilopectina o culoare roșie.

AMIELINIC, adj. / amyélinique, adj. / amyelinic, nonmyelinated. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***myelos*** *= măduvă.*] Termen care semnifică lipsa tecii de mielină la nivelul fibrelor nervoase.

AMIGDALĂ, s. f. / amygdale, s. f. / amygdala, tonsil. NA: tonsilla. [*Gr.* ***amygdale*** *= migdală.*] 1) Orice organ în formă de migdală. 2) De menționat: a) *a. palatină* sau tonsila (NA: *tonsilla palatina*) - reunire de foliculi limfoizi situată între pilierii vălului palatului, pe fiecare față laterală a zonei bucale a faringelui; b) *a. faringiană* (NA: *tonsilla pharyngea*) - ocupă partea mediană a peretelui superior al rinofaringelui, hipertrofia sa constituind vegetațiile adenoide; c) *a. abdominală* - *apendicele vermicular; d) *nucleu amigdalian*, v.

AMIGDALECTOMIE, s. f. / amygdalectomie, s. f. / amygdalectomy, tonsillectomy. [*Gr.* ***amygdale*** *= migdală;* ***ektome*** = excizie.] Ablația totală a celor două *amigdale palatine.

AMIGDALIAN, adj. / amygdalien, -enne, adj. / amygdalian. [*Gr.* ***amygdale*** *= migdală.*] privitor la *amigdală.

AMIGDALITĂ, s. f. / amygdalite, s. f. / tonsillitis, amygdalitis. [*Gr.* ***amygdale*** *= migdală; **-ită**.*] Inflamaţia *amigdalelor palatine. Sin.: tonsilită.

AMIGDALOTRIPSIE, s. f. / amygdalotripsie, s. f. / amygdalotripsis. [*Gr.* ***amygdale*** *= migdală;* ***tripsis*** *= frecare, zdrobire, sfărâmare.*] Procedeu de ablaţie a amigdalelor palatine hipertrofiate prin strivirea lor cu o pensă specială.

AMILACEU, adj. / amylacé, -e, adj. / amylaceous. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon.*] Despre o substanţă sau un corp care conţine *amidon.

AMILAZĂ, s. f. / amylase, s. f. / amylase. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-ază***.] Enzimă care catalizează hidroliza amidonului în molecule mici, maltoză şi dextrine. *α-a.* sunt molecule care se găsesc la animale, includ *a. salivară* şi *a. pancreatică* şi catalizează hidroliza legăturilor α-1,4-glucan. *β-a.* se găsesc la unele plante. *A. sanguină* este de origine pancreatică, concentraţia normală fiind de 8-32 unităţi Wohlgemuth. Valori patologic crescute se întâlnesc îndeosebi în pancreatitele acute. V. şi tab. const. biochim.

AMILAZEMIE, s. f. / amylasémie, s. f. / amylas(a)emia, serum amylase. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-ază****; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Valoarea normală a nivelului amilazei în sânge, cuprinsă între 80 şi 180 unităţi Somogyi/ 100 ml sau 50-150 UI. Creşterea a., care traduce citoliza pancreatică în pancreatita acută, nu are relevanţă diagnostică pentru această boală decât atunci când depăşeşte 500 unităţi Somogyi, enzima nefiind specifică pentru acinii pancreatici. A. creşte, de asemenea, în inflamaţia glandelor parotide.

AMILAZURIE, s. f. / amylasurie, s. f. / amylasuria. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-ază****; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezenţa amilazei în urină. Valori normale: 8-64 unităţi Wohlgemuth.

AMILOID, adj., s. m. / amyloïde, adj., s. f. / amyloid. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon; gr.* ***eidos*** *= formă.*] 1) Care seamănă cu amidonul. 2) Substanţă amorfă, cu compoziţie variabilă în raport cu diversele stări patologice cu care se asociază. Denumirea de a. a fost dată de Virchow, care a presupus o relaţie a substanţei cu amidonul. Recent s-a demonstrat că a. este de origine proteică. Cele mai frecvente tipuri de a. conţin lanţuri uşoare de imunoglobuline sau glicoproteine, care se depozitează în organele interne, în *amiloidoză. În cazul *bolii Alzheimer, a fost pus în evidenţă în creier beta-a., a cărui semnificaţie nu este însă clară.

AMILOIDOZĂ, s. f. / amyloïdose, s. f., amyloïdisme, s. m. / amyloidosis. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***eidos*** *= formă;* ***-oză***.] Stare patologică plurietiologică constând în formarea şi depunerea extracelulară de *amiloid la nivelul unor ţesuturi sau organe, dar îndeosebi în ficat, rinichi şi splină. Ca urmare, se poate produce o alterare sau o compromitere a funcţiilor acestora. Se disting: 1) *A. primitivă* sau *primară*, de cauză neprecizată; 2) *A. secundară*, asociată cu: infecţii cronice ca tuberculoza şi lepra, boli inflamatorii recurente, neoplazii ale plasmocitelor, hemodializă prelungită etc. Sin.: amiloză.

AMILORID, s. n. / amiloride, s. m. / amiloride. (DCI) Antibiotic acilguanidic care inhibă cotransportul Na^+/Cl^- şi schimbul antiport Na^+/H^- la nivelul membranei celulare, fără însă să afecteze transportul Na^+ prin canalele de sodiu *tetrodotoxin-sensibile. A. are şi o acţiune opusă aldosteronului, dar nu este antagonist al receptorilor intracelulari pentru aldosteron.

AMILOZĂ, s. f. / amylose, s. f. / amylosis. [*Lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-oză***.] Sin.: amiloidoză (v.).

AMIMIE, s. f. / amimie, s. f. / amimia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mimia*** *= imitare, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Diminuarea sau abolirea mimicii afective, manifestată prin facies inexpresiv, clipit rar, sărăcie a reacţiilor motorii şi emoţionale. A. nu se află în relaţie cu o afectare motorie periferică, fiind frecvent consecinţa unei *akinezii.

AMINĂ, s. f. / amine, s. f. / amine. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină***.] Bază organică azotată, derivată din amoniac prin substituirea a 1, 2 sau 3 atomi de hidrogen legaţi la azot. Foarte răspândite sub formă de aminoacizi, proteine şi alcaloide, a. joacă un rol important în sinteza organică. V. şi amine biogene.

AMINE BIOGENE / amines biogènes / biogenic amines. *A. care exercită funcţii regulatorii: *colină, *acetilcolină, *catecolamine, *triptamină, *serotonină, *histamină etc.

AMINOACID, s. m. / acide aminé, aminoacide, s. m. / amino-acid. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină****; lat.* ***acidus*** *= acru.*] Element constitutiv al proteinelor, conţinând o funcţie acidă, o funcţie amină şi un radical caracteristic fiecărui tip de a. Unii a. sunt denumiţi *esenţiali*, *indispensabili*, deoarece organismul nu-i poate sintetiza şi trebuie primiţi prin alimentaţie (opt în cazul omului: valina, leucina, izoleucina, treonina, metionina, lizina, fenilalanina şi triptofanul). V. şi tab. const. biochim.

AMINOACIDOPATIE, s. f. / aminoacidopathie, s. f. / aminoacidopathy. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină****; lat.* ***acidus*** *= acru; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Denumire generică a bolilor enzimatice caracterizate prin perturbări ale metabolismului aminoacizilor. Ex.: tirozinoza, histidinemia, oligofrenia fenilpiruvică, cistinuria-lizinuria familială, leucinoza etc.

AMINOACIDURIE, s. f. / aminoacidurie, s. f. / aminoaciduria. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină****; lat.* ***acidus*** *= acru; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezenţa unor aminoacizi (leucină, tirozină etc.) în urină. A. normală este de 300 până la 900 mg în 24 ore. Creşte în unele boli: global (*sindrom De Toni-Debré-Fanconi, *boală Wilson etc.) sau electiv (*oligofrenie fenilpiruvică, *cistinurie-lizinurie familială etc.).

AMINOPEPTIDAZĂ, s. f. / aminopeptidase, s. f. / aminopeptidase. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină****;* ***peptos*** *= digerat, copt de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera;* ***-ază***.] Enzimă intestinală care catalizează scindarea legăturilor peptidice. A. sunt *exopeptidaze care eliberează progresiv aminoacizii pornind de la aminoacidul N-terminal al lanţului polipeptidic.

AMIOPLAZIE CONGENITALĂ / amyoplasie congénitale / amyoplasia congenita. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela; lat.* ***congenitus*** *= născut odată cu, de la* ***cum*** *= cu,* ***genitus*** *= născut şi* ***gignere*** *= a naşte, a crea.*] Boală ereditară familială transmisă după modul dominant. Se manifestă de la naştere şi se caracterizează prin atrofie musculară generalizată fără contractură.

AMIOSTENIE, s. f. / amyosthénie, s. f. / amyosthenia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***sthenos*** *= forţă, putere.*] Scăderea forţei musculare. Uneori, sin. pentru miastenie.

AMIOTAXIE, s. f. / amyotaxie, s. f. / amyotaxia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Sin.: ataxie (v.).

AMIOTONIE, s. f. / amyotonie, s. f. / amyotonia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***tonos*** *= tensiune.*] Deficienţa sau absenţa *tonusului muscular. Sin.: miatonie.

AMIOTROFIE, s. f. / amyotrophie, s. f. / amyotrophy. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***trophe*** *= hrană, nutriţie.*] Denumire generică a unui grup de afecţiuni heterogene ce au ca trăsătură comună atrofii musculare evolutive, care reprezintă

consecința unor leziuni degenerative ale neuronilor motori din coarnele anterioare ale măduvei spinării, iar uneori și din trunchiul cerebral. Ele au un caracter ereditar, cu transmitere autozomal recesivă sau dominantă, gena implicată fiind localizată pe brațul lung al cromozomului 5. Alături de forme de a. bine definite clinic, au fost descrise numeroase forme intermediare, dificil de clasificat. Mecanismul patogenic este însă comun și clar: prin degenerarea neuronilor motori, aceștia nu își mai exercită efectele trofice esențiale pentru mușchiul inervat. În lipsa acestor influențe se produc tulburări morfofuncționale grave ale fibrelor musculare, mergând până la degenerare și atrofie. Tipuri de a. importante: 1) *A. spinală infantilă* (boală Werdnig-Hoffmann) este una dintre cele mai frecvente boli genetice la copil, cu incidența 1/20 000 nașteri, cu transmitere recesivă. Se caracterizează clinic prin deficit motor, cu atrofii musculare cu propagare centrifugă, iar morfopatologic, prin asocierea unei rarefacții cu *neuronofagie a neuronilor mari din măduvă (predominând în regiunile cervicală și lombosacrată) și din nucleii nervilor cranieni. Forma acută, "malignă", se manifestă încă din viața intrauterină, când se constată că mișcările fătului sunt foarte slabe. Forma "benignă" este progresivă, cu durata de supraviețuire de circa patru ani. 2) *A. spinală cronică pseudo-miopatică* (boală Kugelberg-Welander) se caracterizează prin deficit motor și amiotrofii proximale, simetrice, cu tendință la distalizare, cu fibrilații și rareori pseudohipertrofii. Pe lângă transmiterea autozomal recesivă, se descriu și forme cu transmitere autozomal dominantă. Aspectul clinic seamănă cu cel al *miopatiei, dar absența pseudohipertrofiilor, prezența *fasciculațiilor (clinic sau electromiografic) și absența reflexelor osteotendinoase permit diagnosticul. Sin.: boală Wohlfart-Kugelberg-Welander. 3) *A. spinale progresive ale adultului*, rare, în relație cu *cromozomul X, cu debut între 20-50 ani, cu afectarea musculaturii proximale și evoluție lentă. Mai importante: a) *A. spinală scapuloperoneală tip I* (sindrom Stark-Kaeser), cu transmitere autozomal dominantă, cu debut între 30-50 ani și afectarea, îndeosebi, a mușchilor gambelor, secundar ai centurii scapulare; evoluție foarte lent progresivă. b) *A. bulbospinală progresivă* (boală Kennedy) este determinată de o anomalie a brațului lung al cromozomului X, în regiunea proximală. În această regiune își are sediul gena care codifică receptorii pentru androgeni. Deoarece exonul 1 al genei conține o secvență repetitivă amplificată la bolnavii cu a. b. p., ceea ce înseamnă că această maladie este determinată de o *mutație dinamică. Debut la 30-50 ani prin crampe musculare la frig, urmate de deficit motor și amiotrofii, inițial proximale, cu tendință centrifugă. În evoluția lent progresivă se asociază și tulburări endocrine: *ginecomastie, *impotență, uneori *diabet zaharat. Diferențierea a. spinale progresive de *distrofiile musculare progresive se bazează pe dozarea unor enzime musculare, *electromiografie și biopsie musculară (care relevă caracterul neurogen al a.).

AMITOZĂ, s. f. / amitose, s. f. / amitosis. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mitos*** *= ață, fir;* ***-ozӑ*** .] Diviziune celulară directă care se produce prin simpla clivare a nucleului, fără condensarea cromozomilor și fără formarea fusului de diviziune. Adesea nu are loc nici diviziunea corpului celular. Poate avea loc fie prin strangulare, modalitate caracteristică vertebratelor inferioare, fie prin clivare, fenomen observat la om la nivelul ficatului, rinichiului, țesutului nodal, ganglionilor vegetativi și structurilor superficiale ale epidermului. Se mai numește și holoschizis.

AMNESTIC, adj. / amnéstique, adj. / amnestic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Care provoacă pierderea memoriei.

AMNEZIC, adj., s. m. sau f. / amnésique, adj., s. m. ou f. / amnesic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] 1) Care se referă la *amnezie. 2) Persoană care și-a pierdut memoria. V. amnezie.

AMNEZIE, s. f. / amnésie, s. f. / amnesia. [*Gr.* ***amnesia*** *= uitare, de la* ***a*** *- priv.,* ***mneme*** *= memorie și* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Incapacitate (totală sau parțială) de a memoriza sau de a reda date deja memorizate. Se disting *a. globale*, care interesează toate categoriile de informații percepute, și *a. selective*, mult mai rare, care nu interesează decât un singur tip de informații, de ex. auditive sau vizuale. A. poate fi *retrogradă* (sau *de evocare*), în care subiectul nu își poate aminti informații memorizate cu mult timp înainte, sau *anterogradă* (*de fixare*), care privește informațiile recente. Memorizarea, fenomen psihic complex, presupune organizarea informațiilor în directă relație cu inteligența subiectului, astfel încât procesele de ramolisment cerebral, organice sau nu, antrenează atât o a. anterogradă, cât și retrogradă, ca și în cazul unei leziuni corticale. *Confuzia mentală împiedică fixarea amnezică, ceea ce poate fi la originea unei a. limitate și lacunare (ex.: în etilismul acut). În patologia psihiatrică, a. pot apărea în stări depresive, isterie (mai frecvent a. retrogradă). *A. infantilă* corespunde perioadei lipsite de amintiri a primilor ani de viață, pe care Freud a interpretat-o nu doar în relație cu imaturitatea funcțională a structurilor cerebrale, ci și ca expresie a unor refulări reversibile. V. și memorie.

AMNEZIE ANTEROGRADĂ / amnésie antérograde / anterograd amnesia. Sin.: ecmnezie (v.).

AMNIOCENTEZĂ, s. f. / amniocentèse, s. f. / amniocentesis. [*Gr.* ***amnion*** *= membrană a fătului;* ***kentesis*** *= înțepătură.*] Puncție transabdominală efectuată la gravidă în scopul recoltării de lichid amniotic, pentru studiul caracterelor sale chimice, spectrofotometrice, citogenetice. A. permite determinarea motricității fetale, a gradului de suferință fetală în cazul imunizării maternofetale, diagnosticarea unei aberații cromozomiale, a sexului fetal. Sin.: puncție amniotică.

AMNIOCIT, s. n. / amniocyte, s. m. / amniocyte. [*Gr.* ***amnion*** *= membrană a fătului;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă de origine fetală regăsită în lichidul amniotic.

AMNIOGRAFIE, s. f. / amniographie, s. f. / amniography. [*Gr.* ***amnion*** *= membrană a fătului;* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografia cavității amniotice opacifiată cu un *mediu de contrast introdus prin puncția uterului gravid. Deoarece este un examen riscant, a. a fost, în general, înlocuită cu *ecografia.

AMNIOS, s. n. / amnios, s. m. / amnion. [*Gr.* ***amnion*** *= membrană a fătului.*] Membrană limitantă a oului fecundat, pe fața internă a placentei și a cordonului ombilical. Este de origine citotrofoblastică, subțire, transparentă, rezistentă. Sin.: sac amniotic. V. punga apelor.

AMNIOSCOPIE, s. f. / amnioscopie, s. f. / amnioscopy. [*Gr.* ***amnion*** *= membrană a fătului;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Observarea aspectului macroscopic al lichidului amniotic prin examen vizual cu ajutorul amnioscopului, introdus prin colul uterin. A. este utilizată pentru decelarea suferinței fetale (asociată cu o modificare de culoare a lichidului amniotic) îndeosebi în cazul sarcinilor prelungite, cu membrane intacte.

AMOEBĂ. Var. pentru amibă (v.)

AMOEBIAZĂ. Var. pentru amibiază (v.).

AMOK, s. n. / amok, s. m. / amok. [*Malaeziană* ***amok*** *= atac furios.*] Termen de origine malaeziană care desemnează o criză de dezechilibrare psihică cu tendință la crimă sau suicid, apărută în cadrul unei depresii. V. și raptus.

AMONIAC, s. n. / ammoniac, s. f. / ammonia. [*Gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia.*] NH_3. Compus binar al azotului cu hidrogenul, sub formă de gaz incolor la presiune atmosferică, cu miros iritant, foarte solubil în apă, toxic pentru organismele vii. Se utilizează în industria chimică, fiind compusul de bază

în prepararea îngrășămintelor azotate. În organism se află în cantități foarte mici (v. amoniemie) deoarece, provenit îndeosebi din degradarea unor aminoacizi, este transformat la nivelul ficatului în uree. V. amoniemie, amoniogeneză, ureogeneză. V. și tab. const. biochim.

AMONIEMIE, s. f. / ammoniémie, s. f. / ammoni(a)emia. [*Gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; haima, -atos = sânge.*] Concentrația plasmatică a amoniacului liber, substanță toxică al cărei nivel sanguin crește în *coma hepatică și în comele produse prin deficit enzimatic al ciclului *ureogenezei. V. și amoniac, hiperamoniemie.

AMONIOGENEZĂ, s. f. / ammoniogenèse, s. f. / ammoniogenesis. [*Gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] 1) prima parte a ciclului *amoniacului în organism. Constă în formarea, la nivelul tuturor țesuturilor, de amoniac, care este însă convertit în produși amoniogeni. 2) *A. renală* este unul dintre mecanismele reglării *echilibrului acidobazic. Astfel, în tubii renali, amoniacul este sintetizat din *glutamină, iar în continuare ionii amoniu se combină cu anionii acizilor, care vor fi astfel eliminați sub formă de săruri de amoniu în loc de săruri de sodiu. În *acidoză, acest proces se accentuează, evitându-se scăderea *rezervei alcaline, iar în *alcaloză diminuează.

AMORF, adj. / amorphe, adj. / amorphous. [*Gr. a - priv.; morphe = formă.*] Care nu are o formă sau o structură bine definite; lipsit de formă.

AMORFOGNOZIE, s. f. / amorphognosie, s. f. / amorphognosia. [*Gr. a - priv.; morphe = formă; gnosis = percepere, cunoaștere, de la gnonai = a cunoaște.*] Imposibilitatea recunoașterii formei obiectelor prin pipăit, prin simțul tactil.

AMORSAJ ALEATOR / amorçage aléatoire / random priming. Inițierea unei sinteze de acizi nucleici cu ajutorul unei *amorse (sau primer) constituite dintr-un amestec de oligonucleotide cu secvențe diferite.

AMORSĂ, s. f. / amorce, s. f. / primer. [*Fr. amorce, din fr. veche amordre = a mușca, a tăia.*] Oligonucleotid care, hibridat cu o matrice de acid nucleic, permite unei *polimeraze să inițieze sinteza unui al doilea lanț complementar matricei. Uneori se utilizează și termenul echivalent din engl. Sin.: primer. V. reacția în lanț a polimerazei.

AMP / AMP / AMP. [*Abrev. engl.: Adenosine MonoPhosphate = adenozin monofosfat.*] Abrev. utilizată în mod curent pentru acid adenozin monofosforic (v.).

AMP CICLIC / AMP cyclique / cyclic AMP. Abreviere utilizată curent pentru a desemna adenozin-3',5'-monofosfatul ciclic, nucleotid sintetizat din *ATP ca răspuns la o stimulare hormonală a receptorilor suprafeței celulare. AMP c. acționează ca *mesager secund, activând *protein kinaza A. Este inactivat prin hidrolizare în *AMP de către o fosfodiesterază. V. adenilatciclază, ligand, proteine G, receptor. V. și tab. const. endocrinol.

AMP-DEZAMINAZĂ, s. f. / AMP-désaminase, s. f. / myoadenylate deaminase, AMP-deaminase. [*Abrev. engl.: Adenosine MonoPhosphate = adenozinmonofosfat; lat. des = separat de; gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină; -ază.*] Enzimă musculară care în timpul exercițiului fizic transformă adenozinmonofosfatul în inozin monofosfat și amoniac. Deficitul acestei enzime este la originea unei intoleranțe la efort, cu mialgii și crampe musculare.

AMPER, s. m. / ampère, s. m. / ampere. [*André Marie Ampère, fizician francez, profesor la Paris, 1775-1836.*] Unitate fundamentală din SI, de măsură a intensității curentului electric. Un curent de un a. transportă un *coulomb pe secundă.

AMPICILINĂ, s. f. / ampicilline, s. f. / ampicillin. Penicilină semisintetică cu activitate similară penicilinei G asupra germenilor grampozitivi, dar activă și asupra unor germeni gramnegativi. Este inactivată de *penicilinază.

AMPLIAȚIE, s. f. / ampliation, s. f. / ampliation. [*Lat. ampliatio, -onis = mărire, de la ampliare = a crește.*] 1) Creșterea de dimensiuni în toate sensurile a cavității toracice în timpul inspirului. A. poate fi evaluată prin măsurarea perimetrului toracic. 2) Rareori, termenul este utilizat și cu referire la mărirea abdomenului în timpul sarcinii sau prin acumulare de lichid în peritoneu.

AMPLIFICARE GENICĂ / amplification génique / gene amplification. 1) Producerea *in vivo* de copii suplimentare ale unei secvențe de ADN. 2) tehnică pentru identificarea bacteriilor din culturi sau din biopsii celulare, prin amplificarea cantității de ADN de origine bacteriană. A. g. se obține cu ajutorul unei ADN-polimeraze. Secvența de ADN amplificată este comparată cu alte secvențe nucleotidice conservate în bănci de date. Bacteria studiată poate fi astfel identificată și clasificată în arborele filogenetic. V. și PCR.

AMPLIFICARE PRIN REACȚIE ÎN LANȚ A POLIMERAZEI / amplification par la réaction en chaîne de la polymérase / polymerase chain reaction. Sin.: PCR (v.).

AMPLIFICATOR, s. n. sau s. m. / amplificateur, s. m. / amplifier (electronics), enhancer (genetics). [*Lat. amplificator = care mărește, de la amplificare = a mări (amplus = mare; ficare, derivat de la facere = a face).*] 1) În electronica medicală: aparat utilizat în scopul reproducerii unui semnal, de obicei electric, cu intensitate mărită. Tipuri: a) *a. electronic*, în care se folosesc tranzistori pentru mărirea puterii unui semnal electric; b) *a. de imagine* sau *a. de luminanță*, v.; c) *a. magnetic*, utilizat în automatizare, având circuite magnetice pentru amplificarea semnalelor de joasă frecvență; d) *a. de puls*, pentru amplificarea potențialului electric al pulsului; e) *a. de tensiune* transformă un curent alternativ în alt curent alternativ, cu o tensiune mai mare. 2) În genetică: secvență de ADN capabilă să stimuleze transcripția unei gene. V. și PCR.

AMPLIFICATOR DE LUMINANȚĂ / amplificateur de brillance ou de luminance / intensifier screen. Aparat care transformă imaginea optică în imagine electronică. Este utilizat în radioscopie pentru creșterea luminozității și preciziei unei imagini obținute direct pe un ecran fluorescent. O astfel de imagine este obținută cu un fascicul de radiații X de intensitate mică, iradierea pacientului fiind mult redusă. Ea poate fi transmisă la distanță, observată, foto- și cinematografiată.

AMPLITUDINE, s. f. / amplitude, s. f. / amplitude. [*Lat. amplitudo, -inis = lărgime, mărime, de la amplus = mare.*] 1) Valoarea absolută maximă a elongației unei mărimi oscilatorii. 2) Magnitudinea *potențialului de acțiune.

AMPRENTARE GENOMICĂ / empreinte parentale / genomic imprinting, parental imprinting. 1) Represarea permanentă, dependentă de originea parentală, a activității transcripționale a uneia dintre cele două copii ale unei gene bialelice. 2) Modificările survenite de gene în cursul gametogenezei și/sau embriogenezei și care alterează expresia fenotipică.

AMPRENTĂ, s. f. / empreinte, s. f. / impression. [*Fr. empreinte, din lat. imprimere = a apăsa pe.*] 1) Depresiune imprimată pe suprafața unui organ de către o structură anatomică. V. impresiune. 2) Urme lăsate pe un obiect de degete (*a. digitale*), palme sau plante. Desenul acestor urme este caracteristic pentru fiecare individ. A. digitale sunt înregistrate în criminalistică, în scop de identificare, prin aplicarea pulpei de-

getelor, în prealabil înmuiată în tuș, pe o foaie de hârtie. V. dactiloscopie. 3) În stomatologie: copie negativă, fidelă, a dinților și a țesuturilor bucale, obținută prin mulaj cu un material plastic. Umplută cu ipsos, a. permite o reproducere fidelă, denumită model, a danturii și a țesuturilor vecine.

AMPRENTĂ GENETICĂ / empreinte génétique / DNA fingerprint. Sin.: carte de identitate genotipică (v.).

AMPULĂ, s. f. / ampoule, s. f. / ampulla. NA: ampulla, pl. ampullae. [*Lat.* ***ampulla*** *= vas mic pentru ulei sau parfum.*] Porțiune tubulară dilatată în structura unor formațiuni anatomice. Ex.: *a. rectală* (NA: *ampulla recti*), porțiunea inferioară a *rectului pelvin; *a. tubară* (NA: *ampulla tubae uterinae*), porțiunea dilatată situată la extremitatea *trompei uterine; *a. Vater*, dilatație inconstantă a părții terminale comune a *coledocului și canalului Wirsung, situată la nivelul duodenului.

AMPULĂ VATER / ampoule de Vater / ampulla of Vater. NA: ampulla hepatopancreatica. [***Abraham Vater***, *anatomist, medic și botanist german, profesor la Wittenburg, 1684-1751.*] V. ampulă.

AMPULOM VATERIAN / ampullome vatérien / Vater's ampulla carcinoma. [*Lat.* ***ampulla*** *= vas mic pentru ulei sau parfum;* ***-oma; Abraham Vater****, anatomist, medic și botanist german, profesor la Wittenburg, 1684-1751.*] Cancer al ampulei Vater (v. ampulă), dezvoltat la nivelul părții comune a ampulei sau în zonele sale coledociană ori pancreatică.

AMPUTAȚIE, s. f. / amputation, s. f. / amputation. [*Lat.* ***amputatio, -onis*** *= tăiere, de la* ***amputare*** *= a tăia, a scurta.*] 1) În chirurgie, operație prin care se separă de organism un membru, un segment de membru și, prin extensie, orice structură anatomică, cu ajutorul unui instrument chirurgical, de obicei un bisturiu. În cazul a. unui membru sau a unui segment de membru se secționează formațiunile osoase și se conservă, parțial, mușchii, țesutul subcutanat și tegumentele, pentru formarea bontului. 2) Secțiunea traumatică, accidentală a unui membru sau a unui segment de membru. 3) În embriologie, *deleție a unui *autozom, urmată de o anomalie *fenotipică.

ANABIOZĂ, s. f. / anabiose, s. f. / anabiosis, anabios. [*Gr.* ***anabiosis*** *= reînviere, de la* ***ana*** *= din nou, iarăși,* ***bios*** *= viață.*] Revenirea unui organism la viața activă, după o perioadă de moarte aparentă sau de viață latentă.

ANABOLISM, s. n. / anabolisme, s. m. / anabolism. [*Gr.* ***anabole*** *= acțiunea de a urca, de a reconstrui, de la* ***anaballein*** *= a construi, a arunca în sus (****ana*** *= în sus;* ***ballein*** *= a lansa).*] Ansamblu de procese care permit asimilarea nutrimentelor și utilizarea lor, în scopul elaborării de molecule în țesuturile vii. A. regrupează procesele de sinteză și consum de energie. Ant.: catabolism.

ANABOLIZANT, adj., s. n. / anabolisant, -e, adj., s. m. / anabolising. [*Gr.* ***anabole*** *= acțiunea de a urca, de a reconstrui, de la* ***anaballein*** *= a construi, a arunca în sus (****ana*** *= în sus;* ***ballein*** *= a lansa).*] 1) Care favorizează transformarea materiilor nutritive în țesuturile vii. 2) Un steroid înrudit cu testosteronul, care favorizează producția de proteine. Există un mare număr de a. utilizate în sindroamele catabolizante: debilitate, osteoporoză etc.

ANACLITIC, adj. / anaclitique, adj. / anaclitic. [*Gr.* ***ana*** *- priv.;* ***klitos*** *= desfășurat înapoi.*] Despre cineva sau despre ceva care depinde de altcineva sau de altceva. Se spune îndeosebi despre copilul mic care depinde de mamă. Ex.: *depresie a.

ANACLORHIDRIE, s. f. / anachlorhydrie, s. f. / achlorhydria. [*Gr.* ***ana*** *- priv.;* ***khloros*** *= verde, clor;* ***hydor, hydatos*** *= apă, hidrogen.*] Absența completă a acidului clorhidric din sucul gastric. Sin.: aclorhidrie.

ANACROTISM, s. n. / anacrotisme, s. m. / anacrotism. [*Gr.* ***ana*** *= în sus;* ***krotos*** *= bătaie, lovitură;* ***-ism.***] Anomalie a undei pulsului caracterizată prin apariția unui mic croșet pe porțiunea sa ascendentă (în stenoza aortică sau în anevrismul aortic).

ANACUZIE, s. f. / anacousie, s. f. / anacusis. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***akousis*** *= auz, de la* ***akouein*** *= a auzi.*] Sin.: cofoză (v.).

ANAEROB, adj. / anaérobie, adj. / anaerobic. [*Gr.* ***an*** *- priv.; lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***bios*** *= viață.*] Despre microorganismele care nu se pot dezvolta în contact cu aerul și referitor la reacțiile chimice care se produc în absența aerului. V. anaerobioză.

ANAEROBIOZĂ, s. f. / anaérobiose, s. f. / anaerobiosis. [*Gr.* ***an*** *- priv.; lat.* ***aer, -eris****, gr.* ***aer, -os*** *= aer; gr.* ***bios*** *= viață;* ***-oză.***] Viața desfășurată doar în absența oxigenului molecular. Există *a. facultativă*, la unele microorganisme, și *a. obligatorie*, tot la o serie de microorganisme.

ANAFAZĂ, s. f. / anaphase, s. f. / anaphase. [*Gr.* ***ana*** *= în sus, iarăși;* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Stadiu al diviziunii celulare (stadiul al treilea), în decursul căruia cromozomii se dedublează, se separă și se dirijează spre polii celulari.

ANAFILATOXINĂ, s. f. / anaphylatoxine, s. f. / anaphylatoxin. [*Gr.* ***ana*** *= contra;* ***phylaxis*** *= protecție, de la* ***phylattein*** *= a apăra;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ină.***] Substanță produsă în ser după activarea complementului (fracțiile C3 și C5) de complexele imune sau de unele substanțe coloidale: dextran, levuri, endotoxine ale bacteriilor gramnegative, venin de cobră. Există două a.: C3a și C5a. A. eliberează histamină prin degranularea mastocitelor și bazofilelor; crește astfel permeabilitatea vasculară și contractă fibrele musculare netede. A. injectată intravenos provoacă șoc anafilatoxinic, comparabil cu șocul anafilactic. Serul conține o alfa-globulină capabilă să inactiveze cele două a.

ANAFILAXIE, s. f. / anaphylaxie, s. f. / anaphylaxis. [*Gr.* ***ana*** *= contra;* ***phylaxis*** *= protecție, de la* ***phylattein*** *= a apăra.*] Hipersensibilitate specifică, provocată prin injectarea prealabilă a unui antigen (injecția "preparantă") și care apare după o a doua injectare a aceluiași antigen (injecție "declanșantă"). A. se manifestă în forma cea mai gravă și cea mai acută prin *șoc anafilactic. A. este o formă de hipersensibilitate de tip imediat, mediată de IgE, care, la un al doilea contact cu antigenul, provoacă degranularea bazofilelor cu eliberarea de substanțe vasoactive. A. poate fi determinată la animal prin injectarea de ser de la un alt animal sensibilizat (*a. pasivă*), care se pune în evidență printr-o reacție cutanată, în *proba Prausnitz-Küstner.

ANAFRODIZIAC, adj. / anaphrodisiaque, adj. / anaphrodisiac. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***aphrodisiakos****, de la* ***Afrodita*** *= zeița dragostei.*] Despre o substanță care calmează dorințele sexuale.

Anafrodizie, s. f. / anaphrodisie, s. f. / anaphrodisia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***aphrodisia*** *= dorință sexuală, de la* ***Afrodita*** *= zeița dragostei.*] Diminuare sau absență a dorințelor sexuale.

ANAGEN, adj. / anagène, adj. / anagen. [*Gr.* ***ana*** *= în sus, iarăși;* ***gennan*** *= a produce.*] Denumire a stadiului de creștere a părului în cadrul *ciclului pilar.

ANALEPTIC, adj., s. n. / analeptique, adj., s. m. / analeptic. [*Gr.* ***analeptikos*** *= care restaurează.*] 1) Care stimulează, tonifică și revitalizează. 2) Remediu care exercită acțiunile menționate. 3) Agent stimulator al SNC capabil să restabilească funcționalitatea unor centri deprimați, îndeosebi cardiovasculari și respiratori. Ex.: a. respiratorii.

ANALGEZIC, adj., s. n. / analgésique, adj., s. m. / analgesic. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***algos*** *= durere, sau* ***algesis*** *= simțul durerii.*] 1) Despre o substanță care atenuează durerea fără abolirea conștienței, prin modificarea pragului senzațiilor dureroase sau prin creșterea toleranței la durere. 2) Medicament care

exercită aceste acțiuni. *A. antipiretice* acționează atât asupra durerii, cât și a febrei sau fenomenelor inflamatorii. *A. narcotice* prezintă și un efect sedativ, *euforizant sau *anxiolitic, care poate genera *farmacodependență. Este cazul îndeosebi al alcaloizilor din *opiu sau al derivaților acestora.

ANALGEZIE, s. f. / analgésie, s. f. / analgesia. [*Gr. **an** - priv.; **algos** = durere, sau **algesis** = simțul durerii.*] Pierdere a sensibilității la durere. Ea poate fi generalizată sau localizată, survenind în cursul unei boli sau secundară unei intoxicații ori acțiunii unor medicamente.

ANALIZĂ, s. f. / analyse, s. f. / analysis. [*Gr. **analysis** = rezolvare, de la **analyein** = a rezolva (**ana** = din nou, iarăși; **lyein** = a distruge).*] Metodă științifică de cercetare a fenomenelor bazată pe examinarea și determinarea fiecărei părți componente. În medicină, metodele de a. sunt utilizate, deopotrivă, în cercetarea științifică și în practica medicală, îndeosebi în laboratorul clinic. Domenii de a.: 1) *A. bacteriologică* sau *microbiologică*, în scopul izolării și identificării bacteriilor, ca și a stabilirii unor caracteristici ale acestora. 2) *A. bio-chimică*, având ca scop determinarea concentrațiilor diferitelor substanțe din organism (îndeosebi a constantelor biochimice) sau separarea componentelor unui produs biologic. 3) *A. chimică*, ansamblu de procedee de identificare (*a. calitativă*) și de determinare (*a. cantitativă*) a compoziției chimice a unei substanțe. 4) *A. coprologică*, a. materiilor fecale; ex.: a. coproparazitologică. 5) *A. dispersiei*, metodă de a. statistică a efectului unor factori asupra dispersiei datelor obținute experimental. 6) *A. factorială*, procedeu al statisticii matematice ce permite identificarea factorilor care stau la baza unei corelații. 7) *A. grafică*, analiza unui fenomen pe baza reprezentării grafice. 8) *A. serologică* are ca scop îndeosebi identificarea anticorpilor specifici din serul sanguin. 9) *A. spectroscopică*, metodă de studiu al substanțelor organice prin analiza *spectrelor de emisie și de absorbție. 10) *A. statistică*, ansamblu de procedee matematice pentru validarea și interpretarea datelor experimentale. 11) *A. toxicologică*, determinarea calitativă și/sau cantitativă a unui toxic în diferite medii. 12) *A. trofică*, anchetă analitică în scopul stabilirii interacțiunilor alimentare într-o comunitate biologică.

ANALIZOR, s. n. / analyseur, s. m. / analysor. [*Gr. **analyein** = a rezolva, de la **ana** = din nou, iarăși, **lyein** = a distruge.*] 1) Ansamblu funcțional alcătuit dintr-un receptor senzitiv sau senzorial periferic și din centrul cortical care intervine în recepția senzorială. Ex.: receptor cutanat, vizual, auditiv. 2) Dispozitiv care, în cazul polarimetrului, permite căutarea planului de polarizare a luminii (*nicol a.*). 3) Aparat care permite analiza electro-encefalogramei în termeni de frecvență și amplitudine. 4) *A. de aminoacizi* permite evaluarea compoziției în aminoacizi a unei proteine.

ANALOG, adj., s. m. / analogue, adj., s. m. / analogous, adj., analogue, analog. [*Gr. **analogos** = la fel, conform unei anumite mărimi, de la **ana** = din nou, iarăși, **logos** = raport, relație.*] Asemănător. În medicină și biologie, a. prezintă o asemănare totală sau parțială a caracteristicilor esențiale cu cele ale sistemului cu care se compară.

ANALOGIC (SEMNAL) / analogique / analogic. [*Gr. **analogos** = la fel, conform unei anumite mărimi, de la **ana** = din nou, iarăși, **logos** = raport, relație.*] V. glosar informatică.

ANAMNEZĂ, s. f. / anamnèse, s. f. / anamnesis. [*Gr. **anamnesis** = reamintire, de la **ana** = din nou, iarăși, **mneme** = memorie și **mnasthai** = a-și aminti.*] Ansamblul informațiilor obținute de medic de la bolnav sau de la alte persoane din anturajul său asupra *antecedentelor, istoricului și detaliilor de evoluție ale unei boli.

ANAPLAZIE, s. f. / anaplasie, s. f. / anaplasia. [*Gr. **ana** = din nou; **plasis** = modelare, de la **plassein** = a forma, a modela; termen utilizat de Hipocrat pentru a desemna reducerea unei fracturi sau a unei luxații.*] Stare a unui proces neoplazic în care arhitectura și unele caracteristici celulare sunt foarte diferite de cele ale țesutului de origine, fără însă a căpăta un aspect net embrionar. De fapt, a. definește caracterele arhitecturale ale unui țesut (de obicei malign), dar, prin extensie, termenul se utilizează și pentru descrierea celulelor anormale care au pierdut caracterele de diferențiere proprii.

ANARTRIE, s. f. / anarthrie, s. f. / anarthria. [*Gr. **an** - priv.; **arthroun** = a rosti distinct.*] Tulburare a limbajului constând doar din imposibilitatea articulării sunetelor. Bolnavul afectat de a. înțelege ce i se spune, poate citi și scrie, dar nu poate pronunța cuvântul pe care îl citește sau îl scrie. De asemenea, poate comunica prin semne sau prin presiunea mâinii numărul de silabe conținute în cuvântul pe care nu îl poate pronunța. A. reprezintă consecința unei leziuni cerebrale cu focarul în zona nucleului lenticular. Este considerată uneori sin. cu afemie.

ANASARCĂ, s. f. / anasarque, s. f. / anasarca. [*Gr. **ana** = în jurul; **sarx, sarkos** = carne.*] Edem generalizat al țesutului celular subcutanat, cu acumulare de lichid în cavitățile seroase ale organismului. V. și hidrops.

ANASARCĂ FETOPLACENTARĂ / anasarque foetoplacentaire / f(o)etal hydrops. Edem generalizat și intens al placentei și al fetusului, cu producere de *ascită. Se întâlnește îndeosebi în cursul *bolii hemolitice prin *incompatibilitate Rh feto-maternă, fiind o formă clinică a *eritroblastozei fetale. Sin.: boală Schridde, hidrops fetal.

ANASCITIC, adj. / anascitique, adj. / anascitic. [*Gr. **an** – priv.; **askites**, de la **askos** = burduf.*] Care nu se însoțește de *ascită. De obicei, despre o boală în care ascita, de regulă frecventă, nu se manifestă clinic.

ANASTOMOZĂ, s. f. / anastomose, s. f. / anastomosis. [*Gr. **anastomosis** = deschidere, de la **ana** = cu, **stoma, -atos** = gură.*] Comunicarea naturală, patologică sau artificială (chirurgicală) a două conducte (vase sanguine, segmente ale tubului digestiv, căi biliare și urinare) sau a unor nervi. În funcție de localizare și de efectele în plan funcțional, se disting numeroase tipuri de a., îndeosebi la nivelul tractusului digestiv. V. în continuare.

ANASTOMOZĂ ANTIPERISTALTICĂ / anastomose antipéristaltique / antiperistaltic anastomosis. *A. intestinală efectuată astfel încât cele două segmente suturate să aibă mișcări peristaltice în sens opus.

ANASTOMOZĂ IZOPERISTALTICĂ / anastomose isopéristaltique / isoperistaltic anastomosis. *A. intestinală efectuată astfel încât cele două segmente suturate prezintă mișcări peristaltice în același sens.

ANASTOMOZĂ LATEROLATERALĂ / anastomose latérolatérale / side-to-side anastomosis. *A. în care sunt acolați pereții laterali a două conducte sau organe.

ANASTOMOZĂ TERMINOTERMINALĂ / anastomose terminoterminale / end-to-end anastomosis. *A. în care cele două segmente suturate se pun cap la cap.

ANATOMIE, s. f. / anatomie, s. f. / anatomy. [*Gr. **ana** = în jurul; **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Știința structurii organismelor vii. Direcții: 1) *A. aplicată* la diagnosticul și tratamentul bolilor. 2) *A. comparată*, compararea structurilor diferitelor plante și animale. 3) *A. dezvoltării*, embriologia structurală. 4) *A. macroscopică*, a. formațiunilor vizibile cu ochiul liber. 5) *A. patologică* sau morfopatologie, studiul modificărilor macro- și microscopice, histo- și citochimice în cursul unei boli, corelând datele de morfologie cu semnele clinice și modificările biochimice. 6) *A. radiologică*, studiul a. unor structuri prin vizualizarea acestora pe clișee radiografice. 7) *A. spe-*

cială, studiul particular al unor organe sau zone din organism. 8) *A. topografică*, studiul diferitelor structuri în relație cu formațiunile învecinate.

ANATOXINĂ, s. f. / anatoxine, s. f. / anatoxin. [*Gr. ana = contra; toxikon = otravă pentru vârful săgeților, de la toxon = săgeată; -ină.*] Toxină bacteriană (tetanică, difterică etc.) care, prin acțiunea simultană a căldurii și a formolului, își pierde activitatea toxică, dar își conservă proprietățile antigenice. A. sunt utilizate preventiv sau pentru obținerea unor vaccinuri. Se disting două tipuri principale: a. *adsorbită* pe gel mineral și a. *purificată*, prin îndepărtarea, chimică sau imunologică, a impurităților. Ex.: ATPA (anatoxină tetanică purificată și adsorbită), utilizată în profilaxia *tetanosului. Sin.: toxoid.

ANCHILOSTOMIAZĂ, s. f. / ankylostomasie, s. f., ankylostomiase, s. f., ankylostomose, s. f. / hookworm disease, ankylostomiasis. [*Gr. ankylos = încovoiat, curbat; stoma, -atos = gură; -ază.*] Boală provocată de *ancylostoma*, un nematod mic ce se fixează (în număr mare) în mucoasa intestinală, unde provoacă microhemoragii repetate, accentuate prin substanțele hemolizante ce le secretă. Rezultă anemie. Pătrunderea parazitului în organism se produce pe gură sau prin piele, unde se formează papulopustule. A. este mai frecventă în regiunile calde sau în zonele miniere. Sin.: boală Griesinger.

ANCHILOZĂ, s. f. / ankylose, s. f. / ankylosis. [*Gr. ankylosis = curbură, de la ankylos = încovoiat, curbat.*] Diminuare importantă (*a. parțială*) sau suprimare totală (*a. totală*) a mișcărilor unei articulații care în mod normal este mobilă. A. se poate produce după o afecțiune articulară, un traumatism, sau poate fi provocată chirurgical. V. și artrodeză.

ANCORARE, s. f. / ancorage, s. m. / anchorage. [*Lat. ancora, din gr. ankyra = ancoră.*] Realizarea unui sistem de legătură labilă între proteza dentară și dinții pe care se sprijină. Asigură stabilitatea protezei, dar și posibilitatea îndepărtării temporare din cavitatea bucală.

ANCOȘĂ, s. f. / encoche, s. f. / - . [*Fr. encoche.*] Franțuzism utilizat în română îndeosebi cu referire la un defect de umplere cu substanța de contrast la nivelul unui organ cavitar, consecință a unui spasm sau a unei amprente. Alte ex. de utilizare a termenului: *a. de osificare*, zonă de țesut recent osificat care avansează treptat în epifiza cartilaginoasă (la embrion); *a. radio-scafo-ulnară*, fiecare din cele două a. (anterioară și posterioară) situate la nivelul marginilor anterioară și posterioară ale extremității inferioare a radiusului etc.

ANCYLOSTOMA / ancylostoma / ancylostoma. [*Gr. ankylos = încovoiat, curbat; stoma, -atos = gură.*] Gen de viermi intestinali din familia *Ancylostomidae*, clasa *Nematoda*. Specii: 1) *A. americanum* sau *Necator americanus*. 2) *A. brasiliense*. 3) *A. caninum*. 4) *A. duodenale*, acesta fiind principalul agent patogen al anchilostomiazei la om. V. anchilostomiază.

ANDROGEN, adj. / androgène, adj. / androgen. [*Gr. aner, andros = bărbat; gennan = a produce.*] Despre o substanță, de regulă endogenă, care promovează *masculinizarea.

ANDROGENIC, adj. / androgénique, adj. / androgenic. Care se referă la hormonii sexuali masculini.

ANDROGIN, adj., s. m. / androgyne, adj., s. m. / androgynous, adj., androgyne, n. [*Gr. aner, andros = bărbat; gyne, gynaikos = femeie.*] 1) *Hermafrodit. 2) Sin.: androginoid. 3) Ființă fabuloasă din mitologia greacă, jumătate femeie, jumătate bărbat.

ANDROGINIE, s. f. / androgynie, s. f. / androgynism. [*Gr. aner, andros = bărbat; gyne, gynai-kos = femeie.*] *Pseudohermafroditism parțial la bărbat, cu *criptorhidie și unele caractere sexuale feminine, dar cu scrotul sudat și penisul cu gland perforat.

ANDROGINOID, s. m. / androgynoïde, s. m. / androgyne. [*Gr. aner, andros = bărbat; gyne, gynaikos = femeie; eidos = formă.*] Sin.: androgin (v.).

ANDROID, adj. / androïde, adj. / android. [*Gr. aner, andros = bărbat; eidos = formă.*] Care prezintă caracteristici masculine. Ex.: obezitate a.

ANDROLOGIE, s. f. / andrologie, s. f. / andrology. [*Gr. aner, andros = bărbat; logos = știință.*] Studiul anatomiei, fiziologiei și patologiei aparatului genital masculin și al repercusiunilor acestora asupra organismului întreg.

ANDROPAUZĂ, s. f. / andropause, s. f. / male climacteric. [*Gr. aner, andros = bărbat; lat. pausa, gr. pausis = încetare, oprire.*] Termen de origine franceză, creat prin analogie cu *menopauza, fără să aibă aceeași acoperire fiziologică și fiziopatologică. Spre deosebire de menopauză, a. nu se instalează într-o perioadă bine definită a vieții și, în plus, se constată o mare variabilitate individuală a involuției funcției testiculare, scăderea testosteronului plasmatic apărând la unii bărbați la vârsta de 50 de ani, la alții la peste 70 de ani. Manifestările a. depind de deficitul androgenic, diminuarea libidoului fiind cea mai relevantă, la care se adaugă reducerea pilozității sexuale, diminuarea *reflexului cremasterian, precum și o serie de tulburări, variabile, cardiovasculare, neuropsihice, neurovegetative și osoase. În engl. se utilizează denumirea de climacteriu masculin.

ANDROSTERON, s. m. / androstérone, s. f. / androsterone. [*Gr. aner, andros = bărbat; stereos = solid, în relief.*] V. 17-cetosteroizi.

ANDURANȚĂ, s. f. / endurance, s. f. / endurance. [*Lat. indurare = a întări, a căli, a se oțeli.*] Termen utilizat îndeosebi în medicina sportivă pentru a desemna desfășurarea unui efort prelungit, de intensitate mică sau medie, fără modificări semnificative ale frecvențelor respiratorie și cardiacă.

ANELAJ, s. n. / annelage, s. m. / annealing. Hibridarea unei nucleotide sintetice cu un acid nucleic monocatenar. Prin acest mod se reperează o secvență nucleotidică specifică.

ANEMIE, s. f. / anémie, s. f. / an(a)emia. [*Gr. an - priv.; haima, -atos = sânge.*] 1) Diminuarea cantității de *hemoglobină funcțională circulantă totală. 2) În practică, dacă nu se ține seama de variațiile eventuale ale volumului plasmatic, a. este definită ca scăderea concentrației de hemoglobină din sângele periferic sub 13 g/100 ml la bărbat și sub 11 g/100 ml la femeie. În definiția tradițională a anemiei se face referire numai la scăderea numărului de hematii, ceea ce este inexact, deoarece, în unele anemii (ex.: a. hipocromă) numărul de globule roșii este normal, fiind scăzută concentrația corpusculară medie în hemoglobină. Pe de altă parte, o serie de variabile, ca modul de viață, altitudinea, vârsta și sexul, pot influența semnificativ atât numărul de hematii, cât și concentrația hemoglobinei. Totodată, dacă evoluția a. este lentă, organismul se poate adapta, fără tulburări importante, până la o valoare a hemoglobinei de 6 g/100 ml. Cel mai frecvent, a. nu este o boală, ci un simptom în numeroase boli. Principalele criterii de clasificare a a. sunt: 1) pe baza volumului corpuscular mediu: microcitare, normocitare și macrocitare; 2) pe baza concentrației corpusculare medii de hemoglobină: hipocrome, normocrome și hipercrome; 3) pe baza factorilor etiologici: scădere excesivă a volumului sanguin în hemoragii acute sau cronice, distrugere excesivă de globule roșii în bolile hemolitice și în hipersplenism, diminuare a eritropoiezei din cauza afectării sintezei de nucleoproteine, a deficitului de fier din alimentație, a inhibării măduvei hematogene (în intoxicații) sau a involuției acesteia. V. în continuare o serie de tipuri principale de a.

ANEMIE APLASTICĂ / anémie aplastique / aplastic an(a)emia. A. determinată de *aplazia medulară globală, cu absența

reacției sistemului hematopoietic și evoluție rapidă fatală. V. și anemie aregenerativă.

ANEMIE AREGENERATIVĂ / anémie arégénérative / aregenerative an(a)emia. A. definită prin diminuarea producției medulare, eritroblastopenie sau absența eritroblastelor. Uneori este considerată sin. cu *a. aplastică.

ANEMIE BANTI / anémie de Banti / Banti's disease. [*Guido Banti, anatomopatolog italian, profesor la Florența, 1852-1925.*] Sin.: boală Banti (v.).

ANEMIE BIERMER / anémie de Biermer / pernicious an(a)emia. [*Anton Biermer, medic german, 1827-1892.*] Sin.: boală Biermer (v.).

ANEMIE CARENȚIALĂ / anémie carentielle / deficiency an(a)emia. Sin.: anemie nutrițională (v.).

ANEMIE COOLEY / anémie de Cooley / Cooley an(a)emia. [*Thomas Benton Cooley, pediatru american, 1871-1945.*] Sin.: -talasemie majoră (v. talasemie).

ANEMIE CRIPTOGENETICĂ / anémie cryptogénétique / cryptogenetic an(a)emia. A. a cărei cauză este necunoscută.

ANEMIE ESENȚIALĂ A TINERELOR FETE / anémie chlorotique / chlorotic an(a)emia. Sin.: cloroză (v.).

ANEMIE FAGOCITARĂ / anémie phagocytaire / Marlin's syndrome. Sin.: sindrom Marlin (v.).

ANEMIE FALCIFORMĂ / anémie à hématies falciformes / sickle-cell an(a)emia. Sin.: drepanocitoză (v.).

ANEMIE FERIPRIVĂ / anémie ferriprive / iron-deficiency an(a)emia. A. caracterizată printr-un număr normal de eritrocite, care conțin însă o cantitate insuficientă de hemoglobină, din cauza aportului deficitar de fier. Hematiile pot fi pale (*hipocromie) și cu forma modificată (*poikilocitoză). A. f. este, probabil, cea mai răspândită boală cronică din lume. Sin.: anemie sideropenică.

ANEMIE HEMOLITICĂ / anémie hémolytique / h(a)emolytic an(a)emia. A. determinată de distrugerea globulelor roșii anormal de fragile (hemoliză corpusculară) sau din cauza unui factor de agresiune apărut în plasma bolnavului (hemoliză extracorpusculară). A. h. sunt normocrome, asociate cu creșterea concentrației sanguine a *reticulocitelor, *bilirubinei, *lactatdehidrogenazei.

ANEMIE HEMOLITICĂ ACUTĂ / anémie hémolytique aigue / acute h(a)emolytic an(a)emia. Sin.: boală Lederer-Brill (v.).

ANEMIE HEMOLITICĂ AUTOIMUNĂ / anémie hémolytique autoimmune / autoimmune h(a)emolytic an(a)emia. A. în care hemoliza este provocată de *autoanticorpi, produși de sistemul imun al bolnavului. Acești autoanticorpi, *imunoglobuline G și M, sunt agresivi față de antigenii propriilor hematii și pot fi decelați prin *testul Coombs. Boala survine la copilul mic sau la adult, către vârsta de 60 de ani. A. h. a. poate apărea și în cursul unei afecțiuni virale, dar nu se știe dacă este cazul unei asocieri sau al unei relații de cauzalitate.

ANEMIE HEMOLITICĂ ENZIMOPRIVĂ / anémie hémolytique enzymoprive / enzymopenic an(a)emia. Tip de a. h. ereditară nonsferocitară cu transmitere dominantă legată de sex. Este determinată de absența, în eritrocit, a uneia dintre enzimele necesare metabolismului acestuia.

ANEMIE HEMOLITICĂ IMUNOLOGICĂ / anémie hémolytique immunologique / immunoh(a)emolytic an(a)emia. Tip de a. h. dobândită în care distrugerea hematiilor este determinată de anticorpi serici specifici, care pot avea următoarele origini: 1) Autoanticorpi, v. anemie hemolitică autoimună. 2) Izo- sau aloanticorpi introduși în organismul pacientului (ex.: transfuzie cu sânge incompatibil, sarcină cu imunizare fetomaternă). O serie de a. h. i., denumite imunoalergice, sunt provocate de absorbția în organism a unor medicamente (îndeosebi penicilină și cefalosporine).

ANEMIE HEMOLITICĂ MINKOWSKI-CHAUFFARD / anémie hémolytique de Minkowski-Chauffard / Minkowski-Chauffard h(a)emolytic an(a)emia. Sin.: boală Minkowski-Chauffard (v.).

ANEMIE HIPOCROMĂ / anémie hypochrome / hypochromic an(a)emia. A. caracterizată prin scăderea concentrației corpusculare medii de hemoglobină, tradusă și prin colorarea slabă a hematiilor pe frotiul preparat prin tehnica May-Grünwald-Giemsa.

ANEMIE HIPOCROMĂ ESENȚIALĂ A ADULTULUI / anémie hypochrome essentielle de l'adulte / Hayem-Faber disease. Sin.: boală Hayem-Faber (v.).

ANEMIE IMUNOHEMOLITICĂ / anémie immuno-hémolytique / immunoh(a)emolytic an(a)emia. A. cu anticorpi (IgG) antiproteine eritrocitare, reactivi la temperatura corpului. Întâlnită frecvent în leucemia limfatică cronică, lupusul eritematos sistemic și limfoamele non-hodgkiniene. Sin.: a. hemolitică autoimună cu anticorpi la cald.

ANEMIE INFANTILĂ PSEUDOLEUCEMICĂ / anémie infantile pseudo-leucémique / von Jaksch's an(a)emia. Sin.: boală Hayem-von Jaksch-Luzet (v.).

ANEMIE INFLAMATORIE / anémie inflammatoire / an(a)emia of chronic inflammation. Anemie hiposideremică frecventă în anumite afecțiuni inflamatorii cronice, infecțioase, reumatismale sau maligne. *Hiposideremia se însoțește de o diminuare a *siderofilinei totale.

ANEMIE MACROCITARĂ / anémie macrocytaire / macrocytic an(a)emia. A. caracterizată prin prezența în sânge a unor hematii de dimensiuni mari, cu volumul globular mediu peste 110 m³. Acestea apar fie din cauza unei carențe vitaminice (vitamină B_{12}, acid folic), fie în cadrul unei *mielodisplazii.

ANEMIE MEGALOBLASTICĂ / anémie mégaloblastique / megaloblastic an(a)emia. A. caracterizată prin prezența în sânge a *megaloblastelor. A. m. cuprind: a. m. Biermer (sau *boala Biermer), unele *a. nutriționale (ex.: prin carență de *acid folic) și *eritromieloza acută. V. și boală Imerslund-Najman.

ANEMIE MICROCITARĂ / anémie microcytaire / microcytic an(a)emia. Orice tip de a. în care dimensiunea medie a hematiilor este mai mică decât în mod normal (diametru sub 7 m) sau volumul eritrocitar mediu sub 80 m³. *A. feriprivă, *a. sideroblastică și *talasemiile fac parte din grupa a. m.

ANEMIE MICROCITARĂ DREPANOCITARĂ / anémie microcytaire drépanocytaire / sickle cell an(a)emia, drepanocytic an(a)emia. Sin.: boală Silvestroni-Bianco (v.).

ANEMIE MIELOFTIZICĂ / anémie myelophtisique / myelophthisic an(a)emia. A. consecutivă infiltrării măduvei osoase prin tumori (carcinom de sân, stomac, prostată), fibroză sau granuloame (tuberculoză avansată). A. m. (normocromă normocitară severă) se asociază cu trombopenie.

ANEMIE NORMOCROMĂ / anémie normochrome / normochromic an(a)emia. A. în care globulele roșii conțin o cantitate normală de hemoglobină.

ANEMIE NUTRIȚIONALĂ / anémie nutritionnelle / nutritional an(a)emia. A. determinată de absența unor substanțe necesare hematopoiezei, ca urmare a trei grupe de cauze: 1) Absența substanțelor din alimentație (deficit în aportul de fier, proteine sau vitamine). 2) Absorbția lor deficitară (*steatoree, *gastrectomie). 3) Deturnarea utilizării lor normale (boli hepatice și endocrine, sarcină, unele parazitoze, îndeosebi *botriocefaloza). Sin.: anemie carențială.

ANEMIE PERNICIOASĂ / anémie pernicieuse / pernicious an(a)emia. Sin. istoric, abandonat, al bolii Biermer (v.).

ANEMIE POSTHEMORAGICĂ ACUTĂ / anémie posthémorragique aiguë / acute posthemoragic an(a)emia. Anemia nor-

mocromă și normocitară care survine după o hemoragie unică, abundentă, produsă într-un interval scurt.

ANEMIE REFRACTARĂ / anémie réfractaire / refractory an(a)emia. Termen, cu numeroase sin., sub care sunt reunite diverse a. cu o serie de caracteristici comune: apariție la subiecți vârstnici, rezistență la tratamentele cunoscute și evoluție relativ frecventă către leucemie, a. r. fiind considerată o stare preleucemică. A. r. reprezintă consecința unei insuficiențe calitative cronice a eritropoiezei (frecvent și a granulopoiezei, ca și a trombopoiezei), caracterizată printr-un "avort intramedular" al formelor eritrocitare tinere, care, deși produse din abundență, nu evoluează normal, către maturare. Uneori se constată enzimopatii. *Mielograma permite distingerea unor entități nosologice: *a. sideroblastică dobândită idiopatică* (sau *a. sideroacrestică*), caracterizată prin ineficacitatea eritropoiezei, *a. r. cu exces de mieloblaste*, individualizată prin ineficiența producției de leucocite granuloase în măduva osoasă, ca și o serie de boli dificil de clasificat, ca *boala Di Guglielmo (mieloză eritroleucemică).

ANEMIE REGENERATIVĂ / anémie régénérative / regenerative an(a)emia. A. determinată de o pierdere de *hemoglobină prin hemoragie sau prin hemoliză. Se manifestă prin intensificarea *eritropoiezei medulare, care are drept consecință creșterea numărului de *reticulocite (frecvent peste 150 000/mm³).

ANEMIE SIDEROACRESTICĂ / anémie sidéroachrestique / sideroachrestic an(a)emia. Sin.: anemie sideroblastică (v.).

ANEMIE SIDEROBLASTICĂ / anémie sidéroblastique / sideroblastic an(a)emia. A. cu supraîncărcare secundară cu fier, caracterizată prin prezența *sideroblastelor inelare printre precursorii eritrocitari nucleați din măduva osoasă. Sin.: anemie sideroacrestică.

ANEMIE SIDEROBLASTICĂ LEGATĂ DE CROMOZOMUL X / anémie sidéroblastique liée au chromosome X / X-linked sideroblastic an(a)emia. A. (hipocromă microcitară) rezultată din activitatea deficientă a formei eritroide de ALA-sintetază și asociată cu eritropoieză insuficientă, slăbiciune și paloare.

ANEMIE SIDEROPENICĂ / anémie sidéropénique / iron deficiency an(a)emia. Sin.: anemie ferprivă (v.).

ANENCEFALIE, s. f. / anencéphalie, s. f. / anencephalia, anencephaly. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***enkephalo*** *= creier, de la* ***e*** *= în,* ***kephal*** *= cap.*] Termen impropriu pentru *encefalo-arafie.

ANERGIE, s. f. / anergie, s. f. / anergia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] Stare a unui organism care a pierdut capacitatea de a reacționa specific la un alergen sau antigen la care anterior a fost sensibilizat. Ex. cel mai evident este cel al *a. tuberculinice*, în care reacțiile cutanate la tuberculină devin negative ca urmare a unei boli generalizate, ce afectează reacțiile imunitare ale organismului (*rujeolă, *sarcoidoză etc.).

ANERGIZANT, adj. / anergisant, -e, adj. / anergic. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***ergein*** *= a lucra.*] Care provoacă *anergie. Ex.: boală a.

ANERITROPSIE, s. f. / anérythropsie, s. f. / anerythropsia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***erythros*** *= roșu;* ***opsis*** *= vedere.*] Absența percepției culorii roșii, prima din cele trei culori fundamentale. *Daltonism pentru culoarea roșie. A. reprezintă o varietate de *dicromatism.

ANESTEZIC, adj., s. n. / anesthésique, adj., s. m. / an(a)esthetic. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] 1) Care provoacă *anestezie. 2) Denumire generică a medicamentelor utilizate pentru obținerea unei insensibilități locale (*a. *locale*) sau generale (*a. *generale*).

ANESTEZICE GENERALE / anesthésiques généraux / general an(a)esthetics. Grup de medicamente care provoacă somn profund, abolirea sensibilității și relaxare musculară generalizată. Se disting: a. g. volatile sau gazoase, administrate prin inhalație, și a. g. non-volatile.

ANESTEZICE LOCALE / anesthésiques locaux / local an(a)esthetics. Grup de compuși care, la concentrații adecvate în țesutul nervos, blochează reversibil conducerea influxului. În contact cu un trunchi nervos, a. l. pot determina temporar o paralizie senzitivo-motorie în teritoriul inervat.

ANESTEZIE, s. f. / anesthésie, s. f. / an(a)esthesia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] 1) Absența sau dispariția unuia sau mai multor tipuri de sensibilitate (dureroasă, termică, tactilă), spontan sau voluntar. 2) Abolirea reversibilă a sensibilității, provocată prin utilizarea agenților *anestezici. Se disting, în practică: a) *a. generală*, care asociază abolirea sensibilității și pierderea temporară a stării de conștiență; b) *a. locală*, în care dispariția sensibilității dureroase este obținută într-un teritoriu limitat, prin infiltrație sau pulverizare; c) *a. locoregională*, în care abolirea sensibilității, cel mai frecvent asociată abolirii motilității voluntare, este obținută prin infiltrații în jurul filetelor nervoase (trunchiuri sau rădăcini), de ex. rahianestezia sau *a. periduraIă. 3) Pierderea patologică a sensibilității, care poate cuprinde una sau mai multe forme de sensibilitate (dureroasă, termică, tactilă etc.).

ANESTEZIE PERIDURALĂ / anesthésie péridurale / epidural block. Metodă de *a. locoregională constând în injectarea unui anestezic local în spațiul *peridural.

ANESTEZIOLOGIE, s. f. / anesthésiologie, s. f. / an(a)esthesiology. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***aistesis*** *= senzație, sensibilitate;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinei care studiază metodele de anestezie și de susținere a funcțiilor vitale ale organismului în perioada perioperatorie.

ANESTHESIA DOLOROSA / anesthesia dolorosa / anesthesia dolorosa. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate; lat.* ***dolor, -oris*** *= durere.*] *Percepție a senzației dureroase într-un teritoriu care este anesteziat.

ANEUPLOIDIE, s. f. / aneuploïdie, s. f. / aneuploidy. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***euploos*** *= favorabil;* ***eidos*** *= formă.*] Număr anormal de cromozomi, în plus (ex.: trisomie) sau în minus (ex.: monosomie).

ANEURINĂ, s. f. / aneurine, s. f. / aneurin. Sin.: vitamină B_1 (v.).

ANEUSOMIE. Var. pentru aneuzomie (v.).

ANEUZOMIC, adj. / aneusomique, adj. / aneusomic. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***eu*** *= bun; (****khroma, -atos*** *= culoare);* ***soma, -atos*** *= corp.*] Care se referă la anomaliile cromozomiale. V. și aneuzomie.

ANEUZOMIE, s. f. / aneusomie, s. f. / aneusomy. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***eu*** *= bun; (****khroma, -atos*** *= culoare);* ***soma, -atos*** *= corp.*] Termen generic pentru anomaliile numerice ale cromozomilor sau orice anomalie cantitativă a materialului cromozomial. Var.: aneusomie.

ANEVRISM, s. n. / anévrisme, anévrysme, s. m. / aneurysm. [*Gr.* ***aneurysma*** *= lărgire, dilatație, de la* ***aneurynein*** *= a dilata.*] Formațiune vasculară cu aspect tumoral, localizată pe traiectul unei artere, care apare prin dilatația pereților arteriali și comunică cu lumenul acesteia. A. include sânge și, ca urmare a stazei acestuia, cheaguri sanguine organizate sau nu. A. apar în zone arteriale în care scade rezistența peretelui arterial (din cauza unei leziuni organice, a unei malformații sau a unui traumatism) și/sau crește presiunea sanguină. Se disting numeroase tipuri de a., denumite îndeosebi în funcție de localizare, dar și în raport cu particularitățile anatomopatologice sau, uneori, etiologice. V. în continuare.

ANEVRISM ARTERIAL INTRACEREBRAL / anévrisme artériel intracérébral / intracranial aneurysm. Malformație sacciformă sau fuziformă, pediculată sau nu, a unei artere intracraniene localizată, de regulă, la baza creierului, la nivelul *hexagonului arterial Willis sau pe trunchiul vertebrobazilar. A. a. i. este generator de hemoragii meningiene sau meningocerebrale.

ANEVRISM ARTERIOVENOS / anévrisme artérioveineux / arteriovenous fistula. Comunicare permanentă a unei artere și a unei vene prin intermediul unui sac anevrismal. În cazul *a. a. pulmonar* se produce o comunicare patologică între ramurile arterei pulmonare și ale venelor pulmonare. Comunicarea poate fi simplă (fistulă) sau prin pungă multilobulară (angiom sau hemangiom pulmonar).

ANEVRISM CIRSOID / anévrisme cirsoïde / cirsoid aneurysm. Dilatație cu alungirea trunchiurilor și ramurilor unuia sau mai multor teritorii arteriale și venoase, care are drept consecință stabilirea unei comunicări anormale și facile între sistemul arterial și cel venos.

ANEVRISM DISECANT / anévrisme disséquant / dissecting aneurysm. Cavitate dezvoltată în grosimea peretelui arterial pe o lungime variabilă. A. d. se produce la nivelul tunicii medii a vasului, între tunica internă și cea externă, care sunt decolate de către sângele care pătrunde la nivelul unei rupturi a tunicii interne. Pentru *a. d. al aortei*, v. disecție aortică.

ANEVRISM FALS / anévrisme faux / false aneurysm. Tumoră vasculară determinată de organizarea, în contact cu o leziune arterială, a unui hematom care constituie un sac fals, comunicant cu artera printr-un colet.

ANEVRISM FUZIFORM / anévrisme fusiforme / fusiform aneurysm. *A. în care peretele vasului sanguin se dilată mai mult sau mai puțin egal, rezultând o dilatație cilindrică.

ANEVRISM MICOTIC / anévrisme mycotique / mycotic aneurysm. Termen engl. pentru desemnarea a. infecțioase de origine bacteriană. Denumirea este improprie, deoarece cauza a. nu este o *micoză.

ANEVRISM SACCIFORM / anévrisme sacciforme / saccular or sacculated aneurysm. *A. de forma unei pungi care atârnă de o parte a peretelui unei artere și comunică cu aceasta printr-un colet (canal) strâmt. Este, de obicei, consecința unui traumatism.

ANEVRISM VENTRICULAR / anévrisme ventriculaire / ventricular aneurysm. Dilatație a peretelui unui ventricul cardiac - practic întotdeauna ventriculul stâng - la nivelul unei cicatrice după un *infarct.

ANEVRISMECTOMIE, s. f. / anévrismectomie, s. f. / aneurysmectomy. [*Gr. **aneurysma** = lărgire, dilatație, de la **aneurynein** = a dilata; **ektome** = excizie.*] Îndepărtare chirurgicală a sacului unui *anevrism.

ANEVRISMOPLASTIE, s. f. / anévrysmoplastie, s. f. / aneurysmoplastia. [*Gr. **aneurysma** = lărgire, dilatație, de la **aneurynein** = a dilata; **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] Sin.: anevrismorafie (v.).

ANEVRISMORAFIE, s. f. / anévrysmorraphie, s. f. / aneurysmorrhaphy. [*Gr. **aneurysma** = lărgire, dilatație, de la **aneurynein** = a dilata; **rhaphe** = sutură.*] Termen generic pentru diferitele tehnici de tratament chirurgical al *anevrismelor. Constă în deschiderea pungii anevrismale, urmată de sutura, din interiorul acesteia, a orificiilor arteriale care se deschid local. Uneori, în caz de anevrism fuziform se practică a. reconstitutivă, cu refacerea arterei, prin diverse procedee. Sin.: anevrismoplastie.

ANEXE, s. f. pl. / annexes, s. f. pl. / adnexa. [*Lat. **adnexus** (**annexus**) = legătură, de la **adnectere** (**annectere**) = a lega, a uni (**ad** = către, lângă; **nectere** = a lega, a împleti).*] Țesuturi, formațiuni sau organe a căror acțiune se însumează cu cea a altor organe, în cadrul unei formațiuni comune. Ex.: părul și unghiile sunt a. ale pielii.

ANEXE EMBRIONARE / annexes de l'embryon / embryo adnexa. Organe care asigură funcțiile vitale ale fătului: vezicula ombilicală, amniosul, alantoida, placenta și cordonul ombilical.

ANEXE UTERINE / annexes de l'uterus / uterus adnexa. Ansamblul constituit de către ovare, trompe uterine și ligamentele uterului.

ANEXITĂ, s. f. / annexite, s. f. / adnexitis. [*Lat. **adnexus** (**annexus**) = legătură, de la **adnectere** (**annectere**) = a lega, a uni (**ad** = către, lângă; **nectere** = a lega, a împleti); **-ită**.*] Inflamația *anexelor uterine. Din motive de localizare a procesului inflamator se utilizează mai frecvent termenul de *salpingo-ovarită.

ANGAJARE, s. f. / engagement, s. m. / herniation, engagement. 1) *A. amigdaliană*, coborârea amigdalelor cerebeloase sub nivelul găurii occipitale, în canalul medular cervical. 2) *A. cerebrală*, deplasarea sau ectopia unui element anatomic encefalic din locașul osteodural corespunzător; reprezintă una dintre principalele complicații ale *hipertensiunii intracraniene. 3) *A. temporală*, hernia segmentului infero-intern al lobului temporal în fosa cerebeloasă, între pedunculul cerebral corespunzător și marginea liberă a cortului cerebelului. 4) În obstetrică, depășirea de către *prezentație a strâmtorii pelvine superioare și începerea coborârii în canalul pelvin.

ANGEITĂ, s. f. / angéite, angiite, s. f. / angeitis. [*Gr. **angeion** = vas; **-ită**.*] Denumire generală pentru toate inflamațiile vasculare: arterită, flebită, limfangită etc. Sin.: vascularită, vasculită.

ANGEITĂ ALERGICĂ / angéite allergique / hypersensitivity angeitis. Termen care cuprinde un număr de sindroame cu aspecte clinice variate, dar cu următoarele caracteristici comune: 1) aspectul leziunilor vaselor mici (necroză fibrilară a pereților și infiltrație perivasculară polimorfă, îndeosebi cu polinucleare alterate); 2) patogenie (*complexe imune precipitate în vase și depuse pe endoteliu).

ANGEITĂ GRANULOMATOASĂ DIFUZĂ / angéite granulomateuse diffuse / alergic granulomatosis. Sin.: sindrom Churg-Strauss (v.).

ANGEITĂ NECROZANTĂ / angéite nécrosante / necrotizing angeitis. Denumire generică sub care sunt reunite uneori *angeita alergică, *periarterita nodoasă, *granulomatoza Wegener, *sindromul Cogan, *arterita gigantocelulară, precum și o serie de leziuni vasculare difuze din sclerodermie, dermatomiozită, lupus eritematos diseminat, reumatism poliarticular acut și poliartrită reumatoidă.

ANGIECTAZIE, s. f. / angiectasie, s. f. / angiectasis. [*Gr. **angeion** = vas; **ektasis** = dilatație.*] Denumire generică prin care se desemnează toate dilatațiile vasculare.

ANGINĂ, s. f. / angine, s. f. / angina, quinsy, sore throat. [*Lat. **angina** = sufocare, de la **angere** = a strânge, a sufoca, sau gr. **ankein** = a sugruma.*] Inflamație acută a istmului gâtului și a faringelui, inclusiv a *amigdalelor. A. cuprinde numeroase varietăți, în funcție de localizare și de natura infecției. Ex.: a. tonsilară, a. faringiană, a. difterică etc. Termenul a. a fost utilizat în trecut pentru o serie de boli foarte diferite, care aveau drept caracteristică comună doar jena respiratorie însoțită de angoasă. În prezent, singura afecțiune neinflamatorie pentru care termenul de a. a persistat este *a. pectorală. Mai rar, este utilizat tot ca o excepție termenul *a. intestinală.

ANGINĂ ABDOMINALĂ / angine abdominale / abdominal angina. V. angor abdominal (1).

ANGINĂ DUGUET / angine de Duguet / Duguet's angina. [***Jean-Baptiste Nicolas Duguet**, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1837-1914.*] Semn patognomonic, dar tardiv al febrei tifoide: ulcerații mici, ovalare, superficiale, simetrice și fugace la nivelul pilierilor și vălului palatin. Apare în perioada de stare a febrei tifoide, în aproximativ a doua săptămână de boală.

ANGINĂ FLEGMONOASĂ / angine phlegmoneuse / phlegmonous angina. Flegmon sau abces amigdalian. Uneori termenul denumește și abcesul retrofaringian.

ANGINĂ HENOCH / angine ulcéro-nécrotique de Henoch / Henoch's angina. [*Eduard Heinrich Henoch, pediatru german, Berlin, 1820-1910.*] Sin.: angină ulceronecrotică (v.).

ANGINĂ INTESTINALĂ / angine intestinale / intestinal angina. V. angor abdominal (2).

ANGINĂ LUDWIG / angine de Ludwig / Ludwig's angina. [*Wilhelm Friedrich von Ludwig, chirurg german, Stuttgart, 1790-1865.*] Inflamație purulentă acută care începe cu un flegmon al spațiului submandibular și survine de obicei ca o consecință a unei infecții odontogene (periodontita molarilor inferiori, extracții dentare). Planșeul bucal este ridicat, infiltrat, dur și foarte dureros, limba este împinsă și ea în sus. Tumefierea, indurația și roșeața se observă și la nivelul tegumentelor regiunii submandibulare, având tendința să progreseze în jos spre laringe, unde edemul glotic și compresiunea bazei limbii asupra laringelui pot determina o obstrucție.

ANGINĂ PECTORALĂ / angor pectoris, angine de poitrine / angina pectoris. Sindrom caracterizat prin crize de dureri constrictive la nivelul regiunii precordiale, acompaniate de *angoasă și, uneori, senzație de moarte iminentă. Durerile au patru caracteristici cardinale: a) sediu: retrosternal, cu iradieri în membrul superior stâng, gât, mandibulă, interscapular; b) circumstanțe: efort, emoție, frig, după prânzuri; c) durată: scurtă (minute); d) răspuns rapid (1-3 minute) la nitroglicerină. Cauza a. p. este aproape totdeauna ateroscleroza arterelor coronare. Forme clinice de a. p.: 1) *A. acută coronariană febrilă*, cu semne clinice analoge celor de *infarct miocardic și cu semne electrocardiografice de ischemie, fără undă de necroză. 2) *A. de decubitus*, în care crizele survin spontan, noaptea, și sunt mai lungi decât cele din angorul de efort. Indică adesea iminența unui infarct miocardic. 3) *A. instabilă*, crize care se agravează rapid, devenind tot mai frecvente, lungi și spontane. Electrocardiografic se observă semne de ischemie, iar *coronarografia relevă stenoză importantă, proximală a uneia sau mai multor artere coronare. Denumită și stare de rău anginos, a. i. are o evoluție gravă, cu risc de infarct și moarte subită. Soluții terapeutice: *pontaj coronarian sau *angioplastie. 4) *A. intricată*, coexistă cu dureri de origine digestivă sau rahidiană. 5) *A. reflexă*, prin durere extracardiacă cu repercusiuni asupra plexului cardiac sau a arterelor coronare. 6) *A. spastică*, prin contracție segmentară a unei artere coronare și având, în general, aspectul clinic al *a. de tip Prinzmetal. Sin.: angină de piept, angor pectoris, boală Heberden, stenocardie. V. și sindrom de ischemie-leziune.

ANGINĂ PRINZMETAL / angor de Prinzmetal / Prinzmetal's angina, variant angina pectoris. [*Myron Prinzmetal, cardiolog american, n. 1908.*] Formă de angină pectorală caracterizată prin crize dureroase foarte violente, spontane, prelungite, survenind de mai multe ori pe zi, uneori la oră fixă, dimineața și seara. Se acompaniază cu o supradenivelare tranzitorie a intervalului ST pe electrocardiogramă. În circa jumătate din cazuri, crizele se însoțesc de tulburări de ritm pasagere (extrasistole, bloc atrioventricular sau tahicardie ventriculară), iar în o treime din cazuri a. p. se complică cu *infarct miocardic. Sin.: angină vasospastică, sindrom Prinzmetal. V. și angină pectorală.

ANGINĂ PSEUDOMEMBRANOASĂ / angine pseudo-membraneuse / pseudomembranous angina. Denumire generică pentru toate a. în care se produce un exsudat pseudomembranos. A. p. tipică este cea provocată de bacilul Löffler, agentul patogen în *difterie. Mai rar, a. p. este produsă de streptococ, pneumococ sau stafilococ, fiind denumită în aceste cazuri a. pseudodifterică.

ANGINĂ ULCERONECROTICĂ / angine ulcéro-nécrotique / angina necrotica. A. survenită la debutul unei scarlatine grave. Se caracterizează prin producerea unei plăci gri de țesut necrozat, a cărui desprindere creează o ulcerație sângerândă, cu tendință de extindere în profunzime. Prognosticul a. u. este totdeauna grav. Sin.: angină Henoch.

ANGINĂ VINCENT / angine de Vincent / Vincent's angina. [*Jean Hyacinthe Vincent, bacteriolog și epidemiolog francez, profesor la Paris, 1862-1950.*] Sin.: infecție Vincent (v.).

ANGIOBLAST, s. n. / angioblaste, s. m. / angioblast. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***blastos*** *= germen.*] Celulă embrionară generatoare a endoteliului cu destinație vasculară.

ANGIOBLASTOM, s. n. / angioblastome, s. m. / angioblastoma. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] Sin.: hemangioblastom (v.).

ANGIOCARDIOGRAFIE, s. f. / angiocardiographie, s. f. / angiocardiography. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***kardia*** *= inimă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrare, cu o cadență rapidă, a unei serii de radiografii ale cavităților inimii și ale vaselor mari de la baza inimii, după injectarea unui *mediu de contrast, intravenos sau direct în cavitățile cardiace drepte, cu ajutorul unei sonde introduse pe cale venoasă (cardioangiografie). În cazul a. sau *cardioangiografiei selective*, o parte din cavitățile cardiace, artera pulmonară sau aorta sunt opacifiate exclusiv prin injectarea *in situ* a unui mediu de contrast, în cursul *cateterismului cardiac.

ANGIOCOLECISTITĂ, s. f. / angiocholécystite, s. f. / angiocholecystitis. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică,* ***-ită.***] Asocierea unei *angiocolite cu o *colecistită.

ANGIOCOLECISTOGRAFIE, s. f. / angiocholécistographie, s. f. / angiocholecystography. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: colangiografie (v.).

ANGIOCOLEGRAFIE, s. f. / angiocholégraphie, s. f. / angiocholegraphy. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***khole*** *= bilă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: colangiografie (v.).

ANGIOCOLITĂ, s. f. / angiocholite, s. f. / cholangitis. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***kolon*** *= intestin gros;* ***-ită***] Inflamația canalelor biliare, extra- sau intrahepatice, în mod obișnuit din cauza unei obstrucții mai mult sau mai puțin complete a căilor biliare principale, cel mai frecvent asociată unei colecistite litiazice. Poate surveni și în cursul unei maladii infecțioase (ex.: în cazul febrei tifoide).

ANGIOFLUOROGRAFIE, s. f. / angiofluorographie, s. f. / angiofluorography. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***spat fluor****, pe care s-a observat prima dată fenomenul de fluorescență, din lat.* ***fluor, -oris*** *= curgere, fluor; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Procedeu de obținere a imaginii fundului de ochi după injecția intravenoasă de *fluoresceină. A. permite punerea în evidență a vaselor retiniene și coroidiene.

ANGIOGENEZĂ, s. f. / angiogenèse, s. f. / angio-genesis. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Elaborarea de către *endoteliul vascular a unor vase noi. Acest proces fiziologic este implicat și în creșterea unor tumori diverse (ex.: în cancerul mamar) și este stimulat de diverse *peptide angiogenice, fiind inhibat de *steroizi, *heparină și *interferon.

ANGIOGENINĂ, s. f. / angiogénine, s. f. / angiogenin. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***gennan*** *= a produce;* ***-ină.***] V. proteine angiogenice.

ANGIOGRAFIE, s. f. / angiographie, s. f. / angiography. [*Gr.* ***angeion*** *= vas;* ***graphein*** *= a scrie.*] *Radiografia vaselor sanguine după injectarea unui *mediu de contrast. V. angiografie numerică.

ANGIOGRAFIE DIGITALĂ / angiographie digitale / digital angiography. Sin.: angiografie numerică (v.).

ANGIOGRAFIE NUMERICĂ / angiographie numérique / digital angiography. Procedeu radiologic de examinare a vaselor sanguine opacifiate cu un *mediu de contrast. Imaginea captată de o videocameră este transformată în semnal electric, apoi convertită într-o serie de cifre de un calculator (digitalizare sau digitizare). Imaginea este apoi restituită, cu accentuarea contrastului vaselor opacifiate și ștergerea umbrei țesuturilor vecine. Avantaje: evitarea puncției și a cateterismului arterial; calitatea foarte bună a imaginii consecutiv tratamentului semnalelor la calculator. Sin.: angiografie digitală.

ANGIOKERATOM, s. n. / angiokératome, s. m. / angiokeratoma. [*Gr. angeion = vas; keras, keratos = corn; -oma.*] Leziune caracterizată prin asocierea unei proliferări vasculare (*angiom sau *telangiectazie) cu o hiperplazie epidermică cu hiperkeratoză. Se disting mai multe forme circumscrise sau difuze. V. și boală Fabry.

ANGIOLOGIE, s. f. / angiologie, angéiologie, s. f. / angiology. [*Gr. angeion = vas; logos = știință.*] Studiul vaselor și al afecțiunilor acestora.

ANGIOM, s. n. / angiome, s. m. / angioma. [*Gr. angeion = vas; -oma.*] Tumoră vasculară circumscrisă, congenitală sau dobândită, cu originea în capilarele sanguine (*hemangiom) sau limfatice (*limfangiom), dezvoltată din celule endoteliale (angioendoteliom) sau din pericite (angiopericitom). Poate avea diferite localizări. V. în continuare.

ANGIOM STELAT / angiome stellaire, naevus vasculaire / spider angioma. Semn cutanat sub formă de punct central de culoare roșu aprins, de la care pornesc arborizații telangiectazice sub formă de "pânză de păianjen".

ANGIOMATOZĂ, s. f. / angiomatose, s. f. / angiomatosis. [*Gr. angeion = vas; -oma; -oză.*] Boală, adesea congenitală sau genetică, manifestată prin formarea de *angioame multiple cutanate, meningiene, retiniene etc.

ANGIOMATOZĂ CEREBRALĂ / angiomatose cérébrale / cerebral angiomatosis. Tip de a. caracterizată prin prezența de angioame multiple calcificate situate pe fața internă a craniului, în regiunile temporală și occipitală. Se manifestă prin arierație mentală și, frecvent, prin crize de epilepsie.

ANGIOMATOZĂ FACIO-RETINO-TALAMO-DIENCEFALICĂ / angiomatose facio-rétino-thalamo-diencéphalique / neuroretinoangiomatosis syndrome. Sin.: sindrom Bonnet-Blanc-De Chaume (v.).

ANGIOMATOZĂ HEMORAGICĂ FAMILIALĂ / angiomatose hémorragique familiale / Rendu-Osler-Weber disease. Sin.: boală Rendu-Osler (v.).

ANGIOMATOZĂ MEDULO-CUTANATĂ / angiomatose médullo-cutanée / Cobb's syndrome. Sin.: sindrom Cobb (v.).

ANGIOMATOZĂ RETINOCEREBELOASĂ / angiomatose rétino-cérébelleuse / retinocerebellar angiomatosis. V. boală Lindau.

ANGIOMIOM, s. n. / angiomyome, s. m. / angiomyoma. [*Gr. angeion = vas; mys, myos = mușchi; -oma.*] Tumoră benignă formată din fibre musculare netede și numeroase vase.

ANGIOMIONEURINOM, s. n. / angioneuromyome, s. m. / angiomyoneuroma. [*Gr. angeion = vas; mys, myos = mușchi; neuron = nerv; -oma.*] Sin.: tumoră glomică (v.).

ANGIONECROZĂ, s. f. / angionécrose, s. f. / angionecrosis. [*Gr. angeion = vas; nekrosis = mortificare, de la nekros = moarte.*] *Necroza pereților unui vas.

ANGIOPATIE, s. f. / angiopathie, s. f. / angiopthy. [*Gr. angeion = vas; pathos = boală.*] Denumire generică pentru afecțiunile vasculare.

ANGIOPLASTIE, s. f. / angioplastie, s. f. / angioplasty. [*Gr. angeion = vas; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Procedeu chirurgical de refacere a continuității sau de remodelare a unui vas. Poate consta în sutură, dezobstrucție, dilatare.

ANGIOPLASTIE TRANSLUMINALĂ PERCUTANĂ / angioplastie transluminale percutanée / percutaneous transluminal angioplasty. Procedeu de dilatare a unei artere îngustate cu ajutorul unei sonde cu balonaș.

ANGIOSARCOM, s. n. / angiosarcome, s. m. / angiosárcoma. [*Gr. angeion = vas; sarx, sarkos = carne; -oma.*] *Sarcom rezultat prin proliferare celulară derivată din elementele conjunctive ale vaselor sanguine.

ANGIOSCOP, s. n. / angioscope, s. m. / angioscope. [*Gr. angeion = vas; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] *Fibroscop adaptat pentru examenul intravascular.

ANGIOSCINTIGRAFIE, s. f. / angioscintigraphie, s. f. / angioscintigraphy. [*Gr. angeion = vas; lat. scintilla = scânteie; gr. graphein = a scrie.*] Studiu scintigrafic al inimii și vaselor mari cu ajutorul unui radioizotop emițător de radiații (ex.: ^{99m}Tc) introdus în circulația sanguină prin injectare. Sin.: gama-angiografie.

ANGIOSPASM, s. n. / angiospasme, s. m. / angiospasm. [*Gr. angeion = vas; spasmos = contracție.*] Spasm vascular care interesează în special arterele mici și induce o *ischemie localizată în teritoriul corespunzător vaselor afectate. În cazul vaselor mari, a. poate determina o creștere a presiunii arteriale. A. este un factor patogenic în unele afecțiuni ca infarctul de miocard, accidentele vasculare cerebrale, retinopatii etc.

ANGIOSPASTIC, adj. / angiospastique, adj. / angiospastic. [*Gr. angeion = vas; lat. spasticus, gr. spastikos = care trage înăuntru, de la gr. span = a trage.*] Despre o boală care se însoțește de spasme vasculare (*angiospasme).

ANGIOSTENOZĂ, s. f. / angiosténose, s. f. / angiostenosis. [*Gr. angeion = vas; stenosis = strâmtare, îngustare, de la stenos = strâmt, îngust.*] Îngustare a vaselor sanguine.

ANGIOSTOMIE, s. f. / angiostomie, s. f. / angiostomy. [*Gr. angeion = vas; stoma, -atos = gură.*] Deschidere chirurgicală a unui vas sanguin, în scopul introducerii unei sonde sau ca prim timp într-o operație plastică.

ANGIOTENSINAZĂ, s. f. / angiotensinase, s. f. / angiotensinase. [*Gr. angeion = vas; lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda; -ină; -ază.*] Enzimă proteolitică prezentă în mod normal în sânge și în diferite țesuturi. A. provoacă inactivarea prin hidroliză a *angiotensinei II.

ANGIOTENSINĂ, s. f. / angiotensine, angiotonine, hypertensine, s. f. / angiotensin, angiotonin, hypertensin. [*Termenul a rezultat din două sin. anterioare: angiotonină și hipertensină; din gr. angeion = vas; lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda; -ină.*] Produs al acțiunii *reninei asupra *angiotensinogenului. Au fost descrise mai multe a.: 1) *A. I* este un decapeptid care, sub acțiunea *enzimei de conversie, se transformă într-un octapeptid (aminoacizii 1-8 ai a. I) denumit a. II. 2) *A. II* este cel mai puternic vasopresor cunoscut, care stimulează secreția de aldosteron a suprarenalei și exercită, de asemenea, o acțiune la nivelul sistemului nervos central și periferic. A. II posedă receptorii specifici AT_1 și AT_2 (cu subtipuri). 3) *A. III*, heptapeptid (aminoacizii 2-8 ai a. I), rezultă din a. II sub acțiunea aminopeptidazei A și acționează tot prin intermediul receptorilor AT_1 și AT_2. 4) *A. IV*, hexapeptid (aminoacizii 3-8 ai a. I), rezultă din a. III și acționează prin intermediul receptorilor AT_4. V. și tab. const. endocrinol.

ANGIOTENSINOGEN, s. m. / angiotensinogène, s. m. / angiotensinogen. [*Gr. angeion = vas; lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda; -ină; gr. gennan = a produce.*] Alfa$_2$-globulină de origine hepatică, element precursor al *angiotensinei.

ANGOASĂ, s. f. / angoisse, s. f. / anguish. [*Fr. angoisse, din lat. angustia = loc strâmt, îngust.*] 1) Senzație de constricție în regiunea epigastrică, cu jenă respiratorie și cardiacă, accelerarea respirației și pulsului, stare de rău general. Aceste reacții, considerate de origine neurovegetativă, acompaniază formele severe de *anxietate. 2) În filosofia existențială (existențialism): stare de neliniște care rezultă la ființa umană fie din libertatea sa și presentimentul greșelii posibile (Kierkegaard), fie din insecuritatea sa la amenințarea Neantului (Heidegger).

ANGOR ABDOMINAL / angor abdominal / angor abdominalis. [*Lat. angor, -oris = sufocare; abdomen, -inis: posibil de la abdere = a ascunde, a tăinui și omen, -minis = prevestire.*] 1) Durere abdominală paroxistică și angoasantă, observată în aortita abdominală. Sin.: angină abdominală. 2) Criză dureroasă cu sediul în regiunea mediană a abdomenului, survenind în general după mese, determinată de o insuficiență circulatorie intermitentă a intestinului. Insuficiența circulatorie este provocată de ateroscleroza obliterantă a originii arterei mezenterice superioare, asociată frecvent cu stenoza trunchiului celiac și a arterei mezenterice inferioare. Evoluție, uneori forțată, prin *cașexie sau infarct intestinal. Var.: a. abdominalis. Sin.: angină intestinală, angor intestinal.

ANGOR ABDOMINALIS. Var. pentru angor abdominal (v.).

ANGOR INTESTINAL / angor intestinal / angor intestinalis. [*Lat. angor, -oris = sufocare; intestinum = intestin, de la intestinus = interior.*] V. angor abdominal (2).

ANGOR PECTORIS / angor pectoris / angor pectoris. [*Lat. angor, -oris = sufocare; pectus, -oris = piept.*] Sin.: angină pectorală (v.).

ÅNGSTRÖM, s. m. / Ångström, s. m. / Ångström. [*Anders Jens Ångström, fizician și astronom suedez, 1814-1874.*] Unitate de lungime egală cu 10^{-10} m sau 0,1 nm. Simbol: Å. Conform SI, se recomandă înlocuirea sa cu unitatea nanometru, egal cu 10^{-9} m.

ANGUILLULA, s. f. / anguillule, s. f. / anguillula. [*Lat. anguilla = țipar, de la anguis = șarpe.*] Sin.: *Strongyloides* (v.).

ANGULUS, s. n. / angle, s. m. / angulus, angle. [*Lat. angulus = unghi, colț.*] Sin.: unghi (v.).

ANHEDONIE, s. f. / anhédonie, s. f. / anhedonia. [*Gr. an - priv.; hedone = plăcere.*] Lipsa completă a plăcerii în cursul unor acte care în mod normal o stimulează.

ANHIDRAZĂ, s. f. / anhydrase, s. f. / anhydrase. [*Gr. an - priv.; hydor, hydatos = apă; -ază.*] Enzimă care catalizează scoaterea apei dintr-un compus.

ANHIDRAZĂ CARBONICĂ / anhydrase carbonique / carbonic anhydrase. Carboanhidrază, enzimă care scindează reversibil acidul carbonic în CO_2 și apă. Are M_r de circa 30 kDa și rol esențial în menținerea echilibrului acidobazic. Este prezentă în cantitate mare în eritrocite, unde contribuie la procesele de transport și transfer ale CO_2. În anemiile hemolitice, ca o consecință a hemolizei, se acumulează în plasma sanguină și trece în urină, deoarece are M_r relativ mică.

ANHIDRIDĂ CARBONICĂ / anhydride carbonique / carbonic anhydride. Bioxid de carbon (v.).

ANHIDROTIC, adj., s. n. / anhidrotique, adj., s. m. / anhidrotic. [*Gr. an - priv.; hidros = transpirație.*] (Medicament) care diminuează secreția sudorală.

ANHIDROZĂ, s. f. / anhidrose, s. f. / anhidrosis. [*Gr. an - priv.; hidros = transpirație; -oză.*] Absența sau insuficiența transpirației. Poate fi anatomică (congenitală sau dobândită), ori funcțională (în diferite boli).

ANHIST, adj. / anhiste, adj. / anhistic, anhistous. [*Gr. an - priv.; histos = țesătură, țesut.*] Sin.: acelular (v.).

ANICTERIC, adj. / anictérique, adj. / anicteric. [*Gr. an - priv.; ikteros = gălbenare, icter.*] Care nu se însoțește de *icter.

ANILINĂ, s. f. / aniline, s. f. / aniline. [*Germ. Anilin de la Anil = indigo, în arabă -al-nil.*] Lichid uleios toxic, incolor, cu formula $C_6H_5NH_2$, obținut îndeosebi din nitrobenzen. A. este utilizată ca bază pentru obținerea de numeroși derivați utilizați în calitate de coloranți în industria textilă, în fabricarea de cerneluri și vopsele, ca și în microscopia optică. V. și anilism.

ANILINGUS, s. n. / anilingus, s. m. / anilingus. [*Lat. anus = șezut; lingere = a linge.*] Aberație sexuală constând în excitarea anusului cu limba sau cu buzele.

ANILINISM. Var pentru anilism (v.).

ANILISM, s. n. / anilisme, s. m. / anilism. [*Germ. Anilin, de la Anil = indigo, în arabă -alnil; -ism.*] Intoxicație cu anilină, produs aromatic utilizat ca bază pentru numeroși coloranți. Poate fi profesională sau accidentală, acută sau cronică, și se manifestă prin fenomene nervoase, hematologice (anemie) și tulburări digestive. Var.: anilinism.

ANIMAL, adj., s. n. / animal, adj., s. m. / animal. [*Lat. animal = ființă vie, animal, de la anima = suflet, răsuflare.*] 1) Organism viu, având senzații, mișcări voluntare și necesitând pentru existență oxigen și hrană organică. 2) Care aparține organismelor. Animalele constituie o sursă importantă de modele experimentale: a) *a. de control*, care a fost tratat în condiții asemănătoare celui supus experimentării; b) *a. lui Houssay*, căruia i s-au extirpat hipofiza și pancreasul; c) *a. hiperfagic*, cu nucleul ventromedian al hipotalamusului distrus; d) *a. spinal*, cu măduva spinării secționată, deci fără comunicare cu creierul; e) *a. transgenic*, v. transgenic.

ANION, s. m. / anion, s. m. / anion. [*Gr. ana = în sus; ion = migrator, călător, de la ienai = a merge.*] 1) Ion încărcat negativ care în timpul electrolizei se deplasează către anod. Se formează prin disocierea unei molecule de electrolit. În compoziția sărurilor, radicalii acizi sunt a. Principalii a. plasmatici sunt clorul (Cl^-) și a. bicarbonic (HCO_3^-). 2) Atom sau grup de atomi cu sarcină negativă.

ANIZEICONIE, s. f. / aniséiconie, s. f. / aniseikonia. [*Gr. an - priv.; isos = egal; eikon, -onos = imagine.*] Inegalitate a imaginilor percepute de fiecare din cei doi ochi. Se deosebesc: 1) *A. fiziologică*, din cauza distanțelor diferite ale aceluiași obiect față de cele două retine, de valoare mică, imperceptibilă, cu rol în vederea stereoscopică. 2) *A. patologică* reprezintă consecința unei inegalități de refracție între cei doi ochi. Ant.: izeiconie.

ANIZOCITOZĂ, s. f. / anisocytose, s. f. / anisocytosis. [*Gr. an - priv.; isos = egal; kytos = celulă; -oză.*] 1) Inegalitate a diametrelor celulare pentru un tip celular definit. 2) În particular, eterogenitate a diametrelor hematiilor pe frotiul sanguin (ex.: coexistența de *macrocite și *microcite, cu aplatizarea *curbei Price-Jones).

ANIZOCORIE, s. f. / anisocorie, s. f. / anisocoria. [*Gr. an - priv.; isos = egal; kore = pupilă.*] Inegalitate pupilară. Ant.: *izocorie.

ANIZOCROMIE, s. f. / anisochromie, s. f. / anisochromia. [*Gr. an - priv.; isos = egal; khroma, -atos = culoare.*] Inegalitate a colorației globulelor roșii.

ANIZOFORIE, s. f. / anisophorie, s. f. / anisophoria. [*Gr. an - priv.; isos = egal; phorein = a se simți, a se comporta.*] *Strabism latent.

ANIZOMETROPIE, s. f. / anisométropie, s. f. / anisometropia. [*Gr. an - priv.; isos = egal; metron = măsură; ops, opos = văz, vedere.*] *Ametropie asimetrică: viciu de refracție cu formă și grad diferit la cei doi ochi.

ANIZOTROP, adj. / anisotrope, adj. / anisotropic. [*Gr. an - priv.; isos = egal; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] Cu referire la un corp care prezintă proprietatea de anizotropie (v.).

ANIZOTROPIE, s. f. / anisotropie, s. f. / anisotropia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***isos*** *= egal;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Calitate a unor corpuri cu structură internă ordonată (ex. ideal cristalele, cu excepția celor din sistemul cubic) de a prezenta o variație a proprietăților lor fizice (coeziune, dilatabilitate, conductivitate electrică, rezistență la tracțiune, viteză de propagare a sunetului, a luminii etc.) în funcție de direcție. A. poate fi observată și în cazul unor structuri biologice cu un grad de ordonare moleculară.

ANKILOSTOMIAZĂ. Var. pentru anchilostomiază (v.).

ANKIRINĂ, s. f. / ankyrine, s. f. / ankyrin. [*Gr.* ***ankyra*** *= ancoră; -ină.*] Proteină globulară (200 kDa) care leagă *spectrina cu proteinele membranare integrale (*banda III) la nivelul membranei plasmatice eritrocitare. Se găsește în banda (4.1) la analiza proteinelor membranare prin *electroforeză în gel de poliacrilamidă.

ANOD, s. m. / anode, s. f. / anode. [*Gr.* ***ana*** *= în sus;* ***hodos*** *= cale, drum.*] Electrod pozitiv.

ANODIN, adj. / anodin, -e, adj. / anodyne. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***odyne*** *= durere.*] Despre remediile destinate să calmeze durerea și care nu acționează asupra cauzei unei anumite boli. Prin extensie, indolor, benign, nepericulos și, uneori, ținând seama de sensul curent al cuvântului, fără importanță, fără urmări.

ANODONȚIE, s. f. / anodontie, s. f. / anodontia. [*Gr.* ***an*** *- priv;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Absența completă a dinților temporari și a dinților permanenți, asociată uneori cu *displazia ectodermică ereditară, manifestată prin hipotricoză și hipohidroză.

ANOFEL, s. m. / Anopheles, s. m. / Anopheles. [*Gr.* ***anopheles*** *= vătămător.*] Gen de insecte (țânțari) *Diptere, Nematocere*, care aparțin subfamiliei *Anofeline* (*Anophelinae*). Include un număr mare de specii de țânțari (circa 300). Femelele (hematofage) sunt vectoare, prin înțepături, ale unor agenți infecțioși: arbovirusuri, *Wuchereria bancrofti*, diferite tipuri de *Plasmodium (falciparum, vivax, malariae și ovale).*

ANOFTALMIE, s. f. / anophtalmie, s. f. / anophthalmos. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Absența congenitală a ambilor ochi, spre deosebire de *monoftalmie, care înseamnă absența congenitală a unui ochi.

ANOMALIE, s. f. / anomalie, s. f. / abnormality, anomaly. [*Lat., gr.* ***anomalia*** *= neregularitate, din lat.* ***anomalus****, gr.* ***anomos*** *= neregulat (****an*** *- priv.;* ***nomos*** *= obicei având forță de lege).*] Modificare patologică, congenitală sau dobândită, îndeosebi a formei sau structurii unei formațiuni anatomice și, prin extensie, și a poziției acesteia. Limita între normalitate și a. este uneori convențională. S-a propus să se considere a. variațiile unui caracter situate în afara intervalului m ± 2T (m fiind valoarea medie a caracterului și T abaterea standard, determinate pe un eșantion reprezentativ din populație). Devierile superioare lui m + 2T ar fi *a. prin exces*, iar cele inferioare lui m - 2T, *a. prin defect*. A. situate în afara intervalului m ± 3T pot fi denumite variații singulare, iar cele situate în afara intervalului m ± 4T, monstruozități.

ANOMALIE CROMOZOMIALĂ / anomalie chromosomique / chromosome anomaly. Sin.: aberație cromozomială (v.).

ANOMALIE TIP DALTON / anomalie du type Dalton / anomaly type Dalton. [*John Dalton, chimist, fizician și naturalist englez, profesor la Manchester, care a studiat și daltonismul, de care el însuși suferea, 1766-1844.*] Sin.: protanopie (v.).

ANOMIE, s. f. / anomie, s. f. / anomia. [*Gr. 1)* ***an*** *- priv.;* ***onoma, -atos*** *= denumire; 2)* ***a*** *- priv.;* ***nomos*** *= obicei având forță de lege.*] 1) Formă de *afazie în care pacientul este incapabil să denumească obiectele, cu păstrarea capacității de a le recunoaște și utiliza. 2) Absența respectului pentru legi și reguli specifice diferitelor instituții. În acest caz, a. este expresia unui dezechilibru psihopatic. V. psihopatie.

ANONICHIE, s. f. / anonychie, s. f. / anonychia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***onyx, -ykhos*** *= unghie.*] Absența tuturor unghiilor sau a unora dintre acestea, de obicei *congenitală și *familială.

ANOPIE, s. f. / anopie, s. f. / anopia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***ops, opos*** *= văz, vedere.*] Termen relativ vag cu următoarele semnificații: 1) Absența sau starea rudimentară (malformații) a ochilor. 2) Absența vederii. 3) Uneori sin. cu hipermetropie (v.).

ANOPSIE, s. f. / anopsie, s. f. / anopsia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] *Cecitate temporară care apare în cursul variațiilor rapide de viteză (creștere sau reducere) sau în cursul acrobațiilor.

ANOREXIA NERVOSA / anorexia nervosa / anorexia nervosa. Sin.: anorexie mentală (v.).

ANOREXIE, s. f. / anorexie, s. f. / anorexia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***orexis*** *= apetit.*] Diminuare marcată sau pierdere a apetitului. V. anorexie mentală.

ANOREXIE MENTALĂ / anorexie mentale / hysteric apepsia, anorexia nervosa. Diminuare sau abolire a alimentației prin refuzul hranei sau pierderea apetitului, observată la bolnavii cu tulburări psihopatice, în *isterie sau în relație cu un conflict familial. Apare îndeosebi la tinerele între 15 și 20 de ani determinând amenoree și scădere în greutate care poate ajunge la *cașexie. Este de o rezistență extrem de mare la tratamente. Evoluție imprevizibilă, dependentă de contextul familial. Se susține că a. m. ar putea fi în relație cu *sindromul Simmonds. Sin.: *anorexia nervosa.*

ANOREXIGEN, adj., s. n. / anorexigène, adj., s. m. / anorexiant. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***orexis*** *= apetit;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care diminuează apetitul. 2) Medicament destinat reducerii senzației de foame, utilizat în cura de slăbire cu precauțiile de rigoare.

ANORGANIC, adj. / anorganique, adj. / inorganic. [*Gr.* ***an*** *- priv.; lat.* ***organicus****, gr.* ***organikos*** *= referitor la un instrument, de la lat.* ***organum****, gr.* ***organon*** *= instrument, mașină.*] 1) Element chimic neinclus într-o moleculă ce conține carbon. Ex.: fosfor a. sau mineral. 2) Fenomen ce apare independent de o leziune a unui organ. Ex.: un suflu detectat la auscultația inimii care există fără leziuni orificiale sau miocardice.

ANORHIDIE, s. f. / anorchidie, s. f. / anorchia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***orkhis, -idos*** *= testicul.*] Absența congenitală a ambelor testicule la un subiect cu cariotip XY. V. și monorhidie.

ANORMAL, adj. / anormal, -ale, -aux, adj. / abnormal, anomalous. [*Lat.* ***ab*** *= îndepărtat de;* ***norma*** *= regulă.*] Care este contrar structurii, poziției, funcției sau comportamentului *normal; care nu respectă norme sau legi. V. și normal.

ANOSMIE, s. f. / anosmie, s. f. / anosmia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***osme*** *= miros.*] Absența simțului odoratului (mirosului). Poate fi periferică (leziuni la nivelul zonei olfactive) sau centrală (leziuni ale scoarței cerebrale).

ANOSODIAFORIE, s. f. / anosodiaphorie, s. f. / anosodiaphoria. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***nosos*** *= boală;* ***diaphoria*** *= diferență.*] Indiferență afectivă pe care un subiect o manifestă față de o stare patologică proprie. Deși ar putea prezenta interes, termenul este puțin utilizat, cel mult în cadrul *sindromului Babinski. V. și anosognozie.

ANOSOGNOZIE, s. f. / anosognosie, s. f. / ano-sognosia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***nosos*** *= boală;* ***gnosis*** *= percepere, cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Termen ce desemnează ignorarea sau nerecunoașterea de către un bolnav a tulburărilor sale. A. este foarte frecventă în cazul alterării funcțiilor denumite simbolice: *afazie Wernicke, *agnozie vizuală, hemiplegie stângă în cadrul *sindromului Babinski, *hemianopsie etc.

ANOVULAȚIE, s. f. / anovulation, s. f. / anovulation. [*Gr. an - priv.; lat. științifică* ***ovulum*** *= ou mic, dim. de la* ***ovum*** *= ou.*] Absența *ovulației.

ANOXEMIE, s. f. / anoxémie, anoxyemie, s. f. / anox(a)emia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Termen discutabil, deoarece *stricto sensu* înseamnă absența oxigenului din sânge, eventualitate practic imposibilă. În aceste condiții, a. poate desemna a *hipoxemie deosebit de severă.

ANOXIE, s. f. / anoxie, s. f. / anoxia. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***oxys*** *= acru, oxigen.*] *Stricto sensu* absența totală a oxigenului, dar termenul este utilizat frecvent în locul celui de *hipoxie. În principiu, a. în sens propriu reprezintă o întrerupere, de regulă localizată, a aportului de oxigen la nivelul unui țesut, ca o consecință a unei opriri a circulației sau a unei *anoxemii. Se pot distinge: 1) *a. de altitudine* v. rău de munte; 2) *a. anemică* prin scăderea concentrației de hemoglobină sau a numărului de eritrocite din sânge; 3) *a. fulminantă*, prin diminuarea rapidă a conținutului de oxigen din sânge; 4) *a. histotoxică*, prin perturbarea utilizării tisulare a oxigenului; 5) *a. miocardică*, prin insuficiența acută a fluxului sanguin coronarian; 6) *a. neonatală*, a nou-născutului; 7) *a. stagnantă*, rezultat al fluxului sanguin capilar inadecvat, având ca rezultat o extracție anormală a oxigenului, a cărui presiune scade în țesuturi.

ANSA HENLE / anse de Henle / loop of Henle. [***Friedrich Gustav Jakob Henle****, anatomist german, profesor la Zürich, Heidelberg și Göttingen, 1809-1885.*] V. tub urinifer și nefron.

ANSĂ, s. f. / anse, s. f. / loop. NA: ansa, pl. ansae. [*Lat.* ***ansa*** *= toartă, buclă, inel.*] 1) structură anatomică în formă de buclă sau inel. 2) În bacteriologie, fir metalic (platină) terminat cu o buclă și fixat pe o tijă metalică, utilizat pentru însămânțarea mediilor de cultură cu bacterii.

ANSĂ INTESTINALĂ / anse intestinale / intestinal loop. Fiecare dintre cele 15-16 curburi, în formă de U, pe care le descriu jejunul și ileonul. A. i. sunt cuprinse între cele două foițe ale mezenterului, care le servesc, la nivelul părții lor concave, ca mijloc pentru inserție și le furnizează nervi și vase sanguine. Marginea convexă a a. i. este liberă în interiorul cavității abdominale.

ANTAGONISM, s. n. / antagonisme, s. m. / antagonism. [*Gr.* ***antagonisma*** *= poziție, de la* ***anti*** *= contra,* ***agonizomai*** *= a lupta și* ***agon*** *= luptă.*] Opoziție reciprocă între două acțiuni ale unor sisteme, organe, fenomene sau substanțe. Prin a. se diminuează sau se anulează efectele unor acțiuni. Tipuri de a.: 1) *A. competitiv:* diminuarea sau anularea efectelor unei substanțe (ex.: medicament sau moleculă hormonală endogenă) de către o altă substanță. A. rezultă prin competiția de legare la același tip de receptor, activat de prima și inactivat sau blocat de a doua substanță. Legarea se produce conform *legii maselor, ceea ce înseamnă că se va exprima efectul substanței cu concentrația moleculară mai mare. 2) *A. medicamentos:* acțiunea a două medicamente administrate împreună, ce poate avea ca rezultat diminuarea, anularea sau inversarea efectelor lor. Se produce prin mecanisme diferite: chimic de neutralizare, biochimic, a. competitiv sau necompetitiv. 3) *A. microbian:* relație în care o specie microbiană exercită o acțiune defavorabilă asupra uneia sau mai multor specii microbiene, cu care este asociată. 4) *A. necompetitiv:* reacție prin care se împiedică o etapă care precedă formarea complexului *agonist-*receptor.

ANTAGONIST, adj., s. m. / antagoniste, adj., s. m. / antagonist. [*Gr.* ***antagonistes*** *= oponent, de la* ***anti*** *= contra,* ***agonistes*** *= luptător.*] 1) Despre un mușchi a cărui acțiune este opusă acțiunii altui mușchi. 2) Despre un sistem, organ, fenomen sau substanță care se opun unei anumite acțiuni. 3) Substanță care, deși se leagă la un *receptor, nu declanșează reacțiile de răspuns celular. *A. competitivi* sau *blocanți* împiedică accesul *agoniștilor la receptori. Între cele două extreme, agoniști și a., există un spectru larg de agoniști și *a. parțiali*, ce declanșează răspunsuri de intensitate scăzută.

ANTAGONIȘTI DE CALCIU / antagonistes de calcium / calcium antagonists. Sin.: blocante de canale calcice (v.).

ANTALGIC, adj., s. n. / antalgique, adj., s. m. / antalgic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***algos*** *= durere.*] Care calmează durerea. Ex.: poziție a., tratament a. Medicament cu această proprietate.

ANTE MORTEM. [*Lat.* ***ante*** *= înainte;* ***mort, -rtis*** *= moarte.*] Locuțiune latină semnificând înainte de *moarte.

ANTE PARTUM. [*Lat.* ***ante*** *= înainte;* ***partus*** *= naștere, de la* ***parere*** *= a naște.*] Locuțiune latină semnificând înainte de *travaliu.

ANTEBRAȚ, s. n. / avant-bras, s. m. / forearm. NA: antebrachium. [*Lat.* ***ante*** *= înainte; lat.* ***brachium****, gr.* ***brakhion, -onos*** *= braț.*] Segment al membrului superior cuprins între cot și pumn.

ANTECEDENTE, s. n. pl. / antécédents, s. m. pl. / history. [*Lat.* ***antecedens, -ntis*** *= antecedent, de la* ***antecedere*** *= a preceda (****ante*** *= înainte;* ***cedere*** *= a merge.*] Toate faptele sau circumstanțele anterioare unei boli și care privesc: 1) starea de sănătate a subiectului examinat (*a. personale*); 2) a. familiei sale (*a. familiale*); 3) a. ascendenților săi (*a. ereditare* sau *eredocolaterale*).

ANTEFLEXIE, s. f. / antéflexion, s. f. / anteflexion. [*Lat.* ***ante*** *= înainte;* ***flexio, -onis*** *= îndoire, de la* ***flectere*** *= a îndoi.*] 1) Curbură anterioară exagerată a unui organ sau segment de organ. 2) Exagerarea anormală a *anteversiei uterine, astfel încât axul corpului uterin, prea flectat înainte, formează un unghi ascuțit cu axa colului.

ANTEHELIX, s. n. / anthélix, s. m. / anthelix, antihelix. NA: anthelix. [*Lat.* ***ante*** *= înainte; gr.* ***helix*** *= spirală.*] Proeminența curbă a pavilionului urechii, situată anterior față de *helix.

ANTEHIPOFIZĂ, s. f. / antéhypophyse, s. f. / anterior pituitary. NA: pars distalis adenohypo-physeos. [*Lat.* ***ante*** *= înainte; gr.* ***hypo*** *= sub;* ***physis*** *= creștere, de la* ***phyein*** *= a crește.*] V. hipofiză.

ANTENATAL, adj. / anténatal, adj. / antenatal. [*Lat.* ***ante*** *= înainte;* ***natalis*** *= de naștere, de la* ***natus*** *= născut și* ***nasci*** *= a se naște.*] Care precedă *nașterea.

ANTEPOZIȚIE, s. f. / antéposition, s. f. / anteposition. [*Lat.* ***ante*** *= înainte;* ***positio, -onis*** *= punere, de la* ***ponere*** *= a pune.*] Deplasare globală a unui organ *anterior. Ex.: a. uterului înseamnă deplasarea înainte a uterului întreg, care conservă curbura sa normală. Pentru comparație, v. anteflexie și anteversie.

ANTERIOR, adj. / antérieur, -e, adj. / anterior. [*Lat.* ***anterior*** *= mai înainte, comparativ de la* ***ante*** *= înainte.*] În anatomie, termen prin care se precizează poziția unei formațiuni situate înaintea planului frontal. Sin. parțial: ventral.

ANTEROGRAD, adj. / antérograde, adj. / anterograde. [*Lat.* ***anterior*** *= mai înainte, comparativ de la* ***ante*** *= înainte;* ***gradus*** *= pas, treaptă, de la* ***gradi*** *= a merge, a înainta.*] 1) Mișcare în sens anterior. 2) Care se produce de la un moment dat. Ex.: amnezie a.

ANTEVERSIE, s. f. / antéversion, s. f. / anteversion. [*Lat.* ***ante*** *= înainte;* ***versum****, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] 1) Deviație anterioară, prin flectare, a unor organe față de poziția lor anatomică normală. 2) Termenul este utilizat frecvent cu referire la orientarea normală a uterului, al cărui corp este flectat înainte și formează un unghi de 100-120° cu axa colului.

ANTIACID, adj., s. n. / antiacide, adj., s. m. / antacid. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***acidus*** *= acru.*] 1) Care se opune acizilor.

2) Medicament cu această proprietate, exercitată îndeosebi la nivelul *acidităţii gastrice. V. şi antiulceros.

ANTIAGREGANT, adj., s. n. / antiagrégant, adj., s. m. / anti-sludge. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***aggregare*** *= a aduna la un loc.*] 1) Care se opune formării de *agregate de globule roşii sau de trombocite în vase. 2) Substanţă dotată cu această proprietate. V. şi agregarea eritrocitelor şi a plachetelor.

ANTIALERGIC, adj., s. n. / antiallergique, adj., s. m. / antiallergic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***allos*** *= altul* ***ergon*** *= lucru, acţiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] (Medicament) care se opune mai mult sau mai puţin complet manifestărilor generale, cutanate, pulmonare sau sanguine, determinate de *alergie.

ANTIAMARIL, adj. / antiamaril, adj. / antiamaril. [*Gr.* ***anti*** *= contra; spaniolă* ***amarillo*** *= galben.*] Care se opune *febrei galbene.

ANTIANDROGEN, adj. / antiandrogène, adj. / antiandrogen. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***aner, andros*** *= bărbat;* ***gennan*** *= a produce.*] Care se opune acţiunii *hormonilor androgeni.

ANTIANGINOS, adj., s. n. / antiangineux, -euse, adj., s. m. / antianginal. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***angina*** *= sufocare, de la* ***angere*** *= a strânge, a sufoca, sau gr.* ***ankein*** *= a sugruma.*] 1) Care se opune *anginei pectorale. 2) Medicament pentru tratamentul *insuficienţei coronariene.

ANTI-ANTICORP, s. m. / anti-anticorps, s. m. / antiantibody. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***anti*** *= contra; lat.* ***corpus, -oris*** *= corp.*] Anticorp capabil să interacţioneze cu proteinele plasmatice şi, deci, cu anticorpii.

ANTIARITMIC, adj., s. n. / antiarythmique, adj., s. m. / antiarrhythmic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***a*** *- priv.; lat.* ***rhythmus****, gr.* ***rhythmos*** *= ritm.*] 1) Care se opune tulburărilor de ritm cardiace. Ex.: medicament a. 2) Denumire generică a medicamentelor cu această acţiune. Pe baza efectelor celulare, şi nu a acţiunii clinice, se disting patru grupe de a.: a) stabilizante sau anestezice ale membranei, cu efecte asupra potenţialului de acţiune sau asupra perioadei refractare efective; b) cea mai mare parte a *betablocantelor adrenergice; c) medicamente care scad fluxul celular al potasiului; d) o serie de inhibitori de calciu. V. canal de calciu, canal de potasiu, canal de sodiu.

ANTIBACTERIAN, adj., s. n. / antibactérien, -enne, adj., s. m. / antibacterial. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston.*] (Substanţă) care are acţiune *bactericidă sau *bacteriostatică. V. şi antibiotic, antiseptic, dezinfectant.

ANTIBIOGRAMĂ, s. f. / antibiogramme, s. m. / antibiogram. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***bios*** *= viaţă;* ***gramma*** *= înscriere.*] Procedeu de determinare *in vitro* a acţiunii unei serii de antibiotice asupra unei suşe bacteriene, în scopul determinării sensibilităţii acesteia la antibioticele testate. În scop terapeutic, se alege antibioticul care inhibă cel mai intens dezvoltarea unei anumite bacterii confirmată ca fiind agent patogen al unei anumite boli. Prin *a. standard* se studiază efectul bacteriostatic al unui antibiotic după difuziunea acestuia în geloză (unde este cultivată bacteria) pornind de la un disc şi se măsoară concentraţia minimă inhibitoare, care permite determinarea sensibilităţii, rezistenţei sau sensibilităţii limită a suşei. În prezent, pentru unităţile medicale mari, se utilizează sisteme automatizate de efectuare a a.

ANTIBIOTERAPIE, s. f. / antibiothérapie, s. f. / antibiotics therapy. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***bios*** *= viaţă;* ***therapeia*** *= tratament; de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Termen generic care defineşte un tratament cu *antibiotice.

ANTIBIOTIC, adj., s. n. / antibiotique, adj., s. m. / antibiotic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***bios*** *= viaţă.*] 1) Care se opune vieţii, îndeosebi cu referire la medicamentele care împiedică dezvoltarea anumitor microorganisme. 2) Denumire generică a unor substanţe naturale produse de către unele microorganisme, ca şi a analogilor sintetici ai acestora, capabile să împiedice dezvoltarea bacteriilor (*bacteriostatice) sau să le distrugă (*bactericide). În ultima perioadă, s-au dezvoltat *a. de sinteză*. În funcţie de formula chimică, mecanismul de acţiune şi efectele clinice, a. sunt grupate în familii: betalactamine, aminoglicozide, tetracicline, polipeptide, macrolide, rifampicine, glicopeptide, nitroimidazoli, derivaţi de oxichinoleină, antituberculoase, antifungice, antimitotice, antibiomimetice.

ANTIBIOTICE POLIPEPTIDICE / polypeptides, s. m., pl. / polypeptide antibiotics. Familie de *antibiotice produsă de bacterii din genul *Bacillus*. Acţionează prin distrugerea membranei bacteriene. Sunt eficiente îndeosebi împotriva germenilor gramnegativi. Din această familie fac parte: *bacitracina, *gramicidina şi *polimixinele.

ANTICANCEROS, adj., s. n. / anticancéreux, -euse, adj., s. m. / antineoplastic. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***cancer, -cri*** *= rac, crab.*] V. antimitotic (2).

ANTICIPAŢIE, s. f. / anticipation, s. f. / anticipation. [*Lat.* ***anticipatio, -onis*** *= anticipaţie, de la* ***anticipare*** *= a o lua înainte, a anticipa (****ante*** *= înainte;* ***capere*** *= a lua).*] Tendinţa unor boli de a debuta mai timpuriu şi de a se prezenta sub forme mai severe de la o generaţie la alta.

ANTICOAGULANT, adj., s. n. / anticoagulant, -e, adj., s. m. / anticoagulant. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***coagulare*** *= a închega, a coagula.*] Care întârzie sau împiedică coagularea sângelui: 1) un agent fizic sau chimic introdus din exterior, *in vitro* sau *in vivo*; ex.: heparina. 2) o substanţă naturală care circulă în sânge. V. anticoagulante circulante.

ANTICOAGULANTE CIRCULANTE / anticoagulants circulants / circulating anticoagulants. Substanţe care inhibă coagularea plasmatică. Se disting trei tipuri: 1) Inhibitori ai coagulării, anticorpi care neutralizează una din proteinele coagulării. 2) Anticefaline sau antitromboplastine, care inhibă doar *in vitro* formarea tromboplastinei, neutralizând activitatea fosfolipidelor plachetare sau tisulare. 3) Substanţe care interferă cu o reacţie de coagulare, căreia îi afectează cinetica.

ANTICOAGULANTE ORALE / anticoagulants oraux / oral anticoagulants. Grup de anticoagulante antagoniste ale *vitaminei K, prin inhibarea unei gama-carboxilaze microzomale hepatice. Sinteza factorilor II, VII, IX, şi X ai coagulării este, din această cauză, alterată, rezultând proteine non-gama carboxilate incapabile să fixeze calciu denumite şi PIVKA (acronim de la *protein induced by vitamin K antagonists*). A. o. prezintă, faţă de *heparină, avantajul administrării orale dar nu pot fi utilizate în urgenţe, ci doar în tratamentul de lungă durată al *bolii tromboembolice. Sin.: antivitamine K.

ANTICODON, s. m. / anticodon, s. m. / anticodon. Triplet de oligonucleotide de ARNt care permite legarea de codonul corespunzător de pe o moleculă de ARNm.

Anticolinergic, adj., s. n. / anticholinergique, adj., s. m. / anticholinergic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***khole*** *= bilă;* ***-ină;*** ***ergein*** *= a lucra.*] 1) Despre o substanţă care se opune acţiunii *acetilcolinei. 2) Substanţă care inhibă eliberarea de acetilcolină sau blochează acţiunea acetilcolinei deja eliberate. Datorită acestor proprietăţi, a. sunt utilizate ca *spasmolitice, antisecretorii gastrice, *antiemetice, *midriatice şi antiparkinsoniene.

ANTICONCEPŢIONAL, adj., s. n. / anticonceptionnel, -elle, adj., s. n. / anticonceptive, contraceptive. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***conceptio, -onis*** *= graviditate, concepţie, de la* ***conceptare*** *= a deveni însărcinată.*] 1) Care previne *sarcina. 2) Substanţă sau procedeu care previn sarcina prin împiedicarea *fecundaţiei. V. contraceptiv.

ANTICONVULSIVANT, adj., s. n. / anticonvulsivant, -e, adj., s. m. / antiepileptic drug. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***convul-***

sus, de la convellere = a zdruncina.] 1) Despre un medicament care suprimă crizele comițiale. 2) Medicament dintr-un grup destinat să suprime crizele comițiale, fără a modifica funcționarea fiziologică a sistemului nervos central. A. includ fenobarbitalul, fenitoina, benzodiazepinele. Nu există a. perfect, fiecare având indicații preferențiale în funcție de tipul de *epilepsie.

ANTICORP, s. m. / anticorps, s. m. / antibody. [*Gr. anti = contra; lat. corpus, -oris = corp.*] Substanță specifică, de natură proteică, prezentă în mod natural sau produsă în organism (sânge sau țesuturi) sub acțiunea unui *antigen și care posedă proprietatea de a reacționa specific, *in vivo* sau *in vitro*, cu antigenul corespondent. A. acționează asupra antigenului ca *aglutinină, *lizină sau *precipitină. A. poartă *situsuri de combinare pentru legare necovalentă cu antigenul. A. plasmei sunt cuprinși într-un grup de globuline denumite *imunoglobuline. Producerea de a. este esențială pentru dezvoltarea *imunității. Combinarea unui a. cu antigenul său specific poate fi pusă în evidență prin diverse reacții *in vitro* și *in vivo*. Se recurge la reacții antigen-a. ca mijloc de diagnostic în diverse boli infecțioase. Diversitatea a. este enormă. Câteva tipuri: 1) *A. anticelular*, ce reacționează specific cu suprafața diferitelor tipuri de celule. Ex.: a. anticelulă parietală gastrică. 2) *A. antienzimă*, care reacționează cu o enzimă dată, pe care o inhibă numai prin fixarea pe situsul catalitic. 3) *A. antieritrocitar*, cu rol patogenic în anemii hemolitice autoimune. 4) *A. antiinsulină* apar în serul sanguin al diabeticilor tratați cu insulină și reacționează cu aceasta. 5) *A. antimicrozomali* apar în tiroiditele autoimune și reacționează cu antigeni microzomali prezenți în cantități mari în celulele tiroidiene în *tiroidita Hashimoto. 6) *A. antimiocard*, ce reacționează cu structurile sarcolemale ale mușchiului cardiac; au fost detectați în carditele reumatismale. 7) *A. antimitocondrie*, varietate de a. antițesuturi (autoanticorpi) care reacționează cu proteinele membranei interne mitocondriale. Sunt prezenți în plasmă în anumite afecțiuni hepatice, îndeosebi ciroză biliară primitivă, hepatită cronică activă. 8) *A. antimușchi neted*, varietate de a. antițesuturi (autoanticorpi) care interacționează cu o serie de proteine musculare. 9) *A. antinuclear* reacționează cu diverse structuri nucleare. 10) *A. antireceptor* reacționează cu anumiți receptori de pe suprafața unor celule, provocând fie blocarea, fie stimularea funcției celulare. 11) *A. citotoxic*, specific pentru antigeni din membrana celulară. 12) *A. Forssmann*, față de *antigenul Forssmann, detectabil prin proprietatea sa de aglutinare a hematiilor de oaie. 13) *A. hibrid*, cu specificitate dublă, care are un situs de combinare specific pentru un antigen, iar celălalt pentru alt antigen. 14) *A. monoclonali* (v.). 15) *A. natural*, detectabil în serul unor oameni (sau animale) normali, față de antigeni cu care organismul nu a venit anterior în contact. 16) *A. precipitant*, care precipită cu antigenul; v. imunoprecipitare. 17) *A. reaginic*, v. reagină. 18) *A. Rh*, cu specificitate pentru antigenul sistemului Rh (v.). Apare în imunizarea persoanelor Rh negative cu sânge Rh pozitiv (injectat intramuscular sau intravenos, ori ca urmare a sarcinii incompatibile). 19) *A. termolabil*, sensibil la variațiile de temperatură, până la denaturare. 20) *A. umoral*, prezent în umori.

ANTICORP INCOMPLET / anticorps incomplet / incomplete antibody. Anticorp care, în prezența antigenului său specific se fixează și îl sensibilizează dar nu produce nici aglutinare, nici hemoliză, care apar doar în condiții speciale; reacție în mediu albuminos (plasmă), cu hematii tratate în prealabil cu un ferment proteolitic (tripsină), acidifiere, *test Coombs etc. Termenul este discutabil.

ANTICORP REAGINIC / réagine, s. f. / reagin. Sin.: reagină (v.).

ANTICORPI ANTICARDIOLIPINĂ / anticorps anti-cardiolipine / anti-cardiolipin antibodies. Prezența în circulație a a. a. („lupus anticoagulant") a fost asociată cu atacuri ischemice cerebrale (prin hipercoagulabilitate) la adulții tineri.

ANTICORPI ANTIFOSFOLIPIDE / anticorps antiphospholipides / antiphospholipid antibodies. Familie foarte eterogenă de anticorpi, pe măsura diversității *fosfolipidelor. A. a. diferă atât prin structură cât și prin specificitate. Inventarierea acestora este în curs, ca și implicațiile în patologie, deocamdată fiind descris ca entitate nosologică *sindromul antifosfolipidic. V. și anticorpi anticardiolipină.

ANTICORPI ANTINUCLEARI / anticorps antino-yaux ou antinucléaires / antinuclear antibodies. Tip de anticorpi antitisulari care reacționează cu antigeni situați pe suprafața nucleului celular. A. a. aparțin îndeosebi IgG, IgM sau IgA și includ: anticorpii anti-ADN, caracteristici lupusului eritematos acut diseminat și anticorpii anti-DNP (dezoxiribonucleoproteine), prezenți de asemenea în *lupusul acut diseminat cât și în *poliartrita reumatoidă (reprezintă factorul Haserick, responsabil de formarea *celulelor lupice). A. a. sunt prezenți și în alte afecțiuni: hepatită cronică activă, ciroză, sclerodermie, mononucleoză infecțioasă etc.

ANTICORPI ANTIPEROXIDAZĂ TIROIDIANĂ / anticorps antiperoxydase thyroïdienne / anti-thyroid peroxidase antibodies. Titruri crescute de a. a. t. (sau de a. antitireoglobulină) există în serul majorității pacienților cu boala Hashimoto și la o bună parte din cei cu hipertiroidie tireoprivă primară sau boală Basedow-Graves. Abrev.: a. anti-TPO. Sin.: anticorpi antitireoglobulină.

ANTICORPI ANTITIREOGLOBULINĂ / anticorps anti-thyroglobuline / antithyreoglobulin antibodies. Sin.: anticorpi antiperoxidază tiroidiană (v.).

ANTICORPI ANTITIROXINĂ / anticorps anti-thyroxine / anti-thyroxin antibodies. Autoanticorpi circulanți împotriva hormonilor tiroidieni, prezenți atât la pacienți cu boală tiroidiană imună, cât și cu discrazii ale celulelor plasmatice (ex.: macroglobulinemie Waldenström). Induc hipotiroidismul primar prin scăderea activității biologice a hormonilor tiroidieni.

ANTICORPI CITOPLASMATICI ANTINEUTROFILE / anticorps cytoplasmatiques anti-neutrophiles / cytoplasmic antineutrophil antibodies. Markeri sensibili (85 %) și specifici (95 %) pentru *granulomatoza Wegener. *A. c. propriu-ziși (c-ACAN)* sunt îndreptați împotriva proteinazei serice neutre din granulele azurofile, iar *a. c. perinucleari (p-ACAN)* - împotriva mieloperoxidazei sau a elastazei. Abrev.: ACAN.

ANTICORPI DONATH-LANDSTEINER / anticorps de Donath-Landsteiner / Donath-Landsteiner antibodies. [*Julius Donath, medic austriac, profesor de medicină internă la Viena, 1870-1950; Karl Landsteiner, patolog și serolog de origine austriacă, New York, 1868-1943; premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1930.*] Tip de a. IgG care se leagă de antigenul P al eritrocitelor la temperaturi scăzute și determină hemoglobinuria paroxistică nocturnă prin hemoliză mediată de complement.

ANTICORPI HA-1A / anticorps HA-1A / HA-1A antibodies. A. utilizați experimental (a. umani monoclonali față de endotoxina HA-1A) pentru neutralizarea efectelor endotoxinelor.

ANTICORPI MONOCLONALI / anticorps monoclonaux / monoclonal antibodies. A. strict identici, proveniți din același *clon plasmocitar, având aceeași specificitate pentru un anumit antigen. A. m. sunt produși de celulele *hibridoamelor. Au aplicații practice și în cercetare, de importanță excepțională, în primul rând pentru identificarea extrem de precisă a unui anumit antigen dintr-un amestec și pentru obținerea unor *vaccinuri cu specificitate deplină și, de aceea, foarte eficace.

ANTICORPI MONOCLONALI PENTRU LIMFOAME NON-HODGKINIENE / anticorps monoclonaux pour les lym-

phomes non-hodgkiniens / monoclonal antibodies of non-hodgkin lymphoma. A. direcționați împotriva antigenilor de suprafață ai celulelor din limfomul non-hodgkin, utilizați ca atare sau cuplați cu radioizotopi sau toxine.

ANTIDIURETIC, adj., s. n. / antidiurétique, adj., s. m. / antidiuretic. [*Gr. **anti** = contra; **diouretikos** = care favorizează urinarea, de la **diourein** = a urina.*] 1) Care diminuează secreția urinară. 2) Hormon care crește reabsorbția de apă la nivelul tubului contort distal, având efect de scădere a debitului urinar. V. vasopresină. 3) Medicament care se administrează în tratamentul *diabetului insipid sau pentru a testa puterea de concentrație a rinichiului. Ex.: soluție apoasă, uleioasă sau pulbere de retrohipofiză (vasopresină sub diferite denumiri comerciale).

ANTIDOT, s. n. / antidote, s. m. / antidote. [*Gr. **anti** = contra; **dotos** = dat, sau lat. **antidotum** = antidot.*] 1) Substanță capabilă să neutralizeze un toxic sau să împiedice efectele acestuia în organism, printr-un mecanism fizic, chimic, biochimic sau farmacologic. V. și chelator. 2) În homeopatie, medicament destinat să atenueze o reacție excesivă determinată de administrarea unui alt medicament. Sin.: homeodot.

ANTIDROMIC, adj. / antidromique, adj. / antidromic. [*Gr. **antidromein** = a merge în direcție opusă, de la **anti** = contra, **dromos** = cursă, drum.*] Care se propagă în direcție opusă căii obișnuite. V. reflex axonic.

ANTIEMETIC, adj., s. n. / anti-émétique, adj., s. m. / antiemetic. [*Gr. **anti** = contra; lat. **emeticus**, gr. **emetikos** = care produce vărsături, de la gr. **emein** = a vomita.*] Sin.: antivomitiv (v.).

ANTIENZIMĂ, s. f. / antienzyme, s. f. / antienzyme. [*Gr. **anti** = contra; **en** = în; **zyme** = ferment, drojdie.*] Inhibitor enzimatic având acțiune de neutralizare specifică. Ex.: a. pancreatice sunt folosite cu precădere în tratamentul pancreatitelor acute, prin administrare intravenoasă, cu acțiune puternică dar de scurtă durată.

ANTIESTROGEN, adj., s. m. / anti-oestrogène, adj., s. m. / anti(o)estrogen. [*Gr. **anti** = contra; **oistros** = dorință, impuls; **gennan** = a produce.*] 1) Care se opune acțiunii estrogenilor. 2) Denumire generică a unui grup de medicamente cu această acțiune. Cel mai important a. este *tamoxifenul, antagonist al acțiunii estrogenilor la nivelul receptorilor tisulari și utilizat în tratamentul cancerelor de sân dependente de estrogeni. Deoarece stimulează producția de *gonadotrofine, unii a. sunt utilizați pentru inducerea stimulării ovulației în caz de infertilitate.

ANTIFIBRINOLITIC, adj., s. n. / antifibrinolytique, adj., s. m. / antifibrinolytic. [*Gr. **anti** = contra; lat. **fibra** = fibră; -ină; gr. **lytikos** = care distruge, de la **lyein** = a distruge.*] 1) Care se opune *fibrinolizei. 2) Medicament care împiedică fibrinoliza. În terapeutică, a. (îndeosebi acizii epsilonamino-caproic și tranemaxic) inhibă activarea *plasminogenului sau a *plasminelor tisulare.

ANTIFLOGISTIC, adj., s. n. / antiphlogistique, adj., s. m. / antiphlogistic. [*Gr. **anti** = contra; **phlogistos** = inflamabil, de la **phlox**, **phlogos** = flacără, sau **phlegein** = a arde.*] Termen desuet. Sin.: antiinflamator (v.).

ANTIFOLIC, adj., s. n. / antifolique, adj., s. m. / folic acid antagonist. Substanță care exercită o acțiune antagonistă *acidului folic, prin inhibarea competitivă a sintezei acizilor nucleici ca urmare a blocării dihidrofolat-reductazei. A. pot fi utilizate ca *antimitotice, *antipaludice sau ca *antibacteriene în asocieri cu unele *sulfamide.

ANTIFUNGIC, adj., s. n. / antifungique, antifongique, adj., s. m. / antifungal. [*Gr. **anti** = contra; lat. **fungus** = ciupercă.*] Sin.: antimicotic (v.).

ANTIGEN, s. m. / antigène, s. m. / antigen. [*Gr. **anti** = contra; **gennan** = a produce.*] Substanță sau celulă străine organismului, care induc producere de *anticorpi specifici sau de *limfocite (*imunocite) și care interacționează specific cu produșii răspunsului imun (molecule sau celule). Inducția răspunsului imun se numește *imunogenicitate, iar interacția specifică se numește *antigenicitate. Sursele de a. sunt extrem de diverse: bacterii, virusuri, celule sau proteine străine, substanțe toxice etc. Câteva tipuri de a.: 1) *A. Hbs Australia* (v.). 2) *A. carcinoembrionar*, (v.). 3) *A. Casoni* sau *a. hidatic*, obținut din lichidul de chist hidatic bovin filtrat și fenolat. 4) *A. crosreactiv* (*încrucișat-reactiv*), care reacționează cu un anticorp produs ca răspuns față de alt antigen. 5) *A. protectiv*, care dezvoltă o imunitate de protecție, asigurând rezistența la boală. Obs.: pl. antigeni, cf. DEX. V. în continuare și alte tipuri de antigeni.

ANTIGEN AUSTRALIA / antigène Australie / Australia antigen. Termen actualmente desuet, desemnând antigenul de suprafață al virusului hepatitei B. Abrev.: HBs.

ANTIGEN AUTOLOG / antigène autologue / autologous antigen. Diferiți a. ai aceluiași individ, care, deci, nu sunt străini pentru subiectul respectiv. Ex.: o grefă cutanată prelevată de la nivelul coapsei și depusă în altă zonă la același individ nu este recunoscută ca străină și nu va fi rejetată, deoarece conține a. a.

ANTIGEN CA / antigène CA / carbohydrate antigen or CA antigen. Denumire generică a unei serii de a. utilizați ca *markeri tumorali. V. în continuare.

ANTIGEN CA 125 / antigène CA 125 / CA 125 antigen. a. glicoproteic asociat cancerelor ovariene, utilizabil pentru supravegherea acestora. Nu este riguros specific și prezintă o concentrație plasmatică normală sub 35 UI/ml. V. markeri tumorali.

ANTIGEN CA 15.3 / antigène CA 15.3 / CA 15.3 antigen. A. glicoproteic asociat cancerului de sân, utilizabil pentru urmărirea acestui tip de cancer. Nu este riguros specific, iar concentrația sa plasmatică normală este sub 30 UI/ml. V. markeri tumorali.

ANTIGEN CA 19.9 / antigène CA 19.9 / CA 19.9 antigen. A. oncofetal asociat cancerelor pancreatice, colorectale și gastrice, utilizabil pentru supravegherea acestor tumori, pentru care nu este strict specific. Concentrația sa plasmatică normală este sub 40 UI/ml. V. a. CA 50 și markeri tumorali.

ANTIGEN CA 50 / antigène CA 50 / CA 50 antigen. A. asociat cancerelor colorectale și pancreatice, utilizabil pentru supravegherea acestor tumori, ca și a. CA 19.9, în raport cu care este mai puțin specific. Concentrație plasmatică normală sub 23 UI/ml. V. antigen CA 19.9 și markeri tumorali.

ANTIGEN CA 72.4 / antigène CA 72.4 / CA 72.4 antigen. A. asociat cancerelor digestive și ovariene, utilizabil în urmărirea acestor tumori. Are o specificitate suficientă și o concentrație plasmatică normală sub 6 UI/ml. V. markeri tumorali.

ANTIGEN CARCINOEMBRIONAR / antigène carcinoembryonnaire / carcinoembryonic antigen. Glicoproteină cu M_r de 200 kDa, marker tumoral relativ util în urmărirea cancerului colorectal, dar și a altor cancere (gastric, tract respirator). Concentrația sa normală în plasmă este sub 2,5 ng/ml. Abrev.: ACE, CEA (engl.). V. antigeni fetali.

ANTIGEN FORSSMAN / antigène Forssman / Forssman's antigen. [***John Forssman**, patolog și imunolog suedez, profesor de bacteriologie și patologie generală la Lund, 1868-1947.*] A. ubicuitar, identificat la numeroase specii de plante și animale, inclusiv la om și denumit datorită acestui fapt heterofil (pentru că se găsește la organisme aflate la distanță în arborele filogenetic). Este prezent în majoritatea organelor, dar nu

și în sânge, cu excepția oilor, unde este prezent numai la nivelul hematiilor (care pot fi astfel aglutinate prin *anticorpul Forssmann). A. F. tipic este cel izolat din rinichiul de cobai, iar determinantul său antigenic este de natură polizaharidică. Anticorpii care apar la om în cursul *mononucleozei infecțioase reacționează specific cu a. F. V. și antigeni heterofili.

ANTIGEN HBc / antigène HBc / HBc antigen. [*Engl. hepatitis B = hepatită B; core = centru, miez.*] V. hepatită B.

ANTIGEN HBe / antigène HBe / HBe antigen. V. hepatită B.

ANTIGEN HBs / antigène HBs / HBs antigen. [*Engl. hepatitis B = hepatită B; surface = suprafață.*] V. hepatită B.

ANTIGEN HY / antigène HY / HY antigen. Lipoproteină dependentă de cromozomul Y, prezentă în toate celulele mamiferelor de sex masculin și care, la fetus, orientează transformarea gonadelor primitive în testicule. A. HY induce secreția unui hormon care împiedică gonadele primitive să urmeze evoluția lor naturală către tipul ovarian și dirijează dezvoltarea individului către tipul masculin. Detecția a. HY reprezintă metoda cea mai sigură pentru determinarea sexului genetic. V. transsexualism.

ANTIGEN AL LEUCEMIEI LIMFOBLASTICE ACUTE / antigène de la leucémie aiguë lymphoblastique / antigen of acute lymphoblastic leuk(a)emia. Prezența acestui a., alături de morfologia limfoblastică și prezența terminal-deoxinucleotidiltransferazei (TdT), caracterizează criza blastică de tip limfoid din evoluția leucemiei mielocitare cronice.

ANTIGEN RIBONUCLEOPROTEIC / antigène ribonucléoprotéique / ribonucleoproteic antigen. A. pentru care, în *boala mixtă a țesutului conjunctiv, se observă titruri înalte de anticorpi circulanți. Natura a. r.: anticorpii antiribonucleoproteine imunoprecipită complexele proteice U1 ARNm.

ANTIGEN SPECIFIC PROSTATIC / antigène spécifique prostatique / prostate specific antigen. Glicoproteină componentă a secreției prostatice (serin-protează kalicrein-like, cu M_r 34 kDa), produsă de celulele epiteliale ale prostatei. A. s. p. este secretat în mod normal, dar poate atinge concentrații foarte mari îndeosebi în cancerul de prostată. Dozarea a. s. p. în serul sanguin este un test (diagnostic precoce) de screening al cancerului prostatic, recomandat frecvent la bărbații peste 50 de ani. Concentrații crescute se observă și în afecțiuni benigne, ca hiperplazia prostatică, prostatita sau infarctul prostatic. Abrev.: PSA.

ANTIGEN TISULAR / antigène tissulaire / tissue antigen. A. prezent în toate celulele organismului. A. t. marchează caracteristicile particulare ale fiecărui individ și joacă un rol esențial în apărarea organismului. Astfel, o *grefă este acceptată numai dacă primitorul și donorul prezintă a. t. identici, în caz contrar se produce *rejetul. În cazul rejetului, a. t. prezenți la nivelul *grefonului vor provoca la primitor formarea de anticorpi. A. t. de natură lipoproteică depind de genele de histocompatibilitate. Ex.: a. eritrocitari ai sistemului ABO, a. leucoplachetari (în esență sistemul HLA). V. grup tisular, histocompatibilitate, rejet, sistem HLA.

ANTIGEN TUMORAL / antigène tumoral / tumour antigen. A. prezent în celulele canceroase. Ex.: a. al celulelor leucemice și al celulelor sarcomatoase, *a. carcinoembrionar, a. carcinofetal glial etc. Unii dintre acești a. sunt prezenți în mod normal la embrion (*a. fetali). A. t. sunt înrudiți cu a. tisulari prin localizarea la suprafața membranei și prin reacțiile imunitare pe care le provoacă. V. markeri tumorali.

ANTIGENI ALOGENICI / antigènes allogéniques / allogenic antigens. A. care se găsesc la membrii diferiți genetic ai aceleiași specii. Ex.: un transplant renal de la mamă la fiică se numește alogrefă sau *homogrefă deoarece conține a. Sin.: aloantigeni. V. homogrefă.

ANTIGENI FETALI / antigènes foetaux / f(o)etal antigens. O serie de glicoproteine care, în mod normal, există numai la embrion. La adulți sunt prezenți îndeosebi în plasma bolnavilor de cancer, de unde interesul dozării acestora în scop de diagnostic și de clarificare a patogeniei. Cea mai cunoscută substanță antigenică de acest tip este *alfafetoproteina. A fost descrisă, de asemenea, o gamafetoproteină, inițial în cancerul de colon, apoi în alte cancere, dar și în afecțiuni necanceroase (ciroză hepatică, colită). V. markeri tumorali.

ANTIGENI GRIPALI / antigènes grippaux / influenza antigens. A. pe baza cărora se diferențiază virusurile gripale A, B, C (nucleoproteici – NP, ai proteinelor matricei – M) și subtipurile A (a. g. hemaglutininici – H, neuraminidazici – N).

ANTIGENI DE GRUP SANGUIN / antigènes leucocytaires communs / blood group antigens. Sistem bine definit de a. eritrocitari controlat de un locus cu un număr variabil de gene alele. Ex.: sistemul AB0, cu patru gene alele majore (A1, A2, B, 0) ale unui locus de pe bratul lung al cromozomului 9. Primele trei gene codează a. glucidici.

ANTIGENI HETEROFILI / antigènes hétérophiles / heterophilic antigens. A. detectați la organisme aflate la distanță în arborele filogenetic, ex. tipic fiind *antigenul Forssman. A. h. au în comun unul sau mai mulți *epitopi, ceea ce stă la baza înrudirii lor antigenice. Ca urmare, ei dau reacții încrucișate, adică se combină cu același *anticorp specific datorită prezenței epitopilor comuni. Reacția încrucișată a a. h. are o serie de aplicații practice. V. de ex. *cardiolipină și *reacție Weil-Felix.

ANTIGENI DE HISTOCOMPATIBILITATE / antigènes d'histocompatibilité / histocompatibility antigens. A. prezenți pe suprafața tuturor celulelor sau țesuturilor din organism, care determină compatibilitatea sau incompatibilitatea țesuturilor transplantate. Acești a. induc răspunsul imun al organismului gazdă, care poate determina *rejetul țesutului (organului) transplantat. Cei mai importanți a. de h. sunt produșii genelor *complexului major de histocompatibilitate. A. de h. nu diferă în funcție de un organ sau de la un țesut la altul, dar diferă de la individ la individ, în funcție de linia genetică. Sin.: antigeni de transplantare. V. și sistem HLA.

ANTIGENI HLA / antigènes HLA / HLA antigens. Cei mai importanți a. leucoplachetari sau tisulari, grupați în *sistemul HLA. V. sistem HLA, antigen tisular, complex major de histocompatibilitate.

ANTIGENI LEUCOCITARI COMUNI / antigènes leucocytaires communs / common leukocytic antigens. A. (LCA, CD45) utilizați în evaluarea imunohistologică a biopsiilor de la pacienții cu cancer metastatic cu sediu primar necunoscut. Sugerează existența neoplaziilor limfoide.

ANTIGENI ONCOFETALI / antigènes oncofetals / oncof(o)etal antigens. Markeri tumorali, produși ai unor gene care se manifestă în timpul diferențierii normale a țesuturilor fetale. Cei doi a. o. cu utilitate clinică sunt *antigenul carcinoembrionar și *alfafetoproteina.

ANTIGENI SINGENICI / antigènes singéniques / syngenic antigens. A. existenți la indivizi identici genetic, cum sunt gemenii monozigoți. Animalele identice din punct de vedere genetic (linii *inbred) se obțin experimental prin încrucișări *consangvine repetate, timp de cel puțin 20 de generații. A. s. nu declanșează reacții de *rejet.

ANTIGENI DE TRANSPLANTARE / antigènes de transplantation / transplantation antigens. Sin.: antigeni de histocompatibilitate (v.).

ANTIGENI XENOGENICI / antigènes xénogéniques / xenogenic antigens. A. care se găsesc la specii diferite. În caz de transplant între specii diferite, a. x. sunt extrem de imuno-

genici, declanșând reacții puternice de *rejet. Este cazul *heterogrefei.

ANTIGENICITATE, s. f. / antigénicité, s. f. / anti-genicity. [*Gr. **anti** = contra; **gennan** = a produce.*] 1) Proprietatea unei substanțe de a se comporta ca un antigen, adică de a provoca formarea de anticorpi. 2) A. este definită uneori ca fiind proprietatea antigenului de a modifica comportamentul imunologic al organismului în care a fost introdus, prin crearea unei stări de *toleranță imunologică. În acest caz nu se generează anticorpi.

ANTIGLOBULINĂ, s. f. / antiglobuline, s. f. / anti-globulin. [*Gr. **anti** = contra; lat. **globulus**, dim. de la **globus** = glob; **-ină**.*] Globulină din serul sanguin care acționează ca anticorp împotriva unei alte globuline (inclusiv imunoglobulină) purtătoare de situsuri antigenice și care se comportă ca un antigen. V. grupe sanguine, imunoglobulină, test Coombs.

ANTIGUTOS, adj., s. n. / antigoutteux, -euse, adj., s. m. / antigout drug. [*Gr. **anti** = contra; lat. **guta** = picătură, lacrimă; sin. în limba lat. din Evul Mediu cu **humor** = umoare.*] 1) Despre un medicament care acționează împotriva alterărilor metabolice din *gută. 2) Medicament utilizat, exclusiv sau nu, în tratamentul gutei. Se disting trei grupe de a.: a) inhibitoare ale sintezei de *acid uric (*alopurinol, *acid orotic); b) a. care cresc excreția de acid uric (uricozurice); c) antiinflamatoare utile și în tratamentul crizei acute de gută (*colchicină, *fenilbutazonă și *glucocorticoizi).

ANTIHELMINTIC, adj. / anthelminthique, adj. / anthelminthic. [*Gr. **anti** = contra; **helmins, -inthos** = vierme.*] Sin.: vermifug (v.).

ANTIHISTAMINIC, adj., s. n. / antihistaminique, adj., s. m. / antihistaminic. [*Gr. **anti** = contra; **histos** = țesătură, țesut; **ammoniakon** = sare de amoniu găsită în apropierea templului lui Jupiter **Ammon** din Libia; **-ină**.*] 1) Care se opune efectelor *histaminei. 2) Medicament care inhibă acțiunile nocive ale histaminei din organism prin blocarea unuia din cele două tipuri principale de receptori histaminici, H_1 și H_2. se disting, astfel, două grupe de a.: a) **Antagoniștii receptorilor H_1* suprimă reacțiile alergice declanșate prin stimularea receptorilor H_1. O serie de antagoniști H_1 (ex.: ciclizina și prometazina) posedă și proprietăți *antiemetice. Ca efect secundar, generează somnolență și ușoare tulburări de vedere, de unde recomandarea cu prudență celor ce conduc autovehicule. b) *Antagoniștii receptorilor H_2*, de tipul cimetidinei și ranitidinei, sunt utili în tratamentul ulcerului peptic, suprimând secreția hiperacidă rezultată prin stimularea receptorilor H_2. V. antiulceros și receptori H.

ANTIHORMON, s. m. / antihormone, s. f. / anti-hormone. [*Gr. **anti** = contra; **hormon** = excitat, de la **hormaein** = a îndemna, a excita.*] Substanță (medicament) care se opune efectelor unui hormon, acționând asupra organismului, țesutului sau celulelor țintă, adică asupra structurilor sensibile la hormonul respectiv.

ANTIINFLAMATOR, adj., s. n. / anti-inflammatoire, adj., s. m. / anti-inflammatory. [*Gr. **anti** = contra; lat. **inflammare** = a da foc.*] 1) Care combate *inflamația. 2) Agent (substanță chimică, medicament) care acționează contra inflamației.

ANTIMALARIC, adj., s. n. / antimalarique, adj., s. m. / antimalarial. [*Gr. **anti** = contra; it. **mala aria** = aer rău.*] Sin.: antipaludic (v.).

ANTIMETABOLIT, adj., s. m. / antimétabolite, adj., s. m. / antimetabolite. [*Gr. **anti** = contra; **metaballein** = a se schimba.*] 1) Despre o substanță care perturbă metabolismul. 2) În general, substanță asemănătoare ca structură unui anumit *metabolit și care poate perturba lanțul metabolic deoarece se substituie metabolitului respectiv. Ex.: sulfamidele sunt a. ai acidului paraaminobenzoic. 3) În oncologie, agent antineoplazic care acționează prin inhibiția sintezei unor nucleoproteine, această inhibiție efectuându-se prin competiție cu precursorii naturali. A. se grupează în *antifolice, *antipurinice, *antipirimidinice și *azaserină.

ANTIMICOTIC, adj., s. n. / antimycotique, adj., s. m. / antimycotic. [*Gr. **anti** = contra; **mykes, myketos** = ciupercă.*] (Medicament) care distruge ciupercile microscopice sau inhibă creșterea lor. Sin.: antifungic.

ANTIMITOTIC, adj., s. n. / antimitotique, adj., s. m. / antimitotic. [*Gr. **anti** = contra; **mitos** = ață, fir, mitoză.*] 1) Care împiedică *mitoza. 2) Medicament care împiedică diviziunea și, deci, proliferarea celulară, în cancere sau în leucemii. Tipuri de a.: a) enzime - asparaginaza; b) antimetaboliți - antifolice (aminopterină, metotrexat), antipurine (mercaptopurină), antipirimidine (fluorouracil); c) alchilante (ciclofosfamidă, cisplatin); d) antibiotice - antracicline, actinomicină, mitomicină, bleomicină; e) substanțe blocante ale mitozei în metafază - vincristină, vinblastină; f) hormoni (androgeni, estrogeni) și antihormoni (antiandrogeni, antiestrogeni) etc. Sin.: anticanceros, antineoplazic.

ANTIMONIU, s. n. / antimoine, s. m. / antimony. [*Lat. **antimonium**, din ar. **âithmid**, de la gr. **stimmi** = oxid de antimoniu, folosit pentru vopsirea sprâncenelor.*] Elementul 51, Sb (stibiu); formează numeroase combinații otrăvitoare sau, dimpotrivă, de interes medical. Ingestia compușilor de a., rareori expunerea industrială, produce simptome comparabile cu intoxicația cu arsenic.

ANTINEOPLAZIC, adj., s. n. / antinéoplasique, adj., s. m. / antineoplastic. [*Gr. **anti** = contra; **neos** = nou; **plasis** = modelare, de la **plassein** = a forma, a modela.*] V. antimitotic (2).

ANTIONCOGENĂ, s. f. / anti-oncogène, s. m. / antioncogene, tumor supresor gene. [*Gr. **anti** = contra; **onkos** = masă, tumoră; **genos** = neam, urmaș, generație, sau **gennan** = a produce.*] Genă supresoare a cancerului, exprimându-se în manieră dominantă. Mutațiile sale sunt recesive, de unde denumirea înșelătoare, utilizată uneori, de genă recesivă a cancerului.

ANTIOXIDANT, adj., s. m. / antioxydant, -e, adj., s. m. / antioxidant. [*Gr. **anti** = contra; **oxys** = acru, oxigen.*] 1) Care împiedică sau întârzie *oxidarea. 2) Substanță (sau medicament) capabilă să neutralizeze radicalii liberi ai oxigenului. V. radical liber. Organismul posedă a. săi naturali, dar capacitatea de distrugere a radicalilor liberi pe această cale este limitată. De aceea, posibilitatea prevenirii leziunilor celulare și tisulare provocate de radicalii liberi este de mare interes în medicină. În acest scop, se utilizează medicamente cu acțiune a. Cei mai cunoscuți a. sunt: *vitamina C, *vitamina E și betacarotenul (v. caroten).

ANTIPALUDIC, adj., s. n. / antipaludique, adj., s. m. / antipaludian. [*Gr. **anti** = contra; lat. **palus, -udis** = mlaștină.*] (Substanță) care este utilizată în profilaxia sau în tratamentul curativ al *paludismului. Se disting două mari grupe de a.: *schizonticide și *gametocide. Unele a. exercită un efect *antiinflamator, cu acțiune lentă, fiind utilizate în tratamentul unor boli reumatismale sau al unor *conectivite. Sin.: antimalaric.

ANTIPARKINSONIAN, adj., s. n. / antiparkinsonien, -enne, adj., s. m. / antiparkinsonian. [*Gr. **anti** = contra; James **Apotheker Parkinson**, medic englez, 1755-1824.*] 1) Care diminuează rigiditatea și tremurăturile din *boala Parkinson. 2) Medicament dotat cu aceste proprietăți, îndeosebi anticolinergicele (ca medicamente simptomatice) și substituenții de dopamină (L-dopa asociată cu un inhibitor al dopa-decarboxilazei, amantadina și bromocriptina).

ANTIPERISTALTISM, s. n. / antipéristaltisme, s. m. / antiperistalsis. [*Gr. **anti** = contra; **peristaltikos** = care are pro-*

prietatea de a se contracta, de la ***peristellein*** *= a comprima (****peri*** *= în jurul;* ***stalsis*** *= comprimare, contracție); -****ism****.*] Inversarea sensului de producere a *peristaltismului, contracțiile producându-se spre *tractul digestiv superior. A. duodenal este însoțit de vomă, dar la nivelul *colonului ascendent reprezintă un fenomen normal.

ANTIPIRETIC, adj., s. n. / antipyretique, adj., s. m. / antipyretic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***pyretikos*** *= febril, de la* ***pyressein*** *= a avea febră.*] 1) Care previne sau combate febra. Sin.: antitermic, febrifug. 2) Medicament care are aceste efecte.

ANTIPIRIMIDINIC, adj., s. n. / antipyrimidique, adj., s. m. / pirimidine antagonists. Agent chimic antineoplazic din grupul antimetaboliților, care acționează prin inhibarea sintezei bazelor pirimidinice. A. de bază este fluorouracilul.

ANTIPLACHETAR, adj., s. n. / antiplaquettaire, adj., s. m. / antiplatelet. [*Gr.* ***anti*** *= contra; fr.* ***plaquette****, din olandeză* ***plaken*** *= a cârpi, a petici.*] 1) Despre o substanță sau un factor care se opune acțiunii plachetelor. 2) Medicament dotat cu această proprietate. Ex.: aspirină, dipiridamol, ticlopidină. V. și antiagregant, receptor plachetar.

ANTIPLASMINĂ, s. f. / antiplasmine, s. f. / antiplasmin. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***plasma*** *= obiect modelat; -****ină****.*] Enzimă sanguină care, în cursul coagulării normale, se opune disoluției *cheagului. *Fibrina se poate opune acestei acțiuni. O serie de *a. tisulare* (ca inhibitorul lui Kunitz, izolat din pancreas, și al lui Frey, izolat din parotide) sunt utilizate în terapeutică. V. antifibrinolitic.

ANTIPORT, s. n. / antiport, s. m. / antiport. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***portare*** *= a purta, a transporta.*] Proteină membranară care transportă transmembranar doi ioni diferiți sau două molecule mici în direcții opuse, fie simultan, fie secvențial.

ANTIPROTEAZĂ, s. f. / antiprotéase, s. f. / anti-protease. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***protos*** *= primul; -****ază****.*] Peptid sau proteină care blochează, mai mult sau mai puțin specific, reacția de *hidroliză a legăturilor peptidice catalizată de *proteaze. A. dirijate împotriva virusului HIV sunt utilizate ca medicamente (ex.: indinavir, ritonavir).

ANTIPRURIGINOS, adj., s. n. / antiprurigineux, -euse, adj., s. m. / antipruritic. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***prurigo, -inis*** *= mâncărime.*] 1) Care suprimă *pruritul. 2) Medicament cu acest efect, utilizat local, sub formă de *pomadă, sau pe cale generală. Ex.: medicament antihistaminic.

ANTIPSIHIATRIE, s. f. / antipsychiatrie, s. f. / antipsychiatry. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***psykhe*** *= suflet;* ***iatreia*** *= vindecare.*] Doctrină conform căreia bolile mentale reprezintă consecința agresiunilor sociale. Conform a., societatea este bolnavă, iar mijloacele terapeutice psihiatrice sunt violente pentru pacienți.

ANTIPSIHOTIC, adj., s. n. / antipsychotique, adj., s. m. / antipsychotic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***psykhe*** *= suflet.*] 1) Care se opune tulburărilor mentale. 2) Medicament care posedă această proprietate. V. neuroleptic.

ANTIPURINIC, adj., s. n. / antipurique, adj., s. m. / purine antagonist. Agent chimic antineoplazic din grupul antimetaboliților, care acționează prin inhibarea sintezei bazelor purinice. A. de bază este mercaptopurina, care este utilizată și ca imunodepresor.

ANTIRABIC, adj. / antirabique, adj. / antirabic. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***rabies*** *= turbare.*] Care se opune rabiei (turbării). Ex.: *vaccin a.

ANTIRETROVIRAL, adj., s. n. / antirétroviral, -ale, -aux, adj., s. m. / antiretroviral. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***virus*** *= venin, otravă.*] 1) Care se opune *retrovirusurilor. 2) Substanță dotată cu această proprietate, prescrisă în infecția cu HIV. A. sunt inhibitoare ale *transcriptazei inverse sau *antiproteaze.

ANTISEPSIE, s. f. / antisepsie, s. f. / antisepsis. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***sepsis*** *= putrefacție, infecție.*] 1) Denumire generală pentru metodele de combatere a infecțiilor septice prin distrugerea sistematică a bacteriilor patogene în locurile unde acestea se află. 2) Orice procedeu de reducere semnificativă a florei microbiene de la nivelul pielii sau al membranelor mucoase. V. și asepsie, sterilizare.

ANTISEPTIC, adj., s. n. / antiseptique, adj., s. m. / antiseptic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***septikos*** *= putrezit, infectat.*] 1) Referitor la antisepsie. 2) Substanță chimică, bacteriostatică sau bactericidă, aplicabilă pe țesuturile vii. Prin extensie, termenul este utilizat și pentru desemnarea substanțelor care, administrate *per os*, sunt destinate tratării unor infecții digestive sau urinare.

ANTISER, s. n. / antisérum, s. m. / antiserum. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***serum*** *= zer.*] Ser sanguin de origine animală sau umană care conține anticorpi specifici unui antigen determinat, obținuți prin inocularea acestui antigen. A. poate fi utilizat pentru imunizare pasivă, adică introducerea de anticorpi deja produși, într-un organism, pentru apărarea împotriva unei boli cu risc imediat. În acest caz, este mai adecvată denumirea de ser imunizant. De asemenea, a. poate fi utilizat în laborator pentru identificarea sau dozarea (ex.: prin *radioimunodozare) a unui antigen necunoscut. Sin.: imunoser, ser imunizant.

ANTISPASTIC, adj. / spasmolytique, adj. / spasmolytic. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***spasticus****, gr.* ***spastikos*** *= care trage înăuntru, de la gr.* ***span*** *= a trage.*] Sin.: spasmolitic (v.).

ANTISTREPTOLIZINĂ O / antistreptolysine O / antistreptolysin O. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***streptos*** *= răsucit;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge; -****ină****; O provine din termenul engl.* ***oxygen-labile****.*] Anticorp elaborat de organism în evoluția infecțiilor cu streptococi (A, C și G) care posedă antigenul corespondent, streptolizina O. Dozarea a. este un test indirect, util pentru diagnosticul și aprecierea evolutivității infecțiilor streptococice (nivelul normal este sub 200 unități/ml ser). Abrev.: ASLO. V. și test ASLO.

ANTITERMIC, adj., s. n. / antithermique, adj., s. m. / antifebrile. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***thermos*** *= cald, de la* ***therme*** *= căldură.*] Sin.: antipiretic (v.).

ANTITIROIDIAN, adj., s. n. / antithyroïdien, -enne, adj., s. m. / antithyroid. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] 1) Care se opune acțiunii hormonilor tiroidieni. 2) Substanță care împiedică formarea hormonilor tiroidieni.

ANTITOXIC, adj. / antitoxique, adj. / antitoxic. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Care acționează împotriva unei toxine. Ex.: ser a. Acțiunea a. se măsoară în unități standardizate.

ANTITOXINĂ, s. f. / antitoxine, s. f. / antitoxin. [*Gr.* ***anti*** *= contra;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -****ină****.*] 1) Anticorp specific pentru o anumită *toxină. 2) Antiser purificat, obținut prin imunizarea unor animale (de obicei, cai) cu anumite toxine sau veninuri (de șarpe, de scorpion) și utilizat terapeutic ca mijloc de imunizare pasivă împotriva infecțiilor cu agenți toxigeni (ex.: botulism, tetanos, difterie) sau a inoculării accidentale a veninurilor respective. A. sunt distruse la temperaturi relativ mici, de 60-70°C.

ANTITRAGUS, s. n. / antitragus, s. m. / antitragus. NA: antitragus. [*Gr.* ***anti*** *= contra; lat.* ***tragus****, gr.* ***tragos*** *= capră.*] Proeminență a lobului urechii, opusă și posterioară *tragusului.

α_1-ANTITRIPSINĂ. Var. pentru alfa$_1$-antitripsină (v.).

ANTITROMBINĂ, s. f. / antithrombine, s. f. / anti-thrombin. [*Gr. anti = contra; thrombos = cheag; -ină.*] Substanță din sângele circulant care intervine după formarea *trombusului, neutralizând lent trombina rămasă în exces. Se formează îndeosebi în ficat, dar și în alte organe. Se disting: a) *a. I*, care este fibrina capabilă să fixeze prin adsorbție cantități mari de trombină; b) *a. II*, care este cofactor al *heparinei; c) *a. III*, care inactivează progresiv trombina prin aderarea tranzitorie la fibrină sau acționează ca un cofactor al heparinei, neutralizând factorul X Stuart (v. factori de coagulare); d) *a. IV*, produs de reacție fibrinolitică, dezvoltat după formarea fibrinei.

ANTITROMBOTIC, adj., s. n. / antithrombotique, adj., s. m. / antithrombotic. [*Gr. anti = contra; thrombos = cheag.*] 1) Care se opune procesului de *tromboză. 2) Medicament dotat cu această proprietate, îndeosebi: *anticoagulante orale, *a. indirecte (*heparine) și directe (*hirudină), ca și *antiplachetare.

ANTITUBERCULOS, adj., s. n. / antituberculeux, -euse, adj., s. m. / antituberculotic. [*Gr. anti = contra; lat. tuberculum = umflătură mică.*] 1) Care se opune dezvoltării tuberculozei. Ex.: vaccinare a. V. vaccin BCG. 2) Medicament care acționează împotriva bacilului Koch. Grupul de a. cuprinde medicamente care diferă prin compoziția chimică și modul de acțiune. A. principale sunt: izoniazida, rifampicina, etambutolul, pirazinamida, etionamida și streptomicina (primul a. izolat și sintetizat).

ANTIULCEROS, adj., s. n. / antiulcéreux, -euse, adj., s. m. / antiulcerative. [*Gr. anti = contra; lat. ulcus, -eris = rană.*] 1) Care se opune ulcerului, în general cu referire la ulcerul gastroduodenal. 2) Medicament dotat cu această proprietate, cele mai recente a. fiind antihistaminicele H_2 și inhibitorii pompei gastrice de protoni (omeprazol).

ANTIVENIN, s. n. / antivenin, s. m. / antivenin, antivenom. [*Gr. anti = contra; lat. venenum = otravă.*] Ser care conține antitoxine specifice pentru veninul unor animale (îndeosebi șerpi veninoși, vipere) sau insecte. El provine, de obicei, de la cai hiperimunizați împotriva acestor veninuri.

ANTIVENINOS, adj. / antivenineux, -euse, adj. / antivenomous. [*Gr. anti = contra; lat. venenum = otravă.*] Care se opune acțiunii veninului. V. antivenin.

ANTIVIRAL, adj., s. n. / antiviral, -ale, -aux, adj., s. m. / antiviral. [*Gr. anti = contra; lat. virus = otravă, infecție.*] 1) Care se opune multiplicării virusurilor. 2) Substanță, medicament dotate cu această proprietate. Ex.: amantadină, aciclovir, azidotimidină, *interferon, dideoxicitidină, ganciclovir ș. a.

ANTIVITAMINĂ, s. f. / antivitamine, s. f. / antivitamin. [*Gr. anti = contra; lat. vita = viață; gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Substanță care inhibă acțiunea unei *vitamine, acționând prin competiție, ca urmare a structurii sale foarte asemănătoare vitaminei respective. Ex.: a. K sunt anticoagulante orale care inhibă o gama-carboxilază microzomală hepatică, determinând sinteza de factori II, VII, IX, X ai coagulării incapabili să fixeze calciul.

ANTIVITAMINE K / antivitamines K / oral anticoagulants. Sin.: anticoagulante orale (v.).

ANTIVOMITIV, adj., s. n. / anti-émétique ou anti-émétisant, -e, adj., s. m. / antiemetic. [*Gr. anti = contra; lat. vomitare = a vărsa.*] 1) Care se opune vărsăturilor, vomismentelor. 2) Medicament cu acest efect, îndeosebi din grupele *antihistaminicelor și *anticolinergicelor. A. sunt eficiente și în alte tulburări, ca *rău de transport și *vertij. Sin.: antiemetic.

ANTIXENIC, adj. / antixénique, adj. / antixenic. [*Gr. anti = contra; xenos = străin.*] Care se opune substanțelor străine organismului.

ANTRACOID, adj. / anthracoïde, adj. / anthracoid. [*Gr. anthrax, -akos = cărbune; eidos = formă.*] 1) Care are culoarea cărbunelui. Ex.: tumoră a. sau melanică. 2) Care se aseamănă cu *antraxul. Ex.: furuncul a.

ANTRACOSILICOZĂ, s. f. / anthracosilicose, s. f. / anthracosilicosis. [*Gr. anthrax, -akos = cărbune; lat. silex, -icis = piatră tare, granit; -oză.*] V. antracoză.

ANTRACOZĂ, s. f. / anthracose, s. f. / anthracosis. [*Gr. anthrax, -akos = cărbune; -oză.*] Pneumoconioză minerală cauzată de inhalarea cronică a pulberilor de cărbune. Este o boală profesională în cazul persoanelor care lucrează în mediu poluat cu astfel de pulberi (ex.: mineri). Existența a. pure este controversată. Mai frecvent, se pare că este vorba de antracosilicoză, siliciul intrând într-o proporție variabilă în compoziția pulberilor de cărbune.

ANTRAX, s. n. / anthrax, charbon, s. m. / anthrax. [*Gr. anthrax, -akos = cărbune.*] Boală infecțioasă acută a animalelor de fermă, produsă de *Bacillus anthracis*, care poate fi transmisă la om prin contact cu părul, pielea sau dejecțiile animalelor bolnave. La om, a. se manifestă îndeosebi prin leziuni cutanate (pustulă malignă, edem malign) sau, mai rar, prin leziuni viscerale (cărbune pulmonar sau digestiv). Netratat, a. poate fi fatal, dar administrarea unor doze mari de penicilină sau tetraciclină este eficace. Sin. pop.: cărbune, dalac.

ANTRECTOMIE, s. f. / antrectomie, s. f. / antrectomy. [*Lat. antrum, gr. antron = peșteră, cavitate; gr. ektome = excizie.*] 1) Ablația chirurgicală a pereților unui *antru anatomic, de ex. a. mastoidiană. 2) Rezecția antrului piloric, de obicei combinată cu *vagotomie bilaterală în tratamentul chirurgical al ulcerului peptic.

ANTRENAMENT, s. n. / entraînement, s. m. / training. [*Fr. entraînement, din lat. trahere = a trage cu forța, a târî.*] 1) Proces de întărire a organismului și ameliorare a capacității de muncă, consecutiv modificărilor funcționale și structurale care au loc în organism sub influența exercițiului și a efortului crescut progresiv. 2) Exercițiu sistematic în vederea dezvoltării fizice sau în vederea realizării unor performanțe speciale. 3) Adaptare prin repetare și practică, în vederea atingerii unui anumit scop. Forme: a) *a. articular*, reeducare funcțională a unei articulații; b) *a. autogen* (v.); c) *a. mecanic*, efectuat prin intermediul unor dispozitive mecanice; d) *a. muscular* are ca obiectiv hipertrofia musculară; e) *a. sportiv*, proces complex, sub îndrumare pedagogică și supraveghere medicală, pentru atingerea unor performanțe.

ANTRENAMENT AUTOGEN / entraînement autogène / autogenous training. Metodă psihoterapeutică recomandată în diferite forme de nevroză; constă din exerciții de autosugestie în stare de relaxare psihomotorie. În românește, se folosește și expresia *training autogen*, nerecomandată.

ANTRITĂ, s. f. / antrite, s. f. / antritis. [*Lat. antrum, gr. antron = peșteră, cavitate; -ită.*] 1) Inflamația mucoasei *antrului mastoidian la sugar. V. și antromastoidită. 2) Inflamația antrului piloric.

ANTRODUODENOSTOMIE, s. f. / antroduodénostomie, s. f. / gastroduodenostomy. [*Lat. antrum, gr. antron = peșteră, cavitate; lat. duodeni = în număr de 12, abreviere de la duodeni digitorum = de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal); gr. stoma, -atos = gură.*] Sin.: gastroduodenostomie (v.).

ANTROMASTOIDITĂ, s. f. / antromastoïdite, s. f. / antromastoiditis. [*Lat. antrum, gr. antron = peșteră, cavitate; mastos = mamelă; eidos = formă; -ită.*] Inflamație a *antrului și a *mastoidei. Reprezintă aproape totdeauna o complicație a unei *otite medii.

ANTROPOFILIE, s. f. / anthropophilie, s. f. / anthropophilia. [*Gr. anthropos = om; philia = atracție, de la philein = a iubi.*] Tendința anumitor insecte (țânțari) de a înțepa omul.

ANTROPOGENEZĂ, s. f. / anthropogenèse, s. f. / anthropogenesis. [*Gr.* ***anthropos*** *= om;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Procesul apariției și dezvoltării omului. Inițial, s-a presupus că factorul primar al a. a fost dezvoltarea creierului, mersul biped contribuind la atenuarea caracterelor animalice. Argumentele paleontologice și etologice au condus actualmente la considerarea, ca factor prim, a mersului biped, care a permis trecerea de la viața semiarboricolă la viața terestră. După unii specialiști, în a. se deosebesc o fază subumană și o alta umană, cu o subfază euhominină.

ANTROPOLOGIE, s. f. / anthropologie, s. f. / anthropology. [*Gr.* ***anthropos*** *= om;* ***logos*** *= știință.*] Știință care are ca obiect studiul originii, evoluției și variabilității biologice a omului, în relație cu condițiile naturale și social-culturale. Se disting: 1) *a. biologică, somatică* sau *fizică* - are ca obiect studiul variațiilor, în timp și spațiu, a caracteristicilor morfologice ale omului, îndeosebi prin măsurători ale oaselor. 2) *A. culturală* sau *etnologia* - are ca obiect cercetarea faptelor de cultură prin interpretarea cărora pot fi înțelese structurile sociale și, prin prisma acestora, ființa umană.

ANTROPOMETRIE, s. f. / anthropométrie, s. f. / anthropometry. [*Gr.* ***anthropos*** *= om;* ***metron*** *= măsură.*] Denumirea ansamblului de tehnici utilizate pentru măsurarea diferitelor componente ale corpului uman.

ANTROPOMORFISM, s. n. / anthropomorphisme, s. m. / anthropomorphism. [*Gr.* ***anthropos*** *= om;* ***morphe*** *= formă;* ***-ism.***] Concepție care atribuie unor ființe, lucruri sau procese, forme și însușiri omenești. Ex.: tendința de a studia comportamentul celorlalte viețuitoare după modelul omului. Reversul a. este zoomorfismul, exprimat uneori în cercetările de *etologie.

ANTROPOZOONOZĂ, s. f. / anthropozoonose, s. f. / anthropozoonosis. [*Gr.* ***anthropos*** *= om;* ***zoon*** *= animal;* ***nosos*** *= boală;* ***-oză.***] Boală comună omului și animalelor vertebrate. Ex.: *arboviroză.

ANTROTOMIE, s. f. / antrotomie, s. f. / antrotomy. [*Lat.* ***antrum,*** *gr.* ***antron*** *= peșteră, cavitate; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Trepanația apofizei mastoide (sau *mastoidă), care asigură accesul în antrul mastoidian.

ANTRU, s. n. / antre, s. m. / antrum. NA: antrum, pl. antra. [*Lat.* ***antrum,*** *gr.* ***antron*** *= peșteră, cavitate.*] Cavitate naturală, osoasă sau viscerală. Importante: 1) *A. mastoidian* sau *pietros* (NA: *antrum mastoideum*), cavitate voluminoasă, cu aer, existentă în porțiunea mastoidiană a temporalului. Comunică cu celulele mastoidiene și cu cavitatea timpanică. 2) *A. piloric* sau *pilor* (NA: *antrum pyloricum*), porțiunea joasă, aproape orizontală a stomacului, care comunică cu duodenul prin pilor. Sin.: mica tuberozitate gastrică.

ANULOPLASTIE, s. f. / annuloplastie, s. f. / annuloplasty. [*Lat.* ***anulus*** *= inel;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a modela, a forma.*] Corectarea chirurgicală a unui orificiu anular anormal.

ANURIE, s. f. / anurie, s. f. / anuria. [*Gr.* ***an*** *- priv.;* ***ouron*** *= urină.*] Diminuarea până la dispariția completă (între 0 și 100 ml/24 ore) a excreției urinare din diferite cauze: 1) *A. angionecrotică*, în necroze cortical-renale. 2) *A. obstructivă*, prin prezența unui blocaj al căilor urinare, frecvent un calcul. 3) *A. postrenală*, prin obstrucția ureterelor. 4) *A. prerenală*, prin filtrare glomerulară mult redusă ca urmare a scăderii fluxului sanguin renal sau a presiunii arteriale. 5) *A. renală*, de cauză strict renală etc. V. și oligurie.

ANUS, s. n. / anus, s. m. / anus. NA.: anus. [*Lat.* ***anus*** *= șezut.*] Orificiul distal sau terminal al tubului digestiv, care se deschide în mod normal în regiunea posterioară a perineului. Patologic, a. poate fi *ectopic, imperforat* (cu persistența, completă sau incompletă a membranei anale), *vezical*, cu deschidere la nivelul vezicii urinare, dar imperforat, *vulvovaginal* sau *vestibular*, cu deschidere la nivel vulvar (dar imperforat). V. și anus artificial, anus contra naturii.

ANUS ARTIFICIAL / anus artificiel / artificial anus. Orificiu anormal la nivelul intestinului, format printr-o metodă chirurgicală și deschis la peretele abdominal, în situația în care lumenul intestinului gros nu permite pasajul materiilor fecale (de obicei, în caz de neoplasm localizat la acest nivel). A. a. permite derivarea totală (și, de regulă, definitivă) a materiilor fecale.

ANUS CONTRA NATURII / anus contre nature / preternatural anus. Deschiderea intestinului la peretele abdominal, cu sediu variabil. Poate apărea ca urmare a unui proces patologic, în mod accidental, posttraumatic sau poate fi creat chirurgical (în acest din urmă caz este vorba, de fapt, de un *a. artificial). Permite trecerea celei mai mari părți sau a totalității materiilor fecale, deosebindu-se astfel de *fistula stercorală.

ANUSCOP, s. n. / anuscope, s. m. / proctoscope. [*Lat.* ***anus*** *= șezut; gr.* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Specul de forma unui tub utilizat pentru examinarea *anusului, canalului anal și a părții inferioare a *rectului. Sin.: proctoscop.

ANXIETATE, s. f. / anxieté, s. f. / anxiety. [*Lat.* ***anxietas, -atis*** *= neliniște, de la* ***anxius*** *= neliniștit, chinuit.*] Sentiment de pericol iminent și nedeterminat, însoțit de o stare de rău, de agitație. În formele severe, apar reacții neurovegetative caracteristice *angoasei. Neliniștea, a. și angoasa sunt trei grade ale aceleași stări. *A. paroxistică pură* este un tip de angoasă în relație cu scăderea pasageră a irigației sanguine bulbare, care survine de obicei noaptea (se asociază cu teamă, transpirații reci, tegumente palide, uneori criză de angină pectorală sau de astm). *A. vestibulară* reprezintă o formă de a. care apare în caz de leziuni vestibulare.

ANXIOGEN, adj. / anxiogène, adj. / anxiogenic. [*Lat.* ***anxius*** *= neliniștit, chinuit; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Care provoacă *anxietate sau *angoasă. Se spune despre o stimulare sau despre o situație existențială.

ANXIOLITIC, adj., s. n. / anxiolytique, adj., s. m. / anxiolytic. [*Lat.* ***anxius*** *= neliniștit, chinuit; gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Care atenuează sau reduce *anxietatea. 2) Clasă de medicamente destinată să reducă anxietatea. A. pot fi sedative în doză mică sau pot avea, în doză mare, proprietăți hipnotice.

AORTĂ, s. f. / artère aorte / aorta. [*Gr.* ***aorte,*** *de la* ***aeirein*** *= a ridica în aer și* ***aer, -os*** *= aer.*] V. tab. anat. - artere.

AORTĂ ASCENDENTĂ / aorte ascendante / ascending part of aorta. V. tab. anat. - artere.

AORTĂ DESCENDENTĂ (v. aortă toracică, aortă abdominală) / aorte descendante / descending aorta. V. tab. anat. - artere.

AORTĂ TORACICĂ / aorte thoracique / thoracic aorta. V. tab. - anat. artere.

AORTOGRAFIE, s. f. / aortographie, s. f. / aortography. [*Gr.* ***aorte,*** *de la* ***aeirein*** *= a ridica în aer și* ***aer, -os*** *= aer;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al aortei consecutiv injectării unei substanțe de contrast hidrosolubile.

APARAT, s. n. / appareil, s. m. / apparatus (1), device (2). [*lat.* ***apparatus*** *= instrumente, mașini.*] 1) Ansamblu de organe care concură la realizarea unei anumite funcții. Ex.: a. respirator, a. digestiv, *a. locomotor etc. Termenul poate fi sin. cu sistem (ex.: sistem digestiv), cu excepția structurilor care nu se află în continuitate (ex.: sistem reticulohistiocitar) 2) Denumire generică pentru un ansamblu de piese care susțin, mențin sau înlocuiesc o parte din corp, îndeosebi din cadrul

*aparatului locomotor. Există o mare diversitate de a., denumite în raport cu scopul sau regiunea anatomică unde sunt amplasate. Ex.: a. corector progresiv, a. ischiopubian (*orteză cu susținere ischiatică), a. jambier (orteză jambieră), a. pentru mers (orice orteză a membrului inferior adaptată la mers), *a. ortopedic, pelvipedios, a. de suspensie, a. toracopedios (asocierea unui suport al trunchiului cu orteze ale membrului inferior).

APARAT GOLGI / appareil de Golgi / Golgi apparatus. [*Camillo Golgi, histolog italian, profesor la Pavia, 1843-1926; premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1906.*] Sistem de membrane citoplasmatice prezent în mod constant în celulele nucleate, constituit din vezicule și sacule. A. G. participă la sinteza *poliozidelor și concentrează substanțele elaborate de *reticulul endoplasmic, transformându-le în produse de secreție. La acest nivel, glucidele și lipidele sunt legate de proteine. Datorită rolului a. G., în prezent se stabilesc o serie de markeri specifici utili atât în fiziologia moleculară, cât și în patologie.

APARAT JUXTAGLOMERULAR / appareil juxta-glomérulaire / juxtaglomerular apparatus. Formațiune situată la polul vascular al *glomerulului renal alcătuită din: 1) Arteriole aferente și eferente. 2) O masă de celule juxtaglomerulare alcătuită din două tipuri celulare, celule granulare (localizate îndeosebi în peretele arteriolei aferente și care secretă *renina) și celule agranulare, situate în triunghiul format de arteriolele aferente și eferente, pe de o parte, și *macula densa*, pe de altă parte. 3) *Macula densa*, regiune celulară specializată a peretelui tubului distal.

APARAT LOCOMOTOR / appareil locomoteur / locomotor apparatus. Ansamblul scheletului împreună cu articulațiile (inclusiv ligamentele), mușchii și tendoanele care mobilizează piesele osoase unele în raport cu altele.

APARAT ORTOPEDIC / appareil orthopédique / orthosis. Termen generic pentru orice *proteză, *orteză sau, uneori, aparat gipsat.

APAREUNIE, s. f. / apareunie, s. m. / apareunia. [*Gr. a - priv.; pareune = împerechere.*] Incapacitatea sau imposibilitatea de executare a coitului.

APATIC, adj. / apathique, adj. / apathetic. [*Gr. a - priv.; pathos = afecțiune.*] Caracterizat prin *apatie.

APATIE, s. f. / apathie, s. f. / apathy. [*Gr. apatheia, de la a - priv.; pathos = afecțiune.*] Diminuarea sau absența interesului față de propria persoană sau față de cei din jur, absența dorințelor și a reacțiilor la stimuli psihici, inerție psihică. Poate fi constituțională sau dobândită (ex.: hipotiroidie, hipertensiune intracraniană, demență etc.).

APATITĂ, s. f. / apatite, s. f. / apatite. [*Gr. apatao = eu înșel.*] Fosfat de calciu cu formula generală $Ca_5(PO_4)_3X$. X poate fi - simultan - clorul, fluorul și radicalul hidroxil (OH), de unde etimologia termenului. Când unul din aceste componente este majoritar rezultă, respectiv, cloroapatita, fluorapatita și *hidroxiapatita.

APĂ, s. f. / eau, s. f. / water. [*Lat. aqua = apă.*] Principalul constituent al organismelor vii, cu formula chimică H_2O și M_r 18,016, a. este un lichid cu proprietăți fizice particulare și complexe și cu roluri multiple, fiind denumită „matricea vieții", datorită calității sale de mediu general în care se desfășoară schimburile metabolice vitale, ca și datorită dependenței și condiționării oricărei forme actuale de viață de prezența a. Rolurile principale ale a. în organism: solvent universal în mediile interstițial și intracelular, mediu de dispersie, este necesară în reacțiile de hidroliză, are rol de „tamponare" a variațiilor de temperatură din organism, rol de protecție mecanică (îndeosebi în cazul SNC). Proporția de a. din organism variază în funcție de vârstă (la nou-născut 67-74 %, iar la adult 58-67%) și în funcție de sex, la femei fiind mai redusă din cauza masei mai mari de țesut adipos. În țesuturi, cantitatea de a. este proporțională cu intensitatea proceselor metabolice. A. i s-au mai atribuit și alte roluri, mai mult sau mai puțin „misterioase" atâta timp cât nu pot fi explicate științific. Caracterul de *dipol al moleculei de a. și abilitatea sa de a forma *legături de hidrogen, precum și alte proprietăți fizice particulare ale acesteia ar putea permite în viitor o înțelegere mai precisă a relației apă-organisme vii.

APĂ GREA / eau lourde / heavy water. A. cu formula chimică D_2O, în care *deuteriul înlocuiește hidrogenul simplu. A. g. are efecte de blocare a unor procese fiziologice și metabolice, deși parametrii săi fizici nu se deosebesc semnificativ de cei ai apei obișnuite.

APĂ LEGATĂ / eau liée / bound water. Fracțiune a a. conținută în organism care este asociată cu diverse molecule sau substanțe hidrosolubile. V. apă liberă.

APĂ LIBERĂ / eau libre / free water. Fracțiune a a. conținută în organism care nu este legată cu diverse molecule sau substanțe hidrosolubile. Circuitul său în organism depinde de hormonul antidiuretic și de rinichi. V. apă legată.

APĂ OXIGENATĂ / eau oxygénée / hydrogen peroxide. H_2O_2, *antiseptic oxidant utilizat, în soluții puțin concentrate, în toaleta plăgilor.

APĂRARE MUSCULARĂ / défense musculaire / muscular defense, muscle guarding. Contracție provocată și dureroasă a mușchilor peretelui abdominal. Dispare la palpare progresivă și reflectă o inflamație peritoneală localizată. V. contractură abdominală.

APE MINERALE / eaux minérales / mineral waters. A. naturale saline, cu compoziție complexă și cu proprietăți terapeutice variate, în funcție de compoziție. A. m. conțin în soluție una sau mai multe săruri minerale, cele mai importante corespunzând anionilor CO_3^{2-}, SO_4^{2-}, PO_4^{3-} și cationilor Na^+, K^+, Li^+, Mg^{2+}, Ca^{2+}, Fe^{2+}. În funcție de compoziția lor, sunt utilizate ca *a. potabile* (*de masă*) sau în scop terapeutic (ca *a. medicamentoase* sau pentru băi reci ori calde). Unele a. m. sunt ușor radioactive. Acțiunea terapeutică a a. m. decurge din proprietățile fizice și din natura mineralizării acestora. În general, eficacitatea unei a. m. este maximă în cazul utilizării direct de la sursă.

APEDUCT (aqueduct), s. n. / aqueduc, s. m. / aqueduct. NA: aqueductus, pl. aqueductus. [*Lat. aqua = apă; ductus = ducere, de la ductare = a conduce.*] În anatomie, nume dat canalelor fine existente într-un os. *a. lui Sylvius* (NA: *aqueductus cerebri*) reprezintă o porțiune din canalul ependimar situată la nivelul istmului encefalului care face să comunice extremitatea superioară a ventriculului al IV-lea cu fața posterioară a ventriculului al III-lea.

APENDICE, s. n. / appendice, s. m. / appendix, appendage. NA: appendix, pl. appendices. [*Lat. appendix, -icis = adaos, supliment.*] 1) Termen anatomic general care desemnează o parte accesorie, suplimentară sau dependentă atașată unei structuri anatomice. 2) În accepțiune curentă, *a. vermicular* (*ileocecal* sau *vermiform* NA: *appendix vermiformis*), diverticul cecal vermiform, mai mult sau mai puțin flectat, având lungimea de 7-8 cm și diametrul de 4-8 cm. A. v. prezintă o poziție foarte variabilă în raport cu cecul: posterior (retrocecal), anterior (prececal) și dedesubtul cecului (subcecal). De aici, dificultățile care apar uneori în abordarea chirurgicală. În mod normal, a. v. este mobil și liber, fără aderențe. Submucoasa a. conține numeroși foliculi limfatici a căror inflamație determină *apendicita.

APENDICECTOMIE, s. f. / appendicectomie, s. f. / appendicectomy, appendectomy. [*Lat. appendix, -icis = adaos,*

supliment; gr. **ektome** = *excizie.*] Ablație chirurgicală a *apendicelui vermicular.

APENDICITĂ, s. f. / appendicite, s. f. / appendicitis. [*Lat.* **appendix, -icis** = *adaos, supliment;* **-ită**.] Inflamație acută sau cronică a apendicelui vermicular. Multiple forme: 1) *A. abcedantă,* proces supurativ al apendicelui. 2) *A. acută,* formă evolutivă bruscă, cu fenomene generale și digestive. 3) *A. atrofică,* inflamație cronică apendiculară în care elementele constituente ale organului sunt înlocuite cu țesut de scleroză. 4) *A. congestivă,* proces iritativ apendicular. 5) *A. cronică,* proces inflamator și distrofic al apendicelui. 6) *A. flegmonoasă,* inflamație acută supurativă difuză a apendicelui. 7) *A. foliculară,* inflamație localizată în foliculii limfatici ai apendicelui. 8) *A. gangrenoasă,* prin tromboza vaselor apendicelui și a mezoului. 9) *A. hiperplazică,* inflamație cronică apendiculară caracterizată prin hiperplazia celulelor adipoase. 10) *A. larvată,* inflamație latentă. 11) *A. lombară,* apendice în poziție anormală, retrocecală înaltă, cu simptomatologie lombară dreaptă înaltă. 12) *A. pelviană,* cu apendice în poziție pelvină și simptomatologie genitală sau urinară. 13) *A. perforată,* complicație a unei apendicite acute. 14) *A. purulentă,* supurată. 15) *A. recurentă* survine la un interval de timp după un alt proces inflamator apendicular. 16) *A. toxică,* cu apendice aparent normal, deoarece leziunile sunt endoapendiculare, dar manifestate prin leziuni hepatoenale, cu fenomene toxice grave.

APENDICOCEL, s. n. / appendicocèle, s. f. / appendicocele. [*Lat.* **appendix, -icis** = *adaos, supliment; gr.* **kele** = *hernie, tumoră.*] Hernia *apendicelui vermicular.

APETIT, s. n. / appétit, s. m. / appetite. [*Lat.* **appetitus** = *poftă, dorință.*] Termen care, dacă este utilizat cu referire la alimentație, desemnează o dorință de a mânca selectiv anumite alimente, spre deosebire de *foame, care prezintă un caracter imperios.

APEX, s. n. / apex, s. n. / apex. NA: apex, pl. apices. [*Lat.* **apex, -icis** = *vârf, culme.*] Extremitate, vârf, punct culminant al unei formațiuni anatomice.

APEXOCARDIOGRAMĂ, s. f. / apexocardio-gramme, s. m. / apexocardiogram. [*Lat.* **apex, -icis** = *vârf, culme; gr.* **kardia** = *inimă;* **gramma** = *înscriere.*] Curbă obținută prin înregistrarea grafică a șocului apexian. Var.: apexogramă.

APEXOGRAMĂ. Var. pentru apexocardiogramă (v.).

APICAL, adj. / apical, -ale, -aux, adj. / apical. [*Lat.* **apex, -icis** = *vârf, culme.*] Referitor la vârful unei celule, al unei structuri sau al unui organ. Suprafața a. a unei celule epiteliale se află pe fața liberă, expusă, partea opusă fiind suprafața bazală. Fața bazală este dispusă pe *lama bazală, care separă epiteliul de alte țesuturi.

APICOLIZĂ, s. f. / apicolyse, s. f. / apicolysis. [*Lat.* **apex, -icis** = *vârf; gr.* **lysis** = *distrugere, de la* **lyein** = *a distruge.*] 1) Operație care produce turtirea vârfului unui plămân, prin decolare pleuro-parietală. 2) Leziune resorbtivă a procesului apical al rădăcinii dentare, consecutiv unor infecții cronice parodontale, ca urmare a cariilor dentare complicate.

APIRETIC, adj. / apyrétique, adj. / apyretic. [*Gr.* **a** - *priv.;* **pyretikos** = *febril, de la* **pyressein** = *a avea febră.*] Despre un proces patologic care nu este însoțit de *febră.

APIRETOGEN, adj. / apyrétogène, adj. / apyrogenic. [*Gr.* **a** - *priv.;* **pyretos** = *febră;* **gennan** = *a produce.*] Care nu provoacă febră. Ex.: soluție a. Termenul apirogen, utilizat uneori, nu este corect.

APIREXIE, s. f. / apyrexie, s. f. / apyrexia. [*Gr.* **a** - *priv.;* **pyrexis** = *acces de febră, de la* **pyressein** = *a avea febră.*] Absența *febrei la un pacient.

APLAZIE, s. f. / aplasie, s. f. / aplasia. [*Gr.* **a** - *priv.;* **plasis** = *modelare, de la* **plassein** = *a forma, a modela.*] Absența congenitală sau dezvoltarea insuficientă, defectuoasă a unui țesut sau a unui organ. A. poate surveni înainte sau după naștere și prezintă forme variate. Ex.: 1) *A. dentară,* a. totală sau parțială a germenilor dentari. 2) *A. germinală,* v. sindrom Castillo-Trabucco-De La Blaze. 3) *A. medulară,* încetarea procesului de regenerare sanguină medulară. 4) *A. pulmonară,* malformație constând din prezența unui bont bronsic lipsit de parenchim pulmonar. 5) *A. de vagin,* lipsa congenitală a vaginului.

APLAZIE GERMINALĂ / aplasie germinale / germinal aplasia. Sin.: sindrom Castillo-Trabucco-De La Blaze (v.).

APLAZIE RETINIANĂ / aplasie rétinienne / retinal aplasia. Sin.: boală Alström-Leber (v.).

APNEE, s. f. / apnée, s. f., arrêt respiratoire / apn(o)ea. [*Gr.* **a** - *priv.;* **pnoia** = *respirație, de la* **pnein** = *a respira.*] Oprire temporară a respirației. Forme: 1) *A. de deglutiție* se produce în timpul deglutiției, prin inhibarea centrilor respiratori. 2) *A. mecanică,* prin obstrucția căilor respiratorii. 3) *A. reflexă,* prin excitarea zonelor reflexogene. 4) *A. traumatică,* de cauză neuroreflexă sau lezională.

APNEE DE SOMN / apnées de sommeil / sleep apn(o)ea. V. sindromul apneei de somn.

APOCRIN, adj. / apocrine, adj. / apocrine. [*Gr.* **apo** = *în afară;* **krinein** = *a separa de.*] Mod de secreție endocrină în care polul apical al celulelor glandulare se desprinde, împreună cu produsul de secreție. Ex.: glanda mamară. V. și merocrin, holocrin.

APODIE, s. f. / apodie, s. f. / apodia. [*Gr.* **a** - *priv.;* **pous, podos** = *picior.*] Absența congenitală a picioarelor.

APOENZIMĂ, s. f. / apoenzyme, s. f. / apoenzyme. [*Gr.* **apo** = *în afară;* **en** = *în;* **zyme** = *ferment, drojdie.*] Partea proteică a unei enzime heteroproteinice. A. determină specificitatea enzimei și viteza de reacție catalitică. Cealaltă parte a enzimei se numește *cofactor sau *coenzimă. V. și holoenzimă.

APOFERITINĂ, s. f. / apoferritine, s. f. / apoferritin. [*Gr.* **apo** = *în afară; lat.* **ferrum** = *fier;* **-ină**.] Proteină de la nivelul mucoasei intestinale. A. captează fierul din alimentele digerate (ionizat și transformat în formă feroasă în stomac) și asigură traversarea lui prin mucoasa intestinală sub formă de *feritină.

APOFIZĂ, s. f. / apophyse, s. f. / apophysis, processus, pl. processi (lat.). NA: apophysis. Proeminență osoasă fără centru independent de osificare. V. în continuare.

APOFIZĂ ARTICULARĂ / apophyse articulaire / articular process. NA: processus articularis. 1) Proeminență osoasă prin care un os se articulează cu un alt os învecinat. 2) Proeminență osoasă verticală situată pe arcul posterior vertebral, la unirea dintre lamă și pedicul, prezentând la suprafața sa o mică zonă articulară.

APOFIZĂ CLINOIDĂ / apophyse clinoïde / clinoid process. NA: processus clinoideus. Unul dintre cele șase procese osoase ale osului sfenoid, care înconjoară șaua turcească.

APOFIZĂ CORACOIDĂ / apophyse coracoïde / coracoid process. NA: processus coracoideus. Proiecție osoasă lungă și incurbată care pornește de la gâtul scapulei și se extinde deasupra *cavității glenoide, servind ca punct de inserție pentru mușchi și ligamente.

APOFIZĂ CORONOIDĂ A CUBITUSULUI / apophyse coronoïde de cubitus / coronoid process of cubitus. NA: processus coronoideus ulnae. A. piramidală sub formă de consolă situată în partea anterioară a extremității proximale a *cubitusului.

APOFIZĂ MASTOIDĂ / apophyse mastoïde / mastoid process. NA: processus mastoideus. V. mastoidă.

APOFIZĂ ODONTOIDĂ / apophyse odontoïde / odontoid process. NA: dens axis. Proces conico-cilindric, ascendent,

situat pe fața superioară a corpului axisului, în jurul căruia pivotează *atlasul.

APOFIZĂ PTERIGOIDĂ / apophyse ptérygoïde / pterygoid process. NA: processus pterygoideus. A. verticală cu originea în dreptul joncțiunii dintre corpul și marea aripă a osului sfenoid, formată din două lame unite anterior, care delimitează în deschiderea lor posterioară fosa pterigoidiană.

APOFIZĂ SPINOASĂ / apophyse épineuse / spinous process. NA: processus spinosus. A. mediană, implantată pe fața posterioară a arcului vertebral la unirea celor două lame.

APOFIZĂ STILOIDĂ / apophyse styloïde / styloid process. NA: processus styloideus. Prelungire osoasă sub formă de stilet.

APOFIZĂ TRANSVERSĂ / apophyse transverse / transverse process. NA: processus transversus. A. pereche, voluminoasă, care proemină de o parte și de alta a unei vertebre și își are originea în zona de joncțiune a lamei cu pediculul. Forma a. t. variază în funcție de regiunile coloanei vertebrale. V. și coloană vertebrală.

APOFIZITĂ, s. f. / apophysite, s. f. / apophysitis. [*Gr. apo = în afară; physis = creștere, de la phyein = a crește; -ită.*] Distrofie de creștere limitată la o apofiză osoasă. Este o varietate de *osteocondrodisplazie.

APOFIZITĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ / apophysite tibiale antérieure / tibial anterior apophysitis, Osgood's disease, Schlatter's disease. Alterare dureroasă a tuberozității tibiale anterioare de origine traumatică sau microtraumatică, observată între 10 și 15 ani la băieți, care dispare spontan fără sechele. Sin.: boală Osgood-Schlatter, osteită apofizară de creștere, osteonecroză idiopatică a tuberculului tibial.

APOLIPOPROTEINE, s. f. pl. / apolipoprotéines, s. f. pl. / apolipoproteins. [*Gr. apo = în afară; lipos = grăsime; protos = primul; -ină.*] Proteine cu funcții de sinteză, de secreție sau de catabolism al *lipoproteinelor. Sunt clasificate în grupe, cele mai importante fiind A și B. V. și tab. const. biochim.

APOMORFINĂ, s. f. / apomorphine, s. f. / apomorphine. Dehidromorfină utilizată electiv ca emetic cu acțiune centrală.

APONEVRECTOMIE, s. f. / aponévrectomie, s. f. / aponevrectomy. [*Gr. aponeurosis, de la apo = în afară, neuron = nerv; ektome = excizie.*] Rezecția chirurgicală a unei *aponevroze.

APONEVROZĂ, s. f. / aponévrose, s. f. / aponeurosis. NA: aponeurosis, pl. aponeuroses. [*Gr. aponeurosis, de la apo = în afară, neuron = nerv - ca urmare a confuziei pe care o făceau anticii între nerv și tendon.*] Structură anatomică formată din fibre conjunctive încrucișate, formând o membrană albă, rezistentă. Există *a. de înveliș* (fascii), limitante ale mușchilor sau ale unor regiuni, și *a. de inserție*, analoge tendoanelor aplatizate.

APONEVROZĂ EPICRANIANĂ / aponévrose épicrânienne / epicranial aponeurosis. NA: galea aponeurotica. Lamă fibroasă sub formă de cască mulată pe bolta craniană. Ea este acoperită de pielea păroasă a capului, reunind părțile anterioară și posterioară ale mușchiului fronto-occipital.

APONEVROZITĂ, s. f. / aponévrosite, s. f. / aponevrositis. [*Gr. aponeurosis, de la apo = în afară, neuron = nerv; -ită.*] Inflamația unei *aponevroze. *A. plantară* - v. boală Ledderhose.

APOPLECTIC, adj. / apoplectique, adj. / apoplectic. [*Gr. apoplektikos = stupefiat.*] 1) Care se află în relație cu *apoplexia sau este provocat de aceasta. Ex.: atac sau ictus a. 2) Care este predispus la apoplexie.

APOPLECTIFORM, adj. / apoplectiforme, adj. / apoplectiform. [*Gr. apoplektikos = stupefiat; lat. forma = formă.*] Care se aseamănă cu *apoplexia. Ex.: atac a., pierdere subită de conștiență, asemănătoare atacului de apoplexie, dar care se vindecă în câteva ore sau zile.

APOPLEXIA LUETEI / maladie de Bosviel / Bosviel's disease. Sin.: boală Bosviel (v.).

APOPLEXIE, s. f. / apoplexie, s. f. / apoplexy. [*Gr. apoplexia = lovitură.*] 1) Pierdere bruscă a conștienței urmată de paralizii, cu menținerea circulației și a respirației, cauzată cel mai adesea de o hemoragie cerebrală, mai rar de o embolie sau o tromboză a unei artere cerebrale. Sin.: ictus apoplectic (sau cerebral), atac cerebral. 2) Prin analogie, orice hemoragie masivă în interiorul unui organ: a. splenică, pulmonară, uterină etc. 3) Anatomopatologic, zonă de necroză hemoragică prin eritrodiapedeză în focar, fără să existe o obturare vasculară; a. apare ca o consecință a unei perturbări circulatorii funcționale.

APOPLEXIE DIGITALĂ / apoplexie digitale / Achenbach syndrome. Sin.: sindrom Achenbach (v.).

APOPLEXIE UTEROPLACENTARĂ / apoplexie utéro-placentaire / abruptio placentae. Sindrom care survine brutal la gravidă în ultimele luni de sarcină sau în perioada travaliului. Se caracterizează prin apariția unui hematom retroplacentar, care decolează placenta de peretele uterin. A. se poate extinde la *anexele uterine și chiar la nivelul ficatului și rinichilor. Se caracterizează clinic prin durere abdominală, metroragie, hipertensiune tranzitorie ce precedă o stare de *șoc, albuminurie masivă. Prognosticul este foarte grav pentru făt și grav pentru mamă, amenințată de hemoragie prin *afibrinogenemie și de necroză a corticalei renale. Sin.: hematom retroplacentar.

APOPROTEINĂ, s. f. / apoprotéine, s. f. / apoprotein. [*Gr. apo = în afară; protos = primul; -ină.*] Fracțiunea proteică a *lipoproteinelor, formată îndeosebi în ficat. Se disting opt tipuri de a.: A (I, II), B, C (I, II, III), D și E. Tipurile de a. A și B au concentrație scăzută în insuficiența hepatică. A. B (din LDL) este principala a. aterogenă, iar a. A (din HDL) este o a. antiaterogenă.

APOPTOZĂ, s. f. / apoptose, s. f. / apoptosis. [*Gr. apoptein = a arunca în afară; apoptosis, cuvânt utilizat de Homer, în Iliada, cu sensul: căderea frunzelor din copaci odată cu sosirea toamnei.*] Moarte celulară izolată și programată, care încheie ciclul celular normal al unei celule și creează condiții fiziologice pentru înlocuirea sa. Prin reînnoirea celulară pe care o realizează, a. asigură limitarea dimensiunilor diferitelor structuri din organism la necesitățile fiziologice. În consecință, este un proces normal, spre deosebire de *necroză, care reprezintă moartea celulară patologică. Caracteristicile principale ale procesului de a. în comparație cu cel de necroză sunt următoarele: a. este indusă de stimuli fiziologici (reglarea, inițierea și blocarea depinzând de un set de gene, cel puțin 11, probabil o serie de oncogene și unele gene supresoare ale creșterii tumorale), pe când necroza se produce numai în cadrul unor procese patologice; a. implică o singură celulă, iar necroza o populație de celule; în a., balonizarea (umflarea) mitocondriilor sau a altor organite lipsește, fiind foarte evidentă în necroză; ca urmare, nu se produce eliberarea enzimelor lizozomale, care este masivă în necroză (îndeosebi în *autoliză); în a. are loc fenomenul de *cariorexis, iar în necroză cel de *carioliză.; în a., ADN-ul este desfăcut în segmente multiple de câte 185 perechi de baze, datorită scindării între *nucleozomi, iar în necroză acest proces este aleatoriu; în a., celula este fragmentată în corpi apoptozici, care pot fi fagocitați de macrofage sau de celulele din vecinătate, pe când în necroză celula se umflă, apoi se dezintegrează, fagocitoza lipsind. A., spre deosebire de necroză, nu lasă debriuri celulare și nici cicatrice. În prezent sunt în studiu implicațiile a. în patologie, îndeosebi în cancerogeneză, iar cunoașterea mecanismelor a. ar putea

fi utilă în strategiile de prevenție și tratament ale cancerului. S-au conturat și multe alte direcții de interes în patogeneză și terapie: boli autoimune, unele infecții virale, SIDA, boli neurodegenerative, boli hematologice, infarct miocardic, accidente vasculare cerebrale, ischemie cerebrală, ataxie-telangiectazie, astm, osteoporoză, artrită reumatoidă etc. Unii cercetători fac distincție între a. din cadrul proceselor fiziologice și cea produsă prin stimuli patologici. Totuși, sunt suficiente dovezi că a. fiziologică și cea patologică sunt asemănătoare atât din punct de vedere al căilor de semnalizare, cât și al efectorilor moleculari. Dacă unele aspecte morfologice pot varia de la un tip celular la altul, procesele biochimice sunt identice.

APOZIȚIE, s. f. / apposition, s. f. / apposition. [*Lat.* ***appositio, -onis*** *= aplicare, adăugare, de la* ***apponere*** *= a pune lângă, a adăuga și* ***ponere*** *= a pune.*] Punerea în contact a două elemente (substanțe, fragmente de os fracturat). A. periostală reprezintă reacția periostului față de o agresiune locală (tumorală, infecțioasă), manifestată prin activitate osteogenică și vizibilă radiologic.

APRAGMATISM, s. n. / apragmatisme, s. m. / apragmatism. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***pragmatikos*** *= referitor la fapte, de la* ***pragma, -atos*** *= fapt;* ***-ism***.] Imposibilitatea de a întreprinde acțiuni eficace în vederea atingerii unui scop, chiar dacă acesta este evident și, cel puțin aparent, dorit de subiect.

APRAGMATISM SEXUAL / apragmatisme sexuel / sexual apragmatism. Imposibilitatea realizării unui act sexual, din cauza indiferenței sau imposibilității de a stabili o relație cu partenerul.

APRAXIE, s. f. / apraxie, s. f. / apraxia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***praxis*** *= acțiune, practică, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] Tulburare dobândită a executării mișcărilor voluntare fără să existe fenomene paretice sau ataxice, fără leziuni cerebrale, striate sau cerebeloase. În principiu, se recunosc trei tipuri de a.: 1) *A. constructivă*, imposibilitate de reproducere a formelor plane sau tridimensionale (pătrat, cub) prin desene sau prin construcție în spațiu. 2) *A. ideatorie*, în care gesturile simple sunt executate, în timp ce succesiunea actelor necesare unei mișcări complexe este imposibilă. În clinică se solicită, de ex., aprinderea cu chibritul a unei lumânări. 3) *A. ideomotorie*, în care un gest simplu este irealizabil, în timp ce gesturile automatice (ex.: scărpinat) sau emoționale sunt posibile. Au mai fost individualizate și alte tipuri de a., printre care a. îmbrăcării și a mersului.

APROSEXIE, s. f. / aprosexie, s. f. / aprosexia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***prosexis*** *= atenție.*] Perturbare a atenției voluntare, neobservarea noului din ambianță și, în consecință, incapacitatea de concentrare asupra unor anumite activități, idei, fapte. Fenomen prezent în oligofrenie, demență, tumori frontale etc.

APROSOPIE, s. f. / aprosopie, s. f. / aprosopia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***prosopon*** *= față.*] Monstruozitate caracterizată prin absența masivului median al feței și a mugurilor maxilari superiori. Ca urmare, între baza craniului și mandibulă există doar un orificiu unic.

APUD / APUD / APUD. [*Acronim din engl. pentru* ***a****mine* ***p****recursor* ***u****ptake and* ***d****ecarboxylation = captarea și decarboxilarea precursorilor aminici.*] Abrev. utilizată în mod curent pentru sistem APUD (v.).

APUDOM, s. n. / apudome, s. m. / apudoma. [*Acronim din engl. pentru* ***a****mine* ***p****recursor* ***u****ptake and* ***d****ecarboxylation = captarea și decarboxilarea precursorilor aminici;* ***-oma***.] Tumoră dezvoltată din celulele *sistemului APUD. Majoritatea a. sunt secretante, producând: 1) polipeptide sau amine asemănătoare hormonilor secretați în mod normal (ex.: adenoamele hipofizare și ale celulelor Langerhans, carcinoamele tiroidiene, feocromocitoamele, carcinoidele intestinului subțire). 2) hormoni diferiți de cei ai glandelor de origine (ex.: în cancerul pulmonar cu celule mici neendocrine poate apărea o secreție endocrină).

APUDOMATOZĂ, s. f. / apudomatose, s. f. / apudomatosis, polyendocrinoma. [*Acronim din engl. pentru* ***a****mine* ***p****recursor* ***u****ptake and* ***d****ecarboxylation = captarea și decarboxilarea precursorilor aminici;* ***-oma****;* ***-oză***.] Sin.: neoplazie endocriniană multiplă (v.).

ARACHNIDA / Arachnida / Arachnida. [*Gr.* ***arakhne*** *= păianjen.*] Artropode (**Arthropoda*) terestre, al căror corp este format din două părți: una anterioară, cefalotorace (purtând aparatul bucal și patru perechi de labe) și alta posterioară, abdomenul. Clasa A. cuprinde numeroase ordine, din care fac parte păianjenii, scorpionii și diverși acarieni, nocivi fie prin toxinele din venin, fie ca vectori ai unor agenți patogeni.

ARAHNIDISM, s. n. / arachnidisme, s. m. / arachnidism. [*Gr.* ***arakhne*** *= păianjen;* ***-ism***.] Boală sau accident provocate de mușcătura păianjenilor. Se disting: 1) *A. cutanat*, de la simplă iritație locală la edem necrotic. 2) *A. nervos*, accident grav, caracterizat prin contractură cu hiperreflectivitate, tremurături și pareză ale extremităților, miozis și hipotensiune, iar uneori dispnee și paralizie respiratorie care poate determina moartea.

ARAHNODACTILIE, s. f. / arachnodactylie, s. f. / arachnodactyly. [*Gr.* ***arakhne*** *= păianjen;* ***daktylos*** *= deget.*] 1) Malformație congenitală care constă în alungirea și subțierea degetelor de la mâini, ce apar asemănătoare picioarelor de păianjen. 2) Sin. uzual pentru sindrom Marfan (v.).

ARAHNODACTILIE CU CONTRACTURI CONGENITALE / arahnodactylie avec contractures congénitales / contractural arachnodactyly. Sin.: sindrom Beals-Hecht (v.).

ARAHNOIDĂ, s. f. / arachnoïde, s. f. / arachnoid. NA: arachnoidea, pl. arachnoideae. [*Gr.* ***arakhne*** *= păianjen;* ***eidos*** *= formă.*] Membrană fină conjunctivă, componentă a *leptomeningelui, interpusă între *dura mater și *pia mater, de care este separată prin spațiul subarahnoidian, ocupat de *lichidul cefalorahidian. *A. encefalică* acoperă encefalul, iar *a. spinală* învelește măduva spinării. V. și meninge, dura mater, pia mater.

ARAHNOIDITĂ, s. f. / arachnoïdite, s. f. / arachnoiditis. [*Gr.* ***arakhne*** *= păianjen;* ***eidos*** *= formă;* ***-ită***.] Infiltrat celular, inflamator sau neoplazic, al *leptomeningelui. A. evoluează cronic, cu tendință la înglobare și la comprimare a elementelor sistemului nervos central sau periferic în vecinătatea cărora se dezvoltă.

ARAHNOIDOCEL, s. n. / arachnoïdocèle, s. f. / arachnoidocele. [*Gr.* ***arakhne*** *= păianjen;* ***eidos*** *= formă;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Hernie la nivelul spațiului subarahnoidian.

ARBOR VITAE / arbor vitae / arbor vitae. [*Lat.* ***arbor, -oris*** *= arbore;* ***vita*** *= viață.*] Sintagmă lat. însemnând *arborele vieții*, utilizată îndeosebi cu referire la structuri asemănătoare cu un arbore și ramurile acestuia. 1) Aspect arborescent al substanței albe în secțiunile mediale ale cerebelului. 2) Plici ale mucoasei colului uterin; sin.: *plicae palmatae cervicis*. 3) Denumire pentru arborele de tuia albă, *Thuja occidentalis*, al cărei ulei are utilizări numeroase: expectorant, antireumatic, emenagog și antiiritant în bolile dermatologice.

ARBORE GENEALOGIC / arbre généalogique / genealogical tree. [*Lat.* ***arbor, -oris*** *= arbore;* ***genealogia****, din gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***logos*** *= știință.*] Reprezentare convențională a legăturilor de rudenie între diferiții membrii ai unei familii. Sunt reprezentați: bărbații prin pătrate, femeile prin cercuri, iar subiecții afectați de o boală genetică printr-un semn în simbolul precedent. O bară orizontală care leagă un subiect feminin cu unul masculin reprezintă un mariaj. Mariajul consanguin este reprezentat prin două bare orizontale. Descendenții sunt figurați prin ramificații din barele orizontale. Generațiile

sunt indicate cu cifre romane, iar numărul unui individ într-o generaţie cu cifre arabe.

ARBOVIROZĂ, s. f. / arbovirose, s. f. / arbovirosis. [*arbo - abrev. din engl. arthropod-borne = transportat de artropode; lat. virus = otravă, infecţie; -oză.*] Denumire generică a bolilor determinate de grupul de virusuri *Arbovirus*. O serie de a. afectează exclusiv animalele vertebrate, iar altele şi omul (*antropozoonoze). În funcţie de virusul care le generează, a. prezintă forme foarte diverse, majoritatea fiind boli tropicale. În Europa au fost identificate câteva forme de *encefalită.

ARBOVIRUS, s. n. / arbovirus, s. m. / arbovirus. [*arbor - abrev. din engl. arthropod-borne = transportat de artropode; lat. virus = venin, otravă.*] Termen generic pentru un grup de numeroase virusuri transmise prin înţepăturile artropodelor hematofage (ţânţari, căpuşe), în organismul cărora virusurile se multiplică. A. provoacă la om *arboviroze.

ARC, s. n. / arc, s. m. / arch. [*Lat. arcus = arc, boltă.*] 1) segment dintr-o curbă, în particular dintr-o circumferinţă. 2) Structură anatomică, normală sau patologică, având aspectul unei linii curbe. Ex.: a) *a. costal*, curbură formată de către o coastă şi cartilajul său; b) *a. neural* (sau *vertebral*), a. posterior al vertebrei, format de către pediculi şi lamele vertebrale; el delimitează, cu faţa posterioară a vertebrei, orificiul vertebral; c) *a. senil*, sin.: gerontoxon (v.).

Arc aortic / arc de l'aorte / aortic arch. V. tab. anat. - artere.

ARC BRANHIAL / arc branhial / branchial arch. Coloane arcuate pereche care dau naştere branhiilor la vertebratele inferioare, iar la embrionul vertebratelor superioare evoluează spre structurile feţei şi ale gâtului. Fiecare a. b. conţine o structură cartilaginoasă cu două jumătăţi, dreaptă şi stângă. Primul a. b. (*a. mandibular*) se diferenţiază în ligamentele sfenomandibular şi maleolar anterior, ciocanului şi nicovalei; cel de-al doilea a. b. (*a. hioid*) dă naştere apofizei stiloide, ligamentului stilohioid, cornului mic al osului hioid şi porţiunii craniale a corpului hioidului; cel de-al treilea formează cornul mare al osului hioid şi partea caudală a corpului acestui os; cel de-al patrulea şi al cincilea, dau naştere unor cartilaje laringiene.

ARC REFLEX / arc réflexe / reflex arc. Unitate funcţională a sistemului nervos alcătuită dintr-un receptor senzorial, un organ efector (muşchi, glandă) şi un circuit de neuroni ce vehiculează informaţia senzorială la sistemul nervos central şi, în continuare, din centrul nervos la organele efectoare. A. r. cel mai simplu nu cuprinde decât doi neuroni, unul senzitiv şi altul motor (*motoneuron). Acest a. r. nu posedă decât o sinapsă, fiind denumit monosinaptic.

ARC SENIL / arc sénile de la cornée / arcus senilic. Sin.: gerontoxon (v.).

ARCADĂ, s. f. / arcade, s. f. / arch. [*Lat. arcus = arc, boltă.*] Structură anatomică de formă arcuită. Termen general pentru desemnarea unor elemente de natură foarte diferită, osoasă, fibroasă sau vasculară. Mai importante: 1) *A. crurală* (NA: *ligamentum inguinale*): coardă fibroasă întinsă de la spina iliacă anterosuperioară la spina pubisului. Este constituită din fibre proprii (ligamentul inghinal extern a lui Henle) şi din fibrele aponevrozei muşchiului mare oblic al abdomenului. Sin: ligamentul Poupart. 2) *A. dentară* (NA: *arcus dentalis*): arc format de către ansamblul dinţilor unui maxilar, superior sau inferior. 3) *A. sprâncenară* (NA: *arcus superciliaris*): relief redus al feţei anterioare a frontalului, orientată oblic în sus şi spre exterior, deasupra arcadei orbitare. 4) *A. zigomatică* (NA: *arcus zygomaticus*): arc osos format prin reunirea apofizei zigomatice a osului temporal cu apofiza temporală a osului malar.

AREOLĂ, s. f. / aréole, s. f. / areola. NA: areola, pl. areolae (1). [*Lat. areola = arie mică, dim. de la area = arie.*] 1) *A. mamară* (NA: *areola mammae*): zonă care înconjoară mamelonul. 2) Zonă eritematoasă care înconjoară un punct inflamat.

ARGENTAFIN, adj. / argentaffine, adj. / argentaffin. [*Lat. argentum = argint; affinis = învecinat.*] V. celulă argentafină.

ARGENTAFINOM, s. n. / argentaffinome, s. m. / argentaffinoma. [*Lat. argentum = argint; affinis = învecinat; -oma.*] Sin.: carcinoid (v.).

ARGININĂ, s. f. / arginine, s. f. / arginine. [*Lat. argentum = argint; -ină.*] Aminoacid bazic neesenţial care intră în compoziţia proteinelor. Are rol important în sinteza hepatică a *ureei. V. ureogeneză, v. tab. const. biochim.

ARGININURIE, s. f. / argininurie, s. f. / argininuria. [*Lat. argentum = argint; -ină; gr. ouron = urină.*] 1) Concentraţia sau eliminarea cotidiană a *argininei în urină. 2) Afecţiune metabolică ereditară determinată de un deficit în arginază I (din ficat şi eritrocite). Ca urmare, creşte eliminarea urinară a argininei şi apar tulburări neurologice variate.

ARGININ-VASOPRESINĂ, s. f. / arginine-vasopressine, s. f. / arginine-vasopressine. V. vasopresină.

ARGINT, s. m. / argent, s. m. / silver. [*Lat. argentum = argint.*] Elementul chimic nr. 47, simbol Ag, greutate atomică 107,87, greutate specifică 10,5. Metal alb, maleabil, ale cărui săruri sunt utilizate în medicină datorită efectelor caustice, astringente şi antiseptice. De asemenea, a. este utilizat la prepararea electrozilor impolarizabili, ca şi în tehnica medicală.

ARGIRIE, s. f. / argyrie, s. f. / argyria. [*Gr. argyros = argint.*] Coloraţie anormală, brun-roşcată a tegumentelor, consecutivă unui contact profesional cu săruri de argint sau prin administrare terapeutică prelungită.

ARGIRISM, s. n. / argyrisme, s. m. / argyrism, silver poisoning. [*Gr. argyros = argint; -ism.*] Intoxicaţie terapeutică sau profesională determinată de argint sau sărurile acestuia.

ARHEOBACTERIE, s. f. / arché(o)bactérie, s. f. / archeobacteria. [*Gr. arkhaios = vechi; bakterion, dim. de la bakteria = baston.*] Organism procariot capabil să trăiască în condiţii extreme de temperatură sau de salinitate. Considerate ca forme primordiale în evoluţie, ele sunt remarcabile prin prezenţa de *introni în genele lor.

ARIBOFLAVINOZĂ, s. f. / ariboflavinose, s. f. / ariboflavinosis. [*Gr. a - priv.; posibil de la germ. Ribonsäure = acid ribonic (alterare de la arabinoză); lat. flavus = galben; -ină; -oză.*] Boală determinată de carenţa în *vitamină B_2 (riboflavină). A. este rară şi, în general, se asociază cu alte avitaminoze, îndeosebi în *pelagră.

ARIE, s. f. / aire, s. f. / area. NA: area, pl. areae. [*Lat. area = arie.*] În anatomie, suprafaţă delimitată morfologic sau funcţional: 1) *A. de asociaţie* sau *asociative*: fiecare dintre a. funcţionale ale scoarţei cerebrale care stabilesc legături intracorticale. 2) *A. auditivă*: zonă a cortexului cerebral situată deasupra primei circumvoluţiuni temporale, în profunzimea scizurii laterale (sau silviene) a emisferei. La nivelul său (a. 41 Brodmann) ajung căile cohleare centrale din corpii geniculaţi mediani. Distrugerea acestui centru nu antrenează surditatea decât dacă este bilaterală. 3) *A. auditivo-psihică*: a. corticotemporală care înconjoară a. auditivă şi care reprezintă zonele de percepţie şi de gnozie. Aceste două zone permit, respectiv, identificarea sunetelor şi interpretarea lor simbolică. Sin.: centrul auditivo-psihic. 4) *A. avasculară Treves* (NA: *plica ileocecalis*): zonă a mezenterului comun lipsită de vase sanguine macroscopice, deasupra şi înăuntrul valvulei ileocecale. 5) *Arii Brodmann*, v. 6) *A. calcarină*: zonă de proiecţie a a. vizuale, care ocupă cele două buze şi depresiunea creată de scizura calcarină, întinzându-se şi pe versantul extern al polului occipital. Reprezintă o veritabilă retină corticală, fiecare punct al re-

tinei proiectându-se pe un punct corespunzător pe scoarță. Sin.: arie striată. 7) *A. cardiacă*, regiunea precordială, localizată la nivelul hemitoracelui stâng. 8) *A. corticală*: teritoriu de proiecție al cortexului cerebral, care corespunde punctului de sosire sau plecare al fibrelor corticipete sau corticifuge, de origine sau cu destinație extracorticală. 9) *A. cortico-oculocefalogiră*: zonă din cortexul cerebral situată în piciorul celei de-a doua circumvoluții frontale. 10) *A. embriogenă*: porțiune a veziculei embrionare a mamiferelor (blastocist) unde se va forma embrionul. Sin.: arie germinativă. 11) *A. gustativă*: zonă a cortexului cu proiecția la nivelul părții inferioare a circumvoluțiunii parietale ascendente și în zona profundă a operculului parietal. 12) *A. Kiesselbach*, sin.: pată Kiesselbach (v.). 13) *A. motorie extrapiramidală*: fiecare din centrii efectori și regulatori ai motricității semi-automate și semivoluntare, care se întind pe o mare parte din scoarța fronto-temporo-parietală. 14) *A. motorie piramidală*: centrul efector al motricității voluntare, pe versantul anterior al scizurii centrale (Rolando). 15) *A. parietală ascendentă*: centrul receptor al sensibilității generale, corespunzând părții anterioare a circumvoluțiunii parietale ascendente. 16) *A. striată*, v. arie calcarină. 17) *A. vegetativă*: fiecare din zonele scoarței a cărei excitare antrenează răspunsuri vegetative ș. a.

ARIERAT, adj. / arriéré, -e, adj. / retardate, back-ward. [*Fr. **arriéré**, din lat. **adretro**, forma întărită a lui **retro** = înapoi.*] Persoană care este afectată de *arierație mentală.

ARIERAȚIE MENTALĂ / arriération mentale / mental retardation, mental deficiency. [*Fr. **arriération**, din lat. **adretro**, forma întărită a lui **retro** = înapoi; lat. **mentalis**, de la **mens, -ntis** = minte.*] Înapoiere mentală. Stare a unui copil sau a unui adult arierați, cu întârziere în dezvoltarea mentală. Întârzierea se evaluează în raport cu media grupului din care face parte subiectul în cauză și poate fi globală sau, dimpotrivă, poate afecta numai o parte a personalității. A. m. se caracterizează prin dezvoltarea insuficientă a facultăților intelectuale, instabilitate psihică și inaptitudinea de a reacționa normal la solicitările din mediul în care trăiește subiectul. Dacă arieratul este un copil, acesta se dovedește inapt să învețe. Clasic, au fost stabilite și descrise trei grade de a. m., în ordinea gravității: *debilitate mintală (mentală), *imbecilitate și *idioție. Handicapul mental poate fi clasificat și în funcție de *coeficientul de inteligență (QI). Astfel, pentru QI între 70-79 se situează *intelectul de limită, în cazurile de QI 50-70 handicapul este considerat ușor, pentru 20-50 moderat-sever, iar sub 20 profund. Subiecții cu handicap ușor pot fi recuperați prin educație. Celelalte două grupe impun o asistență continuă, calificată, ca și un mediu familial sau social adecvat, recuperarea nefiind posibilă. A. m. este, de regulă, consecința unei insuficiențe congenitale a dezvoltării inteligenței, care se manifestă precoce, având următoarele cauze principale: tulburări metabolice ereditare, fragilitate a cromozomului X (transmis de femeie și care poate afecta pe toți băieții născuți de aceeași mamă), aberații cromozomiale (ex.: *sindromul Down), leziuni organice ale creierului din cauza unei boli a mamei în perioada graviditătii (ex.: *rubeolă), traumatism cranian perinatal, encefalite etc. A. m. trebuie diferențiată de *a. afectivă*, care apare cel mai adesea la indivizi cu inteligență normală și corespunde unei imaturități psihice, ca o consecință a fixației într-un anumit stadiu al copilăriei, manifestată îndeosebi printr-un atașament excesiv față de părinți, absența autonomiei, egoism și *puerilism. A. a. poate fi eliminată prin *psihoterapie. V. și retardare mentală.

ARII BRODMANN / aires de Brodmann / Brodmann's areas. [***Korbinian Brodmann**, neurohistolog german, 1868-1918.*] Descrierea și numerotarea diferitelor zone ale scoarței cerebrale umane de către Brodmann, care a delimitat 52 de a., sau câmpuri citoarhitectonice. A. au fost delimitate pe baza morfologiei cortexului cerebral (circumvoluții) și a citologiei celor șase straturi de neuroni corticali.

ARITENOID, adj. / aryténoïde, adj. / arytenoid. [*Gr. **arytainoeides** = în formă de ulcior, de la **arytaina** = ulcior, **eidos** = formă.*] Care se referă la *cartilajul aritenoid.

ARITENOIDITĂ, s. f. / aryténoïdite, s. f. / arytenoiditis. [*Gr. **arytainoeides** = în formă de ulcior, de la **arytaina** = ulcior, **eidos** = formă; **-ită**.*] Inflamație a cartilajului aritenoid sau a mușchilor care se inseră pe acesta.

ARITENOIDOPEXIE, s. f. / aryténoïdopexie, s. f. / arytenoidopexy. [*Gr. **arytainoeides** = în formă de ulcior, de la **arytaina** = ulcior, **eidos** = formă; **pexis** = fixare.*] Sin.: operație Kelly-King (v.).

ARITMIE, s. f. / arythmie, s. f. / arrhythmia. [*Gr. **a** - priv.; lat. **rhythmus**, gr. **rhythmos** = ritm.*] Anomalie (iregularitate sau dispariție) a unui ritm. Termenul este utilizat îndeosebi pentru desemnarea perturbărilor *ritmului cardiac. V. aritmie cardiacă.

ARITMIE CARDIACĂ / arythmie cardiaque / cardiac arrhythmia. Denumire generică pentru tulburările ritmului cardiac, care, în funcție de mecanism, pot fi: tulburări ale automatismului cardiac, ale conducerii impulsului sau mixte. Extrem de diverse, în raport cu cele trei mecanisme patogenice enumerate, a. c. pot fi clasificate în patru grupe: 1) Tulburări în formarea impulsului: a) *a. normotope* sau *sinusale* (*tahicardia sinusală, *bradicardia sinusală, a. sinusală respiratorie, a. sinusală nerespiratorie); b) *a. heterotope* sau *ectopice* - atriale (*extrasistola atrială, *tahicardia atrială, *fibrilația atrială, *flutter-ul atrial, *wandering pace-maker), - ventriculare (*extrasistola ventriculară, *tahicardia ventriculară, *flutter-ul ventricular, *fibrilația ventriculară, *torsada vârfurilor), - pasive sau ritmuri de scăpare (atriale, ventriculare, joncționale). 2) Tulburări în conducerea impulsului: bloc sinoatrial, bloc atrioventricular, tulburări de conducere intraventriculară. 3) Tulburări mixte: disociație atrioventriculară, *sindrom Wolff-Parkinson-White, *sindrom Lown-Ganong-Levine, parasistolie, ritm sinusal coronar și atrial inferior. 4) Ritm de pacemaker, indus artificial.

ARITMIE COMPLETĂ / arythmie complète / continuous arrhythmia. Neregularitate de ritm cardiac în care contracțiile ventriculare sunt separate unele de altele prin intervale inegale. Frecvent însoțită de tahicardie (tahiaritmie), poate fi determinată de fibrilația atrială. Poate fi paroxistică sau permanentă, idiopatică sau primitivă (fără existența unei leziuni cardiace), în relație cu o cardiopatie (cardiomiopatie, comunicare interatrială, stenoză mitrală) decompensată sau nu, sau cu o boală endocrină (hipertiroidie).

ARITMIE EXTRASISTOLICĂ / arythmie extrasystolique / extrasystolic arrhythmia. Neregularitate de ritm cardiac, determinată de interpunerea, față de ritmul sinusal normal, unor extrasistole cu număr și tip variabil. V. extrasistolă.

ARITMIE SINUSALĂ / arythmie sinusale / sinusal arrhythmia. Neregularitate a ritmului cardiac dată de o perturbare a cadenței excitațiilor la nivelul nodului sinusal.

ARITMOGEN, adj. / arythmogène, adj. / arrhythmogenic. [*Gr. **a** - priv.; lat. **rhythmus**, gr. **rhythmos** = ritm; gr. **gennan** = a produce.*] Care generează tulburări de ritm cardiac.

ARITMOMANIE, s. f. / arithmomanie, s. f. / arithmomania. [*Gr. **arithmos** = număr; **mania** = nebunie.*] Obsesia numerelor și operațiilor aritmetice: bolnavul efectuează calcule multiple și inutile, deși este conștient de inutilitatea lor (în psihastenii, nevroze, isterie).

ARN / ARN / RNA. [*Abrev. de la acid ribonucleic, utilizată în limbajul curent în locul denumirii extinse.*] Substanță poliri-

bonucleică prezentă în toate celulele vii, formată din reunirea mai multor ribonucleotide, a. fosforic servind drept legătură ester între funcțiile alcool 3 și 5 ale ribonucleotidelor succesive. Abundent în ribozomi (masă moleculară mare, de ordinul a 10^6 Da), se mai află în cantități mici în citoplasmă (ARNs, solubil). Printre ARNs a fost identificat ARNt (de transfer), care are rolul de a dirija a. aminați la localizarea lor specifică în cadrul sintezei proteinelor; ei sunt specifici fiecărui a. aminat. A mai fost pus în evidență ARNm (mesager), sub formă hibridă cu ADN în nucleele celulare și asociat cu ribozomii în citoplasmă. El transportă mesajul genomului enzimelor care catalizează sinteza proteinelor. Se admite că tripleți de nucleotide succesive de ARNm servesc drept situsuri specifice pentru fixarea ARNt, purtători de aminoacizi. Biosinteza a. r. se efectuează în contact cu ADN și cu enzime specifice. V. și ADN.

ARN ANTISENS / ARN antisens / antisense RNA. ARN complementar altei porțiuni de ARN a cărei funcție o inhibă. ARN-ul antisens poate fi element reglator natural (ex.: ARN MIC) sau obținut prin inginerie genetică.

ARN MIC / ARN MIC / ARN MIC, messenger interfering complementary RNA. Clasă particulară de ARN antisens, complementară extremității 5' a unui ARNm.

ARN MONOCISTRONIC / ARN monocistronique / monocistronic RNA. ARN care nu conține decât o singură informație genetică.

ARNm POLICISTRONIC / ARNm polycistronique / polycistronic mRNA, polycistronic messenger. ARN mesager care conține mai mulți cistroni și este, deci, codant pentru mai multe lanțuri polipeptidice distincte.

ARN-POLIMERAZĂ, s. f. / ARN-polymérase, s. f. / RNA-polymerase. Enzimă care catalizează sinteza de ARN pornind de la ADN sau ARN.

ARN RECOMBINANT / ARN recombinant / recombinant RNA. Moleculă de ARN compusă din fragmente de origine distinctă reunite *in vitro* printr-o ARN ligază.

ARN SATELIT / ARN satellite / satellite RNA. ARN care poate însoți diferite virusuri. ARN-ul satelit inclus (împachetat) în capsidă este specific fiecărui virus și nu se poate replica fără acesta.

AROMATERAPIE, s. f. / aromathérapie, s. f. / aromatherapy. [*Lat.* ***aroma, -atis,*** *gr.* ***aroma, -atos*** *= aromă; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă terapeutică în care se utilizează uleiuri vegetale esențiale, care acționează asupra organismului fie prin masaj (cu efect asupra tensiunii musculare), fie în general, cu efect tonic sau sedativ, de diminuare a tensiunii psihice (prin inhalare din atmosferă sau volatilizate din baie de apă).

ARSENIC, s. n. / arsenic, s. m. / arsenic. [*Lat.* ***arsenicum,*** *din gr.* ***arsenikon,*** *de la* ***arsen*** *= puternic, bărbătesc; denumit astfel datorită proprietăților sale puternice.*] Elementul nr. 33, As. Are importanță medicală, dar este uneori întrebuințat și ca otravă (cazuri medicolegale). Trioxidul de arseniu, As_2O_3, are efect eritropoietic.

ARSENICISM, s. n. / arsenicisme, s. m. / arsenic-alism. [*Lat.* ***arsenicum,*** *din gr.* ***arsenikon,*** *de la* ***arsen*** *= puternic, bărbătesc; denumit astfel datorită proprietăților sale puternice;* ***-ism.***] Intoxicație sau otrăvire cu compuși de arsenic. În formele acute, tulburările digestive se aseamănă cu cele din *holeră. În a. cronic domină manifestările nervoase și cutanate.

ARSURĂ, s. f. / brûlure, s. f. / burn. [*Lat.* ***ardere*** *= a arde.*] Leziune cutanată sau mucoasă provocată de căldură sau alți agenți fizici, ca radiațiile, frigul, electricitatea. Se disting patru grade: 1) *A. de gradul I*: eritem și tumefacție dureroase. 2) *a. de gradul II*: complicată cu flictene. 3) *a. de gradul III*: în care bulele se complică cu necroza dermului și uneori a părților subiacente. 4) *a. de gradul IV*: carbonizarea unei regiuni din organism. Are, de asemenea, importanță și întinderea suprafeței arse, după cum există și alte clasificări.

ARTEFACT, s. n. / artéfact, s. m. / artifact, artefact. [*Lat.* ***ars, artis*** *= meserie;* ***factum*** *= fapt, făcut, de la* ***facere*** *= a face.*] Fenomen parazit în relație cu o tehnică defectuos utilizată, care determină rezultate și interpretări false în cazul unui examen de laborator sau al unor experimente. Ex.: a. din microscopia electronică, în funcție de tehnicile de preparare a probelor; a. pe imaginea scintigrafică, ca urmare a unei densități prea mici de impulsuri înregistrate sau a unei doze de radio-farmaceutic inadecvată.

ARTERĂ, s. f. / artère, s. f. / artery. NA: arteria. [*Lat., gr.* ***arteria*** *= arteră, de la gr.* ***aer, -os*** *= aer,* ***terein*** *= a conține (anticii credeau că arterele conțin aer, deoarece erau goale la cadavre).*] Vas care conduce sângele oxigenat, propulsat de ventriculele inimii către diferite organe din organism. Prin ramificație progresivă și anastomoze, a. se constituie într-un sistem arterial. În constituția unei a. intră trei straturi concentrice: tunica internă (sau intima), tunica mijlocie (sau media), tunica externă (adventicea).

A. ACETABULARĂ / artère acétabulaire / acetabular branch of medial femoral artery. V. tab. anat. - artere.

A. ACROMIOTORACICĂ / artère acromio-thoracique / thoracoacromial artery. V. tab. anat. - artere.

A. ALVEOLARĂ INFERIOARĂ / artère dentaire inférieure / inferior alveolar artery. V. tab. anat. - artere.

A. ALVEOLARĂ POSTERIOARĂ SUPERIOARĂ / artère alvéolaire supérieure et postérieure / posterior superior alveolar artery. V. tab. anat. - artere.

A. ANGULARĂ / artère angulaire / angular artery. V. tab. anat. - artere.

A. APENDICULARĂ / artère appendiculaire / appendicular artery. V. tab. anat. - artere.

A. ARCUATĂ A PICIORULUI / artère dorsale du métatarse / arcuate artery. V. tab. anat. - artere.

A. AUDITIVĂ INTERNĂ (v. a. labirintică) / artère auditive interne / artery of the labyrinth (internal acoustical). V. tab. anat. - artere.

A. AURICULARĂ PROFUNDĂ / artère auriculaire profonde / deep auricular artery. V. tab. anat. - artere.

A. AURICULARĂ POSTERIOARĂ / artère auriculaire postérieure / posterior auricular artery. V. tab. anat. - artere.

A. AXILARĂ / artère axillaire / axillary artery. V. tab. anat. - artere.

A. AZIGOS A VAGINULUI / artère azygos du vagin / azygos artery of vagina. V. tab. anat. - artere.

A. BAZILARĂ / tronc basilaire / basilar artery. V. tab. anat. - artere.

A. BRAHIALĂ / artère brachiale / brachial artery. V. tab. anat. - artere.

A. BRAHIALĂ PROFUNDĂ / artère brachiale profonde / deep brachial artery. V. tab. anat. - artere.

A. BRAHIALĂ SUPERFICIALĂ (v. a. brahială) / artère brachiale superficielle / superficial brachial artery. V. tab. anat. - artere.

A. BUCALĂ / artère buccale / buccal artery. V. tab. anat. - artere.

A. BULBULUI PENISULUI / artère bulbaire du penis, artère périnéale profonde / artery of bulb. V. tab. anat. - artere.

A. BULBULUI VESTIBULULUI (vaginal) / artère périnéale profonde / artery of bulb of vestible. V. tab. anat. - artere.

A. CALOSOMARGINALĂ / artère calloso-marginale / callosomarginal artery. V. tab. anat. - artere.

A. CANALULUI PTERIGOIDIAN / artère vidienne / artery of pterygoidal canal. V. tab. anat. - artere.

A. CAROTIDĂ COMUNĂ / artère carotide primitive / common carotid artery. V. tab. anat. - artere.

A. CAROTIDĂ EXTERNĂ / artère carotide externe / external carotid artery. V. tab. anat. - artere.

A. CAROTIDĂ INTERNĂ / artère carotide interne / internal carotid artery. V. tab. anat. - artere.

A. CECALĂ ANTERIOARĂ / artère caecale antérieure / anterior cecal artery. V. tab. anat. - artere.

A. CECALĂ POSTERIOARĂ / artère caecale postérieure / posterior cecal artery. V. tab. anat. - artere.

A. CENTRALĂ LUNGĂ / artère de Heubner / long central artery. V. tab. anat. - artere.

A. CENTRALĂ SCURTĂ / artère centrale courte / short central artery. V. tab. anat. - artere.

A. CENTRALĂ A RETINEI / artère centrale de la rétine / central artery of retina. V. tab. anat. - artere.

A. CEREBELOASĂ INFERIOARĂ ANTERIOARĂ / artère cérébelleuse inférieure et antérieure / anterior inferior cerbellar artery. V. tab. anat. - artere.

A. CEREBELOASĂ INFERIOARĂ POSTERIOARĂ / artère cérébelleuse inférieure et postérieure / posterior inferior cerebellar artery. V. tab. anat. - artere.

A. CEREBELOASĂ SUPERIOARĂ / artère cérébelleuse supérieure / superior cerebellar artery. V. tab. anat. - artere.

A. CEREBRALĂ ANTERIOARĂ / artère cérébrale antérieure / anterior cerebral artery. V. tab. anat. - artere.

A. CEREBRALĂ MIJLOCIE / artère cérébrale moyenne / middle cerebral artery. V. tab. anat. - artere.

A. CEREBRALĂ POSTERIOARĂ / artère cérébrale postérieure / posterior cerebral artery. V. tab. anat. - artere.

A. CERVICALĂ ASCENDENTĂ / artère cervicale ascendante / ascending cervical artery. V. tab. anat. - artere.

A. CERVICALĂ PROFUNDĂ / artère cervicale profonde / deep cervical artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ FEMURALĂ LATERALĂ / artère circonflexe fémorale latérale / lateral femoral circumflex artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ FEMURALĂ MEDIALĂ / artère circonflexe fémorale médiale / medial femoral circumflex artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ HUMERALĂ ANTERIOARĂ / artère circonflexe humérale antérieure / anterior humeral circumflex artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ HUMERALĂ POSTERIOARĂ / artère circonflexe humérale postérieure / posterior humeral circumflex artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ PROFUNDĂ / artère circonflexe iliaque profonde / deep iliac circumflex artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ SUPERFICIALĂ / artère circonflexe iliaque superficielle / superficial iliac circumflex artery. V. tab. anat. - artere.

A. CIRCUMFLEXĂ SCAPULARĂ / artère circonflexe scapulaire / circumflex artery of scapula. V. tab. anat. - artere.

A. CISTICĂ / artère cystique / cystic artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLATERALĂ CUBITALĂ INFERIOARĂ (v. a. colaterală ulnară inferioară). V. tab. anat. - artere.

A. COLATERALĂ CUBITALĂ SUPERIOARĂ (v. a. colaterală ulnară superioară). V. tab. anat. - artere.

A. COLATERALĂ MIJLOCIE / artère collatérale moyenne / middle collateral artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLATERALĂ RADIALĂ / artère collatérale radiale / radial collateral artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLATERALĂ ULNARĂ INFERIOARĂ / artère collatérale cubitale inférieure / inferior ulnar collateral artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLATERALĂ ULNARĂ SUPERIOARĂ / artère collatérale cubitale supérieure / superior ulnar collateral artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLICĂ DREAPTĂ / artère colique droite supérieure / right colic artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLICĂ DREAPTĂ INFERIOARĂ (v. a. ileocolică). V. tab. anat. - artere.

A. COLICĂ MIJLOCIE / artère colique droite supérieure / middle colic artery. V. tab. anat. - artere.

A. COLICĂ STÂNGĂ / artère colique gauche supérieure / left colic artery. V. tab. anat. - artere.

A. COMUNICANTĂ ANTERIOARĂ / artère communicante antérieure / anterior communicating artery. V. tab. anat. - artere.

A. COMUNICANTĂ POSTERIOARĂ / artère communicante postérieure / posterior communicating artery. V. tab. anat. - artere.

A. COROIDIANĂ ANTERIOARĂ / artère choroïdienne antérieure / anterior choroidal artery. V. tab. anat. - artere.

A. COROIDIANĂ POSTERIOARĂ / artère choroïdienne postérieure / posterior choroidal artery. V. tab. anat. - artere.

A. CORONARĂ DREAPTĂ / artère coronaire droite / right coronary artery. V. tab. anat. - artere.

A. CORONARĂ STÂNGĂ / artère coronaire gauche / left coronary artery. V. tab. anat. - artere.

A. COZII PANCREASULUI / artère pancréatique caudale / artery to tail of pancreas. V. tab. anat. - artere.

A. CREMASTERICĂ / artère crémastérienne / cremasteric artery. V. tab. anat. - artere.

A. DEFERENȚIALĂ (v. a. ductului deferent). V. tab. anat. - artere.

A. DIAFRAGMATICĂ INFERIOARĂ (v. aa. frenice inferioare). V. tab. anat. - artere.

A. DIAFRAGMATICĂ SUPERIOARĂ (v. aa. frenice superioare). V. tab. anat. - artere.

A. DORSALĂ A CLITORISULUI / artère dorsale du clitoris / dorsal artery of clitoris. V. tab. anat. - artere.

A. DORSALĂ A NASULUI / artère dorsale du nez / dorsal nasal artery. V. tab. anat. - artere.

A. DORSALĂ A PENISULUI / artère dorsale de la verge / dorsal artery of penis. V. tab. anat. - artere.

A. DORSALĂ A PICIORULUI / artère dorsale du pied / dorsal artery of foot. V. tab. anat. - artere.

A. DORSALĂ A SCAPULEI / artère scapulaire postérieure / dorsal scapular artery. V. tab. anat. - artere.

A. DUCTULUI DEFERENT / artère déférentielle / deferential artery. V. tab. anat. - artere.

A. EPIGASTRICĂ INFERIOARĂ / artère épigastrique inférieure / inferior epigastric artery. V. tab. anat. - artere.

A. EPIGASTRICĂ SUPERFICIALĂ / artère épigastrique superficielle / superficial epigastric artery. V. tab. anat. - artere.

A. EPIGASTRICĂ SUPERIOARĂ / artère épigastrique supérieure / superior epigastric artery. V. tab. anat. - artere.

A. ETMOIDALĂ ANTERIOARĂ / artère ethmoïdale antérieure / anterior ethmoidal artery. V. tab. anat. - artere.
A. ETMOIDALĂ POSTERIOARĂ / artère ethmoïdale postérieure / posterior ethmoidal artery. V. tab. anat. - artere.
A. FACIALĂ / artère faciale / facial artery. V. tab. anat. - artere.
A. FARINGIANĂ ASCENDENTĂ / artère pharyngienne ascendante / ascending pharyngeal artery. V. tab. anat. - artere.
A. FEMURALĂ / artère fémorale / femoral artery. V. tab. anat. - artere.
A. FEMURALĂ PROFUNDĂ / artère fémorale profonde / deep femoral artery. V. tab. anat. - artere.
A. FESIERĂ INFERIOARĂ (v. a. gluteală inferioară). V. tab. anat. - artere.
A. FESIERĂ SUPERIOARĂ (v. a. gluteală superioară). V. tab. anat. - artere.
A. FIBULARĂ (v. a. peronieră). V. tab. anat. - artere.
A. FRONTALĂ (v. a. supratrohleară). V. tab. anat. - artere.
A. FRONTOBAZALĂ LATERALĂ / artère frontale interne et postérieure / lateral frontobasal artery. V. tab. anat. - artere.
A. FRONTOBAZALĂ MEDIALĂ / artère frontale interne et moyenne / medial frontobasal artery. V. tab. anat. - artere.
A. FUNICULARĂ (v. a. testiculară). V. tab. anat. - artere.
A. GASTRICĂ DREAPTĂ / artère pylorique / right gastric artery. V. tab. anat. - artere.
A. GASTRICĂ STÂNGĂ / artère gastrique gauche, artère coronaire stomachique / left gastric artery. V. tab. anat. - artere.
A. GASTRODUODENALĂ / artère gastro-duodénale / gastroduodenal artery. V. tab. anat. - artere.
A. GASTROEPIPLOICĂ DREAPTĂ / artère gastro-épiploïque droite / right gastroepiploic artery. V. tab. anat. - artere.
A. GASTROEPIPLOICĂ STÂNGĂ / artère gastro-épiploïque gauche / left gastroepiploic artery. V. tab. anat. - artere.
A. GASTRO-OMENTALĂ DREAPTĂ / artère gastro-épiploïque droite / right gastro-omental artery. V. tab. anat. - artere.
A. GASTRO-OMENTALĂ STÂNGĂ / artère gastro-épiploïque gauche / left gastro-omental artery. V. tab. anat. - artere.
A. GENICULARĂ DESCENDENTĂ / artère grande anastomotique / descending genicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. GENICULARĂ INFERIOARĂ LATERALĂ / artère inféro-latérale du genou / lateral inferior genicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. GENICULARĂ INFERIOARĂ MEDIALĂ / artère inféro-médiale du genou / lateral inferior genicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. GENICULARĂ MIJLOCIE / artère moyenne du genou / middle genicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. GENICULARĂ SUPERIOARĂ LATERALĂ / artère supéro-latérale du genou / lateral superior genicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. GENICULARĂ SUPERIOARĂ MEDIALĂ / artère supéro-médiale du genou / medial superior genicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. GIRUSULUI ANGULAR / artère du pli courbe / artera gyri angularis. V. tab. anat. - artere.
A. GLUTEALĂ INFERIOARĂ / artère fessière inférieure / inferior gluteal artery. V. tab. anat. - artere.
A. GLUTEALĂ SUPERIOARĂ / artère fessière supérieure / superior gluteal artery. V. tab. anat. - artere.
A. HEPATICĂ COMUNĂ / artère hépatique commune / common hepatic artery. V. tab. anat. - artere.
A. HEPATICĂ PROPRIE / artère hépatique propre / proper hepatic artery. V. tab. anat. - artere.
A. LUI HEUBNER (v. a. centrală lungă). [*Johann Leonhard Otto Heubner, pediatru german, profesor la Leipzig, apoi la Berlin, 1843-1926.*] V. tab. anat. - artere.
A. HIALOIDĂ / artère hyaloïdienne / hyaloid artery. V. tab. anat. - artere.
A. HIPOFIZARĂ INFERIOARĂ / artère hypophysaire inférieure / inferior hypophysial artery. V. tab. anat. - artere.
A. HIPOFIZARĂ SUPERIOARĂ / artère hypophysaire supérieure / superior hypophysial artery. V. tab. anat. - artere.
A. HIPOGASTRICĂ (v. a. iliacă internă) / artère iliaque interne / hypogastric artery or internal iliac artery. V. tab. anat. - artere.
A. HUMERALĂ (v. a. brahială). V. tab. anat. - artere.
A. HUMERALĂ PROFUNDĂ (v. a. brahială profundă). V. tab. anat. - artere.
A. ILEOCOLICĂ / artère iléo-colique / ileocolic artery. V. tab. anat. - artere.
A. ILIACĂ COMUNĂ / artère iliaque commune / common iliac artery. V. tab. anat. - artere.
A. ILIACĂ EXTERNĂ / artère iliaque externe / external iliac artery. V. tab. anat. - artere.
A. ILIACĂ INTERNĂ / artère iliaque interne / internal iliac artery. V. tab. anat. - artere.
A. ILIOLUMBARĂ / artère ilio-lombaire / ilio-lumbar artery. V. tab. anat. - artere.
A. INFRAORBITARĂ / artère sous-orbitaire / infraorbital artery. V. tab. anat. - artere.
A. INTERCOSTALĂ ANTERIOARĂ / artère intercostale supérieure / highest intercostal artery. V. tab. anat. - artere.
A. INTERCOSTALĂ ANTEROSUPERIOARĂ (v. a. intercostală anterioară). V. tab. anat. - artere.
A. INTERCOSTALĂ SUPREMĂ (v. a. intercostală anterioară). V. tab. anat. - artere.
A. INTEROSOASĂ ANTERIOARĂ / artère interosseuse antérieure / anterior interosseous artery. V. tab. anat. - artere.
A. INTEROSOASĂ COMUNĂ / artère interosseuse commune / common interosseous artery. V. tab. anat. - artere.
A. INTEROSOASĂ POSTERIOARĂ / artère interosseuse postérieure / posterior interosseous artery. V. tab. anat. - artere.
A. INTEROSOASĂ RECURENTĂ / artère inter-osseuse récurrente / interosseous recurrent artery. V. tab. anat. - artere.
A. ISCHIATICĂ (v. a. gluteală inferioară). V. tab. anat. - artere.
A. LABIALĂ INFERIOARĂ / artère labiale inférieure / inferior labial artery. V. tab. anat. - artere.
A. LABIALĂ SUPERIOARĂ / artère labiale supérieure / superior labial artery. V. tab. anat. - artere.
A. LABIRINTICĂ / artère auditive interne / artery of the labyrinth. V. tab. anat. - artere.
A. LACRIMALĂ / artère lacrymale / lacrimal artery. V. tab. anat. - artere.
A. LARINGIANĂ INFERIOARĂ / artère laryngée postérieure / inferior laryngeal artery. V. tab. anat. - artere.
A. LARINGIANĂ SUPERIOARĂ / artère laryngée supérieure / superior laryngeal artery. V. tab. anat. - artere.
A. LIGAMENTULUI ROTUND AL UTERULUI / artère du ligament rond de l'utérus / artery of round ligament of uterus. V. tab. anat. - artere.
A. LINGUALĂ / artère linguale / lingual artery. V. tab. anat. - artere.
A. LINGUALĂ PROFUNDĂ / artère ranine / deep lingual artery. V. tab. anat. - artere.

A. LOBULUI CAUDAT / artères spigéliennes / artery to caudate lobe. V. tab. anat. - artere.

A. LOMBARĂ IMA / cinquième artère lombaire / lowest lumbar artery. V. tab. anat. - artere.

A. LUSORIA / artère sous-clavière droite retro-œsophagienne / retroesophageal right subclavian artery. V. tab. anat. - artere.

A. MALEOLARĂ ANTERIOARĂ LATERALĂ / artère malléolaire antéro-latérale / lateral anterior malleolar artery. V. tab. anat. - artere.

A. MALEOLARĂ ANTERIOARĂ MEDIALĂ / artère malléolaire antéro-médiale / medial anterior malleolar artery. V. tab. anat. - artere.

A. MAMARĂ EXTERNĂ (v. a. toracică laterală). V. tab. anat. - artere.

A. MAMARĂ INTERNĂ (v. a. toracică internă). V. tab. anat. - artere.

A. MASETERICĂ / artère massétérine supérieure / masseteric artery. V. tab. anat. - artere.

A. MAXILARĂ / artère maxillaire / maxillary artery. V. tab. anat. - artere.

A. MAXILARĂ EXTERNĂ (v. a. facială). V. tab. artere.

A. MAXILARĂ INTERNĂ (v. a. maxilară). V. tab. anat. - artere.

A. MEDIANĂ / artère médiane de l'avant-bras / median artery. V. tab. anat. - artere.

A. MENINGIANĂ ANTERIOARĂ / artère méningée antérieure / anterior meningeal artery. V. tab. anat. - artere.

A. MENINGIANĂ MIJLOCIE / artère méningée moyenne / middle meningeal artery. V. tab. anat. - artere.

A. MENINGIANĂ POSTERIOARĂ / artère méningée postérieure / posterior meningeal artery. V. tab. anat. - artere.

A. MENTALĂ / artère mentonnière / mental artery. V. tab. anat. - artere.

A. MEZENTERICĂ INFERIOARĂ / artère mésentérique inférieure / inferior mesenteric artery. V. tab. anat. - artere.

A. MEZENTERICĂ SUPERIOARĂ / artère mésentérique supérieure / superior mesenteric artery. V. tab. anat. - artere.

A. MUSCULOFRENICĂ / artère musculo-phrénique / musculophrenic artery. V. tab. anat. - artere.

A. NAZOPALATINĂ / artère naso-palatine / septal branch of sphenopalatine artery. V. tab. anat. - artere.

A. NAZALĂ EXTERNĂ / artère dorsale du nez / dorsal nasal artery. V. tab. anat. - artere.

A. NENUMITĂ (v. trunchiul brahiocefalic) / tronc artériel brachio-céphalique / brachiocephalic trunk. V. tab. anat. - artere.

A. NERVULUI MEDIAN (v. a. mediană). V. tab. anat. - artere.

A. NERVULUI SCIATIC / artère du nerf grand sciatique / sciatic artery. V. tab. anat. - artere.

A. LUI NEUBAUER (v. a. tiroidiană ima). [*Johann Ernst Neubauer, anatomist și chirurg german, profesor la Jena, 1742-1777.*] V. tab. anat. - artere.

A. NUTRITIVĂ / artère nourricière / nutrient ar-tery. V. tab. anat. - artere.

A. OBTURATORIE / artère obturatrice / obturator artery. V. tab. anat. - artere.

A. OBTURATORIE ACCESORIE / artère obturatrice accessoire / accessory obturator artery. V. tab. anat. - artere.

A. OCCIPITALĂ / artère occipitale / occipital artery. V. tab. anat. - artere.

A. OCCIPITALĂ LATERALĂ / artère temporo-occipitale moyenne / lateral occipital artery. V. tab. anat. - artere.

A. OCCIPITALĂ MEDIALĂ / artère temporo-occipitale antérieure / medial occipital artery. V. tab. anat. - artere.

A. OFTALMICĂ / artère ophtalmique / ophthalmic artery. V. tab. anat. - artere.

A. OMBILICALĂ / artère ombilicale / ombilical artery. V. tab. anat. - artere.

A. ORBITOFRONTALĂ LATERALĂ (v. a. fronto-bazală laterală). V. tab. anat. - artere.

A. OVARIANĂ / artère ovarienne / ovarian artery. V. tab. anat. - artere.

A. PALATINĂ ASCENDENTĂ / artère palatine ascendante / ascending palatine artery. V. tab. anat. - artere.

A. PALATINĂ DESCENDENTĂ / artère palatine descendante / descending palatine artery. V. tab. anat. - artere.

A. PALATINĂ MARE / artère palatine majeure / greater palatine artery. V. tab. anat. - artere.

A. PANCREATICĂ DORSALĂ / artère pancréatique dorsale / dorsal pancreatic artery. V. tab. anat. - artere.

A. PANCREATICĂ INFERIOARĂ / artère pancréatique inférieure / inferior pancreatic artery. V. tab. anat. - artere.

A. PANCREATICĂ MARE / artère pancréatique transverse / great pancreatic artery. V. tab. anat. - artere.

A. PANCREATICODUODENALĂ INFERIOARĂ / artère pancréatico-duodénale inférieure / inferior pancreaticoduodenal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PANCREATICODUODENALĂ SUPERIOARĂ / artère pancréatico-duodénale supérieure / superior pancreaticoduodenal arteries. V. tab. anat. - artere.

A. PARACENTRALĂ / artère du lobule paracentral / paracentral artery. V. tab. anat. - artere.

A. PARIETALĂ ANTERIOARĂ / artère pariétale antérieure / anterior parietal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PARIETALĂ POSTERIOARĂ / artère pariétale postérieure / posterior parietal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PARIETO-OCCIPITALĂ / artère pariéto-occipitale / parieto-occipital artery. V. tab. anat. - artere.

A. PEDIOASĂ (v. a. dorsală a piciorului). V. tab. anat. - artere.

A. PERICARDIOFRENICĂ / artère péricardo-phrénique / pericardiophrenic artery. V. tab. anat. - artere.

A. PERINEALĂ / artère périnéale superficielle / perineal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PERONIERĂ / artère péronière / peroneal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PILORICĂ (v. a. gastrică dreaptă). V. tab. anat. - artere.

A. PLANTARĂ LATERALĂ / artère plantaire latérale / lateral plantar artery. V. tab. anat. - artere.

A. PLANTARĂ MEDIALĂ / artère plantaire médiale / medial plantar artery. V. tab. anat. - artere.

A. POPLITEE / artère poplitée / popliteal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PRECUNEALĂ / rameau pour le précunéus / precuneal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PRINCIPALĂ A POLICELUI / artère principale du pouce / main artery to thumb. V. tab. anat. - artere.

A. PROFUNDĂ A CLITORISULUI / artère caverneuse (chez la femme) / deep artery of clitoris. V. tab. anat. - artere.

A. PROFUNDĂ A PENISULUI / artère caverneuse (chez l'homme) / deep artery of penis. V. tab. anat. - artere.

A. PUDENDALĂ INTERNĂ / artère honteuse interne / internal pudendal artery. V. tab. anat. - artere.

A. PULMONARĂ DREAPTĂ / artère pulmonaire droite / right pulmonar artery. V. tab. anat. - artere.

A. PULMONARĂ STÂNGĂ / artère pulmonaire gauche / left pulmonar artery. V. tab. anat. - artere.

A. RADIALĂ / artère radiale / radial artery. V. tab. anat. - artere.

A. RADIALĂ A INDEXULUI / artère collatérale palmaire externe de l'index / radial artery to index finger. V. tab. anat. - artere.
A. RANINĂ (v. a. linguală profundă). V. tab. anat. - artere.
A. RECTALĂ INFERIOARĂ / artère hémorroïdale inférieure / inferior rectal artery. V. tab. anat. - artere.
A. RECTALĂ MIJLOCIE / artère hémorroïdale moyenne / middle rectal artery. V. tab. anat. - artere.
A. RECTALĂ SUPERIOARĂ / artère hémorroïdale supérieure / superior rectal artery. V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ (v. a. centrală lungă). V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ CUBITALĂ (v. a. recurentă ulnară). V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ RADIALĂ / artère récurrente radiale / radial recurrent artery. V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ RADIALĂ POSTERIOARĂ (v. a. interosoasă recurentă). V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ / artère récurrente tibiale antérieure / anterior tibial recurrent artery. V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ TIBIALĂ POSTERIOARĂ / artère récurrente tibiale postérieure / posterior tibial recurrent artery. V. tab. anat. - artere.
A. RECURENTĂ ULNARĂ / artère récurrente cubitale / ulnar recurrent artery. V. tab. anat. - artere.
A. RENALĂ / artère rénale / renal artery. V. tab. anat. - artere.
A. RETRODUODENALĂ / artère pancréatico-duodénale inférieure droite / retroduodenal artery. V. tab. anat. - artere.
A. RUȘINOASĂ INTERNĂ (v. a. pudendală internă). V. tab. anat. - artere.
A. SACRALĂ MIJLOCIE / artère sacrée moyenne / median sacral artery. V. tab. anat. - artere.
A. SCAPULARĂ DESCENDENTĂ (v. a. dorsală a scapulei) / artère scapulaire descendante / dorsal scapular artery. V. tab. anat. - artere.
A. SCIATICĂ (v. a. nervului sciatic). V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTARĂ / artère segmentaire / segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTARĂ ANTERIOARĂ / artère segmentaire antérieure / anterior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTARĂ LATERALĂ / artère segmentaire latérale / lateral segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTARĂ MEDIALĂ / artère segmentaire médiale / medial segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTARĂ POSTERIOARĂ (hepaticĂ) / artère segmentaire postérieure / posterior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTULUI ANTERIOR INFERIOR AL RINICHIULUI / artère segmentaire / anterior inferior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTULUI ANTERIOR SUPERIOR AL RINICHIULUI / artère segmentaire / anterior superior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTULUI INFERIOR AL RINICHIULUI / artère segmentaire / inferior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTULUI POSTERIOR AL RINICHIULUI / artère segmentaire / posterior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SEGMENTULUI SUPERIOR AL RINICHIULUI / artère segmentaire / superior segmental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SFENOPALATINĂ / artère sphéno-palatine / sphenopalatine arteries. V. tab. anat. - artere.
A. SPERMATICĂ INTERNĂ (v. a. testiculară). V. tab. anat. - artere.
A. SPINALĂ ANTERIOARĂ / artère spinale antérieure / anterior spinal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SPINALĂ POSTERIOARĂ / artère spinale postérieure / posterior spinal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SPLENICĂ / artère splénique / splenic artery. V. tab. anat. - artere.
A. STILOMASTOIDIANĂ / artère stylo-mastoïdienne / stylomastoid artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUBCLAVICULARĂ / artère sous-clavière / subclavian artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUBCOSTALĂ / artère sous-costale / sub-costal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUBLINGUALĂ / artère sublinguale / sublingual artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUBMENTALĂ / artère sous-mentale / sub-mental artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUBORBITARĂ (v. a. infraorbitară). V. tab. anat. - artere.
A. SUBSCAPULARĂ / artère sous-scapulaire / subscapular artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRADUODENALĂ / artère supraduodénale / supraduodenal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRAORBITALĂ / artère sous-orbitaire / infraorbital artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRARENALĂ INFERIOARĂ / artère surrénale inférieure / inferior suprarenal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRARENALĂ MIJLOCIE / artère surrénale moyenne / middle suprarenal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRARENALĂ SUPERIOARĂ / artère surrénale supérieure / superior suprarenal artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRASCAPULARĂ / artère scapulaire supérieure / suprascapular artery. V. tab. anat. - artere.
A. SUPRATROHLEARĂ / artère frontale interne / supratrochlear artery. V. tab. anat. - artere.
A. SYLVIANĂ (v. a. cerebrală laterală) / artère sylvienne / sylvian artery. V. tab. anat. - artere.
A. ȘANȚULUI CENTRAL / artère du sillon cérébral / central sulcal artery. V. tab. anat. - artere.
A. ȘANȚULUI POSTCENTRAL / artère du sillon postcérébral / postcentral sulcal artery. V. tab. anat. - artere.
A. ȘANȚULUI PRECENTRAL / artère du sillon précérébral / precentral sulcal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TARSIANĂ LATERALĂ / artère dorsale du tars / lateral tarsal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TEMPORALĂ ANTERIOARĂ / artère temporale antérieure / anterior temporal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TEMPORALĂ INTERMEDIARĂ / artère temporale moyenne / medial branch for temporal lobe. V. tab. anat. - artere.
A. TEMPORALĂ MIJLOCIE / artère temporale moyenne / middle temporal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TEMPORALĂ POSTERIOARĂ / artère temporale postérieure / posterior temporal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TEMPORALĂ SUPERFICIALĂ / artère temporale superficielle / superficial temporal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TESTICULARĂ / artère testiculaire / testicular artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIBIALĂ ANTERIOARĂ / artère tibiale antérieure / anterior tibial artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIBIALĂ POSTERIOARĂ / artère tibiale postérieure / posterior tibial artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIMPANICĂ ANTERIOARĂ / artère tympanique / anterior tympanic artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIMPANICĂ INFERIOARĂ / artère tympanique inférieure / inferior tympanic artery. V. tab. anat. - artere.

A. TIMPANICĂ POSTERIOARĂ / artère tympanique postérieure / posterior tympanic artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIMPANICĂ SUPERIOARĂ / artère tympanique supérieure / superior tympanic artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIROIDIANĂ IMA / artère thyroïdienne moyenne / thyroid ima artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIROIDIANĂ INFERIOARĂ / artère thyroïdienne inférieure / inferior thyroid artery. V. tab. anat. - artere.
A. TIROIDIANĂ SUPERIOARĂ / artère thyroïdienne supérieure / superior thyroid artery. V. tab. anat. - artere.
A. TORACICĂ INTERNĂ / artère thoracique interne / internal thoracic artery. V. tab. anat. - artere.
A. TORACICĂ LATERALĂ / artère thoracique latérale / lateral thoracic artery. V. tab. anat. - artere.
A. TORACICĂ SUPREMĂ / artère thoracique supérieure / superior thoracic artery. V. tab. artere.
A. TORACOACROMIALĂ / artère acromio-thoracique / thoracoacromial artery. V. tab. anat. - artere.
A. TORACODORSALĂ / artère thoraco-dorsale / thoracodorsal artery. V. tab. anat. - artere.
A. TRANSVERSĂ A FEȚEI / artère transversale de la face / transverse facial artery. V. tab. anat. - artere.
A. TRANSVERSĂ A GÂTULUI / artère cervicale transverse / transvers facial artery. V. tab. anat. - artere.
A. ULNARĂ / artère cubitale / ulnar artery. V. tab. anat. - artere.
A. URETRALĂ / artère urétrale / urethral artery. V. tab. anat. - artere.
A. UTERINĂ / artère utérine / uterine artery. V. tab. anat. - artere.
A. VAGINALĂ / artère vaginale / vaginal artery. V. tab. anat. - artere.
A. VERTEBRALĂ / artère vertébrale / vertebral artery. V. tab. anat. - artere.
A. VEZICALĂ INFERIOARĂ / artère vésicale inférieure / inferior vesical artery. V. tab. anat. - artere.
A. VIDIANĂ (v. a. canalului pterigoidian). V. tab. anat. - artere.
A. VITELINĂ / artère vitelline / vitelline artery. V. tab. anat. - artere.
A. ZIGOMATICOORBITALĂ / artère zygomato-malaire / zygomaticoorbital artery. V. tab. anat. - artere.
A. ZINN (v. a. centrală a retinei). [*Johann Gottfried Zinn, anatomist și botanist german, profesor la Göttingen, 1727-1759.*] V. tab. anat. - artere.
AA. ALVEOLARE SUPERIOARE ANTERIOARE / artère alvéolaire supérieure et antérieure / anterior superior alveolar arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. ARCUATE RENALE / arcades sus-pyramidales / arcuate arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CAROTICOTIMPANICE / artère carotico-tympanique / caroticotympanic arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CENTRALE ANTEROLATERALE / artères striées externes / arteries centrales anterolateralis. V. tab. anat. - artere.
AA. CENTRALE ANTEROMEDIALE / artères striées internes / arteries centrales anteromedialis. V. tab. anat. - artere.
AA. CENTRALE POSTEROMEDIALE / artères centrales postérieures / posteromedial central arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CENTRALE POSTEROLATERALE / artères centrales postérieures / posterolateral central arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CILIARE ANTERIOARE / artères ciliaires antérieures / anterior ciliary arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CILIARE POSTERIOARE LUNGI / artères ciliaires longues postérieures / long posterior ciliary arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CILIARE POSTERIOARE SCURTE / artères ciliaires courtes postérieures / short posterior ciliary arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. CONJUNCTIVALE ANTERIOARE / artères conjonctivales antérieures / anterior conjunctival arteries. V. tab artere.
AA. CONJUNCTIVALE POSTERIOARE / artères conjonctivales postérieures / posterior conjunctival arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DENTARE / artères alvéolaires / alveolar arteries V. tab. anat. - artere.
AA. DIAFRAGMATICE (v. aa. frenice inferioare și superioare) / artères phréniques / phrenic arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE COMUNE ALE PICIORULUI (v. aa. metatarsiene) / artères interosseuses dorsales du pied / dorsal metatarsal arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE DORSALE ALE MÂINII / artères digitales dorsales / dorsal digital arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE DORSALE ALE PICIORULUI / artères collatérales dorsales des orteils / dorsal digital arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE PALMARE COMUNE / artères digitales palmaires communes / common palmar digital arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE PALMARE PROPRII / artères digitales palmaires propres / proper palmar digital arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE PLANTARE COMUNE / artères digitales plantaires communes / common plantar digital arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. DIGITALE PLANTARE PROPRII / artères digitales plantaires propres / proper plantar digital arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. EPISCLERALE / artères épisclérales / episcleral arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. FRENICE INFERIOARE / artères phréniques inférieures / inferior phrenic arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. FRENICE SUPERIOARE / artères phréniques supérieures / superior phrenic arteries. V. tab. anat. - artere.
Aa. gastrice scurte / artères gastriques courtes / short gastric arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. HELICINE ALE PENISULUI / artères hélicines / helicine arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. HEMOROIDALE (v. aa. rectale). V. tab. anat. - artere.
AA. ILEALE / artères iléales / ileal arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. INSULARE / artère de l'insula / insular arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. INTERCOSTALE POSTERIOARE I ȘI II / artères intercostales postérieures / first and second posterior intercostal arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. INTERCOSTALE POSTERIOARE III-XII / artères intercostales aortiques / posterior intercostal arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. INTERLOBARE RENALE / artères péripyramidales / interlobar arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. INTERLOBULARE HEPATICE / artères interlobulaires / interlobular arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. INTERLOBULARE RENALE / artères périlobulaires / interlobular arteries. V. tab. anat. - artere.
AA. JEJUNALE / artères jéjunales / jejunal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. LENTICULOSTRIATE (v. aa. centrale antero-laterale). V. tab. anat. - artere.

AA. LOMBARE / artères lombaires / lumbar arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. METACARPIENE DORSALE / artères inter-osseuses dorsales de la main / dorsal metacarpal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. METACARPIENE PALMARE / artères inter-osseuses palmaires / palmar metacarpal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. METATARSIENE DORSALE / artères inter-osseuses dorsales du pied / dorsal metatarsal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. METATARSIENE PLANTARE / artères inter-osseuses plantaires / plantar metatarsal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. NAZALE POSTERIOARE LATERALE / artères des cornets et des méats / posterior nasal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. NUTRITIVE ALE HUMERUSULUI / artères nourricières de l'humerus / nutrient brachial arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PALATINE MICI / artères palatines mineures / lesser palatine arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PALPEBRALE LATERALE / artères palpébrales latérales / lateral palpebral arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PALPEBRALE MEDIALE / artères palpébrales médiales / medial palpebral arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PANCREATICODUODENALE INFERIOARE / artères pancréatico-duodénales inférieures / inferior pancreaticoduodenal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PARIETALE / artères pariétales / parietal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PERFORANTE (ale coapsei) / artères perforantes de la cuisse / perforating arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PERICALOASE / artères péricalleuses / pericallosal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. PONTINE / artères pontines / arteries of the pons. V. tab. anat. - artere.

AA. PUDENDALE EXTERNE / artères honteuses externes / external pudendal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. RUȘINOASE EXTERNE (v. a. pudendale externe). V. tab. anat. - artere.

AA. SACRALE LATERALE / artères sacrées latérales / lateral sacral arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. SIGMOIDIENE / artères sigmoïdes / sigmoid arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. SURALE / artères surales / sural arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. STRIATE LATERALE (v. aa. centrale antero-laterale). V. tab. anat. - artere.

AA. TALAMOSTRIATE ANTEROLATERALE (v. aa. centrale anterolaterale). V. tab. anat. - artere.

AA. TALAMOSTRIATE ANTEROMEDIALE (v. aa. centrale anteromediale). V. tab. anat. - artere.

AA. TARSIENE MEDIALE / rameaux tarsiennes internes / medial tarsal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. TEMPORALE PROFUNDE / artère temporale profonde antérieure / deep temporal arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. VENTRICULARE / artères ventriculaires / ventricular arteries. V. tab. anat. - artere.

AA. VEZICALE SUPERIOARE / artères vésicales supérieures / superior vesical arteries. V. tab. anat. - artere.

ARTERIECTOMIE, s. f. / artériectomie, s. f. / arteriectomy. [*Lat., gr. **arteria** = arteră; gr. **ektome** = excizie.*] Rezecția unui segment arterial și a plexului simpatic care îl înconjoară.

ARTERIOGRAFIE, s. f. / artériographie, s. f. / arteriography. [*Lat., gr. **arteria** = arteră; gr. **graphein** = a scrie.*] *Radiografia unui teritoriu arterial (al membrelor, cerebral, renal, pulmonar etc.) după injectarea în trunchiul principal, direct sau printr-un *cateter, a unui lichid opac la radiațiile X.

ARTERIOGRAMĂ, s. f. / artériogramme, s. m. / arteriogram. [*Lat., gr. **arteria** = arteră; gr. **gramma** = înscriere.*] 1) Imaginea unui teritoriu arterial obținută prin *arteriografie. 2) Sin.: sfigmogramă (v.).

ARTERIOLĂ, s. f. / artériole, s. f. / arteriole. NA: arteriola. [*Lat. **arteriola** = arteră mică, dim. de la **arteria** = arteră.*] Ramură fină, terminală a unei artere, care leagă arterele de capilare.

ARTERIOLE RENALE DREPTE / artères droites médullaires / straight arterioles. V. tab. anat. - artere.

ARTERIOLITĂ, s. f. / artériolite, s. f. / arteriolitis. [*Lat. **arteriola** = arteră mică, dim. de la **arteria** = arteră; -ită.*] Inflamația unei arteriole.

ARTERIOLITĂ CUTANATĂ ALERGICĂ / artériolite cutanée allergique / Gougerot syndrome. Sin.: sindrom Gougerot (v.).

ARTERIOLOSCLEROZĂ, s. f. / artériolosclérose, s. f. / arteriolosclerosis. [*Lat. **arteriola** = arteră mică, dim. de la **arteria** = arteră; gr. **sklerosis** = indurație, întărire, de la **skleros** = tare, dur.*] Scleroză și îngroșare a peretelui arteriolelor și arterelor mici. Forma hialină poate fi asociată cu *nefro-angioscleroza, cea hiperplastică cu *hipertensiunea arterială malignă și cu *sclerodermia.

ARTERIOPATIE, s. f. / artériopathie, s. f. / arteriopathy. [*Lat., gr. **arteria** = arteră; gr. **pathos** = boală.*] Denumire generică pentru bolile arterelor. A. poate fi *generalizată* (ex.: a. hipertensivă asociată unei hipertensiuni arteriale și caracterizată prin hipertrofierea mediei arterelor mici și arteriolelor) sau *segmentară* (ex.: a. hemodinamică localizată pe un segment de arteră ce pulsează pe un plan dur, ca în cazul arterei subclaviculare, comprimată prin prezența unei *coaste cervicale).

ARTERIOSCLEROZĂ, s. f. / artériosclérose, s. f. / arteriosclerosis. [*Lat., gr. **arteria** = arteră; gr. **sklerosis** = indurație, întărire, de la **skleros** = tare, dur.*] Termen utilizat inițial în sens foarte general, pentru desemnarea oricărei îngroșări a pereților arteriali. Sub această denumire erau cuprinse trei tipuri de boli arteriale degenerative: *ateroscleroza, arterioscleroza și *mediacalcoza. În prezent, termenul este restrâns pentru desemnarea tipului de scleroză arterială care predomină la nivelul fibrelor musculare din tunica medie (*degenerescență hialină și îngroșare), extinsă și la nivelul tunicii interne. A. afectează îndeosebi arterele musculare și arterele renale (*nefroangioscleroză).

ARTERIOTOMIE, s. f. / artériotomie, s. f. / arteriotomy. [*Lat., gr. **arteria** = arteră; gr. **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Incizia longitudinală sau transversală a peretelui unei artere, prin care se asigură accesul în lumenul vascular.

ARTERITĂ, s. f. / artérite, s. f. / arteritis. [*Lat., gr. **arteria** = arteră, -ită.*] Termen care desemnează, etimologic, existența unor modificări organice ale peretelui arterial de origine inflamatorie, acompaniindu-se uneori de tromboză, alteori de dilatație sau, mai rar, de ruptură. În prezent, termenul este folosit pentru a regrupa bolile care se caracterizează prin leziuni ale peretelui arterial, indiferent de origine (ateromatoasă, traumatică, embolică etc.) Ex.: arterită gigantocelulară (v.); a. membrelor inferioare, care include în evoluție: *stadiul I*, de latență clinică; *stadiul II*, de claudicație intermitentă la mers; *stadiul III*, când se asociază dureri în decubitus; *stadiul IV*, de gangrenă.

ARTERITĂ GIGANTOCELULARĂ / artérite gigantocellulaire / Horton's disease. Afecțiune cu debut după vârsta de 60 de ani, de cauză necunoscută. Se caracterizată prin alterarea stării generale, febră moderată, creșterea VSH-ului, cefalee violentă, accidente ischemice oculare brutale (cu obnubilare vizuală, diplopie, strabism, edem papilar) și inflamarea bilaterală a arterelor temporale, care devin edemațiate și dureroase la palpare. Anatomopatologic, leziunile sunt de panarterită, cu ruptura limitantei elastice interne, infiltrată de celule gigante multinucleate. Este sensibilă la corticosteroizi. Sin.: arterită temporală, boală Horton, boală Forestier, panarterită subacută a vârstnicilor, periarterită segmentară superficială.

ARTERITĂ TEMPORALĂ / artérite temporale / temporal arteritis. Sin.: arterită gigantocelulară (v.).

ARTERITIS BRACHIOCEPHALICA / arteritis brachiocephalica / arteritis brachiocephalica. Sin.: boală Takayasu (v.).

ARTHROPODA / Arthropoda / Arthropoda. [*Gr. arthron = articulație; pous, podos = picior.*] Încrengătură de animale din subregnul *Metazoa*, caracterizate printr-un corp segmentat și acoperit de chitină, simetrie bilaterală și picioare articulate.

ARTICULAȚIE, s. f. / articulation, s. f. / joint. NA: junctura ossium. [*Lat. articulatio, -onis = încheietură.*] Ansamblul elementelor prin care două oase vecine în scheletul osos se leagă între ele. Există *a. fixe*, denumite *sinartroze*, și *mobile*, întrerupte, denumite *diartroze*. *Sinatrozele* pot fi: 1) *dințate* (ex.: între oasele craniului); 2) *scuamoase* (ex.: între oasele temporal și parietal); 3) *armonice* (ex.: între oasele nazale și maxilare). *Diartrozele* reprezintă a. în care oasele sunt mobile unul față de celălalt. Elementele constitutive ale unei a. mobile sunt: a) capsula articulară, fixată pe marginea suprafețelor articulare; b) stratul extern, format din benzi fibroase care dau rezistența capsulei; c) membrana sinovială, care căptușește interiorul articulației și secretă lichidul sinovial; d) suprafețele articulare, fețele osoase ce vin în contact, care pot fi sferice, ovoide, în formă de șa. Când suprafețele nu corespund ca relief, se interpun meniscuri sau cartilaje (ex.: a. genunchiului). Există și *a. semimobile* sau *amfiartroze*, cu suprafețele aproape plane (ex.: coloana vertebrală).

A. ACROMIOCLAVICULARĂ / articulation acro-mio-claviculaire / acromioclavicular articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. ATLANTOAXIALĂ LATERALĂ / articulation atloïdo-axoïdienne / lateral atlantoaxial joint. V. tab. anat. - articulații.

A. ATLANTOAXIALĂ MEDIANĂ / articulation atloïdo-odontoïdienne / medial atlantoaxial joint. V. tab. anat. - articulații.

A. ATLANTOOCCIPITALĂ / articulation occipito-atloïdienne / atlantooccipital articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. ASTRAGALOCALCANEANĂ / articulation sous-astragalienne proprement dite / subtalar articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. CALCANEOCUBOIDĂ / articulation calcanéo-cuboïdienne / calcaneocuboid articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. CAPITIS COSTAE / articulation costo-vertébrale proprement dite / articulaton of head of the rib. V. tab. anat. - articulații.

A. CARPOMETACARPIANĂ A POLICELUI / articulation carpo-métacarpienne du pouce / carpometacarpal articulation of thumb. V. tab. anat. - articulații.

A. COTULUI / articulation du coude / elbow joint. V. tab. anat. - articulații.

A. COXOFEMURALĂ / articulation coxo-fémorale / hip joint. V. tab. anat. - articulații.

A. CRICOARITENOIDĂ / articulation crico-aryténoïdienne / cricoarytenoid articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. CRICOTIROIDIANĂ / articulation crico-thyroïdienne / cricothyroid articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. GENUCHIULUI / articulation du genou / knee joint. V. tab. anat. - articulații.

A. HUMEROCUBITALĂ / articulation huméro-cubitale / humeroradial articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. INCUDOSTAPEDIALĂ / articulation de l'enclume et de l'étrier / incudostapedial articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. LOMBOSACRATĂ / articulation sacro-vertébrale / lumbosacral joint. V. tab. anat. - articulații.

A. MEDIOCARPIANĂ / articulation médiocarpienne / midcarpal articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. PERONEOTIBIALĂ SUPERIOARĂ / articulation péronéo-tibiale supérieure / tibiofibular articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. PERONEOTIBIALĂ INFERIOARĂ / articulation péronéo-tibiale inférieure / tibiofibular articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. PISIPIRAMIDALĂ / articulation pisipyramidale / pisiform articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. RADIOCARPIANĂ / articulation radio-carpienne / radiocarpal articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. RADIOCUBITALĂ INFERIOARĂ / articulation radio-cubitale inférieure / distal radioulnar articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. RADIOCUBITALĂ SUPERIOARĂ / articulation radio-cubitale supérieure / proximal radioulnar articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. SCAPULOHUMERALĂ / articulation scapulo-humérale / humeral articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. SACROCOCCIGEANĂ / articulation sacro-coccygienne / sacrococcygeal articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. SACROILIACĂ / articulation sacro-iliaque / sacroiliac articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. STERNOCLAVICULARĂ / articulation sterno-costo-claviculaire / sternoclavicular articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. TALOCALCANEONAVICULARĂ / articulation astragalo-calcanéo-scaphoïdienne / subtalar articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. TEMPOROMANDIBULARĂ / articulation temporo-mandibulaire / temporomandibular articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. TIBIOTARSIANĂ / articulation tibio-tarsienne / talocrural articulation. V. tab. anat. - articulații.

A. TRANSVERSĂ A TARSULUI / articulation médiotarsienne / transvers tarsal articulation. V. tab. anat. - articulații.

AA. CARPOMETACARPIENE / articulations carpo-métacarpiennes / carpometacarpal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. COLOANEI VERTEBRALE / articulations de la colonne vertébrale / joints of vertebral column. V. tab. anat. - articulații.

AA. CONDROSTERNALE / articulations chondro-sternales / sternocostal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. COSTOCONDRALE / articulations costo-chondrales / costochondral articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. COSTOTRANSVERSALE / articulations costo-transversaires / costotransverse articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. COSTOVERTEBRALE / articulations costo-vertébrales / costovertebral articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. INTERCARPALE / articulations carpiennes / intercarpal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. INTERCONDRALE / articulations interchondrales / interchondral articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. INTERMETACARPIENE / articulations inter-métacarpiennes / intermetacarpal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. INTERMETATARSIENE / articulations inter-métatarsiennes / intermetatarsal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. INTERFALANGIENE / articulations interphalangiennes / interphalangeal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. INTERTARSIENE / articulations intertarsiennes / intertarsal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. METACARPOFALANGIENE / articulations métacarpo-phalangiennes / metacarpophalangeal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. METATARSOFALANGIENE / articulations métatarso-phalangiennes / metatarsophalangeal articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. OASELOR BAZINULUI / articulations du bassin / articulations of the pelvic girdle. V. tab. anat. - articulații.

AA. OASELOR UMĂRULUI / articulation des os de l'épaule / joints of shoulder girdle. V. tab. anat. - articulații.

AA. OSSICULORUM AUDITUS / articulations de osselets de l'ouïe / articulations of auditory ossicles. V. tab. anat. - articulații.

AA. SCAFOIDOCUNEENE / articulations scapho-cunéennes / cuneonavicular articulations. V. tab. anat. - articulații.

AA. TARSOMETATARSIENE / articulations tarso-métatarsiennes / tarsometatarsal articulations. V. tab. anat. - articulații.

ARTRALGIE, s. f. / arthralgie, s. f. / arthralgia. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***algos*** *= durere.*] Durere articulară, de obicei, izolată.

ARTRITĂ, s. f. / arthrite, s. f. / arthritis. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***-ită***.] Artropatie acută sau cronică în care leziunea inițială și principală este inflamația articulară, mai precis inflamația sinovialei (*sinovită). Termenul se folosește frecvent pentru artropatiile reumatismale și infecțioase, fiind excluse artropatiile de alte origini și *artrozele.

ARTRITĂ CRONICĂ DEGENERATIVĂ / arthrite dégénerative chronique / degenerative joint disease. Sin.: artroză (v.).

ARTRITĂ HIPERTROFICĂ / arthrite hypertrophique / hypertrophic arthritis. Sin.: artroză (v.).

ARTRITĂ MARIE-STRÜMPELL / arthrite de Marie-Strümpell / ankylosing spondylitis. [***Pierre Marie****, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940;* ***Ernst Adolf Gustav Gottfried von Strüm-pell****, medic german, profesor de medicină internă la Leipzig, 1853-1925.*] Sin.: spondilită anchilozantă (v.).

ARTRITĂ PSORIAZICĂ / arthrite psoriasique / psoriatic arthritis. A. idiopatică întâlnită în 5-10% din cazurile de *psoriazis. Se manifestă prin trei tipuri majore: a. p. inflamatorie asimetrică, a. p. simetrică și spondilita psoriazică.

ARTRITĂ REACTIVĂ / arthrite réactionnelle / reactive arthritis. Afectare articulară cu *epanșament în general aseptic, care survine după una sau mai multe săptămâni de la o infecție digestivă, respiratorie sau genitourinară. A. r. reprezintă, foarte probabil, o reacție imunologică la bacteriile sau virusurile responsabile de infecții. În prezent, termenul se utilizează în special pentru spondilo-artropatiile consecutive infecțiilor enterice sau uro-genitale întâlnite predominant la indivizi cu antigen de histocompatibilitate HLA-B27 (v. sistem HLA). Sindromul Fiessinger-Leroy-Reiter este considerat o formă de a. r., iar *boala Bouillaud, *boala Lyme și *sindromul Whipple cuprind a. r.

ARTRITĂ REUMATOIDĂ / arthrite rhumatoïde / rheumatoid arthritis. Sin.: poliartrită reumatoidă (v.).

ARTROCENTEZĂ, s. f. / arthrocèntese, s. f. / arthrocentesis. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***kentesis*** *= înțepătură.*] Puncția unei articulații.

ARTRODEZĂ, s. f. / arthrodèse, s. f. / arthrodesis. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***desis*** *= legare.*] Procedeu chirurgical de blocare definitivă a unei articulații prin fuzionarea epifizelor celor două extremități osoase implicate. A. este practicată în situații de infecție (tuberculoză) sau instabilitate (paralizii) a unei articulații și în cazul atitudinii vicioase a unui membru. V. și anchiloză.

ARTRODIE, s. f. / arthrodie, s. f. / plane joint. NA: articulatio plana. [*Gr.* ***arthrodia*** *= articulație care glisează, de la* ***arthron*** *= articulație;* ***eidos*** *= formă.*] Articulație de tip *diartroză ale cărei suprafețe articulare sunt plane. În consecință, nu sunt posibile decât mișcări de glisare.

ARTROFIT, s. n. / arthrophyte, s. m. / arthrophyte, joint mice. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***phyton*** *= plantă, vegetație.*] Mic fragment osteo-cartilaginos sau în întregime cartilaginos, aflat liber într-o cavitate articulară (frecvent la nivelul genunchiului) și care prin deplasare poate provoca o blocare a articulației respective, în general de durată scurtă. Sin.: "șoarece articular".

ARTROGRAFIE, s. f. / arthrographie, s. f. / arthrography. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***graphein*** *= a scrie.*] Explorarea radiologică a cavității articulare după injectarea unui produs radioopac hidrosolubil, a aerului sau a ambelor (dublu contrast). Contraindicată în artrita septică. Utilă pentru a evidenția corpi străini, o condromatoză sau o sinovită. A. este necesară îndeosebi în investigarea articulației scapulohumerale și a genunchiului (v. meniscografie).

ARTROGRIPOZĂ, s. f. / arthrogrypose, s. f. / arthrogryposis. [*Gr.* ***athron*** *= articulație;* ***gryposis*** *= îndoire, încovoiere.*] Menținerea unei articulații într-o stare de imobilizare, adesea în flexie, din cauza contracturii musculaturii locale sau a unor aderențe periarticulare. V. și artrogripoză congenitală multiplă.

ARTROGRIPOZĂ CONGENITALĂ MULTIPLĂ / arthrogrypose congénitale multiple / congenital multiple arthrogryposis, arthrogryposis multiplex congenita. Boală congenitală, uneori ereditară, caracterizată prin malformații multiple, îndeosebi prin anchiloză fibroasă a articulațiilor (cu excepția articulațiilor coloanei vertebrale și temporomaxilare) cu menținerea membrelor superioare și inferioare în flexie sau în extensie. Se asociază și un grad de *amiotrofie. În unele cazuri boala ar putea fi consecința unei anomalii de dezvoltare a neuronilor din cornul anterior al măduvei, de unde descrierea unei forme a. c. m. neuropatice și a uneia miopatice.

ARTROLIZĂ, s. f. / arthrolyse, s. f. / arthrolysis. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Intervenție chirurgicală efectuată în scopul redării mobilității unei articulații anchilozate. Constă, în esență, în secțiunea capsulei articulare și a ligamentelor acesteia.

ARTROLOGIE, s. f. / arthrologie, s. f. / arthrology. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***logos*** *= știință.*] Parte a anatomiei dedicată studiului articulațiilor.

ARTROPATIE, s. f. / arthropathie, s. f. / arthropaty. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***pathos*** *= boală.*] Orice leziune articulară de origine nervoasă (ex.: a. tabetică). În a. *Charcot* sau *neuropatică* se produce o degenerare progresivă a articulației.

ARTROPLASTIE, s. f. / arthroplastie, s. f. / arthroplasty. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Refacerea prin operație a unei articulații mai mult sau mai puțin alterate și anchilozate. Scop: redarea unei mobilități satisfăcătoare.

ARTROPNEUMOGRAFIE, s. f. / arthro-pneumographie, s. f. / arthropneumography. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***pneuma, -atos*** *= aer;* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografia unei articulații în care, în prealabil, s-a injectat aer. V. și artrografie.

ARTRORIZĂ, s. f. / arthrorise, s. f. / arthrorisis. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***ereisis*** *= ridicare, înălțare.*] Operație prin care se obține limitarea mișcărilor la nivelul unei articulații prin formarea unui prag osos în calea mișcărilor articulare. A. este indicată îndeosebi în paralizii și deformații articulare dobândite.

ARTROSCOP, s. n. / arthroscope, s. m. / arthroscope. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscop care este adaptat pentru examinarea interiorului cavităților articulare. V. artroscopie.

ARTROSCOPIE, s. f. / arthroscopie, s. f. / arthroscopy. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Metodă ultramodernă de explorare vizuală a cavității articulare, utilizând *artroscopul din fibre de sticlă, sub anestezie generală, după umplerea acesteia cu ser fiziologic. A. este utilizată îndeosebi în explorarea articulației genunchiului, în cazul leziunilor cartilaginoase, meniscale, ligamentare, artrozice sau posttraumatice.

ARTROSTOMIE, s. f. / arthrostomie, s. f. / arthrostomy. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Deschidere chirurgicală a unei articulații, cu *anastomoza sinovialei la piele, practicată în scopul unui *drenaj permanent. Ex.: în cazul unei artrite supurate.

ARTROTOMIE, s. f. / arthrotomie, s. f. / arthrotomy. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschidere chirurgicală a unei articulații.

ARTROZĂ, s. f. / arthrose, s. f. / degenerative joint disease, osteoarthritis, hypertrophic arthritis. [*Gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză.***] Artropatie cronică (de obicei monoarticulară sau bilaterală și simetrică) caracterizată anatomopatologic prin distrucție inițială și primitivă a cartilajelor articulare, *osteofitoză marginală și, frecvent, *osteoscleroză subcondrală, uneori cu cavități pseudochistice, în timp ce sinoviala este normală sau cu leziuni discrete de inflamație. A. este uneori secundară unei disfuncții articulare de cauze diverse, dar cel mai frecvent este primitivă. Alterarea biochimică esențială probabilă este scăderea cantității de *mucopolizaharide (*proteoglicani) din substanța fundamentală. Sin.: osteoartrită degenerativă, artrită hipertrofică, artrită cronică degenerativă.

ASANARE, s. f. / assainissement, s. m. / sanitation. [*Lat.* ***ad*** *= către, aproape, lângă;* ***sanare*** *= a face sănătos.*] 1) Eliminarea unui focar de infecție (ex.: dentar, amigdalian, apendicular etc.) prin tratament adecvat. 2) Eliminarea, distrugerea unui agent care produce sau transmite o anumită boală într-un anumit teritoriu (locuință, localitate, regiune).

ASCARID, s. m. / ascaride, s. m. / ascarid. [*Gr.* ***askarizein*** *= a țopăi, a sări.*] Vierme care aparține genului *Ascaris. Obs.: pl. ascarizi. V. *Ascaris lumbricoides*.

ASCARIDIOZĂ, s. f. / ascaridiose, s. f. / ascaridiasis. [*Gr.* ***askarizein*** *= a sări;* ***-oză.***] Infestarea cu *ascarizi și diversele tulburări care rezultă consecutiv acesteia, îndeosebi gastrointestinale (vomismente, diaree și dureri abdominale). Sunt infestați mai ales copiii, iar sub vârsta de 6 ani boala se poate complica cu ocluzie intestinală. Infestarea se produce prin ingestia ouălelor de parazit, care vor da naștere larvelor ce vor migra din intestin, pe cale venoasă, în plămâni, de unde se deplasează în trahee, fiind înghițite și revenind în intestinul subțire. În faza migratorie se produc *eozinofilie (v. sindrom Löffler) și anticorpi decelabili prin serodiagnostic.

ASCARIS / Ascaris / Ascaris. [*Gr.* ***askarizein*** *= a țopăi, a sări.*] Gen de viermi din ordinul *Nematode*, din care face parte și specia **Ascaris lumbricoides*. Se dezvoltă în intestinele vertebratelor.

ASCARIS LUMBRICOIDES / Ascaris lumbricoides / Ascaris lumbricoides. Specie din genul **Ascaris* care trăiește ca parazit în intestinul uman, îndeosebi în *jejun. Are o culoare roz-roșiatică, o lungime de 15-25 cm și provoacă *ascaridioza.

ASCITĂ, s. f. / ascite, s. f. / ascites. [*Gr.* ***askites,*** *de la* ***askos*** *= burduf.*] Acumularea de lichid liber în cavitatea peritoneală. Aspectul lichidului poate fi serocitrin (*ciroză hepatică, *sindrom nefrotic, *insuficiență cardiacă), purulent (*peritonita cu *piogeni), hemoragic și chiliform sau *lactescent (*tuberculoză, *carcinomatoză peritoneală), chilos (compresiune tumorală sau rupere a *canalului toracic) sau verde când conține bilă. În funcție de conținut, lichidul de a. poate avea caracteristici de *transsudat sau *exsudat. Cauze frecvente de a.: ciroză hepatică (cea mai frecventă), cancerul (îndeosebi digestiv sau genital), tuberculoza peritoneală, insuficiența cardiacă globală.

ASCITĂ CHILOASĂ / ascite chyleuse / chylous ascitis. Sin.: chiloperitoneu (v.).

ASEPSIE, s. f. / asepsie, s. f. / asepsis. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***sepsis*** *= infecție, putrefacție.*] Ansamblu de metode fizice și chimice care împiedică contaminarea cu microbi a unor substanțe, obiecte, încăperi (săli de operație) sau a organismului. A. este o metodă *profilactică, spre deosebire de *antisepsie, care este *curativă.

ASFIGMIE, s. f. / asphygmie, s. f. / asphygmia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***sphygmos*** *= puls.*] Absența *pulsului.

ASFIXIE, s. f. / asphyxie, s. f. / asphyxia. [*Gr.* ***asphyxia*** *= oprire a pulsului, de la* ***a*** *- priv.,* ***sphyzein*** *= a pulsa.*] Inițial termenul a avut semnificația de moarte prin încetarea bătăilor inimii (v. etimologia termenului). Actualmente, cuvântul a. desemnează oprirea respirației prin imposibilitatea schimburilor respiratorii. A. poate avea numeroase cauze: 1) Obstacole mecanice (*strangulare, corpi străini în căile aeriene) și orice alte cauze care pot fi la originea unei compresiuni pulmonare sau a unei obstrucții a alveolelor pulmonare. 2) Paralizia mușchilor respiratori prin blocarea centrilor nervoși sau prin leziuni ale nervilor motori ai toracelui. 3) Prezența în aerul ambiant, într-o proporție care depășește pragul de toleranță, a gazelor irespirabile sau toxice (dioxid de carbon, monooxid de carbon). 4) Diminuarea sub nivelul de toleranță a concentrației oxigenului atmosferic.

ASIALIE, s. f. / asialie, s. f. / asialia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***sialon*** *= salivă.*] Absența salivei ca urmare a unei *acrinii sau din cauza unui obstacol al canalelor salivare care determină o retenție salivară, afectând una, mai multe sau totalitatea glandelor salivare. V. și xerostomie.

ASIMETRIE, s. f. / asymétrie, s. f. / asymmetry. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***symmetria*** *= simetrie.*] Absența totală a simetriei: 1) În organism, modificarea caracterelor unui organ în raport cu organul simetric. 2) În biochimie, modificarea dispunerii atomilor sau grupelor de atomi într-o moleculă.

ASIMILAȚIE, s. f. / assimilation, s. f. / assimilation. [*Lat.* ***assimilatio, -onis*** *= asemănare, de la* ***assimilare*** *= a face asemănător și* ***similis*** *= asemănător.*] Transformarea și încorporarea substanțelor nutritive la nivelul țesuturilor organismului. A. se caracterizează prin fenomene de sinteză pe cale enzimatică, iar termenul poate fi utilizat în sens general sau aplicat la un sector din organism, de ex., a. digestivă, a. celulară. Ant.: dezasimilație. V. și anabolism.

ASIMPTOMATIC, adj. / asymptomatique, adj. / asymptomatic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***symptoma, -atos*** *= ceea ce survine împreună, de la* ***syn*** *= împreună,* ***piptein*** *= a veni.*] Care nu determină simptome clinice, care rămâne latent.

ASINERGIE, s. f. / asynergie, s. f. / asynergy. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***syn*** *= împreună;* ***ergein*** *= a lucra, a acționa.*] Tulburare particulară care nu este nici paralizie, nici necoordonare, ci per-

turbarea facultăţii asocierii mişcărilor elementare în acte complexe din cauza dereglării succesiunii contracţiilor musculare care participă la un gest esenţial. Se observă în cursul *sindromului cerebelos sau în cursul *sindromului piramidal frust.

ASISTOLIE, s. f. / asystolie, s. f. / asystolia. [*Gr. **a** - priv.; **systole** = contracţie.*] 1) Termen care desemnează absenţa *sistolei cardiace. Sin.: sindrom Bean. 2) Termenul se mai utilizează şi pentru desemnarea insuficienţei funcţionale a unui organ: a. gastrică, a. hepatică, a. intestinală.

ASLO / ASLO / ASLO. Abrev. utilizată în mod curent pentru antistreptolizină O (v.).

ASOCIAŢIE, s. f. / association, s. f. / association. [*Lat. **associatio, -onis** = asociere, de la **associare** = a asocia (**ad** = la, spre; **socius** = asociat).*] Relaţie închisă în timp şi spaţiu între fenomene şi obiecte: 1) în neuropsihologie, proprietate a fenomenelor psihice de a se corela şi grupa în câmpul conştienţei. 2) în biochimie, reacţie care duce la formarea de agregate moleculare reversibile. 3) *a. liberă*, metodă psihanalitică de explorare. 4) *a. medicamentoasă*, administrarea simultană a mai multor medicamente care se potenţează reciproc. 5) *a. microbiană*, a. a mai multor germeni microbieni, cu efecte fie pozitive, fie patologice. 6) *a. morbidă*, coexistenţa a două sau mai multe stări patologice.

ASOMATOGNOZIE, s. f. / asomatognosie, s. f. / somatoagnosia. [*Gr. **a** - priv.; **soma, -atos** = corp; **gnosis** = percepere, cunoaştere, de la **gnonai** = a cunoaşte.*] Pierderea conştienţei referitoare la existenţa unei părţi a propriului corp sau a întregului corp, adică a *somatognoziei. Se observă în leziunile lobului parietal. Sin.: somatoagnozie.

ASPARAGINĂ, s. f. / asparagine, s. f. / asparagine. Simbol Asn sau N. Aminoacid neesenţial, constituent al proteinelor, *amidă a *acidului aspartic, prezent în numeroase vegetale.

ASPARTAM, s. m. / aspartame, s. m. / aspartame. *Edulcorant de sinteză. Dipeptid derivat din *acidul aspartic.

ASPERGILLUS / Aspergillus / Aspergillus. [*Lat. **aspergere** = a împrăştia, a răspândi.*] Gen de ciuperci din clasa *Ascomycetes*, cuprinzând mai multe specii, dintre care unele sunt patogene. Principala specie patogenă pentru om este *Aspergillus fumigatus*. V. aspergilom şi aspergiloză.

ASPERGILOM, s. n. / aspergillome, s. m. / aspergilloma. [*Lat. **aspergere** = a răspândi, a împrăştia; **-oma**.*] Tumoră granulomatoasă formată de colonii ale ciupercii *Aspergillus fumigatus* la nivelul bronhiilor sau al unei cavităţi pulmonare preexistente. Ciuperca poate disemina pe cale sanguină în creier, inimă şi rinichi.

ASPERGILOZĂ, s. f. / aspergillose, s. f. / aspergillosis. [*Lat. **aspergere** = a răspândi, a împrăştia; **-oză**.*] Boală provocată la om şi animale de ciuperca *Aspergillus fumigatus*. Caracteristici: leziuni pulmonare cu hemoptizie (pseudotuberculoză) şi/sau leziuni cutanate (eritem, pustule, ulceraţii, tumori subcutanate fistulizate).

ASPERMATISM, s. n. / aspermatisme, s. m. / aspermatism. [*Gr. **a** - priv.; **sperma, -atos** = sămânţă; **-ism**.*] Imposibilitate sau dificultate în *ejacularea *spermei. Uneori termenul este utilizat în sensul de *impotenţă.

ASPIRAŢIE, s. f. / aspiration, s. f. / aspiration. [*Lat. **aspiratio, -onis** = aspiraţie a aerului, de la **aspirare** = a inspira, a sufla (**ad** = către, lângă, aproape; **spirare** = a răsufla).*] 1) Pătrunderea unor lichide (vărsături, sânge, lichid amniotic) în căile aeriene. Consecinţa: asfixie mecanică sau pneumonie de aspiraţie. 2) Extragerea unui conţinut lichid dintr-o formaţiune cavitară sau tubulară: a) *a. bronşică* (metodă de diagnostic sau terapie); b) *a. chirurgicală* (uscarea câmpului operator); c) *a. continuă* (dintr-o plagă, intestin sau cavitate seroasă); d) *a. endocavitară* (la nivelul unei caverne pulmonare); e) *a. gastrică*, a lichidului de stază gastrică, printr-un tub introdus în stomac şi racordat la un sistem de a. moderată; f) *a. pleurală*, continuă sau discontinuă, a aerului sau a lichidului din cavitatea pleurală.

ASPIRINĂ, s. f. / aspirine, s. f. / aspirin. [***a** - pentru acetil; **spir** - pentru **Spiraea ulmaria**, numele latin al unei plante rozacee al cărei suc conţine salicilat de metil, plantă denumită şi tăvalgă; **-ină**.*] Prima denumire comercială (1899) a acidului acetilsalicilic (DCI). A. este un medicament cu largă utilizare, ca antiinflamator, antipiretic, analgezic, antiagregant plachetar şi antitrombotic. V. şi acid arahidonic.

ASPLENIE, s. f. / asplénie, s. f. / asplenia. [*Gr. **a** - priv.; **splen, -enos** = splină.*] Absenţa *splinei.

ASTAZIE, s. f. / astasie, s. f. / astasia. [*Gr. **a** - priv.; **stasis** = şedere, de la **istanai** = a plasa, a sta, a face să ţină.*] Imposibilitatea menţinerii posturii verticale, cauzată de incoordonarea neuromusculară, dar fără *paralizie. Se asociază aproape întotdeauna cu *abazia.

ASTENIE, s. f. / asthénie, fatigue, s. f. / asthenia. [*Gr. **astheneia** = slăbiciune, de la **a** - priv., **sthenos** = forţă, putere.*] 1) Diminuarea generală a energiei şi performanţelor organismului fără relaţie cauză-efect cu un efort. 2) Termen utilizat şi ca sufix pentru a desemna diminuarea funcţiilor unui organ sau ale unui sistem, de ex.: *psihastenie, miastenie. V. şi debilitate.

ASTENIE MUSCULARĂ / asthénie musculaire / myasthenia. Sin.: miastenie (v.).

ASTENIE NEUROCIRCULATORIE / asthénie neurocirculatoire / neurocirculatory asthenia. Sindrom imprecis, de origine neclară, observat cel mai frecvent la femeia tânără. Se manifestă prin dispnee, tahicardie sinusală sau palpitaţii, dureri precordiale, modificări variabile (reversibile spontan sau după diferite probe) ale repolarizării ventriculare şi, frecvent, senzaţie de astenie. Sin.: distonie neurocirculatorie. V. şi sindrom Da Costa.

ASTENOCORIE, s. f. / asthénocorie, s. f. / asthenocoria. [*Gr. **asthenos** = fără putere, de la **a** - priv., **sthenos** = forţă, putere; **kore** = pupilă.*] Sin.: semn Arroyo (v.).

ASTENOPIE, s. f. / asthénopie, s. f. / asthenopia. [*Gr. **asthenos** = fără putere, de la **a** - priv., **sthenos** = forţă, putere; **ops, opos** = văz, vedere.*] Imposibilitatea concentrării susţinute a vederii. Oboseală vizuală. Se deosebesc: 1) *A. acomodativă*, în *hipermetropie, din cauza oboselii prin suprasolicitarea *acomodaţiei. 2) *A. musculară*, care survine în *miopie şi în unele *nevroze, prin insuficienţa muşchilor drepţi interni, ceea ce conduce frecvent la *diplopie.

ASTEREOGNOZIE, s. f. / astéréognosie, s. f. / astereognosis. [*Gr. **a** - priv.; **stereos** = solid, în relief; **gnosis** = cunoaştere, percepere, de la **gnonai** = a cunoaşte.*] *Agnozie manifestată prin nerecunoaşterea obiectelor prin palpare, pipăit. Sin.: agnozie tactilă, stereoagnozie.

ASTERIXIS, s. n. / asterixis, s. m. / asterixis. [*Gr. **a** - priv.; **sterixis** = poziţie fixă, de la **sterizein** = a sta nemişcat.*] Sin.: semn Adams-Foley (v.).

ASTIGMATISM, s. n. / astigmatisme, s. m. astigmie, s. f. / astigmatism. [*Gr. **a** - priv.; **stigma, -atos** = punct; **-ism**.*] *Ametropie consecutivă unui defect de curbură a corneei sau a cristalinului pe diferite meridiane; în consecinţă, lumina nu mai este focalizată într-un punct la nivelul retinei, iar imaginile sunt percepute deformat. Tipuri: 1) *A. compus*, hipermetropic pe un meridian, miopic pe un alt meridian. 2) *A. „conform regulei"*, în care meridianul cel mai refringent este vertical. 3) *A. conic*, prin deformare conică a corneei. 4) *A. invers*, contrar regulei. 5) *A. neregulat*, prin deformări neregulate ale corneei

pe același meridian. 6) *A. simplu*, în care un ochi este astigmat, iar celălalt normal, emetrop etc.

ASTM, s. n. / asthme, s. m. / asthma. [*Gr. asthma = gâfâială.*] Sindrom respirator cronic determinat de cauze multiple, caracterizat prin crize de *dispnee paroxistică de tip expirator, urmate de regulă de o *expectorație mucoasă. Etiologic se disting a. bronșic adevărat și simptomatic: 1) *A-bronșic adevărat*, denumit uneori și *a. spasmodic*, este o afecțiune inflamatorie cronică a căilor aeriene, asociată unei hiperreactivități bronșice nespecifice la stimuli variați, în care intervin numeroase tipuri celulare, îndeosebi mastocite, eozinofile și linfocite T. Ca urmare, se produc episoade recidivante de bradipnee expiratorie, cu tuse, wheezing și sibilante, survenind în special noaptea și dimineața devreme, de obicei asociate cu tulburări ventilatorii obstructive de intensitate variabilă, reversibile parțial sau total, spontan sau prin terapie. Etiologic s-au descris 3 forme principale: *a. extrinsec atopic* (prin răspuns anormal al organismului la contactul cu un alergen care activează un clon de limfocite B, determinând secreție de IgE), *a. extrinsec neatopic* (ca răspuns la contractul cu un alergen, în sânge apar Ig, cu formare de complexe Ay-Ac), *a. intrinsec* (cu mecanism incert, probabil o reacție alergică la endoalergeni formați la nivelul unui focar infecțios local, deci un *a. infecto-alergic* sau atopic intrinsec). 2) *A. simptomatic*, sau *pseudoastm*, cu manifestări mai mult sau mai puțin asemănătoare crizei de a. b., fără relație cu o reacție alergică. De exemplu, *a. cardiac*, dispnee paroxistică nocturnă asciată unei cardiopatii cu insuficiență ventriculară stângă, *a. reflex*, atribuit unei reacții reflexe.

ASTM BRONȘIC / asthme bronchique / bronchial asthma V. astm (1).

ASTM CARDIAC / asthme cardiaque / cardiac asthma. Pseudoastm (v. astm) ce reprezintă o manifestare a *insuficienței cardiace, cu stază pulmonară.

ASTRAGAL, s. n. / astragale, s. m. / talus. [*Lat. astragalus, din gr. astragalos = oscior.*] V. tab. anat. - oase.

ASTRINGENT, adj., s. n. / astringent, -e, adj., s. m. / astringent. [*Lat. astringens, de la ad = către, stringere = a strânge, a lega.*] (Substanță) care exercită o retracție fibrilară la nivelul țesuturilor vii. Efectul este util pentru reducerea secrețiilor unei plăgi sau a mucoasei intestinale (efect antidiareic).

ASTROBLASTOM, s. n. / astroblastome, s. m. / astroblastoma. [*Gr. astron = stea; blastos = germen; -oma.*] V. astrocitom.

ASTROCIT, s. n. / astrocyte, s. m. / astrocyte. [*Gr. astron = stea; kytos = celulă.*] Celulă a macrogliei caracterizată prin prelungiri protoplasmatice sau fibroase de formă stelată. Se disting *a. protoplasmatice* și *a. fibrilare*. Funcțiile a. nu sunt clare, dar ele au rol cert în organizarea structurală a *barierei hematoencefalice și în controlul mediului ionic al neuronilor.

ASTROCITOM, s. n. / astrocytome, s. m. / astrocytoma. [*Gr. astron = stea; kytos = celulă; -oma.*] Tumoră primară a SNC care se dezvoltă din *astrocite. A. pot fi clasificate în: 1) *A. protoplasmic*, format din astrocite bogate în prelungiri dispuse în toate direcțiile. 2) *A. fibros*, constituit din astrocite aplatizate și alungite, grupate în fascicule. 3) *A. cu celule gigante* (gemistocitice), care include astrocite globuloase și este observat în unele *facomatoze. Din punct de vedere evolutiv și prognostic se deosebesc *a. de grad mic* (I, II), cu prognostic bun și evoluție lentă, și *a. de grad înalt* (III - astroblastomul și IV - glioblastomul), cu evoluție rapidă și prognostic foarte rezervat.

ATAC, s. n. / attaque, s. f. / attack, stroke, crisis. [*ital. attaccare = a începe.*] 1) Ocurență bruscă, violentă ca manifestare, a unei afecțiuni acute sau a unui episod acut dintr-o afecțiune cronică. 2) În limbaj clinic, *apoplexie. 3) În limbaj curent, sin.: criză.

ATAC DE PANICĂ / attaque de panique / panic attack. Termen vechi, readus în circulație de *DSM IV, pentru denumirea a două tipuri de tulburări anxioase: 1) A. de p. survine brusc (fără relație certă cu o situație exterioară declanșatoare) și constă în asocierea unei senzații de frică intensă (teamă de a muri, de a deveni nebun, de a comite un act necontrolat) asociată cu simptome vegetative. Debutul este brusc și (deși simptomele dominante variază de la subiect la subiect) se consideră că poate fi diagnosticat clinic dacă patru din următoarele simptome survin brutal și se exprimă la maximum în mai puțin de 10 minute: palpitații, transpirații, tremurături sau secuse musculare, senzație de sufocare, senzație de strangulare, durere sau jenă toracică, greață, vertij, derealizare, frica de a înnebuni, frica de a muri, parestezii la nivelul membrelor, frisoane sau bufeuri de căldură. 2) Tulburarea de panică reprezintă repetarea a. de p. neașteptate pe un fond de anxietate persistentă.

ATARAXIE, s. f. / ataraxie, s. f. / ataraxia. [*Gr. ataraxia = impasibilitate, de la a - priv., taraxis = tulburare.*] 1) Stare de calm mental obținută prin suspendarea judecății privitoare la chestiuni controversate. 2) Detașare emoțională, indiferență.

ATAVISM, s. n. / atavisme, s. m. / atavism. [*Lat. atavus = strămoș; -ism.*] Termen desuet utilizat pentru desemnarea fenomenului de reapariție a unor caracteristici ereditare defavorabile rămase latente timp de una sau mai multe generații intermediare. A. poate fi considerat ca expresia unei gene *recesive sau a unei *recombinări genetice. Sin.: ereditate ancestrală sau de revenire.

ATAXIC, adj., s. m. sau f. / ataxique, adj., s. m. ou f. / ataxic. [*Gr. ataktos = neregulat, de la a - priv.; tattein = a ordona, a aranja.*] 1) Tulburare aflată în relație cu *ataxia sau asemănătoare ataxiei. Ex.: fenomene a. din unele stări febrile, constând în agitație extremă, convulsii și tulburări de mers. 2) Bolnav afectat de ataxie.

ATAXIE, s. f. / ataxie, s. f. / ataxia. [*Gr. a - priv.; taxis = ordonare, aranjare, de la tattein = a ordona, a aranja.*] Tulburare motorie nonparalitică ce se caracterizează printr-o proastă coordonare a mișcărilor, care sunt dezordonate; există trei mari tipuri: a. ce se manifestă în ortostatism (*statică*), în mers (*a. locomotorie*) și în timpul efectuării unei mișcări (*a. cinetică*). Sin.: amiotaxie.

ATAXIE ACUTĂ TABETICĂ / ataxie aiguë tabétique / acute tabetic ataxia. A. pronunțată care apare brusc la un bolnav cu *tabes frust și dispare rapid sub acțiunea unui tratament specific. Este expresia unui puseu de meningoradiculomielită posterioară sifilitică.

ATAXIE FRIEDREICH / ataxie de Friedreich / Friedreich's ataxia. [*Nikolaus Freidreich, medic german, profesor de anatomie patologică, apoi de patologie medicală la Heidelberg, 1825-1882.*] Cea mai frecventă formă de *ataxie ereditară (în Europa prevalența 1/50 000): Este prima boală autozomal recesivă demonstrată a fi consecința unei *mutații dinamice. Cu debut între 5 și 15 ani, a. F. se caracterizează prin: ataxie cerebeloasă, disartrie, pierderea reflexelor osteotendinoase și a sensibilității profunde. În 70% din cazuri se constată cardiomiopatie hipertrofică, iar în 10% diabet zaharat. Marea majoritate a bolnavilor prezintă scolioză, iar după 15 ani de la debutul afecțiunii își pierd capacitatea de mers. Decesul survine între 40 și 50 de ani, prin complicații cardiorespiratorii. Gena a cărei mutație este responsabilă de a. F. este notată X25 și se află pe brațul lung al cromozomului 9, codificând proteina denumită frataxină. Sin.: boală Friedreich, tabes ereditar.

ATAXIE FRONTALĂ BRUNS / ataxie frontale de Bruns / Bruns' ataxia. [*Ludwig Bruns, neurolog german, Hanovra, 1858-1916.*] Dificultate în inițierea mișcării picioarelor când acestea se află în contact cu solul. Tulburarea este legată de leziuni ale lobului frontal (*sindrom de lob frontal).

ATAXIE LEYDEN / ataxie de Leyden) / Leyden's ataxia. [*Ernst Viktor von Leyden, medic german, profesor de medicină internă (succesiv) la Königsberg, Strasbourg și Berlin, 1832-1910.*] Sin.: pseudotabes (v.).

ATAXIE-TELANGIECTAZIE / ataxie-télangiectasie / ataxia-telangiectasia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja;* ***teleos*** *= extremitate;* ***angeion*** *= vas;* ***ektasis*** *= dilatație.*] Sin.: sindrom Louis-Bar (v.).

ATELĂ, s. f. / attelle, s. f. / splint. [*Lat.* ***hastella*** *= băț mic.*] Dispozitiv, de obicei în formă de lamă subțire, din metal, material plastic, lemn, ghips etc., improvizat sau confecționat special și utilizat pentru imobilizarea de urgență sau definitivă a *fracturilor sau luxațiilor.

ATELECTAZIE, s. f. / atélectasie, s. f. / atelectasis. [*Gr.* ***ateles*** *= incomplet;* ***ektasis*** *= dilatație.*] Colabarea (turtirea) alveolelor pulmonare în lipsa aerului pulmonar. Cauzele principale sunt stenoza și obstrucția bronșică. A. poate fi acută sau cronică, în funcție de evoluție. După întindere, poate fi: masivă, lobulară sau segmentară. Leziunea se acompaniază adesea de o retracție a țesutului pulmonar vecin.

ATENUARE, s. f. / atténuation, s. f. / attenuation. [*Lat.* ***attenuatio, -onis*** *= atenuare, de la* ***attenuare*** *= a slăbi, a reduce.*] Diminuarea intensității unui fascicul (de radiații luminoase, ionizante, X, unde sonore etc.) la traversarea unui anumit material. A. depinde de natura și grosimea materialului traversat.

ATERECTOMIE, s. f. / athérectomie, athéromectomie, s. f. / atherectomy. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură (-oma);* ***ektome*** *= excizie.*] Distrugerea sau ablația plăcilor de aterom cu ajutorul aterotomului. Calea de abordare este chirurgicală sau endoluminală, iar distrugerea se face mecanic sau cu laserul. Var.: ateromectomie.

ATEROEMBOLISM, s. n. / athéroembolism, s. m. / atheroembolism. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură;* ***embole*** *= acțiunea de a arunca în, de la* ***emballein*** *= a arunca în (****en*** *= în;* ***ballein*** *= a arunca).*] V. embolie.

ATEROGEN, adj. / athérogène, adj. / atherogenic. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură (-oma);* ***gennan*** *= a produce.*] Termen generic care desemnează factorii implicați în procesul de *aterogeneză. Ex.: dislipidemia, fumatul etc.

ATEROGENEZĂ, s. f. / athérogenèse, s. f. / atherogenesis. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură (-oma);* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Procesul de formare a plăcilor de *aterom.

ATEROM, s. n. / athérome, s. m. / atheroma. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură;* ***-oma****.*] Leziune histologică întâlnită în evoluția *aterosclerozei, constituită dintr-un depozit lipidic extracelular situat în intima arterială, care proemină sub forma unei plăci subendoteliale. Consistența sa variază în funcție de raportul dintre materialul lipidic și cel fibros. În evoluție, a. se poate fibroza, formând un fibroaterom, se poate calcifica și, în ultimă instanță, ulcera.

ATEROMATOZĂ, s. f. / athéromasie, s. f. / atheromasia. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură;* ***-oma; -oză****.*] Leziune a intimei arteriale la nivelul căreia s-au format *ateroame multiple.

ATEROMECTOMIE. Var. pentru aterectomie (v.).

ATEROSCLEROZĂ, s. f. / athérosclérose, s. f. / atherosclerosis. [*Gr.* ***athere*** *= terci, fiertură;* ***sklerosis*** *= indurare, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Proces patologic complex caracterizat prin distrugerea fibrelor elastice ale pereților arteriali, înlocuirea lor cu fibre conjunctive colagene (scleroză), cu depunere de colesterol și calciu (formare de *ateroame). Uneori, prin a. se înțelege formarea de ateroame multiple. În literatura medicală, a. este considerată o boală generală complexă. Forme (în funcție de localizarea procesului de a.): 1) *A. cerebrală* interesează poligonul Willis și ramurile sale. 2) *A. coronariană*, localizată pe arterele coronare.

ATETOZĂ, s. f. / athétose, s. f. / athetosis. [*Gr.* ***athetos*** *= nefixat;* ***-oză****.*] Sindrom caracterizat prin existența de mișcări uni- sau bilaterale involuntare, spontane, lente, aritmice, neregulate și cu amplitudine mică, la nivelul extremităților. Mișcările sunt accentuate de emoții și de activitatea intelectuală. Se pot asocia modificări de tonus (hipertonie intermitentă sau hipotonie). Etiologia a. implică leziuni ale *sistemului extrapiramidal (ariile corticale 6, 8, nucleele gri centrale, formațiunile subtalamice, substanța reticulată). Sin.: boală Hammond. V. și coree.

ATICA, s. f. / attique, s. m. / epitympanic recess. NA: recessus epitympanicus. [*Lat.* ***atticus****, din gr.* ***attikos*** *= referitor la Atena, termen preluat ulterior în arhitectură.*] Porțiunea superioară a *casei timpanului.

ATICITĂ, s. f. / atticite, s. f. / atticitis. [*Lat.* ***atticus****, din gr.* ***attikos*** *= referitor la Atena, termen preluat ulterior în arhitectură;* ***-ită****.*] Otita medie în care inflamația este dominantă la nivelul *aticii.

ATICOANTROTOMIE, s. f. / attico-antrotomie, s. f. / atticoantrotomy. [*Lat.* ***atticus****, din gr.* ***attikos*** *= referitor la Atena, termen preluat ulterior în arhitectură; lat.* ***antrum****, gr.* ***antron*** *= peșteră, cavitate; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Trepanație largă prin care sunt deschise *atica și *antrul mastoidian.

ATICOTOMIE, s. f. / atticotomie, s. f. / atticotomy. [*Lat.* ***atticus****, din gr.* ***attikos*** *= referitor la Atena, termen preluat ulterior în arhitectură; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Trepanație a temporalului prin care se asigură access la nivelul *aticii.

ATIMIE, s. f. / athymie, s. f. / athymia. [*Gr.* ***a*** *- priv.; 1)* ***thymos*** *= minte, spirit; 2)* ***thymos*** *= principiu vital, timus.*] 1) Scăderea tonusului afectiv, manifestată prin stare de indiferență, de inactivitate totală. 2) Absența timusului, manifestă prin deficit anabolic, imunitar și perturbări ale hematopoiezei.

ATIPIC, adj. / atypique, adj. / atypic, atypical. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***typikos*** *= tipic, simbolic, de la* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Neconform unui anumit tip, deviere de la o formă considerată caracteristică, tipică. (ex.: forma a. a unei boli).

ATITUDINE, s. f. / attitude, s. f. / attitude. [*Ital.* ***attitudine****, din lat.* ***aptitudo*** *= aptitudine.*] 1) Mod de a fi sau de a se comporta al unei persoane. 2) Ținută sau poziție a corpului. Sinonimia cu termenul *postură nu este recomandată.

ATITUDINE KIRMISSON / attitude de Kirmisson / Kirmission's attitude. [***Edouard Francis Kirmisson****, chirurg francez, profesor de chirurgie infantilă și de chirurgie ortopedică la Paris, 1848-1927.*] Atitudine vicioasă de flexie, abducție și rotație internă, întâlnită în a doua fază a osteoartritei tuberculoase de șold.

ATLAS, s. n. / atlas, s. m. / atlas. [*personaj mitologic: titanul* ***Atlas****, care sprijină cerul pe umerii săi; gr.* ***atlas*** *= atlas.*] V. tab. anat. - oase.

ATMOSFERĂ, s. f. / atmosphère, s. f. / atmosphere. [*Gr.* ***atmos*** *= vapor, abur; lat.* ***sphaera****, gr.* ***sphaira*** *= sferă.*] Învelișul gazos al scoarței terestre. Proprietățile fizice și chimice ale a. variază cu altitudinea, fiind, totodată, influențate în diferite zone ale globului terestru de sursele de poluare, îndeosebi industriale. A. prezintă trei mari zone: troposfera, extinsă până la circa 10 km de scoarța terestră, stratosfera și ionosfera. Întreaga a. cântărește circa $5 \cdot 10^{15}$ tone. Jumătate din această cantitate se află într-un strat relativ subțire, în imediata apropiere a suprafeței Pământului, până la înălțimea de 5 km. Pe cap de locuitor al planetei noastre ar reveni peste un milion de tone de aer. *A. fizică* sau *normală* reprezintă o unitate de măsură tolerată pentru presiune, numeric egală cu forța exercitată pe cm^2 de o coloană de mercur înaltă de 766 mm, la 0°C. Unitatea de presiune în SI este *pascal. 1 atm = 10^5 pascal.

ATOM, s. m. / atome, s. m. / atom. [*Gr.* ***atomos*** *= indivizibil, de la* ***a*** *- priv.,* ***tomos*** *= tăiat, secționat și* ***temnein*** *= a tăia.*] Cea mai mică particulă a unui element chimic ce păstrează toate caracteristicile elementului respectiv. A. are o

structură complexă, fiind alcătuit dintr-un nucleu (alcătuit din neutroni și protoni), în care este concentrată sarcina pozitivă și aproape întreaga masă a a., și un număr de electroni egal cu numărul de protoni din nucleu. În ansamblu, a. este un sistem neutru electric, ce poate exista fie liber, fie în combinații cu alți a. (identici sau diferiți), alcătuind molecule. Dimensiunile a. sunt de ordinul 10^{-10} m, nucleul având dimensiuni de ordinul 10^{-14}-10^{-15} m.

ATOMIZOR, s. n. / atomiseur, s. m. / atomizer. [*Gr.* ***atomos*** *= indivizibil, de la* ***a*** *- priv.,* ***tomos*** *= tăiat, secționat și* ***temnein*** *= a tăia.*] Dispozitiv care dispersează un lichid sau o suspensie în particule fine, permițând administrarea unor medicamente sub formă de *aerosoli. V. și vaporizator.

ATONIE, s. f. / atonie, s. f. / atony. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***tonos*** *= tensiune.*] Diminuare a *tonicității normale a unui organ contractil. Ex.: 1) *A. musculară*, diminuarea tonusului muscular. 2) *A. prostatică* provoacă o retenție a secreției, urmată de distensia lobilor prostatei. 3) *A. uterină*, inerție uterină.

ATOPIE, s. f. / atopie, s. f. / atopy. [*Gr.* ***atopos*** *= în afara locului normal, de la* ***a*** *- priv.,* ***topos*** *= loc.*] Stare de *hipersensibilitate sau de *alergie, cu predispoziție ereditară.

ATP / ATP / ATP. Abrev. utilizată în mod curent pentru acid adenozin trifosforic (v.).

ATP SINTETAZĂ / ATP synthétase / ATP synthetase. Sin.: F_0F_1-ATP-ază (v.).

ATRANSFERINEMIE, s. f. / atransferrinémie, s. f. / atransferrin(a)emia. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***trans*** *= peste, dincolo;* ***ferrum*** *= fier; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Absența *transferinei din sânge. Are drept consecință afectarea transferului de fier la nivelul eritroblastelor, generând anemia sideropenică congenitală.

ATREPSIE, s. f. / athrepsie, s. f. / athrepsia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***threpsis*** *= nutriție.*] Stare de denutriție gravă a sugarului, caracterizată printr-o slăbire extremă. A. este adesea ireversibilă.

ATREZIE, s. f. / atrésie, s. f. / atresia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***tresis*** *= orificiu.*] Absența congenitală sau ocluzia unui orificiu sau a unui conduct natural.

ATRIOTOMIE, s. f. atriotomie, s. f. / atriotomy. [*Lat.* ***atrium*** *= antecameră, de la* ***ater, -tra, -trum*** *= negru; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie a auriculului, permițând accesul chirurgical în cavitatea atrială corespunzătoare. Sin.: auriculotomie.

ATRIȚIE, s. f. / attrition, s. f. / attrition. [*Lat.* ***attritio, -onis*** *= frecare, de la* ***atterere*** *= a freca, a zdrobi.*] Leziune a unui țesut sau organ produsă prin frecare sau zdrobire.

ATRIU, s. n. / oreillette, s. f. (1), atrium, s. m. (2, 3) / atrium. NA: atrium, pl. atria. [*Lat.* ***atrium*** *= antecameră, de la* ***ater, -tra, -trum*** *= negru (deoarece în această cameră se făcea focul la romani, iar pereții se înnegreau).*] Termen utilizat în nomenclatura anatomică pentru a desemna o cameră sau o cavitate care asigură comunicarea cu o altă structură. 1) *A. cardiac* (NA: *atrium cordis*) - camera superioară a fiecărui hemicord. *A. drept* primește sânge deoxigenat din întreg corpul, cu excepția plămânilor, prin venele cave și sinusul coronar; *a. stâng* primește sânge oxigenat de la plămâni prin venele pulmonare. Sângele trece din a. în ventricule prin valvele atrioventriculare. 2) *A. auricular* - porțiune a cavității timpanice situată în vecinătatea ciocanului; cavitatea timpanică propriu-zisă. 3) *A. pulmonar* - spațiu situat la capătul ductului alveolar care se deschide în alveole sau în sacii aerieni pulmonari.

ATROFIE, s. f. / atrophie, s. f. / atrophy. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Diminuarea de volum a unei mase celulare, a unui țesut sau a unui organ din cauza unui deficit de aport nutrițional sau de activitate funcțională. A. se poate produce în cadrul unor procese de involuție fiziologică (ex.: îmbătrânire) sau în cadrul unor procese patologice. Uneori, a. este reversibilă. V. aplazie și hipoplazie. Ant.: hipertrofie.

ATROFIE CEREBELOASĂ / atrophie cérébelleuse / cerebellar atrophy. Denumire generală a tuturor bolilor degenerative ale cerebelului. Clasificare dificilă, după sediul leziunilor: 1) Corticală, localizată sau difuză. 2) Forme în care a. c. este asociată cu afectarea structurilor nervoase vecine (a. olivopontocerebeloasă, a. dentorubrică). Formă particulară: a. c. a alcoolicilor (corticală tardivă).

ATROFIE CEREBRALĂ / atrophie cérébrale / cerebral atrophy. Denumire generică folosită pentru a regrupa leziunile degenerative, difuze sau circumscrise, care afectează neuronii cortexului cerebral. Sunt incluse în această categorie: a. corticale izolate (*boala Alzheimer, *boala Pick, demența senilă); a. corticale asociate degenerescenței altor regiuni ale nevraxului (*boala Creutzfeldt-Jakobs, *coreea Huntington, *scleroza laterală amiotrofică), boli rare și discutabil clasificate (ex.: *boala Kraepelin).

ATROFIE CUTANATĂ / atrophie cutanée / atrophoderma. Termen generic pentru ansamblul afecțiunilor degenerative, secundare, idiopatice sau congenitale, care se manifestă printr-o subțiere a pielii, diminuarea consistenței și a elasticității acesteia. Tipuri: 1) *A. albă Milian* - a. c. primitivă în treimea inferioară a gambei. 2) *A. cicatriceală* - cicatrice netraumatică și superficială, fără pierdere prealabilă de substanță. 3) *A. coloidă* - prin transformarea țesutului elastic cutanat în substanță hialină și coloidă. 4) *A. cortizonică* - după o *corticoterapie prelungită, cu afectarea rețelei cutanate de colagen, dar cu respectarea țesutului elastic; a. c. poate fi difuză sau localizată, după o infiltrație locală de corticoizi. 5) *A. dislipoidică* - secundară unei *microangiopatii diabetice. 6) *A. ihtioziformă* - asemănătoare cu cea din *ihtioză, dar superficială. 7) *A. senilă* - fenomen fiziologic produs în cursul îmbătrânirii, caracterizat prin subțierea pergamentoasă a pielii, care devine gălbuie, uscată. 8) *A. vulvară* - stare fiziologică de senescență a mucoasei vulvare.

ATROFIE MUSCULARĂ PROGRESIVĂ / atrophie musculaire progressive / progressive spinal muscular atrophy. Sin.: boală Aran-Duchenne (v.).

ATROFIE OSOASĂ SUDECK / atrophie osseuse de Sudeck / post-traumatic osteoporosis, Sudeck's disease. [***Paul H. M. Sudeck****, chirurg german, profesor la Hamburg, 1866-1938.*] Sin.: boală Sudeck (v.).

ATROFIE SISTEMICĂ MULTIPLĂ / atrophie systémique multiple / multiple system atrophy. Termen propus foarte recent (1996) pentru asocierea variabilă, care apare sporadic, la vârsta adultă, și evoluează progresiv, a următoarelor tulburări: disfuncție a sistemului nervos autonom (în esență, *hipotensiune ortostatică), semne *extra-piramidale, *ataxie. A. s. m. poate fi primitivă sau secundară unui medicament, diabetului, amiloidozei sau, excepțional, deficitului de dopaminhidroxilază. Această entitate include și *sindromul Shy-Drager.

ATROPINĂ, s. f. / atropine, s. f. / atropine. [*Lat.* ***atropa*** *= beladonă, din gr.* ***Atropos*** *= una dintre cele trei Parce (zeițe ale destinului: Clotho, Lachesis și Atropos); -ină.*] Alcaloid extras din *Atropa belladona*, care inhibă efectele stimulării fibrelor ganglionare *parasimpatice, iar în doze mari are acțiune centrală. Administrate pe cale bucală, subcutanată sau intravenoasă, sărurile solubile de a. sunt utilizate ca spasmolitice, antisecretoare, antiemetice, în preanestezie pentru prevenirea reflexelor vagale, în blocurile atrioventriculare, boala Parkinson și ca antagonist în supradozarea substanțelor parasimpaticomimetice. De asemenea, se utilizează în colire ca midriatic. V. și anticolinergic.

ATROPISM, s. n. / atropism, s. m. / atropism. [*V. etimologia termenului* ***atropină*** *; -ism.*] Intoxicație cu *atropină sau *beladonă.

AUDIBILITATE, s. f. / audibilité, s. f. / audibility. [*Lat.* ***audibilis*** *= care poate fi auzit, de la* ***audire*** *= a auzi.*] Intensitate fiziologică a unui sunet: limitele între care un sunet începe să fie perceput și provoacă o senzație dureroasă.

AUDIMUTITATE, s. f. / audimutité, s. f. / audimutitas, congenital word deafness. [*Lat.* ***audire*** *= a auzi;* ***mutus*** *= mut.*] Tulburare gravă a învățării limbajului oral la copil, independentă de existența surdității, a unei psihoze sau a debilității mentale. Se asociază frecvent cu *afazia congenitală.

AUDIOGRAMĂ, s. f. / audiogramme, s. m. / audiogram. [*Lat.* ***audire*** *= a auzi; gr.* ***gramma*** *= înscriere.*] Reprezentarea grafică a rezultatelor *audiometriei. A. reprezintă curba obținută prin reunirea pe un grafic a punctelor care marchează diferite praguri de audibilitate.

AUDIOMETRIE, s. f. / audiométrie, s. f. / audiometry. [*Lat.* ***audire*** *= a auzi; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Metodă de măsurare a acuității auditive. Se utilizează audiometrul, obținându-se *audiograma.

AUDIOMETRU, s. n. / audiomètre, s. m. / audio-meter. [*Lat.* ***audire*** *= a auzi; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Aparat generator de sunete pure de intensitate variabilă, permițând explorarea și măsurarea *auditiei și a *audibilității.

AUDIT, s. n. / audit, s. m. / audit. [*Engl.* ***audit****, din lat.* ***auditus*** *= auz, de la* ***audire*** *= a auzi.*] Evaluarea critică a unui sistem, de ex. a unei întreprinderi sau a unei unități medicale, destinată descoperirii deficiențelor și corectării acestora. Subiectul auditului este delimitat precis și se compară rezultatele reale cu cele admise în general. Efectul recomandărilor ce rezultă din analiza inițiată prin a. este evaluat la un control ulterior.

AUDIȚIE, s. f. / audition, s. f. / audition, hearing. [*Lat.* ***auditio, -onis*** *= auzire, ascultare, de la* ***audire*** *= a auzi.*] Identificarea sunetelor prin simțul auditiv. Acțiunea de a auzi (*a. pasivă*) și de a asculta (*a. activă*).

AUR, s. n. / or, s. m. / gold. [*Lat.* ***aurum*** *= aur.*] Element chimic prețios, cu nr. atomic 79, simbol Au. Este un metal galben, foarte dens, cu conductibilitate electrică mare (fiind utilizat din acest motiv în informatică). Este nealterabil în mediile cele mai variate și, ca urmare, a fost unul dintre primele biomateriale utilizate (în aliaje dentare). În formă foarte dispersată, a. prezintă proprietăți antiseptice și antiinfecțioase (*a. coloidal*). Unii dintre compușii a. mai sunt încă utilizați în tratamentul afecțiunilor reumatismale. *A. radioactiv* a fost utilizat în scop diagnostic și în terapia unor tumori maligne.

AURA, s. f. / aura, s. f. / aura. [*Lat.* ***aura*** *= răsuflare.*] 1) Termen introdus de Galenus pentru a descrie o senzație subiectivă, pasageră resimțită de unii bolnavi anterior unei crize de *epilepsie. 2) În prezent, a. desemnează mai curând *prodromul unei crize generalizate (senzație de tensiune intracraniană, modificări de apetit, de sete sau afective, uneori manifestări auditive, vizuale, olfactive, gustative, cutanate, abdominale, psihice etc.) sau simptom corespunzător unei crize parțiale (mai mult sau mai puțin complexe) cu evoluție rapidă spre generalizare. Totodată, există tendința înlocuirii sale cu termenul *simptom semnal*.

AURICULAR, adj., s. n. / auriculaire, adj., s. m. / auricular, digitus auricularis. NA: digitus minimus (2). [*Lat.* ***auricula****, dim. de la* ***auris*** *= ureche.*] 1) Care se raportează la ureche, urechiușă sau auricul al inimii. 2) Degetul al cincilea al mâinii sau degetul mic.

AURICULO-OSTEODISPLAZIE, s. f. / auriculo-ostéodysplasie, s. f. / Beals' syndrome. [*Lat.* ***auricula****, dim. de la* ***auris*** *= ureche; gr.* ***osteon*** *= os;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: sindrom Beals (v.).

AURICULOTERAPIE, s. f. / auriculothérapie, s. f. / auriculotherapy. [*Lat.* ***auricula****, dim. de la* ***auris*** *= ureche; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă empirică utilizată în tratarea durerilor cronice, tabagismului etc., constând în stimularea urechii externe cu ace sau fire aplicate temporar.

AURICULOTOMIE, s. f. / auriculotomie, s. f. / auriculotomy. [*Lat.* ***auricula****, dim. de la* ***auris*** *= ureche; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Sin.: atriotomie (v.).

AUROVERTINĂ, s. f. / aurovertine, s. f. / aurovertin. Inhibitor al lanțului respirator mitocondrial care se fixează pe ATP-ază.

AUSCULTAȚIE, s. f. / auscultation, s. f. / auscultation, sounding. [*Lat.* ***auscultare*** *= a asculta cu atenție.*] Metodă de examen clinic obiectiv care constă în ascultarea zgomotelor normale sau patologice din interiorul organismului. După Laennec, se disting *a. imediată*, prin aplicarea directă a urechii în zona de proiecție a organului investigat, și *a. mediată*, prin intermediul *stetoscopului. A. constituie unul din cele patru procedee clasice ale examenului clinic, alături de *inspecție, *palpare și *percuție. Locul de proiecție tegumentară a transmisiei maxime a zgomotelor produse la nivelul unei structuri anatomice se numește *focar de a.*

AUTACOIDE, s. n. pl. / autacoïdes, s. m. pl. / autacoids. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***akos*** *= remediu.*] Denumire generică pentru substanțele specifice formate în celulele unui organ și deversate în sângele circulant pentru a acționa asupra altor organe. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la *hormonii locali ca *histamina, *serotonina, *angiotensina, *eicosanoidele.

AUTISM, s. n. / autisme, s. m. / autism. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; -ism.*] Replierea în sine și pierderea contactului vital cu realitatea, cu lumea exterioară. Termenul este utilizat frecvent pentru desemnarea unor forme de psihoze infantile (v. autism infantil). La adult, a. reprezintă o manifestare tipică a *schizofreniei, exprimată prin incapacitatea de stabilire a unor relații umane, absența reciprocității emoționale și polarizarea exclusiv asupra lumii interioare.

AUTISM INFANTIL / autisme infantile / infantile autism. Cea mai precoce psihoză a copilului. Nou-născutul este indiferent la prezența mamei, iar copilul mic este izolat, fără a căuta un contact. Prezintă *ecolalie, este dezinteresat de jucării și se balansează urmând un ritm monoton. Expresia feței sale nu este cea a unui *arierat mental și uneori surprinde prin memorie și capacitate de calcul. A. i. poate evolua către *arierație mentală sau *schizofrenie. Sin.: boală sau sindrom Kanner.

AUTIST, adj., s. m. sau f. / autiste, adj., s. m. ou f. / autistic. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși.*] 1) Cu referire la *autism. 2) Subiect care suferă de autism.

AUTOAGLUTINARE, s. f. / auto-agglutination, s. f. / autoagglutination. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni.*] Aglutinarea eritrocitelor unui subiect de către serul sanguin propriu, ca urmare a prezenței unei *aglutinine în ser și a unui antigen corespondent la nivelul suprafeței eritrocitare.

AUTOAGLUTININĂ, s. f. / autoagglutinine, s. f. / autoagglutinin. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni; -ină.*] Anticorp circulant cu proprietatea de a aglutina hematiile proprii, ale subiectului.

AUTOAGRESIUNE, s. f. / autoagression, s. f. / self aggression. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***aggresio, -onis*** *= atac, de la* ***aggredi*** *= a ataca.*] 1) Agresiune împotriva propriei ființe. 2) Termenul se utilizează îndeosebi pentru bolile în care există

*autoanticorpi sau o mobilizare a celulelor fagocitare împotriva propriilor țesuturi. V. autoimunitate.

AUTOANALIZOR, s. n. / autoanalyseur, s. m. / autoanalyser. [*Gr.* ***automatos*** *= spontan;* ***analyein*** *= a rezolva, de la* ***ana*** *= din nou, iarăși,* ***lyein*** *= a distruge.*] Aparat cu care sunt determinate automat și simultan concentrațiile unor constituenți ai lichidelor din organism, îndeosebi ale constituenților plasmei.

AUTOANTICORP, s. m. / auto-anticorps, s. m. / autoantibody. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***anti*** *= contra; lat.* ***corpus, -oris*** *= corp.*] Anticorp direcționat împotriva unui antigen propriu (a unui constituent tisular normal). V. autoimunitate, autoantigen.

AUTOANTIGEN, s. m. / auto-antigène, s. m. / autoantigen. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Antigen care stimulează formarea de anticorpi împotriva sa (*autoanticorpi) în organismul căruia îi aparține. Consecință a dereglării sistemului imunitar, a. pot apărea în mai multe cazuri: 1) Modificări ale țesutului purtător al antigenului după infecții, intoxicații, iradiere sau în neoplazii (*a. dobândiți*). 2) Fixarea la nivelul unui țesut a unui antigen străin, de ex. viral (*pseudo-autoantigen*). 3) Pătrunderea accidentală în sânge a unor a. care în mod normal nu provoacă formarea de autoanticorpi, în organismul căruia îi aparțin, deoarece sunt „sechestrați" în interiorul unor formațiuni, inaccesibili celulelor imunocompetente. Acești *a. naturali* pot proveni îndeosebi din: *cristalin, *tract uveal, *tiroidă, *spermatozoizi, *mielină. 4) Prin dispariția *toleranței imunitare, îndeosebi ca urmare a unui deficit în *limfocite T supresoare. În toate cazurile menționate, apar anticorpi serici care reacționează împotriva țesutului alterat și a țesuturilor analoge sănătoase, unde provoacă leziuni și tulburări funcționale, care, dacă sunt accentuate, se manifestă ca *boli autoimune. V. autoimunitate, autoimunizare și autotoleranță.

AUTOCATALIZĂ, s. f. / autocatalyse, s. f. / auto-catalysis. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***katalysis*** *= disoluție, de la* ***katalyein*** *= a distruge, a dizolva.*] Reacție catalizată de către unul din produșii acesteia, care se află la originea unui retrocontrol pozitiv (autoamplificare) al vitezei reacției respective.

AUTOCLAV, s. n. / autoclave, s. m. / autoclave. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***clavis*** *= cheie (care se închide singur).*] Aparat utilizat pentru *sterilizarea cu vapori sub presiune.

AUTOCRINIE, s. f. / autocrinie, s. f. / autocriny. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***krinein*** *= a separa de.*] Tip de secreție internă în care celula producătoare este sensibilă la propria sa secreție sau la cea a unei celule vecine de aceeași natură.

AUTOCRITICĂ, s. f. / autocritique, s. f. / self criticism. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***criticus****, din gr.* ***kritikos****, de la* ***krinein*** *= a discerne, a separa de.*] Capacitatea unui subiect de a își analiza sau judeca propria stare și propriile acțiuni.

AUTODIALIZĂ, s. f. / autodialyse, s. f. / autodialysis. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***dialysis*** *= separare, de la* ***dia*** *= prin,* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Dializă (*hemodializă sau *dializă peritoneală) controlată de pacient la domiciliu sau în locuri amenajate în afara centrelor de dializă.

AUTODIGESTIE, s. f. / autodigestion, s. f. / auto-digestion. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***digestio, -onis*** *= descriere, diviziune a unei idei pe puncte, de la* ***digerere*** *= a duce în părți diferite, a descompune (****dis*** *= separat de;* ***gerere*** *= a duce, a purta).*] Digestia unui țesut dintr-un organ sub acțiunea secreției (enzimelor) proprii. Ex.: a. din *pancreatita acută, a. mucoasei gastrice.

AUTOERITROFAGOCITOZĂ, s. f. / autoérythro-phagocytose, s. f. / autoerythrophagocytosis. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***erythros*** *= roșu;* ***phagein*** *= a mânca;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză****.*] Sin.: sindrom Marlin (v.).

AUTOFAGIE, s. f. / autophagie, s. f. / autophagia, autophagy. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***phagein*** *= a mânca.*] 1) Nutriția corpului, în starea de *inaniție, prin consumul țesuturilor proprii. 2) Stare morbidă, observată în unele boli mentale, constând în ingestia de către bolnav a unor fragmente provenind din propriul corp. 3) Proces fiziologic constând în îndepărtarea unor componente citoplasmatice reziduale prin digestia acestora în lizozomii secundari. Acest fenomen se întâlnește îndeosebi în perioadele de dezvoltare embrionară și de senescență. Obs.: în engl. pentru acest proces se utilizează termenul de *autophagy*, iar pentru primele două semnificații *autophagia*.

AUTOFAGOCITOZĂ, s. f. / autophagocytose, s. f. / autophagocytosis. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***phagein*** *= a mânca;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză****.*] Absorbția și distrugerea celulelor unui subiect de către fagocitele proprii.

AUTOFOBIE, s. f. / autophobie, s. f. / autophobia. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă patologică de a rămâne singur.

AUTOFONIE, s. f. / autophonie, s. f. / autophony. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***phone*** *= voce.*] Impresie neplăcută de rezonanță a propriei voci, care poate apare în unele boli ale urechii medii.

AUTOGEN, adj. / autogène, adj. / autogenous. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care se produce sau se dezvoltă fără intervenție din afara organismului. 2) Care se formează în organism și pe baza cheltuielilor sale. V. endogen.

AUTOGREFĂ, s. f. / autogreffe, s. f. / autograft. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***graphium****, din gr.* ***grapheion*** *= peniță de scris, briceag de altoit, de la* ***graphein*** *= a scrie.*] V. grefă.

AUTOHEMOLIZĂ, s. f. / auto-hémolyse, s. f. / autoh(a)emolysis. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Hemoliză produsă prin agenți hemolitici conținuți în propriul ser sanguin al subiectului.

AUTOHEMOTERAPIE, s. f. / autohémothérapie, s. f. / autoh(a)emotherapy. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă terapeutică prin care se recoltează sânge de la un pacient și i se reinjectează intramuscular. Se începe cu 2 ml, apoi 3 până la 10 ml, zilnic sau o dată la două zile. Acțiune explicabilă prin proteinoterapie și autovaccinoterapie. În prezent este puțin practicată, totuși metoda a fost reluată, se pare, îndeosebi în medicina sportivă.

AUTOHISTORADIOGRAFIE, s. f. / autohistoradiographie, s. f. / autohistoradiography. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***histos*** *= țesătură, țesut; lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] *Autoradiografia unei secțiuni tisulare sau a suprafeței unui țesut. V. autoradiografie.

AUTOHTON, adj. / autochtone, adj. / autochtonous. [*Gr.* ***autokhton****, de la* ***khthon*** *= pământ.*] Se spune despre o infecție contractată în regiunea în care locuiește bolnavul.

AUTOIMUN, adj. / auto-immun, -e, adj. / auto-immun. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat (****in*** *= lipsit de;* ***munus*** *= obligație).*] Care este dirijat împotriva țesuturilor propriului organism. Ex.: boală a. V. autoimunitate.

AUTOIMUNITATE, s. f. / auto-immunité, s. f. / autoimmunity. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***immunitas, -atis*** *= scutire de sarcini publice, de la* ***immunis*** *= scutit, apărat (****in*** *= lipsit de;* ***munus*** *= obligație).*] Stare în care sunt puși în evidență anticorpi - *autoanticorpi - ce reacționează cu antigeni din organismul respectiv, ca și cum aceștia ar fi străini (*autoantigeni). Se disting două alternative: *a. fiziologică* și *a. asociată unor manifestări patologice*. *A. fiziologică* are rol în menținerea echilibrului sistemului imunitar și este datorată unor anticorpi naturali de tip imunoglobuline M. *A. asociată unor manifestări patologice* se află la originea unor boli denumite auto-

imune, prin autoagresiune sau autoimunizare. Ex.: lupusul eritematos diseminat, anemia hemolitică autoimună, leucopeniile imunologice, tiroidita Hashimoto, oftalmia simpatică, bolile Biermer și Basedow-Graves, diabetul insulinodependent ș. a. Pentru alte boli, originea autoimună este doar presupusă. De altfel, adesea este dificil să se stabilească dacă anticorpii detectați reprezintă cauza bolii sau doar o acompaniază.

AUTOIMUNIZARE, s. f. / auto-immunisation, s. f. / auto-immunization. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat (****in*** *= lipsit de;* ***munus*** *= obligație).*] Producerea de *autoanticorpi împotriva unor constituenți normali ai organismului, care se comportă în acest caz ca antigeni (*autoantigeni). Ex.: apariția în plasma unui subiect a unor anti-corpi capabili să aglutineze hematiile proprii (*autoaglutinare). O serie de anemii hemolitice dobândite pot fi consecința a., antigenii de suprafață ai hematiei declanșând formarea de anticorpi proprii hemolitici. V. autoimunitate, autoanticorp, autoantigen, autotoleranță.

AUTOINTOXICAȚIE, s. f. / autointoxication, s. f. / autointoxication. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***in*** *= în; gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Intoxicație prin produși ai metabolismului propriu sau prin alți produși endogeni cu efect toxic, acumulați din cauza eliminării insuficiente. Ex.: a. de origine intestinală. Intermitent, în anumite perioade ale evoluției medicinei, a fost incriminată printr-un astfel de mecanism geneza unor fenomene fiziologice (oboseală, somn, îmbătrânire) sau patologice (migrenă, boli metabolice, îndeosebi guta). Sin.: autotoxemie, autotoxicoză.

AUTOLIZĂ, s. f. / autolyse, s. f. / autolysis (1, 2), suicide (3). [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Proces spontan de degradare enzimatică a unei celule, a unui țesut sau a unui organism. Enzimele sunt de origine endogenă, îndeosebi lizozomale. 2) Distrugerea celulelor de către serul sanguin propriu. 3) Sin.: sinucidere (v.).

AUTOLOG, adj. / autologue, adj. / autologous. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***logos*** *= raport, relație.*] Despre țesuturi, celule, ser sanguin care aparțin aceluiași subiect. Termenul este format incorect după modelul cuvântului *omolog.

AUTOMATISM, s. n. / automatisme, s. m. / automatism. [*Gr.* ***automatismos*** *= autoacționare, sau* ***automatos*** *= spontan.*] Comportament involuntar (mișcări, activități), elaborat sau inconștient, reacțional sau spontan, care survine în cursul anumitor stări patologice. Poate fi fiziologic (ex.: a. cardiac) sau patologic (ex.: *a. epileptic, *a. mental etc.).

AUTOMATISM EPILEPTIC / automatisme épileptique / post-epileptic automatism. Activitate motorie involuntară, mai mult sau mai puțin coordonată și adaptată, care se manifestă în cursul unei stări de *obnubilare mentală asociată epilepsiei sau consecutivă unei crize epileptice. De obicei, bolnavul nu își amintește episodul de a. e.

AUTOMATISM MENTAL / automatisme mental / mental automatism, passivity phenomenon. Sindrom halucinatoriu în cursul căruia subiectul are impresia că gândurile sale sunt devansate sau repetate în ecou, anunțându-l ce va face și ce va spune. A. m. se întâlnește îndeosebi în schizofrenie și în psihoza halucinatorie cronică. Sin.: sindrom Clérambauld.

AUTOMATISM VENTRICULAR / automatisme ventriculaire / ventricular rhytm. Sin.: ritm idio-ventricular (v.).

AUTOMATISM VEZICAL / automatism vésical / bladder automatism. Micțiune antrenată de supraîncărcarea vezicii sau printr-o stimulare cutanată. A. v. se observă uneori după o leziune medulară.

AUTOMEDICAȚIE, s. f. / automédication, s. f. / self-treatment. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***medicatio, -onis*** *= medicație.*] 1) Tratament medicamentos inițiat de pacient, fără recomandarea medicului. 2) Mai rar: tratament medicamentos al cărui autor este și beneficiar.

AUTOMUTILARE, s. f. / automutilation, s. f. / self-mutilation, automutilation. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***mutilatio, -onis*** *= mutilare, de la* ***mutilare*** *= a schilodi.*] 1) Mutilare sau rănire practicată de un subiect asupra lui însuși, îndeosebi la nivelul organelor genitale, dar și la nivelul altor părți ale corpului (degete, urechi etc.). A. este o manifestare a *autopuniției îndeosebi în depresiile profunde și în schizofrenie, dar se observă și în degradarea intelectuală profundă. V. și autopuniție. 2) Mutilare a propriului corp provocată voluntar în scopul obținerii unui avantaj.

AUTONOMIE, s. f. / autonomie, s. f. / autonomy. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***nomos*** *= obicei având forță de lege.*] Independență funcțională. Independență față de controlul voluntar.

AUTOPLASTIE, s. f. / autoplastie, s. f. / autoplasty. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: autogrefă (v. grefă).

AUTOPSIE, s. f. / autopsie, s. f. / autopsy, autopsia. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Examen macroscopic al unui cadavru și disecția organelor interne în scopul căutării cauzelor morții. A. poate fi: 1) *Medicală*, efectuată de medici anatomopatologi în scopul stabilirii unui diagnostic post mortem. 2) *Medicolegală*, efectuată de medici legiști pentru căutarea cauzei unei morți suspecte, de origine accidentală sau criminală. Sin.: necropsie, termen recomandat, din cauza etimologiei improprii a termenului a.

AUTOPUNIȚIE, s. f. / autopunition, s. f. / self-punishment. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***punitio, -onis*** *= pedeapsă, de la* ***punire*** *= a pedepsi.*] Conduită a unor subiecți afectați de nevroze sau de psihoze, care suferă de un sentiment de culpabilitate nemotivat, cu risc de *automutilare sau chiar suicid.

AUTORADIOGRAFIE, s. f. / auto-radiographie, s. f. / autoradiography. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Imaginea unei suprafețe (celulară sau tisulară) obținută prin impresionarea unei plăci fotografice puse în contact cu suprafața respectivă. Impresionarea emulsiei fotografice este determinată de prezența unor compuși radioactivi situați la nivelul suprafeței, fie prin marcare directă cu un compus radioactiv, fie prin administrare în hrana animalelor de experiență a unor precursori radioactivi (ex.: aminoacizi) ai moleculelor de suprafață.

AUTOREGLARE, s. f. / autorégulation, s. f. / self-regulation. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***regulare*** *= a regla, de la* ***regula*** *= regulă și* ***regere*** *= a conduce.*] Calitate a sistemelor vii de a-și restabili unii parametri de stare staționară (în cadrul *homeostaziei) sau unii parametri dinamici (homeorezis) atunci când aceștia sunt perturbați. Cea mai importantă a. este de tip cibernetic, antialeatorie și antientropică. A. sistemelor biologice s-a perfecționat în sensul reglărilor biocibernetice, mai ales al celor neurocibernetice.

AUTOSCOPIE, s. f. / autoscopie, s. f. / autoscopy. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***scopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Halucinație în oglindă asociată cu iluzia dedublării propriului corp.

AUTOSOM. Var. pentru autozom (v.).

AUTOSOMAL. Var. pentru autozomal (v.).

AUTOSUGESTIE, s. f. / autosuggestion, s. f. / autosuggestion. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***suggestio, -onis*** *= părere, sugestie, de la* ***suggerere*** *= a sugera.*] *Sugestie apărută spontan la o persoană, în afara oricărei influențe străine apreciabile. Prin a. este influențată propria conștiință sau comportamentul, deoarece unele idei sau reprezentări capătă un caracter predominant. A. este utilizată în tehnicile de relaxare (*antrenament autogen), prin care pacienții își pot controla *anxietatea.

AUTOTOLERANȚĂ, s. f. / auto-tolérance, s. f. / self tolerance. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***tolerantia*** *= suportare, îndurare, de la* ***tolerare*** *= a suporta.*] Absența normală a reacției imunologice a unui organism față de antigenii proprii. Uneori, a. este perturbată, organismul declanșând un răspuns imunitar contra unuia sau mai multor antigeni proprii, stare denumită *autoimunizare. V. autoantigeni.

AUTOTOXEMIE, s. f. / autotoxémie, s. f. / auto-tox(a)emia. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sin.: autointoxicație (v.).

AUTOTOXICOZĂ, s. f. / autotoxicose, s. f. / autotoxicosis. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ozā*** .] Sin.: autointoxicație (v.).

AUTOTRANSFUZIE, s. f. / autotransfusion, s. f. / autotransfusion. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***trans*** *= peste, dincolo;* ***fusio, -onis*** *= topire, împrăștiere, de la* ***fundere*** *= a vărsa.*] Transfuzia sângelui propriu la un bolnav în cursul intervenției chirurgicale la care acesta este supus; sângele este recoltat înainte de operație.

AUTOTROF, adj. / autotrophe, adj. / autotrophic. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Despre un organism capabil să sintetizeze moleculele organice proprii din compuși anorganici simpli, ca bioxidul de carbon și amoniacul. Este cazul tuturor vegetalelor cu clorofilă și a anumitor tipuri de bacterii.

AUTOVACCIN, s. n. / autovaccin, s. m. / autovaccine. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***vaccinus*** *= referitor la vacă (****vacca*** *= vacă), de la* ***vaccina*** *= variola vacilor, de la care s-a obținut primul vaccin.*] Vaccin preparat din *culturi ale unuia sau mai multor microbi recoltați din corpul pacientului, căruia îi va fi administrat în scop terapeutic.

AUTOZOM, s. m. / autosome, s. m. / autosome. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Oricare dintre *cromozomii dintr-un *genom cu excepția cromozomilor sexuali. Organismul uman posedă 44 de a. și doi cromozomi sexuali. În celulele somatice, a. există sub formă de perechi de cromozomi omologi, unul fiind de origine maternă, iar celălalt de origine paternă. Var.: autosom.

AUTOZOMAL, adj. / autosomique, adj. / autosomal. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Anglicism sin. cu autozomic (v.).

AUTOZOMIC, adj. / autosomique, adj. / autosomal. [*Gr.* ***autos*** *= sine însuși;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Care se referă la cromozomii somatici sau *autozomi.

AUXINĂ, s. f. / auxine, s. f. / auxin, phytohormone. [*Gr.* ***auxe*** *= creștere, de la* ***auxein*** *= a crește, a se dezvolta;* ***-ină*** .] Substanță din regnul vegetal cu rol analog hormonilor din regnul animal. A. favorizează creșterea celulei și determină diviziunea celulară.

AUXOLOGIE, s. f. / auxologie, s. f. / auxology, auxanology. [*Gr.* ***auxe*** *= creștere, de la* ***auxein*** *= a crește, a se dezvolta;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a biologiei care studiază creșterea și dezvoltarea organismelor.

AUXOTROF, adj. / auxotrophe, adj. / auxotroph. [*Gr.* ***auxe*** *= creștere, de la* ***auxein*** *= a crește, a se dezvolta;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Despre un organism care necesită pentru creșterea sa prezența unui anumit *nutriment. Este cazul a numeroși mutanți ai unor bacterii sau ciuperci microscopice care au pierdut capacitatea sintezei unei enzime funcționale.

AUZ, s. n. / ouïe, s. f. / hearing. [*Lat.* ***audire*** *= a auzi.*] Simțul cu ajutorul căruia sunt percepute sunetele. V. și ureche internă.

AVASCULAR, adj. / avasculaire, adj. / avascular. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***vasculum*** *= vas mic, dim. de la* ***vas, vasis*** *= vas.*] Care este lipsit de *vascularizație.

AVIDINĂ, s. f. / avidine, s. f. / avidin. Proteină din albușul de ou, care se leagă specific și cu o extremă afinitate la *biotină. Această proprietate este utilă în sistemele de *sonde reci (neradio-active) foarte utilizate în biochimie și histochimie.

AVITAMINOZĂ, s. f. / avitaminose, s. f. / avitaminosis. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***vita*** *= viață; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină; -ozā*** .] Orice afecțiune sau ansamblu de tulburări care survin când organismul este privat de una sau mai multe vitamine. În general legată de o carență alimentară, a. poate fi determinată și de un defect de resorbție digestivă sau utilizare. Ex.: 1) *A.* B_1: *boală beriberi. 2) *A. C*: *scorbut. 3) *A. D*: rahitism. 4) *A. PP*: *pelagră.

AVIVARE, s. f. / avivement, s. m. / avivement, freshening. [*Fr.* ***aviver*** *= a îndepărta marginile unei plăgi, din lat.* ***vivus*** *= viu.*] Curățarea, reîmprospătarea chirurgicală prin excizia sau abraziunea zonelor necrozate sau cu vitalitate redusă de la nivelul unei plăgi, fistule sau fracturi. Scopul a. constă în favorizarea cicatrizării sau a consolidării prin juxtapunerea în cazul suturii plăgii a unor țesuturi bine vascularizate, sănătoase. În cazul unei fracturi, a. țesutului osos favorizează consolidarea.

AVORT, s. n. / avortement, s. m., fausse-couche / miscarriage (spontan), abortion (provocat). [*Lat.* ***abortio, -onis*** *= avort, de la* ***abortire*** *= a avorta (****ab*** *= îndepărtat de;* ***ortus*** *= naștere).*] Expulzia spontană sau provocată a embrionului sau a fetusului anterior limitei minime de viabilitate. Clasic, această limită este stabilită la 180 zile, dar, în prezent, există posibilitatea de a menține în viață și un fetus cu o vârstă gestațională mai mică. Criteriul ponderal (500 g) nu este nici el absolut. În limbaj medical curent se disting îndeosebi *a. spontan* și *a. provocat.* 1) *A. spontan* se poate produce consecutiv unor cauze materne (malformații ale aparatului genital, decompensare cardiacă, insuficiență renală, boli infecțioase, dezechilibre hormonale, izoimunizare Rh, traumatisme) sau unor cauze fetale (malformații majore, alterări cromozomiale, boli genetice). 2) *A. provocat* poate fi terapeutic (recomandat de medic, când sarcina generează riscuri majore pentru gravidă) sau voluntar (întrerupere voluntară de sarcină), în funcție de reglementările legale specifice fiecărei țări. Mai trebuie menționate: 3) *A. diferențial*, în caz de sarcină gemelară, a. spontan sau provocat al unui fetus malformat, celălalt fetus continuând să se dezvolte. 4) *A. repetitiv*, a. spontane care se repetă la sarcini succesive, la aproximativ aceeași vârstă a sarcinii.

AVULSIE, s. f. / avulsion, s. f. / avulsion. [*Gr.* ***a*** *- priv.; lat.* ***velsus****, de la* ***vellere*** *= a trage, a smulge.*] Extracție, extirpare prin smulgere a unei formațiuni care prezintă alterări patologice. Ex.: a. dentară. Sin.: evulsie.

AX, s. n. / axe, s. m. / axis. [*Gr.* ***axon****, lat.* ***axis*** *= axă.*] În cazul dispozitivelor electromecanice: piesă cilindrică (din oțel) care susține componentele cu mișcare de rotație. Ex.: a. *centrifugei.

AX HIPOTALAMO-HIPOFIZAR / axe hypothalamo-hypophysaire / hypothalamo-hypophysial axis. Concept anatomofiziologic formulat pe baza relațiilor neurohormonale între hipotalamus și hipofiză. Conform acestui concept, secrețiile hormonale periferice se află sub dependența a. h.-h., sistem neuroendocrin complex alcătuit din două componente, hipotalamus și hipofiză, interdependente din punct de vedere anatomic și funcțional. Realitatea a. h.-h. este probată de *neurocrinie, prin identificarea moleculelor de tip *releasing hormon (liberină) și *inhibiting hormone. V. și neuro-endocrinologie.

AXĂ ELECTRICĂ A INIMII / axe électrique du coeur / electrical axis of the heart. Linia dreaptă ce unește două puncte ale inimii între care diferența de potențial electric, constatată

pe *electro-cardiogramă, este cea mai mare. Cele două puncte sunt situate aproximativ la baza și la vârful inimii. În practică, acest ax se construiește în *triunghiul lui Einthoven, ca vector al undei QRS în momentul amplitudinii sale maxime. *A. instantanee* constă într-un vector, construit în triunghiul lui Einthoven reprezentând intensitatea, direcția și sensul diferențelor de potențial la un moment dat al contracției cardiace. *A. medie* este vectorul stabilit, în mod asemănător, în funcție de suprafețele pozitive sau negative cuprinse în traseul electrocardiografic într-un interval de timp dat.

AXĂ OPTICĂ / axe optique / optical axis. 1) Linia dreaptă care unește polul posterior al ochiului și centrul geometric al pupilei. 2) În fizică, *a. o. principală* a unei lentile optice reprezintă dreapta care trece prin centrele de curbură ale ambelor suprafețe ale lentilei. Orice dreaptă ce trece prin centrul optic al lentilei, exceptând a. o. principală, se numește *a. o. secundară*. În cazul unui instrument optic (care reprezintă un ansamblu de lentile, oglinzi și diafragme cu ajutorul căruia se obțin imagini ale diferitelor obiecte), a. o. ale pieselor componente trebuie să coincidă cu a. geometrică a instrumentului. Acest ansamblu de elemente optice se numește sistem optic centrat.

AXĂ VIZUALĂ / axe visuel / visual axis. Linie dreaptă care pornește de la *fovea la un punct fixat (privit) de ochi.

AXENIC, adj. / axénique, adj. / axenic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***xenos*** *= străin.*] Despre un animal de laborator care nu prezintă nici un germen saprofit sau patogen.

AXEROFTOL, s. m. / axérophtol, s. m. / axerophtol. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***xeros*** *= uscat;* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***-ol.***] Sin.: vitamină A (v.).

AXILAR, adj. / axillaire, adj. / axillary. [*Lat.* ***axilla*** *= subsuoară.*] Care aparține axilei sau se referă la axilă. Ex.: arteră a., regiune a.

AXILĂ, s. f. / aisselle, s. f. / armpit, axilla. NA: axilla, pl. axillae. [*Lat.* ***axilla*** *= subsuoară.*] Regiune situată între partea superioară și internă a brațului și partea laterală a toracelui; la adult, în mod normal, piloasă.

AXIS, s. n. / axis, s. n. / axis. [*Lat.* ***axis*** *= axă.*] V. tab. anat. - oase.

AXOKININĂ, s. f. / axokinine, s. f. / axokinin. [*Gr.* ***axon*** *= axă;* ***kinein*** *= a mișca;* ***-ină.***] Proteină care, după fosforilare, reactivează *axonema.

AXON, s. m. / axone, s. f. / axon. [*Gr.* ***axon*** *= axă.*] Prelungire citoplasmatică unică a corpului neuronal, care reprezintă partea esențială a fibrei nervoase, de lungime foarte variabilă și diametru diferit în funcție de specie, înconjurată sau nu de o teacă de mielină. A., care poate emite și colaterale, permite transmiterea centrifugă a influxului nervos la un alt neuron prin intermediul *sinapsei (axodendritică sau axosomatică) sau la o celulă efectoare (sinapsă efectoare). Diferiții a. sunt clasificați în funcție de prezența sau absența tecii de mielină și de diametru. Toți motoneuronii sunt mielinizați (fibre A). În cazul neuronilor senzitivi, fibrele A și B sunt mielinizate, iar fibrele C sunt amielinice. Sin.: cilindrax, fibră nervoasă.

AXONEMĂ, s. f. / axonème, s. m. / axoneme. [*Gr.* ***axon*** *= axă;* ***nema*** *= fir.*] Fascicul de *microtubuli și de proteine asociate care formează partea centrală a *cililor și *flagelilor la nivelul unei celule eucariote și este responsabil de mișcările acestora.

AXONOTMESIS, s. n. / axonotmésis, s. f. / axonotmesis. [*Gr.* ***axon*** *= axă;* ***tmesis*** *= tăietură, secționare.*] Întreruperea axonului, care antrenează o degenerescență walleriană, cu conservarea stromei și îndeosebi a *endonervului.

AXOPLASMĂ, s. f. / axoplasme, s. m. / axoplasm. [*Gr.* ***axon*** *= axă;* ***plasma*** *= obiect modelat.*] Citoplasma conținută în interiorul membranei unei fibre nervoase axonale. În general, este alcătuită din elemente identice acelora din corpul neuronal.

AZASERINĂ, s. f. / azasérine, s. f. / azaserine. (DCI) Antibiotic *antineoplazic extras din culturile de *Streptomyces fragilis*, din grupul antimetaboliților antagoniști ai *glutaminei.

AZATIOPRINĂ, s. f. / azathioprine, s. f. / azathioprine. (DCI) *Antipurinic derivat din *mercaptopurină utilizat *per os* în tratamentul unor leucemii acute și ca *imunodepresor, îndeosebi în transplantele de organe.

AZBESTOZĂ, s. f. / asbestose, s. f. / asbestosis. [*Gr.* ***asbestos*** *= care nu poate fi stins, răcit;* ***-oză.***] Afecțiune pulmonară (pneumoconioză) determinată de inhalarea pulberii de azbest.

AZIDĂ, s. f. / azide, s. m. / azide. Inhibitor al *respirației celulare prin blocarea fluxului de electroni între citocromoxidază și oxigen (de obicei, sarea de sodiu, NaN_3).

AZIGOS (vene) / azygos (veines) / azygous (veins). NA: vena azygos. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zygon*** *= pereche, jug.*] Fiecare dintre cele trei vene impare care leagă, de-a lungul coloanei vertebrale toracice, vene cave superioară și inferioară: *marea venă a.* la dreapta și cele două *mici vene a.* (sau *hemiazigos*) la stânga.

AZIL, s. n. / asile, s. m. / asylum. [*Lat.* ***asylum,*** *din gr.* ***asylon*** *= loc inviolabil, de la* ***a*** *- priv.,* ***sy-lan*** *= a jefui.*] Instituție de asistență socială și medicală pentru întreținerea vârstnicilor, infirmilor, copiilor orfani etc. Timp îndelungat, termenul a desemnat spitalele de psihiatrie.

AZIMIC, adj. / azyme, adj. / azymic. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zyme*** *= drojdie, ferment.*] Care este lipsit de fermenți. Ex.: pâine a.

AZOOSPERMIE, s. f. / azoospermie, s. f. / azoospermia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zoon*** *= animal;* ***sperma, -atos*** *= sământă.*] Absența totală a spermatozoizilor din spermă. Este determinată, în majoritatea cazurilor, de leziuni inflamatorii care produc ocluzia *canalelor deferente și a *epididimului. Există o formă autoimună și câteva forme ereditare.

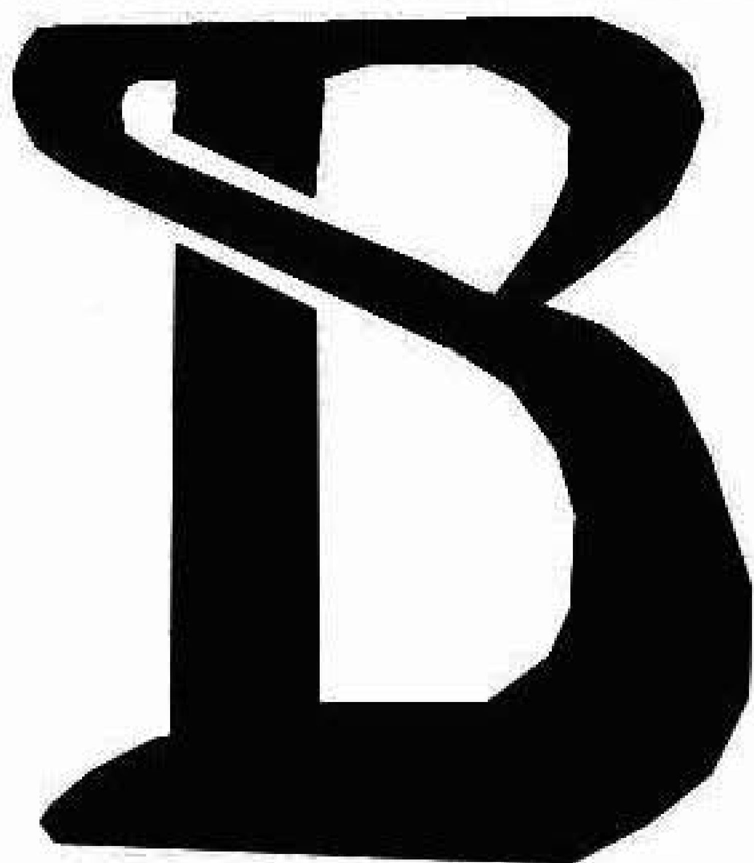
AZOT, s. n. / azote, s. m. / nitrogen. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață.*] Elementul chimic cu numărul atomic 7. A. reprezintă constituentul principal al aerului (78%) și în condiții normale se află în stare gazoasă, sub formă de molecule diatomice. A. este unul dintre elementele fundamentale ale materiei vii, contrar etimologiei. Intră în compoziția enzimelor, proteinelor, acizilor nucleici și a unor alcaloizi. Este moderator al oxigenului în respirație. *A. lichid* are temperatura de -194,5°C și este utilizat pentru conservarea celulelor, țesuturilor sau organelor.

AZOTAT, s. m. / azotate, s. m. / azotate. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață.*] Sin.: nitrat (v.).

AZOTEMIE, s. f. / azotémie, s. f. / azot(a)emia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] 1) Concentrația sanguină în azot neproteic, care include: azotul ureic, azotul din acizii aminați, bazele purinice, acidul uric, creatină, creatinină, amoniac etc. A. crește îndeosebi în afecțiunile renale, în tulburările de metabolism, urmare a hemoragiilor, în șocurile traumatice sau chirurgicale, în cursul febrei, în diaree sau în obstrucții intestinale. 2) Uzual, dar cu totul impropriu: creșterea concentrației ureei sanguine. V. și hiperazotemie, uremie.

AZOTURIE, s. f. / azoturie, s. f. / azoturia. [*Gr.* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață;* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea de azot prin urină sub formă de *uree și *urați. A. normală este de 0,13-0,45 g/kg corp/24 ore. Termenul este utilizat uneori cu sensul de *hiperazoturie.

AZUROFIL, adj. / azurophile, adj. / azurophil(e). [*Fr. veche* ***azur*** *= albăstrui; gr.* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Care se colorează electiv cu eozinat de azur, îndeosebi cu referire la colorația Giemsa, utilizată în hematologie.

AURELIUS CORNELIUS CELSUS (cca. 60 î. Hr. - 20 d. Hr.) nu a fost medic, ci un erudit latin, denumit *„Cicero al medicinei”*. Interesat de toate aspectele vieții, el a scris o enciclopedie în care s-a concentrat îndeosebi asupra dreptului, medicinei și filosofiei. O mare parte din manuscrisele sale s-au pierdut. După 14 secole, în 1443, **Tomaso de Sarzana** descoperă, în biserica **Ambrosius din Milano**, 8 volume intitulate *De Re Medicina*, publicate la **Florența**, din ordinul **Papei**. Este prima carte medicală tipărită, care a influențat profund gândirea medicală. Celsus a realizat o compilație (genială) a tezaurului medical grecesc, la care a adăugat elemente din practica medicală romană. Mulți termeni pe care i-a utilizat au fost asimilați definitiv în terminologia medicală, deoarece a știut să utilizeze caracteristicile limbii latine (ex.: abdomen, anus, hernie, occiput, radius, tibia, uterus). El a definit cele 4 semne cardinale ale inflamației: *„rubor et tumor, cum calore et dolore”*. *De Re Medicina* a cunoscut 15 ediții, fiind considerată carte clasică a medicinei până la mijlocul secolului al XVIII-lea.

BABESIA / Babesia / Babesia. [*Victor Babeș, anatomopatolog și bacteriolog român, profesor la București, 1854-1926.*] Gen aparținând familiei protozoarelor, clasa *sporozoare, descoperit de Victor Babeș. Se localizează în eritrocitele unor specii variate de animale domestice. *B. bigemina* produce febră la vite, iar *B. canis* este agentul etiologic al piroplasmozei canine, amândouă transmise prin căpușe. Bolile provocate de genul *B.* se numesc *babesioze sau piroplasmoze.

BABESIOZĂ, s. f. / babésiose, s. f. / babesiosis, babesiasis. [*Victor Babeș, anatomopatolog și bacteriolog român, 1854-1926. -oză.*] Boală determinată de protozoarele din genul **Babesia*, transmisă rar de la animale la om prin intermediul căpușelor. La om boala se manifestă prin *anemie hemolitică foarte gravă la bolnavii cu splenectomie. Sin.: piroplasmoză.

BABY BLUES / baby blues / baby blues. Angl. prin care este denumită starea depresivă pasageră care survine la mamă în perioada ce urmează nașterii. A nu se confunda cu *baby blue* care înseamnă nou-născut cianotic.

BACIL, s. m. / bacille, s. m. / bacillus, pl. bacilli. [*Lat. bacillus = bastonaș.*] Tip de bacterie caracterizată printr-un aspect morfologic alungit, sugerând forma unui bastonas. Ex.: *b. Koch, *b. piocianic, *b. tific etc. V. în continuare.

BACIL BORDET-GENGOU / bacille Bordet-Gengou / Bordet-Gengou bacillus. [*Jules Jean Baptiste Vincent Bordet, bacteriolog și imunolog belgian, profesor la Bruxelles, 1870-1961; Octave Gengou, bacteriolog belgian, Bruxelles, 1875-1959.*] Sin.: *Pseudomonas aeruginosa* (v.).

BACIL CALMETTTE-GUÉRIN / bacille de Calmette-Guérin / Calmette-Guérin's bacillus. (BCG). [*Léon Charles Albert Calmette, bacteriolog francez, profesor de igienă la Lille, apoi director adjunct al Institutului Pasteur din Paris, 1863-1933; Jean Marie Camille Guérin, serolog francez, Paris, 1872-1961.*] V. vaccin BCG.

BACIL DIZENTERIC / bacille dysentérique / dysentery bacillus. Sin.: *Shigella* (v.).

BACIL DÖDERLEIN / bacille de Döderlein / Döderlein's bacillus. [*Albert Döderlein, ginecolog german, profesor la Groningen, Tübbingen și München, 1860-1941.*] B. grampozitiv prezent în secreția vaginală normală. Deși este identificat de unii autori ca fiind *Lactobacillus acidophilus*, apartenența b. D. la această specie nu este pe deplin elucidată.

BACIL DUCREY / bacille de Ducrey / Ducrey's bacillus. [*Augusto Ducrey, dermatolog italian, profesor la Pisa, apoi la Roma, 1860-1940.*] Sin.: *Haemophilus ducreyi* (v. *Haemophilus*).

BACIL EBERTH / bacille d' Eberth / Eberth's bacillus. [*Karl Joseph Eberth, anatomopatolog german, Würtzburg, apoi profesor la Zürich și la Halle, 1835-1926.*] Sin.: *Salmonella typhi* (v. *Salmonella*).

BACIL ESCHERICH / bacille Escherich / Escherich bacillus. Sin.: *Escherichia coli* (v.).

BACIL FLEXNER / bacille de Flexner / Flexner's bacillus. [*Simon Flexner, anatomopatolog și bacteriolog american, director de cercetare medicală la Institutul Rockefeller din New York, 1863-1946.*] Sin.: *Shigella flexneri* (v. *Shigella*).

BACIL FRIEDLÄNDER / bacille de Friedländer / Friedländer's bacillus. [*Carl Friedländer, anatomopatolog german, Berlin, 1847-1887.*] Sin.: *Klebsiella pneumoniae* (v. *Klebsiella*).

BACIL HANSEN / bacille de Hansen / Hansen's bacillus. [*Gerhard Henrik Armauer Hansen, medic norvegian, Bergen, 1841-1912.*] Sin.: *Mycobacterium leprae* (v. *Mycobacterium*).

BACIL HOFMANN / bacille de Hofmann / Hofmann's bacillus. [*Georg von Hofmann-Wellendorf, bacteriolog austriac, Viena, 1843-1890.*] Sin.: *Corynebacterium pseudodiphtericum* (v. *Corynebacterium*).

BACIL HOLERIC / bacille cholérique / cholera bacillus. Sin.: *Vibrio cholerae* (v.).

BACIL KITASATO / bacille de Kitasato / Kitasato's bacillus. [*Shibassaburo Kitasato, baron, bacteriolog japonez, 1852-1931.*] Sin.: *Yersinia pestis* (v.).

BACIL KLEBS-LOEFFLER / bacille de Klebs-Loeffler / Klebs-Loeffler bacillus. [*Edwin Klebs, anatomopatolog și bacteriolog german, profesor de anatomie patologică, succesiv, la Berna, Würtzburg, Praga, Zürich și Chicago, 1834-1913; August Johann Friedrich Loeffler, bacteriolog german, profesor la Greifswald, apoi la Berlin, 1852-1915.*] Sin.: *Corynebacterium diphteriae* (v. *Corynebacterium*).

BACIL KOCH / bacille de Koch / Koch's bacillus. [*Robert Koch, bacteriolog și igienist german, Berlin, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1905, 1843-1910.*] Sin.: *Mycobacterium tuberculosis* (v. *Mycobacterium*).

BACIL KOCH-WEEKS / bacille de Koch-Weeks / Koch-Weeks bacillus. [*Robert Koch, bacteriolog și igienist german, Berlin, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1905, 1843-1910; John Elmer Weeks, oftalmolog american, profesor la New York, 1853-1949.*] Sin.: *Haemophilus influenzae* (v. *Haemophilus*).

BACIL AL LEPREI / bacille de la lèpre / leprosy bacillus. Sin.: *Mycobacterium leprae* (v. *Mycobacterium*).

BACIL LOEFFLER / bacille de Loeffler / Loeffler's bacillus. [*August Johann Friedrich Loeffler, bacteriolog german, profesor la Greifswald, apoi la Berlin, 1852-1915.*] Sin.: *Corynebacterium diphteriae* (v. *Corynebacterium*).

BACIL PARK-WILLIAMS / bacille de Park-Williams / Park-Williams's bacillus. [*William H. Park, bacteriolog american, 1863-1939; Anna W. Williams, bacteriolog american, 1863-1955.*] Tulpină de *Corynebacterium diphteriae* (v. *Corynebacterium*) utilizată pentru producerea toxinei difterice, inclusă în *vaccinul DTP (diftero-tetano-pertusis).

BACIL PFEIFFER / bacille de Pfeiffer / Pfeiffer's bacillus. [*Richard Friedrich Johannes Pfeiffer, bacteriolog german, profesor la Berlin, Königsberg și Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1858-1945.*] Sin.: *Haemophilus influenzae* (v. *Haemophilus*).

BACIL PIOCIANIC / bacille pyocyanique / pyocyanic bacillus. Sin.: *Pseudomonas aeruginosa* (v.).

BACIL SHIGA / bacille de Shiga / Shiga's bacillus. [*Kiyoshi Shiga, medic și bacteriolog japonez, 1870-1957.*] Sin.: *Shigella dysenteriae* (v. *Shigella*).

BACIL SHIGA-KRUSE / bacille de Shiga-Kruse / Shiga-Kruse bacillus. [*Kiyoshi Shiga, medic și bacteriolog japonez, 1870-1957; Walther Kruse, bacteriolog german, profesor la Bonn, Königsberg și Leipzig, 1864-1943.*] Sin.: *Shigella dysenteriae* (v. *Shigella*).

BACIL SONNE / bacille de Sonne / Sonne's bacillus. [*Carl Sonne, medic și bacteriolog danez, profesor de medicină internă la Copenhaga, 1882-1948.*] Sin.: *Shigella sonnei* (v. *Shigella*).

BACIL TIFIC / bacille typhique / typhoid bacillus. Sin.: *Salmonella typhi* (v. *Salmonella*).

BACIL TUBERCULOS / bacille tuberculeux / tubercle bacillus. 1) Sin.: *Mycobacterium tuberculosis*. 2) Sin.: *Mycobacterium bovis*. 3) Sin.: *Mycobacterium avium*. V. *Mycobacterium*.

BACIL VINCENT / bacille de Vincent / Vincent's bacillus. [*Jean Hyacinthe Vincent, bacteriolog și epidemiolog francez, profesor la Paris, 1862-1950.*] Sin.: *Fusobacterium nucleatum* (v. *Fusobacterium*).

BACIL WELCH / bacille de Welch / Welch's bacillus. [*William Henry Welch, anatomopatolog și igienist american, profesor la Johns Hopkins, 1850-1934.*] Sin.: *Clostridium perfringens* (v.).

BACIL WHITMORE / bacille de Whitmore / Whitmore's bacillus. [*Alfred Whitmore, chirurg al armatei britanice la Burma, 1876-1946.*] Sin.: *Pseudomonas pseudomallei* (v. *Pseudomonas*).

BACILAR, adj., s. m. / bacillaire, adj., s. m. / bacillar, bacillary. [*Lat.* **bacillus** *= bastonaș.*] 1) Termen nerecomandat, utilizat inițial pentru bolnavii în a căror expectorație există bacilul Koch și, prin extensie, pentru toți bolnavii de tuberculoză. 2) În relație cu un *bacil, cauzat de un bacil.

BACILEMIE, s. f. / bacillemie, s. f. / bacill(a)emia. [*Lat.* **bacillus** *= bastonaș; gr.* **haima, -atos** *= sânge.*] Prezența de bacili în sânge, îndeosebi a *bacilului Koch. De obicei, prezența bacililor se pune în evidență în medii de cultură sau prin inoculare la cobai.

BACILLUS ANTHRACIS / Bacillus anthracis / Bacillus anthracis. Specie (genul *Bacillus*, familia *Bacillaceae*) de bacili mari grampozitivi, imobili, încapsulați, dispuși în lanțuri. Virulența speciei este conferită de un complex de proteine denumit "toxina antraxului", ca și de un polipeptid capsular antifagocitar conținând resturi de acid D-glutamic. *B. a.* este agentul etiologic al *antraxului, infecție acută frecventă la ierbivore și transmisă la om prin spori proveniți din contactul cu animalele sau cu produsele lor infectate, înțepături de insecte, inhalare sau ingestie.

BACILLUS TETANI / Bacillus tetani / Bacillus tetani. Sin.: *Clostridium tetani* (v.).

BACITRACINĂ, s. f. / bacitracine, s. f. / bacitracin. (DCI) Antibiotic polipeptidic izolat din tulpina Tracy de *Bacillus subtilis*. B. este eficientă împotriva multor bacterii grampozitive precum stafilococi, streptococi sau pneumococi și a unor bacterii gramnegative (meningococi și gonococi). Este administrată topic sau intramuscular în cazul infecțiilor cu germeni sensibili.

BACTERICID, adj., s. n. / bactéricide, adj., s. m. / bactericide, bactericidal. [*Gr.* **bakterion**, *dim. de la* **bakteria** *= baston; lat.* **caedere** *= a omorî.*] (Substanță sau agent fizic) care provoacă moartea bacteriilor. B. fizice sunt căldura (umedă sau uscată), radiațiile ionizante (ultraviolete, X, alfa, beta, gama), ultrasunetele. Cele de natură chimică pot fi substanțe anorganice (acizi, baze, săruri ale metalelor grele, halogeni și oxidante) sau organice (alcooli, aldehide, fenoli, crezoli, substanțe tensioactive, substanțe produse de unele microorganisme, adică *antibiotice). Mecanismele de acțiune ale b. sunt extrem de diverse. V. și bacteriostatic.

BACTERIDĂ, s. f. / bactéride, s. f. / bacterid. [*Gr.* **bakterion**, *dim. de la* **bakteria** *= baston; -idă.*] *Pustulă uniloculară de dimensiuni mari, care ocupă întreaga grosime a epidermei. Lichidul din interiorul b. nu conține germeni microbieni, de aceea se presupune că aceasta ar fi generată de o reacție alergică la distanță, ca urmare a existenței unui focar infecțios. Ex.: *b. pustuloasă.

BACTERIDĂ PUSTULOASĂ / bactéride pustuleuse / pustular bacterid. Sin.: boală Andrews (v.).

BACTERIE, s. f. / bactérie, s. f. / bacterium, pl. bacteria. [*Gr.* **bakterion**, *dim. de la* **bakteria** *= baston.*] Termen generic prin care este desemnat ansamblul microorganismelor (organisme microscopice) unicelulare, ubicuitare, care nu aparțin nici regnului vegetal, nici regnului animal, ci (împreună cu algele albastre) grupei protistelor *pro-cariote. Celula bacteriană prezintă un înveliș (peretele bacterian) care acoperă membrana plasmatică. Acest înveliș, compus din două straturi, conservă forma și rigiditatea celulei. În partea exterioară a peretelui bacterian se află o capsulă constituită din polizaharide secretate de celulă. Citoplasma b. prezintă caracteristici analoge celor ale celulelor tuturor organismelor vii, iar reacțiile biochimice, sunt, de asemenea, în esență asemănătoare. B. sunt lipsite de un nucleu veritabil, iar materialul genetic este alcătuit dintr-o moleculă mică de ADN bicatenar (cromozom circular, plasmide), ARN mesager, ARN de transfer, ribozomi și enzime care permit expresia materialului genetic. B. se reproduc pe cale asexuată, prin *sciziparitate. Uneori se poate produce și o reproducere sexuată sau conjugată (*colibacil) cu schimb de material genetic între o bacterie donoare (mascul) și primitoare (femelă). După recombinarea genetică pot apărea caractere noi la bacteria primitoare. Schimbul de material genetic se poate produce, de asemenea, prin transducție, transformare sau achiziție de plasmide prin conjugare. Aflate în condiții particulare, de ex. în absența glucidelor, unele b. pot da naștere la *spori. În funcție de sursele nutritive se disting: 1) *b. autotrofe* care, asemenea plantelor, au capacitatea de a sintetiza molecule organice, pornind de la compuși anorganici (prin fotosinteză sau chimiosinteză); 2) *b. heterotrofe* care, asemenea animalelor, pot metaboliza doar compuși organici, deja sintetizați de alte organisme. În raport cu temperatura optimă de dezvoltare există trei tipuri de b.: 1) *b. mezofile*, cu dezvoltare optimă la 20-30°C, în care sunt cuprinse și bacteriile patogene pentru om și animalele homeoterme; 2) *b. psicrofile*, cu temperatura optimă de dezvoltare sub 20°C, de unde rolul acestora în alterarea alimentelor păstrate la rece; 3) *b. ter-*

mofile, care se dezvoltă optim între 50 și 60°C. Datorită dimensiunilor și exigențelor lor reduse în materie de nutriție și mediu, b. sunt organismele cele mai răspândite, fiind ubicuitare: în sol, în apă și în aer. Există, de asemenea, un mare număr de bacterii parazite care trăiesc în interiorul altor organisme. O serie de b. parazite sunt necesare organismelor gazdă. De ex., la om, o serie de b. intestinale, pe lângă faptul că se hrănesc cu produși de digestie, sintetizează substanțe ca vitaminele și se opun dezvoltării unor b. patogene. Boala apare când se rupe echilibrul între b. și organismul gazdă, când b. pătrund în țesuturi (ca urmare a deficienței mecanismelor de apărare) sau când în țesuturile și celulele gazdei se dezvoltă b. strict parazite. B. pot produce toxine (de ex. toxina botulinică este cel mai puternic toxic cunoscut) sau enzime extracelulare (hemolizine, proteaze). B. sunt utilizate în fabricația unor produse alimentare, pentru macerația fibrelor vegetale și în sinteza a numeroase substanțe, printre care: alcoolul, o serie de aminoacizi, vitamine și antibiotice. Dezvoltarea *biotehnologiei și a ingineriei genetice impune utilizarea b. O serie de b. reprezintă agenți etiologici ai numeroase boli ale omului, animalelor și plantelor.

BACTERIE OPORTUNISTĂ / bactérie opportuniste / opportunistic bacterium. B. care infectează un organism deja infectat de un alt germen (virus, bacterie, parazit) și determină o *infecție oportunistă.

BACTERIEMIE, s. f. / bactériémie, s. f. / bacteri(a)emia. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența bacteriilor în sângele circulant. V. și septicemie.

BACTERIOCINE, s. f. pl. / bactériocines, s. f. pl. / bacteriocins. Proteine produse de anumite bacterii, având acțiune distructivă asupra altor bacterii. Ex.: colicinele produse de **Escherichia coli*, sau piocinele, produse de **Pseudomonas aeruginosa*. B. au structură asemănătoare cu *bacteriofagii și acționează prin blocarea sintezei proteice sau a ADN ale bacteriilor-țintă, purtătoare de receptori specifici pentru b.

BACTERIOFAG, s. m. / bactériophage, s. m. / bacteriophage, phage. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***phagein*** *= a mânca.*] Virus care infectează bacteriile. B. sunt constituiți din material genetic, ADN sau ARN, cuprins într-o *capsidă proteică. După ce b. infectează o bacterie, sintezele proprii bacteriei (ADN, ARN, proteine) sunt blocate, iar sistemele moleculare ale bacteriei gazdă sunt deturnate în favoarea utilizării genomului pentru sinteza materialului genetic al b., ca și a proteinelor capsidei. După sinteză, particulele componente ale b. sunt asamblate, iar *lizozimii b. sintetizați rup peretele bacterian, eliberând 100 până la 2 000 de b. din fiecare bacterie gazdă. Datorită specificității mari pentru anumite bacterii, b. pot fi utilizați ca *markeri ai sușelor bacteriene. Totodată, ca urmare a simplicității programului genetic, b. au fost intens utilizați în cercetările de genetică moleculară. Sin.: fag. V. lizogenie și lizotipie.

BACTERIOID, adj. / bactérioïde, adj. / bacteroid. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***eidos*** *= formă.*] 1) Asemănător cu o *bacterie. 2) Bacterie modificată structural.

BACTERIOLITIC, adj. / bactériolytique, adj. / bacteriolytic. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Care este capabil să provoace liza sau distrucția bacteriană. Ex.: substanțe antibacteriene și antibiotice, anticorpi, bacteriofagi.

BACTERIOLIZĂ, s. f. / bactériolyse, s. f. / bacteriolysis. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Disoluția bacteriilor. Poate fi: 1) Spontană, urmare a morții acestora. 2) Provocată prin anticorpi specifici, denumiți *bacteriolizine. 3) Produsă de *bacteriofagi.

BACTERIOLIZINĂ, s. f. / bactériolisine, s. f. / bacteriolysin. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge; -***ină***.*] Denumire veche pentru anticorpii specifici care permit, prin fixarea la nivelul bacteriilor, acțiunea litică a *complementului.

BACTERIOLOGIE, s. f. / bactériologie, s. f. / bacteriology. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a *microbiologiei care studiază diferitele specii de bacterii prin observație la microscop, studiul culturilor, cercetări serologice și biologice. V. și microbiologie.

BACTERIOPAUZĂ, s. f. / bactériopause, s. f. / bacteriostasis. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston; lat.* ***pausa****, gr.* ***pausis*** *= încetare, oprire.*] Oprirea creșterii bacteriene, care se declanșează îndeosebi după contactul cu anumite *antibiotice.

BACTERIORODOPSINĂ, s. f. / bactériorhodopsine, s. f. / bacteriorhodopsin. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***rhodon*** *= trandafir, culoare roz;* ***opsis*** *= vedere, aspect; -***ină***.*] Proteină intrinsecă a membranei de *Halobacterium halobium* similară *rodopsinei. Este constituită din 7 domenii transmembranare dispuse în alfa-helix. B. este o *pompă de protoni antrenată de energia fotonică, adică de radiațiile luminoase. Forța electromotoare generată de pompa protonică (de 200 mV) permite sinteza unei molecule de ATP (o moleculă per proton) în *anaerobioză.

BACTERIOSCOPIE, s. f. / bactérioscopie, s. f. / bacterioscopy. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examenul unui preparat microscopic, în scopul depistării prezenței bacteriilor.

BACTERIOSTATIC, adj. / bactériostatique, adj. / bacteriostatic. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***statikos*** *= care oprește, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Proprietatea unei substanțe (ex.: un *antibiotic) de a inhiba creșterea și multiplicarea bacteriilor, fără a le distruge. Capacitatea b. a unui antibiotic se măsoară prin concentrația minimă inhibitorie (CMI) a creșterii unui anumit tip bacterian, pentru care este caracteristică. V. și antibiogramă, bactericid.

BACTERIOTOXINĂ, s. f. / bactériotoxine, s. f. / bacteriotoxin. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -***ină***.*] *Toxină de origine bacteriană.

BACTERIOTROP, adj. / bactériotrope, adj. / bacteriotropic. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Despre diferite substanțe chimice care se fixează selectiv pe bacterii.

BACTERIUM COLI COMMUNI / bacterium coli communi / bacterium coli communi. Sin.: *Escherichia coli* (v.).

BACTERIURIE, s. f. / bactériurie, s. f. / bacteriuria. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***ouron*** *= urină.*] Prezența bacteriilor în urină. În mod normal urina este sterilă, dar poate fi și contaminată în momentul emisiei sau al prelevării (b. nepatologică). Uneori se consideră că poate avea o semnificație patologică (pentru diagnosticul unei afecțiuni infecțioase a căilor urinare) doar o b. cu peste 10^5 germeni pe ml de urină (denumită și b. semnificativă).

BACTEROIDES / Bacteroides / Bacteroides. [*Gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***eidos*** *= formă.*] Gen bacterian constituit din bacili gramnegativi, strict anaerobi, nesporulați, non-toxinogeni, prezenți în intestin la om și la animale. Speciile *B. fragilis* și *B. melaninogenicus* sunt agenți patogeni, determinând colecistite, abcese hepatice, apendicite gangrenoase, infecții pelvine, septicemii. V. și *Fusobacterium*.

BACULOVIRUS, s. n. / baculovirus, s. m. / baculovirus. [*Lat.* ***baculum*** *= baston;* ***virus*** *= venin, otravă.*] Virus infec-

tant al celulelor de insecte, utilizat ca vector în *biologia moleculară.

BADIJONAJ, s. n. / badigeonnage, s. m. / painting. [*Fr.* ***badigeonnage,*** *origine necunoscută.*] Acțiunea de aplicare pe piele sau pe unele mucoase a unei substanțe medicamentoase, îndeosebi cu acțiune *antiseptică. Var.: badijonare.

BADIJONARE. Var. pentru badijonaj (v.).

BAGASOZĂ, s. f. / bagassose, s. f. / bagassosis, bagasse worker lung. [*Spaniolă* ***bagazo*** *= coajă;* ***-oză.***] Pneumopatie determinată de inhalarea unui antigen organic în mediul industrial (îndeosebi în fabricile de hârtie, compuși explozivi, panouri izolante) și în mediul rural.

BAIE, s. f. / bain, s. m. / bath, balneum, pl. balnea (lat.). [*Lat.* ***balneum*** *= baie.*] 1) Mediu alcătuit în principal din apă, vapori, o serie de substanțe, plante în care corpul este introdus parțial sau în totalitate în scop terapeutic sau igienic. Echipamentul sau dispozitivul în care corpul sau obiectele pot fi introduse poartă același nume. Forme: a) *b. de contrast*, imersia alternantă a corpului în apă rece și caldă; b) *b. duș*, aplicarea apei sub forma unui jet; c) *b. emolientă*, care conține un lichid emolient; d) *b. cu plante* etc. 2) *B. de organ*, prin care se asigură menținerea la temperatură constantă și irigarea controlată (debit și compoziție) a unui organ, în cadrul unui experiment.

BAIN-MARIE / bain-Marie / bain-Marie. [*De la numele alchimistei* ***Marie la Juive.***] Dispozitiv pentru încălzire în care substanța sau soluția este plasată în apă fierbinte, fără a avea contact direct cu aceasta.

BALANITĂ, s. f. / balanite, s. f. / balanitis. [*Gr.* ***balanos*** *= ghindă, gland;* ***-ită.***] Inflamația mucoasei glandului de la nivelul penisului. Cauze: igienă precară, *fimoză, boli venerice, diabet etc.

BALANITĂ CU PLASMOCITE / balanite à plasmocytes / plasma cell balanitis. Sin.: boală Zoon (v.).

BALANOPOSTITĂ, s. f. / balanoposthite, s. f. / balanoposthites. [*Gr.* ***balanos*** *= ghindă, gland;* ***posthe*** *= preput;* ***-ită.***] Inflamația concomitentă a *glandului și a *prepuțului. *B. specifică gangrenoasă și ulcerativă* este cauzată de o spirochetă, se manifestă prin ulcerații purulente și uneori gangrenă, fiind denumită și a patra boală venerică.

BALANOPREPUȚIAL, adj. / balano-préputial, adj. / balanopreputial. [*Gr.* ***balanos*** *= ghindă, gland; lat.* ***praeputium*** *= preput.*] Care se referă la *gland și la *preput.

BALANTIDIAZĂ, s. f. / balantidiase, s. f. / balantidiasis, balantidiosis. [*Gr.* ***balantidion,*** *dim. de la* ***ballantion*** *= pungă;* ***-ază.***] Ansamblul manifestărilor patologice, în care simptomul principal este diareea cronică, determinate de parazitul intestinal **Balantidium coli*.

BALANTIDIUM COLI / Balantidium coli / Balantidium coli. [*Gr.* ***balantidion,*** *dim. de la* ***ballantion*** *= pungă;* ***kolon*** *= intestin gros.*] *Protozoar din clasa ciliatelor (infuzori), ordinul *Peritriches*, care, prin diferitele sale specii, parazitează o serie de mamifere (maimuță, porc, șobolan) și accidental omul.

BALANȚĂ, s. f. / balance, s. f. / balance, scales. [*Lat.* ***bilanx,*** *de la* ***bis*** *= de două ori,* ***lanx, lancis*** *= taler.*] Instrument utilizat pentru cântărire. *B. analitică*, de laborator, are o sensibilitate cuprinsă între 0,0001-0,1 mg. *B. microchimică* are o sensibilitate de ordinul 0,001 mg, iar cea *semimicrochimică* – 0,01 mg.

BALAST GENETIC / ballast génétique / genetic load. [*Engl.* ***ballast*** *= balast; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Termen care desemnează anomaliile, malformațiile, morțile survenite de-a lungul generațiilor din cauza materialului genetic defectuos. Trebuie deosebit b. g. "normal", datorat mutațiilor spontane, de cel indus de factorii nocivi, ca radio-activitatea. Mutațiile nu sunt numai nocive; ele pot conferi avantaje adaptative, deci selective.

BALBISM, s. n. / balbisme, s. m. / idiopathic stammering. [*Lat.* ***balbus*** *= bâlbâit;* ***-ism.***] Bâlbâială idiopatică. V. și logonevroză.

BALEIAJ, s. n. / balayage, s. m. / scanning. [*Fr.* ***balayer*** *= a mătura.*] Acțiunea de a deplasa, uni- sau bidirecțional, un sistem destinat explorării unei suprafețe linie cu linie sau punct cu punct. Ex.: *scintigrafie cu baleiaj (cu ajutorul scintigrafului), *microscop electronic cu baleiaj, b. electronic din tubul catodic etc. V. și scanning.

BALISTOCARDIOGRAFIE, s. f. / ballistocardiographie, s. f. / ballistocardiography. [*Lat.* ***ballista*** *= mașină de aruncat pietre, din gr.* ***ballein*** *= a arunca; gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Tehnică de înregistrare a impulsurilor (amplitudine, viteză, accelerație) transmise corpului uman de forțele balistice rezultate ca urmare a activității mecanice a inimii. Rezultatul înregistrării este denumit balistocardiogramă, prin analiza căreia se pot obține o serie de date complementare celor obținute prin *electrocardiografie.

BALISTOCARDIOGRAMĂ, s. f. / ballistocardiographie, s. f. / ballistocardiography. [*Lat.* ***ballista*** *= mașină de aruncat pietre, din gr.* ***ballein*** *= a arunca; gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***gramma*** *= înscriere.*] V. balistocardiografie.

BALISTOFOBIE, s. f. / ballistophobie, s. f. / ballistophobia. [*Lat.* ***ballista*** *= mașină de aruncat pietre, din gr.* ***ballein*** *= a arunca; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Fobia față de armele de foc.

BALNEOLOGIE, s. f. / balnéologie, s. f. / balneology. [*Lat.* ***balneum*** *= baie; gr.* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinei care studiază caracteristicile și utilizările terapeutice ale apelor minerale și ale nămolurilor. V. și balneoterapie.

BALNEOTERAPIE, s. f. / balnéothérapie, s. f. / balneotherapy. [*Lat.* ***balneum*** *= baie; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a băilor generale și locale. Ex.: b. termală, b. marină. Termenul a fost extins la băile de nămol, de soare, de lumină artificială, inclusiv la aplicarea de radiații infraroșii și ultraviolete.

BALON, s. n. / ballon, s. m. / balloon. [*Fr.* ***ballon,*** *din ital.* ***pallone*** *(dialectic* ***ballone****) = minge mare.*] Obiect flexibil și expandabil prin introducerea de lichid sau gaz în interiorul său. B. pot fi plasate în interiorul unui vas sau al unei alte cavități anatomice pentru a le expanda sau pentru a le comprima pereții. De asemenea, b. atașate *sondelor sau *cateterelor pot ajuta la menținerea acestora într-o anumită poziție.

BALONARE, s. f. / ballonnement, s. m. / ballooning. [*Fr.* ***ballonnement,*** *din ital.* ***pallone*** *(dialectic* ***ballone****) = minge mare.*] Senzație dezagreabilă de umplere la nivelul stomacului sau abdomenului, asociată de obicei, dar nu obligatoriu, cu *meteorism.

BALONIZARE A VALVEI MITRALE / ballonisation de la valve mitrale / flopping valve syndrome. Sin.: sindrom Barlow (v.).

BALOTARE, s. f. / ballottement, s. m. / ballottement. [*Fr.* ***ballottement,*** *din ital.* ***palla*** *(dialectic* ***balla****) = minge.*] Manevră clinică prin care se percepe, la palparea cu ajutorul degetelor (sau la palparea unui organ cu o mână, cealaltă mână exercitând presiuni sacadate), senzația de corp solid care plutește într-un lichid sau de glisare a unui corp. V. și balotare fetală.

BALOTARE FETALĂ / ballottement foetal / f(o)etal ballottement. Senzație de *balotare obținută la palparea uterului gravid sau prin tușeu vaginal. B. capului fetal se constată în sarcina normală, dar este mai netă în caz de exces de *lichid amniotic.

BALSAM, s. n. / baume, s. m. / balsam. [*Lat.* ***balsamum****, gr.* ***balsamon*** *= balsam.*] Substanță de origine vegetală, alcătuită din esteri ai acizilor aromatici cu alcooli rezinici. Se obține prin incizii în scoarța anumitor arbori sau arbuști. Ex.: *b. de Canada*, extras din *Abies balsamea*; *b. de Peru*, antiseptic de uz extern; *b. de Tolu*, antiseptic și fluidifiant al secrețiilor respiratorii. Foarte utilizate în trecut ca medicamente, b. prezintă actualmente un interes limitat.

BANCĂ, s. f. / banque, s. f. / bank. [*Ital.* ***banca*** *= bancă.*] 1) În genetică: colecție de *clonuri celulare (bacterii, levuri etc.). Fiecare celulă conține un exemplar diferit de ADN recombinat la un vector. V. și bibliotecă de gene. 2) Laborator în care se asigură prezervarea în condiții riguroase a unor țesuturi sau organe în vederea *transplantării. Denumirea consacrată: *b. de organe*. 3) În informatică: *b. de date*, colecție de date (informații) dintr-un domeniu bine definit.

BANDA III / bande III / band III. Proteină integrală a membranei eritrocitare, cu rol de transportor al anionilor. La nivelul domeniului citoplasmatic al b. III se fixează *ankirina, componentă a *citoscheletului eritrocitar.

BANDAJ, s. n. / bandage, s. m. / bandage. [*Fr.* ***bandage****, din limba francilor stabiliți în Galia* ***binda****, germ.* ***binden****, engl.* ***to bind*** *= a lega.*] Bandă de tifon și, prin extensie, din orice alt material, care este aplicată pe un segment al corpului în scopul menținerii unui pansament, realizării unei compresiuni, imobilizării unei fracturi sau luxații, menținerii unui mediu steril (pentru cicatrizarea unei plăgi) etc.

BANDĂ, s. f. / bande, s. f. / band. [*Fr.* ***bande****, din limba francilor stabiliți în Galia* ***binda****, germ.* ***binden****, engl.* ***to bind*** *= a lega.*] 1) În anatomie: fâșie de țesut în formă de panglică sau cordon care leagă sau unește două organe. 2) Grup de frecvențe alăturate sau apropiate, de obicei în spectrul electromagnetic. 3) Zonă dintr-un spectru de absorbție sau de emisie.

BANDELETĂ REACTIVĂ / bandelette réactive / reactive band. [*Fr.* ***bandelette****, din limba francilor stabiliți în Galia* ***binda****, germ.* ***binden****, engl.* ***to bind*** *= a lega; fr.* ***réactive****, din lat.* ***activus*** *= activ, de la* ***agere*** *= a acționa.*] Reactiv chimic prezentat pe un suport în formă de bandeletă, destinat plonjării într-un lichid biologic (urină, sânge) în scopul depistării prezenței sau, uneori, pentru evaluarea concentrației unei substanțe.

BANG SUPERSONIC / bang supersonique / sonic boom. [*Engl.* ***bang*** *= pocnitură; lat.* ***super*** *= deasupra;* ***sonus*** *= sunet.*] Undă de șoc care vehiculează o variație de presiune în cazul zborului supersonic. Subiecții expuși nu suferă, de obicei, leziuni directe, ci doar reacții de surpriză sau de teamă.

BAR, s. m. / bar, s. m. / bar. [*Gr.* ***baros*** *= greutate.*] Unitate de măsură a presiunii, înlocuită cu unitatea *pascal (Pa).

BARAJ, s. n. / barrage, s. m. / blocking. [*Fr.* ***barrage****, din galeză* ***barro*** *= extremitate, vârf.*] Tulburare a cursului gândirii caracterizată prin întreruperea momentană și involuntară a discursului sau a acțiunii. Se observă în disociația mentală din *schizofrenie.

BARANESTEZIE, s. f. / baranesthésie, s. f. / baranesthesia. [*Gr.* ***baros*** *= greutate;* ***an*** *= priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Abolirea sensibilității la presiune în profunzimea țesuturilor.

BARBITAL, s. m. / barbital, s. m. / barbital. [*V. etimologia termenului* ***barbituric****.*] Cel mai vechi *barbituric cu acțiune lentă de lungă durată și care potențează acțiunea *analgezicelor, administrat *per os*.

BARBITURIC, adj., s. n. / barbiturique, adj., s. m. / barbiturate. [*Sintetizat din acidul malonic extras din planta denumită în ital.* ***barbabietola*** *= sfeclă și* ***uree****.*] Termen generic pentru ansamblul medicamentelor *hipnotice derivate din *acidul barbituric (sau maloniluree). Există numeroase b., iar în funcție de durata de acțiune, ca și de dozele terapeutice se disting: 1) *B. cu acțiune imediată*, utilizate în anestezia pe cale intravenoasă. 2) *B. rapide*, utilizate în preanestezie. 3) *B. intermediare*, administrate ca *hipnotice. 4) *B. lente*, utilizate ca *sedative.

BARBITURISM, s. n. / barbiturisme, s. m. / barbiturism. [*V. etimologia termenului* ***barbituric; -ism****.*] Intoxicație cu derivați ai acidului barbituric (fenobarbital). Se disting: 1) *B. acut* (prin tentativă de suicid sau accident), manifestat prin comă. 2) *B. subacut* (prin cură medicamentoasă excesivă), cu *exanteme variate ce amintesc febrele eruptive, edeme localizate, dermatoze cronice (rar).

BARESTEZIE, s. f. / baresthésie, s. f. / bar(a)esthesia. [*Gr.* ***baros*** *= greutate;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Sensibilitate profundă la variații de greutate și de presiune.

BARIERĂ ALVEOLOCAPILARĂ / barrière alvéolo-capillaire / blood-air barrier. [*Fr.* ***barrière****, din galeză* ***barro*** *= extremitate, vârf; lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate;* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr.*] Structurile care separă aerul alveolar de sânge: *surfactant, epiteliu alveolar, lamina bazală și endoteliu capilar.

BARIERĂ HEMATOENCEFALICĂ / barrière hémato-encéphalique / blood-brain barrier. [*Fr.* ***barrière****, din galeză* ***barro*** *= extremitate, vârf; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Denumire a caracteristicilor capilarelor cerebrale care prezintă o permeabilitate extrem de restrictivă, datorită căreia se previne pătrunderea unor substanțe din sânge în creier și în lichidul cefalorahidian. Spre deosebire de capilarele obișnuite, la nivelul cărora celulele endoteliului capilar prezintă *joncțiuni deschise de tip *gap*, celulele endoteliale ale capilarelor cerebrale prezintă *joncțiuni impermeabile. Ca urmare, trecerea substanțelor (ioni, molecule) în creier este controlată strict, deoarece se produce la nivelul membranelor celulelor endoteliale. În definirea BHE trebuie luate în considerare două structuri pericapilare, *membranele bazale și manșonul de celule componente ale *nevrogliei, îndeosebi *astrocitele. Permeabilitatea BHE poate crește în unele boli. Alteori, aceasta este modificată artificial pentru facilitarea pătrunderii unor agenți terapeutici. Abrev.: BHE, BBB (engl.).

BARIERĂ PLACENTARĂ / barrière placentaire / placental barrier. [*Fr.* ***barrière****, din galeză* ***barro*** *= extremitate, vârf; lat.* ***placenta*** *= plăcintă.*] Barieră semipermeabilă alcătuită din țesut fetal, care separă circulația embriofetală de cea maternă. V. și placentă.

BARITOZĂ, s. f. / barytose, s. f. / barytosis, baritosis. [*Gr.* ***barys*** *= greu, din cauza densității mari a compușilor bariului;* ***-oză****.*] *Pneumoconioză minerală determinată de inhalarea particulelor de *bariu.

BARIU, s. n. / baryum, s. m. / barium. [*Denumire propusă de Davy în 1808 de la gr.* ***barys*** *= greu, din cauza densității mari a compușilor săi.*] Elementul nr. 56, cu greutatea atomică 137,34 și densitatea 3,75 g/cm^3, aparținând metalelor alcalino-pământoase. *Sulfatul de b.*, substanță sub formă de pulbere albă, insolubilă în apă, este folosit în radiologie ca mediu de contrast radioopac în explorarea tubului digestiv. V. și tranzit baritat.

BARORECEPTOR, s. m. / pressorécepteur, barorécepteur, s. m. / baroreceptor, pressoreceptor. [*Gr.* ***baros*** *= greutate; lat.* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Organ sau zonă sensibile la variațiile de presiune, care conțin un tip de receptor senzorial pentru care stimulul este reprezentat de o variație a presiunii, fie în exteriorul organismului (în care caz stimu-

lul este extern, iar b. se găsesc la nivelul tegumentelor), fie a unor lichide din organism, de ex. presiunea sanguină pentru b. situați la nivelul crosei aortei și a sinusului carotidian. Acești b. au un rol important în reglarea reflexă a presiunii (tensiunii) arteriale. Sin.: presoreceptor.

BAROSENSIBILITATE, s. f. / barosensibilité, s. f. / barosensitivity. [*Gr.* ***baros*** *= greutate; lat.* ***sensibilitas, -atis*** *= sensibilitate, de la* ***sentire*** *= a simți.*] 1) Sensibilitate la modificările presiunii arteriale. Ex.: zona sinocarotidiană prezintă b. 2) Sensibilitate a organismului, a unui organ sau a unei zone din organism la variațiile presiunii atmosferice.

BAROTRAUMATISM, s. n. / barotraumatisme, s. m. / barotrauma. [*Gr.* ***baros*** *= greutate;* ***trauma, -atos*** *= rană; -****ism****.*] Traumatism provocat de variațiile bruște și repetate ale presiunii ambiante. Se disting două cazuri principale de b.: 1) Leziuni ale urechii medii și ale sinusurilor în mediu hiperbaric la scufundătorii submarini sau la scafandri. 2) Otite și sinuzite barotraumatice, *vertije alterno-barice, aeroodontalgii și b. pulmonare la personalul aeronavigant (rar la pasageri) în cazuri de ascensiuni sau coborâri rapide ori de depresurizare a cabinelor. Sin.: barotraumă.

BAROTRAUMĂ, s. f. / barotraumatisme, s. m. / barotrauma. [*Gr.* ***baros*** *= greutate;* ***trauma, -atos*** *= rană.*] Sin.: barotraumatism (v.).

BARTOLINITĂ, s. f. / bartholinite, s. f. / bartholinitis. [*Caspar* ***Bartholin Jr.****, anatomist, Copenhaga, 1655-1738;* ***-ită***.] Infecție a *glandelor vulvo-vaginale Bartholin.

BARTONELLA BACILIFORMIS / Bartonella baciliformis / Bartonella baciliformis. [*A. L.* ***Barton****, medic din America de Sud, 1871-1950; lat.* ***bacillus*** *= bastonaș;* ***forma*** *= formă.*] Specie de cocobacili aerobi gramnegativi din genul *Bartonella*, familia *Bartonellaceae*, ordinul *Rickettsiales*. Transmis la om prin întepătura muștei de nisip *Phlebotomus verrucarum*, B. b. este agentul etiologic al bartonelozei (v.).

BARTONELOZĂ, s. f. / bartonellose, s. f. / bartonellosis. [*A. L.* ***Barton****, medic, America de Sud, 1871-1950;* ***-oză***.] Infecție generată de bacilul **Bartonella bacilliformis*. Se manifestă sub două forme: *febră Oroya și *veruci plane. Apare aproape exclusiv în Munții Anzi din Peru, Ecuador și Columbia. V. și boală Carrion.

BASEDOWIAN, adj., s. m. sau f. / basedowien, -enne, adj., s. m. sau f. / basedowian. [*Karl Adolf von* ***Basedow****, medic german, Merseburg, 1790-1854.*] 1) Care se referă sau se află în relație cu *boala Basedow-Graves. 2) Subiect afectat de boala Basedow-Graves.

BASION, s. n. / basion, s. m. / basion. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază.*] Punct craniometric de la marginea anterioară a găurii occipitale, în locul unde planul mediosagital al craniului intersectează planul găurii mari occipitale.

BASTONAȘE RETINIENE / bâtonnets de la rétine / retinal rods. [*Ital.* ***bastone****, din lat.* ***bastum****, de la* ***bastare*** *= a purta; lat.* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-ină***.] Celule senzoriale ale *retinei, bogate în *rodopsină, care este la originea *vederii scotopice sau nocturne. B. r., în număr de circa 120 milioane, sunt distribuite pe întreaga retină, cu excepția **maculei lutea*. Fiecare b. r. este alcătuit dintr-o extremitate externă fotoreceptoare, bastonașul propriu-zis, și o extremitate internă articulată cu o prelungire a celulelor bipolare retiniene. V. conuri retiniene și retină.

BATIESTEZIE, s. f. / bathyesthésie, s. f. / bathy(a)esthesia. [*Gr.* ***bathys*** *= adânc;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Sensibilitate profundă rezultând din stimularea receptorilor musculotendinoși.

BATMOTROP, adj. / bathmotrope, adj. / bathmotropic. [*Gr.* ***bathmos*** *= prag;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Care se raportează la excitabilitatea fibrei musculare cardiace. Ex.: acțiunea b. a nervilor extrinseci ai inimii, ca și a unor agenți chimici (acetilcolina, adrenalina etc.).

BATMOTROPISM, s. n. / bathmotropisme, s. m. / bathmotropism. [*Gr.* ***bathmos*** *= prag;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce; -****ism****.*] Proprietatea unor structuri nervoase și musculare de a fi excitabile. Termenul este utilizat în prezent doar cu referire la miocard.

BAZAL, adj. / basal, -e, adj. / basal. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază.*] 1) Care constituie baza unui organ sau a unei structuri celulare. Ex.: *membrană b. 2) Care se află situat simetric la bază.

BAZALIOM, s. n. / basaliome, s. m. / basalioma. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază;* ***-oma***.] Sin.: epiteliom bazocelular (v.).

BAZĂ, s. f. / base, s. f. / base. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază.*] Substanță capabilă să capteze protoni sau să elibereze ioni OH^-. Prin reacția unei b. cu un acid rezultă o sare și apă. Se disting b. minerale și b. organice. B. se caracterizează printr-un pH mai mare decât 7, iar după gradul de disociere în apă pot fi puternice (disociere intensă) și slabe (puțin disociate). B. care se dizolvă în apă cu producerea de ioni hidroxil poartă numele de *alcali. V. și acid.

BAZE PIRIMIDINICE / bases pyrimidiques / pyrimidine bases. Grup de substanțe azotate care intră în compoziția *nucleotidelor și a *acizilor nucleici. Structura b. p. este reprezentată de un nucleu hexagonal conținând patru atomi de carbon și doi atomi de azot. Biosinteza b. p. se efectuează prin intermediul *acidului orotic. Principalele b. p. sunt *citozina, *timina (prezentă în ADN) și *uracilul (prezent în ARN). Unele b. p. sunt utilizate în terapeutică. Ex.: 5-fluorouracil. V. și pirimidină.

BAZE PURINICE / bases puriques / purine bases. Grup de substanțe azotate care intră în compoziția *nucleotidelor și a *acizilor nucleici. Structura b. p. este reprezentată de un nucleu purină și un nucleu imidazol acolate. B. p. *adenina și *guanina sunt prezente în nucleotidele care compun acizii nucleici. *Xantina și derivații săi (cafeina, teobromina) sunt de asemenea b. p. Compusul ultim al catabolismului purinelor la om este acidul uric. O serie de b. p. sunt utilizate în terapeutică: metilxantinele (*teofilina, *teobromina), *6-mercaptopurina, *alopurinolul și *azatioprina.

BAZE TAMPON DIN PLASMĂ / bases tampons du plasma / buffer bases. Termen utilizat îndeosebi în engl. pentru desemnarea totalității anionilor din plasma sanguină a căror concentrație este afectată considerabil prin variația concentrației ionilor H^+ din sânge. În mod normal, prin combinarea b. t. se produce o neutralizare reciprocă, evitându-se astfel apariția *alcalozei sau *acidozei.

BAZE XANTINICE / bases xanthiques / xanthine bases. Ansamblu de substanțe derivate din *xantină, cuprinzând *cafeina, *teofilina și *teobromina.

BAZILAR, adj. / basilaire, adj. / basilar. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază.*] Referitor la o serie de formațiuni anatomice localizate la baza altor structuri anatomice, de referință. Ex.: la baza creierului se găsesc trunchiul b. și venele b.

BAZIN, s. n. / bassin, s. m. / pelvis. NA: pelvis. [*Lat. pop.* ***baccinus****, de la* ***baccus*** *= recipient.*] Regiune a scheletului osos situată la partea inferioară a trunchiului, care are aspectul unei cavități delimitate de o centură osoasă (sacrumul și coccisul posterior, continuate, bilateral, de oasele iliace unite anterior prin *simfiza pubiană). În relație cu mărimea cavităților delimitate, se deosebesc *marele b.* (superior), continuat cu *micul b.* (inferior), separate convențional de o linie continuă (formată din promontoriu, liniile nenumite și marginea superioară a simfizei pubiene) denumită strâmtoarea superioară. Sin.: pelvis. V. și tab. anat. - oase.

BAZINET, s. n. / bassinet, s. m. / pelvis of the kidney. NA: pelvis renalis. [*Lat. pop.* ***baccinus****, de la* ***baccus*** *= recipient.*] 1) Expansiune a extremității proximale a ureterului, situată în sinusul renal, în care se deschid calicele renale mari. 2) În română, vas pentru colectarea urinei și materiilor fecale la pacienții imobilizați la pat (termen fără echivalent în franceză sau engleză).

BAZIOTRIB, s. n. / basiotribe, s. m. / basiotribe. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază; gr.* ***tribein*** *= a freca.*] Instrument utilizat în embriotomie pentru perforarea și zdrobirea craniului fetusului mort.

BAZIVERTEBRAL, adj. / basivertébral, adj. / basivertebral. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază; lat.* ***vertebra*** *= vertebră, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Care se referă la centrul unei vertebre.

BAZOCELULAR, adj. / basocellulaire, adj. / basocellular. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază; lat.* ***celulla*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară.*] Care se referă la stratul celular profund al *epidermului.

BAZOFIL, adj., s. n. / basophile, adj., s. m. / basophil, adj., s. n., basophilic, adj. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Despre un component celular sau tisular cu o afinitate particulară pentru coloranții bazici, ca, de ex., *hematoxilina. 2) Leucocit sanguin a cărui citoplasmă conține granulații bazofile evidențiate pe frotiurile colorate prin *colorația May-Grünwald-Giemsa. V. și granulocit, polinuclear.

BAZOFILIE, s. f. / basophilie, s. f. / basophilia. [*Lat., gr.* ***basis*** *= bază;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Proprietatea unei structuri celulare sau tisulare (granulații intracitoplasmatice, celulă, țesut) de a prezenta afinitate selectivă pentru coloranții bazici (cum este *hematoxilina). 2) Impropriu, termenul este folosit pentru a desemna procentul crescut patologic de *granulocite bazofile în *formula leucocitară a sângelui. Sin.: granulocitoză bazofilă.

BĂTAIE, s. f. / battement, s. m. / beat. [*Lat. fam.* ***battuere*** *= a bate.*] Denumire utilizată uneori pentru contracțiile cardiace. Sin.: pulsație.

BÂLBÂIALĂ, s. f. / balbutiement, s. m. / balbuties, stuttering, stammering. [*Lat.* ***balbicare*** *= bâlbâială.*] Sin. pop.: logonevroză (v.).

BECQUEREL, s. m. / becquerel, s. m. / becqurel. [***Antoine Henri Becquerel****, fizician francez, Paris, 1852-1908; premiul Nobel pentru fizică în 1903.*] Unitate de măsură a radioactivității care înlocuiește, în sistemul internațional, vechea unitate, Curie. Un B. (simbol Bq) reprezintă o dezintegrare pe secundă a unui *izotop radioactiv. V. și Curie.

BEHAVIORISM, s. n. / béhaviorisme, s. m. / behaviorism. [*Engl. amer.* ***behaviour*** *= comportament;* ***-ism****.*] Doctrină promovată de J. B. Watson care a susținut că psihologia trebuie definită ca o știință a comportamentului și nu a stărilor de conștiință.

BEL, s. m. / bel, s. m. / bel. [***Graham Bell****, inginer american, inventatorul telefonului, 1847-1922.*] Unitate de măsură a puterii acustice, definită ca logaritm în baza 10 a raportului dintre puterea măsurată și o putere de referință. Rezultatul măsurărilor este exprimat de obicei în decibeli (dB), deoarece urechea umană este capabilă să discrimineze diferențe de intensitate sonoră de ordinul unei zecimi de b. Abrev.: B.

BELADONĂ. Var. pentru belladonă (v.).

BELLADONĂ, s. f. / belladone, s. f. / belladona. [*It.* ***bella*** *= frumoasă;* ***dona*** *= doamnă.*] *Anticolinergic extras din florile și semințele plantei *Atropa belladona*. B. este sursa unor alcaloide variate, incluzând *atropina și *scopolamina. Se utilizează îndeosebi ca sedativ și spasmolitic la nivelul tractusului gastrointestinal. Var.: beladonă.

BENIGN, adj. / bénin, bénigne, adj. / benign. [*Lat.* ***benignus*** *= binevoitor.*] Care este lipsit de gravitate. Care nu prezintă caracteristici de *malignitate. Ant.: malign. V. și benignitate.

BENIGNITATE, s. f. / bénignité, s. f. / benignity. [*Lat.* ***benignitas, -atis*** *= bunăvoință, de la* ***benignus*** *= binevoitor.*] 1) Caracteristică a unei boli care se vindecă fără vreo dificultate deosebită. 2) Ansamblu de criterii anatomopatologice care definesc tumorile necanceroase: a) macroscopic, tumorile benigne sunt circumscrise, frecvent încapsulate, se dezvoltă local, creșterea se produce de obicei lent, iar extinderea tumorii către țesutul adiacent are loc fără invazie; b) histologic, tumorile benigne sunt foarte apropiate de țesuturile normale omologe, atât în plan arhitectural, cât și citologic; c) evolutiv, datorită caracterului neinvaziv, tumorile benigne nu recidivează după ablație (sau, după ablație incompletă pot apărea false recidive) și nu produc *metastaze. Totuși, unele tumori benigne se pot extinde local, cu posibilitatea de recidivă.

BENZEN, s. m. / benzène, s. m. / benzene. [*Lat. botanică* ***benzoe****.*] Hidrocarbură aromatică ciclică (C_6H_6) utilizată ca solvent industrial și în sinteza unor medicamente și coloranți. Este toxic și poate determina anemie, leucopenie, trombopenie sau tulburări gastrointestinale. V. și benzolism.

BENZENISM, s. n. / benzénisme, s. m. / benzolism. [*Lat. botanică* ***benzoe; -ism****.*] Sin.: benzolism (v.).

BENZI CROMOZOMIALE / bandes chromosomiques / banded chromosome. Benzi transversale puse în evidență la nivelul cromozomilor prin diferite tehnici de marcaj sau colorare. B. c. delimitează diferite regiuni sau loci (*locus) cromozomiali, fiind astfel facilitate analiza și investigațiile genetice.

BENZI MEES / bandes de Mees / Mees' lines. [***R. A. Mees****, neurolog olandez, Bakkum, n. 1873.*] Sin.: dungi Mees (v.).

BENZIDINĂ, s. f. / benzidine, s. f. / benzidine. [*Lat. botanică* ***benzoe****.*] Compus aromatic (diamino-4, 4ɔ-difenil) foarte puțin solubil în apă, de culoare albă, toxic și cancerigen. B. este utilizată pentru punerea în evidență a urmelor de sânge uman în materiile fecale, ca și în precizarea naturii eventual sanguine a petelor suspecte (în medicina legală).

BENZODIAZEPINE, s. f. pl. / benzodiazépines, s. f. pl. / benzodiazepine compounds. Grup de substanțe heterociclice cu acțiune principală *anxiolitică. În doze crescute pot fi utilizate ca *hipnotice și *anticonvulsivante, exercitând, printre altele, și o acțiune *miorelaxantă de origine centrală. Deoarece pot perturba funcții cognitive ca vigilența, atenția și memoria, utilizarea b. se poate însoți de acte automate și inconștiente, cu eventuale consecințe medicolegale. Ca urmare, durata lor de prescripție a fost limitată, în funcție de caz, la 2-4 săptămâni. B. atenuează la etilici simptomele de *sevraj și de intoxicație acută.

BENZOLISM, s. n. / benzolisme, s. m. / benzolism. [*Lat. botanică* ***benzoe; -ism****.*] Tulburările determinate de intoxicația cu *benzen sau cu derivați ai acestuia. B. este, de regulă, de origine profesională. Intoxicația *acută* se manifestă printr-un sindrom care mimează starea de ebrietate, în cazurile extreme cu evoluție spre *comă etilică. În intoxicațiile *cronice* apar tulburări hematologice, fie consecutiv afectării uneia dintre cele trei linii celulare sanguine (anemie, leucopenie, purpură trombopenică), fie a ansamblului celor trei linii (panmieloftizie). Leucemiile în relație cauzală directă cu b. sunt rare. Sin.: benzenism.

BERIBERI, s. n. / béribéri, s. m. / beriberi. [***Beri*** *= cuvânt din Sri-Lanka (dialectul cingalez) care înseamnă slăbiciune; repetarea cuvântului accentuează sensul - slăbiciune extremă.*] Sin.: boală beri-beri (v.).

BERILIOZĂ, s. f. / bérylliose, s. f. / berylliosis. [*Lat.* ***beryllus****, gr.* ***beryllos*** *= beriliu;* ***-oză****.*] Pneumopatie profesională,

*pneumoconioză minerală fibrogenă determinată de inhalarea unor pulberi de beriliu (metal rar, utilizat în fabricarea tuburilor electrice fluorescente). Există o formă acută, în care caz b. se manifestă ca o pneumopatie prin inhalare de vapori toxici, și o formă cronică, caracterizată prin apariția unor leziuni anatomopatologice specifice (granulomul berilic) și posibilitatea de extensie a bolii, cu localizări extratoracice.

BESTIALITATE, s. f. / bestialité, s. f. / bestiality. [*Lat.* ***bestialis*** *= bestial, sălbatic, de la* ***bestia*** *= animal sălbatic.*] Act sexual practicat de un bărbat sau de o femeie cu un animal. V. și zoofilie.

BETA-ADRENERGIC, adj. / bêta-adrénergique, adj. / beta-adrenergic. [*β = a doua literă a alfabetului grec; lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***ergein*** *= a lucra.*] Var.: β-adrenergic. Sin.: betastimulant (v.).

BETABLOCANT, adj., s. n. / bétabloquant, adj., s. m. / beta-blocker. [*β = a doua literă a alfabetului grec; fr.* ***bloquant,*** *din olandeză* ***bloc*** *= trunchi de copac tăiat.*] 1) Care blochează *receptorii β-adrenergici, făcându-i insensibili la acțiunea *adrenalinei și izoprenalinei. 2) Medicament ce posedă această proprietate. Numeroasele b. disponibile sunt clasificate în următoarele grupe principale: a) cu acțiune b. pură (ex.: sotalol, timolol); b) cu acțiune b. și de stabilizare a membranei celulare (ex.: atenololul). O serie de b. posedă concomitent aceste caracteristici (ex.: acebutololul), iar labetalolul este și alfa- și betablocant. B. sunt utilizate frecvent în terapeutică, îndeosebi în unele maladii coronariene și în hipertensiunea arterială.

BETACELULINĂ, s. f. / bêtacelluline, s. f. / betacellulin. [*β = a doua literă a alfabetului grec; lat.* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară;* ***-ină.***] Glicoproteină din familia *factorului de creștere epidermică, produsă de celulele pancreatice. B. exercită o acțiune mitogenă asupra epiteliului pigmentar al retinei și asupra celulelor musculare netede ale vaselor sanguine.

BETAGLOBULINĂ, s. f. / béta-globuline, s. f. / beta-globulin. [*β = a doua literă a alfabetului grec; lat.* ***globulus,*** *dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină.***] Fracțiune proteică, una din cele patru fracțiuni globulinice care se separă la electroforeză, reprezentând, în mod normal, 9-15% din proteinele plasmatice. Var.: β-globulină.

BETAHERPESVIRIDAE / Betaherpesviridae / Betaherpesviridae. [*β = a doua literă a alfabetului grec; lat.* ***herpes, -etis,*** *gr.* ***herpes, -etos*** *= pecingine, ulcer malign, de la gr.* ***herpein*** *= a se târî; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Subfamilie din familia **Herpesviridae*, cuprinzând genurile *Cytomegalovirus* (v. citomegalovirus) și *Roseolovirus*.

BETAINĂ, s. f. / bétaïne, s. f. / betaine. [*Lat.* ***beta*** *= sfeclă;* ***-ină.***] Denumire generică pentru produșii de permetilare a funcției amină a unui acid aminat, cu formarea unei funcții amoniu cuaternar. Ex.: *carnitina și *colina. B. sunt donori de grupări metil pentru sinteza *metioninei și a altor molecule, fiind corectate astfel efectele deficienței de metionină.

BETALACTAM, s. n. / bêtalactame, s. m. / betalactame. Compus format prin eliminarea unei molecule de apă între o funcție acid și o funcție amină, fixate pe doi atomi de carbon adiacenți. Ciclul b. se află în numeroase antibiotice. Activitatea antibiotică este suprimată prin deschiderea ciclului b., în special sub acțiunea *betalactamazelor. Var.: β-lactam.

BETALACTAMAZĂ, s. f. / bêtalactamase, s. f. / betalactamase. Enzimă care inactivează penicilinele și cefalosporinele (β-lactamine) prin hidroliza nucleului *betalactam, rezultând astfel compuși inactivi și alergizanți. Este sintetizată de numeroase bacterii grampozitive (**Staphyloccocus*) și gramnegative (**Enterobacteriaceae*), care devin astfel rezistente la antibioticele menționate. Genele enzimelor pot fi localizate pe cromozom sau purtate de o *plasmidă de rezistență. Var.: β-lactamază.

BETALACTAMINE, s. f. pl. / bêtalactamines, s. f. pl. / betalactam antibiotics. Grup de antibiotice a căror formulă chimică conține un ciclu *betalactam. B. sunt alcătuite din două mari familii: *penicilinele și *cefalosporinele, în continuă ameliorare. Var.: β-lactamine.

BETALIPOPROTEINĂ, s. f. / bêtalipoprotéine, s. f. / betalipoprotein. [*β = a doua literă a alfabetului grec; gr.* ***lipos*** *= grăsime;* ***protos*** *= primul;* ***-ină.***] Var.: β-lipoproteină. V. lipoproteină.

BETALIPOTROPINĂ, s. f. / bêtalipotropine, s. f. / betalipotropin. [*β = a doua literă a alfabetului grec; gr.* ***lipos*** *= grăsime;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce;* ***-ină.***] Peptid alcătuit din 91 de aminoacizi, izolat din *antehipofiză și derivat din *pro-opiomelanocortină. B. posedă mai multe proprietăți: stimularea producerii de *AMP-ciclic, favorizarea hipercoagulabilității prin creșterea *adezivității plachetare și, probabil, acțiune hipocalcemiantă. Var.: β-lipotropină.

BETAMIMETIC, adj. / bêtamimétique, adj. / betamimetic. [*β = a doua literă a alfabetului grec; gr.* ***mimetikos*** *= care imită, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Care imită acțiunea *receptorilor β-adrenergici și, prin extensie, care stimulează acești receptori. Var.: β-mimetic.

BETASTIMULANT, adj., s. m. / bétastimulant, -e, adj., s. m. / betastimulant. [*β = a doua literă a alfabetului grec; lat.* ***stimulare*** *= a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** *= băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] Substanță care activează *receptorii β-adrenergici. Izoprenalina și *dopamina exercită o acțiune b. selectivă. Adrenalina stimulează atât receptorii α, cât și β; dobutamina este β_1 stimulantă, iar salbutamolul și ritordina β_2 stimulante. Var.: β-stimulant. Sin.: beta-adrenergic.

BETATERAPIE, s. f. / bêtathérapie, s. f. / beta-ray therapy. [*β = a doua literă a alfabetului grec; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] *Radioterapie în care se utilizează radiațiile beta emise de izotopii radioactivi. Sin. parțial cu *electronoterapie. V. și curieterapie.

BETATRON, s. n. / bêtatron, s. m. / betatron. [*β = a doua literă a alfabetului grec; gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Accelerator de electroni sub acțiunea unei forțe electromagnetice de inducție. Fasciculul de electroni accelerați (și, deci, cu energie mare) poate fi utilizat direct în terapie (*electronoterapie) sau după impactul cu o țintă metalică. În acest caz se produc radiații X a căror putere de pătrundere depinde de energia electronilor și de caracteristicile țintei.

BEȚIE, s. f. / ébriété, s. f. / drunkenness, ebriety. [*Lat.* ***bibitus;*** *de la* ***bibere*** *= a bea.*] Sin.: ebrietate (v.).

BEZOAR, s. m. / bézoard, s. m. / bezoar. [*Persană* ***padzehr*** *= concrețiune din anumite plante, formată în tubul digestiv al unor animale, utilizată odinioară ca antidot.*] Concrețiune formată în stomacul sau în intestinele unor animale (îndeosebi ierbivore) și uneori la om. În trecut, b. a fost utilizat în medicina populară ca antidot și i s-au atribuit proprietăți magice și valoare de talisman. Se disting, în funcție de compoziție, mai multe tipuri de b.: tricobezoar (format din fire de păr), tricofitobezoar (păr și fibre vegetale), fitobezoar (vegetale și hrană).

BIBERON, s. n. / biberon, s. m. / feeding-bottle, feeding-cup. [*Lat.* ***bibere*** *= a bea.*] Recipient prevăzut cu o tetină care permite alăptarea artificială a sugarului.

BIBLIOTECĂ DE GENE / génoteque, s. f. / gene library, gene bank. [*Lat.* ***bibliotheca,*** *din gr.* ***bibliotheke*** *= locul unde se țin cărțile, de la* ***biblion*** *= carte,* ***theke*** *= cutie, teacă;* ***genos*** *= neam, urmaș, generație, sau* ***gennan*** *= a produce.*]

Colecție de fragmente de restricție inserate în vectori de clonare (*plasmide, *bacteriofagi, *cosmide), al căror ADN a fost secționat de o aceeași enzimă de restricție pentru a face posibilă recombinarea. Vectorii sunt introduși în mediul unei culturi bacteriene, iar bacteriile transfectate se multiplică formând colonii. Totalitatea coloniilor - respectiv a fragmentelor de restricție clonate - formează o așa-numită b. În funcție de colecția de fragmente de restricție pe care o conțin, acestea sunt b. ADNc (care cuprind numai secvențe nucleotidice ale genelor active transcripțional) și b. genomice.

BIBLOC, s. n. / bibloc, s. m. / biblock, bilateral bundle branch block. [*Lat. **bis** = de două ori; fr. **bloc**, din olandeză **bloc** = trunchi de copac tăiat.*] Perturbarea conducției în cele două ramuri ale *fasciculului His (bloc de ramură bilateral). Cu aspect variabil pe electrocardiogramă, b. evoluează frecvent spre *bloc atrioventricular complet.

BICARBONAT, s. m. / bicarbonate, s. m. / bicarbonate. [*Lat. **bis** = de două ori; **carbo, -onis** = carbon.*] Anion hidrogenocarbonat (HCO_3^-), care împreună cu carbonatul (CO_3^{2-}) reprezintă formele ionice ale acidului carbonic. Cei trei compuși CO_2, HCO_3^- și CO_3^{2-} constituie elementele sistemului *tampon al sângelui. Sistemul tampon CO_2/bicarbonat este utilizat în culturile de celule de mamifere *in vitro*. B. intervine și în unele procese metabolice (asimilarea carbonului), ca și într-o serie de procese enzimatice.

BICATENAR, adj. / bicaténaire, adj. / bicatenary. [*Lat. **bis** = de două ori; **catenarius** = legat în lanț, de la **catena** = lanț.*] Despre o moleculă alcătuită din două lanțuri polimerice legate între ele. Ex.: molecula de ADN.

BICEPS, s. m. / biceps, s. m. / biceps. [*Lat. **bis** = de două ori; **caput, -itis** = cap.*] Tip de mușchi lung, cu o extremitate alcătuită din două capete tendinoase. V. tab. anat. - mușchi.

BICIPITAL, adj. / bicipital, -ale, -aux, adj. / bicipital. [*Lat. **bis** = de două ori; **caput, -itis** = cap.*] 1) În general, care posedă două capete, asemenea mușchilor biceps brahial sau crural. 2) În mod obișnuit, cu referire la mușchii bicepși (v. tab. anat. - mușchi).

BICUSPID, adj. / bicuspide, adj. / bicuspid. [*Lat. **bis** = de două ori; **cuspis** = vârf.*] 1) Care prezintă două creste proeminente ascuțite. 2) Care aparține *valvei bicuspide a inimii. 3) Despre dinții *premolari.

BIFID, adj. / bifide, adj. / bifid. [*Lat. **bifidus** = despicat în două, de la **bis** = de două ori, **fidus** = tăiat, despicat.*] Care este despicat în două în sensul lungimii. Ex.: ureter b., uter b.

BIFOCAL, adj. / bifocal, -e, adj. / bifocal. [*Lat. **bis** = de două ori; **focus** = vatră, cămin.*] Care posedă două *focare. Ex.: lentilă b.

2,3-BIFOSFOGLICERAT, s. m. / 2,3-bisphosphoglycerate, s. m. / 2,3-bisphosphoglycerate. [*Lat. **bis** = de două ori; gr. **phos, photos** = lumină; **glykeros** = îndulcit, de la **glykys** = dulce.*] Ester difosforic al acidului gliceric, care este foarte abundent în eritrocit, cu rol de rezervă de energie. Prin fixarea sa pe hemoglobină micșorează afinitatea acesteia pentru oxigen. Datorită acestui rol și acțiunii sale de reglare a glicolizei, 2,3-b. ocupă o poziție cheie între *glicoliză și funcția respiratorie a hematiei. Abrev. (fr., engl.): 2,3-BPG.

BIFOSFONAT, s. m. / biphosphonate, s. m. / biphosphonate. [*Lat. **bis** = de două ori; gr. **phos, photos** = lumină; **phoros** = care poartă, de la **pherein** = a purta, a transporta.*] Sin.: difosfonat (v.).

BIGEMINISM, s. n. / bigéminisme, s. m. ou bigéminie, s. f. / bigeminy. [*Lat. **bigeminus** = dedublat, de la **bis** = de două ori, **geminus** = geamăn; **-ism**.*] Grupare repetată de două sistole (dublet), compusă dintr-o *sistolă normală urmată de o *extrasistolă (prematură), mai slabă decât sistola care o precedă. V. puls bigeminat și trigeminism.

BIGUANIDĂ, s. f. / biguanide, s. f. / biguanide. Antidiabetic de sinteză care, administrat *per os*, potențează acțiunea insulinei fără a crește secreția acesteia și, implicit, fără să expună la riscul de hipoglicemie. B. poate determina uneori *acidoză lactică.

BILANȚ, s. n. / bilan, s. m. / balance. [*Ital. **bilancio** = bilanț.*] În biologie și medicină, analiza cantitativă a diferitelor elemente (minerale, glucide, lipide, proteine, lichide etc.) primite și cedate de organism, de obicei în cadrul unui proces fiziologic. Ex.: 1) *B. azotat*, diferența dintre azotul ingerat și cel eliminat prin materii fecale și urină. Dacă aportul este egal cu eliminarea, organismul se află în echilibru azotat. 2) *B. hidric*, diferența dintre cantitatea de apă ingerată și cea eliminată. B. h. devine negativ în deshidratare prin transpirații abundente, diaree, diabet insipid etc. 3) *B. mineral*, diferența dintre aportul și eliminarea diferitelor substanțe minerale necesare organismului. Traduce echilibrul fiziologic sau modificări patologice ale metabolismului mineral. 4) *B. nutritiv*, raportul dintre aportul alimentar și utilizarea acestuia în organism. Este b. cel mai complex, în care se iau în considerare: valoarea energetică și biologică a alimentelor ingerate, transformarea digestivă a acestora, consumul metabolic și eliminarea reziduurilor. Se apreciază prin: urmărirea curbei ponderale și a stării de nutriție, explorarea *metabolismului bazal și calcularea b. diferitelor principii alimentare (glucide, lipide, proteine, săruri, vitamine, apă). V. și în continuare.

BILANȚ ARTICULAR / bilan articulaire / articular check-up. Aprecierea amplitudinii mișcărilor articulare active și pasive cu ajutorul unui *goniometru.

BILANȚ MUSCULAR / bilan musculaire / muscular check-up, manual muscle test. Evaluarea clinică manuală a forței unui mușchi sau a unui grup de mușchi după o cotare mergând de la 0 la 5: 0 - contracție nulă; 1 - contracție perceptibilă fără nici o mișcare; 2 - mișcare parțială la presiunea normală; 3 - mișcare completă la presiune; 4 - mișcare completă contra unei rezistențe moderate; 5 - mișcare completă contra unei rezistențe puternice. Există și alte sisteme de b. m.

BILANȚ DE SĂNĂTATE / bilan de santé / check-up. Examen medical sistematic, efectuat periodic sau ocazional, persoana examinată aflându-se în stare de sănătate aparentă. B. s. cuprinde examenul clinic și o serie de investigații al căror conținut variază în funcție de scop: control periodic efectuat la nivelul populației, al unor grupe de populație expuse (unor factori de origine profesională), al unor persoane ce prezintă factori de risc pentru declanșarea unor boli, la solicitarea caselor de asigurări etc. La noi în țară, denumirea echivalentă pentru b. s. este *control medical*, în diverse formule, care în viitor vor fi, probabil, clarificate.

BILATERAL, adj. / bilatéral, -ale, -aux, adj. / bilateral. [*Lat. **bis** = de două ori; **lateralis** = lateral, de la **latus, -eris** = latură.*] Care este situat de ambele părți, relativ simetrice, ale corpului.

BILĂ, s. f. / bile, s. f. / bile, gall. [*Lat. **bilis** = fiere.*] Lichid de secreție a hepatocitului, cu vâscozitate mare, de culoare variind între galben-auriu și brun-verzui. Produsă continuu, b. este colectată în *vezicula biliară și deversată în duoden, prin *canalul coledoc, numai în timpul digestiei. Componenții principali ai b. sunt: apa, mucina, *sărurile biliare, *pigmenții biliari, *lecitina și colesterolul. B. are un pH bazic și alcalinizează lichidul gastric acid ajuns în duoden, creând astfel condiții favorabile acțiunii enzimelor pancreatice, cărora b. le sporește și activitatea lipolitică. De asemenea, b. favorizează, prin acțiunea sărurilor biliare, emulsia grăsimilor, cărora, devenite solubile, li se facilitează absorbția. Este indispensabilă pentru absorbția colesterolului și a vitaminelor liposolubile (A, D, E, K). B.

i se atribuie o acțiune antiseptică și bacteriostatică asupra florei microbiene intestinale, precum și o acțiune activatoare asupra motilității intestinale. Caracteristicile sale variază în funcție de proveniență: canal coledoc (*b. A*), veziculă biliară (*b. B*, *b. cistică* sau *veziculară*), canale hepatice (*b. C* sau *b. hepatică*).

BILHARZIA / Bilharzia / Bilharzia. [*Theodor Maximilian Bilharz, medic german, 1825-1862.*] Sin.: *Schistosoma* (v.).

BILHARZIOZĂ, s. f. / bilharziose, s. f. / bilharziasis, bilharziosis. [*Theodor Maximilian Bilharz, medic german care a studiat această boală, 1825-1862;* ***-oză****.*] Sin.: schistosomiază (v.).

BILIAR, adj. / biliaire, adj. / biliary. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere.*] Care este în relație cu *bila. Ex.: canalicule b., pigmenți b.

BILICULTURĂ, s. f. / biliculture, s. f. / galloculture. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***cultura*** *= cultivare.*] Însămânțarea *bilei recoltate steril, prin tubaj duodenal, în medii de cultură adecvate în vederea depistării unor agenți patogeni microbieni.

BILIFUSCINĂ, s. f. / bilifuscine, s. f. / bilifuscin. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***fuscus*** *= negru, brun;* ***-ină****.*] Produs secundar de oxidare a *pigmenților biliari și a compușilor heminici, prezent în materiile fecale și în urină în caz de icter sau de afectare hepatică.

BILIGRAFIE, s. f. / biligraphie, s. f. / cholangiography. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: colangiografie (v.).

BILINĂ, s. f. / biline, s. f. / bilin. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***-ină****.*] Pigment tetrapirolic înrudit cu *pigmenții biliari.

BILIOS, adj. / bilieux, -euse, adj. / bilious. [*Lat.* ***biliosus*** *= plin de fiere, de la* ***bilis*** *= fiere.*] Care este determinat de hipersecreția biliară.

BILIRUBINĂ, s. f. / bilirubine, s. f. / bilirubin. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu;* ***-ină****.*] Pigment biliar produs prin degradarea *hemoglobinei în sistemul reticuloendotelial. Este transportată în sânge sub formă insolubilă în apă, legată la albumină. Se deosebesc: 1) *B. directă* sau *conjugată* este o formă dozabilă direct, ca urmare a solubilității în apă. Este o combinație a b. cu acidul glucuronic. Conjugarea are loc în ficat, după care b. conjugată trece normal în bilă. Ea se găsește în cantitate redusă în serul normal, 0,1-0,3 mg/dl (1,7-5,1 μmol/l). Creșterea nivelului sanguin și prezența sa în urină indică existența unei retenții biliare, atât extrahepatică (prin obstrucția ampulei Vater, a coledocului), cât și intrahepatică (hepatită). 2) *B. indirectă* sau *liberă* reprezintă b. care nu a traversat ficatul prin canalele biliare. Valoarea sa în sânge este între 0,2-0,7 mg/dl (3,4-12 μmol/l) și crește net în icterul hemolitic și în icterul fiziologic al nou-născutului.

BILIRUBINEMIE, s. f. / bilirubinémie, s. f. / bilirubin(a)emia. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu;* ***-ină****; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența în concentrație normală a *bilirubinei în sânge. Termenul este folosit, prin extensie, incorect, pentru a desemna nivelul crescut de bilirubină în sânge. B. se pune în evidență prin metode care utilizează o *diazoreacție. *Bilirubina directă sau conjugată, hidrosolubilă, dă direct reacția, pe când *bilirubina indirectă sau liberă, liposolubilă, neconjugată, nu dă reacția decât în prezența alcoolului. V. și tab. const. biochim.

BILIRUBINURIE, s. f. / bilirubinurie, s. f. / bilirubinuria. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu;* ***-ină****; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența și concentrația *bilirubinei în urină, situație patologică ce apare în unele tipuri de ictere prin hepatită sau secundar obstrucției căilor biliare. În mod normal, bilirubina este absentă în urină. V. și pigmenți biliari.

BILIVERDINĂ, s. f. / biliverdine, s. f. / biliverdin. [*Lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***viridis*** *= verde;* ***-ină****.*] *Pigment biliar rezultat în urma oxidării *bilirubinei. Absentă la om, în bilă sau în sânge, b. este prezentă la păsări și la unele mamifere. La om poate apărea în ser, urină sau în conținutul intestinal, în unele ciroze hepatice și în icterul prin obstrucție.

BILOBECTOMIE, s. f. / bilobectomie, s. f. / bilobectomy. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori; gr.* ***lobos*** *= lob;* ***ektome*** *= excizie.*] Exereza chirurgicală a doi lobi de la nivelul plămânului drept (superior și mediu, sau mediu și inferior).

BINAR, adj. / binaire, adj. / binary. [*Lat.* ***binarius*** *= dublu.*] 1) Compus din două unități, din două elemente; care se divide în câte două elemente. Ex.: apa (H_2O) este un compus binar. 2) *Numărare b.*: sistem de numărare cu baza doi, utilizând doar cifrele 0 și 1. Servește îndeosebi în informatică.

BINDING PROTEIN / binding protein / binding protein. Angl. utilizat pentru desemnarea unei *proteine de legare. Ex.: *TBG - thyroxine-binding protein (globulin)*, proteină plasmatică de legare a *tiroxinei.

BINOCULAR, adj. / binoculaire, adj. / binocular. [*Lat.* ***bini*** *= câte doi, pereche;* ***ocularius*** *= referitor la ochi, de la* ***oculus*** *= ochi.*] 1) Care aparțin celor doi ochi. Ex.: vedere b. 2) Care este prevăzut cu două *oculare. Ex.: microscop b.

BIOARTIFICIAL, adj. / bioartificiel, -elle, adj. / bioartificial. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***ars, artis*** *= artă;* ***facere*** *= a face.*] Despre un organ protetic cu structură hibridă: o parte biologică, alcătuită dintr-un țesut viu (ex.: insulele Langerhans) și o parte artificială (ex.: membrana care protejează țesutul amintit împotriva respingerii imunologice și permite, totodată, schimburi metabolice între organ și organism).

BIOCALORIMETRIE, s. f. / biocalorimétrie, s. f. / biocalorimetry. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***calor, -oris*** *= căldură; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Utilizarea *calorimetriei pentru măsurarea cantității de căldură produsă de o ființă vie.

BIOCAPTOR, s. n. / biocapteur, s. m. / biosensor. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***captare*** *= a prinde.*] Sin.: biosenzor (v.).

BIOCATALIZATOR, s. m. / biocatalyseur, s. m. / biocatalyst. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***katalyein*** *= a dizolva, a distruge.*] Catalizator organic cu mare specificitate de acțiune și de substrat. În ultima vreme termenul se referă numai la enzime. (În urmă cu două decenii, alături de enzime erau considerate b. vitaminele, factorii de creștere, hormonii.)

BIOCENOZĂ, s. f. / biocénose, s. f. / biocenose. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***koinosis*** *= asociere, reunire.*] 1) Ansamblu de organisme vii ce populează și transformă un *biotop, având o componentă determinată, autoreglabilă. 2) Orice relație între organisme.

BIOCHIMIE, s. f. / biochimie, s. f. / biochemistry. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***khemeia*** *= alchimie.*] Știință dedicată studiului structurii și sintezei substanțelor constitutive ale organismelor vii și al proceselor chimice care reprezintă baza fenomenelor vieții, în condiții normale și patologice.

BIOCIBERNETICĂ, s. f. / biocybernétique, s. f. / biocybernetics. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***kybernetike*** *= arta de a guverna.*] Ramură a *ciberneticii având ca obiect principiile și mecanismele concrete ale comenzii, reglării, conservării, prelucrării și transmiterii de informație în sistemele biologice. Cea mai reprezentativă este *neurocibernetica*. Are relații directe cu *bionica.

BIOCOMPATIBIL, adj. / biocompatible, adj. / biocompatible. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***compati*** *= a suferi împreună cu (****cum*** *= cu;* ***pati*** *= a suferi).*] Despre un material organic sau anorganic care, intodus în organism, nu exercită efecte nocive (toxice sau de altă natură) locale sau generale.

BIOCOMPATIBILITATE, s. f. / biocompatibilité, s. f. / biocompatibility. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***compati*** *= a suferi împreună cu (****cum*** *= cu;* ***pati*** *= a suferi).*] Proprietatea unui material de origine organică sau anorganică de a fi *biocompatibil.

BIODEGRADABIL, adj. / **biodégradable**, adj. / **biodegradable.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***degradare*** *= a degrada.*] Despre orice compus organic care, introdus în sol, poate fi descompus prin acțiunea unor enzime. Prin biodegradare, în cursul erelor biologice, s-a asigurat ciclul natural al elementelor. Există însă și substanțe care nu sunt b., prezentând așa-numita „recalcitranță moleculară".

BIODISPONIBILITATE, s. f. / **biodisponibilité**, s. f. / **bioavailability.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***disponere*** *= a aranja, a orândui.*] Proprietatea unui principiu activ al unui medicament de a fi resorbit în cantitate suficientă și destul de rapid pentru a fi eficient. B. depinde de: solubilitate, viteza de disoluție a substanței active, compoziție, starea fizică a *excipientului, forma de administrare a medicamentului. Sin.: disponibilitate biologică a medicamentelor.

BIODISTRIBUITOR, s. n. / **biodistributeur**, s. m. / **bioartificial distributor.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***distributor, -oris*** *= distribuitor, de la* ***distribuere*** *= a distribui, a repartiza.*] Sistem biologic implantat în organism capabil să elibereze o substanță (sau, uneori, mai multe) al cărei deficit afectează o funcție importantă. Cantitatea de substanță eliberată și ritmul de eliberare al acesteia sunt reglate prin însăși efectele moleculei respective în organism. Ex.: b. alcătuite din celule β ale *insulelor Langerhans în cultură, conținute în tuburi semipermeabile implantate sub piele; aceste celule sunt capabile să furnizeze organismului *insulină în funcție de variațiile concentrației extracelulare de glucoză.

BIOELECTRICITATE, s. f. / **bioélectricité**, s. f. / **bioelectricity.** [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Ansamblu de fenomene electrice (diferențe de potențial, *depolarizări și *repolarizări, curenți ionici) ce însoțesc fenomenele fiziologice. Celula în repaus (stare staționară) prezintă o inegalitate de repartiție ionică pe cele două fețe ale membranei, cauza *potențialului de repaus. În excitație, potențialul de membrană se inversează. Variațiile de potențiale din cursul activității unor organe sunt înregistrate, rezultând electrogramele: electrocardiograma, electroencefalograma, electromiograma, electroretinograma etc. V. bioelectrogeneză și biopotențial.

BIOELECTROGENEZĂ, s. f. / **bioélectrogenèse**, s. f. / **bioelectrogenesis.** [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Denumire de ansamblu a proceselor care se află la originea *bioelectricității. B. rezultă ca urmare a fenomenelor de transport ionic pasiv (*canale ionice) și activ (*pompe ionice). Sin.: electrogeneză.

BIOELEMENT, s. n. / **bioélément**, s. m. / **bioelement.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***elementum*** *= element.*] Element constant întâlnit în sistemele vii. O și H formează peste 10% din masa materiei vii, iar împreună cu C, N, Ca, S, P, Si, K, Mg, Fe, Na, Cl, Al, Zn peste 90%. Conținutul în unele b. ce nu fac parte din moleculele de proteine, glucide, lipide variază considerabil cu specia.

BIOENERGETICĂ, s. f. / **bioénergétique**, s. f. / **bioenergetics.** [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***energein*** *= a fi în activitate.*] Analiza fenomenelor și proceselor biologice din punctul de vedere al transformărilor de energie și, în general, din punctul de vedere al regimului energetic. Domenii de studiu în b.: 1) Fenomenologia și transformările de energie din biosisteme. 2) Caracterizarea b. din punctul de vedere al termodinamicii. 3) Efectele diferitelor forme de energie asupra organismelor vii.

BIOENERGIE, s. f. / **bioénergie**, s. f. / **bioenergy.** [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***energeia*** *= forță în acțiune.*] 1) Energie consumată sau eliberată în procesele biologice. V. bioenergetică. 2) Doctrină psihologică elaborată de Wilhelm Reich, medic și psihanalist austriac, 1897-1957 (mai cunoscut pentru încercarea de sinteză marxism-psihanaliză). În cadrul acesteia, pe baza „energiei somatice" și „energiei mentale", sunt formulate diferite conduite terapeutice, mai mult sau mai puțin validate, utilizând contactul corporal (*touching*), masajul sau eliberarea expresiei emoționale. B. reprezintă și o sursă preferată de șarlatani.

BIOETICĂ, s. f. / **bioéthique**, s. f. / **bioethics.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***ethica*** *= morală, din gr.* ***ethike****, de la* ***ethos*** *= moravuri.*] Știință care, utilizând o metodologie interdisciplinară, are drept obiect studiul și examenul sistemic al comportamentului uman în domeniul științelor vieții și ale sănătății, analizat în lumina valorilor și principiilor morale. Reflecția bioetică se bazează pe fapte și pe reguli și principii, acestea din urmă fiind două: respectul vieții și respectul metodeterminării persoanei.

BIOFIZICĂ, s. f. / **biophysique**, s. f. / **biophysics.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***physica****, gr.* ***physike****, femininul substantival al adj.* ***physikos*** *= natural, de la* ***physis*** *= natură.*] Știință de frontieră, ramură a biologiei dedicată studiului fenomenelor biologice utilizând principiile, conceptele, metodele și tehnicile fizicii. Se abordează o serie de aspecte fizice ale fenomenelor vieții, ca și o serie de principii fizice care condiționează aceste fenomene. Știință puternic dezvoltată în țările avansate, b. conține mai multe domenii, îndeosebi b. moleculară și b. celulară. B. medicală cuprinde domeniile b. în relație cu cercetarea fundamentală biomedicală și cu aplicațiile în medicină.

BIOGENEZĂ, s. f. / **biogenèse**, s. f. / **biogenesis.** [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Teorie conform căreia orice organism provine dintr-un alt organism similar. 2) Crearea unui organism viu.

BIOINFORMAȚIE, s. f. / **bioinformation**, s. f. / **bioinformation.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***informatio, -onis*** *= schiță, reprezentare, informație, de la* ***informare*** *= a reprezenta.*] Informație din sistemele biologice cu rol în reglare, comunicație, reflectare, conservare și transmitere în spațiu și timp. Suportul material al b.: acizi nucleici, hormoni, neuroni etc.

BIOINGINERIE, s. f. / **bioingénierie**, s. f., **ingénierierie biologique, génie biologique** / **bioengineering.** [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***ingenium*** *= spirit, inteligență.*] Domeniu de frontieră cuprinzând ansamblul de tehnici și de cunoștințe utilizate pentru conceperea și aplicarea în practică a unor procedee, dispozitive sau aparate utile în biologie sau/și în diferite domenii ale medicinei. Se disting numeroase direcții ale b.: proiectarea și perfecționarea aparaturii biomedicale, dezvoltarea diverselor tipuri de biomateriale, conceperea unor tipuri variate de proteze, b. moleculară, în cadrul căreia sunt utilizate o serie de achiziții din *biologia moleculară.

BIOLOGIE, s. f. / **biologie**, s. f. / **biology.** [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***logos*** *= știință.*] Știință consacrată studiului ființelor vii, adică al organismelor caracterizate prin capacitate de reproducere și de evoluție (microorganisme, organisme pluricelulare, populații). Cercetarea biologică are ca obiective forma, structura și mecanismele de funcționare ale fiecărui organism și ale părților sale componente, ciclul de reproducere, de dezvoltare și de evoluție a diferitelor specii, raporturile acestora cu mediul etc.

BIOLOGIE CELULARĂ / **biologie cellulaire** / **cell biology.** Știință întemeiată de George Emil Palade care a deschis calea studiului structurii și funcționării celulei la nivel molecular. În prezent, b. c. reprezintă un domeniu extrem de dinamic în cadrul căruia sunt integrate datele de *biologie moleculară, biochimie, genetică etc., în relație cu celula. B. c. constituie baza dezvoltării cunoașterii *patologiei celulare.

BIOLOGIE MOLECULARĂ / **biologie moléculaire** / **molecular biology.** Domeniu interdisciplinar și supradisciplinar („regină a științelor") având ca obiect studiul structurii și funcției moleculelor caracteristice structurilor vii, în special proteinele și

acizii nucleici. V. și genetică moleculară. Prin extensie, crearea de noi molecule artificiale, investigarea constituției biochimice și a remanierii materialului genetic. B. m. reprezintă baza dezvoltării *medicinei moleculare și, în general, a evoluției medicinei contemporane.

BIOLUMINESCENȚĂ, s. f. / bioluminescence, s. f. / bioluminescence. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **lumen, -inis** = *lumină.*] Producerea de lumină de către unele organisme vii. B. rezultă în urma unei reacții de *oxidoreducere care cuprinde un substrat (*luciferina) și o enzimă (*luciferaza), în prezența oxigenului.

BIOMASĂ, s. f. / biomasse, s. f. / biomass. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **massa** = *masă.*] 1) Cantitatea de microorganisme conținute într-un mediu lichid. 2) Totalitatea organismelor care trăiesc într-un biosistem.

BIOMATERIAL, s. n. / biomatériau, s. m. / biomaterial. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **materia** *sau* **materies** = *materie, material.*] Denumire generală a oricărei substanțe (material) utilizate pentru producerea (confecționarea, fabricarea) de proteze sau de organe artificiale, implantabile sau nu, ori de materiale utilizate în explorări sau în laboratoare de analize. Natura b. este foarte diversă: metale (aliaje), ceramică, polimeri, derivați de carbon etc. B. trebuie să fie *biocompatibile și să prezinte o *fiabilitate adecvată utilizării.

BIOMECANICĂ, s. f. / biomécanique, s. f. / biomechanics. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **mechanicus,** *din gr.* **mekhanikos, mekhanike,** *de la* **mekhane** = *mașină.*] Domeniu al biofizicii în cadrul căruia sunt aplicate principii și legi ale mecanicii în studiul biosistemelor, îndeosebi ale acelora care execută mișcări coordonate. În medicină, studiile și aplicațiile b. prezintă interes îndeosebi în cazul aparatului locomotor și, împreună cu *hemoreologia, în cazul sistemului vascular.

BIOMEDICINĂ, s. f. / biomédecine, s. f. / biomedicine. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **medicina** = *medicină.*] Punct de confluență interdisciplinară a *cibemeticii, *biofizicii, *biochimiei, *biologiei moleculare, *biologiei celulare etc. Din această confluență rezultă progresele fundamentale ale medicinei contemporane.

BIOMETRIE, s. f. / biométrie, s. f. / biometrics, biometry. [*Gr.* **bios** = *viață;* **metron** = *măsură.*] Ramură a biologiei în care se utilizează metodele statistice, calculul probabilităților și principiile analizei matematice pentru studiul ființelor vii. Se poate aplica la diferite nivele de organizare a materiei vii: *b. nucleului* (cariometria), *b. celulelor* (citometria), *b. țesuturilor* (histometria), *b. organelor* (viscerometrie, osteometrie) și *a părților corpului* (somatometrie).

BIOMICROSCOP, s. n. / biomicroscope, s. m. / biomicroscope. [*Gr.* **bios** = *viață;* **mikros** = *mic;* **skopos** = *observator, de la* **skopein** = *a vedea, a examina.*] Microscop binocular cuplat la un dispozitiv special care permite iluminarea intensă și focalizată a unei suprafețe reduse. Se obține astfel o veritabilă „secțiune optică" a ochiului, îndeosebi pentru segmentul anterior.

BIONICĂ, s. f. / bionique, s. f. / bionics. [*De la* **biologie** + **electronică,** *din gr.* **bios** = *viață;* **logos** = *știință;* **elektron** = *chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Domeniu interdisciplinar cu caracter aplicativ având ca scop modelarea unor structuri și/sau funcții ale unor biosisteme animale pentru crearea unor dispozitive utile în știință și tehnică. Sunt modelate acele structuri sau funcții care s-au perfecționat datorită adaptării unor animale la mediul biologic. De ex., „copierea" unor organe senzoriale în *robotică.

BIOPOLIMERI, s. m. pl. / biopolymères, s. m. pl. / biopolymers. [*Gr.* **bios** = *viață;* **polys** = *mulți;* **meros** = *parte.*] *Polimeri formați în organismele vii. Ex.: polipeptidele, alcătuite din aminoacizi (monomeri).

BIOPOTENȚIAL, s. n. / biopotentiel, s. m. / biopotential. [*Gr.* **bios** = *viață; lat. medievală* **potentialis,** *de la* **potens, -ntis** = *puternic și* **posse** = *a putea.*] Potențial electric care se produce în structurile vii datorită proceselor de *bioelectrogeneză. În principiu, b. sunt asociate proceselor vieții, iar dispariția b. semnifică încetarea acestor procese. De ex., dispariția biopotențialelor creierului este unul din criteriile morții cerebrale. La organismele vii, în funcție de semnificația biologică, se disting trei categorii de b.: 1) *b. care determină comportamentul și reacțiile vitale*, la peștii electrici (torpila electrică); 2) *b. de la nivelul țesuturilor excitabile* (sistem nervos, mușchi), care au rol determinant în funcțiile structurilor respective; 3) *b. ca simpli subproduși de metabolism*, de obicei fără semnificație biologică majoră, în cazul structurilor neexcitabile. V. potențial de repaus, potențial de acțiune, bioelectricitate și bioelectrogeneză.

BIOPROTEZĂ, s. f. / bioprothèse, s. f. / bioprosthesis. [*Gr.* **bios** = *viață;* **prosthesis** = *adăugare, de la* **pro** = *înainte,* **thesis** = *punere și* **tithenai** = *a plasa, a pune; confundat cu* **prothesis** = *propoziție.*] Tip de *proteză valvulară destinat înlocuirii valvulelor aortice sau atrioventriculare. Este alcătuită din valvule aortice de porc sau din pericard bovin tratate chimic pentru asigurarea supleței, rezistenței și pentru suprimarea caracteristicilor antigenice. B. este fixată pe un inel metalic, acoperit cu material plastic. Sin.: heterogrefă valvulară.

BIOPSIE, s. f. / biopsie, s. f. / biopsy. [*Gr.* **bios** = *viață;* **opsis** = *vedere, aspect.*] 1) Prelevarea *in vivo* a unui fragment de țesut (normal sau patologic) sau a unui organ în scopul efectuării unui examen histologic (anatomopatologic), histochimic (biochimic), imunologic (punerea în evidență a unor antigeni), genetic sau microbiologic. În funcție de procedeul utilizat pentru recoltare, în practică se disting: a) *b. prin aspirație* a secrețiilor fiziologice sau patologice; b) *b. prin puncție*, efectuată cu un *trocar special, cu ajutorul căruia se recoltează un fragment de țesut sau de organ situat în profunzime; c) *b. de suprafață*, sau **frotiul*, efectuată prin răzuirea (gratajul) unei mucoase sau componentelor superficiale ale pielii; d) *b. pe cale endoscopică*; e) *b. prin exereză* a unui ganglion sau a unei tumori mici; f) *b. din cursul unei intervenții chirurgicale* destinată, de obicei, unui examen *extemporaneu, care poate orienta actul chirurgical. B. aduce, de regulă, un grad de certitudine în diagnostic. 2) Însuși materialul prelevat.

BIOPTERINĂ, s. f. / bioptérine, s. f. / biopterin. Compus din clasa *pterinelor. Tetrahidrobiopterina (BH4) este *cofactor al fenilalanin-hidroxilazei, tirozin-hidroxilazei și triptofan-hidroxilazei. Deficitul de b. determină o formă particulară de hiperfenilalaninemie, al cărei tratament necesită un regim restrictiv în *fenilalanină, ca și administrarea de *serotonină și de *dopamină.

BIORITM, s. n. / biorythme, s. m. / biorhythm. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **rhythmus,** *gr.* **rhythmos** = *ritm.*] Variație periodică a proceselor și fenomenelor biologice. B. pot fi sezoniere, lunare (ex.: ciclul menstrual), de zi și noapte (circadiene) etc. După origine, b. pot fi endogene sau exogene. Tulburările b. se află în relație cu o serie de stări patologice. Sin.: ritm biologic. V. cronobiologie, cronofarmacologie, circadian și sincronizator.

BIORITMOLOGIE, s. f. / biorythmologie, s. f. / biorhythmology. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **rhythmus,** *gr.* **rhythmos** = *ritm; gr.* **logos** = *știință.*] Studiul științific al *bioritmurilor.

BIOSENZOR, s. m. / biocapteur, s. m. / biosensor. [*Gr.* **bios** = *viață; lat.* **sensorium** = *organ de simț, de la* **sentere** = *a simți.*] Sistem de detecție și măsurare alcătuit dintr-o structură vie (bioreceptor) asociată cu o componentă electronică (transductor). Ca bioreceptor pot fi folosite enzime, organite celu-

lare, celule întregi, antibiotice etc., care sunt imobilizate pe un suport. În principiu, între agentul imobilizat (ex. o enzimă) și molecula de dozat (ex. glucoza) se produce o reacție în urma căreia rezultă un produs care poate fi transformat în semnal electronic de către transductor. Utilizarea b. în diagnostic se extinde considerabil, deoarece aceștia permit o analiză rapidă, cu sensibilitate și specificitate acceptabile, pentru numeroase molecule biologic active endogene sau exogene. Unii b. pot fi atașați organismului, permițând urmărirea continuă a concentrației unor molecule în sânge, de ex. a glucozei. Sin.: biocaptor. V. și pancreas artificial.

BIOSFERĂ, s. f. / biosphère, s. f. / biosphere. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***sphaera****; gr.* ***sphaira*** *= sferă*] Ansamblul zonelor Pământului la nivelul cărora este prezentă viața animală sau/și vegetală. B. se compune din partea inferioară a atmosferei, a oceanelor, partea superficială și un strat al scoarței terestre cu grosimea de cel puțin 2 kilometri (la această adâncime pot trăi unele bacterii, îndeosebi în relație cu zăcămintele de petrol). Reprezentând mediul capabil să adăpostească viața, b. este un *ecosistem supus unor modificări naturale constante care se produc în perioade de timp foarte îndelungate.

BIOSINTEZĂ, s. f. / biosynthèse, s. f. / biosynthesis. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***synthesis*** *= acțiunea de a pune laolaltă, compunere, de la* ***syn*** *= împreună,* ***thesis*** *= punere și* ***tithenai*** *= a plasa, a pune.*] Sinteză a unei substanțe naturale de către celula vie. Căile sunt deosebite de cele folosite de chimia organică în laborator. *Bioingineria încearcă utilizarea modalităților biosintezei în sintezele organice.

BIOSISTEM, s. n. / biosystème, s. m. / biosystem. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***systema, -atos*** *= ansamblu, de la* ***syn*** *= împreună,* ***istemai*** *= a așeza.*] Sin.: sistem biologic (v.).

BIOSMOZĂ, s. f. / biosmose, s. f. / biosmosis. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***osmos*** *= impuls, împingere;* ***-oză***.] Denumire pentru fenomenul de *osmoză care are loc la nivelul membranelor biologice semipermeabile.

BIOSTATISTICĂ, s. f. / bistatistique, s. f. / biostatistics. [*Gr.* ***bios*** *= viață; germ.* ***Statistik*** *(termen creat în sec. XVIII), din lat.* ***collegium statisticum****, de la* ***status*** *= stare.*] *Statistica aplicată la studiul și interpretarea structurilor și fenomenelor caracteristice vieții.

BIOSTIMULATOR, adj., s. n. / biostimulant, -e, adj., s. m. / biostimulant. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***stimulare*** *= a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** *= băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] (Substanță) care stimulează nespecific vitalitatea unui sistem viu, îi mărește rezistența la factori nocivi sau îi favorizează vindecarea.

BIOTAXIE, s. f. / biotaxie, s. f. / biotaxis. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Sin.: taxonomie (v.).

BIOTEHNOLOGIE, s. f. / biotechnologie, s. f. / biotechnology. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***tekhne*** *= artă manuală, meserie;* ***logos*** *= știință.*] Denumire generică pentru tehnologiile în care se utilizează diferite sisteme biologice: organisme întregi, celule izolate (*eucariote sau *procariote) sau componentele moleculare ale acestora. Există b. ancestrale bazate pe fermentație (producerea vinului și a berii, a pâinii sau a derivatelor din lapte). Recent, o serie de tehnici de fermentație au permis fabricarea antibioticelor și a altor metaboliți celulari utilizați în farmacologie sau în alimentație. Acestor b. clasice, după 1980 li s-au adăugat cele de manipulare a materialului genetic, cu numeroase aplicații în știință și în industrie, inclusiv în ameliorarea unor specii de plante sau animale. Ex.: producerea unor proteine sau a *anticorpilor monoclonali.

BIOTERAPIE, s. f. / biothérapie, s. f. / biotherapy. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă de terapie neconvențională (cu numeroase direcții și tendințe) prin care se susține utilizarea exclusivă a substanțelor biologice, îndeosebi fermenți lactici și levuri, sau a unor produse organice (suc gastric, bilă etc.). Practicanții b. se opun terapeuticii științifice, care este considerată agresivă și concentrată exclusiv asupra bolii, susținând necesitatea tratării individului în totalitate, în funcție de temperamentul și comportamentul său.

BIOTEST, s. n. / biotest, s. m. / biotest. [*Gr.* ***bios*** *= viață; engl.* ***test*** *= examen, probă, din fr. veche* ***test*** *= vas de pământ utilizat de alchimiști, de la lat.* ***testum*** *= capac de lut ars.*] Test care utilizează ca reactiv un sistem viu. Se denumește astfel determinarea cantitativă a unor substanțe biologic active direct în organismul viu. În acest mod au fost dozate și standardizate vitaminele și hormonii. După un b. se stabilesc unități biologice, denumite, de obicei, după numele speciei utilizate (unitate - șoarece, - șobolan, - iepure etc.).

BIOTINĂ, s. f. / biotine, s. f. / biotin. Sin.: vitamină B_8 (v.).

BIOTIP, s. n. / biotype, s. m. / biotype. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Termen folosit pentru desemnarea unei populații, a unui grup de subiecți care posedă același patrimoniu ereditar homozigot. De regulă, omogenitatea genetică rezultă în urma unor încrucișări *consanguine. Termenul desemnează, de asemenea, un grup de indivizi omogen printr-un anumit număr de caracteristici anatomofuncționale. V. și biotipologie.

BIOTIPARE, s. f. / biotypie, s. f. / biotyping. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Studiul caracteristicilor biochimice variabile ale unei sușe bacteriene, comparativ cu ale speciei din care face parte. B. servește îndeosebi în studiile epidemiologice.

BIOTIPOLOGIE, s. f. / biotypologie, s. f. / biotypology. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***typos*** *= tip, model, marcă;* ***logos*** *= știință.*] Știință destinată studiului relațiilor posibile între structura corpului și comportamentul psihologic. Indivizii sunt clasificați pe baza corelării caracteristicilor morfofiziologice care, dacă inițial erau obținute prin *biometrie, în prezent s-au diversificat datorită recursului la date oferite de endocrinologie, neuroștiințe, hematologie, criminologie etc. După o serie de clasificări anterioare, dintre care cea a lui Kretschmer este cea mai cunoscută, Sheldon a descris trei tipuri morfologice principale: *endomorf, *ectomorf și *mezomorf. Fiecărui tip morfologic îi corespunde un ansamblu de trăsături psihologice fundamentale, denumite *viscerotonie, *cerebrotonie și *somatotonie. În realitate, tipurile pure se găsesc rar, majoritatea subiecților având caracteristici compuse din cele trei temperamente. Există cercetări asupra relației între tipurile psihologice și predispoziția la diferite boli.

BIOTONUS, s. n. / biotonus, s. m. / biotonus, biotonicity. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***tonos*** *= tensiune.*] Raport între asimilație (A) și dezasimilație (D). În mod normal în perioada de creștere, $A > D$, deci b. este supraunitar. În distrofie și în malnutriție, $A{:}D < 1$.

BIOTOP, s. n. / biotope, s. m. / biotope. [*Gr.* ***bios*** *= viață;* ***topos*** *= loc.*] Mediu geografic în care trăiește, în condiții omogene, un grup relativ specific de plante și animale constituind o *biocenoză.

BIOTRANSFORMARE, s. f. / biotransformation, s. f. / biotransformation. [*Gr.* ***bios*** *= viață; lat.* ***transformatio, -onis****, de la* ***transformare*** *= a transforma (****trans*** *= peste, dincolo de;* ***formare*** *= a da o formă).*] Modificările suferite de substanțele străine introduse în organism, îndeosebi de medicamente.

BIOVULAR, adj. / biovulaire, adj. / biovular. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori; lat. științifică* ***ovulum*** *= ou mic, de la* ***ovum*** *= ou.*] Sin.: dizigot (v.).

BIOXID, s. n. / bioxyde, s. m. / bioxide. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen.*] Orice oxid care conține doi atomi de oxigen per moleculă. Chimiștii consideră mai corect termenul sin. dioxid. *B. de carbon* sau anhidrida cabonică este un gaz incolor, inodor, solubil în apă. În stare solidă este util în conservarea și transportul alimentelor. Rol important în fiziologia respiratorie (schimburi respiratorii) și sanguine (menținerea echilibrului acidobazic).

BIOXID DE CARBON / bioxyde de carbon / carbon dioxyde. Sin.: anhidridă carbonică (v. bioxid).

BIPED, adj. / bipède, adj. / biped. [*Lat.* ***bipes, -edis*** *= care are două picioare, de la* ***bis*** *= de două ori,* ***pes, pedis*** *= picior.*] Care posedă două membre inferioare, două picioare.

BIPOLAR, adj. / bipolaire, adj. / bipolar. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***polus*** *= pol.*] 1) Despre o *derivație cu doi electrozi de culegere. 2) Despre un neuron cu două prelungiri. V. neuron bipolar. 3) Cu referire la o *tulburare afectivă în care pot apărea, deopotrivă, episoade maniacale și depresie.

BIREFRINGENȚĂ, s. f. / biréfringence, s. f. / double refringency. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***refringens,*** *de la* ***refringere*** *= a răsfrânge.*] Fenomenul de dedublare a unui fascicul de lumină, într-un fascicul ordinar și altul extraordinar, la refracția într-un mediu *anizotrop. Fasciculul extraordinar este alcătuit din *lumină polarizată, ale cărei oscilații se propagă într-un singur plan. B. se mai numește și dublă refracție.

BISALBUMINEMIE, s. f. / bisalbuminémie, s. f. / bisalbumin(a)emia. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Dedublarea albuminelor, pusă în evidență la *electroforeza proteinelor serice. B. poate fi consecința unei mutații genetice congenitale sau induse de *betalactamine administrate în doze mari, ca și a unui pseudochist pancreatic.

BISEXUALITATE, s. f. / bisexualité, s. f. / bisexuality. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] 1) Starea unui organism care prezintă caracteristicile celor două sexe, adică este bisexuat. V. hermafrodit. 2) Întreținerea de relații sexuale cu indivizi din ambele sexe. Pe lângă b. biologică susținută de F. Fliess, S. Freud a postulat existența la om a unei b. psihologice fundamentale, alegerea obiectului sexual definitiv intervenind doar odată cu evoluția *pubertății. Descoperirea *sexului genetic infirmă postulatul freudian.

BISINOZĂ, s. f. / byssinose, byssinosis, s. f. / byssinosis. [*Gr.* ***byssos*** *= bumbac; -oză.*] Boală pulmonară profesională cronică a aparatului respirator, probabil de natură alergică, determinată de inhalarea pulberilor de bumbac în cursul prelucrării industriale a acestuia.

BISMUT, s. n. / bismuth, s. m. / bismuth. [*Lat. alchimiștilor* ***bisemutum,*** *din germ.* ***Wismuth,*** *cuvânt din Erzgebirge (Saxonia), unde acest metal a fost prima oară exploatat.*] Elementul chimic nr. 83, simbol Bi, cu greutatea atomică 208,980 și densitatea 9,8 g/cm³. Se găsește în natură în stare pură, dar îndeosebi sub formă de sulfură (bismutină), de unde este extras. O serie de săruri insolubile de b. sunt utilizate în terapeutică în calitate de gastroprotectoare și de antiseptice cutanate.

BISTRAT FOSFOLIPIDIC / bicouche phospholipidique / phospholipid bilayer. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***stratum*** *= așternut, de la* ***sternere*** *= a așterne; gr.* ***phos, photos*** *= lumină;* ***lipos*** *= grăsime.*] Organizare lamelară a *fosfolipidelor (de tip *cristal lichid), care se dispun (datorită caracterului *amfipatic) cu cozile *hidrofobe ale acizilor grași către interiorul bistratului, iar cu capetele polare hidrofile spre exteriorul bistratului. B. f. reprezintă structura de bază (matricea) membranelor celulare, iar la nivelul său se află inserate proteinele integrale ale membranei cu funcții de transport (*canale ionice, proteine transportoare de *difuziune facilitată, *pompe ionice) sau de transmitere a informației la nivel celular (*receptori de membrană). Sin.: dublu strat fosfolipidic. V. și membrană celulară, mozaic fluid.

BISTURIU, s. n. / bistouri, s. m. / surgery knife, bistoury. [*Fr.* ***bistouri,*** *din lat.* ***bastoria*** *= băț.*] Instrument chirurgical destinat practicării inciziilor, având forma unui cuțit de dimensiuni mici, a cărui lamă poate fi fixă, mobilă sau repliabilă în mâner. *B. electric* permite secționarea țesuturilor și coagularea prin cauterizarea capilarelor datorită prezenței unor curenți de înaltă frecvență și tensiune mică.

BIVALENT, adj., s. m. / bivalent, -e, adj., s. m. / bivalent. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***valens, -ntis*** *= tare, viguros, de la* ***valere*** *= a valora.*] 1) Care are valența 2, care se poate combina cu doi atomi de hidrogen. 2) Structură formată din doi *cromozomi omologi împerecheați care conțin patru *cromatide, dar numai doi *centromeri. B. se formează în *profaza primei diviziuni a *meiozei și persistă până la debutul *anafazei.

BIVITELIN, adj. / bivitellin, -e, adj. / bivitelline. [*Lat.* ***bis*** *= de două ori;* ***vitellum*** *= gălbenuș de ou.*] Sin.: dizigot (v.).

BIZOU, s. f. / biseau, s. m. / -. [*Fr.* ***biseau,*** *din lat.* ***bis*** *= de două ori.*] Vârf al unui ac de injecție sau de puncție, care este secționat oblic.

BLAST, s. n. / blaste, s. m. / blast. [*Gr.* ***blastos*** *= germen.*] Termen folosit ca sufix, desemnând o celulă tânără, precursoare din liniile sanguine (*mieloblast, *eritroblast, *megacarioblast). Este utilizat și ca atare (incorect) ca sin. pentru celulele leucemice.

BLASTEM, s. n. / blastème, s. m. / blastema. [*Gr.* ***blastema*** *= mugure.*] Aglomerare de celule mezoblastice nediferențiate, care dau naștere unui organ sau unei părți din organism. Ex.: b. unui membru, b. metanefrotic.

BLASTOCEL, s. n. / blastocèle, s. m. / blastoc(o)ele. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***koilos*** *= cavitate.*] Cavitatea de segmentație a *blastulei.

BLASTOCIST, s. n. / blastocyste, s. m. / blasto-cyst. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***kystis*** *= sac, vezică.*] Etapă din dezvoltarea embrionară a mamiferelor care corespunde sfârșitului segmentării oului. În acest stadiu, embrionul are forma unei sfere delimitate de un perete subțire (*trofoblast) și colonizată la unul din polii săi de un grup de celule (*buton embrionar) care vor forma ulterior diversele părți ale embrionului. B. este acoperit de o lamă fină superficială (*blastoderm). La om b. se formează relativ rapid, în ziua a șasea de la *ovo-implantație. În acest stadiu se pot injecta la șoarece diferite celule embrionare nediferențiate pentru obținerea de *himere.

BLASTODERM, s. n. / blastoderme, s. m. / blastoderm. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Membrana primitivă a embrionului.

BLASTOGENEZĂ, s. f. / blastogenèse, s. f. / blastogenesis. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Primele stadii de dezvoltare ale embrionului, care dau naștere *blastocistului. 2) Reproducerea prin înmugurire.

BLASTOM, s. n. / blastome, s. m. / blastoma. [*Gr.* ***blastos*** *= germen; -oma.*] 1) *Neoplasm embrionar. 2) Sufix prin care se marchează caracterul embrionar al unui neoplasm. Ex.: *limfoblastom, *nefroblastom.

BLASTOMER, s. n. / blastomère, s. m. / blastomere. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***meros*** *= parte.*] Celulă rezultată din segmentarea oului fecundat.

BLASTOMICOZĂ, s. f. / blastomycose, s. f. / blastomycosis. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă; -oză.*]

Termen generic pentru micozele determinate de ciuperci din genul *blastomyces*, de origine tropicală. Formele cele mai frecvente sunt: 1) *B. cheloidiană*, sin. boală Jorge Lôbo (v.). 2) *B. nord-americană*, cu poartă de intrare pulmonară, sin. boală Gilchrist (v.) 3) *B. sud-americană*, caracterizată prin ulcerații ale pielii și ale mucoaselor labiale, cu afectare ganglionară, iar în forma generalizată, cu extindere la întreg tractusul digestiv; sin.: boală Lutz-Splendore-Almeida, paracoccidioidoză.

BLASTOMYCES / Blastomyces / Blastomyces. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă.*] Gen de ciuperci microscopice aparținând clasei *Adelomycetes*. Speciile *B. dermatitidis* și *B. brasiliensis* determină *blastomicozele nord- și sud-americane.

BLASTULĂ, s. f. / blastula, s. f. / blastula. [*Gr.* ***blastos*** *= germen;* ***-ulă.***] Stadiu de dezvoltare embrionară care se situează între *morulă și *gastrulă. B. se caracterizează prin formarea unui *blastocel.

BLEFARITĂ, s. f. / blépharite, s. f. / blepharitis. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***-ită.***] Inflamație acută sau cronică a marginii pleoapelor. Se deosebesc mai multe tipuri, în funcție de localizare (b. angulară, b. ciliară sau marginală) și de aspectele anatomopatologice (b. neulcerativă sau seboreică, b. scuamoasă, b. scuamoasă-seboreică, b. ulceroasă, formă a b. marginale).

BLEFAROCHALASIS, s. n. / blépharochalasis, s. m. / blepharochalasis. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***khalasis*** *= relaxare.*] Relaxare a țesutului subcutanat al pleoapei superioare: pielea devine subțire, flască și ridată, luând o tentă roșiatică. Afecțiunea poate fi ereditară.

BLEFAROCONJUNCTIVITĂ, s. f. / blépharo-conjonctivite, s. f. / blepharo-conjunctivitis. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă; lat.* ***coniunctivus*** *= care leagă, care unește, de la* ***coniungere*** *= a lega împreună, a uni (****cum*** *= cu;* ***iungere*** *= a înjuga);* ***-ită.***] Inflamația concomitentă a pleoapelor și a *conjunctivei.

BLEFAROFIMOZĂ, s. f. / blépharophimosis, s. m. / blepharophimosis. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***phimosis*** *= strâmtare, îngustare, de la* ***phimoun*** *= a strânge cu putere.*] Retracție mai mult sau mai puțin marcată a fantei palpebrale, determinată de o cicatrice sau în raport cu îmbătrânirea.

BLEFAROPLAST, s. n. / blépharoplaste, s. m. / blepharoplast. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: corpuscul bazal (v.).

BLEFAROPLASTIE, s. f. / blépharoplastie, s. f. / blepharoplasty. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație realizată în scopul corectării malformațiilor sau a pierderilor de substanță de la nivelul unei pleoape. Sin.: tarsoplastie.

BLEFAROPTOZĂ, s. f. / blépharoptose, s. f. / blepharoptosis. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***ptosis*** *= cădere.*] Căderea (coborârea) pleoapei superioare, determinată de paralizia mușchiului ridicător al pleoapei superioare. Survine în leziunile nervului oculomotor comun.

BLEFAROSPASM, s. n. / blépharospasme, s. m. / blepharospasm. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă;* ***spasmos*** *= contracție.*] Contracție musculară anormală, cu caracter *tonic sau *clonic, involuntară, de durată foarte variabilă a mușchiului orbicular al pleoapelor. B. poate fi în relație cu o iritație oculară sau cu o leziune centrală, îndeosebi mezencefalică (b. postencefalitic). De asemenea, b. poate constitui primul semn al unui *hemispasm facial.

BLEFAROTIC, s. n. / blépharotic, s. m. / blepharon tic. [*Gr.* ***blepharon*** *= pleoapă; fr.* ***tic****, origine onomatopeică.*] *Tic convulsiv al pleoapelor. B. poate fi izolat, bilateral și simetric, însoțit de mișcări ale globului ocular sau de alte ticuri.

BLENORAGIE, s. f. / blennorragie, s. f. / gonococcal urethritis, gonorrh(o)ea. [*Gr.* ***blennos*** *= mucus;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Infecție care se transmite în timpul raporturilor sexuale și care este cauzată de *gonococ (*Neisseria gonorrheae*). B. se manifestă la bărbat prin *uretrită, iar la femeie prin *vaginită, *cervicită și *metrită, însoțite de o scurgere purulentă. Netratată, b. poate deveni cronică sau, pe termen lung, se poate complica cu afectarea diverselor viscere, ca o consecință a difuziunii gonococului în întreg organismul. Sin.: gonoree.

BLESTEMUL ONDINEI / malédiction d'Ondine / Ondine's curse. [***Ondine****, nimfă care, pentru a-și pedepsi soțul muritor, i-a luat posibilitatea de a respira automat, astfel încât acesta a murit când a adormit.*] Sin.: sindrom Ondine (v.).

BLINDAJ, s. n. / blindage, s. m. / schield. [*Fr.* ***blindage****, din germ.* ***blenden*** *= a orbi.*] Dispozitiv de protecție alcătuit din materiale absorbante ale radiațiilor, destinat să reducă doza emisă de un generator de radiații X sau de o sursă radioactivă până la doza permisă.

BLOC, s. n. / bloc, s. m. / block. [*Fr.* ***bloc****, din olandeză* ***bloc*** *= trunchi de copac tăiat.*] 1) Obstrucție sau întrerupere a circulației într-un vas. 2) Întreruperea conductibilității neuromusculare. 3) Termen generic pentru anestezia regională. 4) Fragment de țesut inclus în celoidină sau parafină în vederea obținerii de secțiuni pentru examenul histologic. 5) Masă de material în stomatologie.

BLOC ALVEOLOCAPILAR / bloc alvéolocapillaire / alveolar capillary block. Tulburare a difuziunii gazelor respiratorii prin membrana alveolocapilară. B. a. nu afectează semnificativ homeostazia gazelor respiratorii ca mecanism izolat, ci în asociere cu o tulburare ventilatorie sau a raportului ventilație/perfuzie.

BLOC ATRIOVENTRICULAR / bloc auriculoventriculaire / atrioventricular block. Întârziere sau oprire a propagării influxului electric între atriu și fasciculul His, cu caracter intermitent sau permanent. Se disting trei grade, primele două fiind b. a. incomplete: 1) *B. a. gr. I*, cu alungirea segmentului PR peste 0,20 s. 2) *B. a. gr. II*, în care unele impulsuri atriale nu sunt conduse la ventricule, ca urmare, unele unde P nu sunt urmate de complexe QRS. Electrocardiografic se disting patru tipuri de b. a. gr. II: tip I (Möbitz I) cu perioade Luciani-Wenckebach, adică o alungire progresivă a segmentului PR, până când unda P nu mai este urmată de complexul QRS, iar în continuare ciclul se reia; tip II (Möbitz II) cu segmentul PR alungit constant, doar intermitent (nesistematizat) o undă P nefiind urmată de un complex QRS; tip III (Möbitz III) cu o relație fixă 2:1, adică o undă P urmată de un complex QRS, iar următoarea, neurmată de complex QRS (conducere întreruptă); tip IV, avansat, în care 2, 3 sau 4 unde P nu sunt urmate de complexe QRS, după care o undă P este urmată de complex QRS; blocajul poate fi fix de 3:1, 4:1 sau neregulat. 3) *B. a. gr. III* este denumit și b. a. complet, deoarece transmiterea de la nivelul atriilor spre ventricule este întreruptă total. Electrocardiografic se constată disociere atrioventriculară prin bloc, adică cele două activități bioelectrice ale atriilor și ventriculelor se desfășoară independent, dar simultan, fără să se influențeze reciproc. Succesiunea undelor P atestă persistența automatismului sinusal. Ritmul ventricular depinde de centrul de automatism: 50 bătăi/min dacă acesta este situat deasupra fasciculului His, 30 bătăi/min (puls lent) când se află sub bifurcația fasciculului His. Abrev.: BAV.

BLOC CARDIAC / bloc cardiaque / heart block. Încetinirea (b. incomplet) sau întreruperea (b. complet) propagării potențialelor electrice ale inimii. Tulburările de conducere pot fi lo-

calizate: 1) la joncțiunea sinoatrială (v. bloc sinoatrial); 2) între cele două atrii (b. interatrial prin leziuni ale fasciculului Bachmann); 3) între atrii și ventricule (v. bloc atrioventricular); 4) la nivelul ramurii drepte sau stângi a fasciculului His (v. bloc de ramură); 5) la nivelul țesutului Purkinje, b. de arborizație, b. reticular sau b. purkinjian; 6) la nivelul peretelui miocardic, b. parietal. Distingerea b. purkinjian de b. parietal este, în realitate, dificilă și vagă.

BLOC FASCICULAR / bloc fasciculaire / fascicular bundle branch block. Întreruperea conducerii intraventriculare la nivelul unuia dintre cele două fascicule (anterior sau posterior) ale ramurii stângi a fasciculului His sau la nivelul ramurii drepte a aceluiași fascicul. Blocarea unui fascicul modifică profund axa electrică a inimii, fiecare b. având caracteristici proprii electrocardiografice. Un b. trifascicular complet se traduce prin *b. atrioventricular complet.

BLOC FUNCȚIONAL / bloc fonctionnel / functional bundle branch block. Tulburare de conducere care nu se află în relație cu afectarea organică a căilor de conducere, dar apare, la un anumit nivel al sistemului excitoconductor, când frecvența influxurilor este prea mare.

BLOC MIASTENIC / bloc myasthénique / Jolly's myasthenic reaction. Sin.: reacție miastenică (v.).

BLOC NEUROMUSCULAR / bloc neuromusculaire / neuromuscular block. Blocajul transmisiei influxului nervos la nivelul joncțiunii neuromusculare. Se disting: b. n. prin *depolarizare insuficientă, datorită reducerii cantității de *acetilcolină la nivelul plăcii motorii, și b. n. prin depolarizare ireversibilă, din cauza unei acțiuni insuficiente a *colinesterazei.

BLOC OPERATOR / bloc opératoire / operating theaters. Ansamblul de săli, materiale și aparatură necesare intervențiilor într-un centru chirurgical.

BLOC DE RAMURĂ / bloc de branche / bundle branch block. Denumire generică pentru tulburările de conducere intraventriculară localizate la nivelul fasciculului His, fie pe ramura dreaptă, fie pe trunchiul comun al ramurii stângi, rezultând b. de ramură dreaptă, respectiv b. de ramură stângă. B. r. poate fi complet, major (durata complexului QRS peste 0,12 s) sau incomplet, minor (cu durata complexului QRS sub 0,12 s). De asemenea, b. r. poate fi intermitent, tranzitoriu sau permanent. V. și hemibloc.

BLOC SINOATRIAL / bloc sino-auriculaire / sinoatrial block. Tulburare a conducerii impulsului bioelectric la nivelul nodului sinoatrial. Se disting trei grade, care prezintă rareori manifestări clinice, dificil de diagnosticat electrocardiografic, ci doar prin măsurarea potențialelor celulelor sinusale și ale celor atriale.

BLOC VERTEBRAL / bloc vertébral / intervertebral synostosis. Fuziune congenitală sau dobândită a două sau mai multe vertebre. Poate fi parțială sau totală și determină frecvent o modificare a curburilor normale ale coloanei vertebrale și o atitudine vicioasă.

BLOCAJ, s. n. / blocage, s. m. / blockage. [*Fr. blocage, din olandeză bloc = trunchi de copac tăiat.*] Termen care definește încetarea bruscă a funcției unui organ. V. în continuare.

BLOCAJ ARTICULAR / blocage articulaire / blocking of a joint. Imobilizare brutală, dureroasă, temporară, dar recidivantă a unei articulații. B. a. este provocat îndeosebi de prezența unui corp străin intra-articular (*artrofit) sau de lezarea unui menisc, în particular în cazul genunchiului.

BLOCAJ GANGLIONAR / blocage ganglionnaire / sympathetic block. Întrerupere farmacologică a influxului nervos la nivelul sinapselor unui ganglion simpatic cu ajutorul medicamentelor *ganglioplegice.

BLOCAJ MENINGIAN / blocage méningé / spinal block. Constituirea unui baraj în unul sau mai multe puncte ale spațiului subarahnoidian, ependimar sau ventricular, cu izolarea prin *cloazonare a anumitor părți ale acestui spațiu. B. m. poate fi consecința unor aderențe postmeningită sau a unei compresiuni de origine tumorală. Pe lângă oprirea circulației LCR, b. m. poate împiedica difuzia unor medicamente, care trebuie injectate în acest caz direct în focarele infecțioase închistate. Sin. parțial: blocaj spinal.

BLOCAJ METABOLIC / blocage métabolique / metabolic block, metabolic blockade. Blocarea căilor de biosinteză din cauza unor deficiențe enzimatice genetice sau ca o consecință a inhibării unor enzime prin acțiunea medicamentelor sau a altor substanțe.

BLOCAJ RENAL / blocage rénal / renal blockade. Uropatie obstructivă cu implicarea sistemului genitourinar distal, prin blocarea unor *nefroni izolați sau a unor grupuri de nefroni, având drept consecință *oligurie sau *anurie.

BLOCAJ SPINAL / blocage méningé / spinal block. 1) Sin.: blocaj meningian (v.). 2) Consecință a unei *anestezii peridurale.

BLOCAJ VENTRICULAR / blocage ventriculaire / ventricular block. Tip de *b. meningian care este determinat de obstrucția fluxului de LCR printr-un obstacol situat în afara sistemului ventricular, la nivelul spațiilor subarahnoidiene periferice spinale. B. v. provoacă *hidrocefalie obstructivă cu *hipertensiune intracraniană.

α-BLOCANT. Var. pentru alfablocant (v.).

BLOCANTE DE CANALE CALCICE / bloqueurs des canaux calciques / calcium channel blockers. Grup de substanțe organice care acționează prin blocarea influxului de calciu în celulele musculare netede sau striate în cursul *depolarizării, diminuând astfel amplitudinea contracției acestora. Efectele se exercită asupra miocardului, vaselor periferice și arterelor coronare. Ca urmare, b. de c. c. provoacă îndeosebi scăderea presiunii arteriale, tahicardie reflexă, creșterea debitului cardiac și coronarian cu creșterea concentrației în oxigen și ameliorarea performanțelor miocardice. Unele b. de c. c. blochează conducerea excitației în nodul Aschoff-Tawara, având ca efect reducerea crizelor de *tahicardie paroxistică. B. de c. c. sunt prescrise, *per os* sau intravenos, îndeosebi în angina pectorală și în insuficiența cardiacă. Sin.: antagoniști de calciu. V. și canal de calciu.

BLOTTING / blotting / blotting. [*Engl. blot = pată; blotting-paper = sugativă.*] Angl. care desemnează transferul de macromolecule (acizi nucleici sau proteine) dintr-un gel pe o membrană, unde acestea se fixează. V. Western blot, Northern blot și Southern blot.

BOALĂ, s. f. / maladie, s. f. / disease. [*sl. veche bolĭ = durere, de unde boliezn = boală.*] 1) În limbaj curent, orice alterare a stării de *sănătate, tradusă de obicei subiectiv prin senzații anormale (în esență dezagreabile, dureroase sau neliniștitoare). 2) B. este un ansamblu de fenomene anormale care diferă de norma caracteristică a speciei și care, ca urmare, situează organismele afectate într-o situație biologică nefastă. În medicina științifică: ansamblul de fenomene anormale, fizice sau psihice, provocate la un subiect de către una sau mai multe cauze endogene sau exogene (în general, dar nu necesar, cunoscute) care pot fi însoțite de modificări denumite patologice (funcționale, biochimice sau morfologice). Rezultă o serie de manifestări obiective, denumite *semne, și o serie de manifestări subiective, denumite *simptome, ale căror caractere relevă atât natura bolii, cât și reacțiile proprii bolnavului. Nu există încă o distincție semantică clară și universal admisă între b. și o serie de termeni, adesea utilizați ca sinonimi nu

întrutotul corect: afecțiune, entitate morbidă, *sindrom. Principala dificultate constă în stabilirea distincției între b. și sindrom. Se invocă două criterii: a) pentru majoritatea autorilor, b. are totdeauna o cauză bine definită, în timp ce sindromul nu ar fi decât un ansamblu de semne și simptome, consecința unor cauze diverse; b) al doilea criteriu este etiologic: o b. are cauza totdeauna cunoscută, entitățile cu etiologie neelucidată fiind considerate sindroame. *În prezent există tendința să se considere ca sindrom orice entitate morbidă postulată, dar încă nedemonstrată, ale cărei caracteristici și cauze nu sunt clar definite. Se rezervă numele de b. entităților având o etiologie bine cunoscută.* Această distincție nu este totdeauna respectată și, de aceea, confuzia b. - sindrom este încă foarte prezentă în literatura medicală. O definire recentă a b., aparținând lui G. E. Palade, laureat al premiului Nobel, va avea cu siguranță o mare acoperire în viitor: „Bolile sunt în fond rezultatul unor malfuncții celulare cumulate" (1982). *Observații*: Etimologia temenilor boală și bolnav în diferite limbi europene sugerează, de obicei, mai mult sentimente subiective decât o apreciere obiectivă. Ex.: în engl. termenul *disease*, provine din *dis-ease* = a fi într-o stare rea, iar *ilness* este derivat din *ill* = rău; în fr. *maladie* este derivat din *male habitus* care semnifică *într-o stare rea*; în rusă *boliezn* este derivat din *bolî* = *durere*, în slava veche; în daneză *syg* = boală, semnifică de fapt *contrariat* sau *întristat*. După cum, *patologie* provine din gr. *pathos* = suferință, iar *pacient* din lat. *patiens* = persoană care suferă. Doar termenul german *Krank* = *boală* este mai apropiat de o viziune obiectivă, deoarece el semnifică la origine curbat sau pliat, sugerând că scopul medicinei este redresarea pacientului. V. normal și normalitate.

Boli cu denumire comună

- **BOALĂ PRIN ABERAȚIE CROMOZOMIALĂ / maladie par aberration chromosomique / chromosomal aberration disease.** B. congenitală determinată de o anomalie a numărului sau a structurii (*deleție, *duplicație, *inversiune sau *translocație) cromozomilor somatici (aberație autozomică) sau sexuali (aberație gonozomică). Anomalia se produce în timpul meiozei și poate conduce fie la un exces de material cromozomial, anumiți gameți conținând un cromozom în dublu, fie la o pierdere de material (monosomie, deleția unui braț cromozomial). B. prin a. c. nu este transmisibilă decât în anumite cazuri particulare de *translocație. V. aberație cromozomială, cariotip, sex nuclear, trisomie, monosomie, disgonozomie, poligonozomie, deleție și translocație.
- **B. ACOPERIȘULUI DE STUF / m. du toit de roseau / thatched roof d.** Pneumonie prin mecanism de sensibilizare alergică dată de *Saccharomonas viridis*, microorganism provenit de pe frunze și ierburi uscate.
- **B. AERULUI CONDIȚIONAT / m. de l'air conditionné / air conditioning d.** B. cu caracter alergic ce poate apărea la persoanele care lucrează (locuiesc) în spații cu aer condiționat. Simptomele sunt variate: rinită, conjunctivită, migrenă, bronșită cronică și stare de astenie cronică. Alergenele implicate pot fi îndeosebi spori ai diferitelor ciuperci microscopice.
- **B. AGLUTININELOR LA RECE / m. des agglutinines froides / cold agglutinin d.** B. determinată de prezența anticorpilor circulanți (de obicei IgM) care pot aglutina hematii, în special la temperaturi sub 37°C. Aglutininele la rece sunt direcționate împotriva a trei tipuri de antigeni poli-zaharidici eritrocitari: *I* (de pe hematiile mature), *i* (de pe hematiile fetale și ale copilului) și *Pr* (proteazosensibili). Manifestările b. sunt: hemoliză intravasculară la nivelul extremităților expuse la frig, anemie hemolitică prin fixarea complementului. B. are două tipuri majore: b. a. la r. cronică a bătrânilor și b. a. la r. post-infecțioasă (consecutivă infecției cu **Mycoplasma pneumoniae* sau *mononucleozei infecțioase).
- **B. ALERGICĂ / m. allergique / allergic d.** V. alergic și alergie.
- **B. AMNIOTICĂ / m. amniotique / amniotic d.** Cadru nosologic discutabil din care fac parte manifestări ale *ectodermiei, necrozei fetale de origine vasculară (amputații congenitale sau *peromelie) și bride fetoamniotice ce însoțesc *disrafii ale nevraxului și ale feței.
- **B. CU ANTICORPI ANTIMEMBRANĂ BAZALĂ GLOMERULARĂ / m. aux anticorps anti-membrane basales glomérulaire / antiglomerular basement membrane (anti-GBM) antibody d.** *Glomerulonefrită rapid progresivă cu formare de semilune, caracterizată prin prezența anticorpilor circulanți (IgG) anti-membrană bazală glomerulară și depozite liniare de imunoglobuline și complement dispuse pe membrana bazală (determinând necroză glomerulară severă în 50 % din cazuri). Asociată cu o pneumopatie interstițială, b. ia numele de *sindrom Goodpasture. Sin.: boală Goodpasture.
- **B. AUTOALERGICĂ / m. autoallergique / autoallergic d.** V. boală autoimună.
- **B. PRIN AUTOANTICORPI / m. par autoanticorps / autoimmune d.** Sin.: boală autoimună (v.).
- **B. AUTOIMUNĂ / m. autoimmune / autoimmune d.** B. în care se produce o imunizare împotriva constituenților propriului organism al bolnavului. Ca urmare, se produce atacul și distrugerea celulelor de către propriul sistem imunitar. Acest termen este de preferat celui utilizat mult mai frecvent, de *b. prin autoanticorpi*, deoarece cuprinde și situațiile în care b. există chiar în absența anticorpilor circulanți. În raport cu denumirea de *b. autoalergică*, termenul prezintă avantajul de a nu introduce obligatoriu în modul de acțiune o cauză alergică, orice b. autoalergică fiind și autoimună, dar situația inversă nefiind obligatoriu adevărată. Ex. de b. a.: *diabetul juvenil (atacul celulelor producătoare de insulină), *boala Basedow-Graves, (atacul receptorilor pentru TSH), *miastenia (atacul receptorilor pentru acetil-colină), *scleroza în plăci (atacul tecii de mielină).
- **B. BERIBERI / béribéri / beriberi.** [*Beri = cuvânt din Sri-Lanka (dialectul cingalez) care înseamnă slăbiciune; repetarea cuvântului accentuează sensul - slăbiciune extremă.*] Afecțiune determinată de carența cronică în *vitamină B_1, în relație cu unele obiceiuri alimentare (alimentație bazată pe un consum de alimente sterilizate prin căldură, care distruge vitamina B_1, sau doar de orez decorticat, învelișul bobului de orez conținând tiamine). A fost observată în Extremul Orient. Se manifestă în două forme: *b. atrofic* sau *paralitic* (nevrită a nervilor periferici) și *b. hidropic* sau *cirsoid* (tulburări cardiace, edeme ale membrelor inferioare, transsudat la nivelul seroaselor). Sin.: beriberi.
- **B. BRONȘIECTAZIANTĂ / m. bronchiectasiante / bronchiectasis.** Sin.: bronșiectazie (v.).
- **B. BRONZATĂ / m. bronzée / bronzed d.** Sin.: boală Addison (v.).
- **B. BULOASĂ A UTILIZATORILOR DE DROGURI INTRAVENOASE / m. d'utilisateurs des drogues intraveineux / d. of intravenous drug users.** Complicație neinfecțioasă a injectării de droguri, care afectează zonele periferice ale lobilor pulmonari superiori și care este probabil consecința injectării de particule materiale ce impurifică drogul.
- **B. CARDIACĂ ISCHEMICĂ / m. cardiaque ischemique / ischemic cardiac d.** Abrev.: BCI. Sin.: cardiopatie ischemică (v.).

▪ **B. CARENȚIALĂ / m. par carence / deficiency d.** V. carență.

▪ **B. CELIACĂ / m. coeliaque / c(o)eliac d.** B. a sugarului și copilului mic caracterizată clinic prin denutriție progresivă, contrastând cu creșterea considerabilă a volumului abdomenului, oprire a creșterii, rahitism, osteomalacie, dispepsie cu materii fecale voluminoase și grăsoase, deci diaree cu steatoree. Anatomopatologic se poate constata atrofia vilozităților intestinale. Evoluția este cronică, în pusee. Etiologie incertă. Uneori se constată o *fibroză chistică a pancreasului și intoleranță la *gluten. Sin.: boală Gee, boală Herter, boală Thaysen, infantilism celiac, infantilism intestinal, nanism intestinal, *sprue nostras*.

▪ **B. DE CHESON / m. de caisson / caisson d.** Ansamblu de tulburări observate la scafandri, după trecerea bruscă de la presiune crescută la presiunea atmosferică, constând în formarea de bule de azot în sânge și în țesuturi.

▪ **B. CHISTICĂ A FICATULUI / m. kystique du foie / cystic d. of liver.** Afecțiune caracterizată prin prezența de numeroase chisturi în interiorul ficatului, cu dimensiuni variate și care conțin un lichid albuminos. Adesea se asociază cu leziuni analoge în rinichi și pancreas. Sin.: boală polichistică a ficatului.

▪ **B. CHISTICĂ A MAMELEI / m. kystique de la mamelle / cystic d. of breast.** Multitudine de mici chisturi în țesutul glandular mamar; apar îndeosebi înaintea menopauzei. Este considerată de unii autori un proces inflamator de cauze diverse (infecție cronică, tulburare hormonală), iar de alții ca o formă de cancer. Sin.: boală Reclus, boală Bloodgood, boală polichistică a sânilor, fibroadenomatoză chistică a sânilor etc.

▪ **B. CHISTICĂ A PLĂMÂNULUI / m. kystique du poumon / cystic d. of lung.** Afecțiune ce sugerează radiologic aspectul de plămân polichistic congenital (cel mai adesea cu bronșiectazii *moniliforme sau ampulare), ori al unei fibroze într-un stadiu avansat. Sin.: boală polichistică a plămânului.

▪ **B. CICLICĂ / m. cyclique / cyclic d.** Afecțiune cutanată, probabil de origine streptococică, caracterizată prin trei tipuri de leziuni: zone eritematoedematoase, vezicule sau bule de *dishidroză și *parakeratoză generalizată. Sin.: boală ciclică trisimptomatică.

▪ **B. CICLICĂ TRISIMPTOMATICĂ / m. cyclique trisymptomatique / Milian d.** Sin.: boală ciclică (v.).

▪ **B. A CINCEA / cinquième m. / fifth d.** Eritem infecțios denumit astfel deoarece reprezintă a cincea cauză, ca frecvență, între formele de eritem ale copilului de vârstă școlară, dar poate apărea și la alte vârste. B. este determinată de un *parvovirus (B-19), transmis pe cale respiratorie și are contagiozitate moderată și evoluție în general benignă. Formele cu transmitere materno-fetală pot însă determina *hidrops fetal. Clinic, se manifestă prin febră, cefalee, prurit, afectarea stării generale și eritem, care apare după a zecea zi de evoluție și este inițial cu localizare facială („în aripi de fluture"), iar ulterior se extinde pe torace și membre, unde suprafața afectată de exantem are un contur festonat. Sin.: eritem infecțios acut, megaleritem epidemic.

▪ **B. DE COLAGEN / m. du collagène / collagen d.** Sin.: colagenoză (v.).

▪ **B. COLULUI VEZICAL / m. du col vésical / bladder neck obstruction.** Afecțiune caracterizată prin *disurie asemănătoare celei provocate de adenomul prostatic, din cauza unor modificări ale colului vezical, fără leziuni aparente sau leziuni medulare. B. c. v. se caracterizează la adult prin hipertrofia musculaturii netede a colului vezical. La copil, substratul anatomopatologic al b. c. v. este discutabil, leziunea primordială fiind fibroscleroza mucoasei și a submucoasei pericervicale. Sin.: boală Marion.

▪ **B. COMPLEXELOR IMUNE / m. des complexes immuns / immune complex d.** Grup de b. a căror patogenie implică reacția antigen-anticorp, cu formarea de *complexe imune și depunerea lor, cu activarea *complementului și alterarea pereților micilor vase, în relație cu o reacție de hipersensibilitate semitardivă (de tip 3). Simptomatologia acestor b. depinde de localizarea depozitelor vasculare (sau de generalizarea lor): cutanată (angeita alergică) sau viscerală (cum ar fi glomerulonefrita acută și cronică, *poliartrita reumatoidă, *sindromul Dressler, purpura trombocitopenică idiopatică, fibroza pulmonară interstițială difuză, *b. serului, *fenomenul Arthus, la ultimele trei prezența complexelor imune fiind certă). Unele din aceste entități sunt *b. autoimune. V. și complex imun.

▪ **B. PRIN COMPLEXE ANTIGEN-ANTICORP / m. par complexes antigène-anticorps / immune complex d.** Sin.: boala complexelor imune (v.).

▪ **B. CONGENITALĂ / m. congénitale / congenital d.** B. cu care copilul se naște. B. c. poate fi *ereditară sau netransmisă ereditar, ci dobândită în primele trei luni de viață intrauterină. V. și embriopatie.

▪ **B. CONSERVELOR / m. des conserves / bottled food d.** Ansamblu de manifestări morbide traducând carențe vitaminice (îndeosebi vitaminele B și C) date de o alimentație exclusivă din conserve. În consecință, se produc leziuni cutaneomucoase (edeme, peteșii, echimoze, hemoragii), asociate cu astenie intensă și cu evoluție spre cașexie.

▪ **B. CONTAGIOASĂ / m. contagieuse / contagious d.** Orice b. infecțioasă care poate fi transmisă de la o persoană la alta, fie prin contact direct (contagiune directă), fie prin intermediul unei alte persoane, a unui obiect sau a unei substanțe contaminate de subiectul infectat (contagiune indirectă). În prezent se utilizează ca sin. boală transmisibilă (v.).

▪ **B. COPIILOR ROȘII / m. des enfants rouges / red boys d.** Denumire datorată colorației particulare a părului copiilor atinși de această afecțiune. Sin.: kwashiorkor (v.).

▪ **B. CORPILOR LEWY DIFUZI / m. des corps Lewy diffus / diffuse Lewy bodies d.** [*Frederic H. Lewy (Lewey), neurolog german stabilit în Statele Unite, 1885-1950.*] Demență progresivă sau psihoză, cu episoade confuzionale, agitație, halucinații, iluzii, semne de *parkinsonism, mișcări involuntare, tetrapareză în flexie, hipotensiune ortostatică dar fără tremor. *Corpii Lewy sunt localizați în trunchiul cerebral, regiunea bazală anterioară a creierului, în nucleele din hipotalamus și în neocortex. Sin.: boală Lewy.

▪ **B. CORSETULUI / m. du corset / corset d.** Deformare a ficatului observată odinioară ca urmare a constricției exercitate de corset: alungirea toracelui determină apariția pe suprafața ficatului a unor depresiuni corespunzând coastelor.

▪ **B. CRONICĂ DE ALTITUDINE / m. chronique d'altitude / altitude d., chronic form of mountain d.** *Policitemie secundară, consecutivă expunerii îndelungate (ani) la presiunea atmosferică scăzută întâlnită la altitudini mari, asociată cu cianoză de efort, acuitate mentală alterată, fatigabilitate și cefalee (în *tipul eritremic*) sau dispnee, bronșită, laringită și cianoză (în *tipul emfizematos*). Sin.: boală Monge (forma cronică), soroche.

▪ **B. CU DECLARARE OBLIGATORIE / m. avec déclaration obligatoire / notifiable d., reportable d.** B., de regulă transmisibilă, a cărei declarare este obligatorie. Lista unor astfel de boli prezintă o serie de diferențe de la o țară la alta. La noi în țară aceste boli sunt cuprinse în două liste: A) *Lista b. transmisibile cu declarare obligatorie (pe fișe)* în care sunt cuprinse: amoebiaza (amibiaza), antraxul, botulismul, bruceloza, difteria, febra Q, febra tifoidă, febrele paratifoide A, B, C, hepatitele virale (A, B și nedeterminate), holera, leptospirozele, malaria, meningita cerebrospinală epidemică, poliomielita și alte neuroviroze paralizante, rabia, scarlatina, tetanosul, tifosul exan-

tematic, complicațiile postvaccinale, infecția HIV (indiferent de stadiu). B) *Lista b. transmisibile cu declarare numerică*, împărțită în trei subgrupe: cu raportare numerică lunară, cu raportare numerică trimestrială și cu raportare numerică anuală.

▪ **B. DEGENERATIVĂ A ARTICULAȚIILOR / m. dégénérative des articulations / degenerative joint d.** Sin.: osteoartrită (v.).

▪ **B. DEMIELINIZANTĂ / m. démyélinisante / demyelinating d.** Termen generic pentru un grup de b. de cauză necunoscută, în care se produce o reducere progresivă a mielinei în sistemul nervos central. Ex. tipic: *scleroza multiplă.

▪ **B. DEPOZITELOR DENSE / m. des dépôts denses / dense deposits d.** *Glomerulonefrită membranoproliferativă de tip II, în care *lamina densa* a membranei bazale glomerulare are aspect *electronodens, iar pe membrană există cantități mici de IgM și C3. Clinic, b. se manifestă ca un *sindrom nefrotic.

▪ **B. DISTROFICĂ ADIPOZOGENITALĂ / m. dystrophique adiposogénitale / adiposogenital dystrophic d.** Obezitate asociată cu întârziere în dezvoltarea genitală, apărută la pubertate. Se deosebește de *sindromul adipozogenital prin originea sa, care este în relație doar cu alimentația; poate prezenta caracter familial.

▪ **B. DOBÂNDITĂ / m. acquise / acquired d.** Boală apărută după fecundație, fie în perioada vieții intrauterine (*embriopatii, *fetopatii) fie după naștere. B. d. se opun *b. ereditare sau genetice.

▪ **B. EMETIZANTĂ JAMAICANĂ / m. émétique jamaïquaine / Jamaican vomiting sickness.** Una din cauzele ficatului gras microvezicular.

▪ **B. ENDEMICĂ / m. endémique / endemic d.** *Prevalență continuă a unei b. la nivelul unor populații sau arii specifice. V. și endemie.

▪ **B. ENDOMIOCARDICĂ / m. endomyocardique / endomyocardial d.** Formă a *cardiomiopatiei restrictive, cu două mari tipuri: *fibroza endomiocardică* (frecventă la tinerii din Africa tropicală) și *boala endomiocardică eozinofilică* (sau *endocardita Löffler), cauzată de efectele toxice ale proteinelor eozinofilice și caracterizată prin îngroșarea miocardului asociată cu trombi murali mari.

▪ **B. ENZIMATICĂ / m. enzymatique / enzymatic d.** Sin.: enzimopatie (v.).

▪ **B. EPIDEMICĂ / m. épidémique / epidemic d.** Creșterea evidentă a *prevalenței unei b. la nivelul unei populații sau arii specifice, din cauza unui agent infecțios sau toxic. V. și epidemie.

▪ **B. EREDITARĂ / m. héréditaire / hereditary d.** B. transmisă prin spermatozoid sau ovul și care există, deci, de la originea vieții intrauterine. Se disting: 1) *B. e. adevărate, genetice* sau *genotipice*, genopatii, care sunt determinate de prezența la nivelul cromozomilor a unor gene patologice transmisibile ereditar. 2) *B. e. prin aberații cromozomiale*, determinate de diferite anomalii cromozomiale și foarte rar transmisibile ereditar. În funcție de modul de transmisie, se deosebesc: a) *b. e autozomale* (transmise după modul *dominant sau *recesiv); b) *b. e. gonozomale* (dominante sau recesive). B. e. pot fi congenitale sau se pot manifesta în adolescență ori la vârsta adultă. V. dominant, recesiv, ereditate autozomală și ereditate gonozomică.

▪ **B. EREDO-CONSTITUȚIONALĂ / m. hérédo-constitutionelle / heredo-constitutional d.** Patologie transmisă genetic, care nu progresează în timp.

▪ **B. ESENȚIALĂ / m. essentielle / essential d.** Orice b. sau manifestare morbidă care nu poate fi pusă în raport cu o cauză bine definită. Ex.: hipertensiune arterială esențială. V. și boală idiopatică.

▪ **B. EXOSTOZANTĂ / m. exostosante / exostosic d.** B. ereditară cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază *exostoze multiple ale oaselor lungi și ale oaselor centurilor, hipoplazie a capului cubital și *nanism micromelic. Este o varietate de *osteocondrodisplazie. Sin.: boală Bessel-Hagen.

▪ **B. FAMILIALĂ / m. familiale / familial d.** B. care afectează, sub aceeași formă, mai mulți membri ai unei aceleiași familii, dar al cărei caracter genetic nu este cert.

▪ **B. FEMEILOR FĂRĂ PULS / m. des femmes sans pouls / young female arteritis, pulseless d.** Sin.: boală Takayasu (v.).

▪ **B. FIBROCHISTICĂ A PANCREASULUI / m. fibrokystique du pancréas / fibrocystic d. of the pancreas.** Sin.: mucoviscidoză (v.).

▪ **B. FÖHNULUI / m. du foehn / föhn d.** Manifestare clasică de *meteoropatologie, constând în cefalee, iritabilitate, insomnie, astenie, diskinezii digestive sau agravarea unor boli, fenomene premergătoare declanșării föhnului, vânt uscat și cald, care se propagă în văi din zonele muntoase. După ce vântul începe să bată tulburările se atenuează.

▪ **B. FUNCȚIONALĂ / m. fonctionnele / functional d.** Maladie în care simptomele sau tulburările unor funcții se produc în absența unor leziuni celulare sau tisulare. B. f. pot fi iatrogene, idiopatice sau psihogene.

▪ **B. GENETICĂ / m. génétique / genetic d.** Sin.: b. genotipică. V. boală ereditară.

▪ **B. GENOTIPICĂ / m. génotypique / genetic d.** Sin.: b. genetică. V. boală ereditară.

▪ **B. GHEARELOR DE PISICĂ / m. des griffes de chat / cat-scratch d.** Sin.: limforeticuloză benignă de inoculare (v.).

▪ **B. GLICOGENICĂ / m. glycogénique / glycogen-storage d., glicogenosis.** *Glicogenoză Cori de tip I în care se asociază: întârziere de creștere, adipozitate, hepatomegalie, hipertrigliceridemie, hipercolesterolemie, acetonemie cu cetonurie, hiperlactacidemie și hiperuricemie. Structura glicogenului hepatic este normală. Deficitul în glucozo-6-fosfatază, responsabil de apariția b., este strict localizat la nivel hepatic și renal. Sin.: boală van Creveld, boală von Gierke, glicogenoză Cori tip I. V. și glicogenoză.

▪ **B. H.** Sin.: boală Hartnup (v.).

▪ **B. HEMOLITICĂ / m. hémolytique / h(a)emolytic d.** Sin.: boală Minkowski-Chauffard (v.).

▪ **B. HEMOLITICĂ A NOU-NĂSCUTULUI / m. hémolytique du nouveau-né / h(a)emolytic d. of newborn.** Anemie hemolitică a nou-născutului, determinată, în cazul unei *incompatibilități feto-materne de Rh, de trecerea anticorpilor materni la fetus, cu distrugerea secundară a hematiilor, icter, hepatosplenomegalie și, uneori, edeme generalizate la copil. B. h. a n.-n. este o formă de *eritroblastoză fetală. V. și incompatibilitate fetomaternă.

▪ **B. HIDATICĂ / m. hydatique / hydatic d.** Sin.: echinococoză (v.).

▪ **B. HIDRICĂ / m. hydrique / hydric d.** B. provocată de un germen patogen transportat și propagat prin apă (cf. OMS).

▪ **B. HILULUI / m. du hile / middle lobe syndrome.** Sin.: sindrom de lob mijlociu (v.).

▪ **B. HIPERENDEMICĂ / m. hiperendémique / hyperendemic d.** B. a cărei incidență este crescută în mod constant sau/și a cărei rată de *prevalență afectează în mod egal toate grupele de vârstă.

▪ **B. IATROGENICĂ / m. iatrogénique / iatrogenic d.** 1) Ansamblu de manifestări patologice bine definite, imputabile unui act medical oarecare, cel mai des administrării mai mult sau mai puțin prelungite de medicamente. 2) Rar: ansamblu de

simptome subiective asemănătoare cu cele ale unei b. determinate, sugerate involuntar de medic bolnavului.

▪ **B. IDIOPATICĂ / m. idiopathique / idiopathic d.** 1) B. care există prin ea însăși, care nu este consecința unei alte stări morbide. 2) Prin extensie, b. de etiologie necunoscută. V. și boală esențială.

▪ **B. IMUNITARĂ / m. immunitaire / immunologic d.** B. a cărei producere se află în relație cu o perturbare cantitativă sau calitativă a *sistemului imunitar. Sistemul imunitar poate fi deficitar (b. imunodeficitară) sau poate să reacționeze în mod excesiv (v. hipersensibilitate), alteori existând o dereglare funcțională (b. prin *autoimunitate, b. *complexelor imune). V. și autoimunitate, complex imun, sindrom imunoproliferativ.

▪ **B. IMUNODEFICITARĂ / m. immunodéficitaire / immunological deficiency d.** Denumire generică pentru b. care sunt consecința unei *imunodeficiențe.

▪ **B. INCLUZIUNILOR CITOMEGALICE / m. des inclusions cytomégaliques / cytomegalic inclusion d.** Stare septică gravă a sugarului, determinată de infecția cu *citomegalovirus și caracterizată prin prezența de incluziuni de dimensiuni mari în citoplasma celulelor din diverse organe (îndeosebi ficat, tub digestiv, encefal, glande salivare), determinând o simptomatologie polimorfă, în relație cu organele afectate (hepatosplenomegalie, purpură trombocitopenică, anemie hemolitică, microcefalie, corioretinită etc.).

▪ **B. INFECȚIOASĂ / m. infectieuse / infectious d.** Orice b. care este provocată de microorganisme patogene. V. și boală contagioasă, boală transmisibilă.

▪ **B. INFLAMATORIE INTESTINALĂ / m. inflammatoire intestinale / inflammatory bowel d.** Grup de boli inflamatorii cronice ale tractului digestiv, de etiologie necunoscută, divizat în două tipuri majore: colita ulceroasă (*rectocolita ulcerohemoragică) și *ileita regională.

▪ **B. INTERCURENTĂ / m. intercurrente / intercurrent d.** B. care apare în afara perioadei și a condițiilor obișnuite de producere, sau complică o afecțiune deja existentă.

▪ **B. INTERSTIȚIALĂ / m. interstitielle / interstitial d.** B care se dezvoltă în rețeaua de țesut conjunctiv a unui organ, cu afectarea doar secundară a parenchimului. V. și conectivită.

▪ **B. ITAI-ITAI / m. Itai-Itai / Itai-Itai d.** B. determinată de ingestia de orez și apă contaminată cu *cadmiu, caracterizată prin *osteomalacie și disfuncții tubulare renale.

▪ **B. KALA AZAR / m. Kala Azar / Kala Azar d.** [*Hindusă* ***kala azar*** *= febră neagră.*] *Leishmanioză viscerală al cărei agent etiologic este parazitul *Leishmania donovani*, care poate fi transmis de către câine. B. este simptomatică îndeosebi la copil (febră, tahicardie, paloare, splenomegalie, *pancitopenie, anemie, hipergamaglobulinemie). Se cunosc două forme: 1) *mediteraneană*, sau infantilă, caracterizată printr-o lungă perioadă de incubație (circa șase luni), febră, paloare, poliadenopatie, astenie marcată; 2) *asiatică*, cu anemie gravă și splenomegalie. B. este o *reticuloendo-telioză parazitară endemică. Sin.: Kala Azar.

▪ **B. LACUNARĂ / m. lacunaire / lacunary d.** Infarct consecutiv ocluziei prin aterotromboză sau lipohialinoză a uneia dintre ramurile penetrante ale *poligonului Willis, a trunchiului arterei cerebrale mijlocii, a arterelor vertebrale sau a arterei bazilare. Cele mai frecvente manifestări sunt: hemipareza motorie pură, atacul senzitiv pur și hemipareza ataxică.

▪ **B. LANȚURILOR GRELE / m. de chaînes lourdes / heavy chain d.** Grup de *paraproteinemii, caracterizate prin prezența în sânge și urină a unei proteine anormale, constituită dintr-un fragment de moleculă de imunoglobulină. Există trei tipuri: *B. l. g. alfa, *B. l. g. gamma, *B. l. g. miu. V. în continuare.

▪ **B. LANȚURILOR GRELE ALFA / m. des chaînes lourdes alpha / alpha heavy-chain d.** Sin.: boală Seligmann (v.).

▪ **B. LANȚURILOR GRELE GAMMA / m. des chaînes lourdes gamma / gamma heavy-chain d.** Sin.: boală Franklin (v.).

▪ **B. LANȚURILOR GRELE MIU / m. des chaînes lourdes mu / mu heavy-chain d.** Reprezintă forma cea mai rară de *disglobulinemie monoclonală; nodulii limfatici ai splinei, ficatului și abdomenului sunt primii afectați, iar diagnosticul se pune prin *electroforeză.

▪ **B. LANȚURILOR UȘOARE / m. des chaînes légères / light chain deposition d.** Varietate foarte rară de *disglobulinemie monoclonală, care se poate manifesta în cadrul *mielomului multiplu prin depozite de substanță amorfă vizibile prin *imunofluorescență deoarece fixează un ser anti-lanțuri ușoare, de obicei kappa. *Amiloidoza și insuficiența renală sunt mai frecvente decât în mielomul multiplu; deosebirea față de depozitele de amiloid constă în caracterul granulos și afinitatea tinctorială diferită. Leziunile osoase litice apar în 60% din cazuri.

▪ **B. LAXATIVELOR / m. des laxatifs / laxatives d.** Ansamblu de simptome consecutive utilizării excesive a laxativelor: diaree cronică cu scădere ponderală consecutivă, hipotensiune, deshidratare, hipoproteinemie și hipokaliemie, crize de tetanie. În formele grave: tulburări renale, edeme și paralizii intermitente.

▪ **B. LEGIONARILOR / m. des légionnaires / legionnares' d.** [*Descrisă pentru prima oară în 1976 la Philadelphia, când, la un congres organizat de* ***American Legion****, s-au înregistrat 180 cazuri, dintre care 29 mortale.*] B. determinată de bacilul *Legionella pneumophila* (genul **Legionella*), cu incidența maximă vara. Se manifestă prin stare gripală însoțită de pneumonie (uneori cu evoluție fulminantă), care se pot asocia cu tulburări neurologice, digestive și renale.

▪ **B. LIGATURILOR / m. des ligatures / ligatures d.** Tulburări neurocirculatorii și trofice secundare ligaturii arterei principale a unui membru. Implică: *claudicație intermitentă, cianoză, hipotermie, pareze musculare, leziuni trofice ale pielii și fanerelor.

▪ **B. LIPOFAGICĂ / m. lipophagique / lipophagic d.** Denumire care grupează o serie de procese patologice (granulom lipofagic, sinovită lipofagică) caracterizate prin înlocuirea masei grăsoase, ca urmare a unui proces de *saponificare, cu un țesut fibros de origine inflamatorie.

▪ **B. LIZOZOMALĂ / m. lysosomiale / lysosomal storage d.** Denumire generică pentru orice b. ereditară cu transmitere genetică recesivă, determinată de absența unei enzime prezente în mod normal în *lizozomi. Această deficiență antrenează perturbarea metabolismului substanțelor care în mod normal sunt metabolizate de enzima respectivă. Ca urmare, în anumite organe se acumulează substanțe nemetabolizate.

▪ **B. LUCRĂTORULUI CU DETERGENT / m. du travailleur avec du détergent / detergent worker's d.** Pneumonie prin reacție de sensibilizare cauzată de enzime ale *Bacillus subtilis* prezent în detergenți.

▪ **B. LUPICĂ / maladie lupique / lupoid disease.** Sin.: lupus eritematos diseminat (v.).

▪ **B. MÂNĂ-PICIOR-GURĂ / m. main-pied-bouche / hand-foot-and-mouth d.** *Exantem autolimitat, cauzat cel mai adesea de virusul *Coxsackie A16. Întâlnită frecvent la copii preșcolari, b. se caracterizează prin vezicule prezente pe mucoasa bucală, palatină, gingivală, limbă, mâini (inclusiv palmele) și picioare (inclusiv plantele).

▪ **B. MEDIATĂ DE ANTICORPI ANTITISULARI / m. par anticorps antitissulaires / antitissue antibody-mediated d.** V. boala complexelor imune.

▪ **B. MEDICAMENTOASĂ / m. médicamenteuse / drug d.** Tulburări morbide provocate de unele medicamente prin: doze în exces, reacții de intoleranță, efecte secundare.

▪ **B. MEDITERANEANĂ / anémie méditerranéene / Mediterranean d.** Sin.: boală Cooley (v.).

▪ **B. MEMBRANELOR HIALINE / m. à membranes hyalines / hyaline membrane d.** Afecțiune pulmonară gravă a nou-născutului (îndeosebi prematur sau născut din mamă diabetică), caracterizată clinic prin insuficiență respiratorie progresivă ajungând la asfixie, iar anatomic prin absența diferențierii alveolare în plămâni, care au o consistență cărnoasă, amintind de splină. La examenul histologic se constată, la nivelul alveolelor, membrane hialine. Formarea lor este consecința absenței *surfactantului și deficienței *fibrinolitice a plămânului.

▪ **B. METABOLICĂ / m. métabolique / metabolic d.** Termen foarte general prin care se desemnează b. pe baza tulburărilor metabolice. În Clasificarea internațională a maladiilor (CIM), revizia a X-a OMS, aceste b. sunt cuprinse în capitolul IV - B. endocrine, de nutriție și metabolism. B. m. pot fi ereditare sau dobândite: 1) Prin întreruperea unui lanț de sinteză sau absența unei enzime. 2) Prin anomalii endocrine. 3) De origine alimentară. Cauzele menționate pot afecta: a) echilibrul glucidic (ex.: diabet, *glicogenoză, galactozemie congenitală); b) metabolismul nucleotidelor (ex.: gută); c) metabolismul lipidic (ex.: obezitate, dislipidoză); d) echilibrele acidobazic, ionic, osmotic, hidric, mineral, fosfocalcic, vitaminic etc.

▪ **B. MICRODRENOPANOCITARĂ / m. micro-drépanocytaire / microdrepanocytic d.** Afecțiune rezultând din asocierea tarelor drepanocitare și talasemice în formă heterozigotă. Aspect clinic de *drepanocitoză cu evoluție severă.

▪ **B. MITRALĂ / m. mitrale / mitral d.** Asociere frecventă a *stenozei mitrale și a *insuficienței mitrale, cele două componente constituindu-se simultan sau succesiv. În cadrul b. m. poate predomina stenoza mitrală sau insuficiența mitrală. Manifestările clinice și evoluția depind de ponderea și cumulul celor două entități componente, iar cauza b. m. este aproape întotdeauna *reumatismul articular acut. Sin.: boală Bonieland.

▪ **B. MIXTĂ A ȚESUTULUI CONJUNCTIV / m. mixte du tissu conjonctif / mixed connective tissue d.** B. caracterizată prin semne specifice de *lupus eritematos diseminat, *sclerodermie, *polimiozită și *poliartrită reumatoidă, asociate cu titruri ridicate de anticorpi circulanți antiribonucleo-proteine nucleare.

▪ **B. MOLECULARĂ / m. moléculaire / molecular d.** B. în care manifestările sunt consecința unor alterări moleculare în plan funcțional sau structural. Termen fundamental în *medicina moleculară, care actualmente desemnează îndeosebi b. determinate de anomalii ale enzimelor (v. enzimopatii), anticorpilor și chiar o serie de b. dobândite. Ex.: formele de leucemie în cursul cărora apar anomalii moleculare a căror anvergură variază în funcție de remisiunile sau recăderile b.

▪ **B. MONOGENICĂ / m. monogénique / monogenic d.** B. ereditară determinată de leziunea unei singure și unice gene. Leziunea poate fi monoalelică (ex.: drepanocitoză) sau polialelică (ex.: β-talasemie).

▪ **B. MOYAMOYA / m. de moyamoya / moya-moya d.** [*Jap.* ***moyamoya*** *= cețos, vag; denumirea vine de la aspectul brumat, „în fum de țigară" și se referă la imaginile în corolă observate la examinarea fundului de ochi.*] B. caracterizată prin ocluzia progresivă a arterelor carotide interne la nivelul sifonului carotidian și a părții supraclinoidiene a arterei, însoțită de apariția unor vase capilare cu aspect angiomatos la baza creierului. Apare mai ales la tineri și se poate însoți de: leziuni renale vasculare (stenoze) sau parenchimatoase (polichistoză), hipertensiune arterială și leziuni arteriale în teritoriul cerebral. Patogenia este necunoscută și nu există un tratament eficient. Diagnosticul se face prin *angiografie. Sin.: moyamoya, sindrom Nishimoto-Takenchi-Kudo.

▪ **B. MUNCITORILOR DIN SILOZURI / m. de travailleurs dans des silos / silo filler's d.** Inflamație pulmonară, adesea manifestată ca *edem pulmonar acut, cauzată de inhalarea de gaze iritante (în special oxizi de azot) acumulate în silozuri recent umplute.

▪ **B. MUȘTEI NEGRE / m. de la mouche noire / blackfly d.** *Filarioză neperiodică produsă de *Mansonella ozzardi* (adultul cu localizare neprecizată în organism, iar microfilaria localizată în sânge) sau de *Onchocerca volvulus* (adultul localizat subcutanat și microfilaria în piele și ochi), răspândită în America de Sud, America Centrală și Africa și transmisă de muștele negre din genul *Simulium*. Manifestările clinice sunt febra filariană și obstrucția limfatică.

▪ **B. NEURONULUI MOTOR / m. du neuron moteur / motor neuron d.** Termen generic pentru b. în care există leziuni la nivelul neuronilor motori: atrofie musculară spinală, scleroză laterală primitivă și amiotrofică, parapareză spastică, tulburări biochimice ereditare, paralizie progresivă bulbară, atrofie olivo-pontocerebeloasă și *b. Machado-Joseph. Neuronii afectați sunt micșorați de volum și cu acumulări excesive de *lipofuscină. Manifestările clinice sunt reprezentate de pareze asimetrice, fasciculații, rezistență spastică la mișcările pasive, contractură musculară și exagerarea manifestărilor motorii ale emoțiilor.

▪ **B. NEURONULUI MOTOR PERIFERIC / m. du neuron périphérique / peripheric motor neuron d.** Denumire generică pentru un grup de b. care afectează neuronii motori periferici, fără implicarea sistemului motor corticospinal, care cuprinde *b. Kennedy, *b. Tay-Sachs a adultului, atrofia musculară spinală și *sindromul Fazio-Londe și se manifestă printr-un *sindrom de neuron motor periferic.

▪ **B. NODULUI SINUSAL / m. du noeud sinusal / sick sinus syndrome.** Aritmie cardiacă complexă care se poate manifesta ca bradicardie sinusală izolată, alternanță bradicardie/tahicardie sinusale sau bradicardie sinusală cu *bloc sinoatrial.

▪ **B. OASELOR DE MARMURĂ / m. des os de marbre / osteopetrosis.** Sin.: boală Albers-Schönberg (v.).

▪ **B. OASELOR PĂTATE / ostéopoecilie / osteopoikilosis.** Sin.: boală Voorhoeve (v.). V. și osteopoikilie.

▪ **B. OBSESIV-COMPULSIVĂ / m. obsessive-compulsiv / obsessive-compulsive disorder.** Obsesii recurente (ex.: gânduri persistente), impulsuri sau imbolduri care preocupă persoana, determină anxietate marcată, suferință personală și ocupă mai mult de o oră pe zi, asociindu-se cu *compulsii (acțiuni repetitive executate ca răspuns la o obsesie, într-o manieră stereotipă).

▪ **B. OMOLOGĂ / m. homologue / graft versus host reaction.** Ansamblu de tulburări, adesea mortale, provocate de introducerea într-un organism cu *toleranță imunologică a unui *grefon bogat în celule imunocompetente (ex.: în grefa de măduvă osoasă). Tulburările sunt generate de reacția grefonului contra gazdei (*graft versus host reaction*), ale cărei celule vor fi atacate de limfocitele grefonului, împotriva cărora gazda nu posedă mijloace de apărare. În plan clinic, manifestările constau în scădere în greutate cu diaree, erupții cutanate cu alterarea fanerelor, afectare hepatică variabilă, infecții. Se constată hipertrofia ficatului și a splinei și îndeosebi atrofia organelor limfoide, analoge cu cele care apar la animale după ablația *timusului.

▪ **B. OPERATORIE / m. opératoire / surgical shock.** 1) Șoc operator (v.). 2) Incorect: sindrom postoperator.

▪ **B. ORGANICĂ / m. organique / organic d.** B. determinată sau însoțită de modificări organice anatomice sau anatomopatologice ale țesuturilor sau ale organelor.

▪ **B. A PATRA / quatrième m. / Filatov's d.** Sin.: rubeolă scarlatiniformă (v.).

▪ **B. PERIODICĂ / m. périodique / periodic d.** 1) B. care apare episodic, la intervale regulate, cauza periodicității nefiind cunoscută. Ex.: *febra mediteraneană familială. 2) Sin.: boală Reimann (v.).

▪ **B. PESCUITORULUI DE BUREȚI / m. du pécheur des éponges / spongediver's d.** B. cauzată de contactul cu anumite anemone marine (mai ales *Sargatia elegans*), ce provoacă dermatite extinse cu ulcerații cronice și unele simptome sistemice (cefalee, greață, febră). V. și boală Skevas-Zerfus.

▪ **B. PLĂMÂNILOR DE FERMIER / m. du poumon de fermier / farmer's lung.** Pneumopatie determinată de inhalarea antigenilor organici specifici unei actinomicete termofile (*Micropolyspora faeni*, denumită inițial *Thermopolyspora polyspora*). Manifestările pot fi acute (sindrom pseudogripal) sau cronice (fibroză interstițială difuză).

▪ **B. POLICHISTICĂ EPIDERMICĂ / m. polykystique épidermique / polycystic d. of epiderm.** Afecțiune cutanată malformativă caracterizată prin prezența de numeroase chisturi sebacee, de volum variabil, diseminate pe frunte, gât și torace.

▪ **B. POLICHISTICĂ A FICATULUI / m. poly-kystique du foie / polycystic d. of liver.** Sin.: boală chistică a ficatului (v.).

▪ **B. POLICHISTICĂ OVARIANĂ / m. poly-kystique ovarienne / polycystic ovarian d.** Abrev.: PCOD, PCOS. Sin.: sindrom Stein-Leventhal (v.).

▪ **B. POLICHISTICĂ A PLĂMÂNULUI / m. polykystique du poumon / polycystic d. of lung.** Sin.: boală chistică a plămânului (v.).

▪ **B. POLICHISTICĂ RENALĂ / m. polykystique des reins / polycystic d. of kidney.** Termen prin care sunt desemnate două b. de origine genetică, cu afectare difuză a ambilor rinichi (măriți de volum) dar diferite ca debut și ca mod de transmitere ereditară: *b. p. r. autozomal dominantă (ADPKD) sau forma adultului și *b. p. r. autozomal recesivă (ARPKD) sau forma infantilă. Deoarece s-a dovedit că APKD se poate manifesta la orice vârstă, inclusiv la copii (și chiar în stadiul fetal) s-a ajuns la concluzia că nu vârsta de debut, ci tipul ereditar este factorul major care diferențiază cele două b. V. și policistină. Sin.: rinichi polichistic.

▪ **B. POLICHISTICĂ RENALĂ AUTOZOMAL DOMINANTĂ / m. polykystique des reins auto-somique dominante / autosomal dominant polycystic kidney d.** Abrev.: ADPKD. Afecțiune ereditară, multisistemică, în care este caracteristică dezvoltarea progresivă și difuză de chisturi renale multiple, bilaterale, în toate segmentele tubilor uriniferi. B. se poate asocia și cu anomalii extrarenale (cardiovasculare, digestive) în special chisturi hepatice, se manifestă de obicei la adult și evoluează frecvent spre *insuficiență renală cronică. ADPKD este una din cele mai frecvente b. ereditare la om, având o prevalență de 1/1 000 și rezultă prin mutații ale genelor PKD. V. și policistină.

▪ **B. POLICHISTICĂ RENALĂ AUTOZOMAL RECESIVĂ / m. polykystique des reins autosomique recessive / autosomal recessive polycystic kidney d.** *B. polichistică renală care se manifestă numai la copil. Pe lângă leziunile renale afectarea hepatică este evidentă.

▪ **B. POLICHISTICĂ A SÂNILOR / m. polykystique des seines / polycystic d. of breast.** Sin.: boală chistică a mamelei (v.).

▪ **B. POLIGENICĂ / m. polygénique / polygenic d.** B. ereditară în care anomaliile sunt localizate simultan pe mai multe gene, concurente la determinismul patologic. Ex.: *diabetul zaharat.

▪ **B. PRIMARĂ / m. primaire / primary d.** B. care apare spontan, nefiind asociată cu o altă b. și nici cauzată de o altă maladie, un traumatism sau un alt eveniment, dar poate conduce la o *b. secundară.

▪ **B. PROFESIONALĂ / m. professionelle / occupational d.** B. a cărei cauză se află în strictă relație cu profesia bolnavului. B. p. pot fi determinate de agenți fizici (ex.: *radiopatie, *b. de cheson) sau chimici, care pot genera alergii sau intoxicații (*saturnism, *benzolism). Alteori, cauza b. poate fi un agent patogen, în cazul persoanelor ce lucrează în laboratoare sau unități spitalicești, în zootehnie etc.

▪ **B. PULMONARĂ PRIN SĂRURI DE ANTIMONIU / m. pulmonaire par sels d'antimoine / antimony salts pulmonary d.** B. pulmonară profesională cauzată de expunerea cronică la pulberi ale sărurilor de *antimoniu (sin. stibiu). Efectele lor principale constau în reducerea acuității vizuale, iritarea diverselor membrane mucoase și formarea unor imagini radiologice pulmonare caracteristice.

▪ **B. REFLUXULUI GASTROESOFAGIAN / m. de reflux gastro-oesophagien / gastroesophageal reflux d.** Ansamblu de manifestări determinate de funcția deficitară a sfincterului esofagian inferior și de tulburări ale motilității gastrice. Clinic apar dureri retrosternale însoțite de vărsături, greață, tuse, determinate de refluxul sucului gastric acid. R. g. se poate complica cu esofagită peptică, ulcerații, stricturi locale sau *sindrom Barrett.

▪ **B. RENALĂ CU LEZIUNI MINIME / m. renale à lésions minimales / minimal change kidney d.** Sin.: glomerulonefrită cu leziuni minime (v.).

▪ **B. RITMICĂ AURICULARĂ / maladie rythmique auriculaire / rhythmic auricular disease.** B. relativ frecventă, caracterizată prin existența unor tulburări de ritm auricular cu următoarele forme, în alternanță: 1) Crize de tahicardie prin hiperexcitabilitate auriculară (tahisistolie cu frecvența 180-240/min). 2) Crize de bradicardie supraventriculară (bloc sinoatrial parțial, *perioade Luciani-Wenckebach, ritm nodal). Apare la subiecți peste 50 de ani, fără patologie cardiacă, manifestându-se prin palpitații, dispnee, lipotimie. Sin.: boala urechiușei atriale.

▪ **B. SCLERELOR ALBASTRE / m. des sclérotiques bleues / blue sclerae d., Lobstein's d.** Sin.: boală Lobstein (v.).

▪ **B. SECRETANTĂ / m. sécrétante / secreting d.** Afecțiune mamară determinată de o tulburare a funcției secretorii, caracterizată prin scurgerea mai mult sau mai puțin abundentă, la nivelul porilor mameloanelor, a unui lichid seros, lactescent sau lăptos, fără leziuni glandulare notabile. Poate apărea în cursul puerperalității sau în afara sarcinii, uneori la nulipare.

▪ **B. SECUNDARĂ / m. secondaire / secondary d.** B. care urmează altei b. și rezultă din aceasta.

▪ **B. SEMILUNARULUI / m. du semilunaire / semilunar d.** Sin.: sindrom Kienböck (v.).

▪ **B. SERICĂ / m. sérique / seric d.** Sin.: boala serului (v.).

▪ **B. SERULUI / m. du sérum, m. sérique / serum d.** Denumire sub care sunt cuprinse diversele accidente care survin uneori la 8-15 zile după reinjectarea de seruri antimicrobiene și antitoxice pe bază de ser sanguin de cal, la care subiectul a fost sensibilizat printr-o primă injecție anterioară. Se exprimă prin reacție locală, uneori sub formă de *erizipeloid, și printr-o erupție generalizată de urticarie, cu artralgii, curbatură, febră și albuminurie. Sin.: boală serică.

▪ **B. SIMPTOMATICĂ / maladie symptomatique / symptomatic disease.** B. ale cărei manifestări pot duce la depistarea unei alte b. B. s. este consecința b. primare respective și încetează odată cu aceasta.

▪ **B. DE SISTEM / m. de système / system d.** Sin.: boală sistemică (v.).

▪ **B. SISTEMICĂ / m. systémique / systemic d.** Denumire discutabilă care, teoretic, se adoptă pentru b. ce afectează toate componentele unui anumit sistem (ex.: sistemul reticuloendotelial, sistemul limfoid, țesutul conjunctiv). De fapt, b. s. cu-

prind un ansamblu de afecțiuni disparate (denumite uneori „inflamatorii" nespecifice), care au în comun, adesea, originea lor obscură: *lupus eritematos diseminat, unele boli articulare (*poliartrita reumatoidă, *poliartrita cronică juvenilă, *b. Still a adultului), cutanate (*sclerodermie, *dermatomiozită, *sindrom Sjögren), vasculare (*angeite alergice), *boală Behçet etc. Sin.: boală de sistem.

▪ **B. SMALȚULUI PĂTAT / m. de l'email tacheté / mottled enamel d.** *Fluoroză dentară rezultând din ingestia apei de băut cu un conținut excesiv de fluor (peste 2 mg/l). Se manifestă sub trei forme: 1) pete albe; 2) pete albe și brune; 3) hipoplazii și anomalii de formă (coroane deformate).

▪ **B. SOMNULUI / m. du sommeil / sleeping sickness.** Sin.: tripanosomiază africană (v. tripanosomiază). V. și boală Dutton.

▪ **B. SPECIFICĂ / m. spécifique / specific d.** 1) Entitate morbidă bine definită, provocată întotdeauna prin aceeași cauză precisă și răspunzând favorabil la anumiți agenți terapeutici determinați (ex.: malaria tratată cu *chinină). 2) Sin. (tot mai puțin utilizat) pentru *sifilis.

▪ **B. PRIN STOCARE / m. par stokage / storage d.** B. determinată de acumularea unor substanțe specifice în țesuturi, cel mai frecvent din cauza alterării congenitale a unei enzime sau a unui deficit enzimatic care afectează metabolismul unei anumite substanțe. De ex.: *b. de stocare a glicogenului, *lipoidoze.

▪ **B. DE STOCARE A GLICOGENULUI / m. glycogénique / glycogen storage d.** Sin.: glicogenoză (v.).

▪ **B. DE SUPRAÎNCĂRCARE / m. de surcharge / storage pool d.** Sin.: tezaurismoză (v.).

▪ **B. A ȘASEA / sixième m. / sixth d.** Sin.: boală Zahorsky (v.).

▪ **B. TICURILOR / m. des tics / Gilles de la Tourette d.** Sin.: sindrom Gilles de la Tourette (v.).

▪ **B. TRANSMISIBILĂ / m. transmissible / communicable d.** B. atribuită unui agent infecțios specific sau produșilor săi toxici și care se produce prin transmiterea acestui agent sau a produșilor săi dintr-un rezervor la o persoană receptivă. Transmiterea se face direct, printr-o persoană sau animal infectat, sau indirect, printr-o gazdă intermediară, animală sau vegetală, a unui agent vector sau a mediului extern neviu. V. și boală contagioasă.

▪ **B. TRANSMISIBILĂ SEXUAL / m. sexuel-lement transmissible / sexually transmited d. (STD), venereal d.** B. contagioasă contractată prin raport sau contact sexual. ex.: *sifilis, *gonoree, *șancru moale, *b. Nicolas-Favre, alte afecțiuni urogenitale sau generale determinate de bacterii, virusuri sau paraziți, care se dezvoltă la nivelul mucoaselor superficiale (*Chlamydia*, *Candida*, *Trichomonas*, virus herpetic, virus hepatitic B, HIV etc.). Pentru primele patru b. și SIDA, declararea b. este obligatorie. Sin.: boală venerică.

▪ **B. TROMBOEMBOLICĂ / m. thrombo-embolique / thromboembolic d.** Afecțiune care complică o flebită prin extensia trombozei și, uneori, prin embolie arterială determinată de migrarea trombusului.

▪ **B. TROPICALĂ / m. tropicale / tropical d.** B. infecțioasă sau parazitoză endemică în zonele tropicale sau subtropicale. Ex.: *boala Chagas, *boala somnului, *febră galbenă, *leishmanioză, *lepră, *malarie, *oncocercoză, *schistosomiază, o serie de febre având ca agenți vectori unele insecte etc.

▪ **B. TSUTSUGAMUSHI / m. tsutsugamushi / tsutsugamushi d.** [*Jap. tsutsugamushi = gândac periculos.*] B. acută infecțioasă și epidemică răspândită îndeosebi în Asia Orientală, Australia și India, provocată de infecția cu *Rickettsia tsutsugamushi* transmisă la om prin intermediul larvelor de trombiculide (*Trombiculidae*). B. se caracterizează, după o incubație de 12-14 zile, printr-o leziune necrotică la nivelul porții de intrare, adenopatie satelită, exantem, curbă febrilă în platou, de tip tifoid și leucopenie. Sin. multiple, mai utilizate fiind: febră fluvială de Japonia, tifos tsutsugamushi.

▪ **B. URECHIUȘEI ATRIALE / m. de l'oreillette / rhythmic auricular d.** Sin.: boală ritmică auriculară (v.).

▪ **B. URINEI CU MIROS DE SIROP DE ARȚAR / m. des urines à odeur de sirop d'érable / maple syrup urine d.** B. metabolică cu transmitere autozomal dominantă, cauzată de un deficit al enzimei ce catalizează decarboxilarea oxidativă a aminoacizilor cu catenă ramificată (leucină, izo-leucină și valină), care duce la acumularea acestora și a cetoacizilor omologi în sânge și urină. Caracteristicile clinice includ comă, convulsii, retardare fizică și mentală și un miros caracteristic de „sirop de arțar" al urinei și al corpului. Există patru fenotipuri clinice ale afecțiunii: 1) clasic, cel mai sever, cu exitus la scurt timp după naștere; 2) intermediar, cu debut mai tardiv; 3) intermitent; 4) legat de tiamină (afinitate scăzută a enzimelor pentru cofactorul tiamin-pirofosfat). Sin.: boală Menkes, leucinoză.

▪ **B. VACILOR NEBUNE / m. de vaches folles / mad cows d.** V. encefalopatii spongiforme sub-acute transmisibile.

▪ **B. VENERICĂ / m. vénérienne / venereal d.** Sin.: boală transmisibilă sexual (v.).

▪ **B. VENOOCLUZIVĂ A FICATULUI / m. veino-occlusive du foie / veno-occlusive d. of liver.** Endoflebită proliferantă și obliterantă a venulelor centrolobulare și a micilor vene suprahepatice, determinând stază și distrucție parenchimatoasă centro- și mediolobulară. Simptomatologia se apropie de cea a *sindromului Budd-Chiari.

▪ **B. CU VIRUS LENT / m. à virus lent / slow virus d.** Denumire generică pentru b. provocate de *virusuri lente. Ex.: *encefalopatiile spongiforme subacute transmisibile.

▪ **B. X.** 1) Nume utilizat (Mackenzie) pentru o serie de simptome morbide, de etiologie necunoscută, care se manifestă prin senzația de rău general, sensibilitate la frig, dispepsie, disfuncții intestinale, tulburări respiratorii și cardiace (cu modificări electrocardiografice). 2) Sin.: hiperkeratoză (v.).

Boli cu nume proprii

▪ **B. ADAMS-STOKES.** [***Robert Adams****, medic irlandez, Dublin, 1791-1875;* ***Wiliam Stokes****, clinician irlandez, Dublin, 1804-1878.*] Sin.: sindrom Adams-Stokes (v.).

▪ **B. ADDISON.** [***Thomas Addison****, medic englez, Londra, 1793-1860.*] Insuficiență suprarenală cronică. Se disting, după Addison, cinci manifestări majore: anemie, astenie, hipotensiune, tulburări gastrice și hiperpigmentație (melanodermie addisoniană). Actualmente, sunt acceptate ca forme ale acestei b. și cazurile fără melanodermie sau cu insuficiență suprarenală mai ușoară. Sin.: boală bronzată, cașexie bronzată.

▪ **B. ADDISON-BIERMER.** [***Thomas Addison****, medic englez, Londra, 1793-1860;* ***Anton Biermer****, medic german, profesor de medicină internă mai întâi la Berna, apoi la Zürich, 1827-1892.*] Sin.: boală Biermer (v.).

▪ **B. ADDISON-GULL.** [***Thomas Addison****, medic englez, Londra, 1793-1860;* ***Sir William Withey Gull****, medic englez, profesor de fiziologie la Londra și medic al reginei Victoria, 1816-1890.*] B. a femeilor de vârstă medie, caracterizată prin *xantomatoză, melanoză dermică, ciroză biliară, icter cronic și, în stadii avansate, hemoragii.

▪ **B. AKUREYRI.** [*Akureyri, oraș în Islanda unde au apărut peste 1 000 de cazuri în 1948.*] B. infecțioasă (determinată probabil de virusul *Coxsackie*), asemănătoare, clinic, *poliomielitei anterioare acute. Observată la adolescenți, debutează

prin febră, dureri musculare, *sindrom meningian, parestezii de întindere variabilă, agitaţie psiho-motorie.

▪ **B. ALAGILLE.** [*Daniel Alagille, pediatru francez, n. 1925.*] Sin.: sindrom Alagille (v.).

▪ **B. ALBERS-SCHÖNBERG.** [*Heinrich Ernst Albers-Schönberg, radiolog german, Hamburg, 1865-1921.*] B. osoasă rară, congenitală şi ereditară, de tip probabil recesiv. Se caracterizează prin fragilitate anormală a oaselor, ceea ce antrenează fracturi repetate. Radiologic, scheletul prezintă o opacitate foarte densă. Este cauzată de o dereglare a resorbţiei fiziologice a osteoclastelor. Există forme benigne şi forme cu evoluţie gravă (cecitate, surditate, anemie importantă etc.). Sin.: boala „oaselor de marmură", mieloscleroză, osteoporoză familială, osteopetroză, osteoscleroză generalizată.

▪ **B. ALBRIGHT.** [*Fuller Albright, medic american, Boston, 1900-1969.*] Sin.: osteodistrofie ereditară Albright (v.).

▪ **B. ALEXANDER.** [*1) **Benjamin Alexander**, medic american contemporan; 2) **Stewart W. Alexander**, neuropatolog englez contemporan, Londra.*] 1) Sin.: boală von Willebrand (v.). 2) Formă rară de *leucodistrofie la nou-născut, caracterizată prin *macrocefalie cu *hidrocefalie şi *encefalopatie. Etiologia este incertă: imaturitatea celulelor nevrogliei ar împiedica mielinizarea normală. Prognostic sumbru, cu deces până la vârsta de doi ani.

▪ **B. ALPERS.** [*Bernard J. Alpers, neurolog american, Philadelphia, n. 1900.*] Afecţiune rară, familială şi ereditară, manifestă la copil după o perioadă de dezvoltare normală, caracterizată clinic prin *microcefalie, *mioclonii, paralizii şi, uneori, *amauroză. Histologic, există o degenerescenţă progresivă, difuză, a cortexului cerebral şi a nucleilor cenuşii centrali (uneori a cerebelului, fără afectarea substanţei albe). Există o proliferare a *astrocitelor şi o acumulare lipidică în *microglie. B. evoluează rapid spre demenţă şi moarte. Sin.: polidistrofie cerebrală progresivă infantilă Christensen-Krabbe.

▪ **B. ALSTRÖM-LEBER.** [*Carl Henry Alström, genetician suedez contemporan, n. 1907; **Theodor Leber**, oftalmolog german, profesor (succesiv) la Berlin, Göttingen şi Heidelberg, 1840-1917.*] 1) Nevrită optică retrobulbară familială a cărei transmitere ereditară este legată de sex. Sin.: boală Leber I, nevrită optică retrobulbară ereditară. 2) Degenerescenţă (sau displazie) corioretiniană congenitală sau infantilă precoce, caracterizată prin *amauroză sau *ambliopie forte. Absenţa răspunsului electroretinografic permite diagnosticul şi excluderea unei atrofii optice primare. Sin.: amauroză congenitală Leber, aplazie retiniană, boală Leber II.

▪ **B. ALSTRÖM-OLSEN.** [*Carl Henry Alström, genetician suedez, n. 1907; **O. Olsen**, oftalmolog suedez contemporan.*] Sin.: boală Alström-Leber (v.).

▪ **B. ALZHEIMER.** [*Alois Alzheimer, neurolog şi psihiatru german, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1864-1915.*] Denumire prin care, în prezent, este desemnat ansamblul demenţelor degenerative primare care pot debuta atât în perioada senescenţei, cât şi înainte de aceasta, prevalenţa b. crescând semnificativ cu vârsta (5 % peste 65 de ani). B. A. se caracterizează anatomopatologic prin atrofie cerebrală generalizată şi apariţia unei demenţe cu evoluţie lentă. Sunt evidente îndeosebi: atrofia scoarţei cerebrale la nivelul regiunilor parieto-temporo-occipitale, leziuni ale hipocampului şi o dilatare a ventriculilor cerebrali. Tabloul clinic este în relaţie cu evoluţia b. În formele de debut, testele psihometrice (memorie imediată, retenţie vizuală, vocabular) permit obiectivarea deteriorării intelectuale. Progresiv, este manifestă clinic demenţa accentuată, cu tulburări mari de memorie, dezorientare temporo-spaţială, afazie, agnozie, apraxie, iar uneori hipertonie extrapiramidală şi crize epileptice. Cea mai profundă alterare afectează funcţiile cognitive: amnezie îndeosebi anterogradă, tulburări ale limbajului oral şi scris, discalculie, la care se adaugă apraxia şi agnozia. Etiopatogenia b. A. nu este clarificată. Este confirmată disfuncţia neurotransmiţătorilor cerebrali, îndeosebi cu afectarea sistemelor dopaminergice şi colinergice. S-a constatat, de asemenea, că în plăcile senile extra-neuronale se acumulează un peptid amiloid mic, denumit A-β, alcătuit din 39-42 de aminoacizi şi provenind dintr-un precursor, care este o glico-proteină transmembranară alcătuită din 695 aminoacizi şi prezentând mai multe izomorfe. Gena care codifică acest precursor se află pe cromozomul 21. Unii autori susţin patogeneza printr-un *virus lent. V. şi boală Pick. Sin.: demenţă presenilă, demenţă Alzheimer, scleroză Alzheimer.

▪ **B. ANDERSEN.** [*Dorothy Hansine Andersen, patolog american, New York, 1901-1964.*] 1) Sin.: glicogenoză de tip IV (v. glicogenoză). 2) V. sindrom Andersen.

▪ **B. ANDERSON.** [*A. C. Anderson, medic australian contemporan.*] 1) B. ereditară, transmisă autozomal recesiv, caracterizată prin deficit de absorbţie a lipidelor, care poate fi consecinţa unui deficit de sinteză a *chilomicronilor. Se manifestă clinic ca o *boală celiacă asociată cu β-hipolipoproteinemie. 2) V. sindrom Anderson.

▪ **B. ANDREWS.** [*George Clinton Andrews, dermatolog american, New York, n. 1891.*] Dermatită veziculopustuloasă a falangelor terminale; reprezintă o manifestare alergică în relaţie cu existenţa unor focare infecţioase la distanţă (pioree, amigdalită, infecţii pelvine). Sin.: bacteridă pustuloasă.

▪ **B. APERT.** [*Eugène Apert, pediatru francez, Paris, 1868-1940.*] Sin.: acrocefalosindactilie tip I (v.).

▪ **B. APERT-CROUZON.** [*Eugène Apert, pediatru francez, Paris, 1868-1940; **Louis Edouard Octave Crouzon**, neurolog francez, Paris, 1874-1938.*] Maladie ereditară transmisă autozomal dominant, în care se asociază caracteristicile *b. Apert cu semnele faciale ale *b. Crouzon şi cu malformaţii ale extremităţilor membrelor superioare şi inferioare. Sin.: acrocefalosindactilie tip II, sindrom Vogt.

▪ **B. ARAN-DUCHENNE.** [*François Amilcar Aran, medic francez, profesor de medicină internă, Paris, 1817-1861; **Guillaume Benjamin Armand Duchenne (de Boulogne)**, neurolog francez, Paris, 1806-1875.*] Afecţiune degenerativă a coarnelor anterioare ale măduvei spinării, la adult, caracterizată prin atrofie musculară cu paralizie simetrică. Tipul cel mai frecvent afectează iniţial mâna (*mână „simiană") şi se poate extinde apoi la membrele superioare şi inferioare. Sin.: atrofie musculară progresivă.

▪ **B. ARDMORE.** [*Ardmore, bază militară americană, în Oklahoma – SUA, unde a fost descrisă această afecţiune pentru prima dată.*] B. infecţioasă, probabil virală, caracterizată prin rinofaringită rebelă, mialgii, hepatosplenomegalie, adenopatii.

▪ **B. ARMSTRONG.** [*Charles John Armstrong, bacteriolog american şi specialist în sănătate publică, Washington, 1886-1958.*] B. acută virală, care se manifestă sub forma unei infecţii febrile, cu semne generale asemănătoare gripei şi meningită cu LCR clar, cu leucocitoză accentuată şi albuminorahie puţin modificată. Se vindecă adesea spontan, dar poate evolua şi letal. Rezervor de virus: şoarecele de casă, care poate prezenta o infecţie latentă. Sin.: coriomeningită limfocitară, meningită limfocitară acută benignă, meningită seroasă epidemică.

▪ **B. ARNOLD.** [*Julius Arnold, anatomopatolog german (fiul anatomistului german Friedrich Arnold), 1835-1915.*] Dureri şi parestezii hemicefalice în teritoriul de inervaţie al filetelor nervoase de la nivelul rădăcinilor C_1 şi C_2.

▪ **B. ARNOLD-CHIARI.** [*Julius Arnold, anatomopatolog german (fiul anatomistului german Friedrich Arnold), 1835-1915; **Hans***

Chiari, patolog austriac, 1851-1916.] Malformație congenitală rară, observată la nou-născut, caracterizată prin hernie de trunchi cerebral și cerebel la nivelul găurii occipitale, la care se asociază uneori *hidrocefalie și **spina bifida*.

▪ **B. ARNSTEIN.** Formă a *b. Vaquez în care lipsește splenomegalia.

▪ **B. ASBOE-HANSEN.** [*G. Asboe-Hansen, dermatolog danez contemporan.*] Dermatoză pigmentară buloasă, cu eozinofilie sanguină, care poate apărea la nou-născutul de sex feminin. Sin.: dermatită buloasă keratogenă.

▪ **B. AUJESZKY.** [*Aladàr Aujeszky, medic maghiar, 1869-1933.*] Sin.: pseudorabie (v.).

▪ **B. AYERZA.** [*Abel Ayerza, medic argentinian, Buenos Aires, 1861-1918.*] Sin.: sindrom Ayerza (v.).

▪ **B. AZORE.** [*Azore, insule portugheze în Oceanul Atlantic.*] Sin.: boală Machado-Joseph (v.).

▪ **B. BAASTRUP.** [*Christian Ingerslev Baastrup, radiolog danez, Copenhaga, 1885-1950.*] *Artroză interspinoasă a rahisului lombar, observată în hiperlordozele lombare sau în lombartroza banală. Este o varietate de reumatism degenerativ. Sin.: osteoartroză interspinoasă.

▪ **B. BABINGTON.** [*Benjamin Guy Babington, medic englez al Marinei Regale, 1794-1866.*] Sin.: boală Rendu-Osler (v.).

▪ **B. BAEHR-SCHIFFRIN.** [*George Baehr, medic american contemporan; Schiffrin.*] Afecțiune rară în care se asociază: *purpură trombocitopenică, febră, anemie cu semne de hiperhemoliză și subicter, leziuni nervoase, tulburări psihice, evoluție rapidă spre exitus. Sin.: boală Moschowitz, purpură trombocitopenică trombotică.

▪ **B. BALFOUR.** [*John Hutton Balfour, medic și botanist englez, Edinburg, 1808-1884.*] Tumoră malignă, de culoare verzuie, care poate apărea la copiii cu leucemie, cu localizare craniană (îndeosebi orbitară). Se dezvoltă în măduva osoasă și invadează rapid periostul și țesuturile moi. Formula sanguină evidențiază prezența anemiei, a celulelor anormale (mieloblaste, leucoblaste) și uneori hiperleucocitoză. Sin.: clorom.

▪ **B. BALLINGALL.** [*Sir George Ballingall, chirurg englez, Edinburg, 1780-1855.*] Sin. istoric pentru maduromicoză (v.).

▪ **B. BAMBERGER.** [*Heinrich von Bamberger, medic austriac, Viena, 1822-1888.*] 1) Spasm saltatoriu sau tic al extremităților inferioare. 2) Poliserozită: inflamație cronică manifestată prin efuziuni seroase în diferite cavități (pahipleurită, pericardită constrictivă etc.).

▪ **B. BAMLE.** Sin.: boală din Bornholm (v.).

▪ **B. BANG.** [*Bernhard Laurits Frederik Bang, medic veterinar danez, Copenhaga, 1848-1932.*] Sin.: bruceloză (v.).

▪ **B. BANNISTER.** [*Henry Martyn Bannister, neurolog american, Chicago, 1844-1920.*] Sin.: edem Quincke (v.).

▪ **B. BANTI.** [*Guido Banti, anatomopatolog italian, profesor la Florența, 1852-1925.*] Afecțiune a splinei care se manifestă prin splenomegalie, pancitopenie periferică cu hipercelularitate medulară și semne de hipertensiune portală asociate cu o alterare morfofuncțională a ficatului, de gravitate variabilă (evoluează spre ciroză hepatică). Sin.: anemie Banti, sindrom Banti.

▪ **B. BARBER.** [*Harold Wordworth Barber, dermatolog englez, Londra, 1886-1955.*] *Hiperkeratoză difuză, foliculară, care poate apărea la menopauză, cu localizare îndeosebi la față și la gât. Sin.: dermatoză Barber.

▪ **B. BARCOO.** [*Barcoo, râu în Australia.*] Ulcer cutanat tropical, cel mai frecvent provocat de *Corynebacterium diphteriae*. Leziunea apare în zonele descoperite, debutând la nivelul unui folicul pilos, unde se formează o veziculă care se ulcerează rapid. Uneori se complică cu gangrenă. Se întâlnește în regiunile tropicale și subtropicale deșertice. Sin.: ulcer de deșert.

▪ **B. BARLOW.** [*Sir Thomas Barlow, medic englez, Londra, 1845-1945.*] B. care se manifestă prin hemoragii cutanate și mucoase, sufuziuni subperiostale, dureri epifizare cu alterarea osificării, anemie, *diskeratoză foliculară „în disc", care apar de obicei în al doilea an de viață, în cazul sugarilor alăptați artificial, cu lapte conservat. Sin.: boală Moeller-Barlow, osteopatie hemoragică primitivă, scorbut infantil.

▪ **B. BARRAQUER-SIMONS.** [*José Antonio Roviralta Barraquer, medic spaniol, Barcelona, 1855-1928; Arthur Simons, medic german, profesor la Berlin, n. 1877.*] Sin.: lipodistrofie progresivă (v.).

▪ **B. BASEDOW.** [*Karl Adolf von Basedow, medic german, Merseburg, 1790-1854.*] Sin.: boală Basedow-Graves (v).

▪ **B. BASEDOW-GRAVES.** [*Karl Adolf von Basedow, medic german, Merseburg, 1790-1854; Robert James Graves, medic irlandez, Dublin, 1797-1853.*] B. provocată de prezența autoanticorpilor antireceptori TSH cu funcție stimulatoare. Legarea anticorpilor la *receptorii TSH de pe celulele tiroidiene stimulează secreția hormonilor tiroidieni; inhibiția prin feedback negativ de la nivel hipofizar dispare și apar manifestări clinice de hipertiroidie. Simptome caracteristice: tumefacția difuză a tiroidei, *exoftalmie însoțită de diverse semne oculare, tulburări cardiovasculare (tahicardie, aritmii, *eretism cardiac), tremurături digitale fine, scădere ponderală, diaree, termofobie, transpirații profuze, astenie. Metabolismul bazal și fixarea radioiodului sunt crescute. Sin.: boală Basedow, boală Graves, boală Flajani.

▪ **B. BASEL.** [*Basel, oraș din Elveția unde a fost descrisă boala.*] Sin.: boală Darier (v.).

▪ **B. BATEMAN.** [*Thomas Bateman, medic englez, Londra, 1778-1821.*] 1) Dermatoză care poate apărea la persoanele în vârstă. Este caracterizată prin existența de pete purpurice localizate pe antebrațe și gambe, în relație cu o degenerescență senilă tegumentară; evoluție cronică și recidivantă. Sin.: purpură senilă Bateman. 2) Sin.: *molluscum contagiosum* (v.).

▪ **B. BATTEN.** [*Frederick Eustace Batten, neurolog englez, Londra, 1865-1918.*] B. cu transmitere autozomal dominantă, manifestată prin demență, paralizie și afectare a substanței albe prin depuneri de *lipofuscină. Sin.: lipofuscinoză neuronală juvenilă.

▪ **B. BATTEN-MAYOU.** [*Frederick Eustace Batten, neurolog englez, Londra, 1865-1918; Marmaduke Stephen Mayou, oftalmolog englez, Londra, 1876-1934.*] Sin.: boală Spielmeyer-Vogt (v.).

▪ **B. BAYLE.** [*Antoine Laurent Jesse Bayle, psihiatru francez, Paris, 1799-1858.*] Sin.: paralizie generală progresivă (v.).

▪ **B. BAZY.** [*Pierre Jean Baptiste Bazy, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1853-1934.*] Varietate de *hidronefroză, consecință a unor dilatații congenitale ale bazinetului și ale calicelor. Apare din cauza hipoplaziei sau aplaziei musculaturii netede. Sin.: hidronefroză congenitală intermitentă.

▪ **B. BEAUVAIS.** [*Augustin-J. Landré Beauvais, medic francez, Paris, 1772-1840.*] Denumire istorică pentru reumatismul poliarticular. Această entitate se identifică în prezent fie cu *reumatismul articular acut, fie cu *poliartrita reumatoidă.

▪ **B. BEAUVIEUX.** Pseudoatrofie optică a sugarului antrenând cecitate aparentă, care dispare în câteva luni. Se pare că este determinată de întârzierea mielinizării fibrelor nervilor optici.

▪ **B. BECHTEREW.** [*Vladimir Michailovitch von Bechterew, neurolog rus, profesor la Kazan, apoi la St. Petersburg, 1857-1927.*] Afecțiune asemănătoare polispondilitei reumatismale; se manifestă prin cifoză posttraumatică la subiecți cu predispoziție ereditară. V. și spondilartrită anchilozantă.

▪ **B. BEHÇET.** [*Hulusi Behçet, dermatolog turc, 1889-1946.*] Afecțiune a adultului tânăr de sex masculin, uneori familială,

caracterizată prin trei simptome cardinale: afte bucale recidivante, urmate de ulcerații, afte genitale și apariția, mai tardivă, a unor leziuni oculare: *uveită cu *hipopion. În toate aceste localizări sunt prezente leziuni de vascularită și perivascularită. B. evoluează în pusee recidivante, iar prognosticul poate fi grav, uveita antrenând cecitate. Etiologia este neelucidată, virală sau imunologică. Sin.: iridociclită recidivantă, sindrom Adamantiades, sindrom Behçet.

- **B. BEHR.** [*Carl Behr, oftalmolog german, profesor la Hamburg, 1874-1943.*] 1) Formă de *degenerescență maculară retiniană. Este o b. ereditară cu transmitere dominantă, caracterizată prin atrofie corioretiniană centrală cu alterări degenerative pigmentare și leziuni retiniene periferice. Sin.: degenerescență eredomaculară, degenerescență tapetoretiniană, degenerescență tapetoretiniană centrală. V. și degenerescență eredo-maculară, degenerescență tapetoretiniană. 2) V. sindrom Behr.
- **B. BENEDIKT.** [*Moritz Benedikt, neurolog austriac, Viena, 1835-1920.*] Sin.: sindrom Benedikt (v.).
- **B. BENSON.** [*Athur Henry Benson, oftalmolog irlandez, Dublin, 1852-1912.*] Sin.: sinchizis scintilant (v. sinchizis).
- **B. BERGER / maladie de Berger / Berger's disease, mesangial IgA glomerulonephritis.** [*Jean Berger, nefrolog francez, sec. XX.*] Varietate de *nefropatie glomerulară cronică primitivă (25 % din cazurile de la adult), caracterizată prin depozite difuze intercapilare (mezangiale) de IgA și C3. Depozitele sunt vizibile în microscopia optică prin imunofluorescență și în microscopia electronică, fiind osmiofile. Semnul clinic caracteristic al b. B. este hematuria macroscopică recidivantă, care apare la orezile după o infecție (otită, sinuzită, amigdalită) sau după un efort fizic intens. Prin examenul sumarului de urină se confirmă hematuria și o proteinurie ușoară (1-2 g/24 ore). Afecțiunea poate evolua spre hipertensiune arterială sau insuficiență renală. Sin.: glomerulonefrită cu depozite mezangiale de IgA.
- **B. BERNHARDT.** [*Martin Bernhardt, neurolog german, Berlin, 1844-1915.*] Sin.: meralgie parestezică (v.).
- **B. BESNIER-BOECK-SCHAUMANN.** [*Ernest Henri Besnier, dermatolog francez, Paris, 1831-1909; Caesar Peter Möller Boeck, dermatolog norvegian, Oslo, 1845-1917; Jörgen Nilsen Schaumann, dermatolog suedez, Stockholm, 1879-1953.*] Sin.: sarcoidoză (v.).
- **B. BESNIER-KAPOSI-LIBMAN-SACKS.** [*Ernest Henri Besnier, dermatolog francez, Paris, 1831-1909; Moritz Kohn Kaposi, dermatolog austriac, Viena, 1837-1902; Emanuel Libman, medic american, New York, 1872-1946; Benjamin Sacks, medic american, New York, n. 1896.*] Sin.: lupus eritematos diseminat (v.).
- **B. BESSEL-HAGEN.** [*Fritz Bessel-Hagen, chirurg german, Berlin, 1856-1922.*] Sin.: boală exostozantă (v.).
- **B. BEST.** [*F. Best, medic german, 1878-1920.*] *Eredodegenerescență maculară cu transmitere autozomal dominantă, strict localizată, caracterizată în general printr-o leziune rotundă bine delimitată, de colorație roșie sau galben clar, cu aspect al maculei de „gălbenuș de ou pe farfurie". B. evoluează în trei stadii (de disc, de remaniere și atrofic) și reprezintă forma congenitală a *bolii Stargardt. V. și degenerescență eredomaculară, degenerescență tapetoretiniană.
- **B. BEURMANN-GOUGEROT.** [*Charles Lucien Beurmann, dermatolog francez, Paris, 1851-1923; Henri Eugène Gougerot, dermatolog francez, profesor la Paris, 1881-1955.*] Sin.: sporotricoză (v.).
- **B. BIELSCHOWSKY-JANSKY.** [*Alfred Biel-schowsky, oftalmolog german, profesor (succesiv) la Leipzig, Marburg și Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1871-1940; Jan Jansky, medic și serolog ceh, originar din Praga, stabilit la Baltimore, 1873-1921.*] *Idioție amaurotică familială, cu predominanța simptomelor cerebeloase, care se manifestă în jurul vârstei de 4 ani. Evoluția este letală în 3-4 ani. Reprezintă forma de tip juvenil precoce a *sfingolipidozei cerebrale. Sin.: sfingolipidoză de tip juvenil precoce. V. sfingolipidoză, idioție amaurotică familială.
- **B. BIERMER.** [*Anton Biermer, medic german, profesor de medicină internă mai întâi la Berna, apoi la Zürich, 1827-1892.*] Maladie caracterizată prin absența secreției de *factor intrinsec gastric, care antrenează malabsorbția *vitaminei B_{12}. Determină anemie macrocitară cu megaloblastoză medulară, asociată cu neutrotrombopenie și tulburări digestive și nervoase discrete. Se consideră că la originea manifestărilor se află mecanisme autoimune. Administrarea intravenoasă de vitamină B_{12} este urmată de un răspuns sanguin specific (*reticulocitoză). Sin.: anemie Biermer, anemie pernicioasă, boală Addison-Biermer.
- **B. BIETT.** [*Laurent Théodore Biett, dermatolog francez, Paris, 1781-1840.*] Formă de *lupus eritematos, cu evoluție subacută și recidivantă, cu afectare moderată a stării generale. Elementele au tendință la diseminare simetrică și dispar în câteva săptămâni. Sin.: lupus eritematos discoid sau subacut.
- **B. BILLROTH** [*Christian Albert Theodor Billroth, chirurg german, profesor la Zürich și Viena, 1829-1894.*] 1) *Meningocel consecutiv unei fracturi craniene. Sin.: cefalhidrocel traumatic. 2) V. sindrom Billroth.
- **B. BILLROTH-WINIWARTER.** [*Christian Albert Theodor Billroth, chirurg german, profesor la Zürich și Viena, 1829-1894; Felix von Winiwarter, chirurg austriac, Viena, 1852-1931.*] Sin.: trombangeită obliterantă (v.).
- **B. BINSWANGER.** [*Otto Binswanger, neurolog german, profesor la Jena, 1852-1929.*] Formă de encefalopatie aterosclerotică subcorticală, b. cauzată de hipertensiunea arterială sau de arterioscleroza vaselor profunde perforante și a capilarelor substanței albe subcorticale. Se manifestă prin demență, asociată cu pierderea difuză de substanță albă subcorticală și dilatarea ventriculilor, precum și printr-un mers caracteristic cu pași mici și bază de susținere largă. Sin.: demență, encefalopatie sau sindrom Binswanger.
- **B. BITOT.** [*Pierre A. Bitot, medic francez, Bordeaux, 1822-1888.*] Manifestări oculare ale avitaminozei A, care constau în distrofie corneo-conjunctivală și *hemeralopie prin deficit de *caroten la nivelul *bastonașelor retiniene.
- **B. BJÖRUM.** Afecțiune manifestată la ambele sexe, în primele săptămâni de viață, prin hepatomegalie considerabilă însoțită de oprirea creșterii staturoponderale. Histologic se constată încărcare grăsoasă hepatică, această perturbare nefiind determinată de o infecție sau de o carență alimentară. Nu există nici semne de insuficiență hepatică, însă prognosticul este rezervat, bolnavii decedând, în general, din cauza unui accident infecțios grav. Au fost raportate și cazuri familiale. V. și policorie.
- **B. BLACKFAN-DIAMOND.** [*Kenneth Daniel Blackfan, pediatru american, Boston, 1883-1948; Louis K. Diamond, pediatru american, Boston, n. 1902.*] *Eritroblastopenie congenitală care determină anemie cronică normocromă, normocitară și aregenerativă. Măduva osoasă este bogată în normoblaste tinere, care nu ajung însă la maturare. Sin.: sindrom Blackfan-Diamond.
- **B. BLOODGOOD.** [*Joseph Colt Bloodgood, chirurg american, 1867-1935.*] Sin.: boală chistică a mamelei (v.).
- **B. BLOUNT.** [*Walter Putnam Blount, ortoped american, n. 1900.*] Formă de **genu varum* caracterizată prin angulația părții proximale și interne a diafizei tibiale, cu proeminența în formă de „cioc" a condilului intern. Sin.: *tibia vara*.

▪ **B. BLUMENTHAL.** [*Ferdinand Blumenthal, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, n. 1870.*] Maladie asemănătoare clinic cu o *leucemie mieloidă, de care se deosebește prin proliferarea primitivă importantă a sistemului eritropoietic, în plus față de cea a țesutului mieloid, la care se asociază hiperleucocitoză. Este considerată o varietate de *poliglobulie.

▪ **B. BOGDAN-BUDAY.** [*Aladár Bogdan, medic maghiar contemporan; Kálmán Buday, chirurg maghiar, Budapesta, 1863-1937.*] Afecțiune determinată de **Corynebacterium pyrogenes anaerobium*, caracterizată prin febră și abcese cu localizări multiple (ficat, plămâni, splină, mușchi).

▪ **B. BONDUELLE.** Afecțiune caracterizată prin asocierea semnelor de *scleroză laterală amiotrofică și de *b. Parkinson, la care se adaugă leziuni corticale (straturile II și III ale *izocortexului) cu *glioză și neurospongioză (v. neurospongiom).

▪ **B. BONIELAND.** Sin.: boală mitrală (v.).

▪ **B. DIN BORNA.** [*Borna, oraș în Estul Germaniei.*] B. care se transmite de la cal, determinată de un virus și constând într-o *encefalomielită acută; este transmisă rar la om.

▪ **B. DIN BORNHOLM.** [*Bornholm, insulă daneză în Marea Baltică.*] B. epidemică determinată de virusul **Coxsackie B.* Debutul este brusc, prin afectare musculară (indurație, noduli), iar ulterior dureri la baza toracelui, accentuate de mișcările respiratorii, simulând o afecțiune pulmonară. Se asociază cu febră, cefalee, uneori pleuropericardită uscată, otită medie, encefalită. Evoluție benignă. Sin.: boală Bamle, boală Daae-Finsen, boală Sylvest, gripă Dabney (sau gripa „diavolului"), mialgie epidemică, pleurodinie epidemică.

▪ **B. BOSVIEL.** [*J. Bosviel, medic francez, sec. XIX-XX.*] Hematom al luetei cu apariție bruscă, de etiologie incertă. Se invocă factori mecanici, infecțioși, hormonali, vasomotori. Se vindecă spontan, dar pot să apară recidive în 20% din cazuri. Sin.: apoplexia luetei.

▪ **B. BOUCHARD.** [*Charles Jacques Bouchard, medic francez, profesor de patologie generală la Paris, 1837-1915.*] Dilatație a stomacului prin ineficiența musculaturii gastrice. V. și dilatație acută de stomac.

▪ **B. BOUCHET.** [*Henri Bouchet, medic francez, n. 1873.*] Sin.: boală Bouchet-Gsell (v.).

▪ **B. BOUCHET-GSELL / maladie de Bouchet-Gsell / swine-herd disease.** [*Henri Bouchet, medic francez, n. 1873; Otto Gsell, medic și bacteriolog elvețian, Saint-Gall, n. 1902.*] Pseudotifomeningită asociată cu exantem papulos recidivant, cu evoluție benignă, cauzată de *Leptospira pomona* (sau *L. hyos*), transmisă la om de porci. Simptomatologia este asemănătoare cu cea a *febrei tifoide. Sin.: boală Bouchet, leptospiroza crescătorilor de porci.

▪ **B. BOUILLAUD-SOKOLSKY.** [*Jean Baptiste Bouillaud, medic francez, profesor de clinică medicală la Paris, 1796-1881; Grigorii Ivanovici Sokolsky, medic rus, profesor de clinică medicală la Kazan, apoi la Moscova, 1807-1886.*] Sin.: reumatism articular acut (v.).

▪ **B. BOURNEVILLE.** [*Désiré Magloire Bourneville, neurolog francez, Paris, 1840-1909.*] Sin.: scleroză tuberoasă Bourneville (v.).

▪ **B. BOUVERET.** [*Léon Bouveret, medic francez, Lyon, 1850-1929.*] 1) Formă benignă de tahicardie paroxistică supraventriculară care constă în accese paroxistice de tahicardie regulată, cu frecvența între 180 și 220 pulsații pe minut, produse prin mecanism de *reintrare, însoțite de semne funcționale diverse (palpitații, dureri de tip anginos). Pe traseul electrocardiografic lipsesc undele P. Tahicardia poate dura câteva ore, apare și dispare brusc (spontan sau după compresiunea sinusului carotidian, tratament medicamentos sau electric) fără nici o manifestare anterioară. Sin.: boală Bouveret-Hoffmann, tahicardie paroxistică esențială. 2) V. sindrom Bouveret.

▪ **B. BOUVERET-HOFFMANN.** [*Léon Bouveret, medic francez, Lyon, 1850-1929; Johann Hoffmann, neurolog german, Heidelberg, 1857-1919.*] Sin.: boală Bouveret (v.).

▪ **B. BOWEN.** [*John Templeton Bowen, dermatolog american, Boston, 1857-1941.*] 1) Dermatoză care debutează la adult cu câteva pete lenticulare puțin scuamoase sau prin discuri *numulare a căror confluență formează placarde policiclice care persistă nedefinit. Netratate, leziunile suferă o degenerescență malignă lentă. Anatomopatologic se descrie o *diskeratoză a celulelor malpighiene. Sin.: dermatoză precanceroasă Bowen, diskeratoză lenticulară în disc. 2) *Diskeratoză conjunctivală localizată la nivelul limbului sub forma unor tumorete gelatinoase de culoare roză sau alb-cenușie. Poate degenera malign în *epiteliom spinocelular. Localizarea poate fi și la nivelul mucoaselor. Sin.: eritroplazie.

▪ **B. BOZZOLO.** [*Camillo Bozzolo, medic italian, 1845-1920.*] Sin.: mielom multiplu (v.).

▪ **B. BRAILSFORD.** [*James Frederik Brailsford, radiolog englez, Birmingham, 1888-1961.*] Sin.: boală Morquio (v.).

▪ **B. BRILL.** [*Nathan Edwin Brill, medic american, New York, 1860-1925.*] Sin.: boală Brill-Zinsser (v.).

▪ **B. BRILL-SYMMERS / maladie de Brill-Symmers / follicular lymphocytoma, Brill-Symmers syndrome.** [*Nathan Edwin Brill, medic american, New York, 1860-1925; Douglas Symmers, patolog american, New York, 1879-1952.*] Denumire desuetă pentru un *limfom caracterizat anatomopatologic prin foliculi ganglionari mari, fiind integrat actual în cadrul *limfoamelor non-hodgkiniene cu structură nodulară. Clinic se evidențiază o hipertrofie generalizată a ganglionilor limfatici însoțită uneori de splenomegalie. Sin.: limfom gigantofolicular, sindrom Brill-Symmers.

▪ **B. BRILL-ZINSSER / maladie de Brill-Zinsser / Brill's disease, mild recrudescent typhus fever.** [*Nathan Edwin Brill, medic american, New York, 1860-1925; Ferdinand Zinsser, dermatolog german, n. la New York, profesor la Köln, 1865-1952.*] *Tifos exantematic sporadic benign, denumit și „resurgent", de origine endogenă, apărut la subiecți care nu găzduiesc nici un parazit (această caracteristică este suficientă pentru a diferenția b. B.-Z. de tifosul recidivant). Sin.: boală Brill, tifos resurgent.

▪ **B. BRINTON.** [*William Brinton, medic englez, Londra, 1823-1867.*] Sin.: linită plastică (v. linită).

▪ **B. BROCA.** [*Paul Broca, antropolog și chirurg francez, profesor la Paris, 1824-1880.*] Sin.: afazie Broca (v.).

▪ **B. BRODIE.** [*Sir Benjamin Collins Brodie, chirurg englez, Londra, 1783-1862.*] 1) Tip de osteită cronică care antrenează formarea unei cavități în interiorul osului (metafiza unui os lung sau scurt). Cavitatea conține puroi și sechestre osoase. Radiologic se observă o zonă hipertransparentă intraosoasă, limitată de osteoscleroză. Sin.: abces Brodie. 2) Tumoră mamară voluminoasă, boselată, cu zone ferme și fluctuente alternante, fără adenopatie axilară satelită. Inițial considerată un cistosarcom, s-a demonstrat a fi de fapt un adenofibrom intracanalicular în care componenta conjunctivă este predominantă. Evoluția tumorii este variabilă, uneori benignă, alteori malignă primitiv sau prin producerea de metastaze de tip sarcomatos. Frecvent, tumora este denumită filodă, deoarece pe secțiune prezintă un aspect lobulat striat, cu ramificații fine, asemenea frunzei unui arbore. Sin.: tumoră Brodie. 3) Sindrom de natură isterică, pacientul simulând o afecțiune articulară dureroasă (coxalgie isterică).

▪ **B. BRUTON.** [*Ogden Carr Bruton, pediatru american, n. 1908.*] Formă de *agamaglobulinemie congenitală, transmisă

recesiv gonozomal. Se manifestă clinic prin infecţii bacteriene respiratorii şi intestinale recidivante, adesea foarte grave. Anatomopatologic se constată absenţa, în măduva spinării, a liniei plasmocitare.

- **B. BUDD-CHIARI.** [*George Budd, medic englez, Londra, 1808-1882; Hans Chiari, patolog austriac, 1851-1916.*] Sin.: sindrom Budd-Chiari (v.).
- **B. BUERGER.** [*Leo Buerger, chirurg şi patolog american, New York, 1879-1943.*] Sin.: trombangeită obliterantă (v.).
- **B. BUREAU-BARRIÈRE.** [*Yves Bureau, Henri Barrière, medici francezi contemporani.*] Formă de *acropatie ulceromutilantă, cu localizare la nivelul membrelor inferioare. Este favorizată de traumatisme repetate.
- **B. BÜRGER-GRÜTZ.** [*Max Bürger, medic german, profesor de medicină internă la Bonn, apoi la Leipzig, 1885-1966; Otto Grütz, dermatolog şi venerolog german, profesor la Kiel, 1886-1963.*] Sin.: hiperlipemie esenţială (v.).
- **B. BURKITT.** [*Dennis Burkitt, medic scoţian contemporan, specialist în boli tropicale.*] Sin.: tumoră Burkitt (v.).
- **B. buschke.** [*Abraham Buschke, dermatolog german, profesor la Berlin, 1868-1943.*] 1) Infiltraţie cutanată sclerodermiformă indurată, difuză, localizată frecvent la nivelul gâtului şi membrelor superioare. 2) Sin.: criptococoză (v.).
- **B. BYLER.** [*Byler, numele de familie al copiilor la care boala a fost observată pentru prima oară.*] Afecţiune familială ereditară, care constă în *colestază intrahepatică progresivă. Se manifestă prin *steatoree, hepatosplenomegalie, pusee icterice recidivante şi întârziere în dezvoltarea psihosomatică, cu *nanism consecutiv.
- **B. CACCHI-RICCI.** [*Roberto Cacchi, urolog italian, Padova, sec. XX; Vincenzo Ricci, radiolog italian contemporan, Padova.*] Sin.: rinichi în „burete" (v.).
- **B. CAFFEY.** [*John Caffey, pediatru american, 1895-1966.*] Afecţiune care apare înainte de vârsta de 6 luni, caracterizată prin formarea unor tumefacţii dureroase la nivelul membrelor şi a maxilarului inferior, localizate pe os şi asociate cu hiperfosfatemie şi semne de infecţie generală. Evoluţie benignă cu durata de câteva luni. Sin.: hiperostoză corticală infantilă, sindrom Caffey-Silverman.
- **B. CALVÉ.** [*Jacques Calvé, ortoped francez, Paris, 1875-1954.*] Necroză aseptică spontană, uneori consecutivă unui traumatism uşor al unui corp vertebral (regiunea dorsolombară), cu dureri care iradiază în abdomen şi constituirea unei cifoze. Sin.: osteocondrită vertebrală infantilă, *vertebra plana*.
- **B. CALVÉ-LEGG-PERTHES.** [*Jacques Calvé, ortoped francez, Paris, 1875-1954; Arthur Thornton Legg, chirurg ortoped, Boston, 1874-1939; Georg Clemens Perthes, chirurg german, profesor la Leipzig, apoi la Tübbingen, 1869-1927.*] *Osteocondroză a nucleului de osificare a capului femural care se aplatizează, se condensează şi capătă un aspect radiologic fragmentat. În evoluţie se poate vindeca fără sechele, dar, frecvent determină o malformaţie de şold, **coxa plana*. Sin.: boală Legg-Perthes, osteocondrită a şoldului.
- **B. CAMURATI-ENGELMANN.** [*Mario Camurati, medic italian contemporan; Guido Engelmann, chirurg ortoped austriac, Viena, n. 1876.*] Sin.: boală Engelmann (v.).
- **B. CANAVAN.** [*Myrtelle M. Canavan, medic american, 1879-1953.*] B. a copilului mic; constă în degenerescenţa spongioasă şi vacuolară a substanţei albe a SNC. Clinic b. se manifestă prin megalocefalie, mişcări *coreoatetozice, convulsii, cecitate prin atrofia nervului optic. Moartea survine înainte de 2 ani de evoluţie a maladiei. Transmiterea este recesivă, biologic existând un deficit al enzimei asparto-acilază. Sin.: scleroză cerebrală spongioasă.
- **B. CAPDEPONT.** [*Bernard Capdepont, stomatolog francez, 1867-1918.*] Malformaţia *dentinei, de origine necunoscută, transmisă autozomal dominant. B. afectează atât dantura temporară, cât şi pe cea permanentă. Se caracterizează prin abraziunea rapidă a coroanei dentare, hipoplazia rădăcinilor dentare şi obliterarea progresivă a camerei pulpare. Dinţii au aspect opalescent, maroniu sau albăstrui şi nu sunt afectaţi de carii. Sin.: dentină opalescentă ereditară, *dentinogenesis imperfecta*.
- **B. CARDARELLI.** [*Antonio Cardarelli, medic italian, profesor de clinică medicală la Neapole, 1831-1926.*] Sin.: boală Riga (v.).
- **B. CARDUCCI.** [*Agostino Carducci, clinician italian, n. 1873.*] Sin.: boală Conor-Bruch (v.).
- **B. CAROLI-SCHIFF.** [*Jacques Caroli, gastro-enterolog francez, n. 1908; Moritz J. Schiff, fiziolog şi anatomist german, n. la Geneva, profesor de anatomie comparată la Berna, apoi profesor de fiziologie la Geneva, 1823-1896.*] B. caracterizată prin supraîncărcare hepatică în colesterol, responsabilă de hepatomegalie.
- **B. CARRION.** [*Carrion, student peruvian în medicină, 1859-1885, care, pentru a demonstra unitatea formelor de bartoneloză, şi-a inoculat o suspensie provenită de la un caz de formă cronică a bolii – verruga – decedând prin forma acută, septicemică a bolii, denumită şi febră de Oroya.*] Denumire utilizată pentru desemnarea concomitentă a formelor acute şi cronice de bartoneloză (v.).
- **B. CASTELLANI.** [*Sir Aldo Castellani, bacteriolog şi specialist în boli tropicale, de origine italiană, profesor la Londra, 1878-1971.*] Sin.: spirochetoză bronhopulmonară (v.).
- **B. CASTLEMAN.** [*Benjamin Castleman, patolog american, 1906-1982.*] Maladie a ţesutului limfatic produsă printr-o infecţie cu un *Gamma-herpesvirus*, Herpesvirus uman 8, izolat în 1994. Histologic se caracterizează prin proliferare limfocitară asociată leziunilor de hiperplazie angiofoliculară şi se manifestă clinic prin febră, adenopatii, splenomegalie. Este frecvent asociată cu *sarcomul Kaposi, îndeosebi la subiecţii infectaţi cu *HIV.
- **B. CATTO.** Sin.: schistosomiază arteriovenoasă cu *Schistosoma japonicum* (v. schistosomiază).
- **B. CAZENAVE.** [*Pierre Louis Alphée Cazenave, dermatolog francez, Paris, 1795-1877.*] 1) Sin.: pemfigus foliaceu (v.). 2) Lupus eritematos cronic (v.).
- **B. CEELEN.** [*Wilhelm Ceelen, anatomopatolog german, profesor la Greifswald, apoi la Bonn, 1883-1964.*] B. care afectează îndeosebi tinerii şi este caracterizată prin asocierea tulburărilor respiratorii, acute şi cronice (dispnee, hemoptizie), cu o anemie hipocromă severă. Evoluţia este letală, prin insuficienţă respiratorie şi cardiacă. Anatomopatologic există depuneri de *hemosiderină la nivelul alveolelor şi capilarelor pulmonare, însoţite de fibroză interstiţială difuză. Sin.: hemosideroză pulmonară idiopatică.
- **B. CHAGAS.** [*Carlos Chagas, medic brazilian, 1879-1934.*] Formă de *tripanosomiază cu evoluţie acută la copii şi cronică la adulţi. Agentul infectant este *Trypanosoma cruzi*. Forma acută se caracterizează printr-un nodul eritematos la locul de inoculare şi limfadenopatie regională, ulterior *mixedem şi deficit cardiac şi neurologic. În forma cronică (după o perioadă de latenţă de ani de zile), cele mai importante manifestări sunt cardiace (miocardită), dar pot coexista şi disfuncţii gastrointestinale (*megacolon), neurologice etc. Sin.: tripanosomiază americană.
- **B. CHANDLER.** [*Fremont A. Chandler, medic american, sec. XX.*] *Necroza aseptică, în general bilaterală, a capului femurului, observată la adult.

▪ **B. CHARCOT.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893.*] 1) Sin.: scleroză laterală amiotrofică (v.). 2) V. sindrom Charcot.

▪ **B. CHARCOT-MARIE-TOOTH.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893; Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940; Howard Henry Tooth, neurolog englez, Cambridge, Durham, 1856-1925.*] Neuropatie periferică ereditară senzitivo-motorie transmisă dominant autozomal. Debutează la adolescent. Evoluția este lentă, cu amiotrofie distală, impotență funcțională moderată și abolirea reflexelor osteotendinoase în teritoriul afectat.

▪ **B. CHARMOT.** [*G. Charmot, medic francez contemporan, Marsilia.*] Formă de *macroglobulinemie; diferă de *macroglobulinemia Waldenström printr-o evoluție mai puțin gravă.

▪ **B. CHARRIN-VON WINCKEL.** [*Albert Charrin, medic bacteriolog și igienist francez, profesor de patologie generală la Paris, 1857-1907; Franz Carl Ludwig Wilhelm von Winckel, ginecolog german, profesor la Rostock, apoi la München, 1837-1911.*] Sin.: icter infecțios al nou-născutului (v.).

▪ **B. CHESTER-ERDHEIM.** B. a adultului caracterizată prin leziuni osoase bilaterale, aproape simetrice, *xantoame cutanate, un *xantogranulom retroperitoneal și uneori xantoame viscerale. Lipidemia este normală.

▪ **B. CHICAGO.** [*Chicago, oraș în SUA.*] Sin.: boală Gilchrist (v.).

▪ **B. CHRIST-SIEMENS-TOURAINE.** [*Josef Christ, medic și stomatolog german, Berlin, 1889-1928; Hermann Werner Siemens, dermatolog german, profesor la München și Leyda, 1891-1969; Albert Touraine, dermatolog francez, Paris, 1883-1961.*] Sin.: sindrom Christ-Siemens (v.).

▪ **B. CHRISTMAS.** [*Christmas, numele bolnavului la care s-a observat pentru prima oară lipsa factorului sanguin IX.*] Afecțiune caracterizată prin disfuncții ale hemostazei, asemănătoare hemofiliei A, dar cauzată de un deficit ereditar în factor IX. Sin.: hemofilie B.

▪ **B. CHURILOV.** *Febră hemoragică epidemică asociată cu sindrom renal, determinată de un virus ce aparține familiei *Bunyaviridae*, *virusul Hantaan. Sin.: febră de Coreea.

▪ **B. CIVATTE.** [*Achille Civatte, dermatolog francez, 1877-1956.*] *Poikilodermie reticulată pigmentară a feței și gâtului survenind îndeosebi în momentul menopauzei.

▪ **B. COATS.** [*George Coats, oftalmolog englez, Londra, 1876-1915.*] Retinopatie exsudativă progresivă cronică, care poate apărea la o vârstă tânără, la sexul masculin.

▪ **B. COCKAYNE.** [*Edward Alfred Cockayne, medic englez, Londra, 1880-1956.*] Sin.: sindrom Cockayne (v.).

▪ **B. CODOUNIS.** [*Anton Codounis, medic grec, Atena, n. 1898.*] Afecțiune congenitală manifestată clinic prin *cianoză fără tulburări cardiace, fără *hipocratism digital, de obicei bine tolerată, fiind în relație cu o *methemoglobinemie. Există o poliglobulie moderată. La sugari și copii se pot observa: microcefalie, tulburări psihomotorii și debilitate. Afecțiunea este consecința unui defect al sistemului enzimatic reductor al *hemoglobinei (NADH-dehidrogenază), care induce o transformare a hemoglobinei în *methemoglobină, în care fierul feric este incapabil să fixeze reversibil oxigenul. Transmitere de tip autozomal recesiv. Sin.: cianoză methemoglobinică, methemoglobinemie congenitală ereditară.

▪ **B. COGAN.** [*David Glendening Cogan, oftalmolog american, Boston, n. 1908.*] Sin.: sindrom Cogan (v.).

▪ **B. COLLES.** Septicemie stafilococică, caracterizată prin apariția unei erupții diseminate de pustule cutanate superficiale.

▪ **B. CONOR-BRUCH.** [*Conor, bacteriolog, 1870-1914; A. Bruch.*] B. infecțioasă, febrilă și exantematică care debutează cu un șancru de inoculare, determinată de *Rickettsia conorii* transmisă prin înțepătura de căpușă. Această b. este limitată la bazinul mediteranean. Sin.: febră butonoasă mediteraneană, febră de Marsilia, boală Carducci, boală Olmer, tifos mediteranean.

▪ **B. CONRADI-HÜNERMANN.** [*Erich Conradi, pediatru german, Köln, sec. XX; Carl Hünermann, medic german contemporan.*] Sin.: condro-displazie punctată (v.).

▪ **B. COOLEY.** [*Thomas Benton Cooley, pediatru american, 1871-1945.*] Formă majoră de *talasemie observată doar la copiii homozigoți (ambii părinți fiind atinși de o formă minoră). Se caracterizează, clinic, prin splenomegalie, afectare osoasă, anemie hemolitică și eritroblastică, hipocromă, cu forme anormale de eritrocite. Evoluție letală. Sin.: anemie Cooley, boală mediteraneană.

▪ **B. COOPER.** [*Sir Astley Paston Cooper, chirurg și anatomist englez, Londra, 1768-1841.*] Maladie chistică mamară cronică.

▪ **B. CORI.** [*Carl Ferdinand Cori, biochimist n. la Praga în 1986 și Gerty Theresa Cori (soția sa), biochimist din Viena, 1896-1957, stabiliți în SUA, laureați ai premiului Nobel pentru Fiziologie/Medicină în 1947.*] Sin.: glicogenoză tip III (v. glicogenoză).

▪ **B. CORNELIA DE LANGE.** [*Cornelia de Lange, pediatru olandez, 1871-1950.*] Sin.: boală de Lange (v.).

▪ **B. CORRIGAN.** [*Sir Dominic John Corrigan, medic scoțian, Dublin, 1802-1880.*] *Insuficiență aortică dobândită, sechelă a unei endocardite reumatismale.

▪ **B. CORVISART.** [*Jean Nicolas Corvisart des Marets, baron, profesor de clinică medicală la Paris și medicul lui Napoleon I, 1755-1821.*] Sin.: sindrom Caillaud (v.).

▪ **B. COWDEN.** [*Cowden, numele familiei la care s-a observat boala.*] Sin.: sindrom Cowden (v.).

▪ **B. CREUTZFELDT-JAKOB.** [*Hans Gerhard Creutzfeldt, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, 1885-1964; Alfons Jakob, neurolog german, profesor la Hamburg, 1884-1931.*] Formă rară de *encefalopatie spongiformă subacută transmisibilă, caracterizată prin demență progresivă și afectarea musculaturii cu scăderea tonusului, tremor, *atetoză și *disartrie spastică. B. este provocată de *prioni și are, de obicei, o evoluție letală. Sin.: sindrom Creutzfeldt-Jakob. V. și encefalopatii spongiforme subacute transmisibile.

▪ **B. CROCQ-CASSIRER.** [*Jean Crocq, medic belgian, Bruxelles, 1868-1925; Richard Cassirier, neurolog german, Berlin, 1868-1925.*] *Cianoză permanentă a mâinilor, gambelor și, uneori, a urechilor, nasului, pometilor și feței posterioare a brațelor. Apare mai frecvent la sexul feminin, în adolescență, în relație cu disfuncții endocrinologice și ale sistemului nervos simpatic și se accentuează la frig și umiditate. Sin.: acrocianoză.

▪ **B. CROHN.** [*Burril Bernard Crohn, medic american, New York, 1884-1983.*] B. cu etiologie necunoscută, caracterizată anatomopatologic prin granulomatoză epitelială gigantocelulară nespecifică, localizată îndeosebi la nivelul ileonului terminal, dar putând afecta întregul tract gastrointestinal, de la cavitatea bucală la anus. Leziunile au caracter segmentar, tendință la recidivă și la extensie spre segmentele digestive adiacente. Evoluția b. este imprevizibilă, către sclerolipomatoză progresivă, care antrenează stenoze intestinale, ce determină uneori un sindrom obstructiv. Totodată, se pot forma abcese și fistule, iar recurența după tratament este frecventă. Sin.: ileită regională, ileită terminală.

▪ **B. CROUZON.** [*Louis Edouard Octave Crouzon, neurolog francez, Paris, 1874-1938.*] *Disostoză craniofacială cu *acrocefalie, prin închiderea prematură a suturilor, hipoplazie a maxilarului superior și *prognatism, nas în „cioc de papagal", cataractă, exoftalmie și *strabism divergent. Transmiterea este autozomal dominantă. Sin.: disostoză craniofacială ereditară, sindrom Crouzon.

▪ **B. CRUCHET.** [*Jean René Cruchet, medic francez, Bordeaux, 1875-1959.*] Sin.: encefalită letargică von Economo (v.).

▪ **B. CRUVEILHIER-BAUMGARTEN.** [*Jean Cruveilhier, medic, anatomist și anatomopatolog francez, profesor de chirurgie la Montpellier, apoi profesor de anatomie și de anatomie patologică la Paris, 1791-1874; **Paul Clemens von Baumgarten**, anatomopatolog german, Tübingen, 1848-1928.*] Anomalie congenitală a venei ombilicale, care rămâne deschisă, cu hipoplazia sistemului port; clinic, dilatare a venelor subcutanate abdominale („cap de meduză"), cu fremisment venos local, splenomegalie și ciroză hepatică consecutivă. Sin.: sindrom Cruveilhier-Baumgarten.

▪ **B. CUSHING.** [*Harvey Williams Cushing, neurochirurg american, Philadelphia, 1869-1939.*] Adenom corticotrop hipofizar, determinând hipersecreție de *ACTH, posibil asociată cu cea MSH (*hormon melanotrop) și *betalipotropină; secundar poate determina hiperplazia bilaterală a corticosuprarenalelor, deci exces de glucocorticoizi. Frecvent, hiperplazia se transformă în microadenomatoză a zonei fasciculate, în care caz secreția sa devine parțial sau total autonomă, independentă de ACTH. V. și sindrom Cushing.

▪ **B. DA COSTA.** [*Jacob Mendes Da Costa, medic american, 1833-1900.*] Sin.: sindrom Da Costa (v.).

▪ **B. DAAE-FINSEN.** [*Anders Daae, medic norvegian, 1838-1910; **Jon Constant Finsen**, medic islandez, 1820-1885.*] Sin.: boală din Bornholm (v.).

▪ **B. DARIER.** [*Jean Darier, dermatolog francez, Paris, 1856-1938.*] Afecțiune cutanată cu transmitere autozomal dominantă, aparținând grupei de dermatoze acantolitice. Se caracterizează printr-o anomalie de *keratinizare, care se prezintă sub forma unei dermatoze papulo-crustoase pigmentate (piele cu aspect murdar și miros fetid) cu localizare preferențială în zonele seboreice (fața, pielea capului, regiunile presternală și interscapulară), asociată cu hiperkeratoză palmoplantară și la nivelul unghiilor. Evoluează cu pusee eruptive favorizate de expunerea la soare. Sin.: boală Basel, diskeratoză foliculară.

▪ **B. DARIER-FERRAND.** [*Jean Darier, dermatolog francez, Paris, 1856-1938; **Marcel Ferrand**, dermatolog francez contemporan.*] *Fibrosarcom cutanat recidivant. Clinic prezintă aspect de formațiune boselată, dură și indoloră, localizată pe fața anterioară a toracelui sau proximal la nivelul membrelor, cu extensie locoregională, metastazarea fiind rară.

▪ **B. DARLING.** [*Samuel Taylor Darling, medic american care a studiat paludismul, 1872-1925.*] Sin.: histoplasmoză (v.).

▪ **B. DE LANGE.** [*Cornelia de Lange, pediatru olandez, 1871-1950.*] 1) Formă de hipertrofie musculară generalizată congenitală asociată cu tulburări extrapiramidale și deficit psihic, cu leziuni malformative. B. apare la sugari. Sin.: boală Lange Cornelia, boală Cornelia de Lange. 2) Sin.: sindrom Cornelia de Lange (v.).

▪ **B. DEBRÉ-MOLLARET.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; **Pierre Mollaret**, pediatru francez, profesor la Paris, n. 1898.*] Sin.: limforeticuloză benignă de inoculare (v.).

▪ **B. DEGOS.** [*Robert Gaston Degos, dermatolog și venerolog francez, profesor la Paris, n. 1904.*] Sin.: sindrom Degos (v.).

▪ **B. DÉJERINE-SOTTAS.** [*Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917; **Jules Sottas**, neurolog francez, Paris, 1866-1943.*] Sin.: nevrită interstițială hipertrofică progresivă (v. nevrită).

▪ **B. DÉLÉAGE.** [*Francisque Déléage, medic francez, Paris, n. 1862.*] Sin.: boală Steinert (v.).

▪ **B. DE QUERVAIN.** [*Fritz de Quervain, chirurg elvețian, profesor la Berna și la Basel, 1868-1940.*] 1) Afecțiune aproape exclusiv feminină, caracterizată prin stenoza tecilor tendoanelor mușchilor lung abductor și scurt extensor al policelui, în punctul în care cele două tendoane traversează apofiza stiloidă radială. Se manifestă prin durere la nivelul feței externe a pumnului, exacerbată de mișcările de extensie și abducție ale policelui. Sin.: tenosinovită cronică stenozantă a policelui de Quervain. 2) B. de origine probabil virală, caracterizată clinic prin existența unei gușe sensibile la palpare, într-un context febril. Tabloul biologic implică creșterea VSH-ului, absența *iodocaptării, niveluri sanguine crescute de hormoni tiroidieni. Evoluția este frecvent fără sechele, de obicei după o perioadă pasageră de hipotiroidie. Anatomopatologic se caracterizează prin prezența unui infiltrat cu celule rotunde gigante (de obicei limfocite), tirocite distruse, iar ulterior, regenerare celulară. Sin.: tiroidită cu celule gigante, tiroidită subacută (granulomatoasă) de Quervain.

▪ **B. DERCUM.** [*Francis Zavier dercum, neurolog, Philadelphia, 1856-1931.*] Sin.: *adiposis dolorosa* (v.).

▪ **B. DERRICK-BURNET.** [*Edward Holbrook Derrick, medic australian, n. 1989; **Sir Frank MacFarlane Burnet**, virolog și serolog, Melbourne, 1899-1985; premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1960.*] Infecție acută, determinată de *Coxiella burnetii*, microorganism foarte apropiat de genul **Rickettsia*, de care se deosebește prin rezistența excepțională în mediul exterior. Se manifestă prin semne generale (febră neregulată, cefalee retroorbitară, transpirații profuze), splenomegalie, bronhopneumonie cu localizări multiple, leziuni hepatice. Sin.: febră Q.

▪ **B. DERRY.** [*David Derry, medic canadian contemporan.*] Tip de *gangliozidoză cu transmitere autozomal recesivă, care apare până la vârsta de 3 ani. Se manifestă prin pierderea coordonării mișcărilor și tulburări de vorbire, strabism; tulburările vizuale și auditive apar ulterior. Se însoțește de o deteriorare mentală foarte rapidă. Evoluția este lentă, iar decesul survine după 3-10 ani de la debut, consecutiv degenerescenței spinocerebeloase. Sin.: gangliozidoză GM_1, tip 2. V. și gangliozidoză.

▪ **B. DEVIC.** [*Eugène Devic, medic francez, 1858-1930.*] 1) B. (din grupul *leuconevraxitelor), de etiologie microbiană sau virală, în care se asociază mielită difuză de tip paraplegic sau tetraplegic cu nevrită optică retrobulbară, bilaterală, cu *ambliopie marcată, *diplopie, paralizii oculomotorii. Clinic se traduce prin paraplegie asociată cu cecitate. Uneori evoluează spre exitus, mai frecvent se constată însă o regresie lentă. O serie de autori o consideră drept o formă acută a *sclerozei în plăci. Sin.: neuromielită optică acută, oftalmoneuromielită. 2) V. sindrom Devic.

▪ **B. DEUTSCHLÄNDER.** [*Karl Ernst Wilhelm Deutschländer, chirurg german, Hamburg, 1872-1942.*] Sin.: fractură de oboseală (v. fractură).

▪ **B. DI GUGLIELMO.** [*Giovanni Di Guglielmo, hematolog italian, 1886-1961.*] Sin.: eritromieloză acută (v.).

▪ **B. DRESBACH.** [*Melvin Dresbach, medic american, Philadelphia, 1874-1946.*] Sin.: drepanocitoză (v.).

▪ **B. DUBIN-JOHNSON.** [*Isadore Nathan Dubin, patolog american, Washington, 1913-1980; **Frank B. Johnson**, patolog american, n. 1919.*] Sin.: sindrom Dubin-Johnson (v.).

▪ **B. DUBREUIHL.** [*William Auguste Dubreuihl, dermatolog francez, Bordeaux, 1857-1935.*] Melanom (*in situ*) la vârstnic, cu prognostic mai bun decât *melanomul malign. Aspect de pete „*café au lait*" cu contur geografic, localizate îndeosebi la nivelul feței. Sin.: melanoză circumscrisă precanceroasă Dubreuihl.

▪ **B. DUCHENNE.** [*Guillaume Benjamin Armand Duchenne (de Boulogne), neurolog francez, Paris, 1806-1875.*] 1) Sin.: paralizie bulbară progresivă (v.). 2) Sin.: miopatie pseudohipertrofică Duchenne (v.).

- **B. DUHRING-BROCQ.** [*Louis Adolphus Duhring, dermatolog american, profesor la Philadelphia, 1845-1913; Louis Anne Jean Brocq, dermatolog francez, Paris, 1856-1928.*] Afecțiune caracterizată prin leziuni polimorfe, eritematopapulo-buloase, dureroase sau pruriginoase, care ocupă o mare parte din tegumente și evoluează prin pusee recidivante, cu menținerea unei stări generale bune. Sin.: dermatită herpetiformă.
- **B. DUKES-FILATOV.** [*Clement Dukes, dermatolog englez, 1845-1925; Nil Feodorovici Filatov, pediatru rus, Moscova, 1887-1956.*] Sin.: boală Filatov (v.).
- **B. DUPLAY.** [*Simon Emmanuel Duplay, chirurg francez, Paris, 1836-1924.*] Periartrită scapulohumerală la care se asociază calcificarea bursei seroase subacromiale. Sin.: bursită subacromială.
- **B. DUPRé.** [*Ernest Dupré, medic francez, profesor de psihiatrie la Paris, 1862-1921.*] Sin.: meningism (v.).
- **B. DUPUYTREN.** [*Guillaume Dupuytren, baron, chirurg și anatomopatolog francez, profesor la Paris, 1778-1835.*] Sin.: contractură Dupuytren (v.).
- **B. DURAND.** [*Paul Durand, medic francez, Tunis, n. 1895.*] Maladie virală, caracterizată prin cefalee și simptome respiratorii, meningiene și gastrointestinale.
- **B. DURAND-NICOLAS-FAVRE.** [*Joseph Durand, dermatolog francez, Lyon, n. 1876; Joseph Guillaume Marie Nicolas, dermatolog francez, Lyon, n. 1868; Jules Maurice Favre, dermatolog francez, Lyon, 1876-1954.*] Sin.: boală Nicolas-Favre (v.).
- **B. DURANTE.** [*Gustave Durante, medic francez, 1865-1934.*] *Osteogeneză imperfectă congenitală caracterizată prin fragilitatea oaselor membrelor, care prezintă fracturi multiple de la naștere sau chiar din perioada de viață intrauterină. Ca urmare, în evoluție apar malformații osoase multiple cu respectarea faciesului. Aparține grupului de *displazii spondiloepifizare. Sin.: boală Porak-Durante, boală Vrolik, displazie periostală, osteogeneză imperfectă congenitală. V. și osteogeneză imperfectă.
- **B. DUROZIEZ.** [*Paul Louis Duroziez, medic francez, Paris, 1826-1897.*] Denumire clasică pentru stenoza mitrală pură, îndeosebi congenitală.
- **B. DUTTON.** [*Joseph Everett Dutton, medic englez, specialist în boli tropicale, Liverpool, 1876-1905.*] Denumire care include toate afecțiunile determinate de genul **Trypanosoma*. Sin.: tripanosomiază (v.). *B. Chagas și *b. somnului sunt incluse în această categorie.
- **B. EALES.** [*Henry Eales, oftalmolog englez, 1852-1913.*] Maladie caracterizată prin hemoragii recidivante la nivelul retinei și al corpului vitros, afectând îndeosebi sexul masculin în decadele a doua și a treia de viață. După resorbție, hemoragiile se repetă. Etiopatogenie incertă: tuberculoză, focare de infecție, dereglări endocrine, imunologice etc. Clinic, se manifestă prin episoade de scădere a acuității vizuale asociate cu senzații de vedere prin ceață.
- **B. EBOLA.** [*Ebola, sat riveran în Zair, unde a fost identificat primul caz.*] B. epidemică foarte contagioasă, observată inițial în Sudul Sudanului și în Zair, îndeosebi în regiunile situate de-a lungul râului Ebola. Simptomatologia include febră, mialgii, simptome respiratorii, vomismente, diaree, epistaxis, *hemoptizii, *hematemeză, hemoragii subconjunctivale în cazurile severe. Agentul etiologic este *virusul Ebola.
- **B. EBSTEIN.** [*Wilhelm Ebstein, medic german, profesor de policlinică medicală la Göttingen, 1836-1912.*] 1) Malformație cardiacă congenitală, cu deplasare în jos a inserției valvulei tricuspide, hipoplazia miocardului ventricular drept subiacent și comunicare interauriculară în 75% din cazuri. Frecvent se însoțește de aritmie atrială. Clinic, se manifestă prin dispnee și tulburări de ritm. Evoluția este de gravitate variabilă, cu prognostic frecvent letal. 2) Denumire veche a complicațiilor renale ale *diabetului zaharat.
- **B. ECKLIN.** [*Th. Ecklin, pediatru elvețian contemporan, Basel.*] Formă gravă de anemie *eritroblastică a nou-născutului. Biologic se constată reticulocitoză, eritroblastoză și leucocitoză moderată, iar clinic, colorație icterică.
- **B. EHLERS-DANLOS.** [*Edvard Lauritz Ehlers, dermatolog danez, Copenhaga, 1863-1937; Henri Alexandre Danlos, dermatolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1844-1912.*] Sin.: sindrom Ehlers-Danlos (v.).
- **B. EICHSTEDT.** [*Karl Ferdinand Eichstedt, medic german, Greifswald, 1816-1892.*] Epidermomicoză determinată de *Malassezia furfur*, caracterizată prin prezența de pete neregulate, scuamoase, cafenii cu diferite nuanțe sau acromice, diseminate pe trunchi. Sin.: pitiriazis versicolor.
- **B. ENGELMANN.** [*Guido Engelmann, chirurg ortoped austriac, Viena, n. 1876.*] Varietate de *osteodisplazie cu hiperostoză corticală diafizară a oaselor lungi, care le conferă un aspect în „coloană", cu respectarea epifizelor. Baza craniului poate fi mai densă, iar asocierea cu această afectare cranio-facială reprezintă displazia craniodiafizară. B. se manifestă din copilărie prin dureri osoase asociate cu întârziere a creșterii, cu tulburări motorii și astenie. Se transmite autozomal dominant. Sin.: boală Camurati-Engelmann, displazie diafizară, hiperostoză diafizară.
- **B. ENGMAN.** [*Martin Feeney Engman, dermatolog american, St. Louis, 1869-1953.*] Sin.: sindrom Zinsser-Engman-Cole (v.).
- **B. EPPINGER-BIANCHI.** [*Hans Eppinger Jr., medic austriac, n. la Praga, profesor de medicină internă (succesiv) la Viena, Freiburg și Köln, 1879-1946; Bianchi.*] Formă rară de ciroză hipertrofică cu splenomegalie, ascită și icter hemolitic, cu evoluție cronică, relativ benignă.
- **B. EPSTEIN.** [*Albert Arthur Epstein, medic internist american, New York, 1880-1965.*] Afecțiune care apare la copilul între 1-4 ani, care se caracterizează prin edeme albe, moi, generalizate, proteinurie cu hipoproteinemie și hiperlipidemie cu hipercolesterolemie. Sin.: boală Munk, nefroză lipoidică. V. nefroză și glomerulonefrită cu leziuni minime.
- **B. ERB-GOLDFLAM.** [*Wilhelm Heinrich Erb, neurolog german, Heidelberg, 1840-1921; Samuel V. Goldflam, neurolog polonez, Varșovia, 1852-1932.*] Sin.: *miastenia gravis* (v.).
- **B. ESCUDERO.** [*Pedro Escudero, medic internist argentinian, Buenos Aires, 1877-1963.*] 1) Sin.: poliglobulie esențială (v. poliglobulie). 2) Afectare a măduvei oaselor lungi în sifilis, determinând o simptomatologie asemănătoare celei din *eritremie.
- **B. FABRY.** [*Johannes Fabry, dermatolog german, Bonn, Zürich, Dortmund, 1860-1930.*] B. în care se asociază neuropatie cu distrofie corneeană, leziuni vasculare, cataractă, în relație cu un deficit de *α-galactozidază A. Se transmite autozomal dominant.
- **B. FAHR.** [*Karl Theodor Fahr, anatomopatolog german, profesor la Hamburg, 1877-1945.*] Afecțiune idiopatică sau secundară *hipoparatiroidiei, caracterizată, anatomic - prin depozite calcare infiltrative cerebrale (nucleul gri), clinic - prin *epilepsie sau *b. Parkinson, *sindrom cerebelos, piramidal sau extrapiramidal, deteriorare progresivă a intelectului.
- **B. FAIRBANK.** [*Sir Thomas Fairbank, radiolog englez contemporan.*] Tip de *displazie spondiloepifizară genotipică, afectând în special articulațiile membrelor, simetric și mai puțin rahisul. Sunt asociate: hipotonie musculară și hiperlaxitate ligamentară. Este o b. ereditară cu transmitere autozomal dominantă care se manifestă în jurul vârstei de 3-4 ani. Sin.: boală Müller-Ribbing, boală Ribbing, boală/sindrom Silfverskjöld, displazie poliepifizară, distrofie spongioepifizară sistematizată, poliosteocondrită Turpin Coste.

- **B. FALLOT.** [*Etienne Louis Arthur Fallot, medic francez, 1850-1911.*] Sin.: tetradă Fallot (v.).
- **B. FARBER.** [*Sidney Farber, pediatru american, Boston, 1903-1973.*] Sin.: sindrom Farber-Uzman (v.).
- **B. FAUCHARD-BOURDET.** [*Pierre Fauchard, dentist francez, 1678-1761; Bourdet.*] Artrită alveolodentară supurată cu progresie de la colet spre apexul dintelui și evoluție spre *edentație. Sin.: alveoliză, boală Riggs, gingivită expulzivă, parodontită marginală, pioree alveolodentară.
- **B. FAVRE.** [*Maurice Jules Favre, dermatolog francez, Lyon, 1876-1954.*] Sin.: boală Goldmann-Favre (v.).
- **B. FEER.** [*Emil Feer, pediatru elvețian, profesor la Heidelberg și Zürich, 1864-1955.*] Sin.: acrodinie infantilă (v.).
- **B. FENWICK.** [*Edwin Hurry Fenwick, urolog englez, Londra, 1856-1944.*] Atrofie idiopatică a stomacului, care se asociază cu gastrită. Sin.: gastrită atrofică idiopatică.
- **B. FEYRTER.** [*Friedrich Feyrter, anatomopatolog german, Göttingen, sec. XX.*] *Plasmocitoză difuză pulmonară a nou-născutului prematur, care se manifestă sub forma unei pneumonii atipice.
- **B. FIEDLER.** [*Karl Ludwig Alferd Fiedler, medic german, Dresda, 1835-1921.*] Sin.: leptospiroză icterohemoragică (v.).
- **B. FILATOV.** [*Nil Feodorovici Filatov, pediatru rus, Moscova, 1887-1956.*] Sin.: rubeolă scarlatiniformă (v.).
- **B. FLAJANI.** [*Giuseppe Flajani, anatomist și chirurg italian, Roma, 1741-1808.*] Sin.: boală Basedow-Graves (v.).
- **B. FLEGEL.** [*H. Flegel, dermatolog german, sec. XX.*] Varietate de *hiperkeratoză, uneori familială, la nivelul părții distale a membrelor inferioare, cu extindere ascendentă lentă și persistentă, un timp nedefinit. Sin.: *hiperkeratosis lenticularis perstans*.
- **B. FÖLLING.** [*Ivar Asbjörn Fölling, fiziolog norvegian, Oslo, 1888-1973.*] Sin.: fenilcetonurie (v.).
- **B. FORBES.** [*Gilbert Burnett Forbes, pediatru american, n. 1915.*] Sin.: glicogenoză tip III (v. glicogenoză).
- **B. FORDYCE.** [*John A. Fordyce, dermatolog american, profesor la New York, 1858-1925.*] Sin.: pete Fordyce (v.).
- **B. FORESTIER.** [*Jacques Forestier, medic francez, Aix-les-Bains, n. 1890.*] Sin.: arterită gigantocelulară (v.).
- **B. FOTHERGILL.** [*John Fothergill, medic englez, Londra, 1712-1780.*] 1) Sin.: nevralgie de trigemen (v.). 2) Formă de scarlatină cu angină foarte gravă.
- **B. FOURNIER.** [*Alfred Fournier, dermatolog francez, profesor la Paris, 1832-1915.*] Formă rară de gangrenă rapidă a penisului, la tânăr, de etiologie microbiană (streptococ virulent sau asociație *fuzospirilară).
- **B. FOX-FORDYCE.** [*George Henry Fox, dermatolog american, New York, 1846-1937; John Addison Fordyce, dermatolog american, profesor la New York, 1858-1925.*] Dermatoză benignă, b. a glandelor sudoripare apocrine, observată de obicei la sexul feminin, caracterizată prin papule rotunde, translucide, acoperite de scuame, la nivelul regiunilor cu glande sudoripare: axile, perimamelonar, regiune inghinopubiană. Se asociază cu prurit și leziuni eczematoase. Sin.: sindrom Fox-Fordyce.
- **B. FRANCIS.** [*Edward Francis, bacteriolog și igienist american, serviciul de Sănătate publică din Washington, 1872-1957.*] Sin.: tularemie (v.).
- **B. FRANKL HOCHWART.** [*Lothar von Frankl Hochwart, neurolog austriac, profesor la Viena, 1862-1914.*] B. neurologică determinată de leziunile nervilor cohlear, vestibular, facial și trigemen; rezultă un *sindrom Ménière și semne de *polinevrită.
- **B. FRANKLIN.** [*Edward C. Franklin, medic american, New York, n. 1928.*] Varietate de *disglobulinemie monoclonală apropiată de *b. Kahler. Se caracterizează prin hepatosplenomegalie, cu tumefacția ganglionilor limfatici, febră, anemie, plasmocitoză și proliferarea liniei limfocitare. Edemul vălului palatin și al luetei, ca și infecțiile, îndeosebi pulmonare, sunt frecvente. Proteinemia este scăzută, dar concentrația în gamaglobuline este normală. Dimpotrivă, în sânge este detectabil un fragment al unui lanț greu de imunoglobulină G. Urina conține de asemenea, o proteină aparținând aceluiași lanț greu. Prognosticul b. F. este sumbru, cu evoluție relativ rapidă către exitus. Sin.: boala lanțurilor grele gamma, sindrom Franklin.
- **B. FREIBERG.** [*Albert Henry Freiberg, chirurg american, Cincinnati, 1869-1940.*] *Osteonecroză aseptică (ischemică) a capului celui de-al doilea metatarsian, observată cel mai des la femeia adultă. Este legată, probabil, de microtraumatismele consecutive purtării de tocuri înalte. Sin.: boală Köhler, boală Panner.
- **B. FRIEDLÄNDER** [*Carl Friedländer, anatomopatolog german, Berlin, 1847-1887.*] Pneumonie cu *Klebsiella pneumoniae*, întâlnită frecvent la alcoolici (între 40-60 de ani), la bolnavi cu *bronho-pneumopatie cronică obstructivă sau pe un teren debilitat printr-o boală cronică (ex.: *diabet zaharat). B. se manifestă prin frisoane, microhemoptizii cu spută gelatinoasă, dispnee intensă, prostrație, cianoză, delir, adesea evoluția fiind spre șoc toxicoseptic. În contrast, la examenul fizic semnele sunt discrete. Radiologic se observă un sindrom de condensare, cu tendință la abcedare multiplă.
- **B. FRIEDLÄNDER-WINIWARTER.** [*Carl Friedländer, anatomopatolog german, Berlin, 1847-1887; Felix von Winiwarter, chirurg austriac, Viena, 1852-1931.*] *Arterită obliterantă progresivă, posibil de origine sifilitică, afectând numeroase teritorii vasculare și fiind însoțită, adesea, de alterări scleroase ale nervilor și venelor satelite.
- **B. FRIEDMANN.** [*Max Friedmann, neurolog german, Mannheim, 1858-1925.*] 1) B. convulsivă neepileptică a copilului (4-11 ani), manifestată prin mici episoade convulsive, fără alterări ale personalității. Reprezintă consecința, probabilă, a unei mari labilități neurovegetative. 2) V. sindrom Friedmann.
- **B. FRIEDREICH.** [*Nikolaus Freidreich, medic german, profesor de anatomie patologică, apoi de patologie medicală la Heidelberg, 1825-1882.*] Sin.: ataxie Friedreich (v.).
- **B. FÜRSTNER.** [*Karl fürstner, psihiatru german, profesor la Heidelberg, apoi la Strasbourg, 1848-1906.*] Paralizie pseudospastică asociată cu tremor generalizat.
- **B. GAMNA.** [*Carlo Gamna, medic italian, 1866-1950.*] Formă de splenomegalie cu îngroșarea capsulei splenice și prezența unor noduli bruni (denumiți *noduli Gamna-Gandy) înconjurați de o zonă eritematoasă.
- **B. GANDY.** [*Charles Gandy, chirurg francez, 1872-1943.*] Afecțiune care apare la sexul masculin (între 30 și 40 de ani) caracterizată clinic prin regresia caracterelor sexuale și a psihicului (psihic infantil) și infiltrare mixedematoasă a tegumentelor. Poate apărea în cadrul unei poliendocrinopatii. Evoluează lent spre senilitate precoce. Sin.: infantilism tardiv de tip Gandy.
- **B. GARRÉ.** [*Carl Garré, chirurg elvețian, profesor la Rostock, Königsberg și Bonn, 1857-1928.*] *Osteomielită sclerozantă nesupurată.
- **B. GAUCHER.** [*Phillipe Charles Ernest Gaucher, medic francez, profesor de dermatologie și sifiligrafie la Paris, 1854-1918.*] 1) pseudotuberculoză aspergilară cronică a plămânului. V. și aspergiloză. 2) *Tezaurismoză ereditară, caracterizată prin acumularea unei *cerebrozide (cerazina) în celulele sistemului reticuloendotelial. Se asociază splenomegalie și fibroză pulmonară.
- **B. GEE.** [*Samuel Jones Gee, medic englez, Londra, 1839-1911.*] Sin.: boală celiacă (v.).

- **B. GIBBS.** [*F. și E. Gibbs.*] Formă de encefalopatie a primei copilării, caracterizată prin spasme în flexie și prin *hipsaritmie.
- **B. GIBERT.** [*Camille Melchior Gibert, dermatolog francez la Hôpitaux de Paris, 1797-1866.*] Formă de *pitiriazis care debutează printr-o „placă inițială" ovalară, cu marginile de culoare roză și scuamoase. Urmează o erupție alcătuită din mici plăci ovalare, eritemato-scuamoase, limitate la nivelul trunchiului, gâtului sau membrelor. Evoluția este favorabilă, cu vindecare în 6-8 săptămâni și imunitate consecutivă. Sin.: pitiriazis rozat.
- **B. GILBERT.** [*Augustin Nicolas Gilbert, medic francez, Paris, 1858-1927.*] Sin.: sindrom Gilbert (v.).
- **B. GILCHRIST.** [*Thomas Casper Gilchrist, dermatolog american, Baltimore, 1862-1927.*] Micoză viscerală cu poartă de intrare pulmonară (pneumopatie subacută pseudotuberculoasă), endemică în jumătatea de Nord a Statelor Unite, asociind, în faza de generalizare, abcese osoase și viscerale multiple și leziuni cutanate de tip granulom verucos. Sin.: blastomicoză nord-americană, boală Chicago, dermatită blastomicotică.
- **B. GILLES DE LA TOURETTE.** [*Georges Gilles de La Tourette, medic francez, Paris, 1857-1904.*] Sin.: sindrom Gilles de la Tourette (v.).
- **B. GLANZMANN.** [*Eduard Glanzmann, pediatru și hematolog elvețian, profesor la Berna, 1887-1959.*] Sin.: sindrom Glanzmann (v.).
- **B. GLÉNARD.** [*Claude Marie Frantz Glénard, medic francez la Hôpitaux de Lyon, apoi la Vichy, 1848-1920.*] Sin.: splanhnoptoză (v.).
- **B. GLISSON.** [*Francis Glisson, medic și anatomist englez, 1597-1677.*] Sin.: rahitism (v.).
- **B. GOLDMANN-FAVRE.** [*Hans Goldmann, oftalmolog elvețian, profesor la Berna, n. 1899; Maurice Jules Favre, dermatolog francez, Lyon, 1876-1954.*] Afecțiune ereditară rară, cu transmitere autozomal recesivă, în care se asociază *retinoschizis periferic, atrofie corioretiniană și alterări ale corpului vitros. Clinic, b. se manifestă prin scăderea acuității vizuale, alterări ale câmpului vizual și cataractă. Prognostic nefast și tratament ineficient. Sin.: boală Favre, retinoschizis idiopatic cu hemeralopie precoce.
- **B. GOLDSCHEIDER.** [*Alfred Goldscheider, medic și fiziolog german, profesor de clinică medicală la Berlin, 1858-1935.*] Sin.: epidermoliză buloasă simplă (v. epidermoliză).
- **B. GOLDSTEIN.** [*Hyman Isaac Goldstein, medic american, 1887-1954.*] Sin.: boală Rendu-Osler (v.).
- **B. GOODPASTURE.** [*Ernest William Goodpasture, patolog american, Nashville, 1886-1960.*] Sin.: boală cu anticorpi antimembrană bazală glomerulară (v.). V. și sindrom Goodpasture.
- **B. GORHAM.** [*Lemuel Whittington Gorham, medic american, New York, 1885-1968.*] Afecțiune foarte rară, caracterizată prin osteoliză foarte lent progresivă, fără cauză aparentă, a unuia sau mai multor oase, în special la nivelul centurilor. Este considerată o varietate particulară de *angiomatoză osoasă. Sin.: osteoliză masivă idiopatică.
- **B. GRAEFE.** [*Albrecht von Graefe, oftalmolog german, profesor la Berlin, 1828-1870.*] B. cu evoluție lentă, frecvent ereditară și familială, aproape întotdeauna bilaterală, cu debut în tinerețe și evoluție către imobilitatea completă a ochilor, cu ptoză palpebrală și *facies Hutchinson. După ce mult timp a fost considerată ca o degenerescență a nucleilor oculomotori, în prezent b. este atribuită unei distrofii musculare (*miopatie oculară).
- **B. GRANCHER.** [*Jacques Joseph Grancher, medic francez, profesor de pediatrie la Paris, 1843-1907.*] Pneumonie masivă, foarte rară în prezent, în care parenchimul pulmonar capătă aspect de țesut splenic, frecvent cu afectare pleurală și vindecare în 3-4 săptămâni.
- **B. GRÄSBECK.** [*Ralph Gräsbeck, medic finlandez contemporan, Helsinki.*] Sin.: boală Imerslund-Najman (v.).
- **B. GRAVES.** [*Robert James Graves, medic irlandez, Dublin, 1797-1853.*] Sin.: boală Basedow-Graves (v.).
- **B. GRIESINGER.** [*Wilhelm Griesinger, neurolog și psihiatru german, Tübbingen, Cairo, Zürich, Berlin, 1817-1868.*] Sin.: anchilostomiază (v.).
- **B. GRINDON.** [*Joseph Grindon, dermatolog american, St. Louis, 1858-1950.*] Formă de *foliculită cronică a pielii capului, caracterizată prin eliminarea celulelor foliculului pilos sub formă de mici aglomerări aderente. Se poate complica cu *alopecie.
- **B. GRISCELLI-PRUNIÉRAS.** Varietate de *albinism parțial în care se asociază depigmentarea parțială a părului cu tentă argintie și un deficit imunitar. Anomalia pigmentară este consecința unui defect de transfer al *melanozomilor în *keratinocite. Nu există un defect de formare a melanozomilor, deoarece *melanocitele sunt încărcate cu melanozomi maturi normali. Deficitul imunitar se traduce prin diminuarea puterii bactericide a serului (fără tulburări de *chimiotactism), prin valori serice scăzute ale IgA și IgG, ca și prin lipsa de răspuns la antigeni vaccinali. Testele de imunitate celulară sunt deprimate și, în consecință, nu se produce rejetul față de grefele incompatibile. Bolnavii sunt expuși la infecții microbiene repetate. Prognosticul este grav, afecțiunea evoluând cu *pancitopenie. Sin.: sindromul părului argintiu.
- **B. GRISEL.** [*Pierre Grisel, chirurg francez de patologie infantilă, 1874-1959.*] Sin.: sindrom Grisel-Bourgeois (v.).
- **B. GRUBER.** [*Georg Benno Gruber, anatomopatolog german, profesor la Innsbruck, apoi la Göttingen, n. 1884.*] 1) Afecțiune rară a adolescentului, caracterizată prin durere rotuliană, la nivelul inserției tendonului rotulian, cu neregularitate de osificare. Sin.: boală Larsen-Johansson, boală Sinding Larsen-Johansson, osteopatie juvenilă a rotulei, patelita adolescenților. 2) V. sindrom Gruber-Meckel.
- **B. GULL.** [*Sir William Withey Gull, medic englez, profesor de fiziologie la Londra și medic al reginei Victoria, 1816-1890.*] Atrofie tiroidiană cu mixedem. Sin. nerecomandat pentru mixedemul spontan al adultului. V. și mixedem.
- **B. GULL-SUTTON.** [*Sir William Withey Gull, medic englez, profesor de fiziologie la Londra și medic al reginei Victoria, 1816-1890; Henry Gawen Sutton, medic englez, Londra, 1837-1891.*] Denumire istorică pentru arterioscleroza cu fibroză secundară a rinichiului, tradusă clinic prin semne de nefrită cronică.
- **B. GÜNTHER.** [*Hans Günther, medic german, 1884-1956.*] 1) *Porfirie eritropoietică congenitală, determinată de deficitul de uroporfirinogen sintetază și asociată cu anemie hemolitică, leziuni cutanate (erupție buloasă fotosensibilă) și excreție urinară anormală de *uroporfirină tip I. Se transmite autozomal recesiv. 2) *Glicogenoză neuromusculară. 3) Sin.: mioglobinurie idiopatică (v. mioglobinurie).
- **B. HAFF.** [*Haff, braț al Mării Baltice în estul Prusiei.*] Afecțiune descrisă în Prusia, într-o populație de pescari care locuiau în apropierea unui lac și caracterizată prin *mioglobinurie asociată cu dureri vii musculare. Sin.: mioglobinurie epidemică.
- **B. HAGEMAN.** [*Hageman, numele bolnavului la care s-a observat prima dată deficitul de factor sanguin XII.*] Afecțiune congenitală, latentă, determinată de deficitul în factor Hageman (factor XII). Timpul de coagulare *in vitro* este foarte prelungit, dar hemostaza este normală.
- **B. HAGLUND.** [*Patrik Sims Emil Haglund, ortoped suedez, Stockholm, 1870-1937.*] Bursită la nivelul tendonului Ahile,

determinând talalgie posterioară. Se observă îndeosebi la fetele tinere, iarna.

▪ **B. HAGNER.** [***Francis Randall Hagner**, chirurg american, Washington, 1873-1940.*] Sin.: osteoartropatie hipertrofiantă pneumică (v.).

▪ **B. HAILEY-HAILEY.** [***William Howard Hai-ley**, 1898-1967 și **Hugh Hailey**, n. 1909, dermatologi americani, Atlanta.*] Sin.: pemfigus cronic benign familial (v.).

▪ **B. HALLERVORDEN-SPATZ.** [***Julius Haller-vorden**, neurolog german, Giessen, 1882-1965; **Hugo Spatz**, neurolog și psihiatru german, profesor la München, 1888-1969.*] Afecțiune ereditară rară care debutează în copilărie. Se caracterizează prin degenerescența pigmentară a formațiunilor **globus pallidus* și **locus niger*, manifestată clinic prin rigiditate progresivă a membrelor, a musculaturii feței, faringelui, iar ulterior prin mișcări atetozice și deteriorare intelectuală. Sin.: sindrom Hallervorden-Spatz.

▪ **B. HALLOPEAU.** [***François Henri Hallopeau**, dermatolog francez, Paris, 1842-1919.*] 1) Sin.: acrodermatită (v.). 2) Erupție cutanată, cu prezența de papule mici atrofice, ce pot fi diseminate sau pot conflua. Histologic există hiperkeratoză și atrofie epidermică, însoțite de edem dermic. Se asociază frecvent cu **kraurosis vulvae*. Sin.: lichen atrofic și scleros. 3) Forma generalizată a piodermitei vegetante; se prezintă sub forma unei infecții stafilococice cronice, cu placarde întinse, acoperite de cruste și pustule foliculare la periferie (extremitățile degetelor de la mâini și picioare). B. are o autonomie discutată, fiind inclusă de unii autori în *psoriazisul pustulos. Evoluție cronică și recidivantă. Sin.: acrodermatită continuă Hallopeau, piodermită vegetantă generalizată.

▪ **B. HAMMAN.** [***Louis Virgil Hamman**, medic american, Baltimore, 1877-1946.*] Sin.: sindrom Hamman (v.).

▪ **B. HAMMAN-RICH.** [***Louis Virgil Hamman**, medic american, Baltimore, 1877-1946; **Arnold Rice Rich**, medic american, Baltimore, n. 1893.*] Sin.: sindrom Hamman-Rich (v.).

▪ **B. HAMMOND.** [***William Alexander Hammond**, neurolog american, New York, 1828-1900.*] Sin.: atetoză (v.).

▪ **B. HAND-SCHÜLLER-CHRISTIAN.** [***Alfred Hand Jr.**, pediatru american, profesor la Philadelphia, 1868-1949; **Artur Schüller**, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, 1874-1958; **Henry A. Christian**, medic american, 1876-1951.*] Afecțiune considerată drept forma cronică diseminată a *histiocitozei X. În forma tipică se caracterizează prin triada: lacune craniene (osteoporoză), exoftalmie și *diabet insipid. Sin.: sindrom Hand-Schüller-Christian, xantomatoză craniohipofizară, xantomatoză cronică idiopatică,.

▪ **B. HANOT.** [***Victor Charles Hanot**, medic francez, Paris, 1844-1896.*] Denumire istorică pentru ciroza hipertrofică biliară cu splenomegalie. Se poate manifesta în trei forme: *b. Hanot-Kiener, *b. Hanot-Mac Mahon, *b. Hanot-Rössle.

▪ **B. HANOT-KIENER.** [***Victor Charles Hanot**, medic francez, Paris, 1844-1896; **Paul L. Kiener**.*] Afecțiune hepatică, asemănătoare *cirozei biliare primitive, caracterizată anatomopatologic prin hiperplazie limfoidă difuză intrahepatică, care comprimă canaliculele biliare perilobulare și scleroză difuză intrahepatică.

▪ **B. HANOT-MACMAHON.** [***Victor Charles Hanot**, medic francez, Paris, 1844-1896; **H. M. MacMahon**, hepatolog american contemporan.*] Sin.: ciroză biliară primitivă (v.).

▪ **B. HANOT-RÖSSLE.** [***Victor Charles Hanot**, medic francez, Paris, 1844-1896; **Robert Rössle**, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la München, Jena, Basel și Berlin, n. 1876.*] Afecțiune caracterizată prin inflamația difuză a căilor biliare extrahepatice, care nu sunt obstruate. Apare în cursul evoluției unei infecții intestinale sau a unui ulcer duodenal. În evoluție se poate complica cu inflamarea și obstrucția căilor biliare intrahepatice, determinând o simptomatologie asemănătoare *cirozei biliare primitive. Sin.: colangită difuză non-obliterantă.

▪ **B. HANSEN.** [***Gerhard Henrik Armauer Hansen**, medic norvegian, Bergen, 1841-1912.*] Sin.: lepră (v.).

▪ **B. HARADA.** [***Einosuke Harada**, chirurg japonez, 1892-1947.*] Sin.: sindrom Harada (v.).

▪ **B. HARLEY.** [***George Harley**, medic englez, Londra, 1829-1896.*] Afecțiune cronică, cu evoluție în pusee de hemoglobinurie asociate cu febră, dureri difuze, uneori *sindrom Raynaud, gangrenă locală, urticarie. Episoadele apar brusc, după expunerea locală sau generală la frig. Sin.: hemoglobinurie paroxistică la frig.

▪ **B. HARTNUP.** [***Hartnup**, numele familiei în care au fost observate primele cazuri de boală.*] Boală metabolică congenitală determinată de o perturbare a metabolismului *triptofanului (anomalie de transport a triptofanului la nivelul mucoasei intestinale sau tubilor renali proximali) prin deficit enzimatic. Manifestări clinice: fotodermatoză pelagroidă, *sindrom cerebelos, accese migrenoase, uneori întârziere psihică. Examenul biologic al urinei indică hiperaminoacidurie de tip renal, eliminare sporită de indican, acid indol-acetic și alți compuși indolici. Este transmisă autozomal recesiv. Sin.: boală H.

▪ **B. HARVEY.** Sin.: encefalomielită familială recurentă (v. encefalomielită).

▪ **B. HASHIMOTO.** [***Hakaru Hashimoto**, patolog japonez, 1881-1934.*] Afecțiune cronică, histologic caracterizată prin asocierea: infiltrat limfo-plasmocitar difuz, vezicule tiroidiene obliterate și fibroză. Clinic există o gușă fermă cu contur relativ neregulat. Diagnosticul este confirmat prin prezența anticorpilor antitiroidieni (antitiroglobulină, antimicrosomali). Evoluția este lentă, frecvent spre hipotiroidie. Sin.: tiroidită cronică Hashimoto.

▪ **B. HAXTHAUSEN.** [***Holger Haxthausen**, dermatolog danez, Copenhaga, 1892-1959.*] Formă de *keratoză palmo-plantară care afectează femeile la menopauză.

▪ **B. HAYEM.** [***Georges Hayem**, profesor de terapeutică și clinică medicală la Paris, 1841-1933.*] Inflamație a substanței cenușii a măduvei spinării, manifestată prin paralizii cu apariție bruscă. Sin.: mielită apoplectiformă.

▪ **B. HAYEM-FABER.** [***Georges Hayem**, profesor de terapeutică și clinică medicală la Paris, 1841-1933; **Knud Faber**, medic danez, Copenhaga, 1862-1956.*] Formă de *anemie hipocromă esențială cu *anaclorhidrie, întâlnită la femei peste vârsta de 45 de ani. Sin.: anemie Hayem-Faber, anemie hipocromă esențială a adultului, anemie achilică, boală Knud Faber, cloroză tardivă Hayem, sindrom Faber.

▪ **B. HAYEM-VON JAKSCH-LUZET.** [***Georges Hayem**, profesor de terapeutică și clinică medicală la Paris, 1841-1933; **Rudolf Ritter von Jaksch**, medic ceh, profesor de pediatrie la Graz, apoi profesor de medicină internă la Praga, 1855-1947; **Charles Luzet**, medic francez, sec. XIX.*] Afecțiune descrisă inițial ca entitate specifică pentru copiii cu vârsta sub 3 ani, caracterizată prin *anizocitoză, *poikilocitoză, procent crescut de *reticulocite în sângele periferic, leucocitoză, limfadenopatie, hepatosplenomegalie. Etiopatogenia este polimorfă, implicând malnutriție, infecții cronice, malabsorbție, hemoglobinopatii. Sin.: anemie infantilă pseudoleucemică.

▪ **B. HEBERDEN.** [***William Heberden**, medic englez, Londra, 1710-1801.*] 1) Sin.: angină pectorală (v.). 2) Sin.: noduli Heberden (v.).

▪ **B. HEBRA.** [***Ferdinand von Hebra**, dermatolog austriac, Viena, 1816-1880.*] 1) Formă de *dermatomicoză cu localizare pe fața internă a coapselor, ai cărei agenți etiologici sunt germeni din grupul *Epidermophyton* sau *Trichophyton*. Sin.: eczemă marginată Hebra. 2) Sin.: eritem polimorf bulos (v.). 3) V. prurigo Hebra.

▪ **B. HEBRA-KAPOSI.** [*Ferdinand von Hebra, dermatolog austriac, Viena, 1816-1880; Moritz Kohn Kaposi, dermatolog austriac, Viena, 1837-1902.*] Sin.: impetigo herpetiform (v.).

▪ **B. HECK.** [*John W. Heck, dentist american, n. 1923.*] Hiperplazie a mucoaselor bucală, labială și linguală, la copii, cu prezența unor papule moi, abundente îndeosebi pe buza inferioară.

▪ **B. HEINE-MEDIN.** [*Jacob von Heine, ortoped german, Bad Cannstadt, 1800-1879; Karl Oskar Medin, pediatru suedez, Stockholm, 1847-1927.*] Sin.: poliomielită anterioară acută (v.).

▪ **B. HELLER.** [*Julius Heller, dermatolog german contemporan.*] Distrofie a unghiilor, caracterizată printr-o depresiune mediană, îndeosebi la nivelul policelui. Sin.: unghie în „carenă".

▪ **B. HELWIG.** [*E. B. Helwig, dermatolog american contemporan.*] Formațiune tumorală benignă, unică, de dimensiuni reduse, cu localizare frecvent facială, la vârstnici. Histologic se caracterizează prin invaginări digitiforme ale celulelor, asemănătoare celulelor bazale ale epidermului. Sin.: keratoză foliculară inversată.

▪ **B. HENDERSON-JONES.** [*Melvin Starkey Henderson, chirurg ortoped american, Rochester, 1883-1954; Hugh Toland Jones, chirurg ortoped american, Los Angeles, n. 1902.*] Afecțiune articulară cu incidență mai mare la bărbat. Sunt afectate articulații mari, îndeosebi cea a cotului și a genunchiului, prin detașarea de fragmente osteo-cartilaginoase, care rămân în cavitatea articulară. Sin.: boală Reichel, osteocondromatoză articulară.

▪ **B. HENOCH.** [*Eduard Heinrich Henoch, pediatru german, Berlin, 1820-1910.*] Hipertrofie cardiacă esențială la sugar.

▪ **B. HENOCH-SCHÖNLEIN.** [*Eduard Heinrich Henoch, pediatru german, Berlin, 1820-1910; Johann Lukas Schönlein, medic german, Bamberg, 1793-1864.*] Sin.: purpură Henoch-Schönlein (v.).

▪ **B. HERS.** [*Henry Géry Hers, biochimist belgian, profesor la Leuven, n. 1923.*] Sin.: glicogenoză de tip VI (v. glicogenoză).

▪ **B. HERTER.** [*Christian Archibald Herter, medic și farmacolog american, New York, 1865-1910.*] Sin.: boală celiacă (v.).

▪ **B. HINSON-PEPYS.** Varietate de *aspergiloză caracterizată prin apariția, la un bolnav cu *astm confirmat, a unor manifestări bronșice paroxistice, determinate de o alergie la **Aspergillus*. Ciuperca (din specia *Aspergillus fumigatus*) este identificată în spută, asociată cu o *hipersensibilitate întârziată și cu *precipitine serice.

▪ **B. HIRSCHSPRUNG.** [*Harald Hirschprung, pediatru danez, Copenhaga, 1830-1916.*] *Megacolon determinat de absența celulelor nervoase (plexuri Meissner și Auerbach) de la nivelul segmentului distal al colonului. Absența ganglionilor nervoși generează local o stenoză funcțională, cu dilatația (megacolon), uneori extrem de accentuată, a colonului subiacent. Denumirea de megacolon congenital nu este corectă, deoarece megacolonul nu reprezintă leziunea inițială, ci o complicație a b. H. V. și megacolon.

▪ **B. HIS-WERNER.** [*Wilhelm His Jr., anatomist german, profesor la Basel, Göttingen și Berlin, 1863-1934; Heinrich Werner, medic militar și igienist german (Africa, Belgia, Rusia, România), apoi practician la Berlin, 1874-1946.*] Sin.: febră de transee (v.).

▪ **B. HODGKIN.** [*Thomas Hodgkin, medic englez, Londra, 1798-1866.*] Formă de *limfom malign caracterizat prin creșterea progresivă indoloră a ganglionilor limfatici, a splinei și, în general, a țesutului limfoid. Pot apărea și alte simptome: anorexie, scădere în greutate, febră, prurit, transpirații nocturne și anemie. Histopatologic este caracteristică prezența *celulelor Reed-Sternberg. Sunt afectate ambele sexe, b. H. fiind considerată de origine neoplazică, deși nu sunt excluse originea imună sau cea infecțioasă. Au fost stabilite patru tipuri de b. H. pe criterii histopatologice: 1) tipul 1, cu *predominanță limfocitară*, caracterizat prin infiltrarea difuză cu limfocite mici asociată cu rare *celule Reed-Sternberg; 2) tipul 2, *sclero-nodular*, caracterizat prin benzi de scleroză care inseră noduli celulari corespunzând fie tipului 1, fie tipurilor 3 sau 4; 3) tipul 3, *celular mixt*, caracterizat printr-un *granulom asociat cu celule Reed-Sternberg; 4) tipul 4, cu *depleție limfocitară*, în care sunt prezente numeroase celule Reed-Sternberg uneori atipice și asociate cu fibroză. Clasificarea aceasta are o utilitate prognostică: gravitatea tipului 4, chimiosensibilitatea tipurilor 1 și 3, cel mai bun prognostic având tipurile 1 și 2. Sin.: boală Paltauf-Sternberg, boală Pel-Ebstein, boală Reed-Hodgkin, limfogranulomatoză malignă, limfom Hodgkin, sindrom Murchison-Sanderson.

▪ **B. HODGSON.** [*Joseph Hodgson, chirurg englez, Londra, 1788-1869.*] Denumire istorică desuetă a insuficienței aortice de origine arterială. În prezent, patronimul este utilizat uneori pentru diferențierea insuficienței aortice de origine arterială de cea sifilitică și de cea prin dilatație aortică.

▪ **B. HOFFA-KASTEROT.** [*Albert Hoffa, chirurg ortoped german, profesor la Würtzburg, apoi la Berlin, 1859-1907; Kasterot.*] Hiperplazie posttraumatică localizată (lipom) sau difuză a țesutului adipos perirotulian și a sinovialei genunchiului. Sin.: lipom arborescent al sinovialei genunchiului.

▪ **B. HOFFMANN.** [*erich Hoffmann, dermatolog german, Bonn, 1868-1959.*] Perifoliculită supurantă extensivă a pielii capului.

▪ **B. HOLLÄNDER-SIMONS.** [*Eugen Holländer, chirurg german, Berlin, 1867-1932; Arthur Simons, medic german, profesor la Berlin, n. 1877.*] Sin.: lipodistrofie progresivă (v. lipodistrofie).

▪ **B. HORTON.** [*Bayard T. Horton, medic american, Rochester, 1895-1980*] 1) Sin.: arterită gigantocelulară (v.). 2) V. sindrom Horton.

▪ **B. HUECK.** [*Werner Hueck (Henk, nume eronat), anatomopatolog german, profesor, succesiv, la München, Rostock și Leipzig, n. 1882.*] Afecțiune cronică caracterizată prin *metaplazia mieloidă a splinei și *mielofibroză. Face parte din categoria *sindroamelor mieloproliferative alături de leucemia mieloidă cronică (de care se distinge prin absența *cromozomului Philadelphia). Sin.: splenomegalie mieloidă.

▪ **B. HUG.** Tipul VIII de *glicogenoză, adăugat la clasificarea lui Cori și determinat de un deficit de *fosforilază hepatică. V. și glicogenoză.

▪ **B. HUNTER.** [*Charles Hunter, medic englez, sec. XX.*] *Mucopolizaharidoză de tip II determinată de un deficit al enzimei lizozomale iduronat-sulfat sintetază și excreție urinară de *heparan sulfat și dermatan sulfat. Clinic este asemănătoare *bolii Hurler, de care se deosebește prin anomalii mai discrete ale scheletului, fără opacități corneene, cu transmitere recesiv gonozomală.

▪ **B. HUNTINGTON.** [*George Summer Huntington, medic american, new York, 1850-1916.*] B. ereditară a SNC cu transmitere autozomal dominantă. Cauza b. H. este *mutația dinamică a genei IT15, care codifică proteina denumită *huntingtină. În prezent se poate stabili o relație certă între semnele clinice clasice și letalitatea neuronală indusă de mutația genei IT15. Astfel, letalitatea este maximă în nucleii bazali, depopularea celulară masivă a acestora fiind cauza semnelor clinice din perioada de debut a b.: *coree progresivă cronică și incoordonare motorie. În continuare, alterările neuronale se extind la nivelul cortexului cerebral, cu următoarele consecințe clinice: deteriorare intelectuală progresivă, cu deficit cognitiv, tulburări de memorie, disfuncții comportamentale, uneori manifestări psihotice și demență. După o evoluție relativ lentă de 10-15 ani, survine decesul, adesea prin stop cardiac sau o infecție inter-

curentă. În prezent este în curs de clarificare cauza morții selective a neuronilor în b. H., în condițiile în care gena IT15 alterată prin mutație se află și în alte tipuri celulare din organism. Sin.: coree Huntington.

- **B. HUPPERT.** [*Karl Hugo Huppert, biochimist german, profesor la Leipzig, apoi la Praga, 1832-1904.*] Sin.: mielom multiplu (v.).
- **B. HURLER.** [*Gertrud Hurler, pediatru german, München, sec. XX.*] *Oligofrenie ereditară, transmisă recesiv autozomal, aparținând grupului *mucopolizaharidozelor, în care se asociază: anomalii multiple și complexe, cele mai caracteristice fiind la nivelul craniului și feței (craniu mare și deformat, facies grotesc, sprâncene groase, nas larg și aplatizat), opacități corneene, cifoză dorsolombară, **coxa valga*, abdomen destins prin hepato-splenomegalie, o perturbare a metabolismului mucopolizaharidelor. Evoluție letală, înainte de 15 ani. Sin.: boală Pfaundler-Hurler, disostoză multiplă, gargoilism, mucopolizaharidoză tip I-H.
- **B. HURST.** [*E. Weston Hurst, medic australian, sec. XX.*] *Leucoencefalită, formă gravă, diseminată, de etiologie necunoscută. Se caracterizează anatomic prin prezența de leziuni inflamatorii, vasculare și perivasculare, iar clinic prin simptomatologie pseudotumorală, crize epileptice. Sin.: leucoencefalită acută hemoragică.
- **B. HUTCHINSON.** [*Sir Johathan Hutchinson, chirurg englez, Londra, 1828-1913.*] 1) *Angiom infecțios. 2) Erupție pruriginoasă, polimorfă, care apare după expunerea la soare. Se manifestă prin apariția de seropapule de tip *prurigo, eritem urticarian și bule hemoragice, recidivante. Sin.: prurigo estival. 3) *Melanom localizat peri- sau subungveal. Sin.: panarițiu melanic. 4) V. sindrom Hutchinson.
- **B. HUTINEL.** [*Victor Henri Hutinel, pediatru francez, profesor la Paris, 1849-1933.*] Formă particulară de tuberculoză hepatică a copilului, care urmează unei poliserozite cu simfiza pericardului și hipertrofia secundară a ficatului. Sin.: ciroză cardiotuberculoasă.
- **B. IMERSLUND-NAJMAN.** [*Olga Imerslund, pediatru suedez contemporan, Oslo; Najman.*] Malabsorbție selectivă a *vitaminei B_{12} (la nivelul ileonului) care apare la copil și determină *anemie megaloblastică. În urină se constată prezența proteinelor. B. se vindecă spontan în jurul vârstei de 20-30 de ani. Transmiterea este autozomal recesivă. Sin.: boală Gräsbeck, boală Imerslund.
- **B. ISAMBERT.** [*Emile Isambert, medic francez, 1828-1876.*] Denumire istorică pentru tuberculoza miliară acută, cu localizare secundară la nivelul laringelui și faringelui, determinând angină, excepțională în prezent.
- **B. JACCOUD-OSLER.** [*François Sigismund Jaccoud, medic francez, 1830-1913; Sir William Osler, medic canadian care a practicat în SUA și în Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919.*] Sin.: endocardită malignă lentă (v.).
- **B. JACOB.** B. caracterizată prin *exostoza părții posterioare a osului malar, împiedicând apofiza coronoidă (ea însăși hipertrofiată și falciformă) să basculeze în jos și înainte în timpul mișcărilor de deschidere mandibulară. Ca urmare, acestea sunt foarte limitate. Sin.: exostoză malară și coronoidă.
- **B. JADASSOHN-LEWANDOWSKY.** [*Josef Jadassohn, dermatolog german, profesor la Berna, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1863-1936; Felix Lewandowsky, dermatolog german, Hamburg, profesor la Berna, apoi la Basel, 1879-1921.*] Sin.: keratoză diseminată circumscrisă (v.).
- **B. JAFFE-LICHTENSTEIN.** [*Henry L. Jaffe, medic american, n. 1907; Louis Lichtenstein, medic american, Los Angeles, n. 1906.*] Varietate de displazie fibroasă a oaselor, caracterizată anatomic prin chisturi osoase izolate, care înlocuiesc țesutul fibros, debutând la nivelul măduvei oaselor lungi, la care se asociază fracturi spontane. Biologic, calciul, fosforul, fosfatazele și colesterolul sanguin se află în concentrații normale în plasmă. Sin.: osteofibromatoză chistică.
- **B. JANET.** [*Pierre Marie Félix Janet, neurolog și psiholog francez, Paris, 1859-1947.*] Sin.: psihastenie (v.).
- **B. JANSEN.** [*Murk Jansen, ortoped olandez, Leyden, 1863-1935.*] Sin.: boală Murk Jansen (v.).
- **B. JENSEN.** [*Edmund Zensten Jensen, oftalmolog danez, Copenhaga, 1861-1950.*] *Corioretinită acută juxtapapilară cu evoluție regresivă și adesea recidivantă. Deficitul de *câmp vizual este una din caracteristicile b.
- **B. JEUNE.** [*Mathis Jeune, pediatru francez, profesor la Lyon, n. 1910.*] *Condrodistrofie congenitală, transmisă autozomal recesiv, cu retracție progresivă și rigiditate consecutivă a cuștii toracice. Evoluția este letală la nou-născut și copil, prin asfixie sau infecții bronhopulmonare. Sin.: displazie toracică asfixiantă, distrofie toracică asfixiantă (denumire desuetă).
- **B. JOHNE.** [*Heinrich Albert Johne, bacteriolog german, Dresda, 1839-1910.*] B. cauzată de *Mycobacterium avium*, subspecia *paratuberculosis* și manifestată de obicei prin enterită cronică fatală, afectând îndeosebi o serie de mamifere. Uneori se aseamănă cu infecția tuberculoasă.
- **B. JORGE LÔBO** [*Jorge Lôbo, dermatolog brazilian, n. 1899.*] Micoză cutanată și subcutanată determinată de o ciupercă levuriformă a cărei denumire este încă discutată (*Blenospora loboi sano*, varietate de *Blastomyces brasiliensis*), caracterizată clinic prin prezența de noduli hipodermici multipli, indolori, izolați sau confluenți, ce pot fistuliza. Sin.: blastomicoză cheloidiană. V. și blastomicoză.
- **B. JUNIN.** [*Junin, district la nord-est de Buenos-Aires, unde a fost descrisă pentru prima dată boala.*] Febră hemoragică gravă, determinată de un *arbovirus (adenovirus) care aparține grupului *Tacaribe*. Sin.: febră hemoragică de Argentina.
- **B. KAHLBAUM.** [*Karl Ludwig Kahlbaum, psihiatru german, Görlitz, 1828-1899.*] Demență precoce la care se asociază *catatonie.
- **B. KAHLER.** [*Otto Kahler, medic austriac, 1849-1893.*] Sin.: mielom multiplu (v.).
- **B. KANNER.** [*Leo Kanner, psihiatru austriac stabilit la Baltimore, n. 1894.*] Sin.: autism infantil (v.).
- **B. KAPOSI.** [*Moritz Kohn Kaposi, dermatolog austriac, Viena, 1837-1902.*] 1) Xeroderma pigmentosum (v.). 2) Sarcom Kaposi (v.). 3) Impetigo herpetiform (v.). 4) Lupus eritematos diseminat (v.).
- **B. KAPOSI-JULIUSBERG.** [*Moritz Kohn Kaposi, dermatolog austriac, Viena, 1837-1902; Fritz Juliusberg, dermatolog german, profesor la Braunschweig, n. 1872.*] Complicație gravă a unor dermatoze cu extensie mare, îndeosebi a eczemei nou-născutului. Este determinată de contaminarea cu virus vaccinal sau herpetic și se caracterizează printr-o erupție brutală papulo-eritematoasă cu evoluție spre pustule ombilicate. Teritoriul de debut și de elecție este fața, evoluția fiind în general favorabilă. Sin.: pustuloză varioliformă acută.
- **B. KASHIN-BEK.** [*Nicolai Ivanovici Kashin, medic militar rus, Moscova și Irkutk, 1825-1872; E.V. Bek, medic rus, sec. XIX-XX.*] Osteoartropatie cu evoluție în pusee succesive, între 10 și 18 ani, endemică în Siberia transbaikală, China de Nord-Est și în Coreea de Nord. Această afecțiune, despre care s-a crezut că este deteminată de excesul de săruri de fier, este în realitate determinată de o ciupercă a cerealelor, *Fusarium sporotrichiella*. Sin.: osteoartrită deformantă endemică.
- **B. KATAYAMA.** [*Katayama, sat în Japonia unde această boală a fost descrisă de Tsuchiya.*] Sin.: schistosomiază arteriovenoasă (v. schistosomiază).

▪ **B. KAUFMANN.** [*Eduard Kaufmann, anatomopatolog german, profesor la Basel și la Göttingen, 1860-1931.*] Sin.: acondroplazie (v.).

▪ **b. kennedy.** [*Robert Foster Kennedy, neurolog american, New York, 1884-1952.*] Sin.: amiotrofie bulbospinală progresivă (v. amiotrofie). V. și sindrom Kennedy.

▪ **B. KERL-URBACH.** [*Wilhelm Kerl, dermatolog austriac, profesor la Innsbruck, apoi la Viena, n. 1880; Erich Urbach, dermatolog și alergolog, Viena, n. la Praga, stabilit în SUA/Philadelphia, 1893-1946.*] Maladie caracterizată prin asocierea de depozite lipidice intradermice cu prezența unui infiltrat constituit din histiocite și polinucleare. Sin.: colesteroză extracelulară.

▪ **B. KIENBÖCK.** [*Robert Kienböck, radiolog austriac, profesor la Viena, 1871-1953.*] Sin.: sindrom Kienböck (v.).

▪ **B. KIMMELSTIEL-WILSON.** [*Paul Kimmel-stiel, patolog german, Hamburg, stabilit la Boston, 1900-1970; Clifford Wilson, medic englez, Londra, n. 1906.*] Sin.: sindrom Kimmelstiel-Wilson (v.).

▪ **B. KITAHARA.** [*S. kitahara, oftalmolog japonez, sec. XX.*] *Corioretinită caracterizată prin aspectul pseudochistic al regiunii maculare (ca urmare a unui edem localizat), nefiind consecința unei leziuni inflamatorii. Sin.: corioretinită seroasă centrală.

▪ **B. KLAUDER.** [*Joseph Victor Klauder, dermatolog american, Philadelphia, n. 1888.*] Sin.: erizipeloid (v).

▪ **B. KNIEST.** [*Wilhelm Kniest, pediatru german, sec. XX.*] B. reprezentând o *condrodisplazie caracterizată prin *nanism, cifoscolioză, facies rotund cu nas aplatizat la rădăcină, vertebre plate și genunchi voluminoși. Se asociază cu anomalii oculare (cataractă, decolare de retină) și surditate progresivă. Sin.: sindrom Kniest.

▪ **B. KNUD FABER.** [*Knud Faber, medic danez, Copenhaga, 1862-1956.*] Sin.: boală Hayem-Faber (v.).

▪ **B. KOBI.** Tip de cataractă congenitală, transmisă autozomal dominant, caracterizată prin prezența de opacități multiple, colorate, la nivelul cristalinului.

▪ **B. KÖBNER.** [*Heinrich Köbner, dermatolog german, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), apoi la Berlin, 1838-1904.*] Sin.: epidermoliză buloasă simplă (v. epidermoliză).

▪ **B. KÖHLER.** [*Alban Köhler, radiolog german, profesor la Wiesbaden, 1874-1947.*] 1) Necroză aseptică spontană a scafoidului tarsian, la copil sau adolescent, cu evoluție benignă în câteva luni, de etiologie necunoscută. Sin.: scafoidită tarsiană. 2) Sin.: boală Freiberg (v.).

▪ **B. KÖHLMEIER-DEGOS.** [*W. Köhlmeier, anatomopatolog austriac, Viena, n. 1908; Robert Gaston Degos, dermatolog și venerolog francez, profesor la Paris, n. 1904.*] Tulburare de absorbție intestinală cu obstruarea vaselor limfatice și dilatarea consecutivă a intestinului subțire.

▪ **B. KÖNIG.** [*Franz König, chirurg german, 1832-1910.*] 1) Sin.: osteocondrită disecantă (v.). 2) V. sindrom König.

▪ **B. KÖNIGSTEIN-LUBARSCH.** [*Hans Königstein, dermatolog austriac, profesor la Viena, 1878-1954; Otto Lubarsch, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Rostock, Düsseldorf, Kiel și Berlin, 1863-1933.*] Sin.: boală Lubarsch-Pick (v.).

▪ **B. KOROVNIKOFF.** Afecțiune asemănătoare cu *b. Banti, caracterizată prin splenomegalie cu proliferarea stromei reticulare, trombocitopenie moderată și anemie hipocromă. Afectează tinerii de sex masculin. Debutează acut, prin hemoragii masive, intestinale și gastrice.

▪ **B. KOSTMANN.** [*Rolf Kostman, pediatru suedez contemporan.*] Sin.: sindrom Kostmann (v.).

▪ **B. KOZLOWSKI.** Afecțiune asemănătoare *b. Morquio, cu transmitere autozomal dominantă, constând dintr-o insuficiență staturală prin *platispondilie generalizată, cifoscolioză și alterări metafizare predominante în partea proximală femurală. Sin.: displazie spondilometafizară, sindrom Kozlowski-Maroteaux-Spranger.

▪ **B. KRABBE.** [*Knud H. Krabbe, neurolog danez, Copenhaga, 1885-1961.*] 1) Formă infantilă de *leucodistrofie cerebrală autozomal recesivă. Reprezintă consecința unui deficit de *galactocerebrozidază, care duce la stocarea lizozomală a cerebrozidelor. Debutează în primii ani de viață, iar evoluția este letală, în câteva luni, maximum 2 ani. Anatomopatologic se caracterizează prin prezența în zonele demielinizate, a unor celule cu talie mare (20-50 m), multinucleate, globoide care conțin cerebrozide. Clinic se constată o importantă rigiditate musculară generalizată, cu accese de contractură și crize convulsive. Sin.: leucodistrofie cu celule globoide. 2) Sin.: sindrom Sturge-Weber (v.).

▪ **B. KRAEPELIN.** [*Emil Kraepelin, psihiatru german, profesor (succesiv) la Dorpat, Heidelberg și München, 1856-1926.*] Tip de psihoză presenilă apropiată de *b. Pick și *b. Alzheimer. Leziunile cortexului cerebral sunt discrete.

▪ **B. KRETSCHMER.** [*Ernst Kretschmer, neuro-psihiatru german, profesor la Tübbingen, apoi la Marburg, 1888-1964.*] Denumire istorică pentru așa-numitul delir senzitiv, constând în modificări de personalitate, caracterizate prin hiperemotivitate și dificultăți reacționale.

▪ **B. KUFS.** [*Hugo Kufs, neurolog, Leipzig, 1871-1955.*] Formă tardivă de *idioție amaurotică familială, caracterizată prin apariția, la adult, a unei deficiențe mentale progresive, însoțită de semne cerebeloase și extrapiramidale, cu evoluție lent progresivă, dar prognostic letal. Sin.: sfingolipidoză de tip adult.

▪ **B. KUGELBERG-WELANDER.** [*Eric Klas Henrik Kugelberg, neurolog suedez, n. 1913; Lisa Welander, neurolog suedez, n. 1909.*] Sin.: amiotrofie spinală cronică pseudomiopatică (v. amiotrofie).

▪ **B. KUNDRAT.** [*Hans Kundrat, anatomopatolog austriac, profesor la Graz, apoi la Viena, 1845-1893.*] Limfosarcomatoză, cel mai des pluriregională, afectând îndeosebi ganglionii cervicali, faringele și tubul digestiv. Evoluție lentă, cu tendință la ulcerații.

▪ **B. KURZ.** [*Jaromir Kurz, oftalmolog ceh, Praga, n. 1895.*] Cecitate congenitală cu *enoftalmie, abolirea reflexelor pupilare, nistagmus și hipermetropie. Examenul fundului de ochi este normal.

▪ **B. KUSSMAUL.** [*Adolf Kussmaul, medic german, Heidelberg, 1822-1902.*] Sin.: periarterită nodoasă (v.).

▪ **B. KYASANUR.** [*Kyasanur, pădure în Rusia.*] B. determinată de un *Arbovirus* din grupa B, genul *Flavivirus*, caracterizată prin febră, cefalee, mialgii, conjunctivită, diaree, bradicardie, hipotensiune, stare generală alterată, uneori sindrom hemoragic.

▪ **B. KYRLE.** [*Josef Kyrle, dermatolog austriac, profesor la Viena, 1880-1926.*] Tulburare rară de *keratinizare de etiologie incertă, caracterizată prin erupție papuloasă cu aspect cenușiu, acoperită de un strat cornos; este localizată îndeosebi la nivelul membrelor inferioare. De obicei leziunile sunt discrete, dar uneori pot deveni crateriforme, sau să formeze plăci circinate. Prin extinderea în foliculii piloși și în derm pot produce corpusculi străini, apariția de celule gigante și durere. Sin.: *hyperkeratosis penetrans*.

▪ **B. LAFORA.** [*Gonzalo Rodriguez Laforo, neuropatolog spaniol, profesor la Madrid, 1887-1971.*] Sin.: sindrom Unverricht (v.).

▪ **B. LANCEREAUX-MATHIEU.** [*Etienne Lancereaux, medic francez, Paris, 1829-1910; Albert Mathieu, medic francez, Paris, 1855-1917.*] Sin.: leptospiroză icterohemoragică (v.).

- **B. LANDING.** [*Benjamin H. Landing, pediatru american contemporan.*] Sin.: boală Norman-Landing (v.).
- **B. LANDOUZY-DÉJERINE.** [*Louis Théophile Joseph Landouzy, profesor de clinică medicală la Paris, 1845-1917; Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917.*] Sin.: miopatie facioscapulohumerală (v.).
- **B. LANDRY.** [*Jean Baptiste Octave Landry, medic francez, 1826-1865.*] Sin.: sindrom Landry (v.).
- **B. LANE.** [*John E. Lane, dermatolog american contemporan.*] Eritem palmo-plantar simetric, probabil în relaţie cu o displazie capilară şi o hiperexcitabilitate simpatică. Afecţiunea este ereditară, cu transmitere dominantă, fiind considerată ca un tip de angiom plan. Eritemul este localizat îndeosebi la nivelul eminenţelor tenare şi hipotenare (faţa palmară a degetelor) şi în zonele de sprijin ale plantei. Sin.: eritem palmoplantar simetric ereditar.
- **B. LANE-PEDROSO.** Sin.: cromoblastomicoză (v.).
- **B. LANGE CORNELIA** [*Cornelia de Lange, pediatru olandez, 1871-1950.*] Sin.: boală de Lange (v.).
- **B. LARREY-WEIL.** [*Dominique Jean Larrey, baron, chirurg militar francez, 1766-1842; Adolf Weil, medic german, profesor de medicină internă la Heidelberg şi Dorpat, apoi practician la Wiesbaden, 1848-1916.*] Sin.: leptospiroză icterohemoragică (v.).
- **B. LARSEN-JOHANSSON.** [*Christian Magnus Falsen Sinding larsen, medic norvegian, Oslo, 1866-1930; Sven Christian Johansson, chirurg suedez, Göteborg, n. 1880.*] Sin.: boală Gruber (1) (v.).
- **B. LAUBER.** [*Hans Lauber, oftalmolog, n. la Zürich în 1876, profesor la Viena, apoi la Varşovia.*] Formă staţionară de retinită delimitată, asociată cu *hemeralopie. La examenul fundului de ochi se observă un aspect albicios, punctat, secundar degenerescenţei epiteliului retinian. Sin.: *fundus albipunctatus.*
- **B. LAWRENCE.** [*Robert daniel Lawrence, medic diabetolog englez, Londra, 1895-1968.*] Sin.: diabet lipoatrofic (v.).
- **B. LEBER.** [*Theodor Leber, oftalmolog german, profesor (succesiv) la Berlin, Göttingen şi Heidelberg, 1840-1917.*] Sin.: boală Alström-Leber (v.).
- **B. LEDDERHOSE.** [*Georg Ledderhose, chirurg german, profesor la Strasbourg, apoi la München, 1855-1925.*] Scleroză a aponevrozei plantare superficiale, de etiologie insuficient elucidată. Evoluează cu retracţia aponevrozei, cu deformarea consecutivă a piciorului în varus şi flexia degetelor. Se asociază, uneori, cu *b. Dupuytren şi *b. Peyronie. Sin.: aponevrozită plantară.
- **B. LEDERER-BRILL / maladie de Lederer-Brill / Lederer's an(a)emia.** [*Max Lederer, patolog american, Brooklyn, 1885-1952; Nathan Edwin Brill, medic american, New York, 1860-1925.*] Anemie hemolitică acută a copilului prin mecanism autoimun (anticorpi antieritrocitari), de etiologie, probabil, virală sau ca urmare a unei infecţii (rinofaringită). Afecţiunea debutează brusc, cu febră ridicată, cefalee, vomismente şi se caracterizează printr-o anemie importantă, cu leucocitoză, creşterea bilirubinei serice şi uneori hemoglobinurie. Formele supraacute, în absenţa transfuziei sanguine, au evoluţie letală; celelalte forme se vindecă spontan în câteva săptămâni. Sin.: anemie hemolitică acută.
- **B. LEGAL.** [*Emmo Legal, medic german, Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1859-1922.*] Formă de cefalee unilaterală, secundară unei afecţiuni a faringelui sau a urechii medii, însoţită de modificări inflamatorii locale. Sin.: cefalalgie faringotimpanică.
- **B. LEGG-PERTHES.** [*Arthur Thornton Legg, chirurg ortoped, Boston, 1874-1939; Georg Clemens Perthes, chirurg german, profesor la Leipzig, apoi la Tübbingen, 1869-1927.*] Sin.: boală Calvé-Legg-Perthes (v.).
- **B. LEIGH.** [*Archibald Denis Leigh, neuropatolog englez, n. 1915.*] Formă rară de encefalopatie a sugarului, transmisă autozomal recesiv, cu necroza bilaterală şi simetrică a nucleilor cenuşii de la bază şi a trunchiului cerebral, cu hiperplazie gliovasculară. B. se caracterizează prin ataxie, convulsii, hipotonie, deficit intelectual şi are evoluţie mortală. Sin.: encefalomielopatie necrozantă subacută.
- **B. LEINER-MOUSSOUS.** [*Carl Leiner, pediatru austriac, originar din Boemia, profesor la Viena, 1871-1930; André Moussous, pediatru francez, profesor la Bordeaux, 1857-1926.*] *Eritrodermie a sugarilor, debutând la nivelul capului sau al feselor, cu edem al pielii şi desprindere de scuame mari, însoţite de alterarea stării generale, tulburări digestive, adenopatii regionale şi tulburări trofice ale unghiilor. Evoluează spre vindecare în câteva luni.
- **B. LENÈGRE.** [*Jean Lenègre, cardiolog francez, n. 1904.*] B. de etiologie neprecizată, determinată de afectarea sclerodegenerativă primară a sistemului excitoconductor al inimii, manifestându-se prin tulburări de conducere de tip *bloc de ramură, apoi *bloc atrioventricular. Reprezintă substratul anatomic al blocului atrioventricular cronic şi al accidentelor din *b. Adams-Stokes. Sin.: boală sclerodegenerativă a sistemului excitoconductor.
- **B. LENNOX-GASTAUD.** [*William Gordon Lennox, neurolog american, Boston, 1884-1960; Henri Jean Pascal Gastaud, neurolog francez care a studiat îndeosebi epilepsia, profesor la Marsilia, n. 1915.*] Formă de *epilepsie gravă la copil (între 1 şi 6 ani) manifestată prin stări de „absenţă" tranzitorie, la care se asociază uneori crize generalizate tonico-clonice, probabil în relaţie cu o encefalopatie congenitală sau dobândită; evoluează defavorabil, prin comiţialitate cronică şi deficit psihic progresiv.
- **B. LÉRI-WEILL.** [*André Léri, neurolog francez la Hôpitaux de Paris, 1875-1930; Jean Weill, pediatru şi endocrinolog francez, n. 1903.*] Varietate de *osteocondrodisplazie, transmisă autozomal dominant, asociind *nanism micromelic moderat şi o deformare caracteristică a antebraţelor (incurbarea radiusului, subluxaţie posterioară a capului cubital). Sin.: discondrosteoză.
- **B. LERICHE.** [*René Henri Marie Leriche, chirurg francez, profesor la Lyon şi Strasbourg, 1879-1955.*] 1) Sin.: boală Sudeck (v.). 2) V. sindrom Leriche.
- **B. LETTERER-SIWE.** [*Erich Letterer, medic german, n. 1895; Sture August Siwe, pediatru suedez, Lund, 1897-1966.*] Formă sistemică, cu evoluţie acută, de *histiocitoză X la copil (în primii 2 ani de viaţă). Se caracterizează prin stare generală alterată, erupţie cutanată, diabet insipid, adenohepatosplenomegalie. Radiografia pulmonară evidenţiază imagini nodulare pulmonare, iar cea osoasă prezenţa de lacune osoase multiple. Afecţiunea prezintă tendinţă la hemoragii (purpură) şi infecţii, iar evoluţia este letală. Sin.: histiocitoză difuză acută, sindrom Abt-Letterer-Siwe.
- **b. Lev.** [*Maurice Lev, patolog american, n. 1908.*] Calcificarea şi sclerozarea scheletului cardiac fibros (deseori, a valvelor aortică şi mitrală), a nucleului fibros central şi a zonei mijlocii a septului ventricular, ca şi a ţesutului excitoconductor. Rezultă, în funcţie de localizare, tulburări de conducere atrioventriculară până la bloc atrioventricular total. Sin.: sindrom Lev.
- **B. LEWIS.** [*G. M. Lewis, medic englez contemporan.*] Maladie enzimatică ereditară a metabolismului *glicogenului (cauzată de absenţa unei enzime, glicogen-sintetază), caracterizată prin hipoglicemie gravă şi hipoglicogenoliză hepatică.

▪ **B. LEWY.** [*Frederic H. Lewy (Lewey), neurolog german stabilit în SUA, 1885-1950.*] Sin.: boala corpilor Lewy difuzi (v.).

▪ **B. LIGNAC-FANCONI.** [***George Otto Emile Lignac**, patolog olandez contemporan, Leyda; **Guido Fanconi**, pediatru elvețian, profesor la Zürich, 1892-1979.*] Sin.: cistinoză (v.).

▪ **B. LINDAU.** [***Arvid Wilhelm von Lindau**, patolog suedez, Lund, 1892-1958.*] B. ereditară cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin hemangioblastom sau angioreticulom chistic al cerebelului. Clinic, se manifestă prin semne de compresiune cerebrală. Se poate asocia cu hemangioame retiniene și tumori sau malformații ale organelor abdominale și ale epididimului. Această formă asociată se numește boala von Hippel-Lindau sau angiomatoză retinocerebeloasă. B. L. aparține grupului de b. numite *facomatoze. Sin.: hemangioblastom multiplu.

▪ **B. LITTLE.** [***William John Little**, chirurg englez, Londra, 1810-1894.*] Diplegie spastică a membrelor inferioare la nou-născut, consecință a unui traumatism cranian suvenit ca urmare a unei nașteri laborioase, cu complicații (hemoragie, asfixie). Aparține grupului de *encefalopatii infantile. Sin.: diplegie crurală, diplegie spastică.

▪ **B. LOBSTEIN.** [***Jean Georges Chrétien Frédéric Martin Lobstein**, anatomopatolog alsacian, profesor de patologie și de clinică medicală la Strasbourg, 1777-1835.*] B. cu transmitere autozomal dominantă, care se manifestă în prima copilărie. Este o varietate tardivă de *osteogeneză imperfectă, caracterizată prin fragilitate anormală a oaselor, cu fracturi repetate la cel mai mic șoc, deformări osoase (caracteristice îndeosebi la nivelul craniului), uneori hiperlaxitate ligamentară, colorație albastră a sclerelor, *otoscleroză, tulburări ale fanerelor etc. Simptomatologia se atenuează spre adolescență. Sin.: boala sclerelor albastre, osteogeneză imperfectă tardivă, osteopsatiroză, sindrom Eddowes. V. și osteogeneză imperfectă.

▪ **B. LÖHLEIN.** [***Max Hermann Friedrich Löhlein**, anatomopatolog german, profesor la Leipzig, apoi la Marburg, 1877-1921.*] Sin.: glomerulonefrită focală (v.).

▪ **B. LOUIS-BAR.** [***Denise Louis-Bar**, neuropsihiatru belgian, n. 1914.*] Sin.: sindrom Louis-Bar (v.).

▪ **B. LUBARSCH-PICK.** [***Otto Lubarsch**, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Rostock, Düsseldorf, Kiel și Berlin, 1863-1933; **Ludwig Pick**, anatomopatolog german, profesor la Berlin, 1868-1935.*] Varietate de *amiloidoză generalizată, în care fibrele amiloidice derivă din lanțurile scurte ale imunoglobulinelor, de unde denumirea lor de AL (*Amyloid Light chain*). Apare la ambele sexe, la vârsta de peste 40 de ani și se asociază cu un *mielom. Se constată leziuni cutanate (40 % din cazuri), cardiace, vasculare, musculare, digestive etc. Evoluția este severă, cu prognostic letal în câțiva ani, prin insuficiență cardiacă sau cașexie. Sin.: boală Königstein-Lubarsch.

▪ **B. LUFT.** [***Rolf Luft**, patolog american contemporan.*.] Tulburare hipermetabolică a mușchiului striat determinată de existența unei cantități anormale de mitocondrii care produc o *respirație celulară excesivă. B. se caracterizează prin perspirație profuză, astenie și o creștere a ratei metabolice bazale. V. și patologie mitocondrială.

▪ **B. LUTZ-LEWANDOWSKY.** [***Wilhelm Lutz**, dermatolog elvețian, profesor la Basel, 1888-1958; **Felix Lewadowsky**, dermatolog german, Hamburg, profesor la Berna, apoi la Basel, 1879-1921.*] Dermatoză ereditară caracterizată prin *veruci cutanate multiple, localizate preferențial pe fața dorsală a mâinilor; poate evolua cu degenerescență epiteliomatoasă. Sin.: displazie veruciformă.

▪ **B. LUTZ-SPLENDORE-ALMEIDA.** [***Adolfo Lutz**, bacteriolog brazilian, Sao Paulo, 1855-1940; **Alfonso Splendore**, medic brazilian, sec. XIX-XX; **Floriano Paulo de Almeida**, medic brazilian, sec. XX.*] Sin.: blastomicoză sud-americană (v. blastomicoză).

▪ **B. LYELL.** [***Alan Lyell**, dermatolog scoțian contemporan, Aberdeen.*] Dermatoză cu debut brusc prin erupție generalizată, în placard eritematos infiltrat și dureros, acoperit de vezicule care, prin decolare, dau aspect de arsură. Erupția se poate extinde la mucoase și conjunctivă. Starea generală este foarte alterată, prin tulburări hidroelectrolitice importante și suprainfecție. Evoluție letală, îndeosebi la adult. Această dermatoză este o formă supraacută de alergie medicamentoasă cutanată (consecutiv administrării de sulfamide, antiinflamatoare nesteroidiene). B. poate avea și origine infecțioasă (îndeosebi la copii), cel mai frecvent stafilococică. Sin.: epidermoliză buloasă toxică, sindrom Lyell.

▪ **B. LYME.** [*Lyme, oraș în statul Connecticut, SUA, unde a fost descrisă prima oară boala.*] Maladie infecțioasă determinată de o spirochetă, *Borrelia burgdorferi*, care are ca vector căpușa *Ixodes dammini*. Evoluează în trei faze: prima – cutanată, eritem cronic migrator; a doua – cu manifestări articulare (artrită recidivantă localizată la nivelul articulațiilor mari), neurologice și cardiace (tulburări de conducere atrioventriculare); a treia, în lipsa antibioterapiei, prin atrofie cutanată, mialgii, artralgii cronice și, uneori, sindrom neurologic.

▪ **B. MACHADO-JOSEPH.** [*Numele a două familii la care a fost descrisă și studiată boala.*] Varietate de *eredodegenerescență spinocerebeloasă, transmisă autozomal dominant, determinată de o *mutație dinamică, expresia clinică polimorfă fiind dominată de *ataxia cerebeloasă, pareza mușchilor oculari extrinseci, *nistagmus și retracția globilor oculari. Memoria și funcțiile cognitive nu sunt de obicei afectate. Sin.: boală Azore. V. și boala neuronului motor.

▪ **B. MAC INTYRE.** Sin.: mielom multiplu (v.).

▪ **B. MAC LETCHIE-AIKENS.** Formă de miozită, caracterizată prin apariția, după o stare febrilă, a unor tumefacții nodulare localizate la coapse și, mai târziu, la bicepși. Histopatologic se observă necroză hialină circumscrisă cu reacție inflamatorie și mezenchimatoasă, la care se adaugă un proces de degenerescență musculară. Sin.: miozită recidivantă.

▪ **B. MADELUNG.** [***Otto Wilhelm Madelung**, chirurg german, profesor (succesiv) la Rostock, Strasbourg și Göttingen, 1846-1926.*] Sin.: carpocifoză (v.).

▪ **B. MAGITOT.** [***Emile Félix Magitot**, dentist francez, 1833-1897.*] Denumire nerecomandată pentru osteoperiostita alveolodentară, manifestată prin inflamația membranei alveolodentare, secundar unei carii dentare. Sin.: osteoperiostită alveolodentară.

▪ **B. MAJOCCHI.** [***Domenico Majocchi**, dermatolog italian, profesor la Parma, 1849-1929.*] Dermatoză care se manifestă prin pete purpurice, punctiforme, lenticulare sau liniare, care se extind în sens centrifug; se formează elemente cu aspect inelar, centrul leziunii fiind acromatic. Sin.: purpură inelară telangiectazică.

▪ **B. MARCHIAFAVA-BIGNAMI.** [***Ettore Marchiafava**, medic și patolog italian, profesor de anatomie patologică, apoi de medicină clinică la Roma, 1847-1916; **Amico Bignami Sr.**, anatomopatolog italian, Roma, 1862-1929.*] Demielinizarea corpului calos extinsă în substanța albă emisferică, cu necroză, manifestată clinic prin demență și tulburări neuromusculare, în relație cu o insuficiență hepatică cronică. Această encefalopatie se observă rar, la marii alcoolici, fără intervenția factorilor carențiali. Sin.: necroză centrală a corpului calos.

▪ **B. MARCHIAFAVA-MICHELI.** [***Ettore Marchiafava**, medic și patolog italian, profesor de anatomie patologică, apoi de medicină clinică la Roma, 1847-1916; **Ferdinando Micheli**, clinician și patolog italian, 1872-1937.*] B. rară, care apare la adult

şi se manifestă prin anemie hemolitică şi hemoglobinurie paroxistică nocturnă. Hematologic, există un procent de hematii cu durata de viaţă scurtă şi anomalii membranare, a căror hemoliză precoce (intravasculară) este la originea simptomatologiei bolii. Eritrocitele au o rezistenţă scăzută la acţiunea *complementului activat, din cauza defectului de sinteză a unor molecule protectoare. Totodată, globulele roşii sunt inapte să faciliteze inactivarea complementului prin intermediul unui inactivator plasmatic (C3b). B. M.-M. poate evolua fie spre *aplazie medulară, fie spre *leucemie acută. Sin.: hemoglobinurie paroxistică nocturnă, sindrom Marchiafava-Mitcheli.

- **B. MAREK.** [*Josef Marek, medic veterinar maghiar, 1867-1952.*] Neurolimfomatoză malignă a găinii, cauzată de un virus, probabil din grupa virusurilor herpetice, care ar putea fi înrudit cu virusul care produce *tumora Burkitt.
- **B. MARFAN.** [*Bernard Jean Antonin Marfan, medic francez, profesor de igienă şi de pediatrie la Paris, 1858-1942.*] V. sindrom Marfan.
- **B. MARFAN-HALLEZ.** [*Bernard Jean Antonin Marfan, medic francez, profesor de igienă şi de pediatrie la Paris, 1858-1942; Hallez.*] B. cutanată benignă a nou-născutului, caracterizată prin noduli sau pete albastru-roşietice pe tegumente, rezultate în urma traumatismelor obstetricale şi procedeelor violente de reanimare. Dispar spontan, în 2-4 luni.
- **B. MARIE.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940.*] 1) Sin.: acromegalie (v.). 2) Sin.: eredoataxie cerebeloasă (v.).
- **B. MARIE-BAMBERGER.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940; Eugen von Bamberger, medic austriac, Viena, 1858-1921.*] Sin.: osteoartropatie hipertrofiantă pneumică (v.).
- **B. MARION.** [*Georges Jean-Baptiste Camille Marion, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1869-1960.*] Sin.: boala colului vezical (v.).
- **B. MAROTEAUX-LAMY.** [*Pierre Maroteaux, pediatru şi genetician francez, Paris, n. 1926; Maurice Emil Joseph Lamy, pediatru şi genetician francez, profesor la Paris, n. 1895.*] Sin.: sindrom Maroteaux-Lamy (v.).
- **B. MAY-HEGGLIN.** [*Richard May, medic german, München, 1863-1937; Robert Marquard Hegglin, medic elveţian, profesor la Zürich, n. 1907.*] Trombopenie ereditară moderată, cu transmitere autozomal dominantă, cu plachete gigante şi incluziuni bazofile în citoplasma polinuclearelor (*corpi Dohle).
- **B. McARDLE-SCHMID-PEARSON.** [*B. McArdle, pediatru englez contemporan, Londra; Rudi Schmid, medic şi biochimist american de origine elveţiană, n. 1922; Carl M. Pearson, medic american contemporan.*] Sin.: glicogenoză tip V (v. glicogenoză).
- **B. MEADOWS.** [*William Robert Meadows, cardiolog american, n. 1919.*] *Cardiomiopatie rară, caracteristică sexului feminin, favorizată prin multiparitate şi gemelaritate, cu debut la sfârşitul graviditătii sau postpartum, manifestându-se prin cardiomegalie, anomalii electrocardiografice (tulburări de repolarizare, hipertrofie ventriculară stângă, bloc de ramură), posibile accidente tromboembolice. Această afecţiune este considerată în prezent fie în relaţie cu conjunctura graviditate-travaliu, fie o cardiomiopatie idiopatică. Evoluţia este favorabilă, dar recidiva poate apărea la o sarcină ulterioară. Sin.: cardiomiopatie gravidică primitivă, cardiomiopatie post partum, sindrom Meadows.
- **B. MEIGE.** [*Henri Meige, medic francez, 1866-1940.*] Sin.: boală Milroy (v.).
- **B. MELEDA.** [*Meleda, mică insulă în estul Mării Adriatice, unde boala este întâlnită frecvent din cauza consangvinităţii.*] B. ereditară (de tip recesiv) caracterizată prin telangiectazii simetrice ale extremităţilor, *hiperkeratoză palmară şi plantară. Hiperkeratoza poate fi moale, ciroasă, asociată cu *hiperhidroză sau uscată. V. şi keratodermie. Asocierea acestei simptomatologii cu căderea precoce a dinţilor constituie *sindromul Papillon-Lefèvre.
- **B. MÉNÉTRIER.** [*Pierre Eugène Ménétrier, medic francez la Hôpitaux de Paris, profesor de istoria medicinei, 1859-1935.*] 1) Tip rar de gastrită caracterizată prin hipertrofie importantă a pliurilor mucoasei gastrice şi hipertrofie glandulară cu metaplazie (aspect de glande caracteristice epiteliului intestinal). Evoluţia, cronică, este benignă; hipersecreţia gastrică secundară creşterii suprafeţei glandulare determină pierderi masive de proteine şi secundar hipoprotidemie, edeme şi chiar caşexie. Sin.: gastrită hipertrofică gigantă, gastropatie exsudativă. 2) V. sindrom Ménétrier.
- **B. MÉNIÈRE.** [*Prosper Ménière, medic francez, Paris, 1799-1862.*] Sin.: sindrom Ménière (v.).
- **B. MENKES.** [*John H. Menkes, pediatru american, Baltimore, n. 1928.*] 1) B. cu transmitere gonozomal recesivă, având la bază mutaţii ale genei MCI ce codează un transportor cationic. Se manifestă prin deteriorare neurologică progresivă, *pili torti*, paloare şi deces în copilărie. 2) Sin.: boala urinei cu miros de sirop de arţar (v.).
- **B. MIKULICZ.** [*Johann Freiherr von Mikulicz-Radecki, chirurg polonez, profesor la Cracovia, Königsberg şi Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1850-1905.*] 1) Osteodistrofie juvenilă chistică; în vecinătatea cartilajului epifizar al oaselor lungi se formează un chist solitar, înconjurat de o zonă de osteită fibroasă. Sin.: chist esenţial (sau benign) al osului, osteită geodică, osteodistrofie chistică juvenilă. V. osteodistrofie şi sindrom Mikulicz. 2) Hipertrofie bilaterală, indoloră şi cronică, a glandelor lacrimale şi salivare, produsă prin infiltrare limfatică şi însoţită de diminuarea sau suprimarea secreţiei glandulare. Aceste manifestări pot fi observate secundar mai multor etiologii (v. sindrom Mikulicz).
- **B. MILIAN.** [*Gaston Auguste Milian, dermatolog francez, 1871-1945.*] Sin.: boală ciclică (v.).
- **B. MILROY.** [*William Forsyth Milroy, medic american, profesor de medicină clinică la Universitatea Nebraska, 1855-1942.*] Maladie care se manifestă printr-un edem cronic alb, dur, indolor, cu repartiţie segmentară, îndeosebi la nivelul membrelor inferioare. Determinată de o malformaţie a vaselor limfatice sau de leziuni medulare sau radiculare, această b. poate fi congenitală sau dobândită. Este considerată forma congenitală a *sindromului unghiilor galbene. Sin.: boală/sindrom Meige, distrofie edematoasă, elefantiazis familial, mixedem localizat, trofedem.
- **B. MILTON.** [*John Laws Milton, dermatolog englez, Londra, 1820-1898.*] Sin.: edem Quincke (v.).
- **B. MINAMATA.** [*Minamata, golf în Japonia, sursa hranei contaminate care a determinat boala în 1950.*] Intoxicaţie alimentară prin peşti şi crustacee contaminate cu deşeuri industriale, îndeosebi derivaţi de mercur. Se manifestă prin *porfirinurie şi tulburări neurologice, îndeosebi parestezii. Uneori afectarea neurologică poate fi severă: ataxie, dizartrie, diminuarea vederii periferice, până la tulburări neurologice şi mentale grave sau/şi deces.
- **B. MINKOWSKI-CHAUFFARD.** [*Oskar Minkowski, medic german, n. în Rusia, profesor de medicină internă la Strasbourg, Köln, Greifswald şi Breslau (în prezent, Wroclaw, Polonia), 1858-1931; Anatole Marie Emile Chauffard, medic francez, profesor de medicină internă la Paris, 1855-1932.*] B. familială şi ereditară, transmisă autozomal dominant şi caracterizată prin anemie hemolitică, cu prezenţa de *sferocite de talie mică (microsferocite) şi permeabilitate membranară crescută pentru sodiu. Distrugerea hematiilor se face la nivelul splinei, afec-

țiunea fiind net ameliorată prin splenectomie. Diagnosticul constă în detectarea unei scăderi a rezistenței osmotice a hematiilor și a accelerării autohemolizei *in vitro*. Sin.: anemie hemolitică Minkowsky-Chauffard, boală hemolitică, sferocitoză ereditară.

▪ **B. MINOR.** [*Victor Minor, neurolog rus, Moscova, sec. XX.*] 1) *Hematomielie centrală consecutivă unui traumatism obstetrical; clinic: hipotonie musculară generalizată în perioada neonatală. 2) Degenerescență, cel mai frecvent ereditară (probabil cu transmitere dominantă), a corpului striat. Consecințe: tremurături intermitente, localizate sau generalizate, care survin după o excitație senzorială sau după o emoție. B. debutează în copilărie.

▪ **B. MIRIZZI.** [*Pablo L. Mirizzi, chirurg argentinian, Buenos Aires, 1893-1964.*] Sin.: sindrom Mirizzi (v.).

▪ **B. MOEBIUS** [*Paul Julius Moebius, neurolog german, profesor la Leipzig, 1853-1907.*] 1) Sin.: migrenă oftalmoplegică (v.). 2) V. sindrom Moebius.

▪ **B. MOELLER-BARLOW.** [*Julius Otto Ludwig Moeller, chirurg german, Königsberg, 1819-1887; Sir Thomas Barlow, medic englez, Londra, 1845-1945.*] Sin.: boală Barlow (v.)

▪ **B. MÖNCKEBERG / maladie de Mönckeberg / Mönckeberg's medial sclerosis.** [*Johann Georg Mönckeberg, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Giessen, Strasbourg, Tübbingen și Bonn, 1877-1925.*] Stenoză aortică valvulară degenerativă, aparent primitivă. Se apreciază că această formă de stenoză aortică nu are de fapt nici o particularitate, individualizarea sa fiind nejustificată. V. și mediacalcinoză.

▪ **B. MONDOR.** [*Henri Jean Mondor, profesor de chirurgie la Paris, 1885-1962.*] Inflamații dureroase ale venelor superficiale de la nivelul peretelui toracic și de-a lungul liniilor axilare anterioare, prin tromboză venoasă. Evoluție benignă, cu vindecare în câteva săptămâni.

▪ **B. MONGE.** [*Carlos Monge, patolog peruan, Lima, 1884-1970.*] Ansamblu de tulburări în esență dispneice, determinate de o incapacitate adaptativă a organismului la altitudine. Manifestările imediate constituie răul de altitudine, iar cronic apare *boala cronică de altitudine. Anoxia persistentă antrenează tulburări senzoriale, encefalice, oboseală, anorexie etc.

▪ **B. MORBIHAN.** [*Morbihan, numele regiunii de sud a Bretaniei, de unde era originar bolnavul la care a fost descrisă inițial boala.*] Afecțiune caracterizată prin eritem și edem al părții mediane a frunții și al pleoapelor. Histologic apare atrofie dermică, *elastoză și infiltrat limfocitar perivascular, cu evoluție spre *pahidermie. Sin.: edem eritematos cronic facial superior.

▪ **B. MOREL-LAVALLÉE.** [*Victor Auguste F. Morel-Lavallée, chirurg francez, 1811-1865.*] Epanșament serohematic subcutanat întins, consecutiv unei contuzii puternice, ce antrenează o decolare subcutanată, localizată îndeosebi pe fața externă a coapsei sau în regiunea lombară.

▪ **B. MORGAGNI-STEWART-MOREL.** [*Giovanni Battista Morgagni, anatomist și anatomopatolog italian, profesor la Padova, 1682-1771; R. M. Stewart, neurolog englez, sec. XX; Ferdinand Morel, psihiatru suedez, profesor la Geneva, 1888-1957.*] Maladie caracterizată prin îngroșarea osului frontal în partea internă, respectând sutura medio-frontală, cefalee, tulburări psihice. La femeie (la care este mult mai frecventă) se asociază cu virilism, obezitate de tip android, diabet zaharat; la bărbat - cu hipogonadism și obezitate ginoidă. Pot exista și manifestări cerebrale și hipofizare disociate (polidipsie, tulburări de somn, tulburări vizuale etc.). Sin.: hiperostoză frontală internă, sindrom Morgagni, sindrom Stewart-Morel.

▪ **B. MORQUIO.** [*Luis Morquio, pediatru uruguaian, profesor la Montevideo, 1867-1935.*] 1) Bloc atrioventricular congenital, asociat frecvent cu o malformație (comunicare interatrială joasă sau interventriculară) sau cu o formațiune tumorală septală. 2) Afecțiune care face parte din grupul *mucopolizaharidozelor și care se manifestă din copilărie prin tasare vertebrală, stern proeminent, gât scurt, cifoză, *coxa valga* și *genu valgum* bilateral, displazie coxofemurală, disostoză periferică cu afectarea articulațiilor interfalangiene proximale și, secundar, nanism cu posibile tulburări de compresiune medulară. Se poate asocia cu anomalii dentare, opacități corneene, hipoacuzie, insuficiență aortică și excreție urinară anormală de mucopolizaharide acide, cu exces de condroitinsulfat A sau C. S-a demonstrat că b. M. este ereditară, transmisă autozomal recesiv și cauzată de un deficit enzimatic în N-acetil-galactozamin-6-sulfatsulfatază. Sin.: boală Brailsford, boală Morquio-Ullrich, distrofie osoasă familială, mucopoli-zaharidoză tip IV, sindrom Morquio.

▪ **B. MORQUIO-ULLRICH.** [*Luis Morquio, pediatru uruguaian, profesor la Montevideo, 1867-1935; Otto Ullrich, pediatru german, Bonn, 1894-1957.*] Sin.: boală Morquio (v.).

▪ **B. MORTIMER.** [*Mortimer, numele bolnavului la care a fost descrisă pentru prima dată boala.*] *Lupus vulgar multiplu, neulcerant și neserpiginos.

▪ **B. MORTON.** [*Dudley J. Morton, medic american, 1884-1960.*] Afecțiune caracterizată prin durere vie care apare în spațiul intermetatarsian (îndeosebi III sau IV), cu iradiere pe fața internă a degetului corespondent. Durerea apare la mers, determinând impotență funcțională tranzitorie, de diferite grade (până la imposibilitatea deplasării) și dispare ulterior în repaus. Este cauzată de un nevrom intermetatarsian sau de o proliferare fibromatoasă în jurul nervului intermetatarsian. Sin.: metatarsalgie Morton, picior Morton.

▪ **B. MORVAN.** [*Augustin Marie Morvan, medic francez, 1819-1897.*] Varietate particulară de *siringomielie sau polinevrită cronică, cu mutilații grave indolore ale degetelor, amintind lepra. Sin.: panarițiu analgezic.

▪ **B. MOSCHOWITZ.** [*Eli Moschowitz, medic american, 1879-1964.*] Sin.: boală Baehr-Schiffrin (v.).

▪ **B. MOUCHET.** [*Albert Mouchet, chirurg francez, 1869-1963.*] 1) Necroză aseptică a astragalului. 2) Paralizie a nervului cubital survenită ca o complicație tardivă a unei fracturi cu deplasare a condilului extern humeral, în prima copilărie. 3) Osteopatie de etiologie necunoscută, survenind la vârstnici, îndeosebi la suferinzii de reumatism sau psoriazis, ori la tineri după un microtraumatism. Se manifestă prin osteoliza oaselor membrelor superioare.

▪ **B. MUCHA-HABERMANN.** [*Viktor Mucha, dermatolog originar din Boemia, profesor la Viena, 1877-1919; Rudolf Habermann, dermatolog german, profesor la Bonn, apoi la Hamburg, n. 1884.*] Formă acută de *parapsoriazis în „picături", caracterizat prin erupție purpurică sau papulonecrotică cu inflamație perilezională, evoluând spre dispariție completă în câteva săptămâni. Sin.: parapsoriazis varioliform.

▪ **B. MUCKLE-WELLS.** [*Thomas James Muckle, pediatru canadian, sec. XX; Michael Vernon Wells, medic englez, sec. XX.*] Maladie ereditară, cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază artralgii, urticarie, surditate de percepție și *amiloidoză renală cu evoluție spre insuficiență renală. Această afecțiune prezintă analogii cu *b. Reimann.

▪ **B. MÜLLER-RIBBING.** [*Walther Müller, chirurg ortoped german, Königsberg, n. 1888; Seved Ribbing, radiolog suedez, Uppsala, n. 1902.*] Sin.: boală Fairbank (v.).

▪ **B. MUNK.** [*Fritz Munk, medic german, Berlin, 1879-1950.*] Sin.: boală Epstein (v.).

▪ **B. MURK JANSEN.** [*Murk Jansen, ortoped olandez, Leyden, 1863-1935.*] Afecțiune rară care reunește anomalii osoase (epifize normale și înlocuirea metafizelor cu țesut cartilaginos) și

dismetabolism fosfocalcic. Sin.: condrodisplazie metafizară tip Jansen, displazie metafizară.

- **B. MYA.** [*Giusseppe Mya, medic italian, profesor de patologie medicală la Sienna, apoi la Florența, 1857-1911.*] Sin.: megacolon congenital (v. megacolon).
- **B. MYHRMAN-ZETTERHOLM.** [*Gustaf Myhrman, medic contemporan; S. G. Zetterholm, medic suedez, sec. XX.*] Nefropatie epidemică caracterizată prin semne generale de infecție, dureri abdominale simulând o apendicită și disfuncții renale. B. a fost descrisă în Nordul țărilor scandinave, sub formă de epidemie. Evoluează rapid spre vindecare.
- **B. NAEGELI.** [*Oskar Naegeli, dermatolog suedez, profesor la Berna, 1885-1959.*] Dermatoză ereditară, sub forma unor pete brune care formează o rețea pigmentară la nivelul toracelui; se asociază *keratoză palmoplantară și hiposudorație. Această b. ereditară se transmite autozomal dominant, se manifestă la ambele sexe, fiind asemănătoare cu *incontinentia pigmenti*, de care se deosebește printr-un debut tardiv și absența fenomenelor inflamatorii.
- **B. NANTA-GADRAT.** *Granulom eozinofilic al osului asociat cu leziuni cutanate.
- **B. NETHERTON.** [*Earl W. Netherton, dermatolog american contemporan.*] Ectodermodisplazie caracterizată prin *eritrodermie ihtioziformă de la naștere, *tricorexie nodoasă, păr în formă de „tije de bambus" și manifestări cutanate atipice, îndeosebi *urticarie. Transmiterea este recesiv autozomală. Sin.: sindrom Netherton.
- **B. NETTLESHIP.** [*Edward Nettleship, oftalmolog englez, Londra, 1845-1913.*] Sin.: urticarie pigmentară (v.).
- **B. NEUMANN.** [*Isidor (Elder von Heilwart) Neumann, dermatolog austriac, Viena, 1832-1906.*] Sin.: pemfigus vegetant (v.).
- **B. NEVILLE.** *Tezaurismoză lipidică familială manifestată prin *oftalmoplegie supranucleară (afectând mișcările verticale ale globilor oculari), hepatosplenomegalie și prezența histiocitelor albastre în măduva osoasă. V. și sindromul histiocitelor albastre, boala Niemann-Pick.
- **B. NEWCASTLE.** [*Newcastle upon Tyne, oraș în Anglia unde boala a fost descrisă inițial, în 1927.*] B. a păsărilor, adesea epidemică, provocată de un *Paramyxovirus posedând un antigen comun cu virusul parotiditei epidemice. Se transmite și la om de la păsările infectate și se manifestă ca o conjunctivită acută, adesea unilaterală, cu adenopatie preauriculară.
- **B. NICHAMIN.** [*S. B. Nichamin, medic francez, sec. XIX-XX.*] *Policitemie congenitală familială constituțională, care se asociază de obicei cu disfuncții endocriniene sau nervoase.
- **B. NICOLAS-FAVRE.** [*Joseph Guillaume Marie Nicolas, dermatolog francez, Lyon, n. 1868; Maurice Jules Favre, dermatolog francez, Lyon, 1876-1954.*] B. al cărei agent etiologic este *Chlamydia trachomatis*, caracterizată prin adenopatie inghinală, iliacă și femurală dureroasă, cu evoluție lentă spre supurație sub formă de focare multiple, secundare unor leziuni primitive ulcerative localizate la nivelul organelor genitale (ulcer simplu adenogen). Afecțiunea este contagioasă și se transmite sexual. Sin.: boală Durand-Nicolas-Favre, limfogranulomatoză inghinală subacută, limfogranulomatoză veneriană, a patra boală veneriană.
- **B. NICOLAU.** [*St. Gh. Nicolau, dermatovenerolog român, profesor la București, 1874-1970.*] Gangrenă fesieră localizată, rară, secundară unei injecții intramusculare a unui produs insolubil în apă, prin penetrare arterială. Sin.: dermită livedoidă Nicolau.
- **B. NIDOKO.** Sin.: febră hemoragică epidemică (v.).
- **B. NIEMANN-PICK.** [*Albert Niemann, pediatru german, profesor la Berlin, 1880-1921; Ludwig Pick, anatomopatolog german, profesor la Berlin, 1868-1935.*] *Neurolipidoză din grupul *sfingolipidozelor, caracterizată prin acumulare tisulară de *sfingomielină, din cauza unui deficit mai mult sau mai puțin accentuat al activității sfingomielinazei. B., cu transmitere autozomal recesivă, apare în prima copilărie și se manifestă prin febră, oprire a creșterii, hepatosplenomegalie, hipotonie musculară și idioție. Prognosticul este fatal. În prezent nu mai este acceptată unicitatea b. N.-P., fiind descrise de Crocker cinci boli diferite pe criterii clinice, de laborator și etnice: *A* (forma infantilă acută), *B* (forma cronică), *C* (forma infantilă cu semne nervoase tardive), *D* (forma din Noua-Scoție) și forma E (a adultului, non-neuropatică). Sin.: histiocitoză lipoidică esențială.
- **B. NISHIKAWA.** B. în cadrul căreia se asociază oboseală musculară, absența hiperlactacidemiei la efort și deficit de fosfofructokinază musculară, structura glicogenului fiind normală. Simptomatologia este caracteristică *glicogenozei tip V Cori, dar în acest ultim caz deficitul este de miofosforilază. V. și glicogenoză.
- **B. NORMAN-LANDING.** [*R. M. Norman, neurolog american contemporan; Benjamin H. Lan-ding, pediatru american contemporan.*] B. lizozomală ereditară caracterizată prin manifestări asemănătoare *gargoilismului, arierație mentală și prin prezența limfocitelor vacuolate. Evoluție rapid mortală înainte de 6 luni. Se asociază cu un deficit în β-galactozidază A, B și C. Sin.: boală Landing, gangliozidoză GM_1 (forma congenitală și generalizată).
- **B. NORMAN-WOOD.** [*R. M. Norman, neurolog american contemporan; N. Wood, medic american contemporan.*] Sin.: boală Tay-Sachs (v.).
- **B. NORRIE.** [*Gordon Norrie, oftalmolog danez, 1855-1941.*] B. ereditară, de tip recesiv, în relație cu cromozomul X, caracterizată prin degenerescența pseudotumorală a retinei (cu aspect de pseudogliom și uneori *dezlipire de retină), cu evoluție spre cataractă, opacifiere a corneei și atrofie a globilor oculari și orbire, asociată cu surditate bilaterală și oligofrenie.
- **B. OGUCHI.** [*Chuta Oguchi, oftalmolog japonez, 1875-1945.*] Formă de *hemeralopie congenitală și familială, recesiv autozomală cu consangvinitate frecventă, întâlnită îndeosebi în Japonia dar nu numai. Nu există tulburări ale acuității vizuale și nici ale câmpului vizual. Se constată însă modificări specifice ale fundului de ochi: o colorație alb difuză a retinei după expunerea la lumină, retina revenind la colorația normală la întuneric (fenomen Mitzuo). Electroretinograma este caracterizată prin prezența undei b (fotopică) și absența undei b_2 (scotopică).
- **B. OHARA.** [*Hachiro Ohara, medic japonez, 1875-1945.*] Sin.: tularemie (v.).
- **B. OLDFIELD.** [*Michael C. Oldfield, medic englez, sec. XX.*] Maladie malformativă ereditară caracterizată prin asocierea unei *polipoze intestinale cu prezența chisturilor sebacee multiple.
- **B. OLLIER.** [*Léopold Louis Xavier Edouard Ollier, chirurg francez, 1830-1900.*] Sin.: encondromatoză (v.).
- **B. OLMER.** [*David Raoul Olmer, medic francez, Marsilia, 1904-1972.*] Sin.: boală Conor-Bruch (v.).
- **B. OPITZ.** [*Hans Opitz, pediatru german, profesor la Berlin, apoi la Mainz, 1888-1971.*] Splenomegalie tromboflebitică. Creșterea în dimensiuni a splinei se produce din cauza trombozei venelor splenice.
- **B. OPPENHEIM.** [*1) Moritz Oppenheim, dermatolog de origine austriacă, profesor la Viena, stabilit apoi la Chicago, 1876-1949; 2) Hermann Oppenheim, neurolog german, profesor la Berlin, 1858-1919.*] 1) Dermatită eritematobuloasă, aparținând grupului *fitofotodermatitelor, care apare prin acțiunea fotosensibilizantă tegumentară a derivaților furocumarinici conținuți în

unele vegetale și necesită acțiunea a trei factori declanșatori: soare, umiditate, prezența vegetalelor respective. 2) Tip de *nevroză care apare în evoluția traumatismelor cerebrale și se manifestă îndeosebi prin stări depresive progresiv accentuate.

- **B. OPPENHEIM-URBACH.** [***Moritz Oppenheim***, *dermatolog de origine austriacă, profesor la Viena, stabilit apoi la Chicago, 1876-1949;* ***Erich Urbach***, *dermatolog și alergolog, Viena, n. la Praga, stabilit în SUA (Philadelphia), 1893-1946.*] B. care apare la diabetici și se caracterizează prin depozite lipoidice cutanate asociate cu atrofie epidermică, uneori cu aspect sclerodermiform; localizarea de predilecție este la nivelul gambelor. Sin.: dermatită atrofiantă lipoidică.
- **B. ORMOND.** [***John K. Ormond***, *urolog american, Detroit, n. 1886.*] Afecțiune de etiologie incertă, uneori considerată expresia unui *sindrom paraneoplazic, caracterizată anatomopatologic, prin prezența unui țesut fibros retroperitoneal, cu grosime de 3-4 cm, localizat între vertebra a doua lombară și promontoriu. Acest țesut comprimă progresiv ureterele, rinichii, aorta, arterele iliace primitive, vena cavă inferioară, determinând o simptomatologie clinică în funcție de gradul de compresie. Sin.: fibroză retroperitoneală.
- **B. OSGOOD-SCHLATTER.** [***Robert Bayley Osgood***, *chirurg ortoped american, Boston, 1873-1956;* ***Carl Schlatter***, *chirurg elvețian, profesor la Zürich, 1864-1934.*] Sin.: apofizită tibială anterioară (v.).
- **B. OSLER.** [***Sir William Osler***, *medic canadian care a practicat în SUA și în Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919.*] Sin.: 1) Boală Jaccoud-Osler (v.). 2) Boală Vaquez (v.). 3) Boală Rendu-Osler (v.).
- **B. OSLER-VAQUEZ.** [***Sir William Osler***, *medic canadian care a practicat în SUA și în Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919;* ***Louis Henri Vaquez***, *medic francez, profesor de clinică terapeutică la Paris, 1860-1936.*] Sin.: boală Vaquez (v.).
- **B. OTTO.** [***Adolf Wilhelm Otto***, *anatomist și patolog german, profesor la Frankfurt pe main, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1786-1845.*] Sin.: protruzie acetabulară (v.).
- **B. OWREN.** [***Paul Arnor Owren***, *hematolog norvegian, Oslo, n. 1905.*] Afecțiune ereditară care se manifestă din copilărie și se caracterizează prin hemoragii repetate, asemănătoare celor din *hemofilie, cu *timp de coagulare și *timp Quick alungite, secundar absenței *proaccelerinei în plasma sanguină. Sin.: parahemofilie.
- **B. PAGET.** [***Sir James Paget***, *chirurg englez, Londra, 1814-1899.*] 1) *B. osoasă Paget*: osteită deformantă cu denaturarea arhitecturală a osului și fibroză medulară. B. poate fi localizată sau diseminată, îndeosebi la nivelul coloanei vertebrale, bazinului, femurului, cutiei craniene. În evoluție, se poate complica cu fracturi spontane, compresiune medulară, osteomalacie etc. Analiza de laborator evidențiază creșterea *fosfatazelor alcaline în ser și hidroxiprolinurie. Sin.: osteită deformantă hipertrofică, osteodistrofie fibroasă localizată, osteodistrofie deformantă progresivă. 2) *B. Paget a mamelonului*: afecțiune cronică, precanceroasă, a mamelonului, ca și a zonelor cu glande sudoripare apocrine. Etiologia este necunoscută, apărând la femei, după vârsta de 40 de ani. Leziunile inițiale sunt verucoase și se ulcerează cronic, putând evolua spre malignizare (adenocarcinom). Histologic se pun în evidență celulele „xenice", voluminoase, globuloase, care infiltrează epidermul. 3) *B. Paget extramamară*: afecțiune neoplazică asemănătoare b. P. a mamelonului prin aspectul macroscopic al leziunii și prin prezența celulelor tipice pe secțiunile histologice, dar localizată la vulvă, penis, scrot, mucoasa anorectală, ombilic, regiuni axilare.
- **B. PALTAUF-STERNBERG.** [***Richard Paltauf***, *anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1858-1924;* ***Carl Sternberg***, *anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1872-1935.*] Sin.: boală Hodgkin (v.).
- **B. PANNER.** [***Hans Jessen Panner***, *radiolog danez, 1871-1930.*] 1) Necroză aseptică a condilului humeral, care prezintă zone opace de osteoscleroză cu zone clare de osteoporoză (radiologic). Sin.: osteocondroză a condilului humeral. 2) Sin.: boală Freiberg (v.).
- **B. PARKINSON.** [***James Parkinson***, *medic englez, 1755-1824.*] B. degenerativă a *sistemului extrapiramidal (leziuni în corpii striați și *locus niger*) care afectează îndeosebi bărbații (cu vârsta de peste 50 de ani). Se manifestă clinic prin tremurături lente caracteristice, persistând în repaus, pronunțate îndeosebi la nivelul mâinilor și capului, prin hipertonie extrapiramidală plastică și prin akinezie: facies fix, încremenit (inexpresiv), mers cu pași mici lenți, corp aplecat înainte și voce monotonă. Se mai adaugă tulburări neurovegetative și de afectivitate. Descoperirea deficitului de *dopamină la nivelul nucleelor cenușii extrapiramidale, pe lângă faptul că a deschis calea unei terapii substitutive, relevă tulburarea în b. P. a lanțului neurotransmițător dopaminergic din sistemul extrapiramidal. Totodată, a fost identificată o genă, parkina, cu rol în patogenia unor cazuri de b. P. Denumirea de b. P. este atribuită cauzelor idiopatice ale maladiei, excluzând astfel sindroamele secundare (postencefalită epidemică etc.). Sin.: *paralysis agitans*. V. și parkinsonism.
- **B. PARROT.** [***Joseph Marie Jules Parrot***, *pediatru francez, profesor de pediatrie la Paris, 1829-1883.*] 1) *Pseudoparalizia Parrot*: pseudoparalizie flască a unuia sau mai multor membre la nou-născuții cu sifilis congenital, consecință a alterării sistemului osos, sub formă de fracturi, situate la câtiva mm de zona de osificare. Aceste leziuni sunt asociate cu alte stigmate de sifilis congenital. 2) Sin.: acondroplazie (v.).
- **B. PAUZAT.** [***Jean Eugène Pauzat***, *medic francez, sec. XIX.*] Sin.: fractură de oboseală (v. fractură).
- **B. PAYR.** [***Erwin Payr***, *chirurg austriac, profesor (succesiv) la Greifswald, Königsberg și Leipzig, 1871-1946.*] Afecțiune abdominală cauzată de prezența unor aderențe fibroase la nivelul unghiurilor splenic și hepatic ale colonului transvers, cu stenoză colică consecutivă. Simptomatologia clinică include: meteorism, durere difuză în regiunea superioară a abdomenului, dispnee și îndeosebi constipație. B. P. reprezintă, mai probabil, o manifestare a *sindromului colonului iritabil, decât a unei leziuni organice.
- **B. PEL-EBSTEIN.** [***Pieter Klaases Pel***, *medic olandez, profesor de clinică medicală la Amsterdam, 1852-1919;* ***Wilhelm Ebstein***, *medic german, profesor de clinica medicală la Göttingen, 1836-1912.*] Sin.: boală Hodgkin (v.).
- **B. PELIZAEUS-MERZBACHER.** [***Friedrich Pelizaeus***, *neurolog german, Kassel, 1850-1917;* ***Ludwig Merzbacher***, *psihiatru și anatomopatolog german stabilit la Buenos Aires, n. 1875.*] Afecțiune ereditară cu transmitere recesivă. B. este transmisă de o genă situată pe cromozomul X, codând în același timp și una din principalele proteine ale mielinei. Se manifestă prin paraplegie spasmodică progresivă, semne cerebeloase, deficiență psihică, tulburări trofice și vasomotorii, exagerarea reflexelor osteotendinoase, semn Babinski pozitiv și abolirea reflexelor cutanate abdominale. Este o *leucodistrofie sudanofilă care debutează în primele luni de viață și evoluează lent progresiv. Sin.: scleroză familială centrolobară, scleroză Pelizaeus-Merzbacher.
- **B. PEPPER.** [***William Pepper Jr.***, *medic american, Philadelphia, 1874-1947.*] Afecțiune care apare la sugar, provocată de dezvoltarea metastazelor viscerale (îndeosebi hepatice) ale unei tumori embrionare a regiunii lombare (ganglioni simpatici sau glandă medulosuprarenală). Se caracterizează prin hepatome-

galie care există de la naștere și metastaze nodulare subcutanate. Anatomopatologic, cel mai frecvent este vorba de un *neuroblastom.

- **B. PERRIN-FERRATON.** [*Maurice Perrin, chirurg francez, Paris, 1826-1889; Louis Ferraton, chirurg francez, n. 1860.*] Anomalie uni- sau bilaterală caracterizată printr-un cracment produs de anumite mișcări ale șoldului, din cauza acroșării fasciei lata de marele trohanter. Sin.: șold „în resort".
- **B. PERTHES-JÜNGLING.** [*Georg Clemens Perthes, chirurg german, profesor la Leipzig, apoi la Tübbingen, 1869-1927; Otto Jüngling, chirurg german, profesor la Tübbingen, apoi la Stuttgart, 1884-1944.*] Ansamblu de leziuni osoase digitale care apar în *sarcoidoză. Se caracterizează clinic prin apariția de noduli juxtaarticulari, dureroși, iar radiologic se constată mici geode falangiene bine delimitate. Sin.: osteită cistoidă Perthes-Jüngling, osteită polichistică Jüngling.
- **B. PETGES-JACOBI.** [*Georges Maria Gabriel Arnaud Petges, dermatolog francez, profesor la Bordeaux, 1872-1952; Jacobi.*] Formă particulară de *dermatomiozită caracterizată prin asocierea *poikilodermiei cu miоscleroză (care predomină la nivelul centurilor scapulară și pelvină, fiind urmată de impotență funcțională și deformații ale membrelor). Sin.: poikilodermatomiozită, poikilodermie atrofică vasculară.
- **B. PETIT.** [*Jean Louis Petit, chirurg francez, Paris, 1674-1750.*] Hernie lombară, la nivelul triunghiului Jean Louis Petit (orificiu triunghiular al peretelui abdominal lateral, situat între creasta iliacă, mușchiul mare dorsal și mușchiul mare oblic). Sin.: hernie Jean Louis Petit.
- **B. PETZETAKIS.** [*M. Petzetakis, medic grec contemporan.*] Sin.: limforeticuloză benignă de inoculare (v.).
- **B. PEYRONIE.** [*François Gigot de la Peyronie, chirurg francez, Montpellier/Paris, 1678-1747.*] B. caracterizată prin *indurația plastică a *corpilor cavernoși, *albugineea prezentând o infiltrare scleroasă segmentară, care determină curbarea penisului în timpul erecției. Poate determina impotență prin fibroza spațiilor sinusoidale ale corpului cavernos, ocluzia arterei corporeale sau prin mecanisme neurogene. Se asociază uneori cu *contractură Dupuytren. Sin.: boală van Buren.
- **B. PFAUNDLER-HURLER.** [*Meinhard von Pfaundler, pediatru german, profesor la Graz, apoi la München, 1872-1947; Gertrud Hurler, pediatru german, München, sec. XX.*] Sin.: boală Hurler (v.).
- **B. PFEIFFER.** [*Emil Pfeiffer, medic german, Wiesbaden, 1846-1921.*] Sin.: mononucleoză infecțioasă (v.).
- **B. PHOCAS.** [*Gerasimo Phocas, chirurg grec care a practicat la Lille, apoi profesor la Atena, 1861-1937.*] *Mastită cronică glandulară cu formare de numeroși noduli mici.
- **B. PICK.** [*Arnold Pick, psihiatru și neurolog ceh, Praga, 1851-1924.*] Formă de demență senilă precoce (50-60 de ani), cauzată de o atrofie cerebrală circumscrisă, de etiologie necunoscută, localizată îndeosebi la nivelul lobilor frontali și temporali. Histopatologic se constată o balonare celulară cu incluziuni citoplasmatice denumite corpusculi Pick. Simptomatologia clinică este foarte asemănătoare cu cea din *b. Alzheimer. Sin.: atrofie cerebrală circumscrisă (atrofie cerebrală). V. și boală Alzheimer.
- **B. PICK-HERXHEIMER.** [*Philipp Josef Pick, dermatolog originar din Boemia, profesor la Praga, 1834-1910; Karl Herxheimer, dermatolog german, profesor la Frankfurt pe Main, 1861-1944.*] Dermatoză a adultului, caracterizată prin prezența de placarde infiltrate și eritematoase localizate inițial pe fața de extensie a membrelor (îndeosebi a membrelor inferioare), cuprinzând ulterior membrele în întregime și evoluând cu atrofie cutanată ireversibilă. Sin.: acrodermatită cronică atrofiantă, boală Taylor, dermatită cronică atrofiantă, eritromelie.
- **B. PIERRE MARIE.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940.*] Sin.: boală Marie (v.).
- **B. PLUMMER.** [*Henry Stanley Plummer, medic american, Rochester, 1874-1937.*] Sin.: adenom tiroidian toxic (v.).
- **B. POLLITZER.** [*Sigmund Pollitzer, dermatolog american, New York, 1859-1937.*] Formă de *hidrosadenită supurată necrozantă, cu leziuni papulonecrotice.
- **B. POMPE.** [*Johann Cassianus Pompe, medic olandez, sec. XX.*] Sin.: glicogenoză tip II (v. glicogenoză).
- **B. PONCET.** [*Antonin Poncet, chirurg francez, profesor la Lyon, 1849-1913.*] Artrita tuberculoasă.
- **B. PONCET-SPIEGLER.** [*Antonin Poncet, chirurg francez, profesor la Lyon, 1849-1913; Eduard Spiegler, chimist și dermatolog austriac, Viena, 1860-1908.*] Afecțiune care se caracterizează prin prezența unei formațiuni tumorale benigne la nivelul scalpului, formată din cilindroame de dimensiuni și extindere variabile, realizând, uneori, un aspect de „tumoră în turban". B. se transmite autozomal dominant. Sin.: tumori Poncet-Spiegler.
- **B. PORAK-DURANTE.** [*Charles Auguste Porak, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1845-1921; Gustave Durante, medic francez, 1865-1934.*] Sin.: boală Durante (v.).
- **B. POSADA-WERNICKE.** [*Alejandro Posada, protozoolog argentinian, 1870-1902; Robert Johann Wernicke, patolog argentinian, Buenos Aires, n. 1873.*] Sin.: coccidioidomicoză (v.).
- **B. PUENTE.** Inflamația orificiilor canaliculare ale glandelor salivare accesorii situate pe fața internă a buzei inferioare. Apare în copilărie. Această *cheilită se poate complica, apărând sub o formă supurată cronică, numită cheilită Volkmann. Sin.: cheilită glandulară simplă.
- **B. PYLE.** [*Edwin Pyle, medic american contemporan.*] Afecțiune rară transmisă autozomal dominant, caracterizată prin hipertrofie metafizară care determină hipostatură și încurbarea membrelor, *genu valgum* și, uneori, îngroșarea oaselor feței cu aspect de *leontiasis. Se pare că această b. este consecința unei tulburări de modelare metafizară în cursul creșterii. În general, metafizele hipertrofiate sunt radiotransparente, cu corticala foarte subțire. Uneori se însoțește de osteoscleroză difuză. Sin.: displazie metafizară familială, displazie craniometafizară (Jackson), osteodisplazie metafizară.
- **B. QUERVAIN.** [*Fritz de Quervain, chirurg elvețian, profesor la Berna și la Basel, 1868-1940.*] Sin.: boală de Quervain (v.).
- **B. QUINCKE.** [*Heinrich Irenaeus Quincke, medic german, profesor de medicină internă la Berna, Kiel și Frankfurt pe Oder, 1842-1922.*] Sin.: edem Quincke (v.).
- **B. RAYNAUD.** [*Maurice Raynaud, medic francez, 1834-1881.*] Crize vasomotorii localizate strict la extremitățile membrelor, simetrice, în particular ale degetelor, cel mai frecvent declanșate de frig. Se manifestă prin vasoconstricție locală paroxistică urmată de vasodilatație paralitică cu stază capilară. Au fost descrise două faze: *sincopală*, corespunzând ischemiei locale (degete palide) și *de asfixie*, cu cianoză locală, dureroasă, care se poate complica prin tulburări trofice și necroză a extremităților. Spre deosebire de *sindromul Raynaud, b. R. este aparent primitivă și idiopatică. Sin.: gangrenă simetrică a extremităților. V. și sindrom Raynaud.
- **B. RECKLINGHAUSEN.** [*Friedrich Daniel von Recklinghausen, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Königsberg, Würtzburg și Strasbourg, 1883-1910.*] Sin.: boală von Recklinghausen (v.).
- **B. RECKLINGHAUSEN-APPELBAUM.** [*Friedrich Daniel von Recklinghausen, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Königsberg, Würtzburg și Strasbourg, 1883-1910; Leo*

Appelbaum, medic german, sec. XIX-XX.] Sin.: hemocromatoză primitivă (v. hemocromatoză).

- **B. RECLUS.** [*Jean Jacques Paul Reclus, chirurg francez, profesor la Paris, 1847-1914.*] 1) Sin.: boală chistică a mamelei (v.). 2) Flegmon de consistență lemnoasă localizat la nivelul gâtului.
- **B. REED-Hodgkin.** [***Dorothy Mendenhall Reed****, patolog american, Baltimore, 1874-1964;* ***Thomas Hodgkin****, medic englez, Londra, 1798-1866.*] Sin.: boală Hodgkin (v.).
- **B. REESE.** [***Robert Grigg Reese****, oftalmolog american, New York, 1866-1926.*] *Telangiectazie retiniană parafoveolară idiopatică, b. ce afectează vascularizația retiniană, mono- sau bilateral, apărând îndeosebi la bărbați. Debut cu *metamorfopsii, exsudat macular și modificări ale vaselor paramaculare. Evoluția b. este lentă și se complică prin *dezlipire de retină, hemoragii, depuneri lipidice și exsudate retiniene.
- **B. REFSUM.** [***Sigvald Refsum****, medic norvegian, Oslo, n. 1907.*] B. ereditară, transmisă autozomal recesiv, degenerativă caracterizată prin *ataxie cerebeloasă, tulburări nervoase periferice (polinevrită periferică), atrofie musculară, surditate, nistagmus, atrofie papilară și alterări pigmentare ale retinei. Este legată de absența unui sistem enzimatic de alfa-oxidare capabil să degradeze fitolul și acidul fitanic (cu acumularea acestuia din urmă în ser). Aparține grupului de *lipoidoze. Evoluția este lentă; un regim sărac în fitol alimentar poate duce la o ameliorare a simptomatologiei. Sin.: eredopatie ataxică polinevritică.
- **B. REICHEL.** [***Paul Friedrich Reichel****, chirurg și ginecolog german, Karl-Marx-Stadt, 1858-1934.*] Sin.: boală Henderson-Jones (v.).
- **B. REICHMANN.** [***Nikolaus Reichmann****, medic polonez, Varșovia, 1851-1918.*] Hipersecreție gastrică caracterizată prin prezența *à jeun* a unei cantități medii sau mari de suc gastric. Apare consecutiv unei tulburări secretorii, adesea legată de un ulcer piloric sau duodenal.
- **B. REIMANN / maladie (périodique) de Reimann / Reimann's disease.** [***Hobart Ansteth Reimann****, medic american, n. 1897.*] B. de etiopatogenie neelucidată, cu forme multiple, care au în comun o evoluție de mai mulți ani, prin pusee periodice, regulate, apariție bruscă, cu durata 1-2 zile, fără sechele și fără reacție la vreun tratament. Există trei forme tipice ale bolii: 1) Crize de artralgii, fără semne inflamatorii. 2) Crize abdominale violente, uneori simulând o apendicită acută. 3) Crize febrile pseudopalustre, cu hipertrofie splenică moderată. Reimann introduce în cadrul bolii și neutropenia periodică cronică. Sin.: boală periodică, febră mediteraneană familială.
- **B. REIS-BÜCKLERS.** [***Wilhelm Reis****, oftalmolog german, profesor la Bonn, n. 1878;* ***M. Bücklers****, oftalmolog german, sec. XX.*] Formă de *distrofie corneană familială, caracterizată prin leziuni ale *membranei Bowmann (opacități fine, dispuse neregulat sau în inel), cu tendință la confluență și la ulcerații. Se transmite autozomal dominant.
- **B. REITER.** [***Hans Conrad Julius Reiter****, medic igienist german, profesor la Rostock, 1881-1969.*] Sin.: sindrom Fiessinger-Leroy-Reiter (v.).
- **B. RENANDER.** Necroza osului *sesamoid al halucelui.
- **B. RENDU-OSLER.** [***Henri Jules Louis Marie Rendu****, medic francez, Paris, 1844-1902;* ***Sir William Osler****, medic canadian care a practicat în SUA și în Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919.*] Displazie vasculară ereditară, transmisă dominant, atingând ambele sexe și evoluând în două perioade: adolescență (epistaxisuri izolate), apoi între 20-30 ani (apariția de angioame cutanate și mucoase, localizate îndeosebi nazal și bucal). Leziunile cutanate se pot însoți de angioame viscerale și de anevrisme arteriovenoase pulmonare. Testele de *hemostază sunt normale. Sin.: angiomatoză cutaneomucoasă familială, angiomatoză hemoragică familială, boală Babington, boală Goldstein, boală Rendu-Osler-Weber, sindrom Osler-Rendu, sindrom Rendu-Osler-Weber, telangiectazie hemoragică ereditară.
- **B. RENDU-OSLER-WEBER.** [***Henri Jules Louis Marie Rendu****, medic francez, Paris, 1844-1902;* ***Sir William Osler****, medic canadian care a practicat în SUA și în Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919;* ***Frederick Parkes Weber****, medic englez, Londra, 1863-1962.*] Sin.: boală Rendu-Osler (v.).
- **B. RIBBING.** [***Seved Ribbing****, radiolog suedez, Uppsala, n. 1902.*] Sin.: boală Fairbank (v.).
- **B. RIEDEL.** [***Bernhard Moritz Karl Ludwig Riedel****, chirurg german, profesor la Jena, 1846-1916.*] Formă de tiroidită care apare mai frecvent la femeia adultă după 50 de ani. Se caracterizează prin tumefierea de consistență dură a glandei tiroide, cu infiltrarea evolutivă a țesuturilor periglandulare, semne de compresiune locală și hipotiroidie de diferite grade. Sin.: tiroidită invaziv-sclerozantă, tiroidită „lemnoasă".
- **B. RIETTI-GREPPI-MICHELI.** [***Fernando Rietti****, hematolog italian, n. 1890;* ***Enrico Greppi****, hematolog italian, n. la Bologna în 1886;* ***Fernando Micheli****, clinician și patolog italian, 1872-1937.*] Sin.: talasemie minoră (v. talasemie).
- **B. RIGA.** [***Antonio Riga****, medic italian, 1832-1919.*] Nodul fibromatos al frâului limbii, a cărui suprafață este adesea ulcerată, produs prin frecarea limbii contra incisivilor inferiori și observat la copiii cu erupție de incisivi inferiori, ori suferind de tuse prelungită. Sin.: boală Cardarelli, subglosită difteroidă.
- **B. RIGGS.** [***John M. Riggs****, dentist american, 1810-1885.*] Sin.: boală Fauchard-Bourdet (v.).
- **B. RITTER VON RITTERSHAIN.** [***Gottfried Ritter von Rittershain****, pediatru originar din Lemberg (în prezent Lvov, Polonia), profesor la Praga, 1820-1883.*] Sin.: dermatită exfoliativă a nou-născutului (v.).
- **B. RIVALTA.** [***Fabio Rivalta****, patolog italian, Bologna, n. 1863.*] Sin.: actinomicoză (v.).
- **B. ROBLES.** [***Rodolfo Robles****, dermatolog guatemaltez, 1878-1939.*] Sin.: oncocercoză (v.).
- **B. ROGER.** [***Henri Louis Roger****, medic francez, Paris, 1809-1891.*] Malformație cardiacă congenitală, caracterizată printr-o comunicare de dimensiuni mici între cei doi ventriculi (de obicei sus situată), dată de un defect de dezvoltare a septului interventricular (cel mai des, septul membranos). Denumirea este utilizată doar în cazul defectelor de dezvoltare mici, asimptomatice. Sin.: comunicare interventriculară izolată. V. și suflu Roger.
- **B. ROKITANSKY-FRERICHS.** [***Karl Freiherr von Rokitansky****, anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1804-1878;* ***Friedrich Theodor von Frerichs****, medic german, profesor de medicină internă la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), apoi la Berlin, 1819-1885.*] Icter grav idiopatic, tradus prin atrofie galbenă acută a ficatului, clinic prin hepatită fulminantă și evoluție rapid fatală prin insuficiență hepatică.
- **B. ROMBERG.** [***Moritz Heinrich Romberg****, neurolog și internist german, profesor la Berlin, 1795-1873.*] Sin.: sindrom Parry-Romberg (v.).
- **B. ROSAI-DORFMAN.** Afecțiune rară, de etiologie incertă, probabil imunitară, care apare la copii și se caracterizează clinic prin poliadenopatii pseudotumorale, inițial submaxilare, apoi crurale și axilare. Histopatologic este vorba despre o *histiocitoză sinusală extensivă, macrofagică, cu supraîncărcare în lipide neutre. Existența unei hiperimunități umorale și a unui ușor deficit al imunității celulare permite conturarea teoriei con-

form căreia b. apare ca reacție la o infecție latentă, de lungă durată, probabil virală.

▪ **B. ROSENBACH.** [*Anton Julius Friedrich Rosenbach, chirurg german, profesor la Göttingen, 1842-1923.*] Sin.: erizipeloid (v.).

▪ **B. ROSENTHAL.** [*1) Curt Rosenthal, neurolog german contemporan, Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia); 2) Robert L. Rosenthal, medic american contemporan.*] 1) Formă de paralizie tranzitorie, ca manifestare în unele psihoze, îndeosebi *schizofrenie, și în unele *encefalite. Se produce la trezire, subiectul fiind incapabil să se miște câteva secunde sau minute. Sin.: catalepsia de trezire. 2) B. hemoragică congenitală ereditară, cu transmitere dominantă, clinic similară cu *hemofilia, dar care este determinată de un deficit în factor XI (sau Rosenthal). Tendință la epistaxis și sângerări prelungite, cu evoluție benignă, frecvent fără hemartroză. Sin.: hemofilie C (impropriu), sindrom Rosenthal.

▪ **B. ROUSSY-LÉVY.** [*Gustave Roussy, anatomopatolog francez, n. Vevey, Elveția, 1874-1948; Gabrielle Lévy, neurolog francez, 1886-1935.*] Formă familială de *ataxie cerebeloasă, cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază atrofia musculară progresivă neuropatică și absența *reflexelor osteotendinoase. Aparține *eredodegenerescențelor spinocerebeloase. Sin.: distazie areflexică ereditară, sindrom Roussy-Lévy.

▪ **B. RUMMO.** [*Gaetano Rummo, medic italian, profesor de patologie medicală la Pisa, profesor de clinică medicală la Palermo, apoi la Neapole, 1853-1917.*] Denumire folosită uneori pentru o anomalie de poziție a cordului, care este situat inferior poziției anatomice normale. Sin.: cardioptoză.

▪ **B. RUST.** [*Johann Nepomuk Rust, chirurg german, Berlin, 1775-1840.*] *Spondilită tuberculoasă cu localizare la nivelul primelor două verterbre cervicale și al articulațiilor aferente acestora.

▪ **B. RUSTITZKY.** Sin.: mielom multiplu (v.).

▪ **B. SAKAMOTO.** [*A. Sakamoto, medic japonez contemporan.*] Enterită infantilă care survine în epidemii periodice, în Japonia. Se caracterizează prin diarei lichide, vomismente explozive și simptome respiratorii benigne. Sin.: pseudoholeră infantilă.

▪ **B. SALVIOLI.** [*G. Salvioli, pediatru italian contemporan, Bologna.*] Formă rară de *osteodistrofie (tulburări ale creșterii osoase și ale metabolismului mineral) asociată cu perturbări neurologice ale sistemului extrapiramidal și cu tulburări neuroendocrine (*ginecomastie). Examenul de laborator evidențiază o calcemie în limite normale și o hipofosfatemie. Sin.: osteodistrofie familială neuroendocrină.

▪ **B. SALZMANN.** [*Maximilian Salzmann, oftalmolog austriac, Viena, profesor la Graz, 1862-1954.*] B. degenerativă a corneei, postinflamatorie (apare frecvent după o keratită flictenulară). Se caracterizează prin noduli translucizi, în „boabe de orez", grupați în inel, în centrul corneei și localizați sub epiteliu și la suprafața stromei. Sin.: degenerare corneeană Salzmann.

▪ **B. SAN BIAGIO.** Abces periamigdalian, cu afectarea stării generale.

▪ **B. SANDERS.** [*Murray Sanders, bacteriolog american, New York, n. 1910.*] Conjunctivită infecțioasă și contagioasă a cărei etiologie este probabil *adenovirusul tip 8. Se manifestă prin simptomatologie locală, la nivelul globului ocular (opacități corneene subepiteliale, *keratită, exsudat), uneori cu inflamația ganglionilor limfatici regionali și, posibil, prin simptomatologie generală, îndeosebi cefalee. Sin.: keratoconjunctivită epidemică.

▪ **B. SANDHOFF.** [*K. Sandhoff, biochimist german, sec. XX.*] Gangliozidoză generalizată, prin deficit de hexozaminidază (A și B), cu transmitere autozomal recesivă, asemănătoare *b. Tay-Sachs. B. S. poate surveni în mai multe forme (infantilă, juvenilă, specifică adultului, severitatea sa descrescând cu vârsta. Sin.: gangliozidoză GM_2, tip 2. V. și gangliozidoză.

▪ **B. SANFILIPPO.** [*Sylvester J. Sanfilippo, pediatru american contemporan.*] B. rară, cu transmitere autozomal recesivă, aparținând grupului *mucopolizaharidozelor, care asociază retard mental sever (apărut în jurul vârstei de 2-3 ani), anomalii discrete ale scheletului, opacități corneene și hepatomegalie; la acestea se adaugă eliminarea urinară de mari cantități de heparan sulfat. Evoluția este rapidă, cu sfârșit letal. Sin.: oligofrenie polidistrofică, mucopolizaharidoză tip III.

▪ **B. SARPYENER.** [*M. A. Sarpyener, medic american contemporan.*] B. rară, caracterizată prin stenoză congenitală a canalului verebral (lombo-sacrat cel mai frecvent). Manifestările clinice sunt diverse și depind de localizarea anomaliei (paralizii flasce sau spastice, *enurezis, atrofii musculare, picior varus, sciatică etc.).

▪ **B. SAUNDERS.** Denumire pentru tulburările grave observate la unii copii hrăniți aproape exclusiv cu hidrocarbonați. B. se manifestă prin vomă, simptome cerebrale și perturbări circulatorii.

▪ **B. SCHAMBERG.** [*Jay Frank Schamberg, dermatolog american, profesor la Philadelphia, 1870-1934.*] Prezența la nivelul tegumentelor membrelor inferioare a unor plăci purpurice și pigmentate, cu puncte roșii la periferie. Apare, aproape exclusiv, la bărbați. Sin.: dermatoză pigmentară progresivă, dermatoză Schamberg.

▪ **B. SCHEIE.** [*Harold Glendon Scheie, oftalmolog american, 1909-1990.*] Sin.: sindrom Scheie (v.).

▪ **B. SCHENCK.** [*Benjamin Robinson Schenck, ginecolog american, Detroit, 1842-1920.*] Sin.: sporotricoză (v.).

▪ **B. SCHEUERMANN.** [*Holger Werfel Scheuermann, chirurg ortoped danez, Copenhaga, 1877-1960.*] B. degenerativă a coloanei vertebrale, care afectează copiii și adolescenții; amintește prin debut de *morbul Pott (cifoză dureroasă și dureri la nivelul coloanei dorsolombare). Se caracterizează radiologic prin aplatizarea unuia sau mai multor discuri intervertebrale, prin degenerescența fibroasă a discurilor și deformarea cuneiformă moderată a unuia sau a mai multor corpuri vertebrale (dorsale inferioare cel mai frecvent). Sin.: epifizită vertebrală de creștere.

▪ **B. SCHILDER.** [*Paul Ferdinand Schilder, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, apoi director la spitalul psihiatric Bellevue din New York, 1886-1940.*] Formă subacută sau cronică de *leucoencefalită la copii și adolescenți. Anatomopatologic se caracterizează prin demielinizare bilaterală simetrică, iar clinic, b. debutează progresiv (prin cefalee, vertij, apatie, tulburări vizuale), după care apar tulburări motorii (hemiplegie, diplegie, paraplegie spasmodică cu crize convulsive). Evoluează în pusee spre demență, cecitate și poate avea prognostic letal în mai puțin de doi ani de evoluție. Sin.: scleroză cerebrală difuză.

▪ **B. SCHILDER-FOIX.** [*Paul Ferdinand Schilder, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, apoi director la spitalul psihiatric Bellevue din New York, 1886-1940; Charles Foix, neurolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1882-1927.*] Grup de b. din categoria *leucoencefalitelor. Prezintă o serie de caractere anatomopatologice comune (demielinizare primitivă, scleroza substanței albe cerebrale, localizate simetric și difuz) și o serie de manifestări clinice comune (simptome piramidale și oculare, tulburări psihice). Pot fi de natură degenerativă sau inflamatorie. Sunt incluse în această categorie leucoencefalita sclerozantă subacută Van Bogaert, scleroze inflamatorii difuze, gliomatoze difuze, leucodistrofii progresive, *boala Schilder, *encefalita concentrică Baló. Sin.: scleroză cerebrală difuză.

▪ **B. SCHIMKE.** Sin.: glicogenoză tip IX (v. glicogenoză).

- **B. SCHMIEDEN.** [*Victor Schmieden, chirurg german, profesor la Berlin, Halle și Frankfurt pe Main, 1874-1945.*] *Prolaps parțial sau total al mucoasei gastrice în duoden. Clinic se manifestă prin episoade dureroase epigastrice care apar postprandial tardiv, balonare, *pirozis și vomismente. Diagnosticul se pune prin examen radiologic baritat.
- **B. SCHNEIDER.** [*Hans Schneider, medic austriac, sec. XX.*] Formă de meningită seroasă epidemică de origine virală, sezonieră (primăvara și toamna). Are două faze: prima, cu semne generale infecțioase (febră ridicată, frisoane, artralgii, cefalee etc.), iar după o scurtă perioadă, a doua, cu simptome și semne meningiene.
- **B. SCHOLZ-GREENFIELD.** [*Willibald Scholz, neurolog și psihiatru german, profesor la Leipzig, apoi la München, n. 1889;* ***Joseph Godwin Greenfield,*** *neuropatolog englez, Londra, 1884-1958.*] B. cu transmitere recesivă, care constă într-o anomalie a metabolismului lipidic (absența de arilsulfatază A) și care se manifestă prin acumularea de sulfatide (esteri sulfurici ai *cerebrozidelor) la nivelul sistemului nervos. Debutează la vârsta de 2-3 ani și se manifestă prin tulburări ale mersului (contractură, ataxie), nistagmus, regresie mentală progresivă, convulsii, cecitate. Evoluția este letală după 1-2 ani de la debut. Sin.: leucodistrofie metacromatică.
- **B. SCHÖNLEIN.** [*Johann Lukas Schönlein, medic german, Bamberg, 1793-1864.*] Sin.: purpură Henoch-Schönlein (v.).
- **B. SCHRIDDE.** [*Hermann Schridde, anatomopatolog german, Freiburg, Dortmund, n. 1875.*] Sin.: anasarcă fetoplacentară (v.).
- **B. SCHRÖDER.** [*Karl Ludwig Ernst Schröder, ginecolog german, 1838-1887.*] Hiperplazie glandulochistică a endometrului, asociată sau nu unei tumori funcționale de ovar, cauzată de o hipersecreție de estrogeni și însoțită uneori de menometroragie.
- **B. SCHÜLLER.** [*Artur Schüller, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, 1874-1958.*] Zonă (radiologică) hipertransparentă osoasă frontală sau frontooccipitală, perfect delimitată, cu extensie lent progresivă, adesea în relație cu *b. Paget. Sin.: osteoporoză circumscrisă a craniului.
- **B. SCHULTZ.** [*Werner Schultz, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, 1878-1947.*] Sin.: agranulocitoză (v.).
- **B. SECRÉTAN.** [*Henri Secrétan, medic elvețian, 1856-1916.*] Edem dur și persistent, cu rigiditate a membrului atins, consecutiv unei contuzii simple sau unei fracturi.
- **B. SEITELBERGER.** [*Franz Seitelberger, neuropatolog austriac contemporan, Viena.*] Sin.: distrofie neuroaxonală infantilă (v.).
- **B. SELIGMANN.** Cea mai comună *boală a lanțurilor grele, fiind o varietate de disglobulinemie monoclonală. Se manifestă printr-un sindrom de malabsorbție intestinal grav. Anatomopatologic se caracterizează prin prezența, în ganglionii limfatici mezenterici și în corionul intestinului gros, de celule limfoplasmocitoide care secretă lanțuri alfa incomplete. În sânge și urină se constată prezența unor proteine particulare (fiind de fapt un fragment din lanțul greu al imunoglobulinei A). Sin.: boala lanțurilor grele alfa. V. și boala lanțurilor grele.
- **B. SELTER-SWIFT-FEER.** [*Paul Selter, pediatru german, profesor la Solingen, apoi la Düsseldorf, 1866-1941;* ***Harry Swift,*** *medic australian, 1858-1937;* ***Emil Feer,*** *pediatru elvețian, profesor la Heidelberg, apoi la Zürich, 1864-1955.*] Sin.: acrodinie infantilă (v.).
- **B. SENEAR-USHER.** [*Francis Eugene Senear, dermatolog american, Chicago, 1889-1958;* ***Barney Usher,*** *dermatolog canadian, n. 1899.*] Sin.: pemfigus eritematos (v.).
- **B. SENHOUSE KIRKES.** [*William Senhouse Kirkes, sec. XIX.*] *Endocardită infecțioasă acută care survine pe un cord fără leziuni valvulare anterioare, dar care determină în evoluție astfel de leziuni, vegetante și necrotice, foarte distructive și posibil embolizante. Sin.: endocardită primitivă acută.
- **B. SEVER.** [*James Warren Sever, chirurg ortoped american, Boston, 1878-1964.*] Osteonecroză aseptică a epifizei posterioare a calcaneului, adesea bilaterală, la băieți între 8 și 14 ani. Clinic apar talalgie subahiliană și tumefierea feței posterioare a călcâiului. Sin.: epifizită a calcaneului.
- **B. SHAVER.** [*Cecil Gordon Shaver, medic canadian, n. 1901.*] *Pneumoconioză profesională gravă a muncitorilor care lucrează în fabricile de abrazivi de aluminiu. Se manifestă clinic prin simptomatologia caracteristică pneumoconiozei, iar radiologic printr-o accentuare reticulară a imaginii tramei pulmonare, prezența de mici opacități diseminate în ariile pulmonare și accentuarea imaginii hilurilor.
- **B. SHIGA-KRUSE.** [*Kiyoshi Shiga, medic și bacteriolog japonez, 1870-1957;* ***Walther Kruse,*** *bacteriolog german, profesor la Bonn, Königsberg și Leipzig, 1864-1935.*] Sin.: dizenterie bacilară (v. dizenterie).
- **B. SICHEL.** [*Julius Sichel, oftalmolog german, Viena, Würtzburg, Paris, 1802-1868.*] Pseudoptoză caracterizată printr-un pliu cutanat care se suprapune pleoapelor superioare. Reprezintă consecința relaxării fasciculelor ligamentoase care leagă mușchiul ridicător al pleoapelor la piele. Sin.: ptoză atonică lipomatoasă.
- **B. SILFVERSKJÖLD.** [*Nils Silfverskjöld, ortoped suedez, Stockholm, sec. XX.*] Sin.: boală Fairbank (v.).
- **B. SILVESTRONI-BIANCO.** [*Ezio Silvestroni, hematolog italian contemporan;* ***J. Bianco,*** *medic italian contemporan.*] B. genetică, formă asociată de *talasemie, în care hemoglobina S este în procent de 60-80 %, iar hemoglobina F - 20 %. Se caracterizează prin anemie hipocromă microcitară cu *anizocitoză, hematii în formă de seceră, creșterea rezistenței globulare fără semne clinice de hemoliză, splenomegalie, dureri abdominale. Evoluează spre exitus, în copilărie sau până la vârsta adultă. Sin.: anemie microcitară drepanocitară, microdrepanocitoză, talasemia minimă.
- **B. SIMMONDS.** [*Morris Simmonds, medic german, profesor de anatomie patologică la Hamburg, 1855-1924.*] Sin.: sindrom Simmonds (v.).
- **B. SINDING LARSEN-JOHANSSON.** [*Christian Magnus Falsen Sinding Larsen, medic norvegian, Oslo, 1866-1930;* ***Sven Christian Johansson,*** *chirurg suedez, Göteborg, n. 1880.*] Sin.: boală Gruber (v.).
- **B. SJÖGREN.** [*Henrik Samuel Conrad Sjögren, oftalmolog suedez, Stockholm, n. 1899.*] 1) Sin.: sindrom Marinescu-Sjögren (v.). 2) Sin.: sindrom Sjögren (v.).
- **B. SKEVAS-ZERFUS.** B. profesională a pescuitorilor de bureți sau de perle, datorată înțepăturilor veninoase ale actiniilor din genul *Helleno polypus*, caracterizată prin prurit, senzație de arsură, edem cu exantem urmat de sfacelare antrenând planurile profunde și, ulterior, supurare. V. și boala pescuitorilor de bureți.
- **B. SMITH-STRANG.** Sin.: acidurie hidroxibutirică congenitală (v.).
- **B. SPENCER.** B. epidemică, probabil virală, caracterizată prin anorexie, grețuri, vomismente, dureri abdominale, diaree, uneori mialgii și artralgii.
- **B. SPIELMEYER-VOGT.** [*Walter Spielmeyer, neurolog și psihiatru german, profesor la München, 1879-1935;* ***Heinrich Vogt,*** *neurolog german, profesor la Frankfurt pe Main, n. 1875.*] Formă juvenilă de *sfingolipidoză cerebrală care apare, în general, la vârsta de 6 ani. Se manifestă prin diminuarea

progresivă a acuității vizuale în relație cu o *retinită pigmentară (pigmentarea maculei și paloarea discului optic), semne neurologice (rigiditate extrapiramidală și tulburări cerebeloase), regresie mentală progresivă cu tulburări caracteriale și evoluție spre tetraplegie spasmodică, demență și cașexie. Moartea survine înainte de 20 de ani. Sin.: boală Batten-Mayou, idioție amaurotică de tip Batten-Mayou, sfingolipidoză de tip juvenil tardiv. V. sfingolipidoză.

- **B. STANTON.** [*Sir Thomas Ambrose Stanton, medic englez, Kuala Lumpur, Londra, 1875-1930.*] Sin.: melioidoză (v.).
- **B. STARGARDT.** [*Karl Bruno Stargardt; oftalmolog german, profesor la Marburg, 1875-1927.*] Degenerescență progresivă a maculei lutea, cu debut în tinerețe, bilaterală, simetrică și progresivă, cu extensie centrifugă și în final cu pierderea vederii centrale. B. se transmite autozomal recesiv și face parte din *degenerescențele tapetoretiniene. Sin.: degenerescență maculară familială juvenilă. V. și degenerescență eredomaculară.
- **B. STEELE-RICHARDSON-OLSZEWSKI.** [*John C. Steele, J. Clifford Richardson, neurologi canadieni contemporani; Jerzy Olszewski, neuropatolog canadian de origine poloneză, decedat în 1966.*] Sin.: sindrom Steele-Richardson-Olszewski (v.).
- **B. STEINERT.** [*Hans Steinert, medic german, Leipzig, sec. XIX.*] Cea mai frecventă b. neuromusculară a adultului (incidența 1 la 7 000), ereditară, cu transmitere autozomal recesivă. Gena b. S. este localizată pe cromozomul 19 (19q13.2) și este maxim exprimată în mușchii somatici și miocard. Ea determină b. din cauza unei *mutații dinamice. B. S. se poate manifesta clinic în formele: ușoară, severă (clasică) și foarte gravă. În forma ușoară, adesea nediagnosticată, afectarea musculară este minimă, fiind manifeste cataracta senilă și calviția (la bărbați). Forma clasică include: anomalii musculare (miotonie, slăbiciune, amiotrofie), manifestări cardiace (aritmii, defecte de conducere), disfuncții endocrine (insuficiență testiculară, intoleranță la glucoză), tulburări ale SNC (apatie, hipersomnie, tulburări de comportament). În forma clasică, b. S. debutează la vârsta adultă sau, mai rar, în adolescență. Forma gravă, cu debut neonatal, este cel mai adesea letală și se manifestă prin hipotonie generalizată cu detresă respiratorie, tulburări de supt și deglutiție, malformații articulare. Sin.: boală Déléage, miotonie atrofică.
- **B. STICKLER.** [*G. B. Stickler, medic american, sec. XX.*] Afecțiune ereditară rară cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază durere și redoare articulară, miopie progresivă cu decolare a retinei (frecvent), surditate neurosenzorială, vertebre aplatizate, cifoză. Sin.: sindrom Stickler.
- **B. STILL.** [*Sir George Frederic Still, pediatru englez, profesor la Londra, 1868-1941.*] 1) Sin.: poliartrită cronică juvenilă (v.). 2) B. sistemică criptogenetică în cadrul căreia domină clinic triada: febră ridicată, poliartrită acută și erupție cutanată alcătuită din macule fugace. Sin.: boală Still a adultului.
- **B. STILL-CHAUFFARD.** [*Sir George Frederic Still, pediatru englez, profesor la Londra, 1868-1941; Anatole Marie Emil Chauffard, medic francez, profesor de medicină internă la Paris, 1855-1932.*] Sin.: poliartrită cronică juvenilă (v.).
- **B. STRÜMPELL-MARIE.** [*Ernst Adolf Gustav Gottfried von Strümpell, medic german, profesor de medicină internă la Leipzig, 1853-1925; Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940.*] V. spondilartrită anchilozantă.
- **B. STÜHMER.** [*Alfred Stühmer, dermatolog și venerolog german, profesor la Freiburg, apoi la Münster, n. 1885.*] Sin.: *Kraurosis penis* (v.).
- **B. STURGE-WEBER.** [*William Allen Sturge, medic englez, 1850-1919; Frederick Parkes Weber, medic englez, Londra, 1863-1962.*] Sin.: sindrom Sturge-Weber (v.).
- **B. SUDECK.** [*Paul Hermann Martin Sudeck, chirurg german, profesor la Hamburg, 1866-1938.*] Decalcificare osoasă (frecvent a oaselor tarsiene sau carpiene), care apare uneori posttraumatic, asociată cu dureri și impotență funcțională. Sin.: algodistrofie posttraumatică, atrofie osoasă Sudeck, boală Leriche, osteoporoză algică posttraumatică, sindrom Sudeck-Leriche.
- **B. SULZBERGER-GARBE.** [*Marion Baldur Sulzberger, dermatolog american, New York, 1895-1983; William Garbe, dermatolog canadian, Toronto, n. 1908.*] Sin.: dermatită exsudativă discoidă și lichenoidă cronică (v.).
- **B. SUMMERSKILL.** Sin.: colestază recurentă benignă (v.).
- **B. SWIFT.** [*Harry Swift, medic australian, 1858-1937.*] Sin.: acrodinie infantilă (v. acrodinie).
- **B. SYLVEST.** [*Ejnar Oluf Sørensen Sylvest, medic danez, Copenhaga, 1880-1931.*] Sin.: boală din Bornholm (v.).
- **B. TAKAHARA.** [*Shigeo Takahara, medic japonez contemporan.*] Sin.: acatalazie (v.).
- **B. TAKAYASU.** [*Michishige Takayasu, medic japonez, 1872-1938.*] B. rară, afectând femeia tânără, constând dintr-o panarterită segmentară inflamatorie nespecifică (de cauză necunoscută) a *crosei aortice și a marilor ramuri ale acesteia. Panarterita determină o abolire a pulsului la nivelul membrelor superioare și al carotidei, cu unul sau mai multe simptome asociate ischemiei cerebrale (sincopă, hemiplegie tranzitorie etc.), oculare (orbire tranzitorie, atrofie retiniană), feței (atrofie musculară) și brațelor (claudicație). Sin.: arteritis brahiocefalica, boala femeilor fără puls, sindrom Martorell.
- **B. TAMURA-TAKAHASHI.** [*Akira Tamura, Mataro Takahashi, medici japonezi contemporani.*] B. familială și ereditară caracterizată prin colorația foarte închisă a mucoaselor superficiale, probabil printr-o anomalie a *hemului. Se transmite dominant.
- **B. TANGIER.** [*Tangier, insulă în golful Chesapeake, unde a fost descoperită boala.*] B. autozomal recesivă determinată de perturbarea metabolismului lipoproteinelor și lipidic, caracterizată prin absența din plasmă a *lipoproteinelor de înaltă densitate normale (HDL), deficiență a *apo-lipoproteinelor A-I și A-II, scăderea lipoproteinelor normale de joasă densitate (LDL) și a *trigliceridelor cu M_r mare. Ca urmare, în țesuturi se acumulează esterii de colesterol. Semnele clinice constau în mărirea și colorarea în portocaliu a amigdalelor, mucoasei faringiene și rectale, neuropatie periferică recurentă, splenomegalie și infiltrație a corneei. Prognosticul este rezervat ca urmare a unor posibile complicații vasculare majore.
- **B. TARUI.** Sin.: glicogenoză tip VII (v. glicogenoză).
- **B. TAY-SACHS.** [*Warren Tay, medic englez, Londra, 1843-1927; Bernard Sachs, neurolog american, profesor la New York, 1858-1944.*] Cea mai frecventă *neurolipidoză din grupul *gangliozidozelor, cu transmitere autozomal recesivă. B. debutează în lunile a 4-a - a 6-a de viață cu hipotonie musculară progresivă, apatie, scădere a vederii până la cecitate, hipoacuzie. Semnul cel mai caracteristic: pata maculară roșie, înconjurată de o zonă albă strălucitoare, vizibilă la examenul fundului de ochi. Evoluția este progresivă, cu degenerescență cerebrală și, consecutiv, deces în primii trei ani de viață. B. este în relație cu un deficit de β-DN-acetil-hexozaminidază, care duce la acumularea de gangliozide în SNC. Sin.: boală Norman-Wood, gangliozidoză GM_2 tip 1, sfingolipidoză de tip infantil. V. și idioție amaurotică familială.
- **B. TAYLOR.** [*Robert William Taylor, dermatolog și venerolog american, n. în Anglia, profesor la New York, 1842-1908.*] Sin.: boală Pick-Herxheimer (v.).
- **B. TERRIEN.** [*Adrien Félix Terrien, oftalmolog francez, profesor la Paris, 1872-1940.*] *Ectazie marginală a corneei, de natură distrofică, evoluția fiind lentă, cu astigmatism care se

poate complica cu sinechii anterioare, prolapsul irisului și, posibil, perforația corneei, care determină prognosticul rezervat al b.

- **B. TERSON.** [*Albert Terson, oftalmolog francez, Paris, 1867-1935.*] Asociere de hemoragii subarhanoidiene, prin ruptura unor anevrisme intracraniene, și hemoragii intraoculare legate de anomalii venoase.
- **B. THAYSEN.** [*Thorvald Einar Hess Thaysen, medic danez, Copenhaga, 1883-1936.*] Sin.: boală celiacă (v.).
- **B. THÉVENARD.** [*André Thévenard, neurolog francez, 1898-1959.*] Sin.: acropatie ulceromutilantă (v.).
- **B. THIEMANN.** [*H. Thiemann, chirurg german, sec. XIX XX.*] *Osteonecroză aseptică a epifizelor mai multor falange medii și distale la ambele mâini. Transmisă dominant, se vindecă spontan la sfârșitul perioadei de creștere. Se poate asocia cu leziuni analoge ale degetelor picioarelor. Este o varietate de acrodisplazie (v.).
- **B. THOMSEN.** [*Asmus Julius Thomas Thomsen, medic danez, 1815-1896.*] Miopatie familială și ereditară cu transmitere dominantă sistematizată, caracterizată prin redoare spasmodică a mușchilor voluntari, prin excitabilitate crescută la excitația galvanică și faradică (*reacție miotonică), ca și, inconstant, prin hipertrofie a musculaturii. Patogenia b. implică, probabil, o disfuncție a canalelor de clor din membrana celulelor musculare. Sin.: miotonie congenitală.
- **B. THOMSON.** [*Mattew Sydney Thomson, dermatolog englez, Londra, n. 1894.*] Sin.: sindrom Rothmund-Thomson (v.).
- **B. THOST-UNNA.** [*Thost; Paul Gerson Unna, dermatolog german, profesor la Hamburg, 1850-1929.*] Sin.: keratodermie simetrică a extremităților (v. keratodermie).
- **B. TIETZE.** [*Alexander Tietze, chirurg german, Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1864-1927.*] Tumefacție dureroasă a articulațiilor condrosternale și condrocostale, îndeosebi la nivelul celei de-a II-a coaste, de etiologie necunoscută. Durerea toracică poate mima angina pectorală, dar cedează la căldură locală și la antiinflamatoare nesteroidiene, nefiind influențată de nitroglicerină. Sin.: condrită costală. V. și sindrom Tietze.
- **B. TILLAUX.** [*Paul Jules Tillaux, anatomist și chirurg francez, profesor la Paris, 1834-1904.*] Sin.: boală chistică a mamelei (v.).
- **B. TROUSSEAU.** [*Armand Trousseau, medic francez, profesor de clinică medicală și terapeutică la Paris, 1801-1867.*] 1) Sin.: eritem nodos (v.). 2) Sin.: nevralgie esențială de trigemen (v.).
- **B. UEHLINGER.** [*Erwin Uehlinger, anatomopatolog elvețian, Zürich, n. 1899.*] Sin.: pahider-moperiostoză (v.).
- **B. UNNA.** [*Paul Gerson Unna, dermatolog german, profesor la Hamburg, 1850-1929.*] Sin.: eczemă seboreică (v.).
- **B. UNVERRICHT.** [*Heinrich Unverricht, medic german, profesor de policlinică medicală la Jena, apoi la Dorpat, 1853-1912.*] 1) *Dermatomiozită de cauză incertă caracterizată prin tegumente eritematoase, edeme, cu debut la nivelul feței și extensie progresivă în regiunea cervicală și la nivelul membrelor superioare. Se asociază cu atrofii musculare simetrice la nivelul trunchiului și membrelor, febră și afectarea stării generale. Evoluție letală în circa 50 % din cazuri. 2) V. sindrom Unverricht.
- **B. UNVERRICHT-LUNDBORG.** [*Heinrich Unverricht, medic german, profesor de policlinică medicală la Jena, apoi la Dorpat, 1853-1912; Hermann Bernhard Lundborg, neuropsihiatru suedez, Uppsala, 1868-1943.*] Sin.: sindrom Unverricht (v.).
- **B. URBACH-WIETHE.** [*Erich Urbach, dermatolog și alergolog austriac, Viena, n. la Praga, stabilit apoi în SUA/Philadelphia, 1893-1946; Camillo Wiethe, otorinolaringolog austriac, Viena, 1888-1949.*] Sin.: proteinoză lipidică (v.).
- **B. VALENTIN.** B. din categoria displaziilor spondiloepifizare, asemănătoare b. Fairbank, dar care prezintă caracter familial. V. și boală Fairbank.
- **B. VAN BUCHEM.** [*Francis Steven Peter Van Buchem, medic olandez contemporan, Groningen, n. 1897.*] Hiperostoză corticală generalizată, caracterizată prin osteoscleroza bazei și bolții craniene, a maxilarului inferior, claviculei, coastelor și prin îngroșarea diafizelor corticale ale oaselor lungi și scurte. Prin compresie nervoasă, b. poate determina atrofie optică, paralizie facială și surditate de percepție.
- **B. VAN BUREN.** [*William Holme van Buren, chirurg american, New York, 1819-1883.*] Sin.: boală Peyronie (v.).
- **B. VAN CREVELD.** [*S. Van Creveld, pediatru olandez, Amsterdam, n. 1894.*] Sin.: boală glicogenică (v.).
- **B. VAN NECK-ODELBERG.** [*M. Van Neck, medic belgian, sec. XX; Axel Odelberg, chirurg contemporan.*] *Osteocondrită aseptică ischiopubiană survenind îndeosebi la copiii obezi înainte de pubertate. Se caracterizează clinic prin dureri în treimea superioară a coapsei, mers șchiopătat, iar radiologic prin rarefiere osoasă neomogenă a ramurii ischiopubiene. Sin.: osteocondrită ischiopubiană.
- **B. VAQUEZ.** [*Louis Henri Vaquez, medic francez, profesor de clinică terapeutică la Paris, 1860-1936.*] B. din grupul *sindroamelor mieloproliferative cronice, de etiologie incertă, caracterizată prin creșterea permanentă și absolută a masei eritrocitare (evaluată prin creșterea volumului globular circulant), culoare roșie a tegumentelor și splenomegalie. Sin.: *polycythemia rubra vera*, poliglobulie primitivă, eritremie, boală Osler-Vaquez. V. și boală Arnstein.
- **B. VARIOT.** [*Gaston Variot, pediatru francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1855-1930.*] Sin.: progerie (v.).
- **B. VERNEUIL.** [*Aristide Auguste Stanislas Verneuil, chirurg francez, profesor de patologie externă la Paris, 1823-1895.*] 1) Supurație perineofesieră primitivă, nespecifică, caracterizată prin proliferare de foliculi infectați, cavități profunde situate pe un derm scleros și reunite prin canale, toate aceste leziuni determinând o zonă supurativă și fistuloasă. Mucoasa anorectală rămâne indemnă. B. coexistă cu *acnee și cu abcese tuberoase ale axilei. B. V. este o formă complexă de *hidrosadenită. 2) Denumire pentru localizarea *sifilisului la nivelul burselor.
- **B. VERSE.** Maladie caracterizată prin prezența unor depozite de calciu în unul sau mai multe discuri intervertebrale. Sin.: calcinoză intervertebrală. V. și calcinoză.
- **B. VIDAL.** [*Emile Jean-Baptiste Vidal, dermatolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1825-1893.*] Dermatoză foarte asemănătoare *pitiriazisului rozat Gilbert, de care se deosebește prin numărul mic de elemente și evoluția lor lent crescătoare în dimensiuni. Leziunile apar în post-adolescență, pot fi unice sau multiple, pruriginoase, cu localizări diverse. Sin.: *lichen simplex chronicus*, neurodermită circumscrisă, pitiriazis circinat și marginal Vidal.
- **B. VOLTOLINI.** [*Friedrich Eduard Rudolph Voltolini, otorinolaringolog german, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1819-1889.*] Inflamație acută și purulentă a urechii medii și a labirintului, cu tulburări generale, febră, delir, pierderea conștienței și semne meningiene în funcție de afectarea meningelor.
- **B. VON BUHL.** [*Ludwig von Buhl, patolog german, München, 1816-1880.*] Formă de icter grav al nou-născutului, de origine microbiană, cu hemoliză și steatoză viscerală difuză (hepatică îndeosebi).

▪ **B. VON ECONOMO.** [***Constantin Freiherr von San Serff Economo**, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, 1876-1931.*] Sin.: encefalită letargică von Economo (v.).

▪ **B. VON EULENBURG.** [***Albert von Eulenburg**, neurolog german, profesor la Greifswald, apoi la Berlin, 1840-1917.*] Sin.: paramiotonie congenitală (v.).

▪ **B. VON GIERKE.** [***Edgar Otto Conrad von Gierke**, anatomopatolog german, profesor la Karlsruhe, 1877-1945.*] Sin.: boală glicogenică (v.).

▪ **B. VON GRAEFE.** V. boală Graefe.

▪ **B. VON HIPPEL-LINDAU.** [***Eugen von Hippel**, oftalmolog german, profesor la Heidelberg, Halle și Göttingen, 1867-1939; **Arvid Wilhelm Lindau**, patolog suedez, Lund, 1892-1958.*] V. boală Lindau.

▪ **B. VON MEYENBURG.** [***Hans von Meyenburg**, anatomopatolog, n. la Leipzig în 1887, profesor la Lausanne, apoi la Zürich.*] B. degenerativă rară, de cauză necunoscută, caracterizată prin semne de inflamație și atrofie cartilaginoasă, în care se asociază leziuni oculare (episclerită, iridociclită, conjunctivită) cu degenerescență mai mult sau mai puțin completă cartilaginoasă, cu localizare la nivelul nasului, a urechilor, a articulațiilor și a căilor respiratorii. Evoluează în pusee, cu agravare progresivă și posibil deces, prin infecții respiratorii cronice sau sufocare prin ramolisment cartilaginos al traheei și bronhiilor. Biologia este incertă, implicând posibil originea enzimatică sau autoimună și rolul complexelor imune. Sin.: policondrită atrofiantă cronică.

▪ **B. VON RECKLINGHAUSEN.** [***Friedrich Daniel von Recklinghausen**, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Königsberg, Würtzburg și Strasbourg, 1883-1910.*] 1) Sin.: neurofibromatoză (v.). 2) Afecțiune cronică determinată de hipersecreția de *parathormon, frecvent ca urmare a prezenței unui adenom paratiroidian. Se caracterizează prin: a) *modificări osoase*: decalcificări difuze cu transformare fibroasă a măduvei osoase și apariția de chisturi multiple care se manifestă clinic prin dureri, fracturi spontane, deformări osoase progresive și uneori tumefacții osoase localizate; b) *modificări renale*: litiază renală calcică și secundar, posibil, insuficiență renală; c) inconstant, prezența de calcificări viscerale cu diverse localizări, tulburări digestive, nervoase etc.; d) un sindrom umoral care include hipercalcemie, hipercalciurie, hipofosfatemie și hiperfosfatazemie. Sin.: osteită fibrochistică, osteodistrofie fibroasă generalizată, osteoză paratiroidiană.

▪ **B. VON WILLEBRAND.** [***Erik Adolf von Willebrand**, medic finlandez, profesor la Helsingfors, 1870-1949.*] Anomalie constituțională a hemostazei, cu transmitere autozomal dominantă. Se caracterizează prin hemoragii cutanate și mucoase superficiale, tendință la hematoame și sângerări accidentale prelungite. Se constată alungirea timpului de sângerare, diminuarea adezivității plachetare și un deficit de factor VIII al coagulării, ca și un deficit de x factor von Willebrand. Sin.: boală Alexander, boală von Willebrand-Jürgens, hemofilie vasculară, pseudohemofilie A. V. și sindrom Willebrand.

▪ **B. VON WILLEBRAND-JÜRGENS.** [***Erik Adolf von Willebrand**, medic finlandez, profesor la Helsingfors, 1870-1949; **Rudolf Jürgens**, hematolog german, Berlin, Basel, 1898-1961.*] Sin.: boală von Willebrand (v.).

▪ **B. VON WINCKEL.** [***Franz Carl Ludwig Wilhelm von Winckel**, ginecolog german, profesor la Rostock, apoi la München, 1837-1911.*] Sin.: icter infecțios al nou-născutului (v.).

▪ **B. VOORHOEVE.** [***Nicolas Voorhoeve**, radiolog olandez, profesor la Amsterdam, 1879-1927.*] Formă de *osteopoikilie în care condensarea osoasă a epifizelor se prezintă sub formă de striuri verticale și nu sub formă de pete. Sin.: boala oaselor pătate. V. și osteopoikilie.

▪ **B. VROLIK.** [***Willem Vrolik**, anatomist, fiziolog și chirurg olandez, profesor la Groningen și Amsterdam, 1801-1863.*] Sin.: boală Durante (v.).

▪ **B. WAARDENBURG-JONKERS.** [***Petrus Johannes Waardenburg**, oftalmolog olandez, 1886-1979; **G. H. Jonkers**, oftalmolog danez contemporan.*] Denumire mai frecventă: sindrom Waarden-burg (v.).

▪ **B. WAGNER.** [***Hans Wagner**, oftalmolog elvețian, n. 1905.*] Distrofie a polului posterior al ochiului, cu transmitere autozomal dominantă, la ambele sexe, caracterizată prin lichefierea corpului vitros, formarea de membrane epiretiniene avasculare, degenerescență periferică retiniană cu *retinoschizis, *cataractă și *scotom „în centură". Predispune la *dezlipire de retină. Sin.: degenerescență hialoidoretiniană, distrofie hialoidoretiniană,.

▪ **B. WALDENSTRÖM.** [*1), 2) **Jan Gösta Waldenström**, medic suedez, n. 1906-1994; 3) **Johann Henning Waldenström**, chirurg ortoped suedez, Stockholm, n. 1877.*] 1) Purpură peteșială a membrelor inferioare care evoluează în pusee, asociată cu nivel crescut de imunoglobuline și, probabil, prezența de complexe imune. Este, uneori, asociată altor maladii autoimune. Sin.: purpură hiperglobulinemică. 2) Sin.: macroglobulinemie Waldenström (v.). 3) Sin.: *coxa plana* (v.).

▪ **B. WALDMAN.** Sin.: enteropatie exsudativă (v.).

▪ **B. WALLGREN.** [***Arvid Johan Wallgren**, pediatru suedez, profesor la Göteborg, apoi la Stockholm, 1889-1973.*] Formă de splenomegalie la copil, care determină obstrucția venei splenice și ca urmare asociată cu o circulație colaterală foarte evidentă.

▪ **B. WEBER-CHRISTIAN.** [***Frederick Parkes Weber**, medic englez, Londra, 1863-1962; **Henry A. Christian**, medic american, 1876-1951.*] Formă de *paniculită acută caracterizată prin apariția în diferite segmente ale organismului, de tumorete eritematoase și dureroase, dezvoltate din țesutul celular subcutanat, asociate cu febră, disfuncție hepatopancreatică, leziuni pulmonare nodulare, tendințe hemoragice, *reacție leucemoidă și inflamație a țesutului adipos visceral. Sin.: paniculită nodulară nesupurativă, sindrom Weber-Christian.

▪ **B. WEIL.** [***Adolf Weil**, medic german, profesor de medicină internă la Heidelberg și Dorpat, apoi practician la Wiesbaden, 1848-1916.*] Sin.: leptospiroză icterohemoragică (v.).

▪ **B. WEIR MITCHELL.** [***Silas Weir Mitchell**, neurolog american, Philadelphia, 1829-1914.*] Sin.: eritromelalgie (v.).

▪ **B. WERDNIG-HOFFMANN.** [***Guido Werdnig**, neurolog austriac, 1844-1919; **Johann Hoffmann**, neurolog german, Heidelberg, 1857-1919.*] Sin.: amiotrofie spinală infantilă (v. amiotrofie).

▪ **B. WERLHOF.** [***Paul Gottlieb Werlhof**, medic german, Helmstädt, Hanovra, 1699-1767.*] Purpură trombopenică cu scurtarea duratei de viață a plachetelor și prezența megacariocitelor medulare în număr normal sau crescut. Se manifestă clinic prin *purpură cutanată și hemoragică (pe mucoase și viscere), fără alterarea stării generale. În formă acută apare la copii și adulți tineri, după infecții virale, cu evoluție de 4-6 săptămâni. Forma cronică se produce îndeosebi la sexul feminin (între 14-50 ani) și evoluează peste 12 luni, fără tendință de vindecare. Patogenia formei acute implică anticorpi încrucișați antivirali și antiplachetari sau anticorpi față de antigeni virali atașați de plachete, în cazul formei cronice intervenind un proces autoimun. Sin.: purpură trombocitopenică idiopatică.

▪ **B. WESTPHAL.** [***Karl Friedrich Otto Westphal**, neurolog german, 1833-1890.*] B. familială cu caracter ereditar și transmitere autozomal dominantă. Se manifestă prin crize periodice de paralizie, caracterizate prin trei simptome: para- sau cvadriplegie motorie flască, abolire completă a reflexelor osteotendinoase, inexcitabilitate electrică (faradică și galvanică) totală a mușchilor paralizați. Nu există tulburări senzitive sfincteriene

sau tulburări psihice. Crizele (care debutează la pubertate) apar după ingestia de alimente, îndeosebi glucide, durează câteva ore sau zile și se repetă la intervale variabile în care examenul neurologic este negativ. Sin.: mioplegie familială, paralizie periodică familială, paralizie spinală intermitentă.

- **B. WETHERBEE.** [*Wetherbee, numele pacientului la care a fost descrisă boala.*] Formă de poliomielită cronică cu caracter familial prin degenerescență a coarnelor anterioare ale măduvei, debutând la membrele inferioare.
- **B. WHIPPLE.** [*Hoyt George Whipple, patolog american, profesor la Rochester, 1878-1976.*] B. rară, caracterizată histopatologic prin prezența unor depozite de grăsimi și acizi grași în macrofagele care infiltrează țesuturile limfatice ale intestinului și ale mezenterului. B. se manifestă prin adenopatii periferice, dureri articulare și musculare, iar în evoluție, prin diaree grăsoasă, ascită chiloasă, hipotensiune arterială, scădere progresivă în greutate. Mortală spontan, b. W. se vindecă prin antibioterapie. Recent (1992) a fost izolată, în biopsii intestinale provenind de la pacienți, o bacterie, *Tropheryma whippelii*, înrudită cu ordinul **Actinomycetes*. Sin.: lipodistrofie intestinală.
- **B. WHITMORE.** [*Alfred Whitmore, maior, chirurg al armatei britanice la Burma, 1876-1946.*] Sin.: melioidoză (v.).
- **B. WHYTT.** [*Robert Whytt, medic și fiziolog scoțian, profesor la Edinburgh, 1714-1766.*] Meningită tuberculoasă complicată cu *hidrocefalie.
- **B. WILKINS.** [*Lawson Wilkins, endocrinolog american contemporan.*] Hiperplazie suprarenală congenitală, tradusă la sexul feminin prin semne de *pseudohermafroditism feminin și la sexul masculin prin *macrogenitosomie precoce.
- **B. WILSON.** [*Samuel Alexander Kinnier Wilson, medic englez, Londra, n. în SUA, 1878-1936.*] Sin.: degenerescență hepatolenticulară (v.).
- **B. WISEMAN-DOAN.** [*Bruce Kenneth Wiseman, medic american, Columbus/Ohio, n. 1898; Charles Austin Doan, medic american, n. 1896.*] Maladie rară, caracterizată prin splenomegalie importantă, anemie cu leucopenie, procent scăzut de polinucleare neutrofile și creșterea timpului de sângerare. Evoluția este în pusee, ca modalitate terapeutică practicându-se splenectomia. Sin.: neutropenie splenică primitivă.
- **B. WOHLFART-KUGELBERG-WELANDER.** [*Gunnar Wohlfart, neurolog german, 1910-1961; E. Kugelberg, neurolog suedez, n. 1913; Lisa Welander, neurolog suedez, n. 1909.*] Sin.: amiotrofie spinală cronică pseudomiopatică (v. amiotrofie).
- **B. WOLMAN.** [*M. Wolman, neuropatolog israelian, n. 1914.*] B. determinată de deficiența lizozomilor în sterol-esterază (*b. prin stocare) cu debut la nou-născut și deces înainte de vârsta de un an. Clinic b. W. se manifestă prin hepatosplenomegalie, steatoree, distensie abdominală, anemie, inaniție și calcificări suprarenale. Sin.: xantomatoză familială primitivă.
- **B. WUHRMANN.** [*Ferdinand Wuhrmann, medic elvețian, Zürich, n. 1906.*] Formă de *cardiomiopatie, caracterizată prin atrofie parțială cu degenerecență grăsoasă a fibrelor miocardice, asociată adesea cu edem interstițial și putând evolua cu fibroza miocardului.
- **B. WUNDERLICH.** [*Carl Reinhold August Wunderlich, medic german, profesor de clinică medicală la Tübbingen, 1815-1877.*] Afecțiune caracterizată prin prezența unei colecții sanguine perirenale, secundar unei leziuni renale, lezării unor formațiuni anatomice de vecinătate sau unei boli generale vasculosanguine. Se manifestă prin durere violentă la nivelul lojei lombare, semne de hemoragie internă sau de *șoc, reacție peritoneală, febră, tumefacție lombară, hematurie discretă cu azotemie. Evoluția este gravă, cu exitus în câteva ore (ca urmare a șocului circulator) sau tardiv, prin atrofie renală.
- **B. ZAHORSKY.** [*John Zahorsky, pediatru american, Saint Louis, n. 1871.*] B. eruptivă de origine virală, care apare în copilărie și se manifestă prin febră înaltă, continuă sau remitentă, cu durată de 3-4 zile și eritem maculopapular care apare spre finalul perioadei febrile, inițial pe trunchi, ulterior și în alte regiuni ale corpului. B. are evoluție benignă. Sin.: boala a șasea exantem subit, *roseola infantum*.
- **B. ZIEHEN-OPPENHEIM.** [*Georg Theodor Ziehen, neurolog și psihiatru german, profesor (succesiv) la Jena, Utrecht, Halle și Berlin, 1862-1950; Hermann Oppenheim, neurolog german, profesor la Berlin, 1858-1919.*] *Distonie musculară deformantă prin *spasm de torsiune; apare în copilărie și are caracter familial. Sin.: disbazie lordotică progresivă, *dystonia musculorum deformans*.
- **B. ZIMMERLIN.** [*Franz Zimmerlin, medic elvețian, Basel, 1858-1932.*] Formă frustă de miopatie, care afectează mușchii centurii scapulare, ai trunchiului și ai membrelor superioare. Sin.: amiotrofie Zimmerlin.
- **B. ZOON.** [*Johannes Jacobus Zoon, dermatolog olandez, n. 1902.*] *Balanită cronică circumscrisă, leziunea macroscopică având aspect de pată echimotică, histologic cu infiltrație plasmocitară; este mai frecventă la adultul tânăr. Sin.: balanită cu plasmocite.
- **B. ZUMBUSCH.** [*Leo Ritter von Zumbusch, dermatolog austriac, profesor la Viena, apoi la München, n. 1874.*] Formă de *psoriazis generalizat, caracterizat prin apariția de mici pustule sterile, uneori confluente, cu alterarea marcată a stării generale și evoluție posibil letală. Sin.: psoriazis pustulos generalizat.

BOL ALIMENTAR / bol alimentaire / alimentary bolus. [*Gr. bolos = bulgăre; lat. alimentarius = alimentar, de la alimentum = aliment.*] Masa de alimente, masticată și impregnată cu salivă, prezentă în orofaringe sau în esofag în urma fazei bucale a deglutiției.

BOLTĂ CRANIANĂ / voûte crânienne / skull-cap. NA: calvaria, pl. calvariae. [*Sârbă, croată bolta, magh. bolt = boltă; gr. kranion, lat. cranium = craniu.*] Sin.: calotă craniană (v.).

BOLTĂ PALATINĂ / voûte palatine / palatum durum. NA: palatum osseum. [*Sârbă, croată bolta, magh. bolt = boltă; lat. palatum = cerul gurii.*] Denumire anatomică a peretelui superior al cavității bucale, format prin reunirea apofizelor palatine ale maxilarelor superioare, anterior, și lamele orizontale ale oaselor palatine, posterior. B. p. se continuă posterior cu *vălul palatin. Sin.: palat dur.

BOLTĂ PLANTARĂ / voûte plantaire / plantar arch. NA: arcus pedis longitudinalis. [*Sârbă, croată bolta, magh. bolt = boltă; lat. planta = talpă.*] Formă anatomofuncțională a plantei piciorului, formată prin reunirea a două concavități orientate inferior: una longitudinală (limitată de tuberozitatea plantară internă a calcaneului și capul metatarsienelor) și una transversală, maximală la baza metatarsienelor.

BOMBĂ, s. f. / bombe, s. f. / bomb. [*Ital. bomba, din lat. bombus = bâzâit, zgomot.*] Termen uzual care desemnează un generator pentru *radioterapie externă, care conține ca sursă de radiații un izotop radioactiv emițător de radiații gamma. Sursele radioactive utilizate în mod curent sunt *cobaltul 60 (*b. de cobalt*) și *cesiul 137.

BOMBEZINĂ, s. f. / bombésine, s. f. / bombesin. Tetradecapeptid (descoperit în pielea broaștei *Bombina bombina*) ce stimulează experimental secrețiile gastrice și pancreatice, produce contracția veziculei biliare, crește presiunea arterială și relaxează joncțiunea duodeno-coledociană. B. este prezentă în tubul digestiv și în hipotalamus. Ar juca, de asemenea, un rol în reglarea acțiunii hormonului de creștere și în glicoreglare.

BONT DE AMPUTAȚIE / moignon, s. m. / stump. Porțiunea distală a unei extremități amputate, accidental sau prin pro-

cedee chirurgicale, cu referire la degete, membrele superioare și inferioare, dar și la unele organe.

BOR, s. n. / bore, s. m. / boron. [*Ar. bawraq = el însuși, din persană bourak.*] Element semimetalic, cu simbolul B, număr atomic 5 și greutate atomică 10,82. Se prezintă sub două forme: cristalizat și amorf. În natură se găsește numai în stare combinată. Elementul în stare pură este inert, în timp ce formele impure sunt foarte reactive. Combinațiile cu *hidrogenul (hidruri de bor sau boruri) sunt neurotoxice, iar unele hepato-nefrotoxice. V. și acid boric.

BORBORIGM, s. n. / borborygme, s. m. / borborygmus, pl. borboygmi, bowel noise. [*Gr. borborygmos = murmur.*] Zgomot provocat de mobilizarea gazului într-un segment al intestinelor care conține o cantitate abundentă de lichid. B. este un fenomen fiziologic provocat de mișcările anselor intestinale, îndeosebi în timpul digestiei. Absența sa poate indica un *ileus paralitic sau o obstrucție intestinală prin torsiune, *volvulus sau *hernie strangulată. Sin.: ghiorăit (pop.). Var.: borborism.

BORBORISM. Var. pentru borborigm (v.).

BORDERLINE. [*Engl. borderline = linie de separație.*] Angl. utilizat, în general, cu sensul de stare limită sau intermediară, de graniță, de frontieră între normal și patologic. Utilizarea anglicismului este consacrată în două cazuri: 1) Hipertensiune arterială de graniță (v.). 2) Personalitate b. sau *stare limită. Termenul este în continuă extensie, din cauza numeroaselor cazuri în care stabilirea frontierei dintre normal și patologic este dificilă, inclusiv morfopatologic și în special în psihiatrie. Ex.: leziune de frontieră (v.). Uneori, b. este utilizat și în denumirea unei forme particulare de *lepră, intermediară între lepra tuberculoidă și lepra lepromatoasă.

BORDETELLA / Bordetella / Bordetella. [*Jules Jean Baptiste Vincent Bordet, bacteriolog și serolog belgian, 1870-1961, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1919.*] Gen bacterian constituit din cocobacili gramnegativi, aerobi, agenți patogeni cu tropism respirator, incluzând trei specii: *B. pertusis* (agentul etiologic al tusei convulsive), *B. parapertusis* și *B. bronchiseptica*. Morfologic se prezintă sub formă de bacili încapsulați, imobili, în lanțuri scurte.

BORDETELLA PERTUSSIS / Bordetella pertussis / Bordetella pertussis. Specie de cocobacili gramnegativi aerobi mici, întâlnită exclusiv în tractul respirator uman și care produce tusea convulsivă. Sușele virulente sunt încapsulate. Sin.: bacil Bordet-Gengou, *Haemophilus pertussis*.

BORDURĂ ÎN PERIE / bordure en brosse / brush border. [*Fr. bordure, din limba francilor stabiliți în Galia bord = marginea vasului, bord; sl. perije = perie.*] Specializare morfologică a suprafeței apicale a membranei plasmatice, care prezintă mici microvilozități paralele unele cu altele. Această structură crește suprafața de absorbție.

BORELIOZE, s. f. pl. / borrelioses, s. f. pl. / relapsing fever, recurrent fever, spirillum fever. [*Amédée Borrel, bacteriolog francez, Strasbourg, Paris, 1867-1936; ozā.*] Boli infecțioase, endemice sau epidemice, caracterizate prin alternanța de accese febrile cu perioade apiretice. Sunt determinate de microorganisme spiralate din genul *Borrelia*. Singurul rezervor cunoscut al acestor bacterii este omul, boala fiind transmisă de purecі (forma cosmopolită) sau de căpușe (forma africo-asiatică). Sin.: febre recurente, spirochetoze recurente.

BORISM, s. n. / borisme, s. m. / borism. [*Ar. bawraq = el însuși, din persană bourak; -ism.*] Intoxicație cronică cu bor sau derivați ai acestuia (acid boric, perborat, borax etc.). Se manifestă prin tulburări digestive, leziuni cutanate, prezența unui lizereu gingival, albuminurie, vertij. Poate apărea la lucrătorii din industria cauciucului sau a lemnului, iar accidental după consumul de alimente în care s-a adăugat, fraudulos, acid boric pentru conservare.

BORNĂ CENTRALĂ / borne centrale / central-terminal electrode. Centrul *triunghiului lui Einthoven, constituind electrodul indiferent din derivațiile electrocardiografice unipolare. Condiția unei derivații unipolare perfecte este ca electrodul indiferent să nu prezinte nici o variație de potențial de origine cardiacă. B. c. se apropie de această condiție ideală, obținută prin scurtcircuitarea potențialelor brațului drept, brațului stâng și gambei stângi prin trei rezistențe de 5 000 ohmi.

BORRELIA / Borrelia / Borrelia. [*Amédée Borrel, bacteriolog francez, Strasbourg, Paris, 1867-1936.*] Gen bacterian din familia *Spirochetaceae*, anaerob și patogen, agent al *boreliozelor.

BOSĂ, s. f. / bosse, s. f. / boss, swelling. [*Fr. bosse, din limba francilor stabiliți în Galia bôtja = lovitură, apoi umflătură produsă de o lovitură.*] 1) Tumefacție consecutivă unui șoc sau unei colecții subcutanate de sânge. 2) Eminență rotundă, de obicei pe suprafața unui os: a) *b. frontale*, deformări ale osului frontal, în rahitism și sifilis congenital; b) *b. parietale*, deformări la nivelul punctelor de osificare parietale.

BOSĂ SEROSANGUINĂ / bosse sérosanguine / caput succedaneum. Tumefacție formată dintr-un *epanșament serohematic subcutanat, observată la un nou-născut în regiunea corpului care a constituit *prezentația (cel mai frecvent la nivelul craniului). B. s. se resoarbe rapid după naștere. V. și cefalhematom.

BOTRIOCEFAL, s. m. / bothriocéphale, s. m. / bothriocephalus. [*Gr. bothrion = gropiță; kephale = cap.*] Specie de *taenia*, ordinul *Cestode*, aparținând subordinului *Diphyllobothriidae*, caracterizat morfologic printr-un *scolex și un mare număr de inele, ajungând la o lungime de 2-8 metri. În stare adultă este parazit intestinal al omului, infestarea producându-se prin ingestia de pește și crustacee, în care se găsește în stare larvară. Sin.: *Bothriocephalus latus*, *Diphyllobothrium latum*.

BOTRIOCEFALOZĂ, s. f. / bothriocéphalose, s. f. / bothriocephaliasis, diphyllobothriasis. [*Gr. bothrion = gropiță; kephale = cap; -ozā.*] Ansamblu de manifestări patologice cauzate de parazitarea intestinului gros de către *Diphyllobothrium latum*. Infestarea, consecutivă ingestiei de pește insuficient prelucrat termic, declanșează un tablou clinic asemănător cu cel al *anemiei pernicioase și *teniazei.

BOTRIOMICOM, s. n. / botryomycome, s. m. / pyogenic granuloma, botryomycoma. [*Gr. botrys = ciorchine de strugure; mykes, myketos = ciupercă; -oma.*] Tumoră mică benignă pediculată, comparată cu fructul de zmeură. B. se localizează îndeosebi la nivelul degetelor, urechilor și pielii păroase a capului. A fost inițial considerat de natură infecțioasă, nedemonstrată însă.

BOTRIOMICOZĂ, s. f. / botryomycose, s. f. / botryomycosis. [*Gr. botrys = ciorchine de strugure; mykes, myketos = ciupercă; -ozā.*] Pseudotumoră a tegumentelor, sub forma unui granulom pediculat micodermoid, provocat de specii parazitare din genul *Botryomyces*. Rară la om, frecventă la animale.

BOTULISM, s. n. / botulisme, s. m. / botulism. [*Lat. botulus = cârnat; -ism.*] Toxiinfecție alimentară acută, frecvent mortală, determinată de ingestia de alimente (conserve îndeosebi, dar și preparate din carne) conținând toxinele bacilului botulinic (*Clostridium botulinum*). Acestea reprezintă cea mai toxică otravă cunoscută. Simptomatologia este dominată de paralizii progresive descendente.

BOVARISM, s. n. / bovarysme, s. m. / bovarysm. [*Fr.*] Tendință obsesivă a unei persoane de identificare cu un personaj pe care îl admiră sau îl invidiază pentru un motiv oarecare (importanță, situație socială). În general, b. reprezintă o aspira-

ție ruptă de realitate. Termen inspirat după romanul „*Madame Bovary*" de Gustave Flaubert.

BRADIARITMIE, s. f. / bradyarythmie, s. f. / bradyarrhythmia, irregular bradycardia. [*Gr. bradys = încet; a - priv.; lat. rhythmus, gr. rhythmos = ritm.*] Aritmie cu frecvență cardiacă lentă, mai mică decât intervalul de valori normale.

BRADIARTRIE, s. f. / bradyarthrie, s. f. / bradyarthria. [*Gr. bradys = încet; arthroun = a rosti distinct.*] Articulare foarte lentă, sacadată și monotonă a cuvintelor, întâlnită în leziuni extrapiramidale de tip paleostriat.

BRADICARDIE, s. f. / bradycardie, s. f. / bradycardia. [*Gr. bradys = lent, încet; kardia = inimă.*] Stare patologică sau fiziologic adaptativă care constă în scăderea frecvenței cardiace sub limita intervalului normal (60 contracții/minut). B. poate fi totală, sinusală, nodală sau secundară unei tulburări de conducere (*bloc atrioventricular).

BRADIDIASTOLIE, s. f. / bradydiastolie, s. f. / bradydiastole. [*Gr. bradys = lent, încet; diastole = dilatare, de la diastellein = a lărgi.*] Alungirea timpului diastolic. V. și embriocardie.

BRADIFAZIE, s. f. / bradyphasie, s. f. / bradyphasia. [*Gr. bradys = încet; phasis = vorbire.*] Lentoare în pronunțarea cuvintelor.

BRADIFEMIE, s. f. / bradyphémie, s. f. / bradyphemia. [*Gr. bradys = încet; pheme = vorbire.*] Sin.: bradilalie (v.).

BRADIFRENIE, s. f. / bradyphrénie, s. f. / bradyphrenia. [*Gr. bradys = încet; phren, phrenos = spirit, minte.*] Lentoare a activității intelectuale sau a ideației, cu apatie, diminuarea interesului și pierderea inițiativei. V. și bradipsihie.

BRADIKINEZIE, s. f. / bradykinésie, s. f. / bradykinesis. [*Gr. bradys = încet; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] 1) Simptom care apare în unele *sindroame extrapiramidale postencefalitice și îndeosebi în *boala Parkinson. Constă în încetinirea mișcărilor automatice sau voluntare în absența tulburărilor vigilenței. 2) Mișcare involuntară repetată, regulată și lentă, prin afectarea mușchilor membrelor, care antrenează o deplasare ritmică a acestora. Se observă îndeosebi la pacienții cu *boală Parkinson postencefalitică.

BRADIKININĂ, s. f. / bradykinine, s. f. / bradykinin. [*Gr. bradys = încet; kinein = a mișca; -ină.*] Polipeptid alcătuit din 9 aminoacizi (nonapeptid), format în plasma sanguină dintr-un precursor, bradikininogen (o α_2-globulină plasmatică) sub influența *kalicreinei. B. este un vasodilatator puternic și are rol în contracția musculară; de asemenea, reprezintă un mediator al *inflamației. V. și kinine.

BRADILALIE, s. f. / bradylalie, s. f. / bradylalia. [*Gr. bradys = încet; lalia = vorbire, de la lalein = a vorbi.*] Încetinire anormală a ritmului vorbirii. Sin.: bradifemie.

BRADIPEPSIE, s. f. / bradypepsie, s. f. / bradypepsia. [*Gr. bradys = încet; pepsein = a găti, a digera.*] Digestie lentă.

BRADIPNEE, s. f. / bradypnée, s. f. / bradypn(o)ea. [*Gr. bradys = lent, încet; pnoia = respirație, de la pnein = a respira.*] Rărirea anormală a mișcărilor respiratorii. Rezultă îndeosebi prin prelungirea *expirației, de ex. în criza de astm.

BRADIPSIHIE, s. f. / bradypsychie, s. f. / bradyphrenia. [*Gr. bradys = încet; psykhe = suflet.*] Lentoare marcată a proceselor de ideație reprezentând fie primul element evolutiv al unor stări patologice de disoluție a conștienței, debilitate mentală, fie un simptom în unele boli endocrine (îndeosebi în *mixedem). Sin.: viscozitate mentală. V. și bradifrenie.

BRADISFIGMIE, s. f. / bradysphygmie, s. f. / bradysphygmia. [*Gr. bradys = încet; sphygmos = puls.*] Lentoare a pulsului determinată fie de frecvența redusă a contracțiilor ventriculare, fie de contracții ventriculare prea slabe pentru a fi traduse pulsatil (ex.: *extrasistole).

BRAHIAL, adj. / brachial, -ale, -aux, adj. / brachial. [*Lat. brachium, gr. brakhion, -onos = braț.*] Care se referă la braț, care aparține brațului.

BRAHIALGIE, s. f. / brachialgie, s. f. / brachialgia. [*Lat. brachium, gr. brakhion, -onos = braț; gr. algos = durere.*] Durere la nivelul unui braț sau a ambelor brațe. Uneori termenul este utilizat ca sin. cu nevralgia de plex brahial.

BRAHICEFALIE, s. f. / brachycéphalie, s. f. / brachycephalia, brachycephaly. [*Gr. brakhys = scurt; kephale = cap.*] Conformație craniană determinată de dezvoltarea acestuia îndeosebi pe diametrul lateral, craniul rămânând turtit în diametrul antero-posterior și apărând ca trunchiat posterior. Această formă caracterizează unele etnii umane. Uneori b. este consecința *sinostozei precoce a suturii coronare (fronto-parietale) în relație cu o atrofie a diencefalului. V. și acrocefalie, oxicefalie, plagiocefalie.

BRAHICLINODACTILIE, s. f. / brachyclinodactylie, s. f. / brachyclinodactyly. [*Gr. brakhys = scurt; klinein = a se culca, a se înclina; daktylos = deget.*] Malformație a unui deget în care se asociază *brahifalangie și *clinodactilie, de regulă din cauza unei hipoplazii asimetrice a falangei intermediare. B. poate afecta atât degetele mâinilor cât și cele ale picioarelor.

BRAHIDACTILIE, s. f. / brachydactylie, s. f. / brachydactyly. [*Gr. brakhys = scurt; daktylos = deget.*] Dimensiunea anormal de scurtă a unuia sau a mai multor degete din cauza unei malformații congenitale sau a opririi creșterii osoase.

BRAHIESOFAG, s. n. / brachyoesophage, s. m. / brachy(o)esophagus. [*Gr. brakhys = scurt; oisophagos = esofag, de la oisein = a căra, phagema = mâncare.*] Malformație caracterizată prin existența unui esofag scurt, având drept consecință prezența unei porțiuni din stomac la nivelul toracelui. B. poate rămâne asimptomatic, fiind descoperit doar la examenul radiologic. Uneori este cauza unor vomismente și a *hematemezei, tulburări care dispar cu vârsta. Se disting: 1) *B. dobândit*, de origine cicatriceală sau prin esofagită peptică. 2) *B. funcțional*, în care ascensiunea esofagului este determinată de un spasm.

BRAHIFALANGIE, s. f. / brachyphalangie, s. f. / brachyphalangia. [*Gr. brakhys = scurt; lat. phalanx, -angis, gr. phalanx, -angos = înșiruire de soldați.*] Falange și, implicit, degete anormal de scurte.

BRAHIGNAȚIE, s. f. / brachygnathie, s. f. / brachygnathia. [*Gr. brakhys = scurt; gnathos = falcă, maxilar.*] Stare a bazei unui maxilar a cărui lungime este anormal de redusă în raport cu lărgimea sa.

BRAHIMELIE, s. f. / brachymélie, s. f. / brachymelia, micromelia. [*Gr. brakhys = scurt; melos = extremitate, membru.*] Sin.: micromelie (v.).

BRAHIOCEFALIC, adj. / brachiocéphalique, adj. / brachiocephalic. [*Lat. brachium, gr. brakhion, -onos = braț; gr. kephale = cap.*] Aparținând brațului și capului, sau element anatomic localizat în această regiune.

BRAHIOTOMIE, s. f. / brachiotomie, s. f. / brachiotomy. [*Lat. brachium, gr. brakhion, -onos = braț; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Dezarticularea umărului la fetus, în unele cazuri de *distocie.

BRAHISINDACTILIE, s. f. / brachysyndactylie, s. f. / bracysyndactyly, symbrachydactyly. [*Gr. brachys = scurt; syn = împreună; daktylos = deget.*] Malformație a degetelor în care se asociază *brahidactilie cu *sindactilie proximală. De obicei este consecința unei brahimezofalangii (v. brahifalangie) și se asociază frecvent cu hipoplazia sau agenezia marelui pectoral în cadrul *sindromului Poland.

BRAȚ, s. n. / bras, s. m. / arm. NA: brachium, pl. brachia. [*Lat. brachium, gr. brakhion, -onos = braț.*] Segment ana-

tomic al membrului superior cuprins între umăr și cot. Scheletul b. este reprezentat de humerus care, împreună cu fasciile intermusculare, divizează b. în două regiuni: brahială anterioară și brahială posterioară.

BREGMA, s. f. / bregma, s. m. / bregma. NA: bregma. [*Gr.* ***bregma*** *= vârful capului, de la* ***brekhein*** *= a umezi - din cauza fontanelei.*] Punct cranian de joncțiune între sutura sagitală situată între cele două oase parietale și sutura transversală frontoparietală. La fetus și nou-născut b. este ocupată de *fontanela anterioară.

BRIDĂ, s. f. / bride, s. f. / flange. [*Germ.* ***bridel*** *= hăț.*] 1) Formațiune fibroasă care cloazonează cavitatea unui abces sau se dezvoltă la nivelul unei cavități seroase. Este fie rezultatul unui proces patologic visceral, fie al unui proces cicatriceal, după o intervenție chirurgicală. 2) Formațiune fibroasă care antrenează retracția unei cicatrice cutanate și care se însoțește frecvent de *simfiza zonelor învecinate. 3) *B. congenitală*: bandeletă fibroasă patologică de origine malformativă, care leagă două oase sau două suprafețe articulare (la nivelul cotului, genunchiului, călcâiului etc.) și limitează amplitudinea mișcărilor în articulația respectivă.

BROM, s. n. / brome, s. m. / bromine. [*Gr.* ***bromos*** *= miros fetid.*] Elementul chimic nr. 35, simbol Br, cu greutatea atomică 79,909 și densitatea 3,12 g/cm³. Aparține familiei halogenilor. La temperatură obișnuită este un lichid roșu-brun, iar în natură se găsește sub formă de bromuri. Constituent normal al organismelor, este de zece ori mai concentrat în țesuturile animale decât în cele vegetale. B. este utilizat în industriile farmaceutică și chimică (bromura de argint în fotografie și la sinteza unor coloranți). V. bromism și bromuri.

BROMATOLOGIE, s. f. / bromatologie, s. f. / bromatology. [*Gr.* ***broma, -atos*** *= fel de mâncare;* ***logos*** *= știință.*] Studiul unor substanțe considerate din punct de vedere al caracteristicilor în calitate de *alimente.

BROMELINĂ, s. f. / broméline, s. f. / bromelin. [*C.* ***Bromelius (Bromel)****, botanist suedez, 1639-1705;* ***-ină****.*] Enzimă proteolitică utilizată, datorită faptului că modifică membrana eritrocitară, pentru detecția anticorpilor antieritrocitari neaglutinabili în condiții obișnuite (ex.: în mediul albuminos sau prin *testul Coombs).

BROMHIDROZĂ, s. f. / bromhidrose, s. f. / bromhidrosis. [*Gr.* ***bromos*** *= miros fetid;* ***hidros*** *= transpirație;* ***-oză****.*] Secreție, mai mult sau mai puțin abundentă, a unei sudori cu miros puternic, dezagreabil. Poate fi generalizată sau localizată la nivelul regiunilor axilare și plantare. Sin.: osmhidroză. Var.: bromidroză.

BROMIDĂ, s. f. / bromide, s. f. / bromoderma. [*Gr.* ***bromos*** *= miros fetid;* ***-idă****.*] *Toxicodermie cu aspect acneic, pustulos sau vegetant, în relație cu o intoxicație cu bromuri sau medicamentoasă.

BROMIDROZĂ. Var. pentru bromhidroză (v.).

BROMISM, s. n. / bromisme, s. m. / brominism. [*Gr.* ***bromos*** *= miros fetid;* ***-ism****.*] Fenomene toxice provocate de brom și compușii săi, în particular de bromura de potasiu. Administrarea prelungită poate determina *b. cronic*: dispepsie, bronșită, erupții cutanate. Ingestia în doze mari provoacă *b. acut*: cefalalgie, tulburări cerebrale și hipotermie.

BROMOCRIPTINĂ, s. f. / bromocriptine, s. f. / bromocriptin. (DCI) Substanță extrasă din secara cornută, cu efecte asemănătoare *dopaminei. B. (Parlodel DC) este utilizată în tratamentul *prolactinomului (adenom hipofizar secretant de *prolactină), pentru blocarea lactației prin inhibarea secreției de prolactină și în tratamentul *bolii Parkinson.

BROMSULFONFTALEINĂ, s. f. / bromesulfonephtaléine, s. f. / bromsulphthalein. Colorant care, administrat intravenos, se elimină în bilă și permite, prin măsurarea vitezei cu care dispare din sânge, aprecierea funcției excretorii hepatice. Abrev.: BSP. V. și probă cu bromsulfonftaleină.

BROMURI, s. f. pl. / bromures, s. m. pl. / bromides. [*Gr.* ***bromos*** *= miros fetid.*] Compuși ai acidului bromhidric (săruri) utilizați în trecut în terapeutică în scop sedativ, hipnotic și anticonvulsivant. În prezent, utilizarea b. a fost practic abandonată.

BRONHIE, s. f. / bronche, s. f. / bronchus, pl. bronchi. NA: bronchus, bronchi. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie.*] Conduct ce continuă *traheea și prin care aerul ajunge la *alveolele pulmonare. Traheea se divide în două b., dreaptă și stângă, care pătrund în plămâni, unde ramificațiile lor, relativ dicotomice, formează arborele bronșic. Denumirea de bronhie se extinde la toate conductele aeriene care conțin cartilaj, adică până la b. de ordinul 10. B. se continuă cu *bronhiolele. Var.: bronșie.

BRONHIE DE DRENAJ / bronche de drainage / draining bronchus. Expresie clasică prin care este desemnat conductul bronșic deschis într-o *cavernă și în formarea căreia are un rol esențial, deoarece face posibilă evacuarea conținutului necrotic lichefiat.

BRONHIOLĂ, s. f. / bronchiole, s. f. / bronchiole. NA: bronchioli. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie.*] Subdiviziune a unei *bronhii, lipsită de cartilaj, de glande producătoare de mucus și de cili, având un diametru de 1 mm sau mai puțin. Var.: bronșiolă.

BRONHIOLĂ RESPIRATORIE / bronchiole respiratoire / respiratory bronchiole. Denumire generică pentru *bronhiolele care se deschid în *canalele alveolare. B. r. constituie zona de tranziție dintre zona de conducție a aerului și zona de schimb. Peretele b. r. este tapisat de un epiteliu cubic.

BRONHIOLOALVEOLITĂ. Var. pentru bronșioloalveolită (v.).

BRONHOALVEOLITĂ, s. f. / bronchio-alvéolite, s. f. / bronchoalveolitis. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate;* ***-ită****.*] Proces inflamator care afectează bronșiile și alveolele, caracterizat prin hipersecreție mucoasă, cu edem local, congestie a corionului și *alveolită, cel mai frecvent edematoasă. Radiologic există opacități multiple diseminate. Var.: bronhioloalveolită. Sin.: bronhopneumonie. V. și bronșită, bronhopneumonie.

BRONHOASPIRAȚIE, s. f. / broncho-aspiration, s. f. / bronchoscopic aspiration. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; lat.* ***aspiratio, -onis*** *= aspirație a aerului, de la* ***aspirare*** *= a inspira, a sufla (****ad*** *= către, lângă, aproape;* ***spirare*** *= a răsufla).*] Procedeu terapeutic utilizat pentru aspirarea secrețiilor îndeosebi în supurațiile bronșice și pulmonare. B. se efectuează cu ajutorul unui bronhoscop la care s-a adaptat un sistem de aspirație intermitentă sau continuă.

BRONHOCEL, s. n. / bronhocèle, s. f. / bronchocele. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Dilatație bronhică localizată, situată în amonte față de o stenoză bronșică și umplută cu puroi (bronhopiocel), mucus (bronhomucocel) sau cazeum.

BRONHOCONSTRICTIV. Var. pentru bronhoconstrictor (v.).

BRONHOCONSTRICTOR, adj. / bronchoconstricteur, -trice, bronchoconstrictif, -ive, adj. / bronchoconstrictor. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; lat.* ***constrictus****, de la* ***constringere*** *= a strânge.*] Despre un agent (îndeosebi chimic) care produce contracția bronhiilor. Ex.: *histamina. Var.: bronhoconstrictiv.

BRONHOCONSTRICȚIE, s. f. / bronchoconstriction, s. f. / bronchoconstriction. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.*

bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; lat. constrictio, -onis = strângere, de la constringere = a strânge.] Contracţie a musculaturii bronşice care antrenează diminuarea lumenului bronşic.

BRONHODILATATOR, adj. / bronchodilatateur, -trice, adj. / bronchodilator. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; lat. dilatare = a întinde, a mări.*] Despre un agent (îndeosebi chimic) care are proprietatea de a dilata bronhiile. Ex.: *adrenalina.

BRONHODILATAŢIE, s. f. / bronchodilatation, s. f. / bronchodilation. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; lat. dilatatio, -onis = extindere, lărgire, de la dilatare = a lărgi.*] Scădere a tonusului musculaturii netede bronşice, cu creştere consecutivă a lumenului bronhiilor. Fiziologic se disting două mecanisme de b.: prin stimularea *receptorilor β_2-adrenergici sau prin blocarea bronhoconstricţiei vagale. B. poate fi provocată şi prin acţiunea unor medicamente (*bronhodilatatoare) sau cu ajutorul unui *bronhoscop.

BRONHOFONIE, s. f. / bronchophonie, s. f. / bronchophony. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. phone = voce.*] Semn detectat prin auscultaţie pulmonară, care constă în transmisia exagerată a vocii, din cauza existenţei unei zone de condensare a parenchimului pulmonar situate între căile aeriene şi peretele toracic.

BRONHOGRAFIE, s. f. / bronchographie, s. f. / bronchography. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. graphein = a scrie.*] Examen radiografic al unei părţi din arborele bronşic, în care s-a injectat în prealabil un lichid opac la radiaţiile X.

BRONHOLIT, s. m. / broncholithe, s. m. / broncholithe. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. lithos = piatră.*] Calcul bronşic, format de obicei din carbonat sau fosfat de calciu, cu localizare intrabronşică primară sau secundară (prin migrare dintr-un ganglion sau o leziune cazeoasă calcificate). Var.: bronşiolit.

BRONHOLITIAZĂ, s. f. / broncholithiase, s. f. / broncholithiasis. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. lithos = piatră; -ază.*] Formarea de calculi din calciu în lumenul bronhiilor sau la nivelul pereţilor acestora. Sin.: litiază bronşică.

BRONHOPATIE, s. f. / bronchopathie, s. f. / bronchopathy. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. pathos = boală.*] Termen generic pentru ansamblul afecţiunilor arborelui bronşic.

BRONHOPLEGIE, s. f. / bronchoplégie, s. f. / bronchoplegia. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. plege = lovitură.*] Paralizia sau pareza bronhiilor, manifestată prin hipotonie şi hipokinezie a musculaturii bronşice şi a cililor, hipoexcitabilitate a mucoasei, stază endobronşică şi, secundar, tulburări de ventilaţie pulmonară. Este determinată de afectarea (depresia) centrilor nervoşi.

BRONHOPNEUMONIE, s. f. / bronchopneumonie, s. f. / bronchopneumonia. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. pneumonia, de la pneumon, -onos = plămân.*] Termen care tinde să devină desuet, fiind tot mai puţin utilizat. Sin.: bronhoalveolită (v.).

BRONHOPNEUMOPATIE, s. f. / bronchopneumopathie, s. f. / bronchopneumopathy. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. pneumon, -onos = plămân; pathos = boală.*] Orice proces patologic care afectează simultan bronhiile şi parenchimul pulmonar. V. bronhopneumopatie cronică obstructivă şi bronhopneumopatie malformativă prin defect anatomic.

BRONHOPNEUMOPATIE CRONICĂ OBSTRUCTIVĂ / bronchopneumopathie chronique obstructive / chronic obstructive lung disease. Termen generic care regrupează ansamblul bolilor respiratorii ce determină o *insuficienţă ventilatorie obstructivă, adică: *bronşită cronică, *astm şi *emfizem pulmonar. Există două tipuri clinice de b. c. o.: *tipul A*, predominant emfizematos şi *tipul B*, predominant bronşitic. Abrev.: BPOC.

BRONHOPNEUMOPATIE MALFORMATIVĂ PRIN DEFECT ANATOMIC / bronchopneumopathie malformative par défaut anatomique / malformative bronchopneumopathy conditioned by anatomical defect. Termen generic ce desemnează ansamblul afecţiunilor bronhopulmonare caracterizate prin asocierea unui defect anatomic (oprirea dezvoltării organogenetice într-o etapă variabilă) şi un fenomen malformativ (alterări structurale parenchimatoase şi remanieri circulatorii consecutive opririi în dezvoltare). Dezvoltarea sistemului bronhopulmonar se poate opri la nivelul bifurcaţiei traheale, a bronhiei suşă, a bronhiilor lobare şi segmentare, sau la nivelul bronhiilor distale şi în funcţie de etapa în care s-a oprit, se disting b. m. prin d. a. de gradele 1, 2, 3 şi 4.

BRONHOREE, s. f. / bronchorrhée, s. f. / bronchorrh(o)ea. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Hipersecreţie patologică de mucus bronşic, care se observă, îndeosebi, în bronşitele cronice.

BRONHOSCOP, s. n. / bronchoscope, s. m. / bronchoscope. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] *Endoscop rigid convenţional, utilizat în scopul efectuării *bronhoscopiei, prin introducerea b., sub anestezie, pe cale bucală sau prin *traheotomie, până la nivelul bronhiilor afectate.

BRONHOSCOPIE, s. f. / bronchoscopie, s. f. / bronchoscopy. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examinarea cavităţii bronşice cu *bronhoscopul sau cu *fibroscopul. B. permite: biopsia mucoasei bronşice, extragerea unor corpuri străine pătrunse accidental pe căile aeriene, drenajul şi tratamentul unor supuraţii bronşice şi pulmonare.

BRONHOSPASM, s. n. / bronchospasme, s. m. / bronchospasm. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. spasmos = contracţie.*] *Bronhoconstricţie spasmodică, reversibilă spontan sau farmacologic, asociată frecvent cu o hipersecreţie de mucus şi în relaţie cu inhibiţia *receptorilor β_2-adrenergici.

BRONHOSPIROCHETOZĂ, s. f. / bronchospiro-chétose, s. f. / bronchospiroch(a)etosis. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. speira = spirală; khaite = fir de păr; -oză.*] Sin.: spirochetoză bronhopulmonară (v.).

BRONHOSPIROMETRIE, s. f. / bronchospirométrie, s. f. / bronchospirometry. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; lat. spirare = a răsufla; gr. metron = măsură.*] Tehnică de *spirometrie care permite, datorită introducerii în trahee a unui cateter flexibil cu dublă iluminare, măsurarea simultană, cu ajutorul a două *spirografe, a ventilaţiei şi a consumului de oxigen în fiecare din cei doi plămâni, în repaus şi în efort. Normal, plămânul stâng asigură 45% şi cel drept 55% din ventilaţia pulmonară.

BRONHOSTENOZĂ, s. f. / bronchosténose, s. f. / bronchostenosis. [*Lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; gr. stenosis = strâmtare, îngustare, de la stenos = strâmt, îngust.*] Diminuarea diametrului arborelui

bronșic, localizată într-un anumit punct, determinând *dispnee de intensitate variabilă și *stridor.

BRONHOTOMIE, s. f. / bronchotomie, s. f. / bronchotomy. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschiderea chirurgicală a unei bronhii, în vederea extragerii unui corp străin sau a rezecției unei tumori bronșice.

BRONȘECTAZIE, s. f. / bronchectasie, s. f. / bronchiectasis. [*V. etimol. termenului* ***bronșiectazie****.*] Sin.: bronșiectazie (v.).

BRONȘIE. Var. pentru bronhie (v.).

BRONȘIECTAZIE, s. f. / bronchectasie, bronchiectasie, s. f. / bronchiectasis. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; gr.* ***ektasis*** *= dilatație.*] Boală determinată de creșterea permanentă și ireversibilă a calibrului mai multor bronhii (de 3 până la 8 ori), cu ruptura structurii musculoelastice și a terminației în fund de sac, însoțită de obliterarea definitivă a bronhiilor mici situate în aval. Consecința majoră este alterarea mecanismelor de clearance mucocilar. Se însoțește, de regulă, de o expectorație mucopurulentă (*bronhoree), care traduce infecția supraadăugată și / sau *hemoptizie. Această definiție exclude distensiile tranzitorii (*bronhopneumopatii acute), ectaziile bronșice distale și bronșiolectaziile (*fibroze pulmonare), distensiile preterminale fără obstrucție (*bronhopneumopatii cronice) și dilatațiile pline (*bronhocel). B. poate fi un sindrom secundar unei cauze locale sau o entitate nosologică autonomă cu origine nedeterminată. Sin.: boală bronșiectaziantă, bronșectazie, dilatație a bronhiilor.

BRONȘIOLĂ. Var. pentru bronhiolă (v.).

BRONȘIOLIT. Var. pentru bronholit (v.).

BRONȘIOLITĂ, s. f. / bronchiolite, s. f. / bronchiolitis. [*Lat. medievală* ***bronchiolus****, dim. de la* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie;* ***-ită****.*] Inflamație a *bronhiolelor care afectează de obicei copiii sub doi ani și este cauzată de o infecție virală. Se descriu mai multe forme: *b. exsudativă* asociată frecvent cu *astmul bronșic; *b. obliterantă* cronică, cu invazie de țesut conjunctiv în pereții bronhiilor terminale; *b. veziculară* varietate de *bronhopneumonie.

BRONȘIOLOALVEOLITĂ, s. f. / bronchiolo-alvéolite, s. f. / bronchioalveolitis. [*Lat. medievală* ***bronchiolus****, dim. de la* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; lat.* ***alveolus****, dim. de la* ***alveus*** *= cavitate;* ***-ită****.*] Proces inflamator localizat la nivelul bronhiolelor și al alveolelor, însoțind în general o inflamație a bronhiilor mari. B. se traduce prin hipersecreție mucoasă care determină frecvent o obliterare bronșiolară. Var.: bronhioloalveolită.

BRONȘITĂ, s. f. / bronchite, s. f. / bronchitis. [*Lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie;* ***-ită****.*] Termen generic pentru orice inflamație a bronhiilor. V. în continuare.

BRONȘITĂ ACUTĂ / bronchite aiguë / acute bronchitis. Inflamație bronșică ce se caracterizează prin congestie și edem al corionului, cu diapedeză leucocitară, traduse prin hipersecreție de mucus care determină o tuse productivă.

BRONȘITĂ ASTMATIFORMĂ / bronchite asthmatique / asthmatic bronchitis. B. care cauzează sau agravează un *bronhospasm.

BRONȘITĂ CRONICĂ / bronchite chronique / chronic bronchitis. Inflamația cronică nespecifică a peretelui bronșic, cu alterarea structurilor mucosecretante, manifestată clinic prin tuse cu expectorație, cu evoluție cronică de minimum trei luni pe an, timp de minimum doi ani consecutiv (excluzând alte cauze ca tuberculoza, bronșiectazia etc.). În funcție de formele clinico-evolutive se deosebesc: 1) *B. c. simplă* multiplicarea celulelor cu mucus din epiteliul bronșic determinând bronhoree cronică, fără tulburări de ventilație. 2) *B. c. obstructivă* cu stenoză inflamatorie sau fibroasă a bronșiolelor lobulare sau terminale și reducere a ventilației pulmonare. V. și bronhopneumopatie obstructivă cronică.

BROȘĂ, s. f. / broche, s. f. / pin. [*Fr.* ***broche****, din lat.* ***brocchus*** *= cu dinții în afară, ascuțit.*] Tijă metalică fină cu vârful ascuțit, utilizată în chirurgia ortopedică în *osteosinteză sau pentru ancorarea dispozitivelor de tracțiune-extensie.

BRUCELLA / brucella / brucella. [*Sir David Bruce, medic englez (1855-1931) care a descoperit, în 1886, microorganismul* ***Brucella melitensis****.*] Gen de cocobacili gramnegativi, încapsulați, imobili, din familia *Brucellaceae*. Speciile *B. melitensis*, *B. abortus*, *B. suis* și *B. canis* sunt transmise la om prin contactul cu un nimal infectat sau cu produse animale și pot provoca *bruceloza.

BRUCELOZĂ, s. f. / brucellose, s. f. / brucellosis. [*Sir David Bruce, medic englez (1855-1931) care a descoperit, în 1886, microorganismul* ***Brucella melitensis; -oză****.*] Boală infecțioasă, care afectează omul și animalele (vaci, capre, oi), determinată de germeni infecțioși din genul **Brucella (B. melitensis* sau *Micrococcus melitensis, B. abortus)*. La om, contaminarea este orală (uneori conjunctivală sau la nivelul unei plăgi), prin ingestie de produse lactate provenind de la animale infectate. Incubația este variabilă (zile, luni sau ani). Boala se manifestă prin febră ondulantă (sudoroalgică), cu transpirații nocturne, curbatură și o oboseală foarte accentuată. În b. domină manifestările viscerale: tumefacție a ficatului și a splinei, artrite cronice (îndeosebi sacroiliace), orhită, accidente neurologice (sindrom meningoencefalitic, sindrom meningoradiculomielitic cu *paraplegie). B. este actualmente în extensie, motiv pentru care se recomandă vaccinarea persoanelor expuse. Diagnosticul se bazează pe *hemocultură în faza acută, pe *serologie și pe intradermoreacție la *melitină. Sin.: boală Bang, febră de Malta, melitococie (denumire utilizată frecvent).

BRUXISM, s. n. / bruxisme, s. m. / bruxism. [*Gr.* ***brykhein*** *= a scrâșni din dinți;* ***-ism****.*] Obicei de a scrâșni din dinți, fie ca urmare a unei malocluzii dentare, fie din cauza unei spasmofilii idiopatice constituționale. Sin.: bruxomanie.

BRUXOMANIE, s. f. / bruxomanie, s. f. / bruxomania. [*Gr.* ***brykhein*** *= a scrâșni din dinți;* ***mania*** *= nebunie.*] Sin.: bruxism (v.).

BUBON, s. n. / bubon, s. m. / bubo. [*Gr.* ***boubon*** *= stinghie, regiune inghinală.*] 1) Tumefacție ganglionară caracteristică *pestei zise bubonice (*bubon pestos*). 2) Anterior, termenul era utilizat pentru desemnarea inflamației ganglionilor inghinali (de origine infecțioasă).

BUBONOCEL, s. n. / bubonocèle, s. f. / bubonocele. [*Gr.* ***boubon*** *= stinghie, regiune inghinală;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Varietate de hernie inghinală oblică externă, care bombează la nivelul orificiului extern al *canalului inghinal. Sin.: hernie inghinopubiană.

BUCLĂ, s. f. / boucle, s. f. / loop. [*Fr.* ***boucle****, din lat.* ***buccula****, dim de la* ***bucca*** *= obraz.*] V. ansă.

BUFTALMIE, s. f. / buphtalmie, s. f. / buphthalmos. [*Gr.* ***bous*** *= bou;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Distensie a globului ocular, consecință a creșterii presiunii intraoculare, observată îndeosebi în *glaucomul congenital. De aceea, termenul a fost considerat odinioară sin. cu cel de glaucom infantil. V. și glaucom.

BUJIE, s. f. / bougie, s. f. / bougie. [*Fr.* ***bougie*** *= lumânare, de la denumirea locului de unde venea ceara -* ***Bougie****.*] 1) Instrument filiform (din metal, cauciuc, mase plastice) având calibrul crescător, de diametre și lungimi diferite, utilizat pentru dilatarea sau explorarea unor cavități naturale, îndeosebi *uretra (*b. olivară*, cu vârful de forma unei măsline) și *colul uterin. De asemenea, b. se utilizează pentru tratarea stricturilor uretrale și a impermeabilității *trompei Eustachio. 2) Bastonaș

medicamentos, cilindric și flexibil, efilat la o extremitate, destinat introducerii în uretră, pentru a menține local antiseptice, astringente sau antibiotice.

BULĂ, s. f. / bulle, s. f. / blister, bulla, pl. bullae (lat.). [*Lat. bulla = vezică.*] Veziculă de dimensiuni mari, situată la nivelul pielii, superficial (subcornos, caz în care proemină), mijlociu (în stratul malpighian) sau profund (dermoepidermic). B. prezintă un conținut în general seros, uneori tulbure sau sanguinolent. Sin.: flictenă.

BULĂ GRĂSOASĂ BICHAT / bule graisseuse de Bichat / Bichat's fat pad. NA: corpus adiposum buccae. [*Marie François Xavier Bichat, chirurg și anatomopatolog francez, 1771-1802.*] Aglomerare de țesut adipos situată între planurile musculare superficial și profund ale fiecărui obraz, cărora le determină forma rotunjită.

BULĂ PULMONARĂ / bulle pulmonaire / pulmonary bulla. Colecție intrapulmonară de aer, cu diametrul de peste un centimetru. Spre deosebire de *chisturi sau de *cavitățile pulmonare, peretele b. p. nu este epitelizat.

BULB, s. m. / bulbe, s. m. / bulb. [*Lat. bulbus = bulb.*] Structură anatomică de formă rotunjită și dilatată, parte componentă a unui organ. V. în continuare.

BULB CAROTIDIAN / bulbe carotidien / carotid sinus. NA: sinus caroticus. Sin.: sinus carotidian (v.).

BULB DUODENAL / bulbe duodénal / duodenal cap. Segment inițial dilatat al *duodenului, sediu obișnuit al ulcerului duodenal, vizibil la examenul radiologic baritat.

BULB OLFACTIV / bulbe olfactif / olfactory bulb. NA: bulbus olfactorius. Extremitatea anterioară, îngroșată la mijloc, a nervului olfactiv, constituită din reunirea rădăcinilor acestuia după traversarea lamei ciuruite a *etmoidului.

BULB PILOS / bulbe pileux / hair bulb. NA: bulbus pili. Partea profundă a *foliculului pilos, situată profund în derm și constituită din celulele matriceale care elaborează firele de păr.

BULB RAHIDIAN / bulbe rachidien / medulla oblongata. NA: medulla oblongata. Segment al nevraxului sub formă de trunchi de con, situat în prelungirea măduvei spinării, delimitat superior de *protuberanța inelară. Cavitatea sa ependimară se lărgește, formând jumătatea inferioară a ventriculului al IV-lea. Este unit cu cerebelul prin cei doi pedunculi cerebeloși inferiori și reprezintă locul de origine a ultimelor patru perechi de nervi cranieni. Conține traiecte nervoase ascendente și descendente, precum și o serie de centri nervoși vegetativi: centrul vomei, al deglutiției, al tusei, centrii respiratori și cardiovasculari. Sin.: *medulla oblongata* mielencefal.

BULIMIE, s. f. / boulimie, s. f. / bulimia, morbid hunger. [*Gr. bous = bou; limos = foame.*] Tulburare a comportamentului alimentar caracterizată prin episoade de ingestie impulsivă și incoercibilă a unor cantități importante de alimente hipercalorice. Foamea este cvasipermanentă și senzația de *sațietate nu apare nici când subiectul se hrănește cu mult deasupra nevoilor sale. B. se însoțește frecvent de un sentiment de culpabilitate și poate fi observată în anumite nevroze, ca și în unele demențe senile. Sin.: hiperfagie, hiperorexie, poliorexie. V. și polifagie.

BULION DE CULTURĂ / bouillon de culture / broth. [*Fr. bouillon = bulion, din lat. bullire = a face bule, a clocoti; lat. cultura = cultivare.*] Lichid obținut prin *decocție din carne sau viscere de animale (ficat, splină etc.) în apă, sterilizat și utilizat pentru cultura anumitor bacterii.

BUMBAC, s. n. / coton, s. m. / cotton. [*Sârbă, croată bumbak.*] Material textil produs de planta *Gossypium*, utilizat în diferite forme în medicină: 1) *B. absorbant*, purificat și impregnat cu substanțe absorbante. 2) *B. cu colodiu.* 3) *B. purificat*, vată medicinală.

BUNGAROTOXINĂ, s. f. / bungarotoxine, s. f. / bungarotoxin. Neurotoxină extrasă din veninul șarpelui *Bungarus multicinatus*, utilizată în identificarea, izolarea și studiul receptorilor *acetilcolinei. Se disting două tipuri de b.: 1) *α b.*, care blochează ireversibil *joncțiunea neuromusculară prin legare la nivelul canalului receptorului pentru acetilcolină; există două situsuri de legare, la nivelul fiecăreia din cele două subunități ale receptorului; 2) *β b.*, care blochează transmisia la nivelul joncțiunii neuromusculare, acționând prin blocarea eliberării presinaptice a acetilcolinei.

BURBION, s. n. / bourbillon, s. m. / core. [*Fr. bourbillon, din galeză borva = noroi, după numele unei divinități termale, Borvo (din locul denumit Bourbon).*] Punctul central al unui *furuncul, alcătuit din puroi și țesut dermic necrozat, care se elimină la deschiderea furunculului. Sin. (pop.): țâțână.

BURELET, s. n. / bourrelet, s. m. / labrum, fold, plica. Pliu sau relief rotunjite situate de-a lungul sau în jurul unei formațiuni anatomice. Mai rar, este denumit b. relieful tumefiat de la marginile unei plăgi. V. în continuare.

BURELET COLL / bourrelet Coll / Coll's ridge. Festonul gingival din dreptul caninilor și premolarilor, pe fața vestibulară.

BURELET COTILOIDIAN / bourrelet cotyloïdien / labrum acetabulare. NA: labrum acetabulare. Fibrocartilaj inelar inserat în jurul *cavității cotiloide, căreia îi sporește profunzimea.

BURJEON, s. n. / bourgeon, s. m. / bud. [*Fr. bourgeon, din lat. burra = stofă grosolană cu păr lung.*] Franțuzism pentru *mugur (v.).

BURSĂ FABRICIUS / bourse de Fabricius / Fabricius' bursa. [*Girolamo (Hieronymus ab Aquapendente) Fabricius (Fabrizzi), anatomist și embriolog italian, 1533-1619.*] V. celulă burso-dependentă.

BURELET PERIARTICULAR / bourrelet périarticulaire / labrum. NA: labrum. Fibrocartilaj inelar inserat în jurul unei cavități articulare pe care o extinde și căreia îi sporește profunzimea.

BURSĂ SEROASĂ / bourse séreuse / synovial bursa. NA: bursa mucosa. Membrană din țesut conjunctiv care delimitează o cavitate închisă și al cărei rol este facilitarea mișcărilor organelor la care ea este anexată. B. sunt situate îndeosebi în vecinătatea articulațiilor, dar există și b. subcutanate. Ex.: b. olecraniană, b. subacromială.

BURSE, s. f. pl. / bourses, s. f. / scrotum. NA: scrotum. [*Gr. byrsa, lat. bursa = pungă, sac de piele.*] Termen anatomic folosit pentru a defini ansamblul învelișurilor testiculare: pielea (*scrotum), *dartosul, tunica celulară subcutanată fibroasă (sau aponevrotică), tunica musculară (*cremaster), fibroasa profundă, tunica vaginală. B. au formă de sac alungit și sunt separate de un rafeu median. În engl. se utilizează termenul *scrotum*, considerat, uneori, sin. cu burse. De altfel, denumirea conform NA a b. este *scrotum*.

BURSITĂ, s. f. / boursite, s. f. / bursitis. [*Gr. byrsa, lat. bursa = pungă, sac de piele; -ită.*] Inflamație a unei *burse. Tipul de b. se stabilește în raport cu bursa afectată. Sin.: higroma. Ex.: b. subacromială sau *boală Duplay, b. subdeltoidiană.

BUTIROMETRU, s. n. / butyromètre, s. m. / butyrometer. [*Lat. butyrum, gr. butyron = unt; gr. metron = măsură.*] Dispozitiv pentru determinarea conținutului în grăsimi din lapte. Măsurarea se bazează pe separarea grăsimilor prin centrifugare după tratarea probei de lapte cu acizi.

BUTON, s. n. / bouton, s. m. / button. [*Fr. bouton, din fr. veche boton.*] 1) Leziune cu sediul folicular sau perifolicular. 2) Termen pentru *leishmanioza cutanată, asociată frecvent cu diverse denumiri geografice: b. de Alep, b. de Bagdad, b. de

Biskra, b. de Delhi, b. de Gafsa, b. de Kantara, b. de Nil, b. de Orient etc. 3) Termen folosit pentru unele terminații nervoase. 4) *B. de anastomoză*: aparat metalic folosit pentru crearea rapidă a unei anastomoze intestinale fără sutură. 5) *B. aortic*: primul arc stâng al conturului cardiac observat radiologic. 6) *B. embrionar* la mamifere, partea mai îngroșată a *blastocitului, din care se vor forma *embrionul și *amniosul. 7) *B. terminal*: extremitatea mai dilatată a unei terminații neuronale denumită și *b. sinaptic*.

BUTONIERĂ, s. f. / boutonnière, s. f. / button-hole incision. [*Fr.* ***boutonnière,*** *din fr. veche* ***boton.***] Termen chirurgical care denumește o incizie de dimensiuni mici efectuată la nivelul unei structuri anatomice (peretele unei cavități, piele etc.).

BUZĂ, s. f. / lèvre, s. m. / lip. NA: labium. [*Albaneză* ***buzë.***] 1) Fiecare dintre cele două repliuri musculomembranoase mobile, unul superior (*b. superioară*) și altul inferior (*b. inferioară*), care circumscriu orificiul bucal și sunt reunite lateral prin comisurile labiale. 2) Marginea unei plăgi sau a unei incizii. 3) Pl. sin.: labii (v.).

BUZĂ DE IEPURE / bec-de-lièvre / hare lip. Malformație congenitală a feței, constituită dintr-o fantă a buzei superioare, adesea asociată cu o fantă a maxilarului superior (*b. i. incompletă*) și a bolții palatine (*b. i. totală*). V. și palatoschizis.

BYPASS / bypass / bypass. [*Engl.* ***by*** *= lângă;* ***pass*** *= trecere.*] Sin.: pontaj (v.).

GALENUS NICON sau **Galen din Pergam** (131-201) medic, filosof și filolog greco-roman. După o educație enciclopedică, se dedică la 17 ani studiului medicinei într-un mod original: călătorește în țările unde se aflau școlile și practicienii de seamă. După această experiență, dezamăgit, afirmă că a primit lecții doar de la natură și de la Hipocrate, propunându-și, după plecarea definitivă la **Roma**, să continue opera acestuia. **Galenus** a reușit să reunească toate cunoștințele medicale din vremea sa într-un sistem. El era un doctrinar, dominat de ideile lui **Platon** și **Aristotel**, ceea ce i-a asigurat o ordine în gândire, dar în opera sa medicală se sprijină frecvent pe postulate, în locul faptelor. De aceea, în scrierile sale se regăsesc, alături de descoperiri și observații exacte, erori. Dacă, de exemplu, a fost primul care a distins rolurile creierului și cerebelului, el este autorul unor afirmații fanteziste asupra aparatului circulator. Această operă enciclopedică a reprezentat un catehism al practicii medicale, constituind până în secolul al XVI-lea principala sursă de documentare a medicilor.

CABINĂ PRESURIZATĂ / cabine pressurisée / pressure cabin. C. în care presiunea menținută este superioară presiunii barometrice corespunzătoare altitudinii de zbor. Această presiune este generată de diferența dintre două debite de aer, care intră și care iese din cabină. Aerul admis este prelevat din exterior și comprimat, iar pierderea de aer este controlată printr-o supapă de reglare. Orice avion de transport civil trebuie presurizat dacă zboară la o altitudine de peste 6 000 m.

CACOSMIE, s. f. / cacosmie, s. f. / cacosmia, kakosmia. [*Gr.* ***cakos*** *= rău;* ***osme*** *= miros.*] Percepere de mirosuri neplăcute, uneori fără un motiv aparent (halucinatorie), alteori obiectivă, consecința unei afecțiuni nazale.

CACOSTOMIE, s. f. / cacostomie, s. f. / cacostomia, kakostomia. [*Gr.* ***cakos*** *= rău;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Miros dezagreabil al gurii.

CADASIL / cadasil / cadasil. [*Acronim engl. Cerebral Autosomal Dominant Arteriopathy with Subcortical Infarcts and Leukoencephalopathy = arteriopatie cerebrală transmisă autozomal dominant cu infarcte subcorticale și leucoencefalopatie.*] Boală genetică cu transmitere autozomal dominantă, gena responsabilă fiind localizată pe brațul scurt al cromozomului 19. Afectează subiecți tineri, fără risc aparent, și se manifestă îndeosebi prin infarcte cerebrale subcorticale recidivante, care determină o *leucoaraioză vizibilă pe imaginile prin RMN și o demență sau o paralizie pseudobulbară. În aceeași familie pot apărea fie cazuri de *migrenă hemiplegică, fie cazuri de *ataxie cerebeloasă paroxistică, aceste boli fiind în relație cu aceeași genă responsabilă de c., denumită gena Nocht.

CADAVRU, s. n. / cadavre, s. m. / corpse, dead body, carcass (of animal). [*Lat.* ***cadaver, -eris*** *= cadavru.*] Corpul unui om sau animal mort.

CADERINE, s. f. pl. / cadherins, s. f. pl. / cadherins. [*Engl.* ***calcium + adherins,*** *din lat.* ***calx, calcis*** *= var;* ***adhaerere*** *= a fi atașat;* ***-ină.***] Familie de proteine de adeziune celulă-celulă, Ca^{2+}-dependente, cu rol important în diferențierea și structura țesuturilor. Pot fi divizate în trei subclase: E-, P- și N-caderine. Fiecare dintre acestea reprezintă glicoproteine membranare integrale, alcătuite din 720-750 de aminoacizi, având 50-60% din secvența primară identică. Important: fiecare c. are o distribuție proprie în diferite țesuturi. *C. E* (denumită și uvomorulină) este molecula adezivă cheie pentru celulele epiteliale. *C. P* este distribuită în trofoblast, inimă, plămâni și intestin. *C. N* se află la nivelul sistemului nervos, plămâni, inimă, cristalin, mezodermul embrionar și ectodermul neural. V. CAM.

CADMIU, s. n. / cadmium, s. m. / cadmium. [*Lat.* ***cadmia,*** *din gr.* ***kadmeia*** *= mineral extras în apropiere de Theba, de cetatea* ***Kadmos.***] Elementul 48, simbol Cd. Nu se găsește în stare pură în natură. Cd este utilizat în aliaje și ca protector al unor metale. Sărurile sale sunt toxice. V. tab. const. biochimice.

CADRU DE LECTURĂ / cadre de lecture / reading frame. Ordonarea *nucleotidelor grupate în triplet pe un ARNm (*codon). C. de l. este determinat de *codonul de inițiere (AUG). Poziția în situsul A al *ribozomului va defini tripletele următoare până la *codonul stop.

CADUCĂ, s. f., adj. / caduque, s. f., adj. / decidua. NA: membranae deciduae. [*Lat.* ***caducus*** *= care cade, de la* ***cadere*** *= a cădea.*] 1) Parte a mucoasei uterine a gravidei care este eliminată împreună cu placenta la naștere. Prin extensie, termenul este uneori utilizat pentru a denumi întreaga mucoasă a uterului gravid. Sin.: decidua. 2) Care se detașează, care se desprinde.

CAFEINĂ, s. f. / caféine, s. f. / caffeine. [*Fr.* ***caféine,*** *din ital.* ***caffè,*** *de la ar.* ***qahwa,*** *pronunțat în turcă* ***kahvé.***] Alcaloidul principal din cafea și ceai. Este un derivat de *xantină (1,3,7-trimetilxantină) cu acțiune neurostimulantă nonconvulsivantă. C. se obține și prin sinteză și poate fi administrat *per os* sau subcutanat. Var.: cofeină.

CAFEINISM, s. n. / caféisme, s. m. / caffeinism. [*Fr.* ***caféine,*** *din ital.* ***caffè,*** *de la ar.* ***qahwa,*** *pronunțată în turcă* ***kahvé;*** ***-ism.***] Intoxicație cu cafea, datorită *cafeinei, alcaloidul conținut în cafea. Var.: cafeism.

CAFEISM. Var. pentru cafeinism (v.).

CALCANEITĂ, s. f. / calcanéite, s. f. / calcaneitis. [*Lat.* ***calcaneum*** *= călcâi;* ***-ită.***] Inflamație a calcaneului.

CALCANEODINIE, s. f. / calcanéodynie, s. f. / calcaneodynia. [*Lat.* ***calcaneum*** *= călcâi; gr.* ***odyne*** *= durere.*] Durere în regiunea calcaneului.

CALCANEU, s. n. / calcanéum, s. n. / calcaneum, heel bone. [*Lat.* ***calcaneum*** *= călcâi.*] V. tab. anat. - oase.

CALCAR, adj. / calcaire, adj. / calcar. [*Lat.* ***calcarius*** *= de var, de la* ***calx, calcis*** *= var.*] 1) Care conține var sau o sare de calciu, îndeosebi carbonat de calciu. 2) Rocă alcătuită în esență din carbonat de calciu.

CALCEMIE, s. f. / calcémie, s. f. / calc(a)emia. [*Lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentrația calciului în sânge. Se exprimă în sistemul internațional în mmol/litru de plasmă. Normal, c. este de 2,5 mmol/l (adică

5 mEq/l sau 100 mg/l), din care 57 mg este calciu ionizat, 38 mg legat de proteine plasmatice și 5 mg calciu combinat cu acid citric.

CALCIFEROL, s. m. / calciférol, s. m. / calciferol. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu;* ***ferre*** = *a duce, a purta;* ***-ol***.] Sin.: vitamină D_2 (v.).

CALCIFICARE, s. f. / calcification, s. f. / calcification. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; lat.* ***ficare***, *derivat de la facere* = *a face*.] 1) Proces fiziologic care se produce în timpul *osificării. 2) Proces patologic de depunere a sărurilor insolubile de calciu în țesuturi sau în organe care nu le conțin în mod normal. Acest proces se produce frecvent consecutiv unei leziuni degenerative, inflamatorii, necrotice etc.

CALCIFILAXIE, s. f. / calciphylaxie, s. f. / calciphylaxis. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***phylaxis*** = *protecție, de la* ***phylattein*** = *a apăra*.] Fenomene de *calcificare bruscă, adesea discrete, produse sub acțiunea unor agenți declanșatori. Stare de hipersensibilitate descrisă de H. Selye.

CALCINARE, s. f. / calcination, s. f. / calcination. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var*.] Eliminarea apei și transformarea substanțelor organice în anorganice, ca urmare a expunerii materialului biologic la temperaturi de 400-700°C.

CALCINEURINĂ, s. f. / calcineurine, s. f. / calcineurin. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***neuron*** = *nerv;* ***-ină***.] *Protein fosfatază activată de *calmodulină, în prezența ionilor de Ca^{2+}.

CALCINOZĂ, s. f. / calcinose, s. f. / calcinosis. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu;* ***-oză***.] Depunere anormală de săruri de calciu într-un țesut sau în parenchimul unui organ, îndeosebi în rinichi. Tipuri: 1) *C. circumscrisă*, noduli mici în țesutul subcutanat sau mușchi. 2) *C. generalizată*, noduli în derm, paniculul adipos, mușchi. 3) *C. intervertebrală*, sin.: boală Verse (v.).

CALCIPEXIE, s. f. / calcipexie, s. f. / calcipexis, calcipexy. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***pexis*** = *fixare*.] Proces de fixare a calciului circulant la nivelul matricei proteice osoase.

CALCIPROTEINE, s. f. pl. / calciprotéines, s. f. pl. / calciproteins. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***protos*** = *primul;* ***-ină***.] Proteine cu activitate reglatoare, care pot fixa cel puțin un ion de Ca^{2+} cu o modificare de conformație transmisibilă la o proteină țintă, ceea ce asigură controlul funcției acestei proteine. Cea mai importantă c. este *calmodulina, la care se adaugă *trombomodulina, citocalbinele (sau calspectinele), *troponinele etc.

CALCIRAHIE, s. f. / calcirrachie, s. f. / calciorrhachia. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***rhakhis*** = *coloană vertebrală*.] Concentrația calciului în lichidul cefalorahidian, care la adultul normal este de circa 50 mg/l (1,25 mmol/l), în general, aproximativ jumătate din valoarea *calcemiei.

CALCITERAPIE, s. f. / calcithérapie, s. f. / calcium therapy. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***therapeia*** = *tratament, de la* ***therapeuein*** = *a îngriji*.] Utilizarea terapeutică a sărurilor de calciu.

CALCITONINĂ, s. f. / calcitonine, s. f. / calcitonin. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***tonos*** = *tensiune;* ***-ină***.] Hormon hipocalcemiant secretat de celulele C ale *tiroidei, de unde și denumirea de tirocalcitonină. Este alcătuit din 32 de aminoacizi, cu M_r 4 500 Da. Sinteza c. se produce sub forma a doi precursori, codificați de două gene situate pe cromozomul 11. Concentrația plasmatică a c. este foarte mică: 5-10 pg/ml. C. interacționează cu un receptor membranar specific alcătuit din 490 de aminoacizi, care formează 7 domenii transmembranare. Hipercalcemia favorizează secreția de c., care, la rândul său, acționează în sensul normalizării calcemiei prin inhibarea activității osteoclastice și osteolizei osteocitice, diminuând astfel resorbția osoasă de calciu. Totuși, concentrațiile mari de c. determină rar o hipocalcemie. De asemenea, c. accelerează excreția urinară de calciu și fosfat, reglează captarea celulară de calciu și fosfat, scade nivelul sanguin de fosfat și poate inhiba absorbția intestinală de calciu. Efectele asupra osului sunt tranzitorii, deoarece depind de gradul ocupării receptorilor, supus fenomenului de reglare negativă (*down regulation*). Totodată, concentrația crescută de c. stimulează secreția de *parathormon. C. și parathormonul sunt antagoniști în metabolismul calciului, dar au o acțiune sinergică în metabolismul fosfaților. Secreția tiroidiană de c. este independentă de hormonii iodați (T_3 și T_4) și de acțiunea hipofizei. C. reprezintă un *marker al cancerului medular al tiroidei. Sin.: tirocalcitonină. V. parathormon și sindrom de hipertirocalcitoninemie. V. și tab. const. endocrinol.

CALCITRIOL, s. m. / calcitriol, s. m. / calcitriol. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***treis***, *lat.* ***tres, tria*** = *trei;* ***-ol***.] Sin.: vitamină D_3 (v.).

CALCIU, s. m. / calcium, s. m. / calcium. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var*.] Elementul nr. 20, cu masa atomică 40,08 și simbol Ca, este un metal alb argintiu, foarte răspândit în scoarța terestră, unde reprezintă 3,64%, fiind al cincilea element în ordinea abundenței. C. intră în compoziția a circa 400 de compuși minerali. În organism este un regulator important al majorității funcțiilor biologice: permeabilitate a membranei plasmatice și excitabilitate celulară, formă celulară, motilitate, deformabilitate și fragilitate celulară, contracție musculară, adeziune celulară, aglutinare și agregare. Participă la procesul de coagulare a sângelui, de activare a complementului, la exocitoză și fagocitoză, la generarea ATP, la fertilizare, la fotorecepție, afectează proliferarea celulară și diferențierea celulară. O serie de efecte sunt exercitate direct asupra enzimelor, altele implică interacțiunea cu *calmodulina sau o serie de proteine. C. este, de asemenea, un component major al osului și al dentinei. Concentrația „de repaus" a c. citoplasmatic liber este de 10^{-8}-10^{-7} mol, în timp ce concentrația extracelulară este de ordinul a 10^{-3} mol. Închiderea *canalelor de c. limitează captarea celulară, iar Ca^{2+}-ATP-aza expulzează excesul de cationi, unele organite intracelulare sechestrând cantități importante de c. O serie de hormoni și neurotransmițători cresc concentrația intracelulară a cationului la 10^{-5}-10^{-4} mol prin deschiderea canalelor sau/și mobilizarea c. din rezervoarele intracelulare. Principali reglatori: vitamina D, care crește absorbția intestinală; hormonul paratiroidian, care crește calcemia prin mobilizarea c. osos. Compușii săi organici și minerali sunt larg utilizați în medicină. V. parathormon, calcitonină.

CALCIURIE, s. f. / calciurie, s. f. / calciuria. [*Lat.* ***calx, calcis*** = *var, calciu; gr.* ***ouron*** = *urină*.] Eliminarea urinară de calciu, care la adultul normal este de 100-300 mg/24 ore (2,5-7,5 mmol/24 ore).

CALCUL, s. m. / calcul, s. m. / calculus. [*Lat.* ***calculus*** = *pietricică*.] Depozit solid constituit prin acumularea de săruri minerale sau substanțe organice în interiorul unui viscer cavitar, canal excretor sau al unei glande. Tipuri: 1) *C. biliari*: în vezicula biliară (*colelitiază). 2) *C. dentari*: fosfat de calciu și carbonat depuși pe suprafețele dentare. 3) *C. lacrimali*: la nivelul glandelor lacrimale. 4) *C. pulmonari*: la nivelul bronhiilor, zone calcificate în plămân, ori adiacente nodulilor limfatici. 5) *C. seminal*: sin. spermolit (v.). 6) *C. urinari*: la nivelul tractului urinar. 7) *C. vezicali*: în vezica urinară.

CALCUL VENOS / calcul du veine / vein calculus. Sin.: flebolit (v.).

CALCULOS, adj. / calculeux, -euse, adj. / calculous. [*Lat.* ***calculosus*** = *plin de pietre, de la* ***calculus*** = *pietricică*.] Care se referă la calculi, care conține calculi. Ex.: pielită c.

CALCULOZĂ, s. f. / lithiase, s. f. / calculosis. [*Lat.* ***calculus*** = *pietricică;* ***-oză***.] Sin.: litiază (v.).

CALD, adj. / chaud, adj. / hot. [*Lat. caldus sau calidus = cald.*] Termen utilizat pentru desemnarea prezenței unei radioactivități importante, în două cazuri: 1) *Laborator c.*, în serviciile de *medicină nucleară, pentru zonele în care există un risc de iradiere externă sau internă. 2) *Nodul c.*, cu referire la un *nodul tiroidian care fixează iodul radioactiv, această fixare fiind observată pe *scintigramă.

CALE, s. f. / voie, s. f. / duct, tract. NA: ductus, tractus. [*Lat. callis = cărare.*] 1) Termen utilizat în medicină pentru a denumi unele structuri anatomice, de obicei tubulare, prin care circulă un fluid organic. Ex.: *c. biliare, c. respiratorii, c. urinare.* 2) Denumire a unor fibre nervoase care conduc influxul nervos de la un anumit analizator. Ex.: *c. olfactive, c. optice* etc. 3) În chirurgie, modul de abord al unui organ. Ex.: *c. abdominală* etc.

CALEA EMBDEN-MEYERHOF / voie d'Embden-Meyerhof / Embden-Meyerhof pathway. [*Gustav Embden, fiziolog german, profesor de patologie experimentală la Bonn, apoi profesor de fiziologie la Frankfurt pe Main, 1874-1933; Otto Fritz Meyerhof, fiziolog german, profesor (succesiv) la Kiel, Heidelberg și Berlin, stabilit apoi la Philadelphia (SUA), premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1922, 1884-1951.*] V. glicoliză.

CALEA PALADE / voie de Palade / Palade pathway. [*George Emil Palade, histolog român, n. 1912 la Iași, profesor de anatomie la București, apoi profesor de biologie celulară la Universitatea Rockefeller, New York, Yale și San Diego; Premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1974.*] Denumire pentru etapele fundamentale ale sintezei, transportului intracelular și secreției proteinelor, care se desfășoară în diferite compartimente ale celulei, aflate în relație unele cu altele, descrise de George Palade. Acest parcurs al proteinelor a fost identificat în toate celulele eucariote și a reprezentat baza descoperirii *peptidelor-semnal și a *semnalelor topogene intrinseci ale proteinelor.

CALICE, s. n. pl. / calices, s. m. pl. / calix, pl. calyces. NA: calices. [*Lat. calyx, -ycis, gr. kalyx, -ykos = cupă, învelișul florii.*] În general, structură anatomică de forma unei cupe. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la *c. renale.* La nivelul rinichiului se disting: 1) *C. mari*: conducte excretoare ale rinichiului, de obicei în număr de trei (superior, mijlociu și inferior), care se reunesc pentru formarea *bazinetului. 2) *C. mici*: segmente inițiale ale căilor excretoare renale, în formă de mici canale membranoase, inserate prin extremitatea lor lărgită în jurul unei papile renale, care determină un relief conic în lumenul calicelui. Ele se deschid prin cealaltă extremitate într-un c. mare. Prin reunirea a 2-4 c. mici se formează un c. mare. Obs.: sing. caliciu.

CALICIU, sing. pentru calice (v.).

CALICUL, s. n. / caliculus, s. m. / caliculus. [*Lat. caliculus = cupă mică, dim. de la calyx, -ycis, din gr. kalyx, -ykos = cupă, învelișul florii.*] Structură anatomică de dimensiuni reduse, având forma unei cupe. Ex.: c. gustativ.

CALMANT, adj., s. n. / calmant, adj., s. m. / calmative. [*Fr. calmant, din ital. calma, de la gr. kauma = arșiță și, prin extensie, calmul mării.*] (Medicament, procedeu terapeutic etc.) care atenuează durerea sau care acționează ca *sedativ.

CALMEGINĂ, s. f. / calmégine, s. f. / calmegin. *Proteină-chaperon specifică *reticulului endo-plasmic testicular. C. este indispensabilă pentru aderența spermatozoidului la *matricea extracelulară a ovulului.

CALMODULINĂ, s. f. / calmoduline, s. f. / calmodulin. [*Lat. calx, calcis = var, calciu; modulari = a ritma, a modula, de la modulus, dim. de la modus = măsură, cadență; -ină.*] Proteină cu masa de 16,58 kDa, prezentă în citoplasmă, care prezintă situsuri de fixare pentru ionii de calciu. Fixarea calciului induce o modificare de conformație care permite complexului Ca^{2+}-c. să se fixeze pe proteinele țintă și să le activeze. O serie dintre aceste proteine sunt implicate în răspunsurile hormonale. Complexul Ca^{2+}-c. poate activa ATP-aza de calciu, ca și *fosfodiesteraza AMPc în mai multe țesuturi. La nivelul creierului există o formă de *adenilat ciclază care este controlată de complexul Ca^{2+}- c. și nu de *proteinele G.

CALNEXINĂ, s. f. / calnexine, s. f. / calnexin. [*Lat. calx, calcis = var, calciu; nexus = împletit, de la nectere = a lega, a împleti; -ină.*] *Proteină-chaperon de la nivelul reticulului endoplasmic.

CALORIE, s. f. / calorie, s. f. / calorie, calory. [*Lat. calor, -oris = căldură.*] Cantitatea de căldură necesară pentru a crește temperatura a 1 g de apă pură de la 14,5 la 15,5°C, la presiune atmosferică normală. O kilocalorie sau calorie mare este egală cu 1 000 de calorii. Această unitate este utilizată în măsurarea valorii energetice a alimentelor. Cu excepția acestui context, în prezent se recomandă înlocuirea c. cu unitatea de energie *joule (1 c. = 4,1855 J). Simbol: cal.

CALORIMETRIE, s. f. / calorimétrie, s. f. / calorimetry. [*Lat. calor, -oris = căldură; gr. metron = măsură.*] Denumire a ansamblului de tehnici de măsurare a schimbului de căldură dintre un corp și mediul ambiant în care acesta se află. Se disting: 1) *C. directă*, în care se măsoară cantitatea de căldură produsă într-un spațiu închis, cu ajutorul diferitelor tipuri de camere calorimetrice. 2) *C. indirectă*, în care se măsoară consumul de oxigen, degajarea de azot sau de bioxid de carbon.

CALORIMETRU, s. n. / calorimètre, s. m. / calorimeter. [*Lat. calor, -oris = căldură; gr. metron = măsură.*] Aparat destinat *calorimetriei.

CALOTĂ CRANIANĂ / calotte crânienne / skull-cap. NA: calvaria, pl. calvariae. [*Fr. calotte, din lat. callum = piele bătucită; gr. kranion, lat. cranium = craniu.*] Partea superioară și rotunjită a craniului. Sin.: boltă craniană.

CALOZITATE, s. f. / callosité, s. f. / callosity. [*Lat. callosus = bătucit, îngroșat.*] Îngroșare și indurație a învelișului cutanat, localizată cel mai frecvent la nivelul mâinilor (palmelor) și picioarelor, uneori la nivelul genunchilor, din cauza unor frecări sau presiuni locale. C. se formează printr-o hipertrofie a stratului cornos al epidermei și este, de obicei, de origine profesională.

CALPAINĂ, s. f. / calpaïne, s. f. / calpain. Termen generic ce regrupează *proteinazele intracelulare ale neuronilor, activate de ionii de calciu. Se cunosc trei izoenzime denumite c. notate CANP I, II și III, fiecare constituite din două subunități: lanțul L (*large*) de 80 kDa și lanțul S (*small*) de 30 kDa. Lanțurile L diferă între ele, de unde notația L_1, L_2, L_3, iar pentru activare necesită cantități diferite de calciu, lanțul S jucând un rol reglator. Subunitățile menționate sunt codificate la nivelul unor gene diferite: CANP L_1 pe cromozomul 11, CANP L_2 - cromozomul 1, CANP L_3 - cromozomul 15 și CANP S pe cromozomul 19. V. și calpastatină.

CALPASTATINĂ, s. f. / calpastatine, s. f. / calpastatin. Inhibitor natural al *calpainelor, prezent în eritrocite. Gena codantă a sintezei c. se află pe cromozomul 5.

CALPROTECTINĂ, s. f. / calprotectine, s. f. / calprotectine. [*Lat. calx, calcis = var, calciu; protectum, de la protegere = a apăra; -ină.*] Polipeptid identificat în citoplasma polinuclearelor neutrofile, monocitelor și a celulelor epiteliale scuamoase. C. poate fixa calciul și este dotată cu proprietăți antibacteriene și antifungice.

CALSECHESTRINĂ, s. f. / calséquestrine, s. f. / calsequestrin. [*Lat. calx, calcis = var, calciu; sequestrare = a*

pune deoparte, a păstra; -ină.] Glicoproteină acidă alcătuită din 362 de aminoacizi prezentă în veziculele *reticulului endoplasmic al celulelor musculare. Fiecare moleculă de c. fixează câte 40 de ioni de calciu, iar gena codantă a lanțului polipeptidic este situată pe cromozomul 1.

CALUS, s. n. / cal, s. m. / callus. [*Lat. callus = piele bătucită, îngroșare.*] Denumire dată substanței fibroase neoformate (*c. primar*) care se dezvoltă la nivelul unui focar de fractură și asigură, prin osificare (*c. secundar*), consolidarea osului. Stadii: *c. fibrinoproteic, c. fibros, c. osos provizoriu* (*c. primitiv*) și *c. osos definitiv*.

CALUS DUREROS / cal douloureux / painful callus. C. care înglobează formațiuni nervoase. Durerea poate fi și consecința unei poziții vicioase a fragmentelor osoase.

CALUS EXUBERANT / cal exubérant / exuberant callus. Dezvoltare exagerată a c., adesea în caz de fracturi netratate (nedescoperite) sau defectuos tratate.

CALUS VICIOS / cal vicieux / misshapen callus, malunion. C. osos primitiv sau definitiv care consolidează fragmentele unei fracturi în poziție vicioasă: dezaxate, decalate, încălecate sau formând un unghi.

CALVIȚIE, s. f. / calvitie, s. f. / baldness. [*Lat. calvities = chelie.*] Căderea definitivă a părului, totală sau parțială, de la nivelul pielii capului. C. este asociată frecvent cu *seboree și afectează îndeosebi bărbații. V. și alopecie.

CAM / CAM / CAM. [*Acronim engl. Cell Adhesion Molecules = molecule de adezivitate celulară.*] Una din cele două grupe majore de molecule de adeziune a celulelor vertebratelor. În timp ce *caderinele sunt Ca^{2+}-dependente, CAM sunt Ca^{2+}-independente. Se disting trei subgrupe: 1) *Cell-CAM* (cu distribuție la nivelul ficatului și epiteliilor), cele hepatice fiind denumite și *L-CAM*. 2) *N-CAM neuronale* (sistem nervos, glie). 3) *N-CAM musculare* (mușchi adult și embrionar). Sin.: molecule de adeziune celulară. V. caderine.

CAMERĂ, s. f. / chambre, s. f. / chamber, camera (7). [*Ital. camera = cameră; 7) engl. camera = aparat de fotografiat, cameră de luat vederi.*] 1) În anatomie, spațiu închis sau cavitate. 2) *C. calorică*, cu condiții reglabile de temperatură. 3) *C. de ionizare*, pentru detecția radiațiilor ionizante. 4) *C. pneumatică*, pentru tratamentul cu aer rarefiat sau comprimat. 5) *C. pulpară* a dintelui. 6) *C. de vid*, mijloc de menținere a protezelor dentare totale cu placă. 7) *C. de scintilație* sau *gamma-camera* (v.).

CAMERĂ ANTERIOARĂ A OCHIULUI / chambre antérieure de l'oeil / anterior chamber of eye. NA: camera anterior bulbi. Spațiul dintre *cornee și *iris, care conține *umoarea apoasă și comunică prin pupilă cu *camera posterioară.

CAMERĂ HIPERBARICĂ / chambre hyperbarique / hyperbaric chamber. C., ecluză medicală cu presiune crescută, utilizată fie pentru tratamentul bolii de decompresiune bruscă, fie în cercetări de fiziologie a omului în condiții limită.

CAMERĂ POSTERIOARĂ A OCHIULUI / chambre postérieure de l'oeil / posterior chamber. NA: camera posterior bulbi. Spațiul cuprins între *iris, *cristalin și *corpul ciliar. Conține *umoarea apoasă și comunică prin *pupilă cu *camera anterioară.

CAMERĂ DE SCINTILAȚIE / gamma-caméra, s. f. / gamma camera. Sin.: gamma-camera (v.).

CAMERULAR, adj. / camérulaire, adj. / pertaining to the anterior chamber. [*Ital. camera = cameră.*] Care aparține *camerei anterioare a ochiului.

CAMFOR, s. n. / camphre, s. m. / camphor. [*Lat. medievală camphora, din ar. kafur.*] Produs cu miros aromatizat penetrant, obținut prin distilarea lemnului și scoarței arborelui *Cinnamomum camphora*. Se poate obține și prin sinteză. Este utilizat ca revulsiv și stimulent local. În trecut, uleiul camforat era utilizat ca analeptic cardiorespirator.

CAMPIMETRIE, s. f. / campimétrie, s. f. / campimetry. [*Lat. campus = câmp; gr. metron = măsură.*] Metodă de studiu și de reprezentare grafică a *câmpului vizual, utilizând *campimetrul. Se obțin informații asupra celor trei componente ale analizorului vizual: recepție, transmisie și analiză. V. și perimetrie, scotometrie.

CAMPIMETRU, s. n. / campimètre, s. m. / campimeter. [*Lat. campus = câmp; gr. metron = măsură.*] Ecran plat marcat de un punct central, punct de fixație, și utilizat în investigarea câmpului vizual sau *campimetrie.

CAMPTOCORMIE, s. f. / camptocormie, s. f. / camptocormia. [*Gr. kamptos = încovoiat; kormos = trunchi de copac.*] Poziție vicioasă a trunchiului, constând într-o anteflexie permanentă a acestuia pe bazin, cu limitarea mișcărilor doar în ortostatism. C. este consecința unor contracturi musculare de origine diferită: isterie, parkinsonism, o serie de boli organice ale coloanei vertebrale etc.

CAMPTODACTILIE, s. f. / camptodactylie, s. f. / camptodactyly, camptodactylia. [*Gr. kamptos = încovoiat; daktylos = deget.*] Flexia ireductibilă a uneia sau a ambelor articulații interfalangiene la unul sau la mai multe degete, frecvent congenitală.

CAMPYLOBACTER / Campylobacter / Campylobacter. [*Gr. kampylos = încovoiat; bakterion, dim. de la bakteria = baston.*] Gen de bacili mobili, gramnegativi, curbați sau spiralați. Principalele specii patogene pentru om sunt *C. jejuni, C. coli* și *C. fetus*, care produc infecții piogene regrupate sub denumirea de campilobacterioză. Boala diareică acută este de departe cea mai frecventă manifestare a infecției cu C., care poate avea însă orice altă localizare.

CAMPYLOBACTER PYLORI / Campylobacter pylori / Campylobacter pylori. Sin.: *Helicobacter pylori* (v.).

CANABIS. Var. pentru cannabis (v.).

CANABISM, s. n. / cannabisme, s. m. / cannabism, hashishism. [*Lat. cannabis, gr. kannabis = cânepă; -ism.*] Intoxicație acută sau cronică prin cânepă indiană (*Cannabis sativa*), hașiș, *marijuana.

CANAL, s. n. / canal, s. m. / duct, canal, channel. NA: ductus, canalis. [*Lat. canalis = șanț, jgheab.*] 1) Orice spațiu de curgere sau de pasaj pentru materii organice (alimente, sânge), aer sau structuri anatomice (vase, nervi). 2) Structură tubulară care conduce produșii de secreție ai unei glande exocrine. Sin.: conduct, duct.

CANAL ALVEOLAR / canal alvéolaire / alveolar duct. NA: ductus alveolare. Conduct cu suprafața neregulată aflat în continuitate cu bronhiolele terminale și asigurând comunicarea acestora cu *alveolele pulmonare.

CANAL ANAL / canal anal / anal canal. NA: canalis analis. V. rect.

CANAL ARTERIAL / canal artériel / ductus arteriosus. NA: ductus arteriosus. C. care realizează la făt comunicarea aortă - arteră pulmonară, drenând cea mai mare parte din sângele pulmonar direct spre aortă, fără ca acesta să mai treacă prin plămâni. La naștere, în mod normal se obliterează, atrofiindu-se progresiv și devenind un ligament fibros, denumit ligament arterial. Persistența sa constituie o anomalie destul de frecventă în clinică. Sin.: canal Botallo, ductus arteriosus.

CANAL ATRIOVENTRICULAR COMUN / canal auriculoventriculaire commun / endocardial cushion defect. C. embrionar cardiac, impar la origine, care leagă atriul primitiv cu ventriculul; uneori persistă, constituind o anomalie congenitală.

CANAL BOTALLO / canal de Botallo / Botallo's ductus. [*Leonardo Botallo (Botal, Botalli sau Botallus), anatomist și*

medic de origine italiană, n. la Asti, stabilit apoi la Paris, 1530-1600.] Sin.: canal arterial (v.).

CANAL DE CALCIU / canal calcique / calcium channel. C. ionic care controlează cea mai mare parte din fluxurile transmembranare de calciu, cu implicații deosebite în declanșarea și modularea unei game largi de activități celulare. Proteina c. este formată din cinci subunități polipeptidice și glicoproteice: alfa$_1$ (175 kDa), alfa$_2$ (143 kDa), beta (54 kDa), gama (54 kDa) și delta (27 kDa). Subunitatea alfa$_1$ ar conține c. și situsurile de fosforilare modulatoare intracelulare. Se cunosc două clase mari de c.: receptor-dependente și voltaj-dependente. S-au descris numeroase tipuri și subtipuri cu caracteristici și localizări diferite. Unul dintre cele mai importante este *c. de eliberare de calciu*, din membranele *reticulului endo-plasmic și *reticulului sarcoplasmic (în celulele musculare), care, când este activat, eliberează cationul în citosol. Tipurile principale de *c. voltaj-dependente* sunt T (T = *transient*, rapid), N (N = *neuronal*) și îndeosebi L (L = *long lasting*, lent) asupra căruia acționează *inhibitorii de calciu. V. canal ionic, canal de potasiu și canal de sodiu.

CANAL CAROTIDIAN / canal carotidien / carotid canal. NA: canalis caroticus. C. osos curb, situat în grosimea *stâncii temporalului. La nivelul c. c. trece artera carotidă, înconjurată de un plex venos și de plexul nervos simpatic pericarotidian.

CANAL CARPIAN / canal carpien / carpal tunnel. NA: canalis carpis. C. osteofibros format între gutiera carpiană și ligamentul inelar anterior al carpului. La nivelul c. c. trec tendoanele flexorilor degetelor, marele palmar și nervul median.

CANAL CERVICAL ÎNGUST / canal cervical étroit / narrowing of the cervical vertebral canal. Compresiune medulară la nivelul rahisului cervical al cărui canal este strâmtat prin *osteofite. Se traduce clinic printr-un *sindrom piramidal progresiv.

CANAL CISTIC / canal cystique / cystic duct, ductus cysticus. NA: ductus cysticus. Conduct care conectează colul vezicii biliare cu *c. hepatic comun, formând împreună cu acesta *c. coledoc.

CANAL DE CLOR / canal de chlore / chloride channel. C. ionic selectiv pentru ionii de clor. Au fost descrise tipuri variate, incluzând: c. activate de *ligand (*GABA și *glicină) la nivelul sinapselor și c. voltaj-dependente în numeroase celule animale sau vegetale.

CANAL COLEDOC / canal cholédoque / common bile duct. NA: ductus choledocus. Structură anatomică tubulară rezultată din unirea *c. hepatic comun și a *c. cistic. Prin intermediul său *bila este deversată în duoden, unde c. c. se deschide, în a doua porțiune, prin *ampula lui Vater. Este un segment al *căilor biliare.

CANAL DEFERENT / canal déférent / deferent duct, vas deferens. NA: ductus deferens, vas deferens. Conduct cilindric îngust, cu peretele gros, cu un traiect de la coada *epididimului până în punctul de joncțiune cu *vezicula seminală, de unde se continuă prin *c. ejaculator.

CANAL EJACULATOR / canal éjaculateur / ejaculatory duct. NA: ductus ejaculatorius. Duct format prin unirea *c. deferent cu c. excretor al veziculelor seminale. Se deschide la nivelul uretrei prostatice pe partea laterală a *veru montanum*-ului.

CANAL EPIDIDIMAR / canal épididymaire / canal of epididymis. NA: ductus epididymis. V. epididim.

CANAL FEMURAL / canal fémoral / femoral canal. NA: canalis femoralis. C. cu perete fibros prin care trec vasele femurale. C. f. i se pot distinge trei segmente: c. crural în partea superioară și *c. Hunter, inferior, unite printr-o porțiune mediană.

CANAL GALACTOFOR / canal galactophore / galactophorous duct, lactiferous duct. NA: ductus lactiferis. Unul dintre cele 15-20 de c. care transportă secreția lactată a lobilor mamari și care se deschid la nivelul mamelonului.

CANAL HAVERS / canal de Havers / haversian canal, nutrient canal. NA: canal nutricius osis. [*Clopton Havers, anatomist englez, 1650-1702.*] Canal nutritiv al osului ce conține nervii și vasele acestuia. V. și osteon.

CANAL HEPATIC COMUN / canal hépatique commun / hepatic duct, ductus hepaticus communis. NA: ductus hepaticus communis. C. ce se formează din unirea celor două canale intrahepatice (drept și stâng) și care, ulterior (după 3-4 cm), se unește cu *c. cistic, formând *c. coledoc.

CANAL HUNTER / canal de Hunter / Hunter's canal. NA: canalis adductorius. [*John Hunter, anatomist și chirurg scoțian, stabilit la Londra, medicul regelui George III, 1728-1793.*] Segment inferior al *c. femural, care se întinde în toată treimea inferioară a coapsei.

CANAL INGHINAL / canal inguinal / inguinal canal. NA: canalis inguinalis. Interstițiu muscular sub formă de „șicană", oblic în jos, înainte și înăuntru, situat la baza peretelui abdominal anterior. Peretele său este musculoaponevrotic, fiind delimitat extern de *mușchii oblici și *mușchiul transvers al abdomenului, iar intern de aponevroza tendinoasă a marelui oblic. C. i. permite trecerea *cordonului spermatic la bărbat și a *ligamentului rotund la femeie. El reprezintă unul din punctele slabe principale ale peretelui abdominal.

CANAL IONIC / canal ionique / ion channel. Complex proteic transmembranar care formează în dublul strat fosfolipidic o cale hidrofilă omogenă, la nivelul căreia traversează membrana, prin difuziune pasivă, ioni anorganici specifici, pe baza gradientului electrochimic. Funcțional, c. i. se caracterizează prin selectivitate (permițând trecerea uneia sau anumitor specii ionice) și permeabilitate (capacitate de a asigura un anumit flux ionic). C. i. nu sunt deschise permanent, ci trec printr-o serie de tranziții închis-deschis. Frecvența și durata deschiderii c. i. sunt controlate de numeroși factori. În funcție de natura acestor factori, se descriu: 1) *C. voltaj-dependente*, a căror deschidere depinde de atingerea unei anumite diferențe de potențial transmembranar. 2) *C. receptor-dependente*, în a căror structură intră un receptor specific, iar deschiderea c. se produce consecutiv legării *ligandului specific pe receptor. 3) *C. chimic-dependente*, care se deschid în prezența anumitor substanțe endo- sau exogene. 4) *C. activate mecanic* sub acțiunea presiunii sau a întinderii. 5) *C. cu deschidere aparent spontană*, în care factorii ce determină tranziția nu sunt cunoscuți. V. canal de calciu, canal de clor, canal de potasiu, canal de sodiu.

CANAL LACRIMONAZAL / canal lacrymonasal / nasolacrimal duct. NA: ductus nasolacrimalis. Structură alcătuită din două părți: 1) *C. lacrimal membranos*, care permite trecerea lacrimilor de la *sacul lacrimal la meatul inferior al foselor nazale. 2) *C. lacrimal osos*, conține c. l. membranos și este delimitat de osul *lacrimal, *maxilarul superior și *cornetul nazal superior.

CANAL LOMBAR ÎNGUST / canal lombaire étroit / narrowing of the lumbar vertebral canal. Sindrom provocat de îngustarea congenitală sau dobândită a canalului lombar, în acest al doilea caz secundară protruziunilor discale sau osteofitice. Cel mai frecvent se traduce prin claudicație intermitentă poliradiculară cu lombosciatică.

CANAL MEDULAR / canal médullaire / medullary cavity. NA: cavum medullare. Spațiul din diafiza oaselor lungi care conține măduva osoasă.

CANAL NUTRITIV / canal nourricier / nutritive canal, nutrient canal. NA: canalis nutricius. C. osos alungit, care se deschide în cavitatea medulară a oaselor lungi și permite trecerea arterei nutritive a osului.

CANAL OMBILICAL / canal ombilical / vitelline duct. C. care unește intestinul embrionar cu *vezicula ombilicală. V. și diverticul Meckel.

CANAL OMFALOMEZENTERIC / canal omphalomésentérique / omphalomesenteric duct. Sin.: canal ombilical (v.).

CANAL OPTIC / canal optique / optic canal, optic foramen. NA: canalis opticus. C. osos cuprins între rădăcinile aripii mici și corpul *sfenoidului, prin care trece nervul optic, înconjurat de cele trei foițe meningiene, însoțit de artera oftalmică.

CANAL PAROTIDIAN / canal parotidien / parotid canal. Sin.: canal Stenon (v.).

CANAL PANCREATIC / canal pancreatique / pancreatic canal. Sin.: canal Wirsung (v.).

CANAL DE POTASIU / canal potassique / potassium channel. C. ionic care permite ieșirea potasiului din celulă. Au fost descrise numeroase tipuri de c. de p., a căror deschidere depinde pentru unele de voltaj, iar pentru altele, receptor-dependente, de *liganzi ca ionii de calciu, acetilcolina și ATP. C. dependente de ATP sunt inhibate de *sulfamide antidiabetice. *Antagoniștii sau inhibitorii de c. voltaj-dependente sunt *antiaritmice de clasa a III-a și îndeosebi de clasele I A și I C. Antagoniștii de c. receptor-dependente sunt *anti-ischemici. *Agoniștii sau activatorii acestor canale sunt vasodilatatoare (prin relaxarea mușchilor netezi) și, în consecință, utilizabili în tratamentul *hipertensiunii arteriale și al *insuficienței coronariene. V. canal ionic, canal de calciu, canal de sodiu.

CANAL RADICULAR / canal radiculaire / root canal. NA: canalis radicis dentis. C. care traversează rădăcina dintelui de la apex până la camera pulpară și care conține pulpa radiculară (pachetul vasculonervos al dintelui).

CANAL RAHIDIAN / canal rachidien / vertebral canal. NA: canalis vertebralis. C. osteoaponevrotic format în toată înălțimea coloanei vertebrale prin suprapunerea vertebrelor, la nivelul găurilor vertebrale și al ligamentelor care unesc arcurile posterioare ale vertebrelor. El conține măduva, meningele și rădăcinile nervilor rahidieni, întinzându-se de la *atlas la *sacrum și continuându-se în sus cu *gaura occipitală. Sin.: canal vertebral.

CANAL SACRAT / canal sacré / sacral canal. NA: canalis sacralis. Partea inferioară a *c. rahidian, situată la nivelul sacrumului.

CANAL SANTORINI / canal de Santorini / Santorini's canal. NA: ductus pancreaticus accesorius. [*Giovanni Domenico Santorini, anatomist și medic italian, profesor la Veneția, 1681-1737.*] Canal excretor pancreatic accesoriu situat deasupra *canalului Wirsung. Se deschide în al doilea segment al duodenului, la nivelul *carunculei mici.

CANAL DE SODIU / canal sodique / sodium channel. C. ionic voltaj-dependent ce permite difuziunea simplă a sodiului în celulă și, în consecință, depolarizarea membranei și declanșarea potențialului de acțiune. Structural este alcătuit dintr-un singur lanț polipeptidic (250-270 kDa) dispus în patru domenii transmembranare omologe. Fiecare domeniu este alcătuit din șase lanțuri peptidice transmembranare cu structură de tip α-helix, delimitând pereții canalului. Al patrulea lanț α-helix al fiecărui domeniu conține șase reziduuri de arginină jucând rolul unui senzor voltaic, care determină deschiderea canalului. Densitatea c. de s., chiar în membranele excitabile, este de maximum $100/nm^2$, fiind de circa 10^4 ori mai mică decât cea a canalelor de potasiu. Printr-un singur c. deschis trec circa 10^7 ioni de sodiu pe secundă. *Antagoniștii c. de s. sunt o serie de anestezice locale (lidocaină), *antiaritmice de clasa I A (chinidina), anticonvulsivante (carbamazepin) și diuretice (amilorid). V. și canal ionic, canal de calciu și canal de potasiu.

CANAL STENON / canal de Sténon / duct of Stenon. [*Niels Stenon (Steno, Stenonius sau Stensen), anatomist și teolog danez, profesor la Copenhaga, 1638-1686.*] C. excretor al glandei parotide, care se deschide în cavitatea bucală printr-un orificiu situat deasupra primului sau celui de-al doilea molar superior. Sin.: canal parotidian.

CANAL TARSIAN / canal tarsien / tarsal tunnel. NA: sinus tarsi. Sin.: tunel tarsian (v.).

CANAL TIREOGLOS / canal thyréoglosse / thyroglossal duct. C. în formă de deget de mănușă, vizibil la embrionul uman de 24 de zile (stadiu 4 mm), provenind din epiteliul faringian și înfundându-se în mezenchimul subiacent. C. t. reprezintă prima schițare a tiroidei, iar la embrionul de 30 de zile (stadiu 7 mm) lumenul său este șters.

CANAL TORACIC / canal thoracique / thoracic duct. NA: ductus thoracicus. Cel mai mare conduct limfatic din organism, care colectează limfaticele din porțiunea corpului de sub diafragm și pe cele din partea stângă situate deasupra diafragmului. C. t. începe în abdomen prin joncțiunea trunchiurilor intestinal, lombar și intercostal descendent și la nivelul celei de-a doua vertebre lombare pătrunde în torace prin hiatusul aortic al diafragmului și ajunge la nivelul gâtului, unde formează un arc descendent peste artera subclaviculară și se varsă în vena subclaviculară stângă.

CANAL VERTEBRAL / canal vertébral / vertebral canal. NA: canalis vertebralis. Termen cu dublă semnificație: 1) Sin. cu *canal rahidian. 2) Zonă anatomică la nivelul căreia se află traiectul arterei vertebrale.

CANAL VITELIN / canal vitellin / vitelline duct. Sin.: canal ombilical (v.).

CANAL WIRSUNG / canal de Wirsung / duct of Wirsung. NA: ductus pancreaticus. [*Johann Georg Wirsung, anatomist bavarez, profesor la Padova, 1600-1643.*] C. excretor principal al pancreasului, parcurgând întreaga glandă, de la coada până la capul pancreasului. Se deschide în duoden la nivelul carunculei mari. Sin.: canal pancreatic.

CANALE ALVEOLARE / canaux alvéolaires / alveolar canals. NA: canaliculi dentales. Sin.: canale dentare (v.).

CANALE DENTARE / canaux dentaires / dental canals. NA: canaliculi dentales. C. osoase aflate în grosimea maxilarelor, deschise în fundul *alveolelor dentare și permițând trecerea vaselor și nervilor dinților. Sin.: canale alveolare.

CANALE SEMICIRCULARE / canaux semicirculaires / semicircular canals, semicircular ducts. NA: canales semicirculares ossei. Ansamblu de trei c. cilindrice curbate, situate în *labirintul osos al urechii interne, care conțin cele trei c. s. membranoase, cu rol în menținerea echilibrului: *c. s. extern* sau *orizontal*, *c. s. posterior*, *c. s. superior*. Toate aceste c. cilindrice membranoase au formă de potcoavă, sunt separate de c. s. osoase de un spațiu umplut cu perilimfă, se deschid în *utricula labirintului membranos, prezentând la una din extremități câte o ampulă din care pleacă fibre ale nervului acustic. V. și labirint.

CANALICUL, s. n. / canalicule, s. m. / canaliculus. NA: canaliculus. [*Lat. canaliculus = canal mic, dim. de la canalis = jgheab, șanț.*] Canal mic, conduct mic.

CANALICUL BILIAR / canalicule biliaire / bile canaliculus. Conduct tubular fin, fără perete propriu, delimitat între *hepatocite, care colectează și drenează bila către căile biliare.

CANALICUL LACRIMAL / canalicule lacrymal / lacrimal canaliculus. NA: canaliculus lacrimalis. Conduct situat la mar-

ginea liberă a fiecărei pleoape, care conduce lacrimile de la ochi la sacul lacrimal.

CANALICULITĂ, s. f. / canaliculite, s. f. / canaliculitis. [*Lat. canaliculus = canal mic, dim. de la canalis = jgheab, șanț; -ită.*] 1) Inflamația unui canalicul sau a unui conduct excretor al unei glande. 2) Frecvent, termenul este utilizat pentru desemnarea inflamației unui *canalicul lacrimal sau a *canalului lacrimonazal.

CANALIZARE, s. f. / canalisation, s. f. / channeling. [*Lat. canalis = jgheab, șanț.*] 1) Proces de formare a unor canale într-o structură normală sau patologică, fie în mod spontan, evolutiv, fie în mod voluntar, printr-un procedeu chirurgical, pentru stabilirea unei căi de drenaj. 2) Termen utilizat pentru a desemna acțiunea secvențială a unui complex multienzimatic sau asocierea spațială a enzimelor.

CANALOPATIE, s. f. / canalopathie, s. f. / channelopathy. [*Lat. canalis = șanț, jgheab; gr. pathos = boală.*] Termen foarte nou, prin care este desemnat ansamblul alterărilor structurale și funcționale ale *canalelor ionice. Au fost descrise numeroase mutații ale genelor ce codifică proteinele-canal și o serie de relații cu patologia structurilor excitabile din organism, îndeosebi cu patologia cardiovasculară.

CANCER, s. n. / cancer, s. m. / cancer. [*Lat. cancer, -cri = rac, crab.*] 1) Tumoră determinată de proliferarea anarhică și nedefinită a unui *clon celular denumit canceros, care conduce la distrugerea țesutului original, la extensia regională și generală a tumorii și la moartea subiectului afectat în absența tratamentului. Caracterul malign al cancerului este determinat de invazia țesuturilor vecine și îndeosebi de tendința de diseminare a celulelor prin procesul de *metastazare. Un c. se dezvoltă când se alterează echilibrul între mecanismele de apărare a organismului și forțele care provoacă anarhia celulară. Acestea din urmă sunt multiple și încă imperfect cunoscute, cu toată acumularea de numeroase date de biologie moleculară a c. Este cert că în *cancerogeneză pot interveni: terenul ereditar, unele virusuri, factorii de mediu (substanțe chimice, radiații, obiceiuri alimentare, climat), ce pot declanșa potențialul cancerigen pe care anumite celule îl posedă în stare latentă. C. sunt divizate, în funcție de tipul anatomopatologic, în două mari categorii: *carcinoame sau *epitelioame (de origine epitelială) și *sarcoame (de origine conjunctivă). Tratamentul c. constă, în esență, în tratament chirurgical, radioterapie, chimioterapie și hormonoterapie. V. markeri tumorali. 2) Prin extensie, denumirea de c. este utilizată uneori și în cazul proliferării celulare maligne a unor celule separate, neorganizate într-o masă tumorală, ca în cazul *leucemiei.

CANCER BRONHOPULMONAR / cancer bronchopulmonaire / bronchogenic cancer. Tumoră pulmonară malignă cu punct de plecare (în peste 80 % din cazuri) la nivelul epiteliului bronșic glandular, cu depistare adesea tardivă (peste 2/3 din cazuri) din cauza unei evoluții asimptomatice în perioada când tratamentul este eficient. Se disting: 1) *C. b. primitiv*, frecvent în particular, la fumători, divizat în *c. bronșic* și *c. pulmonar alveolar* sau *adevărat*, cu frecvență redusă. 2) *C. b. secundar*, consecință a *metastazelor având ca origine: c. renal, al prostatei sau c. digestive.

CANCER BRONȘIC / cancer bronchique / bronchogenic cancer. V. cancer bronhopulmonar.

CANCER COLORECTAL / cancer colorectal / colorectal cancer. *Adenocarcinom cu o incidență și rată de mortalitate mari, care poate fi: nodular, schiros, papilar și mucoid. Simptomele sunt variabile, în funcție de localizarea anatomică, diagnosticul fiind susținut de o anemie prin deficit de fier la adult, îndeosebi peste 50 de ani, și pe baza investigațiilor endoscopice și radiografice. În raport cu extensia c. c., este acceptată următoarea clasificare pe stadii de evoluție: A - c. limitat la mucoasă și submucoasă (cu supraviețuire mai mare de 5 ani în peste 90% din cazuri, în condițiile unui tratament corect); B_1 - c. extins la musculoasă (85%); B_2 - c. cu extensie la seroasă (70-85%); C - c. cu extensie ganglionară locoregională (30-60%); D - c. cu *metastaze la distanță, ex.: ficat, plămâni (5% supraviețuire peste 5 ani). V. markeri tumorali.

CANCER CUTANAT / cancer cutané / skin cancer. Tumoră malignă primitivă a pielii. Se disting două mari grupe de c. c.: *melanoame și epitelioame sau carcinoame (denumire recomandată, utilizată în terminologia internațională). Carcinoamele (epitelioamele) sunt de trei tipuri: 1) Carcinom bazocelular sau carcinom cu celule bazale, circa 75% din cazuri, localizat exclusiv la nivelul pielii în stratul bazal, cu evoluție lentă, fără *metastaze. 2) Carcinom spinocelular, malpighian sau scuamos, circa 20% din cazuri, poate fi localizat la nivelul pielii sau mucoaselor. Se dezvoltă rapid și generează metastaze. 3) Carcinoame mixte sau intermediare, care sunt rare și prezintă, mai mult sau mai puțin, caracteristicile celor două tipuri menționate anterior. C. c. poate apărea și din leziuni precanceroase: *keratoză, *boală Bowen sau *boală Paget.

CANCER ENDOCRIN MULTIPLU / cancer endocrinien multiple / multiple endocrine neoplasia. Sindrom canceros familial, transmis autozomal dominant, în cadrul căruia se disting două tipuri: 1) *Tipul I* în care sunt asociate cancere ale paratiroidelor, pancreasului și hipofizei anterioare. 2) *Tipul II* o asociere de cancer medular tiroidian, feocromocitom și hiperplazie sau adenom paratiroidian. Tipul II este asociat cu o mutație a protooncogenei Ret. V. și neoplazie endocrină multiplă.

CANCER ESOFAGIAN / cancer de l'oesophage / oesophageal cancer. *Carcinom epidermoid cu tratament dificil și prognostic rezervat. *Adenocarcinomul este rar și localizat la nivelul părții inferioare a esofagului.

CANCER GASTRIC / cancer de l'estomac / gastric cancer. Circa 90% din c. g. sunt *adenocarcinoame, iar 10% *limfoame non-hodgkiniene și *leiomiosarcoame. Adenocarcinoamele gastrice pot fi subdivizate în două categorii: a) *de tip difuz*, în care coeziunea celulară este absentă, rezultând o infiltrare celulară și o îngroșare a peretelui stomacal; b) *de tip intestinal*, caracterizat prin coeziune celulară și formarea de structuri tubulare. C. g. difuz survine îndeosebi la tineri și scade distensibilitatea peretelui gastric. V. linită plastică. Leziunile de tip intestinal sunt frecvent ulcerate, apar la nivelul antrumului și diminuează curbura stomacului, fiind precedate adesea de stări precanceroase. Distribuția, ca și frecvența c. g. variază considerabil în funcție de diverse zone geografice, în unele țări constatându-se o scădere, din motive necunoscute, a numărului de cazuri.

CANCER HEPATIC / cancer de foie / hepatic cancer. Tumoră malignă dezvoltată în ficat, primitiv sau secundar. *C. h. primitive* sunt tumori epiteliale: cel mai frecvent *hepatocarcinoame (adesea complicație a *cirozei), rar *colangiosarcoame, iar la copil, *hepatoblastoame. *C. h. secundare* reprezintă *metastaze ale c. digestive, bronșice sau de sân.

CANCER MAMAR / cancer mammaire / breast cancer. Sin.: cancer de sân (v.).

CANCER OSOS / cancer des os / bone cancer. V. condrosarcom, osteosarcom, sarcom osteogen, fibrosarcom, boală Kahler.

CANCER OVARIAN / cancer de l'ovaire / ovarian cancer. Tumoră malignă cu originea, în 85% din cazuri, în epiteliul suprafeței ovariene, în celelalte cazuri dezvoltându-se din stroma ovariană și din celulele germinale. Cuprinde carcinoame se-

roase (cele mai frecvente), mucoase, endometroide, cu celule clare și nediferențiate. Deși rar, este cea mai frecventă cauză de deces prin c. ginecologic, deoarece peste 2/3 din cazuri sunt detectate în stadii avansate. V. markeri tumorali.

CANCER DE PANCREAS / cancer du pancréas / pancreatic cancer. Tumoră malignă cu prognostic sever, ce se dezvoltă cel mai frecvent (în peste 90% din cazuri) din pancreasul exocrin, ca adenocarcinom ductal (cu celule canaliculare, mult mai rar acinoase sau anaplazice). În 5-10% din cazuri, c. de p. este localizat în pancreasul endocrin, ca: *insulinom, *glucagonom, *gastrinom sau *vipom. Corpul pancreasului este afectat în 70% din cazuri, corpul în 20%, iar coada pancreasului în circa 10%. Semnele clinice sunt insidioase, cele mai frecvente fiind icterul (care apare numai în leziunile capului pancreatic), durerea abdominală și scăderea în greutate. La acestea se adaugă dificultățile investigării imagistice a organului, de unde diagnosticul uneori tardiv.

CANCER DE PROSTATĂ / cancer de la prostate / prostatic cancer. *Adenocarcinom în peste 90% din cazuri, este a doua cauză de mortalitate prin cancer la bărbați. Afectează îndeosebi vârstnicii și se dezvoltă lent, simptomatologia fiind adesea similară unei hipertrofii benigne de prostată. Invazia este locală, cuprinzând ganglionii limfatici regionali, iar metastazele osoase pot apărea înaintea manifestărilor clinice (cancer puternic osteofil). Tumora este asociată cu creșterea producerii de *antigen specific prostatic. tratamentul chirurgical radical (prostatectomie și orhiectomie) asociat cu terapia cu antiandrogeni au ameliorat considerabil prognosticul, inclusiv în faza *metastazelor osoase.

CANCER RENAL / cancer du rein / renal cell carcinoma. Tumoră malignă dezvoltată primitiv în rinichi și tratată de regulă chirurgical. Se disting: a) la adult, *nefrocarcinomul sau tumora Grawitz; b) la copil, *nefroblastomul sau tumora Wilms, îndeosebi sub vârsta de 4 ani.

CANCER SECUNDAR / cancer secondaire / metastasis. Sin.: metastază (v.).

CANCER DE SÂN / cancer du sein / breast cancer. C. cel mai frecvent la femei și, totodată, unul din c. în care eficienta tratamentului a fost confirmată, iar depistarea prin *screening a generat o scădere substanțială a mortalității. C. de s. este de obicei un *adenocarcinom, cel mai des canalicular, rar lobular, medular, coloid sau o formă de *boală Paget a mamelonului. Dacă nu este depistat prin screening, de obicei consultarea medicului survine după ce pacienta a constatat prezența unui nodul în regiune, adesea cu ocazia unui traumatism local. Alteori, ceea ce atrage atenția este prezența evidentă a ganglionilor axilari. C. de s. generează *metastaze osoase (c. osteofil), pulmonare și hepatice. În tratamentul c. de s., procedurile chirurgicale radicale sunt în prezent înlocuite prin intervenții limitate, ca *mastectomie radicală, mastectomie parțială și limfectomie, asociate cu *radioterapie și chimioterapie (citostatice și terapie hormonală). Tratamentul hormonal cu *tamoxifen este indicat îndeosebi în c. de s. asociat cu metastaze la femeia în postmenopauză. Sin.: cancer mamar.

CANCER SCHIROS / cancer squirrheux / scirrhous cancer. Sin.: schir (v.).

CANCER AL SISTEMULUI NERVOS / cancer du système nerveux / nervous system cancer. Tumoră malignă dezvoltată pe seama țesutului nervos. Au fost descrise numeroase varietăți anatomopatologice, care, în ordinea frecvenței descrescânde, sunt următoarele: *glioblastom, *astroblastom, *ependimom, *meduloblastom sau *neurospongiom, rar *oligodendrogliom, *pinealoblastom, ganglioneurom, *neurinom și *meningiom. La copil: *neuroblastom și *retinoblastom. V. toți acești termeni.

CANCER TESTICULAR / cancer du testicule / testicular cancer. Apare îndeosebi între 20 și 35 de ani și este aproape totdeauna o tumoră germinală, adică un *seminom. V. markeri tumorali.

CANCER TIROIDIAN / cancer de la thyroïde / cancer of the thyroid. Tumoră malignă dezvoltată din țesutul epitelial tiroidian. Se disting: carcinoame diferențiate (secretante de *tiroglobulină) papilare (75%), carcinoame veziculare (10%) și, mai rar, trabeculare-medulare (cu *celule C, secretante de *calcitonină). Carcinoamele nediferențiate, anaplazice sunt rare. V. tiroglobulină și markeri tumorali.

CANCER UTERIN / cancer de l'utérus / cancer of the uterus. Termen ce desemnează: 1) *c. *endometrului*, adenocarcinom, cu tratament esențialmente chirurgical. 2) *c. de col uterin* (c. epidermoid în 90% din cazuri, adenocarcinom în 10%), depistat prin frotiu cervicovaginal și prin testul Schiller. V. histerectomie și operație Wertheim.

CANCER DE VEZICĂ / cancer de la vessie / cancer of the bladder. Tumoră malignă de origine epitelială, formele papilare fiind cele mai frecvente.

CANCERIGEN, adj., s. n. / cancérigène, adj., s. m. / cancerigenic. [*Lat.* ***cancer, -cri*** *= rac, crab; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care poate provoca o tumoră malignă. 2) Substanță cu această proprietate. Sin.: oncogen. Var.: cancerogen.

CANCEROFOBIE, s. f. / cancérophobie, s. f. / cancerphobia. [*Lat.* ***cancer, -cri*** *= rac, crab; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Teamă morbidă de îmbolnăvire prin cancer. Uneori, c. se manifestă prin tulburări comportamentale: spălarea repetată a mâinilor, schimbarea îmbrăcăminții după contactul cu alte persoane și, în general, evitarea oricărei aglomerații umane. Semne minore sunt interpretate drept cancer, ceea ce poate provoca *crize de panică. Apelul la rațiune nu este, cel mai adesea, eficient. Au fost obținute unele rezultate prin *terapie comportamentală.

CANCEROGEN, adj., s. n. / cancérogène, adj., s. m. / cancerogenic. [*Lat.* ***cancer, -cri*** *= rac, crab; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Sin.: cancerigen (v.).

CANCEROGENEZĂ, s. f. / cancérogenèse, s. f. / carcinogenesis. [*Lat.* ***cancer, -cri*** *= rac, crab; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Geneza cancerului. În esență, actualmente se acceptă două etape: 1) de inițiere; 2) de dezvoltare sau de promoție. Faza de inițiere este determinată fie prin încorporarea în genomul uman a unei informații genetice de „tip tumoral" (virusuri oncogene sau *oncogene naturale reactivate în organismul respectiv), fie prin interacțiunea inițiatorilor (substanțe chimice cancerigene, radiații). Modificările genetice ireversibile apărute drept urmare a acțiunii inițiatorilor constituie starea premalignă. În etapa de dezvoltare, prin intervenția promotorilor, care nu sunt carcinogeni sau mutageni prin ei înșiși, se vor dezvolta tumorile. Diferența majoră între inițiatori și promotori constă în faptul că primii se leagă covalent la ADN celular, unde vor produce alterări ireversibile ale genomului.

CANDIDA / Candida / Candida, Monilia. [*Lat.* ***candida*** *= îmbrăcăminte albă.*] Gen de ciuperci microscopice, foarte răspândite în natură. Cea mai mare parte sunt saprofite obișnuite ale pielii și ale mucoaselor. Unele specii sunt patogene pentru om, cea mai importantă fiind **Candida albicans* (v. candidoză). Sin.: *Monilia* (desuet).

CANDIDA ALBICANS / Candida albicans / Candida albicans. Cea mai frecventă specie la om din genul de ciuperci microscopice **Candida*, agentul patogen principal al *candidozelor. V. și perleș.

CANDIDINĂ, s. f. / candidine, s. f. / candidin. [*Lat.* ***candida*** *= îmbrăcăminte albă; -* ***ină****.*] Extract antigenic purificat,

provenind din *Candida albicans* și utilizat pentru efectuarea unor teste în alergologie.

CANDIDOZĂ, s. f. / candidose, s. f. / candidiasis. [*Lat.* ***candida*** *= îmbrăcăminte albă, -oză.*] Infecție generată de fungi din genul **Candida*, în special *C. albicans*. Afectează în general pielea și mucoasele (orală, esofagiană, respiratorie și vaginală), prezentându-se sub forma unei erupții de mici pustule albicioase. De obicei superficială, c. poate deveni severă la pacienții imunocompromiși, mergând până la infecție sistemică sau endocardită. Sin.: moniliază, monilioză, endomicoză, oidiomicoză. V. și muguet.

CANDIDURIE, s. f. / candidurie, s. f. / candiduria. [*Lat.* ***candida*** *= îmbrăcăminte albă; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența în urină a unei ciuperci de tip **Candida*.

CANGRENĂ. Var. pentru gangrenă (v.).

CANIN, s. m. / canine, s. f. / canine tooth. NA: dens caninus. [*Lat.* ***caninus*** *= de câine, de la* ***canis*** *= câine.*] Fiecare din cei patru dinți dispuși simetric, câte doi pe fiecare maxilar, lateral față de incisivii secundari. De formă conică, c. au cea mai lungă coroană și cea mai lungă și mai puternică rădăcină dintre toți dinții.

CANIȚIE, s. f. / canitie, s. f. / canities, greying of the hair. [*Lat.* ***canities*** *= încărunțirea părului, de la* ***canus*** *= alb-argintiu.*] Decolorarea părului de pe cap și a tegumentelor printr-un proces fiziologic de încărunțire sau consecutiv unor boli diverse. Unii consideră c. precoce un semn de longevitate.

CANNABIS, s. n. / cannabis, s. m. / cannabis, noids. [*Lat.* ***cannabis****, gr.* ***kannabis*** *= cânepă.*] Pulbere obținută din flori, frunze și tije uscate de cânepă indiană. Preparatele derivate din aceasta sunt halucinogene. Toxicomanii le utilizează fie în țigări, fie mestecate, încorporate în băuturi, în produse de patiserie sau în alte alimente. Var.: canabis.

CANTARIDĂ, s. f. / cantharide, s. f. / cantharides. [*Lat.* ***cantharis, -idis*** *= cantaridă, din gr.* ***kantharis*** *= gândac, insectă.*] Corpul uscat al insectelor coleoptere din specia *Lytta vesicatoria*, al cărui principiu activ este cantaridina. C. este folosită în uz extern ca *rubefiant și *vezicant, iar în uz intern (administrată empiric ca afrodisiac sau antiblenoragic) este foarte toxică.

CANTARIDISM, s. n. / cantharidism, s. m. / cantharidism. [*Lat.* ***cantharis, -idis*** *= cantaridă, din gr.* ***kantharis*** *= gândac, insectă; -ism.*] Totalitatea tulburărilor determinate de utilizarea empirică a *cantaridei.

CANTOPEXIE, s. f. / canthopexie, s. f. / canthoplasty. [*Lat.* ***canthus****, gr.* ***kanthos*** *= buza unui vas, unghiul ochiului; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] Intervenție de chirurgie oculară constând în unirea celor două pleoape la nivelul unghiului extern și fixare, de obicei mai înaltă. C. se practică îndeosebi în *blefarofimoză și în anumite malformații palpebrale.

CANTOPLASTIE, s. f. / canthoplastie, s. f. / canthoplasty. [*Lat.* ***canthus****, gr.* ***kanthos*** *= buza unui vas, unghiul ochiului; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Refacerea chirurgicală a *cantusului, de obicei cu scopul lărgirii fantei palpebrale.

CANTORAFIE, s. f. / canthorraphie, s. f. / canthorrhaphy. [*Lat.* ***canthus****, gr.* ***kanthos*** *= buza unui vas, unghiul ochiului; gr.* ***rhaphe*** *= sutură.*] Operație de micșorare a fantei palpebrale, limitată la regiunea *cantusului și indicată îndeosebi în *lagoftalmie.

CANTOTOMIE, s. f. / canthotomie, s. f. / canthotomy. [*Lat.* ***canthus****, gr.* ***kanthos*** *= buza unui vas, unghiul ochiului; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschiderea chirurgicală a *cantusului palpebral, practicată în timpul unor intervenții pe globul ocular sau la nivelul orbitei.

CANTUS, s. n. / canthus, s. m. / canthus. [*Lat.* ***canthus****, gr.* ***kanthos*** *= buza unui vas, unghiul ochiului.*] Locul de unire a celor două pleoape, denumit și comisura pleoapelor: 1) *C. intern*, paramedian, la nivelul căruia se află *caruncula lacrimală și *sacul lacrimal. 2) *C. extern*, la nivelul unghiului extern sau lacrimal.

CANULĂ, s. f. / canule, s. f. / cannula. [*Lat.* ***cannula****, dim. de la* ***canna*** *= trestie, fluier.*] Tub suplu sau rigid, rectiliniu sau curb, din cauciuc, mase plastice, sticlă sau metal. C. este utilizată pentru a permite trecerea de aer sau de lichid într-o cavitate din organism sau printr-un conduct natural, ca și la nivelul unui vas sau al unui canal abordate chirurgical.

CAP, s. n. / tête, s. f. / head. NA: caput. [*Lat.* ***caput, -itis*** *= cap.*] 1) Extremitatea superioară a corpului omenesc, legată de torace prin gât. Conține creierul, principalele organe de simț și partea superioară a căilor respiratorii și digestive. Este divizat în două părți: craniul și fața. 2) Extremitate proeminentă, mai mult sau mai puțin rotunjită, a unei structuri anatomice. Ex.: c. femurului, c. humerusului.

CAP DE MEDUZĂ / tête de méduse / caput medusae. 1) Termen ce desemnează circulația colaterală vizibilă la nivelul peretelui abdominal, apărută prin dilatarea venelor periombilicale ca urmare a permeabilizării venei ombilicale în cursul *hipertensiunii portale. Se observă frecvent în cursul *bolii Cruveilhier-Baumgarten. 2) Aspectul polului anterior al globului ocular în *glaucomul congestiv absolut.

CAPACITARE, s. f. / capacitation, s. f. / capacitation. [*Lat.* ***capacitas, -atis*** *= putere de cuprindere, de la* ***capax, -acis*** *= care poate conține și* ***capere*** *= a ține, a conține.*] Termen prin care este denumit ansamblul modificărilor suferite de *spermatozoizi în cursul traversării căilor genitale feminine, pentru a dobândi o putere fecundantă. Cele mai importante modificări se produc la nivelul membranei plasmatice a capului spermatozoidului: mucusul cervical elimină componentele proteice fixate pe membrană în cursul tranzitului spermatozoizilor prin căile de excreție a spermei, iar secrețiile uterine și tubare modifică organizarea tridimensională a proteinelor intramembranare și diminuează raportul colesterol/fosfolipide. Aceste modificări cresc *fluiditatea și permeabilitatea pentru ionii de Ca^{2+} ale membranei capului spermatozoidului, fiind astfel favorizată capacitatea funcțională a *acrozomului.

CAPACITATE, s. f. / capacité, s. f. / capacity. [*Lat.* ***capacitas, -atis*** *= putere de cuprindere, de la* ***capax, -acis*** *= care poate conține și* ***capere*** *= a ține, a conține.*] 1) *C. unui vas*: volumul interior al vasului respectiv. 2) Termen utilizat în sens general pentru a defini aptitudinea unui individ de a efectua o anumită activitate (de a învăța, de a înțelege, de a munci, de a suporta un stimul dureros etc.). 3) *C. calorică*: raportul dintre cantitatea de căldură primită de un corp și creșterea temperaturii corpului (sistemului) respectiv. 4) *C. de concentrare și de diluție a rinichiului*, de a realiza o urină finală cu o concentrație mai mare sau mai mică decât a plasmei. 5) *C. electrică*: a) *c. unui conductor*, raportul constant existent între sarcina și potențialul unui conductor, sustras oricărei acțiuni electrice; b) *c. unui condensator*, definită prin raportarea sarcinii la diferența de potențial existentă între armături; unitate de măsură: farad sau sub-multipli; c) *c. unui acumulator*, cantitatea de energie electrică pe care o poate restitui un acumulator; se exprimă în Amperi-oră (1 Amper-oră = 3 600 Coulombi). 6) *C. inspiratorie* (v.). 7) *C. membranei celulare*: c. electrică a membranei celulare, comparată, ca urmare a polarizării sale, cu un condensator. 8) *C. de muncă*: posibilitățile organismului de a efectua munci fizice și intelectuale. 9) *C. pulmonară totală* (v.). 10) *C. reziduală funcțională* (v.). 11) *C. vitală* (v.).

CAPACITATE INSPIRATORIE / capacité inspiratoire / inspiratory capacity. Volumul maxim de aer care poate fi inspirat, pornind din postura de repaus expirator. Cuprinde volu-

mul curent și volumul de rezervă inspiratorie. Reprezintă, în medie, 2,4 l la femeie și 3 l la bărbat. V. și capacitate vitală.

CAPACITATE MAXIMALĂ DE REABSORBȚIE SAU DE EXCREȚIE TUBULARĂ / capacité maximale de réabsorption ou d'excrétion tubulaire / maximal tubular reabsorption or excretion. Cantitatea maximală dintr-o substanță pe care ansamblul tubilor renali o poate absorbi (T_m de reabsorbție) sau o poate excreta (T_m de excreție) timp de un minut. Se determină pentru diferite molecule. De ex. T_m de reabsorbție pentru glucoză este de $303 \pm 55{,}3$ mg/min la femeie și de $375 \pm 79{,}7$ mg/min la bărbat, valorile fiind corectate pentru o suprafață corporală de 1,73 m^2. T_m de excreție pentru *acidul para-aminohipuric este în medie de 77 mg/min.

CAPACITATE PULMONARĂ TOTALĂ / capacité pulmonaire totale / total lung capacity. Volumul maxim de gaz conținut în plămâni și în căile aeriene după o inspirație forțată. Corespunde sumei *c. vitale și *volumului rezidual. Are valoarea, în medie, de 4,5 l la femeie și 5,75 l la bărbat.

CAPACITATE REZIDUALĂ FUNCȚIONALĂ / capacité résiduelle fonctionnelle / functional residual capacity. Volumul de aer conținut în căile aeriene după o expirație spontană, în repaus. Reprezintă suma *volumului de rezervă expiratorie și a *volumului rezidual.

CAPACITATE VITALĂ / capacité vitale / vital capacity. Volumul maxim de aer vehiculat printr-o expirație forțată (maximă) efectuată după o inspirație forțată (maximă). Se măsoară cu ajutorul spirometrului. C. v. cuprinde: volumul curent (circa 500 cm^3 aer), volumul de rezervă inspiratorie (circa 1600 cm^3) și volumul de rezervă expiratorie sau complementar (circa 1500 cm^3). C. v. este, în medie, de 3,15 l la femeie și 4,5 l la bărbat. Deoarece valorile c. v. variază considerabil în funcție de sex (îndeosebi), vârstă, greutate, înălțime, rezultatele se exprimă adesea prin raportul procentual față de c. v. teoretică aflată din *nomograme sau cu ajutorul unor formule de calcul.

CAPILAR, adj., s. n. / capillaire, adj., s. m. / capillary. [*Lat.* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr.*] 1) Care se raportează la păr. 2) Care se referă la capilaritate. 3) Vas sanguin de calibru foarte fin, v. capilar sanguin. 4) *Tub c.*, tub cu diametrul foarte mic.

CAPILAR CONTINUU / capillaire continu / continous capillary. Tip de c. sanguin la nivelul căruia *celulele endoteliale se află în continuitate, legate prin *joncțiuni impermeabile. În acest caz, schimburile sânge-țesuturi se produc numai prin intermediul membranelor celulelor endoteliale. Ex. tipic: capilarele care constituie *bariera hematoencefalică.

CAPILAR FENESTRAT / capillaire fenêtré / fenestrated capillary. Tip de c. sanguin existent în organele cu schimburi lichidiene importante: rinichi, glande endocrine, plexuri coroide. Se caracterizează prin prezența la nivelul citoplasmei *celulelor endoteliale a unor perforații rotunjite, sau pori, libere sau obturate cu o diafragmă subțire.

CAPILAR DE JONCȚIUNE / capillaire de jonction / junction capillary. Tip de c. sanguin de la nivelul celulelor musculare netede, cu rol de scurtcircuit sau șunt, permițând reglarea debitului de sânge în c. obișnuite.

CAPILAR LIMFATIC / capillaire lymphatique / lymph capillary. C. cu structură asemănătoare cu a c. sanguine, dar de calibru mai mare, alcătuite din *celule endoteliale legate între ele prin joncțiuni deschise și cu *membrana bazală discontinuă. Originea acestor c. este în fund de sac. C. l. asigură o funcție de drenaj în mediul intern și sunt absente în sistemul nervos central, în măduva osoasă, în urechea internă și în tunicile globului ocular.

CAPILAR SANGUIN / capillaire sanguin / capillary vessel. Denumire generică pentru fiecare dintre vasele foarte fine (5-15 μm) care leagă ultimele ramificații arteriolare cu primele ramificații venoase. C. sunt anastomozate într-o rețea foarte bogată, la nivelul căreia se produc schimburi respiratorii și nutritive între sângele circulant și țesuturi. Peretele c., lipsit de fibre musculare, este alcătuit dintr-un *endoteliu situat pe o *membrană bazală, înconjurată sau nu de un *periteliu. V. și alte tipuri de c.

CAPILAR SINUSOID / capillaire sinusoïde / sinusoidal capillary. Tip de c. sanguin prezent în organele reticulohistiocitare specializate în producerea elementelor figurate ale sângelui: splină, măduvă osoasă, ficat. Peretele c. s. este alcătuit dintr-un înveliș discontinuu de celule aplatizate aparținând sistemului reticulohistiocitar, cu o *membrană bazală discontinuă, care uneori lipsește.

CAPILARITATE, s. f. / capillarité, s. f. / capillarity, capillary attraction. [*Lat.* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr.*] Ansamblul fenomenelor care se produc datorită *tensiunii superficiale, la introducerea într-un lichid a tuburilor cu diametre relativ mici (sau a unor pereți plani relativ apropiați). Dacă lichidul udă pereții capilarului el se ridică deasupra nivelului existent în afara tubului, iar dacă lichidul nu udă pereții, atunci el coboară față de acest nivel. Conform legii Jurin-Borelli înălțimea la care se ridică un lichid într-un capilar este invers proporțională cu diametrul acestuia.

CAPILARITĂ, s. f. / capillarite, s. f. / capillaritis. [*Lat.* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr;* ***-ită***.] Alterare electivă a *capilarelor care poate evolua cu tromboză, cu purpură, uneori cu necroză și ulcerare sau spre o dilatație (*telangiectazie).

CAPILARODINAMOMETRU, s. n. / capillarodynamomètre, s. m. / capillarodynamometer. [*Lat.* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr; gr.* ***dynamis*** *= forță;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat utilizat pentru măsurarea fragilității capilare prin provocarea, cu ajutorul unei ventuze, a unei depresiuni cutanate controlate. În mod normal, la o depresiune de 300 mmHg apar maximum 5 peteșii cutanate, iar un număr mai mare atestă o fragilitate capilară. V. și rezistență capilară.

CAPILAROSCOPIE, s. f. / capillaroscopie, s. f. / capillaroscopy. [*Lat.* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examinarea în scop diagnostic a capilarelor cutanate de la baza degetelor cu un obiectiv cu rezoluție mică, de obicei cu o lupă. Sin.: microangioscopie.

CAPILAROZĂ RETINIANĂ / capillarose rétinienne / retinal capillarosis. [*Lat.* ***capillaris*** *= capilar, de la* ***capillus*** *= fir de păr;* ***-oză*** *;* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-ină***.] Alterare acută sau cronică a vaselor capilare retiniene, care apare în unele boli generale (hipertensiune arterială, diabet, nefropatii, colagenoze etc.). Oftalmoscopic se constată vase mici cu calibru neregulat, tromboze, microhemoragii, exsudate, cu formarea de pete albgălbui, rotunjite și grupate în zona maculei („stea" maculară).

CAPITONAJ, s. n. / capitonnage, s. m. / capitonnage. [*Fr.* ***capitonnage****, de la ital.* ***capitone*** *= cap mare, din lat.* ***caput, -itis*** *= cap.*] Procedeu chirurgical care constă în apropierea și suturarea pereților unei cavități în scopul suprimării acesteia (ex.: în caz de anevrism, pungă intraparenchimatoasă restantă după ablația unui chist).

CAPNIMETRIE, s. f. / capnimétrie, s. f. / carbo(no)metry. [*Gr.* ***kapnos*** *= fum, vapor;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea concentrației de bioxid de carbon în amestecurile gazoase sau în lichide, inclusiv în sânge. Sin.: carbometrie.

CAPPING, s. n. / capping, s. m. / capping. [*Engl.* ***capping****, de la* ***cap*** *= șapcă, bonetă, calotă, capsulă.*] Anglicism prin care este denumit procesul de grupare a proteinelor membranare într-o zonă limitată a suprafeței celulare. C. se observă îndeosebi la nivelul membranei limfocitelor, când acestea sunt

puse în prezența antigenului. Imunoglobulinele, repartizate uniform în membrană, fixează antigenii pentru care ele sunt specifice și se regrupează. Această etapă precedă *internalizarea antigenilor. Un proces analog are loc și în cazul *receptorilor pentru LDL.

CAPSIDĂ, s. f. / capside, s. f. / capsid. [*Lat. capsa = cutie.*] Ansamblu structural alcătuit din proteine (*capsomere) destinate să izoleze și să protejeze acidul nucleic al unui virus. C. este responsabilă de *antigenicitatea virusului. Se disting două tipuri structurale: 1) *Tipul elicoidal*, în care unitățile structurale proteice sunt dispuse în lungul acidului nucleic spiralat. 2) *Tipul eicosaedric*, în care acidul nucleic este închis într-un eicosaedru, alcătuit din capsomere asamblate în 5 unități de structură la vârfuri (pentameri sau pentoni) și 6 pe fețe (hexamere sau hexani). C. este alcătuită dintr-un singur tip de proteine sau din câteva proteine diferite, asociate cu molecule de lipide și glucide la virusurile mari.

CAPSOMER, s. n. / capsomère, s. m. / capsomere. [*Lat. capsa = cutie; gr. meros = parte.*] Proteine de structură asamblate în grupe de 5-6 pentru a forma *capsida virală. Aceste proteine sunt codificate de genomul viral.

CAPSULĂ, s. f. / capsule, gaine, s. f. / capsule. NA: capsula, pl. capsulae. [*Lat. capsula = cutie mică, dim. de la capsa = cutie.*] 1) Formațiune anatomică dispusă sub formă de înveliș. 2) Formă de prezentare a preparatelor farmaceutice. *C. amilacee*, v. cașetă.

CAPSULĂ ARTICULARĂ / capsule articulaire / articular capsule. NA: capsula articularis. Înveliș fibros al *diartrozelor, care împreună cu ligamentele asigură menținerea în contact a suprafețelor articulare ale oaselor care compun articulația. Fața internă (intraarticulară) a c. a. este căptușită de *sinovială, iar fața externă se află în contact cu ligamentele articulare.

CAPSULĂ BOWMAN / capsule de Bowman / Bowman's capsule. [*Sir William Bowman, anatomist, fiziolog și oftalmolog englez, profesor la Londra, 1816-1892.*] Prelungire sub formă de cupă a epiteliului tubular renal, care învelește ghemul vascular al capilarelor glomerulare. Foițele sale, internă (în contact cu membrana bazală a capilarelor) și externă sau parietală (continuată cu peretele tubului urinifer), delimitează un spațiu virtual numit sinus, la nivelul căruia se formează urina primitivă.

CAPSULĂ GEROTA / capsule de Gerota / Gerota's capsule. NA: fascia renalis. [*Dimitrie Gerota, anatomist și chirurg român, profesor la București, 1867-1939.*] *Fascia perirenală.

CAPSULĂ GLISSON / capsule de Glisson / Glisson's capsule. [*Francis Glisson, medic și anatomist englez, 1595-1677.*] Învelișul conjunctiv superficial al ficatului.

CAPSULĂ INTERNĂ / capsule interne / internal capsule. NA: capsula interna. Zonă de substanță albă a fiecărui *emisfer cerebral, alcătuită din fibre mielinizate, situată între *talamus și capul *nucleului caudat medial și *nucleul lenticular lateral. C. i. este alcătuită din următoarele segmente: braț anterior, genunchi, braț posterior, segment retrolenticular și segment sublenticular. V. și emisfere cerebrale.

CAPSULĂ SUPRARENALĂ / capsule surrénale / suprarenal capsule. Sin.: suprarenală (v.).

CAPSULĂ TENON / capsule de Tenon / Tenon's capsule. NA: vagina bulbi. [*Jacques René Tenon, chirurg francez, 1724-1816.*] Membrană fibroasă care acoperă întreaga *sclerotică a globului ocular. Considerată o expansiune a tecilor musculare, cu care se află în continuitate, c. T. se inseră anterior în jurul corneei și al conjunctivei, care o acoperă, iar posterior în jurul nervului optic.

CAPSULITĂ, s. f. / capsulite, s. f. / capsulitis. [*Lat. capsula = cutie mică, dim. de la capsa = cutie; -ită.*] Inflamația unei capsule, de obicei articulară.

CAPSULECTOMIE, s. f. / capsulectomie, s. f. / capsulectomy. [*Lat. capsula = cutie mică, dim. de la capsa = cutie; gr. ektome = excizie.*] Exereză chirurgicală, parțială sau totală, a unei *capsule. În oftalmologie, c. reprezintă secționarea capsulei cristaliniene cu îndepărtarea unei porțiuni a acesteia.

CAPSULORAFIE, s. f. / capsulorraphie, s. f. / capsulorrhaphy. [*Lat. capsula = cutie mică, dim. de la capsa = cutie; gr. rhaphe = sutură.*] Sutura unei *capsule articulare.

CAPSULOTOMIE, s. f. / capsulotomie, s. f. / capsulotomy. [*Lat. capsula = cutie mică, dim. de la capsa = cutie; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Incizia unei capsule, precum cea a unei articulații sau a învelișului fibros format în jurul unui corp străin. 2) Incizia capsulei cristalinului în operația de cataractă extracapsulară. Sin. parțial: discizie.

CAPTOPRIL, s. m. / captopril, s. m. / captopril. (DCI) Produs de sinteză care inhibă enzima de conversie a angiotensinei I în angiotensină II. Prin efectele sale dilatatoare este util (*per os*) în tratamentul hipertensiunii arteriale și al insuficienței cardiace.

CAPTOR, s. n. / capteur, s. m. / captor. [*Lat. captare = a prinde.*] Dispozitiv, frecvent electronic, ce permite detectarea unei informații (cel mai adesea corespunzând unei mărimi fizice sau biologice), pe care o traduce într-un semnal electric ale cărui variații reflectă variațiile mărimii studiate. C. este primul component al unui lanț de măsurare, care cuprinde, conectat la c., un sistem de transmisie, un sistem de înregistrare și, în funcție de complexitatea informațiilor, un sistem de prelucrare (procesare) a acestora.

CAPTOR PIEZOELECTRIC / capteur piézoélectrique / piezoelectric captor. Dispozitiv destinat conversiei variațiilor de presiune în diferențe de potențial electric. V. piezoelectricitate.

CAPTURĂ VENTRICULARĂ / capture ventriculaire / ventricular capture. Fenomen ce apare uneori în cursul unei disociații atrioventriculare. Constă în apariția anticipată a unei contracții ventriculare antrenate de o sistolă auriculară (c. v. prin conducție anterogradă) sau o contracție auriculară declanșată de o sistolă ventriculară (captură auriculară prin conducție retrogradă). V. și disociație atrioventriculară, disociație prin interferență.

CARACTER, s. n. / caractère, s. m. / character, temper. [*Lat. character, din gr. kharakter = semn imprimat, de la kharattein = a grava.*] 1) Orice proprietate morfologică, fiziologică sau psihologică a unui organism prin care se pot stabili similitudini sau diferențe între indivizi, rase, specii. 2) În psihologie, ansamblul trăsăturilor de comportament și afectivitate care s-au dezvoltat în cursul evoluției psihologice a unui individ. 3) În genetică, un c. este izolat metodologic pornind de la modalitățile de transmitere ereditară. La un anumit c. genotipic poate corespunde o singură genă. V. și caracter sexual.

CARACTER SEXUAL / caractère sexuel / sex character. Caracteristici proprii fiecărui sex, feminin și masculin. Se disting: a) *c. s. primare*, prezente de la naștere, cuprinzând ovarele la femeie și testiculele la bărbat și organele sexuale accesorii (vagin și uter la femeie, penis la bărbat); b) *c. s. secundare*, care se dezvoltă la pubertate sub influența hormonilor sexuali, cuprinzând timbrul vocii, distribuția părului de pe corp, dezvoltarea sânilor la femeie și a musculaturii la bărbat.

CARACTERIAL, adj. / caractériel, -elle, adj. / characterial. [*Lat. character, din gr. kharakter = semn imprimat, de la kharattein = a grava.*] 1) Care se referă la caracter. 2) Despre o persoană care prezintă tulburări de caracter, îndeosebi dificultăți de adaptare armonioasă într-un grup social, manifestate prin reacții agresive, colerice, inadecvate și imprevizibile.

CARACTEROLOGIE, s. f. / caractérologie, s. f. / characterology. [*Lat. character, din gr. kharakter = semn imprimat,*

de la ***kharattein*** *= a grava; gr.* ***logos*** *= știință.*] Studiul *caracterelor în psihologie. Metodele și criteriile c. sunt diverse: studiul morfologiei indivizilor (*fiziognomie, *biotipologie), studierea documentelor expresive (*grafologie, teste), observarea comportamentului (*etologie). În psihologia actuală domină mai curând tendința descrierii structurilor de *personalitate.

CARANTINĂ, s. f. / quarantaine, s. f. / quarantine. [*Fr.* ***quarantaine*** *= perioadă de 40 de zile.*] Izolare (în trecut de 40 de zile, de unde și denumirea) impusă de autoritățile sanitare persoanelor, animalelor, navelor, avioanelor și altor vehicule, ca și mărfurilor provenind dintr-o regiune unde există o epidemie sau în care au fost semnalate cazuri de boli transmisibile susceptibile de a se propaga și a lua proporții epidemice. Actualmente, prin cunoașterea modului de propagare și a unor măsuri eficiente de dezinfecție, perioada de izolare a fost redusă la câteva zile sau la maximum 2 săptămâni (în funcție de boală).

CARBOGEN, s. m. / carbogène, s. m. / carbogen. [*De la dioxid de carbon + oxigen, din lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* (***oxys*** *= acru, oxigen)* ***gennan*** *= a produce.*] Amestec gazos alcătuit din 95% O_2 și 5% CO_2, având proprietatea de stimulare a centrilor respiratori bulbari.

CARBOMETRIE, s. f. / carbométrie, s. f. / carbo(no)metry. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Sin.: capnimetrie (v.).

CARBON, s. n. / carbone, s. m. / carbon. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Elementul chimic (C) cu numărul atomic 6, greutate atomică 12,01115, având ca principali izotopi stabili ^{12}C (98,89%) și ^{13}C (1,11%). C. este un constituent capital al materiei vii, având capacitatea cu totul particulară de a se combina cu el însuși, pentru a forma lanțuri lungi, mai mult sau mai puțin ramificate, ceea ce îi conferă calitatea de component fundamental al tuturor compușilor organici, biologici sau nebiologici. În natură, reprezintă 0,8% din scoarța terestră și se află în stare elementară (diamant, grafit, cărbune etc.), cât și în stare combinată, îndeosebi sub formă de hidrocarburi și carbonați. Având proprietăți de adsorbant (cărbune amorf), este utilizat în meteorism, dispepsii și în unele intoxicații.

CARBONAT, s. m. / carbonate, s. m., carboné, -e, adj. / carbonate. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] 1) Sare a *acidului carbonic cu formula generală M_2CO_3, în care M reprezintă un ion monovalent. 2) Care conține carbon; îndeosebi lanțul de atomi de carbon al unei molecule organice.

CARBONIZARE, s. f. / carbonisation, s. f. / carbonization. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] 1) În chimie, conversia unei substanțe în carbon printr-un procedeu de ardere în prezența unei cantități foarte reduse de aer. 2) Transformarea unei fosile organice în reziduuri de carbon. 3) Tehnică utilizată în industria textilelor pentru îndepărtarea reziduurilor, acestea fiind transformate în praf carbonic, prin folosirea fie a unei soluții de acid sulfuric, fie a acidului clorhidric în stare gazoasă.

CARBOXIGLUTAMAT, s. m. / carboxyglutamate, s. m. / carboxyglutamate. Aminoacid rezultat prin γ-carboxilarea unei molecule de *glutamat inclusă într-o anumită moleculă proteică, frecvent factor de coagulare (de ex.: protrombină, proconvertină, factor IX sau antihemofilic B, factor X sau factor Stuart). Acești factori de coagulare sunt sintetizați și transformați în ficat în produși biologic utilizabili de o proteincarboxilază al cărei cofactor este *vitamina K. *Osteocalcina în os și *aterocalcina în artere pot fi astfel carboxilate și, consecutiv, pot fixa cationii de Ca^{2+}.

CARBOXIHEMOGLOBINĂ, s. f. / carboxyhémoglobine, s. f. / carboxyh(a)emoglobin. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***globulus****, dim. de* ***la globus*** *= glob;* ***-ină****.*] Compus chimic care rezultă din combinarea reversibilă a hemoglobinei cu oxidul de carbon. C. este mai stabilă decât oxihemoglobina. Afinitatea oxidului de carbon pentru hemoglobină este de 200 de ori mai mare decât a oxigenului. C. apare în intoxicația cu oxid de carbon, care este mortală când c. corespunde combinării a 2/3 din hemoglobină (adică atunci când concentrația oxidului de carbon în aer reprezintă 0,2%). Un procent redus de c. este în sângele fumătorilor (≤ 5%).

CARBOXILAZĂ, s. f. / carboxylase, s. f. / carboxylase. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***hyle*** *= materie;* ***-ază****.*] *Ligază care catalizează condensarea unei molecule de CO_2 cu un acid cetonic, *biotina fiind coenzima obișnuită.

CARBOXIPEPTIDAZĂ, s. f. / carboxypeptidase, s. f. / carboxypeptidase. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera;* ***-ază****.*] *Exopeptidază ce catalizează hidroliza proteinelor, acționând specific asupra legăturii C-terminale. Uneori este sintetizată ca proenzimă. Ex.: pancreasul secretă o procarboxipeptidază pe care *tripsina o transformă în enzimă activă.

CARBUNCUL, s. n. / furoncle anthracoïde / carbuncle. [*Lat.* ***carbunculus****, dim. de la* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Infecție localizată a pielii și țesutului celular subcutanat a cărei etiologie este frecvent stafilococul auriu și care se prezintă sub formă de unul sau mai multe furuncule asemănătoare celor din *antrax.

CARCINOID, s. n. / carcinoïde, s. m. / carcinoid tumor. [*Gr.* ***karkinos*** *= rac, cancer;* ***eidos*** *= formă.*] Tumoră cu malignitate inconstantă sau atenuată, care se dezvoltă din *celulele argentafine ale organelor derivate din intestinul primitiv (tub digestiv, trahee, bronhii, căi excretorii ale pancreasului și ficatului) sau din anumite *teratoame. C. evoluează frecvent latent, dar uneori poate ajunge la un volum considerabil și poate metastaza (îndeosebi la nivel hepatic). În acest caz, c. prezintă și o hipersecreție de *serotonină). Sin.: argentafinom.

CARCINOM, s. n. / carcinome, s. m. / carcinoma. [*Gr.* ***karkinoma****, de la* ***karkinos*** *= rac, cancer,* ***-oma****.*] Tumoră epitelială malignă. Termen sin. cu epiteliom. Este recomandabil termenul de c., deoarece se utilizează și în nomenclatura internațională a tumorilor. V. cancer cutanat.

CARCINOM ANEXIAL / carcinome annexiel / adnexal carcinoma. Sin.: epiteliom anexial (v.).

CARCINOM BAZOCELULAR / carcinome basocellulaire / basal cell carcinoma. Sin.: epiteliom bazocelular (v.).

CARCINOM BRONȘIC / carcinome bronchique / bronchogenic carcinoma. V. cancer bronhopulmonar.

CARCINOM CU CELULE MICI / carcinome à petites cellules / small cell carcinoma. Tip de *c. anaplazic. Ex.: c. cu c. m. pulmonar (tip de c. bronșic nediferențiat). Sin.: epiteliom cu celule mici.

CARCINOM EPIDERMOID / carcinome épidermoïde / epidermoid carcinoma. Sin.: epiteliom epidermoid (v.).

CARCINOM INTERMEDIAR / carcinome intermédiaire / basosquamous carcinoma. Sin.: epiteliom intermediar (v.).

CARCINOM INTRAEPIDERMIC / carcinome intraépidermique / intraepidermal carcinoma. Sin.: epiteliom intraepidermic (v.).

CARCINOM RENAL / carcinom rénal / renal carcinoma. Sin.: nefrocarcinom (v.).

CARCINOMATOZĂ, s.f., / carcinomathose, s.f. / carcinomatosis. [*Gr.* ***karkinoma****, de la* ***karkinos****, = rac, cancer,* ***-oma****;* ***-oză****.*] Sin.: carcinoză (v).

CARCINOSARCOM, s. n. / carcinosarcome, s. m. / carcinosarcoma. [*Gr.* ***karkinos*** *= rac, cancer,* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma****.*] Tumoră malignă care conține elemente epiteliale și mezenchimatoase.

CARCINOZĂ, s. f. / carcinose, s. f. / carcinosis. [*Gr. karkinos = rac, cancer; -oză.*] Mod de diseminare metastatică generalizată, de tip miliar sau micronodular, a unui cancer. Sin.: carcinomatoză.

CARDIA, s. f. / cardia, s. m. / cardia. NA: ostium cardiacum. [*Gr. kardia = inimă.*] Orificiul inferior al esofagului, prin care se face comunicarea cu stomacul. În structura sa există un sfincter care are rolul de a permite trecerea alimentelor doar dinspre esofag spre stomac. Denumirea este în relație cu situarea în proximitatea cordului.

CARDIALGIE, s. f. / cardialgie, s. f. / cardialgia. [*Gr. kardia = inimă; algos = durere.*] 1) Termen desuet pentru *pirozis. 2) Durere cu localizare epigastrică sau în regiunea cardiacă, de obicei cu caracter paroxistic.

CARDIATOMIE. Var. pentru cardiotomie (v.).

CARDIECTAZIE, s. f. / cardiectasie, s. f. / cardiectasis. [*Gr. kardia = inimă; ektasis = dilatație.*] Dilatație parțială sau totală a inimii.

CARDINAL, adj. / cardinal, adj. / cardinal. [*Lat. cardinalis = principal; gr. oxys = acru, oxigen; peptos = digerat, copt, de la cardo, -onis = pivot, punct principal.*] Principal. Termenul se utilizează cu referire la semnele de bază ale bolilor: semn c.

CARDIOANGIOSCLEROZĂ, s. f. / cardioangiosclérose, s. f. / cardioangiosclerosis. [*Gr. kardia = inimă; angeion = vas; sklerosis = întărire, de la skleros = tare, dur.*] Denumire pentru ansamblul alterărilor cardiovasculare ale vârstnicului, în relație cu *ateroscleroza.

CARDIOGEN. Var. pentru cardiogenic (v.).

CARDIOGENIC, adj. / cardiogénique, adj. / cardiogenic. [*Gr. kardia = inimă; gennan = a produce.*] Despre un proces a cărui origine se află la nivelul cordului, îndeosebi cu referire la *șoc (șoc c.). Var.: cardiogen.

CARDIOGRAFIE, s. f. / cardiographie, s. f. / cardiography. [*Gr. kardia = inimă; graphein = a scrie.*] 1) Înregistrarea contracțiilor inimii cu *cardiograful, traseul obținut fiind denumit cardiogramă. 2) În terminologia anglo-saxonă: înregistrarea grafică a aspectelor fizice sau funcționale ale inimii: electrocardiografie, kinetocardiografie, fonocardiografie, vibro-cardiografie.

CARDIOGRAMĂ, s. f. / cardiogramme, s. m. / cardiogram. [*Gr. kardia = inimă; gramma = înscriere.*] Traseu obținut prin înregistrarea grafică a bătăilor inimii cu ajutorul cardiografului.

CARDIOINHIBITOR, adj. / cardioinhibiteur, -trice, adj. / cardioinhibitory. [*Gr. kardia = inimă; lat. inhibere = a împiedica.*] Care diminuează ritmul contracțiilor cardiace sau le oprește.

CARDIOLIPINĂ, s. n. / cardiolipine, s. m. / cardiolipin. [*Gr. kardia = inimă; lipos = grăsime; -ină.*] Moleculă rezultată din esterificarea *glicogenului cu două molecule de acid fosfatidic (1,3-difosfatidilglicerol). C. au proprietăți de *haptene, iar cele extrase din inima de bou sunt utilizate în serodiagnosticul sifilisului. V. reacție Bordet-Wassermann.

CARDIOLIZĂ, s. f. / cardiolyse, s. f. / cardiolysis. [*Gr. kardia = inimă; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Operație de eliberare a pericardului și a cordului de aderențele din mediastinopericardita cronică. Se realizează prin rezecția unei porțiuni din stern și a cartilajelor condrosternale corespunzătoare, din zona pericardică.

CARDIOLOGIE, s. f. / cardiologie, s. f. / cardiology. [*Gr. kardia = inimă; logos = știință.*] Domeniu al medicinei care se ocupă cu studiul fiziologiei și patologiei aparatului cardiovascular.

CARDIOLOGIE NUCLEARĂ / cardiologie nucléaire / nuclear cardiology. Ansamblul tehnicilor imagistice radioizotopice, utilizate în *medicina nucleară pentru studiul, static și dinamic, al cordului (viabilitate miocardică, studiul cavităților cardiace, contractilitatea inimii, fracția de ejecție etc.).

CARDIOMEGALIE, s. f. / cardiomégalie, s. f. / cardiomegaly. [*Gr. kardia = inimă; megas, megalos = mare.*] Creșterea volumului inimii, de obicei consecutivă hipertrofiei.

CARDIOMIOPATIE, s. f. / cardiomyopathie, s. f. / cardiomyopathy. [*Gr. kardia = inimă; mys, myos = mușchi; pathos = boală.*] Afecțiune acută, subacută sau cronică a mușchiului cardiac, de etiologie necunoscută sau asociată, acompaniată frecvent de o implicare a endocardului și, uneori, cu afectarea pericardului (definiția OMS). Se disting următoarele forme: 1) *C. congestivă* sau *forma dilatativă* (sin.: miocardie, c. nonobstructivă, c. congestivă, insuficiență cardiacă primitivă, miocardită nespecifică), caracterizată prin creșterea de volum a inimii, prin lărgirea cavităților și subțierea pereților. Această formă evoluează către insuficiență cardiacă globală și ireductibilă. În opoziție cu definiția OMS, unii autori clasifică printre c. dilatative sau congestive afectarea miocardică în boli metabolice (*hemocromatoză, unele *tezaurismoze), endocrine, neuromusculare, în amiloidoză, în colagenoze, în intoxicații (alcool etc.). 2) O *formă restrictivă*, cu *adiastolie rezultată din diminuarea *complianței ventriculare. 3) O *formă hipertrofică* sau *difuză*, cu îngroșarea accentuată a peretelui ventriculului stâng, localizată fie apical, fie îndeosebi septal (aceasta din urmă determinând forma care urmează). 4) O *formă obstructivă* sau *c. hipertrofică obstructivă* (sin.: stenoză musculară ventriculară), caracterizată prin hipertrofia pereților ventriculari predominantă la nivelul septului, cu retracție în timpul sistolei, astfel încât cavitatea ventriculară se poate separa în două zone: una apicală, cu presiune mare, și alta subvalvulară, cu presiune redusă. Această formă este mai frecventă la nivelul ventriculului stâng (stenoză musculară a ventriculului stâng sau hipertrofie stenozantă a ventriculului stâng). Cu o perioadă lungă de latență, ea se manifestă prin *angină pectorală și tulburări de ritm, iar în final, frecvent, prin *moarte subită. 5) O *formă obliterantă*, care este endocardita Löffler (v. endocardită). Sin.: miocardopatie.

CARDIOMIOPATIE DILATATIVĂ / cardiomyopathie dilatée / congestive cardiomyopathy. V. cardiomiopatie.

CARDIOMIOPATIE HIPERTROFICĂ / cardiomyopathie hypertrophique / hypertrophic cardiomyopathy. V. cardiomiopatie.

CARDIOMIOPATIE POST-PARTUM / syndrome de Meadows / postpartum cardiomyopathy. Sin.: boală Meadows (v.).

CARDIOMIOPATIE RESTRICTIVĂ / cardiomyopathie restrictive / restrictive cardiomyopathy. V. cardiomiopatie.

CARDIOPATIE, s. f. / cardiopathie, s. f. / cardiopathy. [*Gr. kardia = inimă; pathos = boală.*] 1) Orice boală a inimii. 2) *C. ischemică* (v.).

CARDIOPATIE ISCHEMICĂ / cardiopathie ischémique / isch(a)emic heart disease. Denumire generică pentru boala degenerativă a miocardului produsă din cauza unui dezechilibru între aportul sanguin coronarian și necesitățile de O_2 ale miocardului. Dezechilibrul este declanșat de reducerea debitului coronarian, de regulă consecutiv leziunilor aterosclerotice ale coronarelor. B. c. se poate manifesta prin *angină pectorală (tipic), oprire cardiacă primară, infarct miocardic, insuficiență cardică, aritmii cardiace. Abrev: CI. Sin.: boală cardiacă ischemică.

CARDIOPATII CONGENITALE / cardiopathies congénitales / congenital heart diseases. Termen generic care regrupează toate malformațiile cardiace prezente la naștere, datorate fie unei opriri, fie unei deviații de la organogeneza normală cardiacă. Pot fi entități unice sau asociate în cadrul unor sindroame (ex: sindrom Marfan). Etiologia este multifactorială, fiind implicați factori genetici, toxici, infecțioși, fizici, medicamentoși etc. Există două categorii de c. c. 1) *C. c. necianogene*: a) fără șunt (coarctație de aortă, valvulopatii congenitale); b) cu șunt stânga-dreapta (defect septal atrial, defect septal ventricular,

persistența *canalului arterial). 2) *C. c. cianogene*: *transpoziție arterială, *tetralogie Fallot.

CARDIOPLASTIE, s. f. / cardioplastie, s. f. / cardioplasty. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală plastică efectuată asupra porțiunii terminale a esofagului și asupra părții juxtacardiale a stomacului, în vederea corectării unei stenoze sau a unei retracții.

CARDIOPLEGIE, s. f. / cardioplégie, s. f. / cardioplegia. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***plege*** *= lovitură.*] 1) Paralizie a inimii. 2) Oprire selectivă temporară a activității cardiace prin injectarea de substanțe chimice, hipotermie sau stimuli electrici.

CARDIOPTOZĂ, s. f. / cardioptose, s. f. / cardioptosia. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***ptosis*** *= cădere.*] Sin.: boală Rummo (v.).

CARDIOSELECTIV, adj. / cardiosélectif, -ive, adj. / cardioselective. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***selectus****, participiul trecut al verbului* ***seligere*** *= a alege.*] Care prezintă proprietăți de *cardioselectivitate.

CARDIOSELECTIVITATE, s. f. / cardiosélectivité, s. f. / cardioselectivity. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***selectus****, participiul trecut al verbului* ***seligere*** *= a alege.*] Predominanța relativă a efectului farmacologic cardiovascular, în cazul unor medicamente cu efecte plurifarmacologice. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la agenții *beta-blocanți.

CARDIOSPASM, s. n. / cardiospasme, s. m. / cardiospasm. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***spasmos*** *= contracție.*] Contracție spasmodică a *cardiei, manifestată prin dificultate la înghițire și ca un obstacol la trecerea alimentelor din esofag în stomac. Când este accentuat, c. determină dureri retrosternale, iar în timp poate genera esofagită, dilatația esofagului și denutriție generală. Sin.: frenospasm, frenocardiospasm. V. și acalazie.

CARDIOSTIMULATOR, s. n. / cardiostimulateur, s. m. / cardiac pacemaker. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***stimulare*** *= a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** *= băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] Sin.: stimulator cardiac (v.).

CARDIOTAHIMETRU, s. n. / cardiotachymètre, s. m. / cardiotachometer. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***takhys*** *= rapid;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat destinat măsurării frecvenței cardiace. Sin. nerecomandat: cardiofrecvențmetru.

CARDIOTIREOZĂ, s. f. / cardiothyréose, s. f. / cardiothyrotoxicosis. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut, tiroidă; -ozǎ.*] 1) Formă de *tireotoxicoză în care manifestările cardiace sunt pe primul plan. 2) Prin extensie, ansamblul manifestărilor cardiovasculare din tireotoxicoze, constând îndeosebi în tulburări de ritm și în insuficiență cardiacă. Sin.: cardiotirotoxicoză.

CARDIOTIROTOXICOZĂ, s. f. / cardiothyréose, s. f. / cardiothyrotoxicosis. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut, tiroidă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -ozǎ.*] Sin.: cardiotireoză (v.).

CARDIOTOCOGRAF, s. n. / cardiotocographe, s. m. / cardiotocometer. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***tokos*** *= naștere;* ***graphein*** *= a scrie.*] Aparat destinat *cardiotocografiei.

CARDIOTOCOGRAFIE, s. f. / cardiotocographie, s. f. / cardiotocography. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***tokos*** *= naștere;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrarea simultană a activității cardiace fetale și a activității contractile a uterului.

CARDIOTOMIE, s. f. / cardiotomie, s. f. / cardiotomy. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] 1) Incizie chirurgicală la nivelul inimii în scopul corectării unui defect cardiac. 2) Incizie a *cardiei sau a regiunii stomacului din proximitatea cardiei. Var.: cardiatomie.

CARDIOTONICE, adj., s. n. pl. / cardiotoniques, adj., s. m. pl. / cardiotonics. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***tonos*** *= tensiune.*] 1) Care crește tonicitatea mușchiului cardiac. Sin.: tonic cardiac. 2) Medicament cu această proprietate. C. utilizate în terapeutică sunt: a) *c. derivați ai digitalei*, în majoritate, datorită efectelor *cronotrop negativ, *dromotrop negativ și *batmotrop pozitiv. Posibilitatea dozării *radioimunologice a digitoxinei în serul sanguin (concentrație în exces peste 40 ng/ml) permite prevenirea supradozajului sau a intoxicației. b) *c. simpaticomimetice betastimulante*, ca izoprenalina, dopamina și dobutamida sunt utile în terapia intensivă a insuficienței cardiace acute. Acțiunea lor imediată și efemeră este inotrop și cronotrop pozitivă. c) *c. noi*, în studiu, sunt fie alte simpaticomimetizce, fie inhibitori ai *fosfodiesterazei, ca amrinona, care crește concentrația de *AMP ciclic intracelular. V. factor digitalic endogen și enzimă de conversie.

CARDIOTOXIC, adj. / cardiotoxique, adj. / cardiotoxic. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Care exercită o acțiune nocivă asupra inimii, asupra mușchiului cardiac sau a *sistemului cardionector.

CARDIOVALVULOTOM, s. n. / cardiovalvulotome, s. m. / valvulotome. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***valvula*** *= păstaie, dim. de la* ***valva*** *= canaturile ușii; gr.* ***tomos*** *= tăiat, secționat, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Instrument chirurgical utilizat în incizia valvulelor cardiace retractate și în reducerea *stenozei determinate de acestea.

CARDIOVASCULAR, adj. / cardiovasculaire, adj. / cardiovascular. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***vasculum*** *= vas mic, dim. de la* ***vas, vasis*** *= vas.*] Referitor la inimă și vasele sanguine sau la circulație.

CARDIOVERSIE, s. f. / cardioversion, s. f. / cardioversion. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***versus****, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Restabilirea ritmului cardiac normal prin intermediul unui șoc electric aplicat din exterior. V. defibrilare.

CARDITĂ, s. f. / cardite, s. f. / carditis. [*Gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***-ită****.*] Denumire clasică a inflamației care afectează, parțial sau în totalitate, cele trei straturi ale inimii. În funcție de structura afectată, boala este numită *endocardită, *miocardită, *pericardită sau *pancardită. În trecut, acest termen a fost utilizat îndeosebi pentru denumirea atingerii cardiace din *reumatismul articular acut (c. *reumatismală*). V. reumatism articular acut.

CARENȚĂ, s. f. / carence, s. f. / deficiency. [*Lat.* ***carentia*** *(sec. XI), de la* ***carere*** *= a fi lipsit, a nu avea.*] Absența din organism sau insuficiența unuia sau mai multor elemente indispensabile echilibrului metabolic sau dezvoltării organismului. C. poate fi determinată de un deficit de aport (*c. alimentară, c. solară*) sau de utilizare defectuoasă (*c. digestivă, c. nutritivă*). Poate fi globală sau selectivă, de ex.: *c. proteică* (în acizi aminați), *c. vitaminică* etc. Determină dezechilibre în organism, cunoscute sub numele de *boli carențiale* (termen sinonim adesea, restrictiv, cu avitaminoze).

CARENȚĂ AFECTIVĂ / carence affective / affective deprivation. Privarea de grija și afecțiunea maternă, cu influență profundă și durabilă asupra dezvoltării psihice a copilului.

CARENȚĂ IMUNITARĂ / carence immunitaire / immunodeficiency. Sin.: imunodeficiență (v.).

CARENȚĂ SPECIFICĂ / carence spécifique / specific deficiency. Ansamblul fenomenelor patologice secundare unei deficiențe, absolută sau relativă, a unui nutriment esențial. În acest caz, la termenul carență se adaugă denumirea nutrimentului. Ex.: c. dizaharidică.

CARFOLOGIE, s. f. / carphologie, s. f. / carphology. [*Gr.* ***karphologein*** *= a aduna scame de lână de pe haina unei persoane, de la* ***karphos*** *= pai uscat, ramură uscată,* ***legein*** *= a aduna.*] Simptom de gravitate în unele boli: delirul calm din unele hiperpirexii, unele meningite, *delirium tremens*. Constă în

efectuarea unor mişcări continue şi automate, repetitive, care sugerează imaginar prinderea unor flocoane care ar pluti în aer sau aranjarea unei cuverturi pe pat.

CARIE, s. f. / carie, s. f. / caries. [*Lat.* ***caries*** *= putrezire, carie (a lemnului).*] 1) Termen utilizat de obicei pentru desemnarea cariei dentare (v.). 2) Dezagregare moleculară sau necroză a osului, care devine moale, decolorat şi poros. C. osoasă a fost descrisă în trecut îndeosebi în tuberculoza osoasă (în particular, osteoartrita tuberculoasă a umărului). În prezent, boala este considerată consecinţa unei inflamaţii cronice a periostului şi a ţesuturilor învecinate, cu formare de abcese reci, cu puroi cazeos, fetid, în general extinse către părţile moi, prin intermediul cărora se pot deschide în sinusuri sau determină fistule.

CARIE DENTARĂ / carie dentarie / dental caries. Distrucţie localizată a ţesuturilor dure ale dintelui declanşată la suprafaţa dintelui prin decalcifierea smalţului dentar, urmată de liza enzimatică a structurilor organice, conducând la formarea unei cavităţi, care, în cazul în care nu este tratată, se extinde la nivelul dentinei până la pulpa dentară. Etiologia c. d. este neclarificată, prin teoriile acidogenă, proteolitică şi proteoliză-chelare fiind susţinut rolul bacteriilor în procesele locale de proteoliză şi decalcificare. Adăugarea de fluor la apa potabilă previne, în anumite limite, apariţia c. Din punct de vedere topografic, G. V. Black clasifică c. în cinci grupe, ulterior fiind adăugată a şasea.

CARINA / carina / carina, pl. carinae. [*Lat.* ***carina*** *= una din cele două părţi care formează coaja de nucă, carena unei corăbii (care seamănă cu o coajă de nucă).*] 1) *C. tracheae* (NA): creastă proeminentă situată în lumenul traheei la locul de bifurcare a acesteia în cele două bronhii principale. 2) *C. urethralis vaginae* (NA): plică mediană longitudinală de pe peretele anterior al vaginului, orientată spre orificiul extern al uretrei.

CARIOCLAZIC, adj. / caryoclasique, adj. / karyo-klastic. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***klasis*** *= ruptură, fractură.*] Despre o substanţă care poate leza nucleul celular, întrerupând astfel *mitoza.

CARIOGAMIE, s. f. / caryogamie, s. f. / karyogamy. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***gamos*** *= căsătorie.*] Fuzionarea nucleelor a două celule, aşa cum se întâmplă în timpul fecundării sau al conjugării a două organisme unicelulare.

CARIOGENEZĂ, s. f. / caryogenèse, s. f. / karyo-genesis. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Formarea sau dezvoltarea nucleului unei celule.

CARIOKINEZĂ, s. f. / caryocinèse, s. f. / karyo-kinesis. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***kinesis*** *= mişcare, de la* ***kinein*** *= a mişca.*] Fenomen de diviziune a nucleului celular, care se produce în stadiile iniţiale ale *mitozei.

CARIOLIMFĂ, s. f. / caryolymphe, s. f. / karyolymph. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu; lat.* ***lympha*** *= apă limpede.*] Sin.: nucleoplasmă (v.).

CARIOLITIC, adj. / caryolytique, adj. / karyolytic. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Care provoacă procesul de *carioliză.

CARIOLIZĂ, s. f. / caryolyse, s. f. / karyolysis. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Disoluţia, dispariţia *cromatinei din nucleul celulei în cursul necrozei acestuia. Sin.: cromatoliză. Var.: cariolizis.

CARIOLIZIS. Var. pentru carioliză (v.).

CARION, s. m. / karyon, s. m. / karyon. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu.*] Sin.: nucleu celular (v. nucleu).

CARIOREXIS, s. n. / caryorrhexis, s. m. / caryorrhexis. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***rhexis*** *= ruptură, fractură.*] Dezintegrare a nucleului celular în fragmente bazofile, care se răspândesc în citoplasmă. C. este markerul citologic cel mai important pentru *apoptoză, pe secţiunile tisulare de rutină. V. şi carioliză, picnoză.

CARIOTIP, s. n. / caryotype, s. m. / karyotype. [*Gr.* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Reprezentare figurată (fotografie, desen) şi clasificată a garniturii cromozomiale a unei celule, considerată o constantă caracteristică a unui individ sau a unei specii. C. este determinat pornind de la *culturi de celule blocate în *metafază printr-un procedeu adecvat (*antimitotic). Stabilirea c. uman se efectuează conform nomenclaturii internaţionale adoptate la Denver (1960) care clasifică cromozomii în ordinea descrescătoare a mărimii şi în funcţie de poziţia *centromerului. În nucleul celulelor umane în curs de diviziune se observă 23 de perechi de cromozomi, 22 fiind identice la cele două sexe. Cele 22 de perechi de *autozomi sunt dispuse în 7 grupe: A (primele 3 perechi), B (perechile 4 şi 5), C (perechile 6-12), D (perechile 13-15), E (perechile 16-18), F (perechile 19-20) şi G (perechile 21-22). Perechea 23 este constituită din cromozomii sexuali, sau gonozomi, care sunt notaţi cu literele X şi Y. Ultimii doi cromozomi sunt asemănători la femeie (notaţi, de aceea, ca doi cromozomi X) şi diferiţi la bărbat (notaţi, de aceea, ca un cromozom X şi altul Y). Ansamblul celor 46 de cromozomi constituie *c. uman*. *C. masculin* normal: 46, XY. *C. feminin* normal: 46, XX. Examenul c. permite descoperirea anomaliilor cromozomiale, de ex.: *trisomia 21.

CARMIN, s. n. / carmin, s. m. / carmine. [*Lat. medievală* ***carminium****, din ar.* ***quirmiz*** *sau* ***kermes*** *= coşenilă şi lat.* ***minium*** *= miniu, roşu de plumb.*] Colorant natural extras din femela coşenilei (insectă exotică din Mexic) şi utilizat pentru punerea în evidenţă a *glicogenului (*c. Best*) sau a *mucusului (*mucicarmin Mayer*).

CARMINATIV, adj., s. n. / carminatif, -ive, adj., s. m. / carminative. [*Lat. medievală* ***carminium****, din ar.* ***quirmiz*** *sau* ***kermes*** *= coşenilă şi lat.* ***minium*** *= miniu, roşu de plumb.*] 1) Care previne formarea gazelor intestinale sau provoacă expulzia acestora. 2) Agent medicamentos care are aceste acţiuni.

CARNIFICAŢIE, s. f. / carnification, s. f. / carnification. [*Lat.* ***caro, carnis*** *= carne;* ***ficare****, derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Aspect anatomopatologic macroscopic al plămânului care, prin remanierea parenchimului, prezintă un aspect de masă musculară.

CARNITINĂ, s. f. / carnitine, s. f. / carnitine. Derivat trimetilat al acidului β-hidroxi-γ-aminobutiric. Intervine în metabolismul acizilor graşi. Deficitul de c. (transmis ereditar, autozomal recesiv) antrenează o supraîncărcare lipidică a diverselor ţesuturi.

CAROTEN, s. m. / carotène, s. m. / carotene, carotine. [*Lat.* ***carota****, din gr.* ***karoton*** *= morcov.*] Denumire generică pentru o serie de pigmenţi de culoare portocalie, foarte răspândiţi în natură, prezenţi îndeosebi în alimente de origine vegetală (morcovi, portocale etc.) şi în unele alimente de origine animală (gălbenuş de ou, unt etc.). În organism, c. este transformat în *vitamina A în intestinul subţire al majorităţii animalelor. Legaţi de proteine, c. formează carotenoproteine. V. rodopsină.

CAROTENEMIE, s. f. / caroténémie, s. f. / caroten(a)emia. [*Lat.* ***carota****, din gr.* ***karoton*** *= morcov; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentraţia plasmatică a pigmenţilor denumiţi *caroteni. Creşterea sa (hipercarotenemie) poate determina o pigmentaţie galbenă a pielii (carotenodermie), vizibilă îndeosebi la nivelul feţei ventrale a extremităţilor membrelor (palme şi plante).

CAROTENOID, adj. / caroténoïde, adj. / carotenoid. [*Lat. carota, din gr. karoton = morcov; gr. eidos = formă.*] Referitor la substanțele care conțin *caroten.

CAROTIDĂ, s. f. / carotide, s. f. / carotid. [*Gr. karos = somn profund, deoarece compresiunea arterelor carotide antrenează o pierdere de conștiență.*] V. tab. anat. - artere.

CAROTIDOGRAMĂ, s. f. / carotidogramme, s. m. / indirect carotid pulse tracing. [*Gr. karos = somn profund; gramma = înscriere.*] *Sfigmograma carotidei.

CARP, s. n. / carpe, s. m. / carpus, wrist. NA: carpus. [*Gr. karpos = pumn.*] V. carpiene.

CARPIENE, s. n. pl. / os du carpe / carpal bones, carpus. [*Gr. karpos = pumn.*] V. tab. anat. - oase.

CARPOCIFOZĂ, s. f. / carpocyphose, s. f. / Madelung's disease. [*Gr. karpos = pumn; kyphosis = cocoașă.*] Malformație osoasă ereditară, cu transmitere autozomal dominantă, care constă în deformarea dorsală a pumnului, ce capătă un aspect de „baionetă". C. este de obicei bilaterală. Această diformitate osoasă este secundară unei anomalii de creștere a extremității inferioare a radiusului: partea posterioară se dezvoltă mai repede decât partea anterioară, determinând anteflexia carpului, care pare luxat. Această afecțiune poate fi izolată sau inclusă în cadrul unei *discondrostenoze. Sin.: discondroplazie a epifizei radiale inferioare, boală Madelung, subluxație spontană a mâinii.

CARPOPEDAL, adj. / carpopédal, -ale, -aux, adj. / carpopedal. [*Gr. karpos = pumn; lat. pedalis, de la pes, pedis = picior.*] Referitor la pumn (sau mână) și picior. Ex.: spasm c.

CARTE DE IDENTITATE FENOTIPICĂ / carte d'identité phénotypique / phenotypic identity card. Identitatea biologică a indivizilor a fost stabilită, până în prezent, grație markerilor fenotipici ca: grupele sanguine (A_1, A_2, B, O, MNS, Rh, P, Kell, Fy), grupele serice (Hp, Gc, Tf, Gm), enzimele eritrocitare (AC, AcP, PGM), *sistemul HLA. Considerați individual, acești markeri conferă o certitudine limitată, cu excepția sistemului HLA care permite rezolvarea a 94% din problemele excluderii paternității. Prin multiplicarea markerilor fenotipici se poate atinge o siguranță de peste 99%. Totuși, probabilitatea de coincidență între doi indivizi neînrudiți nu este neglijabilă. Problema este rezolvată, în mare măsură, de amprenta genetică sau *cartea de identitate genotipică.

CARTE DE IDENTITATE GENOTIPICĂ / carte d'identité génotypique / genotypic identity card. Caracterizarea genotipului fiecărui individ (sau al fiecărei celule), în scopuri de identificare sau de filiație. Este posibilă datorită studiului polimorfismului genotipic. Grație *sondelor genetice se pot pune în evidență simultan mai multe locusuri înalt polimorfe (polimorfism). În plus, în contrast cu fragilitatea proteinelor care se degradează rapid în afara organismului sau după moarte, ADN este un material biologic foarte rezistent. Astfel, c. de i. g. se poate efectua și după moarte. Sin.: amprentă genetică.

CARTILAGIU. Var. pentru cartilaj (v.).

CARTILAJ, s. n. / cartilage, s. m. / cartilage. NA: cartilago. [*Lat. cartilago, -inis = cartilaj.*] Varietate de țesut conjunctiv în care elementele celulare și fibroase sunt conținute în cavitățile sau lacunele substanței fundamentale, compactă și avasculară. C. mediază legătura dintre oase, formează scheletul unor viscere (ex.: laringe) sau delimitează cavități. Var.: cartilagiu. V. tipuri de c. în continuare.

CARTILAJ ARITENOID / cartilage aryténoïde / arytenoid cartilage. NA: cartilago arytenoidea. C. laringian pereche, situat la partea inferioară a c. cricoid, cu care se articulează. La nivelul c. a. se inseră *corzile vocale inferioare.

CARTILAJ ARTICULAR / cartilage articulaire / articular cartilage. NA: cartilago articularis. Strat de c. foarte neted care acoperă suprafețele articulare, a căror formă o adoptă. Are un dublu rol: suprafață de frecare și organ elastic de transmisie a presiunilor.

CARTILAJ DE CONJUGARE / cartilage de conjugaision / connecting cartilage. NA: cartilago epiphysialis. Bandă transversală de țesut cartilaginos, care reunește diafiza și epifiza unui os lung și la nivelul căreia se produce creșterea în lungime a osului. Sin.: cartilaj diafizoepifizar.

CARTILAJ CORNICULAT / cartilage corniculé / corniculate cartilage. NA: cartilago corniculata. Mic nodul cartilaginos, de formă conică, situat la vârful *c. aritenoide. Sin.: cartilaj supra-aritenoid.

CARTILAJ CRICOID / cartilage cricoïde / cricoid cartilage. NA: cartilago cricoidea. Inel cartilaginos care formează segmentul inferior al scheletului *laringelui și este compus dintr-o parte anterioară subțire, arcul cricoidian, și o parte posterioară mai înaltă, placa cricoidiană.

CARTILAJ DIAFIZO-EPIFIZAR / cartilage diaphyso-épiphysaire / elastic cartilage. Sin.: cartilaj de conjugare (v.).

CARTILAJ FIBROS / cartilage fibroïde / fibrous cartilage. Sin.: fibrocartilaj (v.).

CARTILAJ HIALIN / cartilage hyalin / hyaline cartilage. C. flexibil, rezistent, având o substanță fundamentală semitransparentă, bazofilă, care conține fibre de colagen subțiri, estompate. Este cea mai răspândită formă de c. Formează c. articulare, laringele, septul nazal, inelele traheale.

CARTILAJ SUPRA-ARITENOID / cartilage corniculé / supra-arytenoid cartilage. NA: cartilago corniculata. Sin.: cartilaj corniculat (v.).

CARTILAJ TIROID / cartilage thyroïde / thyroid cartilage. NA: cartilago thyroidea. C. principal al laringelui, situat pe linia mediană deasupra *c. cricoid și sub osul hioid. Este format din două lame cvadrilatere unite anterior și divergente posterior și două perechi de coarne, superioare și inferioare, care pornesc de pe marginea posterioară a lamelor. Proeminența c. t. este mai marcată la bărbat decât la femeie. Pop. se numește "mărul lui Adam".

CARTOGRAFIA GENELOR / cartographie des gènes / gene mapping. Realizarea unei *hărți genetice.

CARTOGRAFIE, s. f. / cartographie, s. f. / mapping. [*Lat. charta, gr. karta = foaie de scris; gr. graphein = a scrie.*] Termen în extensie. 1) Inițial, localizarea *genelor pe *cromozomi și precizarea poziției lor în molecula de ADN. V. hartă genetică. 2) Stabilirea caracteristicilor funcționale sau structurale ale unui organ prin investigarea unui parametru relevant. Ex.: prin c. biopotențialelor inimii se poate stabili o hartă de distribuție a acestora.

CARUNCULĂ, s. f. / caroncule, s. f. / caruncle. NA: caruncula, pl. carunculae. [*Lat. caruncula = bucată mică de carne, dim. de la caro, carnis = carne.*] Termen anatomic cu sensul de tubercul sau excrescență, de dimensiuni mici, situat la nivelul unei structuri anatomice. Ex.: *c. duodenale, *c. lacrimale, *c. mirtiforme.

CARUNCULĂ LACRIMALĂ / caroncule lacrymale / lacrimal caruncle. NA: caruncula lacrimalis. Repliu al *conjunctivei în formă de mic con roșietic, puțin proeminent, relativ vascularizat, situat în unghiul intern al ochiului.

CARUNCULE DUODENALE / caroncules duodénales / duodenal caruncles. NA: papilla duodeni major (1), papilla duodeni minor (2). 1) *Marea c.* sau marea papilă duodenală: proeminență conică situată pe fața internă a porțiunii a doua a duodenului, determinată de *ampula Vater, în care se deschid *coledocul și *canalul Wirsung (sau pancreatic). 2) *Mica c.* sau mica papilă duodenală: proeminență conică mică situată pe fața internă a celei de a doua porțiuni a duodenului,

puțin deasupra marii c., al cărei centru este ocupat de deschiderea *canalului Santorini.

CARUNCULE MIRTIFORME / caroncules myrtiformes / hymenal caruncles. NA: carunculae hymenales. Termen care desemnează prezența unor *caruncule (mici excrescențe cărnoase) rămase după ruperea himenului, la nivelul orificiului vulvar.

CASA TIMPANULUI / caisse du tympan / tympanic cavity. NA: cavum tympani. Cavitate a *urechii medii, cuprinsă între conductul auditiv extern și *urechea internă. C. t. este traversată de lanțul de osicioare (ciocan, nicovală și scăriță) articulate între ele și care transmit vibrațiile *timpanului la fereastra ovală. C. t. comunică anterior cu *rinofaringele prin *trompa Eustachio și posterior cu cavitățile mastoidiene. Peretele său superior, *tegmen tympani*, o separă de cavitatea craniană.

CASCADĂ, s. f. / cascade, s. f. / cascade. [*Ital. **cascata** = cascadă, de la **cascare** = a cădea.*] Denumire generală pentru seriile de reacții biochimice caracteristice unui anumit proces metabolic. Termenul se utilizează îndeosebi pentru seriile de reacții enzimatice în care, în fiecare etapă, este activată o enzimă, aceasta, la rândul său, activând enzima următoare din lanțul metabolic.

CASTRARE, s. f. / castration, s. f. / castration. [*Lat. **castratio, -onis**, de la **castrare** = a castra.*] Ablație chirurgicală a testiculelor (*orhidectomie bilaterală) sau a ovarelor (*ovariectomie bilaterală). C. face parte din tratamentul unor cancere genitale (*cancer ovarian). De asemenea, este practicată pentru reducerea concentrațiilor sanguine de hormoni sexuali (estrogeni sau testosteron) care stimulează dezvoltarea cancerelor hormono-dependente de sân și de prostată. C. trebuie deosebită de ablația unilaterală a unui testicul sau a unui ovar, practicată pentru tratarea tumorilor unilaterale ale acestor organe și care nu antrenează nici una dintre consecințele c.

CASTRAT, adj., s. m. sau f. / castrat, adj., s. m. ou f. / castrate. [*Lat. **castrare** = a castra.*] (Subiect) care a suferit *castrarea.

CAȘECTINĂ, s. f. / cachectine, s. f. / cachectin. [*Gr. **kakos** = rău; **hexis** = stare; -ină.*] Sin.: factor de necroză tumorală (v.).

CAȘETĂ, s. f. / cachet, s. m. / cachet, wafer, capsule. [*Fr. veche **cacher** = a presa.*] Pastilă destinată a fi înghițită, în formă de cutiuță, conținând o pudră medicamentoasă care va fi eliberată în stomac sau, dacă învelișul este rezistent la acțiunea sucului gastric, în intestin. Sin.: capsulă amilacee.

CAȘEXIE, s. f. / cachexie, s. f. / cachexia, cachexy. [*Lat. **cachexia**, gr. **kakhexia** = constituție proastă, de la gr. **kakos** = rău, **hexis** = stare.*] Alterare profundă a stării generale a organismului, legată de o denutriție extremă, cu o scădere ponderală foarte importantă. Poate să apară în stadiile terminale ale unor boli cronice (maligne, dar și benigne) sau prin subalimentație cronică. Forme particulare: 1) *C. bronzată* (v.). 2) *C. hipofizară* - v. sindrom Simmonds. 3) *C. mixedematoasă* - fază terminală a *mixedemului netratat - se observă cu dificultate, deoarece infiltrația mixedematoasă maschează timp îndelungat scăderea ponderală. 3) *C. tiroidiană* - apare în fazele tardive ale *bolii Basedow sau în insuficiența tiroidiană. V. și atrepsie.

CAȘEXIE BRONZATĂ / cachexie bronzée / cachexia suprarenalis Addison. Sin.: boală Addison (v.).

CAȘEXIE HIPOFIZARĂ / cachexie hypophysaire / hypophyseal cachexia. Sin.: sindrom Simmonds (v.).

CAȘEXIE SUPRARENALĂ / cachexie surrénale / cachexia suprarenalis Pende. Sin.: sindrom Pende (v.).

CATABOLISM, s. n. / catabolisme, s. m. / catabolism. [*Gr. **katabole** = desfacere, destrămare, de la **kata** = în jos, **ballein** = a lansa; -ism.*] Ansamblu de reacții biochimice care se desfășoară la nivel celular, consecutiv cărora sunt degradate îndeosebi molecule ca glucidele și lipidele. Reacțiile catabolice eliberează energia stocată mai ales în moleculele de ATP, energie necesară proceselor de biosinteză, de transport, de mișcare etc. Marile căi ale c. celular constau în degradarea macromoleculelor din nutrimente, având ca rezultat o serie de molecule mici, care, în continuare, vor genera un număr restrâns de metaboliți. Astfel, de ex., *acetilcoenzima A este un intermediar în degradarea acizilor aminați, glucidelor și acizilor grași. Sin.: dezasimilație.

CATABOLIT, s. m. / catabolite, s. m. / catabolite. [*Gr. **katabole** = desfacere, destrămare, de la **kata** = în jos, **ballein** = a lansa.*] Substanță provenită din transformarea unui precursor în cursul *catabolismului.

CATACROTISM, s. n. / catacrotisme, s. m. / catacrotism. [*Gr. **kata** = în jos; **krotos** = bătaie; -ism.*] Anomalie a pulsului caracterizată prin ușoare expansiuni ale arterei după șocul principal și prin apariția unei mici unde sau incizuri adiționale pe panta descendentă a *sfigmogramei (undă catacrotică). V. sfigmogramă.

CATAFAZIE, s. f. / cataphasie, s. f. / cataphasia. [*Gr. **kata** = în jos; **phasis** = cuvânt, vorbire.*] Tulburare de vorbire caracterizată prin faptul că bolnavul răspunde la o întrebare care i se pune, dar repetă apoi răspunsul de nenumărate ori.

CATAFOREZĂ, s. f. / cataphorèse, s. f. / cataphoresis. [*Gr. **kata** = în jos, împotriva; **phoresis** = transportare, de la **pherein** = a purta, a transporta.*] 1) Deplasarea particulelor încărcate electric de la anod la catod, într-un câmp electric. V. electroforeză. 2) Procedeu de introducere în organism a unor medicamente cu ajutorul ionizărilor prin curent continuu.

CATAGEN, adj. / catagène, adj. / catagen. [*Gr. **kata** = în jos, împotriva; **gennan** = a produce.*] Denumire a stadiului de oprire a creșterii părului în cadrul *ciclului pilar.

CATALAZĂ, s. f. / catalase, s. f. / catalase. [*Gr. **katalyein** = a distruge, a dizolva; -ază.*] Enzimă oxidantă ce descompune *apa oxigenată, cu degajare de oxigen simplu, care nu poate fi fixat decât de un corp oxidabil spontan. În organism, c. este prezentă în unele celule (îndeosebi celulele hepatice și hematii).

CATALEPSIE, s. f. / catalepsie, s. f. / catalepsy. [*Gr. **katalambanein** = a suspenda, de la **kata** = în jos, **lepsis** = fixare.*] Tulburare psihomotorie caracterizată prin conservarea, în general de scurtă durată, a unei poziții impuse pacientului de către examinator la nivelul unui segment din organism. C. este fie consecința unei rezistențe musculare plastice (flexibilitatea ceroasă a lui Wernicke), fie expresia unei hipertonii rigide „de statuie", sau urmarea absenței inițiativei motrice cu pasivitate totală și incapacitate de mobilitate spontană. C. poate fi observată izolată sau face parte dintr-un context clinic: leziuni prefrontale, isterie, schizofrenie, somn hipnotic, sindrom parkinsonian și postencefalitic. Sin.: flexibilitate ceroasă.

CATALEPTIFORM, adj. / cataleptiforme, adj. / cataleptiform, cataleptoid. [*Gr. **katalambanein** = a suspenda, de la **kata** = în jos, **lepsis** = fixare; lat. **forma** = formă.*] Care este asemănător cu *catalepsia.

CATALIZATOR, s. m. / catalyseur, catalysateur, s. m. / catalyst. [*Gr. **katalysis** = disoluție, de la **katalyein** = a distruge, a dizolva.*] Substanță care, adăugată doar în cantități infime, accelerează unele reacții chimice, uneori în detrimentul altora. C. poate fi sau nu o fază distinctă față de mediul de reacție, în funcție de aceasta cataliza fiind eterogenă sau omogenă. V. și cataliză.

CATALIZĂ, s. f. / catalyse, s. f. / catalysis. [*Gr. **katalysis** = disoluție, de la **katalyein** = a distruge, a dizolva.*] Acțiune fi-

zico-chimică prin intermediul căreia anumite substanțe denumite *catalizatori, prezente chiar și în cantități foarte mici, accelerează unele reacții chimice sau le favorizează pe unele în detrimentul altora (în cursul unor procese din organism) și se regăsesc neschimbate la sfârșitul reacției. C. se numește *omogenă*, când catalizatorul se găsește în aceeași fază de agregare ca și mediul reacțional, sau *eterogenă*, dacă fazele de agregare sunt diferite. În organismul viu procesele de c. sunt mediate de *enzime.

CATALIZĂ COVALENTĂ / catalyse covalente / covalent catalysis. Reacție enzimatică în care o parte din *substrat este fixat prin *legătură covalentă cu enzima.

CATAMENIAL, adj. / cataménial, -ale, -aux, adj. / catamenial. [*Gr.* ***katamenia*** *= menstruație, de la* ***kata*** *= referitor la,* ***men, menos*** *= lună.*] 1) Se spune despre un proces care este în relație cu perioadele menstruale, care apare concomitent cu acestea. Ex.: herpes c. 2) Care se referă la *menstruație.

CATAMNEZĂ, s. f. / catamnèse, s. f. / catamnesis. [*Gr.* ***kata*** *= în jos;* ***mnesis*** *= memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Istoric al unei boli relatat după externarea pacientului din spital.

CATAPLASMĂ, s. f. / cataplasme, s. m. / cataplasm, poultice. [*Lat.* ***cataplasma****, gr.* ***kataplasma*** *= aplicație.*] Preparat *topic care are ca principiu activ făina de in, de muștar etc., la care se adaugă un lichid (de obicei apă) pentru formarea unui preparat de consistența unui bulion gros. Se aplică cutanat (cald sau rece) și acționează local, prin proprietățile sale *revulsive. Se pot aplica și *c. uscate*, cu sare, tărâțe sau nisip.

CATAPLAZIE, s. f. / cataplasie, s. f. / cataplasia. [*Gr.* ***kata*** *= în jos;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Transformare a morfologiei și funcției celulelor în procesele maligne (*anaplazie), dar și în alte condiții de viață (ex.: în culturi de țesuturi sau de celule). Uneori, termenul este utilizat cu sensul de *metaplazie regresivă.

CATAPLEXIE, s. f. / cataplexie, s. f. / cataplexy. [*Gr.* ***kata*** *= în jos;* ***plexis*** *= lovitură.*] Tulburare caracterizată prin pierderea bruscă, incompletă sau completă, a tonusului postural (al musculaturii scheletice) în relație cu o emoție intensă. C. poate fi generalizată, când antrenează căderea subiectului, fără pierderea conștienței, sau localizată la membrele superioare, gambe sau la maxilarul inferior. Asociată cu *narcolepsia, ea constituie *sindromul Gélineau.

CATAR, s. n. / catarrhe, s. m. / catarrh. [*Lat.* ***catarrhus*** *= guturai, de la gr.* ***kata*** *= în jos,* ***rhein*** *= a curge.*] Termen foarte vechi, utilizat odinioară pentru orice scurgere de fluid de la nivelul unei membrane mucoase. În prezent, termenul este utilizat restrictiv, cu referire la mucoasele căilor respiratorii superioare, în cazul inflamațiilor rinofaringiene cu hipersecreție nepurulentă. V. și freamăt catar.

CATARACTĂ, s. f. / cataracte, s. f. / cataract. [*Gr.* ***katarrhegnynai*** *= a dărâma, a frânge sau* ***katarraktes*** *= cascadă - se credea că această afecțiune se datora căderii unei umori pe ochi.*] Afecțiune oculară care constă în opacifierea progresivă a *cristalinului sau a capsulei acestuia, cu diminuarea *acuității vizuale. C. poate fi congenitală, posttraumatică sau spontană. Se disting: 1) *C. capsulară*, produsă prin opacifierea capsulei cristalinului. 2) *C. congenitală*, existentă la naștere sau produsă la puțin timp după naștere. 3) *C. corticală*, prin opacifierea capsulei (cortexului) cristalinului. 4) *C. diabetică*, bilaterală, complicație a diabetului. 5) *C. glaucomatoasă* apare în cursul evoluției *glaucomului. 6) *C. heterocromică*, însoțită de *heterocromia irisului și *ciclita *torpidă. 7) *C. hipermatură*, fază evolutivă a c. în care masele cristaliniene, în afară de nucleu, se lichefiază. 8) *C. prin iradiere*, consecutiv iradierii masive sau cu doze repetate semnificative de radiații X sau nucleare. 9) *C. matură*, în care cristalinul este opacifiat complet. 10) *C. nucleară*, în care este afectat numai nucleul cristalinului. 11) *C. polară anterioară* sau *posterioară*, cu afectarea polului anterior sau, respectiv, posterior ai cristalinului. 12) *C. senilă*, cea mai frecventă, în general de cauză necunoscută sau considerată consecința unui fenomen natural de îmbătrânire.

CATARAL, adj. / catarrhal, -ale, -aux, adj. / catarrhal. [*Gr.* ***kata*** *= în jos;* ***rhein*** *= a curge.*] 1) Care este caracteristic *catarului. 2) Despre o inflamație însoțită de secreții abundente seromucoase.

CATARCTIC, adj., s. n. / catharique, adj., s. m. / cathartic. [*Gr.* ***kathartikos*** *= purificator.*] 1) (Medicament) care prezintă un efect purgativ prin provocarea unei hipersecreții a glandelor intestinale și prin stimularea peristaltismului, ca urmare a iritației mucoasei. 2) *Terapia c.* este o formă de psihoterapie care antrenează o eliberare afectivă.

CATATONIE, s. f. / catatonie, s. f. / catatonia. [*Gr.* ***kata*** *= în jos;* ***tonos*** *= tensiune.*] Sindrom psihiatric grav în care se asociază negativism psihomotor (o rupere de mediul exterior, cu refuzul de a vorbi, uneori refuzul hranei), pierdere a inițiativei, opoziție la orice solicitare sau pasivitate cu rezistență musculară plastică (*catalepsie) și tulburări neurovegetative. Este, în general, o manifestare tipică în *schizofrenie, dar c. poate fi observată și în unele sechele de *encefalită sau după priza anumitor substanțe (farmacocatatonie).

CATECOLAMINE, s. f. pl. / catécholamines, s. f. pl. / catecholamines. [***Catechol*** *= de la* ***Acacia catechu****, arbore exotic; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia; -ină.*] Termen generic care regrupează *noradrenalina, *adrenalina și *dopamina. În trecut denumite simpaticomimetice directe, aceste molecule endogene stimulează *receptorii adrenergici α sau β. Denumirea reflectă structura acestor substanțe: un nucleu catecol (ortodifenol) purtător al unui lanț lateral care posedă o funcție amină.

CATENAR, adj. / caténaire, adj. / catenary. [*Lat.* ***catenaris*** *= legat în lanț, de la* ***catenare*** *= a înlănțui, și* ***catena*** *= lanț.*] Care se referă la un lanț molecular. V. și monocatenar, bicatenar.

CATEPSINĂ K / cathepsine K / cathepsin K. Proteină lizozomală produsă în cantitate mare de către *osteoclaste, având rol în resorbția și remodelajul osos. Deficitul de c. K determină *picnodisostoza, boală de care a suferit pictorul Toulouse-Lautrec.

CATEPSINE, s. f. pl. / cathepsines, s. f. pl. / cathepsins. Denumire generică pentru un grup de proteinaze endocelulare. C. sunt desemnate printr-o literă: *C. A* hidrolizează proteinele la nivelul acizilor α-aminați hidrofobi. *C.* B_1 este o tiolproteinază care se găsește în ficatul uman. *C.* B_2 este o metalproteinază analogă carboxipeptidazei. *C. C* este o tiolpeptidază. *C. D* este o endopeptidază cu aceeași acțiune ca și pepsina. *C. E* este o exopeptidază cu acțiune similară pepsinei. *C. G* este o serin proteinază prezentă în leucocitele polinucleare. *C. P* este o exopeptidază. *C. H, L, N, S* sunt proteinaze de tip pepsină, prezente în lizozomi. V. și catepsină K.

CATETER, s. n. / cathéter, s. m. / catheter. [*Gr.* ***katheter****, de la* ***kathienai*** *= a plonja.*] *Sondă adecvată utilizată pentru efectuarea *cateterismului. Există diferite tipuri de c., adaptate structurii anatomice investigate.

CATETERISM, s. n. / cathétérisme, s. m. / catheterization. [*Gr.* ***katheter****, de la* ***kathienai*** *= a plonja; -ism.*] Ansamblul manevrelor executate cu un cateter la nivelul unui canal (conduct), organ cavitar sau orificiu al unei fistule, în scop diagnostic sau terapeutic. V. și cateterism cardiac.

CATETERISM CARDIAC / cathétérisme cardiaque / cardiac catheterization. Metodă invazivă de investigare cardiovasculară, care se practică prin introducerea unui *cateter printr-o venă periferică până la cavitățile cordului. Prin c. c. se măsoară parametrii hemodinamici, se efectuează angiografia cardiacă, electrocardiograma endocavitară, implantarea unui *pacemaker, biopsia endomiocardică, ca și o serie de intervenții terapeutice.

CATGUT, s. n. / catgut, s. m. / catgut. [*engl.* ***cat*** *= pisică;* ***gut*** *= intestin.*] Material chirurgical sub formă de fire, utilizate pentru suturi sau ligaturi ale planurilor profunde operatorii. Prezintă avantajul că este resorbabil, fiind constituit doar din substanțe organice. Este preparat din colagen de mamifere, îndeosebi din stratul submucos al intestinului subțire de oaie. Se poate utiliza și *c. argintat* (cu rezistență crescută) sau *c. impregnat cu crom* (cu resorbție mai lentă).

CATHARSIS, s. n. / catharsis, s. f. / catharsis. [*Gr.* ***katharsis*** *= purificare.*] 1) Efect terapeutic, în psihanaliză, obținut prin descărcarea unei trăiri *refulate. Eliberarea *afectului inconștient se obține prin recunoașterea și verbalizarea evenimentelor traumatizante uitate. Sin.: abreacție. 2) Purificarea spiritului cu ajutorul artei, prin participarea intensă la fenomenul artistic.

CATION, s. m. / cation, cathion, s. m. / cation. [*Gr.* ***kation*** *= care coboară, de la* ***kata*** *= în jos,* ***ion*** *= migrator, călător și* ***ienai*** *= a merge.*] Ion încărcat pozitiv din cuza deficitului de electroni. În cursul electrolizei c. se deplasează către *catod.

CATOD, s. m. / cathode, s. f. / cathode. [*Gr.* ***kathodos*** *= drum în jos, de la* ***kata*** *= în jos,* ***hodos*** *= cale, drum.*] 1) Conductor electronic (metalic sau din cărbune) prin care iese curentul electric dintr-un mediu conductor și a cărui *conductibilitate electrică este, în general, mai mare decât a mediului respectiv. Sin.: electrod negativ. 2) Într-un tub cu radiații X, electrodul care emite electroni.

CAUDAL, adj. / caudal, -ale, -aux, adj. / caudal. [*Lat.* ***cauda*** *= coadă.*] Care se referă la partea terminală a unui organ de formă alungită sau în anatomia non-umană la coadă. În anatomia umană c. este sin. cu inferior.

CAUSTIC, adj., s. n. / caustique, adj., s. m. / caustic. [*Lat.* ***causticus****, gr.* ***kaustikos*** *= care arde, de la gr.* ***kainein*** *= a arde.*] 1) Caracter al unei substanțe cu acțiune corozivă asupra țesuturilor, provocând necroza acestora. 2) Substanță cu această caracteristică.

CAUTER, s. n. / cautère, s. m. / cautery. [*Lat.* ***cauterium****, gr.* ***kauterion*** *= fier înroșit, de la gr.* ***kainein*** *= a arde.*] Instrument cu un vârf metalic adus la incandescență sau substanță chimică care, prin arderea unui țesut, provoacă formarea unei escare sau asigură hemostaza. Tipuri principale de c.: 1) *Galvanocauter* (v.). 2) **Termocauter*, constituit dintr-un fir de platină menținut incandescent sub acțiunea unor vapori de extract mineral. 3) *C. chimic*, alcătuit din nitrat de argint, acid osenic și acid tricloracetic. În prezent se utilizează și dispozitive de tip *laser. V. și cauterizare.

CAUTERIZARE, s. f. / cautérisation, s. f. / cauterization. [*Lat.* ***cauterium****, gr.* ***kauterion*** *= fier înroșit, de la gr.* ***kainein*** *= a arde.*] Distrugere a unui țesut în scopul suprimării unei leziuni, opririi unei sângerări sau eliminării ori diminuării extensiei unei cicatrice cu înmugurire exuberantă. C. se practică frecvent la nivelul pielii și al mucoaselor, utilizând diferite tipuri de *cautere, o serie de substanțe chimice sau *crioterapia.

CAUZALGIE, s. f. / causalgie, s. f. / causalgia. [*Gr.* ***kausis*** *= căldură arzătoare;* ***algos*** *= durere.*] Simptom determinat de o leziune de neuron periferic, care constă într-o modificare a sensibilității în regiunea tegumentară corespondentă (hiperestezie) asociată cu durere. Este resimțită sub formă de „căldură care arde" într-un teritoriu tegumentar delimitat și se exacerbează la orice contact cu un stimul exterior. Se poate însoți de modificări trofice obiective ale pielii în teritoriul cutanat interesat, eritem, transpirație locală, în acest caz rezultând un *sindrom cauzalgic*, în relație cu o plagă nervoasă. Unii autori grupează în acest termen și senzațiile de arsură esofagiană și gastrică.

CAVERNĂ, s. f. / caverne, s. f. / cavern. NA: caverna (1). [*Lat.* ***caverna*** *= cavitate, de la* ***cavus*** *= gaură.*] 1) Cavitate anatomică formată din mai multe spații mici lacunare care comunică între ele. Ex.: c. corpului spongios, c. corpului cavernos. 2) Leziune anatomopatologică care se prezintă sub forma unei excavații localizate în parenchimul unui organ și care rezultă în urma evacuării conținutului, de obicei lichid sau semisolid, al acesteia (abces, gangrenă etc). Frecvent este cazul unei *c. pulmonare* de origine tuberculoasă.

CAVERNOS, adj. / caverneux, -euse, adj. / cavernous. [*Lat.* ***cavernosus*** *= scobit, găunos, de la* ***caverna*** *= cavitate și* ***cavus*** *= gaură.*] Care se referă la caverne patologice (ex.: ral c.), care include caverne (ex.: plămân c.) sau a cărui structură se aseamănă cu aspectul general al unor caverne (ex.: corpi c., angiom c. sau cavernom).

CAVITAR, adj. / cavitaire, adj. / cavitary. [*Lat.* ***cavus*** *= gaură.*] Caracterizat prin prezența unei cavități, în general cu localizare pulmonară.

CAVITATE, s. f. / cavité, s. f. / cavity. NA: cavum. [*Lat.* ***cavus*** *= gaură.*] Termen folosit pentru a desemna prezența unui spațiu închis, complet sau incomplet, în interiorul unei structuri anatomice sau între mai multe formațiuni anatomice. C. pot fi goale sau (mai frecvent) pot conține fie unele formațiuni anatomice, prin herniere, fie substanțe mai mult sau mai puțin fluide (secreții, necroză etc.).

CAVITATE ABDOMINALĂ / cavité abdominale / abdominal cavity. NA: cavitas abdominalis. C. *splanhnică delimitată de rahisul lombar și mușchii spinali – posterior, de mușchii largi – lateral, și mușchii drepți – anterior. C. a. este separată de *cavitatea toracică prin diafragm, este prelungită în jos de *cavitatea pelvină și conține majoritatea viscerelor componenete ale aparatului digestiv și aparatului urinar.

CAVITATE AMNIOTICĂ / cavité amniotique / amniotic cavity. Sin.: amnios (v.).

CAVITATE BUCALĂ / cavité buccale / oral cavity. NA: cavitas oris. Sin.: gură (v.).

CAVITATE COTILOIDĂ / cavité cotyloïde / acetabulum. NA: acetabulum. C. în formă de cupă situată pe suprafața laterală a osului coxal, în interiorul căreia se articulează capul femurului. Sin.: acetabulum, cotil.

CAVITATE GLENOIDĂ / cavité glénoïde / glenoid cavity. NA: cavitas glenoidalis. C. articulară în general eliptică, formată din unul sau mai multe oase și articulată cu un *condil. V. și tab. anat. - articulații.

CAVITATE LARINGIANĂ / cavité laryngée / cavity of larynx. NA: cavitas laryngis. Segment al căilor aeriene delimitat de pereții *laringelui și împărțit de *corzile vocale în trei etaje: superior (sau supraglotic), mediu (sau glotic) și inferior (sau subglotic).

CAVITATE ORBITARĂ / cavité orbitaire / orbit. NA: orbita. Sin.: orbită (v.).

CAVITATE PELVINĂ / cavité pelvienne / cavity of pelvis. NA: cavitas pelvis. Sin.: bazin (v.).

CAVITATE PERICARDICĂ / cavité péricardique / pericardial cavity. NA: cavitas pericardialis. C. virtuală cuprinsă între cele două foițe ale *pericardului.

CAVITATE PERITONEALĂ / cavité péritonéale / peritoneal cavity. NA: cavitas peritonealis. Spațiu virtual între foița parietală și foița viscerală a peritoneului, care, în mod normal, nu

conține altceva decât un film subțire de fluid. În anumite circumstanțe patologice este sediul unor revărsate lichidiene.

CAVITATE PLEURALĂ / cavité pleurale / pleural cavity. NA: cavitas pleuralis. Spațiu virtual între pleura parietală și cea viscerală, care poate deveni real în cazul unor revărsate lichidiene.

CAVITATE PULMONARĂ / cavité pulmonaire / pulmonary cavity. Pierdere de substanță la nivelul unui plămân, care se observă în anumite condiții patologice. Ex.: abces pulmonar, tumoră necrozată. V. și cavernă.

CAVITATE TIMPANICĂ / cavité tympanique / tympanic cavity. NA: cavitas tympanica. V. timpan și ureche medie.

CAVITATE TORACICĂ / cavité thoracique / cavity of thorax. NA: cavitas thoracis. C. *splanhnică cuprinsă între rahisul dorsal, coaste, stern și mușchii care acoperă aceste structuri. C. t. este separată de c. abdominală prin diafragm și conține plămânii înconjurați de pleură, inimă și organele *mediastinului.

CAVITATE UTERINĂ / cavité utérine / cavity of uterus. NA: cavitas uteri. C. virtuală aplatizată, aflată în interiorul uterului. Este separată de istmul uterin într-o c. cervicală și una corporeală, în care se localizează oul în perioada gestației.

CAVOGRAFIE, s. f. / cavographie, s. f. / cavography, phlebography of the vena cava. [*Lat.* ***cavus*** *= gaură; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al venei cave superioare sau inferioare, prin opacifiere după injectarea, directă sau la distanță, a unui produs de contrast iodat hidrosolubil.

CAVUM, s. n. / cavum, s. m. / cavum. NA: cavitas pharyngis. [*Lat.* ***cavus*** *= gaură.*] Sin.: rinofaringe (v.).

CAZEIFICARE, s. f. / caséification, s. f. / caseation. [*Lat.* ***caseus*** *sau* ***caseum*** *= brânză;* ***ficare****, derivat de la facere = a face.*] Necroză a centrului leziunilor tuberculoase, constând în formarea unei materii gri-gălbui, compactă, granuloasă. V. și granulom.

CAZEINĂ, s. f. / caséine, s. f. / casein. [*Lat.* ***caseus*** *sau* ***caseum*** *= brânză; -ină.*] Fosfoproteină care reprezintă partea cea mai importantă a substanțelor azotate din laptele de mamifere. De aceea, este utilizată ca proteină de referință în *dietetică.

CAZEOS, adj. / caséux, -euse, adj. / caseous. [*Lat.* ***caseus*** *sau* ***caseum*** *= brânză.*] Care aparține procesului de *cazeificare sau se află în relație cu acesta.

CAZEUM, s. n. / caséum, s. m. / caseum, caseous material. [*Lat.* ***caseus*** *sau* ***caseum*** *= brânză.*] Substanță albicioasă sau gălbuie cu aspect variabil (păstos, granular fin sau gelatinos) care este rezultatul unei necroze acidofile, specifică inflamației tuberculoase.

CAZUISTICĂ, s. f. / casuistique, s. f. / casemix, material. [*Fr.* ***casuistique****, din spaniolă* ***casuista*** *și lat. ecleziastică* ***casus*** *= caz de conștiință.*] Termen care desemnează lotul de pacienți (mărimea acestuia) utilizat într-o cercetare, într-un studiu.

CĂI BILIARE / voies biliares / gall ducts. Sistem tubular prin care bila se elimină din ficat în duoden. Include *c. b. intrahepatice* (canalul hepatic drept și stâng care, prin unire, formează canalul hepatic comun) și *c. b. extrahepatice* (*canalul coledoc, rezultat din unirea canalului hepatic comun cu *canalul cistic).

CĂLCÂI, s. n. / talon, s. m. / heel. NA: calx. [*Lat.* ***calcaneum*** *= călcâi.*] Parte posterioară a piciorului, al cărei schelet este format din *calcaneu.

CĂLDURĂ, s. f. / chaleur, s. f. / heat, warmth. [*Lat.* ***calor, -oris*** *= căldură.*] 1) Senzația de creștere a temperaturii; energia care produce această senzație. 2) Energia transferată ca rezultat al gradientului de temperatură.

CĂPUȘĂ, s. f. / tique, s. f. / tick. [*Albaneză* ***këpushë*** *= căpușă.*] Denumire populară pentru unele artropode (*Arthropoda) din familia **Ixodidae*, clasa **Arachnida*.

CĂRBUNE, s. m. / charbon, s. m. / anthrax. [*Lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Sin.: antrax (v.).

CĂRBUNE ACTIVAT / charbon activé / activated charcoal. Cărbune oficinal prelucrat pentru creșterea capacităților sale de absorbție. Utilizat încă, pe cale bucală, în tratamentul *aerofagiei, se pare că indicația sa cea mai utilă este în tratamentul anumitor intoxicații acute, îndeosebi în cazul ingestiilor masive de morfină sau de atropină.

CĂSCAT, s. n. / bâillement, s. m. / yawn, oscedo (lat.). [*Posibil lat.* ***cascare****.*] Act reflex motor, urmare a hipoxiei sau oboselii centrilor nervoși. Constă dintr-un inspir profund cu deschiderea gurii (se închid orificiile trompelor lui Eustachio) și un expir; în urma acestui act motor, mușchii cervicali măresc, prin contracție, debitul circulator al creierului.

CÂMP, s. n. / champ, s. m. / field. [*Lat.* ***campus*** *= câmp.*] Termen general utilizat în medicină cu sensul de arie, regiune bine delimitată (ex.: *c. operator, *c. vizual), dar și cu un sens figurativ (*c. psihologic).

CÂMP AUDITIV / champ auditif / auditory field. Ansamblul sunetelor a căror frecvență este cuprinsă între 32 și 16 000 Hz și care sunt în mod normal audibile de către om.

CÂMP ELECTRIC / champ électrique / electric field. Forța determinată de prezența corpurilor încărcate electric, exprimată în volți pe metru. C. e. este un c. vectorial.

CÂMP MAGNETIC / champ magnétique / magnetic field. Denumire dată unui c. de forțe creat în jurul unui magnet sau în jurul oricărui conductor parcurs de un curent electric. Se exprimă în amperi pe metru (SI) sau oersted (CGS).

CÂMP OPERATOR / champ opératoire / operative field. 1) Parte a corpului care rămâne expusă pentru ca operatorul-chirurgul să aibă acces la organul de abordat. 2) Material textil steril care servește la delimitarea, izolarea și protejarea zonei din corp la nivelul căreia va fi practicată o intervenție chirurgicală.

CÂMP PSIHOLOGIC / champ psychologique / psychological field. Expresie care desemnează toate faptele fizice, biologice, sociale, psihologice (conștiente și inconștiente) care există la un moment dat pentru un individ sau pentru un grup, cărora aceste fapte le determină *comportamentul.

CÂMP VIZUAL / champ visuel / field of vision, vision field. Întinderea spațiului care poate fi cuprins cu privirea când ochiul este imobil. C. v. normal este de circa 150° în sens orizontal și de 120° în sens vertical (55° în jos, 65° în sus), dar aceste valori numerice variază foarte mult în funcție de subiect și de condițiile de determinare. Fiecare punct al c. v. corespunde unui punct definit al retinei, iar explorarea c. v. corespunde, de fapt, explorării funcționale a retinei și/sau a căilor optice. C. v. poate fi alterat prin procese patologice care afectează ochiul, retina și/sau căile optice. V. și campimetrie, campimetru.

CÂRJĂ, s. f. / béquille, s. f. / crutch. [*Sl.* ***kryzi*** *= cruce.*] 1) Mijloc de susținere a corpului, îndeosebi în cursul mersului, cu punct de susținere la nivelul brațului, antebrațului sau axilar. C. pentru antebraț sau canadiană este prevăzută cu o bară de sprijin la înălțimea mâinii și un sistem de sprijin pentru antebraț. 2) Numai în română: *c. aortei*, adică *arcul aortic. V. tab. anat. - artere.

CÂRLIG, s. n. / crochet, s. m. / hook. [*bulg.* ***kărlik*** *= cârlig.*] 1) Instrument curb pentru tracțiune sau prindere. Tipuri: a) *c. Braun*, utilizat în obstetrică; b) *c. pentru palat posterior*, utilizat în ORL; c) *c. Tyrell*, întrebuințat în oftalmologie; d) *c. Malgaigne*, alcătuit din două croșete utile în chirurgia rotulei. 2) Forma unor structuri anatomice. Ex.: osul cu c.

CD4 / CD4 / CD4. [*Engl.: acronim pentru Cluster of Differentiation = clasă de diferenţiere.*] Proteină exprimată la suprafaţa tuturor *limfocitelor T ajutătoare, dar şi la nivelul *monocitelor/macrofagelor şi a *celulelor dendritice. CD4 este o glicoproteină transmembranară de 59 kDa, iar gena codantă a lanţului polipeptidic este situată pe cromozomul 12. Proteinele CD4 reprezintă un receptor pentru moleculele *complexului major de histocompatibilitate clasa II purtate de o *celulă prezentatoare de antigeni. Totodată, situsul de recunoaştere al receptorului CD4 este complementar proteinei de suprafaţă gp120 a virusului SIDA. Receptorii CD4 sunt denumiţi şi T4. Sin.: co-receptor CD4. V. şi clasă de diferenţiere.

CD8 / CD8 / CD8. [*Engl.: acronim pentru Cluster of Differentiation = clasă de diferenţiere.*] Moleculă prezentă la suprafaţa tuturor limfocitelor T8. Este alcătuită din două lanţuri polipeptidice α şi β, fiecare având o masă moleculară de 32-34 kDa. Gena codificatoare pentru sinteza acestor lanţuri se află pe cromozomul 2. Cele două lanţuri sunt exprimate sub formă homodimerică α/α sau sub formă heterodimerică α/β. CD8 constituie un receptor pentru antigenii *complexului major de histo-compatibilitate clasa I purtaţi de o *celulă prezentatoare de antigeni sau de o celulă cu *self modificat. Acest contact conduce la diferenţierea *limfocitelor T imature în *limfocite T citotoxice. Sin.: co-receptor CD8. V. şi clasă de diferenţiere.

CEAFĂ, s. f. / nuque, s. f. / nape of the neck. NA: nucha. [*Albaneză çafë = ceafă.*] Regiunea posterioară a gâtului, cuprinzând toate părţile moi situate înapoia rahisului cervical. V. şi nucal.

CEBOCEFALIE, s. f. / cébocéphalie, s. f. / cebo-cephaly. [*Gr. **kebos** = maimuţă; **kephale** = cap.*] Monstruozitate malformativă a extremităţii cefalice care include: ochi separaţi dar foarte apropiaţi, lipsa aparatului nazal sau prezenţa unei singure narine. Aminteşte de aspectul fizic al ciclopului.

CEC, s. n. / caecum, s. m. / c(a)ecum. NA: caecum. [*Lat. **caecus** = orb.*] Fund de sac, de circa 6 cm lungime şi 6-8 cm grosime (diametru), ce constituie porţiunea iniţială a intestinului gros. Este situat deasupra *valvulei ileocecale, iar pe faţa sa internă se deschide *apendicele vermicular.

CECITATE, s. f. / cécité, s. f. / blindness. [*Lat. **caecus, -atis** = orbire, de la **caecus** = orb.*] Pierderea vederii, indiferent de sediul leziunii cauzatoare: cortex occipital, căi optice sau glob ocular. Sin.: orbire.

CECITATE CORTICALĂ / cécité corticale / cortical blindness. C. determinată de o leziune a lobilor occipitali, fără alterarea ochiului.

CECITATE LITERALĂ / cécité littéraire / letter blindness. Varietate de *c. verbală caracterizată prin pierderea capacităţii de a citi literele alfabetului, în timp ce în c. verbală bolnavul poate silabisi cuvintele pe care nu le poate citi.

CECITATE MONOCULARĂ TRANZITORIE / cécité monoculaire transitoire / transient monocular blindness. Episod de *c. unilaterală cu durată între câteva secunde şi câteva minute, repetitivă, cu o frecvenţă variabilă, a cărei etiopatogenie include, foarte probabil, prezenţa unui embol cu punct de plecare carotidian în teritoriul retinian.

CECITATE MUZICALĂ / cécité musicale / music blindness. Formă de *c. verbală în care bolnavul nu înţelege notaţia muzicală.

CECITATE NOCTURNĂ / cécité nocturne / nyctalopia. Sin.: nictalopie (v.).

CECITATE PRACTICĂ / cécité pratique / legal blindness. Stare care corespunde persistenţei unei acuităţi vizuale foarte reduse (mai puţin de 1/20 din acuitatea vizuală centrală fiziologică sau mai puţin de 20° din câmpul vizual periferic).

CECITATE PSIHICĂ / cécité psychique / psychic blindness. Tulburare psihică manifestată prin nerecunoaşterea naturii şi a utilizării obiectelor pe care bolnavul le percepe vizual. Se constată îndeosebi în *afazia senzorială. Sin.: agnozie optică.

CECITATE VERBALĂ / alexie, s. f. / alexia, word blindness. Sin.: alexie (v.).

CECOPEXIE, s. f. / caecopexie, caecofixation, s. f. / c(a)ecopexy. [*Lat. **caecus** = orb; gr. **pexis** = fixare.*] Sin.: tiflopexie (v.).

CECOPLICATURĂ, s. f. / caecoplicature, s. f. / c(a)ecoplication. [*Lat. **caecus** = orb; **plicatura** = împăturire, de la **plica** = cută, îndoitură.*] Intervenţie chirurgicală efectuată în scopul reducerii calibrului cecului. Constă în efectuarea unui repliu al mucoasei cecale, de obicei prin invaginare.

CECOSTOMIE, s. f. / caecostomie, s. f. / c(a)ecostomy. [*Lat. **caecus** = orb; gr. **stoma, -atos** = gură.*] Sin.: tiflostomie (v.).

CEFALALGIE FARINGOTIMPANICĂ / cepéhalalgie pharyngotympanique / pharyngotimpanic cephalalgia. Sin.: boală Legal (v.).

CEFALEE, s. f. / céphalée, s. f. / cephalalgia, headache. [*Lat. **cephalaea** = dureri de cap, din gr. **kephale** = cap.*] Durere de cap difuză sau localizată, cu o incidenţă excepţional de mare: 40% din populaţia globului, indiferent de mediu, urban sau rural, acuză cel puţin o dată pe an o cefalee (Harrison's, 1994). C. este de obicei un simptom benign, dar uneori reprezintă o manifestare a unor boli grave, îndeosebi o tumoră cerebrală sau o *arterită gigantocelulară (temporală). C. este prezentă, de asemenea, în glaucom, *sinuzita purulentă, în *meningita bacteriană şi în leziunile nervului trigemen. Deoarece c. „benignă" este ubicuitară, ea este considerată un aspect normal al vieţii şi se consideră că în producerea sa ar putea fi luaţi în considerare o serie de factori ereditari. Mecanismul de generare al c. „benigne" poate fi activat de *stres şi *anxietate, iar factorii emoţionali nu sunt absolut necesari pentru declanşarea simptomului. Formele mai severe de c. sunt asociate cu greţuri, *foto- sau *fonofobie. În cazurile când c. este cronică şi recurentă, ea reprezintă o problemă medicală, care necesită un tratament adecvat. Au fost descrise mai multe tipuri de c., dintre care *migrena poate fi considerată o entitate definită atât în plan clinic, cât şi în ceea ce priveşte mecanismul de producere.

CEFALEE VASCULARĂ HORTON / cephalée vasculaire de Horton / migrainous neuralgia. [***Bayard T. Hoton**, medic american, Rochester, 1895-1980.*] Sin.: sindrom Horton (v.).

CEFALHEMATOM, s. n. / céphalhématome, s. m. / cephalh(a)ematoma. [*Gr. **kephale** = cap; **haima, -atos** = sânge; **-oma**.*] Formaţiune alcătuită dintr-un epanşament sanguin situat între os şi periost, la nivelul craniului. Se observă la nou-născut, secundar unui traumatism obstetrical accidental.

CEFALHIDROCEL, s. n. / céphal-hydrocèle, s. f. / cephalhydrocele. [*Gr. **kephale** = cap; **hydro, hydatos** = apă; **kele** = tumoră, hernie.*] Tablou clinic întâlnit mai ales la copilul mic, consecutiv unui traumatism craniocerebral închis; este caracterizat prin fractura liniară a craniului, care se lărgeşte progresiv, ruptura meningelor şi o colecţie de LCR sub scalp.

CEFALHIDROCEL traumatic / céphalhydrocèle traumatique / traumatic cephalhydrocele. Sin.: boală Billroth (v.).

CEFALIC, adj. / céphalique, adj. / cephalic. [*Gr. **kephale** = cap.*] Care se referă, se află în relaţie cu extremitatea cefalică, cu capul.

CEFALINĂ, s. f. / céphaline, s. f. / cephalin. [*Gr. **kephale** = cap; **-ină**.*] Sin.: fosfatidiletanolamină (v.). V. fosfolipide.

CEFALORAHIDIAN, adj. / céphalorrachidien, -enne, adj. / cephalorrhachidian. [*Gr. **kephale** = cap; **rhakhis** = coloană vertebrală.*] Care prezintă relaţie cu capul şi cu rahisul. Ex.: lichid c. (LCR). V. şi cerebrospinal.

CEFALOSPORINĂ, s. f. / céphalosporine, s. f. / cephalosporin. [*Gr. **kephale** = cap; **spora** = sămânţă, de la **speirein** = a însămânţa; **-ină**.*] Denumire a unui grup de antibiotice din familia *beta-lactamine. Antibioticul natural, component al acestui

grup, este extras din mucegaiul *Cephalosporium*, înrudit cu *Penicillium* (din care se extrage *penicilina). C. au un spectru mai larg decât cel al penicilinelor semisintetice, dar sunt mai toxice pentru rinichi. În funcție de data de apariție, sunt clasificate în patru generații.

CELIAC, adj. / coeliaque, adj. / c(o)eliac. [*Gr. koilia = pântece.*] Care se referă la cavitatea abdominală și la intestine. Ex.: *boală c., reflex c.

CELIACHIE, s. f. / maladie coeliaque / c(o)eliac disease, gluten enteropathy. [*Gr. koilia = pântece.*] Sin.: boală celiacă (v.).

CELIALGIE, s. f. / coelialgie, s. f. / c(o)elialgia. [*Gr. koilia = pântece; algos = durere.*] Denumire generică pentru diferitele dureri (algii) abdominale profunde simpatice, indiferent de origine: nevralgică, nevritică sau nevropatică.

CELIOSCOP, s. n. / coelioscop, s. m. / c(o)elioscope. [v. etimol. termenului celioscopie.] *Endoscop pentru examinarea vizuală a cavității abdominale.

CELIOSCOPIE, s. f. / coelioscopie, s. f. / c(o)elioscopy. [*Gr. koilia = pântece; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examinarea vizuală a cavității abdominale cu ajutorul *celioscopului. În principiu, explorarea se efectuează după ce, în prealabil, a fost constituit un pneumoperitoneu. De obicei se practică *c. transparietală* printr-o incizie mică efectuată la nivelul repliului ombilical, pe unde este introdusă tija celioscopului. Foarte rar se practică *c. transvaginală* sau *culdoscopia. V. laparoscopie.

CELIOTOMIE, s. f. / coeliotomie, s. f. / coeliotomy. [*Gr. koilia = pântece; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Sin.: laparotomie (v.).

CELOFAN, s. n. / céllophane, s. m. / cellophane. [*Denumire propusă de Braunberger, 1911, de la celuloză, din lat. cellula = cămăruță și diafan, din gr. phainein = a apărea.*] Material fabricat din vâscoză (sare a xantocelulozei) sub formă de folii subțiri, transparente, impermeabile, insolubile în apă și în alcool. C. este utilizat ca membrană dializantă, ca ambalaj farmaceutic, pentru bandaje sau comprese.

CELOM, s. n. / coelome, s. m. / c(o)eloma. [*Gr. koilia = pântece; -oma.*] Cavitatea corpului la embrion: 1) *C. embrionar*, cavitate cuprinsă între cele două foițe ale *mezodermului, din care iau naștere cavitățile pleurală, pericardică și peritoneală. 2) *C. extra-embrionar*, cavitate situată în mezodermul extraembrionar.

CELOSOMIE, s. f. / coelosomie, s. f. / c(o)elosomy. [*Gr. koilia = pântece; soma, -atos = corp.*] Malformație cu *eviscerație toracoabdominală și *hernie a unor organe diverse.

CELSIUS / Celsius / Celsius. [*Anders Celsius, astronom suedez, Uppsala, 1701-1744.*] Denumire a gradului centezimal al scalei termometrice C. Fiecare grad C. reprezintă 1/100 din diferența de temperatură dintre punctul de îngheț (0°C) și fierbere al apei (100°C) la presiunea de o atmosferă. Un grad C. este egal cu 1,8°Fahrenheit și 0,8°Réaumur.

CELULĂ, s. f. / cellule, s. f. / cell. NA: cellula, pl. cellulae. [*Lat. cellula = cămăruță, dim. de la cella = cămară.*] Unitatea de bază a organismelor vii. Orice c. provine dintr-o c. preexistentă (v. mitoză). Fiecare c. este delimitată de o *membrană celulară, care controlează trecerea substanțelor intra- și extracelular. C. conțin *citoplasmă, la nivelul căreia se află *nucleul și o serie de alte structuri (*organite celulare) specializate în raport cu parti-cularitățile funcționale ale c. O ființă vie poate fi constituită dintr-o singură c. (unicelulară) sau dintr-un număr considerabil de celule (pluricelulară). Organismul uman ar conține 10^{17} c. *Țesuturile sunt formate din c. juxtapuse. Pentru o anumită specie, fiecare c. somatică conține un număr identic de *cromozomi, c. sexuale (*gameții, adică *ovulul și *spermatozoidul) conținând jumătate din acest număr de cromozomi. După *fecundație, rezultă un *zigot (ou) care conține un set complet de cromozomi. După formarea oului începe dezvoltarea embrionară, în stadiile timpurii ale acesteia producându-se diferențierea diferitelor tipuri celulare, proces care este controlat genetic. V. în continuare diferite tipuri de c.

CELULĂ AJUTĂTOARE / cellule assistante / helper cell. C. necesară dezvoltării sau funcționării altei celule sau unui virus.

CELULĂ AMACRINĂ / cellule amacrine / amacrine cell. C. nervoasă lipsită de *axon. Ex.: c. a. retiniene.

CELULĂ ARGENTAFINĂ / cellule argentaffine / argentaffin cell. C. localizată în glandele pilorice, în criptele glandulare ale intestinului subțire și la nivelul apendicelui. C. a. prezintă granulații argirofile ce conțin *serotonină, ale cărei proprietăți reducătoare asupra ionilor de argint sunt relevate prin colorarea lor în brun sau negru. Prin microscopie electronică au fost puse în evidență două tipuri de c. a.: *celule EC_2* (EC - de la *enterochromaffin cell*) proprii glandelor gastrice și *EC_1*, prezente în criptele glandulare intestinale. C. EC_1 secretă, pe lângă serotonină, un polipeptid denumit *motilină. Sin.: celulă enterocromafină, celulă Kultchitsky.

CELULĂ AUTOTROFĂ / cellule autotrophe / autotrophic cell. V. autotrof.

CELULĂ B / cellule B / B-cell. Sin.: limfocit B (v.).

CELULĂ B HELLER-ZIMMERMANN / cellule B de Heller-Zimmermann / Heller-Zimmermann cell. C. analogă *celulei Hargraves și având aceeași valoare diagnostică.

CELULĂ CU BASTONAȘ / cellule à bâtonnet / rod cell. V. bastonașe retiniene.

CELULĂ BETZ / cellule de Betz / Betz cell, giant pyramidal cell. [*Vladimir Alexandrovici Betz, anatomist rus, 1834-1894.*] *C. piramidală gigantică (50-120 μm) care ocupă al cincilea strat al cortexului cerebral și este caracteristică *ariei motorii. V. și celulă piramidală.

CELULĂ BLASTICĂ / cellule blastique / blast cell. C. tânără, formatoare de c. specializate. Ex.: osteoblast (c. formatoare a țesutului osos), limfoblast, *mieloblast. *C. b. limfoidă* (sin.: limfoblast sau imunoblast) rezultă dintr-un limfocit mic transformat, în foliculii limfoizi, sub influența unei stimulări de către un antigen specific sau nespecific. Este o celulă de dimensiuni mari (cu diametrul de 20-30 μm), cu nucleu voluminos și cu *mitoze frecvente. V. limfocit.

CELULĂ BURSO-DEPENDENTĂ / cellule burso-dépendante / burso-dependent cell. Sin.: limfocit B (v.).

CELULĂ C / cellule C / C cell. C. parafoliculară a tiroidei, care secretă *calcitonina.

CELULĂ CALICIFORMĂ / cellule caliciforme / goblet cell, mucous cell. C. epitelială cilindrică, în formă de calice, secretoare de mucus. C. c. poate fi considerată o glandă unicelulară. Se disting *c. c. închise*, acoperite de mucoasa gastrică, și *c. c. deschise*, la nivelul intestinului subțire.

CELULĂ CILIATĂ / cellule ciliée / ciliated cell. C. epitelială senzorială specializată a urechii, prezentând fascicule de microvilozități gigantice (*stereocili) care proemină la nivelul suprafeței apicale. Vibrațiile sonore provoacă aplecarea cililor, care generează o modificare bioelectrică în c. c., ce va acționa ca un detector de sunet.

CELULĂ CU CON / cellule à cône / cone cell. V. con retinian.

CELULĂ ÎN COȘULEȚ / cellule à corbeilles / basket cell. C. a cortexului cerebelos situată în întregime în stratul plexiform. Axonul, paralel cu suprafața lamelor cerebeloase, emite colaterale descendente care înconjoară *c. Purkinje. Uneori se utilizează această denumire pentru *c. mioepitelială.

CELULĂ CROMAFINĂ / cellule chromaffine / chromaffin cell, pheochrome cell. C. de origine neuroectodermică a cărei citoplasmă conține granulații care devin brune în contact cu bicromatul de potasiu. Această reacție specifică, denumită cromafină, este consecința oxidării polimerilor colorați ai *cateco-

laminelor (*adrenalină) conținute în granulații. Este o caracteristică a celulelor *medulosuprarenalei.

CELULĂ DECIDUALĂ / cellule déciduale / decidual cell. C. a *corionului citogen al *endometrului, bogată în *glicogen și hipertrofiată în timpul sarcinii.

CELULĂ ENDOTELIALĂ / cellule endothéliale / endothelial cell. C. poligonală, aplatizată, dispusă de regulă pe o *membrană bazală fină și componentă a *endoteliului care căptușește vasele sanguine, inima și limfaticele. C. e. au o capacitate de sinteză excepțională, susținând astfel o serie de proprietăți și relații funcționale locale și chiar la distanță. Printre moleculele elaborate de c. e. se află: colagenul, elastina, o serie de glicozaminoglicani, fibronectina, laminina, trombospondina, integrinele VLA-2 și VLA-3, angiotensina I, prostaciclina (PGI_2), peptidul natriuretic de tip C, factorul Willebrand și numeroase enzime, printre care NO-sintetaza.

CELULĂ ENTEROCROMAFINĂ / cellule entéro-chromaffine / enterochromaffin cell. Sin.: celulă argentafină (v.).

CELULĂ EPENDIMARĂ / cellule épendymaire / ependymal cell. C. cubică sau prismatică de înveliș la nivelul *ventriculelor cerebrale și al *ependimului. Polul apical al c. e. conține *stereocili, iar porțiunea bazală prezintă prelungiri, prin intermediul cărora se infiltrează între componentele țesutului nervos.

CELULĂ FALCIFORMĂ / cellule falciforme / sickle-cell. Sin.: drepanocit (v.).

CELULĂ GANGLIONARĂ / cellule ganglionnaire / ganglion cell. 1) C. nervoasă a *retinei, constituind a treia verigă a căii optice. 2) C. nervoasă care formează ganglionul spinal sau simpatic.

CELULĂ GAZDĂ / cellule hôte / host cell. Celulă care asigură găzduirea unui virus, unui plasmid, ADN recombinat *in vitro* sau a unei celule întregi.

CELULĂ GIGANTĂ / cellule géante / giant cell. C. cu masă protoplasmatică de formă neregulată, conținând un mare număr de nuclee. Apare în diferite leziuni, îndeosebi în cele tuberculoase, al căror centru îl formează și înglobează numeroși bacili Koch. C. g. mai sunt observate în leziunile din *lepră, *bruceloză cronică, *histiocitoză X, *boală Crohn, *sarcoidoză și din unele *arterite (arterita temporală). C. g. se formează prin fuziunea mai multor c. epitelioide, care reprezintă *macrofage transformate ca urmare a unui deficit de imunitate celulară. Uneori, *mieloplaxele și *megacariocitele sunt denumite c. g. ale măduvei osoase.

CELULĂ HARGRAVES / cellule de Hargraves / Hargraves' cell. [*M. M. Hargraves, medic american contemporan.*] Granulocit neutrofil care conține o incluziune bazofilă mare, rotunjită, omogenă, constituită din nuclee de leucocite fagocitate și *lizate. Nucleul c. H. este deplasat, din cauza existenței incluziunii, la periferie. C. H. este prezentă în măduva osoasă și în sângele bolnavilor afectați de *lupus eritematos diseminat acut, fiind aproape patognomonică în această boală. V. test Haserick. Sin.: celulă lupică.

CELULĂ IMATURĂ / cellule immature / immature cell. C. care nu posedă *fenotipul caracteristic liniei celulare căreia îi aparține.

CELULĂ IMUNOCOMPETENTĂ / cellule immunocompétente / immunocyte. Sin.: imunocit (v.).

CELULĂ IMUNOEFECTOARE / cellule immuno-effectrice / immunocyte. Sin.: imunocit (v.).

CELULĂ INTERSTIȚIALĂ A TESTICULULUI / cellule interstitielle du testicule / interstitial cell of testis, Leydig's cell. Sin.: celulă Leydig (v.).

CELULĂ K / cellule K / K cell. [*Engl. K = killer.*] Sin.: limfocit k (v.).

CELULĂ KULCHITSKY / cellule de Kulchitsky / Kulchitsky's cell. [*Nikolai Kulchitsky, histolog rus, Cracovia, 1856-1925.*] Sin.: celulă argentafină (v.).

CELULĂ LANGHANS / cellule de Langhans / Langhans' cell. [*Theodor Langhans, anatomopatolog german, profesor la Giessen, apoi la Berna, 1839-1915.*] Sin.: celulă gigantă (v.).

CELULĂ LEYDIG / cellule de Leydig / Leydig's cell. [*Franz von Leydig, anatomist și histolog german, profesor la Würtzburg, Tübbingen și Bonn, 1821-1908.*] C. aflată în țesutul interstițial ce înconjoară *tubii seminiferi. C. L. produce *testosteronul și androsteronii. Este principala sursă de hormoni androgeni la bărbat. V. celulă Sertoli.

CELULĂ LIMFOPLASMOCITARĂ / cellule lympho-plasmocytaire / plasmacytic lymphocyte. C. cu morfologie intermediară celei a *limfocitului și *plasmocitului, care proliferează în organele limfoide și în măduva osoasă la bolnavii cu *macroglobulinemie Waldenström sau în alte *sindroame mieloproliferative.

CELULĂ LUPICĂ / cellule LE / LE cell. [*LE - acronim de la lupus erythematosus.*] Sin.: celulă Hargraves (v.).

CELULĂ MERKEL / cellule de Merkel / Merkel's cell. [*Friedrich Sigmund Merkel, anatomist german, profesor (succesiv) la Rostock, Königsberg și Göttingen, 1845-1919.*] V. complex Merkel.

CELULĂ MIOEPITELIALĂ / cellule myoépithéliale / myoepithelial cell, basket cell. C. mioidă de origine epitelială, conținând microfilamente contractile, de formă stelată, mulată la suprafața acinilor glandelor exocrine, cu excepția pancreasului exocrin. C. m. favorizează prin contracția sa excreția produsului de secreție.

CELULĂ MUCIPARĂ / cellule mucipare / mucous cell. Sin.: celulă caliciformă (v.).

CELULĂ NEUROSECRETORIE / cellule neurosécrétoire / neurosecretory cell. Neuron dotat cu o capacitate de secreție definită chimic, distinctă de elaborarea neurotransmițătorilor. Această denumire este rezervată, în fapt, neuronilor hipotalamici care secretă peptide. V. neurocrinie.

CELULĂ NEUROSENZORIALĂ / cellule neurosensorielle / neurosensory cell. Neuron specializat pentru o funcție senzorială prin modificarea *dendritelor. Ex.: *c. olfactive, *bastonașe retiniene, *conuri retiniene.

CELULĂ NK / cellule naturelle tueuse, cellule NK / NK cell. [*Acronim engl. NK = natural killer.*] Celulă granuloasă mare, de origine medulară, cu etape de diferențiere puțin cunoscute, reprezentând în sângele circulant 5-15% din totalul limfocitelor. La om, c. NK are caractere antigenice negative, deosebindu-se astfel de limfocitele B și T, neavând competență imunitară și producând un răspuns imunitar nespecific. Astfel, c. NK au capacitatea de a produce fără activare prealabilă liza celulelor precursoare normale ale liniilor hematopoietice, a celulelor infectate de virusuri sau a celulelor tumorale. Acțiunea lor se exercită asupra unor celule țintă care exprimă slab *complexul major de histocompatibilitate clasa I. Granulele c. NK, denumite granule citotoxice, conțin numeroase tipuri de molecule, printre care *perforinele, care prin polimerizarea favorizată de Cu^{++} (și în prezența Ca^{++} extracelular) pot forma pe celula țintă canale mari transmembranare (veritabile spărturi), antrenând în consecință mișcări ale constituenților care conduc la liza celulară. Contactul dintre c. NK și celula țintă ar declanșa uneori mecanismul de *apoptoză. Durata de viață a c. NK este de la câteva zile la câteva luni. C. NK sunt elemente citotoxice nespecifice (a nu se confunda cu *limfocitele T citotoxice, care sunt specifice dar și supresoare ale răspunsului umoral sau celular, intervenind și în reglarea liniilor hematopoietice. Sin.: limfocit NK.

CELULĂ OLFACTIVĂ / cellule olfactive / olfactory cell. C. a mucoasei olfactive care prezintă o funcție combinată neuro-epitelială. V. celulă neuro-senzorială.

CELULĂ OU / celulle oeuf / egg cell. Sin.: zigot (v.).

CELULĂ PERMISIVĂ / cellule permissive / permissive cell. C. în care un virus se poate dezvolta, parcurgând ciclul său

litic. Permisivitatea este mai mult sau mai puțin selectivă pentru un virus dat.

CELULĂ PIRAMIDALĂ / cellule pyramidale / pyramidal cell. Tip de neuron din *cortexul cerebral de formă piramidală (10-100 μm), cu dendrite care pornesc atât din corpul celular, cât și din axon. V. și celulă Betz.

CELULĂ PLURIPOTENTĂ / cellule pluripotente / pluripotent cell, multipotent cell. *C. stem care poate da naștere la mai multe tipuri de c. diferențiate. Este cazul îndeosebi al c. nediferențiate embrionare, cu potențial de dezvoltare al oricărui tip celular.

CELULĂ POLIPLOIDĂ / cellule polyploïde / poliploid cell. C. care conține un număr mai mare de cromozomi decât cel normal.

CELULĂ POLITENICĂ / cellule polyténique / polytene cell. C. ale cărei perechi de cromozomi omologi rămân unul lângă altul, formând un cromozom gigant. C. p. sunt obligatoriu *c. poliploide, iar cromozomii lor rămân derulați și sunt vizibili în perioada *interfazei.

CELULĂ PREZENTATOARE DE ANTIGEN / cellule présentatrice d'antigène / antigen presenting cell. C. capabilă să asocieze, în citoplasmă, un fragment de *antigen (peptid provenit de la un element *non-self care a fost fagocitat sau provenind de la o proteină mutantă a celulei) cu antigenii complexului major de histocompatibilitate (CMH) de clasa I (sau II). Acest ansamblu, denumit *self modificat, este dirijat în membrana plasmatică, unde declanșează un răspuns imun specific. *Macrofagele și *limfocitele B sunt principalele c. p. de a. Macrofagele, exprimând pe membranele lor deopotrivă antigeni ai CMH I și ai CMH II cu fragmente de antigeni străini, îi prezintă pe aceștia atât *limfocitelor T8 cât și *limfocitelor T4. Dimpotrivă, limfocitele B asociază doar antigenilor CMH II determinanții antigenici străini și, de aceea, se leagă doar la limfocitele T4, pe care le activează. Se pot comporta ca c. p. de a. și c. infectate cu bacterii sau virusuri, precum și unele *c. dendritice. Când contactul limfocitelor cu c. p. de a. este prea puternic, limfocitele mor, evitându-se astfel atacul *self-ului.

CELULĂ PURKINJE / cellule de Purkinje / Purkinje's cell. [***Johannes Evangelista von Purkinje***, *fiziolog originar din Boemia, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), apoi la Praga, 1787-1869.*] Denumire pentru fiecare din *neuronii multipolari ai stratului intermediar al cortexului cerebelos, situat între straturile molecular și granular. Axonii c. P., care constituie singurele căi aferente ale cortexului cerebelos, se termină în nucleii cerebeloși profunzi, asupra cărora exercită o acțiune inhibitoare, ca și asupra nucleilor vestibulari. Dendritele c. P. sunt foarte ramificate și se etalează în stratul molecular. V. și cerebel.

CELULĂ RETICULARĂ / cellule réticulaire / reticular cell. C. stelată fixă, cu expansiuni citoplasmatice lungi care se leagă cu cele ale celulelor învecinate, formând astfel o rețea sau un reticulum. C. r. se află îndeosebi în țesutul reticular al organelor hematopoietice. *Histiocitul este o c. r. liberă.

CELULĂ SCHWANN / cellule de Schwann / Schwann's cell. [***Theodor Schwann***, *anatomist și fiziolog german, profesor la Leuven, apoi la Li ge, 1810-1882.*] C. care formează teaca de *mielină a unor fibre nervoase, care este un izolant electric. Fiecare c. S. formează un singur segment al tecii (numit internod), iar internodurile sunt separate prin mici strangulații, denumite noduri Ranvier. C. S., datorită proprietăților izolante ale tecii bogate în mielină, sunt responsabile de *conducția saltatorie a influxului nervos. *Scleroza în plăci rezultă în urma distrugerii tecilor de mielină.

CELULĂ SERTOLI / cellule de Sertoli / Sertoli's cell. [***Enrico Sertoli***, *histolog și fiziolog italian, profesor la Milano, 1842-1910.*] C. situată în interiorul *tubilor seminiferi care înconjoară elementele liniei germinale. Deși a fost considerată ca un simplu element de susținere și de nutriție a epiteliului seminal, date recente probează că este un constituent fundamental al testiculului exocrin. Astfel, la embrion și la fetus este necesară dezvoltării celulelor germinale primordiale și secretă *hormonul anti-müllerian. La adult, c. S. au roluri multiple: rol mecanic în bariera sânge-testicul, activare a deplasării c. seminale, rol în nutriție (prin transfer de molecule simple), rol secretor (proteina de legare a androgenilor necesară transferului testosteronului la celulele germinale, o inhibină cu rol în retrocontrolul funcției spermatogenice, estrogeni). De asemenea, c. S. posedă receptori pentru FSH și fagocitează c. germinale involuate.

CELULĂ SOMATICĂ / cellule somatique / somatic cell. Orice c. a unei plante sau a unui animal, excluzând c. germinale sau precursorii c. germinale. C. s. nu asigură descendenți.

CELULĂ STEM / cellule stem / stem cell. 1) C. relativ nediferențiată care poate, prin diviziune, să dea naștere la c. fiice care, la rândul lor, pot suferi o diferențiere terminală în tipuri particulare, distincte de c. 2) C. cu diametrul de 10-20 μm, cu nucleu mare, puțin dens și citoplasma bazofilă dispusă în coroană. C. s. sunt cele mai tinere c. nediferențiate și pluripotente, din care rezultă liniile celulare componente ale sângelui. În mod normal, se află în organele hematopoietice, unde se reînnoiesc și se diferențiază astfel: a) în țesutul mieloid (*măduvă osoasă), - c. s. ce vor genera liniile globulelor roșii, leucocitelor granuloase (*granulocite), *monocitelor și *trombocitelor; b) în organele limfoide - c. s. ce vor da *limfocitele. În cursul *leucemiilor acute, c. asemănătoare c. s. invadează sângele și măduva osoasă.

CELULĂ STROMALĂ / cellule stromale / stromal cell. Sin.: celulă dendritică (v. celule dendritice).

CELULĂ SUȘĂ / cellule souche / stem cell. Sin.: celulă stem (v.).

CELULĂ T / cellule T / T-cell. Sin.: limfocit T (v.).

CELULĂ TART / Tart-cell / Tart-cell. [***Tart*** *= numele bolnavului la care Hargraves a descoperit, în 1948, această celulă.*] Monocit sau granulocit care a fagocitat nuclee celulare a căror structură este păstrată, spre deosebire de *c. Hargraves în care nucleul fagocitat a pierdut structura cromatiniană. C. T. au fost identificate în *lupusul eritematos diseminat (ca și c. Hargraves), dar și în alte boli.

CELULĂ TRANSCOMPLEMENTARĂ / cellule transcomplémentaire / transcomplementing cell. C. capabilă să fabrice proteinele virale care lipsesc unui virus defectiv.

CELULĂ TRANSFORMATĂ / cellule transformée / transformed cell. C. care a suferit o modificare a informatiei genetice, adesea sub acțiunea unui agent carcinogen, consecința fiind multiplicarea activă generatoare de tumori. C. t. prezintă două caracteristici principale: 1) Producerea de tumori maligne la animale, după inocularea celulelor. 2) „Imortalitatea" c. t. în cultură, care se pot multiplica un timp nelimitat.

CELULĂ TUMORALĂ / cellule tumorale / tumor cell. C. la nivelul căreia procesele de reglare a creșterii au fost perturbate și, ca urmare, are loc creșterea anarhică, generatoare de tumori.

CELULĂ-ȚINTĂ / cellule-cible / target-cell. 1) Globul roșu aplatizat, caracterizat printr-o dispoziție în cocardă a hemoglobinei, care îi dă un aspect de „țintă". C. ț. sunt frecvente în *talasemie; se observă, de asemenea, în anemiile hipocrome. Uneori este utilizat direct sin. englez. 2) C. la care ajung anumite molecule biologic active sau medicamentoase. În general, o c.-ț. prezintă receptori specifici pentru un anumit ligand.

CELULĂ UNIPOTENTĂ / cellule unipotente / uni-potent cell. *C. sușă care poate da naștere unui singur tip de c. diferențiate.

CELULĂ ZIMOGENĂ / cellule principale / zymogenic cell. Fiecare dintre numeroasele c. gastrice, cubice sau cilindrice, care tapisează pereții glandelor fundice și secretă *pepsinogenul.

CELULE APUD / cellules APUD / APUD cells. [*Acronim engl. Amine Precursor Uptake and Decar-boxylation = captarea și decarboxilarea precursorilor de amine.*] Denumire generică dată unor c. repartizate în numeroase organe: encefal (neuroni secretori ai hipotalamusului și lobului anterior al hipofizei), glande endocrine (*insulele Langerhans, tiroidă, suprarenale), c. endocrine ale tubului digestiv. O serie de caracteristici comune permit reunirea acestor c. în *sistemul APUD. Aceste caracteristici sunt: capacitatea de a stoca *amine și precursori ai acestora, prezența în citoplasmă a aminoacid decarboxilazei, originea embrionară comună, din *creasta neurală. C. APUD secretă hormoni aminați sau polipeptidici (*ACTH, *calcitonină, *glucagon, *gastrină și, probabil, anumite *catecolamine). C. APUD situate în afara glandelor endocrine formează *sistemul APUD sau endocrin difuz, cu c. clare (Feyrter). Unele tumori sunt formate de c. APUD, v. apudom.

CELULE BETA / cellules beta / beta cells. 1) C. principale ale *insulelor Langerhans, care secretă insulină. 2) C. bazofile ale adenohipofizei.

CELULE BURR / cellules burr / burr cells. [*Engl. burr = halou lunar.*] *Echinocite, observate îndeosebi în azotemie, carcinom gastric și ulcer peptic hemoragic.

CELULE DENDRITICE / cellules dendritiques / dendritic cells. C. reticulare cu prelungiri digitiforme, din zona corticală a ganglionului limfatic. De origine medulară, c. d. sunt c. specializate nefagocitare *prezentatoare de antigeni către *limfocitele B și T.

CELULE G / cellules G / G cells. C. granulate enterocromafine, secretante de *gastrină, prezente în mici aglomerări printre c. epiteliale de acoperire din porțiunea mijlocie și profundă a glandelor antrului piloric.

CELULE GANGLIONARE OCULARE / cellules ganglionnaires oculaires / ocular ganglion cells. C. g. o. mari A (M. fazice) răspund la contrast și mișcare și proiectează în stratul magno-celular al corpului geniculat lateral. C. g. o. mici C (P. tonice) răspund la stimulii cromatici și proiectează în stratul parvocelular al nucleului geniculat lateral.

CELULE GLIALE / cellules gliales / glial cells. C. de susținere ale sistemului nervos, cuprinzând *oligodendrocitele și *astrocitele din SNC și *c. Schwann din sistemul nervos periferic.

CELULE HeLa / cellules HeLa / HeLa cells. [*De la numele bolnavei* ***Henrietta Lack****, operată în 1951 de un adenocarcinom al uterului și ale cărei celule au fost puse în cultură de Gey, Coffman și Kubicek.*] Linie de celule epiteliale derivate dintr-un carcinom cervical, dezvoltată începând din 1952 și utilizată foarte frecvent pentru izolarea a numeroase virusuri (*poliovirus, virus al *vaccinei, *adenovirus). C. HeLa au o capacitate de proliferare considerabilă.

CELULE JUXTAGLOMERULARE / cellules juxta-glomérulaires / juxtaglomerular cells. C. ce înconjoară arteriolele aferente glomerulilor renali (prezente și în media arteriolară) și secretă *renină. Împreună cu c. maculei densa, constituie *aparatul juxtaglomerular.

CELULE KUPFFER / cellules de Kupffer / Kupffer's cells. [***Karl Wilhelm von Kupffer****, anatomist german, profesor (succesiv) la Kiel, Königsberg și München, 1829-1902.*] Constituente ale sistemului reticuloendotelial, c. K. căptușesc pereții sinusoidelor hepatice, au proprietăți fagocitare extrem de marcate asupra particulelor coloidale și asigură endocitoza unui număr de glico-proteine serice.

CELULE LANGERHANS / cellules de Langerhans / Langerhans' cells. [***Paul Langerhans****, anatomist și anatomopatolog german, profesor la Freiburg, 1847-1888.*] *C. prezentatoare de anti-geni derivate din măduva osoasă (linia mieloidă) și localizate în piele și timus. Sunt numite și *c. dendritice, în cazul localizării în ganglionii limfatici și splină. V. și celule dendritice.

CELULE MIKULICZ / cellules de Mikulicz / Mikulicz's cells. [***Johann, Freiherr von Mikulicz-Radecki****, chirurg polonez, profesor la Cracovia, Königsberg și Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1850-1888.*] *Histiocite spumoase, caracteristice în *rinosclerom (infecție granulomatoasă cauzată de *Klebsiella rhinoscleromatis*).

CELULE OPALSKI / cellules d'Opalski / Opalski's cells. [***Adam Opalski****, medic polonez, 1897-1963.*] C. nervoase mărite de volum și prezentând *cromatoliză. Se observă în *encefalopatia hepatică cronică (degenerescența hepatocerebrală dobândită).

CELULE OXINTICE / cellules oxyntiques / oxyntic cells. C. ale glandelor parietale gastrice care secretă *acid clorhidric și *factor intrinsec, care intervine în absorbția *vitaminei B_{12} din intestinul subțire. C. o. prezintă receptori pentru *acetilcolină, *gastrină și *histamină (tip II).

CELULE PARIETALE / cellules pariétales / parietal cells. Sin.: celule oxintice (v.).

CELULE PELGER-HUËT / cellules de Pelger-Huët / Pelger-Huët cells. [***Karel Pelger****, medic olandez, Amsterdam, 1885-1931;* ***G. J. Huët****, pediatru olandez, n. 1879.*] Neutrofile bilobate întâlnite uneori în anemiile dismielopoietice refractare (anemii normocitare cu neutropenie, trombopenie și/sau monocitoză).

CELULE REED-STERNBERG / cellules de Reed-Sternberg / Reed-Sternberg cells. [***Dorothy Mendenhall Reed****, patolog american, Baltimore, 1874-1964;* ***George M. Sternberg****, bacteriolog american, 1838-1915.*] *Histiocite gigante cu nucleu bisau multilobat și nucleoli bine vizibili, esențiale pentru diagnosticul anatomopatologic al *bolii Hodgkin, dar întâlnite ocazional și în *mono-nucleoza infecțioasă și unele *limfoame non-hodgkiniene.

CELULE SÉZARY / cellules de Sézary / Sézary's cells. [***Albert Jean Antoine Sézary****, dermatolog francez n. la Alger, medic la Hôpitaux de Paris, 1880-1956.*] Celule mononucleate atipice cu nucleu cerebriform, neregulat, întunecat, cu cromatina striată și citoplasmă puțină. C. S. sunt considerate *limfocite T anormale. V. și sindrom Sézary.

CELULE TIMICE PRECURSOARE / cellules thymiques précurseurs / thymic precursor cells. C. t. p., presupus negative pentru CD3, *CD4 și *CD8, exprimă niveluri mari de CD4 și pot fi infectate cu HIV (virusul imunodeficienței umane) *in vitro*.

CELULE WARTHIN-FINKELDEY / cellules de Warthin-Finkeldey / Warthin-Finkeldey cells. [***Aldred Scott Warthin****, patolog american, profesor la Universitatea din Michigan, 1867-1931;* ***Wilhelm Finkeldey****, anatomopatolog german, Augsburg, sec. XX.*] C. gigante multinucleate de origine limforeticulară, a căror prezență în ganglionii limfatici, amigdale, apendice și timus precedă sau coincide cu faza prodromală a *rubeolei.

CELULITĂ, s. f. / cellulite, s. f. / cellulitis. [*Lat.* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară; -ită.*] 1) Inflamație localizată la nivelul țesutului celular. C. este frecvent superficială, generalizată sau localizată (hipodermită cronică circumscrisă), în acest caz interesând țesutul celular subcutanat. Ea apare mai frecvent la sexul feminin, asociată cu statusul supraponderal, fiind localizată de pre-dilecție pe coapse și fese. C. se manifestă prin indurații mai mult sau mai puțin delimitate, sensibile (dureroase) la palpare, care se pot asocia cu nevralgii rebele. *C. pelvină difuză* reprezintă inflamația țesutului celular pelvin. 2) Inflamația celulelor mastoidiene (*c. posterioară*).

CELULITĂ FULMINANTĂ / cellulite fulminante / necrotizig fasciitis. Sin.: fasciită necrozantă (v.).

CELULITĂ STREPTOCOCICĂ MALIGNĂ / cellulite streptococcique maligne / necrotizing fasciitis. Sin.: fasciită necrozantă (v.).

CELULOZĂ, s. f. / cellulose, s. f. / cellulose. [*Lat.* ***cellula*** *= cămăruţă, dim. de la* ***cella*** *= cămară; ***ozã*** – indică un glucid.*] $(C_6H_{10}O_5)_n$ polimer liniar alcătuit din D-glucopiranoză. C. reprezintă un component esenţial al membranelor vegetale şi nu poate fi digerată în tubul digestiv uman, din cauza absenţei enzimelor specializate. Cu toate acestea, este indispensabilă tranzitului intestinal normal, deoarece volumul său asigură eficacitatea mişcărilor intestinale (rol de lest). O parte din celuloză (40%) poate fi metabolizată la nivelul colonului.

CEMENT, s. n. / cément, s. m. / cement. NA: cementum. [*Lat.* ***caementum*** *= piatră brută de construcţie.*] 1) Ţesut mezodermic de tip osos, care face parte din *parodonţiu, situat de-a lungul rădăcinilor dentare, în jurul *dentinei. *C. radicular* are ca funcţie principală fixarea dintelui în alveolă. 2) *C. dentar* reprezintă un material folosit la obturaţia provizorie a cavităţilor de *carie dentară şi la fixarea unor proteze.

CEMENTOBLAST, s. n. / cémentoblaste, s. m. / cementoblast. [*Lat.* ***caementum*** *= piatră brută de construcţie; gr.* ***blastos*** *= germen.*] Celula-mamă a *cementocitului, situată la marginea *cementului radicular.

CEMENTOBLASTOM, s. n. / cémentoblastome, s. m. / cementoblastoma. [*Lat.* ***caementum*** *= piatră brută de construcţie; gr.* ***blastos*** *= germen; -****oma****.*] Tumoră odontogenă localizată în vecinătatea unei rădăcini dentare şi formată din *cementoblaste şi din ţesut elementar mai mult sau mai puţin calcificat.

CEMENTOCIT, s. n. / cémentocyte, s. m. / cementocyte. [*Lat.* ***caementum*** *= piatră brută de construcţie; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă derivată din *cementoblast şi inclusă în *cement.

CEMENTOM, s. n. / cémentome, s. m. / cementoma. [*Lat.* ***caementum*** *= piatră brută de construcţie; -****oma****.*] Tumoră a *cementului, unică sau în mod excepţional plurifocală, considerată ca formă adultă a *cementoblastomului.

CENESTEZIE, s. f. / cénesthésie, s. f. / cen(a)esthesia. [*Gr.* ***koinos*** *= comun;* ***aisthesis*** *= senzaţie, sensibilitate.*] Impresie generală de bine sau de disconfort, care este indusă de senzaţiile vagi, neconştientizate în mod normal, provenite de la organele interne, ţesuturi şi organele de simţ. V. şi somatognozie.

CENESTOPATIE, s. f. / cénestopathie, s. f. / cen(a)esthopathy. [*Gr.* ***koinos*** *= comun;* ***aisthesis*** *= senzaţie, sensibilitate;* ***pathos*** *= boală.*] Percepţie penibilă a unor senzaţii anormale la nivelul corpului, determinând anxietate intensă în relaţie cu deplasarea cu diferite mijloace de transport. Prin analogie cu *halucinaţiile senzoriale, c. ar putea fi denumită o halucinaţie a sensibilităţii. Sin.: rău de transport, cinetoză.

CENTIMORGAN, s. m. / centimorgan, s. m. / centimorgan. [*Lat.* ***centum*** *= o sută;* ***Thomas H. Morgan****, genetician american, 1866-1945.*] Unitate de măsură a distanţei genice, echivalentă cu o probabilitate de 1% a recombinării în meioză a unor loci înlănţuiţi; în genomul uman un c. corespunde, în medie, unei distanţe fizice de aproximativ 10^6 pb (o megabază). V. şi Morgan.

CENTRIFUG, adj. / centrifuge, adj. / centrifugal. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit;* ***fugere*** *= a alerga, a fugi.*] 1) În fizică, tendinţă de îndepărtare faţă de centrul unui cerc, sub acţiunea unei forţe, numită centrifugă. 2) În medicină, care are tendinţa de a evolua spre extremităţi. Ex.: un eritem care evoluează în puseuri cu localizare c., sau transmiterea influxului nervos de la un centru nervos spre un organ efector este c. Ant.: centripet.

CENTRIFUGARE, s. f. / centrifugation, s. f. / centrifugation. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit;* ***fugere*** *= a alerga, a fugi.*] Metodă de separare, cu ajutorul unei forţe centrifuge, a componentelor dintr-un amestec, pe baza densităţii şi a maselor lor diferite. Ex.: separarea din sânge a plasmei şi a elementelor figurate.

CENTRIFUGĂ, s. f. / centrifugeuse, s. f. / centrifuge, centrifugal machine. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit;* ***fugere*** *= a alerga, a fugi.*] Instrument de laborator care utilizează forţa centrifugă pentru separarea particulelor solide aflate în suspensie într-un lichid. C. este alcătuită din motor, ax şi rotor (care include suportul pentru probe conţinute în eprubete sau în alte recipiente) şi, în funcţie de valoarea maximală a frecvenţei de rotaţie, cu un sistem de răcire. Acceleraţiile obţinute, în funcţie de viteza de rotaţie a axului, sunt exprimate în multipli de g (acceleraţia gravitaţională normală). Utilizarea c. este limitată la separarea celulelor şi a unor organite celulare. Pentru separarea macromoleculelor proteice se utilizează *ultracentrifuga.

CENTRIOL, s. m. / centriole, s. m. / centriole. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit.*] Organit intracitoplasmic, unic sau dublu, situat în *centrozom şi alcătuit din nouă tripleţi de *microtubuli paraleli. Din c. derivă *corpusculii bazali. De asemenea, c. are rol în cursul *mitozei.

CENTRIPET, adj. / centripète, adj. / centripetal. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit;* ***petere*** *= a se îndrepta spre.*] 1) În fizică, care se apropie de centru, sub acţiunea unei forţe centripete. 2) În medicină, tendinţa de a evolua de la periferie spre axul organismului. Ex.: afectarea în pusee a articulaţiilor, iniţial cele mici, ulterior cele mari. Ant.: centrifug.

CENTROMER, s. m. / centromère, s. m. / centromere. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit; gr.* ***meros*** *= parte.*] Porţiune a cromozomului care, în momentul diviziunii celulare (*mitoză sau *meioză), constituie locul de inserţie a celor două *cromatide, elemente rezultate din diviziunea longitudinală a cromozomilor. Cromozomii pot avea c. diferiţi ca număr sau ca poziţie. V. şi cromozom.

CENTROZOM, s. m. / centrosome, s. m. / centrosome. [*Lat.* ***centrum****, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit; gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Formaţiune corpusculară intracitoplasmatică, situată în apropierea nucleului. C. este înconjurat de o masă de protoplasmă (*sferă atractivă*), de unde pornesc filamente dispuse sub formă de raze. Acest ansamblu (sau centru celular) joacă un rol important în diviziunea celulară.

CENTRU, s. m. / centre, s. m. / center. [*Lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuţit.*] Termen general utilizat în medicină cu sensul de regiune bine localizată şi delimitată, care are un rol particular (ex.: c. nervos) sau de unde debutează un anumit proces (ex.: c. de osificare).

CENTRU DE AUTOMATISM / centre d'automatisme / pacemaker. V. pacemaker.

CENTRU NERVOS / centre nerveux / nerve center. Grup de celule nervoase care dirijează anumite funcţii ale organismului, prin mecanismul trimiterii şi primirii de stimuli. Menţionăm selectiv: 1) *C. de asociaţie*, formaţiuni nervoase cu rol asociativ din cortexul prefrontal. 2) *C. cardioaccelerator*, c. spinal, dar şi cei trei c. superiori, situaţi în planşeul ventriculului al IV-lea. 3) *C. cardioinhibitor*, nucleul motor dorsal al vagului. 4) *C. coordonatori*, cu rol de reglare şi coordonare a funcţiilor somatovegetative. 5) *C. hipotalamici*, pentru sistemul simpatic sunt situaţi în grupul posterior al nucleilor hipotalamici, iar pentru sistemul parasimpatic, în nucleii anteriori şi mijlocii. 6) *C. masticaţiei*, din regiunea bulboprotuberanţială. 7) *C. termoreglatori*, din hipotalamus. 8) *C. tusei*, nucleu bulbar situat în vecinătatea centrilor respiratori etc.

CENTURĂ, s. f. / ceinture, s. f. / girdle. [*Lat. cingere = a încinge.*] 1) Ansamblu osos prin care extremitățile se leagă de trunchi. 2) Curea din piele sau pânză utilizată și în scopuri medicale, în general pentru asigurarea contenției unei anumite regiuni a corpului sau a unui organ.

CENTURĂ PELVINĂ / ceinture pelvienne / pelvic girdle. NA: cingulum membri inferioris. Structură osoasă circulară constituită din cele două oase coxale, articulate la sacrum și între ele, care conectează membrele inferioare la trunchi.

CENTURĂ SCAPULARĂ / ceinture scapulaire / shoulder girdle. NA: cingulum membri superioris. Parte a scheletului formată din cele două clavicule și scapule (omoplați), care leagă membrele superioare de trunchi.

CERAMIDĂ, s. f. / céramide, s. f. / ceramide. Produs de hidroliză a sfingolipidelor (cerebrale) și sfingofosfolipidelor (sfingomieline). *Diacilglicerolul stimulează hidroliza sfingomielinei, care conduce la c., precursor al bazelor sfingoide, ca sfingozina. C. a fost atestată recent ca mesager secund, cu rol în transmiterea semnalului, cel puțin în cazul citokinei denumite *factor de necroză tumorală alfa (TNFα). V. și sfingolipide.

CERCAR, s. m. / cercaire, s. f. / cercaria. [*Gr. kerkos = coadă.*] Formă larvară liberă și foarte mobilă care apare în faza terminală de dezvoltare a diferiților paraziți din ordinul **Trematoda* (*Fasciola*, **Schistosoma*). V. și metacercar, furcocercar.

CERCLAJ, s. n. / cerclage, s. m. / cerclage. [*Fr. cerclage, din lat. circulus = cerc.*] 1) Procedeu chirurgical de contenție a unui orificiu care este prea larg sau care prezintă tendința spre lărgire patologică (*col uterin incompetent, anus), prin intermediul unui fir care înconjoară (prin însăilare) orificiul și îl strânge. Termenul este frecvent utilizat pentru a denumi menținerea închisă a unui col uterin incompetent în timpul sarcinii. 2) Contenția unui os fracturat cu ajutorul unui fir sau a unor lame metalice care înconjoară fragmentele osoase.

CEREBEL, s. n. / cervelet, s. m. / cerebellum. NA: cerebellum. [*Lat. cerebellum = creier mic.*] Parte a sistemului nervos central care ocupă loja cerebeloasă, delimitată superior prin cortul cerebelului, iar inferior, anterior și lateral de fosa craniană posterioară. C. este situat în spatele trunchiului cerebral, de care se află legat prin trei perechi de pedunculi cerebeloși. El este constituit din două emisfere și o porțiune mediană alungită, denumită vermis. Câteva fisuri transversale divi-zează c. în lobi (l. anterior, l. floculonodular, l. posterior) și, asemenea emisferelor cerebrale, prezintă la suprafață un strat subțire de substanță cenușie, cortexul cerebelos. Celulele și fibrele nervoase ale c. sunt ordonate în trei straturi: un strat superficial sau molecular, constituit din câteva celule și din numeroase fibre nemielinizate; un strat intermediar, sau celulele Purkinje (circa 15 milioane de celule mari, fuziforme); un strat granular, constituit din numeroase celule de talie mică. În interiorul c. sunt localizate numeroase nuclee importante (îndeosebi nucleele cenușii centrale, în număr de patru perechi) legate la alte segmente ale nevraxului (trunchi cerebral, măduva spinării, cortex cerebral etc.) prin numeroase fibre nervoase aferente și eferente. C. este un centru al sensibilității proprioceptive, asigurând controlul echilibrului (lobul floculonodular), al tonusului muscular și al funcțiilor vegetative (lobul anterior) și controlul automat al motilității voluntare și semivoluntare (lobul posterior).

CEREBELITĂ, s. f. / cérébellite, s. f. / cerebellitis. [*Lat. cerebellum = creier mic; -ită.*] Tip de *encefalită localizată la nivelul cerebelului și manifestată prin *sindrom cerebelos.

CEREBELOS, adj. / cérébelleux, -euse, adj. / cerebellar. [*Lat. cerebellum = creier mic.*] Care se referă la cerebel sau aparține acestuia. V. și sindrom cerebelos.

CEREBRAL, adj. / cérébral, adj. / cerebral. [*Lat. cerebrum = creier.*] Care se referă la creier, la encefal. Ex.: accident vascular c., ramolisment c.

CEREBROM, s. n. / cérébrome, s. m. / cerebroma. [*Lat. cerebrum = creier; -oma.*] Tumoră cu toate componentele de tip nervos; stroma sa este alcătuită din *nevroglie, iar în ochiurile stromei sunt conținute neuroblaste embrionare și celule mari multipolare.

CEREBROMALACIE, s. f. / cérébromalacie, s. f. / cerebromalacia. [*Lat. cerebrum = creier; gr. malakia = înmuiere, de la malakos = moale.*] *Ramolisment al substanței cerebrale.

CEREBROSPINAL, adj. / cérébrospinal, adj. / cerebrospinal. [*Lat. cerebrum = creier; spina = șira spinării.*] Care se referă la creier și la măduva spinării.

CEREBROTOMIE, s. f. / cérébrotomie, s. f. / cerebrotomy. [*Lat. cerebrum = creier; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Incizie a creierului pentru evacuarea unui abces. 2) Disecție a creierului.

CEREBROTONIE, s. f. / cérébrotonie, s. f. / cerebrotonia. [*Lat. cerebrum = creier; gr. tonos = tensiune.*] În tipologia lui W. H. Sheldon, componentă temperamentală caracteristică *somatotipului *ectomorf. C. se caracterizează printr-un comportament interiorizat, introvertit, în care predomină tensiunea nervoasă, îndoiala și inhibiția. V. și somatotonie, viscerotonie.

CEREBROZIDE, s. f. pl. / cérébrosides, s. m. pl. / cerebrosides. [*Lat. cerebrum = creier; ozid - indică un glucid.*] C. sunt cele mai simple *sfingolipide, rezultate ca urmare a combinării ceramidelor cu monozaharide. C. sunt galactocerebrozide sau glucocerebrozide, după cum molecula de monozaharid este galactoza, respectiv glucoza.

CEROID, s. n. / céroïde, s. m. / ceroid. [*Lat. cera = ceară; gr. eidos = formă.*] Pigment galben cromolipoid existent și în țesuturile normale, dar care se formează îndeosebi în unele stări patologice: sindrom de malabsorbție, mucoviscidoză, pancreatite cronice. V. și cromolipoide.

CERTIFICAT MEDICAL / certificat medical / medical certificate. Act medical oficial, redactat de medic la solicitarea pacientului sau a unor instituții și destinat constatării unei situații, unei stări de ordin medical. *C. medico-legal* este un act medico-legal de constatare a unor leziuni traumatice, a stării de virginitate sau deflorare, a capacității de muncă etc., solicitat de o persoană particulară cu scopul de a-l folosi în justiție.

CERTIFICAT PRENUPȚIAL / certificat prénuptial / premarital certificate. C. medical necesar formalităților de căsătorie, atestând un examen clinic și cercetarea serologică pentru sifilis (obligatorie numai în unele țări), ca și alte investigații, variabile de la o țară la alta.

CERULOPLASMINĂ, s. f. / céruléoplasmine, s. f. / ceruloplasmin. [*Lat. caeruleus = albastru, de la caelum = cer; gr. plasma = obiect modelat; -ină.*] Glicoproteină din grupul α_2-globulinelor, prezentă în plasma sanguină (valori normale 27-37 mg/100 ml sau 1,5-2,5 mol/l). Conține 0,34% cupru (90% din cuprul plasmatic), fiind proteină de transport a acestuia. Concentrația sa plasmatică scade în *degenerescența hepatolenticulară și în sindromul nefrotic, fiind crescută în unele hepatite, în ciroză și în *boala Wilson.

CERUMEN, s. n. / cérumen, s. m. / cerumen. [*Lat. cera = ceară.*] Produs de secreție a glandelor sebacee ale conductului auditiv extern. Se prezintă sub forma unei substanțe grăsoase, gălbui, existente fiziologic doar în cantitate mică și a cărei acumulare în conductul auditiv (dopuri de cerumen) poate determina hipoacuzie și *acufene.

CERVICAL, adj. / cervical, -ale, -aux, adj. / cervical. [*Lat. cervix, -icis = gât.*] Care se referă la gât (ex.: ganglioni c.) sau la colul unui organ, în particular la *colul uterin (ex.: secreție c.), ori la coletul unui dinte.

CERVICALGIE, s. f. / cervicalgie, s. f. / cervicalgia. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât; gr.* ***algos*** *= durere.*] Dureri localizate la nivelul rahisului cervical.

CERVICARTROZĂ, s. f. / cervicarthrose, s. f. / cervical arthrosis. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză.***] *Artroza rahisului cervical, de fapt o nucodiscartroză care poate provoca nevralgii ale plexului cervicobrahial.

CERVICITĂ, s. f. / cervicite, s. f. / cervicitis, trachelitis. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât;* ***-ită.***] Inflamație acută, subacută sau cronică a *colului uterin. Poate fi de origine bacteriană, virală sau parazitară și survine pe o mucoasă lezată sau normală. Se deosebesc două forme de c.: externă (**exocervicită*) și internă (*endocervicită*), care se asociază frecvent.

CERVICOLABIAL, adj. / cervicolabial, -ale, -aux, adj. / cervicolabial. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât;* ***labium, -ii*** *= buză.*] Care se referă la fața coletului unui *incisiv sau a unui *canin situată spre buze.

CERVICOLINGUAL, adj. / cervicolingual, -ale, -aux, adj. / cervicolingual. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât;* ***lingua*** *= limbă.*] Care se referă la fața coletului unui dinte situat spre limbă.

CERVICOPEXIE, s. f. / cervicopexie, s. f. / cervicopexy. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea chirurgicală a unui col (uterin sau vezical). V. și traheopexie.

CERVICOTOMIE, s. f. / cervicotomie, s. f. / tracheletomy, cervicotomy. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia chirurgicală practicată la nivelul *colului uterin.

CERVICOVAGINITĂ, s. f. / cervicovaginite, s. f. / cervicopvaginitis. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât; gr.* ***vagina*** *= teacă;* ***-ită***.] Inflamație a *colului uterin și a mucoasei vaginale învecinate.

CERVICOVESTIBULAR, adj. / cervicovestibulaire, adj. / cervicovestibular. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât;* ***vestibulum*** *= intrare.*] Care se raportează la fața coletului unui *molar sau *premolar situată de partea vestibulului bucal.

CERVIX, s. n. / cervix, s. m. / cervix. [*Lat.* ***cervix, -icis*** *= gât.*] Parte a unui organ ce prezintă o îngustare asemănătoare gâtului. Ex.: *c. uteri*, sin.: *col uterin; *c. vesicae urinariae*, sin.: col vezical (v. vezică urinară).

CESIU 137 / césium 137 / radiocesium. [*Lat.* ***caesius*** *= verzui.*] Izotop radioactiv artificial al cesiului (elementul chimic nr. 55, cu simbolul Cs), produs în cursul fisiunii nucleare. Este radioizotopul ce a contaminat suprafețe mari din Europa după catastrofa de la Cernobâl și care, având un timp fizic de înjumătățire de 30 de ani, este detectat și în prezent. Se dezintegrează cu emisie de radiații β^- în ^{137m}Ba, care se dezexcită emițând o radiație γ de 0,661 MeV. ^{137}Cs este utilizat sub formă de granule sau ace în *curieterapie.

CESTODA / Cestoda / Cestoda. [*Gr.* ***kestos*** *= centură brodată.*] Ordin de viermi din clasa **Plathelminthes*, care cuprinde viermii **Taenia* și *botrio-cefalul. Viermii adulți parazitează tubul digestiv, iar în formă de larvă se pot fixa în viscere. Sunt viermi plați, segmentați, hermafrodiți, lipsiți de tub digestiv și care prezintă organe de fixare (ventuze) situate la nivelul extremității cefalice (scolex). Fiecare segment este hermafrodit, iar segmentele se elimină prin materiile fecale.

CETOACIDOZĂ, s. f. / cétoacidose, s. f. / keto-acidosis. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet;* ***acidus*** *= acru;* ***-oză.***] Sin.: acidocetoză (v.).

CETOGEN, adj. / cétogène, adj. / ketogenic. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Care se referă la procesul de formare a *corpilor cetonici. Ex.: funcție c. a ficatului, substanțe c. (unii acizi aminați - leucină, fenilalanină, tirozină -, unii acizi grași).

CETOGENEZĂ, s. f. / cétogenèse, s. f. / ketogenesis. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Proces de formare a *corpilor cetonici. Patologică în diabet și în cazul scăderii aportului glucidic, c. determină creșterea *cetonemiei și *cetonuriei. V. cetoză și corpi cetonici.

CETONĂ, s. f. / cétone, s. f. / ketone. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet.*] Clasăp de compuși organici care conțin în moleculă o grupare carbonil (C=O), al cărei atom de carbon este legat de alți doi atomi de carbon. Altfel spus, într-o c., gruparea carbonil este inclusă în interiorul lanțului de carbon.

CETONEMIE, s. f. / cétonémie, s. f. / keton(a)emia. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentrația sanguină a *corpilor cetonici. C. normală este de 15-20 mg/l și poate prezenta variații fiziologice, în raport cu ingestia de alimente (este mai crescută *à jeun*), și patologice: poate crește îndeosebi în diabet, determinând secundar creșterea *cetonuriei.

CETONURIE, s. f. / cétonurie, s. f. / ketonuria. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența *corpilor cetonici în urină. Considerată patologică când depășește 1 mg pe 24 ore, este secundară creșterii *cetogenezei și *cetonemiei.

17-CETOSTEROIZI, s. m. pl. / 17-cétostéroïdes, s. m. pl. / 17-ketosteroids. [*Lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***eidos*** *= formă.*] Grup de hormoni derivați din steroli și caracterizați prin prezența în poziția 17 a unui radical cetonă. Au o acțiune *androgenă, intervenind, de asemenea, în metabolismul proteinelor, ca și în circuitul clorului, sodiului și potasiului. 17-c. sunt secretați de *corticosuprarenală și *testicul. Sunt eliminați prin urină, iar dozarea lor permite evaluarea funcțiilor testiculară, corticosuprarenaliană și hipofizară. Prin reacția Zimmermann (colorație purpurie în prezența metadinitrobenzenului) pot fi dozați în sânge sau în urină, global sau după separarea cromatografică. Metoda are avantajul de a permite distingerea steroizilor de origine suprarenală de cei de origine testiculară. Valori normale în urină: 12-20 mg/24 h (41-70 µmol/24 h) la bărbat, 6-10 mg/24 h (20-35 µmol/24 h) la femeie. Nivelul 17-c. crește în *sindromul Cushing, tumorile virilizante suprarenale; el diminuează în caz de insuficiență suprarenală și a glandelor genitale (hipogonadism). Abrev.: 17-CS.

CETOZĂ, s. f. / cétose, s. f (1), s. m (2). / ketosis (1), ketose (2). [*Lat.* ***acetum*** *= oțet;* ***-oză.***] 1) Acumulare sanguină de corpi cetonici (acid β-hidroxibutiric, acid acetilacetic, acetonă). C. evoluează către *acidocetoză dacă este depășită capacitatea sistemelor tampon din organism prin aflux masiv de corpi cetonici. V. și acidocetoza. 2) Monoglucid care conține în moleculă, alături de grupări hidroxilice, și o grupare cetonică. C. sunt răspândite îndeosebi în mediul vegetal. Ex.: ribuloza, fructoza. Sunt substanțe solide, incolore, cristalizate, solubile în apă, cu gust dulce. Au rol important în diferite procese metabolice ca: *fotosinteza, *glicoliza, *ciclul pentozofosfaților etc.

CEZARIANĂ, s. f. (OPERAȚIE) / césarienne, s. f. (opération) / caesarean (section). [*Lat.* ***caesa*** *= lovitură de sabie (de sus în jos);* ***caesar*** *= copil născut prin incizie, de la* ***caedere*** *= a tăia; denumirea nu provine de la numele lui Iulius Cezar, operația fiind practicată cu mult timp înainte de nașterea împăratului roman.*] Operație care constă în incizia peretelui abdominal și ulterior a uterului gravid în scopul extragerii fătului și a placentei. Dacă operația se face la sfârșitul sarcinii sau în timpul travaliului, ea este efectuată aproape totdeauna la nivelul segmentului inferior (*c. segmentară*). În cazul când abordarea segmentului inferior este imposibilă sau contraindicată, incizia se practică la nivelul corpului uterin (*c. corporeală*).

CHALAZODERMIE, s. f. / chalazodermie, s. f. / dermatochalasis, cutis laxa. [*Gr.* ***khalasis*** *= relaxare;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Sin.: cutis laxa (v.).

CHALICOZĂ, s. f. / chalicose, s. f. / chalicosis. [*Gr.* ***khalix, -ikos*** *= piatră de var;* ***-oză.***] Termen medical vechi care

desemnează o *pneumoconioză provocată de inhalarea de pulberi minerale. Agentul nociv evidențiat fiind siliciul și nu piatra de var, în prezent termenul este înlocuit cu silicoză.

CHAPERONINE, s. f. pl. / chaperonines, s. f. pl. / chaperonins, molecular chaperons. Subgrupă a proteinelor chaperone care sunt prezente la *pro-cariote și la nivelul *mitocondriilor. V. și proteine chaperone.

CHEAG, s. n. / caillot, s. m. / clot. [*Lat. coagulum = cheag.*] Mică masă de lichid coagulat. *C. sanguin* reprezintă o masă de sânge coagulat, formată din fibrină, în rețeaua căreia sunt prinse trombocitele și eritrocitele, care îi dau culoarea roșu închis.

CHEFIR. Var. pentru kefir (v.).

CHEILITĂ, s. f. / chéilite, s. f. / cheilitis. [*Gr. kheilos = buză; -ită.*] Inflamație a buzelor. *C. glandulară simplă*, v. boală Puente.

CHEILOPLASTIE, s. f. / chéiloplastie, s. f. / cheiloplasty. [*Gr. kheilos = buză; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Intervenție de chirurgie plastică efectuată pentru restabilirea, completă sau incompletă a continuității uneia sau a ambelor buze, atunci când există o soluție de continuitate (accident) sau o malformație a acestora.

CHEILOSCHIZIS, s. n. / chéiloschisis, s. m. / cheiloschisis. [*Gr. kheilos = buză; skhisis = despicătură, de la skhizein = a despărți.*] *Buză de iepure cu o fisură mediană a buzelor.

CHEIROMEGALIE, s. f. / chéiromégalie, s. f. / chiromegaly. [*Gr. kheir, -iros = mână; megas, megalos = mare.*] Hipertrofie a degetelor și mâinilor, observată îndeosebi în *acromegalie. Var.: chiromegalie.

CHELARE, s. f. / chélation, s. f. / chelation. [*Gr. khele = cleștele racului, gheară.*] Proces fizico-chimic de captare a ionilor pozitivi multivalenți (calciu, cupru, plumb, mercur, fier, crom) prin fixarea lor într-o moleculă complexă (*chelator sau complexon) sub formă neionizată. Ex. de agenți chelatori: derivații EDTA (acid etilen-diamino-tetraacetic) pentru plumb și calciu, D-penicilamina pentru cupru, DTPA (acid dietilen-triamino-penta-acetic) și desferioxamina pentru fier. C. este utilizată pentru tratamentul unor intoxicații (îndeosebi cu plumb, apoi crom, mercur, cobalt), în anumite stări de hipercalcemie, *hemocromatoză, boala Wilson (*degenerescență hepatolenticulară). Agentul *chelator formează cu metalul care trebuie îndepărtat din organism un complex chelat, solubil, stabil, neionizat, netoxic, cu eliminare rapidă prin urină.

CHELATOR, s. m. / chélateur, s. m. / chelate. [*Gr. khele = cleștele racului, gheară.*] Compus care poate forma cu un metal un complex (chelat) solubil, stabil, neionizat, netoxic, eliminat rapid pe cale renală. C. sunt utilizați pentru eliminarea din organism a unor metale, în caz de intoxicație cu acestea (cupru, plumb, mercur, crom, cobalt) sau în unele boli cronice (*hemocromatoză, *boală Wilson) prin procesul de chelare. Ex.: EDTA (*acid etilen-diamino-tetraacetic), chelator pentru plumb și calciu. Sin.: agent chelator.

CHELIE, s. f. / calvitie, s. f. / baldness. [*Turcă kel = chel.*] V. alopecie și calviție.

CHELOID, s. n. / chéloïde, s. f. / cheloid, keloid. [*Gr. kelis = pată, defect, sau khele = cleștele racului; eidos = formă.*] Excrescență dură a pielii, uneori ramificată, constituită la nivelul unei cicatrice după un traumatism ușor, la unii subiecți cu predispoziție. Mai rar apare spontan. Excizia unui c. poate fi urmată de recidivă. Sin.: keloid.

CHEMODECTOM, s. n. / chémodectome, s. m. / chemodectoma. [*Gr. khemeia = alchimie; dektikos = receptiv, de la dekhesthai = a primi; -oma.*] *Paragangliom produs la nivelul unui *glomus, îndeosebi carotidian și jugular.

CHEMOKINE, s. f. pl. / chémokines, s. f. pl. / chemokines. [*Gr. khemeia = alchimie; kinein = a mișca.*] Familie de polipeptide care cresc în general motilitatea celulară într-o anumită direcție (*chimiotactism) și contribuie astfel la mecanismul *inflamației și la patogenia anumitor infecții. S-a demonstrat că doi receptori pentru c. sunt prezenți la suprafața celulelor țintă ale *HIV și ale moleculei *CD4 și permit astfel pătrunderea virusului în aceste celule. V. și co-receptori HIV.

CHEMOLUMINESCENȚĂ, s. f. / chimioluminescence, s. f. / chemoluminescence. [*Gr. khemeia = alchimie; lat. lumen, -inis = lumină.*] *Luminescență produsă ca urmare a transformării directe a energiei chimice în energie luminoasă. Fenomenul se produce în cursul unei reacții chimice însoțite de revenirea la starea fundamentală a unui sistem excitat în prealabil.

CHEMORECEPTOR, s. m. / chémorécepteur, s. m. / chemoreceptor. [*Gr. khemeia = alchimie; lat. receptus, de la recipere = a primi.*] Organ terminal sensibil la excitații de natură chimică. Sin.: chimioreceptor.

CHEMOSENSIBILITATE, s. f. / chémosensibilité, s. f. / chemosensitivity. [*Gr. khemeia = alchimie; lat. sensibilitas, -atis = sensibilitate, de la sentire = a simți.*] Sensibilitatea anumitor receptori (*chemoreceptori) la o serie de substanțe chimice, îndeosebi la unele componente chimice ale sângelui.

CHEMOTACTISM. Var. pentru chimiotactism (v.).

CHEMOTAXIE. Var. pentru chimiotaxie (v.).

CHEMOZIS, s. n. / chémosis, s. m. / chemosis. [*Gr. khemosis = inflamația conjunctivei.*] Leziune oculară acută, de obicei de natură inflamatorie, care constă în infiltrarea edematoasă a conjunctivei, ce formează un burelet circular în jurul corneei. C. poate apărea în conjunctivite (îndeosebi în cele alergice acute), în arsurile conjunctivei sau, sub forma *c. hemoragic*, în hemoragiile subconjunctivale cu distensia conjunctivei.

CHEMZIMĂ, s. f. / chemzyme, s. m. / chemzyme. [*Gr. khemeia = alchimie; zyme = ferment, drojdie.*] Moleculă organică mică asociată cu un metal de tranziție, care poate cataliza specific anumite reacții.

CHEROFOBIE, s. f. / chérophobie, s. f. / cherophobia. [*Gr. khairein = a se bucura; phobos = frică.*] Teamă morbidă, aversiune față de manifestările de bucurie, de veselie.

CHERUBISM, s. n. / chérubisme, chérubinisme, s. m. / cherubism. [*Ebraică keroubim, pl. de la Kerub = numele unuia din îngerii din Vechiul Testament; -ism.*] Varietate benignă de *osteocondro-displazie, cu patogenie discutată, caracterizată prin existența de leziuni pseudochistice la nivelul ramurilor verticale ale maxilarelor. Aceste leziuni provoacă bombarea obrajilor, subiectul afectat având aspectul de „îngeraș".

CHIASMĂ, s. f. / chiasma, s. m. / chiasm. NA: chiasma, pl. chiasmata. [*Gr. khiasma = încrucișare.*] Încrucișare în formă de X a unor structuri fibroase. Ex.: *c. optică, c. cromozomială observată în cursul *meiozei.

CHIASMĂ OPTICĂ / chiasma optique / optic chiasm. NA: chiasma opticum. Formațiune anatomică sub formă de lamă pătrată, alcătuită din substanță albă, situată la nivelul *șeii turcești. Se formează prin reunirea și încrucișarea parțială a nervilor optici, fiind prelungită de două cordoane albe, bandeletele optice, către corpii geniculați laterali.

CHIL, s. n. / chyle, s. m. / chyle. [*Gr. khylos = suc, umoare.*] 1) Lichid alb-lăptos conținând nutrimente care pot fi absorbite de mucoasa intestinală la sfârșitul hidrolizei enzimatice. 2) Lichid conținut și vehiculat în vasele chilifere (limfaticele jejunului și ileonului) de la intestin la *canalul toracic. Se deosebește de *limfă numai prin abundența în colesterol și trigliceride, care îi conferă un aspect lactescent.

CHILANGIOM, s. n. / chylangiome, s. m. / chylangioma. [*Gr. khylos = suc; gr. angeion = vas; -oma.*] Dilatare varicoasă a vaselor limfatice ale abdomenului.

CHILIFER, adj. / chylifère, adj. / chyliferous. [*Gr. khylos = suc; lat. ferre = a duce, a purta.*] Despre vasele care trans-

portă *chilul. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la limfaticele jejunului și ileonului. V. chil (2).

CHILIFORM, adj. / chyliforme, adj. / chyliform. [*Gr. **khylos** = suc; lat. **forma** = formă.*] Caracteristică a unui lichid lăptos, fără miros, care seamănă cu chilul. Este cazul lichidelor din ascită, pericardită, pleurezie.

CHILOMEDIASTIN, s. n. / chylomédiastin / chylomediastinum. [*Gr. **khylos** = suc; lat. medievală **mediastinum**, din lat. **mediastinus** = care se ține la mijloc, de la **medius** = situat la mijloc și **stare** = a se ține.*] *Epanșament de chil la nivelul *mediastinului.

CHILOMICRON, s. m. / chylomicron, s. m. / chylomicron. [*Gr. **khylos** = suc; **mikros** = mic.*] Particulă sferică de lipoproteine plasmatice care asigură aproape exclusiv (80-90%) transportul plasmatic al *trigliceridelor și *colesterolului exogen din intestin până la țesuturi. Conține trigliceride stabilizate de un înveliș proteic și fosfolipidic. C. pot fi: a) *c. primari*, după o masă bogată în grăsimi; b) *c. secundari* (*lipomicroni*) se formează din lipidele endogene și sunt mai voluminoși.

CHILOPERICARD, s. n. / chylopéricarde, s. m. / chylopericarditis. [*Gr. **khylos** = suc; **peri** = în jurul; **kardia** = inimă.*] Epanșament alcătuit din *chil, localizat la nivelul cavității pericardice. C. este asociat frecvent cu un *chilotorax și reprezintă consecința unei obstrucții sau a unei perforații a canalului toracic, de natură tumorală sau traumatică.

CHILOPERITONEU, s. n. / chylopéritoine, s. m. / chyloperitoneum. [*Gr. **khylos** = suc; lat. medicală **peritonaeum**, din gr. **peritonaion**, de la **peri** = în jurul, **teinein** = a se întinde.*] Revărsat al *chilului (*chilos) în cavitatea peritoneală. Sin.: ascită chiloasă.

CHILOS, adj. / chyleux, -euse, adj. / chylous. [*Gr. **khylos** = suc.*] Care conține *chil sau care aparține chilului.

CHILOTORACE. Var. pentru chilotorax (v.).

CHILOTORAX, s. n. / chylothorax, s. m. / chylothorax. [*Gr. **khylos** = suc; lat. **thorax, -acis**, gr. **thorax, -akos** = torace.*] Prezența de *chil în cavitatea toracică, de regulă ca urmare a existenței unei perforații la nivelul *canalului toracic. Var.: chilotorace.

CHILURIE, s. f. / chylurie, s. f. / chyluria. [*Gr. **khylos** = suc; **ouron** = urină.*] Eliminarea de *chil prin urină, aceasta devenind macroscopic lactescentă. Se poate însoți de hematurie (hemato-chilurie). Etiologia poate fi parazitară, în țările calde îndeosebi, cauzată de o *filarie, *Wuchereria bancrofti*, care obstruează vasele limfatice, sau poate apărea ca o complicație în evoluția unor tumori retroperitoneale.

CHIM, s. n. / chyme, s. m. / chyme. [*Gr. **khymos** = suc.*] Produsul digestiei gastrice reprezentat de bolul alimentar, așa cum se formează când trece din stomac în prima porțiune a duodenului.

CHIMIONUCLEOLIZĂ, s. f. / chimionucléolyse, s. f. / chemonucleolysis. [*Gr. **khemeia** = alchimie; lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge.*] Sin.: nucleoliză (v.).

CHIMIOPREVENȚIE, s. f. / chimioprévention, s. f. / chemoprophylaxis. [*Gr. **khemeia** = alchimie; lat. **praeventus**, de la **praevenire** = a o lua înainte, a preveni (**prae** = înainte; **venire** = a veni).*] Administrarea anumitor substanțe chimice pentru a împiedica apariția unei boli (*c. etiologică*) sau doar a manifestărilor sale clinice (*c. clinică* sau *medicamentoasă*). Ex.: c. paludismului.

CHIMIOPROFILAXIE, s. f. / chimioprophylaxie, s. f. / chemoprophylaxis. [*Gr. **khemeia** = alchimie; **prophylassein** = a garanta, de la **pro** = înainte, **phylaxis** = protecție.*] V. profilaxie.

CHIMIORECEPTOR, s. m. / chimiorécepteur, chémorécepteur, s. m. / chemoreceptor. [*Gr. **khemeia** = alchimie; lat. **receptus**, de la **recipere** = a primi.*] Sin.: chemoreceptor (v.).

CHIMIOREZISTENȚĂ, s. f. / chimiorésistance, s. f. / chemoresistance, drug-resistance. [*Gr. **khemeia** = alchimie; lat. **resistentia** = împotrivire, de la **resistere** = a rezista, a se împotrivi și **sistere** = a se opri.*] Ineficacitatea *chimioterapiei.

CHIMIOSENSIBILITATE, s. f. / chimiosensibilité, s. f. / chemosensitivity. [*Gr. **khemeia** = alchimie; lat. **sensibilitas, -atis** = sensibilitate, de la **sentire** = a simți.*] Reprezintă aptitudinea unei populații celulare de a răspunde la acțiunea unui medicament.

CHIMIOTACTISM, s. n. / chimiotactisme, s. m. / chemotaxis. [*Gr. **khemeia** = alchimie; **taktikos** = orânduit, ordonat, de la **tattein** = a ordona, a aranja; **-ism**.*] Sin.: chimiotaxie (v.). Var.: chemotactism.

CHIMIOTAXIE, s. f. / chimiotaxie, chimiotactisme, s. f. / chemotaxis. [*Gr. **khemeia** = alchimie; **taxis** = aranjare, ordonare, de la **tattein** = a ordona, a aranja.*] Fenomenul de atragere (*c. pozitivă*) sau de respingere (*c. negativă*) a unei structuri vii sub acțiunea unui agent chimic. Frecvent, termenul este utilizat cu referire la leucocitele polinucleare. *C. leucocitară* se produce în infecții și este favorizată de acțiunea *complementului. C. se întâlnește și la bacterii, care, fiind mobile, se deplasează spre regiunile în care concentrația de materii nutritive este mai mare. Sin.: chemotactism, chimiotactism. Var.: chemotaxie. V. taxie, citotaxie, citotaxigen, imunofagocitoză.

CHIMIOTERAPIE, s. f. / chimiothérapie, s. f. / chemotherapy. [*Gr. **khemeia** = alchimie; **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Terapeutică prin substanțe chimice, în particular în bolile infecțioase și în cancere. *C. adjuvantă*: se administrează după tratamentul chirurgical al cancerului sau radioterapie. *C. neadjuvantă*: administrarea c. înainte de alternativele chirurgie-radioterapie.

CHIMISM GASTRIC / chimisme gastrique / gastric chemism. [*Gr. **khemeia** = alchimie; **-ism**; **gaster, gastros** = stomac.*] Analiză biochimică a compoziției *sucului gastric recoltat în condiții bazale sau în urma administrării unor substanțe stimulatoare ale secreției gastrice (ex.: *histamină, *pentagastrină).

CHIMOTRIPSINĂ, s. f. / chymotrypsine, s. f. / chymotrypsin. [*Gr. **khymos** = suc; **tripsis** = frecare, zdrobire, sfărâmare; -**ină**.*] V. tripsinogen și alfachimotripsină.

α-CHIMOTRIPSINĂ. Var. pentru alfa-chimotripsină (v.).

CHIMOTRIPSINOGEN, s. m. / chymotrypsinogène, s. m. / chymotrypsinogen. [*Gr. **khymos** = suc; **tripsis** = frecare, zdrobire, sfărâmare; **-ină**; **gennan** = a produce.*] Precursor inactiv al *alfachimotripsinei, sintetizat în celulele acinoase ale pancreasului și acumulat (împreună cu alți factori) în granulele de *zimogeni care trec prin *exocitoză în sucul pancreatic, ajungând la nivelul duodenului. Aici, c. suferă o primă acțiune a *tripsinei, prin clivajul lanțului polipeptidic al c. (alcătuit din 245 aminoacizi) la nivelul aminoacizilor 15 și 16, rezultând enzima activă II-chimotripsina. Prin exces de tripsină se produc și alte clivaje, rezultând astfel *alfa-chimotripsina.

CHINIDINĂ, s. f. / quinidine, s. f. / quinidine. [*V. etimologia termenului **chinină**.*] Alcaloid extras din coaja de *Cinchona officinalis*. Este un izomer dextrogir al *chininei, care, administrat *per os*, intramuscular sau, în mod excepțional, intravenos, diminuează excitabilitatea și perioada refractară a miocardului, încetinind conducția. Ca urmare, c. are efect antiaritmic, stabilizând membrana celulară prin blocarea *canalelor de sodiu. Deosebit de eficientă în aritmiile recente, c. este utilizată în prevenirea și în tratamentul aritmiilor supraventriculare și ventriculare.

CHININĂ, s. f. / quinine, s. f. / quinine. [*De la cuvântul **kinakina** din limba indigenilor din Peru (quechua), prin intermediul variantei spaniole **quinaquina**.*] Alcaloid extras din scoarța arborelui de c. Sărurile sale și derivații sintetici sunt utilizate în tratamentul și în profilaxia paludismului.

CHININISM, s. n. / quininisme, quinisme, s. m. / quininism. [*V. etimologia termenului chinină; -ism.*] Ansamblul fenomenelor de intoxicație produse de sărurile de *chinină.

CHINTĂ (DE TUSE), s. f. / quinte (de toux), s. f. / bouts of coughing, fit of coughing. [*Lat. quintus = al cincilea.*] Acces de tuse prelungită. Termenul își are originea în „tusea celei de a cincea ore a dimineții" descrisă odinioară la tuberculoși.

CHIROMEGALIE. Var. pentru cheiromegalie (v.).

CHIROPRAXIE, s. f. / chiropraxie, s. f. / chiropractic. [*Gr. kheir, -iros = mână; praxis = acțiune, practică, de la prattein = a acționa.*] Metodă de tratament empiric constând în manipularea vertebrelor. Practicanții c. susțin o teorie ipotetică după care majoritatea bolilor ar fi consecința deplasării vertebrelor, care determină alterări la nivelul întregului organism. Manipularea scurtă și bruscă a vertebrei în cauză ar avea efecte benefice în tulburările funcțiilor unor aparate (îndeosebi respirator sau cardiovascular) și asupra unor dureri diverse. În unele țări este recunoscută diploma de chiropractor.

CHIRURGIE, s. f. / chirurgie, s. f. / surgery. [*Gr. kheirourgia = lucru efectuat manual, de la kheir, -iros = mână; ergon = lucru, acțiune, de la ergein = a lucra.*] Parte a terapeuticii care constă în prac-tica unor intervenții externe și a unor acte operatorii sângerânde. Se disting diverse domenii și specializări chirurgicale: 1) *C. ambulatorie* cuprinde în primul rând clasica mică c. (operații simple, *incizii mici, *puncții, *sondaje, *prelevări, *pansamente) și operațiile care nu necesită spitalizare. 2) *C. estetică* reprezintă o parte a *c. plastice destinată ameliorării aspectului unor părți ale corpului, îndeosebi de la nivelul feței. 3) *C. generală* cuprinde, în principiu, c. digestivă, deoarece s-au desprins ca domenii-specializări distincte: c. cardiacă, c. toracică, neurochirurgia, c. ortopedică, c. urologică, c. ginecologică. 4) *C. plastică*, având ca obiectiv reconstituirea formelor anatomice normale, precum și a celor care sunt alterate prin malformații, traumatisme sau sechele ale unor intervenții chirurgicale. 5) *C. refractivă*, ramură a chirurgiei oftalmologice care cuprinde metode și tehnici de modificare și corectare a parametrilor ochiului și ai dioptrului său, în vederea modificării refracției oculare, îndeosebi pentru reducerea *miopiei. Cuprinde: *keratotomia, *keratoplastia și, mai recent, *epikeratoplastia. 6) *C. surdității* sau *cofochirurgia.

CHIST, s. n. / kyste, s. m. / cyst. [*Gr. kystis = sac, vezică.*] 1) Formațiune anormală de forma unui sac sau a unei cavități închise, care nu comunică cu exteriorul, este căptușită cu un epiteliu și conține o substanță lichidă, moale, mai rar solidă, iar uneori gaz. Peretele c. nu are legături vasculare cu conținutul. Formațiunile chistice sunt de o mare diversitate și pot fi localizate în diferite regiuni ale corpului uman. O serie de c. sunt congenitale, determinate de o dezvoltare embrionară anormală, ex.: *c. dermoid. Altele conțin celule tumorale care secretă mucus sau diferite substanțe. C. prin retenție apar consecutiv blocării canalelor de excreție ale unor glande, ex.: *c. sebaceu. Alteori, c. se formează ca urmare a dezvoltării paraziților în organism, ex.: *c. hidatic. C. se pot produce, de asemenea, la nivelul maxilarelor: *c. dentar, *c. dentifer, *c. dentiger. 2) Stadiu latent (dormant) în ciclul unor protozoare parazite ale tractusului digestiv, îndeosebi *Giardia lamblia*. C. protejează paraziții împotriva condițiilor nefavorabile din tubul digestiv. Aceștia sunt eliminați sub formă chistică prin materiile fecale și, în continuare, infestează alte gazde. 3) Structură patologică reprezentând învelișul unei întregi colecții de larve ale unui vierme parazit, de ex.: *c. hidatic.

CHIST AERIAN AL PLĂMÂNULUI / kyste aérien du poumon / cyst of the lung. Cavitate gazoasă unică sau multiplă, uneori enormă, localizată la nivelul unuia sau mai multor lobi pulmonari. Se disting: 1) *C. a. p. congenitale*, foarte rare - c. disembrioplazic al nou-născutului, c. bronhogenic, plămânul polichistic sau boala polichistică a plămânului (în care un plămân întreg este plin de numeroase c. de diferite dimensiuni). 2) *C. a. p. dobândite*, mult mai frecvente - bule de *emfizem, *pneumatocel, cavități reziduale epitelizate după vindecarea unui abces pulmonar sau a tuberculozei cavitare. C. se pot complica cu *hemoptizii sau cu infecție. V. chistadenom.

CHIST ANEVRISMAL AL OSULUI / kyste anévrismal des os / aneurysmal bone cyst. Leziune benignă și circumscrisă a osului, formată din țesut fibros la nivelul căruia există cavități pline cu sânge. Frecvent de origine traumatică, este localizat îndeosebi la nivelul metafizei oaselor lungi ale membrelor, mai rar pe vertebre și pe oasele late.

CHIST BRANHIAL / kyste branchial / branchial cyst. Denumire a c. congenitale ale gâtului, care provin aproape totdeauna din *arcurile branhiale.

CHIST DENTAR / kyste dentaire / dental cyst. C. dezvoltat la nivelul apexului unui dinte.

CHIST DENTIFER / kyste dentifère / coronodental cyst. C. al maxilarului dezvoltat la nivelul unui dinte inclus. Dezvoltarea se produce din țesuturile paradentare.

CHIST DENTIGER / kyste dentigère / dentige-rous cyst, follicular cyst. *C. dentifer care include rudimente, resturi ale unui dinte.

CHIST DERMOID / kyste dermoïde / dermoid cyst. C. al cărui perete are o structură asemănătoare pielii și care conține produși de secreție ai glandelor sebacee și sudoripare. Este localizat la nivelul feței și gâtului și provine dintr-o incluziune a ectodermului embrionar. C. d. al ovarului și testiculului este denumit *embriom chistic. V. și dermoid.

CHIST HIDATIC / kyste hydatique / hydatid cyst. C. ce reprezintă forma larvară veziculoasă a viermelui parazit *Echinococcus granulosus*. Conține *hidatide cu lichid clar în care plutesc vezicule fiice și nisip hidatic (granule mici, de culoare albă, fixate inițial la peretele intern al c., apoi eliberate). C. h. este adesea înconjurat de un perichist. Se localizează îndeosebi în ficat și plămâni, însă poate fi întâlnit în orice alt organ. De dimensiuni variabile, poate atinge mărimea unui cap de copil. V. hidatidoză și echinococoză.

CHIST OSOS ESENȚIAL / kyste essentiel des os / solitary bone cyst. Leziune osoasă benignă care se poate dezvolta la tineri. Se caracterizează printr-o cavitate unică, plină cu lichid și căptușită cu un strat subțire de țesut conjunctiv, localizată în metafiza oaselor lungi. Reprezintă, probabil, o distrofie pseudotumorală. Sin.: chist solitar osos.

CHIST DE OVAR / kyste de l'ovaire / ovarian cyst. C. cu conținut lichid dezvoltat din țesuturile ovariene. Poate fi *unilocular sau *multilocular, iar uneori atinge un volum considerabil.

CHIST PERIAPICAL / kyste périapical / periapical cyst. Împreună cu *granulomul dentar și cu *alveoliza, reprezintă forma cea mai frecventă a focarelor infecțioase dentare. V. și chist radicular.

CHIST PIELOGENIC / kyste pyélogénique / pyelogenic cyst, hydrocalicosis. Cavitate chistică dezvoltată în plin parenchim renal, care comunică printr-un canal strâmt cu un *calice normal. Sin.: hidrocalice, diverticul caliceal.

CHIST PILONIDAL / sinus pilonidal / pilonidal sinus, pilonidal cyst. *Granulom subcutanat care conține păr, cu localizare de elecție la nivelul fosetei coccigiene. Frecvent se infectează, fistulizează și are tendința la recidivă după tratament. C. p. este considerat fie c. congenital, fie pseudochist dobândit.

CHIST RADICULAR / kyste radiculaire / radicular cyst. Cel mai frecvent c. inflamatoriu observat la nivelul maxilarelor. Rezultă din proliferarea vestigiilor epiteliale ale ligamentului alveolodentar, ca urmare a unei inflamații pararadiculare produse

de necroza *pulpei dentare. Dacă se dezvoltă la extremitatea apicală a canalului radicular, este denumit *c. periapical.

CHIST SEBACEU / kyste sébacé / sebaceous cyst. C. dezvoltat pe seama unei *glande sebacee; conține celule epidermice și materie grasă.

CHIST SINOVIAL / kyste synovial / synovial cyst. Tumoră chistică localizată la nivelul feței dorsale a pumnului și dezvoltată pe seama *sinovialelor articulare.

CHIST SOLITAR HEPATIC / kyste solitaire du foie / solitary cyst of liver. Cavitate intrahepatică mică (uneori *multiloculară), localizată de regulă în lobul drept, și care conține un lichid clar sau hemoragic, lipsit de bilă. De origine, probabil, congenitală, este mai frecvent la femei și nu calcifică, spre deosebire de c. parazitare.

CHIST SOLITAR OSOS / kyste solitaire des os / solitary bone cyst. Sin.: chist osos esențial (v.).

CHIST SOLITAR RENAL / kyste solitaire du rein / solitary nephron cyst. Cavitate cu perete net diferențiat și cu conținut lichid, dezvoltată în plin parenchim renal și în afara căilor excretorii.

CHISTADENOM, s. n. / kystadénome, cystadénome, s. m. / cystadenoma. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-oma***.] 1) Tumoră benignă care se dezvoltă din parechimul glandular, formând cavități chistice. Sin.: adenochistom. 2) denumire folosită pentru adenoamele polichistice (boala chistică a mamelei, a rinichiului, a testiculelor, a ficatului). Var.: cistadenom.

CHISTECTOMIE, s. f. / kystectomie, s. f. / cystectomy. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***ektome*** *= excizie.*] 1) Semnificația inițială, de extirpare a unui chist, s-a restrâns doar cu referire la ablația chistului hidatic. 2) Smulgerea unui lambou din capsula anterioară în cursul extracției critalinului opacifiat din *cataractă.

CHISTOGRAFIE, s. f. / kystographie, s. f. / cystography. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografie a unui chist după injectarea, în cavitatea sa, a aerului sau a unui lichid opac la radiațiile X.

CHISTOM, s. n. / kystome, s. m. / cystoma. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***-oma***.] Tumoră chistică de origine glandulară (adenom chistic), formată dintr-o aglomerare de chisturi de volume diferite, ajungând până la câțiva litri. Este localizat îndeosebi la nivelul ovarului.

CHITINĂ, s. f. / chitine, s. f. / chitin. [*Gr.* ***kheiton*** *= tunică.*] Homopolimer liniar al N-acetilglucozaminei, de culoare albă, instabil în apă, care constituie componentul principal al exoscheletului artropodelor, fiind de asemenea răspândit în regnul vegetal și la fungi.

CHIURAJ, s. n. / curage, s. m. / curage. [*Fr.* ***curage****, din lat.* ***curare*** *= a avea grijă.*] Curățirea unei cavități patologice cu degetul, spre deosebire de chiuretaj, când se utilizează *chiureta.

CHIURETAJ, s. n. / curet(t)age, s. m. / curettage. [*Fr.* ***curettage****, din lat.* ***curare*** *= a avea grijă.*] Operație de curățire, cu degetul (chiuraj) sau cu un instrument (chiuretaj), a unei cavități naturale (uter, cavitate articulară, conduct auditiv etc.) sau a unei cavități patologice, accidentale (focarul unui abces). Prin c. se îndepărtează produsele patologice și mucoasele afectate.

CHIURETĂ, s. f. / curette, s. f. / curet(te). [*Fr.* ***curette****, din lat.* ***curare*** *= a avea grijă.*] Instrument chirurgical utilizat în scopul efectuării unui *chiuretaj. Se prezintă sub forma unei piese metalice, cu o extremitate excavată în formă concavă, cu margini ascuțite sau boante, de dimensiuni diferite, în relație cu țesutul, organul sau cavitatea ce urmează a fi chiuretate.

CHLAMYDIA / Chlamydia / Chlamydia. [*Lat.* ***chlamys, -ydis****, din gr.* ***khlamys*** *= hlamidă (mantie grecească fixată pe umărul drept cu o agrafă).*] Microorganism considerat ca o formă de rickettsie, de formă sferică, gramnegative. Prezintă atât caracteristici de bacterie (sintetizează AdN și ARN, prezintă perete celular și ribozomi, se multiplică prin diviziune celulară, este sensibil la antibiotice - cicline), cât și de virus (energia necesară metabolismului C. este furnizată de celulele gazdă). Patogen la diverse animale și om (boli denumite miyagawanelloze cum sunt: ornitoza, psitacoza, limfogranulomul venerian). Sin.: miyagawanella.

CHOC EN DÔME / choc en dôme / choc en dôme. [*Fr.* ***choc*** *= șoc;* ***en*** *= în;* ***dôme*** *= dom, boltă.*] Senzație obținută inconstant prin palparea unui ventricul stâng hipertrofiat, în cursul *insuficienței aortice, asemănător cu „o bulă care devine dură sub mână". Sin.: semn Bard.

CHOLESTEATOMA, s. f. / cholestéatome, s. m. / cholesteatoma. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***stear, steatos*** *= grăsime;* ***-oma***.] Formațiune tumorală chistică, alcătuită din lamele epiteliale dispuse concentric împrejurul unui depozit purulent, bogat în *colesterol. Este, în general, secundar unei otite cronice purulente și se constituie în urechea medie, în celulele mastoidiene sau la nivelul meningelor.

CIANCOBALAMINĂ, s. f. / cyancobalamine, s. f. / cyanocobalamin. [*Gr.* ***kyanos*** *= albastru; germ.* ***Kobalt****, var. de la* ***Kobolt*** *= spiriduș al minelor; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină***.] Sin.: vitamină B_{12} (v.).

CIANOGEN, adj. / cyanogène, adj. / cyanogenic. [*Gr.* ***kyanos*** *= albastru;* ***gennan*** *= a produce.*] Care provoacă *cianoză.

CIANOPSIE, s. f. / cyanopsie, s. f. cyanopsia. [*Gr.* ***kyanos*** *= albastru;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Varietate de *cromatopsie în care obiectele sau suprafețele albe sunt percepute fals ca având culoare albastră.

CIANOTIC, adj. / cyanosé, -e, adj. / cyanotic. [*Gr.* ***kyanos*** *= albastru.*] În relație cu *cianoza sau afectat de cianoză. Sin.: cianozat.

CIANOZAT. Var. pentru cianotic (v.).

CIANOZĂ, s. f. / cyanose, s. f. / cyanosis. [*Gr.* ***kyanos*** *= albastru;* ***-oză***.] Colorație albastru-violacee tegumentară, temporară sau permanentă, fără leziuni cutanate asociate. C. reprezintă rezultatul scăderii concentrației de *oxihemoglobină și al creșterii concentrației de *hemoglobină redusă (peste 5 g/100 ml de sânge capilar). Apare în diferite boli congenitale sau dobândite care implică fie o malformație sau disfuncție cardiacă, fie o tulburare a hematozei. C. este denumită *centrală* când este legată de un aport insuficient de oxigen (ex.: în unele pneumopatii, în anevrismul arteriovenos pulmonar) și *periferică*, în cazul unui exces de extracție periferică a oxigenului (ex.: insuficiență cardiacă cu stază circulatorie, vasoconstricție periferică).

CIANOZĂ METHEMOGLOBINICĂ / fausse cyanose / false cyanosis. Sin.: boală Codounis (v.).

CIBERNETICĂ, s. f. / cybernétique, s. f. / cybernetics. [*Gr.* ***kybernetike*** *= arta de a guverna, de la* ***kybernan*** *= a guverna.*] Știința care studiază principiile comenzii și reglării în sistemele dinamice complexe, cum sunt sistemele vii, sistemele sociale și unele sisteme tehnice. Cuvântul c. a fost utilizat întâia oară de către Ampère, dar momentul apariției sale ca știință este anul 1948, o dată cu editarea cărții „Cybernetics" a lui Norbert Wiener.

CIBERNINĂ, s. f. / cybernine, s. f. / cybernin mediator. [*Gr.* ***kybernan*** *= a guverna;* ***-ină***.] Termen care inițial desemna orice polipeptid modulator al funcției neuronale intracerebrale. Prin extensie, moleculă secretată de celule și capabilă să moduleze activitatea unor celule din proximitate aparținând aceluiași țesut. C. pot fi secretate la diferite niveluri din organism. Ex.: c. ovariene.

CIBRID, s. m. / cybride, s. m. / cybrid. [*Engl. abrev.* ***cell*** *+* ***hybrid****, din lat.* ***cella*** *= cămară;* ***hybrida*** *= metis, cu sânge*

amestecat, din gr. **hybris** *= violență, viol, de la* **hyper** *= mai mult, peste.*] Hibrid citoplasmatic obținut prin fuzionarea protoplastelor. Un cibrid conține informația genetică citoplasmatică și nucleară a două celule parentale.

CICATRICE, s. f. / cicatrice, s. f. / scar, cicatrix, pl. cicatrices (lat.). [*Lat.* **cicatrix, -icis** *= cicatrice.*] Țesut fibros, nou format, care înlocuiește o pierdere de substanță, un țesut inflamator sau reunește părțile divizate de către o rană ori o plagă operatorie.

CICATRIZARE, s. f. / cicatrisation, s. f. / (healing) cicatrization. [*Lat.* **cicatrix, -icis** *= cicatrice.*] Vindecarea unei plăgi cu formarea unei cicatrice. Se deosebesc: 1) *c. per primam intentionem*, rapidă, fără infecție. 2) *c. per secundam intentionem*, lentă, cu infecție, necroză, pierdere de substanță, urmată de o cicatrice mai pronunțată. 3) *c. subcrustacee* (sub o crustă): în acest caz, dermul se acoperă de un nou epiderm la adăpostul unei cruste (sânge și limfă coagulate), care cade când reparația este terminată.

CICLIC, adj. / cyclique, adj. / cyclic. [*Gr.* **kyklos** *= cerc.*] Despre o boală a cărei evoluție parcurge, în mod repetat, aceeași succesiune de etape.

CICLITĂ, s. f. / cyclite, s. f. / cyclitis. [*Gr.* **kyklos** *= cerc; -* **ită**.] Inflamație a *corpilor ciliari. Există mai multe forme: 1) C. heterocromică, în care irisul ochiului afectat se atrofiază și își modifică culoarea. 2) C. plastică, cu exsudare de material fibrinos în camera anterioară și corpul vitros. 3) C. purulentă, infecție supurată ce interesează de obicei întreaga uvee, determinând o endoftalmită.

CICLODIATERMIE, s. f. / cyclodiathermie, s. f. / cyclodiathermy. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **dia** *= prin;* **therme** *= căldură.*] Distrucție prin *diatermie a unei părți a *corpului ciliar, în cadrul tratamentului *glaucomului.

CICLOERGOMETRU, s. n. / cycloergomètre, s. m. / cycloergometer. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **ergon** *= lucru, acțiune, de la* **ergein** *= a lucra;* **metron** *= măsură.*] Instrument medical destinat măsurării lucrului mecanic efectuat de un grup muscular sau de un singur mușchi.

CICLOOXIGENAZĂ, s. f. / cyclooxygénase, s. f. / cyclooxygenase. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **oxys** *= acru;* **gennan** *= a produce;* **-ază**.] Complex enzimatic prezent practic în toate țesuturile, care catalizează formarea *prostaglandinelor pornind de la *acidul arahidonic. C. este inhibată de acidul arahidonic și analogii săi, prin acetilarea funcției aminice a aminoacidului lizină (terminal). Această reacție explică proprietățile antiinflamatorii ale aspirinei.

CICLOSPORINĂ, s. f. / cyclosporine, ciclosporine, s. f. / cyclosporin. Polipeptid ciclic rezultat din metabolismul ciupercii microscopice *Trichoderma polysporum*. C. este un imunosupresosr slab mielotoxic dar nefrotoxic, împiedicând răspunsul *limfocitelor T la *aloantigeni și la unii mitogeni. De asemenea, inhibă sinteza *interleukinei 2, ca și expresia receptorilor membranari ai acesteia. De aceea, c. este foarte utilizată în prevenirea rejetului *alogrefelor.

CICLOTIMIE, s. f. / cyclothymie, s. f. / cyclothymia. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **thymos** *= spirit, minte.*] Alternanța de dispoziție, manifestată prin perioade mai mult sau mai puțin îndelungate de tristețe sau de euforie. Frecvența acestor perioade este variabilă, cu o anumită regularitate, zisă ciclică. Termenul nu poate fi utilizat pentru desemnarea *psihozei bipolare sau maniaco-depresive. V. și distimie.

CICLOTRON, s. n. / cyclotron, s. m. / cyclotron. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] *Accelerator de particule grele. Acest aparat permite obținerea de radioelemente cu timp de înjumătățire foarte scurt (^{11}C, ^{15}O, ^{13}N, ^{18}F, ^{123}I etc.), utilizate în medicina nucleară (explorări *in vivo* în cazul *tomografiei prin emisie de pozitoni) și în terapia unor neoplasme.

CICLUL ACIDULUI CITRIC / cycle de l'acide citrique / citric acid cycle. Sin.: ciclu Krebs (v.).

CICLUL ACIZILOR TRICARBOXILICI / cycle des acides tricarboxyliques / tricarboxylic acid cycle. Sin.: ciclu Krebs (v.).

CICLU CELULAR / cycle cellulaire / cell cycle. [*Gr.* **kyklos** *= cerc; lat.* **cellula** *= cămăruță, dim. de la* **cella** *= cămară.*] Ansamblul modificărilor care se derulează într-o celulă între perioada sa de formare ca entitate independentă și propria sa diviziune, aceste schimbări cuprinzând întotdeauna *duplicația cromozomială. În celulele eucariote, ciclul celular se divide în patru faze: G_1, S, G_2 constituie *interfaza și M *mitoza. G_1 este perioada care urmează imediat diviziunii, în acest moment celula fiind diploidă, S este faza de duplicație a ADN, care se încheie când toți cromozomii sunt formați din două *cromatide, iar G_2 este perioada în care celula este în stare de *tetraploidie. Urmează mitoza, prin diviziune fiind restabilită în fiecare celulă o stare de *diploidie.

CICLU ENERGETIC / cycle énergétique / energy cycle. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **energeia** *= forță în acțiune.*] Ansamblul fenomenelor de transformare a energiei chimice din alimente, fie exclusiv în căldură, dacă organismul se află în repaus, fie în căldură și lucru mecanic, dacă se efectuează un efort muscular.

CICLU ENTEROHEPATIC / cycle entéro-hépatique / enterohepatic circulation. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **enteron** *= intestin;* **hepar, -atos** *= ficat.*] Proces prin care o serie de molecule endogene (ex.: unii pigmenți biliari) sau exogene (ex.: unele medicamente) eliminate prin căile biliare pot fi reabsorbite din nou la nivelul duodenului, revenind în circulația generală.

CICLU KREBS / cycle de Krebs / Krebs' cycle. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **Sir Hans Adolf Krebs**, *biochimist englez de origine germană, n. 1900; premiul Nobel fiziologie/medicină în 1953.*] Succesiune de reacții enzimatice care au drept rezultat producerea de energie prin degradarea glucidelor la nivelul mitocondriilor. Succesiunea transformărilor este următoarea: glucoză (fermentație anaerobă) acid lactic acid piruvic acetilcoenzima A citrat reacții de oxidare, cu regenerarea oxalacetatului consumat pentru producerea citratului. Se eliberează CO_2, H^+ și ATP (principala sursă de energie a organismului). Sin.: ciclul acidului citric, ciclul acizilor tricarboxilici.

CICLU KREBS-HENSELEIT / cycle de l'uréogenèse / Krebs-Henseleit cycle. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **Sir Hans Adolf Krebs**, *biochimist englez de origine germană, n. 1900; premiul Nobel fiziologie/medicină în 1953;* **Kurt Henseleit**, *medic internist german, n. 1907.*] Sin.: ureogeneză (v.).

CICLU AL PENTOZOFOSFAȚILOR / voie des pentoses phosphate / pentose phosphate pathway. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **pente** *= cinci;* **-ază** *- indică un glucid; gr.* **phos, photos** *= lumină, fosfor.*] Cale secundară de degradare a *glucozo-6-fosfatului, conducând la formarea de diverse pentoze fosfat, îndeosebi riboză 5-fosfat (necesară pentru sinteza *acizilor nucleici), ca și *nicotinamid adenin dinucleotid fosfat (NADH, util în sinteza *steroizilor și acizilor grași).

CICLU PILAR / cycle pilaire / hair cycle. [*Gr.* **kyklos** *= cerc; lat.* **pilus** *= păr.*] Perioadă, cu o durată medie de 2-3 ani, în cursul căreia firele de păr trec prin trei stadii (sau faze): *anagen, *catagen și *telogen.

CICLU OESTRAL / cycle oestral / oestrous cycle. [*Gr.* **kyklos** *= cerc;* **oistros** *= dorință.*] Modificări periodice ale mucoasei uterine și vaginale, determinate de secreția hormonală ovariană, care precedă fecundația și gestația. Se disting: faza foliculară (proestrus), ovulația (oestru), faza foliculino-luteinică (postoestrus, metaoestrus) și faza de restabilire a caracteristicilor inițiale (dioestrus sau interoestrus).

CICLUL ORNITINEI / cycle de l'uréogenèse / ornithine cycle. Sin.: ureogeneză (v.).

CICLU DE UREOGENEZĂ / cycle de l'uréogenèse / Krebs' urea cycle, Krebs-Henseleit cycle. [*Gr. kyklos = cerc; ouron = urină; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] V. ureogeneză.

CIFOSCOLIOZĂ, s. f. / cyphoscoliose, s. f. / ky-phoscoliosis. [*Gr. kyphos = cocoșat; skoliosis = curbare, de la skolios = strâmb.*] Curbare anormală dublă a coloanei vertebrale, a cărei convexitate este situată, deopotrivă, posterior și lateral. Se poate produce în unele *osteocondroze, îndeosebi în *boala Scheuermann.

CIFOZĂ, s. f. / cyphose, s. f. / kyphosis. [*Gr. kyphosis = cocoașă.*] Deformare patologică a coloanei vertebrale care constă în curbarea antero-posterioară a acesteia (cu convexitatea posterior). Poate interesa diferite segmente ale rahisului, dar este mai frecvent localizată dorsolombar. Există o singură situație în care c. este fiziologică și tranzitorie, la sugar în primele luni de viață (vizibilă dacă sugarul este așezat în *clinostatism, sprijinit).

CIL, s. m. / cil, s. m. / cilium. NA: cilium, pl. cilia. [*Lat. cilium = geană, cil.*] 1) Filament fin, animat de mișcări rapide, care permite deplasarea organismelor celulare în mediu lichid. 2) Filament fin, vibratil, aflat pe suprafața unor celule bronșice și intestinale.

CIL PALPEBRAL / cil palpébral / eyelash. Sin.: geană (v.).

CILIAR, adj. / ciliaire, adj. / ciliary. [*Lat. cilium = geană, cil.*] Relativ la un *cil sau care se aseamănă cu un cil. Ex.: *corp c., *procese c.

CILINDRAX, s. m. / cylindraxe, s. m. / cylindraxile. [*Lat. cylindrus, din gr. kylindros = cilindru; lat. axis, gr. axon = ax.*] Sin.: axon (v.)

CILINDROM, s. n. / cylindrome, s. m. / cylindroma. [*Lat. cylindrus, din gr. kylindros = cilindru; -oma.*] 1) Tumoră epitelială care prezintă la suprafață mici cavități rotunjite, pseudoglandulare, cu conținut mucos sau hialin. De malignitate variabilă, c. se localizează îndeosebi la nivel cutanat, salivar și bronșic. 2) Degenerescență cilindromatoasă a unui *epiteliom bazocelular.

CILINDRU, s. m. / cylindre, s. m. / cylinder (1), cast (2). [*Lat. cylindrus, din gr. kylindros = cilindru.*] 1) Vas, de obicei din sticlă, utilizat în laborator. 2) Mulaj de materii proteice și de celule provenind din tubii uriniferi, prezent în sedimentul urinar (observabil la microscop) în caz de afectare renală. Semnificația patologică este diferită după compoziție: c. hialini, hematici, leucocitari, epiteliali, granuloși, fibrinoși etc.

CILINDRURIE, s. f. / cylindrurie, s. f. / cylindruria. [*Lat. cylindrus, din gr. kylindros = cilindru; gr. ouron = urină.*] Prezența de *cilindri urinari în urină. V. și cilindru (2).

CIMETIDINĂ, s. f. / cimétidine, s. f. / cimetidine. (DCI) Antagonist al receptorilor H_2 ai *histaminei. C. exercită o puternică acțiune de reducere a secreției de suc gastric, cu diminuarea acidității acestuia.

CIMEX / Cimex / Cimex. [*Lat. cimex, -icis = ploșniță.*] Gen de insecte din ordinul *Hemiptera* care se hrănesc cu sânge (hematofage) obținut prin înțepare. Cea mai comună: *C. lectularius*, este denumită popular ploșniță.

CINEANGIOGRAFIE, s. f. / ciné-angiographie, s. f. / cineangiography. [*Gr. kinein = a mișca; angeion = vas; graphein = a scrie.*] 1) Studiu radiocinematografic al vaselor sanguine opacifiate cu un mediu de contrast iodat hidrosolubil. 2) *C. radioizotopică* sau *radionuclidică* se obține prin înregistrarea cu *gamma camera a radiațiilor emise la nivelul ariei toracice după injectarea intravenoasă de serumalbumine radiomarcate cu *technețiu-^{99}m.

CINECARDIOANGIOGRAFIE, s. f. / cinécardioangiographie, s. f. / cinecardioangiography. [*Gr. kinein = a mișca; kardia = inimă; angeion = vas; graphein = a scrie.*] Studiu radiocinematografic al cavităților cardiace și al vaselor mari de la baza inimii cu un mediu de contrast iodat hidrosolubil. Pentru c. radiozotopică, v. cineangiografie.

CINEDENSIGRAFIE, s. f. / cinédensigraphie, s. f. / cinedensigraphy. [*Gr. kinein = a mișca; lat. densus = dens, compact; gr. graphein = a scrie.*] Procedeu explorator bazat pe excitarea inegală, variată, a unor fotocelule de către un fascicul de radiații X care a străbătut organismul. Metodă de investigație a inimii, vaselor pulmonare și a plămânilor.

CINEMATICĂ, s. f. / cinématique, s. f. / cinematics, kinematics, n. [*Gr. kinema, -atos = mișcare, de la kinein = a mișca.*] Ramură a mecanicii având ca obiect studiul mișcării corpurilor materiale.

CINERADIOGRAFIE, s. f. / cinéradiographie, s. f. / cineradiography. [*Gr. kinein = a mișca; lat. radius = rază; gr. graphein = a scrie.*] Sin.: radiocinematografie (v.).

CINETIC, adj. / cinétique, adj. / kinetic. [*Gr. kinetikos = care se mișcă, de la kinein = a mișca.*] Care se află în relație cu mișcarea.

CINETICĂ ENZIMATICĂ / cinétique enzymatique / enzymatic kinetics. [*Gr. kinetikos = care se mișcă, de la kinein = a mișca; en = în; zyme = ferment, drojdie.*] Studiul factorilor ce acționează asupra enzimelor, modificând viteza de reacție (denumită activitate enzimatică). Factorii ce influențează c. e. *in vivo*: durata reacției, concentrația de substrat, concentrația de enzimă, prezența unor substanțe (activatori și inhibitori).

CINETOZĂ, s. f. / cinétose, s. f. / motion sickness. [*Gr. kinetos = mobil, de la kinein = a mișca; -oză.*] Sin.: cenestopatie (v.).

CINEZIOLOGIE, s. f. / cinésiologie, s. f. / kinesiology. [*Gr. kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca; logos = știință.*] Sin.: kineziologie (v.).

CINGULUM, s. n. / cingulum, s. m. / cingulum. NA: cingulum. [*Lat. cingulum = cingătoare.*] 1) În general, structură care înconjoară o formațiune anatomică. 2) În particular, termenul este folosit pentru a defini un fascicul de fibre de asociație situat, parțial, în jurul *corpului calos. 3) Relief pe fața linguală a dinților anteriori.

CINURENINĂ, s. f. / cynurénine, s. f. / kynurenine. [*Gr. kyon = câine; lat. ren, renis = rinichi; -ină.*] Var. pentru kinurenină (v.).

CIOC DE PAPAGAL / bec-de-perroquet / vertebral lipping, beaked osteophyte. [*Albaneză cok = cioc; neogr. pappaghallos = papagal.*] Nume dat unor *osteofite vertebrale în formă de „croșet", caracteristice în unele forme de reumatism cronic.

CIOCAN, s. n. / marteau, s. m. / malleus, hammer. [*Sl. cekanu = ciocan.*] V. tab. anat. - oase.

CIRCADIAN, adj. / circadien, -ienne, adj. / circadian. [*Lat. circa = aproximativ; dies = zi.*] Care durează circa 24 de ore, aproximativ o zi. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la *bioritmuri. *Domeniul c.* cuprinde bioritmurile a căror perioadă variază între 24 și 28 de ore. *Sistemul c.* cuprinde ansamblul bioritmurilor care apar legate unele cu altele fie printr-o relație cauză-efect, fie pentru că depind de același *sincronizator. V. cronobiologie, bioritm, sincronizator.

CIRCINAT, adj. / circiné, -e, adj. / circinate. [*Lat. circinus = compas.*] Despre leziunile cutanate al căror contur delimitează arcuri de cerc și al căror centru are un aspect mai apropiat de pielea normală.

CIRCULAR, adj. / circulaire, adj. / circular. [*Lat. circularis = circular, de la circulus = cerc.*] Care se aseamănă cu un cerc, care se mișcă pe un traseu asemănător unui cerc.

CIRCULARĂ DE CORDON / circulaires du cordon / coiling of funis. [*Lat.* ***circulari*** *= a forma un cerc în jurul său, de la* ***circulus*** *= cerc;* ***chorda****, din gr.* ***khorde*** *= coardă, cordon.*] Bucle formate de *cordonul ombilical când se înrulează în jurul gâtului fetusului, în timpul sarcinii.

CIRCULATOR, adj. / circulatoire, adj. / circulatory. [*Lat.* ***circulari*** *= a forma un cerc în jurul său, de la* ***circulus*** *= cerc.*] Cu referire la *circulaţie.

CIRCULAŢIE, s. f. / circulation, s. f. / circulation. [*Lat.* ***circulatio, -onis*** *= orbită, de la* ***circulari*** *= a forma un cerc în jurul său şi* ***circulus*** *= cerc.*] În general, termen folosit pentru a desemna o mişcare ordonată pe traseul unui circuit. Ex.: *c. sanguină, *c. limfatică, *c. extracorporeală. În particular, în medicină, termenul este folosit pentru c. sanguină.

CIRCULAŢIE COLATERALĂ / circulation collatérale / collateral circulation. C. care se dezvoltă şi devine evidentă pe traiectul unor vase secundare, atunci când vasul principal este obstruat, suplinind parţial vascularizaţia realizată de acest vas anterior obstrucţiei.

CIRCULAŢIE EXTRACORPOREALĂ / circulation extracorporelle / extracorporeal circulation, cardiopulmonary bypass. Derivaţie temporară a c. sanguine, parţial sau în totalitate, în exteriorul organismului. Această tehnică este utilizată în chirurgia cardiacă pentru a degaja teritoriul cardiac de circulaţia sanguină, făcând astfel posibil abordul cavităţilor cardiace. În acest caz, prin intermediul unui aparat denumit *cord-pulmon artificial, sângele venos este derivat în totalitate înainte de a ajunge în cavităţile drepte ale inimii, este oxigenat şi reintrodus în organism la nivelul aortei, în aval de cavităţile stângi ale cordului. Tehnica de c. e. este utilizată şi în epurarea extrarenală, prin intermediul *rinichiului artificial (hemodializă) şi se realizează, de obicei, cu sistemul cord-pulmon artificial menţionat anterior.

CIRCULAŢIE LIMFATICĂ / circulation lymphatique / lymphatic circulation. Parcurs urmat de *limfă, de la periferie către *canalul toracic, care se varsă în vena subclaviculară stângă.

CIRCULAŢIE PULMONARĂ / circulation pulmonaire / pulmonary circulation. Sin.: mica circulaţie. V. circulaţie sanguină.

CIRCULAŢIE SANGUINĂ / circulation sanguine / blood circulation. Transportul sângelui din ventriculul stâng în atriul drept prin *marea c.* sau *c. sistemică*, apoi din ventriculul drept în atriul stâng prin *mica c.* sau *c. pulmonară*. În *marea c.* denumită şi *c. sistemică* sângele este transportat, în timpul diastolei ventriculare, din atriul stâng în ventriculul stâng datorită sistolei auriculare. În continuare, în timpul sistolei ventriculare sângele este propulsat în aortă, adică în cel mai voluminos trunchi arterial din organism. De la nivelul aortei pornesc artere care prin ramificaţii asigură transportul sângelui arterial în toate organele şi ţesuturile. După trecerea în capilare sângele trece în vene, apoi în cele două mari trunchiuri venoase principale (venele cavă superioară şi inferioară) prin intermediul cărora sângele ajunge în atriul drept. La nivelul capilarelor, sângele arterial se transformă în sânge venos, prin cedarea oxigenului ţesuturilor şi recuperarea bioxidului de carbon tisular. În *mica c.* sau *c. pulmonară* sângele venos care ajunge prin venele cave în atriul drept, trece în timpul sistolei auriculare în ventriculul drept aflat în diastolă. În continuare, în sistola ventriculară sângele venos este propulsat în artera pulmonară care prin ramificaţiile sale permite transportul sângelui în plămâni. Datorită pasajului pulmonar, prin eliminarea bioxidului de carbon şi captarea oxigenului, sângele venos se transformă în sânge arterial şi trece prin venele pulmonare în atriul stâng, de unde începe marea c.

CIRCULAŢIE SISTEMICĂ / circulation systémique / systemic circulation. Sin.: marea circulaţie. V. circulaţie sanguină.

CIRCUMCIZIE, s. f. / circoncision, s. f. / circumcision. [*Lat.* ***circumcisio, -onis*** *= circumcizie, de la* ***circumcidere*** *= a tăia împrejur (****circum*** *= împrejur;* ***caedere*** *= a tăia).*] Excizia prepuţului, parţial sau în totalitate. Se practică ritual la israeliţi şi musulmani sau în scopuri terapeutice, îndeosebi în *fimoză. Sin.: peritomie, postectomie, posteotomie.

CIRCUMDUCŢIE, s. f. / circumduction, s. f. / circumduction. [*Lat.* ***circumductio, -onis*** *= ducere împrejur, de la* ***circumducere*** *= a duce împrejur (****circum*** *= împrejur;* ***ducere*** *= a duce).*] Mişcare circulară a unei formaţiuni (de ex.: glob ocular, membru) în jurul unui ax fix. Poate fi pasivă sau activă. Termenul este utilizat îndeosebi pentru mişcarea unui membru, când aceasta descrie un con al cărui vârf este reprezentat de articulaţia superioară.

CIRCUMFLEX, adj. / circonflexe, adj. / circumflex. [*Lat.* ***circum*** *= în jurul;* ***flexus****, de la* ***flectere*** *= a îndoi.*] Care este curbat, arcuit, îndoit.

CIRCUMVALAT, adj. / circonvallé, adj. / circumvallate. [*Lat.* ***circumvallare*** *= a încercui cu fortificaţii, de la* ***circum*** *= în jurul,* ***vallum*** *= întăritură, val.*] Înconjurat de un şanţ. Ex.: papile gustative c.

CIRCUMVOLUŢIE, s. f. / circonvolution, s. f. / convolution. NA: gyrus (pl. gyri) cerebri. [*Lat.* ***circum*** *= în jurul;* ***volutus*** *= învârtit, de la* ***volvere*** *= a răsuci, a învârti.*] Porţiune din suprafaţa unei emisfere cerebrale delimitată prin şanţuri secundare. Var.: circumvoluţiune. Sin.: gyrus.

CIROGEN, adj. / cirrhogène, adj. / cirrhogenous. [*Gr.* ***kirrhos*** *= galben-roşcat;* ***gennan*** *= a produce.*] Care determină un proces de *ciroză hepatică.

CIROS, adj. / cireux, -euse, adj. / waxy. [*Gr.* ***kirrhos*** *= galben-roşcat.*] Care prezintă culoarea sau consistenţa cerii.

CIROTIC, adj., s. m. sau f. / cirrhotique, adj., s. m. ou f. / cirrhotic. [*Gr.* ***kirrhos*** *= galben-roşcat.*] 1) Care este în relaţie cu *ciroza hepatică. 2) Bolnav afectat de ciroză hepatică.

CIROZĂ, s. f. / cirrhose, s. f. / cirrhosis. [*Gr.* ***kirrhos*** *= galben-roşcat; termen creat în 1819 de către Laennec, care a remarcat culoarea roşcată a unui ficat atrofiat.*] Denumire dată unui grup de afecţiuni hepatice având drept caracteristică anatomopatologică comună scleroza parenchimului hepatic, cu tendinţă extensivă şi de generalizare, cu formarea unei mari cantităţi de ţesut conjunctiv, a unor noduli parenchimatoşi de regenerare cu necroze celulare. C. reprezintă o boală cronică a ficatului care evoluează către insuficienţă hepatocelulară şi hipertensiune portală (complicată cu *ascită şi hemoragii digestive, de obicei consecutive *varicelor esofagiene). În circa 10-20% din cazuri se produce transformarea malignă (carcinom hepatocelular). V. în continuare principalele tipuri de c.

CIROZĂ ALCOOLICĂ / cirrhose alcoolique / alcoholic cirrhosis. Reprezintă una din consecinţele cele mai frecvente ale alcoolismului cronic. Ingestia cronică de alcool poate determina trei tipuri principale de leziuni hepatice: 1) *ficatul gras alcoolic; 2) *hepatita alcoolică; 3) c. a. Aceste trei categorii morfologice se află rar în formă pură şi pot fi prezente fiecare, în grade diferite, la acelaşi pacient. C. a. poate fi *atrofică* (v. ciroză atrofică) sau *hipertrofică* (v. ciroză hipertrofică). V. ciroză.

CIROZĂ ATROFICĂ / cirrhose atrophique / atrophic cirrhosis. Prima varietate descrisă a c., c. a. sau c. Laennec a fost definită pe baza unor criterii anatomopatologice şi nu etiologice. Este forma cea mai frecventă a c., cel mai des consecutivă alcoolismului şi se caracterizează prin scleroză cu diminuare de volum a ficatului, ascită şi decompensare rapidă. C. a. poate reprezenta faza terminală a celorlalte c.

CIROZĂ BILIARĂ PRIMITIVĂ / cirrhose biliaire primitive / primary biliary cirrhosis. Tip de c. de cauză necunoscută, o serie de date sugerând o afectare a canalelor biliare mediată imunologic. Astfel, în 90% din cazurile de c. b. p. au fost

detectați în sânge anticorpi antimitocondriali, care recunosc trei până la cinci proteine din membrana mitocondrială internă. Totodată, în 80-90% din cazuri se constată o creștere a IgM serice și a *crioproteinelor, care constau în *complexe imune capabile să activeze *complementul. Anatomopatologic se descriu, de obicei pentru studii, leziuni inițiale de *colangită cronică distructivă ce se extind, afectând progresiv canalele biliare și hepatocitele; concomitent se produc fibroza periportală și proliferarea țesutului conjunctiv, cu dezvoltarea în final a c. micro- sau macronodulare. Boala evoluează circa cinci ani, moartea survenind prin hemoragii digestive și insuficiență hepatică gravă. Pe baze anatomopatologice au fost descrise trei forme de c. b. p.: *boala Hanot, *boala Hanot-Kiener și *boala Hanot-Rössle, ultima fiind considerată în prezent o afecțiune distinctă (*colangita difuză non-obliterantă). Există o formă congenitală de c. b. p., cu atrezie sau malformație a căilor biliare intrahepatice: v. sindrom Reynolds.

CIROZĂ BILIARĂ SECUNDARĂ / cirrhose biliaire secondaire / secondary biliary cirrhosis. Varietate de c. hepatică în care proliferarea țesu-tului conjunctiv hepatic este consecutivă unei obliterări cronice a căilor biliare. Obstacolul care produce obliterarea este localizat: 1) Cel mai frecvent, la nivelul căilor biliare extrahepatice (îndeosebi litiază, cancer de pancreas, coledocită). 2) Mai rar, la nivelul căilor biliare intrahepatice, în acest caz tabloul clinic fiind asemănător cu cel din *c. b. primitivă. La copil, c. b. s. se produce îndeosebi în *atrezia biliară și în *fibroza chistică. Semnele și simptomele bolii sunt icter, prurit, febră și dureri, uneori sub formă de *colică biliară. *Hipertensiunea portală apare doar în cazurile avansate. Sin.: ciroză colestatică, colangită cronică distructivă nesupurată.

CIROZĂ BRONZATĂ / cirrhose bronzée / pigmentary cirrhosis. Varietate de c. hipertrofică însoțită de infiltrația ficatului și a altor viscere cu pigmenți feruginoși și de *melanodermie generalizată. C. b. este localizarea hepatică a *hemo-cromatozei primitive și se asociază *diabetului. V. sideroză hepatică.

CIROZĂ CARDIACĂ / cirrhose cardiaque / cardiac cirrhosis. Tip de c. ce apare ca urmare a congestiei pasive a ficatului din insuficiența cardiacă. „Hepatita ischemică", rezultat al hipotensiunii și hipoperfuziei hepatice, poate evolua către fibroză și noduli regenerativi, caracteristici cirozei.

CIROZĂ CARDIOTUBERCULOASĂ / cirrhose cardio-tuberculeuse / cardiotuberculous cirrhosis. Sin.: boală Hutinel (v.).

CIROZĂ CARENȚIALĂ / cirrhose carentielle / nutritional deficiency cirrhosis. Afecțiune ce apare, în general, în momentul *sevrajului la sugarii supuși unui regim foarte sărac în proteine animale. Se manifestă prin tulburări digestive, întârziere în dezvoltare cu deficit psihomotor, edeme, ficat mare grăsos, apoi scleros. Evoluția c. c. este foarte gravă. Boala apare îndeosebi în țările subdezvoltate economic afro-asiatice. V. și kwashiorkor.

CIROZĂ COLESTATICĂ / cirrhose choléstatique / secondary biliary cirrhosis. Var.: ciroză colostatică. Sin.: ciroză biliară secundară (v.).

CIROZĂ COLOSTATICĂ. Var. pentru ciroză colestatică (v.).

CIROZĂ HIPERTROFICĂ DIFUZĂ / cirrhose hypertrophique diffuse / hypertrophic cirrhosis. Varietate anatomopatologică de c. caracterizată prin extensia țesutului conjunctiv în interiorul lobulilor hepatici. Clinic, c. h. d. evoluează subacut, fără icter sau cu icter discret și cu ascită puțin exprimată. Este de origine alcoolică sau tuberculoasă.

CIROZĂ HIPERTROFICĂ SPLENOGENĂ / cirrhose hypertrophique splénogène / hypertrophic cirrhosis of splenic origin. Boală caracterizată prin c. cu hepatomegalie, asociată cu hiper-trofia importantă a splinei, care prezintă leziuni fibroase. C. h. s. nu se însoțește de icter și ascită, fiind frecvente crizele dureroase hepatoveziculare și hemoragiile digestive. După splenectomie apar ameliorări foarte evidente. Originea sa este necunoscută; unii autori o pun în relație cu *icterele hemolitice.

CIROZĂ POSTHEPATITICĂ / cirrhose post-hépatitique / post-hepatitic cirrhosis. C. hepatică, mai frecventă la femeie, care succedă, imediat sau după o perioadă variabilă de timp (până la 5-10 ani), o *hepatită virală și îndeosebi o *hepatită cronică activă. Anatomopatologic se caracterizează prin atrofie și paloare a ficatului, coexistența leziunilor de necroză și a nodulilor de regenerare celulară și dezvoltarea unei scleroze galbene. Clinic se constată icter, dureri abdominale, uneori hemoragii și *purpură, ascită tardivă și o evoluție spontană, în săptămâni sau ani, spre insuficiență hepatică adesea letală. Tratamentul cu *interferon ameliorează prognosticul, ca și transplantul hepatic. Sin.: ciroză postnecrotică.

CIROZĂ POSTNECROTICĂ / cirrhose post-nécrotique / post-necrotic cirrhosis. Sin.: ciroză posthepatitică (v.).

CIRSOID, adj. / cirsoïde, adj. / cirsoid. [*Gr. kirsos = varice; eidos = formă.*] Despre o structură al cărei aspect amintește pe cel al unui *varice. V. și anevrism c.

CIS / cis / cis. [*Lat. cis = de aceeași parte.*] 1) V. configurație moleculară și izomerie. 2) Prin analogie cu izomeria chimică, termenii c. și *trans descriu poziția a două gene pe *cromozomii omologi la dublu heterozigoți (heterozigoția a doi loci învecinați). Atunci când cele două gene sunt situate în vecinătate pe același cromozom, ele se află în poziția c., iar atunci când sunt situate pe cromozomi omologi diferiți, în poziția trans.

CISTADENOM. Var. pentru chistadenom (v.).

CISTALGIE, s. f. / cystalgie, s. f. / cystalgia. [*Gr. kystis = sac, vezică; algos = durere.*] Durere vezicală. V. și trigonită.

CISTATINĂ, s. f. / cystatine, s. f. / cystatin. Denumire pentru superfamilia de inhibitori ai *cisteinproteazelor. V. și cistationină.

CISTATINĂ B / cystatine B / cystatin B. Proteină alcătuită din 98 de aminoacizi, aparținând super-familiei inhibitorilor de *cisteinproteinaze, a cărei genă este localizată pe cromozomul 21. O mutație a genei c. B este la originea *epilepsiei progresive mioclonice; v. sindrom Unverricht-Lundborg.

CISTATIONINĂ, s. f. / cystathionine, s. f. / cystathionine. Produs rezultat din condensarea *homocisteinei cu *serina, datorită acțiunii cistationin-sintetazei (CBS). C. este, în continuare, scindată de cistaționază în cisteină și homoserină, jucând astfel un rol esențial în procesele de transsulfurare. Deficitul de CBS este la originea *homocistinuriei, iar deficitul de cistationază determină *cistationuria.

CISTATIONURIE, s. f. / cystathionurie, s. f. / cystathionuria. Anomalie ereditară determinată de deficitul în cistationază. Constă în asocierea unei debilități mentale (variabilă) cu creșterea *cistationinei urinare, sanguine și tisulare.

CISTECTAZIE, s. f. / cystectasie, s. f. / cystectasia. [*Gr. kystis = sac, vezică; ektasis = dilatație.*] Dilatație a vezicii.

CISTECTOMIE, s. f. / cystectomie, s. f. / cystectomy. [*Gr. kystis = sac, vezică; ektome = excizie.*] Rezecția vezicii urinare.

CISTEINĂ, s. f. / cystéine, s. f. / cysteine. Aminoacid care conține sulf, obținut prin hidroliza enzimatică a proteinelor. Se oxidează ușor în cistină. Uneori este prezentă în urină.

CISTEINPROTEINAZĂ, s. f. / cystéine protéinase / cysteine proteinase. Enzimă proteolitică având un reziduu de *cisteină la nivelul situsului său activ.

CISTERNAL, adj. / cisternal, adj. / cisternal. [*Lat. cisterna = rezervor de apă, de la cista = cutie.*] Care se află în relație cu o *cisternă din spațiile subarahnoidiene.

CISTERNĂ, s. f. / citerne, s. f. / cistern. NA: cisterna, pl. cisternae. [*Lat. cisterna = rezervor de apă, de la cista =*

cutie.] Spațiu închis servind ca rezervor pentru un fluid. În medicină, un spațiu lărgit din organism conținând limfă sau un alt lichid. Ex.: 1) *C. cerebelomedulară* (NA: *cisterna cerebellomedularis*): confluent al spațiului subarahnoidian, situat între partea inferioară a cerebelului și suprafața dorsală a bulbului. 2) *C. chiasmatică* (NA: *cisterna chiasmatis*), dilatație a spațiului sub-arahnoidian situată inferior și anterior chiasmei optice. 3) *C. interpedunculară* sau *c. bazală* (NA: *cisterna interpeduncularis*), situată între cei doi pedunculi cerebrali și comunicând cu c. chiasmatică. 4) *C. Pecquet* (NA: *cisterna chyli*) reprezintă porțiunea dilatată prin care începe *canalul toracic. 5) *C. venei mari cerebrale* sau *c. superioară* (*NA: cisterna venae magnae cerebri*) etc.

CISTERNOGRAFIE, s. f. / cisternographie, s. f. / cisternography. [*Lat.* ***cisterna*** *= rezervor de apă, de la* ***cista*** *= cutie; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al cisternelor cerebrale, după injectarea unui produs de contrast.

CISTERNOTOMIE, s. f. / cisternotomie, s. f. / cisternotomy. [*Lat.* ***cisterna*** *= rezervor de apă, de la* ***cista*** *= cutie; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschidere chirurgicală a *cisternelor de la baza craniului.

CISTIC, adj. / cystique, adj. / cystic. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică.*] Care aparține vezicii sau veziculei biliare. Ex.: canal c.

CISTICERC, s. m. / cysticerque, s. m. / cysticercus. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***kerkos*** *= coadă.*] Forma larvară a teniilor, constând dintr-un singur cap de tenie (*scolex) aflat într-o veziculă unică, plină cu lichid. În patologia umană sunt importante: forma larvară *Cysticercus cellulosae* a cestodului *Taenia solium*, care se dezvoltă la porc, și forma larvară *Cysticercus bovis* a cestodului *Taenia saginata*, care se dezvoltă la vite. *Cysticercus multilocularis* și *Cysticercus racemosus* sunt denumiri date c. de forme variate, neregulate, din cauza locului în care se dezvoltă în organism, ex.: spațiile subarahnoidiene. *Chisturile hidatice reprezintă c. ai unei specii de *Echinococcus*.

CISTICERCOZĂ, s. f. / cysticercose, s. f. / cysticercosis. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***kerkos*** *= coadă; -oză.*] Boală provocată de dezvoltarea *cisticercilor de *taenia solium* și, în mod excepțional, de *Taenia saginata* în diferite organe. Îmbolnăvirea se poate produce prin heteroinfestare (ingerarea ouălor de *Taenia solium* odată cu alimentele), prin autoinfestare endogenă (refluxul în stomac al *proglotelor sau al ouălor de tenie care parazitează intestinul) sau prin autoinfestare exogenă (consecutiv contaminării mâinilor cu ouăle aceleiași tenii). În cazul celei mai frecvente căi (heteroinfestare), infestarea se produce prin consumul de carne de vită insuficient prăjită sau fiartă. Cisticercii rezultați din embrionii hexacanți se localizează și se calcifică în creier, ochi, mușchi și în țesutul celular subcutanat. Diagnosticul serologic al c. se poate face prin metoda *ELISA.

CISTINĂ, s. f. / cystine, s. f. / cystine. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică; -ină.*] Acid aminat format din unirea a două molecule de *cisteină printr-o punte di-sulfurică, sub efectul unei oxidări. Se găsește în compoziția a numeroase proteine (serumalbumine, fibrină, insulină, keratină). C. joacă un rol de agent de reticulare în structurile proteice și, din cauza solubilității sale foarte slabe, se poate afla la originea unei litiaze renale. V. și cistinurie.

CISTINOZĂ, s. f. / cystinose, s. f. / cystinosis, Lignac-Fanconi syndrome. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică; -ină; -oză.*] Boală ereditară transmisă recesiv autozomal, constând în perturbarea metabolismului *cistinei, care se depune în țesuturi (îndeosebi ocular și renal). Este o *tezaurismoză. Se manifestă la copilul mic prin nefropatie tubulară cronică, rahitism cu oprirea creșterii, febră, mărire de volum a ficatului, splinei și ganglionilor. Evoluție mortală prin insuficiență renală cu nanism. Sin.: boală Lignac-Fanconi, sindrom Abderhalden-Fanconi. V. și sindrom Fanconi.

CISTINURIE, s. f. / cystinurie, s. f. / cystinuria. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică; -ină; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea de *cistină prin urină. Ca urmare a solubilității reduse a cistinei în apă, aceasta poate precipita, eliminarea sa însoțindu-se de colici nefretice. V. și cistinurie ereditară.

CISTINURIE EREDITARĂ / cystinurie héréditaire / hereditary cistinuria. Varietate de tubulopatie congenitală cu transmisie recesivă în care se asociază, cel puțin la homozigoți, o eliminare urinară excesivă de *cistină, *lizină, *arginină și *ornitină. Se poate complica cu litiază cistinică.

CISTITĂ, s. f. / cystite, s. f. / cystitis. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a vezicii urinare, manifestată printr-un sindrom în care se asociază *polakiurie, dureri pre-, per- sau postmicțiune, cu *piurie (*c. adevărată*) sau fără piurie (*c. cu urine clare*). V. cistalgie.

CISTOCEL, s. m. / cystocèle, s. f. / cystocele. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Hernie a vezicii urinare prin peretele vaginului. Sin.: colpocel anterior. V. și colpocel.

CISTOGRAFIE, s. f. / cystographie, s. f. / cystography, cystogram. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al vezicii urinare, efectuat după introducerea unei substanțe de contrast la acest nivel.

CISTOMANOMETRIE, s. f. / cystomanométrie, s. f. / cystometrography. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***manos*** *= puțin dens;* ***metron*** *= măsură.*] Sin.: cistometrie (v.).

CISTOMETRIE, s. f. / cystométrie, s. f. / cystometry. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea capacității vezicale și a presiunii care generează nevoia de a urina și nevoia imperioasă. Măsurarea se efectuează în timpul umplerii progresive a vezicii cu apă, iar rezultatul se poate reprezenta grafic printr-o curbă cistometrică sau cistometrogramă. Sin.: cistomanometrie.

CISTOPEXIE, s. f. / cystopexie, s. f. / cystopexy. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea peretelui anterior al vezicii la peretele abdominal, deasupra simfizei pubiene.

CISTOPIELOGRAFIE, s. f. / cysto-pyélographie, s. f. / cystopyelography. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***pyelos*** *= bazin;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al bazinetelor, ureterelor și vezicii după injectarea transuretrală a unui produs de contrast.

CISTOPLASTIE, s. f. / cystoplastie, s. f. / cysto-plasty. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție de chirurgie plastică sau reconstructivă efectuată pe vezica urinară.

CISTOPLEGIE, s. f. / cystoplégie, s. f. / cystoplegia. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***plege*** *= lovitură.*] Paralizie a vezicii.

CISTOSCOP, s. n. / cystoscope, s. m. / cysto-scope. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Instrument utilizat pentru vizualizarea interiorului vezicii urinare, prin cateterismul uretrei. Se prezintă sub forma unei sonde metalice prevăzute cu un sistem de iluminare și un sistem de lentile cu rol de mărire a imaginii.

CISTOSCOPIE, s. f. / cystoscopie, s. f. / cysto-scopy. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examinare endoscopică a vezicii, după introducerea unui *cistoscop în uretră.

CISTOSTOMIE, s. f. / cystostomie, s. f. / cysto-stomy. [*Gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Anastomoza vezicii la peretele abdominal, între simfiza pubiană și ombilic, pentru a permite scurgerea urinii din vezică în situația unui obstacol la nivelul uretrei (cancer, stenoză).

CISTRON, s. m. / cistron, s. m. / cistron. [*Lat.* ***cis*** *= de aceeași parte;* ***trans*** *= peste, dincolo.*] Regiune a genomului

care codează o singură informație genetică transcrisă de ARN. Există ARN mono- și policistronic. Termenul c. provine din utilizarea termenului cis-trans utilizat în genetica clasică. Pentru un ARNm, un c. corespunde unui singur polipeptid.

CITOARHITECTONICĂ, s. f. / cytoarchitectonie, s. f. / cytoarchitectonics. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă; lat.* ***architectonicus****, din gr.* ***arkhitekton*** *și* ***tekton*** *= muncitor care lucrează lemnul (tâmplar).*] Studiul organizării în spațiul tridimensional a structurilor celulare. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la modul de dispunere și de interconectare a neuronilor corticali în diferite zone ale scoarței cerebrale.

CITOCHIMIE, s. f. / cytochimie, s. f. / cytochemistry. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***khemeia*** *= alchimie.*] Studiul distribuției intracelulare, al relațiilor structurale și al interacțiunilor diverșilor constituenți celulari prin metode chimice uzuale, radio- și imunochimice, fracționare celulară, analiza distribuției selective a metalelor în microscopie electronică etc.

CITOCROM, s. m. / cytochrome, s. m. / cyto-chrome. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Clasă de *hemoproteine, larg răspândită în țesuturile animale și vegetale. C. acționează ca agenți de transfer de electroni în reacțiile de oxidoreducere, în particular în cele asociate mitocondriei în cadrul *respirației celulare. În funcție de gruparea prostetică, se disting citocromii a, b, c și d.

CITOCROMOXIDAZĂ, s. f. / cytochrome oxydase / cytochrome oxidase. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***oxys*** *= acru, oxigen; -ază.*] *Citocrom terminal al lanțului respirator mitocondrial, constituit din c. a și a_3 și care reacționează cu oxigenul.

CITODIAGNOSTIC, s. n. / cytodiagnostic, s. m. / cytodiagnosis. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***dia*** *= prin, între;* ***gnostikos*** *= care cunoaște, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Metodă de diagnostic care se bazează pe examinarea microscopică a formei și a caracteristicilor celulelor recoltate dintr-un lichid sau dintr-o secreție din organism (ex.: lichid pleural, secreție vaginală) ori obținute dintr-un țesut, prin puncție (măduvă osoasă obținută prin puncție sternală) sau raclaj al unei leziuni (sub formă de frotiu). V. și test Papanicolaou.

CITOFEREZĂ, s. f. / cytophérèse, s. f. / cell separation. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***phoresis*** *= trans-portare, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Tehnică de extracție a celulelor din sângele total bazată pe principiul sedimentării diferențiate a hematiilor, leucocitelor și plachetelor.

CITOFLUOROMETRIE, s. f. / cytofluorimétrie, s. f. / cytofluorometry. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***spat fluor****, pe care s-a observat prima dată fenomenul de fluorescență, din lat.* ***fluor, -oris*** *= curgere, fluor; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Tehnică de triere rapidă a celulelor (îndeosebi a celor sanguine și în particular a diferitelor tipuri de leucocite). Se utilizează *citofluorimetrul*, prevăzut cu un fascicul de radiație laser ce provoacă fluorescența celulelor ce trec prin fața sa, într-un ritm de mii de celule într-o secundă. Semnalul rezultat din lumina difuzată variază în relație cu o serie de caractere ale celulelor (nivel de ADN sau ARN, granulații, antigeni membranari). C. este utilă în cancerologie, genetică, biologie celulară, imunologie. Sin.: citometrie în flux.

CITOGENETICĂ, s. f. / cytogénétique, s. f. / cyto-genetics. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Ramură a geneticii consacrată studiului proceselor ereditare în corelație cu structurile și cu evenimentele celulare, îndeosebi legate de numărul, morfologia și modificările cromozomilor.

CITOGRAMĂ, s. m. / cytogramme, s. m. / cyto-gram. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***gramma*** *= înscriere.*] Numărarea celulelor în funcție de tip, într-un lichid biologic sau pe un frotiu provenind din organism, în scopul stabilirii unui citodiagnostic sau al evaluării evoluției/prognosticului unei boli.

CITOKERATINE, s. f. pl. / cytokératines, s. f. pl. / cytokeratins. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***keras, keratos*** *= corn; -ină.*] Proteine ale *filamentelor intermediare de la nivelul celulelor epiteliale. Au fost identificate circa 20 de c., acide sau bazice, cu M_r de 40-70 kDa. *C. 19* are M_r de 40 kDa, este acidă și a fost pusă în evidență în serul pacienților suferinzi de cancere epiteliale diverse, îndeosebi bronșice (nu cu celule mici).

CITOKINĂ, s. f. / cytokine, s. f. / cytokine. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***kinein*** *= a mișca.*] Termen generic pentru moleculele secretate de celulele *sistemului imunitar și care asigură comunicarea între aceste celule în mod *autocrin, *paracrin și mai rar *endocrin (la distanță). C. afectează creșterea, diviziunea și diferențierea celulelor sistemului imunitar. Diferitele *interleukine și moleculele care atrag macrofagele sunt c. Uneori c. secretate de limfocite sunt denumite *limfokine. V. și cooperare celulară.

CITOKINEZĂ, s. f. / cytokinèse, cytocinèse, s. f. / cytokinesis. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Modificările citoplasmatice survenite în timpul *mitozei sau *meiozei.

CITOLITIC, adj. / cytolytique, adj. / cytolytic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Care se referă sau care determină distrugerea celulelor.

CITOLIZĂ, s. f. / cytolyse, s. f. / cytolysis. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Disoluția sau distrugerea celulelor vii. Pentru cazul hematiilor se utilizează termenul *hemoliză, iar cel de *bacterioliză pentru bacterii. V. și citolitic, citolizină.

CITOLIZINĂ, s. f. / cytolysine, s. f. / cytolysin. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge; -ină.*] Substanță chimică prezentă în lichide organice la unele mamifere (ex.: în veninul unor șerpi) care are proprietatea de a distruge celulele.

CITOLOGIE, s. f. / cytologie, s. f. / cytology. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***logos*** *= știință.*] Studiul morfologiei, structurii și fiziologiei celulelor vii și fixate, prin diverse metode de microscopie.

CITOMEGALOVIRUS, s. n. / cytomégalovirus, s. m. / cytomegalovirus. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***megas, megalos*** *= mare; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Virus din familia **Herpesviridae* care poate determina infecții congenitale (*boala incluziunilor cito-megalice), infecții neonatale, sindrom mononucleozic, unele afecțiuni la pacienții imunodeprimați sau cu transplant renal (pneumopatii, febră). C. poate infecta omul, maimuța sau rozătoarele. Virusul persistă mult timp în organism, îndeosebi la nivelul glandelor salivare și limfocitelor B. C. a fost pus în evidență la bolnavii cu tumori benigne sau maligne, în special în cazul *sarcomului Kaposi. Abrev.: CMV.

CITOMETRIE, s. f. / cytométrie, s. f. / cytometry. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***metron*** *= măsură.*] Numărarea și măsurarea celulelor. V. și citofluorometrie.

CITOMETRIE ÎN FLUX / cytométrie en flux / flow cytometry. Sin.: citofluorometrie (v.).

CITOPATIE, s. f. / cytopathie, s. f. / cytopathy. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***pathos*** *= boală.*] Boală a celulelor sau a constituenților acesteia. V. și patologie celulară.

CITOPATOGEN, adj. / cytopathogène, adj. / cytopathogenetic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***pathos*** *= boală;* ***gennan*** *= a produce.*] Care provoacă modificări patologice la nivel celular.

CITOPATOLOGIE, s. f. / cytopathologie, s. f. / cytopathology. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Sin.: patologie celulară (v.).

CITOPENIE, s. f. / cytopénie, s. f. / cytopenia. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***penia*** *= sărăcie.*] Diminuare cantitativă sau dispariţia efectivă a unei linii celulare.

CITOPLASMĂ, s. f. / cytoplasme, s. m. / cytoplasm. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***plasma*** *= obiect modelat.*] Conţinutul unei celule, care este delimitat de membrana plasmatică, iar în cazul celulelor *eucariote, situat la exteriorul nucleului. V. şi citosol, protoplasmă.

CITOPUNCŢIE, s. f. / cytoponction, s. f. / fine needle (aspiration) biopsy. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă; lat.* ***punctio, -onis*** *= înţepătură, de la* ***pungere*** *= a înţepa.*] Metodă de prelevare a celulelor de la nivelul unui organ sau ţesut prin puncţie cu un ac fin de seringă. Produsul recoltat este evacuat pe o lamă de sticlă, iar celulele sunt examinate, după colorare, la microscop.

CITOSCHELET, s. n. / cytosquelette, s. m. / cytoskeleton. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***skeletos*** *= descarnat, uscat.*] Ansamblu de filamente proteice situat la periferia celulei. C. are două roluri principale: menţinerea formei celulare şi participarea la locomoţia unor tipuri celulare.

CITOSOL, s. n. / cytosol, s. m. / cytosol. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***sol*** *= prescurtare de la solubil.*] Conţinutul compartimentului principal al *citoplasmei, situat în afara *organitelor cu membrană. A fost definit iniţial operaţional, ca fracţiunea celulară care rămâne după separarea prin centrifugare a membranelor, citoscheletului şi a celorlalte organite. V. şi citoplasmă, protoplasmă.

CITOSOLIC, adj. / cytosolique, adj. / cytosolic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***sol*** *= prescurtare de la solubil.*] Care se află în relaţie cu *citosolul, de obicei referitor la o serie de molecule.

CITOSTATIC, adj., s. n. / cytostatique, adj., s. m. / cytostatic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***statikos*** *= care opreşte, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să ţină.*] 1) Efectul unei substanţe de blocare a creşterii şi multiplicării unor celule în diferite faze ale *ciclului celular. 2) Substanţa însăşi care are efect c. V. antimitotic.

CITOSTEATONECROZĂ, s. f. / cytostéatonécrose, s. f. / cytosteatonecrosis. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***stear, steatos*** *= grăsime;* ***nekrosis*** *= mortificare, de la* ***nekros*** *= mort.*] Leziune necrotică a ţesutului adipos însoţită de *saponificarea grăsimilor libere şi reacţie consecutivă a *macrofagelor.

CITOSTEATONECROZĂ CUTANATĂ / cytostéatonécrose cutanée / fat necrosis. Necroză localizată la nivelul ţesutului adipos hipodermic. Se traduce printr-o nodozitate sau prin prezenţa unei plăci dure, infiltrate, cu aderenţă la piele, care se poate ulcera. C. c. se poate observa în *boala Weber-Christian, în c. subcutanată a sugarului şi după un traumatism local.

CITOTACTIC, adj. / cytotactique, adj. / cytotactic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***taktikos*** *= orânduit, ordonat, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Care se află în relaţie cu *chimiotaxia leucocitelor polinucleare.

CITOTAXIE, s. f. / cytotaxie, s. f. / cytotaxis, cytotaxia. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Proprietate pe care o posedă anumite celule din organism (îndeosebi polinuclearele) de a fi atrase sau respinse de un factor de stimulare, de obicei un agent chimic. V. chimiotaxie.

CITOTAXIGEN, adj., s. m. / cytotaxigène, adj., s. m. / cytotaxigen. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care provoacă *citotaxia. 2) Varietate de *complex imun specific (în care anticorpul este o *imunoglobulină M) care activează *complementul, astfel încât acesta favorizează (prin unele componente ale sale) *chimiotaxia leucocitelor polinucleare (*citotaxia) şi, în consecinţă, *fagocitoza.

CITOTAXINĂ, s. f. / cytotaxine, s. f. / cytotaxin. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja; -***ină***.*] Substanţă care apare în plasma sanguină sub influenţa bacteriilor, enzimelor, complexelor imune etc., capabilă să provoace *chimiotactismul polinuclearelor neutrofile şi al monocitelor.

CITOTOXIC, adj. / cytotoxique, adj. / cytotoxic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeţilor, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Care exercită o acţiune toxică asupra celulei. Ex.: medicamentele c., care afectează sau distrug celulele, sunt utilizate în tratamentul diverselor tipuri de cancer, asociate sau nu cu *radioterapia. V. antimitotic.

CITOTOXICITATE, s. f. / cytotoxicité, s. f. / cytotoxicity. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeţilor, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Putere distructivă exercitată asupra celulelor. Distrucţia celulelor poate fi provocată de: 1) *Complement, în prezenţa anticorpilor anticelulă. Fracţiunea C_5 a complementului, după activare, antrenează fracţiunile următoare şi atacă membranele celulare (*c. mediată umoral*). 2) *Limfocitele K şi anumite *macrofage, care, în absenţa complementului, pot provoca direct distrucţia celulară. Aceasta este *c. mediată celular*, care se produce datorită prezenţei la nivelul suprafeţelor celulelorţintă a anticorpilor citodependenţi. Fenomenul se mai denumeşte şi prin abrevierea ADCC (*Antibody Dependent Cell-mediated Cytotoxicity*). V. limfocitotoxicitate, limfocit K, celulă NK şi complement.

CITOTOXINĂ, s. f. / cytotoxine, s. f. / cytotoxin. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeţilor, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Toxină sau anticorp cu acţiune specifică asupra unor celule sau ţesuturi. În general, o c. este denumită în funcţie de tropismul ei. Ex.: neurotoxină, nefrotoxină etc.

CITOTROFOBLAST, s. n. / cytotrophoblaste, s. m. / cytotrophoblast. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***trophe*** *= hrană, nutriţie;* ***blastos*** *= germen.*] Partea structurată în celule a *trofoblastului.

CITOTROP, adj. / cytotrope, adj. / cytotropic. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Care este atras de celule, care posedă afinitate pentru celule. Se spune îndeosebi despre anticorpii care se ataşează la suprafaţa celulară.

CITOTROPISM, s. n. / cytotropisme, s. m. / cyto-tropism. [*Gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce; -***ism***.*] 1) Mişcare a celulei ca răspuns la o stimulare exterioară. 2) Tendinţa unor virusuri, bacterii, medicamente etc. de a-şi exercita efectul lor asupra unor celule din organism.

CITOZINĂ, s. f. / cytosine, s. f. / cytosine. Una din principalele *baze pirimidinice (alături de timină şi uracil).

CITRAT, s. m. / citrate, s. m. / citrate. [*Lat.* ***citrus*** *= lămâi.*] Sare a *acidului citric.

CITRATEMIE, s. f. / citratémie, s. f. / citrat(a)emia. [*Lat.* ***citrus*** *= lămâi; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezenţa *citraţilor în sânge.

CITREMIE, s. f. / citrémie, s. f. / citr(a)emia. [*Lat.* ***citrus*** *= lămâi; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezenţa *acidului citric în sânge.

CITRINĂ, s. f. / citrin, s. f. / citrin. [*Lat.* ***citrus*** *= lămâi; -***ină***.*] Sin.: vitamină P (v.).

CITRULINĂ, s. f. / citrulline, s. f. / citrulline. Aminoacid ($C_6H_{13}N_3O_3$) format din *ornitină în ciclul de *ureogeneză. În citosol, din c. rezultă *arginină prin două reacţii: condensarea cu aspartat, catalizată de argininosuccinat sintetază, şi formarea intermediară de acid argininosuccinic, care este scindat în fumarat şi arginină datorită arginino-succinat liazei. V. citrulinemie.

CITRULINEMIE, s. f. / citrullinémie, s. f. / citrullin(a)emia. Boală ereditară autozomal recesivă determinată de un deficit

de argininosuccinat sintetază (enzimă a ciclului *ureei). C. se traduce clinic prin retard mental, convulsii, crize de vomismente și episoade de comă cu hiperamoniemie. În sânge crește concentrația *citrulinei, însoțită de *hiperamoniemie și citrulinurie.

CIUMĂ, s. f. / peste, s. f. / pest, plague, pestis (lat.). [*Lat. cyma = lăstar, umflătură.*] Sin.: pestă (v.).

CIUPERCĂ, s. f. / champignon, s. m. / fungus, pl. fungi. [*Bulgară* ***cepurka*** *= ciupercă.*] Plantă inferioară, lipsită de clorofilă, care trăiește ca *parazit sau *saprofit. O serie de *c. microscopice* sunt patogene (v. micoză). *C. macroscopice* pot fi comestibile sau otrăvitoare, acestea din urmă generând intoxicații de diferite grade de gravitate. Intoxicația prin ingestie de c. din specia **Amanita* este una dintre cele mai frecvente și de o gravitate deosebită.

CLACAJ MUSCULAR / claquage musculaire / strain of a muscle. Distensie sau ruptură a fibrelor musculare, produsă în timpul unui efort intens, de regulă la sportivi.

CLACMENT, s. n. / claquement, s. m. / opening snap (1), valvular snap. [*Fr. claquement, origine onomatopeică.*] Zgomot cardiac anormal, întărit și cu timbru uscat, determinat de obicei prin ciocnirea unor valvule lezate: 1) *C. de deschidere a mitralei*, în stenoza mitrală. 2) *C. pulmonar proto-sistolic*, varietate a dedublării primului zgomot, în leziunile orificiale. 3) *C. sistolic* pleuropericardic, în aderențele pleuropericardice.

CLADOSPORIOZĂ, s. f. / cladosporiose, s. f. / cladosporiosis. [*Gr.* ***klados*** *= ramură mică, mlădiță;* ***spora*** *= sământă, de la* ***sperein*** *= a însămânța;* ***-oză****.*] Dermatomicoză tropicală palmo-plantară determinată de *Cladosporium wernecki*. Macroscopic prezintă colorație negricioasă. Sin.: tinea nigra.

CLAMPAJ, s. n. / clampage, s. m. / clamping. [*Fr. clampage, din olandeză* ***klamp*** *= piesă de lemn care formează un ornament.*] Aplicarea unei pense chirurgicale în scopul obturării unui conduct (de obicei un vas) în timpul unei intervenții.

CLANGOR, s. n. / clangor, s. m. / clang. [*Lat.* ***clangor, -oris*** *= zgomote scoase de păsări, de la* ***clangere*** *= a răsuna.*] Modificare auscultatorie patologică a celui de-al doilea zgomot cardiac, care capătă o rezonanță metalică.

CLAPOTAJ, s. n. / clapotage, s. m. / clapotage. [*Fr. clapotage, origine onomatopeică.*] Semn clinic care constă în prezența unor zgomote obținute la percuția (cu vârful degetelor) a peretelui abdominal relaxat. C. este determinat de distensia stomacală sau intestinală, secundar acumulării la acest nivel de lichid și gaze în cantitate mare.

CLASĂ DE DIFERENȚIERE / classe de différenciation / cluster of differentiation. [*Lat.* ***classis*** *= clasă, categorie;* ***differentia*** *= diferență, de la* ***differre*** *= a se deosebi.*] Abrev.: CD. Antigeni ai suprafeței leucocitelor și plachetelor, care caracterizează diferite subpopulații celulare. Deoarece aceste molecule antigenice intervin în recunoașterea între celulele sistemului imun, ele sunt denumite, de asemenea, *co-receptori. Pentru că moleculele CD servesc la identificarea unei subpopulații celulare specifice, ele mai sunt denumite și markeri celulari CD, ale căror mase moleculare, distribuții și funcții sunt cunoscute. Cei mai importanți antigeni CD sunt cei ai subpopulațiilor limfocitului T notați *CD4 și *CD8. Sin.: cluster de diferențiere.

CLASĂ DE IMUNOGLOBULINE / classe d'immunoglobulines / immunoglobulin class. [*Lat.* ***classis*** *= clasă, categorie;* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină****.*] Regruparea diferitelor imunoglobuline în funcție de natura regiunilor constante ale lanțurilor lor grele. Se disting IgA, IgD, IgE, IgG, și IgM, care posedă, respectiv, constantele: α, β, ε, γ și μ. V. comutare de clase, imunoglobulină.

CLASIFICARE, s. f. / classification, s. f. / classification. [*Lat.* ***classis*** *= clasă, categorie;* ***ficare****, derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Repartizare sistematică, după anumite criterii, pe clase, categorii, grupe.

CLASIFICARE INTERNAȚIONALĂ A MALADIILOR ȘI A CAUZELOR DE DECES / Classification internationale des maladies et des causes de décès / International Classification of Diseases. Abrev.: CIM, ICD. Clasificare elaborată sub egida OMS și revizuită periodic, pe baza a trei principii: 1) Clasificarea ansamblului bolilor în grupe de maladii cu caracteristici comune. 2) Ierarhizarea și structurarea internă a fiecărei categorii, organizată de la general la particular pentru a ajunge la un diagnostic precis. 3) Criterii conform cărora se stabilesc ierarhizarea și categoriile; aceste criterii pot fi etiologice, topografice, populaționale.

CLASMATOZĂ, s. f. / clasmatose, s. f. / clasmatosis. [*Gr.* ***klasma, -atos*** *= fragment, bucățică ruptă;* ***-oză****.*] Fenomen de fragmentare citoplasmatică fără distrugerea celulei, propriu plasmocitului. Constă în formarea unei prelungiri citoplasmatice care crește în volum și ulterior se detașează în mediul exterior. Fragmentele citoplasmatice astfel detașate, numite corpi hialini, au dimensiuni între 1-4 m, păstrează un anumit timp mișcările protoplasmatice interne și prezintă mișcări amoeboidale. Se admite că, cel puțin la embrion, c. furnizează în plasmă proteine și lipoproteine; c. este deci o formă particulară de exocitoză.

CLASTIC, adj. / clastique, adj. / clastic. [*Gr.* ***klas-tos*** *= spart, sfărâmat.*] 1) Care determină diviziunea (de obicei brutală) în mai multe părți. 2) Despre un episod psihopatologic brutal, cu tendință distructivă.

CLASTOMANIE, s. f. / clastomanie, s. f. / clastomania. [*Gr.* ***klastos*** *= spart, sfărâmat;* ***mania*** *= nebunie.*] Impuls morbid de a distruge sistematic toate obiectele întâlnite.

CLATRINĂ, s. f. / clathrine, s. f. / clathrin. [*Gr.* ***kleithron*** *= grilaj, lat.* ***clatri, -orum*** *= gratii;* ***-ină****.*] Proteină care căptușește, pe fața internă a membranei, depresiunile (caveole sau *coated pits*) formate în cazul endocitozei mediate de receptori, denumită și clatrinică. C. este alcătuită din trei subunități (triskelion), una cu M_r 180 kDa și două cu M_r 35-40 kDa fiecare.

CLAUDICAȚIE, s. f. / claudication, s. f. / claudication. [*Lat.* ***claudicatio, -onis*** *= șchiopătare, de la* ***claudus*** *= șchiop.*] 1) Mers șchiopătat, cu înclinare asimetrică a corpului. Acest sens este utilizat mai frecvent în franceză și engleză decât în română. 2) Denumire generică pentru tulburările cu caracter tranzitoriu care apar în cursul activității mai intense a unor organe și care dispar sau se atenuează considerabil după un repaus scurt. Tipuri de c.: a) *c. intermitentă cerebrală*, întrerupere repetată și de durată scurtă a unei funcții cerebrale, manifestată prin *paralizii, *parestezii sau *afazii trecătoare; se produce din cauza unui deficit tranzitoriu de irigație; b) *c. intermitentă a labirintului*, v. sindromul Ménière; c) *c. intermitentă medulară*, senzație nedureroasă de înțepenire sau greutate în membrele inferioare, care apare în timpul mersului și dispare în repaus. Se însoțește de exagerarea reflexelor osteotendinoase și precedă instalarea unor *mielite cronice; d) *c. venoasă*, c. intermitentă, din cauza stazei venoase.

CLAUDICAȚIE INTERMITENTĂ / claudication intermittente / intermittent claudication. Stare patologică manifestată prin crampă dureroasă și impotență funcțională care afectează în special mușchii gambei și care apare după un anumit timp de mers și cedează la oprire. Este cauzată de ischemia musculară secundară sclerozei și îngustării arterelor aferente în *endarterita obliterantă și *ateroscleroză. Sin. vechi: sindrom Charcot.

CLAUDICAȚIE INTERMITENTĂ SPINALĂ / claudication intermittente spinale / transient spinal isch(a)emia. Senzație de greutate și de slăbiciune a membrelor inferioare, survenind în timpul mersului și dispărând la oprirea acestuia. Reprezintă consecința unei ischemii localizate în teritoriul arterei spinale anterioare. Spre deosebire de *claudicația intermitentă clasică, c. i. s. nu este niciodată însoțită de durere.

CLAUSTROFILIE, s. f. / claustrophilie, s. f. / claustrophilia. [*Lat.* ***claustrum*** *= închizătoare, barieră, de la* ***claudere*** *= a închide; gr.* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Plăcerea de a rămâne în spații închise. Ant.: claustrofobie.

CLAUSTROFOBIE, s. f. / claustrophobie, s. f. / claustrophobia. [*Lat.* ***claustrum*** *= închizătoare, barieră, de la* ***claudere*** *= a închide; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Teamă irațională de spații închise, cum sunt ascensoarele și tunelele. Ant.: claustrofilie.

CLAVICEPS PURPUREA / Claviceps purpurea / Claviceps purpurea. [*Lat.* ***clava*** *= măciucă;* ***caput, -itis*** *= cap;* ***purpureus*** *= de culoarea purpurei, de la* ***purpura*** *= culoare purpurie.*] Sin.: secară cornută (v.).

CLAVICULĂ, s. f. / clavicule, s. f. / clavicle. [*Lat.* ***clavicula*** *= cheiță, dim. de la* ***clavis*** *= cheie.*] V. tab. anat. - oase.

CLAVUS, s. n. / durillon, s. m. / callosity, clavus, pl. clavi (lat.). [*Lat.* ***clavus*** *= bătătură.*] Îngroșare de formă rotunjită, ușor bombată, a stratului cornos al epidermei. Se dezvoltă pe pielea mâinilor sau picioarelor în locurile supuse presiunilor repetate. Pop.: bătătură.

CLEARANCE, s. n. / clearance, clairance, s. f. / clearance. [*engl.* ***clearance*** *= îndepărtare, debarasare.*] Termen de origine engleză, cu semnificația de degajare, nivel de trecere, coeficient de epurare. 1) Conceptul de c. a fost inițial introdus cu referire la funcția renală (*c. renal*), după ce s-a demonstrat (Ambard) importanța studiului relației dintre concentrația unei substanțe în sânge și debitul său urinar, pentru evaluarea funcției renale. C. unei substanțe eliminate în urină reprezintă raportul între debitul urinar al acestei substanțe și concentrația sa plasmatică, C UV/P, în care U reprezintă concentrația substanței eliminate în urină, în g/l, V este debitul său urinar în ml/min, iar P este concentrația plasmatică a substanței respective. C. renal nu este o valoare fixă decât pentru anumite substanțe care se elimină aproape exclusiv prin filtrare glomerulară (ex.: inulină, manitol, creatinină endogenă, tiosulfați) și care au un c. identic, de 120 ml/min. Măsurarea c. acestor substanțe poate fi folosită pentru evaluarea *filtrării glomerulare. Pentru alte substanțe care sunt reabsorbite sau/și excretate tubular, c. nu au o valoare fixă, decât pentru anumite valori ale lui P și V. C. renal al unei substanțe este identic cu c. plasmatic al acesteia (calculat din graficul de dispariție plasmatică după introducerea acestora în circulația sanguină), dacă substanța se elimină exclusiv pe cale renală. C. renal exprimă, deci, în ml/min, volumul virtual de plasmă pe care rinichiul este capabil să îl epureze complet de compusul respectiv. Ex.: a) *c. ureei*, care la adult este de 40-80 ml/min; b) *c. apei libere* (abrev.: C_{H_2O}) reprezintă diferența dintre volumul urinar pe minut și c. osmolar; dacă urina este *hipotonă, C_{H_2O} este pozitiv (cu valori maxime 13-18 ml/min), iar dacă este hipotonă, C_{H_2O} devine negativ; c) *c. osmolar* (abrev.: C_{osm}) este c. renal care se referă la ansamblul substanțelor ce se elimină urinar în relație cu osmolaritatea acestora: C_{osm} $U_{osm}V/P_{osm}$, în care U_{osm} reprezintă osmolaritatea urinară, iar P_{osm} osmolaritatea plasmatică, V fiind volumul mediu de urină format pe minut. 2) Cu sens general, c. reprezintă raportul dintre debitul de eliminare a unei substanțe dintr-un anumit compartiment umoral și concentrația sa plasmatică, în acest caz fiind vorba de *c. extrarenal*. Ex.: c. bromsulfon-ftaleinei, colorant care, introdus în circulația sanguină, se elimină aproape exclusiv prin bilă și permite, deci, evaluarea funcției hepatice.

CLEIDECTOMIE, s. f. / cléidectomie, s. f. / cleidectomy. [*Gr.* ***kleis, -idos*** *= cheie, claviculă;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablație chirurgicală a claviculei.

CLEIDOTOMIE, s. f. / cléidotomie, s. f. / cleidotomy. [*Gr.* ***kleis, -idos*** *= cheie, claviculă;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secționarea chirurgicală a claviculei, spre deosebire de *cleidectomie* care semnifică ablația chirurgicală a claviculei. C. este practicată uneori în obstetrică, în timpul nașterilor cu *distocie prin bazin strâmt, pentru a facilita extracția fetusului.

CLEPTOFOBIE, s. f. / cleptophobie, kleptophobie, s. f. / kleptophobia. [*Gr.* ***kleptes*** *= hoț, de la* ***kleptein*** *= a fura;* ***phobos*** *= frică.*] Teama obsedantă și morbidă de a comite un furt.

CLEPTOLAGNIE, s. f. / cleptolagnie, s. f. / cleptolagnia. [*Gr.* ***kleptos*** *= hoț, de la* ***kleptein*** *= a fura;* ***lagnia*** *= dorință sexuală, voluptate.*] Satisfacție sexuală obținută prin furt.

CLEPTOMANIE, s. f. / cleptomanie, kleptomanie, s. f. / kleptomania. [*Gr.* ***kleptes*** *= hoț, de la* ***kleptein*** *= a fura;* ***mania*** *= nebunie.*] *Impulsie patologică la furt. Se manifestă în diverse circumstanțe psihologice, de obicei ca o tendință obsedantă însoțită de reprobare din partea subiectului, ca și în cursul unor deteriorări mentale.

CLEȘTE, s. m. / pince, s. f. / pincers. [*sl. veche* ***klesta*** *= cleşte.*] Instrument pentru apucat. Tipuri: 1) *C. pentru arcuri*, util în confecționarea arcurilor pentru aparatele ortodontice. 2) *C. „în cioc de papagal"*, în tehnica dentară. 3) *C. „în cioc de rață"*, pentru lărgirea marginilor unui aparat gipsat. 4) *C. crampon* sau *universal*. 5) *C. de extracție dentară*. 6) *C. de os* etc.

CLIMACTERIU, s. n. / climatère, s. m. / climacteric, climacterium. [*Gr.* ***klimakter*** *= treaptă de scară.*] Termen utilizat în general pentru a desemna vârsta corespunzătoare *menopauzei și, uneori, prin extensie, a *andropauzei.

CLIMAT, s. n. / climat, s. m. / climate. [*Lat.* ***clima, -atis***, *din gr.* ***klima, -atos*** *= înclinația soarelui, de unde: latitudine, climat.*] Totalitatea caracteristicilor fizicochimice ale unei regiuni, determinate de: situația geografică, altitudine, ape, munți, vegetație, temperatură, precipitații, vânturi, umiditate, radiații solare, electricitate atmosferică. Termenul denumește, în general, media situațiilor meteorologice dintr-o regiune într-un anumit interval de timp. C. se află în relație cu poziția geografică, morfologia teritoriului și circulația aerului din *atmosferă. De obicei, c. sunt împărțite în patru grupe: *c. locale*, proprii în general unor zone bine delimitate (oraș, vale, golf); *c. regionale*, ale unor zone delimitate prin caracteristici geografice; *c. zonale*, delimitate prin circulația generală atmosferică; *microclimate*, care regrupează variantele particulare ale celor trei tipuri precedente. C. zonale sunt trei: polare, temperate și ecuatoriale. Teoria modernă a c. ia în considerare următoarele variabile: umiditatea, temperatura, nebulozitatea și distribuția sa în funcție de latitudine și altitudine, fluxul de căldură latentă de la suprafață până în atmosferă, fluxul căldurii oceanice, cantitatea de bioxid de carbon și de ozon din atmosferă. Numeroase lucrări sunt dedicate relației dintre c. și patologie. Var.: climă.

CLIMATOLOGIE, s. f. / climatologie, s. f. / climatology. [*Lat.* ***clima, -tis***, *din gr.* ***klima, -atos*** *= înclinația soarelui, de unde: latitudine, climat;* ***logos*** *= știință.*] Studiul diferitelor tipuri de *climate și a acțiunii acestora asupra omului sănătos sau bolnav.

CLIMATOPATOLOGIE, s. f. / climatopathologie, s. f. / climatopathology. [*Lat.* ***clima, -atis***, *din gr.* ***klima, -atos*** *= încli-*

nația soarelui, de unde: latitudine, climat; ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Studiul diferitelor climate și al acțiunii acestora asupra organismului sănătos sau bolnav.

CLIMĂ. Var. pentru climat (v).

CLINIC, adj. / clinique, adj. / clinical (1), clinic (2). [*Gr.* ***klinikos*** *= referitor la pat; lat.* ***clinicus*** *= medic care vizitează bolnavii la pat, bolnav la pat, din gr.* ***kline*** *= pat.*] 1) În sens literal: care privește bolnavul aflat în pat. 2) Tot ceea ce se efectuează, se constată la patul bolnavului și, prin extensie, tot ceea ce se referă la studiul direct al bolnavului, fără să se recurgă la examene complementare.

CLINICĂ, s. f. / clinique, s. f. / clinic. [*Gr.* ***klinikos*** *= referitor la pat; lat.* ***clinicus*** *= medic care vizitează bolnavii la pat, bolnav la pat, din gr.* ***kline*** *= pat.*] 1) Serviciu spitalicesc specializat, autorizat să susțină activități de învățământ universitar și postuniversitar. 2) În multe țări, serviciu medical privat în care se acordă asistență medicală atât bolnavilor spitalizați, cât și celor nespitalizați.

CLINODACTILIE, s. f. / clinodactylie, s. f. / clino-dactyly. [*Gr.* ***klinein*** *= a îndoi, a încovoia;* ***daktylos*** *= deget.*] Deformație osoasă care constă în înclinarea laterală a extremităților a unuia sau a mai multor degete. C. poate fi secundară unor artropatii, retracții aponevrotice sau tendinoase sau este congenitală, transmisă genetic.

CLINOID, adj. / clinoïde, adj. / clinoid. [*Gr.* ***kline*** *= pat;* ***eidos*** *= formă.*] În formă de pat. Ex.: procese c., apofiză c.

CLINOMANIE, s. f. / clinomanie, s. f. / clinomania. [*Gr.* ***kline*** *= pat;* ***mania*** *= nebunie.*] Tendință maladivă de a rămâne în pat în poziție culcată. Se observă la unii bolnavi neurastenici.

CLINOSTATIC, adj. / clinostatique, adj. / clino-static. [*Gr.* ***kline*** *= pat;* ***statikos*** *= care stă în picioare, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Referitor la fenomenele care sunt provocate de poziția culcat.

CLINOSTATISM, s. n. / clinostatisme, s. m. / clinostatism. [*Gr.* ***kline*** *= pat;* ***statikos*** *= care stă în picioare, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină;* ***-ism.***] Poziția culcată a corpului uman.

CLIOMEDICINĂ, s. f. / cliomédecine, s. f. / clio-medicine. [*Lat.* ***Clio*** *= muza istoriei;* ***medicina*** *= medicină.*] Medicină în perspectivă istorică. Istoria medicinei nu este numai istoria științei medicale, ci și a practicii medicale, a bolilor și epidemiilor, a incidentelor patologice în istoria socială, politică, culturală.

CLIPIRE, s. f. / clignement, clignotement, s. m. / blinking, winking. [*Sl.* ***klepati*** *= a clipi.*] Închidere bruscă a pleoapelor, involuntară sau voluntară, consecutivă contracției mușchiului orbicular al pleoapelor. *C. involuntară* se produce în mod normal la intervale de 5-20 s, pentru umectarea uniformă a corneei anterioare. Când este frecventă, poate avea o cauză patologică: infecții, efort ocular în viciile de refracție, tic.

CLISMĂ, s. f. / lavement, s. m., irrigation intestinale / enema. [*Gr.* ***klysma*** *= clismă.*] 1) Introducerea unui lichid prin anus în rect. 2) Lichidul destinat acestei întrebuințări. *C. baritată* reprezintă introducerea pe cale rectală de sulfat de bariu, în vederea explorării radiologice a intestinului gros.

CLITORIS, s. n. / clitoris, s. m. / clitoris. NA: clitoris. [*Gr.* ***kleitoris*** *= care închide.*] Organ erectil median format prin reunirea corpilor cavernoși feminini și situat în partea anterioară a *vulvei.

CLIVAJ, s. n. / clivage, s. m. / cleavage. [*Fr.* ***clivage****, din olandeză* ***klieven*** *= a despica, a crăpa.*] Separarea a două țesuturi sau a două organe după un plan natural.

CLIVUS, s. n. / clivus, s. m. / clivus. NA: clivus, pl. clivi. [*Lat.* ***clivus*** *= pantă.*] Suprafața osoasă înclinată în sus și înainte, formând lama cvadrilateră a *sfenoidului și, respectiv, partea bazilară a *osului occipital.

CLOACĂ, s. f. / cloaque, s. m. / cloaca. [*Lat.* ***cloaca*** *= canal de scurgere a murdăriilor.*] 1) Conduct comun pentru trecerea urinei, fecalelor și descărcărilor reproductive la vertebratele inferioare. 2) Zona terminală a embrionului înainte de divizarea în rect, vezică urinară și organe genitale.

CLOASMĂ, s. f. / chloasma, s. m. / chloasma. [*Gr.* ***khloazein*** *= a fi verde, de la* ***chloros*** *= verde.*] Sin.: mască de graviditate (v.).

CLOAZON, s. n. / cloison, s. m. / septum. NA: septum (1). [*Fr.* ***cloison****, din lat.* ***clausus*** *= închis, de la* ***claudere*** *= a închide.*] 1) Sin.: sept (v.). 2) Rezultatul procesului de cloazonare.

CLON, s. n. / clone, s. m. / clone. [*Gr.* ***klon*** *= mlădiță, lăstar.*] Populație de celule sau de organisme formate prin diviziune repetată (asexuată) pornind de la aceeași celulă sau, respectiv, de la același organism. Ca urmare, c. este alcătuit dintr-o populație genetic identică. Termenul este utilizat și în varianta *clonă*. V. clonare.

CLONAL, adj. / clonal, -ale, -aux, adj. / clonal. [*Gr.* ***klon*** *= mlădiță, lăstar.*] Care se referă la un *clon.

CLONARE, s. f. / clonage, s. m. / cloning. [*Gr.* ***klon*** *= mlădiță, lăstar.*] C. (sin.: clonaj) poate fi: 1) *C. celulară*, când o celulă este izolată de descendența sa pentru a forma o linie celulară provenind dintr-o singură celulă ancestrală. 2) *C. moleculară*: recombinarea *in vitro* a unei gene și, prin extensie, a unui fragment din ADN, codant sau nu, cu un vector ce va produce autonom replici în interiorul unei celule gazdă. Cultura acestei celule, conținând vectorul recombinat, permite izolarea ADN inserat, în stare pură și în cantități nelimitate. Ex.: c. virusului hepatitei B într-o bacterie (*Escherichia coli*) sau în celule în cultură este practicată în scopul producerii de cantități importante de antigen HB, destinate fabricării vaccinului contra hepatitei B.

CLONĂ. Var. pentru clon (v.).

CLONIC, adj. / clonique, adj. / clonic. [*Gr.* ***klonos*** *= tumult, dezordine.*] Termen utilizat în medicină (*convulsii c.*) pentru a desemna un tip de convulsii caracterizate prin contracții musculare care par a fi rapide, sacadate, regulate sau neregulate, determinând mișcări dezordonate, segmentare sau generalizate. Este vorba, de fapt, fie de contracții musculare scurte, rapid repetitive, fie de o contracție musculară de lungă durată, cu perioade de întreruperi intermitente (faza c. a unei crize convulsive).

CLONIE, s. f. / clonie, s. f. / clonism. [*Gr.* ***klonos*** *= tumult, dezordine.*] Sin.: convulsie clonică. V. clonic.

CLONUS, s. n. / clonus, s. m. / clonus. [*Gr.* ***klonos*** *= tumult, dezordine.*] Serie de contracții rapide, reflexe, cu caracter „inepuizabil", determinate de întinderea bruscă a unor mușchi, în caz de leziuni ale fasciculului piramidal. Ex.: *c. piciorului* - este declanșat prin ridicarea bruscă a piciorului, *c. rotulei* - apare după o tracțiune bruscă a rotulei în jos etc.

CLOR, s. n. / chlore, s. m. / chlorine. [*Gr.* ***khloros*** *= verde.*] Elementul nr. 17, simbol Cl, este în stare pură un gaz galben-verzui, mai greu decât aerul, cu miros sufocant și foarte toxic. În natură nu se găsește în stare liberă, ci sub formă de săruri, cea mai cunoscută fiind clorura de sodiu (sarea de bucătărie). Izotopii radioactivi (^{36}Cl și ^{38}Cl) sunt utilizați în studiul metabolismului mineral și al transportului ionilor prin membrane. Pe lângă multiplele aplicații industriale ale c. și derivaților, sunt utile proprietățile sale dezinfectante și antiseptice. V. și tab. const. biochim.

CLORALHIDRAT, s. m. / hydrate de chloral / chloral hydrate. Derivat clorurat al etanolului, cu acțiune inhibitorie asupra

SNC. Este utilizat ca sedativ și *hipnotic, administrat pe cale bucală sau rectală.

CLORALOZĂ, s. f. / chloralose, s. m. / gluco-chloral. Aldehidă *hipnotică administrată pe cale bucală.

CLORAMFENICOL, s. m. / chloramphénicol, s. m. / chloramphenicol. (DCI) Antibiotic din familia fenicolilor, sintetizat de o ciupercă, *Streptomyces venezuelae*. Este bacteriostatic cu spectru larg, activ împotriva bacililor gramnegativi (enterococ, colibacil, bacil Friedlaender etc.), a bacililor grampozitivi, a strepto-, pneumo- și gonococilor, a rickettsiilor și virusurilor mari.

CLOREMIE, s. f. / chlorémie, s. f. / chlor(a)emia. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența *clorului în sânge.

CLORHIDRIE, s. f. / chlorhydrie, s. f. / clorhydria. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor;* ***hydor, hydatos*** *= apă.*] Suma acidului clorhidric liber și a acidului legat de mucoproteine din sucul gastric. Studiul c. prin tubaj după stimulare (ex.: cu pentagastrină) permite o evaluare a capacității funcționale a mucoasei stomacului.

CLORINARE, s. f. / chloration, s. f. / chlorination. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor.*] Procedeu de sterilizare a apei destinate distribuției publice, prin adăugarea de *clor gazos sau lichid sau de hipoclorit de sodiu (*javelizare) în cantități adaptate compoziției apei și fără alterarea proprietăților organoleptice ale acesteia.

CLOROFILĂ, s. f. / chlorophylle, s. f. / chlorophyll. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor;* ***phyllon*** *= frunză.*] Grupare prostetică a cromoproteinelor (pigmenți) care permit organismelor autotrofe (unele bacterii și vegetale verzi) asigurarea asimilației clorofiliene (fotosinteză). C. aparține grupului de *porfirine, asemenea *hemoglobinei și *citocromilor.

CLOROFLUOROCARBURĂ, s. f. / chlorofluoro-carbone, s. f. / chlorofluorocarbon. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor; lat.* ***fluor, -oris*** *= curgere, fluor, de la* ***fluere*** *= a curge;* ***carbo, -onis*** *= cărbune, carbon.*] Compus rezultat prin înlocuirea atomilor de hidrogen din hidrocarburi cu atomi de clor și fluor. Datorită stabilității mari la oscilațiile de temperatură, c. sunt utilizate pentru obținerea de uleiuri, polimeri, sprayuri etc. Se presupune că utilizarea c. în *aerosoli ar contribui la distrugerea stratului de *ozon din atmosferă. De aceea, au fost elaborate programe de reconversie a uzinelor în care se utilizează c. V. și efect de seră.

CLOROFORM, s. m. / chloroforme, s. m. / chloroform. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor; lat.* ***forma*** *= formă.*] Triclorometan, cu formula $CHCl_3$, solvent uzual sub formă de lichid incolor și foarte volatil, cu miros eteric specific. Ingerat este hepato- și nefrotoxic. A fost utilizat în trecut ca anestezic general, antitusiv, carminativ și antiiritant. În prezent, este întrebuințat ca solvent al grăsimilor și al rezinelor.

CLOROM, s. m. / chlorome, chloroma, chloromatose, s. m., chloromatose, s. f. / chloroma, green cancer, Balfour's disease. [*Gr.* ***khloros*** *= verde;* ***-oma.***] Sin.: boală Balfour (v.).

CLOROPENIE, s. f. / chloropénie, s. f. / chloropenia. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor;* ***penia*** *= sărăcie.*] Diminuarea cantității de cloruri conținute în lichidele organismului, îndeosebi în sânge (*hipocloremie) și în LCR.

CLOROPSIE, s. f. / chloropsie, s. f. / chloropsia. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor;* ***opsis*** *= vedere.*] *Cromatopsie în care obiectele sau suprafețele albe se percep fals ca fiind colorate în verde.

CLOROZĂ, s. f. / chlorose, s. f. / chlorosis, green sickness. [*Gr.* ***khloros*** *= verde;* ***-oză.***] Termen medical vechi, desuet. C. desemna o varietate de anemie feriprivă care, apărută în contextul pubertății și al unor regimuri dietetice foarte severe, la sexul feminin, determină o tentă verzuie a tegumentelor. Sin.: anemia esențială a tinerelor fete. V. și boală Hayem-Faber.

CLORPROMAZINĂ, s. f. / chlorpromazine, s. f. / chlorpromazine. (DCI) Derivat de fenotiazină, cu efect hipnotic și sedativ asupra SNC.

CLORTETRACICLINĂ, s. f. / chlortétracycline, s. f. / chlortetracycline. (DCI) Antibiotic cu spectru larg de acțiune, $C_{22}H_{23}ClN_2O_8$, sintetizat de *Streptomyces aureofaciens*. A fost primul antibiotic descoperit din grupul tetraciclinelor. C. parcurge un ciclu enterohepatic, se concentrează în bilă și poate dezechilibra flora intestinală, cu efect predominant asupra *levurilor.

CLORURĂ, s. f. / chlorure, s. m. / chloride. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor.*] Termen general utilizat pentru a desemna o clasă de compuși ai *clorului, rezultați din reacția unui acid (de obicei acid clorhidric sau un acid organic clorurat) cu o bază.

CLORURĂ DE SODIU / chlorure de sodium / sodium chloride. Sare cristalină, albă, constituent necesar al organismului, utilă în dietă. În concentrație de 8,7 g/l este izotonă, iar soluția în apă este denumită, impropriu, ser fiziologic. Uneori se utilizează parenteral, pentru echilibrarea electrolitică a organismului.

CLORURIE, s. f. / chlorurie, s. f. / chloruria. [*Gr.* ***khloros*** *= verde, clor; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Termen care desemnează, calitativ și cantitativ, prezența clorurilor în urină, cuprinsă în mod normal între 12 și 14 g/zi (sau 337-395 mmol/zi). Variază fiziologic proporțional cu ingestia sodată.

CLOSTRIDIUM / Clostridium / Clostridium. [*Gr.* ***kloster*** *= fus.*] Gen bacterian care include germeni grampozitivi, sporogeni, strict anaerobi, mobili. Ex.: **C. botulinum* (agentul etiologic al *botulismului), **C. perfringens* (agentul etiologic frecvent în gangrena gazoasă și unele toxiinfecții alimentare), *C. septicum* (agentul etiologic al unui tip de gangrenă gazoasă), **C. tetani* (agentul specific al tetanosului).

CLOSTRIDIUM BOTULINUM / Clostridium botulinum / Clostridium botulinum. Specie de bacili anaerobi a genului *Clostridium*, familia *Bacillaceae*, care produce o exotoxină puternică, rezistentă la digestia proteolitică și clasificată în mai multe tipuri (A, B, C, α, β, D, E, F și G) pe criterii imunologice. Bacteria produce botulismul, o boală paralitică care începe cu afectarea nervilor cranieni și are progresie caudală, cuprinzând membrele.

CLOSTRIDIUM PERFRINGENS / Clostridium perfringens / Clostridium perfringens. Specie de bacili anaerobi a genului *Clostridium*, familia *Bacillaceae*, care constituie agentul etiologic cel mai frecvent al *gangrenei gazoase (urmat de *C. novyi* și *C. septicum*). Pe baza distribuției a 12 toxine proprii, specia se divide în câteva tipuri: tipul A determină gangrenă gazoasă, colită necrozantă și intoxicații alimentare; tipul B produce dizenterie ovină; tipul C - enterită necrozantă; tipurile D și E - enterotoxemie ovină și bovină. Sin.: *Clostridium welchii*, bacil Welch.

CLOSTRIDIUM TETANI / Clostridium tetani / Clostridium tetani. Specie de bacili anaerobi mobili a genului *Clostridium*, familia *Bacillaceae*, prezentă în sol, în intestinul uman și în cel cabalin. Agent etiologic al tetanosului, *C. tetani* secretă o neurotoxină (tetanospasmină) și o toxină hemolitică (tetanolizină). Sin. vechi: *Bacillus tetani*.

CLUSTER DE DIFERENȚIERE / classe de différenciation / cluster of differentiation. [*Engl.* ***cluster*** *= ciorchine sau* ***to cluster*** *= a se aduna; lat.* ***differentia*** *= diferență, de la* ***differre*** *= a se deosebi.*] Sin.: clasă de diferențiere (v.).

COACERVAT, s. n. / coacervat, s. m. / coacervate. [*Lat.* ***coacervatus*** *= îngrămădit.*] Stare fizică particulară reprezentată prin picături microscopice nemiscibile cu solventul. Apare

în unele soluții coloidale omogene, în urma deshidratării sau prin amestec cu alți coloizi. C. este un gel fluid, bogat în apă și cu tensiune superficială redusă.

COADĂ DE CAL / queue de cheval / cauda equina. [*Lat.* ***coda***, *de la* ***cauda*** = *coadă;* ***caballus*** = *cal.*] Fascicul de cordoane nervoase constituit la extremitatea inferioară a canalului rahidian de către ultimele trei rădăcini lombare, rădăcinile nervilor sacrați și ale nervilor coccigieni, până la ieșirea lor la nivelul orificiilor de conjugare corespondente. O compresiune nervoasă la acest nivel provoacă tulburări senzitive ale perineului, tulburări motorii și abolirea reflexelor membrelor inferioare, ca și tulburări sfincteriene. Ansamblul acestor manifestări se numește **sindromul c. de c.*

COAGULABILITATE, s. f. / coagulabilité, s. f. / coagulability. [*Lat.* ***coagulare*** = *a închega, a coagula.*] Proprietatea de a coagula, pe care o posedă anumite lichide biologice, în particular sângele. V. și indice de coagulabilitate.

COAGULANT, s. n. / coagulant, s. m. / coagulant. [*Lat.* ***coagulans*** = *care închează, de la* ***coagulare*** = *a închega, a coagula.*] Substanță capabilă să producă *coagularea. V. și hemostatic.

COAGULARE, s. f. / coagulation, s. f. / coagulation, clotting. [*Lat.* ***coagulatio, -onis***, *de la* ***coagulare*** = *a închega, a coagula.*] Fenomen de transformare a unei substanțe organice lichide într-o masă solidă sau semisolidă. Masa solidă formată este denumită *cheag (sau coagulum). Lichidul transparent restant este serul (sau serumul). *C. sângelui* se efectuează în mai multe stadii și implică acțiunea simultană a numeroase enzime: primul stadiu este de tromboplastinoformare, al doilea este de trombinoformare, iar cel de-al treilea este de fibrinoformare. V. tab. const. hematol.

COAGULARE INTRAVASCULARĂ DISEMINATĂ (abrev. CIVD) / coagulation intravasculaire disséminée / disseminated intravascular coagulation (abrev. DIC). *Coagulopatie care implică apariția de *trombi circulanți, consumarea locală a factorilor coagulării și a plachetelor, *fibrinoliză secundară reacțională. Apare un sindrom hemoragic care poate însoți c. i. d. Etiologia poate implica fie activarea tromboplastinei tisulare în cursul neoplaziilor, leucemiilor, accidentelor obstetricale, fie activarea factorului XII în cursul septicemiilor, al stărilor de șoc, fie eliberarea masivă de fosfolipide membranare în caz de hemoliză acută. Sin.: coagulopatie de consum, sindrom de coagulare intravasculară diseminată.

COAGULAZĂ, s. f. / coagulase, s. f. / coagulase. [*Lat.* ***coagulare*** = *a închega, a coagula;* ***-ază***.] Enzimă secretată de unii microbi și, îndeosebi, de majoritatea stafilococilor patogeni. Coagulează sângele (chiar cu oxalat) în prezența unui factor de activare, prezent în sângele uman și al câtorva specii de animale. C. provoacă tromboze în focarele de supurație.

COAGULOPATIE, s. f. / coagulopathie, s. f. / coagulopathy. [*Lat.* ***coagulare*** = *a închega, a coagula; gr.* ***pathos*** = *boală.*] În general, orice boală rezultată printr-o disfuncție a hemostazei.

COAGULOPATIE DE CONSUM / coagulopathie de consommation / consumption coagulopathy. Sin.: coagulare intravasculară diseminată (v.).

COALESCENȚĂ, s. f. / coalescence, s. f. / coalescence. [*Lat.* ***coalescere*** = *a se contopi.*] Fuziunea unor părți sau suprafețe care în mod normal sunt separate.

COANĂ, s. f. / choane, s. f. / posterior apertures of nose, choana. NA: choana, pl. choanae. [*Gr.* ***khoane*** = *pâlnie.*] Orificiile posterioare ale foselor nazale; se deschid în rinofaringe.

COAPSĂ, s. f. / cuisse, s. f. / thigh. NA: regio femoralis. [*Lat.* ***coxa*** = *șold, coapsă.*] Segment al membrului inferior cuprins între articulația coxofemurală și genunchi.

COAPTARE, s. f. / coaptation, s. f. / coaptation. [*Lat.* ***coaptare*** = *a pune în contact, de la* ***cum*** = *cu,* ***aptare*** = *a potrivi.*] Manevră ortopedică de punere în contact a fragmentelor unei fracturi cu deplasare.

COAPTOR, s. n. / coapteur, s. m. / coaptor. [*Lat.* ***coaptare*** = *a pune în contact, de la* ***cum*** = *cu,* ***aptare*** = *a potrivi.*] *Placă ortopedică utilizată în scopul *coaptării prin compresiune axială, favorizând astfel *consolidarea unei fracturi.

COARCTAȚIE, s. f. / coarctation, s. f. / coarctation. [*Lat.* ***coarctatio, -onis*** = *îngustare, strâmtare, de la* ***coarctare*** = *a strâmta.*] Îngustarea, retracția unui conduct natural. Ex.: c. aortei.

COARDA TIMPANULUI / corde du tympan / chorda tympani. [*Lat.* ***chorda***, *gr.* ***khorde*** = *coardă, cordon; lat.* ***tympanum***, *gr.* ***tympanon*** = *tambur, timpan.*] V. tab. anat. - nervi.

COARDĂ DORSALĂ / chorde dorsale / noto-chord. [*Lat.* ***chorda***, *gr.* ***khorde*** = *coardă, cordon; lat.* ***dorsalis*** = *de (pe) spate, de la* ***dorsum*** = *spate.*] Sin.: notochord (v.).

COARDĂ GLÉNARD (COLICĂ) / chorde de Glénard / Glénard's chord. [*Lat.* ***chorda***, *gr.* ***khorde*** = *coardă, cordon;* ***Claude Marie Franz Glénard***, *medic francez la Hôpitaux de Lyon, apoi medic la Vichy, 1848-1920.*] Semn prezent în colopatiile spastice, reprezentat de o formațiune tumorală palpabilă sub forma unei corzi sensibile, de regulă în fosa iliacă stângă, însoțită de scaune sub formă de *scibale.

COARDĂ VOCALĂ / corde vocale / vocal fold. NA: plica vocalis. [*Lat.* ***chorda***, *gr.* ***khorde*** = *coardă, cordon; lat.* ***vocalis***, *de la* ***vox, vocis*** = *voce.*] V. corzi vocale.

COASTĂ CERVICALĂ / côte cervicale / cervical rib. C. supranumerară, uni- sau bilaterală, articulată pe apofiza transversă a celei de a șaptea vertebre cervicale. V. sindrom de coastă cervicală.

COASTE, s. f. pl. / côtes, s. f. pl. / ribs. [*Lat.* ***costa*** = *coastă.*] V. tab. anat. - oase.

COBAI, s. m. / cobaye, s. m. / guinea pig. [*Lat. (zoologie)* ***cobaya***, *din limba tupiguarani (America de Sud)* ***sabuja***, *prin intermediul limbii portugheze.*] Mic rozător, *Cavia cobaya*, utilizat extensiv în experimentele de laborator.

COBALAMINĂ, s. f. / cobalamine, s. f. / cobalamine. [*Germ.* ***Kobalt***, *var. de la* ***Kobolt*** = *spiriduș al minelor; gr.* ***ammoniakon*** = *sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină***.] Termen generic ce desemnează diferitele varietăți de *vitamină B_{12} conținând un nucleu tetrapirolic ce fixează un atom de cobalt. *Ciancobalamina* conține o grupare -CN, iar *hidroxicobalamina* - o grupare -OH.

COBALT, s. n. / cobalt, s. m. / cobalt. [*Germ.* ***Kobalt***, *var. de la* ***Kobolt*** = *spiriduș al minelor.*] Elementul nr. 27, cu simbolul Co, este un metal alb argintiu, care se găsește în natură asociat cu nichelul și *cuprul. Are rol fiziologic important ca oligoelement, îndeosebi în calitate de component al *vitaminei B_{12} (cobalamina). Intoxicația cronică cu c. induce *policitemie, *gușă și *cardiomiopatie. Radioizotopul ^{60}Co este utilizat în *cobaltoterapie. V. și cobalt 60.

COBALT 60 / cobalt 60 / radiocobalt. Radioelement cu timpul fizic de înjumătățire 5,27 ani, emițător de radiații și (îndeosebi de 1,17 și 1,33 MeV), utilizat în telegamaterapie (*cobaltoterapie) sau, uneori, în *curieterapie.

COBALTOTERAPIE, s. f. / cobalthérapie, cobalthothérapie, s. f. / cobaltherapy. [*Germ.* ***Kobalt***, *var. de la* ***Kobolt*** = *spiriduș al minelor; gr.* ***therapeia*** = *tratament, de la* ***therapeuein*** = *a îngriji.*] Radioterapie oncologică în care se utilizează radiațiile gamma emise de *cobalt 60. C. rămâne încă tehnica de radioterapie cea mai utilizată, dar se dezvoltă o serie de tehnici mai eficiente, ca, de ex., *betaterapia.

COC, s. m. / coque, s. m. / coccus, pl. cocci. [*Gr.* ***kokkos*** = *boabă.*] Element al unui grup de bacterii caracterizate prin-

tr-un aspect morfologic rotunjit, sferic (stafilococi), ovoid (streptococi), reniform (meningococi, gonococi). Pot fi izolați, grupați câte doi (diplococi), în grămezi (stafilococi) sau în lanțuri (streptococi).

COCAINĂ, s. f. / cocaïne, s. f. / cocaine. [*De la cuvântul spaniol* ***coca****, împrumutat dintr-o limbă din La Plata*.] Alcaloid extras din frunzele plantei sud-americane *Erythroxylon coca* sau obținut prin sinteză din ecgonină. Se prezintă sub formă de cristale albe, inodore și amare. A fost utilizată ca anestezic local. Prizată, absorbită pe cale bucală sau administrată subcutanat, c. poate determina o *toxicomanie. La subiecții vulnerabili, priza de c. poate induce tulburări psihotice de tip paranoid sau paranoic.

COCAINOMANIE, s. f. / cocaïnomanie, s. f. / cocainomania. [*De la cuvântul spaniol* ***coca****, împrumutat dintr-o limbă din La Plata; gr.* ***mania*** *= nebunie*.] Obișnuința morbidă de a consuma *cocaină.

COCCIDINIE, s. f. / coccydynie, s. f. / coccydynia. [*Gr.* ***kokkyx, -ygos*** *= cuc, cu al cărui cioc se aseamănă;* ***odyne*** *= durere*.] Durere intensă localizată la nivelul coccisului. Este determinată fie de o nevralgie a ramurilor posterioare ale nervilor sacrați, fie de o leziune (de obicei traumatică) a coccisului. Reprezintă și un simptom în unele afecțiuni ginecologice (*metrite sau *retroversie uterină) sau *post-partum.

COCCIDIOIDOMICOZĂ, s. f. / coccidioïdomycose, s. f. / coccidioidomycosis. [*gr.* ***kokkos*** *= boabă;* ***eidos*** *= formă;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă; -ozǎ*.] Infecție cu *Coccidioides immitis*, care se produce îndeosebi la nivelul căilor respiratorii, fiind asemănătoare gripei (forma primară). În formele virulente, evoluția este cronic-progresivă, cu leziuni granulomatoase cutanate, tisulare, la nivelul SNC și îndeosebi pulmonare (forma secundară). Sin.: boală Posada-Wernicke.

COCCIS, s. n. / coccyx, s. m. / coccyx. [*Gr.* ***kok-kyx, -ygos*** *= cuc, cu al cărui cioc se aseamănă*.] V. tab. anat. - oase.

COCOBACIL, s. m. / coccobacille, s. m. / cocco-bacillus. [*Gr.* ***kokkos*** *= boabă; lat.* ***bacillus*** *= bastonaș*.] *Bacil mic, foarte scurt și de formă ovalară.

COD, s. n. / code, s. m. / code. [*Lat.* ***codex, -icis*** *= colecție de legi, cod*.] 1) Sistem prin intermediul căruia poate fi comunicată informația. 2) Ansamblu de reguli, prescripții, legi. 3) Culegere de convenții (c. de semnale, c. secret) care stabilesc corespondențe între limbajul natural și un limbaj nenatural.

COD GENETIC / code génétique / genetic code. „Dicționar" de corespondență între semnele din acizii nucleici (triplete de nucleotide) și cel al proteinelor (aminoacizi). Un sistem de notație simplu permite clarificarea acestei corespondențe. Dacă cele patru baze din compoziția ADN sunt desemnate prin inițialele lor (A pentru adenină, T pentru timină, G pentru guanină și C pentru citozină) și cei 20 de aminoacizi ai proteinelor prin primele trei litere din denumirea fiecărui aminoacid (glu, leu, asp, pro etc.), c. g. este „dicționarul" care traduce o succesiune de tipul ATGCGTAAC într-o secvență de tipul Cis-Leu-Asp-Glu. Pentru că bazele ADN sunt patru, iar aminoacizii proteinelor 20, este clar că unui simbol din limbajul proteic îi corespunde mai mult decât un simbol din limbajul nucleotidic (ex.: UAG). Cercetările au arătat că pentru fiecare aminoacid corespunde un grup de trei baze. C. g. este universal, utilizat în mod similar de la virus până la om.

CODEINĂ, s. f. / codéine, s. f. / codeine. [*Gr.* ***kodeia*** *= capsulă de mac; -ină*.] Derivat al morfinei cu o dublă acțiune analgezică; utilizat ca sedativ al tusei sub formă de sirop sau comprimate. Sin.: metilmorfină.

CODON, s. m. / codon, s. m. / codon. Triplete de *nucleotide din *codul genetic. Cele patru baze azotate pot da $4^3 = 64$ triplete. Din cei 64 de codoni, 61 corespund unor acizi aminați, iar alți 3 sunt semne de punctuație, corespunzând opririlor în lectura codului.

COEFICIENT, s. m. / coefficient, s. m. / coefficient. [*Lat.* ***cum*** *= cu;* ***efficiens, -ntis*** *= care produce un efect, de la* ***efficere*** *= a realiza, a produce*.] 1) În matematică, factor constant al unui termen algebric. 2) Mărime ce caracterizează o anumită proprietate a unui sistem fizic, biofizic sau fiziologic, în condiții determinate. În medicină se utilizează frecvent valoarea numerică a raportului dintre două date ce caracterizează o anumită proprietate. Tipuri de c.: a) *c. de absorbție* - număr care exprimă gradul de intensitate a reținerii unei radiații de către un mediu pe care aceasta îl străbate; b) *c. de absorbție farmacocinetică* (v.); c) *c. de demineralizare* - proporția de substanțe minerale raportată la reziduul uscat; d) *c. de difuziune* - cantitatea de substanță care trece printr-o secțiune de 1 cm^2, în unitatea de timp, la o variație a concentrației pentru fiecare cm lungime; e) *c. de disociație* (v.); f) *c. de eficacitate proteică* (v.); g) *c. de elasticitate* - caracterizează corpurile elastice și este egal cu deformarea specifică (variația lungimii fiecărui cm liniar), raportată la efortul unitar normal F/S, adică forța exercitată pe unitatea de suprafață; h) *c. de epurare* - v. clearance; i) *c. de epurare alveolară* - măsoară clearance-ul pulmonar pentru CO_2 și permite aprecierea ventilației alveolare efective; j) *c. de extincție* - logaritmul negativ al factorului de transmisie printr-un mediu, de obicei lichid, al unei radiații; k) *c. de extracție* - raportul între viteza de extracție (diferența între viteza de intrare și viteza de ieșire a substanței active dintr-un organ, numită și debit sanguin) și viteza de intrare a unei substanțe active; l) *c. de inteligență* (v.); m) *c. izocaloric* - cantitatea de energie degajată prin arderea unui gram dintr-o substanță nutritivă; n) *c. de intoxicație oxicarbonică* - raportul dintre cantitatea de CO din sângele victimei și cantitatea maximă de CO pe care același sânge o poate fixa; moartea prin intoxicație cu CO survine la valori ale coeficientului de 0,5-0,7; o) *c. masticatoriu* (v.); p) *c. de partaj* sau *de repartiție* - raportul dintre concentrațiile unei substanțe dizolvate în doi solvenți nemiscibili, care se află în contact; substanța se repartizează în cei doi solvenți în funcție de solubilitatea sa în fiecare din aceștia; q) *c. de permeabilitate* (v.); r) *c. ponderal* - rezultă din raportul dintre talia unui subiect și greutatea sa; s) *c. de proliferare* (v.); t) *c. respirator* - rezultat din raportul volumului de gaz carbonic expirat la volumul de oxigen consumat; el reflectă natura combustiilor celulare; un consum celular exclusiv de glucide se traduce printr-un coeficient respirator 1, de 0,74 pentru lipide, de 0,814 pentru proteine; u) *c. terapeutic*, sin.: indice sau index terapeutic (v.).

COEFICIENT DE ABSORBȚIE FARMACOCINETICĂ / coefficient d'absorption pharmacocinétique / pharmacokinetic absorption coefficient. Procentajul din doza de medicament care, administrat pe cale orală, este absorbit la nivelul mucoasei gastrice. De c. de a. f. depinde *biodisponibilitatea formei *per os* a unui medicament.

COEFICIENT DE DISOCIAȚIE / coefficient de dissociation / dissociation coefficient. C., cuprins între 0 și 1, exprimând procentajul de molecule disociate dintr-o soluție.

COEFICIENT DE EFICACITATE PROTEICĂ / coefficient d'efficacité protéique / protein efficiency ratio. C. destinat exprimării randamentului unei proteine ingerate. Se calculează divizând câștigul în greutate corporală la cantitatea de proteine consumată (exprimate în grame). De obicei, c. de e. p. standard este măsurat la șobolanul de 21 de zile supus unei alimentații standardizate, conținând 10% proteine.

COEFICIENT DE INTELIGENȚĂ / coefficient d'intelligence / intelligence quotient. Indicator al nivelului mental al unei per-

soane sau al unui grup social. C. i. (Q. I.) se determină cu ajutorul unor teste valabile pentru persoane care aparțin aceluiași grup social care a furnizat eșantionul pentru etalonarea testelor. În mod normal, vârsta mentală corespunde cu vârsta cronologică, iar testele sunt alcătuite astfel încât un subiect cu o inteligență „normală" medie să obțină un Q. I. = 100. Se apreciază că deficiența intelectuală începe sub 70, iar inteligența superioară la peste 130.

COEFICIENT MASTICATORIU / coefficient masticatoire / masticatory percentage. Procentaj care traduce valoarea funcțională a unei *danturi. Se calculează prin suma valorilor numerice atribuite fiecărui dinte care are un antagonist. O dantură în bună stare are coeficientul 100.

COEFICIENT DE PERMEABILITATE / coefficient de perméabilité / permeability coefficient. Numărul de molecule dintr-un corp dat care traversează o membrană în unitatea de timp și pe unitatea de suprafață, când diferența de concentrație între cele două fețe este egală cu unitatea. C. de p. poate fi calculat exact doar pentru membranele artificiale și depinde de caracteristicile substanței date.

COEFICIENT DE PROLIFERARE / coefficient de prolifération / proliferation coefficient. Procentajul de celule dintr-un țesut care sunt angajate în *ciclul celular.

COEFICIENT TERAPEUTIC / indice thérapeutique / therapeutic index. Sin.: index terapeutic. V. coeficient.

COENZIMĂ, s. f. / coenzyme, s. f. / coenzyme. [*Lat.* ***cum*** *= cu; gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie.*] Parte non-proteică a unei enzime. Partea proteică, *apoenzima, determină specificitatea catalizării unei anumite reacții, iar c. intervine cu elementele chimice necesare derulării reacției. Există două tipuri de c.: 1) Grupări prostetice care sunt legate permanent la apoenzimă. 2) Cosubstraturi simple, legate la apoenzimă numai în momentul derulării reacției. V. și cofactor.

COENZIMĂ A / coenzyme A / coenzyme A. C. de transfer a grupării acil. Este formată din β-etanol-amină, acid pantotenic și ADP. Grupările acil sunt cuplate la grupările sulfhidril ale tioetanolaminei. Hidroliza acetil-c. A eliberează o cantitate importantă de energie (7,5 kcal/mol).

COENZIMĂ Q / coenzyme Q / Q coenzyme. Sin.: ubichinonă (v.).

COENZIMĂ Q_{10} / coenzyme Q_{10} / coenzyme Q_{10}. Tipul major de *ubichinonă la mamifere, denumită și ubichinona 50. Pe lângă rolul de transportor de electroni în lanțul respirator, c. Q_{10} crește sinteza de triiodotironină. Ca antioxidant major este larg utilizată în terapeutică în: prevenirea și tratarea unor afecțiuni cardiovasculare, hepatice, pancreatice, în diabet, în boli degenerative ale sistemului nervos central.

COFACTOR, s. m. / cofacteur, s. m. / cofactor. [*Lat.* ***cum*** *= cu;* ***factor, -oris*** *= care face, de la* ***facere*** *= a face.*] Moleculă sau ioni necesari activității unei enzime. C. permite enzimei să ia o structură spațială sau electronică optimă pentru activitate. V. coenzimă.

COFEINĂ. Var. pentru cafeină (v.).

COFOCHIRURGIE, s. f. / cophochirurgie, s. f. / surgery of the deafness. [*Gr.* ***kophos*** *= surd;* ***kheirourgia*** *= lucru efectuat manual, de la* ***kheir, -iros*** *= mână;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] Procedee chirurgicale folosite în anacuzia (surditatea) prin *otoscleroză.

COFOZĂ, s. f. / cophose, s. f. / cophosis, deafness. [*Gr.* ***kophos*** *= surd;* ***-oză.***] Termen ce desemnează o surditate completă, adică abolirea oricărei percepții senzoriale auditive. Sin.: anacuzie. V. și hipoacuzie, surditate.

COGNITIV, adj. / cognitif, adj. / cognitive. [*Lat.* ***cognitus,*** *de la* ***cognoscere*** *= a cunoaște.*] Care aparține cunoașterii, privitor la cunoaștere. Ex.: proces c. V. și tulburări cognitive.

COHLEAR, adj. / cochléaire, adj. / cochleate, cochlear. [*Lat.* ***cochlea,*** *gr.* ***kokhlias*** *= cochilie de melc.*] Care se referă la *cohlee și, prin extensie, la auz (căi nervoase, centri nervoși corespondenți etc.). Ex.: examen c.

COHLEE, s. f. / cochlée, s. f. / cochlea. NA: cochlea. [*Lat.* ***cochlea,*** *gr.* ***kokhlias*** *= cochilie de melc.*] Partea anterioară a *labirintului osos al urechii interne. Sin.: melc.

COHLEOVESTIBULAR, adj. / cochléo-vestibulaire, adj. / cochleovestibular. [*Lat.* ***cochlea,*** *gr.* ***kokhlias*** *= cochilie de melc; lat.* ***vestibulum*** *= intrare.*] Care se referă la melc și la vestibulul urechii interne și, prin extensie, la audiție și echilibru.

COHORTĂ, s. f. / cohorte, s. f. / cohort. [*Lat.* ***cohors, -rtes*** *= cohortă, ceată.*] Grup de subiecți având în comun o particularitate statistică, datorită căreia este posibil un studiu epidemiologic longitudinal.

COILONICHIE, s. f. / coelonychie, s. f. / koilonychia. [*Gr.* ***koilos*** *= scobitură, depresiune;* ***onyx, onykhos*** *= unghie.*] Sin.: koilonichie (v.).

COIT, s. n. / coït, s. m. / coitus. [*Lat.* ***coitus*** *= împreunare sexuală, de la* ***coire*** *= a merge împreună.*] *Copulație, contact sexual.

COL, s. n. / col, s. m. / cervix, neck. NA: collum, pl. colla. [*Lat.* ***collum*** *= gât.*] 1) Parte îngustată a unui organ, străbătută sau nu, în funcție de tipul organului, de un canal evacuator. Ex.: c. femural, c. uterin. 2) Sin.: cervix (v.).

COL UTERIN / col de l'utérus / cervix uteri, neck of uterus. NA: cervix uteri. Porțiunea inferioară strâmtată a uterului, situată între istmul uterin și deschiderea uterului în vagin. *C. incompetent* reprezintă dilatarea anormală a acestuia în al doilea trimestru al sarcinii, rezultând o expulzie prematură a fetusului.

COLABA, vb. / collaber, vb. / to collapse. [*Lat.* ***collati*** *= a se prăbuși, a se prăvăli.*] A provoca turtirea unui organ cavitar sau a unei cavități.

COLAGEN, s. n. / collagène, s. m. / collagen. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***gennan*** *= a produce.*] Proteină complexă (M_r aproximativ 300 kDa), componentul cel mai abundent (peste 70%) al tendoanelor și dermului. C. conține trei lanțuri polipeptidice, dispuse într-o triplă elice și asamblate în microfibrile, vizibile la microscop. Până în prezent au fost identificate 12 tipuri diferite de c. Tipurile I-V sunt cele mai abundente, tipurile VI-XII fiind denumite minore. Tipurile majore de c. diferă prin *glicozilare și distribuție în diverse țesuturi.

COLAGENAZĂ, s. f. / collagénase, s. f. / collagenase. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***gennan*** *= a produce;* ***-ază.***] Enzimă ce degradează colagenul. *C. vertebratelor*, relativ puțin active, separă subunitățile lanțului polipeptidic al colagenului în două fragmente. *C. bacteriene* de tip *clostridium* sunt foarte active, atacând un mare număr de legături. Se ajunge astfel la lichefierea colagenului, ceea ce explică extensia leziunilor în cursul gangrenei gazoase. Ionul metalic al c. (metaloproteine) este Ca^{2+}.

COLAGENOM, s. n. / collagénome, s. m. / collagenome. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***gennan*** *= a produce;* ***-oma.***] Formațiune tumorală benignă, de dimensiuni mici, constituită din țesut conjunctiv foarte bogat în fibre de colagen și sărac în celule.

COLAGENOZĂ, s. f. / collagénose, s. f. / collagenosis, collagen disease. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***gennan*** *= a produce;* ***-oză.***] Termen medical propus de Klemperer, sub care sunt grupate un număr de boli aparent diferite: *lupus eritematos acut diseminat, *dermatomiozită, *sclerodermie, *periarterită nodoasă și, după unii autori, reumatism articular acut, poliartrită reumatoidă, purpură trombocitopenică trombotică, trombangeită, nefroangioscleroză, endocardită bacteriană etc. Caracterul comun al acestor maladii este degenerescența inițial mucoidă, apoi fi-

brinoidă a colagenului și, prin extensie, a țesutului conjunctiv. O serie de c. pot fi incluse în cadrul bolilor prin autoagresiune sau a *bolilor complexelor imune. Sin.: boală de colagen, conectivită (termen recomandat).

COLAGOG, adj., s. n. / cholagogue, adj., s. m. / cholagogue, cholagogic. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***agogos*** *= care conduce spre eliminare.*] Despre o substanță sau agent care stimulează fluxul de bilă în duoden, de regulă prin evacuarea veziculei biliare. V. și colecistokinetic.

COLALEMIE, s. f. / cholalémie, s. f. / cholal(a)emia. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența sărurilor biliare în sânge.

COLALURIE, s. f. / cholalurie, s. f. / cholaluria. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***ouron*** *= urină.*] Prezența sărurilor biliare în urină.

COLAMINĂ, s. f. / colamine, s. f. / colamine. Sin.: etanolamină (v.).

COLANGIECTAZIE, s. f. / cholangiectasie, s. f. / cholangiectasy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***ektasis*** *= dilatație.*] Dilatație a *căilor biliare.

COLANGIOGRAFIE, s. f. / cholangiographie, s. f. / cholangiography. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***graphein*** *= a scrie.*] Vizualizare radiografică a sistemului biliar (*colecist, *căi biliare), după umplerea cu o substanță de contrast opacă la raze X (produs iodat). Substanța de contrast poate fi administrată *per os*, intravenos (*c. venoasă*) sau introdusă direct în căile biliare (*c. transparietală, transcutanată, transhepatică*). Sin.: angiocolecistografie, angiocolegrafie, biligrafie, colegrafie.

COLANGIOLITĂ, s. f. / cholangiolite, s. f. / cholangiolitis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***-ită.***] Inflamația canalelor biliare interlobulare (sau colangiole).

COLANGIOPATIE, s. f. / cholangiopathie, s. f. / cholangiopathy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***pathos*** *= boală.*] Orice afecțiune a *căilor biliare.

COLANGIOTOMIE, s. f. / cholangiotomie, s. f. / cholangiotomy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie a unui canal biliar.

COLANGITĂ, s. f. / cholangite, s. f. / cholangitis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***-ită.***] Inflamația căilor biliare.

COLANGITĂ CRONICĂ DISTRUCTIVĂ NESUPURATĂ / cholangite chronique destructive non suppurative / primary biliary cirrhosis. Sin.: ciroză biliară primitivă (v.).

COLANGITĂ DIFUZĂ NON-OBLITERANTĂ / cholangite diffuse non oblitérante / Hanot-Rössle's disease. Sin.: boală Hanot-Rössle (v.).

COLANGIOM, s. n. / cholangiome, s. m. / cholangioma. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***angeion*** *= vas;* ***-oma.***] Tumoră hepatică benignă sau malignă dezvoltată pe seama celulelor canaliculelor biliare intrahepatice.

COLAPS, s. n. / collapsus, s. m. / collapse. [*Lat.* ***collapsus*** *= prăbușit, de la* ***collabi*** *= a se prăbuși.*] 1) Stare de *prostrație extremă și depresie, asociată cu insuficiență circulatorie. 2) Colabarea, alipirea pereților unei formațiuni cavitare. 3) Unii autori propun limitarea semnificației termenului la perturbări pur hemodinamice, pentru păstrarea individualității sale în raport cu termenul *șoc. 4) *C. pulmonar*, reducerea sau absența aerului din alveole la făt („plămân fetal") din cauza *atelectaziei prin obstrucție bronșică sau în *pneumotorax; la adult, c. p. poate surveni în obstrucții masive ale căilor aeriene mari pulmonare. V. și colaps cardiovascular.

COLAPS CARDIAC / collapsus cardiaque / cardiac shock. Sin.: colaps cardiovascular (v.).

COLAPS CARDIOVASCULAR / collapsus cardio-vasculaire / cardiac shock. Sindrom cu apariție brutală, caracterizat prin răcirea extremităților, prostrație accentuată, transpirație rece, cianoză, puls rapid și imperceptibil, scădere a tensiunii arteriale sistolice sub 80 mmHg, *oligurie sau *anurie. C. c. poate fi consecința prăbușirii forței cardiace sau a unei hipotensiuni vasculare primitive. Denumirea de c. este atribuită frecvent unui accident de durată scurtă, în cursul căruia predomină reacțiile vagale și care se vindecă fără sechele. Sin.: colaps cardiac. V. și șoc.

COLATERAL, adj. / collatéral, -ale, -aux, adj. / collateral. [*Lat.* ***cum*** *= cu;* ***lateralis*** *= lateral, de la* ***latus, -teris*** *= latură.*] 1) Care este situat alături, cu referire la un vas secundar sau un nerv secundar care se detașează din trunchiul principal. 2) Care este plasat de fiecare parte a unei structuri anatomice. Ex.: șanțul c. al bulbului sau al măduvei spinării.

COLCHICINĂ, s. f. / cholchicine, s. f. / colchicine. Alcaloid izolat din semințele de *Colchicum autumnale* (brândușa de toamnă), extrem de eficace în tratamentul crizei acute de *gută. Utilizată *per os*, c. acționează inhibând răspunsul inflamator legat de prezența cristalelor de *urat. C. are și o acțiune *antineoplazică, inaplicabilă clinic, din cauza toxicității, dar utilă în oprirea mitozei celulare în metafază, în vederea studierii cariotipului.

COLECALCIFEROL, s. m. / cholécalciférol, s. m. / cholecalciferol. [*Gr.* ***khole*** *= bilă; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu;* ***ferre*** *= a duce, a purta;* ***-ol.***] Sin.: vitamină D_3 (v.).

COLECIST, s. n. / vésicule biliaire / cholecyst, gall bladder. NA: vesica biliaris. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică.*] Sin.: veziculă biliară (v.).

COLECISTALGIE, s. f. / cholécystalgie, s. f. / cholecystalgia. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***algos*** *= durere.*] Durere la nivelul veziculei biliare.

COLECISTECTAZIE, s. f. / cholécystectasie, s. f. / cholecystectasia. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***ektasis*** *= dilatație.*] Distensie a veziculei biliare.

COLECISTECTOMIE, s. f. / cholécystectomie, s. f. / cholecystectomy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală a veziculei biliare.

COLECISTITĂ, s. f. / cholécystite, s. f. / cholecystitis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***-ită.***] Inflamație acută sau cronică a veziculei biliare, asociată frecvent cu *litiază, de natură infecțioasă, prin invazia germenilor patogeni provenind din duoden.

COLECISTOGRAFIE, s. f. / cholécystographie, s. f. / cholecystography. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al colecistului opacifiat în prealabil cu un produs de contrast iodat administrat intravenos sau *per os*. Acesta se va elimina prin bilă, permițând vizualizarea veziculei biliare la câteva ore după absorbție.

COLECISTOKINETIC, adj., s. n. / cholécystocinétique, adj., s. m. / cholecystokinetic. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***kinetikos*** *= care se mișcă, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] O substanță care provoacă sau favorizează contracția veziculei biliare și, în consecință, evacuarea bilei de la acest nivel. V. și colagog.

COLECISTOKININĂ, s. f. / cholécystokinine, s. f. / cholecystokinin. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***kinein*** *= a mișca;* ***-ină.***] Abrev.: CCK. V. colecistokinin-pancreozimină.

COLECISTOKININ-PANCREOZIMINĂ, s. f. / cholécystokinine-pancréozymine, s. f. / cholecys-tokinin-pancreozymin. Abrev.: CCK-PZ. Hormon polipeptidic, izolat inițial din mucoasa duodeno-jejunală, dar identificat ulterior în plexurile mienterice Auerbach, în plexurile submucoase Meissner și în creier (unde se află în cantități chiar mai mari decât în intestin). Această distribuție a CCK-PZ a sugerat apartenența sa la *sistemul endocrin difuz și, în consecință, proprietatea polipeptidului de a acționa atât ca hormon circulant, cât și ca mediator chimic. Cunoscută inițial ca agent stimulator al contracției veziculei bi-

liare, c. prezintă o gamă largă de acţiuni: stimularea secreţiei de enzime digestive şi de bicarbonat la nivelul pancreasului, creşterea secreţiei biliare, stimularea motilităţii gastrice şi intestinale, ca şi relaxarea musculoasei esofagului inferior şi a sfincterului Oddi. C. acţionează, de asemenea, asupra unor secreţii endocrine, stimulând-o îndeosebi pe cea de *calcitonină tiroidiană şi de *insulină. Deoarece CCK-PZ a fost găsită în creier şi în LCR, iar trecerea hormonului periferic se face greu prin *bariera hemato-encefalică, se consideră că acest hormon joacă un rol esenţial în reglarea apetitului. Eliberarea sa în sânge în timpul digestiei ar reprezenta semnalul cel mai important de *saţietate. Totodată, administrarea intracerebroventriculară de CCK-PZ inhibă tendinţa de ingestie a alimentelor. Alcătuită din 33 de aminoacizi, molecula de c. mai prezintă şi o variantă cu 6 aminoacizi suplimentari. Acţiunile sale depind de ultimii 8 aminoacizi ai extremităţii C-terminale, iar secreţia de c. este stimulată de aminoacizi, acizi graşi şi ioni de calciu. C. este secretată sub forma unui precursor (pre-procole-cistokinină), a cărui genă codantă se află pe cromozomul 3. Hormonul îşi exercită acţiunile prin intermediul a doi receptori: unul, notat cu A, este alcătuit din 428 aminoacizi cu 7 domenii trans-membranare codificat de o genă situată pe cromozomul 4), şi se află la nivelul membranelor celulare din tubul digestiv, ca şi ale celulelor antehipofizare şi din diferite regiuni ale SNC; al doilea receptor, notat cu B, este localizat în membranele neuronale şi în unele celule ale aparatului digestiv (codificat de o genă localizată pe cromozomul 1).

COLECISTOLITIAZĂ, s. f. / cholécystolithiase, s. f. / cholecystolithiasis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***lithos*** *= piatră; -***azǎ***.*] Prezenţa şi formarea de calculi în vezicula biliară. Sin.: litiază veziculară.

COLECISTOPEXIE, s. f. / cholécystopexie, s. f. / cholecystopexy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***pexis*** *= fixare.*] Repunerea în poziţie normală a veziculei biliare, fixată prin aderenţe într-o poziţie vicioasă.

COLECISTOTOMIE, s. f. / cholécystotomie, s. f. / cholecystotomy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***tome*** *= tăiere, de la* ***temnein*** *= a tăia secţiune.*] Incizie chirurgicală a veziculei biliare efectuată în vederea explorării, drenajului sau îndepărtării calculilor.

COLECTAZIE, s. f. / colectasie, s. f. / colectasia, toxic megacolon. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***ektasis*** *= dilataţie.*] Dilataţie acută preperforativă a colonului, survenind în cursul puseelor grave de *rectocolită ulcerohemoragică. C. reprezintă o complicaţie gravă a colitelor inflamatorii în pusee, cu sfârşit letal dacă nu se intervine chirurgical.

COLECTOMIE, s. f. / colectomie, s. f. / colectomy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***ektome*** *= excizie.*] Procedeu chirurgical care constă în rezecţia totală (*c. totală*) sau parţială (*c. subtotală, c. segmentară*) a colonului. Rezecţia unghiului stâng (sau splenic) al colonului se numeşte *c. splenică*.

COLECŢIE, s. f. / collection, s. f. / collection. [*Lat.* ***collectio, -onis*** *= strângere, adunare, de la* ***colligere*** *= a lega la un loc (***cum*** *= cu;* ***ligare*** *= a lega).*] Proces fiziologic sau patologic care constă în acumularea unui produs (de secreţie sau rezultat al unei infecţii localizate etc.) într-o regiune strict delimitată din organism. După caracterul produsului acumulat, c. poate fi: seroasă, sanguinolentă, purulentă etc.

COLEDOC, s. n. / cholédoque, s. m. / common bile duct. NA: ductus choledocus. [*Gr.* ***kholedokhos****, de la* ***khole*** *= bilă,* ***dokhos*** *= recipient şi* ***dekhesthai*** *= a primi.*] Sin.: canal coledoc (v.).

COLEDOCITĂ, s. f. / cholédocite, s. f. / choledochitis. [*Gr.* ***kholedokhos****, de la* ***khole*** *= bilă,* ***dokhos*** *= recipient şi* ***dekhesthai*** *= a primi; -***ită***.*] Inflamaţia canalului coledoc.

COLEDOCOLITIAZĂ, s. f. / cholédocholithiase, s. f. / choledocholithiasis. [*Gr.* ***kholedokhos****, de la* ***khole*** *= bilă,* ***dokhos*** *= recipient şi* ***dekhesthai*** *= a primi;* ***lithos*** *= piatră; -azǎ.*] Prezenţa de calculi în *canalul coledoc.

COLEDOCOPLASTIE, s. f. / cholédochoplastie, s. f. / choledochoplasty. [*Gr.* ***kholedokhos****, de la* ***khole*** *= bilă,* ***dokhos*** *= recipient şi* ***dekhesthai*** *= a primi;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Chirurgia plastică a coledocului.

COLEDOCOSTOMIE, s. f. / cholédochostomie, s. f. / choledochostomy. [*Gr.* ***kholedokhos****, de la* ***khole*** *= bilă,* ***dokhos*** *= recipient şi* ***dekhesthai*** *= a primi;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Drenajul extern al canalului coledoc, prin realizarea chirurgicală a unei fistule.

COLEDOCOTOMIE, s. f. / choledochotomie, s. f. / choledochotomy. [*Gr.* ***kholedokhos****, de la* ***khole*** *= bilă,* ***dokhos*** *= recipient şi* ***dekhesthai*** *= a primi;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia canalului coledoc.

COLELITIAZĂ, s. f. / cholélithiase, s. f. / cholelithiasis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***lithos*** *= piatră; -***azǎ***.*] Prezenţa şi formarea de calculi la nivelul căilor biliare. Calculii pot fi colesterolici (peste 60% colesterol şi transparenţi la radiaţiile X), pigmentari (formaţi din bilirubinat de calciu şi secundari unei anemii hemolitice sau unei infecţii a căilor biliare), calcici (conţinând îndeosebi carbonat de calciu asociat cu constituenţii menţionaţi anterior) sau micşti (formaţi din colesterol, pigmenţi şi săruri de calciu în proporţii variabile). Sin.: litiază biliară.

COLELITOTOMIE, s. f. / cholélithotomie, s. f. / cholelithotomy. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***lithos*** *= piatră;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Extracţia de calculi biliari practicată prin incizia căilor biliare sau a veziculei biliare.

COLEMIE FAMILIALĂ / cholémie familiale / familial non-h(a)emolytic jaundice. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***familiaris*** *= al casei, al familei, de la* ***familia*** *= familie, casă.*] Sin.: sindrom Gilbert (v.).

COLEPERITONEU, s. n. / cholépéritoine, s. m. / choleperitoneum. [*Gr.* ***khole*** *= bilă; lat.* ***medicală peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion****, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde.*] Prezenţa bilei în cavitatea peritoneală, de origine accidentală (după puncţia-biopsie hepatică sau lezarea operatorie a colecistului) sau spontană (ex.: ruptura unui chist hidatic, ruptura veziculei biliare gangrenate). Sin.: peritonită biliară.

COLERETIC, adj., s. n. / cholérétique, adj., s. m. / choleretic. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***airein*** *= a lua.*] (Substanţă) care creşte debitul secreţiei biliare.

COLEREZĂ, s. f. / cholérèse, s. f. / choleresis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***hairesis*** *= luare, de la* ***airein*** *= a lua.*] Secreţia bilei de către ficat, cu participarea căilor biliare. C. se desfăşoară în două etape: 1) formarea bilei canaliculare secretate de polul biliar al hepatocitelor; 2) modificarea bilei prin secreţia şi reabsorbţia anumitor constituenţi ai acesteia în căile biliare, îndeosebi prin acţiunea *secretinei.

COLESTATIC, adj. / choléstatique, adj. / cholestatic. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***statikos*** *= care opreşte, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să ţină.*] Care determină inhibarea parţială sau totală a secreţiei biliare.

COLESTAZĂ, s. f. / choléstase, s. f. / cholestasis. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să ţină.*] Denumire a ansamblului proceselor legate de diminuarea sau oprirea excreţiei biliare. Se disting: 1) *C. extrahepatică*, determinată de obstrucţia căilor biliare extrahepatice şi care este frecvent completă. 2) *C. intrahepatică*, adesea parţială, prin obstrucţia căilor biliare intrahepatice sau prin oprirea secreţiei biliare, consecutiv afectării hepatocitelor. Var.: colostază.

COLESTAZĂ RECURENTĂ BENIGNĂ / choléstase récurrente bénigne / benign familial recurrent cholestasis. Afecțiune rară, de origine necunoscută, caracterizată prin pusee repetate de *colestază intrahepatică cu evoluție benignă. Sin.: boală Summerskill.

COLESTEATOM. Var. pentru cholesteatoma (v.).

COLESTERINOZĂ CEREBROTENDINOASĂ / cholestérinose cérébrotendineuse / cerebro-tendinous xanthomatosis. Sin.: xantomatoză cerebrotendinoasă (v.).

COLESTEROL, s. m. / cholestérol, s. m. / cholesterol. [*Gr. **khole** = bilă; **stereos** = solid, în relief; **-ol**.*] Compus organic, derivat sterolic monoalcoolic, $C_{27}H_{45}OH$, prezent în cea mai mare parte din țesuturile și umorile organismului, dar îndeosebi în grăsimile animale, bilă, sânge, țesut cerebral, ficat, rinichi, suprarenale. C. este un component de bază al membranelor celulare. Originea sa în organism este mixtă: exogenă (alimentară) și endogenă (sintetizat îndeosebi în ficat). Este utilizat metabolic în formarea hormonilor sexuali, corticosteroizilor și acizilor biliari. C. intră în compoziția *lipoproteinelor din sânge sub formă liberă sau esterificată. Depozitele arteriale de c. sunt la originea *ateromatozei. Sin.: colesterină (desuet). V. colesterolemie, lipoproteine, receptor pentru LDL.

COLESTEROLEMIE, s. f. / cholestérolémie, s. f. / cholesterol(a)emia. [*Gr. **khole** = bilă; **stereos** = solid, în relief; **-ol; haima, -atos** = sânge.*] 1) Prezența *colesterolului în sânge. Concentrația normală a colesterolului total este de 1,5-2,8 g/l sau 4,6-7,2 mmol/l. 2) În engl., sin. cu hipercolesterolemie (v.). V. și tab. const. biochim.

COLESTEROPEXIE, s. f. / cholestéropexie, s. f. / cholesteropexy. [*Gr. **khole** = bilă; **stereos** = solid, în relief; **pexis** = fixare.*] Procesul patologic de precipitare și depozitare a colesterolului fie în țesuturi (xantom, arc cornean, aterom), fie în căile biliare intrahepatice (litiază biliară).

COLESTEROZĂ, s. f. / cholestérose, s. f. / cholesterosis. [*Gr. **khole** = bilă; **stereos** = solid, în relief; **-oză**.*] Stare patologică exprimată prin existența de depozite de colesterol în diverse țesuturi.

COLESTEROZĂ EXTRACELULARĂ / cholestérose extracellulaire / extracellular cholesterosis. Sin.: boală Kerl-Urbach (v.).

COLESTIRAMINĂ, s. f. / cholestyramine, s. f. / cholestyramine. (DCI) Rășină care, administrată pe cale orală, se cuplează în tubul digestiv cu sărurile biliare, a căror reabsorbție este astfel împiedicată. C. intervine astfel în ciclul enterohepatic al colesterolului, având o acțiune hipocolesterolemiantă. C. interferă însă și absorbția digestivă a vitaminelor liposolubile și a unor medicamente (efect nedorit).

COLETHORAX, s. n. / choléthorax, s. m. / cholethorax. [*Gr. **khole** = bilă; gr. **thorax, -akos**, lat. **thorax, -acis** = torace.*] Epanșament biliar la nivelul *pleurei.

COLIBACIL, s. m. / colibacille, s. m. / colibacillus. [*Gr. **kolon** = intestin gros; lat. **bacillus** = bastonaș.*] Sin.: *Escherichia coli* (v.).

COLIBACILLUS / Colibacillus / Colibacillus. Sin.: *Escherichia coli* (v.).

COLIBACILOZĂ, s. f. / colibacillose, s. f. / colibacillosis. [*Gr. **kolon** = intestin gros; lat. **bacillus** = bastonaș; **-oză**.*] Termen general care regrupează afecțiunile de etiologie colibacilară, îndeosebi digestive (enterite etc.) sau genitourinare (infecții localizate la diferite niveluri ale căilor urinare).

COLICĂ, s. f. / colique, s. f., douleur intermittente / colic. [*Lat. **colicus**, gr. **kolikus** = cel care suferă de colică, din gr. **kolon** = intestin gros.*] Termen medical utilizat inițial pentru a desemna o afecțiune dureroasă acută a colonului. Prin extensie, termenul regrupează, în prezent, orice durere în relație cu un organ abdominal, dacă ea prezintă o serie de caracteristici: este violentă, survine acut, în crize, are caracter spastic. Ex.: c. apendiculară, c. biliară, c. nefretică etc.

COLICĂ HEPATICĂ / colique hépatique / hepatic colic, biliary colic. Sindrom ce constă în durere intensă la nivelul hipocondrului drept sau în epigastru, cu iradiere spre umăr, însoțită de greață sau/și vomismente, uneori de icter și de constipație. Este determinată de o tensiune locală la nivelul căilor biliare și veziculei biliare, în general din cauza unui obstacol litiazic (calculi). Contracția poate determina migrarea calculului spre căile biliare.

COLICĂ NEFRETICĂ / colique néphrétique / renal colic, nephric colic. Sindrom cuprinzând o durere violentă în regiunea lombară, cu iradire către vezică și coapsă, însoțită frecvent de *ileus funcțional paralitic, constipație, vomismente și adesea de *tenesme vezicale. Este determinată de migrarea unui calcul sau a unui corp străin din rinichi spre vezică, prin uretere.

COLICĂ SALIVARĂ MORESTIN / colique salivaire de Morestin / Morestin's salivary colic. [***Hippolyte Morestin**, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1869-1919.*] Se produce în litiaza canaliculară, ca rezultat al unei retenții complete de salivă în glandă, determinată de migrarea calculului sau de contracții spasmodice ale pereților canalului, în timpul meselor sau puțin înaintea lor. Durerea violentă, iradiată spre ureche, senzația de tensiune submandibulară, uscăciunea gurii, diminuarea gustului și tumefierea submandibulară sunt simptomele care pot apărea.

COLICĂ SATURNINĂ / colique de plomb / lead colic. Sindrom caracterizat prin durere abdominală foarte intensă, cu iradiere din ombilic spre regiunea lombară, coapse și *burse, prin constipație rebelă și vomismente. Se constată, de asemenea, frecvent, o retracție a abdomenului („abdomen în vapor"), ca și modificări ale pulsului (*dicrotism). C. s. este foarte frecventă în *saturnism.

COLICĂ TESTICULARĂ / colique testiculaire / testicular colic. Durere ce survine la un subiect abstinent care prezintă retenție spermatică.

COLICĂ UTERINĂ / colique utérine / uterine colic. Criză dureroasă acută pelvină, care survine în caz de *polipi intrauterini.

COLICUL SEMINAL / colliculus séminal / colliculus seminalis. NA: colliculus seminalis. [*Lat. **collicullus** = colină mică, dim de la **collis** = colină; **seminalis** = de sămânță, de la **semen, -inis** = sămânță.*] Sin.: veru montanum (v.).

COLIER, s. n. / collier, s. m. / collar. [*Fr. **collier** = colier, din lat. **collaris** = de gât, de la **collum** = gât.*] Aparat care servește la imobilizarea parțială a coloanei vertebrale cervicale. V. și minervă.

COLIERUL LUI VENUS / collier de Vénus / Venus' necklace. Leziune caracteristică *sifilisului secundar, localizată pe fețele laterale ale gâtului și decolteului, îndeosebi la femeie. C. lui V. apare la 3-4 luni de la contagiune, fiind alcătuit din pete cutanate rotunde depigmentate pe fond pigmentat (*leucomelanodermie). Sin.: leucomelanodermie sifilitică.

COLIFORM, adj. / coliforme, adj., s. m. / coliform. [*Gr. **kolon** = colon; lat. **bacillum** = bastonaș; lat. **forma** = formă.*] 1) Care are aspectul unui *colibacil. 2) Bacil gramnegativ care poate contamina apa potabilă.

COLIMATOR, s. n. / collimateur, s. m. / collimator. [*Lat. astronomilor din sec. XVII (Kepler) **collimare**, din lat. **colli-neare** = a ținti, de la **linea** = linie.*] Dispozitiv care, adaptat la aparatele destinate *scintigrafiei și *radioterapiei, servește la eliminarea unei părți inutile din fasciculul de radiații. În cazul unui aparat de radioterapie, c. va reduce penumbra sursei. Adaptat la aparatura pentru scintigrafie (*gamma-cameră sau *scintigraf), c. are rolul de a selecționa din radiațiile emise de

sursă (pacientul investigat) numai pe cele utile în formarea imaginii (*scintigramă).

COLINĂ, s. f. / choline, s. f. / choline. [*Gr.* ***khole*** *= bilă; **-ină**.*] Amină, $C_5H_{15}O_2N$, altădată considerată vitamină, prezentă în țesuturile animale sub formă de esteri colinici (lecitină, sfingomielină). Derivatul său acetilat, *acetilcolina, este un mediator chimic al influxului nervos. C. este un factor lipotrop necesar în utilizarea lipidelor de către ficat. Absența sa antrenează o supraîncărcare grasă a ficatului.

COLINERGIC, adj. / cholinergique, adj. / cholinergic. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***-ină; ergein*** *= a lucra.*] Care eliberează *acetilcolină sau care acționează prin intermediul acetilcolinei. Ex.: *nervii c.* - denumire dată fibrelor postganglionare parasimpatice, unui număr limitat de fibre ganglionare simpatice (ce inervează glandele sudoripare și unele vase), tuturor fibrelor preganglionare simpatice sau parasimpatice, fibrelor splanhnice ale medulosuprarenalei și nervilor motori ai mușchilor striați. Toate aceste structuri eliberează acetilcolină sub efectul excitației. V. receptori colinergici.

COLINESTERAZĂ, s. f. / cholinestérase, s. f. / cholinesterase. [*Gr.* ***khole*** *= bilă;* ***-ină;*** *germ.* ***Essigäther*** *= eter acetic, din lat.* ***aether****, gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească;* ***-ază****.*] Enzimă cu slabă specificitate care hidrolizează *acetilcolina, ca și *atropina, derivații de *cocaină, *aspirina și alți esteri. Deficitul de c. este la originea unei mari sensibilități la un anestezic, succinildicolină (suxametoniu). Sin.: acetilcolinesterază. V. tab. const. biochim.

COLIR, s. n. / collyre, s. m. / collyrium. [*Lat.* ***collyrium*** *= colir, din gr.* ***kollyrion*** *= unguent, medicament pentru ochi.*] Formă farmaceutică, de obicei lichidă, utilizată în instilații la nivelul conjunctivei.

COLITĂ, s. f. / colite, s. f. / colitis. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***-ită****.*] Inflamație a colonului, afectând mai multe segmente sau totalitatea acestuia. C. prezintă ca simptom principal diareea, uneori cu sânge și mucus, și dureri în partea inferioară a abdomenului. Este diagnosticată prin punerea în evidență a inflamației mucoasei colonului cu ajutorul *sigmoidoscopiei sau a *lavajului baritat. C. poate fi generată de infecții cu *Entamoeba histolytica* (*c. amoebiană*) sau cu bacterii (*c. bacteriană*). De asemenea, poate apărea în *boala Crohn sau în tulburările de irigație sanguină a colonului (*c. ischemică*). O serie de forme de c. sunt de cauză necunoscută, de ex.: *rectocolita ulcerohemoragică, c. mucoasă din *sindromul colonului iritabil.

COLITĂ ULCEROASĂ / colite ulcéreuse / ulcerative colitis. Sin.: rectocolită ulcerohemoragică (v.).

COLOANĂ VERTEBRALĂ / colonne vertébrale / vertebral column, spinal column, backbone. NA: columna vertebralis. [*Lat.* ***columna*** *= coloană;* ***vertebra*** *= vertebră, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Structură sub formă de tijă alungită, osoasă și cartilaginoasă, cu rol de susținere a organismului și de protecție a *măduvei spinării. Este mobilă, formată din elemente distincte (*vertebre) și se află situată pe linia mediană a corpului, în poziție dorsală în raport cu tubul digestiv. La om, c. v. măsoară circa 60-65 cm la femeie și 70-75 cm la bărbat. Ea este constituită din 33-34 de vertebre (v. tab. anat. - oase) care o divizează anatomic în cinci regiuni: *cervicală* (7 vertebre), care corespunde gâtului, *dorsală* (12 vertebre), care se articulează cu coastele și corespunde toracelui, *lombară* (5 vertebre), care susține toată masa viscerală, *sacrată* (5 vertebre sudate între ele într-un singur bloc), care este articulată cu bazinul, *coccigiană* (sau coccis, 4-5 vertebre sudate și atrofiate). C. v. umană prezintă patru curburi: una cu concavitate posterioară (*lordoză) corespunzând coloanei cervicale; una cu concavitate anterioară (*cifoză) la nivelul coloanei dorsale; alta cu concavitate posterioară, în segmentul lombar; ultima, cu concavite anterioară în regiunea sacrococcigiană. Aceste curburi cresc rezistența c. v. în timpul presiunilor verticale. C. v. prezintă, de asemenea, și curburi discrete laterale. Pe toată lungimea sa, c. v. este traversată de *canalul rahidian. Sin.: rahis.

COLOBOM, s. n. / coloboma, s. m. / facial coloboma. [*Gr.* ***koloboma*** *= defect, de la* ***koloboun*** *= a mutila.*] Denumire generică pentru orice anomalie congenitală pe care o pot prezenta pleoapele, irisul, cristalinul, coroida, retina și nervul optic, ca urmare a unui defect de închidere a fantei embrionare. Aspectul anatomopatologic depinde de localizare, cel mai frecvent constatându-se existența unei fante congenitale la nivelul structurilor enumerate, cu excepția cristalinului, care prezintă o ancoșă la nivelul unei margini. În cazul c. irisului este certă transmiterea autozomal dominantă, ca și asocierea sa în cadrul unor sindroame transmise genetic, ca urmare a *deleției brațului scurt al cromozomului 4 sau în trisomia 18.

COLOCOLOSTOMIE, s. f. / colocolostomie, s. f. / colocolostomy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***kolon*** *= intestin gros;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Crearea chirurgicală a unei anastomoze între două segmente diferite ale colonului, în scopul scurt-circuitării unei tumori inoperabile a acestuia.

COLODIU, s. n. / collodion, s. m. / collodion, collodium (lat.). [*Gr.* ***kollodes*** *= lipicios, cleios, de la* ***kolla*** *= clei.*] Lichid limpede sau ușor opalescent, foarte inflamabil, vâscos; este compus din piroxilină, eter, alcool. Prin evaporare în aer, c. formează o peliculă fină, transparentă, etanșă. Această proprietate justifică utilizarea sa ca peliculă protectoare și de susținere pentru acoperirea plăgilor cutanate sau a celor chirurgicale. Poate fi component al unor *topice medicamentoase (ex.: c. flexibil, c. ricinat, c. salicilat).

COLOID, adj., s. m. / colloïde, adj., s. m. / colloid. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***eidos*** *= formă.*] 1) Care seamănă cu cleiul; gelatinos. 2) Substanță insolubilă într-un anumit mediu (apă, alcool, eter etc.) și care se află în acesta dispersată în particule foarte fine (*suspensie c.*); poate traversa filtrele uzuale. Cea mai mare parte a mediilor organice sunt suspensii c. 3) Substanță inclusă în veziculele tiroidiene, conținând *tireoglobulină.

COLOIDAL, adj. / colloïdal, -e, adj. / colloidal. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***eidos*** *= formă.*] Termen pentru denumirea unui sistem eterogen care include o fază continuă și alta dispersată în particule (sau micele) cu dimensiuni între 1 și 10 nm diametru. Această stare de suspensie este determinată de forțe repulsive între particule cu sarcină electrică de același semn. Dispariția acestor sarcini electrice rupe echilibrul și determină formarea de agregate (*floculare).

COLOIDOCLAZIE, s. f. / colloïdoclasie, s. f. / colloidoclasia. [*Gr.* ***kolla*** *= clei;* ***eidos*** *= formă;* ***klasis*** *= ruptură, fractură.*] 1) Invadare a sângelui de către substanțe proteice, în cazul unei distrugeri tisulare întinse (fibrinocrazis). 2) Modificări ale constantelor biofizice și biochimice ale coloizilor sanguini după injecții intravenoase sau în reacții anafilactice.

COLON, s. n. / côlon, s. m. / colon. NA: colon. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros.*] Parte a intestinului cuprinsă între *valvula ileocecală și *rect. Include următoarele segmente: c. drept (ascendent), c. transvers, c. stâng (descendent), c. sigmoid. Sin.: intestin gros.

COLONIE BACTERIANĂ / colonie bactérienne / bacterial colony. [*Lat.* ***colonia*** *= colonie; gr.* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston.*] Grup de bacterii de același tip, format într-un *mediu de cultură, derivat prin multiplicarea unei singure celule inițiale. Analiza caracteristicilor de dimensiune, formă, culoare, textură studiate pe diferite medii de cultură per-

mite o primă identificare a speciei bacteriei în cauză. C. b. este o cultură pură (o singură specie bacteriană) și constituie un *clon.

COLONIE CELULARĂ / colonie cellulaire / cell colony. [*Lat.* ***colonia*** *= colonie;* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară.*] Grup de celule rezultate dintr-o singură celulă sau dintr-un număr redus de celule. O colonie rezultată dintr-o singură celulă constituie un *clon.

COLOPATIE, s. f. / colopathie, s. f. / colo(no)pathy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***pathos*** *= boală.*] Orice îmbolnăvire sau tulburare la nivelul colonului.

COLOPEXIE, s. f. / colopexie, s. f. / colopexy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea colonului fie pe plan posterior retroperitoneal, fie pe pereții laterali sau anteriori ai abdomenului.

COLOPLICATURĂ, s. f. / coloplicature, coloplication, s. f. / coloplication. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros; lat.* ***plicatura*** *= împăturire, de la* ***plica*** *= cută, îndoitură.*] Tehnică operatorie care constă în formarea de falduri pe un segment de intestin și suturarea acestora. Este efectuată în caz de dilatare a colonului, ca și în scopul scurtării sau reducerii lumenului acestuia. V. și cecoplicatură.

COLOPROCTECTOMIE, s. f. / coloproctectomie, s. f. / coloproctectomy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***proktos*** *= anus;* ***ektome*** *= excizie.*] *Colectomie totală asociată cu ablația rectului.

COLOPTOZĂ, s. f. / coloptose, s. f. / coloptosis. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***ptosis*** *= cădere.*] Ptoză a colonului transvers.

COLORAFIE, s. f. / colorraphie, s. f. / colorrhaphy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Sutură chirurgicală a colonului.

COLORANT, s. m. / colorant, s. m. / stain. [*Lat.* ***colorare*** *= a colora, de la* ***color, -oris*** *= culoare.*] Substanță sintetică sau naturală capabilă să impregneze temporar sau definitiv o structură organică vie sau fixată. C. sunt utilizați îndeosebi în tehnicile de *colorație (sau colorare) și în industria alimentară.

COLORAȚIE, s. f. / coloration, s. f. / stain, coloration. [*Lat.* ***coloratus*** *= colorat, de la* ***colorare*** *= a colora și* ***color, -oris*** *= culoare.*] 1) Stare a unui compus, a unei formațiuni de a fi colorată. 2) Acțiunea de a colora, procedeu utilizat îndeosebi pentru a distinge unele formațiuni microscopice (microorganisme, organite, celule etc.).

COLORAȚIE GRAM / coloration de Gram / Gram's stain. [***Hans C. J. Gram,*** *medic danez, 1853-1938.*] Metodă de colorație a bacteriilor care, după expunerea la violet de gentiană, sunt tratate cu *soluție Lugol (licoare Gram). După spălarea preparatului cu alcool, o serie de microbi se decolorează și sunt în continuare colorați cu o soluție de *fucsină. Aceste bacterii sunt denumite gramnegative sau Gram -, iar cele ce au rămas colorate, mai mult sau mai puțin, cu violet de gentiană sunt grampozitive sau Gram +.

COLORAȚIE MAY-GRÜNWALD-GIEMSA / coloration de May-Grünwald-Giemsa / May-Grünwald stain. [***Richard May,*** *medic german, München, 1863-1937;* ***Ludwig Grünwald,*** *otorinolaringolog german, München, n. 1863;* ***Berthold Gustav Carl Giemsa,*** *chimist și bacteriolog german, profesor de chimioterapie la Hamburg, 1867-1948.*] Metodă uzuală de colorație a celulelor sanguine cu eozină și albastru de metilen. Elementele bazofile apar colorate în albastru, iar elementele acidofile în roz.

COLORAȚIE PAS / coloration PAS / PAS stain. [*Engl.* ***Periodic Acid Schiff reagent.***] C. cu acid periodic și *reactiv Schiff. Acidul periodic oxidează grupările alcool la grupări aldehidă, care vor reacționa în continuare cu reactivul Schiff, dând o culoare roșu-violet. Astfel se colorează foarte puternic polizaharidele (ex.: glicogenul) și mucopolizaharidele din celule sau din membranele bazale și țesutul conjunctiv.

COLORAȚIE PERLS / coloration de Perls / Perls' Prussian blue stain, Perl's test. [***Max Perls,*** *patolog german, 1843-1881.*] Tehnică de colorație utilizată pentru punerea în evidență a *hemosiderinei. După tratarea inițială cu acid clorhidric și ferocianură de potasiu, prin reacția cu albastru de Prusia hemosiderina se colorează în albastru-verde (dacă este prezentă), în timp ce nucleii rămân colorați în roșu.

COLORAȚIE ZIEHL-NEELSEN / coloration de Ziehl-Neelsen / Ziehl-Neelsen stain. [***Franz Ziehl,*** *medic și bacteriolog german, Heidelberg, 1857-1926;* ***Friederich Carl Adolf Neelsen,*** *patolog și bacteriolog german, profesor la Rostock, 1854-1894.*] Tehnică de colorație care utilizează un amestec de fucsină bazică, alcool, fenil lichid și apă distilată pentru punerea în evidență a caracterului acidorezistent al anumitor bacterii din genul **Mycobacterium*. După colorare cu fucsină, decolorare în acid-alcool și recolorare cu albastru de metilen, microorganismele acido-alcoolorezistente apar roșii, iar celelalte componente tisulare apar colorate în albastru.

COLORIMETRIE, s. f. / colorimétrie, s. f. / colorimetry, tintometry. [*Lat.* ***color, -oris*** *= culoare; gr.* ***metron*** *= măsură.*] 1) Metodă de analiză cantitativă a substanțelor colorate în soluții, bazată pe *legea Lambert-Beer. V. și fotocolorimetrie. 2) Studiul senzațiilor vizuale colorate pe baza *trivarianței vizuale.

COLOSCOPIE, s. f. / coloscopie, s. f. / colonoscopy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Metodă de explorare vizuală a colonului prin intermediul unui *fibroscop cu vedere axială, care se introduce pe cale rectală.

COLOSTAZĂ. Var. pentru colestază (v.).

COLOSTOMIE, s. f. / colostomie, s. f. / colostomy. [*Gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Sutură a colonului la piele. V. și anus artificial.

COLOSTRU, s. n. / colostrum, s. m. / colostrum. [*Lat.* ***colostrum*** *= primul lapte al mamiferelor.*] Secreție a glandelor mamare observată în primele zile după naștere. Are culoare gălbuie, pH alcalin, este mai bogat în albumine și anticorpi materni și mai sărac în lipide în comparație cu secreția lactată care îl va înlocui progresiv.

COLPECTOMIE, s. f. / colpectomie, s. f. / colpectomy. [*Gr.* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația vaginului, totală sau, frecvent, subtotală.

COLPITĂ, s. f. / colpite, s. f. / colpitis, vaginitis. [*Gr.* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***-ită.***] Sin.: vaginită (v.).

COLPOCEL, s. n. / colpocèle, s. f. / colpocele. [*Gr.* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Proeminență în vagin datorată fie rectului, care împinge peretele vaginal posterior (**rectocel*), fie vezicii, care împinge peretele vaginal anterior (**cistocel*). Sin.: prolaps vaginal, vaginocel.

COLPOCEL ANTERIOR / colpocèle antérieure / cystocele. Sin.: cistocel (v.).

COLPOCEL POSTERIOR / colpocèle postérieure / proctocele. Sin.: rectocel (v.).

COLPOCITOLOGIE, s. f. / colpocytologie, s. f. / colpocytology. [*Gr.* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***kytos*** *= celulă;* ***logos*** *= știință.*] Sin.: test Papanicolaou (v.).

COLPOHISTERECTOMIE, s. f. / colpo-hystérectomie, s. f. / colpohysterectomy. [*Gr.* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***hystera*** *= uter;* ***ektome*** *= excizie.*] Extirparea uterului împreună cu o parte mai mult sau mai puțin întinsă a vaginului. Sin.: histerocolpectomie.

COLPOPERINEOPLASTIE, s. f. / colpopérinéoplastie, s. f. / colpoperineoplasty. [*Gr.* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***peri-***

neos = *perineu; plastos* = *modelat, de la plassein* = *a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală efectuată în scopul remedierii unui *prolaps vaginal. Constă în îngustarea orificiului vaginal vulvar și întărirea rezistenței fibrelor perineale.

COLPOPERINEORAFIE, s. f. / colpopérinéorraphie, s. f. / colpoperineorrhaphy. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; perineos* = *perineu; rhaphe* = *sutură.*] Sutura reparatorie a vaginului și perineului, consecutivă unei lacerații sau unui prolaps uterovaginal. Sin.: vaginoperineorafie.

COLPOPEXIE, s. f. / colpopexie, s. f. / colpopexy. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; pexis* = *fixare.*] Intervenție chirurgicală practicată în anumite cazuri de *prolaps vaginal. Constă în suspendarea domului vaginal fie la un mușchi sau la un ligament abdomino-pelvin, fie la discul lombosacrat.

COLPOPLASTIE, s. f. / colpoplastie, s. f. / colpoplasty. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; plastos* = *modelat, de la plassein* = *a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală care constă în refacerea sau formarea unui conduct vaginal (în cazul absenței congenitale a acestuia). Sin.: vaginoplastie.

COLPOSCOP, s. n. / colposcope, s. m. / colposcope. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; skopos* = *observator, de la skopein* = *a vedea, a examina.*] V. colposcopie.

COLPOSCOPIE, s. f. / colposcopie, s. f. / colposcopy. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; skopia* = *examinare, de la skopein* = *a vedea, a examina.*] Modalitate de examinare vizuală indirectă (prin intermediul unui instrument care include un sistem de lentile, colposcopul) a vaginului și a colului uterin. În acest ultim caz, după badijonarea prealabilă a colului cu o soluție iodată (*test Schiller), este posibilă depistarea zonelor tisulare transformate malign, în funcție de colorația lor, diferită față de țesutul sănătos.

COLPOSTAT, s. n. / colpostat, s. m. / colpostat. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; statikos* = *care oprește, de la istanai* = *a plasa, a face să țină.*] Dispozitiv destinat susținerii vaginului prolabat.

COLPOSTENOZĂ, s. f. / colposténose, s. f. / colpostenosis. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; stenosis* = *îngustare, strâmtare, de la stenos* = *strâmt, îngust.*] Retracție a vaginului ca urmare a unor cicatrice aderente inflamatorii sau de origine atrofică.

COLPOTOMIE, s. f. / colpotomie, s. f. / colpotomy. [*Gr. kolpos* = *adâncitură, vagin; tome* = *tăiere, secțiune, de la temnein* = *a tăia.*] Incizie a vaginului.

COLURIE, s. f. / cholurie, s. f. / choluria. [*Gr. khole* = *bilă; ouron* = *urină.*] Prezența în urină a componentelor *bilei.

COLUTORIU, s. n. / collutoire, s. m. / collutory. [*Lat. colluere* = *a spăla, a clăti.*] V. gargarism.

COMĂ, s. f. / coma, s. m. / coma. [*Gr. koma, -atos* = *somn profund.*] Alterarea parțială sau totală a stării de *conștiență a unui subiect, cu afectarea funcțiilor de relație și respectarea, mai mult sau mai puțin completă, a funcțiilor vegetative. În general, bolnavul nu reacționează la stimuli externi (vizuali, auditivi, tactili, olfactivi etc.), dar conservă funcțiile respiratorie și circulatorie, care pot fi reduse sau perturbate. O astfel de definiție este insuficientă, atât în plan fiziopatologic, cât și în plan descriptiv clinic. De aceea, într-o definiție mai nuanțată se disting: 1) *C. reactivă*, în care există un răspuns adaptat sau neadaptat la stimuli senzoriali (c. r. corespunde la vechea denumire c. vigilă). 2) *C. areactivă*, în care lipsesc total răspunsurile la stimulii senzoriali, iar funcțiile vegetative, deși prezente, sunt alterate (vechea denumire: c. carus). 3) **C. depășită*. În funcție de cauze, se descriu mai multe tipuri de c. V. în continuare diferite tipuri de comă.

COMĂ ALCOOLICĂ / coma alcoolique / alcoholic coma. Stupoare acompaniată de intoxicație alcoolică severă. Apare la alcoolemii relativ variabile, în funcție de toleranța individuală, cel mai des între 3 și 4 g alcool la litrul de sânge. Sin.: comă etilică.

COMĂ APOPLECTICĂ / coma apoplectique / apoplectic coma. C. consecutivă unui accident vascular, de obicei cerebral.

COMĂ AZOTEMICĂ / coma azotémique / uremic coma. V. comă uremică.

COMĂ CARUS / coma carus / coma carus. Termen vechi, sin. cu c. areactivă. V. comă.

COMĂ DEPĂȘITĂ / coma dépassé / irreversible coma. C. la care se adaugă abolirea totală a funcțiilor vieții de relație (conștiență, motilitate, sensibilitate, reflexe), ca și abolirea totală a vieții vegetative. Supraviețuirea nu este posibilă decât prin utilizarea unui aparat respirator și a perfuziei cu *vasopresoare. Apare după o *sincopă cardiorespiratorie prelungită sau consecutiv unor leziuni distructive ale centrilor nervoși. Persistența timp de 24 de ore a c. d. traduce pierderea totală și ireversibilă a activității sistemului nervos, adică moartea cerebrală. Sin. recomandat: moarte cerebrală (v.).

COMĂ DIABETICĂ / coma diabétique / diabetic coma. C. care complică diabetul zaharat decompensat, cu acidoză, ale cărei semne clinice caracteristice sunt: *respirație Kussmaul-Kien și miros acetonic al respirației.

COMĂ HEPATICĂ / coma hépatique / hepatic coma. C. care apare în ciroza hepatică avansată, în unele hepatite infecțioase sau toxice și în alte afecțiuni hepatice severe. Poate fi precedată de manifestări neuropsihice ca: **flapping tremor* confuzie mentală sau delir. C. h. apare, de asemenea, în cadrul unei *encefalopatii hepatice.

COMĂ HIPEROSMOLARĂ / coma hyperosmolaire / hyperosmolar coma. C. caracterizată prin pierderea conștienței și semne de deshidratare intensă, cu hipotensiune arterială și febră. Nu se constată *acidocetoză, rezerva alcalină și pH-ul sanguin fiind aproape normale. Hipovolemia este masivă, cu hemoconcentrație, hipernatremie și hiperazotemie. C. h. rezultă după o pierdere de apă prin *diureză osmotică, fără eliminare de electroliți, ceea ce conduce la un sindrom de hipertonie osmotică a plasmei (*hiperosmolaritate).

COMĂ HIPOGLICEMICĂ / coma hypoglycémique / hypoglic(a)emic coma. C. determinată de o *hipoglicemie severă.

COMĂ MIXEDEMATOASĂ / coma myxoedémateux / myxoedematous coma. C. cu apariție progresivă, hipotonică, însoțită de hipotermie și hipotensiune, survenind în cursul insuficienței tiroidiene grave netratate. Prognosticul este foarte sever.

COMĂ PRELUNGITĂ / coma prolongé / prolonged coma. Expresie care se utilizează pentru comele mai mult sau mai puțin profunde care se prelungesc peste o săptămână, uneori mai multe luni sau chiar mai mulți ani. Denumirea nu are nici o valoare prognostică.

COMĂ UREMICĂ / coma urémique / uremic coma. C. care constituie complicația majoră a *insuficienței renale.

COMĂ VIGILĂ / coma vigile / coma vigil. Termen vechi, sin. cu c. reactivă. V. comă.

COMEDON, s. n. / comédon, s. m. / black head, comedo, pl. comedones (lat.). [*Lat. comedo, -onis* = *risipitor și comedere* = *a mânca, a consuma.*] Leziune neinflamatorie care apare îndeosebi în *acnee, constând în apariția unui dop de keratină și sebum la nivelul orificiului unui *folicul pilosebaceu. Orificiul extern apare ca un „punct negru", care corespunde oxidării keratinei aflată la suprafață, iar prin presiunea între două degete conținutul c., de culoare albicioasă, poate fi evacuat. C. conține frecvent o serie de bacterii. Pop.: punct negru. V. și acnee.

COMENSAL, adj., s. m. / commensal, adj., s. m. / commensal. [*Lat. medievală commensalis, de la cum* = *cu, men-*

salis = *de masă, de prânz* și *mensa* = *masă*.] 1) Cu care împarte hrana. 2) Organism care se hrănește pe seama altui organism fără a-l afecta. V. și parazit.

COMENSALISM, s. n. / commensalisme, s. m. / commensalism. [*Lat. medievală* **commensalis**, *de la* **cum** = *cu*, **mensalis** = *de masă, de prânz* și **mensa** = *masă*; **-ism**.] Fenomen care constă în existența și dezvoltarea unui organism pe seama altui organism gazdă, care-i furnizează substanțele nutritive.

COMINUTIV, adj. / comminutif, -ive, adj. / comminuted. [*Lat.* **comminuere** = *a sfărâma, a sparge, de la* **cum** = *cu*, **minuere** = *a sparge în bucăți*.] Care este redus în fragmente mici. Ex.: fractură c.

COMISURĂ, s. f. / commissure, s. f. / commissure. NA: commissura. [*Lat.* **commissura** = *îmbinare, de la* **comittere** = *a lega împreună* (**cum** = *cu*; **mittere** = *a trimite, a pune*).] 1) Loc de unire a două părți ale unor formațiuni anatomice corespondente. Ex.: c. buzelor, c. pleoapelor, c. valvulelor cardiace. 2) Fascicule de fibre nervoase care unesc structuri simetrice aflate în cele două părți ale creierului sau ale măduvei spinării. Se disting: a) *c. albă anterioară* (NA: *commissura anterior*), fascicul de substanță albă aparținând căilor olfactive, extins transversal de la un lob temporal la altul; b) *c. albă posterioară* (NA: *commissura posterior*), fascicul de substanță albă situat în peretele posterior al ventriculului al III-lea, sub epifiză și unind nucleii *pulvinar cu structurile învecinate (*corp geniculat extern, *tubercul quadrigemen anterior, nucleu al *nervului oculomotor comun); c) *c. hipocampului* (NA: *commissura fornicis*), fascicul de substanță albă care leagă cei doi pilieri posteriori ai *trigonului cerebral și asociază cele două circumvoluții ale *hipocampului; d) *c. interemisferice* (NA: *commissura cerebri*), căi de legătură între regiunile omologe ale celor două emisfere cerebrale reprezentate de *corpul calos, *trigonul cerebral și *c. albă anterioară; e) *c. interhabenulară* (NA: *commissura interhabenularis*), fascicul de fibre albe interemisferice care leagă cei doi nuclei ai *habenulei; f) *c. intertalamică* (NA: *adhesio interthalamica*), masă mică de substanță cenușie, inconstantă, care reunește fețele interne ale celor două *talamusuri, în interiorul ventriculului al III-lea; g) *c. supraoptice* (NA: *commissurae supraopticae*), fascicule de fibre albe ce unesc cei doi *corpi geniculați interni, care ar participa la sistemul acustic.

COMISUROPLASTIE, s. f. / commissuroplastie, s. f. / commissuroplasty. [*Lat.* **commissura** = *îmbinare, de la* **comittere** = *a lega împreună* (**cum** = *cu*; **mittere** = *a trimite, a pune*); *gr.* **plastos** = *modelat, de la* **plassein** = *a forma, a modela*.] Reparare, refacere chirurgicală a comisurii unui orificiu cardiac.

COMISUROTOMIE, s. f. / commissurotomie, s. f. / commissurotomy. [*Lat.* **commissura** = *îmbinare, de la* **comittere** = *a lega împreună* (**cum** = *cu*; **mittere** = *a trimite, a pune*); *gr.* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia*.] 1) Secționarea unei comisuri, de obicei cu referire la un orificiu cardiac (mitral, aortic sau pulmonar) stenozat. Se efectuează cu ajutorul unui foarfece sau prin dilatare digitală ori instrumentală. Recent, utilizarea *cateterelor cu balonașe a permis realizarea de c. non-chirurgicale. 2) În neurologie, secționarea anumitor comisuri cerebrale. Termenul este utilizat și ca sin. pentru *mielotomia comisurală.

COMIȚIAL, adj., s. m. / épileptique, adj., s. m. / epileptic. [*Lat.* **comitialis** = *referitor la comiții (deoarece dacă cineva avea un acces de epilepsie, semn rău prevestitor, alegerile din acea zi se amânau), de la* **comitia** = *comiții, adunări ale poporului pentru alegerea magistraților*.] (Bolnav) care suferă de *epilepsie.

COMISSURA MAGNA CEREBRI. Denumire lat. utilizată pentru corpul calos (v.).

COMOȚIE, s. f. / commotion, s. f. / concussion, commotio (lat.). [*Lat.* **commotio, -onis** = *zguduire, de la* **commovere** = *a zgâlțâi, a agita*.] Stare cauzată de o lovitură sau de un șoc violent, angajând o perturbare funcțională bruscă, de scurtă durată, fără modificări organice manifeste. V. și comoție cerebrală.

COMOȚIE CEREBRALĂ / commotion cérébrale / concussion of the brain, comotio cerebri (lat.). Tulburare consecutivă unui traumatism cranio-cerebral, caracterizată prin pierderea conștienței și tulburări vegetative. Semnele clinice sunt intense imediat după traumatism, scăzând apoi progresiv în intensitate. C. c. generează de obicei o serie de tulburări de memorie variabile.

COMPARTIMENT, s. n. / compartiment, s. m. / compartment. [*Ital.* **compartimento**, *din lat.* **compartiri** = *a împărți*.] 1) Subzonă a unui spațiu. 2) Teritoriu delimitat, de repartiție a unui lichid biologic din organism. Există trei c. mari: a) intracelular; b) extracelular; c) circulator. Volumul unui c. poate fi determinat utilizând radioizotopi sau substanțe chimice.

COMPATIBIL, adj. / compatible, adj. / compatible. [*Lat.* **compati** = *a suferi împreună cu, de la* **cum** = *cu*, **pati** = *a suporta, a îndura*.] Despre medicamente care pot fi administrate în același timp, fără alterarea acțiunii acestora și fără efecte secundare.

COMPATIBILITATE, s. f. / compatibilité, s. f. / compatibility. [*Lat.* **compati** = *a suferi împreună cu, de la* **cum** = *cu*, **pati** = *a suporta, a îndura*.] În medicină, cuvântul, utilizat ca atare, se referă la *c. sanguină*: proprietatea sângelui a doi subiecți de a nu se aglutina când este amestecat. C. s. depinde de izoantigenitatea eritrocitară, în relație cu sistemul ABO și Rh.

COMPATIBILITATE SANGUINĂ / compatibilité sanguine / blood compatibility. V. compatibilitate.

COMPATIBILITATE TISULARĂ / compatibilité tissulaire / histocompatibility. Sin.: histocompatibilitate (v.).

COMPENSARE, s. f. / compensation, s. f. / compensation. [*Lat.* **compensatio, -onis** = *repartiție echitabilă, cumpănire, de la* **compensare** = *a cumpăni, a compensa*.] 1) Atenuarea efectelor patologice din cadrul unei boli, prin diverse reacții ale organismului care tind spre stabilirea unei stări de relativ echilibru fiziologic. 2) În psihanaliză, tendință inconștientă de a diminua o trăsătură de caracter sau un complex de inferioritate prin căutarea de satisfacții și plăceri susceptibile să provoace uitarea.

COMPENSAT, adj. / compensé, -e, adj. / compensated. [*Lat.* **compensare** = *a cumpăni, a compensa*.] Despre o boală, o leziune sau un dezechilibru umoral în care s-a produs fenomenul de *compensare.

COMPETENȚĂ, s. f. / compétence, s. f. / competency. [*Lat.* **competentia** = *potrivire, de la* **competere** = *a se întâlni în același punct, a coincide, a se potrivi* (**cum** = *cu*; **petere** = *a se îndrepta spre*).] 1) Capacitatea sistemului imun de a răspunde la un *antigen. V. și imunocompetență. 2) Calificare profesională a unui medic specialist într-un domeniu înrudit, complementar, mai restrâns decât cel al specialității de bază. 3) Capacitatea unei persoane de a acționa autonom și eficient în exercițiul profesional.

COMPETENȚĂ GENETICĂ / compétence génétique / genetic competence. Stare a unei celule care permite pătrunderea unui acid nucleic străin. Poate exista în mod natural sau poate fi obținută experimental.

COMPETIȚIE, s. f. / compétition, s. f. / competition. [*Lat.* **competitio, -onis** = *competiție, de la* **competere** = *a căuta*.]

1) Relație ce caracterizează faptul că indivizii unei aceleiași specii (*c. intraspecifică*) sau din specii diferite (*c. interspecifică*) sunt în concurență pentru exploatarea acelorași resurse ale mediului (alimentație, habitat), pe care le utilizează în același timp. 2) Denumire pentru cazul în care mai multe molecule au același situs de fixare la nivelul unui receptor sau anticorp. Fixarea se produce în acest caz conform legii acțiunii maselor.

COMPLEMENT, s. n. / complément, s. m. / complement. [*Lat.* ***complementum*** *= întregire, completare, de la* ***complere*** *= a umple, a completa.*] Ansamblu de circa 30 de componente celulare sau plasmatice sintetizate în ficat, având trei funcții esențiale: apărarea nespecifică împotriva infecției, eliminarea *complexelor imune și reglarea fiziologică a răspunsului imun. Sistemul c. completează și amplifică acțiunea anticorpilor. În mod curent, sistemul c. este desemnat prin litera C. Pentru fiecare componentă se adaugă o cifră, de la C_1 la C_9, care este eventual urmată de o literă, ce va reprezenta o anumită subdiviziune; de ex. pentru C_1 există C_1q, C_1r și C_1s. Ca urmare a activării C, unele componente (C_4, C_2, C_3, C_5) sunt fragmentate, aceste fragmente fiind desemnate printr-o literă alăturată componentei inițiale (ex.: C_3a și C_3b). Compusul b poate fi mai departe fragmentat (ex.: C_3c și C_3d). Un compus inactivat este indicat prin litera i (ex.: C_3bi sau iC_3b). C. poate fi activat pe două căi: 1) Calea clasică, declanșată de anticorpii IgG sau IgM fixați pe antigenul corespondent. Această cale cuprinde proteinele de activare (C_1q, C_1r, C_1s, C_4, C_2, C_3, C_5, C_6, C_7, C_8, C_9) și de control (C_1 inhibitor, C_4 *binding protein*), ca și alți factori reglatori plasmatici și celulari. Calea clasică poate fi activată și de unele microorganisme sau de diferite substanțe chimice. 2) Calea alternativă constituie una dintre primele linii de apărare a organismului contra unui agent patogen, înaintea constituirii răspunsului imun. Această cale poate fi activată de către diferite microorganisme și de numeroase substanțe neimune (lipopolizaharide și endotoxine bacteriene, *properdină, insulină, gluten, hemoglobină, unele substanțe de contrast din radiologie, fibre de azbest etc.). Cele două căi antrenează după activare aceleași efecte, prin intermediul căii finale comune, care mai este numită și calea efectoare sau calea litică. Activarea reprezintă, de fapt, formarea *complexului de atac membranar. Sistemul c. intervine, în esență, în următoarele activități biologice: reacția inflamatorie, apărarea antiinfecțioasă prin liza microorganismelor și prin fenomenul aderenței imune sau *opsonizare, metabolismului *complexelor imune, reglarea răspunsului imun. Sin. istoric: alexină. V. tab. const. imunol.

COMPLEMENTAR, adj. / complémentaire, adj. / complementary. [*Lat.* ***complementum*** *= întregire, completare, de la* ***complere*** *= a umple, a completa.*] Care se adaugă la ceva (ex.: aer c.); care tinde să supleeze o deficiență (ex.: emfizem c.).

COMPLEX, s. n. / complexe, s. m. / complex, complexus (lat.). [*Lat.* ***complexus*** *= cuprindere, strângere laolaltă, de la* ***complecti*** *= a cuprinde, a îmbrățișa.*] 1) Sumă, combinație sau colecție a unor elemente variate ca natură, asemănătoare sau diferite. Ex.: *c. imun, c. de simptome și semne (v. sindrom), c. de inferioritate. 2) Porțiune a traseului *electrocardiogramei care reprezintă activitatea bioelectrică corespunzătoare sistolei atriale sau ventriculare. Ex.: *c. QRST. 3) Ansamblu de sentimente și de reprezentări parțial sau total inconștiente (pornind de la amintiri, experiențe trăite, relații umane), prevăzute cu o putere afectivă care organizează personalitatea fiecăruia, îi marchează afectele și îi orientează acțiunile. Termenul de c. a fost introdus de E. Bleuler și C. G. Jung, fiind foarte puțin folosit de S. Freud. Ex.: *c. lui Oedip.

COMPLEX ANTIGEN-ANTICORP / complexe antigène-anticorps / antigen-antibody complex. Sin.: complex imun (v.).

COMPLEX ANTIGEN-ANTICORP-COMPLEMENT / complexe antigène-anticorps-complément / antigen-antibody-complement complex. Sin.: complex imun (v.).

COMPLEX DE ATAC MEMBRANAR / complexe d'attaque membranaire / membrane attack complex. Termen ce desemnează diferitele proteine rezultate la finalul activării *complementului care, prin inserția în membrana unei celule, formează un canal permeabil, determinând *liza celulei. V. și perforine.

COMPLEX DE INFERIORITATE / complex d'infériorité / inferiority complex. Impresie, sentiment de insuficiență, de a nu fi la nivelul obligațiilor socio-profesionale sau de a nu avea capacitatea atingerii unui ideal.

COMPLEX ENZIMĂ-SUBSTRAT / complexe enzyme-substrat / enzyme-substrate complex. Asocierea temporară între o *enzimă și *substratul său, care se produce la nivelul *situsului activ al enzimei. Cu cât c. e.-s. este mai puțin stabil, cu atât viteza reacției este mai mare și invers. Substratul este transformat în produs.

COMPLEX IMUN / complexe immun / immune complex, antigen-antibody complex. Combinația între un antigen și un anticorp specific, localizată sau circulantă, capabilă să fixeze complementul. Dacă antigenul și anticorpul se află în proporții ce se neutralizează perfect sau dacă anticorpii sunt în exces, c. i., insolubile, vor precipita rapid și vor fi fagocitate. Dacă antigenul este în exces, c. sunt solubile și, de aceea, rămân în circulație și pot provoca fenomene patologice. Gravitatea acestor fenomene depinde și de masa moleculară a antigenului. Antigenii cu masă mare se depun rapid, activează masiv complementul și produc alterări ale peretelui vaselor mici, îndeosebi la nivel renal. Aceste leziuni sunt o reacție de *hipersensibilitate semitardivă sau de tip 3, caracterizând bolile prin c. i. (sin.: boli prin complexe antigen-anticorp sau boli cu precipitare). Sin.: imun-complex, complex antigen-anticorp, complex antigen-anticorp-complement.

COMPLEX MAJOR DE HISTOCOMPATIBILITATE / complexe majeure d'histocompatibilité / major histocompatibility complex. Abrev. engl.: MHC. Denumire pentru grupul alcătuit din numeroase gene localizate la om pe brațul scurt al cromozomului 6 (6p21-p21.3), corespunzând unui segment de circa 4 000 kb. Aceste gene produc cei mai importanți *antigeni de histocompatibilitate. Termenii de *major* și de *histocompatibilitate* se referă la rolul important pe care îi au produșii acestor gene în *rejetul *alogrefelor, iar termenul de *complex* se referă la faptul că MHC constă din numeroși *loci strâns înlănțuiți (*link-age), fiecare având funcții diferite. O serie de alte procese ale răspunsului imun sunt și ele controlate de genele MHC. Genele MHC sunt împărțite în trei clase: 1) *Genele clasei I* codifică antigeni de transplantare de pe suprafața celulară (implicați în răspunsurile mediate celular) și antigeni serologici; această clasă este cea mai vastă (se întinde pe aproape 2 000 kb) și cuprinde circa 30 de gene. 2) *Genele clasei II* codifică o serie de antigeni denumiți Ia (*immune associated*), exprimați primar pe limfocite; aceste gene, în număr de peste 30 (circa 1 000 kb) controlează și nivelul răspunsului față de anumiți antigeni și de aceea se mai numesc *gene Ir* (*immune response*). 3) *Genele clasei III* controlează expresia unor componente ale sistemului *complement; aceste gene sunt în număr de aproape 40 (întinse pe circa 1 100 kb). Cea mai mare parte dintre genele claselor I și II prezintă un polimorfism extrem, iar numărul mare de *alele ale fiecărui locus conduce la numeroase combinații posibile denumite *haplotipuri.

O parte din genele MHC codifică antigenii de histocompatibilitate HLA. V. sistem HLA.

COMPLEX MERKEL / complexe de Merkel / Merkel's disk. [*Friedrich Sigmund Merkel, anatomist german, profesor (succesiv) la Rostock, Königsberg și Göttingen, 1845-1919.*] Microstructură alcătuită din extremitatea dendritică a unei fibre nervoase și o celulă epitelială diferențiată a stratului germinativ al epidermei. C. M. apare în microscopia electronică prin transmisie cu un nucleu polilobat și cu granulații osmiofile. Sin.: celulă Merkel.

COMPLEX PRIMAR / complexe primaire / primary complex. 1) Asocierea unei leziuni pulmonare parenchimatoase cu limfangita și adenopatia satelită în tuberculoza primară, de obicei la copil. Leziunile pot evolua către necroză sau calcificare. Modificări asemănătoare pot apărea și în unele infecții fungice ca *histoplasmoza și *coccidioidomicoza. 2) Leziunile cutanate de la locul infecției în cazul *șancrului sifilitic și al celui tuberculos.

COMPLEX QRST / complexe QRST / QRST complex. În electrocardiografie, grupul de unde care traduce activitatea ventriculilor cardiaci și care corespunde depolarizării musculaturii ventriculare.

COMPLEXOMETRIE, s. f. / complexométrie, s. f. / complexometry. [*Lat.* ***complexus*** *= cuprindere, strângere laolaltă, de la* ***complectere*** *= a cuprinde, a îmbrățișa; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Metodă de dozare a unor cationi (îndeosebi calciu) bazată pe formarea unui complex chimic între cationul dozat și un *chelator.

COMPLEXUL LUI OEDIP / complexe d'Oedipe / Oedipus complex. [***Oedip,*** *erou din mitologia greacă, fiul lui Laios și al Jocastei, al cărei soț va deveni după ce își va omorî tatăl.*] În psihanaliză, ansamblul pozițiilor afective ale copilului cu rol fundamental în structurarea personalității. Cu referire la mitul antic, Freud a descris o relație denumită triunghiulară: rivalitate și ostilitate geloasă față de părintele de același sex, iubire și dorință de a proteja părintele de sex opus. În consecință, mama este obiectul iubirii fiului, tatăl fiind considerat un rival, și invers pentru fiică (când, prin recurs la mitul antic, se vorbește de complexul Electrei), mama find în acest caz rivala. Lichidarea favorabilă a c. lui O. (trăit de copil între 3 și 5 ani) s-ar obține prin menținerea alegerii unui obiect heterosexual și renunțarea la incest.

COMPLIANȚĂ, s. f. / compliance, s. f. / compliance. [*Engl.* ***compliance*** *= încuviințare, conformare, adaptare.*] Raportul dintre volumul unui rezervor elastic și presiunea fluidului care îl conține (ΔV/ΔP). Cunoașterea variațiilor c. permite aprecierea posibilităților de distensie, a supleței rezervorului elastic. Ex.: *c. pulmonară, *c. ventriculară.

COMPLIANȚĂ PULMONARĂ / compliance pulmonaire / pulmonary compliance. Variația volumului pulmonar observată pentru o variație de presiune egală cu unitatea. C. p. oferă informații asupra rezistenței la expansiune a țesutului elastic pulmonar, ea diminuând odată cu creșterea rezistenței. Se măsoară în litri aer/cm coloană H_2O. Valoarea sa normală este de 0,25 litri pentru 1 cm H_2O. Inversul c. p. se numește *elastanță. *C. totală a toracelui* reprezintă suma c. p. și a c. peretelui toracic. *C. p. specifică* reprezintă c. p. raportată la *capacitatea vitală și în mod normal are valoarea de 0,045 l/cm H_2O pentru un litru de capacitate vitală. C. poate fi perturbată prin diverse cauze: rigiditate toracică importantă, emfizem, atelectazie.

COMPLIANȚĂ VENTRICULARĂ / compliance ventriculaire / ventricular compliance. Capacitatea de distensie a ventriculilor. C. v. este evaluată, la sfârșitul *diastolei, prin raportul volum/presiune și condiționează volumul *telediastolic. Scade în *infarctul miocardic, cardiomiopatia restrictivă (v. cardiomiopatie), *amiloidoza cardiacă și *fibroelastoza endocardică.

COMPLICAȚIE, s. f. / complication, s. f. / complication. [*Lat.* ***complicatio, -onis,*** *de la* ***complicare*** *= a îndoi (****cum*** *= cu;* ***plicare*** *= a îndoi, de la* ***plica*** *= cută, îndoitură).*] Proces morbid care survine în cursul evoluției unei boli și care nu face parte din patogenia bolii respective. C. modifică simptomele și alterează cursul bolii de bază.

COMPORTAMENT, s. n. / comportement, s. m. / behaviour. [*Lat.* ***comportare*** *= a transporta.*] Coordonare de mișcări, inclusiv locomotorii, prin care un organism animal îndeplinește un act cu semnificație biologică. Prin dezvoltare și anumite transformări, c. devine un adevărat sistem de bio-comunicație. Studiul c. constituie obiectul *etologiei. Tipuri de c.: de orientare, legat de schimbul de materii, de apărare, de reproducere, social, de construcție, de joc.

COMPOZIT, adj., s. n. / composite, adj., s. n. / composite. [*Lat.* ***compositus*** *= ordonat, potrivit, de la* ***componere*** *= a pune la un loc (****cum*** *= cu;* ***ponere*** *= a pune).*] (Material) care este alcătuit dintr-o componentă principală denumită matrice, la care se adaugă fibre sau agregate din alte materiale ce asigură structurii rezultate o rezistență deosebită.

COMPRESĂ, s. f. / compresse, s. f. / compress. [*Lat.* ***compressus*** *= apăsare, presiune, de la* ***comprimere*** *= a presa.*] Bucată de tifon împăturită, sterilă sau nu, utilizată îndeosebi pentru curățirea plăgilor sau ca pansament. C. poate fi impregnată cu diferite soluții, îndeosebi antiseptice.

COMPRESIUNE, s. f. / compression, s. f. / compression. [*Lat.* ***compressio, -onis*** *= apăsare, de la* ***comprimere*** *= a presa.*] Presiune exercitată asupra unei părți din organism sau asupra unui organ. Poate fi patologică: de ex. *c. cerebrală*, în creșterea presiunii fluidelor intracraniene, embolism, tromboze, tumori, fracturi craniene; *c. medulară*, v. sindromul de compresiune medulară. Uneori, reprezintă o metodă terapeutică: de ex. *c. digitală*, ca manevră de oprire a unei hemoragii.

COMPRESOR, s. n. / compresseur, s. m. / compressor. [*Lat.* ***compressor*** *= care strânge, de la* ***comprimere*** *= a presa.*] Dispozitiv pentru realizarea de presiuni. 1) *C. dentar*, dispozitiv adaptat la scaunul dentar cu care se obține un jet de aer sub presiune. 2) *C. de meat*, pensă-clamp adaptată pentru ținerea închisă a *meatului.

COMPRIMAT, s. n. / comprimé, s. m. / tablet. [*Lat.* ***comprimere*** *= a presa.*] Formă de prezentare a unor medicamente. Se formează prin aglomerarea particulelor pulverizate, sub influența unor forțe compresive. Se disting: c. pentru administrare orală, perlinguală (în cazul cărora absorbția principiului activ se face prin mucoasa linguală și bucală), c. vaginale. Grosimea învelișului este în relație cu timpul în care trebuie să se elibereze principiul activ. Există și c. cu straturi multiple, în care fiecare strat include un alt principiu activ.

COMPULSIE, s. f. / compulsion, s. f. / compulsion. [*Lat.* ***compulsio, -onis*** *= constrângere, de la* ***compulsare*** *= a împinge.*] Necesitatea imperioasă de a acționa, care depășește controlul volitiv, cu scopul de a preveni o stare de angoasă sau culpabilitate. *C. de repetiție*, în teoria psihosomatică, reprezintă impulsul de a reconstitui o experiență emoțională din copilărie, ale cărei circumstanțe au fost refulate. În situații care evocă experiența inițială, tendința de exprimare a conținutului refulat se manifestă ca fenomen repetitiv. Actele compulsive, înfăptuite pentru a controla și neutraliza o gândire obsesivă, se pot organiza în ritualuri interminabile (toaletă, verificări etc.). C. se asociază obsesiilor în *tulburările obsesiv-compulsive (clasica nevroza obsesională), acestea din urmă fiind mai ales fenomene ideatorii, în timp ce c. reprezintă un fenomen acțional.

COMPUS, s. m. / composé, s. m. / compound. [*Lat. componere = a pune laolaltă, de la cum = cu, ponere = a pune.*] Substanță chimică formată din molecule identice, ale căror atomi constituenți provin din două sau mai multe elemente, aflate într-un raport definit. 1) *C. anorganic* sau *mineral* conține alți atomi decât cei de carbon. 2) *C. organic* conține atomi de carbon legați covalent în catene sau inele, alături de care există atomi de H, N, O, S, Cl etc. 3) *C. organomercuriali*, c. organici ai mercurului utilizați ca fungicide.

COMPUTER TOMOGRAF / tomodensitomètre, scanner, s. m. / computerised tomograph, computer tomograph. [*Engl. computer, de la to compute = a calcula; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia; graphein = a scrie.*] Denumire adoptată în limba română din engl. pentru dispozitivul utilizat în vederea efectuării computertomografiei (sau *tomografiei computerizate). C. au în general o schemă unitară de construcție, care cuprinde: tunelul (gantry), patul mobil pentru pacient, generatorul de raze X, un computer cu programe de achiziție a datelor și de prelucrare (procesare) a imaginii, monitorul TV și aparatura necesară stocării și redării imaginii. Sin.: tomograf computerizat, scaner, tomodensitometru.

COMPUTER TOMOGRAFIE / scanographie, s. f. / computed tomography. [*Engl. computer, de la to compute = a calcula; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia; graphein = a scrie.*] Sin.: tomografie computerizată (v.).

COMUNICARE INTERATRIALĂ / communication interauriculaire / atrial septal defect. Malformație a inimii constând în existența unui orificiu anormal, cu dimensiuni și localizare variabile, între cele două auricule.

COMUNICARE INTERVENTRICULARĂ / communication interventriculaire / ventricular septal defect. Persistența unuia sau mai multor orificii între cei doi ventriculi, cu realizarea unui șunt dreapta-stânga. Poate fi izolată (v. boală Roger) sau asociată cu alte anomalii (v. tetradă Fallot). Abrev.: CIV.

COMUTARE DE CLASE / commutation de classes / class commutation. Trecere de la producerea unui anticorp la un altul care conservă același receptor (*paratop) al *determinantului antigenic. Astfel, *limfocitele B expun la nivelul membranei IgM, apoi, concomitent IgM și IgD. Acești anticorpi constituie *receptorii B. Toate imunoglobulinele produse în timpul c. de c. posedă aceleași situsuri de recunoaștere a determinanților antigenici.

CON, s. n. / cône, s. m. / cone. NA: conus, pl. coni. [*Lat. conus, gr. konos = con.*] Denumire utilizată pentru unele structuri anatomice, în relație cu forma lor conică. Ex.: *c. arterial, *c. terminal al măduvei spinării, *c. retinian.

CON ARTERIAL / cône artériel / infundibulum. NA: conus arteriosus. Diverticul al ventriculului drept al cărui vârf superior corespunde orificiului arterei pulmonare.

CON RETINIAN / cône rétinien / retinal cone. NA: conus retinae. V. conuri retiniene.

CON TERMINAL / cône terminal / conus medullaris. NA: conus medullaris. Extremitatea efilată a îngroșării lombare a măduvei spinării, la nivelul căreia își au originea nervii coccigieni. V. și sindrom de con terminal.

CONCANAVALINĂ A / concanavaline A / concanavalin A. Moleculă din grupul *lectinelor, alcătuită din lanțuri polipeptidice conținând 238 de aminoacizi. Lanțurile sunt asociate fie în dimeri (la pH < 6), fie în trimeri (la pH = 7). C. A extrasă dintr-o specie de fasole (*Canavalia ensiformis*) este un *mitogen, stimulând electiv *limfocitele T. Abrev.: Con A.

CONCATEMER, s. n. / concatémère, s. m. / concatemer. [*Lat. concatenatio, -onis = înlănțuire, de la cum = cu, catena = lanț; gr. meros = parte.*] Serie de secvențe identice ale ADN unite cap la cap *in vitro*.

CONCENTRAȚIE, s. f. / concentration, s. f. / concentration. [*Lat. cum = cu; centrum = centru, din gr. kentron = vârf ascuțit.*] 1) Modalitate de a crește raportul solvit(iți)/solvent într-o soluție, fie prin creșterea cantității de solvit(iți), fie prin reducerea cantității de solvent (de obicei prin evaporare). 2) Proporția solvit/solvent exprimată în diferite moduri: a) *C. „M"*, concentrația maximă pe care o cultură bacteriană o poate atinge într-un mediu lichid. b) *C. maximă admisă*, limita superioară a c. unei substanțe toxice în aer. c) *C. maximă medie*, media pe 24 de ore a c. unui toxic în aer, determinată prin recoltare continuă sau prin mai multe recoltări. d) *C. maximă momentană*, c. cea mai mare a unei substanțe toxice determinată într-un interval scurt de timp. e) *C. maximă suportabilă*, c. cea mai mare de toxic care permite supraviețuirea. f) *C. molară*: numărul de molecule de solvit în unitatea de volum a soluției. Se mai numește molaritate. g) *C. urinei*, raportul dintre cantitatea totală de substanțe solvite osmotic active și cantitatea de apă din urină, rezultată din activitatea conjugată a mecanismelor de concentrație și diluție.

CONCENTRAȚIE IONICĂ A PLASMEI / concentration ionique du plasma / ionic concentration of the plasma. C. în plasma sanguină a principalilor ioni (cationi și anioni) reprezentată prin *ionogramă. C. i. a p. are rol în reglarea *presiunii osmotice și a echilibrului acidobazic al plasmei. Normal, c. i. a p. este de 300-310 mEq/l. C. totală în mEq a cationilor (Na^+, K^+, Ca^{2+}, Mg^{2+}) este egală cu cea a anionilor (Cl^-, HCO_3^-, HPO_4^-, HSO_4^-, acizi organici, proteine intracelulare). O valoare superioară traduce o *hipertonie plasmatică, iar una inferioară o *hipotonie. Pentru valori numerice ale concentrațiilor, v. tab. const. biochim.

CONCEPT, s. n. / concept, s. m. / concept. [*Lat. conceptus = idee, concepție, de la concipere = a concepe.*] Reprezentare mentală generală și abstractă a unui obiect sau a unui ansamblu de obiecte. C. este o construcție simbolică a spiritului care, dincolo de datele senzoriale, atinge esența obiectelor și le grupează în același ansamblu. Nivelul de gândire conceptuală al unui subiect este evaluat cu ajutorul testelor de clasare a unor obiecte de culori și forme diferite. Ex. de c. în medicină: *boală, *sindrom, *hormon, *mesager secund etc.

CONCEPȚIE, s. f. / conception, s. f. / conception. [*Lat. conceptio, -onis = graviditate, concepție, de la concipere = a concepe.*] 1) Declanșarea sarcinii, marcată prin *ovoimplantația *blastocistului în endometru. 2) Ansamblu de idei cu privire la o problemă filosofică, științifică, tehnică etc.

CONCHA / concha / concha. NA: concha, pl. conchae. [*Lat. concha, gr. konkhe = cochilie de scoică.*] V. cornet.

CONCREȚIUNE, s. f. / concrétion, s. f. / concretion. [*Lat. concretio, -onis, de la concrescere = a crește (cum = cu; crescere = a crește).*] Formațiune solidă care se dezvoltă într-un organ sau țesut în cursul unei boli.

CONDENSARE, s. f. / condensation, s. f. / condensation. [*Lat. condensare = a îngrămădi, de la densus = dens, compact.*] 1) Proces prin care un material devine mai dens și mai compact. 2) Tranziția de fază gaz-lichid sau lichid-solid. 3) În stomatologie, proces de împachetare a unui material de umplere într-o cavitate dentară. 4) În psihanaliză, proces mental inconștient prin care sensuri multiple sunt reprezentate într-o singură formă simbolică.

CONDENSAT, adj., s. n. / condensé, -e, adj., s. m. / condensed. [*Lat. condensus = îndesat, compact, de la condensare = a îngrămădi și densus = dens, compact.*] 1) Rezultatul *condensării, ca procedeu fizic. 2) Diminuare de volum a unei substanțe.

CONDENSOR, s. n. / condensateur, s. m. / condenser. [*Lat. condensare = a îngrămădi, de la densus = dens, compact.*]

Sistem de lentile convergente care face parte din sistemul de iluminare a obiectelor la microscop. *C. de tip cardioid* sau *paraboloid* permite iluminarea laterală a preparatului microscopic, făcând posibil *fenomenul Tyndall (v. ultramicroscop).

CONDIL, s. m. / condyle, s. m. / condyle. NA: condylus, pl. condyli. [*Lat.* ***condylus,*** *din gr.* ***kondylos*** *= articulaţie.*] Relief osos rotunjit într-un sens şi aplatizat în altul, în general articulat cu o *cavitate glenoidă. Ex.: c. femural, c. humerusului, c. maxilar inferior, c. occipitalului, c. temporalului. V. tab. anat. - oase.

CONDILOM, s. n. / condylome, s. m. / condyloma, pl. condylomata. [*Lat.* ***condyloma, -atis,*** *din gr.* ***kondyloma, -atos*** *= tumoră tare.*] Formaţiune tumorală de origine epidermică localizată în regiunea anogenitală. Forme anatomopatologice: 1) *C. acuminat gigantic*, cu extensie care poate afecta prepuţul, corpii cavernoşi şi uretra. 2) *C. plat*, constituit din elemente puţin proeminente, sub formă de placă. 3) *C. venerian* sau vegetaţie veneriană, element verucos, sesil sau pediculat, extensiv şi contagios, de origine virală, localizat pe organele genitale şi în jurul anusului.

CONDIŢIONARE, s. f. / conditionnement, s. m. / conditioning (1), package (2). [*Lat.* ***condicio, -onis*** *= stare, condiţie.*] 1) Învăţare în care un anumit răspuns este obţinut prin repetarea unui stimul care se asociază cu răspunsul. Reprezintă mecanismul de formare a *reflexelor condiţionate. 2) Termen folosit pentru a defini modul de prezentare a unui medicament comercializat.

CONDIŢIONAT, adj. / conditionné, -e, adj. / conditioned. [*Lat.* ***condicionalis*** *= supus anumitor condiţii, de la* ***condicere*** *= a conveni, a stabili.*] 1) Despre un subiect la care s-a dezvoltat un *reflex condiţionat. 2) Despre un obiect sau o compoziţie modificate în scopuri bine determinate. Ex.: aer c.

CONDOM, s. n. / condom, s. m. / condom. [*Lat.* ***condus*** *= recipient; după unii autori - modificare a numelui celui care l-a inventat:* ***Condon.***] Sin.: prezervativ (v.).

CONDRAL, adj. / chondral, -ale, -aux, adj. / chondral. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj.*] Care se referă la cartilaje.

CONDRECTOMIE, s. f. / chondrectomie, s. f. / chondrectomy. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecţia parţială sau totală a unei articulaţii, a unui cartilaj costal sau a unui cartilaj de creştere.

CONDRITĂ, s. f. / chondrite, s. f. / chondritis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj; -ită.*] Inflamaţia unui cartilaj, de obicei transmisă de la ţesuturile vecine, în special de la os.

CONDRITĂ COSTALĂ / chondrite de côte / rib chondritis. Sin.: boală Tietze (v.).

CONDROBLAST, s. n. / chondroblaste, s. m. / chondroblast. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***blastos*** *= germene.*] Precursor al *condrocitului. C. este o celulă cartilaginoasă tânără, de origine conjunctivă.

CONDROBLASTOM BENIGN / chondroblastome bénin / chondroblastoma. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***blastos*** *= germene; -oma; lat.* ***benignus*** *= binevoitor.*] Tumoră benignă cu localizare de regulă la nivelul epifizei oaselor lungi, afectând adolescenţii. C. b. este alcătuit din celule de tip condroblastic, dispuse într-o matrice condroidă care conţine un număr variabil de *mieloplaxe şi bogată în insule de calcificare. Prezenţa mieloplaxelor explică de ce mult timp c. b. a fost confundat cu *tumora cu mieloplaxe.

CONDROCALCINOZĂ ARTICULARĂ / chondrocalcinose articulaire / articular chondrocalcinosis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj; lat.* ***calx, calcis*** *= var; -oză; lat.* ***familiaris,*** *= al casei, al familiei, de la* ***familia*** *= familie, casă.*] Sindrom caracterizat prin calcificări (alcătuite din cristale de pirofosfat de calciu) ale cartilajelor articulare, meniscurilor şi ligamentelor articulare. Uneori latentă, c. a. se poate manifesta prin crize de artrită acută (crize pseudogutoase) sau prin artropatii cronice.

CONDROCALCINOZĂ DIFUZĂ / chondrocalcinose articulaire diffuse / diffuse chondrocalcinosis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj; lat.* ***calx, calcis*** *= var; -oză; lat.* ***diffusus,*** *de la* ***diffundere*** *= a răspândi, a revărsa.*] Sindrom caracterizat prin calcificări (cristale de pirofosfat de calciu) produse la nivelul cartilajelor articulare şi al fibrocartilajelor. C. s. poate fi uneori latentă, mai frecvent determinând artropatii cronice sau artrite acute sub formă de crize de „pseudogută".

CONDROCIT, s. m. / chondrocyte, s. m. / chondrocyte. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă cartilaginoasă ovoidă ajunsă la maturitate. Derivă din condroblast.

CONDRODISPLAZIE, s. f. / chondrodysplasie, s. f. / chondrodysplasia. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] 1) Perturbare a formării sau a creşterii cartilajului, care afectează *osificarea endcondrală, rezultând anomalii de morfologie a oaselor şi, implicit, un mare număr de anomalii scheletice constituţionale. Acestea sunt cuprinse în cadrul a numeroase entităţi nosologice. V. în continuare.

CONDRODISPLAZIE LETALĂ CU SCURTAREA COASTELOR / chondrodysplasie léthale avec bréveté des côtes / short rib - polydactyly syndrome. Formă de *condrodisplazie cu două variante clinice: c. l. de tip I, v. sindrom Saldino-Noonan şi c. l. tip II, v. sindrom Majevski.

CONDRODISPLAZIE PUNCTATĂ / chondrodysplasie ponctuée / stippled epiphysis disease, chondrodystrophia calcificans congenita, dysplasia epiphysialis punctata. Varietate de c. cu transmitere dominantă, care determină nanism micromelic, uneori asimetric, cu ihtioză cutanată, cataractă, dismorfie facială şi calcificări multiple în regiunile periarticulare, rezultând un aspect radiologic „punctat". A fost descrisă o formă esenţial rizomelică, cu retard mental şi transmitere recesivă. Sin.: sindrom Conradi-Hünermann, boală Conradi-Hünermann, boală congenitală a epifizelor punctate, condrodistrofie calcifiantă congenitală.

CONDRODISPLAZIE SPONDILOEPIFIZARĂ / chondrodysplasie spondylo-épiphysaire / eccentro-osteo-condrodysplasia. Denumire generală prin care sunt regrupate o serie de boli în cadrul cărora se asociază o displazie vertebrală şi o displazie epifizară. Ex.: *boala Hurler, *boala Morquio, *displazia poliepifizară, *displazia spondiloepifizară.

CONDRODISPLAZII METAFIZARE / chondrodys-plasies métaphysaires / metaphysis chondro-dysplasia. Grup de *osteocondrodisplazii, grupate în trecut sub denumirea de disostoză metafizară, care se manifestă prin *nanism micromelic şi prin anomalii de dezvoltare a metafizelor. Se disting cinci tipuri: 1) *C. m. cu insuficienţă pancreatică exocrină şi neutropenie*, asociată cu o aplazie a *timusului şi *limfopenie. 2) *C. m. de tip Jansen* sau boală Murk-Jansen (v.). 3) *C. m. de tip Mac Kusick*, formă parţială asociată cu tulburări ale fanerelor (hipoplazie cartilaj-păr). 4) *C. m. de tip Schmid*, mai frecventă şi mai puţin gravă, cu transmitere autozomal dominantă. 5) *C. m. de tip Vaandrager-Pena*, în care sunt afectate şi diafizele.

CONDRODISTROFIE, s. f. / chondrodystrophie, s. f. / chondrodystrophia. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriţie.*] Orice afecţiune determinată de o perturbare în formarea şi creşterea oaselor, pornind de la cartilaje. Sin.: displazie encondrală, condrodisplazie.

CONDRODISTROFIE FETALĂ / chondrodystrophie foetale / chondrodystrophia fetalis. Denumire utilizată de autorii germani pentru acondroplazie (v.).

CONDROEPIFIZITĂ, s. f. / chondroépiphysite, s. f. / chondroepiphysitis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***epi*** *= pe;* ***physis*** *=*

creștere, de la ***phyein*** *= a crește; -ită.*] Inflamație a epifizei și a cartilajului epifizar al unui os lung.

CONDROFIT, s. m. / chondrophyte, s. m. / chondrophyte. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***phyton*** *= excrescență.*] Excrescență cartilaginoasă situată la nivelul extremității articulare a unui os.

CONDROGENEZĂ, s. f. / chondrogenèse, s. f. / chondrogenesis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Formarea cartilajului.

CONDROID, adj. / chondroïde, adj. / chondroid. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***eidos*** *= formă.*] Care se aseamănă cu *cartilajul.

CONDROITINĂ, s. f. / chondroïtine, s. f. / chondroitin. *Mucopolizaharid al *substanței fundamentale de structură foarte apropiată cu cea a *acidului hialuronic, de care nu diferă decât prin natura hexozaminei (N-acetilgalactozamină). V. și condroitin sulfat.

CONDROITIN SULFAT, s. m. / chondroïtine sulfate / chondroitin sulfate. Fiecare din esterii sulfurici ai *condroitinei, constituenți importanți ai cartilajului, osului, corneei, ca și ai altor derivați ai țesutului conjunctiv.

CONDROLIZĂ / s. f. / chondrolyse, s. f. / chondrolysis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Proces de distrucție a cartilajului, prin dezintegrarea sau disoluția matricei cartilajului și a celulelor.

CONDROM, s. n. / chondrome, s. m. / chondroma. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oma.***] Termen utilizat pentru a desemna o varietate de tumori benigne care se formează prin proliferarea țesutului cartilaginos. Se disting: 1) *C. extern* (sau *pericondrom*) - c. localizat la nivelul periostului sau al corticalei oaselor lungi ale membrelor, al omoplatului sau al oaselor bazinului. 2) *C. intern* (sau *encondrom*) - c. care se dezvoltă din medulara sau din zona compactă osoasă. 3) *C. osifiant* (sau *osteogenic, osteocondrom*) - c. multiple localizate la nivelul falangelor.

CONDROMALACIE, s. f. / chondromalacie, s. f. chondromalacia. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakus*** *= moale.*] *Ramolisment al cartilajelor articulare, frecvent îndeosebi la nivelul rotulei.

CONDROMATOZĂ, s. f. / chondromatose, s. f. / chondromatosis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oma; -oză.***] *Condrodistrofie genotipică, caracterizată prin existența de „insule" condromatoase în interiorul osului, cu localizare bilaterală mai mult sau mai puțin simetrică, îndeosebi la nivelul metafizelor oaselor extremităților și, în particular, ale mâinii. Localizarea la nivelul oaselor lungi poate evolua cu transformare în *condrosarcom.

CONDROPATIE, s. f. / chondropathie, s. f. / chondropathy. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***pathos*** *= boală.*] Orice boală care afectează cartilajele.

CONDROPOROZĂ, s. f. / chondroporose, s. f. / chondroporosis. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***poros*** *= piatră poroasă;* ***-oză.***] Afecțiune a țesutului cartilaginos care constă în apariția unor lacune la nivelul acestui țesut, ce capătă un aspect poros. C. poate fi și fiziologică, tranzitorie, în cursul etapelor de osificare.

CONDROSARCOM, s. n. / chondrosarcome, s. m. / chondrosarcoma. [*Gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***sarx, sarkos*** *= carne, mușchi;* ***-oma.***] Tumoră malignă mixtă, constituită din țesut cartilaginos și elemente embrionare. Se prezintă sub forma unei formațiuni bine delimitate, cu dimensiuni variabile, uneori foarte voluminoasă, de consistență moale. Este localizată la nivelul oaselor late sau al oaselor lungi (când poate apărea prin evoluția unui condrom), dar poate invada țesuturile vecine și poate metastaza.

CONDUCERE, s. f. / conduction, s. f. / conduction. [*Lat.* ***conducere*** *= a duce.*] Sin.: conducție (v.).

CONDUCT, s. n. / conduit, s. m. / duct. NA: meatus. [*Lat.* ***conductus,*** *de la* ***conducere*** *= a duce.*] Termen folosit uneori pentru formațiunile anatomice tubulare, destinate curgerii fluidelor, denumite de obicei *canale. Ex.: c. coledoc, c. lacrimale. Sin.: canal, duct.

CONDUCTANȚĂ, s. f. / conductance, s. f. / conductance. [*Lat.* ***conductus,*** *de la* ***conducere*** *= a duce.*] Capacitatea unui corp de a conduce sau transmite curentul electric. În curent continuu, reprezintă inversul rezistenței. Unitatea în SI este siemens (S). C. reprezintă un parametru esențial în caracterizarea *canalelor ionice. Termenul este extins la proprietatea de a conduce sau transmite și alte energii sau materiale. Ex.: în studiul respirației, c. se exprimă prin presiunea aerului în alveole pe unitatea de suprafață.

CONDUCTIBILITATE, s. f. / conductibilité, s. f. / conductivity (1), conductance (2). [*Lat.* ***conductus,*** *de la* ***conducere*** *= a duce.*] 1) Proprietate pe care o posedă unele corpuri de a propaga electricitatea, căldura sau, în cazul unor structuri biologice, o *excitație. 2) Mărime fizică ce caracterizează comportarea electrică a unui conductor (*c. electrică*). Se notează cu γ și reprezintă inversul rezistivității și, în sistemul internațional, se măsoară în $\Omega^{-1}m^{-1}$.

CONDUCTIMETRIE, s. f. / conductimétrie, s. f. / conductimetry. [*Lat.* ***conductus,*** *de la* ***conducere*** *= a duce; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea conductivității soluțiilor.

CONDUCTOR, adj., s. m. / conducteur, -trice, adj., s. m. / conductor. [*Lat.* ***conductor, -oris,*** *de la* ***conducere*** *= a duce.*] 1) Organismul, când transmite vibrațiile. 2) Electrozii și firele în legătură cu o baterie. 3) Ghid pentru bisturiu. 4) În genetică, despre un subiect sănătos, dar purtător la nivel cromozomial al unei *alele anormale recesive.

CONDUCȚIE, s. f. / conduction, s. f. / conduction. [*Lat.* ***conductio, -onis,*** *de la* ***conducere*** *= a duce.*] Transmisia undelor sonore, căldurii, electricității etc. printr-un mediu solid, lichid sau gazos. Tipuri de c.: 1) *C. aberantă*, în electrocardiografie, alterare a complexului QRS ca rezultat al unui stimul ce parcurge căile de conducție ventriculare în timp ce sistemul de conducție se află în perioada refractară relativă. 2) *C. aeriană* sau *aerotimpanică*: transmiterea sunetelor la cohlee prin vibrații care se propagă în aer. 3) *C. antidromică*: stimularea capătului periferic al rădăcinilor posterioare lombosacrate provoacă vasodilatație la nivelul pielii căreia îi asigură inervația senzitivă. 4) *C. celulifugă*: propagarea influxului nervos din corpul celular în prelungirile dendritice; ant.: *c. celulipetă* - conducția din fibrele nervoase spre corpul celular al neuronului. 5) *C. osoasă*: mod de transmisie al sunetelor la cohlee prin intermediul oaselor craniului. 6) *C. saltatorie* (v.). 7) *C. sinaptică*: c. cu sens unic a excitației nervoase la nivelul sinapselor ganglionare.

CONDUCȚIE SALTATORIE / conduction saltatoire / saltatory conduction. Mod de propagare a *influxului nervos în fibrele nervoase mielinizate, în care acesta „saltă" de la un *nod Ranvier la alt nod Ranvier. C. s. crește considerabil viteza mesajului nervos, care poate atinge 100 m/s, și este cu atât mai mare cu cât nodurile sunt mai spațiate. C. s. este deteminată de inversarea polarizării între două noduri Ranvier succesive. Această diferență de potențial membranar creează un curent local, care va depolariza membrana la nivelul nodului Ranvier următor. Depolarizarea, produsă la distanță, provoacă deschiderea *canalelor de Na^+ voltaj-dependente de la nivelul unui anumit nod Ranvier. Pătrunderea ionilor Na^+ generează, în continuare, un *potențial de acțiune.

CONECTIV, adj. / connectif, -ive, adj. / connective. [*Lat.* ***conexivus,*** *de la* ***conectere*** *= a lega la un loc;* ***-ită.***] Care leagă, cu referire îndeosebi la *țesutul conjunctiv.

CONECTIVITĂ, s. f. / connectivite, s. f. / connective disease. [*Lat.* ***conexivus,*** *de la* ***conectere*** *= a lega la un loc;* ***-ită.***] Termen considerat mai adecvat decât *colagenoză.

CONEXON, s. m. / connexon, s. m. / connexon. [*Lat.* ***conexus*** *= legătură, de la* ***conectere*** *= a lega la un loc.*] V. joncțiune comunicantă.

CONEXIUNE INVERSĂ / feed-back / feed-back. [*Lat.* ***conexio, -onis*** *= deducție logică, de la* ***conectere*** *= a lega la un loc, a înlănțui logic ideile;* ***inversus,*** *de la* ***invertere*** *= a răsturna.*] Caracteristică de bază a sistemelor cibernetice, prin care efectul („ieșirile") se repercutează asupra cauzelor („intrărilor") printr-o retroacțiune (feed-back). Centrul de comandă este astfel informat asupra calității răspunsului (efectului) și îl poate corecta, fie amplificându-l (feed-back pozitiv), fie reducându-l (feed-back negativ). Sin.: aferentație inversă.

CONFABULAȚIE, s. f. / confabulation, s. f. / confabulation. [*Lat.* ***confabulatio, -onis*** *= convorbire, conversație, de la* ***confabulari*** *= a conversa, a sta de vorbă (****cum*** *= cu;* ***fabulari*** *= a vorbi).*] Fabulație delirantă. Simptom al unor boli psihice uneori la limită cu normalitatea, care constă în povestiri fanteziste, imaginative, fără relație cu faptele reale.

CONFIGURAȚIE, s. f. / configuration, s. f. / configuration. [*Lat.* ***configuratio, -onis*** *= formație asemănătoare, de la* ***configurare*** *= a forma și* ***figura*** *= configurație, formă.*] 1) Forma generală a corpurilor. 2) În *Gestaltpsychologie* (v. gestaltism), un tot organizat comportând părți interdependente și care reprezintă mai mult decât suma părților componente. Sistem. 3) Componentele unui sistem de explorare sau de calcul.

CONFIGURAȚIE MOLECULARĂ / configuration moléculaire / molecular configuration. Aranjarea în spațiu a atomilor unei molecule. În *c. cis*, două grupări chimice ale unui compus sunt legate la nivelul unor atomi de carbon diferiți, de aceeași parte a moleculei. În *c. trans*, grupările chimice se dispun în direcții diferite ale lanțului de atomi de carbon. Termenii cis și trans s-au extins și în genetică. *C. cis* se referă la genele sau markerii situate (situați) pe același cromozom. Reglarea în cis semnifică acțiunea reglatoare a secvențelor de ADN non-codante exercitate asupra unuia sau mai multor promotori situați în proximitate pe același cromozom. Factorul acționând în trans este un factor difuzibil, capabil să moduleze activitatea (în plus sau în minus) a uneia sau mai multor gene, interacționând cu secvențele lor regulatoare. V. izomerie.

CONFLICT, s. n. / conflit, s. m. / conflict. [*Lat.* ***conflictus*** *= ciocnire, luptă, conflict, de la* ***confligere*** *= a se confrunta, a se lupta (****cum*** *= cu;* ***fligere*** *= a lovi).*] Stare de impas psihic care reprezintă consecința interacțiunilor și opozițiilor între tendințe instinctive contrarii, între acestea și principiile morale, între două tendințe afective contradictorii. Se traduce printr-o tensiune psihică, o simptomatologie nevrotică sau de *angoasă.

CONFUZIE MENTALĂ / confusion mentale / mental aberration. [*Lat.* ***confusio, -onis*** *= amestec, învălmășeală, de la* ***confundere*** *= a amesteca (****cum*** *= cu;* ***fundere*** *= a vărsa);* ***mens, -ntis*** *= minte, spirit.*] Sindrom psihic care constă în alterarea stării de conștiență, uneori cu stare de stupoare, ideație dificilă, obnubilare intelectuală, incoerență, dezorientare în timp și spațiu, tulburări ale percepției și ale memoriei de regulă pasagere, dar care pot evolua cu amnezie lacunară. Frecvent este de origine toxică sau infecțioasă. C. m. se poate asocia cu unele psihoze, în care caz este însoțită și de anxietate și halucinații vizuale.

CONGELARE, s. f. / congélation, s. f. / freezing, congelation. [*Lat.* ***congelatio, -onis*** *= înghețare, de la* ***congelare*** *= a îngheța.*] 1) Transformarea, prin frig, a unui lichid în solid. 2) *C. alimentelor*, de preferat rapid și sub -25°C, este o metodă de conservare care reduce activitatea enzimatică și pe cea microbiană.

CONGENER, adj., s. m. / congénère, adj., s. m. / congener, s., congenerous, adj. [*Lat.* ***congener, -eris*** *= înrudit, de aceeași speță, de la* ***cum*** *= cu,* ***genus, -eris*** *= origine, neam, specie.*] Care este de același gen, de aceeași specie.

CONGENITAL, adj. / congénital, -ale, -aux, adj. / congenital. [*Lat.* ***congenitus*** *= născut o dată cu, de la* ***cum*** *= cu,* ***genitus*** *= născut și* ***gignere*** *= a naște, a crea.*] Care există la naștere, cu origine, de obicei, anterioară nașterii, deci în viața intrauterină. Cu referire la o tulburare prezentă la naștere, fiind ignorată cauza acesteia. V. și ereditar

CONGESTIE, s. f. / congestion, s. f. / congestion, stroke. [*Lat.* ***congestio, -onis*** *= îngrămădire, acumulare, de la* ***congerere*** *= a acumula, a aduna la un loc (****cum*** *= cu;* ***gerere*** *= a purta).*] Exces de sânge în vasele unui organ sau într-o zonă a unui organ. C. este un proces activ, se instalează rapid și se manifestă prin creșterea locală a aportului de sânge arterial și prin distensia capilarelor. Tipuri de c.: 1) *C. activă* este determinată de o inflamație sau o iritație locală. 2) *C. cerebrală*, termen imprecis ce desemnează orice perturbare subită a circulației cerebrale. V. hiperemie. 3) *C. pasivă*, sin.: stază sanguină (v. stază), determinată de o jenă sau un obstacol la nivelul circulației, de origine centrală (inimă) sau periferică.

CONGRUENȚĂ, s. f. / congruence, s. f. / congruence. [*Lat.* ***congruentia*** *= concordanță, potrivire, de la* ***congruere*** *= a se potrivi (****cum*** *= cu;* ***ruere*** *= a se năpusti).*] Termen folosit îndeosebi în ortopedie pentru a aprecia modul de adaptare a fragmentelor osoase în cazul unei fracturi sau a articulației într-o luxație. Prin extensie, termenul mai este folosit și cu referire la alte fenomene (ex.: în cazul vederii binoculare, c. binoculară a imaginilor proiectate).

CONIOZĂ, s. f. / coniose, s. f. / coniosis. [*Gr.* ***konis*** *= praf;* ***-oză.***] Orice boală provocată prin inhalarea de pulberi. V. pneumoconioză.

CONJUGARE, s. f. / conjugaison, s. f. / conjugation. [*Lat.* ***coniugare*** *= a uni, de la* ***cum*** *= cu,* ***iugum*** *= jug.*] 1) La organismele unicelulare, formă de reproducere sexuată în care, prin reunire temporară, cele două celule efectuează transfer de material genetic. 2) În biochimie, combinarea unei substanțe toxice cu o substanță naturală din organism, formându-se un produs netoxic eliminabil.

CONJUGAT, adj. / conjugué, -e, adj. / conjugate. [*Lat.* ***coniugatus,*** *de la* ***coniugare*** *= a uni (****cum*** *= cu;* ***iugum*** *= jug).*] 1) Care se referă la unele acțiuni efectuate concomitent, de ex.: mișcări c. ale globilor oculari. 2) Care realizează, împreună, aceeași funcție (despre unele structuri anatomice). 3) Caracteristică a unui produs rezultat în urma unei *conjugări sau a unui complex molecular rezultat din unirea a două sau mai multe molecule. Ex.: proteină c. (*heteroproteină).

CONJUNCTIV, adj. / conjonctif, -ive, adj. / connective. [*Lat.* ***coniunctivus*** *= care leagă, care unește, de la* ***coniungere*** *= a lega împreună, a uni (****cum*** *= cu;* ***iugum*** *= jug).*] *Țesutul c.* derivă din mezenchim, include substanță fundamentală, fibre și celule și este un țesut de conexiune pentru mai multe structuri anatomice.

CONJUNCTIVĂ, s. f. / conjonctive, s. f. / conjunctiva. [*Lat.* ***coniunctivus*** *= care leagă, care unește, de la* ***coniungere*** *= a lega împreună, a uni (****cum*** *= cu;* ***iugum*** *= jug).*] Membrană mucoasă transparentă situată pe fața profundă a pleoapelor (*c. palpebrală*) și pe fața anterioară a globului ocular (*c. sclerotică* și *c. bulbară* sau *oculară*).

CONJUNCTIVITĂ, s. f. / conjonctivite, s. f. / conjunctivitis, sticky eye. [*Lat.* ***coniunctivus*** *= care leagă, care unește, de*

la coniungere = a lega împreună, a uni (cum = cu; iugum = jug); -ită.] Denumire sub care sunt grupate inflamațiile conjunctivei, indiferent de etiologie (iritativă, infecțioasă, alergică). În relație cu gradul de afectare al conjunctivei, c. poate fi eritematoasă, granuloasă (v.. trahom), flictenulară etc.

CONOTOXINĂ, s. f. / conotoxine, s. f. / conotoxin. Ligand ireversibil specific pentru anumite tipuri de *canale de calciu.

CONSANGUIN, adj. / consanguin, -e, adj. / consanguineous. [*Lat.* ***cum*** *= cu;* ***sanguis, -inis*** *= sânge.*] Care este înrudit din partea tatălui. Despre frați și surori care au același tată. Prin extensie: *căsătoria c.* semnifică un mariaj între indivizi care sunt rude apropiate, fie din partea tatălui, fie din partea mamei.

CONSANGVINITATE, s. f. / consanguinité, s. f. / consanguinity, inbreeding. [*Lat.* ***cum*** *= cu;* ***sanguis, -inis*** *= sânge.*] Raport de rudenie între persoane care au același tată, dar nu și aceeași mamă. Prin extensie: legătură de rudenie între doi indivizi care au un părinte (procreator) comun, tată sau mamă.

CONSERVANT, s. m. / conservateur, s. m. / preservative. [*Lat.* ***conservans, -antis*** *= păstrător, de la* ***conservare*** *= a păstra.*] Substanță, agent chimic care se adaugă în unele medicamente sau, mai frecvent, în alimente în scopul protejării acestora împotriva contaminării cu microorganisme și al prevenirii unor transformări chimice, îndeosebi a proceselor de oxidare. Natura și cantitatea de c. autorizați este reglementată legal, fiind menționată pe etichetele medicamentelor și, respectiv, pe ambalajele alimentelor. V. și aditiv alimentar.

CONSERVĂ, s. f. / conserve, s. f. / preserve, canned food. [*Lat.* ***conservare*** *= a păstra.*] Termen generic utilizat cu referire la toate substanțele alimentare care au fost supuse la diferite procedee de eliminare a cauzelor de alterare și apoi închise ermetic într-un mediu steril. Uneori termenul este utilizat în sens restrâns, cu referire doar la alimentele sterilizate prin căldură. V. și conservant.

CONSIMȚĂMÂNT, s. n. / consentement, s. m. / consent. [*Lat.* ***consentire*** *= a fi de acord.*] Acord al pacientului, sub semnătură sau, când este cazul, al tutorelui sau al familiei pacientului, necesar în toate cazurile când o investigație sau un act terapeutic expun pacientul la un risc, indiferent de anvergura acestuia. C. se obține după ce pacientului i se explică clar și loial eventualele riscuri.

CONSOLIDARE, s. f. / consolidation, s. f. / consolidation. [*Lat.* ***consolidatio, -onis*** *= întărire a dreptului de proprietate, de la* ***consolidare*** *= a consolida; sensul actual este preluat din engl.*] 1) Perioadă după vindecarea unei boli în care organismul revine, mai mult sau mai puțin, la funcțiile normale anterioare bolii. În cazul bolilor care provoacă *sechele, aceasta este perioada în care sechelele devin permanente și se stabilește gradul de incapacitate de muncă. 2) În ortopedie, vindecarea unei fracturi prin formarea unui calus la locul fracturii.

CONSONANT, adj. / consonant, -e, adj. / consonating. [*Lat.* ***consonans, -ntis*** *= într-un glas, concordant, de la* ***consonare*** *= a scoate un sunet concomitent, a fi în consonanță.*] Despre un *ral pulmonar cu timbru particular deoarece se produce într-un bloc de condensare sau într-o excavație.

CONSTANTA MICHAELIS-MENTEN / constante de Michaélis-Menten / Michaelis-Menten constant. [***Leonor Michaelis,*** *chimist american, 1875-1949;* ***Maud L. Menten,*** *patolog canadian stabilit în SUA, 1879-1960.*] Notată și K_M, corespunde concentrației de substrat care permite să se obțină jumătate din viteza maximală ($V_M/2$) a unei reacții enzimatice. V. și viteză maximală.

CONSTANTĂ, s. f. / constante, s. f. / constant. [*Lat.* ***constans, -ntis*** *= care se menține, de la* ***constare*** *= a se menține neschimbat și* ***stare*** *= a sta în picioare.*] 1) Mărime a cărei valoare rămâne neschimbată. 2) Mărime care caracterizează un fenomen, un aparat, o substanță. 3) *C. biologică*, valoarea concentrației unei substanțe din organism, care rămâne invariabilă, neschimbată în cadrul anumitor limite. Menținerea, echilibrul constantelor în organism intră în cadrul mecanismelor generale ale *homeostaziei. V. secțiunea constante biologice.

CONSTIPAȚIE, s. f. / constipation, s. f. / constipation. [*Lat.* ***constipatio, -onis*** *= adunare, concentrare, de la* ***constipare*** *= a aduna, a strânge la un loc.*] Tranzit intestinal încetinit pentru materiile fecale. Determină defecație dificilă ca urmare a creșterii consistenței materiilor fecale (cu apariția de fecaloame). Sin.: coprostază.

CONSTITUȚIE, s. f. / constitution, s. f. / constitution. [*Lat.* ***constitutio, -onis*** *= constituție fizică, organizare, de la* ***constituere*** *= a așeza într-o anumită formație și* ***statuere*** *= a stabili.*] Termen utilizat în medicină de obicei cu referire la aspectul morfologic al organismului, al unui individ (tipul constituțional, de ex.: c. stenică, c. robustă etc.). În general, c. include caracterele fizice și psihice ale individului (fenotipul).

CONSTRICTOR, adj., s. m. / constricteur, adj., s. m. / constrictor. [*Lat.* ***constrictus,*** *de la* ***constringere*** *= a strânge.*] Despre un mușchi a cărui contracție comprimă un organ, îngustează un canal sau un orificiu.

CONSTRICȚIE, s. f. / constriction, s. f. / constriction. [*Lat.* ***constrictio, -onis*** *= strângere, de la* ***constringere*** *= a strânge.*] Reducere a dimensiunilor unui sfincter, ale unui conduct, ale unui vas sanguin, ale unui organ cavitar, de regulă consecutiv contracției unor mușchi constrictori.

CONSULT MEDICAL / consultation, s. f. / consultation (1), medical advice (2). [*Lat.* ***consultum*** *= hotărâre, decizie, de la* ***consultare*** *= a delibera, a cerceta;* ***medicus*** *= doctor, medic.*] 1) Examinarea ambulatorie (examen clinic) a unui pacient de către medic. 2) Deliberarea mai multor medici cu privire la un caz medical.

CONSULTANT, s. m. / consultant, s. m. / consultant. [*Lat.* ***consultor, -oris*** *= sfătuitor, de la* ***consultare*** *= a delibera, a cerceta.*] Medic al cărui aviz este solicitat de către un alt medic.

CONSULTAȚIE, s. f. / consultation, s. f. / consultation. [*Lat.* ***consultatio, -onis*** *= discuție, dezbatere, deliberare, de la* ***consultare*** *= a delibera, a cerceta.*] Sin.: consult medical (v.).

CONSUM, s. f. / consommation, s. f. / consumption. [*Lat.* ***consumere*** *= a folosi, a cheltui.*] Folosirea unor materii prime, energii etc. Ex.: 1) *C. energetic*, cheltuială de energie necesară proceselor vitale și activităților. 2) *C. de oxigen pe minut*, cantitatea de oxigen reținută de sângele capilar pulmonar din aerul ventilat într-un minut; se exprimă în cm^3/min. 3) *C. specific de apă*, cantitatea de apă furnizată pentru un locuitor pe zi.

CONSUMPȚIE, s. f. / consomption, s. f. / consumption, wasting. [*Lat.* ***consumptio, -onis*** *= secătuire, sleire, de la* ***consumere*** *= a folosi, a cheltui.*] Slăbire intensă, cu scăderea accentuată a forței musculare și a masei țesuturilor. Se întâlnește în boli grave și prelungite, îndeosebi în tuberculoză.

CONȘTIENT, s. m. / conscient, s. m. / conscious. [*Lat.* ***consciens,*** *de la* ***conscire*** *= a avea cunoștință și* ***scire*** *= a ști.*] Unul dintre cele trei niveluri de funcționare a aparatului psihic (conștient, *preconștient, *inconștient). Nivelul c. este cel care primește informații provenind atât din interior, cât și din lumea exterioară. C. vizează ansamblul reprezentărilor (senzații, amintiri, idei etc.) din câmpul actual al conștiinței. V.: preconștient, inconștient, subconștient.

CONȘTIENȚĂ, s. f. / état conscientiel / awareness. [*Lat.* ***conscientia*** *= cunoaștere.*] Termen prin care poate fi desemnată

o stare care presupune pe lângă starea de veghe, sentimentul identității personale și autosituarea imediată în spațiu și timp. V. și conștiință.

CONȘTIINȚĂ, s. f. / conscience, s. f. / consciousness. [*Lat.* ***conscientia*** *= cunoaștere.*] Cunoaștere pe care fiecare subiect o are despre existența sa, despre actele sale și despre lumea exterioară. C. nu există ca funcție particulară care să fie organizată și care să aibă un „sediu" în creier. O definiție clară a c. depinde de rezolvarea problemei relației creier-psihic, deocamdată doar un teren pentru speculații. În consecință, persistă confuzia conștiență-conștiință și chiar confuzia conștiință - stare de veghe. Parțial, această confuzie poate fi diminuată prin acceptarea termenului *conștient. Pe de altă parte, în psihiatrie termenul c. este utilizat în sensul de vigilență, calificând astfel gradul de „prezență a ființei în lume". În acest cadru se disting clasic diferite niveluri: inconștiență (somn), subconștiență (permite o activitate automatică), conștiență spontană (stare de reverie) și conștiență reflectată. C. poate desemna și o instanță morală care reglează raportul dintre intențiile individului și realitate, plăcerea și aprecierea valorilor.

CONTACT, s. n. / contact, s. m. / contact. [*Lat.* ***contactus,*** *de la* ***contingere*** *= a atinge cu și* ***tangere*** *= a atinge.*] 1) Atingerea mutuală a două corpuri sau persoane. 2) Persoană care a rămas o perioadă suficientă pentru contractarea unei infecții în preajma unui bolnav contagios sau a unui material infecțios. C. poate fi *direct* sau *indirect*, prin produse biologice contaminate, obiecte. 3) În stomatologie, *c. ocluzal*, între două suprafețe dentare.

CONTAGIOS, adj. / contagieux, -euse, adj. / contagious, infectious. [*Lat.* ***contagiosus*** *= molipsitor, de la* ***cum*** *= cu,* ***tangere*** *= a atinge.*] Care se transmite de la o persoană la alta, de obicei de la un bolnav la un om sănătos. Contagiunea are loc direct sau indirect (spută, secreții și descuamații ale pielii, sânge supt de paraziți, materii fecale, contact cu obiecte).

CONTAGIOZITATE, s. f. / contagiosité, s. f. / contagiousness. [*Lat.* ***contagiosus*** *= molipsitor, de la* ***cum*** *= cu,* ***tangere*** *= a atinge.*] Calitatea de a fi *contagios.

CONTAGIUNE, s. f. / contagion, s. f. / contagion. [*Lat.* ***contagio, -onis*** *= contact, molipsire, de la* ***cum*** *= cu,* ***tangere*** *= a atinge.*] 1) Transmiterea unei boli de la un bolnav la o persoană care fie poate deveni purtător sănătos, fie se poate îmbolnăvi. C. poate fi: *directă* (prin contact direct între cele două persoane); *indirectă* (când există un intermediar - vizitator, animal domestic, insecte, obiecte contaminate). 2) *C. mentală*: propagarea unor simptome psihice prin imitare și sugestibilitate.

CONTAMINARE, s. f. / contamination, s. f. / contamination. [*Lat.* ***contaminatio, -onis*** *= pângărire, de la* ***contaminare*** *= a murdări, a pângări.*] Termen utilizat în relație cu obiecte sau animale care prezintă germeni patogeni proveniți de la un alt obiect, organism sau o altă sursă. Ex.: c. unui râu. V. și contagiune, infecție.

CONTENȚIE, s. f. / contention, s. f. / reduction (of fracture). [*Lat.* ***contentio, -onis*** *= încordare, de la* ***contendere*** *= a întinde cu putere, a încorda și* ***tendere*** *= a întinde.*] Imobilizare forțată, obligatorie (focar de fractură, organ herniat, pacient agitat). Pentru c. se folosesc modalități adecvate: bandaje cu fașă elastică sau gipsată, atelă, aparate speciale, cămăși de forță etc.

CONTIGUITATE, s. f. / contiguïté, s. f. / contiguity. [*Lat.* ***contiguus*** *= care atinge, învecinat, de la* ***contingere*** *= a atinge cu și* ***tangere*** *= a atinge.*] Starea a două sau mai multe structuri, organe care sunt în contact fără continuitate.

CONTINENȚĂ, s. f. / continence, s. f. / competence (1), continence (2). [*Lat.* ***continentia*** *= abținere, continență, de la* ***continere*** *= a ține laolaltă, a reține.*] 1) Ocluzia, închiderea perfectă a unui orificiu. 2) Moderație, temperare a apetitului, îndeosebi a celui sexual.

CONTONDENT, adj. / contondant, -e, adj. / contusive. [*Lat.* ***contundere*** *= a zdrobi.*] Despre un corp sau obiect ale căror lovituri zdrobesc țesuturile, determină *contuzii, fără secționarea țesuturilor și fără sângerare evidentă.

CONTOR, s. n. / compteur, s. m. / counter. [*germ.* ***Kontor*** *= contor; lat.* ***computare*** *= a calcula, a socoti.*] Instrument sau aparat utilizat la numărarea unor particule, impulsuri etc. În medicină, cele mai importante sunt c. de măsurare a prezenței și intensității radiațiilor ionizante: 1) *C. Geiger-Müller*, format dintr-un condensator cilindric la nivelul căruia se produce, prin trecerea unei particule încărcate, un puls de tensiune. 2) *C. cu scintilație*, pentru decelarea prezenței radiațiilor ionizante prin intermediul unui cristal în care se produc scintilații convertite în impulsuri electrice de un *fotocatod, multiplicate de un *fotomultiplicator (prin inermediul unor dinode). Impulsurile amplificate sunt transmise unui numărător. Sunt detectate astfel radiațiile gama. În cazul radiațiilor beta de mică energie, se utilizează lichidele scintilatoare, care, sub influența acestor radiații, emit scintilații ce pot fi numărate. Procedeul se numește scintilație lichidă. 3) *Diodele dopate* (ex.: siliciu dopat cu litiu), în care particulele declanșează avalanșe de electroni, în funcție de energia lor. V. și sondă de scintilație.

CONTRACEPTIV, adj., s. n. / contraceptif, -ive, adj., s. m. / contraceptive. [*Lat.* ***contra*** *= împotriva;* ***conceptus,*** *de la* ***concipere*** *= a concepe.*] 1) Produs utilizat în scopul *contracepției. Se disting: a) *C. orale*: ansamblu de substanțe hormonale administrate pe cale orală și care, prin acțiune antigonadotropă și/sau acțiune directă pe receptorul genital, împiedică, la femeie, una sau mai multe din condițiile esențiale ale fecundației (secreția glerei cervicale, ovulația, transformarea deciduală a mucoasei uterine. *Posologia corectă a c. orale este suficient de elaborată și se disting trei metode de administrare: *metoda combinată*, asociere estroprogestativă administrată în zilele 5-25 ale ciclului; exercită un efect triplu (suprimarea glerei cervicale, acțiune antiovulatorie și antinidație); *metoda secvențială*, cu acțiune antiovulatorie pură, deoarece la începutul ciclului se utilizează doar estrogeni, iar la sfârșitul ciclului o asociere estroprogestativă; *metoda neîntreruptă* sau *non-stop*, prin care se administrează progestative de sinteză în doză unică și continuă; nu acționează decât la nivelul glerei cervicale și al endometrului, cu rezultate uneori nesigure. b) *C. locale*: substanțe spermicide aplicate local intravaginal cu eficacitate relativă. 2) Care se referă la *contracepție.

CONTRACEPȚIE, s. f. / contraception, s. f. / contraception. [*Lat.* ***contra*** *= împotriva;* ***conceptio, -onis*** *= graviditate, concepție, de la* ***concipere*** *= a concepe.*] Termen generic utilizat pentru a desemna ansamblul metodelor utilizate pentru a împiedica concepția. Există mai multe modalități de c.: prin blocarea ovulației (prin *contraceptive orale); prin blocarea fecundației; prin blocarea spermatogenezei (aflată în stadiul experimental); abstinența periodică, coitul întrerupt, prezervativul; crearea unui obstacol în calea *nidației oului (*sterilet) și *c. de urgență*: utilizarea unor combinații estroprogestative în doză de „șoc" (în primele 72 de ore după un act sexual neprotejat).

CONTRACTILITATE, s. f. / contractilité, s. f. / contractility. [*Lat.* ***contractus,*** *de la* ***contrahere*** *= a strânge (****cum*** *= cu;* ***trahere*** *= a trage cu forța).*] Proprietate vitală pe care o posedă anumite celule (în particular miocitele) de a-și reduce una sau mai multe dimensiuni atunci când efectuează un travaliu activ, sub acțiunea unui stimul.

CONTRACTURĂ, s. f. / contracture, s. f. / contracture. [*Lat.* ***contractus,*** *de la* ***contrahere*** *= a strânge (****cum*** *= cu;* ***tra-***

here = a trage cu forța).] Contracție prelungită, reversibilă și involuntară a musculaturii striate (unul sau mai mulți mușchi), fără să existe leziuni organice ale fibrelor musculare. Poate fi simptom în unele boli. Ex.: *c. abdominală, c. extrapiramidală, c. piramidală. V. și convulsie, crampă, spasm.

CONTRACTURĂ ABDOMINALĂ / contracture abdominale / abdominal wall rigidity. Rigiditate a peretelui abdominal, tonică, intensă, dureroasă, permanentă, care se menține chiar la o palpare lentă și profundă. C. a. traduce o iritație peritoneală acută.

CONTRACTURĂ DUPUYTREN / contracture Dupuytren / Dupuytren's contracture. [*Guillaume Dupuytren, baron, chirurg și anatomopatolog francez, profesor la Paris, 1778-1835.*] Scleroză, retracție și fibroză nodulară a aponevrozei palmare, însoțită de modificări ale articulațiilor meta-carpofalangiene și interfalangiene. În funcție de dezvoltarea nodulilor și de tulburările funcționale ale mâinii, este stadializată în patru faze. În prima fază se constată prezența nodulilor, fără retracții ale degetelor. În faza a doua se instalează flexia degetelor, care, în cea de-a a treia fază, ajunge la 30° sau mai puțin. În ultimul stadiu de evoluție, pe lângă fixarea mâinii în flexie, se produce extensia falangelor distale. Clasificarea are valoare diagnostică, fiecărei faze evolutive corespunzându-i o anumită atitudine terapeutică. Constatarea la un bolnav a nodulilor aponevrotici sau a retracției aponevrozei palmare obligă la cercetarea celorlalte manifestări clinice care pot coexista și care au mecanism fiziopatologic și anatomopatologic comun: aponevroza plantară și corpii cavernoși (*fibromatoza aponevrozei plantare, *indurația plastică a penisului). Sin.: boală Dupuytren.

CONTRACTURĂ PIRAMIDALĂ / contracture pyramidale / pyramidal rigidity. Hipertonie musculară determinată de o leziune a fasciculului piramidal și însoțită de exagerarea reflexelor osteotendinoase.

CONTRACȚIE, s. f. / contraction, s. f. / contraction. [*Lat. **contractio, -onis** = strângere, de la **contrahere** = a strânge (**cum** = cu; **trahere** = a trage cu forța).*] Diminuare în volum sau în lungime a fibrelor musculare, sub acțiunea unui stimul sau a anumitor agenți (fizici, chimici etc.). Ant.: relaxare.

CONTRAEXTENSIE, s. f. / contre-extension, s. f. / counter-extension. [*Lat. **contra** = împotriva; **extensio, -onis** = întindere, de la **extendere** = a întinde (**ex** = în afară; **tendere** = a întinde).*] Rezistența opusă extensiei unui membru atunci când se realizează o tracțiune în direcția rădăcinii acelui membru, în vederea reducerii unei fracturi. În cazul fracturii unui membru inferior, c. poate fi realizată prin ridicarea membrului respectiv, astfel încât greutatea corpului să se opună tracțiunii aplicate distal.

CONTRAIMUNOELECTROFOREZĂ, s. f. / contre-immuno-électrophorèse, s. f. / counterimmunoelectrophoresis. [*Lat. **contra** = împotriva; **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **elektron** = chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; **phoresis** = transportare, de la **pherein** = a duce, a purta.*] Sin.: electrosinereză (v.).

CONTRAINCIZIE, s. f. / contre-incision, s. f. / counter-opening. [*Lat. **contra** = împotriva; **incisio, -onis** = tăietură, de la **incidere** = a tăia.*] Incizie secundară efectuată la distanță de prima incizie (principală).

CONTRAINDICAȚIE, s. f. / contre-indication, s. f. / contraindicaton. [*Lat. **contra** = împotriva; **indicatio, -onis** = indicare, de la **indicare** = a arăta.*] Orice circumstanță care se opune aplicării unui tratament.

CONTRAST, s. n. / contraste, s. m. / contrast. [*Ital. **contrasto**, din lat. **contra** = împotriva, **stare** = a sta în picioare.*] 1) Termen generic utilizat în medicină cu sensul de diferență în luminozitatea regiunilor observate pe rezultatul (ecran, film, fotografie) unei investigații imagistice. 2) Mediu (substanță) de c.: v. mediu de contrast.

CONTROL, s. n. / contrôle, s. m. / control. [*Fr. **contrôle**, prescurtare de la **contre-rôle**.*] 1) Supravegherea sau limitarea unor fenomene, acțiuni. 2) Denumire pentru acțiunile sau programele care au ca scop prevenirea, depistarea, reducerea sau eliminarea unor boli. Ex.: c. medical periodic, c. medical profilactic. V. și bilanț de sănătate, screening.

CONTROLATERAL, adj. / controlatéral, -ale, -aux, adj. / controlateral. [*Lat. **contra** = împotriva; **lateralis**, de la **latus, -teris** = latură.*] Termen general utilizat cu sensul de: situat de partea opusă, care se referă la partea opusă. Ex.: reflex c., hemiplegie c. (de partea opusă leziunii cerebrale determinante).

CONTUZIE, s. f. / contusion, s. f. / contusion, bruise. [*Lat. **contusio, -onis** = zdrobire, izbire, de la **contundere** = a zdrobi.*] Leziune (produsă prin compresiune brutală) care nu produce soluție de continuitate la nivelul pielii. Când interesează doar vascularizația superficial-subcutanată poartă numele de *echimoză*. Se poate asocia cu prezența unui hematom subcutanat sau cu afectarea organelor interne, în cazuri grave.

CONURI RETINIENE / cônes rétiniens / retinal cones. Celule senzoriale ale retinei, responsabile de vederea morfoscopică și cromatică. C. r. sunt localizate aproape exclusiv în regiunea maculară, în partea centrală, fiind în număr de aproximativ 7 milioane. Ele sunt formate dintr-o expansiune externă, fotoreceptoare (conul propriu-zis) și o extremitate internă care vine în contact cu prelungirea unei celule bipolare, la care este transmis influxul nervos.

CONVALESCENȚĂ, s. f. / convalescence, s. f. / convalescence. [*Lat. **convalescentia**, de la **convalescere** = a prinde puteri, a se însănătoși (**cum** = cu; **valere** = a avea forță, a fi tare).*] Durată de timp, mai mult sau mai puțin lungă, care urmează după dispariția simptomatologiei unei boli și în care se restabilesc, progresiv, funcțiile normale ale aparatelor și sistemelor. C. durează până la revenirea completă la starea de *sănătate.

CONVECȚIE, s. f. / convection, s. f. / convection. [*Lat. **convectio, -onis** = transportare, de la **convectare** = **cu, vergere** = a transporta laolaltă (întruna).*] 1) Transfer de căldură prin intermediul curenților în lichide sau gaze. 2) Pierdere de căldură corporală prin transfer către aerul înconjurător, când acesta este mai rece.

CONVERGENȚĂ, s. f. / convergence, s. f. / convergence. [*Lat. medievală **convergere** = a inclina împreună, de la **cum** = cu, **vergere** = a fi înclinat, a fi aplecat.*] 1) În general, evoluție, direcție spre același punct. În embriologie, deplasare celulară de la periferie spre centru în perioada de *gastrulație. În fiziologie, mișcarea coordonată a globilor oculari pentru a fixa același punct. 2) Caracteristica punctului în care se întâlnesc două linii. Ant.: divergență.

CONVERSIE, s. f. / conversion, s. f. / conversion. [*Lat. **conversio, -onis** = schimbare, transformare, de la **convertere** = a întoarce, a schimba (**cum** = cu; **vertere** = a întoarce).*]
1) Transformarea unei unități de măsură în altă unitate de măsură, prin intermediul unui factor de c. 2) Transformarea emoțiilor în manifestări fizice. 3) Corecția unei poziții defectuoase a fetusului în timpul travaliului.

CONVERTAZĂ, s. f. / convertase, s. f. / convertase. [*Lat. **convertere** = a întoarce, a schimba, de la **cum** = cu, **vertere** = a întoarce; **-ază**.*] *Protează a *complementului care produce conversia unui component într-altul în cascada de evenimente moleculare ale *activării complementului.

CONVERTINĂ, s. f. / convertine, s. f. / convertin. [*Lat. **convertere** = a întoarce, a schimba, de la **cum** = cu, **vertere** =*

a întoarce; -ină.] Forma activă a factorului VII al coagulării, notată VIIa.

CONVULSIE, s. f. / convulsion, s. f. / convulsion, seizure. [*Lat. **convulsio, -onis** = convulsie, de la **convellere** = a zdruncina.*] Contracție involuntară, instantanee și sacadată a uneia sau a mai multor grupe musculare, determinând mișcări localizate sau ale întregului corp. Spre deosebire de adult, la copil c. reprezintă o urgență, ce impune intervenția imediată a medicului. În funcție de origine, la adult c. pot fi: cerebrale sau medulare, anoxice (în cursul unei *sincope), toxice (ex.: după injectarea de stricnină) și psihice (*isterie). În raport cu durata contracțiilor, se disting: 1) *C. clonice*, scurte, ritmice, ale unor grupe musculare sau ale întregii musculaturi. 2) *C. tonice*, cu caracter prelungit. 3) *C. tonicoclonice*, prin asocierea celor două tipuri menționate mai sus. La copil, c. au o semnificație clinică foarte diferită, deoarece prelungirea unei crize netratate se poate solda cu decesul copilului. În general, la copilul mic c. sunt generalizate. Mecanismul intim al crizei de c. constă într-o activare paroxistică sincronă a unor grupe de neuroni corticali sau subcorticali, consecință a afectării funcționării normale a neuronului prin perturbarea aportului de oxigen și substanțe energetice. La copil se disting o serie de forme etiologice de c., în funcție de vârstă: A) Nou-născut - din cauza pragului convulsivant ridicat, c. apar în leziuni cerebrale grave și în tulburări metabolice importante, de unde prognosticul rezervat (20-40% decese, 8-20% sechele). Se disting cauze organice (leziuni ale sistemului nervos) și cauze metabolice (hipocalcemie cu tetanie neonatală, hipoglicemie neonatală, anomalii ereditare ale metabolismului aminoacizilor). B) Sugar și copilul mic - perioada de vârstă cu cea mai mare incidență a c., datorită scăderii pragului convulsivant și creșterii reactivității convulsive. Se disting: 1) *C. ocazionale*: a) în boli acute ale SNC, un loc particular îl ocupă c. din SIDA, consecință a infecțiilor oportuniste asociate bolii; b) în boli acute extracerebrale, *c. febrile*, cea mai frecventă cauză de c. ocazionale; c) în dezechilibre metabolice, îndeosebi în *sindromul acut de deshidratare, dar și în hipocalcemie, hipoglicemie, ca și în c. piridoxinosensibilă; d) în intoxicații exogene, accidentale sau terapeutice. 2) *C. epileptice* sunt recurente, neprovocate, caracterizate prin crize survenite în afebrilitate. În toate formele clinice de epilepsie infantilă apar c. de tip tonicoclonic, care pot evolua ca stare de rău convulsiv (criză a cărei durată depășește 30 min) în cazul opririi bruște a tratamentului anticonvulsivant.

CONVULSIE CRONICĂ / convulsion chronique / chronic convulsion. Sin.: clonie. V. convulsie.

CONVULSIVANT, adj., s. n. / convulsivant, adj., s. m. / convulsant. [*Lat. **convulsus**, de la **convellere** = a zdruncina.*] (Proces patogen, substanțe chimice) care provoacă *convulsii.

COOPERARE CELULARĂ / coopération cellulaire / cellular cooperation. [*Lat. **cooperatio, -onis** = colaborare, cooperare, de la **cooperare** = a coopera; **cellula** = cămăruță, dim. de la **cella** = cămară.*] Relațiile funcționale dintre celule, îndeosebi când acestea sunt organizate într-un țesut sau îndeplinesc o funcție în comun, ori participă la diferite etape ale aceluiași proces. C. c. se realizează și la distanță, datorită *semnalizării celulare. Termenul se referă îndeosebi la influența reciprocă a diferitelor celule ale *sistemului imunitar. Stimularea unei celule imunocompetente de către un *antigen sau prin *self nemodificat declanșează din partea acesteia un răspuns care este comunicat, fie prin contact direct între celule, fie prin eliberarea de substanțe chimice (*citokine) acționând la distanță asupra altor celule ale sistemului imunitar. V. și interleukine.

COOPERATIVITATE, s. f. / coopérativité, s. f. / cooperativity. [*Lat. **cooperare** = a coopera.*] Fenomen prezent în cazul enzimelor sau receptorilor care au mai multe situsuri de legare. Legarea unui ligand pe un anumit situs alterează *afinitatea celorlalte situsuri. Există c. pozitivă sau c. negativă, după cum afinitatea crește sau scade. Fenomenul de c. prezintă interes practic în cazul medicamentelor ale căror ținte sunt receptorii sau enzimele.

COORDONARE, s. f. / coordination, s. f. / coordination. [*Lat. **cum** = cu; **ordinare** = a pune în ordine, de la **ordo, -inis** = șir, rând.*] Activitate reglată de către centrii nervoși din sistemul nervos central; constă în determinarea unor contracții musculare într-o ordine știută, în scopul obținerii unui anumit rezultat. Ex.: c. motorie a unei mișcări. V. și ataxie.

COPIL, s. m. / enfant, s. m. / child. [*Albaneză **kopil** = copil.*] Băiat sau fată în primii ani ai vieții (până în adolescență). V. copilărie.

COPIL HIPERACTIV / enfant hyperactif / hyperkinetic child. Sin.: copil hiperkinetic (v.).

COPIL HIPERKINETIC / enfant hyperkinétique / hiperkinetic child. Copil a cărui activitate motorie este crescută și dezordonată, fiind însoțită de impulsivitate, reacții agresive și tulburări de atenție care îi afectează performanțele școlare. În mod paradoxal, starea copilului se poate ameliora cu ajutorul *psihotonicelor, dar la această vârstă dozele terapeutice se stabilesc cu dificultate. Sin.: copil hiperactiv.

COPILĂRIE, s. f. / enfance, s. f. / childhood. [*Albaneză **kopil** = copil.*] Perioada de viață de la naștere până la adolescență. Perioade (stabilite arbitrar): 1) *Prima c.*, de la naștere până la 2½ ani-3 ani (când dentiția de lapte e completă), este subdivizată: a) perioada postnatală precoce, primele 6 zile de viață; b) perioada neonatală tardivă, zilele 7-30; c) vârsta de sugar, între o lună - un an; d) copilul mic sau antepreșcolarul, între 1-2½ ani. 2) *A doua c.*, vârsta preșcolară, de la 2½-3 ani la 6-7 ani. 3) *A treia c.*, vârsta școlară, de la 6-7 ani la 15-16 ani, când, odată cu sfârșitul pubertății, copilul devine adolescent.

COPROANTICORP, s. m. / coproanticorps, s. m. / coproantibody. [*Gr. **kopros** = excrement; **anti** = contra; lat. **corpus, -oris** = corp.*] Orice anticorp din materiile fecale, sintetizat de organism împotriva variatelor bacterii enterice. C. sunt de tip IgA și se presupune că ar avea un rol de protecție a gazdei.

COPROCULTURĂ, s. f. / coproculture, s. f. / plate culture of f(a)eces. [*Gr. **kopros** = excrement; lat. **cultura** = cultivare.*] Introducerea în medii de cultură a unor mici cantități de materii fecale, în scopul observării florei microbiene dezvoltate și a identificării, eventuale, a unor germeni patogeni.

COPROFAGIE, s. f. / coprophagie, s. f. / coprophagia. [*Lat. **kopros** = excrement; **phagein** = a mânca.*] Ingerarea de materii fecale. Tulburare gravă a instinctului alimentar ce apare în demență, oligofrenie gravă, schizofrenie. Sin.: scatofagie.

COPROFIL, adj. / coprophile, adj. / coprophil, coprophilic. [*Lat. **kopros** = excrement; gr. **philos** = prieten, de la **philein** = a iubi.*] 1) În relație cu *coprofilia. 2) Referitor la bacteriile care se dezvoltă în materiile fecale.

COPROFILIE, s. f. / coprophilie, s. f. / coprophilia. [*Lat. **kopros** = excrement; gr. **philia** = atracție, de la **philein** = a iubi.*] Atracție morbidă pentru materiile fecale la unii bolnavi psihic. Uneori c. poate căpăta conotații sexuale.

COPROLALIE, s. f. / coprolalie, s. f. / coprolalia. [*Lat. **kopros** = excrement; **lalia** = vorbire, de la **lalein** = a vorbi.*] Tulburare de vorbire constând în tendința utilizării de cuvinte și expresii pornografice și obscene. Apare în boli psihice variate.

COPROLIT, s. m. / coprolithe, s. m. / coprolith. [*Lat. **kopros** = excrement; **lithos** = piatră.*] Concrețiune fecală infiltrată de săruri calcare, în relație cu un tranzit intestinal încetinit pentru materiile fecale.

COPROLOGIE, s. f. / coprologie, s. f. / coprology. [*Lat. kopros = excrement; gr. logos = știință.*] Sin.: scatologie (v.).

COPROM, s. n. / coprome, s. m. / coproma. [*Gr. kopros = excrement; -oma.*] Sin.: fecalom (v.).

COPROSTAZĂ, s. f. / coprostase, coprostasie, s. f. / coprostasis. [*Gr. kopros = excrement; stasis = oprire, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Sin.: constipație (v.).

COPULAȚIE, s. f. / copulation, s. f. / copulation. [*Lat. copulatio, -onis = unire, împreunare, de la copulare = a uni, a împreuna.*] Împreunare sexuală. Actul împerecherii a doi indivizi de sex opus, prin care organele sexuale ale masculului sunt puse în contact cu cele ale femelei, în interiorul acestora din urmă.

CORACOID, adj. / coracoïde, adj. / coracoid. [*Lat. corax, -acis, gr. korax, -akos = corb; gr. eidos = formă.*] Care se aseamănă cu ciocul unui corb. Ex.: apofiză c. a omoplatului.

CORD, s. n. / coeur, s. m. / heart, cor. [*Lat. cor, cordis = inimă.*] Sin.: inimă (v.).

CORD ARTIFICIAL / coeur artificiel / artificial heart. Oxigenator prevăzut cu o pompă aspirantă și o pompă ce asigură refluxul și care substituie temporar inima. Se descriu modele diverse. În prezent au fost realizate modele de inimă artificială (Jarvik) care să substituie permanent zona din inimă afectată de un proces patologic (îndeosebi ventriculul stâng).

CORD BILOCULAR / coeur biloculaire / cor biloculare. Malformație a inimii caracterizată prin existența unui singur auricul și a unui singur ventricul.

CORD-PULMON ARTIFICIAL / coeur-poumon artificiel / heart-lung apparatus, artificial circulation, artificial heart-lung. Dispozitiv care substituie o perioadă scurtă de timp (frecvent câteva ore) funcțiile inimii și ale plămânilor. Este alcătuit, în principiu, dintr-o pompă aspiro-respingătoare, echivalentul inimii, și din membrane artificiale oxigenatorii, echivalent episodic al plămânilor.

CORD PULMONAR ACUT / coeur pulmonaire aigu / acute cor pulmonale. Dilatare și insuficiență acută a cordului drept cauzată de instalarea bruscă a hipertensiunii arteriale pulmonare, de obicei o consecință a unei embolii pulmonare masive.

CORD PULMONAR CRONIC / coeur pulmonaire chronique / chronic cor pulmonale. Afecțiune cardiacă care implică hipertrofie ventriculară dreaptă cu sau fără insuficiență cardiacă, consecutiv unei afecțiuni pulmonare cronice, parenchimatoase sau vasculare, cu hipertensiune pulmonară, frecvent *bronhopneumopatie cronică obstructivă). Abrev.: CPC.

CORDAJE TENDINOASE / cordages tendineux / tendinous cords. NA: chordae tendineae. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon; lat. medievală tendo, -inis = tendon, probabil de la gr. tenon, -ontos = tendon.*] Cordoane fine fibroase care leagă valvele atrioventriculare la mușchii papilari ai ventriculelor, cu care constituie aparatul subvalvular.

CORDITĂ, s. f. / chordite, cordite, s. f. / corditis, chorditis. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon; -ită.*] Inflamație a unei structuri anatomice în formă de coardă. Termenul se utilizează, de obicei, cu referire la *corzile vocale, cu sensul de inflamație de origine infecțioasă sau traumatică.

CORDOCENTEZĂ, s. f. / cordocentèse, s. f. / cordocentesis. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon; gr. kentesis = înțepătură.*] Puncție vasculară a *cordonului ombilical.

CORDON, s. n. / cordon, s. m. / cord, funis, chorda. NA: funiculus, pl. funiculi. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon.*] Denumire generică utilizată pentru a desemna unele structuri anatomice pe baza formei lor. Ex.: *c. spermatic, *c. ombilical.

CORDON OMBILICAL / cordon ombilical / umbilical cord, chorda umbilicalis. NA: funiculus umbilicalis. Structură flexibilă conjunctivovasculară care conectează ombilicul embrionului și fătului cu placenta, în ambele sensuri, prin arterele și venele ombilicale. La nou-născut măsoară aproximativ 50 cm. V. și circulară de cordon.

CORDON SANITAR / cordon sanitaire / sanitary cordon. Frontieră de supraveghere stabilită la limita unei regiuni aflate în carantină. Nu poate fi traversat decât în anumite condiții stabilite de regulamentele sanitare.

CORDON SPERMATIC / cordon spermatique / spermatic cord. NA: funiculus spermaticus. Formațiune anatomică care are rol suspensor pentru testicul și epididim. C. s. include vasele spermatice și deferente, filete nervoase și ligamentul Cloquet, elemente învelite într-o tunică fibroasă.

CORDONAL, adj. / cordonal, -ale, -aux, adj. / cordonal. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon.*] Care se referă la cordoanele măduvei spinării. Ex.: durere c.

CORDOPEXIE, s. f. / cordopexie, s. f. / cordopexy. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon.*] Intervenție chirurgicală care constă în fixarea unei *corzi vocale în poziție de adducție maximă, pentru asigurarea unei permeabilități suficiente a *glotei.

CORDOTOMIE, s. f. / cordotomie, chordotomie, s. f. / cordotomy. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Întreruperea chirurgicală a tractului spinotalamic lateral, de obicei în cadranul anterolateral al măduvei, în vederea suprimării durerilor insuportabile și netratabile prin alte mijloace. V. și tractotomie. 2) Secțiunea uneia dintre corzile vocale.

CO-RECEPTOR CD4 / co-récepteur CD4 / CD4 co-receptor. Sin.: CD4 (v.).

CO-RECEPTOR CD8 / co-récepteur CD8 / CD8 co-receptor. Sin.: CD8 (v.).

CO-RECEPTORI HIV / co-récepteurs du VIH / HIV co-receptors. [*Lat. cum = cu; receptus, de la recipere = a primi; engl. abrev. Human Immuno-deficiency Virus = virusul imunodeficienței umane.*] Reprezintă o serie de molecule situate pe suprafața celulelor țintă ale HIV (limfocitele T CD4 și celulele mononucleate), care funcționează ca receptori pentru *chemokine și care, împreună cu receptorul CD4, alcătuiesc sistemul de penetrare al virusului în celulă. Deși până în prezent au fost descriși numeroși co-receptori (CCR5, CXCR4, CCR3, CCR2, BOB și „brother of BOB“, ultimii patru fiind utilizați de HIV-2 și SIV), numai primii doi sunt exclusiv utilizați de tulpinile HIV-1. Descoperirea co-receptorilor a permis explicarea diferențelor de comportament fenotipic ale tulpinilor HIV izolate în diferite stadii ale bolii. Până recent erau utilizate trei sisteme de clasificare fenotipică a HIV: 1) primul sistem definea izolatele primare ca macrofag (M)-tropice sau T-tropice (cu tropism pentru liniile celulare T), toate izolatele având capacitatea de a replica în limfocitele T CD4 activate; 2) un al doilea sistem caracteriza izolatele ca sincițiu-inductoare (SI) și non-sincițiu-inductoare (NSI), pe baza comportamentului în linia celulară MT-2 (care exprimă CXCR4, dar nu și CCR5); virusurile NSI pot forma cu ușurință sinciții în celulele CCR5; 3) al treilea sistem definea virusurile fie ca lent/joase sau rapid/înalte, în funcție de cinetica creșterii lor în cultură. Deși cele trei sisteme de clasificare se intricau într-o oarecare măsură, ele nu erau sinonime. Descoperirea co-receptorilor a permis revizuirea clasificării variantelor fenotipice. Astfel, izolatele care utilizează CCR5 dar nu și CXCR4 sunt denumite virusuri R5, iar cele care utilizează CXCR4 dar nu CCR5 sunt denumite virusuri X4. Izolatele care pot utiliza ambii co-receptori sunt denumite R5X4. Acest sistem de clasificare are o bază patogenetică: virusurile R5 sunt cel mai eficient transmise pe cale heterosexuală (ele sunt NSI și lent/joase); după aproximativ 5 ani, la 50% din pacienți izolatele evoluează spre formele

R5X4 și X4 (similar cu SI și rapid/înalte), ceea ce explică mai buna adaptare și virulența superioară odată cu evoluția spre SIDA.

CORECTIV, s. n. / correctif, s. m. / corrective. [*Lat. medievală* ***correctivus****, din lat.* ***corrigere*** *= a îndrepta și* ***regere*** *= a conduce.*] 1) Ceea ce îndreaptă ceva, rectifică, în sens pozitiv. Ex.: tratament c. 2) Uneori termenul este utilizat cu referire la o substanță care, adăugată unui medicament, îi ameliorează gustul sau acțiunea. V. și excipient.

CORECTOPIE, s. f. / corectopie, s. f. / corectopia. [*Gr.* ***kore*** *= pupilă;* ***ektopos*** *= în afara locului normal, de la* ***ektos*** *= în afară,* ***topos*** *= loc.*] Sin.: ectopie pupilară (v.).

COREE, s. f. / chorée, s. f. / chorea, St. Vitus dance. [*Lat.* ***chorea****, gr.* ***khoreia*** *= dans.*] Boală a sistemului nervos caracterizată prin mișcări involuntare și neregulate, când lente, când rapide, acompaniate de hipotonie musculară și de tulburări de coordonare. Există mai multe tipuri de c. Cea mai cunoscută: *c. Sydenham*, boală a sistemului nervos a celei de-a doua copilării, adesea de etiologie reumatismală (streptococ hemolitic), caracterizată prin mișcări coreice acompaniate de curbatură, dureri vagi ale membrelor inferioare, uneori febră. Evoluează, în general, spre vindecare, dar poate provoca uneori complicații cardiace. O altă formă: *c. Huntington*, v. boală Huntington.

COREE HUNTINGTON / chorée de Huntington / Huntington's chorea. [*George Summer Huntington, medic american, New York, 1851-1916.*] Sin.: boală Huntington (v.). V. și coree.

COREE SYDENHAM / chorée de Sydenham / Sydenham's chorea. [*Thomas Sydenham, medic englez, Cambridge, Londra, 1624-1689.*] V. coree.

COREIFORM, adj. / choréiforme, adj. / choreiform. [*Lat.* ***chorea****, gr.* ***khoreia*** *= dans; lat.* ***forma*** *= formă.*] Care seamănă cu coreea. Ex.: mișcări c.

CORELAȚIE, s. f. / correlation, s. f. / correlation. [*Lat. scolastică* ***correlativus****, din lat.* ***relatio, -onis*** *= raportare.*] Măsurarea dependenței dintre două *variabile aleatorii cantitative.

COREOATETOZĂ, s. f. / choréoathétose, s. f. / choreoathetosis. [*Lat.* ***chorea****, gr.* ***khoreia*** *= dans; gr.* ***athetos*** *= nefixat;* ***-oză****.*] Sindrom caracterizat clinic prin prezența *mișcărilor coreoatetozice. V. în continuare.

COREOATETOZĂ FAMILIALĂ PAROXISTICĂ / choréoathétose familiale paroxystique / familial paroxysmal choreoathetosis. Sindrom rar cu transmitere autozomal dominantă, în cadrul căruia se asociază accese de *mișcări coreoatetozice fără pierderea conștienței cu un *inel Kayser-Fleischer, în absența anomaliei metabolice a cuprului. C. f. p. răspunde la *haloperidol. Sin.: sindrom Mount-Rebak.

COREOATETOZĂ PAROXISTICĂ KINEZIGENĂ / choréoathétose paroxystique kinésigénique / paroxysmal kinesigenic choreoathetosis. Sindrom caracterizat prin mișcări coreoatetozice, declanșate de mișcările voluntare care apar în a doua copilărie, îndeosebi la băieți. În jumătate din cazuri, sindromul este transmis autozomal dominant, răspunde la anumite anticonvulsivante și se atenuează cu vârsta, uneori până la dispariție.

COREOATETOZIC, adj. / choréoathétosique, adj. / choreoathetoid. [*Lat.* ***chorea****, gr.* ***khoreia*** *= dans; gr.* ***athetos*** *= nefixat.*] Care aparține *coreoatetozei sau se caracterizează prin coreoatetoză.

COREPRAXIE, s. f. / corépraxie, s. f. / corepraxy. [*Gr.* ***kore*** *= pupilă;* ***praxis*** *= acțiune, practică, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] Operație de refacere a *pupilei și reașezarea ei în poziție normală.

COREPRESOR, s. m. / corépresseur, s. m. / corepressor. [*Lat.* ***cum*** *= cu;* ***repressor, -oris*** *= represor, de la* ***reprimere*** *= a împinge înapoi, a reține (****retro*** *= înapoi;* ***primere*** *= a apăsa, a presa).*] Moleculă care declanșează represia *transcripției genelor specifice prin fixare la represor.

CORESPONDENȚĂ, s. f. / correspondance, s. f. / correspondence. [*Lat. scolastică* ***correspondere****, de la* ***respondere*** *= a răspunde.*] Condiția de a fi în consens, în armonie funcțională. Cel mai adesea, termenul se referă la *c. retiniană*: funcționarea armonioasă a elementelor nervoase ale retinei ochilor.

CORIMBIFORMĂ, adj. / corymbiforme, adj. / corymbiform. [*Lat.* ***corymbus*** *= ciorchine, din gr.* ***korymbus****; lat.* ***forma*** *= formă.*] Despre o erupție, când elementele acesteia sunt reunite în grupe separate de intervale de piele sănătoasă.

CORIOADENOM, s. n. / chorioadénome, s. m. / chorioadenoma destruens. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-oma****.*] Sin.: molă hidatiformă disecantă (v. molă).

CORIOALANTOIDĂ, s. f. / chorioallantoïde, s. f. / chorioallantois. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului;* ***allas, -antos*** *= cârnat;* ***eidos*** *= formă.*] Structură extraembrionară formată din unirea corionului și alantoidei prin intermediul vaselor, servind la schimbul gazos, la reptile și păsări. La mamifere echivalentul este *placenta.

CORIOCARCINOM, s. n. / choriocarcinome, s. m. / choriocarcinoma. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului;* ***karkinos****, de la* ***karkinos*** *= rac, cancer,* ***-oma****.*] Tumoră malignă a țesutului trofoblastic, formată prin proliferarea anormală a celulelor cuboidale și sincițiale ale epiteliului placentei. Aproape toate c. se dezvoltă în cavitatea uterină secundar unei *mole hidatiforme, mai rar consecutiv unui avort sau în timpul unei sarcini normale. De regulă foarte hemoragice, c. produc metastaze pe cale hematogenă, dar sunt foarte sensibile la chimioterapia antineoplazică. Uneori, c. poate fi localizat la nivelul testiculului, ovarului sau al altor organe, corespunzând unor *disembrioame ce reprezintă tumori placentare embrionare. În ambele cazuri tumorile sunt funcționale, elaborând gonadotrofine. Sin.: corioepiteliom.

CORIOEPITELIOM, s. n. / chorio-épithéliome, s. m. / chorioepithelioma. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului;* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon;* ***-oma****.*] Sin.: coriocarcinom (v.).

CORIOM BENIGN / choriome benign / chorio-adenoma. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului;* ***-oma****; lat.* ***benignus*** *= binevoitor.*] Sin.: molă hidatiformă (v. molă).

CORIOMENINGITĂ, s. f. / chorioméningite, s. f. / choriomeningitis. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului;* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină;* ***-ită****.*] Inflamație a meningelor asociată cu o infiltrație limfocitară a plexurilor coroide. *C. limfocitară*: v. boală Armstrong.

CORIOMENINGITĂ LIMFOCITARĂ / cohrioméningite lymphocytaire / lymphocytic choriomeningitis. Sin.: boală Armstrong (v.).

CORION, s. n. / chorion, s. m. / chorion. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului.*] 1) Membrana exterioară a oului la mamifere. 2) Porțiunea profundă a dermului, alcătuită îndeosebi din fascicule de fibre colagene și o rețea de fibre elastice și de reticulină.

CORIORETINITĂ, s. f. / choriorétinite, s. f. / chorioretinitis. [*Gr.* ***khorion*** *= membrană a fătului; lat.* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-ină****;* ***-ită****.*] Inflamație a coroidei și a retinei. *C. seroasă centrală*: v. boală Kitahara.

CORIORETINITĂ SEROASĂ CENTRALĂ / choriorétinite séreuse centrale / Kitahara's disease. Sin.: boală Kitahara (v.).

CORISTOM, s. n. / choristome, s. m. / choristoma. [*Gr.* ***khoristos*** *= separat, îndepărtat;* ***-oma****.*] Afecțiune psedotumorală

care se caracterizează prin prezența unor celule de altă natură decât țesutul sau organul în care se găsesc. C. este o *heterotopie.

CORIZĂ, s. f. / coryza, rhume, s. m. / coryza, common cold. [*Gr. koryza = guturai.*] Sin.: rinită acută (v. rinită).

CORN, s. n. / corne, s. f. / cornu, pl. cornua. NA: cornu. [*Lat. cornu, -us = corn.*] 1) *C. anterior al măduvei* (NA: *cornu anterius*): fiecare din cele două formațiuni cenușii ale măduvei spinării, întinzându-se anterior canalului ependimar, sub forma unei proeminențe, de o parte și de alta a șanțului median anterior. Aceste formațiuni se numesc c., datorită aspectului pe secțiunea măduvei, constituind în realitate două cordoane nervoase, alcătuite în esență din fibre motorii. 2) *C. posterior al măduvei* (NA: *cornu posterius*): fiecare din cele două formațiuni cenușii ale măduvei, situate de fiecare parte și posterior canalului ependimar. Sunt denumite c. datorită aspectului pe secțiune; în realitate reprezintă două cordoane nervoase alcătuite din fibre senzitive. 3) *C. uterin* (NA: *cornu uteri*), fiecare din cele două unghiuri laterale ale cavității uterine, în punctul de implantare al trompei uterine.

CORN CUTANAT / corne cutanée / cutaneous horn. 1) Formațiune în formă de pinten, dezvoltată în unele *keratoze senile, solare sau juvenile, la nivelul feței și al mâinilor. C. c. este benign, se dezvoltă lent și poate avea un diametru mic sau, dimpotrivă, mare, până la 10-12 cm. 2) Leziune hiperkeratozică observată în unele *candidoze vegetante.

CORN DE SECARĂ / ergot de seigle / ergot. Sin.: secară cornută (v).

CORNAJ, s. n. / cornage, s. m. / cornage. [*Fr. cornage.*] Zgomot sub forma unui șuierat care apare în inspirație, uneori (rar) și în expirație. Este suficient de intens și se aude de la distanță. Se produce ca urmare a micșorării lumenului defileului laringian, consecutiv unui proces inflamator sau, mai rar, tumoral.

CORNEE, s. f. / cornée, s. f. / cornea. NA: cornea. [*Lat. medievală **tunica cornea**, din lat. **corneus** = de corn și **cornu, -us** = corn.*] Structură transparentă ce formează partea anterioară a tunicii fibroase a ochiului. C. are forma unei calote sferice cu o față concavă și una convexă, un diametru vertical de 11 mm și unul orizontal de 12 mm, cu o grosime de 0,8-0,9 mm la centru și 1 mm la periferie. Datorită transparenței sale, c. contribuie la formarea dioptrului ocular, cu rol de lentilă convergentă având o valoare dioptrică de 42 de dioptrii. Neregularitatea curburii c. determină majoritatea *astigmatismelor. Zona periferică a c. se unește cu *sclerotica, formând *limbul sclerocorneean. Complet lipsită de vase și limfatice, nutrită prin imbibiție, c. este formată histologic din cinci straturi: epitelial anterior (continuat cu conjunctiva), stratul sau membrana limitantă elastică anterioară (membrana Bowman), substanța proprie sau stroma (strat corneean parenchimatos), stratul sau lama elastică posterioară (membrana Descemet) și endoteliul *camerei anterioare. V. și leucom, maculă, nefelion.

CORNET, s. n. / cornet, s. m. / concha. NA: concha. [*Lat. **cornu, -us** = corn.*] Denumire pentru o serie de structuri anatomice: 1) *C. auditiv* scobitură pe care o determină cartilajul urechii externe. 2) *C. nazale:* a) *c. nazal inferior* v. tab. anat. - oase; b) *c. nazal mijlociu* (NA: *concha nasalis media*), lamelă osoasă recurbată, convexă înăuntru, suspendată pe fața internă a maselor laterale ale *etmoidului, cu care delimitează *meatul nazal mediu; c) *c. nazal superior* (NA: *concha nasalis superior*), lamelă osoasă recurbată, convexă înăuntru, subiacentă jumătății posterioare a c. mijlociu și susupendată, asemenea acestuia, pe fața internă a maselor laterale ale etmoidului, cu care delimitează meatul superior; d) *c. nazal Santorini* (NA: *concha nasalis suprema*), inconstant, aparținând osului etmoid și fiind situat superior față de c. nazal superior.

CORNUL LUI AMMON / corne d'Ammon / cornu Ammonis. [*Friedrich August von Ammon, oftalmolog și patolog german, profesor la Dresda, 1799-1861.*] Sin.: hipocamp (v.).

COROANĂ, s. f. / couronne, s. f. / corona (bot.), crown (stom.). NA: corona (1). [*Lat. **corona** = coroană.*] 1) Termen anatomic pentru o formațiune sau structură asemănătoare unei coroane. Ex.: c. ciliară. 2) Termen generic pentru leziuni cutanate de formă circulară, în special pe frunte. Ex.: *c. seboreică*, în unele forme de seboree, când crustele grăsoase seboreice depășesc zona la nivelul frunții, *c. veneriană*, din sifilisul secundar, la nivelul frunții. 3) *C. dentară*: partea dintelui vizibilă în afara alveolei, ca și o piesă metalică, metalo-ceramică sau din alt material care reproduce forma unui dinte.

COROANĂ ECUATORIALĂ / couronne équatoriale / equatorial plate. Sin.: placă ecuatorială (v.).

COROIDĂ, s. f. / choroïde, s. f. / choroid. NA: choroidea. [*Gr. **khorion** = membrană a fătului; **eidos** = formă.*] Învelișul vascular al ochiului, cuprins între *sclerotică și *retină, care se extinde de la ora *serrata* la nervul optic. C. asigură nutriția și inervația retinei și a structurilor anterioare ale globului ocular.

COROIDITĂ, s. f. / choroïdite, s. f. / choroiditis. [*Gr. **khorion** = membrană a fătului; **eidos** = formă; **-ită**.*] Inflamația coroidei, frecvent asociată cu cea a retinei (*corioretinită).

COROIDITĂ DIFUZĂ ACUTĂ SUPURATĂ / choroïdite diffuse aiguë suppurée / panophtalmia, panophtalmitis. Sin.: panoftalmie (v.).

coronal, adj. / coronal, adj. / coronal. [*Lat. **coronalis** = al coroanei, de la **corona** = coroană.*] Cu privire la o formațiune cu formă de coroană. Ex.: sutură c., articulația osului frontal cu oasele parietale.

CORONAR, adj. / coronaire, adj. / coronary. [*Lat. **coronarius** = de făcut coroane, de la **corona** = coroană.*] 1) Care se referă la vascularizația c. sau la *coroana dentară. 2) În general, termenul sugerează dispunerea unor elemente anatomice în formă de coroană. Ex.: arteră c., venă c., arteră c. stomahică etc.

CORONARIAN, adj., s. m. / coronarien, adj, s. m. / coronary. [*Lat. **coronarius** = de făcut coroane, de la **corona** = coroană.*] 1) Care se referă la circulația coronariană normală sau patologică (ex.: insuficiență c., undă c.). 2) Termen utilizat pentru a desemna bolnavii cu maladii în relație cu circulația coronariană.

CORONARITĂ, s. f. / coronarite, s. f. / coronaritis. [*Lat. **coronarius** = de făcut coroane, de la **corona** = coroană; **-ită**.*] Inflamație a arterelor coronare, care, în caz de stenoză coronariană, poate declanșa crize de *angină pectorală.

CORONAROGRAFIE, s. f. / coronarographie, s. f. / coronarography. [*Lat. **coronarius** = de făcut coroane, de la **corona** = coroană; gr. **graphein** = a scrie.*] Radiografia arterelor coronare obținută după injectarea acestora cu un lichid opac la radiațiile X. Poate fi globală sau selectivă.

CORONAVIRUS / coronavirus / coronavirus. [*Lat. **corona** = coroană; **virus** = venin, otravă.*] Virus sau grup de virusuri cauzator de infecții la păsări, hepatită la șoarece, gastroenterite, infecții respiratorii la om.

CORP, s. m. / corps, s. m. / body. [*Lat. **corpus, -oris** = corp.*] Termen anatomic utilizat cu sensul de: 1) Partea cea mai importantă a unei structuri anatomice. 2) Organismul, în întregime.

CORP CALOS / corps calleux / corpus callosum. NA: corpus callosum. Formațiune anatomică la nivel cerebral, constituită din substanță albă dispusă arciform și căreia i se disting: rostrum, genunchi, trunchi și splenium. Este situat în profunzimea suturii longitudinale și este format din fibre trans-

versale care conectează cele două emisfere cerebrale. Sin.: *commissura magna cerebri* (lat.).

CORP CELULAR / corps cellulaire / cell body. Sin.: pericarion (v.).

CORP CILIAR / corps ciliaire / ciliary body. NA: corpus ciliare. Segment al *uveei, intermediar între *iris și *coroidă, la nivelul căruia se inseră *cristalinul prin mușchiul ciliar. Este alcătuit din *procesele ciliare și *pars plana, care secretă umoarea apoasă.

CORP GALBEN / corps jaune / corpus luteum. NA: corpus luteum. Formațiune cu funcție de glandă endocrină, constituită în ovarul mamiferelor în locul *foliculului ovarian (de Graaf), după ruptura acestuia din urmă și eliberarea ovulului. C. g. este caracterizat prin prezența celulelor galbene cu luteină, hormon denumit actualmente *progesteron, care prepară mucoasa uterină pentru implantarea ovulului fecundat (*c. g. gravidic*) sau care favorizează reconstituirea mucoasei uterine dacă ovulul nu este fecundat (*c. g. menstrual*, care dispare în cursul fiecărui ciclu).

CORP PINEAL / corps pinéale / pineal body. NA: corpus pineale. Sin.: epifiză (v.).

CORP SPONGIOS / corps spongieux / spongy body, corpus spongiosum penis. NA: corpus spongiosum penis. Organ erectil al penisului, impar și median, situat în gutiera inferioară a *corpilor cavernoși. Se întinde de la planșeul perineal, unde prezintă o îngroșare (bulbul), până la gland și este traversat de uretră.

CORP STRĂIN / corps étranger / foreign body. Orice c. introdus din exterior într-un țesut sau într-o cavitate a corpului și care nu poate fi ușor absorbit. După unele interpretări, substanțele formate și depuse în organism în anumite procese patologice (calculi, concrețiuni) sunt tot c. s.

CORP STRIAT / corps strié / striate body. NA: corpus striatum. Ansamblul *nucleului caudat și al *nucleului lenticular. V. și nuclei bazali.

CORP VERTEBRAL / corps vertébral / body of vertebra. NA: corpus vertebrae. Partea anterioară, proeminentă și cilindrică a unei vertebre. Prezintă două fețe, superioară și inferioară, denumite platouri vertebrale, și o circumferință, de unde se detașează pediculii care delimitează orificiul sau gaura vertebrală.

CORP VITROS / corps vitré / vitreous body. NA: corpus vitreum. Masă gelatinoasă semilichidă și transparentă, care ocupă spațiul cuprins între fața posterioară a *cristalinului și *retină. C. v. este conținut într-un înveliș transparent denumit *hialoid. Sin. desuet: umoare vitroasă.

CORPI AUER / corps d'Auer / Auer's bodies. [***John Auer,*** *fiziolog și farmacolog american, profesor la St. Louis, 1875-1948.*] Incluziuni intracitoplasmatice în formă de bastonașe, care apar roșii în colorația May-Grünwald-Giemsa. Se formează în citoplasma leucocitelor din leucemiile acute (promielocitare).

CORPI CAVERNOȘI / corps caverneux / corpus cavernosum. NA: corpus cavernosum. Orice țesut erectil, cu referire îndeosebi la penis, clitoris, uretră și cornetele nazale. Tipuri: 1) *C. c. ai penisului* - cele două coloane de țesut erectil situate pe fața dorsală a penisului. 2) *C. c. ai clitorisului* - cele două coloane de țesut erectil care fuzionează pentru a forma corpul clitorisului.

CORPI CETONICI / corps cétoniques / ketone bodies. Denumire clasică pentru anumiți metaboliți (acetonă, acid acetil-acetic, acid betahidroxibutiric) proveniți din degradarea albuminelor și grăsimilor. În organismul normal, c. c. sunt utilizați prin oxidare în ciclul Krebs, livrând astfel 75% din energia provenită din degradarea lipidelor. Concentrația lor crește când combustia lipidelor este sporită, ca urmare a utilizării ineficiente a lipidelor, îndeosebi în: *diabet, *eclampsie, reducerea totală a glucidelor alimentare. C. c. cresc ușor în cursul sarcinii, în afecțiunile hepatice, hipertiroidism, viață la mare altitudine. În cazul creșterii accentuate a c. c., bolnavii au *halenă caracteristică. V. tab. const. biochim.

CORPI DÖHLE / corps de Döhle / Döhle's inclusion. [***Karl Gottfired Paul Döhle,*** *patolog german, Kiel, 1855-1928.*] Incluziuni bazofile prezente în citoplasma polinuclearelor neutrofile, reprezentând resturi de ARN. Apar în *boala May-Hegglin sau în unele boli infecțioase, toxice, în arsuri, traumatisme, cancer sau la gravide.

CORPI GENICULAȚI / corps genouillés / geniculate bodies. NA: corpus geniculatum. Eminențe ovalare pereche, în număr de patru, câte două pentru fiecare emisfer, situate în partea posteroinferioară a talamusului. C. g. lateral este o stație de procesare a informațiilor vizuale transmise de la retină, iar c. g. medial - un releu de procesare a informațiilor auditive.

CORPI LEWY / corps de Lewy / Lewy's bodies. [***Frederic H. Lewy (Lewey),*** *neurolog german stabilit în SUA, 1885-1950.*] Incluziuni rotunde, observate în citoplasma neuronilor din *locus niger*, în *boala Parkinson. Prezența c. L. a fost observată și în întregul sistem nervos central. V. boala corpilor Lewy difuzi.

CORPI MAMILARI / corps mamillaires / mamillary bodies. NA: corpus mamillare. Formațiuni pereche alcătuite din substanță albă, făcând parte din *hipotalamusul posterior și situate înaintea *pedunculilor cerebrali și înapoia *tijei hipofizare.

CORPI TIGROIZI / corps de Nissl / tigroid bodies. Sin.: corpusculi Nissl (v.).

CORPUSCUL, s. m. / corpuscule, s. m. / corpuscle. NA: corpusculum, pl. corpuscula. [*Lat.* ***corpusculum*** *= corp mic, dim. de la* ***corpus, -oris*** *= corp.*] Element organic sau patologic, rotunjit, de foarte mici dimensiuni. *C. renal* - sin.: glomerul renal (v.).

CORPUSCUL BARR / corpuscule de Barr / Barr chromatin body. [***Murray L. Llewelyn Barr,*** *microanatomist canadian, n. 1908.*] Mică masă de cromatină condensată reprezentând un cromozom X inactivat, localizată la periferia nucleului interfazic, chiar în interiorul membranei nucleare. Numărul c. B. este mai mic cu unu decât numărul de cromozomi X din nucleu. Astfel, bărbații normali și femeile cu *sindrom Turner (XO) nu au nici un c. B. (cromatină sexuală negativă), femeile normale și bărbații cu *sindrom Klinefelter (XXY) au un c. B., iar femeile XXX au doi c. B. Sin.: cromatină sexuală.

CORPUSCUL BAZAL / corpuscule basal / basal corpuscle, basal granule. Organit celular derivat dintr-un *centriol. Este situat la baza *cililor și *flagelilor, asigurând motricitatea acestora. Sin.: blefaroplast.

CORPUSCUL CAROTIDIAN / corpuscule carotidien / glomus caroticum. NA: glomus caroticum. Sin.: glomus carotidian (v.).

CORPUSCULI HEINZ / corps de Heinz / Heinz-Ehrlich bodies, Heinz bodies. [***Robert Heinz,*** *farmacolog și patolog german, profesor la Erlangen, 1865-1924;* ***Paul Ehrlich,*** *medic, biochimist și imunolog german, premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1908, 1854-1915.*] Se observă în cursul *anemiilor hemolitice congenitale sau toxice și corespund unei hemoglobine denaturate. În hemoglobinopatii c. H. apar datorită unei hemoglobine instabile. V. și incluziuni intraeritrocitare.

CORPUSCULI HOWELL-JOLLY / corps de Jolly / Howell-Jolly bodies. [***William Henry Howell,*** *fiziolog american, Baltimore, 1860-1945;* ***Justin Marie Jules Jolly,*** *histolog francez, profesor la Paris, 1870-1953.*] Incluziuni intraeritrocitare, colorate în roșu prin tehnica May-Grünwald-Giemsa, care

apar în cursul *drepanocitozei, după splenectomie și în unele anemii.

CORPUSCULI LAFORA / corps de Lafora / Lafora bodies. [*Gonzalo Rodriguez Lafora, neuropatolog spaniol, profesor la Madrid, 1887-1971.*] Incluziuni intraneuronale alcătuite din glicoproteine. Sunt localizați în unii neuroni encefalici și au fost descriși în cadrul *sindromului Unverricht.

CORPUSCULI MEISSNER / corpuscules de Meissner / Meissner's corpuscles. [*Georg Meissner, anatomist și fiziolog german, profesor la Basel, apoi la Freiburg și la Göttingen, 1829-1905.*] Structuri de formă ovoidală care conțin terminații nervoase mielinice sau nemielinice cu rol în percepția senzațiilor tactile. C. M. sunt situați în papilele dermice, îndeosebi la nivelul pielii lipsite de păr (suprafețe palmare, ale degetelor și plantare), ca și la nivelul buzelor, pleoapelor, mameloanelor și al vârfului limbii.

CORPUSCULI NEGRI / corps de Negri / Negri corpuscles. [*Adelchi Negri, patolog italian, profesor la Padova, 1876-1912.*] Incluziuni eozinofilice cu diametrul între 2 și 10 m, observate în citoplasma nervilor infectați cu virusul rabic, situate îndeosebi în *hipocamp.

CORPUSCULI NISSL / corps de Nissl / Nissl's bodies. [*Franz Nissl, neurolog și psihiatru german, profesor la Heidelberg, 1860-1919.*] C. formați din *reticul endoplasmatic rugos și *ribozomi, întâlniți în corpul celular și în dendritele neuronilor. Sin.: corpi tigroizi.

CORPUSCULI PAPPENHEIMER / corps de Pappenheimer / Pappenheimer's bodies. Corpusculi care apar în cursul *anemiei hemolitice, anemiei sideroblastice și în *drepanocitoză. V. și incluziuni intraeritrocitare.

CORSET, s. n. / corset, s. m. / corset. [*Fr.* ***corset****, din lat.* ***corpus, -oris*** *= corp.*] Centură destinată menținerii trunchiului în poziție normală; utilă în corectarea deformațiilor coloanei sau în imobilizarea acesteia în caz de fracturi (*c. gipsat*).

CORT, s. n. / tente, s. f. / tent. NA: tentorium. [*neogr.* ***korti*** *= cort.*] Formațiune anatomică asemănătoare unui c. Ex.: *c. cerebelului.

CORT DE OXIGEN / tente à oxygène / oxygen tent. Dispozitiv etanș, alimentat constant cu oxigen și în interiorul căruia se plasează un bolnav supus la *oxigenoterapie.

CORTECTOMIE, s. f. / cortectomie, s. f. / cortectomy. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Ablație neurochirurgicală a unei zone din cortexul cerebral, practicată în exereza unei tumori sau pentru distrugerea unui focar epileptogen. Sin.: corticectomie.

CORTEX, s. n. / cortex, s. m. / cortex. NA: cortex. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță.*] În general, termen care definește stratul extern al unei formațiuni anatomice, net separat de substanța din interior. Ex.: c. adrenal, c. cerebelos, c. cerebral. Uneori termenul este folosit ca sin. pentru *c. cerebral. Sin.: scoarță.

CORTEX CEREBELOS / cortex cérébelleux / cerebellar cortex. NA: cortex cerebelli. Lamă de substanță cenușie aflată la suprafața cerebelului. Sin.: scoarță cerebeloasă.

CORTEX CEREBRAL / cortex cérébral / cerebral cortex. NA: cortex cerebri. Strat de substanță cenușie aflat la suprafața emisferelor cerebrale, având o *citoarhitectonică specifică. Sin.: scoarță cerebrală.

CORTICAL, adj. / cortical, adj. / cortical. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță.*] Cu referire la *cortexul unui organ, în relație cu acesta.

CORTICECTOMIE, s. f. / corticectomie, s. f. / corticectomy. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Sin.: cortectomie (v.).

CORTICODEPENDENT, adj. / corticodépendant, -e, adj. / corticodependent. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță;* ***dependere*** *= a sta atârnat, de la de = separat de,* ***pendere*** *= a atârna.*] 1) Despre un bolnav care, după un tratament îndelungat cu *corticoizi, prezintă tulburări la întreruperea tratamentului. 2) Despre o boală care trebuie tratată cu corticoizi.

CORTICOID, s. m. / corticoïde, s. m. / corticoid. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***eidos*** *= formă.*] 1) Sin. cu *corticosteroid. 2) Orice substanță cu acțiune similară cu cea a corticosteroizilor.

CORTICOIZI. V. corticoid.

CORTICOLIBERINĂ, s. f. / corticolibérine, s. f. / corticotropin releasing factor. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță;* ***liberare*** *= a elibera, de la* ***liber, -era, -erum*** *= liber; -ină.*] *Liberină secretată în hipotalamus și care trece în lobul anterior al *hipofizei, unde reglează sinteza și eliberarea de *corticotropină (ACTH).

CORTICOMIMETIC, adj. / corticomimétique, adj. / cortisone-like. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***mimetikos*** *= care imită, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Despre o substanță a cărei acțiune este asemănătoare cu cea a *cortizonului.

CORTICOPRIV, adj. / corticoprive, adj. / corticoprival. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță;* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care se referă la *insuficiența suprarenală (corticosuprarenală).

CORTICOREZISTENȚĂ, s. f. / corticorésistance, s. f. / resistance to corticoadrenal therapy. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță;* ***resistentia*** *= împotrivire, de la* ***resistere*** *= a rezista, a se împotrivi și* ***sistere*** *= a se opri.*] Tip de *rezistență hormonală care constă în lipsa răspunsului la acțiunea *corticoizilor endogeni sau exogeni și care se manifestă printr-un complex de simptome ce definesc un *sindrom de rezistență hormonală, diferit în relație cu tipul de hormon implicat. *Sindromul de rezistență la glucocorticoizi* poate fi determinat genetic, epigenetic (ex.: leucemia rezistentă la glucocorticoizi) sau prin prezența unor factori care perturbă transcripția la nivel de receptor (ex.: expunerea celulelor la citokine), existând forme generalizate sau parțiale. Sindromul de rezistență generalizată la glucocorticoizi se caracterizează prin absența sensibilității hipofizare la *feed-back*-ul negativ exercitat de cortizol, care determină creșterea secreției de ACTH, exces de cortizol, de androgeni suprarenali și hipertensiune arterială. În cadrul sindroamelor de rezistență parțială la glucocorticoizi este inclus un complex simptomatic cunoscut sub numele de sindrom de oboseală cronică. *Sindromul de rezistență la mineralocorticoizi* este cunoscut sub numele de pseudohipoaldosteronism și se caracterizează prin hipotensiune, hiponatremie, hipernatriurie, hiperkaliemie, care apar în condițiile unor valori foarte crescute ale *aldosteronului și *reninei plasmatice.

CORTICOSPINAL, adj. / corticospinal, adj. / corticospinal. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță;* ***spina*** *= șira spinării.*] Relativ la cortexul cerebral și la măduva spinării.

CORTICOSTEROID. V. corticosteroizi.

CORTICOSTEROIZI, s. m. pl. / corticostéroïdes, s. m. pl. / corticosteroids, steroids. [*Lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***eidos*** *= formă.*] Ansamblul hormonilor sintetizați și secretați la nivelul *corticosuprarenalei, sub controlul axului hipotalamo-hipofizar (hipotalamusul secretă un factor de eliberare a corticotropinei, CRF, care stimulează secreția de ACTH, în condiții de stres, iar acesta determină sinteza și secreția de c. C. derivă din colesterol și au toți în structura chimică un nucleu *sterol dar, din punct de vedere al locului de secreție și al tipului de efecte determinate se împart în: *mineralocorticoizi* (dintre care principalul hormon este *aldosteronul, alături de corticosteron și de oxicortico-

steron), *glucocorticoizi* (cortizol, hidrocortizon, corticosteron) și *androgeni* (secretați atât de zona fasciculată cât și de zona reticulată a *corticusuprarenalei). Procesul de sinteză al c. este numit steroidogeneză și are loc sub acțiunea unor enzime localizate în reticulul endoplasmic neted sau în mitocondrii și care aparțin familiei citocrom P450 oxigenazelor, alături de dehidrogenaze și desmolaze. Prima etapă este conversia colesterol-pregnenolon, sub influența unei desmolaze și este comună atât biosintezei de glucocorticoizi, cât și de mineralocorticoizi și de androgeni, după care fiecare dintre acestea reprezintă o cale separată. Astfel, biosinteza de glucocorticoizi implică următoarele etape: 1) pregnenolonul este hidroxilat la 17-hidroxi pregnenolon de către 17-hidroxilază; 2) 17-hidroxi pregnenolonul este transformat în 17-hidroxi progesteron de către 3-β hidroxisteroid dehidrogenază; 3) 17-hidroxi progesteronul este transformat în 11-deoxi cortizol sub acțiunea 21-hidroxilazei; 4) 11-deoxi cortizolul este convertit în cortizol sub acțiunea 11-β hidroxilazei. Biosinteza de mineralocorticoizi se realizează în următoarele etape: 1) pregnenolonul este transformat în progesteron sub acțiunea 3-β hidroxisteroid dehidrogenază; 2) progesteronul este convertit în deoxicorticosteron sub acțiunea 21-hidroxilazei; 3) deoxicorticosteronul este transformat în corticosteron de către 11b hidroxilază; 4) corticosteronul este convertit în 18-hidroxi corticosteron de către 18-hidroxilază; 5) 18-hidroxi corticosteronul este transformat în aldosteron prin acțiunea 18-hidrogenazei. C. acționează la nivelul organelor efectoare prin intermediul unor *receptori nucleari. Evaluarea metabolismului c. se poate face prin dozarea metaboliților lor (17-hidroxisteroizi și 17-cetosteroizi). Se apreciază că la nivelul corticosuprarenalei se secretă în mod normal la adult, în 24 de ore, circa 25 mg hidrocortizon, 5 mg corticosteron și 0,25 mg aldosteron. Sin.: adrenocorticoizi, adrenocorticosteroizi, corticoizi. V. și sindrom adrenogenital.

CORTICOSTERON, s. m. / corticostérone, s. f. / corticosterone. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță; gr.* ***stereos*** = *solid, în relief.*] Unul dintre 11-oxicorti-costeroizii secretați de *corticosuprarenală.

CORTICOSUPRARENAL, adj. / corticosurrénal, -ale, -aux, adj. / corticoadrenal, adrenocortical. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță;* ***supra*** = *deasupra;* ***ren, -is*** = *rinichi.*] Care se referă la cortexul *capsulelor suprarenale.

CORTICOSUPRARENALĂ, s. f. / corticosurrénale, s. f. / adrenal gland, suprarenal body. NA: glandula suprarenalis. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță;* ***supra*** = *deasupra;* ***ren, -is*** = *rinichi.*] Glandă endocrină pereche care, împreună cu *medulosuprarenala, intră în alcătuirea glandelor *suprarenale, reprezentând 4/5 din partea externă a acestora. C. este alcătuită din trei părți, cu structură și funcții diferite: zona glomerulară (la exterior), unde se sintetizează hormonii *mineralocorticoizi; zona fasciculată, unde se secretă hormonii *glucocorticoizi, și zona reticulată (situată profund, în apropierea medulosuprarenalei), unde se secretă hormonii sexosteroizi, în principal androgeni. Toți hormonii secretați de c. sunt derivați sterolici.

CORTICOSUPRARENALOM, s. n. / corticosurrénalome, s. m. / cortical adenoma, cortical carcinoma. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță;* ***supra*** = *deasupra;* ***ren, -is*** = *rinichi;* ***-oma.***] Formațiune tumorală dezvoltată la nivelul corticosuprarenalei. Poate fi benign (adenom de corticosuprarenală) sau malign (epiteliom corticosuprarenal).

CORTICOTERAPIE, s. f. / corticothérapie, s. f. / corticotherapy. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță; gr.* ***therapeia*** = *tratament, de la* ***therapeuein*** = *a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a extractelor de corticosuprarenală totală (cortină naturală), de hormoni corticosuprarenali și îndeosebi de *corticosteroizi de sinteză. Stimularea secreției suprarenalei cu ACTH poate fi considerată ca o *c. indirectă.*

CORTICOTROFINĂ, s. f. / corticotrophine, s. f. / corticotropin. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță; gr.* ***trophe*** = *hrană, nutriție;* ***-ină.***] C. sau hormonul adrenocorticotrop (ACTH - *adrenocorticotropic hormone*) este un hormon hipofizar care controlează activitatea secretorie a corticosuprarenalelor. C. se secretă intermitent și cu variații ritmice circadiene, dar și în relație cu stresul. Patologic, poate exista și o secreție ectopică de c., la nivelul unor neoplasme localizate în diferite organe (plămân, parotidă, timus, tiroidă, pancreas etc.), dar în acest caz secreția este continuă și nereglabilă prin mecanisme fiziologice. C. este un polipeptid cu greutatea moleculară de 4 500 Da, alcătuit din 39 de aminoacizi, dintre care aminoacizii 25-39 prezintă variabilitate în funcție de specie. Controlul secreției de c. se realizează printr-un neurohormon hipotalamic, corticoliberina, și printr-un mecanism de feed-back cu ansă lungă declanșat de variațiile concentrațiilor plasmatice ale glucocorticoizilor liberi. Sin.: ACTH, hormon adrenocorticotrop, hormon corticotrop, adrenocorticotrofină.

CORTICOTROP, adj. / corticotrope, adj. / corticotropic. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță; gr.* ***trope*** = *întoarcere, de la* ***trepein*** = *a întoarce.*] Care prezintă afinitate pentru *corticosuprarenală.

CORTICOTROPINĂ, s. f. / corticotropine, s. f. / corticotropin. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță; gr.* ***trope*** = *întoarcere, de la* ***trepein*** = *a întoarce;* ***-ină.***] Sin.: corticotrofină (v.).

CORTIZOL, s. m. / cortisol, s. m. / cortisol. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță;* ***-ol.***] *Glucocorticoid apropiat ca structură de cortizon, dar mult mai activ. Este considerat principalul hormon *glucocorticoid la om. C. este sintetizat în zona fasciculată a *corticosuprarenalei pornind de la *progesteron. Secreția c. (ciclul c.) variază cu nictemerul (maximă dimineața, minimă seara) și se află sub influența *corticotrofinei hipofizare, ea însăși reglată de nivelul cortizolemiei, printr-un mecanism de *feed-back negativ. Sin.: hidrocortizon. V. tab. const. endocrinol.

CORTIZON, s. m. / cortisone, s. f. / cortisone. [*Lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță.*] *Corticosteroid utilizat în tratamentul deficitelor de hormoni corticosteroizi din *boala Addison și consecutive ablației chirurgicale a glandelor *suprarenale. Este administrat oral sau prin injecții și are efecte secundare care nu trebuie ignorate: ulcer gastric, sângerare, tulburări nervoase și hormonale, alterări musculare și osoase. V. deltacortizon.

CORT PITUITAR / tente pituitaire / pituitary tentorium. NA: diaphragma sellae. Sin.: cortul hipofizei (v.).

CORTUL CEREBELULUI / tente du cervelet / tentorium cerebeli. NA: tentorium cerebeli. Prelungire a *durei mater craniene; se întinde transversal între fața superioară a cerebelului, pe care o acoperă, și fața inferioară a lobilor occipitali.

CORTUL HIPOFIZEI / tente de l'hypophyse / tentorium of hypophysis. NA: diaphragma sellae. Lamă a *durei mater care se întinde orizontal deasupra fosei pituitare. Sin.: cort pituitar.

CORINEBACTERIOZĂ, s. f. / corynébactériose, s. f. / infection with Corynebacterium. [*Gr.* ***koryne*** = *măciucă;* ***bakterion,*** *dim. de la* ***bakteria*** = *baston;* ***-oză.***] Denumire generică pentru bolile determinate de *Corynebacterium*: *difterie, *septicemii și infecții localizate.

CORYNEBACTERIUM / Corynebacterium / Corynebacterium. [*Gr.* ***koryne*** = *măciucă;* ***bakterion,*** *dim. de la* ***bakteria*** = *baston.*] Gen de bacterii grampozitive care aparțin familiei *Actinomycetaceae* și include bacterii anaerobe (saprofite) și aerobe; din această a doua categorie, cel mai important este *C. diphtheriae* (bacilul Klebs-Loeffler sau bacilul Loeffler), agent al *difteriei. *C. pseudo-diphthericum* sau bacilul Hoffmann este unul din cei mai frecvenți bacili pseudodifterici, non-patogeni. *C. parvum* posedă proprietăți imunostimulante.

CORZI VOCALE / cordes vocales / vocal folds. NA: plicae vocalis. [*Lat. chorda, gr. khorde = coardă, cordon; lat. vocalis, de la vox, vocis = voce, glas.*] 1) *C. v. inferioare* sau *adevărate*: reprezintă două repliuri mucoase ale laringelui, ridicate de mușchi și ligamentele tiroaritenoide, situate de o parte și de alta a glotei. Apropiindu-se, ele închid orificiul glotei în timpul deglutiției, împiedicând astfel pătrunderea alimentelor în trahee. Îndepărtându-se, mențin glota deschisă pentru a permite trecerea aerului în timpul respirației. C. v. constituie organul esențial al fonației, care este rezultatul vibrației lor. 2) *C. v. superioare* (sau *false*): cele două repliuri ale suprafeței interne a laringelui situate deasupra c. vocale adevărate, de care sunt separate prin doi diverticuli (ventriculii lui Morgagni); aceste repliuri nu joacă nici un rol în fonație. Se numesc mai corect benzi ventriculare.

COSMETICĂ, s. f. / cosmétique, s. m. / cosmetics. [*Gr. kosmetikos = referitor la podoabe, de la kosmos = ordine, (fig.) ornament.*] Ansamblu de proceduri care au ca obiect menținerea frumuseții sau „sporirea" acesteia. Se utilizează îndeosebi masajul și produsele denumite cosmetice (săpunuri, șampoane, deodorante, substanțe depilatoare, creme și loțiuni faciale, farduri etc.).

COSTECTOMIE, s. f. / costectomie, s. f. / costectomy. [*Lat. costa = coastă; gr. ektome = excizie.*] Rezecție costală.

COSMID, s. n. / cosmide, s. m. / cosmid. Plasmidă care conține situsul COS al *bacteriofagului lambda, necesar formării *capsidei. Cosmidele permit *clonarea ADN într-un spectru de mărimi cuprins între 30 și 46 kb.

COT, s. n. / coude, s. m. / elbow. NA: regio cubiti. [*Lat. cubitus = cot.*] Termen anatomic care desemnează regiunea corespunzătoare articulației humerusului cu radiusul și cubitusul, anterior prezentând plica c., iar posterior regiunea olecraniană.

COTAȚIE MUSCULARĂ / cotation musculaire / muscular quotation. Indice numeric atribuit unui mușchi sau unui grup de mușchi, după un bilanț muscular.

COTIL, s. n. / cotyl, s. m. / acetabulum. NA: acetabulum. [*Gr. kotyle = strachină.*] Sin: cavitate cotiloidă (v.).

COTILEDON PLACENTAR / cotylédon placentaire / placentar cotyledon. [*Gr. kotyledon = cavitate, adâncitură; lat. placenta = plăcintă.*] Porțiune din suprafața uterină (maternă) a *placentei, delimitată de adâncituri sub formă de șanțuri (șanțuri intercotiledonale). Dacă un c. se inseră în afara ansei placentare se numește *c. aberant*. Retenția unui astfel de c. după eliminarea (delivrarea) placentei la naștere poate fi sediul unor hemoragii sau infecții.

COTILOID, adj. / cotyloïde, adj. / cotyloid. [*Gr. kotyle = strachină; eidos = formă.*] În formă de cupă. Ex.: cavitatea c.

COTRANSPORT, s. n. / cotransport, s. m. / cotransport. [*Lat. cum = cu; transportatio, -onis = deplasare, de la transportare = a trece dincolo (trans = peste, dincolo; portare = a purta, a duce).*] Proces de transport al unor ioni sau metaboliți (doi sau mai mulți), printr-o membrană biologică, în același sens (simport) sau în sens invers (antiport). Ex.: *pompa de sodiu este un c. de tip antiport, iar transportul activ secundar de glucoză-Na^+ un c. simport.

COTRANSFECȚIE, s. f. / cotransfection, s. f. / cotransfection. [*Lat. cum = cu; trans = peste, dincolo; infectus, de la inficere = a strica, a otrăvi.*] *Transfecția simultană a unei secvențe de ADN și a unei *gene marker, cel mai des selecționate (ex.: genele timidinkinazei sau dihidrofolat reductazei, genă de rezistență la neomicină).

COULOMB, s. m. / Coulomb, s. m. / Coulomb. [*Charles Augustin de Coulomb, fizician francez, Paris, 1736-1806.*] Unitatea pentru cantitatea de electricitate în Sistemul Internațional. Reprezintă cantitatea de electricitate transportată pe secundă de un curent cu o intensitate de un *amper.

COWPERITĂ, s. f. / cowpérite, s. f. / Cowper's gland abscess. [*William Cowper, chirurg și anatomist englez, Londra, 1666-1709; -ită.*] Inflamația glandelor Cowper (*glandă bulbouretrală).

COXA / coxa / coxa. NA: coxa. [*Lat. coxa = șold.*] Termen care se referă la articulația coxofemurală, inclus în denumirea unor afecțiuni (deformări osoase) ale acesteia. Ex.: **c. plana* **c. valga*.

COXA ADDUCTA / coxa adducta / coxa adducta. Sin.: *coxa vara* (v.).

COXA PLANA / coxa plana / coxa plana. Osteocondroză (boală a creșterii centrilor de osificare) a epifizei femurale, mai frecventă la copiii de sex masculin. Se manifestă prin coxalgii și impotență funcțională relativă, cu evoluție spre *coxartroză, revascularizarea și regenerarea capului femural necrozat producându-se cu vicii de formă (cap femural în „tampon de vagon"). Sin.: boală Waldenström.

COXA VALGA / coxa valga / coxa valga. Poziție vicioasă a membrului inferior în abducție și rotație externă, determinată de creșterea unghiului dintre colul femural și diafiza femurală. Prin deschiderea unghiului, colul femural se verticalizează, diafiza situându-se aproape în prelungirea sa.

COXA VARA / coxa vara / coxa vara. Poziție vicioasă în adducție și rotație internă a coapsei, determinată de reducerea unghiului dintre colul femural și diafiza femurală sub 135°, colul femural orizontalizându-se. Sin.: *coxa adducta*.

COXAL, s. n. / os iliaque / hip bone. [*Lat. coxa = șold.*] V. tab. anat. - oase.

COXALGIE, s. f. / coxalgie, s. f. / coxalgia. [*Lat. coxa = șold; gr. algos = durere.*] 1) Orice durere localizată la șold. 2) Frecvent, în terminologia franceză, termenul este utilizat greșit (deoarece indică numai durerea) cu sensul de tuberculoză coxofemurală. Sin.: coxodinie.

COXARTROZĂ, s. f. / coxarthrose, s. f. / cox-arthrosis. [*Lat. coxa = șold; gr. arthron = articulație; -oză.*] Boală degenerativă a articulației coxofemurale, primitivă sau secundară unei malformații subluxante a coapsei sau unei artrite. Se caracterizează clinic prin durere la mers, atitudine vicioasă și limitare dureroasă a mișcărilor coapsei. Simptomatologia este în relație și cu asocierea c. cu deformări ale cavității cotiloide și ale capului femural.

COXITĂ, s. f. / coxite, s. f. / coxitis. [*Lat. coxa = șold; -ită.*] Artrită coxofemurală.

COXODINIE, s. f. / coxalgie, s. f. / coxodynia. [*Lat. coxa = șold; gr. odyne = durere.*] Sin.: coxalgie (v.).

COXSACKIE / Coxsackie / Coxsackie. [*Coxsackie = localitate în statul New York, unde a fost identificat prima oară virusul.*] V. virus Coxsackie.

CRACMENT, s. n. / craquement, s. m. / crepitation, pl. crackling rales. [*Fr. craquement = trosnitură, pârâitură; origine onomatopeică: krakk.*] Senzație auditivă sau palpatorie de *crepitație: 1) *C. articular*, senzație de crepitație osoasă la mobilizarea unei articulații. 2) *C. laringian* sau *laringovertebral*, zgomot produs de mobilizarea transversală a laringelui normal pe planul vertebral, care dispare în infiltrația tumorală a laringelui. 3) *C. pulmonar*, varietate de *ral subcrepitant, cu timbru ușor metalic.

CRAMPA SCRIITORULUI / crampe de l'écrivain / writer's cramp. C. profesională care apare la scris, caracterizată prin contractura funcțională a mușchilor ce participă în mod obișnuit la manevra respectivă. Se deosebește de c. musculară obișnuită prin originea psihogenă. Sin.: mogiografie.

CRAMPĂ, s. f. / crampe, s. f. / cramp, gripping sensation. [*Limba francilor stabiliţi în Galia* **kramp**, *germ.* **Krampf**, *olandeză* **crampe** = *curbură*.] 1) Termen popular care desemnează o durere vie, de obicei cu instalare bruscă, intermitentă, determinată de o contracţie musculară tonică, cel mai frecvent localizată la nivelul viscerelor abdominale sau pelvine. 2) Contracţie musculară dureroasă, involuntară, tonică, a unui muşchi sau grup de muşchi scheletici. V. şi contractură, convulsie, spasm.

CRANIECTOMIE, s. f. / crâniectomie, s. f. / craniectomy. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **ektome** = *excizie*.] Rezecţie chirurgicală, mai mult sau mai puţin extinsă, la nivelul oaselor care alcătuiesc cutia craniană.

CRANIOFARINGIOM, s. n. / crâniopharyngiome, s. m. / craniopharyngioma. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **pharynx, -ngos** = *faringe;* **-oma**.] Cea mai frecventă tumoră intracraniană la copil, c. este o *disembrioplazie dezvoltată din resturile pungii lui Rathke, deasupra *şeii turceşti în majoritatea cazurilor. Degenerează chistic şi se poate calcifica. Bolnavii prezintă semne de *hipertensiune intracraniană din cauza *hidrocefaliei, *hemianopsie bitemporală cu atrofie optică primitivă şi semne de insuficienţă hipofizară (infantilism, *sindrom adipozogenital). Imaginile prin *tomografie computerizată şi RMN sugerează diagnosticul prin evidenţierea masei tumorale, a calcificărilor şi a zonelor chistice.

CRANIOMALACIE, s. f. / crâniomalacie, s. f. / craniomalacia, craniotabes. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **malakia** = *înmuiere, de la* **malakos** = *moale*.] Consistenţă anormal de scăzută a unor zone din craniu, cauzată de o reducere a mineralizării, cu întârziere în osificare consecutivă, localizată în special parietal şi occipital, de-a lungul suturii lambdoide. C. se observă îndeosebi în *rahitismul sugarului. Sin.: craniotabes.

CRANIOMETRIE, s. f. / crâniométrie, s. f. / craniometry. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **metron** = *măsură*.] Studiu de antropometrie care constă în determinarea prin metode ştiinţifice a dimensiunii oaselor craniene şi a diverselor părţi ale acestora.

CRANIOPLASTIE, s. f. / crânioplastie, s. f. / cranioplasty. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **plastos** = *modelat, de la* **plassein** = *a forma, a modela*.] Refacerea unei breşe osoase de la nivelul craniului cu un grefon osos sau prin aplicarea unei proteze metalice sau acrilice.

CRANIOSTENOZĂ, s. f. / crâniosténose, s. f. / craniostenosis. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **stenosis** = *îngustare, strâmtare, de la* **stenos** = *strâmt, îngust*.] Malformaţie craniană care include dismorfie craniofacială şi hipertensiune intracraniană. C. este determinată de închiderea prematură a unor suturi. Poate fi izolată sau poate face parte dintr-un ansamblu malformativ (ex.: *acrocefalosindactilie). Secundar pot apărea tulburări psihice şi oculare. În funcţie de sutura interesată, poate fi: trigonocefalie (sutura metopică), brahicefalie (sutura coronală), scafocefalie (sutura longitudinală) sau oxicefalie (suturile longitudinală şi coronală). V. acrocefalie, acro-cefalopolisindactilie, boală Apert.

CRANIOTABES, s. n. / crâniotabès, s. m. / craniotabes. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; lat.* **tabes** = *descompunere, putrezire*.] Sin.: craniomalacie (v.).

CRANIOTOMIE, s. f. / crâniotomie, s. f. / craniotomy. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu; gr.* **tome** = *tăiere, secţiune, de la* **temnein** = *a tăia*.] Orice operaţie care comportă deschiderea craniului, de ex. pentru a putea aborda o tumoră în vederea extirpării sale.

CRANIU, s. n. / crâne, s. m. / skull. NA: cranium, pl. crania. [*Lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** = *craniu*.] Ansamblul oaselor care formează scheletul capului. El cuprinde două părţi: c. cerebral şi c. facial. 1) *C. cerebral* reprezintă învelişul osos masiv al creierului şi al organelor auditive, constituind c. propriu-zis. Este format din opt oase: occipital, două temporale, două parietale şi unul frontal (care formează bolta craniană), etmoidul şi sfenoidul (care formează partea inferioară, aplatizată neregulat sau baza c.). Sin.: cutie craniană, neurocraniu. 2) *C. facial* este un masiv osos plasat în partea anterioară a bazei c., cuprinzând oasele care înconjură organele vizuale, cavităţile nazale şi bucale şi care servesc la inserţia a numeroşi muşchi. Este constituit din 13 oase, unul singur impar, median: vomerul. Celelalte sunt pare şi simetrice: maxilare, oase ungveale, palatine, cornete inferioare, oase proprii nasului şi oase malare. Sin.: masiv facial osos, viscerocraniu. V. şi tab. anat. - oase.

CRATERIFORM, adj. / cratériforme, adj. / crateriform. [*Lat.* **crater, -eris** = *vas mare, crater;* **forma** = *formă*.] Despre o leziune (ex.: ulcer) care prezintă o depresiune sau o cavitate asemănătoare unei cupe.

CRAZĂ SANGUINĂ / crase sanguine / sanguine crasis. [*Gr.* **krasis** = *amestec, constituţie a unui corp, temperament; lat.* **sanguis, -inis** = *sânge*.] Constituţia şi proprietăţile sângelui în ceea ce priveşte *hemostaza şi *coagularea. Termen desuet.

CRĂPĂTURĂ, s. f. / gerçure, s. f. / fissure. [*Lat.* **crepatura** = *crăpătură*.] Fisură mică interesând *epiderma şi o parte din *derm, care se produce îndeosebi la nivelul mâinilor, buzelor şi mameloanelor.

CREASTĂ, s. f. / crête, s. f. / crest, crista. NA: crista, pl. cristae. [*Lat.* **crista** = *creastă*.] 1) În anatomie, relief alungit la nivelul unei suprafeţe sau la limita acesteia: c. iliacă, c. cubitală, c. papilare ale pielii. 2) *C. de cocoş* - sin.: condiloame acuminate (v. condilom). 3) *C. strâmtorii superioare* - sin.: *linia nenumită. 4) *C. iliacă*: marginea superioară convexă a osului iliac, largă, groasă şi rugoasă, în formă de S. Ea este proeminentă la cele două extremităţi, denumite din această cauză spina iliacă antero-superioară şi spina iliacă postero-superioară.

CREASTĂ NEURALĂ / crête neurale / neural crest. Cordon celular de origine ectodermică. Există două feluri de astfel de cordoane celulare, situate de o parte şi de alta a canalului neural. Din acestea se vor forma ganglionii spinali.

CREATINĂ, s. f. / créatine, s. f. / creatine. [*Gr.* **kreas, -atos** = *carne;* **-ină**.] Derivat solubil al *guanidinei care, sub formă fosforilată (fosfocreatină sau creatinfosfat), reprezintă o formă de stocare importantă pentru *fosfatul de înaltă energie, sursă de energie pentru contracţia musculară. Produsul său de deshidratare este *creatinina. În sânge, se află îndeosebi în eritrocite, care conţin de 10 ori mai multă c. decât plasma. Concentraţii normale în sânge: la femei 6-10 mg/l (42-76 nmol/ml), la bărbaţi 2-6 mg/l (15,2-45,6 nmol/l). V. şi creatinurie.

CREATINEMIE, s. f. / créatinémie, s. f. / creatin(a)emia. [*Gr.* **kreas, -atos** = *carne;* **-ină; haima, -atos** = *sânge*.] Prezenţa *creatinei în sânge.

CREATIN FOSFOKINAZĂ / créatine phosphokinase / creatine phosphokinase. [*Gr.* **kreas, -atos** = *carne;* **-ină; phos, photos** = *lumină, fosfor;* **kinein** = *a mişca;* **-ază**.] Enzimă musculară care activează transformarea creatinei în creatin fosfat (formă de rezervă energetică pentru muşchi). Concentraţia în sânge: la femei 10-70 UI/l (0,17-1,17 μkat/l), la bărbaţi 25-90 UI/l (0,42-1,50 μkat/l). Nivelul sanguin al c. creşte în infarctul de miocard şi în unele miopatii. Abrev.: CPK. Sin.: creatin kinază.

CREATININĂ, s. f. / créatinine, s. f. / creatinine. [*Gr.* **kreas, -atos** = *carne;* **-ină**.] Produs de transformare al *creatinei în cursul metabolismului. Este o bază forte, dând reacţia Jaffé (coloraţie portocalie cu picrat de sodiu). Este prezentă în sânge, repartizată între hematii şi plasmă (concentraţie în sânge 0,6-

1,5 mg/dl sau 55-133 µmol/l), și în urină. V. creatinurie, creatininurie.

CREATININEMIE, s. f. / créatininémie, s. f. / creatinin(a)emia. [*Gr. kreas, -atos = carne; -ină; haima, -atos = sânge.*] Prezența *creatininei în sânge.

CREATININURIE, s. f. / créatininurie, s. f. / creatininuria. [*Gr. kreas, -atos = carne; -ină; ouron = urină.*] Prezența fiziologică în urină a *creatininei provenind din *creatina musculară. Cantitatea de creatinină excretată de un subiect este de circa 2 g în 24 ore. Valori normale: 15-25 mg/kg/24 h sau 0,15-0,22 mmol/kg/24 h. *Clearance-ul creatininei: 75-125 ml/ min.

CREATIN KINAZĂ, s. f. / créatine kinase, s. f. / creatine kinase. [*Gr. kreas, -atos = carne; -ină; kinein = a mișca; -ază.*] Sin.: creatin fosfokinază (v.).

CREATINURIE, s. f. / créatinurie, s. f. / creatinuria. [*Gr. kreas, -atos = carne; -ină; ouron = urină.*] 1) Prezența de *creatină în urină. Foarte importantă la sugar și copil, c. dispare la adult, pentru a reapărea la bătrân. Creșterea c. se observă în cursul *miopatiilor. 2) Impropriu: excesul de c. în urină.

CREATOREE, s. f. / créatorrhée, s. f. / creatorrh(o)ea. [*Gr. kreas, -atos = carne; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Cantitatea de azot excretată prin materiile fecale în 24 de ore, în mod normal sub 107 mmol pentru o ingestie proteică de circa 1 g/kg. Creșterea c. poate avea drept cauze: o digestie alterată, o malabsorbție prin anomalii ale mucoasei jejunale, modificări ale florei microbiene intestinale normale sau o pierdere de proteine de origine intestinală.

CREIER, s. n. / cerveau, s. m. / brain. NA: cerebrum, pl. cerebria, cerebrums. [*Lat. cerebrum = creier.*] 1) *Encefalul în totalitatea sa. 2) Într-un sens mai restrâns, *c. anterior.

CREIER ANTERIOR / cerveau antérieur / forebrain. Etajul superior al *encefalului, cuprinzând o parte mediană (c. intermediar sau diencefal), în esență constituită din *talamus, regiunea subtalamică și *hipotalamus, dispuse în jurul unei cavități centrale, ventriculul al treilea, și cele două emisfere cerebrale, prezentând fiecare câte un ventricul lateral. Sin.: prozencefal.

CREIER INTERMEDIAR / cerveau intermédiaire / diencephalon. NA: diencephalon, pl. diencephala. Sin.: diencefal (v.).

CREIER MIJLOCIU / cerveau moyen / midbrain. NA: mesencephalon. Sin.: mezencefal (v.).

CREIER POSTERIOR / rhombencephal / hindbrain. NA: rhombencephalon. Sin.: rombencefal (v.).

CREIER VEGETATIV sau VISCERAL / cerveau végétatif / hypothalamus. NA: hypothalamus. Sin.: hipotalamus (v.).

CREMASTER, s. m. / crémaster, s. m. / cremaster muscle. [*Gr. kremaster = suspensor.*] V. tab. anat. - mușchi.

CREMATORIU, s. n. / crématorium, s. m. / crematorium. [*Lat. crematos, -oris = cel care arde, de la cremare = a arde.*] Local amenajat pentru *cremație.

CREMAȚIE, s. f. / crémation, s. f. / cremation. [*Lat. crematos, -oris = cel care arde, de la cremare = a arde.*] Sin.: incinerare (v).

CREMĂ, s. f. / crème, s. f. / cream. [*Fr. crème, din galeză crama = untdelemn sfințit.*] Preparat conținând ulei, grăsime, unt, împreună cu o serie de substanțe active, utilizate în cosmetică și dermatologie.

CRENELAT, adj. / crénelé, -e, adj. / crenated. [*Lat. imperială crena = crestătură.*] A cărui margine este prevăzută cu creste, ancoșe. Ex.: eritrocit c.

CRENOTERAPIE, s. f. / crénothérapie, s. f. / crenotherapy. [*Gr. krene = izvor; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Aplicațiile terapeutice ale apelor termominerale la locul lor de emergență, de obținere.

CREPITAȚIE, s. f. / crépitation, s. f. / crepitation. [*Lat. crepitare = a scoate un zgomot, a pârâi.*] Ansamblu de sunete asemănător celui produs de frecarea părului între degete sau de călcarea zăpezii proaspete. Se poate produce în mai multe circumstanțe patologice: 1) C. gazoasă, senzație auditivă și tactilă la apăsarea tegumentelor atunci când există o infiltrație gazoasă subcutanată, în gangrena gazoasă sau în fracturile costale cu ruptura pleurei viscerale. 2) C. osoasă, c. simțită în momentul plasării mâinii deasupra unui focar de fractură cu inducerea mișcării relative a fragmentelor osoase.

CRESTE MITOCONDRIALE / crêtes mitochondriales / cristae. Repliuri ale membranei mitocondriale interne. V. mitocondrie.

CREȘĂ, s. f. / crèche, s. f. / creche, infant's nursery. [*Fr. crèche, de la germ. Krippe = troacă, iesle.*] Instituție pentru îngrijirea copiilor de la vârsta de 45 de zile până la 3 ani. Variante: c. săptămânală, de întreprindere, de cartier, diferențiată (pe grupe de probleme medicale) etc.

CREȘTERE, s. f. / croissance, s. f. / growth. [*Lat. crescere = a crește.*] Termen utilizat generic pentru a desemna mărirea în volum, în greutate, în lungime a unei structuri anatomice sau a organismului în întregime. 1) În biologie, c. în greutate și volum a unei celule, a unui organ sau a unui individ. 2) În antropologie, dezvoltarea ponderală și staturală a individului.

CRETIN, s. m. / crétin, s. m. / cretin. [*Crétin = cuvânt savoiard derivat din fr. chrétien = inocent, utilizat mai întâi cu sens de compătimire, apoi cu sensul peiorativ.*] Subiect afectat de *cretinism.

CRETINISM, s. n. / crétinisme, s. m. / cretinism. [*V. etimologia termenului cretin; -ism.*] Afecțiune caracterizată printr-un deficit intelectual important, frecvent secundar unei hipotiroidii în copilărie (prin atireoză, ectopie tiroidiană, deficit de hormonosinteză, gușă endemică, carență iodată etc.). Poate fi o afecțiune izolată sau face parte dintr-un ansamblu malformativ (ex.: *osteodistrofia ereditară Albright).

CRETINOID, adj. / crétinoïde, adj. / cretinoid. [*V. etimologia termenului cretin; gr. eidos = formă.*] Care se aseamănă cu un *cretin, dar afectarea intelectuală și fizică este mai puțin marcată.

CRIANESTEZIE. Var. pentru crioanestezie (v.).

CRICOARITENOIDIAN, adj. / crico-aryténoïdien, -ienne, adj. / cricoarytenoid. [*Gr. krikos = inel; arytaina = polonic, lingură; eidos = formă.*] Care se referă la cartilajele cricoide și aritenoide.

CRICOID, adj. / cricoïde, adj. / cricoid. [*Gr. krikos = inel; eidos = formă.*] Care prezintă o formă de inel, inelară. Ex.: cartilaj c.

CRIESTEZIE, s. f. / cryesthésie, s. f. / cry(a)esthesia. [*Gr. kryos = frig; aithesis = senzație, sensibilitate.*] Sensibilitate exagerată la frig.

CRIOANESTEZIE, s. f. / cryoanesthésie, s. f. / cryoan(a)esthesia. [*Gr. kryos = frig; an - priv.; aisthesis = senzație, sensibilitate.*] Anestezia locală a pielii cu o substanță refrigerentă. Var.: crianestezie.

CRIOBIOLOGIE, s. f. / cryobiologie, s. f. / cryo-biology. [*Gr. kryos = frig; bios = viață; logos = știință.*] Știința dedicată studiului acțiunii și efectelor temperaturilor joase asupra sistemelor biologice.

CRIOCAUTER, s. n. / cryocautère, s. m. / cryocautery. [*Gr. kryos = frig; lat. cauterium, gr. kauterion = fier înroșit, de la gr. kainein = a arde.*] Instrument cu formă de *cauter, care utilizează în scop terapeutic frigul obținut prin evaporarea bioxidului de carbon solid.

CRIOCHIRURGIE, s. f. / cryochirurgie, s. f. / cryosurgery. [*Gr. kryos = frig; kheirourgia = lucru efectuat manual, de*

la kheir, -iros = mână, ergon = lucru, acțiune și ergein = a lucra.] Utilizarea frigului în cursul unei intervenții chirurgicale, îndeosebi în oftalmologie și în urologie.

CRIODECAPAJ, s. n. / cryodécapage, s. m. / freeze-etching. [*Gr.* **kryos** *= frig; fr.* **décapage**, *din lat.* **de** *= separat de, ital.* **cappa** *= capă*] Metodă de preparare a structurilor biologice pentru examinare în *microscopia electronică prin transmisie. Se produce, mai întâi, o congelare rapidă a eșantionului în freon lichid, apoi în azot lichid (-194,5°C). Obiectul este plasat într-o incintă vidată (la 10^{-5}-10^{-7} torr) și răcită, unde va fi fracturat, iar suprafața liberă este umbrită cu platină și carbon, pulverizate extrem de fin. Replica suprafeței este examinată în microscopie electronică. C. a permis, îndeosebi, obținerea unor date structurale asupra dispunerii discontinue a proteinelor la nivelul *membranei celulare. C. a permis obținerea unor date structurale mai ales asupra proteinelor de la nivelul membranelor celulare. Sin.: criofractură. V. și mozaic fluid.

CRIODESHIDRATARE, s. f. / cryodessiccation, s. f. / cryodesiccation. [*Gr.* **kryos** *= frig; lat.* **dis** *= separat de; gr.* **hydor, hydatos** *= apă*] Sin.: liofilizare (v.).

CRIODESICARE, s. f. / cryodessiccation, s. f. / cryodesiccation. [*Gr.* **kryos** *= frig; lat.* **desiccare** *= uscare, de la* **siccus** *= sec.*] Sin.: liofilizare (v.).

CRIOFRACTURĂ, s. f. / cryofracture, s. f. / cryofracture. [*Gr.* **kryos** *= frig; lat.* **fractura** *= spargere, fractură, de la* **frangere** *= a frânge, a rupe.*] Sin.: criodecapaj (v.).

CRIOGLOBULINĂ, s. f. / cryoglobuline, s. f. / cryoglobulin. [*Gr.* **kryos** *= frig; lat.* **globulus**, *dim. de la* **globus** *= glob; -ină.*] Imunoglobulină care precipită „la frig", adică sub 37°C, și se redizolvă la 37°C. Se disting: 1) *C. monoclonale*, care reprezintă imunoglobuline monoclonale cu această proprietate. 2) *C. mixte*, de tipul IgM-IgG, ca în cazul complexului imun „reumatoid", care precipită la peste 37°C. Prezența c. în sânge determină manifestările clinice din *sindromul Raynaud.

CRIOGLOBULINEMIE, s. f. / cryoglobulinemie, s. f. / cryoglobulin(a)emia. [*Gr.* **kryos** *= frig; lat.* **globulus**, *dim. de la* **globus** *= glob; -ină; gr.* **haima, -atos** *= sânge.*] Prezența *crioglobulinelor în sânge. V. crioglobulină și sindrom Gougerot.

CRIOPATIE, s. f. / cryopathie, s. f. / cryopathy. [*Gr.* **kryos** *= frig;* **pathos** *= boală.*] Orice boală provocată de expunerea excesivă la frig: degerătură, picior de transee, picior de imersiune etc.

CRIOPRECIPITAT, s. n. / cryoprécipité, s. m. / cryoprecipitate. [*Gr.* **kryos** *= frig; lat.* **praecipitatus**, *de la* **praecipitare** *= a arunca jos.*] Fracțiune a proteinelor plasmatice care rămâne insolubilă când plasma este decongelată la 4°C după congelare la o temperatură sub -30°C. C. conține îndeosebi factor VIII antihemofilic A, utilizat în tratamentul *hemofiliei A.

CRIOPROTEINĂ, s. f. / cryoprotéine, s. f. / cryoprotein. [*Gr.* **kryos** *= frig;* **protos** *= primul; -ină.*] Formă de *gamaglobulină prezentă în plasma sanguină, ce aparține clasei IgG sau IgM, care precipită sau se solidifică prin răcire și revine la starea inițială la reîncălzire. Constituie substratul molecular al *crioglobulinemiei.

CRIOSCOPIE, s. f. / cryoscopie, s. f. / cryoscopy. [*Gr.* **kryos** *= frig;* **skopia** *= examinare, de la* **skopein** *= a vedea, a examina.*] Determinarea concentrației unei soluții prin măsurarea punctului de îngheț. Punctul crioscopic sau delta crioscopic este cu atât mai coborât cu cât concentrația soluției în particule dizolvate este mai mare. C. este o metodă indirectă de măsurare a *presiunii osmotice.

CRIOSTAT, s. n. / cryostat, s. m. / cryostat. [*Gr.* **kryos** *= frig;* **statikos** *= care oprește, de la* **istanai** *= a plasa, a face să țină.*] Dispozitiv alcătuit dintr-o incintă refrigerată care conține un *microtom cu sistem de răcire, care permite obținerea de secțiuni histologice din țesuturi proaspete, fără fixare prealabilă.

CRIOTERAPIE, s. f. / cryothérapie, s. f. / cryotherapy. [*Gr.* **kryos** *= frig;* **therapeia** *= tratament, de la* **therapeuein** *= a îngriji.*] Metodă terapeutică care utilizează temperaturile joase (obținute prin dușuri, băi reci, aplicații locale de gheață, de zăpadă carbonică, de clorură de etil etc.).

CRIPTĂ, s. f. / crypte, s. f. / crypt. NA: crypta. [*Lat.* **crypta** *= galerie subterană, din gr.* **kryptos** *= ascuns.*] În anatomie, cavitate anfractuoasă la suprafața unui organ.

CRIPTITĂ, s. f. / cryptite, s. f. / cryptitis. [*Lat.* **crypta** *= galerie subterană, din gr.* **kryptos** *= ascuns; -ită.*] Inflamația unei *cripte sau a unui *folicul, cu referire îndeosebi la criptele anale.

CRIPTOCOCOZĂ, s. f. / cryptococcose, s. f. / cryptococcosis. [*Gr.* **kryptos** *= ascuns;* **kokkos** *= boabă; -ozā.*] Boală parazitară determinată de o ciupercă levuriformă încapsulată, *Cryptococcus neoformans*. Poarta de intrare este pulmonară sau digestivă, iar aspectul clinic clasic este al unei *meningite sau meningoencefalite cu evoluție subacută. Este posibilă și afectarea pielii sau a plămânilor. Sin.: boală Buschke.

CRIPTOGENETIC, adj. / cryptogénétique, cryptogénique, adj. / cryptogenetic, cryptogenic. [*Gr.* **kryptos** *= ascuns;* **genetikos** *= propriu unei generații, de la* **genos** *= neam, urmaș, generație.*] A cărui cauză sau origine este obscură, necunoscută, nedeterminată.

CRIPTOMNEZIE, s. f. / cryptomnésie, s. f. / cryptomnesia. [*Gr.* **kryptos** *= ascuns;* **mneme** *= memorie, de la* **mnasthai** *= a-și aminti.*] Tulburare de *memorie caracterizată prin însușirea unor invenții și prezentarea lor ca fiind creații proprii.

CRIPTORHIDIE, s. f. / cryptorchidie, s. f. / cryptorchidism. [*Gr.* **kryptos** *= ascuns;* **orkhis, -idos** *= testicul.*] Malformație congenitală care constă în migrarea incompletă a testiculului, care se află în afara *scrotului, într-un punct situat pe traiectul de coborâre normală. Se disting: c. inghinoscrotală, inghinală și abdominală. C. unilaterală are o frecvență de circa 3%. Testiculele reținute în canalul inghinal pot coborî spontan, nu însă și cele aflate în cavitatea abdominală. C. nu trebuie confundată cu ectopia testiculară (v.).

CRIPTOSPORIDIOZĂ, s. f. / cryptosporidiose, s. f. / cryptosporidiosis. [*Gr.* **kryptos** *= ascuns;* **spora** *= sământă, de la* **sperein** *= a însămânța;* **eidos** *= formă; -ozā.*] Boală provocată de paraziți din genul **Cryptosporidium*. Se caracterizează anatomopatologic prin atrofia și fuziunea vilozităților intestinale, iar clinic prin diaree prelungită și severă, la persoanele imunodeficiente.

CRISIAZĂ, s. f. / chrysoderma, s. f. / chrysiasis. [*Gr.* **khrysos** *= aur; -azā.*] Sin.: crisoderma (v.).

CRISODERMA, s. f. / chrysoderma, s. f. / chrysoderma. [*Gr.* **khrysos** *= aur;* **derma, -atos** *= piele.*] Erupție colorată la nivelul pielii descoperite, care apare la unii bolnavi supuși *crisoterapiei. C. este consecința *crisopexiei la nivelul țesutului conjunctiv al pielii, ca și a creșterii producției de *melanină, indusă de crisoterapie. Sin.: crisiază.

CRISOTERAPIE, s. f. / chrysothérapie, s. f. / chrysotherapy. [*Gr.* **khrysos** *= aur;* **therapeia** *= tratament, de la* **therapeuein** *= a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a sărurilor de aur, în esență, în diferite forme de *poliartrită reumatoidă.

CRISPARE, s. f. / crispation, s. f. / crispation. [*Lat.* **crispare** *= a încreți, a ondula.*] Contracție musculară involuntară, fibrilară, localizată la un mușchi sau grup de mușchi scheletici sub efectul unei emoții precum frica sau nervozitatea.

CRISTAL, s. n. / cristal, s. m. / crystal. [*Lat.* **crystallus**, *gr.* **krystallos** *= gheață, cristal.*] Porțiune de materie solidă și omogenă de formă poliedrică, regularitatea configurației externe corespunzând, la nivelul structurii atomice, unei regularități a

dispunerii atomilor din care este constituit c. Se numesc cristaline substanțele (chiar artificiale) care iau spontan o formă geometrică regulată, în stare solidă. Celelalte substanțe se numesc amorfe. Câteva tipuri de c. în medicină: 1) *C. sângelui*: formate din *hematoidină. 2) *C. Charcot-Leyden*, v. 3) *C. lui Teichmann*, alcătuite din *hemină etc.

CRISTAL LICHID / cristal liquid / liquid crystal. Corp corespunzând unei stări a materiei (stare *mezomorfă) ale cărei structură și proprietăți sunt intermediare între cele ale solidelor cristaline și ale lichidelor. C. l. curg asemenea lichidelor, dar prezintă proprietăți ale cristalelor într-un anumit interval de temperatură. Ele sunt constituite cel mai frecvent din molecule organice foarte asimetrice, sub formă de bastonașe sau discuri, care își schimbă culoarea la variații mici de temperatură. C. l. au o serie de aplicații tehnice, dar în biologie și medicină prezintă interes deoarece o serie de structuri din organism, îndeosebi *membranele celulare, prezintă proprietăți comparabile cu ale c. l.

CRISTALE CHARCOT-LEYDEN / cristaux de Charcot-Leyden / Charcot-Leyden crystals, leukocytic crystals. [***Jean Martin Charcot**, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893; **Ernst Viktor von Leyden**, medic german, profesor de medicină internă (succesiv) la Königsberg, Strasbourg și Berlin, 1832-1910.*] C. octaedrice ascuțite, rezultate din distrucția polinuclearelor eozinofile. Apar în special în sputa pacienților cu astm și mai rar în bronșite, diferite alergii, parazitoze.

CRISTALIN, s. n. / cristallin, s. m. / crystalline lens. NA: lens. [*Lat. **crystallinus** = de cristal, de la lat. **crystallus**, gr. **krystallos** = gheață, cristal.*] Structură celulară biconvexă, refringentă, de consistență ferm-elastică, cu o grosime de 4-4,5 mm și cu un diametru de 10 mm, situată între *iris și *corpul vitros, constituită dintr-un înveliș extern (cortex) și un nucleu dens, învelite de o capsulă. Modificarea curburii, și implicit a puterii refringente a c., prin acțiunea mușchilor *corpului ciliar este cel mai important mecanism al adaptării vizuale în funcție de distanță. Prin îmbătrânire, elasticitatea c. scade progresiv și se instalează *prezbiopia. Opacifierea c., denumită *cataractă, este o cauză a scăderii acuității vizuale care poate evolua până la *cecitate. Terapia cataractei se realizează prin extracția c. și implantarea unui c. artificial.

CRISTALOID, adj., s. m. / cristalloïde, adj., s. m. / crystalloid. [*Lat. **crystallus**, gr. **krystallos** = gheață, cristal; gr. **eidos** = formă.*] 1) Care se aseamănă cu un cristal. 2) Substanță necoloidală care în soluție trece rapid prin membrane, reduce punctul de îngheț al solventului și poate fi cristalizată.

CRIZĂ, s. f. / crise, s. f. / crisis, attack. [*Lat. **crisis**, gr. **krisis** = schimbare decisivă, moment hotărâtor.*] 1) Accident brutal care afectează o persoană în stare de sănătate aparentă sau un bolnav. Ex.: c. de apendicită, c. de astm, c. cardiacă, *c. epileptică. 2) Schimbare bruscă în evoluția unei boli, semnificând o agravare sau sfârșitul acesteia (ex.: c. urinară). Sin.: atac.

CRIZĂ EPILEPTICĂ / crise épileptique / epileptic seizure, epileptic crisis. Accident de origine cerebrală rezultat din cauza unei descărcări neuronale excesive. În funcție de manifestările clinice și encefalografice, se disting: *c. epileptice generalizate, parțiale* și *unilaterale*. V. în continuare.

CRIZĂ EPILEPTICĂ ATONICĂ / crise épileptique atonique / akinetic epileptic seizure. C. e. generalizată al cărei simptom caracteristic este diminuarea sau abolirea tonusului postural, care antrenează o cădere bruscă a corpului.

CRIZĂ EPILEPTICĂ AUTOMATICĂ / crise épileptique automatique / automatic epileptic seizure. C. e. generalizată (de tip absență) sau parțială (cel mai frecvent de lob temporal) care se traduce printr-o activitate motorie involuntară, mai mult sau mai puțin coordonată, în cursul unei stări de obnubilare mentală și care nu lasă nici o amintire.

CRIZĂ EPILEPTICĂ PARȚIALĂ / crise épileptique partielle / partial epileptic seizure. C. e. ale cărei simptome nu au caracterul masiv pe care îl prezintă în c. e. generalizate, fiind consecința unei descărcări neuronale mai mult sau mai puțin localizate într-o parte a unui emisfer cerebral. Ca urmare, se disting: 1) *C. e. p.* cu semiologie elementară motorie, de ex. jacksoniene (v. epilepsie jacksoniană). 2) *C. e. p. senzoriale* (ex.: criza vizuală), sau *vegetative* (ex.: criza abdominală). 3) *C. e. p.* cu semiologie complexă, psihică pură (ex.: criza ideatorie), psihosenzorială (ex.: criza halucinatorie) sau psihomotorie (ex.: c. e. automatică). Orice c. e. p. se poate extinde, transformându-se în c. e. unilaterală sau, mai frecvent, în c. e. generalizată. Datorită importanței semiologice și prognostice pe care o prezintă diferențierea între c. e. p. generalizată și c. e. generalizată primitivă, s-a propus denumirea de *c. e. cu debut local* pentru regruparea tuturor c. e. p., fie că se generalizează sau nu, într-un al doilea timp. Denumirea nu este exactă, deoarece populația neuronală responsabilă de criză nu este întotdeauna dispusă într-un focar sau într-un loc precis. De aceea se preferă denumirea de *c. e. p.*

CRIZĂ UNCINATĂ / crise uncinée / uncinate attack, uncinate epilepsy. *Halucinații paroxistice, olfactive sau gustative, rareori vizuale și auditive, însoțite de absență, stare onirică și uneori exaltare. C. u. se observă în tumorile cerebrale localizate în apropierea uncusului hipocampic.

CROM, s. n. / chrome, s. m. / chromium. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare, datorită compușilor săi foarte colorați.*] Elementul cu nr. 24, cu simbolul Cr și masa atomică 52,01, situat în grupa VI B a sistemului periodic. Este un oligoelement esențial pentru organism, fiind implicat în metabolismul glucozei. Astfel, deficitul de c. din alimentația parenterală determină scăderea toleranței la glucoză. Se utilizează pentru fabricarea de diverse aliaje rezistente și poate antrena intoxicații profesionale. Unii derivați ai c. sunt utilizați în terapeutică.

CROM 51 / chrome 51 / radiochromium. Izotop radioactiv cu perioada de înjumătățire de 27,75 zile, emițător de radiații γ. Este utilizat ca *radio-farmaceutic în investigațiile hematologice, îndeosebi pentru radiomarcarea eritrocitelor sau trombocitelor, în vederea determinării duratei de viață a acestora. V. și proba cu crom 51.

CROMAFIN, adj. / chromaffine, adj. / chromaffin. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare, crom; lat. **affinis** = învecinat, de la finis = hotar.*] V. celulă cromafină.

CROMATIC, adj. / chromatique, adj. / chromatic. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare.*] 1) Care se raportează la culori. 2) Care se referă la *cromatină; cromatinian.

CROMATIDĂ, s. f. / chromatide, s. f. / chromatid. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare.*] Fiecare dintre cele două părți rezultând din diviziunea longitudinală a unui cromozom în cursul *mitozei sau *meiozei și care se separă în continuare pentru a da naștere cromozomilor fii.

CROMATINĂ, s. f. / chromatine, s. f. / chromatin. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; -ină.*] Substanță bazofilă prezentă în nucleul tuturor celulelor vii, unde apare sub formă de granule. C. este, în esență, alcătuită din ADN și din proteine bazice (histamine, protamine). C. se transformă în *cromozomi în timpul diviziunii celulare, constituind, deci, suportul *eredității.

CROMATINĂ SEXUALĂ / chromatine sexuelle / sex chromatin. Sin.: corpuscul Barr (v.).

CROMATOFOR, s. n. / chromatophore, s. m. / chromatophore. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; **phoros** = care poartă, care duce, de la **pherein** = a purta, a transporta.*] Termen cu mai multe semnificații diferite: 1) Sin.: cromofor (v.). 2) Sin.: melanofag (v.). 3) *Plastidă codantă din plante.

CROMATOFOROM, s. n. / chromatophorome, s. m. / dermal melanocytoma. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***phoros*** *= care poartă, care duce, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta;* ***-oma.***] Sin.: nev albastru al lui Max Tièche (v.).

CROMATOGRAFIE, s. f. / chromatographie, s. f. / chromatography. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***graphein*** *= a scrie.*] Denumire generică pentru o serie de procedee și tehnici care permit separarea și purificarea unor substanțe organice sau minerale din diferite amestecuri. Denumirea de c. nu este relevantă și se datorează faptului că metoda a fost elaborată de botanistul rus M. Țvet, care a reușit să separe o serie de pigmenți clorofilieni (deci molecule colorate, de unde termenul c.). În prezent, tehnicile de c., care reunesc numeroase metode ce diferă între ele prin bazele teoretice și aplicații, au o importanță capitală în biochimie, chimia organică și analitică, datele obținute fiind utile în majoritatea științelor. V. în continuare diferite tipuri de c. în funcție de principiu.

CROMATOGRAFIE DE ADSORBȚIE / chromatographie d'adsorption / adsorption chromatography. Tip de c. în care separarea substanțelor se bazează pe gradul de adsorbție diferit al acestora pe o fază staționară solidă (alumină, celuloză, silicați de aluminiu etc.). Substanțele de analizat sunt conținute într-o fază mobilă lichidiană (solvent).

CROMATOGRAFIE DE AFINITATE / chromatographie d'affinité / affinity chromatography. Tip de c. ce permite separarea unor molecule cu o afinitate particulară pentru alte molecule, care vor fi fixate pe un suport. Fiecare separare va fi realizată după o preparare specifică a suportului. Ex.: pentru purificarea unui antigen conținut într-un amestec de diferite molecule se vor fixa pe un suport anticorpi specifici antigenului, iar pentru purificarea unei enzime se va fixa un analog structural al substratului enzimei.

CROMATOGRAFIE ÎN FAZĂ GAZOASĂ / chromatographie en phase gazeuse / gas chromatography, gas-liquid chromatography. Cel mai performant tip de c. din punct de vedere al sensibilității, bazat pe adsorbția substanțelor aduse în stare gazoasă de către solide sau lichide (denumite de partaj) menținute pe suporturi (fază staționară), faza mobilă fiind un gaz purtător. Amestecul de separat este introdus la capătul superior al unei coloane, unde, dacă este lichid, va fi vaporizat. Gazul purtător permite trecerea amestecului la nivelul unei coloane a cărei temperatură este menținută riguros constantă. Separarea substanțelor se face în coloană, acestea ajungând fiecare, pe rând, la un detector, care permite înregistrarea unor *picuri caracteristice fiecărei substanțe. C. în f. g. poate fi cuplată cu *spectrometrul de masă pentru a identifica și doza cantități infime de substanțe.

CROMATOGRAFIE DE PARTAJ / chromatographie de partage / partition chromatography. Tip de c. în care separarea substanțelor se bazează pe *coeficientul de partaj, adică pe diferențele de solubilitate ale acestora în două faze diferite: o fază lichidiană staționară și o altă fază lichidiană mobilă.

CROMATOGRAFIE LICHIDĂ DE ÎNALTĂ PERFORMANȚĂ / chromatographie liquide d'haute performance / high performance liquid chromatography. Metodă de c. de mare sensibilitate, în care se utilizează coloane care conțin un suport cu granule foarte fine. Proba este trecută sub presiune prin coloana cromatografică. Abrev. engl.: HPLC.

CROMATOGRAFIE PRIN SCHIMB IONIC / chromatographie par échanges d'ions / ion-exchange chromatography. C. în care separarea se efectuează pe baza unor diferențe de comportament acidobazic ale substanțelor de analizat. V. și rășini schimbătoare de ioni.

CROMATOLIZĂ, s. f. / chromatolyse, s. f. / chromatolysis. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Sin.: carioliză (v.).

CROMATOPSIE, s. f. / chromatopsie, s. f. / chromatopsia. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Alterare a vederii cromatice în care obiectele sunt percepute în alte culori decât cele reale sau obiectele incolore sunt văzute colorat. C. sunt denumite în funcție de culoarea percepută: cianopsia - albastru, eritropsia - roșu, cloropsia - verde, xantopsia - galben. C. poate fi cauzată de medicamente, tulburări ale centrilor vizuali, lumină orbitoare sau poate apărea după operația de cataractă.

CROMATOSCOPIE, s. f. / chromatoscopie, s. f. / chromoscopy. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] 1) Testarea capacității de percepție a culorilor. 2) Investigarea funcției renale prin intermediul modificării culorii urinii după administrarea prealabilă a unei substanțe colorate. Sin.: cromoscopie. V. fenolsulfonftaleină.

CROMHIDROZĂ, s. f. / chromhidrose, s. f. / chromhidrosis. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***hidros*** *= sudoare, transpirație;* ***-oză.***] Excreția de sudoare colorată. Culoarea roșie a sudorii poate fi dată de exsudația sângelui în glandele sudoripare sau de localizarea microorganismelor la acest nivel. Uneori, c. este consecința unor tulburări metabolice. Poate fi localizată în regiunile pleoapelor, mamară, axilă și genitocrurală, mai rar la nivelul membrelor. Alte culori posibile sunt gri, albăstruie, violacee și brună.

CROMISM, s. n. / chromisme, s. m. / chromism. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare, crom;* ***-ism.***] Intoxicație cronică cu *crom. Se manifestă prin dermită, ulcere cutaneomucoase, perforație a septului nazal, rinită, bronșită. De asemenea, este posibilă o relație cauză-efect cu cancerul pulmonar.

CROMOBLASTOMICOZĂ, s. f. / chromoblasto-mycose, s. f. / chromoblastomycosis. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***blastos*** *= germen;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-oză.***] Dermatită verucoasă cronică, hiperkeratozică și indoloră, întâlnită în Australia, Madagascar și America de Sud, determinată de ciuperci inferioare (genurile *Cladosporium* și *Phialophora*) și care se poate complica cu *elefantiazis sau abcese cerebrale. Leziunile caracteristice sunt hiperplazie, scleroză și granuloame responsabile de papule coalescente. Sin.: boală Lane-Pedroso.

CROMOFIL, adj. / chromophile, adj. / chromophilic. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Celulă sau țesut care fixează intens un anumit colorant.

CROMOFOR, s. m. / chromophore, s. m. / chromophore. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***phoros*** *= care poartă, care duce, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Grupare chimică ce conferă culoare unui compus organic. Sin.: cromatofor.

CROMOGEN, adj. / chromogène, adj. / chromogenic. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***gennan*** *= a produce.*] Despre un microorganism sau o substanță care produc *pigmenți.

CROMOGRANINE, s. f. pl. / chromogranines, s. f. pl. / chromogranins. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare; lat.* ***granum*** *= grăunte;* ***-ină.***] Proteine acide a căror denumire provine din faptul că au fost izolate din granulațiile cromafine din medulosuprarenală. Au fost descrise în detaliu doar două c.: 1) *C. A* (51 kDa), alcătuită din 439 de aminoacizi și un *peptid semnal din 18 aminoacizi. Este prezentă în celulele medulosuprarenalei, în insulele Langerhans, în *insulinoame, în adenoamele hipofizare. În celulele secretoare de insulină și în celulele cromafine, c. este precursor al *cromo-statinei. 2) *C. B* (sau secretogranina I), cu M_r 76 kDa, este alcătuită din 657 de aminoacizi și un peptid terminal din 20 de aminoacizi. C. B este prezentă în diverse celule peptidergice și apare ca un „*marker universal" în *adenomul hipofizar și în *feocromocitom.

CROMOLIPOIDE, s. n. pl. / chromolipoïdes, s. m. pl. / chromolipoids. [*Gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***lipos*** *= grăsime;*

eidos = formă.] Lipopigmenți lipsiți de fier, rezultați din *peroxidarea lipidelor. C. cuprind *lipofuscinele și *ceroidele. Intensitatea pigmentației este proporțională cu gradul de peroxidare.

CROMOPEXIE, s. f. / chromopexie, s. f. / chromopexis. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; **pexis** = fixare.*] Fixarea unui pigment sau a unei soluții colorate de către un țesut sau sistem. Se referă fie la un proces fiziologic, cum ar fi preluarea și conjugarea bilirubinei de către ficat, fie la un procedeu de colorare folosit în laborator pentru explorări cito- și histologice.

CROMOPROTEINĂ, s. f. / chromoprotéine, s. f. / chromoprotein. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; **protos** = primul; **-ină**.*] Heteroproteină a cărei grupare prostetică este un pigment, care la rândul său conține adesea un element metalic (fier, cupru, magneziu). Unele c. au funcție respiratorie. Ex.: *hemoglobina, *clorofila, *ceruloplasmina.

CROMOSCOPIE, s. f. / chromoscopie, s. f. / chromoscopy. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; **skopia** = examinare, de la **skopein** = a vedea, a examina.*] Sin.: cromatoscopie (v.).

CROMOSOM. Var. pentru cromozom (v.).

CROMOSTATINĂ, s. f. / chromostatine, s. f. / chromostatin. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; **statikos** = care oprește, de la **istanai** = a plasa, a face să țină; **-ină**.*] Peptid alcătuit din 20 de aminoacizi, derivat din cromogranina A (v. cromogranine). C. inhibă eliberarea *catecolaminelor din *celulele cromafine ale medulosuprarenalei.

CROMOZOM. V. cromozomi.

CROMOZOM ACENTRIC / chromosome acentrique / acentric chromosome. *C. lipsit de *centromer, normal la unele specii animale. Când c. a pierdut regiunea centromerică pe care o posedă în mod normal este denumit fragment acentric.

CROMOZOM ACROCENTRIC / chromosome acrocentrique / acrocentric chromosome. V. cromozomi.

CROMOZOM ÎN INEL / chromosome en anneau / ring chromosome. C. care a suferit o pierdere de substanță (*deleție) la cele două extremități ale sale, care fuzionează și determină o formă inelară. Aceasta generează o serie de malformații, în funcție de c. afectat.

CROMOZOM OMOLOG / chromosome homologue / homologous chromosome. Fiecare din cei doi c. ai aceleiași perechi într-o celulă diploidă (*diploid, *diploidie). C. o. sunt identici ca formă, având aceeași succesiune a *locilor, dar nu obligatoriu și aceleași *alele pentru fiecare *genă. Ei nu sunt, deci, asemănători din punct de vedere calitativ.

CROMOZOM PHILADELPHIA / chromosome Philadelphia / Philadelphia chromosome. [*Descoperit în **Philadelphia** de P. C. Nowell și D. A. Hungerford, în 1960.*] C. mic al perechii 22 care a pierdut jumătate din substanța sa (*deleție a brațului lung) sau, mai frecvent, a schimbat acest segment cu un altul, aparținând cromozomului perechii 9 (*translocație între brațele lungi ale cromozomilor perechilor 22 și 9). Se observă în celulele liniei mieloide ale măduvei osoase în cursul *leucemiei mieloide cronice, fiind caracteristic acestei boli. A fost identificat și în unele forme de *leucemie acută.

CROMOZOM TELOCENTRIC / chromosome télocentrique / telocentric chromosome. Sin.: cromozom acrocentric. V. cromozomi.

CROMOZOM X / chromosome X / X chromosome. V. heterocromozom.

CROMOZOM Y / chromosome Y / Y chromosome. C. sexual responsabil de diferențierea masculină. Se caracterizează prin polimorfism, talia sa variind considerabil, în funcție de rasă, de la un individ la altul. Totodată, dimensiunile c. Y apar foarte stabile din tată în fiu, de aceea ar putea fi considerat ca un martor de paternitate. V. și heterocromozom.

CROMOZOMI, s. m. pl. / chromosomes, s. m. pl. / chromosomes. [*Gr. **khroma, -atos** = culoare; **soma, -atos** = corp.*] Structuri conținute în nucleul celulei, observabile la microscopul optic (sub formă de bastonașe) doar în timpul diviziunii celulare (*mitoză sau *meioză). Între diviziunile celulare (*interfază), c. par să dispară din nucleu, apărând o rețea fibrilară denumită *cromatină. În realitate, în cursul ciclului celular, fiecare c. suferă un ciclu de condensare (apariția c., în sensul inițial al termenului) și de decondensare (dispariția aparentă și formarea cromatinei). C. și cromatina reprezintă deci două stări diferite ale unui aceluiași material. În momentul mitozei există tot atâția c. vizibili în nucleul unei celule eucariote câte molecule de ADN erau în interfază. Pentru a avea o idee asupra gradului de condensare a fiecărei molecule de ADN conținută în cei 46 de c. caracteristici speciei umane, trebuie menționat că aceste molecule de ADN derulate puse cap la cap s-ar întinde pe 175 cm, în timp ce diametrul nucleului celular nu depășește 10^{-3} mm. C. fixează intens coloranții bazici, de unde denumirea lor, și sunt compuși fiecare dintr-o moleculă de ADN foarte lungă și proteine asociate, fiind purtătorii informației ereditare a organismului. Forma c. variază în funcție de stadiul mitozei: în *prometafază (stadiu ales pentru studiul *cariotipului) au aproape toți o formă în X, cu două brațe scurte și două lungi. Tehnici moderne de colorare au permis identificarea la nivelul fiecărui braț a unor regiuni, subdivizate în benzi (convenția de la Paris, 1971). Fiecare bandă este notată cu un număr (sau o literă) care corespunde unei perechi de c. și care este urmată de o literă - p, ce desemnează brațul scurt, sau q, pentru brațul lung - la care se adaugă două cifre: prima indică regiunea, iar a doua, banda. Semnele + sau - plasate înainte sau după numărul unei anumite perechi de c. semnifică un plus sau o pierdere de substanță la nivelul cromozomului; un + sau un - situat după litera p sau q semnifică faptul că brațul respectiv este alungit sau scurtat. În fine, adăugarea literei t relevă prezența unei *translocații. O serie de c. sunt scurți, alții lungi, toți prezentând o curbură semnificativă la nivelul *centromerului. Un *c. acrocentric* posedă un centromer foarte apropiat de una din extremitățile sale, brațul scurt fiind foarte mic. Un *c. metacentric*, dimpotrivă, are brațele de lungime aproape egală, centromerul fiind median. Numărul de c. este fix și caracteristic pentru fiecare specie animală. C. constituiți dintr-un lanț dublu de *ADN sunt suportul genelor. La nivelul c. umani există circa 100 000 de gene, până în prezent fiind descrisă structura submoleculară a aproximativ 60 000 de gene. Se disting două tipuri de c.: *c. somatici* (sau autozomici, v. autozom) și *c. sexuali* (sau gonozomici, v. gonozom). Var.: cromosomi. V. cariotip.

CRONAXIE, s. f. / chronaxie, s. f. / chronaxia, chronaxy. [*Gr. **khronos** = timp; **axia** = valoare, sau **axios** = potrivire.*] Indicator de excitabilitate introdus de L. Lapicque. Reprezintă timpul minim necesar pentru a produce o excitație, când intensitatea curentului este egală cu dublul *reobazei. În cazul nervilor mielinici și mușchilor scheletici, c. este de 0,3-0,8 ms, iar la mușchii netezi mult mai mare, până la 1 s.

CRONIC, adj. / chronique, adj. / chronic. [*Lat. **chronicus** = în raport cu timpul, din gr. **khronos** = timp.*] Proces patologic cu evoluție lentă, de lungă durată. Evoluția c. a unei boli semnifică în primul rând un ritm lent al procesului patologic. Există, deci, boli c. de la debut prin ritmul evoluției. Ant.: acut. V. și subacut, acut.

CRONICITATE, s. f. / chronicité, s. f. / chronicity. [*Lat. **chronicus** = în raport cu timpul, din gr. **khronos** = timp.*]

Faptul de a dura, de a deveni *cronic. Cu referire la o boală sau la o tulburare.

CRONOBIOLOGIE, s. f. / chronobiologie, s. f. / chronobiology. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***bios*** *= viață;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a biologiei care are ca obiect studiul variațiilor în funcție de timp ale fenomenelor specifice vieții. Aceste variații se prezintă adesea sub forma unor oscilații ritmice. V. bioritm.

CRONODEPENDENT, adj. / chronodépendant, -e, adj. / chronodependent. [*Gr.* ***khronos*** *= timp; lat.* ***dependere*** *= a atârna.*] Care depinde de timp, de durata timpului. Ex.: bloc de ramură c.

CRONODIETETICĂ, s. f. / chronodiététique, s. f. / chronodietetics. [*Gr.* ***khronos*** *= timp; lat.* ***diaetetica****, gr.* ***diaitetike*** *= dietetică, de la lat.* ***diaeta****, gr.* ***diaita*** *= mod de viață.*] Adaptarea igienei și a regimului alimentar la ritmurile biologice ale pacienților.

CRONOFARMACOLOGIE, s. f. / chronopharmacologie, s. f. / chronopharmacology. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***pharmakon*** *= remediu;* ***logos*** *= știință.*] Studiul acțiunii medicamentelor în funcție de *bioritmuri.

CRONOPATOLOGIE, s. f. / chronopathologie, s. f. / chronopathology. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Studiul unor caracteristici ale bolilor (apariție, evoluție) în funcție de *bioritmurile pacienților.

CRONOTERAPEUTICĂ, s. f. / chronothérapeutique, s. f. / chronotherapy. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***therapeutikos*** *= care vindecă, care îngrijește, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Administrarea unui tratament la orele la care acțiunea sa este cea mai eficientă. Sin.: cronoterapie.

CRONOTERAPIE, s. f. / chronothérapie, s. f. / chronotherapy. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Sin.: cronoterapeutică (v.).

CRONOTOXICOLOGIE, s. f. / chronotoxicologie, s. f. / chronotoxicology. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***logos*** *= știință.*] Studiul toxicității unei molecule în funcție de orele zilei. Toxicitatea unei substanțe variază, uneori considerabil, în funcție de ritmul nictemeral al funcțiilor fiziologice.

CRONOTROP, adj. / chronotrope, adj. / chronotropic. [*Gr.* ***khronos*** *= timp;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] În fiziologie, referitor la regularitatea și frecvența unui ritm. *C. pozitiv* este un factor ce accelerează ritmul, iar *c. negativ*, un factor ce diminuează ritmul. *Funcția c.* reglează ritmul cardiac.

CROSĂ, s. f. / crosse, s. f. / arch. NA: arcus. [*Fr.* ***crosse****, din limba francilor stabiliți în Galia* ***krukkja*** *= cârjă și scand.* ***krokr*** *= cârlig.*] Nume dat părții curbe a unor vase: c. aortei, c. safenei etc. V. și sindrom al crosei aortice.

CROSĂ AORTICĂ DREAPTĂ / crosse aortique droite / right aortic arch. Sin.: dextropoziție a aortei (v.).

CROSECTOMIE, s. f. / crossectomie, s. f. / crossectomy. [*Fr.* ***crosse****, din limba francilor stabiliți în Galia* ***krukkja*** *= cârjă și scand.* ***krokr*** *= cârlig; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Timp esențial în cura chirurgicală a varicelor membrului inferior. Constă în ligatura și apoi secționarea crosei venei safene interne și a totalității ramurilor acesteia. Ca urmare, circulația de retur se va efectua îndeosebi prin venele profunde ale gambei.

CROSSING-OVER / crossing-over / crossing-over. [*Engl.* ***crossing*** *= trecere, traversare;* ***over*** *= peste.*] Schimb reciproc de material genetic între cromozomi omologi, survenind în general în momentul meiozei, la nivelul chiasmelor. Acesta este mecanismul responsabil de *recombinările genetice.

CROSS-MATCH / cross-match / cross-match. [*Engl.* ***cross*** *= încrucișat;* ***to match*** *= a potrivi.*] Anglicism care ar putea fi tradus în română prin *test de compatibilitate încrucișată*. Deoarece termenul engl. este scurt, explicit și consacrat în literatură, el a dobândit o circulație internațională. C.-m. este o tehnică serologică pentru determinarea *aloanticorpilor, utilizată în două cazuri: 1) Înainte de o transfuzie sanguină pentru testarea incompatibilității donator-primitor, pentru prevenirea reacțiilor de hemoliză între eritrocitele donorului și anticorpii din plasma primitorului sau invers. Testul se efectuează fie prin punerea în contact a unui eșantion de globule roșii ale donatorului cu plasma (*major c.-m.*), fie invers (*minor c.-m.*). Aglutinarea macroscopică a hematiilor în câteva minute permite confirmarea prezenței anticorpilor. 2) Înainte de alotransplantarea organelor solide (ex.: inimă, rinichi), c.-m. este un test absolut necesar, pentru detectarea în serul sanguin al primitorului potențial a anticorpilor care reacționează direct cu limfocitele sau cu alte celule ale donatorului potențial. Prezența anticorpilor reprezintă de obicei o contraindicație absolută a transplantării, pentru evitarea *rejetului hiperacut. Var.: cross-matching.

CROSS-MATCHING. Var. pentru cross-match (v.).

CROȘET, s. n. / crochet, s. m. / hook. [*Fr.* ***crochet****, din scand.* ***krokr*** *= cârlig.*] Sin.: cârlig (v.).

CRUOR, s. m. / cruor, s. m. / cruor. [*Lat.* ***cruor*** *= sânge.*] Termen desuet, care odinioară desemna partea solidă a sângelui (îndeosebi globulele roșii), iar uneori cheagul sanguin. În prezent este utilizat adj. cruoric. Ex.: embol cruoric, cheag fibrinocruoric.

CRUP, s. n. / croup, s. m. / croup. [*expresie de origine scoțiană -* ***croup****, onomatopee după zgomotul aspru al tusei.*] 1) Orice afectare obstructivă a laringelui la copii, caracterizată prin respirație dificilă și zgomotoasă și tuse lătrătoare. 2) Laringotraheobronșită la sugari și copii mici cauzată de virusul paragripal 1 și 2. 3) Laringită difterică, complicată cu dispnee și asfixie, consecință a falselor membrane și a edemului important al mucoasei laringiene care împiedică pătrunderea aerului în trahee.

CRURAL, adj. / crural, adj. / crural. [*Lat.* ***cruralis****, de la* ***crus, cruris*** *= coapsă.*] Referitor la coapsă.

CRURALGIE, s. f. / cruralgie, s. f. / crural pain. [*Lat.* ***crus, cruris*** *= coapsă; gr.* ***algos*** *= durere.*] Durere la nivelul coapsei; nevralgie crurală.

CRUSTĂ, s. f. / croûte, s. f. / crust. [*Lat.* ***crusta*** *= coajă, scoarță.*] Leziune elementară, secundară uscării la suprafața pielii a unor secreții fiziologice sau patologice (serozități, puroi, sânge, sebum). Ex.: *c. hematică*, de culoare brună-neagră, consecutivă uscării sângelui; *c. sebacee* (de lapte), formată la sugar, în regiunea *vertexului, în cursul *eczemei seboreice.

CRYPTOSPORIDIUM / Cryptosporidium / Cryptosporidium. [*Gr.* ***cryptos*** *= ascuns;* ***spora*** *= sămânță, de la* ***sperein*** *= a însămânța;* ***eidos*** *= formă.*] Gen de *sporozoare care pot determina boli ale animalelor domestice, iar la om pot provoca *infecții oportuniste în condițiile unei imunități compromise.

CUBITAL, adj. / cubital, -ale, -aux, adj. / cubital. [*Lat.* ***cubitalis*** *= de un cot, de la* ***cubitus*** *= cot.*] 1) Care aparține cubitusului sau regiunii interne a antebrațului. Sin.: ulnar. 2) Care se referă la cot (semnificație nerecomandată, deoarece este greșită).

CUBITUS, s. n. / cubitus, s. m. / ulna. [*Lat.* ***cubitus*** *= cot.*] V. tab. anat. - oase.

CUBITUS VALGUS / cubitus valgus / cubitus valgus. Deviere a antebrațului în afară în cursul extensiei complete. Poate fi congenital sau post-traumatic.

CUBITUS VARUS / cubitus varus / cubitus varus. Deviere a antebrațului înăuntru în cursul extensiei complete, de origine congenitală sau traumatică.

CUBOID, s. n. / cuboïde, s. m. / cuboid bone. [*Lat.* ***cubus***, *gr.* ***kubos*** *= cub;* ***eidos*** *= formă.*] V. tab. anat. - oase.

CUI, s. n. / clou, s. m. / nail. [*Lat.* ***cuneus*** *= cui.*] Tijă rigidă metalică destinată menținerii în poziție și în contact a fragmentelor osoase în fracturile oaselor lungi. C. este introdus în canalul medular al osului. Ex.: *c. Küntscher* pentru fixarea intramedulară a fracturilor; *c. Neufeld* destinat fixării fracturii intertrohanteriene a femurului; *c. Smith-Petersen* pentru fixarea capului femural în fracturile de col femural.

CULDOCENTEZĂ, s. f. / culdocentèse, s. f. / culdocentesis. [*Fr.* ***cul-de-sac*** *= fund de sac; gr.* ***kentesis*** *= înțepătură.*] Puncția *fundului de sac Douglas.

CULDOSCOPIE, s. f. / culdoscopie, s. f. / culdoscopy. [*Fr.* ***cul-de-sac*** *= fund de sac; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examen vizual al cavității pelvine cu ajutorul unui *celioscop introdus prin vagin în *fundul de sac Douglas. V. și celioscopie.

CULEX / Culex / Culex. [*Lat.* ***culex, -icis*** *= țânțar.*] Gen de țânțari din familia Culicidae, subfamilia Culicinae, ale căror larve posedă un sifon respirator, iar femelele, hematofage sunt vectoare de *Wuchereria bancrofti și al unui număr de viroze și de parazitoze.

CULICIDAE / Culicidae / Culicidae. [*Lat.* ***culex, -icis*** *= țânțar.*] Familie de insecte alcătuită din trei mari subfamilii (*Anofeline*, *Culicinae*, *Aedinae*) ale căror femele hematofage, sunt vectoare ale unui mare număr de boli virale și parazitare.

CULMEN / culmen / culmen. NA: culmen, pl. culmina. [*Lat.* ***culmen, -inis*** *= culme, creștet.*] Porțiunea superioară a monticulului vermisului cerebelos. Sin.: *culmen monticuli cerebelli.*

CULMEN MONTICULI CEREBELLI / culmen monticuli cerebelli / culmen monticuli cerebelli. Sin.: culmen (v.).

CULOARE, s. f. / couleur, s. f. / colour. [*Lat.* ***color, -oris*** *= culoare.*] Din punct de vedere al opticii ondulatorii, c. unui corp opac este dată de reflexia (sau dispersia) inegală a radiațiilor luminii vizibile cu diferite lungimi de undă, iar c. unui corp transparent, de absorbția lor diferențiată. Zona „vizibilă" din spectrul radiațiilor electromagnetice depinde de natura pigmenților retinieni și de însușirile mediilor transparente ale dioptrului ocular.

CULTURĂ, s. f. / culture, s. f. / culture. [*Lat.* ***cultura*** *= cultivare.*] 1) Orice colonie de microorganisme dezvoltată într-un mediu prielnic. 2) Cultivarea în condiții de laborator, pe medii adecvate creșterii și multiplicării, a microorganismelor sau celulelor, în vederea unui experiment sau a unui diagnostic.

CULTURĂ DE CELULE / culture cellulaire / cell culture. Procedeu de menținere a unor celule în exteriorul organismului, asigurându-le multiplicarea și necesitățile metabolice. Celulele sunt fie populații celulare provenind din organe umane sau animale, fie celule tumorale, fie cloni celulari provenind din culturi primare. Mediul de cultură necesar pentru a asigura c. include săruri minerale tamponate, aminoacizi, vitamine, glucoză, ser bovin, alți factori de creștere.

CULTURĂ DE VIRUSURI / culture des virus / virus culture. Procedeu de studiu al virusurilor care permite multiplicarea acestora, în scopul izolării și identificării. C. de v. se pot obține doar pe celule vii. În general, se utilizează trei tehnici: inocularea la un animal sensibil (cultură *in vivo*), inocularea la embrionul de pui de găină (*ovocultură) și inocularea pe *culturi celulare.

CUMARINĂ, s. f. / coumarine, s. f. / coumarin. Compus cetonic prezent în diverse vegetale. O serie de derivați ai c. au acțiune anticoagulantă *in vivo*, prin interferarea sintezei hepatice a *pro-trombinei, funcționând ca antivitamină K. Ex. tipic este *dicumarolul.

CUNEIFORM, adj., s. n. / cunéiforme, adj., s. m. / cuneiform, cuneate (1), cuneiform bone (2). [*Lat.* ***cuneus*** *= cui;* ***forma*** *= formă.*] 1) În formă de cui. Ex.: rezecția c. a unui os. 2) *Os c.* - v. tab. anat. - oase.

CUNEIFORM INTERMEDIAR / deuxième cunéiforme / intermediate cuneiform bone. V. tab. anat. - oase.

CUNEIFORM LATERAL / troisième cunéiforme / lateral cuneiform bone. V. tab. anat. - oase.

CUNEIFORM MEDIAL / premier cunéiforme / medial cuneiform bone. V. tab. anat. - oase.

CUNILINGUS, s. n. / cunnilingus, cunnilinctus, s. m. / cunnilingus, cunnilinctus. [*Lat.* ***cunnus*** *= vulvă;* ***lingere*** *= a linge.*] Excitarea bucală a organelor genitale feminine.

CUPEROZĂ, s. f. / couperose, s. f. / acne rosacea. [*Lat. medievală* ***cupri rosa*** *= roșu ca de aramă.*] Leziune cutanată facială care se caracterizează prin congestie cu dilatație vasculară. Se poate însoți de seboree, papulo-pustule acneice, uneori *rinofima. Sin.: acnee rozacee.

CUPREMIE, s. f. / cuprémie, s. f. / cupr(a)emia. [*Lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei* ***Cyprus****; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentrația din plasmă sau ser a cuprului. 95% din cupru este legat de *ceruloplasmină, iar 5% este legat slab de *albumină. C. scade în *boala Wilson și în *boala Menkes, ca și în pierderile excesive de proteine (digestive sau urinare).

CUPRIURIE, s. f. / cupriurie, s. f. / cupriuria, cupriuresis. [*Lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei* ***Cyprus****; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea sau concentrația urinară de cupru. C. crește în *boala Wilson, în intoxicațiile cu săruri de cupru și în unele *sindroame nefrotice.

CUPROPROTEINE, s. f. pl. / cuproprotéines, s. f. pl. / cuproproteins. [*Lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei* ***Cyprus****; gr.* ***protos*** *= primul;* ***-ină****.*] Proteine care conțin cupru. Ex.: *superoxid dismutaza I, *citocrom oxidaza. V. hepatocupreină.

CUPRORAHIE, s. f. / cuprorrachie, s. f. / cuprorrhachia. [*Lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei* ***Cyprus****; gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală.*] Prezența cuprului în *lichidul cefalorahidian.

CUPRU, s. n. / cuivre, s. m. / copper. [*Lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei* ***Cyprus****.*] Elementul chimic nr. 29, cu masa atomică 63,546, densitatea 8,96 g/cm^3 și simbolul Cu. Metal de culoare roșie, maleabil, cu o bună conductibilitate termică și electrică, aflat în natură fie în stare nativă, fie, îndeosebi, sub formă de diverse minereuri. *Oligoelement, reprezentând 0,0001% din masa organismului, c. reprezintă o coenzimă indispensabilă în sinteza *hemului, în metabolismul țesutului conjunctiv, în dezvoltarea oaselor și în funcționarea țesutului nervos. V. ceruloplasmină. V. și tab. const. biochim.

CURARA, s. f. / curare, s. m. / curare. [*Limba indienilor sud-americani* ***kurari*** *= extract de plante folosit pentru otrăvirea săgeților.*] Termen folosit pentru o varietate largă de substanțe toxice extrase din diferite plante, incluzând specii de *Strychnos*. C. a fost inițial folosită ca otravă pe săgeți în America de Sud, determinând exitus prin paralizia mușchilor respiratori. Un extract de c. din *Chondodendron tomentosum* a fost ulterior utilizat ca miorelaxant în tetanos, paralizie spastică și în anestezie.

CURARIZANT, adj. / curarisant, adj. / curarising. [*V. etimologia termenului* ***curara****.*] Despre substanțe care, acționând asemenea *curarei, suprimă acțiunea nervilor motori asupra mușchilor.

CURARIZARE, s. f. / curarisation, s. f. / curarization. [*V. etimologia termenului* ***curara****.*] 1) În sens general, termenul este folosit pentru a desemna o metodă terapeutică prin ad-

ministrare de extracte de *curara și, prin extensie, de alte substanțe înrudite prin efectul lor miorelaxant, până la obținerea efectului fiziologic. 2) Intoxicația cu acești agenți terapeutici.

CURATIV, adj., s. m. / curatif, -ive, adj., s. m. / curative. [*Lat.* ***curatus****, de la* ***curare*** *= a se îngriji, a se ocupa.*] Proprietatea unui medicament sau a unui factor de mediu de a favoriza sau de a produce vindecarea unei boli.

CURĂ, s. f. / cure, s. f. / cure. [*Lat.* ***cura*** *= grijă, îngrijire, de la* ***curare*** *= a se îngriji, a se ocupa.*] 1) Termen folosit în medicină pentru a defini tratamentul (medico-chirurgical, igieno-dietetic) prescris pentru o boală, și îndeosebi durata acestui tratament. 2) În mod particular, termenul este folosit pentru a sugera terapia prin acțiunea, pentru o perioadă de timp, a unor factori de mediu (ex.: c. balneoclimaterică).

CURBATURĂ, s. f. / courbature, s. f. / lameness, stiffness. [*Fr.* ***courbature****, din provensală* ***courbaduro*** *= curbatură; prin contopirea termenilor* ***court*** *= curte și* ***battu*** *= bătătorit.*] Durere musculară și stare de oboseală date de un efort prelungit sau de o stare febrilă.

CURBĂ, s. f. / courbe, s. f. / curve, graph. [*Fr.* ***courbe****, din lat.* ***curvus*** *= încovoiat (lat. pop.* ***curbus****).*] 1) Linie care descrie un segment de cerc. 2) Grafic exprimând relația dintre două mărimi variabile. Tipuri de c. în medicină: a) *C. dentară*, a ocluziei. b) *C. de disociere a oxihemoglobinei*: variația combinării O_2 cu hemoglobina funcție de presiunile O_2 și CO_2. c) *C. izodoză*, linie delimitând aria din organism care primește aceeași radiație în radioterapie. d) *C. musculară*, miogramă. e) *C. Price-Jones*, variația numărului de hematii în funcție de diametru. f) *C. temperaturii*, variația temperaturii corpului. g) *Curbe de tensiune*, prin exercitarea presiunilor la nivel osos. h) *C. Wunderlich*, c. tipică de temperatură în febra tifoidă.

CURBĂ ELLIS-DAMOISEAU / courbe d'Ellis-Damoiseau / Ellis-Damoiseau curve. [***Calvin Ellis****, medic american, Boston, 1826-1883;* ***Louis Hyacinthe Céleste Damoiseau****, medic francez, Paris, 1815-1890.*] Matitate cu limita superioară curbă dată de un revărsat pleural în cantitate de aproximativ 1 500 ml, liber în cavitatea pleurală, față de sonoritatea pulmonară netimpanică. Sin.: semn Ellis.

CURBĂ PRICE-JONES / courbe de Price-Jones / Price-Jones curve. [***Cecil Price-Jones****, hematolog englez, 1863-1943.*] V. curbă, 2 e.

CURBĂ WUNDERLICH / courbe de Wunderlich / Wunderlich's curve. [***Carl Reinhold August Wunderlich****, medic german, profesor de clinică medicală la Tübbingen, apoi la Leipzig, 1815-1877.*] V. curbă, 2 h.

CURBURĂ, s. f. / courbure, s. f. / curvature. [*Lat.* ***curvatura*** *= curbură, de la* ***curvus*** *= încovoiat.*] Deviație neangulară de la linia dreaptă. Ex.: 1) *Marea c. a stomacului* se întinde de la cardia la pilor. 2) *Mica c. a stomacului* reprezintă marginea dreaptă a acestui organ, care separă fețele anterioară și posterioară ale stomacului. 3) *C. lui Pott* este o deformare a coloanei (c. posterioară) consecutivă tuberculozei vertebrale. 4) *C. spinală* este o deviere anormală a coloanei vertebrale.

CURBURĂ POTT / courbure de Pott / Pott's curvature. [***Percivall Pott****, chirurg englez, 1713-1788.*] V. curbură, 3.

CURIE, s. m. / curie, s. m. / curie. [***Marie Sklodowska Curie****, chimist și fizician francez, n. în Polonia, 1867-1934; premiul Nobel pentru fizică în 1903, împreună cu Pierre Curie și Henri Becquerel, pentru studii asupra radioactivității naturale; premiul Nobel pentru chimie în 1911 pentru descoperirea și izolarea radiului; împreună cu soțul său,* ***Pierre Curie*** *(chimist și fizician francez, 1859-1906), au descoperit și poloniul și au realizat primele încercări de aplicare a radioactivității în domeniul medical.*] Unitate de măsură a activității radioizotopilor, egală cu 3,7 × 10^{10} dezintegrări pe secundă, ce reprezintă activitatea unei mase de radiu de 1 g. În sistemul internațional, c. (simbol Ci) a fost înlocuit prin *Becquerel. 1 Ci = 3,7 × 10^{10} Bq.

CURIETERAPIE, s. f. / curiethérapie, s. f. / curie-therapy. [***Marie Sklodowska Curie****, chimist și fizician francez, n. în Polonia, 1867-1934;* ***Pierre Curie****, chimist și fizician francez, 1859-1906; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Radioterapie efectuată prin implantarea de surse radioactive (sub forma unor ace sau granule) la nivelul unei tumori sau în imediata vecinătate a acestora. Inițial a fost utilizat radioizotopul ^{226}Ra (radiumterapie), înlocuit ulterior cu ^{137}Cs și ^{192}Ir. C. poate fi *interstițială*, când sursa este introdusă direct în țesutul tumoral (sân, limbă), sau *intracavitară* (uter).

CUSHINGOID, adj. / cushingoïde, adj. / cushingoid. [***Harvey Williams Cushing****, neurochirurg american, Philadelphia, 1869-1939; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Care are aspectul unui bolnav afectat de *sindrom Cushing. Pron.: cușingoid.

CUSPID, s. m. / cuspide, s. f. / cuspid. NA: cuspis dentis. [*Lat.* ***cuspis, -idis*** *= vârf ascuțit.*] Relief cu rol în ocluzia și articularea dentară, situat pe fața de ocluzie dentară. Numărul c. variază cu mărimea suprafeței dintelui. Var.: cuspidă.

CUSPIDĂ. Var. pentru cuspid (v.).

CUȘCĂ TORACICĂ / cage thoracique / thoracic cage, cavity of thorax. NA: thorax. [*Ucr.* ***kuçka*** *= kușcă; lat.* ***thorax, -acis****, gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Denumire pentru ansamblul scheletului toracelui, format anterior din stern, posterior din vertebrele dorsale și lateral din arcurile costale.

CUTICULĂ, s. f. / cuticule, s. f. / cuticle, dermal sheath. NA: cuticula, pl. cuticulae. [*Lat.* ***cuticula*** *= piele fină, delicată, de la* ***cutis*** *= piele.*] 1) Strat unic de celule epiteliale keratinizate care tapisează învelișul firelor de păr. Uneori termenul este utilizat și pentru desemnarea diferențierilor apicale ale unor celule, exprimate prin îngroșări membranare. Ex.: c. celulelor superficiale ale vezicii. 2) Peliculă amorfă foarte fină care acoperă smalțul dentar, denumită *c. dentară*. 3) Depozit de natură lipidică, secretat de celulele epidermice ale vegetalelor terestre și ale diferitelor specii de *Arthropoda*. În aceste cazuri rolul c. constă în protecția epidermei de șocuri mecanice și în împiedicarea evaporării apei.

CUTIE CRANIANĂ / boîte du crâne / skull. NA: cranium. [*Turcă* ***kutu****, neogr.* ***kuti****, bg., sârbo-croată* ***kutja*** *= cutie; gr.* ***kranion****, lat.* ***cranium*** *= craniu.*] Sin.: craniu (v.).

CUTIE NEAGRĂ / boîte noire / black box. [*Turcă* ***kutu****, neogr.* ***kuti****, bg., sârbo-croată* ***kutja*** *= cutie; lat.* ***niger, -gra, -grum*** *= negru.*] Model de sistem caracterizat prin intrări (*input*) și ieșiri (*output*) și relații între ele, specificate prin funcții logice și matematice (funcții de transfer). Modelul c. n. a fost preferat de către behaviorism și cibernetică. În cibernetică sunt mai importante tipurile de conexiuni între părțile unui sistem decât mecanismele concrete din aceste părți. Cunoașterea în detaliu a unor elemente sau piese nu este neapărat premisa înțelegerii funcționării ansamblului.

CUTIE PETRI / boîte de Petri / Petri dish or plate. [*Turcă* ***kutu****, neogr.* ***kuti****, bg., sârbo-croată* ***kutja*** *= cutie;* ***Julius Richard Petri****, bacteriolog german, Berlin, 1852-1921.*] Recipient cilindric din sticlă sau plastic, cu capac, cu diametre diferite. C. Petri este utilizată în microbiologie și pentru culturi de celule.

CUTIE TATA / boîte TATA / TATA box. Fragment de ADN care precede o genă, la nivelul căruia se fixează *ARN-polimeraza care permită transcripția în ARN-mesager a genei. C. TATA aparține *promotorului, iar numele său derivă din succe-

siunea nucleotidelor care o compun: timidină, adenină, timidină, adenină, adenină, adenină. Sin.: secvență TATA.

CUTIREACȚIE, s. f. / cutiréaction, s. f. / cutireaction. [*Lat.* ***cutis*** *= piele; fr.* ***réaction****, din lat.* ***actio, -onis*** *= acțiune și* ***agere*** *= a acționa.*] Reacție locală care apare după aplicarea prin scarificare a unei mici cantități de substanță care conține particule antigenice (produse microbiene, proteine animale sau vegetale etc.) când subiectul examinat este sensibilizat sau alergic la substanța aplicată. C. este uneori considerată sin. cu *intradermoreacția, în care caz, însă, produsul este aplicat intradermic.

CUTIS ANSERINA / cutis anserina / cutis anserina. [*Lat.* ***cutis*** *= piele;* ***anserinus*** *= de gâscă, de la* ***anser, -eris*** *= gâscă.*] Aspect cutanat asemănător pielii de gâscă.

CUTIS HIPERELASTICA / cutis hyperelastica / cutis hyperelastica. [*Lat.* ***cutis*** *= piele; gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***elastos*** *= docil, maleabil.*] Sin.: sindrom Ehlers-Danlos (v.).

CUTIS LAXA / cutis laxa / cutis laxa. [*Lat.* ***cutis*** *= piele;* ***laxus*** *= destins, larg.*] Stare a pielii determinată de pierderea elasticității acesteia: pliuri largi, flasce, accentuate față de vârsta subiectului și care nu revin după tracțiune. C. l. este consecința unei distrofii a țesutului elastic, care poate afecta, concomitent, plămânul și viscerele cavitare. Poate fi expresia unică a unei afecțiuni transmise autozomal recesiv (v. sindrom Debré-Fittke), sau un simptom în *neurofibromatoză. Sin.: chalazodermie.

CVADRIPLEGIE, s. f. / quadriplegie, s. f. / quadriplegia. [*Lat.* ***quadrus*** *= pătrat; gr.* ***plege*** *= lovitură.*] Sin.: tetraplegie (v.).

CYTOMEGALOVIRUS. Var. pentru citomegalovirus (v.).

IBN SINA (980-1037), cunoscut îndeosebi sub numele latinizat de **Avicenna**, medic şi filosof considerat *„floarea culturii arabe"*. A fost socotit, în cultura universală, un geniu de factură renascentistă, un **Leonardo da Vinci** al lumii arabe. Originea sa este controversată: persană, arabă sau tadjică. A scris 21 de cărţi şi 24 de lucrări de medicină, filosofie, geometrie şi fizică. În *Kitabassifa* (*Cartea vindecării*) este influenţat de **Hipocrate** şi **Galen**, adăugând datelor medicale şi elemente din majoritatea ştiinţelor naturii. Cea mai cunoscută carte a sa rămâne *Al Quanum* (*Canonul*), în care el a inclus anatomie, fiziologie, medicină internă, chirurgie, obstetrică, psihiatrie şi materia medica. Considerată în acele timpuri drept *„cea mai faimoasă carte medicală scrisă vreodată"*, *Canonul* a constituit unul din textele standard în şcolile medicale, până în secolul al XV-lea, fiind editat de 14 ori. Deşi cartea este mai mult rezultatul unei culturi enciclopedice decât al unei experienţe personale, inteligenţa strălucită a autorului răzbate, prin descrieri clinice şi remedii care au rezistat timpului.

DACRIOADENITĂ, s. f. / dacryoadénite, s. f. / dacry(o)adenitis. [*Gr.* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-ită***.] Inflamaţie acută sau cronică a *glandelor lacrimale. V. şi sindrom Mikulicz.

DACRIOCISTITĂ, s. f. / dacryocystite, s. f. / dacryocystitis. [*Gr.* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***-ită***.] Inflamaţie acută sau cronică a *sacului lacrimal, care apare aproape întotdeauna ca o complicaţie a obliterării *canalului lacrimonazal, cu stagnarea lacrimilor şi infecţie secundară.

DACRIOCISTORINOSTOMIE, s. f. / dacryocystorhinostomie, s. f. / dacryocystorhinostomy. [*Gr.* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***rhis, -inos*** *= nas;* ***stoma, -atos*** *= gură*.] Intervenţie chirurgicală prin care se stabileşte o comunicare directă a *sacului lacrimal cu cavitatea nazală.

DACRIOGEN, adj. / dacryogène, adj. / dacryogenic. [*Gr.* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***gennan*** *= a produce*.] Care determină secreţia lacrimală. Termen sin. cu lacrimogen, dar preferabil acestuia.

DACRIOLIT, s. m. / dacryolithe, s. m. / dacryolith. [*Gr.* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***lithos*** *= piatră*.] *Calcul sau concreţiune care se formează în *canalele lacrimale, cel mai adesea în canalul inferior.

DACRIOREE, s. f. / dacryorrhée, s. f. / dacryorrh(o)ea. [*Gr.* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge*.] Lăcrimare abundentă.

DACTILOFAZIE, s. f. / dactylophasie, s. f. / dactylophasia. [*Gr.* ***daktylos*** *= deget;* ***phasis*** *= vorbire*.] Procedeu utilizat de către surdomuţi pentru a comunica între ei. Constă în efectuarea cu degetele a unor semne şi mişcări convenţionale, echivalente sunetelor limbii. Sin.: dactilolalie.

DACTILOLALIE, s. f. / dactylolalie, s. f. / dactylolalia. [*Gr.* ***daktylos*** *= deget;* ***lalia*** *= vorbire, de la* ***lalein*** *= a vorbi*.] Sin.: dactilofazie (v.).

DACTILOMEGALIE, s. f. / dactylomégalie, s. f. / dactylomegaly. [*Gr.* ***daktylos*** *= deget;* ***megas, megalos*** *= mare*.] Hipertrofie a degetelor.

DACTILOSCOPIE, s. f. / dactyloscopie, s. f. / dactyloscopy. [*Gr.* ***daktylos*** *= deget;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina*.] Studiul amprentelor digitale pentru identificarea indivizilor, cu aplicaţii îndeosebi în antropometria judiciară şi în genetică. V. şi carte de identitate fenotipică, dermatoglife.

DALAC, s. n. / anthrax, charbon, s. m. / anthrax. [*Turcă* ***dalak*** *= splină*.] Sin.: antrax (v.).

DALTON, s. m. / Dalton, s. m. / Dalton. [***John Dalton****, fizician şi chimist englez, profesor la Manchester, 1766-1844*.] Unitate de masă utilizată în biologia moleculară. Este egală cu masa unui atom de hidrogen, adică $1{,}66 \times 10^{-24}$ g. Simbol Da.

DALTONISM, s. n. / daltonisme, s. m. / daltonism. [***John Dalton****, fizician şi chimist englez, profesor la Manchester, care a studiat şi defectul vederii de care el însuşi suferea, 1766-1844;* ***-ism***.] Termen generic desemnând toate tulburările percepţiei culorilor de origine congenitală, adică atât *acromatopsiile, cât şi *discromatopsiile. V. şi deuteranopie, protanopie.

DANS AL HILURILOR / dans des hiles / hilus dance. Expansiune sistolică anormală a trunchiului şi ramurilor arterei pulmonare, vizibilă la radioscopie. Este consecinţa creşterii debitului sanguin în artera pulmonară, în general în cadrul unui *şunt stânga-dreapta.

DANTURĂ, s. f. / denture, s. f. / denture. [*Fr.* ***denture****, din lat.* ***dens, -ntis*** *= dinte*.] Ansamblul dinţilor naturali sau/şi artificiali. Se disting: *d. superioară* şi *d. inferioară*, în funcţie de maxilarul respectiv. În limbaj curent se confundă adesea d. cu *dentiţia.

DARTOS, s. n. / dartos, s. m. / dartos muscle. NA: tunica dartos. [*Gr.* ***dartos*** *= cojit, jupuit*.] Membrană musculoconjunctivă care dublează faţa profundă a pielii *scrotului şi *penisului.

DARWINISM, s. n. / darwinisme, s. m. / darwinism. [***Charles Robert Darwin****, naturalist englez, 1809-1882;* ***-ism***.] Teorie evoluţionistă, formulată de Charles Darwin, care a postulat intervenţia selecţiei naturale în evoluţia speciilor. Evoluţia lumii organice este explicată pe baza acţiunii a trei factori: variabilitate, ereditate şi selecţie. Selecţia naturală este factorul cel mai important al evoluţiei şi acţionează în natură pe baza luptei pentru existenţă, care asigură supravieţuirea celui mai adaptat la condiţiile de existenţă. D. a generat o serie de interpretări în ştiinţele sociale (*d. social*), printre altele pentru a furniza un argument „natural" competiţiei capitaliste. V. şi neodarwinism.

DATĂ DE EXPIRARE / date de péremption / expiry date. Dată, menţionată pe ambalajul unui medicament, până la care medicamentul respectiv poate fi utilizat sau administrat unui pacient.

DDT / DDT / DDT. Diclor-difenil-tricloretan, insecticid organoclorurat. Este utilizat în diluţie ca pulbere, soluţie uleioasă sau spray. Analiza pe termen lung a demonstrat efectele extrem

de nocive ale DDT la homeoterme, inclusiv la om, prin acumulare îndeosebi în țesutul adipos, ca și proprietățile cancerigene ale substanței. De aceea, în prezent utilizarea DDT este fie interzisă, fie riguros limitată în aproape toate țările din lume.

DEAE CELULOZĂ / DEAE cellulose / DEAE cellulose. Celuloză încărcată electric pozitiv (dietil-amino-etil-celuloză) utilizată ca schimbător de ioni în separarea prin *cromatografie a proteinelor. V. rășină schimbătoare de ioni.

DEAFERENTAȚIE, s. f. / déafférentation, s. f. / deafferentation. [*Lat.* **de** = *separat de;* **afferre** = *a aduce, de la* **ad** = *spre,* **ferre** = *a conduce.*] Întreruperea senzațiilor provenind de la căile nervoase aferente. V. și denervare.

DEBIL, adj. / débile, adj. / weak. [*Lat.* **debilis** = *infirm, slab.*] Care prezintă o formă de debilitate.

DEBILITATE, s. f. / débilité, s. f. / debility. [*Lat.* **debilitas, -atis** = *infirmitate, slăbiciune, de la* **debilis** = *infirm, slab.*] Slăbiciune sau lipsă de forță. Tipuri: 1) *D. congenitală*, slăbiciunea extremă a unor nou-născuți, de obicei prematuri, consecință a traumatismelor sau a leziunilor intrauterine, intoxicațiilor și bolilor mamei, tarelor genetice sau malformațiilor congenitale. 2) *D. constituțională*, deficiență cronică a organismului; apare în copilărie. 3) *D. mentală*, dezvoltare insuficientă a inteligenței, caracterizată prin tulburări de judecată, dificultatea adaptării la situații noi. Este primul grad de *arierație mentală. 4) *D. motorie* sau *motrice*, ansamblul tulburărilor motorii (mișcări perturbate, reflexe tendinoase exagerate) care se observă în debilitatea mentală. Traduce o imperfecțiune a funcțiilor motrice, care nu corespund vârstei reale a copilului, și este independentă de orice afectare neurologică sau osteoarticulară. V. și deficiență.

DEBIT, s. n. / débit, s. m. / flow. [*Lat.* **debitum** = *datorie, debit.*] 1) Mărime fizică ce reprezintă cantitatea (masă sau volum) de fluid sau de material care străbate o secțiune transversală în unitatea de timp. În cazul unui fluid, dacă viteza sa rămâne constantă în timp, curgerea este staționară. D. se măsoară în SI în metri cubi pe secundă, respectiv kilograme pe secundă. 2) În medicină, noțiunea de d. este utilizată pentru exprimarea unor parametri ai sistemului circulator și respirator, iar unitățile de măsură sunt adaptate ordinului de mărime al parametrilor respectivi. Tipuri de d.: a) *D. cardiac* (v.). b) *D. circulației pulmonare* sau *d. pulmonar:* cantitatea de sânge, în ml/min, care trece prin orificiul pulmonar. c) *D. coronarian:* cantitatea de sânge care circulă în vasele coronare în unitatea de timp; poate fi măsurat prin cateterizarea sinusului coronarian și reprezintă 8-10% din d. sanguin sistemic. d) *D. respirator maxim:* v. d. ventilator maxim. e) *D. sistolic* (v.). f) *D. ventilator de efort*, realizat în cursul efortului fizic; este proporțional cu efortul și se măsoară în l/min. g) *D. ventilator maxim:* cantitatea maximă de aer care poate fi ventilată pe minut; normal, 80-130 l/min. h) *D. ventilator de repaus:* volumul de aer ventilat de o persoană într-un minut, în condiții bazale; normal, 4-8 l/min.

DEBIT CARDIAC / débit cardiaque / cardiac output. Cantitatea de sânge expulzată de fiecare ventricul într-un minut. Valorile medii variază, la subiectul sănătos, între 5,5 și 6,5 l. Deoarece fiecare ventricul acționează separat, trebuie considerat d. ventricular drept și d. ventricular stâng. Normal - și în repaus - aceste două debite sunt identice, nu însă și în cazurile patologice. V. și indice cardiac.

DEBIT SISTOLIC / débit systolique / stroke volume, systolic output. Volumul de sânge expulzat de cord la fiecare sistolă, egal cu diferența dintre volumul telediastolic și cel telesistolic. Valoarea sa variază între 70 și 90 ml la cordul adult normal. Termenul de *debit* este impropriu acestei definiții.

DEBITE EXPIRATORII / débits expiratoires / expiratory flow rates. Parametri utilizați în *spirometrie, necesari pentru precizarea caracteristicilor ventilatorii pulmonare ale unui subiect. Sunt în număr de trei: d. expirator maximal (DEM), d. expirator 50% (DE_{50}) și d. expirator 25% (DE_{25}). Aceștia corespund, pe curba spirografică flux/volum înregistrată în cursul unei expirații forțate, debitului de vârf și debitelor expirate de 50% și de 25% din *capacitatea vitală.

DEBITMETRIE, s. f. / débitmétrie, s. f. / urinary output. [*Lat.* **debitum** = *datorie, debit; gr.* **metron** = *măsură.*] În general, măsurarea unui debit lichidian. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la debitul urinar micțional, care normal este de peste 40 ml/s. El scade în obstacolele uretrocervicoprostatice care produc *disurie.

DEBITMETRU, s. n. / débitmètre, s. m. / flow-meter. [*Lat.* **debitum** = *datorie, debit; gr.* **metron** = *măsură.*] Aparat pentru măsurarea *debitelor de curgere a lichidelor și gazelor.

DEBRIDARE, s. f. / débridement, s. m. / debridement. [*Fr.* **débridement**, *din lat.* **de** = *separat de, germ.* **Bridel** = *hăț.*] 1) Operație efectuată cu scopul secționării unei *bride care strangulează sau comprimă un organ. Ex.: d. unei hernii. 2) Lărgirea chirurgicală a unei plăgi, de obicei asociată cu excizia țesuturilor devitalizate. 3) Deschiderea largă a colecțiilor de puroi.

DEBRIDARE ENZIMATICĂ / débridement enzymatique / enzymatic debridement. Utilizarea enzimelor pentru îndepărtarea țesuturilor necrozate. Enzimele utilizate nu trebuie să atace țesuturile viabile. V. și streptokinază.

DECALAJ AL CADRULUI DE LECTURĂ / décalage du cadre de lecture / frameshift mutation. *Mutație care alterează *cadrul de lectură.

DECALAJ ORAR / décalage horaire / jet lag. 1) Schimbarea fusului orar în cazul zborurilor cu avionul la distanțe mari în direcțiile Est-Vest (transmeridiane). 2) D. al ritmului circadian propriu fiecărui subiect provocat de schimbarea fusului orar. În funcție de sensibilitatea individuală, apar tulburări de somn mai mult sau mai puțin accentuate. Resincronizarea, cu dispariția tulburărilor, este mai rapidă în cazul călătoriei spre Vest. Sin.: jet lag.

DECALCIFICARE, s. f. / décalcification, s. f. / decalcification. [*Lat.* **de** = *separat de;* **calx, calcis** = *var;* **ficare**, *derivat de la* **facere** = *a face.*] Scăderea cantității de calciu din organism, în esență prin *demineralizarea scheletului. *D.* poate fi *localizată* sau *difuză*. D. difuză este consecința insuficienței *osteogenezei (*osteoporoză, *osteomalacie) sau a *osteolizei exagerate (*hiperparatiroidie, *boală Paget, *mielom, cancere osoase). Var.: decalcifiere (nerecomandată). V. și osteoporoză.

DECALCIFIERE. Var. (nerecomandată) pentru decalcificare (v.).

DECALVANT, adj. / décalvant, -e, adj. / decalvant. [*Lat.* **decalvare** = *a rade părul de pe cap.*] Care produce căderea părului.

DECANTARE, s. f. / décantation, s. f. / decantation. [*Lat.* **de** = *separat de; gr.* **kanthos**, *lat.* **canthus** = *buza unui vas.*] Proces fizic de separare a lichidului unui sistem eterogen, după sedimentarea fazei disperse solide, sub influența gravitației. D. permite o primă purificare a unui amestec lichid-solid. Ex.: d. apei în bazine denumite decantoare.

DECANULARE, s. f. / décanulation, s. f. / decanulation. [*Lat.* **de** = *separat de;* **canula**, *dim. de la* **canna** = *trestie, fluier.*] Îndepărtarea unei *canule.

DECARBOXILARE, s. f. / décarboxylation, s. f. / decarboxylation. [*Lat.* **de** = *separat de;* **carbo, -onis** = *cărbune; gr.* **oxys** = *acru, oxigen;* **hyle** = *materie.*] Izolare și eliminare a uneia sau mai multor molecule de CO_2 de către un acid organic. D. se produce prin intervenția enzimelor denumite *decar-

boxilaze și reprezintă modul esențial de formare a CO_2 în timpul respirației celulare și al descompunerii substanțelor organice.

DECARBOXILAZĂ, s. f. / décarboxylase, s. f. / decarboxylase. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***hyle*** *= materie; -***ază***.*] Enzimă catalizatoare a unei reacții de *decarboxilare. D. utilizează piridoxal fosfatul drept coenzimă.

DECES, s. n. / décès, s. m., mort, s. f. / death. [*Lat.* ***decessus*** *= moarte.*] Moartea unei persoane. V. și moarte.

DECIBEL, s. m. / décibel, s. m. / decibel. [*Lat.* ***decima*** *= a zecea parte;* ***Alexander Graham Bell****, inginer american, inventatorul telefonului, 1874-1922.*] Unitate de măsură a intensității sonore, echivalentă cu o zecime de *bel, utilizată în *audiometrie. Simbol: dB.

DECIDUA, s. f. / caduque, s. f. / decidua. [*Lat.* ***deciduus*** *= care cade, de la* ***decidere*** *= a cădea.*] Sin.: caducă (v.).

DECIDUAL, adj. / décidual, -ale, -aux, adj. / decidual. [*Lat.* ***deciduus*** *= care cade, de la* ***decidere*** *= a cădea.*] Care se referă la *caduca uterină.

DECIDUOZĂ, s. f. / déciduose, s. f. / deciduosis. [*Lat.* ***deciduus*** *= care cade, de la* ***decidere*** *= a cădea; -***oză***.*] Aglomerare de celule deciduale, analoge cu cele ale *caducei (dar fără structură glandulară), localizată în afara *endometrului. Ex.: d. colului în cursul sarcinii.

DECLARAȚIA DE LA GENEVA / Déclaration de Genève / Geneva Convention. Declarație adoptată de a II-a Adunare Generală a Asociației Medicale Mondiale, în care țările semnatare s-au angajat să acorde răniților și personalului medical militar statut de neutralitate în conflict. În unele facultăți de medicină este prezentată la ceremonia de acordare a titlului de medic.

DECLARAȚIA DE LA HAWAII / Déclaration de Hawaii / Declaration of Hawaii. Reguli etice stabilite de Adunarea Generală a *World Psychiatric Association* pentru psihiatrii din întreaga lume.

DECLARAȚIA DE LA HELSINKI / Déclaration d'Helsinki / Declaration of Helsinki. Recomandările publicate de Asociația Medicală Mondială (la a 18-a reuniune, în 1964) cu privire la experimentarea umană în cursul cercetărilor biomedicale.

DECLARAȚIA DE LA TOKYO / Déclaration de Tokyo / Declaration of Tokyo. Recomandările publicate de Asociația Medicală Mondială (la a 29-a reuniune, 1975) cu privire la atitudinea medicilor față de tortură și de tratamentele inumane suferite de deținuți.

DECLIN, s. n. / déclin, s. m. / decline. [*Lat.* ***declinare*** *= a (se) îndepărta.*] 1) Stadiu din evoluția unei boli acute în care simptomele se reduc în intensitate. 2) Deteriorare gradată a facultăților fizice și mentale.

DECLIV, adj. / déclive, adj. / declive. NA: declivis. [*Lat.* ***declivis*** *= în pantă, de la* ***de*** *= separat de;* ***clivus*** *= pantă.*] 1) Referitor la punctul cel mai jos situat al unei cavități naturale sau neoformate, a unei plăgi, leziuni sau a unei părți din corp. 2) Porțiune a vermisului cerebelos situată caudal față de fisura primară.

DECLORURARE, s. f. / déchloruration, s. f. / dechloruration. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***khloros*** *= verde, clor.*] Diminuarea cantității de clor din organism. Apare îndeosebi în deshidratările prin vomismente, diaree și transpirații masive. Obs.: pentru eliminarea clorului din apa de băut se utilizează termenul *declorizare*.

DECOCT, s. n. / décocté, décoction, s. f. / decoction, decoctum (lat.). [*Lat.* ***decoctus*** *= fierbere, de la* ***decoquere*** *= a reduce prin fierbere.*] Soluție extractivă apoasă obținută în urma *decocției. Var.: decoctum. Abrev.: Dct.

DECOCȚIE, s. f. / décoction, s. f. / decoction. [*Lat.* ***decoctio, -onis*** *= fierbere, de la* ***decoquere*** *= a reduce prin fierbere.*] Procedeu de extracție a principiilor active din produsele vegetale care conțin țesuturi lemnoase (rădăcini, rizomi, scoarțe, fructe sau frunze). Se realizează prin contactul produsului vegetal cu apă încălzită la fierbere, în general timp de 30 minute. Urmează filtrarea și decantarea lichidului, în final obținându-se *decoctul.

DECOLAJ. Var. pentru decolare (v.).

DECOLARE, s. f. / décollement, s. m. / separation, detachment. [*Lat.* ***decollare*** *= a lua de la gât, a decapita, a decola, de la* ***de*** *= separat de,* ***collum*** *= gât.*] Separare a două planuri tisulare la nivelul planului de clivaj dintre ele. *D.* poate fi *spontană* sau *provocată* printr-o manevră chirurgicală. *D. spontană*, la rândul său, poate fi *normală* (ex.: d. placentei după expulzia fătului, când placenta se dezlipește de suprafața cavității uterine) sau *patologică* (ex.: d. sau *dezlipirea de retină). Ex. de *d. chirurgicală*: d. duodenopancreatică, manevră chirurgicală prin care se pătrunde posterior duodenului și pancreasului. Var.: decolaj. Sin.: dezlipire.

DECOLARE EPIFIZARĂ / décollement épiphysaire / epiphyseal separation. Glisare posttraumatică a *epifizei pe *diafiză produsă la nivelul *cartilajului de conjugare. D. e. se observă doar la tineri, înainte de sudura definitivă a epifizelor și poate obstrucționa creșterea osoasă.

DECOLARE DE RETINĂ / décollement rétinien / retinal detachment. Sin.: dezlipire de retină (v.).

DECOMPENSARE, s. f. / décompensation, s. f. / decompensation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***compensare*** *= a cumpăni, a compensa.*] Pierderea echilibrului realizat prin *compensare. Ex.: d. unui diabet, a unei cardiopatii. V. și compensare.

DECOMPENSAT, adj. / décompensé, -e, adj. / decompensated. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***compensare*** *= a cumpăni, a compensa.*] Despre o boală ale cărei efecte se manifestă ca urmare a rupturii echilibrului realizat prin *compensare.

DECOMPRESIE, s. f. / décompression, s. f. / decompression. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***compressio, -onis*** *= apăsare, comprimare, de la* ***comprimere*** *= a presa, a comprima.*] 1) Suprimarea presiunii exercitate asupra unui corp de către un gaz sau un lichid. În medicină, d. poate fi utilizată pentru reducerea presiunii exercitate la nivelul diverselor organe în anumite stări patologice. 2) Diminuare a presiunii care se exercită asupra organismului după ce acesta a fost supus la o presiune mai mare decât presiunea atmosferică. Prin d. este prevenită *boala de cheson, prin reducerea treptată a presiunii din cabina scafandrului. 3) În medicina spațială, *d. explozivă*, accident aeronautic care provoacă trei fenomene caracteristice: zgomot, efecte de suflu și o suprapresiune pulmonară.

DECONDIȚIONARE, s. f. / déconditionnement, s. m. / deconditioning. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***condicio, -onis*** *= condiție, de la* ***condicere*** *= a conveni, a stabili.*] Procedeu destinat să suprime o *condiționare, prin asocierea acesteia cu provocarea repetată la pacient a unor senzații dezagreabile sau a unor perturbări. Se utilizează în acest scop diferiți agenți fizici sau chimici.

DECONEXIUNE, s. f. / déconnexion, s. f. / deconnection. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***conexio, -onis*** *= legătură, de la* ***conectere*** *= a lega la un loc (****cum*** *= cu;* ***nectere*** *= a lega).*] Termen utilizat, de obicei, cu referire la deconexiunea neurovegetativă, care constă în întreruperea, suprimarea temporară a reacțiilor neurovegetative, obținută prin administrarea de medicamente diverse și destinată să faciliteze *anestezia sau hibernarea artificială.

DECONTAMINARE, s. f. / décontamination, s. f. / decontamination. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***contaminare*** *= a murdări, a pângări.*] 1) Procedeu prin care este eliminată sau redusă la un nivel acceptabil o substanță toxică sau radioactivă din

mediu. 2) *D. radioactivă*: reducerea sau înlăturarea materiilor radioactive depuse pe o construcție, într-un spațiu deschis, pe un obiect, pe o suprafață sau pe îmbrăcămintea ori tegumentele expuse ale unei persoane.

DECORINĂ, s. f. / décorine, s. f. / decorin. [*Lat.* ***decorare*** *= a împodobi, de la* ***decus, -oris*** *= podoabă; -ină.*] *Proteoglican mic, secretat de fibroblaste, cu M_r de 40 000, alcătuit dintr-un singur lanț GAG (glicozaminoglican) condroitin- sau dermatan-sulfat. În toate țesuturile conjunctive, d. este asociată cu *fibrilele de colagen tip I și cu TGF-β.

DECORTICARE, s. f. / décortication, s. f. / decortication. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***cortex, -icis*** *= înveliș, scoarță.*] 1) Separare chirurgicală a unui organ de învelișul său fibros, normal sau patologic. Ex.: d. glandei suprarenale, d. cordului prin *pericardotomie. 2) Ablație a straturilor superficiale ale unui organ. Ex.: d. cerebrală, rezecția cortexului cerebral. 3) În ortopedie, curățarea extremităților osoase articulare de cartilajul hialin care le acoperă, în vederea unei *artrodeze. V. și decorticare osteomusculară, decorticare pulmonară.

DECORTICARE OSTEOMUSCULARĂ / décortication ostéomusculaire / osteomuscular decortication. Metodă care stimulează osteogeneza, folosită pentru tratamentul *pseudoartrozelor aseptice și septice, și care constă în detașarea unor părți din corticala osoasă cu ajutorul unui bisturiu, menținându-se contiguitatea cu periostul și musculatura.

DECORTICARE PULMONARĂ / décortication pulmonaire / pulmonary decortication. Tehnică chirurgicală care permite reexpansionarea pulmonară, utilizată îndeosebi în cazul pleureziilor închistate cronice și sechelelor de pneumotorax terapeutic. Constă în exereza învelișului parietal și visceral cicatriceal, restabilind astfel valoarea funcțională a parenchimului imobilizat la acest nivel.

DECREMENT, s. n. / décrément, s. m. / decrement. [*Lat.* ***decrementum*** *= descreștere.*] Diminuare, scurtare a valorii unei mărimi variabile. Sens opus cu *increment.

DECREMENȚIAL, adj. / décrémentiel, -elle, adj. / decremental. [*Lat.* ***decrementum*** *= descreștere.*] Descrescător.

DECUBIT, s. n. / décubitus, s. m. / decubitus. [*Lat.* ***decubitus,*** *de la* ***decumbere*** *= a se culca.*] Atitudinea corpului uman culcat pe un plan orizontal; întins pe orizontală. D. poate fi *dorsal* (DD), *ventral* (DV) sau *lateral* (DL). D. este spontan și implică repaus, ceea ce îl distinge de *poziție. D. variază cu vârsta și starea subiectului: DD este cel mai frecvent; DV se observă la copii; DL în pleurezie, iar *d. în cocoș de pușcă* în meningită etc. *D. acut* sau *d. ominosus* (din lat. *ominosus* - de rău augur) reprezintă denumirea veche, desuetă, a *escarei de decubit cu evoluție rapidă ce apare la bolnavii care rămân timp îndelungat imobilizați la pat, îndeosebi la hemiplegici. Var.: decubitus.

DECUBITUS. Var. pentru decubit (v.).

DECUSAȚIE, s. f. / décussation, s. f. / decussation. NA: decussatio, pl. decussationes. [*Lat.* ***decussatio, -onis*** *= încrucișare a două linii în formă de X.*] Pentru anumite formațiuni ale sistemului nervos central, faptul de a depăși planul sagital mediu al *nevraxului și încrucișarea cu formațiuni similare controlaterale. Există trei zone principale de decusație: *protuberanța inelară, *pedunculii cerebrali și zona anterioară a *măduvei spinării.

DEDIFERENȚIAT, adj. / dédifférencié, -e, adj. / dedifferentiated. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***differens, -ntis*** *= diferență, de la* ***differre*** *= a se deosebi.*] Se spune despre un neoplasm ale cărui caractere citologice și de arhitectură tisulară sunt în regresie față de țesutul în care a apărut procesul neoplazic. V. și dediferențiere.

DEDIFERENȚIERE, s. f. / dédifférenciation, s. f. / dedifferentiation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***differentia*** *= diferență, de la* ***differre*** *= a se deosebi.*] Denumire dată modificărilor de formă și de funcție ale celulelor din diferite țesuturi, cultivate în medii naturale sau artificiale. Prin d. celulele revin la starea embrionară, pierzându-și astfel caracteristicile proprii, diferențiale. V. și dediferențiat, diferențiere celulară.

DEDUBLARE, s. f. / dédoublement, s. m. / dividing. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***duplare*** *= a dubla.*] Împărțire în două, cu semnificații diverse: 1) *D. esofagului*, existența a două esofaguri. 2) *D. personalității* (v.). 3) *D. pieloureterală*, malformație congenitală în care rinichiul prezintă două bazinete și două uretere, implantate separat în vezică sau care, după o anumită distanță, se unesc într-un singur conduct. 4) *D. zgomotelor cardiace*, fenomen fiziologic sau patologic determinat de un asincronism al contracției ventriculare sau al închiderii diferitelor valvule. V. și zgomote cardiace.

DEDUBLARE A PERSONALITĂȚII / dédoublement de la personnalité / dual personality, split personality. Expresia a două sau mai multe personalități succesive, alternante la același subiect care, după revenirea la viața comună, nu își amintește de aceste existențe paralele. Îndeosebi în *isterie, d. p. poate persista săptămâni, în timp ce în epilepsie este de durată scurtă.

DEFECAȚIE, s. f. / défécation, s. f. / def(a)ecation. [*Lat.* ***defaecatio, -onis*** *= curățire, purificare, de la* ***defaecare*** *= a curăți.*] 1) Eliminarea rectală a materiilor fecale. D. se realizează prin acțiunea coordonată a următoarelor mecanisme: contracția involuntară a musculaturii circulare a rectului în spatele bolului fecal, urmată de contracția musculaturii longitudinale; relaxarea sfincterului anal intern (involuntară) și extern (voluntară), închiderea voluntară a orificiului glotic, fixarea toracelui și contracția musculaturii abdominale, urmată de creșterea presiunii intraabdominale. 2) Îndepărtarea impurităților dintr-o *soluție.

DEFECT, s. n. / défaut, s. m. / defect. [*Lat.* ***defectus*** *= pierdere, de la* ***deficere*** *= a lipsi.*] Structură sau funcție imperfectă a unui țesut sau organ, care conduce la boli de gravitate diferită. D. poate fi *congenital* sau *dobândit*. Ex.: d. septal aortic, ca și cel atrioseptal sunt congenitale, pe când leziunile valvulare reumatismale sunt dobândite. *D. enzimatic*: lipsa unei enzime. V. și tară, viciu.

DEFECTOLOGIE, s. f. / défectologie, s. f. / defectology. [*Lat.* ***defectus*** *= pierdere, de la* ***deficere*** *= a lipsi; gr.* ***logos*** *= știință.*] Disciplină medico-pedagogică dedicată educării și recuperării deficienților senzoriali și mentali (orbi, surdomuți, debili mental etc.).

DEFEMINIZARE, s. f. / déféminisation, s. f. / defeminisation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***femina*** *= femeie.*] Pierderea caracterelor sexuale feminine, în urma unor tulburări endocrine. Se asociază cu *amenoree secundară și *virilizare.

DEFERENT, adj. / déférent, -e, adj. / deferent. [*Lat.* ***deferens,*** *de la* ***deferre*** *= a duce în altă parte (****de*** *= separat de;* ***ferre*** *= a conduce).*] Referitor la o structură, de regulă canaliculară. Care conduce spre exterior. V. și canal deferent.

DEFERENTITĂ, s. f. / déferentite, s. f. / deferentitis. [*Lat.* ***deferens,*** *de la* ***deferre*** *= a duce în altă parte (****de*** *= separat de;* ***ferre*** *= a conduce); -ită.*] Inflamație acută sau cronică a *canalului deferent, asociată frecvent cu o *orhiepididimită.

DEFERENTOGRAFIE, s. f. / déférentographie, s. f. / vasography. [*Lat.* ***deferens,*** *de la* ***deferre*** *= a duce în altă parte (****de*** *= separat de;* ***ferre*** *= a conduce); gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al unui *canal deferent secundar introducerii unui mediu de contrast în lumen, fie transuretral, fie prin vasotomie, în vederea verificării permeabilității acestuia.

DEFERVESCENȚĂ, s. f. / défervescence, s. f. / defervescence. [*Lat.* ***defervescere*** *= a se răci, de la* ***de*** *= separat de,* ***fervescere*** *= a clocoti, a se înfierbânta.*] Diminuarea sau dispariția completă a febrei.

DEFIBRILARE, s. f. / défibrillation, s. f. / defibrillation. [*Lat.* ***de*** *= separat de; lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fir.*] Oprirea, suprimarea *fibrilației atriale sau ventriculare, cu restabilirea ritmului cardiac normal. *D. ventriculilor* este necesară în extremă urgență, deoarece fibrilația ventriculară antrenează stop cardiac. Se obține cu un șoc electric extern, iar în chirurgia cardiacă prin contactul direct al electrozilor cu inima. *D. atrială* se efectuează în același mod, dar fibrilația atrială poate fi redusă, de asemenea, prin administrarea unor medicamente (ex.: chinidină). În acest ultim caz, nu este utilizat termenul de d., ci de reducere a fibrilației. Var.: defibrilație.

DEFIBRILATOR CARDIAC / défibrillateur cardiaque / cardiac defibrillator. [*Lat.* ***de*** *= separat de; lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fir; gr.* ***kardia*** *= inimă.*] Aparat utilizat pentru suprimarea *fibrilației atriale sau ventriculare (v. defibrilare). D. este, de asemenea, utilizat în *tahicardiile ventriculare și auriculare. *D. implantabili* permit reducerea automată a unor aritmii ventriculare rebele, de gravitate deosebită. Șocul electric acționează prin depolarizarea simultană a tuturor celulelor miocardice, restabilindu-se astfel *ritmul sinusal.

DEFIBRILAȚIE. Var. pentru defibrilare (v.).

DEFIBRINARE, s. f. / défibrination, s. f. / defibrination. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***fibra*** *= fibră; -ină.*] Procedeu de eliminare a *fibrinogenului din plasmă și deci transformarea acesteia în ser sanguin.

DEFICIENȚĂ, s. f. / déficience, s. f. / deficiency. [*Lat.* ***deficientia*** *= slăbire, sleire, de la* ***deficere*** *= a lipsi, a slăbi.*] Insuficiență organică sau mentală. V. și debilitate.

DEFICIT, s. n. / déficit, s. m. / deficit. [*Lat.* ***deficit*** *= lipsește (cuvânt care figura pe inventare referitor la articolele care lipseau), de la* ***deficere*** *= a lipsi.*] Diminuare semnificativă sau insuficientă. Câteva semnificații în medicină ale termenului: 1) *D. actinic*, pierderea de radiație solară într-un teritoriu cu atmosfera impurificată, față de un teritoriu vecin cu atmosfera curată. 2) *D. electric*, în electrocardiografie, diminuarea sau absența biocurenților de acțiune într-o regiune miocardică atrofică, sclerozată, necrozată sau cicatriceală. 3) *D. imunitar*, v. 4) *D. de oxigen*: a) diferența dintre cantitatea de oxigen/min necesară arderii cataboliților și cantitatea de oxigen/min disponibilă în organism; b) diferența dintre cantitatea maximă de oxigen din apă (saturația de oxigen), la o temperatură dată, și cantitatea de oxigen dintr-o anumită probă, determinată la aceeași temperatură; este un indicator al încărcării apei cu substanțe oxidabile. 5) *D. de populație* se constată când *mortalitatea depășește *natalitatea. 6) *D. de puls*, între pulsul central (cardiac) și periferic, de ex.: în *insuficiența aortică.

DEFICIT IMUNITAR / déficit immunitaire / immunodeficiency. Sin.: imunodeficiență (v.).

DEFLECTARE, s. f. / déflexion, s. f. / extension. [*Lat.* ***deflectere*** *= a schimba (în altă direcție).*] 1) Deturnarea cursului obișnuit al unui eveniment sau al unui fenomen. 2) Denumire pentru poziția în extensie a corpului fătului în cursul nașterii, contrară flexiei naturale și caracterizată prin *prezentație facială. Var.: deflecție.

DEFLECȚIE. Var. pentru deflectare (v.).

DEFLEXIUNE, s. f. / déflexion, s. f. / deflection, deflexion. [*Lat.* ***deflexio, -onis*** *= abatere, de la* ***deflectere*** *= a abate, a schimba (în altă direcție).*] 1) În electrocardiografie, orice deviere a traseului deasupra sau sub linia izoelectrică. *D. intrinsecoidă*, în derivațiile precordiale, apare în momentul când porțiunea de miocard subiacent electrodului toracic explorator devine negativă, adică după ultima undă pozitivă a complexului QRS. *D. intrinsecă* este pusă în evidență prin culegere directă pe epicardul ventricular. *D. extrinsecă* se înregistrează în derivațiile precordiale, corespunzând activării zonelor inimii depărtate de electrodul explorator. 2) În electroencefalografie, mișcare pe care o execută dispozitivul inscriptor și al cărei rezultat grafic determină caracteristicile curentului cerebral înregistrat.

DEFLORARE, s. f. / défloration, s. f. / defloration. [*Lat.* ***defloratio, -onis*** *= culegerea florii, deflorare, de la* ***de*** *= separat de,* ***flos, floris*** *= floare.*] Sin.: dezvirginare (v.).

DEFORMABILITATE, s. f. / déformabilité, s. f. / deformability. [*Lat.* ***deformare*** *= a desfigura, a urâți, de la* ***de*** *= separat de,* ***formare*** *= a da o formă și* ***forma*** *= formă.*] Proprietate a eritrocitelor datorită căreia acestea își modifică forma la trecerea prin rețeaua vaselor capilare, al căror lumen poate fi uneori considerabil mai mic (circa 3,5 µm) față de diametrul hematiilor (circa 7 µm). D. este expresia proprietăților reologice ale hematiei, rezultate din asocierea proprietăților viscoelastice ale membranei eritrocitare cu proprietățile viscoelastice ale hemoglobinei. Pentru măsurarea d. au fost propuse numeroase metode, dintre care cele bazate pe filtrarea eritrocitelor în condiții bine determinate au fost adoptate în practica de laborator curentă. D. eritrocitară scade în numeroase stări patologice, printre care: arterită obliterantă, insuficiențe vasculare cerebrale, diabet, hipertensiune arterială, unele boli endocrine, stres, tabagism etc. O serie de medicamente, îndeosebi pentoxifilina, ameliorează d. eritrocitară. V. și agregabilitate, fluiditate membranară.

DEFORMAȚIE, s. f. / déformation, s. f. / deformation, deformity. [*Lat.* ***deformatio, -onis*** *= deformare, alterare, de la* ***deformare*** *= a desfigura, a urâți (de = separat de;* ***formare*** *= a da o formă și* ***forma*** *= formă).*] Anomalie dobândită, necongenitală, a formei unui organ sau a unei părți din corp. V. și malformație.

DEFOSFORILARE, s. f. / dephosphorylation, s. f. / dephosphorylation. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor;* ***hyle*** *= materie.*] 1) Îndepărtarea unui grup fosfat de la nivelul unei molecule. V. și fosforilare. 2) Proces biochimic de hidrolizare a esterilor fosforici organici (acid adenilic, hexozofosfați, lectine etc.), având ca rezultat eliberarea de fosfor anorganic.

DEGAJARE, s. f. / dégagement, s. m. / disengagement. [*Fr.* ***dégager*** *= a degaja.*] Desprindere, eliberare. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la *d. capului fetal*, al treilea timp al nașterii, care corespunde trecerii circumferinței suboccipitofrontale a craniului fetal prin strâmtoarea inferioară a bazinului mamei, precum și a învingerii factorului tensional muscular, aparținând fantei mediane a ridicătorilor anali și orificiului vulvar.

DEGENERARE, s. f. / dégénération, s. f. / degeneration. [*Lat.* ***degenerare*** *= a degenera, de la* ***de*** *= separat de;* ***genus, -eris*** *= neam, rasă.*] Rezultatul unui proces de *degenerescență. Frecvent, termenul este utilizat ca sin. cu degenerescență. De altfel, în terminologia engleză, cei doi termeni sunt sinonimi.

DEGENERARE CORNEANĂ SALZMANN / kératite nodulaire de Salzmann / Salzmann's nodular corneal degeneration. [***Maximilian Salzmann,*** *oftalmolog austriac, Viena, profesor la Graz, 1862-1954.*] Sin.: boală Salzmann (v.).

DEGENERAT, adj. / dégénéré, -e, adj. / degenerate. [*Lat.* ***degeneratum*** *= depravat, de la* ***degenerare*** *= a degenera (de = separat de;* ***genus, -eris*** *= neam, rasă).*] Termen din ce în ce mai puțin utilizat (și nerecomandat), cu referire la un subiect care în raport cu ascendenții imediați (îndeosebi cu părinții) prezintă anomalii sau insuficiențe fizice și mentale.

DEGENERESCENȚĂ, s. f. / dégénérescence, s. f. / degeneration. [*Lat.* ***degenerare*** *= a degenera, de la* ***de*** *= separat*

de, genus, -eris = neam, rasă] 1) În sensul cel mai general, modificare patologică a unei structuri normale. 2) Dispariția progresivă a structurilor normale ale unui țesut sau ale unui organ, în absența fenomenelor inflamatorii. Această definiție este considerată deseori desuetă, din cauză că a fost elaborată în perioada când d. era prezentă în opoziție cu fenomenele inflamatorii, ceea ce ascundea, de fapt, necunoașterea histogenezei alterărilor patologice. 3) În prezent, termenul de d. are un sens propriu și se referă la celulă: d. celulară reprezintă etapa ultimă a diminuării metabolismelor celulare, cu dispariția completă a unora dintre acestea. Se descriu trei tipuri de d. celulară: a) d. citoplasmei diferențiate; de ex. condroliza sau *d. walleriană; b) d. citoplasmei fundamentale, determinând tumefacție sau d. vacuolară ireversibilă; c) d. cu coagularea proteinelor, antrenând fie d. granuloasă, fie d. hialină endocelulară sau, uneori, apariția unor substanțe anormale. D. celulară poate duce la *necroză celulară. 4) Au fost descrise numeroase tipuri de d. care, în esență, sunt rezultatul celor trei tipuri de d. celulară: a) *D. adipoasă* sau *lipoidică*: încărcare ireversibilă cu lipide a citoplasmei celulare, însoțită de alterări ale nucleului. b) *D. albuminoasă*: consecutivă alterării metabolismului protidic; poate fi granulară, hialină, amiloidă (v. în continuare). c) *D. amiloidă*: depunerea extracelulară de *amiloid (sindrom Abercombrie, v. amiloidoză). d) *D. cerebromaculară*: *idioție amaurotică. e) *D. chistică*: transformarea chistică a unor *acini glandulari, cu atrofia consecutivă a epiteliului secretor. f) *D. discului intervertebral*: proces de uzură a discului, care duce la apariția *d. fibrinoide. g) *D. fibrinoidă*: alterare a țesutului conjunctiv, cu modificări ale fibrelor de colagen, ce apare în unele boli infecțioase sau alergice; se caracterizează prin apariția unui material asemănător fibrinei, rezultat prin alterarea metabolismului *mucopolizaharidelor. h) *D. granulară* sau **intumescența granulară*: formă de *d. albuminoasă, exprimată prin apariția în citoplasmă a unor granule mari. i) *D. hepatolenticulară* (v.). j) *D. hialoidoretiniană*, v. boală Wagner. k) *D. maculară familială juvenilă*, v. boală Stargardt. l) *D. mixomatoasă*: d. mucoidă a fibrelor conjunctive din *fibroame. m) *D. nervoasă*, cu forme multiple, în funcție de localizare, extensia și progresia leziunilor. n) *D. pulpară*: prin tulburări metabolice locale, reprezintă o complicație a *cariei dentare. o) *D. tapetoretiniană (v.)*. p) *D. vacuolară*: apariția de vacuole în citoplasmă și mai rar în nucleu; consecință a diminuării funcțiilor celulare. q) *D. walleriană* (v.).

DEGENERESCENȚĂ A CODULUI GENETIC / dégénérescence du code génétique / genetic code degeneration. Caracteristică a *codului genetic conform căreia un același aminoacid poate fi codificat prin diferiți *codoni. D. c. g. este evidentă cel mai frecvent la al treilea nucleotid al codonului. Ea se traduce prin existența a 61 de codoni în condițiile în care nu există decât 20 de aminoacizi.

DEGENERESCENȚĂ DIENCEFALORETINIANĂ / syndrome Laurence-Moon-Badet-Biedl / Laurence-Moon-Badet-Biedl syndrome. Sin.: sindrom Laurence-Moon-Badet-Biedl (v.).

DEGENERESCENȚĂ EREDOMACULARĂ / dégénérescence hérédomaculaire / heredomacular degeneration. Termen generic care cuprinde ansamblul alterărilor retinei maculare de origine degenerativă. În funcție de vârstă se disting: forma congenitală sau infantilă (*boala Best), forma juvenilă, între 8 și 15 ani (*boala Stargardt), forma adultă (*boala Behr), forme presenile și senile.

DEGENERESCENȚĂ HEPATOLENTICULARĂ / dégénérescence hépato-lenticulaire / hepato-lenticular degeneration. Boală ereditară transmisă autozomal recesiv, caracterizată printr-o degenerescență progresivă a nucleilor cenușii centrali, îndeosebi a nucleului lenticular, asociată cu ciroză hepatică. Debut în tinerețe, cu tulburări astenonevrotice, tremurături și leziune hepatică. Tremurăturile se accentuează în poziții fixe și sunt însoțite de *grimase. Tardiv, apar tulburări de afectivitate, fonație, deglutiție, manifestări neurologice dischinetice și distonice (ex.: *spasm de torsiune), cu exacerbarea tulburărilor psihointelectuale. Constant și caracteristic este *inelul Kayser-Fleischer. Afectarea hepatică este gravă, chiar în formele cu tablou clinic moderat. S-a demonstrat disfuncția metabolismului cuprului, de origine genetică: imposibilitatea sintezei *ceruloplasminei, absența excreției biliare a cuprului, care este reținut în exces în țesuturi (îndeosebi în ficat, creier și la nivelul cercului cornean) și în sânge, cu eliminare abundentă prin urină. Este constantă o eliminare urinară crescută de aminoacizi. Sin.: boală Wilson, sindrom hepatostriat, sindrom Wilson.

DEGENERESCENȚĂ HIALOIDORETINIANĂ / dégénérescence hyaloïdo-rêtinienne / hyaloido-retinal degeneration. Sin.: boală Wagner (v.).

DEGENERESCENȚĂ MACULARĂ COPPEZ-DANIS / dégénérescence maculaire Coppez-Danis / Junius-Kuhnt syndrome. [*Coppez; Marcel Danis, oftalmolog belgian, profesor la Bruxelles, 1883-1943.*] Sin.: sindrom Junius-Kuhnt (v.).

DEGENERESCENȚĂ MACULARĂ JUVENILĂ / dégénérescence maculaire juvenile / juvenil macular degeneration. Sin.: boală Stargardt (v.).

DEGENERESCENȚĂ NEURONALĂ TRANSSINAPTICĂ / dégénérescence neuronale transsynaptique / transsynaptic degeneration. Ansamblul de leziuni determinate de suprimarea influenței trofice a unui neuron asupra altui neuron. Ex.: leziunile corpului geniculat lateral, după secțiunea nervului optic.

DEGENERESCENȚĂ TAPETORETINIANĂ / dégénérescence tapéto-rétinienne / tapetoretinal degeneration. Termen generic sub care este regrupat un ansamblu de boli genetice caracterizate prin abiotrofia neuroepiteliului retinian, adică nu numai a retinei, ci și, îndeosebi, a epiteliului pigmentar (tapetum). De asemenea, coroida este afectată frecvent. D. t. este însoțită uneori și de alte anomalii, îndeosebi surditate labirintică (*sindrom Usher) sau oligofrenie. Procesul degenerativ poate afecta și creierul, rezultând d. cerebroretiniană. Se pot distinge: 1) eredodegenerescențe t. periferice: *retinita pigmentară, retinopatia punctată albescentă și abiotrofiile corioretiniene periferice; 2) eredodegenerescențe t. centrale, v. degenerescența eredomaculară.

DEGENERESCENȚĂ WALLERIANĂ / dégénérescence wallérienne / wallerian syndrome. [*Augustus Volney Waller, fiziolog și histolog englez, 1816-1870.*] Dezintegrarea axului și a tecii de mielină ale segmentului distal aparținând unei fibre nervoase periferice. D. w. survine după separarea nervului de centrul său trofic, prin secțiune.

DEGERĂTURĂ, s. f. / gelure, s. f. / frostbite, deep frostbite. [*Lat. gelare = a îngheța*] Denumire pentru modificările țesuturilor (îndeosebi ale *epidermei și, uneori, a *dermului corespunzătoare termenului englez *frostbite*), produse în urma expunerii prelungite la frig. D. afectează extremitățile membrelor și nasul, uneori fața, extensia și profunzimea leziunilor fiind variabile, în funcție de intensitatea frigului și timpul de expunere (modificările țesuturilor sub nivelul dermului corespund termenului englez *deep frostbite*). Fomarea cristalelor de gheață în țesuturi poate să provoace distrugerea acestora. Inițial, extremitatea afectată (îndeosebi degetele sau nasul) este palidă, albă, insensibilă datorită vasoconstricției, urmând o fază de reîncălzire, consecință a hiperemiei, dureroasă, când pielea revine la o culoare aproape normală. În cazurile grave, trombozele arteriale localizate provoacă apariția flictenelor și a gangrenei, iar pielea devine extrem de expusă la infecții. Clasic se descriu patru grade de d.: *gradul I*, hiperemie și durere;

gradul al II-lea, tumefiere și apariția de flictene cu exsudat serosanguinolent; *gradul al III-lea*, necroze ale pielii și țesutului subcutanat; *gradul al IV-lea*, necroză în profunzime, gangrenă umedă, când se impune amputația.

DEGET, s. n. / doigt, orteil s. m. / finger (hand), toe (foot). NA: digitus, pl. digiti. [*Lat.* ***digitus*** *= deget.*] Fiecare dintre prelungirile mobile, alcătuite din falange, cu care se termină mâna și, respectiv, talpa piciorului. Degetele mâinii sunt: police, index, medius, inelar și auricular. D. mare al piciorului se numește haluce.

DEGET ÎN CIOCAN / doigt en marteau / hammer toe. Diformitate a degetelor piciorului, constând în flexia permanentă a celei de-a doua falange pe prima și, implicit, flexia dorsală a primei falange pe primul metatarsian.

DEGET MORT / doigt mort / dead finger. Tulburare vasomotorie, constând în amorțirea dureroasă, cu furnicături, a extremității degetelor, însoțită adesea de paloare și diminuarea sensibilității locale. Se constată în unele boli locale (ex.: *boala Raynaud) sau generale (ex.: *glomerulonefrita cronică).

DEGET ÎN RESORT / doigt à resort / trigger, snap finger. Deget ale cărui mișcări de flexie sau de extensie se opresc brusc, fiind reluate sacadat, ca și cum degetul ar fi comandat de un resort. Anomalia este determinată de o *tendinită stenozantă a tendoanelor mușchilor flexori ai degetelor mâinii sau de existența unor noduli la nivelul tendoanelor. Degetele afectate cel mai frecvent sunt policele și inelarul.

DEGET DE ZINC / doigt de zinc / zinc finger. V. receptori nucleari.

DEGETE HIPOCRATICE / doigts hippocratiques, doigts en baguette de tambour / clubbing. Anomalie morfologică frecventă și de o mare importanță semeiologică. Sunt prezente două elemente fundamentale: curbarea unghiei și hipertrofia pulpei ultimei falange. Curbarea simetrică a unghiei, predominantă la primele trei degete, poate fi de trei tipuri: longitudinală (cioc de pasăre, gheară); transversală (cap de șarpe, limbă de orologiu); mixtă (sticlă de ceas). Hipertrofia pulpei ultimei falange este dată de infiltrarea edematoasă, fermă și elastică care interesează toată grosimea părților moi, predominant pe fața palmară și este limitată în sus de șantul interfalangian. În raport cu predominanța hipertrofiei la baza și la extremitatea falangei, se disting: falanga fuziformă sau olivară a degetului în formă de baghetă de tambur; falanga în formă de spatulă, limbă de clopot sau măciucă. Hipocratismul digital se mai însoțește de cianoză, striuri longitudinale la nivelul unghiei, pete pigmentare, hipersudorația degetelor. D. h. pot fi genetic determinate, prin transmitere autozomal dominantă, dar mai frecvent au o origine secundară unor boli. Se observă îndeosebi în bolile pulmonare cronice (mai ales în supurațiile pulmonare) și, de asemenea, în unele cardiopatii cianogene, în endocardita lentă, în sindroamele compresive mediastinale, amibiază și polipoză intestinală. Sin.: hipocratism digital.

DEGLUTIȚIE, s. f. / déglutition, s. f. / deglutition, swallowing. [*Lat.* ***deglutire*** *= a înghiți.*] Act reflex prin care *bolul alimentar, lichidele sau saliva trec din gură în faringe și apoi în esofag. V. și deglutiție infantilă.

DEGLUTIȚIE INFANTILĂ / déglutition infantile / swallowing with tongue, thrust habit. D. normală a sugarului care dispare, de regulă, după apariția și utilizarea dinților. Deoarece în d. i., spre deosebire de d. la adult, se produce o etalare a limbii între arcadele dentare, aceasta este considerată o cauză majoră a numeroaselor anomalii din domeniul *ortodonției. La adult, d. i. se conservă doar pentru lichide.

DEGRANULARE, s. f. / dégranulation, s. f. / degranulation. [*Lat.* ***de*** *= separat de; ****granulum****, dim. de la* ***granum*** *= grăunte.*] 1) Eliberarea, prin *exocitoză, a conținutului veziculelor endoplasmatice (granule). În cazul *mastocitelor, acest fenomen conduce la eliberarea de *histamină. D. se produce, de asemenea, în arborizațiile terminale ale neuronilor ca răspuns la generarea unui *potențial de acțiune. 2) În general, eliberarea conținutului granulelor secretorii după *fuziunea acestora cu *membrana celulară.

DEHALOGENAZĂ, s. f. / déshalogénase, s. f. / dehalogenase. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***hals, halos*** *= sare;* ***gennan*** *= a produce; -****ază****.*] Enzimă care catalizează substituția halogenilor (clor, iod, brom) fixați pe substrate, de regulă proteice. Ex.: deiodarea iodotirozinei de către *deiodinază.

DEHIDROCORTICOSTERON, s. m. / déhydrocorticostérone, s. f. / dehydrocorticosterone. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***stereos*** *= solid, în relief.*] 11-Dehidrocorticosteron, unul din *11-oxicorticosteroizii secretați de corticosuprarenală. A fost obținut și sintetic; are acțiune corticoidă. Sin.: compusul A Kendall.

DEHIDROGENAZĂ, s. f. / dé(s)hydrogénase, s. f. / dehydrogenase. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***gennan*** *= a produce; -****ază****.*] Enzimă care catalizează eliberarea ionului hidrogen (proton) dintr-un complex molecular. Are rol important în procesele de *oxidoreducere. *D. lactică* intervine în procesele de dehidrogenare a *acidului lactic.

DEHISCENȚĂ, s. f. / déhiscence, s. f. / dehiscence, splitting. [*Lat.* ***dehiscere*** *= a se desface, a se deschide, a se crăpa.*] 1) Separare naturală (ex.: d. unui *ovul de la nivelul *ovarului) sau patologică (ex.: d. straturilor unei plăgi). 2) Deschiderea spontană a unui organ al unei plante sau al unei ciuperci, îndeosebi când acestea conțin semințe sau spori.

DEIODINAZĂ, s. f. / désiodase, s. f. / deiodinase. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***ioeides*** *= violet, iod; -****ază****.*] *Dehalogenază tiroidiană și tisulară periferică, specifică *iodotirozinelor nelegate la *tiroglobulină. La nivelul tiroidei, d. permite recuperarea iodului conținut de precursorii non-hormonali, iar în țesuturi condiționează etapele metabolice de conversie a hormonilor tiroidieni. Există mai multe d., dar numărul exact al acestora nu se cunoaște.

DÉJÀ VU, DÉJÀ VÉCU / déjà vu, déjà vécu / déjà vu, déjà vécu. [*Fr.*] Tip de *paramnezie, constând în impresia falsă de a fi văzut, respectiv trăit o anumită realitate.

DEJECȚIE, s. f. / déjection, s. f. / def(a)ecation, excretion. [*Lat.* ***deiectio, -onis*** *= evacuarea stomacului, purgație, de la* ***deicere*** *= a evacua.*] Evacuarea materiilor fecale (dejecte).

DELEȚIE, s. f. / délétion, s. f. / deletion. [*Lat.* ***deletio, -onis*** *= distrugere, de la* ***delere*** *= a distruge.*] Tip de mutație genetică implicând pierderea de ADN cromozomial. D. poate fi redusă, afectând numai o porțiune a unei singure gene, sau extinsă, afectând mai multe gene. În funcție de extensia sa, d. poate antrena malformații. Ex.: 1) *D. brațului scurt al cromozomului 4* determină *sindromul Wolff-Hirschkorn. 2) *D. brațului scurt al cromozomului 5* este asociată *sindromului cri du chat. 3) *D. brațului scurt al cromozomului 9* se află în relație cu un ansamblu de malformații: întârziere psihomotorie și staturală, microcefalie, hipertricoză, exoftalmie, nas scurt și înfundat și, frecvent, malformații cardiace. 4) *D. brațului scurt al cromozomului 18* este în relație cu: arierație mentală, întârziere staturoponderală și anomalii oculare. 5) *D. brațului lung al cromozomului 18* este legată de un ansamblu de malformații asociind întârziere mentală, microcefalie cu multiple anomalii morfologice la nivelul extremității cefalice și viscerale, cu afectarea cordului, rinichilor și oaselor. 6) *D. brațului lung al cromozomului 19*: v. cromozom Philadelphia.

DELEȚIE CLONALĂ / délétion clonale / clonal deletion. Distrugerea sau inactivarea celulelor imunitare.

DELIR, s. n. / délire, s. m. / delirium, delusion. [*Lat.* ***delirium*** *= aiurare, de la* ***delirare*** *= a ieși din brazdă, a ieși din*

linia dreaptă (de = separat de; lira = brazdă).] Tulburare a proceselor mentale, caracterizată printr-un ansamblu de idei eronate, absurde și contradictorii, fără o legătură directă cu realitatea, interpretări, halucinații, judecăți false care impregnează viața afectivă a bolnavului și antrenează o ruptură a raporturilor sale cu lumea exterioară. Necompatibil cu critica și cu contraargumentele, d. este prezent în unele boli psihice, îndeosebi în *schizofrenie, dar și în unele tulburări metabolice, intoxicații, infecții grave. D. se poate caracteriza prin: 1) *Subiecte*: de persecuție, de grandoare, de gelozie, mistice, melancolice, ipohondrice etc. 2) *Mecanisme*: halucinatoriu, *de interpretare, prin iluzionare, imaginativ, fabulatoriu, intuitiv, *oniric. 3) *Organizare*: se disting **d. sistematizate*, ordonate, clare și coerente, cu aparență rațională, „logică", și *d. nesistematizate*, incoerente, în caz de schizofrenie și stări de demență. 4) *Structură*: paranoic, paranoid, parafrenic. 5) *Evoluție*: acut, subacut sau cronic.

DELIR DE INTERPRETARE / délire d'interprétation / interpretation delusion. Raționament fals având ca punct de pornire o situație reală, un fapt exact. D. i. se observă în unele psihoze acute și cronice, în esență paranoice. V. și delir.

DELIR ONIRIC / délire onirique / oniric delusion. Sin.: onirism (v.).

DELIR SISTEMATIZAT / délire systematisé / systematized delusion. Formă de d. în care există o relație relativ logică între concepțiile bolnavului, la care predomină ideile de persecuție (d. de persecuție) sau mistice. Se poate ajunge la o formulă invariabilă (d. cristalizat sau stereotip).

DELIRIUM TREMENS / delirium tremens / delirium tremens. [*Lat.* ***delirium*** *= aiurare, de la* ***delirare*** *= a ieși din brazdă, a ieși din linia dreaptă (de = separat de;* ***lira*** *= brazdă);* ***tremere*** *= a tremura.*] Stare de *confuzie mentală care poate apărea la un alcoolic cronic după un *sevraj brutal, o infecție sau un traumatism. Subiectul afectat retrăiește scene din viața sa sau are *halucinații (*zoopsii) cu animale dezgustătoare sau periculoase: șobolani, șerpi. În forma acută (rară) apar tremurături generalizate, de unde denumirea bolii. De obicei, d. t. evoluează paroxistic, în câteva zile, și se însoțește de febră, transpirații și deshidratare. Forma clinică întâlnită de obicei este una atenuată (delir alcoolic subacut), denumită predelirium tremens.

DELIVRENȚĂ, s. f. / délivrance, s. f. / delivery of the after-birth, confinement. [*Lat.* ***deliberare*** *= a elibera, de la* ***de*** *= separat de,* ***liberare*** *= a elibera.*] 1) Act fiziologic corespunzând ieșirii, spontană sau artificială, a placentei și a membranelor la 10-120 de minute după expulzia fătului. 2) *D. abdominală*: extragerea placentei prin plaga operatorie uterină, în caz de *operație cezariană. Manevră de mare importanță practică. 3) Sin. nerecomandat: naștere.

DELTA-CORTIZON, s. m. / deltacortisone, s. m. / deltacortisone. Sin.: prednison (v.).

DELTA CRIOSCOPIC / delta cryoscopique / depression of freezing point. [*Δ = a patra literă a alfabetului grec; gr.* ***kryos*** *= frig;* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] V. crioscopie și presiune osmotică.

DELTA-SARCOGLICAN, s. m. / delta-sarcoglycane, s. m. / delta-sarcoglycan. [*Δ = a patra literă a alfabetului grec; gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***glykys*** *= dulce.*] Proteină a *sarcolemei care posedă un segment transmembranar aflat într-un complex cu *distrofina. Deficitul de d.-s. este la originea unor *distrofii musculare.

DEMASCULINIZARE, s. f. / démasculinisation, s. f. / demasculinisation. [*Lat.* ***de*** *= separat de,* ***masculinus*** *= masculin, de la* ***masculus*** *= bărbat.*] Pierderea caracterelor sexuale secundare masculine, a potenței și a libidoului, în urma unor tulburări endocrine. Se asociază, de obicei, cu *feminizarea.

DEMENȚĂ, s. f. / démence, s. f. / dementia. [*Lat.* ***dementia*** *= demență, de la* ***de*** *= separat de,* ***mens, -ntis*** *= spirit, minte.*] Termen vechi, care denumește în general diminuarea, cel mai adesea ireversibilă, a funcțiilor psihice în relație cu o alterare organică a celulelor cerebrale. Conform DSM-IV, d. reprezintă un sindrom organic caracterizat prin diminuarea generală a capacităților intelectuale, implicând slăbirea memoriei, a judecății, afectarea gândirii abstracte, ca și modificări ale personalității. În cadrul d. nu trebuie incluse afectările funcțiilor intelectuale cauzate prin pierderea conștienței (ca în *delir), cele determinate de *depresie sau de alte tulburări mentale funcționale, care pot fi denumite pseudodemențe. D. poate fi determinată de numeroase stări patologice, unele reversibile, iar altele progresive, care cauzează leziuni sau disfuncții cerebrale variate. Cea mai comună cauză de d. este *boala Alzheimer. Alte cauze: bolile cerebrovasculare (d. după infarcte cerebrale multiple), infecții ale sistemului nervos central, traumatismele sau tumorile cerebrale, anemia pernicioasă, deficitul de acid folic, *sindromul Wernicke, *sindromul Korsakoff, hidrocefalia cu presiune normală a LCR, ca și o serie de afecțiuni neurologice ca *scleroza în plăci, *boala Parkinson și *boala Huntington.

DEMENȚĂ ALZHEIMER / démence d'Alzheimer / dementia of the Alzheimer type. [***Alois Alzheimer****, neurolog și psihiatru german, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1864-1915.*] Sin.: boală Alzheimer (v.).

DEMENȚĂ BINSWANGER / démence de Binswanger / Binswanger's dementia. [***Otto Binswanger****, neurolog german, profesor la Jena, 1852-1931.*] Sin.: boală Binswanger (v.).

DEMENȚĂ PARALITICĂ / démence paralytique / dementia paralytica. Sin.: paralizie generală progresivă (v.).

DEMENȚĂ PRESENILĂ / démence présénile / presenile dementia. Sin.: boală Alzheimer (v.).

DEMENȚĂ SENILĂ / démence sénile / senile dementia. Tip de *d. care apare progresiv între 65 și 85 de ani, determinată de leziuni degenerative neuronale corticale. Anatomopatologic, cortexul este difuz atrofiat și există leziuni de ateroscleroză cerebrală. V. și boală Alzheimer, prezbiofrenie.

DEMETILARE, s. f. / déméthylation, s. f. / demethylation. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie.*] Reacție chimică în cursul căreia o substanță pierde un radical metil (CH_3). Anumite enzime ce catalizează acest proces, îndeosebi demetilazele hepatice, pot modifica prin d. structura unor substanțe endogene sau exogene, îndeosebi medicamentoase.

DEMETILAZĂ, s. f. / déméthylase, s. f. / demethylase. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie; -***ază***.*] V. ADN metiltransferază.

DEMIELINIZARE, s. f. / démyélinisation, s. f. / demyelinization. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***myelos*** *= măduvă; -***ină***.*] Distrugere a *mielinei din sistemul nervos, observată în cursul anumitor boli, îndeosebi în *scleroza în plăci. În *d. segmentară* pierderea mielinei se produce pe o lungime variabilă a fibrei nervoase: între două *noduri Ranvier (*d. internodală*) sau de o parte și de alta a unui nod Ranvier (*d. paranodală*).

DEMINERALIZARE, s. f. / déminéralisation, s. f. / demineralization. [*Lat.* ***de*** *= separat de; lat. medievală* ***mineralis****, de la* ***minera*** *= mină.*] Eliminare anormal crescută, în general prin urină, de substanțe minerale conținute în unele țesuturi din organism (calciu, fosfor, potasiu, sodiu etc.). În prezent, termenul este utilizat îndeosebi pentru desemnarea pierderilor de calciu și fosfor de la nivelul scheletului.

DEMI-VIAȚĂ, s. f. / demi-vie, s. f. / half-life. [*Lat.* ***dimidius*** *= pe jumătate;* ***vita*** *= viață.*] Sin.: timp de înjumătățire (v.).

DEMOGRAFIE, s. f. / démographie, s. f. / demography. [*Gr.* ***demos*** *= popor;* ***graphein*** *= a scrie.*] Știință care are ca obiect

studiul populațiilor umane, îndeosebi dimensiunea, structura, evoluția și caracteristicile generale ale acestora, abordate din punct de vedere cantitativ. Principalii indicatori demografici sunt indicii de inteligență, fertilitate, natalitate, mortalitate, pe baza cărora se efectuează predicții.

)ENATURARE, s. f. / dénaturation, s. f. / denaturation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***natura*** *= stare naturală, caracter.*] 1) În general, alterarea unei substanțe prin procedee fizice sau chimice. 2) Alterarea reversibilă sau ireversibilă a funcțiilor proteinelor și acizilor nucleici ca urmare a afectării structurii conformaționale (secundară, terțiară sau cuaternară) a acestora. Se produce în condiții nefiziologice de pH, temperatură, în prezența unor săruri sau a unor solvenți organici.

)ENDRITĂ, s. f. / dendrite, s. m. / dendrite, dendron. [*Gr.* ***dendron*** *= arbore.*] Prelungire neuronală ramificată care conduce impulsul nervos în sens centripet, către corpul celular. În neuronii unipolari și bipolari, d. se aseamănă structural cu axonul, dar formează arborizații asemănătoare celor din neuronii multipolari. D. reprezintă cea mai mare parte a suprafeței receptoare neuronale, care primește aferențe de la axonii altor neuroni.

)ENERVARE, s. f. / dénervation, s. f. / denervation. [*Lat.* ***de*** *= de la; gr.* ***neuron*** *= nerv.*] 1) Excizia, incizia sau blocarea unui nerv. 2) Stare în care nervii aferenți sau eferenți sunt secționați. V. și deaferentație.

)ENGĂ, s. f. / dengue, s. f. / dengue, dandy fever, breakbone fever. [*Spaniolă* ***dengue*** *= maniere afectate, fandoseli, din cauza mersului rigid și afectat al persoanelor atinse de această boală care, de fapt, este consecința unei poziții antalgice pe care o adoptă pacienții.*] *Arboviroză, boală infecțioasă endemo-epidemică, de gravitate variabilă, uneori mortală, determinată de patru tipuri de *arbovirus, transmise prin înțepătura unui țânțar (din genul *Aedes* cel mai frecvent) și caracterizată prin triada: febră, artromialgii, exantem. Boala are peste o sută de denumiri, majoritatea în spaniolă, cea mai frecventă fiind cea de *febră roșie*.

)ENSIMETRIE, s. f. / densimétrie, s. f. / densimetry. [*Lat.* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Termen sin. parțial cu *densitometrie, utilizat îndeosebi cu referire la studiul densității lichidelor.

)ENSIMETRU, s. n. / densimétre, s. m. / densimeter, densitometer. [*Lat.* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Instrument pentru măsurarea densității fluidelor. D. utilizat pentru măsurarea densității laptelui se numește lactodensimetru și permite, de fapt, măsurarea concentrației în grăsimi (deoarece aceasta este direct proporțională cu densitatea). În mod analog, alcoolmetrul este utilizat pentru determinarea concentrației în alcool a unui lichid rezultat din amestecul alcool-apă (inclusiv băuturi spirtoase). În acest caz, densitatea lichidului variază invers proporțional cu concentrația de alcool.

)ENSITATE, s. f. / densité, s. f. / density. [*Lat.* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact.*] 1) Mărime fizică definită prin raportul dintre masa și volumul unui corp. Reprezintă numeric masa unității de volum a unui corp și se exprimă în g/cm^3 sau g/l. 2) *D. relativă*, raportul dintre densitatea unei substanțe și densitatea apei distilate, considerată ca lichid de referință, în aceleași condiții de temperatură și presiune. În trecut era denumită greutate specifică. V. tab. proprietăți fizico-chimice ale fluidelor din organism. 3) *D. medie a populației*: numărul de locuitori care revin (în medie) pe o unitate de suprafață (de obicei km^2) a unui anumit teritoriu.

)ENSITOMETRIE, s. f. / dénsitométrie, s. f. / densitometry. [*Lat.* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact; gr.* ***metron*** *= măsură.*] 1) Sensul cel mai frecvent în medicină: *d. osoasă*, determinarea densității osoase prin măsurarea absorbției radiațiilor (X sau fotoni gama) care traversează osul sau cu ajutorul ultrasunetelor. 2) Măsurarea densității optice a unui mediu lichid. 3) În engl., determinarea dozei de iradiere a personalului care lucrează în medii cu radiații. V. și densimetrie.

DENTAR, adj. / dentaire, adj. / dental, dentary. [*Lat.* ***dentarius,*** *de la* ***dens, -ntis*** *= dinte.*] Care se referă la un dinte sau la dinți.

DENTINĂ, s. f. / dentine, s. f. / dentin, dentine. [*Lat.* ***dens, -ntis*** *= dinte; -ină.*] Țesut dentar dur, de culoare alb-gălbuie, care formează masa principală a dintelui, delimitând spre interior camera pulpară și fiind acoperit la exterior cu *smalț în porțiunea coroanei dentare și cu *cement în porțiunea rădăcinii dintelui. Este alcătuită dintr-o matrice organică pe care se depun săruri minerale (65-70%), care formează cristale de *hidroxiapatită. Sin.: ivoriu.

DENTINĂ OPALESCENTĂ EREDITARĂ / dentine opalescente héréditaire / hereditary opalescent dentin. Sin.: boală Capdepont (v.).

DENTINOGENESIS IMPERFECTA / dentinogenesis imperfecta / dentinogenesis imperfecta. [*Lat.* ***dens, -ntis*** *= dinte; -ină; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce; lat.* ***imperfectus*** *= incomplet, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***perfectus*** *= perfect, complet.*] Sin.: boală Capdepont (v.).

DENTIȚIE, s. f. / dentition, s. f. / dentition. [*Lat.* ***dentitio, -onis*** *= creșterea dinților, dentiție, de la* ***dens, -ntis*** *= dinte.*] Formarea și apariția dinților pe arcadele dentare. Se disting: *d. temporară* (prima d. sau d. de lapte) și *d. permanentă* (sau definitivă). V. și dantură. *Formula dentară a adultului este următoarea: molari 6/6, premolari 4/4, canini 2/2, incisivi 4/4.

DENTOM, s. n. / dentome, s. m. / dentoma, odontoma. [*Lat.* ***dens, -ntis*** *= dinte;* ***-oma.***] Tumoră benignă constituită din țesuturi dentare dure adulte (*dentină, *cement, *smalț dentar) și rezultând dintr-o tulburare de dezvoltare a dentinei. Sin.: odontom, paradentom.

DENUDARE, s. f. / dénudation, s. f. / denudation. [*Lat.* ***denudare*** *= a dezveli, de la* ***de*** *= separat de,* ***nudare*** *= a dezgoli.*] Acțiune de descoperire chirurgicală a unui organ, în general superficial, îndeosebi a unui vas (arteră, venă), în vederea *cateterizării acestuia.

DENUTRIȚIE, s. f. / dénutrition, s. f. / denutrition. [*Lat.* ***de*** *= separat de; lat. medievală* ***nutritio, -onis*** *= hrană, de la* ***nutrire*** *= a hrăni.*] Perturbare a *nutriției, caracterizată prin predominarea fenomenelor de dezasimilație în raport cu cele de asimilație. D. este o formă de *malnutriție, dar cei doi termeni nu sunt sinonimi. *Atrepsia și *cașexia sunt formele extreme de d.

DEONTOLOGIE MEDICALĂ / déontologie médicale / medical deontology. [*Gr.* ***deon, -ontos*** *= obligație, ceea ce trebuie făcut;* ***logos*** *= știință; lat.* ***medicus*** *= medic.*] Ansamblul îndatoririlor care îi revin medicului în cadrul exercitării profesiei, în raporturile cu bolnavii, cu ceilalți medici cu care colaborează și cu personalul medical mediu și auxiliar. D. se fondează pe regulile (coduri deontologice) și tradițiile profesiei.

DEOXIRIBOZĂ. Var. pentru dezoxiriboză (v. riboză).

DEPĂRTĂTOR, s. n. / écarteur, s. m. / retractor. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***pars, -rtis*** *= parte.*] Instrument utilizat pentru depărtarea buzelor unei incizii chirurgicale, a pereților unei cavități naturale pentru a acceda la organele profunde, a coastelor etc. Poate fi simplu, prevăzut cu un mâner, cu cremalieră, cu două sau trei valve etc.

DEPENDENȚĂ, s. f. / dépendance, s. f. / dependence. [*Lat.* ***dependere*** *= a sta atârnat, de la* ***de*** *= separat de,* ***pendere***

= *a atârna*.] Termen general care cuprinde noțiunile de d. fizică sau *fizico-dependență, d. psihică sau *psihodependență și *farmacodependență.

DEPERSONALIZARE, s. f. / dépersonnalisation, s. f. / depersonalization. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***personalis*** *= personal, de la* ***persona*** *= persoană*.] Impresia de a nu se mai recunoaște pe sine însuși, care vizează corpul, conștiința eului psihic (dezanimare). Asociate frecvent cu *derealizarea, crizele de d. apar în *nevrozele anxioase, în *depresie, în *schizofrenie și în *epilepsie (îndeosebi în epilepsia de lob temporal). Starea de d. se poate observa în forme minore și la subiecții normali supuși stresului.

DEPIGMENTARE, s. f. / dépigmentation, s. f. / depigmentation. [*Lat* ***de*** *= separat de;* ***pigmentum*** *= vopsea*.] Dispariția pigmenților dintr-un țesut, îndeosebi a *melaninei de la nivelul pielii.

DEPILARE, s. f. / dépilation, s. f. / depilation. [*Lat.* ***depilare*** *= a depila, de la* ***de*** *- priv.,* ***pilus*** *= păr*.] Sin.: epilare (v.).

DEPILATOR, adj., s. n. / dépilatoire, adj., s. m. / depilatory. [*Lat.* ***depilare*** *= a depila, de la* ***de*** *- priv.,* ***pilus*** *= păr*.] Sin.: epilator (v.).

DEPISTARE, s. f. / dépistage, s. m. / screening, case finding. [*Lat.* ***de*** *- semnifică începutul unei acțiuni; ital.* ***pista*** *= urmă, pistă, din lat.* ***pistare*** *= a pisa*.] Căutarea sistematică, de obicei la nivelul unei colectivități expuse, a unei boli latente, cu ajutorul unor tehnici simple și necostisitoare. În general, d. permite descoperirea unor persoane la care diagnosticul de certitudine va fi stabilit cu ajutorul unor probe mai elaborate. V. și medicină preventivă, profilaxie, screening.

DEPLASARE, s. f. / déplacement, s. m. / fracture deformity. [*Fr.* ***déplacer*** *= a deplasa, din lat.* ***de*** *= separat de, gr.* ***platus*** *= plat, întins*.] Pierderea alinierii anatomice a fragmentelor osoase fracturate, cu ruptura învelișului periostic.

DEPLEȚIE, s. f. / déplétion, s. f. / depletion. [*Lat.* ***depletum****, de la* ***deplere*** *= a goli*.] 1) Diminuarea sau dispariția unei cantități de lichid care este prezentă în mod normal într-o cavitate sau într-un sistem. 2) Prin extensie, termenul d. este uneori utilizat pentru desemnarea pierderii unui electrolit conținut în aceste lichide (ex.: d. de potasiu) sau a scăderii unor rezerve (ex.: d. glicogenică a ficatului). V. și sindrom de depleție de sodiu.

DEPOLARIZARE, s. f. / dépolarisation, s. f. / depolarization. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***polus*** *= pol*.] Modificarea, sub influența unui stimul, a polarizării membranei celulare, determinată de distribuția asimetrică a ionilor. Procesul de d. se produce ca urmare a deschiderii *canalelor de sodiu, ceea ce permite pătrunderea masivă a ionilor de sodiu în celulă. Fenomenele de depolarizare-repolarizare intervin în propagarea influxului nervos și în contracția musculară. D. unui nerv corespunde trecerii influxului nervos, iar cea a unei fibre musculare corespunde contracției sale. Pe o electrocardiogramă, complexul QRS corespunde d. ventriculare, iar unda P, celei atriale.

DEPOLIMERIZARE, s. f. / dépolymérisation, s. f. / depolymerization. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***polys*** *= mulți;* ***meros*** *= parte*.] Procesul de fragmentare a *macromoleculelor polimerice sub acțiunea unor factori fizici (căldură, radiații) sau chimici (agenți oxidanți, enzime depolimerizante).

DEPOZIT, s. n. / dépôt, s. m. / deposit. [*Lat.* ***depositum*** *= bun care se depune*.] 1) Material de origine normală sau patologică acumulat într-un țesut, într-un organ sau într-o cavitate. 2) În stomatologie, material de consistență dură sau moale care aderă la suprafața dentară.

DEPOZITE HERBERT / dépôts de Herbert / Herbert's deposits. [***Herbert Herbert****, oftalmolog-chirurg al armatei britanice la Bombay, 1865-1942*.] Semne corneene în *trahom, reprezentate prin *panus și leziuni de *keratită.

DEPRESIE, s. f. / dépression, s. f. / depression, nervous breakdown. [*Lat.* ***depressio, -onis*** *= lăsare în jos, coborâre, de la* ***deprimere*** *= a lăsa în jos, a afunda*.] Stare mentală caracterizată prin tristețe patologică, durere morală, pesimism, autodevalorizare, dezinteres, anxietate, la care se asociază o încetinire psihomotorie (*bradipsihie, *akinezie, *abulie etc.) și simptome somatice (constipație, anorexie etc.). Au fost descrise numeroase forme de d. în funcție de aspectul clinic (intensitatea anxietății, preponderența simptomelor somatice) și de etiologie (*d. endogenă, *d. de involuție, *d. mascată, *d. nevrotică, *d. post-partum, *d. psihogenă, *d. somatogenă). În *ICD-10 și *DSM-IV d. sunt clasificate în funcție de intensitatea și durata simptomatologiei, cât și în raport de evoluție.

DEPRESIE ANACLITICĂ / dépression anaclitique / anaclitic depression. D. a copiilor separați de mamele lor între prima lună de la naștere și vârsta de un an. Chiar dacă au fost îngrijiți corect, copiilor le lipsește afecțiunea, iubirea din relația mamă-copil. Ca urmare, pot apărea la copii tulburări de sănătate, motorii, de limbaj și în dezvoltarea socială. Perioadei inițiale de panică și agitație îi urmează apatia. În general, tulburările sunt reversibile dacă separarea de mamă nu se prelungește peste o durată de cinci luni.

DEPRESIE BIPOLARĂ / dépression bipolaire / bipolar depression. D. în care descurajarea și buna dispoziție sunt prezente alternativ.

DEPRESIE ENDOGENĂ / dépression endogène / endogenous depression. Formă clinică de d. care survine fără o cauză psihică sau fizică și apare ca fiind constituțională, cu o încărcătură genetică, deoarece se manifestă frecvent la subiecți cu antecedente depresive personale și îndeosebi familiale.

DEPRESIE DE IARNĂ / dépression d'hiver / winter depression. Sin.: tulburare afectivă sezonieră (v.).

DEPRESIE DE INVOLUȚIE / dépression d'involution / involutional depression. Formă de d. survenind la subiecți cu vârsta de peste 50 de ani, fără antecedente melancolice personale sau familiale. Se manifestă frecvent prin agitație anxioasă cu subiecte hipocondriace.

DEPRESIE MAJORĂ / dépression majeure / major depression. Termen utilizat pentru desemnarea tuturor stărilor depresive severe, indiferent de etiologie. Termenul s-ar putea substitui denumirilor mai vechi de *melancolie și *depresie endogenă.

DEPRESIE MASCATĂ / dépression masquée / masked depression. Stare depresivă mascată prin simptome de alură somatică, aparent în absența unui sindrom depresiv clinic. D. apare, deci, ca disimulată de dureri, tulburări digestive, abdominale sau cardiovasculare.

DEPRESIE NEVROTICĂ / dépression névrotique / neurotic depression. Decompensarea în cursul unei *nevroze vechi, tradusă printr-un sindrom depresiv asociat la o recrudescență a semnelor de nevroză, *obsesie, *fobii, în funcție de caz.

DEPRESIE POST-PARTUM / dépression post-partum / post-partum depression. D. ce survine la mamă și nu dispare la câteva săptămâni după naștere. Simptomatologia este variabilă: plâns nemotivat, descurajare, disperare, inabilitate în îngrijirea copilului, iritabilitate, oboseală, diminuarea intereselor normale și insomnie. D. p. survine la circa 3 % dintre femei și poate afecta și pe alți membri ai familiei, inclusiv tatăl.

DEPRESIE REACTIVĂ / dépression réactionnelle / reactive depression, situational depression. D. care se declanșează după evenimente dramatice: deces în familie, șomaj sau eșecuri financiare. Tulburările sunt disproporționat de mari în raport cu o reacție normală într-o astfel de situație.

DEPRESIE RECURENTĂ / dépression majeure récurrente / recurrent depressive disorder. D. caracterizată prin apariția

repetată de episoade depresive și absența în antecedente de episoade maniacale.

DEPRESIE RECURENTĂ SCURTĂ / dépression récurrente brève / brief recurrent depression. D. caracterizată prin perioade repetitive (de cel puțin două ori pe an) de atacuri scurte (cu durata medie de trei zile), dar intense de d.

DEPRESIE REZISTENTĂ / dépression résistante / refractoriness to antidepressants. Stare depresivă cu tendința la cronicizare, în ciuda mai multor luni de tratament chimioterapic. În afara recursului la diferite clase de medicamente antidepresive, este necesară decelarea unor mecanisme nevrotice aflate frecvent la baza „rezistenței".

DEPRESIE SEZONIERĂ / dépression saisonnière / seasonal affective disorder. D. autumnal-hibernală, asociată cu hipersomnie și hiperfagie, cu creștere în greutate. Se ameliorează prin expunerea matinală la o sursă luminoasă intensă.

DEPRESIE UNIPOLARĂ / dépression unipolaire / unipolar depression. Formă de d. caracterizată prin episoade depresive majore recurente, dar fără alternanță cu episoade maniacale.

DEPRESIV, adj., s. m. / dépressif, -ive, adj., s. m. / depressant, depressive. [*Lat.* ***depressus*** *= adâncit, de la* ***deprimere*** *= a lăsa în jos, a afunda.*] 1) Care se referă la *depresie, care provoacă depresia. 2) Subiect afectat de depresie.

DEPRINDERE, s. f. / habitude, s. f. / habituation. [*Lat.* ***deprehendere*** *= a prinde.*] Crearea, prin exercițiu și antrenament, a unei ușurințe în executarea unei acțiuni.

DEPURATIV, adj. / dépuratif, -ive, adj. / depurant, depurative, pellant. [*Lat.* ***depurare*** *= a curăța.*] Care purifică organismul, care favorizează eliminarea toxinelor și a unor produși de catabolism din organism.

DEPURATOR, s. n. / dépurateur, s. m. / depurator. [*Lat.* ***depurare*** *= a curăța.*] Agent care purifică, eliminând toxinele din organism.

DEPURAȚIE, s. f. / dépuration, s. f. / depuration. [*Lat.* ***depurare*** *= a curăța.*] Curățare, purificare, îndeosebi a sângelui. V. și dializă.

DERATIZARE, s. f. / dératisation, s. f. / deratization, ratproofing. [*Lat.* ***de*** *= separat de; fr.* ***rat*** *= șobolan (origine obscură).*] Totalitatea mijloacelor de combatere a rozătoarelor (șoareci, șobolani).

DEREALIZARE, s. f. / déréalisation, s. f. / derealization. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***realis,*** *de la* ***res, rei*** *= bun, avere.*] Stare în care lumea este percepută ca schimbată, străină, neliniștitoare și ireală. D. se observă în *nevroze și, îndeosebi, în *psihoze, asociată frecvent cu *depersonalizarea.

DEREPRESIE, s. f. / dérépression, s. f. / derepression. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***repressio, -onis,*** *de la* ***reprimere*** *= a împiedica, a reține.*] Fenomenul de suprimare a mecanismelor de inhibiție care blochează activitatea de transcripție a unei gene sau a unui lot de gene. D. rezultă prin intervenția unui inductor care, prin unirea cu *represorul, îl detașează de gena operator, permițând astfel unei gene sau mai multor gene să se exprime.

DERIVAȚIE, s. f. / dérivation, s. f. / lead (în electrocardiografie), derivation (în chirurgie). [*Lat.* ***derivatio, -onis*** *= abatere, derivație, de la* ***derivare*** *= a abate direcția unui curs de apă (de = separat de;* ***rivus*** *= râu mic), a devia, a deriva.*] 1) Intervenție chirurgicală destinată restabilirii circulației în aval la nivelul unui conduct, realizând comunicarea între porțiunile conductului de deasupra și de sub obstacol. În chirurgia digestivă, se realizează astfel un scurtcircuit prin care se exclude un segment afectat al tractusului digestiv. Ex.: ileotransversostomie. Pentru chirurgia cardiovasculară, v. pontaj și șunt. 2) În electrocardiografie: înregistrare a biocurenților cu ajutorul electrozilor de culegere plasați într-un anumit mod. D. pot fi *directe* sau *indirecte* (*periferice*). În *d. directe*, electrozii sunt plasați direct pe inimă, alternativă posibilă aproape exclusiv experimental. În practica medicală, se utilizează următoarele *d. indirecte* sau *periferice*: *d. standard, d. unipolare ale membrelor* și *d. precordiale*. Există trei *d. standard*: D_I, în care un electrod este fixat la brațul drept, iar altul la brațul stâng; D_{II}, un electrod la brațul drept, altul la gamba stângă; D_{III}, un electrod fixat la brațul stâng, altul la gamba stângă. Există trei *d. unipolare ale membrelor*, care sunt înregistrate cu un electrod indiferent, legat la borna centrală, și un electrod explorator, plasat succesiv pe brațul drept (VR), brațul stâng (VL) și gamba stângă (VF). *D. unipolare precordiale* sau *toracice*, în număr de șase, comportă un electrod indiferent, plasat la borna centrală, și un electrod explorator, în regiunea precordială, în diferite puncte reperate și notate de la 1 la 6 (V_1-V_6). Alte derivații: *d. esofagiene*, în care electrodul explorator este plasat în esofag; *d. endocavitare*, în care electrodul explorator este fixat la capătul sondei de *cateterism cardiac, introdusă în diferite cavități ale inimii. 3) În *electroencefalografie: modul de conexiune a diferiților electrozi exploratori.

DERIVĂ GENETICĂ / dérive génétique / random genetic drift. [*Lat.* ***derivare*** *= a abate direcția unui curs de apă (de = separat de;* ***rivus*** *= râu mic), a devia, a deriva; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Sin.: fluctuație genetică (v.).

DERM, s. n. / derme, s. m. / corium, dermis. NA: dermis. [*Gr.* ***derma, -atos*** *= piele.*] Strat cutanat de natură conjunctivă cu dispoziție intermediară între epiderm și hipoderm. Superficial se întrepătrunde cu epidermul, formând interdigitații numite papile dermice. Conține vase sanguine și limfatice, nervi, terminații nervoase, glande și foliculi piloși.

DERMACENTOR / dermacentor / dermacentor. [*Gr.* ***derma, -atos*** *= piele;* ***kentein*** *= a înțepa.*] Gen de căpușe transmițătoare importante ale unor boli. Specii: *D. albicictus, D. anderson, D. variabilis*.

DERMATITA ÎNOTĂTORILOR / dermatite des nageurs / swimmer's itch. Afecțiune cutanată provocată prin penetrare transcutanată a *schistosomei.

DERMATITĂ, s. f. / dermatite, s. f. / dermatitis. [*Gr.* ***derma, -atos*** *= piele;* ***-ită.***] Termen care este incorect etimologic. Semnifică inflamația pielii, dar, pe lângă faptul că utilizat ca atare nu are un sens precis, poate cuprinde și afecțiuni cutanate neinflamatorii.

DERMATITĂ ATOPICĂ / dermatite atopique / atopic dermatitis. Sin.: eczemă atopică (v. eczemă).

DERMATITĂ ATROFIANTĂ LIPOIDICĂ / dermatite atrophiante lipoïdique / Oppenheim's disease. Sin.: boală Oppenheim-Urbach (v.).

DERMATITĂ BLASTOMICOZICĂ / dermatite blastomycosique / North American blastomycosis. Sin.: boală Gilchrist (v.).

DERMATITĂ BULOASĂ KERATOGENĂ / dermatite bulleuse kératogène / Asboe-Hansen disease. Sin.: boală Asboe-Hansen (v.).

DERMATITĂ CONTUZIFORMĂ / dermatite contusiforme / erythema nodosum. Sin.: eritem nodos (v.).

DERMATITĂ CRONICĂ ATROFIANTĂ / dermatite chronique atrophiante / dermatitis atrophicans. Sin.: boală Pick-Herxheimer (v.).

DERMATITĂ EXFOLIATIVĂ A NOU-NĂSCUTULUI / dermatite exfoliatrice des nouveau-nés / staphilococcal scalded skin syndrome. Tip de *eritrodermie care debutează în primele săptămâni de viață prin bule localizate la față, în jurul gurii. Urmează un eritem generalizat, descuamație asociată și febră.

Prognostic sever, cu mortalitate de circa 50%. Sin.: boală Ritter von Rittershain.

DERMATITĂ EXSUDATIVĂ DISCOIDĂ ȘI LICHENOIDĂ CRONICĂ / dermatite exudative discoïde et lichénoïde chronique / Sulzberger-Garbe disease. Dermatoză foarte rară, la adultul de sex masculin, caracterizată prin erupție extrem de pruriginoasă cu localizare facială, toracică, scrotală. Evoluția sa include patru faze (exsudativă și discoidă, lichenoidă, infiltrantă, urticariană) și este de lungă durată, prin pusee care se manifestă prin elemente eruptive polimorfe (în diferite stadii). Sin.: boală Sulzberger-Garbe, *incontinentia pigmenti*.

DERMATITĂ FACTICE / dermatite factice / factitial dermatitis. Leziuni cutanate diverse provocate de însuși subiectul în cauză prin mijloace mecanice, arsuri, aplicarea unor substanțe iritante sau caustice.

DERMATITĂ HERPETIFORMĂ / dermatite herpétiforme / dermatitis herpetiformis. Sin.: boală Duhring-Brocq (v.).

DERMATITĂ SEBOREICĂ / dermatite séborrheique / seborrheic dermatitis, dermatitis seborrheica. Sin.: eczemă seboreică (v.).

DERMATITĂ SERPIGINOASĂ / dermatite serpigineuse / dermatitis repens. Afecțiune cutanată de natură incertă cu localizare de elecție pe membrele superioare și debut la nivelul unei plăgi sau al unei cicatrice. Macroscopic se caracterizează printr-un placard policiclic roșu-violaceu, uneori acoperit de cruste, pe care se suprapun pustule gălbui, izolate sau confluente. Evoluția este de lungă durată (ani), cu modificare continuă a aspectului macroscopic.

DERMATOFIBROM, s. n. / dermatofibrome, s. m. / dermatofibroma. [*Gr. **derma, -atos** = piele; lat. **fibra** = fibră; **-oma**.*] Nodul benign al pielii cu creștere lentă, alcătuit din țesut celular fibros care include capilare colabate, pigmentate cu hemosiderină și conținând macrofage. Următorii termeni sunt considerați uneori sin., iar alteori varietăți de d.: hemangiom scleros, histiocitom fibros.

DERMATOFIT, s. n. / dermatophyte, s. m. / dermatophyte. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **phyton** = plantă.*] Denumire generică pentru ciupercile parazite care se dezvoltă exclusiv în stratul cornean al *epidermului și la nivelul *fanerelor.

DERMATOFITOZĂ, s. f. / dermatophytose, s. f. / dermatophytosis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **phyton** = plantă; **-ază**.*] Sin.: dermatomicoză (v.).

DERMATOFIȚIE, s. f. / dermatophytie, s. f. / dermatophytosis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **phyton** = plantă.*] Sin.: dermatomicoză (v.).

DERMATOGLIFE, s. f. pl. / dermatoglyphes, s. m. pl. / dermatoglyphics. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **glyphe** = gravură, sculptare.*] Desene formate pe fețele palmare ale mâinilor, pe plantele picioarelor și pe pulpa degetelor, de pliuri cutanate și creste mici epidermice, ca și dispunerea acestora în linii, bucle și vârtejuri. Ele constituie amprentele palmare și, respectiv, *amprentele digitale caracteristice fiecărei persoane. Descrierea d. este utilă în unele boli prin *aberații cromozomiale și în medicina legală. V. dactiloscopie.

DERMATOGRAFISM. Var. pentru dermografism (v.).

DERMATOLOGIE, s. f. / dermatologie, s. f. / dermatology. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **logos** = știință.*] Domeniu al medicinei dedicat bolilor pielii, ale mucoaselor învecinate și ale fanerelor.

DERMATOM, s. n. / dermatome, s. m. / dermatome. [*Gr. **derma, -atos** = piele; 1) **tomos** = tăiat, secționat, de la **temnein** = a tăia; 2) **-oma**.*] 1) Instrument chirurgical ascuțit destinat pentru prelevarea de fragmente cutanate cu grosime variabilă. 2) Teritoriu cutanat a cărui inervație este asigurată de o singură rădăcină spinală posterioară. Numărul de d. este egal cu *metamerii embrionari și, în consecință, cu numărul de vertebre ale adultului.

DERMATOMICOZĂ, s. f. / dermatomycose, s. f. / dermatomycosis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **mykes, myketos** = ciupercă; **-oză**.*] Infecție superficială a pielii și a fanerelor cauzată de fungi denumiți și *dermatofite. Sin.: dermatofitoză, dermofiție.

DERMATOMIOM, s. n. / dermatomyome, s. m. / dermatomyoma. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **mys, myos** = mușchi; **-oma**.*] Sin.: leiomiom (v.).

DERMATOMIOZITĂ, s. f. / dermatomyosite, s. f. / dermatomyositis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **mys, myos** = mușchi; **-ită**.*] *Colagenoză în care se asociază o *polimiozită cu leziuni cutanate de culoare violacee și edem, asemănătoare cu cele din *lupusul eritematos diseminat.

DERMATOSCLEROZĂ, s. f. / dermatosclérose, s. f. / dermatosclerosis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **sklerosis** = indurație, întărire, de la **skleros** = tare, dur.*] Sin.: sclerodermie (v.).

DERMATOZĂ, s. f. / dermatose, s. f. / dermatosis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **-oză**.*] Termen generic vag, desemnând orice boală a pielii, în general non-tumorală. Sin.: dermopatie.

DERMATOZĂ BARBER / dermatose de Barber / Barber's dermatosis. [***Harold Wordworth Barber**, dermatolog englez, Londra, 1886-1955.*] Sin.: boală Barber (v.).

DERMATOZĂ PIGMENTARĂ PROGRESIVĂ / dermatite pigmentaire progressive / progressive pigmentary dermatosis. Sin.: boală Schamberg (v.).

DERMATOZĂ PRECANCEROASĂ BOWEN / dermatose de Bowen / Bowen's precancerous dermatosis. [***John Templeton Bowen**, dermatolog american, Boston, 1857-1941.*] Sin.: boală Bowen (v.).

DERMATOZĂ SCHAMBERG / dermatose de Schamberg / Schamberg's dermatosis. [***Jay Frank Schamberg**, dermatolog american, profesor la Philadelphia, 1870-1934.*] Sin.: boală Schamberg (v.).

DERMITĂ, s. f. / dermite, s. f. / dermitis, dermatitis. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **-ită**.*] Inflamație a dermului. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la o acțiune nocivă locală asupra pielii. Uneori este considerat sin. cu *dermatită.

DERMITĂ DE CIMENT / dermite du ciment / cement dermatitis. Ansamblul leziunilor cutanate provocate de acțiunea cimentului asupra pielii. Sunt afectate îndeosebi mâinile, care devin roșii, calde, edemațiate, prezintă fisuri și hiperkeratoză. Pe acest fond poate surveni o d. alergică, evoluând până la o *eczemă de contact.

DERMITĂ FAVRE-CHAIX / dermite de Favre-Chaix / Favre-Chaix dermatitis. [***Maurice Jules Favre** și **A. Chaix**, dermatologi francezi.*] Dermatită de stază, purpurică și pigmentară, prin depozitarea în țesuturi și saturarea lor cu *hemosiderină, în insuficiența venoasă cronică.

DERMITĂ LIVEDOIDĂ NICOLAU / dermite livédoïde de Nicolau / livedoid dermatitis. [***Ștefan Gh. Nicolau**, dermatovenerolog român, 1874-1970.*] Sin.: boală Nicolau (v.).

DERMITĂ SEBOREICĂ / dermite séborrhéique / seborrh(o)eic dermatitis. Sin.: eczemă seboreică (v.).

DERMOCORTICOID, s. m. / dermocorticoïde, s. m. / topical corticosteroid. [*Gr. **derma, -atos** = piele; lat. **cortex, -icis** = scoarță; gr. **eidos** = formă.*] Preparat pe bază de *corticoizi, destinat utilizării în dermatologie sub formă de pomadă sau cremă.

DERMOGRAFISM, s. n. / dermographisme, s. m. / dermographism. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **graphein** = a scrie; **-ism**.*] *Urticarie produsă la cele mai mici excitații. Ex.: după zgârierea cu un vârf tocit. Apar: mai întâi o linie albă, apoi

o linie roșie și în continuare leziuni papuloase urticariene, care durează de la o jumătate de oră până la câteva ore. Var.: dermatografism. Sin.: dungi Trousseau, urticarie factice.

DERMOGRAMĂ, s. f. / dermogramme, s. m. / cutaneous imprints. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **gramma** = înscriere.*] Evaluare cantitativă și calitativă a celulelor recoltate pe o lamă de sticlă prin aplicarea unei felii proaspete de biopsie a pielii.

DERMOID, adj. / dermoïde, adj. / dermoid. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **eidos** = formă.*] Care are aspectul pielii; a cărui structură amintește de cea a pielii. Ex.: chist d.

DERMO-JET, s. n. / dermo-jet, s. m. / dermo-jet, jet injector, needless injector. [*Gr. **derma, -atos** = piele; fr. **jeter**, din lat. **iactare** = a arunca.*] Denumire a dispozitivului care permite vaccinarea fără ac, intradermică, a unui mare număr de persoane.

DERMOLIPECTOMIE, s. f. / dermolipectomie, s. f. / dermolipectomy. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **lipos** = grăsime; **ektome** = excizie.*] Procedeu de chirurgie plastică prin care se realizează rezecții delimitate ale țesutului adipos, îndeosebi în cazurile de bărbie dublă sau în unele ptoze ale peretelui abdominal.

DERMOPATIE, s. f. / dermopathie, s. f. / dermopathy. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **pathos** = boală.*] Sin.: dermatoză (v.).

DERMOTROP, adj. / dermotrope, adj. / dermotropic, dermatotropic. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **trope** = întoarcere, de la **trepein** = a întoarce.*] Se spune îndeosebi despre substanțele sau microorganismele care prezintă afinitate de fixare la nivelul pielii.

DERMOTROPISM, s. n. / dermotropisme, s. m. / dermotropism. [*Gr. **derma, -atos** = piele; **trope** = întoarcere, de la **trepein** = a întoarce; **-ism**.*] Proprietatea de fixare electivă pe tegumente sau pe mucoase a unor substanțe și microorganisme.

DERODIM, s. m. / dérodyme, s. m. / derodidymus. [*Gr. **dere** = gât; **didymos** = geamăn.*] Monstru cu un singur corp (trunchi), două gâturi și două extremități cefalice. Uneori pot exista și anomalii ale membrelor. V. și diplocefalie.

DEROTAȚIE, s. f. / dérotation, s. f. / derotation. [*Lat. **de** = separat de; **rotatio, -onis** = rotire, de la **rotare** = a învârti roata și **rota** = roată.*] Operație destinată să corecteze atitudinea vicioasă a unui membru în rotație internă (luxație congenitală de șold, rotație internă a brațului dată de o paralizie de plex brahial).

DESCEMETITĂ, s. f. / descemétite, s. f. / keratic precipitate, descemetitis. [*Jean Descemet, medic și anatomist francez, Paris, 1732-1810; -ită.*] Inflamație a *membranei Descemet. Se manifestă printr-un depozit exsudativ local sau o aglomerare de leucocite. Traduce existența unei *uveite, fiind denumită și keratită punctuală.

DESCREȘTERE RADIOACTIVĂ / décroissance radioactive / radioactive decay. Diminuarea spontană, în funcție de timp, a radioactivității unei substanțe ce conține un radioizotop sau un amestec de izotopi radioactivi. D. r. se produce conform *legii dezintegrării radioactive, care se prezintă grafic printr-o exponențială descrescătoare.

DESCUAMARE, s. f. / desquamation, s. f. / desquamation. [*Lat. **desquamare** = a rade solzii, a curăța, de la **de** = separat de, **squama** = solz.*] Îndepărtarea normală sau patologică a unui strat epitelial superficial, de obicei al pielii, în scuame sau lambouri de grosimi variabile.

DESENSIBILIZARE, s. f. / désensibilisation, s. f. / desensitization. [*Lat. **de** = de la; **sensibilis** = care se poate percepe cu simțurile, de la **sentire** = a simți.*] 1) Inactivarea *receptorilor membranari la suprafața *celulelor țintă. *D. receptorilor* se poate produce prin trei procese principale: a) endocitoza receptorilor care au fixat *ligandul specific și hidroliza lor în *lizozomi; b) modificarea conformației receptorului după fixarea ligandului; c) fixarea ligandului fără transmiterea semnalului specific interacției ligand-receptor. 2) Pierderea caracteristicilor de reglare specifice unei anumite enzime, cu menținerea proprietăților catalitice. 3) Tratamentul unor *alergii prin injectarea repetată de soluții diluate ale *alergenului. Concentrația alergenului este prea mică pentru a genera simptome, dar promovează toleranța antigenului de către sistemul imun. 4) Tehnică de psihoterapie, în cadrul terapiilor comportamentale, utilizată pentru *decondiționare. Subiectul învață să se confrunte prin intermediul imaginației cu situații fobogene, înainte de a se confrunta cu realitatea.

DESHIDRATARE, s. f. / déshydratation, s. f. / dehydration. [*Lat. **dis** = separat de; gr. **hydor, hydatos** = apă.*] Stare rezultând dintr-o diminuare excesivă a apei în diferitele țesuturi ale organismului (îndeosebi sânge), prin insuficiență de aport sau prin pierdere exagerată: transpirații, vomă, diaree. D. poate fi globală sau localizată la nivelul unui compartiment hidric din organism.

DESICARE, s. f. / dessiccation, s. f. / desiccation. [*Lat. **de** = separat de; **siccare** = a seca, a usca.*] Eliminarea, prin metode fizice (căldură, presiune scăzută), a apei dintr-o substanță, în vederea analizei, conservării sau a prelucrării într-o formă farmaceutică. V. liofilizare.

DESICATIV, adj. / dessiccatif, -ive, adj. / desiccant. [*Lat. **de** = îndepărtat de; **siccare** = a seca, a usca.*] Substanță cu caracter higroscopic care favorizează uscarea, deshidratarea și care, aplicată pe o plagă, absoarbe puroiul și exercită o acțiune astringentă asupra țesuturilor.

DESMINĂ, s. f. / desmine, s. f. / desmine. [*Gr. **desmos** = bandă, ligament; **-ină**.*] Proteină fibroasă, componentă a *citoscheletului celulelor musculare. Aparține *filamentelor intermediare de tip II, iar gena codantă a precursorului d. se află pe cromozomul 2. Sin.: scheletină.

DESMITĂ, s. f. / desmite, s. f. / desmitis. [*Gr. **desmos** = bandă; **-ită**.*] Inflamație a unui ligament.

DESMOCOLINĂ, s. f. / desmocolline, s. f. / desmocollin. [*Gr. **desmos** = bandă, ligament; **kolla** = clei; **-ină**.*] Glicoproteină transmembranară, componentă majoritară a *desmozomilor. D. aparține moleculelor de adeziune din familia *caderinelor Ca^{2+}-dependente. Domeniul extracelular al d. este inclus în materialul desmozomal intercelular, iar domeniul citoplasmatic aparține plăcii desmozomale. D. este prezentă în joncțiunile adezive intercelulare din epitelii și din mezenchimul cardiac. Sunt cunoscute două tipuri de d.: *d. I*, cu greutatea moleculară de 130 kDa, și *d. II*, cu greutatea moleculară de 115 kDa.

DESMODONT, s. m. / desmodonte, s. m. / peri-odontial ligament. [*Gr. **desmos** = bandă, ligament; **odous, odontos** = dinte.*] Sin.: periodont (v.).

DESMODONTITĂ, s. f. / desmodontite, s. f. / desmodontitis. [*Gr. **desmos** = bandă, ligament; **odous, odontos** = dinte; **-ită**.*] Inflamația ligamentului alveolodentar. V. alveolă (*alveolă dentară).

DESMODONTOZĂ, s. f. / desmodontose, s. f. / peri-odontosis. [*Gr. **desmos** = bandă, ligament; **odous, odontos** = dinte; **-oză**.*] Degenerescență a *desmodontului.

DESMOLAZĂ, s. f. / desmolase, s. f. / desmolase. [*Gr. **desmos** = bandă, ligament; **-ază**.*] Enzimă care catalizează scindarea unui lanț carbonat.

DESMOPRESINĂ, s. f. / desmopressine, s. f. / desmopressin. (DCI) Analog sintetic al *vasopresinei utilizat în tratamentul *diabetului insipid și pentru declanșarea *hemostazei primare.

DESMOZINĂ, s. f. / desmosine, s. f. / desmosine. Moleculă complexă izolată din *elastina țesutului elastic și alcătuită, în-

tr-o conformație ciclică, din patru molecule de *lizină, prin acțiunea unei lizil oxidaze.

DESMOZOM, s. m. / desmosome, s. m. / desmosome. [*Gr.* ***desmos*** *= bandă, ligament;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Joncțiune intercelulară specializată, formată, de obicei, între două celule epiteliale pentru asigurarea coeziunii intercelulare. Este alcătuit din plăci dense de proteine, de la nivelul cărora filamente intermediare se inseră în cele două celule vecine. Când legătura se face între o celulă epitelială și *membrana bazală subiacentă, joncțiunea se numește hemidesmozom. Sin.: *macula adherens*. Var.: dezmozom.

DESODAT, adj. / désodé, -e, adj. / sodium deprived or restricted. [*Lat.* ***de*** *= separat de; engl.* ***soda****, din lat. medievală* ***soda*** *= sodă, de la ar.* ***suwwad*** *= planta a cărei cenușă servea la fabricarea sodei.*] Lipsit de sodiu. Practic, acest cuvânt se utilizează doar în expresia *regim d.*, prin care se înțelege adesea un regim sărac în sodiu și nu un regim realmente fără sodiu.

DESOLVATARE, s. f. / désolvatation, s. f. / desolvation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***solutus*** *= desfăcut, de la* ***solvere*** *= a desface.*] Separarea unei substanțe dizolvate de solventul său.

DESPECIFICAȚIE, s. f. / déspécification, s. m. / despeciation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***specificatus*** *= determinat, destinat, de la* ***species*** *= aspect, aparență.*] Pierderea specificității, în esență a specificității antigenice, de către proteinele sanguine sub acțiunea unor agenți fizici sau chimici diverși.

DESPICĂTURĂ, s. f. / dente, fissure, s. f. / fissure. NA: fissura. Termen folosit în anatomie și embriologie pentru formațiuni separate în una sau mai multe părți. Prezintă importanță malformațiile congenitale produse prin persistența unor despicături normale în anumite etape din dezvoltarea embrionară: 1) *D. labiomaxilopalatină*, caracterizată prin soluție de continuitate la nivelul buzei superioare, planșeului nazal, crestei alveolare, bolții palatine, vălului palatin și luetei. 2) *D. linguală*: congenitală sau traumatică, diviziunea pe linia mediană a limbii, îndeosebi a vârfului acesteia. 3) *D. velopalatină*: persistența comunicării cavității bucale cu fosele nazale. V. și fisură.

DEȘOCARE, s. f. / déchoquage, s. m. / shock removal. [*Lat.* ***de*** *= separat de; fr.* ***choc****, din olandeză* ***shokken*** *= a ciocni, a răni.*] Tratamentul *șocului.

DETARTRAJ, s. n. / detartrage, s. m. / scaling. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***tartaron*** *= depozit negru lăsat de vin în vase.*] Acțiunea de a îndepărta *tartrul depus pe dinți.

DETECTOR, s. n. / détecteur, s. m. / detector. [*Lat.* ***detector, -oris*** *= revelator, cel care descoperă, de la* ***detegere*** *= a descoperi.*] Instrument, corp sau substanță capabile să semnalizeze sau să pună în evidență cantitatea, prezența unor fenomene fizice sau a unor substanțe. Ex.: d. de radiații.

DETECTOR CU SCINTILAȚIE / détecteur á scintillation / scintillation counter. Dispozitiv utilizat pentru detectarea și numărarea *scintilațiilor care se produc consecutiv interacțiunii (ciocnirii) radiațiilor ionizante cu atomii anumitor materiale. Cel mai frecvent, un d. cu s. este alcătuit dintr-o *sondă de scintilație și un numărător electronic de impulsuri.

DETERGENT, adj., s. m. / détergent, -e, adj., s. m. / detergent. [*Lat.* ***detergere*** *= a curăța.*] Substanță *tensioactivă cu acțiune de curățire și dezinfectare. Există d. anionici, cationici sau săpunuri inverse, neionici și amfolitici. Unii d. servesc la curățarea plăgilor și favorizează cicatrizarea acestora.

DETERIORARE MENTALĂ / détérioration mentale / mental deterioration. [*Lat.* ***deteriorare*** *= a deteriora, de la* ***deterior, -ius*** *= mai rău;* ***mens, -ntis*** *= spirit, minte.*] Termen utilizat în *psihometrie pentru desemnarea unei alterări a eficienței intelectuale, indiferent de natura sau prognosticul acesteia. Utilizarea termenului ca sin. cu *demență este greșită.

DETERMINANT ANTIGENIC / déterminant antigénique / antigenic determinant. [*Lat.* ***determinare*** *= a determina, a hotărî; gr.* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Sin.: epitop (v.).

DETOXIFIERE, s. f. / détoxi(fi)cation, s. f. / detoxi(fi)cation. [*Lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; lat.* ***facere*** *= a face.*] 1) Reducerea proprietăților toxice ale unei otrăvi. 2) Neutralizare în organism a toxicității anumitor substanțe exogene sau endogene.

DETRESĂ RESPIRATORIE A ADULTULUI / détresse respiratoire de l'adulte / adult respiratory distress syndrome. [*Fr.* ***détresse****, din lat.* ***distringere*** *= a strânge; lat.* ***respirare*** *= a respira (****re*** *= iarăși;* ***spirare*** *= a sufla);* ***adultus****, de la* ***adolescere*** *= a crește.*] Sin.: sindrom de detresă respiratorie a adultului (v.).

DETRESĂ RESPIRATORIE A NOU-NĂSCUTULUI / détresse respiratoire du nouveau-né / neonatal respiratory distress syndrome. [*Fr.* ***détresse****, din lat.* ***distringere*** *= a strânge; lat.* ***respirare*** *= a respira (****re*** *= iarăși;* ***spirare*** *= a sufla);* ***novus*** *= nou;* ***nasci*** *= a se naște.*] Sin.: sindrom de detresă respiratorie a nou-născutului (v.).

DETRITUS, s. n. / détritus, s. m. / detritus. [*Lat.* ***detritus*** *= uzură, deteriorare, de la* ***deterere*** *= a roade, a uza, a strivi.*] Produs acidofil secundar *necrobiozei sau *necrozei, alcătuit din resturi celulare și fibrilare mai mult sau mai puțin degradate.

DETRUSOR, s. m. / détrusor, s. m. / detrusor. NA: musculus detrusor urinae. [*Lat.* ***detrusum****, de la* ***detrudere*** *= a apăsa puternic.*] Ansamblul musculaturii calotei *vezicii urinare.

DETUMESCENȚĂ, s. f. / détumescence, s. f. / detumescence. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***tumescere*** *= a se umfla.*] 1) Dispariția treptată a unei *tumefacții. 2) Diminuarea de volum a unui organ erectil.

DEUTERANOPIE, s. f. / deutéranopie, s. f. / deuteranopia, Nagel's anomaly. [*Gr.* ***deuteros*** *= al doilea;* ***an*** *- priv.;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Formă de *dicromatism în care există numai două tipuri de pigmenți retinieni în celulele cu con în loc de trei, caracterizată prin insensibilitate completă la lungimile de undă ale radiațiilor luminoase din mijlocul spectrului (culoarea verde). Este o maladie gonozomală care apare la 1% din bărbați și numai rareori la femei.

DEUTERIU, s. n. / deutérium, s. m. / deuterium. [*Gr.* ***deuteros*** *= al doilea.*] Izotop al hidrogenului care face parte din structura *apei grele. Este denumit și hidrogen greu, având simbolul D sau ^{2}H. Abundența sa naturală este de 1 la 5 900 părți de hidrogen. Se obține prin electroliza apei grele sau prin distilarea hidrogenului lichid. D. este utilizat în fizica nucleară și ca trasor în studiul mecanismelor de reacție.

DEUTERON, s. n. / deutéron, s. m. / deuteron. [*Gr.* ***deuteros*** *= al doilea.*] Nucleul *deuteriului; este format dintr-un *proton și un *neutron și poate fi folosit pentru bombardarea altor nuclee și la obținerea neutronilor rapizi în *acceleratoarele de particule. Var.: deuton.

DEUTEROPATIC, adj. / deutéropathique, adj. / deuteropathic. [*Gr.* ***deuteros*** *= al doilea;* ***pathos*** *= boală.*] Despre o afecțiune secundară unei alte boli generale. Ex.: insuficiență suprarenaliană d.

DEUTON. Var. pentru deuteron (v.).

DEVIAȚIE, s. f. / déviation, s. f. / deviation. [*Lat.* ***deviatio, -onis****, de la* ***deviare*** *= a se abate de la drumul cel bun.*] 1) Abatere față de normal, anomalie. 2) Modificare a direcției sau poziției unei structuri anatomice (de ex. în cazul coloanei vertebrale: cifoză, scolioză). 3) Parametru statistic care măsoară diferența dintre o valoare individuală aparținând unui set de valori și valoarea medie în acel set. V. și deviație standard.

DEVIAȚIE DE SEPT / déviation septale / septum deviation. Sin.: deviație a septului nazal (v.).

DEVIAȚIE A SEPTULUI NAZAL / déviation de la cloison nasale / nasal septum deviation. Anomalie (deformare) anatomică a septului nazal osteocartilaginos, de origine congenitală sau post-traumatică. Deformarea sa se poate produce în partea cartilaginoasă sau/și osoasă și determină o obstrucție mai mult sau mai puțin accentuată a uneia sau a ambelor fose nazale. Ca urmare, se poate produce o jenă respiratorie. Sin.: deviație de sept. V. și septoplastie.

DEVIAȚIE STANDARD / déviation standard, é-cart type / standard deviation. Cel mai comun parametru statistic care măsoară dispersia datelor în cazul unei distribuții normale de tip gaussian. Pentru un set (lot) de valori a_1, a_2, a_3....a_n media aritmetică $\bar{x}$ este: $(a_1+a_2+a_3+\ldots+\ldots a_n)/n$, unde n reprezintă numărul de determinări. Abaterea simplă de la medie a fiecărei valori reprezintă valoarea absolută a diferenței față de medie: $\bar{x}$-a_1; $\bar{x}$-a_2 etc. Abaterea simplă nu prezintă relevanță statistică, spre deosebire de DS, care reprezintă rădăcina pătrată a *varianței. DS se notează cu σ când se consideră întreaga populație statistică și cu *s* când se studiază numai un eșantion selectat dintr-o populație (obligatoriu cu minimum 30 de valori). Pe o distribuție de tip curba lui Gauss între $\bar{x} \pm \sigma$ sunt cuprinse 68,26% din valorile individuale ale populației statistice, între $\bar{x} \pm 2\sigma$ sunt cuprinse 95,44% din valori și între $\bar{x} \pm 3\sigma$ sunt cuprinse 99,72% din valori. În general valorile individuale ce depășesc $\pm 3\sigma$ nu sunt incluse în calcule, fiind considerate cazuri rare. V. și anomalie.

DEVIRILIZARE, s. f. / dévirilisation, s. f. / demasculinisation. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***virilis*** *= bărbătesc, de la* ***vir*** *= bărbat.*] Atenuarea sau dispariția caracterelor sexuale secundare masculine.

DEVITALIZARE, s. f. / dévitalisation, s. f. / devitalization. [*Lat.* ***de*** *= separat de;* ***vitalitas, -atis*** *= energie vitală, de la* ***vita*** *= viață.*] Distrugerea intenționată a funcțiilor vitale ale unui țesut. Se practică îndeosebi în stomatologie, prin necrozarea intenționată, cu metode fizice sau chimice, a pulpei dentare, element vital al dintelui.

DEXTRAN, s. m. / dextran, s. m. / dextran. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta.*] Polimer cu greutate moleculară mare al glucozei, sintetizat de o bacterie (*Leuconostoc mesenteroides*) în mediu de sucroză și care, administrat în perfuzie, are capacitatea de a expansiona volumul plasmatic. Este utilizat în diverse combinații în tratamentul șocului și al edemului nefrotic.

DEXTRINĂ, s. f. / dextrine, s. f. / dextrin. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta; -ină.*] Mixtură de oligozaharide rezultată în urma hidrolizei parțiale a *glicogenului sau amidonului. Sin. desuet: feculă solubilă.

DEXTROCARDIE, s. f. / dextrocardie, s. f. / dextrocardia. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta; gr.* ***kardia*** *= inimă.*] 1) Anomalie congenitală a poziției inimii, care se află în acest caz în hemitoracele drept. V. și situs inversus. 2) Mai frecvent, termenul semnifică deplasarea inimii spre dreapta ca urmare a unei cauze extracardiace (ex.: anomalie a diafragmului). V. și dextropoziție a inimii, dextrorotație cardiacă.

DEXTROGIR, adj. / dextrogyre, adj. / dextrogyre. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta;* ***gyrare*** *= a întoarce în cerc, de la gr.* ***gyros****, lat.* ***gyrus*** *= cerc.*] 1) Care se referă la rotația spre dreapta. 2) Proprietate a unei substanțe chimice de a roti planul *luminii polarizate spre dreapta (în sensul acelor unui ceasornic). Ant.: levogir.

DEXTROPOZIȚIE, s. f. / dextroposition, s. f. / dextroposition. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta;* ***positio, -onis*** *= punere, poziție, de la* ***ponere*** *= a pune.*] Situarea în partea dreaptă a corpului a unui organ aflat în mod normal în partea stângă. Ex.: *d. a aortei.

DEXTROPOZIȚIE A AORTEI / dextroposition de l'aorte / right aortic arch, aortic dextroposition. Implantare anormală a aortei, a cărei origine este mai mult sau mai puțin deplasată la dreapta septumului interventricular, deasupra unei comunicări interventriculare. Ca urmare, aorta primește sângele din cei doi ventriculi. Este una din anomaliile caracteristice *tetradei Fallot. Sin.: inversiunea aortei.

DEXTROPOZIȚIE A INIMII / dextroposition du coeur / dextroposition of heart. Termen ce desemnează, în general, deplasările inimii spre dreapta sub efectul unei cauze extracardiace, de ex. o anomalie diafragmatică.

DEXTROROTAȚIE CARDIACĂ / dextrorotation cardiaque / mirror image dextrocardia, false dextrocardia. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta;* ***rotatio, -onis*** *= rotire, de la* ***rotare*** *= a învârti roata și* ***rota*** *= roată; gr.* ***kardia*** *= inimă.*] Inimă în *situs solitus, dar situată în hemitoracele drept ca urmare a rotației sale în jurul axului vertical. V. dextrocardie.

DEXTROZĂ, s. f. / dextrose, s. f. / dextrose. [*Lat.* ***dexter, -tra, -trum*** *= la dreapta; ozã - indică un glucid.*] Izomer *dextrogir al *glucozei denumit și D-glucoză.

DEZALCOOLIZARE, s. f. / désalcoolisation, s. f. / dealcoholization. [*Lat.* ***dis*** *= separat de; ar.* ***alcohol*** *sau* ***al koh'l*** *= subtil, pătrunzător.*] Metodă de tratament în alcoolismul cronic, care constă în crearea unui dezgust față de băutură, pe principiul *reflexelor condiționate.

DEZAMINARE, s. f. / désamination, s. f. / deamination. [*Lat.* ***dis*** *= separat de; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Proces biochimic în cursul căruia o substanță organică pierde o grupare amino ($-NH_2$). Enzimele care catalizează d. se numesc deaminaze. D. se poate produce sub efectul unor mecanisme enzimatice diverse: 1) Aminoacizii suferă o d. oxidativă, prin intervenția aminoacid oxidazelor sau, mai rar, o d. desaturată, prin eliminarea într-o primă etapă a doi atomi de hidrogen. 2) Bazele purinice sunt degradate prin d. hidrolitică. 3) Aminele biogene (*catecolamine, *serotonină) sunt dezaminate de *monoaminoxidază.

DEZAMINAZĂ, s. f. / désaminase, s. f. / deaminase. [*Lat.* ***dis*** *= separat de; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină; -ază.*] V. dezaminare.

DEZARTICULARE, s. f. / désarticulation, s. f. / disarticulation. [*Lat.* ***dis*** *= separat de;* ***articulatio, -onis*** *= încheietură, articulație.*] Tip de *amputație în cursul căreia secțiunea este practicată la nivelul unei articulații. D. este denumită și amputație în contiguitate.

DEZASIMILARE. Var. pentru dezasimilație (v.).

DEZASIMILAȚIE, s. f. / désassimilation, s. f. / disassimilation. [*Lat.* ***dis*** *= separat de;* ***assimilatio, -onis*** *= asemănare, de la* ***assimilare*** *= a face asemănător și* ***similis*** *= asemănător.*] Fenomen prin care anumite molecule se separă din alcătuirea unor substanțe mai complexe și se elimină din organism. Var.: dezasimilare. V. și anabolism, asimilație, catabolism.

DEZECHILIBRU ALIMENTAR / déséquilibre alimentaire / food imbalance. [*Lat.* ***dis*** *= separat de;* ***aequilibrium*** *= echilibru, de la* ***aequus*** *= egal,* ***libra*** *= balanță;* ***alimentum*** *= aliment.*] Mod de alimentație în care *nutrimentele esențiale nu sunt utilizate în cantități și în proporții necesare pentru menținerea sănătății. D. a. duce la subnutriție, *carențe globale sau parțiale sau la supranutriție și boli în relație cu *obezitatea sau *pletora.

DEZECHILIBRU PSIHOPATIC / déséquilibre psychopathique / psychopathic personality. [*Lat.* ***dis*** *= separat de;* ***aequi-***

librium = *echilibru, de la* **aequus** = *egal,* **libra** = *balanță; gr.* **psykhe** = *suflet;* **pathos** = *boală.*] Entitate psihiatrică imprecis delimitată care desemnează atât un profil biografic, un tablou simptomatologic cât și un tip de personalitate. Caracteristicile d. p. sunt: inadaptare, instabilitate, impulsivitate, tendință depresivă, incapacitate de a avea un beneficiu moral dintr-o experiență, apetit toxicomanic, practica perversiunilor sexuale și a delincvenței. Sin.: personalitate psihopatică.

DEZINFECTANT, adj., s. n. / désinfectant, -e, adj., s. m. / disinfectant. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **infectus,** *de la* **inficere** = *a strica, a otrăvi.*] 1) Proprietatea unei substanțe folosită pentru *dezinfecție. 2) Care previne infecția sau împiedică dezvoltarea sa.

DEZINFECȚIE, s. f. / désinfection, s. f. / disinfection. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **infectus,** *de la* **inficere** = *a strica, a otrăvi.*] Procedeu cu rezultat momentan, care permite eliminarea sau distrugerea microorganismelor patogene și inactivarea virusurilor dintr-un mediu inert (materiale sau suprafețe), prin mijloace fizice (îndeosebi căldură sau radiații) sau chimice (dezinfectante, bactericide). D. se referă la mediile inerte, spre deosebire de *antisepsie, care se aplică și la mediile vii. D. nu este sin. cu *decontaminare.

DEZINFESTARE, s. f. / désinfestation, s. f. / desinfestation. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **infestare** = *a strica, a devasta, de la* **infestus** = *dușmănos.*] Tehnică de exterminare a unor specii animale indezirabile pentru om, din motive economice sau medicale. Termenul este utilizat îndeosebi când este vorba de rozătoare (*deratizare) sau artropode (*dezinsecție).

DEZINHIBIȚIE, s. f. / désinhibition, s. f. / disinhibition. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **inhibitio, -onis,** *de la* **inhibere** = *a împiedica.*] Eliberarea centrilor psihici și motori inferiori, subcorticali și automatici, de controlul centrilor psihici superiori corticali.

DEZINSECȚIE, s. f. / désinsectisation, s. f. / disinsectization. [*Lat.* **dis** = *separat de;* ; **insecta, -orum** = *insectă.*] Procesul de distrugere a insectelor, acarienilor paraziți și a ouălor sau a larvelor acestora cu rol în transmiterea bolilor infecțioase, fie ca sursă de *infestare, fie ca simpli *vectori.

DEZINSERȚIE, s. f. / désinsertion, s. f. / disinsertion. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **insertio, -onis,** *de la* **inserare** = *a introduce, a insera (***in** = *în;* **serere** = *a semăna, a sădi).*] Desprinderea unui mușchi sau tendon de la locul de inserție. D. poate fi patologică (ex.: după un traumatism) sau chirurgicală.

DEZINTEGRARE, s. f. / désintégration, s. f. / disintegration. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **integrare** = *a întregi.*] Transformare spontană a nucleelor atomice (în cazul *izotopilor radioactivi) însoțită de emisia din interiorul acestora a particulelor alfa (*d. alfa*, α), a electronilor (*d. beta minus*, β^-), a pozitronilor (*d. beta plus*, β^+) sau a fotonilor gama (*d.* sau *emisie* γ). Numărul de nuclee radioactive scade în timp conform legii dezintegrării radioactive, căreia îi corespunde o exponențială descrescătoare, și conform constantei de dezintegrare. D. nu este influențată de factorii exteriori.

DEZINTOXICARE, s. f. / désintoxication, s. f. / detoxification. [*Lat* **dis** = *separat de;* **in** = *în; gr.* **toxikon** = *otravă pentru vârful săgeților, de la* **toxon** = *săgeată.*] 1) Proces prin care toxinele dintr-un organism sunt modificate chimic în vederea neutralizării și apoi eliminate. 2) Tratament care are drept scop eliberarea unui toxicoman sau a unui alcoolic de *dependența față de drog sau, respectiv, de alcool.

DEZINVAGINARE, s. f. / désinvagination, s. f. / disinvagination. [*Lat* **dis** = *separat de;* **in** = *în;* **vagina** = *teacă.*] Reducerea unei *invaginații.

DEZLIPIRE, s. f. / décollement, s. m. / detachment. [*Lat.* **dis** = *separat de; sl. veche* **lepiti** = *a lipi.*] Sin.: decolare (v.).

DEZLIPIRE DE RETINĂ / décollement de la rétine, décollement rétinien / retinal detachment. Afecțiune gravă, determinată de separarea intraretiniană, în condiții patologice, a stratului de conuri și bastonașe ale retinei de epiteliul pigmentar, care rămâne aderent la coroidă. Poate fi *idiopatică*, manifestată ca un accident primitiv, fără o cauză evidentă, *simptomatică* sau *secundară* unei tumori, unei boli vasculare, inflamații sau unui traumatism local. D. r. se manifestă prin amputația *câmpului vizual, prin *fosfene și senzație de corpuri flotante în câmpul vizual. Evoluează spre *cecitate, pentru prevenirea căreia se impune intervenția de urgență a specialistului. Sin.: decolare de retină.

DEZMOZOM. Var. pentru desmozom (v.).

DEZORDINE, s. f. / désordre, s. m. / disorder. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **ordo, -inis** = *șir, ordine, succesiune.*] 1) Perturbarea sau anormalitatea unei funcții; stare morbidă fizică sau mentală. Cu acest sens, cuvântul este utilizat mai ales în terminologia medicală anglosaxonă. 2) În fizică (termodinamică), pentru exprimarea dezordinii unui sistem se apelează la noțiunea de *entropie.

DEZORIENTARE, s. f. / désorientation, s. f. / disorientation. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **oriens, -entis** = *răsăritul soarelui.*] Pierderea noțiunii de timp (d. temporală: oră, zi, trecut, prezent, viitor) și de spațiu (d. spațială: dreapta, stânga, loc etc.) sau atât a noțiunii de timp cât și de spațiu (d. temporospațială).

DEZOXIRIBONUCLEAZĂ, s. f. / désoxyribonucléase, s. f. / deoxyribonuclease. [*Lat.* **dis** = *separat de; gr.* **oxys** = *acru, oxigen; posibil de la germ.* **Ribonsäure** = *acid ribonic (alterare de la arabinoză); lat.* **nucleus** = *sâmbure, nucleu;* **-ază.**] Enzimă care clivează punțile fosfodiester ale lanțurilor de *acid dezoxiribonucleic. D. există atât în țesuturile animale cât și în plante și în microorganisme. Abrev.: DNA-ză. V. nuclează.

DEZOXIRIBOZĂ, s. f. / désoxyribose, s. f. / deoxyribose. [*Lat.* **dis** = *separat de; gr.* **oxys** = *acru, oxigen; posibil de la germ.* **Ribonsäure** = *acid ribonic (alterare de la arabinoză);* **ozǎ** *- indică un glucid.*] Var.: deoxiriboză. V. riboză.

DEZOXIVIRUS, s. n. / déoxyvirus, s. m. / deoxyvirus. [*Lat.* **dis** = *separat de; gr.* **oxys** = *acru, oxigen; lat.* **virus** = *venin, otravă.*] Orice virus cu acid ribonucleic (*virus ARN).

DEZVIRGINARE, s. f. / défloration, s. f. / defloration. [*Lat.* **dis** = *separat de;* **virgo, -inis** = *fecioară.*] Ruperea *himenului după primul contact sexual. Poate fi însoțită de dureri și hemoragii. D. fără consimțământ constituie viol. Sin.: deflorare.

DEZVOLTARE, s. f. / developpement, s. m. / development. Procesul de creștere și diferențiere. 1) *D. în mozaic*, d. embrionară inegală, neuniformă în diverse regiuni. 2) *D. psihosexuală*, aspectele psihologice ale sexualității de la naștere la maturitate. 3) *D. reglată* a embrionului sub acțiunea unor inductori. V. și homeobox.

DIABET, s. n. / diabète, s. m. / diabetes. [*Gr.* **diabetes** = *care trece, de la* **diabainein** = *a trece prin (***dia** = *prin;* **bainein** = *a trece); aluzie la urina care se elimină în cantitate mare.*] Termen ce desemnează mai multe boli distincte, care au comună o tulburare metabolică de origine genetică sau hormonală, a căror natură este definită prin epitetul asociat cuvântului diabet. Utilizat ca atare, termenul d. desemnează *d. zaharat.

DIABET ALOXANIC / diabète alloxanique / alloxan diabetes. *D. zaharat produs experimental la animale (iepure) prin acțiunea *aloxanului care distruge selectiv celulele B din *insulele Langerhans pancreatice.

DIABET BRONZAT / diabète bronzé / bronzed diabetes, hemochromatosis. Sin.: hemocromatoză primitivă (idiopatică). V. hemocromatoză.

DIABET CALCIC / diabète calcique / calciuric diabetes. Sin.: hipercalciurie idiopatică (v.).

DIABET CHIMIC / diabète chimique / chemical diabetes, latent diabetes. Stadiu în *d. zaharat în care testele variate privind alterarea metabolismului glucidic și îndeosebi glicemia postprandială sunt anormale, dar lipsesc semnele clinice și simptomele caracteristice diabetului; mai este denumit și d. asimptomatic.

DIABET AL FEMEILOR CU BARBĂ / diabète des femmes à barbe / Achard-Thiers syndrome. Sin.: sindrom Achard-Thiers (v.).

DIABET GESTAȚIONAL / diabète gestationnel / gestational diabetes, pregnancy diabetes. *D. zaharat cu primele manifestări clinice în perioada sarcinii, ca o consecință a modificărilor hormonale. De obicei, dispare după naștere. V. și diabet zaharat.

DIABET IATROGENIC / diabète iatrogénique / iatrogenic diabetes. *D. zaharat declanșat după administrarea unor medicamente, îndeosebi corticosteroizi, anumite diuretice și a unor anticoncepționale.

DIABET INSIPID / diabète insipide / diabetes insipidus. Sindrom caracterizat prin poliurie și polidipsie, generate de diminuarea sau absența secreției de hormon antidiuretic (*vasopresină). Urina nu prezintă nici o modificare, în afara densității mici (*hipostenurie). Diferențierea între d. i. consecutiv unei afectări la nivel diencefalohipofizar (tumoră, infecție, traumatism) și o reducere tranzitorie a secreției de hormon este uneori dificilă. Recent s-a demonstrat că d. i. poate fi și consecința unei insensibilități renale la *vasopresină, determinată de o mutație a genei *acvaporinei 2. V. și potomanie.

DIABET INSULINO-DEPENDENT / diabète insulino-dépendant / insulin-dependent diabetes mellitus. Sin.: diabet de tip I. V. diabet zaharat.

DIABET JUVENIL / diabète juvénile / juvenile-onset diabetes. Sin.: diabet de tip I. V. diabet zaharat.

DIABET LATENT / diabète latent / latent diabetes. *D. zaharat fără manifestări clinice, relevat prin *proba de toleranță la glucoză sau *proba cortizon-insulină. Mai este numit și diabet frust.

DIABET LIPOATROFIC / diabète lipo-atrophique / lipoatrophic diabetes. Boală rară, gravă, de etiologie incertă, caracterizată prin dispariția țesutului adipos (lipoatrofie), diabet cu hiperinsulinism și *insulino-rezistență, hiperlipidemie cu formare de *xantoame subcutanate, hepatomegalie și creștere a metabolismului bazal fără *tirotoxicoză. Se manifestă de la naștere sau în perioada copilăriei sau adolescenței. Uneori se asociază tulburări de creștere, hiperpigmentație, *hipertricoză. Sin.: boală Lawrence.

DIABET MASON / diabète Mason / MODY syndrome. [*Mason = numele primei familii la care a fost descris sindromul.*] Sin.: sindrom MODY (v.).

DIABET NON-INSULINO-DEPENDENT / diabète non insulino-dépendant / non-insulin-dependent diabetes mellitus. Sin.: diabet de tip II. V. diabet zaharat.

DIABET RENAL / diabète rénal / renal diabetes, renal glycosuria. 1) Termen generic pentru eliminarea urinară excesivă a unei substanțe sau a unei serii de substanțe, în condițiile în care această eliminare nu este consecința unui exces al substanțelor respective în sânge, ci se produce din cauza unei tulburări de reabsorbție tubulară renală. În această accepțiune a termenului se cunosc în prezent peste 10 tipuri de d. r. ereditar, majoritatea descrise anterior ca sindroame, adesea denumite cu nume proprii. Ex.: *d. r. al aminoacizilor*, v. cistinurie; *d. r. al potasiului*, v. sindrom Bartter; *d. r. în complexe*, v. sindrom Fanconi, v. sindrom Luder-Sheldon, v. sindrom Lowe în asocieri. 2) În sens restrâns, afecțiune definită prin prezența glucozei în urină, în ciuda unei glicemii normale și a *probei de toleranță la glucoză, de asemenea, aflată în limite normale. Pentru o varietate de d. r. a fost probată transmiterea ereditară autozomal dominantă. Sin.: glicozurie renală, glicozurie normoglicemică ereditară.

DIABET STEROID / diabète stéroïde / steroid diabetes. Intoleranță la glucoză sau diabet indus de un exces, endogen sau exogen (iatrogen), de glucocorticoizi sau estrogeni. Se produce prin insulinorezistență și este caracterizat printr-o incidență redusă a complicațiilor microangiopatice.

DIABET DE TIP I / diabète type I / type I diabetes mellitus. Sin.: diabet insulino-dependent. V. diabet zaharat.

DIABET DE TIP II / diabète type II / type II diabetes mellitus. Sin.: diabet non-insulino-dependent. V. diabet zaharat.

DIABET TOXIC / diabète toxique / toxic diabetes. Denumire dată unor forme de diabet produse sub acțiunea unor substanțe care acționează la nivel renal.

DIABET ZAHARAT / diabète sucré / diabetes mellitus. Tulburare a metabolismului glucidic, determinată fie de un deficit de *insulină, fie de o *insulino-rezistență, ceea ce conduce la o acumulare de glucoză în țesuturi. Sunt asociate frecvent tulburări ale metabolismului protidic și, îndeosebi, lipidic. În nomenclatura internațională actuală, se disting: *d. z. de tip I insulinopriv* sau *insulino-dependent* (DID), numit și d. juvenil, și *d. z. de tip II noninsulinopriv* sau *non-insulino-dependent* (DNID). DID necesită imperativ administrarea de insulină și apare îndeosebi la tineri (d. juvenil, d. slab, d. consumptiv). Este determinat de diminuarea sau absența insulinei în sânge, ca urmare a distrugerii celulelor secretoare pancreatice, foarte probabil prin *autoanticorpi. Acest tip de diabet este asemănător unei *boli autoimune, apărută consecutiv unei infecții virale, pe un teren favorabil (transmitere ereditară a unor antigeni HLA). DNID, cel mai frecvent, apare la vârsta de peste 40 de ani (d. gras). În cazul acestui tip de d., secreția de insulină este normală, dar este alterată interacțiunea insulinei cu *receptorul specific. Este relativ ușor de tratat, cu sulfamide antidiabetice sau cu alte medicamente hipoglicemiante. Recent (1998), OMS și Asociația Americană pentru Diabet recomandă o nouă clasificare a d., deoarece, deși clasificarea actuală realizează o distincție logică între cele două forme principale de d., ea a generat apariția unor subcategorii uneori confuze. Noua clasificare recomandă definirea a patru subtipuri principale de d.: 1) *Tipul 1* include formele idiopatice și cele mediate imun ale disfuncției celulelor β pancreatice, care determină deficit total de insulină. 2) *Tipul 2* reprezintă d. adultului, care poate fi determinat de rezistența la insulină, de deficitul relativ de insulină sau de un defect în secreția de insulină. 3) *Tipul 3* cuprinde un număr mare de subtipuri specifice, inclusiv diferitele defecte genetice ale funcției celulelor, defecte genetice în acțiunea insulinei și afecțiunile pancreasului exocrin. 4) *Tipul 4* este reprezentat de *diabetul gestațional. Această clasificare ar permite o împărțire a tipurilor de d. în subgrupe, în funcție de patogenie, ceea ce implică recunoașterea clară a heterogenității proceselor generatoare de d. Totodată, o subclasificare mai bună va conduce la o alegere mai judicioasă a tratamentelor specifice. V. și acidocetoză, glicemie, glicozurie, biguanidă, sulfamidă antidiabetică, retinopatie diabetică, comă diabetică, nefropatie diabetică, neuropatie diabetică.

DIABETIC, adj., s. m. sau f. / diabétique, adj., s. m. ou f. / diabetic. [*V. etimologia termenului* **diabet**.] 1) Care se referă la *diabet. 2) Bolnav care suferă de diabet.

DIABETIDĂ, s. f. / diabétide, s. f. / diabetide. [*V. etimologia termenului* **diabet**; *-idă*.] Infecție cutaneomucoasă adesea mixtă, microbiană și micotică, localizată la nivelul glandului (*balanopostită) sau în regiunea vulvovaginală, favorizată de *glicozurie. Poate releva un diabet necunoscut.

DIABETOGEN, adj. / diabétogène, adj. / diabetogenic. [*V. etimologia termenului* ***diabet****;* ***gennan*** *= a produce.*] Despre un factor care poate determina apariția unui *diabet zaharat.

DIACETILMORFINĂ, s. f. / diacétylmorphine, s. f. / diacetylmorphine. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori; lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***hyle*** *= materie;* ***Morpheos*** *= zeul somnului; -***ină***.*] Sin.: heroină (v.).

DIACILGLICEROL, s. m. / diacylglycerole, s. m. / diacylglycerol. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori; lat.* ***acidus*** *= acru; gr.* ***hyle*** *= materie;* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce; -***ol***.*] *Mesager secund rezultat după activarea *fosfolipazei C membranare de către complexul hormon-receptor. Acționând asupra fosfatidilinozitol-4,5-fosfatului (PIP_2), fosfolipaza C determină formarea a doi mesageri secunzi: diacilglicerol (DAG) și inozitol-1,4,5-trifosfat (IP_3). Creșterea concentrației DAG activează protein kinaza C, enzimă care îndeplinește o serie de roluri vitale în cadrul comunicării celulare. V. și inozitol trifosfat.

DIADOCOKINEZIE, s. f. / diadococinésie, s. f. / diadochokinesia, diadochokinesis. [*Gr.* ***diadokhos*** *= care succedă;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Capacitatea de a executa rapid și secvențial mișcări diametral opuse, cum ar fi manevra repetată de pronație-supinație a unui membru. Această aptitudine este alterată în diferite afecțiuni neurologice, în special ale cerebelului. V. și adiadocokinezie.

DIAFANOSCOPIE, s. f. / diaphanoscopie, s. f. / diaphanoscopy. [*Gr.* ***diaphanes*** *= transparent, de la* ***diaphainein*** *= a lăsa să se întrevadă;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Procedeu de explorare care constă în iluminarea prin transparență a anumitor părți, cavitare sau solide, ale organismului (sinusurile feței, testicule, burse, degete), subiectul găsindu-se într-o încăpere obscură. Ex.: *1) d. *sinusurilor feței*, cu ajutorul unui fascicul luminos care prezintă variație de intensitate la traversarea cavităților sinusale, în funcție de conținutul acesteia; *2) d. unei tumefacții a *burselor* în scopul obiectivării transparenței (în caz de colecție lichidiană) sau a opacității (în caz de tumoră solidă). Sin.: diascopie, transiluminare.

DIAFIZĂ, s. f. / diaphyse, s. f. / diaphysis. NA: diaphysis, pl. diaphyses. [*Gr.* ***diaphysis*** *= punct de separare între tulpină și ramură.*] Partea medie alungită a unui os lung, situată între două extremități sau *epifize, de care este separată prin *metafize.

DIAFORAZĂ, s. f. / diaphorase, s. f. / diaphorase. [*Gr.* ***diapherein*** *= a duce prin, a secreta (***dia*** *= prin;* ***pherein*** *= a purta, a transporta); -***ază***.*] Enzimă care catalizează reoxidarea *nicotinamid adenin dinucleotidului (NAD) sau *nicotinamid adenin dinucleotid fosfatului (NADP) prin lanțul mitocondrial de transport de electroni.

DIAFORETIC, adj. / diaphorétique, s. f. / diaphoretic. [*Gr.* ***diapherein*** *= a duce prin, a secreta (***dia*** *= prin;* ***pherein*** *= a purta, a transporta).*] 1) Despre un agent fizic sau chimic (medicamentos) care crește *perspirația. 2) Cu referire la un pacient care prezintă transpirații profuze. V. și diaforeză.

DIAFOREZĂ, s. f. / diaphorèse, s. f. / diaphoresis. [*Gr.* ***diaphoresis*** *= secreția umorilor, mai ales prin transpirație, de la* ***diapherein*** *= a duce prin, a secreta (***dia*** *= prin;* ***pherein*** *= a purta, a transporta).*] *Perspirație, îndeosebi perspirație profuză.

DIAFRAGM, s. n. / diaphragme, s. m. / diaphragm, diaphragma. NA: diaphragma (1). [*Gr.* ***diaphragma, -atos*** *= barieră, de la* ***dia*** *= prin;* ***phragma, -atos*** *= închidere.*] 1) În anatomie, în sens general perete despărțitor musculotendinos. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la mușchiul denumit diafragm sau diafragmă, care separă cavitatea toracică de cavitatea abdominală. Acesta prezintă două cupole și *hiatusuri la nivelul cărora este traversat de esofag, aortă, vena cavă inferioară, canalul toracic și nervii vagi. D. are un rol important atât în inspir, cât și în expir. V. și tab. anat. - mușchi. 2) Dispozitiv destinat reducerii deschiderii unui instrument optic, constituit dintr-un ecran care prezintă un orificiu, cu diametru fix sau variabil, centrat pe *axa optică. 3) Dispozitiv cu deschidere fixă sau reglabilă destinat să limiteze secțiunea unui fascicul de radiații. 4) Tip de prezervativ feminin, din cauciuc sau din plastic, care, aplicat la nivelul colului uterin, împiedică ascensiunea spermatozoizilor. Var.: diafragmă.

DIAFRAGMA. Var. pentru mușchiul diafragm (v. diafragm, 1).

DIAFRAGMATIC, adj. / diaphragmatique, adj. / diaphragmatic. [*Gr.* ***diaphragma, -atos*** *= barieră, de la* ***dia*** *= prin;* ***phragma, -atos*** *= închidere.*] Referitor la *diafragm. Sin.: frenic.

DIAFRAGMĂ. Var. pentru diafragm (v. diafragm, 4).

DIAGINIC, adj. / diagynique, adj. / diagynic. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***gyne, gynaikos*** *= femeie.*] Despre transmiterea ereditară a unei tare sau a unei boli, care se poate produce numai prin intermediul mamei, ea însăși fiind sănătoasă. Transmiterea d. este legată de genele situate pe segmentul neomolog al cromozomului sexual X. Ex. tipic: *hemofilia. V. diandrie.

DIAGNOSTIC, s. n. / diagnostic, s. m. / diagnosis. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***gnostikos*** *= care cunoaște, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] D. medical reprezintă arta și știința de a recunoaște bolile pe baza datelor clinice și a celor obținute prin investigații paraclinice. Formularea unui d. are la bază un mecanism extrem de particular și complex, în care se asociază date analitice și logice cu mecanisme pur intuitive („simț clinic"). După ce medicul a cules ansamblul informațiilor clinice și paraclinice, el trebuie să integreze toate elementele, pentru a ajunge, în cazul ideal, la un d. precis, corespunzând unei boli cunoscute, etapă esențială în alegerea tratamentului. În această primă sinteză, datele disponibile sunt interpretate în funcție de criteriile de *normalitate. În continuare se pot distinge trei procedee (după R. Mornex, L. Wilkins): 1) *Procedeul algoritmic*, în cazul căruia raționamentul este organizat după o ordine precisă. În general, acest raționament este de tip binar, nefiind specific d. medical și corespunzând a ceea ce se numește un arbore de decizie, care poate fi tradus ușor în termenii informaticii, obținându-se scheme deosebit de didactice. De aceea, procedeul algoritmic este frecvent ilustrat în literatura medicală actuală. În principiu, procedeul servește la schematizarea și clarificarea soluțiilor în fața unui caz dat, dar nu este utilizat în practica cotidiană a d. Dimpotrivă, el poate fi util în alegerea logică a unor investigații, de ex. imagistice. 2) *Teoria probabilistică* se bazează pe faptul că relația care unește semnele, simptomele și bolile nu depinde decât în mod excepțional de o certitudine (de ex. semne patognomonice) ci întotdeauna de o *probabilitate. Thomas Bayes (1702-1761) a definit probabilitatea ca un simptom (*S*) să fie reprezentativ pentru o boală (*m*) ca fiind direct legată de probabilitatea de a observa acest simptom (*Ps*) în boala considerată (*m*) multiplicată cu probabilitatea de a observa însăși boala considerată (*Pm*) și indirect proporțională cu probabilitatea de a observa simptomul într-o altă boală (*Psm*) și probabilitatea de a observa această boală (*Pm*). Bayes a elaborat următoarea ecuație: Pm = PsmxPm/Psm'xPm'. În teorie, formula prezintă interes și ar putea fi aplicată îndeosebi cu mijloacele informaticii, dar necesită cunoașterea exactă a rapoartelor cuantificate între boli și simptomele acestora. Se poate afirma că teoria probabilistică este luată în considerare în prezent de *medicina bazată pe dovezi și de *epidemiologia clinică precum și în *meta-analiză. 3) *Teoria formelor* este derivată din conceptele psihologiei percepției senzoriale elaborate de curentul german

denumit *gestaltism (*gestalt). O formă reprezintă o structură, un întreg organizat, coerent, alcătuit din entități separate, fără legături organice între ele, dar constituind un ansamblu stabil. Forma este distinsă pornind de la o serie de entități nerecunoscute care constituie fondul. Experimental s-a dovedit că ochiul tinde în mod natural să organizeze, de ex., un șir de linii sau puncte în configurații coerente. Acceptând teoria formelor, într-o primă etapă a d., medicul ajunge prin intuiție, pornind de la un ansamblu variat de date, la o „formă" care constituie ipoteza de bază. Intervine apoi o fază deductivă, în care medicul confruntă ceea ce a observat („forma", ipoteza de bază) cu datele din memoria sa, ori dintr-o consultație bibliografică asupra bolilor care ar putea corespunde primei sale ipoteze. În acest stadiu trebuie analizate o serie de ipoteze alternative (*d. diferențial). Frecvent, medicul poate identifica un ansamblu de simptome și semne care îi permit recunoașterea unui *sindrom, ce nu prezintă unitate etiologică. D. de sindrom este adesea o etapă în precizarea d., prin concentrarea asupra unor indici sau criterii, ca și prin utilizarea țintită a investigațiilor paraclinice complementare. În ceea ce privește d. asistat de calculator, *sistemele expert reprezintă o alternativă uneori productivă. Rezultate certe au fost obținute în prelucrarea automată a datelor de laborator sau obținute prin diverse explorări funcționale.

DIAGNOSTIC ANTENATAL / diagnostic anténatal / antenatal diagnosis. Sin.: diagnostic prenatal (v.).

DIAGNOSTIC CLINIC / diagnostic clinique / clinical diagnosis. D. stabilit pe baza datelor provenite din examinarea pacientului, fără rezultatele unor eventuale investigații de laborator.

DIAGNOSTIC DIFERENȚIAL / diagnostic différentiel / differential diagnosis. Procedeu de raționament medical tradițional prin care se recurge, în vederea recunoașterii bolii, la analiza succesivă, comparativă cu alte boli care se pot manifesta prin *semne sau/și *simptome asemănătoare.

DIAGNOSTIC ETIOLOGIC / diagnostic étiologique / (a)etiologic diagnosis. Determinarea cauzelor precise ale unei boli.

DIAGNOSTIC FIZIC / diagnostic physique / physical diagnosis. D. fondat pe informațiile obținute la examenul fizic al pacientului: inspecție, palpare, percuție și auscultație.

DIAGNOSTIC GENETIC / diagnostic génétique / genetic diagnosis. Detecție a genelor din organism prin *hibridare cu *sonde genetice specifice. Această metodă este utilizată, de ex., în *diagnosticul prenatal al anumitor boli ereditare sau în determinarea *paternității.

DIAGNOSTIC PREIMPLANTATOR / diagnostic préimplantatoire / preimplantation diagnosis. Căutarea de anomalii genetice la embrionii de trei zile obținuți prin *fecundare *in vitro*. Una din cele zece celule ale embrionului este prelevată pentru a fi studiată, fără nici un risc asupra dezvoltării ulterioare a acestuia. Se pot astfel determina, pe celula prelevată, sexul embrionului, pentru a reimplanta, de ex., numai embrioni femele în cazul unei boli recesive legate de cromozomul sexual (ex. miopatia Duchenne), prezența unei alele care este recesivă în stare homozigotă (*mucoviscidoză), prezența de anomalii cromozomiale greu de reperat pe un cariotip clasic.

DIAGNOSTIC PRENATAL / diagnostic anténatal / antenatal diagnosis. Procedeu de d. în vederea stabilirii stării de sănătate a fetusului. D. p. cuprinde: *amniocenteză, *culturi de celule, determinări biochimice, *amnioscopie, *amniografie, profil biofizic, *ecografie, biopsie din *vilozitățile coriale. Sin.: diagnostic antenatal.

DIAGNOSTIC RADIOLOGIC / diagnostic radiologique / roentgen diagnosis. D. fondat pe rezultatele obținute prin investigațiile radiologice, imagistice.

DIAGNOSTIC SEROLOGIC / diagnostic sérologique / serum diagnosis. Sin.: serodiagnostic (v.).

DIAGNOZĂ, s. f. / diagnose, s. f. / diagnose, diagnosis. [*Gr.* ***diagnosis*** *= discernământ.*] 1) În biologie, prima descriere științifică datorită căreia este posibilă izolarea unei specii, a unui gen, a unei familii. 2) Rar, cunoaștere dobândită prin observarea semnelor diagnostice. 3) A stabili un diagnostic. Obs.: în engl. *diagnose* semnifică și stabilirea naturii bolii, iar *diagnosis*, arta de a distinge o boală de alta.

DIAGRAFIE, s. f. / diagraphie, s. f. / diagraphy. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrare grafică a modificărilor de volum ale anumitor organe profunde și pulsatile (îndeosebi inimă și arterele mari) prin detectarea variațiilor de *impedanță provocate de mișcările organelor investigate, când acestea sunt traversate de radiații de înaltă frecvență.

DIAGRAMĂ, s. f. / diagramme, s. m. / diagram. [*Lat., gr.* ***diagramma*** *= desen.*] Reprezentare grafică în care indicatorii unei serii statistice pot fi prezentați în diferite modalități: prin dreptunghiuri orizontale, coloane (dreptunghiuri verticale), prin coloane în aflux, prin figuri geometrice de suprafață (cerc, pătrat).

DIALIZANȚĂ, s. f. / dialysance, s. f. / dialysance. [*Gr.* ***dialysis*** *= separare, de la* ***dia*** *= prin,* ***lysis*** *= distrugere și* ***lyein*** *= a distruge.*] Neologism conceput prin analogie cu termenul de *clearance și utilizat pentru măsurarea eficienței *dializei. În cazul unui *rinichi artificial, d. este, în ml/min, raportul între transferul de masă pentru substanța considerată (ex.: uree) și *gradientul de concentrație al acestei substanțe între sânge și baia de dializă la intrarea în dispozitivul de dializă.

DIALIZĂ, s. f. / dialyse, s. f. / dialysis. [*Gr.* ***dialysis*** *= separare, de la* ***dia*** *= prin;* ***lysis*** *= distrugere și* ***lyein*** *= a distruge.*] Procedeu utilizat pentru separarea componentelor unui amestec cristaloidocoloidal. Membrana dializantă este permeabilă, porii săi fiind suficient de mari pentru a permite trecerea cristaloizilor și prea mici pentru a fi traversați de către coloizi. Talia moleculelor reținute poate varia în funcție de porii membranei. Tehnica de d. este utilizată în biochimie (desalinizarea soluțiilor de proteine, studiul cineticii enzimatice etc.) și în terapeutică. V. și dializă intestinală, dializă peritoneală, hemodializă.

DIALIZĂ INTESTINALĂ / dialyse intestinale / intestinal dialysis. Metodă de *epurare extrarenală, puțin utilizată în prezent, în care se folosește ca membrană de d. peretele intestinal sau intestinul întreg.

DIALIZĂ PERITONEALĂ / dialyse péritonéale / peritoneal dialysis. Metodă de *epurare extrarenală în care se folosește ca membrană semipermeabilă seroasa peritoneală. Se poate efectua și la domiciliu: d. p. continuă ambulatorie. Accesul la peritoneu se realizează printr-un cateter suplu, elastic, inserat printr-o minimă intervenție chirurgicală. Lichidul de dializă este perfuzat în peritoneu și este evacuat prin gravitație. D. p. este rezervată îndeosebi subiecților vârstnici și celor ce vor beneficia rapid de un transplant.

DIAMETRU, s. n. / diamètre, s. m. / diameter. [*Lat., gr.* ***diametros*** *= diametru.*] Linie dreaptă care unește părțile opuse ale unui corp sau ale unei formațiuni, trecând prin centrul acestora: 1) *D. antero-posterior*, distanța între două puncte localizate anterior și, respectiv, posterior. 2) *D. anatomic conjugat*, d. promontosuprapubian. 3) *D. craniene*, măsurate între anumite puncte ale craniului. 4) *D. pelvine*, o serie de distanțe între diferite puncte ale pelvisului.

DIANDRIE, s. f. / diandrie, s. f. / dispermy. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***aner, andros*** *= bărbat.*] Prezența a doi spermatozoizi în procesul *fecundației, devenind astfel posibilă o *triploidie. V. și diginie.

DIAPAZON, s. n. / diapason, s. m. / tuning fork. [*Lat.* ***diapason*** *= octavă, de la gr.* ***dia pason khordon*** *= parcurgând*

toate coardele octavei (toate notele).] Instrument metalic bifid care, pus în vibrație prin percuție, emite un sunet pur, utilizat în *acumetria instrumentală.

DIAPEDEZĂ, s. f. / diapédèse, s. f. / diapedesis. [*Gr.* ***diapedare*** *= a ieși pe alături, a traversa, de la* ***dia*** *= prin,* ***pedan*** *= a sări (****pedesis*** *= săritură).*] Trecerea elementelor figurate ale sângelui, îndeosebi a leucocitelor, prin interstițiul *endoteliului capilar. D. leucocitară face parte din faza exsudativă, vasculosanguină a *inflamației.

DIAREE, s. f. / diarrhée, s. f. / diarrh(o)ea. [*Gr.* ***diarrhoia*** *= curgere prin toate părțile, de la* ***dia*** *= prin;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Evacuare frecventă și rapidă de materii fecale semilichide sau lichide.

DIAREE CLORATĂ INTESTINALĂ / diarrhée chlorée congénitale / congenital chloride diarrh(o)ea. Boală autozomal recesivă a nou-născutului, tradusă prin apariția de la naștere a unei d. bogată în clor, din cauza *malabsorbției intestinale a elementului.

DIAREEA TURIȘTILOR / diarrhée des voyageurs / turista. D. determinată de **Escherichia coli* contractată de turiști în țările (sau locurile) cu igienă defectuoasă. Sin.: turista.

DIARTROZĂ, s. f. / diarthrose, s. f. / diarthrosis. NA: junctura synovialis. [*Gr.* ***diarthrosis*** *= articulație mobilă, de la* ***dia*** *= prin,* ***arthron*** *= articulație.*] Articulație mobilă care permite mișcări ample și prezintă o cavitate articulară. D. este alcătuită din următoarele elemente: fețele articulare ale oaselor ce formează articulația, cartilajul articular, membrana *sinovială, discul sau meniscurile articulare, *capsula articulară, *ligamentele capsulare și extracapsulare. Ex.: articulația genunchiului. V. tab. anat. - oase.

DIASCHIZIS, s. n. / diaschisis, s. m. / diaschisis. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despărți.*] Tulburare neurologică funcțională determinată de o leziune care întrerupe transmiterea stimulilor la nivelul neuronilor.

DIASCOPIE, s. f. / diascopie, s. f. / diascopia. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: diafanoscopie (v.).

DIASTASIS, s. n. / diastasis, s. m. / distasis. [*Gr.* ***diastasis*** *= separare.*] 1) Depărtare anormală, frecvent de origine traumatică, între două suprafețe articulare. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la articulația tibiotarsiană. 2) Prin extensie, depărtare între mușchii drepți abdominali, cu *dehiscentă a peretelui anterior al abdomenului.

DIASTAZĂ, s. f. / diastase, s. f. / diastase. [*Gr.* ***diastasis*** *= separare.*] 1) Sin. desuet al termenului enzimă. Se desemnează încă, prin acest nume, enzima orzului, responsabilă de degradarea amidonului, care a fost prima enzimă cunoscută, izolată în 1833 de Payeu și Persosz. 2) Sin.: diastasis (v.).

DIASTOLĂ, s. f. / diastole, s. f. / diastole. [*Gr.* ***diastole*** *= dilatare, de la* ***diastellein*** *= a lărgi.*] Perioadă a revoluției cardiace care succedă *sistola și în timpul căreia cavitățile inimii se umplu cu sânge (d. auriculară, d. ventriculară). Utilizat ca atare, acest cuvânt desemnează d. ventriculară.

DIASTEMATOMIELIE, s. f. / diastématomyélie, s. f. / diastematomyelia. [*Gr.* ***diastema, -atos*** *= interval;* ***myelos*** *= măduvă.*] Tip de *notocordodisrafie mai rar decât *spina bifida, în care măduva spinării este dublată în sens longitudinal, cu separarea sacului dural în două părți. Cu sediul între vertebrele D_4 și L_4, d. se asociază frecvent și cu alte malformații vertebrale. V. și diplomielie.

DIASTEMĂ, s. f. / diastème, s. m. / diastema. [*Gr.* ***diastema, -atos*** *= interval.*] 1) *Fisură congenitală. 2) Mai frecvent, spațiu liber anormal între doi dinți. Prezența d. este normală pentru dantura temporară, dar nu și pentru cea permanentă. Termenul este folosit în special pentru spațiul dintre cei doi incisivi centrali superiori (îndeosebi) sau inferiori. Sin. pop.: strungăreață.

DIATERMIE, s. f. / diathermie, s. f. / diathermy. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***therme*** *= căldură.*] Procedeu fizioterapeutic de încălzire a țesuturilor traversate de un curent alternativ de înaltă frecvență care circulă cu o intensitate mare (un amper) între doi electrozi plasați pe piele. Sin.: termopenetrație, transtermie.

DIATERMOCOAGULARE, s. f. / diathermo-coagulation, s. f. / diathermocoagulation. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***therme*** *= căldură; lat.* ***coagulatio, -onis,*** *de la* ***coagulare*** *= a închega, a coagula.*] Aplicarea *diatermiei în scopul distrugerii punctuale a țesuturilor.

DIATEZĂ, s. f. / diathèse, s. f. / diathesis. [*Gr.* ***diathesis*** *= așezare, situare, de la* ***diatithenai*** *= a așeza, a dispune.*] Unul dintre cei mai vechi termeni medicali, prin care se desemna predispoziția organismului de a contracta, continuu sau intermitent, anumite boli. În medicina veche a servit drept concept nosologic, fiind descrise numeroase diateze, îndeosebi după aparențele clinice, fără o bază reală științifică. În ultimele decenii termenul este tot mai rar folosit, desemnând predispoziția unor subiecți pentru anumite boli, ca alergiile, afecțiunile reumatismale sau guta, din cauza tendinței constituționale a unor țesuturi sau organe de a reacționa anormal la stimuli extrinseci. Conform terminologiei engl., bolile generate astfel, deși au un caracter familial, nu sunt ereditare. Dimpotrivă, în terminologia fr. și, în general, aparținând limbilor de origine latină, d. reprezintă exteriorizarea fenotipică a unui genotip anormal, caracterizată prin predispoziția de a contracta anumite maladii. V. și predispoziție, teren.

DIATOMEE, s. f. pl. / diatomées, s. f. pl. / diatom. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia sau* ***diatemnein*** *= a tăia prin.*] Grup de alge monocelulare silicioase, al căror perete celular conține calciu sau siliciu. D., rezistând la putrefacție datorită conținutului în siliciu, sunt utilizate în medicina legală pentru a verifica dacă, la un cadavru, moartea s-a produs prin înec.

DIAZEPAM, s. n. / diazépame, s. m. / diazepam. (DCI). Derivat de 1,4-benzodiazepină, cu acțiune tranchilizantă minoră. D. atenuează anxietatea, favorizează instalarea somnului, relaxează musculatura striată, în condiții de tensiune psihică, prin acțiune centrală. Este utilizat, pe cale intravenoasă, ca adjuvant în starea de mal epileptic.

DIAZOREACȚIE, s. n. / diazoréaction, s. f. / diazo reaction. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață; fr.* ***réaction,*** *din lat.* ***actio, -onis*** *= acțiune și* ***agere*** *= a acționa.*] 1) Procedeu de dozare a *pigmenților biliari în serul sanguin. Constă în compararea cu un etalon colorimetric a tentei violete obținute prin adăugarea în ser (în proporții variabile; reacție directă sau indirectă, după adăugare de alcool) a diazoreactivului Ehrlich. Normal, valoarea este egală sau mai mică decât 0,6 unități (10 mg/l sau 17 µmol/l). Icterul apare de la circa 1,6 unități. 2) Reacție pozitivă în cazul unor urine patologice, care se colorează în roșu după adiția de reactiv Ehrlich și amoniac. Nefiind specifică, nu mai prezintă interes.

DICENTRIC, adj. / dicentrique, adj. / dicentric. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori; lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuțit.*] Despre un cromozom care prezintă doi *centromeri. Un cromozom d. poate proveni din doi cromozomi care au suferit, fiecare, o *deleție, apoi o *translocație.

DICLONIE, s. f. / diclonie, s. f. / diclonism. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***klonos*** *= tumult, dezordine.*] *Mioclonie care se manifestă numai la cele două membre superioare sau inferioare.

DICOTOMIE, s. f. / dichotomie, s. f. / dichotomy. [*Gr.* ***dikha*** *= în două;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*]

1) Secționare sau divizare în două părți, în general egale. 2) Bifurcare a unei vene.

DICROMAT, adj., s. m. și f. / dichromate, adj., s. m. ou f. / dichromatic, adj, dichromat, n. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] 1) Despre ochiul afectat de *dicromatism. 2) Un subiect suferind de dicromatism.

DICROMATISM, s. n. / dichromatisme, s. m. / dichromasy. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***khroma, -atos*** *= culoare; -ism.*] Defect al vederii cromatice cauzat de absența unuia dintre cei trei pigmenți ai celulelor cu con. Cele mai frecvente forme sunt *protanopia și *deuteronopia, defecte transmise gonozomal, care afectează 1% dintre bărbații albi. Cea de a treia formă, *tritanopia, este foarte rară. Sin.: dicromazie. V. și aneritropsie.

DICROMATOPSIE, s. f. / dichromatopsie, s. f. / dichromatopsia. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] V. dicromatism.

DICROMAZIE, s. f. / dichromasie, s. f. / dichromasy. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Starea unui subiect *dicromat.

DICROT, adj. / dicrote, adj. / dicrotic. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***krotos*** *= bătaie.*] Caracteristica pulsului de a prezenta o *undă dicrotă, provocată de șocul închiderii valvulelor aortei. V. undă dicrotă.

DICROTISM, s. n. / dicrotisme, s. m. / dicrotism. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***krotos*** *= bătaie; -ism.*] Accentuarea *undei dicrote care se observă pe *sfigmogramă. D. marcat este, alături de *presiunea arterială diferențială mare, semn de *insuficiență aortică. V. și sfigmogramă.

DICTIOZOM, s. m. / dictyosome, s. m. / dictyosome. [*Gr.* ***diktyon*** *= rețea, plasă;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Organit celular lamelar format din asocierea mai multor *cisterne și *sacule.

DICUMARINĂ, s. f. / dicoumarine, s. f. / dicoumarin. Substanță care inhibă sinteza *protrombinei de către ficat, substituindu-se *vitaminei K, de a cărei structură este foarte apropiată. Ca urmare, d. prezintă o acțiune *anticoagulantă, utilă în prevenirea *tromboemboliilor. Sin.: dicumarol.

DICUMAROL, s. m. / dicoumarol, s. m. / dicoumarol. (DCI) Sin.: dicumarină (v.).

DIDELFIE, s. f. / didelphie, s. f. / didelphia. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***delphys*** *= uter, pântece.*] Malformație congenitală a aparatului genital feminin, caracterizată prin existența a două vaginuri, două coluri și două corpuri uterine. Uneori termenul se folosește (mai corect etimologic) pentru desemnarea prezenței a două utere.

DIDUCȚIE, s. f. / diduction, s. f. / diduction. [*Lat.* ***diductio, -onis,*** *de la* ***diducere*** *= a duce în părți diferite.*] Mișcări laterale ale *mandibulei.

DIELECTRIC, adj., s. n. / diélectrique, adj., s. m. / dielectric. [*Gr.* ***dia*** *= prin;* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Material izolant care, practic, nu permite trecerea curentului electric.

DIENCEFAL, s. n. / diencéphale, s. m. / diencephalon. NA: diencephalon. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Partea caudală a *prozencefalului, care delimitează în mare parte ventriculul al III-lea și conectează *mezencefalul cu emisferele cerebrale. Fiecare jumătate este delimitată de șanțul hipotalamic într-o parte dorsală, formată din epitalamus, talamusul dorsal și metatalamus, și o parte ventrală, în alcătuirea căreia intră talamusul ventral și hipotalamusul. Sin.: creier intermediar.

DIETĂ, s. f. / diète, s. f. / diet. [*Lat.* ***diaeta,*** *gr.* ***diaita*** *= mod de viață.*] Utilizarea normală și rațională a alimentelor în următoarele cazuri: 1) Satisfacerea nevoilor fiziologice ale organismului normal. 2) Respectarea unor condiții particulare care țin de convingerile personale sau religioase. 3) Respectarea rigorilor impuse de o stare patologică, adică a unei d. terapeutice. Uneori d. terapeutică poate fi foarte restrictivă, de regulă pentru o perioadă scurtă de timp. Ex.: d. hidrică, cu ingestie exclusivă de apă sau, dimpotrivă, d. uscată, cu suprimarea lichidelor și a alimentelor bogate în lichide. Câteodată termenul de d. este utilizat, prin extensie abuzivă, ca sin. pentru post. Sinonimia cu termenul *regim este parțială.

DIETETICĂ, adj., s. f. / diététique, adj., s. f. / dietetic, adj., dietetics, n. [*Lat.* ***diaetetica,*** *gr.* ***diaitetike*** *= dietetică, de la lat.* ***diaeta,*** *gr.* ***diaita*** *= mod de viață.*] 1) Ansamblu de reguli de igienă alimentară care asigură menținerea celei mai bune stări de sănătate. *D. terapeutică* are ca scop determinarea alimentației în diferite stări patologice, finalizată prin stabilirea unei *diete adaptate fiecărui caz particular. 2) Care se referă la d.

DIETETICIAN, s. m. sau f. / diététicien, -ienne, s. m. ou f. / dietitian, dietetician. [*Lat.* ***diaetetica,*** *gr.* ***diaitetike*** *= dietetică, de la lat.* ***diaeta,*** *gr.* ***diaita*** *= mod de viață.*] Termen care desemnează specialistul în *dietetică, utilizată în scop terapeutic sau ca metodă de protecție a sănătății. Conform Oficiului Internațional al Muncii, d. nu este medic, ci specialist în dietetică, în unele țări fiind considerat ca atare și personalul care prepară hrana dietetică. Pentru medic se utilizează denumirea de nutriționist.

DIETILSTILBESTROL, s. m. / diéthylstilboestrol, s. n. / diethylstilbestrol. (DCI) Substanță de sinteză cu proprietăți estrogenice. D. poate fi administrat *per os*, intramuscular, intravenos sau în aplicații locale. Sub formă de fosfat este utilizat în tratamentul neoplasmului de prostată. Sin.: stilbestrol.

DIFAZIC, adj. / diphasique, diphasé, -e, adj. / diphasic. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Care este constituit din două *faze diferite.

DIFERENȚIERE CELULARĂ / différenciation cellulaire / cellular differentiation. [*Lat.* ***differentia*** *= diferență, de la* ***differre*** *= a se deosebi;* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară.*] Proces biologic complex care constă în specializarea unei celule nediferențiate, adică a unei celule care nu prezintă funcții specifice. Prin d., o celulă dobândește structuri specializate care îi permit expresia unor funcții specifice. Toate celulele unui organism derivă dintr-o unică celulă *sușă, *zigotul, posedând în consecință aceeași informație genetică. D. c. survine prin activarea ADN. Astfel, în celulele destinate să formeze *fibrele musculare, vor fi activate fragmentele de ADN de care depinde sinteza de proteine specifice celulelor contractile. Activarea sau represia ADN se operează sub influențele mediului extracelular (raporturile între celule, expunerea relativă la factori de creștere, activitatea hormonală etc.) după mecanisme insuficient cunoscute.

DIFLUENT, adj. / diffluent, -e, adj. / diffluent. [*Lat.* ***diffluus*** *= care dă pe dinafară, de la* ***diffluere*** *= a da pe dinafară, a se vărsa.*] Despre țesuturile care după *ramolisment prezintă o consistență aproape lichidă.

DIFORMITATE, s. f. / difformité, s. f. / deformity. [*Lat.* ***deformitas, -atis*** *= urâțenie, diformitate, de la* ***deformare*** *= a desfigura, a urâți.*] Alterare a formei naturale, normală, a unei părți din organism sau a organismului în întregime, cu desfigurarea acestuia. D. este cel mai adesea congenitală, dar uneori poate fi dobândită consecutiv unor accidente sau procese patologice cu modificări morfologice majore. V. și deformație.

DIFOSFONAT, s. m. / diphosphonate, s. m. / diphosphonate. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor.*] Denumire generică a unui grup de compuși (săruri sau esteri

ai *acidului fosforic) care inhibă creșterea și disoluția cristalelor osoase de *hidroxiapatită și activitatea osteoclastelor. D. sunt utilizați în tratamentul bolii Paget și ca *moleculă vectoare a *[99m]Technețiului în *scintigrafia osoasă. Sin.: bifosfonat.

DIFRACȚIE, s. f. / diffraction, s. f. / diffraction. [*Lat. științifică* ***diffractio****, din lat.* ***diffringere*** *= a sparge, a face țăndări.*] Abatere de la propagarea rectilinie a undelor, într-un mediu care conține neomogenități (obstacole) de dimensiuni comparabile cu lungimea de undă a sursei propagate. Fenomenul se produce și atunci când un fascicul luminos (de unde) trece printr-o fantă. *D. razelor X* a permis descrierea dublei elice a ADN, ca și a structurii conformaționale (secundare, terțiare, cuaternare) a hemoglobinei, precum și conformația altor molecule biologice.

DIFTERIE, s. f. / diphtérie, s. f. / diphtheria. [*Gr.* ***diphthera*** *= membrană.*] Boală infecțioasă și contagioasă produsă de bacilul Loeffler (*Corynebacterium diphteriae*). D., care afectează îndeosebi copilul, se traduce la debut printr-o angină sau laringită (*crup) și prin manifestări toxice, care uneori apar după câteva săptămâni și afectează îndeosebi miocardul (miocardită), sistemul nervos periferic (paralizii ale vălului palatului și membrelor), rinichiul (albuminurie). Declararea bolii și vaccinarea sunt obligatorii, iar datorită vaccinului antidifteric, d. a devenit o boală rară.

DIFTEROID, adj. / diphtéroïde, adj. / diphtheroid. [*Gr.* ***diphthera*** *= membrană;* ***eidos*** *= formă.*] Despre un exsudat fibrinos fin, asemănător membranei difterice care poate apărea pe ulcerații ale mucoaselor.

DIFUZ, adj. / diffus, -use, adj. / diffuse (inflamation), diffused (light). [*Lat.* ***diffusus****, de la* ***diffundere*** *= a răspândi, a revărsa.*] Care nu prezintă o localizare sau o delimitare precisă; răspândit, împrăștiat. Ex.: durere d., scleroză d.

DIFUZIUNE, s. f. / diffusion, s. f. / diffusion. [*Lat.* ***diffusio, -onis*** *= revărsare, de la* ***diffundere*** *= a răspândi, a revărsa.*] 1) Diseminarea unei substanțe în organism. 2) Amestecul spontan al moleculelor a două sau mai multe substanțe, ca o consecință a agitației termice; rata de amestec este proporțională cu concentrația substanțelor și cu creșterea temperaturii. 3) Modalitate de trecere a substanțelor la nivelul membranelor pe bază de *gradienți de concentrație și de potențial, fără consum de energie metabolică. Pentru descrierea cantitativă a fenomenului de d., se utilizează legile lui Fick. V. și transport pasiv. 4) *D. în geluri*, cu particularitățile sale (caracter discontinuu, se formează inelele Liesegang), stă la baza metodelor de *imunodifuzie și *imunoelectroforeză.

DIFUZIUNE FACILITATĂ / diffusion facilité / facilitated diffusion. Difuziunea prin *membrana celulară sau la nivelul altor biomembrane a unor molecule prin intermediul unor *transportori specifici, în general fără consum de energie metabolică. Frecvent, moleculele transportate sunt nutrimente pentru celulă, ca aminoacizi sau glucoză. Au fost elaborate, și parțial demonstrate, diferite modele de transportori. În cea mai comună variantă, transportorul leagă o moleculă pe una din fețele membranei, se deplasează prin membrană și eliberează molecula pe cealaltă față (citoplasmatică sau externă).

DIGASTRIC, adj. / digastrique, adj. / digastric. [*Gr.* ***dis*** *= separat de;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Despre mușchii care prezintă mase musculare la capete și o porțiune tendinoasă intermediară. Ex.: digastric, v. tab. anat. - mușchi.

DIGESTIBILITATE, s. f. / digestibilité, s. f. / digestibility. [*Lat.* ***digestus****, de la* ***digerere*** *= a duce în părți diferite, a descompune (****dis*** *= separat de;* ***gerere*** *= a duce, a purta).*] Raportul între cantitatea dintr-un aliment care este asimilată și cantitatea care a fost ingerată.

DIGESTIE, s. f. / digestion, s. f. / digestion. [*Lat.* ***digestio, -onis*** *= descriere, diviziune a unei idei pe puncte, de la* ***digerere*** *= a duce în părți diferite, a descompune (****dis*** *= separat de;* ***gerere*** *= a duce, a purta).*] 1) Ansamblul proceselor la care sunt supuse alimentele ingerate consecutiv cărora acestea pot fi absorbite la nivelul intestinului subțire. 2) Prin extensie, acțiunea enzimelor cu rol în asimilarea nutrimentelor la nivel celular.

DIGINIE, s. f. / digynie, s. f. / digyny. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***gyne, gynaikos*** *= femeie.*] Prezența a două *ovocite sau a unui ovocit și a celui de-al doilea globul polar al său în cursul procesului de *fecundație, devenind astfel posibilă o *triploidie. V. și diandrie.

DIGITAL, adj. / digital, -ale, -aux, adj. / digital. [*Lat.* ***digitus*** *= deget.*] 1) Care se raportează la degete; care este făcut cu degetele. Ex.: tușeu d. 2) V. glosar de termeni informatici. V. și binar.

DIGITALĂ, s. f. / digitale, s. f. / digitalis. [*Lat.* ***digitus*** *= deget, datorită formei florilor în „deget de mănușă".*] Plantă foarte răspândită, ale cărei diverse specii (mai ales *Digitalis lanata*, specia din Balcani, și *Digitalis purpurea*) conțin mai multe principii active *cardiotonice (glicozizi cardiaci).

DIGITALINĂ, s. f. / digitaline, s. f. / digitalin. [*Lat.* ***digitus*** *= deget, datorită formei florilor în „deget de mănușă";* ***-ină****.*] Principiu activ extras din digitală, utilizat pentru acțiunea puternic *cardiotonică.

DIGITALISM, s. n. / intoxication digitalique / digitalism. [*Lat.* ***digitus*** *= deget, datorită formei florilor în „deget de mănușă";* ***-ism****.*] Sin.: intoxicație cu digitală (v.).

DIGITALIZARE, s. f. / digitalisation, s. f. / digitalization. [*Lat.* ***digitus*** *= deget, datorită formei florilor în „deget de mănușă".*] Administrarea de preparate de *digitală, în general până la obținerea efectului *cardiotonic urmărit de medicul curant.

DIGITOXINĂ, s. f. / digitoxine, s. f. / digitoxin. [*Lat.* ***digitus*** *= deget, datorită formei florilor în „deget de mănușă"; gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ină****.*] (DCI) *Glicozid cardiotonic, $C_{41}H_{64}O_{13}$, extras din *Digitalis purpurea*, ca și din alte specii de *Digitalis*. D. este un prototip al *glicozidelor digitalice cu acțiune foarte puternică și eliminare lentă, administrat îndeosebi *per os*. Este utilă în tratamentele prelungite ale *insuficienței cardiace sau în tulburările de ritm supraventriculare.

DIGOXINĂ, s. f. / digoxine, s. f. / digoxin. (DCI) *Glicozid cardiotonic, $C_{41}H_{64}O_{14}$, extras din specia *Digitalis lanata*. Este un cardiotonic puternic, cu acțiune rapidă, care rărește și regularizează ritmul cardiac. Având acțiune și eliminare mai rapide decât *digitoxina, d. este mai adecvată tratamentului de urgență al insuficienței cardiace.

DIHIDROFOLICULINĂ, s. f. / dihydrofolliculine, s. f. / dihydrofolliculin. Sin.: estradiol (v.).

DIHIDROXIFENILALANINĂ, s. f. / dihydroxyphénylalanine, s. f. / dihydroxyphenylalanine. Sin.: DOPA (v.).

DIIODOTIRONINĂ, s. f. / diiodothyronine, s. f. / diiodothyronine. Compus organic iodat, $C_{15}H_{13}I_2NO_4$, obținut în etapele de realizare sintetică a *tiroxinei.

DIIODOTIROZINĂ, s. f. / diiodotyrosine, s. f. / diiodotyrosine. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***ioeides*** *= violet, iod;* ***tyros*** *= brânză;* ***-ină****.*] Compus organic iodat, precursor al *tiroxinei, eliberat prin hidroliza *tiroglobulinei. Produs intermediar în sinteza tiroxinei în glanda tiroidă, d. inhibă funcția tiroidiană și scade metabolismul bazal. De aceea, este administrată uneori *per os* în *hipertiroidism. Abrev.: DIT.

DILACERARE, s. f. / dilacération, s. f. / dilaceration. [*Lat.* ***dilaceratio, -onis*** *= sfâșiere, de la* ***dilacerare*** *= a rupe, a sfâșia.*] 1) Disociere masivă sau ruptură a unui țesut sau organ, consecutivă unor procese traumatice, inflamatorii, supurative sau gangrenoase. 2) *D. cerebrală* constă în ruptura sub-

stanței cerebrale, de origine traumatică, tumorală sau hemoragică.

DILATATOR, s. n. / dilatateur, s. m. / dilator. [*Lat.* ***dilatare*** *= a lărgi, a mări.*] Instrument metalic, din cauciuc, material plastic etc., de grosimi diferite, marcat după o anumită scară de calibrare și folosit pentru dilatația unor conducte naturale din organism. Ex.: 1) *D. lacrimal*, stilet conic pentru dilatarea canalelor lacrimale. 2) *D. uretral*, instrument utilizat pentru obținerea unei dilatații uretrale mai mari decât cea obținută cu ajutorul sondelor uretrale.

DILATAȚIE, s. f. / dilation, dilatation, s. f. / dilation. [*Lat.* ***dilatatio, -onis*** *= lărgire, mărire, de la* ***dilatare*** *= a lărgi, a mări.*] Mărire spontană sau provocată a volumului unui organ cavitar, a calibrului unui canal sau a unui orificiu. D. pot fi *dobândite* (stomac), *congenitale* (*megaesofag, *megacolon) sau *terapeutice* (uretrală, esofagiană).

DILATAȚIE ACUTĂ DE STOMAC / dilatation aiguë de l'estomac / acute gastric dilation. Accident postoperator sau posttraumatic devenit rarisim după utilizarea curentă a *intubației. Constă în creșterea bruscă de volum a stomacului și a colonului în absența oricărui obstacol, urmată de instalarea rapidă a unei stări toxice.

DILATAȚIE A BRONHIILOR / dilatation des bronches / bronchiectasis. Sin.: bronșiectazie (v.).

DILATAȚIE DE COL / dilatation du col / dilation of the cervix uteri. Primul timp al *nașterii, constând din faza de dispariție progresivă a reliefului *colului uterin și o fază de dilatație propriu-zisă, adică de creștere a diametrului inelului cervical, urmată de dispariția colului și punerea în continuitate a *uterului cu segmentul inferior al *vaginului. Cele două faze sunt succesive la *primipare și sincrone la *multipare.

DILUȚIE, s. f. / dilution, s. f. / dilution. [*Lat.* ***diluere*** *= a dilua.*] Diminuarea concentrației unei soluții cu ajutorul unui solvent adecvat.

DIMER, s. m. / dimère, s. m. / dimer. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***meros*** *= parte.*] *Oligomer alcătuit din două unități chimice distincte. Ex.: *acidul hialuronic, alcătuit din dimeri compuși la rândul lor din acid glucuronic și N-acetilglucozamină.

DIMERCAPROL, s. m. / dimercaprol, s. m. / dimercaprol. (DCI) *Chelator utilizat pe cale intramusculară în intoxicațiile cu arsenic, mercur și aur, cu care formează compuși solubili, inofensivi, ușor eliminabili prin rinichi.

DIMERIE, s. f. / dimérie, s. f. / dimery. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***meros*** *= parte.*] Transmiterea unui caracter legat de acțiunea combinată a două gene diferite. Sin.: ereditate bifactorială.

DIMORFISM, s. n. / dimorphisme, s. m. / dimorphism. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***morphe*** *= formă;* ***-ism.***] 1) Stare a unui neoplasm în care se asociază două aspecte morfologice. Ex.: la nivelul *sino-vialoamelor maligne coexistă formațiuni epiteliale și conjunctive. 2) Stare a unui organism care se prezintă în două forme diferite, observată îndeosebi la ciupercile microscopice: *miceliu în cultură (viață saprofită) și fază levuliformă *in vivo* (viață parazitară).

DINAMOGEN, adj. / dynamogène, adj. / dynamogenic. [*Gr.* ***dynamis*** *= forță;* ***gennan*** *= a produce.*] Care creează sau crește forța, energia.

DINAMOMETRIE, s. f. / dynamométrie, s. f. / dynamometry. [*Gr.* ***dynamis*** *= forță;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea forței musculare cu ajutorul dinamometrului.

DINAMOMETRU, s. n. / dynamomètre, s. m. / dynamometer. [*Gr.* ***dynamis*** *= forță;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument destinat măsurării forței musculare. V. și *dinamometrie.

DINEINĂ, s. f. / dynéine, s. f. / dynein. [*Gr.* ***dynamis*** *= forță;* ***-ină.***] Proteina *axonemelor ciliare, de masă moleculară mare (peste 600 kDa) și alcătuită din 9-12 lanțuri polipeptidice. D. are activitate ATP-azică și este structurată sub forma unor brațe fixate pereche pe *microtubuli, intervenind în flexiunea acestora și implicit în motilitatea cililor. Studiul spermatozoizilor imobili a relevat absența d., iar în *sindromul Kartagener cilii celulelor epiteliale de la nivelul traheei sunt lipsiți de brațele constituite din d.

DINITROFENOL, s. m. / dinitrophénol, s. m. / dinitrophenol. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori; lat.* ***nitrum****, gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă; gr.* ***phainein*** *= a străluci, a apărea;* ***-ol.***] Substanță care activează respirația celulară prin decuplarea *fosforilării oxidative fiind utilizată, de asemenea, ca indicator de pH.

DINODĂ, s. f. / dynode, s. f. / dynode. Element (electrod) al unui *fotomultiplicator care permite multiplicarea, prin emisie de electroni secundari, a unui curent electric de intensitate mică.

DINORFINĂ, s. f. / dynorphine, s. f. / dynorphin. [*Gr.* ***odyne*** *= durere;* ***Morpheos*** *= zeul somnului;* ***-ină.***] Neuropeptid dintr-un grup de molecule rezultate din clivajul *prodinorfinei și care conțin o secvență N-terminală ce interacționează cu tipul de *receptori opioizi. Sinteza d. (în ganglionii bazali, nucleul tractusului solitar, neuronii magnocelulari hipotalamici, medulo-suprarenală) este reglată de activitatea neuronală. În scăderea memoriei în funcție de vârstă este implicată creșterea concentrației d. la nivelul *hipocampului. V. și prodinorfină.

DINTE, s. m. / dent, s. f. / tooth, pl. teeth. NA: dens, pl. dentes. [*Lat.* ***dens, -ntis*** *= dinte.*] Fiecare dintre organele dure formate din *dentină, acoperite de *smalț și implantate în *alveolele dentare de la nivelul crestelor alveolare ale maxilarelor. Există patru tipuri de dinți: incisivii (4-4) care secționează, caninii (2-2) care rup, premolarii (4-4) care strivesc, molarii (6-6) care mestecă. *D. temporari* (sau *d. de lapte*), în număr de 20, apar între 6 și 30 de luni și sunt înlocuiți, de la vârsta de 6-7 ani până la vârsta adultă, prin cei 32 de *d. definitivi* (sau *permanenți*). V. și formulă dentară.

DINTE HUTCHINSON / dent de Hutchinson / Hutchinson's tooth. [***Sir Jonathan Hutchinson****, chirurg englez, Londra, 1828-1913.*] Malformație a incisivilor mediani superiori ai celei de-a doua dentiții, constând în adâncirea marginii libere în formă de semilună, retracția părții lor superioare și devierea axelor care converg spre partea inferioară. Este un simptom în *sifilisul congenital. V și triadă Hutchinson.

DIODĂ, s. f. / diode, s. f. / diode. [*Gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***hodos*** *= cale, drum.*] Tub electronic format din doi electrozi sau dispozitiv alcătuit prin juxtapunerea a două elemente semiconductoare. D. sunt utilizate pentru redresarea curentului alternativ sau pentru detectarea curenților de înaltă frecvență.

DIOPTRIE, s. f. / dioptrie, s. f. / diopter. [*Gr.* ***dioptron*** *= oglindă, de la* ***dia*** *= prin,* ***optos*** *= vizibil, de la* ***optesthai*** *= a vedea.*] Unitate de măsură a puterii de refringență a sistemelor optice: ochi, lentile optice. O d. reprezintă convergența unei lentile cu distanța focală de 1 m. Lentilele concave divergente pentru ochelari (în caz de *miopie) sunt notate cu (-) (minus) - iar lentilele convexe (în caz de *hipermetropie) cu (+) (plus).

DIOPTRU, s. m. / dioptre, s. m. / diopter. [*Gr.* ***dioptron*** *= oglindă, de la* ***dia*** *= prin;* ***optos*** *= vizibil, de la* ***optesthai*** *= a vedea.*] Suprafață care separă două medii transparente și omogene cu indici de refracție diferiți. Cel mai răspândit este d. sferic. Elementele principale ale acestuia sunt: centrul d. (centrul suprafeței sferice), *axa optică principală (axa de simetrie a d.) și vârful d. (punctul aflat la intersecția axei optice principale cu d.). Orice dreaptă ce trece prin centru, cu excepția axei principale, se numește axă optică secundară. D. sunt convergenți și divergenți.

DIOXID, s. m. / dioxide, s. m. / dioxide. [*Gr. dis = de două ori; oxys = acru, oxigen.*] Sin.: bioxid (v.).

DIOXIGENAZĂ, s. f. / dioxygénase, s. f. / dioxygenase. [*Gr. dis = de două ori; oxys = acru; gennan = a produce; -ază.*] Enzimă care reduce oxigenul molecular încorporând doi atomi într-un substrat.

DIOXINĂ, s. f. / dioxine, s. f. / dioxin. Substanță din grupul de compuși cu toxicitate mare în structura cărora două cicluri benzen sunt legate cu doi atomi de oxigen. D. prototip 2,3,7,8-tetraclorodibenzo-dioxin (TCDD) este un coprodus al erbicidului 2,4,5-tricloro-fenoxi acid acetic. După 1970, o serie de decese la animalele din ferme au atras atenția asupra toxicității acesteia, culminând cu accidentul industrial de la Seveso (Italia). La om, expunerea cronică la d. provoacă scădere în greutate, mialgii, insomnie, intoleranță la frig, iritabilitate, nevrite, hepatomegalie, cistită hemoragică, scăderea libidoului și impotență. Expunerea prelungită la doze mari este asociată cu creșterea certă a numărului de cazuri de cancer. Efectul carcinogen se află în relație cu faptul că d. se leagă pe *receptorii intracelulari la nivelul ADN. Controlul concentrației d. în diverse alimente de origine animală și vegetală nu se efectuează, încă, după reguli și norme unice.

DIPEPTID, s. n. / dipeptide, s. m. / dipeptide. [*Gr. dis = de două ori; peptos = digerat, copt, de la pepsein = a găti, a digera.*] Moleculă formată din doi aminoacizi uniți printr-o legătură amidă. D. rezultă în urma degradării *peptidelor.

DIPEPTIDAZĂ, s. f. / dipeptidase, s. f. / dipeptidase. [*Gr. dis = de două ori; peptos = digerat, copt, de la pepsein = a găti, a digera; -ază.*] Enzimă intestinală care hidrolizează *dipeptidele în aminoacizi.

DIPHYLLOBOTHRIUM LATUM / Diphyllobothrium latum / Diphyllobothrium latum. [*Gr. dis = de două ori; phyllon = frunză; bothrion = gropiță; lat. latus = lat, larg.*] Sin.: botriocefal (v.).

DIPIRIDAMOL, s. n. / dipyridamole, s. m. / dipyridamole. (DCI) Derivat pirimidinopirimidinic cu acțiune antispastică de tip papaverinic, în special pe vasele coronare. Eficacitatea d. ca antianginos este redusă, efectul scontat fiind în principal inhibarea agregării plachetare.

DIPLACUZIE, s. f. / diplacousie, s. f. / diplacusis. [*Gr. diploos = dublu; akousis = auz, de la akouein = a auzi.*] Percepția aceluiași sunet de către cele două urechi sau în aceeași ureche sub forma a două sunete de înălțimi diferite. În general, d. este în relație cu o leziune *cohleară. Sin.: paraacuzie dublă.

DIPLEGIE, s. f. / diplégie, s. f. / diplegia. [*Gr. dis = de două ori; plege = lovitură.*] *Paralizie care afectează părți similare, bilateral: paralizia membrelor superioare sau inferioare (*paraplegie), d. facială.

DIPLEGIE SPASTICĂ / diplégie spastique / spastic diplegia. Sin.: boală Little (v.).

DIPLOBACIL, s. m. / diplobacille, s. m. / diplobacillus. [*Gr. diploos = dublu; lat. bacillus = bastonaș.*] Bacterie în formă de bastonaș scurt, alcătuit din două elemente acolate.

DIPLOCEFALIE, s. f. / diplocéphalie, s. f. / diplocephaly. [*Gr. diploos = dublu; kephale = cap.*] Monstruozitate caracterizată prin existența a două capete implantate pe același corp. V. și derodim.

DIPLOCOCCUS / diplococcus / diplococcus. [*Gr. diploos = dublu; kokkos = boabă.*] 1) Bacterie sferică care se dezvoltă în perechi ca urmare a unei diviziuni celulare incomplete. 2) Organism care aparține, în vechile sisteme de clasificare, genului *D.* Între timp, componentele acestui gen au fost atribuite altor genuri. Ex.: *D. pneumoniae* se numește în prezent *Streptococcus pneumoniae.*

DIPLOE, s. f. / diploé, s. f. / diploë. NA: diploë. [*Gr. diploos = dublu.*] Strat de os spongios situat între cele două tăblii osoase, externă și internă, ale oaselor bolții craniene.

DIPLOFONIE, s. f. / diplophonie, s. f. / diplophonia, diphonia. [*Gr. diploos = dublu; phone = voce.*] Sin.: voce bitonală (v.).

DIPLOIC, adj. / diploïque, adj. / diploic. [*Gr. diploos = dublu.*] Care se referă la *diploe.

DIPLOID, adj. / diploïde, adj. / diploid. [*Gr. diploos = dublu; eidos = formă.*] Despre starea normală a unei celule sau a unui organism care posedă două loturi de cromozomi omologi. Astfel, fiecare celulă posedă în nucleu două loturi de cromozomi care poartă aceiași *loci, dar nu în mod necesar aceleași *alele. La om, numărul normal de cromozomi este 2n = 46, n = 23 reprezintă numărul de perechi de cromozomi (22 de perechi de cromozomi somatici și o pereche de cromozomi sexuali). V. și euploid, poliploid.

DIPLOIDIE, s. f. / diploïdie, s. f. / diploidy. [*Gr. diploos = dublu; eidos = formă.*] Starea unei celule *diploide (și a organismului căreia aceasta îi aparține), normală în cazul celulelor somatice ale speciilor sexuate. V. și euploidie, poliploidie.

DIPLOMIELIE, s. f. / diplomyélie, s. f. / diplomyelia. [*Gr. diploos = dublu; myelos = măduvă.*] Dedublare reală a măduvei spinării, observată la unii monștri dubli, care nu trebuie confundată cu *diastematomielia, o simplă diviziune a unei măduve unice, consecință a unei *notocordodisrafii.

DIPLOPIE, s. f. / diplopie, s. f. / diplopia. [*Gr. diploos = dublu; ops, opos = vedere, văz.*] Tulburare de vedere caracterizată prin percepția a două imagini ale unui singur obiect, din cauza formării imaginilor unui obiect fix în puncte noncorespondente ale celor două retine. Este principalul simptom inițial al unei paralizii de nervi oculomotori. D. poate fi monoculară, binoculară, heteronimă, omonimă, orizontală, verticală etc.

DIPLOSCOP, s. n. / diploscope, s. m. / diploscope. [*Gr. diploos = dublu; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Aparat utilizat în studiul tulburărilor *vederii binoculare.

DIPLOZOM, s. m. / diplosome, s. m. / diplosome. [*Gr. diploos = dublu; soma, -atos = corp.*] Pereche de *centrioli dispuși perpendicular unul pe altul în *centrozomul unei celule.

DIPOL, s. m. / dipôle, s. m. / dipole. [*Gr. dis = de două ori; lat. polus = pol.*] 1) În electricitate, ansamblul format din două sarcini punctuale separate de o distanță scurtă. 2) Moleculă neutră asimetrică, în care centrul de greutate al sarcinilor pozitive nu coincide cu cel al sarcinilor negative, acestea fiind despărțite spațial. Unele molecule (ex.: molecula de apă) au o structură dipolară în absența oricărei forțe externe: *d. permanent.* Moleculele cu structură simetrică pot deveni d. în apropierea unei sarcini electrice, care atrage sarcinile de semn contrar din moleculă, separând sarcinile pozitive de cele negative. Se obține un *d. indus.* D. a cărui orientare variază în timp se numește *d. instantaneu.* 3) *D. electric al inimii* se formează ca urmare a diferenței de potențial dintre baza și vârful inimii.

DIPSOFOBIE, s. f. / dipsophobie, s. f. / dipsophobia. [*Gr. dipsa = sete; phobos = frică.*] Refuzul ingestiei de lichide. Poate avea o cauză organică (ex.: hiperhidratare intracelulară) sau psihiatrică.

DIPSOMANIE, s. f. / dipsomanie, s. f. / dipsomania. [*Gr. dipsa = sete; mania = nebunie.*] 1) Formă clinică de alcoolism manifestată prin consumul de băuturi alcoolice în cantități mari, survenind în accese periodice și intermitente. Între accese, bolnavul nu mai bea deloc și are tendințe evidente de culpabilitate. 2) D. trebuie deosebită de *alcoolomanie și de *potomanie.

DIPTERE, s. n. pl. / diptères, s. m. pl. / dipterous. [*Gr. dipteros = cu două aripi, de la dis = de două ori, pteron = aripă.*] Ordin de insecte care nu posedă decât o singură pereche de aripi funcționale, aripile posterioare fiind atrofiate și denumite balansiere sau haltere. O serie de d. sunt hematofage, având aparatul bucal adaptat pentru înțepat și supt. D. pot duce o viață liberă sau parazitară și sunt clasificate în trei subordine: 1) *Nematocere*, cu corpul alungit, cu antene și membre lungi; din acest subordin fac parte culicidele (genul *Culex*, care cuprinde țânțarii, inclusiv *anofelul). 2) *Brachycere*, cu antenele scurte (tăunul - *Tabanus bovinus*). 3) *Cyclorhaphe*, cu antenele extrem de reduse și stadii larvare particulare (muscă, strechea oilor - *Oestrus ovis*).

DISACROMELIE, s. f. / dysacromélie, s. f. / dysacromelia. [*Gr. dys = greu, dificil; akron = extremitate; melos = vârf, extremitate, membru.*] Termen generic cu referire la ansamblul modificărilor morfologice ale extremităților membrelor aflate în relație, aproape întotdeauna, cu un proces patologic localizat la nivelul toracelui. De ex.: *degete hipocratice.

DISARMONIE DENTOMAXILARĂ / dysharmonie dentomaxillaire / dento-maxillary dysharmony. [*Gr. dys = greu, dificil; lat. harmonia = armonie, din gr. harmozein = a ajusta; dens, -ntis = dinte; maxilla = maxilar.*] Relație inadecvată între dimensiunile dinților și dimensiunile maxilarelor, responsabilă de circa jumătate din *malpozițiile dentare. Frecvența d. d. este explicată prin independența genetică a dinților față de maxilare.

DISARTRIE, s. f. / dysarthrie, s. f. / dysarthria. [*Gr. dys = greu, dificil; arthroun = a rosti distinct.*] Dificultate de vorbire dată de tulburările motorii ale organelor de fonație: limba, buzele, vălul palatului etc. Var.: dizartrie.

DISARTROZĂ, s. f. / dysarthrose, s. f. / dysarthrosis. [*Gr. dys = greu, dificil; arthron = articulație; -oză.*] Diformitate congenitală sau dobândită a unei articulații.

DISAUTONOMIE, s. f. / dysautonomie, s. f. / dysautonomia. [*Gr. dys = greu, dificil; autos = sine însuși; nomos = obicei având forță de lege.*] Denumire a ansamblului tulburărilor legate de perturbările funcționale ale *sistemului nervos vegetativ. Există d. familiale (*sindrom Riley-Day) și d. survenite în cursul neuropatiilor periferice, mai frecvente (în *diabet, *amiloidoză, *poliradiculonevrită), sau în cazul degenerescenței complexe a sistemului nervos central (*sindrom Shy-Draeger). Expresia clinică a d. este dominată de *hipotensiunea ortostatică prin deficit noradrenergic și, mai rar, prin efecte colinergice pure (dispariția lacrimilor, salivei, transpirației, *pareză vezicală și gastrointestinală).

DISAUTONOMIE FAMILIALĂ / dysautonomie familiale / familial dysautonomia. Sin.: sindrom Riley-Day (v.).

DISBARISM, s. n. / dysbarisme, s. m. / dysbarism. [*Gr. dys = greu, dificil; baros = greutate; -ism.*] Ansamblul tulburărilor determinate de o modificare a presiunii atmosferice sau barometrice (într-o incintă închisă ermetic). V. și boală de cheson.

DISBAZIE, s. f. / dysbasie, s. f. / dysbasia. [*Gr. dys = greu, dificil; basis = mers.*] Termen general pentru denumirea dificultăților și tulburărilor de *mers, îndeosebi a celor determinate de leziuni nervoase. v. și abazie, mers, boală Ziehen-Oppenheim.

DISBAZIE LORDOTICĂ PROGRESIVĂ / dysbasie lordotique progressive / dysbasia lordotica progressiva. Sin.: boală Ziehen-Oppenheim (v.).

DISC, s. n. / disque, s. m. / disk, discus, pl. disci (lat.). [*Lat. discus, gr. diskos = disc.*] 1) Placă circulară, plană sau convex-concavă, cu un orificiu central. Acoperit cu abraziv, se utilizează în operații dentare de șlefuire. 2) Formațiune din organism de formă circulară și plată. Ex.: a) *d. articular* (NA: *discus articularis*), cartilajul articular; b) *d. germinativ* (v.); c) *d. intercalare*: spații mai dense, transversale sau oblice, pe direcția miofibrilelor miocardice; d) *d. intervertebral* (v.); e) *d. optic*, sin.: papilă optică (v.).

DISC GERMINATIV / disque germinatif / germinal disk. Formațiune protoplasmatică cu numeroase nuclee, care are forma unui disc și se găsește la suprafața *vitelusului. Din d. g. sau embrionar iau naștere țesuturile și organele embrionare.

DISC INTERCALAR / disque intercalé / intercalated disk. V. disc.

DISC INTERVERTEBRAL / disque intervertébral / intervertebral disk. NA: discus intervertebralis. Cartilaj fibroelastic dispus între corpurile vertebrelor. Este alcătuit dintr-un inel fibros, care conține în centru *nucleul pulpos, o masă pulpară elastică, deplasabilă limitat și, deci, modelabilă în cursul mișcărilor coloanei vertebrale.

DISC MERKEL / disque de Merkel / Merkel's disk. [*Friedrich Sigmund Merkel, anatomist german, profesor (succesiv) la Rostock, Königsberg și Göttingen, 1845-1919.*] Sin.: complex Merkel (v.).

DISC PLACIDO / disque de Placido / Placido's disk. [*Antonio Placido da Costa, oftalmolog portughez, 1849-1916.*] Sin.: keratoscop (v.).

DISCAL, adj. / discal, -ale, -aux, adj. / discal. [*Lat. discus, gr. diskos = disc.*] Care privește *discul intervertebral. Ex.: *hernie d.

DISCARIOZĂ, s. f. / dyskaryosis, s. f. / dyskaryosis. [*Gr. dys = greu, dificil; karyon = nucleu; -oză.*] Modificări anormale ale nucleelor celulare, ca de pildă cele observate la nivelul celulelor epiteliale ale colului uterin în timpul sarcinii.

DISCARTROZĂ, s. f. / discarthrose, s. f. / diskarthrosis, arthrosis of a disk. [*Lat. discus, gr. diskos = disc; gr. arthron = articulație; -oză.*] În sens larg, orice alterare discală degenerativă. Mai precis, *artroză a discurilor intervertebrale, caracterizată, în general, printr-o reducere a spațiului intervertebral și prezența *osteofitelor antero-laterale.

DISCEFALIE, s. f. / dyscéphalie, s. f. / dyscephaly. [*Gr. dys = greu, dificil; kephale = cap.*] Malformație a craniului și a feței. Ex.: d. cu aspect de „cap de pasăre" din *sindromul François, *d. splanhnochistică. V. și sindrom Gruber-Meckel.

DISCEFALIE SPLANHNOCHISTICĂ / dyscéphalie splanchnocystique / dysencephalia splanchnocystica. Sin.: sindrom Gruber-Meckel (v.).

DISCHINEZIE, s. f. / dyskinésie, dyscinésie, s. f. / dyscinesia, dyskinesia. [*Gr. dys = greu, dificil; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] 1) În semnificația cea mai generală: perturbări ale mișcărilor, fie voluntare, fie involuntare. În practică, termenul este utilizat îndeosebi pentru mișcările care nu aparțin unor categorii bine definite, cum sunt cele din *atetoză sau din *coree. 2) Alterarea mecanismelor de reglare a *motilității organelor contractile. Termenul se referă îndeosebi la modificarea sincronismului funcțional motor al diferitelor segmente ale tubului digestiv, exprimat prin necoordonare, spasme, pareză etc. Ex.: *d. biliară, *colopatie funcțională cronică. Var.: diskinezie.

DISCHINEZIE BILIARĂ / dyskinésie biliaire / biliary diskinesia. Alterare funcțională a mecanismului de eliberare a *bilei, în absența litiazei sau a oricărei leziuni inflamatorii, degenerative sau neoplazice. Se manifestă prin dureri în hipocondrul drept, grețuri și vărsături. Sunt afectate fie vezicula biliară și sfincterul cistic, fie segmentul terminal - canalul coledoc și sfincterul Oddi (*d. oddiană*). Diagnosticul corect se stabilește pe baza *radiomanometriei și a investigației radioizotopice a căilor biliare.

DISCHINEZIE TARDIVĂ / dyskinésie tardive / tardiv dyskinesia. Sindrom iatrogenic manifestat prin mișcări involuntare

anormale asemănătoare cu mișcările coreoatetozice ce pot apărea după cel puțin 3 luni de tratament cu neuroleptice și care nu au o altă cauză. Se poate instala după un interval variabil de tratament cu neuroleptice, dar mai poate surveni și după administrarea de L-DOPA, amfetamine, antidepresive triciclice, antihistaminice, anticolinergice și metoclopramidă. Cel mai frecvent apare după administrarea de fenotiazine, butirofenone, antidepresive asociate cu neuroleptice și îndeosebi în cazul fenotiazinelor piperazinate și fluorate.

DISCITĂ, s. f. / discite, s. f. / discitis, diskitis. [*Lat.* ***discus,*** *gr.* ***diskos*** *= disc; -**ită**.*] Inflamație a *discului intervertebral, de obicei de natură infecțioasă. V. și spondilodiscită.

DISCIZIE, s. f. / discission, s. f. / discission. [*Lat.* ***discisio, -onis*** *= separare, de la* ***discidere*** *= a separa tăind.*] 1) Termen utilizat îndeosebi pentru denumirea deschiderii chirurgicale a capsulei *cristalinului în unele cazuri de *cataractă. Sin. parțial: capsulotomie. 2) Incizie bilaterală a *colului uterin în stenoza acestuia.

DISCOGRAFIE, s. f. / discographie, s. f. / discography. [*Lat.* ***discus,*** *gr.* ***diskos*** *= disc; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografie a unui *disc intervertebral, la nivelul căruia s-a injectat un *mediu de contrast (de obicei iodat) resorbabil spontan, care în mod normal oferă o imagine a *nucleului pulpos. D. permite decelarea unei eventuale deteriorări structurale a discului.

DISCONDROPLAZIE, s. f. / dyschondroplasie, s. f. / dyschondroplasia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: encondromatoză (v.).

DISCONDROPLAZIE A EPIFIZEI RADIALE INFERIOARE / dyschondroplasie de l'épiphyse radiale inférieure / Madelung's disease. Sin.: carpocifoză (v.).

DISCONDROSTEOZĂ, s. f. / dyschondrostéose, s. f. / dyschondrosteosis. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***osteon*** *= os; -**oză**.*] Sin.: boală Léri-Weill (v.).

DISCOPATIE, s. f. / discopathie, s. f. / discopathy. [*Lat.* ***discus,*** *gr.* ***diskos*** *= disc; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Denumire generică, folosită încă, pentru afecțiunile *discurilor intervertebrale, indiferent de etiologie. Acest termen trebuie utilizat numai în sensul de *d. degenerativă*, adică de deteriorare structurală a discului intervertebral.

DISCORDANȚĂ, s. f. / discordance, s. f. / discordance. [*Lat.* ***discordare*** *= a fi în dezacord.*] 1) În genetică, expresia unei trăsături doar la unul din gemeni. 2) Simptom al *disociației mentale din *schizofrenie, caracterizat printr-o incompatibilitate între idei, sentimente și acte, care generează contradicție, paradox, incoerență.

DISCRAZIE, s. f. / dyscrasie, s. f. / dyscrasia. [*Gr.* ***dyskrasia*** *= temperament rău, de la* ***dys*** *= greu, dificil,* ***krasis*** *= amestec, constituție a unui corp, temperament.*] Unul dintre cei mai vechi termeni medicali. Inițial, desemna dezechilibrul celor patru umori, care era considerat cauza tuturor bolilor. În prezent, termenul tinde să devină desuet, fiind utilizat, totuși, pentru denumirea unei stări anormale, îndeosebi ca urmare a unor tulburări de metabolism sau de coagulare.

DISCROMATOPSIE, s. f. / dyschromatopsie, s. f. / dyschromatopsia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Anomalie a percepției culorilor, congenitală sau dobândită. V. și daltonism, protanopie, deuteranopie.

DISCROMIE, s. f. / dyschromie, s. f. / dyschromia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Orice anomalie a pigmentației pielii sau părului.

DISCRONOMETRIE, s. f. / dyschronométrie, s. f. / dyschronometry. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***khronos*** *= timp;* ***metron*** *= măsură.*] Întârzierea contracției musculare voluntare observată în cursul *sindromului cerebelos.

DISECTAZIE, s. f. / dysectasie, s. f. / dysectasia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***ektasis*** *= dilatație.*] Perturbare a deschiderii libere a colului vezical în momentul micțiunii, cauza cea mai frecventă fiind adenomul de prostată.

DISECȚIE, s. f. / dissection, s. f. / dissection. [*Lat.* ***dissectio, -onis*** *= disecție, de la* ***dissecare*** *= a tăia separând (**dis** = separat de;* ***secare*** *= a tăia).*] 1) Secționarea sau separarea sistematică a țesuturilor unui cadavru în vederea studierii elementelor anatomice dintr-o anumită regiune. 2) În chirurgie, separarea prin incizie sau clivare a elementelor anatomice din câmpul operator.

DISECȚIE DE AORTĂ / dissection aortique / aortic dissection. Clivaj longitudinal al tunicii medii a aortei, care poate interesa un segment sau întreaga circumferință. Se formează o cavitate care ulterior se destinde prin infiltrare sanguină (printr-un orificiu ce se formează, de obicei, deasupra valvulelor sigmoide aortice). Topografic se disting 3 tipuri de d. de a.: *tip I* - disecție totală de aortă; *tip II* - d. de a. ascendentă; *tip III* – d. de a. descendentă. În evoluție apar leziuni degenerative ale tunicii medii, distrugerea fibrelor elastice și musculare, zone lacunare circumscrise cu conținut mucoid (*medianecroză). Sin.: anevrism disecant de aortă. V. și anevrism disecant.

DISEMBRIOM, s. n. / dysembryome, s. m. / dysembryoma. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***embryon*** *= embrion (**en** = în;* ***bryein*** *= a crește); -**oma**.*] Tumoră compusă din vestigii embrionare incluse în unele țesuturi. D. poate fi benign sau malign, chistic sau solid, simplu (format dintr-un singur tip de țesut) sau complex (tumoră mixtă). V. și teratom, seminom.

DISEMBRIOPLAZIE, s. f. / dysembryoplasie, s. f. / dysembryoplasia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***embryon*** *= embrion (**en** = în;* ***bryein*** *= a crește);* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Malformație fetală care survine în timpul dezvoltării embrionare.

DISEMINARE, s. f. / dissémination, s. f. / dissemination. [*Lat.* ***disseminatio, -onis*** *= răspândire, de la* ***disseminare*** *= a împrăștia (**dis** = separat de;* ***semen, -inis*** *= sămânță).*] 1) Propagare la distanță a unui agent patogen (macroorganisme, îndeosebi bacterii) dintr-un focar existent în organism. D. se produce de regulă pe cale sanguină sau limfatică, la nivelul unor organe, țesuturi sau a întregului organism. 2) Împrăștiere la distanță a celulelor canceroase de la nivelul primar. V. și metastazare, metastază. 3) Transportul granulelor de polen la distanță, efectuat de vânt, animale sau chiar de plante. D. asigură difuziunea și supraviețuirea plantelor.

DISEMINAT, adj. / disséminé, -e, adj. / disseminated. [*Lat.* ***disseminare*** *= a împrăștia, de la* ***dis*** *= separat de,* ***semen, -inis*** *= sămânță.*] Care se propagă, care este propagat prin *diseminare. Ex.: sindrom de *coagulare intravasculară d.

DISERITROPOIEZĂ, s. f. / dysérythropoïèse, s. f. / dyserythropoiesis. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***erythros*** *= roșu;* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Anomalie calitativă a maturării *eritroblastelor care duce la o producție insuficientă de globule roșii. Se traduce prin anemie cu *reticulocitoză ușoară și un grad de hemoliză. D. poate fi dobândită (de ex. în *anemia refractară și în *anemia Biermer) sau congenitală (*talasemie).

DISESTEZIE, s. f. / dysesthésie, s. f. / dys(a)esthesia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Orice tulburare a sensibilității, îndeosebi a celei tactile. Termenul este utilizat și cu sensul de *parestezie, deși în realitate este doar parțial sin. cu acesta.

DISFAGIE, s. f. / dysphagie, s. f. / dysphagia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***phagein*** *= a mânca.*] Senzație de jenă sau de

blocare survenită în timpul *deglutiției. Apare din cauza unui obstacol organic sau a unei tulburări motorii funcționale a esofagului, uneori a *cardiei. Sin. parțial: *odinofagie.

DISFAGIE SIDEROPENICĂ / dysphagie sidéropenique / sideropenic dysphagia. Sin.: sindrom Plummer-Vinson (v.).

DISFAZIE, s. f. / dysphasie, s. f. / dysphasia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***phasis*** *= vorbire.*] 1) Tulburare de învățare a limbajului caracterizată îndeosebi prin alterarea coordonării cuvintelor. 2) Termen sin. cu afazie (v.).

DISFIBRINOGENEMIE, s. f. / dysfibrinogénémie, s. f. / dysfibrinogen(a)emia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***gennan*** *= a produce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Anomalie structurală rară a *fibrinogenului, tradusă prin alungirea *timpului de protrombină, fără simptomatologie clinică.

DISFONIE, s. f. / dysphonie, s. f. / dysphonia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***phone*** *= voce.*] Termen generic pentru orice tulburare a *fonației în relație cu o afectare morfologică paralitică sau funcțională a *corzilor vocale. Uneori d. este consecința lezării centrilor nervoși. V. și anartrie, disartrie, dislalie.

DISFORIE, s. f. / dysphorie, s. f. / dysphoria. [*Gr.* ***dys*** *= greu;* ***phorein*** *= a suporta.*] Tulburare a *dispoziției cu tonalitate depresivă, manifestată printr-o stare de tristețe și anxietate, uneori însoțită de iritabilitate excesivă și, mai rar, de o creștere a agresivității.

DISFUNCȚIE, s. f. / dysfonction, s. f. / dysfunction. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***functio, -onis*** *= îndeplinire, executare, de la* ***fungi*** *= a îndeplini.*] Perturbare a funcției unui organ sau a unui sistem.

DISGAMAGLOBULINEMIE, s. f. / dysgammaglobulinémie, s. f. / dysgammaglobulin(a)emia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***γ*** *= a treia literă a alfabetului grec; lat.* ***globulus,*** *dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Anomalie cantitativă sau calitativă a gamaglobulinelor sanguine. Sin.: gamapatie. V. și disglobulinemie biclonală, monoclonală și policlonală.

DISGENEZIE, s. f. / dysgénésie, s. f. / dysgenesis. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Anomalie de dezvoltare a unui organ sau a unui țesut în curs de formare, indiferent de cauză. Consecințele d. pot fi: *insuficiența funcțională a organului, *atrofia sau absența *diferențierii. V. și agenezie.

DISGENEZIE GONADICĂ / dysgénésie gonadique / gonadal dysgenesis. 1) Orice anomalie de dezvoltare a gonadelor care antrenează o tulburare a diferențierii sexuale și o *sterilitate primară. 2) Boală prin *aberație cromozomială în care anomalia afectează cromozomii sexuali sau *gonozomii. Ex.: *sindrom Klinefelter, *sindrom Turner. V. și agenezie.

DISGENEZIE IRIDODENTARĂ / dysgénésie iridodentaire / Weyers-Thier syndrome. Sin.: sindrom Weyers-Thiers (v.).

DISGERMINOM, s. n. / dysgerminome, s. m. / dysgerminoma. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***germinare*** *= a încolți, a produce, de la* ***germen, -inis*** *= germen, sământă; -oma.*] Tumoră malignă radiosensibilă a ovarului, dezvoltată din celulele germinale. Localizată bilateral, este alcătuită din celule mai rotunde sau poligonale, bogate în glicogen. D. este echivalentul *seminomului clasic testicular. Termenul *germinom* include ambele neoplasme, feminin și masculin. V și seminom.

DISGLOBULINEMIE, s. f. / dysglobulinémie, s. f. / dysglobulin(a)emia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***globulus,*** *dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Anomalie cantitativă sau calitativă a globulinelor plasmatice, îndeosebi a ga-maglobulinelor (*disgamaglobulinemie). Globulinele pot fi în exces (hiperglobulinemii), în cantitate insuficientă (hipoglobulinemii) sau absente (îndeosebi fracțiunea gama: *agamaglobulinemie). Prin extensie, în prezent termenul este utilizat pentru desemnarea unor boli în care d. reprezintă caracteristica esențială. Denumirea *paraproteinemie* (biclonală, monoclonală, policlonală) este incorectă. V. și disglobulinemie biclonală, disglobulinemie monoclonală, disglobulinemie policlonală.

DISGLOBULINEMIE BICLONALĂ / dysglobulinémie biclonale / biclonal gammapathy. Tip de d. caracterizat prin prezența în ser a două *imunoglobuline *monoclonale (ex.: IgA și IgM). Sin.: gamapatie biclonală, hiperglobulinemie biclonală, hipergamaglobulinemie biclonală.

DISGLOBULINEMIE MONOCLONALĂ / dysglobulinémie monoclonale / monoclonal gammapathy. D. caracterizată prin prezența în plasmă a unei *imunoglobuline *monoclonale, cel mai frecvent o IgG. D. m. este caracteristică unui grup de boli, majoritatea maligne, incluzând: *macroglobulinemia Waldenström, disglobulinemia sau *gamapatia monoclonală benignă, *boala lanțurilor grele. De asemenea, d. m. este prezentă și în alte afecțiuni: cancer (*paraproteinemie neoplazică), hemopatii maligne, poliartrită, *amiloidoză. Sin.: hiperglobulinemie monoclonală, hipergamaglobulinemie monoclonală, gamapatie monoclonală.

DISGLOBULINEMIE POLICLONALĂ / dysglobulinémie polyclonale / polyclonal gammapathy. Varietate de d. caracterizată prin creșterea tuturor fracțiunilor de imunoglobuline serice, provenite din numeroase familii celulare sau *clonuri. Sin.: hiperglobulinemie policlonală, hipergamaglobulinemie policlonală, gamapatie policlonală.

DISGONOZOMIE, s. f. / dysgonosomie, s. f. / gonadal dysgenesis. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***gone, gonos*** *= urmaș, sământă genitală;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Sin.: disgenezie gonadală (v.).

DISGRAFIE, s. f. / dysgraphie, s. f. / dysgraphia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***graphein*** *= a scrie.*] Tulburare a caligrafiei, cu deformare uneori accentuată, până la scris ilizibil.

DISGRAVIDIE, s. f. / dysgravidie, s. m. / pregnancy tox(a)emia, dysgravidy. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***gravidus*** *= însărcinată, de la* ***gravis*** *= greu.*] Sarcină dificilă. Termen vag, tot mai puțin utilizat (îndeosebi în engl.), cu referire la tulburările în relație strictă cu sarcina.

DISHIDROZĂ, s. f. / dyshidrose, s. f. / dyshidrosis, pompholyx. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***hidros*** *= sudoare; -oză.*] Afecțiune foarte frecventă, caracterizată printr-o erupție pruriginoasă de vezicule profunde situate la nivelul palmelor și al picioarelor. Uneori are un caracter acut și exploziv, frecvent evoluează cronic în pusee recidivante, cu variație sezonieră. Etiologia d. este neclară: înrudită cu *eczema, poate avea o origine parazitară, medicamentoasă sau alergică. Var.: disidroză.

DISIDROZĂ. Var. pentru dishidroză (v.).

DISIMULARE, s. f. / dissimulation, s. f. / concealment. [*Lat.* ***dissimulatio, -onis*** *= ascundere, prefacere, de la* ***dissimulare*** *= a ascunde, a se preface.*] Acțiune prin care un individ încearcă să ascundă prin minciună sau fapte frauduloase o stare patologică (atunci când boala trebuie declarată) sau o situație compromițătoare. V. și simulare.

DISINSULINISM, s. n. / dysinsulinisme, s. m. / dysinsulinism. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***insula*** *= insulă; -ină; -ism.*] Termen generic pentru tulburările funcției celulelor pancreatice, care determină fie *hiperinsulinism, fie *hipoinsulinism, sau alternanța celor două stări. D. apare în unele boli metabolice și poate preceda apariția unui *diabet zaharat.

DISJUNCȚIE, s. f. / disjonction, s. f. / disjunction, dislocation. [*Lat.* ***disiunctio, -onis*** *= separare, despărțire, de la* ***disiungere*** *= a despărți, a separa (****dis*** *= separat de;* ***iungere*** *= a alătura, a uni).*] Separarea a două părți dintr-un organ sau a două organe acolate. Termenul se utilizează îndeosebi pen-

tru componentele scheletului: 1) *D. acromioclaviculară*, desfacerea articulației acro-mioclaviculare. 2) *D. condrocostală*, decolare a unei coaste la nivelul ei de unire cu cartilajul costal. 3) *D. craniomaxilară*, fractură orizontală ce determină desprinderea masivului maxilar de craniu. Sin.: fractură Le Front III. 4) *D. simfizei pubiene*, desfacerea simfizei pubiene. V. și decolare.

DISKALIEMIE, s. f. / dyskaliémie, s. f. / dyskali(a)emia. [*Gr. dys = greu, dificil; ar. kali = potasă; gr. haima, -atos = sânge.*] Perturbarea potasiului sanguin. Termen vag.

DISKERATOZĂ, s. f. / dyskératose, s. f. / dyskeratosis. [*Gr. dys = greu, dificil; keras, keratos = corn; -oză.*] *Keratinizare precoce a celulelor Malpighi ale straturilor profunde ale *epidermei, cu sau fără dispariția nucleului, conducând la segregație celulară. Tipuri particulare: 1) *D. foliculară* sau *boala Darier. 2) *D. lenticulară în disc* sau *boala Bowen. 3) *D. congenitală* sau sindrom Zinsser-Engman-Cole.

DISKINEZIE. Var. pentru dischinezie (v.).

DISLALIE, s. f. / dyslalie, s. f. / dyslalia. [*Gr. dys = greu, dificil; lalia = vorbire, de la lalein = a vorbi.*] Tulburare izolată a pronunției unui număr mic de foneme, cu conservarea unității lexicale, ceea ce face ca vorbirea să rămână inteligibilă.

DISLEXIE, s. f. / dyslexie, s. f. / dyslexia. [*Gr. dys = greu, dificil; lexis = cuvânt, dicție.*] Termen imprecis pentru dificultățile în învățarea limbajului scris de către copilul școlar cu capacitate intelectuală normală și fără nici o tulburare a vederii, a auzului sau de comportament. D. apare mai frecvent la băieți, care prezintă dificultăți variabile la lectura unui text. Subiectul afectat recunoaște literele, dar nu este capabil să pronunțe și să scrie cuvintele. El nu are nici o dificultate în recunoașterea obiectelor și a figurilor. D. nu se află în relație cu inteligența, o serie de genii ale umanității, ca Thomas Edison, Albert Einstein și Winston Churchill prezentând în copilărie dificultăți în interpretarea limbajului scris. Cauza exactă a d. este necunoscută. Date recente indică existența în d. a unor deosebiri în funcția emisferei cerebrale stângi față de normal, în sensul desincronizării receptării celor doi stimuli vizuali majori, care sunt transmiși de la fiecare ochi. V. și disortografie.

DISLIPEMIE, s. f. / dyslipémie, s. f. / dyslip(a)emia. [*Gr. dys = greu, dificil; lipos = grăsime; haima, -atos = sânge.*] Sin.: dislipidemie (v.).

DISLIPIDEMIE, s. f. / dyslipidémie, s. f. / dyslip(a)emia. [*Gr. dys = greu, dificil; lipos = grăsime; haima, -atos = sânge.*] D. se referă la hiperlipemiile care se asociază cu scăderea HDL sub 35 mg/dl sau la formele izolate de scădere a HDL. Sin.: dislipemie. V. hiperlipemie și hipolipemie.

DISLIPIDOZĂ, s. f. / dyslipidose, s. f. / dyslipoidosis. [*Gr. dys = greu, dificil; lipos = grăsime; -oză.*] Sin.: lipoidoză (v.).

DISLIPOIDOZĂ, s. f. / dyslipoïdose, s. f. / dyslipoidosis. [*Gr. dys = greu, dificil; lipos = grăsime; eidos = formă; -oză.*] Sin.: lipoidoză (v.).

DISLOCARE, s. f. / dislocation, s. f. / dislocation. [*Lat. dis = separat de; locare = a așeza.*] Deplasare a unei părți a unei structuri anatomice din poziția sa normală, uneori reversibilă. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la oasele componente ale articulațiilor.

DISLOGIE, s. f. / dyslogie, s. f. / dyslogia. [*Gr. dys = greu, dificil; logia = discurs.*] Tulburare a ideației, manifestată printr-o vorbire incorectă.

DISMATUR, adj., s. m. / dysmature, adj., s. m. / dysmature. [*Gr. dys = greu, dificil; lat. maturus = matur, copt.*] 1) Care nu a ajuns la stadiul de dezvoltare normală, corespunzătoare perioadei considerată de maturitate. Termen folosit îndeosebi pentru nou-născutul la termen, cu talie normală, dar cu greutate sub limita normală. 2) Nou-născut cu greutate anormală. Greutatea d. diferă cu mai mult de două *deviații standard față de valorile indicate de curbele de creștere intrauterină de referință. Sin.: nou-născut hipotrofic.

DISMENOREE, s. f. / dysménorrhée, s. f. / dys-menorrh(o)ea. [*Gr. dys = greu, dificil; men, menos = lună; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Sindrom dureros abdominal care precedă sau însoțește *menstruația. Poate avea cauze funcționale (endocrine) sau organice.

DISMETRIE, s. f. / dysmétrie, s. f. / dysmetria. [*Gr. dys = greu, dificil; metron = măsură.*] Tulburare de amplitudine a mișcărilor, vizibilă îndeosebi în timpul actelor motorii comandate să fie executate rapid (ex.: *probele deget-nas și călcâi-genunchi). Se exprimă cel mai frecvent prin *hipermetrie și este consecința afectării sistemelor de control al mișcării, în esență a sistemului cerebelos.

DISMNEZIE, s. f. / dysmnésie, s. f. / dysmnesia. [*Gr. dys = greu, dificil; mneme = memorie, de la mnasthai = a-și aminti.*] Termen general pentru tulburările de *memorie.

DISMORFIE, s. f. / dysmorphie, s. f. / dysmorphism. [*Gr. dys = greu, dificil; morphe = formă.*] Anomalie congenitală cu expresie morfologică.

DISMORFOFOBIE, s. f. / dymorphophobie, s. f. / dymorphophobia. [*Gr. dys = greu, dificil; morphe = formă; phobos = frică.*] *Fobie atipică exprimată prin preocuparea obsedantă asupra aspectului propriului corp, pe care subiectul îl consideră urât și inacceptabil. De obicei, preocuparea se concentrează asupra unui anumit aspect: talie, pilozitate, ochi, sâni în cazul femeilor, forma nasului, a urechilor etc. Uneori, subiectul afectat solicită remedii medicale, îndeosebi intervenții de chirurgie estetică. D. se manifestă mai ales la adolescent, când domină teama ca defectul fizic (real sau presupus) să fie expus privirii celorlalți. Semnificația d. variază, de la o tulburare trecătoare de pubertate sau adolescență, la asocierea în cadrul *nevrozelor obsesionale, *anorexiei mentale sau unui debut al *schizofreniei.

DISMUTAȚIE, s. f. / dismutation, s. f. / dismutation. [*Lat. dis = separat de; mutatio, -onis = schimb, de la mutare = a schimba.*] Termen utilizat pentru a caracteriza transformarea spontană sau provocată a unei substanțe. Ex.: d. ionilor *superoxid în *peroxid de hidrogen.

DISOCIAȚIE, s. f. / dissociation, s. f. / dissociation. [*Lat. dissociatio, -onis = separare, de la dissociare = a despărți, a separa (dis = separat de; sociare = a asocia).*] 1) Acțiunea de a separa elemente asociate: separarea unor părți. 2) Proces fizic sau/și chimic prin care moleculele unei substanțe, sub influența anumitor acțiuni (termică, hidrolitică, electrolitică), se descompun în subunități independente, păstrându-se parțial posibilitatea refacerii substanței originale prin recombinare.

DISOCIAȚIE ALBUMINOCITOLOGICĂ A LCR / dissociation albumino-cytologique du LCR / albumino-cytologic dissociation of the cerebrospinal fluid. Creștere masivă a *albuminei în LCR, cu reacție celulară nulă sau foarte discretă. Această d. se observă în encefalita epidemică, tumori cerebrale, compresiuni medulare, poliradiculonevrite, mielită necrotică subacută.

DISOCIAȚIE ATRIOVENTRICULARĂ / dissociation auriculo-ventriculaire / atrioventricular dissociation. Independența contracțiilor atriilor și ventriculilor, care răspund la centre de automatism diferite, cu particularitatea că ritmul auricular are o tendință mai lentă decât cel ventricular. Poate fi determinată de o tulburare de excitație (*d. prin interferență, *parasistolie, *d. izoritmică și *tahicardie ventriculară) sau, mai frecvent, printr-o tulburare de conducere (*puls lent permanent).

Trebuie distinsă de *blocul atrioventricular, cu mecanism diferit.

DISOCIAȚIE ELECTROMECANICĂ / dissociation électromécanique / electromechanical dissociation, asystole. Absența activității mecanice (a contracției atriale și/sau ventriculare), contrastând cu prezența unei activități bioelectrice normale a miocardului (confirmată prin electrocardiogramă normală). D. e. se observă uneori după *defibrilarea prin șoc electric extern. Fără consecințe hemodinamice când este localizată la nivelul atriilor (după reducerea unei *aritmii complete), d. e. antrenează, dimpotrivă, o ineficiență cardiacă, cu persistența opririi cardiocirculatorii, când este localizată la nivelul ventriculelor (după reducerea unei fibrilații ventriculare). Se apreciază că d. e. ar fi consecința unui „bloc excitație-contracție" prin perturbarea transportului de ioni de calciu în celula miocardică. Se poate observa în evoluția rupturii ventriculare, complicație a *infarctului miocardic.

DISOCIAȚIE GALLAVARDIN / dissociation de Gallavardin / Gallavardin's dissociation. [*Louis Bénédict Gallavardin, cardiolog francez, Lyon, 1875-1957.*] Diferență auscultatorie între suflul perceput în spațiul II intercostal drept parasternal (aspru, rugos) și apical (muzical), consecutiv turbulenței și înaltei velocități a jetului sanguin la nivelul focarului aortei, în opoziție cu zgomotul apical produs la nivelul valvulelor aortice fibrocalcare. Sin.: semn Gallavardin.

DISOCIAȚIE PRIN INTERFERENȚĂ / dissociation par interférence / dissociation by interference. 1) Denumire pentru *d. izoritmică. 2) Tip de *aritmie caracterizat prin coexistența la nivelul inimii a două ritmuri, sinusal și nodal, cu cadență aproape egală, prin activitatea independentă a atriilor și ventriculelor. Cel mai frecvent, rezultă o juxtapoziție a ritmului sinusal care antrenează atriile și un ritm nodal, ceva mai rapid, care comandă ventriculele. Excitația sinusală nu poate, în majoritatea cazurilor, să se transmită ventriculelor (interferență prin excitație nodală precedentă). Uneori, totuși, ea apare în afara perioadei refractare și antrenează contracția ventriculară, fenomen numit captură ventriculară.

DISOCIAȚIE IZORITMICĂ / dissociation isorythmique / isorrhytmic dissociation. Tip de *d. atrioventriculară prin interferență în care atriile și ventriculele se contractă izolat, independent la ritmuri aproape la fel de rapide. V. și disociație atrioventriculară.

DISOCIAȚIE MENTALĂ / dissociation mentale / mental dissociation. 1) Ruptura unității proceselor psihice, care constituie manifestarea fundamentală în *schizofrenie. 2) Într-un sens mai larg, alterarea unui mecanism mental, cu scindarea unuia sau mai multor grupuri de procese mentale, care nu se mai integrează în starea normală de conștiință, ci funcționează independent.

DISOCIAȚIE PLANTARĂ / dissociation plantaire / plantar dissociation. Semn prezent în *sciatică. Răspunsul la *reflexul medioplantar este disociat: astfel, reflexul tendinos, de extensie a piciorului, este abolit, în timp ce reflexul idiomuscular, de flexie a degetelor, este conservat.

DISOCIAȚIE SIRINGOMIELICĂ / dissociation syringomyélique / syringomyelic dissociation. D. a sensibilității care se produce în *siringomielie. Constă în abolirea sensibilității la durere și la temperatură cu conservarea sensibilităților tactilă și profundă.

DISOCIAȚIE TABETICĂ / dissociation tabétique / tabetic dissociation. Alterarea, în *tabes, până la pierdere a sensibilității profunde cu conservarea sensibilității superficiale. Sensibilitatea tactilă este ușor diminuată, iar cea termoalgezică este intactă.

DISOLUȚIE, s. f. / dissolution, s. f. / dissolution. [*Lat. **dissolutus**, de la **dissolvere** = a desface, a descompune.*] Operația prin care se realizează o soluție pornind de la un corp solubil și solventul acestuia.

DISOMIE, s. f. / disomie, s. f. / diplosomia. [*Gr. **dis** = de două ori; **soma, -atos** = corp.*] Monstru caracterizat prin existența a două corpuri complete, reunite prin una sau mai multe părți.

DISORTOGRAFIE, s. f. / dysorthographie, s. f. / dysorthography. [*Gr. **dys** = greu, dificil; **orthos** = drept, corect; **graphein** = a scrie.*] Tulburare a însușirii ortografiei care evoluează, de regulă, în paralel cu o *dislexie și se produce în absența oricărei leziuni cerebrale.

DISOSMIE, s. f. / dysosmie, s. f. / dysosmia. [*Gr. **dys** = greu, dificil; **osme** = miros.*] Denumire sub care sunt reunite diferitele tulburări ale olfacției. V. heterosmie, hiposmie.

DISOSTOZĂ, s. f. / dysostose, s. f. / dysostosis. [*Gr. **dys** = greu, dificil; **osteon** = os; **-ozǎ**.*] Osificare defectuoasă; perturbare a osificării normale în cartilajul fetal: 1) *D. craniofacială ereditară* sau *boala Crouzon. 2) *D. endocondrală*, sindrom Bartenwerfer. 3) *D. mandibulofacială ereditară* (*sindrom Treacher Collins sau Franceschetti-Zwahlen), perturbări variate la nivelul masivului facial. 4) *D. metafizală* sau *boala Jensen. 5) *D. multiplă*, *sindrom Hurler.

DISOSTOZĂ ACROFACIALĂ / dysostose acro-faciale / acrofacial dysostosis. Complex malformativ în care se asociază *d. mandibulofacială cu alte anomalii osoase ale părților distale ale membrelor, hipostatură și debilitate mentală moderată. Au fost descrise două tipuri: 1) *d. a. Nager-Dereynier*, în care d. mandibulofacială este asociată cu malformații osoase doar la nivelul membrelor superioare (aplazie a radiusului, sinostoză radiocubitală, hipo- sau aplazia policelui). 2) *d. a. postaxială Miller*, sin. sindrom Miller (v.).

DISOSTOZĂ CLEIDOCLAVICULARĂ / dysostose cléidocrânienne héréditaire / cleidocranial dysostosis. Sin.: displazie cleidocraniană(v.).

DISOSTOZĂ CRANIOFACIALĂ EREDITARĂ / dysostose cranio-faciale héréditaire / hereditary craniofacial dysostosis. Sin.: boală Crouzon (v.).

DISOSTOZĂ ENCONDRALĂ / dysostose enchondrale / dysostosis enchondralis. Sin.: sindrom Bartenwerfer (v.).

DISOSTOZĂ MANDIBULARĂ CU PEROMELIE / dysostose mandibulaire avec péromélie / Hanhart syndrome. Sin.: sindrom Hanhart (v.).

DISOSTOZĂ MANDIBULOFACIALĂ / dysostose mandibulofaciale / mandibulofacial dysostosis. Afecțiune ereditară care se manifestă în două forme: forma completă (sindromul Franceschetti-Zwahlen, v.) și forma incompletă (cu aceleași anomalii dar mai puțin pronunțate, sindromul Treacher Collins).

DISOSTOZĂ METAFIZARĂ / dysostose métaphisaire / metaphyseal dysostosis. Sin.: boală Murk-Jansen (v.).

DISOSTOZĂ MULTIPLĂ / dysostose multiplex / dysostosis mutyplex. Sin.: boală Hurler (v.).

DISPAREUNIE, s. f. / dyspareunie, s. f. / dyspareunia. [*Gr. **dyspareunos** = împerecheat nepotrivit, de la **dys** = greu, dificil, **pareune** = împerechere.*] Durere resimțită de femeie în timpul raportului sexual, fără să se producă o contractură a vaginului.

DISPENSAR, s. n. / dispensaire, s. m. / dispensary. [*Engl. **dispensary**, de la **to dispense** = a distribui, din lat. **dispensare** = a distribui.*] Instituție medicosanitară de proporții reduse, prin care se acordă o asistență medicală primară ambulatorie.

DISPEPSIE, s. f. / dyspepsie, s. f. / dyspepsia. [*Gr. **dyspepsia** = indigestie, de la **dys** = greu, dificil, **pepsis** = digestie și **pepsein** = a găti, a digera.*] Digestie dificilă, indiferent de cauză. În prezent, termenul este utilizat în tulburările functio-

nale, survenind în absența leziunilor organice decelabile. D. este un diagnostic prin eliminare. *D. acidă* apare în hiperclorhidrie, iar *d. flatulentă* este dată de *aerofagie sau de putrefacțiile intestinale cu producere de gaze.

DISPERSIE, s. f. / dispersion, s. f. / dispersion. [*Lat. dispersio, -onis = împrăștiere, de la dispergere = a răspândi, a împrăștia.*] 1) Sistem compus din două sau mai multe faze, în care una (fază dispersată) este fin divizată în cealaltă (fază dispersantă). Se disting mai multe tipuri de d., următoarele trei reprezentând tipurile de bază: a) **suspensii*; b) **soluții coloidale*; c) **aerosoli*. 2) Descompunerea luminii albe, printr-o prismă sau o rețea, în radiațiile monocromatice componente. 3) Termen statistic general, caracterizând gradul de fluctuație în jurul mediei a unei populații de valori. V. și varianță, deviație standard.

DISPLAZIE, s. f. / dysplasie, s. f. / dysplasia. [*Gr. dys = greu, dificil; plasis = modelare, de la plassein = a forma, a modela.*] Termen prin care sunt denumite, în principiu, toate anomaliile de dezvoltare ale unui țesut, ale unui organ sau ale unei părți dintr-un organ. În practică se disting: 1) D. care survin în cursul dezvoltării embrionare (sau *disembrioplazii), manifestate prin *malformații sau *deformații fixe și definitive. 2) D. produse după naștere, la nivelul unor țesuturi care au conservat capacitatea de reconstrucție și de diferențiere; aceste d. sunt dobândite și reversibile, afectând îndeosebi țesuturile cu reînnoire rapidă (de ex.: d. măduvei osoase, d. cervicouterină). D. care apar după naștere au cauze exogene, îndeosebi cauze trofice, de unde relația dintre d. și *distrofii. Datorită diversității lor, d. stau la baza descrierii a numeroase boli și sindroame, multe denumite cu nume proprii. V. în continuare.

DISPLAZIE ARTERIOHEPATICĂ / dysplasie arterio-hépatique / arteriohepatic dysplasia. Sin.: sindrom Alagille (v.).

DISPLAZIE CLEIDOCRANIANĂ / dysplasie cléido-crânienne / cleidocranial dysplasia. Tip de *osteocondrodisplazie cu transmitere autozomal dominantă în care se asociază hipoplazia claviculelor, brahicefalie cu întârziere a închiderii suturilor și fontanelelor, hipoplazia masivului facial, prognatism, anomalii dentare, rahidiene, pelvine și ale oaselor lungi. Sin.: disostoză cleidocraniană (denumire desuetă), sindrom Marie-Foy-Sainton.

DISPLAZIE CONDROECTODERMICĂ / dysplasie chondroectodermique / chondroectodermal dysplasia. Sin.: sindrom Ellis-Van Creveld (v.).

DISPLAZIE CRANIOMETAFIZARĂ / dysplasie cranyo-diaphysaire / craniometaphyseal dysplasia. Sin.: boală Pyle (v.).

DISPLAZIE DIAFIZARĂ / dysplasie diaphysaire / diaphyseal dysplasia. Sin.: boală Engelmann (v.).

DISPLAZIE EPIFIZARĂ HEMIMELICĂ / dysplasie épiphysaire hémimélique / epiphyseal aclasis. Osteocondrodisplazie caracterizată prin tumefierea unei epifize osoase (intern sau extern) cu dezaxarea segmentului de membru și deformarea evidentă în regiunea respectivă. Localizarea cea mai frecventă este extremitatea inferioară a tibiei sau osul tarsal. Sin.: sindrom Trevor.

DISPLAZIE FIBROASĂ POLIOSTOTICĂ / dysplasie fibreuse des os / fibrous dysplasia of bone. Sin.: sindrom Mc Cune-Albright (v.).

DISPLAZIE FRONTONAZALĂ / dysplasie frontonasale / frontonasal dysplasia. *Disostoză facială caracterizată prin asocierea unui *hipertelorism, o lărgire a bazei nasului, cu nările mai mult sau mai puțin malformate și, uneori, o fisură a buzei superioare. Este posibilă intervenția unui factor genetic.

DISPLAZIE GELEOFIZICĂ / dysplasie géléophysique / geleophysic dysplasia. [*Termenul de compunere geleo- provine din gr. gelao = a râde.*] Afecțiune congenitală rară, transmisă autozomal recesiv, caracterizată prin asocierea unei displazii acrofaciale cu față rotunjită, nas mic, buză superioară mare, unghiuri ale comisurilor bucale deturnate în sus (ceea ce dă feței un aspect „fericit", de unde etimologia termenului), modificări ale oaselor mâinilor și picioarelor, care sunt scurte, o lărgire a coastelor și, uneori, anomalii de osificare ale epifizelor femurale superioare. Coexistența *cardiomiopatiei agravează prognosticul. La nivelul țesutului osos și viscerelor se produc modificări ale metabolismului *glicoproteinelor.

DISPLAZIE LINGUAL-FACIALĂ / dysplasie linguo-faciale / Grob's syndrome. Sin.: sindrom Grob (v.).

DISPLAZIE METAFIZARĂ FAMILIALĂ / dysplasie métaphysaire familiale / Pyle's disease. Sin.: boală Pyle (v.).

DISPLAZIE OCULODENTODIGITALĂ / dysplasie oculo-dento-digitale / oculodentodigital dysplasia. Sin.: sindrom Meyer-Schwickerath (v.).

DISPLAZIE OFTALMOMANDIBULOMELICĂ / dysplasie ophtalmo-mandibulo-mélique / ophtalmomandibulomelic dysplasia. Sin.: sindrom Pillay (v.).

DISPLAZIE OLFACTOGENITALĂ / dysplasie olfacto-génitale / olfactogenital dysplasia. Sin.: sindrom Kallmann (v.).

DISPLAZIE OSOASĂ / dysplasie osseuse / bone dysplasia. Sin.: osteodistrofie (v.).

DISPLAZIE PERIOSTALĂ / dysplasie périostale / osteogenesis imperfecta congenita. Sin.: boală Durante (v.).

DISPLAZIE POLIEPIFIZARĂ / dysplasie polyépi-physaire / Fairbank's disease. Sin.: boală Fairbank (v.).

DISPLAZIE PSEUDOACONDROPLAZICĂ / dysplasie pseudo-achondroplasique / Lamy's syndrome. Sin.: sindrom Maroteaux-Lamy (v.).

DISPLAZIE RENALĂ / dysplasie rénale / renal dysplasia. Formă anatomopatologică de „rinichi mic" congenital, caracterizat prin prezența de țesuturi asemănătoare celor ale rinichiului fetal.

DISPLAZIE SPONDILOEPIFIZARĂ / dysplasie spondylo-épiphysaire / spondyloepiphyseal dysplasia. Termen generic pentru un grup de *osteocondrodisplazii care afectează rahisul, epifizele oaselor lungi, oasele carpului și tarsului, uneori metafizele. Rezultă un *nanism evident la nivelul trunchiului (în funcție de afectarea vertebrelor) și al membrelor (în raport cu afectarea metafizelor). După ce au fost descrise sub diverse nume (îndeosebi proprii), în prezent în nomenclatura internațională sunt denumite doar două afecțiuni: 1) *D. s. tardivă*, cu transmitere recesivă autozomală, manifestată spre vârsta de 10 ani printr-un nanism cu scurtarea trunchiului. 2) *D. s. congenitală*, evidentă de la naștere, cu nanism și trunchi scurt prin aplatizarea vertebrelor.

DISPLAZIE SPONDILOMETAFIZARĂ / dysplasie spondylo-métaphysaire / spondylometaphyseal dysplasia. Sin.: boală Kozlowski (v.).

DISPLAZIE SPONDILOTORACICĂ / dysplasie spondylothoracique / Jarcho-Levin syndrome. [*Saul Jarcho, patolog american, sec. XX; Max Levin, neurolog american, n. 1901.*] Sin.: sindrom Jarcho-Levin (v.).

DISPLAZIE TORACICĂ ASFIXIANTĂ / dysplasie thoracique asphyxiante / thoracic asphyxiating dystrophy, thoracic-pelvic-phalangeal dystrophy. Sin.: boală Jeune (v.).

DISPLAZIE VENTRICULORADIALĂ / dysplasie ventriculoradiale / ventriculoradial dysplasia. Sin.: sindrom Holt-Oram (v.).

DISPLAZIE VERUCIFORMĂ / maladie de Lutz-Lewandowsky / Lutz-Lewandowsky disease. Sin.: boală Lutz-Lewandowsky (v.).

DISPNEE, s. n. / dyspnée, s. f. / dyspn(o)ea. [*Gr. dyspnoia, de la dys = greu, dificil; pnoia = respirație, de la pnein =*

a respira.] Dificultate în respirație, de origine pulmonară, cardiacă, anemică sau nervoasă, caracterizată subiectiv prin opresiune, jenă respiratorie, „sete de aer", iar obiectiv prin tulburarea ritmului, amplitudinii sau a frecvenței respiratorii. Poate fi însoțită de *polipnee sau *tahipnee și implică modificarea unui singur timp al respirației (*d. inspiratorie* sau *d. expiratorie*). V. în continuare diferite tipuri de dispnee. V. și ortopnee.

DISPNEE CARDIACĂ / dyspnée cardiaque / cardiac dyspn(o)ea. Senzație neplăcută de dificultate în respirație care survine în insuficiența cardiacă. Se datorează stimulării crescute a centrilor respiratori prin hipoxie și acidoză tisulară în condițiile unui travaliu respirator crescut, ca urmare a scăderii *complianței pulmonare prin încărcare fluidică a plămânilor. În funcție de severitatea insuficienței cardiace, d. c. survine la un grad variabil de efort sau, într-un stadiu avansat, chiar în repaus (d. de repaus).

DISPNEE CEREBRALĂ / dyspnée cérébrale / cerebral dyspn(o)ea. D. cauzată de alterarea centrilor respiratori în contextul unei suferințe cerebrale.

DISPNEE DE DECUBIT / dyspnée de décubitus / decubitus dyspn(o)ea. Survine atunci când pacientul nu poate tolera poziția de decubit dorsal deoarece aceasta îi amplifică d. În aceste condiții, respirația cu trunchiul ridicat sau *ortopneea determină scăderea presiunii venoase pulmonare și ameliorarea dispneei.

DISPNEE DE EFORT / dyspnée d'effort / exertional dyspn(o)ea. D. asociată cu exercițiul fizic și datorată stimulării crescute a centrilor respiratori, ca urmare a unor modificări metabolice rezultate în urma dezechilibrului dintre necesarul crescut de oxigen la nivel tisular și aportul real.

DISPNEE EXPIRATORIE / dyspnée expiratoire / expiratory dyspn(o)ea. Formă de d. în care predomină expirația, determinată de dificultatea expulzării aerului din plămâni. Este consecința obstrucției bronhiilor mici și mijlocii și survine în *astmul bronșic, situație în care se însoțește de *wheezing.

DISPNEE PAROXISTICĂ NOCTURNĂ / dyspnée paroxystique nocturne / paroxysmal nocturnal dyspn(o)ea. Formă de *detresă respiratorie întâlnită în insuficiența cardiacă și asociată cu poziția de decubit. Reprezintă o formă severă de *dispnee cardiacă.

DISPONIBILITATE BIOLOGICĂ A MEDICAMENTELOR / disponibilité biologique des médicaments / bioavailability. Sin.: biodisponibilitate (v.).

DISPOZITIV CONTRACEPTIV INTRAUTERIN / dispositif intra-utérin / intrauterine contraceptive device. Sin.: sterilet (v.).

DISPOZIȚIE, s. f. / disposition, s. f. / disposition. [*Lat.* ***dispositio, -onis*** *= dispunere, aranjament, de la* ***disponere*** *= a aranja, a dispune.*] 1) Stare afectivă fundamentală care se află în relație cu *constituția și depinde de un mecanism controlat de diencefal. Leziuni la acest nivel, de orice natură, modifică d. 2) Uneori termenul este utilizat ca sin. cu predispoziție.

DISPRAXIE, s. f. / dyspraxie, s. f. / dyspraxia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***praxis*** *= acțiune, practică, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] 1) Diminuarea parțială a abilității de a executa acțiuni coordonate prin mișcări voluntare, în absența unei *pareze sau a *ataxiei. 2) În evoluția psihomotorie a copilului, neîndemânare, necoordonare a mișcărilor, cu dificultăți în activitățile constructive, care pot afecta dezvoltarea afectivă și psihică în general.

DISPROTEINEMIE, s. f. / dysprotéinémie, s. f. / dysprotein(a)emia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***protos*** *= primul; -ină;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Modificare patologică de ordin cantitativ și calitativ a proteinelor plasmatice. În general, se modifică raportul normal dintre diferitele fracțiuni globulinice electroforetice, ca și raportul albumine/globuline. V. și disglobulinemie.

DISPROTROMBINEMIE, s. f. / dysprothrombinémie, s. f. / dysprothrombin(a)emia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***thrombos*** *= cheag; -ină;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Anomalie moleculară a *protrombinei, de origine constituțională sau dobândită, manifestată prin prelungirea *timpului de protrombină Quick.

DISPROZODIE, s. f. / dysprosodie, s. f. / dysprosodia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***prosodia*** *= accent, tonic, de la* ***ode*** *= cântec.*] Tulburare a ritmului, tonalității, accentuării și pronunțării cuvintelor observată în cursul *afaziei Broca.

DISRAFIE, s. f. / dysrraphie, s. f. / dysrrhaphia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Anomalie congenitală caracterizată prin absența unor suduri și formarea de fante. Ex.: prezența unor malformații ca *gura de lup și **spina bifida*.

DISRITMIE, s. f. / dysrythmie, s. f. / dysrhythmia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***rhytmos****, lat.* ***rhythmus*** *= ritm.*] Tulburare de ritm.

DISSINERGIE, s. f. / dyssynergie, s. f. / dyssynergia, dysergia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***syn*** *= împreună;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] Sin.: asinergie (v.).

DISSINERGIE CEREBELOASĂ / dyssinergie cérébelleuse / dyssinergia cerebellaris. Sin.: sindrom Ramsay Hunt (v.).

DISSOMNIE, s. f. / dyssomnie, s. f. / dyssomnia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil; lat.* ***somnus*** *= somn.*] Tulburare majoră de somn, manifestată prin perturbarea somnului nocturn sau a stării de veghe diurne. V. și parasomnie.

DISTAL, adj. / distal, -ale, -aux, adj. / distal. [*Lat.* ***distare*** *= a fi îndepărtat, de la* ***dis*** *= separat de,* ***stare*** *= a sta în picioare.*] 1) Despre partea unei structuri anatomice situată cel mai departe de origine. Ex.: segmentele d. ale unui membru în raport cu rădăcina acestuia. Ant.: *proximal. 2) În cazul unui dinte, fața care este cea mai îndepărtată de linia mediană interincisivă și, implicit, cea mai apropiată de extremitățile arcadelor dentare.

DISTANȚĂ, s. f. / distance, s. f. / distance. [*Lat.* ***distantia*** *= depărtare, distanță, de la* ***distare*** *= a fi îndepărtat (****dis*** *= separat de;* ***stare*** *= a sta în picioare.*] Interval care desparte două puncte în spațiu; depărtare. Ex.: 1) *D. focală*, dintre o lentilă și focarul principal, egală cu jumătate din raza de curbură a lentilei. 2) *D. interocluzală*, dintre suprafața masticatorie a dinților. 3) *D. interpupilară*, dintre centrele celor două pupile, prin care trec axele vizuale principale. 4) *D. de lucru la microscop*, la care instrumentul este focalizat corect.

DISTAZIE AREFLEXICĂ EREDITARĂ / dystasie aréflexique héréditaire / hereditary areflexic dystasia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***stasis*** *= stat în picioare, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină;* ***a*** *- priv.; lat.* ***reflexus****, de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi);* ***hereditarius*** *= referitor la moștenire, de la* ***hereditas, -atis*** *= moștenire.*] Sin.: boală Roussy-Lévy (v.).

DISTENSIE, s. f. / distension, s. f. / distension. [*Lat.* ***distensio, -onis*** *= întindere, de la* ***distendere*** *= a întinde.*] Termen vag, utilizat cu sensul de alungire a unei structuri, de mărire a volumului unui organ. Ex.: d. vezicală.

DISTILARE, s. f. / distillation, s. f. / distillation. [*Lat.* ***destillare*** *= a picura.*] Procedeu fizic constând în trecerea unui lichid în stare de vapori, condensarea acestor vapori și recuperarea lichidului astfel format, denumit distilat. Se utilizează pentru separarea amestecurilor de lichide (*d. fracționată*, pe baza punctelor de fierbere diferite), ca și pentru fracționarea amestecurilor de gaze după o lichefiere prealabilă. D. servește și la obținerea apei distilate.

DISTIMIE, s. f. / dysthymie, s. f. / dysthymia. [*Gr.* ***dys*** *= greu, dificil;* ***thymos*** *= minte, spirit.*] Tulburare a *afectivității, manifestată prin indispoziție, stare de disconfort, neplăcere.

DISTIROIDIE, s. f. / dysthyroïdie, s. f. / dysthyroidism. [*Gr. dys = greu, dificil; thyreos = pavăză, scut; eidos = formă.*] Anomalie de secreție tiroidiană, cantitativă și/sau calitativă, adică cu afectarea raportului T_4/T_3.

DISTOCIE, s. f. / dystocie, s. f. / dystocia. [*Gr. dys = greu, dificil; tokos = naștere.*] Termen prin care se denumește ansamblul dificultăților ce pot surveni în timpul nașterii, împiedicând derularea normală a acesteia. Se disting: 1) *D. dinamice*, prin dinamică uterină insuficientă, excesivă sau neregulată. 2) *D. mecanice*, din cauza unui obstacol osos (modificări patologice ale scheletului pelvin), muscular sau tumoral, sau un diametru mare fetal (d. a umerilor).

DISTOMATOZĂ, s. f. / distomatose, s. f. / distomatosis. [*Gr. dis = de două ori; stoma, -atos = gură; -oză.*] Ansamblu de manifestări patologice provocate de infestarea organismului uman cu *plathelminți din ordinul *Trematoda*. Există mai multe forme, după specia parazitului și localizare: d. bucofaringiană, cerebrală, hepatică, intestinală.

DISTONIE, s. f. / dystonie, s. f. / dystonia. [*Gr. dys = greu, dificil; tonos = tensiune.*] 1) În general, perturbare a *tonusului muscular sau a *tonicității unui organ. 2) Mișcări diskinetice determinate de tulburările tonusului muscular. Acestea se manifestă de regulă printr-o contracție tonică, involuntară și incoercibilă, care survine intermitent la anumite grupe musculare fără sistematizare funcțională. Termenul desemnează, în primul rând, *d. de atitudine*, care nu apar decât în poziții particulare ale corpului și membrelor și sunt restrânse la un anumit teritoriu (crampa scriitorului, crampa violonistului etc.).

DISTONIE DE CANAL HEPATIC / dystonie du canal hépatique / Mirizzi's syndrome. Sin.: sindrom Mirizzi (v.).

DISTONIE NEUROCIRCULATORIE / dystonie neurocirculatoire / neurocirculatory dystonia. Sin.: astenie neurocirculatorie (v.).

DISTONIE OCULOCERVICOFACIALĂ / dystonie oculo-cervico-faciale / Steele-Richardson-Olszewski disease. Sin.: sindrom Steele-Richardson-Olszewski (v.).

DISTOPIE, s. f. / dystopie, s. f. / dystopia. [*Gr. dys = greu, dificil; topos = loc.*] Situare anormală a unui organ.

DISTORSIUNE, s. f. / distorsion, s. f. / distortion. [*Lat. distorsio, -onis = răsucire, de la distorquere = a răsuci.*] 1) Deformare a unei imagini din cauza *aberației unui sistem optic. 2) Deformare a unui semnal sonor din trei cauze principale: a) *d. de fază*, dată de vitezele diferite de transmisie a diverselor frecvențe; b) *d. de amplitudine*, când intensitatea unor frecvențe este prea puternică; c) *d. de frecvență*, din cauza diferențelor de sensibilitate în funcție de frecvență ale urechii. 3) În psihanaliză, deformarea subiectivă inconștientă a realității, pentru a o pune în acord cu dorințele, aspirațiile.

DISTROFIE, s. f. / dystrophie, s. f. / dystrophy. [*Gr. dys = greu, dificil; trophe = hrană, nutriție.*] 1) Anomalie celulară sau tisulară dobândită, legată de o tulburare nutrițională, locală sau generală. D. este consecința unor carențe hormonale, nutritive, metabolice sau a unor deficiențe funcționale. Uneori, în cadrul d. sunt regrupate și leziunile degenerative cu cauze metabolice neidentificate. V. degenerescență. 2) Denumire generică a mai multor boli și sindroame, în cadrul cărora se constată d. la nivelul structurilor unor organe sau a unor sisteme: *d. adipozogenitală*, sau *sindrom Fröhlich; *d. craniocarpotarsală*, sau *sindrom Freeman-Sheldon; *d. ectodermică hidrotică* sau *sindrom Clouston; *d. edematoasă* sau *boală Milroy; *d. mezodermală congenitală hiperplastică* sau *sindrom Weill-Marchesani; *d. pulmonară progresivă (v.)*; *d. olfactogenitală* sau *sindrom Kallmann; *d. osoasă familială* sau *boală Morquio; *d. musculară oculofaringiană* sau *sindrom Shy-Gonatas; *d. toracică asfixiantă* sau *boală Jeune; *d. trombocitară hemoragică congenitală* sau *sindrom Bernard-Soulier.

DISTROFIE CORNEANĂ / dystrophie cornéenne / corneal dystrophy. Termen generic care regrupează afecțiunile corneei de origine degenerativă sau prin anomalii de metabolism, în absența unor cauze infecțioase sau virale. Sunt cuprinse în acest grup o serie de *keratite: 1) Keratita neuroparalitică, prin afectarea nervilor senzitivi ai corneei. 2) Keratita uscată sau filamentoasă prin diminuarea accentuată a secreției lacrimale. 3) Keratitele din *avitaminoze (îndeosebi A și B_2). 4) Keratopatiile medicamentoase. O serie de d. c. sunt ereditare sau asociate unor *tezaurismoze; ex.: *boală Hand-Schüller-Christian, *boală Hurler, *boală Reis-Bücklers, *cistinoză. V. și keratită.

DISTROFIE CRANIOCARPOTARSALĂ / dystrophie craniocarpotarsienne / craniocarpotarsal dystrophy. Sin.: sindrom Freeman-Sheldon (v.).

DISTROFIE ELASTICĂ CUTANATĂ / dystrophie élastique cutanée / skin elastic dystrophy. *Disembrioplazie cutanată, adesea familială, care se manifestă fie prin hipoplazie, fie prin hiperplazie a pielii.

DISTROFIE HIALOIDORETINIANĂ / dystrophie hyaloïdo-rétinienne / hyaloideo-retinal dystrophy. Sin.: boală Wagner (v.).

DISTROFIE MUSCULARĂ / dystrophie musculaire / muscular dystrophy. Termen generic sub care sunt regrupate o serie de boli ereditare degenerative cu caracter progresiv ale mușchilor striați. Semeiologia clinică, vârsta debutului, caracteristicile evoluției, localizarea afectării primare și caracteristicile histologice au permis identificarea de: 1) *D. m. cu miotonie*, v. miotonie. 2) *D. m. fără miotonie*, v. miopatie.

DISTROFIE MUSCULARĂ OCULOFARINGIANĂ / dystrophie musculaire oculo-pharyngienne / Shy-Gonatas syndrome. Sin.: sindrom Shy-Gonatas (v.).

DISTROFIE MUSCULARĂ PSEUDOHIPERTROFICĂ / dystrophie musculaire progressive type Duchenne / pseudohypertrophic muscular dystrophy. Sin.: miopatie pseudohipertrofică Duchenne (v.).

DISTROFIE NEUROAXONALĂ INFANTILĂ / dystrophie neuroaxonale infantile / infantile neuroaxonal dystrophy. Boală cu transmitere autozomal recesivă, cu debut în al doilea an de viață printr-o perturbare progresivă a mersului, o diminuare a reflexelor, apariția de semne piramidale, de tulburări senzitive și o deteriorare mentală. Histopatologic se constată focare de degenerare a axonilor, cu formațiuni sferoidale la nivelul creierului. În unele cazuri s-a constatat o deficiență de α-N-acetilgalactozaminidază. Exitus în 3-8 ani. Sin.: boală Seitelberger.

DISTROFIE OSOSĂ / dystrophie osseuse / bone dystrophy. Sin.: osteodistrofie (v.).

DISTROFIE OVARIANĂ / dystrophie ovarienne / ovarian dystrophy. Ansamblu de modificări funcționale tisulare ale cortexului ovarian, legate de tulburări hormonale. Ex.: *sindrom Stein-Leventhal, *chist de ovar.

DISTROFIE PULMONARĂ PROGRESIVĂ / dystrophie pulmonaire progressive / vanishing lung. Formă clinică particulară de *emfizem pulmonar, care apare la tineri și se extinde rapid de la domurile pulmonare spre baze. De regulă, evoluția este rapidă, către insuficiență respiratorie letală.

DISTROFIE SPONGIOEPIFIZARĂ SISTEMATIZATĂ / maladie de Fairbank / Fairbank's disease. Sin.: boală Fairbank (v.).

DISTROFIE TROMBOCITARĂ HEMORAGICĂ CONGENITALĂ / dystrophie thrombocytaire hémorrhagique congénitale / Bernard-Soulier syndrome. Sin.: sindrom Bernard-Soulier (v.).

DISTROFINĂ, s. f. / dystrophine, s. f. / dystrophin. [*Gr. dys = greu, dificil; trophe = hrană, nutriție; -ină.*] Proteină a *citoscheletului alcătuită din 3 685 aminoacizi, cu M_r de 427 kDa. Are o structură dimerică, prezintă analogii de structură

cu *α-actina și *spectrina și interacționează cu filamentele de *actină ale *miofibrilelor. De asemenea, d. asociată cu glicoproteine leagă *sarcolema de *matricea extracelulară, stabilizează membrana și influențează transportul de calciu. În *miopatia pseudohipertrofică Duchenne s-a constatat absența totală a d. Gena codantă a d., denumită DMD (de la *Duchenne muscular dystrophy*) este una dintre cele mai lungi din genomul uman (2,3 milioane pb), fiind situată pe cromozomul X. D. face parte, prin legăturile sale, dintr-un vast complex molecular implicat, prin fiecare din constituenții săi, în funcționarea normală a celulei musculare striate. Absența d. normale se însoțește de o reducere a tuturor proteinelor complexului molecular.

DISURIE, s. f. / dysurie, s. f. / dysuria. [*Gr. dys = greu, dificil; **ouron** = urină.*] Micțiune dificilă sau dureroasă, simptomatică pentru numeroase condiții patologice (infecții ale tractului uretral, stricturi uretrale, afecțiuni ale prostatei, prolaps uterin, neoplasm de col uterin, dismenoree etc.).

DIURETIC, adj., s. n. / diurétique, adj., s. m. / diuretic. [*Gr. **diouretikos** = care favorizează urinarea, de la **diourein** = a urina, a trece în urină.*] 1) Care se referă la diureză, care favorizează sau stimulează excreția urinară. 2) Medicament destinat creșterii secreției renale și electroliților, în esență a sodiului. În funcție de locul de acțiune, se disting: a) *d. osmotice*, a căror concentrare în tubul renal antrenează o diureză apoasă (manitol, soluție hipertonică de glucoză) și sunt utilizate îndeosebi în *edemul cerebral; b) *d. ansei Henle* sau *de ansă* (furosemid), saluretice cu acțiune puternică și scurtă; c) *d. tiazidice* sau înrudite, saluretice de putere medie, acționând la nivelul segmentului cortical, de diluție, al nefronului (tubul contort distal); d) *d. distale*, cu acțiune directă (triamteren) sau indirectă, prin antagonism cu *aldo-steronul (spironolactonă), provocând o diureză moderată, cu retenție de potasiu. *D. inhibitoare ale anhidrazei carbonice* nu mai sunt utilizate decât în tratamentul *glaucomului, iar *d. xantice* și *d. mercuriale* au fost abandonate. *Saluretícele sunt utilizate în tratamentul hipertensiunii arteriale, al insuficienței cardiace și al edemelor.

DIUREZĂ, s. f. / diurèse, s. f. / diuresis, urine output. [*Gr. **diouresis**, de la **diourein** = a urina, a trece în urină.*] 1) Excreția urinară în ansamblul său, fie că este vorba de cantitatea urinei, fie de compoziția acesteia. 2) Volumul secreției urinare, debitul urinar. D. normală este de 1 000-1 500 ml în 24 ore.

DIUREZĂ OSMOTICĂ / diurèse osmotique / osmotic diuresis. Mărire a volumului urinar, consecutivă creșterii *presiunii osmotice a plasmei sanguine. D. o. este o d. apoasă, săracă în sodiu și clor. Ea survine în cursul unor boli care sunt acompaniate de o *hipertonie osmotică a plasmei. Ex.: diabetul cu glicemie crescută și glicozurie, supraîncărcarea azotată a sângelui etc. De asemenea, poate fi provocată prin administrarea de glucoză, uree sau manitol. Prin *proba de d. o.* se studiază excreția apei sub influența diureticelor osmotice.

DIVERGENȚĂ, s. f. / divergence, s. f. / divergence. [*Lat. **dis** = separat de; **vergere** = a tinde spre.*] Mișcare de abducție simultană a ambilor ochi efectuată pentru trecerea de la vederea de aproape la vederea la distanță. Unii autori consideră d. o simplă relaxare a *convergenței. Ant.: convergență.

DIVERTICUL, s. m. / diverticule, s. m. / diverticulum. NA: diverticulum, pl. diverticula. [*Lat. **diverticulum** = răscruce.*] Cavitate în formă de sac, normală sau patologică, de dimensiuni variabile, care comunică cu un conduct natural.

DIVERTICUL CALICEAL / diverticule caliciel / calyceal diverticulum. Sin.: chist pielogenic (v.).

DIVERTICUL ESOFAGIAN / diverticule de l'oesophage / (o)esophageal diverticulum. *Diverticul al esofagului, care, în funcție de mecanism, poate fi: 1) *D. de pulsiune*, al părții cervicale a esofagului, care se poate produce prin efort de deglutiție sau de expulzie a bolului alimentar. 2) *D. de tracțiune*, al părții toracice a esofagului, deviat de o aderență a acestuia cu un ganglion inflamat cronic.

DIVERTICUL MECKEL / diverticule de Meckel / Meckel's diverticulum. [***Johann Friedrich Meckel**, anatomist și chirurg german din Halle, 1781-1833.*] *Diverticul inconstant al intestinului subțire, situat pe *ileon la capătul arterei mezenterice superioare, la circa 80 cm de *valvula ileocecală. D. m. reprezintă un vestigiu al *canalului vitelin.

DIVERTICULITĂ, s. f. / diverticulite, s. f. / diverticulitis. [*Lat. **diverticulum** = răscruce; **-ită**.*] Inflamația unui diverticul, cu referire în special la diverticulii intestinali. D. antrenează stagnarea materiilor fecale în sacul diverticular, cu distensie dureroasă și se poate complica prin perforație și abcedare.

DIVERTICULOZĂ, s. f. / diverticulose, s. f. / diverticulosis. [*Lat. **diverticulum** = răscruce; **-oză**.*] Afecțiune caracterizată prin prezența de *diverticuli într-o zonă oarecare a tubului digestiv: esofag, duoden, intestin subțire sau colon. *D. colică*, cea mai frecventă, fără să fie patologică prin ea însăși, expune subiectul afectat la infecții și la hemoragii.

DIVIZIUNE, s. f. / division, s. f. / division. [*Lat. **divisio, -onis** = împărțire, distribuire, de la **dividere** = a împărți, a diviza.*] 1) Împărțire, separație în două sau mai multe părți. 2) *D. celulară*: separația celulei în două celule fiice. D. la celulele *procariote se produce prin sciziparitate, v. amitoză. D. la celulele *eucariote se produce diferit la *gameți (*meioză) față de celulele somatice (*mitoză).

DIVULSIE, s. f. / divulsion, s. f. / divulsion. [*Lat. **dis** = separat de; **vulsio, -onis** = convulsie, spasm, de la **vellere** = a smulge.*] 1) Dilatația forțată a unui canal strâmtat. 2) Fractură prin smulgere.

DIZAHARID, s. n. / disaccharide, s. m. / disaccharide. [*Gr. **dis** = de două ori; lat. **saccharum**, gr. **sakkharon** = zahăr.*] Glucid care, prin hidroliză, eliberează două monozaharide.

DIZARTRIE. Var. pentru disartrie (v.).

DIZENTERIE, s. f. / dysenterie, s. f. / dysentery. [*Gr. **dys** = greu, dificil; **enteron** = intestin.*] Termen cu două sensuri, unul general și unul restrictiv: 1) În sens general, termenul nu se mai utilizează ca atare, ci sub forma: *sindrom dizenteric. 2) În sens restrictiv: infecție intestinală, localizată îndeosebi la nivelul colonului, determinată de bacterii din genul **Shigella* (*d. bacilară*) sau de **Entamoeba dysenteriae*, specia *histolitica* (*d. amibiană*). *D. bacilară* reprezintă forma tipică și cea mai gravă a bolii, caracterizată prin sindrom dizenteric febril și crampe abdominale intense.

DIZENTERIE BACILARĂ / dysenterie bacillaire / bacillary dysentery. V. dizenterie (2).

DIZIGOT, adj. / dizygote, adj. / dizygotic, dizygous. [*Gr. **dis** = de două ori; **zygotos** = legat împreună, de la **zygor** = eu unesc.*] Se spune despre gemenii cu placente diferite, provenind din doi *zigoți diferiți și, în consecință, neavând un patrimoniu ereditar identic. Sin.: biovular, bivitelin. V. și geamăn.

DIZOLVANT, s. n. / dissolvant, s. n. / dissolvent. [*Lat. **dissolvere** = a desface, a descompune.*] Sin.: solvent (v.).

DNA / DNA / DNA. Abrev. din engl. utilizată in mod curent pentru *acidul dezoxiribonucleic.

DOCIMAZIE, s. f. / docimasie, s. f. / docimasia. [*Gr. **dokimasia** = probă, anchetă, de la **dokimazein** = a examina.*] Termen ce desemnează diferitele probe cu ajutorul cărora se încearcă cunoașterea stării unui organ în momentul morții. Cea mai cunoscută este proba de hidrostatică pulmonară sau proba de plutire a plămânului: fragmentele de plămân cu densitate mare cad la fundul apei. În acest caz, proba de d. este ne-

gativă și se observă la plămânul nerespirat, dar și în *imaturitate, *atelectazii, procese inflamatorii pulmonare cu participare alveolară. Prin *d. histologică pulmonară* se încearcă, de asemenea, să se constate dacă un copil a respirat după naștere sau s-a născut mort. Prin *d. hepatică* se cercetează conținutul de *glicogen hepatic pe secțiuni histologice, pentru a stabili durata agoniei.

DOICĂ, s. f. / nourrice, s. f. / nurse. [*Bulg. dojka = doică.*] Femeie care alăptează (și îngrijește) copilul altei femei. Dădacă. Termenul engl. *nurse* are și alte semnificații. V. nursing.

DOLICHOCEFALIE. Var. pentru dolicocefalie (v.).

DOLICOCEFALIE, s. f. / dolichocéphalie, s. f. / dolichocephalia. [*Gr.* ***dolikhos*** *= lung;* ***kephale*** *= cap.*] Conformație craniană particulară, caracterizată printr-o disproporție între diametrul antero-posterior (sagital) și cel lateral, în sensul alungirii primului. Craniul este alungit antero-posterior. D. este constituțională (și deci normală) la eschimoși și etiopieni. Var.: dolichocefalie.

DOLICOCOLON, s. n. / dolichocôlon, s. m. / dolichocolon. [*Gr.* ***dolikhos*** *= lung;* ***kolon*** *= intestin gros.*] Alungire a unui segment al colonului, fără modificarea anatomică a calibrului și a pereților săi.

DOLICOMEGA-ARTERĂ, s. f. / dolichoméga-artère, s. f. / megadolichoartery. [*Gr.* ***dolikhos*** *= lung;* ***megas, megalos*** *= mare; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră.*] Alungire și dilatație anormale ale unei artere sau ale unui segment de arteră, fără formarea unui *anevrism asociat.

DOLICOMEGALIE, s. f. / dolichomégalie, s. f. / dolichomegaly. [*Gr.* ***dolikhos*** *= lung;* ***megas, megalos*** *= mare.*] Creștere a lungimii și a lărgimii unui vas și îndeosebi a unei părți din tubul digestiv.

DOLICOSIGMOID, s. n. / dolicho-sigmoïde, s. m. / dolichosigmoid. [*Gr.* ***dolikhos*** *= lung;* ***** *= a 19-a literă a alfabetului grec; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Alungire anormală a ansei sigmoide a colonului.

DOLICOSTENOMELIE, s. f. / dolichosténomélie, s. f. / dolichostenomelia. [*Gr.* ***dolikhos*** *= lung;* ***stenos*** *= strâmt, îngust;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] 1) Malformație congenitală a celor patru membre care sunt anormal de lungi și de subțiri. 2) Termen utilizat uneori ca sin. pentru *sindromul Marfan.

DOM PLEURAL / dôme pleural / pleura cervicalis. NA: cupula pleurae. [*Fr.* ***dôme****, din lat.* ***domus*** *= casă; gr.* ***pleura*** *= coastă, latură.*] Porțiunea pleurei parietale care acoperă vârful plămânului.

DOMENIU, s. n. / domaine, s. m. / domain. [*Lat.* ***dominium*** *= proprietate, de la* ***dominus*** *= stăpân.*] Regiune specifică a unei proteine sau a unei biomembrane, cu proprietăți caracteristice în raport cu ansamblul proteinei sau, respectiv, al biomembranei.

DOMINANT, adj. / dominant, -e, adj. / dominant. [*Lat.* ***dominans****, de la* ***dominari*** *= a fi stăpân, a* ***domina*** *și* ***dominus*** *= stăpân.*] Despre un caracter genetic (sau al genei care îl poartă) care se manifestă fie că el este prezent pe ambii cromozomi ai perechii, fie pe un singur cromozom, adică atât în stare homozigotă, cât și în stare *heterozigotă. Caracterul d. se manifestă, deci, chiar dacă este prezent doar pe unul din cei doi cromozomi omologi, celălalt cromozom purtând un caracter *recesiv. Ant.: recesiv. V. și alelă dominantă.

DOMINANȚĂ, s. f. / dominance, s. f. / dominance. [*Lat.* ***dominans****, de la* ***dominari*** *= a fi stăpân, a* ***domina*** *și* ***dominus*** *= stăpân.*] 1) Supremație, manifestare a unui factor în competiție cu alți factori antagoniști. 2) Proprietate a unei gene sau a unui caracter de a se manifesta (exprima) în toate cazurile, atât la subiectul *homozigot, cât și la cel *heterozigot, mascând la acesta din urmă efectele genei alelomorfe recesive. V. dominant și recesiv. 3) *D. cerebrală emisferică*: v. emisferă dominantă.

DONATOR UNIVERSAL / donneur universel / universal donor. [*Lat.* ***donator, -oris*** *= cel care dăruiește, de la* ***donare*** *= a dărui și* ***donum*** *= dar;* ***universalis*** *= general, universal, de la* ***universus*** *= întreg, tot.*] Nume dat unui subiect aparținând grupei 0 sanguine, al cărui sânge poate fi, teoretic, transfuzat subiecților tuturor grupelor ABO. Acest termen este, totuși, impropriu, deoarece nu ține seama decât de sistemul ABO. Or, chiar în acest sistem există „donatori universali" periculoși, ale căror aglutinine, de un tip particular, pot aglutina globulele roșii ale unui primitor aparținând altui grup sanguin.

DONOR, s. m. sau f. / donneur, s. m. ou f. / donor. [*Lat.* ***donare*** *= a dărui, de la* ***donum*** *= dar.*] 1) Un organism ale cărui țesuturi vii pot fi utilizate la un alt organism (prin transfuzie sanguină, transplante de organe). 2) Substanță care oferă o particulă altei substanțe (acceptor). Ex.: d. de hidrogen.

DONOVANOZĂ, s. f. / donovanose, s. f. / donovanosis, granuloma inguinale. [*Charles Donovan, medic irlandez, specialist în boli tropicale, 1863-1951;* ***-oză****.*] Sin.: granulom inghinal (v.).

DOP, s. n. / bouchon, s. m. / plug. [*Dialect săsesc dop.*] Acumulare de secreții într-un conduct sau spațiu anatomic. Ex.: d. epidermic, prin aglomerare de celule epidermice descuamate la nivelul conductului auditiv extern.

DOPA / DOPA / DOPA. [*Abrev. engl. DihidrOxy-PhenylAlanine = dihidroxifenilalanină.*] Compus intermediar în lanțul de sinteză a *catecolaminelor și *melaninelor. După decarboxilare, DOPA se transformă în *dopamină; după hidroxilarea DOPA rezultă *noradrenalină. În organismul uman se găsește în cantități apreciabile în sistemul nervos extrapiramidal (nucleul caudat și pallidum). În practica medicală se utilizează izomerul său levogir, L-DOPA sau *levodopa.

DOPA-DECARBOXILAZĂ, s. f. / dopadécarboxylase, s. f. / dopa-decarboxylase. [*Abrev. engl. DihidrOxyPhenylAlanine = dihidroxifenilalanină; lat.* ***de*** *= separat de;* ***carbo, -onis*** *= cărbune; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***hyle*** *= materie;* ***-ază****.*] Enzimă implicată în decarboxilarea *DOPA în *dopamină. Inhibitorii acestei enzime, carbidopa și benserazida, asociați cu *levodopa, sunt utilizați în tratamentul *bolii Parkinson.

DOPAJ, s. n. / dopage, s. m. / doping. [*Engl.* ***to dope*** *= a droga, a lua un excitant.*] Utilizarea de procedee, de substanțe sau a oricărui alt mijloc în scopul creșterii artificiale a capacităților psihomotorii, a randamentului sau în scopul diminuării senzațiilor dureroase și a oboselii, în vederea sau cu ocazia unei competiții sportive. D. este calificat ca atare dacă prejudiciază etica sportivă sau dacă afectează integritatea fizică și psihică a sportivului. Lista produșilor dopanți este stabilită de *Comitetul Internațional Olimpic*. Din punct de vedere medico-legal, definiția d. este mai precisă și mai restrictivă: utilizarea unui drog sau a unei substanțe înscrise pe lista oficială a produșilor dopanți. Listele cu produși dopanți sunt în continuă extensie.

DOPAMINĂ, s. f. / dopamine, s. f. / dopamine. [*Abrev. engl. DihidrOxyPhenylAlanine = dihidro-xifenilalanină; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină****.*] Dihidroxifeniletilamina, produsă prin decarboxilarea *dopa, compus intermediar în sinteza *noradrenalinei (noreprinefinei). D. este un mediator chimic. Sintetizată în unele grupe de neuroni, este prezentă în diverse regiuni ale sistemului nervos central și periferic. Contrar altor catecolamine, d. este vasodilatatoare la nivelul rinichilor, intestinului și coronarelor. Dispariția sa din anumite regiuni ale creierului (corpi striați, locus niger) este în relație cu *boala

Parkinson, iar precursorul său, L-dopa, este utilizat în tratamentul acestei afecțiuni. Pe de altă parte, anomaliie d. intracerebrale ar fi legate de patogeneza *schizofreniei, iar *neurolepticele acționează blocând receptorii dopaminergici. D. este utilizată și în tratamentul șocului: cresc debitul urinar, debitul și forța de contracție cardiace, fără modificarea ritmului cardiac, nici a presiunii arteriale. D. inhibă acțiunea *prolactinei. V. și tab. const. endocrinol.

DOPAMINERGIC, adj. / dopaminergique, adj. / dopaminergic. [*V. etimologia termenului* ***dopamină****; gr.* ***ergein*** *= a lucra, a fi în activitate.*] Care eliberează *dopamină, care este sensibil la acțiunea dopaminei. Ex.: 1) *Nerv d.* - nerv ale cărui terminații eliberează dopamină. 2) *Sistem d.* - ansamblu de neuroni care, la nivelul sistemului nervos central sau periferic, eliberează dopamină sau este sensibil la aceasta.

DOPAMINERGIE, s. f. / dopaminergie, s. f. / dopaminergia. [*V. etimologia termenului* ***dopaminergic****.*] Eliberare de *dopamină.

DOPA-OXIDAZĂ, s. f. / dopa-oxydase, s. f. / dopa-oxidase. [*Abrev. engl. DihidrOxyPhenylAlanine = dihidroxifenilalanină; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen; -***ază***.*] Denumire provizorie pentru enzima sau enzimele care catalizează formarea *melaninei din *DOPA. Sin.: dopază.

DOPA-REACȚIE, s. f. / dopa-réaction, s. f. / dopa-reaction. [*Abrev. engl. DihidrOxyPhenylAlanine = dihidroxifenilalanină; fr.* ***réaction****, din lat.* ***actio, -onis*** *= acțiune și* ***agere*** *= a acționa.*] Metodă citoenzimatică folosită pentru evidențierea capacității unei celule de a sintetiza *melanină din *DOPA. Reacția este pozitivă în cazul apariției unei colorații întunecate după aplicarea de DOPA pe o secțiune tisulară proaspătă, evidențiind transformarea DOPA în melanină. Sin.: reacție Bloch.

DOPAZĂ, s. f. / dopase, s. f. / dopase. [*Abrev. engl. DihidrOxyPhenylAlanine = dihidroxifenilalanină; -***ază***.*] Sin.: dopa-oxidază (v.).

DOPPLER / Doppler / Doppler. [***Christian Johann Doppler****, fizician și matematician austriac, 1803-1853.*] V. velocimetrie Doppler.

DOPPLER PULSAT / Doppler pulsé / pulse Doppler. Variantă de investigație a vaselor prin metoda Doppler, utilizând o emisie discontinuă de ultrasunete și permițând studiul debitelor arteriale.

DORSAL, adj. / dorsal, -ale, -aux, adj. / dorsal, notal. [*Lat.* ***dorsualis*** *= de (pe) spate, de la* ***dorsum*** *= spate.*] Care se raportează la partea din spate sau posterioară a corpului, ori a unui organ. Ex.: regiunea d. a corpului, fața d. a mâinii. Sin.: posterior.

DORSALGIE, s. f. / dorsalgie, s. f. / dorsalgia. [*Lat.* ***dorsum*** *= spate; gr.* ***algos*** *= durere.*] Durere cu sediul la nivelul *rahisului dorsal.

DORSALIZARE, s. f. / dorsalisation, s. f. / dorsalization. [*Lat.* ***dorsualis*** *= de (pe) spate, de la* ***dorsum*** *= spate.*] Malformație congenitală, constând în apariția unor caracteristici ale vertebrelor dorsale la vertebre aparținând altor regiuni. D. tipică poate afecta vertebra a șaptea cervicală (C_7), a cărei apofiză transversă se transformă într-o coastă, mai mult sau mai puțin dezvoltată. V. coastă cervicală. D. primei vertebre lombare (L_1) duce la articularea acesteia cu una sau două coaste libere.

DORSARTROZĂ, s. f. / dorsarthrose, s. f. / thoracic disk lesions. [*Lat.* ***dorsum*** *= spate; gr.* ***arthron*** *= articulație; -***ază***.*] *Discartroză a rahisului dorsal.

DORSIFLEXIE, s. f. / dorsiflexion, s. f. / dorsiflexion. [*Lat.* ***dorsum*** *= spate;* ***flexio, -onis*** *= îndoire, de la* ***flectere*** *= a îndoi.*] Înclinare anterioară a vertebrelor dorsale.

DOWN REGULATION / down regulation / down regulation. [*Engl.* ***down*** *= în jos;* ***regulation*** *= reglare.*] Anglicism utilizat cu cel puțin două sensuri: 1) Diminuarea afinității unui receptor ca urmare a creșterii concentrației sanguine a ligandului fiziologic. În acest caz se poate utiliza ca sin. în română termenul reglare joasă sau negativă. 2) Reducerea răspunsului unei celule la un anumit stimul, după prima expunere, ca urmare a reducerii numărului de receptori exprimați la nivelul suprafeței celulare.

DOZARE BIOLOGICĂ / dosage biologique / biologic dosage. [*Gr.* ***dosis*** *= acțiunea de a da;* ***bios*** *= viață;* ***logos*** *= știință.*] V. biotest.

DOZARE RADIOIMUNOLOGICĂ / dosage radioimmunologique / radioimmunoassay. [*Gr.* ***dosis*** *= acțiunea de a da; lat.* ***radius*** *= rază;* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***logos*** *= știință.*] Sin.: radioimunodozare (v.).

DOZĂ, s. f. / dose, s. f. / dose. [*Gr.* ***dosis*** *= acțiunea de a da.*] Termen utilizat în medicină cu două semnificații principale: *cantitate de substanță*, de obicei medicament; *cantitate de radiații*, de energie a acestora. Pornind de la cele două semnificații se disting: 1) *Cantitatea de substanță (medicament)* care provoacă un anumit efect farmacologic sau toxic. *Tipuri de d. în relație cu medicamentele*: a) *D. de atac* sau *de încărcare*: d. inițială, mai mare, cu care este indicat uneori să se înceapă tratamentul medicamentos; prin d. de atac se obțin în timp scurt concentrațiile sanguine și tisulare eficiente, necesare îndeosebi în stări de urgență. b) *D. eficace maximă*: cea mai mare cantitate de medicament care produce efecte utile, fără efecte toxice asociate. c) *D. eficace medie* (DE_{50}): cantitatea de medicament care produce efectul terapeutic la 50 % din subiecții tratați. d) *D. eficace minimă*: cea mai mică d. care provoacă efectul farmacodinamic urmărit. e) *D. homeopatică*: cantitatea de medicament homeopat (sub formă de picături, pulbere, granule, globule) administrată pacientului la fiecare priză. V. homeopatie. f) *D. de întreținere*: d. care se administrează în tratamentul îndelungat al unei boli și asigură întreținerea efectului obținut prin *d. de atac. g) *D. letală* (DL), care, după administrare experimentală la animale, produce moartea. h) *D. letală medie* (DL_{50}): cantitatea de medicament care, după administrare, provoacă moartea a 50 % din animalele unui lot; se determină experimental și servește la evaluarea gradului de toxicitate al unei substanțe. i) *D. letală minimă* (DLM): cea mai mică d. de substanță care determină moartea unui animal din lotul experimental. j) *D. uzuală* sau *terapeutică curativă*: cantitatea de medicament care, cuprinsă între d. maximă și d. minimă, determină efectul terapeutic cel mai favorabil. 2) *Cantitatea de radiații*, de o anumită intensitate, absorbită de un volum dat în unitatea de timp. *Mărimile dozimetrice* definesc transferul de energie al radiațiilor la interacțiunea cu substanța și sunt utilizate în medicină în cazul: iradierii profesionale, terapeutice, diagnostice (din investigațiile cu radiații X și radioizotopi) și accidentale. *Tipuri de mărimi dozimetrice*: a) *D. absorbită* (v.). b) *D. amitogenică* reprezintă d. de radiații ionizante prin administrarea căreia se realizează o oprire a mitozelor) c) *D. emergentă*, cantitatea de radiații de o anumită intensitate, măsurată în momentul ieșirii fasciculului de radiații din volumul iradiat. d) *D. de epilație*, cantitatea de radiații capabilă să producă o epilație trecătoare (temporară) sau definitivă. e) *D. de focar*, d. efectivă în focarul de iradiat. f) *D. fracționată*, în radioterapie, cantitatea de energie radiantă administrată pe ședință, reprezentând o fracțiune din d. totală. g) *D. integrală* (v.). h) *D. maximă admisibilă* (v.). i) *D. optimă*, în radiologie, d. de energie radiantă prin care se obține un efect maxim și care produce concomitent un minim de efecte secundare. j) *D. procentuală*, diferența în procente dintre *d. superficială și *d. în

profunzime. k) *D. în profunzime*, d. de radiații eficace la o anumită adâncime a corpului iradiat. l) *D. superficială*: d. de radiații eficace la suprafața unui corp. m) *D. tumorală* (v.). n) *D. zilnică*, fracțiune din d. totală capabilă să producă efectele radiobiologice scontate, în cadrul afecțiunii și volumului iradiat, administrată într-o singură zi.

DOZĂ ABSORBITĂ / dose absorbée / absorbed dose. Reprezintă energia absorbită de unitatea de masă de substanță iradiată, indiferent de natura radiației ionizante. Unitatea de măsură în SI este Gy (gray), egală cu un joule pe kilogram (J/kg). Debitul d. a. caracterizează viteza de absorbție a energiei și se măsoară în Gy/s.

DOZĂ BIOLOGICĂ / dose biologique / biologic dose. *D. b.* ține seama de nocivitatea radiației pentru un sistem biologic, nocivitate ce depinde de transferul liniar de energie (TLE), deci de natura radiației. Se măsoară în Sv (sievert). Drept referință se ia radiația X, cu un TLE mic; pentru aceasta, 1 Sv este egal cu 1 Gy. Cu cât TLE este mai mare, cu atât d. b. ce corespunde aceleiași d. absorbite crește. Debitul d. b. se măsoară în Sv/s.

DOZĂ INTEGRALĂ / dose intégrale / integral dose. Cantitatea totală de energie absorbită în întreaga regiune iradiată, reprezintă produsul dintre doza absorbită și masa regiunii iradiate, exprimată în grame.

DOZĂ MAXIMĂ / dose maximale / maximum dose. În radiologie, d. de radiații ionizante de la care pot apărea efecte nocive. Abrev.: DM.

DOZĂ MAXIMĂ ADMISĂ / dose maximale admissible / maximal permissible dose. D. totală de radiații ionizante absorbite pe care o poate primi un individ în cursul vieții, fără riscul apariției unor efecte nocive. Se stabilește prin normative internaționale. Abrev.: DMA.

DOZĂ TUMORALĂ / dose tumorale / tumoral dose. Cantitatea totală de energie absorbită de o tumoră iradiată. Se calculează pornind de la d. absorbită de masa tumorală (în grame), calculată după estimarea volumului geometric al tumorii.

DOZIMETRIE, s. f. / dosimétrie, s. f. / dosimetry. [*Gr.* ***dosis*** *= acțiunea de a da;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurare fizică, chimică sau biologică a dozei provenite de la o sursă de radiații. Prin **d. biologică* se estimează doza primită de un organism, prin intermediul efectelor biologice produse de radiațiile absorbite.

DOZIMETRU, s. n. / dosimètre, s. m. / dosimeter. [*Gr.* ***dosis*** *= acțiunea de a da;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat destinat *dozimetriei radiațiilor ionizante.

DRACUNCULOZĂ, s. f. / dracunculose, s. f. / dracunculosis. [*Lat.* ***dracunculus****, gr.* ***drakontion*** *= balaur mic;* ***-oză****.*] Boală determinată de infestarea prin femela *filariei de Medina sau a viermelui de Guinea (*Dracunculus medinensis*). Se manifestă prin una sau mai multe tumori subcutanate, foarte pruriginoase, care abcedează și se deschid la piele, eliberând astfel embrionii în mediul exterior. V. și filarioză.

DRAJEU, s. n. / dragée, s. f. / sugar-coated tablet. [*Fr.* ***dragée****, alterare din lat.* ***tragemata****, de la gr.* ***tragema*** *= desert.*] Formă de prezentare medicamentoasă cu administrare *per os* care se prezintă sub forma unei (unor) substanțe active comprimate, acoperită cu substanțe zaharoase care pot, eventual, acționa asupra eliberării substanței active. V. și comprimat.

DRASTIC, adj. / drastique, adj. / drastic. [*Gr.* ***drastikos*** *= activ, de la* ***dran*** *= a acționa.*] Despre un laxativ care declanșează scaune numeroase, lichide și însoțite de colici, ca urmare a iritației mucoasei intestinale.

DREN, s. n. / drain, s. m. / drain. [*Engl.* ***to drain*** *= a usca.*] Tub suplu sau rigid, din cauciuc, mase plastice, aliaje metalice etc., uneori perforat de orificii, servind la evacuarea lichidelor fiziologice sau patologice, pe măsura producerii acestora la nivelul unei cavități sau a unei plăgi. Poate fi constituit, de asemenea, dintr-o lamă ondulată de cauciuc. În practică se disting: 1) *D. fără aspirație*, care funcționează pe baza gravitației sau a capilarității. 2) *D. cu aspirație*, care funcționează prin depresiune, ce crește eficacitatea drenajului. V. și drenaj.

DRENAJ, s. n. / drainage, s. m. / drainage. [*Engl.* ***drainage****, de la* ***to drain*** *= a usca.*] Procedeu care permite evacuarea continuă a lichidelor conținute într-o plagă, un organ cavitar, o cavitate naturală sau patologică prin intermediul unui *dren, al unei *meșe, al unei *sonde sau al oricărui alt mijloc care să împiedice temporar închiderea completă a orificiului de ieșire.

DRENAJ POSTURAL / drainage postural / postural drainage. Metodă de *kineziterapie prin care se utilizează poziții ale corpului uman adaptate anatomiei bronșice pentru a facilita *drenajul acestora, pe baza presiunii.

DREPANOCIT, s. n. / drépanocyte, s. m. / sickle cell. [*Gr.* ***drepanon*** *= seceră;* ***kytos*** *= celulă.*] *Eritrocit în formă de seceră sau de semilună, caracteristic *drepanocitozei. Sin.: eritrocit falciform, celulă falciformă, sickle-cell.

DREPANOCITOZĂ, s. f. / drépanocytose, s. f. / sickle cell anemia, drepanocytic anemia. [*Gr.* ***drepanon*** *= seceră;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză****.*] Anomalie ereditară a sângelui, caracterizată prin prezența unei *hemoglobine anormale (HbS). În lanțul primar β al hemoglobinei, cel de al șaselea aminoacid, *acidul glutamic, este înlocuit cu *valina, fapt ce modifică încărcarea electrică a hemoglobinei. Aceasta devine instabilă, fibrilară, ceea ce duce la deformarea hematiilor, hemoliză și anemie. Boala poate fi clinic inaparentă (formă heterozigotă) sau poate provoca o anemie hemolitică foarte gravă (formă homozigotă). Sin.: anemie falciformă, siclemie, boală sau sindrom Dresbach.

DREPTACI, adj. s. m. sau f. / droitier, ière, adj., s. m. ou f. /right handed. [*Lat.* ***directus*** *= drept, de la* ***dirigere*** *= a pune în linie.*] (Persoană) care utilizează mâna dreaptă pentru scris, ca și pentru alte acte motorii care impun îndemânare. V. și emisferă dominantă.

DROG, s. n. / drogue, s. f. / drug, medicine. [*etimologie incertă: după Littré, termenul anglo-saxon* ***dryge*** *sau cel olandez* ***trook****, ambii însemnând: uscat; după Robert, cuvântul olandez* ***droog****: lucru uscat.*] 1) Orice materie primă, de natură organică sau anorganică, utilizată în prepararea medicamentelor oficinale sau magistrale. 2) Prin extensie, sub influența terminologiei engleze, sin. cu *medicament. 3) Substanță care poate produce o stare de *dependență fizică și/sau psihică și care poate genera o *toxicomanie, indiferent de tipul substanței în cauză. Obs.: în fr. *drogue* nu are sensul de medicament, existent în engl. De asemenea, în dicționarele franceze se acceptă termenul *drogue* cu semnificația de materie primă pentru unele medicamente, dar se menționează că și această utilizare se va restrânge, în rațiunea conotației negative pe care a dobândit-o cuvântul *drogue* în limbajul curent. Pe de altă parte, în engl. termenul de *therapeutic drug* permite distingerea de *addictive drug*. De menționat, totodată, prezența în engl. a termenului *medication* (*medicație).

DROMOMANIE, s. f. / dromomanie, s. f. / dromomania. [*Gr.* ***dromos*** *= cursă, drum;* ***mania*** *= nebunie.*] Impuls imperios, nestăpânit, de a pleca, bolnavul părăsind fără motiv locul unde se află și parcurgând distanțe mari. D. este un simptom în nevroze, psihopatii, epilepsie etc.

DROMOTROP, adj. / dromotrope, adj. / dromotropic. [*Gr.* ***dromos*** *= cursă, drum;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Proprietatea de conducere a excitației prin fibrele nervoase sau prin masa miocardului adult și embrionar. Ter-

menul *d. negativ* semnifică diminuarea conductibilității unui nerv, iar cel de *d. pozitiv* creșterea acestei conductibilități.

DROP-ATTACK / drop-attack / drop-attack. [*Engl.* ***drop*** *= cădere;* ***attack*** *= atac.*] Anglicism care nu este traductibil decât printr-o perifrază: cădere bruscă prin înmuierea gambelor. În consecință, termenul engl. este acceptat, desemnând suspendarea bruscă a tonusului postural care antrenează o cădere prin înmuierea gambelor, fără pierderea cunoștinței, accident atribuit unei ischemii bruște la nivelul trunchiului cerebral.

DROSOPHILA / Drosophila / Drosophila. [*Gr.* ***drosos*** *= rouă;* ***philein*** *= a iubi.*] Gen de muște. *D. melanogaster* este utilizată extensiv în studiile de genetică experimentală.

DRUMSTICK / drumstick / drumstick. [*Engl.* ***drum*** *= tobă;* ***stick*** *= băț.*] Anglicism ce desemnează o expansiune pediculată existentă la nivelul unui lob nuclear al leucocitului, legată de nucleu printr-un mic fragment de cromatină. D. este considerat ca un cromozom X condensat în interfază, are dimensiuni medii de 1,2 × 1,6 m și se întâlnește la 3-6% din leucocitele polinucleare la sexul feminin.

DSM-IV / DSM-IV / DSM-IV. [*Abrev. din engl.:* ***Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders,*** *IV*[th] *edition.*] Clasificare a tulburărilor mentale efectuată de *American Psychiatric Association*, în care criteriile diagnostice sunt axate după cinci direcții: I) sindromul psihiatric principal; II) tipul de personalitate; III) boala (bolile) somatică (somatice); IV) severitatea factorilor exteriori de stres; V) nivelul global de adaptare socială a subiectului. V. și ICD-10.

DUBLĂ ELICE / double hélice / double helix, double strand. Structura spațială, tridimensională a *acidului dezoxiribonucleic.

DUBLET, s. n. / doublet, s. m. / doublet. [*Lat.* ***duplus*** *= dublu.*] 1) Ansamblul de două linii spectrale cu lungime de undă foarte apropiată, observat la un spectrograf foarte dispersiv (ex.: linia galbenă a sodiului). 2) *D. electronic*: doi electroni puși în comun prin formarea unei legături chimice. 3) Activitate electromiografică, spontană sau provocată prin probe de sensibilizare, în care se succedă rapid două elemente cu morfologie identică. Este expresia hiperexcitabilității musculare, îndeosebi în *tetanie. V. și electromiografie.

DUBLU CONTRAST / double contraste / double contrast. Metodă de investigație radiologică în care sunt asociate, în cazul organelor sau structurilor cavitare, două mijloace de contrast: un mediu opac, ce tapisează pereții și altul aeric, care produce distensia cavității. De ex.: stomac în d. c., colon în d. c. sau *artrografie prin d. c.

DUBLU ORB / double aveugle / double blind. 1) Tip de experiment terapeutic clinic în cursul căruia atât medicul, cât și pacientul nu cunosc natura medicamentelor utilizate, pentru evitarea fenomenelor de sugestie care pot interveni în aprecierea eficienței tratamentului. V. și simplu orb. 2) Metodă de testare comparativă a eficacității terapeutice, fie în cazul existenței a două tratamente diferite pentru aceeași boală, fie în cazul unui medicament nou care este comparat cu unul *placebo. Tehnica implică participarea a două grupe de pacienți, care vor primi, fiecare, un tratament diferit sau, respectiv, unul din cele două produse (medicament sau placebo), evident fără a avea cunoștință de natura tratamentului sau a substanței primite. La încheierea experimentului, se analizează rezultatele. Sin.: probă dublu orb. V. și test în orb.

DUBLU STRAT FOSFOLIPIDIC / double couche phospholipidique / phospholipid bilayer. Sin.: bistrat fosfolipidic (v.).

DUCT, s. n. / ductus, s. m. / ductus. NA: ductus. [*Lat.* ***ductus*** *= canal.*] Sin.: canal (v.). Var.: ductus

DUCTOPENIE, s. f. / ductopénie, s. f. / ductopenia. [*Lat.* ***ductus*** *= canal; gr.* ***penia*** *= sărăcie.*] Diminuare a numărului de *canalicule biliare intrahepatice. Se traduce prin *colestază de intensitate variabilă, mai mult sau mai puțin tolerată. D. poate fi congenitală (*sindrom Alagille) sau dobândită, consecutiv unei *hepatite medicamentoase sau imune, ca și unei *colangite primitive sclerozante.

DUCTULUS / ductulus / ductulus. NA: ductulus. [*Lat.* ***ductulus,*** *dim. de la* ***ductus*** *= canal.*] Sin.: canalicul (v.).

DUCTUS. Var. pentru duct (v.).

DUCTUS ARTERIOSUS / ductus arteriosus / ductus arteriosus. NA: ductus arteriosus. Sin.: canal arterial (v.).

DUCȚIE, s. f. / duction, s. f. / duction. [*Lat.* ***ductio, -onis*** *= ducere, de la* ***ducere*** *= a duce.*] Termen prin care este desemnată mișcarea unui singur ochi, deci o mișcare monoculară. Prin d. forțată globul ocular este mobilizat pasiv, în diferite direcții. V. și versiune.

DUMPING SYNDROME / dumping syndrome, syndrome de chasse / dumping syndrome. [*Engl.* ***dumping,*** *de la* ***to dump*** *= a descărca, a arunca în cantitate mare; gr.* ***syndrome*** *= drum împreună, concurs, de la* ***syn*** *= împreună;* ***dromos*** *= cursă, drum.*] Anglicism care desemnează un sindrom marcat de senzația de rău general (transpirații, palpitații, vertije, cefalee etc.) survenind la maximum 30 de minute după masă la pacienții cu rezecție gastrică. Cauza exactă nu este cunoscută, dar golirea rapidă (*dumping*) a conținutului gastric în jejun se asociază cu simptomatologia generală. D. s. survine îndeosebi în gastrectomiile parțiale cu anastomoză gastrojejunală și mai rar după gastroenterostomie și vagotomie sau piloroplastie. *D. s. tardiv* apare la circa trei ore și este în relație cu o hipoglicemie reacțională. Tulburările se atenuează prin ingestia frecventă de alimente în cantități mici, cu excluderea lichidelor. Poziția de decubitus atenuează simptomatologia. Obs.: în engl. se mai utilizează pentru d. s. și denumirea *postprandial postgastrectomy syndrome*, iar Academia Franceză de Medicină a propus înlocuirea termenului cu expresia fr. *syndrome d'évacuation accéléré précoce orthostatique de l'éstomac opéré*. Sin.: sindrom dumping.

DUNGI MEES / bandes de Mees / Mees' lines. [***R. A. Mees,*** *neurolog olandez, Bakkum, n. 1873.*] Benzi transversale, albe sau gri, care apar pe mai multe unghii, prin incluzia de aer în substanța unghealǎ în intoxicația cronică cu thaliu sau arsenic. Apar periodic, la aproximativ 23 de zile, corelate cu ciclul menstrual. Sin.: benzi Mees.

DUODEN, s. n. / duodénum, s. m. / duodenum. NA: duodenum. [*Lat.* ***duodeni*** *= în număr de 12, abreviere de la* ***duodeni digitorum*** *= de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal).*] Segmentul inițial al intestinului subțire, care continuă pilorul. D. cuprinde patru segmente, care descriu în jurul capului pancreasului un inel incomplet (în formă de potcoavă), denumit cadru duodenal: prima porțiune, orizontală, este unită cu a doua porțiune, verticală, prin *genu superius* (genunchiul posterior); a treia porțiune, orizontală, este unită cu a doua prin *genu inferius* (genunchiul inferior) și se continuă cu a patra porțiune, ascendentă, până la unghiul duodenojejunal. Porțiunea a doua primește *coledocul și *canalele pancreatice.

DUODENECTOMIE, s. f. / duodénectomie, s. f. / duodenectomy. [*V. etimol. termenului* ***duoden;*** *gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecție chirurgicală a *duodenului. Poate fi parțială sau totală, când se asociază cu o *pancreatectomie (cefalică sau totală).

DUODENITĂ, s. f. / duodénite, s. f. / duodenitis. [*V. etimol. termenului* ***duoden; -ită.***] Inflamație a *duodenului.

DUODENOJEJUNOSTOMIE, s. f. / duodénojéjunostomie, s. f. / duodenojejunostomy. [*V. etimol. termenului* ***duoden;*** *lat. medicală* ***jejunum intestinum,*** *din lat.* ***ieiunus*** *= flămând, nemâncat; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Crearea chirurgicală a unei anastomoze între duoden și jejun, fie pentru restabilirea continuității tubului digestiv după *duodenectomie parțială, fie pentru scurtcircuitarea unui obstacol duodenal, în scopul asigurării trecerii bolului alimentar.

DUODENOPANCREATECTOMIE, s. f. / duodéno-pancréatectomie, s. f. / duodenopancreatectomy. [*V. etimol. termenului duoden; gr. pankreas, -atos, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală a duodenului, pancreasului și a tuturor canalelor, vaselor sanguine și limfatice conținute în loja pancreatică.

DUODENOPEXIE, s. f. / duodénopexie, s. f. / duodenopexy. [*V. etimol. termenului duoden; gr. pexis = fixare.*] Procedeu chirurgical care constă în restabilirea poziției normale a *duodenului.

DUODENOSCOP, s. n. / duodénoscope, s. m. / duodenoscope. [*V. etimol. termenului duoden; gr. skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] *Fibroscop destinat explorării vizuale a duodenului.

DUODENOSCOPIE, s. f. / duodénoscopie, s. f. / duodenoscopy. [*V. etimol. termenului duoden; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Metodă de explorare directă a mucoasei duodenale prin intermediul unui *fibroscop (duodenoscop). Permite, de asemenea, injectarea de substanță de contrast, opacă pentru razele X, în canalul Wirsung și în căile biliare principale. Sin.: fibroduodenoscopie.

DUPLEX, s. n. / duplex, s. m. / duplex. [*Lat. duplex, -icis = dublu.*] Termen sin. cu *bicatenar, utilizat în special pentru a desemna structura dublu-catenară a ADN.

DUPLICARE. Var. pantru duplicație (v.).

DUPLICAȚIE, s. f. / duplication, s. f. / duplication. [*Lat. duplicatio, -onis = dublare, de la duplicare = a dubla și duplum = dublu.*] 1) Dublare sau clivare a unui organ în două părți egale. 2) Existența în genom a două copii ale aceluiași material genetic (cromozom sau fragment de cromozom, genă sau fragment genic). D. reprezintă un mecanism de diversificare genomică prin care se presupune că au apărut și evoluat familiile de gene. Var.: duplicare. V. și duplicație cromozomială.

DUPLICAȚIE CROMOZOMIALĂ / duplication chromosomique / chromosomal duplication. 1) Dedublarea cromozomilor survenită în timpul *interfazei. 2) *Aberație cromozomială constând în prezența unui segment cromozomial supranumerar fixat pe un cromozom.

DUPLICITATE, s. f. / duplicité, s. f. / duplicitas. [*Lat. duplicitas, -atis = pereche, duplicitate, de la duplicare = a dubla și duplum = dublu.*] Starea unui organ afectat de *duplicație. Ex.: d. ureterală (prezența unui ureter dublu pentru un singur rinichi, cu deschidere în vezică prin două orificii distincte).

DURA MATER / dure-mère, s. f. / dura mater. NA: dura mater. [*Lat. durus = tare; mater, -tris = mamă.*] Membrana meningeală externă, numită, datorită rezistenței crescute a structurii sale fibroase, pahimeninge. La nivel cranian, d. m. este compusă din două straturi: extern, endosteal, care aderă la suprafața internă a oaselor craniene într-un mod analog periostului, și intern, care tapetează și separă prin prelungirile sale diferitele formațiuni encefalice, formând cortul cerebelului, cortul hipofizei etc. Sinusurile venoase și ganglionul trigeminal sunt situate între aceste două straturi. D. m. spinală este separată de periostul vertebral prin spațiul epidural, care conține vase sanguine și țesut conjunctiv fibros și alveolar.

DURAL, adj. / dural, -ale, -aux, dure-mèrien, -enne, adj. / durale. [*Lat. durus = tare.*] Care se referă la dura mater.

DURERE, s. f. / douleur, s. f. / pain. [*Lat. dolor, -oris = durere.*] D. este universal percepută ca un semnal al bolii, fiind cel mai obișnuit simptom ce aduce pacientul în fața medicului, iar în patologia umană peste 10 000 de boli se însoțesc de d. Dintre numeroasele definiții ale d., menționăm pe cea aparținând IASP (*International Association for the Study of Pain*): D. este o experiență senzorială și emoțională dezagreabilă, dată de o leziune tisulară veritabilă sau potențială sau de o descriere cu termeni ce se referă la o asemenea leziune. Pe lângă relația cu o leziune generatoare și, deci, dimensiunea somatică, d. include la om încă doi parametri variabili: dimensiunile vegetativă și psihică. În descrierea d. se iau în considerare următoarele elemente: calitatea (senzație de constricție, greutate, sfredelire, zdrobire etc.), severitatea (ușoară, intensă, insuportabilă etc.), durata (acută sau cronică, intermitentă, cu variații circadiene sau sezoniere), localizarea (precisă, vagă, circumscrisă sau generalizată etc.). Clasificările diferitelor tipuri de d. sunt numeroase, în funcție de criterii diverse: teritorial, fiziopatologic, etiologic, al propagării etc. În esență d. reprezintă consecința acțiunii unor agenți nocivi (stimuli nociceptivi), a unor procese de distrugere sau a unui blocaj funcțional la nivelul țesuturilor (ex.: spasmul). D. sau sensibilitatea algică este produsă prin excitația terminațiilor senzitive de către „substanțe algogene" (ca *histamina, *serotonina, unele polipeptide) și este transmisă la talamus (cortexul intervenind în localizarea și aprecierea senzației). Clinic au fost descrise numeroase tipuri de d. (fără un criteriu unic) printre care: 1) *D. „în bară"*, la nivelul epigastrului, cu iradiere către hipocondrul drept și îndeosebi în hipocondrul stâng; este caracteristică unei suferințe pancreatice. 2) *D. cordonală* apare în leziuni ale cordoanelor laterale ale măduvei spinării, este difuză, neprecisă și însoțită adesea de parestezii. 3) *D. eratică*, care își schimbă frecvent localizarea, în reumatism. 4) *D. fantomă*, după o amputație, în segmentul corespunzător, din cauza persistenței temporare a imaginii *schemei corporale anterioare. 5) *D. de foame*, crampă localizată în epigastru și asociată cu senzația de foame. 6) *D. fulgurantă*, spontană, vie și scurtă, ca un fulger, de ex. în *tabes. 7) *D. lancinantă*, asemănătoare cu înțeparea cu un corp tăios. 8) *D. morală*, neliniște apăsătoare, simptom esențial în unele tipuri de *depresie. 9) *D. osteocopă*, v. osteodinie. 10) *D. psihogenă abdominală*, în isteria adolescentului sau adultului, extrem de variată ca tip și localizare, asociată rar cu greață sau vomă și fără sensibilitate localizată sau limitare a mișcărilor respiratorii. 11) *D. pulsatilă*, ritmată de pulsațiile arteriale, apare în *inflamație, de ex. în *panarițiu. 12) *D. radiculară*, prin leziuni iritative ale rădăcinilor spinale posterioare, cu topografie corespunzătoare teritoriului de distribuție al rădăcinii afectate. 13) *D. referită*, prin excitații viscerale, este proiectată într-un anumit teritoriu cutanat. 14) *D. talamică*, în leziunile talamusului (nucleul lateral). Este heterolaterală față de leziune, poate fi extinsă la o jumătate a corpului sau limitată la fată sau la unul din membre. Apare spontan, este difuză, imprecisă și dă senzația de arsură, are un caracter *hiperpatic. 15) *D. terebrantă*, profundă, care pare produsă de penetrarea unui corp care ar dilacera țesuturile.

DURILON, s. n. / durillon, s. m. / callosity, wart-corn. [*Fr.*] Franțuzism, uneori pronunțat ca în franceză, utilizat ca sin. pentru *clavus.

DURITATE, s. f. / dureté, s. f. / hardness. [*Lat. duritas, -atis = asprime, duritate, de la durus = dur, tare.*] 1) Proprietatea de a fi tare, dur. 2) În radiologie, proprietatea radiațiilor de a fi mai mult sau mai puțin penetrante. 3) Calitate a materialelor dentare.

DUȘ, s. n. / douche, s. f. / douche, shower bath. [*Fr. douche, din ital. doccia.*] Procedeu hidroterapeutic în care, pe lîngă factorul termic, acționează și cel mecanic (*hidromasaj), până la o presiune de două atmosfere.

DYSPHAGIA LUSORIA / dysphagia lusoria / dysphagya lusoria. [*Gr. dys = greu, dificil; phagein = a mânca; lat. lusorius = în glumă, în joacă.*] *Disfagie provocată de o malformație a crosei aortei sau a unei ramuri a acesteia (subclaviculară) încercuind și comprimând esofagul.

DYSTONIA MUSCULORUM DEFORMANS / dystonia musculorum deformans / dystonia musculorum deformans. Sin.: boală Ziehen-Oppenheim (v.).

LEONARDO DA VINCI (1452-1519), pictor, sculptor, arhitect, inginer, cercetător italian, unul dintre cei mai mari oameni ai tuturor timpurilor. Lucrările sale, realizate în domenii foarte diferite, au marcat epoca **Renaşterii**. A trăit la **Florenţa**, apoi la **Milano** şi din 1516 în **Franţa**, unde a rămas până la sfârşitul vieţii, la castelul de la **Cloux-Amboise**, lângă oraşul **Tours**. Intenţionând să scrie un tratat-atlas de anatomie în 120 de fascicule, a realizat circa 1500 de desene după piese anatomice provenite din disecţia a 30 de cadavre. 750 astfel de schiţe, reunite în 60 de caiete, se păstrează în **Anglia**, la biblioteca castelului **Windsor**. Este şi inventatorul unor tehnici de studiu anatomic: secţiunea încrucişată, injectarea cu ceară fierbinte a cavităţilor pentru a le menţine forma (prin care a obţinut mulajul cavităţilor cerebrale), dar observaţiile sale originale apar uneori doar pe desene. Neglijate timp de trei secole, ele nu au servit progresului ştiinţei, unii analişti ai operei sale afirmând că ignorarea cercetărilor lui Leonardo da Vinci a însemnat cel puţin un secol pierdut în evoluţia umanităţii.

EBRIETATE, s. f. / ébriété, s. f. / ebriety, drunkenness. [*Lat.* ***ebrietas, -atis*** *= beţie, de la* ***ebriare*** *= a îmbăta şi* ***ebrius*** *= beat.*] Stare de beţie în urma consumului excesiv de băuturi alcoolice; alcoolism acut. V. alcoolemie.

EBULISM, s. n. / ébullisme, s. m. / ebullism. [*Lat.* ***ebullire*** *= a fierbe; -ism.*] Accident care se produce în zborul la altitudine foarte mare (peste 19 200 m) sau în spaţiul cosmic şi constă în vaporizarea lichidelor organice. Poate afecta piloţii militari şi cosmonauţii. Se previne prin sisteme scafandru aerian sau spaţial.

EBULIŢIE, s. f. / ébullition, s. f. / ebullition. [*Lat.* ***ebullitio, -onis*** *= fierbere, de la* ***ebullire*** *= a fierbe.*] Sin.: fierbere (v.).

EBURNAŢIE, s. f. / éburnation, s. f. / eburnation. [*Lat.* ***eburnus*** *= făcut din fildeş, de la* ***ebur, -oris*** *= fildeş.*] Modificare a densităţii osoase care conferă osului o duritate asemănătoare fildeşului, îndeosebi în *osteoscleroză.

ECHILIBRARE, s. f. / équilibration, s. f. / equilibration. [*Lat.* ***aequus*** *= egal;* ***libra*** *= balanţă.*] Ansamblu de acţiuni şi reacţii care fac posibilă realizarea şi menţinerea echilibrului proceselor din organism. E. asigură normalitatea unor funcţii sau a unor reglări fiziologie (echilibru endocrin, echilibru glicemic etc.).

ECHILIBRU, s. f. / équilibre, s. m. / balance, equilibrium. [*Lat.* ***aequilibrium*** *= echilibru, de la* ***aequus*** *= egal,* ***libra*** *= balanţă.*] 1) Stare a unui biosistem care, supus unor factori perturbatori, îşi menţine caracteristicile funcţionale (fiziologice) şi structurale. Tipuri de e. mai importante în biologie şi medicină sunt: a) *e. dinamic*: stare staţionară a unui sistem, în care concentraţia substanţelor rămâne constantă, deşi se produc schimburi între diferitele compartimente din organism; b) *e. fluent* sau *curgător*, stare staţionară a sistemelor deschise, caracterizată prin raportul constant al produsului concentraţiei compuşilor rezultaţi din reacţii faţă de produsul concentraţiei compuşilor intraţi în reacţie; spre deosebire de *e. termodinamic, cel fluent se menţine cu consum de energie, dar cu o producţie minimă de *entropie (teorema lui Prigogine); c) *e. hidric*, starea organismului în relaţie cu ingestia şi excreţia de apă şi electroliţi; d) *e. nutriţional* (v.); e) *e. termodinamic*, stare staţionară caracterizată prin *entropie maximă sau prin *energie liberă minimă. 2) Funcţie senzorială care rezultă din rolurile normale şi conjugate ale aparatului vestibular, vederii şi sensibilităţii profunde. Permite omului să perceapă poziţia corpului său şi diferitele caracteristici ale mişcărilor şi deplasărilor pe care le efectuează. Termenul în engl. în acest caz este *balance*.

ECHILIBRU NUTRIŢIONAL / équilibre nutritionnel / nutritive equilibrium. Denumire pentru cazul în care aportul alimentar în calorii, nutrimente, minerale, vitamine şi apă corespunde nevoilor organismului şi este adaptat condiţiilor la care acesta este supus.

ECHIMOLECULARITATE, s. f. / équimolécularité, s. f. / equimolarity. [*Lat.* ***aequus*** *= egal; dim. lat.* ***moles*** *= masă informă.*] Stare a soluţiilor care conţin pentru un volum dat un acelaşi număr de molecule.

ECHIMOZĂ, s. f. / ecchymose, s. f. / ecchymosis, bruise. [*Gr.* ***ekkhymosis****, de la* ***ek*** *= în afară,* ***khymos*** *= suc.*] Infiltraţie sanguină difuză la nivelul hipodermului, care formează o pată relativ întinsă, cu contur neregulat, de culoare roşie-violacee sau maronie, care nu se decolorează la apăsare. E. au aproape întotdeauna drept cauză un traumatism, dar pot apărea şi spontan sau după traumatisme minime, în unele *coagulopatii, îndeosebi în *hemofilie. E. dispare în câteva zile (în leziunile întinse în câteva săptămâni), culoarea sa devenind brună, verzuie şi apoi galbenă.

ECHIMOZĂ HENNEQUIN / ecchymose de Hennequin / Hennequin's ecchymosis. [***Jules Hennequin****, chirurg ortoped, Paris, 1836-1910.*] În fracturile de extremitate superioară a humerusului, apare o tumefacţie a regiunii deltoidiene, însoţită de o echimoză întinsă pe faţa internă a braţului până spre cot şi pe faţa antero-externă a toracelui şi abdomenului, până la creasta iliacă.

ECHIMOZĂ KIRMISSON / ecchymose de Kirmisson / Kirmisson's ecchymosis. [***Edouard Francis Kirmisson****, chirurg francez, profesor de chirurgie infantilă şi chirurgie ortopedică la Paris, 1848-1927.*] Dungă transversală de culoare violet-cenuşie pe faţa anterioară a cotului, caracteristică fracturii supracondiliene. Sin.: semn Kirmisson.

ECHINISM, s. n. / équinisme, s. m. / equinism, horselikegait. [*Lat.* ***equinus*** *= de cal, de la* ***equus*** *= cal; -ism.*] Deformare congenitală sau dobândită a piciorului, care se află în hiperextensie maximală şi aminteşte copita unui cal.

ECHINOCIT, s. n. / échinocyte, s. m. / echinocyte, crenated erythrocyte. [*Lat.* ***echinus****, gr.* ***ekhinos*** *= arici; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Eritrocit care prezintă la suprafaţa sa o serie de spiculi (asemenea unor spini) distribuiţi regulat. E. se observă îndeosebi *in vitro* pe *frotiurile rău preparate şi, mai rar, în unele stări patologice: *uremie, deficit în piruvat kinază, în unele hepatite neonatale, în unele anemii cu deficit de potasiu eritrocitar şi după injectarea anumitor medicamente, îndeosebi heparină. E. apar constant în sângele conservat, pe măsura diminuării ATP-ului intraeritrocitar. V. şi acantocit.

ECHINOCOC, s. m. / échinocoque, s. m. / Echinococcus. [*Lat.* ***echinus,*** *gr.* ***ekhinos*** = *arici; gr.* ***kokkos*** = *boabă.*] Forma larvară a teniei aparținând genului *Echinococcus*.

ECHINOCOCCUS / Echinococcus / Echinococcus. [*Lat.* ***echinus,*** *gr.* ***ekhinos*** = *arici; gr.* ***kok-kos*** = *boabă*] Gen de parazit din familia *Tenidae*, clasa *Cestode*. Specii importante în patologie: 1) *Echinococcus granulosus* (*Taenia echinococcus*), în forma adultă se dezvoltă în intestin la câine, vulpe, șacal, pisică etc., iar sub formă de larvă (chist hidatic sau hidatidă), la om, bovine, oaie etc. 2) *E. alveolaris* (*E. multilocularis*) determină *echinococoza alveolară (multiloculară).

ECHINOCOCOZĂ, s. f. / échinococcose, s. f. / echinococciasis, echinococcosis. [*Lat.* ***echinus,*** *gr.* ***ekhinos*** = *arici;* ***kokkos*** = *boabă;* ***-ază.***] Boală parazitară determinată de dezvoltarea în organismul uman a larvei *echinococului *Taenia echinococcus*, sub formă de *chist hidatic sau hidatidă. Infestarea se produce prin ingerarea ouălor (embrioforilor) răspândiți în natură îndeosebi la câini, gazde ale formei adulte a parazitului. Gravitatea bolii depinde de fenomenele toxice generate de localizarea chistului hidatic (cel mai frecvent în ficat și plămâni). Tipuri de e.: 1) *E. alveolară* (*e. multiloculară*, hidatidoză alveolară) determinată de dezvoltarea, îndeosebi în ficatul omului, a larvei parazitului *Echinococcus multilocularis*, care, în forma adultă, se întâlnește doar la unele specii de vulpi, de unde raritatea bolii. Dezvoltată în ficat, prin infiltrare treptată, larva formează o masă compactă, alcătuită din numeroase cavități inegale, cu aspect alveolar, multilocular. 2) *E. cerebrală*, gravă, dar rară, prin dezvoltarea larvelor de *Taenia echinococcus* sub formă de *chist hidatic. 3) *E. hepatică*, frecventă, prin dezvoltarea chistului hidatic la nivelul ficatului, care dă organului un aspect tumoral. 4) *E. pulmonară*, relativ frecventă, prin dezvoltarea chistului hidatic la nivelul plămânilor. 5) *E. secundară*, complicație gravă a e., provocată de ruperea accidentală (spontană sau în timpul actului operator) a unui chist hidatic primitiv. Consecutiv rupturii, sunt eliberați *scolecși, care pot genera noi chisturi hidatice. Sin.: boală hidatică, hidatidoză.

ECHIVALENT, adj., s. m. / équivalent, adj., s. m. / equivalent. [*Lat.* ***aequus*** = *egal;* ***valens, -ntis*** = *tare, viguros, de la* ***valere*** = *a avea forță, a fi tare.*] 1) Care are aceeași valoare, același efect, aceeași semnificație sau același sens cu altceva. 2) Un simptom care apare în locul altuia, obișnuit în boala respectivă. 3) *E. chimic* reprezintă cantitatea dintr-un radical sau dintr-un corp compus care se combină sau se substituie unui atom de hidrogen. Pentru elemente, e. c. este dat de raportul dintre masa atomică respectivă și valență. Pentru un corp compus, acesta este dat de raportul dintre masa moleculară și numărul de echivalenți ai elementului sau ai radicalului care ia parte la reacție. 4) *E. electrochimic* reprezintă cantitatea de substanță depusă sau degajată la electrozi în procesul de electroliză, de unitatea de sarcină electrică. 5) *E.-gram* reprezintă masa atomică a unui element, divizată cu valența acestuia și exprimată în grame. Ex.: pentru Na^+, ion monovalent, e.-g. este egal cu masa atomică exprimată în grame, pe când pentru Ca^{2+}, ion bivalent, e.-g. rezultă din diviziunea cu doi a masei atomice. Concentrațiile în e.-g. ale ionilor se exprimă, de obicei, în miliechivalenți. Simbol: mEq.

ECHIVALENȚĂ, s. f. / équivalence, s. f. / equivalence. [*Lat.* ***aequus*** = *egal;* ***valentia*** = *forță, putere, de la* ***valere*** = *a avea forță, a fi tare.*] 1) Manifestare patologică survenind în intervalul dintre *accesele anumitor boli cu caracter paroxistic. E. este considerată ca o expresie diferită a aceleiași boli, adesea sub formă de criză paroxistică mai puțin violentă decât cea a bolii principale. Ex.: febra de fân, traheitele și bronșitele spasmodice sunt considerate ca e. ale astmului. 2) *E. epileptică* - termen ce desemnează manifestări paroxistice de aspect diferit celui al crizei mari de *epilepsie generalizată convulsivă, alternând uneori cu aceasta. Ex.: *miocloniile, crizele akinetice, *absențele etc. Crizele care nu sunt însoțite de alterări ale traseului *electroencefalografic tipice epilepsiei nu sunt considerate e. epileptice.

ECHOGRAFIE. Var. pentru ecografie (v.).

ECHOVIRUS, s. n. / echovirus, s. m. / echovirus. [*Abrev. engl: Enteric Cytopathogenic Human Orphan* = *(virus) enteric citopatogenic uman orfan; lat.* ***virus*** = *venin, otravă.*] Specie de virus care aparține genului *Enterovirus*, familiei **Picornaviridae*. Izolat din intestin, au fost descrise peste 30 de serotipuri diferite, iar inițial virusul a fost considerat nepatogen la om (de unde denumirea *orphan*). Ulterior a fost recunoscut responsabil de manifestări patologice variate: meningite acute limfocitare (aseptice), encefalite, exanteme febrile, infecții ale căilor respiratorii superioare, diarei sezoniere etc. Var.: ECHOvirus. Sin.: virus ECHO.

ECHOVIRUS. Var. pentru echovirus (v.).

ECLAMPSIE, s. f. / éclampsie, s. f. / eclampsia. [*Gr.* ***eklampsis*** = *lumină strălucitoare, explozie, de la* ***eklampein*** = *a străluci cu putere, a exploda.*] Fenomene convulsive sau *comă, în afara unei patologii cerebrale sau de altă natură, apărute pe fondul unor manifestări caracteristice *preeclampsiei. E. survine în ultimele luni de sarcină, în timpul travaliului sau în primele zile de post-partum, în cursul unor sindroame vasculorenale (proteinurie, edeme, hipertensiune arterială) și evoluează spontan prin crize repetate spre comă. Criza eclamptică are patru perioade: invazie (8-10 secunde), contracții tonice (20-30 de secunde), contracții clonice (40-60 de secunde), comă superficială (câteva minute) sau profundă (10-20 de minute până la ore).

ECLIPSĂ CEREBRALĂ / éclipse cérébrale / brain eclipse. [*Lat.* ***eclipsis*** = *eclipsă, din gr.* ***ekleipsis*** = *orbita soarelui;* ***cerebrum*** = *creier.*] Paralizie bruscă și trecătoare, pasageră, de cauză variabilă, datorată îndeosebi unui spasm arterial local sau unei hipotensiuni de durată scurtă.

ECLIPSĂ VIZUALĂ / éclipse visuelle / blindness eclipse. [*Lat.* ***eclipsis*** = *eclipsă, din gr.* ***ekleipsis*** = *orbita soarelui;* ***visualis,*** *de la* ***videre*** = *a vedea.*] Acces de cecitate bilaterală cu caracter paroxistic și cu durată variabilă, de la câteva secunde la câteva ore.

ECMNEZIE, s. f. / ecmnésie, s. f. / ecmnesia. [*Gr.* ***ek*** = *în afară;* ***mneme*** = *memorie, de la* ***mnasthai*** = *a-și aminti.*] Tulburare a *memoriei, exprimată prin trăirea unor evenimente trecute, cu senzația că se întâmplă în prezent. Sin.: amnezie antero-gradă. V. și amnezie.

ECOCARDIOGRAFIE, s. f. / échocardiographie, s. f. / echocardiography. [*Gr.* ***ekho*** = *ecou, sunet repetat;* ***kardia*** = *inimă;* ***graphein*** = *a scrie.*] Explorarea cordului cu ajutorul ultrasunetelor. E. permite studiul pereților ventriculari, septului, valvulelor, cavităților, dimensiunilor și mișcărilor acestora, a hemodinamicii cardiace. Pot fi puse în evidență malformații, tumori, vegetații și cheaguri intracavitare sau epanșamente pericardice. Cele mai utilizate sunt *e. de tip TM* și *e. bidimensională* (v. ecografie). În afara *e. transtoracice*, care este procedeul curent, se disting: 1) *E. transesofagiană*, care permite o investigare mai precisă decât e. transtoracică a părții posterioare a inimii (atrii, valvule). 2) *E. de contrast* utilizează ecourile artificiale fugace provocate printr-o injecție lichidiană intravenoasă rapidă (ex.: soluție izotonică de glucoză, care, în mod normal, rămâne în cavitățile drepte). Este utilă în căutarea unui defect septal. 3) *E. Doppler* rezultă din combinarea e. cu un examen Doppler. Se înregistrează simultan o ecocardiogramă tip TM sau bidimensională (v. ecografie) și un traseu caracteristic fluxu-

lui sanguin intracardiac, într-un punct reperat grație ecocardiogramei, de ex. la nivelul unui orificiu valvular. E. Doppler permite, pe lângă imaginea furnizată de e., obținerea unor date hemodinamice asupra funcționării inimii. E. bidimensională cuplată cu Doppler codificat în culori oferă o cartografie în culori a fluxului sanguin. 4) *E. de stres* reprezintă e. cuplată cu o probă de efort sau cu administrarea de agenți farmacologici (dipiridamol, dobutamidă), în scopul punerii în evidență a unei anomalii segmentare a contracției miocardului de origine ischemică. V. ecografie și Doppler pulsat.

ECODIAGNOSTIC, s. n. / échodiagnostic, s. m. / echodiagnosis. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***dia*** *= prin;* ***gnostikos*** *= care cunoaște, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Utilizarea *ecografiei ca metodă de diagnostic imagistic în diverse domenii ale practicii medicale. Deși rezoluția și specificitatea e. sunt mediocre, metoda este intens utilizată (și din motive care țin de costul relativ redus, ca și de caracterul absolut noninvaziv). În prezent, există tendința elaborării unor *algoritmi sau scheme logice de diagnostic imagistic prin care se stabilește locul diferitelor metode de investigație imagistică și, implicit, al ecografiei în etapele de diagnostic ale unei afecțiuni.

ECOENCEFALOGRAFIE, s. f. / écho-encéphalographie, s. f. / echoencephalography. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap;* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă de investigare a integrității SNC în care agentul fizic utilizat este reprezentat de ultrasunete. Aparatul utilizat se numește ecoencefalograf, iar traseul înregistrat, ecoencefalogramă.

ECOENDOSCOPIE, s. f. / écho-endoscopie, s. f. / echoendoscopy. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***endon*** *= înăuntru;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Tehnică imagistică în care se asociază investigarea ecografică cu endoscopia. Prin *e. superioară* sau *înaltă* se investighează tumorile esofagiene sau gastrice și, îndeosebi, afecțiunile pancreasului și cele biliare cu diagnosticare dificilă. În *e. inferioară* sau *joasă* este investigată îndeosebi extensia tumorilor rectale și afectarea ganglionilor adiacenți.

ECOGEN, adj. / échogène, adj. / echogenic. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***gennan*** *= a produce.*] Care produce ecou; cu referire la proprietatea diferitelor țesuturi de a reflecta *ultrasunetele.

ECOGRAF, s. n. / échographe, s. m. / echograph. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***graphein*** *= a scrie.*]

ECOGRAFIE, s. f. / échographie, s. f. / echography, ultrasonography, ultrasound scan. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) Explorarea unui organ sau a unei regiuni din organism cu ajutorul ultrasunetelor. În principiu, fasciculul de ultrasunete este dirijat în zona de investigat prin impulsuri scurte, succesive, iar ecourile provenite de la diferite structuri ale zonei abordate sunt culese și proiectate pe ecranul unui *osciloscop catodic. Sistemele de explorare cu ultrasunete (ecografe) funcționează în trei moduri de bază de reprezentare (la ecografele cele mai perfecționate fiind asimilate toate cele trei moduri): a) în modul A (*amplitude*), deflexia verticală observată la osciloscop reprezintă amplitudinea ecoului, iar cea orizontală, timpul. Ecourile se înscriu cu linii a căror spațiere măsoară distanțele care separă diverse structuri ale unui organ sau ale mai multor organe. b) În modul TM (*time-motion*) sau M se înregistrează variațiile în timp ale ecourilor punctuale provenind de la una sau mai multe structuri mobile, ceea ce permite - pe curbe a căror derulare este observată pe un ecran sau înregistrată pe hârtie fotografică - studiul mișcării acestor structuri, sonda fiind imobilă sau pivotând în jurul unui punct fix. Deplasarea unghiulară a fasciculului de ultrasunete explorează succesiv diversele zone ale organului examinat. c) În modul B (*brightness* - luminozitate), dispozitivul de afișare reconstituie în două dimensiuni secțiunile din organism, pe baza ecourilor rezultate din investigarea regiunii respective cu o serie de fascicule ultrasonice. Punctele care dau ecouri sunt marcate prin modularea intensității spotului osciloscopului. Este modul cel mai răspândit de reprezentare. În toate cele trei cazuri, e. este *uni-* sau *monodimensională*. *E. bidimensională* (sau *eco2D, ecotomografie, tomografie cu ultrasunete*) se practică cu o sondă rectangulară cu elemente multiple (multiscom) sau cu o sondă cu un singur element, care, pivotând, permite un baleiaj angular sau sectorial (sectoscom). E. bidimensională oferă o imagine în secțiune, statică și dinamică, a organului explorat. Ea permite studiul în spațiu când secțiunile sunt repetate, urmând mai multe planuri paralele longitudinale, apoi transversale. Secțiunile pot fi studiate pe ecran, pe fotografii sau pe baza unor înregistrări magnetice. E. poate fi, de asemenea, *endocavitară*, dacă sonda este plasată în tubul digestiv, vagin sau peritoneu (ecoendoscopie, ecolaparoscopie). *e. endovasculară* (intraarterială, intracoronariană) se află într-un stadiu inițial. Procedeele ecografice se află în continuă perfecționare. V. ecocardiografie, ecoencefalografie. 2) Tendință morbidă, observată la unii bolnavi psihic, de a intercala în scris cuvinte auzite întâmplător sau de a repeta în scris, de mai multe ori, expresii sau cuvinte.

ECOGRAFIE DOPPLER / échographie Doppler / Doppler echography. [*Christian Johann Doppler, fizician și matematician austriac, 1803-1853.*] Sin.: velocimetrie Doppler (v.).

ECOKINEZIE, s. f. / échokinésie, s. f. / echokinesis. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Sin.: ecopraxie (v.).

ECOLALIE, s. f. / écholalie, s. f. / echolalia. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***lalia*** *= vorbire, de la* ***lalein*** *= a vorbi.*] Impulsie morbidă manifestă la unii bolnavi psihic de a repeta ca un ecou cuvintele pe care le aud.

ECOLOGIE, s. f. / écologie, s. f. / (o)ecology. [*Gr.* ***oikos*** *= casă;* ***logos*** *= știință.*] Știință care se ocupă cu studiul interacțiunii dintre organisme și mediul lor de viață. *E. umană* studiază raporturile populație-producție-poluare.

ECOMIMIE, s. f. / échomimie, s. f. / echomimia. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***mimia*** *= imitare, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Simptom al unor boli psihice care constă în repetarea automată a gesturilor pe care le fac persoanele din anturajul bolnavului.

ECONDROM, s. n. / ecchondrome, s. m. / ecchondroma. [*Gr.* ***ek*** *= în afară;* ***khondros*** *= cartilaj ;* ***-oma***.] *Condrom care se dezvoltă excentric pe un os, spre deosebire de *encondrom.

ECOPRAXIE, s. f. / échopraxie, s. f. / echopraxia. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***praxis*** *= acțiune, practică, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] Imitarea de către bolnav a gesturilor, atitudinilor și mișcărilor persoanelor din jur. Sin.: ecokinezie.

ECOSISTEM, s. n. / écosystème, s. m. / (o)ecosystem. [*Gr.* ***oikos*** *= casă;* ***systema, -atos*** *= ansamblu, de la* ***syn*** *= împreună,* ***istemai*** *= a așeza.*] Unitate fundamentală în *ecologie, constituită din ansamblul format de biotop (mediul geografic în care trăiește un grup de plante și animale în condiții omogene) și biocenoză (asocierea biologică de plante și animale care se află într-un echilibru dinamic dependent de mediu), în care se stabilesc relații strânse atât între organisme, cât și între acestea și elementele nevii dintr-o arie geografică definită.

ECOTOMOGRAFIE, s. f. / échotomographie, s. f. / ultrasonography. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia;* ***graphein*** *= a scrie.*] V. ecografie.

ECOU, s. n. / écho, s. m. / echo. [*Gr.* ***ekho*** *= ecou, sunet repetat.*] Fenomen determinat de reflexia undelor sonore sau

ultrasonore la nivelul unei suprafețe. Undele reflectate sunt mai reduse ca intensitate și perceptibile, fie auditiv (undele sonore), fie prin înregistrare (ultrasunete).

ECOU AL GÂNDIRII / écho de la pensée / thought echoing, thought hearing. Fenomen halucinatoriu tradus prin convingerea subiectului afectat că gândirea sa este repetată și comentată de către observatori invizibili. V. automatism mental, halucinație, delir.

ECRAN, s. n. / écran, s. m. / screen. [*Fr. **écran**, din olandeză **scherm** = paravan.*] 1) Perete alcătuit dintr-un material adecvat, în scopul protejării împotriva unor factori fizici (radiații, zgomot, căldură). 2) Suprafață plană, mată, albă sau argintie pe care se formează sau se proiectează imaginile unor corpuri.

ECRIN, adj. / eccrine, adj. / eccrine. [*Gr. **ek** = în afară; **krinein** = a separa de.*] Despre o glandă al cărei canal se deschide direct la suprafața pielii. Ex.: *glandele sudoripare.

ECSTASY / ecstasy / ecstasy. [*Gr. **ekstasis** = acțiunea de a ieși în afară de sine.*] Drog (3,4-metilen-dioximetamfetamină) care antrenează o scădere a *serotoninei cerebrale, de unde, probabil, acțiunea sa dezinhibitoare. Este utilizat ilegal ca euforizant, stimulant cerebral și sexual. Expune la accidente cardiace și neurologice.

ECTAZIE, s. f. / ectasie, s. f. / ectasia. [*Gr. **ektasis** = dilatație.*] Dilatația unui vas, a unui conduct sau a unui organ cavitar.

ECTAZIE CANALICULARĂ PRECALICEALĂ / ectasie canaliculaire précalicielle / medullary sponge kidney. Sin.: boală Cacchi-Ricci (v.).

ECTIMĂ, s. f. / ecthyma, s. m. / ecthyma. [*Gr. **ekthyma** = papulă, pustulă, de la **ektos** = în afară, **thyein** = a erupe.*] Varietate rară de *impetigo în care apar pustule aglomerate cu evoluție rapidă către ulcerații ce afectează dermul în profunzime. Uneori apar și leziuni cangrenoase extinse. Vindecarea se produce lent și cu cicatrice. E. poate apărea îndeosebi la nivelul gambelor în cazul bolnavilor cu stare generală precară.

ECTOBLAST, s. n. / ectoblaste, s. m. / ectoblast. [*Gr. **ektos** = în afară; **blastos** = germen.*] Foița superficială a embrionului tridermic al vertebratelor. E. cuprinde: neuroectoblastul (din care derivă sistemul nervos și organele de simț), epiblastul (formator al epidermului glandelor anexe și fanerelor) și lofoblastul (v. creastă neurală).

ECTOCARDIE, s. f. / ectocardie, s. f. / ectocardia, ectopia cordis. [*Gr. **ektos** = în afară; **kardia** = inimă.*] Anomalie de poziție a inimii din cauza unui defect al peretelui cervicotoracic sau toraco-abdominal, asociată frecvent cu malformații ale vaselor mari și ale cordului însuși.

ECTODERM, s. n. / ectoderme, s. m. / ectoderm. [*Gr. **ektos** = în afară; **derma, -atos** = piele.*] Sin.: ectoblast (v.).

ECTODERMOZĂ EROZIVĂ PLURIORIFICIALĂ / ectodermose érosive pluriorificielle / ectodermosis erosiva pluriorificialis. Sin.: sindrom Stevens-Johnson (v.).

ECTOENZIMĂ, s. f. / ectoenzyme, s. m. / ectoenzyme. [*Gr. **ektos** = în afară; **en** = în; **zyme** = ferment, drojdie.*] Enzimă localizată la suprafața celulelor de mamifere. E. sunt *proteaze sau *nucleaze legate de membrane prin intermediul unor *fosfolipide cuprinse în stratul lipidic extern al membranelor, fiind solubilizate în mediul extracelular.

ECTOMORF, adj. / ectomorphe, adj. / ectomorph. [*Gr. **ektos** = în afară; **morphe** = formă.*] Despre un subiect al cărui corp este alcătuit predominant din țesuturi originare din *ectoblast. În consecință, subiectul e. este zvelt, cu mușchi subțiri, cu membrele relativ lungi, creierul și sistemul nervos central împreună cu pielea tinzând să domine economia corpului. În tipologia lui W. H. Sheldon, acest tip morfologic corespunde unui subiect ce manifestă ca trăsătură de comportament *cerebrotonia. V. și ectomorf, mezomorf, somatotip, somatotonie, viscerotonie.

ECTOPARAZIT, s. m. / ectoparasite, s. m. / ectoparasite. [*Gr. **ektos** = în afară; lat. **parasitus**, gr. **parasitos** = musafir nechemat la masă, de la gr. **para** = lângă, **sitos** = mâncare.*] Parazit ce trăiește pe suprafața corpului sau chiar în cavitățile lui deschise. Ex.: puricele, ploșnița, agentul scabiei, diverse ciuperci.

ECTOPIA LENTIS / ectopia lentis / ectopia lentis. Sin.: ectopie cristaliniană (v.).

ECTOPIC, adj. / ectopique, adj. / ectopic. [*Gr. **ektopos** = în afara locului normal, de la **ektos** = în afară, **topos** = loc.*] 1) Care a suferit o *ectopie. 2) Despre o excitație cu o altă origine decât în *nodul Keith și Flack.

ECTOPIE, s. f. / ectopie, s. f. / ectopia. [*Gr. **ektopos** = în afara locului normal, de la **ektos** = în afară, **topos** = loc.*] Termen utilizat pentru a desemna orice poziție anormală a unei structuri anatomice, indiferent de etiologie. V. și ptoză. V. în continuare.

ECTOPIE CRISTALINIANĂ / ectopie cristalinienne / lens ectopy, ectopia lentis. Anomalie de poziție a *cristalinului, fără ruptura legăturilor anatomice. Sin.: *ectopia lentis*. V. și sindrom Marfan.

ECTOPIE DENTARĂ / ectopie dentaire / dental ectopia. Anomalie de poziție în care un dinte este anormal depărtat de arcada dentară.

ECTOPIE PUPILARĂ / ectopie pupillaire / ectopia pupillae. Modificarea poziției *pupilei, care în mod normal este centrală, rotundă și mobilă. Poate fi congenitală sau secundară unor afecțiuni inflamatorii, a unor traumatisme și tumori ale *irisului sau ale *corpului ciliar. Sin.: corectopie.

ECTOPIE RENALĂ / ectopie rénale / renal ectopy, ectopia renis. Situare anormală a rinichiului, de obicei ca urmare a opririi ascensiunii renale în timpul migrării sale embrionare.

ECTOPIE TESTICULARĂ / ectopie testiculaire / ectopic testis. Cale anormală urmată de testicul în timpul coborârii sale, determinând o e. t. în sensul literal al termenului: e. retrovezicală, crurală, intraperitoneală, prepubiană, testiculară transversă. Totuși, prin uzaj, termenul de e. t. este considerat sin. cu criptorhidie (v.).

ECTOTRIX, adj. / ectothrix, adj. / ectothrix. [*Gr. **ektos** = în afară; **thrix, trikhos** = păr.*] Despre o ciupercă *dermatofită ai cărei spori se localizează pe teaca externă a firelor de păr.

ECTRODACTILIE, s. f. / ectrodactylie, s. f. / ectrodactyly. [*Gr. **ektrosis** = avort; **daktylos** = deget.*] Absența congenitală a unuia sau a mai multor degete, afectând o mână sau ambele mâini.

ECTRODERMIE, s. f. / ectrodermie, s. f. / ectroderma. [*Gr. **ektrosis** = avort; **derma, -atos** = piele.*] Agenezie congenitală a dermului, a cărei manifestare obișnuită este o *aplazie cutanată.

ECTROGENIE, s. f. / ectrogénie, s. f. / ectrogenia, octocephalia. [*Gr. **ektrosis** = avort; **genos** = neam, urmaș, generație, sau **gennan** = a produce.*] Monstruozitate determinată de lipsa de dezvoltare a mugurilor mandibulari. Se manifestă prin absența gurii și reunirea urechilor la acest nivel. V. și sindrom Robin Pierre.

ECTROMELIE, s. f. / ectromélie, s. f. / ectromelia. [*Gr. **ektrosis** = avort; **melos** = extremitate, membru.*] Defect de dezvoltare totală sau parțială a unuia sau a mai multor membre sau segmente de membre, din cauza *ageneziei scheletice. V. și amelie, focomelie, hemimelie.

ECTROPION, s. n. / ectropion, s. m. / ectropion. [*Gr. **ektropion**, de la **ek** = în afară, **trope** = întoarcere și **trepein** = a*

întoarce.] Eversia (îndoirea către exterior) a marginii unei părți anatomice. Termenul se referă cel mai frecvent la eversia unei pleoape, cu expunerea conjunctivei palpebrale. Se descriu printre alte forme: 1) E. atonic, flacid sau paralitic, generat de paralizia sau atonia orbicularului pleoapei; 2) E. cicatricial, eversia pleoapei după arsuri, lacerații sau infecții cutanate; 3) E. spastic, generat de spasmul orbicularului pleoapei. Ant.: entropion.

ECTROPION UTERIN / ectropion utérin / uterine ectropion. Debordarea mucoasei colului uterin spre exterior.

ECTROPODIE, s. f. / ectropodie, s. f. / apodia. [*Gr.* ***ektrosis*** *= avort;* ***pous, podos*** *= picior.*] Absența congenitală a unuia sau a ambelor picioare.

ECTROURIE, s. f. / ectrourie, s. f. / ectrouria. [*Gr.* ***ektrosis*** *= avort;* ***ouron*** *= urină.*] Complex de malformații determinat de absența polului caudal al embrionului, rezultând dispariția sau malformarea sacrumului, rectului, anusului (imperforație anală) și a organelor genitale și urinare. V. și sindrom Potter.

ECUATOR, s. n. / équateur, s. m. / equator. [*Lat.* ***aequator,*** *de la* ***aequus*** *= egal.*] Linia imaginară care înconjoară, echidistant de poli, o formațiune mai mult sau mai puțin sferică: 1) *E. anatomic al dintelui*, linia ecuatorială anatomică. 2) *E. celulei*, marginea planului la nivelul căruia are loc diviziunea celulară.

ECUAȚIA HENDERSON-HASSELBALCH / équation Henderson-Hasselbalch / Henderson-Hasselbalch equation. [*Lat.* ***aequatio, -onis*** *= egalitate, de la* ***aequus*** *= egal;* ***Lawrence J. Henderson,*** *biochimist american, 1879-1942;* ***Karl Hasselbalch,*** *medic și biochimist danez, 1874-1962.*] Formulă care exprimă mecanismul tampon de menținere a echilibrului acidobazic la nivelul serului sanguin, pe care îl realizează raportul dintre bicarbonați și acidul carbonic conținuți sub formă liberă în serul sanguin: pH = pK + log(concentrația bicarbonaților/concentrația acidului carbonic). Valoarea pK = log(1/K) este constantă (6,18 pentru plasma sanguină), ceea ce probează că orice modificare a raportului bază/acid duce la modificarea ph-ului sanguin. V. pH și pK.

ECZEMATIDĂ, s. f. / eczématide, s. f. / eczematid. [*Gr.* ***ekzema*** *= erupție cutanată, din* ***ek*** *= în afară,* ***zeiein*** *= a fierbe; -idă.*] Afecțiune cutanată asemănătoare cu *eczema, apărând în aceleași condiții, dar deosebindu-se prin absența veziculelor. După aspectul și sediul leziunilor se deosebesc mai multe forme: *e. circinată*, intermamară, la subiecți seboreici, *e. foliculară*, cu leziuni centrate la nivelul firelor de păr, *e. pitiriaziformă*, *e. psoriaziformă*. V. și parakeratoză.

ECZEMATIFORM, adj. / eczématiforme, adj. / eczematoid. [*Gr.* ***ekzema*** *= erupție cutanată, din* ***ek*** *= în afară,* ***zeiein*** *= a fierbe; lat.* ***forma*** *= formă.*] Despre o afecțiune cutanată cu aspect macroscopic asemănător unei eczeme. Ex.: dermatită e.

ECZEMATIZARE, s. f. / eczématisation, s. f. / eczematization. [*Gr.* ***ekzema*** *= erupție cutanată, din* ***ek*** *= în afară,* ***zeiein*** *= a fierbe.*] Complicație frecventă a unei erupții cutanate, apărută îndeosebi din cauza unui tratament local iritant. Se manifestă sub forma unor placarde veziculoeritematoase, care pot masca leziunea inițială. Apare și în evoluția unor dermatoze (*prurigo, *ihtioză etc.).

ECZEMĂ, s. f. / eczéma, s. m. / eczema. [*Gr.* ***ekzema*** *= erupție cutanată, din* ***ek*** *= în afară,* ***zeiein*** *= a fierbe.*] Afecțiune cutanată foarte frecventă, caracterizată prin leziuni eritematoveziculare pruriginoase, frecvent imprecis delimitate. Acestor leziuni le corespund histologic focare de spongioză epidermică. În majoritatea cazurilor, patogenia implică un mecanism alergic în care intervin în mod complex imunitatea celulară de tip întârziat și imunitatea umorală. 1) *E. acută* - formă de debut frecventă, caracterizată prin leziuni veziculoase și pruriginoase, adesea întinse, pe fond de edem și de eritem, localizate în zona de contact cu alergenul. 2) *E. atopică* sau *constituțională* - apare la vârste foarte tinere (după vârsta de trei luni), domină la nivelul feței a pliurilor cutanate, se asociază frecvent cu astmul bronșic și implică probabil o predispoziție familială. Sin.: dermatită atopică. 3) *E. de contact* - este cea mai frecventă și se caracterizează prin apariția în regiunile expuse contactului cu alergeni, prin repetarea la fiecare manipulare a unui anumit alergen și prin pozitivitatea unor epidermoteste. Principalele varietăți sunt: *e. profesionale* (îndeosebi la nivelul mâinilor), *e. la o serie de produse menajere sau cosmetice* și *e. medicamentoase*, determinate îndeosebi de topice locale alergizante (sulfamide, penicilină, anestezice locale). 4) *E. cronică* - placarde pruriginoase rău delimitate, cu serozitate în perioadele de acutizare. 5) *E. impetiginizată*, e. modificată prin suprainfecție microbiană. 6) *E. marginată Hebra* (v.). 7) *E. micotică*, în care se detectează prezența de *Candida* în leziuni sau sunt pozitive intradermoreacții micozice specifice, iar leziunile regresează după un tratament antimicotic. 8) *E. microbiană*, caracterizată prin prezența confirmată a unui germen microbian și regresia leziunilor după tratamentul focarului infecțios responsabil. 9) *E. papuloveziculoasă*, formă extrem de pruriginoasă, caracterizată prin apariția de papule la vârful cărora apar vezicule și prin extensie rapidă. Se aseamănă cu *prurigo. 10) *E. seboreică* (v.). 11) *E. vaccinală acută* (v.).

ECZEMĂ MARGINATĂ HEBRA / eczéma marginé de Hebra / Hebra's disease. [***Ferdinand von Hebra,*** *dermatolog austriac, Viena, 1816-1880.*] Sin.: boală Hebra, 1 (v.).

ECZEMĂ SEBOREICĂ / eczéma séborrhéique / seborrh(o)eic eczema. Afecțiune cutanată asemănătoare e. tipice, de care se deosebește prin absența veziculelor. Se caracterizează prin prezența unor leziuni maculoeritematoase, bine circumscrise, localizate în zonele bogate în glande sebacee (pielea capului, fată, trunchi și membrele inferioare), uneori acoperite de scuame. Se disting mai multe forme: *e. foliculară*, *e. pitiriaziformă*, *e. psoriaziformă*, *e. steatoidă*. Sin.: boală Unna, dermatită (dermită) seboreică.

ECZEMĂ VACCINALĂ ACUTĂ / eczéma vaccinatoire / eczema vaccinatum. Sin.: boală Kaposi-Juliusberg (v.).

EDEM, s. n. / oedème, s. m. / (o)edema. [*Gr.* ***oidema, -atos*** *= umflătură, de la* ***oidein*** *= a crește în volum.*] Infiltrație cu lichid seros a țesuturilor, îndeosebi a pielii, cu acumulare de lichid în țesutul conjunctiv subcutanat. Pielea edemațiată este lucioasă și mai transparentă, datorită infiltrației este întinsă, cutele se șterg, iar conturunile osoase dispar. Din cauza edemațierii, pielea își pierde elasticitatea, iar prin apăsare rămâne un timp urma degetului (*semnul godeului). E. poate afecta un organ întreg: *e. pulmonar, *e. cerebral, iar forma sa generalizată se numește *anasarcă. În esență, e. reprezintă consecința alterării echilibrului schimbului permanent de lichide între plasmă și spațiul extracelular, fie ca urmare a creșterii presiunii hidrostatice, fie prin scăderea *presiunii coloidosmotice (sau coloidoncotice). Se mai adaugă ca factori determinanți: creșterea concentrației electroliților, în special a sodiului, creșterea permeabilității pereților capilarelor sau dilatarea acestora (care are ca efect creșterea suprafeței de schimb), drenajul limfatic insuficient, afectarea unor mecanisme hormonale de menținere a echilibrului hidroelectrolitic. Tipuri de e.: 1) *E. acut angioneurotic*, e. Quincke (v.). 2) *E. cardiac*, sărac în proteine și bogat în sare, apare în insuficiența cardiacă decompensată cu stază, de obicei dreaptă sau globală. 3) *E. cașectic*, observat în bolile consumptive (cancer, tuberculoză) sau în inaniție. Apare din cauza perturbărilor metabolice, îndeosebi a hipoproteinemiei. 4) *E. celulitic al membrelor inferioare*, la nivelul regiunii supramaleolare și a feței superioare a piciorului. Apare

la artritici, în traumatisme sau în suprasolicitare musculară. 5) *E. cerebral* (v.). 6) *E. prin denutriție* (v.). 7) *E. electrogen*, în electrocutare, din cauza alterărilor vasculare. 8) *E. de foame*, *e. prin denutriție. 9) *E. glotic*, denumire incorectă a e. laringian, v. e. Quincke. 10) *E. inflamator*, bogat în proteine și consecutiv unei inflamații locale. 11) *E. nefritic*, în nefritele acute, cu patogenie complexă, bogat în proteine. 12) *E. nefrotic*, în sindromul nefrotic, sărac în proteine. 13) *E. neurotrofic*, imhibiție tisulară cauzată de leziuni neurologice. 14) *E. papilar*, al *papilei optice, semn al stazei în *hipertensiunea intracraniană. 15) *E. în pelerină*, al toracelui, extremitățile superioare și capului, în compresiunea asupra venei cave superioare. 16) *E. posttraumatic*, prin tulburări vasculare și trofice posttraumatice. 17) *E. premenstrual*, apare îndeosebi la femeile hiperfoliculinice sau cu dizarmonie hipofizoovariană. 18) *E. pulmonar acut* (v.). 19) *E. Quincke* (v.). 20) *E. reumatismal*, consecință a proceselor de *algodistrofie.

EDEM ACUT ANGIONEUROTIC / oedème aigu angioneuropathique / Quincke's (o)edema. Sin.: edem Quincke (v.).

EDEM PRIN CARENȚĂ / oedème par carence / nutritional (o)edema. Sin.: edem prin denutriție. (v.).

EDEM CEREBRAL / oedème cérébral / cerebral (o)edema. Tumefierea prin imbibiție a substanței cerebrale, cu instalarea unui sindrom de *hipertensiune intracraniană. Se disting două tipuri de e. c.: 1) *E. c. vasogen* sau *vasogenic*, declanșat de o "ruptură" a *barierei hematoencefalice și caracterizat prin prezența abundentă a proteinelor și o creștere a spațiului extracelular, predominantă în substanța albă. 2) *E. c. citotoxic*, consecință a perturbării metabolismului celular neuronal, caracterizat printr-o cantitate redusă de proteine, turgescență celulară și afectând îndeosebi substanța cenușie.

EDEM PRIN DENUTRIȚIE / oedème par dénutrition / nutritional (o)edema. E. generalizat, cu sau fără *epanșamente la nivelul seroaselor, observat îndeosebi la persoanele cu alimentație foarte săracă și dezechilibrată (reducerea cărnii și a grăsimilor) sau supuse la efort fizic intens, ori expuse timp îndelungat la frig. Se însoțește de poliurie, scădere în greutate, anemie, *hidremie pronunțată, hipoproteinemie. Sin.: edem prin carență, edem de foame.

EDEM DE FOAME / oedème par famine / nutritional (o)edema. Sin.: edem prin denutriție. (v.).

EDEM PULMONAR ACUT / oedème pulmonaire aigu / acute pulmonary (o)edema. Acumulare bruscă de fluid la nivelul alveolelor pulmonare și al septurilor alveolare ca urmare a creșterii presiunii hidrostatice la nivelul capilarelor pulmonare sau a creșterii permeabilității capilare. Se traduce prin *dispnee gravă și *expectorație spumoasă de culoare roz-deschis. Se disting: 1) *E. p. a. cardiogenic*, de cauză hemodinamică, cardiacă: insuficiența inimii stângi, care antrenează o creștere a presiunii capilare pulmonare. 2) *E. p. a. lezional*, generat de o alterare a membranei alveolocapilare în cursul unor pneumopatii diverse: infecțioase, toxice etc. După modul de evoluție, e. p. poate fi acut, subacut și cronic. În e. p. subacut și cronic se mențin simptomele menționate mai sus pentru e. p. a., dar atenuate în mod evident.

EDEM QUINCKE / oedème de Quincke / Quincke's (o)edema. [*Heinrich Irenaeus Quincke, medic german, profesor de medicină internă (succesiv) la Berna, Kiel și Frankfurt pe Oder, 1842-1922.*] Boală caracterizată prin apariția bruscă de infiltrate edematoase ferme, bine delimitate și proeminente, pruriginoase, localizate la nivelul feței, mucoaselor și organelor genitale. Considerat o formă de *urticarie (deci de natură alergică), e. Q. evoluează în pusee, uneori febrile, localizarea laringiană fiind extrem de periculoasă, uneori fatală, dacă nu se intervine. De menționat o formă *ereditară* a e. Q., transmisă autozomal dominant, în care manifestările laringiene și abdominale sunt mai frecvente, de unde gravitatea deosebită. Această formă nu este de natură alergică, ci reprezintă consecința activării permanente a primei fracțiuni a *complementului, din cauza absenței ereditare a enzimei inhibitoare a fracțiunii respective. Sin.: boală Bannister, boală Milton, boală Quincke, edem acut angioneurotic.

EDEMATOS, adj. / oedémateux, -euse, adj. / (o)edematous. [*Gr. oidein = a crește în volum.*] 1) Care este afectat de *edem. Var.: edemațiat. 2) Care este de aceeași natură cu edemul.

EDEMAȚIAT. Var. pentru edematos (v.).

EDENTAT, adj., s. m. sau f. / édenté, -e, adj., s. m. ou f. / edentate, edentulous. [*Lat. edentulus, de la e = fără; dens, -ntis = dinte.*] 1) Care este lipsit de dinți. 2) Persoană care a pierdut parțial sau total dinții.

EDENTAȚIE, s. f. / édentation, s. f. / edentia. [*Lat. edentare = a lăsa fără dinți pe cineva, de la e = fără; dens, -ntis = dinte.*] 1) Starea unei persoane *edentate. 2) Lipsa unuia sau multor dinți de pe arcadele dentare, prin extracție sau prin cădere spontană (de diverse cauze). E. poate fi totală sau parțială.

EDETAT DISODIC / édétate disodique / diso-dium edetate. Medicament *chelator al calciului plasmatic, ca și al plumbului și zincului.

EDULCORANT, s. n. / édulcorant, s. m. / edulcorant. [*Lat. edulcorare = a îndulci, de la dulcis = dulce.*] Adjuvant medicamentos, folosit în scopul îndulcirii sau/și a atenuării gustului neplăcut determinat de principiul activ.

EFAPSĂ, s. f. / ephapse, s. f. / ephapse. [*Gr. ephapsis = contact.*] Contact anormal și lateral între doi axoni, care permite transmiterea impulsului nervos printr-un mecanism pur fizic, fără participarea mediatorilor chimici.

EFECT, s. n. / effet, s. m. / effect. [*Lat. effectus = realizare, rezultat, de la facere = a face.*] Fenomen care rezultă în mod necesar dintr-o anumită cauză, ca un rezultat, o consecință a acesteia. V. în continuare.

EFECT ADITIV / effet additif / additive effect. E. combinat a doi sau mai mulți agenți, în general egal cu suma efectelor parțiale.

EFECT BOHR / effet Bohr / Bohr effect. [*Niels Henrik Bohr, fizician danez, 1885-1962.*] Constă în eliberarea H^+ în timpul reacției de oxigenare a hemoglobinei. Poate fi definit și ca o schimbare a afinității *hemoglobinei pentru O_2 în timpul variațiilor de pH ale mediului.

EFECT CARTER / effet de Carter / Carter's effect. Regulă a transmiterii poligenice, ce asociază un risc mult crescut la rudele de același sex cu pacientul care prezintă o malformație cardiacă congenitală.

EFECT DOPPLER-FIZEAU / effet Doppler-Fizeau / Doppler-Fizeau effect. [*Christian Johann Doppler, fizician și matematician austriac, 1803-1853; Armand Hippolyte Louis Fizeau, fizician francez, Paris, 1819-1896.*] Se aplică în studiul circulației arteriale și venoase cu ajutorul ultrasunetelor și constă în următoarele: dacă se dirijează un fascicul de ultrasunete de o frecvență dată asupra unui corp în mișcare, acest fascicul va fi reflectat cu o frecvență diferită de cea inițială, iar diferența dintre cele două frecvențe este direct proporțională cu viteza corpului studiat. V. și velocimetrie Doppler.

EFECT ELECTROVISCOS / effet électrovisqueux / electroviscous effet. Scăderea viscozității unei soluții de *macromolecule prin adăugarea de electroliți.

EFECT AL HALATULUI ALB / effet blouse blanche / white coat effect. Denumire familiară a cauzei variațiilor tensiunii arteriale declanșate prin examenul medical al unor subiecți anxioși.

EFECT JOULE / effet Joule / Joule effect. [*James Prescott Joule, fizician englez, 1818-1889.*] Transformarea energiei electrice în energie termică în timpul trecerii unui curent electric printr-un conductor. V. și efect Seebeck.

EFECT KIRLIAN / effet Kirlian / Kirlian effect. Pornind de la principiul conform căruia orice obiect, animat sau inanimat, emite un câmp de energie electromagnetică, e. K. constă în înregistrarea pe peliculă fotografică a haloului sau aurei energetice a obiectelor în vederea studierii calităților acesteia. V. și fotografie Kirlian.

EFECT DE MATERIALIZARE / effet de matérialisation / materializing effect. Transformarea energiei în materie: 1) Transformarea, în câmpul unui nucleau, a unui foton de energie mai mare de 1,02 MeV într-un electron negativ și un *pozitron. 2) În sens mai general, transformarea energiei într-o particulă și o antiparticulă. Transformarea inversă este denumită e. de dematerializare.

EFECT MICROFONIC / effet microphonique / Wever-Bray phenomenon. [*Ernest Glen Wever, psiholog american, Princeton, n. 1902; Charles William Bray, otorinolaringolog american, Princeton, n. 1904.*] Fenomen bioelectric care transformă, la nivelul celulelor senzoriale ale *cohleei, mesajul auditiv primit sub formă de unde, în mesaj bioelectric.

EFECT MÖSSBAUER / effet Mössbauer / Mössbauer effect. Emisie sau absorbție rezonantă (fără recul) a radiației gama de lărgime spectrală foarte îngustă, de către nucleele atomilor "legați" rigid într-o rețea cristalină.

EFECT NOCEBO / effet nocebo / nocebo effect. V. nocebo.

EFECT PASTEUR / effet Pasteur / Pasteur effect. [*Louis Pasteur, chimist francez, 1822-1895; fondator al microbiologiei, virusologiei și imunologiei.*] În prezența oxigenului la nivelul microorganismelor, se constată o diminuare a utilizării glucozei prin *glicoliză și a acumulării de *acid lactic în țesuturi.

EFECT PLACEBO / effet placebo / placebo effect. V. placebo.

EFECT PRECIPITANT / effet précipitant / precipitating effect. Acțiunea oricărui factor responsabil de accelerarea apariției unei boli.

EFECT AL PRIMEI TRECERI / effet de premier passage / first pass effect. Efect legat de reținerea unei fracțiuni din doza de medicament în ficat după administrarea pe cale orală și în plămâni în caz de administrare intravenoasă. E. p. t. limitează *biodisponibilitatea unui medicament.

EFECT PURKINJE / effet Purkinje / Purkinje effect. [*Johannes Evangelista von Purkinje, fiziolog originar din Boemia, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), apoi la Praga, 1787-1869.*] La lumină puternică o suprafață roșie este mai strălucitoare decât una albastră. La lumină foarte slabă cea albastră va apărea mai strălucitoare. Aceasta datorită faptului că, deși bastonașele retiniene au o capacitate foarte slabă de a distinge culorile în raport cu conurile, sensibilitatea lor este mult mai mare decât a conurilor la fluxuri slabe, mai ales pentru radiațiile albastru și violet.

EFECT RADIOBIOLOGIC / effet radiobiologique / radiobiological effect. Consecința acțiunii radiațiilor ionizante asupra organismului, în general, prin două mecanisme: 1) *Direct*, v. teoria țintei. 2) *Indirect*, prin acțiunea *radicalilor liberi rezultați îndeosebi din cauza radiolizei apei.

EFECT RAMAN / effet Raman / Raman effect. [*Sir Chandnasekhara Venkata Raman, fizician hindus, 1888-1970.*] Împrăștierea caracterizată prin apariția, în lumina difuzată, a unor radiații cu frecvențe diferite de frecvența radiației primare. E. R. sau difuzia combinată a luminii se pune în evidență atunci când lumina incidentă este monocromatică sau alcătuită dintr-un număr de radiații monocromatice distincte.

EFECT RAYLEIGH / effet Rayleigh / Rayleigh effect. [*John William Strutt Rayleigh, fizician englez, 1842-1919.*] Împrăștierea luminii (sau difuzia moleculară a luminii) cauzată de fluctuațiile statistice ale densității unui mediu lichid, gazos sau solid omogen.

EFECT SEEBECK / effet Seebeck / Seebeck's effect. [*Johann Thomas Seebeck, fizician german, 1770-1831.*] Dacă joncțiunile dintre doi conductori de natură diversă se află la temperaturi diferite, se observă trecerea unui curent, în general de câțiva milivolți, de la un conductor la altul. Sensul curentului depinde de natura și de dispunerea conductorilor. E. S. este utilizat în unele tipuri de termometre electrice ca și la dispozitivele automate de reglare termică. Asociat cu *efectul Joule, este utilizat în anumite dispozitive moderne de conversie directă a energiei termice în energie electrică. V. și termocuplu.

EFECT DE SERĂ / effet de serre / greenhouse effect. E. produs la nivelul atmosferei terestre, care antrenează creșterea temperaturii medii a Pământului și a atmosferei, denumită încălzire globală. Mecanismul de producere a e. de s. este, în esență, următorul: radiațiile solare din spectrul vizibil și ultravioletele (atenuate de centura de ozon, situată la 20-50 km deasupra suprafeței pământului) străbat atmosfera și încălzesc suprafața terestră. O parte din radiațiile "calde" (reprezentate de radiațiile infraroșii) sunt reflectate în mod normal de pământ, iar energia lor se pierde în spațiu. Dacă, însă, în aer se află gaze ca bioxidul de carbon, metanul, oxizii de azot și vaporii de apă, se produce absorbția radiațiilor infraroșii reflectate, care determină încălzirea pământului și a atmosferei. Fenomenul este analog creșterii temperaturii într-o seră, la nivelul căreia radiațiile infraroșii provenind de la soare se acumulează în interiorul serei, deoarece, în loc să fie reflectate în exterior, sunt absorbite de pereții din sticlă și, în continuare, sunt reflectate în parte înapoi în seră. Cantitatea de bioxid de carbon din atmosferă a crescut cu 30% față de anul 1750, iar dacă nu se iau măsuri concertate (sursele majore fiind gazele de eșapament și termocentralele pe bază de cărbuni) concentrația sa se va dubla până la sfârșitul secolului al XXI-lea. Deși în anumite comunități e. de s. este favorabil, pentru *ecosisteme el reprezintă un factor major de risc, afectând calitatea mediului. Se pot distinge trei consecințe evidente: 1) Modificări generale ale *climatului. 2) Accentuarea topirii calotelor glaciare de la poli și, în consecință, ridicarea nivelului mării. 3) Un ciclu hidrologic mai intens, cu modificarea distribuției apei; în regiunile cu precipitații intense acestea cresc, iar în regiunile aride scad. În cadrul conferinței de la Kyoto (1997) au fost recomandate o serie de măsuri pentru diminuarea e. de s.

EFECT SPAȚIU MORT / effet espace mort / physiologic dead space. Creșterea *raportului ventilație/perfuzie legată de abolirea sau diminuarea circulației capilare pulmonare în anumite zone în care ventilația alveolară este normală (ex.: în embolia pulmonară). V. și efect șunt.

EFECT ȘUNT / effet shunt / arteriovenous shunt. Diminuarea *raportului ventilație/perfuzie legată de diminuarea ventilației alveolare în anumite zone pulmonare în care circulația pulmonară este normală (ex.: în bronșita cronică). V. și efect spațiu mort.

EFECT TERMOELECTRIC / effet thermo-électrique / thermoelectric effect. Apariția unei forțe electromotoare în funcție de diferența de temperatură de la nivelul unei joncțiuni între două metale diferite. V. și termocuplu.

EFECT TERMOELECTRONIC / effet thermo-électronique / thermoelectronic effect. Emisia de electroni de un corp adus la incandescență. Este utilizat, de ex., pentru obținerea fluxului de electroni în cazul microscopului electronic.

EFECT ZEEMAN / effet Zeeman / Zeeman effect. [*Pieter Zeeman, fizician olandez, 1865-1943.*] Despicarea nivelelor energetice ale atomilor (deci a liniilor spectrale) ai unei substanțe când aceasta este plasată în câmp magnetic.

EFECTIVITATE, s. f. / effectivité, s. f. / effectiveness. [*Lat.* ***effectivus*** *= activ, practic, de la* ***facere*** *= a face.*] Capacitatea de a produce un rezultat, un efect specific măsurabil. *E. biologică* reprezintă efectul diferitelor tipuri de radiații în comparație cu radiațiile gamma și X. Intră în calculul dozei biologice: $B = \eta D$, unde B = doza biologică, mărime ce evaluează efectele biologice ale radiațiilor, D = doza absorbită, iar η = efectivitatea biologică relativă.

EFECTOR, s. m., adj. / effecteur, s. m., adj. / effector. [*Lat.* ***effector, -oris*** *= cel care face, de la* ***facere*** *= a face.*] 1) Compus care modulează o enzimă alosterică. 2) Sistem care produce un răspuns intracelular ca urmare a interacțiunii unui *ligand cu *receptorul membranar specific. 3) Despre un țesut periferic care recepționează un impuls nervos și reacționează printr-o activitate specifică precum contracția, secreția sau excreția. 4) Terminație nervoasă care transmite un influx nervos, provocând o contracție musculară sau o secreție glandulară.

EFEDRINĂ, s. f. / éphédrine, s. f. / ephedrine. (DCI) Alcaloid extras din arbuști aparținând familiei *Ephedra*, utilizat ca medicament *simpaticomimetic cu acțiune apropiată de cea a *adrenalinei, dar mult mai puțin intensă și cu efecte prelungite. În prezent, e. este preparată prin sinteză.

EFELIDĂ, s. f. / éphélide, s. f. / ephelis. [*Lat.* ***ephelis, -idis,*** *gr.* ***ephelis, -idos*** *= pete de roșeață pe piele apărute de la soare, de la gr.* ***helios*** *= soare.*] Denumire dată petelor mici pigmentate discret, observate în zonele descoperite ale pielii și datorate acțiunii soarelui și aerului.

EFEMINARE, s. f. / effémination, s. f. / effemination. [*Lat.* ***effeminare*** *= a feminiza, de la* ***ex*** *= în afară,* ***femina*** *= femeie.*] Stare a unui bărbat care prezintă caracteristici de ordin fizic sau psihologic, ca și maniere generale atribuite de obicei femeilor.

EFERENT, adj. / efférent, -e, adj. / efferent. [*Lat.* ***effere*** *= a duce în afară, de la* ***ex*** *= în afară,* ***ferre*** *= a conduce.*] Centrifug; care se depărtează de un organ, de la centru spre periferie. Ex.: fibre nervoase e., prin care excitația este transmisă de la centru la periferie.

EFLEURAJ, s. n. / effleurage, s. m. / effleurage, stroking. [*Fr.* ***effleurer,*** *de la* ***fleur*** *= floare.*] Tehnică de masaj efectuat prin alunecarea ușoară a marginii mâinii sau a pulpei degetelor pe suprafața cutanată. E. poate fi superficial sau profund și se practică pentru ameliorarea circulației venolimfatice.

EFORT, s. n. / effort, s. m. / effort, strain. [*Fr.* ***effort,*** *din lat.* ***fortis*** *= curajos, puternic.*] 1) *E. muscular*, solicitare musculară intensă. Un e. de durată poate duce la "febră musculară". 2) *E. intelectual*, solicitarea centrilor nervoși superiori. V. și probă de efort.

EFUZIUNE, s. f. / effusion, s. f., épanchement, s. m. / effusion. [*Lat.* ***effusio, -onis*** *= revărsare, de la* ***effundere*** *= a revărsa (****ex*** *= în afară;* ***fundere*** *= a vărsa).*] 1) Revărsarea unui fluid normal sau patologic într-o cavitate sau în țesuturi. Termenul este vag și de aceea se preferă alți termeni preciși, care desemnează natura fluidului și localizarea acestuia. Ex.: *chilotorax (limfă), *hemotorax (sânge), *piotorax (puroi) etc. 2) Manifestare, exteriorizare puternică și clară a unor sentimente pozitive.

EGESTA, s. f. pl. / egesta, s. m. pl. / egesta. [*Lat.* ***egestio, -onis*** *= evacuare, de la* ***egerere*** *= a evacua.*] Denumire pentru substanțele eliminate prin *egestie, provenite din deșeurile de metabolism sau tranzitate prin tubul digestiv fără să fie absorbite. E. face parte din *excreta. Termenul este utilizat în opoziție cu *ingesta.

EGESTIE, s. f. / egestion, s. f. / egestion. [*Lat.* ***egestio, -onis*** *= evacuare, de la* ***egerere*** *= a evacua.*] Eliminarea din organism, prin *defecație, a resturilor alimentare rămase în intestin nedigerate și, în consecință, neabsorbite. V. și egesta.

EGO, s. n. / ego, s. m. / ego. [*Lat.* ***ego*** *= eu.*] În limbajul psihanalizei, fracțiunea de personalitate care echilibrează forțele cărora le este supus individul, adică propriile sale impulsii (tendințe abisale), morala sa și realitatea exterioară.

EGOCENTRIC, adj. / égocentrique, adj. / egocentric. [*Lat.* ***ego*** *= eu;* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuțit.*] Care își concentrează activitatea și gândirea exclusiv asupra propriei persoane, care privește totul prin prisma intereselor și a sentimentelor personale. V. și egocentrism.

EGOCENTRISM, s. n. / égocentrisme, s. m. / egocentrism. [*Lat.* ***ego*** *= eu;* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuțit;* ***-ism.***] Dispoziție mentală a unui subiect care tinde să își structureze concepția despre lume în jurul propriei personalități. E. este normal în a doua copilărie și în adolescență, din cauza absenței unei distincții între realitatea personală și cea obiectivă. Persistența la adult se observă în cazurile de exaltare vanitoasă (*mitomanie, *megalomanie), în stările de dependență afectivă nevrotică, în *paranoia și în *debilitatea mentală.

EGOFONIE, s. f. / égophonie, s. f. / ego(broncho)phonia, egophony. [*Gr.* ***aix, aigos*** *= capră;* ***phone*** *= voce.*] Rezonanță particulară a vocii, constatată la auscultația toracică în caz de pleurezie, sau, mai rar, în unele forme de congestie pulmonară. Vocea este deformată, tremurată, ascendentă și asemănătoare behăitului de capră.

EICONOMETRU, s. n. / eiconomètre, s. m. / eiconometer. [*Gr.* ***eikon*** *= imagine;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument care permite măsurarea *anizeiconiei.

EICOSANOIDE, s. m. pl. / icosanoïdes, s. m. pl. / eicosanoids. [*Gr.* ***eikosi*** *= douăzeci, deoarece acidul arahidonic are 20 de atomi de carbon în lanț;* ***eidos*** *= formă.*] Grup de molecule de natură fosfolipidică, derivați ai *acidului arahidonic, un acid gras component al membranelor celulare. Grupul e. cuprinde: *prostaglandinele, *tromboxanii, *leucotrienele și *lipoxinele. E. intervin în reglarea tonusului vascular, agregarea plachetelor, eliminarea urinară de sodiu și în reacțiile inflamatorii. Ele joacă, probabil, de asemenea, un rol important în mișcările ionice de la nivelul biomembranelor. Var.: icosanoide.

EIDETISM, s. n. / eidétisme, s. m. / eidetism. [*Germ.* ***eidetisch*** *= eidetic, din gr.* ***eidos*** *= formă;* ***-ism.***] Posibilitatea de a reproduce în prezent, în mod conștient și foarte fidel, o amintire, o imagine, cu toate particularitățile sale. Este caracteristic artiștilor, dar și unor psihopați sau isterici.

EJACULARE, s. f. / éjaculation, s. f. / ejaculation. [*Lat.* ***eiaculare*** *= a azvârli, a proiecta.*] Act fiziologic reflex constând în emisia de spermă prin uretră în timpul *orgasmului, prin contracția *veziculelor seminale. E. este un reflex provocat prin stimularea ritmată a penisului în timpul unui raport sexual sau prin *masturbație. În momentul e., sperma este evacuată în uretra prostatică și apoi în exterior, datorită contracției mușchilor *perineului. În timpul e. colul vezical este închis, fiind împiedicat refluxul spermei spre vezică și amestecarea acesteia cu urina. Principalele tulburări de e.: 1) *Anejacularea*, absența spermei în timpul ejaculării. 2) *E. anteportas*, sin.: ejaculare precoce (v.). 3) *E. astenică*, în picătură și cu diminuarea sau absența orgasmului. 4) *E. dureroasă*, însoțită de dureri uretrale, perineale sau anale. 5) *E. precoce* sau *anteportas*, la începutul penetrării sau chiar înaintea acesteia. 6) *E.*

retrogradă sau "*uscată*" prin refularea spermei către vezica urinară. 7) *E. sângerândă* sanguinolentă sau *hemospermia, cu prezența de sânge proaspăt (roșu) sau vechi (brun).

EJACULAT, s. n. / éjaculat, s. m. / ejaculum. [*Lat.* ***eiaculare*** *= a azvârli, a proiecta.*] Cantitatea de spermă expulzată în cursul unei *ejaculări.

EJECȚIE SISTOLICĂ / éjection systolique / systolic ejection. [*Lat.* ***eiectio, -onis*** *= aruncare afară, de la* ***eiectare*** *= a arunca afară; gr.* ***systole*** *= contracție.*] V. fracție de ejecție ventriculară.

EJECȚIE VENTRICULARĂ / éjection ventriculaire / ventricular ejection. [*Lat.* ***eiectio, -onis*** *= aruncare afară, de la* ***eiectare*** *= a arunca afară;* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece.*] V. fracție de ejecție ventriculară și timp de ejecție ventriculară stângă.

ELASTANȚĂ, s. f. / élastance, s. f. / elastance. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil.*] Variație de presiune transpulmonară necesară pentru a produce o variație a volumului pulmonar de o unitate. Se exprimă în cmH_2O/l și oferă informații asupra rezistenței la expansiune a țesutului elastic pulmonar. Este cu atât mai crescută cu cât rezistența este mai mare și are valoarea de 4-5 cmH_2O/l în poziție șezândă. *E. totală a toracelui* (E_T) reprezintă suma e. pulmonare și a e. peretelui toracic (E_W) și este de ordinul 10 cmH_2O/l. Inversul e. se numește *complianță pulmonară.

ELASTAZĂ, s. f. / élastase, s. f. / elastase. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***-ază.***] Enzimă proteolitică ce hidrolizează *elastina. V. și scleroproteină.

ELASTINĂ, s. f. / élastine, s. f. / elastin. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***-ină.***] Proteină care este un constituient amorf al *fibrelor elastice. Deși este alcătuită din 840 de aminoacizi, e. prezintă o conformație etirată, fibrilară. Este elaborată sub forma unui precursor în diverse celule, apoi ajunge în spațiile extracelulare. Aici se dispune în filamente, care sunt legate între ele prin reziduurile de lizină, datorită liziloxidazei, enzimă care conține cupru. Gena de 45 kb care codifică precursorul e. se află pe cromozomul 7. Într-o serie de boli au fost puse în evidență alterări ale genei e. Ex.: *boala Marfan, *elastorexie.

ELASTOM, s. n. / élastome, s. m. / elastoma. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***-oma.***] Tumoră cutanată rezultată prin acumularea de *elastină.

ELASTOM JUVENIL / élastome juvénil / juvenile elastoma. Sin.: nev elastic în tumori diseminate (v. nev elastic).

ELASTOMER, s. m. / élastomère, s. m. / elastomer. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***meros*** *= parte.*] *Polimer natural sau sintetic cu proprietăți elastice particulare.

ELASTOPATIE, s. f. / élastopathie, s. f. / elastopathy. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***pathos*** *= boală.*] Defectele țesutului elastic, independent de vârstă. Pot fi congenitale sau dobândite.

ELASTOREXIE, s. f. / élastorrhexie, s. f. / elastorrhexis. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***rhexis*** *= ruptură, fractură.*] Degenerescență a fibrelor elastice cu rupturi, încărcare calcară și creștere a numărului de fibre la nivelul întregului *derm, cu excepția corpilor papilari. V. și sindrom Grönblad-Strandberg-Touraine.

ELASTOZĂ, s. f. / élastose, s. f. / elastosis. [*Gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***-oză.***] 1) Degenerescență a țesutului elastic. 2) Degenerescență a țesutului conjunctiv din *derm, cu aport de *elastină (proteină a țesutului elastic).

ELECTROCARDIOGRAF, s. n. / électrocardiographe, s. m. / electrocardiograph. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***kardia*** *= inimă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Aparat destinat înregistrării *electrocardiogramei. E. sunt de o mare varietate, de la dispozitive portabile, la sisteme multicanal, cu sisteme informatizate de achiziție-stocare și prelucrare a datelor.

ELECTROCARDIOGRAFIE, s. f. / électrocardiographie, s. f. / electrocardiography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***kardia*** *= inimă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Procedeu de explorare în cardiologie, care constă în înregistrarea grafică, cu ajutorul unui electrocardiograf, a diferențelor de potențial determinate de propagarea excitației la nivel cardiac, traducându-se grafic sub forma *electrocardiogramei. Abrev.: ECG.

ELECTROCARDIOGRAMĂ, s. f. / électrocardiogramme, s. m. / electrocardiogram. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***kardia*** *= inimă;* ***gramma*** *= înscriere.*] Succesiune de unde (deflexiuni) conținute într-un traseu grafic reprezentând variația intensității biocurenților inimii în timpul ciclului cardiac. Se obține cu *electrocardiograful. În majoritatea *derivațiilor, e. este alcătuită în mod normal din: 1) Unda P, auriculară, sau atriograma, legată de contracția auriculară. 2) Complexul de unde în relație cu contracția ventriculară sau ventriculograma; acest complex este format dintr-o undă rapidă QRS, de amplitudine mare, urmată de o undă T lentă și de amplitudine mică, iar uneori de o undă U. Între aceste unde, traseul revine la linia izoelectrică: spațiul PR, care corespunde timpului necesar propagării excitației de la atriu la ventricul, și segmentul ST. *E. hisiană* se înregistrează în derivația endocavitară auriculoventriculară și permite studiul biopotențialelor fasciculului His. *E. de efort*, v. probă de anoxie miocardică. Abrev.: ECG. V. și derivație.

ELECTROCARDIOSCOP, s. n. / électrocardioscope, s. m. / electrocardioscope. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***kardia*** *= inimă;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Tip de *electrocardiograf care permite observarea *electrocardiogramei pe un ecran fluorescent al unui *osciloscop.

ELECTROCAUTERIZARE, s. f. / électrocauterisation, s. f. / electrocautery. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***cauterium****, gr.* ***kauterion*** *= fier înroșit, de la gr.* ***kaiein*** *= a arde.*] *Cauterizare cu ajutorul unei sârme din platină încălzite la roșu sau la alb cu ajutorul curentului electric continuu sau alternativ.

ELECTROCOAGULARE, s. f. / électrocoagulation, s. f. / diathermy. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***coagulatio, -onis****, de la* ***coagulare*** *= a închega, a coagula.*] Acțiunea de distrugere localizată a unui țesut prin coagulare, ca efect al căldurii mari degajate de un electrod punctiform, străbătut de un curent electric de înaltă frecvență.

ELECTROCOHLEOGRAFIE, s. f. / électrocochléographie, s. f. / electrocochleography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***cochlea****, gr.* ***kokhlias*** *= cochilie de melc;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrarea, prin intermediul unui acelectrod aflat în contact cu peretele intern al *casei timpanului, a potențialului bioelectric produs consecutiv unei stimulări sonore adecvate (clic acustic). E. permite o evaluare la nivelul segmentului periferic auditiv.

ELECTROCORTICOGRAFIE, s. f. / électrocortico-graphie, s. f. / electrocorticography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrare obținută prin aplicarea electrozilor direct pe scoarța cerebrală, după disecția *durei mater. Este utilă pentru a preciza, înainte de ablație, localizarea unui focar epileptogen.

ELECTROCORTICOGRAMĂ, s. f. / électrocorti-cogramme, s. m. / electrocorticogram. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.*

gr. **graphein** *= înscriere.*] Rezultatul grafic al înregistrării activității bioelectrice cerebrale cu ajutorul unor electrozi aflați în contact cu cortexul cerebral. V. și electrocardiografie.

ELECTROCUTARE, s. f. / électrocution, s. f. / electrocution. [*Engl.* **to electrocute**, *din gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; engl.* **to execute** *= a executa.*] Tulburările provocate de trecerea curentului electric prin corp, din cauza contactului cu un conductor electric sau cu alte obiecte, aparate alimentate cu curent electric și neizolate în mod corespunzător. De regulă curentul electric are o acțiune mortală la tensiuni ce depășesc 350 V, dar factorul cel mai important este intensitatea, curentul de peste 0,08-0,1 A periclitând viața.

ELECTROD, s. m. / électrode, s. f. / electrode. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **hodos** *= cale, drum.*] Conductor electric de ordinul I (metal) sau ansamblu care include un conductor de ordinul II (soluție electrolitică) – *e. impolarizabil* - conectat la un circuit electric și care, în domeniile medicale, se aplică pe o parte din organism: 1) fie pentru a culege curenți electrici produși în organism; 2) fie pentru un tratament electric. Un *e. activ* sau *explorator* este acela care culege curentul electric; există metode sau *derivații cu doi e. activi (bipolare) și cu un singur e. activ (derivații monopolare).

ELECTRODERMITĂ, s. f. / électrodermite, s. f. / electrodermatitis. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **derma, -atos** *= piele; -ită.*] Dermită provocată de curentul electric, de exemplu în cazul electrizării sau al electrocutării.

ELECTRODIAGNOSTIC, s. n. / électrodiagnostic de stimulation / electrodiagnosis. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **dia** *= prin;* **gnostikos** *= care cunoaște, de la* **gnonai** *= a cunoaște.*] Utilizarea electricității în scop *diagnostic. Termenul se referă în sens restrâns la răspunsul muscular în cazul unei excitații electrice. *E. calitativ* estimează calitatea de a reacționa la excitație faradică sau galvanică. *E. cantitativ* (studiul *cronaxiei) măsoară această excitabilitate. *E. de detecție* utilizează înregistrarea potențialelor de acțiune nervoase sau musculare (adică *electromiografie).

ELECTROELUȚIE, s. f. / électroélution, s. f. / electroelution. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* **elutio, -onis** *= spălare, de la* **eluere** *= a spăla, a șterge.*] Tehnică de extragere a unei substanțe dintr-un gel de *electroforeză.

ELECTROENCEFALOGRAFIE, s. f. / électroencéphalographie, s. f. / electroencephalography. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **enkephalos** *= creier, de la* **en** *= în,* **kephale** *= cap;* **graphein** *= a scrie.*] Procedeu de înregistrare a activității electrice a creierului, utilizând electrozi aplicați pe scalp, conectați la un electroencefalograf; traseul grafic înregistrat se numește *electroencefalogramă. Prin efectuarea e. se obțin informații importante asupra localizării leziunilor cerebrale (traumatisme, tumori), în diagnosticul epilepsiei și asupra fiziologiei normale și patologice a creierului.

ELECTROENCEFALOGRAMĂ, s. f. / électroencéphalogramme, s. m. / electroencephalogram. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **enkephalos** *= creier, de la* **en** *= în,* **kephale** *= cap;* **gramma** *= înscriere.*] Abrev.: EEG. Imagine grafică a variației biopotențialelor electrice ale creierului înregistrate prin procedeul denumit *electroencefalografie. EEG reprezintă o succesiune de unde sau ritmuri, caracterizate prin frecvență și amplitudine (exprimată în microvolți - µV). În mod normal, pe EEG se recunosc patru tipuri de unde: 1) *alfa*, cu frecvența de 8-14 cicli/s, amplitudinea de 10-100 µV, de formă sinusoidală în fusuri; 2) *beta*, mai rapide, cu frecvența de peste 14 cicli/s, amplitudinea de 5-30 V și formă neregulată; 3) *teta*, mai lente, cu frecvența de 4-7 cicli/s, amplitudinea până la 70 V și formă larg sinusoidală; 4) *delta*, cele mai lente, cu frecvența sub 4 cicli/s, amplitudinea variabilă, între 20-150 V și o formă sinusoidală de asemenea variabilă. Aspectul EEG depinde semnificativ de circumstanțele psihologice și fiziologice, modificându-se mai mult sau mai puțin tipic, în unele stări patologice. V. și electroencefalografie.

ELECTROFOCALIZARE, s. f. / electrofocalization, s. f. / isoelectric focusing. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* **focus** *= cămin, utilizat cu sensul de focar începând din sec. XIX.*] Metodă de separare a proteinelor în funcție de pH-ul lor izoelectric (*pHi), într-un gradient combinat de densitate și pH. E. are o rezoluție mare. Sin.: izoelectrofocalizare.

ELECTROFOREGRAMĂ, s. f. / électrophorégramme, s. m. / electrophoregram, electrophoretogram. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **pherein** *= a purta, a transporta;* **gramma** *= înscriere.*] Reprezentarea grafică a rezultatului unei *electroforeze.

ELECTROFOREZĂ, s. f. / électrophorèse, s. f. / electrophoresis. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **phoresis** *= transportare, de la* **pherein** *= a purta, a transporta.*] Metodă de separare, în câmp electric, a componentelor încărcate electric (particule, molecule, celule etc.) dintr-un amestec. Asupra particulelor acționează două forțe de sens opus, forța electrică și forța de frecare. Viteza de migrare a particulelor fiind diferită, în funcție de masa, dimensiunile, sarcina electrică a acestora, ele pot fi separate. În medicină, e. este larg utilizată îndeosebi în separarea diferitelor fracțiuni proteice din plasmă sau serul sanguin.

ELECTROFOREZĂ ÎN CÂMP PULSAT / électrophorèse en champ pulsé / pulse field electrophoresis. Procedeu de *electroforeză în care polaritatea câmpului electric este inversată cu regularitate. În acest mod pot fi separate fragmente mari de ADN.

ELECTROFUZIUNE, s. f. / électrofusion, s. f. / electrofusion. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* **fusio, -onis** *= topire, lichefiere, de la* **fundere** *= a face să curgă.*] Tehnică în care se utilizează un câmp electric slab și pulsat. Celulele plasate într-un astfel de câmp se aliniază și membranele lor plasmatice sunt fragilizate, condiții care favorizează fuziunea celulară. Metoda este utilă pentru obținerea de hibrizi celulari.

ELECTROGALVANISM, s. n. / électrogalvanisme, s. m. / electrogalvanism. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **Luigi Galvani**, *fizician și fiziolog italian, 1737-1798;* **-ism**.] 1) Curent electric produs direct prin mijloace chimice. 2) Aplicarea curentului galvanic în terapeutică. 3) *E. bucal* se produce în mediul salivar bucal, între metalele cu potențial electric diferit din care sunt alcătuite lucrările dentare și la persoane care țin în gură instrumente sau obiecte din metal.

ELECTROGENEZĂ, s. f. / électrogenèse, s. f. / electrogenesis. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* **genesis** *= producere, de la* **gennan** *= a produce.*] Sin.: bioelectrogeneză (v.).

ELECTROIMUNODIFUZIE, s. f. / électroimmunodiffusion, s. f. / rocket electrophoresis. [*Gr.* **elektron** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* **immunis** *= scutit, apărat, de la* **in** *= lipsit de,* **munus** *= obligație;* **diffusio, -onis** *= revărsare, de la* **diffundere** *= a răspândi, a revărsa.*] Metodă de dozare a unei proteine prin precipitare de către anticorpi incluși într-un gel. Difuziunea și implicit precipitarea sunt accelerate prin *electroforeză. A nu se confunda cu *imunoelectroforeza.

ELECTROLIT, s. m. / électrolyte, s. m. / electrolyte. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***lytos*** *= distrus, dizolvat, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Substanță care, aflată în soluție apoasă, disociază în ioni. Lichidele din organism conțin cantități constante de electroliți sub formă de cationi (Na^+, K^+, Ca^{2+}) și anioni (cloruri, bicarbonat, anhidridă carbonică). Ionii rezultați din disocierea e. participă la echilibrul hidroelectrolitic al organismului, menținerea echilibrului acido-bazic etc. Concentrația lor se exprimă în miliechivalenți (mEq). V. și echivalent (echivalent-gram).

ELECTROLITEMIE, s. f. / électrolytémie, s. f. / concentration of electrolytes in plasma. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***lytos*** *= distrus, dizolvat, de la* ***lyein*** *= a distruge;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentrația plasmatică a electroliților. Se poate determina global, prin măsurarea rezistenței electrice a plasmei (*conductimetrie), sau analitic, prin dozarea separată a concentrației fiecărui electrolit.

ELECTROLIZĂ, s. f. / électrolyse, s. f. / electrolysis. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Descompunere, cu ajutorul curentului electric, a unor substanțe solide (*electroliți), dizolvate într-un lichid sau în stare topită, și transportul componenților către cei doi electrozi. Conform legilor lui Faraday, masa unei substanțe M depuse pe un electrod este direct proporțională cu cantitatea de electricitate Q ce a trecut prin electrolitul respectiv: M = KQ. Termenul K se numește *echivalent electrochimic. Totodată, echivalenții electrolitici ai elementelor sunt proporționali cu *echivalenții chimici ai acestora. 2) Metodă în care se folosește trecerea unui curent electric printr-o soluție cu aminoacizi, în vederea eliminării electroliților salini.

ELECTROLOGIE MEDICALĂ / électrologie médicale / medical electrology. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***logos*** *= știință; lat.* ***medicus*** *= medic.*] Ansamblul multiplelor aplicații medicale ale electricității, cuprinzând electrodiagnosticul afecțiunilor neuromusculare și aplicațiile terapeutice ale diferitelor tipuri de curent electric.

ELECTROMIOGRAFIE, s. f. / électromyographie, s. f., électrodiagnostic de détection / electromyography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***graphein*** *= a scrie.*] Tehnică de investigare a mușchilor bazată pe studiul și culegerea biopotențialelor de repaus și de acțiune ale *unităților motorii. E. permite să se distingă originea centrală sau periferică a unui deficit motor, ca și stabilirea topografiei și urmărirea evoluției acestuia.

ELECTROMIOGRAMĂ, s. f. / électromyogramme, s. m. / electromyogram. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***gramma*** *= înscriere.*] Traseu grafic obținut prin *electromiografie.

ELECTRON, s. m. / électron, s. m. / electron. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Particulă elementară a materiei vii, cu următoarele caracteristici: sarcină electrică e = $1{,}602 \times 10^{-19}$ C (cea mai mică sarcină liberă cunoscută) și masă de repaus $9{,}107 \times 10^{-31}$ kg. E. este cea mai ușoară particulă încărcată, cu masa de 1 835 ori mai mică decât a protonului sau a nucleului atomului de hidrogen. O altă caracteristică esențială a electronului este momentul angular intrinsec sau *spin, interpretabil ca o rotație în jurul axului propriu. Pe această caracteristică se bazează *rezonanța electronică de spin. *Antiparticula electronului este *pozitronul (sau pozitonul) denumit și electron pozitiv. Spre deosebire de pozitron, e. este o particulă complet stabilă. Insensibil la acțiunea forțelor nucleare, e. nu este un constituent al nucleului atomic, dar în cazul dezintegrării radioactive de tip beta poate fi emis de nucleu. La atomul neutru, numărul de electroni este egal cu numărul de protoni din nucleu, reprezentând numărul atomic Z al elementului.

ELECTRONARCOZĂ, s. f. / électronarcose, s. f. / electronarcosis. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***narke*** *= amorțeală, toropeală;* ***-oză***.] 1) Somn provocat prin trecerea prelungită a unui curent electric dintre doi electrozi plasați la nivelul extremității cefalice. 2) *Electroșoc sub *narcoză indusă de *barbiturice cu acțiune scurtă, practicat pentru evitarea anxietății pacienților înainte de operație.

ELECTRONEUROGRAFIE, s. f. / électroneurographie, s. f. / electroneurography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***neuron*** *= nerv;* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă de captare și înregistrare, cu ajutorul *microelectrozilor, a potențialelor de diferite tipuri ale fibrelor nervoase dintr-un nerv periferic.

ELECTRONEUTRALITATE, s. f. / électroneutralité, s. f. / electroneutrality. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***neutralis*** *= neutru, de la* ***neuter, -tra, -trum*** *= nici unul, nici altul.*] Caracteristică a unui mediu material macroscopic în care sarcina negativă totală a *anionilor este egală cu sarcina pozitivă totală a *cationilor.

ELECTRONISTAGMOGRAFIE, s. f. / électronystagmographie, s. f. / electronystagmography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***nystagmos*** *= clătinare, de la* ***nystazein*** *= a da din cap;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrarea *nistagmusului, spontan sau provocat (probe calorice sau rotatorii). E. constă în înscrierea și măsurarea variațiilor de potențial corneo-retinian, care se modifică în funcție de mișcările globilor oculari, cu ajutorul unor electrozi periorbitari. Ca urmare, prin e. se obține un document obiectiv asupra stării funcționale a *labirintului.

ELECTRONISTAGMOGRAMĂ, s. f. / électronystagmogramme, s. m. / electronystagmogram. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***nystagmos*** *= clătinare, de la* ***nystazein*** *= a da din cap;* ***gramma*** *= înscriere.*] Traseu obținut prin *electronistagmografie. Abrev.: ENG.

ELECTRONODENS, adj. / électronodense, adj. / electron-dense. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***densus*** *= dens, compact.*] Despre o substanță care nu permite trecerea *electronilor. Este cazul unor substanțe utilizate pentru prepararea probelor în vederea examinării la *microscopul electronic prin transmisie.

ELECTRONOTERAPIE, s. f. / électronothérapie, s. f. / electrontherapy. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă de radioterapie în cazul căreia sunt utilizați electroni de energie cuprinsă între 4 și 20 MeV produși de *acceleratorul liniar sau de *betatron. E. asigură o iradiere cu o profunzime de câtiva centimetri și cu o protecție perfectă a țesuturilor situate dincolo de profunzimea atinsă. Sin. parțial: *betaterapie.

ELECTRON-VOLT, s. m. / électron-volt, s. m. / electron-volt. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***Alessandro Volta****, conte, fizician italian, profesor la Pavia, 1745-1827.*] Unitate tolerată de măsură a energiei, utilizată în fizica atomică și nucleară. Reprezintă energia câștigată de un electron accelerat sub acțiunea unei diferențe de potențial de un volt. Valoarea unui e.-v. în Sistem Internațional este: 1 eV = $1{,}6 \times 10^{-9}$ J. Abrev.: eV.

ELECTRO-OCULOGRAFIE, s. f. / électro-oculographie, s. f. / electro-oculography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***oculus*** *= ochi; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă de măsurare și de înregistrare a diferențelor de potențial, existente în repaus și în timpul mișcărilor globilor oculari, între cornee și polul posterior al ochiului. În acest scop se plasează doi electrozi la nivelul rebordului orbitar.

ELECTRO-OSMOZĂ, s. f. / électro-osmose, s. f. / electro-osmosis. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***osmos*** *= impuls, împingere;* ***-oză***.] Mişcarea unui lichid care conţine particule purtătoare de sarcină electrică într-un suport solid (material poros, membrană poroasă) în care sarcinile electrice se deplasează în sens invers sub acţiunea câmpului electric. E. apare ca un fenomen parazit în tehnicile de *electroforeză.

ELECTROPORAŢIE, s. f. / électroporation, s. f. / electroporation. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***porus****, gr.* ***poros*** *= por, conduct, pasaj.*] 1) Fenomenul de generare, prin şocuri electrice, de pori temporari în *membrana plasmatică. 2) Procedeu rezultat prin aplicarea acestui fenomen în genetică: transfecţia, deci introducerea ADN cu masă moleculară mare, în celulele eucariote în cultură, prin porii membranari formaţi consecutiv şocurilor electrice.

ELECTROPUNCTURĂ, s. f. / électroponcture, s. f. / electropuncture. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***punctura*** *= înţepătură, de la* ***pungere*** *= a înţepa.*] Sin.: galvanopunctură (v.).

ELECTRORETINOGRAFIE, s. f. / électrorétinographie, s. f. / electroretinography. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***rete, -is*** *= reţea;* ***-ină****; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă de captare şi de înregistrare a răspunsului electric retinian la o excitaţie luminoasă. Se disting: *e. dinamică*, în care stimulii au valori variabile (lungimi de undă diferite) şi *e. statică*, în care stimulul şi condiţiile generale sunt invariabile.

ELECTRORETINOGRAMĂ, s. f. / électrorétinogramme, s. f. / electroretinogram. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***rete, -is*** *= reţea;* ***-ină****; gr.* ***gramma*** *= înscriere.*] Traseul obţinut prin *electroretinografie.

ELECTROSINEREZĂ, s. f. / électrosynérèse, s. f. / electrosyneresis. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***synereisis*** *= apropiere, de la* ***syn*** *= împreună,* ***hairesis*** *= luare şi* ***airein*** *= a lua.*] Variantă a *imunoelectroforezei pe placă de geloză, în care migrarea *gammaglobulinelor (anticorpi) se face la catod, iar cea a antigenului în sens contrar, astfel încât precipitatul se formează rapid, dacă antigenul întâlneşte anticorpul corespondent. Sin.: contraimunoelectroforeză, imunoelectrodifuziune.

ELECTROSISTOLIE, s. f. / électrosystolie, s. f. / electrosystolia. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***systole*** *= contracţie.*] Declanşare artificială a contracţiilor cardiace prin impulsuri electrice ritmate.

ELECTROSTIMULARE, s. f. / électrostimulation, s. f. / electrostimulation. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***stimulare*** *= a stimula, de la* ***stimulus*** *= băţ ascuţit cu care se îmboldesc viţele.*] Utilizarea impulsurilor electrice pentru stimularea ţesuturilor vii. Ex.: e. inimii.

ELECTROŞOC, s. n. / électrochoc, s. m. / electroshock therapy. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; fr.* ***choc****, din olandeză* ***shokken*** *= a ciocni, a răni.*] Utilizarea curentului electric în tratamentul unor boli psihice. După apariţia psihotropelor, metoda s-a restrâns; se obţin, totuşi, şi azi rezultate satisfăcătoare în stări depresive, schizofrenie. Se aplică bitemporal electrozi prin care va trece, într-un timp scurt (0,1-0,6 s), un curent electric alternativ de 100-140 V. Provoacă o pierdere scurtă de conştienţă, urmată de convulsii.

ELECTROTAXIS, s. n. / electrotaxie, s. f. / electrotaxis. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***taxis*** *= aranjare, ordonare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Mişcare a celulelor sau a unor organisme mici ca răspuns la acţiunea curentului electric. E. poate fi pozitiv, în sensul curentului, sau negativ.

ELECTROTERAPIE, s. f. / électrothérapie, s. f. / electrotherapeutics, electrotherapy. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea în terapeutică a curenţilor electrici sub diferite forme: galvanic, difazat, trifazat, unde scurte etc. În cazul *e. cerebrale* se utilizează curent electric de intensitate mică în tratamentul insomniei, anxietăţii, al unor depresii.

ELECTROTONUS, s. n. / électrotonus, s. m. / electrotonus. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***tonos*** *= tensiune.*] Modificări de excitabilitate şi conductibilitate produse în ţesut de către curentul electric, în jurul electrozilor (*e. fiziologic*).

ELECTROVALENŢĂ, s. f. / électrovalence, s. f. / electrovalence, electrovalency. [*Gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat.* ***valentia*** *= forţă, putere, de la* ***valere*** *= a avea forţă, a fi tare.*] Legătură ionică (sau electrostatică) între ioni.

ELEFANTIAZIS, s. n. / éléphantiasis, s. m. / elephantiasis. [*Gr.* ***elephantiasis*** *= un fel de lepră în care pielea devenea rugoasă ca a unui elefant, de la* ***elephas, -antos*** *= elefant.*] Formă extremă de *limfedem cronic, consecutiv căruia membrul inferior are un aspect de picior de pachiderm, printr-o creştere de volum ireductibilă şi modificări epidermice caracterizate prin *hiperkeratoză şi *verucozităţi. Pot fi afectate şi alte părţi ale corpului: membrele superioare, organele genitale externe şi, rar, faţa. E. poate fi : 1) Secundar unei boli congenitale - *sindrom Klippel-Trenaunay, *boală Milroy. 2) Secundar unei boli dobândite prin blocaj limfatic de origine tumorală, inflamatorie sau parazitară (îndeosebi *filarioză sau, mai rar, *oncocercoză).

ELEFANTIAZIS FAMILIAL / éléphantiasis familial de Milroy / hereditary lymph(o)edema. Sin.: boală Milroy (v.).

ELEIDOM, s. n. / éléidome, s. m. / oleoma. [*Gr.* ***elaion*** *= ulei;* ***-oma***.] Tumefacţie cu tendinţă de extindere, determinată de injecţii cu ulei vegetal.

ELEMENT, s. n. / élément, s. m. / element. [*Lat.* ***elementum*** *= element.*] 1) Atom caracterizat prin numărul său atomic Z, adică prin numărul de protoni pe care îl conţine nucleul. Există 92 e. naturale, celelalte e. fiind artificiale. 2) Obiect care face parte dintr-un ansamblu.

ELEOPTEN, s. m. / éléoptène, s. m. / eleopten. [*Gr.* ***elaion*** *= ulei;* ***ptenos*** *= volatil.*] V. stearopten.

ELEVATOR, s. n. / élévateur, s. m. / elevator. [*Lat.* ***elevator, -oris*** *= cel care ridică, de la* ***elevare*** *= a ridica.*] Instrument medical util la îndepărtarea din ţesuturi a unor elemente dure (corpi străini, sechestre osoase, rădăcini dentare).

ELIPTOCIT, s. n. / elliptocyte, ovalocyte s. m. / elliptocyte. [*Gr.* ***elleipsis*** *= omisiune şi, prin extensie,* ***ellipes kyklos*** *= cerc defectuos, elipsă;* ***kytos*** *= celulă.*] Sin.: ovalocit (v.).

ELIPTOCITOZĂ, s. f. / elliptocytose, s. f. / hereditary elliptocytosis. [*Gr.* ***elleipsis*** *= omisiune şi, prin extensie,* ***ellipes kyklos*** *= cerc defectuos, elipsă;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză***.] Prezenţa în sânge a unui număr anormal de hematii de forma unui elipsoid (*ovalocit). E. este o boală genetică determinată de mutaţii la nivelul genelor care codifică proteinele *citoscheletului membranei globulelor roşii. După caz, rezultă un deficit în spectrină sau în banda 4. Mai rar, e. apare în cadrul unor boli hematologice ca mielofibroza şi anemia feriprivă. Sin.: ovalocitoză.

ELISA / ELISA / ELISA. [*Acronim engl.: Enzyme Linked Immunosorbent Assay = test de imunoadsorbţie cu anticorpi marcaţi enzimatic.*] Metodă de mare sensibilitate utilizată pen-

tru detecția și măsurarea unor cantități foarte mici de proteine sau de alte substanțe cu proprietăți antigenice. ELISA se bazează pe reacția antigen-anticorp, unul din cei doi componenți fiind fixat pe un suport solid (suprafața unei plăci, o cupă mică transparentă). Legarea celuilalt component este pusă în evidență cu un anticorp specific cuplat la o enzimă. Adiția substratului enzimei declanșează o reacție de culoare cantificabilă. Ex.: pentru punerea în evidență a anticorpilor anti-HIV, un antigen HIV (brut sau peptidic) este fixat pe o cupulă transparentă. Serul de testat al unui subiect este adăugat în diluții succesive, apoi probele se spală. Pentru punerea în evidență a complexelor antigen-anticorp se adaugă un anticorp anti-imunoglobulină umană cuplat la *peroxidază. Apoi se măsoară densitatea optică a probelor prin spectrofotometrie. Cu cât concentrația de anticorpi din serul pacientului este mai crescută, cu atât și densitatea optică va fi mai mare. Proba va fi declarată pozitivă dacă depășește o valoare prag. În prezent se utilizează mai multe variante ale metodei ELISA, îndeosebi ELISA-competiție și ELISA-sandwich.

ELITROCEL, s. n. / élytrocèle, s. f. / elytrocele. [*Gr.* ***elytron*** *= teacă, vagin;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Hernierea anselor intestinale în *fundul de sac Douglas, palpabilă endovaginal. E. nu este un prolaps, dar se poate asocia cu un *rectocel.

ELIXIR, s. n. / élixir, s. m. / elixir. [*Ar.* ***al-iksir*** *= piatra filosofală; medicament; derivat din gr.* ***kse-ron*** *= medicament; ar.* ***al-ecsir, al-eksir*** *= chimie.*] Preparat farmaceutic lichid obținut prin dizolvarea unor substanțe aromatice în amestec de apă, alcool (15-50%) și glicerol. E. se administrează numai *per os*. Termenul este foarte vechi și în trecut desemna numeroase preparate, care actualmente nu mai sunt utilizate în terapeutică.

ELONGAȚIE, s. f. / élongation, s. f. / elongation. [*Lat.* ***elongatio, -onis*** *= îndepărtare, alungire, de la* ***elongare*** *= a alungi.*] 1) Întindere în scop terapeutic efectuată prin *tracțiune. Ex.: e. coloanei vertebrale cu ajutorul unui dispozitiv mecanic, pentru a face să dispară o serie de dureri determinate de compresiunea rădăcinilor nervoase rahidiene. V. și vertebroterapie. 2) Alungire traumatică a unui organ, a unei structuri. Ex.: e. musculară (întindere musculară), e. unui ligament, e. nervoasă, consecința rupturii interstițiale a fibrelor nervoase din cauza întinderii bruște a unui trunchi nervos (în luxații). 3) *Factor de e.* (v.).

ELUȚIE, s. f. / élution, s. f. / elution. [*Lat.* ***elutio, -onis*** *= spălare, de la* ***eluere*** *= a spăla, a șterge.*] Fenomenul invers *adsorbției, prin care corpul adsorbit anterior este remis în soluție. Se produce cu atât mai intens cu cât contactul cu adsorbantul a fost mai scurt și s-a efectuat la temperatură joasă.

EMACIERE, s. f. / émaciation, s. f. / emaciation, wasting. [*Lat.* ***emaciare*** *= a epuiza, a slăbi.*] Scădere ponderală extrem de accentuată care apare în evoluția de lungă durată a unor boli cronice cu prognostic rezervat. Sin.: cașexie (v).

EMANAȚIE, s. f. / émanation, s. f. / emanation. [*Lat.* ***emanare*** *= a curge, a se răspândi.*] Gaz inert radioactiv produs în timpul dezintegrării unor izotopi radioactivi. Ex.: e. radiului sau radon, e. actiniului sau actinon.

EMASCULARE, s. f. / emasculation, s. f. / emasculation. [*Lat.* ***emasculare*** *= a castra, de la* ***ex*** *= în afară,* ***masculus*** *= de sex masculin.*] *Castrare masculină. *E. totală* constă în ablația testiculelor și amputarea penisului. V. și castrare, eunuchism.

EMBOL. Var. pentru embolus (v).

EMBOLECTOMIE, s. f. / embolectomie, s. f. / embolectomy. [*Gr.* ***embole*** *= acțiunea de a arunca în, de la* ***emballein*** *= a arunca în (****en*** *= în;* ***ballein*** *= a arunca);* ***ektome*** *= excizie.*] Intervenție chirurgicală care, prin îndepărtarea unui *embol, restabilește permeabilitatea unui vas obturat de acesta.

EMBOLIE, s. f. / embolie, s. f. / embolism, emboie, emboly. [*Gr.* ***embole*** *= acțiunea de a arunca în, de la* ***emballein*** *= a arunca în (****en*** *= în;* ***ballein*** *= a arunca).*] Obstrucție bruscă a lumenului unui vas, în general al unei artere, dar și al unui vas limfatic, printr-un corp străin (cheag, colonii de celule neoplazice etc.), denumit *embolus și antrenat în circulație. Tipuri de e.: 1) *Ateroembolism*, e. cu debriuri rezultate din ulcerarea unei plăci de *aterom. 2) *E. aeriană*, sin.: e. gazoasă (v.). 3) *E. amniotică*, prin pătrunderea de lichid și celule amniotice în vasele uterine; este urmată uneori de un *sindrom fibrinolitic mortal. 4) *E. bacteriană* sau *microbiană*, produsă prin colonii microbiene detașate dintr-un focar de supurație. 5) *E. caceroasă*, prin vehicularea unor grupe de celule neoplazice în circulație. 6) *E. gazoasă* sau *aeriană*, prin bule de aer pătrunse în sânge, îndeosebi după traumatisme sau operații la nivelul venelor gâtului. 7) *E. grăsoasă* (v.). 8) *E. parazitară*, prin larve sau paraziți adulți (*Trichinella*, ascarizi). 9) *E. postoperatorie*, complicație la distanță după operațiile majore (în special în sfera genitală feminină), prin mobilizarea unui cheag format într-o venă. 10) *E. pulmonară* (v.). 11) *E. tisulară*, prin fragmente de țesuturi mobilizate în urma unor traumatisme.

EMBOLIE GRĂSOASĂ / embolie graisseuse / fat embolism. E. care poate surveni după politraumatisme cu fracturi multiple (îndeosebi în cazul fracturilor diafizei femurale), însoțite de deschideri ale unor vase sanguine și de distrugeri tisulare, ca și după intervenții chirurgicale laborioase. Adesea multiple, e. g. provoacă accidente grave, în funcție de localizare: 1) În plămâni - insuficiență respiratorie acută. 2) În marea circulație - purpură, accidente neurologice (hemiplegie, comă). 3) La nivel ocular - exsudate ale polului posterior al ochiului, hemoragii. 4) La nivel renal - lipurie. E. g. sunt determinate de globule grăsoase care pot proveni din măduva osoasă (de la nivelul focarului de fractură) sau din *chilomicronii care, din cauza modificărilor fizico-chimice ale sângelui provocate de traumatism (îndeosebi scăderea solubilității lipidelor), suferă un fenomen de agregare în particule mari. După accidentul embolic, produșii de degradare ai grăsimilor măduvei osoase ar avea o acțiune toxică asupra membranelor celulare, cu consecințe grave pentru celule.

EMBOLIE PARADOXALĂ / embolie paradoxale / paradoxical embolus, crossed embolus. Migrarea unui *embol venos (de origine sanguină sau neoplazică) într-un teritoriu arterial, cel mai frecvent din cauza unei comunicări interauriculare sau a unei hipertensiuni arteriale pulmonare.

EMBOLIE PULMONARĂ / embolie pulmonaire / pulmonary embolism. Obliterarea bruscă, parțială sau totală, a arterei pulmonare sau a uneia din ramurile sale de un *embolus migrat local, de obicei un fragment de *trombus, mai rar grăsime, aer sau lichid amniotic. Afecțiune frecventă, cu evoluție imprevizibilă (*infarct pulmonar, inconstant), e. p. este frecvent nediagnosticată, iar uneori afirmată fără probe (*scintigrafie și *angiografie).

EMBOLIZARE, s. f. / embolisation, s. f. / embolization. [*Gr.* ***embole*** *= acțiunea de a arunca în, de la* ***emballein*** *= a arunca în (****en*** *= în;* ***ballein*** *= a arunca).*] 1) Procesul de constituire a unui *embolus. 2) Obstrucția terapeutică a pediculului arterial de la nivelul unei tumori, malformații (angiom), leziuni hemoragice, îndeosebi în cazurile când acestea sunt inabordabile chirurgical. E. se obține prin introducerea, în artera cateterizată selectiv, a unei substanțe sintetice sau a unui fragment de mușchi, care permit organizarea unei tromboze și, implicit, obliterarea vasului. E. venoasă a fost propusă pentru tratarea unor *varice esofagiene.

EMBOLUS, s. n. / embole, s. m. / embolus, pl. emboli. [*Gr.* ***embolos*** *= dop.*] Corp alcătuit din sânge coagulat sau din alte

componente, antrenat în circulația sanguină și care poate obtura brusc lumenul unui vas, obstrucționând circulația. E. sunt de natură și origine variate: ateromatos (fragment detașat dintr-o placă ateromatoasă), canceros (conglomerat de celule neoplazice), colesterolic (cristale de colesterol), decidual, gazos, grăsos, microbian, parazitar, trofoblastic etc. E. pot fi septici sau aseptici, iar după localizare, arteriali, venoși, limfatici. Var.: embol.

EMBRIOCARDIE, s. f. / embryocardie, s. f. / embryocardia. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***kardia*** *= inimă.*] Scurtarea duratei *diastolei și accelerarea *ritmului cardiac, cu atenuarea deosebirilor dintre cele două zgomote cardiace, care determină o asemănare a bătăilor inimii cu cele ale cordului fetal. Sin.: ritm fetal.

EMBRIOFOR, s. m. / embryophore, s. m. / embryophore. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***phoros*** *= care poartă, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Oul anumitor specii de *tenie, caracterizat prin prezența unei capsule cu perete dublu, cel exterior având o grosime mai mare.

EMBRIOGENEZĂ, s. f. / embryogenèse, s. f. / embryogenesis. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Ansamblul diferitelor transformări ale *oului fecundat până la stadiul de *embrion. V. și filogeneză, morfogeneză, organogeneză.

EMBRIOLOGIE, s. f. / embryologie, s. f. / embryology. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***logos*** *= știință.*] Parte a biologiei care se ocupă cu studiul *embrionului în toate etapele sale de dezvoltare, din momentul fecundării celulei ou până la forma sa definitivă.

EMBRIOM, s. n. / embryome, s. m. / embryoma. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***-oma.***] Sin.: disembriom (v.).

EMBRION, s. m. / embryon, s. m. / embryo. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește.*] 1) Organism aflat în primele stadii de dezvoltare. 2) Organismul uman între sfârșitul celei de a doua săptămâni postfecundație și sfârșitul săptămânii a opta. Începând cu luna a treia, produsul de concepție poartă numele de fetus.

EMBRIOPATIE, s. f. / embryopathie, s. f. / embryopathy. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***pathos*** *= boală.*] . 1) Boală a *embrionului. 2) Semnificația cea mai frecventă: boală de origine non-genetică, afectând embrionul în primele trei luni de viață intrauterină și susceptibilă să antreneze malformații. V. și fetopatie.

EMBRIOTOXON, s. m. / embryotoxon, s. m. / embryotoxon. [*Gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește;* ***toxon*** *= arc.*] Opacitate inelară corneană în jurul irisului, de natură congenitală, semănând cu *gerontoxonul.

EMENAGOG, adj., s. n. / emménagogue, adj., s. m. / emmenagogue. [*Gr.* ***emmena*** *= menstruație;* ***agogos*** *= care conduce către eliminare.*] (Medicament) care provoacă sau regularizează fluxul menstrual.

EMERINĂ, s. f. / émérine, s. f. / emerin. Proteină membranară prezentând o *omologie accentuată cu *timopoietinele. Gena codantă a e. se află pe cromozomul X, iar o mutație a acesteia este la originea *distrofiei musculare Emery-Dreifuss.

EMETIC, adj., s. n. / émétique, émétisant, -e, adj., s. m. / emetic. [*Lat.* ***emeticus,*** *gr.* ***emetikos*** *= care produce vărsături, de la gr.* ***emein*** *= a vomita.*] 1) Care provoacă vărsături. 2) Substanță, medicament cu efect vomitiv. Sin.: emetizant.

EMETROPIE, s. f. / emmétropie, s. f. / emmetropia. [*Gr.* ***emmetros*** *= bine măsurat, de la* ***en*** *= în,* ***metron*** *= măsură;* ***ops, opos*** *= ochi.*] Denumire a vederii normale, adică a stării ochiului în care razele de lumină percepute formează o imagine exact la nivelul retinei. E. este starea contrară *ametropiei.

EMFIZEM, s. n. / emphysème, s. m. / emphysema. [*Gr.* ***emphysema, -atos*** *= umflătură, de la* ***en*** *= în,* ***physa*** *= răsuflare.*] 1) Infiltrație difuză, anormală a aerului sau a altui gaz în țesuturi. Ex.: e. subcutanat. 2) Termenul se referă îndeosebi la *e. *pulmonar.*

EMFIZEM PULMONAR / emphysème pulmonaire / pulmonary emphysema. Stare anatomopatologică ce este caracterizată prin dilatarea și distrugerea spațiilor aeriene alveolare pulmonare situate distal față de bronșiolele terminale. Leziunile sunt evolutive și diseminate în cea mai mare parte a parenchimului pulmonar. Se disting: *e. primitiv* și *e. secundar.* Anatomopatologic sunt menționate, de obicei, două forme de *e. primitiv:* 1) *E. centrolobular* sau *centroacinar,* cu afectare a bronșiolelor, dar fără leziune majoră a rețelei capilare. 2) *E. panlobular* sau *panacinar,* cu afectare concomitentă a structurilor alveolare și a rețelei capilare. Tipurile principale de *e. secundar* sunt: 1) *E. peribronșiolar* sau *focal,* caracterizat prin dilatația simplă a bronșiolelor respiratorii cu numeroase depozite pneumocoriotice. 2) *E. paralezional* sau *paracicatriceal,* cu distrucții difuze asociate constant la cicatrice bronhopulmonare multiple și diseminate, cel mai frecvent de origine silicotică sau tuberculoasă. V. și bronhopneumopatie cronică obstructivă.

EMINENȚĂ, s. f. / éminence, s. f. / eminence, eminentia. NA: eminentia. [*Lat.* ***eminentia*** *= înălțime, proeminență.*] În anatomie, nume dat unor reliefuri: 1) *E. hipotenară:* (NA: *hypothenar*) relief rotunjit al părții interne (cubitale) a palmei. 2) *E. tenară:* (NA: *thenar*) relief rotunjit al părții externe (radiale) a palmei. Este formată din mușchii scurți anexați policelui (flexor, adductor și opozant).

EMISFERĂ, s. f. / hémisphère, s. f. / hemisphere. NA: hemispherium. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate; lat.* ***sphaera,*** *gr.* ***sphaira*** *= sferă.*] Jumătate dintr-o sferă. Prin extensie, jumătate dintr-un organ de formă rotunjită. Ex.: e. cerebrală.

EMISFERĂ DOMINANTĂ / hémisphère dominant / dominant hemisphere. Denumire atribuită, de regulă, e. cerebrale stângi, care asigură, datorită unor structuri programate genetic, realizarea limbajului articulat, ca și coordonarea unor mișcări, îndeosebi comanda motorie a mâinii celei mai îndemânatice. Pe lângă faptul că în cazul unor leziuni întinse ale zonei limbajului e. dreaptă preia această funcție, noțiunea de e. d. este în curs de aprofundare, îndeosebi prin utilizarea *imagisticii mentale.

EMISFERE CEREBRALE / hémisphères cérébrales / cerebral hemispheres. NA: hemispherium cerebri. Partea cea mai voluminoasă a *encefalului, care se dezvoltă din vezicula telencefalică. În cursul dezvoltării, acoperă nucleii talamici și ventriculul al III-lea, alcătuind împreună creierul mare. Între cele două e. c. se află fisura interemisferică, prin intermediul căreia acestea sunt complet separate spre extremitățile lor. În porțiunea mijlocie, e. c. sunt reunite prin *corpul calos. E. c. ocupă cea mai mare parte a cutiei craniene (*craniul), fiind situate în loja supratentorială a acesteia. Fiecare e. are formă ovoidală, cu extremitatea mai îngustă posterior, corespunzând *lobului occipital. Dimensiunile medii ale e. c. sunt: lungime 17 cm, lățime 14 cm și înălțime 13 cm. Greutatea medie a ambelor e. c. este de 1 380 g la bărbat și 1 350 g la femeie, cu variații individuale considerabile. Fiecare e. prezintă trei fețe: laterală (sau externă), convexă, în raport cu calota craniană; medială (sau internă), aflată la nivelul fisurii interemisferice și bazală (sau inferioară), în raport cu baza craniului. La granița dintre fețe se află trei margini. La nivelul fiecărei e. c. se descriu trei poli: frontal, mai voluminos, occipital, mai efilat și temporal sau mijlociu. Pe toate fețele, suprafața e. c. prezintă numeroase șanțuri, care, în funcție de apariție și profunzime, se clasifică în: 1) primare sau fisuri (scizuri), care apar primele pe creierul

embrionar, sunt adânci și separă între ele teritorii întinse ale e. denumite lobi (*lob frontal, *lob occipital, *lob parietal, *lob temporal, *lob orbitar); 2) secundare sau intergirare, care apar mai târziu și delimitează între ele arii restrânse în cadrul unui lob, denumite girusuri sau *circumvoluții; 3) terțiare, mai superficiale, care brăzdează girusurile. Girusurile, ca și lobii se pot lega între ele prin pliuri de substanță nervoasă, denumite pliuri de trecere. Structural, e. c. sunt alcătuite din: 1) *cortexul cerebral (sau scoarța cerebrală), care acoperă în întregime toate fețele și marginile e. c.; 2) *nucleii cenușii centrali, denumiți adesea, impropriu, ganglioni bazali; 3) substanța albă, care acoperă spațiul dintre nucleii centrali, formând *capsula internă, sau dintre aceștia și cortexul cerebral, în acest caz fiind denumită centrul medular.

EMISIE, s. f. / émission, s. f. / emission. [*Lat.* ***emissio, -onis*** *= trimitere afară, aruncare, de la* ***emittere*** *= a trimite afară (****ex*** *= afară;* ***mittere*** *= a trimite).*] 1) Termen utilizat îndeosebi în fizică referitor la eliberarea de radiații *(e. radioactivă)* de către radioizotopi, sau de electroni și ioni de către corpurile incandescente *(e. termoionică)*. 2) Descărcare, eliberare spontană (ex.: e. nocturnă de spermă) sau voluntară (ex.: e. de urină).

EMIȚĂTOR, s. n. și m. / émetteur, s. m. / emitter. [*Lat.* ***emittere*** *= a trimite afară, de la* ***ex*** *= în afară,* ***mittere*** *= a trimite.*] 1) Dispozitiv care emite radiații electromagnetice. 2) Izotop radioactiv care emite, prin dezintegrare nucleară, radiații corpusculare (α, β) și electromagnetice (γ).

EMOLIENT, adj., s. n. / émollient, -e, adj., s. m. / emollient. [*Lat.* ***emolliens,*** *de la* ***emollire*** *= a înmuia.*] (Substanță sau amestec de substanțe) care înmoaie pielea sau, uneori, mucoasele împiedicând acțiunea produșilor iritanți asupra acestora. E. se aplică extern sub formă de creme, emulsii, cataplasme, iar intern ca spălături și ceaiuri.

EMONCTORIU, s. n. / émonctoire, s. m. / emunctory. [*Lat.* ***emunctus,*** *de la* ***emungere*** *= a trage în afară.*] Organ (rinichi, ficat, plămân) sau structură histologică (glandă sudoripară) care permite evacuarea unor substanțe endogene sau exogene, de regulă inutile sau nocive pentru organism.

EMOTIVITATE, s. f. / émotivité, s. f. / emotivity. [*Lat.* ***emotus,*** *de la* ***emovere*** *= a scoate, a răsturna.*] Aptitudine a fiecărei pesoane de a reacționa mai mult sau mai puțin intens (reacții psihice și somatice) la evenimente, chiar obișnuite, trăind *emoții. E. reprezintă aspectul cel mai elementar al *afectivității.

EMOȚIE, s. f. / émotion, s. f. / emotion. [*Lat.* ***emotus,*** *de la* ***emovere*** *= a scoate, a răsturna.*] Reacție afectivă intensă, stare de excitație mentală sau impuls interior direcționat către un obiect definit, cu impact atât psihologic, cât și comportamental, care se însoțește de obicei de manifestări vegetative. În general, e. este caracterizată ca fenomen tranzitor, în timp ce orice stare emoțională susținută se numește dispoziție. Exteriorizarea unei e. poartă numele de afect. Cele patru e. fundamentale sunt: bucuria, tristețea, furia și frica.

EMPATIE, s. f. / empathie, s. f. / empathy. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment.*] Aptitudinea de a percepe, a accepta și a înțelege sentimentele sau/și gândurile unui interlocutor. Comunicare afectivă cu semenul.

EMPERIPOLEZĂ, s. f. / empéripolèse, s. f. / emperipolesis. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***peri*** *= în jurul;* ***poleomaien*** *= a umbla.*] Fenomen de contact celular implicând, pe lângă atașarea unei celule la o altă celulă (*peripoleză), și pătrunderea, fără *fagocitoză, a unei celule într-o altă celulă. Acest fenomen se observă atât la celulele normale (pătrunderea limfocitelor în celulele hepatice, intestinale, renale, tiroidiene), cât și la celulele patologice (ex.: pătrunderea limfocitelor în fibroblaste).

EMPIEM, s. n. / empyème, s. m. / empyema. [*Gr.* ***empyema, -atos*** *= acumulare de puroi, de la* ***en*** *= în,* ***pyon*** *= puroi.*] Acumulare de puroi într-o cavitate naturală din organism. Termenul utilizat ca atare semnifică aproape întotdeauna pleurezia purulentă (*piotorax).

EMPIEM PERICARDIC / empyème péricardique / pericardic empyema. Colecție purulentă la nivelul spațiului pericardic.

EMPIRIC, adj. / empirique, adj. / empiric, empirical. [*Lat.* ***empiricus,*** *gr.* ***empeirikos*** *= care se ghidează după experiență, de la gr.* ***empeiria*** *= experiență.*] Fundamentat pe experiență, dar nedemonstrat științific. Care se deosebește de ceea ce este rațional. Ex.: remediu e., tratament e.

EMPIRISM, s. n. / empirisme, s. m. / empiricism. [*Gr.* ***empeiria*** *= experiență; -ism.*] Caracteristica medicinei bazată pe experiența practică.

EMPLASTRU, s. n. / emplâtre, s. m. / plaster. [*Lat.* ***emplastrum,*** *gr.* ***emplastron*** *= unsoare, tencuială, de la gr.* ***emplattein*** *= a fasona, a aplica pe.*] Preparat farmaceutic solid constituit din săpunuri, rezine, ceruri, substanțe grase, cauciuc, ca atare, asociate între ele sau cu substanțe medicamentoase și destinate aplicării pe piele. Se disting două tipuri principale de e.: 1) *E. medicamentoase*, utilizate în scopuri terapeutice. 2) *E. adezive*, pentru acoperirea leziunilor pielii și fixarea pansamentelor (leucoplaste).

EMPROSTOTONUS, s. n. / emprosthotonos, s. m. / emprosthotonos. [*Gr.* ***emprosthen*** *= în față;* ***tonos*** *= tensiune.*] Tip de contractură generalizată predominantă la nivelul mușchilor flexori, observată în anumite cazuri de *tetanos. Bolnavul este ghemuit asemenea fetusului în uter.

EMULSIE, s. f. / émulsion, s. f. / emulsion, emulsum (lat.). [*Lat.* ***emulsum,*** *de la* ***emulgere*** *= a mulge până la ultima picătură, a seca.*] Sistem dispers coloidal format din două lichide nemiscibile, în care unul este fin dispersat în celălalt, sub formă de picături mici de ordinul micrometrilor. Lichidul în care se produce dispersia se numește fază continuă sau dispersantă, iar lichidul dispersat reprezintă faza discontinuă sau dispersată. Se descriu două tipuri de e.: 1) E. cu fază continuă apoasă și fază dispersă uleioasă, denumite "*e. ulei în apă*" (simbol în fr. H/E, iar în engl. O/W). 2) E. cu fază continuă uleioasă și fază dispersă apoasă, denumite "*e. apă în ulei*" (simbol în fr. E/H, iar în engl. W/O).

EMULSIFIANT, s. n. / émulsifiant, s. m. / emulsive. [*Lat.* ***emulsum,*** *de la* ***emulgere*** *= a mulge până la ultima picătură, a seca;* ***facere*** *= a face.*] Substanță chimică ce favorizează formarea sau conservarea unei *emulsii. E. sunt utilizați în biochimie și în industria alimentară.

EMULSIONARE, s. f. / émulsification, s. f. / emulsification. [*Lat.* ***emulsum,*** *de la* ***emulgere*** *= a mulge până la ultima picătură, a seca.*] Operațiune de dispersare în *emulsie a unor lichide nemiscibile. E. se obține prin procedee mecanice sau cu ajutorul ultrasunetelor.

ENANTEM, s. n. / énanthème, s. m. / enanthem(a). [*Gr.* ***en*** *= în;* ***anthema*** *= înflorire.*] Leziune, mai mult sau mai puțin întinsă, a unei mucoase în cursul unei boli eruptive, analogă *exantemului cutanat (ex.: petele Köplik pe mucoasa bucală, caracteristice rujeolei).

ENANTIOMERI, s. m. pl. / énantiomères, s. f. pl. / enantiomers. [*Gr.* ***enantios*** *= opus, invers;* ***meros*** *= parte.*] *Stereoizomeri care sunt imaginea în oglindă a unuia față de celălalt. Se mai numesc și *izomeri optici, deoarece (fiind optic activi) unul deviază *lumina polarizată la dreapta (*e. dextrogir*) și celălalt la stânga (*e. levogir*). Ex.: *glucoza și *fructoza.

ENANTIOMORF, adj. / énantiomorphe, adj. / enantiomorph. [*Gr.* ***enantios*** *= opus, invers;* ***morphe*** *= formă.*] Despre fiecare din cele două forme optic active ale aceleiași molecule,

când ele deviază diferit planul *luminii polarizate. V. și izomeri optici.

ENARTROZĂ, s. f. / énarthrose, s. f. / spheroidal joint. NA: articulatio spheroidea. [*Gr. **en** = în; **arthron** = articulație; **-oză**.*] Tip de *diartroză ale cărei suprafețe articulare sunt segmente de sferă sau de sferoid, unul convex și altul concav.

ENCEFAL, s. n. / encéphale, s. m. / encephalon. NA: encephalon. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în; **kephale** = cap.*] Partea sistemului nervos central conținută în cutia craniană: *emisferele cerebrale și *diencefalul (creierul propriuzis), *cerebelul și trunchiul cerebral (*pedunculi cerebrali, *protuberanță și *bulb rahidian). În general termenul este utilizat ca sin. cu *creier.

ENCEFALINE. Var. pentru enkefaline (v.).

ENCEFALITĂ, s. f. / encéphalite, s. f. / encephalitis. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **-ită**.*] Inflamație, mai mult sau mai puțin întinsă, a encefalului, având drept origine infecții virale, microbiene sau parazitare. Când procesul se întinde la tot nevraxul este vorba de encefalomielită sau nevraxită. E. fac parte din grupul *neuroinfecțiilor și, în funcție de modalitatea de apariție a tabloului clinic și de mecanismele patogenice, pot fi: *primitive*, când agentul infecțios se localizează direct la nivelul encefalului, și *secundare*, când infecția creierului apare ca o complicație în cursul unei boli infecțioase generale. Tipuri de e.: 1) *E. acută postinfecțioasă* (v.). 2) *E. africană*, denumire generică pentru un grup de *panencefalite acute, epidemice, descrise pe continentul african. 3) *E. americană*, denumire care cuprinde un grup de e. descrise pe teritoriile continentului american. 4) *E. cu *Arbovirus*, v. e. primitivă virală. 5) *E. australiană* este o panencefalită acută epidemică provocată de un Arbovirus. 6) *E. centroeuropeană*, v. e. primitivă virală. 7) *E. concentrică Baló*, varietate de *leucoencefalită a adultului tânăr, evoluând anatomic prin focare concentrice, iar clinic cu contracturi, un aspect *pseudobulbar, cu tulburări demențiale, *hipertensiune intracraniană. 8) *E. japoneză*, determinată de un arbovirus, caracterizată prin tulburări psihice accentuate, contractură, sechele psihice frecvente. 9) *E. letargică von Economo* (v.). 10) *E. postvirală*, v. encefalită acută postinfecțioasă. 11) *E. primitivă virală* (v.).

ENCEFALITĂ CONCENTRICĂ ACUTĂ BALÓ / encéphalite concentrique de Baló / Baló's concentric sclerosis. [*Joseph Baló, neurolopatolog maghiar, n. 1896.*] V. encefalită, 7.

ENCEFALITĂ ACUTĂ POSTINFECȚIOASĂ / encéphalite aiguë postinfectieuse / postinfection encephalitis. E. acută nesupurată, care poate surveni ca o complicație în cursul sau după majoritatea bolilor infecțioase ale copilăriei. Se manifestă sub forme diverse: convulsivă, paralitică, senzorială sau psihică. Uneori evoluează spre vindecare completă, dar frecvent se produc sechele definitive: epilepsie, idioție, hemiplegie spasmodică.

ENCEFALITĂ LETARGICĂ VON ECONOMO / encéphalite léthargique von Economo / lethargic encephalitis. [*Constantin Freiherr von San Serff Economo, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, 1876-1931.*] Boală infecțioasă, epidemică sau sporadică, afectând îndeosebi *mezencefalul, dar și măduva spinării și nervii periferici. Se caracterizează clinic prin febră, somnolență, paralizia anumitor nervi cranieni (îndeosebi nervii motori ai ochiului, în forma oculoletargică), prin mioclonii precedate adesea de dureri lancinante (forma algomioclonică), uneori prin tulburări psihice. E. l. se poate vindeca sau se poate complica, după o perioadă de remisiune, cu *boala Parkinson. Agentul patogen este un virus neurotrop. Sin.: boală Cruchet, boală von Economo, encefalomielită difuză.

ENCEFALITĂ PRIMITIVĂ VIRALĂ / encéphalite primitive à virus / primary viral encephalitis. Termen sub care sunt grupate encefalitele ce apar ca o boală independentă și determinată de un virus identificat: e. prin virusul rabic, Enterovirus (virusurile poliomielitic, Coxsackie și ECHO) și prin Arbovirus.

ENCEFALO-ARAFIE, s. f. / encéphalo-araphie, s. f. / anencephaly. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **a** – priv.; **rhaphe** = sutură.*] Malformație caracterizată printr-un defect de închidere a părții din *tubul neural corespunzând encefalului. V. și creastă neurală.

ENCEFALOCEL, s. n. / encéphalocèle, s. f. / encephalocele. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **kele** = hernie, tumoră.*] Hernia meningelui și a unei părți a encefalului din cauza unui defect cranian congenital, traumatic sau postoperator. E. este cel mai frecvent congenital, apărând din cauza unei *disrafii craniene, hernia fiind situată pe linia mediană, alcătuită dintr-un sac meningeal cu lichid cefalorahidian și țesut nervos encefalic, de regulă malformativ.

ENCEFALOGRAFIE GAZOASĂ / encéphalographie gazeuse / pneumoencephalography, cranial insufflation. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **graphein** = a scrie; lat. **chaos**, gr. **khaos** = substanță subtilă.*] Studiul radiografic al conținutului cutiei craniene utilizând aerul ca mediu de contrast. Tehnică devenită desuetă după apariția imagisticii prin *rezonanță magnetică nucleară.

ENCEFALOID, adj. / encéphaloïde, adj. / encephaloid. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **eidos** = formă.*] Despre o formațiune macroscopică cu aspect albicios, moale și friabilă, asemănătoare creierului.

ENCEFALOMALACIE, s. f. / encéphalomalacie, s. f. / encephalomalacia. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **malakia** = înmuiere, de la **malakos** = moale.*] Sin.: ramolisment cerebral (v.).

ENCEFALOMIELITĂ, s. f. / encéphalomyélite, s. f. / encephalomyelitis. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **myelos** = măduvă; **-ită**.*] Tip de *encefalită în cursul căreia există semne clinice de atingere medulară, în cadrul unei afectări difuze a sistemului nervos central. *E. familială recurentă* este denumită și *boală Harvey.

ENCEFALOMIELITĂ DIFUZĂ / encéphalomyélite diffuse / Von Economo disease. Sin.: encefalită letargică von Economo (v.).

ENCEFALOMIELODISRAFIE, s. f. / encéphalomyélodysrraphie, s. f. / encephalomyelodysrrhaphia. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **myelos** = măduvă; **dys** = greu, dificil; **rhaphe** = sutură.*] Denumire generală pentru bolile în care se constată defecte de închidere a *nevraxului și a învelișurilor acestuia.

ENCEFALOMIELOPATIE NECROZANTĂ SUBACUTĂ / encéphalomyélopathie nécrosante subaiguë / Leigh's disease. Sin.: boală Leigh (v.).

ENCEFALOPATIE, s. f. / encéphalopathie, s. f. / encephalopathy. [*Gr. **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap; **pathos** = boală.*] 1) Orice afecțiune a creierului, cel mai des de origine toxică, metabolică sau degenerativă. 2) Sens recent: sindrom neuropsihic care complică uneori anumite infecții sau unele intoxicații. Sindromul corespunde unor alterări anatomice severe și variate, toxice, anoxice sau vasomotrice, în care nu predomină elementul inflamator. Tipuri: a) *E. alcoolică* sau *etilică*: termen reunind mai multe sindroame cerebrale, consecință a carenței în vitamina B_1, de origine alcoolică. b) *E. bismutică*: e. mioclonică, consecutivă ingestiei sărurilor de bismut, cel mai des ca urmare a tratării constipației cu acestea. c) *E. bilirubinemică*: *icterul nuclear al nou-născutului. d) *E. hepatică*: este secundară unei insuficiențe hepatice acute sau cronice avansate, cu sau fără șunt portosistemic, spontan sau indus chirurgical. Forme: *e. h. cronică*, *e. h. acută*, *e. h. prin degenerescență hepatocerebrală cronică*, *e. h. prin*

șunturi portosistemice intrahepatice congenitale, e. h. prin hiperamoniemie congenitală. e) *E. hipertensivă*: consecința *hipertensiunii intracraniene și a *edemului cerebral. f) *E. infantilă*: consecință a afectării creierului în perioada intrauterină, la naștere, ori în primele luni de viață. g) *E. portocavă*: formă a *e. hepatice. h) *E. respiratorie*: prin hipoxie creată de insuficiența respiratorie. i) *E. spongiforme subacute transmisibile* (v.).

ENCEFALOPATIE BINSWANGER / encéphalopathie de Binswanger / Binswanger's disease. [*Otto Binswanger, neurolog german, profesor la Jena, 1852-1929*.] Sin.: boală Binswanger (v.).

ENCEFALOPATII SPONGIFORME SUBACUTE TRANSMISIBILE / encéphalopathies spongiformes subaiguës transmissibles / slow transmissible spongiform encephalopathies. Grup de boli definite prin aspectul lor neuropatologic caracterizat prin absența reacției inflamatorii, o vacuolizare a neuronilor (de unde denumirea acestor e.), apariția unor plăci de substanță amiloidă și o hipertrofie a astrocitelor. Aceste boli, care afectează exclusiv sistemul nervos central al omului și al unor mamifere, au o perioadă de incubație extrem de lungă (peste 30 de ani în unele forme de la om), sunt transmisibile prin ultrafiltrate de creier, iar uneori sunt de origine iatrogenă, după grefe de dura mater sau după tratament cu *somatotrop extras din creier (de la cadavru, procedeu abandonat). Au fost descrise următoarele e. s. s. t.: 1) *La animale*: e. bovină spongiformă ("boala vacilor nebune"), scrapie, la oaie și la capră, e. transmisibilă a vizonilor, e. s. felină. 2) *La om*: *kuru, *boala Creutzfeldt-Jacob, *sindromul Gerstmann-Sträussler-Scheinker, *insomnia familială fatală. Recent a fost descrisă o transmitere a e. s. s. t. între specii (ex.: de la ovine la bovine). Transmiterea este posibilă chiar după distrugerea completă a acizilor nucleici și, dimpotrivă, devine imposibilă dacă funcția sau/și conformația proteinelor sunt alterate. De aceea, este plauzibilă ipoteza existenței unui agent infecțios constituit exclusiv din proteine, denumit *prion.

ENCONDRAL, adj. / enchondral, -ale, -aux, adj. / enchondral. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***khondros*** *= cartilaj.*] Care se află sau se produce în interiorul cartilajului.

ENCONDROM, s.n. / enchondrome, s.m. / enchondroma. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oma***.] Excrescență benignă a cartilajului care se dezvoltă în metafiza osoasă, în zone în care de obicei cartilajul lipsește. Se mai numește și *condrom adevărat.

ENCONDROMATOZĂ, s. f. / enchondromatose, s. f. / dyschondroplasia. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oma; -oză***.] Tip de *condrodisplazie caracterizat prin dezvoltarea de *condroame multiple, îndeosebi în interiorul oaselor mici tubulare ale mâinilor și picioarelor, unde determină tumefacții. Condroamele pot apărea și la nivelul oaselor lungi sau ale centurilor, în aceste cazuri fiind posibile anomalii de creștere ale membrelor. Degenerescența malignă a malformațiilor este posibilă, deși rară. Sin.: boală Ollier, discondroplazie. *E. cu hemangioame* reprezintă sindromul Maffucci (v.).

ENCOPREZIS, s. n. / encoprésie, s. f. / encopresis. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***koprein*** *= a murdări cu propriile excremente.*] Incontinență de materii fecale, care nu este dată de un defect organic sau o boală.

ENDARTERĂ, s. f. / endartère, s. f. / endartery. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră.*] Tunica internă sau intima unei artere. Sin.: intima.

ENDARTERIECTOMIE, s. f. / endartériectomie, s. f. / endarteriectomy. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Excizia endoteliului lezat al unei artere sau a depozitelor ateromatoase ocluzive, cu restabilirea permeabilității vasului afectat. În funcție de localizare se descriu: 1) *E. carotidiană* care se practică profilactic la pacienții cu boală carotidiană ocluzivă pentru prevenirea accidentelor vasculare cerebrale. 2) *E. coronariană* îndepărtarea plăcilor ateromatoase coronariene în tratamentul cardiopatiei ischemice. 3) *E. vertebrală* practicată în tratamentul unor tipuri de insuficiență vertebro-bazilară. Sin.: endarteriectomie dezobliterantă, tromboendarteriectomie.

ENDARTERIECTOMIE DEZOBLITERANTĂ / endartériectomie désoblitérante / endarteriectomy. Sin.: endarteriectomie (v.).

ENDARTERITĂ, s. f. / endartérite, s. f. / endarteritis. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră;* ***-ită***.] Inflamație a intimei unei artere. Poate fi izolată, însă mai frecvent se asociază cu inflamația celorlalte tunici arteriale. Cauze: bacterii piogene, sifilis, traumatisme sau *trombi infectați.

ENDARTERITĂ OBLITERANTĂ / endartérite oblitérante / endarteritis obliterans. Formă de e. caracterizată prin îngustarea progresivă a lumenului arterial ca urmare a proliferării țesutului intimei. Afectează cu precădere arterele mici de la nivelul extremităților membrelor. V. și boală Friedländer-Winiwarter.

ENDEMIC, adj. / endémique, adj. / endemic. [*Gr.* ***endemos*** *= (boală) care rămâne în țara sa, de la* ***en*** *= în,* ***demos*** *= popor.*] Despre o boală care prezintă caracteristicile unei *endemii.

ENDEMICITATE, s. f. / endémicité, s. f. / endemicity. [*Gr.* ***endemos*** *= (boală) care rămâne în țara sa, de la* ***en*** *= în,* ***demos*** *= popor.*] Caracteristică a bolilor care se propagă sub forma unor *endemii.

ENDEMIE, s. f. / endémie, s. f. / endemia, endemic disease. [*Gr.* ***endemos*** *= (boală) care rămâne în țara sa, de la* ***en*** *= în,* ***demos*** *= popor.*] Prezența continuă a unei boli într-o regiune geografică dată, cu manifestare fie constantă, fie în perioade determinate. Sin.: boală endemică.

ENDEMOEPIDEMIC, adj. / endémoépidémique, adj. / endemoepidemic. [*Gr.* ***endemos*** *= (boală) care rămâne în țara sa, de la* ***en*** *= în,* ***demos*** *= popor;* ***epidemos*** *= care circulă în toată țara, de la* ***epi*** *= pe,* ***demos*** *= popor.*] Care prezintă deopotrivă caracteristici de *endemie și de *epidemie. Este, de obicei, cazul unor boli endemice care pot prezenta perioade cu caracter epidemic.

ENDERGONIC, adj. / endergonique, adj. / endergonic. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] V. reacție endergonică și energie liberă. Ant.: exergonic.

ENDOAMILAZĂ, s. f. / endoamylase, s. f. / endoamylase. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru; lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-ază***.] V. amilază.

ENDOCARD, s. n. / endocarde, s. m. / endocardium. NA: endocardium. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***kardia*** *= inimă.*] Tunica internă a inimii ce căptușește la interior miocardul și delimitează cavitățile cardiace. E. aderă la fața profundă a miocardului și se continuă cu endoteliul marilor vase de la baza inimii.

ENDOCARDITĂ, s. f. / endocardite, s. f. / endo-carditis. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***kardia*** *= inimă;* ***-ită***.] Leziune inflamatorie exsudativă și proliferativă a *endocardului. Această leziune poate fi localizată la nivelul valvelor cardiace (e. valvulară) sau la nivelul pereților cavităților cardiace (e. parietală). Tipuri de e.: 1) *E. abacteriană*, cu aspect de e. infecțioasă, dar cu *hemoculturi negative. 2) *E. bacteriană*, e. infecțioasă (v.). 3) *E. fibroplastică* sau *fetală*, de origine necunoscută, survenind la sugar sau la copilul mic, caracterizată printr-o îngroșare masivă a endocardului, prin proliferarea fibrelor conjunctive și, îndeosebi, elastice din zona subendotelială. A fost descrisă o formă secundară cardiopatiilor congenitale și o formă a adolescentului și adultului. 4) *E. infecțioasă, e. bacteriană, e. infectantă, e. ulceroasă, e. vegetantă*, provocată prin trecerea în sânge a unor specii de bacterii (îndeosebi streptococ și stafilococ), care

se localizează la nivelul endocardului, unde provoacă leziuni ulceroase și vegetante. Aici este inclusă și *e. primitivă acută* sau boala Senhouse Kirke (v.). 5) *E. Löffler* (v.). 6) *E. malignă lentă* (v.).

ENDOCARDITĂ LÖFFLER / endocardite de Löffler / eosinophilic endomyocardial disease. [*Karl Wilhelm Löffler, medic elvețian, Basel, 1887-1972.*] E. parietală fibroblastică cu eozinofilie sanguină, de etiologie incertă. Se caracterizează prin îngroșarea țesutului fibros al endocardului parietal, care se extinde la miocard și, uneori, sub forma unor leziuni arteriale și arteriolare în diferite viscere. Evoluează spre insuficiență cardiacă.

ENDOCARDITĂ MALIGNĂ LENTĂ / endocardite maligne à evolution lente / osler's disease. Infecție bacteriană malignă a endocardului, cu evoluție lentă, produsă în principal de *streptococcus viridans*. Este caracterizată clinic prin puseuri febrile succcesive, artralgii, sufluri cardiace, accidente embolice cerebrale și viscerale, leziuni arteriale, iar anatomopatologic prin vegetații endocardice cu ulcerații și chiar perforația valvulelor. Sin.: boală Jaccoud-Osler, boală Osler.

ENDOCERVICAL, adj. / endocervical, adj. / endocervical. [*Gr. endon = înăuntru; lat. cervical, -alis, de la cervix, -icis = gât.*] Care se referă la cavitatea *colului uterin.

ENDOCERVICITĂ, s. f. / endocervicite, s. f. / endocervicitis. [*Gr. endon = înăuntru; lat. cervix, -icis = gât; -ită.*] Inflamație a mucoasei interne a colului uterin.

ENDOCITOZĂ, s. f. / endocytose, s. f. / endocytosis. [*Gr. endon = înăuntru; kytos = celulă; -oză.*] Mecanism fiziologic de pătrundere sau captare în celulă a unor substanțe din mediul ambiant, care nu pot ajunge intracelular direct, prin *difuziune (transport pasiv) sau prin *transport activ. În timpul e. are loc o modificare morfologică reversibilă (de obicei invaginare) a membranei plasmatice. În funcție de natura compușilor pătrunși în celulă se disting: *fagocitoza, *pinocitoza și *endocitoza mediată de receptori.

ENDOCITOZĂ MEDIATĂ DE RECEPTORI / endocytose par récepteurs interposés / receptormediated endocytosis. E. care se produce după fixarea unui *ligand pe *receptorul specific. După formarea complexului ligand-receptor, acesta intră în celulă, fără să fie însoțit de fluid extracelular. Exemplul tipic îl reprezintă transportul intracelular al *colesterolului sub formă de *lipoproteine. V. receptor pentru LDL.

ENDOCRIN, adj. / endocrine, adj. / endocrine. [*Gr. endon = înăuntru; krinein = a separa de.*] Despre o glandă ale cărei produse de secreție sunt deversate direct în mediul intern (în sânge), fără interpunerea unui canal excretor. Ansamblul acestor glande alcătuiește *sistemul e.

ENDOCRINOLOGIE, s. f. / endocrinologie, s. f. / endocrinology. [*Gr. endon = înăuntru; krinein = a separa de; logos = știință.*] Medicina glandelor cu secreție internă și a hormonilor, din punct de vedere anatomic, fiziologic, fiziopatologic și clinic.

ENDOCRINOPATIE, s. f. / endocrinopathie, s. f. / endocrinopathy. [*Gr. endon = înăuntru; krinein = a separa de; pathos = boală.*] Denumire generică pentru tulburările funcțiilor diferitelor glande endocrine și ale consecințelor acestor tulburări.

ENDOCURIETERAPIE, s. f. / endocuriethérapie, s. f. / endocurietherapy. [*Gr. endon = înăuntru; Marie Sklodowska Curie, chimist și fizician francez, n. în Polonia, 1867-1934, Pierre Curie, chimist și fizician francez, 1859-1906; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] *Curieterapie care constă în introducerea de surse radioactive închise sau deschise (fire, ace, coloizi etc.) prin implantare intratisulară.

ENDODERM, s. n. / endoderme, s. m. / endoderm. [*Gr. endon = înăuntru; derma, -atos = piele.*] Foița internă a *blastodermului din care se formează mucoasa intestinală și glandele anexe digestive.

ENDO-EXOCRIN, adj. / endo-exocrine, adj. / endo-exocrine. [*Gr. endon = înăuntru; exo = în afară; krinein = a separa de.*] Care are capacitate de secreție internă și externă. Ex. de organe e.-e.: pancreas, stomac, glande salivare, duoden, testicul.

ENDOFLEBITĂ, s. f. / endophlébite, s. f. / endophlebitis. [*Gr. endon = înăuntru; phleps, phlebos = venă; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a intimei venelor, producând frecvent tromboze. E. poate apărea ca o complicație în: varice, sarcină, intervenții chirurgicale, procese septice.

ENDOGAMIE, s. f. / endogamie, s. f. / endogamy. [*Gr. endon = înăuntru; gamos = căsătorie.*] Unirea între doi subiecți *consanguini.

ENDOGEN, adj. / endogène, adj. / endogenous. [*Gr. endon = înăuntru; gennan = a produce.*] 1) Care este provocat de cauze interne, ce provin din organism. Ex.: intoxicație e. 2) Care se produce, se dezvoltă în interiorul organismului. Ex.: antigen e. sau endoantigen. V. și autoantigen.

ENDOGLINĂ, s. f. / endogline, s. f. / endoglin. Proteină care fixează *factorul transformant de creștere β. O mutație a genei acestei proteine (aflată pe cromozomul 9) este la originea *bolii Rendu-Osler.

ENDOLIMFĂ, s. f. / endolymphe, s. f. / endolymph. NA: endolympha. [*Gr. endon = înăuntru; lat. lympha = apă limpede.*] Lichidul din interiorul labirintului membranos al urechii interne. V. și perilimfă.

ENDOMETRIOM, s. n. / endométriome, s. m. / endometrioma. [*Gr. endon = înăuntru; metra = uter; -oma.*] Tumoră benignă dezvoltată la nivelul *endometrului, cu apariție în premenopauză. Este formată din elementele componente ale endometrului: epiteliu cilindric, stromă sau fibre musculare.

ENDOMETRIOZĂ, s. f. / endométriose, s. f. / endometriosis. [*Gr. endon = înăuntru; metra = uter; -oză.*] Prezența țesutului endometrial în afara sediului normal (mucoasa uterină). Țesutul ectopic prezintă caracteristici identice, atât morfologice, cât și funcționale, cu endometrul. După localizare, e. este: genitală și extragenitală. *E. genitală* poate fi, la rândul ei, *internă* (uterină, tubară, ovariană) și *externă* (intraperitoneală și extraperitoneală). În *e. extragenitală* țesutul endometrial se poate localiza pe intestin, tractusul urinar, ombilical, pe cicatrice postoperatorii, în regiunea inghinală, hepatic sau pleuropulmonar. După manifestarea clinică, e. prezintă forme ușoare, medii și grave. E. pelvină se poate complica cu ocluzie intestinală sau ureterală. Sin.: adenomioză uterină.

ENDOMETRITĂ, s. f. / endométrite, s. f. / endometritis. [*Gr. endon = înăuntru; metra = uter; -ită.*] Inflamația *endometrului. Au fost descrise mai multe tipuri în funcție de etiologie sau de morfopatologie, printre care: 1) *e. bacteriotoxică* determinată de unele toxine bacteriene, care se distinge de e. provocată de însăși prezența microorganismelor; 2) *e. deciduală* inflamația *caducei în timpul sarcinii; 3) *e. exfoliativă* caracterizată prin desprinderea de porțiuni ale mucoasei uterine; 4) *e. membranoasă* exsudativă, cu formarea de false membrane; 5) *e. puerperală* care urmează nașterii; 6) *e. sincițială* care poate apare după naștere, cu leziuni pseudotumorale constând în infiltrarea peretelui uterin cu celule sincițiale trofoblastice mari (v. sincițiotrofoblast); 7) *e. tuberculoasă* cu prezența de *tuberculi și, de regulă, cu afectarea concomitentă a *trompelor uterine.

ENDOMETRU, s. n. / endomètre, s. m. / endometrium. NA: endometrium. [*Gr. endon = înăuntru; metra = uter.*] Tunica mucoasă internă a uterului, a cărei structură variază în funcție de impregnarea hormonală. Descuamarea zonei superficiale a e. la sfârșitul fiecărui *ciclu oestral determină *menstruația.

ENDOMICOZĂ, s. f. / endomycose, s. f. / endomycosis. [*Gr. endon = înăuntru; mykes, myketos = ciupercă; -oză.*] Sin.: candidoză (v.).

ENDOMIOCARDITĂ, **s. f. / endomyocardite, s. f. / endomyocarditis.** [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **mys, myos** = *mușchi;* **kardia** = *inimă;* *-ită.*] Inflamația simultană a *endocardului și a *miocardului. Cel mai frecvent este de natură reumatismală.

ENDOMISIUM, s. n. / endomysium, s. m. / endomysium. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **mys, myos** = *mușchi.*] Formațiune conjunctivă care învelește fiecare fibră musculară striată și care permite trecerea capilarelor și a filetelor nervoase.

ENDOMITOZĂ, s. f. / endomitose, s. f. / endomitosis. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **mitos** = *ață, fir, mitoză;* **-oză**.] Diviziune celulară anormală în care se produce o *duplicație cromozomială fără *anafază. Acest proces conduce la o *tetraploidie. V. endoreduplicație.

ENDOMORF, adj. / endomorphe, adj. / endomorph. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **morphe** = *formă.*] Despre un subiect al cărui corp (*somatotip) este alcătuit predominant din țesuturi originare din *endoderm. În consecință, la un astfel de subiect viscerele și aparatul digestiv predomină. În tipologia lui W. H. Sheldon tipul morfologic e. corespunde unui comportament caracterizat prin *viscerotonie.

ENDONERV, s. m. / endonèvre, s. m. / endoneurium. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* *lat.* **nervus** = *nerv.*] Rețea fină de *colagen și *fibroblaste rare care înconjoară fibrele nervoase în interiorul fasciculului nervos și le unește cu *perinervul. V. și epineurium.

ENDONUCLEAZĂ, s. f. / endonucléase, s. f. / endonuclease. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* *lat.* **nucleus** = *sâmbure, nucleu;* *-ază.*] Enzimă care catalizează hidroliza legăturilor fosfodiester ce leagă două nucleotide într-o moleculă de ADN. E. sunt ATP-aze ADN-dependente. Au fost descrise e. de tip I, II și III. E. de tip I și III posedă și o activitate de *metilare. De aceea, doar e. de tip II sunt utilizate ca *enzime de restricție, pentru secționarea lanțului dublu de ADN. V. și enzimă de restricție.

ENDONUCLEAZĂ DE RESTRICȚIE / endonucléase de restriction / restriction endonuclease. Sin.: enzimă de restricție (v.).

ENDOPARAZIT, s. m. / endoparasite, s. m. / endoparasite. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* *lat.* **parasitus**, *gr.* **parasitos** = *musafir nechemat la masă, de la gr.* **para** = *lângă,* **sitos** = *mâncare.*] Parazit care trăiește în interiorul gazdei sale.

ENDOPEPTIDAZĂ, s. f. / endopeptidase, s. f. / endopeptidase. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **peptos** = *digerat, copt, de la* **pepsein** = *a găti, a digera;* *-ază.*] *Proteinază care catalizează hidroliza legăturilor peptidice în interiorul lanțului de acizi α-aminați. Diferitele e. posedă o specificitate mai mult sau mai puțin strictă, corespunzând aminoacizilor implicați în legăturile peptidice hidrolizate. Ca urmare, lanțul este scindat între anumiți aminoacizi. Ex.: *chimotripsina hidrolizează legăturile de lângă aminoacizii aromatici (ca *fenilalanina), *tripsina acționează asupra legăturilor vecine aminoacizilor bazici (ca *lizina și *arginina), iar *pepsina în vecinătatea *tirozinei și fenilalaninei. Sin.: endoproteinază. V. și endopeptidază neutră, exopeptidază.

ENDOPEPTIDAZĂ NEUTRĂ / endopeptidase neutre / neutral endopeptidase. Enzimă produsă în organism, care degradează *enkefalinele, la nivelul creierului, prin *hidroliza *legăturilor peptidice și eliberarea de fragmente, care, incapabile să se fixeze pe receptori, nu au nici un efect antalgic. Dimpotrivă, prin legarea artificială la *situsul activ al e. n. a unei molecule (ex.: thiorpan), activarea enzimei este blocată și drept consecință crește concentrația cerebrală a substanțelor analgezice naturale, adică a endorfinelor. Substanțele care blochează e. n. au un efect analgezic și antidepresor. V. și endopeptidază.

ENDOPEROXID, s. m. / endoperoxyde, s. m. / endoperoxide. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* *lat.* **per** = *prefix intensiv (utilizat în chimie pentru a desemna combinația în care un element are cea mai mare valoare a valenței sale); gr.* **oxys** = *acru, oxigen.*] Substanță derivată din *acidul arahidonic, foarte instabilă, cu o durată de semiviață sub 5 min. E. dau naștere tuturor *prostaglandinelor, *prostaciclinei și *tromboxanilor.

ENDOPROTEINAZĂ, s. f. / endoprotéinase, s. f. / endoproteinase. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **protos** = *primul;* *-ină;* *-ază.*] Sin.: endopeptidază (v.).

ENDOPROTEZĂ, s. f. / endoprothèse, s. f. / endoprosthesis. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **prosthesis** = *adăugare, de la* **pro** = *înainte,* **thesis** = *punere și* **tithenai** = *a plasa, a pune (confundat cu* **prothesis** = *propoziție).*] Proteză alcătuită dintr-un *biomaterial destinat să înlocuiască permanent, de ex., un os, o articulație sau o structură valvulară cardiacă.

ENDOREDUPLICAȚIE, s. f. / endoréduplication, s. f. / endomitotic reduplication. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* *lat.* **re** = *iarăși;* **duplicatio, -onis** = *dublare, de la* **duplicare** = *a dubla și* **duplum** = *dublu.*] Diviziune celulară anormală în care cromozomii au suferit două *duplicații (sau chiar mai multe), *centromerii fiind separați, dar apropiați unul de altul. În acest proces nu se produce *anafaza și se formează diplocromozomi sau cvadruplocromozomi. E. se observă rar în celulele normale și este frecventă în celulele tumorale. V. și endomitoză.

ENDORFINĂ, s. f. / endorphine, s. f. / endorphine. [*Engl. prescurtare de la* **endogenous morphin**, *din gr.* **endon** = *înăuntru,* **Morpheos** = *zeul somnului.*] *morfină endogenă de natură polipeptidică. Au fost identificate: α-e., β-e. și γ-e. E. prezintă acțiune antialgică de durată lungă, datorită fixării lor pe receptorii morfinici situați la nivelul centrilor durerii (talamus). V. enkefalină, morfine endogene și neuropeptid.

ENDOSCOP, s. n. / endoscope, s. m. / endoscope. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **skopos** = *observator, de la* **skopein** = *a vedea, a examina.*] Instrument utilizat pentru examenul vizual direct al cavităților profunde din organism, în scop diagnostic sau terapeutic. Este prevăzut cu un sistem optic ce permite iluminarea organului de investigat. Există diverse tipuri de e., adaptate utilizării și denumite, în general, în funcție de organul explorat. Ex.: laringoscop, bronhoscop, cistoscop etc. Utilizarea fibrelor de sticlă a revoluționat calitățile e. V. și fibroscop.

ENDOSCOPIE, s. f. / endoscopie, s. f. / endoscopy. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **skopia** = *examinare, de la* **skopein** = *a vedea, a examina.*] Explorare a organelor cavitare inaccesibile pe cale directă (esofag, stomac, bronhii, trahee, rect, vezică) cu ajutorul *endoscopului sau *fibroscopului. Prin e. este posibilă efectuarea directă a unei *biopsii recoltate din pereții organelor în timpul investigației și realizarea unor intervenții chirurgicale, ca ablația polipilor.

ENDOSMOZĂ, s. f. / endosmose, s. f. / endosmosis. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **osmos** = *impuls, împingere;* *-oză.*] Curent osmotic care, traversând o membrană semipermeabilă, pătrunde într-un sistem închis (ex.: celulă) hipertonic.

ENDOST, s. n. / endoste, s. m. / endosteum. NA: endosteum. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **osteon** = *os.*] Membrană fină conjunctivă, mai mult sau mai puțin individualizată, care tapisează cavitatea medulară a oaselor lungi și traveele țesutului osos spongios.

ENDOSTOZĂ, s. f. / endostose, s. f. / endostosis. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **osteon** = *os;* *-oză.*] Formare anormală de țesut osos la nivelul pereților cavităților medulare sau în spațiile de țesut osos spongios care se îngustează. La copii, hiperactivitatea *cartilajului de conjugare explică diversele malformații ale membrelor: *coxa vara*, *coxa valga* etc. Var.: enostoză.

ENDOTELIITĂ, s. f. / endothéliite, s. f. / endotheliitis. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **thele** = *ridicătură, mamelon;* *-ită.*] Reacție inflamatorie a unui endoteliu vascular. Ex.: e. arteriocapilară.

ENDOTELINE, s. f. pl. / endothélines, s. f. pl. / endothelins. [*Gr.* **endon** = *înăuntru;* **thele** = *ridicătură, mamelon;* *-ină.*]

Peptide alcătuite dintr-un lanț de 21 de aminoacizi, cu două punți disulfurice, denumite ET-1, ET-2 (care diferă de ET-1 prin doi aminoacizi) și ET-3 (cu șase aminoacizi diferiți față de ET-1). E. exercită o puternică acțiune vasoconstrictoare locală și derivă dintr-un precursor, preproET, alcătuit din 203 aminoacizi. Prin clivaj proteolitic rezultă proET (sau *bigET*) care conțin 38 de aminoacizi. Acestea, sub acțiunea unor enzime specializate (ECEs - *endothelin converting enzymes*) sunt transformate în cele trei ET, peptide alcătuite din 21 de aminoacizi. Sinteza fiecăruia din precursori depinde de o genă particulară, genele fiind localizate pe cromozomi diferiți. E. acționează asupra celulelor musculare ale peretelui vascular prin intermediul a două tipuri (A și B) de receptori membranari (alcătuiți, fiecare, din peste 400 de aminoacizi), aparținând grupului de receptor cuplați cu *proteina G și alcătuiți din 7 domenii transmembranare. Gena codantă pentru receptorul ETA se află pe cromozomul 4, iar cea pentru receptorul ETB pe cromozomul 13. Cele trei ET prezintă următoarele particularități: 1) *ET-1* este produsă de celulele endoteliale și de celulele musculare netede ale vaselor, sub influența hipoxiei, ischemiei și stresului, fiind prezentă, de asemenea, în măduva spinării și în hipotalamus; ea induce o vasoconstricție care poate determina leziuni miocardice, insuficiență cardiacă, vasospasm în diferite teritorii (rinichi, vase cerebrale, arteră pulmonară); producerea de ET-1 este inhibată de *oxidul nitric, iar inhibarea sintezei acestuia antrenează o creștere notabilă a expresiei genei ET-1. 2) *ET-2* este produsă îndeosebi în rinichi și în intestin, exercitând și o serie de efecte paracrine, precum și un rol de promotor al osteogenezei. 3) *ET-3* este produsă în țesutul neuronal și în alte țesuturi; acțiunea sa de stimulare a mușchiului neted vascular este mai slabă decât cea a ET-1, iar împreună cu aceasta ar contribui la buna funcționare a *barierei hemato-encefalice.

ENDOTELIOM, s. n. / endothéliome, s. m. / endothelioma. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon; -****oma****.*] Tumoră dezvoltată din celulele endoteliale, formată dintr-un sistem de cavități tubulare care comunică între ele și conțin sânge. Este tapisat cu celule voluminoase cubice sau cilindrocubice. Clasificarea e. este foarte discutată și, uneori, termenul este rezervat neoplasmelor pleurei, peritoneului, pericardului și seroaselor articulare.

ENDOTELIU, s. n. / endothélium, s. m. / endothelium. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon; termen creat prin analogie cu "epiteliu".*] *Epiteliu pavimentos care formează învelișul intern al inimii și al vaselor. Secretă substanțe vasoactive: *oxidul nitric (vasodilatator), *endotelina (vasoconstrictor), probabil *angiotensina II și *bradikinina. La nivelul e. sunt sintetizate o serie de *eicosanoide.

ENDOTERMIC, adj. / endothermique, adj. / endothermic. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***therme*** *= căldură.*] 1) Despre animale superioare capabile să-și producă propria căldură corporală, în relație cu reglarea termică homeostatică, denumită *homeotermie. 2) Care se produce cu absorbție de căldură din mediul înconjurător.

ENDOTHRIX, adj. / endothrix, adj. / endothrix. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***thrix, trikhos*** *= păr.*] Despre o ciupercă *dermatofită ai cărei spori și filamente se află în interiorul tecilor firelor de păr.

ENDOTOXINĂ, s. f. / endotoxine, s. f. / endotoxin. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -ină.*] Toxină care se află în interiorul unei bacterii sau în peretele acesteia și nu difuzează în *mediul de cultură. E. pot fi eliberate uneori în organism în urma *bacteriolizei. Principalele e. sunt de natură glucidolipidoprotidică și termostabile, cu o putere toxică moderată, iar acțiunea lor nu este riguros specifică bacteriilor din care provin. De asemenea, e. nu sunt transformabile în *anatoxine antigenice. Aceste caracteristici le deosebesc de *exotoxine.

ENDOVIRUS, s. n. / endovirus, s. m. / endovirus. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] *Retrovirus al cărui genom prezintă o *omologie foarte mare sau completă cu anumite porțiuni ale genomului celulei non-infectate, gazdă naturală a virusului.

ENDOZOM, s. m. / endosome, s. m. / endosome. [*Gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Veziculă intracelulară, de la nivelul căreia a fost îndepărtată *clatrina, formată în procesul de *endocitoză mediată de receptori. E. alcătuiesc compartimentul endozomal, etalat de la membrana plasmatică până la regiunea perinucleară. Deoarece compartimentul endozomal este acid (pH 5-6), la acest nivel se facilitează decuplarea liganzilor de receptori, aceștia din urmă fiind reintegrați (reciclați) în membrana plasmatică prin intermediul unor vezicule de transport. Majoritatea conținutului endozomal este degradat prin acțiunea enzimelor hidrolitice din *lizozomi.

ENERGIE, s. f. / énergie, s. f. / energy. [*Gr.* ***energeia*** *= forță în acțiune.*] Mărime fizică scalară ce caracterizează posibilitatea unui sistem de a efectua lucru mecanic sau o altă acțiune echivalentă. Se măsoară, ca și lucrul mecanic, în joule (în SI) și în unitățile tolerate: kilowatt-oră, erg, kilogram-forță-metru, electronvolt. Forme de e.: 1) *E. atomică* - degajată într-o reacție de fisiune sau de fuziune. 2) *E. cinetică* - v. e. mecanică. 3) *E. electromagnetică* - v. energie radiantă. 4) *E. de excitare* - necesară pentru trecerea unui electron al unui atom într-o stare energetică superioară, excitată. 5) *E. internă* - funcție de stare a unui sistem termodinamic ce înglobează totalitatea formelor de energie pe care le posedă particulele sale. 6) *E. de ionizare* - necesară extragerii dintr-un atom a unui electron periferic. 7) *E. de legătură a nucleului* - necesară descompunerii unui nucleu (cu număr de masă A și număr atomic Z) în nucleonii componenți; reprezintă diferența dintre energia nucleului complex și energia nucleonilor în stare liberă. 8) *E. luminoasă* - mărime egală cu produsul dintre fluxul luminos mediu primit de o suprafață și intervalul de timp cât a durat iluminarea. 9) *E. magnetică* - v. e. radiantă. 10) *E. mecanică* - a unui corp capabil să efectueze un lucru mecanic, datorită unor factori mecanici ca: viteză (e. cinetică), schimbarea poziției într-un câmp de forțe, deformări etc. (e. potențială). 11) *E. nucleară* - v. e. atomică. 12) *E. radiantă* - e. care se propagă în spațiu sub formă de radiație. Poate fi de natură ondulatorie, corpusculară sau elastică.

ENERGIE DE ACTIVARE / énergie d'activation / activation energy. E. necesară pentru inițierea unei reacții chimice. Enzimele accelerează reacțiile chimice prin diminuarea energiei de activare.

ENERGIE LIBERĂ / énergie libre / free energy. Funcție termodinamică prin care sunt reunite cele două principii ale termodinamicii. Se deduce din energia internă cu ajutorul ecuației de definiție $F = U - TS$ (unde F = energia liberă; U = energia internă; T = temperatura absolută; S = entropia). Dacă variația e. l. este negativă, procesul este denumit exergonic, iar când variația este pozitivă, endegonic. V. și reacție endergonică, reacție exergonică.

ENERGOGEN, adj. / énergogène, adj. / energogen. [*Gr.* ***energeia*** *= forță în acțiune;* ***gennan*** *= a produce.*] Care produce, generează energie. Ex.: molecula de ATP.

ENERVARE, s. f. / énervation, s. f. / neurotomy. [*Lat.* ***enervare*** *= a tăia tendoanele, a tăia nervii.*] Ablație sau secționare a unui nerv, a unui grup de nervi sau a unor plexuri nervoase care inervează o anumită regiune. V. și denervare, neurotomie.

ENGRAMĂ, s. f. / engramme, s. m. / engram. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***gramma*** *= înscriere.*] Elementul funcțional de bază al memoriei, reprezentat de urma lăsată de un excitant în sistemul nervos central. E. se manifestă printr-o depresiune sinaptică, pe termen scurt eliberarea de mesageri secunzi fiind diminuată sau majorată. Pe termen lung se observă modificări structurale, de ex. o creștere a taliei și numărului de zone presinaptice active. Rezultă mai întâi o *e. dinamică*, iar ulterior o *e. structurală* grație unei consolidări celulare. Mecanismele intime ale e. sunt în mare parte necunoscute. Sin.: mnemă.

ENKEFALINAZĂ, s. f. / enképhalinase, s. f. / enkephalinase. [*Gr.* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap; -ină; -ază.*] *Metaloenzimă (metaloproteinază) care catalizează rapid degradarea *enkefalinelor în peptide simple.

ENKEFALINE, s. f. pl. / enképhalines, s. f. pl. / enkephalines. [*Gr.* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap; -ină.*] Proteine cu masă moleculară mică, alcătuind, împreună cu *endorfinele, grupul *morfinelor endogene. Se disting: *met(metionină)-enkefalina* și *leu(leucină)-enkefalina*. E. exercită o acțiune *antalgică de scurtă durată (câteva minute), deoarece sunt inactivate rapid de enkefalinaze. Acțiunea se produce asupra căilor și centrilor durerii (talamus). E. au fost detectate și la nivelul *sistemului limbic, de unde efectele lor asupra comportamentului. Var. encefaline. V. receptor morfinic și neuropeptid.

ENOFTALMIE, s. f. / énophtalmie, s. f. / enophthalmos. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Anomalie de poziție a gobului ocular, care este situat în orbită mai profund decât în mod normal. Poate fi permanentă sau tranzitorie. Există și posibilitatea asocierii cu *exoftalmia (enoftalmia și exoftalmia alternante, în care exoftalmia apare doar la compresiunea venelor jugulare).

ENOLAZĂ, s. f. / énolase, s. f. / enolase. Enzimă de tip *liază care catalizează dehidrarea 2-fosfogliceratului în fosfoenolpiruvat în cadrul *căii Embden-Meyerhof de catabolism al glucozei. Sin.: fosfopiruvat hidratază. V. și enolază neurospecifică.

ENOLAZĂ NEUROSPECIFICĂ / énolase neurospécifique / neuronspecific enolase. Izoformă a *enolazei (fosfopiruvat hidratază) caracteristică neuronilor și celulelor de origine neurală. Gena codantă a e. n. s. se află pe cromozomul 12. Această enzimă este un marker pentru carcinomul bronșic cu celule mici, ca și pentru unele tumori neuroendocrine. Sin.: gama-enolază.

ENOSTOZĂ. Var. pentru endostoză (v.).

ENOSTOZĂ MULTIPLĂ / énostose multiple / osteopoikilosis. Sin.: osteopoikilie (v.).

ENTACTINĂ, s. f. / entactine, s. f. / entactin. Proteină componentă a membranei bazale, cu greutatea moleculară de 150 kDa, care interacționează cu laminina și colagenul: o moleculă de e. în formă de halteră se cuplează cu două molecule de laminină și cu o moleculă de colagen tip IV, cu rolul de a stabili o interacțiune suplimentară la nivelul membranelor bazale.

ENTALPIE, s. f. / enthalpie, s. f. / enthalpy. [*Gr.* ***enthalpein*** *= a încălzi în interior, de la* ***en*** *= în,* ***thalpein*** *= a încălzi.*] 1) Cantitatea de căldură pe unitatea de masă de substanță. 2) Cantitatea de căldură necesară pentru a ridica temperatura uni-tății de masă a unui lichid de la un nivel standard, de obicei punctul de îngheț, la temperatura de vaporizare și apoi pentru a o transforma în vapori la presiune constantă.

ENTAMOEBA / entamoeba / entamoeba. [*Gr.* ***entos*** *= înăuntru;* ***amoibe*** *= alternanță, schimbare, de la* ***amibein*** *= a alterna, a schimba.*] Gen de amibe parazite în tubul digestiv la numeroase vertebrate, caracterizate printr-un nucleu cu *cromatină periferică bine vizibilă. Singura specie cert patologică a acestui gen este *E. histolytica*, agent al *amibiazei.

ENTERALGIE, s. f. / entéralgie, s. f. / enteralgia. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***algos*** *= durere.*] Durere sau nevralgie intestinală.

ENTERECTOMIE, s. f. / entérectomie, s. f. / enterectomy. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***ektome*** *= excizie.*] Extirparea chirurgicală a unor formațiuni din intestin și suturarea extremităților rămase, cu refacerea circulației și a inervației. Se practică în leziuni intestinale cu ulcerații și hemoragii.

ENTERITĂ, s. f. / entérite, s. f. / enteritis. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin; -ită.*] Inflamația mucoasei intestinului subțire, provocată de o boală generală sau de cauze locale.

ENTEROANASTOMOZĂ, s. f. / entéro-anastomose, s. f. / entero-anastomosis. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***anastomosis*** *= deschidere, de la* ***ana*** *= cu,* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Intervenție chirurgicală prin care se creează un orificiu de comunicare anormal între pereții laterali ai anselor intestinale, mai mult sau mai puțin distanțate.

ENTEROBACTER / Enterobacter / Enterobacter. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***bakterion,*** *dim. de la* ***bakteria*** *= baston.*] Gen de bacili mobili și flagelați din familia **Enterobacteriaceae*, care este larg răspândit în natură și colonizează tractul gastrointestinal uman. Bacilii E. (speciile *E. aerogenes*, *E. cloacae*, *E. agglomerans*) sunt o cauză frecventă de infecții nosocomiale, provenind cel mai adesea de pe instrumentarul contaminat și de la personalul medical purtător de germeni.

ENTEROBACTERIACEAE / Enterobacteriaceae / Enterobacteriaceae. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***bakterion,*** *dim. de la* ***bakteria*** *= baston.*] Familie compusă din bacili gramnegativi, anaerobi facultativi, foarte răspândiți. Se dezvoltă în *comensualism sau sunt patogeni la nivelul organismului uman, al animalelor și plantelor. Sunt *saprofiți în sol și în apă. E. cuprind numeroase genuri și specii, distinse prin caracteristicile antigenice și biochimice. Genuri importante în patologie: *Escherichia*, *Salmonella*, *Shigella*. V. floră intestinală.

ENTEROBIUS VERMICULARIS / enterobius vermicularis / enterobius vermicularis. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***bios*** *= viață; lat.* ***vermiculatus*** *= în formă de vierme, de la* ***vermiculus*** *= viermișor.*] Sin.: oxiur (v.).

ENTEROCEL, s. n. / entérocèle, s. f. / enterocele. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] 1) Hernie care conține numai anse intestinale. 2) Hernie vaginală posterioară.

ENTEROCISTOPLASTIE, s. f. / entérocystoplastie, s. f. / colocystoplasty, ileocystoplasty, enterocystoplasty. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***kys-tis*** *= sac, vezică;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală care constă în înlocuirea (*e. de substituție*) sau în mărirea vezicii. E. se realizează cu ajutorul unui segment intestinal izolat prelevat din intestinul subțire (ileocistoplastie) sau din colon (colocisto-plastie).

ENTEROCIT, s. n. / entérocyte, s. m. / enterocyte. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă epitelială cilindrică a mucoasei intestinale. E. prezintă la polul său apical un platou striat cu rol preponderent în fenomenele de excreție și de absorbție intestinală.

ENTEROCOLITĂ, s. f. / entérocolite, s. f. / enterocolitis. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***kolon*** *= intestin gros; -ită.*] Inflamație care interesează, în proporții variabile, mucoasa intestinului subțire și a colonului.

ENTEROGASTRONĂ, s. f. / entérogastrone, s. f. / enterogastrone. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***gaster, gastros*** *= stomac; -onă.*] Hormon ipotetic care ar inhiba deopotrivă secreția și motricitatea gastrică. Activitatea sa este prezentă în extractul de intestin provenind de la animale cu hrană bogată în lipide, dar se pare că acțiunea atribuită e. ar fi consecința combinării mai multor factori.

ENTEROGLUCAGON, s. m. / entéroglucagon, s. m. / enteroglucagon. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***glykys*** *= dulce;* ***gone, gonos*** *= urmaş, sământă genitală.*] Polipeptid plasmatic cu compoziţie şi acţiune asemănătoare cu ale *glucagonului. Secreţia sa, la nivelul mucoasei intestinale, este declanşată de ingestia de glucoză.

ENTEROID, adj. / entéroïde, adj. / enteroid. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***eidos*** *= formă.*] Despre o structură, de obicei patologică, asemănătoare cu cea a intestinului. Ex.: chist ovarian e.

ENTEROKINAZĂ, s. f. / entérokinase, s. f. / enterokinase. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***kinein*** *= a mişca; -ază.*] Sin.: enteropeptidoză.

ENTEROLIT, s. m. / entérolithe, s. m. / enterolith. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***lithos*** *= piatră.*] Calcul intestinal, adesea sub formă de nisip. Compoziţie: îndeosebi fosfaţi amoniaco-magnezieni.

ENTEROMIXOREE, s. f. / entéromyxorrhée, s. f. / myxorrh(o)ea intestinalis. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***myxa*** *= mucus;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Hipersecreţie de mucus intestinal, observată îndeosebi în constipaţie şi la nevropaţi. Se manifestă prin accese, precedate sau nu de dureri paroxistice, cu evacuare de mucus pur în cantităţi variabile.

ENTEROPATIE, s. f. / entéropathie, s. f. / enteropathy. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***pathos*** *= boală.*] Termen generic ce tinde să devină desuet şi care desemnează orice afecţiune a intestinului subţire, indiferent de natură şi localizare.

ENTEROPATIE EXSUDATIVĂ / entéropathie exsudative / protein-loosing enteropathy. Afecţiune congenitală sau dobândită localizată la nivelul intestinului subţire, constând în trecerea masivă a proteinelor în lumenul intestinal, cu hipoprotidemie consecutivă. E. e. poate fi generată de numeroase boli intestinale, etiopatogenia implicând dilataţia chistică a vaselor limfatice intestinale şi a ganglionilor mezenterici. Sin.: boală Waldmann, limfangiectazie intestinală primitivă.

ENTEROPATIE GLUTENICĂ / entéropathie au gluten / gluten enteropathy. Sin.: boală celiacă (v.).

ENTEROPEPTIDAZĂ, s.f. / entéropeptidase, s. f. / enteropeptidase. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***peptos*** *= digerat, copt, de la =* ***pepsein*** *= a găti; -ază.*] *Endopeptidază care catalizează conversia tripsinogenului în *tripsină prin clivarea unei legături peptidice situate în apropierea extremităţii N-terminale a acestuia. E. este sintetizată de celulele mucoasei duodenale. Sin.: enterokinază.

ENTERORAFIE, s. f. / entérorraphie, s. f. / enterorrhaphy. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Procedeu chirurgical de sutură a unei plăgi intestinale.

ENTEROSTOMIE, s. f. / entérostomie, s. f. / enterostomy. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Formarea, de obicei printr-un procedeu chirurgical, a unui orificiu de comunicare temporară sau permanentă, între o ansă intestinală şi peretele abdominal, cu deschidere la exterior.

ENTEROTOMIE, s. f. / entérotomie, s. f. / enterotomy. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschidere chirurgicală a intestinului pentru evacuarea conţinutului, extragerea unui corp străin sau rezecţia unei tumori.

ENTEROTOXINĂ, s. f. / entérotoxine, s. f. / enterotoxin. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeţilor, de la* ***toxon*** *= săgeată; -ină.*] Toxină bacteriană cu acţiune la nivel intestinal. Ex. tipic: e. secretată de *Vibrio cholerae* (v. holeră).

ENTEROVIRUS, s. n. / entérovirus, s. m. / enterovirus. [*Gr.* ***enteron*** *= intestin; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Denumire a numeroase virusuri ARN descoperite în tubul digestiv la om. Genul E. face parte din familia **Picornaviridae* şi cuprinde virusurile *Coxsackie, *Poliovirus, *echovirus şi *virusul hepatitei A.

ENTEZITĂ, s. f. / enthésite, s. f. / enthesitis. [*Gr.* ***enthesis*** *= introducere, inserţie; prin extensie, inserţia unui tendon sau a unui muşchi; -ită.*] Inflamaţie a inserţiilor osoase ale tendoanelor, ligamentelor sau aponevrozelor, adesea de natură traumatică. Se manifestă prin dureri la nivelul zonei de inserţie musculară care apar la sfârşitul unei mişcări forţate. Se constată îndeosebi la sportivi sau la profesiile care impun efort fizic şi este localizată în zonele de inserţie ce corespund muşchilor solicitaţi în efort. Sin.: entezopatie, tendinită de inserţie, tendinoperiostită.

ENTEZOPATIE, s. f. / enthésopathie, s. f. / enthesopathy. [*Gr.* ***enthesis*** *= introducere, inserţie; prin extensie, inserţia unui tendon sau a unui muşchi;* ***pathos*** *= boală.*] Sin.: entezită (v.).

ENTITATE MORBIDĂ / entité morbide / morbid entity. [*Lat. scolastică* ***entitas****, din lat.* ***ens, entis*** *= tot ce există, lucru, fiinţă; lat.* ***morbidus*** *= bolnav, de la* ***morbus*** *= boală.*] Ansamblu de manifestări patologice caracterizate prin constanţă, posibilitate de grupare şi conţinut de sine stătător. O e. m. poate fi o *boală sau un *sindrom. V. boală şi sindrom.

ENTORSĂ, s. f. / entorse, s. f. / sprain. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***torsi****, de la* ***torquere*** *= a răsuci înăuntru.*] Ansamblu de leziuni capsulo-ligamentare ale unei articulaţii, cu elongaţie, smulgere sau rupere a unuia sau mai multor ligamente, fără pierderea permanentă a contactului între suprafeţele articulare. În practică se disting: 1) *E. gravă*, în care ruptura unuia sau mai multor ligamente compromite stabilitatea articulară. 2) *E. benignă*, în care ligamentele suferă o elongaţie, fără însă ca stabilitatea articulară să fie afectată.

ENTROPIE, s. f. / entropie, s. f. / entropy. [*Gr.* ***entrope*** *= acţiunea de a întoarce, de la* ***entrepein*** *= a întoarce spre interior (****en*** *= în;* ***trepein*** *= a întoarce).*] Funcţie termodinamică dedusă din principiul al doilea al termodinamicii. Prin e. se evaluează nedisponibilitatea energiei unui sistem pentru a efectua lucru mecanic, creşterea e. fiind însoţită de scăderea cantităţii de energie disponibilă. E. reflectă gradul de dezordine al unui sistem şi creşte în cursul proceselor ireversibile din natură. Rezultă că e. universului, considerat ca un sistem închis, creşte, iar energia sa disponibilă scade. Organismele vii sunt sisteme anti-entropice, opunându-se tendinţei nivelatoare a mediului fizic, exprimată prin creşterea entropiei. *E. informaţională* exprimă gradul de nedeterminare a unui sistem. Simbol: S.

ENTROPION, s. n. / entropion, s. m. / entropion. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Replierea spre interior a pleoapei, care determină iritaţie conjunctivală şi corneană.

ENUCLEARE, s. f. / énucléation, s. f. / enucle-ation. [*Lat.* ***enucleare*** *= a scoate sâmburele, de la* ***e*** *sau* ***ex*** *= în afară,* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu.*] 1) Mod particular de extirpare a unei tumori încapsulate care, consecutiv unei incizii, este evacuată asemenea unui sâmbure după compresiunea fructului. 2) Extirparea, înlăturarea *globului ocular, printr-o *incizie la nivelul conjunctivei.

ENUREZIS, s. n. / énurésie, énurèse, s. f. / enuresis, bedwetting. [*Gr.* ***enourein*** *= a goli vezica de urină, de la* ***en*** *= în,* ***ouresis*** *= urinare şi* ***ourein*** *= a urina.*] Emisiune involuntară de urină, la copilul cu vârstă de peste trei ani, în general în timpul somnului. E. poate avea o cauză organică sau poate fi în relaţie cu o problemă afectivă (gelozie, protest).

ENZIMĂ, s. f. / enzyme, s. m. / enzyme. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie.*] Substanţă de natură proteică ce activează o reacţie biochimică din organism. Termenul de *diastază este depăşit. Orice enzimă este alcătuită din două părţi, separabile prin dializă: *apoenzima*, partea nedializabilă, reprezintă fracţiunea proteică a enzimei, care îi conferă specificitatea, şi *coen-*

zima, partea activă și dializabilă, de natură variată: ion metalic, derivați tetrapirolici, derivați de vitamine B. Experimental s-a relevat existența unui centru activ al enzimei.

ENZIMĂ DE CONVERSIE / enzyme de conversion / conversion enzyme. E. de origine hepatică ce transformă angiotensina I în angiotensină II (vasoconstrictor energic) și inactivează bradikinina (vasodilatator). Inhibitorii acestei enzime, care împiedică formarea de angiotensină II și degradarea bradikininei, scad presiunea arterială. În consecință, sunt utilizați în tratamentul hipertensiunii și al insuficienței cardiace. V. captopril.

ENZIMĂ DE RESTRICȚIE / enzyme de restriction / restriction enzyme. Enzimă (*endonuclează) capabilă să secționeze molecula de ADN în fragmente de dimensiuni variabile și la nivelul unui situs strict specific, denumit *situs de restricție. Fiecare e. de r. recunoaște o secvență specifică de 4-8 (cel mai frecvent 6) nucleotide. Dimensiunile fragmentelor de ADN depind de prezența situsurilor de secțiune. E. de r. sunt produse îndeosebi de microorganisme, iar numărul lor este în continuă creștere (peste 400 în prezent). Ele sunt utilizate inns în ingineria genetică, îndeosebi în tehnica *ADN recombinant. Sin.: endonuclează de restricție.

ENZIME ÎN TANDEM / enzymes en tandem / tandem enzymes. Pereche de activități enzimatice care coexistă în același lanț polipeptidic.

ENZIMOLOGIE, s. f. / enzymologie, s. f. / enzymology. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a biochimiei consacrată studiului structural și funcțional al enzimelor. *E. medicală* are ca obiect îndeosebi studiul enzimelor serice și tisulare, ca și studiul *enzimopatiilor.

ENZIMOPATIE, s. f. / enzymopathie, s. f. / enzymopathy. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie;* ***pathos*** *= boală.*] Boală produsă ca urmare a lipsei unei enzime din organism, de obicei prin perturbări ale mecanismelor genetice de producere a enzimei. Ex.: *glicogenoză, *fenilcetonurie, *mucopolizaharidoză etc. Sin.: boală enzimatică.

ENZIMOTERAPIE, s. f. / enzymothérapie, s. f. / enzyme therapy. [*Gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a enzimelor, în esență a enzimelor proteolitice, fibrinolitice sau digestive.

EOZINĂ, s. f. / éosine, s. f. / eosin. [*Gr.* ***eos*** *= auroră, zori de zi (aluzie la culoarea roz a cerului);* ***-ină.***] Colorant acid, derivat al *fluoresceinei, de culoare roz, utilizat în histologie și în hematologie pentru vizualizarea structurilor *eozinofile. În dermatologie e. este întrebuințată ca dezinfectant.

EOZINOFIL, adj., s. n. / éosinophile, adj., s. m. / eosinophilic, adj., eosinophil(e), n. [*Gr.* ***eos*** *= auroră, zori de zi (aluzie la culoarea roz a cerului);* ***-ină;*** ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Care are afinitate pentru *eozină. 2) Leucocit granulocit ale cărui granulații citoplasmatice au afinitate pentru coloranți acizi, ca eozina. E. sunt importante în distrugerea unor paraziți ca helminții (*Helminthes*), care sunt prea mari pentru a fi fagocitați. E. aderă mai întâi la paraziți, datorită acoperirii acestora cu fracțiunea C3b a *complementului, și apoi eliberează proteinele conținute în granule (proteina bazică majoră, proteina cationică eozinofilică), distrugând astfel membrana paraziților.

EOZINOFILIE, s. f. / éosinophilie, s. f. / eosinophilia. [*Gr.* ***eos*** *= auroră, zori de zi (aluzie la culoarea roz a cerului);* ***-ină;*** ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Proprietatea unei celule sau a unui țesut de a fixa coloranți pe bază de *eozină. 2) Creșterea numărului de eozinofile din sângele circulant. Se întâlnește în special în reacțiile de *hipersensibilizare și în infecțiile parazitare. Sin.: granulocitoză eozinofilică.

EOZINOPENIE, s. f. / éosinopénie, s. f. / eosinopenia. [*Gr.* ***eos*** *= auroră, zori de zi (aluzie la culoarea roz a cerului);* ***-ină;*** ***penia*** *= sărăcie.*] Scăderea *polinuclearelor eozinofile sub 500/mm³ de sânge circulant.

EPANȘAMENT, s. n. / épanchement, s. m. / effusion. [*Lat.* ***expandere*** *= a întinde, a desface.*] Prezența anormală de lichid (serozitate, sânge, bilă etc.) sau de gaz în diferite regiuni ale corpului, îndeosebi la nivelul *seroaselor.

EPENDIM, s. n. / épendyme, s. m. / ependyma. NA: ependyma. [*Gr.* ***ependyma, -atos*** *= îmbrăcăminte de deasupra, de la* ***epi*** *= pe,* ***endyma, -atos*** *= îmbrăcăminte.*] Membrană alcătuită dintr-un epiteliu cilindric, ce căptușește *ventriculele cerebrale și canalul central al măduvei spinării. Celulele epiteliului ependimar fac parte din *nevroglie.

EPENDIMOBLAST, s. n. / épendymoblaste, s. m. / ependymoblast. [*Gr.* ***ependyma, -atos*** *= îmbrăcăminte de deasupra, de la* ***epi*** *= pe,* ***endyma, -atos*** *= îmbrăcăminte;* ***blastos*** *= germen.*] Denumire pentru fiecare dintre celulele nervoase embrionare rezultate din celulele matriceale ale *tubului neural, care se diferențiază în continuare în *celule ependimare.

EPENDIMOBLASTOM, s. n. / épendymoblastome, s. m. / ependymoblastoma. [*Gr.* ***ependyma, -atos*** *= îmbrăcăminte de deasupra, de la* ***epi*** *= pe,* ***endyma, -atos*** *= îmbrăcăminte;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] *Ependimom puțin diferențiat, cu evoluție malignă.

EPENDIMOCIT, s. n. / épendymocyte, s. m. / ependymocyte. [*Gr.* ***ependyma, -atos*** *= îmbrăcăminte de deasupra, de la* ***epi*** *= pe,* ***endyma, -atos*** *= îmbrăcăminte;* ***kytos*** *= celulă.*] Sin.: celulă ependimară (v.).

EPENDIMOM, s. n. / épendymome, s. m. / ependymoma. [*Gr.* ***ependyma, -atos*** *= îmbrăcăminte de deasupra, de la* ***epi*** *= pe,* ***endyma, -atos*** *= îmbrăcăminte;* ***-oma.***] Tumoră de regulă benignă, care se poate dezvolta la copil. Este localizată la nivelul ventriculilor cerebrali sau al măduvei spinării. Sin.: glioepiteliom.

EPHIDROZĂ, s. f. / éphidrose, s. f. / ephidrosis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***hidros*** *= sudoare, transpirație;* ***-oză.***] Hipersecreție sudorală cu localizare anormală, într-o zonă a corpului care în mod normal conține puține *glande sudoripare.

EPIBLEFARON, s. n. / épiblépharon, s. m. / epiblepharon. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***blepharon*** *= pleoapă.*] Malformație a *pleoapei constând dintr-un simplu repliu cutanat transversal, aflat de obicei în continuitate cu *epicantusul. E. este asociat frecvent cu un *entropion.

EPICANTUS, s. n. / épicanthus, s. m. / epicanthus. NA: plica palpebronasalis. [*Gr.* ***epi*** *= pe; lat.* ***canthus,*** *gr.* ***kanthos*** *= buza unui vas, unghiul ochiului.*] Repliu semilunar dermic situat anterior, în raport cu unghiul intern al ochiului. Prezent în mod normal la rasa galbenă.

EPICARD, s. n. / épicarde, s. m. / epicardium. NA: epicardium. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***kardia*** *= inimă.*] Foița viscerală a *pericardului, aflată în contact cu inima.

EPICARDITĂ, s. f. / épicardite, s. f. / pericarditis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***kardia*** *= inimă;* ***-ită.***] Inflamație a foiței viscerale a *pericardului.

EPICONDIL, s. m. / épicondyle, s. m. / epicondyle. NA: epicondylus. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***kondylos*** *= vârf, umflătură.*] *Apofiză rugoasă situată deasupra și în afara unui *condil. Ex.: e. lateral al humerusului, e. medial al humerusului (denumit și epitrohlee), e. medial al femurului (tubercul condilian intern).

EPICONDILALGIE, s. f. / épicondylalgie, s. f. / epicondylalgia. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***kondylos*** *= vârf, umflătură;* ***algos*** *= durere.*] Deși termenul semnifică durere epicondiliană, în practică este utilizat uneori ca sin. cu *epicondilită.

EPICONDILITĂ, s. f. / épicondylite, s. f. / epicondylitis, tennis elbow. [*Gr.* **epi** = *pe;* **kondylos** = *vârf, umflătură;* -*ită.*] Afecțiune caracterizată prin durere la nivelul *epicondilului, accentuată prin presiune și determinată, frecvent, de o tendinită a mușchilor epicondilieni.

EPICRITIC, adj. / épicritique, s. f. / epicritic. [*Gr.* **epi** = *pe; lat.* **criticus** = *critic, decisiv, din gr.* **kritikos,** *de la* **krinein** = *a separa de, a discerne.*] Care survine după o criză.

EPICRIZĂ, s. f. / épicrise, s. f. / epicrisis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **krisis** = *concluzie, criză.*] 1) Concluzii rezultate din observația și urmărirea completă a unui bolnav. 2) Ansamblu de fenomene survenite după o criză.

EPICUTANAT, adj. / épicutané, -e, adj. / epicutaneous. [*Gr.* **epi** = *pe; lat.* **cutis** = *piele.*] Care se află sau se produce pe piele.

EPIDEMIC, adj. / épidémique, adj. / epidemic. [*Gr.* **epidemos** = *care circulă în toată țara, de la* **epi** = *pe,* **demos** = *popor.*] Care prezintă caracteristicile unei *epidemii. Ex.: febră e.

EPIDEMICITATE, s. f. / épidémicité, s. f. / epidemicity. [*Gr.* **epidemos** = *care circulă în toată țara, de la* **epi** = *pe,* **demos** = *popor.*] Caracteristica bolilor epidemice.

EPIDEMIE, s. f. / épidémie, s. f. / epidemic. [*Gr.* **epidemos** = *care circulă în toată țara, de la* **epi** = *pe,* **demos** = *popor.*] Apariția și propagarea rapidă a unei boli contagioase la un mare număr de persoane pe un teritoriu mai mult sau mai puțin vast. E. se poate dezvolta într-o regiune în care boala este endemică sau la nivelul unei colectivități neafectate anterior. E. pot fi importate sau de origine locală, iar dacă teritoriul afectat este limitat se utilizează termenul de focar epidemic. Prin extensie, termenul de e. este utilizat și pentru unele boli necontagioase. V. și boală endemică, boală epidemică, endemie, epidemiologie.

EPIDEMIOLOGIE, s. f. / épidémiologie, s. f. / epidemiology. [*Gr.* **epidemos** = *care circulă în toată țara, de la* **epi** = *pe,* **demos** = *popor;* **logos** = *știință.*] Semnificația inițială a termenului, de știință a epidemiilor, nu cuprinde decât o mică parte din e. modernă. E. reprezintă studiul frecvenței și dinamicii stărilor de sănătate la nivelul populațiilor umane (*e. descriptivă*) și a relațiilor cauzale în raport cu sănătatea umană (*e. cauzală*). E. se caracterizează printr-un ansamblu de metode de cercetare care pot fi aplicate în domenii diverse, ca sănătate publică, sociologie, medicină clinică sau evaluarea serviciilor de sănătate. O direcție a e. este reprezentată de *e. clinică* (v.). V. farmacoepidemiologie și medicină bazată pe dovezi.

EPIDEMIOLOGIE CLINICĂ / épidémiologie clinique / clinical epidemiology. Aplicarea metodelor epidemiologice la activitatea clinică. Se propun medicului practician un ansamblu de metode: pentru lectura critică a literaturii științifice, de extragere a unor informații prețioase din consultațiile pe care le efectuează și de contribuție directă la cunoașterea științifică.

EPIDERM, s. n. / épiderme, s. m. / epidermis. NA: epidermis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele.*] Stratul extern al pielii, derivat din ectoderm și alcătuit dintr-un epiteliu malpighian stratificat keratinizat. Grosimea e. variază între 0,07 și 0,12 mm, cu excepția palmelor și plantelor, unde poate avea o grosime de 0,8 și, respectiv, 1,4 mm. Cunoaște maximum de diferențiere la nivelul suprafețelor palmară și plantară, unde are cea mai mare grosime și este format din cinci straturi: bazal, spinos, granulos, clar și cornos. În e. subțire, care acoperă cea mai mare parte a corpului, stratul clar este, de regulă, absent. Var.: epidermă.

EPIDERMĂ. Var. pentru epiderm (v.).

EPIDERMIZARE, s. f. / épidermisation, s. f. / epidermization. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele.*] Proces de dezvoltare, la nivelul unei plăgi, a *epidermului, inițial de culoare roz, iar ulterior de aspect normal.

EPIDERMOFIȚIE, s. f. / épidermophytie, s. f. / epidermophytosis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele;* **phyton** = *plantă.*] *Dermatomicoză superficială provocată de ciuperci *dermatofite din genul *Epidermophyton* și de unele specii din genul **Trichophyton*. Au fost descrise două forme clinice mai importante: *e. inghinocrurală* și *e. plantară și palmară.*

EPIDERMOID, adj. / épidermoïde, adj. / epidermoid. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele;* **eidos** = *formă.*] Despre un țesut, de regulă patologic, a cărui structură este asemănătoare cu cea a unui epiteliu malpighian epidermic. Ex.: *chist e., *metaplazie e.

EPIDERMOLIZĂ, s. f. / épidermolyse, s. f. / epidermolysis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele;* **lysis** = *distrugere, de la* **lyein** = *a distruge.*] Dezlipirea patologică a epidermului de derm, ca urmare a dispariției filamentelor de unire dintre celulele stratului malpighian și ducând la formarea de bule. *E. buloasă simplă* (boală Goldsheider sau boală Köbner) este congenitală și se manifestă printr-un clivaj al epidermului, cu formarea de bule la cele mai mici traumatisme. O formă de e. buloasă (toxică) este denumită *boală Lyell, iar *e. buloasă polidisplastică* reprezintă *sindromul Hallopeau-Siemens.

EPIDERMOLIZĂ BULOASĂ TOXICĂ / épidermolyse nécrosante suraiguë / toxic bullous epidermolysis. Sin.: boală Lyell (v.).

EPIDERMOMICOZĂ, s. f. / épidermomycose, s. f. / epidermomycosis, dermatophytosis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele;* **mykes, myketos** = *ciupercă;* -*oză.*] *Micoză superficială provocată de ciuperci din genul **Epidermophyton*. Evoluează adesea asociată cu alte leziuni sau sub forme diverse: *e. eczematoidă*, asociată cu o *eczemă; *e. parakeratozică*, evoluează ca o *parakeratoză pitiriaziformă sau psoriaziformă; *e. scuamoasă*, în care se asociază micoze tropicale cu *pitiriazis.

EPIDERMOPHYTON / Epidermophyton / Epidermophyton. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele;* **phyton** = *plantă.*] Gen de ciuperci imperfecte *dermatofite, care prin specia sa denumită *Epidermophyton floccosum* determină căderea părului pe zone limitate la nivelul pielii glabre.

EPIDERMOREACȚIE, s. f. / épidermoréaction, s. f. / epidermoreaction. [*Gr.* **epi** = *pe;* **derma, -atos** = *piele; fr.* **réaction,** *din lat.* **actio, -onis** = *acțiune, de la* **agere** = *a acționa.*] Procedeu prin care se testează intoleranța epidermului pentru o anumită substanță. După aplicarea strict localizată a substanței, dacă epidermul este sensibil, apare o reacție (de obicei eritematoveziculară) la 24 de ore.

EPIDIDIM, s. n. / épididyme, s. m. / epididymis. NA: epididymis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **didymos** = *testicul, geamăn.*] Organ alungit situat la partea postero-superioară a testiculului și alcătuit prin dispunerea în ghem a canalului epidimar care face parte din căile spermatice. E. se continuă cu *canalul deferent la polul inferior al testiculului.

EPIDIDIMITĂ, s. f. / épididymite, s. f. / epididymitis. [*Gr.* **epi** = *pe;* **didymos** = *testicul, geamăn;* -*ită.*] Inflamație a *epididimului. Se asociază foarte frecvent cu *orhita.

EPIDURAL, adj. / épidural, -ale, -aux, s. f. / epidural. [*Gr.* **epi** = *pe; lat.* **durus** = *tare.*] Care se referă la *spațiul epidural.

EPIDURITĂ, s. f. / épidurite, s. f. / epiduritis. [*Gr.* **epi** = *pe; lat.* **durus** = *tare;* -*ită.*] Inflamație localizată în *spațiul epidural.

EPIFENOMEN, s. n. / épiphénomène, s. m. / epiphenomenon. [*Gr.* **epi** = *pe;* **phainomenon** = *ceea ce apare, de la* **phainein** = *a apărea.*] Semn sau simptom accesoriu, consecință a altui fenomen.

EPIFIZĂ, s. f. / épiphyse, s. f. / epiphysis. NA: epiphysis (1); corpus pineale (2). [*Gr.* **epiphysis** = *excrescență, de la* **epi** = *pe,* **physis** = *creștere și* **phyein** = *a crește.*] 1) Fiecare

din cele două extremități proeminente ale unui os lung, care conțin suprafețele articulare ale osului. În toată perioada de creștere osoasă, e. sunt separate de *diafize prin cartilajele de conjugare. 2) *E. cerebrală* sau *epiphysis cerebri*, glandă cu secreție internă, de forma unui mic con cu dimensiuni de 7/3/3 mm și 15-20 cg masă. Este situată la joncțiunea fețelor posterioară și superioară ale ventriculului al treilea. Cu originea embrionară din ependimul ventriculului al treilea, e. conține pinealocite care secretă *melatonina. Sin.: corp pineal, glandă pineală.

EPIFIZIODEZĂ, s. f. / épiphysiodèse, s. f. / epiphysiodesis. [*Gr.* ***epiphysis*** *= excrescență, de la* ***epi*** *= pe,* ***physis*** *= creștere și* ***phyein*** *= a crește;* ***desis*** *= legare.*] 1) Consecința traumatizării cartilajului de conjugare; duce la scurtarea și dezaxarea osului. 2) Operație destinată frânării creșterii osoase. Constă în închiderea, prin *grefon, a cartilajelor de conjugare.

EPIFIZIOLIZĂ, s. f. / épiphysiolyse, s. f. / epiphysiolysis. [*Gr.* ***epiphysis*** *= excrescență, de la* ***epi*** *= pe,* ***physis*** *= creștere și* ***phyein*** *= a crește;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Distrugere patologică a extremității unui os. 2) Sin.: coxa vara a adolescentului.

EPIFIZITĂ, s. f. / épiphysite, s. f. / epiphysitis. [*Gr.* ***epiphysis*** *= excrescență, de la* ***epi*** *= pe,* ***physis*** *= creștere și* ***phyein*** *= a crește; -ită.*] *Osteocondroză epifizară care poate fi unică (ex.: *e. calcaneului* sau *boală Sever) sau multiplă (ex.: *e. vertebrală de creștere* sau *boală Scheuermann, precum și alte *displazii epifizare).

EPIFIZITĂ VERTEBRALĂ DE CREȘTERE / épiphysite vertébrale douloureuse de l'adolescence / Scheuermann's disease. Sin.: boală Scheuermann (v.).

EPIFORA, s. f. / épiphora, s. f. / epiphora. [*Gr.* ***epiphora*** *= izbucnire, explozie.*] Lăcrimare excesivă din cauza unei hipersecreții lacrimale sau a unei imposibilități de drenare pe traiectul căilor lacrimale.

EPIGASTRALGIE, s. f. / épigastralgie, s. f. / epigastralgia. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată care se proiectează la nivelul *epigastrului.

EPIGASTRU, s. n. / épigastre, s. m. / epigastrium. NA: epigastrium. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] V. abdomen.

EPIGENEZĂ, s. f. / épigenèse, s. f. / epigenesis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Concepție opusă *preformismului, conform căreia *embrionul se constituie treptat din *ou prin formarea succesivă de părți noi.

EPIGLOTĂ, s. f. / épiglotte, s. f. / epiglottis. NA: epiglottis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***glotta sau glottis*** *= limbă.*] Lamă fibrocartilaginoasă mediană, dispusă deasupra orificiului laringelui și care proemină la limita posterioară a cavității bucale. Are forma unei frunze implantate prin pețiol în unghiul diedru al cartilajului tiroid. Este acoperită de o membrană mucoasă și formează partea superioară a *laringelui, care acoperă *glota în timpul deglutiției.

EPIGLOTITĂ, s. f. / épiglottite, s. f. / epiglottiditis, epiglottitis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***glotta sau glottis*** *= limbă; -ită.*] Inflamație a epiglotei, care la copil poate fi de o gravitate deosebită, îndeosebi când generează un *sindrom de detresă respiratorie acută.

EPIKERATOFAKIE, s. f. / épikératofakie, s. f. / epikeratofakia. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***keras, keratos*** *= corn, cornee;* ***phakos*** *= linte, lentilă.*] Sin.: epikeratoplastie (v.).

EPIKERATOPLASTIE, s. f. / épikératoplastie, s. f. / epikeratoplasty. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***keras, keratos*** *= corn, cornee;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală care constă într-un implant cornean (de la un donator) efectuată în scopul corecției unui defect de refracție oculară. Sin.: epikeratofakie.

EPILARE, s. f. / épilation, s. f. / epilation. [*Lat.* ***e*** *= fără;* ***pilus*** *= păr.*] Smulgerea părului cu pensa sau cu ajutorul unei substanțe chimice (epilator sau depilator), prin *electrocoagulare sau *electroliză (epilare electrică). Sin.: depilare.

EPILATOR, adj. / épilatoire, adj. / epilatory. [*Lat.* ***e*** *= fără;* ***pilus*** *= păr.*] Substanță sau procedeu care distruge sau îndepărtează părul. Sin.: depilator.

EPILEPSIE, s. f. / épilepsie, s. f. / epilepsy. [*Gr.* ***epilepsia*** *= acces, de la* ***epilambanein*** *= a apuca.*] Boală neuropsihică cronică în care apar disfuncții paroxistice ale creierului ca urmare a descărcărilor excesive ale neuronilor cerebrali, de cauze diverse (*e. primară*, *e. secundară*). Manifestarea clinică majoră este *criza epileptică, ce prezintă o mare varietate de forme. E. este subiectul a numeroase clasificări bazate pe date pur descriptive și, ca urmare, nestandardizate. În esență, în descrierea diferitelor tipuri de e. se iau în considerare: 1) manifestările clinice ale crizei (motorie, senzorială, reflexă, psihică sau vegetativă); 2) substratul patologic (ereditară, inflamatorie, degenerativă, posttraumatică, neoplazică, criptogenetică); 3) localizarea leziunii epileptogene (rolandică, temporală, la nivelul regiunilor diencefalice); 4) momentul producerii crizei (nocturnă, diurnă, menstruală, etc.). V. absență, comițial, petit mal, sindrom Unverright. V. și în continuare.

EPILEPSIE ABDOMINALĂ / épilepsie abdominale / abdominal epilepsy. Durere paroxistică abdominală, declanșată de o descărcare neuronală anormală la nivelul creierului. Sin.: sindrom Moore.

EPILEPSIE ACTIVATĂ / épilepsie activée / activated epilepsy. Criză epileptică indusă prin stimulare electrică sau medicamentoasă în scopul observării manifestărilor clinice și al răspunsului electroencefalografic tipic.

EPILEPSIE AFECTIVĂ / épilepsie affective / affective epilepsy. 1) E. în care *criza epileptică debutează prin modificarea stării afective a subiectului: frică, acces de râs etc. 2) E. în care crizele sunt provocate de o emoție intensă.

EPILEPSIE AKINETICĂ / épilepsie akinétique / akinetic epilepsy. Tip de *e. generalizată în care crizele se caracterizează printr-o imobilitate care persistă câteva minute, acompaniată de obnubilare sau de pierderea stării de conștiență, dar cu menținerea tonusului muscular. Este mai frecventă la copii.

EPILEPSIE ATONICĂ / épilepsie atonique / atonic epilepsy. E. caracterizată prin crize epileptice atonice (v.).

EPILEPSIE AUTOMATICĂ / épilepsie automatique / automatic epilepsy. E. care se manifestă prin crize epileptice automatice (v.).

EPILEPSIE ESENȚIALĂ / épilepsie essentielle / essential epilepsy. Tip de e. de cauză incertă, inclusă în prezent între *e. generalizate. Sin.: epilepsie idiopatică.

EPILEPSIE FAMILIALĂ / épilepsie familiale / familial epilepsy. E. generalizată sau parțială care apare la membrii unei aceleiași familii, secundar unor defecte metabolice sau leziuni cerebrale care determină o predispoziție epileptică constituțională.

EPILEPSIE GENERALIZATĂ / épilepsie généralisée / generalized epilepsy. Tip de e. caracterizată prin crize a căror manifestare este generalizată la întreg organismul, însoțite de perturbări neurovegetative (tahicardie, hipertensiune arterială, midriază etc.). Unele crize nu se însoțesc de convulsii: *e. atonică, *e. akinetică, *absențe.

EPILEPSIE IDIOPATICĂ / épilepsie idiopathique / idiopathic epilepsy. Sin.: epilepsie esențială (v.).

EPILEPSIE INFANTILĂ / épilepsie infantile / juvenile epilepsy. V. convulsie (convulsie epileptică).

EPILEPSIE INSULARĂ / épilepsie insulaire / insular epilepsy. Tip de *e. parțială caracterizată prin crize constând în

mişcări de masticaţie şi de deglutiţie însoţite de salivaţie, dureri epigastrice, angoasă şi urmate de *automatism epileptic. E. i. este determinată de o leziune a cortexului la nivelul *insulei.

EPILEPSIE JACKSONIANĂ / épilepsie jacksonienne / jacksonian epilepsy. [*John Hughlings Jackson, neurolog englez, Londra, 1835-1911.*] Crize convulsive care debutează la extremitatea periferică a unui membru şi se extind spre musculatura proximală. Ulterior convulsiile pot cuprinde întregul hemicorp şi se pot chiar generaliza.

EPILEPSIE METABOLICĂ / épilepsie métabolique / metabolic epilepsy. E. observată mai frecvent la copil, provocată de o anomalie a unei căi metabolice, de ex. a piridoxinei, a acizilor aminaţi (*oligofrenie fenilpiruvică), a electroliţilor şi a apei (în deshidratări acute), a glucozei (în unele stări hipoglicemice), a lipidelor (lipoidoză) etc.

EPILEPSIE MIOCLONICĂ PROGRESIVĂ FAMILIALĂ / myoclonie épileptique progressive familiale / myoclonus epilepsy. Sin.: sindrom Unverright (v.).

EPILEPSIE PARŢIALĂ / épilepsie partielle / focal epilepsy. E. caracterizată prin crize epileptice parţiale (v.).

EPILEPSIE PARŢIALĂ CONTINUĂ / épilepsie partielle continue / epilepsia partialis continua, Koshevnikoff's epilepsy. Sin.: sindrom Kojevnikov (v.).

EPILOIA, s. f. / épiloïa, s. f. / epiloia. [*Termen propus de Sherlock în 1911.*] Sin.: scleroză tuberoasă Bourneville (v.).

EPINEFRINĂ, s. f. / épinéphrine, s. f. / epinephrine. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***nephros*** *= rinichi;* ***-ină.***] (DCI) Sin.: adrenalină (v.).

EPINERV, s. m. / épinèvre, s. m. / epineurium. [*Gr.* ***epi*** *= pe; lat.* ***nervus*** *= nerv.*] Sin.: epineurium (v.).

EPINEURIUM, s. n. / épineurium, s. m. / epineurium. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***neuron*** *= nerv.*] Înveliş conjunctiv care înconjoară ansamblul fasciculelor unui nerv periferic. E. conţine fibre de *colagen, *fibroblaste şi *vasa nervorum. Sin.: epinerv. V. endonerv şi perinerv.

EPIPLOCEL, s. n. / épiplocèle, s. f. / omentocele. [*Gr.* ***epiploon*** *= plutitor, de la* ***epiploos*** *= care navighează;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] *Hernie care conţine *epiploon.

EPIPLOITĂ, s. f. / épiploïte, s. f. / omentitis. [*Gr.* ***epiploon*** *= plutitor, de la* ***epiploos*** *= care navighează;* ***-ită.***] Leziuni inflamatorii acute sau cronice ale *epiploonului.

EPIPLOON, s. n. / épiploon, s. m. / epiploon, caul, omentum. NA: omentum. [*Gr.* ***epiploon*** *= plutitor, de la* ***epiploos*** *= care navighează.*] Repliu peritoneal care leagă unele viscere între ele, astfel încât acestea apar libere în cavitatea abdominală, fără fixare parietală, spre deosebire de *mezenter. E. mai importante: 1) *E. gastrocolic*, care leagă marea curbură a stomacului cu colonul transvers. 2) *E. gastrosplenic* uneşte marea curbură a stomacului cu hilul splinei. 3) *Marele e.*, repliu peritoneal în formă de şorţ, implantat pe marginea anterioară a colonului transvers. 4) *Micul e.*, sau *e. gastroduodenohepatic*, leagă scizura transversă a ficatului de esofagul abdominal, mica curbură a stomacului şi prima porţiune a duodenului. Sin.: omentum. V. şi peritoneu.

EPIPLOPLASTIE, s. f. / épiploplastie, s. f. / epiploplasty, omentoplasty. [*Gr.* ***epiploon*** *= plutitor, de la* ***epiploos*** *= care navighează;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: omentoplastie (v.).

EPISAJ, s. n. / épissage, s. m. / splicing. [*Fr.* ***épissage****, din olandeză* ***splissen*** *= a ataşa două corzi împletind capetele.*] Sin.: matisare (v.).

EPISCLERITĂ, s. f. / épisclérite, s. f. / episcleritis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***skleros*** *= dur, tare;* ***-ită.***] Inflamaţie a ţesutului celular ce înconjoară *sclerotica. E. este mai frecventă decât *sclerita.

EPISOM, s. m. / épisome, s. m. / episome. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Moleculă circulară de ADN care se poate replica în mod autonom (forma liberă) sau integrată într-un cromozom celular (forma integrată). E. au fost identificaţi în numeroase bacterii, unde favorizează conjugarea şi recombinarea naturală a bacteriilor.

EPISPADIAS, s. n. / épispadias, s. m. / epispadias. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***spadon*** *= ruptură, sau* ***epispaein*** *= a trage de jos în sus; termen creat prin analogie cu "hipospadias".*] Malformaţie uretrală la sexul masculin, care se caracterizează prin poziţia anormală a meatului urinar, pe faţa dorsală a penisului (*e. penian*) sau a glandului (*e. balanic*).

EPISTAXIS, s. n. / épistaxis, s. f. / epistaxis. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***staxis*** *= picurare, de la* ***epistazein*** *= a curge picătură cu picătură.*] Sângerare nazală. Forme: *e. anterior*, prin lezarea *petei vasculare Kiesselbach, şi *e. posterior*, cel mai adesea la hipertensivi, prin lezarea arterei sfenopalatine. Sin.: rinoragie.

EPISTAZIE, s. f. / épistasie, s. f. / epistasia. [*Gr.* ***epistasia*** *= dominaţie.*] Interacţiunea între două gene cu *locus diferit (şi, deci, non-alele), o genă împiedicând expresia celeilalte. V. şi dominanţă.

EPISTAZIS, s. n. / épistasis, s. m. / epistasis. [*Gr.* ***epistasis*** *= acţiunea de a ţine suspendat, de la* ***epi*** *= pe,* ***stasis*** *= oprire şi* ***istanai*** *= a plasa, a face să ţină.*] Malformaţie caracterizată prin existenţa uneia sau mai multor vertebre supranumerare, intercalate între segmentul dorsal şi cel lombar ale rahisului. E. este asociat cu malformaţii anorectale.

EPITALAMUS, s. n. / épithalamus, s. m. / epithalamus. NA: epithalamus. [*Gr.* ***epi*** *= pe; lat.* ***thalamus****, gr.* ***thalamos*** *= cameră interioară.*] Regiune dorsală a *diencefalului, care cuprinde *habenula, *epifiza şi *stria medullaris*.

EPITELIOID, adj. / épithélioïde, adj. / epithelioid. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= mamelon, ridicătură;* ***eidos*** *= formă.*] Celulă observată în unele structuri patologice, cum ar fi zona medie a tuberculilor. Se aseamănă ca aspect cu celulele epiteliale, dar este considerată drept un leucocit modificat.

EPITELIOM, s. n. / épithélioma, épithéliome, s. m. / epithelioma, carcinoma. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= mamelon, ridicătură;* ***-oma.***] Tumoră epitelială malignă. Se recomandă denumirea de *carcinom epitelial, utilizată în nomenclatura internaţională a tumorilor. E. se dezvoltă din epiteliul malpighian, glandular sau tranziţional. Morfopatologic se disting: e. intermediar, e. mixt, e. spinocelular. V. şi în continuare. Sin.: carcinom.

EPITELIOM ANEXIAL / épithéliome annexiel / adnexal carcinoma. *E. bazocelular în care celulele sunt analoge celor din stratul bazal al epidermului fetal. Malignitatea e. a. este redusă, fiind considerat uneori tumoră benignă. Singurele tumori anexiale cu malignitate mare sunt e. sudoripare şi carcinoamele sebacee. Sin.: carcinom anexial.

EPITELIOM BAZOCELULAR / épithéliome basocellulaire / basal cell carcinoma. Tip de *e. localizat la nivelul învelişului cutanat (cu excluderea mucoaselor), îndeosebi în regiunea feţei, constituit din celule asemănătoare celor din stratul bazal al epidermului, dar lipsite de punţi de joncţiune. Clinic, e. b. poate fi plan, cicatriceal, ulceros (*ulcus rodens*), uneori terebrant, superficial (eritematos, pagetoid – denumit astfel deoarece se aseamănă clinic cu *boala Paget a mamelonului), vegetant, nodular, sclerodermic, pseudochistic, calcificat sau pigmentat. Histogeneza rămâne în discuţie, dar e. b. se caracterizează de regulă prin evoluţie lentă şi malignitate strict locală, metastazele fiind cu totul excepţionale, având, totodată, şi *radiosensibilitate mare. Sin.: carcinom bazocelular, bazaliom.

EPITELIOM CU CELULE MICI / épithéliome à petites cellules / small cell carcinoma. Sin.: carcinom cu celule mici (v.).

EPITELIOM COLOID / épithéliome colloïde / mucinous adenocarcinoma. Tip de *e. care se dezvoltă la nivel glandular, caracterizat histopatologic prin prezenţa de celule tumorale (de

obicei mucipare) dispersate într-o cantitate abundentă de mucus, izolate sau dispuse în travee ori în formațiuni glanduliforme. E. c. este localizat frecvent la nivelul tubului digestiv (stomac, colon) sau al glandelor mamare. Sin.: adenocarcinom coloid.

EPITELIOM EPIDERMOID / épithéliome épidermoïde / epidermoid carcinoma. Tip de *e. constituit din țesut pavimentos asemănător celui epidermic, dar cu localizare extrategumentară. E. e. poate fi matur sau diferențiat, asemănător stratului Malpighi, și imatur sau nediferențiat, dacă se aseamănă cu stratul bazal al epidermului. Sin.: carcinom epidermoid.

EPITELIOM INTERMEDIAR / épithéliome intermédiare / basosquamous carcinoma. Denumire atribuită în prezent unui grup de *e. a căror autonomie este discutabilă. După unii autori, e. i. includ *e. spinocelulare nediferențiate și *e. bazocelulare degenerate (susceptibile de metastazare); după alți autori, e. i. sunt regrupate, împreună cu *e. mixte, în categoria *e. anexiale. Sin.: carcinom intermediar.

EPITELIOM INTRAEPIDERMIC / épithéliome intraépidermique / intraepidermal carcinoma. Tumoră epitelială care se dezvoltă exclusiv din epiderm și care este considerată ca punct de dezvoltare al unui e. ce invadează dermul și ulcerează la nivelul epidermului. Sin.: carcinom intraepidermic.

EPITELIOM MEDULAR / épithéliome médullaire / medullary carcinoma. Neoplasm tiroidian care se dezvoltă din *celulele C parafoliculare și prezintă, uneori, stromă *amiloidă. Sin.: carcinom medular. V. și cancer tiroidian.

EPITELIOM MEDULAR CU STROMĂ LIMFOIDĂ / épithéliome médullaire à stroma lymphoïde / medullary carcinoma with lymphoid stroma. Neoplasm mamar în care travee tumorale puțin diferențiate se intrică cu o *stromă bogat limfoidă.

EPITELIOM MIXT / épithéliome mixte / mixed type of basosquamous carcinoma. Tip de *e. cu incidență redusă, în care se asociază aspectul morfopatologic al *e. bazocelular și al *e. spinocelular. Sin.: carcinom mixt.

EPITELIOM ÎN PLĂCI / épithéliopathie en plaques / pigment epitheliopathy. Afecțiune corioretiniană acută, frecvent bilaterală, care apare la vârstă tânără și se caracterizează anatomopatologic prin prezența de focare inflamatorii mai mult sau mai puțin confluente (2 până la 15), localizate în regiunea maculară. Leziunile sunt localizate pe epiteliul pigmentar retinian. Sin.: carcinom în plăci.

EPITELIOM RENAL CU CELULE CLARE / épithéliome du rein à cellules claires / clear cell carcinoma of the kidney. Sin.: nefrocarcinom (v.).

EPITELIOM SPINOCELULAR / épithéliome spinocellullaire / squamous cell carcinoma. Sin.: carcinom spinocelular (v.).

EPITELIOSARCOM, s. n. / épithéliosarcome, s. m. / carcinosarcoma. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= mamelon, ridicătură;* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma***.] Asocierea unui *epiteliom cu un *sarcom. Denumirea în engl. de carcinosarcom este mai corectă. V. și epiteliom.

EPITELIU, s. n. / épithélium de revêtement / epithelium. NA: epithelium. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= mamelon, ridicătură; termen creat de anatomistul Ruysch (pe la 1700) pentru a desemna "pielea care acoperă mamelonul"; sensul s-a extins apoi la toate membranele de înveliș; termenii "endoteliu" și "mezoteliu" au fost creați prin analogie.*] Țesut de înveliș al suprafeței și al cavităților interne ale organismului. Formează *epidermul, precum și peretele intern al organelor cavitare și al canalelor sistemelor respirator, digestiv și genitourinar. E. poate fi simplu sau stratificat, pe de o parte, pavimentos, cubic sau cilindric, pe de altă parte. V. endoteliu, mezoteliu și țesut conjunctiv.

EPITOP, s. m. / épitope, s. m. / epitope. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***topos*** *= loc.*] Partea moleculei de *antigen, la nivelul căreia se leagă *anticorpul specific, fiind determinant antigenic. Antigenii posedă de obicei mai mulți determinanți care pot fi diferiți unii de alții sau pot fi structuri repetitive. Virtual, întreaga suprafață a unei proteine este potențial antigenică. Uneori se utilizează ca sinonim termenul de *situs. Sin.: determinant antigenic. V. și paratop.

EPIZIORAFIE, s. f. / épisiorraphie, s. f. / episiorrhaphy. [*Gr.* ***episeion*** *sau* ***epision*** *= pubis, vulvă;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Obliterarea vaginului prin sutura fețelor interne ale buzelor mari.

EPIZIOTOMIE, s. f. / épisiotomie, s. f. / episiotomy. [*Gr.* ***episeion*** *sau* ***epision*** *= pubis, vulvă;* ***tome*** *= tăiere, sutură, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Intervenție chirurgicală care constă în efectuarea unor incizii la nivelul *labiilor mari și mici, iar uneori a *perineului pentru a preveni ruptura traumatică a perineului în momentul degajării capului fătului la naștere. Sin.: vaginoperineotomie.

EPIZOOȚIE, s. f. / épizootie, s. f. / epizooty, murrain. [*Gr.* ***epi*** *= pe;* ***zoon*** *= animal.*] Boală infecțioasă care apare la un număr mare de animale de aceeași specie sau de specii diferite. Poate produce *epidemii în populațiile umane. Ex.: e. de ciumă a șobolanilor precedă e. de la om.

EPOETINĂ, s. f. / époétine, s. f. / epoetin alfa. *Eritropoietină umană (rHnEPO) obținută prin inginerie genetică. Este indicată în tratamentul anemiei din *insuficiența renală cronică sau la bolnavii de cancer supuși la *autotransfuzie. E. poate produce o recția pozitivă la controlul antidopaj. V. și eritropoietină.

EPONIM, s. n. / éponyme, s. m. / eponym. [*Gr.* ***eponymos*** *= care dă numele său, de la* ***epi*** *= pe,* ***onyma*** *= nume.*] Termen care cuprinde un nume de persoană. Una din marile dificultăți ale terminologiei este eponimia, numele proprii prin care sunt denumite boli, sindroame, semne, simptome, teste, probe. Există dicționare medicale voluminoase de eponime, dar și o serie de încercări de diminuare a numărului de e., *Nomina Anatomica fiind singura reușită notabilă.

EPOXID, s. m. / époxide, s. m. / epoxide. Compus chimic obținut prin stabilirea unei legături de oxigen între doi atomi de carbon. Unii e. se utilizează la fabricarea de mase plastice utilizate și în medicină.

EPULIS, s. n. / épulide, épulie ou épulis, s. f. / epulis. [*Gr.* ***epulis, -idos*** *= umflare a gingiei, de la* ***epi*** *= pe,* ***oulon*** *= gingie.*] Formațiune patologică de aspect tumoral, care se dezvoltă pe gingie.

EPURARE, s. f. / épuration, s. f. / purification. [*Fr.* ***épurer****, din lat.* ***purgare*** *= a curăța și* ***purus*** *= pur.*] 1) Proces de purificare a unor lichide biologice sau a unor factori de mediu. 2) Denumire generică pentru posibilitățile de debarasare a organismului de medicamentele administrate prin biotransformare și prin excreție.

EPURARE EXTRARENALĂ / épuration extrarénale / extrarenal dialysis. Termen general desemnând procedeele terapeutice destinate să înlocuiască funcția excretorie a rinichilor, în cazurile când aparatul renal nu mai este capabil să asigure această funcție. Principalele metode actuale de e. e. sunt *rinichiul artificial și *dializa peritoneală.

ERADICARE, s. f. / éradication, s. f. / eradication. [*Lat.* ***eradicatio, -onis*** *= extirpare, eradicare, de la* ***eradicare*** *= a smulge cu rădăcini, a distruge.*] Dispariția completă a unei boli transmisibile datorită acțiunii directe asupra agentului cauzal, sau indirecte, asupra *vectorilor, sau prin *vaccinare. Ex.: e. variolei.

ERATIC, adj. / erratique, s. f. / erratic. [*Lat.* ***erraticus*** *= rătăcitor, de la* ***errare*** *= a rătăci.*] Despre un fenomen, o manifestare cu neregularitate în apariție, localizare sau în evoluție. Ex.: durere e.

ERECTIL, adj. / érectile, adj. / erectile. [*Lat.* ***erectus*** *= ridicat drept, vertical, de la* ***erigere*** *= a ridica drept.*] Ţesut sau organ care îşi poate modifica volumul, devenind dur, prin aflux de sânge în vasele sale.

ERECTOR, adj. / érecteur, -trice, adj. / erector. [*Lat.* ***erector, -oris*** *= cel care ridică, de la* ***erigere*** *= a ridica drept.*] Care provoacă *erecţie. Ex.: muşchiul e. al fiecărui fir de păr, care se contractă după anumiţi stimuli (emoţie, frig).

ERECŢIE, s. f. / érection, s. f. / erection. [*Lat.* ***erectio, -onis*** *= ridicare, de la* ***erigere*** *= a ridica drept.*] Creşterea de volum şi indurarea organelor sau ţesuturilor erectile (penis, clitoris, mamelon), determinată de o importantă vasodilataţie; starea care rezultă în urma acestui proces.

EREDITAR, adj. / héréditaire, adj. / hereditary. [*Lat.* ***hereditarius*** *= referitor la moştenire, de la* ***hereditas, -atis*** *= moştenire.*] Care este transmis genetic de la progenitori la urmaşi; moştenit. V. şi congenital.

EREDITATE, s. f. / hérédité, s. f. / heredity, inheritance. [*Lat.* ***hereditas, -atis*** *= moştenire.*] Transmiterea, de la părinţi la descendenţi, a caracterelor, exprimate sau neexprimate, prin intermediul genelor. E. este o "moştenire" de la părinţi ("zestre" ereditară), dar nu este neapărat o transmitere de-a lungul generaţiilor a însuşirilor parentale (*fenotip).

EREDITATE ANCESTRALĂ / hérédité ancestrale / remote ancestor inheritance. Sin.: atavism (v.).

EREDITATE AUTOZOMALĂ / hérédité autosomique / autosomal inheritance. Transmiterea unui caracter legat de o genă situată pe un autozom (cromozom nonsexual). Se opune *e. gonozomice. Var.: e. autozomică.

EREDITATE AUTOZOMICĂ. Var. pentru ereditate autozomală (v.).

EREDITATE BIFACTORIALĂ / hérédité bifactorielle / bifactorial inheritance. Sin.: dimerie (v.).

EREDITATE CITOPLASMATICĂ / hérédité cytoplasmique / cytoplasmic inheritance. Transmiterea la descendenţi a genelor conţinute în *mitocondrii (2% din ADN-ul celular) şi *cloroplaste. Această transmitere nu respectă legile lui Mendel, la animale femela furnizând mitocondriile care sunt conţinute în ovocit. Toate mitocondriile unui individ provin din diviziunea mitocondriilor materne. Prin observaţii recente s-a constatat că uneori câteva mitocondrii provin din spermatozoid.

EREDITATE COLATERALĂ / hérédité collatérale / collateral inheritance. Apariţia, la un subiect, de caractere şi de tare existente la rudele colaterale (boli familiale).

EREDITATE CONVERGENTĂ / hérédité convergente / biparental inheritance. E. în cazul căreia caracterele transmise există la ambii părinţi.

EREDITATE GONOZOMICĂ / hérédité gonosomique / sex-linked inheritance. Transmiterea unui caracter legat de un anumit sex. Este cazul unui caracter legat de o genă situată pe un segment neomolog al unui cromozom sexual, adică porţiuni din cromozomi care sunt diferite pe cromozomii X şi Y. În general, este cazul unei tare recesive situate pe un cromozom X, care nu apare decât la sexul masculin, la sexul feminin gena respectivă fiind mascată de gena alelomorfă, normal dominantă, a celuilalt cromozom X. Aceste tare (ex.: *daltonismul şi *hemofilia) afectează bărbaţii şi sunt transmise de femeie (*e. diaginică*). Transmisia tarelor situate pe segmentul neomolog al cromozomului Y reprezintă *e. holandrică*.

EREDITATE ÎNCRUCIŞATĂ / hérédité croisée / crisscross inheritance. Transmiterea caracterelor ereditare ale unui părinte la descendentul de sex opus.

EREDITATE MATERNĂ / hérédité maternelle / maternal inheritance. Apariţia, la un copil, a unor caractere aproape exclusiv de la mamă.

EREDITATE PATERNALĂ / hérédité paternelle / paternal inheritance. Apariţia, la un copil, a unor caractere aproape exclusiv de la tată.

EREDITATE RECESIVĂ / hérédité récessive / recessive inheritance. Transmiterea unui caracter *recesiv.

EREDITATE DE REVENIRE / hérédité en retour / reversion inheritance. Sin.: atavism (v.).

EREDOATAXIE CEREBELOASĂ / hérédoataxie cérébeleuse / hereditary cerebellar ataxia. [*Lat.* ***heres, -edis*** *= moştenitor; gr.* ***a*** *- priv.;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja; lat.* ***cerebellum*** *= creier mic.*] Formă de *sindrom de eredodegenerescenţă spinocerebeloasă în care simptomatologia clinică predominantă este cerebeloasă, cinetică şi statică, cu un *sindrom piramidal discret, fără tulburări ale sensibilităţii profunde şi fără areflexie osteotendinoasă. Sin.: boală Marie.

EREDODEGENERESCENŢĂ SPINOCEREBELOASĂ / hérédodégénérescence spinocérébelleuse / spinocerebellar heredodegenerative syndrome. [*Lat.* ***heres, -edis*** *= moştenitor;* ***degenerare*** *= a degenera, de la* ***de*** *= separat de,* ***genus, -eris*** *= neam, rasă;* ***spina*** *= şira spinării;* ***cerebellum*** *= creier mic.*] Sin.: sindrom de eredodegenerescenţă spinocerebeloasă (v.).

EREDODEGENERESCENŢĂ TAPETORETINIANĂ / hérédodégénérescence tapétorétinienne / tapetoretinal degeneration. [*Lat.* ***heres, -edis*** *= moştenitor;* ***degenerare*** *= a degenera, de la* ***de*** *= separat de,* ***genus, -eris*** *= neam, rasă;* ***tapete*** *sau* ***tapetum*** *= cuvertură, covor;* ***rete, -is*** *= reţea;* ***-ină****.*] Sin.: degenerescenţă tapetoretiniană (v.).

EREDODISTROFIE INELARĂ A ENDOTELIULUI CORNEAN / hérédodystrophie annulaire de l'endothélium cornéen / François-Evens syndrome. Sin.: sindrom François-Evens (v.).

EREDOFAMILIAL, adj. / hérédofamilial, -ale, -aux, adj. / heredofamilial. [*Lat.* ***heres, -edis*** *= moştenitor;* ***familiaris*** *= al casei, de familie, de la* ***familia*** *= familie, casă.*] Un fenomen, o perturbare prezentă în unele familii, în circumstanţe care implică şi factorii ereditari. Var.: heredofamilial.

EREDOPATIE, s. f. / hérédopathie, s. f. / heredopathia. [*Lat.* ***heres, -edis*** *= moştenitor; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Sin.: boală ereditară (v.).

EREDOPATIE ATAXICĂ POLINEVRITICĂ / hérédopathie ataxique polynévritique / heredopathia atactica polyneuritiformis, Refsum's disease. Sin.: boală Refsum (v.).

EREMOFOBIE, s. f. / eremophobie, s. f. / eremophobia. [*Gr.* ***eremos*** *= solitar;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă exagerată de singurătate.

EREPSINĂ, s. f. / érepsine, s. f. / erepsin. [*Gr.* ***ereipein*** *= a demola, a dărâma;* ***-ină****.*] Complex enzimatic din sucul intestinal, care eliberează aminoacizii din peptone şi peptide.

ERETISM, s. n. / éréthisme, s. m. / erethism. [*Gr.* ***erethisma*** *= iritaţie, excitaţie.*] Stare de hiperexcitabilitate a unui organ.

ERETISM CARDIAC / éréthisme cardiaque / irritable heart. Ansamblu de tulburări funcţionale cardiace observat relativ frecvent în adolescenţă şi determinat de o hiperexcitabilitate miocardică. Se caracterizează îndeosebi prin modificări observate la auscultaţie (anomalie a zgomotelor, suflu anorganic) şi radiologic (vivacitate a contracţiilor cardiace, hiperpulsatilitate a marilor vase). V. şi sindrom da Costa.

EREUTOFOBIE, s. f. / éreutophobie, s. f. / ereutophobia. [*Gr.* ***ereuthos*** *= roşeaţă;* ***phobos*** *= frică.*] Sin.: eritrofobie (v.).

ERGASIOFOBIE, s. f. / ergasiophobie, s. f. / ergasiophobia. [*Gr.* ***ergasia*** *= muncă;* ***phobos*** *= frică.*] Aversiune faţă de muncă şi faţă de asumarea oricărei responsabilităţi.

ERGASIOMANIE, s. f. / ergasiomanie, s. f. / ergasiomania. [*Gr.* ***ergasia*** *= muncă;* ***mania*** *= nebunie.*] Dorinţă anormală de a fi ocupat, de a munci, indiferent de rezultatele muncii.

ERGASTOPLASMĂ, s. f. / ergastoplasme, s. m. / ergastoplasm. [*Gr. **ergaster** = muncitor; **plasma** = obiect modelat.*] Denumire pentru zonele de citoplasmă puternic bazofile ale celulelor glandulare. Prin *microscopie electronică s-a demonstrat că e. corespunde unui *reticul endoplasmic foarte dezvoltat.

ERGOCALCIFEROL, s. m. / ergocalciferol, s. m. / calciferol. Sin.: vitamină D_2 (v.).

ERGOGRAF, s. n. / ergographe, s. m. / ergograph. [*Gr. **ergon** = lucru, acțiune, de la **ergein** = a lucra; **graphein** = a scrie.*] Aparat destinat înregistrării lucrului mecanic al unui mușchi sau al unui grup muscular, în vederea investigării modificărilor din oboseală sau din unele boli.

ERGOMETRIE, s. f. / ergométrie, s. f. / ergometry. [*Gr. **ergon** = lucru, acțiune, de la **ergein** = a lucra; **metron** = măsură.*] Măsurarea forței musculare cu un ergometru sau cu un dinamometru.

ERGONOMIE, s. f. / ergonomie, s. f. / ergonomics. [*Gr. **ergon** = lucru, acțiune, de la **ergein** = a lucra; **nomos** = obicei având forță de lege.*] Studiul anatomic, fiziologic și psihologic al condițiilor de muncă, în vederea realizării unei adaptări optime a omului la acestea.

ERGOSTEROL, s. m. / ergostérol, s. m. / ergosterol. [*Fr. **ergot** = cornul secarei; origine obscură; gr. **stereos** = solid, în relief; **-ol**.*] Substanță sterolică (provitamină) prezentă în cornul secarei (*Claviceps purpurea*) și în levura de bere, care, sub acțiunea radiațiilor ultraviolete solare, se transformă în *vitamină D_2 (calciferol).

ERGOTAMINĂ, s. f. / ergotamine, s. f. / ergotamine. [*Fr. **ergot** = cornul secarei; origine obscură; gr. **ammoniakon** = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter **Ammon** din Libia; **-ină**.*] (DCI) Alcaloid cu acțiune *ocitocică și antimigrenoasă, extras din *cornul de secară.

ERGOTERAPIE, s. f. / ergothérapie, s. f. / ergotherapy, occupation therapy. [*Gr. **ergon** = lucru, acțiune, de la **ergein** = a lucra; **therapia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Utilizarea muncii în scopuri terapeutice, dintr-un triplu punct de vedere: ocupațional, menținere sau reactivare a capacităților creative și productive, reinserție socioprofesională. Noțiunea de muncă trebuie considerată într-un sens extrem de extins: contribuție la o producție reală (confecționarea de obiecte artizanale sau industriale), participarea la lucrări în comun (grădinărit, agricultură) sau o simplă ruptură de pasivitatea vieții în spital a pacientului.

ERGOTISM, s. n. / ergotisme, s. m. / ergotism. [*Fr. **ergot** = cornul secarei; origine obscură; **-ism**.*] Intoxicația, acută sau cronică, datorată utilizării alimentare a *secarei cornute sau a medicamentelor derivate din aceasta. V. și ergotamină.

ERGOZOM, s. m. / ergosome, s. m. / polysom. Grup de *ribozomi legați între ei printr-un filament de ARN mesager, care se află liber în citoplasmă sau acolat la *reticulul endoplasmic. E. intervine în sinteza proteinelor. V. și ribozom.

ERITEM, s. n. / érythème, s. m. / erythema. [*Gr. **erythema, -atos** = roșeață.*] Congestie a pielii, ce dispare la presiune. Este o manifestare curentă a unui mare număr de afecțiuni cutanate. 1) *E. palmoplantar simetric ereditar* (v.). 2) *E. nodos* (v.). 3) *E. polimorf bulos* (v.).

ERITEM CENTRIFUG SIMETRIC / érythème centrifuge symétrique / vespertilio. Sin.: vespertilio (v.).

ERITEM IFECȚIOS ACUT / érythème infectieux aigu / erythema infectiosum. Sin.: boala a cincea (v.).

ERITEM NECROZANT MIGRATOR / érythème nécrosant migrateur / necrolytic migratory erythema. V. sindrom de glucagonom.

ERITEM NODOS / érythème noueux / erythema nodosum. B. caracterizată prin erupții papuloeritematoase dermoepidermice, de dimensiuni mici, proeminente, de culoare roșie-violacee, dure și dureroase la presiune, localizate la nivelul gambelor, a picioarelor și, uneori, la nivelul antebrațelor. Se pot asocia cu artropatii de intensitate variabilă și simptome generale (febră). Fenomenele evoluează 10-20 de zile. Apare la copil sau adultul tânăr, asociindu-se cu *primoinfecția tuberculoasă, *sarcoidoza (v. și sindromul Löfgren), infecțiile streptococice, micozele, *lepra sau intoxicațiile (ex.: cu sulfamide), fiind considerată o reacție la un alergen toxic sau infecțios. Sin.: boală Trousseau, dermatită contuziformă.

ERITEM PALMOPLANTAR SIMETRIC EREDITAR / érythème palmo-plantaire symétrique héréditaire / erythema palmare hereditarium. Sin.: boală Lane (v.).

ERITEM POLIMORF BULOS / érythème polymorphe bulleux / erythema multiforme. Sindrom de etiologie incertă care se caracterizează printr-o erupție papuloasă rozacee, papulele fiind acoperite de bule. Localizarea de elecție este pe fața de extensie a membrelor. Semnele generale (febră, alterarea stării generale) și evoluția depind de gradul de întindere a erupției. Sin.: boală Hebra.

ERITEMATOS, adj. / érythémateux, -euse, adj. / erythematous. [*Gr. **erythema, -atos** = roșeață.*] Care prezintă caracteristicile unui *eritem. Ex.: *lupus e.

ERITRASMA, s. f. / érythrasma, s. m. / erythrasma. [*Gr. **erythrainein** = a (se) înroși, de la **erythros** = roșu.*] Dermatoză considerată inițial *epidermomicoză, determinată de fapt de *Corynebacterium minutissimum*, bacterie filamentoasă grampozitivă. Se caracterizează prin prezența la nivelul axilelor și al regiunii inghinale a unor plăci maronii bine delimitate, cu scuame fine, pruriginoase, fluorescente sub radiații ultraviolete.

ERITREMIE, s. f. / érythrémie, s. f. / erythr(a)emia. [*Gr. **erythros** = roșu; **haima, -atos** = sânge.*] Sin.: boală Vaquez (v.).

ERITROBLAST, s. n. / érythroblaste, s. m. / erythroblast. [*Gr. **erythros** = roșu; **blastos** = germen.*] Celulă nucleată a măduvei osoase care, prin maturare eritroblastică (evoluând de la e. bazofil la e. policromatofil, e. acidofil) se transformă în eritrocit. E. reprezintă 20-25% din elementele nucleate ale măduvei osoase. E. nu trec în sângele circulant decât în unele stări patologice (unele anemii, leucemii).

ERITROBLASTEMIE, s. f. / érythroblastémie, s. f. / erythroblast(a)emia. [*Gr. **erythros** = roșu; **blastos** = germen; **haima, -atos** = sânge.*] Prezența anormală a *eritroblastelor în sângele circulant.

ERITROBLASTIC, adj. / érythroblastique, adj. / erythroblastic. [*Gr. **erythros** = roșu; **blastos** = germen.*] Care se referă la *eritroblast, care implică eritroblastul. Ex.: reacție e.

ERITROBLASTOPENIE, s. f. / érythroblastopénie, s. f. / erythroblastopenia, pure red cell an(a)emia. [*Gr. **erythros** = roșu; **blastos** = germen; **penia** = sărăcie.*] Absența sau reducerea extremă a producției medulare de *eritroblaste, care determină o *anemie aregenerativă.

ERITROBLASTOZĂ, s. f. / érythroblastose, s. f. / erythroblastosis. [*Gr. **erythros** = roșu; **blastos** = germen; **-oză**.*] Creșterea numărului de globule roșii nucleate (*eritroblaste) în organele hematopoietice și, eventual, în sânge. Tot e. se numesc și bolile cu caracteristicile hematologice menționate. Grupe: 1) *E. familiale*, prin alterarea genotipului eritrocitar (anemia Cooley, e. cu hematii falciforme etc.) sau secundare unei izoimunizări materne (e. fetală, v.). 2) *E. secundare*: posthemoragice, infecțioase, toxice, canceroase. 3) *E. primitive*: eritromieloza (v.) acută sau cronică, anemia infantilă pseudoleucemică, boala eritroblastică a adultului.

:RITROBLASTOZĂ FETALĂ / maladie hémolytique du foetus / erythroblastosis f(o)etalis, isoimmune h(a)emolytic disease of the f(o)etus. Termen care definește complexul de manifestări fetale rezultate prin *aloimunizare maternă în evoluția unei graviditäți anterioare sau secundar unei transfuzii incompatibile. Este determinată de trecerea transplacentară a anticorpilor mamei față de antigenii eritrocitari fetali, care determină hemoliză mai mult sau mai puțin severă. Forma cea mai gravă a e. f. este *anasarca fetoplacentară, a cărei evoluție uneori mortală (moarte fetală *in utero*) poate fi ameliorată, în mai mult de unul din două cazuri, prin transfuzii de hematii în peritoneul fetal. O formă frecventă, mai puțin gravă, se manifestă în perioada neonatală (*boala hemolitică a nou-născutului). V. și incompatibilitate fetomaternă.

:RITROCIANOZA GAMBELOR / érythrocyanose des jambes / erythrocyanosis. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***kyanos*** *= albastru; -oză; lat.* ***gamba*** *= gambă.*] Afecțiune care apare exclusiv la sexul feminin, îndeosebi la adolescente. Se manifestă *cianoză simetrică în treimea inferioară a gambelor, însoțită de o infiltrație locală pseudoedematoasă. Frigul are un rol important în apariția bolii.

:RITROCINETICĂ, s. f. / érythrocinétique, s. f. / erythrokinetics. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***kinetikos*** *= care se mișcă, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Studiul cantitativ, dinamic, *in vivo*, al producerii și distrugerii eritrocitelor.

:RITROCIT, s. n. / érythrocyte, s. m. / erythrocyte. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă anucleată a sângelui (la om și vertebratele superioare), de culoare roz-roșie, în formă de disc biconcav aplatizat, deformabil (*deformabilitate eritrocitară) care conține hemoglobină. E. au un diametru între 7,2-7,9 μm, o grosime de 2 μm la periferie și de 1 μm în centru, un volum mediu de circa 90 μm^3. Numărul de e. pe mm^3 de sânge este în medie de 5 milioane la bărbat și 4,5 milioane la femeie, iar la naștere de circa 6 milioane. Se colorează în roz viu prin Giemsa, centrul celulei rămânând mai puțin colorat. E. provine din linia sau seria eritrocitară a măduvei hematogene, precursorul său direct fiind *eritroblastul. Sin.: globul roșu, hematie, normocit. Pentru modificările de formă sau de dimensiuni ale e. v.: echinocit, drepanocit, megalocit, microcit, ovulocit, schizocit și sferocit. V. și tab. const. hematol.

:RITROCITOPENIE, s. f. / érythrocytopénie, s. f. / erythrocytopenia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***kytos*** *= celulă;* ***penia*** *= sărăcie.*] Sin.: eritropenie (v.).

:RITROCITOZĂ, s. f. / érythrocytose, s. f. / erythrocytosis. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] Sin.: poliglobulie (v.).

:RITROCUPREINĂ, s. f. / érythrocupréine, s. f. / erythrocuprein. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu; lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei Cyprus; -ină.*] Protreină eritrocitară conținând cupru și identificată ca *superoxid dismutaza 1. Gena codantă pentru sinteza e. este situată pe cromozomul 21.

:RITRODERMIE, s. f. / érythrodermie, s. f. / erythrodermia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Sindrom caracterizat prin înroșirea difuză a întregului înveliș cutanat, cu evoluție acută sau cronică. Uneori se complică cu leziuni tegumentare sub formă de bule, iar frecvent apare o descuamare. Are o gravitate variabilă și cauze diverse: intoxicații medicamentoase, boli infecțioase, leucemie, agravarea și generalizarea unei eczeme, a unui psoriazis etc. Există și o formă congenitală gravă, care apare la naștere, fiind denumită *e. ihtioziformă congenitală* sau *ihtioză congenitală* (v. ihtioză, 1). Sin.: pityriasis rubra.

:RITRODONȚIE, s. f. / érythrodontie, s. f. / erythrodontia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Colorație roză sau roză-maronie a dinților, observată în cursul *porfiriilor.

:RITROFAGIE, s. f. / érythrophagie, s. f. / erythrophagia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***phagein*** *= a mânca.*] Sin.: eritrofagocitoză (v.).

ERITROFAGOCITOZĂ, s. f. / érythrophagocytose, s. f. / erythrophagocytosis. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***phagein*** *= a mânca;* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] *Fagocitoza globulelor roșii de către monocite, macrofage și, uneori, polinucleare. Sin.: eritrofagie.

ERITROFOBIE, s. f. / érythrophobie, éreutophobie, s. f. / erythrophobia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***phobos*** *= frică.*] *Fobie caracterizată prin teama obsedantă de a nu roși în public. Uneori e. este atât de intensă încât afectează profund viața bolnavului, care este incapabil de contactele necesare în viața cotidiană. Mai frecventă la tinere, apare și în nevrozele anxioase sau în psihastenie. Sin.: ereutofobie.

ERITROKERATODERMIE, s. f. / érythrokératodermie, s. f. / erythrokeratodermia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***keras, keratos*** *= corn;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Dermatoză rară, cu caracter simetric și progresiv; constă din placarde roșii ce apar în primele zile de la naștere și se extind repede pe întreg corpul, putând deveni verucoase.

ERITROLEUCEMIE, s. f. / érythroleucémie, s. f. / erythroleuk(a)emia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***leukos*** *= alb;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] 1) Asocierea *poliglobuliei cu *leucemia, cu evoluție paralelă. 2) Puseu de poliglobulie care survine, în mod excep-țional, în faza terminală a unor leucemii. 3) Formă gravă de *leucemie mieloblastică. Se caracterizează prin eritroblastoză sanguină și/sau medulară, cu frecvente atipii ale eritroblastelor, precedând invazia mieloblastică.

ERITROMELALGIE, s. f. / érythromélalgie, s. f. / erythromelalgia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***melos*** *= extremitate, membru;* ***algos*** *= durere.*] *Acropatie caracterizată prin accese paroxistice de durere, congestie și tumefacție localizate la nivelul extremităților membrelor, îndeosebi ale picioarelor. Sin.: boală Weir Mitchell.

ERITROMELIE, s. f. / érythromélie, s. f. / acrodermatitis chronica atrophicans. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Sin.: boală Pick-Herxheimer (v.).

ERITROMICINĂ, s. f. / erythromycine, s. f. / erythromycin. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă.*] Antibiotic din familia *macrolidelor, produs de o sușă de *Streptomyces erythreus*. E. se poate administra *per os*, parenteral sau local (extern). În funcție de concentrația în sânge, poate avea acțiune bacteriostatică sau bactericidă. Spectrul său de acțiune include coci Gram-pozitivi și Gram-negativi, spirochete, rickettsii și *Mycoplasma pneumoniae* (antibiotic de elecție).

ERITROMIELOZĂ ACUTĂ / érythromyélose aiguë / acute erythromyelosis. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***myelos*** *= măduvă; -oză; lat.* ***acutus*** *= ascuțit.*] Echivalentul leucemiei în seria roșie. Se caracterizează prin splenomegalie, hepatomegalie, anemie accentuată, eritroblastoză sanguină și medulară cu morfologie celulară anormală. Evoluție mortală în mai puțin de două luni. Sin.: boală sau sindrom Di Guglielmo.

ERITROPENIE, s. f. / érythropénie, s. f. / erythropenia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu (****kytos*** *= celulă);* ***penia*** *= sărăcie.*] Scăderea considerabilă a numărului de eritrocite din sângele circulant. Sin.: eritrocitopenie.

ERITROPLAZIE, s. f. / érythroplasie, s. f. / erythroplasia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***plasis*** *= modelare, formare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] V. boală Bowen.

ERITROPOIETINĂ, s. f. / érythropoïétine, s. f. / erythropoietin. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***poietikos*** *= care face, care creează, de la* ***poiein*** *= a face; -ină.*] Glicoproteină acidă hormonală stimulatoare a *eritropoiezei. Este sintetizată îndeosebi în celulele granuloase ale aparatului juxtaglomerular renal (90%) și în cantitate mică în ficat și în unele macrofage. ERP are M_r de 34 kDa și este alcătuită din 166 de aminoacizi. Se disting două forme, cu proprietăți fiziologice identice, diferite doar prin gradul de glicozilare: ERPa cu 31% hidrați de carbon și

ERPb cu 24%. Gena care codifică sinteza precursorului ERP este situată pe cromozomul 7 (7q21-22). ERP acționează prin intermediul unui receptor membranar de circa 66 kDa, alcătuit din 508 aminoacizi, a cărui genă este situată pe cromozomul 19 (19p13.3-p13.2). Nu există rezervă fiziologică de ERP, aceasta fiind produsă rapid în *hipoxie. Dimpotrivă, secreția este frânată în cazul unui exces de oxigen în țesuturi. Ținta acțiunii ERC este cunoscută exact: o celulă sușă a liniei eritroblastice se transformă, devine sensibilă la acțiunea ERP prezentând un mare număr de receptori specifici acesteia (celula este desemnată prin ERC - *erythropoietin responsive cell*). Sub efectul ERP, celula se transformă în *proeritroblast, care posedă încă și câțiva receptori pentru ERP. Hipersecreția de ERP este la originea *poliglobuliilor secundare. Pentru nevoile terapeutice (ex.: tratamentul anemiei bolnavilor care sunt supuși *dializei) ERP este produsă prin procedee biotehnologice. Sin.: hematopoietină. V. tab. const. endocrinol.

ERITROPOIEZĂ, s. f. / érythropoïèse, s. f. / erythropoiesis. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Ansamblul proceselor celulare care se desfășoară în mod normal în măduva osoasă, sub dependența *eritropoietinei și care, pornind de la *proeritroblaste, conduc la formarea eritrocitelor adulte. Patologic se disting: 1) *E. ectopică*, e. extramedulară, cel mai adesea de origine splenică. 2) *E. ineficace*, în care o parte din *eritroblaste, deși produse în număr mare, nu se maturează complet, fiind distruse înainte de a se transforma în hematii, proces denumit avort intramedular. V. diseritropoieză și anemie refractară.

ERITROPSIE, s. f. / érythropsie, s. f. / erythropsia. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Formă de *cromatopsie în care obiectele sau suprafețele albe sunt percepute cu o tentă roșiatică.

ERITROZĂ, s. f. / érythrose, s. f. / erythrosis. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***-oză.***] Înroșire a feței, permanentă sau survenind în accese, datorită unei vasodilatații. *E. paroxistică* afectează îndeosebi tinerele fete și, în afară de față, se poate localiza la nivelul gâtului și al părții antero-superioare a toracelui. Apare după masă, după modificări de temperatură sau în relație cu emoțiile și stresul. Asociată *cuperozei, e. favorizează apariția *acneei rozacee. *E. de declivitate* – v. test de postură.

ERIZIPEL, s. n. / érysipèle, s. m. / erysipelas. [*Gr.* ***erysipelas, -atos*** *= inflamație roșie a pielii, de la* ***erythros*** *= roșu,* ***pella*** *= piele.*] Dermită acută infecțioasă, provocată de *streptococul hemolitic. Poarta de intrare poate fi o mică excoriație cutanată sau o leziune a mucoaselor (gură, nas, conjunctivă etc.). Tipic se manifestă printr-un placard extensiv dureros, roșu și edemațiat, localizat îndeosebi la nivelul feței, uneori cu semne generale de infecție. Poate apărea și la nivelul membrelor inferioare, iar reșutele nu sunt rare. Pop.: brâncă.

ERIZIPEL NECROTIC / érysipèle nécrotique / necrotic erysipelas. Sin.: fasciită necrozantă (v).

ERIZIPELOID, s. n. / érysipéloïde, s. f. / erysipeloid. [*Gr.* ***erysipelas, -atos*** *= inflamație roșie a pielii, de la* ***erythros*** *= roșu,* ***pella*** *= piele;* ***eidos*** *= formă.*] Dermită microbiană profesională apărută după inocularea la nivelul pielii a **Erysipelothrix rhusiopathiae (insidiosa)*, caracterizată prin apariția pe mână sau pe un deget a unui placard roșu-violaceu, pruriginos, sensibil la palpare, cu evoluție centrifugă și, obișnuit, benignă. Sin.: boală Klauder, boală Rosenbach.

EROARE, s. f. / erreur, s. f. / error. [*Lat.* ***error, -oris*** *= rătăcirea drumului, nesiguranță, îndoială, de la* ***errare*** *= a rătăci, a greși.*] Diferența dintre valoarea reală a unei mărimi oarecare și cea obținută prin măsurare, numărătoare sau calcul. E. pot fi: 1) *E. întâmplătoare* (*accidentale*), care variază aleator într-un șir de determinări; cauze: fluctuații ale aparatelor, factori de mediu, observatorul. 2) *E. sistematice*, cu valoare determinată; cauze: aparate defecte, metode incorecte. 3) *E. standard*, se determină statistic, prin determinarea parametrilor de variabilitate ai unei anumite populații statistice. E. se estimează în raport cu valoarea adevărată și în acest caz se numesc *e. reale*: $\Delta N_i = N_i - N$, unde N este valoarea reală și N_i valoarea măsurată. Mai accesibile sunt *e. aparente*: $\Delta N_i = N_i - N$, unde N reprezintă media unui șir de determinări. Există metode complexe de calcul al e., în prezent facilitate de mijloacele informaticii.

EROTISM, s. n. / érotisme, s. m. / erotism. [*Gr.* ***eros, -otos*** *= iubire;* ***-ism.***] Comportament ideatic complex în jurul actului sexual, uneori consecința unui hipersexualism sau a unei hiperexcitații sexuale, dar și în urma unor tulburări psihice.

EROTIZARE, s. f. / érotisation, s. f. / erotisation. [*Gr.* ***eros, -otos*** *= iubire.*] Apariția, în momentul maturizării sexuale, a *reflexelor necondiționate, înnăscute, rămase până atunci latente, manifestate în cadrul comportamentului sexual.

EROTOMANIE, s. f. / érotomanie, s. f. / erotomania. [*Gr.* ***eros, -otos*** *= iubire;* ***mania*** *= nebunie.*] Iluzie delirantă de a fi iubit, în general de o persoană care se bucură de un anumit prestigiu și cu care pacientul nu are decât relații îndepărtate, sau, uneori, nici o relație. E. poate fi o temă delirantă, printre altele, în delirul din schizofrenie, sau, mai frecvent, în cadrul unui delir pasional cronic. În al doilea caz evoluția se produce în trei stadii: speranță, ură ascunsă sau manifestă, când subiectul vizat nu răspunde la avansurile erotomanului. În ultimul caz poate apărea o agresivitate care pune în pericol persoana inclusă în delirul pasional.

EROZIUNE, s. f. / érosion, s. f. / erosion. [*Lat.* ***erosio, -onis*** *= roadere, de la* ***erodere*** *= a roade.*] Sin.: exulcerație (v.).

ERUCTAȚIE, s. f. / éructation, s. f., renvoi, s. m. / eructation, belching. [*Lat.* ***eructatio, -onis*** *= revărsare, vomitare, de la* ***eructare*** *= a revărsa, a vomita.*] Emisie însoțită de zgomot, la nivel bucal, a unei cantități de gaz care provine din stomac. E. este de obicei involuntară. Pop.: râgâială.

ERUPȚIE, s. f. / éruption, s. f. / eruption. [*Lat.* ***eruptio, -onis*** *= ieșire violentă, de la* ***erumpere*** *= a ieși afară.*] Aspect clinic caracterizat prin apariția și multiplicarea rapidă a unor elemente tegumentare de aspect diferit în funcție de boala în care apar. E. are valoare diagnostică în unele boli (numite și boli eruptive), îndeosebi prin caracteristicile sale evolutive: propagare centrifugă sau centripetă, regiuni predilecte, caracter fugace etc.

ERYSIPELOTHRIX / Erysipelothrix / Erysipelothrix. [*Gr.* ***erysipelas, -atos*** *= inflamație roșie a pielii, de la* ***erythros*** *= roșu,* ***pella*** *= piele;* ***thrix, trikhos*** *= păr.*] Gen bacterian din familia *Actinomycetaceae* (**Actinomyces*), alcătuit din bacili grampozitivi, foarte fini, cuprinzând și o specie patogenă pentru om și animale, *E. rhusiopathiae*. Acesta produce la porc boala denumită rujet, zoonoză transmisibilă la om, la care determină *eri-zipeloid sau o infecție septicemică însoțită de endocardită.

ERYTHROGENESIS IMPERFECTA / erythrogenesis imperfecta / erythrogenesis imperfecta. [*Gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce; lat.* ***imperfectus*** *= incomplet, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***perfectus*** *= perfect, complet.*] Sindrom al copilului mic, caracterizat prin oprirea maturării eritroblastice într-un stadiu tardiv. E. i. a fost adesea confundată cu *boala Blackfan-Diamond.

ERYTHROKERATODERMA VARIABILIS / erythrokeratoderma variabilis / Mendes da Costa syndrome. Formă de *eritrokeratodermie ereditară și familială, cu debut în prima copilărie, afectând îndeosebi sexul feminin și caracterizată prin prezența pe tegumente a unor pete roșii care își schimbă forma în timpul zilei. Sunt asociate zone hiperkeratozice cu localizare în

afara zonelor eritematoase și independente de acestea. Sin.: sindrom Mendes da Costa.

ESCARĂ, s. f. / escarre, escharre, s. f. / slough. [*Gr.* ***eskhara*** *= crustă.*] *Gangrenă cutanată cu necroză uscată a dermului și hipodermului, cu tendințe de decolare de țesuturile indemne învecinate și de eliminare a țesutului necrozat. V. escară de decubit.

ESCARĂ DE DECUBIT / escarre de décubitus / bedsore. Necroză cutanată de origine ischemică, de regulă consecutivă imobilizării la pat timp îndelungat. Este localizată în punctele de compresiune continuă a unor reliefuri osoase contra unui plan dur (îndeosebi regiunea sacrată, călcâie), la care se adaugă adesea un proces de macerație determinat de urină și materii fecale și infectarea secundară cu germeni cutanați sau gastrointestinali. Sin.: ulcer de decubit.

ESCHERICHIA / Escherichia / Escherichia. [***Theodor Escherich,*** *medic german, 1857-1911.*] Gen din familia *Enterobacteriaceae*, cuprinzând în general bacili mobili, gramnegativi. Se găsesc în intestin ca saprofiți, putând deveni patogeni. V. și *Escherichia coli.*

ESCHERICHIA COLI / Escherichia coli / Escherichia coli. Specia principală a genului **escherichia*, tribul *escherichieae*, familia **Enterobacteriaceae* și principalul microorganism colonizator al intestinului omului și animalelor. Serotipurile E. c. se bazează pe distribuția antigenului somatic O (termostabil), capsular K (variabil termostabil) și flagelar H (termolabil). În mod obișnuit nepatogenă, bacteria prezintă sușe piogene ce sunt o cauză frecventă pentru infecții de tract urinar, gastroenterite bacteriene și septicemii. Sin.: bacil Escherich, *Bacterium coli commune*, *Colibacillus*, *Shigella alkalescens*, *Shigella dispar*, *Shigella madampensis*.

ESCHILĂ, s. f. / esquille, s. f. / splinter of bone. [*Fr.* ***esquille,*** *din lat.* ***schidia*** *= așchie și gr.* ***skhiza****, de la* ***skhizein*** *= a separa.*] Fragment osos a cărui apariție este determinată de o fractură cominutivă sau de o infecție osoasă necrozantă.

ESENȚIAL, adj. / essentiel, -elle, adj. / essential. [*Lat.* ***essentialis,*** *de la* ***essentia*** *= natura unui lucru.*] 1) Despre o boală căreia nu i se poate atribui o cauză bine definită. 2) Care este indispensabil vieții. Îndeosebi cu referire la o serie de substanțe pe care organismul nu le poate sintetiza și, de aceea, ele trebuie cuprinse în alimentație. Ex.: opt aminoacizi e. (valina, leucina, izoleucina, lizina, treonina, metionina, fenilalanina și triptofanul), majoritatea vitaminelor, oligoelementele și unii acizi grași nesaturați.

ESOFAG, s. n. / oesophage, s. m. / (o)esophagus. NA: oesophagus. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare.*] Porțiune a tractului digestiv care constituie un pasaj musculomembranos între faringe și stomac. Măsoară circa 25 cm, se află situat posterior față de trahee și anterior coloanei vertebrale, fiind format din trei părți: *pars cervicalis* de la cartilajul cricoid până la apertura toracică superioară, *pars thoracica* între apertura toracică superioară și diafragm, și *pars abdominalis* de la diafragm până la deschiderea în stomac la nivelul *cardiei.

ESOFAG BARRETT / oesophage de Barrett / Barrett (o)esophagus. [***Norman Rupert Barrett,*** *chirurg englez, 1903-1979.*] Sin.: sindrom Barrett (v.).

ESOFAGECTOMIE, s. f. / oesophagectomie, s. f. / (o)esophagectomy. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția unei părți a esofagului.

ESOFAGITĂ, s. f. / oesophagite, s. f. / (o)esophagitis. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare; -****ită****.*] Inflamația esofagului. Poate fi corozivă (lichide caustice), disecantă (flegmon esofagian) și peptică (prin regurgitarea conținutului gastric).

ESOFAGOPLASTIE, s. f. / oesophagoplastie, s. f. / (o)esophagoplasty. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație plastică efectuată pe esofag, în scopul redării calibrului normal, scurtcircuitării unui obstacol sau al refacerii continuității după *esofagectomia parțială.

ESOFAGOSCOPIE, s. f. / oesophagoscopie, s. f. / (o)esophagoscopy. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscopie a esofagului cu ajutorul unui tub semirigid sau cu un *fibroscop cu viziune axială sau laterală.

ESOFAGOTOMIE, s. f. / oesophagotomie, s. f. / (o)esophagotomy. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschiderea chirurgicală a conductului esofagian.

ESOFIBROSCOP, s. n. / oesofibroscope, s. f. / (o)esophagial fibroscop. [*Gr.* ***oisophagos*** *= gâtlej, de la* ***oisen*** *= a căra,* ***phagema*** *= mâncare; lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Fibroscop destinat investigării vizuale a esofagului.

ESOFORIE, s. f. / esophorie, s. f. / esophoria. [*Gr.* ***eso*** *= înăuntru;* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Tendința axelor globilor oculari de a devia spre interior, prevenită de vederea binoculară. V. și esotropie.

ESOTROPIE, s. f. / esotropie, s. f. / esotropia. [*Gr.* ***eso*** *= înăuntru;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] *Strabism convergent. Poate fi secundar unei paralizii, poate apărea în cursul procesului de *acomodare sau fără relație cu acesta. V. și esoforie, exotropie, heteroforie.

ESTER, s. m. / ester, s. m. / ester. [*Germ.* ***Essigäther*** *= eter acetic, din lat.* ***aether****, gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, de la gr.* ***aithein*** *= a arde; termen creat de Gmelin la sfârșitul sec. XVIII.*] Termen generic pentru orice substanță care rezultă din combinarea unui acid cu un alcool, cu eliminarea de apă. Ex.: *gliceridele sunt e. ai *acizilor grași cu *glicerolul.

ESTERAZĂ, s. f. / estérase, s. f. / esterase. [*Germ.* ***Essigäther*** *= eter acetic, din lat.* ***aether****, gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, de la gr.* ***aithein*** *= a arde; -****ază****.*] Enzimă care provoacă *hidroliza funcțiilor *ester. Ex.: *lipaza pancreatică, *colinesterazele, colesterol esterazele.

ESTERI DE FORBOL / esters de phorbol / phorbol esters. Substanțe vegetale ce stimulează *protein kinaza C. Cel mai activ este forbol-12-miristat-13-acetat, analog structural al *mesagerului secund *diacilglicerol. E. f. se fixează pe membrana celulară și servesc ca receptori și activatori pentru protein kinaza C. Au și rol de *promotor în cancerogeneză, probabil prin fosforilarea *receptorului EGF. Forbol-miristat-acetatul crește transcripția unor gene corespondente unor enzime, precum colagenaza.

ESTERIFICARE, s. f. / estérification, s. f. / esterification. [*Germ.* ***Essigäther*** *= eter acetic, din lat.* ***aether****, gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, de la gr.* ***aithein*** *= a arde; lat.* ***ficare****, derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Reacție chimică sau biochimică din care rezultă *esteri pornind de la un alcool și un acid.

ESTEZIE, s. f. / esthésie, s. f. / (a)esthesia. [*Gr.* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Sin.: sensibilitate (v.).

ESTEZIOMETRU, s. n. / esthésiomètre, s. m. / (a)esthesiometer. [*Gr.* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument pentru măsurarea sensibilității tactile.

ESTEZIONEUROM OLFACTIV / esthésioneurome olfactif / olfactive (a)esthesioneuroma. [*Gr.* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate;* ***neuron*** *= nerv; -****oma****; lat.* ***olfactus*** *= miros.*] Cancer dezvoltat din celulele de susținere și din celulele senzoriale

(estezioneurocitom sau estezioneuroblastom, în funcție de gradul de diferențiere).

ESTIMAȚIE, s. f. / estimation, s. f. / estimation. [*Lat.* ***aestimatio, -onis*** *= evaluare, de la* ***aestimare*** *= a evalua, a prețui.*] Apreciere cantitativă aproximativă și provizorie, bazată pe operații de calcul statistic sau de extrapolare.

ESTRADIOL, s. m. / oestradiol, s. m. / (o)estradiol. [*Lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oistros*** *= dorință; gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***-ol.***] Cel mai activ *estrogen natural sintetizat de ovar, placentă, testicul și probabil corticosuprarenală. Pregătește uterul pentru implantarea ovulului fecundat, promovează maturarea organelor reproductive accesorii și menținerea caracterelor sexuale secundare feminine. Sinteza e. se află sub controlul foliculostimulinei și a hormonului luteinizant secretați de hipofiză. Sin.: dihidrofoliculină. V. și tab. const. endocrinol.

ESTRIOL, s. m. / oestriol, s. m. / (o)estriol. [*Lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oestros*** *= dorință; lat.* ***tres, tria,*** *gr.* ***treis*** *= trei;* ***-ol.***] Produs de catabolism al hormonilor estrogeni. E. este glicuronoconjugat în ficat și eliminat în urină. E. este produs și în placentă. V. și estrogen.

ESTROFILINĂ, s. f. / oestrophiline, s. f. / (o)estrophilin. [*Lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oistros*** *= dorință; gr.* ***philein*** *= a iubi;* ***-ină.***] Proteină care fixează *estradiolul în celulele țintă ale hormonului. A fost identificată la nivelul *receptorilor nucleari pentru estrogeni.

ESTROGEN, adj., s. m. / oestrogène, adj., s. m. / (o)estrogen. [*Lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oistros*** *= dorință; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Despre hormonii steroizi capabili să producă *estrul. 2) Orice substanță, naturală sau sintetică, a cărei acțiune biologică este similară cu cea a *estradiolului. La om, hormonii e. sunt sintetizați de ovar, placentă, testicul și, accesoriu, de corticosuprarenală. Acțiunile fiziologice ale e. se exercită asupra căilor genitale, în afara și în timpul sarcinii, și asupra caracterelor sexuale feminine la pubertate. Exercită acțiuni sistemice precum creșterea și maturarea oaselor lungi și efecte metabolice printre care: stimularea sintezei proteice, scăderea toleranței la glucoză, creșterea HDL, retenție de sodiu și apă. E. sintetici sunt utilizați în calitate de contraceptive orale, în tratamentul cancerului mamar metastatic la femeile în postmenopauză și în cancerul avansat de prostată. E. mai sunt folosiți și în terapia tulburărilor asociate menopauzei, inhibiția lactației, tratamentul osteoporozei, iminenței de avort și în diverse tulburări funcționale ovariene.

ESTRONĂ, s. f. / oestrone, s. m. / (o)estrone. [*Lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oistros*** *= dorință;* ***-onă.***] Sin.: foliculină (v.).

ESTRU, s. n. / oestrus, s. m. / (o)estrus. [*Lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oistros*** *= dorință.*] Perioadă de receptivitate sexuală maximă, bine delimitată, caracteristică pentru femelele mamiferelor și corespunzătoare ovulației, moment în care femela este fecundabilă. Sin. referitor la femelele de mamifere: perioadă de rut.

EȘANTION, s. n. / échantillon, s. m. / sample. [*Fr. veche* ***eschandillon*** *= scară de măsură.*] 1) În statistică, lot reprezentativ dintr-o populație, obținut prin *randomizare. 2) Cantitate mică dintr-un produs, medicament etc. care este, de obicei, utilizată pentru analiză sau testare. Sin.: mostră, probă.

EȘARFĂ, s. f. / écharpe, s. f. / sling. [*Fr.* ***écharpe,*** *din limba francilor stabiliți în Galia* ***skirpja*** *= sacoșă pusă de-a curmezișul pieptului.*] Bucată de pânză de formă triunghiulară utilizată la imobilizarea temporară, în flexie, a unui membru superior.

ETALON, s. n. / étalon, s. m. / etalon. [*Fr.* ***étalon,*** *din limba francilor stabiliți în Galia* ***stalo*** *= model.*] 1) Model fundamental, de referință, stabilit de o autoritate competentă, națională sau internațională. 2) Mărime tip servind la definirea și materializarea unei unități. În medicină, este necesar ca analiza unei molecule de către diferite laboratoare să conducă la rezultate comparabile. Pentru substanțe biologice a căror structură nu este total definită prin metode chimice sau fizice, este necesară referința la un e. *internațional*. A fost creat un serviciu de *e. biologice internaționale* și reactivi de referință, dirijat de un comitet de experți ai OMS. Criterii pentru un e. biologic: a) identitate de structură între molecula etalon și molecula dozată; b) identitate de comportament; c) disponibil în cantități suficiente. *E. radioactiv* reprezintă o sursă de referință căreia i se cunosc natura și numărul de atomi radioactivi existenți într-un moment determinat. Permite etalonarea unui detector de radiații.

ETAMBUTOL, s. m. / éthambutol, s. m. / ethambutol. (DCI) Antibiotic major antituberculos, activ în cazul bacililor uman și bovin. Fenomenele de rezistență la e. sunt rare, iar toxicitatea sa oculară este limitată, la dozele uzuale.

ETANOL, s. m. / éthanol, s. m. / ethanol. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde;* ***-ol.***] Sin.: alcool etilic (v.).

ETANOLAMINĂ, s. f. / éthanolamine, s. f. / ethanolamine. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde;* ***-ol;*** *gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină.***] Alcool azotat precursor al *colinei și constituent al fosfatidiletanolaminei (*fosfolipid component al membranei celulare). Sin.: colamină.

ETER, s. m. / éther, s. m. / ether. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde.*] 1) Compus organic care conține doi atomi de carbon legați independent de un atom de oxigen, cu formula generală R-O-R'. 2) Termen uzual pentru dietileter, lichid volatil, inflamabil, utilizat în anestezie. Are toxicitate redusă, dar și dezavantajul unei acțiuni lente, ca și al riscului de explozie.

ETER ETILITIC / éther éthylique / ether, diethylether, ethylether. V. eter (1).

ETEROGEN, adj. / hétérogène, adj. / heterogenic. [*Lat. scolastică* ***heterogeneus,*** *din gr.* ***heterogenes*** *= eterogen, de la* ***heteros*** *= altul,* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Despre un întreg (ex.: organ) compus din elemente diferite. 2) Care nu este de aceeași natură; diferit, deosebit, felurit.

ETEROMANIE, s. f. / éthéromanie, s. f. / etheromania. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde; gr.* ***mania*** *= nebunie.*] *Toxicomanie prin utilizarea cronică a *eterului etilic, îndeosebi prin ingestie sau inhalare de vapori.

ETETRINAT, s. m. / etétrinate, s. m. / etetrinate. (DCI) *Retinoid înrudit cu *vitamina A. Cu toate că prezintă o toxicitate și un risc teratogen considerabile, e. este utilizat în *acnee și îndeosebi în *psoriazisul grav.

ETHIODOL, s. m. / ethiodol, s. m. / ethiodol. V. lipiodol.

ETILISM, s. n. / éthylisme, s. m. / ethylism. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde; gr.* ***hyle*** *= materie;* ***-ism.***] Sin.: alcoolism (v.).

ETILOMETRU, s. n. / éthylomètre, s. m. / ethylometer. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde; gr.* ***hyle*** *= materie;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat destinat măsurării concentrației de etanol (*alcool etilic) din sânge prin analiza aerului expirat.

ETILOTEST, s. n. / éthylotest, s. m. / ethylotest. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă cerească, din gr.* ***aithein*** *= a arde; gr.* ***hyle*** *= materie; engl.* ***test*** *= examen, probă, din fr. veche* ***test*** *= vas de pământ utilizat de alchimiști, de la lat.* ***testum*** *= capac de lut ars.*] Sin.: alcooltest (v.).

ETINILESTRADIOL, s. m. / éthynyloestradiol, s. m. / ethynyl(o)estradiol. [*Lat.* ***aether,*** *gr.* ***aither*** *= aer curat, boltă ce-*

rească, din gr. **aithein** *= a arde; gr.* **hyle** *= materie; lat.* **oestrus,** *gr.* **oistros** *= dorință; gr.* **dis** *= de două ori; -ol.*] (DCI) *Estrogen cu o acțiune apropiată de cea a *estradiolului, dar mai prelungită.

ETIOLOGIE, s. f. / étiologie, s. f. / etiology. [*Gr.* **aitia** *= cauză;* **logos** *= știință.*] Studiul și teoriile asupra cauzei sau originii bolilor. Prin abuz acest termen este utilizat pentru desemnarea cauzei unei boli și nu ca știința care studiază această cauză. Ex.: este incorect să se spună "*etiologia* acestei hipertensiuni arteriale este o nefrită cronică", ci "*cauza* acestei hipertensiuni arteriale este o nefrită cronică".

ETMOID, s. n. / ethmoïde, s. m. / ethmoid bone. [*Gr.* **ethmos** *= ciur, sită;* **eidos** *= formă.*] V. tab. anat. - oase.

ETMOIDITĂ, s. f. / ethmoïdite, s. f. / ethmoiditis. [*Gr.* **ethmos** *= ciur, sită;* **eidos** *= formă; -ită.*] Inflamație a mucoasei care acoperă osul etmoid și a osului însuși.

ETNOPSIHIATRIE, s. f. / ethnopsychiatrie, s. f. / ethnopsychiatry. [*Gr.* **ethnos** *= popor, națiune;* **psykhe** *= suflet, minte;* **iatreia** *= vindecare.*] Studiul bolilor mentale în cadrul diferitelor etnii sau culturi. Sin.: psihiatrie comparată, psihiatrie transculturală.

ETOLOGIE, s. f. / éthologie, s. f. / ethology. [*Gr.* **ethos** *= moravuri, obiceiuri;* **logos** *= știință.*] Știința care studiază comportamentul animalelor, căutând să stabilească stereotipurile comportamentului individual și social al acestora. V. și etologie umană.

ETOLOGIE UMANĂ / éthologie humaine / human ethology. Studiul comportamentelor umane, cu referire la modelele animale puse în evidență îndeosebi de Konrad Lorenz. Activitățile non-verbale ca expresie a emoțiilor, fenomenele de agresivitate, studiul comportamentelor înnăscute (și, probabil, determinate genetic) reprezintă subiecte majore ale e. u. Lucrările lui J. Bowlby asupra comportamentului de atașament sunt o aplicație la studiul primei copilării.

ETUVĂ, s. f. / étuve, s. f. / 1) sweating room, 2) sterilizing room, 3) incubator [*Fr.* **étuve,** *din lat. pop.* **extupa** *= sală de baie, de la* **extupare** *= a umple cu vapori calzi; gr.* **typhos** *= fum, vapor.*] 1) Cameră închisă în care se ridică temperatura în vederea obținerii sudației. 2) Aparat utilizat pentru dezinfecția prin căldură, cu ajutorul vaporilor de apă sau de formol, a unor obiecte contaminate cu microorganisme patogene. 3) Aparat destinat menținerii constante a temperaturii și umidității, condiții necesare creșterii culturilor de celule sau de microorganisme.

EUCARIOT, s. n. / eucaryote, s. m. / eukaryote. [*Gr.* **eu** *= bun;* **karyon** *= sâmbure, nucleu.*] Organism viu, compus din una sau mai multe celule, care posedă un nucleu și citoplasmă distincte. Include toate formele de viață, cu excepția virusurilor și bacteriilor, care sunt *procariote.

EUCROMATINĂ, s. f. / euchromatine, s. f. / euchromatin. [*Gr.* **eu** *= bun;* **khroma, -atos** *= culoare; -ină.*] Fracțiune a genomului nuclear care conține ADN activ transcripțional și care, spre deosebire de *heterocromatină, adoptă o conformație extinsă, necompactată. Se replică în prima parte a fazei S a ciclului celular. Este, în marea ei majoritate, constituită din *gene structurale.

EUFORIE, s. f. / euphorie, s. f. / euphoria. [*Gr.* **euphoria,** *de la* **eu** *= bun,* **pherein** *= a purta.*] Senzație de bine, mergând până la exaltare; buna dispoziție este de obicei puțin motivată sau chiar nemotivată. Cauze: alcool, medicamente, unele boli.

EUFORIZANT, adj., s. n. / euphorisant, -e, adj., s. m. / euphoriant, euphoretic. [*Gr.* **eu** *= bun;* **pherein** *= a purta.*] (Substanță) care produce *euforie.

EUGENIE, s. f. / eugénie, s. f. / eugenics. [*Gr.* **eu** *= bun;* **gennan** *= a produce.*] Studiul condițiilor favorabile pentru ameliorarea patrimoniului genetic al grupurilor umane. E. este supusă unor justificate critici de ordin etic. *E. pozitivă* încearcă să atingă acest obiectiv prin selecția reproducătorilor. *E. negativă* (în principiu, justificată) caută să elimine genele patogene, prin consultații acordate purtătorilor acestor gene și prezentarea riscurilor. V. și eugenie negativă, ortogenie.

EUGENIE NEGATIVĂ / eugénie négative / negative eugenics. Ramură a *eugeniei prin care se încearcă reducerea genelor patologice în populație prin metode destinate să diminueze proporția de nașteri ale unor subiecți purtători de boli ereditare.

EUGLOBINĂ, s. f. / euglobine, s. f. / euglobulin. [*Gr.* **eu** *= bun; lat.* **globus** *= glob; -ină.*] *Globulină solubilă doar în prezența electroliților. V. globulină și pseudoglobulină.

EUNUC, s. m. / eunuque, s. m. / eunuch. [*Lat.* **eunuchus,** *gr.* **eunoukhos** *= cel care păzește patul femeilor, de la gr.* **eune** *= culcuș,* **ekhein** *= a păzi.*] Subiect de sex masculin căruia i s-au îndepărtat testiculele sau organele genitale externe. Termenul se referă îndeosebi la subiecții *castrați înainte de pubertate. Ca urmare, e. are penisul atrofiat, vocea acută, o aparență feminină, lipsind caracterele sexuale secundare.

EUNUCHISM, s. n. / eunuchisme, s. m. / eunuchism. [*Lat.* **eunuchismus,** *gr.* **eunoukhismos** *= castrare, de la gr.* **eune** *= culcuș,* **ekhein** *= a păzi; -ism.*] Starea unui *eunuc sau consecința nedezvoltării organelor genitale și a absenței hormonilor testiculari.

EUNUCOID, adj. / eunuchoïde, adj. / eunuchoid. [*Lat.* **eunuchus,** *gr.* **eunoukhos** *= cel care păzește patul femeilor, de la gr.* **eune** *= culcuș,* **ekhein** *= a păzi;* **eidos** *= formă.*] Care se aseamănă cu un *eunuc.

EUNUCOIDISM, s. n. / eunuchoïdisme, s. m. / eunuchoidism. [*Lat.* **eunuchus,** *gr.* **eunoukhos** *= cel care păzește patul femeilor, de la gr.* **eune** *= culcuș,* **ekhein** *= a păzi;* **eidos** *= formă; -ism.*] Sindrom de insuficiență testiculară sau ovariană, în care se regăsesc simptomele *eunuchismului la scară redusă.

EUPEPSIE, s. f. / eupepsie, s. f. / eupepsia. [*Gr.* **eu** *= bun;* **pepsis** *= digestie, de la* **pepsein** *= a găti, a digera.*] Digestie normală.

EUPEPTIC, adj., s. n. / eupeptique, adj., s. m. / eupeptic. [*Gr.* **eu** *= bun;* **peptos** *= digerat, copt, de la* **pepsein** *= a găti, a digera.*] 1) Despre o substanță care facilitează digestia. 2) Medicament cu această calitate.

EUPLOID, adj. / euploïde, adj. / euploid. [*Gr.* **eu** *= bun;* **ploos** *= îndoire, pliere;* **eidos** *= formă.*] Care posedă un lot normal de cromozomi, alcătuit fie dintr-un singur lot (*haploid), fie din două loturi (*diploid).

EUPLOIDIE, s. f. / euploïdie, s. f. / euploidy. [*Gr.* **eu** *= bun;* **ploos** *= îndoire, pliere;* **eidos** *= formă.*] Starea unei celule *euploide sau a unui subiect euploid.

EURIGAM, adj. / eurygame, adj. / eurygamos. [*Gr.* **eurys** *= întins, vast;* **gamos** *= căsătorie.*] Despre o insectă care se acuplează în zbor.

EURITMIE, s. f. / eurythmie, s. f. / eurhythmia. [*Gr.* **eu** *= bun; lat.* **rhythmus,** *gr.* **rhythmos** *= ritm.*] Stare caracterizată printr-un *ritm cardiac normal.

EUTANASIE, s. f. / euthanasie, s. f. / euthanasia. [*Gr.* **eu** *= bun;* **thanatos** *= moarte.*] "Știință a ușurării și înfrumusețării morții" (Francis Bacon, 1600). Deși formulată de aproape patru secole, acceptarea e. este subiectul, justificat, al unor dispute. În conformitate cu morala creștină, nimeni nu are dreptul să ia viața unei ființe umane. Rămâne, însă, realitatea suferințelor bolnavilor incurabili, suferință ce depășește uneori limitele suportabilului. În prezent, e. este definită ca moarte calmă și absolvită

de suferințe, natural sau prin intermediul substanțelor calmante ori stupefiante. Acest termen desemnează practica precipitării morții în cazul unui bolnav incurabil, spre a-i evita suferința. Legalizarea e. pune probleme extrem de complexe, deoarece nu trebuie ignorat riscul deturnării către susținerea unor interese materiale sau chiar crimă. Olanda este prima țară în care e. are un suport legal.

EUTIMIE, s. f. / euthymie, s. f. / euthymia. [*Gr.* ***eu*** *= bun;* ***thymos*** *= minte, spirit.*] *Umoare neutră, stare afectivă echilibrată, în care nu domină nici veselia, nici tristețea.

EUTIROIDIE, s. f. / euthyroïdie, s. f. / euthyroidism. [*Gr.* ***eu*** *= bun;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Funcționare normală a tiroidei, cu asigurarea producției hormonale necesară fiziologic. Uneori termenul este utilizat și în cazul când, prin aport hormonal exogen, se asigură o funcție tiroidiană echilibrată.

EUTOCIC, adj. / eutocique, adj. / eutocic. [*Gr.* ***eu*** *= bun;* ***tokos*** *= naștere.*] Care favorizează, înlesnește nașterea.

EUTOCIE, s. f. / eutocie, s. f. / eutocia. [*Gr.* ***eu*** *= bun;* ***tokos*** *= naștere.*] Naștere normală.

EUTONOLOGIE, s. f. / eutonologie, s. f. / aggressology. [*Gr.* ***eu*** *= bun;* ***tonos*** *= tensiune;* ***logos*** *= știință.*] Termen propus de Georges Canguilhem (filosof și epistemolog francez cu contribuții fundamentale în analiza conceptelor normal și patologic, n. 1904) ca sin. cu *agresologie, cu precizarea că obiectul e. este studiul menținerii sau restaurării tonusului normal în fața agresiunii, prin tonus înțelegându-se eficacitatea funcțională. Dacă diversele discipline medicale specializate se concentrează asupra leziunilor organice, e. studiază reacția nespecifică la toate nivelurile viului și la agresiunile cele mai variate.

EUTROFIE, s. f. / eutrophie, s. f. / eutrophia. [*Gr.* ***eu*** *= bun;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Starea unui organism ale cărui funcții de nutriție și dezvoltare sunt normale.

EVAGINAȚIE, s. f. / évagination, s. f. / evagination. [*Lat.* ***evaginatio, -onis*** *= scoatere din teacă, de la* ***ex*** *= în afară,* ***vagina*** *= teacă.*] Proeminența patologică către exterior a unui organ, de obicei a peretelui unui segment de organ cavitar la un nivel oarecare.

EVAPORARE, s. f. / évaporation, s. f. / evaporation. [*Lat.* ***evaporatio, -onis*** *= evaporare, de la* ***evaporare*** *= a evapora.*] Transformare de fază din lichid în vapori, care se petrece la suprafața lichidului.

EVENTRAȚIE, s. f. / éventration, s. f. / eventration. [*Lat.* ***e*** *= în afară;* ***venter, -tris*** *= pântece.*] Termen utilizat pentru a desemna o *hernie de dimensiuni mari a anselor intestinale, apărută la nivelul unei linii de minimă rezistență, frecvent postoperator (la locul unei incizii abdominale), dar și posttraumatic sau spontan.

EVERSIUNE, s. f. / éversion, s. f. / eversion. [*Lat.* ***eversio, -onis*** *= răsturnare, de la* ***evertere*** *= a răsturna și* ***vertere*** *= a întoarce.*] *Hernia unei mucoase evaginate la nivelul unui orificiu natural (sau, mai rar, patologic), cu formarea unui burelet în zona respectivă. Ex.: e. punctelor lacrimale, deplasarea în afară a punctelor lacrimale, cu oprirea drenajului lacrimilor.

EVIDARE, s. f. / évidement, s. m. / evidement. [*Fr.* ***évider****, din lat.* ***ex*** *= în afară,* ***vacuum*** *= gol, vid.*] Golirea prin intervenție chirurgicală a unei cavități de conținutul său. Ex.: e. cavităților urechii medii. Termenul se utilizează și cu referire la un teritoriu limfatic: e. ganglionilor limfatici.

EVISCERAȚIE, s. f. / éviscération, s. f. / evisceration. [*Lat.* ***eviscerare*** *= a scoate măruntaiele, de la* ***ex*** *= în afară,* ***viscera*** *= măruntaie, organe interne.*] 1) Operație care constă în scoaterea temporară la exterior a masei intestinale, consecutiv unei incizii de la apendicele xifoid la pubis, de obicei în scopul căutării unei leziuni intestinale. 2) Ieșirea unui viscer sau a viscerelor în afara abdomenului. Cauze: traumatism abdominal sau complicație operatorie. 3) *E. oculară* constă în înlăturarea conținutului globului ocular, cu menținerea sclerei și a mușchilor oculomotori.

EVOLUTIV, adj. / évolutif, -ive, adj. / evolutive. [*Lat.* ***evolutum****, de la* ***evolvere*** *= a rostogoli și* ***volvere*** *= a rula.*] Care se modifică rapid și constant, cu referire la un proces patologic, de obicei în sensul agravării.

EVOLUȚIE, s. f. / évolution, s. f. / evolution. [*Lat.* ***evolutio, -onis*** *= derularea sulului unui volum, de la* ***evolvere*** *= a rostogoli și* ***volvere*** *= a rula.*] 1) Transformare parcurgând o serie de etape, o succesiune de faze distincte. 2) Proces prin care s-a ajuns la diversitatea de astăzi a lumii vegetale și animale, într-o perioadă de timp de cel puțin 3 miliarde ani. Darwin a fost primul care a sugerat un mecanism plauzibil al e., bazat pe probe paleontologice, *neodarwinismul înglobând rezultatele obținute, ulterior, în genetică. E. nu trebuie tratată, obligatoriu, în opoziție cu creaționismul. 3) Succesiunea manifestărilor și fazelor unei boli. În engl. se utilizează, în funcție de fază, termenii *course*, *evolution* și *outcome* (în sensul de e. finală, favorabilă sau defavorabilă).

EVOLUȚIE BIOCHIMICĂ / évolution biochimique / biochemical evolution. Sin.: evoluție moleculară (v.).

EVOLUȚIE MOLECULARĂ / évolution moléculaire / molecular evolution. Modificările treptate survenite la nivel molecular în cursul unei perioade de timp. Aceste modificări reprezintă consecința *mutațiilor și constau în apariția unor gene noi și implicit a unor proteine noi. Sin.: evoluție biochimică.

EVULSIE, s. f. / évulsion, s. f. / evulsion. [*Lat.* ***evulsio, -onis*** *= smulgere, scoatere, de la* ***evellere*** *= a smulge.*] Sin.: avulsie (v.).

EX VIVO / ex vivo / ex vivo. [*lat.* ***ex*** *= în afară;* ***vivus*** *= viu.*] Termen ce desemnează experiențele realizate pe celule vii în cultură, adesea preliminare introducerii lor într-un organism întreg.

EXACERBARE, s. f. / exacerbation, s. f. / exacerbation. [*Lat.* ***exacerbatio, -onis*** *= iritare, amărâre, de la* ***exacerbare*** *= a irita, a îndurera (****ex*** *= în afară;* ***acerbus*** *= supărător, neplăcut).*] Agravare episodică a unui simptom sau a unei maladii.

EXAMEN, s. n. / examen, s. m. / examination. [*Lat.* ***examen, -inis*** *= cântărire dreaptă, cercetare, de la* ***examinare*** *= a cântări, a aprecia.*] Investigație, de regulă în scop de diagnostic clinic, de laborator, radiologic-imagistic etc. Tipuri: 1) *e. auditiv*, prin acumetrie sau *audiometrie. 2) *e. citohormonal*, citologic, pentru precizarea stării hormonale; de obicei, sin. cu *e. citovaginal* al secreției vaginale. 3) *e. electric*, în neurologie, pentru investigarea nervilor periferici și a mușchilor cu ajutorul curenților faradici și galvanici de intensitate mică. 4) *e. medical de angajare*, pentru aprecierea stării sănătății a candidaților la angajare. 5) *E. medical periodic*, în cazul diferitelor grupuri profesionale, îndeosebi cele expuse la *noxe. 6) *e. organoleptic*, al aspectului, gustului și mirosului alimentelor. 7) *e. prenatal*, efectuat femeilor în perioada graviditătii. 8) *E. sumar de urină*, de obicei al primei emisiuni matinale de urină, constând în determinarea unor constante fizice ale urinei, detectarea calitativă a unor componente chimice normale sau patologice, microscopia sedimentului urinar.

EXANTEM, s. n. / exanthème, s. m. / exanthem(a). [*Gr.* ***exanthema, -atos*** *= răspândire, înflorire, de la* ***exo*** *= în afară,* ***anthema*** *= înflorire.*] Manifestare cutanată caracteristică unor boli eruptive (ex.: scarlatină, rujeolă, tifos exantematic). V. enatem și erupție.

EXANTEM SUBIT / exanthème subit / exanthem(a) subitum. Sin.: boală Zahorsky (v.).

EXCAVAȚIE, s. f. / excavation, s. f. / excavation. NA: excavatio. [*Lat.* ***excavatio, -onis*** *= gaură, scobitură, de la* ***excavare*** *= a scobi, a săpa.*] Orice spațiu anatomic de forma unei scobituri sau a unei pungi. Tipuri: 1) *E. rectouterină* (NA: *excavatio rectouterina*) sau fundul de sac Douglas (v.). 2) *E. glaucomatoasă*, înfundare a papilei nervului optic, printr-o presiune de durată, ca urmare a creșterii presiunii intraoculare.

EXCIPIENT, s. n. / excipient, s. m. / excipient. [*Lat.* ***excipiens,*** *de la* ***excipere*** *= a scoate, a exclude.*] Vehicul al unui medicament; substanță în care sunt încorporate principiile active pentru a le facilita absorbția în organism. V. și corectiv.

EXCITABILITATE, s. f. / excitabilité, s. f. / excitability. [*Lat.* ***excitabilis*** *= înviorător, însuflețitor, de la* ***excitare*** *= a stârni, a provoca.*] 1) Capacitatea unei structuri vii de a răspunde la stimuli. Sin.: iritabilitate, sensibilitate. 2) Capacitatea unei celule de a se depolariza, cu generarea unui *potențial de acțiune consecutiv unui *stimul care depășește valoarea *prag.

EXCITAȚIE, s. f. / excitation, s. f. / excitation. [*Lat.* ***excitatio, -onis*** *= trezire, stimulare, de la* ***excitare*** *= a stârni, a provoca.*] 1) Actul de stimulare sau de răspuns la o stimulare. 2) În neurofiziologie, răspunsul de tip "totul sau nimic" al celulelor musculare sau nervoase la un stimul adecvat, cu generarea unui potențial de acțiune propagat. 3) În psihiatrie, amplificarea patologică a activității psihomotorii, tipică pentru accesele maniacale și întâlnită cu intensitate mai mică în hipomanie. 4) În fizică, saltul unui electron de pe o orbită corespunzătoare stării sale fundamentale pe o orbită corespunzătoare unei energii mai înalte.

EXCIZIE, s. f. / excision, s. f. / excision. [*Lat.* ***excisio, -onis*** *= tăietură, de la* ***excidere*** *= a tăia.*] 1) Îndepărtarea chirurgicală a țesuturilor necrozate, supuse unei contuzii, sau altui proces patologic (ex. supurație) pentru obținerea unei plăgi alcătuite din țesuturi normale, proprii suturii și desfășurării cicatrizării. 2) Îndepărtarea unui segment în interiorul unei secvențe de ADN. 3) Eliberarea unui *provirus sau a unei *plasmide integrate într-un cromozom, cu revenirea acestora în citoplasmă.

EXCLUZIE, s. f. / exclusion, s. f. / exclusion. [*Lat.* ***exclusio, -onis*** *= excludere, de la* ***excludere*** *= a îndepărta, a exclude.*] Intervenție chirurgicală care constă în sustragerea din circuitul esofagogastrointestinal a unui segment de tub digestiv cu lungime variabilă, de regulă patologic, denumit segment exclus.

EXCORIAȚIE, s. f. / excoriation, s. f. / excoriation. [*Lat.* ***excoriare*** *= a jupui de piele, de la* ***ex*** *= în afară,* ***corium*** *= piele.*] Eroziune a straturilor superficiale ale pielii sau ale unei mucoase.

EXCREMENT, s. n. / excrément, s. m. / excrement. [*Lat.* ***excrementum*** *= excrement.*] Sin.: materii fecale (v.).

EXCRESCENȚĂ, s. f. / excrescence, s. f. / excrescence. [*Lat.* ***excrescentia, -ium*** *= excrescență, de la* ***excrescere*** *= a crește, a se mări (****ex*** *= în afară;* ***crescere*** *= a crește).*] Termen relativ vag, ce desemnează o formațiune rezultată în urma unei proliferări tisulare în exces, care proemină vizibil la nivelul unei anumite suprafețe cutanate a corpului. E. păstrează continuitatea cu țesutul subiacent.

EXCRETA, s. f. pl. / excreta, s. m. pl. / excreta. [*Lat.* ***excreta, -orum,*** *de la* ***excernere*** *= a separa, a evacua.*] Denumire a ansamblului de substanțe eliminate din organism, ca reziduri provenind din digestie sau din metabolism: materii fecale, urină, sudoare etc.

EXCREȚIE, s. f. / excrétion, s. f. / excretion. [*Lat.* ***excretio, -onis,*** *de la* ***excernere*** *= a separa, a evacua.*] Acțiunea de eliminare a unui produs dintr-o structură cavitară, de regulă printr-un conduct natural. Ex.: e. deșeurilor din organism.

EXERCIȚIU, s. n. / exercice, s. m. / exercise. [*Lat.* ***exercitium*** *= exercițiu, de la* ***exercere*** *= a practica.*] Proces de perfecționare a activității motorii, obținut prin repetarea, cu o anumită intensitate și într-un anumit ritm, a mișcărilor. Tipuri: 1) *E. activ* este efectuat voluntar. 2) *E. pasiv*: practicat de obicei în paralizii sau în cazuri de deficit funcțional muscular, prin mobilizarea mecanică efectuată din exterior, de o persoană calificată.

EXEREZĂ, s. f. / exérèse, s. f. / exeresis. [*Gr.* ***exairesis*** *= ablație, de la* ***ex*** *= în afară,* ***hairesis*** *= luare și* ***airein*** *= a lua.*] Ablația chirurgicală a unui organ, a unei tumori sau a unui corp străin.

EXERGONIC, adj. / exergonique, adj. / exergonic. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] V. reacție exergonică și energie liberă. Ant.: endergonic.

EXFOLIERE, s. f. / exfolation, s. f. / exfolation. [*Lat.* ***exfoliare*** *= a desfrunzi, a rupe foile, de la* ***ex*** *= în afară,* ***folium*** *= frunză, foaie.*] Degenerescență sau distrucție a structurilor superficiale, cele mai keratinizate, ale *epidermului, urmată de desprinderea acestora sub formă de lamele fine.

EXHIBIȚIONISM, s. n. / exhibitionnisme, s. m. / exhibitionism. [*Lat.* ***exhibitio, -onis*** *= prezentare, arătare, de la* ***exhibere*** *= a prezenta;* ***-ism.***] Deviație a comportamentului sexual, îndeosebi la bărbat, constând în expunerea la vedere, în fața unei persoane străine (femeie sau copil), sau în public a organelor genitale. E. apare fie din nevoia de satisfacție sexuală perversă, fie ca urmare a unei deficiențe de ordin psihic (stări confuzionale în hipoglicemie, ebrietate, demență etc.). Exhibiționistul are, de obicei, un sentiment de culpabilitate.

EXHUMARE, s. f. / exhumation, s. f. / exhumation. [*Lat.* ***ex*** *= în afară;* ***humus*** *= pământ.*] Dezgroparea unui cadavru în vederea unei expertizări medico-legale sau a reînhumării în alt loc.

EXINUCLEAZĂ, s. f. / exinucléase, s. f. / exinuclease. *Endonuclează care acționează asupra bazelor alterate, de ex. asupra *dimerilor de *timidină.

EXITUS, s. n. / exitus, s. m. / exitus. [*Lat.* ***exitus*** *= ieșire, sfârșit, moarte.*] Deces.

EXOAMILAZĂ, s. f. / exoamylase, s. f. / exoamylase. [*Gr.* ***exo*** *= în afară; lat.* ***amylum,*** *gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-ază.***] V. amilază.

EXOCERVICAL, adj. / exocervical, -ale, -aux, adj. / exocervical. [*Gr.* ***exo*** *= în afară; lat.* ***cervical, -alis,*** *de la* ***cervix, -icis*** *= gât.*] Care se raportează la partea externă a *colului uterin.

EXOCERVICITĂ, s. f. / exocervicite, s. f. / exocervicitis. [*Gr.* ***exo*** *= în afară; lat.* ***cervix, -icis*** *= gât;* ***-ită.***] Denumire sub care sunt grupate leziunile inflamatorii observate la suprafața *colului uterin. V. și cervicită.

EXOCITOZĂ, s. f. / exocytose, s. f. / exocytosis. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***kytos*** *= celulă;* ***-ză.***] 1) Proces prin intermediul căruia este secretată cea mai mare parte dintre moleculele sintetizate într-o celulă eucariotă. Aceste molecule sunt incluse în vezicule membranare, care fuzionează cu membrana plasmatică, eliberând conținutul la exteriorul celulei. Procesul invers e. se numește *endocitoză. 2) Prezența, în leziunile epidermice din *eczemă (vezicule), de leucocite și histiocite; se acompaniază de *exoseroză.

EXOCRIN, adj. / exocrine, adj. / exocrine. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***krinein*** *= a separa de.*] Despre o glandă ai cărei produși de secreție se deversează la suprafața pielii sau a unei mucoase; secreția ajunge, deci, la exterior, prin intermediul canalelor excretoare; însăși secreția deversată.

EXOFITIC, adj. / exophytique, adj. / exophytic. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***phyein*** *= a crește.*] Despre o formațiune malignă sau benignă a cărei creștere se produce spre exterior, sub o formă vegetantă, fără tendință de extindere în profunzime.

EXOFORIE, s. f. / exophorie, s. f. / exophoria. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Deviere latentă a axelor vizuale în afară. V. și esoforie, exotropie, heteroforie.

EXOFTALMIE, s. f. / exophtalmie, s. f. / exophthalmia. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Aspect patologic și uneori constituțional, unilateral sau bilateral, al poziției globului ocular în orbită, care proemină anterior. E. este semn clinic caracteristic în *boala Graves-Basedow, dar poate apărea și în unele afecțiuni oculare. Ant.: enoftalmie.

EXOGAMIE, s. f. / exogamie, s. f. / exogamy. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***gamos*** *= căsătorie.*] Unirea între doi subiecți care nu sunt *cosanguini.

EXOGEN, adj. / exogène, adj. / exogenous. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***gennan*** *= a produce.*] Care își are originea în afara organismului.

EXOGNAȚIE, s. f. / exognathie, s. f. / exognathion. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***gnathos*** *= falcă, maxilar.*] Lărgime exagerată a arcului maxilar sau a celui mandibular. De obicei se observă în cadrul *prognatismului.

EXON, s. m. / exon, s. m. / exon. Parte a unei gene, segment de ADN, care poartă informația codului genetic pentru sinteza proteinelor. Cealaltă parte a genei, denumită *intron, este necodantă, noninformațională.

EXONUCLEAZE, s. f. pl. / exonucléases, s. f. pl. / exonucleases. [*Gr.* ***exo*** *= în afară; lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu;* ***-ază.***] Clasă de enzime ce distrug acizii nucleici, din aproape în aproape, pornind de la una sau ambele extremități ale lanțului polinucleotidic.

EXOPEPTIDAZĂ, s. f. / exopeptidase, s. f. / exopeptidase. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera;* ***-ază.***] Enzimă ce catalizează *proteoliza prin ruperea *legăturilor peptidice la nivelul aminoacizilor terminali ai lanțului polipeptidic. Pentru cele două porțiuni terminale ale lanțului se disting: *aminopeptidaze și *carboxipeptidaze. V. și endopeptidază.

EXOSEROZĂ, s. f. / exosérose, s. f. / exoserosis. [*Gr.* ***exo*** *= în afară; lat.* ***serum*** *= zer;* ***-oză.***] 1) Trecerea plasmei sanguine în afara capilarelor, în cazul creșterii permeabilității acestora în anumite stări patologice (*șoc anafilactic). 2) Proces de reacție cutanată observat în *eczemă și caracterizat prin producerea de lichid ce disociază inițial celulele epidermice, apoi formează vezicule. Prin ruptura (spargerea) veziculelor, lichidul se poate scurge la exterior.

EXOSMOZĂ, s. f. / exosmose, s. f. / exosmosis. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***osmos*** *= impuls, împingere;* ***-oză.***] Curent de *osmoză dirijat din interiorul spre exteriorul unei celule sau unui compartiment.

EXOSTOZĂ, s. f. / exostose, s. f. / exostosis. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***osteon*** *= os;* ***-oză.***] Excrescență osoasă patologică, bine circumscrisă, de dimensiuni variabile în raport cu dimensiunile osului (de obicei os lung) pe care se dezvoltă. E. poate fi dobândită (prin mecanism inflamator sau tumoral) sau, mai rar, congenitală.

EXOSTOZĂ MALARĂ ȘI CORONOIDĂ / maladie de Jacob / Jacob's disease. Sin.: boală Jacob (v.).

EXOTOXINĂ, s. f. / exotoxine, s. f. / exotoxin. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ină.***] Substanță, de obicei de natură proteică, elaborată de unele microorganisme și eliminată la exterior, cu acțiune toxică specifică asupra organismelor superioare.

EXOTROPIE, s. f. / exotropie, s. f. / exotropia. [*Gr.* ***exo*** *= în afară;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] *Strabism divergent. V. și esoforie, exoforie, heteroforie.

EXPANSIV, adj. / expansif, -ive, adj. / expansive. [*Lat.* ***ex*** *= în afară;* ***pansus****, de la* ***pandere*** *= a desface, a întinde.*] Despre un proces patologic tisular care tinde să se dezvolte, să crească în volum, să se extindă.

EXPECTORANT, adj., s. n. / expectorant, -e, adj., s. m. / expectorant. [*Lat.* ***expectorare*** *= a da afară din piept, de la* ***ex*** *= în afară,* ***pectus, -oris*** *= piept.*] 1) Care provoacă eliminarea prin *expectorație a mucusului sau a altor fluide din plămâni sau din trahee. 2) Agent (medicament) care favorizează eliminarea mucusului sau a unui exsudat din plămâni, bronșii sau trahee prin diminuarea vâscozității fluidelor respective. Unele e. stimulează secreția de mucus la nivelul mucoasei tractusului respirator și, consecutiv, eliminarea acestuia.

EXPECTORAȚIE, s. f. / expectoration, s. f., crachat, s. m. / 1) expectoration, 2) sputum. [*Lat.* ***expectorare*** *= a da afară din piept, de la* ***ex*** *= în afară,* ***pectus, -oris*** *= piept.*] 1) Expulzarea prin tuse a unor produse (secreții normale sau patologice) prezente în căile respiratorii. 2) Prin extensie, denumirea materiei expectorate.

EXPECTORAȚIE DIRIJATĂ / expectoration dirijée / cough training. Metodă de reeducare și de control al tusei și al mișcărilor respiratorii, destinată obținerii unui drenaj mai bun al secrețiilor bronșice, urmat de eliminarea acestora.

EXPERIMENT, s. n. / expérimentation, s. f., expérience, s. f. / experiment. [*Lat.* ***experimentum*** *= experiență, încercare, de la* ***experimentare*** *= a încerca.*] Metodă de bază în cercetarea științifică, de fapt cea mai importantă, constând în reproducerea intenționată, în condiții determinate, a unui fenomen natural în scopul cunoașterii sale. Un e. se bazează pe un sistem de ipoteze științifice și este efectuat, de obicei, pe un model experimental, observațiile obținute prin e. confirmă sau infirmă ipotezele de lucru sau pe cele rivale, alteori fiind verificate o serie de teorii. Spre deosebire de observația științifică, în e. cercetătorul intervine activ, modificând conștient unul sau mai mulți factori și urmărind ulterior evoluția fenomenului studiat.

EXPERIMENT CRUCIAL / expérimentation cruciale / crucial experiment. E. care înclină decisiv balanța în favoarea uneia dintre două ipoteze rivale legate de un anumit domeniu, sau deschide, prin rezultatele obținute, o nouă cale într-un domeniu. Ex.: e. lui Pasteur.

EXPERTIZĂ MEDICALĂ / expertise médicale / medical appraisal. [Lat. ***expertitio, -onis*** *= încercare, probă, de la* ***experiri*** *= a pune la încercare;* ***medicus*** *= doctor.*] 1) Constatare sau estimare efectuată de un medic expert (specialist autorizat sau desemnat, cu experiență într-un anumit domeniu). 2) Raport întocmit de un expert după analiza, pe baza unor criterii, a unei anumite probleme sau situații. Tipuri de e. m.: a) *e. medicolegală*, orice investigare medicală, pe omul viu sau pe cadavru, care are drept scop clarificarea unor fapte judiciare; b) *e. de paternitate*, în scopul stabilirii filiațiunii, prin examene serologice, antropologice, dactiloscopice și genetice (*amprenta genetică); c) *e. psihiatrică legală*, în vederea stabilirii diagnosticului unei afecțiuni și a relațiilor acesteia cu eventuale infracțiuni comise de pacient.

EXPIRAȚIE, s. f. / expiration, s. f. / expiration. [*Lat.* ***exspiratio, -onis*** *= expirație, de la* ***exspirare*** *= a răsufla (****ex*** *= în afară;* ***spirare*** *= a sufla).*] Fază a respirației în care este eliminat din plămâni aerul inspirat. În mod normal durata e. este mai scurtă decât cea a *inspirației. E. devine mai lungă îndeosebi în *emfizem și *astm. Se disting două tipuri de e.: 1) *E. activă*, forțată, care se produce datorită contracției mușchilor peretelui abdominal și intercostali. 2) *E. pasivă*, obișnuită, nu necesită efort muscular, fiind datorată ascensiunii diafragmului, elasticității pulmonare și masei pereților toracici care exercită o compresie asupra plămânilor. În engleză, termenul are și sensul de deces.

EXPLANT, s. n. / explant, s. m. / explant. [*Lat.* ***ex*** *= în afară;* ***plantare*** *= a planta.*] Fragment mic prelevat de la nivelul unui organ sau țesut în vederea *transplantării sau a realizării unei culturi de țesut viu într-un mediu de cultură adecvat.

EXPLORARE, s. f. / exploration, s. f. / exploration. [*Lat.* ***exploratio, -onis*** *= cercetare, investigare, de la* ***explorare*** *= a căuta în afară.*] Studiul indirect, clinic și paraclinic, al unor structuri anatomice, a organismului în întregime sau al unor procese, fenomene, metabolisme care au loc în organism. E. poate fi mediată de diferite aparate, metode fizice, biofizice, chimice, biochimice etc.

EXPRESIE, s. f. / expression, s. f. / expressivity. [*Lat.* ***expressio, -onis*** *= expresie, exprimare, de la* ***exprimere*** *= a face să iasă prin apăsare (****ex*** *= în afară;* ***premere*** *= a apăsa, a presa).*] Sin.: expresivitate (v.).

EXPRESIVITATE, s. f. / expressivité, s. f. / expressivity. [*Lat.* ***expressus*** *= evident, clar, de la* ***exprimere*** *= a face să iasă prin apăsare (****ex*** *= în afară;* ***premere*** *= a apăsa, a presa).*] 1) Variabilitate a exprimării fenotipice a unei gene; gradul de realizare fenotipică a unei alele. 2) Gradul de intensitate a manifestărilor morbide în raport cu o genă cu transmitere autozomal dominantă. Ex.: e. variabilă a *miotoniei atrofice Steinert. Sin.: expresie.

EXPUNERE, s. f. / exposition, s. f. / exposure. [*Lat.* ***expositio, -onis*** *= expunere, de la* ***exponere*** *= a pune la vedere, a expune.*] Mărime dozimetrică pentru măsurarea ionizării produse în aer de radiațiile X sau și caracterizată prin suma sarcinilor electrice ale tuturor ionilor de același semn produși de un fascicul de protoni în unitatea de volum de aer. E. pe unitatea de timp se numește debit de e. și se exprimă în roentgen/secundă.

EXSANGUINOTRANSFUZIE, s. f. / exsanguinotransfusion, s. f. / exchange transfusion. [*Lat.* ***ex*** *= în afară;* ***sanguis, -inis*** *= sânge;* ***trans*** *= peste;* ***fusio, -onis*** *= topire, împrăștiere, de la* ***fundere*** *= a vărsa.*] Tehnică prin care sângele circulant al unui bolnav este înlocuit printr-o cantitate echivalentă de sânge provenită de la donatori compatibili. Obs.: termenul englez, în traducere *transfuzie de schimb*, este mai corect.

EXSORBȚIE, s. f. / exsorption, s. f. / exsorption. [*Lat.* ***ex*** *= în afară;* ***sorbere*** *= a bea, a aspira.*] Denumire pentru ansamblul schimburilor care se produc între enterocit (membrana acestuia) și lumenul intestinal, în sensul enterocitlumen intestinal. Schimburile în sens invers se numesc insorbție.

EXSTROFIE, s. f. / exstrophie, s. f. / exstrophy. [*Lat.* ***ex*** *= în afară; gr.* ***strephein*** *= a răsuci, a învârti.*] 1) Malformație congenitală a unui organ intern, care este plasat în afara cavității din organism unde este situat în mod normal. 2) *Eversiune congenitală a unui organ. Ex.: *e. vezicală.

EXSTROFIE VEZICALĂ / exstrophie vésicale / bladder exstrophy. Malformație a peretelui abdominal hipogastric, care reduce distanța dintre vezică și peretele anterior. Vezica herniază după eforturi fizice și este astfel redusă la partea sa posterioară și trigon. La băieți se constată *epispadias și la fete divizarea clitorisului. La ambele sexe apare disjuncția pubisului. V. și celosomie.

EXSUDAT, s. n. / exsudat, s. m. / exudate. [*Lat.* ***exsudatio, -onis*** *= asudare, de la* ***exsudare*** *= a se evapora, a asuda (****ex*** *= în afară;* ***sudare*** *= a transpira).*] Lichid seros sau albuminos bogat în substanțe proteice și conținând adesea elemente celulare (hematii, leucocite, histiocite etc.). E. provine din capilarele sanguine și trece în spațiile interstițiale la nivelul țesuturilor afectate de *inflamație. Când e. rămâne în zona de proveniență, acesta va fi resorbit și astfel se revine la starea normală. Dacă e. se disipează spre suprafața țesutului afectat, el este eliminat în mod natural printr-o cavitate comunicantă cu exteriorul (bronhii, vezică etc.) sau direct la exteriorul corpului. Dimpotrivă, dacă e. rămâne într-o cavitate care nu comunică cu exteriorul rezultă un *epanșament pleural, pericardic, ascitic etc. E. poate fi fibrinos, seros, serofibrinos, hemoragic sau purulent.

EXSUDATIV, adj. / exsudatif, -ive, adj. / exudative. [*Lat.* ***exsudare*** *= a se evapora, a asuda, de la* ***ex*** *= în afară,* ***sudare*** *= a transpira.*] Caracteristică a procesului vasculosanguin (congestie, edem, diapedeză) din prima fază a *inflamației, predominant în inflamațiile acute. V. și exsudat.

EXSUFLAȚIE, s. f. / exsufflation, s. f. / exsufflation. [*Lat.* ***exsufflatio, -onis*** *= gonire a duhului rău prin suflare, de la* ***exsufflare*** *= a sufla asupra (****ex*** *= în afară;* ***sufflare*** *= a sufla).*] Exteriorizarea unui volum de gaz dintr-o cavitate. Ex.: e. terapeutică în cazul unui *pneumotorax sufocant.

EXTAZ, s. n. / extase, s. f. / ecstasy. [*Lat.* ***exstasis****, gr.* ***ekstasis*** *= acțiunea de a ieși în afară de sine.*] Formă particulară de afectivitate, manifestată printr-o contemplare pasivă și detașarea de ambianță într-o lume imaginară.

EXTEMPORANEU, adj. / extemporané, -e, adj. / extemporaneous. [*Lat.* ***extemporaneus*** *= improvizat, fără pregătire.*] Care se produce, care are loc imediat. Termenul se utilizează îndeosebi în două cazuri: 1) Cu referire la o *biopsie al cărei examen histologic este efectuat imediat după prevelevarea în timpul unei intervenții chirurgicale. Rezultatul imediat al examenului histologic poate orienta continuarea actului operator. 2) Despre un preparat medicamentos care este realizat în momentul administrării.

EXTENSIE, s. f. / extension, s. f. / extension. [*Lat.* ***extensio, -onis*** *= întindere, de la* ***extendere*** *= a întinde (****ex*** *= în afară;* ***tendere*** *= a întinde).*] 1) Sin. cu convergență - 1 (v.) 2) Mișcare voluntară constând în deschiderea unghiului pe care îl fac două segmente articulate ale unui membru, acestea situându-se după mișcare în același ax. Ex.: e. antebrațului față de braț. Ant.: flexie.

EXTENSIE CONTINUĂ / extension continue / nail extension. Metodă de tratament ortopedic al unor fracturi pentru menținerea în poziție imobilă a unui membru fracturat, după reducerea fracturii, în scopul asigurării unei consolidări osoase fără deviere sau scurtare. Este obținută printr-o tracțiune continuă exercitată asupra membrului prin intermediul unor broșe transosoase, la care se adaugă frecvent menținerea în suspensie a membrului fracturat.

EXTENSOR, adj., s. m. / extenseur, adj., s. m. / extensor. [*Lat.* ***extensor, -oris*** *= cel care torturează prin întinderea membrelor, de la* ***extendere*** *= a întinde (****ex*** *= în afară;* ***tendere*** *= a întinde).*] Termen referitor la proprietatea unui mușchi care produce *extensia unei structuri anatomice. Ex.: mușchi e. al degetului.

EXTERN, adj. / externe, adj. / external. [*Lat.* ***externus*** *= din afară, extern.*] Despre o formațiune anatomică sau patologică situate spre exteriorul organismului. Utilizat uneori și ca sin. cu *lateral.

EXTEROCEPTOR, s. m. / extérocepteur, s. m. / exteroceptor. [*Lat.* ***exterus*** *= din afară;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Termen utilizat pentru a desemna segmentul periferic al analizatorilor (vizual, auditiv, gustativ, tactil etc.), reprezentat de receptori excitați de stimuli care provin din mediul extern.

EXTIRPA, vb. / extirper, vb. / extirpate. [*Lat.* ***exstirpare*** *= a smulge din rădăcină, de la* ***ex*** *= în afară,* ***stirps, stirpis*** *= rădăcină.*] A înlătura prin metode chirurgicale o zonă patologică din organism.

EXTIRPARE, s. f. / extirpation, s. f. / extirpation. [*Lat.* ***exstirpare*** *= a smulge din rădăcină, de la* ***ex*** *= în afară,* ***stirps, stirpis*** *= rădăcină.*] Acțiunea de a îndepărta în totalitate, prin metode chirurgicale, o formațiune patologică sau un organ afectat.

EXTRACARDIAC, adj. / extracardiaque, adj. / extracardiac. [*Lat.* ***extra*** *= în afară; gr.* ***kardia*** *= inimă.*] Despre un proces sau fenomen a cărui origine nu se află la nivelul inimii. Ex.: suflu e.

EXTRACORPOREAL, adj. / extracorporel, -elle, adj. / extracorporeal. [*Lat.* ***extra*** *= în afară;* ***corporeus*** *= al corpului, de la* ***corpus, -oris*** *= corp.*] 1) Care are originea în afara corpului uman. Ex.: *circulație e. 2) Care se află în afara corpului uman, dar este conectat, legat la acesta. Ex.: *pancreas e.

EXTRACT, s. n. / extrait, s. m. / extract. [*Lat.* ***extractum****, de la* ***extrahere*** *= a trage afară (****ex*** *= în afară;* ***trahere*** *= a trage).*] Preparat, de obicei farmaceutic, obținut prin extracția dintr-un produs vegetal sau animal cu ajutorul unui solvent (apă, alcool, eter, cloroform) sau a unor amestecuri de solvenți, prin diferite procedee. În final, e. este concentrat la un grad variabil de consistență fluidă, semisolidă sau solidă. Ex.: e. vegetale.

EXTRACȚIE, s. f. / extraction, s. f. / extraction. [*Lat.* ***extractum****, de la* ***extrahere*** *= a trage afară (****ex*** *= în afară;* ***trahere*** *= a trage).*] 1) Termen care, în chimia-fizică, denumește separarea unei substanțe dintr-un amestec de alte substanțe. 2) Prin extensie, termenul este utilizat în medicină, cu referire la scoaterea, îndepărtarea unei formațiuni dintr-o cavitate (ex.: e. unui corp străin, *e. dentară, *e. fetală).

EXTRACȚIE DENTARĂ / extraction dentaire / tooth extraction. Metodă chirurgicală care constă în îndepărtarea unui dinte din alveola acestuia.

EXTRACȚIE FETALĂ / extraction foetale / f(o)etal extraction. Operație manuală sau instrumentală (forceps, spatule, ventuze) care are drept scop nașterea artificială a fătului pe căi naturale, când *prezentația este angajată, membranele *pungii apelor sunt rupte și colul uterin este dilatat. E. pe cale abdominală se numește *cezariană.

EXTRADURAL, adj. / extradural, -ale, -aux, adj. / extradural. [*Lat.* ***extra*** *= în afară;* ***durus*** *= tare.*] Situat în afara sau deasupra *durei mater. V. și hematom extradural.

EXTRAPERITONIZARE, s. f. / extrapéritonisa-tion, s. f. / extraperitonealization. [*Lat.* ***extra*** *= în afară; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde.*] Excluderea din *cavitatea peritoneală a unui organ prezentând un proces patologic ce poate afecta întreaga cavitate.

EXTRAPIRAMIDAL, adj. / extrapyramidal, -ale, -aux, adj. / extrapyramidal. [*Lat.* ***extra*** *= în afară; lat.* ***pyramis, -idis****, gr.* ***pyramis, -idos*** *= piramidă.*] Care se află în relație cu *sistemul extrapiramidal, care ține de acest sistem. Ex.: contractură sau hipertonie e.

EXTRASISTOLĂ, s. f. / extrasystole, s. f. / extrasystole. [*Lat.* ***extra*** *= în afară; gr.* ***systole*** *= contracție.*] Tulburare de ritm cardiac caracterizată prin existența unor contracții cardiace heterotope și premature în cadrul ritmului cardiac de bază, având ca origine o tulburare de excitabilitate (focar ectopic de automatism) sau o tulburare de conducere. E. se pot declanșa la nivelul atriilor (e. atrială), la joncțiunea atrioventriculară (e. joncțională) și în ventricule (e. ventriculară). Ele pot fi izolate, cuplate cu regularitate la un complex sinusal (*bigeminism, *trigeminism) sau pot surveni în salve auriculare ori ventriculare. Prezența e. atriale este, în general, considerată patologică când frecvența lor depășește 6 pe minut.

EXTRAUTERIN, adj. / extrautérin, -e, adj. / extrauterine. [*Lat.* ***extra*** *= în afară;* ***uterus*** *= uter.*] Care este situat în afara cavității uterine. Ex.: *sarcină e.

EXTRAVAZARE, s. f. / extravasation, s. f. / extravasation. [*Lat.* ***extra*** *= în afară;* ***vas, vasis*** *= vas.*] Trecerea plasmei sanguine din vase în spațiile *interstițiale, îndeosebi în cazul *edemelor.

EXTRAVERSIUNE, s. f. / extraversion, s. f. / extraversion. [*Lat.* ***extra*** *= în afară;* ***versus****, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Orientarea unui subiect către obiectele exterioare și adaptarea sa la ambianță. V. extrovertit și sintonie.

EXTRAVERTIT. Var. pentru extrovertit (v.).

EXTREMITATE, s. f. / extrémité, s. f. / extremity. [*Lat.* ***extremitas, -atis*** *= extremitate, capăt.*] 1) Porțiunea inițială sau terminală a unei formațiuni anatomice. Ex.: *e. acromială a claviculei*, capătul lateral al claviculei, care se articulează cu acromionul, și *e. sternală a claviculei*, capătul medial al claviculei, care se articulează cu sternul. 2) Părțile periferice proeminente ale corpului. Ex.: mâna și piciorul și, prin extensie, membrul superior și inferior; nasul; urechile; mentonul. 3) Părțile periferice ale unui organ. Ex.: *e. superioară a rinichiului*, polul superior al rinichiului; *e. superioară a testiculului*, polul superior, în contact cu epididimul; *e. uterină a ovarului*, e. medială a ovarului, legată de uter prin ligamentul uteroovarian.

EXTREMITĂȚI ADEZIVE / extrémités cohésives / sticky ends. E. monocatenare complementare ale unei molecule de ADN dublu catenar. Capetele adezive pot fi reunite prin acțiunea unei *ligaze.

EXTROVERTIT, adj. / extraverti, -e, adj. / extravert. [*Lat.* ***extra*** *= în afară;* ***vertere*** *= a întoarce.*] Despre o persoană caracterizată prin exteriorizarea sentimentelor, sociabilitate. Tipul psihologic e. se caracterizează prin proiectarea tendințelor psihice interioare asupra lumii înconjurătoare. Var.: extravertit. Ant.: introvertit. V. și extraversiune.

EXTRUDERE. Var. pentru extruzie (v.).

EXTRUZIE, s. f. / extrusion, s. f. / extrusion. [*Fr.* ***extrusion****, din lat.* ***extrudere*** *= a respinge.*] Termen cu diferite semnificații: 1) Poziție anormală consecutivă deplasării spre exterior a unei formațiuni anatomice. 2) În stomatologie, erupție excesivă sau migrarea unui dinte dincolo de planul ocluzal natural. *E. dentară* apare frecvent în urma îndepărtării dintelui opus. 3) Herniere a *nucleului pulpos în care materialul nuclear pătrunde în canalul rahidian, dar rămâne parțial și în discul intervertebral, fiind atașat de acesta. 4) Procedeu de tehnologie alimentară utilizat îndeosebi pentru tratarea proteinelor vegetale din ulei în scopul dispunerii lor sub o formă asemănătoare proteinelor de origine animală. 5) Trecerea forțată a unui material plastic prin matrițe fixe, de ex. pentru fabricarea granulelor sferice. Var.: extrudere.

EXULCERAȚIE, s. f. / exulceration, s. f. / exulceration. [*Lat.* ***ex*** *= în afară;* ***ulceratio, -onis*** *= ulcerație, de la* ***ulcerare*** *= a umple de răni și* ***ulcus, -eris*** *= rană.*] Pierdere de substanță, leziune superficială; stratul bazal rămâne indemn, ceea ce duce la epitelizare fără cicatrice. Sin.: eroziune.

PARACELSUS (Aureolus Philippus Theophrastus Bombastus von Hohenheim) (1493-1541), medic, chimist și filosof elvețian. A rămas o personalitate excepțională din istoria științei, un geniu cu un caracter dificil, cu o viață agitată de nomad: *„Un medic trebuie să călătorească. El învață mai mult din drumurile sale decât din cărți"*. A fost considerat de **Shakespeare**, la un secol după moarte, cel mai mare medic al tuturor timpurilor, iar pe **Goethe** l-a inspirat în crearea lui *Faust*. În plină perioadă de dogmatism și superstiție, **Paracelsus** a susținut că medicina este o știință bazată pe experiment și observație, iar terapeutica bolilor trebuie să se sprijine pe studiul aprofundat al substanțelor naturale și al sintezelor chimice. A afirmat că organismul se poate vindeca prin mobilizare *„interioară"* (imunologia se va naște patru secole mai târziu!) și *„exterioară"*. În plină consacrare a alchimiei, scria că rostul chimiei constă în *„crearea mijloacelor de vindecare a oamenilor suferinzi"*. Numai miracolul care îl reprezintă creierul omului poate explica intuiția genială a lui **Paracelsus**, un simbol al libertății de gândire.

FABELLA, s. f. / fabella, s. f. / fabella. [*Lat. fabella, dim. de la faba = bob.*] Os *sesamoid, prezent la 10-20% din populație, situat posterior condilului extern al genunchiului; radiografic, el poate fi confundat uneori cu un fragment osos sau cu un corp străin.

FABULAȚIE, s. f. / fabulation, s. f. / confabulation. [*Lat. fabulatio, -onis = poveste, de la fabulari = a povesti.*] Acțiunea de prezentare a unor evenimente imaginare ca fiind reale. F. nu se însoțește în mod obligatoriu de intenția de fals, subiectul crezând el însuși, parțial, ceea ce povestește. F. este normală la copil și devine patologică la unii mitomani adulți.

FACIAL, adj. / facial, -ale, -aux, adj. / facial. [*Lat. facies = față.*] Care ține de față, situat în regiunea feței. Ex.: nerv f.

FACIES, s. n. / faciès, s. m. / facies. [*Lat. facies = față.*] Expresia sau aparența feței. În medicină, termenul se utilizează cu referire la un aspect caracteristic al feței, care prezintă modificări mai mult sau mai puțin specifice pentru unele boli. În cadrul semeiologiei clasice au fost descrise numeroase tipuri de f., printre care: 1) *F. abdominal*, cu tentă lividă, reliefuri osoase accentuate, ochi terni, înfundați în orbite, privire anxioasă, în *peritonita difuză acută sau sub influența unei dureri vii (apendicită, pancreatită etc.). Sin.: f. hipocratic sau f. peritoneal. 2) *F. acromegalic*, v. acromegalie. 3) *F. addisonian*, de culoare închisă ("cafea cu lapte"), v. boală Addison. 4) *F. adenoidian*, aspect particular al feței la copiii cu *vegetații adenoide, ca urmare a aplatizării transversale a nasului, cu ștergerea pliurilor nazogeniene și nazomalare, proeminența ochilor și scurtarea buzei superioare, care nu acoperă complet incisivii superiori, gura fiind întredeschisă, iar expresia feței inertă. 5) *F. aortic*, paloare a feței, cu bufee de congestie, la bolnavii cu *insuficiență aortică. 6) *F. basedowian*, din *boala Basedow-Graves, caracterizat prin *exoftalmie bilaterală accentuată, fante palpebrale lărgite, privire vie, hipersecreție lacrimală, ochi strălucitori, cu aspect de "spaimă înghețată". 7) *F. bovin* denumește uneori aspectul feței în *disostoza craniofacială. 8) *F. cushingoid*, rotunjit, în "lună plină", după tratament îndelungat cu *steroizi; v. sindrom Cushing. 9) *F. dolorosa*: expresie facială a unui pacient care suportă o durere acută și continuă. 10) *F. hepatic*, cu expresie bolnăvicioasă, ochi injectați, sclere galbene. 11) *F. hipertiroidian*, v. facies basedowian. 12) *F. hipocratic*, v. facies abdominal. 13) *F. Hutchinson*, v. 14) *F. leonin*, în *lepra lepromatoasă și în alte boli asociate cu edem facial, ca *erizipelul și *oncocercoza. 15) *F. lupic*, aspect "în fluture", cu placard eritematos al nasului și al pometilor, în *lupusul eritematos diseminat. 16) *F. Marshall Hall*, v. 17) *F. miastenic*, consecința afectării mușchilor feței, gâtului și masticatori: ochi semideschiși, buze întredeschise, pliurile feței șterse, capul înclinat, maxilarul inferior uneori coborât. 18) *F. miopatic*, din cauza atrofiei mușchilor feței: f. imobil, indiferent, piele netedă, ochi larg deschiși, pupilele nu se pot închide complet, buze groase, buza inferioară răsfrântă. 19) *F. mitral*, cu cianoza pometilor, buzelor și a nasului, care contrastează cu paliditatea celorlalte zone ale feței. 20) *F. mixedematos*, împăstat și rotunjit, cu ștergerea șanțurilor fiziologice, pleoape tumefiate și absența treimii externe a sprâncenelor, cu aspect general de somnolență. 21) *F. mongoloid*, rotund, aplatizat, *brahicefalie, ochi cu bride și oblici, cu *epicantus; v. sindrom Down. 22) *F. parkinsonian*, aspect de mască imobilă, privire fixă, clipit foarte rar. 23) *F. peritoneal*, v. facies abdominal. 24) *F. pletoric*, roșu, cu *telangiectazii la nivelul pometilor, la obezi și uneori la hipertensivi. 25) *F. scarlatinos*, cu dungi de culoare roșie intensă alternând cu dungi albe, consecință a erupției din *scarlatină. 26) *F. tetanic*, din *tetanos. V. *risus sardonicus*. 27) *F. tuberculos* (sau *ftizic*, termen desuet), emaciat, palid-pământiu, cu ochi strălucitori. 28) *F. vultuos*, congestionat, cu pometii obrajilor roșii, în pneumonie și în unele boli cardiace; în pneumonie, roșeața pometelui de partea plămânului afectat.

FACIES HUTCHINSON / faciès de Hutchinson / Hutchinson's facies. [*Sir Jonathan Hutchinson, chirurg englez, Londra, 1828-1913.*] F. caracteristic în *boala Graefe, cu pleoapele în ptoză aproape completă și globii oculari imobili, ficși.

FACIES MARSHALL HALL / faciès de Marshall Hall / Marshall Hall facies. [*Marshall Hall, medic englez, Edinburg, Londra, 1790-1857.*] F. caracteristic în *hidrocefalie, cu fața triunghiulară și bose frontale proeminente.

FACILITANT, adj., s. m. / facilitant, adj., s. m. / enhancer. [*Lat. facilis = ușor.*] Despre un agent care contribuie la accelerarea, amplificarea sau potențializarea unui proces normal sau patologic.

FACILITARE, s. f. / facilitation, s. f. / facilitation. [*Lat. facilitas, -atis = ușurință, de la facilis = ușor.*] 1) Stabilirea unui reflex cu atât mai ușor cu cât excitațiile care îl produc au fost repetate mai frecvent. 2) În general, favorizarea producerii unui fenomen.

FACILITARE IMUNITARĂ / facilitation immunitaire / immunological enhancement. Un fenomen paradoxal: protecția unui *antigen printr-un *anticorp specific. În acest mod, un țesut care conține antigeni este prezervat de acțiunea anticorpilor

ce îl recunosc. În particular, poate fi protejat țesutul sau organul *grefă împotriva reacțiilor de apărare ale organismului primitor, care l-ar distruge. Se facilitează astfel priza *grefonului. F. i. este datorată fixării pe grefon a unor anticorpi incompleți, care nu atrag *complementul, protejând celulele împotriva atacului *limfocitelor T.

FACOEMULSIFICARE, s. f. / phacoémulsification, s. f. / phacoemulsification. [*Gr.* ***phakos*** *= linte, lentilă; lat.* ***emulsum,*** *de la* ***emulgere*** *= a mulge până la ultima picătură, a seca;* ***ficare,*** *derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Tehnică de extracție a *cristalinului prin care conținutul acestuia este emulsificat cu ajutorul ultrasunetelor provenind de la o sondă, apoi, după o incizie, conținutul fragmentat este extras prin aspirație.

FACOM, s. n. / phacome, s. m. / phakoma. [*Gr.* ***phakos*** *= linte, lentilă; -****oma.***] Tumoră benignă mică, lenticulară, caracteristică *facomatozelor. F. se localizează îndeosebi la nivelul globului ocular, SNC și pe tegumente și, mai rar, în celelalte organe.

FACOMALACIE, s. f. / phacomalacie, s. f. / phacomalacia. [*Gr.* ***phakos*** *= linte, lentilă;* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakus*** *= moale.*] Ramolismentul *cristalinului.

FACOMATOZĂ, s. f. / phacomatose, s. f. / phakomatosis. [*Gr.* ***phakos*** *= linte, lentilă; -oma; -oză.*] Nume de ansamblu al unui grup de boli congenitale, în care se asociază malformații diverse ale nevraxului și tumori benigne de talie mică, de origine ectodermică, vasculare sau fibromatoase (denumite *facoame) ale pielii, mucoaselor, ochiului și SNC. Boala von Recklinghausen (*neurofibromatoza) și *scleroza tuberoasă Bourneville fac parte din acest grup. Inconstant, *boala Lindau și *sindromul Goltz-Gorlin sunt de asemenea considerate ca fiind f. Sin.: sindrom neurocutanat. V. și hamartom.

FACOSCLEROZĂ, s. f. / phacosclérose, s. f. / phacosclerosis. [*Gr.* ***phakos*** *= linte, lentilă;* ***sklerosis*** *= indurație, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Indurația *cristalinului.

FACTICE, adj. / factice, adj. / facticious. [*Lat.* ***facticius*** *= artificial, făcut, de la* ***facere*** *= a face.*] Fals, artificial, înșelător. Ex.: febră f., dermatoză f. V. și patomimie.

FACTOR, s. m. / facteur, s. m. / factor. [*Lat.* ***factor, -oris*** *= autor, creator, cel care face, de la* ***facere*** *= a face.*] 1) Agent cauzal implicat în desfășurarea unui anumit eveniment. 2) Nume de ansamblu al unor substanțe de natură foarte diversă, cu efecte fiziologice și/sau biochimice bine definite, dar al căror mecanism de acțiune sau compoziție exactă nu este întotdeauna cunoscut. 3) Număr care se înmulțește cu o anumită valoare pentru a determina o conversie a unității de măsură; *coeficient. V. și în continuare.

FACTOR DE ACTIVARE A MACROFAGELOR / facteur d'activation des macrophages / macrophage activating factor. *Limfokină asemănătoare *f. de inhibare a macrofagelor (MIF) și *interferonului, care determină apariția unui efect citotoxic la macrofage. Abrev. engl.: MAF.

FACTOR ANTIHEPARINIC / facteur antihéparinique / platelet factor 4. F. eliberat de plachete care inhibă acțiunea *heparinei și precipită complexele solubile de monomeri de *fibrină. Sin.: factor 4 plachetar.

FACTOR CASTLE / facteur de Castle / Castle's factor. [***William B. Castle,*** *medic american, n. 1897.*] Sin.: factor intrinsec (v.).

FACTOR DE COAGULARE / facteur de coagulation / coagulation factor. V. factori de coagulare.

FACTOR DE CONTACT / facteur de contact / contact factor. Proteină plasmatică care intervine în inițierea proceselor de coagulare endogenă. Sunt cunoscuți în prezent următorii f. de c.: *f. Hageman, *kininogenul cu greutate moleculară mare, *prekalicreina și *f. Rosenthal.

FACTOR DE CREȘTERE DERIVAT DIN PLACHETE / facteur de croissance d'origine plaquettaire / platelet-derived growth factor. Proteină înalt cationică, de circa 30 kDa, compusă din două lanțuri, A și B. F. este stocat în plachete (prima sursă descrisă) în granulele α și este eliberat în momentul activării plachetelor, dar este produs îndeosebi de *celulele endoteliale și, de asemenea, de *macrofagele activate, celulele mezangiale, o serie de celule embrionare și mai multe tipuri de celule tumorale. F. de c. d. din p. induce migrarea și proliferarea *fibroblastelor, a celulelor musculare netede și a monocitelor. Eliberat în plasmă, el facilitează coagularea și accelerează cicatrizarea, favorizând multiplicarea celulară. Ar fi implicat într-o serie de procese patologice fibroproliferative incluzând ateroscleroza și restenozarea după o *angioplastie. O formă a sa este codificată de oncogena v-sis, capabilă să transforme unele linii celulare fibroblastice în celule tumorale. F. se leagă de două tipuri de receptori specifici (α și β) cu activitate proteinkinazică. Abrev. engl.: PDGF.

FACTOR DE CREȘTERE ENDOTELIALĂ DERIVAT DIN PLACHETE / facteur de croissance endothéliale d'origine plaquettaire / platelet-derived endothelial-cell growth factor. F. *mitogen și chimiotactic (*chimiotaxie) care face parte din grupul de *proteine angiogenice.

FACTOR DE CREȘTERE EPIDERMICĂ / facteur de croissance de l'épiderme / epidermal growth factor. Polipeptid alcătuit din 53 de aminoacizi, provenind dintr-un precursor de circa 6 kDa, gena codantă a acestuia fiind pe cromozomul 4. Stimulează receptorul specific c-erb B1 prezent pe suprafața celulelor epiteliale, fibroblastelor și celulelor gliale. La receptorul pentru f. de c. e. se leagă cel puțin doi f. asemănători: *f. transformant de creștere α și f. de creștere al virusului vaccinia. Toți acești trei f. sunt mitogeni *in vitro*. Gena receptorului f. de c. e. este situată pe cromozomul 7 și este foarte apropiată ca structură de *proto-oncogena *neu*. Abrev. engl.: EGF.

FACTOR DE CREȘTERE A HEPATOCITELOR / facteur de croissance des hépatocytes / hepatocyte growth factor - scatter factor. Proteină de 82 kDa, derivată dintr-un precursor alcătuit din 728 de aminoacizi, transformat prin proteoliză specifică într-un heterodimer cu o subunitate α de 69 kDa și o alta β de 34 kDa. Acest f. este un *mitogen foarte activ pentru celulele hepatice și renale. De asemenea, crește mobilitatea și dispersia (de unde denumirea de *scatter factor* = factor dispersant) celulelor epiteliale și endoteliale. F. de c. a h. acționează prin intermediul unui receptor specific, codificat de *proto-oncogena c-Met. Abrev. engl.: HGF-SF.

FACTOR DE CREȘTERE A NERVULUI / facteur de croissance nerveuse / nerve growth factor. Proteină cu masa moleculară relativă 26 000 Da, cu rol în reglarea dezvoltării anumitor tipuri de neuroni (postganglionari simpatici și, probabil, a celulelor ganglionare senzoriale, la mamifere). Abrev. engl.: NGF.

FACTOR DIGITALIC ENDOGEN / facteur digitalique endogen / digitalis-like compound. Substanță (sau grup de substanțe), probabil de natură steroidică, cu loc de secreție necunoscut (hipotalamus?), capabilă să antreneze o natriureză prin blocarea reabsorbției tubulare de sodiu la nivel renal. Ea acționează în mod analog medicamentelor digitalice, prin blocarea *pompei de sodiu. Sin.: factor natriuretic ouabaino-endogen, factor ouabain-like sau digitalin-like endogen.

FACTOR DIGITALIN-LIKE ENDOGEN / facteur digitalin-like endogen / digitalis-like compound. Sin.: factor digitalic endogen (v.).

FACTOR DE ELONGAȚIE / facteur d'élongation / elongation factor. Denumire generică pentru proteinele necesare transferului resturilor de aminoacizi la un lanț polipeptidic în cursul *traducerii genetice.

FACTOR F / facteur F / factor F. *Plasmidă capabilă să efectueze propriul său transfer, prin conjugare cu o bacterie "primitoare". Genele responsabile de conjugare constituie un "operon de transfer". F. F se poate integra în materialul genetic al bacteriei și poate astfel permite transferul genelor la bacteria "primitoare". Sin.: factor de fertilitate, factor sexual.

FACTOR DE FERTILITATE / facteur de fertilité / fertility factor. Sin.: factor F (v.).

FACTOR HAGEMAN / facteur de Hageman / Hageman's factor. [*Hageman, numele bolnavului la care a fost observat pentru prima dată deficitul acestui factor sanguin.*] Proteină plasmatică care intervine în procesul de coagulare, calea endogenă, activându-se la contactul cu o suprafață la care apa nu aderă (ex.: sticlă, endoteliu lezat).

FACTOR HASERICK / facteur de Haserick / Haserick's factor. [*John R. Haserick, medic american contemporan.*] F. prezent în ser la bolnavii cu *lupus eritematos diseminat și alte *colagenoze, având proprietatea de a induce formarea *celulelor Hargraves. V. și test Haserick.

FACTOR INHIBITOR AL MIGRĂRII / facteur inhibiteur de la migration / migration inhibitory factor. Moleculă proteică termostabilă, mediatoare a imunității celulare, secretată de către limfocitele timo-dependente în prezența antigenului sensibilizant (într-o primă etapă), pentru ca, ulterior, în a doua etapă, să acționeze asupra macrofagelor care posedă antigenul respectiv, determinând aglutinarea acestora. Abrev. engl.: MIF.

FACTOR INTRINSEC / facteur intrinsèque / intrinsic factor. Glicoproteină termolabilă de circa 60 kDa elaborată de celulele bordante ale glandelor fundice gastrice, indispensabilă absorbției intestinale a *vitaminei B_{12} (cobalamină). Vitamina B_{12} provine din alimentele de origine animală, din bacterii prezente în apă și din vegetale fermentate (vegetarienii nu prezintă carență în această vitamină). Sub efectul acidității gastrice, cobalamina este eliberată din alimente și legată de proteine de origine salivară sau gastrică, denumite proteine R (R de la *rapide* la *electroforeză). În intestinul subțire proximal, proteinele pancreatice rup legătura vitaminei B_{12} cu proteinele R. Vitamina se leagă în continuare cu factorul intrinsec (FI), iar la nivelul ileonului terminal complexul FI-vitamină B_{12} se disociază, iar cobalamina pătrunde în enterocite, care prezintă receptori specifici pentru aceasta. În *anemia pernicioasă, absența FI antrenează o avitaminoză B_{12} de absorbție. În 30% din cazurile de boală există anticorpi anti-FI, iar uneori s-a constatat absența congenitală a acestora. Sin.: factor Castle.

FACTOR LIPOTROP / facteur lipotrope / lipotropic factor. Denumire generică pentru grupul de f. care, prevenind acumularea grăsimilor în ficatul animalelor supuse carenței de proteine, se opun degenerescenței grăsoase a ficatului. Cei mai cunoscuți f. l. sunt *metionina și *colina.

FACTOR DE MOTILITATE AUTOCRINĂ / facteur de motilité autocrine / autocrine motility factor. Clasă de *citokine secretate de celulele maligne, cu rol în motilitatea celulelor neoplazice în decursul procesului de metastazare.

FACTOR NATRIURETIC ATRIAL / facteur natriurétique auriculaire / atrial natriuretic factor. Sin.: peptid natriuretic atrial (v.).

FACTOR NATRIURETIC OUABAINO-ENDOGEN / facteur natriurétique ouabaïne-endogen / ouabain natriuretic factor. Sin.: factor digitalic endogen (v.).

FACTOR DE NECROZĂ TUMORALĂ / facteur nécrosant des tumeurs / tumor necrosis factor. Termen care se utilizează pentru f. de n. t. α (TNFα) sau cu referire atât la TNFα, cât și la f. de n. t. β (TNFβ). Cei doi f. au proprietăți biologice asemănătoare, iar genele care codifică sinteza se află pe același cromozom. Ambii f. interacționează cu *interleukinele 1 și 6, *interferonii și alte molecule reglatoare, stimulează producția de interleukină 1, *prostaglandină E_2 și de *colagenaze, de asemenea mediază numeroase componente ale răspunsurilor imunitare și inflamatorii. Cei doi f. contribuie la controlul normal al proliferării celulare și al diferențierii, exercită o serie de efecte antitumorale și limitează *apoptoza la nivelul *nevrogliei. Receptorii specifici celor doi f. au fost identificați la toate tipurile celulare somatice. Abrev. engl.: TNF.

FACTOR OUABAIN-LIKE / facteur ouabain-like / ouabain-like compound. Sin.: factor digitalic endogen (v.).

FACTOR PLACHETAR / facteur plaquettaire / platelet factor. Sin.: tromboplastinogenază (v.).

FACTOR 3 PLACHETAR / facteur 3 plaquettaire / platelet factor 3. Fosfolipid plachetar care este secretat în cursul procesului de agregare plachetară și care are rol în tromboplastinoformarea endogenă.

FACTOR 4 PLACHETAR / facteur 4 plaquettaire / platelet factor 4. Sin.: factor antiheparinic (v.).

FACTOR R / facteur R / R factor, resistance plasmid. [*R = Rezistență.*] *Plasmidă care face ca bacteriile ce o conțin în citoplasmă să fie insensibile la acțiunea mai multor medicamente (antibiotice și bactericide de sinteză). Bacteriile rezistente pot ceda f. lor R bacteriilor patogene. În acest mod se explică izbucnirea unor epidemii de dizenterie, tuberculoză și febră tifoidă, în diferite părți ale lumii.

FACTOR REGULATOR PEPTIDIC / facteur régulateur peptidique / peptide regulatory factor. Denumire utilizată pentru un grup de molecule peptidice mici care acționează în mod *autocrin sau *paracrin, având o afinitate mare pentru *receptorii membranari, cărora le pot modifica diferențierea sau/și proliferarea. Acest grup heterogen de f. r. p. cuprinde îndeosebi *limfokine și *factori de creștere.

FACTOR REUMATOID / facteur rhumatoïde / rheumatoid factor. Macroglobulină serică având caracteristicile unei IgM, prezentă în plasma sanguină la majoritatea subiecților afectați de *poliartrită reumatoidă sub două forme: 1) *F. r. greu* (70% din cazuri), format din IgM cu M_r mare. 2) *F. r. ușor*, cu M_r mică, alcătuit din IgG, IgM și IgA. F. r. se pune în evidență prin *testul Waaler-Rose, reacția cu latex sau prin alte tehnici.

FACTOR RHESUS / facteur Rhésus / Rhesus factor. [*Factor denumit astfel deoarece Landsteiner și Wiener l-au pus în evidență, în 1940, injectând sânge de la maimuța **Macacus rhesus** în urechea iepurelui, producând astfel la acesta din urmă un ser anti-Rhesus, cu care au studiat fenomenele de aglutinare în sângele uman.*] Antigen eritrocitar prezent la circa 85% din populație. Persoanele ale căror hematii prezintă antigenul sunt Rh+ (pozitive), iar celelalte Rh- (negative). Transfuzia cu sânge Rh+ efectuată la o persoană Rh- provoacă, la aceasta din urmă, apariția de aglutinine anti-Rh. Asemenea complicații apar în transfuzii repetate cu sânge Rh+ la o persoană Rh- sau cu ocazia celei de a doua sarcini a unei femei Rh- cu soțul Rh+. Același fenomen se poate întâmpla și după primul avort.

FACTOR DE RISC / facteur de risque / risk factor. Majoritatea bolilor având un determinism plurifactorial, f. de r. sunt aceia care cresc predispoziția pentru o anumită boală. Ex.: fumatul este un f. de r. pentru cancerul pulmonar, frecvența acestei boli fiind semnificativ mai mare printre fumători decât printre nefumători.

FACTOR ROSENTHAL / facteur de Rosenthal / plasma thromboplastin antecedent. [*Robert L. Rosenthal, medic american contemporan.*] V. factori de coagulare.

FACTOR SEXUAL / facteur sexuel / sex factor. Sin.: factor F (v.).

FACTOR STABILIZATOR AL FIBRINEI / facteur de stabilisation de la fibrine / fibrin stabilizing factor. *F. al coagulării

(XIII) care, în prezența calciului, stabilizează *fibrina. Este activat de *trombină.

FACTOR DE TRANSFER / facteur de transfert / transfer factor. Preparat cu M_r mică și dializabil, extras din limfocitele subiecților prezentând o *imunitate mediată celular contra unui antigen determinat. Prin injectarea la un subiect nesensibilizat, f. de t. conferă acestuia același tip de hipersensibilitate contra antigenului respectiv.

FACTOR TRANSFORMANT DE CREȘTERE α / facteur transformant de croissance α / transforming growth factor α. Polipeptid alcătuit din 50 de aminoacizi, din aceeași familie cu *f. de creștere epidermică (EGF), cu care prezintă 35% omologie și interacționează pe același receptor. Gena codificantă pentru precursorul f. t. de c. α este situată pe cromozomul 2. Acest polipeptid modulează dezvoltarea epidermei sânului și tubului digestiv, intervine în *angiogeneză și este un mediator al hipercalcemiei. Rolul său fiziologic îl apropie de EGF, cu atât mai mult cu cât ambele polipeptide au un receptor comun. Abrev. engl.: TGF-α.

FACTOR VON WILLEBRAND / facteur de von Willebrand / von Willebrand's factor. [*Erik Adolf von Willebrand, medic finlandez, profesor la Helsingfors, 1870-1949.*] Glicoproteină plasmatică sintetizată de endoteliu și megacariocite, care se atașează la suprafețele endoteliale lezate facilitând aderența trombocitelor și joacă, în plus, rolul de transportor plasmatic al f. VIII. Deficitul său congenital determină o coagulopatie mixtă, prin alterarea atât a hemostazei primare, cât și a celei secundare, numită *boala von Willebrand.

FACTORI DE COAGULARE / facteurs de coagulation / coagulation factors. F. care intervin în procesul de *coagulare sanguină și care se găsesc în sânge sau în țesuturi. Conform nomenclaturii în vigoare, se recunosc 12 f. desemnați prin cifre romane de la I la XIII (cifra VI nu este atribuită oficial, dar pentru unii desemnează *accelerina, globulină din sânge care accelerează formarea de *trombină și de *tromboplastină). F. de c. poartă, de asemenea, și alte nume, adesea mai cunoscute decât cifrele romane corespondente. *F. I* este fibrinogenul (v.). Deficiența sa (afibrinogenemie sau hipofibrinogenemie) poate fi congenitală, condiționată genetic sau dobândită (în unele afecțiuni hepatice severe, îndeosebi în ciroza hepatică sau în *coagularea intravasculară diseminată). *F. II* este cunoscut și sub denumirea de protrombină (v.). Deficitul acestui f., hipoprotrombinemia, se întâlnește în bolile hepatice, fie prin insuficiența sintezei proteice, fie prin deficit de vitamină K, secundar *colestazei. *F. III* este tromboplastina (v.). *F. IV* se identifică cu ionul de Ca^{2+}, element indispensabil al coagulării, deoarece participă la activarea majorității f. de c. *F. V* este denumit și proaccelerină (v.). Deficitul genetic de f. V constituie o boală rară, *parahemofilia. *F. VI* accelerina (v.) este de fapt forma activată a f. V. *F. VII* este reprezentat de proconvertină (v.). *F. VIII* este numit și f. antihemofilic A sau tromboplastinogen (v.). *F. IX*, f. antihemofilic B, participă la fel ca și f. VIII la formarea activatorului protrombinei prin mecanism intrinsec. Deficitul său determină o boală care se manifestă clinic identic cu hemofilia A, numită hemofilie B sau boală Christmas. *F. X*, f. Stuart-Power, α_1 globulină plasmatică, poziționată funcțional la intersecția dintre calea intrinsecă și cea extrinsecă a activării protrombinei. Deficitul de f. X determină o tulburare severă a hemostazei, cu caracter sistemic. *F. XI*, f. antihemofilic C, participă la activarea protrombinei prin mecanism intrinsec. Este cunoscut și sub denumirea de *plasma thromboplastin antecedent*. Deficitul său determină o tulburare sistemică a hemostazei, asemănătoare cu hemofilia A, numită hemofilie C sau sindrom Rosenthal. *F. XII*, f. Hageman, β globulină a cărei activare prin contact cu diverse suprafețe, electronegative sau rugoase, declanșează mecanismul intrinsec al coagulării. Deficitul său se însoțește de o prelungire a timpului de coagulare in vitro, dar de obicei nu are manifestare clinică, de unde ipoteza existenței unui mecanism alternativ de activare a căii intrinseci *in vivo*. *F. XII* activat convertește, de asemenea, prekalicreina în kalicreină, enzimă implicată în formarea kininelor plasmatice. *F. XIII*, numit și f. stabilizator al fibrinei, este o β globulină cu funcție de stabilizare a cheagului, prin polimerizarea monomerilor de fibrină. Este activat în prezența trombinei și a ionilor de Ca^{2+}. Deficitul de f. XIII traduce o tulburare a hemostazei cu manifestare clinică.

FACTORI DE CREȘTERE / facteurs de croissance / growth factors. Denumire generală pentru numeroase polipeptide, adesea fără relație între ele, care circulă în mediul extracelular și au ca acțiuni principale controlul proliferării celulare normale sau anormale. Sintetizați de numeroase celule, f. de c. au acțiune *endocrină, *paracrină sau/și *autocrină: 1) În modul endocrin, acționează la distanță de locul de sinteză și secreție (ex.: *eritropoietina și *somatomedinele). 2) În modul paracrin, f. de c. acționează asupra celulelor din jur, altele decât celulele producătoare; acest mod de acțiune este extrem de răspândit în țesutul conjunctiv, în procesele de reparație tisulară și vindecare (ex.: *f. de c. ai fibroblastelor), dar și în procesele de organogeneză. 3) În mod autocrin, f. de c. acționează asupra celulelor care i-au produs, îndeosebi în hiperplazia epitelială compensatorie (ex.: *f. de c. ai hepatocitelor, în regenerarea hepatică), dar și în dezvoltarea tumorală. O serie de f. de c. acționează asupra unor tipuri celulare variate, în timp ce unii f. de c. au ținte celulare precise. De asemenea, f. de c. pot avea roluri în procesele de locomoție celulară, contractilitate și diferențiere. Acțiunea celulară a f. de c. se produce, cel mai frecvent, prin cuplarea cu *receptori membranari specifici, dotați adesea cu activitate tirozinkinazică. Receptorii care nu prezintă activitate kinazică endogenă activează *proteinkinaze intracelulare. Frecvent, acțiunea f. de c. se produce în două etape: un prim factor (*f. de competență*) activează anumite metabolisme și/sau sinteza de receptori membranari, iar un al doilea factor (*f. de progresie*) provoacă avansarea celulelor în *ciclul celular. Ex.: *f. de c. endotelială derivat din plachete este un f. de competență, pe când somatomedinele sunt f. de progresie. O clasificare a f. de c. nu este, deocamdată, posibilă.

FACTORI DE CREȘTERE ASEMĂNĂTORI INSULINEI / facteurs de croissance proches de l'insuline / insulin-like growth factors. Sin.: somatomedine (v.).

FACTORI DE CREȘTERE AI FIBROBLASTELOR / facteurs de croissance des fibroblastes / fibroblast growth factors. Grup de 9 polipeptide omologe structural care stimulează proliferarea fibroblastelor, celulelor endoteliale, celulelor musculare netede vasculare, mioblastelor musculaturii scheletice, a unor celule neuronale și a unor tipuri de celule epiteliale. Există doi f. de c. ai f. principali: 1) *F. de c. al f. acid* (FGF-1), polipeptid format din 140 de aminoacizi, cu gena codantă a unui precursor pe cromozomul 5. 2) *F. de c. al f. bazic* (FGF-2), polipeptid format din 146 de aminoacizi, cu gena codantă a unui precursor pe cromozomul 4. Cei doi f. stimulează proliferarea unor tipuri celulare diverse, tinere. Trei dintre f. de c. ai f. sunt *oncogene. Mecanismul de acțiune a f. de c. ai f. este foarte complex: pe de o parte, ei activează indirect, prin intermediul receptorilor specifici, numeroase proteine via *mesageri secunzi, iar pe de altă parte acționează direct asupra unor ținte nucleare diverse. Abrev. engl.: FGF.

FACTORI DE CREȘTERE HEMATOPOIETICI / facteurs de croissance hématopoïétiques / h(a)ematopoietic growth

factors. Grup de polipeptide diverse care acționează la nivelul diferitelor linii celulare ale *hematopoiezei. Majoritatea acestor f. poartă denumiri diverse, descrierea și implicit terminologia nefiind, încă, definitive. Unul dintre cei mai specifici f. de c. h. este f. de stimulare a coloniilor macrofagice (CSF-1). Alți f. de c. h.: *eritropoietina, *trombopoietina, f. de activare a celulei stem (sau hematopoietina 2).

FACTORI DE INIȚIERE / facteurs d'initiation / initiation factors. F. proteici cu rol catalitic, care inițiază unele procese moleculare: 1) Grup de proteine necesare pentru inițierea *translației. 2) În transcripție f. de i. este denumit f. sigma și este o subunitate de ARN-polimerază. 3) În calea alternativă de activare a *complementului, f. de i., notat cu F, permite proteoliza *properdinei.

FAG, s. m. / phage, s. m. / phage. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca.*] Sin.: bacteriofag (v.).

FAG DEFECTIV / phage défectif / defective phage. *Bacteriofag mutant care necesită, în vederea multiplicării, asistența unui f. ajutător (asistent).

FAG TEMPERAT / phage tempéré / lysogenic phage. *Bacteriofag al cărui genom se poate integra în ADN-ul celulei gazdă, modificând proprietățile acesteia. Atunci când este integrat în genomul celulei gazdă, f. poartă denumirea de profag. F. t. are capacitatea de a liza bacteriile pe care le infectează.

FAG TRANSDUCTOR / phage transducteur / transducing phage. *Bacteriofag capabil să transmită o parte din genomul unei celule gazdă altei celule gazdă.

FAG VIRULENT / phage virulent / virulent phage. *Bacteriofag care, prin infecția unei bacterii, produce liza acesteia. Când bacteria este lizată, particulele virale nou sintetizate sunt eliberate.

FAGEDENISM, s. n. / phagédénisme, s. m. / phagedena, phagedenism. [*Lat. medicală* ***phagedaena*** *= ulcer, din gr.* ***phagedaina*** *= foame devorantă, ulcer (fig.), de la* ***phagein*** *= a mânca.*] Ulcerație cu tendință extensivă și distructivă neobișnuită, în profunzime sau în suprafață, rebelă și fără specificitate histologică. Se localizează la nivelul membrelor inferioare și este adesea spontan regresivă. Poate fi consecința virulenței unor germeni sau a unui teren debilitat. Este frecventă în țările tropicale. Sin.: ulcer fagedenic, ulcer tropical. V. și idiofagedenism.

FAGEDENISM GEOMETRIC / phagédénisme géométrique / pyoderma gangrenosum. Sin.: idiofagedenism (v.).

FAGOCIT, s. n. / phagocyte, s. m. / phagocyte. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca;* ***kytos*** *= celulă.*] Termen general utilizat pentru a desemna celulele, fixe (celulele sistemului reticuloendotelial) sau mobile (granulocite polinucleare, monocite etc.), care posedă proprietatea de *fagocitoză.

FAGOCITAR, adj. / phagocytaire, adj. / phagocytic. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca;* ***kytos*** *= celulă.*] 1) Care posedă capacitatea de *fagocitoză. 2) Care aparține fagocitozei sau fagocitelor.

FAGOCITOZĂ, s. f. / phagocytose, s. f. / phagocytosis. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca;* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] Captura și ingestia, de către o celulă, a unor particule solide, inerte sau vii, ale mediului pericelular. F. reprezintă unul din mecanismele foarte eficiente ale *imunității nespecifice și implică ingestia și distrugerea unor agenți patogeni de către *fagocite (sau celule fagocitare). Procesul de f. se produce fie la poarta de intrare a bacteriilor, fie după ce acestea au pătruns în sistemul circulator.

FAGOFOBIE, s. f. / phagophobie, s. f. / phagophobia. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca;* ***phobos*** *= frică.*] Teama de a înghiți sau de a se îneca cu alimente.

FAGOLIZOZOM, s. m. / phagolysosome, s. m. / phagolysosome. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge;* ***soma, -atos*** *= corp.*] *Lizozom secundar rezultat după fuziunea cu un *fagozom.

FAGOZOM, s. m. / phagosome, s. m. / phagosome. [*Gr.* ***phagein*** *= a mânca;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Vacuolă intracitoplasmatică provenită din *endocitoză, conținând particule străine celulei (bacterie, virus, debriuri celulare). După endocitoză și fuziunea cu un *lizozom primar, f. este hidrolizat și digerat de celulă.

FALANGE (PROXIMALĂ, MIJLOCIE, DISTALĂ), s. f. pl. / phalanges I, II, III, s. f. pl. / proximal, middle, distal phalanges. [*Lat.* ***phalanx, -angis,*** *gr.* ***phalanx, -angos*** *= înșiruire de soldați.*] V. tab. anat. – oase.

FALANGECTOMIE, s. f. / phalangectomie, s. f. / phalangectomy. [*Lat.* ***phalanx, -angis,*** *gr.* ***phalanx, -angos*** *= înșiruire de soldați; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Îndepărtarea chirurgicală a uneia sau mai multor falange.

FALANGETĂ, s. f. / phalangette, s. f. / third phalanx, ungual phalanx. NA: phalanx, pl. phalanges. [*Lat.* ***phalanx, -angis,*** *gr.* ***phalanx, -angos*** *= înșiruire de soldați.*] Falanga distală (sau unghEală) a unui deget.

FALANGIZARE, s. f. / phalangisation, s. f. / phalangization. [*Lat.* ***phalanx, -angis,*** *gr.* ***phalanx, -angos*** *= înșiruire de soldați.*] Operație chirurgicală efectuată în scopul restabilirii capacității de prehensiune. F. se efectuează în cazul unei mâini mutilate, cu degetele amputate și constă în adâncirea comisurilor interdigitale, cu eliberarea primului metacarpian în scopul de a-l face mobil, pentru a înlocui policele în mișcările de prehensiune (prindere).

FALCIFORM, adj. / falciforme, adj. / falciform. [*Lat.* ***falx, falcis*** *= seceră;* ***forma*** *= formă.*] Care are formă de seceră, cu referire la deformarea hematiilor din anemia f. sau *drepanocitoză.

FALOIDIAN, adj. / phalloïdien, -ienne, adj. / phalloid. [*Gr.* ***phallos*** *= penis;* ***eidos*** *= formă.*] Care se referă la intoxicația cu o ciupercă, *Amanita phalloides*. V. și *Amanita*.

FALS, adj. / faux, fausse, adj. / false. [*Lat.* ***falsus*** *= fals.*] 1) Contrar adevărului, neîntemeiat. 2) Despre o structură sau un proces aparent asemănătoare (sau confundabile) cu o altă structură sau proces din organism. Ex.: *f. membrană*, pseudomembrană, depozit membranos, gălbui, friabil pe amigdale; *f. membrană difterică*, formațiuni albe-sidefii, cu suprafață lucioasă, netedă;. *f. proiecție*, falsă orientare; *travaliu f.*, dureri false de naștere.

FALUS, s. n. / phallus, s. m. / phallus. NA: penis (1). [*Gr.* ***phallos*** *= penis.*] 1) Penis (v.). 2) În psihanaliză, reprezentare simbolică a organului masculin ca putere suverană, virilă a Naturii (termenul penis fiind rezervat organului în sens anatomic).

FALX / falx / falx. NA: falx, pl. falces. [*Lat.* ***falx, falcis*** *= coasă, seceră.*] Structură anatomică în formă de seceră. Ex.: *f. cerebelli*, porțiunea durei mater situată între lobii cerebelului; *f. cerebri*, porțiunea mediosagitală a durei mater care separă emisferele cerebrale; *f. inguinalis*, structură tendinoasă comună prin care se inseră pe pubis mușchii oblic intern și transvers ai abdomenului.

FAMILIAL, adj. / familial, -ale, -aux, adj. / familial. [*Lat.* ***familiaris*** *= al casei, de familie, de la* ***familia*** *= familie, casă.*] Despre o boală sau o tară care afectează mai mulți membri ai aceleiași familii.

FAMILIE MULTIGENICĂ / famille multigénique / multigenic family, gene family. Ansamblu de mai multe fragmente de ADN, alcătuit din *gene și *pseudogene, ale căror secvențe se aseamănă. F. m. au derivat, în evoluție, din *duplicațiile succesive ale unei gene ancestrale unice.

FAMILIE RADIOACTIVĂ / famille radioactive / radioactive family. Ansamblu de elemente chimice radioactive alcătuit dintr-un element inițial și din alte elemente care se formează succesiv, în urma unor dezintegrări alfa sau beta, sfârșindu-se cu un element stabil. Se cunosc patru f. r. naturale: a uraniului ($^{238}_{90}U$), având ca element stabil final plumbul ($^{206}_{82}Np$); a toriului ($^{232}_{90}Th$), cu element final plumbul ($^{208}_{82}Pb$); a actiniului ($^{235}_{89}Ac$), element final plumbul ($^{207}_{82}Pb$); a neptuniului ($^{237}_{93}Pn$), care nu există în stare naturală din cauza perioadei de înjumătățire extrem de scurte, cu element final bismutul ($^{209}_{83}Bi$). O a cincea f. r., a americiului ($^{241}_{95}Am$), este artificială și are ca element stabil final bismutul ($^{208}_{83}Bi$).

FANERĂ, s. f. / phanère, s. m. / exoskeleton. [*Gr. phaneros = vizibil, de la phainein = a apărea.*] Orice formațiune epidermică vizibilă care prezintă o *keratinizare intensă, de obicei normală: unghii, păr, pene.

FANGOTERAPIE, s. f. / fangothérapie, s. f. / fangotherapy. [*It. fango = nămol; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea nămolului de origine vulcanică prin aplicare la nivelul suprafeței cutanate, în scopuri terapeutice.

FANTASMĂ, s. f. / phantasme (ou fantasme), s. m. / phantasm. [*Gr. phantasma = apariție, nălucă, de la phainein = a apărea.*] Producție a imaginației, vis în stare de veghe.

FANTĂ, s. f. / fente, s. f. / fissure. NA: fissura. [*Fr. fente, din lat. finditus, de la findere = a despica, a crăpa.*] 1) Termen utilizat îndeosebi cu referire la structuri care se formează în perioada de dezvoltare embrionară a diferitelor organe. F. reprezintă o despicătură parțială sau completă a unui organ, care marchează, în general, sediul unui nou *orificiu sau *fisuri. 2) Denumire generică pentru o serie de malformații ale feței. V. fantă labiopalatină, fisură, hiatus.

FANTĂ LABIOPALATINĂ / fente labiopalatine / labiopalatine cleft. Termen general pentru ansamblul malformațiilor feței rezultate dintr-un defect de sudură a mugurilor maxilari superiori cu *processusul intermaxilar al mugurelui frontal (la nivelul buzelor și gingiilor) sau a processusurilor palatine ale mugurilor maxilari superiori între ele (la nivelul palatului). F. l. se deosebesc de *fistulele faciale, care rezultă dintr-un defect de confluență a mugurilor primari. V. cioc de papagal și gură de lup.

FANTĂ SINAPTICĂ / fente synaptique / synaptic cleft. V. sinapsă.

FANTOMĂ, s. f. / fantôme, s. m. / phantom. [*Gr. dialect. fantauma, de la phantasma = apariție, nălucă și phainein = a apărea.*] În radiobiologie, model din ceară sau mase plastice care imită forma și dimensiunile unui organism, organ sau țesut, util în stabilirea *izodozelor.

FARADIZARE, s. f. / faradisation, s. f. / faradization. [*Michael Faraday, fizician englez, 1791-1867.*] Aplicarea unui curent de inducție experimental (excitare) sau terapeutic (pentru combaterea atrofiei musculare).

FARINGE, s. n. / pharynx, s. n. / pharynx. NA: pharynx. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe.*] Conduct musculomembranos care face să comunice cavitatea bucală cu *esofagul, pe de o parte, și fosele nazale cu *laringele, pe de altă parte. F. cuprinde trei părți: o parte superioară în raport cu fosele nazale (*rinofaringe), o parte medie, bucală (*orofaringe) și una inferioară (hipofaringe), care corespunde orificiului superior al laringelui. Este locul de încrucișare a căilor respiratorii (sau aeriene) și digestive.

FARINGE BUCAL / oropharynx, s. m. / oral pharynx. NA: pars oralis pharyngis. Sin.: orofaringe (v.).

FARINGE NAZAL / nasopharynx, s. m. / nasal pharynx. NA: pars nasalis pharyngis. Sin.: rinofaringe (v.).

FARINGECTOMIE, s. f. / pharyngectomie, s. f. / pharyngectomy. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; ektome = excizie.*] Ablația totală sau parțială a *faringelui, practicată de regulă în chirurgia cancerului local. F. este frecvent *parțială*, iar dacă se recurge la *f. totală* (*f. totală circulară*) se impune o intervenție de chirurgie plastică.

FARINGISM, s. n. / pharyngisme, s. m. / pharyngismus, pharyngism. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; -ism.*] Spasm muscular al faringelui.

FARINGITĂ, s. f. / pharyngite, s. f. / pharyngitis. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; -ită.*] Inflamație a faringelui. Se descriu numeroase forme de f., printre care: 1) *f. acută*, inflamație asociată cu dureri în gât, îndeosebi la înghițit, congestie a mucoasei locale și febră; sin.: f. catarală; 2) *f. atrofică*, formă de *f. cronică care evoluează cu atrofia țesutului submucos și secreții vâscoase; 3) *f. cronică*, ce rezultă după multiple f. acute, iar uneori este cauzată de tuberculoză sau sifilis; se manifestă prin secreții abundente, iar în formele severe prin ulcerații, durere și disfagie; 4) *f. foliculară*, caracterizată prin hipertrofia glandelor faringiene; 5) *f. gangrenoasă*, cu prezența unor plăci de necroză; 6) *f. herpetică* formă de *f. acută caracterizată prin formarea de vezicule, urmate de excoriații; 7) *f. membranoasă* cu exsudat abundent care duce la formarea de false membrane; 8) *f. ulceroasă*, cu formare de ulcerații, acoperite de un depozit gălbui, asemănător unei membrane, asociată cu febră, durere și prostrație.

FARINGOEPIGLOTIC, adj. / pharyngoépiglottique, adj. / pharyngoepiglottic. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; epi = pe; glotta sau glottis = limbă.*] Raportat la faringe și epiglotă. Ex.: repliu f.

FARINGOSCOPIE, s. f. / pharyngoscopie, s. f. / pharyngoscopy. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examen vizual direct al faringelui și hipofaringelui, efectuat cu un faringoscop (apăsător de limbă prevăzut cu un dispozitiv de iluminare).

FARINGOSPASM, s. n. / pharyngospasme, s. m. / pharyngospasm. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; spasmos = contracție, de la span = a trage.*] Tulburare nervoasă caracterizată prin spasme musculare tonice sau clonice ale faringelui, în urma cărora este împiedicată deglutiția.

FARINGOSTOMIE, s. f. / pharyngostomie, s. f. / pharyngeal fistula. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; stoma, -atos = gură.*] Comunicare dobândită între faringe și învelișul cutanat al gâtului din cauza unei breșe a peretelui faringelui. F. propriu-zise constau într-o deschidere directă a faringelui la piele, spre deosebire de fistulele faringiene, caracterizate prin existența unui traiect subcutanat mai mult sau mai puțin sinuos. Ambele sunt, frecvent, consecința unor intervenții faringolaringiene la bolnavii supuși anterior *radioterapiei.

FARINGOTOMIE, s. f. / pharyngotomie, s. f. / pharyngotomy. [*Gr. pharynx, -yngos = faringe; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizia unui perete al faringelui.

FARMACIE, s. f. / pharmacie, s. f. / pharmaceutics, pharmacy. [*Gr. pharmakeia, de la pharmakon = remediu.*] 1) Arta de a prepara medicamente. 2) Știință multidisciplinară care are ca obiect studiul preparării, controlului, conservării, eliberării și evaluării terapeutice a medicamentelor, ca și ansamblul de date fizice, chimice și biologice legate de acestea. 3) Unitatea sanitară unde (uneori) se prepară, se depozitează, de obicei o perioadă limitată de timp și într-un stoc în funcție de solicitări și se eliberează medicamente, produse tehnico-medicale și igienico-sanitare.

FARMACOCINETICĂ, s. f. / pharmacocinétique, s. f. / pharmacokinetic. [*Gr. pharmakon = remediu; kinetikos = care se mișcă, de la kinein = a mișca.*] Studiul diferitelor etape ale

metabolismului medicamentelor în organism: resorbție, distribuție, transformări ale medicamentelor, eliminare. În funcție de doza administrată și de timp, se determină diverși parametri: semiviață, volum de distribuție, concentrația maximă plasmatică (pic plasmatic), *clearance etc. Pe baza acestor parametri se stabilesc modele farmacocinetice care permit o interpretare matematică.

FARMACODEPENDENȚĂ, s. f. / pharmacodépendance, s. f. / drug dependence. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu; lat.* ***dependere*** *= a sta atârnat, de la* ***de*** *= separat de,* ***pendere*** *= a atârna.*] Denumire pentru ansamblul fenomenelor psihice și fizice care apar după o perioadă variabilă de utilizare a anumitor medicamente. Din cauza f., medicamentele respective devin indispensabile echilibrului fiziologic al pacientului. V. fizicodependență și psihodependență.

FARMACODINAMIE, s. f. / pharmacodynamie, s. f. / pharmacodynamics. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***dynamis*** *= forță, acțiune.*] Studiul acțiunii medicamentelor asupra organismului, organelor sau țesuturilor, ca și mecanismele acestei acțiuni (ex.: la nivel biochimic, farmacologia biochimică).

FARMACOFILIE, s. f. / pharmacophilie, s. f. / pharmacophilia. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Atașament și încredere exagerată în medicamente și alte mijloace terapeutice. V. și farmacomanie.

FARMACOGENETICĂ, s. f. / pharmacogénétique, s. f. / pharmacogenetics. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Ramură a farmacologiei și geneticii care studiază variantele biochimice ale speciei capabile să modifice răspunsul la medicamente.

FARMACOGNOZIE, s. f. / pharmacognosie, s. f. / pharmacognosy. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Disciplină consacrată studiului materiilor prime, în esență de origine vegetală, care cuprind substanțe active farmacologic. F. era denumită odinioară *materia medica*.

FARMACOGRAFIE, s. f. / pharmacographie, s. f. / pharmacography. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***graphein*** *= a scrie.*] Ramură a *farmacologiei care stabilește regulile și modalitățile de prescriere a medicamentelor.

FARMACOLOGIE, s. f. / pharmacologie, s. f. / pharmacology. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***logos*** *= știință.*] Știință care se ocupă cu studiul originii, structurii chimice, sintezei, efectelor și modului de administrare a medicamentelor. Include mai multe domenii: *farmacocinetica, *farmacodinamia, *farmacognozia, *toxicologia.

FARMACOMANIE, s. f. / pharmacomanie, s. f. / pharmacomania. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu;* ***mania*** *= nebunie.*] Nevoia imperioasă de a consuma medicamente fără motive justificate. V. și farmacofilie.

FARMACOPEE, s. f. / pharmacopée, s. f. / phar-macop(o)eia. [*Gr.* ***pharmacopoiia*** *= obținerea medicamentelor, de la* ***pharmakon*** *= remediu,* ***poiein*** *= a face.*] Formular oficial, legal, conținând o descripție a medicamentelor de uz curent în medicină (formulă, compoziție, proprietăți chimice, mod de preparare, acțiune farmacologică etc.). Este obligatoriu în toate farmaciile unei țări. Prima f. îi aparține lui Jacques Sylvius și a fost elaborată în anul 1514. Există o f. internațională și una europeană, prima ediție fiind elaborată în 1970.

FARMACORECEPTOR, s. m. / pharmacorécepteur, s. m. / pharmacoreceptor. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu; lat.* ***receptus***, *de la* ***recipere*** *= a primi.*] V. termenul: receptori și medicamente.

FARMACOVIGILENȚĂ, s. f. / pharmacovigilance, s. f. / monitoring for drug safety, drug monitoring. [*Gr.* ***pharmakon*** *= remediu; lat.* ***vigilantia*** *= vigilență, de la* ***vigilare*** *= a sta treaz noaptea, a veghea.*] Notarea, înregistrarea și evaluarea sistematică a reacțiilor indezirabile observate la pacienți în relație cu orice medicament, survenite în condiții normale de utilizare în scop terapeutic, diagnostic sau profilactic. F. este organizată în cadrul unor centre naționale și internaționale, acestea din urmă fiind de obicei sub direcția OMS.

FASCICUL, s. n. / faisceau, s. m. / fascicle. NA: fasciculus, pl. fasciculi. [*Lat.* ***fasciculus***, *dim. de la* ***fascis*** *= mănunchi.*] Gruparea mai multor *fibre, dispuse paralel (f. nervos, f. muscular). Ex. de f. nervoase: f. hipotalamohipofizar, f. pontocerebelos, f. solitar, f. spinocerebelos dorsal, f. vestibulocerebelos.

FASCICUL ATRIOVENTRICULAR / faisceau atrio-ventriculaire / atrioventricular bundle. NA: fasciculus atrioventricularis. Sin.: fascicul His. V. inimă.

FASCICUL HIS / faisceau de His / atrioventricular bundle. NA: fasciculus atrioventricularis. [***Wilhelm His Jr.***, *anatomist german, profesor (succesiv) la Leipzig, Basel, Göttingen și Berlin, 1863-1934.*] Sin.: fascicul atrioventricular. V. inimă.

FASCICUL KENT / faisceau de Kent / Kent's bundle. [***Albert Frank Stanley Kent***, *fiziolog englez, profesor la Bristol, apoi la Londra, 1863-1958.*] V. sindrom Wolff-Parkinson-White.

FASCICUL PIRAMIDAL / faisceau pyramidal / cerebrospinal tract. NA: tractus corticospinalis (pyramidalis). F. descendent de fibre nervoase provenind din circumvoluțiunea frontală ascendentă și din teritoriile corticale adiacente (îndeosebi în lobul frontal), care se termină la nivelul celulelor motorii ale coarnelor medulare controlaterale. F. p. constituie calea nervoasă principală a motricității.

FASCICULAT, adj. / fasciculé, -e, adj. / fasciculated. [*Lat.* ***fasciculus***, *dim. de la* ***fascis*** *= mănunchi.*] Care este dispus în *fascicule.

FASCICULAȚIE, s. f. / fasciculation, s. f. / fasciculation. [*Lat.* ***fasciculus***, *dim. de la* ***fascis*** *= mănunchi.*] 1) Contracție simultană a mai multor *unități motorii dintr-un fascicul muscular. F. este vizibilă prin piele, dar nu provoacă deplasare, decât cel mult a degetelor. 2) În sens restrâns, în *electromiografie: contracția patologică simultană a fibrelor musculare aparținând aceleiași unități motorii, care se exprimă pe electromiogramă printr-un potențial bi- sau polifazic de la 0,5 mV la 5 mV, cu durata de 5-15 ms și cu repetiție neregulată, excepțional ritmică. F. se observă în oboseala musculară, sau mai frecvent semnifică o afectare a *motoneuronului.

FASCIE, s. f. / fascia, s. m. / fascia. NA: fascia. [*Lat.* ***fascia*** *= fâșie, bandă.*] Învelișul aponevrotic al mușchiului sau al unei regiuni anatomice. F. este o membrană conjunctivă fibroasă constituită prin reunirea *aponevrozelor de înveliș ale mușchilor superficiali dintr-o zonă a corpului și care îi separă de tegumente, sau care delimitează unele planuri musculare. *F. superficialis* limitează în profunzime paniculul adipos subcutanat. *F. lata* reprezintă partea laterală, mai groasă a aponevrozei superficiale care înconjoară coapsa, mergând de la creasta iliacă până la tibie. V. și aponevroză.

FASCIITĂ, s. f. / fasciite, s. f. / fasciitis. [*Lat.* ***fascia*** *= fâșie, bandă; -ită.*] Inflamația unei *fascii.

FASCIITĂ CU EOZINOFILE / fasciite à éosinophiles / eosinophilic fasciitis. Boală în care se asociază edeme dureroase, *sclerodermie și hipereozinofilie. Sin.: sindrom Shulman.

FASCIITĂ NECROZANTĂ / fasciite nécrosante / necrotizing fasciitis. Infecție a fasciilor hipodermice determinată în general de o asociere bacteriană streptococ beta-hemolitic de tip A - anaerobi. Ea antrenează o necroză cu edem, ce evoluează foarte rapid către formarea de placarde vaste hemoragice și buloase, însoțite de stare de șoc. Prognosticul este sever. Sin.: celulită fulminantă, celulită streptococică malignă, erizipel necrotic, gangrenă dermică acută, gangrenă spitalicească.

FASCILINĂ, s. f. / fasciline, s. f. / fascilin. Moleculă de adeziune celulară Ca^{2+}-independentă, prezentă în sistemul nervos central al unor insecte (ex.: *Drosophila neuroglian*), la nivelul terminațiilor axonice. F. există în două forme, I și II. *F. II* prezintă cinci domenii de tip imunoglobulinic.

FASCIOLA / Fasciola / Fasciola. [*Lat. fasciola, dim. de la fascia = fâșie, bandă.*] Gen de viermi paraziți din familia *Fasciolidae*, clasa *Trematoda*. Specii mai importante: 1) *F. gigantica* (*Distoma giganteum*), întâlnită în căile biliare ale unor animale. 2) *F. hepatica* (*F. humana* sau *Distoma hepaticum*) este întâlnită tot în căile biliare la animale, dar uneori și la om, la care determină *fascioloza sau distomatoza hepatică. V. și distomatoză.

FASCIOLOZĂ, s. f. / fasciolose, s. f. / fasciolosis. [*Lat. fasciola, dim. de la fascia = fâșie, bandă; -oză.*] Boală determinată de paraziți din genul *Fasciola*. *F. hepatică:* localizarea în căile biliare hepatice a parazitului *Fasciola hepatica*, manifestată clinic prin icter, ascită și edeme ale membrelor inferioare.

FASTIGIUM / fastigium / fastigium. [*Lat. fastigium = culme, vârf.*] 1) În general, cel mai înalt stadiu, punct. 2) Porțiune a cerebelului situată în plafonul ventriculului al IV-lea, reprezentând partea cea mai posterioară a acestui ventricul. V. și ventricule cerebrale. 3) Stadiul cel mai înalt al unei febre, îndeosebi în perioada acută a unei boli infecțioase; apogeul acesteia.

FAȘĂ, s. f. / bande, s. f. / band. [*Lat. fascia = fâșie, bandă.*] Fâșie din tifon sau alt material de bumbac, rulată ca un sul și folosită pentru fixarea unui pansament sau pentru imobilizarea unei părți din corp. *F. gipsată* reprezintă tifon hidrofil presărat cu pulbere de gips, pentru confecționarea aparatelor gipsate.

FATAL, adj. / fatal, -ale, -aux, adj. / fatal. [*Lat. fatalis = al destinului, de la fatum = destin.*] Sin.: letal (v.).

FAȚĂ, s. f. / face, s. m. / face. NA: facies. [*Lat. facies = față.*] Sin.: facies (v.).

FAȚETĂ, s. f. / facette, s. f. / side. [*Lat. facies = față.*] O suprafață mică. *F. dentară* reprezintă o construcție protetică ce reconstituie partea vizibilă a dinților artificiali.

FAUNĂ, s. f. / faune, s. f. / fauna. [*Lat. Fauna, soția sau sora zeului Faunus = zeu al agricultorilor și păstorilor, identificat mai târziu cu zeul grec Pan.*] Totalitatea animalelor care conviețuiesc într-o anumită regiune. Tipuri: 1) *F. anofelină*, totalitatea speciilor de anofeli dintr-o regiune. 2) *F. cadaverică*, diverse specii de insecte și larve care se succedă pe cadavre.

FAVISM, s. n. / favisme, s. m. / favism. [*Lat. faba = bob; -ism.*] Boală ce apare după consumul semințelor plantei leguminoase bob, observată la subiecții ce prezintă un deficit enzimatic eritrocitar ereditar. Caracteristici: icter hemolitic cu anemie și hemoglobinurie, astenie, tulburări digestive, febră.

FAVUS, s. n. / favus, s. m. / favus. [*Lat. favus = fagure de miere.*] Micoză a pielii capului determinată de ciuperca *Trichophyton schoenleini*. Leziunea caracteristică este o mică depresiune rotunjită, supurată, acoperită de cruste de culoare galbenă ca sulful și denumită godeu favic. F. este foarte contagios și provoacă alopecii cicatriceale definitive. Alte localizări: unghii, foarte rar leziuni viscerale.

FAZĂ, s. f. / phase, s. f. / phase. [*Gr. phasis = aparență, răsăritul unei stele, de la phainein = a apărea.*] 1) Denumirea stărilor succesive în evoluția bolilor periodice îndeosebi în psihiatrie. Ex.: f. depresivă, f. maniacală. 2) Etapă în evoluția unui proces: a) *f. aerobă* și *anaerobă* ale travaliului muscular; b) *f. critică*, punctul mort într-o anumită perioadă a efortului fizic intens; c) *f. dispersată* a unui sistem dispers; d) *f. luteinică*, din ciclul genital al femeii adulte; e) *f. izometrică*, de punere în tensiune a mușchiului; f) *f. preclinică* a unei boli.

FAZĂ G1 / phase G1 / G1 phase. [*Engl. G = Gap sau Growth (gol, discontinuitate sau creștere).*] Perioadă a *ciclului celular al eucariotelor care se întinde de la sfârșitul mitozei precedente (*telofază) până la debutul *replicării ADN. În această f. celula are o activitate metabolică maximă, asigurându-se creșterea sa. Pentru un ciclu celular de 24 de ore, la om, f. G1 durează 8 ore. V. fază G2 și fază S.

FAZĂ G2 / phase G2 / G2 phase. [*Engl. G = Gap (gol, discontinuitate).*] Perioadă a *ciclului celular care începe după încheierea *replicării ADN și ia sfârșit la începutul *mitozei. La om, ea durează circa 5 ore. V. fază G1 și fază S.

FAZĂ S / phase S / S phase. [*Engl. S = Synthesis (sinteză).*] Perioadă a *ciclului celular în care are loc sinteza (replicarea) ADN-ului. V. fază G1 și fază G2.

FĂT, s. m. / foetus, s. m. / f(o)etus. [*Lat. f(o)etus = făt.*] Sin.: fetus (v.).

FEBRA APEI NEGRE / fièvre de l'eau noire / h(a)emoglobinuric fever. Sin.: febră hemoglobinurică (v.).

FEBRA CĂPUȘEI DE COLORADO / fièvre à tique du Colorado / Colorado tick fever. Infecție febrilă acută, benignă, cauzată de un arbovirus (din genul *Orbivirus*, familia *Reoviridae*) transmis prin înțepătura căpușei de pădure adulte *Dermacentor andersoni*. Evoluția este rapidă, cu două faze febrile despărțite de o scurtă perioadă de remisiune și cu leucopenie.

FEBRA IEPURILOR / fièvre des lièvres / rabbit fever. Sin.: tularemie (v.).

FEBRA MUȘCĂTURII DE ȘOBOLAN / fièvre par morsure de rat / ratbite fever. F. și artralgii apărute după o perioadă de latență de 7-10 zile de la mușcătură, cauzate de *Streptobacillus moniliformis* (când se asociază cu adenopatie, frisoane, cefalee, vomismente, erupții morbiliforme) și *Spirillum minus*.

FEBRA NILULUI DE VEST / fièvre de West Nile / West Nile fever. Boală sporadică autolimitată, cauzată de flavivirusul *West Nile*, transmis la om prin înțepătura țânțarilor din genul **Culex*. Se manifestă prin f., stare de rău, adenopatie generalizată și raș cutanat, encefalita apărând foarte rar.

FEBRA OSULUI TIBIAL / fièvre tibialgique / tibial bone fever. Sin.: febră de transee (v.).

FEBRA VĂII MARELUI RIFT / fièvre de la vallée du Rift / Rift Valley fever, enzootic hepatitis. Infecție febrilă acută cu potențial letal a animalelor domestice și a omului, determinată de un virus (bunyavirus) transmis prin țânțari din genurile *Aedes*, *Culex* și *Erethmapodites*, ca și prin contactul cu țesuturile și secrețiile animalelor infectate. Boala produce de obicei simptome gripale nespecifice, dar se poate asocia uneori cu encefalită, retinită, necroză hepatică masivă sau f. hemoragică.

FEBRĂ, s. f. / fièvre, s. f. / fever. [*Lat. febris = febră, friguri, de la gr. phebomai = eu tremur.*] 1) Creșterea temperaturii centrale a organismului uman peste temperatura fiziologică, considerată, în genere, de maximum 37°C. Deoarece există variații fiziologice în jurul acestei valori (în funcție de vârstă, în sarcină etc.), practic starea febrilă se consideră a fi peste 38°C. Pentru temperaturi între 37° și 38°C se utilizează denumirea de stare subfebrilă. În f. se perturbă echilibrul dinamic între termoreglarea chimică (producția de căldură) și termoreglarea fizică (pierderea de căldură). F. poate fi de diferite tipuri, în funcție de evoluție, de ex.: **f. hectică*; **f. ondulantă*, *f. oscilantă*; **f. pseudopalustră*; **f. în platou*, care rămâne ridicată, neschimbată pe toată perioada bolii; **f. remitentă* etc. Sin.: hipertermie. 2) Denumire utilizată pentru o serie de boli în care simptomul major este f. (v. în continuare).

FEBRĂ AFTOASĂ / fièvre aphteuse / aphtous fever, foot and mouth disease. Boală eruptivă epidemică și contagioasă determinată de un virus, în special la bovine, caracterizată prin dezvoltarea de *afte pe mucoasa bucală, spațiile interdigitale și uger. Formele maligne sunt însoțite de localizări di-

gestive, respiratorii și nervoase. Boala se poate transmite la oaie, câine, porc și excepțional la om. În acest ultim caz boala este benignă.

FEBRĂ BALCANICĂ / fièvre balkanique / Q fever. Sin.: boală Derrick-Burnet (v.).

FEBRĂ BUTONOASĂ / fièvre boutonneuse / boutonneuse fever. Boală infecțioasă febrilă și exantematică, debutând cu un șancru de inoculare, determinată de *Rickettsia conorii* și transmisă prin căpușe (îndeosebi de *Rhipicephalus sanguineus*, căpușa câinelui). Sin.: febră mediteraneană.

FEBRĂ BUTONOASĂ MEDITERANEANĂ / fièvre boutonneuse méditerranéenne / mediterranean fever. Sin.: boală Conor-Bruch (v.).

FEBRĂ DE CINCI ZILE / fièvre de cinq jours / five-day fever. Sin.: febră de tranșee (v.).

FEBRĂ DE COREEA / fièvre de Corée / Korean fever. Sin.: boală Churilov (v.).

FEBRĂ CVARTĂ / fièvre quarte / quartan fever, quartan malaria. *F. intermitentă, cu accese repetate la 72 de ore, caracteristică în forma de *malarie provocată de *Plasmodium malariae*.

FEBRĂ DATĂ DE VAPORII METALELOR / fièvre des métaux / metal fume fever. Sindrom autolimitat, similar gripei, rezultat în urma expunerii acute la vapori de zinc, cupru, magneziu și alte metale aduse în stare volatilă, și care se poate manifesta la câteva ore de la încetarea expunerii propriu-zise.

FEBRĂ DATĂ DE VAPORII DE POLIMERI / fièvre des polymères / polymer fume fever. Sindrom caracteristic constând din f., alterarea stării generale și un ușor *wheezing. Apare la muncitorii expuși la polimeri volatilizați, în special la *fluorocarboni.

FEBRĂ DE DEȘERT / fièvre de désert / desert fever. Sindrom de hipersensibilitate acută cu sinovită sterilă autolimitată, constituind stadiul primar al *coccidioidomicozei. Sin.: febră San Joaquin.

FEBRĂ ENTERICĂ / fièvre entérique / enteric fever. Sin.: febră tifoidă (v.).

FEBRĂ FARINGOCONJUNCTIVALĂ / fièvre pharyngo-conjonctivale / pharyngoconjunctival fever. Boală febrilă acută cauzată de un *adenovirus, caracteristică la copil, cu tendință epidemică în colectivități. Se manifestă prin conjunctivită bilaterală, f. ușoară, rinită, faringită și adenopatie cervicală.

FEBRĂ DE FÂN / rhume des foins / hay fever. *Coriză spastică sezonieră; este dată de o stare de sensibilizare alergică la polenul gramineelor.

FEBRĂ FLEBOTOMICĂ / fièvre à phlébotome / phlebotomus fever. Sin.: febră de trei zile (v.).

FEBRĂ FLUVIALĂ DE JAPONIA / fièvre fluviale du Japon / tsutsugamushi disease. Sin.: boală tsutsugamushi (v.).

FEBRĂ GALBENĂ / fièvre jaune / yellow fever. Boală infecțioasă acută, febrilă, strict localizată și endemoepidemică în unele regiuni tropicale din America Centrală și de Sud (15-30° latitudine Sud) și Africa (0-10° latitudine Nord), cauzată de un arbovirus și transmisă prin înțepătura unui țânțar (*Aedes aegypti*). Se caracterizează prin afectare hepatorenală, cu debut brusc (după o perioadă de incubație de 3-6 zile), frisoane, f., cefalee, stare generală alterată, congestia mucoaselor, tulburări digestive, icter complicat de tulburări renale și sindrom hemoragic sever, manifestarea cea mai caracteristică fiind vomismentul negru (*vomito negro*). Boala poate evolua uneori favorabil (și conferă imunitate durabilă), dar cel mai frecvent evoluția este letală. Profilaxia se face prin administrarea vaccinului antiamaril care asigură imunitate timp de 10 ani. Sin.: tifos amaril, *vomito negro*.

FEBRĂ GANGLIONARĂ / fièvre glandulaire / glandular fever. Sin.: mononucleoză infecțioasă (v.).

FEBRĂ HECTICĂ / fièvre hectique / hectic fever. F. prelungită, cu variații mari, cu scădere în greutate până la *cașexie.

FEBRĂ HEMOGLOBINURICĂ / fièvre hémoglobinurique / h(a)emoglobinuric fever. Complicație severă a *malariei, caracterizată prin hemoliză, hemoglobinurie cu insuficiență renală. Hemoliza este probabil cauzată de o reacție autoimună la infecție. Sin.: febra apei negre, malarie hemolitică.

FEBRĂ HEMORAGICĂ. V. febre hemoragice.

FEBRĂ HEMORAGICĂ DE ARGENTINA / fièvre hémorragique d'Argentine / Agentina h(a)emorrhagic fever. Sin.: boală Junin (v.).

FEBRĂ HEMORAGICĂ DE BOLIVIA / fièvre hémorragique de Bolivie / Bolivian h(a)emorrhagic fever. F. determinată de *virusul Machupo, ale cărei manifestări clinice sunt asemănătoare *f. h. de Argentina.

FEBRĂ HEMORAGICĂ DE CRIMEEA-CONGO / fièvre hémorragique de Crimée-Congo / Crimean-Congo h(a)emorrhagic fever. *F. h. determinată de un virus, transmisă de căpușe (în special din genul *Hyalomma*), ca și prin contact cu sângele, secrețiile sau lichidele persoanelor sau animalelor infectate. Se întâlnește în Crimeea, Asia Centrală, Bulgaria, Africa Centrală, de Est și de Vest.

FEBRĂ HEMORAGICĂ EPIDEMICĂ / fièvre hémorragique épidémique / epidemic h(a)emorrhagic fever. Nume generic pentru un grup de boli epidemice de origine virală, care se manifestă printr-un sindrom hemoragic, alături de alte simptome, variabile. Sin.: boală Nidoko. *F. galbenă și *boala Ebola sunt incluse în această categorie.

FEBRĂ HEMORAGICĂ MARBURG / fièvre de Marburg / Marburg h(a)emorrhagic fever. [*Marburg = oraș în Germania*] *F. h. deseori fatală, determinată de virusul Marburg, în care bolnavii prezintă, pe lângă febră și manifestări hemoragice, pancreatită, hepatită și stare de prostrație. V. și virus Marburg.

FEBRĂ HEMORAGICĂ DE OMSK / fièvre hémorragique d'Omsk / Omsk h(a)emorrhagic fever. *F. h. asemănătoare ca manifestări clinice *bolii Kyasamur, determinată de un *Flavivirus* transmis prin înțepătura căpușelor din genul *Dermacentor* sau prin contact direct cu animalele și persoanele infectate.

FEBRĂ INTERMITENTĂ / fièvre intermittente / intermittent fever. Formă de f. caracterizată prin accese care survin regulat, separate de intervale de *apirexie. Este uneori simptomatică pentru o supurație profundă (infecție purulentă, *endocardită bacteriană, hepatită supurată), dar cel mai frecvent este patognomonică pentru *malarie.

FEBRĂ KATAYAMA / fièvre de Katayama / Katayama fever. [*Katayama, oraș în Japonia*] *Schistosomiază acută care apare consecutiv infecției cu *Schistosoma mansoni* și *S. japonicum*. Manifestată prin prurit intens, febră, fenomene alergice cutanate, alterarea stării generale și hematologic printr-o eozinofilie care poate depăși 50%, boala este semnalată în principal la vizitatorii ariilor endemice.

FEBRĂ DE LASSA / fièvre de Lassa / Lassa fever. [*Lassa = oraș în Nigeria, unde a apărut prima dată febra*] F. determinată de un *Arenavirus*, endemică în Africa de Vest, transmisă prin contactul cu urina anumitor specii de șobolani sau cu persoanele infectate. Majoritatea infecțiilor au manifestări subclinice sau moderate, cazurile letale fiind rare. Simptomatologia include: febră cu debut insidios, cefalee, tuse uscată, dureri lombare, vomismente, diaree, faringită, edem facial și, rareori, raș maculopapulos. În cazurile grave apare o scădere bruscă a tensiunii arteriale în ziua a șaptea de la debutul bolii, urmată de șoc, hipovolemie, vasoconstricție periferică și anurie, uneori poate persista o surditate sechelară.

FEBRĂ DE MALTA / fièvre de Malta / Malta fever. Sin.: bruceloză (v.).

FEBRĂ DE MARSILIA / fièvre de Marseille / Marseilles fever. Sin.: boală Conor-Bruch (v.).

FEBRĂ MEDITERANEANĂ / fièvre méditerranéenne / Mediterranean fever. Sin.: febră butonoasă (v.).

FEBRĂ MEDITERANEANĂ FAMILIALĂ / fièvre méditerranéenne familiale / familial Mediterranean fever. Sin.: boală Reimann (v.).

FEBRĂ DE MEUSE / fièvre de Meuse / Meuse fever. Sin.: febră de tranșee (v.).

FEBRĂ ONDULANTĂ / fièvre ondulante / ondulant fever. F. care evoluează prin pusee succesive, fiecare cu o creștere progresivă urmată de o defervescență lentă.

FEBRĂ OROYA / fièvre d'Oroya / Oroya fever. [*Oroya = regiune în Peru.*] Febră și anemie severă, cu rată crescută a mortalității, consecutive infecției inițiale cu *Bartonella bacilliformis*. Alături de *verucile peruane, reprezintă una din manifestările *bartonelozei. Distribuția geografică se limitează aproape exclusiv la America de Sud.

FEBRĂ PAPPATACI / fièvre à pappataci / pappataci fever. Sin.: febră de trei zile (v.).

FEBRĂ PARATIFOIDĂ / fièvre paratyphoïde / paratyphoid fever. Boală febrilă determinată de bacili paratifici (cel mai des *Salmonella paratyphi* A și B) cu manifestări asemănătoare cu cele ale *febrei tifoide, dar cu gravitate mai redusă. Se transmite prin alimente și apă contaminate, incubația fiind mai scurtă decât în cazul febrei tifoide.

FEBRĂ PĂTATĂ A MUNȚILOR STÂNCOȘI / fièvre pourprée des Montagnes Rocheuses / Rocky Mountains spotted fever, American spotted fever, lone star fever, Bullis fever. Boală febrilă acută cauzată de *Rickettsia rickettsii* și transmisă la om prin mușcătura unor căpușe ixodide (în special căpușa de pădure *Dermacentor andersoni* și căpușa canină *D. variabilis*). Se caracterizează prin f. cu durata de 2-3 săptămâni, frisoane, raș cutanat, mialgii, cefalee frontală severă și prostrație.

FEBRĂ PEL-EBSTEIN / fièvre de Pel-Ebstein / Pel-Ebstein fever. [*Pieter Klaases Pel, medic olandez, profesor de clinică medicală la Amsterdam, 1852-1919; **Wilhelm Ebstein**, medic german, profesor de policlinică medicală la Göttingen, 1836-1912.*] *F. ondulantă însoțită de transpirații nocturne profuze, întâlnită la unii pacienți cu *boala Hodgkin. Sin.: semn Pel-Ebstein.

FEBRĂ ÎN PLATOU / fièvre en plateau / continuous fever. F. în care temperatura rămâne nemodificată pe toată perioada bolii.

FEBRĂ DE PONTIAC / fièvre de Pontiac / Pontiac fever. Una din formele infecției cu *Legionella*, manifestată ca o boală acută autolimitată cu durata de 2-5 zile. Mecanismul patologic cel mai probabil este hipersensibilitatea la antigenii bacterieni, microorganisme viabile nefiind izolate în nici un caz de f. P. (spre deosebire de *boala legionarilor, cealaltă formă a infecției cu *Legionella*).

FEBRĂ PRELUNGITĂ CU ORIGINE NEDETERMINATĂ / fièvre prolongée inexpliquée / undiagnosed fever, fever of unknown origin. Denumire pentru o stare febrilă care se manifestă (continuu sau intermitent) de cel puțin 15 zile și a cărei origine nu a putut fi stabilită prin investigațiile curente. F. p. poate avea numeroase etiologii.

FEBRĂ PSEUDOPALUSTRĂ / fièvre pseudopalustre / remittent fever. F. în care se produc remisiuni de unul sau mai multe grade (°C) fără, însă, ca temperatura să revină la normal.

FEBRĂ Q / fièvre Q / Q fever, pneumorickettsiosis. Sin.: boală Derrick-Burnet (v.).

FEBRĂ QUINTANA / fièvre quintane / quintan fever. Sin.: febră de tranșee (v.).

FEBRĂ RECURENTĂ / fièvre récurrente / recurrent fever. Sin.: borelioză (v.).

FEBRĂ REMITENTĂ / fièvre rémittente / remittent fever. F. care prezintă remisiuni de unul sau mai multe grade, fără ca temperatura să revină la normal.

FEBRĂ ROȘIE / fièvre rouge / red fever. Sin.: dengă (v.).

FEBRĂ SAN JOAQUIN / fièvre San Joaquin / San Joaquin fever. Sin.: febră de deșert (v.).

FEBRĂ de Shanghai / fièvre de Shanghai / Shanghai fever. Formă de f. enterică provocată de **Pseudomonas aeruginosa*.

FEBRĂ SONGO / fièvre de Songo / Songo fever. Sin.: *f. hemoragică epidemică cu sindrom renal.

FEBRĂ DE ȘAPTE ZILE / fièvre de sept jours / seven-day fever. Boală infecțioasă febrilă observată în India și în Japonia, cu simptomatologie asemănătoare *f. de tranșee, dar caracterizată prin prezența a două pusee febrile, după care temperatura redevine normală (la șapte zile după al doilea puseu). Recăderile sunt foarte rare; agentul etiologic este o spirochetă: *Leptospira hebdomidis*. Boala intră în categoria *leptospirozelor.

FEBRĂ TERȚĂ / fièvre tierce / tertian fever. F. intermitentă cu accese care se repetă la 48 de ore. Se disting: 1) *F. t. benignă*, în *malaria cu *Plasmodium vivax* și *P. ovale*. 2) *F. t. malignă*, în malaria cu *P. falciparum*.

FEBRĂ TIFOIDĂ / fièvre typhoïde / typhoid fever. Toxiinfecție generalizată cu punct de plecare în limfaticele mezenterice, determinată de **Salmonella typhi*. Boala este transmisă direct, pornind de la bolnavi sau purtători de germeni, sau indirect, prin apă și alimente contaminate. F. t. este o boală strict umană, endemoepidemică și se manifestă, după o incubație de 12-15 zile, printr-o stare toxiinfecțioasă cu *f. în platou, oboseală intensă și stupoare (tifos), cu tulburări digestive grave (anorexie totală, meteorism abdominal, diaree). Diagnosticul este pus de la debut prin *hemocultură sau *coprocultură și prin serodiagnostic (*reacția Widal) începând din zilele a 8-a - a 10-a. După boală se produce o imunitate durabilă care se obține și prin vaccinare.

FEBRĂ DE TRANȘEE / fièvre des tranchées / trench fever. Boală ricketsială autolimitată, provocată de *Rochalimaea quintana* și transmisă de păduchele uman (*Pediculus humanus corporis*). Se manifestă prin f. intermitentă și frisoane, dureri generalizate, vertij, raș asemănător celui din *tifosul exantematic și recăderi multiple. Sin.: boală His-Werner, febra osului tibial, febră de cinci zile, febră quintana, febră de Meuse, febră de Volhynia.

FEBRĂ DE TREI ZILE / fièvre des trois jours / three-day fever. Infecție acută benignă autolimitată cauzată de șapte flebovirusuri distincte. Este transmisă prin înțepătura muștei de nisip urbane din genul *Phlebotomus*, cu excepția Americii tropicale, unde vectorul este musca de nisip din genul *Lutzomyia*. Clinic este asemănătoare gripei (f. persistă trei zile) și se poate asocia uneori cu meningita aseptică. Sin.: febră flebotomică, febră pappataci.

FEBRĂ UVEOPAROTIDICĂ / fièvre uvéoparotidienne / uveoparotid fever. Sin.: uveoparotidită (v.).

FEBRĂ DE VOLHYNIA / fièvre de Volhynia / Volhynia fever. Sin.: febră de tranșee (v.).

FEBRE HEMORAGICE / fièvres hémorragiques / h(a)emorrhagic fevers. Grup de infecții virale epidemice severe, transmise la oameni prin mușcăturile unor artropode sau prin contactul cu rozătoare infectate. Manifestările comune sunt f., hemoragia, trombocitopenia, șocul și tulburările neurologice. Grupul de f. h. include infecția cu *virus chikungunya, *f. h. de Argen-

tina, de Bolivia, *f. h. de Crimeea-Congo, de Omsk, *boala Kyasanur, *denga hemoragică, *f. h. epidemică, *f. galbenă, *f. de Lassa și *f. Văii Marelui Rift, *boala Ebola și *f. h. Marburg.

FEBRICULĂ, s. f. / fébricule, s. f. / febricula. [*Lat.* ***febricula*** *= febră mică, de la* ***febris*** *= febră.*] Febră mică.

FEBRIFUG, adj., s. n. / fébrifuge, adj., s. m. / febrifuge. [*Lat.* ***febris*** *= febră;* ***fugare*** *= a fugări, a alunga.*] Sin.: antipiretic (v.).

FECALE, s. f. pl. / fèces, s. f. pl. / f(a)eces. [*Lat.* ***faex, faecis*** *= reziduuri, resturi.*] Sin.: materii fecale (v.).

FECALOM, s. n. / fécalome, s. m. / f(a)ecaloma. [*Lat.* ***faex, faecis*** *= reziduuri, resturi;* ***-oma.***] Masă dură de materii fecale acumulate în intestinul gros, în relație cu încetinirea tranzitului intestinal. Poate simula o tumoră sau, uneori, poate antrena un sindrom ocluziv. Sin.: coprom, scatom, stercorom.

FECALURIE, s. f. / fécalurie, s. f. / f(a)ecaluria. [*Lat.* ***faex, faecis*** *= reziduuri, resturi; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența de materii fecale în urină, din cauza unei fistule enterovezicale.

FECUNDARE *IN VITRO*, FECUNDARE *IN VITRO* ȘI TRANSFER DE EMBRION / fécondation *in vitro* (FIV), fécondation *in vitro* et transfert d'embryon (FIVETE) / *in vitro* fertilization (IVF), *in vitro* fertilization and embryotransfer (IVFET). Metode adoptate în cazul unor tipuri de sterilitate feminină (îndeosebi tubară), dar și masculină. În prima etapă se recoltează gameți, urmează fecundarea *in vitro*, apoi transplantul embrionului în uterul pacientei. Metodele sunt utilizate și în zootehnie.

FECUNDAȚIE, s. f. / fécondation, s. f. / fecundation. [*Lat.* ***fecundare*** *= a face să rodească, de la* ***fecundus*** *= fertil, roditor.*] Fuzionarea unui gamet mascul (spermatozoidul) cu un gamet femel (ovulul) pentru a constitui oul (sau zigotul), din care se va forma un nou individ.

FECUNDITATE, s. f. / fécondité, s. f. / fecundity. [*Lat.* ***fecunditas, -atis*** *= fecunditate, fertilitate, de la* ***fecundare*** *= a face să rodească și* ***fecundus*** *= fertil, roditor.*] 1) Aptitudinea de a se reproduce. 2) Numărul total al sarcinilor.

FEED-BACK / feed-back / feed-back. [*engl.* ***to feed*** *= a mânca, a se hrăni;* ***back*** *= înapoi.*] Sin.: conexiune inversă (v.).

FELAȚIE, s. f. / fellation, s. f. / fellatio. [*Lat.* ***fellare*** *= a suge.*] Stimularea orală a organelor genitale externe în scopul obținerii satisfacției sexuale.

FEMELĂ, s. f. / femelle, s. f. / female. [*Lat.* ***femella*** *= femeie tânără.*] Organism care produce gameți feminini. La numeroase specii inferioare, acest caracter este singurul care permite deosebirea dintre f. și mascul, dar de obicei există și alte diferențe care privesc caracterele sexuale (primare și secundare).

FEMINIZARE, s. f. / féminisation, s. f. / feminization. [*Lat.* ***femina*** *= femeie.*] Apariția la un subiect de sex masculin a caracterelor sexuale feminine secundare: ginecomastie, diminuarea pilozității etc. Se observă în insuficiența testiculară, în timpul tratamentelor prelungite cu estrogeni etc.

FEMUR, s. n. / fémur, s. m. / thigh bone, femur. [*Lat.* ***femur*** *= coapsă.*] V. tab. anat. - oase.

FENACETINĂ, s. f. / phénacétine, s. f. / phenacetin. (DCI) Derivat de *anilină cu efect analgezic și antipiretic, în prezent tot mai puțin utilizat din cauza toxicității sale.

FENESTRAȚIE, s. f. / fenestration, s. f. / fenestration. [*Lat.* ***fenestra*** *= fereastră, deschizătură.*] Crearea unei deschideri în peretele unei cavități osoase organice. Ex.: intervenția pentru recuperarea sau ameliorarea auzului în caz de *otospongioză, constând în trepanația unui *canal semicircular, cu crearea unei deschideri destinate să înlocuiască fereastra ovală obturată.

FENILALANINĂ, s. f. / phénylalanine, s. f. / phenylalanine. Aminoacid indispensabil prezent în sânge, precursor al *tirozinei. La adult sunt necesare 0,30 g/zi, dacă regimul conține tirozină, și 1,10 g/zi în absența tirozinei. Prin intermediul tirozinei, f. se află la originea *adrenalinei și *melaninei. Concentrația din sânge este de 8 mg/l. V. și fenilcetonurie.

FENILBUTAZONĂ, s. f. / phénylbutazone, s. f. / phenylbutazone. (DCI) Derivat de fenilhidrazină ușor antipiretic, dar cu proprietăți antiinflamatorii comparabile cu cele ale *corticoizilor. Determină o retenție hidrosodată și prezintă un grad de toxicitate, îndeosebi asupra *hematopoiezei și a mucoasei gastrice.

FENILCETONURIE, s. f. / phénylcétonurie, s. f. / phenylketonuria. [*Gr.* ***phainein*** *= a străluci, a apărea;* ***hyle*** *= materie; lat.* ***acetum*** *= oțet; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Boală ereditară cu transmitere autozomal recesivă, caracterizată printr-un deficit de fenilalanin hidroxilază, enzimă care catalizează formarea *tirozinei pornind de la *fenilalanină. F. este o boală gravă, manifestată clinic printr-o encefalopatie severă cu arierație mentală (de unde și denumirea de oligofrenie fenilpiruvică) și tulburări neurologice variate. În sânge se constată o creștere a concentrației de fenilalanină, iar în urină apar derivații acesteia: acid fenilpiruvic, acid fenilacetic și acid orto-hidroxifenilacetic. Manifestările clinice pot fi prevenite prin depistarea sistematică a bolii, cu ajutorul *testului Guthrie, care, dacă este pozitiv, permite instituirea de la naștere a unui regim alimentar sărac în fenilalanină. Analitic se disting opt tipuri de f. (I-VIII). Forma descrisă mai sus, clasică, reprezintă tipul I de f. cu deficit evident de fenilalanin hidroxilază și hiperfenilalaninemie consecutivă. În tipurile II și III activitatea enzimatică este prezentă sau ușor redusă, pacienții fiind normali sau cu retard mental ușor. În tipurile IV (deficiență de dihidropteridin reductază) și V (deficit în dihidropteridin sintetază) afectarea neurologică este precoce și gravă, deoarece dihidrobiopterina este un *cofactor nu numai pentru fenilalanin hidroxilază, ci și pentru dopamin-β-hidroxilază și triptofan hidroxilază, enzime necesare sintezei *catecolaminelor și, respectiv, *serotoninei. Tipurile VI-VIII, foarte rare și incomplet descrise, corespund altor deficite ale catabolismului fenilalaninei. Sin.: boală Fölling, oligofrenie fenilpiruvică.

FENOBARBITAL, s. n. / phénobarbital, s. m. / phenobarbital. (DCI) Tip de *barbituric lent, utilizat de obicei *per os*, ca anticonvulsivant.

FENOCOPIE, s. f. / phénocopie, s. f. / phenocopy. [*Gr.* ***phainein*** *= a apărea; lat.* ***copia*** *= cantitate mare, număr mare.*] Modificare efemeră în expresia fenotipică a unui genotip, care mimează expresia fenotipică a altui genotip, sub acțiunea unor factori inductori din mediu. Ex.: *microcefalia poate fi indusă de infecții virale sau iradiere și mimează malformațiile ereditare.

FENOL, s. m. / phénol, s. m. / phenol. [*Gr.* ***phainein*** *= a străluci, a apărea;* ***-ol.***] 1) Nume comercial al *acidului fenic, substanță cristalizată albă, cu miros caracteristic, coroziv și toxic. 2) Orice compus organic cu lanț carbonat închis, legat la una sau mai multe grupări hidroxil (OH). *Acidul fenic este constituentul cel mai simplu din această serie. Sin.: acid fenic.

FENOLFTALEINĂ, s. f. / phénolphtaléine, s. f. / phenolphthalein. [*Gr.* ***phainein*** *= a străluci, a apărea;* ***-ol;*** *lat., gr.* ***naphta*** *= un tip de bitum.*] Substanță chimică a cărei culoare variază în funcție de pH-ul mediului (violetă în soluție alcalină, incoloră în mediu acid), fiind utilizată ca indicator de pH. Se utilizează și ca purgativ, dar administrarea sa poate fi cauza unui „sindrom al purgativelor", cu dezechilibru hidroelectrolitic prin iritația mucoasei colonului.

FENOLSULFONFTALEINĂ, s. f. / phénol sulfone phtaléine, s. f. / phenolsulfonphthalein. [*Gr.* ***phainein*** *= a străluci, a apărea;* ***-ol;*** *lat.* ***sulfur, -uris*** *= sulf, pucioasă; lat., gr.* ***naphta*** *= un tip de bitum.*] Substanță cristalină, de culoare roșie, care, injectată intravenos, este utilizată pentru explorarea funcției tubulare renale. Evaluarea colorimetrică a gradului de colorare în roșu a urinei permite estimarea cantității de f. elimina-

te într-un anumit interval de timp și implicit testează capacitatea de excreție tubulară. Abrev.: PSP. Sin.: roșu de Congo, roșu de fenol.

FENOMEN, s. n. / phénomène, s. m. / phenomenon. [*Gr. phainomenon = ceea ce apare, de la phainein = a apărea.*] 1) Fapt științific observabil. 2) Ceea ce este perceput de simțuri. 3) În fiziologie, orice schimbare care survine într-un organ sau o funcție. 4) În patologie, orice simptom sau semn. V. în continuare diferite tipuri de f.

FENOMEN ARTHUS / phénomène d'Arthus / Arthus reaction. [*Nicolas Maurice Arthus, fiziolog francez, profesor (succesiv) la Freiburg, Marsilia și Lausanne, 1862-1945.*] Sin.: reacție Arthus (v.).

FENOMEN GUNN / phénomène de Gunn / Gunn phenomenon. [*Robert Marcus Gunn, oftalmolog englez, Moorfields, 1850-1909.*] Sin.: sindrom Gunn (v.).

FENOMEN KANAGAWA / phénomène de Kanagawa / Kanagawa phenomenon. Capacitatea bacteriei *Vibrio parahemoliticus* de a produce hemoliză pe mediu agar Wagatsuma, strâns legată de enteropatogenicitatea microorganismului.

FENOMEN LUCIO / phénomène de Lucio / Lucio phenomenon. [*R. Lucio, medic mexican, 1819-1866.*] Reacție de exacerbare locală în lepra lepromatoasă difuză, având la bază *vasculita necrozantă a vaselor mici ale epidermului. Clinic, se observă grupuri de mici leziuni eritematoase cu necroză centrală și evoluție spre cicatrizare.

FENOMEN PRAUSNITZ-KÜSTNER / phénomène de Prausnitz-Küstner / Prausnitz-Küstner phenomenon. [*Otto Carl Willy Prausnitz, bacteriolog și igienist german, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1876-1963; Heinz Küstner, ginecolog german, profesor la Leipzig, n. 1897.*] Sin.: probă Prausnitz-Küstner (v.).

FENOMEN RUMPEL-LEEDE / phénomène de Rumpel-Leede / Rumpel-Leede phenomenon. [*Theodor Rumpel, medic german, Hamburg, 1862-1923; Carl Stockbridge Leede, medic american, Seattle, n. 1882.*] Sin.: probă Rumpel-Leede (v.).

FENOMEN SEIDEL / phénomène de Seidel / Seidel phenomenon. [*Erich Seidel, oftalmolog german, profesor la Heidelberg, apoi la Jena, 1882-1946.*] Sin.: probă Seidel (v.).

FENOMEN SOMOGYI / phénomène de Somogyi / Somogyi phenomenon. [*Michael Somogyi, biochimist american, St. Louis, 1883-1971.*] Sin.: sindrom Somogyi (v.).

FENOMEN STARLING / phénomène de Starling / Starling phenomenon. [*Ernest Henry Starling, fiziolog englez, n. la Bombay, profesor la Londra, 1866-1927.*] Fenomen care permite explicarea schimburilor hidroelectrolitice de la nivelul capilarelor. La nivelul capilarelor arteriolare, diferența dintre presiunea arterială și presiunea hidrostatică a lichidelor interstițiale este superioară *presiunii oncotice a plasmei sanguine. Ca urmare, se produce o filtrare a plasmei către spațiile interstițiale. Dimpotrivă, la nivelul capilarelor venoase se produce o mișcare lichidiană inversă, deoarece presiunea oncotică a plasmei este, în acest caz, superioară diferenței dintre presiunea venoasă și presiunea hidrostatică a lichidelor interstițiale.

FENOMEN TYNDALL / phénomène de Tyndall / Tyndall's phenomenon. [*John Tyndall, fizician irlandez, 1820-1893.*] Difuziunea luminii la nivelul unor particule materiale aflate în suspensie în aer sau într-un lichid. Ex.: difuziunea luminii într-o soluție coloidală. V. și ultramicroscop.

FENOMEN DIN ZORI DE ZI / phénomène de l'aube / dawn phenomenon. Creșterea glucozei plasmatice dimineața devreme la pacienții diabetici, necesitând niveluri crescute de insulină pentru a menține euglicemia (*glicemia normală).

FENOTIP, s. n. / phénotype, s. m. / phenotype. [*Gr. phainein = a apărea; typos = tip, model, marcă.*] 1) Ansamblul caracterelor aparente fizice, biochimice și fiziologice, care corespund expresiei *genotipului, dar și unor condiții determinate de mediul exterior (v. peristază). În patologia umană, pentru anumite *aberații cromozomiale corespund f. caracteristice, descrise ca sindroame. Ex.: *sindromul Down corespunde trisomiei 21. 2) Expresia unei singure gene sau a unei perechi de gene.

FEOCROMOCITOM, s. n. / phéochromocytome, s. m. / pheochromocytoma. [*Gr. phaios = brun; khroma, -atos = culoare; kytos = celulă; -oma.*] Tumoră de obicei de mici dimensiuni, cel mai adesea benignă, dar, uneori, și malignă. Se dezvoltă din medulosuprarenală, uneori și din paraganglionii situați de-a lungul lanțului simpatic; celulele tumorale secretă, paroxistic sau continuu, *catecolamine, responsabile de manifestările clinice, dominate de hipertensiunea care apare în crize, rezistentă la tratament.

FEREASTRĂ, s. f. / fenêtre, s. f. / fenestra, window. [*Lat. fenestra = fereastră, deschizătură.*] Deschizătură circumscrisă într-o suprafață. Ex.: 1) *F. aortică*, denumire radiologică a unei zone clare, delimitată de concavitatea crosei aortice și traversată de artera pulmonară stângă. 2) *F. electrică*, noțiune electrocardiografică pentru explicarea undei Q în infarct. 3) *F. gipsată*, orificiu de dimensiuni variabile practicat la nivelul aparatului gipsat etc.

FEREASTRĂ TERAPEUTICĂ / fenêtre thérapeutique / therapeutic window. Întreruperea provizorie a unui tratament care nu dă rezultate, în două scopuri: 1) punerea în evidență a eventualelor semne ale bolii; 2) discriminarea semnelor de intoleranță la tratament.

FERIPRIV, adj. / ferriprive, adj. / sideropenic. [*Lat. ferrum = fier; privus = lipsit de, de la privere = a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care este provocat prin lipsa fierului sau se caracterizează prin absența acestuia.

FERITINĂ, s. f. / ferritine, s. f. / ferritin. [*Lat. ferrum = fier; -ină.*] Moleculă proteică cu greutate moleculară mare, care permite stocarea tisulară a fierului (în special în splină, ficat, măduvă osoasă). F. este formată din unirea fierului cu *apoferitina.

FERMENT, s. m. / ferment, s. m. / ferment. [*Lat. fermentum = dospire, fermentare, de la fermentare = a face să fermenteze și fervere = a fierbe.*] Sin.: enzimă (v.).

FERMENTAȚIE, s. f. / fermentation, s. f. / fermentation. [*Lat. fermentatio, -onis = dospire, fermentare, de la fermentare = a face să fermenteze și fervere = a fierbe.*] Proces de degradare a anumitor materii organice în anaerobioză, sub influența enzimelor produse de microorganisme. Este, de fapt, o *oxidoreducere internă în care acceptorul de hidrogen nu este oxigenul, ci o moleculă organică. De. ex.: *f. alcoolică* determinată de *Saccharomyces cerevisiae*, *f. lactică*, prin acțiunea bacilului grampozitiv nepatogen *Lactobacillus*.

FEROCINETICĂ, s. f. / ferrocinétique, s. f. / ferrokinetics. [*Lat. ferrum = fier; gr. kinetikos = care se mișcă, de la kinein = a mișca.*] Studiul dinamicii eritrocitare cu ajutorul fierului radioactiv (^{59}Fe). Cuprinde măsurarea conținutului plasmatic, a *clearance-ului plasmatic al fierului, a reînnoirii (turnover-ul) fierului plasmatic, a timpului de sechestrație splenică și a volumului plasmatic.

FEROMON, s. m. / phéromone, s. f. / pheromone. [*Gr. pherein = a purta, a duce; hormon = excitat, de la hormaein = a îndemna, a excita.*] Termen ce definește o serie de „sociohormoni" sau „ectohormoni", substanțe secretate de animale și care influențează comportamentul sau dezvoltarea altor indivizi din aceeași specie sau chiar familie.

FERTILITATE, s. f. / fertilité, s. f. / fertility. [*Lat. fertilitas, -atis = rodnicie, fertilitate, de la fertilis = roditor.*] Fenomen demografic prin care se exprimă raportul dintre născuții vii față

de numărul femeilor la vârsta de procreare într-o populație dată. Mai precisă decât indicele de natalitate, rata fertilității se calculează prin raportul dintre numărul de nou-născuți vii la 1000 de femei cu vârsta între 15 și 44 ani.

FESĂ, s. f. / fesse, s. f. / buttock. NA: nates. [*Lat. fissus = despicat, de la findere = a despica.*] Regiune posterioară în relief și rotunjită a șoldului, compusă în esență din mușchii fesieri. Sin.: regiune fesieră sau gluteală. V. regiune.

FESIER, adj. / fessier, -ière, adj. / gluteal. [*Lat. fissus = despicat, de la findere = a despica.*] Care aparține mușchilor fesieri sau se referă la fese. Sin.: gluteal. V. și tab. anat. - mușchi.

FESTONARE, s. f. / festonnement, s. m. / scalopping. [*Fr. festonner = a festona, din ital. festone = ornament de sărbătoare, de la festa = sărbătoare.*] Aspect radiologic al unor viscere, caracterizat prin contururi ondulate în formă de feston.

FETID, adj. / fétide, adj. / fetid. [*Lat. foetidus = fetid, de la foetere = a avea un miros urât.*] Care răspândește un miros respingător și puternic.

FETIȘISM, s. n. / fétichisme, s. m. / fetishism. [*Fr. fétichisme, portugheză feitiço = artificial, iar prin extensie, vrajă; din lat. facticius = artificial, de la facere = a face.*] 1) Religie primitivă (animism) caracterizată prin cultul pentru fetișuri, obiecte nevii considerate ca fiind înzestrate cu o forță magică. 2) *Parafilie constând în utilizarea anumitor obiecte neînsuflețite ca stimuli pentru activarea sexuală și obținerea satisfacției sexuale. De cele mai multe ori sunt folosite ca fetișuri obiecte de îmbrăcăminte (lenjerie intimă, pantofi, mănuși etc.). Subiectul care suferă de această tulburare se numește fetișist.

FETOPATIE, s. f. / foetopathie, s. f. / f(o)etopathy. [*Lat. f(o)etus = făt; gr. pathos = boală.*] Termen ce se referă la malformațiile (sau, mai corect, anomaliile morfologice și alterările viscerale), apărute consecutiv acțiunii unor factori toxici, infecțioși și carențiali asupra produsului de concepție, începând cu luna a patra de viață intrauterină. V. și embriopatie.

FETOPROTEINĂ, s. f. / foetoprotéine, s. f. / f(o)etoprotein. [*Lat. f(o)etus = făt; gr. protos = primul; -ină.*] Antigen fetal care apare la adult în unele boli: *alfa-fetoproteinele* apar în serul sanguin al bolnavilor cu hepatom și adenocarcinom embrionar; *gama-fetoproteinele* sunt prezente în neoplasme variate, incluzând sarcoamele și leucemiile; *beta-fetoproteinele*, în ficatul fetal și în boli hepatice variate la adult. Var.: α-fetoproteină. V. tab. const. biochim.

α-FETOPROTEINĂ. Var. pentru alfa-fetoproteină (v.).

FETOR, s. n. / foetor, s. m. / f(o)etor. [*Lat. f(o)etor, -oris = miros neplăcut, de la foetere = a avea un miros urât.*] Miros puternic, ofensiv, neplăcut al *halenei în unele afecțiuni. Ex.: *f. hepatic*, miros particular de "ficat crud", exalat de bolnavii cu forme grave de hepatită epidemică; *f. oris*.

FETOR ORIS / fetor oris / fetor oris. Sin.: halitoză (v.).

FETOSCOPIE, s. f. / foetoscopie, s. f. / f(o)etoscopy. [*Lat. f(o)etus = făt; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examen vizual al fetusului *in utero* spre luna a treia de sarcină, cu ajutorul unui endoscop introdus în cavitatea ovulară pe cale abdominală. Sunt posibile astfel prelevări din *trofoblast.

FETUS, s. m. / foetus, s. m. / f(o)etus. [*Lat. f(o)etus = făt; A. Paré (1560) a introdus ortografia "foetus" și a dat cuvântului sensul actual.*] Denumirea dată produsului de concepție după a treia lună de viață intrauterină, adică din perioada în care acesta începe să prezinte caracteristicile distinctive ale speciei umane. Înaintea acestei perioade produsul de concepție se numește *embrion. Sin.: făt, foetus.

F_0-F_1 ATP-ază / F_0-F_1 ATP-ase / F_0-F_1 ATP-ase. Particule submitocondriale reconstituite care sunt capabile să catalizeze sinteza ATP pornind de la ADP.

FIABILITATE, s. f. / fiabilité, s. f. / fiability. [*Fr. fiabilité, din lat. fidere = a se încrede, de la fidus = de încredere.*] Termen de origine engl. al cărui sens s-a extins considerabil. Inițial, prin f. s-a desemnat caracteristica unui material de a-și menține proprietățile după solicitări de ordin fizic (mecanic) sau chimic. Alte sensuri: menținerea parametrilor unui dispozitiv (aparat) în condiții de solicitare, caracteristică a unei metode care poate fi adaptată la diverse condiții, cu menținerea acurateței rezultatelor. S-a descris și o *f. umană*: capacitatea unei persoane de a acționa normal în condiții neprevăzute, sub acțiunea unor factori de stres.

FIBRAT, s. m. / fibrat, s. m. / fibrat. Denumire generică a unei clase de medicamente hipolipemiante (active în special pe trigliceride) care acționează prin activarea lipoprotein lipazei și inhibarea hidroxi-3-metilglutaric coenzimă A reductazei. Ex.: benzafibrat, ciprofibrat, clofibrat, fenofibrat, gemfibrozil.

FIBRĂ, s. f. / fibre, s. f. / fiber. NA: fibra. [*Lat. fibra = fibră.*] Structură elementară, vegetală sau animală, de aspect filamentos. Tipuri de f. mai importante: *f. de colagen, *f. elastice, *f. musculare netede și striate, *f. nervoase, *f. reticulare etc.

FIBRĂ ARGENTAFINĂ / fibre réticulaire / argentaffin fiber. Sin.: fibră reticulară (v.).

FIBRĂ DE COLAGEN / fibre collagène / collagen fiber. F. din țesut conjunctiv, de lungime variată, prezentând o striație transversală sau o periodicitate de 64 nm și alcătuite din *colagen.

FIBRĂ ELASTICĂ / fibre élastique / elastic fiber. F. care există în substanța intercelulară a țesutului conjunctiv, având o colorație gălbuie și o consistență elastică.

FIBRĂ MUSCULARĂ / fibre musculaire / muscle fiber. Celulă a mușchiului scheletic, cardiac sau neted. 1) *F. m. scheletice* sunt reprezentate de celule cilindrice, cu diametrul de 10-100 μm și lungimea de la câteva mm la câteva cm, multinucleate, ce conțin *miofibrile. Există două tipuri de f. m. striate: *tipul I* (*f. "roșii"*), cu diametrul mic, bogate în mioglobină și enzime oxidative, cu activitate ATP-azică redusă; *tipul II* (*f. "albe"*), cu diametrul mai mare, având caracteristici inverse față de primul tip. 2) *F. m. cardiace* conțin unul sau, uneori, două nuclee și miofibrile, fiind separate prin *discuri intercalare. Deși sunt striate, f. m. cardiace se ramifică, formând o rețea tridimensională. 3) *F. m. netede* sunt celule fuziforme, alungite, cu lungimea de 20-200 μm, cu nucleu central și miofibrile dispuse longitudinal.

FIBRĂ NERVOASĂ / fibre nerveuse / nerve fiber. F. formată din axon înconjurat sau nu de o *teacă de mielină sau *teacă Schwann. În sistemul nervos central, f. n. reprezintă substanța albă și pot prezenta o teacă de *mielină, dar niciodată o teacă Schwann. F. n. din sistemul nervos periferic sunt întotdeauna înconjurate de o teacă Schwann.

FIBRĂ RETICULARĂ / fibre réticulaire / reticular fiber. F. imatură a țesutului conjunctiv, care se evidențiază cu argint în brun sau negru. Formează rețeaua de susținere a țesutului limfoid și mieloid. F. r. se găsesc, de asemenea, în țesutul interstițial al organelor glandulare și în stratul papilar al pielii. Sin.: fibră argentafină.

FIBRE ALIMENTARE / fibres alimentaires / dietary fibers. Reziduuri fibroase provenite din alimente vegetale, care nu au fost hidrolizate de enzimele digestive. Termenul de f. a. cuprinde o serie de compuși asociați frecvent în aceeași plantă: celuloze, hemiceluloze, pectine, lignine și, prin extensie, gume și mucilagii. F. a. sunt foarte puțin sau deloc metabolizate, fiind degradate parțial de flora microbiană din colon. Având proprietăți absorbante, modifică tranzitul intestinal, întârzie absorbția nutrimentelor și interferă în metabolismul acestora. În prezent, f. a. li se atribuie un rol (nedemonstrat) în prevenirea bolilor digestive, de nutriție și chiar a unor cancere.

FIBRE JAMES / fibres de James / James' fibers. [*T. N. James, cardiolog și fiziolog american, n. 1925.*] V. sindrom Wolff-Parkinson-White.

FIBRE MAHAIM / fibres de Mahaim / Mahaim's fibers. [*J. Mahaim, medic francez contemporan.*] V. sindrom Wolff-Parkinson-White.

FIBREMIE, s. f. / fibrémie, s. f. / fibr(a)emia, inos(a)emia. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența sau formarea *fibrinei în sânge, care poate determina *tromboză sau de *embolie.

FIBRILAR, adj. / fibrillaire, adj. / fibrillar. [*Lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fibră.*] 1) În formă de fibrile. Ex.: nevrom f. 2) Care se referă la o fibrilă sau la fibrile. Ex.: contracție f.

FIBRILAȚIE, s. f. / fibrillation, s. f. / fibrillation. [*Lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fibră.*] Contracție independentă a unei singure fibre musculare. Se traduce pe electromiogramă prin potențiale scurte, cu durata sub 2 ms și amplitudinea sub 300 µV.

FIBRILAȚIE AURICULARĂ / fibrillation auriculaire / atrial fibrillation. Tahiaritmie supraventriculară caracterizată printr-o depolarizare dezorganizată, anarhică și parcelară (contracții vermiculare cu frecvența de 400-600/min) a miocardului atrial și pierderea consecutivă a eficienței mecanice atriale, cu transmitere neregulată doar a unei părți din excitațiile atriale la ventriculi (frecvența ventriculară = 120-160/min, datorită filtrului nodal).

FIBRILAȚIE MUSCULARĂ / fibrillation musculaire / muscular fibrillation. V. fibrilație.

FIBRILAȚIE VENTRICULARĂ / fibrillation ventriculaire / ventricular fibrillation. Depolarizare ventriculară anarhică în care coexistă arii aflate în diferite grade de depolarizare și repolarizare, fără activitate mecanică. În consecință, se produce *stop cardiac.

FIBRILĂ, s. f. / fibrille, s. f. / fibril. [*Lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fibră.*] Filamentul component al unei fibre. Ex.: f. a fibrei musculare și a celei nervoase.

FIBRILINĂ, s. f. / fibrilline, s. f. / fibrillin. [*Lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fibră; -ină.*] *Glicoproteină cu M_r 350 kDa, bogată în *cisteină, prezentă în microfibrilele extracelulare ale țesutului conjunctiv cutanat, renal, pulmonar, cartilaginos, tendinos, vascular, corneean și în zona ciliară. F. este sintetizată sub forma unei prefibriline alcătuită din 2 871 aminoacizi organizați în cinci regiuni distincte, cea mai mare (75% din moleculă) prezentând numeroase secvențe omologe cu EGF și cu proteina de legătură a TGF. Gena de 110 kb codantă a prefibrilinei este situată pe cromozomul 12. Au fost detectate numeroase mutații ale acestei gene în *sindromul Marfan.

FIBRILOFLUTTER, s. n. / fibrilloflutter, s. m. / impure flutter, flutter fibrillation. [*Lat. științifică* ***fibrilla,*** *dim. de la* ***fibra*** *= fibră; engl.* ***flutter*** *= fluturare, agitație.*] Tip de *fibrilație auriculară în care traseul electrocardiografic prezintă ondulații mai înalte și mai regulate, amintind aspectul de *flutter.

FIBRINĂ, s. f. / fibrine, s. f. / fibrin. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină.*] Proteină insolubilă, element principal al cheagului sanguin, rezultat al acțiunii *trombinei asupra *fibrinogenului. Prin proteoliză, trombina produce fragmente de fibrinogen (fibrinopeptide), care devin „monomeri de f.". Aceștia formează un „polimer de f.", care va fi stabilizat de *factorul de coagulare XIII, activat, de asemenea, de trombină. V. și fibrinogen.

FIBRINEMIE, s. f. / fibrinémie, s. f. / fibrin(a)emia. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Cantitatea de *fibrină obținută după coagularea sângelui extravazat, în cantitate de 4-5 g/l de plasmă. Scade în insuficiența hepatică și crește în anumite afecțiuni inflamatorii. De fapt, termenul de f. e discutabil, formarea fibrinei în sânge fiind patologică. V. și fibremie.

FIBRINOGEN, s. m. / fibrinogène, s. m. / fibrinogen. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Proteină plasmatică solubilă din plasmă, sintetizată de ficat, care, sub acțiunea *trombinei, se transformă în *fibrină. F. este o glicoproteină plasmatică cu M_r 340 kDa, sintetizat în ficat și alcătuit din trei subunități (α, β, γ), gena codificatoare fiind situată pe cromozomul 4 (4q28). Trombina clivează patru legături peptidice la nivelul centrului subunităților globulare (denumite astfel deoarece au structură secundară de tip α-helix), eliberând un fibrinopeptid A (18 aminoacizi) și un altul B (20 aminoacizi). Aceștia sunt denumiți „monomeri de fibrină" deoarece se vor asocia în „polimeri de fibrină", care determină rețeaua fibrilară de fibrină. Au fost identificate numeroase variante de f. (reprezentând consecința unor mutații ereditare), care au primit numele orașelor în care au fost descoperite. Sin.: factorul I de coagulare. V. și factori de coagulare, fibrină.

FIBRINOGENEMIE, s. f. / fibrinogénémie, s. f. / blood fibrinogen, fibrinogen(a)emia. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***gennan*** *= a produce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența și concentrația de *fibrinogen în sânge. V. tab. const. biochim.

FIBRINOGENOPENIE, s. f. / fibrinogénopénie, s. f. / fibrinogenopenia. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***gennan*** *= a produce;* ***penia*** *= sărăcie.*] Diminuarea concentrației *fibrinogenului sanguin sub 2,5 g/l. Termenul fibrinopenie nu este recomandat. V. și afibrinogenemie.

FIBRINOID, adj., s. n. / fibrinoïde, adj., s. f. / fibrinoid. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***eidos*** *= formă.*] *(Substanță amorfă acidofilă)* care prezintă o structură vag fibrilară, are afinitatea tinctorială a *fibrinei și rezultă din transformarea substanței fundamentale a *țesutului conjunctiv.

FIBRINOLITIC, adj. / fibrinolytique, adj. / fibrinolytic. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Despre orice substanță capabilă să producă liza *cheagurilor sanguine și utilizată în acest scop în *trombozele arteriale sau venoase. Ex.: *streptokinază, *urokinază.

FIBRINOLIZĂ, s. f. / fibrinolyse, s. f. / fibrinolysis. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Proces fiziologic permanent care contrabalansează acțiunea sistemului de coagulare, având ca principal efector *plasmina, enzimă care degradează cheagul de *fibrină. În anumite circumstanțe patologice f. poate fi accelerată, conducând la diateză hemoragică, sau întârziată, cu risc de tromboză. În cazul accelerării f., se disting: 1) *F. primitive*, caracterizate prin activarea fibrinolizinei circulante. 2) *F. secundare*, grave, determinate de *coagularea intravasculară diseminată.

FIBRINOLIZINĂ, s. f. / fibrinolysine, s. f. / fibrinolysin. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge; -ină.*] Enzimă proteolitică din grupul serin-proteazelor, care poate degrada *fibrina și *fibrinogenul, accelerând astfel liza cheagurilor sanguine. F. este un produs al activării *plasminogenului. Sin.: plasmină.

FIBROADENOM, s. n. / fibroadénome, s. m. / fibroadenoma. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***aden, -os*** *= glandă; -oma.*] Tumoră benignă derivată dintr-un epiteliu glandular care prezintă o stromă importantă, bogată în *fibroblaste proliferante și fibre. Se întâlnește cel mai frecvent în țesutul mamar. Sin.: adenofibrom.

FIBROADENOMATOZĂ CHISTICĂ A SÂNILOR / fibroadénomatose kystique des seins / cystic disease of breast. Sin.: boală chistică a mamelei (v.).

FIBROBLAST, s. n. / fibroblaste, s. m. / fibroblast. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***blastos*** *= germen.*] Celulă fixă a țesutului conjunctiv, fuziformă sau stelată, responsabilă de sinteza fibrelor

conjunctive (colagenice, reticulinice sau elastice), a *glicozaminoglicanilor, a *acidului hialuronic, ca și a altor componente ale *substanței fundamentale.

FIBROCARTILAJ, s. n. / fibrocartilage, s. m. / fibrocartilage. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***cartilago, -inis*** *= cartilaj.*] Varietate de c. constituit din *condrocite tipice separate de fascicule compacte de fibre de *colagen. Reprezintă o formă de tranziție între țesutul cartilaginos și cel osos. F. intră îndeosebi în constituția *discurilor intervertebrale. Sin.: cartilaj fibros.

FIBROCARTILAJ INTERARTICULAR / fibrocartilage interarticulaire / articular disk. Lamă alcătuită din *fibrocartilaj, situată la nivelul articulațiilor sau meniscurilor. Prezența f. i. ameliorează concordanța a două suprafețe articulare.

FIBROCIT, s. n. / fibrocyte, s. m. / fibrocyte. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă fuziformă sau stelată, caracteristică *țesutului conjunctiv sau colagenic. Formele tinere se numesc fibroblaste.

FIBROCONDROM, s. n. / fibrochondrome, s. m. / fibrochondroma. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oma.***] Tumoră benignă a țesutului cartilaginos, în care lobulii cartilaginoși tumorali sunt separați prin țesut fibros abundent.

FIBRODUODENOSCOPIE, s. f. / fibroduodénoscopie, s. f. / fibroduodenoscopy. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***duodeni*** *= în număr de 12, abreviere de la* ***duodeni digitorum*** *= de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal); gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: duodenoscopie (v.).

FIBROELASTOZĂ, s. f. / fibroélastose, s. f. / fibroelastosis. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***elastos*** *= docil, maleabil;* ***-oză.***] Înlocuirea unui țesut normal prin țesut fibros și elastic.

FIBROELASTOZĂ ENDOCARDICĂ / fibroélastose de l'endocarde / endocardial fibroelastosis. Boală de origine necunoscută, ce poate afecta nou-născutul sau copilul mic, caracterizată anatomopatologic prin îngroșarea masivă a endocardului, ca urmare a proliferării fibrelor conjunctive și îndeosebi elastice. Debutează prin tulburări digestive și de creștere, urmate rapid de o insuficiență cardiacă și edem pulmonar. Evoluție invariabilă spre exitus. Sin.: endocardită fetală, endocardită fibroplastică, fibroză cardiacă a sugarului. V. endocardită.

FIBROGASTROSCOP, s. n. / fibrogastroscope, s. m. / gastric fiberscope. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: gastrofibroscop (v.).

FIBROGLICAN, s. m. / fibroglycane, s. m. / fibroglycan. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***glykys*** *= dulce.*] *Proteoglican prezent în cantitate mare pe suprafața fibroblastelor pulmonare. Structural, prezintă lanțuri heparan-sulfat care leagă *fibronectina și *colagenul tip I.

FIBROM, s. n. / fibrome, s. m. / fibroma. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***-oma.***] Tumoră benignă constituită din țesut fibros, adică din fascicule de țesut conjunctiv în mijlocul cărora se află celule, de asemenea de natură conjunctivă. F. pure sunt rare, dar aproape toate proliferările mezenchimatoase se însoțesc de o proliferare fibromatoasă. Deși bine delimitate și cu prognostic favorabil, unele f. recidivează după extirparea chirurgicală. În funcție de caracteristicile morfopatologice și de localizare au fost descrise numeroase tipuri de f., printre care: 1) *f. cavernos*, *hemangiom cavernos care conține țesut fibros în exces; 2) *f. chistic* adică un f. care a suferit o degenerare chistică; 3) *f. condromixoid al osului* derivat din țesut conjunctiv potențial condrogen, localizat frecvent la nivelul metafizei oaselor lungi ale membrelor; 4) *f. cutanat* localizat la nivelul tegumentelor; 5) *f. dur*, care conține țesut fibros cu celule puține; 6) *f. nazofaringian*, angiofibrom al *cavumului, foarte hemoragic, adesea recidivant, observat la adolescent; 7) *f. non-osteogenic* osteolitic și proliferativ, cu leziuni dureroase alcătuite din țesut fibros localizat la nivelul metafizelor oaselor lungi, îndeosebi la copil; 8) *f. odontogenic*, dezvoltat din țesutul conjunctiv al papilei dentare sub forma unei mase gingivale compusă din țesut conjunctiv fibros vascularizat.

FIBROMATOZĂ, s. f. / fibromatose, s. f. / fibromatosis. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***-oma; -oză.***] 1) Afecțiune congenitală sau dobândită consecutivă unei *displazii sau *neoplazii, caracterizată prin formarea de noduli fibroși dezvoltați îndeosebi în fasciile profunde, cu tendință la recurență locală. Nodulii sunt mai mult sau mai puțin sistematizați, sau diseminați în tot organismul. 2) Formarea de *fibroame multiple. 3) Proces de involuție fibroasă a unui țesut. Ex.: f. miocardului.

FIBROMIOM, s. n. / fibromyome, s. m. / fibromyoma. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***-oma.***] Denumirea tumorilor uterine alcătuite din țesut conjuctiv și din țesut muscular neted. Sin.: miofibrom.

FIBROMODULINĂ, s. n. / fibromoduline, s. m. / fibromodulin. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***modulari*** *= a ritma, a modula, de la* ***modulus****, dim. de la* ***modus*** *= măsură, cadență;* ***-ină.***] *Proteoglican keratan-sulfat, cu M_r de 60 kDa, prezent în *matricea extracelulară a cartilajelor, tendoanelor și pielii. Are structură asemănătoare *decorinei și se leagă de *colagenul tip I și II.

FIBRONECTINĂ, s. f. / fibronectine, s. f. / fibronectin. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***nectere*** *= a uni;* ***-ină.***] Familei de *glicoproteine cu M_r mare (440-550 kDa), ubicuitare în organism, un tip de f. fiind prezent în plasmă, iar altul (altele) la suprafața a numeroase celule. F. intervin în numeroase procese celulare normale și patologice: adeziunea intercelulară, organizarea topografiei interstițiale a țesuturilor, migrarea celulară, transformarea malignă, cicatrizarea țesuturilor. Partea proteică a f. este substrat pentru diverse enzime care intervin în etapele *coagulării. Concentrația serică a f., de circa 300 μg/ml, scade în traumatisme, arsuri, infecții, după intervenții chirurgicale laborioase, în denutriție și în coagulopatiile de consum. V. integrină și vitronectină.

FIBROPLAZIE, s. f. / fibroplasie, s. f. / fibroplasia. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Formarea de fibre de către *fibroblaste, intracelular sau prin transformarea *substanței fundamentale. *F. retrolenticulară* constă în dezvoltarea de țesut fibroplastic vascular posterior cristalinului, la prematuri.

FIBROSARCOM, s. n. / fibrosarcome, s. m. / fibrosarcoma. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma.***] 1) Tumoră malignă a țesutului conjunctiv, derivată din *fibroblaste. F. se poate dezvolta în țesuturile moi sau la nivelul oaselor, mai frecvent la nivelul membrelor. Afectează toate vârstele și poate fi congenital. 2) Tip rar de tumoră malignă primitivă a osului, dezvoltată cel mai frecvent la nivelul periostului, cu evoluție mai lentă decât *osteosarcomul.

FIBROSCOP, s. n. / fibroscope, s. m. / fiberscope. [*Lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Varietate de *endoscop sau *bronhoscop la nivelul căruia razele luminoase sunt conduse de un fascicul de fibre din sticlă. F. permite explorarea completă a mucoasei bronșice și a unor teritorii întinse din tubul digestiv: stomac, duoden, canal coledoc, colon etc. Sunt posibile: observația vizuală directă, fotografierea, filmarea, preluarea cu videocamera, prelevarea unei biopsii. Tipuri: 1) *F. cu viziune axială sau terminală* (*axofibroscop, axoscop*), cu obiectivul plasat la extremitatea distală în axul aparatului; util în explorarea esofagului sau stomacului. 2) *F. cu viziune laterală* (*laterofibroscop* sau *lateroscop*), cu obiectivul plasat lateral în raport cu extremitatea distală a aparatului; util în examenul stomacului. Diversele tipuri de f. sunt în evoluție continuă.

FIBROSCOPIE, s. f. / fibroscopie, s. f. / fiberscopy. [*Lat. fibra = fibră; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Explorarea vizuală a interiorului conductelor și a cavităților din organism cu *fibroscopul.

FIBROTORAX, s. n. / fibrothorax, s. m. / fibrothorax. [*Lat. fibra = fibră; lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace.*] Termen referitor la *fibroza pleuropulmonară, boală în care un plămân este invadat de un țesut fibros dens, adesea retractil. Termenul desemnează, de regulă, un aspect radiologic de hemitorace sumbru și retractat, sechelă tardivă a unor inflamații pleuropulmonare diverse. V. și fibroză pulmonară.

FIBROZĂ, s. f. / fibrose, s. f. / fibrosis. [*Lat. fibra = fibră; -oză.*] Leziune nespecifică apărută prin hiperplazia țesutului conjunctiv din cauza proliferării *fibroblastelor sau *fibrocitelor care sintetizează *colagen. În funcție de predominanța fibrelor sau celulelor, f. poate fi colagenofibroblastică sau colagenică; alteori ea poate fi elastică sau *hialină acelulară. Pentru autorii francezi, f. este substratul histologic al sclerozei, acest din urmă termen desemnând leziunea macroscopică. V. și scleroză.

FIBROZĂ CARDIACĂ A SUGARULUI / fibrose cardiaque du nourrisson / endocardial fibroelastosis. Sin.: fibroelastoză endocardică (v.).

FIBROZĂ CHISTICĂ / fibrose kystique / cystic fibrosis. Termen pentru f. chistică a pancreasului. Sin.: mucoviscidoză (v.). Abrev. engl.: CF.

FIBROZĂ PULMONARĂ / fibrose pulmonaire / pulmonary fibrosis. Dezvoltarea de țesut conjunctiv (*fibroblaste și *colagen) în parenchimul pulmonar. Procesul patologic poate fi localizat sau generalizat, anarhic și mutilant sau sistematizat. F. p. poate fi cicatricială și fixă sau evolutivă și extensivă. Se disting: *f. p. secundară* unei boli cunoscute și *f. p. primitivă* (idiopatică), cu mai multe forme: acută (v. sindrom Hamman-Rich), subacută (sindrom Scadding) și cronică (sindrom Kaplan sau Kaplan-Walford).

FIBROZĂ RETROPERITONEALĂ / fibrose rétropéritonéale / retroperitoneal fibrosis, periureteral fibrosis. Sin.: boală Ormond (v.).

FIBROZITĂ, s. f. / fibrosite, s. f. / fibrositis. [*Lat. fibra = fibră; -oză; -ită.*] Inflamație a țesutului conjunctiv fibros. Observație: în fr., termenul este puțin utilizat, iar în engl., sub această denumire sunt cuprinse durerile multiple juxtaarticulare, juxtavertebrale sau cu alte focare, uneori însoțite de parestezii, de etiologie necunoscută. Se presupune că uneori durerile ar putea fi determinate de perturbări ale somnului care împiedică relaxarea musculară.

FIBULA, s. f. / péroné, s. m. / fibula. [*Lat. fibula = agrafă.*] V. tab. anat. - oase.

FIBULINĂ, s. f. / fibuline, s. m. / fibulin. [*Lat. fibula = agrafă; -ină.*] Glicoproteină prezentă în *matricea extracelulară și în plasma sanguină. Structura sa include unități repetitive, care intră și în structura *factorului de creștere epidermică. Sunt cunoscute trei forme de f., cu 566, 601 și, respectiv, 683 aminoacizi.

FICAT, s. m. / foie, s. m. / liver. NA: hepar. [*Lat. ficatum = ficat.*] Glandă anexă a tubului digestiv, foarte voluminoasă, de culoare brun-roșcat, cu greutatea medie de 1 500 g, situată în loja subfrenică dreaptă, constituită dintr-o masă parenchimatoasă a cărei unitate elementară este lobulul hepatic. Acesta este alcătuit din celule hepatice poligonale, centrate de o venă centrolobulară și înconjurate de ramificații terminale ale venei porte, arterei hepatice și de canalicule biliare primitive, grupate în spațiile porte Kiernan. F. secretă bila și asigură un mare număr de funcții biochimice indispensabile vieții. I se descriu trei fețe: superioară, inferioară și posterioară. Este menținut de o serie de ligamente: micul epiploon, ligamentul coronar, ligamentele triunghiulare drept și stâng, ligamentul falciform cu ligamentul rotund. Fața sa inferioară este parcursă de trei șanțuri profunde, care divid ficatul în patru lobi: lobul drept, lobul stâng, lobul pătrat și lobul caudat (sau lobul lui Spiegel). Fiziologic, f. este o glandă cu dublă activitate: exocrină - prin secreția bilei, endocrină - prin funcțiile sale în metabolismul glucidelor, lipidelor și protidelor, la care se adaugă funcțiile de epurare și antitoxice. F. joacă un rol important în sinteza *fibrinogenului, a *protrombinei, a *heparinei și constituie un loc de stocaj al vitaminelor A, B, D și K. Sin.: hepar.

FICAT ALCOOLIC / foie alcoolique / alcoholic liver. Leziuni hepatice determinate de *alcoolism: *steatoză, hepatită alcoolică urmată de *ciroză.

FICAT CARDIAC / foie cardiaque / cardiac liver. Denumire pentru modificările anatomopatologice ale ficatului în *insuficiența cardiacă: hepatomegalie, congestie intensă cu necroză hemoragică centrolobulară, steatoză mediolobulară, aspect policrom al suprafeței ficatului. V. și ciroză cardiacă.

FICAT GRAS / foie gras / fatty liver. F. cu leziuni degenerative extinse, produse ca urmare a depunerii de grăsimi la nivel celular, îndeosebi în intoxicația cronică cu alcool. V. steatoză și ficat alcoolic.

FICAT „LEGAT ÎN SFORI" / foie ficelé / packed liver. Aspect al f. în sifilisul terțiar, în care *gomele sclerozate determină deformări și retracții ale suprafeței hepatice, cu aspect de falsă lobulare.

FICAT MUSCAD / foie muscade / nutmeg liver. Aspect particular al *f. cardiac. Macroscopic, pe secțiune, f. mare congestiv din *insuficiența cardiacă are o colorație roșie în centrul lobulului, din cauza congestiei, cu periferie brun-gălbuie, ca urmare a *steatozei. Aspectul se aseamănă cu o secțiune a nucii muscade.

FICAT PULSATIL / foie systolique / pulsating liver. *F. cardiac care prezintă mișcări de expansiune ritmate de fiecare contracție cardiacă. Reprezintă un semn de *insuficiență tricuspidiană.

FICOL, s. m. / ficoll, s. m. / ficoll. Copolimer de sinteză solubil în apă, cu M_r 408 kDa, constituit din zaharoză și epiclorohidrină. F. este utilizat în prepararea de gradienți de densitate care servesc la separarea și la purificarea celulelor.

FIER, s. m. / fer, s. m. / iron. [*Lat. ferrum = fier.*] Elementul chimic nr. 26, cu simbolul Fe, masa atomică 55,487 și densitatea 7,86 g/cm^3. Atomul de f. poate pierde 2 sau 3 electroni, rezultând ion bivalent (feros Fe^{2+}) sau trivalent (feric Fe^{3+}). Oligoelement, f. reprezintă 0,005% din masa corporală, adică 4-5 g. F. în forma bivalentă reprezintă un constituent esențial al *hemoglobinei, *citocromului și al altor componenți ai sistemului enzimatic respirator. Funcțiile sale de bază constau în transportul oxigenului la nivelul țesuturilor (*hemoglobină) și în mecanismele de oxidare celulară. V. anemie feriprivă, feritină, hemoglobină, marțial, porfirină.

FIERBERE, s. f. / ébullition, s. f. / ebullition. [*Lat. fervere = a fierbe.*] Transformare de fază din lichid în vapori, adică vaporizare, care are loc în toată masa lichidului. La presiune atmosferică normală, fiecare lichid prezintă o anumită temperatură de f. Dacă presiunea de deasupra unui lichid scade, va diminua și temperatura de f. și invers. Sin.: ebuliție.

FILAMENTE INTERMEDIARE / filaments intermédiaires / intermediate filaments. [*Lat. filamentum = țesătură în fir; intermedius = interpus, intercalat, de la inter = între, medius = situat la mijloc.*] Rețea moleculară componentă a *citoscheletului, denumită astfel deoarece diametrul său, de circa 10 nm, este intermediar între cel al *microtubulilor (24 nm) și *microfilamentelor (în medie 6 nm). Se disting șase tipuri de f. i.: tip I - keratine (13 tipuri la om), tip II - *desmină, *proteină

fibrilară glială acidă, *vimentină; tip III - neurofilamente, *periferină; tip V - *lamine nucleare; tip VI - *nestină. Toate aceste proteine au o caracteristică structurală comună: prezența unui domeniu central de 300-310 aminoacizi subdivizat în trei subdomenii cu *structură secundară de tip α -helix, separate unele de altele de porțiuni în care *structura primară este liniară. Restul moleculelor este variabil, iar genele codante pentru sinteza acestor molecule diferă prin poziția intronilor. V. și citoschelet.

FILARIE, s.f. / filaire, s.f. / filaria. [*Lat.* ***filum*** *= fir.*] Denumire pentru parazitul matur al viermilor din superfamilia *Filarioidea*, a cărui formă se aseamănă cu un fir.

FILARIOIDEA / Filarioidea / Filarioidea. [*Lat.* ***filum*** *= fir; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Superfamilie din ordinul de paraziți **Nematodes*, care în stare adultă invadează țesuturile și cavitățile organismului, unde femela depune ouă embrionate (prelarve) denumite microfilarii. Aceste microfilarii sunt ingerate de insectele hematofage, la nivelul cărora se dezvoltă, devenind filarii, revenind apoi la om prin înțepăturile acelorași insecte. Filariile parazite la om aparțin genurilor: *Wuchereria Onchocerca Loa Dipetalonema Mansonella Dirofilaria și Brugia*. V. dracunculoză, filarioză, oncocercoză, wuchererioză.

FILARIOZĂ, s. f. / filariose, s. f. / filariasis. [*Lat.* ***filum*** *= fir;* ***-oză****.*] Denumire utilizată în cazul bolii determinate de filaria **Wuchereria bancrofti*, cu manifestări variate: accese febrile cu nevralgie, hematurie, chilurie, *elefantiazis. Viermii în stare vie determină o reacție tisulară minimă, dar moartea lor antrenează o inflamație granulomatoasă cronică fibrozantă, care determină obstrucția canalelor limfatice, ceea ce provoacă pahidermie și elefantiazis. V. și *Filarioidea*, dracunculoză, oncocercoză, wuchererioză.

FILAXIE, s. f. / phylaxie, s. f. / phylaxis. [*Gr.* ***phylaxis*** *= protecție, de la* ***phylattein*** *= a apăra.*] Puterea de apărare a organismului contra infecțiilor, cuprinzând *fagocitoza și formarea de *anticorpi. Termenul este utilizat rar și tinde să devină desuet.

FILGASTRIMĂ, s. f. / filgastrime, s. f. / filgastrim. *Factor de creștere al liniei granulocitare, produs prin inginerie genetică. Administrat prin injecții reduce durata *neutropeniilor iatrogene și crește numărul de neutrofile în neutropeniile congenitale.

FILIAȚIE, s. f. / filiation, s. f. / consanguinity in direct line. [*Lat.* ***filiatio, -onis*** *= filiație, de la* ***filius*** *= fiu.*] 1) În epidemiologie, succesiunea apariției cazurilor de boală pornind de la surse de infecție și urmărind căile de transmitere. 2) Descendența, legătura de consanguinitate a copiilor cu părinții. În serologie, încercarea de clasificare a unei maternități sau paternități presupuse prin examinarea diverselor grupe și tipuri sanguine la copil și la presupușii părinți. Este important ca grupele și tipurile sanguine studiate să aibă un mod de ereditate cunoscut cu o certitudine care a fost verificată pe un mare număr de familii. Nu se poate proba dacă un bărbat este tatăl unui copil, ci doar dacă el nu este tatăl acelui copil.

FILIFORM, adj. / filiforme, adj. / filiform. [*Lat.* ***filum*** *= fir;* ***forma*** *= formă.*] 1) În formă de fir. Ex.: papilă f. 2) Un puls slab, perceput foarte greu la palpare.

FILM, s. n. / film, s. m. / film. [*Engl.* ***film*** *= peliculă.*] 1) Strat subțire dintr-o substanță. 2) Material special tratat pentru utilizarea în fotografie. În medicină, îndeosebi f. sensibil la raze X.

FILM LACRIMAL / film lacrymal / tear film. Strat subțire de lichid menținut la suprafața corneei, al cărei epiteliu îl protejează. V. xeroftalmie și sindrom Sjögren.

FILOGENEZĂ, s. f. / phylogenèse, s. f. / phylogeny. [*Gr.* ***phylon*** *= trib, specie;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Evoluția speciilor vii în mod continuu și progresiv, după un determinism incomplet elucidat. V. și ontogeneză.

FILTRARE, s. f. / filtration, s. f. / filtration. [*Fr.* ***filtration****, din lat. medievală* ***filtrum****, cu origine în limba francilor stabiliți în Galia* ***filtir*** *= fetru, pâslă.*] 1) Trecerea unei soluții printr-un filtru, având drept efect separarea materiilor solide cu dimensiuni mai mari decât diametrul porilor de lichidul în care acestea se află în soluție sau în suspensie. În bacteriologie, procedeu de separare care constă în trecerea suspensiilor de germeni prin pereți poroși sau straturi de celuloză ai căror pori sunt destul de fini pentru a opri microorganismele de un anumit diametru. 2) *F. glomerulară*, v. 3) Modificarea compoziției spectrale a unui semnal prin traversarea unui filtru. V. și filtru.

FILTRARE GLOMERULARĂ / filtration glomérulaire / glomerular filtration rate. Denumire simplificatoare pentru procesul complex de f. a plasmei sanguine la nivel glomerular, care, urmat de reabsorbția și secreția tubulară, are ca rezultat formarea urinei. F. g. este un proces produs la nivelul membranei glomerulocapilare (extrem de subțire: 0,001 mm grosime), care, în condiții fiziologice, nu se comportă ca o membrană inertă, ci, prin proprietățile ei fizico-chimice, permite trecerea selectivă a unor constituenți și blochează trecerea altora (substanțele cu M_r până la 40 000 Da străbat cu ușurință membrana filtrantă, iar cele cu M_r peste 69 000 nu se mai filtrează). În afara dimensiunii moleculelor, mai intervin încărcarea electrică și forma acestora. F. g. este rezultatul presiunii efective de f. care se exercită la nivelul membranei glomerulocapilare și care reprezintă suma algebrică a unor presiuni de semn opus. Forța principală este presiunea efectivă de f., în care un rol important îl deține presiunea hidrostatică din capilarele glomerulare, cu valori mult mai mari (circa 70 mmHg) decât în alte teritorii capilare (circa 25-30 mmHg). Presiunii hidrostatice i se opun forțe de presiune locale, care îi diminuează eficiența, îndeosebi *presiunea oncotică (circa 30 mmHg), ca și rezistența fluxului de lichid în sistemul tubular și presiunea interstițială exercitată asupra capilarelor glomerulare (împreună, circa 10 mmHg). Din echilibrul acestor forțe, rezultă presiunea efectivă de f., de aproximativ 30 mmHg [70-(30+10)]. În procesul de ultrafiltrare intervine și suprafața membranei filtrante, care la adultul normal este de 1,2-1,5 m², precum și difuziunea (cu rol secundar). Rezultatul f. g. este urina primitivă, un ultrafiltrat de sânge fără celule și proteine (ultrafiltrat plasmatic), denumit și filtrat glomerular. V. și filtrat glomerular, clearance.

FILTRAT GLOMERULAR / filtrat glomérulaire / glomerular filtrate. Lichid provenit din *filtrarea glomerulară, denumit și urină primitivă. F. g. are o compoziție electrolitică identică cu cea a plasmei, pH 7,35 și densitate relativă 1,010. Valoarea f. g. este de 120 ml/min la bărbat și cu 10% mai puțin la femeie, ceea ce înseamnă de 60 de ori volumul plasmatic, de 15 ori lichidele extracelulare și de 4 ori volumul total de apă din organism. F. g. are un volum de circa 170-180 l/zi, în timp ce urina are un volum de aproximativ 1,5 l, iar concentrația diverselor substanțe în urina finală diferă mult de cea a plasmei (și, implicit, a f. g.), aceasta ca urmare a proceselor de reabsorbție și secreție de la nivelul tubilor renali. V. clearance și filtrare glomerulară.

FILTRU, s. n. / filtre, s. m. / filter. [*Fr.* ***filtre****, din lat. medievală* ***filtrum****, cu origine în limba francilor stabiliți în Galia* ***filtir*** *= fetru, pâslă.*] Material care asigură, prin structura sa, reținerea selectivă a unor componente din produsul ce îl străbate. Varietăți: 1) *F. fizic:* hârtie, azbest, sticlă. 2) *F. de adsorbție selectivă a energiei electromagnetice:* f. colorate pentru lumina vizibilă, metalice pentru radiații X. 3) *F. fiziologice:* *membrane permeabile și semipermeabile.

FILTRU INTRAVENOS CAV / filtre intraveineux cave / endovenous filter. Dispozitiv introdus în vena cavă inferioară prin *cateterism, destinat blocării migrării cheagurilor, fiind evitată astfel constituirea sau recidiva *emboliilor pulmonare.

FIMBRII, s. f. pl. / fimbriae, s. f. pl. / fimbriae. NA: fimbria. [*Lat. **fimbriae** = franjuri.*] Sin.: pili (v.).

FIMOZĂ, s. f. / phimosis, s. m. / phimosis. [*Gr. **phimosis** = strâmtare, îngustare, de la **phimoun** = a strânge cu putere.*] Constricția inelului cutanat prepuțial, cu împiedicarea, secundară, a decalotării glandului; poate fi, frecvent, congenitală, accidentală, de cauză tumorală sau secundară unor boli cronice, cum este diabetul zaharat. V. și parafimoză.

FIR, s. n. / fil, s. m. / thread. [*Lat. **filum** = fir.*] Corp de formă lungă și subțire. Tipuri: 1) *F. de in*, pentru cusătură chirurgicală. 2) *F. de mătase*, rezistent și elastic, utilizat în chirurgie. 3) *F. de nailon*, foarte rezistent și tolerat de țesuturi.

FISIUNE, s. f. / fission, s. f. / fission. [*Lat. **fissus** = despicat, de la **findere** = a despica.*] Rupere, desfacere în două sau mai multe fragmente. Ex.: *f. nucleară.

FISIUNE NUCLEARĂ / fission nucléaire / nuclear fission. Reacție nucleară spontană sau provocată, puternic energogenă, care constă în scindarea nucleului unui atom greu în doi nuclizi (rar în mai mulți), cu emisie de radiații gama și neutroni.

FISTULĂ, s. f. / fistule, s. f. / fistula. [*Lat. **fistula** = tub, țeavă, canal.*] Orificiu, traiect sau conduct anormal, congenital sau accidental, care comunică cu o cavitate naturală sau patologică, cu un organ cavitar, cu o glandă și care permite drenarea secrețiilor sau excrețiilor acesteia. Tipuri de f.: 1) *F. abdominală*, care permite comunicarea cu exteriorul a cavității abdominale sau a cavității unui organ abdominal. 2) *F. alveolosinusală*, comunicare patologică între sinusul maxilar și cavitatea bucală. 3) *F. anfractuoasă*, cu calibru și direcție neregulate. 4) *F. anorectală*, f. perineală al cărei orificiu intern comunică cu rectul. 5) *F. biliară*, parțială sau totală, prin care se scurge secreția biliară. 6) *F. branhială* sau *congenitală a gâtului*, consecința unei anomalii de dezvoltare embrionară a regiunii cervicale. 7) *F. bronhoesofagiană*, traiect patologic consecutiv unei supurații bronhopulmonare sau esofagiene. 8) *F. bronhopleurală*, prin efracția unei alveole emfizematoase, ulcerația pleurei sau ruptura unei aderențe pleurale; conduce la pneumotorax închis sau deschis. 9) *F. duodenală*, postoperatorie sau posttraumatică, care face să comunice lumenul duodenal cu exteriorul sau cu un organ vecin. 10) *F. gastrică*, după un act operator sau un traumatism, determină comunicarea cavității gastrice cu exteriorul sau cu un organ vecin. 11) *F. lacrimală*, de origine traumatică, afectează glanda sau conductele lacrimale. 12) *F. perineală*, consecutivă unui abces perineal, cu orificiul extern în jurul anusului. 13) *F. rectouterină*, între cavitatea rectului și cea uterină, în procesele neoplazice invazive și necrozante. 14) *F. salivară*, după un traumatism sau un proces patologic, deschisă endobucal sau exobucal. 15) *F. stercorală* permite comunicarea lumenului intestinal cu o cavitate naturală sau cu pielea; poate fi traumatică, spontană sau chirurgicală. 16) *F. urinară*, prin care se scurge urina, ca urmare a unei soluții de continuitate a căilor urinare excretorii.

FISTULĂ ENTERICĂ DORSALĂ / fistule entérique dorsale / dorsal enteric fistula. Relicvă embrionară a unei aderențe anormale între *endoblast și *ectoblast, la nivelul căreia *coarda dorsală se dedublează (*notocordodisrafie). Dezvoltarea structurii trunchiului etirează această aderență într-o f. extinsă de la tubul digestiv la învelișul cutanat al spatelui, traversând corpurile vertebrale, care sunt fisurate, și nevraxul (*diastematomielie).

FISTULOGRAFIE, s. f. / fistulographie, s. f. / fistulography. [*Lat. **fistula** = tub, țeavă, canal; gr. **graphein** = a scrie.*] Examen radiografic practicat după injectarea, într-o *fistulă, a unei substanțe de contrast iodate hidrosolubile, care permite aprecierea traiectului fistulei și a raporturilor sale cu organele vecine.

FISURĂ, s. f. / fissure, s. f. / fissure. NA: fissura, sulcus. [*Lat. **fissura** = fantă, crăpătură, de la **findere** = a despica.*] Fantă foarte îngustă de formă alungită (*f. normală*) sau mică pierdere de substanță, superficială și de formă alungită (*f. patologică*). *F. normale* sunt de regulă anatomice. Ex.: *f. calcarină* (NA: *sulcus calcarinus*), de pe fața medială a lobului occipital al creierului, sau *f. parieto-occipitală* (NA: *sulcus parietooccipitalis*), șanț care separă lobii parietal și occipital ai emisferei occipitale.

FISURĂ ANALĂ / fissure anale / anal fissure. Ulcerație alungită și superficială, în general foarte dureroasă, localizată la nivelul pliurilor radiale ale *anusului.

FISURĂ FACIALĂ / fissure faciale / facial cleft. Termen general pentru ansamblul malformațiilor rezultate dintr-un defect de confluență a mugurilor primari ai feței, spre deosebire de *fantele labiopalatine, în care defectul de sudură este situat la nivelul mugurilor secundari. Tipuri de f. f.: f. fronto-maxilare (*coloboma), f. maxilomandibulare (*macrostomie) și f. mentoniere.

FITAT, s. m. / phytate, s. m. / phytate. [*Gr. **phyton** = plantă.*] Sare sau ester de *acid fitic. Formarea de f. în intestin poate împiedica absorbția anumitor minerale, îndeosebi a calciului.

FITOBEZOAR, s. m. / phytobézoard, s. m. / phytobezoar, food ball. [*Gr. **phyton** = plantă; persană **padzehr** = concrețiune din anumite plante, formată în tubul digestiv al unor animale, utilizată odinioară ca antidot.*] V. bezoar.

FITOFAGIE, s. f. / phytophagie, s. f. / phytophagy. [*Gr. **phyton** = plantă; **phagein** = a mânca.*] Hrănirea cu alimente sau substanțe de origine vegetală.

FITOFOTODERMATITĂ, s. f. / phytophotodermatite, s. f. / phytophotodermatitis, meadow grass dermatitis. [*Gr. **phyton** = plantă; **phos, photos** = lumină; **derma, -atos** = piele; -ită.*] Erupție provocată prin asocierea patogenă a trei elemente: vegetal, radiații solare și apă. F. este determinată de acțiunea fotosensibilizantă a derivaților furocumarinici conținuți de vegetale. Tipul cel mai comun de f. este reprezentat de boala Oppenheim (v.).

FITOHEMAGLUTININĂ, s. f. / phytohémagglutinine, s. f. / phytoh(a)emagglutinin. [*Gr. **phyton** = plantă; **haima, -atos** = sânge; lat. **agglutinare** = a lipi, a uni; -ină.*] *Lectină extrasă dintr-o specie de fasole (*Phaseolus vulgaris*), dotată cu proprietatea de *aglutinare a hematiilor și leucocitelor, ca și cu capacitatea de a induce transformarea limfoblastică a limfocitelor. V. și test de transformare limfoblastică.

FITOL, s. m. / phytol, s. m. / phytol. [*Gr. **phyton** = plantă; **-ol**.*] Alcool cu un lanț de 20 de atomi de carbon, conținut în *clorofilă. Catabolismul f. se oprește la acidul fitanic în cazul subiecților afectați de *boala Refsum.

FITOSTEROL, s. m. / phytostérol, s. m. / phytosterol. [*Gr. **phyton** = plantă; **stereos** = solid, în relief; -ol.*] Termen generic pentru toți *sterolii din regnul vegetal.

FITOTERAPIE, s. f. / phytothérapie, s. f. / phytotherapy. [*Gr. **phyton** = plantă; **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Metodă terapeutică bazată pe utilizarea plantelor medicinale, cu tradiție în istoria tuturor civilizațiilor. O serie de medicamente produse de industria farmaceutică modernă își au originea în principii active izolate din plante, cercetarea din acest domeniu fiind, în continuare, productivă. Adepții f. tradiționale, fideli principiilor holistice ale terapiilor complementare, susțin că o serie de plante pot să ajute organismul la recâștigarea "forței vitale", perturbată de o serie de factori exo-

geni (stres, poluare, alimentație inadecvată etc.). În general, practicanții f. consideră că planta întreagă este mai eficientă decât constituenții acesteia. Remediile f. sunt extrem de diverse. V. și medicină alternativă.

FIXARE, s. f. / fixation, s. f. / fixation. [*Lat.* ***fixus*** *= fix, neclintit, de la* ***figere*** *= a fixa.*] 1) Imobilizare într-o anumită poziție. 2) Încetarea dezvoltării personalității într-o fază apropiată de maturitate. 3) Operație care oprește descompunerea țesuturilor după scoaterea lor din organism. 4) Etapă în tehnica fotografiei.

FIXAREA COMPLEMENTULUI / fixation du complément / complement fixation. V. reacție de fixare a complementului.

FIXATOR, s. m. și n. / fixateur, s. m. / fixative (1), fixator (2). [*Lat.* ***fixus*** *= fix, neclintit, de la* ***figere*** *= a fixa.*] 1) Soluție în tehnica histopatologică având ca efect încetarea descompunerii structurilor. 2) Instrument ortopedo-chirurgical.

FIZIC, adj. / physique, adj. / physical. [*Gr.* ***physikos*** *= natural, de la* ***physis*** *= natură.*] Referitor la aspectul corpului uman și la activitatea musculară.

FIZICODEPENDENȚĂ, s. f. / physicodépendance, s. f. / physical dependence. [*Gr.* ***physikos*** *= natural, de la* ***physis*** *= natură; lat.* ***dependere*** *= a sta atârnat, de la* ***de*** *= separat de,* ***pendere*** *= a atârna.*] Stare nouă de echilibru fizic la care ajunge un toxicoman prin utilizarea unui drog. Echilibrul atins în acest mod rămâne precar, iar manifestarea cea mai evidentă a rupturii sale este criza provocată de *sevraj. Însoțită de modificări metabolice complexe, f. este întotdeauna asociată cu *psihodependența. În funcție de substanța în cauză, f. se poate constitui într-un interval de timp scurt (ex. în cazul barbituricelor rapide) sau lung (ex. în cazul *metadonei).

FIZIOGNOMONIE, s. f. / physiognomonie, s. f. / physiognomy. [*Gr.* ***physiognomonia*** *, de la* ***physis*** *= natură,* ***gnomon*** *= care cunoaște și* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Arta de a cunoaște caracterul după aspectul fizic și îndeosebi după *fizionomie.

FIZIOLOGIC, adj. / physiologique, s. f. / physiologic. [*Gr.* ***physiologikos*** *, de la* ***physis*** *= natură,* ***logos*** *= știință.*] 1) Calitatea unei funcții sau a unei stări organice de a fi normală (în opoziție cu patologic sau anormal). 2) Care se referă la fiziologie. 3) Cu referire la o structură anatomică al cărei rol este îndeosebi funcțional. Ex.: sfincter f. 4) Despre o doză a unui agent, natural sau artificial, care determină efecte normale, fiziologice.

FIZIOLOGIE, s. f. / physiologie, s. f. / physiology. [*Gr.* ***physiologia*** *, de la* ***physis*** *= natură,* ***logos*** *= știință.*] Știința funcțiilor normale ale structurilor vii, a factorilor care determină aceste funcții și a mecanismelor lor de întreținere, începând cu celula și agregatele celulare (țesuturi, organe) și sfârșind cu organismul uman, entitatea biologică cu cea mai mare complexitate și cea mai evoluată. F. reprezintă un edificiu cognitiv în care se integrează armonios toate datele din științele fundamentale asupra proceselor și structurilor caracteristice vieții. Totodată, f. reprezintă baza de evoluție a cunoașterii patologiei.

FIZIONOMIE, s. f. / physionomie, s. f. / physiognomy. [*Lat.* ***physiognomia*** *, alterare din gr.* ***physiognomonia*** *, de la* ***physis*** *= natură,* ***gnomon*** *= care cunoaște și* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Ansamblul trăsăturilor feței unui subiect, care determină expresia sa particulară. V. și facies.

FIZIOPATIC, adj. / physiopathique, adj. / physiopathic. [*Gr.* ***physis*** *= natură;* ***pathos*** *= boală.*] Despre manifestările patologice posttraumatice (impotență funcțională, contractură, tulburări vasomotorii și trofice) a căror intensitate nu apare proporțională cu cauza lor aparentă. Se admite că fenomenele organice sunt reale, dar se asociază cu *pitiatismul.

FIZIOPATOLOGIE, s. f. / physiopathologie, s. f. / physiopathology. [*Gr.* ***physis*** *= natură;* ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Știință ce are ca obiect studiul mecanismelor de producere a bolilor și al modificării funcțiilor organismului sub acțiunea unor factori sau agenți patogeni.

FIZIOTERAPIE, s. f. / physiothérapie, s. f. / physiotherapy. [*Gr.* ***physis*** *= natură;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] 1) În general, tratamentul bolilor, durerii sau leziunilor prin mijloace fizice. 2) Domeniu al medicinei care are drept obiect prevenția, tratamentul și recuperarea unor boli sau a unor consecințe ale acestora, precum durerea sau deficitele funcționale, exclusiv prin metode terapeutice fizice, spre deosebire de tratamentul farmacologic, chirurgical sau radiologic.

FIZIPARITATE, s. f. / fissiparité, s. f. / binary fission. [*Lat.* ***fissum*** *= fisură, despicătură;* ***parere*** *= a naște.*] Sin.: sciziparitate (v.).

FLACIDITATE, s. f. / flaccidité, s. f. / flaccidity. [*Lat.* ***flaccidus*** *= flasc, moale.*] Moleșeală, slăbiciune determinată de scăderea sau absența totală a *tonusului muscular.

FLAGEL, s. m. / flagelle, s. m. / flagellum. [*Lat.* ***flagellum*** *= bici.*] 1) Filament protoplasmatic mobil care dă posibilitatea microorganismelor sau celulelor (spermatozoizii) în structura cărora intră să se deplaseze. 2) Termen utilizat pentru a desemna gravitatea și răspândirea mare a unor boli. Ex.: cancerul este un f. al secolului nostru, ca și bolile cardiovasculare.

FLAGELARE. Var. pentru flagelație (v.).

FLAGELAȚIE, s. f. / flagellation, s. f. / flagellation. [*Lat.* ***flagellatio, -onis*** *= biciuire, de la* ***flagellare*** *= a bate cu biciul și* ***flagellum*** *= bici.*] 1) Procedură de masaj prin loviri scurte cu palete sau nuiele. 2) Perversiune sexuală în care finalizarea actului este legată de o prealabilă biciuire. Var.: flagelare.

FLAGELLATA / Flagellata / Flagellata. [*Lat.* ***flagellum*** *= bici.*] Clasă de *protozoare prevăzute cu unul sau mai mulți *flageli, care servesc ca organe de locomoție. O serie de flagelate sunt paraziți patogeni la om, îndeosebi: **Leishmania*, **Trypanosoma*, **Trichomonas*.

FLANC, s. n. / flanc, s. m. / flank. NA: regio lateralis. [*Fr.* ***flanc*** *, din limba francilor stabiliți în Galia* ***hlanka*** *= șold; germ. veche* ***flancha*** *.*] V. abdomen.

FLAPPING TREMOR / flapping tremor / flapping tremor. [*Engl.* ***flapping*** *= care fâlfâie, de la* ***to flap*** *= a fâlfâi; lat.* ***tremor, -oris*** *= tremurătură, de la* ***tremere*** *= a tremura.*] Sin.: semn Adams-Foley (v.).

FLASC, adj. / flasque, adj. / flaccid. [*Fr.* ***flasque*** *, din lat.* ***flaccus*** *= bleg, moale.*] Moale, care se caracterizează prin hipotonie musculară. Ex.: paralizie f.

FLATULENȚĂ, s. f. / flatulence, s. f. / flatulence. [*Lat.* ***flatus*** *= vânt, suflare.*] Sin.: meteorism (v.).

FLAVONOID, s. n. / flavonoïde, s. m. / flavonoid. [*Lat.* ***flavus*** *= galben; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Pigment *carotenoid.

FLEBALGIE, s. f. / phlébalgie, s. f. / phlebalgia. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată pe traiectul venelor varicoase.

FLEBECTAZIE, s. f. / phlébectasie, s. f. / phlebectasia. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***ektasis*** *= dilatație.*] Dilatație difuză a venelor. Sin.: venectazie.

FLEBECTOMIE, s. f. / phlébectomie, s. f. / phlebectomy. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția chirurgicală a unui segment mai mult sau mai puțin întins al unei vene. V. și stripping.

FLEBITĂ, s. f. / phlébite, s. f. / phlebitis. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă; -ită.*] Inflamația unei vene. Poate afecta un teritoriu venos oarecare, dar atinge cel mai adesea venele profunde ale gambelor, îndeosebi în caz de *varice, manifestându-se în acest caz printr-o tumefacție roșie și dureroasă a tegumente-

lor zonei afectate, uneori acompaniată de febră. F. pot fi primitive sau pot surveni ca o complicație (postpartum, postoperator, după o boală infecțioasă, consecutiv unei anomalii a coagulării). V. flebotromboză și tromboflebită.

FLEBOGRAFIE, s. f. / phlébographie, s. f. / phlebography. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) Examen radiografic al unei rețele venoase, efectuat după injectarea unei substanțe de contrast iodate hidrosolubile, radioopace, fie direct în venă (*f. directă*), fie într-o arteră corespondentă (*f. indirectă*). 2) Metodă de înregistrare grafică a pulsului venos jugular cu ajutorul unui flebograf.

FLEBOGRAMĂ, s. f. / phlébogramme, s. m. / phlebogram. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***gramma*** *= înscriere.*] Rezultatul flebografiei (v.).

FLEBOLIT, s. m. / phlébolithe, s. m. / phlebolith. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***lithos*** *= piatră.*] Calcul sau concrețiune calcară formate la nivelul unei vene, de regulă în peretele acesteia, cel mai frecvent prin calcificarea unui cheag. Sin.: calcul venos.

FLEBOLOGIE, s. f. / phlébologie, s. f. / phlebology. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***logos*** *= știință.*] Studiul venelor și al bolilor acestora.

FLEBOSCLEROZĂ, s. f. / phlébosclérose, s. f. / phlebosclerosis. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***sklerosis*** *= indurație, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Scleroză a peretelui venos. Se poate prezenta sub forma a trei tipuri anatomoclinice: 1) *F. secundară*, după flebite. 2) *F. senilă*, degenerativă. 3) *F. propriu-zisă* cu hipertrofie fibroasă, cu evoluție lentă, vasele apărând ca niște cordoane nedureroase.

FLEBOTOM, s. m. / phlébotome, s. m. / sand fly, Phlebotomus. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***tomos*** *= tăiat, secționat, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Gen de insecte hematofage, din familia *Psychodides*, cu aspect de țânțari mici, de culoare gălbuie, cu specii răspândite pe tot globul. F. sunt vectori ai *bartonelozei și ai *leishmaniozei. Sin.: *Phlebotomus*.

FLEBOTOMIE, s. f. / phlébotomie, s. f. / phlebotomy. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia peretelui unei vene. Sin.: venesecție.

FLEBOTONIC, adj. / phlébotonique, adj. / phlebotonic. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***tonikos*** *= întăritor.*] Care crește tonicitatea pereților venoși.

FLEBOTROMBOZĂ, s. f. / phlébothrombose, s. f. / phlebothrombosis. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** *= venă;* ***thrombos*** *= cheag;* ***-oză.***] Tip de *tromboză venoasă caracterizată printr-un cheag aderent la un perete aproape normal. Clinic, f. se caracterizează prin latența și frecvența *emboliilor. F. este consecința alterării coagulării și a stazei sanguine, fără inflamația peretelui venos, deosebindu-se astfel de *tromboflebită. V. și flebită.

FLEGMON, s. n. / phlegmon, s. m. / phlegmon. [*Gr.* ***phlegmone*** *= flegmon, de la* ***phlegma, -atos*** *= inflamație și* ***phlegein*** *= a arde.*] Infiltrație acută difuză a țesutului celular subcutanat sau a țesutului conjunctiv de susținere al unui organ. Poate fi difuză sau circumscrisă, cu necroza secundară a țesutului afectat. Tipuri: 1) *F. amigdalian* sau amigdalită flegmonoasă. 2) *F. celulitic*, sin.: flegmon difuz (v.). 3) *F. circumscris*, f. dezvoltat într-o regiune delimitată. 4) *F. difuz*, *f. celulitic* sau *celulită difuză cu simptome septice. 5) *F. difuz al planșeului bucal*, sin.: angină Ludwig (v.). 6) *F. emfizematos* sau *gazos*, sin.: gangrenă gazoasă (v.). 7) *F. al ligamentului larg*, supurație localizată în grosimea ligamentului larg al uterului, provocată se supurații salpingiene, peritonite peritubare închistate, chisturi paraovariene supurate. Sin.: f. pelvian. 8) *F. pelvian*, sin.: flegmon al ligamentului larg (v.). 9) *F. perinefretic*, supurație a țesutului celulogrăsos perirenal. 10) *F. periuretral*, f. ce se dezvoltă în amonte față de o strictură uretrală, ca urmare a leziunilor de uretrită cronică. 11) *F. retrofaringian* etc.

FLEGMON DIFUZ PERIANORECTAL / phlegmon diffus périanorectal / periproctitis. Inflamație a țesutului celular perirectal. Sin.: periproctită septică difuză.

FLEXIBILITATE, s. f. / flexibilité, s. f. / flexibility. [*Lat.* ***flexibilis*** *= suplu, flexibil, de la* ***flectere*** *= a îndoi.*] 1) Calitatea de a fi suplu, elastic. 2) Proprietatea de îndoire fără deformare permanentă.

FLEXIBILITATE CEROASĂ / flexibilité cireuse / waxy flexibility. Sin.: catalepsie (v.).

FLEXIE, s. f. / flexion, s. f. / flexion. [*Lat.* ***flexio, -onis*** *= îndoire, de la* ***flectere*** *= a îndoi.*] 1) Mișcare, de regulă voluntară, prin care două segmente ale unui membru fac între ele un unghi cu atât mai ascuțit cu cât se apropie mai mult. 2) Poziția dobândită prin mișcarea descrisă anterior. 3) Atitudine sau mișcare a capului fătului prin care mentonul se apropie de partea anterioară a toracelui. În toată perioada de viață intrauterină se constată, de altfel, o f. a întregului corp fetal. Var.: flexiune.

FLEXIUNE. Var pentru flexie (v.)

FLEXOR, adj., s. m. / fléchisseur, adj., s. m. / flexor. [*Lat.* ***flexus,*** *participiul trecut al verbului* ***flectere*** *= a îndoi.*] (Un mușchi) a cărui acțiune, contracția, provoacă flexia.

FLEXURĂ, s. f. / flexure, s. f. / flexure. NA: flexura. [*Lat.* ***flexura*** *= îndoire, curbură.*] Îndoire, curbare. Ex.: *f. duodenojejunală* (NA: *flexura duodenojejunalis*) - curbură a intestinului la punctul de joncțiune dintre duoden și jejun; *f. colică dreaptă* sau *hepatică* (NA: *flexura coli dextra*) - zona îndoită unde colonul ascendent devine colon transvers; *f. colică stângă* sau *splenică* (NA: *flexura coli sinistra*) - porțiunea curbată care face tranziția între colonul transvers și cel descendent.

FLICTENĂ, s. f. / phlyctène, s. f. / phlyctena. [*Gr.* ***phlyktaina*** *= pustulă, flictenă, de la* ***phlyzein*** *= a fierbe, a clocoti.*] Sin.: bulă (v.).

FLIP-FLOP / flip-flop / flip-flop. [*Engl.* ***to flip*** *= a da un bobârnac, a pocni;* ***to flop*** *= a cădea, a trânti.*] Termen ce denumește mișcarea unor molecule de *fosfolipide de la nivelul bistratului fosfolipidic al biomembranei, dintr-un monostrat fosfolipidic în celălalt monostrat. Uneori termenul este utilizat și cu referire la modul de funcționare a proteinelor de *difuziune facilitată.

FLOCCULUS CEREBELLI / flocculus cerebelli / flocculus cerebelli. NA: flocculus, pl. flocculi. [*Lat.* ***flocculus,*** *dim. de la* ***floccus*** *= smoc de lână;* ***cerebellum*** *= creier mic.*] Lob proeminent al cerebelului, situat posterior și inferior față de pedunculul cerebelos mijlociu, de fiecare parte a fisurii mediane. Face parte din *paleocerebel.

FLOCON, s. n. / flocon, s. m. / flake, tuft. [*Lat.* ***floccus*** *= smoc de lână.*] 1) Particulă vizibilă, rezultată din separarea fazei disperse a unei soluții coloidale. 2) Rezultat al procesului de *floculare. 3) *F. vitriene* sunt opacități mobile în corpul vitros.

FLOCULARE, s. f. / floculation, s. f. / flocculation. [*Lat.* ***flocculus,*** *dim. de la* ***floccus*** *= smoc de lână.*] 1) Aglutinare spontană progresivă a particulelor unei soluții coloidale, cu formarea de *flocoane (conglomerate). Unele probe de laborator se bazează pe f. serului. Ex.: f. cefalin-colesterolului (*reacția Hanger) în diagnosticul leziunilor hepatice. 2) În imunologie, aglutinarea complexelor antigen-anticorp dintr-un amestec.

FLOGISTIC, adj. / phlogistique, adj. / phlogistic. [*Gr.* ***phlogistos*** *= inflamabil, de la* ***phlox, phlogos*** *= flacără și* ***phlegein*** *= a arde.*] Care se referă la *inflamație.

FLOGOGEN, adj. / phlogogène, adj. / phlogogenic, phlogogenous. [*Gr.* ***phlogosis*** *= inflamație, de la* ***phlegein*** *= a arde;* ***gennan*** *= a produce.*] Despre un factor (substanță, sistem, reacție) care reglează reacțiile vasculare, inflamatorii sau vasomotorii.

FLOGOKINĂ, s. f. / phlogokine, s. f. / phlogokin. [*Gr. **phlogosis** = inflamaţie, de la **phlegein** = a arde; **kinein** = a mişca.*] Polipeptid cu rol important în faza iniţială a *inflamaţiei.

FLORĂ, s. f. / flore, s. f. / flora. [*Flora = zeiţa florilor şi a grădinilor, la romani.*] 1) Totalitatea organismelor vegetale dintr-o anumită regiune, dintr-un anumit mediu caracteristic. 2) Ansamblul bacteriilor ce populează o zonă localizată a organismului. V. floră microbiană şi floră intestinală.

FLORĂ INTESTINALĂ / flore intestinale / intestinal flora. Ansamblul bacteriilor saprofite care trăiesc în intestin.

FLORĂ MICROBIANĂ / flore bactérienne / bacterial flora. Ansamblul microorganismelor care trăiesc în interiorul organismului şi a căror prezenţă poate fi fiziologică sau patologică.

FLORID, adj. / floride, adj. / florid. [*Lat. **floridus** = în floare, de la **flos, -oris** = floare.*] Care prezintă o culoare roşie intensă, vie. Termenul se utilizează pentru descrierea leziunilor cutanate. Ex.: papilomatoză f.

FLUCTUAŢIE GENETICĂ / fluctuation génétique / random genetic drift. [*Lat. **fluctuatio, -onis** = agitaţie, instabilitate, de la **fluctus** = agitaţie, tulburare; gr. **genetikos** = propriu unei generaţii, de la **genos** = neam, urmaş, generaţie.*] Variaţie inconstantă, prin hazard, a frecvenţei unei gene în generaţii succesive ale unei populaţii. Sin.: derivă genetică.

FLUCTUENŢĂ, s. f. / fluctuation, s. f. / fluctuation. [*Lat. **fluctuare** = a oscila, de la **fluctus** = val.*] Mişcare ondulatorie percepută prin palpare la deprimarea peretelui unei cavităţi naturale sau neoformate cu conţinut lichidian. Apariţia f. este semnul formării unei colecţii purulente în cazul unui *abces.

FLUID, s. n. / fluide, s. m. / fluid. [*Lat. **fluidus** = care curge, de la **fluere** = a curge.*] 1) Lichid sau gaz; orice lichid din organism. 2) Compus alcătuit din molecule care îşi schimbă poziţia relativă. Tipuri de f. în organism: a) f. amniotic; b) f. cerebrospinal; c) f. extracelular etc.

FLUIDITATE MEMBRANARĂ / fluidité membranaire / membrane fluidity. [*Lat. **fluidus** = care curge, de la **fluere** = a curge; **membrana** = membrană.*] Proprietate globală a membranei celulare, care este consecinţa legăturilor slabe dintre moleculele componente ale membranei (interacţiuni hidrofile-hidrofobe), ce permit mişcări permanente ale moleculelor, în condiţiile în care se păstrează şi o ordonare a acestora (ordine în două dimensiuni ce determină starea de *cristal lichid a membranei). Inversul f. se numeşte microviscozitate a membranei, care este în mod normal de circa 10^{-3} N.s/m^2, adică de circa 100 de ori mai mare decât a apei, care este 0,1 N.s/m^2 (0,1 N.s/m^2 = 1 poise). Măsurarea f. se poate efectua cu ajutorul unor molecule fluorescente hidrofobe, prin spectrofluorometrie, şi este utilă deoarece de f. depind numeroase funcţii celulare. Acelaşi parametru se modifică într-o serie de stări patologice. În general, o membrană mai „rigidă" reprezintă un factor limitant al unor procese de membrană.

FLUOR, s. m. / fluor, s. m. / fluorine. [*Lat. **fluor, -oris** = curgere, de la **fluere** = a curge; folosit pentru denumirea acestei substanţe din sec. XIX.*] Oligoelement anorganic, elementul nr. 9 este un gaz galben cu miros iritant, toxic, coroziv. Este foarte răspândit în natură sub formă de săruri. Se află în os sub forma unor săruri complexe, unde stabilizează matricea osoasă neoformată şi inhibă resorbţia sa, fiind utilizat în tratamentul osteoporozei; se găseşte, de asemenea, în smalţul dentar, unde, în cantităţi fiziologice, realizează protecţia împotriva cariilor. Se poate administra *per os* şi poate fi încorporat în pasta de dinţi. V. tab. const. biochim.

FLUORESCAMINĂ, s. f. / fluorescamine, s. f. / fluorescamine. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**; gr. **ammoniakon** = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter **Ammon** din Libia; -ină.*] Reactiv din a cărui combinare cu funcţiile amine primare rezultă un compus fluorescent. De aceea, f. este utilizată frecvent în analiza cromatografică a aminoacizilor şi a peptidelor.

FLUORESCEINĂ, s. f. / fluorescéine, s. f. / fluorescein. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**; -ină.*] Substanţă care prezintă o *fluorescenţă verde în soluţii alcaline. F. este utilizată pentru detectarea leziunilor oculare. V. test cu fluoresceină.

FLUORESCEIN-IZOTIOCIANAT, s. m. / fluorescéine-isothiocyanate, s. m. / fluorescein isothiocyanate. *Cromofor fluorescent care se leagă de proteine. Este utilizat legat de anticorpi pentru localizarea unor molecule intracelulare şi pentru urmărirea transportului intracelular, îndeosebi a substanţelor care sunt captate prin *endocitoză.

FLUORESCENT, adj. / fluorescent, -e, adj. / fluorescent. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**.*] Care prezintă *fluorescenţă, bazat pe fenomenul de fluorescenţă. *Tub de iluminat f.*: izvor de lumină bazat pe principiul descărcării electrice într-un amestec de gaze şi vapori de mercur aflate într-un tub de sticlă.

FLUORESCENŢĂ, s. f. / fluorescence, s. f. / fluorescence. [*de la **spat fluor**, pe care s-a observat prima dată acest fenomen, din lat. **fluor, -oris** = curgere, fluor.*] Proprietatea unor substanţe de a emite lumină când sunt iradiate (îndeosebi cu ultraviolete), lungimea de undă a radiaţiei emise fiind superioară radiaţiei excitante (fenomenul Stokes). Emisia de lumină încetează odată cu oprirea iradierii, iar f. este independentă de condiţiile externe, mecanismul producerii sale aflându-se în interiorul moleculei. Prin aceasta, f. se deosebeşte de *fosforescenţă şi liminişcenţă.

FLUORIMETRIE, s. f. / fluorimétrie, s. f. / fluorometry. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**; gr. **metron** = măsură.*] Procedeu de măsurare a concentraţiilor foarte mici de substanţe, asemănător în principiu cu *radioimunodozarea, pe baza fenomenului de *fluorescenţă. Var.: fluorometrie.

FLUORIZARE, s. f. / fluoration, s. f. / fluorisation. [*lat. **fluor, -oris** = curgere, fluor.*] Adăugarea de *fluor (sub formă de fluoruri) în apa de băut, în scopul prevenirii cariilor dentare.

FLUOROFOR, s. m. / fluorophore, s. m. / fluorophore. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**; gr. **phoros** = care poartă, care duce, de la **pherein** = a purta, a transporta.*] Substanţă fluorescentă utilizată ca *marker al proteinelor din structurile biologice. Prin iradiere, de regulă cu ultraviolete, proteinele marcate devin fluorescente şi, ca urmare, distribuţia acestora, la nivelul unui ţesut sau al unei celule, poate fi observată la microscopul cu fluorescenţă.

FLUOROGRAFIE, s. f. / fluorographie, s. f. / fluorography. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**; gr. **graphein** = a scrie.*] Metodă care permite detectarea, după *electroforeză, a macromoleculelor radiomarcate cu tritiu (^{3}H). Gelul în care se efectuează electroforeza este impregnat cu un fluorofor care emite lumină vizibilă (fotoni) când primeşte o radiaţie β emisă de ^{3}H. V. şi angiofluorografie.

FLUOROMETRIE. Var. pentru fluorimetrie (v.).

FLUOROSCOPIE, s. f. / fluoroscopie, s. f. / fluoroscopy. [*V. etimologia termenului **fluorescenţă**; gr. **skopia** = examinare, de la **skopein** = a vedea, a examina.*] Utilizarea fenomenului de *fluorescenţă pentru studiul unor ţesuturi, organe sau funcţii. Ex.: examinarea tegumentelor, devenite fluorescente sub acţiunea radiaţiilor ultraviolete. După injectarea de *fluoresceină într-o venă sau o arteră este posibil studiul reţelelor vasculare în lumină ultravioletă. Alternativa cantitativă este denumită *fluorimetrie.

FLUOROZĂ, s. f. / fluorose, s. f. / fluorosis. [*lat. **fluor, -oris** = curgere; fluor; -oză.*] Intoxicaţia prin fluor şi derivaţii săi. *F. dentară*, consecinţă a consumului prelungit de apă prea

bogată în fluor. Se manifestă prin pete albe și brune la nivelul smalțului dentar; acestea sunt reversibile. *F. osoasă*, osteopatie prin intoxicație cronică cu săruri de fluor, cu osteofitoză endostală și subperiostică și creșterea generalizată a radioopacității osoase.

FLUTTER, s. n. / flutter, s. m. / flutter. [*Engl. flutter = fluturare, agitație.*] Tulburare de ritm cardiac care, asemenea *fibrilației, poate afecta atât atriile, cât și ventriculele, dar aritmia este mai puțin rapidă și mai puțin dezordonată. F. este cel mai frecvent *auricular*, cu 200-400 de contracții pe minut, ce se succedă cu regularitate și fără pauză. Pe electrocardiogramă apar „dinții de fierăstrău", care înlocuiesc unda P auriculară. Ritmul ventricular depinde de gradul și de tipul blocului coexistent, în general fiind rapid și regulat, frecvent 150 pe minut, rar mai lent sau neregulat. *F. ventricular*, caracterizat printr-o succesiune de peste 200 de contracții pe minut, cu complexe bioelectrice foarte deformate pe electrocardiogramă, este o stare preagonică.

FLUX, s. n. / flux, s. m. / flow, flux. [*Lat.* ***fluxus*** *= curent, curgere, de la* ***fluere*** *= a curge.*] În patologie: o scurgere normală, anormală sau de o abundență anormală a unui lichid sau a unui material organic fluid, de la nivelul unui organ sau a unei cavități. Ex.: 1) *F. bilios*, determinat de o hipersecreție biliară. 2) *F. hemoroidal*, scurgere sanguină de la nivelul hemoroizilor. 3) *F. menstrual*, scurgere de sânge în perioada *menstruației. 4) *F. salivar*, v. ptialism.

FLUX GENETIC / flux génétique / genetic flow. Ansamblul caracterelor ereditare ale unei populații, transmisibile în totalitate sau parțial și care pot evolua în funcție de migrații sau de amestecurile populațiilor.

FLUX LUMINOS / flux lumineux / light flow. Mărime fotometrică ce evaluează capacitatea ochiului de a percepe un f. energetic. Unitatea sa de măsură în SI este *lumenul. *Retina are cea mai mare sensibilitate pentru radiația verde, din partea mijlocie a spectrului vizibil, cu lungimea de undă 555 nm.

FLUX PLASMATIC / flux plasmatique / plasma flow. Debitul plasmei sanguine care traversează un organ sau un teritoriu considerat. Se exprimă în general în ml/min. F. p. care participă efectiv la funcția specifică a unui organ se numește *f. p. eficace*. Ex.: f. p. renal eficace este cel care ajunge la nefroni, participând la formarea urinei și reprezentând 90% din f. p. total.

FLUX SANGUIN / flux sanguin / blood flow. Debitul sanguin care traversează un organ sau un anumit teritoriu considerat. Se exprimă în general în ml/min.

FLUXMETRU, s. n. / fluxmètre, s. m. / flowmeter. [*Lat.* ***fluxus*** *= curent, curgere, de la* ***fluere*** *= a curge; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Aparat care permite evidențierea curgerii unui lichid într-un conduct sau măsurarea vitezei de curgere a lichidului (*velocitate).

FOAME, s. f. / faim, s. f. / hunger. [*Lat.* ***fames*** *= foame.*] 1) Dorința de a mânca, asociată uneori cu contracții ritmice ale stomacului. 2) Stare a organismului lipsit total sau parțial de hrana necesară. 3) *F. de oxigen*, stare fiziologică în timpul contracției musculare.

FOAME DUREROASĂ / faim douloureuse / hunger pain. Crampă dureroasă epigastrică, însoțită de o senzație de foame. Survine când stomacul este gol și este calmată prin ingestia de alimente. Se observă îndeosebi în *ulcerul duodenal.

FOARFECE, s. n. / ciseaux, s. m. / scissors. [*Lat.* ***forfex, -icis*** *= foarfece.*] Instrument metalic cu două lame, utilizat pentru tăiere. *F. chirurgical*: f. folosit pentru tăierea țesuturilor sau a materialelor de sutură chirurgicală. *F. coronar*: în stomatologie, f. drept sau curb pentru croirea și ajustarea coroanelor dentare și inelelor de cupru.

FOBIE, s. f. / phobie, s. f. / phobia. [*Gr.* ***phobos*** *= frică.*] Frică paroxistică irațională, obsedantă, de unele ființe, obiecte sau situații. Se utilizează și sufixul *-fobie*. Ex.: *agorafobie, *claustrofobie, *cancerofobie.

FOCAR, s. n. / foyer, s. m. / focus, pl. foci. [*Lat.* ***focus*** *= vatră, cămin.*] 1) Localizarea unui fenomen patologic într-o leziune. Ex.: *f. infecțios*, *f. natural de infecție* (arie cu biocenoze suprasaturate cu agenți patogeni ai bolilor infecțioase ale omului și animalelor), *f. de fractură*. 2) Punct de convergență a radiațiilor electromagnetice, într-un sistem optic.

FOCOMELIE, s. f. / phocomélie, s. f. / phocomelia. [*Gr.* ***phoke*** *= focă;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Tip proximal de *ectromelie în care mâinile sau picioarele sunt implantate direct pe trunchi. Malformația este, de regulă, bilaterală și simetrică și a fost observată, de ex., după administrarea de *talidomidă.

FOETUS, s. m. / foetus, s. m. / f(o)etus. [*Lat.* ***f(o)etus*** *= făt; A. Paré (1560) a introdus ortografia "foetus" și a dat cuvântului sensul actual.*] Sin.: fetus (v.).

FOLAȚI, s. m. pl. / folates, s. m. pl. / folates. V. acid folic.

FOLICUL, s. m. / follicule, s. m. / follicle. NA: folliculus. [*Lat.* ***folliculus*** *= săculeț, dim. de la* ***follis*** *= burduf, minge.*] 1) Mică formațiune anatomică normală sau patologică, în formă de sac. 2) Formațiune histologică elementară alcătuită dintr-o aglomerare de celule așezate concentric sau radiar.

FOLICUL DE GRAAF / follicule de Graaf / Graafian follicle. NA: folliculus ovaricus vesiculosa. [***Regnier De Graaf****, anatomist și medic olandez, Leyde și Delft, 1641-1673.*] F. ovarian în curs de maturare, între celulele căruia începe să se acumuleze lichid, conducând la formarea unei cavități unice sau antrum și la deplasarea excentrică a ovulului, care rămâne într-un grup de celule foliculare denumite cumulus oophorus. F. de G. proemină sub forma unei mici vezicule la suprafața ovarului, iar când se rupe eliberează ovulul, care ajunge la nivelul uneia dintre trompele uterine. Procesul se numește ovulație. Sin.: folicul ovarian. V. și ovulație.

FOLICUL LIMFATIC / follicule lymphoide, follicule lymphatique / lymph follicle, lymphatic follicle. Formațiune limfoidă elementară localizată în corticala unui *nodul limfatic, alcătuită dintr-o parte centrală sau centru germinativ și o coroană de celule limfoide. Se disting f. l. primari și f. l. secundari, care conțin un centru germinativ activ, fiind implicați în reacțiile imunitare, îndeosebi în formarea de anticorpi. V. și nodul limfatic.

FOLICUL OVARIAN / follicule ovarien / vesicular ovarian follicle. NA: folliculus ovaricus vesiculosa. Sin.: folicul de Graaf (v.).

FOLICUL PILOS / follicule pileux / hair follicle. NA: folliculus pili. Ansamblu format din învelișuri sau teci epiteliale care înconjură rădăcina unui fir de păr în grosimea pielii.

FOLICUL PILOSEBACEU / follicule pilosébacé / pilosebaceous follicle. Unitate anatomică alcătuită din asocierea unui *f. pilos cu o *glandă sebacee al cărei canal excretor se deschide în canalul folicular.

FOLICUL TIROIDIAN / follicule thyroïdien / thyroid follicle. Sin.: veziculă tiroidiană.

FOLICUL TUBERCULOS / follicule tuberculeux / tubercle. Leziune elementară care traduce reacția tisulară indusă de bacilul tuberculos, formată din trei zone concentrice: o zonă centrală, formată din *celule Langhans, înconjurată de celule epitelioide, iar la periferie o coroană de *limfocite. Fără să fie specific tuberculozei, un f. t. la care în centrul său se produce *necroză cazeoasă confirmă practic diagnosticul histologic al bolii.

FOLICULINĂ, s. f. / folliculine, s. f. / folliculin. [*Lat.* ***folliculus*** *= săculeț, dim. de la* ***follis*** *= burduf, minge; -ină.*] *Estrogen natural, secretat, împreună cu estradiolul, de celulele tecii interne a foliculilor ovarieni și, în cantitate mică, de testicul. În

cursul sarcinii, placenta este sursa esențială de f. Sin.: estronă, hormon folicular.

FOLICULITĂ, s. f. / folliculite, s. f. / folliculitis. [*Lat. folliculus = săculeț, dim. de la follis = burduf, minge; -ită.*] Inflamație, de regulă supurativă, a *foliculilor piloși. Se descriu forme multiple, printre care: 1) *f. pielii capului*, cauzată îndeosebi de stafilococ sau de Trichophyton violaceum, evoluează spre o alopecie punctiformă, iar în formele grave alopecia este extinsă; 2) f. *profundă* în care se produc abcese în „buton de manșetă", cu un focar superficial și unul profund, situat la mijlocul foliculului; 3) *f. pustuloasă* eozinofilică, rară, cu pustule pruriginoase sterile, uneori sub formă de plăci și leziuni spongioase ale foliculilor, cu infiltrație leucocitară, distrucția acestora, iar uneori cu formarea de abcese eozinofilice; 4) *sicozis* (v.) la nivelul zonelor cu păr dens.

FOLICULOM, s. n. / folliculome, s. m. / folliculoma. [*Lat. folliculus = săculeț, dim. de la follis = burduf, minge; -oma.*] Tumoră a tecii foliculare aparținând celulelor ovariene. F. provoacă un sindrom de *hiperfoliculinism.

FOLICULOSTIMULINĂ, s. f. / folliculostimuline, s. f. / folliculostimulin. [*Lat. folliculus = săculeț, dim. de la follis = burduf, minge; lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele; -ină.*] Sin.: gonadotrofină A (v.).

FOLIE DU DOUTE / folie du doute / doubting insanity. [*Fr. folie = nebunie; doute = îndoială.*] Nevroză obsesională a cărei caracteristică dominantă este îndoiala și, ca urmare, tendința de a verifica și reverifica fiecare fapt.

FON, s. m. / phone, s. m. / phon. [*Gr. phone = voce.*] Unitate subiectivă de intensitate a senzației sonore percepute. Intensitatea subiectivă în f. este numeric egală cu nivelul de presiune acustică în decibeli (peste $2 \cdot 10^{-5}$ Pa) captat biauricular de un observator fără disfuncții ale analizatorului auditiv, pentru o undă sonoră plană sinusoidală de referință cu o frecvență de 1 000 Hz, care se propagă pe direcție orizontală, din fața observatorului.

FONAȚIE, s. f. / phonation, s. f. / phonation. [*Gr. phone = voce.*] Ansamblul fenomenelor care produc emisia sunetelor și vocea. Var.: fonațiune.

FONAȚIUNE. Var. pentru fonație (v.).

FONEMĂ, s. f. / phonème, s. m. / phoneme. [*Gr. phonema = sunetul vocii, de la phone = voce.*] 1) Element sonor al limbajului. 2) Denumire propusă pentru desemnarea halucinațiilor auditive verbale.

FONENDOSCOP, s. n. / phonendoscope, s. m. / phonendoscope. [*Gr. phone = voce; endon = înăuntru; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Sin.: stetoscop (v.).

FONETICĂ, s. f. / phonétique, s. f. / phonetics. [*Gr. phonetikos = referitor la voce, de la phone = voce.*] Ramură a lingvisticii care studiază producerea, transmiterea, audiția și evoluția sunetelor limbajului articulat.

FONIATRIE, s. f. / phoniatrie, s. f. / phoniatrics. [*Gr. phone = voce; iatreia = vindecare.*] Disciplină medicală care studiază fiziologia și patologia fonației. Specialistul se numește foniatru.

FONOAUSCULTAȚIE, s. f. / phonoauscultation, s. f. / phonoauscultation. [*Gr. phone = voce; lat. auscultare = a asculta cu atenție.*] *Auscultație în care este plasat un diapazon în vibrație la nivelul organului de examinat, iar vibrațiile transmise sunt auscultate cu un stetoscop plasat în zona de proiecție a organului respectiv.

FONOCARDIOGRAFIE, s. f. / phonocardiographie, s. f. / phonocardiography. [*Gr. phone = voce; kardia = inimă; graphein = a scrie.*] Metodă de înregistrare grafică a zgomotelor inimii, cu ajutorul fonocardiografului care, prin intermediul unor traductori secundari, transformă zgomotele în variații de intensitate a curentului electric. Electrozii pot fi externi sau se pot utiliza sonde cu microfon endocavitar (prin cateterism, *f. endocavitară*). Traseul obținut se numește fonocardiogramă.

FONOCARDIOGRAMĂ, s. f. / phonocardiogramme, s. m. / phonocardiogram. [*Gr. phone = voce; kardia = inimă; gramma = înscriere.*] Înregistrarea grafică a zgomotelor inimii obținută prin fonocardiografie (v.).

FONOFOBIE, s. f. / phonophobie, s. f. / phonophobia. [*Gr. phone = voce; phobos = frică.*] Teamă nejustificată de a vorbi cu voce tare.

FONTANELĂ, s. f. / fontanelle, s. f. / fontanelle. NA: fonticulus, pl. fonticuli. [*Fr. veche fontanelle, dim. de la fontaine = fântână, din lat. fons, fontis = izvor.*] Spațiu neosificat, membranos și depresibil, situat la punctele de întâlnire ale unor suturi ale bolții craniene la nou-născut. La nivelul f., pielea și aponevroza epicraniană acoperă direct meningele. V. în continuare.

FONTANELĂ ANTERIOARĂ / fontanelle antérieure / anterior fontanelle. NA: fonticulus anterior. F. impară, rombică, situată între cele două părți ale osului frontal și parietale. Este cea mai mare f. și cea mai durabilă. Se mai numește și f. bregmatică. V. bregma.

FONTANELĂ POSTERIOARĂ / fontanelle postérieure / posterior fontanelle. NA: fonticulus posterior. F. impară și triunghiulară, cuprinsă între scoica occipitalului și parietale. Deoarece se aseamănă cu litera grecească λ se mai numește și f. lambdoidă.

FONTANELĂ POSTEROLATERALĂ / fontanelle postérolatérale / posterolateral fontanelle. NA: fonticulus posterolateralis. F. laterală, situată între oasele parietal, occipital și temporal. De regulă se închide la trei luni de la naștere.

FORAJ, s. n. / forage, s. m. / drilling. [*Lat. forare = a găuri.*] Act chirurgical efectuat cu ajutorul unui burghiu (instrument ascuțit care servește la producerea găurilor) pentru a pătrunde în interiorul unui țesut sau a extrage un fragment de țesut, în scopul efectuării unei *biopsii, a unei explorări, sau în scop terapeutic. Ex.: f. unui os, al unui organ. A nu se confunda cu trepanația (v.).

FORAMEN, s. n. / foramen, s. m. / foramen. NA: foramen, pl. foramina. [*Lat. foramen, -inis = deschizătură, gaură, de la forare = a găuri.*] Termen utilizat în anatomie pentru desemnarea anumitor orificii. Ex.: *f. ovale* al auriculului drept (*orificiul Botallo). Sin.: gaură.

FORCEPS, s. n. / forceps, s. m. / midwifery forceps, obstetrical forceps. [*Lat. forceps, -cipis = cleşte.*] Instrument alcătuit din două ramuri articulate, ușor demontabile, cu brațele în formă de linguri fenestrate, utilizat la extragerea fătului din uter.

FORCIPRESIUNE. Var. pentru forcipresură (v.).

FORCIPRESURĂ, s. f. / forcipressure, s. f. / forcipressure. [*Lat. forceps, -cipis = cleşte; pressio, -onis = presiune, de la pressare = a presa.*] Metodă de *hemostază provizorie constând în strivirea unui vas secționat (care sângerează) cu ajutorul unei pense hemostatice. Var.: forcipresiune.

FORMAȚIUNE RETICULATĂ / formation réticulée / reticular formation. [*Lat. formatio, -onis = formare, de la formare = a da o formă și forma = formă; reticulatus = în formă de rețea, de la rete, -is = rețea.*] Sistem de neuroni interconectați în rețea, întinzându-se de la măduva spinării la talamus și ale cărui funcții constau în integrarea informației senzoriale de origine variată într-o activitate globală, modulatoare (activatoare sau inhibitoare) a funcțiilor senzoriale și motrice. Sin.: sistem reticulat, substanță reticulată.

FORMĂ, s. f. / forme, s. f. / form. [*Lat. forma = formă.*] 1) Stare a organismului la un moment dat. 2) Aspect exte-

rior. 3) *F. L*, mutant bacterian fără perete rigid și de aceea de aspect globulos, sferic. 4) *F. sportivă*: stare funcțională fizică și psihică de maximă capacitate de efort.

FORMICAȚIE, s. f. / formication, s. f. / formication. [*Lat. formica = furnică*.] Furnicătură.

FORMOL, s. m. / formol, s. m. / formol. [*Lat. formica = furnică; -ol*.] Substanță bactericidă pentru toate microorganismele, dar prea iritantă pentru a putea fi aplicată pe țesuturi. F. reprezintă un amestec de aldehidă formică și alcool metilic, cu miros intens. Este utilizat, la temperatură normală și în soluție apoasă diluată, ca antiseptic puternic, îndeosebi pentru dezinfecția incintelor și a instrumentelor. În soluție concentrată, este utilizat ca fixator și conservant în anatomie, histologie și anatomie patologică.

FORMULĂ, s. f. / formule, s. f. / formula. [*Lat. formula = regulă, principiu, formulă, de la forma = formă*.] 1) În matematică, expresie în care se leagă între ele mai multe mărimi. 2) *F. brută*, f. chimică în care se indică numai simbolurile elementelor. 3) *F. chimică* exprimă compoziția chimică, calitativă și cantitativă, a unei substanțe. 4) *F. de configurație*, f. de structură. 5) *F. de constituție* exprimă modul de legătură al grupelor de atomi într-o moleculă. 6) *F. leucocitară a sângelui* (v.). 7) *F. dentară* (v.).

FORMULĂ ARNETH / formule d'Arneth / Arneth's formula. [*Joseph Arneth, medic german, Münster, 1873-1958*.] Clasificarea polimorfonuclearelor neutrofile sanguine în funcție de gradul de segmentare (numărul de lobi) al nucleului. O deviere a f. la dreapta apare când predomină nucleele hipersegmentate (carență de vitamină B_{12} și acid folic), iar la stânga, în cazul nucleelor puțin segmentate.

FORMULĂ DENTARĂ / formule dentaire / dental formula, dental notation. Reprezentare convențională a stării danturii unui pacient la un moment dat, exprimată cu ajutorul schemei unei danturi complete la nivelul căreia sunt menționate modificările proprii fiecărui caz. Din anul 1970, schema tradițională a fost modificată, fiind introdusă o normalizare internațională, bazată pe sistemul denumit „cu două cifre", după cum urmează (D și S reprezintă părțile dreaptă și stângă ale arcadei inferioare):

Schema normalizată a danturii temporare complete:

D S
55. 54. 53. 52. 51 61. 62. 63. 64. 65
85. 84. 83. 82. 81 71. 72. 73. 74. 75
d s

Schema normalizată a danturii permanente complete:

D S
18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28
48. 47. 46. 45. 44. 43. 42. 41 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38
d s

Acest sistem cu două cifre, mergând în sensul acelor de ceas, a fost adoptat de OMS pentru a oferi stomatologilor posibilitatea prelucrării la calculator a informațiilor.

FORMULĂ GORLIN / formule de Gorlin / Gorlin's formula. [*Richard Gorlin, fiziolog și cardiolog american, n. 1926*.] F. utilă în chirurgia cardiovasculară pentru calculul suprafeței orificiului valvular mitral în funcție de debitul cardiac și de presiunea capilară pulmonară. Suprafața mitrală normală la adult este de 4-6 cm^2.

FORMULĂ LEUCOCITARĂ A SÂNGELUI / formule leucocytaire du sang / leukocyte differential count. Proporția relativă, exprimată în procente, a leucocitelor din sânge. F. l. variază în funcție de vârstă: la adult și la nou-născut polinuclearele sunt majoritare, iar la copil până la vârsta de 8 ani proporția este inversă. F. l. normală cuprinde la adult: 45-70% polinucleare neutrofile, 1-3% polinucleare eozinofile, 0-0,5% polinucleare bazofile, 20-40% limfocite și 3-7% monocite. V. tab. const. hematol.

FORMULĂ PFLÜGER / formule de Pflüger / Pflüger's formula. [*Edward Friedrich Wilhelm Pflüger, fiziolog german, Bonn, 1829-1910*.] În curent galvanic și pentru o stimulare monopolară, intensitatea curenților liminari variază după cum urmează: NF>PF (în care NF corespunde intensității în cazul excitării galvanice la închiderea circuitului la polul negativ, iar PF corespunde intensității la închiderea circuitului la polul pozitiv).

FORNIX, s. n. / fornix, s. m. / fornix. NA: fornix. [*Lat. fornix, -icis = boltă, arc*.] Termen anatomic cu semnificația de corp sau suprafață arcuată, precum și de concavitate sau fund de sac. Ex.: 1) *F. cerebral* (NA: *fornix cerebri*), structură triangulară de substanță albă în creier, situată între *hipocamp și *hipotalamus. 2) *F. conjunctival* (NA: *fornix conjunctivae*) face trecerea între conjunctiva palpebrală și cea bulbară a pleoapei inferioare (v. conjunctivă). 3) *F. vaginal* (NA: *fornix vaginae*), partea superioară a vaginului, care înconjoară colul uterin, denumită și bolta vaginului.

FORȚĂ, s. f. / force, s. f. / force. [*Lat. fortia = fapte de curaj, de la fortis = solid, rezistent, curajos*.] Mărime fizică vectorială reprezentând cauza ce produce modificarea stării de mișcare a corpurilor sau deformarea lor. Poate avea diferite naturi: gravitațională, electrică, magnetică, nucleară. Se măsoară în newtoni (în SI) și în unitățile tolerate, dine și kilogrameforță.

FOSĂ, s. f. / fosse, s. f. / fossa. NA: fossa. [*Lat. fossa = șanț, groapă, de la fodere = a săpa, a scobi*.] Depresiune sau cavitate mai mult sau mai puțin profundă, cel mai adesea osoasă, mai rar la nivelul altor structuri anatomice. Ex.: 1) *F. cerebeloasă* (NA: *fossa occipitalis cerebellaris*), una din cele două depresiuni situate pe partea internă a osului occipital, în care se găsesc emisferele cerebelului. 2) *F. cerebrală* (NA: *fossa occipitalis cerebralis*), una din cele două depresiuni situate pe partea inferioară a feței interne a osului occipital, în care se află lobii occipitali ai creierului. 3) *F. cubitală* (NA: *fossa cubitalis*), arie triunghiulară situată ventral față de cot. 4) *F. epigastrică* (NA: *fossa epigastrica*), denumire pentru depresiunea mediană situată sub extremitatea inferioară a sternului. 5) *F. iliacă internă* (NA: *fossa iliaca*), depresiune largă pe suprafața internă a osului iliac. 6) *F. pararectală*, pungă a peritoneului, situată de fiecare parte a rectului. 7) *F. paravezicală* (NA: *fossa paravesicalis*), reces peritoneal situat de fiecare parte a vezicii urinare. 8) *F. pituitară* (NA: *fossa hypophysialis*), sin.: șa turcească (v.). 9) *F. subauriculară*, situată dedesubtul urechii externe. 10) *F. suprasternală*, situată deasupra manubriului sternal. 11) *F. veziculei biliare* (NA: *fossa vesicae felleae*), depresiune pe fața inferioară a lobului drept al ficatului.

FOSETĂ, s. f. / fossette, s. f. / fossette. NA: fossula, pl. fossulae. [*Fr. fossette, din lat. fossa = șanț, groapă, de la fodere = a săpa, a scobi*.] Adâncitură (depresiune) mică la suprafața unui os sau a unei alte formațiuni anatomice. Ex.: 1) *F. centrală a molarilor*, depresiune rotundă și superficială, situată spre mijlocul feței ocluzale a molarilor. 2) *F. centrală a premolarilor*, în unghi ascuțit pe fața ocluzală a premolarilor 2 inferiori. 3) *F. etmoidolacrimală*, în peretele intern al orbitei, în care este situat sacul lacrimal. 4) *F. glosoepiglotică*, spațiu cuprins între epiglotă și baza limbii; sin.: valecula.

FOSFAT, s. m. / phosphate, s. m. / phosphate. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor*.] 1) Orice sare a *acidului fosforic sau anionul acestui acid, cu referire îndeosebi la ortofosfat (*f. anorganic*). 2) Orice ester al acidului fosforic sau al uneia din sărurile sale, *f. organic*. F. au un rol deosebit în procesele metabolice. Este cazul îndeosebi al f. bogați în energie: ester,

amidă sau anhidridă a acidului fosforic, care conține legături f. de înaltă energie, ca în cazul ATP și al fosfocreatinei.

FOSFATAZĂ, s. f. / phosphatase, s. f. / phosphatase. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; -ază.*] 1) Enzimă din grupul *hidrolazelor, capabilă să catalizeze hidroliza esterilor acidului fosforic. Ex.: glucozo-6-fosfataza catalizează hidroliza glucozo-6-fosfatului în glucoză și fosfat. F. este prezentă în majoritatea țesuturilor, unde intervine în absorbția și metabolismul glucidelor, nucleotidelor și fosfatidelor, având un rol esențial în mineralizarea scheletului. Se disting: *f. alcalină*, prezentă îndeosebi la nivelul dinților, oaselor, plasmei, rinichiului și intestinului și *f. acidă*, prezentă în plasmă, rinichi, prostată și lichid seminal. *F. alcalină*, denumită astfel deoarece acționează în mediu alcalin (pH optim între 8,6 și 9,1), este prezentă în mod normal în sânge, fiind eliminată parțial prin bilă. Se prezintă sub două forme (izozime): *f. a. hepatică* și *f. a. osoasă*. Concentrația sa în sânge (variabilă după metoda de dozare) este mai mare în perioada de creștere a organismului și în unele boli osoase și hepatice: *rahitism, *osteomalacie, *hiperparatiroidism, *boală Paget, *hiperostoză endostală, *metastaze osoase, ictere prin retenție, cancer hepatic. Dintre *f. acide* prezintă interes *f. acidă prostatică* (pH optim între 5 și 5,6); concentrația sa în sânge crește foarte mult în cancerul de prostată. 2) Enzimă secretată de mucoasa intestinală. Descompune *nucleotidele eliberate din polinucleotide în acid fosforic și *nucleozide. V. tab. const. biochim.

FOSFATAZĂ ACIDĂ / phosphatase acide / acid phosphatase. V. fosfatază.

FOSFATAZĂ ALCALINĂ / phosphatase alcaline / alkaline phosphatase. V. fosfatază.

FOSFATAZĂ ALCALINĂ LEUCOCITARĂ / phosphatase alcaline leucocytaire / leukocyte alkaline phosphatase. Enzimă conținută în granulațiile secundare ale celulelor *seriei granulocitare, începând cu *mielocitele. Absența sau diminuarea f. a. b. este caracteristică *leucemiei mieloide cronice și unor hemopatii maligne atipice.

FOSFATAZEMIE, s. f. / phosphatasémie, s. f. / phosphatas(a)emia. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; -ază; gr. haima, -atos = sânge.*] Conținutul sângelui în fosfataze, acide sau alcaline. V. și fosfatază.

FOSFATEMIE, s. f. / phosphatémie, s. f. / phosphat(a)emia. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; haima, -atos = sânge.*] Concentrația fosforului anorganic din plasma sanguină. F. se exprimă de obicei în concentrație de fosfor (normal 30-40 mg/l). Mai puțin recomandabilă este exprimarea în fosfați minerali PO_4^{3-} (normal 30-45 mmol/l). Deoarece fosfații minerali nu sunt disociați în întregime în plasmă, exprimarea f. totale în mEq/l nu este corectă. Împreună cu calcemia și fosfatazemia, f. este utilă în investigarea metabolismului fosfocalcic. Sin.: fosforemie.

FOSFATIDILCOLINĂ, s. f. / phosphatidylcholine, s. f. / phosphatidylcholine. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; hyle = materie; khole = bilă; -ină.*] *Fosfolipid constituit dintr-o moleculă de *acid fosfatidic în care una din funcțiile acid ale grupării fosfat este esterificată prin funcția alcool a *colinei. F. se găsește în majoritate în stratul extern al *bistratului lipidic al membranelor. Este prezentă în toate țesuturile animale și vegetale, fiind în mod particular abundentă în gălbenușul de ou și țesutul nervos. F. intră și în constituția lipoproteinelor circulante. Sin.: lecitină.

FOSFATIDILETANOLAMINĂ, s. f. / phosphatidyléthanolamine, s. f. / phosphatidylethanolamine. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; hyle = materie; lat. aether, gr. aither = aer curat, boltă cerească, din gr. aithein = a arde; -ol; gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] *Fosfolipid constituit dintr-o moleculă de *acid fosfatidic în care una din funcțiile acid ale grupului fosfat este esterificată prin funcția alcool a *etanolaminei. Ca și *fosfatidilserina, f. este localizată majoritar în stratul intern al *bistratului fosfolipidic din membranele plasmatice ale celulelor animale.

FOSFATIDILINOZITOL, s. m. / phosphatidylinositol, s. f. / phosphatidylinositol. *Fosfolipid constituit dintr-o moleculă de *acid fosfatidic în care una din funcțiile acid ale grupării fosfat este esterificată cu o funcție alcool a *inozitolului. La nivelul *bistratului fosfolipidic al membranelor celulare, f. reprezintă molecula de bază a cascadei *fosfoinozitidelor, cu rol major în transmiterea informației hormonale. În membranele celulare, f. este fosforilat în fosfatidilinozitol-4,5-bifosfat (PIP_2). Sub acțiunea anumitor hormoni, factori de creștere este activată, prin intermediul unei *proteine G, *fosfolipaza C membranară. Aceasta acționează asupra PIP_2 și îl scindează în *diacil glicerol (DAG) și în inozitol-1,4,5-trifosfat (IP_3). Aceste două molecule exercită rolul de *mesageri secunzi. În această calitate, DAG va activa o protein kinază C (*AMP ciclic independentă), în timp ce IP_3 va provoca eliberarea de calciu, care la rândul său joacă rol de mesager secund.

FOSFATIDILSERINĂ, s. f. / phosphatidylsérine, s. f. / phosphatidylserine. *Fosfolipid constituit dintr-o moleculă de *acid fosfatidic în care una din funcțiile acid ale grupării fosfat este esterificată prin funcția alcool a *serinei. F. se găsește în majoritate în stratul intern al *bistratului fosfolipidic din membranele plasmatice ale celulelor animale. Ea poate trece din stratul intern în stratul extern (fenomen denumit *flip-flop). În stratul extern, f. servește ca receptor pentru un semnal de *fagocitoză.

FOSFATURIE, s. f. / phosphaturie, s. f. / phosphaturia. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; ouron = urină.*] Prezența fosfaților în urină.

FOSFENĂ, s. f. / phosphène, s. m. / phosphene. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; phainein = a apărea.*] Senzație luminoasă, intensă și de foarte scurtă durată, care apare în salve într-o zonă a câmpului vizual. Este determinată de excitarea celulelor retiniene provocată printr-un alt stimul decât lumina (stimuli fizici, chimici, mecanici). Poate fi spontană (*migrenă oftalmică) sau succesivă unui traumatism, simptom în hipertensiunea arterială sau determinată de o compresie a ochiului.

FOSFODIESTER, s. m. / phosphodiester, s. m. / phosphodiester. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; dis = de două ori; germ. Essigäther = eter acetic, din lat. aether, gr. aither = aer curat, boltă cerească.*] Compus în care doi atomi de oxigen și o grupare fosfat formează legături covalente. Ex.: adenozinmonofosfat ciclic (*AMPc), guanozin monofosfat ciclic (*GMPc) și *acizii nucleici.

FOSFODIESTERAZĂ, s. f. / phosphodiésterase, s. f. / phosphodiesterase. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; dis = de două ori; germ. Essigäther = eter acetic, din lat. aether, gr. aither = aer curat, boltă cerească; -ază.*] Denumire generică pentru fosfodiesterazele nucleotidelor ciclice, endonucleaze și alte enzime care catalizează hidroliza funcțiilor ester de la nivelul *fosfodiesterilor.

FOSFOGLICERID, s. n. / phosphoglycéride, s. m. / phosphoglyceride. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; glykeros = îndulcit, de la glykys = dulce.*] Termen generic pentru o serie de componente majore ale membranei celulare în care grupul fosfat al acidului fosfatidic este esterificat cu etanolamină, glicerol, inozitol, serină, colină, formând compusul fosfatidil corespunzător.

FOSFOINOZITID, s. n. / phospho-inositide, s. f. / phosphoinositide. *Fosfolipid care conține *inozitol. V. și fosfatidilinozitol.

FOSFOINOZITOL-4,5-BIFOSFAT, s. m. / phosphoinositol-4,5-bisphosphate, s. f. / phosphoinositol-4,5-biphosphate. V. fosfatidilinozitol și fosfolipide.

FOSFOLIPAZĂ, s. f. / phospholipase, s. f. / phospholipase. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; lipos = grăsime; -ază.*] Enzimă care produce hidroliza fosfolipidelor. Au fost identificate patru tipuri de fosfolipaze, notate prin literele A_1, A_2, C și D, în funcție de legătura hidrolizată în molecula de fosfolipid. F. A_2 și C au roluri extrem de importante. Astfel, sub acțiunea f. A_2 se eliberează *acidul arahidonic, precursor al *eicosanoidelor, iar consecutiv acțiunii f. C, *mesagerii secunzi intracelulari *diacilglicerol și *inozitol trifosfat. Sin.: lecitinază.

FOSFOLIPIDE, s. n. pl. / phospholipides, s. m. pl. / phospholipids. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; lipos = grăsime.*] Denumire generică pentru tipurile de molecule lipidice derivate din *acidul fosfatidic. Toate f. conțin doi acizi grași legați printr-un glicerol fosfat. F. intră în compoziția tuturor țesuturilor și organelor, fiind mai abundente la nivelul creierului și al biomembranelor. Ele sunt sintetizate în ficat și în intestinul subțire și sunt implicate într-o serie de procese metabolice, dar cel mai important rol al f. decurge din calitatea de component principal al biomembranelor. Toate f. prezintă o parte apolară hidrofobă (lanțurile hidrocarbonate ale acizilor grași) și o parte polară hidrofilă (la nivelul grupării fosforil) distincte spațial, de unde caracterul amfifil al acestor molecule. Ca urmare, în prezența apei, f. adoptă spontan o structură în dublu strat, cu zonele apolare în interiorul acestuia, unde apa nu are acces direct, și cu zonele polare în contact, de o parte și de alta a dublului strat, cu mediul apos înconjurător. Această structură în strat dublu, adoptată spontan de f., reprezintă structura de bază, matricea membranelor biologice. Principalele f. din biomembrane sunt: *fosfatidilcolina (lecitina) - cea mai abundentă, *fosfatidiletanolamina (cefalina), *fosfatidilserina, *fosfatidilinozitolul. Un derivat fosforilat al *fosfatidilinozitolului, fosfoinozitol-4,5-bifosfat, este un component deosebit al biomembranelor, deoarece poate da naștere, prin hidroliză enzimatică, la doi *mesageri secunzi: diacilglicerol (DAG) și inozitol-1,4,5-trifosfat (IP_3).

FOSFOPIRUVAT HIDRATAZĂ, s. f. / phosphopyruvate-hydratase, s. f. / phosphopyruvate hydratase. Sin.: enolază (v.).

FOSFOPROTEINĂ, s. f. / phosphoprotéine, s. f. / phosphoprotein. [*Gr. phos, photos = lumină, fosfor; protos = primul; -ină.*] *Heteroproteină a cărei grupare prostetică este constituită din *acid fosforic. Ex.: *cazeina din lapte.

FOSFOR, s. m. / phosphore, s. m. / phosphorus. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta.*] Elementul chimic nr. 15, cu masa atomică 30,794, răspândit în natură numai sub formă de combinații - fosfați, fosfiți etc. Forma elementară este foarte toxică. În organismul uman se găsește în cea mai mare parte în schelet, sub formă de fosfat de calciu și magneziu (80%), în mai mică măsură în țesutul muscular sub formă de f. anorganic sau organic, în combinații cu proteine și lipide (6%), iar restul în diferite lichide biologice. Are rol plastic, fiind element constitutiv al oaselor, este un component fundamental al membranelor biologice sub formă de *fosfolipide, intră în structura compușilor macroergici (ATP, GTP, fosfocreatină), a unor coenzime (NADP) și participă la echilibrul acidobazic prin sistemul tampon fosfat monosodic/fosfat disodic. Metabolismul f. este strâns legat de cel al calciului, se află sub controlul primar al parathormonului și vitaminei D și este reglat secundar de glucocorticoizi, steroizi sexuali, hormon de creștere. F. radioactiv (32P) este utilizat în tratamentul poliglobuliilor, leucemiilor și ca indicator radioactiv. Simbol: P. V. și tab. const. biochim.

FOSFOREMIE, s. f. / phosphorémie, s. f. / phosphor(a)emia. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta; haima, -atos = sânge.*] Sin.: fosfatemie (v.).

FOSFORESCENȚĂ, s. f. / phosphorescence, s. f. / phosphorescence. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta.*] *Luminiscență produsă prin dezexcitarea unui atom sau a unei molecule aduse în stare de excitare metastabilă printr-un aport de energie (de ex. optică, termică). F. nu se însoțește de producere de căldură. Ea persistă un oarecare timp după încetarea cauzei (acțiunea căldurii, luminii sau a unei cauze mecanice, cum ar fi frecarea). F. depinde de condițiile externe ale moleculei. Ea nu poate fi declanșată decât de un proces prin care molecula primește energie din exterior. V. și fluorescență.

FOSFORILARE, s. f. / phosphorylation, s. f. / phosphorylation. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta; hyle = materie.*] Reacție de fixare a unui radical fosforil ($-PO_3H_2$). În cea mai mare parte din cazuri, molecula fosforilată este activată. F. se produce, în general, prin transfer enzimatic și legare covalentă a unei grupări fosfat provenind din ATP. Prin f. se asigură reactivitatea enzimelor și acumularea energiei chimice în legături hidrolizabile. Procesele de f. reprezintă sistemul fundamental de transfer energetic în celule. În particular, *f. reversibilă a proteinelor* reprezintă un mecanism general de reglare biologică, implicat în majoritatea proceselor de la nivel celular.

FOSFORILARE OXIDATIVĂ / phosphorylation oxydative / oxidative phosphorylation. Proces prin care reacțiile lanțului respirator celular sunt cuplate cu reacții de *fosforilare. Consecutiv f. o., energia obținută în urma oxidării substratului nutritiv (în cadrul respirației celulare) este stocată în molecule de *ATP. În cazul mecanismelor de f. o. care au loc în mitocondrii se pot avansa trei ipoteze importante: ipoteza cuplării chimice, ipoteza cuplării chemiosmotice, ipoteza conformațională.

FOSFORILAZĂ, s. f. / phosphorylase, s. f. / phosphorylase. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta; hyle = materie; -ază.*] Enzimă care catalizează combinarea unei molecule organice cu o grupare fosfat. V. fosforilare și fosforoliză.

FOSFORISM, s. n. / phosphorisme, s. m. / phosphorism. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta; -ism.*] Intoxicație cu fosfor: 1) *F. acut*, determinat de ingestia de fosfor, se manifestă prin tulburări digestive (greață, vărsături, diaree cu tenesme), urmate de insuficiență hepatică și evoluție spre exitus, în funcție de cantitatea absorbită. 2) *F. cronic*, boală profesională, manifestată îndeosebi prin leziuni gingivale și dentare, uneori extinse până la o necroză a maxilarelor, astenie, impotență.

FOSFOROLIZĂ, s. f. / phosphorolyse, s. f. / phosphorolyse. [*Gr. phos, photos = lumină; pherein = a purta; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Principala reacție din *catabolismul *glicogenului. Constă în ruperea legăturilor dintre moleculele de glucoză componente ale glicogenului prin acțiunea enzimei *glicerol fosforilază. Glucoza eliberată din glicogen prin f. va fi utilizată pentru sinteza ATP, fie prin *fosforilare oxidativă, fie prin glicoliză anaerobă.

FOTALGIE, s. f. / photalgie, s. f. / photalgia. [*Gr. phos, photos = lumină; algos = durere.*] Durere la nivelul ochilor provocată de lumina foarte puternică.

FOTISM, s. n. / photisme, s. m. / photism. [*Gr. phos, photos = lumină; -ism.*] Senzație vizuală cu punct de plecare de la un alt analizator decât cel optic sau evocată mental.

FOTOBIOLOGIE, s. f. / photobiologie, s. f. / photobiology. [*Gr. phos, photos = lumină; bios = viață; logos = știință.*] Studiul interacțiunii radiațiilor electromagnetice neionizante (lumină vizibilă, radiații infraroșii și microunde) cu materia vie. V. și radiobiologie.

FOTOCATOD, s. m. / photocathode, s. f. / photoelectric cathode. [*Gr. phos, photos = lumină; kathodos = drum în jos, de la kata = în jos, hodos = cale, drum.*] *Catod fotosensibil, emițător de electroni prin *efect fotoelectric. V. și fotomultiplicator.

FOTOCOAGULARE, s. f. / photocoagulation, s. f. / light coagulation, photocoagulation. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. coagulatio, -onis, de la coagulare = a închega, a coagula.*] Metodă de utilizare a energiei intense conținută de un fascicul luminos fin (laser, lampă cu xenon) pentru tratamentul unor leziuni îndeosebi în oftalmologie, sau la nivelul aparatului respirator și al tubului digestiv.

FOTOCOLORIMETRIE, s. f. / colorimétrie, s. f. / colorimetry. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. color, -oris = culoare; gr. metron = măsură.*] Metodă de analiză cantitativă, indirectă și relativă, a substanțelor colorate în soluții, al cărei principiu fizic se bazează pe *legea Lambert-Beer. Două fascicule luminoase de intensitate egală, provenind de la o sursă unică de lumină, traversează cuve identice, una cu soluție de cercetat, alta cu soluție etalon. Observatorul va vedea două plaje luminoase adiacente. Egalizându-se intensitatea acestora prin rotirea unui tambur cu scală gradată, se poate citi extincția, corespunzătoare concentrației soluției de cercetat.

FOTODERMATOZĂ, s. f. / photodermatose, s. f. / photodermatosis. [*Gr. phos, photos = lumină; derma, -atos = piele; -oză.*] *Dermatoză însoțită de o sensibilitate crescută și anormală la lumină.

FOTOFOBIE, s. f. / photophobie, s. f. / photophobia. [*Gr. phos, photos = lumină; phobos = frică.*] Senzație oculară patologică, penibilă, dureroasă, însoțită de hiperlăcrimare și blefarospasm, cauzată de lumina puternică; poate fi în relație cu o boală oculară (conjunctivită, keratită, iridociclită) sau cu o inflamație a meningelui.

FOTOGRAFIE KIRLIAN / photographie Kirlian / Kirlian's photography. Tehnică fotografică bazată pe *efectul Kirlian, în care subiectul investigat își plasează mâinile sau picioarele între plăci fotografice încărcate electric la tensiuni și frecvențe înalte. Interferența dintre câmpul aplicat și câmpul electromagnetic uman se imprimă pe placa fotografică sensibilă sub forma unei aure. Se presupune că aura astfel fotografiată reflectă starea de sănătate a subiectului.

FOTOLUMINESCENȚĂ, s. f. / photoluminescence, s. f. / photoluminescence. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. lumen, -inis = lumină.*] V. luminescență.

FOTOMETRIE, s. f. / photométrie, s. f. / photometry. [*Gr. phos, photos = lumină; metron = măsură.*] 1) Studiul relațiilor existente între mărimile fizice caracteristice undei luminoase și mărimile sau calitățile fiziologice caracteristice ale senzației luminoase. 2) În oftalmologie, măsurarea intensității luminoase cu un fotometru. Există modele pentru dozaje chimice (pornind de la măsurarea coeficientului de extincție) și altele adaptate pentru măsurarea *acuității vizuale.

FOTOMETRU, s. n. / photomètre, s. m. / photometer. [*Gr. phos, photos = lumină; metron = măsură.*] Aparat utilizat pentru măsurători în *fotometrie.

FOTOMULTIPLICATOR, s. n. / photomultiplicateur, s. m. / photomultiplier tube. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. multiplicator, -oris = înmulțitor, de la multiplicare = a mări, a spori și multiplex, -icis = cu multe cute (multus = mult; plica = cută, îndoitură).*] Dispozitiv utilizat pentru amplificarea curentului fotoelectric provenit de la *fotocatod. Este confecționat dintr-un tub vidat de sticlă, în interiorul căruia se află catodul (fotocatodul), anodul și un număr de electrozi suplimentari, denumiți dinode, alimentați de la o sursă de tensiune prin intermediul unui divizor de tensiune. Fotoelectronii, extrași din suprafața fotocatodului de fotonii incidenți, sunt focalizați și accelerați în câmpurile electrice dintre dinode și smulg de pe suprafața acestora electroni secundari, producându-se astfel amplificări repetate ale fluxului de fotoelectroni. Fiecare electron accelerat poate smulge câte 2-3 electroni secundari, astfel încât curentul fotoelectric inițial poate crește de 10^6 ori și mai mult. Acest fapt permite utilizarea f. pentru înregistrarea fluxurilor de radiații de slabă intensitate. V. contor și cameră de scintilație.

FOTON, s. m. / photon, s. m. / photon. [*Gr. phos, photos = lumină.*] Particulă elementară a luminii și, în general, a oricărei radiații electromagnetice, care posedă energie și impuls. F. reprezintă o unitate energetică sau o cuantă de energie.

FOTOPERIODISM, s. n. / photopériodisme, s. m. / photoperiodism. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. periodus, gr. periodos = circuit, de la gr. peri = în jurul, hodos = cale, drum; -ism.*] *Bioritm dependent de perioadele de iluminare sau de alternanța zi noapte.

FOTOPIC, adj. / photopique, adj. / photopic. [*Gr. phos, photos = lumină; ops, opos = vedere, văz.*] Care privește sensibilitatea retiniană la o sursă de lumină intensă. Ex.: vedere f. - când retina este iluminată intens, acuitatea vizuală atinge un maximum, ca și percepția culorilor, îndeosebi pentru galben.

FOTOPSIE, s. f. / photopsie, s. f. / photopsia. [*Gr. phos, photos = lumină; opsis = vedere, aspect.*] Denumire pentru senzațiile vizuale subiective sub formă de scântei sau pete luminoase care se produc consecutiv unei iritații retiniene. F. poate apărea atât la un ochi sănătos, cât și la unul afectat de un proces patologic, fiind determinată de o excitație ușoară a retinei sau a nervului optic (*blefarospasm, aflux crescut de sânge în vasele retiniene).

FOTOPTER, s. m. / photoptère, s. m. / photopter. [*Gr. phos, photos = lumină; optos = vizibil, de la optesthai = a vedea.*] Unitate de măsură utilizată în studiul proceselor de *adaptare.

FOTORECEPTOR, s. m. / photorécepteur, s. m. / photoreceptor. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. receptus, de la recipere = a primi.*] Terminație senzorială nervoasă sau celulă capabile să fie stimulate de lumină. La om, f. sunt *conurile și *bastonașele retiniene.

FOTOSENSIBIL, adj. / photosensible, adj. / photosensitive. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. sensibilis = care poate percepe cu simțurile, de la sentire = a simți.*] Care este sensibil la radiațiile luminoase.

FOTOSENSIBILIZARE, s. f. / photosensibilisation, s. f. / photosensitization. [*Gr. phos, photos = lumină; lat. sensibilis = care poate percepe cu simțurile, de la sentire = a simți.*] 1) Creșterea sensibilității organismului, îndeosebi a pielii, față de radiațiile spectrului solar, ca o consecință a substanțelor fotosensibilizante. 2) Fenomenul de sensibilizare față de lumina solară prezentat de unele substanțe cu structură tetrapirolică (clorofila și porfirinele).

FOTOSINTEZĂ, s. f. / photosynthèse, s. f. / photosynthesis. [*Gr. phos, photos = lumină; synthesis = acțiunea de a pune laolaltă, compunere, de la syn = împreună, thesis = punere și tithenai = a plasa, a pune.*] Sinteza de materie organică pornind de la materie minerală (CO_2, H_2O, NO_3^-) și de la energie luminoasă, care se derulează la vegetalele clorofiliene. F. cuprinde două serii de reacții: de conversie a energiei luminoase în energie chimică (ATP și transportori reduși) și reacții în care bioxidul de carbon este fixat și redus. Aceste reacții conduc la formarea de glucide în cloroplaste, pornind de la bioxid de carbon și apă, cu eliberare de oxigen. Procesele se produc în prezența luminii, a cărei energie este captată și utilizată de către clorofila conținută în cloroplaste.

FOTOTERAPIE, s. f. / photothérapie, s. f. / phototherapy. [*Gr.* ***phos, photos*** *= lumină;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă de tratament care utilizează acțiunea luminii albe sau a radiațiilor luminoase monocromatice. Prin extensie, termenul se aplică și la terapia cu radiații ultraviolete și infraroșii. V. și actinoterapie.

FOTOTOMIE, s. f. / phototomie, s. f. / phototomy. [*Gr.* ***phos, photos*** *= lumină;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Utilizarea *laserului pentru secționarea țesuturilor.

FOTOTROPISM, s. n. / phototropisme, s. m. / phototropism. [*Gr.* ***phos, photos*** *= lumină;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce;* ***-ism.***] 1) Modificarea culorii unei substanțe cristaline sub acțiunea luminii, fenomen reversibil. 2) Tendința plantelor de a-și îndrepta frunzele către razele luminoase.

FOVEA, s. f. / fovea, s. f. / fovea. NA: fovea. [*Lat.* ***fovea*** *= groapă.*] Gaură mică sau depresiune în cupulă. Ex.: 1) *F. centrală a retinei* (NA: *fovea centralis retinae*), în centrul *maculei lutea, corespunde axului vizual, având capacitatea celei mai distincte vederi. 2) *F. sublinguală* (NA: *fovea sublingualis*), situată pe suprafața internă a corpului mandibulei, deasupra liniei miohioidiene, adăpostind glanda sublinguală. 3) *F. submandibulară* (NA: *fovea submandibularis*), situată pe suprafața internă a corpului mandibulei, sub linia miohioidiană, adăpostind glanda submaxilară. 4) *F. triunghiulară a cartilajului aritenoid* (NA: *fovea trangularis cartilaginis arytenoideae*), situată pe fața externă a acestuia.

FOVEOLĂ, s. f. / foveola, s. f. / foveola. NA: foveola. [*Lat.* ***fovea*** *= groapă;* ***-olă.***] Depresiune foarte mică. Ex.: 1) *F. gastrice* (NA: *foveolae gastrice*), cripte situate în mucoasa stomacului, în care se varsă secrețiile glandelor gastrice. 2) *F. granulare* (NA: *foveolae granulares*), în oasele craniului, produse de granulațiile Pacchioni. 3) *F. palatine* (NA: *foveolae palatine*), două depresiuni mici între palatul dur și moale, în membrana mucoasă, în care se deschid uneori glandele palatine.

FRACTURA BOXERILOR / fracture des boxeurs / boxer's fracture. Sin.: fractură Bennett (v.).

FRACTURĂ, s. f. / fracture, s. f. / fracture. [*Lat.* ***fractura*** *= spargere, fractură, de la* ***frangere*** *= a frânge, a rupe.*] Întreruperea continuității unui os. Leziune osoasă constând dintr-o soluție de continuitate completă sau incompletă, cu sau fără deplasarea fragmentelor osoase. Se disting numeroase tipuri de f., dintre care menționăm: 1) *F. cominutivă*, cu numeroase fragmente, cel puțin unul fiind o *eschilă. 2) *F. deschisă* sau *expusă*, în care focarul de fractură comunică cu exteriorul, ca urmare a acțiunii agentului traumatizant (direct) sau din cauza unui fragment osos (indirect). 3) *F. directă*, prin lovire cu un corp dur, produsă la locul de aplicare a forței. 4) *F. instabilă*, cu deplasări mari ale fragmentelor; îndeosebi în cazul fracturilor de coloană vertebrală, care se însoțesc de luxații, subluxații sau de f. ale arcului vertebral. 5) *F. intraarticulară*, al cărei traiect pătrunde în articulația adiacentă. 6) *F. închisă* sau *simplă*, în care focarul de fractură nu comunică cu exteriorul. 7) *F. cu întrepătrundere* sau *cu telescopare*, exprimată prin scurtarea osului și întrepătrunderea fragmentului diafizar în cel epifizar, în cazul oaselor lungi. 8) *F. în lemn verde* sau *subperiostală*, la copii și tineri, când radiologic se observă o linie transparentă ce întrerupe structura osoasă, dar periostul rămâne intact. 9) *F. de oboseală* survine la un subiect normal în urma unei activități fizice intense (salt, efort, marș forțat). Radiologic se evidențiază o f. completă sau incompletă la nivelul metatarsienelor. Sin.: boală Deutschländer, boală Pauzat. 10) *F. patologică*, produsă în urma unui traumatism minim la nivelul unui os bolnav (tumoră, displazie, osteoporoză, infecție etc.). Unele f. sunt denumite cu eponine; ex.: *f. Pott, *f. Pouteau-Colles. V. și în continuare.

FRACTURĂ BENNETT / fracture de Bennett / Bennett's fracture. [***Edward Halaran Bennett,*** *chirurg irlandez, Dublin, 1837-1907.*] F. articulară a bazei primului metacarpian, cu subluxația fragmentului diafizar înapoi și în sus. Sin.: fractura boxerilor.

FRACTURĂ DIAEPIFIZARĂ / fracture diaépiphysaire / diaepiphyseal fracture. F. localizată la unirea *diafizei cu *epifiza oaselor lungi, în interiorul *cartilajului de conjugare. Corespunde la copii și adolescenți cu *decalarea epifizară.

FRACTURĂ DIAFIZARĂ / fracture diaphysaire / diaphyseal fracture. F. localizată la nivelul *diafizei oaselor lungi.

FRACTURĂ DUPUYTREN / fracture de Dupuytren / Dupuytren's fracture. [***Guillaume Dupuytren,*** *baron, chirurg și anatomopatolog francez, profesor la Paris, 1778-1835.*] 1) Sin.: fractură Pott (v.). 2) Sin.: fractură Galeazzi (v.).

FRACTURĂ EPIFIZARĂ / fracture épiphysaire / epiphyseal fracture. Varietate de f. care afectează extremitățile osoase, interesând deseori suprafețele articulare.

FRACTURĂ GALEAZZI / fracture de Galeazzi / Galeazi's fracture. [***Riccardo Galeazzi,*** *chriurg ortoped italian, profesor la Milano, 1866-1952.*] F. radiusului deasupra pumnului asociată cu dislocarea capătului terminal al cubitusului. Sin.: fractură Dupuytren, 2.

FRACTURĂ GÉRARD MARCHANT / fracture de Gérard Marchant / Gérard Marchant fracture. [***Gérard Marchant,*** *chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1850-1903.*] Sin.: sindrom Gérard Marchant (v.).

FRACTURĂ GUÉRIN / fracture de Guérin / Guérin's fracture. [***Alphonse François Marie Guérin,*** *anatomist și chirurg francez, profesor la Paris, 1816-1895.*] Sin.: fractură Le Fort, 1 (v.).

FRACTURĂ HUTCHINSON / fracture de Hutchinson / Hutchinson's fracture. [***Sir Jonathan Hutchinson,*** *chirurg englez, Londra, 1828-1913.*] F. a apofizei stiloide radiale.

FRACTURĂ KOCHER / fracture de Kocher / Kocher's fracture. [***Emil Theodor Kocher,*** *chirurg elvețian, Berna, 1841-1917; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1909.*] F. a extremității inferioare a humerusului, cu un traseu care separă *epicondilul de restul osului.

FRACTURĂ LE FORT / fracture de Le Fort / Le Fort fracture. [***Léon Clément Le Fort,*** *chirurg și anatomist francez, 1829-1893.*] Există trei tipuri de f. descrise: 1) *F. Le Fort I*, f. orizontală a maxilarului superior, care interesează și lama verticală a palatinului. Sin.: fractură Guérin, sindrom Guérin. 2) *F. Le Fort II*, f. a piramidelor nazale. 3) *F. Le Fort III*, sin.: disjuncție craniomaxilară (v. disjuncție, 3).

FRACTURĂ MAISONNEUVE / fracture de Maisonneuve / Maisonneuve's fracture. [***Jacques Gilles Thomas Maisonneuve,*** *chirurg francez, Paris, 1809-1897.*] Sin.: sindrom Maisonneuve (v.).

FRACTURĂ MALGAIGNE / fracture de Malgaigne / Malgaigne's fracture. [***Joseph François Malgaigne,*** *chirurg francez, 1806-1865.*] Sin.: sindrom Malgaigne (v.).

FRACTURĂ MONTEGGIA / fracture de Monteggia / Monteggia's fracture. [***Giovanni Battista Monteggia,*** *chirurg italian, 1762-1815.*] Sin.: sindrom Monteggia (v.).

FRACTURĂ POTT / fracture de Pott / Pott's fracture. [***Sir Percival Pott,*** *chirurg englez, 1713-1788.*] F. părții inferioare a peroneului și a maleolei acestuia, cu deplasarea externă a piciorului. Sin.: fractură Dupuytren,1.

FRACTURĂ POUTEAU-COLLES / fracture Pouteau-Colles / Pouteau-Colles fracture. [***Claude Pouteau,*** *chirurg francez, Lyon, 1725-1775;* ***Abraham Colles,*** *chirurg irlandez, Dublin, 1773-1843.*] F. apofizei stiloide a radiusului, cu deplasarea dorsală a fragmentului distal. V. semn Maisonneuve și sindrom Goyrand.

FRACTURĂ TILLAUX / fracture de Tillaux / Tillaux' fracture. [*Paul Jules Tillaux, anatomist și chirurg francez, profesor la Paris, 1834-1904.*] F. bimaleolară prin adducția forțată a piciorului.

FRACTURĂ VOILLEMIER / fracture de Voillemier / Voillemier's fracture. [*Léon Clément Voillemier, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1809-1878.*] F. dublă a centurii pelvine, numită „f. în timbru poștal", al cărei traseu anterior traversează ramurile pubiene, iar cel posterior – *găurile sacrale.

FRACȚIE DE EJECȚIE VENTRICULARĂ / fraction d'éjection ventriculaire / ventricular ejection fraction. Raportul dintre *volumul de ejecție sistolică și volumul *telediastolic, a cărui valoare fiziologică este de 0,66 (pentru f. de e. a ventriculului stâng). Reprezintă un indice global al funcției ventriculare stângi, de mare interes prognostic. Este utilizat pentru evaluarea hemodinamicii cardiace.

FRACȚIONARE, s. f. / fractionnement, s. m. / fractionation. [*Lat.* ***fractio, -onis*** *= frângere, rupere, de la* ***frangere*** *= a frânge, a rupe.*] 1) În radiobiologie, divizarea dozei în porții mai mici, administrate la diferite intervale de timp. 2) În chimie, separarea unei substanțe în componenți, prin distilare ori cristalizare. 3) În *cromatografie, separarea componenților unui amestec.

FRACȚIUNE MOLARĂ / fraction molaire / mole fraction. Coeficient rezultat din raportul dintre numărul de *moli de solvit și numărul de moli conținuți în aceeași soluție.

FRAGILITATE, s. f. / fragilité, s. f. / fragility. [*Lat.* ***fragilitas, -atis*** *= fragilitate, de la* ***fragilis*** *= care se rupe ușor și* ***frangere*** *= a frânge, a rupe.*] Însușirea unui material, a unei structuri de a se rupe sub acțiunea unei forțe, fără deformare apreciabilă. Tipuri: 1) *F. capilară*, consecința leziunii peretelui capilar. 2) *F. esențială a oaselor*, *boala Lobstein. 3) *F. globulelor roșii* sau rezistența globulară față de diferiți agenți fizici și chimici.

FRAGMENT DE RESTRICȚIE / fragment de restriction / restriction fragment. [*Lat.* ***fragmentum*** *= bucată ruptă, de la* ***frangere*** *= a frânge, a rupe;* ***restrictio, -onis*** *= cumpătare, reținere, de la* ***restringere*** *= a restrânge, a reduce și* ***stringere*** *= a strânge.*] *Polinucleotid produs prin digestia ADN cu ajutorul unei enzime de restricție (*endonuclează).

FRANCISELLA TULARENSIS / Francisella tularensis / Francisella tularensis. [***Edward Francis****, bacteriolog și igienist american (la serviciul de sănătate publică din Washington), 1872-1957;* ***Tulare****, district din California unde a fost descrisă prima dată boala.*] Specie de bacili (cocoizi), mici, imobili, prezenți la numeroase animale și patogeni pentru om. Transmiși prin contact direct sau prin insecte, provoacă *tularemia, caracterizată prin ulcerație la locul inoculării, adenopatie regională, pneumonie sau febră fără semne de localizare.

FRANJE SINOVIALE / franges synoviales / synovial fold. NA: plica synovialis. [*Fr.* ***frange****, din lat.* ***fimbria*** *= franjure; lat. medievală* ***synovia****, probabil de la gr.* ***syn*** *= împreună, lat.* ***ovum*** *= ou.*] Proeminente ale feței interne a *sinovialelor, formate din țesut conjunctiv foarte vascularizat, iar uneori din țesut adipos.

FREAMĂT, s. n. / frémissement, s. m. / thrill, fremitus. [*Lat.* ***fremitus*** *= freamăt, de la* ***fremere*** *= a fremăta.*] vibrație fină percepută la palpare, omologă de cele mai multe ori *suflurilor intense, cu tonalitate joasă, sau *uruiturilor. Tipuri: 1) *F. carotidian*, în stenozele aortice. 2) *F. hidatic*, în chistul hidatic. 3) *F. pectoral*, vibrațiile corzilor vocale transmise prin bronhii parenchimului pulmonar și peretelui toracic. 4) *F. pericardic*, produs prin frecarea foițelor pericardice rugoase, ca în *pericardita fibrinoasă.

FREAMĂT CATAR / frémissement cataire / purring trill, cat's purr. F. vibratoriu perceput de mâna aplicată la nivelul ariei precordiale, asemănat de Laënnec cu vibrațiile unei pisici care toarce. Reprezintă traducerea tactilă a unui suflu vibrant, determinat de îngustarea unui orificiu intracardiac (mitral, aortic, pulmonar) sau de existența unui orificiu anormal (comunicare interventriculară).

FRECĂTURĂ, s. f. / frottement, s. m. / rub. [*Lat.* ***fricatura*** *= frecătură, de la* ***fricare*** *= a freca.*] Succesiune neregulată de zgomote aspre, cu tonalitate joasă, de intensitate și durată variabile, care se percep în fazele uscate ale inflamațiilor seroaselor prin frecarea depozitelor de fibrină în timpul mișcărilor organului respectiv. Palpatoriu, se percepe o senzație vibratorie: 1) *F. pericardică*, zgomot nesincron cu revoluția cardiacă. 2) *F. pleurală*, prin frecarea celor două foițe pleurale. 3) *F. splenică*, cu tonalitate foarte joasă, în perisplenite și infarct.

FRECȚIE, s. f. / friction, s. f. / friction. [*Lat.* ***frictio, -onis*** *= frecare, de la* ***fricare*** *= a freca.*] Procedeu mecanic exterior prin care se acționează asupra tegumentelor dintr-o anumită regiune anatomică fie pentru activarea circulației subiacente, fie pentru facilitarea pătrunderii unor medicamente în piele. Var.: fricțiune.

FRECVENȚĂ, s. f. / fréquence, s. f. / frequency. [*Lat.* ***frequentia*** *= număr mare, abundență, de la* ***frequens*** *= în număr mare, frecvent.*] 1) Parametru caracteristic unui fenomen periodic. Ex.: numărul de oscilații pe secundă ale unei radiații care se propagă sinusoidal. Unitate de măsură: *Hertz. 2) *F. cazurilor noi*, v. incidență. 3) *F. globală*, v. prevalență. 4) *F. cardiacă*, numărul de cicluri cardiace pe minut. 5) *F. respiratorie*, numărul de cicluri respiratorii pe minut.

FREN, s. n. / frein, s. m. / frenulum. NA: frenulum. [*Lat.* ***frenum*** *= frâu.*] Sin.: frenulum (v.).

FRENIC, adj., s. m. / phrénique, adj., s. m. / phrenic. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm, minte.*] 1) Sin.: diafragmatic (v.). 2) *Nervul f.* - nerv mixt derivat din plexul brahial (în special C_4) care realizează inervația motorie a diafragmului și trimite colaterale senzitive la pericard și ramuri abdominale care se anastomozează. V. tab. anat. - nervi. 3) Care se referă la minte.

FRENICECTOMIE, s. f. / phrénicectomie, s. f. / phrenicectomy. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm;* ***ektome*** *= excizie.*] Secțiune sau rezecție parțială a nervului frenic în scopul colabării pulmonului ipsilateral prin paralizie și ascensiunea consecutivă a hemidiafragmului corespunzător. F. se utiliza în trecut ca metodă terapeutică în tratamentul tuberculozei pulmonare. Var.: frenicotomie.

FRENICOTOMIE. Var. pentru frenicectomie (v.).

FRENITĂ, s. f. / phrénite, s. f. / phrenitis. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm; -ită.*] Inflamație a diafragmului.

FRENOCARDIOSPASM, s. n. / phrénospasm, s. m. / phrenospasm. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm;* ***kardia*** *= sfincterul cardia; gr.* ***spasmos****, lat.* ***spasmus*** *= contracție, de la gr.* ***span*** *= a trage.*] Sin.: cardiospasm (v.).

FRENOLOGIE, s. f. / phrénologie, s. f. / phrenology. [*Gr.* ***phren, -os*** *= minte, spirit;* ***logos*** *= știință.*] Teorie potrivit căreia inspecția și palparea craniului, urmată de delimitarea *protuberanțelor (denumite bose) permite cunoașterea caracteristicilor psihofiziologice ale unei persoane. În f. se pornește de la premisa greșită a influenței exercitate de diferitele arii funcționale ale *cortexului cerebral asupra conformației craniului.

FRENOPLASTIE, s. f. / phrénoplastie, s. f. / phrenoplasty. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală reparatorie efectuată în scopul reconstituirii unei cupole diafragmatice care a suferit o *eventrație.

FRENOSPASM, s. n. / phrénospasm, s. m. / phrenospasm. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm; gr.* ***spasmos****, lat.* ***spasmus*** *= contracție, de la gr.* ***span*** *= a trage.*] Sin.: cardiospasm (v.).

FRENOTOMIE, s. f. / phrénotomie, s. f. / phrenotomy. [*Gr.* ***phren, -os*** *= diafragm;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală a diafragmului, în scopul abordului toracoabdominal (toracofrenolaparotomie).

FRENULUM, s. n. / frenulum, s. m. / frenulum. NA: frenulum. [*dim. lat. de la* ***frenum*** *= frâu.*] Repliu tegumentar sau mucos care împiedică sau limitează mișcările unor organe. Ex.: 1) *F. labii inferiori oris* (NA), plică mediană pe fața vestibulară a buzei inferioare. 2) *F. labii superiori oris* (NA), repliu median pe fața vestibulară a buzei superioare. 3) *F. lingual* (NA: *frenulum linguale*), repliu al membranei mucoase sub limbă. 4) *F. preputii*, între suprafața internă a glandului și prepuț etc. Sin.: fren.

FREUDISM, s. n. / freudisme, s. m. / freudism. [***Sigmund Freud****, psihiatru austriac n. în Germania, fondatorul psihanalizei, 1856-1939; -ism.*] Concepțiile lui S. Freud. V. psihanaliză.

FREZĂ, s. f. / fraise, s. f. / miller. [*Fr.* ***fraise****, din lat.* ***fresa****, participiul trecut feminin al verbului* ***frendere*** *= a zdrobi, a măcina.*] Instrument sferic sau ovoid, de mărime variabilă, cu creste ascuțite pe meridianele sale sau în spirală, care este rotit, servind la găurirea, forarea, trepanarea, craterizarea osului sau a dintelui, ori regularizarea unei suprafețe. *F. dentară* se aplică prin piesa de mână la aparatul de turație și servește la tăierea țesuturilor dentare în vederea pregătirii dintelui.

FRICĂ, s. f. / peur, s. f. / fear. [*Gr.* ***phrike*** *= frică.*] Sin.: teamă (v.).

FRICȚIUNE. Var. pentru frecție (v.).

FRIGIDITATE, s. f. / frigidité, s. f. / frigidity. [*Lat.* ***frigiditas, -atis*** *= frigiditate, de la* ***frigidus*** *= rece.*] Incapacitate de a obține *orgasmul, care afectează îndeosebi femeia; este excepțională la bărbat.

FRIGOTERAPIE, s. f. / frigothérapie, s. f. / frigotherapy. [*Lat.* ***frigus, -oris*** *= frig; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Tratamentul bolilor prin frig, inducând diverse efecte locale benefice: 1) suprimarea sensibilității unor porțiuni ale corpului cu clorură de etil (-79°C), care produce o înghețare acompaniată de anestezie locală; 2) vasoconstricție, uneori prin reflexe medulare, oprește un epistaxis; 3) efect antitermic; 4) efect sedativ; 5) tonic și stimulent nervos.

FRISON, s. n. / frisson, s. m. / shiver, rigors. [*Lat.* ***frictus****, participiul trecut al verbului* ***frigere*** *= a frige, cu sensul figurat de „a tremura".*] Contracția involuntară a musculaturii, ducând la tremurături și senzație de frig timp de secunde, minute sau ore. Apare la frig, emoții și îndeosebi la începutul bolilor cu febră importantă.

FRONDĂ, s. f. / fronde, s. f. / splint. [*Fr.* ***fronde****, din lat.* ***funda*** *= praștie.*] Termen folosit în stomatologie pentru aparate sau dispozitive în formă de praștie: 1) *F. mentonieră* sau căpăstru, aparat de imobilizare în fracturile maxilare. 2) *F. de turnare*, aparat dentar de turnare prin forță centrifugă.

FRONTAL, adj., s. n. / frontal, -ale, -aux, adj., s. m. / frontal. [*Lat.* ***frons, frontis*** *= frunte.*] 1) Care se referă la frunte sau la fața anterioară a unei regiuni. 2) Os impar și median, situat la partea anterioară a craniului, deasupra masivului facial. Formează fruntea și plafonul orbitelor. V. tab. anat. - oase.

FROTIU, s. n. / frottis, s. m. / smear. [*Fr.* ***frottis****, din lat.* ***fricare*** *= a freca.*] Preparat microscopic obținut prin etalarea pe o lamă de sticlă, în strat subțire, a unui produs destinat examinării elementelor celulare pe care le conține. *F. vaginal* reprezintă examenul celulelor exfoliate de la acest nivel (*testul Papanicolau), extrem de util în diagnosticul afecțiunilor maligne și premaligne la femeie, ca și în diagnosticul unor tulburări endocrine. V. și biopsie.

FRUCTOZĂ, s. f. / fructose, s. m. / fructose. [*Lat.* ***fructus*** *= fruct;* ***oză*** *- indică un glucid.*] Cetohexoză nehidrolizabilă care formează împreună cu glucoza (de care chimic este foarte apropiată, având aceeași formulă brută) un diholozid, zaharoza. F. este abundentă în fructe, unde există adesea împreună cu glucoza. Este descompusă în ficat sub acțiunea unor enzime, mai importană fiind fructokinaza. Deficitul în aceste enzime determină o serie de enzimopatii: deficiența de fructokinază este la originea *fructozuriei esențiale; deficitul ereditar în fructozo-1-fosfataldolază este responsabil de *intoleranța ereditară la fructoză, iar deficitul în fructozo-1,6-bifosfatază, descris recent, antrenează la nou-născut hepatomegalie cu hipoglicemie. Sin.: levuloză.

FRUCTOZURIE ESENȚIALĂ / fructosurie essentiale / essential fructosuria. [*Lat.* ***fructus*** *= fruct;* ***oză*** *- indică un glucid; gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***essentialis****, de la* ***essentia*** *= natura unui lucru.*] Enzimopatie determinată de deficitul de fructokinază (prima enzimă a căii de metabolizare a fructozei). Fructoza apare în sânge și urină. Este o boală benignă, asimptomatică, cu transmitere autozomal recesivă. V. și fructoză.

FRUNTE, s. f. / front, s. m. / forehead. NA: frons. [*Lat.* ***frons, frontis*** *= frunte.*] Partea superioară a feței, formată din osul frontal, cuprinsă între sprâncene, rădăcina nasului și părul capului. Este acoperită de piele fină și glabră, străbătută de riduri transversale.

FRUSTRARE, s. f. / frustration, s. f. / frustration. [*Lat.* ***frustratio, -onis*** *= dezamăgire, eșec, înșelătorie, de la* ***frustrari*** *= a înșela.*] Concept larg răspândit care desemnează situația unui subiect care nu obține o satisfacție pe care o dorește. F. poate fi cauzată atât de lipsa unui obiect real (subiectul este frustrat), cât și de o imposibilitate iluzorie, intrinsecă a subiectului, care își refuză o satisfacție (subiectul se frustrează, în acest caz). F. se poate exprima printr-un comportament agresiv sau poate fi refulată, conducând la diverse tulburări psihice.

FTALILSULFATIAZOL, s. n. / phtalylsulfathiazole, s. m. / phthalylsulfathiazole. Sulfamidă bacteriostatică, greu solubilă, puțin resorbită în intestin. Se administrează în infecții intestinale, inclusiv *dizenteria bacilară, preventiv pre- și postoperator în intervențiile chirurgicale pe tubul digestiv. Este contraindicat în insuficiențele hepatice și renale.

FTIRIAZĂ, s. f. / phtiriase, s. f. / phthiriasis. [*Lat.* ***phthiriasis*** *= ftiriază, din gr.* ***phtheir, -eiros*** *= păduche.*] Infestare cu păduchi din specia *Phtirus pubis*, care se dezvoltă la nivelul părului pubian.

FTIZIE, s. f. / phtisie, s. f. / phthisis. [*Lat., gr.* ***phthisis*** *= distrugere, consumpție, de la gr.* ***phthinein*** *= a se deteriora.*] Nume desuet al tuberculozei pulmonare.

FTIZIOLOGIE, s. f. / phtisiologie, s. f. / phthisiology. [*Lat., gr.* ***phthisis*** *= distrugere, consumpție, de la gr.* ***phthinein*** *= a se deteriora; gr.* ***logos*** *= știință.*] Studiul tuberculozei, îndeosebi al tuberculozei pulmonare, cuprinzând cercetarea microbiologică specifică, epidemiologia, metodele de diagnostic, terapie și profilaxie.

FUCOZĂ, s. f. / fucose, s. f. / fucose. [*Lat.* ***fucus****, gr.* ***phykos*** *= lichen din care se extrage o culoare roșie (care înlocuiește purpura);* ***oză*** *- indică un glucid.*] L-6-dezoxi-*galactoză, constituent esențial al fracțiunii glucidice a *glicoproteinelor. Se găsește din abundență în unii pereți bacterieni și la suprafața eritrocitelor, unde intră în alcătuirea antigenilor *grupelor sanguine. De asemenea, este concentrată în laptele uman.

α-L-FUCOZIDAZĂ, s. f. / α-L-fucosidase, s. f. / α-L-fucosidase. [*Lat.* ***fucus****, gr.* ***phykos*** *= lichen din care se extrage o culoare roșie (care înlocuiește purpura);* ***ozid*** *- indică un glucid;* ***-ază****.*] *Hidrolază care produce clivarea reziduurilor de L-*fucoză

din fracțiunea glucidică a unor *glicoproteine sau *oligozaharide. Deficiența enzimei transmisă autozomal recesiv determină *fucozidozele.

FUCOZIDOZĂ, s. f. / fucosidose, s. f. / fucosidosis. [*Lat.* ***fucus,*** *gr.* ***phykos*** *= lichen din care se extrage o culoare roșie (care înlocuiește purpura);* ***ozid*** *- indică un glucid;* ***-oză.***] Boală ereditară neuroviscerală, consecința deficitului activității enzimatice a *α-L-fucozidazei, fiind o acumulare de *fucoză în toate țesuturile. Clinic: degenerare cerebrală progresivă, emaciere, cardiomegalie etc.

FUCSINĂ, s. f. / fuchsine, s. f. / fuchsin. [*Etimologie incertă: 1)* ***L. Fuchs,*** *botanist bavarez, sec. XVI, care a dat numele său unei plante cu flori roșii; 2) germ.* ***Fuchs*** *= vulpe, deoarece chimistul Verguin (care a obținut substanța) lucra în serviciul industriașului lyonez Renard (= vulpe, în fr.).*] Colorant utilizat în bacteriologie și histologie. Sin.: roșu de anilină.

FUGACE, adj. / fugace, adj. / fugaceous. [*Lat.* ***fugax, -acis*** *= care trece repede, de la* ***fugere*** *= a fugi.*] Care nu durează mult timp. Se spune îndeosebi despre manifestările clinice de scurtă durată. Ex.: erupție cutanată f.

FUGĂ, s. f. / fugue, s. f. / fugue. [*Lat.* ***fuga*** *= fugă.*] Abandon al domiciliului, al locului de muncă sau al activității, brusc, fără vreun scop evident. Unele f. sunt inconștiente, în epilepsie, confuzie mentală, stări isterice, demență. Altele se află în relație cu un *delir. La copil, f. poate fi consecința inadaptării și apare ca o reacție de opoziție într-o stare conflictuală acută sau ca o manifestare emoțională.

FUGĂ DE IDEI / fuite des idées / flight of ideas. Accelerare a reprezentărilor mentale tradusă prin asocierea unor idei superficiale, elementare, care se înlănțuiesc fără continuitate logică, uneori sub forma unor jocuri de cuvinte. F. de i. reflectă o exaltare intelectuală și instinctiv-afectivă caracteristică accesului maniacal. V. manie și tahipsihie.

FULGURANT, adj. / fulgurant, -e, adj. / fulgurant. [*Lat.* ***fulgurans,*** *de la* ***fulgurare*** *= a fulgera, a scăpăra.*] Rapid ca un fulger. Ex.: durere f.

FULGURAȚIE, s. f. / fulguration, s. f. / fulguration (1), lighting stroke (2). [*Lat.* ***fulguratio, -onis*** *= fulgerare, scăpărare, de la* ***fulgurare*** *= a fulgera, a scăpăra.*] 1) Distrucția unui țesut cu ajutorul curentului electric de înaltă frecvență. 2) Denumire dată acțiunii fulgerului asupra corpului omului sau animalelor și, prin extensie, ansamblului accidentelor provocate de electricitate. Se denumește prin f. și modificarea pielii celor morți prin trăsnet, constând în desene asemănătoare echivalentului luminos al descărcării electrice.

FUMIGAȚIE, s. f. / fumigation, s. f. / fumigation. [*Lat.* ***fumigatio, -onis,*** *de la* ***fumigare*** *= a fumega.*] Producerea, în spațiu închis, a fumului sau a vaporilor unor substanțe medicamentoase utilizate în tratament.

FUNCȚIE, s. f. / fonction, s. f. / function. [*Lat.* ***functio, -onis*** *= îndeplinire, achitare, de la* ***fungi*** *= a se achita, a duce până la capăt.*] 1) Ansamblu de acțiuni îndeplinite de o structură organică definită (celulă, țesut, organ sau sistem), în vederea unui rezultat determinat. 2) În chimie, caracteristica unui compus determinată de prezența unei grupări specifice funcționale.

FUNCȚIONAL, adj. / fonctionel, -elle, adj. / functional. [*Lat.* ***functus,*** *de la* ***fungi*** *= a se achita, a duce la capăt.*] 1) Care îndeplinește o anumită funcție sau se referă la o funcție. 2) Referitor la o afecțiune care nu este cauzată de o lezare a structurii, ci de o perturbare dinamică a unui proces fiziologic. Uneori, tulburărilor f. li se atribuie o patogenie *psihosomatică.

FUND, s. n. / fond, s. m. / fundus. NA: fundus. [*Lat.* ***fundus*** *= fund.*] Baza sau porțiunea mai lată a unui organ. Ex.: f. stomacului, f. uterin etc. Var.: fundus.

FUND DE OCHI / fond de l'oeil / optic fundus, fundus oculi. Partea ochiului care este vizibilă prin observație directă cu *oftalmoscopul, adică, în esență, *papila optică, *retina și vasele acesteia. Examenul f. de o. este util atât pentru observarea stării retinei, cât și prin informațiile asupra vaselor retiniene ce permit stadializarea hipertensiunii arteriale, iar în caz de edem papilar se poate detecta o hipertensiune intracraniană. Abrev.: FO. V. și oftalmoscopie.

FUND DE SAC DOUGLAS / cul-de-sac de Douglas / pouch of Douglas, rectouterine pouch. NA: excavatio rectouterina. [***James Douglas,*** *anatomist și chirurg n. în Scoția, Londra, 1675-1742.*] Punctul cel mai decliv al cavității peritoneale. La bărbat, el este format prin reflexia peritoneului feței anterioare a rectului pe fața posterioară a vezicii urinare. La femeie, el este format prin replierea peritoneului feței anterioare a rectului pe fața posterioară a vaginului. Sin.: fund de sac vezicorectal la bărbat; fund de sac rectouterin la femeie.

FUND DE SAC VEZICO RECTAL / cul-de-sac vésico-rectal / pouch of Douglas. Sin.: fund de sac Douglas (v.).

FUND DE SAC RECTO UTERIN / cul-de-sac recto-utérin / rectouterine pouch. Sin.: fund de sac Douglas (v.).

FUNDIC, adj. / fundique, adj. / fundic. [*Lat.* ***fundus*** *= fund.*] Care aparține sau se raportează la baza unui organ cavitar (îndeosebi stomac și uter). Ex.: histeropexie f., rezecție f. de stomac.

FUNDOPLICATURĂ, s. f. / fundoplicature, s. f. / fundoplication. [*Lat.* ***fundus*** *= fund;* ***plicatura*** *= împăturire, de la* ***plica*** *= cută, îndoitură.*] Cură chirurgicală a *herniei hiatale și a sindromului de reflux gastroesofagian, prin invaginarea esofagului terminal într-o manșetă de material gastric rezultată prin replierea pe linia mediană a pereților fundului gastric.

FUNDUS. Var. pentru fund (v.).

FUNDUS ALBIPUNCTATUS / fundus albipunctatus / fundus albipunctatus. Sin.: boală Lauber (v.).

FUNGIC, adj. / fongique, adj. / fungal. [*Lat.* ***fungus*** *= ciupercă.*] Care se află în relație cu ciupercile microscopice (fungii). Ex.: intoxicație f.

FUNGICID, s. n. / fongicide, s. f. / fungicide. [*Lat.* ***fungus*** *= ciupercă;* ***caedere*** *= a omorî.*] Care distruge ciupercile. V. antimicotic.

FUNGIFORM, adj. / fongiforme, adj. / fungiform. [*Lat.* ***fungus*** *= ciupercă;* ***forma*** *= formă.*] În formă de ciupercă.

FUNGISTATIC, s. n. / fongicistatique, fongostatique, s. f. / fungistatic. [*Lat.* ***fungus*** *= ciupercă; gr.* ***statikos*** *= care oprește, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Care împiedică creșterea și multiplicarea ciupercilor microscopice. Sin.: micostatic. V. și antimicotic.

FUNGOID, adj. / fongoïde, adj. / fungoid. [*Lat.* ***fungus*** *= ciupercă; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Despre o leziune al cărei aspect este asemănător cu cel al unei *micoze cutanate. V. și fungozitate.

FUNGOZITATE, s. f. / fongosité, s. f. / fungosity. [*Lat.* ***fungosus,*** *de la* ***fungus*** *= ciupercă.*] Denumire pentru *vegetațiile care pot apărea la suprafața unei plăgi, a unei mucoase sau a unei cavități naturale și care se prezintă sub forma unei mase moi, friabilă și foarte vascularizată. Originea f. este variată, îndeosebi inflamatorie sau tumorală, iar denumirea provine de la aspectul asemănător unei ciuperci.

FUNGUS / Fungus / Fungus. [*Lat.* ***fungus*** *= ciupercă.*] Clasă de organisme vegetale inferioare, lipsite de clorofilă, din care fac parte ciupercile parazite generatoare de *micoze. Pl.: fungi.

FUNICULALGIE, s. f. / funiculalgie, s. f. / funicul-algia. [*Lat.* ***funiculus*** *= sforicică, cordiță, dim. de la* ***funis*** *= funie; gr.* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată de-a lungul *cordonului spermatic.

FUNICULAR, adj. / funiculaire, adj. / funic, funicular. [*Lat. **funiculus** = sforicică, cordiță, dim. de la **funis** = funie.*] Care se referă la *cordonul ombilical, la *cordonul spermatic sau la *funiculus.

FUNICULITĂ, s. f. / funiculite, s. f. / funiculitis. [*Lat. **funiculus** = sforicică, cordiță, dim. de la **funis** = funie; -ită.*] 1) Inflamația unui *cordon spermatic. Sin.: spermatită. 2) Inflamația unei rădăcini nervoase pe traiectul său intrarahidian.

FUNICULUS, s. n. / funiculus, s. m. / funiculus. NA: funiculus, pl. funiculi. [*Lat. **funiculus** = sforicică, cordiță, dim. de la **funis** = funie.*] Cele trei diviziuni principale ale măduvei spinării, care se numesc, prin raportare la substanța cenușie a măduvei, posterior, lateral și anterior.

FURCOCERCAR, s. m. / furcocercaire, s. f. / furcocercaria, fork tailed cercaria. [*Lat. **furca** = furcă; gr. **kerkos** = coadă.*] *Cercar cu coada bifurcată, reprezentând forma infestantă a paraziților din genul **Schistosoma*, agenți ai *schistosomiazei. V. cercar și metacercar.

FURCULIȚĂ DE REPLICARE / fourche de réplication / replication fork. Regiune unde cele două catene ale ADN-ului parental se separă sub forma unei f. bidentate, pentru a permite replicarea fiecăreia dintre ele.

FURFURACEU, adj. / furfuracé, -e, adj. / furfuraceous. [*Lat. **furfuraceus**, de la **furfur, -uris** = tărâțe, mătreață.*] Care are aspect de tărâțe. Ex.: descuamație f. a pielii.

FURIE, s. f. / fureur, s. f. / fury. [*Lat. **furia** = furie.*] Stare de extremă iritare; mânie nestăpânită: 1) *F. epileptică*, formă a agitației psihomotorii din epilepsie. 2) *F. maniacală*, excitație psihomotorie. 3) *F. uterină*, nimfomanie.

FURNICĂTURĂ, s. f. / formication, s. f. / formication. [*Lat. **formica** = furnică.*] Senzație particulară de amorțeală, comparabilă cu cea produsă de trecerea furnicilor pe tegumente.

FUROSEMID, s. n. / furosémide, s. m. / furosemide. (DCI) Diuretic tiazidic, $C_{12}H_{11}ClN_2O_5S$. Efect scurt (3-6 ore) și intens, prin acțiune la nivelul ansei Henle și a tubului contort distal. De dată recentă, s-a constatat acțiunea inhibitoare a f. în fenomenele de cotransport prin *membrana celulară. V. și cotransport, transport activ.

FURUNCUL, s. n. / furoncle, s. m. / furuncle. [*Lat. **furunculus** = nodul din care iese un lăstar și, prin analogie, furuncul.*] Infecție cutanată piogenică, localizată în jurul unui folicul pilos, sub formă de nodul dureros cu localizare dermică și extensie hipodermică. La suprafață se prezintă sub forma unui burbion gălbui, înconjurat de un halou roșu cu tumefacție locală. Este cauzat de *stafilococul auriu.

FURUNCUL ANTRACOID / furoncle anthracoïde / carbuncle, anthracoid furunculus. Sin.: carbuncul (v.).

FURUNCULOZĂ, s. f. / furonculose, s. f. / furunculosis. [*Lat. **furunculus** = nodul din care iese un lăstar și, prin analogie, furuncul; -oză.*] Stare caracterizată prin apariția secvențială a *furunculelor pentru o perioadă de săptămâni sau luni sau prin erupția simultană a mai multor furuncule, de obicei fără o localizare regională.

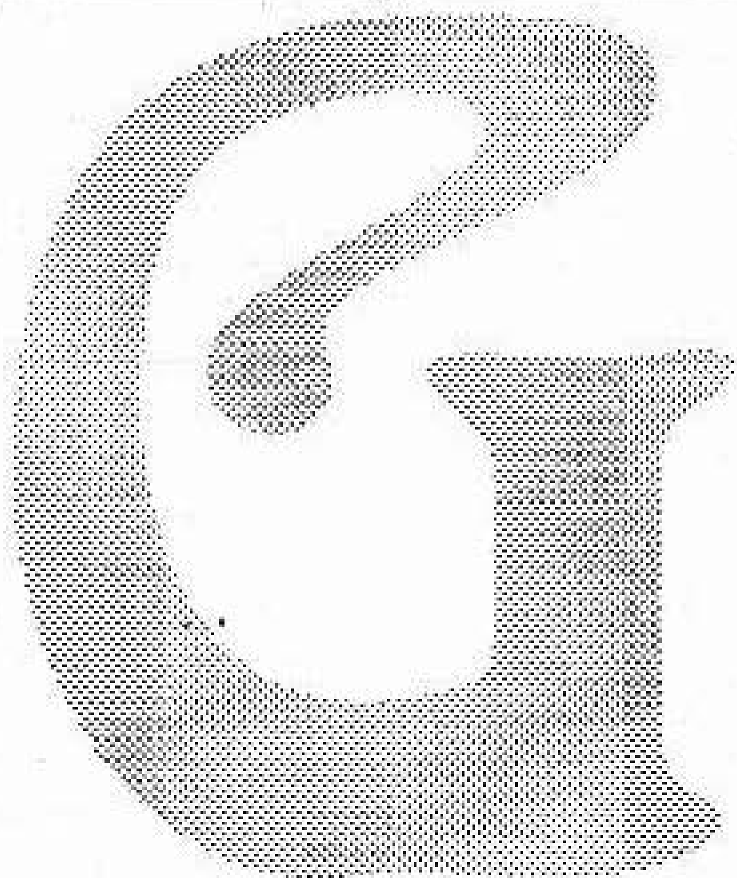
FUS, s. n. / fuseau, s. m. / spindle. [*Lat. **fusus** = fus.*] Formațiune anatomică alungită, fuziformă. 1) *F. neuromuscular* reprezintă arborizația nervoasă terminală încapsulată, alcătuită din fibre nervoase, musculare modificate și o teacă conjunctivă. Fiecare f. cuprinde 2-10 fibre musculare într-o capsulă de țesut conjunctiv; ele au mai puține striații decât fibrele musculare. Sunt numite fibre intrafusale, în opoziție cu fibrele extrafusale, care reprezintă unitățile contractile ale mușchiului. 2) *F. paravertebral* reprezintă o opacitate radiologică în abcesul rece paravertebral. 3) Colecție de fibre observate la celula în diviziune, cu rol important în dinamica cromozomilor în *mitoză și *meioză.

FUSOBACTERIUM / Fusobacterium / Fusobacterium. [*Lat. **fusus** = fus; gr. **bakterion**, dim. de la **bakteria** = baston.*] Gen din familia *Bacteroidaceae*, alcătuit din bacili cu capete ascuțite, dispuși izolat sau în lanțuri scurte, gramnegativi, anaerobi. Specia reprezentativă este *F. nucleatum* (*F. fusiforme* sau bacilul Vincent), care poate provoca angină, infecții ale tractului respirator superior, ale cavității pleurale sau, ocazional, ale tractului digestiv inferior. Patogenitatea lor este însă limitată, fiind dependentă de asocierea cu alte bacterii.

FUZIFORM, adj. / fusiforme, adj. / fusiform. [*Lat. **fusus** = fus; **forma** = formă.*] Despre o formațiune care are aspect de fus.

FUZIUNE, s. f. / fusion, s. f. / fusion. [*Lat. **fusio, -onis** = topire, împrăștiere, de la **fundere** = a vărsa.*] 1) În sens general, reunirea, combinarea strânsă a două elemente, celule, corpuri etc. V. în continuare. 2) Trecerea unui corp solid în stare lichidă sub acțiunea căldurii. La o presiune dată, temperatura de f. este o constantă. 3) *F. celulară*, procedeu folosit îndeosebi pentru obținerea hibrizilor celulari. 4) *F. centromerică:* proces de transport al unor porțiuni întregi dintr-un cromozom pe altul, în cadrul *translocației. Explică anomaliile cromozomiale de structură și *trisomiile. 5) *F. genică*, asocierea unor fragmente genice care conduce la formarea unei *gene himeră. 6) *F. nucleară*, reacție nucleară puternic exergonică, care conduce la formarea unui nucleu greu din două nuclee mai ușoare. Dacă f. este în relație cu creșterea temperaturii, se vorbește de *f. termonucleară*. 7) *F. oculară* reprezintă perceperea în continuitate a unor imagini separate, cu condiția ca frecvența imaginilor să depășească frecvența critică de f. (FCF). FCF reprezintă frecvența la care stimulii pot fi prezentați ca stimuli separați și încă percepuți ca atare. Ea depinde de capacitatea creierului de a reuni senzațiile vizuale, determinând o percepție vizuală unică.

FUZOSPIRILAR, adj. / fusospirochétale, adj. / fusospirochetal. [*Lat. **fusus** = fus; **spirillum** = încolăcire, din gr. **speira** = spirală, încolăcire.*] Care se referă la bacilii fuziformi (**Fusobacterium*) și spiralați (**Spirillum*, *spirochetă).

ANDREAS VESALIUS (numele nelatinizat **André Wesel**) (1514-1564), anatomist belgian, părintele anatomiei moderne. Studiază medicina la **Montpellier** și **Paris**, unde lucrează cu profesorul **Jacques Dubois**. La 27 de ani devine profesor la **Padova**. În 1543, la numai 29 de ani, **Vesalius** publică, după un efort supraomenesc, *De corpori humanis fabrica*, primul tratat modern de anatomie. Cartea, reeditată în facsimil în 1990, este o capodoperă. Ani în șir, **Vesalius** a disecat cadavre noaptea, ajutat de discipoli, desenele fiind opera lui **van Calcar**, elevul lui **Tizian**. A fost urât de adepții lui **Celsus**, despre care **Vesalius** afirma că a disecat maimuțe și nu corpuri umane. Urmărit de *Inchiziție*, care l-a condamnat la moarte deoarece dușmanii săi l-au acuzat că ar fi disecat un om viu, a fost salvat de regele **Filip al II-lea**, pedeapsa fiind comutată într-un pelerinaj expiator la **Ierusalim**. Aici primește vestea reabilitării, senatul **Veneției** oferindu-i catedra de anatomie, dar la întoarcere, în 1564, în urma unui naufragiu, **Vesalius** moare pe o insulă pustie.

GABA / GABA / GABA. [*Abrev. engl. pentru Gamma-Amino-Butyric Acid = acid gama-aminobutiric, utilizată frecvent în locul termenului propriu-zis.*] GABA sau Gaba este neuromediatorul inhibitor cel mai abundent din sistemul nervos central, fiind prezent în 30% dintre sinapsele centrale. Produs de decarboxilare al *acidului glutamic, GABA este localizat în substanța cenușie cerebrală, iar în cantități mici, în rinichi și pancreas. Acțiunea sa la nivelul sinapselor inhibitorii se exercită prin intermediul receptorilor specifici $GABA_A$ și $GABA_B$. Primii provoacă hiperpolarizare celulară prin deschiderea canalelor de clor asociate receptorilor și sunt la originea efectelor inhibitorii. Ceilalți antrenează hiperpolarizarea membranară, care ar putea explica relaxarea mușchilor scheletici. Creșterea polarizării membranei are drept consecință o diminuare a frecvenței descărcării neuronului, prin acest mecanism GABA participând la neuromodularea proceselor din numeroase structuri cerebrale. Un deficit de GABA se constată în *coreea Huntington, în *boala Parkinson sau în unele *epilepsii. O reducere a activității gabaergice ar fi implicată în patogenia *depresiei, ipoteză susținută de eficacitatea tratamentului acesteia cu medicamente stimulatoare ale sistemului GABA. Sin.: acid γ-aminobutiric.

GABAERGIC, adj. / gaba-ergique, adj. / gaba-ergic. [*Abrev. engl. Gamma-AminoButyric Acid = acid gama-aminobutiric; gr.* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] Despre un proces biologic în care intervine *GABA.

GALACTOCEREBROZID, s. n. / galactocérébroside, s. m. / galactocerebroside. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte, galactoză; lat.* ***cerebrum*** *= creier;* ***ozid*** *- indică un glucid.*] Unul dintre *glicolipidele cele mai simple, al cărui cap hidrofil este constituit doar dintr-o moleculă de *galactoză. V. și cerebrozide.

GALACTOCEREBROZIDAZĂ, s. f. / galactocérébrosidase, s. f. / galactocerebrosidase. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte, galactoză; lat.* ***cerebrum*** *= creier;* ***ozid*** *- indică un glucid; -ază.*] Enzimă ce metabolizează *galactocerebrozidele. Deficitul de g. provoacă *boala Krabbe.

GADOLINIUM, s. n. / gadolinium, s. m. / gadolinium. [*Gadolin, chimist finlandez, sec. XIX, care a descoperit pământurile rare.*] Element chimic din clasa pământurilor rare, utilizat ca *mediu de contrast în obținerea imaginilor prin *rezonanță magnetică nucleară, datorită proprietăților sale *paramagnetice.

GALACTOCEL, s. n. / galactocèle, s. f. / galactocele. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Formațiune chistică dezvoltată într-o mamelă în lactație. Conține lapte mai mult sau mai puțin modificat și puroi.

GALACTOFOR, adj., s. n. / galactophore, adj., s. m. / galactophor. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***phoros*** *= care transportă, de la* ***pherein*** *= a duce, a transporta.*] V. și canal galactofor.

GALACTOFORITĂ, s. f. / galactophorite, s. f. / galactophoritis. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***phoros*** *= care transportă, de la* ***pherein*** *= a duce, a transporta; -ită.*] Inflamația *canalelor galactofore, reprezentând adesea stadiul inițial al unei *mastite.

GALACTOGEN, adj. / galactogène, adj. / galactogenous. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***gennan*** *= a produce.*] Care determină secreția lactată. Ex.: hormon g. V. și prolactină.

GALACTOGENEZĂ, s. f. / galactogenèse, s. f. / galactopoiesis. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Producerea secreției lactate, pregătită în timpul sarcinii prin acțiunea trofică a steroizilor sexuali placentari și declanșată după naștere prin secreția de *prolactină. Sin.: galactopoieză, lactogeneză.

GALACTOGOG, adj., s. n. / galactagogue, adj., s. m. / galactagogue. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***agogos*** *= care conduce spre eliminare.*] (Substanță medicamentoasă sau alimentară) care stimulează și crește secreția lactată.

GALACTOGRAFIE, s. f. / galactografie, s. f. / galactography. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al glandei mamare după injectarea în *canalele galactofore a unui *mediu de contrast. V. și mamografie.

GALACTOKINAZĂ, s. f. / galactokinase, s. f. / galactokinase. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***kinein*** *= a mișca; -ază.*] Catalizator al procesului de fosforilare a *galactozei, prima etapă care asigură utilizarea galactozei în celula vie.

GALACTOLIPIDE, s. n. pl. / galactolipides, s. m. pl. / galactolipids. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***lipos*** *= grăsime.*] Lipide care conțin *galactoză.

GALACTOPEXIE, s. f. / galactopexie, s. f. / galactopexy. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea *galactozei în țesuturi.

GALACTOPOIEZĂ, s. f. / galactopoïèse, s. f. / galactopoiesis. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Sin.: galactogeneză (v.).

GALACTOREE, s. f. / galactorrhée, s. f. / galactorrh(o)ea. [*Gr.* ***gala, -aktos*** *= lapte;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] 1) Secreție excesivă de lapte la o femeie care alăptează. 2) Scurgere spontană de lapte în afara perioadei de lactație sau după înțărcare. V. sindrom Chiari-Frommel și sindrom Forbes-Albright.

GALACTOZĂ, s. f. / galactose, s. m. / galactose. [*Gr. gala, -aktos = lapte; -oză - indică un glucid.*] Hexoză cu aceeași formulă brută ca și *glucoza, fiind un stereoizomer al acesteia. Forma dextrogiră, D-g., se obține prin hidroliza *lactozei (glucid din lapte). În organism, g. este convertită în glucoză asimilabilă la nivelul ficatului. G. este foarte răspândită în natură, în formă combinată găsindu-se în *lactoză, *glicolipide, *glicoproteine. Imposibilitatea conversiei g. în glucoză determină *galactozemia. Sin.: cerebrogalactoză, cerebroză.

GALACTOZEMIE, s. f. / galactosémie, s. f. / galactos(a)emia. [*Gr. gala, -aktos = lapte; haima, -atos = sânge.*] 1) Termen utilizat îndeosebi pentru a desemna o afecțiune ereditară rară, transmisă autozomal recesiv, care se manifestă la nou-născut prin ciroză cu hepatosplenomegalie, icter prelungit, denutriție rapidă, cataractă bilaterală, deficit psihomotor. Evoluția poate fi favorabilă prin excluderea laptelui din alimentație. Boala este determinată de o perturbare în metabolismul galactozei: absența unei enzime, galactoz-1-fosfat-uridil transferaza, ceea ce împiedică transformarea galactozei în glucoză și acumularea de galactozo-1-fosfat, toxic pentru sistemul nervos, ficat și cristalin. Sin.: diabet galactozic, galactozuria nou-născutului, intoleranță ereditară la galactoză. 2) În general, prezența galactozei în sânge.

GALACTOZID, s. n. / galactoside, s. m. / galactoside. [*Gr. gala, -aktos = lapte; ozid - indică un glucid.*] *Glicozid care conține *galactoză. În cazul g. gruparea –OH sau –H de la carbonul 1 al galactozei este înlocuită cu un radical organic.

GALACTOZIDAZĂ, s. f. / galactosidase, s. f. / galactosidase. [*Gr. gala, -aktos = lapte; ozid - indică un glucid; -ază.*] Denumire generică pentru enzimele (*hidrolaze) ce intervin în conversia *galactozidelor în *galactoză. Există două tipuri de g.: 1) *α-D-g.* catalizează hidroliza α-D-galactozidelor în D-galactoză. 2) *β-D-g.* catalizează hidroliza lactozei în *galactoză și *glucoză, precum și a altor β-D-galactozide. Este secretată la nivelul mucoasei intestinale, îndeosebi în jejun și segmentul proximal al ileonului. Concentrația este crescută în cancerele vezicale. Deficitul în β-g. (sau lactază) determină *alactazia. Sin.: *lactază.

GALEA / galea / galea. NA: galea. [*Lat. galea = cască, coif.*] Termen anatomic pentru structurile în formă de coif. Ex.: *g. aponeurotica* - porțiunea aponevrotică a mușchiului occipitofrontal, sin.: aponevroză epicraniană.

GALECTINĂ-1, s. f. / galectine-1, s. f. / galectin-1. [*Galactozid, din gr. gala, -aktos = lapte, ozid; lat nectere = a lega; -ină.*] Proteină aflată sub forma unui dimer pe suprafețele celulare. G. fixează P-*galactozide și este implicată în *apoptoza limfocitelor T.

GALENIC, adj. / galénique, adj. / galenical. [*Claudius Galen - Galenos, medic grec din Roma antică, 129-200.*] Despre preparatele farmaceutice de origine organică, îndeosebi vegetală, spre deosebire de remediile preparate din substanțe chimice pure.

GALIU, s. n. / gallium, s. m. / gallium. [*Numele latinizat al lui François Lecoq de Boisbaudran: fr. coq, lat. gallus = cocoș.*] Elementul nr. 31, cu simbolul Ga. Izotopul radioactiv ^{67}Ga este utilizat în investigarea prin *scintigrafie a localizării proceselor inflamatorii și a unor tumori.

GALOP, s. n. / galop (bruit de), s. m. / gallop rhythm. [*Fr. galop, din limba francilor stabiliți în Galia walah-laupan = a alerga repede.*] Zgomot surd diastolic, supraadăugat celor două zgomote cardiace normale, care determină un ritm în trei timpi ce amintește galopul unui cal. Este totdeauna patologic, în raport cu o afecțiune cardiacă. Sin.: zgomot de galop.

GALVANIZARE, s. f. / galvanisation, s. f. / galvanization. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798.*] Utilizarea curentului continuu de câteva zeci de miliamperi timp de mai multe minute (*g. continuă*), datorită acțiunii de diminuare a excitabilității nervoase prin efect de anelectrotonus (*electrotonus).

GALVANOCAUTER, s. n. / galvanocautère, s. m. / galvanocautery. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; lat. cauterium, gr. kauter = fier înroșit, de la gr. kaiein = a arde.*] *Cauter al cărui vârf, în general din platină, este încălzit prin trecerea unui curent de joasă tensiune, dar de intensitate mare.

GALVANOFARADIZARE, s. f. / galvano-faradisation, s. f. / galvanofaradization. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; Michael Faraday, fizician englez, 1791-1867.*] Aplicarea simultană a curentului continuu și a curentului de inducție. V. galvanizare și faradizare.

GALVANOMETRU, s. n. / galvanomètre, s. m. / galvanometer. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; gr. metron = măsură.*] Aparat cu care se pune în evidență sau se măsoară un curent continuu de intensitate foarte mică.

GALVANONARCOZĂ, s. f. / galvanonarcose, s. f. / galvanonarcosis. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; gr. narke = amorțeală, toropeală; -oză.*] Inhibiție corticală care poate evolua până la *narcoză, obținută prin trecerea unui curent galvanic, constant descendent, de-a lungul măduvei spinării.

GALVANOPALPAȚIE, s. f. / galvano-palpation, s. f. / galvanopalpation. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; lat. palpatio, -onis = dezmierdare, de la palpare = a mângâia.*] Testarea sensibilității și a vasomotricității cutanate utilizând curent galvanic.

GALVANOPUNCTURĂ, s. f. / galvanopuncture, s. f. / galvanopuncture. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; lat. punctura = înțepătură, de la pungere = a înțepa.*] Tehnică de terapie cu ajutorul curentului galvanic, efectuată prin intermediul unor ace implantate în diverse țesuturi, prin care trece un curent continuu de intensitate mică. Sin.: electropunctură.

GALVANOTERAPIE, s. f. / galvanothérapie, s. f. / galvanotherapy. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a curenților galvanici continui de mică tensiune - circa 50 V - în unele afecțiuni locomotorii, nervoase etc.

GALVANOTONUS, s. n. / galvanotonus, s. m. / galvanotonus. [*Luigi Galvani, fizician și fiziolog italian, 1737-1798; gr. tonos = tensiune.*] Persistența contracției musculare provocată de curentul continuu pe tot timpul trecerii acestuia și încetarea contracției la sfârșitul trecerii curentului.

GAMA / gamma / gamma. [*γ = a treia literă a alfabetului grec.*] 1) A treia literă a alfabetului grec, folosită adesea și ca simbol în matematică, fizică etc. 2) Radiație electromagnetică emisă de diverși izotopi radioactivi. 3) Unitate de măsură a masei, egală cu o milionime de gram, care în prezent nu mai este utilizată, fiind înlocuită cu microgramul.

GAMA-ANGIOGRAFIE, s. f. / gamma-angiographie, s. f. / radioisotope angiography. [*γ = a treia literă a alfabetului grec; gr. angeion = vas; graphein = a scrie.*] Sin.: angioscintigrafie (v.).

GAMA-CAMERA. Var. pentru gamma-camera (v.).

GAMACARDIOGRAFIE, s. f. / gammacardiographie, s. f. / gammacardiography. [*γ = a treia literă a alfabetului grec; gr. kardia = inimă; graphein = a scrie.*] V. scintigramă miocardică.

GAMADIAGNOSTIC, s. n. / gammadiagnostique, s. m. / gammadiagnosis. [*γ = a treia literă a alfabetului grec; gr.*

dia = prin; gnostikos = care cunoaște, de la gnonai = a cunoaște.] Denumire generică, mai rar utilizată, pentru desemnarea procedeelor de diagnostic cu ajutorul izotopilor radioactivi emițători de radiații gama. V. medicină nucleară, scintigrafie, scintigramă.

GAMAENCEFALOGRAFIE, s. f. / gamma-encéphalographie, s. f. / isotopic brain scintigraphy. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; gr.* **enkephalos** *= creier, de la* **en** *= în,* **kephale** *= cap;* **graphein** *= a scrie.*] Metodă de investigație a permeabilității *barierei hematoencefalice (BHE) cu radioizotopi. Se pot obține, cu *gamma-camera, imagini ale distribuției radioactivității și, consecutiv, date asupra discontinuității patologice a BHE.

GAMA-ENOLAZĂ, s. f. / gamma-énolase, s. f. / gamma-enolase. Sin.: enolază neurospecifică (v.).

GAMAGLOBULINĂ, s. f. / gammaglobuline, s. f. / gamma globulin. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; lat.* **globulus**, *dim. de la* **globus** *= glob; -ină.*] Globulinele plasmatice cu cea mai slabă mobilitate la electroforeză, deoarece au sarcina electrică pozitivă cea mai mare. Majoritatea g. sunt *imunoglobuline, adică anticorpi serici. Var.: γ-globulină. V. și globuline.

GAMA-GLUTAMIL-TRANSPEPTIDAZĂ, s. f. / gamma-glutamyl-transpeptidase, s. f. / gammaglutamyl-transpeptidase. Enzimă prezentă în mai multe organe, îndeosebi în ficat, facilitând transferul transmembranar al aminoacizilor. Concentrația plasmatică normală a g.-t. (denumită și GGT sau gama-GT) este sub 37 UI/l. Ea crește îndeosebi în alcoolismul cronic și în cursul a numeroase boli hepatice, ca și în diabet, mononucleoză infecțioasă, infarct miocardic, pneumopatii etc.

GAMAGRAFIE, s. f. / gammagraphie, s. f. / gammagraphy. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; gr.* **graphein** *= a scrie.*] Sin.: scintigrafie (v.).

GAMAPATIE, s. f. / gammapathie, s. f. / gamma-pathy, gammopathy. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; gr.* **pathos** *= boală.*] Sin.: disgama-globulinemie (v.). Var.: gamopatie.

GAMAPATIE BICLONALĂ / gammapathie biclonale / biclonal gammopathy. Sin.: disglobulinemie biclonală (v.).

GAMAPATIE MONOCLONALĂ / gammapathie monoclonale / monoclonal gammopathy. Sin.: disglobulinemie monoclonală (v.).

GAMAPATIE MONOCLONALĂ BENIGNĂ / gammapathie monoclonale bénigne / benign monoclonal gammopathy. Afecțiune rară ce apare uneori la vârstnici, alteori în cadrul cirozei hepatice, al unor boli autoimune sau ale sistemului limfatic. De obicei fără expresie clinică, se caracterizează prin prezența unei *imunoglobuline monoclonale secretate de o singură familie (un singur *clon) de *plasmocite. Se însoțește de creșterea *vitezei de sedimentare a hematiilor (VSH) și de o ușoară *plasmocitoză medulară - anomalii biologice care se mențin constante ani de zile. În unele cazuri poate evolua malign. Sin.: globulinemie monoclonală benignă.

GAMAPATIE POLICLONALĂ / gammapathie polyclonale / polyclonal gammopathy. Sin.: disglobulinemie policlonală (v.).

GAMATERAPIE, s. f. / gammathérapie, s. f. / gammatherapy. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; gr.* **therapeia** *= tratament, de la* **therapeuein** *= a îngriji.*] Terapie cu radiații gama emise de radioizotopi artificiali (cel mai des *cobalt 60).

GAMBĂ, s. f. / jambe, s. f. / shank, shin. NA: crus. [*Lat.* **gamba**.] Porțiune a membrului inferior cuprinsă între *genunchi și *gleznă.

GAMET, s. m. / gamète, s. m. / gamete. [*Gr.* **gamete** *= soție,* **gametes** *= soț.*] 1) Fiecare din cele două celule care se unesc în timpul fecundației pentru a forma oul (ou sau zigot), primul stadiu de dezvoltare a unui individ. La mascul, g. este *spermatozoidul și la femelă, *ovulul. Sin.: celulă sexuală. 2) În parazitologie, formă sexuală matură, provenită din *gametocit, a parazitului malariei.

GAMETOCID, adj., s. m. / gaméticide, adj., s. m. / gametocide. [*Gr.* **gamete** *= soție,* **gametes** *= soț; lat.* **caedere** *= a omorî.*] (Agent) care distruge gameții sau *gametocitele. Ex.: unele medicamente *antipaludice.

GAMETOCIT, s. n. / gamétocyte, s. m. / gametocyte. [*Gr.* **gamete** *= soție,* **gametes** *= soț;* **kytos** *= celulă.*] Element sexuat din ciclul evolutiv al *hematozoarului palustru care, în stomacul *anofelului, dă naștere *gametului.

GAMETOGENEZĂ, s. f. / gamétogenèse, s. f. / gametogenesis. [*Gr.* **gamete** *= soție,* **gametes** *= soț;* **genesis** *= producere, de la* **gennan** *= a produce.*] Dezvoltarea *gameților, adică a celulelor sexuale masculine și feminine. V. și meioză.

GAMMA-CAMERA, s. f. / gamma-caméra, s. f. / gamma camera. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; engl.* **camera** *= aparat de fotografiat, cameră de luat vederi.*] Dispozitivul de bază în practica *scintigrafiei clinice, domeniul cel mai cuprinzător al *medicinei nucleare. G.-c. este alcătuită din cap de detecție (colimator, cristal de scintilație, fotomultiplicatori) a fotonilor gama sau X și sistem informatic de achiziție și prelucrare (procesare) a datelor în vederea obținerii imaginilor. V. și nefrogramă izotopică, scintigrafie, scintigramă, scintigramă miocardică. Var.: gama-camera.

GAMOFOBIE, s. f. / gamophobie, s. f. / gamophobia. [*Gr.* **gamos** *= căsătorie;* **phobos** *= frică.*] Teamă morbidă de căsătorie.

GAMOPATIE, s. f. / gammopathie, s. f. / gammopathy. [γ = *a treia literă a alfabetului grec; gr.* **pathos** *= boală.*] Var. pentru gamopatie. Sin.: disgamaglobulinemie (v.).

GANGLIECTOMIE, s. f. / gangliectomie, s. f. / ganglionectomy. [*Lat., gr.* **ganglion** *= mică tumefacție; gr.* **ektome** *= excizie.*] Intervenție chirurgicală prin care se realizează ablația unui ganglion. Termenul desemnează îndeosebi ablația unui ganglion din lanțul simpatic lombar sau cervicodorsal. Sin. nerecomandat: ganglionectomie.

GANGLIOCULTURĂ, s. f. / ganglioculture, s. f. / ganglioculture. [*Lat., gr.* **ganglion** *= nod; lat.* **cultura** *= cultivare.*] Cultivarea conținutului ganglionar pe medii de cultură adecvate, în vederea izolării și identificării agenților patogeni.

GANGLIOGLIOM, s. n. / gangliogliome, s. m. / ganglioglioma. [*Lat., gr.* **ganglion** *= mică tumefacție; gr.* **glia** *= clei;* **-oma**.] Sin.: ganglioneurom (v.).

GANGLIOM, s. n. / gangliom, s. m. / ganglioneuroma. [*Lat., gr.* **ganglion** *= mică tumefacție;* **-oma**.] Sin.: ganglioneurom (v.).

GANGLION, s. m. / ganglion, s. m. / 1) ganglion, pl. ganglia, ganglions; 2) lymph node. NA: 1) ganglion, pl. ganglia; 2) nodus lymphaticus, pl. nodi lymphatici. [*Lat., gr.* **ganglion** *= mică tumefacție.*] 1) Formațiune anatomică de formă sferică sau ovalară, alcătuită dintr-o masă de celule. Este situată pe traiectul unui vas limfatic. 2) Pentru *g. limfatic se utilizează sin. nod, nodul mai corect, deoarece este cf. NA. V. și în continuare.

GANGLION CELIAC / ganglion semilunaire / c(o)eliac ganglion. NA: ganglia celiaca. G. simpatic paravertebral, pereche, situat în *plexul celiac de o parte și de alta a arterei iliace. Conține fibre simpatice preganglionare și neuroni simpatici postganglionari a căror fibre amielinice se distribuie stomacului, ficatului, veziculei biliare, splinei, rinichilor, intestinului subțire, colonului ascendent și transvers. Sin.: ganglion semilunar.

GANGLION GASSER / ganglion de Gasser / trigeminal ganglion, semilunar ganglion. NA: ganglion trigeminale. [*Johann* **Laurentius Gasser**, *anatomist austriac, Viena, 1723-1765.*] G. senzitiv voluminos al trigemenului, în formă de semilună, din care se formează trei ramuri: nervul oftalmic, nervul maxilar

superior şi nervul mandibular (sau maxilar inferior). Sin.: g. semilunar al nervului trigemen, g. trigeminal.

GANGLION GENICULAT / ganglion géniculé / ganglion of facial nerve. NA: ganglion geniculi. G. nervos situat pe traiectul nervului intermediar (perechea VIII bis) V. tab. anat. nervi.

GANGLION LIMFATIC / ganglion lymphatique / lymph node, lymph gland. NA: nodus lymphaticus, pl. nodi lymphatici. Sin.: nodul limfatic (v.). V. şi tab. anat. - limfatice.

GANGLION NERVOS / ganglion nerveux / ganglion. NA: ganglion, pl. ganglia. Aglomerare de celule nervoase situată în afara nevraxului, care regrupează, în cazul g. spinali ai rădăcinilor posterioare ale nervilor rahidieni, corpii celulari ai protoneuronilor senzitivi, iar în cazul g. simpatici, neuronii efectori viscerali sau vasculari.

GANGLION PARASIMPATIC / ganglion parasympathique / parasympatheticum ganglion, parasympathetic ganglion. NA: ganglion parasympatheticum, ganglion parasympathicum. Denumire generică pentru formaţiunile anatomice alcătuite din agregarea corpurilor celulare ale neuronilor colinergici primari din *sistemul nervos parasimpatic localizat lângă sau în interiorul peretelui organului inervat. V. şi colinergic.

GANGLION SANTINELĂ / ganglion sentinelle / sentinel node, signal node. 1) Primul ganglion limfatic invadat în cazul diseminării celulelor maligne îndeosebi în *cancerul de sân. Detectarea g. s. este extrem de importantă în tratamentul chirurgical, deoarece permite suprimarea căii de metastazare. Ea se realizează prin injectarea de coloranţi sau izotopi radioactivi la nivelul limfaticelor sânului. 2) Ganglion limfatic supraclavicular care reprezintă adesea primul semn al unei tumori abdominale. V. semnul Virchow-Troisier.

GANGLION SEMILUNAR / ganglion semilunaire / c(o)eliac ganglion. NA: ganglia celiaca. Sin.: ganglion celiac (v.).

GANGLION SEMILUNAR AL TRIGEMENULUI / ganglion semilunaire du nerf trijumeau / trigeminal ganglion. NA: ganglion trigeminale. Sin.: ganglion Gasser (v.).

GANGLION SFENOPALATIN / ganglion sphénopalatin / sphenopalatine ganglion. NA: ganglion pterygopalatinum. G. aparţinând sistemului vegetativ cefalic, situat pe traiectul nervului vidian, în fundul fosei pterigomaxilare. G. inervează glanda lacrimală şi mucoasa nazobucofaringiană.

GANGLION SIMPATIC / ganglion sympathique / sympatheticum ganglion, sympathetic ganglion. Denumire generică pentru formaţiunile anatomice alcătuite prin agregarea corpurilor celulare ale neuronilor adrenergici primari din *sistemul nervos simpatic, incluzând g. trunchiului simpatic, g. intermediari, g. prevertebrali şi o serie de celule ganglionare din plexurile autonome. V. şi ganglioni simpatici laterovertebrali.

GANGLION STELAT / ganglion stellaire / inferior cervical ganglion. NA: ganglion cervicothoracicum. G. nervos al lanţului simpatic laterovertebral, situat înaintea primei coaste, posterior şi superior arterei vertebrale, rezultând din fuziunea g. cervical inferior şi a primului g. toracic. Din g. s. emerg fibre simpatice ale plexului cardiac.

GANGLION TRIGEMINAL / ganglion trigéminal / trigeminal ganglion. NA: ganglion trigeminale. Sin.: ganglion Gasser (v.).

GANGLION VIRCHOW / ganglion de Virchow / Virchow's ganglion or node. [*Rudolph Ludwig Karl Virchow, anatomopatolog german, profesor la Würtzburg, apoi la Berlin, 1821-1902.*] Sin.: semn Virchow-Troisier (v.).

GANGLIONECTOMIE, s. f. / ganglionectomie, s. f. / ganglionectomy. [*Lat., gr. ganglion = mică tumefacţie; gr. ektome = excizie.*] Sin. nerecomandat pentru gangliectomie (v.).

GANGLIONEUROM, s. n. / ganglioneurome, s. m. / ganglioneuroma. [*Lat., gr. ganglion = mică tumefacţie; gr. neuron = nerv; -oma.*] Tumoră benignă formată prin proliferarea celulelor nervoase, cu aspect asemănător unui ganglion simpatic. Este localizată frecvent la nivelul sistemului nervos simpatic sau al medulosuprarenalei şi, cu mult mai rar, la nivelul sistemului nervos central (planşeul ventriculului III). Sin.: gangliogliom, gangliom, nevrogliom.

GANGLIONI BAZALI / ganglions basals / basal ganglia. Denumire improprie pentru nucleii cenuşii centrali (v.).

GANGLIONI SIMPATICI LATEROVERTEBRALI / ganglions sympathiques latéro-vertébraux / ganglia of sympathetic trunk. NA: ganglia trunci sympathici. G. situaţi de o parte şi de alta a coloanei vertebrale (*g. laterovertebrali*), ce formează lanţul simpatic laterovertebral, care, acolându-se la viscere, participă la formarea plexurilor simpatice viscerale (ex.: *plexul solar).

GANGLIOPLEGIC, adj., s. n. / ganglioplégique, adj., s. m. / ganglioplegic. [*Lat, gr. ganglion = mică tumefacţie; plege = lovitură.*] 1) Despre un medicament sau un alt agent chimic sau fizic care blochează transmiterea impulsurilor nervoase la nivelul ganglionilor simpatici sau parasimpatici. Substanţele g. acţionează fie prin împiedicarea *depolarizării, fie provocând o depolarizare persistentă. 2) Medicament care exercită acţiunea menţionată anterior. G. sunt utilizate în tratamentul hipertensiunii arteriale severe şi în cursul anesteziei, pentru obţinerea unei hipotensiuni controlate. Sin.: sinaptolitic, sinaptoplegic.

GANGLIOZIDE, s. n. pl. / gangliosides, s. m. pl. / gangliosids. Cele mai complexe *sfingolipide care rezultă din combinarea *ceramidelor cu *oligozaharide şi conţin în moleculă una sau mai multe molecule de acid N-acetil neuraminic (NANA). Se notează cu litera G, plus un indice – M, D, T sau Q – care specifică numărul de molecule de NANA din structură, una, două, trei, respectiv patru molecule. Numerele adiţionale, care apar ca indice, desemnează secvenţa de carbohidraţi ataşată. Compoziţia de bază a g. din sistemul nervos constă în: ceramidă-glucoză-NANA. G. sunt importante pentru patologie deoarece au fost identificate boli numite *gangliozidoze în care aceste lipide complexe se acumulează intracelular. Ex.: în boala *Tay-Sachs se acumulează gangliozide GM_2 (NANA-N-acetil-galactozamină-galactoză-glucoză-ceramid). V. şi gangliozidoze.

GANGLIOZIDOZĂ, s. f. / gangliosidose, s. f. / gangliosidosis. Boală enzimatică aparţinând grupului *lipoidozelor, caracterizată prin supraîncărcarea organismului cu *gangliozide. G. poate fi generalizată sau localizată, îndeosebi la nivelul SNC, din cauza abundenţei gangliozidelor la nivelul membranelor neuronale. Există numeroase tipuri de g., îndeosebi congenitale şi infantile, clasificate în funcţie de tipul de gangliozid aflat în exces. V. şi boală Derry (*g. GM_1 tip 2*), boală Norman-Landing (*g. GM_1 generalizată*), boală Sandhoff (*g. GM_2 tip 2*), boală Tay-Sachs (*g. GM_2 tip 1*).

GANGRENĂ, s. f. / gangrène, s. f. / gangrene. [*Lat. gangraena, din gr. gangraina = putrefacţie.*] Necroză tisulară determinată fie de întreruperea aportului sanguin, fie de o tulburare neurotrofică, la care se poate adăuga sau nu o infecţie. Poate fi limitată la o arie redusă sau extinsă la un întreg segment de membru, umedă sau uscată. Porţiunea de ţesut necrozată care se elimină poartă denumirea de sfacel, sau, în cazul ţesutului osos, de sechestru. Var.: cangrenă.

GANGRENĂ DERMICĂ ACUTĂ / gangrène dermique aiguë / necrotizing fasciitis. Sin.: fasciită necrozantă (v.).

GANGRENĂ GAZOASĂ / gangrène gazeuse / gas gangrene. Sin.: flegmon emfizematos sau gazos. V. gangrenă.

GANGRENĂ SIMETRICĂ A EXTREMITĂŢILOR / gangrène symétrique des extrémités / symmetric asphyxia. Sin.: boală Raynaud (v.).

GANGRENĂ SPITALICEASCĂ / gangrène hospitalière / hospital gangrene. Sin.: fasciită necrozantă (v.).

GARGARISM, s. n. / gargarisme, s. m. / gargle. [*Lat. gargarizare, din gr. gargarizein = a face gargară; -ism.*] Formă medicamentoasă lichidă (conținând antibiotice, antiseptice, astringente sau emoliente) pentru uz extern. Este utilizată în baie bucală, pentru spălarea și dezinfectarea mucoasei bucofaringiene, spre deosebire de *colutoriu, care se aplică concentrat, strict localizat, prin tamponare.

GARGOILISM, s. n. / gargoylisme, s. m. / gargoylism. [*Fr. gargoylisme, din lat. gurgulio, -onis = gât, esofag; -ism.*] Sin.: boală Hurler (v.).

GAROU, s. n. / garrot, s. m. / garrot. [*fr. garrot.*] Legătură elastică, dispusă circular pe un membru, în scopul opririi sau prevenirii unei hemoragii, ca și în vederea unei puncții venoase.

GASP / gasp / gasp. [*Norvegiana veche geispa = răsuflare întretăiată.*] Anglicism semnificând respirație bruscă, amplă și zgomotoasă de la sfârșitul *agoniei.

GASTRALGIE, s. f. / gastralgie, s. f. / gastralgia. [*Gr. gaster, gastros = stomac; algos = durere.*] Durere de origine gastrică, pe care pacientul o percepe la nivelul epigastrului, la palpare sau/și spontan. Sin.: gastrodinie.

GASTRECTOMIE, s. f. / gastrectomie, s. f. / gastrectomy. [*Gr. gaster, gastros = stomac; ektome = excizie.*] Intervenție chirurgicală constând în rezecția parțială sau totală a stomacului. Se disting: 1) *G. parțiale atipice*, care constau în ablație gastrică limitată care nu întrerupe continuitatea organului. 2) *G. parțiale tipice*, prin care se întrerupe total continuitatea organului. 3) *G. totale*, cu rezecția totală a stomacului, inclusiv a cardiei și a pilorului.

GASTRIC, adj. / gastrique, adj. / gastric. [*Gr. gaster, gastros = stomac.*] Care se referă la stomac sau aparține stomacului. Ex.: suc g., criză g. Sin.: stomacal.

GASTRICSINĂ, s. f. / gastricsine, s. f. / gastricsin. Enzimă proteolitică din sucul gastric, înrudită cu *pepsina (dar cu M_r de circa trei ori mai mică) și care joacă un rol preponderent la sugar.

GASTRINĂ, s. f. / gastrine, s. f. / gastrin. [*Gr. gaster, gastros = stomac; -ină.*] Hormon secretat la nivelul stomacului de celulele G ale antrului piloric și în duodenul proximal, când acestea sunt stimulate de prezența în stomac a anumitor alimente (carne, alcool, substanțe alcaline), de distensia antrului sau de excitarea nervului vag. G. este un peptid alcătuit din 34 de aminoacizi. Au fost identificate două tipuri de g.: I și II, care diferă doar prin prezența grupării ester-sulfat pe tirozina din poziția 12 în cazul g. II. După secreție, g. trece în circulație, stimulând îndeosebi secreția de acid clorhidric, moderat cea de *pepsină și de *factor intrinsec, ca și motricitatea și tonusul gastrointestinal, contracțiile stomacului, intestinului și ale veziculei biliare. V. tab. const. biol.

GASTRINOM, s. n. / gastrinome, s. m. / gastrinoma. [*Gr. gaster, gastros = stomac; -ină; -oma.*] Tumoră secretantă de *gastrină, cu localizare frecventă la nivelul pancreasului (în insulele Langerhans) sau al stomacului (în submucoasa antrului piloric).

GASTRITĂ, s. f. / gastrite, s. f. / gastritis. [*Gr. gaster, gastros = stomac; -ită.*] Termen generic pentru toate alterările acute sau cronice ale mucoasei gastrice de origine inflamatorie, toxică sau alergică. S-au descris multiple tipuri de g., a căror identitate clinică este relativă, certe fiind doar datele histologice (biopsii multiple): 1) *G. atrofică*, atrofie a mucoasei și a glandelor. *G. atrofică idiopatică*: v. boală Fenwick. 2) *G. catarală*, hipertrofie a mucoasei gastrice, cu secreție de mucus în exces. 3) *G. erozivă*, exfoliativă, cu eroziuni ale epiteliului gastric. 4) *G. hipertrofică gigantă* sau boală Ménétrier (v.). 5) *G. gigant flegmonoasă*, cu abcese în peretele stomacal. 6) *G. polipoasă*, cu vegetații polipoide la nivelul mucoasei gastrice. 7) *G. toxică*, urmare a acțiunii unor agenți toxici sau corozivi.

GASTROCAMERĂ, s. f. / gastrocaméra, s. f. / gastrocamera. [*Gr. gaster, gastros = stomac; engl. camera = cameră de luat vederi, aparat de fotografiat.*] Cameră video de dimensiuni reduse, care poate trece prin esofag, pentru obținerea de imagini din interiorul stomacului.

GASTROCOLITĂ, s. f. / gastrocolite, s. f. / gastrocolitis. [*Gr. gaster, gastros = stomac; kolon = intestin gros; -ită.*] Inflamație a stomacului și a colonului.

GASTROCOLOPTOZĂ, s. f. / gastrocoloptose, s. f. / gastrocoloptose. [*Gr. gaster, gastros = stomac; kolon = intestin gros; ptosis = cădere.*] *Ptoză simultană a stomacului și a colonului transvers.

GASTRODINIE, s. f. / gastrodynie, s. f. / gastrodynia. [*Gr. gaster, gastros = stomac; odyne = durere.*] Sin.: gastralgie (v.).

GASTRODUODENAL, adj. / gastro-duodénal, -ale, -aux, adj. / gastroduodenal. [*Gr. gaster, gastros = stomac; lat. duodeni = în număr de 12, abreviere de la duodeni digitorum = de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal).*] Care se referă la stomac și duoden, care afectează ambele organe. Ex.: ulcer g.

GASTRODUODENITĂ, s. f. / gastroduodénite, s. f. / gastroduodenitis. [*Gr. gaster, gastros = stomac; lat. duodeni = în număr de 12, abreviere de la duodeni digitorum = de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal); -ită.*] Inflamație asociată a stomacului și a duodenului.

GASTRODUODENOSTOMIE, s. f. / gastroduodénostomie, s. f. / gastroduodenostomy. [*Gr. gaster, gastros = stomac; lat. duodeni = în număr de 12, abreviere de la duodeni digitorum = de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal); gr. stoma, -atos = gură.*] Crearea operatorie a unei anastomoze largi între stomac și duoden, printr-o incizie în potcoavă la nivelul antrului.

GASTROENTERITĂ, s. f. / gastroentérite, s. f. / gastroenteritis. [*Gr. gaster, gastros = stomac; enteron = intestin; -ină.*] Inflamație acută sau cronică a mucoaselor gastrică și intestinală, de origine virală sau bacteriană.

GASTROENTEROLOGIE, s. f. / gastroentérologie, s. f. / gastroenterology. [*Gr. gaster, gastros = stomac; enteron = intestin; logos = știință.*] Ramură a medicinei destinată studiului fiziologiei și patologiei stomacului și intestinului, iar prin extensie al întregului sistem digestiv.

GASTROENTEROPTOZĂ, s. f. / gastro-entéroptose, s. f. / gastroenteroptosis. [*Gr. gaster, gastros = stomac; enteron = intestin; ptosis = cădere.*] *Ptoză simultană a stomacului și a intestinului. V. și gastrocoloptoză.

GASTROENTEROSTOMIE, s. f. / gastroentérostomie, s. f. / gastroenterostomia. [*Gr. gaster, gastros = stomac; enteron = intestin; stoma, -atos = gură.*] Intervenție chirurgicală care constă în anastomoza zonei celei mai declive a stomacului cu prima ansă jejunală.

GASTROFIBROSCOP, s. n. / gastrofibroscope, s. m. / gastric fiberscope. [*Gr. gaster, gastros = stomac; lat. fibra = fibră; gr. skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] *Fibroscop destinat *gastroscopiei. Sin.: fibrogastroscop.

GASTROFRENIC, adj. / gastro-phrénique, adj. / gastrophrenic. [*Gr. gaster, gastros = stomac; phren, -os = diafragm.*] Care aparține stomacului și diafragmului.

GASTROJEJUNOSTOMIE, s. f. / gastrojéjunostomie, s. f. / gastrojejunostomy. [*Gr. gaster, gastros = stomac; lat. medicală jejunum intestinum, din lat. ieiunus = flămând, nemân-*

cat; gr. ***stoma, -atos*** *= gură.*] 1) Crearea chirurgicală a unei anastomoze între stomac și jejun. 2) Anastomoza stabilită astfel.

GASTROLIZĂ, s. f. / gastrolyse, s. f. / gastrolysis. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Operație constând în eliberarea stomacului de bride și aderențe cu organele învecinate sau de unele conexiuni vasculare. Uneori, g. se practică pentru asigurarea mobilității stomacului, îndeosebi în vederea efectuării unei anastomoze.

GASTROPATIE, s. f. / gastropathie, s. f. / gastropathy. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***pathos*** *= boală.*] Denumire generală vagă, pentru diferite boli ale stomacului.

GASTROPATIE EXSUDATIVĂ / gastropathie exsudative / Ménétrier's disease. Sin.: boală Ménétrier (v.).

GASTROPEXIE, s. f. / gastropexie, s. f. / gastropexy. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***pexis*** *= fixare.*] Intervenție chirurgicală destinată readucerii stomacului în poziție normală și fixării acestuia. G. nu se mai practică în caz de ptoză gastrică (*gastroptoză), indicațiile actuale fiind *eventrația diafragmatică și anumite *hernii hiatale.

GASTROPLASTIE, s. f. / gastroplastie, s. f. / gastroplasty. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Denumire a diverselor plastii efectuate la nivelul stomacului: obliterarea unui ulcer perforat, cura chirurgicală a unei stenoze mediogastrice etc.

GASTROPLEGIE, s. f. / gastroplégie, s. f. / gastroplegia. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***plege*** *= lovitură.*] Paralizie a stomacului, cu dilatație consecutivă. Apare ca o complicație periculoasă în unele intervenții chirurgicale pe abdomen, îndeosebi în *vagotomia tronculară (*operația Dragstedt).

GASTROPLICATURARE, s. f. / gastroplication, s. f. / gastroplication. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac; lat.* ***plicatura*** *= împăturire, de la* ***plica*** *= cută, îndoitură.*] Reducerea chirurgicală a volumului unui stomac dilatat, prin plicaturarea peretelui gastric.

GASTROPTOZĂ, s. f. / gastroptose, s. f. / gastroptosis. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***ptosis*** *= cădere.*] Coborârea stomacului din poziția normală în abdomenul inferior, consecutivă laxității structurilor și organelor care asigură fixitatea sa.

GASTRORAFIE, s. f. / gastrorraphie, s. f. / gastrorrhaphy. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Procedeu chirurgical de sutură a stomacului.

GASTRORAGIE, s. f. / gastrorragie, s. f. / gastrorrhagia. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie la nivelul feței interne a stomacului. Se poate traduce atât prin *hematemeză, cât și prin *melenă.

GASTROREE, s. f. / gastrorrhée, s. f. / gastrorrh(o)ea. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] 1) Hipersecreție continuă de suc gastric. 2) Vomisment sau regurgitație de lichid apos provenind dintr-o hipersecreție gastrică.

GASTROSCHIZIS, s. n. / gastroschisis, s. m. / gastroschisis. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despărți.*] Termen utilizat îndeosebi în engleză ca sin. cu *laparoschizis.

GASTROSCOP, s. n. / gastroscope, s. m. / gastroscope. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscop destinat efectuării *gastroscopiei.

GASTROSCOPIE, s. f. / gastroscopie, s. f. / gastroscopy. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Investigație care constă în examinarea vizuală directă a mucoasei gastrice prin intermediul unui *gastroscop introdus prin esofag. Acest examen, inițial executat cu ajutorul unui endoscop semirigid, este actualmente efectuat cu un *gastrofibroscop suplu, procedeul fiind denumit gastrofibroscopie.

GASTROSTOMIE, s. f. / gastrostomie, s. f. / gastrostomy. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Deschiderea chirurgicală permanentă a stomacului, care permite comunicarea acestuia cu peretele abdominal (fistulă gastrică) și adaptarea unei sonde prin care se introduc alimente, atunci când calea esofaringiană este întreruptă sau blocată.

GASTROTOMIE, s. f. / gastrotomie, s. f. / gastrotomy. [*Gr.* ***gaster, gastros*** *= stomac;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Deschidere operatorie a stomacului.

GASTRULAȚIE, s. f. / gastrulation, s. f. / gastrulation. [*Lat.* ***gastra*** *= vas pântecos, de la* ***gaster, -eris*** *= burtă, pântec, din gr.* ***gaster, -astros*** *= stomac.*] Formarea *gastrulei din *blastulă, prin invaginare. Reprezintă un proces dinamic, care constă în deplasări sau migrări coordonate de celule (de *blastomere), denumite și mișcări morfogenetice. În urma acestor procese ia naștere gastrula, cu foițele embrionare sau germinative.

GASTRULĂ, s. f. / gastrula, s. f. / gastrula. [*Lat.* ***gastra*** *= vas pântecos, de la* ***gaster, -eris*** *= burtă, pântec, din gr.* ***gaster, -astros*** *= stomac;* ***-ulă.***] Stadiu de dezvoltare embrionară care urmează după *blastulă, în cazul embrionului uman în a treia săptămână de dezvoltare. În acest stadiu, prin mișcări coordonate ale celulelor (mișcări morfogenetice) care constituie procesul de gastrulație, are loc formarea celor trei foițe embrionare: *ectoderm, *mezoderm și *endoderm. Prin invaginarea endodermului rezultă o cavitate, intestinul primitiv (sau arhenteronul) care se deschide prin blastopor.

GATISM, s. n. / gâtisme, s. m. / gatism. [*Fr.* ***gâtisme,*** *din lat.* ***vastare*** *= a pustii, a devasta.*] 1) Incontinență sfincteriană (emisie involuntară de urină și de materii fecale) care apare în cadrul unei decăderi fizice și mentale (ariérație gravă sau demență). 2) Extensia termenului ca sin. cu diminuarea intelectului este abuzivă.

GATOS, adj., s. m. / gâteux, -euse, adj., s. m. / suffering from gatism. [*Fr.* ***gâteux,*** *din lat.* ***vastare*** *= a pustii, a devasta.*] (Bolnav) care prezintă *gatism. Utilizarea ca substantiv a termenului nu este recomandată.

GAURĂ, s. f. / trou, s. m. / foramen. NA: foramen (1, 3). [*Lat.* ***cavum*** *= gaură.*] 1) Foramen (v.). 2) Întreruperea unei continuități. Ex.: *g. auscultatorie. 3) Orificiu osos sau anatomic. Ex.: g. ischiatice, situate între marginea laterală a sacrului și marginea posterioară a coxalului; g. mentonieră; *g. occipitală etc. V. și în continuare.

GAURĂ AUSCULTATORIE / trou auscultatoire / auscultatory gap. Abolirea tranzitorie a zgomotelor lui Korotkov observată la decompresiunea manșetei tensiometrului la unii bolnavi cu *stenoză aortică sau cu hipertensiune arterială.

GAURĂ DE CONJUGARE / trou de conjugaison / foramen intervertebrale. NA: foramen intervertebrale. Orificiu format de crestele opuse ale fiecărei lame aparținând vertebrelor adiacente. Oferă trecere nervilor spinali, care ies din canalul vertebral împreună cu vasele ce îi însoțesc.

GAURĂ ISCHIOPUBIANĂ / trou ischiopubien / obturator foramen. NA: foramen obturatorum. Sin.: gaură obturatoare (v.).

GAURĂ MARE ROTUNDĂ / trou grand rond / foramen rotundum. NA: foramen rotundum. Orificiu al etajului mijlociu al bazei craniului, situat în aripa mare a sfenoidului, prin care trece nervul maxilar superior, ramură a trigemenului.

GAURĂ MICĂ ROTUNDĂ / trou petit rond / foramen spinosus. NA: foramen spinosum. Orificiu din aripa mare a sfenoidului, lângă unghiul său posterior, prin care trec artera meningiană mijlocie, vena meningiană mijlocie și nervul spinos.

GAURĂ OBTURATOARE / trou obturateur / obturator foramen. NA: foramen obturatorum. Deschidere ovală, mare, între oasele ischion și pubis, situată anterior, inferior și medial față de cavitatea cotiloidă. Este în cea mai mare parte închisă de membrana obturatoare. Prin ea trec vasele și nervii obturatori. Sin.: gaură ischiopubiană.

GAURĂ OCCIPITALĂ / trou occipital / occipital foramen. NA: foramen magnum. Orificiu larg situat în partea postero-inferioară a osului occipital prin care cutia craniană este pusă în continuitate cu canalul vertebral. G. o. este traversată de partea inferioară a bulbului rahidian, rădăcinile medulare ale nervilor spinali, arterele vertebrale și arterele spinale anterioare.

GAURĂ OVALĂ / trou ovale / foramen ovale. NA: foramen ovale. 1, 2) foramen ovale cordis, 3) foramen ovale basis cranii. 1) În cordul fetal, orificiu în septum secundum care permite comunicarea interatrială. Postnatal, o parte din septum primum, care joacă rol de valvă, fuzionează cu septum secundum obturând g. o. 2) Persistența comunicării interatriale în perioada postnatală cauzată de incompetența valvei care în mod normal obturează g. o. 3) Orificiu situat în marea aripă a osului sfenoid, posterior g. mari rotunde, prin care trec nervul maxilar inferior (mandibular) și artera meningeană mică.

GAURĂ RUPTĂ ANTERIOARĂ / trou déchiré antérieur / foramen lacerum. NA: foramen lacerum. Orificiu neregulat al etajului mediu al bazei craniului, situat între vârful stâncii temporalului, corpul sfenoidului, marginea posterioară a marii aripi sfenoidale și procesul bazilar al osului occipital. La acest nivel trec artera carotidă internă și nervii pietros superficial și profund.

GAURĂ RUPTĂ POSTERIOARĂ / trou déchiré postérieur / jugular foramen. NA: foramen jugulare. Orificiu al etajului posterior al bazei craniului, delimitat de crestele jugulare ale oaselor occipital și temporal, împărțit în două porțiuni: posterioară, prin care trece vena jugulară internă, și anterioară, mai strâmtă, prin care trec nervii glosofaringian, pneumogastric și spinal, precum și sinusul pietros inferior.

GAURĂ VERTEBRALĂ / trou vertébral / vertebral foramen. NA: foramen vertebrale. Spațiu delimitat de corpul și arcul unei vertebre, prin care trece măduva spinării cu învelișurile sale. Superpoziția găurilor vertebrale constituie *canalul rahidian.

GAUSS, s. m. / Gauss, s. m. / Gauss. [*Carl Friedrich Gauss, matematician, fizician și astronom german, 1777-1855.*] Unitatea de măsură (G) a inducției electromagnetice în sistemul electromagnetic CGS. Un G. este egal cu un Maxwell pe centimetru pătrat sau 10^{-4} Weber pe metru pătrat. Unitatea corespondentă din SI este Tesla (1 Gauss = 10^{-4} Tesla). V. și Tesla.

GAVAJ, s. n. / gavage, s. m. / gavage. [*Fr. gavage, cuvânt de origine normandă gave, galeză gaba = gâtlej.*] 1) Alimentare prin intermediul unui tub introdus în stomac. 2) Metodă de administrare a unei diete hipercalorice în scop terapeutic.

GAZ, s. n. / gaz, s. m. / gas. [*Lat. chaos, gr. khaos = substanță subtilă.*] Starea de agregare a unui corp în care moleculele acestuia tind să ocupe întregul volum în care se află: 1) *G. asfixiant* provine din arderea incompletă a materiilor organice; conține 0,3-0,8% CO. 2) *G. ilariant*: protoxid de azot. 3) *G. inerte* sau *nobile*, inactive chimic (ex.: heliul, neonul etc.). 4) *G. de luptă*: substanțe toxice sintetizate în scop militar. 5) *G. sanguine*: O_2 și CO_2.

GAZDĂ, s. f. / hôte, s. m. / host. [*Magh. gazda = gazdă.*] Orice organism viu (îndeosebi animal sau plantă) în care diverse tipuri de agenți patogeni paraziți își pot desfășura parțial sau total ciclul de dezvoltare, de unde importanța g. din punct de vedere epidemiologic. În *g. intermediară*, un parazit parcurge doar etapa de larvă asexuată. În *g. definitivă*, parazitul se multiplică. V. și parazit, parazitism.

GAZOMETRIE, s. f. / gazométrie, s. f. / gasometry. [*Lat. chaos, gr. khaos = substanță subtilă; gr. metron = măsură.*] Termen utilizat pentru denumirea dozării gazelor din sânge: O_2 și CO_2.

GĂURI SACRALE ANTERIOARE ȘI POSTERIOARE / trou sacrés antérieurs et postérieurs / anterior and posterior sacral foramina. NA: foramina sacralia ventralia, foramina sacralia dorsalia. Cele 16 orificii ale osului sacru, opt situate pe fața pelvină, opt posterior, cu dispoziție bilaterală, formând patru etaje, prin care ies ramurile anterioare, respectiv posterioare ale primilor patru nervi sacrați.

GÂNDIRE, s. f. / pensée, s. f. / thinking (ca proces), thought (ca sistem). [*Magh. gond = gând.*] Cea mai importantă funcție a creierului, în cadrul căreia sunt structurate noțiunile într-un ansamblu funcțional-logic ca o manifestare a raționalității. Reprezintă funcția dinamică a inteligenței și, în esență, reprezintă activitatea mentală de: 1) contemplare teoretică îndreptată spre un obiect cu intenția de a ajunge la o concluzie; 2) de liberare practică îndreptată spre un obiect cu intenția de a ajunge la un act de decizie. Operațiile principale ale g. sunt: analiza, sinteza, comparația, generalizarea și abstractizarea. Perturbările g. pot fi: formale (ritmul asociațiilor de idei, prea lent, prea rapid) și de fond (obsesiile și delirul).

GÂT, s. n. / cou, s. m. / neck. NA: collum. [*Sl. veche glutu = înghițitură.*] Segment al corpului care unește capul cu trunchiul. V. și cervical.

GÂTLEJ, s. n. / gorge, s. f. / throat. NA: fauces. [*Sl. veche glutu = înghițitură.*]. Spațiu anatomic înconjurat de palatul moale, arcurile palatine și baza limbii. G. reprezintă orificiul de comunicare dintre cavitatea bucală și faringe.

GÂTUL PICIORULUI / tarse, s. m. / tarsus. NA: tarsus. Sin.: tars (v.).

GDP / GDP / GDP. Abreviere utilizată în mod curent pentru guanozin difosfat (v.).

GEAMĂN, adj., s. m. sau f. / jumeau, -elle, adj., s. m. ou f. / twin. [*Lat. gemellus sau geminus = geamăn.*] (Despre ființe; adesea substantivat) Făt care s-a dezvoltat în cavitatea uterină a mamei în același timp cu un alt făt. *G. monozigoți* sau *uniovulari* rezultă dintr-un singur ou și deci au aceeași zestre ereditară, iar *g. dizigoți* (*plurizigoți*) sau *biovulari* rezultă din ouă diferite și au ereditate diferită, pot fi de sexe diferite. Cei monozigoți sunt de același sex, iar diferențele observate între ei, la vârsta adultă, reprezintă consecința condițiilor diferite de viață. V. și gemelologie, monozigot.

GEANĂ, s. f. / cil, s. m. / eyelash. NA: cilium. [*Lat. gena = obraz, pleoapă.*] Fiecare din firele de păr rigide și curbe de pe marginea liberă a pleoapelor. Sin.: cil palpebral.

GEL, s. n. / gel, s. m. / gel. [*Lat. gelu = îngheț.*] Stare particulară a unui sistem coloidal liofil, obținută prin precipitare și caracterizată prin elasticitate mare.

GELATINĂ, s. f. / gélatine, s. f. / gelatin. [*Lat. gelatus = înghețat, de la gelare = a îngheța; -ină.*] Substanță proteică coloidală preparată prin fierbere (sau printr-o altă metodă de încălzire la temperaturi înalte, de ex. la *autoclav) a unor structuri care conțin din abundență *colagen (vase, tendoane, piele). În medicină s-a propus utilizarea sa ca substituent de plasmă, iar în farmacie poate fi agent solidifiant în prepararea unor *ovule sau *supozitoare. G. este adăugată în unele alimente ca adjuvant.

GELOZĂ, s. f. / gélose, s. f. / gelose. [*Lat. gelare = a îngheța; ază - indică un glucid.*] Sin.: agar-agar (v.).

GELSOLINĂ, s. f. / gelsoline, s. f. / gelsolin. Proteină prezentă la nivelul serului sanguin și al *citoscheletului, unde re-

glează echilibrul gel-sol al *actinei, de unde denumirea sa. Sub o structură modificată genetic, face parte din depozitele *amiloide ale unei forme foarte rare de *amiloidoză familială primitivă.

GEMANGIOM, s. n. / gemmangiome, s. m. / gemmangioma. [*Lat.* ***gemma*** *= mugur de viță de vie;* ***angeion*** *= vas;* ***-oma.***] Tip de *angiom care se diferențiază din mugurii vasculari de tip embrionar.

GEMELAR, adj. / gémellaire, adj. / gemellary. [*Lat.* ***gemellus*** *= geamăn.*] Care se referă la *gemeni.

GEMELIPARĂ, adj. / gémellipare, adj. / gemellipara. [*Lat.* ***gemellus*** *= geamăn;* ***parere*** *= a naște.*] Mamă de gemeni.

GEMELOLOGIE, s. f. / gémellologie, s. f. / gemellology. [*Lat.* ***gemellus*** *= geamăn; gr.* ***logos*** *= știință.*] Studiul gemenilor, util în cunoașterea eredității.

GEMENI, adj., s. m. sau f., pl. / jumeaux, jumelles, adj., s. m. ou f., pl. / twins. [*Lat.* ***geminus*** *= geamăn.*] V. geamăn.

GEMINAT, adj. / géminé, -e, adj. / geminate. [*Lat.* ***geminatus*** *= dublu, repetat, de la* ***geminus*** *= geamăn.*] Despre structuri sau obiecte care sunt dispuse două câte două.

GEN, s. n. / genre, s. m. / genus. [*Lat.* ***genus, -eris*** *= origine, neam, specie.*] Unitate de clasificare în biologie, situată între *familie și *specie.

GENĂ, s. f. / gène, s. m. / gene. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație sau* ***gennan*** *= a produce.*] Unitatea de bază a eredității, alcătuită din acid dezoxiribonucleic (ADN). G. reprezintă o colecție liniară de secvențe dezoxiribonucleotidice transcrise într-o singură moleculă de ADN și care realizează, împreună cu elementele de control adiacente ambelor capete, o unitate structurală și funcțională. Purtătoare a unei informații definite și susceptibile să se exprime la nivelul unei celule, g. este localizată într-un punct precis al unui cromozom, denumit locus. Diferitele g. ale unui organism viu permit realizarea, prin intermediul sintezei proteinelor, a caracteristicilor ce vor constitui *fenotipul. În afara *mutațiilor, naturale sau provocate, informația corespunzătoare unei g. este transmisă cu fidelitate în cazul multiplicării celulare. Organizarea și repartiția g. în molecula de ADN diferă la *procariote față de *eucariote. Astfel, la procariote g. sunt dispuse liniar în molecula de ADN și sunt unice. Dimpotrivă, la eucariote g. au o structură în mozaic: fiecare g. este alcătuită din porțiuni de ADN codante, sau *exoni, și din porțiuni non-codante, sau *introni. În momentul inițierii sintezei, intronii și extronii sunt transcriși și constituie o moleculă de ARN premesager. În continuare, intronii vor fi eliminați (*excizie) și, prin punerea cap la cap a diferiților exoni (*episaj), va rezulta ARN mesager definitiv, care va fi tradus la nivelul citoplasmei. Spre deosebire de procariote, numeroase g. ale celulelor eucariote sunt repetate (ex.: g. ce codifică hemoglobina). Diferitele g. ale celulelor *diploide din organism nu exprimă toate aceeași informație genetică, cu toate că ele conțin molecule de ADN identice. Anumite g. se vor exprima într-un tip celular specific, în timp ce altele nu se vor exprima niciodată (*g. recesive*) sau doar când sunt reuniți unul sau mai mulți factori specifici. Rezultă că expresia g. este supusă reglării, observație ce a permis definirea a două tipuri de g.: **g. de structură* și **g. regulatoare*. În prezent, conceptul „o g. - un caracter" a fost abandonat: în unele cazuri, o g. poate interveni în determinismul mai multor caractere (*pleiotropie) sau, dimpotrivă, un caracter poate fi produs prin acțiunea cumulativă a mai multor g. (*poligenie). V. alelă, oncogenă, polialelie.

GENĂ CFTR / gène CFTR / CFTR gene. [*Acronim engl. de la Cystic Fibrosis Transmembrane Regulator = reglator membranar în fibroza chistică.*] V. mucoviscidoză.

GENĂ DE CONTROL / gène régulateur / control gene. Sin.: genă regulatoare (v.).

GENĂ HIMERĂ / gène chimère / chimeric gene. Genă formată din fragmente de ADN de origine diversă.

GENĂ DE HISTOCOMPATIBILITATE / gène d'histocompatibilité / histocompatibility gene. G. a cărei prezență la doi subiecți diferiți condiționează succesul *grefei unui organ de la un individ la altul. V. antigen tisular și histocompatibilitate.

GENĂ Ir / gène de réponse immunitaire / Ir gene. Sin.: genă de răspuns imunitar (v.).

GENĂ LETALĂ / gène léthal / lethal gene, lethal factor. V. letal.

GENĂ MARKER / gène marqueur / marker gene. Genă a cărei expresie permite depistarea celulelor care o conțin. G. m. este utilizată îndeosebi pentru identificarea unei anumite colonii bacteriene sau plăci bacteriofagice.

GENĂ MODIFICATOARE / gène modifiant / modifying gene. G. care poate influența sau altera efectul altei g. Expresia unei g. m. poate influența un *fenotip rezultat prin *mutația produsă la nivelul altor gene nealele.

GENĂ MUTANTĂ / gène mutant / mutant gene. G. ce a suferit o *mutație, consecutiv căreia are permanent funcții diferite celor anterioare alterării.

GENĂ p53 / gène p53 / p53 gene. G. (*antioncogenă) cu rol important în ciclul celular și în *apoptoză. În peste 50% din cancere s-au constatat mutații ale g. p53. Unele tipuri de mutanți pot fi promotori în cancer, iar alte tipuri au rol de suprimare a tumorilor. V. și proteină p53.

GENĂ PRECOCE / gène précoce / early gene. Genă virală transcrisă la începutul infecției celulare.

GENĂ DE RĂSPUNS IMUNITAR / gène de réponse immunitaire / Ir gene. G. care controlează abilitatea *limfocitelor de a răspunde la antigeni specifici. Sin.: genă Ir.

GENĂ REGULATOARE / gène régulateur / regulator gene, control gene. G. ce controlează funcționarea g. de structură prin elaborarea, după caz, a unui represor sau inductor, pentru a frâna sau, respectiv, declanșa transcripția de ARN mesager. Sin.: genă de control.

GENĂ SĂLBATICĂ / gène sauvage / wild-type gene. *Alela cu cea mai mare frecvență într-o populație dată.

GENĂ DE STRUCTURĂ / gène de structure / structural gene. G. care reglează ordinea în care se combină diferiții aminoacizi pentru constituirea proteinelor celulare structurale sau enzimatice.

GENE ALELE / gènes allèles / allelic genes. V. alelă.

GENE COMPLEMENTARE / gènes complémentaires / complementary genes. G. non-alelice, independente, care nu se exprimă decât una în prezența alteia.

GENE DOMESTICE / gènes domestiques / housekeeping genes. Sin.: gene menajere (v.).

GENE EXTRANUCLEARE / gènes extranucléaires / extranuclear genes. G. aflate în celulă în afara nucleului, fiind incluse în acidul dezoxiribonucleic prezent în *mitocondrii sau în cloroplaste (la plante). Unele g. e. sunt implicate în sinteza proteinelor.

GENE HOMEOTICE / gènes homéotiques / homeotic genes. G. a căror existență a fost pusă în evidență prin studiul mutațiilor care au ca efect transformarea unei părți a corpului în alta. De ex., mutația *antennapedia* de la drosofilă provoacă formarea unui picior în locul unei antene. G. h. intervin în stadiile inițiale ale dezvoltării, având ca efect diferențierea specifică a diferitelor părți ale organismului animal. Ele au fost identificate și la vertebrate. Se apreciază că mutațiile acestor g., care au efecte spectaculoase asupra fenotipului, au jucat un rol considerabil în evoluția speciilor. O g. h. este o genă de dezvoltare. V. și homeobox.

GENE ALE IMUNOGLOBULINELOR / gènes des immunoglobulines / immunoglobulin genes. Familie de g. care codifică lanțurile peptidice ale *imunoglobulinelor. Aceste g. cuprind multe secvențe similare codante ale diferitelor părți din moleculele imunoglobulinelor. Se disting patru tipuri de g., denumite V, J, D și C. În cursul dezvoltării *limfocitelor B se produc rearanjări ale ADN, care conduc la joncțiunea unui exemplar din fiecare din aceste diferite g. „elementare" pentru formarea unei g. complete, codantă a unui lanț ușor sau a unui lanț greu. Ținând seama de numărul de g. din fiecare categorie, există 300V x 4J x 2C = 2 400 lanțuri ușoare posibile și 1 000V x 20D x 4J x 5C = 4 000 000 lanțuri grele posibile, adică 400 000 x 2 400 = 10^9 imunoglobuline diferite. Acest număr este și mai mare dacă se ia în considerare variabilitatea introdusă prin joncțiuni între diferite g. elementare și fenomenele de mutație. Receptorii limfocitelor T sunt produși după un mecanism comparabil, ale cărui detalii sunt mai puțin cunoscute.

GENE MENAJERE / gènes de ménage / housekeeping genes. G. care asigură funcțiile indispensabile vieții tuturor tipurilor de celule. G. m. sunt exprimate cantitativ în marea majoritate a tipurilor celulare deoarece ele codifică proteine ubicuitare esențiale pentru procesele metabolice. Este cazul g. codante pentru sinteza enzimelor glicolizei, respirației celulare și ale diverselor metabolisme intermediare. Numărul g. m. este de aproximativ 10 000 per genom haploid, iar ritmul de transcripție al acestora este moderat, dar continuu.

GENE REPORTER / gènes reporter / reporter genes. G. lipsite de promotori, utilizate pentru a detecta capacitatea unei secvențe ADN din amonte de a funcționa ca promotor.

GENEALOGIE, s. f. / généalogie, s. f. / genealogy. [*Lat.* ***genealogia,*** *din gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație,* ***logos*** *= știință.*] Studiul originii unui grup și al compoziției unei familii. Investigațiile genealogice sunt deosebit de utile în descoperirea unor caracteristici ereditare. În unele țări s-au realizat colecții importante de informații genealogice.

GENERALIST, s. m. / généraliste, s. m. / general practitioner. [*Lat.* ***generalis*** *= care se referă la o specie, general, universal, de la* ***genus, -eris*** *= origine, neam, specie.*] Sin.: omnipractician (v.).

GENERAȚIE, s. f. / génération, s. f. / generation. [*Lat.* ***generatio, -onis*** *= naștere, generație, de la* ***generare*** *= a da naștere, a produce.*] Unul din cele mai evidente fenomene din lumea vie: „formarea semenilor din semeni". Ființa vie este "execuția unui proiect, scopul (vieții) fiind prepararea unui program identic pentru g. următoare" (F. Jacob). Definiții ale g.: 1) Fiecare din gradele de filiație succesivă într-o aceeași familie. 2) Spațiul de timp care separă, în medie, fiecare grad de filiație (circa 20 de ani). 3) Ansamblul indivizilor având aproximativ aceeași vârstă în același timp.

GENETICĂ, s. f. / génétique, s. f. / genetics. [*Gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Știința *eredității. Domenii principale: 1) *G. biochimică*: studiul fenomenelor biochimice implicate în procesele de transmitere a informației, al cărei suport sunt cromozomii. 2) *G. comportamentului*: studiul importanței relative a genotipului în influențarea comportamentului, comparativ cu importanța factorilor de mediu. 3) *G. formală* sau *mendeliană*: studiul caracterelor ereditare și al transmiterii acestora pornind de la statistica rezultatelor încrucișărilor, hibridărilor. 4) *G. metabolică*: studiul sistemelor enzimatice celulare și al anomaliilor acestora prin metodele și tehnicile geneticii. 5) *G. moleculară*: studiul, la nivel molecular, al structurii și mecanismelor de bază ale expresiei funcționale a materialului genetic. 6) *G. populațiilor*: studiul mecanismelor și modalităților de variație a frecvențelor alelice și genotipice în populații. 7) *G. umană* și *medicală*: studiul genomului uman în condiții normale și patologice. G. medicală stă la baza dezvoltării *medicinei moleculare și a *medicinei predictive.

GENETICĂ INVERSĂ / génétique inverse / inverse genetics. Strategie care permite, pornind de la o funcție sau o boală, să se izoleze o genă necunoscută sau să se detecteze proteina corespondentă acesteia.

GENETOTROFIC, adj. / génétotrophique, adj. / genetotrophic. [*Gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***trophikos*** *= care hrănește.*] Referitor la relația dintre genetică și nutriție: influența nutriției asupra eredității și variabilității organismelor.

GENEZĂ, s. f. / genèse, s. f. / genesis. [*Gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Proces de naștere și de formare a unei ființe; naștere, origine. 2) Mod de producere, iar prin extensie, etiologie (referitor la o boală). V. patogeneză și patogenie.

GENIAN, adj. / génien, -ienne, adj. / genial, genian. [*Gr.* ***geneion*** *= bărbie, menton.*] Sin.: mentonier (v.).

GENIC, adj. / génique, adj. / genic. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație, sau* ***gennan*** *= a produce.*] Care se referă la o *genă. Ex.: *terapie g.

GENICULAT, adj. / geniculé, -e, adj. / geniculate. [*Lat.* ***geniculatus*** *= care face un cot, curbat, de la* ***geniculum,*** *dim. de la* ***genu*** *= genunchi.*] Care este curbat asemenea unui genunchi. Ex.: *ganglion g.

GENICULUM / geniculum / geniculum. NA: geniculum, pl. genicula. [*Lat.* ***geniculum*** *= genunchi mic, dim. de la* ***genu*** *= genunchi.*] Structură sau formațiune anatomică cu aspect angular, asemenea unui genunchi, corespunzând unui conduct sau nerv. Ex.: *g. canalis facialis*, cotul pe care îl face canalul facial și la nivelul căruia se află *g. nervi facialis*, care conține *ganglionul geniculat.

GENINĂ, s. f. / génine, s. f. / genin. Parte a unui *heterozid care nu conține glucid. În general, este responsabilă de activitatea farmacologică a *heterozidului. Sin.: aglicon.

GENION, s. n. / génion, s. m. / genion. [*Gr.* ***geneion*** *= bărbie, menton.*] Punct craniometric situat în vârful spinei mentoniere. Dacă există mai multe spine, punctul este localizat între acestea, în plan sagital.

GENIOPLASTIE, s. f. / génioplastie, s. f. / genioplasty. [*Gr.* ***geneion*** *= bărbie, menton;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație prin care se corectează pierderile de substanță de la nivelul *mentonului.

GENITAL, adj. / génital, -ale, -aux, adj. / genital. [*Lat.* ***genitalis*** *= referitor la naștere, dătător de viață, de la* ***gignere*** *= a naște, a crea.*] 1) Care se referă la *reproducerea sexuată. 2) Care aparține organelor de reproducere.

GENODERMATOZĂ, s. f. / génodermatose, s. f. / genodermatosis. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***derma, -atos*** *= piele;* ***-oză.***] Boală cutanată ereditară. Ex.: g. „în cocardă" sau *sindromul Degos. V. și în continuare.

GENODERMATOZĂ SCLEROATROFICĂ ȘI KERATODERMICĂ A EXTREMITĂȚILOR / génodermatose scléroatrophiante et kératodermique des extrémités / genodermatosis with scleroatrophy and keratosis of the extremities. Boală ereditară, cu caracter dominant și autozomal, caracterizată prin asocierea unei scleroatrofii cutanate difuze și simetrice a mâinilor, cu o keratodermie discretă palmară și plantară. Prognostic sever în caz de degenerescență a leziunilor cutanate în epitelioame spinocelulare și de asociere cu cancere viscerale. Gena responsabilă a bolii se află pe cromozomul sistemului sanguin MNS (v. grup sanguin).

GENOFOBIE, s. f. / génophobie, s. f. / genophobia. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***phobos*** *= frică.*] Fobie față de activitatea sexuală.

GENOM, s. n. / génome, s. m. / genome. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație sau* ***gennan*** *= a produce;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Ansamblul genelor cuprins în cromozomi. Acest termen desemnează: 1) Totalitatea informației genetice aparținând unei celule sau unui organism ADN-purtător al acestei informații. 2) Lotul de n cromozomi (23 la om) pe care îl conține fiecare *gamet. 3) Lotul de 2n cromozomi al fiecărei celule *diploide somatice. V. și genotip, haploid.

GENONEURODERMATOZĂ, s. f. / génoneurodermatose, s. f. / genoneurodermatosis. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***neuron*** *= nerv;* ***derma, -atos*** *= piele; -oză.*] Boală ereditară în care sunt asociate manifestări cutanate și neurologice. V. și facomatoză.

GENOPATIE, s. f. / génopathie, s. f., maladie héréditaire / genopathy, hereditary disease. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***pathos*** *= boală.*] Sin.: boală ereditară (v.).

GENOPLASTIE, s. f. / génoplastie, s. f. / genoplasty. [*Gr.* ***genys*** *= obraz;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație prin care se corectează pierderile de substanță sau deformările obrajilor.

GENOTERAPIE, s. f. / génothérapie, s. f. / gene therapy. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Sin.: terapie genică (v.).

GENOTIP, s. n. / génotype, s. m. / genotype. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] 1) Constituția genetică a unui individ. V. și genom. 2) Uneori, *alelele cu unul sau mai mulți loci specifici. 3) Tipurile de *specii aparținând unui anumit *gen.

GENOTIPAJ, s. n. / génotypage, s. m. / genotyping. [*Gr.* ***genos*** *= neam, urmaș, generație;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Determinarea *genotipului.

GENTAMICINĂ, s. f. / gentamicine, s. f. / gentamicin. (DCI) Antibiotic elaborat de ciuperci din genul *Micromonospora*, eficient în infecțiile cu *Pseudomonas* și cu unii bacili gramnegativi; sarea sulfat este utilizată în aplicații locale.

GENU / genu / genu. NA: genu, pl. genua. [*Lat.* ***genu*** *= genunchi.*] Numele latin al articulației dintre femur și tibie, adică al genunchiului. De aici, o serie de termeni derivați: 1) *G. flexum*, diformitate congenitală sau câștigată a genunchiului, care se menține flectat la un unghi oarecare. 2) *G. recurvatum*, exagerarea extensiei normale a genunchiului și, implicit, a gambei pe coapsă peste 180°, prin laxitatea capsulei și ligamentelor genunchiului. 3) *G. recurvatum congenital*, malformație caracterizată prin hiperextensia genunchiului, în relație cu o luxație anterioară a tibiei, o retracție a mușchiului cvadriceps al coapsei și multiple anomalii ale componentelor aponevrotice, capsulare și ligamentare. 4) *G. valgum*, diformitate a genunchiului constând în devierea gambei în afară față de axa femurului, astfel că acestea fac un unghi obtuz deschis în afară. Când este bilaterală, bolnavul are picioarele în X. 5) *G. varum*, devierea axei gambei înăuntru față de axa femurului, astfel că ele fac un unghi obtuz deschis înăuntru. Când este bilaterală, bolnavul are membrele inferioare în „O".

GENU FLEXUM / genu flexum / genu flexum. V. genu.

GENU RECURVATUM / genu recurvatum / genu recurvatum. V. genu.

GENU RECURVATUM CONGENITAL / genu recurvatum congénital / congenital genu recurvatum. V. genu.

GENU VALGUM / genu valgum / genu valgum. V. genu.

GENU VARUM / genu varum / genu varum. V. genu.

GENUNCHI, s. m. / genou, s. m. / knee. NA: genu. [*Lat.* ***geniculum****, dim. de la* ***genu*** *= genunchi.*] Parte a membrului inferior ce corespunde articulației femurului cu tibia și rotula. V. tab. anat. - articulații.

GENUNCHIERĂ, s. f. / genouillère, s. f. / knee cap. [*Lat.* ***geniculum****, dim. de la* ***genu*** *= genunchi.*] *Orteză destinată contenției genunchiului.

GEODĂ, s. f. / géode, s. f. / geode. [*Gr.* ***geodes*** *= care seamănă cu pământul, de la* ***ge*** *= pământ,* ***eidos*** *= formă.*] Cavitate sau pierdere de substanță, congenitală sau dobândită, localizată la nivelul unui organ sau țesut (îndeosebi os sau plămân). Termenul a fost adoptat prin analogie cu cavitățile tapisate cu cristale din unele roci.

GEOFAGIE, s. f. / géophagie, s. f. / geophagia. [*Gr.* ***ge*** *= pământ;* ***phagein*** *= a mânca.*] Ingerarea de pământ, practicată în unele zone din Asia și America de Sud, dar și în alte regiuni. În anumite dereglări psihice, omul poate deveni geofag. V. și pica.

GEOMEDICINĂ, s. f. / géomédicine, s. f. / geomedicine. [*Gr.* ***ge*** *= pământ; lat.* ***medicina*** *= medicină.*] Ramură a medicinei care studiază influența *climatului și a condițiilor de mediu asupra sănătății.

GEOSFERĂ, s. f. / géosphère, s. f. / geosphere. [*Gr.* ***ge*** *= pământ; lat.* ***sphaera****, gr.* ***sphaira*** *= sferă.*] Partea minerală, nevie, a Terrei, care servește ca suport pentru ansamblul ființelor vii. G. cuprinde atmosfera, biosfera și partea externă a litosferei. V. și noosferă.

GERIATRIE, s. f. / gériatrie, s. f. / geriatrics. [*Gr.* ***geron, -ontos*** *= bătrân;* ***iatreia*** *= vindecare.*] Parte a *gerontologiei care are ca obiectiv tratamentul bolilor vârstnicului, fie că acestea îi sunt proprii, fie că anumite boli prezintă forme particulare la vârste înaintate.

GERMEN, s. m. / germe, s. m. / germ. [*Lat.* ***germen, -inis*** *= germen, sământă.*] 1) Sin.: microorganism (v.). 2) „Sământă" din care naște o viață nouă. 3) Ansamblu de celule germinale separate precoce de restul *embrionului care constituie soma. V. gamet și zigot.

GERMINAL, adj. / germinal, adj. / germinal. [*Lat.* ***germen, -inis*** *= germen, sământă.*] Care privește liniile celulare reproducătoare.

GERMINOM, s.n. / germinome, s.m. / germinoma. Tip de tumoră a celulelor germinale, alcătuită din celule mari rotunde, cu nuclee veziculare. Se dezvoltă de regulă în ovar, testicul, mediastinul anterior sau în glanda pineală. La bărbat g. este denumită *seminom, iar la femeie *disgerminom. G. glandei pineale este histopatologic identic cu g. testicular sau ovarian. V. și seminom, disgerminom.

GERODERMIE, s. f. / gérodermie, s. f. / geroderma. [*Gr.* ***geron, -ontos*** *= bătrân;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Aspect senil al pielii, care devine uscată, ridată, părând prea largă pentru părțile care le acoperă.

GERONTISM, s. n. / gérontisme, s. m. / senilism. [*Gr.* ***geron, -ontos*** *= bătrân; -ism.*] Sin.: senilism (v.).

GERONTOFILIE, s. f. / gérontophilie, s. f. / gerontophilia. [*Gr.* ***geron, -ontos*** *= bătrân;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Anomalie a instinctului sexual manifestată prin atracție față de subiecți în vârstă.

GERONTOLOGIE, s. f. / gérontologie, s. f. / gerontology. [*Gr.* ***geron, -ontos*** *= bătrân;* ***logos*** *= știință.*] Știința care are ca obiect de studiu problemele inerente îmbătrânirii: modificările morfologice, fiziologice, psihologice și sociale. G. ocupă un loc tot mai important datorită creșterii numărului de persoane vârstnice. La dezvoltarea g. au contribuit decisiv o serie de medici români: Gh. Marinescu, C.I. Parhon, Ana Aslan și alții.

GERONTOPSIHIATRIE, s. f. / gérontopsychiatrie, s. f. / geropsychiatry. [*Gr.* ***geron, -ontos*** *= bătrân;* ***psykhe*** *= suflet;* ***iatreia*** *= vindecare.*] Psihiatria bolilor mentale la vârstnici.

GERONTOXON, s. m. / gérontoxon, s. m. / gerontoxon. [*Gr. geron, -ontos = bătrân; toxon = arc.*] Inel cenușiu pericornean, separat de marginea corneei printr-o mică arie liberă. De obicei bilateral, g. poate apărea după 50 de ani, ca rezultat al unor procese de degenerescență. Sin.: arc senil.

GESTAGEN, adj. / gestagène, adj. / gestagenic. [*Lat. gestare = a purta o sarcină; gr. gennan = a produce.*] Care favorizează evoluția *sarcinii.

GESTALT / gestalt / gestalt. [*Germ. Gestalt = configurație, formă, structură.*] Un întreg organizat, coerent, ale cărui părți nu sunt juxtapuse sau asociate aleatoriu, ci determinate de legi inerente întregului. Pe baza acestui concept s-a dezvoltat *gestaltismul. V. în continuare.

GESTALTISM, s. n. / gestaltisme, s. m. / gestaltism. [*Germ. Gestalt = configurație, formă, structură; -ism.*] Curent în psihologie fondat în 1910, în Germania, ca o reacție la modelul „atomist" al empirismului (susținut îndeosebi în Marea Britanie). În concepția atomistă, modelele vizuale se nasc dintr-un mozaic de senzații care există independent. G. a fost de la început concentrat pe principii generale. Cele mai semnificative contribuții ale sale sunt în domeniul psihologiei percepției. De ex., pe baza unor experimente clasice menite să arate că ochiul tinde, în mod natural, să organizeze un șir de linii sau puncte în configurații coerente, adepții g. afirmă că vederea este un proces esențialmente fenomenologic, în măsura în care este „văzut" ceea ce îi apare privitorului și nu ceea ce există în realitate. Deși încercările de a formula legi care să determine felul cum vor fi percepuți stimulii sunt perimate, rămâne ideea fundamentală că procesele cognitive de nivel mai înalt (amintirea, interpretarea) sunt responsabile de natura experienței. Se afirmă primatul configurației, al „formei" față de elementele componente. G. se aplică în cea mai plauzibilă încercare de explicare a logicii diagnosticului medical (v. diagnostic). Totodată, acest curent poate fi considerat precursor al abordării sistemice (*teoria generală a sistemelor).

GESTAȚIE, s. f. / gestation, s. f. / gestation. [*Lat. gestatio, -onis, de la gestare = a purta o sarcină.*] La animalele vivipare (îndeosebi la mamifere), perioada cuprinsă între fecundarea ovulului și nașterea puiului. La om, g. este denumită graviditate sau *sarcină. La diferitele specii de mamifere perioada de g. variază de la 13 zile la oposum la 640 de zile la elefant.

GESTOZĂ, s. f. / gestose, s. f. / gestosis. [*Lat. gestare = a purta o sarcină; -oză.*] Denumire generică pentru orice tulburare sau boală în relație cu sarcina. Uneori, termenul este utilizat cu sensul de *toxemie gravidică.

GIARDIA / giardia / giardia. [*Alfred Giard, biolog francez, Paris, 1846-1908.*] Sin.: Lamblia (v.).

GIARDIAZĂ, s. f. / giardiase, s. f. / giardiasis. [*Alfred Giard, biolog francez, Paris, 1846-1908; -ază.*] Sin.: lambliază (v.).

GIBOZITATE, s. f. / gibbosité, s. f. / gibbosity. [*Lat. gibbus = cocoașă.*] Diformitate a coloanei vertebrale constând dintr-o *cifoză cu arc scurt, care determină deformarea cavității toracice. Ex.: g. potică (din *morbul lui Pott), care poate fi mediană, angulară, posterioară.

GIGANTISM, s. n. / gigantisme, s. m. / gigantism. [*Gr. giga, -antos = foarte mare, imens; -ism.*] Creștere staturală exagerată în raport cu media populației de aceeași vârstă și sex, în principiu cu cel puțin două *deviații standard față de medie. Clasic, se disting: 1) *G. asociat cu *acromegalie*, determinat de o tumoră hipofizară secretoare de *somatotrofină la copil sau adolescent, înainte de închiderea cartilajelor de creștere. 2) *G. cerebral*, sin.: sindrom Sotos (v.). 3) *G. constituțional*, de origine ereditară și familială.

GIGANTOBLAST, s. n. / gigantoblaste, s. m. / gigantoblast. [*Gr. giga, -antos = foarte mare, imens; blastos = germen.*] *Eritroblast cu diametrul mai mare de 10 μm.

GIGANTOCIT, s. n. / gigantocyte, s. m. / gigantocyte. [*Gr. giga, -antos = foarte mare, imens; kytos = celulă.*] 1) Celulă gigantă. 2) Sin.: megalocit (v.).

GIMNASTICĂ, s. f. / gymnastique, s. f. / gymnastics. [*Lat. gymnasticus, gr. gymnastikos = care face exerciții fizice, de la gr. gymnos = gol, dezbrăcat.*] Efectuarea conștientă a anumitor mișcări musculare, care determină la copil dezvoltarea normală a tuturor părților corpului, iar la adult realizarea unui echilibru funcțional între activitatea fizică și cea intelectuală, menținându-se supletea și îmbunătățindu-se circulația sanguină. *G. medicală* se realizează sub supravegherea unui medic specializat și are ca scop refacerea unor funcții organice și înlăturarea unor deficiențe (respiratorii, deformări ale coloanei vertebrale etc.).

GIMNOFOBIE, s. f. / gymnophobie, s. f. / gymnophobia. [*Gr. gymnos = gol, dezbrăcat; phobos = frică.*] Aversiune patologică la vederea corpului uman dezbrăcat.

GINANDRIE, s. f. / gynandrie, gynanthropie, s. f. / gynandrism, gynandria. [*Gr. gyne, gynaikos = femeie; aner, andros = bărbat.*] *Pseudohermafroditism parțial la femeie, care prezintă unele caractere sexuale masculine: îndeosebi hipertrofia clitorisului și sutura labiilor mari, care simulează penisul și scrotul. Se constată, însă, prezența ovarelor și un cariotip feminin XX.

GINANDROISM, s. n. / gynandoïsme, s. m. / gynandroism. [*Gr. gyne, gynaikos = femeie; aner, andros = bărbat; eidos = formă; -ism.*] *Pseudohermafroditism la bărbat, în care caracterele sexuale secundare feminine coexistă cu un sex gonadic masculin.

GINANDROMORFISM, s. n. / gynandromorphisme, s. m. / gynandromorphism. [*Gr. gyne, gynaikos = femeie; aner, andros = bărbat; morphe = formă; -ism.*] Sin.: pseudohermafroditism (v.).

GINECOLOGIE, s. f. / gynécologie, s. f. / gyn(a)ecology. [*Gr. gyne, gynaikos = femeie; logos = știință.*] Studiul organismului femeii și al aparatului său genital considerat din punct de vedere morfologic, fiziologic și patologic.

GINECOMASTIE, s. f. / gynécomastie, s. f. / gyn(a)ecomastia. [*Gr. gyne, gynaikos = femeie; mastos = sân, mamelă.*] Hipertrofia difuză a glandelor mamare la bărbat. Această definiție exclude adipomastiile și tumorile locale.

GINEFOBIE, s. f. / gynéphobie, s. f. / gyn(a)ephobia. [*Gr. gyne, gynaikos = femeie; phobos = frică.*] Teama de care unii nevropați sunt cuprinși în prezența unei femei.

GINGIE, s. f. / gencive, s. f. / gum. NA: gingiva, pl. gingivae. [*Lat. gingiva = gingie.*] Parte a mucoasei bucale, groasă și de culoare roz, care acoperă arcadele alveolare ale maxilarelor superior și inferior, aderând intim la periostul maxilarelor și înconjurând la exterior coletele dinților.

GINGIVAL, adj. / gingival, adj. / gingival. [*Lat. gingiva = gingie.*] Relativ la *gingie.

GINGIVECTOMIE, s. f. / gingivectomie, s. f. / gingivectomy. [*Lat. gingiva = gingie; gr. ektome = excizie.*] Intervenție chirurgicală prin care se rezecă gingia inflamată peridentar. Sin.: ulectomie.

GINGIVITĂ, s. f. / gingivite, s. f. / gingivitis. [*Lat. gingiva = gingie; -ită.*] Inflamație a *gingiei, care dacă se asociază cu modificări osoase constituie o periodontită. Au fost descrise numeroase forme de g., printre care: 1) *G. acută necrozantă ulcerativă*, infecție progresivă, manifestă uneori și sub forme subacute sau recurente, caracterizată prin leziuni crateriforme ale papilelor interdentare, care sunt acoperite cu o crustă pseudomembranoasă și circumscrise de un eritem liniar; se asociază: respirație fetidă, salivație crescută și gingivoragii spontane. Etiologia este incertă, prezența la nivelul leziunilor a unor bacili

fuziformi, spirochete și a altor microorganisme susținând rolul patogen al unui complex bacterian, pe un teren nutrițional deficient. Boala poate evolua către *gingivostomatită necrozantă ulcerativă sau *angină Vincent. 2) *G. atrofică senilă* poate apărea la femei în postmenopauză, se caracterizează prin atrofie a stratului germinal al mucoasei gingivale, care uneori prezintă ulcerații; este consecința alterării metabolismului estrogenic. 3) *G. catarală* tranzitorie, asociată uneori cu *stomatită, manifestă prin eritem și uneori *descuamare și determinată de flora bacteriană orală. 4) *G. eruptivă*, care poate apărea îndeosebi în perioada erupției dinților permanenți. 5) *G. hemoragică* prin deficit de *acid ascorbic. 6) *G. marginală*, cu afectarea gingiei marginale, hiperemie și edem, în cazul unor microtraumatisme locale sau a igienei dentare precare. 7) *G. streptococică*, marginală, prin infecție cu streptococi. 8) *G. tuberculoasă*, caracterizată prin proliferare difuză, hiperemică, nodulară sau papilară a țesutului gingival. Sin.: ulită.

GINGIVITĂ EXPULZIVĂ / gingivite expulsive / Fauchard-Bourdet disease. Sin.: boală Fauchard-Bourdet (v.).

GINGIVOPLASTIE, s. f. / gingivoplastie, s. f. / gingivoplasty. [*Lat.* ***gingiva*** *= gingie; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală asupra gingiei în vederea recuperării sale funcționale și, parțial, morfologice.

GINGIVORAGIE, s. f. / gingivorragie, s. f. / gum bleeding, gingival h(a)emorrhage. [*Lat.* ***gingiva*** *= gingie; gr.* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie la nivelul gingiei.

GINGIVOSTOMATITĂ, s. f. / gingivostomatite, s. f. / gingivostomatitis. [*Lat.* ***gingiva*** *= gingie; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură; -ită.*] Inflamație a mucoasei gingivale și a întregii mucoase bucale.

GINGKO BILOBA / Gingko biloba / Gingko biloba. Arbore originar din Extremul Orient, din frunzele căruia se extrag principii vasoprotectoare și antiischemice.

GINGLIM, s. n. / ginglymus, s. m. / ginglymus, hinge joint. NA: ginglynus. [*Gr.* ***ginglymos*** *= balama.*] Articulație în formă de balama, în care unul din oase are o trohlee articulară, iar celălalt o suprafață scobită corespondentă.

GINOGENEZĂ, s. f. / gynogenèse, s. f. / gynogenesis. [*Gr.* ***gyne, gynaikos*** *= femeie;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Dezvoltarea unui embrion dintr-un ovul fecundat normal de un spermatozoid, ai cărui cromozomi nu s-au alăturat celor ai celulei femele. În acest caz, spermatozoidul joacă doar un rol de stimulare a dezvoltării oului, fără aport de ereditate paternă. Acest fenomen, în care dezvoltarea se produce doar sub influența cromozomilor materni, poate fi provocat experimental prin utilizarea de spermă iradiată.

GINOID, adj. / gynoïde, adj. / gyn(a)ecoid. [*Gr.* ***gyne, gynaikos*** *= femeie;* ***eidos*** *= formă.*] Despre un individ de sex masculin care prezintă un morfotip feminin.

GINSENG, s. n. / ginseng, s. m. / ginseng. [*Chineză* ***jin-tsan*** *= viața omului; plantă-om.*] Denumire a rădăcinii plantei *Panax schinseng* (arbust cu rădăcini groase, originar din China) căreia, prin tradiție, i se atribuie proprietăți tonice, stimulante și afrodisiace.

GIP / GIP / GIP. [*Acronim engl. pentru* ***Gastric Inhibitory Peptide*** *= peptid inhibitor gastric.*] Polipeptid alcătuit din 42 de aminoacizi, elaborat sub forma unui precursor constituit din 153 de acizi aminați. Gena codantă a preproGIP se află pe cromozomul 17. GIP este secretat la om de celulele K din intestinul subțire și posedă patru proprietăți fundamentale: inhibiția secrețiilor acidă și peptică, ca și a motricității gastrice, stimularea secreției intestinale, stimularea secrețiilor de insulină și glucagon. Concentrația GIP este crescută în ulcerul duodenal, în diverse forme de obezitate, în diabetul juvenil cetonic.

GIPS, s. n. / gypse, s. m. / gypsum. [*Lat.* ***gypsum****, gr.* ***gypsos*** *= ghips, ipsos.*] Varietate de sulfat de calciu, $SO_4Ca{\cdot}2H_2O$, care, prin amestecare cu o cantitate suficientă de apă, formează o pastă ce se întărește în câteva minute. Este utilizat pentru imobilizarea unui membru, a unui segment de membru sau a unei articulații în caz de fracturi sau de leziuni osteoarticulare. Există două tipuri principale de g.: 1) *G. tradiționale*, sub forma unor rulouri de tifon încărcate cu g. uscat, gata de utilizare după înmuiere în apă, cu priză în câteva minute. 2) *G. compozite*, cel mai des cu rășini, sunt mai ușoare și au o bună rezistență la apă, dar fiind mai puțin maleabile decât g. tradiționale, asigură o imobilizare mai puțin strictă.

GIRUS. Var. pentru gyrus (v.).

GLABELLA, s. f. / glabelle, s. f. / glabella. NA: glabella. [*Lat.* ***glabellus****, de la* ***glaber, -bra, -brum*** *= chel, pleșuv.*] 1) Proeminență osoasă a frontalului, care unește crestele supraorbitale. 2) Punct craniometric situat în planul sagital al osului frontal, între arcadele superciliare.

GLABRU, adj. / glabre, adj. / glabrate, glabrous. [*Lat.* ***glaber, -bra, -brum*** *= chel, pleșuv.*] Care este lipsit de păr, cu referire, de obicei, la tegumente. Ex.: piele glabră.

GLAND, s. n. / gland, s. m. / glans. NA: glans penis, glans clitoridis. [*Lat.* ***glans, -ndis*** *= ghindă.*] 1) Extremitate liberă și rotunjită, constituind partea anterioară a *penisului. Este acoperită de o mucoasă netedă și înconjurată de un repliu cutanat, prepuțul. 2) Extremitate liberă, rotunjită a *clitorisului.

GLANDĂ, s. f. / glande, s. f. / gland. NA: glandula. [*Lat.* ***glans, -ndis*** *= ghindă.*] Organ constituit dintr-o grupare de celule epiteliale specializate, a căror proprietate este secreția de molecule biologic active. Se disting: *g. exocrine*, care eliberează secreția lor la exterior (ex.: *g. lacrimală, *g. sudoripare) sau în cavitatea unui organ (ex.: la nivelul tubului digestiv), și *g. endocrine*, care deversează secreția lor în sânge. O serie de g. (ficat, pancreas, g. sexuale) au dublă funcție, exocrină și endocrină. V. și în continuare.

GLANDĂ APOCRINĂ / glande apocrine / apocrine gland. G. care expulzează odată cu produșii săi de secreție și anumite celule secretoare. Ex.: *g. mamară și o serie de *g. sudoripare.

GLANDĂ BARTHOLIN / glande de Bartholin / Bartholin's gland. NA: glandula vestibularis major. [*Gaspar Bartholin Jr., anatomist danez, Copenhaga, 1655-1738.*] Sin.: glandă vulvovaginală (v.).

GLANDĂ BULBOURETRALĂ / glande bulbo-urétrale / bulbourethral gland. NA: glandula bulbourethralis. Fiecare din cele două g. situate simetric de o parte și de alta a liniei mediane deasupra bulbului *corpului spongios, care deversează o secreție vâscoasă și filantă în bulbul uretrei, contribuind la fluiditatea spermei. Sin.: glandă Cowper.

GLANDĂ CILIARĂ / glande ciliaire / ciliary gland. NA: glandulae ciliares. Sin.: glandă Zeiss (v.).

GLANDĂ COCCIGIANĂ / glande coccygienne / glomus coccygeum. NA: glomus coccygeum. Mic organ *cromafin situat pe linia mediană, înaintea vârfului coccisului.

GLANDĂ COWPER / glande de Cowper / Cowper's gland. NA: glandula bulbourethralis. [*William Cowper, chirurg și anatomist englez, Londra, 1666-1709.*] Sin.: glandă bulbouretrală (v.).

GLANDĂ ECRINĂ / glande eccrine / eccrine gland. Cel mai simplu tip de g., al cărei canal excretor este în contact direct cu pielea. Ex.: anumite *g. sudoripare.

GLANDĂ FUNDICĂ / glande fundique / fundus gland. NA: glandula gastrica propria. G. gastrică tubulară dreaptă, constituită din celule principale, celule bordante și rare celule argentafine. G. f. secretă *pepsină și acid clorhidric.

GLANDĂ HOLOCRINĂ / glande holocrine / holocrine gland. V. holocrin.

GLANDĂ LACRIMALĂ / glande lacrymale / lacrimal gland. NA: glandula lacrimalis. Formațiune glandulară anexă a ochiului, care secretă lacrimile. Fiecărui ochi îi corespund două g. l., una principală, orbitară și o a doua accesorie, palpebrală. Ele sunt situate în partea anterioară, superioară și externă a *orbitei, în loja lacrimală. Secreția lacrimală ajunge la ochi prin numeroase canale excretoare, fiind acumulată în lacul lacrimal, de unde trece în fosele nazale prin căile lacrimale: conducte lacrimale, sac lacrimal și canal lacrimonazal.

GLANDĂ MAMARĂ / glande mammaire / mammary gland. NA: glandula mammaris. Formațiune glandulară situată în *mamele, destinată secreției laptelui. V. și prolactină.

GLANDĂ MUCOASĂ / glande muqueuse / mucous gland. G. exocrină care secretă un lichid vâscos, bogat în *mucopolizaharide (*mucus).

GLANDĂ PAROTIDĂ / glande parotide / parotid gland. NA: glandula parotis. Sin.: parotidă (v.).

GLANDĂ PILORICĂ / glande pylorique / pyloric gland. NA: glandula pylorica. G. gastrică tubulară conturnată, care secretă mucus și *gastrină.

GLANDĂ PINEALĂ / glande pinéale / epiphysis. NA: corpus pineale. Sin.: epifiză (v.).

GLANDĂ PITUITARĂ / glande pituitaire / pituitary gland. NA: glandula pituitaria. Sin.: hipofiză (v.).

GLANDĂ SEROASĂ / glande sereuse / serous gland. *G. exocrină care secretă un produs fluid, bogat în proteine, ce servește drept substrat pentru enzime.

GLANDĂ SUBLINGUALĂ / glande sublinguale / sublingual gland. NA: glandula sublingualis. G. salivară situată în planșeul bucal, sub mucoasa șanțului alveololingual și drenată prin canalele Rivinus și Walther.

GLANDĂ SUBMAXILARĂ / glande sous-maxillaire / submandibular gland. NA: glandula submandibularis. G. salivară pereche situată între corpul mandibulei, mușchii subhioidieni și baza limbii. Este drenată prin canalul Wharton, ce se deschide în vecinătatea frâului lingual.

GLANDĂ SUPRARENALĂ / glande surrénale / suprarenal body. NA: glandula suprarenalis. Sin.: suprarenală (v.).

GLANDĂ TIROIDĂ / glande thyroïde / thyroid gland. NA: glandula thyroidea. Sin.: tiroidă (v.).

GLANDĂ VESTIBULARĂ / glande vestibulaire / greater vestibular gland. NA: glandula vestibularis major. Sin.: glandă vulvovaginală (v.).

GLANDĂ VULVOVAGINALĂ / glande vulvovaginale / greater vestibular gland. NA: glandula vestibularis major. Organ glandular pereche, anexă a aparatului genital feminin, situat de o parte și de alta a jumătății posterioare a orificiului vaginal, inclus în mușchiul constrictor al vulvei. G. v. se deschide în șanțul nimfohimeneal și secretă un lichid lubrifiant. Sin.: glandă Bartholin, glandă vestibulară.

GLANDĂ ZEISS / glande de Zeiss / Zeiss' gland. [*Eduard Zeiss, chirurg german, Dresda, 1807-1868.*] *G. sebacee anexă a cililor palpebrali (genelor). *Orjeletul este o stafilococie a foliculului cilului, localizată la nivelul g. Z.

GLANDE CARDIALE / glandes cardiales / cardiac glands. *G. exocrine simple sau ramificate, secretoare de mucus, situate în corionul mucoasei gastrice, în apropierea cardiei și în zona ultimilor milimetri ai mucoasei esofagiene.

GLANDE CERUMINOASE / glandes cérumineuses / ceruminous glands. NA: glandulae ceruminosae. Tip de *g. sudoripare apocrine situate în peretele conductului auditiv extern, al căror produs de secreție, amestecat cu cel al *g. sebacee, formează *cerumenul.

GLANDE ENDOCRINE / glandes endocrines / endocrine glands. NA: glandulae endocrinae. V. hormon.

GLANDE EXOCRINE / glandes exocrines / exocrine glands. NA: glandulae exocrinae. V. glandă.

GLANDE MEIBOMIUS / glandes des Meibomius / meibomian glands. NA: glandulae tarsales. [*Heinrich Meibom (sau Meibomius), anatomist olandez, profesor la Helmstädt, 1638-1700.*] G. mici, în număr de 25-30, situate în grosimea *tarsului palpebral, a căror secreție grasă se amestecă cu lacrimile, contribuind astfel la lubrifierea corneei.

GLANDE PARATIROIDE / glandes parathyroïdes / parathyroid glands. NA: glandulae parathyroidea. Sin.: paratiroide (v.).

GLANDE SUPRARENALE / glandes surrénales / adrenal glands. NA: glandulae suprarenalis. Sin.: suprarenală (v.).

GLANDE SEBACEE / glandes sebacées / sebaceous glands. NA: glandulae sebaceae. G. situate în derm, care se deschid, cel mai des, în *foliculii piloși; de aceea numărul lor este mai mare în regiunile acoperite cu păr. Produsul lor asigură luciul și flexibilitatea părului și a pielii. Există câteva regiuni cu g. s. dar lipsite de foliculi piloși: prepuț, labii mici, areole mamare, pleoape (*g. Meibomius).

GLANDE SUDORIPARE / glandes sudoripares / sudoriferous glands. NA: glandulae sudoriferae. Organe tegumentare cu rol excretor și termoreglator; se deschid la suprafața pielii. Produsul lor este sudoarea sau transpirația, cu compoziție asemănătoare urinei. Se disting: 1) *G. s. ecrine*, prezente la nivelul ansamblului tegumentelor, cu canale secretorii înguste și deschise la suprafață printr-un por. 2) *G. s. apocrine*, localizate în regiunile anogenitale, inghinale, axilare și mamelonare, cu lumenul mai larg, deschise în foliculii pilosebacei și cu dezvoltare tardivă la copil.

GLAUCOM, s. n. / glaucome, s. m. / glaucoma. [*Lat. glaucoma, gr. glaukoma = opacitate a cristalinului, din lat. glaucus, gr. glaukos = albastru-verzui.*] Denumire generică pentru un grup de afecțiuni oculare diferite, care au caracteristică comună creșterea *presiunii intraoculare. În toate cazurile, hipertensiunea oculară perturbă circulația la nivelul arterelor care irigă papila optică, ca urmare producându-se progresiv o *excavație papilară glaucomatoasă, cu atrofie optică și cu alterări tipice ale *câmpului vizual, stadiul final al bolii netratate fiind *g. absolut*. Se disting: *g. primitiv* sau primar, fără o cauză aparentă și *g. secundar*, care survine ca o complicație a unei afecțiuni oculare în evoluție sau din cauza alterărilor anatomice pe care aceasta le-a provocat. G. primitiv este cel mai frecvent și poate fi acut (cu debut prin atac de glaucom, urgență majoră) sau cronic (congestiv sau simplu). În funcție de acei factori determinanți ai presiunii intraoculare (v.) a fost elaborată și o clasificare fiziopatologică a g. Clasificarea actuală se bazează pe starea anatomică a unghiului irido-corneean (etalonată de la 0 la IV) care permite să se distingă g. cu unghi închis și g. cu unghi deschis. V. și în continuare.

GLAUCOM ABSOLUT / glaucome absolu / absolute glaucoma. G. a cărui evoluție a ajuns în ultimul stadiu în care apare *cecitate.

GLAUCOM CORTIZONIC / glaucome cortisonique / corticosteroid glaucoma. Hipertonie oculară determinată de *corticoterapia locală sau generală.

GLAUCOM EXOGEN / glaucome exogène / glaucoma with extraocular venous obstruction. Formă rară de g. determinată de creșterea presiunii venoase episclerale, determinată la rândul ei de cauze extraoculare (hipertonie în sistemul venos orbitar, cavernos, jugular sau mediastinal).

GLAUCOM FAKOGEN / glaucome phakogène / phacolytic glaucoma. Hipertonie oculară ce complică o luxație sau subluxație de cristalin sau o cataractă intumescentă.

GLAUCOM INFANTIL / glaucome infantile / infantile glaucoma. Formă de g. congenital care nu apare imediat de la naștere, ci după vârsta de 2 ani.

GLAUCOM MALIGN / glaucome malin / malignant glaucoma. Formă foarte gravă de g., ce complică postoperator un g. primitiv.

GLAUCOM PIGMENTAR / glaucome pigmentaire / pigmentary glaucoma. G. al miopilor, caracterizat printr-o pigmentare anormală la nivelul corneei.

GLAUCURIE, s. f. / glaucurie, s. f. / glaucosuria. [*Lat.* ***glaucus,*** *gr.* ***glaukos*** *= albastru-verzui; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Colorație albastră-verzuie a urinei din diferite cauze. Ex.: ingestie sau injectare de albastru de metilen, *indicanurie.

GLENOID, adj. / glénoïde, glénoïdal, adj. / glenoid. [*Gr.* ***glenoides,*** *de la* ***glene*** *= fagure de miere,* ***eidos*** *= formă.*] V. cavitate glenoidă.

GLERĂ, s. f. / glaire, s. f. / mucus. [*Fr.* ***glaire,*** *din lat.* ***clara ovi*** *= albuș de ou.*] Lichid incolor sau albicios, mai consistent decât *mucusul, cu aspect asemănător albușului de ou, secretat de unele mucoase. V. și gleră cervicală.

GLERĂ CERVICALĂ / glaire cervicale / cervical mucus. Lichid vâscos și transparent secretat de celulele colului uterin. G. c. apare periodic, în momentul ovulației, sub influența *foliculinei și dispare sub influența *progesteronului sau a unor *contraceptive. Prin caracterul său bazic, g. c. protejează spermatozoizii împotriva acidității vaginale și este indispensabilă ascensiunii acestora. Uneori, dimpotrivă, poate conține substanțe care îi alterează compoziția (îndeosebi agenți infecțioși, hormoni progestativi), constituind un obstacol la trecerea spermatozoizilor. În aceste cazuri, un tratament cu estrogeni poate ameliora calitatea g. c., vindecând astfel o sterilitate. Examinarea microscopică a g. c. poate fi utilă în determinarea perioadei de *ovulație.

GLEZNĂ, s. f. / cheville, s. f. / ankle. NA: articulatio talocruralis. [*Sl.* ***glezinu*** *= gleznă.*] Articulația tibiotarsiană. V. tab. anat. - articulații.

GLICAN, s. m. / glycane, s. m. / glycan. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce.*] Termen englezesc sin. cu *polizaharid, utilizat, de asemenea, pentru a desemna grupările glucidice de masă moleculară variată care sunt legate de proteine (*proteoglicani), peptide (*peptidoglicani) sau lipide (*lipidoglicani).

GLICEMIE, s. f. / glycémie, s. f. / glyc(a)emia. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Denumire dată de Claude Bernard prezenței normale a glucozei în sânge. À jeun, la subiecții sănătoși, g. poate varia de la 0,7 la 1,1 g/l (de la 3,9 la 5,6 mmol/l). G. este menținută prin mecanisme neurohormonale (v. insulină, glucagon). Valoarea g. depinde, pe lângă variațiile fiziologice sau patologice, de metoda de determinare. În prezent, determinarea și urmărirea variațiilor g. se pot efectua cu *biosenzori pentru glucoză. V. și hipoglicemie, hiperglicemie, diabet zaharat.

GLICERID, s. n. / glycéride, s. m. / glyceride. [*Gr.* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce.*] Lipid simplu rezultat prin esterificarea cu acizi grași a uneia (monoglicerid), a două (digliceride) sau a trei (triglicerid) funcții alcool ale *glicerolului. Concentrația plasmatică a *trigliceridelor (trigliceridemie) este crescută în unele *hiperlipidemii.

GLICERINĂ, s. f. / glycérine, s. f. / glycerin. [*Gr.* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce; -ină.*] Denumire pentru preparatele farmaceutice ale *glicerolului.

GLICEROFOSFAT, s. m. / glycérophosphate, s. m. / glycerophosphate. [*Gr.* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor.*] Esterul monofosfat al *glicerolului, metabolit intermediar în sinteza grăsimilor și în catabolizarea hidraților de carbon. Sub formă de săruri de calciu și sodiu este utilizat ca medicament.

GLICEROL, s. m. / glycérol, s. m. / glycerol. [*Gr.* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce; -ol.*] Lichid siropos, cu miros dulceag; din punct de vedere chimic este un trialcool, cu formula $CH_2OH\text{-}CHOH\text{-}CH_2OH$, obținut prin hidroliza grăsimilor neutre, ca subprodus industrial în fabricarea săpunurilor. În țesuturile vii intră în compoziția *gliceridelor și *glicerofosfaților. G. are efect crioprotector în amestec (circa 25%) cu apa și, ca urmare, este utilizat în tehnicile care impun congelarea (îndeosebi în azot lichid, la -194,5°C) celulelor sau țesuturilor. Miscibil cu apa, este utilizat ca lubrifiant, emolient și laxativ. Servește ca excipient pentru unele produse cosmetice. Sin.: glicerină.

GLICINĂ, s. f. / glycine, s. f. / glycine. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; -ină.*] Sin.: glicocol (v.).

GLICINOZĂ, s. f. / glycinose, s. f. / hyperglycin(a)emia. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; -ină; -oză.*] Sin.: hiperglicinemie (v.).

GLICINURIE EREDITARĂ / glycinurie héréditaire / familial glycinuria. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; -ină; gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***hereditarius*** *= referitor la moștenire, de la* ***hereditas, -atis*** *= moștenire.*] Afecțiune metabolică congenitală caracterizată prin alterarea reabsorbției tubulare a *glicocolului, cu *hiperglicinurie ce antrenează uneori *litiază biliară.

GLICOCALIX, s. n. / glycocalyx, s. m. / glycocalyx, cell coat. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; lat.* ***calyx, -icis,*** *gr.* ***kalyx, -ykos*** *= înveliș, coajă.*] Entitate structurală situată la exteriorul *membranei plasmatice și alcătuită din lanțurile oligo- și poliglucidice ale glicoproteinelor și glicolipidelor intrinseci ale plasmalemei, dar și din glicoproteine extrinseci și proteoglicani secretați de celule și apoi adsorbiți la suprafața celulei. Grosimea g. este de 20-50 nm, iar delimitarea sa în raport cu *matricea extracelulară este relativ convențională. Rolurile g., în curs de elucidare, sunt: protecția plasmalemei, determinarea încărcării electrice a suprafeței celulare (cu rol probabil, datorită sarcinii negative, de depozit de cationi, îndeosebi de Ca^{2+}), modularea permeabilității celulare, implicare în procesele de recunoaștere celulă-celulă și celulă-matrice, exprimarea individualității celulare ("carte de identitate a celulei"). Sin.: glicolemă.

GLICOCOL, s. m. / glycocolle, s. m. / glycocoll. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce.*] Simbol Gly sau G. Aminoacid *alifatic neesențial, constituent al proteinelor, precursor al *porfirinelor și al *sărurilor biliare. Este un component al *glutationului și intervine ca *neurotransmițător în sinapsele inhibitoare din sistemul nervos central. Sin.: glicină, acid aminoacetic. V. tab. const. biochim.

GLICOFORMATOR, adj., s. n. / glycoformateur, -trice, adj., s. m. / glucogenic. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; lat.* ***formator, -oris*** *= creator, de la* ***formare*** *= a forma și* ***forma*** *= formă.*] Sin.: glucoformator (v.).

GLICOGEN, s. m. / glycogène, s. m. / glycogen. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***gennan*** *= a produce.*] Substanță glucidică (poliozid sau polizaharid) cu formula generală $(C_6H_{10}O_5)_n$, în care n este numărul de reziduuri de glucoză, ce poate ajunge până la 50 000 ($M_r > 1{\cdot}10^7$ Da). G. constituie o formă de depozit importantă a glucozei în organism, îndeosebi la nivelul ficatului și în mușchi. V. și glicogenoză.

GLICOGEN SINTAZĂ, s. f. / glycogène synthase / glycogen synthase. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***gennan*** *= a produce;* ***syn*** *= împreună;* ***tithenai*** *= a plasa; -ază.*] Enzimă care catalizează sinteza *glicogenului, determinând formarea legăturilor α-1,4-glicozidice.

GLICOGENAZĂ, s. f. / glycogénase, s. f. / glycogenase. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***gennan*** *= a produce; -ază.*] Enzimă din hepatocit, capabilă să transforme *glicogenul în *glucoză când este activată printr-un factor nervos sau hormonal.

GLICOGENEZĂ, s. f. / glycogenèse, s. f. / glycogenesis. [*Gr. glykys = dulce; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] 1) Formarea *glicogenului din *glucoză sau din alte substanțe glucidice. Sin.: glicogenogeneză. 2) Termen vechi, desuet, pentru denumirea producerii de glucoză. V. glucogeneză.

GLICOGENOGENEZĂ, s. f. / glycogénogenèse, s. f. / glycogenesis. [*Gr. glykys = dulce; gennan = a produce; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Sin.: glicogeneză (v.).

GLICOGENOLIZĂ, s. f. / glycogénolyse, s. f. / glycogenolysis. [*Gr. glykys = dulce; gennan = a produce; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Degradarea progresivă a *glicogenului în *glucoză. În condiții bazale este controlată de mecanisme biochimice, iar în afara acestor condiții este sub control hormonal, exercitat îndeosebi prin *adrenalină și *glucagon.

GLICOGENOZĂ, s. f. / glycogénose, s. f. / glycogenosis. [*Gr. glykys = dulce; gennan = a produce; -oză.*] Afecțiune determinată de acumularea excesivă de *glicogen într-unul sau mai multe organe sau țesuturi, prin deficitul congenital al uneia dintre enzimele care intervin în metabolismul glicogenului. Mai este denumită și boală de stocare a glicogenului. După clasificarea lui Cori, se disting șase glicogenoze de tip I-VI: 1) *G. tip I* se mai numește și *boala von Gierke (v. boală glicogenică). 2) *G. tip II* sau *g. cardiacă* (boala Pompe). Debut în primele zile-luni de viață, cu tulburări respiratorii și cardiace (cardiomegalie importantă prin supraîncărcarea inimii cu glicogen). Acumularea de glicogen ar fi dată de absența congenitală a unei maltaze acide lizozomale. Se transmite autozomal recesiv. Sin.: cardiomegalie glicogenică, policorie glicogenică a inimii, rabdomiomatoză difuză a inimii. Evoluție rapid letală. 3) *G. tip III* sau boala Forbes, prin deficit de amilo-1,6-glucozidază, caracterizată prin acumularea de glicogen anormal, cu lanțuri numeroase și scurte (asemănător *dextrinei), în inimă, ficat și mușchi. Evoluție benignă. Sin.: boală Cori. 4) *G. tip IV* sau boala Andersen, prin defect de enzimă amilo-1,6-transglucozidază și perturbarea sintezei glicogenului, cu acumulare în ficat, splină și ganglioni limfatici a unui glicogen anormal de lung. Clinic se constată hepatomegalie, ciroză, exitus rapid. 5) *G. tip V* sau boala McArdle-Schmid-Pearson, determinată de acumularea în mușchi a glicogenului, a cărui degradare este blocată în prima etapă, din cauza absenței fosforilazei musculare. Boala este ereditară și se transmite autozomal recesiv. Se manifestă prin fatigabilitate anormală, cu crampe musculare dureroase la efort și, uneori, mioglobinurie. 6) *G. tip VI*, cu localizare hepatică, determinată de un deficit parțial în fosforilază, având drept consecință blocarea sintezei și parțial a degradării glicogenului. Clinic se observă întârziere a creșterii și hepatosplenomegalie. Prognostic favorabil. Sin.: boală Hers. Ulterior au mai fost adăugate: 7) *G. tip VII* sau *boala Tarui, prin deficit de fosfofructokinază musculară. 8) *G. tip VIII* sau boala Hug (v.). 9) *G. tip IX* sau boala Schimke, determinată de un deficit de fosforilază hepatică.

GLICOLEMĂ, s. f. / glycolemme, s. m. / glycolem, cell coat. [*Gr. glykys = dulce; lemma = înveliș.*] Sin.: glicocalix (v.).

GLICOLIPID, s. n. / glycolipide, s. m. / glycolipid. [*Gr. glykys = dulce; lipos = grăsime.*] Lipid a cărui moleculă conține un glucid, de obicei galactoză sau glucoză. Există numeroase tipuri de g., printre care: glicosfingolipidele țesuturilor animale (*cerebrozide, *gangliozide), glicogliceridele țesuturilor vegetale și ale bacteriilor, lipopolizaharidele bacteriene.

GLICOLIZĂ, s. f. / glycolyse, s. f. / glycolysis. [*Gr. glykys = dulce; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Procesul de conversie a moleculei de glucoză, ca urmare a unei serii de zece reacții catalizate enzimatic (calea Embden-Meyerhof). G. se derulează în citoplasma tuturor celulelor, fie că acestea sunt aerobe sau anaerobe. În cazul *g. aerobe*, un mol de glucoză va fi scindat în doi moli de acid piruvic. Concomitent, se formează doi moli de ATP și de NADH + H^+. G. aerobă cuprinde primele nouă reacții. În condiții anaerobe, se produce *g. anaerobă*, în care, în ultima etapă a g., are loc conversia acidului piruvic în acid lactic. Ca urmare a acestei tranformări, *fosforilarea oxidativă nu poate avea loc. Acidul lactic poate fi însă reconvertit, în prezența oxigenului, în acid piruvic la nivelul ficatului și mușchiului cardiac, pentru a servi apoi ca sursă energetică.

GLICONEOGENEZĂ, s. f. / glyconéogènese, s. f. / glyconeogenesis. [*Gr. glykys = dulce; neos = nou; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Sin.: gluconeogeneză (v.).

GLICOPENIE, s. f. / glycopénie, s. f. / glycopenia. [*Gr. glykys = dulce; penia = sărăcie.*] Sin. nerecomandat, pentru hipoglicemie (v.).

GLICOPEXIE, s. f. / glycopexie, s. f. / glycopexis. [*Gr. glykys = dulce; pexis = fixare.*] Fixarea *glucozei în țesuturi.

GLICOPROTEINĂ, s. f. / glycoprotéine, s. f. / glycoprotein. [*Gr. glykys = dulce; protos = primul; -ină.*] *Heteroproteină rezultată prin legarea covalentă între o proteină și una sau mai multe grupări ozidice. Grupările ozidice conțin 10-15 reziduuri de *oze (îndeosebi *galactoză și *manoză), dispuse în lanțuri liniare sau ramificate. Cel mai frecvent, cantitatea de glucide nu depășește 25%. G. denumite *mucopolizaharide se apropie, prin constituție, de glucide, în timp ce *mucoproteinele se aseamănă mai mult cu proteinele (ex.: g. din plasma sanguină). O serie de enzime, hormoni, antigeni, receptori membranari sunt g. Var.: glucoproteină, glucoproteidă.

GLICOPROTEINĂ IIB-IIIA / glycoprotéine IIB-IIIA / IIB-IIIA glycoprotein. Proteină situată la suprafața *trombocitelor, având funcția de receptor pentru *fibrinogen. Prin legarea fibrinogenului la g. IIB-IIIA se produc punți interplachetare care favorizează formarea de agregate plachetare.

GLICOPROTEINĂ P / glycoprotéine P / P glycoprotein. Proteină sintetizată sub controlul genei MDR1, prezentă în mod normal în numeroase tipuri celulare. G. P facilitează transportul transmembranar intracelular al diverselor toxine, iar în cazul suprarenalei și al uterului gravid, transportul hormonilor steroizi. În celulele canceroase, concentrația g. P crește, fenomen corelat cu rezistența la mai multe medicamente antineoplazice.

GLICORAHIE, s. f. / glycorrachie, s. f. / glycorrhachia. [*Gr. glykys = dulce; rhakhis = coloană vertebrală.*] Prezența fiziologică de glucoză în lichidul cefalorahidian. Concentrația sa normală este de 0,60 g/l. G. variază în mod normal în funcție de *glicemie. Hipoglicorahia este un semn obișnuit în meningitele purulente și tuberculoase.

GLICOREGLARE, s. f. / glycorégulation, s. f. / glycoregulation. [*Gr. glykys = dulce; lat. regulare = a regla, de la regula = regulă și regere = a conduce.*] Reglarea metabolismului glucidelor și îndeosebi menținerea nivelului normal al *glicemiei. G. se realizează prin mecanisme biochimice hormonale și nervoase, organele și structurile implicate fiind ficatul, pancreasul, mușchii și sistemul nervos.

GLICOSFINGOLIPIDE, s. f. pl. / glycosphingolipides, s. m. pl. / glycosphingolipids. [*Gr. glykys = dulce; sphingein = a strânge, a lega strâns; lipos = grăsime.*] Sunt cele mai întâlnite *glicolipide în țesuturile animale. Conțin *ceramide și un număr variabil de zaharuri. V. și sfingolipide.

GLICOZAMINOGLICANI, s. m. pl. / glycosaminoglycanes, s. m. pl. / glycosaminoglycans. [*Gr. glykys = dulce; oză - indică un glucid; ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină;*

glykys = *dulce*.] *Polizaharide prezente la suprafața celulei și în *matricea extracelulară. Sunt alcătuiți din monomeri dizaharidici repetitivi: una din unități este un glucid aminat (galactozamină sau glucozamină), cealaltă posedă o funcție carboxilică sau sulfat. Principalii g. sunt: condroitin sulfatul, keratan sulfatul, *heparina, heparan sulfatul, dermatan sulfatul și hialuronatul. Legați de proteine, g. formează proteoglicanii. Abrev.: GAG. Sin.: mucopolizaharide.

GLICOZID, s. n. / glycoside, s. m. / glycoside. [*Gr. glykys* = *dulce; ozid - indică un glucid*.] Compus de origine vegetală care prin hidroliză se scindează într-o parte glucidică, formată din una sau mai multe monozaharide, și o parte neglucidică, aglicon. G. sunt foarte răspândiți în natură. Var.: glucozid.

GLICOZIDE CARDIOTONICE / glycosides cardiotoniques / cardiac glycosides. Var.: glucozide cardiotonice. V. cardiotonice.

GLICOZIDE DIGITALICE / glycosides digitaliques / digitalis glycosides. Grup de medicamente extrase din diverse specii ale plantei *Digitalis*, alcătuite din una sau mai multe oze și o fracțiune aglican steroidică. G. d. cresc forța contracțiilor cardiace, sporesc și apoi diminuează excitabilitatea miocardică, încetinesc și regularizează ritmul cardiac, diminuează conductibilitatea nodului sinoatrial și a fasciculului His. Aceste acțiuni sunt utile în insuficiența cardiacă și în anumite tulburări de ritm. Dozele terapeutice sunt relativ apropiate de dozele toxice, în cazul cărora survin tulburări digestive și îndeosebi tulburări cardiace de tip anomalii de conducere și hiperexcitabilitate miocardică. Prototipul g. d. este *digitoxina. Var.: glucozide digitalice.

GLICOZILARE, s. f. / glycosylation, s. f. / glycosylation. [*Gr. glykys* = *dulce; ază - indică un glucid; gr. hyle* = *materie*.] Fixarea nonenzimatică și ireversibilă a glucozei la azotul terminal al unei proteine. Ex.: hemoglobină glicozilată.

GLICOZIL TRANSFERAZĂ, s. f. / glycosyltransférase, s. f. / glycosyltransferase. [*Gr. glykys* = *dulce; oză - indică un glucid; gr. hyle* = *materie; lat. transferre* = *a duce dintr-o parte în alta, de la trans* = *peste, dincolo, ferre* = *a duce; -ază*.] Enzimă ce catalizează *glicozilarea lipidelor sau proteinelor.

GLICOZURIE, s. f. / glycosurie, s. f. / glycosuria. [*Gr. glykys* = *dulce; oză - indică un glucid; ouron* = *urină*.] Prezență anormală de glucoză în urină, în relație cu creșterea concentrației glucozei în sânge (*hiperglicemie). Termenul de g. nu este utilizat decât atunci când cantitatea de glucoză depășește 200 mg în 24 de ore, deoarece până la această concentrație prezența glucozei, împreună cu alte glucide, este normală.

GLICOZURIE RENALĂ / glycosurie rénale / renal glycosuria. Sin.: diabet renal (v.).

GLICURONOCONJUGARE, s. f. / glycuronoconjugaison, s. f. / glycuronic conjugation. Modalitate de *detoxifiere hepatică a anumitor substanțe endogene sau exogene prin legarea (conjugarea) cu acid glucuronic.

GLIE, s. f. / glie, s. f. / glia. [*Gr. glia* = *clei*.] Sin.: nevroglie (v.).

GLIOBLASTOM, s. n. / glioblastome, s. m. / glioblastoma. [*Gr. glia* = *clei; blastos* = *germen; -oma*.] Termen general pentru formele maligne de *astrocitom. Apare la vârsta mijlocie, în emisferele cerebrale; evoluție rapidă. Macroscopic: culoare cenușie, consistență moale, cu zone hemoragice și de necroză transformate chistic. Microscopic: polimorfism celular, cu forme alungite și rotunde, iar, uneori, cu celule gigante multinucleate.

GLIOBLASTOM IZOMORF / glioblastome isomorphe / isomorphous glioblastoma. Sin.: neurospongiom (v.).

GLIOCIT, s. n. / gliocyte, s. m. / gliocyte. [*Gr. glia* = *clei; kytos* = *celulă*.] Celulă glială. V. nevroglie.

GLIOEPITELIOM, s. n. / glioépithéliome, s. m. / glioepithelioma. [*Gr. glia* = *clei; epi* = *pe; thele* = *mamelon, ridicătură; -oma*.] Sin.: ependimom (v.).

GLIOFIBRILĂ, s. f. / gliofibrille, s. f. / glial fibrillary acidic protein. [*Gr. glia* = *clei; lat. științifică fibrilla, dim. de la fibra* = *fibră*.] Sin.: proteină fibrilară glială acidă (v.).

GLIOFIBROMATOZĂ, s. f. / gliofibromatose, s. f. / neurofibromatosis. [*Gr. glia* = *clei; lat. fibra* = *fibră; -oma; -oză*.] Sin.: neurofibromatoză (v.).

GLIOM, s. n. / gliome, s. m. / glioma. [*Gr. glia* = *clei; -oma*.] Termen generic care desemnează tumorile primitive din SNC dezvoltate la nivelul diferitelor elemente celulare ale *nevrogliei. Unele g., de grad redus, sunt benigne și generează o simptomatologie în relație cu presiunea pe care o exercită în zonele în care se dezvoltă, dar pot degenera în g. cu grad înalt de malignitate. Din această grupă fac parte: *astrocitomul, *oligodendrogliomul, *ependimomul, *papilomul coroidian, *meduloblastomul. Alte g. sunt maligne de la începutul dezvoltării. Ex.: glioblastomul.

GLIOM PERIFERIC / gliome périphérique / peripheral glioma. Sin.: neurinom (v.).

GLIOMATOZĂ, s. f. / gliomatose, s. f. / gliomatosis. [*Gr. glia* = *clei; -oma; -oză*.] Proliferare cu aspect tumoral difuz a *nevrogliei, cu neoformare de elemente de origine disontogenetică (ex.: *scleroza tuberoasă, *siringomielia ș. a.).

GLIOSARCOM, s. n. / gliosarcome, s. m. / gliosarcoma. [*Gr. glia* = *clei; sarx, sarkos* = *carne; -oma*.] *Sarcom dezvoltat din țesutul nervos. V. și glioblastom.

GLIOXILAT, s. m. / glyoxylate, s. m. / glyoxylate. Sare, anion sau ester al *acidului glioxilic. V. hiperoxalurie.

GLIOZĂ, s. f. / gliose, s. f. / gliosis. [*Gr. glia* = *clei; -oză*.] Proliferare patologică a *nevrogliei, procesul fiind relativ echivalent *fibrozei.

GLIOZOM, s. m. / gliosome, s. m. / gliosome. [*Gr. glia* = *clei; soma, -atos* = *corp*.] Fiecare din granulațiile mici vizibile la microscop în corpul celular și în prelungirile *astrocitelor. G. sunt alcătuiți din aglomerări de *mitocondrii.

GLIPICAN, s. m. / glypicane, s. m. / glypican. Moleculă prezentă la suprafața fibroblastelor în cultură. Este un glicozilfosfatidilinozitol legat de un proteoglican heparan sulfat. G. se leagă cu fibronectina, colagenul I, antitrombina III, prin lanțuri GAG. Rolul său constă în modularea atașării și formei celulelor, asamblarea *matricei extracelulare și în modularea activității proteazelor matricei.

GLOB, s. n. / globe, s. m. / globus. [*Lat. globus* = *glob*.] Formațiune sferică, globuloasă, normală sau patologică. Tipuri: 1) *G. cornos* sau *keratozic*: insulă de celule epiteliale keratinizate în masa tumorală a *epitelioamelor spinocelulare. 2) *G. ocular* (v.). 3) *G. de siguranță*: retracția dură a uterului după expulzia fătului. 4) *G. vezical* (v.).

GLOB OCULAR / globe oculaire / bulb, eyeball. NA: bulbus oculi. Organ par reprezentând segmentul periferic (extern) al analizatorului vizual, de formă aproximativ sferică (cu axul antero-posterior de 25 mm și diametrul transversal de 23 mm), situat în *orbită. G. o. este un organ cavitar alcătuit dintr-un înveliș rezistent care cuprinde o serie de medii transparente. Învelișul g. o. este alcătuit din trei tunici: 1) *Sclerotica*, tunică conjunctivă externă și rezistentă, a cărei parte anterioară transparentă este *corneea. 2) **Uveea*, tunică medie cu vascularizație bogată. 3) *Retina*, receptorul vizual propriu-zis. Mediile transparente cuprinse în acest triplu înveliș sunt: *umoarea vitroasă, cu volumul cel mai mare, *cristalinul, lentila biconvexă plasată între umoarea vitroasă și *umoarea apoasă, care umple partea anterioară a g. o. Acestea, împreună cu corneea, constituie dioptrul ocular. Anexele g. o. sunt mușchii extrinseci, pleoapele și aparatul lacrimal.

GLOB VEZICAL / globe vésical / full bladder, bladder distension. Expresie desemnând o vezică urinară în stare de distensie (prin retenție de urină), care este percepută la palparea regiunii hipogastrice ca o masă rotundă, regulată și mediană, asemănătoare unui glob. G. v. este mai frecvent la bărbat, fiind cel mai adesea cauzat de un *adenom de prostată sau de o îngustare a uretrei și, mai rar, de o disfuncție neurologică a vezicii. La femeie, g. v. este cel mai frecvent provocat de o compresie pelvină (*fecalom) sau de o imobilizare îndelungată la pat.

GLOBINĂ, s. f. / globine, s. f. / globin. [*Lat.* ***globus*** *= glob;* ***-ină***.] Partea proteică a *hemoglobinei, care conține patru molecule de globină pe moleculă.

GLOBOZID, s. n. / globoside, s. m. / globoside. *Sfingoglicolipid care conține zaharuri aminoacetilate și hexoze simple, prezent în ser, splină, ficat și eritrocite. Se acumulează în țesuturi în *boala Sandhoff.

GLOBUL, s. n. / globule, s. m. / globule. [*Lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob.*] 1) Corpuscul sferic. 2) Picătură mică sferică alcătuită dintr-un fluid sau semifluid. 3) Particulă sau celulă de dimensiuni mici și formă sferică. Denumirea de g. roșu este discutabilă, deoarece hematiile normale nu au formă sferică. V. sferocit.

GLOBUL ALB / globule blanc / white blood cell. Sin.: leucocit (v.).

GLOBUL ROȘU / globule rouge / red blood cell. Sin.: eritrocit (v.).

GLOBULAR, adj. / globulaire, adj. / globular. [*Lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob.*] 1) Care are formă de glob; sferic. 2) Care aparține globulelor roșii, referitor la acestea. Ex.: volum g.

GLOBULINĂ DE LEGARE A HORMONULUI SEXUAL / globuline de liaison de la hormone sexuelle / sex hormone binding globulin. Sin.: proteină de legare a hormonului sexual (v.).

GLOBULINĂ DE LEGARE A TESTOSTERONULUI / globuline de liaison de la testosterone / testosterone binding globulin. Sin.: proteină de legare a testosteronului (v.).

β-GLOBULINĂ. Var. pentru betaglobulină (v.).

γ-GLOBULINĂ. Var. pentru gamaglobulină (v.).

GLOBULINE, s. f. / globulines, s. f. / globulins. [*Lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină***.] Proteine globulare cu greutatea moleculară între 120 000 și 250 000 Da, cu caracter slab acid, cu punctul izoelectric situat între pH-ul 5 și 6, insolubile în apă distilată și alcool, coagulabile prin căldură. Tipurile de proteine globulare din organism sunt diverse: *fibrinogen, g. serice, ovoglobulină, *tireoglobulină, *miozină etc. G. din serul sanguin prezintă la *electroforeza acestuia o mobilitate anodică mai mică decât a albuminei serice. S-au izolat α_1, α_2, β și γ-globuline. Imunoglobinele fac parte din grupul *gamaglobulinelor. V. tab. const. biochim.

α-GLOBULINE. Var. pentru alfaglobuline (v.).

GLOBULINEMIE, s. f. / globulinémie, s. f. / globulin(a)emia. [*Lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină***; *gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența normală de *globuline în sânge. V. și serumglobulină.

GLOBULINEMIE MONOCLONALĂ BENIGNĂ / globulinémie monoclonale bénigne / benign monoclonal gammopathy. Sin.: gamapatie monoclonală benignă (v.).

GLOBULINURIE, s. f. / globulinurie, s. f. / globulinuria. [*Lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină***; *gr.* ***ouron*** *= urină.*] Varietate de proteinurie caracterizată prin prezența exclusivă a *globulinelor în urină.

GLOBUS, s. n. / globus, s. m. / globus. NA: globus, pl. globi. [*Lat.* ***globus*** *= glob.*] 1) Structură sferică. 2) *G. hystericus*, bulă isterică, ca senzație de „nod în gât", premergătoare crizelor isterice. 2) *G. pallidus*, porțiunea medială a nucleului lenticular.

GLOMANGIOM, s. n. / glomangiome, s. m. / glomangioma. [*Lat.* ***glomus, -eris*** *= ghem; gr.* ***angeion*** *= vas;* ***-oma***.] Tumoră glomică. V. glomus.

GLOMECTOMIE, s. f. / glomectomie, s. f. / glomectomy. [*Lat.* ***glomus, -eris*** *= ghem; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția *glomusului carotidian.

GLOMERUL, s. m. / glomérule, s. m. / glomerulus. NA: glomerulus, pl. glomeruli. [*Lat.* ***glomerulus,*** *dim. de la* ***glomus, -eris*** *= ghem.*] Formațiune de forma unui ghem microscopic, alcătuit din capilare sanguine sau fibre nervoase. Termenul este utilizat frecvent pentru desemnarea *g. renal* (v.). Alte ex.: *g. arteriolar cohlear*, ghemuri arteriolocapilare situate în interiorul *cohleei; *g. olfactiv*, alcătuit din fibre nervoase, la nivelul bulbului olfactiv și conținând prima sinapsă a căii olfactive.

GLOMERUL RENAL / glomérule rénal / renal glomerulus. Element inițial al nefronului, format dintr-un ghem de capilare coafat printr-o porțiune aplatizată a tubului urinifer, capsula lui Bowmann. Posedă doi poli: unul vascular, pe unde intră arteriola aferentă glomerulară și de unde iese arteriola eferentă glomerulară, și un pol urinar, unde pornește tubul urinifer. Sin.: corpusculul (sau g.) Malpighi, corpuscul renal.

GLOMERULITĂ, s. f. / glomérulite, s. f. / glomerulitis. [*Lat.* ***glomerulus,*** *dim. de la* ***glomus, -eris*** *= ghem;* ***-ită***.] Proces inflamator glomerular, propriu glomerulonefritelor, caracterizat, în formele acute inflamatorii, prin tumefacție și proliferare a celulelor endoteliale, proliferare și descuamare a celulelor epiteliale, degenerescență, necroză fibrinoidă, rupturi ale membranei bazale. Forme variate, după tipul leziunii: exsudativă, proliferativă, hemoragică, necrotică, membranoasă.

GLOMERULITĂ SEGMENTARĂ NECROTICĂ / glomérulite segmentaire nécrotique / Goodpasture's syndrome. Sin.: sindrom Goodpasture (v.).

GLOMERULONEFRITĂ, s. f. / glomérulonéphrite, s. f. / glomerulonephritis. [*Lat.* ***glomerulus,*** *dim. de la* ***glomus, -eris*** *= ghem; gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***-ită***.] *Nefropatie cu leziuni predominante la nivelul glomerulilor. Sensul termenului g. a evoluat asemănător celui de *nefrită, noțiunea de proces inflamator sugerată de sufixul *-ită* nu mai este pe primul plan, g. devenind aproape sin. cu *nefropatie glomerulară. În consecință, g. formează un grup relativ heterogen, având și o serie de caracteristici comune: 1) histopatologic domină alterările glomerulare; 2) manifestările clinice cele mai frecvente sunt proteinuria, hematuria, uneori sindromul nefrotic, insuficiența renală, hipertensiunea. Cadrul g. a fost subdivizat într-o serie de grupe, mai mult sau mai puțin autonome. V. în continuare.

GLOMERULONEFRITĂ ACUTĂ / glomérulonéphrite aiguë / acute glomerulonephritis. Inflamație acută, difuză a glomerulilor renali, mai frecventă la sexul masculin (2/1) și la copil. În majoritatea cazurilor, afectarea rinichiului este precedată de o infecție a căilor respiratorii superioare cu streptococ beta-hemolitic din grupul A. Perioada de latență de la infecție la apariția semnelor de nefrită este, în medie, de 10-14 zile. Alte cauze ale g. a.: origine infecțioasă nestreptococică, virală, parazitară, prin mecanism imunitar și toxic alergic. În 25% din cazuri nu se identifică nici un element etiologic. Caracteristici clinice: astenie, paloare, edeme (îndeosebi ale feței), semne de insuficiență cardiacă congestivă, asociate în 50% din cazuri cu hipertensiune arterială, hiperazotemie ușoară. Urinele sunt rare, tulburi, conținând proteine, hematii și cilindri. Leziunile anatomopatologice esențiale constau din proliferări celulare endocapilare. Prezența, pe fața externă a membranei bazale glomerulare, a unor depozite bogate în *imunoglobuline și în

*complement susține ipoteza implicării *complexelor imune în patogenia g. a. La copil și la adultul tânăr, g. a. evoluează 2-4 săptămâni, cu vindecare în majoritatea cazurilor. La adulți, evoluția g. a. poate fi mai gravă, rareori mortală, cel mai des cu cronicizare.

GLOMERULONEFRITĂ CRONICĂ / glomérulonéphrite chronique / chronic glomerulonephritis. În concepția actuală, g. c. nu este considerată o entitate unică, ci o modalitate de manifestare a unui grup de afecțiuni eterogene etiopatogenic și morfopatologic, asemănătoare ca sediu al leziunii și ca evoluție. Astfel, este comună afectarea capilarelor glomerulare, exprimată inițial prin leziuni inflamatorii, apoi cicatriceale. Evoluția g. c. este lentă, uneori pe o perioadă de peste 20 de ani, neregulată, dar progresivă spre o *insuficiență renală cu prognostic rezervat. Aproape totdeauna este probabilă intervenția unui mecanism imunitar, frecvent prin depunerea de *complexe imune circulante și, mai rar, prin acțiunea citotoxică a unor anticorpi antimembranari. Etiologia g. c. este diversă: consecutiv unei *g. acute, afecțiuni glomerulare în cadrul unor boli metabolice, neoplazii, colagenoze, boli ereditare. În multe cazuri, g. c. este primară sau idiopatică. În esență, se disting trei forme clinice: 1) *G. c. latentă*, descoperită ocazional prin examenul de urină (proteinurie, hematurie, cilindrurie). 2) *G. c. hipertensivă*: hipertensiune arterială moderată sau severă, de tip sistolodiastolic, determinând „hipertensiunea palidă". 3) *G. c. nefrotică*, sindromul nefrotic fiind impur: edem, hipertensiune arterială, hematurie, proteinurie și insuficiență renală cronică. Sin.: glomerulopatie cronică.

GLOMERULONEFRITĂ CU DEPOZITE MEZANGIALE DE IgA / glomérulonéphrite membrano-proliférative (forme mésangiale) / mesangioproliferative glomerulonephritis. Sin.: boală Berger (v.).

GLOMERULONEFRITĂ FOCALĂ / glomérulonéphrite focale / focal glomerulonephritis. Formă de *g. cronică în care leziunile sunt localizate în anumite sectoare ale ghemului capilar al glomerulului renal și în anumiți glomeruli. Se asociază și leziuni banale ale tubilor și ale spațiilor interstițiale renale. Forme clinice foarte variate, cele mai frecvente fiind cele cu hematurii izolate și recidivante. G. f. se întâlnește relativ frecvent în manifestările renale ale endocarditei infecțioase subacute, ale colagenozelor din purpura reumatoidă și în cazul *sindromului Goodpasture. Sin.: boală Löhlein.

GLOMERULONEFRITĂ CU LEZIUNI MINIME / altérations glomérulaires minimes / minimal change disease. Afecțiune benignă care reprezintă cea mai frecventă cauză de *sindrom nefrotic la copil. Se caracterizează prin pierderea difuză a proceselor (pedicele) celulelor epiteliale glomerulare (podocite). Alterările nu sunt vizibile decât în *microscopie electronică prin transmisie. Sin.: boală renală cu leziuni minime. V. și nefroză, boală Epstein.

GLOMERULONEFRITĂ LOBULARĂ / glomérulonéphrite lobulaire / lobular glomerulonephritis. Formă de g. proliferativă cronică în care sunt afectați toți glomerulii renali dintr-un lobul. Fiecare lobul afectat conține un nodul hialin, ale cărui prelungiri se acolează la pereții capilarelor și invadează treptat întregul lobul. Sin.: glomerulonefrită nodulară sau lobulonodulară.

GLOMERULONEFRITĂ LOBULONODULARĂ / glomérulonéphrite lobulonodulaire / lobular glomerulonephritis. Sin.: glomerulonefrită lobulară (v.).

GLOMERULONEFRITĂ MEMBRANOASĂ / glomérulonéphrite membraneuse / membranous glomerulonephritis. Glomerulonefrită caracterizată prin îngroșarea difuză a membranei bazale capilare, observată prin microscopie optică. La microscopie electronică prin transmisie, se observă că îngroșarea este determinată de depozite imunoglobulinice subendoteliale, electrodense, separate prin pinteni ai membranei bazale. Reprezintă cea mai frecventă cauză de *sindrom nefrotic la adult. Frecvent idiopatică, poate fi și secundară tumorilor maligne, infecțiilor sau lupusului eritematos sistemic.

GLOMERULONEFRITĂ MEMBRANOPROLIFERATIVĂ / glomérulonéphrite membranoproliférative / membranoproliferative glomerulonephritis. Glomerulonefrită cronică caracterizată prin proliferarea celulelor mezangiale, separarea lobulilor glomerulari, creșterea grosimii pereților capilari, a matricei mezangiale, precum și a *complementului seric. Afectează îndeosebi copiii și are o evoluție lent progresivă cu episoade de hematurie, edeme și hipertensiune arterială.

GLOMERULONEFRITĂ MEZANGIOPROLIFERATIVĂ / glomérulonéphrite proliférative mésangiale / mesangial proliferative glomerulonephritis. Proliferare mezangială difuză, pe seama matricei și celulelor mezangiale însoțită de proliferare endocapilară. Uneori sunt detectate depozite mezangiale de IgM și complement. Evoluează clinic ca *sindrom nefrotic.

GLOMERULONEFRITĂ NODULARĂ / glomérulonéphrite nodulaire / lobular glomerulonephritis. Sin.: glomerulonefrită lobulară (v.).

GLOMERULONEFRITĂ POSTSTREPTOCOCICĂ / glomérulonéphrite post-streptococcique / streptococcal glomerulonephritis. V. glomerulonefrită acută.

GLOMERULONEFRITĂ RAPID PROGRESIVĂ / glomérulonéphrite rapide progressive / rapidly progressive glomerulonephritis. G. caracterizată prin instalarea *insuficienței renale într-o perioadă extrem de scurtă, de câteva săptămâni sau luni, ca urmare a afectării a 50-80% din glomerulii renali. Leziunile anatomopatologice caracteristice constau în prezența semilunelor celulare, care ocupă numai un segment al capsulei Bowmann sau pot avea un caracter circumferențial, înconjurând complet glomerulul. În cele mai multe cazuri, afectarea glomerulară este mediată imunologic.

GLOMERULOPATIE, s. f. / glomérulopathie, s. f. / glomerulopathy. [*Lat. glomerulus, dim. de la glomus, -eris = ghem; gr. pathos = boală.*] Termen general care desemnează orice maladie renală (nefropatie) ce afectează efectiv glomerulii. G. poate fi acută sau cronică, difuză sau segmentară, secundară sau primitivă. Din punct de vedere etiologic, sunt cuprinse leziunile glomerulare inflamatorii, cele determinate de amiloidoză, nefroza lipoidică și cele din anumite boli generale: colagenoze, diabet etc. Sin.: glomerulită, glomerulonefrită, nefropatie glomerulară.

GLOMERULOSCLEROZĂ, s. f. / glomérulosclérose, s. f. / glomerulosclerosis. [*Lat. glomerulus, dim. de la glomus, -eris = ghem; gr. sklerosis = indurație, întărire, de la skleros = tare, dur.*] Scleroză a glomerulilor, care apare de obicei ca urmare a evoluției unei *glomerulonefrite cronice. Se produc scleroza și hialinizarea anselor vasculare ca și simfiza acestora cu capsula. Rezultat: afectarea până la suprimare a funcției glomerulare. *G. intercapilară* constituie *sindromul Kimmelstiel-Wilson.

GLOMERULOZĂ, s. f. / glomérulose, s. f. / glomerular nephrosis. [*Lat. glomerulus, dim. de la glomus, -eris = ghem; -oză.*] Termen care tinde să devină desuet și desemnează o formă de *nefroză în care predomină leziunile degenerative de la nivelul glomerulilor renali.

GLOMUS, s. n. / glomus, s. m. / glomus. NA: glomus, pl. glomera. [*Lat. glomus, -eris = ghem.*] Corpuscul rotunjit, alcătuit din vase și cu o inervație abundentă. V. în continuare.

GLOMUS CAROTIDIAN / glomus carotidien / glomus caroticum. NA: glomus caroticum. Corpuscul mic, bogat vascularizat, situat la nivelul bifurcației carotidei primitive. G. c. conține *chemoreceptori.

GLOMUS JUGULAR / glomus jugulaire / glomus jugulare. NA: glomus jugulare. Formațiune mică vasculonervoasă, situată între golful jugularei și peretele osos al fosei jugulare. G. j. conține *chemoreceptori.

GLOMUS NEUROVASCULAR / glomus neurovasculaire / glomus body. Anastomoză arteriovenoasă microscopică, bogată în fibre musculare netede și fibre nervoase, situată îndeosebi în pielea degetelor mâinilor și picioarelor.

GLOSALGIE, s. f. / glossalgie, s. f. / glossalgia. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***algos*** *= durere.*] Sin.: glosodinie (v.).

GLOSITĂ, s. f. / glossite, s. f. / glossitis. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă; -ită.*] Denumire generică pentru toate leziunile inflamatorii ale limbii, superficiale sau profunde, acute sau cronice, cu etiologie foarte variată și uneori necunoscută. Tipuri de g.: 1) *G. cerebriformă*, *genodermatoză în care limba este brăzdată de șanțuri pronunțate, asemănătoare cu suprafața creierului. 2) *G. depapilantă*, observată în perioada secundară a sifilisului și la fumători; se prezintă sub formă de plăci bine circumscrise, roșii și netede, situate pe fața dorsală a limbii. Reprezintă consecința descuamării epiteliale a papilelor linguale. 3) *G. disecantă*, cu pierderi de substanță, erodări și ulcerații, cu caracter extensiv și fără tendință la cicatrizare. 4) *G. exfoliativă marginală* sau *limba geografică, caracterizată prin pete circumscrise, circulare, ușor reliefate, care, prin confluență, seamănă cu reprezentarea unui relief geografic. 5) *G. romboidală mediană*, proces de hiperkeratoză situat înaintea V-ului lingual, de etiologie necunoscută, rebelă la tratament. 6) *G. sifilitică*, v. g. depapilantă. 7) *G. superficială hiperkeratozică*, alungire și colorare în brun-negru a papilelor linguale, cauzată de iritații prelungite prin tutun, alcool, condimente, infecții cronice, microbiene sau micotice.

GLOSITĂ HUNTER / glossite de Hunter / Hunter's glossitis. [***William Hunter,*** *medic englez, Londra, 1861-1957.*] Semn prețios, precoce, al *anemiei Biermer, reprezentat de atrofia limbii - limba este lucioasă, depapilată, prin dispariția papilelor filiforme și fungiforme; mucoasa devine degranulată, strălucitoare, de un roșu pal și uneori prezintă leziuni veziculare sau ulcerate, dureri și arsuri la contactul cu alimentele.

GLOSODINIE, s. f. / glossodynie, s. f. / glossodynia. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***odyne*** *= durere.*] Nevralgie particulară a limbii, caracterizată printr-un punct dureros fix și întâlnită la nevropați.

GLOSOFARINGIAN, adj., s. m. / glossopharyngien, -ienne, adj., s. m. / glossopharyngeal. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***pharynx, -yngos*** *= faringe.*] 1) Care se referă la limbă și faringe. 2) *Nervul g.*, a IX-a pereche a nervilor cranieni, care oferă fibre motorii faringelui și parotidei și fibre senzitive treimii posterioare a limbii, palatului moale și urechii medii. V. tab. anat.-nervi.

GLOSOFOBIE, s. f. / glossophobie, s. f. / glossophobia. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***phobos*** *= frică.*] Frica de a pronunța unele cuvinte, generată adesea de imposibilitatea articulării unor sunete.

GLOSOLALIE, s. f. / glossolalie, s. f. / glossolalia. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***lalia*** *= vorbire, de la* ***lalein*** *= a vorbi.*] 1) Utilizarea unui limbaj imaginar, cu un vocabular și o sintaxă inventate. Se observă în *schizofrenie și în *isterie. Sin.: glosomanie. 2) Capacitate atribuită unor persoane din anumite grupuri religioase de „a vorbi în limbi", acestea rostind cuvinte necunoscute, cărora ulterior li se atribuie diferite semnificații.

GLOSOMANIE, s. f. / glossomanie, s. f. / glossomania. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***mania*** *= nebunie.*] Sin.: glosolalie (v.).

GLOSOPLEGIE, s. f. / glossoplégie, s. f. / glossoplegia. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***plege*** *= lovitură.*] Hemiplegia limbii, prin lezarea ramurii motorii a nervului hipoglos.

GLOSOPTOZĂ, s. f. / glossoptose, s. f. / glossoptosis. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă;* ***ptosis*** *= cădere.*] Căderea accidentală a limbii în faringe, prin absența coordonării musculare și relaxare musculară, de ex. în cazul anesteziei profunde, în stare de comă etc. Poate determina asfixie și exitus.

GLOSSINA / glossina / glossina. [*Gr.* ***glossa*** *= limbă.*] Gen de insecte din familia *Muscidae*; răspândite în țările ecuatoriale. Specii importante: 1) *G. palpalis* sau musca țețe, transmite *boala somnului. 2) *G. morsitans* transmite boala somnului rodeziană.

GLOTĂ, s. f. / glotte, s. f. / glottis. NA: glottis. [*Gr.* ***glotta*** *sau* ***glottis*** *= glotă, forma atică pentru* ***glossa*** *= limbă.*] Parte a etajului mijlociu al laringelui (cea mai strâmtă) situată la nivelul *corzilor vocale. Porțiunea anterioară, interligamentară, este delimitată de marginea liberă a corzilor vocale, iar porțiunea posterioară, intercartilaginoasă (rinula), este delimitată de cartilajele aritenoide.

GLUCAGON, s. m. / glucagon, s. m. / glucagon. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***gone, gonos*** *= urmaș, sământă genitală.*] Hormon polipeptidic secretat de celulele α_2 ale *insulelor Langerhans pancreatice. Are acțiune hiperglicemiantă, antagonistă cu a *insulinei, stimulând totodată secreția acesteia. G. este captat de ficat, unde activează *glicogenoliza, fiind și lipolitic. Secreția sa crește în funcție de scăderea *glicemiei. G. este utilizat în accidentele hipoglicemice, pe cale intramusculară, în doză de 1 mg, fiind prescris în doze mai mari, în perfuzie, și în tratamentul *șocului cardiogenic. V. tab. const. endocrinol.

GLUCAGONOM, s. n. / glucagonome, s. m. / glucagonoma. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***gone, gonos*** *= urmaș, sământă genitală;* ***-oma.***] Tumoră rară, dezvoltată la nivelul celulelor α_2 din *insulele Langerhans, secretoare de *glucagon. Manifestările clinice sunt grupate în cadrul *sindromului de glucagonom. Metastazele hepatice sunt frecvente, iar evoluția este fatală.

GLUCID, s. n. / glucide, s. m. / carbohydrate. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce.*] Denumire generică a hidraților de carbon, conținând carbon, hidrogen și oxigen și având, de regulă, formula $(CH_2O)_n$. Alături de funcția *energogenă pe care o îndeplinesc, g. au și roluri structurale (ex.: în țesutul cartilaginos) sau funcționale (ex.: ribozele acizilor nucleici). Se clasifică în două mari grupe: *oze și *ozide. Sin.: hidrat de carbon (desuet), hidrocarbonat (denumire improprie), zahar.

GLUCIDOGRAMĂ, s. f. / glucidogramme, s. m. / glucoproteinogram. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***gramma*** *= înscriere.*] Exprimarea grafică a proporției diferitelor fracțiuni de glucoproteine (sau *glicoproteine) conținute într-un lichid din organism, separate prin *electroforeză și relevate cu un colorant adecvat. Glicoproteinele serului sanguin formează un grup complex și migrează împreună cu globulinele, îndeosebi cu cele α și β. Acest grup cuprinde în esență: orosomucoidul, α-macroglobulina, haptoglobina, siderofilina, ceruloplasmina, imunoglobulinele etc. Majoritatea proteinelor serice conțin glucide.

GLUCOCORTICOIZI, adj., s. m. pl. / glucocorticoïdes, adj., s. m. pl. / glucocorticoids. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Denumire generică a hormonilor *corticosuprarenalei cu rol în protecția împotriva stresului, ca și în metabolismul glucidic și protidic. 2) Despre orice *corticoid a cărui acțiune este apropiată de cea a *cortizolului. G. au activitate metabolică importantă și acțiune mineralocorticoidă mai mult sau mai puțin netă, în funcție de compusul respectiv. Reprezintă cele mai puternice medicamente *antiinflamatoare cunoscute, această acțiune fiind, pentru fiecare substanță, paralelă cu activitatea sa metabolică. G. sunt, de asemenea, utilizate ca *antialergice, dar exercită și efecte indezirabile dominate de retenția hidrosodată, perturbări ale metabolismului glucidic, hiperkaliurie, toxicitate digestivă și efecte imunosupresoare (ultimele având și aplicații terapeutice).

GLUCOFORMATOR, adj., s. n. / glucoformateur, -trice, adj., s. m. / glucogenic. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce; lat.* ***formator, -oris*** *= creator, de la* ***formare*** *= a forma și* ***forma*** *= formă.*] (Substanță) care poate fi transformată în glucoză pe cale enzimatică. Sin.: glicoformator.

GLUCOGENEZĂ, s. f. / glucogenèse, s. f. / glucogenesis. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Formarea de glucoză în organism din alte *oze. Sin. (rar): glucogenezie. 2) Formarea glucozei, îndeosebi în ficat, din *glicogenul conținut în acest organ. Sin.: glicogenoliză. V. și glicogeneză.

GLUCOKINAZĂ, s. f. / glucokinase, s. f. / glucokinase. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***kinein*** *= a mișca; -ază.*] Enzimă care fosforilează glucoza în glucoză-6-fosfat. G. este specifică glucozei și se găsește aproape exclusiv în ficat (în cantitate mică în rinichi) unde este sintetizată sub acțiunea insulinei. Există, de asemenea, o g. prezentă în celulele beta-pancreatice, care reglează secreția de insulină ca răspuns la creșterea glicemiei, ca și captarea glucozei în ficat în relație cu ingestia de alimente. În diabetul MODY (*sindrom MODY) au fost descrise mutații ale genei g. V. și hexokinază.

GLUCOKININĂ, s. f. / glucokinine, s. f. / glucokinin. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***kinein*** *= a mișca; -ină.*] Substanță obținută din țesuturile vegetale și din drojdie. Injectată la animale, produce hiperglicemie, iar la animalele depancreatizate are efect asemănător insulinei (insulin-like).

GLUCOLIPID. Var. pentru glicolipid (v.).

GLUCONAT, s. n. / gluconate, s. m. / gluconate. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce.*] Sare a acidului D-gluconic cu diferite metale. Radicalul caracteristic al gluconaților este $C_6H_{11}O_7$. O serie de g. (de calciu, de fier etc.) sunt folosiți ca medicamente tonice, reconstituante (în anemii, perturbări de nutriție) și ca antialergice.

GLUCONEOGENEZĂ, s. f. / gluconéogènese, s. f. / gluconeogenesis. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***neos*** *= nou;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Formare de glucoză pornind de la compuși neglucidici, în esență aminoacizi sau derivați ai acestora și de la lipide. G. permite menținerea nivelului celular de glucoză, condiție esențială pentru majoritatea celulelor, în particular pentru celulele nervoase și eritrocite. Procesul de g. se accentuează când nivelul glucozei tinde să diminueze, prin carență alimentară sau prin epuizarea stocurilor de glicogen. Ficatul și rinichiul sunt principalele sedii ale g., deoarece conțin întreg echipamentul enzimatic necesar acestei căi metabolice. Sin.: gliconeogeneză, neogliconeneză, neoglucogeneză.

GLUCOPROTEIDĂ. Var. pentru glicoproteidă (v.).

GLUCOPROTEINĂ. Var. pentru glicoproteină (v.).

GLUCOPROTEINOGRAMĂ, s. f. / glucoprotéinogramme, s. m. / glucoproteinogram. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***protos*** *= primul; -ină;* ***gramma*** *= înscriere.*] Sin.: glucidogramă (v.).

GLUCOZAMINĂ, s. f. / glucosamine, s. f. / glucosamine. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozā*** *- indică un glucid;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] V. hexozamină.

GLUCOZAT, adj. / glucosé -e, adj. / glucosed. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozā*** *- indică un glucid.*] Despre o soluție care conține *glucoză. Ex.: soluție g. izotonică sau (nerecomandat) ser g.

GLUCOZĂ, s. f. / glucose, s. f. / glucose. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozā*** *- indică un glucid.*] Monozaharid cu șase atomi de carbon în moleculă (hexoză) și o funcție aldehidică. G. reprezintă o sursă importantă de energie pentru organism și singura sursă de energie a creierului. În majoritatea alimentelor, g. nu se află în formă liberă (cu excepția strugurilor), ci sub formă de *sucroză și *amidon, din care este eliberată prin digestie. G. este stocată în organism sub formă de *glicogen. Concentrația g. în sânge este menținută constantă (v. glicemie) datorită mai multor hormoni, îndeosebi *insulină și *glucagon. V. și glicoreglare.

GLUCOZĂ-6-FOSFAT, s. m. / glucose-6-phosphate, s. m. / glucose-6-phosphate. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozā*** *- indică un glucid;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor.*] Primul compus intermediar format în toate căile metabolice majore pentru utilizarea *glucozei. G.-6-f. apare în cursul primei etape a *glicolizei, prin fosforilarea moleculei de glucoză de către o *hexokinază. În citoplasmă, glucoza este legată de o moleculă de fosfat, g.-6-f. fiind substratul principal al *respirației celulare. G.-6-f. intervine în numeroase căi metabolice.

GLUCOZĂ-6-FOSFATAZĂ, s. f. / glucose-6-phosphatase, s. f. / glucose-6-phosphatase. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozā*** *- indică un glucid;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor; -ază.*] Enzimă prezentă în *ficat și *rinichi (dar absentă în celula musculară), care îndepărtează reziduul fosfat de pe molecula de *glucozo-6-fosfat, permițând glucozei astfel rezultate să difuzeze în sânge. Enzima catalizează faza finală a *glicogenolizei hepatice.

GLUCOZID. Var. pentru glicozid (v.).

GLUCOZIDAZĂ, s. f. / glucosidase, s. f. / glucosidase. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozid*** *- indică un glucid; -ază.*] Enzimă din clasa *hidrolazelor: maltaza în sucul intestinal, celobiaza în rinichi, ficat și mucoasa intestinală. V. și maltază.

GLUCOZIDE CARDIOTONICE. Var. pentru glicozide cardiotonice (v.).

GLUCOZIDE DIGITALICE. Var. pentru glicozide digitalice (v.).

GLUCOZO-6-FOSFAT DEHIDROGENAZĂ / glucose-6-phosphate déshydrogénase / glucose-6-phosphate dehydrogenase. [*Gr.* ***glykys*** *= dulce;* ***ozā*** *- indică un glucid; gr.* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor; lat.* ***de*** *= separat de; gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***gennan*** *= a produce; -ază.*] Prima dehidrogenază descoperită pentru NADP. G.-6-f. d. stă la originea unei căi „accesorii" pentru glicoliză, numită calea pentozelor. Deficitul ereditar în g.-6-f. d. alterează această cale, producând hemoliză intensă, secundară ingestiei unor substanțe oxidante (sulfamide, antipaludice de sinteză). Acest deficit este mai frecvent la rasa neagră, dar are o evoluție mai severă la rasa albă. Transmiterea acestei afecțiuni la urmași este legată de cromozomul X. V. și anemie hemolitică enzimoprivă.

GLUTAMAT, s. m. / glutamate, s. m. / glutamate. Sare a *acidului glutamic care intră în compoziția *transaminazelor.

GLUTAMAT-OXALOACETAT TRANSAMINAZĂ / glutamate-oxaloacétate transaminase / aspartate aminotransferase (ASAT). V. transaminază.

GLUTAMAT-PIRUVAT TRANSAMINAZĂ / glutamate-pyruvate transaminase / alanin aminotransferase (ALAT). V. transaminază.

GLUTAMINAZĂ, s. f. / glutaminase, s. f. / glutaminase. Enzimă care catalizează hidroliza glutaminei, eliberând amoniac. Prezentă în cele mai multe țesuturi, g. este activată de metaboliții macroorganici (ATP).

GLUTAMINĂ, s. f. / glutamine, s. f. / glutamine. $H_2NOC.CH_2.CH_2CH(NH_2).COOH$. Amida *acidului glutamic; rezultă din acțiunea glutamin sintetazei asupra acidului glutamic, în prezența unei surse de amoniac și a ATP. În organism are rol de donator de grupări aminice, luând parte la sinteza acidului guanilic, citidin trifosfatului, nicotinamid dinucleotidului, bazelor purinice etc. Este utilizată și în procesele de detoxifiere prin conjugare.

GLUTARALDEHIDĂ, s. f. / glutaraldehyde, s. f. / glutaraldehyde. Complexul $CHO.(CH_2)_3.CHO$ utilizat la fixarea țesuturilor, în microscopia optică și electronică, deoarece conservă detaliile structurale și localizarea activității enzimatice.

GLUTATION, s. m. / glutathion, s. m. / glutathione. [*Gr. glykys = dulce; theion = sulf.*] Tripeptid cu sulf alcătuit din *glicină, *cistină și *acid glutamic. Oxidat, acționează ca un acceptor de hidrogen, iar redus, ca un donator.

GLUTEAL, adj. / glutéal, adj. / gluteal. [*Gr. gloutos, pl. gloutea = fesă.*] Sin.: fesier (v.).

GLUTEN, s. n. / gluten, s. m. / gluten. [*Lat. gluten, -inis = lipici, clei.*] Complex proteic prezent în făinile de cereale, îndeosebi în cea de grâu. Prin hidroliza peptică a g. rezultă peptide bogate în *glutamină. Intoleranța la g. determină *boala celiacă.

GMP / GMP / GMP. Abrev. utilizată în mod curent pentru guanozin monofosfat (v.).

GMP CICLIC / GMP cyclique / cyclic GMP. Abrev. utilizată în mod curent pentru guanozin-3'-5'-monofosfat ciclic (v.).

GNATION, s. n. / gnathion, s. m. / gnathion. NA: gnathion. [*Gr. gnathos = falcă, maxilar.*] Reper craniometric corespunzând punctului median cel mai de jos de pe marginea inferioară a mandibulei.

GNATOLOGIE, s. f. / gnathologie, s. f. / gnathology. [*Gr. gnathos = falcă, maxilar; logos = știință.*] Ramura cea mai nouă a stomatologiei moderne, care se ocupă cu studiul morfologiei, funcției și disfuncției sistemului stomatognat (aparat masticator), în scopul cunoașterii, menținerii și instaurării echilibrului biologic și mecanic la nivelul acestui sistem.

GNATOPLASTIE, s. f. / gnathoplastie, s. f. / gnathoplasty. [*Gr. gnathos = falcă, maxilar; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Chirurgia plastică a aparatului masticator.

GNATOSCHIZIS, s. n. / gnathoschisis, s. m. / gnathoschisis. [*Gr. gnathos = falcă, maxilar; skhisis = despicătură, de la skhizein = a despărți.*] Clivaj congenital al maxilarului, combinat de obicei cu despicătura buzei superioare - „buză de iepure" - și a bolții palatine. Sin.: schizognație.

GNOTOBIOTIC, adj. / gnotobiotique, adj. / gnotobiotic. [*Gr. gnotos = cunoscut, de la gnonai = a cunoaște; bios = viață.*] Despre un animal a cărui floră microbiană este identificată, cunoscută.

GNOZIE, s. f. / gnosie, s. f. / gnosia. [*Gr. gnosis = cunoaștere, de la gnonai = a cunoaște.*] Capacitatea de recunoaștere prin simțuri (tactil, vizual etc.) a formei unui obiect, de a-l reprezenta și de a-i sesiza semnificația.

GODEU, s. n. / godet, s. m. / pitting. [*Fr. godet, din olandeză kodde = cilindru de lemn.*] Depresiune a tegumentelor care rezultă după apăsarea acestora cu degetele și poate persista câteva minute. G. apare în edemul fluid și este absent în cel mixedematos. Termenul englezesc denumește și fragmentele, constând îndeosebi din granule de fier, rezultate după distrugerea eritrocitelor îndeosebi în splină.

GOMĂ, s. f. / gomme, s. f. / gumma. [*Lat. gummi sau gommis, gr. kommi = gumă; cuvânt de origine orientală.*] Leziune inflamatorie subacută a hipodermului, bine delimitată, care evoluează în patru stadii: cruditate (sau faza de constituire), ulcerație, evacuare și reparație (prin cicatrizare scleroasă). Termenul a fost utilizat inițial exclusiv pentru desemnarea *g. sifilitice*, caracteristice perioadei terțiare a bolii. Ulterior, el a fost extins și la alte leziuni, de natură diferită, dar prezentând o analogie cu g. sifilitice. Ex.: g. tuberculoasă, g. micotică.

GOMĂ SIFILITICĂ / gomme syphilitique / gumma, syphiloma. V. gomă.

GOMFOZĂ, s. f. / gomphose, s. f. / gomphosis. NA: gomphosis. [*Gr. gomphos = piron.*]. Formă de articulație în care unul dintre cele două elemente intră ca o pană într-un orificiu, ele fiind unite printr-un țesut conjunctiv (*sindesmoză). Ex.: articulațiile dentoalveolare.

GONADĂ, s. f. / gonade, s. m. / gonad. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală.*] 1) Organ genital cu dublu rol, de producere a gameților și de secreție a hormonilor sexuali care, prin acțiunea lor, asigură dezvoltarea organelor sexuale și susțin gametogeneza. La om g. sunt *ovarul și *testiculul. 2) În dezvoltarea embrionară, organ primordial din care se vor diferenția ulterior testiculele sau ovarele.

GONADOCRININĂ, s. f. / gonadocrinine, s. f. / gonadocrinin. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; krinein = a separa de; -ină.*] Peptid produs de ovar, care stimulează și modulează secreția *gonadostimulinelor. G. este o *cibernină.

GONADOLIBERINĂ, s. f. / gonadolibérine, s. f. / gonadotropin-releasing hormone (factor). [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; lat. liberare = a elibera, de la liber = liber; -ină.*] Polipeptid cu formula (Pyro)Glu-His-Trp-Ser-Tyr-Gly-Leu-Arg-Pro-Gly-NH_2 și greutatea moleculară de 1 300 Da. Este sintetizat și secretat de neuroni din aria preoptică, nucleul arcuat și țesutul hipotalamic cuprins între aceste două regiuni. Prin intermediul tijei pituitare (conexiunea neurovasculară hipotalamohipofizară) stimulează secreția antehipofizară a celor două gonadostimuline (LH și FSH). Abrev.: Gn-RH, Gn-RF sau GRH.

GONADOSTAT, s. n. / gonadostat, s. m. / gonadostat. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Denumire de ansamblu pentru componentele hipotalamice care reglează funcțiile sistemului reproductiv, ale *gonadelor. G. cuprinde neuronii care secretă *gonadoliberină (GnRH) și factorii care afectează activitatea acestora. Sinteza și eliberarea GnRH este controlată de câțiva *neurotransmițători și se află sub control de tip feed-back negativ prin steroizii gonadali. De asemenea, g. răspunde la *inhibine, *activine și alți factori de reglare. Maturația pubertală implică scăderea sensibilității hipotalamice la controlul feed-back negativ, ca și scăderea eliberării de *opioide și de alți inhibitori.

GONADOSTATINĂ, s. f. / gonadostatine, s. f. / gonadostatin. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină; -ină.*] Peptid de origine ovariană, cu M_r de peste 10 kDa, care inhibă activitatea *gonadotrofinelor. G. ar putea fi implicată în mecanismele de retrocontrol al funcțiilor axului hipotalamohipofizoovarian. V. și gonadocrinină.

GONADOSTIMULINĂ, s. f. / gonadostimuline, s. f. / gonadotropin. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele; -ină.*] Sin.: gonadotrofină (v.).

GONADOTROFINĂ, s. f. / gonadotrophine, s. f. / gonadotrophin. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; trophe = hrană, nutriție; -ină.*] Denumire dată mai multor hormoni care acționează asupra glandelor sexuale, masculine și feminine, stimulând activitatea lor funcțională. Se disting: a) *g. A* și *B* (v.); b) *g. corionică (placentară)* (v.).; c) *g. serică* (v.). V. și prolactină. Sin.: gonadostimulină, gonadotropină.

GONADOTROFINĂ A / gonadotrophine A / follicle stimulating hormone. Hormon gonadotrop glicoproteic secretat de lobul anterior al hipofizei, cu greutate moleculară de aproximativ 30 kDa, care la femeie stimulează creșterea și maturarea foliculilor ovarieni și secreția de estrogeni și induce modificările endometriale caracteristice fazei proliferative a ciclului menstrual, iar la bărbat activează *spermatogeneza. Poate fi pus în evidență în urină, unde constituie prolanul A. Abrev.: FSH. Sin.: foliculostimulină, hormon foliculostimulant.

GONADOTROFINĂ B / gonadotrophine B / luteinizing hormone. Hormon gonadotrop glicoproteic, secretat de lobul anterior al hipofizei, cu greutate moleculară de aproximativ 28 kDa,

care acționează împreună cu g. A pentru a produce ovulația și stimulează secreția de androgeni și progesteron. Induce și menține modificările endometriale caracteristice fazei secretorii a ciclului menstrual. De asemenea, la femeie este implicat în activitatea corpului galben, iar la bărbat în dezvoltarea și funcționarea celulelor testiculare Leydig. Poate fi pusă în evidență în urină, unde constituie prolanul B. Abrev.: LH. Sin.: hormon luteinizant, luteostimulină.

GONADOTROFINĂ CORIONICĂ (PLACENTARĂ) / gonadotrophine chorionique (placentaire) / human chorionic gonadotropin. G. extrasă din urina femeilor gravide și produsă de celulele trofoblastice ale placentei. Cea mai importantă acțiune a sa pare a fi stimularea secreției ovariene de estrogeni și progesteron în cursul primului trimestru de sarcină, secreție necesară menținerii viabilității produsului de concepție. Relevanța sa funcțională scade în ultimele două trimestre de sarcină, când estrogenii și progesteronul sunt produși de placentă. Deoarece este eliminată în urină permite diagnosticul precoce de sarcină. Obținută de la femeia însărcinată sau de la unele animale în gestație (iapă), este utilizată în terapeutică ca hormon gonadotrop pe cale musculară, în calitate de stimulent al ovarului și testiculului. Abrev.: HCG.

GONADOTROFINĂ SERICĂ / gonadotrophine sérique / seric gonadotropin, pregnant mare serum gonadotropin. Denumire a preparatului hormonal obținut din ser sanguin provenit de la iapa gestantă. Acest ser conține gonadotrofine A și B și, standardizat în unități, a fost utilizat în tratamentul *criptorhidiei, *sterilității și *nanismului hipofizar.

GONADOTROP, adj. / gonadotrope, adj. / gonadotropic. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] Care are acțiune asupra glandelor sexuale.

GONADOTROPINĂ, s. f. / gonadotropine, s. f. / gonadotropin. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; -ină.*] Sin.: gonadotrofină (v.).

GONALGIE, s. f. / gonalgie, s. f. / gonalgia. [*Gr. gony, gonatos = genunchi; algos = durere.*] Durere la nivelul genunchiului.

GONARTRITĂ, s. f. / gonarthrite, s. f. / gonarthritis. [*Gr. gony, gonatos = genunchi; arthron = articulație; -ită.*] Inflamație seroasă sau purulentă a articulației genunchiului.

GONARTROZĂ, s. f. / gonarthrose, s. f. / gonarthrosis. [*Gr. gony, gonatos = genunchi; arthron = articulație; -oză.*] Artroză a genunchiului, determinată de leziuni degenerative sau traumatice, manifestă prin limitare a flexiei, gonalgie și tumefacție variabilă.

GONIOM, s. n. / goniome, s. m. / gonioma. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; -oma.*] Sin.: seminom (v.).

GONIOMETRU, s. n. / goniomètre, s. m. / goniometer. [*Gr. gonia = unghi; metron = măsură.*] Instrument destinat măsurării unghiurilor, îndeosebi ale feței și ale craniului, ca și a amplitudinii mișcărilor de la nivelul unor articulații.

GONION, s. n. / gonion, s. m. / gonion. NA: gonion. [*Gr. gonia = unghi.*] Punct craniometric reprezentat de vârful unghiului mandibulei.

GONIOSCOPIE, s. f. / gonioscopie, s. f. / gonioscopy. [*Gr. gonia = unghi; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Metodă de examinare a unghiului camerular iridocornean cu ajutorul unei lentile de contact speciale, observația fiind efectuată cu un *biomicroscop și o lampă cu fantă. G. este necesară în stabilirea tipului de *glaucom și al stadiului evolutiv al acestuia.

GONIOSINECHIE, s. f. / goniosynéchie, s. f. / goniosynechia. [*Gr. gonia = unghi; synekheia = continuitate, de la syn = împreună, ekhein = a ține.*] Aderența irisului și corneei la nivelul unghiului *camerei anterioare a ochiului, de obicei din cauza unui proces inflamator de uveită plastică, sub forma unor bride sau membrane ce pot obstrua căile de scurgere ale umorii apoase.

GONIOTOMIE, s. f. / goniotomie, s. f. / goniotomy. [*Gr. gonia = unghi; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Intervenție chirurgicală practicată în *glaucomul congenital, constând în secționarea țesutului patologic (frecvent de origine embrionară) cu ajutorul unui ac special (goniotom).

GONOCIT, s. n. / gonocyte, s. m. / gonocyte. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; kytos = celulă.*] Celulă sușă a *gameților.

GONOCOC, s. m. / gonocoque, s. m. / gonococcus. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; kokkos = boabă.*] Agentul etiologic al *blenoragiei. Denumit științific *Neisseria gonorrhoeae* acesta este un diplococ gramnegativ, imobil, prezent în puroiul blenoragic, în interiorul leucocitelor polinucleare. V. și *Neisseria*.

GONOCOCEMIE, s. f. / gonococcémie, s. f. / gonococc(a)emia. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; kokkos = boabă; haima, -atos = sânge.*] 1) Prezența de *gonococi în sânge. 2) *Septicemie cu gonococi.

GONOCOCIE, s. f. / gonococcie, s. f. / gonorrh(o)ea. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; kokkos = boabă.*] Boală determinată de infecția organismului cu gonococi. După modul de contaminare se disting *g. veneriene* (*blenoragie sau gonoree) și *g. nonveneriene*, extrem de rare (conjunctivita nou-născutului și vulvovaginita fetițelor).

GONOREE, s. f. / gonorrhée, s. f. / gonorrh(o)ea. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Sin.: blenoragie (v.).

GONOSOM. Var. pentru gonozom (v.).

GONOZOM, s. m. / gonosome, s. m. / gonosome, sex chromosome. [*Gr. gone, gonos = urmaș, sământă genitală; soma, -atos = corp.*] Denumire dată celor doi cromozomi din perechea care are, printre alte funcții, rol în determinarea sexului. La femeie, perechea conține doi cromozomi X identici. La bărbat, unul din cromozomii pereche este X, iar altul, de dimensiuni mici, este denumit cromozomul Y. Var.: gonosom. Sin.: idiocromozom. V. și autozom.

GRABATAR, adj. / grabataire, adj. / bedridden. [*Lat. grabatus, din gr. krabbatos = pat scund.*] Despre un bolnav care este nu capabil să mai părăsească patul, din cauza stării sale.

GRAD, s. n. / degré, s. m. / degree. [*Lat. gradus = pas, treaptă, de la gradi = a păși, a merge.*] 1) Unitate de măsură a unor mărimi variabile, exprimată prin raportul dintre valoarea curentă și aceea a respectivei mărimi. 2) Diviziune, interval pe o *scală de măsurare a temperaturii. 3) Diviziune a unghiului drept, utilizată ca unitate de măsură pentru unghiuri. 4) Treaptă într-o serie de situații: a) *g. de asimetrie*, indicator al simetriei unei repartiții statistice; b) *g. de contagiozitate*, indice de contagiozitate: numărul de cazuri secundare pe care le poate genera un prim caz de boală contagioasă; se exprimă în procente din masa contacților receptivi; c) *g. de disociație*, raport între numărul de molecule disociate și numărul de molecule dizolvate; d) *g. de libertate*, în statistica matematică, numărul variabilelor independente a căror variație nu suferă nici o restricție.

GRADIENT, s. m. / gradient, s. m. / gradient. [*Lat. gradus = pas, treaptă, de la gradi = a păși, a merge.*] Termen larg utilizat în fizică, biologie, medicină; are semnificația unei relații dinamice a variației unui parametru (presiune, concentrație, tensiune parțială) în două teritorii alăturate ale aceluiași sistem: 1) *G. alveolocapilar*, diferența dintre presiunea gazelor în

alveola pulmonară și presiunea gazelor sângelui capilar; este mai mică de 1 mmHg pentru O_2 și nulă pentru CO_2. 2) *G. de concentrație* indică viteza cu care se modifică concentrația unei substanțe într-un mediu apos sau diferența de concentrație între două puncte ale mediului. Se definește prin valoarea pantei celei mai abrupte sau viteza de schimbare a concentrației și direcția pantei. 3) *G. de potențial*, diferența de potențial între două puncte ale câmpului electric. 4) *G. pulmonar arteriocapilar*, diferența de presiune medie pulmonară (13-15 mmHg) față de presiunea pulmonară capilară (6-8 mmHg).

GRAFESTEZIE, s. f. / graphesthésie, s. f. / graph(a)esthesia. [*Gr. graphein = a scrie; aisthesis = senzație, sensibilitate.*] Aptitudinea de a recunoaște, fără control vizual, litere sau figuri geometrice trasate pe tegumente (îndeosebi la nivelul palmei) de un examinator cu ajutorul unui creion marker.

GRAFOLOGIE, s. f. / graphologie, s. f. / graphology. [*Gr. graphein = a scrie; logos = știință.*] Studiul particularităților caligrafice și psihografice ale scrisului, util pentru identificarea și caracterizarea anumitor trăsături particulare ale unui subiect.

GRAFOMANIE, s. f. / graphomanie, s. f. / graphomania. [*Gr. graphein = a scrie; mania = nebunie.*] Nevoia irezistibilă de a scrie cuvinte fără relație logică, prezentă în unele forme de alienare mentală. Sin.: scribomanie.

GRAFOREE, s. f. / graphorrhée, s. f. / graphorrh(o)ea. [*Gr. graphein = a scrie; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Tendință patologică de a scrie: oriunde, oricum și cu orice. Survine în unele boli psihice.

GRAFOSPASM, s. n. / graphospasme, s. m. / graphospasm. [*Gr. graphein = a scrie; lat. spasmus, gr. spasmos = contracție, de la gr. span = a trage.*] Sin.: crampa scriitorului (v.).

GRAM, s. n. / gramme, s. m. / gram. [*Lat. gramma = greutate mică, din gr. gramma = literă, caracter.*] 1) Unitate de măsură pentru greutate (fundamentală) în sistemul CGS (centimetru-gram-secundă). 2) *G.-centimetru*: unitate de măsură pentru lucrul mecanic în sistemul CGS. 3) *Ion-g.* (v.). 4) *Moleculă-g.*: sin. desuet pentru mol (v.).

GRAM-NEGATIV / Gram-négatif / Gram negative. V. colorație Gram.

GRAM-POZITIV / Gram-positif / Gram positive. V. colorație Gram.

GRAMICIDINĂ, s. f. / gramicidine, s. f. / gramicidin. Antibiotic din familia *polipeptidelor, extras din *Bacillus brevis*. G. exercită acțiune antibacteriană în cazul a numeroși germeni gram-pozitivi (streptococ, pneumococ, stafilococ, bacil difteric, germeni ai gangrenei gazoase) și al spirochetelor bucale. Acțiunea g. se explică prin calitatea sa de *ionofor.

GRANDOMANIE, s. f. / grandomanie, s. f. / megalomania. [*Fr. grand = mare; gr. mania = nebunie.*] Sin.: megalomanie (v.).

GRANULAȚIE, s. f. / granulation, s. f. / granulation. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte.*] 1) Mic corpuscul intracitoplasmatic, caracteristic pentru anumite celule. 2) Incluziune citoplasmatică alcătuită din substanțe de rezervă amorfe, care apare în unele bacterii spre sfârșitul perioadei de creștere. 3) Mică formațiune localizată în țesuturi și reprezentând o *hiperplazie sau o reacție inflamatorie a țesutului.

GRANULAȚII ARAHNOIDE / granulations arachnoïdiennes / granulations arachnoideales. Sin.: granulații Pacchioni (v.).

GRANULAȚII PACCHIONI / granulations des Pacchioni / pacchionian granulations. NA: granulationes arachnoideae. [*Antonio Pacchioni, anatomist și medic italian, profesor la Roma, 1665-1726.*] Vilozități arahnoide vizibile cu ochiul liber, care pătrund în interiorul sinusului longitudinal superior și produc mici depresiuni pe suprafața internă a craniului. Au rolul de a resorbi lichidul cefalorahidian în sistemul venos. Sin.: granulații arahnoide.

GRANULĂ, s. f. / granule, s. m. / granule. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte.*] 1) Particulă intracelulară mică care, de obicei, se colorează selectiv; reprezintă o elaborare secretorie a celulei: a) *g. pigmentare*, constituite din pigment; b) *g. viteline*, elemente care compun vitelusul; c) *g. zimogene*, g. presecretorii în celulele granulare. 2) Preparat farmaceutic, de formă sferică sau vermiculară, cu masa de circa 0,05 g. Are o concentrație mare de zahăr.

GRANULIE, s. f. / granulie, s. f. / granulitis. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte.*] Formă de tuberculoză acută, generalizată pe cale hematogenă, caracterizată prin prezența în plămâni și în toate organele de granulații cenușii miliare. Descrisă în trecut, nu este exclus să reapară în prezent. Sin.: tuberculoză miliară. V. tuberculoză.

GRANULOBLASTOM, s. n. / granuloblastome, s. m. / neuroblastoma. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; gr. blastos = germen; -oma.*] Sin.: neurospongiom (v.).

GRANULOCIT, s. n. / granulocyte, s. m. / granulocyte. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; gr. kytos = celulă.*] Leucocit granular matur caracterizat prin prezența unui nucleu multilobat. Se deosebesc mai multe tipuri de g. (în funcție de afinitatea tinctorială a granulațiilor): g. bazofil, g. eozinofil, g. neutrofil. Sin.: polinuclear, polimorfonuclear. Termenul polinuclear este utilizat incorect ca sin. deoarece nu există mai multe nuclee ci mai mulți lobi ai aceluiași nucleu.

GRANULOCITOPENIE, s. f. / granulocytopénie, s. f. / granulocytopenia. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; gr. kytos = celulă; penia = sărăcie.*] Diminuarea granulocitelor din sânge. Când numărul granulocitelor circulante este mai mic de 300/mm³ se folosește termenul de *agranulocitoză. Sin.: granulopenie (v.).

GRANULOCITOZĂ, s. f. / granulocytose, s. f. / granulocytosis. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; gr. kytos = celulă; - oză.*] Creșterea numărului de *granulocite în sânge sau țesuturi. V. în continuare.

GRANULOCITOZĂ BAZOFILICĂ / granulocytose basophilique / basophilic granulocytosis. Sin.: bazofilie (v.).

GRANULOCITOZĂ EOZINOFILICĂ / granulocytose éosinophilique / eosinophilic granulocytosis. Sin.: eozinofilie (v.).

GRANULOCITOZĂ NEUTROFILICĂ / granulocytose neutrophilique / neutrophilic granulocytosis. Sin.: neutrofilie, 2 (v.).

GRANULOM, s. n. / granulome, s. m. / granuloma. [*Lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; -oma.*] Termen relativ vag, utilizat pentru reacțiile inflamatorii cronice care prezintă un aspect patologic mai mult sau mai puțin caracteristic, constând dintr-o arie centrală de *macrofage înconjurate de *limfocite activate. Centrul g. este format frecvent din celule gigante multinucleate rezultate din fuziunea macrofagelor, înconjurate de macrofage mari, denumite uneori celule epitelioide. Centrul g. este înconjurat de *limfocite T frecvent *CD4 pozitive. Formarea g. reprezintă o modalitate prin care organismul încearcă să izoleze germenii patogeni care rezistă la distrugere, de ex. prin *fagocitoză. G. pot fi nespecifice sau specifice, determinate de tuberculoză, lepră, sifilis, unele boli parazitare. V. în continuare.

GRANULOM DE CORP STRĂIN / granulome de corps étrangers / foreign-body granuloma. G. format ca reacție histiocitară cutanată la un corp străin intratisular (amidon, talc, ulei etc.).

GRANULOM DENTAR / granulome dentaire / dental granuloma. G. format la vârful unei rădăcini dentare, în urma necrozării *pulpei dentare.

GRANULOM EOZINOFILIC AL OSULUI / granulome éosinophilique des os / eosinophilic granuloma. Formă de *xantomatoză, marcată prin prezența unei lacune, în general mică,

localizată cel mai des la nivelul unui os plat (craniu), însoțită de tumefacția părților moi. Este consecința hiperplaziei localizate a tramei osoase, de tip histiocitar și eozinofilic.

GRANULOM FUNGOID / granulome fongoïde / granuloma fungoides. Sin.: micozis fungoid (v.).

GRANULOM INELAR / granulome annulaire / granuloma annulare. Dermatoză de cauză necunoscută, manifestată prin noduli mici indolori, acoperiți de piele normală sau roză și localizați la nivelul mâinilor, degetelor și picioarelor, mai rar la coate. Nodulii au tendința să se grupeze în inele, iar histologic se constată zone de colagen prenecrotic, uneori fibrinoid, situate în derm.

GRANULOM INGHINAL / granulome inguinal / granuloma inguinale. Boală venerică granulomatoasă, determinată de un *diplobacil încapsulat denumit *Calymmatobacterium granulomatis* (sin. vechi: *Donovania granulomatosis*). Afectează îndeosebi populația neagră, în țările calde, și se caracterizează prin apariția unor noduli cu tendință la ulcerare, localizați îndeosebi la nivelul organelor genitale (gland, vulvă). Sin. vechi: donovanoză.

GRANULOM LIPOFAGIC / granulome lipophagique / steatonecrosis. Sin.: steatonecroză (v.).

GRANULOM MALIGN CENTROFACIAL / granulome malin centrofacial / lethal midline granuloma. Boală de cauză necunoscută, debutând prin rinoree, urmată de necroză ulceroasă a oaselor și a cartilajelor nasului, a sinusurilor, boltei palatine și orbitei. Leziunile granulomatoase sunt banale. Evoluție rapidă spre exitus prin hemoragii și infecții.

GRANULOM PALAZZI / granulome de Palazzi / Palazzi's granuloma. Inflamație cronică dentară grefată pe o *pulpă dentară fără antecedente patologice aparente, sub influența unor factori umorali, care activează mitoza celulară pulpară, demineralizând în mare măsură *dentina. Prin transparența *smalțului se poate vedea pulpa de culoare roz.

GRANULOM PIOGENIC / granulome pyogénique / pyogenic granuloma. G. ale cărui granulații constau din mase de microorganisme piogene.

GRANULOM AL PISCINELOR / granulome des piscines / swimming-pool granuloma. G. cutanat, de aspect *verucos, cu evoluție cronică, situat îndeosebi la nivelul genunchilor și provocat de *Mycobacterium balnei*, care pătrunde, de obicei, prin eroziunile provocate de contactul cu pereții unei piscine. Vindecare spontană în câteva luni sau în câțiva ani.

GRANULOM REUMATOID / granulome rhumatismal / rheumatic granuloma. Sin.: nodul reumatic (v.).

GRANULOM SILICOTIC / granulome silicotique / silicotic granuloma. Reacție de corp străin consecutivă pătrunderii de particule din silice sau silicat sub piele. Survine după o perioadă de latență, uneori foarte lungă, și se caracterizează printr-un infiltrat tuberculoid, în care sunt vizibile, în *lumină polarizată, microcristale birefringente (*birefrigență).

GRANULOM TELANGIECTAZIC / granulome télangiectasique / telangiectaticum granuloma. Boală caracterizată prin prezența de ulcerații la nivelul degetelor și al pielii acoperite cu păr, din profunzimea cărora se dezvoltă formațiuni sub formă de ciupercă. G. t. este o formă de *botriomicoză.

GRANULOM VENERIAN / granulome vénérien / venereal granuloma. V. granulom inghinal.

GRANULOMATOZĂ, s. f. / granulomatose, s. f. / granulomatosis. [*Lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte; **-oma; -oză.***] Denumire generică pentru o serie de boli caracterizate prin formarea de *granuloame multiple. *G. alergică*: v. sindrom Churg-Strauss. *G. infantilă septică*: v. listerioză. *G. malignă*: v. boală Hodgkin.

GRANULOMATOZĂ WEGENER / granulomatose de Wegener / Wegener's syndrome. [*F. **Wegener**, patolog german contemporan.*] Formă de *angeită necrozantă caracterizată prin afectarea căilor aeriene superioare, a plămânilor și frecvent a rinichilor, sensibilă la corticosteroizi și/sau ciclofosfamidă.

GRANULOPENIE, s. f. / granulopénie, s. f. / granulopenia. [*Lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte; gr. (**kytos** = celulă) **penia** = sărăcie.*] Sin.: granulocitopenie (v.).

GRANULOPEXIC, adj. / granulopexique, adj. / granulopexic. [*Lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte; gr. **pexis** = fixare.*] Despre un organ (ficat) sau despre celule (*sistem reticuloendotelial) care fixează particule solide circulante în sânge: pulberi inerte, pigmenți.

GRANULOPOIEZĂ, s. f. / granulopoïèse, s. f. / granulopoiesis. [*Lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte; gr. (**kytos** = celulă) **poiesis** = creare, formare, de la **poiein** = a face.*] Ansamblul fenomenelor de maturație intramedulară normală a *granulocitelor, care durează circa 10 zile și conduce la producerea și trecerea în sânge a $20\text{-}30 \times 10^9$ granulocite pe zi. Se descrie, la nivelul măduvei hematogene, un sector de multiplicare, cuprinzând *mieloblaste și *promielocite, capabile de mitoze, și un sector de maturație, începând cu *mielocitul care nu se mai divizează, până la granulocit (polinuclear). Rezerva de granulocite medulare este de 20 de ori mai mare decât numărul de celule circulante.

GRANULOS, adj. / granuleux, -euse, adj. / granulous. [*Lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte.*] Despre o suprafață a unei structuri (țesut) care prezintă granulații sau este formată din granulații. Ex.: țesut g., tumoră g.

GRANULOSIS RUBRA NASI / granulosis rubra nasi / granulosis rubra nasi. [*Lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte; **-osis; ruber, -bra, -brum** = roșu; **nasus** = nas.*] Afecțiune a nasului la copii, caracterizată prin *hiperhidroză persistentă a pielii care acoperă partea cartilaginoasă și papule miliare roșii la nivelul orificiilor glandelor sudoripare.

GRANZIMĂ, s. f. / granzyme, s. f. / granzyme. [*Abrev. engl. pentru **granule enzyme**, din lat. **granulum**, dim. de la **granum** = grăunte și gr. **zyme** = ferment, drojdie.*] Serin protează localizată îndeosebi în *limfocitele T citotoxice și citolitice. G., care cuprind enzime ca *perforina, intervin în *citoliză.

GRAVIDĂ, adj., s. f. / gravide, adj., s. f. / gravid, pregnant. [*Lat. **gravidus** = gravidă, de la **gravis** = greu.*] (Femeie) care poartă un embrion sau un făt în cavitatea uterină; (femeie) însărcinată.

GRAVIDIC, adj. / gravidique, adj. / gravidic. [*Lat. **gravidus** = gravidă, de la **gravis** = greu.*] Care depinde de *sarcină.

GRAVIDITATE, s. f. / gravidité, s. f. / pregnancy. [*Lat. **graviditas, -atis** = graviditate, de la **gravis** = greu.*] Starea unei femei *gravide (din momentul *concepției până la naștere) sau a unui uter gravid. Starea de sarcină. V. și sarcină.

GRAVIMETRIE, s. f. / gravimétrie, s. f. / gravimetry. [*Lat. **gravis** = greu; gr. **metron** = măsură.*] Metodă de determinare cantitativă prin cântărire.

GRAVIRECEPTOR, s. m. / gravirécepteur, s. m. / gravireceptor. [*Lat. **gravis** = greu; **receptus**, de la **recipere** = a primi.*] Receptori senzoriali situați la nivelul urechii, articulațiilor, tendoanelor, mușchilor. Informează centrii nervoși asupra poziției corpului, echilibrului, direcției forțelor gravitaționale.

GRAY, s. m. / gray, s. m. / gray. [*L. H. Gray, biolog britanic, 1905-1965*] Unitate derivată în SI, de măsură a *dozei de radiații ionizante absorbite. Un g. este egal cu un joule pe kilogram sau cu o sută de razi. În SI, această unitate a înlocuit radul. Simbol: Gy. V. și doză absorbită.

GRĂSIME, s. f. / graisse, s. f. / grease, fat. [*Lat. **crassus**, cu varianta **grossus** = gros, dens.*] Denumire generică pentru lipidele simple, din care fac parte steridele sau *sterolii și seridele sau alcoolii alifatici. V. și lipide.

GRĂSIME BRUNĂ / graisse brune / brown fat. Sin.: țesut adipos brun (v.).

GREAȚĂ, s. f. / nausée, s. f. / nausea. [*Lat. gravis = greu.*] Senzație iminentă de vărsătură, percepută de obicei în gât sau în epigastru. G. precedă sau însoțește adesea vărsăturile. Ea este de obicei asociată cu diminuarea activității funcționale a stomacului (îndeosebi hipotonie, hipoperistaltism și hiposecreție) și cu motilitate alterată a intestinului subțire (îndeosebi hipertonie și *peristaltism inversat al duodenului).

GREFĂ, s. f. / greffe, s. f. / graft. [*Lat. graphium, din gr. grapheion = peniță de scris, briceag de altoit, de la graphein = a scrie.*] 1) În sens restrictiv: transferul chirurgical al unui țesut, al unui fragment de organ, sau organ dintr-o regiune a unui organism în altă regiune a aceluiași organism (*autogrefă) sau, de la un subiect la un alt subiect (*heterogrefă). 2) În sens larg: sin. cu transplantare (v.). Obs.: utilizarea termenului de transplant ca sin. cu g. este confuză, transplantul reprezentând, deopotrivă, și țesutul sau organul care constituie obiectul g. V. și grefon.

GREFĂ HETEROLOGĂ / allogreffe, s. f. / heterologous graft. Sin.: heterogrefă (v.).

GREFĂ IZOGENICĂ / isogreffe, s. f. / isograft. Sin.: izogrefă (v.).

GREFĂ IZOLOGĂ / isogreffe, s. f. / isograft. Sin.: izogrefă (v.).

GREFĂ SINGENICĂ / isogreffe, s. f. / isograft. Sin.: izogrefă (v.).

GREFON, s. n. / greffon, s. m. / graft. [*Lat. graphium, din gr. grapheion = peniță de scris, briceag de altoit, de la graphein = a scrie.*] Țesut sau organ prelevate în vederea efectuării unei *grefe. În cazul unei grefe de organ, unii autori apreciază că termenul de transplant este mai corect. V. și grefă.

GREFON VASCULAR / greffon vasculaire / vascular graft. Material de înlocuire a unor porțiuni din vasele lezate, utilizat frecvent în cazul arterelor, uneori pentru vene. În funcție de natura materialului, g. poate fi: 1) *G. v. biologic*, prelevat de la pacient (*autogrefă arterială sau venoasă), de la un alt subiect sau de la cadavru (*homogrefă), de la un animal (*xenogrefă). 2) *G. v. artificial, inert, g. protetic* sau *plastic*, sau din fibre sintetice (*teflon, *dacron).

GREUTATE, s. f. / poids, s. m. / weight. [*Lat. gravitas, -atis = greutate, de la gravis = greu.*] 1) În fizică, forța cu care orice corp este atras spre pământ. G. unui corp reprezintă produsul dintre masa corpului și accelerația gravitațională (G = m·g). 2) Apăsare exercitată de un corp asupra unei suprafețe; însușirea unui corp de a fi greu. V. și masă.

GREUTATE MOLECULARĂ / poids moléculaire / molecular weight. Sin.: masă moleculară (v.).

GRIFĂ, s. f. / griffe, s. f. / claw. [*Fr. griffe, din fr. veche grif = labă.*] Poziție patologică a mâinii sau piciorului, amintind gheara animalului mitologic grifon. În leziunile nervului cubital se produce **g. cubitală*.

GRIFĂ CUBITALĂ / griffe cubitale / ulnar hand. Poziție particulară pe care o ia mâna în paralizia nervului cubital (după traumatism sau secționare a nervului): ultimele două degete (inelar și mic) prezintă hiperextensia primei falange și flexia ușoară a primelor două, prin paralizia interososilor. Aceasta, deoarece doar ultimele două degete sunt inervate de nervul cubital. În caz de leziune înaltă a nervului, g. c. este mai puțin marcată. Sin.: mână cubitală.

GRIPĂ, s. f. / grippe, s. f. / influenza, grippe, flu. [*Fr. grippe, din limba francilor stabiliți în Galia gripan; germ. greifen = a apuca.*] Boală infecțioasă, epidemică și contagioasă, determinată de un virus ARN din familia *Orthomyxoviridae*, denumit *Myxovirus influenzae* sau *Influenzavirus*, care există sub forma mai multor tipuri: A (cel mai frecvent), B și C, cu numeroase subtipuri și variante. G. se caracterizează prin incubație scurtă (circa 3 zile), debut brusc cu febră, *curbatură, cefalee violentă, astenie, apatie și simptomatologie foarte variabilă. Forma toracică cu catar și congestie bronhopulmonară este cea mai frecventă. Alte forme: 1) *F. atenuată, frustă*, cu semne minore. 2) *F. gastrointestinală*, cu dureri abdominale și fenomene digestive variate. 3) *F. nervoasă*, consecință a *neurotropismului virusului, cu nevralgii variate. 4) *F. toxică*, prin capilarită generalizată, cu leziuni degenerative anoxemice. G. evoluează cel mai frecvent spre vindecare. Formele grave sunt generate de o virulență particulară a virusului sau de asocierea cu microbi (îndeosebi cu *Haemophilus influenzae*), responsabilă de complicațiile bronhopulmonare. Boala oferă imunitate scurtă (6 luni - 2 ani), strict specifică unui anumit tip de virus. Sin.: influenza.

GRIPĂ DABNEY / grippe de Dabney / devil's grip. [*William Cecil Dabney, medic american, profesor de medicină internă și de obstetrică la Baltimore, 1849-1894.*] Sin.: boală din Bornholm (v.).

GRISEOFULVINĂ, s. f. / griséofulvine, s. f. / griseofulvin. Antimicotic izolat din mediile de cultură de *Penicillum griseofulvum* și *Penicillum nigricans*, eficient în micozele superficiale.

GROSISMENT, s. n. / grossissement, s. m. / enlargement. [*Fr. grossissement, din lat. crassus, cu varianta grossus = gros, dens.*] Mărime utilizată pentru caracterizarea instrumentelor optice care dau imagini virtuale (ex.: microscopul optic). G. reprezintă raportul dintre tangenta trigonometrică a unghiului α_2, sub care se vede imaginea prin instrumentul optic, și tangenta trigonometrică a unghiului α_1, sub care se vede obiectul direct, cu ochiul liber, din punctul de observație.

GRUP, s. n. / groupe, s. m. / group. [*Fr. groupe, din ital. gruppo = nod, asamblare; germ. kruppa.*] 1) Ansamblu de obiecte care au elemente comune. 2) Un număr de atomi care formează o porțiune transferabilă a unei molecule.

GRUP HACEK / group HACEK / HACEK group. [*HACEK = inițialele denumirilor germenilor enumerați mai jos.*] Grup de microorganisme compus din speciile: *Haemophilus aphrophilis, paraaphrophilis* și *parainfluenzae, Actinobacillus actinomycetem comitans, Cardiobacterium hominis, Eikenella corrodens* și *Kingella kingae*. Pot provoca endocardită (mai ales pe valve anormale sau protezate), pericardită, infecții osoase, articulare, meningiene și ale mucoaselor.

GRUP SANGUIN / groupe sanguin / blood group. Categorie în care se clasifică diferiți subiecți în funcție de unele caractere antigenice ale globulelor roșii. Sistemul clasic, descris de Landsteiner, este sistemul AB0, cuprinzând patru grupe sanguine: A (prezența aglutinogenului A), B (prezența aglutinogenului B), AB (prezența celor două aglutinogene, A și B), 0 (absența aglutinogenelor). În serul de om au fost găsite izoaglutinine naturale anti-A (α) sau anti-B (β), astfel repartizate încât niciodată la același subiect nu se întâlnește aglutinogenul cu aglutinina respectivă. Formula completă a sistemului AB0 este, deci: 0 (I) α, β; A (II) β; B (III) α; AB (IV) 0. Ulterior s-a constatat că sistemul AB0 este mai complex, descriindu-se grupele A_1-A_5, A_0, antigenele 0 sau H, grupele M, N, MN și P. V. și factor Rhesus.

GRUPAJ SANGUIN / groupage sanguin / typing of blood. Determinarea *grupului sanguin.

GRUPARE PROSTETICĂ / groupement prosthétique / prosthetic group. Parte dintr-o moleculă de *heteroproteină care nu este compusă din aminoacizi. Natura g. p. stă la baza clasificării heteroproteinelor.

GRUPE LEUCOCITARE / groupes leucocytaires / tissue types. Sin.: grupe tisulare (v.).

GRUPE PLACHETARE / groupes plaquettaires / platelet antigens. Ansamblu de sisteme antigenice proprii plachetelor, care posedă, între altele, ca toate celulele din organism, antigenii *sistemului HLA.

GRUPE TISULARE / groupes tissulaires / tissue types. Descrierea pe criterii serologice sau genetice, pe baza *sistemului HLA la om a unor tipuri tisulare. Cunoașterea acestora este indispensabilă în practica grefelor. O incompatibilitate (histoincompatibilitate) a g. t. poate explica anumite reacții posttransfuzionale sau unele accidente de izoimunizare. Sin.: grupe leucocitare. V. și cross-match.

GTP / GTP / GTP. Abrev. utilizată în mod curent pentru guanozin trifosfat (v.).

GTP-AZĂ, s. f. / GTP-ase, s. f. / GTP-ase. Abrev. utilizată în mod curent pentru guanozin trifosfatază (v.).

GUANIDINĂ, s. f. / guanidine, s. f. / guanidine. Bază puternică foarte toxică [$NH:C(NH_2)_2$], produsă prin descompunerea unor produși proteici. Unii derivați toxici ai g. se pot acumula în sânge în caz de insuficiență renală (îndeosebi acidul guanidinosuccinic). Sin.: iminouree.

GUANIDINEMIE, s. f. / guanidinémie, s. f. / guanidin(a)emia. Concentrația de *guanidină din sânge.

GUANILAT CICLAZĂ, s. f. / guanylatecyclase, s. f. / guanylate cyclase. Denumire pentru enzimele (G-ciclaze) ce catalizează reacția: *guanozin trifosfat → GMP-ciclic (*guanozin-3'-5'-monofosfat ciclic). Se disting două grupe de g.: forma solubilă și cea legată la membrana celulară. Forma solubilă este alcătuită din heterodimeri alcătuiți din subunitățile izoforme α (77,5 kDa) și β (70,5 kDa), ambele cu activitate catalitică. G. este activată de *oxidul nitric, de radicalii liberi și de o serie de cofactori ai hemului. Ca^{2+} o activează în unele tipuri celulare și o inhibă în altele. Forma legată la membrana celulară, de mai multe tipuri, reprezintă glicoproteine transmembranare, care nu sunt sensibile la oxidul nitric sau alți factori reglatori, dar exprimă o activitate asemănătoare *tirozin kinazei. În acest sens, g. ar fi receptorul funcțional primar al *peptidului natriuretic atrial. Sin.: guanil ciclază, guanilil ciclază.

GUANIL CICLAZĂ, s. f. / guanyle cyclase, s. f. / guanylcyclase. Sin.: guanilatciclază (v.).

GUANILIL CICLAZĂ, s. f. / guanylyle cyclase, s. f. / guanylylcyclase. Sin.: guanilatciclază (v.).

GUANIN NUCLEOTID, s. n. / guanine nucléotide, s. m. / guanin nucleotide. 1) *Guanin deoxiribonucleotid*, acid deoxiguanilic sau deoxiguanozin-fosfat, produs de hidroliză a ADN. Abrev.: dGMP. 2) *Guanin ribonucleotid*, acid guanilic sau guanozin-5'-fosfat, componentă majoră a acizilor ribonucleici. Abrev.: GMP.

GUANINĂ, s. f. / guanine, s. f. / guanine. Bază azotată (2-amină-6-hidroxipurină) din grupul *purinelor. G. face parte din compușii cu rol biologic de prim plan: *nucleozide, *nucleotide și *acizi nucleici. V. și baze purinice.

GUANOZIN DIFOSFAT / guanosine diphosphate / guanosine diphosphate. Este produs prin hidroliza *GTP de către *GTP-ază. Intervine în ciclul activare/inactivare al *proteinelor G. Astfel, când GDP se leagă la nivelul subunității α a proteinei G, aceasta rămâne inactivă, deoarece cele trei subunități ale sale (α, β, γ) rămân asociate. Abrev.: GDP. V. și GTP.

GUANOZIN-5'-MONOFOSFAT, s. m. / guanosine-5'-monophosphate, s. m. / 5'-guanosine mono-phosphate. *Nucleotid alcătuit dintr-o moleculă de guanină, riboză și un fosfat. Este format, în afara sintezei propriu-zise, și prin hidroliza *GMP ciclic catalizată de *fosfodiesterază. Abrev.: GMP.

GUANOZIN-3'-5'-MONOFOSFAT CICLIC / guanosine 3'-5'-monophosphate cyclique / cyclic guanosine 3'-5'-monophosphate. *Mesager secund de importanță majoră pentru transducția informației, îndeosebi în cazul *receptorilor membranari pentru *acetilcolină, *peptid natriuretic atrial, *monoxid de azot și alți factori endogeni, ca și pentru o serie de factori exogeni, naturali sau artificiali. Printre efectele în relație cu GMP c. pot fi enumerate: relaxarea mușchilor netezi, inhibarea agregării plachetare, afectarea activităților macrofagelor, medierea unor funcții cerebrale, expresia funcțiilor vizuală și olfactivă și fertilizarea. Abrev.: GMP ciclic.

GUANOZIN TRIFOSFAT / guanosine triphosphate / guanosine triphosphate. Nucleotid care intervine în numeroase reacții metabolice celulare. Două roluri ale GTP sunt capitale: 1) În etapele *expresiei genice, de sinteză a proteinelor, îndeosebi prin eliberarea de energie consecutiv defosforilării și conversiei în *GDP. 2) În activarea *proteinelor G, prin legarea la subunitatea α a acestora, care asigură cuplarea dintre *receptor și efector. Abrev.: GTP.

GUANOZIN TRIFOSFATAZĂ, s. f. / guanosine triphosphatase / guanosine triphosphatase. Abrev.: GTP-ază. Enzimă ce intervine în defosforilarea *GTP în *GDP sau *GMP, cu eliberare de energie (ea poate controla și reacția inversă). Subunitatea α a *proteinei G posedă o activitate GTP-azică. De asemenea, GTP-aza se asociază cu unele proteine ce au rol în dirijarea veziculelor de transport intracelular.

GUANOZINĂ, s. f. / guanosine, s. f. / guanosine. Nucleozid format din *guanină și *riboză. Derivații săi fosforați (ribonucleotide) fac parte din precursorii ARN și exercită funcții importante în metabolismul energetic.

GUBERNACULUM / gubernaculum / gubernaculum. [*Lat. gubernaculum = cârmă.*] Fâșie de țesut conjunctiv care leagă sau unește unele organe. Ex.: 1) *G. dentis* leagă foliculul dentar permanent de mucoasa gingivală. 2) *G. testis*, ligamentul scrotal al testiculului, care se întinde de la testiculul fetal la punga scrotului ocupând locul viitorului *canal inghinal.

GUDRON, s. n. / goudron, s. m. / tar. [*Ar. (Egipt) qatran.*] Subprodus al distilării uscate a combustibililor solizi. Este un lichid foarte vâscos, brun, compus dintr-un amestec de hidrocarburi de mare interes industrial. Produce iritații puternice ale pielii și mucoaselor, iar expunerea cronică în mediu industrial se află în relație cu producerea unor cancere ale pielii, căilor respiratorii și vezicii.

GUMĂ, s. f. / gomme, s. f. / gum. [*Lat. gummi sau gommis, gr. kommi = gumă; cuvânt de origine orientală.*] Substanță rezultată din transformarea peretelui celulelor vegetale, ca urmare a unor condiții patologice. *G. arabică* este un produs de exsudație al unor specii de *Accacia*, în special *Accacia Senegal Wild*. G. se utilizează ca agent emulsionant și protector în unele forme farmaceutice și în compunerea unor materiale dentare.

GURĂ, s. f. / bouche, s. f. / mouth. NA: os, pl. ora. [*Lat. gula = gâtlej, gât.*] 1) Pr[i]ma porțiune a tubului digestiv, delimitată lateral prin fața inter[n]ă a obrajilor. Planșeul cavității bucale este ocupat de limbă, i[ar] zona sa periferică este separată de restul gurii prin gingii și arcade dentare. G. se deschide anterior prin buze, iar pos[t]erior comunică cu faringele. Mucoasa care căptușește cavitatea bucală prezintă o permeabilitate de interes în administrarea medicamentelor. 2) În limbaj curent, orificiul extern, în formă de fantă, al cavității bucale, cu cele două buze (superioară și inferioară).

GURĂ DE LUP / palais fendu / palatoschisis. Sin.: palatoschizis (v.).

GUST, s. n. / goût, s. m. / taste. [*Lat. gustus = gust.*] 1) Simț prin care organismul primește (datorită *papilelor gustative) informații asupra caracteristicilor unor substanțe sau alimente. 2) Senzație produsă de o substanță sau un aliment după excitarea papilelor gustative. 3) Proprietatea unor substanțe sau alimente de a provoca această senzație.

GUSTAȚIE, s. f. / gustation, s. f. / gustation. [*Lat. gustatio, -onis = gustare, de la gustare = a gusta.*] Exercitarea simțului gustului.

GUSTOMETRIE, s. f. / gustométrie, s. f. / gustometry. [*Lat. gustus = gust; gr. metron = măsură.*] Explorarea funcțională a *gustului, clinică, electroencefalografică sau electrică.

GUȘAT, adj, s. m. sau f. / goitreux, -euse, adj. / goitrous. [*Lat. geusiae = gâtlej.*] Care este afectat de *gușă. Acest termen se referă îndeosebi la subiecții cu gușă endemică și nu se recomandă utilizarea sa ca substantiv.

GUȘĂ, s. f. / goitre, s. m. / goiter. [*Lat. geusiae = gâtlej.*] Hipertrofie difuză și benignă a corpului *tiroidei care proemină frecvent la nivelul regiunii anterioare a gâtului (cervicală anterioară). Nodulii tiroidieni și tumorile nu intră în acest cadru nosologic, dar se pot dezvolta pe o g. preexistentă. G. se prezintă sub numeroase forme anatomopatologice și clinice. În continuare sunt menționate o serie de forme de g., criteriile descrierii acestora nefiind unitare. Mai semnificative, în planul acțiunii medicale sunt datele care oferă informații asupra funcției țesutului tiroidian. Ex., o serie de tulburări ale biosintezei hormonilor tiroidieni (în diferite etape ale acesteia), de origine genetică, pot fi responsabile de g. cu hipotiroidie imediată sau tardivă.

GUȘĂ ABERANTĂ / goitre aberrant / aberrant goiter. Hipertrofia unei tiroide ectopice sau supranumerare. Țesutul tiroidian din care este alcătuită g. a. nu prezintă nici o conexiune vasculară sau parenchimatoasă cu cel al tiroidei situate normal, spre deosebire, de ex., de *g. plonjantă.

GUȘĂ ADENOMATOASĂ / goitre adénomateuse / adenomatous goiter. G. determinată de hiperplazia celulelor foliculare sau prin noduli multipli ce conțin coloid.

GUȘĂ BASEDOWIFIATĂ / goitre basedowifié / Basedow's goiter. 1) Declanșarea *bolii Basedow-Graves pe o g. preexistentă, deși g. nu determină o predispoziție la această maladie. 2) G. al cărui coloid devine hiperfuncțional după administrarea de iod.

GUȘĂ COLOIDĂ / goitre colloïde / colloid goiter. G., de consistență moale, consecutivă distensiei masive a foliculilor tiroidieni din cauza conținutului crescut de coloid.

GUȘĂ CONGENITALĂ / goitre congénital / congenital goiter. Hipertrofie a tiroidei prezentă la naștere din cauza absenței congenitale a enzimelor necesare producerii *tiroxinei. Ca urmare, are loc o stimulare a tiroidei prin *tirotropină.

GUȘĂ ENDEMICĂ / goitre endémique / endemic goiter. G. existentă la peste 10% din populația unei anumite zone geografice, în relație cu o carență de iod, de factori alimentari sau chiar din cauza unei predispoziții genetice.

GUȘĂ LINGUALĂ / goitre lingual / lingual goiter. Masă de țesut tiroidian normal sau de tip fetal, dezvoltată pe fața dorsală a limbii. G. l. reprezintă, de fapt, o relicvă a *canalului tireoglos.

GUȘĂ MULTINODULARĂ / goitre multinodulaire / multinodular goiter. G. care conține în masa sa noduli multipli, bine delimitați. V. și gușă mutinodulară toxică.

GUȘĂ MULTINODULARĂ TOXICĂ / goitre multinodulaire toxique / toxic multinodular goiter. Una dintre cele mai frecvente forme clinice de *tireotoxicoză. Se prezintă sub forma unei *guși cu zone hiperfuncționale autonomizate transformate nodular, alternând cu zone de parenchim hipo- sau afuncționale. Masa tisulară tiroidiană este crescută, cu noduli mari și, uneori, cu fenomene de compresiune și calcificări.

GUȘĂ PARENCHIMATOASĂ / goitre parenchymateux / parenchymatous goiter. G. marcată prin celule foliculare mari și un număr crescut de foliculi tiroidieni.

GUȘĂ PLONJANTĂ / goitre plongeant / plunging goiter. G. situată cu o parte a sa în mediastinul superior. Țesutul tiroidian intratoracic este legat printr-un pedicul cu țesutul tiroidian normal din regiunea cervicală, deosebindu-se astfel de *g. aberantă.

GUȘĂ SIMPLĂ / goitre simple / simple goiter. Hiperplazie simplă a glandei tiroide.

GUTAPERCĂ, s. f. / gutta-percha, s. f. / gutta-percha. [*Cuvânt engl. adaptat din malaieziană getah = gumă și percha = arbore care sintetizează guma.*] Rășină asemănătoare cauciucului, produsă de copacii din speciile *Palaquium* și *Isonendra* din Sumatra. Este utilizată ca material izolant pentru comprese (umede), precum și în stomatologie, ca material de obturație provizorie sau de bază, izolatoare.

GUTĂ, s. f. / goutte, s. f. / gout. [*Lat. gutta = picătură, lacrimă; sin. în limba latină din Evul Mediu cu humor = umoare.*] Afecțiune determinată de o tulburare a metabolismului *purinelor: *acidul uric, produs terminal de degradare a purinelor, se acumulează în sânge (*hiperuricemie), apoi, sub formă de cristale minuscule de urați (de sodiu, calciu, potasiu, amoniu), precipită în articulații și îndeosebi în țesutul cartilaginos. În continuare, se constituie depozite de urați la nivelul membranei sinoviale, capsulei fibroase periarticulare, ligamentelor, tendoanelor, periostului și osului. Crescând în volum, aceste mase de urați formează aglomerări nodulare (*tofus sau nodul gutos) de dimensiuni variabile. Articulațiile afectate se pot deforma progresiv, până la o pierdere de mobilitate. Cel mai frecvent este afectată articulația metatarsofalangiană a halucelui. Boala se manifestă prin crize de artrită acută. *Litiaza urică, deși secundară unei hiperuricemii, nu este cuprinsă, de obicei, în cadrul g. Nosologic se disting trei mari tipuri de g.: 1) *G. primitivă idiopatică*, adesea ereditară și familială, afectând aproape exclusiv sexul masculin; în absența unui deficit enzimatic identificat, în relație cu hiperuricemia, g. p. i. este considerată consecința unei hiperuricogeneze și a unei tulburări a eliminării renale de acid uric. 2) *G. primitivă prin deficit de hipoxantin-guanin-fosforibozil transferază tisulară*, boală rară a sugarului, manifestată îndeosebi prin encefalopatie. 3) *G. secundară*, care complică o insuficiență renală, anumite hemopatii, o *glicogenoză hepatică și alte boli, prin hiperuricemie cauzată de scăderea eliminării renale a acidului uric și creșterea catabolismului *nucleoproteinelor celulare.

GUTIERĂ, s. f. / gouttière, s. f. / groove, sulcus, pl. sulci (lat.). [*Fr. gouttière, din lat. gutta = picătură, lacrimă.*] 1) Atelă în formă de jgheab, confecționată din fețși gipsate, tablă sau atele Krammer, utilizată pentru imobilizarea unui membru fracturat. 2) În anatomie, ancoșă, crestătură la suprafața unui os, la nivelul căreia trece un nerv, un tendon sau un vas (ex.: g. bicipitală, g. calcaneană). 3) În stomatologie, element de agregare a aparatului ortodontic. Poate fi: a) *fixă*, constând dintr-o coroană pe un grup de dinți, pe fețele lor orale, ocluzale și vestibulare, fără să pătrundă subgingival; b) *mobilă*, constând dintr-o prelungire a plăcii aparatului pe fața ocluzală și vestibulară a dinților laterali.

GUTURAI, s. n. / rhume simple (ou rhume de cerveau) / common cold. [*Lat. guttur, -uris = gât, gâtlej.*] Inflamație catarală acută a mucoasei foselor nazale, determinată de un virus diferit de cel al gripei sau de alți agenți infecțioși. Sin.: coriză.

GUTURALIZARE, s. f. / gutturalisation, s. f. / gutturalisation. [*Lat. guttur, -uris = gât, gâtlej.*] Defect de tehnică vocală care corespunde unei rezonanțe crescute a sunetului în faringe. Sin.: răgușeală.

GYRUS / gyrus / gyrus. NA: gyrus. [*Lat. gyrus, gr. gyros = inel, cerc.*] Var.: girus. Sin.: circumvoluție (v.).

WILLIAM HARVEY (1578-1657), medic englez, descoperitorul circulației sângelui. La 20 de ani urmează, la **Padova**, o instruire medicală cu cei mai de seamă profesori ai timpului. Ulterior, profesor de anatomie și chirurgie la **Londra**, **Harvey** expune, în anul 1616, în prelegerea inaugurală a cursului de **Anatomie**, după numeroase observații și experimente, concepția sa despre circulația sângelui. Ani în șir verifică minuțios probele experimentale, pentru ca în 1628 să publice una dintre cele mai importante lucrări din istoria medicinei: *Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animabilus*. Acest text istoric al medicinei conține doar 72 de pagini, în care **Harvey** respinge mai întâi erorile clasicilor, ceea ce în spiritul scolasticii medicale era un sacrilegiu, pentru ca apoi să descrie cu o claritate deplină circulația sângelui în organism. Chiar dacă majoritatea corpului medical a adoptat doctrina sa, o serie de nume mari ale epocii l-au respins. Înainte de moarte, **Harvey** și-a pierdut vederea, dar s-a consolat cu faptul că teoria sa era aproape universal adoptată.

HABENULA, s. f. / habenula, s. f. / habenula. NA: habenula. [*Lat.* ***habenula***, *dim. de la* ***habena*** *= curea, frâu, ligament.*] 1) Fiecare din cele două cordoane care au originea la nivelul polului anterior al *epifizei, denumite și tija sau frâul epifizei. H. leagă epifiza de hipotalamus. Sin.: peduncul anterior al epifizei. 2) Structură anatomică în formă de panglică.

HABITUS, s. n. / habitus, s. m. / habitus, habit. [*Lat.* ***habitus*** *= aspect exterior, mod de a fi, de la* ***habere*** *= a avea o însușire caracteristică.*] Aspectul general al corpului uman, considerat ca expresie exterioară a stării de sănătate sau de boală a unui subiect. Există, evident, un *h. fiziologic* și numeroase *h. morbide*.

HAEMOPHILUS / Haemophilus / Haemophilus. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Gen de bacterii gramnegative care se dezvoltă pe mediu de cultură cu sânge proaspăt, incluzând: *H. aegypticus*, cauza conjunctivitei contagioase; *H. ducreyi*, agent etiologic al ulcerului genital moale (*șancru moale); *H. duplex* determină blefaroconjunctivită; *H. influenzae* (bacilul Koch-Weeks sau Pfeiffer) face parte din flora normală a nazofaringelui, dar poate cauza *influenza epidemică, iar la copil meningită bacteriană și epiglotită acută potențial fatală; *H. vagina-lis*, asociat uneori în vaginite.

HALENĂ, s. f. / haleine, s. f. / breath. [*Lat.* ***halare*** *= a răspândi un miros, a exala.*] Denumire dată aerului care iese din plămâni în timpul *expirației. V. și fetor, halitoză.

HALITOZĂ, s. f. / halitose, s. f. / halitosis. [*Lat.* ***halitus*** *= suflare, exhalare, duhoare, de la* ***halare*** *= a răspândi un miros, a exala.*] Miros neplăcut al *halenei, a cărui origine este la nivelul cavității bucale. Sin.: *fetor oris*.

HALLUX RIGIDUS / hallux rigidus / hallux rigidus. Rigiditate a halucelui însoțită de dureri la mers, din cauza unei artroze primitive metatarso-falangiene.

HALLUX VALGUS / hallux valgus / hallux valgus. Deformare caracterizată prin devierea laterală (în afară) a halucelui. Poate antrena o subluxație a articulației metatarsofalangiene, care este de obicei hipertrofiată.

HALLUX VARUS / hallux varus / hallux varus, pigeon toe. Deviere mediană a halucelui, de origine congenitală (frecvent) sau câștigată (artroză deformantă). Halucele este deplasat înăuntru, formând cu al doilea deget al piciorului un unghi de 75-90.

HALOFIL, adj. / halophile, adj. / halophilic. [*Gr.* ***hals, halos*** *= sare;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Care prezintă afinitate pentru halogeni. 2) Care se dezvoltă în mediu salin.

HALOGEN, s. m., adj. / halogène, s. m., adj. / halogen. [*Gr.* ***hals, halos*** *= sare;* ***gennan*** *= a produce.*] Nume generic pentru elementele grupei a VII-a din sistemul periodic: *fluor, *clor, *brom, *iod și astatiniu. H. formează acizi prin combinarea cu hidrogenul și săruri prin combinare cu metalele. Sărurile sunt denumite în funcție de h. conținut: fluoruri, cloruri, bromuri, ioduri. O serie dintre aceste săruri, ca și h., prezintă importanță în fiziologie, patologie sau uneori ca medicamente.

HALOMEGALIE, s. f. / hallomégalie, s. f. / hallomegalia, hypertrophy of the great toe. [*Lat.* ***hallux, -icis*** *= degetul mare de la picior; gr.* ***megas, megalos*** *= mare.*] Hipertrofie congenitală a degetului mare al piciorului (haluce).

HALOPERIDOL, s. m. / halopéridol, s. m. / haloperidol. (DCI) *Neuroleptic administrat *per os* sau parenteral, activ în psihozele acute și cronice, utilizat, de asemenea, și ca *antiemetic.

HALOTAN, s. m. / halothane, s. m. / halothane. (DCI) Anestezic administrat prin inhalație (2-bromo-2-cloro-1,1,1-trifluoretan), foarte maniabil, dar cu efect hepatotoxic. V. anestezice generale.

HALOU, s. n. / halo, s. m. / halo. [*Lat., gr.* ***halos*** *= disc.*] 1) Nimb, cerc luminos. 2) Cerc luminos sau colorat care înconjoară pupila, vizibil în *glaucom. 3) Marginea **maculei lutea* observată la examenul oftalmoscopic. 4) *H. Fick* apare în cazul lentilelor de contact. 5) *H. senil*, se poate observa la vârstnici, în jurul papilei optice. 6) *H. hipoecogen*, pe o imagine ecografică etc.

HALUCE, s. n. / hallus, hallux, s. m. / hallux, halluces (pl.). NA: hallux. [*Lat.* ***hallux, -icis*** *= degetul mare de la picior.*] Degetul mare al piciorului.

HALUCINAȚIE, s. f. / hallucination, s. f. / hallucination. [*Lat.* ***hallucinatio, -onis*** *= aiureală, de la* ***hallucinare*** *= a aiura.*] Percepție fără obiect, adică în absența oricărei stimulări din exterior. Se deosebește de *iluzie, care reprezintă percepția deformată a unui obiect real. Sunt descrise două mari tipuri de h.: 1) *H. psihotice*, caracterizate prin absența caracterului senzorial. 2) *H. senzoriale* sau *psihosenzoriale*, mai frecvente, se clasifică în funcție de analizatori: h. auditive, vizuale, olfactive, tactile, gustative. De obicei plurisenzoriale, h. sunt legate de o serie de fenomene și idei care preocupă bolnavul. H. apar în: alcoolism, epilepsie, schizofrenie, tumori cerebrale, intoxicații, infecții grave etc.

HALUCINOGEN, adj., s. n. / hallucinogène, adj., s. m. / hallucinogen, hallucinogenic (1). [*Lat.* ***hallucinare*** *= a aiura;*

gr. gennan = a produce.] 1) Care provoacă halucinații. 2) Denumire generică pentru o serie de substanțe chimice, naturale sau sintetice, care determină alterarea percepțiilor (îndeosebi a celei vizuale), a stării de spirit și a gândirii. Deși multe h. prezintă similitudini de structură cu *neuromediatori fiziologici ca *serotonina și *catecolaminele, mecanismul lor de acțiune este diferit. Ex. de h.: LSD (dietilamida acidului lisergic) și mescalina.

HALUCINOZĂ, s. f. / hallucinose, s. f. / hallucinosis. [*Lat.* ***hallucinare*** *= a aiura;* ***-oză.***] Perturbare de percepție în care, spre deosebire de *halucinație, convingerea bolnavului este mai puțin intensă. El are nevoie de verificări, iar probele contrarii ale celor din jur sunt luate în considerare. Survine îndeosebi în alcoolismul cronic.

HAMARTOM, s. n. / hamartome, s. m. / hamartoma. [*Gr.* ***hamartia*** *= defect corporal;* ***-oma.***] Malformație pseudotumorală caracterizată printr-o cantitate excesivă sau o dispunere anormală a celulelor, într-un țesut sau într-un organ în care acestea există în mod normal. H. nu este *heterotop, deosebindu-se astfel de *coristom.

HANDICAP, s. n. / handicap, s. m. / handicap. [*Engl.* ***hand in cap*** *= mână în căciulă, termen de joc de noroc, apoi cursă de cai unde șansele sunt egalizate printr-o greutate mai mare purtată de cei mai buni; prin extensie, dezavantaj, inferioritate.*] Dezavantaj social sau profesional, stare de inferioritate determinate de o infirmitate sau de o boală. H. poate fi *senzorial* (vizual, auditiv), *fizic* (neurologic, muscular etc.) sau *mental* (deficiență intelectuală, afecțiuni psihastenice). Cauzele generatoare de h. sunt foarte variate: anomalii genetice, malformații, boli cardiovasculare, respiratorii, reumatismale, infecțioase etc. H. trebuie evaluat în funcție de vârstă, sex, factori culturali și sociali. V. și infirmitate, invaliditate.

HANDICAPAT, adj., s. m. și f. / handicapé, -e, adj., s. m. et f. / handicapped, disabled. [*V. etimologia termenului* ***handicap.***] (Persoană) care prezintă un *handicap cu consecințe asupra capacității de lucru, din cauza diminuării posibilităților de efort fizic sau intelectual.

HAPLOID, adj. / haploïde, adj. / haploid. [*Gr.* ***haploos*** *= singur;* ***eidos*** *= formă.*] Despre un nucleu sau o celulă care posedă un singur set de cromozomi, adică o singură copie din fiecare dintre cromozomii proprii speciei (23 la om). Numărul h. de cromozomi se notează cu n. *Gameții, formați prin *meioză, sunt celule h., a căror fuziune prin *fecundație reface numărul normal (*diploid) de cromozomi.

HAPLOIDIE, s. f. / haploïdie, s. f. / haploidy. [*Gr.* ***haploos*** *= singur;* ***eidos*** *= formă.*] Starea unei celule *haploide.

HAPLOIDIZARE, s. f. / haploïdisation, s. f. / haploidisation. [*Gr.* ***haploos*** *= singur;* ***eidos*** *= formă.*] Trecerea din starea de *diploid în starea de *haploid prin pierderea progresivă a cromozomilor.

HAPLOTIP, s. n. / haplotype, s. m. / haplotype. [*Gr.* ***haploos*** *= singur;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] 1) Jumătate din ansamblul genelor, adică din lotul de cromozomi, indiferent dacă provine de la mamă sau de la tată. Două h. alcătuiesc un *genotip. H. se transmite ca o unitate, de la unul din părinți. 2) Mai frecvent, termenul se aplică genelor purtate de un singur cromozom al unei perechi: fie ansamblul acestor gene, fie doar unui grup dintre acestea. În general, termenul este utilizat în imunologie pentru a desemna una sau mai multe gene, comandând un antigen sanguin sau tisular, situată (situate) pe un singur cromozom.

HAPTENĂ, s. f. / haptène, s. m. / hapten(e). [*Gr.* ***haptein*** *= a prinde, a atașa.*] Moleculă prea mică pentru a fi imunogenică, adică pentru a determina formarea de anticorpi, fiind denumită de aceea și antigen incomplet sau parțial. Deși h. nu pot induce un răspuns imun prin ele însele, pot reacționa cu produșii acestui răspuns (celule și molecule). Pentru a deveni imunogenică și pentru a dobândi proprietățile unui antigen, h. este legată de o proteină care îi servește de suport sau este adsorbită la suprafața unor particule în suspensie. Odată format anticorpul specific, h. se poate cupla cu acesta dacă nu este cuplată cu proteina purtătoare. Ex. de h.: antibiotice, analgezice, alți compuși cu M_r mică.

HAPTOFOR, adj., s. m. / haptophore, adj., s. m. / haptophore, haptophorous. [*Gr.* ***haptein*** *= a prinde, a atașa;* ***phoros*** *= care poartă, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Termen datorat lui Ehrlich, utilizat pentru a desemna gruparea ce provoacă unirea unui *antigen cu un anume *anticorp sau legarea la *receptorii celulari.

HAPTOGLOBINĂ, s. f. / haptoglobine, s. f. / haptoglobin. [*Gr.* ***haptein*** *= a prinde, a atașa; lat.* ***globus*** *= glob;* ***-ină.***] Globulină din ser care migrează la electroforeză cu alfa$_2$-globulinele. Reprezintă transportorul specific al hemoglobinei. Există mai multe tipuri de h. V. și tab. const. hematol.

HARTĂ EPIDEMIOLOGICĂ / carte épidémiologique / epidemiologic map. Reprezentarea evoluției unei *epidemii pe un teritoriu limitat geografic sau la scară planetară.

HARTĂ GENETICĂ / carte génétique / genetic map. Reprezentare grafică a poziției genelor, unele față de altele, în *genom.

HARTĂ DE RESTRICȚIE / carte de restriction / restriction map. Reprezentare grafică a localizărilor *situsurilor de restricție pe o moleculă de ADN.

HAȘIȘ, s. n. / haschisch, haschich s. m. / hashish. [*Ar.* ***hachich*** *= iarbă, cânepă.*] 1) Rășină psihotropă extrasă (ca și *marijuana) din frunzele și inflorescențele de cânepă indiană *(Cannabis indica)*, extract alcoolic purificat, cu un conținut foarte mare de principii active (canabinoli). H. este frecvent inhalat (fumat) și determină un complex de simptome cunoscute sub numele de „beție canabică". Utilizarea sa repetată și prelungită poate determina o stare de dependență psihică. V. și cannabis, canabism, marijuana. 2) Termenul este folosit și pentru a denumi însăși planta *Cannabis indica*.

HAȘISISM, s. n. / haschischisme, s. m. / hashishism. [*Ar.* ***hachich*** *= iarbă, cânepă;* ***-ism.***] Sin.: canabism (v.).

HAUSTRAȚIE, s. f. / haustration, s. f. / haustration. [*Lat.* ***haustrum*** *= pungă.*] Formațiune anatomică dilatată, în formă de pungă. Ex.: *h. colice* - vizibile radiologic, cuprinse între două incizuri și dând colonului un aspect segmentat.

HEBEFRENIE, s. f. / hébéphrénie, s. f. / hebephrenia. [*Gr.* ***hebe*** *= pubertate, tinerețe;* ***phren, -os*** *= minte, spirit.*] Formă de *schizofrenie caracterizată prin debut în adolescență sau la adultul tânăr. Se caracterizează prin refuzul de a comunica, absența delirului sau existența unor idei delirante vagi, halucinații discrete, o *discordanță evidentă, caracterul imprevizibil și brutal al comportamentului. Deteriorarea psihică evoluează foarte rapid.

HEBEFRENOCATATONIE, s. f. / hébéphrénocatatonie, s. f. / hebefrenia-catatonia. [*Gr.* ***hebe*** *= pubertate, tinerețe;* ***phren, -os*** *= minte, spirit;* ***kata*** *= în jos;* ***tonos*** *= tensiune.*] Psihoză cronică gravă în care se asociază caracteristicile clinice ale *hebefreniei cu cele ale *catatoniei.

HEBETUDINE, s. f. / hébétude, s. f. / hebetude. [*Lat.* ***hebetudo, -inis*** *= amorțire, prostie, de la* ***hebetare*** *= a amorți, a slăbi și* ***hebes, -etis*** *= slab, prost.*] Stare morbidă caracterizată prin suprimarea facultăților intelectuale cu conservarea utilizării simțurilor. Reprezintă primul grad de *stupoare.

HEBOIDOFRENIE, s. f. / héboïdophrénie, s. f. / heboidophrenia. [*Gr.* ***hebe*** *= pubertate, tinerețe;* ***eidos*** *= formă;* ***phren, -os*** *= minte, spirit.*] Psihoză cronică survenind la tineri, ade-

sea adolescenţi, caracterizată printr-un comportament patologic care evocă dezechilibrul din *psihopatie, asociat cu tulburări ale gândirii şi idei delirante asemănătoare celor din *schizofrenie.

HECTIC, adj. / hectique, adj. / hectic. [*Gr.* ***hektikos*** = *obişnuit, de la* ***ekhein*** = *a avea.*] Care persistă. Ex.: febră h.

HEDONISM, s. n. / hédonisme, s. m. / hedonism. [*Gr.* ***hedone*** = *plăcere;* ***-ism.***] 1) Tip de comportament a cărui motivaţie exclusivă este plăcerea, obţinerea unor satisfacţii cu efort minim. 2) În filosofie, doctrină morală care consideră ca scop principal al existenţei plăcerea.

HEDROCEL, s. n. / hédrocèle, s. f. / hedrocele. [*Gr.* ***hedra*** = *anus;* ***kele*** = *hernie, tumoră.*] Hernia anselor intestinale, unde acestea proemină la nivelul anusului.

HELCOID, adj. / helcoïde, adj. / helcoid. [*Gr.* ***helkos*** = *ulcer;* ***eidos*** = *formă.*] Care se aseamănă cu un *ulcer.

HELCOLOGIE, s. f. / helcologie, s. f. / helcology. [*Gr.* ***helkos*** = *ulcer;* ***logos*** = *ştiinţă.*] Studiul sistematic al *ulceraţiilor de diverse cauze.

HELCOZIS, s. n. / helcosis, s. m. / helcosis. [*Gr.* ***helkos*** = *ulcer;* ***-ozis.***] Termen utilizat rar, ca sin. cu *ulceraţie.

HELICOBACTER PYLORI / Helicobacter pylori / helicobacter pylori. [*Lat.* ***helix, -icis,*** *gr.* ***helix, -ikos*** = *spirală;* ***bakterion,*** *dim. de la* ***bakteria*** = *baston; lat.* ***pylorus,*** *gr.* ***pyloros*** = *portar, din gr.* ***pyle*** = *poartă,* ***ouros*** = *paznic.*] Denumire nouă a microorganismului *Campylobacter pylori*, care reflectă cele două aspecte morfologice ale bacteriei: elice *in vivo* şi adesea bastonaş *in vitro*. Această bacterie gramnegativă constituie, după o perioadă de infecţie şi de iritaţie a mucoasei gastroduodenale, cauza unei gastrite cronice superficiale, cu evoluţie posibilă către ulcere gastrice şi duodenale, iar uneori către adenocarcinoame sau limfoame gastrice. În 1994, OMS a clasificat H. p., bacterie cu acţiune lentă, în grupa agenţilor cancerigeni din clasa I (cei mai periculoşi). Modul de transmitere al bacteriei nu este clar. Au fost izolate numeroase suşe bacteriene, dintre care una prezintă o genă particulară, *cag A*, care codifică o proteină specifică, fiind prezentă în 50% din gastritele cronice şi în totalitatea ulcerelor duodenale; o altă suşă posedă gena *vac A*, ce codifică o toxină generatoare de leziuni celulare, în relaţie cu ulceraţiile. O serie de cercetări sugerează implicarea H. p. în patologia cardiovasculară. În general, rolul patogen al H. p. nu este încă suficient de clar.

HELIODERMITĂ, s. f. / héliodermite, s. f. / heliodermatitis, dermatitis solaris, sunburn. [*Gr.* ***helios*** = *soare;* ***derma, -atos*** = *piele;* ***-ită.***] Denumire a tuturor afecţiunilor cutanate determinate de razele solare.

HELIOFOBIE s. f. / héliophobie, s. f. / heliophobia. [*Gr.* ***helios*** = *soare;* ***phobos*** = *frică.*] Teamă morbidă de radiaţiile solare.

HELIOPATIE s. f. / héliopathie, s. f. / heliopathy. [*Gr.* ***helios*** = *soare;* ***pathos*** = *boală.*] Termen general utilizat pentru a defini afecţiunile cauzate de radiaţiile solare.

HELIOTERAPIE, s. f. / héliothérapie, s. f. / heliotherapy. [*Gr.* ***helios*** = *soare;* ***therapeia*** = *tratament, de la* ***therapeuein*** = *a îngriji.*] Utilizarea luminii solare în scopuri terapeutice sau profilactice.

HELIX, s. n. / hélix, s. m. / helix. NA: helix (2). [*Lat.* ***helix, -icis,*** *gr.* ***helix, -ikos*** = *spirală, melc.*] 1) Structură macroscopică sau moleculară aranjată în spirală. Ex.: *structura secundară de tip α-helix a proteinelor. 2) Marginea circumferinţei care delimitează pavilionul urechii.

HELMINTHES / helminthes / helminthes. [*Gr.* ***helmins, -inthos*** = *vierme.*] Încrengătura viermilor paraziţi din subregnul *Metazoa*. Cuprinde două subîncrengături importante în parazitologia umană: *Plathelminthes* (viermi plaţi), cu clasele **Trematoda* şi **Cestoda*, şi **Nemathelminthes* (viermi cilindrici), cu clasele *Nematoda, Acanthocephala* şi *Gordiacea*.

HELMINTIAZĂ, s. f. / helminthiase, s. f. / helminthiasis. [*Gr.* ***helmins, -inthos*** = *vierme;* ***-ază.***] Boală parazitară determinată de un vierme din încrengătura **Helminthes*.

HELODERMIE, s. f. / hélodermie, s. f. / helosis. [*Gr.* ***helos*** = *unghie, excrescenţă în formă de corn;* ***derma, -atos*** = *piele.*] Nodozităţi caloase, de regulă indolore, dezvoltate pe faţa dorsală a articulaţiilor falangiene şi metacarpofalangiene.

HEM, s. n. / hème, s. m. / h(a)eme. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge.*] Gruparea prostetică neproteică a hemoglobinei, constituită din protoporfirină (*porfirină) având fixat un atom de fier feros. Complexul fier-protoporfirină conferă hematiilor culoarea roşie. Legătura h. cu *globina se stabileşte prin intermediul grupărilor carboxilice ale lanţurilor laterale propionice ale h. Molecula de *hemoglobină conţine patru subunităţi de globină şi patru molecule de h.

HEMADSORBŢIE, s. f. / hémadsorption, s. f. / h(a)emadsorption. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***ad*** = *spre;* ***sorbere*** = *a bea, a aspira.*] Aderenţa globulelor roşii pe alte celule, de obicei determinată de prezenţa unui virus pe suprafaţa acestora din urmă.

HEMAFEREZĂ, s. f. / hémaphérèse, s. f. / h(a)emapheresis. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;* ***aphairesis*** = *plecare, îndepărtare.*] Separarea şi prelevarea unei părţi (elemente figurate sau plasmă, *plasmafereză) din sângele recoltat, în continuare restul fiind reinjectat la pacient.

HEMAGLUTINARE, s. f. / hémagglutination, s. f. / h(a)emagglutination. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***agglutinare*** = *a lipi, a uni.*] *Aglutinarea globulelor roşii sub acţiunea fie a unor aglutinine specifice (reacţie antigen-anticorp), fie a unor *hemaglutinine bacteriene sau virale (aparţinând îndeosebi grupului **Myxovirus*), fie a unor *lectine ca fitohemaglutinina. Datorită culorii eritrocitelor, h. se observă uşor. Fenomenul de h. se utilizează pentru determinarea grupelor sanguine, ca şi pentru punerea în evidenţă a unor antigeni sau anticorpi. V. şi aglutinare.

HEMAGLUTININĂ, s. f. / hémagglutinine, s. f. / h(a)emagglutinin. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***agglutinare*** = *a lipi, a uni;* ***-ină.***] 1) Anticorp care provoacă *hemaglutinare. 2) Produs de origine bacteriană sau constituent viral (îndeosebi în cazul grupului **Myxovirus*) care generează aglutinarea hematiilor. 3) *Lectină dotată cu aceeaşi proprietate.

HEMAGLUTINOGEN, s. m. / hémagglutinogène, s. m. / h(a)emagglutinogen. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***agglutinare*** = *a lipi, a uni; gr.* ***gennan*** = *a produce.*] V. grup sanguin.

HEMAJ, s. n. / hemmage, s. m. / hemming. [*Fr.* ***hemmage,*** *origine onomatopeică.*] Manevră de îndepărtare prin raclaj a secreţiilor şi mucozităţilor depuse la nivelul faringelui sau al laringelui (pe *corzile vocale) îndeosebi în laringitele cronice catarale şi hipertrofice.

HEMANGIECTAZIE, s. f. / hémangiectasie, s. f. / h(a)emangiectasis. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;* ***angeion*** = *vas;* ***ektasis*** = *dilataţie.*] Dilataţie permanentă a vaselor sanguine. Ex.: *h. hipertrofică* a unui membru, asociată cu varice, angioame sau anevrisme.

HEMANGIOBLASTOM, s. n. / hémangioblastome, s. m. / h(a)emangioblastoma. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;* ***angeion*** = *vas;* ***blastos*** = *germen;* ***-oma.***] *Hemangiom capilar malign, cu localizare, cel mai frecvent, cerebrală. Sin.: angioblastom.

HEMANGIOBLASTOM MULTIPLU / hémangioblastome multiple / Lindau's disease. Sin.: boală Lindau (v.).

HEMANGIOENDOTELIOM, s. n. / hémangioendothéliome, s. m. / h(a)emangioendothelioma. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;*

angeion = *vas; endon* = *înăuntru; thele* = *ridicătură, mamelon; -oma.*] Tumoră vasculară benignă. Uneori se asociază cu *trombocitopenie, ca o consecință a sechestrării trombocitelor în formațiunile tumorale.

HEMANGIOM, s. n. / hémangiome, s. m. / h(a)emangioma. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; angeion* = *vas; -oma.*] Tumoră benignă constituită din vase neoformate și dilatate. Sin.: nev vascular. Forme: 1) *h. congenital*, defect de dezvoltare embrionară a vaselor sanguine. 2) *h. mediastinal*, angiom disgenetic. 3) *h. pulmonar malign*, sarcom pulmonar rar. 5) *H. splinei*, tumoră vasculară a splinei. 6) *H. vertebral*: angiom osos situat la nivelul corpului vertebral. 7) *H. scleros*, v. dermatofibrom.

HEMANGIOSARCOM, s. n. / hémangiosarcome, s. m. / h(a)emangiosarcoma. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; angeion* = *vas; sarx, sarkos* = *carne; -oma.*] Tumoră malignă formată din proliferarea țesuturilor endotelial și fibroblastic.

HEMARTROZĂ, s. f. / hémarthrose, s. f. / h(a)emarthrosis. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; arthron* = *articulație; -oză.*] Prezența sângelui într-o cavitate articulară, de obicei prin ruperea unor vase sanguine de la acest nivel, ca urmare a unui traumatism sau în unele coagulopatii (ex.: în *hemofilie).

HEMATEMEZĂ, s. f. / hématémèse, s. f. / h(a)ematemesis. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; emesis* = *vărsătură, de la emein* = *a vomita.*] Vomă cu sânge de origine digestivă. H. traduce o hemoragie digestivă superioară, sângele mai mult sau mai puțin digerat provenind din esofag, stomac sau duoden. Cauzele cele mai frecvente: ruptură de *varice esofagiene, *ulcer gastroduodenal și *gastrite hemoragice.

HEMATHIDROZĂ, s. f. / hémathidrose, s. f. / h(a)ematidrosis. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; hidros* = *sudoare, transpirație; -oză.*] Eliminarea unor mici cantități de sânge prin porii glandelor sudoripare. H. poate apărea în stări infecțioase grave, purpure sau în nevropatii.

HEMATIC, adj. / hématique, adj. / h(a)ematic. [*Gr. haima, -atos* = *sânge.*] Care este de origine sanguină.

HEMATIE, s. f. / hématie, s. f. / erythrocyte, red cell. [*Gr. haima, -atos* = *sânge.*] Sin.: eritrocit (v.).

HEMATIMETRIE, s. f. / hématimétrie, s. f. / h(a)emacytometry. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; metron* = *măsură.*] Ansamblul măsurătorilor efectuate asupra hematiilor cu ajutorul *hemocitometrului.

HEMATINĂ, s. f. / hématine, s. f. / h(a)ematin. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; -ină.*] *Hem al cărui fier feros (bivalent) a fost transformat în fier feric (trivalent) și care devine astfel impropriu transportului de oxigen.

HEMATOCEL, s. n. / hématocèle, s. f. / h(a)ematocele. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; kele* = *tumoră, hernie.*] Deși sensul propriu este tumoră sanguină, termenul este utilizat pentru a desemna hemoragii închistate (hematoame) la nivelul organelor genitale. Ex.: 1) La bărbat - h. scrotal, h. funicular, h. intratesticular. 2) La femeie - h. peri- sau retrouterin, în pelvis sau, îndeosebi, în fundul de sac Douglas.

HEMATOCOLPOS, s. n. / hématocolpos, s. m. / h(a)ematocolpos. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; kolpos* = *vagin.*] Masă pseudotumorală formată prin retenția sângelui menstrual în vagin.

HEMATOCRIT, s. n. / hématocrite, s. m. / h(a)ematocrit, packed cell volume. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; krinein* = *a separa de.*] Volumul ocupat de elementele figurate din sânge (de fapt de globulele roșii) într-un volum dat de sânge. H. se măsoară prin centrifugarea sângelui total într-un tub gradat. Se exprimă în procente față de volumul total al probei de sânge și este, în mod normal, 40-54% la bărbat și 36-47% la femeie. Raportul dintre h. și numărul de hematii pe mm^3 reprezintă *volumul globular. Scăderea h. impune căutarea unei *anemii, iar creșterea sa este caracteristică *poliglobuliilor.

HEMATODERMIE, s. f. / hématodermie, s. f. / h(a)ematodermia. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; derma, -atos* = *piele.*] Termen care regrupează ansamblul leziunilor cutanate infiltrate, frecvent maligne, caracterizate histologic prin proliferare intracutanată de celule provenind din liniile hematopoietice. Sub această denumire sunt reunite localizările cutanate din hemopatii limfoide de tip T (*micosis fungoid, *sindrom Sézary), de tip B (*leucemie limfatică cronică), *leucemii acute hemoblastice, *histiocitoză X și, frecvent, *boală Kaposi.

HEMATOFAG, adj., s. m. sau f. / hématophage, adj., s. m. ou f. / h(a)ematophage. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; phagein* = *a mânca.*] (Parazit) care se hrănește cu sânge și poate deveni astfel vector al unei boli infecțioase. Cazul cel mai frecvent: insecte h.

HEMATOFOBIE, s. f. / hématophobie, s. f. / h(a)ematophobia. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; phobos* = *frică.*] Teama patologică de sânge.

HEMATOGEN, adj. / hématogène, adj. / h(a)ematogenous. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; gennan* = *a produce.*] 1) Care depinde de sânge. 2) Care este datorat circulației sanguine. Ex.: diseminarea h. a microbilor.

HEMATOIDINĂ, s. f. / hématoïdine, s. f. / h(a)ematoidin. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; eidos* = *formă; -ină.*] Substanță derivată din *hemoglobină, care se formează în focarele hemoragice vechi, sub formă de cristale romboidale, microscopice, de culoare roșie.

HEMATOLOGIE, s. f. / hématologie, s. f. / h(a)ematology. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; logos* = *știință.*] Ramură a medicinei având ca obiect studiul sângelui, al organelor hematopoietice și al patologiei acestora. În prezent s-au conturat o serie de subdomenii ale h., ca imunohematologia, fiziopatologia hemostazei și h. oncologică. *H. geografică* permite studiul diferiților parametri sanguini în funcție de țară și de populațiile din diferite zone geografice.

HEMATOM, s. n. / hématome, s. m. / h(a)ematoma. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; -oma.*] Colecție de sânge, mai mult sau mai puțin închistată, acumulată în țesuturi sau într-o cavitate naturală. H. rezultă din cauza ruperii unor vase, ca urmare a unui traumatism, sau spontan, în anumite boli.

HEMATOM EXTRADURAL / hématome extradural / epidural h(a)ematoma. *Epanșament sanguin posttraumatic colectat între *dura mater și oasele craniului. Este situat cel mai frecvent în regiunea sfenotemporoparietală (zona decolabilă a lui Gérard-Marchant) și reprezintă consecința rupturii unei ramuri a *arterei meningiene mijlocii, ca urmare a unei fracturi.

HEMATOM RETROPLACENTAR / hématome rétroplacentaire / abruptio placentae. Sin.: apoplexie uteroplacentară (v.).

HEMATOM SUBDURAL / *hématome sousdural* / subdural h(a)ematoma. *Epanșament sanguin intracranian acut, subacut sau cronic, cel mai frecvent de origine traumatică, uneori bilateral, dezvoltat între dura mater și foița externă a arahnoidei și extins, de obicei, pe totalitatea convexității unei emisfere.

HEMATOMETRIE, s. f. / hématomètre, s. m., hématométrie, s. f. / h(a)ematometra, h(a)ematometry. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; 1) metra* = *uter; 2) metron* = *măsură.*] 1) Retenția de sânge menstrual în uter. 2) Examinare a sângelui pentru determinarea numărului, tipurilor și proporției diferitelor elemente figurate și a cantității de hemoglobină.

HEMATOMIELIE, s. f. / hématomyélie, s. f. / h(a)ematomyelia. [*Gr. haima, -atos* = *sânge; myelos* = *măduvă.*] Hemoragie intramedulară cu caracter masiv sau sub formă de microhemoragii punctiforme, produsă în urma unui traumatism

medular sau a unei decompresiuni bruște. *H. centrală*, v. boală Minor.

HEMATOPOIETIC, adj. / hématopoïétique, adj. / h(a)ematopoietic. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***poietikos*** *= care face, care creează, de la* ***poiein*** *= a face.*] Care privește *hematopoieza. Ex.: organe h.

HEMATOPOIETINĂ, s. f. / hématopoïetine, s. f. / h(a)ematopoietin. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***poietikos*** *= care face, de la* ***poiein*** *= a face;* ***-ină.***] Sin.: eritropoietină (v.).

HEMATOPOIEZĂ, s. f. / hématopoïèse, s. f. / h(a)ematopoiesis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Totalitatea proceselor prin care se formează și se dezvoltă celulele sanguine. H. continuă tot timpul vieții, asigurând înlocuirea celulelor îmbătrânite, care sunt îndepărtate din circulație. La adultul sănătos, h. se produce în măduva osoasă, dar în unele boli poate apărea o h. extramedulară.

HEMATOPORFIRINĂ, s. f. / hématoporphyrine, s. f. / h(a)ematoporphyrin. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***porphyra*** *= purpură;* ***-ină.***] Substanță de culoare roșu-închis, produs de descompunerea *hemului, rezultat al degradării hemoglobinei.

HEMATOSALPINX, s. n. / hématosalpinx, s. m. / h(a)ematosalpinx. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă, trompă.*] Colecție sanguină la nivelul *trompei Fallopio, determinând frecvent apariția unei formațiuni cu aspect chistic. H. poate apărea în unele *sarcini extrauterine (tubare).

HEMATOSCOP, s. n. / hématoscope, s. m. / h(a)ematoscope. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Fotometru electronic, util în determinarea numărului de elemente figurate din sânge.

HEMATOSPECTROSCOPIE, s. f. / hématospectroscopie, s. f. / h(a)ematospectroscopy. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***spectrum*** *= apariție, arătare; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Aplicarea *spectroscopiei la studiul sângelui.

HEMATOSPERMIE, s. f. / hématospermie, s. f. / h(a)ematospermia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***sperma, -atos*** *= sământă.*] Emisie de spermă amestecată cu sânge. Sin.: hemospermie.

HEMATOXILINĂ, s. f. / hématoxyline, s. f. / h(a)ematoxylin. Colorant bazofil utilizat în microscopia optică pentru evidențierea selectivă a *cromatinei.

HEMATOZĂ, s. f. / hématose, s. f. / h(a)ematosis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***-oză.***] Ansamblul schimburilor gazoase alveolocapilare, de la nivelul plămânilor, în urma cărora sângele venos se încarcă cu oxigen, devenind sânge arterial. H. permite aportul de oxigen la nivelul celulelor și eliminarea bioxidului de carbon produs de acestea.

HEMATOZOAR, s. n. / hématozoaire, s. m. / h(a)ematozoon. [*Gr.* ***haima*** *= sânge;* ***zoon*** *= animal.*] Protozoar parazit care trăiește în stadiul adult în sângele vertebratelor.

HEMATURIE, s. f. / hématurie, s. f. / h(a)ematuria. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***ouron*** *= urină.*] Prezența sângelui sau a hematiilor în urină. Poate fi de origine: renală, ureterală, vezicală sau uretrală. Este denumită *macroscopică*, în cazul când urina are culoarea roșie sau brună, și *microscopică*, dacă prezența hematiilor nu poate fi confirmată decât la microscop (peste 5 000 hematii/ml).

HEMERALOPIE, s. f. / héméralopie, s. f. / hemeralopia. [*Gr.* ***hemera*** *= zi;* ***alaos*** *= orb;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Termen care, prin etimologia sa, poate produce confuzie. Etimologic, h. semnifică incapacitatea de a vedea în plină zi, la lumină. termenul este utilizat, însă, greșit, pentru denumirea reducerii considerabile a acuității vizuale când lumina diminuează. În realitate, pentru această semnificație termenul corect este *hesperanopie.

HEMIAGENEZIE, s. f. / hémiagénésie, s. f. / hemiagenesia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv.;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Lipsa dezvoltării unei jumătăți dintr-un organ.

HEMIAGEUZIE, s. f. / hémiagueusie, s. f. / hemiageusia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv.;* ***geusis*** *= gust.*] *Ageuzie limitată la jumătatea dreaptă sau la jumătatea stângă a limbii.

HEMIAGNOZIE, s. f. / hémiagnosie, s. f. / hemiagnosia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv.;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] *Agnozie limitată la o jumătate de corp. *H. dureroasă* constă în imposibilitatea precizării și localizării durerii, observată la bolnavii cu *hemiplegie aflați în precomă.

HEMIANESTEZIE, s. f. / hémianesthésie, s. f. / hemian(a)esthesia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Tulburare a sensibilității tactile, cu localizare hemicorporeală, care constă în creșterea pragului de percepție a stimulilor tactili, până la lipsa totală de percepție a acestora. Apare în unele afecțiuni neurologice, nivelul leziunii nevraxiale fiind în relație cu topografia h. Ex.: *h. încrucișată* reprezintă abolirea sensibilității hemifaciale asociată cu lipsa de percepție a stimulilor dureroși sau termici hemicorporeali de partea opusă, determinată de o leziune laterală pontină sau medulară, care implică atât rădăcinile senzoriale ale nervului trigemen, cât și tractul spinotalamic.

HEMIANOPSIE, s. f. / hémianopsie, s. f. / hemianopia, hemianopsia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***an*** *- priv.;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Simptom determinat de o leziune a analizatorului vizual, de obicei la nivelul nervului optic, și care constă în îngustarea, la jumătate, a câmpului vizual, unilateral sau bilateral. H. este numită *altitudinală* când pacientul nu vede în jumătatea inferioară a câmpului vizual, limita dintre cele două zone fiind orizontală, dar cel mai frecvent această limită este verticală, pacientul pierzându-și vederea în jumătatea externă sau internă a câmpului vizual, h. numindu-se *laterală*. În cazul unei leziuni retrochiasmatice, h. laterală este *omonimă* (cu pierderea vederii de partea nazală pentru un ochi și de partea temporală pentru celălalt ochi). Dacă leziunea este chiasmatică, h. laterală este *heteronimă binazală* (pierderea vederii de partea nazală pentru ambii ochi) sau bitemporală (pierderea vederii bilateral în jumătatea externă).

HEMIANOSMIE, s. f. / hémianosmie, s. f. / hemianosmia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***an*** *- priv.;* ***osme*** *= miros.*] Pierderea unilaterală a simțului mirosului (odoratului).

HEMIASINERGIE, s. f. / hémiasynergie, s. f. / hemiasynergia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv.;* ***syn*** *= împreună;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra.*] *Asinergie de o singură parte a corpului, observată în leziunile cerebelului sau ale fasciculelor cerebeloase.

HEMIASOMATOGNOZIE, s. f. / hémiasomatognosie, s. f. / hemisomatoagnosia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv.;* ***soma, -atos*** *= corp;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Pierderea conștienței, ignorarea unei jumătăți a corpului, în general a părții stângi.

HEMIATAXIE, s. f. / hémiataxie, s. f. / hemiataxia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv.;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Tulburare a coordonării mișcărilor voluntare care se observă uneori de partea paralizată în *hemiplegiile incomplete.

HEMIATETOZĂ, s. f. / hémiathétose, s. f. / hemiathetosis. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***athetos*** *= nefixat;* ***-oză.***] *Atetoză care afectează o jumătate a corpului.

HEMIATROFIE, s. f. / hémiatrophie, s. f. / hemiatrophy. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***a*** *- priv;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*]

*Atrofie limitată la o jumătate a corpului, a unei regiuni sau a unui organ. Ex.: *h. facială.

HEMIATROFIE FACIALĂ / hémiatrophie faciale progressive de Romberg / facial hemiatrophy. Sin.: sindrom Parry-Romberg (v.).

HEMIBALISM, s. n. / hémiballisme, s. m. / hemiballism. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***ballismos*** *= salt, săritură.*] Sindrom caracterizat prin mișcări involuntare de amplitudine mare, dezordonate, bruște ale membrelor, limitate la o jumătate de corp. Cauze: leziuni subtalamice.

HEMIBLOC, s. n. / hémibloc, s. m. / hemiblock. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate; fr.* ***bloc****, din olandeză* ***bloc*** *= trunchi de copac tăiat.*] Tip de *bloc de ramură determinat de tulburarea conducerii impulsului electric într-una din cele două diviziuni ale ramurii stângi a fasciculului His.

HEMICOLECTOMIE, s. f. / hémicolectomie, s. f. / hemicolectomy. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***kolon*** *= intestin gros;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția chirurgicală a colonului drept sau a colonului stâng. Mai precis: 1) *H. dreaptă*, extirparea cecului, colonului ascendent și a jumătății drepte a colonului transvers. 2) *H. stângă*, extirparea jumătății stângi a colonului transvers, a colonului descendent și a sigmoidului.

HEMICRANIE, s. f. / hémicrânie, s. f. / hemicrania. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate; gr.* ***kranion****; lat.* ***cranium*** *= craniu.*] 1) Durere craniană lateralizată. 2) În sens restrictiv, sin. cu *migrenă.

HEMIDISESTEZIE, s. f. / hémidysesthésie, s. f. / hemidys(a)esthesia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Diminuarea sau exagerarea *sensibilității, limitată la o jumătate a corpului.

HEMIDISTROFIE, s. f. / hémidystrophie, s. f. / hemidystrophy. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Dezvoltare inegală a celor două jumătăți ale corpului.

HEMIHIDROZĂ, s. f. / hémihidrose, s. f. / hemihidrosis. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***hidros*** *= transpirație, sudoare;* ***-oză.***] Hipersecreție sudorală limitată la o jumătate de corp.

HEMIHIPERTROFIE, s. f. / hémihypertrophie, s. f. / hemihypertrophy. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***hyper*** *= mai mult;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Creșterea de volum, de obicei a masei musculare, a unei jumătăți a corpului sau doar a unei jumătăți a feței.

HEMIMELIE, s. f. / hémimélie, s. f. / hemimelia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***melos*** *= membru, extremitate.*] Malformație caracterizată prin absența extremității unui membru.

HEMIMIMIE, s. f. / hémi-mimie, s. f. / asymmetry of facial expression. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***mimia*** *= imitare, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Asimetrie a expresiei mimice a feței.

HEMINĂ, s. f. / hémine, s. f. / h(a)emin. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***-ină.***] Clorhidrat de *hematină, compus clorhidric al *hemului, rezultat prin încălzirea *oxihemoglobinei cu acid acetic glacial și o cantitate minimă de clorură de sodiu. Cristalele de h., sau cristalele Teichmann, reprezintă în medicina legală un test de decelare a sângelui în petele suspecte.

HEMIOPSIE, s. f. / hémiopsie, s. f. / hemiopsia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Inversul *hemianopsiei, chiar dacă, uneori, cele două cuvinte sunt considerate sinonime. Ambii termeni denumesc conservarea vederii normale într-o singură jumătate a câmpului vizual. Dar, în timp ce hemianopsia se referă la jumătatea de câmp vizual afectată, h. o desemnează pe cea neafectată, funcțională. De altfel, aceasta rezultă și din compararea etimologiilor celor doi termeni.

HEMIPAREUNIE, s. f. / hémipareunie, s. f. / hemipareunia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***pareune*** *= împerechere.*] Imposibilitatea copulației complete din cauza malformațiilor organelor genitale feminine.

HEMIPAREZĂ, s. f. / hémiparésie, s. f. / hemiparesis. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***paresis*** *= slăbire, relaxare.*] *Pareză localizată la o jumătate de corp.

HEMIPLEGIC, adj., s. m. și f. / hémiplégique, adj., s. m. et f. / hemiplegic. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***plege*** *= lovitură.*] (Persoană) afectată de *hemiplegie. Utilizarea ca substantiv a termenului trebuie evitată.

HEMIPLEGIE, s. f. / hémiplégie, s. f. / hemiplegia. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***plege*** *= lovitură.*] Pierderea mobilității voluntare a unei jumătăți a corpului, determinată de leziuni centrale ale fasciculului piramidal. Semnele clinice se află în relație cu nivelul leziunii. Cauzele, în ordinea frecvenței, sunt: vasculare, tumorale, encefalitice sau traumatice.

HEMIPTERA / hemiptera / hemiptera. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***pteron*** *= aripă.*] Ordin de insecte, incluzând ploșnița și păduchele, prevăzute cu o gură adaptată pentru înțepat și supt.

HEMISPASM, s. n. / hémispasme, s. m. / hemispasm. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***spasmos*** *= contracție.*] Spasm unilateral: 1) *H. facial*, contractură spastică a unei jumătăți a feței. 2) *H. glosolabial*, deviație spastică a limbii și a buzelor.

HEMIZIGOT, adj., s. m. / hémizygote, adj., s. m. / hemizygous, adj., hemizygote, n. [*Gr.* ***hemi*** *= pe jumătate;* ***zygotos*** *= legat împreună, de la* ***zygor*** *= eu unesc.*] Starea unui subiect masculin când se consideră doar genele purtate de cromozomul X. Deoarece cromozomul este unic, subiectul masculin nu poate fi denumit nici homozigot, nici heterozigot, fiindcă aceste denumiri implică existența unei perechi de cromozomi. Caracterele genetice conținute în cromozomul unic se vor exprima întotdeauna, chiar dacă ele sunt recesive.

HEMOBILIE, s. f. / hémobilie, s. f. / h(a)emobilia, h(a)ematobilia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***bilis*** *= fiere.*] Emisie de sânge în *căile biliare. Cauze: traumatism, tumoră hepatică sau de căi biliare, colecistită acută, infarct vezicular, ulcerație a mucoasei veziculei prin migrația unui calcul.

HEMOCITOMETRU, s. n. / hématimètre, hémo-cytomètre, s. m. / h(a)emocytometer. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***kytos*** *= celulă;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument utilizat pentru determinarea numărului de elemente figurate din sânge pe unitatea de volum. *H. clasic* este o lamă de sticlă care prezintă o celulă cu o grilă de numărare, la nivelul căreia se introduce sângele cu o diluție dată. *H. automate* permit evaluarea numărului de hematii pe mm^3, măsurarea *hematocritului și a concentrației de hemoglobină.

HEMOCITOPENIE, s. n. / hémocytopénie, s. f. / blood cytopenia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***kytos*** *= celulă;* ***penia*** *= sărăcie.*] Diminuarea parțială sau globală a numărului de celule (hematii, leucocite, plachete) circulante din sânge.

HEMOCONCENTRAȚIE, s. f. / hémoconcentration, s. f. / h(a)emoconcentration. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***cum*** *= cu;* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuțit.*] Creșterea volumului eritrocitar pe unitatea de volum de sânge, precum și a celui raportat la volumul sanguin total. Volumul sanguin total poate fi normal sau scăzut, cu reducerea volumului plasmatic. Ant.: hemodiluție.

HEMOCONII, s. f. pl. / hémoconies, s. f. pl. / h(a)emoconia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***konis*** *= praf.*] Corpusculi mici, rotunzi sau ovali, animați de o mișcare browniană și observați în plachetele sanguine, la *ultramicroscop.

HEMOCRINIE, s. f. / hémocrinie, s. f. / h(a)emocrinia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***krinein*** *= a separa de.*] Trecerea în sânge a produșilor de secreție elaborați de glandele endocrine.

HEMOCROMATOZĂ, s. f. / hémochromatose, s. f. / h(a)emochromatosis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***khroma, -atos*** *=*

culoare; -oză.] Boală metabolică rezultată în urma supraîncărcării țesuturilor (îndeosebi a viscerelor) cu fier. Se disting: 1) *H. primitivă* ereditară, cu transmitere autozomal recesivă, consecință a perturbării metabolismului fierului, manifestată prin *ciroză hepatică, *diabet bronzat, *melanodermie și alterări poliviscerale, îndeosebi endocrine și cardiace. H. are prognostic rezervat, din cauza modificărilor osteoarticulare, a tulburărilor cardiace și a posibilei transformări maligne a cirozei. Sin.: diabet bronzat, boală Recklinghausen-Appelbaum. 2) *H. secundară* poate fi legată de o supraîncărcare cu fier de origine endogenă (alcoolism, ciroză hepatică, unele hemopatii) sau, îndeosebi, exogenă (transfuzii repetate).

HEMOCROMOGEN, s. m. / hémochromogène, s. m. / h(a)emochromogen. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***gennan*** *= a produce.*] Termen general pentru denumirea compușilor care rezultă din combinarea *hemului cu diverse substanțe ce conțin azot (ca albuminele, amoniacul, piridina etc.).

HEMOCULTURĂ, s. f. / hémoculture, s. f. / h(a)emoculture. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***cultura*** *= cultivare.*] Tehnică de însămânțare într-un mediu de cultură a unei cantități mici de sânge venos, recoltat de la pacient în condiții sterile. H. se practică în scopul detectării prezenței unor microorganisme patogene în sânge.

HEMOCUPREINĂ, s. f. / hémocupréine, s. f. / h(a)emocuprein. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***cuprum*** *= aramă roșie, de la numele insulei* ***Cyprus****; -ină.*] Compuși ai cuprului, în sângele normal. Se disting: unul labil, în care cuprul este legat de albumină; altul stabil, în care legarea se face cu *ceruloplasmina, o fracțiune globulinică de tip α_2.

HEMODIALIZĂ, s. f. / hémodialyse, s. f. / h(a)emodialysis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***dialysis*** *= separare, de la* ***dia*** *= prin,* ***lysis*** *= distrugere și* ***lyein*** *= a distruge.*] Tehnică de extracție a unor produși din sânge (uree sau electroliți în exces, hemoglobină liberă etc.) prin difuziune la nivelul unei membrane artificiale (*dializă). *Epurarea extrarenală se efectuează cu aparate de dializă funcționând prin *circulație extracorporeală și denumite *hemodializoare. V. și dializă peritoneală, rinichi artificial, hemofiltrare.

HEMODIALIZOR, s. n. / hémodialyseur, s. m. / h(a)emodialyzer. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***dia*** *= prin;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Sin.: rinichi artificial (v.).

HEMODILUȚIE, s. f. / hémodilution, s. f. / increased plasma volume, h(a)emodilution. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***dilutio, -onis****, de la* ***diluere*** *= a dilua.*] 1) Diluția sângelui circulant, caracterizată prin diminuarea densității, viscozității, a concentrației proteinelor și a hematiilor. H. se produce, în general, prin aflux de lichid interstițial către sânge, într-o serie de stări patologice sau, uneori, normale. Ex.: în cadrul fenomenelor de compensare a diminuării volumului sanguin în hemoragiile importante, în unele forme de edem, în cursul sarcinii. Ant.: hemoconcentrație. 2) Tehnică utilizată înaintea intervențiilor chirurgicale cu risc mare de hemoragie. Constă în recoltarea a 800-1 200 ml sânge de la pacientul care va fi supus intervenției și înlocuirea acestei cantități de sânge cu un lichid izoton mai puțin dens. La sfârșitul intervenției, sau după aceasta, bolnavului i se va reinjecta sângele propriu. Ant.: hemoconcentrație.

HEMODINAMICĂ, adj., s. f. / hémodynamique, adj., s. f. / h(a)emodynamic, adj., h(a)emodynamics, n. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***dynamis*** *= forță.*] 1) Care se raportează la mecanismele circulației sanguine (presiune, debit, viteză, vasomotricitate etc.). 2) Studiul mecanismelor și legilor care reglează curgerea și debitul sângelui la nivelul vaselor.

HEMODINAMOMETRU, s. n. / hémodynamomètre, s. m. / h(a)emodynamometer. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***dynamis*** *= forță;* ***metron*** *= măsură.*] *Manometru adaptat măsurării presiunii sanguine intravasculare.

HEMODROMOMETRU, s. n. / hémodromomètre, s. m. / h(a)emodromometer. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***dromos*** *= cursă, drum;* ***metron*** *= măsură.*] *Debitmetru bazat pe deplasarea variabilă, de către curentul sanguin, a unei supape ale cărei mișcări sunt înregistrate pneumatic. În prezent se utilizează traductori inductivi sau capacitivi.

HEMOFILIE, s. f. / hémophilie, s. f. / h(a)emophilia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Afecțiune caracterizată prin disfuncții ale hemostazei, având drept consecință tendința permanentă la hemoragii (spontane sau traumatice). Există mai multe forme de h., a căror clasificare este relativă, deoarece deficitul în factor antihemofilic A sau B, considerat drept criteriu, se pare că nu este real, datele imunologice dovedind că acesta este prezent, dar inactivat. Actualmente se definesc separat: 1) *H. A*, care este o boală ereditară heterocromozomală determinată de o alelă deficitară recesivă a genei factorului VIII al coagulării, localizată pe cromozomul sexual X. Femeile heterozigote purtătoare ale alelei sunt transmițătoare sănătoase ale bolii, iar bolnavii sunt descendenți de sex masculin cărora li s-a transmis această alelă. H. se caracterizează prin tulburări mai mult sau mai puțin grave ale coagulării, manifeste clinic îndeosebi prin sângerare îndelungată la nivelul plăgilor, tendință la hemoragii, iar în cazurile grave prin formarea de hematoame subcutanate, musculare și intraarticulare. 2) *H. B*, sin.: boală Christmas (v.). 3) *H. C*, sin.: boală Rosenthal (v.). 4) *H. vasculară*, sin.: boală von Willebrand (v.).

HEMOFILTRARE, s. f. / hémofiltration, s. f. / h(a)emofiltration. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat. medievală a alchimiștilor* ***filtrum****, cu origine în limba francilor stabiliți în Galia* ***filtir*** *= fetru, pâslă.*] Procedeu de epurare extrarenală care permite extragerea din sânge a deșeurilor toxice prin ultrafiltrare, sub presiune hidrostatică crescută. Filtrarea se efectuează printr-o membrană cu permeabilitate hidraulică ridicată, într-un rinichi artificial de un tip particular. Deosebirea față de *hemodializă (în care se utilizează rinichiul artificial clasic) constă în faptul că prin h. se elimină și substanțe toxice cu masă moleculară mare. Metoda poate fi aplicată și în unele forme rebele de insuficiență cardiacă congestivă, ca și în coma hepatică. Este necesară reintroducerea, în paralel cu h., a unor cantități mari de apă și electroliți care au fost sustrase.

HEMOGLOBINĂ, s. f. / hémoglobine, s. f. / h(a)emoglobin. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***globus*** *= glob; -ină.*] Proteină cu masa moleculară 64 450, este pigmentul roșu care transportă oxigenul în eritrocite. Abrev.: Hb. H. este o moleculă globulară, constituită din patru subunități. Fiecare subunitate conține o moleculă de *hem legată la un polipeptid. Hemul este un derivat al porfirinei care conține fier. Partea de globină a h. este constituită din ansambluri de polipeptide. Există două perechi de polipeptide în fiecare moleculă de h., două subunități conținând un tip de polipeptid, iar celelalte două un alt tip. În cazul *h. umane normale* de la adult (*h. A*), cele două tipuri de polipeptide sunt denumite lanțuri α, fiecare dintre ele conținând 141 resturi de acizi aminați, și, respectiv, lanțuri β, fiecare dintre ele conținând 146 resturi de acizi aminați. Tipuri de h.: 1) *H. A* este Hb $A\alpha_2\beta_2$. În sângele normal, 2,5% din h. este h. de tip A_2, în care lanțurile β, sunt înlocuite cu lanțuri δ. Acestea conțin tot 146 resturi de acizi aminați, dar 10 sunt diferiți de cei ai lanțului β. Formula h. A_2 este Hb $A_2\alpha_2\delta_2$. 2) *H. A_{1C}* hemoglobină glicozilată (v.). 3) *H. Bart*, h. anormală alcătuită din patru lanțuri γ (γ_4), cu afinitate crescută pentru oxigen. 4) *H. C*, h. anormală, relativ comună, în care lizina înlocuiește acidul glutamic în poziția a

șasea a lanțurilor β. În forma homozigotă, produce splenomegalie, anemie hemolitică moderată, crește numărul *celulelor-țintă în sângele circulant și în special numărul *reticulocitelor. În forma heterozigotă, anemia lipsește, singura manifestare fiind creșterea numărului celulelor-țintă în sângele periferic. 5) *H. Chesapeake*, h. anormală în care substituția argininei cu leucina în lanțurile îi conferă o afinitate crescută pentru oxigen. 6) *H. D*, h. anormală cu diferite forme moleculare. Migrarea electroforetică pe acetat-celuloză este identică cu cea a *h. S, dar este diferită de migrarea electroforetică pe agar-gel. 7) *H. E*, h. anormală, apărută în urma mutațiilor în lanțurile β, frecventă în Asia de Sud-Est, în special în Thailanda. Forma homozigotă include: anemie moderată, de obicei fără splenomegalie, număr crescut de *celule-țintă în sângele periferic, în timp ce forma heterozigotă nu este asociată cu modificări clinice sau hematologice. 8) *H. F*, h. fetală (v.). 9) Sângele fetusului uman conține *h. fetală* (*h. F*), formula sa fiind Hb $F\alpha_2\gamma_2$, în care lanțurile β sunt înlocuite cu lanțuri γ, cu 37 resturi de aminoacizi diferiți din cele 146. 10) *H. glicozilată* (v.). 11) *H. Gower*, h. anormală prezentă în două forme (I și II) în viața embrionară precoce, alcătuită fie numai din lanțuri ε (ε_4), fie din două lanțuri β și două ε ($\beta_2\varepsilon_2$). 12) *H. Gun Hill*, h. instabilă ce rezultă prin deleția unui segment din lanțurile β, cu incapacitatea de a lega *hemul și care determină anemie hemolitică medie. 13) *H. H*, homotetramer al h. cu formula β_4, ce apare numai atunci când sinteza lanțurilor α este inactivată și ineficientă pentru transportul oxigenului; se manifestă printr-un sindrom asemănător *talasemiei, cu anemie hemolitică cronică, *hipocromie, *anizocitoză, *poikiloctoză și splenomegalie. 14) *H. I*, h. anormală apărută prin substituția unui aminoacid în lanțurile α, ce determină siclizarea hematiilor printr-un mecanism necunoscut. 15) *H. Lepore*, h. anormală ce conține două lanțuri α și două lanțuri rezultate din fuzionarea lanțurilor β cu segmente de tip δ. Determină anemie, dar nu determină probleme clinice deosebite. 16) *H. M*, orice h. având substituții de aminoacizi în lanțurile α sau β, asociată întoteauna cu *methemoglobinemie. 17) *H. musculară*: mioglobină (v.). 18) *H. oxigenată*: oxihemoglobină (v.). 19) *H. Rainier*, h. în care histidina înlocuiește tirozina în poziția 145 a lanțurilor β; are afinitate crescută pentru oxigen și se asociază cu *eritrocitoză. 20) *H. S*, cea mai frecventă h. anormală, în care valina substituie acidul glutamic în poziția a șasea a lanțurilor β. Forma heterozigotă determină un aspect "în seceră" al hematiilor, iar cea homozigotă, anemie cu celule în seceră. 21) *H. Seattle*, h. anormală în care acidul glutamic substituie alanina în poziția 76 a lanțurilor β, cu afinitate scăzută pentru oxigen. 22) *H. Yakima*, h. anormală în care histidina substituie acidul aspartic în poziția 99 a lanțurilor β; are afinitate scăzută pentru oxigen și se asociază cu eritrocitoză. V. și tab. const. hematol.

HEMOGLOBINĂ ANORMALĂ / hémoglobine anormale / abnormal h(a)emoglobin. Denumire generică pentru orice tip de h. diferit de h. A, A_2 sau F prin substituirea unui aminoacid cu un altul. Au fost descrise numeroase h. a., a căror reprezentare se efectuează conform unei nomenclaturi internaționale.

HEMOGLOBINĂ GLICOZILATĂ / hémoglobine glycosylée / glycosylated h(a)emoglobin. Modificare a *h. A caracterizată prin adiția unui radical glicozil (hexoză atașată la atomul de azot terminal al lanțurilor β), survenind progresiv și ireversibil pe măsura îmbătrânirii eritrocitului. În *diabet, acest proces biochimic este accelerat. Ca urmare, măsurarea concentrației h. g. este utilizată uneori pentru evaluarea echilibrării diabetului pe termen lung. Sin.: Hb A_{1C}.

HEMOGLOBINĂ INSTABILĂ / hémoglobine instable / instable h(a)emoglobin. Denumire pentru h. denaturată prematur *in vivo* sau *in vitro*. Se manifestă la homozigoți printr-o tulburare hemolitică cu incluziuni eritrocitare și, uneori, prin hemoglobinurie.

HEMOGLOBINEMIE, s. f. / hémoglobinémie, s. f. / h(a)emoglobin(a)emia. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***globus*** = *glob; -ină; gr.* ***haima, -atos*** = *sânge.*] Concentrația plasmatică a hemoglobinei libere, normală sub 5 mg%, crescută în caz de *hemoliză intravasculară.

HEMOGLOBINOPATIE, s. f. / hémoglobinopathie, s. f. / h(a)emoglobinopathy. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***globus*** = *glob; -ină; gr.* ***pathos*** = *boală.*] Termen generic, ce desemnează afecțiuni ereditare, determinate de prezența unor hemoglobine anormale la subiecții homo-, hetero- sau dublu heterozigoți. Uneori se constată persistența hemoglobinei fetale (*talasemie), alteori prezența unor hemoglobine patologice (*drepanocitoză ș. a.). Sin.: hemoglobinoză.

HEMOGLOBINOZĂ, s. f. / hémoglobinose, s. f. / h(a)emoglobin disease. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***globus*** = *glob; -ină; -oză.*] Sin.: hemoglobinopatie (v.).

HEMOGLOBINURIE, s. f. / hémoglobinurie, s. f. / h(a)emoglobinuria. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge; lat.* ***globus*** = *glob; -ină; gr.* ***ouron*** = *urină.*] Prezența de hemoglobină liberă în urină.

HEMOGLOBINURIE PAROXISTICĂ LA FRIG / hémoglobinurie paroxystique a frigore / paroxysmal cold h(a)emoglobinuria. Sin.: boală Harley (v.).

HEMOGLOBINURIE PAROXISTICĂ NOCTURNĂ / hémoglobinurie paroxystique nocturne / paroxysmal nocturnal h(a)emoglobinuria. Sin.: boală Marchiafava-Micheli (v.).

HEMOGRAMĂ, s. f. / hémogramme, s. m. / blood cells count, h(a)emogram. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;* ***gramma*** = *înscriere.*] Examen citologic al sângelui circulant. V. și tab. const. hematol.

HEMOLITIC, adj. / hémolytique, adj. / h(a)emolytic. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;* ***lytikos*** = *care distruge, de la* ***lyein*** = *a distruge.*] Care se referă la *hemoliză sau provoacă hemoliza.

HEMOLIZĂ, s. f. / hémolyse, s. f. / h(a)emolysis. [*Gr.* ***haima, -atos*** = *sânge;* ***lysis*** = *distrugere, de la* ***lyein*** = *a distruge.*] Ansamblul modificărilor structurale și funcționale în urma cărora membrana hematiei își pierde integritatea, hemoglobina fiind eliberată în mediul de suspensie în care se găsesc celulele hemolizate. Se disting: 1) *H. fiziologică* reprezentând distrugerea și înlăturarea din circulație a eritrocitelor îmbătrânite, perioada de viață intravasculară a eritrocitelor fiind, în mod normal de circa 120 zile. Aceasta înseamnă că zilnic se distruge a 1/120 parte din eritrocite sau 200 miliarde/zi, adică 148 milioane/minut. H. fiziologică este în echilibru dinamic permanent cu eritropoieza (numărul eritrocitelor circulante fiind, astfel, menținut constant). Mecanismul h. nu este complet elucidat. Eritrocitele îmbătrânite prezintă modificări morfofuncționale complexe privind forma (tendință la sfericitate, prin scăderea ATP), scăderea rezistenței osmotice și mecanice, modificări biochimice (dintre care foarte importante sunt scăderea activității methemoglobinreductazelor), modificarea permeabilității membranare etc., toate aceste modificări permițând recunoașterea lor de către fagocite printr-un mecanism de chimiotactism. De asemenea, diminuarea *deformabilității eritrocitare, prin consecințele sale, favorizează fagocitarea. 2) *H. patologică* se poate produce fie în vasele sanguine (h. intravasculară), fie în splină sau/și ficat (h. extravasculară). Pe baza datelor radioizotopice se deosebesc: a) *h. corpusculare* determinate de o anomalie intrinsecă a hematiei (anomalie a membranei, a hemoglobinei sau a unei enzime eritrocitare) în cazul cărora durata de viață a eritrocitelor, calculată după alotransfuzie (*transfuzie) este normală; b) *h. extracorpusculare*, determinate de un factor exterior hematiilor (mecanic, imunologic, toxic), în acest caz durata de viață, calcu-

lată după auto- sau alotransfuzie fiind scurtată. Distrucția anormal de rapidă a globulelor roșii poate antrena o anemie dacă regenerarea medulară este insuficientă, de unde distrucția între h. compensată (fără anemie) și h. necompensată (cu anemie).

HEMOLIZINĂ, s. f. / hémolysine, s. f. / h(a)emolysin. [*Gr. haima, -atos = sânge; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; -ină.*] 1) Substanță toxică, de origine bacteriană (frecvent) sau animală, care provoacă *hemoliza. Ex.: h. streptococică. 2) Anticorp fixator al *complementului care permite acțiunea hemolitică a acestuia.

HEMOMEDIASTIN, s. n. / hémomédiastin, s. m. / h(a)emomediastinum. [*Gr. haima, -atos = sânge; lat. medievală mediastinum, din lat. mediastinus = care se ține la mijloc, de la medius = situat la mijloc, stare = a sta, a se ține.*] *Epanșament sanguin cu sediul în țesutul celular al *mediastinului.

HEMOMELANINĂ, s. f. / hémomélanine, s. f. / h(a)emomelanin. [*Gr. haima, -atos = sânge; melas, melanos = negru; -ină.*] Denumită și pigment malaric, se formează din hemoglobina eritrocitelor sub acțiunea parazitului malariei.

HEMONECTINĂ, s. f. / hémonectine, s. f. / h(a)emonectin. [*Gr. haima, -atos = sânge; lat. nectere = a uni; -ină.*] Glicoproteină cu structură apropiată de cea a *fibronectinelor și a *vitronectinei, care reprezintă un promotor al aderenței diverselor celule.

HEMOPATIE, s. f. / hémopathie, s. f. / h(a)emopathy. [*Gr. haima, -atos = sânge; pathos = boală.*] Afecțiune a elementelor figurate ale sângelui și/sau a organelor hematopoietice (măduvă osoasă, ganglioni, splină). H. pot fi distructive (unele forme de *anemii) sau hiperplazice (*leucemii).

HEMOPERICARD, s. n. / hémopéricarde, s. m. / h(a)emopericardium. [*Gr. haima, -atos = sânge; peri = în jurul; kardia = inimă.*] Prezența sângelui în cavitatea pericardică, fără să se asocieze cu inflamația seroasei (spre deosebire de cazul *pericarditei hemoragice).

HEMOPERITONEU, s. n. / hémopéritoine, s. m. / h(a)emoperitoneum. [*Gr. haima, -atos = sânge; lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde.*] Prezența sângelui intraperitoneal, de ex. prin ruperea unei *sarcini extrauterine. Este o cauză de *abdomen acut.

HEMOPEXINĂ, s. f. / hémopexine, s. f. / h(a)emopexin. [*Gr. haima, -atos = sânge; pexis = fixare; -ină.*] Glicoproteină serică aparținând β_1-globulinelor, capabilă să fixeze *hemul.

HEMOPNEUMOPERICARD, s. n. / hémopneumo-péricarde, s. m. / h(a)emopneumopericardium. [*Gr. haima, -atos = sânge; pneuma, -atos = aer; peri = în jurul; kardia = inimă.*] Prezența concomitentă de aer și sânge la nivelul cavității pericardice.

HEMOPNEUMOTORAX, s. n. / hémopneumothorax, s. m. / h(a)emopneumothorax. [*Gr. haima, -atos = sânge; pneuma, -atos = aer; lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace.*] *Epanșament format simultan din aer și sânge în cavitatea pleurală. Sângele se colectează în zonele declive.

HEMOPROFILAXIE, s. f. / hémoprophylaxie, s. f. / h(a)emoprophylaxis. [*Gr. haima, -atos = sânge; pro = înainte; phylaxis = protecție, de la phylattein = a veghea, a supraveghea.*] Metodă de prevenire a unor boli infecțioase și transmisibile, prin injectarea de sânge care conține anticorpi. În prezent, h. este abandonată, îndeosebi din cauza riscului transmiterii hepatitei serice.

HEMOPROTEINĂ, s. f. / hémoprotéine, s. f. / h(a)emoprotein. [*Gr. haima, -atos = sânge; protos = primul; -ină.*] Orice proteină care conține în structura sa gruparea prostetică *hem.

HEMOPTIZIE, s. f. / hémoptysie, s. f. / h(a)emoptysis. [*Gr. haima, -atos = sânge; ptysis = acțiunea de a scuipa, de la ptyein = a scuipa.*] Eliminare pe gură de sânge oxigenat, roșu, cu mucozități, provenind din căile aeriene subglotice, însoțită întotdeauna de efort de tuse. Poate fi: 1) *Fracționată*, repetată, ore, zile. 2) *Fulgerătoare*, prin anevrism al arterelor bronșice. 3) *Masivă*, abundentă ca volum.

HEMOPTOIC, adj. / hémoptoïque, adj. / h(a)emoptysic. [*Gr. haima, -atos = sânge; ptyein = a scuipa.*] Despre o spută care conține urme vizibile (dâre) de sânge.

HEMORAGIC, adj. / hémorragique, adj. / h(a)emorrhagic. [*Gr. haima, -atos = sânge; rhegnynai = a țâșni, a izbucni.*] Care se află în relație cu o *hemoragie.

HEMORAGIE, s. f. / hémorragie, s. f. / h(a)emorrhage, bleeding. [*Lat. haemorrhagia, gr. haimorrhagia, de la gr. haima, -atos = sânge, rhegnynai = a țâșni, a izbucni.*] Scurgerea de sânge în afara unui vas sanguin, la suprafața corpului (*h. externă*) sau în interiorul unui organ sau țesut (*h. internă*). Acest fenomen este întotdeauna patologic, cu excepția *menstruației. Tipuri: 1) *H. capilară*, difuză, de cauze variate. 2) *H. cerebrală* sau **apoplectică*. 3) *H. diapedetică*, prin dilatare excesivă a pereților vasculari, fără soluții de continuitate. 4) *H. meningiană*, în spațiul subarahnoidian meningian. 5) *H. parenchimatoasă*, în interiorul unui organ. 6) *H. peteșială*, prin diapedeză. 7) *H. post-partum*, în urma dezlipirii placentei. 8) *H. ventriculară*, inundație ventriculară ș.a.

HEMORAGIE CEREBRALĂ / hémorragie cérébrale / cerebral h(a)emorrhage. H. în parenchimul cerebral, prin accident vascular. Cauze: leziuni parietale vasculare, ateroscleroză, arterite, anevrisme sau angioame, septicemii, traumatisme craniene, intoxicații sau hemoragii intramurale în tumorile cerebrale. Extravazarea sângelui este consecutivă uneori efracției pereților vasculari (malformații vasculare), dar cel mai des este rezultatul *diapedezei favorizate de leziuni ischemice perivasculare. V. și accident vascular cerebral.

HEMORAGIE DIGESTIVĂ SUPERIOARĂ / hémorragie digestive supérieure / upper gastrointestinal bleeding. Sângerare cu punct de plecare proximal față de *ligamentul Treitz. Se manifestă în, ordinea severității hemoragiei, prin: sânge proaspăt în scaun, *hematemeză, *melenă și *hemoragie ocultă. Frecvent, h. d. s. se opresc spontan. Principalele cauze sunt: leziuni ale mucoasei digestive (esofagită, gastrită, ulcer gastroduodenal, prin corpi străini), leziuni vasculare (varice esofagiene) și tulburări de coagulare. Abrev.: HDS.

HEMORAGIE MENINGIANĂ / hémorragie méningée / subarachnoid h(a)emorrhage. Sângerare consecutivă unei rupturi vasculare în *spațiul subarahnoidian.

HEMORAGIE OCULTĂ / hémorragie occulte / occult h(a)emorrhage, occult bleeding. H. puțin abundentă a mucoasei gastrice sau a celei intestinale, care nu modifică aspectul materiilor fecale și nu poate fi decelată decât prin analiză chimică sau radioizotopică.

HEMORAGINĂ, s. f. / hémorragine, s. f. / h(a)emorrhagin. [*Gr. haima, -atos = sânge; rhegnynai = a țâșni, a izbucni; -ină.*] Substanță conținută în veninul *Viperidae*-lor, care provoacă la locul de inoculare hemoragii și liză tisulară, urmată de gangrenă locală.

HEMORAGIPAR, adj. / hémorragipare, adj. / h(a)emorrhagiparous. [*Lat. haemorrhagia, gr. haimorrhagia, de la gr. haima, -atos = sânge, rhegnynai = a țâșni, a izbucni; lat. parere = a naște.*] Care determină *hemoragie.

HEMOREOLOGIE, s. f. / hémorhéologie, s. f. / h(a)emorrheology. [*Gr. haima, -atos = sânge; rheos = curent, de la rhein = a curge; logos = știință.*] Studiul științific al deformării și proprietăților de curgere ale componentelor celulare și plasmatice ale sângelui la nivel macroscopic, microscopic și submicroscopic (molecular), ca și al proprietăților reologice ale structurilor vasculare cu care sângele vine în contact.

HEMOROID, s. m. / hémorroïde, s. f. / h(a)emorrhoid, piles (pl.). [*Lat.* ***haemorrhois, -idis,*** *gr.* ***haimorrhois, -idos,*** *din gr.* ***haima, -atos*** *= sânge,* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Dilatație varicoasă a venelor mucoasei anusului și rectului. H. se împart, după amplasarea lor, în *h. externi,* situați în spațiul subcutanat al canalului anal, și *h. interni,* situați în spațiul submucos al canalului anal. Apariția h. este favorizată de ereditate, de constipație, iar sarcina, prin hipertensiunea venoasă locală, este, de asemenea, un factor predispozant.

HEMOROIDECTOMIE, s. f. / hémorroïdectomie, s. f. / h(a)emorrhoidectomy. [*Lat.* ***haemorrhois, -idis,*** *gr.* ***haimorrhois, -idos;*** *din gr.* ***haima, -atos*** *= sânge,* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală a *hemoroizilor.

HEMOSIALEMEZĂ, s. f. / hémosialémèse, s. f. / h(a)emosialemesis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***sialon*** *= salivă;* ***emesis*** *= vărsătură, de la* ***emein*** *= a vomita.*] Vomisment sanguin puțin abundent, în general de origine esofagiană, format dintr-o anumită cantitate de salivă colorată, cu aspect de „sirop de coacăze".

HEMOSIDERINĂ, s. f. / hémosidérine, s. f. / h(a)emosiderin. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***sideros*** *= fier; -ină.*] Pigment proteic care conține hidroxid feric și reprezintă o formă de stocare a fierului în organism. H. conține 25-30% din fierul total și se găsește în mod normal în celulele *sistemului reticuloendotelial. H. participă, împreună cu *feritina, la fixarea tisulară a fierului non-heminic. În patologie, h. este detectată în focarele hemoragice vechi și în unele boli: cardiopatii cronice, infecții cronice și îndeosebi în *hemocromatoză.

HEMOSIDERINURIE, s. f. / hémosidérinurie, s. f. / h(a)emosiderinuria. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***sideros*** *= fier; -ină;* ***ouron*** *= urină.*] Prezența de *hemosiderină în urină.

HEMOSIDEROZĂ, s. f. / hémosidérose, s. f. / h(a)emosiderosis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***sideros*** *= fier; -oză.*] Infiltrație tisulară cu *hemosiderină, localizată (hemoragie intratisulară, *plămân cardiac) sau generalizată (idiopatică sau după *transfuzie). V. și hemosideroză pulmonară, hemocromatoză.

HEMOSIDEROZĂ PULMONARĂ / hémosidérose pulmonaire / pulmonary h(a)emosiderosis. Boală caracterizată prin existența unor infiltrate de hemosiderină la nivelul pneumocitelor sau septurilor pulmonare și hemoragii intraalveolare, asociate sau nu cu fibroscleroză cu extensie variabilă. Se disting: 1) *H. p. primitivă idiopatică,* v. boală Ceelen. 2) *H. p. secundară,* de origine transfuzională sau în relație cu stenoza mitrală. V. și sindrom Goodpasture.

HEMOSPERMIE, s. f. / hémospermie, s. f. / h(a)e-mospermia. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***sperma, -atos*** *= sământă.*] Sin.: hematospermie (v.).

HEMOSTAT, s. n. / hémostate, s. m. / h(a)emostat. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***statikos*** *= care oprește, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] 1) Pensă chirurgicală mică pentru constricția vaselor de sânge. 2) Agent antihemoragic.

HEMOSTATIC, adj., s. n. / hémostatique, adj., s. m. / h(a)emostatic. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***statikos*** *= care oprește, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] 1) (Substanță) care favorizează *hemostaza și coagularea sângelui. Sunt recunoscute și folosite ca h. eficiente doar produșii care intervin în h. fiziologică, atunci când există un deficit de unul sau mai mulți factori, h. normală. 2) Care este în relație cu hemostaza.

HEMOSTAZĂ, s. f. / hémostase, s. f. / h(a)emostasis. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Procesul de oprire a unei *hemoragii, în mod spontan *(h. fiziologică)* sau prin intermediul unor factori de obicei exogeni, terapeutici *(h. provocată).* H. fiziologică este rezultatul unui proces local complex, care implică factori mecanici, biochimici și fizicochimici, fie locali (vasculari) și sanguini (plasmatici, trombocitari), fie tisulari, care determină de regulă formarea unui cheag, proces urmat ulterior de refacerea peretelui vascular și, în final, de repermeabilizarea acestuia. În cadrul h. fiziologice se distinge *h. primară:* aderarea, agregarea (reversibilă și ireversibiltă) a trombocitelor, ce determină formarea trombusului alb, plachetar, care asigură pentru moment oprirea hemoragiei.

HEMOTERAPIE, s. f. / hémothérapie, s. f. / h(a)emotherapy. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea sângelui și a derivatelor din sânge în tratamentul bolilor.

HEMOTIP, s. n. / hémotype, s. m. / h(a)emotype. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Ansamblul caracterelor genetice ale sângelui unui individ, îndeosebi antigenii eritrocitari specifici.

HEMOTIPOLOGIE, s. f. / hémotypologie, s. f. / h(a)emotypology. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***typos*** *= tip, model, marcă;* ***logos*** *= știință.*] 1) Definirea unui individ prin caracterele ereditare ale sângelui său. 2) Prin extensie, domeniul care are ca obiect studiul acestor caractere.

HEMOTORAX, s. n. / hémothorax, s. m. / h(a)emothorax. [*Gr.* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***thorax, -acis,*** *gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Colecție sanguină intrapulmonară (între cele două foițe ale *pleurei), frecvent de cauză traumatică. Clinic se manifestă prin semne locale (zonă de matitate la percuție, absența murmurului vezicular la auscultația pulmonară) și semne generale (de hipotensiune) în funcție de importanța hemoragiei (h. masiv, peste 1 500 ml).

HEPAR / hepar / hepar. NA: hepar. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat.*] Sin.: ficat (v.).

HEPARAN SULFAT / héparane sulfate / heparan sulfate. *Glicozaminoglican component al *matricei extracelulare.

HEPARINĂ, s. f. / héparine, s. f. / heparin. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat; -ină.*] (DCI) Substanță anticoagulantă naturală cu acțiune rapidă, care se găsește în toate țesuturile organismului, îndeosebi în ficat (de unde denumirea sa), în plămâni și în mușchi. H. încetinește formarea și împiedică acțiunea tromboplastinei și a trombinei, se opune apariției fibrinei, inhibă factorul XIII și factorul X activat, ca și adeziunea și agregarea plachetelor. De asemenea, ea neutralizează inhibitorii fibrinolizinei. Această acțiune de inhibiție a *factorilor de coagulare este exercitată în mod indirect, îndeosebi prin intermediul *antitrombinei III. H. posedă, de asemenea, și alte proprietăți: acțiune clarifiantă asupra serului bogat în lipide, acțiune antiinflamatorie și antiexsudativă. Din punct de vedere chimic, h. este un *mucopolizaharid sulfatat, fiind extrasă industrial din plămânul de bou și mucoasa intestinelor de porc. *H. standard* sunt heterogene, cu M_r variind între 5 000 și 30 000 Da. *H. de masă moleculară mică* sunt antagoniste ale factorului X și au afinitate pentru antitrombina III. Ele mai exercită o acțiune antitrombinică puternică și o acțiune anticoagulantă slabă.

HEPARNAVIRUS / Heparnavirus / Heparnavirus. [*Abrev. Hepatită, din gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat; engl.* ***RNA*** *= ribonucleic acid (acid ribonucleic); lat.* ***virus*** *= infecție, otravă.*] Gen nou de *virus ARN în care este clasificat, de dată recentă, virusul *hepatitei A.

HEPATALGIE, s. f. / hépatalgie, s. f. / hepatalgia. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***algos*** *= durere.*] Durere la nivelul ficatului. *H. de efort* reprezintă o durere în regiunea hepatică survenind în timpul efortului la bolnavii cardiaci mitrali sau pulmonari.

HEPATECTOMIE, s. f. / hépatectomie, s. f. / hepatectomy. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația parțială sau totală a parenchimului hepatic. H. parțială poate fi *atipică* (dacă nu se face după un plan anatomic de divizare hepatică)

sau *tipică* (dacă planul de secțiune urmărește o scizură anatomică), în acest caz fiind, de ex., vorba de h. dreaptă sau h. stângă (față de scizura principală) sau lobectomie dreaptă sau stângă (față de planul care trece prin ligamentul rotund).

HEPATIC, adj. / hépatique, adj. / hepatic. [*Gr. hepar, -atos = ficat.*] Referitor la ficat sau având legătură cu ficatul. Ex.: arteră h., abces h.

HEPATICOTOMIE, s. f. / hépaticotomie, s. f. / hepaticotomy. [*Gr. hepar, -atos = ficat; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Deschiderea chirurgicală a *canalului hepatic. V. și hepatotomie.

HEPATITĂ, s. f. / hépatite, s. f. / hepatitis. [*Gr. hepar, -atos = ficat; -ită.*] Orice afecțiune inflamatorie a ficatului, frecvent virală, evoluând spre vindecare, cronicizare sau ciroză.

HEPATITĂ A / hépatite A / virus A hepatitis, hepatitis A. Boală provocată de virusul hepatitic A, virus ARN din genul *Heparnavirus*, care pătrunde în organism pe cale digestivă. După o perioadă de incubație de 18-40 de zile, h. A se manifestă prin icter cu febră moderată, care se vindecă în circa 15 zile. Boala apare sub formă de cazuri sporadice, dar se pot produce și epidemii, când sunt posibile forme maligne (cu icter grav primar sau secundar unei forme ușoare și atrofie galbenă a ficatului). Formele inaparente sunt frecvente și atestarea lor se efectuează prin dozarea anticorpilor anti-h. A de tip IgG. Prevenirea bolii se efectuează prin administrare de gamaglobuline și, de dată recentă, prin vaccinare. Sin.: hepatită epidemică.

HEPATITĂ ALCOOLICĂ / hépatite alcoolique / alcoholic hepatitis. Leziuni hepatice consecutive intoxicației alcoolice cronice, a căror extensie conduce la *ciroză. V. ficat alcoolic.

HEPATITĂ AUTOIMUNĂ / hépatite auto-immune / autoimmune hepatitis. Termen utilizat în cazul unor h. cu etiologie necunoscută, asociate cu manifestări considerate de origine autoimună (articulare, cutanate, ganglionare, renale, endocrine, sanguine) și cu reacții serice care generează această origine (hipergamaglobulinemie, îndeosebi creșterea IgG, *anticorpi antinucleari etc.). Uneori, termenul de h. a. este considerat sin. cu cel de *h. cronică activă.

HEPATITĂ B / hépatite B / virus B hepatitis, hepatitis B. Boală provocată de virusul hepatitic B, virus ADN din familia *Hepadnavirides*. Virusul prezintă doi antigeni profunzi (HBc Ag și HBe Ag) și un antigen de suprafață (HBs Ag). Se transmite la om accidental prin injecție de ser sau sânge uman infectate, ori prin utilizarea seringilor și acelor infectate și sterilizate incorect. Virusul este transportat îndeosebi prin secrețiile salivare sau genitale. Boala apare uneori sub forma unor mici epidemii în "colectivitățile cu risc înalt": toxicomani, homosexuali, dar și la personalul de laborator sau din serviciile de dializă. Foarte răspândită în Africa tropicală și în unele regiuni asiatice, h. B se traduce prin aceleași simptome ca și h. A, având însă o incubație mai lungă (60-150 de zile) și o frecvență mai mare a formelor anicterice sau inaparente. Diagnosticul de laborator al h. B se bazează pe detecția antigenului HBs asociat cu anticorpul anti-HBc de tip IgM, acesta din urmă atestând o infecție recentă. În 90% din cazuri, h. B se vindecă în 6-8 săptămâni, iar virusul dispare din organism. Dimpotrivă, în 10% din cazuri virusul persistă în organism, cu următoarele consecințe: 30% din purtătorii de virus rămân sănătoși (hepatite prelungite), la 40% din purtători se constată persistența în ser a antigenilor Hbs și a anticorpilor anti-h. B de tip IgG, după 6-8 luni. Acestea reprezintă manifestări de *h. cronică persistentă*, mai frecvente în formele insidioase și anicterice și la subiecții imunodeprimați. Aproape întotdeauna, această stare rămâne stabilă și nu evoluează. În fine, 30% din purtătorii de virus suferă de *h. cronică activă*, care poate să evolueze foarte lent (în circa 30 de ani) spre ciroză sau se poate transforma, în 10% din cazuri (în circa 10 ani), într-un hepatocarcinom. Vaccinarea preventivă este necesară, îndeosebi la subiecții cei mai expuși. Sin.: hepatită serică.

HEPATITĂ C / hépatite C / virus C hepatitis, hepatitis C. Boală provocată de virusul hepatitic C, virus ARN înrudit cu familia *Flavivirus*, descoperit în 1989. Marea majoritate a cazurilor de h. C constituie ceea ce se numea, anterior descoperirii virusului C, hepatite non A sau non B. În cazul h. C, 90% din cazuri sunt anicterice, iar 50% se cronicizează, 20% dintre acestea evoluând spre ciroză. Diagnosticul se bazează pe apariția, tardivă, a anticorpilor anti-virus h. C, depistați prin metoda *ELISA.

HEPATITĂ CIROGENĂ / hépatite cirrhogène / cirrhogenous hepatitis. H. în care zonele de atrofie hepatică sunt înlocuite progresiv prin țesut scleros cicatriceal.

HEPATITĂ COLESTATICĂ / hépatite cholestatique / cholestatic hepatitis. H. de origine, probabil, virală (virus A), cu debut adesea febril, cu dureri în hipocondrul drept și vomismente, urmate de prurit intens, icter și scădere importantă în greutate. În sânge, cresc concentrațiile bilirubinei, lipidelor, fosfatazelor alcaline, transaminazei glutamic-piruvice, iar concentrația protrombinei scade. În formele cronice, distrucția canalelor biliare intrahepatice poate fi urmată de o fibroză periportală sau, uneori, de ciroză. Sin.: h. colostatică.

HEPATITĂ COLOSTATICĂ / hépatite cholostatique / cholestatic hepatitis. Sin.: hepatită colestatică (v.).

HEPATITĂ CRONICĂ / hépatite chronique / chronic hepatitis. H. care evoluează de cel puțin 6 luni. Deși criteriul cronologic este considerat esențial la adult (la copil este mai greu de apreciat), h. c. este un veritabil sindrom, reprezentând un stadiu (sau stadii) de evoluție spre *ciroza hepatică. În definiția generală trebuie cuprinse și următoarele criterii: 1) etiologic (h. c. postvirală, toxică, metabolică, imună, dar cauza rămâne necunoscută în multe cazuri); 2) morfologic (leziuni de tip persistent, agresiv, reziduale, evoluție cirogenă, aspecte particulare metabolice); 3) clinico-funcțional (h. colestatică, cu hipersplenism, cu disproteinemie sau forma colangitică); 4) evolutiv (stadiu stabilizat, inactiv sau activ, cu evoluție spre ciroză și fenomene de insuficiență hepatică). Puncția-biopsie hepatică rămâne criteriul obligatoriu atât pentru diagnostic, cât și pentru evaluarea severității leziunilor, datele fiind necesare și în stabilirea terapiei sau aprecierea eficienței acesteia. Cu mențiunea că pentru fiecare caz de h. c. se impune o definire multidimensională, personalizată, conform clasificării internaționale se recunosc: 1) **H. c. peristentă*. 2) **H. c. activă* (evolutivă, agresivă), cu două forme: a) forma *moderată* (tip A); b) forma *severă* (tip B). Intensitatea proceselor de inflamație-necroză rămâne reperul principal pentru evaluarea potențialului de progresie spre ciroză, prin intermediul unui indice de activitate histologică. O serie de clasificări foarte recente ale h. c. aprofundează criteriul imunologic sau evaluează mai exact severitatea și stadiul evolutiv. V. în continuare.

HEPATITĂ CRONICĂ ACTIVĂ / hépatite chronique active / chronic active hepatitis. Se caracterizează printr-un infiltrat inflamator limfoplasmocitar portal și intralobular, agresiv, cu potențial distructiv, cu semne majore de suferință hepatocelulară și cu tendință evident progresivă. Pentru ambele forme de h. c. a. este caracteristică leziunea denumită în engl. *piece meal necrosis*, ale cărei elemente definitorii sunt: distrucția celulelor hepatice la interfața dintre parenchim și țesutul conjunctiv, asociată cu un infiltrat limfocitar și plasmocitar predominant; de asemenea, este tipică existența unui contact strâns între limfocite și hepatocite, ca urmare a unui proces imunitar (antigenul viral de pe suprafața hepatocitului, împreună cu

glicoproteine ale *complexului major de histocompatibilitate transformă celula hepatică în țintă pentru *limfocitele T, ceea ce conduce în final la liză celulară); în *h. c. a. moderată (de tip A)*, activitatea inflamatorie este moderată, iar procesul de *piece meal necrosis* nu se însoțește de formarea de septuri conjunctive. *H. c. a. severă (de tip B)* se caracterizează prin: prezența *piece meal necrosis*, infiltrat inflamator abundent și formarea de septuri conjunctive. Evoluția h. c. a. este variabilă: perioade lungi asimptomatice sunt întrerupte de episoade de h. cu icter, anorexie și febră, asociate cu manifestări extrahepatice (amenoree, raș cutanat, vasculite, tiroidită, glomerulonefrită, colită ulcerativă și *sindrom Sjögren). Boala poate evolua spre ciroză și insuficiență hepatică. Sin.: hepatită cronică agresivă, hepatită autoimună.

HEPATITĂ CRONICĂ AGRESIVĂ / hépatite chronique agressive / chronic aggressive hepatitis. Sin.: hepatită cronică activă (v.).

HEPATITĂ CRONICĂ NEAGRESIVĂ / hépatite chronique non-agressive / chronic non-aggressive hepatitis. Sin.: hepatită cronică persistentă (v.).

HEPATITĂ CRONICĂ PERSISTENTĂ / hépatite chronique persistente / chronic persistant hepatitis. Se caracterizează prin infiltrație limfoplasmocitară în spațiile porte, moderată și neagresivă, cu participare parenchimatoasă sporadică, de intensitate minoră și cu un tablou clinic frust, moderat în unele cazuri sau fără semne de suferință hepatică în altele. De regulă nu există o tendință evolutivă spre ciroză sau insuficiență hepatică, dar boala persistă ani de zile. Respectarea membranei limitante a lobulului hepatic, absența microfocarelor de necroză, a *pironinofiliei, a neoformării de colagen, ca și caracterul limitat al focarelor inflamatorii sunt caracteristici esențiale ale h. c. p. Sin.: hepatită cronică neagresivă. V. și hepatită cronică activă.

HEPATITĂ D / hépatite D / delta agent hepatitis, hepatitis D. H. rezultată prin infecția simultană (coinfecție sau suprainfecție) cu virusul B și agentul delta sau virusul h. D. În plasmă poate fi pus în evidență antigenul h. D.

HEPATITĂ E / hépatite E / hepatitis E. H. provocată de un *Calicivirus*, virus ARN lipsit de anvelopă, cu transmitere fecal-orală. H. E nu se cronicizează și poate fi mortală la gravidă.

HEPATITĂ EPIDEMICĂ / hépatite épidémique / infectious hepatitis. Sin.: hepatită A (v.).

HEPATITĂ F / hépatite F / hepatitis F. H. determinată de virusul hepatitic F, a cărui existență este discutată.

HEPATITĂ FULMINANTĂ / hépatite fulminante / fulminant hepatitis. H. cu debut brutal, în care prăbușirea funcțiilor hepatice și afectarea encefalului conduc la comă. H. f. este o formă rară de h. virală (îndeosebi h. B), care poate apărea la tineri și corespunde atrofiei galbene acute a ficatului, descrisă în secolul trecut.

HEPATITĂ G / hépatite G / hepatitis G. Boală determinată de virusul hepatitic G, virus ARN din familia *Flaviviridae*, transmis prin sânge și uneori pe cale veneriană. Formele acute sunt rare, iar virusul este aproape totdeauna asociat virusului B sau C, în h. cronice. Se disting trei variante ale virusului: HGV A, HGV B și HGV C.

HEPATITĂ LUPOIDĂ / hépatite lupoïde / lupoid hepatitis. Sin.: sindrom Kunkel (v.).

HEPATITĂ MEDICAMENTOASĂ / hépatite médicamenteuse / drug-induced hepatitis. Denumire aplicabilă tuturor leziunilor hepatice *citolitice, *colestatice sau citocolestatice secundare utilizării unor medicamente.

HEPATITĂ NON A - NON B / hépatite non A - non B / non A - non B hepatitis. Termen desuet desemnând, până în 1989, h. virale cu agenți patogeni neidentificați și corespunzând actualmente *h. C (îndeosebi) și *h. E.

HEPATITĂ SERICĂ / hépatite sérique / serum hepatitis. Sin.: hepatită B (v.).

HEPATITĂ VIRALĂ / hépatite virale / viral hepatitis. Inflamație a ficatului provocată de un virus, ce se traduce clasic prin icter infecțios. Primele două tipuri de h. individualizate au fost *h. A (h. epidemică), de departe cea mai frecventă (80% din cazuri), și *h. B (h. de inoculare). Celelalte h. v., în care erau detectate două virusuri, au fost denumite provizoriu "h. non A - non B". Această clasificare a fost modificată după descoperirea *h. C și *h. E. În ceea ce privește h. D, ea este consecința coinfecției sau suprainfecției cu virus B și agent delta (sau virus D). H. pot fi provocate și de alte virusuri: *virus Epstein-Barr, *virus herpes simplex ș.a.

HEPATIZARE, s. f. / hépatisation, s. f. / hepatization. [*Fr. hépatisation, de la gr. hepar, -atos = ficat.*] Transformare a unui organ într-o masă de consistența și culoarea ficatului; este cazul îndeosebi al plămânului, în pneumonia lobară. În prima etapă, urmare a exsudatului pulmonar sanguin, h. este roșie, apoi, prin distrugerea globulelor roșii și persistența exsudatului fibrinosupurativ, devine cenușie.

HEPATOBLASTOM, s. n. / hépatoblastome, s. m. / hepatoblastoma. [*Gr. hepar, -atos = ficat; blastos = germen; -oma.*] Tumoră malignă intrahepatică alcătuită predominant din țesut embrionar; apare în copilărie.

HEPATOCARCINOM, s. n. / hépatocarcinome, s. m. / hepatocarcinoma. [*Gr. hepar, -atos = ficat; karkinoma, de la karkinos = rac, cancer.*] Formă malignă de *hepatom, uneori secundară unei ciroze hepatice consecutive unei *hepatite B.

HEPATOCEL, s. n. / hépatocèle, s. f. / hepatocele. [*Gr. hepar, -atos = ficat; kele = hernie, tumoră.*] Hernia ficatului.

HEPATOCIT, s. n. / hépatocyte, s. m. / hepatocyte. [*Gr. hepar, -atos = ficat; kytos = celulă.*] Celula parenchimului hepatic. Este voluminoasă, de formă poliedrică (25-30 µm) și asigură funcțiile exocrină și endocrină ale ficatului. H. prezintă două fețe opuse în raport cu capilarele sinusoide, iar fețele acolate între ele delimitează canaliculele biliare, conducte fine fără perete propriu. Sin.: celulă hepatică.

HEPATOCUPREINĂ, s. f. / hépatocupréine, s. f. / hepatocuprein. [*Gr. hepar, -atos = ficat; lat. cuprum = aramă roșie, de la numele insulei Cyprus; -ină.*] Proteină de origine hepatică cu rol în fixarea *cuprului la nivelul țesuturilor și cu activitate superoxid dismutazică. V. și superoxid dismutază.

HEPATOGRAFIE, s. f. / hépatographie, s. f. / hepatography. [*Gr. hepar, -atos = ficat; graphein = a scrie.*] 1) Efectuarea unei radiografii, după producerea unui contrast în jurul ficatului (*pneumoperitoneu). 2) Înregistrarea traseelor pulsului hepatic.

HEPATOGRAMĂ, s. f. / hépatogramme, s. m. / hepatogram. [*Gr. hepar, -atos = ficat; gramma = înscriere.*] 1) Trasarea pulsului hepatic pe *sfigmogramă. 2) Roentgenograma ficatului.

HEPATOLOGIE, s. f. / hépatologie, s. f. / hepatology. [*Gr. hepar, -atos = ficat; logos = știință.*] Ramură a medicinei consacrată studiului ficatului și al bolilor acestuia.

HEPATOM, s. n. / hépatome, s. m. / hepatoma. [*Gr. hepar, -atos = ficat; -oma.*] 1) Orice tumoră a ficatului. 2) În sensul cel mai frecvent, tumoră malignă primitivă hepatică, ale cărei celule sunt asemănătoare cu celulele parenchimului hepatic, pentru care denumirea corectă este *h. malign*, deoarece există și termenul *h. benign*, pentru tumorile necanceroase.

HEPATOMEGALIE, s. f. / hépatomégalie, s. f. / hepatomegaly. [*Gr. hepar, -atos = ficat; megas, megalos = mare.*] Semn clinic obiectiv care poate fi pus în evidență la palparea și percuția abdominală și care constă în mărirea de volum a ficatului. Etiologia este complexă, caracteristicile h. fiind în re-

lație cu entitățile nosologice. Astfel, h. poate fi globală sau mai evidentă la nivelul unui lob hepatic, poate fi dureroasă sau nedureroasă, cu un aspect nodular sau regulat (suprafață hepatică netedă), de consistență mai mult sau mai puțin dură, ficatul deplasându-se sau nu cu mișcările respiratorii. Cauzele cele mai frecvente sunt: leziuni difuze hepatice (hepatită, ciroză, sarcoidoză etc.), procese hepatice circumscrise (tumori maligne sau benigne, chist hidatic, abces hepatic), afecțiuni cardiovasculare, prin stază venoasă (insuficiență cardiacă, pericardită constrictivă, sindrom Budd-Chiari), afecțiuni de supraîncărcare (steatoză hepatică, amiloidoză, boală Gaucher, hemocromatoză, boală Wilson), afecțiuni care determină stază biliară intra- sau extrahepatică (calcul coledocian, tumori benigne sau maligne ale căilor biliare) etc.

HEPATONECROZĂ, s. f. / hépatonécrose, s. f. / hepatonecrosis. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***nekrosis*** *= mortificare, de la* ***nekros*** *= moarte.*] Distrugerea hepatocitelor în cursul unor procese infecțioase sau toxice hepatice.

HEPATOPATIE, s. f. / hépatopathie, s. f. / hepatopathy. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***pathos*** *= boală.*] Nume generic pentru toate afecțiunile ficatului.

HEPATOPTOZĂ, s. f. / hépatoptose, s. f. / hepatoptosia, hepatoptosis. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***ptosis*** *= cădere.*] Situație anatomică în care ficatul nu se mai află situat între reperele anatomice obișnuite ale peretelui toracic (al cincilea spațiu intercostal drept - rebord costal), ci este deplasat în jos și devine astfel palpabil. Consecință: h. poate fi confundată la palpare cu o *hepatomegalie.

HEPATORAFIE, s. f. / hépatorraphie, s. f. / hepatorrhaphy. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***rhaphe*** *= sutură.*] *Sutura celor două buze ale unei plăgi hepatice.

HEPATOSPLENOMEGALIE, s. f. / hépatosplénomégalie, s. f. / hepatosplenomegaly. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***splen, -os*** *= splină;* ***megas, megalos*** *= mare.*] *Hepatomegalie asociată cu *splenomegalie, în cadrul simptomatologiei sindromului splenohepatic determinat de o serie de maladii generale sau ale parenchimului hepatic (*tuberculoză, *amiloidoză, *malarie, *sifilis, *boală Banti, *ciroză hipertrofică).

HEPATOTOMIE, s. f. / hépatotomie, s. f. / hepatotomy. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală a ficatului, de obicei, pentru drenajul unui abces. V. hepaticotomie.

HEPATOTOXICITATE, s. f. / hépatotoxicité, s. f. / hepatotoxicity. [*Gr.* ***hepar, -atos*** *= ficat;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Acțiunea distructivă a unor substanțe la nivelul *hepatocitelor.

HEREDOFAMILIAL. Var. pentru eredofamilial (v.).

HERMAFRODISM. Var. pentru hermafroditism (v.).

HERMAFRODIT, adj., s. m. / hermaphrodite, adj., s. m. / hermaphrodite. [*Gr.* ***Hermaphroditos*** *= fiul lui* ***Hermes****, zeul comerțului, și al* ***Afroditei****, zeița iubirii.*] 1) Care este afectat de *hermafroditism. 2) Subiect care prezintă această anomalie.

HERMAFRODITISM, s. n. / hermaphrodisme, s. m. / hermaphrodism. [*Gr.* ***Hermaphroditos*** *= fiul lui* ***Hermes****, zeul comerțului, și al* ***Afroditei****, zeița iubirii; -ism.*] Stare intersexuală rară, definită prin prezența la un același subiect a țesuturilor testicular și ovarian. Gonadele pot fi diferențiate într-un testicul și într-un ovar sau pot coexista sub forma unuia sau a două *ovotestis. Normal și frecvent la unele nevertebrate, h. este anormal și foarte rar la om. În cazul speciei umane, există îndeosebi o formă mai mult sau mai puțin incompletă denumită *pseudohermafroditism. Var.: hermafrodism.

HERNIAR, adj. / herniaire, adj. / hernial. [*Lat.* ***hernia*** *= vătămare, surpare, hernie.*] Care este în legătură cu o hernie. Ex.: sac h., orificiu h.

HERNIE, s. f. / hernie, s. f. / hernia. [*Lat.* ***hernia*** *= vătămare, surpare, hernie.*] Proeminența sau ieșirea spontană, temporară sau permanentă, a unui viscer sau a unei părți dintr-un viscer în afara limitelor normale, prin pereții slăbiți ca rezistență ai cavității care îl conțin sau printr-un orificiu natural, accidental sau patologic. H. se produce în general în zone anatomice previzibile și uneori este favorizată de o predispoziție congenitală sau dobândită. Există foarte multe tipuri de h. V. în continuare unele h., mai reprezentative.

HERNIE CRURALĂ / hernie crurale / crural hernia. Tip de h. dobândită, care apare secundar slăbirii tonusului muscular la nivelul orificiului crural intern sau anterior vaselor femurale *(h. c. prevasculară)* la nivelul ligamentului Gimbernat *(h. Laugier)* sau sub aponevroza mușchiului pectinat *(h. Cloquet)* fie având prelungiri multiple la nivelul fasciei cribriforme *(h. diverticulară Hesselbach)*, fie incluzând un diverticul sub fascia cribriformă și un altul sub fascia superficială *(h. Cooper)*. Asocierea unei h. crurale cu o h. inghinală determină distensia inelului Berger.

HERNIE DIAFRAGMATICĂ / hernie diaphragmatique / diaphragmatic hernia. Tip de h. care poate apărea (dobândită), sau există de la naștere (congenitală) la nivelul unui orificiu diafragmatic (de obicei existent fiziologic, dar lărgit). Prin acest orificiu herniază un organ sau o porțiune de organ abdominal (ex.: stomacul, în cazul h. hiatale, care este o formă de h. diafragmatică). Mai este numită și diafragmatocel.

HERNIE DE DISC / hernie discale / herniation of intervertebral disk. Protruzia *nucleului pulpos sau a inelului fibros al *discului intervertebral în canalul rahidian. Această hernie este localizată cel mai des pe discul L_4-L_5, mai rar pe discul L_5-S_1 și poate provoca o compresiune a rădăcinilor sciaticului cu nevralgie forte, curabilă prin ablația nucleului herniat. V. nucleoliză.

HERNIE EPIGASTRICĂ / hernie épigastrique / epigastric hernia. V. hernie a liniei albe.

HERNIE HIATALĂ / hernie hiatale / hiatal hernia, hiatus hernia. Tip de *h. diafragmatică care apare la nivelul orificiului esofagian al diafragmului și care constă în hernierea unei porțiuni a stomacului intratoracic, fie prin alunecare, fie prin derulare.

HERNIE INGHINALĂ / hernie inguinale / inguinal hernia. Varietate de h. al cărei traiect împrumută *canalul inghinal, fie traversând peretele abdominal oblic din afară înăuntru (h. oblică externă, congenitală), fie dinăuntru în afară (h. oblică internă), fie direct (h. directă, aproape întotdeauna dobândită).

HERNIE INGHINOPUBIANĂ / hernie inguino-pubienne / bubonocele. Sin.: bubonocel (v.).

HERNIE JEAN LOUIS PETIT / hernie de Jean Louis Petit / Petit's hernia. [***Jean Louis Petit****, chirurg francez, Paris, 1674-1750.*] Sin.: boală Petit (v.).

HERNIE A LINIEI ALBE / hernie de la ligne blanche / hernia through the linea alba. Tip de h. al cărei traiect traversează încrucișarea de fibre ale *liniei albe abdominale. În funcție de localizare, h. l. a. pot fi epigastrice (cele mai frecvente), ombilicale și subombilicale.

HERNIE A NUCLEULUI PULPOS / hernie du nucleus pulposus / herniation of nucleus pulposus. Ruptură sau prolaps ale *nucleului pulpos.

HERNIE MUSCULARĂ / hernie musculaire / muscular hernia. H. unei porțiuni de mușchi la nivelul unei rupturi accidentale sau al aponevrozei sale.

HERNIE OMBILICALĂ / hernie ombilicale / umbilical hernia. Varietate de *h. a liniei albe cu traiectul la nivelul ombilicului. La nou-născut se numește *omfalocel.

HERNIE SCROTALĂ / hernie scrotale / scrotal hernia. H. inghinală oblică externă, al cărei sac coboară în scrot.

HERNIE STRANGULATĂ / hernie étranglée / strangulated hernia. H. complicată printr-o constricție strânsă și permanentă a conținutului său. Rezultă o obstrucție în circulația sanguină a viscerelor herniate, care poate conduce rapid la necroză, de unde gravitatea și necesitatea intervenției chirurgicale de urgență. V. kelotomie.

HERNIOTOMIE, s. f. / herniotomie, s. f. / herniotomy. [*Lat.* ***hernia*** *= vătămare, surpare, hernie; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Intervenția chirurgicală reparatorie a unei hernii. V. și kelotomie.

HEROINĂ, s. f. / héroïne, s. f. / heroin. [*Lat., gr.* ***heroine*** *= semizeiță, eroină, din lat., gr.* ***heros, herois*** *= erou (aluzie la efectele stimulatoare ale drogului).*] Diamorfină, sau diacetilmorfină, alcaloid cu formula $C_{21}H_{23}O_5N$. Este o pulbere albă cristalină, solubilă în alcool și benzen, mai puțin în apă, preparată prin acetilarea *morfinei. H. este mai activă farmacologic decât morfina (efecte analgezice și hipnotice), mai euforizantă, dar și mai toxică, generând rapid și starea de *acutumanță. De aceea, nu este utilizată în terapeutică. H. provoacă la toxicomani *dependență fizică, psihică și socială. Supradoza accidentală (*overdose*) provoacă insuficiență respiratorie mortală dacă nu este tratată cu un antidot specific, naloxon.

HEROINOMANIE, s. f. / héroïnomanie, s. f. / heroinomania. [*V. etimologia termenului heroină; gr.* ***mania*** *= nebunie.*] Drogarea cu *heroină.

HERPANGINĂ, s. f. / herpangine, s. f. / herpangina. [*Lat.* ***herpes, -etis****, gr.* ***herpes, -etos*** *= pecingine, ulcer malign, de la gr.* ***herpein*** *= a se târî; lat.* ***angina*** *= sufocare, de la* ***angere*** *= a strânge, a sufoca, sau gr.* ***ankein*** *= a sugruma.*] Boală infecțioasă febrilă determinată de *virusurile *Coxsackie*, marcată prin leziuni veziculare și ulcerate la nivelul faringelui și palatului moale.

HERPES, s. n. / herpès, s. m. / herpes. [*Lat.* ***herpes, -etis****, gr.* ***herpes, -etos*** *= pecingine, ulcer malign, de la gr.* ***herpein*** *= a se târî.*] Boală cutanată acută caracterizată printr-o erupție de vezicule mici, transparente, adesea grupate pe un fond roșiatic și înconjurate de o areolă roșie. H. este produs de un virus, **Herpes simplex virus* (HSV) sau *Herpesvirus hominis* (HVH), din familia *Herpesviridae*. H. are sediul îndeosebi pe față, în jurul gurii și nasului (buton de febră), uneori la nivel genital. Poate recidiva în aceeași regiune. Tipuri: 1) *h. gestationis*, la femeia gravidă. 2) *h. simplex*, vezicule grupate pe piele sau la nivelul organelor genitale (*h. progenitalis*), uneori însoțite de febră. 3) *h. zoster*, sin.: zona (v.). 4) *h. zoster oftalmic*, cu afectarea nervului oftalmic, iridociclită, keratită, anestezie corneană.

HERPES SIMPLEX VIRUS / herpès simplex virus / herpes simplex virus. virus din familia **Herpesviridae*. Provoacă primoinfecții acute diseminate, urmate de infecții latente cu prezența constantă a virusului, reactivat mai mult sau mai puțin periodic (keratită herpetică, herpes labial recidivant). Se disting două tipuri de H. s. v.: 1) *Tipul 1*, care se transmite prin saliva infectată, este responsabil de gingivostomatite, keratoconjunctivite, eczemă herpetiformă, menigoencefalite. 2) *Tipul 2*, care se transmite în principal pe cale genitală, este virusul herpesului genital. V. herpes, *Herpesviridae*.

HERPES ZOSTER / zona zoster / herpes zoster. Sin.: zona (v.).

HERPESVIRIDAE / Herpesviridae / Herpesviridae. [*Lat.* ***herpes, -etis****, gr.* ***herpes, -etos*** *= pecingine, ulcer malign, de la gr.* ***herpein*** *= a se târî; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Familie de virusuri ADN de talie mare (80-100 nm), a căror capsidă are o simetrie cubică. Cuprinde: virusurile **Herpes simplex* de tip 1 (HSV1) și de tip 2 (HSV2), virusul varicelă-zona (VZV), clasificate toate trei în subfamilia *Alphaherpesvirinae*, *citomegalovirusul uman (CMV), clasificat printre *Betaherpesvirinae*, împreună cu recent descoperiții herpesvirusul uman 6 (HHV-6) și 7 (HHV-7). La acestea se adaugă *virusul Epstein Barr (EBV), clasificat în subfamilia *Gammaherpesvirinae*. H. pot persista în stare latentă, în ganglionii nervoși senzitivi în cazul HSV, VZV și HVH-6 responsabil de exantemul subit, în glandele salivare - CMV, în limfocitele B - CMV și EBV. Toate aceste tipuri de virusuri pot fi reactivate sub influența unei emoții, infecții, a unei expuneri la soare, menstruației etc. Bolile pe care le provoacă sunt mai grave la nou-născuți, imuno-deprimați, bolnavi cu transplante, leucemici, canceroși și, oarecum paradoxal, în țările cu un nivel de trai ridicat. S-a constatat asocierea unor H. cu anumite tumori maligne: EBS - *limfom Burkitt și cancer nazofaringian; HSV - cancer de col uterin; CMV - *sarcom kaposi. Rolul H. în dezvoltarea acestor tumori nu a fost însă demonstrat.

HERPETIC, adj. / herpétique, adj. / herpetic. [*Lat.* ***herpes, -etis****, gr.* ***herpes, -etos*** *= pecingine, ulcer malign, de la gr.* ***herpein*** *= a se târî.*] De natura *herpesului. Care este în relație cu un herpes.

HERPETIFORM, adj. / herpétiforme, adj. / herpetiform. [*Lat.* ***herpes, -etis****, gr.* ***herpes, -etos*** *= pecingine, ulcer malign, de la gr.* ***herpein*** *= a se târî; lat.* ***forma*** *= formă.*] Despre aspectul macroscopic al unor leziuni dermatologice care prezintă vezicule grupate, asemănătoare cu leziunile herpetice. V. și herpes.

HERTZ, s. m. / hertz, s. m. / hertz. [*Heinrich Rudolf Hertz, fizician german, Bonn, 1857-1894.*] Unitate de măsură în SI pentru frecvența unui fenomen cu perioada de o secundă, adică de un ciclu pe secundă.

HESPERANOPIE, s. f. / hespéranopie, s. f. / hesperanopia. [*Gr.* ***hespera*** *= seară;* ***an*** *- priv.;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Cecitate nocturnă. V. hemeralopie.

HETEROAGLUTINARE, s. f. / hétéroagglutination, s. f. / heteroagglutination. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni.*] *Aglutinarea particulelor antigenice prin *aglutinine derivate de la alte specii.

HETEROANTICORP, s. m. / hétéroanticorps, s. m. / heteroantibody. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***anti*** *= contra; lat.* ***corpus, -oris*** *= corp.*] Anticorp combinat cu antigeni originari de la specii străine de cea care a produs anticorpii.

HETEROANTIGEN, s. m. / hétéroantigène, s. m. / heteroantigen. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Antigen care provine de la specii străine producătorului de anticorpi.

HETEROCARION, s. m. / hétérocaryon, s. m. / heterokaryon. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu.*] Nucleu diferit din punct de vedere genetic, introdus în celulă prin procedee experimentale *in vitro*, de *fuziune sau de *hibridare celulară. V. heterocarioză.

HETEROCARIOZĂ, s. f. / hétérocaryose, s. f. / heterokaryosis. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***karyon*** *= sâmbure, nucleu; -****oză****.*] Prezența în aceeași celulă a două sau mai multe nuclee diferite din punct de vedere genetic. H. poate fi obținută experimental, *in vitro*, iar la o serie de specii de ciuperci se întâlnește în mod natural, ca rezultat al fuziunii citoplasmei unor celule provenite din linii diferite, fără ca și nucleele acestor celule să fuzioneze. V. heterocarion.

HETEROCROMATINĂ, s. f. / hétérochromatine, s. f. / heterochromatin. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***khroma, -atos*** *= culoare; -****ină****.*] Denumire pentru regiunile *genomului care rămân înalt condensate pe întregul parcurs al ciclului celular. H. este lipsită de expresie genică și se replică în partea finală a fazei S. Denumirea de h. provine de la colorarea mai intensă a acesteia față de restul *cromatinei din nucleu.

HETEROCROMIE, s. f. / hétérochromie, s. f. / heterochrimia. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] 1) Culoare diferită a unor părți care, în mod normal, trebuiau să aibă aceeași culoare. 2) Diferență de culoare a celor două *irisuri. Poate fi congenitală sau dobândită.

HETEROCROMOSOM. Var. pentru heterocromozom (v.).

HETEROCROMOZOM, s. m. / hétérochromosome, s. m. / heterochromosome. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***soma, -atos*** *= corp.*] 1) Cromozom care rămâne picnotic în *interfază, sub forma unui corpuscul cromatinian, și care, ca urmare, se comportă diferit în comparație cu ceilalți cromozomi. 2) Cromozom aparținând unei perechi responsabile de determinarea sexului, XX pentru femeie și XY pentru bărbat. H. nu sunt decât parțial *cromozomi omologi. Actualmente, sunt cunoscute 13 gene aparținând cromozomului Y, printre care: TDF = *Testis Determining Factor*, SRY = *Sex Determining Region Y* (prezent în brațul scurt al cromozomului Y), gena hipertricozei auriculare. Partea specifică a cromozomului X poartă numeroase gene ale căror *alele modificate sunt responsabile de bolile ereditare legate de sex. Sin.: heterozom.

HETEROCRONIE, s. f. / hétérochronie, s. f. / heterochronia. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***khronos*** *= timp.*] Dezvoltarea unui țesut într-o perioadă când acesta nu există în mod normal în organism.

HETERODIMER, s. m. / hétérodimère, s. m. / heterodimer. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***dis*** *= de două ori;* ***meros*** *= parte.*] *Dimer constituit din două subunități diferite ca structură.

HETERODONT, adj. / hétérodonte, adj. / heterodont. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Despre animalele care au mai multe tipuri de dinți. Majoritatea mamiferelor și omul sunt h.

HETERODROM, adj. / hétérodrome, adj. / heterodrome. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***dromos*** *= cursă, drum.*] Care se propagă anormal. Termenul se utilizează, de regulă, cu referire la excitația cardiacă.

HETERODUPLEX, s. n. / hétéroduplex, s. m. / heteroduplex. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***duplex, -icis*** *= dublu.*] ADN dublu catenar format prin *hibridarea a două secvențe de origine diferită care nu sunt perfect complementare, din cauza unei *mutații sau a unei *recombinări genetice inexacte. V. hibridare moleculară, homoduplex.

HETEROFIL, adj. / hétérophile, adj. / heterophilic (1), (2), heterophil (3). [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Care prezintă afinitate și pentru alți antigeni sau anticorpi, în afara celor pentru care este specific. 2) Colorat cu alt tip de culoare decât de obicei. 3) Leucocite granulocite diferite ca mărime și culoare în raport cu normalul.

HETEROFORIE, s. f. / hétérophorie, s. f. / heterophoria. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Deviere latentă a axelor vizuale (acestea nu se mai mențin paralele), care nu apare decât când se suprimă fuziunea oculară (v. fuziune, 7). Ant.: ortoforie. V. și esoforie, exoforie, heteroforie.

HETEROGAMET, s. m. / hétérogamète, s. m. / heterogamete. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***gamete*** *= soție,* ***gametes*** *= soț.*] Celulă sexuală care se va uni în timpul fecundării cu o altă celulă, morfologic diferită. Sin.: anizogamet.

HETEROGREFĂ, s. f. / hétérogreffe, s. f. / heterograft. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***graphium****, din gr.* ***grapheion*** *= peniță de scris, briceag de altoit, de la* ***graphein*** *= a scrie.*] *Grefă efectuată la un organism care aparține unei specii animale diferite de cea de la care provine *grefonul. Sin.: grefă heterologă, heterotransplantare, xenogrefă.

HETEROGREFĂ VALVULARĂ / hétérogreffe valvulaire / valvular heterograft. V. bioproteză.

HETEROHEMAGLUTINARE, s. f. / hétérohémagglutination, s. f. / heteroh(a)emagglutination. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni.*] *Aglutinarea eritrocitelor de om prin *aglutinine provenite de la alte specii.

HETEROIMUNIZARE, s. f. / hétéro-immunisation, s. f. / hetero-immunization. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație.*] *Imunizare provocată prin injectarea la un animal a unui *antigen provenind de la altă specie. Sin.: xenoimunizare.

HETEROLATERAL, adj. / hétérolatéral, adj. / heterolateral. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***lateralis*** *= lateral, de la* ***latus, -eris*** *= latură.*] Care este situat de partea opusă, controlaterală, în comparație cu termenul de referință. Ant.: homolateral.

HETEROLOG, adj. / hétérologue, adj. / heterologous. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***logos*** *= raport, relație.*] 1) A cărui structură diferă de cea a ansamblului căruia îi aparține. Ex.: țesut h. 2) Care provine de la o specie diferită. Ex.: grefă h. 3) Care prezintă forme foarte diferite la aceeași specie. Ex.: sușă h. a unui microorganism.

HETEROPICNOZĂ, s. f. / hétéropycnose, s. f. / heteropyknosis. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***pyknosis*** *= comprimare, condensare, de la* ***pyknos*** *= gros, îndesat.*] 1) Variații în densitatea unei structuri. 2) Condensare diferențiată observată la cromozomi sau în diverse regiuni ale aceluiași cromozom.

HETEROPLASMIE, s. f. / hétéroplasmie, s. f. / heteroplasmia. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***plasma*** *= obiect modelat.*] Coexistența mitocondriilor normale și cu mutații, în interiorul aceleiași celule sau la nivelul aceluiași țesut.

HETEROPLAZIE, s. f. / hétéroplasie, s. f. / heteroplasia. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] *Distrofie disontogenetică manifestată prin prezența unui țesut perfect diferențiat în altă zonă (organ, regiune topografică) decât cea normală. Ex.: mucoasă gastrică în intestinul subțire.

HETEROPROTEINĂ, s. f. / hétéroprotéine, s. f. / conjugated protein. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***protos*** *= primul; -ină.*] Nume de ansamblu pentru compușii organici formați din proteine asociate cu grupări neprotidice. Acestea din urmă pot fi individualizate (grupări prostetice) sau pot fi formate din constituenți heterogeni repartizați în molecula de proteină. Ex.: *fosfoproteină, *glicoproteină, *cromoproteină, *nucleoproteină.

HETEROSEXUAL, adj. / hétérosexuel, -elle, adj. / heterosexual. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Cu tendințe sexuale normale, care este atras de sexul opus.

HETEROSMIE, s. f. / hétérosmie, s. f. / heterosmia. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***osme*** *= miros.*] Tulburare a percepției mirosurilor în care mirosul perceput nu este cel așteptat, dar nici nu este obligatoriu dezagreabil, spre deosebire de *cacosmie. V. și disosmie.

HETEROSPECIFIC, adj. / hétérospécifique, adj. / heterospecific. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***specificus*** *= specific, de la* ***species*** *= aspect, aparență.*] Care prezintă trăsături sau caracteristici proprii unei alte specii.

HETEROTIPIC, adj. / hétérotypique, adj. / heterotypic. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***typikos*** *= tipic, simbolic, de la* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Despre o contracție cardiacă anormală din punct de vedere calitativ.

HETEROTOP, adj. / hétérotope, adj. / heterotopic. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***topos*** *= loc.*] 1) Care își are originea într-un loc anormal. 2) În electrocardiografie, o excitație cu punct de pornire în afara nodului sinusal sau un ritm a cărui comandă nu mai este sinusală. Implicit, o contracție cardiacă a cărei origine este ectopică.

HETEROTOPIE, s. f. / hétérotopie, s. f. / heterotopia. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***topos*** *= loc.*] Prezența unor celule sau țesu-

turi în alte zone anatomice decât cele în care se află în mod normal.

HETEROTRANSPLANTARE, s. f. / hétérotransplantation, s. f. / heterotransplantation. [*Gr.* ***heteros*** *= altul; lat.* ***trans*** *= peste, dincolo;* ***plantare*** *= a planta.*] Sin.: heterogrefă (v.).

HETEROTROF, adj. / hétérotrophe, adj. / heterotrophic. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Organism incapabil să-și sintetizeze componentele celulare proprii pornind de la substanțe minerale, fiindu-i necesari compuși organici ca sursă de carbon sau azot.

HETEROTROPIE, s. f. / hétérotropie, s. f. / heterotropy. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Sin.: strabism (v.).

HETEROXEN, adj. / hétéroxène, adj. / heteroxenous. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***xenos*** *= străin.*] Caracteristica unui parazit care posedă cel puțin o gazdă intermediară.

HETEROZIDE, s. n. pl. / hétérosides, s. m. pl. / heterosides. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***ozid*** *- indică un glucid.*] Una din cele două grupe de *ozide. Prin hidroliza h. rezultă unul sau mai multe tipuri de *oze și o substanță neglucidică (sterol, fenol etc.). H. sunt îndeosebi de origine vegetală, unele prezentând proprietăți farmacologice. Ex.: digitalina. V. glicozid.

HETEROZIGOT, adj., s. m. / hétérozygote, adj., s. m. / heterozygote. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***zygotos*** *= legat împreună, de la* ***zygor*** *= eu unesc.*] (O celulă diploidă sau un individ) care posedă două gene *alele diferite pe un *locus determinat de la nivelul a doi cromozomi omologi (ex.: o genă normală și o genă patologică). În fenotip se manifestă caracterul codificat de alela dominantă. Descendența organismelor h. este neuniformă. Ant.: homozigot.

HETEROZOM, s. m. / hétérosome, s. m. / heterosome. [*Gr.* ***heteros*** *= altul;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Sin.: heterocromozom (v.).

HEXACLORCICLOHEXAN, s. m. / hexachlorcyclohexane, s. m. / hexachlorcyclohexane. Insecticid de contact organoclorurat ($C_6H_6Cl_6$), care se prezintă sub formă de pulbere cristalină solubilă în solvenți organici. H. exercită o acțiune convulsivantă. Abrev.: HCH.

HEXACLOROFEN, s. m. / hexachlorophène, s. m. / hexachlorophene. (DCI) Antiseptic local și detergent, aplicabil pe piele, $C_{13}H_6Cl_6O_2$.

HEXADACTILIE, s. f. / hexadactylie, s. f. / hexa-dactyly. [*Gr.* ***hex*** *= șase;* ***daktylos*** *= deget.*] Malformație congenitală cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin prezența unui al șaselea deget, mai mult sau mai puțin bine format la nivelul mâinilor sau/și picioarelor.

HEXAGON ARTERIAL WILLIS / hexagone artériel de Willis / Willis' circle or artery. NA: circulus arteriosus cerebri. [***Thomas Willis****, anatomist și medic englez, Londra, 1621-1675.*] Sistem rezultat prin anastomoza marilor axe arteriale de la baza creierului (carotide interne anterior, trunchi bazilar posterior) constituit din cele două artere cerebrale anterioare reunite prin comunicanta anterioară și de cele două artere cerebrale posterioare, reunite cu arterele carotide interne prin cele două artere comunicante posterioare. V. și tab. anat. - artere.

HEXOKINAZĂ, s. f. / hexokinase, s. f. / hexokinase. [*Gr.* ***hex*** *= șase;* ***kinein*** *= a mișca; -ază.*] Enzimă care catalizează conversia glucozei în glucoză-6-fosfat. Aceasta este prima etapă a *glicolizei.

HEXOZAMINĂ, s. f. / hexosamine, s. f. / hexosamine. [*Gr.* ***hex*** *= șase;* ***ozā*** *- indică un glucid; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui* ***Jupiter Ammon*** *din Libia; -ină.*] Oză azotată la care o grupare amino înlocuiește o grupare hidroxil.

HEXOZĂ, s. f. / hexose, s. m. / hexose. [*Gr.* ***hex*** *= șase;* ***ozā*** *- indică un glucid.*] Glucid simplu, monozaharid cu formula $C_6H_{12}O_6$, nehidrolizabil, posedând șase atomi de carbon. Ex.: fructoza, galactoza, glucoza.

HIALADERINĂ, s. f. / hyaladhérine, s. f. / hyaladherin. [*Lat.* ***hyalus****, gr.* ***hyalos*** *= sticlă; lat.* ***adhaerere*** *= a fi atașat (****ad*** *= spre;* ***haerere*** *= a fi prins); -ină.*] Proteină care prezintă domenii specifice de legare pentru *acidul hialuronic, ce includ un grup caracteristic, încărcat pozitiv, de reziduuri aminoacidice.

HIALIN, adj. / hyalin, -e, adj. / hyaline. [*Lat.* ***hyalinus****, gr.* ***hyalinos*** *= făcut din sticlă, din lat.* ***hyalus****, gr.* ***hyalos*** *= sticlă.*] Care are aspect omogen, vitros. Este caracteristic unei substanțe care rezultă prin degenerescența fibrelor de colagen și se întâlnește îndeosebi la nivelul unor cicatrice sau în unele boli (*hialinoze).

HIALINIZARE, s. f. / hyalinisation, s. f. / hyalinization. [*Lat.* ***hyalinus****, gr.* ***hyalinos*** *= făcut din sticlă, din lat.* ***hyalus****, gr.* ***hyalos*** *= sticlă.*] *Distrofie proteică ireversibilă a fibrelor conjunctive și uneori a celulelor, caracterizată prin omogenizare. Ex.: h. oaselor.

HIALINOZĂ, s. f. / hyalinose, s. f. / hyalinosis. [*Lat.* ***hyalinus****, gr.* ***hyalinos*** *= făcut din sticlă, din lat.* ***hyalus****, gr.* ***hyalos*** *= sticlă; -oză.*] *Degenerescență hialină a oaselor sau a sinusurilor limfoganglionare. Consecință: scăderea rezistenței vaselor.

HIALINOZĂ CUTANATĂ ȘI MUCOASĂ / lipoïdo-protéinose de la peau et des muqueuses / cutis et mucosae hyalinosis. Sin.: boală Urbach-Wiethe (v.).

HIALOID, adj., s. f. / hyaloïde, adj., s. f. / hyaloid. [*Lat.* ***hyalus****, gr.* ***hyalos*** *= sticlă; gr.* ***eidos*** *= formă.*] 1) Despre aspectul unor structuri anatomice care au transparența sticlei. Ex.: membrană h. 2) Denumirea unei membrane care limitează *corpul vitros și a cărei inflamație este numită hialită. *H. posterioară* este în contact cu limitanta internă, iar *h. anterioară* cu fața posterioară a cristalinului.

HIALOPLASMĂ, s. f. / hyaloplasme, s. m. / hyaloplasm. [*Lat.* ***hyalus****, gr.* ***hyalos*** *= sticlă;* ***plasma*** *= obiect modelat.*] Porțiunea amorfă și omogenă a *citoplasmei în care se află organitele și incluziunile celulare.

HIALURONIDAZĂ, s. f. / hyaluronidase, s. f. / hyaluronidase. Enzimă care catalizează depolimerizarea și hidroliza *acidului hialuronic, polizaharid abundent în țesutul conjunctiv și în lichidele biologice. Prin acțiunea sa, de scădere a viscozității mediilor bogate în acid hialuronic, h. intervine în numeroase procese fiziologice din organism, fiind prezentă în anumite organe, îndeosebi în testicul, splină, corp ciliar și iris. H. facilitează migrarea celulară, iar eliberată de *spermatozoid este un factor esențial în *fertilitate. De asemenea, reprezintă unul din factorii activi din *venin, iar secretată de unele bacterii favorizează propagarea în organism a unor germeni patogeni. H. este utilizată în terapeutică pentru facilitarea difuziunii medicamentelor la nivelul pielii și al țesutului conjunctiv și pentru creșterea puterii fecundante a spermei.

HIATAL, adj. / hiatal, -ale, -aux, adj. / hiatal. [*Lat.* ***hiatus*** *= deschidere, de la* ***hiare*** *= a se căsca, a se crăpa.*] Care este în relație cu un *hiatus. Ex.: hernie h.

HIATUS, s. n. / hiatus, s. m. / hiatus. NA: hiatus. [*Lat.* ***hiatus*** *= deschidere, de la* ***hiare*** *= a se căsca, a se crăpa.*] Deschidere sau fantă îngustă. 1) Denumire pentru o serie de orificii anatomice, înguste și alungite. Ex.: a) *h. esofagian*, orificiu al diafragmului prin care esofagul trece din cavitatea toracică în abdomen; b) *h. maxilar*, orificiu care permite comunicarea între cavitatea nazală și sinusul maxilar. 2) Uneori, termenul este folosit și cu alte sensuri. Ex.: *h. leucemic*, as-

pect particular al formulei leucocitare, în *leucemia acută, caracterizat prin absența formelor intermediare între mieloblaste și granulocite neutrofile mature.

HIBERNARE, s. f. / hibernation, s. f. / hibernation. [*Lat. **hibernare** = a ierna, a hiberna.*] Perioadă din viața unor mamifere (liliac, arici, popândău, marmotă, urs) în care, prin mecanisme interne de inhibiție, declanșate de obicei de frigul din mediu, scade intensitatea proceselor metabolice din organismul hibernant; temperatura corpului poate coborî la +5°C. V. și țesut adipos brun.

HIBERNARE ARTIFICIALĂ / hibernation artificielle / artificial hibernation. Stare asemănătoare *hibernării, provocată artificial la om, de obicei prin substanțe *ganglioplegice și, eventual, refrigerare totală obținută prin aplicarea de pungi cu gheață pe trunchi și membre. Se poate ajunge la temperaturi de +28°C, puls 1-2 bătăi/minut, o respirație pe minut. Scop: efectuarea unor intervenții chirurgicale pe inimă sau pe creier, în care va fi tolerată mai bine lipsa de oxigen, sau tratamentul arsurilor grave și al unor intoxicații.

HIBERNOM, s. n. / hibernome, s. m. / hibernoma. [*Lat. **hibernare** = a ierna, a hiberna; **-oma**.*] Tumoră subcutanată benignă, localizată îndeosebi în axilă și în regiunea scapulară, formată din *țesut adipos brun, diferit de țesutul adipos normal și analog celui din mediastinul superior al unor animale hibernante. *H. malign* reprezintă o varietate de *sarcom ale cărui celule conțin grăsime asemănătoare celei a animalelor hibernante.

HIBERNOTERAPIE, s. f. / hibernothérapie, s. f. / artificial hibernation. [*Lat. **hibernare** = a ierna, a hiberna; gr. **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a *hibernării artificiale.

HIBRID, adj., s. m. / hybride, adj., s. m. / hybrid. [*Lat. **hybrida** = metis, cu sânge amestecat, din gr. **hybris** = violență, viol, de la **hyper** = mai mult, peste.*] Individ care provine din reproducerea sexuată a doi indivizi aparținând la două specii diferite. H. sunt în principiu sterili. În genetică, termenul se utilizează pentru denumirea indivizilor *heterozigoți rezultați din încrucișarea a doi părinți de rasă pură. În general, h. este un descendent provenit din împerecherea unor indivizi ce se deosebesc între ei prin cel puțin o pereche de caractere.

HIBRID ADN-ARN / hybride ADN-ARN / DNA-RNA hybrid. Moleculă dublu catenară formată prin asocierea unui lanț de ADN și a unui lanț de ARN complementare.

HIBRIDARE, s. f. / hybridation, s. f. / hybridization. [*Lat. **hybrida** = metis, cu sânge amestecat, din gr. **hybris** = violență, viol, de la **hyper** = mai mult, peste.*] Producerea de hibrizi. Un organism *hibrid rezultă din combinarea a două organisme genetic diferite. Experiența de încrucișare în care se ia în considerare doar o pereche de caractere aleomorfe se numește *monohibridare*. În *dihibridare* se consideră două perechi de caractere. Var.: hibridizare.

HIBRIDARE CELULARĂ / hybridation cellulaire / cell hybridization. Fuziune experimentală a două celule provenind de la două specii animale diferite. H. c. conduce la formarea unei celule cu un nucleu (*heterocarion) ce conține materialul genetic al fiecărei specii de origine.

HIBRIDARE *IN SITU* / hybridation *in situ* / *in situ* hybridization. H. unei sonde de ADN sau ARN, marcată specific, cu ADN sau ARN celular, la nivelul unei secțiuni histologice sau al unor celule fixate. În acest mod pot fi detectate secvențe specifice de ADN sau de ARN pe preparatele histologice sau citogenetice. Într-un țesut heterogen se poate pune în evidență o anumită acumulare de ARN sau unele secvențe virale, iar în investigațiile citogenetice sunt localizate gene date la nivelul unei benzi sau subbenzi cromozomiale.

HIBRIDARE MOLECULARĂ / hybridation moléculaire / molecular hybridization. Procedeu de obținere a unei molecule hibride. Acest termen se aplică de obicei moleculelor de acizi nucleici (ADN sau ARN) care derivă din asocierea a două lanțuri monocatenare, provenind de la aceeași specie sau de la specii diferite. H. m. are loc numai când lanțurile de ADN, sau fragmentele de ADN și ARN, conțin baze complementare. H. m. reprezintă o tehnică de bază în ingineria genetică, permițând utilizarea de *sonde genetice pentru recunoașterea secvențelor specifice de ADN sau ARN.

HIBRIDIZARE. Var. pentru hibridare (v.).

HIBRIDOM, s. n. / hybridome, s. m. / hybridoma. [*Lat. **hybrida** = metis, cu sânge amestecat, din gr. **hybris** = violență, viol, de la **hyper** = mai mult, peste; **-oma**.*] Ansamblu viu, creat în laborator prin fuziunea unor celule genetic diferite, ale căror cromozomi se amestecă. Nucleele hibride formate posedă caracterele genetice ale celor două specii de celule. Ex.: fuziunea limfocitelor de șoarece producătoare de anticorpi (dar în cantitate redusă) cu celule canceroase (cu dezvoltare nelimitată) ale mielomului de șoarece a permis obținerea secreției masive și durabile de către acest h. (sau imunom) a unor anticorpi limfoplasmocitari. Acești anticorpi sunt *monoclonali.

HIDANTOINE, s. f. pl. / hydantoïnes, s. f. pl. / hydantoins. Grup de medicamente, ureide ciclice ale acidului glicolic, cu proprietăți anticonvulsivante și efecte antiepileptice. Ex.: fenitoina. H. sunt administrate în special în crizele de grand mal epileptic. V. și anticonvulsivant.

HIDATIC, adj. / hydatique, adj. / hydatic. [*Gr. **hydatis, -idos** = pungă umplută cu apă în apropierea ficatului, de la **hydor, hydatos** = apă.*] Care este în relație cu *hidatidele. Ex.: *chist h.

HIDATIDĂ, s. f. / hydatide, s. f. / hydatid. [*Gr. **hydatis, -idos** = pungă umplută cu apă în apropierea ficatului, de la **hydor, hydatos** = apă.*] 1) În parazitologie, formă larvară particulară a unor tenii (*Taenia echinococcus*) care se aseamănă cu un chist sau o veziculă. H. este formată, din exterior spre interior, dintr-o membrană cuticulară foarte groasă, o membrană proligeră (germinativă) subțire care este invaginată în lumenul său și formează vezicule mai mici, numite vezicule proligere, generatoare de *scolex. 2) Termen anatomic care definește un vestigiu embrionar anexat testiculului, epididimului sau trompei Fallopio. La sexul masculin se disting: *h. sesilă* (relicvat müllerian) și *h. pedunculată* (relicvat wolfian), doar ultimul existând și la sexul feminin. Aceste h. pot fi sediul unor torsiuni, necesitând intervenții chirurgicale de urgență. 3) Uneori termenul este folosit și pentru a denumi o formațiune asemănătoare cu un *chist hidatic.

HIDATIDOZĂ, s. f. / hydatidose, s. f. / hydatidosis. [*Gr. **hydatis, -idos** = pungă umplută cu apă în apropierea ficatului, de la **hydor, hydatos** = apă; **-oză**.*] Sin.: echinococoză (v.).

HIDATIFORM, adj. / hydatiforme, adj. / hydatidiform. [*Gr. **hydatis, -idos** = pungă umplută cu apă în apropierea ficatului, de la **hydor, hydatos** = apă; lat. **forma** = formă.*] Care se aseamănă cu hidatidele. Ex.: *molă h.

HIDRADENOM, s. n. / hydradénome, hidradénome, idradénome s. m. / hydradenoma, hidradenoma. [*Gr. **hydor, hydatos** = apă; **aden, -os** = glandă; **-oma**.*] Formațiune tumorală care se dezvoltă din celulele secretorii ale unei glande sudoripare. H. prezintă, histologic, o arhitectură tubulară, uneori papilară. Există mai multe forme: *h. nodular* (proliferare a părții profunde a glandei sudoripare), *h. papilifer vulvar* (proliferare a părții profunde a unei glande apocrine vulvare), *h. verucos fistulovegetant* (tumoră sudorală apocrină disembrioplazică localizată axilar, inghinal sau la nivelul pielii capului).

HIDRALAZINĂ, s. f. / hydralazine, s. f. / hydralazine. (DCI) Antihipertensiv, $C_8H_8N_4$, utilizat sub formă de sare hidroclorică.

HIDRAMNIOS, s. n. / hydramnios, s. m. / hydramnios. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***amnion*** *= membrană a fătului.*] *Lichid amniotic în cantitate excesivă (considerată peste 2 litri). Pentru valorile dintre limita superioară a normalului, de 1-1,2 litri și 2 litri, se folosește termenul de exces de lichid amniotic.

HIDRARGIRISM, s. n. / hydrargyrisme, s. m. / mercurialism. [*Gr.* ***hydrargyros*** *= mercur, argint viu, de la* ***hydor, hydatos*** *= apă,* ***argyros*** *= argint;* ***-ism.***] Intoxicație cronică determinată de tratamentul îndelungat cu săruri de mercur sau prin expunerea profesională la mercur sau derivați ai acestuia. V. și hidrargiroză.

HIDRARGIROZĂ, s. f. / hydrargyrie, s. f. / hydrargyria. [*Gr.* ***hydrargyros*** *= mercur, argint viu, de la* ***hydor, hydatos*** *= apă,* ***argyros*** *= argint;* ***-oză.***] Erupție cutanată sau colorație anormală a tegumentelor, care pot apărea după administrarea *per os* sau prin aplicarea externă a mercurului sau a compușilor mercuriali.

HIDRARTROZĂ, s. f. / hydrarthrose, s. f. / hydrarthrosis. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză.***] Acumularea de lichid în *sinovie și tumefacția articulară consecutive unei inflamații, fără dureri mari. Apare în: entorse, alte traumatisme locale, reumatism, sifilis etc. Genunchiul reprezintă singura articulație la nivelul căreia h. este abundentă și perceptibilă la examenul clinic.

HIDRATARE, s. f. / hydratation, s. f. / hydration. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă.*] 1) Conținutul în apă al organismului. 2) Introducerea de apă în organism. 3) Combinarea unei molecule de apă cu o altă substanță. 4) Fixarea unui radical hidroxil la o substanță chimică.

HIDREMIE, s. f. / hydrémie, s. f. / hydr(a)emia. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Volumul total de apă conținut în sângele circulant din organism. Uneori termenul este utilizat cu sensul de *hiperhidremie. *H. globulară* reprezintă volumul de apă conținut în hematii. *H. plasmatică* constă în volumul de apă conținut de plasmă.

HIDROAERIC, adj. / hydro-aérique, adj. / hydro-aerial. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***aer, -is,*** *gr.* ***aer, -os*** *= aer.*] Care conține un gaz și un lichid. Ex.: *epanșament h.

HIDROCALICE, s. n. / hydrocalice, s. m. / hydrocalycosis. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***calyx, -ycis,*** *gr.* ***kalyx, -ykos*** *= cupă, învelișul florii.*] Sin.: chist pielogenic (v.).

HIDROCARBONAT, s. m. / hydrocarboné, s. m. / hydrocarbonate. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Sin.: glucid (v.).

HIDROCARBURĂ, s. f. / hydrocarbure, s. m. / hydrocarbon. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Compus organic care conține doar carbon și hidrogen. H. sunt de numeroase tipuri și se obțin îndeosebi din petrol și cărbune. Metanul, benzenul și acetilena sunt h. Motorina reprezintă un amestec de h.

HIDROCEFALIE, s. f. / hydrocéphalie, s. f. / hydrocephalus. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***kephale*** *= cap.*] Creșterea anormală a cantității de *lichid cefalorahidian la nivelul *ventriculelor cerebrale (*h. internă*) sau/și în spațiile subarahnoidiene pericerebrale (*h. externă*), congenitală sau dobândită, care provoacă uneori (la copil) creșterea de volum a craniului. De fapt, termenul desemnează actualmente h. interne, adică dilatațiile ventriculare cu exces de lichid, care sunt fie primitive, fie secundare unor obstacole care se opun circulației libere și resorbției lichidului cefalorahidian. Dacă obstacolul are sediul în sistemul ventricular (malformații, stenoze congenitale sau dobândite ale *apeductului, tumori, sechele după hemoragii sau meningite), h. este denumită *ocluzivă*, iar dacă el se află situat în spațiile subarahnoidiene pericerebrale (îndeosebi simfiza acestora după meningită sau hemoragie meningiană), h. este *comunicantă*. H. se manifestă prin semne de *hipertensiune intracraniană și de compresiune ale structurilor cerebrale, leziuni (variabile) ale nervilor cranieni și alterări mentale. În *h. cu presiune normală*, secundară unei meningite sau unei hemoragii meningiene, simptomele regresează prin crearea unei deviații prin valvă a lichidului cefalorahidian.

HIDROCEL, s. n. / hydrocèle, s. f. / hydrocele. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Epanșament de serozitate circumscris într-o cavitate saculară în tunica vaginală testiculară (*h. vaginal simplu*) sau cu o prelungire în canalul peritoneo-vaginal permeabil parțial sau în totalitate (*h. congenital*). Termenul este folosit și în cazul infiltrației seroase a țesutului celular scrotal. *H. bilocular* este o formă de h. congenital care prezintă două cavități separate (abdominală și scrotală). Dacă h. congenital formează două cavități comunicante (vaginală și funiculară) este numit *h. în bisac*.

HIDROCLOROTIAZIDĂ, s. f. / hydrochlorothiazide, s. m. / hydrochlorothiazide. (DCI) Diuretic din grupa sulfamidelor, $C_7H_8ClN_3O_4S_2$, cu acțiune intensă și prelungită; favorizează eliminarea clorului și sodiului, mai puțin a potasiului. Hipotensiv moderat.

HIDROCOLECIST, s. n. / hydrocholécyste, s. m. / hydrocholecystis. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică.*] Distensia veziculei biliare prin acumulare de lichid apos.

HIDROCOLOID, s. m. / hydrocolloïde, s. m. / hydrocolloid. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***kolla*** *= clei;* ***eidos*** *= formă.*] Sistem coloidal având ca mediu de dispersie apa.

HIDROCORTIZON, s. m. / hydrocortisone, s. m. / hydrocortisone. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță.*] (DCI) Sin.: cortizol (v.).

HIDROCUȚIE, s. f. / hydrocution, s. f. / immersion syncope. [*Neologism creat după electrocuție (electrocutare) din gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; engl.* ***to execute*** *= a executa.*] *Sincopă care survine brutal în decursul imersiei în apă rece și care poate determina înecul.

HIDROELECTROLITIC, adj. / hydro-électrolytique, adj. / hydro-electrolytic. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Care se referă la apă și electroliți, la echilibrul lor în organism.

HIDROFIL, adj. / hydrophile, adj. / hydrophilic. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Care are afinitate pentru apă, absoarbe sau reține apa. 2) Despre particulele coloidale în soluție, când acestea rețin puternic un număr mare de molecule de apă, formând un strat de *solvatare. Ant.: hidrofob.

HIDROFILIE, s. f. / hydrophilie, s. f. / hydrophilia. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Stare de afinitate pentru apă a anumitor substanțe. V. hidrofil, lipofil, amfipatic, amfifil.

HIDROFOB, adj. / hydrophobe, adj. / hydrophobic. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***phobos*** *= frică.*] Despre particulele coloidale în soluție apoasă care nu au nici o capacitate de reținere a moleculelor de apă. Ant.: hidrofil.

HIDROFOBIE, s. f. / hydrophobie, s. f. / hydrophobia. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă morbidă de apă. Semn tipic în *rabie, mai rar în debutul tetanosului sau în nevroza obsesivo-fobică.

HIDROFTALMIE, s. f. / hydrophtalmie, s. f. / hydrophthalmia. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Distensia învelișurilor *globului ocular din cauza creșterii în volum a diferitelor medii ale ochiului. H. este proprie copilului și, uneori, congenitală. V. glaucom și buftalmie.

HIDROGEN, s. n. / hydrogène, s. m. / hydrogen. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***gennan*** *= a produce.*] Elementul chimic nr. 1, cu simbolul H. Există sub forma a trei izotopi, h. simplu sau protium (masa 1), *deuteriu (masa 2) și *tritiu (masa 3). H. este un gaz, are mare putere reductoare și reprezintă un element constitutiv important al ființelor vii, sub formă de apă și substanțe organice.

HIDROLAZĂ, s. f. / hydrolase, s. f. / hydrolase. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***lyein*** *= a distruge; -ază.*] Una din cele șase grupe de enzime care activează reacțiile de clivaj hidrolitic al diverșilor compuși. V. și hidroliză.

HIDROLIZAT, s. n. / hydrolysate, s. m. / hydrolysate. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Orice compus sau amestec de substanțe obținute în urma *hidrolizei.

HIDROLIZĂ, s. f. / hydrolyse, s. f. / hydrolysis. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Reacție chimică între ionii unei săuri și ionii apei, cu formarea unui acid sau a unei baze slabe. 2) Proces chimic care are loc între un compus organic și apă, în prezența unei enzime catalizatoare, cu descompunerea compusului organic, frecvent o macromoleculă, ex.: h. polipeptidelor cu formare de aminoacizi.

HIDROLOGIE MEDICALĂ / hydrologie médicale / medical hydrology. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***logos*** *= știință; lat.* ***medicus*** *= medic.*] Studiul diferitelor tipuri de ape naturale sau artificiale și al proprietăților lor terapeutice.

HIDROMASAJ, s. n. / hydromassage, s. m. / hydromassage. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; gr.* ***massein*** *= a frământa și ar.* ***massa*** *= a atinge, a palpa.*] Masaj cu ajutorul unor jeturi de apă, subiectul aflându-se într-o cadă de baie sau într-o piscină.

HIDROMEIOZĂ, s. f. / hidroméiose (1), hydroméiose (2), s. f. / hidromeiosis (1), hydromeiosis (2). [*Gr. 1)* ***hidros*** *= sudoare; 2)* ***hydor, hydatos*** *= apă; 1), 2)* ***meiosis*** *= micșorare, de la* ***meion*** *= mai mic.*] 1) Diminuarea secreției de sudoare în climat umed, după o perioadă de sudație intensă. Mecanismul procesului este necunoscut. 2) Umflarea discretă a epidermului după expunerea la apă, având drept consecință blocarea canalelor sudoripare. Acest fenomen diminuează pierderea de fluide când corpul este imersat în apă caldă.

HIDROMENINGOCEL, s. n. / hydroméningocèle, s. f. / hydromeningocele. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Sin.: meningocel (v.).

HIDROMORFON, s. n. / hydromorphone, s. f. / hydromorphone. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***Morpheos*** *= zeul somnului (datorită acțiunii soporifice a morfinei).*] (DCI) Derivat semisintetic de *opiu administrat pe cale bucală, rectală sau subcutanată. H. prezintă proprietăți similare cu ale *morfinei, dar este mai activ.

HIDRONEFROZĂ, s. f. / hydronéphrose, s. f. / hydronephrosis. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***nephros*** *= rinichi; -oză.*] Acumulare de urină aseptică la nivelul bazinetului și al calicelor renale, ca urmare a unui obstacol permanent sau pasager (cudură a ureterului, calcul ureteral, compresiuni tumorale ș. a.) sau din cauza scăderii tonicității și motricității bazinetului. Acumularea este urmată de dilatarea bazinetului, calicelor și, în caz de h. masivă și prelungită, de atrofia parenchimului renal. Sin.: uronefroză.

HIDRONEFROZĂ CONGENITALĂ INTERMITENTĂ / hydronéphrose congénitale intermittente / Bazy's disease. Sin.: boală Bazy (v.).

HIDROPERICARD, s. n. / hydropéricarde, s. m. / hydropericardium. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***peri*** *= în jurul;* ***kardia*** *= inimă.*] *Epanșament de *serozitate în interiorul cavității pericardice, fără reacție inflamatorie.

HIDROPEXIE, s. f. / hydropexie, s. f. / hydropexis. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea apei în diferite țesuturi din organism.

HIDROPIZIE, s. f. / hydropisie, s. f. / hydrops. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***opsis*** *= aspect.*] Sin.: hidrops (v.).

HIDROPNEUMOTORAX, s. n. / hydropneumothorax, s. m. / hydropneumothorax. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***pneuma, -atos*** *= aer; lat.* ***thorax, -acis****, gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Acumulare de lichid și de gaz în cavitatea pleurală.

HIDROPS, s. n. / hydrops, s. m. / hydrops. [*Gr.* ***hydrops*** *= hidropizie, de la* ***hydor, hydatos*** *= apă,* ***opsis*** *= aspect.*] Termen utilizat pentru denumirea acumulării de lichid, prin diverse mecanisme, la nivelul unor cavități, al unor compartimente din organism sau în țesutul conjunctiv. În funcție de caracterul și localizarea h., termenul poate fi sin. cu *ascită, *anasarcă, *edem etc. Ex.: 1) *H. articular*: sin. hidrartroză (v.). 2) *H. fetal*, sin.: anasarcă feto-placentară (v.). 3) *H. labirintic*, sin.: hidropizie labirintică; transsudat seros care invadează labirintul anterior sau posterior, în urma unei tulburări circulatorii la nivelul arterei auditive interne. 4) *H. vezicular*: dilatarea *veziculei biliare, ce conține bilă albă, de regulă consecutiv obturării *canalului cistic cu un calcul unic.

HIDROPS FETAL / hydrops congénital / fetal hydrops, hydrops fetalis. Sin.: anasarcă fetoplacentară (v.).

HIDROREE, s. f. / hydrorrhée, s. f. / hydrorrh(o)ea. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Eliminare seroasă abundentă la nivelul unor organe care comunică cu exteriorul. Termenul este frecvent folosit pentru *h. nazală* (v. rinoree) și *h. amniotică* sau *gravidică* (eliminare periodică intermitentă de lichid din uterul gravid, fie de cauză inflamatorie (metrită deciduală), fie secundar deschiderii cavității ovulare.

HIDROSADENITĂ, s. f. / hidrosadénite, s. f. / hidradenitis, hidrosadenitis. [*Gr.* ***hidros*** *= sudoare;* ***aden, -os*** *= glandă; -ită.*] Infecție stafilococică, adesea purulentă, a glandelor sudoripare, localizată cel mai frecvent în axilă. V. și boală Verneuil.

HIDROSALPINX, s. n. / hydrosalpinx, s. m. / hydrosalpinx. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***salpinx, -ingis****, gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă, trompă.*] Colecție seroasă închistată la nivelul *trompei lui Fallopio, localizată îndeosebi în porțiunea infundibulară a acesteia. Poate fi o cauză de *sterilitate tubară.

HIDROSODAT, adj. / hydro-sodé, -e, adj. / hydro-sodic. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; engl.* ***soda****, din lat. medievală* ***soda*** *= sodă, de la ar.* ***suwwad*** *= planta a cărei cenușă servea la fabricarea sodei.*] În relație cu apa și sodiul. Ex.: regim h.

HIDROTERAPIE, s. f. / hydrothérapie, s. f. / hydrotherapy. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea apei în scopuri terapeutice, sub diverse forme: dușuri, băi, vapori.

HIDROTORAX, s. n. / hydrothorax, s. m. / hydrothorax. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; lat.* ***thorax, -acis****, gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Acumularea de lichid seros (transsudat) în cavitatea pleurală.

HIDROXIAPATITĂ, s. f. / hydroxyapatite, s. f. / hydroxyapatite. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă, hidrogen;* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***apatao*** *= eu înșel.*] Fosfat de calciu cu formula $Ca_5(PO_4)_3(OH)$ aparținând familiei *apatitelor. H. este un component al oaselor și al dinților. V. și umăr Milwaukee.

HIDROXICORTICOID, s. m. / hydroxycorticoïde, s. m. / hydroxycorticosteroid. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă, hidrogen;* ***oxys*** *= acru, oxigen; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr. (****stereos*** *= solid, în relief,* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: hidroxicorticosteroid (v.).

HIDROXICORTICOSTEROID, s. m. / hydroxycorticostéroïde, s. m. / hydroxycorticosteroid. [*Gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă, hidrogen;* ***oxys*** *= acru, oxigen; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***eidos*** *= formă.*] *Corticosteroid pur-

tător al unui grup hidroxil la nivelul unui atom de carbon, care este menționat în denumirea c. respectiv. Ex.: *17-hidroxicorticosteroizi. Sin.: hidroxicorticoid.

17-HIDROXICORTICOSTEROIZI, s. m. pl. / 17-hydroxycorticostéroïdes, s. m. pl. / 17-hydroxycorticosteroids. Denumire pentru ansamblul catabolitilor steroizi hormonali cu 21 de atomi de carbon, purtători ai unei funcții hidroxil la nivelul carbonului 17. Acești cataboliți provin din *cortizol, *cortizon și din derivații lor hidrogenați. Ei sunt izolați din urină prin diferite metode, mai ales prin *reacția Porter-Silber.

HIDROXID, s. m. / hydroxyde, s. m. / hydroxide. [*Gr. hydor, hydatos = apă; oxys = acru, oxigen.*] Compus chimic format dintr-un element sau radical chimic și din una sau mai multe grupări oxidrilice. Rezultă din combinarea unui oxid metalic cu apa și are proprietăți bazice. Mai importanți: *h. de aluminiu*, compus antiacid; *h. de calciu*, neutralizant sau astringent.

HIDROXILAZĂ, s. f. / hydroxylase, s. f. / hydroxylase. [*Gr. hydor, hydatos = apă, hidrogen; oxys = acru, oxigen; hyle = materie; -ază.*] Enzimă care catalizează fixarea unei grupări hidroxil pe un substrat. Sunt posibile două căi: 1) Directă, pe compușii aromatici, când enzima activează oxigenul molecular și catalizează oxidarea ciclului. 2) Indirectă, cu formarea unei grupări hidroxil prin adiția de apă la o dublă legătură (catabolismul *acizilor grași). Denumirile diferitelor h. cuprind numărul atomului de carbon la nivelul căruia se produce hidroxilarea. Ex.: *17α-hidroxilază, *19-hidroxilază, *21-hidroxilază.

17α-HIDROXILAZĂ, s. f. / 17α-hydroxylase, s. f. / 17α-hydroxylase. Enzimă identificată în toate glandele endocrine care secretă steroizi și asigură 17α-hidroxilarea *progesteronului sau *pregnenolonului. V. și hidroxilază.

19-HIDROXILAZĂ, s. f. / 19-hydroxylase, s. f. / 19-hydroxylase. Enzimă localizată în glandele endocrine care sintetizează estrogeni. Asigură prima etapă de conversie androgeni-estrogeni.

21-HIDROXILAZĂ, s. f. / 21-hydroxylase, s. f. / 21-hydroxylase. Enzimă localizată în cortexul suprarenalei, catalizând 21-hidroxilarea progesteronului și 17α-hidroxiprogesteronului. Dacă deficitul de enzimă afectează ambii compuși, va rezulta diminuarea producției de *aldosteron și *cortizol, cu *hiperplazie suprarenaliană, *insuficiență suprarenaliană și pierdere de sare. Când deficitul enzimatic afectează doar 17α-hidroxiprogesteronul, rezultă doar scăderea producerii de cortizol, cu hiperplazie și insuficiență suprarenaliană, dar fără pierdere de sare (*boala Wilkins).

HIDROXI-3-METIL-GLUTARIL-COENZIMA A REDUCTAZĂ / hydroxy-3-méthyl-glutaryl-coenzyme A réductase / hydroxy-3-methyl-glutaryl-coenzyme A reductase. Enzimă care participă în stadiul precoce al sintezei colesterolului, transformând HMG-CoA (sau β-hidroxi-β-metilglutaril co-enzima A) în acid mevalonic. Inhibitorii săi, denumiți *statine, sunt utilizați în terapie datorită efectului *hipocolesterolemiant. Abrev.: HMG-CoA reductază.

HIDROXIPROLINĂ, s. f. / hydroxyproline, s. f. / hydroxyproline. *Prolină care a suferit o reacție de hidroxilare la nivelul atomilor de carbon 2 sau 3. H. se găsește în diferitele tipuri de *colagen și în proteina majoră din pereții celulelor vegetale.

HIDROXIPROLINURIE, s. f. / hydroxyprolinurie, s. f. / hydroxyprolinuria. Prezența în urină a *hidroxiprolinei, cel mai abundent aminoacid al *colagenului.

HIDROXISTEROID, s. m. / hydroxystéroïde, s. m. / hydroxysteroid. [*Gr. hydor, hydatos = apă; oxys = acru, oxigen; stereos = solid, în relief; eidos = formă.*] *Steroid care conține în moleculă o grupare hidroxil, a cărei poziție este specificată în denumirea compusului. Ex.: 17-h., hidroxilat la nivelul carbonului 17, denumit frecvent și 17-hidroxicorticosteroid.

17β-HIDROXISTEROID DEHIDROGENAZĂ / 17β-hydroxystéroïde déshydrogénase / 17β-hydroxysteroid dehydrogenase. Enzimă prezentă în toate glandele endocrine care secretă *steroizi și care catalizează conversiile în cursul biosintezei acestora. Deficitul enzimei poate bloca diferitele căi de sinteză.

5-HIDROXITRIPTAMINĂ, s. f. / 5-hydroxytryptamine, s. f. / 5-hydroxytryptamine. Sin.: serotonină (v.).

HIEROLISTEZIS, s. n. / hiérolisthésis, s. m. / hierolisthesis. [*Gr. hieros = sacru; olisthanein = a aluneca.*] Sin.: sacrolistezis (v.).

HIGROMA, s. f. / hygroma, s. m. / hygroma. [*Gr. hygros = umed; -oma.*] Sin.: bursită (v.).

HIGROSCOPIC, adj. / hygroscopique, adj. / hygroscopic. [*Gr. hygros = umed; skopein = a vedea.*] Despre o substanță cu calitatea de a absorbi umiditatea din aer.

HIL, s. n. / hile, s. m. / hilus, hilum. NA: hilus. [*Lat. hilum = hil, mic punct negru la capătul unui bob.*] Termen anatomic general folosit pentru a defini regiunea de trecere (intrare și/sau ieșire) a diferitelor elemente vasculonervoase, limfatice și/sau funcționale principale ale unor organe parenchimatoase. Macroscopic, h. este o zonă discret excavată la suprafața organului respectiv. Ex.: *h. pulmonar* (NA: *hilus pulmonis*), *h. ovarian* (NA: *hilus ovarii*), *h. hepatic* (NA: *porta hepatis*) etc.

HIMEN, s. n. / hymen, s. m. / hymen. NA: hymen. [*Gr. hymen, -aios = membrană.*] Repliu membranos perforat care obstruează incomplet orificiul vaginal la femeia virgină, separând vestibulul de cavitatea vaginală. În funcție de aspectul h., acesta poate fi: *h. bifenestrat* (cu două orificii de deschidere separate median de un sept), *h. circular* (cu o deschidere circulară), *h. cribriform* (prezentând mai multe perforații mici), *h. falciform* (cu aspect semilunar). H. poate fi patologic, fără orificiu de deschidere (*h. imperforat*). La primul contact sexual h. se rupe, cicatrizându-se ulterior, în timp, sub formă de lobuli himenali care, după prima naștere naturală, formează *carunculele mirtiforme.

HIMERĂ, s. f. / chimère, s. f. / chimera. [*Lat. Chimaera, din gr. Khimaira = monstru mitologic.*] 1) Individ care posedă, în mozaic, caracteristici proprii pentru două genotipuri diferite. H. rezultă, cel mai des, consecutiv mutațiilor somatice și sunt mai frecvente la plante. Se obțin și experimental prin inserția de gene străine. 2) Individ care posedă celule cu caractere genetice diferite de ale sale, pe care le tolerează deoarece au pătruns în organism înainte ca limfocitele să dobândească proprietăți de tolerare a *selfului, adică înainte de producerea anticorpilor. V. și toleranță imunologică.

HIOID, adj., s. n. / hyoïde, adj., s. m. / hyoid. [*υ = a 21-a literă a alfabetului grec; eidos = formă.*] 1) Care are forma literei grecești υ (hi); 2) Os h.: v. tab. anat. - oase.

HIOSCIAMINĂ, s. f. / hyoscyamine, s. f. / hyo-scyamine. [*Lat. hyosciamus = măselariță, din gr. hys = porc, kyamos = bob; -ină.*] Alcaloid anticolinergic, $C_{17}H_{23}NO_3$, obținut de obicei din planta *Hyoscyamus* și din alte plante solanacee.

HIPERACANTOZĂ, s. f. / hyperacanthose, s. f. / acanthosis. [*Gr. hyper = mai mult; akantha = spin; -ază.*] Sin.: acantoză (v.).

HIPERACIDITATE, s. f. / hyperacidité, s. f. / hyperacidity. [*Gr. hyper = mai mult; lat. aciditas, -atis = acreală, de la acidus = acru.*] Creșterea acidității unui lichid biologic din organism. De obicei, termenul se referă la creșterea concentrației de acid clorhidric în sucul gastric. V. hiperclorhidrie.

HIPERAFECTIVITATE, s. f. / hyperafféctivité, s. f. / hyperaffectivity. [*Gr. hyper = mai mult; lat. affectus = stare de spirit, afecțiune, boală, de la afficere = a afecta, a slăbi.*] Accentuarea uneia dintre stările afective ce caracterizează

*afectivitatea sau ansamblul acestora. H. poate avea uneori o semnificație patologică, de ex. în *nevroze.

HIPERALDOSTERONISM, s. n. / hyperaldostéronisme, s. m. / hyperaldosteronism. Creșterea secreției de *aldosteron produs de cortexul suprarenal, care antrenează eliminarea excesivă a potasiului, retenție de sodiu, alcaloză metabolică și ansamblul de tulburări care rezultă din acestea. H. poate fi *primar* (sau *primitiv*) și *secundar*. În *h. primar*, aldosteronul este secretat în exces de un adenom corticosuprarenal. Se traduce clinic prin *sindromul Conn. *H. secundar*, de diferite grade, este foarte frecvent. În acest caz, hipersecreția de aldosteron este provocată de creșterea concentrației de *renină și *angiotensină. H. secundar se observă în anumite hipertensiuni arteriale (HTA): *HTA malignă cu leziuni arteriolare renale difuze și HTA prin ischemie renală, în acest caz h. fiind foarte pronunțat. H. secundar complică, de asemenea, sindroamele edematoase de origine cardiacă, nefrotice și din cadrul cirozei. O altă cauză a h. secundar poate fi și depleția hidrosodată excesivă din abuzul de diuretice. *H. primar sensibil la dexametazonă*, sin. sindrom Sutherland (v.).

HIPERALGEZIE, s. f. / hyperalgésie, s. f. / hyperalgesia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***algos*** *= durere, sau* ***algesis*** *= simțul durerii.*] Sensibilitate excesivă la durere.

HIPERAMONIEMIE, s. f. / hyperammoniémie, s. f. / hyperammon(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației *amoniacului din sângele arterial (peste 20 g/100 ml sau 10 mol/l), observată frecvent în caz de insuficiență hepatocelulară (*comă hepatică), anastomoză portocavă sau în anumite boli metabolice congenitale. H. provoacă tulburări nervoase grave. V. amoniac și amoniemie.

HIPERAZOTEMIE, s. f. / hyperazotémie, s. f. / hyperazot(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea azotului neproteic din sânge, îndeosebi a *ureei sanguine. V. și uremie.

HIPERAZOTURIE, s. f. / hyperazoturie, s. f. / hyperazoturia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață;* ***ouron*** *= urină.*] Creșterea cantității de *uree eliminată prin urină.

HIPERBARIC, adj. / hyperbare, adj. / hyperbaric. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***baros*** *= greutate.*] Care este caracterizat printr-o presiune crescută. Pentru gaze, o presiune mai mare decât cea atmosferică.

HIPERBARISM, s. n. / hyperbarisme, s. m. / hyperbarism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***baros*** *= greutate; -ism.*] Expunere la presiuni mai mari decât cea atmosferică, superioare presiunilor de la nivelul țesuturilor, fluidelor și cavităților din organism.

HIPERBILIRUBINEMIE, s. f. / hyperbilirubinémie, s. f. / hyperbilirubin(a)emia. [*gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***bilis*** *= fiere;* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentrație sanguină patologic crescută, peste limita superioară a normalului, a *bilirubinei. H. poate determina, clinic, o colorație icterică. H. se poate clasifica în *h. conjugate* și *h. neconjugate*, în funcție de tipul principal de bilirubină sanguină în exces. Există *forme congenitale* (în *sindromul Crigler-Najjar) și *forme dobândite* de h.: h. conjugate (în sindromul Dubin-Johnson și în *sindromul Rotor), h. neconjugate (în *sindromul Gilbert). *H. neonatală* este o formă de h. neconjugată, tranzitorie, care apare în primele zile după naștere. V. și bilirubinemie.

HIPERCALCEMIE, s. f. / hypercalcémie, s. f. / hypercalc(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației de calciu din sânge peste 5,2 mEq/l sau 2,6 mmol/l. H. se constată în bolile ce provoacă *osteoliză (în afara *bolii Paget) și în absorbția crescută de calciu, îndeosebi în hipervitaminoza D. H. se manifestă printr-un sindrom clinic: anorexie, paloare, slăbire, astenie, vomismente și, uneori, *diabet insipid. *H. idiopatică* este asociată cu întârziere în dezvoltarea mentală și anomalii cardiace.

HIPERCALCEMIE FAMILIALĂ HIPOCALCIURICĂ / hypercalcémie hypocalciurique familiale, hypercalcémie familiale bénigne / familial benign hypercalc(a)emia. Maladie congenitală rară, cu transmitere autozomal dominantă, care simulează clinic și histologic o *hiperparatiroidie, dar în care nivelul de *parathormon este normal. Afecțiunea ar putea fi explicată printr-o hipersensibilitate periferică la parathormon, cauzată de un defect de receptor. Sin.: sindrom Marx.

HIPERCALCIURIE, s. f. / hypercalciurie, s. f. / hypercalciuria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Eliminare excesivă de calciu prin urină.

HIPERCALCIURIE IDIOPATICĂ / hypercalciurie idiopathique / essential hypercalciuria, idiopathic hypercalciuria. Sindrom atribuit unei perturbări enzimatice care afectează reabsorbția calciului la nivelul tubilor renali. Caracteristici: hipercalciurie masivă, cu hiperfosfaturie și hipofosfatemie. Calcemia este normală. Manifestările clinice cele mai frecvente: decalcifiere osoasă, litiază renală (adesea relevă sindromul), nefrocalcinoză, spasmofilie, cataractă. Sin.: diabet calcic.

HIPERCAPNIE, s. f. / hypercapnie, s. f. / hyper-capnia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***kapnos*** *= fum, vapor.*] Exces de bioxid de carbon în sânge.

HIPERCETONEMIE, s. f. / hyperkétonémie, s. f. / hyperketon(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***acetum*** *= oțet;* ***-onă*** *; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creștere anormală a concentrației de *corpi cetonici în sânge.

HIPERCHILOMICRONEMIE, s. f. / hyperchylomicronémie, s. f. / hyperchylomicron(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***khylos*** *= suc;* ***mikros*** *= mic;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența în sânge a unei cantități crescute de *chilomicroni. V. și hiperlipidemie.

HIPERCLORHIDRIE, s. f. / hyperchlorhydrie, s. f. / hyperchlorhydria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***khloros*** *= verde, clor;* ***hydor, hydatos*** *= apă.*] Creșterea acidității totale a sucului gastric, cu o mare proporție de acid clorhidric liber. Se asociază, de obicei, ulcerului duodenal. Valori deosebit de crescute ale secreției acide se constată în *sindromul Zollinger-Ellison.

HIPERCOAGULABILITATE, s. f. / hypercoagulabilité, s. f. / hypercoagulability. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***coagulare*** *= a închega, a coagula.*] Creșterea proprietății sângelui de a se coagula. Se deosebesc: *h. cronometrică* (creșterea vitezei de coagulare) și *h. structurală* (creșterea rezistenței cheagului).

HIPERCOLESTEROLEMIE, s. f. / hypercholestérolémie, s. f. / hypercholesterol(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***khole*** *= bilă;* ***stereos*** *= solid, în relief; -ol;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Alterare metabolică primitivă sau secundară, caracterizată prin creșterea cantității de colesterol din sânge (peste 2,5 g/l de plasmă sau 7,7 mmol/l). Se constată frecvent în *hiperlipidemii. H. este constant prezentă în: *mixedem, *icter obstructiv, *nefroză lipoidică. Creșterea cantității de colesterol este primitivă și masivă în *h. esențială* sau *familială*, maladie genetică a cărei gravitate este determinată de frecvența complicațiilor cardiovasculare. V. receptor pentru LDL.

HIPERCORTICISM, s. n. / hypercorticisme, s. m. / hypercorticism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; -ism.*] Termen folosit pentru a regrupa manifestările clinice și de laborator determinate de prezența, în organism, a unei cantități excesive de hormoni corticoizi (unul sau mai mulți) fie endogeni (prin sinteză și secreție crescută corticosuprarenală), fie exogeni, medicamentoși. H. poate fi denumit în funcție de

tipul de hormon aflat în exces: 1) *h. glucocorticosteroid* (v. boală și sindrom Cushing); 2) *h. mineralocorticoid* (v. sindrom Conn, sindrom Sutherland, hiperaldosteronism); 3) *h. androgenic* (v. sindrom adrenogenital).

HIPERCRINIE, s. f. / hypercrinie, s. f. / hypercrinia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***krinein*** *= a separa de.*] Creșterea unei secreții endocrine, cu sau fără modificări calitative ale acestei secreții.

HIPERCROM, adj. / hyperchrome, adj. / hyper-chromatic, hyperchromic. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] 1) Care este intens colorat. 2) Care se caracterizează prin *hipercromie.

HIPERCROMIE, s. f. / hyperchromie, s. f. / hyperchromia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] 1) *Pigmentație accentuată, excesivă. 2) Creștere anormală a conținutului de hemoglobină din eritrocite.

HIPEREMIE, s. f. / hyperémie, s. f. / hyper(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Congestie locală obținută prin mijloace fizice (aplicații calde, aer cald, *sinapism etc.) sau chimice (aplicare de *histamină). *H. pasivă* reprezintă congestia locală după legarea cu un *garou a unui membru. Se apreciază că termenul h. ar trebui evitat. O formă mai corectă ar putea fi hiperhemie.

HIPEREMOTIVITATE, s. f. / hyperémotivité, s. f. / hyperemotivity. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***emotus****, de la* ***emovere*** *= a scoate, a răsturna.*] Stare a anumitor subiecți de a reacționa în mod exagerat și inadecvat la diferite evenimente. H. predispune la *obsesii, *anxietate și *hipocondrie.

HIPERERGIE, s. f. / hyperergie, s. f. / hyperergy. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de le* ***ergein*** *= a lucra.*] Formă de *alergie caracterizată prin reacția exagerată a organismului la contactul cu o anumită substanță.

HIPERESTEZIE, s. f. / hyperesthésie, s. f. / hyper(a)esthesia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Sensibilitate exagerată a pielii sau a organelor de simț. Ex.: h. tactilă, h. acustică etc.

HIPERESTROGENISM, s. n. / hyperoestrogénie, s. f. / hyper(o)estrogenism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***oestrus****, gr.* ***oistros*** *= dorință; gr.* ***gennan*** *= a produce;* ***-ism.***] Excesul de estrogeni în organismul feminin, de natură endogenă (secreție crescută, degradare insuficientă, sensibilizare crescută a receptorilor) sau exogenă și tulburările determinate de acest exces. Clinic, la subiectul impuber se dezvoltă o *pubertate precoce, iar la subiectul puber apar tulburări menstruale (accentuarea menstruației sau, rar, suprimarea acesteia), accentuarea manifestărilor premenstruale. După menopauză, h. este la originea unor metroragii. Sin.: hiperfoliculinism.

HIPEREXTENSIE, s. f. / hyperextension, s. f. / hyperextension. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***extensio, -onis*** *= întindere, de la* ***extendere*** *= a întinde (****ex*** *= în afară;* ***tendere*** *= a întinde).*] *Extensie forțată voluntară, uneori patologică.

HIPERFAGIE, s. f. / hyperphagie, s. f. / hyperfagia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***phagein*** *= a mânca.*] Sin.: bulimie (v.).

HIPERFIBRINEMIE, s. f. / hyperfibrinémie, s. f. / hyperfibrinogen(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***-ină;*** *(gr.* ***gennan*** *= a produce); gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației de *fibrinogen din sânge peste 14,7 mol/l, de obicei în cursul sindroamelor inflamatorii.

HIPERFOLICULINISM, s. n. / hyperfolliculinisme, s. m. / hyperfolliculinism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***folliculus*** *= săculeț, dim. de la* ***follis*** *= burduf, minge;* ***-ină; -ism.***] Sin.: hiperestrogenism (v.).

HIPERFOSFATEMIE, s. f. / hyperphosphatémie, s. f. / hyperphosphat(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației fosfaților din sânge peste 0,04 g/l (sau peste 1,3 mmol/l). Cauze: fiziologice (ingestie, efort) sau patologice (nefrite, tetanie, rahitism).

HIPERFOSFATURIE, s. f. / hyperphosphaturie, s. f. / hyperphosphaturia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor;* ***ouron*** *= urină.*] Creșterea eliminării urinare a fosfaților, ca urmare a reducerii reabsorbției lor tubulare (prin incapacitate a sistemului de transport sau blocare a mecanismului tubular de transport al fosfaților).

HIPERFUNCȚIE, s. f. / hyperfonction, s. f. / hyperfunction. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***functio, -onis*** *= îndeplinire, executare, de la* ***fungi*** *= a se achita, a îndeplini.*] Manifestarea în exces a funcției unui organ, termen folosit îndeosebi pentru glandele endocrine (ex.: h. tiroidiană), când h. se manifestă prin *hipercrinie.

HIPERGAMAGLOBULINEMIE, s. f. / hypergammaglobulinémie, s. f. / hypergammaglobulin(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; γ = a treia literă a alfabetului grec; lat.* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină;*** *gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației de *gamaglobuline plasmatice peste 21 g/l. Prin *electroforeză se disting două tipuri de h.: 1) *H. cu bandă omogenă*, monoclonală, în *macroglobulinemie sau gamamielom. 2) *H. cu bandă difuză*, policlonală, de ex. în inflamații și în boli ale țesutului conjunctiv. În funcție de tipul (tipurile) globulinelor implicate, se disting: h. monoclonală sau *disglobulinemia monoclonală, h. biclonală sau *disglobulinemia biclonală, h. policlonală sau *disglobulinemia policlonală.

HIPERGENEZĂ, s. f. / hypergenèse, s. f. / hypergenesis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Multiplicarea exagerată a elementelor celulare ale unui organ, țesut sau neoplasm. V. și hiperplazie.

HIPERGENITALISM, s. n. / hypergénitalisme, s. m. / hypergenitalism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***genitalia*** *= organele genitale, de la* ***gignere*** *= a naște, a crea;* ***-ism.***] Sin.: hipergonadism (v.).

HIPERGLICEMIANT, adj. / hyperglycémiant, -e, adj. / hyperglyc(a)emic. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***glykys*** *= dulce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] (Substanță sau factor) care crește concentrația sanguină de glucoză. V., de ex., glucagon.

HIPERGLICEMIE, s. f. / hyperglycémie, s. f. / hyperglyc(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***glykys*** *= dulce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea cantității de glucoză din sânge. Este considerată patologică peste 1,2 g/l (dar depinde și de metoda de dozare a glucozei). Se disting: 1) *H. fiziologică*, tranzitorie și proporțională cu cantitatea de glucide ingerate (*h. alimentară*). 2) *H. patologică*, patognomonică în *diabetul zaharat. Se mai observă și într-o serie de boli hepatice glicogenopexice, în unele afecțiuni tiroidiene, hipofizare și ale suprarenalelor.

HIPERGLICINEMIE, s. f. / hyperglycinémie, s. f. / hyperglycin(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***glykys*** *= dulce;* ***-ină;*** ***haima, -atos*** *= sânge.*] Perturbare metabolică ereditară exprimată prin acumularea excesivă de *glicină în sânge și eliminarea acesteia în urină. Clinic, apar tulburări digestive și nervoase. Sin.: acidemie metilmalonică.

HIPERGLICINURIE, s. f. / hyperglycinurie, s. f. / hyperglycinuria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***glykys*** *= dulce;* ***-ină;*** ***ouron*** *= urină.*] Eliminare crescută de *glicină în urină care survine în situații de *hiperglicinemie.

HIPERGLOBULIE, s. f. / hyperglobulie, s. f. / hyperglobulia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob.*] Sin.: poliglobulie (v.).

HIPERGLOBULINEMIE, s. f. / hyperglobulinémie, s. f. / hyperglobulin(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob;* ***-ină;*** *gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*]

Creşterea cantităţii de *globuline conţinute în serul sanguin. H. poate interesa toate tipurile de globuline serice (h. policlonală sau *disglobulinemie policlonală) sau doar unele tipuri de globuline (ex.: h. monoclonală sau *disglobulinemie monoclonală, h. biclonală sau *disglobulinemie biclonală).

HIPERGONADISM, s. n. / hypergonadisme, s. m. / hypergonadism. [*Gr. hyper = mai mult; gone, gonos = urmaş, sămânţă genitală; -ism.*] Starea unui subiect determinată de hiperfuncţia endocrină a gonadelor. Se traduce clinic prin *hiperovarie sau *hiperorhidie. Sin.: hipergenitalism.

HIPERHIDRATARE, s. f. / hyperhydratation, s. f. / hyperhydration. [*Gr. hyper = mai mult; hydor, hydatos = apă.*] Stare de supraîncărcare hidrică. H. se poate produce în ansamblul sectoarelor hidrice din organism (*sindrom de h. globală) sau numai într-unul din aceste sectoare: celular (*sindrom de h. celulară) sau extracelular (*sindrom de h. extracelulară).

HIPERHIDROZĂ, s. f. / hyperhidrose, s. f. / hyperhidrosis. [*Gr. hyper = mai mult; hidros = sudoare; -oză.*] Transpiraţie excesivă cu caracter intermitent (de obicei în relaţie cu stimuli endogeni, de ex. emoţiile) şi localizat (palme, plante, axile), mai rar generalizat. *H. emoţională* este o afecţiune cu caracter autozomal dominant a glandelor sudoripare, în care stimulii determinanţi sunt anxietatea sau stimulii senzoriali.

HIPERIMUNIZARE, s. f. / hyperimmunisation, s. f. / hyperimmunization. [*Gr. hyper = mai mult; lat. immunis = scutit, apărat, de la in = lipsit de, munus = obligaţie.*] Creşterea progresivă a concentraţiei anticorpilor din organism, ca urmare a introducerii repetate a aceluiaşi antigen. Ex.: dacă la un subiect care a primit un grefon incompatibil se implantează un al doilea grefon, acesta va fi respins mai rapid, din cauza răspunsului secundar.

HIPERINSULINEMIE, s. f. / hyperinsulinémie, s. f. / hyperinsulin(a)emia. [*Gr. hyper = mai mult; lat. insula = insulă; -ină; gr. haima, -atos = sânge.*] Exces de *insulină în sânge, care se poate traduce clinic, la concentraţii foarte mari ale insulinei, prin *sindrom hipoglicemic.

HIPERINSULINISM, s. n. / hyperinsulinisme, s. m. / hyperinsulinism. [*Gr. hyper = mai mult; lat. insula = insulă; -ină; -ism.*] 1) Secreţie excesivă de insulină la nivelul celulelor beta din *insulele Langerhans ale pancreasului. 2) Ansamblul de simptome (*sindrom hipoglicemic) generat de concentraţia crescută de insulină în sânge (*hiperinsulinemie). *h. organic* este denumit *sindrom Harris.

HIPERKALIEMIE, s. f. / hyperkaliémie, s. f. / hyperkali(a)emia. [*Gr. hyper = mai mult; ar. kali = potasă; gr. haima, -atos = sânge.*] Creşterea potasiului plasmatic peste 5,5 mmol/l, care poate genera tulburări de ritm cardiac. Origini diverse: *insuficienţă renală, *insuficienţă suprarenală acută, stări de *deshidratare grave, *anoxemie accentuată.

HIPERKALIURIE, s. f. / hyperkaliurie, s. f. / hyperkaliuria. [*Gr. hyper = mai mult; ar. kali = potasă; gr. ouron = urină.*] Creşterea eliminării urinare de potasiu.

HIPERKERATOZĂ, s. f. / hyperkératose, s. f. / hyperkeratosis. [*Gr. hyper = mai mult; keras, keratos = corn; -oză.*] 1) *Keratinizare excesivă, patologică, a epiteliului malpighian sau nemalpighian în metaplazii epidermoide. *H. osteokeratozică* se caracterizează prin dispariţia nucleelor stratului cornean, iar *h. parakeratozică*, prin celule corneene nucleate. V. keratoză, boală Kyrle, boală Flegel. 2) Boală a viţelor caracterizată prin inflamaţia şi îngroşarea stratului cornos, secundar ingestiei de alimente cu hidrocarburi clorinate în cantitate mare. Fiind iniţial considerată de etiologie virală (cu un virus necunoscut) a fost numită şi boală X.

HIPERKINEZIE, s. f. / hyperkinésie, hypercinésie, s. f. / hyperkinesia. [*Gr. hyper = mai mult; kinesis = mişcare, de la kinein = a mişca.*] 1) Mişcare involuntară de natură non-epileptică. În prezent, termenul se utilizează pentru mişcările involuntare de origine incertă sau atipice. 2) Creşterea patologică a frecvenţei sau/şi a intensităţii contracţiilor uterine în timpul *travaliului.

HIPERLACTAŢIE, s. f. / hyperlactation, s. f. / hyperlactation. [*Gr. hyper = mai mult; lat. lactatio, -onis = alăptare, de la lac, lactis = lapte.*] *Lactaţie în cantitate mai mare sau pe o perioadă mai îndelungată.

HIPERLIPEMIE, s. f. / hyperlipémie, s. f. / hyperlip(a)emia. [*Gr. hyper = mai mult; lipos = grăsime; haima, -atos = sânge.*] Varietate de *hiperlipidemie în care lipidele sanguine sunt foarte crescute (60 până la 100 g/l de plasmă), îndeosebi pe seama *trigliceridelor (20-40 g/l), cu creşterea masivă a *chilomicronilor (forma de transport a trigliceridelor şi colesterolului exogen din intestin în sânge). Din cauza concentraţiei lipidice, serul este lactescent. Colesterolul sanguin este moderat crescut. Aceste tulburări constituie hiperlipidemia de tip I, conform clasificării lui Frederickson (v. hiperlipidemie), şi se observă în: diabet, pancreatite, glicogenoze şi alcoolism. V. şi hiperlipidemie (tipurile I şi IV), hipertrigliceridemie. O formă particulară este *h. esenţială* sau *idiopatică* (v).

HIPERLIPEMIE ESENŢIALĂ / hyperlipémie essentielle / essential hyperlip(a)emia. Afecţiune ereditară rară, cu transmitere recesiv autozomală, caracterizată prin hepatosplenomegalie moderată, *xantoame eruptive, crize dureroase abdominale şi retinită lipemică. Sin.: boală Bürger-Grütz.

HIPERLIPIDEMIE, s. f. / hyperlipidémie, s. f. / hyperlipid(a)emia. [*Gr. hyper = mai mult; lipos = grăsime; haima, -atos = sânge.*] Creşterea cantităţii de colesterol şi/sau trigliceride peste valoarea normală de 2 g/l. În funcţie de tipul de *lipoproteine care domină, se deosebesc cinci categorii (după Frederickson): 1) *tip I* - creşterea considerabilă a chilomicronilor şi trigliceridelor (v. hiperlipemie). 2) *tip II* - predomină β-lipoproteinele şi colesterolul; se disting două variante: *tipul IIa*, cu hipercolesterolemie pură (cresc doar LDL), şi *tipul IIb*, cu hipercolesterolemie mixtă (cresc LDL şi VLDL). 3) *tip III* - mixt, cu creşterea concomitentă a β-lipoproteinelor (deci hipercolesterolemie) şi a pre-β-lipoproteinelor (deci trigliceridele endogene); clinic, apar xantoame tendinoase şi eruptive şi există tendinţă la ateroscleroză. 4) *tip IV*, cu ser lactescent şi bogat în pre-β-lipoproteine şi trigliceride endogene; clinic, se aseamănă cu *hiperlipemia esenţială, dar apare în mixedem, nefroză, diabet zaharat, alcoolism (cresc VLDL). sin.: hiperlipomicronemie. 5) *tip V* - rar, prin asociere la subiectul tânăr a tipurilor I şi IV (cresc VLDL şi chilomicronii). Sin.: hiperlipoproteinemie. În practică, cea mai utilă este clasificarea propusă de *Asociaţia Europeană de Ateroscleroză* care împarte h. în: 1) *Hipercolesterolemii*: a) de graniţă (TG sub 2 g/l, iar colesterolul 2-2,5 g/l); b) moderate (colesterol 2,5-3 g/l); c) severe (colesterol peste 3 g/l). 2) *Hipertrigliceridemii*: a) moderate (colesterol sub 2 g/l, iar TG 2-4 g/l); b) severe (TG peste 4 g/l). 3) *Hiperlipidemii mixte*: a) moderate (colesterol 2-3 g/l, TG 2-4 g/l; b) severe (colesterol peste 3 g/l şi TG peste 4 g/l).

HIPERLIPOPROTEINEMIE, s. f. / hyperlipoprotéinémie, s. f. / hyperlipoprotein(a)emia. [*Gr. hyper = mai mult; lipos = grăsime; protos = primul; -ină; haima, -atos = sânge.*] Existenţa în sânge a unor concentraţii anormal crescute de *lipoproteine. Datorită faptului că lipoproteinele sunt forma de transport a lipidelor plasmatice, termenii h. şi hiperlipidemie sunt consideraţi sinonimi.

HIPERLIZINEMIE, s. f. / hyperlysinémie, s. f. / hyperlysin(a)emia. 1) Creşterea concentraţiei sanguine de *lizină. 2) Boală metabolică ereditară cu transmitere autozomal rece-

sivă, determinată de un deficit de lizin-cetoglutarat reductază și caracterizată printr-un exces de lizină în sânge și urină. Se poate asocia cu întârziere în dezvoltarea psihomotorie și staturo-ponderală.

HIPERLIZINEMIE PERIODICĂ / hyperlysinémie périodique / Columbo's sydrome. Sin.: sindrom Columbo (v.).

HIPERLORDOZĂ, s. f. / hyperlordose, s. f. / hyperlordosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***lordos*** *= aplecat, curbat înainte;* ***-oză.***] Accentuarea *lordozei fiziologice, cu localizare în regiunea lombară și uneori cervicală.

HIPERLUTEINISM, s. n. / hyperlutéinisme, s. m. / hyperluteinism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă;* ***-ină; -ism.***] Secreția excesivă de *progesteron. Denumirea provine de la luteină, termen desuet pentru progesteron.

HIPERMAGNEZIEMIE, s. f. / hypermagnésémie, s. f. / hypermagnes(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat. medievală* ***magnesia,*** *din lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică, adusă din regiunea Magnezia din Asia Mică; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației *magneziului în sânge. Se observă îndeosebi în *insuficiența suprarenală.

HIPERMASTIE, s. f. / hypermastie, s. f. / hyper-mastia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***mastos*** *= sân, mamelă.*] 1) Prezența uneia sau mai multor mamele supranumerare. 2) Hipertrofia glandei mamare.

HIPERMENOREE, s. f. / hyperménorrhée, s. f. / hypermenorrh(o)ea. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***men, menos*** *= lună;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] *Menstruație de o abundență anormală.

HIPERMETRIE, s. f. / hypermétrie, s. f. / hyper-metria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***metron*** *= măsură.*] Tulburare de coordonare a mișcărilor, care au o dimensionare exagerată. Se deosebește de *ataxie prin faptul că direcția generală a mișcării este păstrată. Este un semn de leziune cerebeloasă.

HIPERMETROPIE, s. f. / hypermétropie, s. f. / hypermetropia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***metron*** *= măsură;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Perturbare a vederii de aproape, consecutivă anomaliei de refracție a ochiului, în care punctul de convergență a razelor luminoase se află îndărătul retinei. Se corectează cu lentile convexe, convergente. V. și presbiopie, anopie.

HIPERMNEZIE, s. f. / hypermnésie, s. f. / hypermnesia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***mneme*** *= memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Perturbare a memoriei, caracterizată prin redarea cu precizie excesivă a evenimentelor trecute.

HIPERNATRIEMIE, s. f. / hypernatrémie, s. f. / hypernatr(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; spaniolă* ***natron,*** *ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea sodiului sanguin peste valorile normale (peste 145 mEq/l sau 145 mmol/l). Cauze: hipercorticism, deshidratare, insuficiență renală acută sau cronică, insuficiență cardiacă.

HIPERNATRIURIE, s. f. / hypernatriurèse, hyper-natr(i)urie, s. f. / hypernatriuria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; spaniolă* ***natron,*** *ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Creșterea conținutului de sodiu din urină.

HIPERNEFROM, s. n. / hypernéphrome, s. m. / hypernephroma. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***nephros*** *= rinichi;* ***-oma.***] Sin.: nefrocarcinom (v.).

HIPEROREXIE, s. f. / hyperorexie, s. f. / bulimia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***orexis*** *= apetit.*] Sin.: bulimie (v.).

HIPERORHIDIE, s. f. / hyperorchidie, s. f. / hyperorchidism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***orkhis, -idos*** *= testicul.*] Hiperfuncție endocrină a testiculelor. La adult, h. generează o exagerare a comportamentului sexual (tip hiperdiastenic), iar la copil determină *macrogenitosomie precoce (adenom al glandei interstițiale a testiculului).

HIPEROSMOLALITATE, s. f. / hyperosmolalité, s. f. / hyperosmolality. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***osmos*** *= impuls, împingere.*] Creșterea *osmolalității. V. și hipertonie.

HIPEROSMOLARITATE, s. f. / hyperosmolarité, s. f. / hyperosmolarity. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***osmos*** *= impuls, împingere.*] Creșterea *osmolarității. V. și hipertonie.

HIPEROSTOZĂ, s. f. / hyperostose, s. f. / hyperostosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***osteon*** *= os;* ***-oză.***] Îngroșare anormală, circumscrisă sau difuză, a unuia sau a mai multor oase, antrenând deformări osoase. H. constituie procesul patologic dominant într-o serie de boli sau sindroame: 1) *H. corticală generalizată* sau *endostală*, sin.: boală Van Buchem (v.). 2) *H. corticală infantilă*, sin.: boală Caffey (v.). 3) *H. diafizară*, sin.: boală Engelmann (v.). 4) *H. frontală internă*, sin.: boală Morgagnistewart-Morel (v.). 5) *H. generalizată cu pahidermie*, sin.: sindrom Uehlinger (v.). 6) *H. vertebrală anchilozantă* (v.).

HIPEROSTOZĂ VERTEBRALĂ ANCHILOZANTĂ / hyperostose ankylosante vertébrale / Forestier-Rotès-Quérol syndrome. Afecțiune ce se caracterizează prin osificări intervertebrale dorsale inferioare și osteofitoză lombară exuberantă, denumită "în flacără de lumânare". Se asociază relativ frecvent cu un diabet. Apare mai frecvent la bărbați, după decada a șasea de viață. Sin.: spondiloreostoză, sindrom Forestier-Rotès-Quérol.

HIPEROVARIE, s. f. / hyperovarie, s. f. / hyper-ovaria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat. medicală* ***ovarium*** *= ovar, de la* ***ovum*** *= ou.*] Hiperfuncție endocrină a ovarului, exprimată adesea prin sindrom de *hiperestrogenism sau *hiperluteinism.

HIPEROXALURIE, s. f. / hyperoxalurie, s. f. / hiperoxaluria. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***oxalis*** *= măcriș,* ***ouron*** *= urină.*] Excreție a unor cantități mari de *oxalat în urină, care poate conduce la formarea de calculi urinari. Se deosebesc: 1) *H. enterică* survine după rezecția extinsă a *ileonului, care are drept consecință o absorbție excesivă de oxalat la nivelul *colonului, cu formare de calculi în tractul urinar. 2) *H. primară* este o boală genetică ce se caracterizează prin excreția de cantități mari de oxalat, nefrolitiază, nefrocalcinoză, tendință la insuficiență renală și, frecvent, depozite generalizate de oxalat de calciu (*oxaloză), ca urmare a unui defect de metabolizare a *glioxilatului. Se disting două tipuri de h. p.: a) *H. de tip I*, denumită și oxaloză, reprezintă prima boală gravă în care s-a demonstrat rolul patogenic al unui defect de adresare a unei proteine. În această boală se constată un deficit la nivelul hepatocitelor al enzimei alanin glioxilat aminotransferază (AGT). Această enzimă este eficientă numai dacă se află în *peroxizomi. În cazul când *secvența semnal a enzimei este alterată (din cauza unor mutații genetice precise), aceasta ratează ținta sa naturală (peroxizomii) și se fixează la nivelul *mitocondriilor. Această modificare de „adresă" a AGT face ca aceasta să nu își mai exercite rolul fiziologic: metabolizarea glioxilaților. Ca urmare, aceștia se depun în hepatocite unde sunt oxidați în oxalați. Cantitățile de oxalați acumulate în organism pot fi extrem de mari, chiar de ordinul kilogramelor, aceștia invadând, pe cale sanguină, organismul, iar prin depunere provocând leziuni multiorganice, îndeosebi renale, osoase, articulare, vasculare și oculare. Primul organ afectat este rinichiul, prin apariția litiazei renale și a nefrocalcinozei, iar ulterior majoritatea celorlalte viscere. B) *H. de tip II:* este caracterizată prin excreția de acid oxalic și acid L-gliceric din cauza alterării metabolizării hidroxipiruvatului în D-glicerat, ca urmare, probabil, a unui defect autozomal recesiv al glicerat dehidrogenazei.

HIPEROXEMIE, s. f. / hyperoxémie, s. f. / hyperox(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea conținutului de oxigen din sângele arterial, accidentală sau terapeutică.

HIPERPARATIROIDISM, s. n. / hyperparathyroïdisme, s. m. / hyperparathyroidism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă; -ism.*] Stare patologică determinată de secreția excesivă de *parathormon, tradusă clinic prin tulburări ale metabolismului calciului și fosforului (*osteoză paratiroidiană sau *nefrocalcinoză). Se disting: 1) *H. primar*, determinat de un adenom, mai rar de un carcinom sau de o hiperplazie hipertrofică a glandelor paratiroide. Aspectul său tipic este de *osteită fibrochistică sau osteoză paratiroidiană, dar poate provoca și *osteoporoză difuză sau *litiază renală izolată. 2) *H. secundar* poate să apară în *rahitism, *osteo-malacie, în carențe minerale, în unele leziuni renale sau în unele cancere (*mielom multiplu).

HIPERPATIE, s. f. / hyperpathie, s. f. / hyper-pathia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***pathos*** *= afecțiune, boală.*] Recepție exagerată a durerii în sindromul talamic (*sindrom Déjerine-Roussy). Poate fi declanșată chiar de excitanți *subliminali sau de stimuli afectivi.

HIPERPIGMENTAȚIE, s. f. / hyperpigmentation, s. f. / hyperpigmentation. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***pigmentum*** *= vopsea.*] Acumularea în exces a unui pigment în anumite țesuturi. *H. cutanată* - v. melanodermie.

HIPERPIREXIE, s. f. / hyperpyrexie, s. f. / hyperpyrexia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***pyrexis*** *= acces de febră, de la* ***pyressein*** *= a avea febră.*] *Febră extrem de crescută.

HIPERPITUITARISM, s. n. / hyperpituitarisme, s. m. / hyperpituitarism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***pituita*** *= secreție cu mucozități (deoarece anticii credeau că secrețiile nazale provin din această glandă, prin lama ciuruită a etmoidului); -ism.*] Stare patologică indusă de hiperfuncția hipofizei (sau glandă pituitară). Cauze: adenomul bazofil, care determină compresiuni ale glandei, sau adenomul eozinofil (denumit și adenom somatotrop), care provoacă *acromegalie.

HIPERPLACHETOZĂ, s. f. / hyperplaquettose, s. f. / thrombocytosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; fr.* ***plaquette***, *din olandeză* ***plaken*** *= a cârpi, a petici; -oză.*] Sin.: trombocitoză (v.).

HIPERPLAZIE, s. f. / hyperplasie, s. f. / hyperplasia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Dezvoltare exagerată a unui țesut sau organ datorită înmulțirii elementelor celulare normale. partea afectată devine mai mare, dar țesutul sau organul își păstrează forma normală. H. poate fi *fiziologică* sau *compensatorie* (ex.: refacerea unui țesut după îndepărtarea unui fragment) sau *patologică*, de obicei de natură hormonală, de suprastimulare (ex.: prin creșterea estrogenilor rezultă h. endometrului, cu sângerare menstruală anormală). V. și hipertrofie.

HIPERPNEE, s. f. / hyperpnée, s. f. / hyperpn(o)ea. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***pnoia*** *= respirație, de la* ***pnein*** *= a respira.*] Respirație care se caracterizează prin frecvență și amplitudine anormal crescute ale actului respirator și se asociază cu *hiperventilație.

HIPERPOLARIZARE, s. f. / hyperpolarisation, s. f. / hyperpolarization. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***polus*** *= pol.*] Creșterea sarcinii electrice la nivelul membranei celulare, cu mărirea *potențialului de repaus.

HIPERPROLACTINEMIE, s. f. / hyperprolactinémie, s. f. / hyperprolactin(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în față; lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației *prolactinei în sânge, fiziologică în cursul sarcinii și al alăptării. În patologie se disting: 1) *H. primară*, datorată unei tumori (*adenom) sau hiperfuncției antehipofizei. 2) *H. secundară* poate apărea în: hipertiroidie, insuficiență renală, anorexie mentală, hipertensiune arterială și după administrarea unor medicamente (neuroleptice, alfametildopa, cimetidină).

HIPERPROLINEMIE, s. f. / hyperprolinémie, s. f. / hyperprolin(a)emia. Prezența excesivă în sânge a aminoacidului *prolină. Boală ereditară, provocată de absența unor enzime ce degradează prolina. Clinic, apar întârzierea dezvoltării mentale și tulburări neurologice.

HIPERPROTEINEMIE, s. f. / hyperprotéinémie, s. f. / hyperprotein(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***protos*** *= primul; -ină;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea nivelului proteinelor din serul sanguin peste 78 g/l. Apare prin creșterea masei de proteine (îndeosebi *globuline) sau datorită *hemoconcentrației. Poate avea cauze diverse: deshidratare, boli infecțioase, mielom etc.

HIPERSECREȚIE, s. f. / hypersécrétion, s. f. / hypersecretion. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***secretio, -onis*** *= separare, de la* ***secernere*** *= a îndepărta, a separa.*] Creșterea anormală a secreției unei *glande.

HIPERSENSIBILITATE, s. f. / hypersensibilité, s. f. / hypersensitivity. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***sensibilitas, -atis*** *= sensibilitate, de la* ***sentire*** *= a simți.*] 1) Stare de reactivitate crescută a organismului, în general indusă specific de diferiți agenți. 2) În sens restrâns, termenul este utilizat cu referire la manifestările patologice consecutive reacției antigen-anticorp, de tip alergic sau anafilactic. H. reprezintă un răspuns imun anormal de intens față de un stimul antigenic normal, în cursul căruia pot apărea leziuni tisulare. Inițial, clasificarea stărilor de h. a fost stabilită pe baza timpului scurs de la contactul cu antigenul la apariția reacțiilor organismului, distingându-se: a) *H. imediată*, fenomen de alergie umorală, care apare rapid (secunde până la ore) și se manifestă prin fenomene generale (accidente anafilactice) sau locale (crize de astm, urticarie etc.). *Boala serului și *fenomenul Arthus sunt cazuri particulare ale alergiei umorale. b) *H. întârziată* sau *cu mediere celulară*, care survine la 24-36 de ore după contactul cu antigenul și nu este legată de prezența unor anticorpi serici, ci de acțiunea limfocitelor T și a macrofagelor, dotate cu *citotoxicitate și secretoare de *limfokine. Acest tip de h. survine la subiecți nesensibilizați, fără anticorpi preexistenți. Ex.: reacțiile la *tuberculină și la înțepăturile de insecte, sensibilizarea la contactul cu unele substanțe chimice etc. O clasificare mai apropiată de complexitatea fenomenelor de h. a fost elaborată de Gell și Coombs, care au distins patru tipuri de h., adesea asociate: a) *tip I, h. anafilactică (imediată)*, cu anticorpi circulanți (IgE, reagine), care cuprinde anafilaxia cu manifestări generale *(șoc anafilactic) și localizate (astm, coriză spasmodică, urticarie, edem Quincke etc.), ca și *atopia. b) *tip II, h. citotoxică (dependentă de anticorpi)*, cu distrucție prin anticorp și complement a celulelor ce conțin antigen; ex.: anemia hemolitică autoimună. c) *tip III, h. semitardivă (dependentă de complexele imune)*, unde intervine, de asemenea, complementul și care cuprinde bolile complexelor imune (fenomenul Arthus, boala serului, pneumopatiile imunologice). d) *tip IV, h. cu mediere celulară (întârziată)*, consecutivă atacului direct al antigenului de către limfocitele T sensibilizate, acționând prin citotoxicitate sau eliberare de limfokine (alergia tuberculoasă, rejetul grefei). După cum se poate observa, primele trei tipuri de h. sunt mediate de anticorpi, iar tipul IV este mediat celular (de către limfocitele T și macrofage). Reacțiile de h. sunt declanșate de antigeni variați, care diferă de la un individ la altul. De obicei, h. nu se manifestă la primul contact cu antigenul (deoarece este necesar un interval de timp pentru inducerea anticorpilor sau a celulelor T specifice), ci apare la contactele ulterioare cu același antigen.

HIPERSEXUALITATE, s. f. / hypersexualité, s. f. / hipersexuality. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Exagerarea dorinței sexuale.

HIPERSIALIE, s. f. / hypersialie, s. f. / hypersialidosis. [*Gr. **hyper** = mai mult; **sialon** = salivă.*] Sin.: ptialism (v.).

HIPERSIDEREMIE, s. f. / hypersidérémie, s. f. / hypersider(a)emia. [*Gr. **hyper** = mai mult; **sideros** = fier; **haima, -atos** = sânge.*] Creșterea concentrației fierului în serul sanguin.

HIPERSOMNIE, s. f. / hypersomnie, s. f. / hyper-somnia. [*Gr. **hyper** = mai mult; lat. **somnus** = somn.*] Tendința la somn excesiv, patologic.

HIPERSPASTIC, adj. / hyperspastique, hyper-spasmodique, adj. / hyperspastic. [*Gr. **hyper** = mai mult; lat. **spasticus**, gr. **spastikos** = care trage înăuntru, de la gr. **span** = a trage.*] Care se însoțește de contracturi intense.

HIPERSPLENISM, s. n. / hypersplénisme, s. m. / hypersplenism. [*Gr. **hyper** = mai mult; **splen, -os** = splină; **-ism**.*] Sindrom caracterizat prin: 1) Diminuare puternică, disociată sau globală, a numărului hematiilor, leucocitelor și plachetelor din sângele circulant. 2) Activitate normală sau crescută a măduvei osoase hematogene. 3) Ameliorarea sau vindecarea sa prin splenectomie. H. este consecința activității excesive a splinei, adesea hipertrofiată, care distruge globulele roșii pe care le conține, formează anticorpi nocivi pentru elementele figurate din sângele circulant sau perturbă maturația și eliberarea celulelor sanguine de la nivelul măduvei. H. poate fi *secundar* (*tuberculoză, *malarie, *ciroză hepatică, *leucemie, *boală Besnier-Boeckschaumann, *boală Hodgkin, *boală Bryll-Symmers, tulburări ale circulației portale) sau *primitiv-primar* (*icter hemolitic congenital, *purpură trombocitopenică idiopatică, *neutropenie splenică, *pancitopenie).

HIPERSTENIE, s. f. / hypersthénie, s. f. / hyper-sthenia. [*Gr. **hyper** = mai mult, în exces; **sthenos** = forță.*] Existența unor forțe sau tensiuni anormale într-o anumită zonă sau în întreg organismul. Ex.: h. gastrică, exagerarea motilității stomacului.

HIPERSTENURIE, s. f. / hypersthénurie, s. f. / hypersthenuria. [*Gr. **hyper** = mai mult; **sthenos** = forță, concentrație; **ouron** = urină.*] Emisie de urină anormal concentrată, de regulă ca o consecință a *deshidratării sau a scăderii excesive a volumului transpirației.

HIPERTELORISM, s. n. / hypertélorisme, s. m. / hypertelorism. [*Gr. **hyper** = mai mult; **telouros** = îndepărtat; **-ism**.*] Termen care semnifică, în general, creșterea distanței dintre două structuri anatomice de același tip (pereche), dar care este folosit îndeosebi pentru a desemna *h. ocular*, semn într-o serie de sindroame plurimalformative (congenitale sau dobândite).

HIPERTENSIUNE, s. f. / hypertension, s. f. / hypertension. [*Gr. **hyper** = mai mult; lat. **tensio, -onis** = întindere, de la **tendere** = a întinde.*] Creșterea tensiunii, cu sensul de *h. vasculară* sau *h. arterială*, adică creșterea presiunii la nivelul rețelei arteriale. Termenul h. a. desemnează în practică creșterea tensiunii în arterele marii circulații (*h. sistemică*), presiunea maximă depășind 170 mmHg și putând atinge 250-300 mmHg, iar presiunea minimă depășind 100 mmHg. De fapt, presiunea arterială normală variază în funcție de vârstă și, uneori, în funcție de originea etnică. De aici, unele variații în stabilirea valorilor tensionale care atestă h. a. Clasificarea h. a. conform „1999 World Health Organisation – International Society of Hypertension Guidelines for the Management of Hypertension" (J. Hypertens. 1999, 17:151-183) este următoarea: 1) *Tensiune arterială optimă:* TAS (tensiunea arterială sistolică) < 120, TAD (t. a. diastolică) < 80. 2) *T. a normală:* TAS < 130, TAD < 85. 3) *T. a la limita superioară a normalului:* TAS 130-139, TAD 85-89. 4) *HA gradul 1 (ușoară):* TAS 140-159, TAD 90-99. 5) *Subgrup borderline:* TAS 140-149, TAD 90-94. 6) *HA gradul 2 (moderată):* TAS 160-179, TAD 100-109. 7) *HA gradul 3 (severă):* TAS ≥ 180, TAD ≥ 110. 8) *HA sistolică izolată:* TAS ≥ 140, TAD < 90. 9) *Subgrup borderline:* TAS 140-149, TAD < 90. Când valorile tensiunii sistolice și distolice se încadrează în două categorii diferite, pentru clasificarea hipertensiunii se ia în considerare valoarea cea mai mare. H. a. provoacă frecvent cefalee, tulburări senzoriale ușoare, crampe ale extremităților și poate fi la originea unor complicații grave, îndeosebi accidente nervoase de origine vasculară, insuficiență ventriculară stângă, insuficiență renală. Cauzele h. a. rămân, în majoritatea cazurilor, obscure, deși, ca urmare a numeroase cercetări, se conturează o serie de teorii patogenice. În consecință, rămâne operantă clasificarea sindroamelor hipertensive în: 1) *H. a. esențială.* 2) *H. a. secundară (simptomatică).* 1) *H. a. esențială*, de cauze incomplet elucidate, reprezintă peste 80% din cazuri și cuprinde: a) *h. a. benignă* (circa 70% din cazuri), diagnosticul fiind stabilit după eliminarea unor cauze renale, suprarenale, cardiovasculare etc.; b) **h. a. malignă* (8-10% din cazuri), cu tensiune mult ridicată și leziuni de fund de ochi accentuate în raport cu h. a. benignă. Evoluția și prognosticul h. a. esențiale se urmăresc îndeosebi pe baza examenului fundului de ochi. 2) *H. a. secundară* are o cauză cunoscută, bine definită și reprezintă o mică parte a cazurilor de h. a. Cauze: a) de origine renală: afecțiuni renale medicale și chirurgicale; b) de origine endocrină: feocromocitom, corticosuprarenalom, boală Cushing, hipertireoze, menopauză; c) de origine cardiovasculară: ateroscleroză, coarctația aortei, periarterită nodoasă, trombangeită obliterantă, insuficiență cardiacă dreaptă primitivă, aortite, anevrisme aortice; d) de origine nervoasă: leziuni nervoase centrale diverse, tabes, leziuni ale zonei reflexogene sinocarotidiene; e) de origine variată: diabet, gută, obezitate.

HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ ESENȚIALĂ / hypertension artérielle essentielle / essential hypertension. V. hipertensiune.

HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ DE GRANIȚĂ / hypertension limite / borderline hypertension. H. a. în care valorile crescute alternează cu cele normale. Nosologic reprezintă un subgrup al hipertensiunii arteriale ușoare cu tensiune arterială (TA) sistolică 140-160 mmHg și/sau TA diastolică 90-95 mmHg. Subiecții cu h. a. g. prezintă un risc mai mare de îmbolnăvire prin maladii cardiovasculare.

HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ MALIGNĂ / hypertension artérielle maligne / malignant arterial hypertension. Formă de h. a. a adultului tânăr, de obicei fatală. Apare cel mai frecvent în cursul unei insuficiențe renale (60% din cazuri), al unei h. banale sau, mai rar, în h. renovasculară. Sunt caracteristice leziunile de arteriolită fibrinoidă, necrozantă și stenozantă, îndeosebi la nivel renal, fapt ce conduce la hipersecreție de *renină, *angiotensină și *aldosteron. Presiunea arterială este foarte crescută (250/150 mmHg) și manifestările encefalice domină tabloul clinic: cefalee, retinopatie hipertensivă cu edem papilar și hemoragii. Decesul se produce prin accidente cerebrale, cardiace și, îndeosebi, prin insuficiență renală.

HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ PULMONARĂ / hypertension artérielle pulmonaire / pulmonary hypertension. Creștere a presiunii în rețeaua arterială pulmonară peste 35 mmHg (normal, 25 mmHg, minimum 15 mmHg, în medie 20 mmHg). Cauze: 1) Cardiopatii congenitale cu *șunt stânga-dreapta cu debit mare. 2) rezistența excesivă la curgerea sângelui, în două alternative: a) *h. a. p. precapilară*, cu presiune capilară normală, dar cu creșterea presiunii la nivelul arteriolelor pulmonare (în bronhopneumopatii cronice, embolii pulmonare masive sau repetate, unele stenoze mitrale, unele cardiopatii congenitale cu șunt stânga-dreapta, h. a. p. primitivă); b) *h. a. p. postcapilară*, cu creșterea presiunii în aval față de arteriolele pulmonare, la nivelul inimii stângi (leziuni mitrale, insuficiență

ventriculară stângă). 3) *H. a. p. primitivă*, afecțiune rară, de cauză necunoscută, caracterizată prin îngroșare considerabilă a pereților arterelor pulmonare și prin evoluție fatală. H. a. p., indiferent de cauză, provoacă dilatația trunchiului și ramurilor mari ale arterei pulmonare și hipertrofie ventriculară dreaptă, manifestată prin dispnee de efort crescândă și evoluție către insuficiență ventriculară dreaptă.

HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ SECUNDARĂ / hypertension artérielle secondaire / secondary hypertension. V. hipertensiune.

HIPERTENSIUNE INTRACRANIANĂ / hypertension intracrânienne / intracranial hypertension. Sindrom caracterizat prin *cefalee frontală sau occipitală, vomismente, tulburări oculare (*diplopie prin paralizia perechii a VI-a de *nervi cranieni, edem papilar prin stază, care uneori poate conduce la *cecitate prin atrofie optică). H. i. este provocată de hipertensiunea în vasele cerebrale, *edemul cerebral sau acumularea de lichid cefalorahidian, care pot apărea în următoarele circumstanțe patologice: leziuni expansive intracraniene (tumoră, hematom, abces), accidente vasculare (edem cerebral paroxistic într-un puseu de hipertensiune arterială, hemoragie cerebrală sau meningiană, ramolisment cerebral), infecții (meningite, encefalite) sau hidrocefalie.

HIPERTENSIUNE GRAVIDICĂ / hypertension gravidique / gestational hypertension. Sin.: toxemie gravidică (v.).

HIPERTENSIUNE PORTALĂ / hypertension portale / portal hypertension. Sindrom manifestat prin ascită, circulație colaterală, splenomegalie, hemoragii digestive, tulburări digestive și nervoase (*encefalopatie portocavă). Cauze: 1) *Dinamice*, h. p. prin aflux portal crescut, consecință a unor modificări locale și a relațiilor anatomofuncționale arteriolocapilare de la nivelul splinei. 2) *Mecanice*, mult mai importante decât primele, provoacă blocajul circulației portale prin obstacol de origine hepatică (ciroză) sau extrahepatică (stenoza congenitală a venei porte la copil, tromboza venei porte). Sin.: sindrom de hipertensiune portală.

HIPERTENSIV, adj., s. m. sau f. / hypertensif, -ive, adj., s. m. ou f. / hypertensive. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***tensus****, de la* ***tendere*** *= a întinde, a încorda.*] (Bolnav) care suferă de *hipertensiune sau factor care provoacă hipertensiunea arterială.

HIPERTERMIE, s. f. / hyperthermie, s. f. / hyper-thermia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***therme*** *= căldură.*] Sin.: febră (v.).

HIPERTERMIE MALIGNĂ DE EFORT / hyperthermie maligne d'effort / exertion malignant hyperthermia. Sindrom care apare brutal, după un efort intens și prelungit în climat cald și umed. Pe lângă creșterea temperaturii centrale la 40°C, se produc tulburări neuropsihice severe, tahicardie cu sincopă cardiovasculară, uneori sudație abundentă, semne biochimice de liză musculară, tulburări de coagulare, afectare hepatică și renală.

HIPERTERMIE MALIGNĂ PERANESTEZICĂ / hyperthermie maligne peranesthésique / malignant hyperthermia of anesthesia. Sindrom rar, ce apare în cursul anesteziilor generale, îndeosebi când se asociază tiopental-succinilcolină și halotan. Se manifestă cu febră intensă, 42°C și peste, însoțită totdeauna de hiperpnee, cianoză, hipertensiune arterială, tahicardie și adesea de rigiditate musculară.

HIPERTIMIE, s. f. / hyperthymie, s. f. / hyperthymia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***thymos*** *= minte, spirit.*] Exaltare a vieții afective, însoțită de obicei de o anumită euforie. Uneori, prin h. se înțelege accentuarea vieții afective în ambele direcții: euforie (*manie) sau tristețe (*melancolie).

HIPERTIROIDIE, s. f. / hyperthyroïdie, s. f. / hyperthyroidism. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: hipertiroidism (v.).

HIPERTIROIDISM, s. n. / hyperthyroïdisme, s. m. / hyperthyroidism, hyperthyreosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă; -****ism****.*] Ansamblu de manifestări plurisistemice determinat de hipersecreția prelungită de hormoni tiroidieni, ceea ce implică o hiperfuncție a parenchimului tiroidian și o serie de manifestări de *tireotoxicoză. H. este constantă în *boala Basedow-Graves. Alte forme de h.: *adenomul tiroidian hiperfuncțional (adenomul toxic sau boala Plummer); *tirotoxicoza factitia* (prin administrare exogenă de hormoni tiroidieni în exces); secundar unui adenom hipofizar secretant de TSH (*h. hipofizară*); prin secreție extratiroidiană de hormoni tiroidieni (**struma ovarii*, *mola hidatiformă); în cazul unui carcinom tiroidian asociat cu hipersecreție hormonală; pasager, în relație cu unele forme de tiroidită (*tiroidită subacută De Quervain, *tiroidită Hashimoto). Tulburările din h. se constituie într-un sindrom caracterizat prin simptome metabolice (*catabolism accentuat, creșterea metabolismului bazal, insuficiență energetică tisulară), simptome cardiovasculare, neurovegetative și psihice. H. cu exoftalmie este *boala Basedow-Graves. Termenii hipertiroidie și h. nu sunt total sinonimi. În engleză se utilizează îndeosebi termenul h., iar alți autori, îndeosebi francofoni, preferă termenul de hipertiroidie. Uneori, h. este întrebuințat cu sensul "*thyroid-like*". Sin.: hipertiroidie, *tireotoxicoză (sin. parțial, deoarece există tireotoxicoze fără h.).

HIPERTIROXINEMIE, s. f. / hyperthyroxinémie / hyperthyroxin(a)emia. Exces de *tiroxină în sânge.

HIPERTON, adj. / hypertonique, adj. / hypertonic. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***tonos*** *= tensiune.*] 1) Care se raportează la hipertonie (v.). 2) O soluție a cărei presiune osmotică este superioară celei a plasmei. 3) Caracteristica unei soluții cu o concentrație suficient de crescută în solviți pentru a provoca ieșirea apei din celule, prin *osmoză. Var.: hipertonic.

HIPERTONIC. Var. pentru hiperton (v.).

HIPERTONICITATE, s. f. / hypertonie, s. f. / hypertonicity. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***tonikos*** *= întăritor, de la* ***tonos*** *= tensiune.*] Sin.: hipertonie, 1 (v.).

HIPERTONIE, s. f. / hypertonie, s. f. / hypertonicity (1), hypertonia (2, 3). [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***tonos*** *= tensiune.*] 1) Starea unui lichid sau a unei soluții având o *presiune osmotică mai mare decât cea a unui alt lichid cu care este pus în contact. *H. plasmatică* reprezintă creșterea presiunii osmotice a plasmei, ca urmare a creșterii concentrației în electroliți sau a deshidratării. V. sindrom de hipertonie osmotică a plasmei. Sin.: hipertonicitate. 2) Spasm permanent arteriocapilar, care poate provoca hipertensiunea arterială. 3) Creșterea *tonusului muscular sau a *tonicității unui organ. Sin.: hipertonicitate.

HIPERTRICOZĂ, s. f. / hypertrichose, s. f. / hypertrichosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***thrix, trikhos*** *= păr; -****oză****.*] Dezvoltare anormală a părului, a sistemului pilos. Poate fi congenitală sau dobândită, localizată sau generalizată.

HIPERTRIGLICERIDEMIE, s. f. / hypertriglycéridémie, s. f. / hypertriglycerid(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***tres, tria****, gr.* ***treis*** *= trei; gr.* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea concentrației *trigliceridelor din sânge. Pentru *h. familială*, v. hiperlipoproteinemie.

HIPERTROFIE, s. f. / hypertrophie, s. f. / hypertrophy. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Creșterea dimensiunilor, a volumului unui țesut sau a unui organ prin mărirea celulelor și doar secundar prin multiplicare celulară. Se datorează creșterii rezistenței în fața unei cavități (suprasolicitare de rezistență) sau creșterii volumului de umplere prin refluare sau șunt (suprasolicitare de volum). Ex.: h. musculară consecutivă efortului fizic. A se compara cu *hiperplazia. V. și atrofie.

HIPERTROFIE ATRIALĂ / hypertrophie atriale / atrial hypertrophy. Creșterea masei musculare atriale prin suprasolicitare de volum sau de rezistență a atriilor. Este obiectivată electrocardiografic prin modificări ale undei P. În *h. a. stângă*, unda P are aspect bifid, cu baza ușor lărgită, denumită și „P mitral", întâlnită îndeosebi în *stenoza mitrală. În *h. a. dreaptă*, unda P are amplitudine crescută (peste 2,5 mV), este ascuțită, dar cu bază normală; mai este numită „P pulmonar", datorită incidenței sale crescute în *cordul pulmonar cronic.

HIPERTROFIE VENTRICULARĂ / hypertrophie ventriculaire / ventricular hypertrophy. Creșterea masei ventriculare consecutiv h. mușchiului cardiac, manifestată electrocardiografic prin devierea axului electric de partea hipertrofiată, lărgire ușoară a complexului QRS și modificări ale undei T. Tipuri: 1) *H. de adaptare* apare când ventriculul drept este obligat să se adapteze la regimul de presiune din marea circulație (ex.: în *tetrada Fallot). 2) *H. de baraj*, când crește rezistența la evacuarea ventriculilor (în *hipertensiunea arterială sau pulmonară, în *stenoza aortică sau pulmonară). 3) *H. de suprasarcină* sau *de reflux*, când un ventricul preia un aport de sânge suplimentar (*insuficiență valvulară, *șunt stânga-dreapta).

HIPERTROMBOCITEMIE, s. f. / hyperthrombocytémie, s. f. / thrombocytosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***thrombos*** *= cheag;* ***kytos*** *= celulă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea excesivă a numărului de trombocite în circulația periferică, uneori peste un milion pe mm³. Se constată în stări infecțioase, stări posthemoragice, leucoză mieloidă cronică, boală Vaquez, h. esențială etc. Creșterea numărului de trombocite duce nu la tromboză, ci la hemoragii.

HIPERTROPIE, s. f. / hypertropie, s. f. / hypertropia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce;* ***ops, opos*** *= văz, vedere.*] Deviație permanentă a *axei vizuale a unui ochi în sus, denumită și *strabism vertical sau divergență verticală. Sin. (rar): anopie.

HIPERURICEMIE, s. f. / hyperuricémie, s. f. / hyperuric(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult;* ***ouron*** *= urină, acid uric;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea cantității de *urat de sodiu, sare a acidului uric, în circulația sanguină. Se admite existența unei h. la concentrații de peste 416 mol/l. Uneori sunt denumite ca h. și fenomenele patologice rezultate în urma acestei creșteri (*gută, *litiază). În cazul *h. congenitale* s-a descris *sindromul Lesch-Nyhan.

HIPERVENTILAȚIE, s. f. / hyperventilation, s. f. / hyperventilation. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***ventilatio, -onis*** *= expunere la vânt, de la* ***ventilare*** *= a agita în aer.*] Creșterea debitului ventilator alveolar, care se traduce prin hipercapnie. *H. alveolară* poate fi reflexă, emoțională, terapeutică sau neurologică. În marea majoritate a cazurilor este în relație cu o afecțiune respiratorie care determină hipoxie, și h. apare ca mecanism compensator. V. și ventilație pulmonară.

HIPERVITAMINOZĂ, s. f. / hypervitaminose, s. f. / hypervitaminosis. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***vita*** *= viață; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină; -oză.***] Dismetabolism cronic determinat de aportul exogen excesiv al unor vitamine, în special vitaminele A și D. Ex.: în cazul h. D apare un dismetabolism fosfocalcic.

HIPERVOLEMIE, s. f. / hypervol(h)émie, s. f. / hypervol(a)emia. [*Gr.* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***volumen, -inis*** *= sul de hârtie, de la* ***volvere*** *= a răsuci, a învârti; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea volumului sanguin total circulant. V. volemie.

HIPNAGOG, adj. / hypnagogique, adj. / hypnagogic. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***agogos*** *= care conduce spre.*] Care se produce în momentul adormirii, în faza inițială a somnului. Ex.: halucinații h., anxietate h.

HIPNOLOGIE, s. f. / hypnologie, s. f. / hypnology. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***logos*** *= știință.*] Studiul somnului și al perturbărilor acestuia.

HIPNOPOMPIC, adj. / hypnopompique, adj. / hypnopompic. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***pompe*** *= procesiune.*] Care se produce în momentul trezirii din somn.

HIPNOTERAPIE, s. f. / hypnothérapie, s. f. / hypnotherapy. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Terapia prin *hipnoză.

HIPNOTIC, adj., s. n. / hypnotique, adj., s. m. / hypnotic. [*Gr.* ***hypnotikos*** *= care produce somn, de la* ***hypnos*** *= somn.*] Sin.: somnifer (v.).

HIPNOTISM, s. n. / hypnotisme, s. m. / hypnotism. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***-ism.***] Ansamblu de tehnici care permit provocarea, prin mecanisme de *sugestie, a unei stări apropiate de somn, în cursul căreia subiectul percepe și execută ordinele care îi sunt date. Se pot conserva timp îndelungat, datorită rigidității musculare particulare, poziții care sunt imposibile în starea de veghe.

HIPNOTOXINĂ, s. f. / hypnotoxine, s. f. / hypnotoxin. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ină.***] 1) Toxină ipotetică ce se acumulează în orele de mers, de efort și care inhibă activitatea corticală provocând somn. 2) Substanță toxică extrasă din tentaculele unor animale marine; afectează SNC.

HIPNOZĂ, s. f. / hypnose, s. f. / hypnosis. [*Gr.* ***hypnos*** *= somn;* ***-oză.***] Stare de somn incomplet provocată artificial prin procedee de inducție (*hipnotism), în timpul căreia diverse fenomene (psihice sau fizice) pot apărea spontan sau ca răspuns la stimuli verbali sau la alți stimuli.

HIPOACIDITATE, s. f. / hypoacidité, s. f. / hypoacidity. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; lat.* ***aciditas, -atis*** *= acreală, de la* ***acidus*** *= acru.*] Diminuare anormală a acidității sucului gastric. V. tab. const. biochim.

HIPOACUZIE, s. f. / hypoacousie, s. f. / hypoacusia, hypoacusis. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***akousis*** *= auz, de la* ***akouein*** *= a auzi.*] Tulburare de auz caracterizată prin diminuarea mai mult sau mai puțin accentuată a acuității auditive. V. și cofoză, surditate.

HIPOALGEZIE, s. f. / hypoalgésie, s. f. / hypoalgesia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***algos*** *= durere, sau* ***algesis*** *= simțul durerii.*] Deficit incomplet al sensibilității dureroase. V. și analgezie.

HIPOANDROGENIE, s. f. / hypoandrogénie, s. f. / hypoandrogenism. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***aner, andros*** *= bărbat;* ***gennan*** *= a produce.*] Diminuarea secreției hormonilor androgeni, în următoarele alternative: 1) *H. primar*, în relație directă cu un deficit suprarenalian sau testicular. 2) *H. secundar*, prin deficit de stimulare hipofizară.

HIPOBARISM, s. n. / hypobarisme, s. m. / hypobarism. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***baros*** *= greutate;* ***-ism.***] Condiție rezultată atunci când presiunea atmosferică a gazului este mai mică decât presiunea din țesuturi a acestuia.

HIPOBAROPATIE, s. f. / hypobaropathie, s. f. / hypobaropathy. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***baros*** *= greutate;* ***pathos*** *= boală.*] Tulburări produse în expedițiile desfășurate la altitudine mare. Reprezintă consecința reducerii presiunii aerului atmosferic și, îndeosebi, a reducerii presiunii oxigenului.

HIPOCALCEMIE, s. f. / hypocalcémie, s. f. / hypocalc(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Diminuarea concentrației calciului din sânge (sub 0,105 g/l sau sub 2,6 mmol/l). Se observă în *hipoparatiroidie, *tetanie, în unele forme de *rahitism, *nefrite, *scorbut.

HIPOCALCIURIE, s. f. / hypocalciurie, s. f. / hypocalciuria. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu; gr.*

ouron = *urină*.] Reducerea eliminării calciului prin urină (sub 0,150 g/24 h sau sub 3,75 mmol/24 h).

HIPOCAMP, s. n. / hippocampe, s. f. / hippocampus. NA: hippocampus. [*Lat.* ***hippocampus,*** *de la gr.* ***hippokampos*** = *cal de mare.*] Excrescență curbă de substanță cenușie, situată în planșeul ventriculului cerebral lateral. Corespunde celei de-a V-a circumvoluții temporale și se află în relație strânsă cu ariile olfactive ale creierului. Sin.: cornul lui Ammon.

HIPOCAPNIE, s. f. / hypocapnie, s. f. / hypocapnia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***kapnos*** = *fum, vapor.*] Diminuarea nivelului CO_2 din sângele arterial, consecutivă *hiperventilației.

HIPOCLOREMIE, s. f. / hypochlorémie, s. f. / hypochlor(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***khloros*** = *verde, clor;* ***haima, -atos*** = *sânge.*] Diminuarea nivelului clorurilor în sânge (sub 3,50 g/l sau sub 99 mmol/l), observată îndeosebi în vomismente abundente și diaree, precum și în *coma diabetică.

HIPOCLORHIDRIE, s. f. / hypochlorhydrie, s. f. / hypochlorhydria. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***khloros*** = *verde, clor;* ***hydor, hydatos*** = *apă.*] Deficiență de *acid clorhidric în stomac, uneori în relație cu *gastrita sau *cancerul gastric, alteori fără o cauză aparentă. V. și anaclorhidrie, achilie.

HIPOCOLESTEROLEMIANT, adj., s. n. / hypocholestérolémiant, -e, adj., s. m. / hypocholester(a)emic, hypocholesterol(a)emic. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***khole*** = *bilă;* ***stereos*** = *solid, în relief;* ***-ol;*** ***haima, -atos*** = *sânge.*] 1) Care scade concentrația *colesterolului sanguin (sau se află în relație cu această diminuare). 2) Denumire generică pentru medicamentele care au această proprietate, îndeosebi *fibrații, *colestiramina (*rezină *chelatoare de *acizi biliari) și *statinele, inhibitoare de *hidroxi-3-metil-glutaril-coenzimă A reductază. Sin. parțial: hipolipemiant.

HIPOCOLESTEROLEMIE, s. f. / hypocholestérolémie, s. f. / hypocholesterol(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***khole*** = *bilă;* ***stereos*** = *solid, în relief;* ***-ol;*** ***haima, -atos*** = *sânge.*] Diminuare anormală a concentrației de *colesterol din sânge, în general, în relație cu o afectare hepatică.

HIPOCOLIE, s. f. / hypocholie, s. f. / hypocholia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***khole*** = *bilă.*] Diminuarea secreției biliare.

HIPOCONDRIE. Var. pentru ipohondrie (v.).

HIPOCONDRU, s. n. / hypocondre, s. m. / hypocondrium. NA: hypocondrium. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***khondros*** = *cartilaj.*] Regiune abdominală anterolaterală, simetrică, situată lateral față de epigastru, sub cartilajele costale. *H. drept* corespunde lobului drept al ficatului și veziculei biliare. *H. stâng* corespunde splinei, lobului stâng hepatic, corpului stomacului și unghiului colic stâng. V. și abdomen.

HIPOCORTICISM, s. n. / hypocorticisme, s. m. / hypocorticism. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* *lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarță;* ***-ism.***] Sin.: insuficiență suprarenală (v.).

HIPOCRATISM, s. n. / hippocratisme, s. m. / hippocratism. [***Hipocrate din Cos,*** *părintele medicinii, student și profesor (nu fondator) al școlii din Cos, 460-375 î. H.;* ***-ism.***] Concepția lui Hipocrate din Cos, părintele medicinei, a cărui doctrină a însemnat începutul medicinei științifice, deoarece el a încercat explicarea bolilor (nu există "boli sacre") pornind de la observația rațională, constituție-temperament și de la influențele mediului ambiant. Elementele esențiale ale h. au valoare perenă.

HIPOCRATISM DIGITAL / hippocratisme digital / digital hippocratism, clubbing. Sin.: degete hipocratice (v.).

HIPOCROMIE, s. f. / hypochromie, s. f. / hypo-chromia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***khroma, -atos*** = *culoare.*] 1) Scăderea anormală a *hemoglobinei conținute în eritrocite. 2) Pigmentație cutanată diminuată. 3) Diminuarea colorației unor celule sau țesuturi prin scăderea afinității pentru coloranți pe care acestea în mod normal îi fixează.

HIPODERM, s. n. / hypoderme, s. m. / hypodermis. NA: tela subcutanea. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***derma, -atos*** = *piele.*] Zona tegumentului situată sub *dermul profund, caracterizată prin travee conjunctivo-elastice laxe, care delimitează lobuli adipoși ce conțin celule grăsoase sau adipoase. Var.: hipodermă. Sin.: țesut subcutanat.

HIPODERMĂ. Var. pentru hipoderm (v.).

HIPODERMIC, adj. / hypodermique, adj. / hypodermic. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***derma, -atos*** = *piele.*] Care se referă la țesutul celular subcutanat. Ex.: injecție h. Sin.: subcutanat.

HIPODERMITĂ, s. f. / hypodermite, s. f. / panniculitis. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***derma, -atos*** = *piele;* ***-ită.***] Termen generic pentru leziunile inflamatorii subcutanate, localizate la nivelul *hipodermului, acute sau cronice, indiferent de cauză.

HIPOESTEZIE, s. f. / hypoesthésie, s. f. / hypo-(a)esthesia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* ***aisthesis*** = *senzație, sensibilitate.*] Diminuare a sensibilității, globală sau disociată. Ex.: *disociație siringomielică.

HIPOESTROGENIE, s. f. / hypo-oestrogénie, s. f. / hypoestrogen(a)emia, hypoestrogenism. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* *lat.* ***oestrus,*** *gr.* ***oistros*** = *dorință;* *gr.* ***gennan*** = *a produce.*] Diminuarea concentrației plasmatice a *estrogenilor și/sau a efectelor trofice și metabolice ale acestora asupra țesuturilor țintă.

HIPOFIBRINOGENEMIE, s. f. / hypofibrinogénémie, s. f. / hypofibrinogen(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** = *mai puțin;* *lat.* ***fibra*** = *fibră;* ***-ină;*** *gr.* ***gennan*** = *a produce;* ***haima, -atos*** = *sânge.*] Diminuarea concentrației *fibrinogenului din sânge, care, dacă este accentuată, provoacă întârzierea coagulării și hemoragii. Se deosebesc: 1) *H. congenitală,* foarte rară, cu transmitere autozomal dominantă sau recesivă. 2) *H. dobândită,* care poate surveni în *insuficiența hepatică, în *sindromul de coagulare intravasculară diseminată, în *fibrinoliza primitivă sau în pierderile de proteine.

HIPOFIZAR, adj. / hypophysaire, adj. / hypophysial. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***physis*** = *creștere, de la* ***phyein*** = *a crește.*] Sin.: pituitar (v.).

HIPOFIZĂ, s. f. / hypophyse, s. f. / hypophysis. NA: hypophysis, glandula pituitaria. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***physis*** = *creștere, de la* ***phyein*** = *a crește.*] Organ neuroglandular (etimologic cu semnificația de „excrescență inferioară" a bazei craniului), cu funcție endocrină, subdivizat în două părți diferite din punct de vedere embriologic, morfologic și funcțional: 1) *neurohipofiza* formată din eminența mediană, tija infundibulară și posthipofiza; 2) *adenohipofiza* formată din antehipofiză, lobul cistiform și lobul infundibulotuberal. H. are greutate de 0,5-0,8 g (care se dublează la gravidă), dimensiuni de 0,6/0,8/1,5 cm și este situată median, în *șaua turcească. La nivelul neurohipofizei sunt stocați și, ulterior, eliberați hormonii hipotalamici neurohipofizari sintetizați în nucleii supraoptic și paraventricular și care ajung în neurohipofiză prin tractul hipotalamo-hipofizar (*vasopresina și *oxitocina). Adenohipofiza este locul de sinteză și secreție a unor hormoni tropi polipeptidici (*somatotropina, *prolactina și *corticotrofina) și glicoproteici (tirotrofina, gonadotrofine). Sin.: glandă pituitară. V. și hormon antehipofizar.

HIPOFIZECTOMIE, s. f. / hypophysectomie, s. f. / hypophysectomy. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***physis*** = *creștere, de la* ***phyein*** = *a crește;* ***ektome*** = *excizie.*] Exereză totală sau parțială a *hipofizei, fie pe cale chirurgicală (abordare subfrontală sau transrinoseptală), fie prin implantarea, prin *stereotaxie, a unei surse radioactive.

HIPOFIZIOLIZĂ, s. f. / hypophysiolyse, s. f. / functional hypophysectomy. [*Gr.* ***hypo*** = *sub;* ***physis*** = *creștere, de la* ***phyein*** = *a crește;* ***lysis*** = *distrugere, de la* ***lyein*** = *a dis-*

truge.] Distrucție chirurgicală sau radioizotopică a lobului anterior al hipofizei, practicată în unele cazuri de neoplasme endocrine cu metastaze și în unele retinite diabetice.

HIPOFOSFATEMIE, s. f. / hypophosphatémie, s. f. / hypophosphat(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Scăderea cantității de fosfați din plasma sanguină, adică a *fosfatemiei. Se manifestă prin hemoliză, astenie fizică și convulsii. Poate apărea în *hiperparatiroidism, *rahitism, *osteomalacie, afecțiuni tubulare renale, *sindrom Fanconi. Sunt cunoscute: 1) *H. familială*: rahitism hipofosfatemic familial. 2) *H. legată de cromozomul X*: formă de rahitism familial cu trasmitere gonozomal dominantă.

HIPOFOSFATURIE, s. f. / hypophosphaturie, s. f. / hypophosphaturia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***phos, photos*** *= lumină, fosfor;* ***ouron*** *= urină.*] Reducerea eliminării urinare a fosfaților, prin creșterea reabsorbției lor tubulare sau prin reducerea cantității de fosfați anorganici filtrați.

HIPOGAMAGLOBULINEMIE, s. f. / hypogamma-globulinémie, s. f. / hypogammaglobulin(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; γ = a treia literă a alfabetului grec; lat.* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Deficiență imunologică marcată, prin nivel scăzut al *gamaglobulinelor din ser, cu susceptibilitate la boli infecțioase. Poate fi congenitală sau secundară.

HIPOGASTRU, s. n. / hypogastre, s. m. / hypogastrium. NA: regio pubica. [*Gr.* ***hypo*** *= sub;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Regiune a abdomenului. V. abdomen.

HIPOGENITALISM, s. n. / hypogénitalisme, s. m. / hypogenitalism. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; lat.* ***genitalia*** *= organele genitale, de la* ***gignere*** *= a naște, a crea; -ism.*] Sin.: hipogonadism (v.).

HIPOGEUZIE, s. f. / hypogeusie, s. f. / hypogeusia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***geusis*** *= gust, de la* ***geuein*** *= a gusta.*] Diminuarea senzațiilor gustative.

HIPOGLICEMIE, s. f. / hypoglycémie, s. f. / hypoglyc(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***glykys*** *= dulce;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Scăderea cantității de glucoză din sânge sub limita normală de 0,80 g/l. Se poate produce prin supradozaj de insulină sau de sulfamide hipoglicemiante (în tratamentul diabetului), prin hipersecreție de insulină (îndeosebi *insulinom), ca și în insuficiența suprarenală, antehipofizară sau hepatică. Se manifestă prin anxietate, dezorientare, tahicardie, transpirații profuze, senzație de foame imperioasă, tremurături (tulburări denumite și sindrom hipoglicemic). Uneori, îndeosebi în *insulinoame, sindromul hipoglicemic evoluează către *comă hipoglicemică.

HIPOGONADISM, s. n. / hypogonadisme, s. m. / hypogonadism. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***gone, gonos*** *= urmaș, sământă genitală; -ism.*] Deficit gonadic care se manifestă prin gametogeneză diminuată și/sau insuficiență secretorie a hormonilor gonadici, determinând lipsa apariției sau atrofierea caracterelor sexuale secundare și un fenotip particular, în relație cu etiologia. H. poate apărea prepubertar sau postpubertar, la ambele sexe. *H. feminine* se pot clasifica în *h. hipogonadotrope* (de etiologie hipotalamică sau hipofizară), în care concentrația sanguină de FSH și LH este scăzută și *h. hipergonadotrope*, în care valorile sanguine ale FSH și LH sunt crescute. Între etiologiile cele mai frecvente ale h. hipogonadotrop hipotalamic sunt incluse: *sindromul Kallman, *sindromul Prader-Willi, *sindromul Lawrence-Moon-Bardet-Biedel, tumori ale sistemului nervos, tumori hipotalamice etc. Hipogonadismul hipogonadotrop de cauză hipofizară poate fi determinat de insensibilitatea la GnRH, de unele forme de nanism hipofizar, tumori hipofizare, sindromul adrenogenital netratat, maladii inflamatorii infiltrative sau de traumatisme ale hipofizei. Afecțiunile care se pot asocia cu hipogonadism hipergonadotrop pot fi: agenezii sau disgenezii gonadice, *sindrom Turner, mutație inactivantă a receptorului pentru FSH sau a receptorului pentru LH, sindroame de insensibilitate completă la androgeni etc. Sin.: hipogenitalism.

HIPOHIDROZĂ, s. f. / hypohidrose, s. f. / hypohidrosis, hypoidrosis. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***hidros*** *= sudoare;* ***-oză.***] Diminuare anormală a transpirației.

HIPOINSULINISM, s. n. / hypoinsulinisme, s. m. / hypoinsulinism, hypoinsulin(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; lat.* ***insula*** *= insulă; -ină; -ism.*] 1) Diminuarea concentrației plasmatice a *insulinei, constatată prin dozare radioimunologică și comparată cu martori normali. 2) Prin extensie, termenul desemnează stările de carență în insulină, fie absolută, ca în diabetul insulinodependent, fie relativă, ca în diabetul non-insulinodependent.

HIPOKALIEMIE, s. f. / hypokaliémie, s. f. / hypokali(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; ar.* ***kali*** *= potasă; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Diminuare a nivelului potasiului din sânge sub limitele normale (sub 3,5 mEq/l sau 3,5 mmol/l). Cauze: insuficiență de aport alimentar sau pierdere de potasiu prin vomismente și diaree. V. și sindrom Conn.

HIPOKALIEMIE CRONICĂ FAMILIALĂ CU HIPERKALIURIE / hypokaliémie chronique familiale avec hyperkaliurie / Bartter's syndrome. Sin.: sindrom Bartter (v.).

HIPOKINEZIE, s. f. / hypokinésie, s. f. / hypokinesia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Diminuare a capacității de mișcare. *H. uterină* se caracterizează prin contracții uterine ale căror ritm, intensitate sau durată sunt mai scăzute decât normal, față de stadiul *travaliului.

HIPOLIPEMIANT, adj., s. n. / hypolipidémiant, -e, adj., s. m. / hypolipid(a)emic. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***lipos*** *= grăsime;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] 1) Despre o substanță (medicament) capabilă să micșoreze o *hiperlipidemie. 2) Denumire generică pentru medicamentele care exercită această acțiune. Sin.: hipocolesterolemiant, hipolipidemiant, normolipemiant.

HIPOLIPEMIE, s. f. / hypolipémie, s. f. / hypo-lip(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***lipos*** *= grăsime;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Scăderea *lipemiei.

HIPOLIPIDEMIANT, adj., s. n. / hypolipidémiant, -e, adj., s. m. / hypolipid(a)emic. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***lipos*** *= grăsime;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sin.: hipolipemiant (v.).

HIPOMAGNEZIEMIE, s. f. / hypomagnesémie, s. f. / hypomagnes(a)emia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin; lat. medievală* ***magnesia****, din lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică, adusă din regiunea* ***Magnezia*** *din Asia Mică; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Scăderea concentrației magneziului din sânge (sub 1,5 mEq/l sau 0,75 mmol/l), manifestată prin hiperiritabilitate neuromusculară. Cauze: malabsorbție, deshidratare, alcoolism sau afecțiuni renale.

HIPOMANIE, s. f. / hypomanie, s. f. / hypomania. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***mania*** *= nebunie.*] Tulburare afectivă manifestată printr-o stare tranzitorie sau constantă de excitație euforică, ce incită la acțiuni multiple și dezordonate, evocând accesul de *manie sub o formă atenuată.

HIPOMENOREE, s. f. / hypoménorrhée, s. f. / hypomenorrh(o)ea. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***men, menos*** *= lună;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] *Menstruație mult redusă ca abundență.

HIPOMIMIE, s. f. / hypomimie, s. f. / hypomimia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***mimia*** *= imitare, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Tulburarea *mimicii emotive prin diminuarea și încetinirea mișcărilor care determină expresia feței.

HIPOMNEZIE, s. f. / hypomnésie, s. f. / hypomnesia. [*Gr.* ***hypo*** *= mai puțin;* ***mneme*** *= memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Diminuarea, slăbirea *memoriei.

HIPONATREMIE, s. f. / hyponatrémie, s. f. / hyponatr(a)emia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; spaniolă **natron**, ar. **natroun** = carbonatul de sodiu natural; gr. **haima, -atos** = sânge.*] Diminuarea nivelului de sodiu din sânge sub limitele normale (sub 135 mEq/l sau 135 mmol/l). Se însoțește totdeauna de pierdere de apă.

HIPONATRIURIE, s. f. / hyponatr(i)urie, hyponatriurèse, s. f. / hiponatriuria. [*Gr. **hypo** = mai puțin; spaniolă **natron**, ar. **natroun** = carbonatul de sodiu natural; gr. **ouron** = urină*] Diminuarea concentrației de sodiu din urină.

HIPOOSMOLARITATE, s. f. / hypo-osmolarité, s. f. / hyposmolarity. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **osmos** = impuls, împingere.*] Diminuarea *presiunii osmotice, cu referire de regulă la plasmă. V. hipotonie.

HIPOPARATIROIDIE, s. f. / hypoparathyroïdie, s. f. / hypoparathyroidism. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **para** = lângă; **thyreos** = pavăză, scut; **eidos** = formă.*] Insuficiența secreției paratiroidelor, de origine iatrogenă (îndeosebi chirurgicală și uneori consecutivă iradierii terapeutice) sau idiopatică. Pe lângă tulburările specifice diminuării concentrației de *parathormon, uneori h. este asociată cu anomalii ale *imunității celulare. Sin. desuet: tetanie paratireoprivă. Var.: hipoparatiroidism.

HIPOPARATIROIDISM. Var. pentru hipoparatiroidie (v.).

HIPOPION, s. n. / hypopyon, s. m. / hypopyon. [*Gr. **hypo** = sub; **pyon** = puroi.*] Colecție purulentă localizată în *camera anterioară a ochiului.

HIPOPITUITARISM, s. n. / hypopituitarisme, s. m. / hypopituitarism. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **pituita** = secreție cu mucozități (deoarece anticii credeau că secrețiile nazale proveneau din această glandă, prin lama ciuruită a etmoidului); **-ism**.*] Insuficiența funcționării *hipofizei. Reprezintă ansamblul de tulburări determinate de funcționarea deficitară a lobului anterior al hipofizei. Constă în tulburări genitale (impotență și, respectiv, amenoree cu atrofie genitală și mamară), atrofie cutanată și căderea părului, scăderea metabolismului bazal cu anorexie, hipotensiune, hipoglicemie, astenie cu apatie și, uneori, tulburări psihice. Toate aceste manifestări pot fi considerate ca o expresie a deficienței întregului sistem endocrin, privat de stimulii antehipofizari. În prezent, se consideră că h. pur se manifestă în *sindromul Sheehan.

HIPOPLAZIE, s. f. / hypoplasie, s. f. / hypoplasia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **plasis** = modelare, de la **plassein** = a forma, a modela.*] 1) Diminuarea procesului de formare a țesuturilor. 2) Dezvoltare insuficientă a unui țesut sau a unui organ.

HIPOPLAZIE MAXILARĂ / hypoplasie maxillaire / maxillary hypoplasia. *Dismorfie congenitală determinată de dezvoltarea defectuoasă a mugurilor maxilari, antrenând atrofie malară și a ramurilor ascendente ale mandibulei, malformații ale orbitelor, pleoapelor și urechii externe. Manifestările h. m. sunt foarte diverse, determinând un mare număr de boli individualizate sau sindroame. V., de ex., sindrom Franceschetti și sindrom Treacher Collins.

HIPOPLAZIE RENALĂ / hypoplasie rénale / renal hypoplasia. Reducere congenitală a greutății, dimensiunii și volumului unuia sau a ambilor rinichi. H. r. este consecutivă unei embriopatii, fără alterări genetice, și trebuie deosebită de *aplazia și *agenezia renală. Se disting mai multe tipuri de h. r.: 1) *H. r. bilaterală*, cu diminuarea numărului de nefroni. 2) *H. r. cu *displazie*. 3) *H. r. multichistică*, asociată cu *rinichi polichistic. 4) *H. r. segmentară*, în care zone de parenchim renal normal alternează cu zone hipoplazice; reprezintă frecvent o cauză de hipertensiune arterială la copil. 5) *H. r. simplă*, în care volumul celor doi rinichi este redus, dar fără alterări structurale.

HIPOPLAZIE VENTRICULARĂ STÂNGĂ / hypoplasie ventriculaire gauche / left ventricular hypoplasia. Cardiopatie congenitală cianogenă complexă. Constă, în majoritatea cazurilor, în hipoplazia extremă a ventriculului stâng, redus la o fantă, atrezia orificiului aortic cu hipoplazia aortei ascendente și atrezia mitralei.

HIPOPROSEXIE, s. f. / hypoprosexie, s. f. / hypoprosexia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **prosexis** = atenție, de la **prosekhein** = a fi atent.*] Diminuarea atenției, care se poate observa în anumite afecțiuni neurologice și psihiatrice.

HIPOPROTEINEMIE, s. f. / hypoprotéinémie, s. f. / hypoprotein(a)emia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **protos** = primul; -ină; **haima, -atos** = sânge.*] Diminuarea concentrației proteinelor din sânge. Cauze principale: aport insuficient, malabsorbție digestivă, alterarea producției hepatice, pierdere pe cale digestivă sau renală. O h. aparentă se poate observa în caz de *hemodiluție. Sin.: hipoprotidemie. V. și disglobulinemie.

HIPOPROTIDEMIE, s. f. / hypoprotidémie, s. f. / hypoprotein(a)emia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **protos** = primul; **haima, -atos** = sânge.*] Sin.: hipoproteinemie (v.).

HIPOREFLEXIE, s. f. / hyporéflexie, s. f. / hyporeflexia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **reflexus**, de la **reflectere** = a răsfrânge, a întoarce înapoi (**retro** = înapoi; **flectere** = a îndoi).*] Slăbirea, diminuarea reflexelor. Termenul subreflexie ar fi mai adecvat, dar nu se utilizează.

HIPOSENSIBILITATE, s. f. / hypoergie, s. f. / hyposensitivity, hypoergia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **sensibilitas, -atis** = sensibilitate, de la **sentire** = a simți.*] Sensibilitate mai scăzută decât cea normală, în care răspunsul la un stimul poate fi întârziat sau diminuat ca intensitate.

HIPOSIALIE, s. f. / hypo-sialie, s. f. / hypoptyalism. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **sialon** = salivă.*] Insuficiența secreției salivare.

HIPOSIDEREMIE, s. f. / hypo-sidérémie, s. f. / sideropenia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **sideros** = fier; **haima, -atos** = sânge.*] Sin.: sideropenie (v.).

HIPOSMIE, s. f. / hypo-osmie, hyposmie, s. f. / hyposmia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **osme** = miros.*] Diminuarea *olfacției.

HIPOSPADIAS, s. n. / hypospadias, s. m. / hypospadias. [*Gr. **hypo** = sub; **spadon** = ruptură, sau **hypospaein** = a trage; termen creat de Galien.*] Malformație congenitală: deschiderea uretrei, a *meatului urinar pe fața ventrală a penisului. V. epispadias.

HIPOSTATIC, adj. / hypostatique, adj. / hypostatic. [*Gr. **hypo** = mai puțin, sub; **statikos** = care oprește, de la **istanai** = a plasa, a face să țină.*] Care se caracterizează prin *hipostază, care aparține acesteia.

HIPOSTAZĂ, s. f. / hypostase, s. f. / hypostasis. [*Gr. **hypo** = mai puțin, sub; **stasis** = oprire, de la **istanai** = a plasa, a face să țină.*] 1) Acumulare pasivă de sânge, după moarte, în porțiunile cele mai declive ale viscerelor. 2) Diminuarea fluxului sanguin sau a circulației, având drept consecință o *congestie locală.

HIPOSTENURIE, s. f. / hyposthénurie, s. f. / hyposthenuria. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **sthenos** = forță, concentrație; **ouron** = urină.*] Secreția de urină cu densitate mică, îndeosebi în *nefrita cronică. Termenul este considerat desuet.

HIPOSULFIT, s. m. / hyposulfite, s. m. / hyposulfite. [*Gr. **hypo** = mai puțin, sub; lat. **sulfur, -uris** = sulf, pucioasă.*] Sare a acidului tiosulfuric, $H_2S_2O_3$, acid care nu există în stare liberă. *H. de sodiu*, sau tiosulfatul de sodiu, $Na_2S_2O_3 \cdot 5H_2O$, este utilizat ca antiseptic pulmonar, intestinal, agent desensibilizant, antiseptic extern, purgativ.

HIPOTALAMUS, s. n. / hypothalamus, s. m. / hypothalamus. NA: hypothalamus. [*Gr. **hypo** = sub; **thalamos** = cameră interioară.*] Regiune a diencefalului care formează planșeul ventriculului al treilea cerebral. Reprezintă centrul principal al

vieții vegetative și este legat de hipofiză prin tija vegetativă. Este format din trei părți: 1) *Anterioară*, situată superior chiasmei optice; include nucleii supraoptic, paraventricular, hipotalamic anterior. 2) *Mediană*, cu nucleii hipotalamic lateral, tuberal, dorsomedial, ventromedial și hipotalamic posterior. 3) *Caudală*, cu nucleii medial, lateral, mamilari intercalați, premamilari și supramamilari. Sin.: creier vegetativ.

HIPOTENAR, adj. / hypothénar, -aire, adj. / hypothenar. [*Gr. **hypo** = sub; **thenar** = palmă, scobitură.*] Care se referă la eminența hipotenară (v. eminență, 1).

HIPOTENSIUNE, s. f. / hypotension, s. f. / hypotension. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **tensio, -onis** = întindere, de la **tendere** = a întinde.*] Termen uzual pentru h. arterială, care constă în diminuarea paroxistică sau durabilă a *presiunii arteriale sistolice sub 100 mmHg. Acest prag este pur convențional și este considerat la nivelul presiunii arteriale maxime, presiunea minimă variind proporțional în mai mică măsură. Caracterul arbitrar al acestui prag decurge și din faptul că presiunea arterială normală crește cu vârsta, ca și pentru că el nu poate cuprinde chiar scăderi masive ale presiunii din cadrul *hipertensiunii arteriale.

HIPOTENSIUNE INTRACRANIANĂ / hypotension intracrânienne / intracranial hypotension. Diminuarea anormală a presiunii intracraniene, consecutivă unei deshidratări severe sau unei pierderi de lichid cefalorahidian.

HIPOTENSIUNE ORTOSTATICĂ / hypotension orthostatique / postural hypotension. Diminuare importantă a presiunii arteriale în poziția verticală a corpului. Se poate asocia cu *vertij și *lipotimie. V. și sindrom Shy-Drager.

HIPOTERMIE, s. f. / hypothermie, s. f. / hypothermia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **therme** = căldură.*] Scădere a temperaturii generale a corpului, în următoarele cazuri: 1) *H. endogenă*, din cauza hipofuncției sistemului nervos central (*diencefal) sau a glandei endocrine, îndeosebi în *hipotiroidism; 2) *H. prin expunere prelungită la frig;* 3) *H. provocată*, în vederea reducerii metabolismului tisular și implicit a nevoilor în oxigen; procedeul este utilizat îndeosebi în chirurgia cardiacă și în recoltarea unor organe pentru prezervarea acestora înainte de transplant. V. și criochirurgie.

HIPOTIMIE, s. f. / hypothymie, s. f. / hypothymia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **thymos** = minte, spirit.*] Diminuare anormală a tonusului afectiv și emoțional, tradusă prin apatie și indiferență.

HIPOTIROIDIE, s. f. / hypothyroïdie, s. f. / hypothyroidism. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **thyreos** = pavăză, scut; **eidos** = formă.*] Sin.: hipotiroidism (v.).

HIPOTIROIDISM, s. n. / hypothyroïdisme, s. m. / hypothyroidism. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **thyreos** = pavăză, scut; **eidos** = formă; **-ism**.*] Sindrom complex, secundar insuficienței hormonilor tiroidieni la nivel de receptor. Poate fi: 1) *H. tireopriv* (*h. primar*), care poate apărea posttiroidectomie, după terapie cu iod radioactiv sau idiopatic. 2) *H. secundar* unui adenom hipofizar, unei afecțiuni infiltrative hipotalamohipofizare, unui *sindrom Sheehan sau posthipofizectomie. 3) *H. cu gușă*, asociat unei *tiroidite Hashimoto, unei carențe de iod sau secundar tratamentului cu antitiroidiene de sinteză sau cu alte medicamente. Simptomele și semnele depind de gradul de h. În *h. cronic benign*, denumit și sindromul Hertoghe, se constată adipoză, dezvoltare insuficientă a sistemului pilos, extremități reci și astenie. Unele dintre aceste tulburări se întâlnesc și în alte insuficiențe glandulare, îndeosebi în *hipopituitarism. Forma cea mai accentuată de h. este *mixedemul. Sin.: hipotiroidie.

HIPOTON, adj. / hypotonique, adj. / hypotonic. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **tonos** = tensiune.*] 1) Care se raportează la *hipotonie. 2) O soluție a cărei presiune osmotică este mai mică decât a plasmei. 3) Caracteristica unei soluții cu o concentrație suficient de scăzută în solviți pentru a provoca intrarea apei în celulă, prin *osmoză. Var.: hipotonic.

HIPOTONIC. Var. pentru hipoton (v.).

HIPOTONICITATE, s. f. / hypotonie, s. f. / hypo-tonicity. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **tonikos** = întăritor, de la **tonos** = tensiune.*] Sin.: hipotonie, 1 (v.).

HIPOTONIE, s. f. / hypotonie, s. f. / hypotonia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **tonos** = tensiune.*] 1) Stare a unei soluții care are *presiunea osmotică mai mică decât cea a mediului de referință. *H. plasmatică* reprezintă diminuarea presiunii osmotice a plasmei sanguine, din cauza scăderii concentrației electroliților din sânge. 2) *Hipotensiune. 3) Scăderea excitabilității nervoase sau a *tonicității musculare. *H. musculară* este constantă în *tabes și în *hemiplegia organică.

HIPOTRICOZĂ, s. f. / hypotrichose, s. f. / hypotrichosis. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **thrix, trikhos** = păr; **-oză**.*] Deficit sau oprire localizată ori generalizată a dezvoltării sistemului pilos.

HIPOTROFIE, s. f. / hypotrophie, s. f. / hypotrophy. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **trophe** = hrană, nutriție.*] Dezvoltare subnormală a unui țesut, a unui organ sau a organismului, consecință a unui metabolism scăzut local sau în ansamblul său, în general de cauză nutrițională, circulatorie sau neurohormonală. Tipuri importante: 1) *H. sugarului*, caracterizată prin întârziere în dezvoltarea ponderală și a taliei (care este mai puțin accentuată decât deficitul în greutate). V. dismatur. 2) *H. osoasă* constă în scăderea volumului (și numai secundar a numărului) elementelor componente ale osului-organ și micșorarea în dimensiuni a osului.

HIPOVENTILAȚIE, s. f. / hypoventilation, s. f. / hypoventilation. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **ventilatio, -onis** = expunere la vânt, de la **ventilare** = a agita în aer.*] Diminuarea cantității de aer inspirat care pătrunde în alveolele pulmonare într-un minut, adică a *ventilației alveolare, care nu mai asigură o cantitate de oxigen suficientă consumului fiziologic. H. poate fi determinată de o afectare a centrilor, a căilor nervoase sau a mușchilor respiratori, sau de leziuni ale cuștii toracice, pleurei sau plămânilor. Ea provoacă o *hipoxemie cu retenție de CO_2 și *acidoză respiratorie. V. și insuficiență respiratorie.

HIPOVENTILAȚIE ALVEOLARĂ PRIMITIVĂ DE ORIGINE CENTRALĂ / hypoventilation alvéolaire primitive d'origine centrale / Ondine's curse. Sin.: sindrom Ondine (v.).

HIPOVITAMINOZĂ, s. f. / hypovitaminose, s. f. / hypovitaminosis. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **vita** = viață; gr. **ammoniakon** = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter **Ammon** din Libia; **-ină**; **-oză**.*] *Carență de aport vitaminic, care poate fi asociată cu alte carențe, în lipide, proteine, glucide, elemente minerale etc. V. și avitaminoză.

HIPOVOLEMIE, s. f. / hypovol(h)émie, s. f. / hypovol(a)emia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; lat. **volumen** = sul de hârtie, de la **volvere** = a răsuci, a învârti; gr. **haima, -atos** = sânge.*] Diminuarea *volumului sanguin total circulant.

HIPOXANTINĂ, s. f. / hypoxanthine, s. f. / hypoxanthine. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **xanthos** = galben; **-ină**.*] *Bază purinică a cărei formulă corespunde cu cea a *adeninei, gruparea NH_2 fiind înlocuită cu o grupare OH.

HIPOXEMIE, s. f. / hypoxémie, s. f. / hypox(a)emia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **oxys** = acru, oxigen; **haima, -atos** = sânge.*] 1) Scăderea presiunii parțiale și a saturației în oxigen a sângelui arterial. 2) Oxigenare insuficientă a unui organ. V. hipoxie.

HIPOXIE, s. f. / hypoxie, s. f. / hypoxia. [*Gr. **hypo** = mai puțin; **oxys** = acru, oxigen.*] *Stricto sensu:* diminuarea apor-

tului de oxigen la nivelul țesuturilor, ca o consecință a hipoxemiei. În practică, termenul h. este utilizat frecvent cu sensul de *hipoxemie. În funcție de mecanism se disting mai multe forme: 1) *H. hipoxică*, alterarea *hematozei din diverse cauze, pulmonare sau extrapulmonare (hipoventilație, alterarea raportului ventilație/perfuzie, șunt intracardiac dreapta-stânga etc.); 2) *H. circulatorie* care poate fi determinată de o insuficiență cardiacă, de o insuficiență a mecanismelor vasomotorii (șoc anafilactic) sau de hipovolemie; 3) *H. ischemică*, determinată de obstrucție sau vasoconstricție arterială sau arteriolară; 4) *H. anemică* prin alterarea cantitativă (anemie) sau calitativă (methemoglobinemii) a transportului sanguin de oxigen; 5) *H. histotoxică*, prin blocarea sistemului enzimatic celular, în special a lanțului respirator (ex.: intoxicația cu cianuri).

HIPPUS PUPILAR / hippus pupillaire / springing pupil. [*Gr.* ***hippos*** *= boală a ochilor.*] Succesiune de mișcări neîncetate de închidere și de deschidere a *pupilei.

HIPSARITMIE, s. f. / hypsarythmie, s. f. / hypsarrhythmia. [*Gr.* ***hypsos*** *= înălțime, vârf; a - priv.; lat.* ***rhythmus****, gr.* ***rhythmos*** *= ritm.*] Anomalie electroencefalografică, asociată de obicei la copil cu spasme, caracterizată prin descărcări de unde rapide și ample. Uneori este considerată o formă de *epilepsie infantilă.

HIPURIE, s. f. / hippurie, s. f. / hippuria. [*Gr.* ***hippos*** *= cal;* ***ouron*** *= urină.*] Excreția urinară a *acidului uric. Eliminarea sub 0,2 g/24 ore semnifică alterări ale parenchimului hepatic. Se poate efectua proba cu benzoat de sodiu: după administrarea intravenoasă a benzoatului se urmărește eliminarea de *acid hipuric.

HIRSUTISM, s. n. / hirsutisme, s. m. / hirsutism. [*Lat.* ***hirsutus*** *= păros; -ism.*] Termen care definește creșterea accentuată a pilozității sexual-dependente feminine, care se extinde pe ariile de distribuție caracteristice sexului masculin: facial (barbă, mustață, laterofacial preauricular), pe toracele anterior (periareolar), pe abdomenul inferior și fața internă a coapselor. H. se asociază frecvent cu alte semne ale excesului de hormoni androgeni (acnee, seboree). Ca urmare termenul de h. este folosit, frecvent, nu doar pentru a desemna un simptom, ci o boală endocrină de etiologie diferită: 1) *Hipersecreția de hormoni androgeni* de origine suprarenală (sindromul adrenogenital, *sindrom Cushing, tumori suprarenale secretante de androgeni) sau de origine ovariană (*boală polichistică ovariană, tumori ovariene secretante de androgeni); 2) *H. idiopatic*, prin receptivitate crescută la androgeni; 3) *H. iatrogen*, prin aport exogen de androgeni (ex.: steroizi anabolizanți). Există și *h. constituțional*, neasociat unor disfuncții endocrine, prezentând caracter familial și ereditar. V. și virilism.

HIRUDINAZĂ, s. f. / hirudinase, s. f. / hirudinasis. [*Lat.* ***hirudo, -inis*** *= lipitoare; -ină; -ază.*] Boală parazitară determinată de lipitori. Pătrunderea masivă a acestora în organism prin orificiile naturale, observată în zonele tropicale, poate fi de o gravitate extremă.

HIRUDINĂ, s. f. / hirudine, s. f. / hirudin. [*Lat.* ***hirudo, -inis*** *= lipitoare; -ină.*] *Polipeptid prezent în glandele salivare ale lipitorii, dotat cu o acțiune antitrombotică specifică. H. este un inhibitor puternic și selectiv al factorului II de coagulare (*protrombină). Deoarece h. a fost obținută prin inginerie genetică, se încearcă utilizarea sa ca antitrombotic.

HIRUDINIZAȚIE, s. f. / hirudinisation, s. f. / hirudinization. [*Lat.* ***hirudo, -inis*** *= lipitoare.*] Aplicarea în scop terapeutic de lipitori în vecinătatea unei vene afectate de flebită. Procedeul este relativ perimat.

HIRUDO / hirudo / hirudo. [*Lat.* ***hirudo, -inis*** *= lipitoare.*] Gen de lipitori din clasa *Hirudinea*. Specii mai importante: *H. medicinalis* și *H. troctina* sunt folosite în medicină pentru extragerea de sânge. Pot determina accidente prin acțiunea *hirudinei, anticoagulant secretat în timpul suptului.

HISIAN, adj. / hissien, -enne, adj. / hisian. [*Wilhelm His Jr., anatomist german, profesor la Leipzig, Basel, Göttingen și Berlin, 1863-1934.*] Care este în relație cu fasciculul His.

HISTAMINĂ, s. f. / histamine, s. f. / histamine. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia; -ină.*] Mediator chimic al unor fenomene de răspuns celular, îndeosebi al hipersensibilității imediate, secretat de polinuclearele bazofile și de mastocite, stocat în granulațiile acestora și eliberat în reacțiile anafilactice. H. este un derivat de imidazol (1H-imidazol-4 etanamină) cu formula chimică $C_5H_9N_3$, produs de decarboxilare al *histidinei (reacție catalizată de aromatic-aminoacid decarboxilază). H. există, în formă inactivă, în diferite țesuturi vii. Are efect constrictor la nivelul musculaturii netede bronșice, vasodilatator (capilare și arteriole), scăzând tensiunea arterială, stimulează secreția gastrică, este mediator pentru reacții alergice și inflamatorii, cu posibilă acțiune neurotransmițătoare cerebrală. H. nu are aplicații clinice, dar substanțe ce interferă acțiunea h. au diverse aplicații terapeutice. V. și receptori histaminici, probă la histamină.

HISTERECTOMIE, s. f. / hystérectomie, s. f. / hysterectomy. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația uterului pe cale abdominală sau vaginală prin multiple variante și tehnici. Poate fi: 1) *Subtotală* - extirparea corpului uterin cu conservarea colului și, eventual, a anexelor. 2) *Totală* - extirparea în totalitate a uterului și a anexelor, fără ganglionii limfatici și țesutul parauterin.

HISTEREZIS, s. n. / hystérésis, s. f. / hysteresis. [*Gr.* ***hysteresis*** *= decalaj, întârziere, de la* ***hysterein*** *= a întârzia.*] Fenomen fizic de observație curentă, întâlnit îndeosebi în comportamentul elastic și magnetic al corpurilor, constând într-o întârziere a efectului după încetarea acțiunii cauzei care l-a generat. Ex.: magnetizarea remanentă, persistența unei deformări sau alungiri chiar când tensiunea care le-a provocat încetează. Var.: isterezis.

HISTEROCEL, s. n. / hystérocèle, s. f. / hysterocele. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Sin.: histeroptoză (v.).

HISTEROCISTOPEXIE, s. f. / hystérocystopexie, s. f. / hysterocystopexy. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea chirurgicală a uterului și a vezicii la peretele abdominal, în unele cazuri de *prolaps.

HISTEROCOLPECTOMIE, s. f. / hystérocolpectomie, s. f. / colpohysterectomy. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***ektome*** *= excizie.*] Sin.: colpohisterectomie (v.).

HISTEROGRAFIE, s. f. / hystérographie, s. f. / hysterography. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografie a uterului injectat în prealabil, prin canalul cervical, cu o substanță opacă la radiațiile X. V. și histerosalpingografie.

HISTEROMETRIE, s. f. / hystérométrie, s. f. / hysterometry. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***metron*** *= măsură.*] Cateterismul uterului cu ajutorul unei tije gradate (histerometru) care permite aprecierea formei, dimensiunilor și sensibilității cavității uterine.

HISTEROPEXIE, s. f. / hystéropexie, s. f. / hysteropexy. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***pexis*** *= fixare.*] 1) *H. abdominală*: fixarea uterului la peretele abdominal pentru prevenirea *retroflexiei sau a *prolapsului. Sin.: ventrofixație. 2) *H. vaginală*: fixarea la colul uterin a peretelui posterior al vaginului, pentru remedierea *retroversiunilor și a *retroflexiunilor.

HISTEROPLASTIE, s. f. / hystéroplastie, s. f. / uteroplasty. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Chirurgia plastică a uterului.

HISTEROPTOZĂ, s. f. / hystéroptose, s. f. / hysteroptosis. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***ptosis*** *= cădere.*] *Hernie uterină, ele-

ment inconstant al *prolapsului genital. Se asociază frecvent cu un *cistocel, *colpocel sau *rectocel. Sin. (puțin utilizat): histerocel.

HISTEROSALPINGOGRAFIE, s. f. / hystérosalpingographie, s. f. / hysterosalpingography. [*Gr.* ***hystera*** *= uter; lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă, trompă; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic al uterului și al trompelor uterine după injectarea unei substanțe opace la razele X. Sin.: histerotubografie.

HISTEROSCOPIE, s. f. / hystéroscopie, s. f. / hysteroscopy. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscopie aplicată la examenul *cavității uterine.

HISTEROTOMIE, s. f. / hystérotomie, s. f. / hysterotomy. [*Gr.* ***hystera*** *= uter;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie a uterului. *H. abdominală* se numește *cezariană.

HISTEROTUBOGRAFIE, s. f. / hystérotubographie, s. f. / hysterotubography. [*Gr.* ***hystera*** *= uter; lat.* ***tuba*** *= trompetă; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: histerosalpingografie (v.).

HISTIDINĂ, s. f. / histidine, s. f. / histidine. Aminoacid precursor în sinteza nucleelor purinice, $C_6H_9O_2N_3$. Sub acțiunea histidazei, rezultă *amoniac și acid urocanic, care la om este transformat în acid formic și *acid glutamic. Decarboxilarea h. are ca rezultat formarea *histaminei. V. și tab. const. biochim.

HISTIDINURIE, s. f. / histidinurie, s. f. / histidinuria. Excreția unor mari cantități de histidină în urină. Poate fi: 1) ereditară, cu deficiență genetică a histidazei. 2) de sarcină, când crește după săptămâna a 5-a până în luna a V-a, se menține crescută până la naștere, apoi dispare.

HISTIOCIT, s. n. / histiocyte, s. m. / histiocyte. [*Gr.* ***histion*** *= țesătură, țesut;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă componentă a țesutului conjunctiv lax, cu funcții macrofagocitare. Actualmente termenul de h. se referă la *macrofagele care provin din *monocitele ce au trecut din sânge în țesuturi.

HISTIOCITOM, s. n. / histiocytome, s. m. / histiocytoma. [*Gr.* ***histion*** *= țesătură, țesut;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oma.***] Tumoră benignă a țesutului conjunctiv fibros, alcătuită din *fibroblaste și *histiocite, de unde denumirea frecventă de histiocitofibrom. Uneori se produce o diferențiere xantomatoasă (xantohistiocitom) sau vasculară (angiohistiocitom). *H. fibros*, v. dermatofibrom.

HISTIOCITOXANTOM, s. n. / histiocytoxanthome, s. m. / histiocytoxanthoma. [*Gr.* ***histion*** *= țesătură, țesut;* ***kytos*** *= celulă;* ***xanthos*** *= galben;* ***-oma.***] Tumoră mezodermică reprezentând o formă de tranziție între *histiocitom și *xantom. Este alcătuită din *histiocite spumoase, cu tendință la colorare bazofilă.

HISTIOCITOZĂ, s. f. / histiocytose, s. f. / histiocytosis. [*Gr.* ***histion*** *= țesătură, țesut;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Proliferare histiocitară cu infiltrat eozinofil în diverse țesuturi. Se observă în numeroase boli, îndeosebi în afecțiuni maligne ale sistemului reticuloendotelial, hiperplazii inflamatorii, boli prin supraîncărcare lipidică.

HISTIOCITOZĂ LIPIDICĂ ESENȚIALĂ / histiocytose lipoïdique essentielle / sphingomyelin lipidosis. Sin.: boală Niemann-Pick (v.).

HISTIOCITOZĂ DIFUZĂ ACUTĂ / histiocytose diffuse aiguë / nonlipid histiocytosis. Sin.: boală Letterer-Siwe (v.).

HISTIOCITOZĂ MALIGNĂ / histiocytose maligne / malignant histiocytosis. Tip de *limfom malign individualizat recent, caracterizat prin adenopatii inflamatorii dureroase, hepatosplenomegalie și localizări cutanate. Este caracteristică proliferarea *histiocitelor anormale, cu intensă activitate macrofagică, localizate în sinusurile și în spațiile medulare ale ganglionilor.

HISTIOCITOZĂ X / histiocytose X / histiocytosis X. Denumire generică pentru un grup de *reticuloze caracterizat prin proliferarea, localizată sau diseminată, a *histiocitelor care nu prezintă caracteristici de malignitate. Sunt afectate îndeosebi organele bogate în țesut reticuloendotelial. Sub această denumire, în care simbolul X semnifică necunoașterea cauzelor, sunt regrupate în practică diverse tablouri clinice: *granulomul eozinofilic al osului, *boala Hand-Schüller-Christian și *boala Letterer-Siwe. Date de microscopie electronică (prezența corpusculilor x) par să confirme unicitatea acestor boli.

HISTOCHIMIE, s. f. / histochimie, s. f. / histochemistry. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut;* ***khemeia*** *= alchimie.*] Ansamblu de tehnici prin care sunt puse în evidență, identificate, localizate și uneori evaluate cantitativ o serie de molecule (substanțe chimice) de la nivelul celulelor și țesuturilor, pe secțiuni histologice.

HISTOCOMPATIBILITATE, s. f. / histocompatibilité, s. f. / histocompatibility. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut; fr.* ***compatibilité,*** *din lat.* ***compati*** *= a suferi împreună cu.*] Ansamblu de condiții care asigură succesul unei *grefe, dependent de patrimoniile genetice ale donorului și ale primitorului. Grefa reușește dacă genele de h. sunt identice sau puțin diferite. Dacă diferențele sunt importante, grefonul va suferi fenomenul de *rejet. O serie de antigeni de h., produși ai genelor de h., condiționează o incompatibilitate majoră: antigenii sistemului eritrocitar ABO și anumiți antigeni leucoplachetari (sistemul HLA). Grupajul hematiilor și leucocitelor permite selecționarea donorilor. Alți antigeni de h., responsabili de o incompatibilitate minoră, pot fi neutralizați prin metode *imuno-supresive. În afara grefei, h. ar putea juca un rol în apărarea organismului împotriva unor celule ce prezintă mutații, inclusiv cancerogenetice, care posedă antigeni diferiți de cei ai organismului. Sin.: compatibilitate tisulară. V. complex major de histocompatibilitate, sistem HLA.

HISTOGENEZĂ, s. f. / histogenèse, s. f. / histogenesis. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Dezvoltarea și formarea diferitelor *țesuturi.

HISTOGRAMĂ, s. f. / histogramme, s. m. / histogram. [*Gr.* ***histos*** *= catarg, stâlp;* ***gramma*** *= înscriere.*] Reprezentarea grafică, în coloane, a structurii unei populații statistice.

HISTOINCOMPATIBILITATE, s. f. / histoincompatibilité, s. f. / histoincompatibility. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut; lat.* ***in*** *= lipsit de; fr.* ***compatibilité,*** *din lat.* ***compati*** *= a suferi împreună cu.*] Relația între genotipul donorului și cel al primitorului în cazul respingerii grefei.

HISTOLIZĂ, s. f. / histolyse, s. f. / histolysis. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Procesul de distrucție a unor țesuturi, observat în unele stări patologice.

HISTOLOGIE, s. f. / histologie, s. f. / histology. [*Gr.* ***histos*** *= țesut;* ***logos*** *= știință.*] Știință biologică având drept obiect studiul microscopic și submicroscopic al morfologiei celulelor, țesuturilor și organelor, precum și al compoziției chimice și al proprietăților funcționale ale acestor structuri.

HISTOMONAS / histomonas / histomonas. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut;* ***monas*** *= unitate.*] Gen de protozoare parazite la nivelul cecului, ficatului și în alte țesuturi.

HISTONĂ, s. f. / histone, s. f. / histone. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut.*] Termen generic care desemnează o proteină dintr-un grup de proteine mici, încărcate pozitiv la pH fiziologic ca urmare a prezenței aminoacizilor lizină și arginină (într-un procent ridicat). Există cinci clase de h., denumite H1, H2A, H2B, H3 și H4. Ca urmare a sarcinii lor pozitive, h. formează legături ionice cu regiuni încărcate negativ, la nivelul ADN. H. participă la formarea *nucleozomilor (câte două mo-

lecule de tip H2A, H2B, H3 și H4) asociate cu un segment al dublei elice ADN. H. de tip H1 nu fac parte din structura centrală a nucleozomilor, ele fiind proteine de legătură între acestea și ADN, contribuind la aranjarea nucleozomilor în structuri mai compacte. H. sunt proteine solubile în apă și soluții diluate de acizi sau baze (ceea ce permite și solubilizarea cromatinei după tratarea cu astfel de soluții). Se găsesc în cantități mari în timus.

HISTOPLASMOZĂ, s. f. / histoplasmose, s. f. / histoplasmosis. [*Gr.* ***histos*** *= țesătură, țesut;* ***plasma*** *= obiect modelat;* ***-oză.***] Boală provocată de ciuperci microscopice levuriforme (*Histoplasma capsulatum*), paraziți intracelulari, care invadează mai ales celulele sistemului reticuloendotelial. Sin.: boală Darling.

HISTRIONISM, s. n. / histrionisme, s. m. / histrionism. [*Lat.* ***histrio, -onis*** *= actor, comediant;* ***-ism.***] Comportament teatral și excesiv, observat îndeosebi în *isterie.

HIV / VIH / HIV. [*Acronim engl. pentru Human Immunodeficiency Virus = virusul imunodeficienței umane.*] Abreviere propusă de Comitetul Internațional pentru Nomenclatură, în 1986, pentru denumirea virusului SIDA. HIV este un *Lentivirus* aparținând familiei retrovirusurilor (**Retroviridae*), cu diametrul de 110-120 nm, a cărui nucleocapsidă conține două molecule de ARN și o *transcriptază inversă. Posedă trei gene de structură: gag (din engl. *group antigen*), codantă a proteinei p24 sau p25; pol (*polymerase*), codantă a enzimelor de *replicare, inclusiv transcriptaza inversă; env (*envelope*), codând proteinele și glicoproteinele anvelopei virale (sau peplos). HIV posedă, de asemenea, două gene suplimentare. Ansamblul acestor gene este încadrat la cele două extremități ale sale de o secvență lungă, denumită LTR (din engl. *long terminal repeat*). HIV infectează limfocitele CD4 și, de asemenea, macrofagele. După descrierea primului tip de virus SIDA, denumit HIV-1, a fost descris HIV-2, observat în Africa occidentală, mai rar și antigenic diferit. Izolarea și descrierea tipurilor de HIV nu s-a încheiat, acestea prezentând cea mai complexă și dinamică structură genetică dintre toate retrovirusurile umane. V. și sindrom de imunodeficiență dobândită.

HMG-CoA REDUCTAZĂ / HMG-CoA reductase / HMG-CoA reductase. Abrev. utilizată în mod curent pentru hidroxi-3-metil-glutaril-coenzima A reductază (v.).

HOLANDRIC, adj. / holandrique, adj. / holandric. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***aner, andros*** *= bărbat.*] Referitor la un caracter ereditar care afectează toți băieții dintr-o familie (de la tată la fiu) și cruță toate fetele. Transmiterea h. a unui caracter este legată de prezența unei gene pe cromozomul Y. Ant.: *hologinic.

HOLERĂ, s. f. / choléra, s. m. / cholera. [*Etimologie discutată: 1) gr.* ***khole*** *= bilă;* ***rhein*** *= a curge; 2) gr.* ***kholera*** *= jgheab, șanț, aluzie la scurgerea neîncetată a evacuărilor - după Littré; 3) ebraică* ***cholira*** *= boală grea - după Desnos.*] Toxiinfecție strict umană care se transmite prin contact direct sau indirect (ingestie de apă sau alimente contaminate) și prezintă o contagiozitate foarte mare. Agentul etiologic este vibrionul holeric *(Vibrio cholerae)*, care determină, după o perioadă de incubație de circa 5 zile, o enterită endemică în India și unele regiuni din Asia și epidemică sau pandemică, periodică, în alte regiuni ale globului. Toxina produsă de *Vibrio cholerae* are tropism intestinal și produce disoluția mucusului, precum și creșterea secreției de clor, bicarbonat și apă în intestinul subțire. Clinic, apar diaree severă, vărsături, crampe musculare. Netratată, se complică cu colaps. H. este prima boală identificată ca o consecință a afectării *proteinelor G. Toxina holerică inhibă (blochează) proteina G_s în starea activă, ceea ce determină stimularea permanentă a *adenilat ciclazei, cu formare de cantități mari de *AMP ciclic. Această concentrație crescută de AMPc stimulează, la rândul său, în mod particular, efluxul de Na^+ din celule, care este însoțit de un eflux de apă. În câteva ore se pot pierde câtiva litri de apă, rezultând astfel o deshidratare masivă, caracteristică h.

HOLERĂ ENDOCRINĂ / choléra endocrine / pancreatic cholera. Sin.: sindrom Verner (v.).

HOLERIFORM, adj. / cholériforme, adj. / choleriform. [*V. etimologia de la termenul* ***holeră;*** *lat.* ***forma*** *= formă.*] Despre o diaree asemănătoare cu cea din *holeră.

HOLOCRIN, adj. / holocrine, adj. / holocrine. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***krinein*** *= a separa de.*] Despre modul de secreție glandulară în care celula secretoare este eliminată împreună cu produsul său de secreție. V. și apocrin, merocrin.

HOLOENZIMĂ, s. f. / holoenzyme, s. f. / holoenzyme. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment, drojdie.*] Complex molecular care este alcătuit dintr-o moleculă enzimatică (*apoenzimă) și *cofactorul sau *coenzima acesteia.

HOLOGINIC, adj. / hologynique, adj. / hologynic. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***gyne, gynaikos*** *= femeie.*] Moștenit exclusiv prin descendentul femelă, transmis, deci, prin gene localizate pe *cromozomii X.

HOLOGRAFIE, s. f. / holographie, s. f. / holography. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***graphein*** *= a scrie.*] Procedeu de obținere a imaginilor în relief (holograme) cu ajutorul unor fascicule de lumină monocromatică și coerentă (ex.: laser). Pentru reprezentarea unui obiect în relief, trebuie cunoscute intensitatea și faza undei provenind din fiecare dintre punctele obiectului.

HOLOGRAMĂ, s. f. / hologramme, s. m. / hologram. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***gramma*** *= înscriere.*] Imagine tridimensională obținută prin *holografie.

HOLOPROTEINĂ, s. f. / holoprotéine, s. f. / simple protein. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***protos*** *= primul;* ***-ină.***] Proteină. Denumirea globală a proteinelor din care, prin hidroliză, se obțin exclusiv aminoacizi. Clase de h.: protamine, histone, albumine, globuline, scleroproteine.

HOLOSISTOLIC, adj. / holosystolique, adj. / holosystolic. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***systole*** *= contracție.*] Termen folosit pentru a desemna caracteristica unui fenomen auscultatoriu cardiac (de obicei suflu) care este perceput pe tot intervalul dintre primul și al doilea zgomot cardiac, corespunzând întregii sistole cardiace.

HOLOZIDE, s. n. pl. / holosides, s. m. pl. / holosides. [*Gr.* ***holos*** *= întreg;* ***ozid*** *- indică un glucid.*] Una din cele două grupe de *ozide. Prin hidroliza h. rezultă unul sau mai multe tipuri de *oze. În funcție de numărul de tipuri de oze conținut, se disting di-, tri-, poliozide.

HOLTER / Holter / Holter. [***Norman Jefferis Holter,*** *biofizician american, 1914-1983.*] V. sistem Holter.

HOMATROPINĂ, s. f. / homatropine, s. f. / homatropin. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător; lat.* ***atropa*** *= beladonă, din gr.* ***Atropos*** *= una dintre cele trei Parce (zeițe ale destinului: Clotho, Lachesis și Atropos);* ***-ină.***] Anticolinergic, derivat sintetic al *atropinei, midriatic și cicloplegic de scurtă durată (DCI: metilbromură de h.). Instilația cu soluție de h. 1 % induce paralizia acomodației și dilatarea pupilei (în scop diagnostic).

HOMEOBOX / homeobox, homéo-box / homeo-box. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător; engl.* ***box*** *= cutie.*] Secvență înalt conservată de 180 de nucleotide care codifică un *homeodomeniu proteic de 61 de aminoacizi ce se leagă la o secvență-țintă de ADN din alte gene, reglându-le astfel expresia. Descoperită inițial la genele *homeotice, de unde denumirea de h., secvența de acest tip a fost ulterior identificată în numeroase gene ale dezvoltării și în anumiți factori de *transcripție.

HOMEODOMENIU, s. n. / homéo-domaine, s. m. / homeodomain. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător; lat.* ***dominium*** *= proprietate, de la* ***dominus*** *= stăpân.*] Domeniu de 61 de aminoacizi codificat de un *homeobox. H. conferă anumitor proteine

ale dezvoltării capacitatea de a se lega specific de anumite secvențe ale ADN. V. și homeobox, homeotic.

HOMEODOT, s. n. / homéodote, s. m. / hom(o)eodote. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător;* (***pathos*** *= boală);* ***dotos*** *= dat.*] V. antidot, 2.

HOMEOGREFĂ, s. f. / homéogreffe, s. f. / homeograft. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător; lat.* ***graphium****, din gr.* ***grapheion*** *= peniță de scris, briceag de altoit, de la* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: homogrefă (v.).

HOMEOPATIE, s. f. / homéopathie, s. f. / homeopathy. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător;* ***pathos*** *= boală.*] Direcție terapeutică bazată pe principiul *similia similibus curantur*, inițiată de Samuel Hahnemann (medic german, format îndeosebi la Viena, 1755-1843). În h. bolile sunt tratate prin administrarea unor doze foarte mici de substanțe capabile să provoace, la omul sănătos, unele manifestări asemănătoare simptomelor prezentate de bolnav. Aplicarea corectă a metodei implică o comparație a ansamblului simptomelor afecțiunii și a reacțiilor individuale ale bolnavului cu *patogenezia medicamentului utilizat. Medicamentele homeopatice sunt fabricate prin diluții succesive exprimate în DH (decimală sau zecimală hahnemiană, adică 1:10) și în CH (centezimală hahnemiană sau 1:100). Se utilizează o gamă largă de diluții, cele de 30 CH fiind practicate în mod curent. Or, la diluții de 23 DH sau 12 CH este puțin probabil ca un medicament homeopatic să conțină chiar o singură moleculă de medicament. În aceste condiții, adepții h. susțin îndeosebi ipoteza medicamentului "informațional", conform căreia "în anumite circumstanțe, apa și anumiți solvenți pot înregistra informația substanțelor cu care au venit în contact și pot, în continuare, să transmită această informație la sisteme biologice presensibilizate". Deși h. este controversată în plan științific, utilizarea medicamentelor h. crește constant.

HOMEOPLASTIE, s. f. / homéoplastie, s. f. / homeoplasia. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Formarea unui țesut nou asemănător celui existent în mod normal într-o zonă determinată.

HOMEOSTAZIE, s. f. / homéostasie, s. f. / homeostasis. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător;* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Capacitatea organismelor vii de a-și menține prin *autoreglare o serie de caracteristici fiziologice stabile, îndeosebi la nivelul *mediului intern. Prin această autoreglare, organismul își păstrează constant nivelul unor parametri chimici, fizici și morfologici și poate să restabilească un echilibru perturbat, fie prin revenirea la starea inițială, fie prin revenire la o stare echivalentă (W. Cannon). La organismele superioare, ansamblul funcțiilor homeostazice este sub control encefalic. Prin *h. imunologică* se înțelege echilibrul între factorii imunologici, îndeosebi între factorii îndreptați împotriva a ceea ce este străin, non-propriu (non-self) și a ceea ce este propriu (self). Ex.: în bolile prin *autoanticorpi se perturbă acest echilibru.

HOMEOTERM, adj. / homéotherme, adj. / hom(e)othermal. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător;* ***thermos*** *= cald, de la* ***therme*** *= căldură.*] Despre un organism a cărui temperatură centrală normală rămâne constantă, independent de temperatura mediului înconjurător. Organismele h. (omul, mamiferele, păsările) sunt numite și organisme cu sânge cald (pentru animale, îndeosebi). V. și poikiloterm.

HOMEOTIC, adj / homéotique, adj. / homeotic. [*Gr.* ***homoios*** *= asemănător.*] Despre o mutație care determină transformarea unei părți din corp în alta și, prin extensie, genele în care sunt localizate mutațiile de acest tip. Mutațiile h. au fost puse în evidență pentru prima oară la drosofilă. Ex.: mutația h. la *Antennapedia* transformă o pereche de antene ale insectei într-o pereche de picioare. Această descoperire a condus ulterior la identificarea secvențelor de tip *homeobox la numeroase specii de animale, inclusiv la om, și de plante.

HOMING / homing / homing. [*Engl.* ***homing*** *= întoarcere acasă.*] Anglicism, sin. cu nostocitoză (v.).

HOMOCISTEINĂ, s. f. / homocystéine, s. f. / homocysteine. Acid aminat provenit din demetilarea *metioninei. H. este în mod normal remetilată în metionină de metionin sintetază (coenzimă vitamina B_{12}) sau de moleculele donoare de grupări tiol. Hiperhomocisteinemia reprezintă un factor important de risc vascular. V. și metionină.

HOMOCISTINĂ, s. f. / homocystine, s. f. / homocystine. *Dimer format prin unirea a două molecule de *homocisteină printr-o punte disulfurică. H. este o sursă de sulf în organism. V. și homocistinurie.

HOMOCISTINURIE, s. f. / homocystinurie, s. f. / homocystinuria. Boală ereditară cu transmitere autozomal recesivă, care se manifestă la nou-născut, determinată de deficitul în cistationin-β-sintetază, enzimă ce catalizează sinteza *cistationinei, pornind de la *serină și *homocisteină. H. se caracterizează prin asocierea întârzierii mentale cu alterări ale țesutului conjunctiv și osos, similare cu cele din *sindromul Marfan, luxația cristalinului și tromboze vasculare frecvente. În plasmă și în urină sunt crescute concentrațiile *metioninei și *homocistinei. Se disting două forme ale bolii: 1) Una piridoxin-dependentă, în care tulburările pot fi corectate prin administrarea de *vitamină B_6 în doze mari. 2) Alta piridoxin-rezistentă, al cărei tratament necesită un regim lipsit de metionină și bogat în cistină.

HOMODUPLEX, s. n. / homoduplex, s. m. / homoduplex. [*Gr.* ***homos*** *= același; lat.* ***duplex, -icis*** *= dublu.*] ADN dublu catenar în care toate bazele azotate sunt perfect complementare. V. heteroduplex.

HOMOGREFĂ, s. f. / homogreffe, s. f. / homograft. [*Gr.* ***homos*** *= același; lat.* ***graphium****, din gr.* ***grapheion*** *= peniță de scris, briceag de altoit, de la gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Grefă practicată cu un grefon prelevat de la un subiect de aceeași specie, dar cu formulă genetică diferită. Sin.: alogrefă, homeogrefă. V. izogrefă și bioproteză.

HOMOLATERAL, adj. / homolatéral, -ale, -aux, adj. / homolateral. [*Gr.* ***homos*** *= același; lat.* ***lateralis*** *= lateral, de la* ***latus, -eris*** *= latură.*] Care este situat de aceeași parte. Sin.: ipsilateral.

HOMOMORF, adj. / homomorphe, adj. / homomorphic. [*Gr.* ***homos*** *= același;* ***morphe*** *= formă.*] Despre două sau mai multe structuri cu aceleași dimensiuni și forme.

HOMOPLASTIE, s. f. / homoplastie, s. f. / homoplasty. [*Gr.* ***homos*** *= același;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: homogrefă (v.).

HOMOSEXUAL, adj., s. m. sau f. / homosexuel, -elle, adj., s. m. ou f. / homosexual. [*Gr.* ***homos*** *= același; lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] 1) Care se referă la același sex. 2) Persoană care practică *homosexualitatea. Deși organele sale sexuale au conformație normală, h. prezintă inversiunea instinctului sexual, care îl determină să caute satisfacția cu un subiect de același sex. H. masculini pot fi *pederaști, *sodomiți și *inverțiți.

HOMOSEXUALITATE, s. f. / homosexualité, s. f. / homosexuality. [*Gr.* ***homos*** *= același; lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Deviere a instinctului sexual caracterizată prin afinitate sexuală pentru persoanele de același sex. Sin.: inversiune sexuală. V. și uranism, lesbianism.

HOMOZIGOT, adj., s. m. / homozygote, adj., s. m. / homozygous, homozygote. [*Gr.* ***homos*** *= același;* ***zygotos*** *= legat împreună, de la* ***zygor*** *= eu unesc.*] Referitor la un subiect care posedă pentru aceeași genă *alele identice pe un *locus determinat al celor doi cromozomi omologi ai unei perechi. Ant.: heterozigot.

HORDEOLUM, s. n. / hordeolum, s. m. / hordeolum. [*Lat. hordeolus = bob de orz, urcior la ochi.*] Inflamație localizată, purulentă, în "bob de orz", de etiologie stafilococică a glandelor sebacee palpebrale (Meibomius sau Zeiss). Se disting: 1) *H. extern*: inflamație a *glandelor Zeiss. 2) *H. intern*: inflamație acută purulentă a *glandelor Meibomius. Sin.: orgele, urcior.

HORMON, s. m. / hormone, s. f. / hormone. [*Gr. hormon = excitat, de la hormaein = a îndemna, a excita.*] Substanță (moleculă) secretată de o glandă endocrină sau de celule din alte organe sau țesuturi (sistem nervos, tract digestiv, rinichi, inimă etc.) și transportată la distanță, prin circulația sanguină, la un alt organ sau țesut (organ sau țesut țintă), unde acesta excită sau inhibă o serie de funcții sau procese de dezvoltare. H. este un purtător chimic de informație, care modulează o serie de procese celulare preexistente prin intermediul *receptorilor specifici, care sunt situați fie la nivelul suprafeței celulare, *receptori membranari (în majoritatea cazurilor), fie la nivelul nucleului, *receptori nucleari (îndeosebi pentru h. steroizi și tiroidieni). În afară de acțiunea la distanță (alternativa cea mai frecventă), o serie de h. pot acționa local: 1) Acțiune autocrină, la nivelul țesutului (celulelor) în care h. a fost sintetizat. 2) Acțiune paracrină, la nivelul unui țesut vecin. 3) Acțiune juxtacrină, prin care un h. fixat pe membrana unei celule acționează prin receptorul specific al unei celule juxtapuse. *Sinteza și *secreția h. pot fi reglate de stimuli diferiți. În unele cazuri, celulele endocrine sunt ele însele celule țintă pentru alți h. Ex.: celulele tiroidei sunt ținte pentru TSH. Există tendința de extindere a noțiunii de h., justificată în cazul h. locali, tisulari sau factori autacoizi proprii (cum sunt *histamina, *serotonina, *kininele plasmatice, *prostaglandinele, *sistemul renină-angiotensină). Dimpotrivă, în cazul *neuromediatorilor, denumirea de neurohormoni devine improprie. Limitând conținutul noțiunii de h. la cele opt glande endocrine (hipofiză, tiroidă, paratiroide, pancreas endocrin, corticosuprarenale, medulosuprarenale, gonade, epifiză), ca și la o serie de celule din alte organe sau țesuturi, în funcție de natura moleculară, h. se clasifică în: 1) *H. polipeptidici.* 2) *H. aminoacizi* și *derivați.* 3) *H. steroizi.* Principalii h., în funcție de tipurile menționate și de organul sau țesutul care reprezintă sursa principală, sunt următorii: 1) *H. polipeptidici*: a) hipotalamus - tiroliberină (TRH), gonadoliberină (GnRH), corticoliberină (CRH), somatoliberină (GH-RH), somatostatină, ocitocină, vasopresină (ADH). b) Hipofiză - h. somatotrop (GH, STH), h. tireotrop (TSH), prolactină (PRL), h. corticotrop (ACTH), h. foliculostimulant (FSH), h. luteinizant (LH), β-endorfine. c) Pancreas, ficat, tub digestiv - somatomedine (IGF-I), insulină, glucagon, gastrină, secretină, colecistokinină (CCK), peptid vasointestinal (VIP), angiotensină. d) Gonade - inhibină, relaxină, factor antimüllerian (MIF). e) Paratiroide - parathormon (PTH). f) Tiroidă (celule parafoliculare) - calcitonină. g) Inimă - factor natriuretic (ANF). h) Rinichi - eritropoietină. i) Plasmă, ficat, rinichi - angiotensină. j) Placentă - gonadotrofină corionică (HCG). 2) *H. aminoacizi* și *derivați*: a) Medulosuprarenală - adrenalină. b) Epifiză - melatonină. c) Tiroidă (celule foliculare) - triiodotironină (T_3), tetraiodotironină (T_4). 3) *H. steroizi*: a) Rinichi (piele, ficat) - 1,25-hidroxicolecalciferol [1,25$(OH)D_3$]. b) Corticosuprarenală - aldosteron, cortizol. c) Ovar - estradiol, progesteron. d) Testicul - testosteron. V. și tab. const. endocrinol.

HORMON ADRENOCORTICOTROP / hormone adréno-corticotrope / adrenocorticotropic hormone. Sin.: corticotrofină (v.).

HORMON ANTEHIPOFIZAR / hormone antéhypophysaire / antehypophyseal hormone. Fiecare dintre h. secretați la nivelul adenohipofizei (numit și h. adenohipofizar) care controlează funcția glandelor endocrine periferice (h. glandulotrop) sau acționează la nivelul unor aparate, sisteme, metabolisme. Din punct de vedere structural h. a. pot fi: *h. polipeptidici* (ex.: *somatotropină, *prolactină, *corticotrofină) sau *h. glicoproteici* (ex.: *tirotropină, *gonadotrofine). În relație cu mecanismul de sinteză și tipul de receptori implicați se deosebesc trei grupe de hormoni: 1) Grupul hormonilor somatotropină (GH), prolactină (PRL), somatomamotropină corionică (CS). Sunt o familie de hormoni proteici care prezintă omologie secvențială considerabilă, incluzând între 190-199 aminoacizi. Fiecare are un singur aminoacid triptofan și două punți disulfidice. La om, omologia dintre GH și CS este de 85%, iar dintre GH și PRL de 35%. Ca urmare, acești trei h. prezintă determinanți antigenici comuni și au toți efect de stimulare a creșterii staturoponderale și a activității lactogenice. 2) Grupul h. glicoproteici include tirotropina (TSH), h. luteinizant (LH), h. foliculostimulant (FSH) și gonadotropina corionică (CG). Fiecare dintre acești h. este format din două subunități, α și β, unite prin legături necovalente. Subunitățile α sunt identice pentru toți acești h. (la om) și prezintă omologie considerabilă între specii. Activitatea biologică specifică este determinată de subunitatea β activă și recunoscută de receptori doar în prezența subunității α. 3) Familia peptidelor pro-opiomelanocortină (POMC) include peptide cu acțiune hormonală (ACTH, LPH, MSH) și alte peptide care au rol de neurotransmițători sau neuromodulatori (endorfine). Aceste peptide sunt sintetizate sub forma unei molecule precursor de 285 de aminoacizi și transformate diferit, ulterior, în diferite regiuni ale hipofizei.

HORMON ANTIDIURETIC / hormone antidiurétique / antidiuretic hormone. Sin.: vasopresină (v.).

HORMON ANTIMÜLLERIAN / hormone antimüllérienne / antimüllerian hormone. [*Johannes Peter Müller, fiziolog și anatomist german, profesor la Bonn, apoi la Berlin, 1801-1858.*] H. secretat de celulele Sertoli ale testiculului fetal, având rolul de a produce regresia canalului Müller.

HORMON CORTICOSUPRARENAL / hormone cortico-surrénale / adrenocortical, cortical hormone. V. corticosteroizi.

HORMON CORTICOTROP / hormone corticotrope / corticotropic hormone. Sin.: corticotrofină (v.).

HORMON DE CREȘTERE / hormone de croissance / growth hormone. Sin.: somatotropină (v.).

HORMON FOLICULAR / hormone folliculaire / follicular hormone. Sin.: foliculină (v.).

HORMON FOLICULOSTIMULANT / hormone folliculostimulante / folliculostimulating hormone. Sin.: gonadotrofină A (v.).

HORMON GALACTOGEN / hormone galactogène / luteotropic hormone. Sin.: prolactină (v.).

HORMON GASTRIC / hormone gastrique / gastric hormone. Sin.: gastrină (v.).

HORMON GONADOTROP / hormone gonadotrope / gonadotropic hormone. Sin.: gonadotrofină (v.).

HORMON HIPOFIZAR / hormone hypophysaire / hypophyseal hormone. Fiecare dintre h. secretați de hipofiză: 1) *H. antehipofizari* (v.). 2) *H. posthipofizari.* V. hipofiză.

HORMON LUTEAL / hormone lutéale / progesterone. Sin.: progesteron (v.).

HORMON LUTEINIZANT / hormone lutéinisante / luteinizing hormone. Sin.: gonadotrofină B (v.).

HORMON LUTEOTROP / hormone lutéotrope / luteotropic hormone. Abrev.: LTH (din engl. *luteotropic hormone*). Sin.: prolactină (v.).

HORMON MELANOSTIMULANT / hormone mélanostimulante / melanocyte stimulating hormone. Abrev.: MSH. Sin.: melanostimulină (v.).

HORMON MELANOTROP / hormone mélanotrope / melanocyte stimulating hormone. Sin.: melanostimulină (v.).

HORMON PARATIROIDIAN / hormone parathyroïdienne / parathyroid hormone. Sin.: parathormon (v.).

HORMON SOMATOTROP / hormone somatotrope / somatotropic hormone. Sin.: somatotropină (v.).

HORMON TIREOTROP / hormone thyréotrope / thyreotropic hormone. Sin.: tirotrofină (v.). V. și tab. const. endocrinol..

HORMONAL, adj. / hormonal, -ale, -aux, adj. / hormonal. [*Gr. hormon = excitat, de la hormaein = a îndemna, a excita.*] Care se referă la hormoni.

HORMONI ANDROGENI / hormones androgènes / androgenic hormones. H. steroizi masculini, care favorizează dezvoltarea organelor genitale externe, formarea spermei și apariția caracterelor sexuale la bărbat. Se disting: 1) *H. a. testiculari*, îndeosebi testosteronul. 2) *H. a. de origine suprarenală* (produși la ambele sexe; la femeie sunt precursorii h. estrogeni).

HORMONI PANCREATICI / hormones pancréatiques / pancreatic hormones. H. produși de celulele insulelor Langerhans. V. glucagon și insulină.

HORMONI PLACENTARI / hormones placentaires / placental hormone. H. secretați de placentă (progesteron și estrogeni), a căror concentrație crește progresiv începând cu luna a treia de sarcină, și o gonadotrofină (corionică sau placentară), care apare în urină din primele zile ale sarcinii și permite diagnosticul precoce (are proprietăți asemănătoare gonadotrofinei B hipofizare).

HORMONI TIMICI / hormones thymiques / thymic hormones. Sin.: timozine (v.).

HORMONI TIROIDIENI / hormones thyroïdiennes / thyroid hormones. Denumire generică pentru h. elaborați la nivelul *tiroidei, a căror eliberare în sângele circulant se efectuează prin proteoliza unei molecule iodate, *tiroglobulina, sub controlul *tirotrofinei (TSH). Principalii h. t. sunt: *tiroxina (T4) și *triiodotironina (T3). Acțiunile principale ale h. t., exercitate prin intermediul *receptorilor nucleari, sunt sporirea *metabolismului bazal și accelerarea procesului de creștere.

HORMONOID, adj. / hormonoïde, adj. / hormone-like. [*Gr. hormon = excitat, de la hormaein = a îndemna, a excita; eidos = formă.*] Despre o substanță nehormonală care acționează asemănător cu un hormon.

HORMONOTERAPIE, s. f. / hormonothérapie, s. f. / hormonotherapy. [*Gr. hormon = excitat, de la hormaein = a îndemna, a excita; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Terapia medicamentelor de substituție, folosită în cazul insuficiențelor glandulare (uni- sau pluritrope) și care constă în administrarea de hormoni naturali sau, mai frecvent, de analogi sintetici ai acestora. Ex.: h. tiroidiană în hipotiroidie, h. cu somatotropină (GH) în unele forme de nanism hipofizare etc.

HOSPITALISM, s. n. / hospitalisme, s. m. / hospitalism. [*Lat. hospitalis domus = casă pentru primirea musafirilor, de la hospes, -itis = oaspete; -ism.*] 1) Regresie mentală constatată la unii bolnavi spitalizați perioade îndelungate. 2) Ansamblul tulburărilor de comportament și fizice determinate de carența afectivă prin absența mamei, survenite la copii spitalizați timp îndelungat în primele 18 luni de viață.

HRANĂ, s. f. / nourriture, s. f. / food. [*Sl. hrana = hrană.*] Denumire generică pentru substanțele care conțin factori nutritivi (proteine, glucide sau/și lipide), necesari organismului viu pentru nevoile energetice și în procesele de creștere. Organismele *heterotrofe trebuie să ingere hrana, pe când cele *autotrofe își sintetizează factorii nutritivi necesari. V. și aliment, alimentație, dietă, dietetică, nutriment, nutriție.

HTLV / HTLV / HTLV. [*Acronim engl. pentru Human T-Leukemia Virus = virusul leucemiei umane cu celule T.*] Acronim utilizat în mod curent pentru virusuri limfotrope pentru celulele T umane (v.).

HUMERUS, s. n. / humérus, s. m. / humerus. [*Lat. humerus = umăr.*] V. tab. anat. - oase.

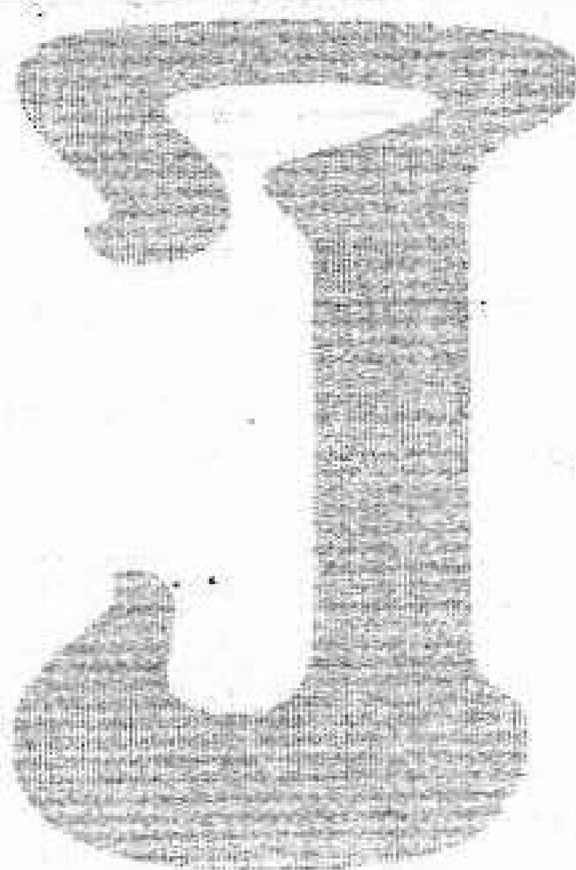
HUNTINGTINĂ, s. f. / huntingtine, s. f. / huntingtin. [*George Summer Huntington, medic american, New York, 1850-1916.*] Proteină a cărei anomalie este implicată în determinismul bolii Huntington. H. este codificată de gena IT15, a cărei *mutație dinamică determină boala Huntington. Alcătuită din 3144 de aminoacizi și având Mr 348 kDa, h. prezintă o secvență repetitivă de *glutamină alungită anormal. V. și boală Huntington.

HURLERIAN, adj. / hurlérien, -enne, adj. / hurloid. [*Gertrud Hurler, pediatru german, München, sec. XX.*] Care se referă la *boala Hurler.

HYMENOLEPIS / hymenolepis / hymenolepis. [*Gr. hymen = membrană; lepis = coajă, solz.*] Gen de viermi cestozi, din familia *Hymenolepidae* cu *scolex nearmat sau armat cu o serie de cârlige, cu segmente totdeauna mai mult late decât lungi; infestează numeroase specii de mamiere și păsări.

HYPERKERATOSIS LENTICULARIS PERSTANS / hyperkeratosis lenticularis perstans / hyperkeratosis lenticularis perstans. Sin.: boală Flegel (v.).

HYPERKERATOSIS PENETRANS / hyperkeratosis penetrans / hyperkeratosis penetrans. Sin.: boală Kyrle (v.).

THOMAS SYDENHAM (1624-1689) medic englez, format la **Oxford** și **Montpellier**. A fost un adept declarat al doctrinei hipocratice și din acest motiv este supranumit **Hipocrate al Angliei**. Susținea, îndeosebi, doctrina umorală și practica terapia hipocratică. A publicat în 1676 *Observationes medicae* în care a dezvoltat concepția sa, conform căreia, în practica medicală, observația atentă a bolnavilor este mai importantă decât experimentul. Este primul care a descris o serie de boli ca: scarlatina, guta, rujeola, dizenteria, isteria, coreea (coreea **Sydenham** sau coreea minor, descrisă magistral în 1686). De numele său se leagă prima utilizare a chininei pentru tratamentul malariei, diagnosticul diferențial dintre diabetul zaharat (*"urine dulci"*) și cel insipid, tot el deosebind artrita reumatoidă de artrita gutoasă. A scris, asemenea lui **Hipocrate**, o serie de aforisme. Avea o puternică aversiune pentru preocupările extramedicale, considerând că locul medicului este numai la patul bolnavului: *"Medicul nu trebuie să își ascundă ignoranța prin recursul la teorii și la pedanterie."*

IATROCHIMIE, s. f. / iatrochimie, s. f. / iatrochemistry. [*Gr. **iatros** = medic; **khemeia** = alchimie.*] Școală de medicină (secolul al XVII-lea) care a încercat explicarea fenomenelor de viață și a bolilor prin diverse procese chimice denumite fermentații, alcalinitate, distilări, efervescențe, volatilizări.

IATROFIZICĂ, s. f. / iatrophysique, s. f. / iatrophysics. [*Gr. **iatros** = medic; **physikos** = natural, de la physis = natură.*] 1) Doctrină medicală, cu apogeul în secolul al XVIII-lea, care explică procesele vitale prin intermediul unor fenomene fizice, uneori organismul uman fiind comparat cu o mașină. 2) Aplicațiile fizicii în diagnosticul și tratamentul bolilor (rar).

IATROGEN, adj. / iatrogène, iatrogénique adj. / iatrogenic. [*Gr. **iatros** = medic; **gennan** = a produce.*] Rezultat din activitatea medicului. Se numesc astfel tulburările apărute la un bolnav ca urmare a tratamentului medical sau chirurgical: iatropenii sau iatrogenii. Var.: iatrogenic.

ICD-10 / ICD-10 / ICD-10. Abreviere pentru lucrarea publicată de OMS în 1992, cu titlul *The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders. Clinical descriptions and diagnostic guidelines.*

IATROGENIC. Var. mai adecvată pentru iatrogen (v.).

ICOSANOIDE. Var. pentru eicosanoide (v.).

ICRON, s. m. / icron, s. m. / icron. [*Engl.*] Termen propus de Blumberg, de la inițialele *Institute for Cancer Research*, pentru denumirea ansamblului format dintr-un virus și constituenții împrumutați de la subiectul care îl găzduiește. Lucrările lui Blumberg se referă la virusul hepatitei B, a cărui anvelopă, considerată ca *antigen Australia, conține anumiți antigeni de la subiectul la care acesta s-a dezvoltat. Blumberg a descris trei situații: 1) Când un virus-i. pătrunde la un alt subiect care nu are antigeni asemănători celor pe care virusul i-a captat, rezultă o hepatită acută gravă. 2) Dacă subiectul are aceiași antigeni, nu se produce o reacție imunologică, infecția fiind inaparentă. 3) În fine, dacă există o înrudire antigenică parțială între i. și gazdă, celulele imunocompetente invadează ficatul și se dezvoltă o hepatită cronică activă.

ICTER, s. n. / ictère, s. m. / icterus, jaundice. [*Gr. **ikteros** = gălbenare, icter.*] Colorație galbenă a pielii, a mucoaselor sau a sclerelor, determinată de impregnarea acestora cu *bilirubină. I. apare când concentrația bilirubinei în sânge depășește 30 mg (51 µmol) la litru. La concentrații de 15-30 mg (25-51 µmol) la litru se produce, de obicei, subicter. Mecanismele de producere pot implica, în funcție de etiologie, o cauză mecanică (obstacol în calea drenării bilei, în căile biliare), o afecțiune inflamatorie sau distructivă a celulelor hepatice, hemoliză etc. Prin extensie, termenul este utilizat și pentru a desemna colorația galbenă a tegumentelor legată de acumularea altor substanțe decât pigmenții biliari.

ICTER FAMILIAL CONGENITAL CRIGLER-NAJJAR / ictère familial congénital de Crigler-Najjar / Crigler-Najjar syndrome. [*John Fielding Crigler, pediatru american, n. 1919; Victor A. Najjar, pediatru american, n. 1914.*] Sin.: sindrom Crigler-Najjar (v.).

ICTER FIZIOLOGIC AL NOU-NĂSCUTULUI / ictère physiologique du nouveauné / jaundice of the newborn, icterus neonatorum. I. tranzitoriu observat la naștere la toți *prematurii și la circa jumătate dintre nou-născuții la termen. Se produce din cauza absenței temporare a unei enzime indispensabile în transformarea bilirubinei indirecte în bilirubină directă, hepatocitele neavând, încă, la naștere, capacitățile funcționale normale. Sin.: icter neonatal, icter simplu al nou-născutului,.

ICTER HEMOLITIC / ictère hémolytique / h(a)emolytic jaundice, h(a)emolytic disease. Termen generic pentru i. congenitale (v. boala Minkowski-Chauffard) sau dobândite (v. sindromul Hayem-Widal), aflate în relație cu distrugerea crescută de globule roșii. Se caracterizează prin teste de hemoliză pozitive (inclusiv creșterea numărului de reticulocite), urină colorată în castaniu-acaju (urobilinogen crescut) și scaune intens colorate (creșterea stercobilinogenului).

ICTER INFECȚIOS AL NOU-NĂSCUTULUI / ictère infectieux du nouveau-né / jaundice of the newborn. I. epidemic grav al nou-născutului, provocat de streptococ sau colibacil. Se manifestă prin colorație brună a tegumentelor, cianoză cu tendință la colaps, diarei bilioase, hemoglobinurie și splenomegalie, frecvent febră. Sin.: boală Charrin-von Winckel, boală von Winckel.

ICTER NUCLEAR / ictère nucléaire / kernicterus. Denumire utilizată în mod curent cu referire la leziunile SNC din formele grave de *eritroblastoză fetală, din cauza colorării în galben a *nucleilor cenușii centrali și a unor zone din cortex. Prin extensie, termenul de i. n. cuprinde și semnele clinice asociate, îndeosebi hipertonie musculară sau, în caz de supraviețuire, *arierație mentală, *coreoatetoză și surditate.

ICTER OBSTRUCTIV / ictère par obstruction, ictère rétentionnel / obstructive jaundice. I. determinat de *colestază secundară unui obstacol localizat la nivelul căilor biliare extra- sau intrahepatice. Natura obstacolului este extrem de diversă: 1) Obstacole extrahepatice - biliare (litiază coledociană, atrezie a coledocului, neoplasm coledocian), duodenoampulare (ampu-

lom vaterian), pancreatice (cancer de cap de pancreas, pancreatită cronică), subhepatice (adenopatie la nivelul hilului hepatic). 2) Obstacole intrahepatice - ciroză biliară primitivă sau secundară, carcinom biliar intrahepatic, colestază idiopatică recurentă. O serie de rezultate de laborator sunt caracteristice, îndeosebi: *stercobilinogen absent sau diminuat în scaun, *bilirubină și săruri biliare prezente în urină, bilirubina directă crescută în sânge, absența bilei la tubajul duodenal. Diagnosticul etiologic este mai elaborat și depinde de datele clinice, de laborator, imagistice.

ICTERIC, adj., s. m. sau f. / ictérique, adj., s. m. ou f. / icteric. [*Gr.* ***ikteros*** *= gălbenare, icter.*] 1) Care se află în relație cu un *icter, care depinde de icter. 2) Bolnav afectat de icter.

ICTERUS INDEX / icterus index / icterus index. Cifră care indică proporția de pigmenți biliari în serul sanguin. Se obține comparând tenta serului cu cea a unei soluții etalon de bicromat de potasiu. Normal este între 4-6, icterul apărând deasupra cifrei 15. Sin.: indice icteric.

ICTUS, s. n. / ictus, s. m. / ictus, stroke. [*Lat.* ***ictus*** *= lovitură, șoc.*] Termen utilizat îndeosebi în neuropatologie pentru denumirea stărilor morbide care apar brusc, subit. Ex.: 1) *I. apoplectic*, debut brusc al accidentelor vasculare cerebrale, cu pierderea conștienței și comă. 2) *I. laringian*, denumit și tuse sincopală sau *vertij laringian.

IDEE, s. f. / idée, s. f. / idea. [*Gr.* ***idea*** *= aparență, formă, idee, de la* ***idein*** *= a vedea.*] Reprezentare abstractă elaborată prin gândire. În medicină: 1) *i. dominantă* sau *obsesivă*, cu un rol preponderent în orientarea activității subiectului care a adoptat-o; 2) *i. prevalentă*, judecată eronată; 3) *i. fixă*, persistentă; d) *i. de grandoare*, v. megalomanie.

IDENTIFICARE, s. f. / identification, s. f. / identification. [*Lat.* ***idem*** *= același;* ***ficare****, derivat de la* ***facere*** *= a face.*] 1) Proces psihologic inconștient prin care un subiect își modelează conduita spre a semăna altei persoane, luată ca model. 2) Proces de recunoaștere a unui fenomen, a unui individ pe baza unor caracteristici cunoscute ca fiind proprii acestuia. Ex.: recunoașterea unui anumit tip de germen (în microbiologie).

IDENTITATE, s. f. / identité, s. f. / identity. [*Lat.* ***identitas, -atis*** *= identitate.*] Caracteristicile unei persoane prin care ea este recunoscută de alții și de sine însăși în raport cu alții.

IDIOCROMOSOM. Var. pentru idiocromozom (v.).

IDIOCROMOZOM, s. m. / idiochromosome, s. m. / idiochromosome. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Var. idiocromosom. Sin.: gonozom (v.).

IDIOFAGEDENISM, s. n. / idiophagédénisme, s. m. / pyoderma gangrenosum. [*Gr.* ***idios*** *= propriu; lat. medicală* ***phagedaena*** *= ulcer, din gr.* ***phagedaina*** *= foame devorantă, ulcer (fig.), de la* ***phagein*** *= a mânca;* ***-ism.***] Dermatoză cronică primitivă exprimată prin pustule care se ulcerează și se extind în cercuri concentrice, rebele și recidivante. Se asociază cu focare infecțioase profunde (ex.: colită ulceroasă cronică) și este aproape constantă o *hipogamaglobulinemie. Sin.: fagedenism geometric, *pyoderma gangrenosum*.

IDIOGLOSIE, s. f. / idioglossie, s. f. / idioglossia. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***glossa*** *= limbă.*] Alterare a limbajului caracterizată prin substituirea cu sunete fără sens a termenilor din vocabularul uzual.

IDIOGRAMĂ, s. f. / idiogramme, s. m. / idiogram. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***gramma*** *= înscriere.*] Diagramă prin care se reprezintă *ADN component al unui singur *cromozom sau al *cariotipului.

IDIOPATIC, adj. / idiopathique, adj. / idiopathic. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***pathos*** *= boală.*] O boală sau un fenomen normal ale căror cauze nu sunt cunoscute. Uneori termenul se referă la o boală care apare spontan sau este independentă de orice altă stare morbidă. V. esențial și primitiv.

IDIOSINCRAZIE, s. f. / idiosyncrasie, s. f. / idiosyncrasy. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***syn*** *= împreună;* ***krasis*** *= amestec, constituție a unui corp, temperament.*] Termen medical vechi care, ca și *discrazie, a fost inspirat de teoria umorilor fundamentale pentru a desemna constituția particulară a unui subiect. În prezent, deși este considerat desuet, termenul se mai utilizează cu referire la susceptibilitatea anormală, particulară a unui subiect la anumite proteine, alimente, medicamente, substanțe diverse care la majoritatea indivizilor nu provoacă nici o reacție nocivă. I. reprezintă doar o intoleranță și nu trebuie confundată cu *alergia. Prin *i. psihică* se înțelege o repulsie nemotivată față de obiecte sau persoane din mediul ambiant.

IDIOT, s. m. / idiot, s. m. / idiot. [*Lat.* ***idiota, -tes****, din gr.* ***idiotes*** *= particular; folosit apoi cu sensul de persoană comună, ignorantă.*] Individ atins de idioție (v.).

IDIOTIP, s. n. / idiotype, s. m. / idiotype. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Suma *idiotopilor unei molecule de anticorp, deci ai unei *imunoglobuline.

IDIOTIPIE, s. f. / idiotypie, s. f. / idiotypy. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Variabilitatea în specificitatea și în structura unei *imunoglobuline ca urmare a contactului acesteia cu un antigen. I. conduce la diferența dintre imunoglobulinele aparținând aceleiași clase la subiecți din aceeași specie.

IDIOTOP, s. m. / idiotope, s. m. / idiotope. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***topos*** *= loc.*] *Determinant antigenic situat în *regiunea variabilă a moleculei de *anticorp. Unii i. sunt localizați în interiorul *paratopului, iar alții în afara *situsului de legare cu antigenul. V. și idiotip.

IDIOȚIE, s. f. / idiotie, s. f. / idiocy. [*Lat.* ***idiota, -tes****, din gr.* ***idiotes*** *= particular; folosit apoi cu sensul de persoană comună, ignorantă.*] Starea cea mai gravă de *arierație mentală, caracterizată prin diminuarea considerabilă sau absența completă a inteligenței, diminuarea afectivității, alterarea funcțiilor senzoriale și motorii. Dezvoltarea mentală a idiotului nu depășește pe cea a unui copil de 3-4 ani, acesta fiind incapabil să acceadă la vorbire. Se disting două forme de i.: 1) întârzierea mentală profundă, cu QI sub 20, în care comportamentul este un pur reflex impulsiv, iar bolnavul poate învăța doar mersul, masticația și unele gesturi simple; 2) întârzierea mentală severă, cu QI 20-34, în care handicapatul este capabil de autoalimentare și control sfincterian. În i. este necesară o supraveghere și o asistență permanente. I. este, de regulă, consecința unei opriri în dezvoltarea encefalului, fie în perioada vieții intrauterine, fie după naștere, din cauze ereditare, accidente perinatale sau encefalite postnatale.

IDIOȚIE AMAUROTICĂ FAMILIALĂ / idiotie amaurotique familiale / amaurotic familial idiocy. Termen generic pentru un grup de afecțiuni neurologice în care se asociază o patologie retiniană cu deficit mental de diferite grade. V. boală Kufs, boală Spielmeyer-Vogt, boală Tay-Sachs.

IDIOȚIE XERODERMICĂ / idiotie xérodermique / xerodermic idiocy. Sin.: sindrom De Sanctis-Cacchione (v.).

IDIOVENTRICULAR, adj. / idioventriculaire, adj. / idioventricular. [*Gr.* ***idios*** *= propriu; lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece.*] Care este particular ventriculului. Ex.: ritm i. (v.).

IDIOZOM, s. m. / idiosome, s. m. / idiosome. [*Gr.* ***idios*** *= propriu;* ***soma, -atos*** *= corp.*] În *spermatidă, complexul alcătuit din *centrioli și *aparatul Golgi, care se separă pentru a se localiza de o parte și de alta a nucleului, stabilind astfel polaritatea viitorului spermatozoid.

IGIENĂ, **s. f. / hygiène, s. f. / hygiene.** [*Gr.* ***hygieinon*** *= sănătate, de la* ***hygies*** *= sănătos.*] Știința conservării, respectării și ameliorării regulilor și metodelor de prezervare a sănătății. Domenii: i. comunală, i. industrială, i. mentală, i. orală, i. școlară etc.

IGNIPUNCTURĂ, s. f. / ignipuncture, s. f. / ignipuncture. [*Lat.* ***ignis*** *= foc;* ***punctura*** *= înțepătură.*] Cauterizarea unor puncte prin aplicarea termo- sau electrocauterului, în vederea distrugerii unui țesut.

IHTIISM, s. n. / ichtyosisme, s. m. / ichthyotoxism. [*Gr.* ***ikhthys, -yos*** *= pește;* ***-ism.***] Intoxicație prin consumul peștelui alterat sau al unor specii de pești care sunt toxici.

IHTIOL, s. m. / ichthyol, s. m. / ichthamol, ichthyol. [*Gr.* ***ichtys, -yos*** *= pește;* ***-ol.***] Ihtiosulfat de amoniu, lichid vâscos, brun închis, cu miros pătrunzător, obținut prin distilarea gudroanelor din unele șisturi bituminoase. I. este miscibil cu apa și glicerina, fiind utilizat ca antiseptic și keratoplastic în numeroase afecțiuni cutanate.

IHTIOZĂ, s. f. / ichtyose, s. f. / ichthyosis. [*Gr.* ***ikhthys, -yos*** *= pește;* ***-oză.***] *Distrofie cutanată care constă în prezența la nivelul pielii a unor scuame fine cu marginile libere, asemănătoare solzilor de pește. I. poate fi generalizată, dar nu apare la nivelul feței, palmelor și zonelor plantare ale picioarelor. Majoritatea tipurilor de i. sunt ereditare. Se disting: 1) *I. congenitală* sau *fetală*, formă gravă, incompatibilă cu viața, în care tegumentele fătului au aspectul unei armuri cornoase. 2) *I. lamelară a nou-născutului*, cu descuamare liniară. 3) *I. vulgaris*, care include două tipuri distincte genetic: în primul, cu transmitere autozomal dominantă, i. este absentă la naștere și apare între vârstele de 1 și 4 ani; al doilea tip este transmis de mamă printr-o genă recesivă și se manifestă în prima copilărie. 4) *Xerodermia* (v.).

ILEITĂ, s. f. / iléite, s. f. / ileitis. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci;* ***-ită.***] Inflamație a *ileonului, localizată sau multiloculară, izolată sau asociată. V. și boală Crohn.

ILEITĂ REGIONALĂ / iléite régionale / regional ileitis. Sin.: boala Crohn (v.).

ILEITĂ TERMINALĂ / iléite terminale / terminal ileitis. Sin.: boală Crohn (v.).

ILEOCISTOSTOMIE, s. f. / iléocystostomie, s. f. / ileocystostomy. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci; gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Utilizarea unui segment din ileon pentru realizarea unei comunicări a vezicii urinare cu peretele abdominal.

ILEOCOLIC, adj. / iléocolique, adj. / ileocolic. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci; gr.* ***kolon*** *= intestin gros.*] Care se referă sau care aparține ileonului și colonului. Ex.: unghi i.

ILEOCOLITĂ, s. f. / iléocolite, s. f. / ileocolitis. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci, gr.* ***kolon*** *= intestin gros;* ***-ită.***] Inflamație asociată a ileonului și colonului.

ILEON, s. n. / iléon, s. m. / ileum. NA: ileum. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci.*] Porțiunea terminală inferioară a intestinului subțire, care continuă fără demarcație *jejunul și se îmbină cu *cecul la nivelul *valvulei ileocecale.

ILEOPATIE, s. f. / iléopathie, s. f. / ileopathy. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Termen general pentru bolile ileonului.

ILEORECTOSTOMIE, s. f. / iléorectostomie, s. f. / ileorectostomy, ileoproctostomy. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci;* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** *= rectiliniu, drept; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Anastomoză chirurgicală a intestinului subțire cu rectul, în scopul restabilirii continuității tubului digestiv după o *colectomie totală.

ILEOSTOMIE, s. f. / iléostomie, s. f. / ileostomy. [*Lat. medicală* ***ileum*** *= ileon, din gr.* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Crearea, prin intervenție chirurgicală, a unui *anus artificial la nivelul ultimei părți a intestinului subțire.

ILEUS, s. n. / iléus, s. m. / ileus, intestinal obstruction. [*Gr.* ***eileos,*** *de la* ***eilein*** *= a înrula, a răsuci.*] Sin.: ocluzie intestinală (v.).

ILIAC, adj. / iliaque, adj. / iliac. [*Lat.* ***iliacus*** *= iliac, de la* ***ilia, ilium*** *= flanc, șold.*] Care se află situat în apropierea părții superioare a oaselor bazinului (de ex.: arteră i.) sau care privește această parte (ex.: os i.).

ILION, s. n. / ilion, s. m. / ilium. [*Lat.* ***ilia, ilium*** *= flanc, șold.*] V. tab. anat. - oase.

ILIOPSOITĂ, s. f. / iliopsoïte, s. f. / iliopsoitis. [*Lat.* ***ilia, ilium*** *= flanc, șold; gr.* ***psoa, psoas*** *= mușchiul spatelui;* ***-ită.***] Inflamație a mușchiului psoas iliac.

ILIUM, s. n. / ilium, s. m. / ilium. [*Lat.* ***ilia, ilium*** *= flanc, șold.*] Partea superioară a osului coxal, constituind un os separat la făt.

ILUMINARE, s. f. / illumination, s. f. / illumination. [*Lat.* ***illuminare*** *= a ilumina, de la* ***lumen, -inis*** *= lumină.*] Densitatea fluxului luminos care cade pe o anumită suprafață. Unitate de măsură: lux (lx).

ILUZIE, s. f. / illusion, s. f. / illusion, delusion. [*Lat.* ***illusio, -onis*** *= ironie, nălucire, de la* ***illudere*** *= a-și bate joc și* ***ludere*** *= a se juca.*] Percepție falsă cu obiect real. Mai răspândite: 1) *I. de afect*, prin tensiune afectivă puternică. 2) *I. optică*, prin interpretare incorectă a unui stimul luminos.

IMAGINAȚIE, s. f. / imagination, s. f. / imagination. [*Lat.* ***imaginatio, -onis*** *= închipuire, de la* ***imaginari*** *= a-și închipui și* ***imago, -inis*** *= chip, reprezentare, imagine.*] Facultatea de reprezentare a imaginilor sau de evocare a imaginilor unor obiecte deja percepute. Proces psihic caracteristic omului: 1) *I. reproductivă*, cu rol în înțelegerea și recunoașterea unor mecanisme complexe de funcționare. 2) *I. creatoare*, care permite realizarea unor opere originale, proiecte, invenții, compoziții.

IMAGINE, s. f. / image, s. f. / image. [*Lat.* ***imago, -inis*** *= chip, reprezentare, imagine.*] 1) Reflectare de tip senzorial, îndeosebi vizuală sau auditivă, a unui obiect în mintea omenească sub forma unor *senzații, *percepții sau *reprezentări. 2) Reproducerea vizuală a unui obiect printr-o oglindă sau printr-un instrument optic. 3) Aspect din organism obținut prin intermediul unei tehnici de *imagistică medicală.

IMAGINE MENTALĂ / image mentale / mental image. Reprezentare a unui obiect în absența acestuia, pe baza *memoriei și a *imaginației.

IMAGISTICĂ MEDICALĂ / imagerie médicale / medical imaging. [*Lat.* ***imago, -inis*** *= chip, reprezentare, imagine;* ***medicus*** *= medic.*] Ansamblu de metode și tehnici fizice, în continuă dezvoltare, de obținere a unor imagini din organism utilizabile în diagnosticul medical. Domenii principale: roentgenodiagnostic, *ecografie, *rezonanță magnetică nucleară, *medicină nucleară. De asemenea, imaginile obținute prin numeroasele tehnici de microscopie optică și electronică sunt utile în diagnosticul la nivel tisular, celular sau subcelular.

IMAGISTICĂ MENTALĂ / imagerie mentale / mental imaging. [*Lat.* ***imago, -inis*** *= chip, reprezentare, imagine;* ***mens, -ntis*** *= minte, inteligență.*] Imagine funcțională a diferitelor arii cerebrale obținută prin *tomografie cu emisie de pozitroni sau prin *rezonanță magnetică nucleară. Deocamdată metodele folosite pozitivează ariile cerebrale activate îndeosebi în cazul percepției vizuale. S-a demonstrat că, în afara ariilor vizuale asociative, i.m. vizuală se află în relație cu alte activități cognitive, cu limbajul sau memoria.

IMATUR, adj., s. m. / immature, adj., s. m. / immature. [*Lat.* ***immaturus*** *= necopt, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***maturus*** *= copt, matur.*] Termen înlocuit, conform recomandărilor OMS, cu acela de prematur (v.).

IMATURITATE, s. f. / immaturité, s. f. / immaturity. [*Lat.* ***immaturitas, -atis*** *= imaturitate, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***maturitas, -atis*** *= coacere, maturitate și* ***maturus*** *= copt, matur.*] Faptul de a fi *imatur.

IMATURITATE AFECTIVĂ / immaturité affective / emotional immaturity. Întârziere în dezvoltarea afectivă care, fără să perturbe capacitatea intelectuală, se traduce printr-o fixare exagerată a imaginii părinților sau a altor persoane apropiate din copilărie, fapt care generează o nevoie de protecție și o autonomie individuală redusă.

IMBECILITATE, s. f. / imbécilité, s. f. / imbecility. [*Lat.* ***imbecillitas, -atis*** *= slăbiciune, de la* ***imbecillus*** *= slab, fără putere.*] Termen care definește, în psihiatrie, o categorie de întârziere mintală în care Q. I. este cuprins între 25 și 49. Se păstrează doar instinctul de apărare. I. se poate asocia, în funcție de etiologie, cu un sindrom malformativ și tulburări neurologice. *I. morală*: afectare psihică în care este alterat simțul moral; a mai fost numită și amoralie. V. și retardare mintală.

IMBIBIȚIE, s. f. / imbibition, s. f. / imbibition. [*Lat.* ***imbibere*** *= a absorbi.*] 1) Pătrunderea unui lichid în țesuturi, în spațiile intercelulare. 2) *Absorbția unui lichid de către un corp solid, fără modificări chimice.

IMERSIUNE, s. f. / immersion, s. f. / immersion. [*Lat.* ***immersio, -onis*** *= scufundare, de la* ***immergere*** *= a scufunda (****in*** *= în;* ***mergere*** *= a afunda, a scufunda).*] Introducere, parțială sau totală, a unui corp într-un lichid. V. și microscop (2).

IMIDAZOL, s. n. / imidazole, s. m. / imidazole. Substanță cu nucleu heterociclic diazotat, $C_3H_4N_2$; reprezintă structura de bază a numeroși metaboliți intermediari, denumiți imidazoli.

IMINENȚĂ, s. f. / imminence, s. f. / imminence. [*Lat.* ***imminentia*** *= venire apropiată, de la* ***imminere*** *= a amenința.*] Stare în care un proces, un fenomen este gata să se producă. Ex.: i. de avort, i. de infarct, i. de naștere, i. de ruptură a unei sarcini extrauterine etc.

IMOBILIZARE, s. f. / immobilisation, s. f. / immobilization. [*Lat.* ***immobilis*** *= nemișcat, imobil, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***mobilis*** *= care se mișcă și* ***movere*** *= a se mișca.*] Procedeu prin care o parte a corpului, în mod normal mobilă, este menținută fixă, imobilă în scopul favorizării vindecării. I. se practică în infecții, unele boli, traumatisme (osoase, articulare și musculare) și poate fi temporară sau permanentă. V. artrodeză.

IMOBILIZINĂ, s. f. / immobilisine, s. f. / immobilizin. [*Lat.* ***immobilis*** *= nemișcat, imobil, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***mobilis*** *= care se mișcă și* ***movere*** *= a se mișca; -ină.*] Anticorp specific ce imobilizează *Treponema pallidum*, agentul etiologic al sifilisului. Prezența sa în sângele bolnavilor de sifilis permite diagnosticul serologic al bolii prin *testul de imobilizare a treponemelor sau testul Nelson.

IMORTALIZARE, s. f. / immortalisation, s. f. / immortalization. [*Lat.* ***immortalis*** *= nemuritor, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***mors, -rtis*** *= moarte.*] Achiziția de către celulele eucariote a capacității de a se multiplica la nesfârșit *in vitro*. Caracteristică fundamentală a celulelor canceroase.

IMPALUDAT, adj. / impaludé, -e, adj. / malarious. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***palus, -udis*** *= mlaștină.*] Care este afectat de *malarie. V. și malarioterapie.

IMPAS PARAZITAR / impasse parasitaire / abnormal host. Locuțiune prin care se desemnează faptul că un parazit se află într-un organism care nu îi oferă un mediu favorabil pentru evoluție și maturație. Organismul parazitat nu face parte din ciclul normal al parazitului, care, din cauză că nu se poate dezvolta, nu ajunge la starea adultă. Ex. tipic la om: *larva migrans cutanată, *larva migrans viscerală.

IMPEDANȚĂ, s. f. / impédance, s. f. / impedance. [*Engl.* ***impedance*** *= rezistență, din lat.* ***impedire*** *= a împiedica.*] Mărime caracteristică unui circuit electric dipolar de curent alternativ, egală cu raportul dintre tensiunea aplicată la borne și intensitatea efectivă a curentului care trece prin circuit, când în acesta nu se induc tensiuni electromotoare. Se măsoară în ohmi. La țesuturile vii nu apare reactanța inductivă, i. fiind alcătuită numai din suma rezistenței ohmice și a capacitanței (reactanța sau rezistența capacitivă). Impedanțmetria constituie o metodă de explorare cu perspective, aflată încă la începuturi.

IMPERFORAȚIE, s. f. / imperforation, s. f. / imperforation. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***perforare*** *= a străpunge, a găuri.*] Anomalie congenitală caracterizată prin absența deschiderii unui canal sau a unui orificiu natural. Ex.: i. anală.

IMPETIGO, s. n. / impétigo, s. m. / impetigo. [*Lat.* ***impetigo, -inis*** *= eczemă, de la* ***impetere*** *= a ataca.*] Infecție cutanată foarte frecventă la copii, caracterizată prin formarea de *pustule prin ruperea cărora se eliberează un lichid generator de cruste gălbui, care acoperă ulcerații de culoare roșie. I. se localizează îndeosebi la nivelul feței și a mâinilor. Boala este contagioasă, fiind determinată de *streptococi sau *stafilococi.

IMPETIGO HERPETIFORM / impétigo herpétiforme / impetigo herpetiformis. Afecțiune cutanată rară, în care se asociază o erupție eritematopustuloasă circulară și hipocalcemie. Evoluția este fatală în câteva zile. Sin.: boală Hebra-Kaposi, pitiriazis rubra pilare.

IMPLANT, s. n. / implant, s. m. / implant. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***plantare*** *= a însămânța.*] Denumire generică pentru o serie de substanțe, materiale sau obiecte care sunt introduse în organisme în diferite scopuri: protezare, terapeutic, diagnostic și experimental. I. sunt foarte variate ca natură și structură: 1) Fragment de țesut destinat *implantării. 2) Comprimate sau capsule medicamentoase introduse într-o regiune optimă pentru acțiunea medicamentului și pentru menținerea unei concentrații terapeutice o perioadă de timp prestabilită. Primele *i. medicamentoase* consacrate în practica medicală au fost cele hormonale. În prezent, gama i. m. s-a extins. 3) O serie de surse radioactive, îndeosebi ace conținând radiu, sunt utilizate în *radioterapia locală a unor cancere. 4) *Stimulatoare cardiace (pacemaker) și electrozi stimulatori.

IMPLANTARE, s. f. / implantation, s. f. / implantation. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***plantare*** *= a însămânța.*] 1) Introducerea în organism a unui *implant. I. se realizează, de regulă, prin procedee chirurgicale simple sau complexe, în funcție de tipul de implant. 2) Procedeu chirurgical prin care se restabilește continuitatea unui canal sau conduct obturate din cauze patologice. Ex.: i. trompei la nivelul cornului uterin, după îndepărtarea chirurgicală a zonei obstruate. 3) Uneori, termenul este utilizat ca sin. cu *ovoimplantație.

IMPLANTOLOGIE, s. f. / implantologie, s. f. / implantology. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***plantare*** *= a însămânța; gr.* ***logos*** *= știință.*] Știința studiului și practicii *implantelor.

IMPONDERABILITATE, s. f. / impondérabilité, s. f. / imponderability. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***ponderare*** *= a cântări, de la* ***pondus, ponderis*** *= greutate.*] Stare a organismului provocată de absența forței gravitației.

IMPOTENȚĂ, s. f. / impotence, s. f. / impotence. [*Lat.* ***impotentia*** *= neputință, slăbiciune, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***potentia*** *= putere, forță și* ***posse*** *= a putea.*] Lipsă de vigoare; neputință. Tipuri: 1) *I. funcțională*: imposibilitatea mobilizării unui membru sau a unor grupuri musculare. 2) *I. sexuală*, imposibilitatea realizării actului sexual de către bărbat.

IMPREGNARE, s. f. / imprégnation, s. f. / impregnation. [*Lat. impraegnare = a fecunda, de la in = în, praegnans, -ntis = gravidă (prae = înainte; nasci = a se naște).*] Pătrunderea unor particule mici ale unui corp solid în masa altui corp compact. Ex.: i. metalică a unor componente celulare și tisulare.

IMPRESIUNE, s. f. / impression, s. f. / impression. [*Lat. impressio, -onis = întipărire, imprimare, de la imprimere = a apăsa pe.*] Zonă de pe suprafața unui organ pe care este imprimată forma unui alt organ, cu care primul se află în contact. Cele mai evidente: *i. digitale* de pe tabla internă a cutiei craniene, în raport cu circumvoluțiunile cerebrale.

IMPRESIUNE BAZILARĂ / impression basilaire / basilar impression. Anomalie osoasă constând în invaginarea rahisului cervical superior în baza craniului, la nivelul fosei cerebrale posterioare. I. b. reprezintă de obicei o malformație, rareori fiind dobândită (ex.: în *boala Paget).

IMPRESIUNI DIGITALE / impressions digitales / impression for (cerebral) gyri. V. impresiune.

IMPRINTING / imprinting / imprinting. [*Engl. imprinting, de la to imprint = a întipări.*] Termen științific utilizat îndeosebi în etologie (v.) pentru a denumi fenomenul prin care unele comportamente sunt extrem de ușor de învățat într-o anumită perioadă a copilăriei sau a vieții.

IMPUBER, adj. / impubère, adj. / impuberal. [*Lat. in = lipsit de; pubes, -eris = adolescent.*] Care nu a atins vârsta *pubertății.

IMPULS, s. n. / impulsion, s. f. / impulse. [*Lat. impulsus = punere în mișcare, împingere, de la impellere și pellere = a împinge.*] 1) Mărime fizică vectorială egală cu produsul dintre masa m și viteza v a unui corp. 2) Forță care are tendința de a deplasa brusc o anumită structură. 3) Variație bruscă, intensă și de durată scurtă a unei mărimi variabile. Ex.: i. electric. 4) Modificările bioelectrice de la nivelul biomembranelor care se transmit la nivelul anumitor țesuturi, îndeosebi în fibre nervoase și musculare. 5) Termen utilizat uneori, greșit, ca sin. cu *impulsie.

IMPULSIE, s. f. / impulsion, s. f. / impulsion. [*Lat. impulsio, -onis = pornire naturală, imbold firesc, de la impellere și pellere = a împinge.*] În psihologie, tendința de a acționa irațional, greu de controlat de către voință. I. corespunde în general unei necesități imperioase (foame, dorință sexuală, agresivitate) și se traduce prin acte necontrolate, periculoase. Prin educație, un subiect normal își stăpânește i. În unele boli psihice, bolnavii, cu toate că sunt conștienți de actele lor, sunt antrenați într-un mod irezistibil să săvârșească unele acțiuni împotriva voinței lor. I. este însoțită de o senzație de *angoasă particulară, care dispare după ce bolnavul s-a descărcat, prin acțiune.

IMPULSIV, adj. / impulsif, -ive, adj. / impulsive. [*Lat. impulsus, de la impellere și pellere = a împinge.*] Care este înclinat să acționeze sub influența primului impuls.

IMPULSIVITATE, s. f. / impulsivité, s. f. / impulsiveness. [*Lat. impulsus = punere în mișcare, împingere, de la impellere și pellere = a împinge.*] Însușirea de a fi *impulsiv.

IMPURITATE, s. f. / impureté, s. f. / impurity. [*Lat. in = lipsit de; puritas, -atis = curățenie, puritate, de la purus = curat, neamestecat.*] Substanță străină care, adăugată aerului sau apei, produce alterarea compoziției normale, adică impurificarea acestora.

IMUN, adj. / immun, -e, adj. / immune. [*Lat. immunis = scutit, apărat, de la in = lipsit de, munus = obligație.*] Care prezintă *imunitate, adică este protejat sau rezistent la o boală sau la o infecție cu microorganisme patogene datorită prezenței *anticorpilor sau a imunității mediate celular. V. imunitate.

IMUNITAR, adj. / immunitaire, adj. / pertaining to immunity. [*Lat. immunis = scutit, apărat, de la in = lipsit de, munus = obligație.*] Care se referă la *imunitate. Ex.: sistem i.

IMUNITATE, s. f. / immunité, s. f. / immunity. [*Lat. immunitas, -atis = scutire de sarcini publice, de la in = lipsit de, munus = obligație.*] 1) Termen care inițial a desemnat dobândirea de către organism a unor proprietăți de apărare noi și specifice ca urmare a unei infecții. 2) Prin extensie, în prezent este cuprins sub această denumire ansamblul factorilor umorali și celulari care protejează organismul împotriva unei agresiuni infecțioase sau toxice (cu excepția fenomenelor de *toleranță). Se disting două mari tipuri de i.: a) *i. nespecifică* (v.).; b) *i. dobândită* (v.). 3) Prin extensie, unii autori grupează în acest termen orice modificare, benefică sau negativă (accident cauzat de conflictul antigen-anticorp, de ex.: reacția de *rejet de grefă), a organismului determinată de prezența anticorpilor. V. în continuare alte tipuri de imunități.

IMUNITATE ACTIVĂ / immunité active / active immunity. *I. dobândită datorată formării anticorpilor la nivelul celulelor limfoide, rezultată consecutiv răspunsului la stimulare antigenică. I. a. poate fi indusă de contactul natural cu un antigen sau poate fi produsă de introducerea delibrată a antigenului în organism (*vaccinare).

IMUNITATE ANTIBACTERIANĂ / immunité antibactérienne / antibacterial immunity. I. împotriva acțiunii bacteriilor, care determină capacitatea de a rezista infecțiilor bacteriene.

IMUNITATE ANTIVIRALĂ / immunité antivirale / antiviral immunity. I. împotriva virusurilor, în general mai dificil de dobândit decât *i. antibacteriană.

IMUNITATE ARTIFICIALĂ / immunité artificielle / artificial immunity. *I. dobândită, activă sau pasivă, produsă prin expunerea deliberată la un antigen, ca în *vaccinare.

IMUNITATE DOBÂNDITĂ / immunité acquise / acquired immunity. Tip de i. în care antigenii străini sunt recunoscuți specific și sunt eliminați selectiv. Caracteristicile principale ale i. d. sunt: 1) *specificitatea*, recunoașterea antigenului de către anticorp fiind înalt specifică, deși uneori există și reactivitate încrucișată, datorită asemănărilor fizice dintre unii antigeni; 2) *diversitatea*, sistemul imun fiind capabil să recunoască și să inițieze reacții unice față de un număr foarte mare de antigeni, circa 10^9; această diversitate este rezultatul existenței unui număr identic de receptori diferiți pentru antigeni; 3) *memoria imunologică* reprezintă capacitatea sistemului imun de a „înregistra" antigenii cu care a venit în contact, astfel încât la contactele ulterioare cu același antigen răspunsul imun este mai rapid și mai eficient; 4) discriminarea **self-ului de non-self*: deși este capabil să recunoască circa 10^9 structuri străine, sistemul imun nu reacționează (este tolerant) față de antigenii proprii (self); ruperea toleranței la self poate determina *boli autoimune. Există două tipuri de i. d.: 1) *i. umorală*, mediată de anticorpi, care protejează față de antigenii extracelulari circulanți (bacterii, toxine microbiene); anticorpii sunt produși de *plasmocitele derivate din *limfocitele B; 2) *i. mediată celular*, realizată de celulele antigen-specifice denumite *limfocite T. Termenul de i. d. este sin. parțial cu imunitate specifică (v.).

IMUNITATE INTRAUTERINĂ / immunité intrautérinne / intrauterine immunity. I. pasivă dobândită de fetus ca urmare a trecerii anticorpilor materni (IgG) de la mama imună, prin placentă, în circulația fetală.

IMUNITATE ÎNCRUCIȘATĂ / immunité croisée / cross immunity. I. produsă prin inocularea unui agent (ex.: bacterie sau virus) diferit ca formă, dar în relație strânsă cu agentul cauzal al unei boli.

IMUNITATE ÎNNĂSCUTĂ / immunité innée / innate immunity. I. bazată pe constituția genetică a individului.

IMUNITATE MEDIATĂ CELULAR / immunité cellulaire / cell-mediated immunity, cellular immunity. V. imunitate dobândită.

IMUNITATE NESPECIFICĂ / immunité non-spécifique / non-specific immunity. Tip de i. care constituie prima linie de apărare și include mecanisme de protecție externe și interne, care nu implică recunoașterea antigenilor de către limfocite. Mecanismele de protecție externă sunt barierele naturale (piele, mucoase, fluide din organism), care împiedică pătrunderea agenților patogeni în țesuturi. Dacă patogenii depășesc barierele externe și invadează țesuturile, intervin mecanismele interne de protecție ale i. n., cele mai importante fiind: 1) factorii fiziologici, îndeosebi temperatura corpului și presiunea oxigenului; 2) fagocitoza (v.); 3) inflamația (v.). Microorganismele pot activa, ele însele, mecanisme ale i. n. precum sistemul *complement, care mediază liza celulară. Celulele infectate viral eliberează *interferoni, care protejează celulele învecinate de infectarea cu virus.

IMUNITATE PASIVĂ / immunité passive / passive immunity. *I. dobândită prin administrarea unui *ser imunizant (care conține anticorpi) sau a limfocitelor unui donor imunizat față de antigenul respectiv.

IMUNITATE SPECIFICĂ / immunité spécifique / specific immunity. *I. dobândită contra unei anumite boli (ex.: pentru scarlatină) sau împotriva unui anumit antigen.

IMUNITATE UMORALĂ / immunité humorale / humoral immunity. V. imunitate dobândită.

IMUNIZARE, s. f. / immunisation, s. f. / immunization. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație.*] 1) Procedeu prin care se asigură imunitatea organismului, fie prin vaccinare (*i. activă*), fie prin injectare de ser specific (*i. pasivă*). 2) În sens mai general, producerea de anticorpi în organism consecutiv apariției unui antigen. Anticorpii produși asigură protecția împotriva unei boli sau, dimpotrivă, pot interacționa cu antigenii provocând o stare patologică. Se disting: *heteroimunizare, *izoimunizare și *autoimunizare. V. și alergie.

IMUNIZARE INTRACELULARĂ / immunisation intracellulaire / intracellular immunization. Concept terapeutic (Baltimore, 1988) conform căruia ar fi utilă introducerea în celule a unor gene care codifică proteine capabile să interfereze cu reproducerea unui virus infectant al celulei. Virusul cel mai țintit este *HIV. În principiu, prin acest tip de *terapie genică se urmărește integrarea în genomul celulei țintă a unei gene virale mutante, denumită negativă.

IMUNIZAT, adj. / immunisé, -e, adj. / immunized, rendered immune. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație.*] Care a devenit *imun.

IMUNIZANT, adj. / immunisant, -e, adj. / immunifacient, immunizing. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație.*] Care imunizează, care conferă *imunitate.

IMUNOADERENȚĂ, s. f. / immuno-adhérence, s. f. / immune adherence. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***adhaerere*** *= a fi atașat (****ad*** *= spre;* ***haerere*** *= a fi prins).*] Fenomen de cuplare *ligand-*receptor care se produce la suprafața leucocitelor (limfocite B, polinucleare, monocite, macrofage), a hematiilor și a plachetelor. Ligandul, reprezentat de complexele antigen-anticorp-complement, se cuplează prin intermediul receptorilor pentru fracțiunile C3 și C4 ale complementului. I. favorizează fagocitoza, prin punerea în contact a complexelor imune cu membrana celulară. Sin.: aderență imună.

IMUNOADSORBȚIE, s. f. / immunoadsorption, s. f. / immunoadsorption. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***ad*** *= spre;* ***sorbere*** *= a bea, a aspira.*] Adsorbția anumitor anticorpi umorali la suprafața antigenilor corespondenți conținuți într-un ser martor. Dacă anticorpii sunt solubili, ei se pot fixa și la suprafața unui suport pe care antigenii au fost deja fixați. Această metodă este utilizată pentru obținerea de seruri strict specifice, deoarece permite eliminarea anticorpilor cu structură asemănătoare.

IMUNOAUTORADIOGRAFIE, s. f. / immuno-autoradiographie, s. f. / radioimmunolabelling. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***autos*** *= sine însuși; lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă analogă ca principiu *imunofluorescenței, cu deosebirea că se utilizează un izotop radioactiv care marchează un anticorp specific. Anticorpul radiomarcat, fixându-se pe antigenul corespondent, va permite reperarea acestuia cu ajutorul unei emulsii fotografice (*autohistoradiografie).

IMUNOBLAST, s. n. / immunoblaste, s. m. / immunoblast. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***blastos*** *= germen.*] Termen utilizat uneori pentru aspectul pe care îl iau imfocitele în anumite condiții de stimulare, de ex. prin celule alogene, *in vitro*, în cultură mixtă de limfocite, sau *in vivo*, într-o *alogrefă.

IMUNOBLASTOSARCOM, s. n. / immunoblastosarcome, s. m. / immunoblastic lymphoma. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***blastos*** *= germen;* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma.***] Varietate de *limfosarcom constituit din *imunoblaste. Are o evoluție rapid mortală și este adesea precedat de o altă afecțiune sanguină sau imunitară, în particular de o *leucemie limfoidă. Sin.: limfom imunoblastic.

IMMUNOBLOTTING / immunoblotting / immunoblotting. [*Engl.* ***immunobloting****, din lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație și engl.* ***blot*** *= pată.*] V. Northern blot, Southern blot și Western blot.

IMUNOCHIMIE, s. f. / immunochimie, s. f. / immunochemistry. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***khemeia*** *= alchimie.*] 1) Studiul compoziției chimice a antigenilor și anticorpilor. 2) Studiul reacțiilor imunitare, al reacțiilor antigen-anticorp.

IMUNOCHIMIOTERAPIE, s. f. / immunochimiothérapie, s. f. / immunochemotherapy. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***khemeia*** *= alchimie;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Tratament în care se utilizează anticorpi asociați cu medicamente chimice.

IMUNOCIT, s. n. / immunocyte, s. m. / immunocyte. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] *Limfocit. Unii autori rezervă această denumire exclusiv *limfocitelor T. Sin.: celulă imunocompetentă.

IMUNOCITOADERENȚĂ, s. f. / immunocytoadhérence, s. f. / immunocytoadherence. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***kytos*** *= celulă; lat.* ***adhaerere*** *= a fi atașat (****ad*** *= spre;* ***haerere*** *= a fi prins).*] Aderența unui anumit antigen la suprafața unui imunocit, pentru care acesta este specific sensibil. *Testul rozetelor se bazează pe i.

IMUNOCITOCHIMIE, s. f. / immunocytochimie, s. f. / immunocytochemistry. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***khemeia*** *= alchimie.*] Denumirea generală a procedeelor de detecție a elementelor unui *complex imun (imunoglobulină, complement, antigen) la nivelul celulelor sau al țesuturilor, prin metode de imunofluorescență sau imunoenzimatice *ELISA.

IMUNOCOMPETENȚĂ, s. f. / immunocompétence, s. f. / immunocompetence. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in***

= *lipsit de, **munus** = obligație; **competentia** = potrivire, de la **competere** = a se întâlni în același punct, a coincide, a se potrivi (**cum** = cu; **petere** = a se îndrepta spre).*] Capacitatea de a dezvolta un *răspuns imun la apariția unui antigen.

IMUNOCONGLUTININĂ, s. f. / immunoconglutinine, s. f. / immunoconglutinin. [*lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **conglutinare** = a lipi la un loc (**cum** = cu; **agglutinare** = a lipi); -ină.*] Anticorp care apare în unele stări patologice sau după o stimulare antigenică și este specific pentru o anumită fracțiune activată a *complementului, dar nu și pentru aceeași fracțiune nativă, neactivată. Ca urmare, i. se produce numai când o fracțiune a complementului a generat complexe *imune sau a interacționat cu antigeni bacterieni. V. și complement.

IMUNODEFICIENȚĂ, s. f. / immunodéficience, s. f. / immunodeficiency. [*lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **deficientia** = slăbire, sleire, de la **deficere** = a lipsi, a slăbi.*] Deficiență în răspunsul imun, determinată de hiporeactivitatea sau de scăderea numărului de celule limfoide.

IMUNODEPRESIE, s. f. / immunodépression, s. f. / immunosuppresion. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **depressio, -onis** = lăsare în jos, coborâre, de la **deprimere** = a lăsa în jos, a afunda.*] Sin.: imunosupresie (v.).

IMUNODEPRESOR, adj., s. n. / immunodépresseur, adj., s. m. / immunodepressor. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **depressus** = adâncit, de la **deprimere** = a lăsa în jos, a afunda.*] Sin.: imunosupresor (v.).

IMUNODIFUZIE, s. f. / immunodiffusion, s. f. / immunodiffusion. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **diffusio, -onis** = revărsare, de la **diffundere** = a răspândi, a revărsa.*] Metodă de punere în evidență și de dozare a antigenilor în serul sanguin. Serul sanguin este pus în contact cu un mediu solid (geloză) impregnat cu un anticorp specific. Dacă serul conține antigenul corespondent anticorpului, se formează un precipitat care difuzează în geloză. Cea mai utilizată este tehnica de *i. radială Mancini*: pe o placă de geloză impregnată cu ser imun specific se decupează o serie de mici godeuri în care se depun, pe de o parte, serurile de studiat și, pe de altă parte, diluțiile serurilor standardizate conținând concentrații cunoscute de proteine. După un timp, se formează câte un inel de precipitare în jurul fiecărui godeu, a cărui suprafață este poporțională cu cantitatea de antigen studiat. Var.: imunodifuziune.

IMUNODIFUZIE RADIALĂ / immunodiffusion radiale / radial immunodiffusion. V. imunodifuzie.

IMUNODIFUZIUNE. Var. pentru imunodifuzie (v.).

IMUNOELECTRODIFUZIUNE, s. f. / immunoélectrodiffusion, s. f. / immuno-electrodiffusion. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **elektron** = chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat. **diffusio, -onis** = revărsare, de la **diffundere** = a răspândi, a revărsa.*] Sin: electrosinereză (v.).

IMUNOELECTROFOREZĂ, s. f. / immunoélectrophorèse, s. f. / immunoelectrophoresis. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **elektron** = chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; **phoresis** = transportare, de la **pherein** = a purta, a transporta.*] Metodă de analiză a componenților antigenici (proteine) din lichidele biologice (îndeosebi plasmă sau ser sanguin) prin combinarea separării consecutiv *electroforezei cu cea obținută prin *imunodifuzie. Proteinele sunt separate mai întâi prin electroforeză în gel de agaroză, apoi se depune, paralel cu sensul de migrare a proteinelor, un *imunoser (antiser). Proteinele și anticorpii corespondenți vor difuza fiecare în gel, iar dacă o anumită proteină (antigen) va întâlni anticorpul specific va rezulta un arc eliptic de precipitare, ca urmare a reacției antigen-anticorp. În acest mod pot fi separate diferite proteine distincte antigenic. Există o serie de variante tehnice ale i. V. de ex. electrosinereză.

IMUNOENZIMOLOGIE, s. f. / immuno-enzymologie, s. f. / immunoenzymology. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **en** = în; **zyme** = ferment, drojdie; **logos** = știință.*] Ramură a enzimologiei în care cercetarea sau dozarea antigenilor și anticorpilor sunt efectuate cu ajutorul enzimelor. V. și ELISA.

IMUNOFAGOCITOZĂ, s. f. / immunophagocytose, s. f. / immunophagocytosis. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **phagein** = a mânca; **kytos** = celulă; -oză.*] *Fagocitoză rapidă a antigenilor sensibilizați prin anticorpi specifici, în prezența primelor patru fracțiuni ale *complementului, îndeosebi C3.

IMUNOFARMACOLOGIE, s. f. / immunopharmacologie, s. f. / immunopharmacology. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **pharmakon** = remediu; **logos** = știință.*] Studiul substanțelor capabile să influențeze mijloacele de apărare ale organismului împotriva agresiunilor exterioare.

IMUNOFLUORESCENȚĂ, s. f. / immunofluorescence, s. f. / immunofluorescence. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **spat fluor**, pe care s-a observat prima dată fenomenul de fluorescență, din lat. **fluor, -oris** = curgere, fluor.*] Tehnică de vizualizare prin microscopie în ultraviolet a antigenilor sau anticorpilor localizați în celule sau țesuturi cu ajutorul anticorpilor fluorescenți. Sin.: metoda anticorpilor fluorescenți.

IMUNOFLUORIMETRIE, s. f. / immunofluorimétrie, s. f. / immunofluorometry. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **spat fluor**, pe care s-a observat prima dată fenomenul de fluorescență, din lat. **fluor, -oris** = curgere, fluor; gr. **metron** = măsură.*] Tehnică de *fluorimetrie prin care se determină concentrația unor substanțe pe baza principiului *radioimunodozării, utilizând însă *anticorpi cu *markeri fluorescenți.

IMUNOGEN, adj. / immunogène, adj. / immunogenic. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **gennan** = a produce.*] Care este apt să determine un *răspuns imunitar.

IMUNOGENETICĂ, s. f. / immunogénétique, s. f. / immunogenetics. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **genetikos** = propriu unei generații, de la **genos** = neam, urmaș, generație.*] Studiul factorilor genetici care controlează *răspunsul imun individual și al transmiterii acestor factori din generație în generație.

imunogenicitate, s. f. / immunogénicité, s. f. / immunogenicity. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **gennan** = a produce.*] Capacitatea unui *antigen sau a unei fracțiuni a acestuia de a provoca o reacție imunitară.

IMUNOGLOBULINĂ, s. f. / immunoglobuline, s. f. / immunoglobulin. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **globulus**, dim. de la **globus** = glob; -ină.*] Termen generic ce desemnează o serie de globuline care aparțin practic, toate, grupului gamaglobulinelor. I. (Ig) sunt anticorpi cu structură biochimică analogă. Se găsesc în serul sanguin și în alte lichide biologice. Molecula de Ig are două funcții distincte: *recunoașterea specifică* a agentului patogen care a declanșat *răspunsul imunitar și *funcția biologică*,

adică recrutarea altor celule și molecule pentru distrugerea patogenului după legarea anticorpului de acesta. Cele două funcții sunt separate structural în cadrul moleculei de Ig. Relația dintre structura și funcția Ig este rezultatul evoluției moleculare, prin duplicarea și diversificarea unui domeniu din structura moleculei. Au fost identificate cinci clase de Ig: IgG, IgA, IgM, IgD și IgE. Fiecare moleculă de Ig este alcătuită din patru lanțuri polipeptidice: o pereche de *lanțuri ușoare L* (din engl.: *light* ușor) și o pereche de *lanțuri grele H* (din engl.: *heavy* greu) unite prin punți disulfidice (cele două lanțuri grele sunt legate între ele și fiecare lanț greu este legat de câte un lanț ușor). Lanțurile ușoare, independent de clasa de Ig, au o greutate moleculară de circa 25 000 Da. Se disting, în funcție de structură, două tipuri fundamentale de lanțuri ușoare, kappa (k) și lambda (λ), care nu coexistă niciodată în aceeași moleculă de Ig. Lanțurile grele, cu greutatea moleculară de circa 60 000 Da, sunt diferite în funcție de tipul de Ig: lanț γ pentru IgG, α pentru IgA, μ pentru Ig M, δ pentru IgD, ε pentru IgE. Lanțurile grele sunt purtătoarele *determinanților antigenici, fiecare conținând un fragment Fc pe care se leagă *complementul și un fragment Fd. Aceste lanțuri au o parte variabilă (N-terminală), care este asociată situsului anticorpului, și o parte constantă (C-terminală), independentă de situsul anticorpului. IgG, cele mai abundente, prezintă patru subclase la om: IgG_1, IgG_2, IgG_3 și IgG_4. Clasele de Ig diferă între ele prin durata de viață, distribuția în organism, capacitatea de a fixa complementul, capacitatea de a interacționa cu *receptorii Fc, abilitatea de a traversa placenta. În contact cu diferiți antigeni, în organism se poate produce o cvasi-infinitate de Ig (anticorpi). Pentru mecanism, v. gene ale imunoglobulinelor. I. sunt sintetizate de limfocitele B și îndeosebi de plasmocite. **I. monoclonale* (denumite în trecut paraproteine) sunt secretate de o singură clasă de *plasmocite, ceea ce explică și perfecta omogenitate moleculară care le caracterizează. IgG au o constantă de sedimentare de 6,5 s, iar IgM o constantă cuprinsă între 14 și 20 s. Abrev.: Ig.

IMUNOGLOBULINĂ MONOCLONALĂ / immunoglobuline monoclonale / monoclonal immunoglobulin. I. secretată de un singur *clon de *plasmocite. Ca urmare, i. m. prezintă o omogenitate moleculară perfectă. Ele pot aparține tuturor claselor de i., dar îndeosebi IgM și IgG. Se întâlnesc mai ales în afecțiunile maligne. V. disglobulinemie monoclonală.

IMUNOGLOBULINOPATIE, s. f. / immunoglobulinopathie, s. f. / immunoglobulinopathy. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Boală consecutivă, de obicei, carenței de imunoglobuline. V. disgamaglobulinemie, disglobulinemie.

IMUNOHEMATOLOGIE, s. f. / immunohématologie, s. f. / immunoh(a)ematology. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***logos*** *= știință.*] Studiul reacțiilor antigen-anticorp în raport cu bolile de sânge.

IMUNOHEMOLIZĂ, s. f. / immunohémolyse, s. f. / immunoh(a)emolysis. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Liza hematiilor sub acțiunea anticorpilor antieritrocitari corespunzători și a *complementului.

IMUNOLOGIE, s. f. / immunologie, s. f. / immunology. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***logos*** *= știință.*] Știința care are ca obiect studiul mecanismelor celulare și moleculare prin care se realizează recunoașterea diferitelor structuri (molecule, celule), cu acceptarea celor proprii organismului și eliminarea celor străine acestuia.

IMUNOM, s. n. / immunome, s. m. / hybridoma. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***-oma****.*] Sin.: hibridom (v.).

IMUNOMODULATOR, adj., s. n. / immunomodulateur, -trice, adj., s. m. / immune response modulator. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***modulator, -oris*** *= cel care modulează, de la* ***modulari*** *= a ritma, a modula și* ***modulus****, dim. de la* ***modus*** *= măsură, cadență.*] Care reglează reacțiile imunitare, prin inhibarea sau stimularea acestora: *interferon, *interleukine. Gama i. este în creștere. De ex., sunt studiate substanțe i. de origine vegetală.

IMUNOPARAZITOLOGIE, s. f. / immunoparasitologie, s. f. / immunoparasitology. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; lat.* ***parasitus****, gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare;* ***logos*** *= știință.*] Studiul proprietăților antigenice ale diferiților paraziți și al anticorpilor care apar în organismele infestate de aceștia.

IMUNOPATOLOGIE, s. f. / immunopathologie, s. f. / immunopathology. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Studiul reacțiilor imune asociate cu diverse boli, fie că aceste reacții sunt benefice, fără efecte, sau sunt nocive.

IMUNOPRECIPITARE, s. f. / immunoprécipitation, s. f. / immunoprecipitation. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***praecipitatio, -onis*** *= cădere, prăbușire, de la* ***praecipitare*** *= a arunca jos.*] Precipitarea antigenelor solubile prin legare încrucișată cu anticorpi specifici, rezultând complexe insolubile.

IMUNOPROFILAXIE, s. f. / immuno-prévention, s. f. / immunoprophylaxis. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***prophylassein*** *= a garanta, de la* ***pro*** *= înainte, în fața,* ***phylaxis*** *= protecție.*] *Imunoterapie aplicată preventiv, înaintea agresării organismului de către antigen. Se realizează prin: *vaccinare, *seroterapie preventivă și stimulare imună generală.

IMUNOPROLIFERATIV, adj. / immunoprolifératif, -ive, adj. / immunoproliferative. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***proles*** *= descendenți, urmași;* ***ferre*** *= a duce, a purta.*] Caracterizat prin proliferarea celulelor limfoide, producătoare de imunoglobuline.

IMUNOSCINTIGRAFIE, s. f. / immunoscintigraphie, s. f. / immunoscintigraphy. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***scintilla*** *= scânteie; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Alternativă a scintigrafiei (v.) în care imaginea se obține cu ajutorul *anticorpilor monoclonali radiomarcați, capabili să se lege în mod specific pe anumite situsuri ale celulelor neoplazice. Se poate obține o imagine, denumită imunoscintigramă, utilă în diagnosticul cancerului sau în detecția precoce a recidivelor. Anticorpii monoclonali radiomarcați pot fi utilizați și în terapie.

IMUNOSCINTIGRAMĂ, s. f. / immunoscintigramme, s. m. / immunoscintigram. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***scintilla*** *= scânteie; gr.* ***gramma*** *= înscriere.*] *Scintigramă obținută prin *imunoscintigrafie.

IMUNOSELECȚIE, s. f. / immunosélection, s. f. / immunoselection. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***selectio, -onis*** *= alegere, de la* ***seligere*** *= a alege.*] Supraviețuire (naturală sau artificială) a anumitor tipuri celulare datorită rezistenței lor antigenice.

IMUNOSER, s. n. / immunosérum, s. m. / immune serum, antiserum. [*Lat.* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***serum*** *= zer.*] Ser sanguin de origine umană sau animală care conține un anticorp specific pentru un anumit antigen.

IMUNOSTIMULANT, adj., s. n. / immunostimulant, -e, adj., s. m. / immunostimulant. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **stimulare** = a îmboldi, a stimula, de la **stimulus** = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] (Substanță) care stimulează *răspunsul imunitar chiar dacă este administrată la mai mult timp după contactul cu antigenul.

IMUNOSTIMULARE, s. f. / immunostimulation, s. f. / immunostimulation. [*V. etimol. termenului **imunostimulant**.*] Declanșarea sau accentuarea reacțiilor organismului față de diferite antigene. I. este utilizată în terapeutică pentru întărirea apărării organismului. Poate fi *specifică*, împotriva unui antigen determinat (prin utilizarea unui vaccin sau a unui ser imun), sau *nespecifică* (utilizarea BCG în diferite forme de cancer).

IMUNOSUPRESIE, s. f. / immunosuppression, s. f. / immunosuppression. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **suppressus**, de la **supprimere** = a afunda (**sub** = sub; **premere** = a apăsa).*] Prevenirea sau diminuarea răspunsului imun prin procedee precum iradiere, administrare de antimetaboliți, ser antilimfocitar sau anticorpi specifici. Sin.: imunodepresie.

IMUNOSUPRESOR, adj., s. n. / immuno-suppresseur, adj., s. m. / immunosuppressant. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **suppressus**, de la **suppri-mere** = a afunda (**sub** = sub; **premere** = a apăsa).*] 1) Substanță care scade sau suprimă răspunsul imunitar. Produsele din această grupă sunt utilizate în tratamentul unor boli în care activitatea imunitară se presupune a fi în exces sau inadecvată (ex.: *conectivitele), sau în prevenirea reacției de *rejet de grefă. Sin.: imunodepresor. 2) Efectul unei substanțe i.

IMUNOTERAPIE, s. f. / immunothérapie, s. f. / immunotherapy. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Metodă de tratament în vederea modificării mijloacelor de apărare naturale ale organismului. Se disting două tipuri de i.: 1) *I. pasivă*, prin injectare de ser sau imunoglobuline care oferă anticorpi specifici. 2) *I. activă*, prin vaccinoterapie ce declanșează producția de anticorpi.

IMUNOTOXINĂ, s. f. / immunotoxine, s. f. / immunotoxin. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; gr. **toxikon** = otravă pentru vârful săgeților, de la **toxon** = săgeată; -**ină**.*] Combinație alcătuită dintr-un anticorp și un fragment activ al unei toxine polipeptidice. Aceasta din urmă va distruge numai celulele purtătoare de antigen corespondent anticorpului atașat. Se încearcă utilizarea i. în tratamentul unor afecțiuni maligne (leucemii, cancere) sau în scop de imunoselecție, îndeosebi a limfocitelor T, în cursul grefei de organe.

IMUNOTRANSFUZIE, s. f. / immunotransfusion, s. f. / immunotransfusion. [*Lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **trans** = peste, dincolo; **fusio, -onis** = topire, îm-prăștiere, de la **fundere** = a vărsa.*] Transfuzie de ser sanguin ce provine de la un donor imun la boala de care suferă bolnavul căruia i se efectuează transfuzia.

IN LOCO / in loco / in loco. [*Lat. **in** = în; **locus** = loc.*] Locuțiune latină care semifică local.

IN LOCO DOLENTI / in loco dolenti / in loco dolenti. [*Lat. **in** = în; **locus** = loc; **dolens, -ntis** = dureros.*] Locuțiune latină utilizată în cazul unei injecții medicamentoase practicate într-o zonă dureroasă.

IN SITU / in situ / in situ. [*Lat. **in** = în; **situs** = așezare, poziție.*] Referitor la un fenomen observat acolo unde se produce. Ex.: cancer *in situ*, în care transformările maligne sunt localizate strict la nivelul țesuturilor care reprezintă și sediul tumorii primare. În acest stadiu, nu există nici o extensie sau o diseminare, locală sau la distanță.

IN TOTO / in toto / in toto. [*Lat. **in** = în; **totus** = tot, în întregime.*] Locuțiune latină utilizată în medicină cu semnificația de: în totalitate, complet.

IN UTERO / in utero / in utero. [*Lat. **in** = în; **uterus** = uter.*] Locuțiune lat. prin care sunt desemnate fenomenele ce survin în uterul gravid.

IN VITRO / in vitro / in vitro. [*Lat. **in** = în; **vitrum** = sticlă.*] Referitor la unele fenomene observate în laborator, de obicei în eprubetă, pornind de la prelevări umorale din organismul viu. Fenomenul observat reproduce un fenomen care poate avea loc în organism. Ant.: *in vivo*.

IN VIVO / in vivo / in vivo. [*Lat. **in** = în; **vivus** = viu, în viață.*] Termen latin utilizat cu referire la fenomene observate în organismul viu, în întregime. Ex.: explorări de *medicină nucleară *in vivo*.

INACTIVARE, s. f. / inactivation, s. f. / inactivation. [*Lat. **in** = lipsit de; **activus**, de la **agere** = a acționa.*] Supresia artificială a activității patogene a unei substanțe organice sau a unui microorganism.

INADAPTARE, s. f. / maladaptation, s. f. / maladjustement. [*Lat. **in** = lipsit de; **adaptare** = a potrivi.*] Starea unui subiect *inadaptat.

INADAPTAT, adj., s. m. / maladapté, -e, adj., s. m. / maladjusted. [*Lat. **in** = lipsit de; **adaptare** = a potrivi.*] Subiect (sau caracteristica unui subiect) care nu găsește în mediul ambiant condițiile necesare integrării sale, fie ca urmare a unui deficit propriu (somatic, senzorial, mental, afectiv), fie ca urmare a unei deficiențe a mediului, fie în cazul în care atât subiectul, cât și mediul prezintă deficiențe.

INANIȚIE, s. f. / inanition, s. f. / inanition. [*Lat. **inanitas, -atis** = spațiu gol, de la **inaniare** = a goli.*] Stare în care se află organismul privat de hrană o perioadă îndelungată.

INAPETENȚĂ, s. f. / inappétence, s. f. / inappetence. [*Lat. **in** = lipsit de; **appetitio, -onis** = dorință, de la **appetere** = a dori, a plăcea.*] Diminuarea apetitului. V. anorexie.

INBRED, adj. / inbred, adj. / inbred. [*Engl. **inbred** = înnăscut, rezultat din încrucișări selective.*] Anglicism care desemnează populații (grupuri, linii genetice) descendente după mai multe generații dintr-un grup extrem de redus de genitori și având, ca urmare, o rată mare de *consangvinitate. V. și antigeni singenici.

INCAPACITATE, s. f. / incapacité, s. f. / disability. [*Lat. **in** = lipsit de; **capacitas, -atis** = putere de cuprindere, de la **capax, -acis** = care poate conține și **capere** = a ține, a conține.*] Alterarea capacității de a susține activitățile vieții cotidiene. I. este consecința unei deficiențe. V. și handicap.

INCAPACITATE DE MUNCĂ / incapacité de travail / work disability. Incapacitatea exercitării unei activități profesionale ca urmare a unei boli sau a unui accident. Ea poate fi: *temporară* - parțială sau totală, ori *permanentă*, adică *definitivă* - parțială sau totală. În cadrul expertizei medicale se estimează, de obicei în procente, gradul de i. de m., după care se pot stabili gradul de invaliditate, grupa de pensionare și cuantumul pensiei pentru i. de m. V. și invaliditate.

INCEST, s. n. / inceste, s. m. / incest. [*Lat. **incestum** = pângărire, incest, de la **in** = lipsit de, **castus** = cast.*] Legătură sexuală cu rude foarte apropiate (părinți, frați); reprezintă o perturbare a instinctului sexual și este sancționată de lege.

INCIDENTALOM, s. n. / incidentalome, s. m. / incidentaloma. [*Engl. **incidentaloma**, din lat. **incidere** = a se întâmpla, a surveni, a întâlni, -**oma**.*] Neologism preluat din engl. care denumește depistarea neașteptată a unei anomalii la nivelul unui viscer, în cazul unui examen radiologic recomandat pentru explorarea altui viscer.

INCIDENȚĂ, s. f. / incidence, s. f. / incidence. [*Lat. incidere = a se întâmpla, a surveni, a întâlni.*] 1) În optică, unghiul sub care o rază de lumină întâlnește o suprafață. 2) Numărul de cazuri noi de boală într-o perioadă de timp determinată, în cadrul unei anumite populații. V. prevalență. 2) În *imagistică, unghiul sau planul în care se obține o anumită imagine.

INCINERARE, s. f. / incinération, s. f. / incineration. [*Lat. incinerare = a arde până la cenușă, de la cinis, cineris = cenușă.*] Distrugerea cadavrelor prin combustie și reducerea lor la cenușă.

INCIPIENT, adj. / incipient, -e, adj. / incipient. [*Lat. incipiere = a începe.*] Care debutează, care se află la început.

INCISIV, s. m. / incisive, s. f. / incisor tooth. NA: dens incisivus. [*Lat. incisus, de la incidere = a tăia.*] Fiecare dintre dinții (patru inferiori și patru superiori) care ocupă partea anterioară și mediană a arcadei dentare.

INCIZIE, s. f. / incision, s. f. / incision. [*Lat. incisio, -onis = tăietură, de la incidere = a tăia.*] 1) Secționarea chirurgicală metodică a țesuturilor moi, îndeosebi piele sau mușchi, efectuată de obicei cu *bisturiul. 2) Rezultatul acestei secționări.

INCIZURĂ, s. f. / incisure, s. f. / incisura. NA: incisura, pl. incisurae. [*Lat. incisura = tăietură, crăpătură, de la incidere = a tăia.*] Termen anatomic cu semnificația de crestătură, crăpătură, depresiune. Ex.: i. cardiotuberozitară, i. ischiopubiană.

INCLINATIO PELVIS / inclinatio pelvis / inclinatio pelvis. [*Lat. inclinatio, -onis = aplecare, înclinare, de la inclinare = a înclina; pelvis = bazin.*] Poziția înclinată ventral a *pelvisului față de scheletul axial.

INCLUZIUNE, s. f. / inclusion, s. f. / inclusion. [*Lat. inclusio, -onis = întemnițare, de la includere = a închide, a vârî în închisoare (in = în; claudere = a închide).*] În general, prezența uneia sau mai multor particule în interiorul unei structuri anatomice, de obicei la nivel microscopic. V. în continuare.

INCLUZIUNEA MOLARULUI DE MINTE / inclusion de la dente de sagesse / impaction of the wisdom tooth. Imposibilitatea erupției molarului de minte din cauză că acesta este înconjurat de țesut osos maxilar.

INCLUZIUNI CITOPLASMATICE / inclusions cytoplasmiques / deutoplasm. Ansamblu de formațiuni tranzitorii intracitoplasmatice elaborate de celulă care nu aparțin materiei vii, spre deosebire de organitele celulare. Se disting trei categorii: pigmenți, produși de rezervă și granule de secreție.

INCLUZIUNI INTRAERITROCITARE / inclusions intraérythrocytaires / intracorpuscular structure. Denumire pentru diverse particule care pot fi observate în hematii prin microscopie optică sau electronică. Este cazul unor fragmente nucleare (inele Cabbot, *corpusculi Howell-Jolly), ribozomi precipitați, granule feruginoase (siderozomi, *corpusculi Pappenheimer) sau hemoglobină denaturată (*corpusculi Heinz). Se poate observa că o serie de particule își au originea în celulele premergătoare eritrocitului matur.

INCOAGULABILITATE, s. f. / incoagulabilité, s. f. / incoagulability. [*Lat. in = lipsit de; coagulatio, -onis, de la coagulare = a închega, a coagula.*] Absența coagulării sângelui, care se obține *in vitro* prin adăugare de substanțe anticoagulante, iar *in vivo* prin administrare de medicamente de tipul *heparinei.

INCOERENȚĂ, s. f. / incohérence, s. f. / incoherence. [*Lat. in = lipsit de; cohaerentia = coeziune, legătură strânsă, de la cohaerere = a fi strâns legat (cum = cu; haerere = a fi prins).*] Lipsă de continuitate în idei, în limbaj sau în acțiuni.

INCOMPATIBILITATE, s. f. / incompatibilité, s. f. / incompatibility. [*Lat. in = lipsit de; compati = a suferi împreună cu (cum = cu; pati = a suferi).*] Intoleranța organismului față de un material străin. Termenul se referă de obicei la *i. sanguină* (v.) sau la i. față de un *transplant. I. se manifestă între doi subiecți dacă unul este purtător al unui antigen, iar celălalt - al anticorpului corespondent.

INCOMPATIBILITATE FETOMATERNĂ / incompatibilité foetomaternelle / f(o)etomaternal blood group incompatibility. Stare patologică rezultată din prezența la nivelul hematiilor fătului a unor antigeni inexistenți la mamă. Unele dintre acestе globule roșii trec în sângele mamei, unde se vor produce anticorpi circulanți, capabili apoi să traverseze placenta și să distrugă hematiile fătului care conțin antigenii respectivi. Acești antigeni aparțin aproape totdeauna sistemul Rhesus (*factor Rhesus). Din conflictul dintre hematiile purtătoare de factor Rh (Rh+) și anticorpii serici anti-Rh materni rezultă *boala hemolitică a nou-născutului și, uneori, moartea fătului *in utero* (izoimunizare). Prevenirea i. f. este posibilă prin injectarea la mamă de gamaglobuline anti-Rh, care vor distruge hematiile fetale ajunse în sângele matern. Pentru evaluarea riscului de i. fm. se dozează anticorpii anti-Rh materni. I. f. datorate antigenilor eritrocitari din sistemul ABO (grupe sanguine) sunt destul de frecvente, dar incomparabil mai puțin grave. Ele pot antrena, totuși, un icter neonatal. I. f. care privesc antigenii leucocitari sunt rare și pot provoca o neutropenie ușoară sau moderată a nou-născutului.

INCOMPATIBILITATE SANGUINĂ / incompatibilité sanguine / blood incompatibility. Stare în care tranfuzia de sânge de la un subiect la un alt subiect este imposibilă din cauza riscului unor accidente. De ex., un subiect aparținând grupei sanguine A nu poate primi sânge de la donatori din grupele B sau AB, care conțin globule roșii purtătoare de aglutinogen B, deoarece aceste globule roșii vor fi aglutinate și apoi hemolizate de aglutininele anti-B ale primitorului. V. grupe sanguine.

INCOMPETENT, adj., s. m. sau f. / incompétent, -e, adj., s. m. ou f. / incompetent. [*Lat. in = lipsit de; competere = a se întâlni în același punct, a coinicide (cum = cu; petere = a se îndrepta spre).*] 1) Care este incapabil în plan funcțional. 2) Persoană incapabilă să îndeplinească anumite obligații.

INCOMPETENȚĂ CERVICALĂ / incompétence du col utérin / cervical incompetence. [*Lat. in = lipsit de; competentia = potrivire, de la competere = a se întâlni în același punct, a coinicide, a se potrivi (cum = cu; petere = a se îndrepta spre); cervix, -icis = gât.*] Starea de insuficiență a colului uterin, care poate determina avortul spontan. Sin.: incontinență de col uterin.

INCONȘTIENT, adj., s. n. / inconscient, -e, adj., s. m. / unconscious. [*Lat. in = lipsit de; consciens, de la conscire = a ști bine și scire = a ști.*] I) (adj.) 1) Despre o persoană care și-a pierdut conștiența ca urmare a unei stări patologice. 2) Care se produce independent de conștiință. Ex.: mișcare i. B) (s. n.) 1) Ansamblu de procese psihice care acționează asupra conduitei umane, dar care scapă conștiinței. II) Noțiunea de i. se află în centrul teoriei psihanalitice elaborate de Freud. I. este partea psihismului latent în care intră dorințele și procesele psihologice dinamice care, refulate în afara câmpului conștiinței, nu au acces la instanța conștient-preconștient. Deși refulate, forțele inconștiente se manifestă totuși în unele acte ale vieții cotidiene (lapsusuri, uitare), în vise și în simptomele nevrotice. Cunoașterea fenomenelor inconștiente este necesară pentru înțelegerea și tratamentul nevrozelor. C. G. Jung a elaborat conceptul de *i. colectiv*: i. identic la toți indivizii și rezultat din stratificarea experiențelor milenare ale umanității.

INCONȘTIENȚĂ, s. f. / inconscience, s. f. / unconsciousness. [*Lat. in = lipsit de; conscientia = cunoaștere, de la conscire = a ști bine și scire = a ști.*] 1) Stare de privare a conștienței, din diferite cauze patologice. 2) Stare a unei persoane fără discernământ, lipsită de judecată sau ignorantă.

INCONTINENTIA PIGMENTI / incontinentia pigmenti / incontinentia pigmenti. Sin.: dermatită exsudativă discoidă și lichenoidă cronică (v.).

INCONTINENȚĂ, s. f. / incontinence, s. f. / incontinence. [*Lat.* ***incontinentia*** *= incontinență, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***continere*** *= a ține laolaltă, a menține.*] Incapacitatea de a controla voluntar emisiunile de urină sau/și de materii fecale.

INCONTINENȚĂ DE COL UTERIN / incontinence du col utérin / cervical incompetence. Sin.: incompetență cervicală (v.).

INCOORDONARE, s. f. / incoordination, s. f. / incoordination. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***cum*** *= cu;* ***ordinare*** *= a pune în ordine, de la* ***ordo, -inis*** *= șir, rând.*] Dificultatea sau imposibilitatea coordonării mișcărilor diferitelor grupe musculare. Ex.: *dismetrie, *hipermetrie.

INCREMENT, s. n. / incrément, s. m. / increment. [*Lat.* ***incrementum*** *= creștere, mărire.*] Creștere, sporire, alungire. Ant.: decrement.

INCRUSTARE. Var. pentru încrustare (v.).

INCRUSTAȚIE, s. f. / incrustation, s. f., entartrage, s. m. / incrustation. [*Lat.* ***incrustatio, -onis*** *= îmbrăcare a pereților cu lemn sau marmură, de la* ***incrustare*** *= a acoperi cu un strat (****in*** *= în;* ***crusta*** *= crustă, coajă).*] 1) Formarea de cruste. 2) Depozitare de săruri (de calciu) în țesuturi. 3) Element protetic inserat într-o cavitate preparată în țesutul dur al dintelui.

INCUBARE, s. f. / incubation, s. f. / incubation. [*Lat.* ***incubare*** *= a sta culcat pe, a cloci.*] Menținerea, un anumit timp, a unei culturi bacteriene, a unui amestec de produse la o temperatură adecvată și constantă, într-un *autoclav sau *termostat. A nu se confunda cu incubație (v.).

INCUBATOR, s. n. / incubateur, s. m. / incubator. [*Lat.* ***incubator, -oris*** *= cel care se culcă, de la* ***incubare*** *= a sta culcat pe, a cloci.*] Aparat pentru menținerea optimă a condițiilor (de temperatură, umiditate etc.) necesare creșterii și dezvoltării, utilizat fie pentru copiii prematuri, fie pentru culturi.

INCUBAȚIE, s. f. / incubation, s. f. / incubation. [*Lat.* ***incubatio, -onis*** *= clocitul ouălor, de la* ***incubare*** *= a sta culcat pe, a cloci.*] Termen utilizat în patologia infecțioasă pentru desemnarea perioadei de latență cuprinsă între momentul infectării unei persoane cu un microorganism patogen și apariția primelor semne de boală. În timpul i., concomitent cu multiplicarea și răspândirea agentului patogen, se produc o serie de modificări în organism, iar subiectul afectat poate fi adesea contagios. În general, diferitele boli infecțioase prezintă anumite perioade, caracteristice, de i. Durata medie de i. a unei boli se numește *i. medie* perioada de timp maximă până la care se poate manifesta boala reprezintă *i. maximă* iar intervalul de timp cel mai scurt *i. minimă.* Dacă i. depășește intervalul de timp obișnuit se numește *i. prelungită* iar în cazul când durata instalării bolii variază, *i. variabilă.* V. și incubare.

INCURABIL, adj., s. m. / incurable, adj., s. m. / incurable. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***curabilis*** *= care se poate vindeca, de la* ***curare*** *= a se îngriji.*] 1) Despre o boală care nu poate fi vindecată. 2) Un bolnav care nu poate fi vindecat (termen nerecomandat).

INCURBARE, s. f. / incurvation, s. f. / incurvation. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***curvare*** *= a îndoi, de la* ***curvus*** *= îndoit.*] Îndoire a unui os lung, de obicei al membrului inferior, peste limitele fiziologice, ca urmare a unui proces patologic care îi diminuează rezistența.

INDEMN, adj. / indemne, adj. / undamaged. [*Lat.* ***indemnis*** *= teafăr, neatins, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***damnum*** *= daună, pierdere.*] 1) Care nu prezintă nici un proces patologic, care nu este infectat sau bolnav. 2) Care se află în perfectă stare.

INDEX, (1) s. m., pl. indecși, (2) s. n., pl. indexuri / index, s. m. / index finger, indicator (1), index (2). [*Lat.* ***index, -icis*** *= indiciu, semn.*] 1) Al doilea deget al mâinii (NA: *digitus secundus manus*), denumit astfel pentru că este utilizat și pentru a arăta, a indica. Alcătuit din trei falange, i. prezintă un grad de independență funcțională, cu rol important în prehensie, deoarece se opune eficient *policelui, cu care realizează o pensă. 2) Listă, de obicei alfabetică, pusă la începutul sau (mai frecvent) la sfârșitul unei cărți, cuprinzând termenii de referință conținuți în carte sau autorii citați, cu indicarea paginilor unde se găsesc. Sin.: indice.

INDEX MEDICUS / index medicus / index medicus. Publicație editată de *National Library of Medicine* - S.U.A., în care sunt indexate peste 6 000 de reviste medicale. În I. M. sunt publicate titlurile articolelor și rezumatele acestora, în funcție de subiecte și autori, ca și adresele autorilor. V. și MEDLINE.

INDICAN, s. m. / indican, s. m. / indican. [*Lat.* ***indicum*** *= indigo.*] *Glicozid extras din frunzele arbustului de indigo. Prin oxidarea sa rezultă un colorant albastru. I. este produs și în organismul uman. V. indicanurie.

INDICANURIE, s. f. / indicanurie, s. f. / indicanuria. [*Lat.* ***indicum*** *= indigo; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența indicanului în urină. Indicanul urinar, sau indoxilsulfatul de potasiu, provine din indol (format în intestin din albuminoide) și nu apare în urină decât în caz de insuficiență hepatică sau de fermentații intestinale intense. I. poate fi un semn de obstrucție intestinală.

INDICATOR, s. m. / indicateur, s. m. / indicator. [*Lat.* ***indicare*** *= a arăta.*] 1) Valoare numerică obținută prin calcul sau utilizată ca atare, sau orice altă dată care oferă informații cantitative sau calitative asupra compoziției, structurii, schimbării în timp a unui fenomen, ca și asupra relației acestuia cu alte fenomene. 2) Substanță chimică care își poate varia o proprietate macroscopică, frecvent culoarea (*i. de culoare*), în relație cu starea fizică a unui sistem care o conține (*i. de pH*) sau de constituția sa chimică (*i. de reacție*).

INDICATOR NUTRIȚIONAL / indicateur nutritionnel / nutrition indicator. Denumire pentru orice dată care, exprimată cantitativ, poate oferi informații asupra modificărilor condițiilor de nutriție ale unei populații umane. I. n. utilizați în mod curent sunt: talia, greutatea, pliul cutanat și nivelul consumului alimentar pentru o serie de alimente de bază.

INDICATORI DE CALCIU / indicateurs du calcium / calcium indicators. Substanțe fluorescente care fixează calciul. După fixarea cationului, lungimea de undă a radiației emise prin *fluorescența i. de c. se modifică, din analiza acesteia fiind obținute date calitative și cantitative asupra calciului celular. Cei mai cunoscuți i. de c. sunt fura-2 și quin-2, utilizați pentru măsurarea calciului ionizat intracelular.

INDICAȚIE, s. f. / indication, s. f. / indication. [*Lat.* ***indicatio, -onis*** *= indicare (a prețului), de la* ***indicare*** *= a arăta.*] 1) Semn sau circumstanță care pot fi utile în precizarea cauzei sau tratamentului unei boli. 2) Oportunitatea unei intervenții chirurgicale.

INDICE, (1, 2) s. m., pl. indici, (3) s. n., pl. indice / indice, s. m. / index. [*Lat.* ***index, -icis*** *= indiciu, semn.*] 1) Cifră, literă sau simbol literal așezate la dreapta (mai frecvent) sau la stânga (mai sus sau, frecvent, mai jos) unui simbol, unei litere sau unui număr, cărora le precizează înțelesul sau valoarea. 2) Sin. cu indicator (1). 3) Sin. cu index (2).

INDICE APGAR / indice d'Apgar / Apgar score. [***Virginia Apgar****, anestezist american, 1909-1974.*] Sin.: scor Apgar (v.).

INDICE CARDIAC / index cardiaque / cardiac index. *Debit cardiac (în l/min) raportat la metru pătrat de suprafață corporală. În mod normal, i.c. este cuprins, în medie, între 3,1 și 3,8 l/min/m^2.

INDICE CARDIOTORACIC / index cardiothoracique / cardiothoracic ratio. Raportul diametrelor transversale maxime ale umbrei cardiace și ale peretelui toracic măsurate pe un clișeu radiografic de față (în plan frontal). Normal, i. c. nu depășește 1/2. Sin.: raport cardiotoracic.

INDICE DE COAGULABILITATE / indice de coagulabilité / coagulability index. Cifră care exprimă rezultatul testului de toleranță la heparină *in vitro* (coagulabilitate sanguină). Este obținut împărțind timpul de coagulare al martorului prin cel al pacientului. Când cei doi timpi sunt egali, i. de c. este 1 (normal). I. de c. este supraunitar în hipercoagulabilitate și subunitar în hipocoagulabilitate.

INDICE COLORIMETRIC / index colorimétrique / color index. Se exprimă prin concentrația de hemoglobină (procente față de normal) raportată la numărul de eritrocite (procente față de normal). Reprezintă, deci, cantitatea de hemoglobină pe eritrocit. Valoare normală: 0,9-1,0.

INDICE DE CONCENTRAȚIE / index de concentration / concentration ratio. Raportul dintre concentrația urinară și cea plasmatică a unei substanțe.

INDICE DE GRAVITATE / indice de gravité / severity index. Cifră care permite estimarea severității stării unui bolnav spitalizat într-un serviciu de reanimare, oricare ar fi cauza internării. Pentru calcularea i. de g. se iau în considerare 34 de parametri clinici și de laborator, repartizați în opt sectoare: neurologic, cardiovascular, respirator, gastrointestinal, renal, metabolic, hematologic și infecțios. Fiecare rezultat este notat de la 0 la 4, în funcție de anvergura abaterii de la normal. Acest i. permite evaluarea riscului de mortalitate în funcție de tulburările acute observate la bolnav. Sin.: indice Knaus.

INDICE ICTERIC / icterus index / icterus index. Sin.: icterus index (v.).

INDICE KNAUS / indice de Knaus / Knaus' index. Sin.: indice de gravitate (v.).

INDICE LEWIS / indice de Lewis / Lewis' index. [*Sir Thomas Lewis, cardiolog englez, 1881-1945.*] În electrocardiografie, i. obținut conform relației: (R_1S_3)-(R_3S_1), în care amplitudinea undelor R și S este dată în milimetri. O valoare mai mare de 18 mm indică o hipertrofie ventriculară stângă, în timp ce o valoare mai mică de –15 sugerează o hipertrofie ventriculară dreaptă.

INDICE DE MASĂ CORPORALĂ / index de masse corporale / body mass index. Sin.: indice Quételet (v.).

INDICE MITOTIC / index mitotique / mitotic index. Numărul de celule în *mitoză într-un țesut, la o mie de celule observate.

INDICE DE MORBIDITATE / index de morbidité / morbidity ratio. Procentajul de bolnavi, pentru o anumită boală, în raport cu populația totală a unei regiuni sau a unui grup particular: copii, adulți, bolnavi spitalizați.

INDICE DE MORTALITATE / index de mortalité / death rate. Procentajul de decese în cazul unei anumite boli, raportat la numărul total de decese sau la populația unei regiuni.

INDICE PARODONTAL / indice parodontal / periodontal index. Coeficient cu valori de la 0 la 8, care traduce starea *parodonțiului fiecărui dinte. Se calculează o medie, care rezultă din divizarea sumei obținute prin notarea fiecărui dinte la numărul de dinți examinați.

INDICE PICNOTIC / index pycnotique / pyknotic index. Se utilizează îndeosebi în citologia vaginală exfoliativă și reprezintă procentajul de celule cu nucleu picnotic (*picnoză). I. p. permite, cu aproximație, aprecierea funcției estrogenice ovariene.

INDICE PIGNET / index de Pignet / Pignet's formula. [*Maurice Charles Joseph Pignet, medic militar francez, n. 1871.*] Greutatea (în kg) plus perimetrul toracic (în cm) măsurate în cursul expirului, sumă care se scade din valoarea înălțimii (în cm). Valoarea optimă este 10 și atestă robustețe. Sin.: indice de robustețe.

INDICE QUÉTELET / index de Quételet / Quételet's index. [*Lambert Adolphe Jacques Quételet, naturalist și matematician belgian, Gand, profesor la Bruxelles, 1796-1874.*] I. obținut prin raportul dintre masa corporală (M), exprimată în kilograme, și pătratul taliei (T), exprimat în metri: M/T^2. I. Q. ar reflecta fidel compoziția corporală a unui subiect. Valoarea sa normală este cuprinsă între 20 și 25 la femeie și 20-24 la bărbat. Sin.: indice de masă corporală.

INDICE DE ROBUSTEȚE / indice de robusticité / Pignet's formula. Sin.: indice Pignet (v.).

INDICE SISTOLIC / index systolique / stroke index. Volumul de sânge expulzat de fiecare ventricul cardiac, la fiecare contracție, pe metru pătrat de suprafață corporală. I. s. are valoarea medie normală de 30 până la 50 ml.

INDICE SOKOLOW-LYON / indice de Sokolow-Lyon / Sokolow-Lyon index. [*Sokolow; James Alexander Lyon, medic american, Washington, 1882-1955.*] În electrocardiografie, i. obținut conform relației: RV_5+SV_1. Se calculează în milimetri, pe derivațiile precordiale. O valoare mai mare de 35 mm indică o hipertrofie ventriculară stângă.

INDICE TERAPEUTIC / index thérapeutique / therapy index. Sin.: coeficient terapeutic (v.).

INDICE TUBERCULINIC / index tuberculinique / tuberculin index, tb index. Procentul de subiecți cu reacții pozitive la tuberculină, în cadrul unei vârste date.

INDIGESTIE, s. f. / dyspepsie, s. f., mauvais digestion / indigestion. [*Lat.* ***indigestio, -onis*** *= indigestie, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***digestio, -onis*** *= descriere, diviziune a unei idei pe puncte, de la* ***digerere*** *= a duce în părți diferite, a descompune (***dis*** *= separat de;* ***gerere*** *= a duce, a purta).*] Digestie incompletă sau imperfectă, însoțită de obicei de unul sau mai multe din următoarele simptome: greață, vomă, senzație de jenă sau presiune în epigastru, regurgitație acidă, acumulare de gaze în tubul digestiv.

INDIGO, s. n. / indigo, s. m. / indigo. [*Portugheză* ***indico****, din lat.* ***indicum*** *= indigo.*] Substanță albastră din diferite leguminoase sau din alte plante; se obține și sintetic. Uneori se elimină prin transpirație și urină.

INDIVIDUALITATE, s. f. / individualité, s. f. / individuality. [*Lat.* ***individuitas, -atis*** *= indivizibilitate, de la* ***individuus*** *= indivizibil (***in*** *= lipsit de;* ***dividere*** *= a împărți).*] 1) Caracteristică esențială a vieții, care este reprezentată prin indivizi biologici. 2) Originalitate și particularități proprii unei persoane, inclusiv în plan morfofiziologic. 3) Subiect care se distinge de ceilalți prin personalitatea sa.

INDIVIDUALIZARE, s. f. / individualisation, s. f. / individualization. [*Lat.* ***individuus*** *= indivizibil, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***dividere*** *= a împărți.*] Principiu exprimat în medicină prin aforismul *„nu există boli, ci bolnavi"*, care pune în evidență diferențele individuale. Tendințele de tehnicizare a medicinei și depersonalizare a relației medic-pacient contribuie la neglijarea individualizării.

INDOL, s. m. / indole, s. m. / indole. Produs rezultat din putrefacția *triptofanului (realizată de către enzimele bacteriene). O parte din această substanță chimică este reabsorbită la nivelul mucoasei intestinale, urmând un ciclu enterohepatic și transformându-se în indoxil.

INDOLENT, adj. / indolent, -e, adj. / indolent. [*lat.* ***indolens, -entis*** *= insensibil la durere, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***dolens, -entis*** *= dureros.*] Sin.: indolor (v.).

INDOLOR, adj. / indolore, adj. / indolent. [*lat.* ***indolorius*** *= nedureros, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***dolor, -oris*** *= durere.*] Care

este nedureros. Uneori se utilizează și termenul indolent (nerecomandat).

INDOMETACINĂ, s. f. / indométacine, s. f. / indomethacin. (DCI) Medicament antiinflamator, antipiretic și analgezic.

INDUCTOR, s. m. / inducteur, s. m. / inductor. [*Lat.* ***inductor, -oris*** *= cel care introduce, de la* ***inducere*** *= a duce în, a introduce (****in*** *= în;* ***ducere*** *= a duce).*] 1) Substanță care are proprietatea de a declanșa sau/și facilita un proces biologic, o reacție chimică. Ex.: unii produși chimici care declanșează anestezia generală. Proprietatea unei astfel de substanțe. 2) În embriologie: zonă a embrionului ale cărei celule vor comanda dezvoltarea și diferențierea diferitelor țesuturi și organe. 3) În genetică: substanță elaborată de genele reglatoare, capabilă să inhibe acțiunea represorilor, permițând astfel sinteza ARN mesager și a proteinelor.

INDUCȚIE, s. f. / induction, s. f. / induction. [*Lat.* ***inductio, -onis*** *= introducere, de la* ***inducere*** *= a duce în, a introduce (****in*** *= în;* ***ducere*** *= a duce).*] 1) Stadiu al anesteziei generale în timpul căruia începe adormirea: se obține prin diverse mijloace (barbiturice, eter etc.). 2) Fenomen ontogenetic constând în diferențierea tisulară provocată sub influența unei zone vecine din embrion, cu însușiri de „organizator". 3) Administrarea chimioterapiei de atac în cancer în scopul inducerii unei *remisiuni.

INDUCȚIE ENZIMATICĂ / induction enzymatique / enzyme induction. Accelerarea activității anumitor enzime tisulare, îndeosebi hepatice, consecutivă administrării unor substanțe inductoare, de natură medicamentoasă.

INDURAȚIE, s. f. / induration, s. f. / induration. [*Lat.* ***induratio, -onis*** *= întărire, de la* ***indurare*** *= a întări (****in*** *= în;* ***durus*** *= tare, dur).*] Întărirea unui țesut sau organ în urma unei inflamații, prin formarea de țesut conjunctiv fibros.

INEL KAYSER-FLEISCHER / anneau de Kayser-Fleischer / Kayser-Fleischer ring. [*Lat.* ***anellus*** *= inelus;* ***Bernhard Kayser****, oftalmolog german, Stuttgart, 1869-1954;* ***Bruno Fleischer****, oftalmolog german, profesor la Erlangen, 1874-1965.*] Cerc de culoare alb-galben-verzuie la limita limbului sclerocornean, mai evident la examinarea cu lampa cu fantă, format prin depunerea unor mari cantități de cupru în membrana bazală posterioară Descemet a corneei, caracteristic în *degenerescența hepatolenticulară.

INEL SCHATZKI / anneau de Schatzki / Schatzki's ring. [*Lat.* ***anellus*** *= inelus;* ***Richard Schatzki****, radiolog american, n. 1901.*] Stenoză circulară regulată a esofagului inferior deasupra unei *hernii hiatale. I. corespunde unui diafragm acoperit de mucoasă esofagiană pe fața sa superioară și de mucoasă gastrică pe cea inferioară. Cu etiopatogenie necunoscută, i. S. poate determina disfagie.

INEL SCHWALBE / anneau de Schwalbe / Schwalbe's ring. [*Lat.* ***anellus*** *= inelus;* ***Gustav Albert Schwalbe****, anatomist și fiziolog german, profesor de histologie la Leipzig, apoi profesor de anatomie (succesiv) la Jena, Königsberg și Strasbourg, 1844-1916.*] Formațiune inelară la periferia *corneei, care marchează terminarea *membranei Descemet. Reper important în *gonioscopie.

INELE CABOT / anneaux de Cabot / Cabot's ring bodies. [*Lat.* ***anellus*** *= inelus;* ***Richard Clarke Cabot****, medic american, Boston, 1868-1939.*] Se observă în *diseritropoieze și în unele anemii hemolitice. V. incluziuni intraeritrocitare.

INERTANȚĂ, s. f. / inertance, s. f. / inertance. [*Lat.* ***iners, -ertis*** *= incapabil, leneș, inactiv, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***ars, artis*** *= pricepere.*] Mărime analogă *impedanței de autoinducție, intrând în expresia impedanței pe care un sistem vascular o prezintă la trecerea sângelui.

INERȚIE, s. f. / inertie, s. f. / inertia. [*Lat.* ***inertia*** *= lâncezeală, trândăvie, inerție, de la* ***iners, -ertis*** *= incapabil, leneș, inactiv (****in*** *= lipsit de;* ***ars, artis*** *= pricepere).*] 1) Rezistența față de o forță care tinde să imprime o mișcare. 2) *I. mentală*: bradipsihie (v.). 3) *I. uterină*: atonie uterină, absența contracțiilor fibrelor musculare uterine. 4) Moliciune, torpoare, incapacitate de acțiune.

INERVAȚIE, s. f. / innervation, s. f. / innervation. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***nervus*** *= ligament, tendon, nerv.*] Distribuția nervilor într-un organ sau într-o regiune din organism.

INFANTICID, s. n. / infanticide, s. m. / infanticide. [*Lat.* ***infans, -ntis*** *= copil;* ***caedere*** *= a omorî.*] Uciderea unui făt născut la termen sau aproape de termen, care s-a născut viu și a respirat (*docimazie), indiferent dacă a fost sau nu viabil.

INFANTIL, adj. / infantile, adj. / infantile. [*Lat.* ***infantilis****, de la* ***infans, -ntis*** *= copil.*] Care se referă sau care corespunde perioadei copilăriei, ori prezintă asemănări cu aceasta. Ex.: comportament i., stomatologie i.

INFANTILISM, s. n. / infantilisme, s. m. / infantilism. [*Lat.* ***infantilis****, de la* ***infans, -ntis*** *= copil;* ***-ism****.*] Stare a unui adult care prezintă o serie de caracteristici fizice și psihologice proprii copilăriei: talie mică (*nanism), dezvoltare insuficientă a organelor sexuale, absența caracterelor sexuale secundare și, frecvent, arierație mentală. I. este asociat adesea unor boli sau sindroame endocrine. În funcție de etiopatogenie, se descriu o serie de tipuri de i.: i. distiroidian, i. genital, i. hipofizar, *i. intestinal, i. mixedematos, i. renal, *i. tardiv de tip Gandy, i. tiroidian.

INFANTILISM CELIAC / infantilisme coeliaque / c(o)eliac infantilism. Sin.: boală celiacă (v.).

INFANTILISM INTESTINAL / infantilisme intestinal / intestinal infantilism. Sin.: boală celiacă (v.).

INFANTILISM TARDIV DE TIP GANDY / infantilisme tardif type Gandy / Gandy's disease. [***Charles Gandy****, chirurg francez, 1872-1943.*] Sin.: boală Gandy (v.).

INFANTILONANISM, s. n. / infantilonanisme, s. m. / infantile dwarfism. [*Lat.* ***infantilis****, de la* ***infans, -ntis*** *= copil; gr.* ***nanos****, lat.* ***nanus*** *= pitic;* ***-ism****.*] Termen propus pentru asocierea *nanismului, în general armonios, cu *infantilismul genital.

INFARCT, s. n. / infarctus, s. m. / infarct. [*Lat.* ***infartus****, de la* ***infarcire*** *= a umple, a îndesa (pentru că, la nivelul infarctului, țesuturile par infiltrate și umflate).*] Focar circumscris de necroză ischemică, cu sau fără infiltrație sanguină, determinat de obliterarea unei artere la nivelul unui viscer. Procesul de formare a unui i. se numește *infarctizare. V. în continuare infarct intestinal, infarct miocardic, infarct pulmonar.

INFARCT INTESTINAL / infarctus de l'intestin / intestinal infarction. Hemoragie produsă în grosimea tunicilor intestinale din cauza obliterării unei artere sau a unei vene mezenterice. Rezultă un i. hemoragic însoțit de un sindrom de *ocluzie intestinală și de iritație peritoneală cu prognostic grav.

INFARCT MIOCARDIC / infarctus du myocarde / myocardial infarction, myocardial infarct. Alterare macroscopică a unui perete cardiac, de origine ischemică (indiferent de mecanism), constând din necroză miocardică și, ulterior, din scleroză și afectând o suprafață parietală egală cu cel puțin 2 cm^2. Leziunea anatomopatologică reprezintă, în marea majoritate a cazurilor, un accident major al aterosclerozei coronariene. Se manifestă, de obicei, clinic printr-o criză de *angină pectorală extrem de intensă și rebelă la tratament, uneori poate apărea fără nici o simptomatologie anterioară, sau cu semne clinice discrete.

INFARCT PLACENTAR / infarctus placentaire / placentar infarction. Leziune degenerativă a *placentei, consecutivă unor alterări vasculare. Se prezintă sub forma unor leziuni multiple rotunjite, inițial de culoare roșie, iar ulterior albe, prin invazia *fibrinei.

INFARCT PULMONAR / infarctus pulmonaire / pulmonary infarction. *I. rezultat prin obliterarea unei ramuri a arterei pulmonare cu un cheag sanguin. Se produce o leziune parenchimatoasă cu infiltrație și cu *transsudat, fără fenomene septice.

INFARCTECTOMIE, s. f. / infarctectomie, s. f. / infarctectomy. [*V. etimologia termenului **infarct**; gr. **ektome** = excizie.*] Rezecția unui *infarct.

INFARCTIZARE, s. f. / infarcissement, s. m. / infarction. [*V. etimologia termenului **infarct**.*] Formarea și extensia unui *infarct la nivelul unui organ, ca urmare a unei obstrucții arteriale, de regulă printr-un *trombus sau *embolus.

INFECȚIE, s. f. / infection, s. f. / infection. [*Lat. **infectus**, de la **inficere** = a strica, a otrăvi.*] Pătrunderea în organism a unui agent patogen (virus, bacterie, ciupercă, parazit) capabil să se multiplice și să inducă leziuni anatomopatologice. În caz contrar, organismul este doar *purtător de germeni. I. se poate însoți de manifestări clinice variabile, în funcție de germen și de forma de boală (*i. patentă*). Alteori lipsește orice manifestare, i. fiind denumită, în această alternativă, *ocultă* sau *inaparentă*. V. și infecție latentă, infestare.

INFECȚIE FOCALĂ / infection focale / focal infection. Focar circumscris de i. microbiană, de la nivelul căruia germenii trec periodic în circulație, determinând diverse manifestări la distanță. Localizările cele mai frecvente ale i. f. sunt: amigdalele, sinusurile nazale, țesutul periodontoidian, prostată etc. Prin teoria i. de focar s-a încercat explicarea unor procese patologice. Sin.: infecție de focar.

INFECȚIE DE FOCAR / infection focale / focal infection. Sin.: infecție focală (v.).

INFECȚIE LATENTĂ / infection latente / latent infection. 1) Stare patologică care regrupează semnele și simptomele cauzate de invadarea unui organism de către un agent microbian (bacterie, virus, ciupercă, parazit). De obicei, termenul este folosit în cazul în care agentul microbian este patogen, iar i. determină o boală infecțioasă. 2) Invadarea (propriu-zisă) a organismului de către un agent microbian, patogen sau nu.

INFECȚIE NOSOCOMIALĂ / infection nosocomiale / nosocomial infection. I. care apare după 72 de ore de la internarea unui pacient în spital (absentă în momentul internării). Personalul spitalicesc poate fi, de asemenea, afectat de i. n.

INFECȚIE OPORTUNISTĂ / infection opportuniste / opportunistic infection. I. determinată de un germen care de obicei este puțin agresiv, dar care devine virulent și capabil să producă grave complicații când se dezvoltă la un bolnav în stare de deficiență imunitară. Ex. relevant: infecțiile oportuniste din cadrul SIDA.

INFECȚIE POST-PARTUM / infection postpartum / postpartum infection. Cauză frecventă de mortalitate maternă, în special prin endometrite complicate de abcese pelviene, peritonite sau tromboflebite pelviene. Agenții etiologici cel mai des întâlniți sunt streptococii de grup B și asocierile aero-anaerobe, *E. coli* și *Staphilococcus aureus*.

INFECȚIE PUERPERALĂ / infection puerpérale / puerperal infection. I. invazivă în organismul matern aflat în perioada de *lehuzie, determinată de un germen patogen și având ca punct de plecare zona placentară. I. p. se manifestă sub forme locale, regionale sau generale.

INFECȚIE RECURENTĂ HIPERIMUNOGLOBULINICĂ E / infection recurrente hyperimmunoglobulinique E / hyperimmunoglobulin E-recurrent infection. Sin.: sindrom Job-Buckley (v.).

INFECȚIE VINCENT / infection de Vincent / Vincent's infection, acute necrotizing ulcerative gingivitis. [*Jean Hyacinthe Vincent, bacteriolog și epidemiolog francez, profesor la Paris, 1862-1950.*] Gingivită necrozantă ulcerativă acută de etiologie fuzospirilară, asociată cu ulcerația papilelor și marginilor, alături de adenopatie și *halitoză. Sin.: angină Vincent.

INFECȚII ALE PROTEZELOR ARTICULARE / infections des prothèses articulaires / infections of articular prostheses. I. p. a. este dobândită cel mai adesea intraoperator sau imediat postoperator, iar debutul clinic poate fi acut (în infecțiile cu *Staphylococcus aureus*, streptococi piogeni, bacili enterici) sau insidios (stafilococi coagulazo-negativi, difteroizi). În lichidul sinovial se observă *pleiocitoză cu predominanța polimorfonuclearelor neutrofile.

INFECȚII VULVOVAGINALE / infections vulvovaginales / vulvovaginal infections. I. de natură diversă ale vulvei și vaginului. Cele mai frecvente trei i. v. sunt vaginita bacteriană, *candidoza și *tricomoniaza. I. v. constituie factori de risc pentru transmiterea sexuală a HIV, nașterea prematură și infecția cu anaerobi a tractului genital superior.

INFECȚIOS, adj. / infectieux, -euse, adj. / infectious, infective. [*Lat. **infectus**, de la **inficere** = a strica, a otrăvi.*] 1) Care produce o infecție sau o poate transmite. Ex.: agent i. 2) Care este consecința unei infecții. Ex.: boală i.

INFECȚIOZITATE, s. f. / infectiosité, s. f. / infectiosity. [*Lat. **infectus**, de la **inficere** = a strica, a otrăvi.*] Capacitatea unui germen de a pătrunde într-un organism, de a se menține și de a se transmite la un alt organism.

INFERTILITATE, s. f. / infertilité, s. f. / infertility. [*Lat. **in** = lipsit de; **fertilitas, -atis** = rodnicie, fertilitate, de la **fertilis** = roditor.*] Imposibilitatea femeii de a concepe un făt viabil. Nu este sin. cu sterilitate (v.).

INFESTARE, s. f. / infestation, s. f. / infestation. [*Lat. **infestare** = a strica, a devasta, de la **infestus** = dușmănos.*] Termen care, până recent, desemna pătrunderea unui parazit în organismul gazdei, prin analogie cu termenul de *infecție, care se referea la virusuri și bacterii. În prezent, termenul i. este folosit numai pentru artropodele ectoparazite, cel de infecție fiind utilizat atât pentru virusuri și bacterii, cât și pentru paraziți. Var.: infestație.

INFESTAȚIE. Var. pentru infestare (v.).

INFIBULAȚIE, s. f. / infibulation, s. f. / infibulation. [*Lat. **infibulare** = a prinde cu o agrafă, de la **in** = în, **fibula** = cingătoare, centură.*] Operație practicată în unele țări, de unele etnii, cu scopul de a suprima coitul. Vizează în primul rând femeia, i. constând în acest caz în aplicarea unui inel metalic ce traversează labiile mari și mici. La bărbat inelul se aplică la nivelul prepuțului.

INFILTRAT, s. n. / infiltrat, s. m. / infiltrate. [*Fr. **infiltrat**, din lat. medievală **filtrum**, cu origine în limba francilor stabiliți în Galia **filtir** = fetru, pâslă.*] 1) Termen utilizat în radiologie pentru desemnarea unei opacități pulmonare al cărei diametru nu depășește câțiva centimetri. I. poate fi neomogen, fără o delimitare netă, sau dens, omogen și bine delimitat. 2) În anatomia patologică, termenul desemnează invadarea unui țesut sau a unui organ de către celule de tipuri diverse, îndeosebi de natură inflamatorie sau tumorală, ca și de către lichide organice.

INFILTRAT ASSMANN / infiltrat rond d'Assmann / Assmann's infiltrate. [*Herbert Assmann, medic german, profesor de policlinică medicală la Leipzig, apoi la Königsberg, 1882-1950.*] Opacitate pulmonară rotundă, vizibilă radiologic, de dimensiuni variate, localizată frecvent la nivelul lobilor pul-

monari superiori. Corespunde unei alveolite exsudative tuberculoase, cu tendință la cazeificare și delimitare.

INFILTRAȚIE, s. f. / infiltration, s. f. / infiltration. [*Fr.* ***infiltration,*** *din lat. medievală* ***filtrum,*** *cu origine în limba francilor stabiliți în Galia* ***filtir*** *= fetru, pâslă.*] 1) Introducerea prin puncție, la nivelul unui țesut, a unui medicament în cantitate mai mare, în vederea unei resorbții îndelungate. 2) Difuziunea sau acumularea în țesuturi sau celule a unor substanțe care în mod normal nu sunt conștiente în acestea, sau acumularea în exces a unor substanțe sau chiar celule care reprezintă componente normale. În funcție de natura substanței difuzante sau acumulate se disting i. adipoasă, i. calcaroasă, i. cu glicogen, i. cu limfocite, i. sanguinolentă, i. seroasă etc.

INFIRM, s. m. / infirme, s. m. / invalid. [*Lat.* ***infirmuc*** *= slab, fără forță.*] Persoană afectată de o infirmitate.

INFIRMIER, s. m. sau f. / infirmier, s. m., infirmière, s. f. / nurse. [*Fr.* ***infirmier,*** *din lat.* ***infirmus*** *= slab, fără forță.*] Termen cu semnificație diferită, în funcție de sistemul sanitar. În țara noastră, i. reprezintă persoana care acordă îngrijiri elementare la patul bolnavului (ex.: igiena, hrănirea și însoțirea bolnavului). În Franța, termenul este echivalentul asistentului medical (din sistemul nostru sanitar), iar în Anglia se folosește termenul *nurse*. V. și nursă, nursing.

INFIRMERIE, s. f. / infirmerie, s. f. / infirmary. [*Fr.* ***infirmerie,*** *din lat.* ***infirmus*** *= slab, fără forță.*] Încăpere dotată cu paturi, în care sunt reținuți bolnavii cu afecțiuni ușoare.

INFIRMITATE, s. f. / infirmité, s. f. / physical dysability, infirmity. [*Lat.* ***infirmitas, -atis*** *= slăbiciune, de la* ***infirmus*** *= slab, fără forță.*] Alterare permanentă și gravă a unei funcții din organism, de origine congenitală sau dobândită (consecutiv unei boli sau unui traumatism). *I. multiple* reprezintă alterarea mai multor funcții consecutiv aceleiași boli sau aceluiași accident. *I. succesive* reprezintă i. care pot apărea după boli sau accidente diferite. V. și invaliditate, handicap.

INFLAMATOR, adj. / inflammatoire, adj. / inflammatory. [*Lat.* ***inflammare*** *= a da foc, de la* ***in*** *= în,* ***flamma*** *= flacără.*] Care determină *inflamația sau este asociat cu aceasta.

INFLAMAȚIE, s. f. / inflammation, s. f. / inflammation. [*Lat.* ***inflammatio, -onis*** *= aprindere, inflamație, de la* ***inflammare*** *= a da foc (****in*** *= în;* ***flamma*** *= flacără).*] Ansamblul reacțiilor locale ale organismului ca urmare a unei agresiuni de origine diversă: bacteriană, virală, antigenică, chimică, fizică. I. este însoțită adesea de manifestări generale și poate fi acută, subacută și cronică. I. constituie un complex de simptome, și nu o boală. Se traduce, de regulă, prin patru simptome, descrise de Celsus: *rubor, tumor, calor* și *dolor*. Aceste simptome sunt acompaniate de durere și alterarea funcțiilor regiunii afectate. I. se manifestă inițial prin fenomene vasomotorii (hiperemie locală, edem), apoi celulare (diapedeză leucocitară, mobilizarea celulelor locale și metamorfoza lor) și tisulare (proliferarea fibroblastelor, cicatrizare - în cazul inflamației proliferative sau productive). Reacția inflamatorie implică fenomene imunologice, mediatori chimici (*histamină, *kinine, *prostaglandine, *leucotriene). În i. crește VSH-ul, concentrația fibrinogenului, proteina C reactivă și diverse glicoproteine. Proces de apărare a organismului, i. poate evolua astfel încât să necesite administrarea de medicamente antiinflamatorii steroidiene sau nonsteroidiene. Au fost descrise, clasic, multiple tipuri de i., în care se regăsesc în proporții variabile caracteristicile generale, cu o serie de particularități îndeosebi în privința fenomenelor tisulare. Pentru denumirea i. se utilizează sufixul *-ită*: apendicită, flebită sau denumiri specifice (pneumonie).

INFLEXIUNE, s. f. / inflexion, s. f. / inflection, inflexion. [*Lat.* ***inflexio, -onis*** *= îndoire, aplecare, de la* ***inflectare*** *= a îndoi înăuntru (****in*** *= în;* ***flectere*** *= a îndoi).*] 1) Schimbare bruscă a accentului în vorbire sau a tonului vocii. 2) Îndoire, curbare a unui organ. Ex.: *i. osoasă*, fractură incompletă, cu îndoirea osului.

INFLUENZA, s. f. / influenza, s. f. / influenza. [*ital.* ***influenza,*** *cu origine incertă: lat.* ***influere*** *= a curge, sau "influența" nefastă a aștrilor, care erau considerați în Evul Mediu drept cauză a bolii.*] Sin.: gripă (v.).

INFLUX NERVOS / influx nerveux / nervous influx. [*Lat.* ***influxus,*** *de la* ***influere*** *= a curge în, a se vărsa în (****in*** *= în;* ***fluere*** *= a curge);* ***nervus*** *= nerv.*] Propagarea excitației la nivelul fibrei nervoase, constând dintr-o undă de *depolarizare care se transmite de-a lungul membranei axonale. Energia necesară deplasării acestei unde nu se datorează stimulului, ci este furnizată pe măsură ce mesajul avansează. În consecință, natura mesajului nervos nu este afectată de intensitatea stimulului, dar aceasta din urmă codifică frecvența excitațiilor în fibra nervoasă. I. n. se manifestă prin succesiunea *potențialelor de acțiune, care constituie suportul său fizic. V. și conducție saltatorie.

INFORMAȚIE, s. f. / information, s. f. / information. [*Lat.* ***informatio, -onis*** *= plan, reprezentare, instruire, de la* ***informare*** *= a da o formă, a reprezenta și* ***forma*** *= formă.*] 1) Termen de largă circulație după apariția ciberneticii ca formă particulară și specifică de legătură între sisteme și procese materiale. 2) În informatică, i. reprezintă un element de cunoaștere care poate fi codificat pentru a fi conservat (păstrat, stocat), tratat (prelucrat, procesat) sau comunicat. Cantitatea de i. reprezintă măsurarea cantitativă a incertitudinii unui mesaj în funcție de gradul de probabilitate al fiecărui semnal component al mesajului respectiv. 3) În sensul cel mai specific al teoriei comunicației (C. Shannon): mărime care măsoară incertitudinea determinată prin emisia unui mesaj și calculabilă conform ecuației lui Shannon. Obs.: I. nu este nici materie (dar este stocată pe un sistem material) și nici energie (dar este necesară energie pentru conservarea, prelucrarea sau transmiterea sa). Ea măsoară gradul de determinare a unui sistem V. și redundanță.

INFORMAȚIE GENETICĂ / information génétique / genetic information. Cantitatea de determinare pe care o poartă un mesaj genetic.

INFRACLINIC, adj. / infraclinique, adj. / subclinical. [*Lat.* ***infra*** *= sub; gr.* ***klinikos*** *= referitor la pat, de la* ***kline*** *= pat.*] Care nu provoacă o manifestare clinică și nu poate fi relevat prin examene de laborator.

INFRALIMINAL, adj. / infraliminaire, adj. / subliminal. [*Lat.* ***infra*** *= sub;* ***liminaris,*** *de la* ***limen, -minis*** *= prag.*] Inferior pragului de percepție sau de reacție (îndeosebi cu referire la un stimul).

INFRALIMINAR. Var. pentru infraliminal (v.).

INFRAROȘU, adj. / infrarouge, adj. / infrared. [*Lat.* ***infra*** *= sub;* ***roseus*** *= roșu, trandafiriu.*] Radiații electromagnetice cu lungimea de undă imediat superioară roșului. Determină efect caloric, aplicabil în medicină.

INFRASUNET, s. n. / infrason, s. m. / infrasound. [*Lat.* ***infra*** *= sub;* ***sonitus*** *= sunet.*] Vibrație acustică cu frecvență mai mică de 16 Hz, inaudibilă de către urechea umană. V. și ultrasunet.

INFUNDIBUL, s. n. / infundibulum, s. m. / infundibulum. NA: infundibulum, pl. infundibula. [*Lat.* ***infundibulum*** *= pâlnie.*] Orice parte a unui organ în formă de pâlnie.

INFUNDIBULECTOMIE, s. f. / infundibulectomie, s. f. / infundibulectomy. [*Lat.* ***infundibulum*** *= pâlnie; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Excizie, sub circulație extracorporeală, a hipertrofiei musculare a infundibulului din ventriculul drept, în cursul curei chirurgicale a cardiopatiilor congenitale cu obstacol subvalvular al căii pulmonare (ex.: în *tetralogia Fallot).

INFUNDIBULOTOMIE, s. f. / infundibulotomie, s. f. / infundibulotomy. [*Lat.* ***infundibulum*** *= pâlnie; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secționarea infundibulului arterei pulmonare sau a valvulelor pulmonare, executată izolat sau combinat. Permite accesul în ventriculul drept. Este utilizată în special pentru realizarea *infundibulectomiilor și pentru realizarea comunicărilor interventriculare.

INFUZIE, s. f. / infusion, s. f. / infusion. [*Lat.* ***infusio, -onis,*** *de la* ***infundere*** *= a vărsa în (****in*** *= în;* ***fundere*** *= a vărsa).*] Soluție apoasă obținută din produse vegetale menținute un timp în contact în apă fierbinte, aproape de fierbere.

INFUZORI, s. m. pl. / infusoires, s. m. pl. / infusoria. [*Deoarece apar în* ***infuzii*** *(lat.* ***infusio, -onis****), după expunerea la aer.*] Protozoare care au corpul acoperit de cili vibratili, cu ajutorul cărora se deplasează. I. prezintă două nuclee: un macronucleu vegetativ și un micronucleu reproductiv. Cea mai mare parte a i. trăiesc în aer liber, unii, însă, sunt paraziți ai mamiferelor și omului. Ex.: *Balantidium coli*.

INGESTA, s. f. pl. / ingesta, s. m. pl. / ingesta. [*Lat.* ***ingestum,*** *de la* ***ingerere*** *= a duce în (****in*** *= în;* ***gerere*** *= a purta).*] Denumire generală, în lat., a tuturor alimentelor solide sau lichide ingerate.

INGESTIE, s. f. / ingestion, s. f. / ingestion. [*Lat.* ***ingestio, -onis*** *= ingerare, de la* ***ingerere*** *= a duce în (****in*** *= în;* ***gerere*** *= a purta).*] Actul de introducere pe cale bucală și înghițire, după mestecare, a hranei, a băuturilor, a unor medicamente sau uneori (de regulă accidental) a unor substanțe necomestibile ori toxice.

INGHINAL, adj. / inguinal, -ale, -aux, adj. / inguinal. [*Lat.* ***inguen, -inis*** *= stinghia piciorului.*] Care aparține regiunii inghinale (stinghiei), care este localizat în această regiune. Ex.: hernie i., ganglioni i.

INGINERIE GENETICĂ / ingénierie génétique, génie génétique / genetic engineering. [*Lat.* ***ingenium*** *= spirit, inteligență; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Domeniu al geneticii, dedicat efectuării unor experiențe de introducere (transfer) de gene de la o specie dată într-un organism aparținând aceleiași specii sau altei specii, de regulă foarte îndepărtată filogenetic. Prin aceasta se reorganizează materialul genetic al unui organism dat. Izolarea sau sinteza genelor a dus la obținerea artificială a unor substanțe naturale importante: *insulină, *somatostatină, *interferon etc. Perspectivele i. g. sunt extrem de largi, îndeosebi în vederea corectării sau înlocuirii genelor mutante. V. și biotehnologie.

INGINERIE MEDICALĂ / ingénierie médicale / medical engineering. [*Lat.* ***ingenium*** *= spirit, inteligență;* ***medicus*** *= medic.*] Știința care are ca scop realizarea de aparate complexe utilizate în medicină în scopuri diagnostice sau terapeutice.

INHALANT, s. n. / inhalant, s. m. / inhalant. [*Lat.* ***inhalare*** *= a sufla asupra, de la* ***in*** *= în,* ***halare*** *= a sufla.*] Substanță (soluție) utilizată în inhalație (v.).

INHALAȚIE, s. f. / inhalation, s. f. / inhalation. [*Lat.* ***inhalatus*** *= suflare, de la* ***inhalare*** *= a sufla asupra (****in*** *= în;* ***halare*** *= a sufla).*] 1) Act terapeutic care constă în absorbția prin căile respiratorii, în timpul inspirului, a unui fluid aflat în stare gazoasă sau după transformarea în stare de vapori. 2) Pătrunderea (accidentală) a unei substanțe solide sau lichide în căile respiratorii superioare.

INHIBINE, s. f. pl. / inhibines, s. f. pl. / inhibins. [*Lat.* ***inhibere*** *= a împiedica; -ină.*] Substanțe (hormoni, factori) asemănătoare *liberinelor, exercitând, însă, un efect inhibitor asupra unor secreții hormonale. Ex.: *somatostatina, factorul de inhibare a prolactinei. V. și inhibiting hormone.

INHIBINE GONADICE / inhibines gonadiques / gonadic inhibins. Hormoni polipeptidici heterodimeri, constituiți prin combinarea a două lanțuri, pornind de la trei subunități (α, β_A și β_B). Se disting două forme majore: *i. A* (un lanț α de 18 kDa, un lanț β_A de 14 kDa, cu genele pe cromozomul 2) și *i. B* (un lanț α, un lanț β_B, fiecare de 14 kDa, cu gene pe cromozomul 2). La ambele i., lanțurile sunt legate prin două punți disulfidice. La femeie, i. sunt elaborate la nivelul foliculilor cavitari tineri și exercită o acțiune de frânare a sintezei de *gonadoliberine și, prin aceasta, asupra hormonilor gonadotropi antehipofizari. Când granuloasa ovariană produce progesteron, sinteza de i. se reduce. La bărbat, i. sunt produse de celulele Sertoli, sinteza lor fiind activată de testosteron și inhibată de progesteron. I. testiculare exercită, de asemenea, o acțiune de frânare a axului gonadotrop hipotalamohipofizar, având și un rol local, de diminuare a activității mitotice a spermatogoniilor.

INHIBITING HORMONE / inhibiting hormone / inhibiting hormone. Anglicism care definește un hormon (secretat de o structură anatomică) care inhibă eliberarea unor hormoni dintr-o altă structură. Ant.: **releasing hormone*. V. și inhibine.

INHIBITOR, adj., s. m. / inhibiteur, -trice, adj., s. m. / inhibitor. [*Lat.* ***inhibere*** *= a împiedica.*] (Element fizic sau chimic) care are capacitatea de a produce *inhibiție.

INHIBITOR AL ANHIDRAZEI CARBONICE / inhibiteur de l'anhydrase carbonique / carbonic anhydrase inhibitor. *Diuretic derivat din sulfamide. Acționează prin inhibarea reabsorbției de sodiu și clor la nivelul ramurii ascendente a ansei lui Henle.

INHIBITOR AL ENZIMEI DE CONVERSIE A ANGIOTENSINEI / inhibiteur de l'enzyme de conversion de l'angiotensine / angiotensin converting enzyme inhibitor. Denumire pentru un grup de substanțe care inhibă *enzima de conversie a angiotensinei I în angiotensină II. Aceste molecule exercită un puternic efect antihipertensiv, reprezentant tipic fiind *captoprilul, iar mai recent - enalaprilul.

INHIBITOR AL ENZIMEI DE CONVERSIE A ENDOTELINEI / inhibiteur de l'enzyme de conversion de endothélinei / endothelin converting enzyme inhibitor. Denumire pentru un grup de substanțe vasodilatatoare care inhibă enzima de conversie a *big*-endotelinei 1 în endotelină-1 (ET-1), utilizate în tratamentul hipertensiunii arteriale, vasospasmului coronarian și cerebral. Se apreciază că acestea ar putea deveni medicamente la fel de utile în tratamentul afecțiunilor aparatului cardiovascular ca și *i. e. de c. a angiotensinei. V. și endoteline.

INHIBITOR DE METALOPROTEAZE / inhibiteur des métalloprotéases / metalloproteases inhibitor. Proteină implicată în menținerea structurii *matricei extracelulare, a cărei genă se află pe cromozomul 22. O anomalie a genei i. de m. este la originea distrofiei Sorsby, boală cu transmitere autozomal dominantă, afectând subiecți de 30-40 de ani.

INHIBITOR AL MONOAMINOXIDAZEI / inhibiteur de la monoamine oxydase / monoamine oxidase inhibitor. Denumire generală pentru un grup de medicamente antidepresive care cresc concentrația de *catecolamine encefalice (noradrenalină, 5-hidroxitriptamină) prin inhibarea dezaminării oxidative a acestora.

INHIBITOR AL POMPEI GASTRICE DE PROTONI / inhibiteur de la pompe à protons / enzyme inhibitor of H^+-K^+-ATPase. Antiulceros major ce acționează prin blocarea *pompei de protoni (H^+-K^+-ATPază) de la nivelul celulelor parietale gastrice. Această pompă extrage protoni (H^+) din celula parietală în scopul menținerii acidității gastrice, introducând în schimb în celulă ionii de K^+, pentru menținerea pH-ului fiziologic al acesteia. Reprezentant tipic: *omeprazolul.

INHIBITORI DE CALCIU / inhibiteurs calciques / calcium antagonists. Sin.: blocante de canale calcice (v.).

INHIBIȚIE, s. f. / inhibition, s. f. / inhibition. [*Lat.* ***inhibitio, -onis,*** *de la* ***inhibere*** *= a împiedica.*] 1) Fenomen care constă în încetinirea sau oprirea unei reacții chimice sub efectul unei substanțe numită *inhibitor. 2) Diminuarea sau suspendarea funcției unui organ ca urmare a unor impulsuri transmise pe cale nervoasă vegetativă. I. poate interveni ca mecanism de autoreglare, în mod normal, caz în care impulsurile provin din organism, sau poate fi determinată de administrarea unor substanțe care mimează efectul inhibitor fiziologic. 3) Diminuarea ratei de creștere sau de multiplicare în cazul unui microorganism.

INHIBIȚIE ALOGENĂ / inhibition allogénique / allogenic inhibition. Fenomen prin care contactul dintre limfocite și țesuturi provenind de la indivizi diferiți ar declanșa leziuni citotoxice, chiar dacă limfocitele nu au fost sensibilizate în prealabil. Realitatea i. a. rămâne discutabilă, deoarece unele substanțe pot determina o *citotoxicitate nespecifică a limfocitelor.

INHIBIȚIE DE CONTACT / inhibition de contact / contact inhibition. 1) Inhibiția proliferării celulare după formarea unui monostrat, în cazul celulelor în cultură. I. de c. se explică prin faptul că, în cazul unei densități mari a populației celulare, concentrația *factorilor de creștere devine prea mică pentru a induce diviziunea celulară. 2) Fenomen de oprire a oricărei mișcări celulare atunci când o celulă cu deplasare liberă întâlnește o altă celulă. Frecvent, după contactul membranar, celula aflată în deplasare se retrage rapid.

INIENCEFALIE, s. f. / iniencéphalie, s. f. / iniencephaly. [*Gr.* ***inion*** *= spatele capului, occiput;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Formă majoră a *notocordodisrafiei cu localizare occipitocervicală, constând în asocierea: *rahischizis, *encefalomielodisrafie și malfuncții ale esofagului sau ale stomacului.

INIMĂ, s. f. / coeur, s. m. / heart. NA: cor. [*Lat.* ***anima*** *= viață, suflet.*] Organ muscular cavitar situat în *mediastinul anterior, care asigură prin contracțiile sale ritmice *circulația sanguină. Mușchiul cardiac, *miocardul, este tapisat la interior de endocard, iar la exterior de pericardul seros. I. prezintă patru cavități: două atrii și două ventricule. Atriul și ventriculul drept formează *i. dreaptă*, iar atriul și ventriculul stâng, *i. stângă*; acestea sunt separate prin *septum cordis*. Atriul și ventriculul stâng comunică prin orificiul atrialoventricular stâng, prevăzut cu valvula mitrală; atriul și ventriculul drept comunică prin orificiul atriaventricular drept, prevăzut cu valvula tricupsidă. În afara miocardului contractil, cordul conține un țesut specializat în generarea și transmiterea impulsurilor contractile, denumit țesut nodal sau sistem cardionector. Celulele care alcătuiesc acest țesut muscular tânăr, denumit de unii autori și țesut embrionar, sunt grupate în mai multe formațiuni și anume: 1) nodul Keith și Flack, situat în atriulul drept și care declanșează contracțiile; 2) nodul Aschoff-Tawara, situat la partea superioară a septului interventricular, care comandă transmiterea excitației spre ventriculi; 3) fasciculul Hiss, divizat în două ramuri în pereții ventriculari, care se distribuie mai departe în miocard (rețeaua Purkinje). Dubla structură morfologică a miocardului corespunde unei duble activități funcționale. I. poate fi considerată ca fiind constituită dintr-un sistem electric, care generează ritmic impulsuri contractile și dintr-un sistem mecanic, care reacționează la aceste impulsuri prin contracții ritmice. Pentru ca inima să își poată efectua funcția de pompă, este necesar să existe o corelație perfectă între activitatea electrică și cea mecanică. Sin.: cord.

INION, s. n. / inion, s. m. / inion. NA: inion. [*Gr.* ***inion*** *= spatele capului, occiput.*] Protuberanța occipitală externă.

INJECȚIE, s. f. / piqûre, s. f. / injection. [*Lat.* ***iniectio, -onis*** *= introducere, injectare, de la* ***iniectare*** *= a arunca în (****in*** *= în;* ***iactare*** *= a arunca).*] 1) Introducerea unui ac ce prezintă un canal într-o zonă a organismului (intramuscular, subcutanat, intravenos, intradermic, mai rar arterial) pentru a extrage un lichid normal sau patologic (puncție, priză de sânge) sau (mai frecvent) pentru a injecta un medicament aflat dizolvat sau în suspensie într-un lichid steril. 2) Substanța injectată sub formă de soluție sau de suspensie medicamentoasă.

INLAY / inlay / inlay. [*Engl.* ***inlay*** *= incrustație.*] Obturație dentară pregătită în laborator după amprenta cavității. Se poate confecționa din metal, porțelan sau acrilat.

INOCLUZIE, s. f. / inocclusion, s. f. / inocclusion. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de; lat. medievală* ***occlusio, -onis,*** *de la* ***occludere*** *= a închide și* ***claudere*** *= a închide.*] Lipsa de contact ocluzal al arcadelor dentare.

INOCLUZIE STATICĂ / inocclusion statique / rest position. Poziția mandibulei când mușchii masticatori sunt în repaus, iar subiectul menține capul drept. S-a constatat că această poziție este constantă pentru același subiect în tot timpul vieții și că, în repaus, există un spațiu liber între arcadele dentare.

INOCUITATE, s. f. / innocuité, s. f. / innocuity, harmlessness. [*Lat.* ***innocuus*** *= care nu este dăunător, inofensiv, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***nocere*** *= a face rău.*] Proprietatea de a nu fi dăunător, cu referire îndeosebi la medicamente.

INOCULABIL, adj. / inoculable, adj. / inoculable. [*Lat.* ***inoculare*** *= a altoi, a implanta (****in*** *= în;* ***oculus*** *= ochi); sensul actual este preluat din engl.* ***to inoculate.***] Care poate fi introdus sau transmis prin inoculare.

INOCULARE, s. f. / inoculation, s. f. / inoculation. [*Lat.* ***inoculatio, -onis*** *= altoire în ochi, de la* ***inoculare*** *= a altoi, a implanta (****in*** *= în;* ***oculus*** *= ochi); sensul actual este preluat din engl.* ***to inoculate.***] Introducerea unui agent infectant într-un mediu viu (organism, embrion, culturi celulare) sau într-un mediu inert, acelular (caz în care se folosește mai frecvent termenul de însămânțare).

INOCULUM, s. m. / inoculum, s. m. / inoculum. [*Lat.* ***inoculare*** *= a altoi, a implanta (****in*** *= în;* ***oculus*** *= ochi); sensul actual este preluat din engl.* ***to inoculate.***] Termen utilizat în microbiologie pentru desemnarea cantității de germeni introdusă într-un mediu de cultură sau inoculată la un animal de laborator.

INOTROP, adj. / inotrope, adj. / inotropic. [*Gr.* ***is, inos*** *= fibră;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Despre tot ceea ce se referă la *contractilitatea musculară. Ex.: efectul i. pozitiv sau negativ reprezintă creșterea, respectiv scăderea contractilității musculare.

INOTROPE CARDIACE / inotropes cardiaques / cardiac inotropic drugs. Medicamente cu acțiune *inotropă pozitivă, utilizate în tratamentul insuficienței cardiace și al unor tulburări de ritm. I. c. principale sunt: digitalicele, agoniștii beta-adrenergici, dopaminergici și anumiți inhibitori ai fosfodiesterazelor.

INOTROPISM, s. n. / inotropisme, s. m. / inotropism. [*Gr.* ***is, inos*** *= fibră;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce; -****ism.***] Proprietatea miocardului de a se contracta, consecutiv unui stimul și pe baza eliberării energiei biochimice din complexele macroergice de tip fosfat, prin glicoliză anaerobă.

INOZINĂ, s. f. / inosine, s. f. / inosine. Nucleotid format prin dezaminarea adenozinei.

INOZITOL, s. m. / inositol, s. m. / inositol. Polialcool, $(CHOH)_6$, derivat al ciclohexanului, care participă la sinteza lipidelor și în special a fosfogliceridelor.

INOZITOL TRIFOSFAT, s. m. / inositol triphosphate / inositol triphosphate. Mesager secund deosebit de important rezultat după activarea *fosfolipazei C membranare de către com-

plexul hormon-receptor. Acționând asupra *fosfatidilinozitol-4,5-difosfatului (PIP_2), fosfolipaza C determină formarea a doi mesageri secunzi: inozitol-1,4,5-trifosfat (IP_3) și *diacilglicerol (DAG). I.t. determină mobilizarea *calciului din depozite, fixându-se pe receptorii specifici din structura canalelor de calciu ale membranelor *reticulului endoplasmatic și sarcoplasmatic, pe care le deschide. La această creștere a concentrației de calciu contribuie și acțiunea activatoare a i.t. asupra influxului cationului la nivelul *canalelor calcice ale *plasmalemei. Această ultimă acțiune se produce și prin intermediul unui metabolit fosforilat al i.-t., inozitol tetrafosfatul (IP_4). Abrev.: IP_3.

INSALIVAȚIE, s. f. / insalivation, s. f. / insalivation. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***salivare****, de la* ***saliva*** *= salivă.*] Primul timp al digestiei bucale, constând în impregnarea alimentelor cu salivă.

INSCRIPȚIE, s. f. / inscription, s. f. / inscription. [*Lat.* ***inscriptio, -onis*** *= înscriere, de la* ***inscribere*** *= a scrie pe (****in*** *= în;* ***scribere*** *= a scrie).*] Parte a rețetei care cuprinde denumirea medicamentelor recomandate și cantitățile necesare.

INSECTĂ, s. f. / insecte, s. m. / insect. [*Lat.* ***insecta, -orum*** *= insecte, de la* ***insecare*** *= a face o tăietură în (****in*** *= în;* ***secare*** *= a tăia); datorită strangulațiilor de pe corpul lor.*] Artropod din clasa *Insecta*; *i. vectoare* transmit o boală contagioasă de la un bolnav sau purtător la omul sănătos.

INSECTICID, adj., s. n. / insecticide, adj., s. m. / insecticide. [*Lat.* ***insecta, -orum*** *= insecte, de la* ***insecare*** *= a face o tăietură în (****in*** *= în;* ***secare*** *= a tăia);* ***caedere*** *= a omorî.*] (Substanță chimică toxică) care este folosită pentru distrugerea insectelor. Tipuri de i.: de contact, de ingestie, remanent, de respirație, de șoc.

INSECTIFUG, adj., s. n. / insectifuge, adj., s. m. / insectifuge. [*Lat.* ***insecta, -orum*** *= insecte, de la* ***insecare*** *= a face o tăietură în (****in*** *= în;* ***secare*** *= a tăia);* ***fugere*** *= a alerga, a fugi.*] (Substanță) care, aplicată pe piele sau pe îmbrăcăminte, îndepărtează temporar insectele, fără să le distrugă.

INSEMINARE, s. f. / insémination, s. f. / insemination. [*Lat.* ***inseminare*** *= a însămânța, a fecunda, de la* ***in*** *= în,* ***seminare*** *= a însămânța și* ***semen, -inis*** *= sământă.*] Introducerea de spermă în interiorul vaginului. V. inseminare artificială și inseminare intrauterină. Var.: inseminație. Sin.: însămânțare.

INSEMINARE ARTIFICIALĂ / insémination artificielle / artificial insemination. Metodă de tratament al infertilității masculine constând în introducerea instrumentală a spermei în vaginul unei femei apte pentru concepție. Sperma (proaspătă sau conservată prin congelare în azot lichid) este depusă în ziua probabilă a ovulației și poate proveni de la soț (în caz de impotență a acestuia) sau de la un donor anonim (în caz de sterilitate a soțului).

INSEMINARE INTRAUTERINĂ / insémination intrautérine / intrauterine insemination. Procedeu de *concepție asistată în cazurile de infertilitate masculină cauzată de incapacitatea spermatozoizilor de a penetra prin mucusul cervical sau prin bariera ce înconjoară ovulul. Spermatozoizii pot fi tratați chimic *in vitro* pentru ameliorarea motilității acestora, fiind apoi injectați direct în uter pe cale vaginală.

INSEMINAȚIE. Var. pentru inseminare (v.).

INSENSIBILIZARE, s. f. / insensibilisation, s. f. / temporary desensitization. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***sensibilis*** *= care se poate percepe cu simțurile, de la* ***sentire*** *= a simți.*] Abolirea sensibilității locale sau generale.

INSERT / insert / insert. [*Engl.* ***insert*** *= inserție.*] Termen englezesc consacrat, desemnând fragmentul de ADN exogen cuprins într-un vector recombinat.

INSERȚIE, s. f. / insertion, s. f. / insertion. [*Lat.* ***insertio, -onis*** *= inserție, altoire, de la* ***inserere*** *= a băga, a introduce (****in*** *= în;* ***serere*** *= a semăna, a sădi).*] 1) Termen utilizat în tehnica de *recombinare ADN, cu sensul de introducere de ADN exogen într-un vector de clonare. 2) Zonă de atașare a unei structuri anatomice pe o altă structură anatomică (ex.: ligament pe os).

INSIPID, adj. / insipide, adj. / insipid. [*Lat.* ***insipidus*** *= fad, fără savoare, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***sapidus*** *= gustos.*] Fără gust.

INSOLAȚIE, s. f. / insolation, s. f., coup de chaleur / insolation. [*Lat.* ***insolatio, -onis*** *= expunere la soare, de la* ***in*** *= în,* ***sol, solis*** *= soare.*] Stare patologică rezultată în urma expunerii de lungă durată la acțiunea razelor solare sau în perioade în care intensitatea acesteia este foarte mare. Se poate manifesta prin hiperpirexie și leziuni cutanate de arsură, iritație meningiană, uneori comă. Forma de *i.* numită *cu asfixie* se manifestă prin scăderea temperaturii organismului și puls filiform.

INSOMNIE, s. f. / insomnie, s. f. / insomnia. [*Lat.* ***insomnia*** *= lipsă de somn, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***somnus*** *= somn.*] Absența *somnului în perioadele normale de somn. I. poate avea cauze multiple și este foarte rar totală, de obicei afectând un subiect pe o anumită perioadă determinată a nopții: 1) *I. inițială, predormițională* sau *de inducție*, când subiectul nu poate adormi decât după o perioadă lungă de timp. 2) *I. de menținere* sau *dormițională*, cu trezirea subiectului în plină noapte și revenirea dificilă la starea de somn sau cu treziri repetate. 3) *I. terminală* sau *post dormițională*, manifestată prin trezire precoce cu imposibilitatea adormirii. În multe cazuri, i. poate disimula elementele unei *depresii sau este consecința nerespectării unor reguli simple de igienă a somnului.

INSOMNIE FAMILIALĂ FATALĂ / insomnie familiale fatale / fatal familial insomnia. Boală familială descrisă recent, care ar fi determinată de un *prion și se caracterizează prin *insomnie rebelă la orice tratament, *disautonomie și tulburări motorii. Anatomopatologic s-au constatat leziuni localizate în nucleii talamici anteroventral și mediodorsal. V. și encefalopatii spongiforme subacute transmisibile.

INSORBȚIE, s. f. / insorption, s. f. / insorption. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***sorbitio, -onis*** *= sorbire, de la* ***sorbere*** *= a suge, a bea.*] Ansamblul schimburilor care se produc între lumenul intestinal și enterocit, în sensul lumen enterocit. I. poate fi *activă* (împotriva unui gradient și cu consum de energie) sau *pasivă* (pe baza unor gradienți de concentrație existenți între mediul endoluminal și în cel celular).

INSPECȚIE, s. f. / inspection, s. f. / inspection. [*Lat.* ***inspectio, -onis*** *= privire, examinare, de la* ***inspectare*** *= a se uita la, a examina (****in*** *= în;* ***spectare*** *= a privi).*] Prima etapă a examenului fizic. Constă în observarea pacientului și căutarea eventualelor anomalii ale aspectului corpului său (culoare, formă) sau ale comportamentului său. I. reprezintă, împreună cu *palparea, *percuția și *auscultația, una din cele patru etape ale examinării clinice a pacientului.

INSPIR, s. n. / inspiration, s. f. / breath, inspiration. [*Lat.* ***inspirare*** *= a inspira, de la* ***in*** *= în,* ***spirare*** *= a sufla.*] Timp al respirației în care aerul pătrunde în plămâni prin dilatarea, mărirea de volum a cuștii toracice. Sin.: inspirație. Ant.: expir, expirație.

INSPIRATOR, adj., s. n. / inspirateur, -trice, adj., s. m. / inspiratory. [*Lat.* ***inspirare*** *= a inspira, de la* ***in*** *= în,* ***spirare*** *= a sufla.*] 1) Care participă la inspirație. Ex.: mușchi i., care favorizează expansiunea cuștii toracice și pătrunderea aerului în plămâni. 2) Aparat pentru efectuarea respirației artificiale sau a respirației într-un spațiu redus (cheson cu aer comprimat).

INSPIRAȚIE, s. f. / inspiration, s. f. / inspiration. [*Lat.* ***inspiratio, -onis*** *= suflu, respirație, de la* ***inspirare*** *= a inspira (****in*** *= în;* ***spirare*** *= a sufla).*] Sin.: inspir (v.).

INSTABILITATE, s. f. / instabilité, s. f. / instability. [*Lat. **instabilitas, -atis** = nestatornicie, de la **in** = lipsit de, **stabilitas, -atis** = stabilitate, statornicie și **stare** = a sta în picioare.*] 1) În psihiatrie, incapacitatea unui subiect de a se concentra asupra aceleiași acțiuni o perioadă mai lungă de timp. 2) Imposibilitatea unui *biosistem de a se menține în *stare staționară (echilibru dinamic).

INSTABILITATE PSIHOMOTORIE / instabilité psychomotrice / restlessness. *I. asociată cu o stare de agitație psihomotorie.

INSTALAȚIE, s. f. / installation, s. f. / equipment. [*Lat. medievală **installare** = a așeza un demnitar în strana unei biserici, de la **in** = în, **stallum** = stal, strană.*] Ansamblu de dispozitive, obiecte care formează un tot, utilizat pentru efectuarea unei operațiuni. Ex.: i. de aprovizionare cu apă, i. tehnico-sanitare.

INSTILAȚIE, s. f. / instillation, s. f. / instillation. [*Lat. **instillatio, -onis** = picurare, de la **instillare** = a picura și **stilla** = picătură.*] Termen care desemnează, în general, acțiunea de a introduce un lichid sub formă de picături, într-o cavitate. Ex.: i. nazală.

INSTINCT, s. n. / instinct, s. m. / instinct. [*Lat. **instinctus** = impuls, imbold, de la **instiguere** = a împinge.*] Comportament spontan, înnăscut și variabil, comun tuturor indivizilor dintr-o specie și care pare adaptat unui scop de care subiectul nu este conștient. La om, comportamentele preformate sunt excepționale (ex.: suptul), aproape toate conduitele umane fiind învățate. *I. de conservare* reprezintă un ansamblu de mobiluri care îl împing pe un individ să-și conserve viața. La om, acest i. rămâne dependent de condițiile sociale. V. și etologie, etologie umană.

INSTRUCȚIE, s. f. / instruction, s. f. / instruction. [*Lat. **instructio, -onis** = construire, ordonare, de la **instruere** = a construi, a aranja (**in** = în; **struere** = a construi, a ridica).*] Ultima parte a rețetei, care cuprinde recomandări cu privire la administrarea medicamentelor prescrise. Începe cu prescurtarea DS (lat.: *detur et signetur*).

INSTRUMENT, s. n. / instrument, s. m. / instrument. [*Lat. **instrumentum** = unealtă, instrument, de la **instruere** = a construi, a echipa (**in** = în; **struere** = a construi, a ridica).*] Dispozitiv, instalație sau aparat care servește la efectuarea unei anumite operațiuni. Ex.: i. de măsură.

INSUFICIENȚĂ, s. f. / insuffisance, s. f. / insufficiency, incompetence (exclusiv cu referire la valvule), failure (cu referire la deficiențele organice grave). [*Lat. **insufficientia**, de la **in** = lipsit de, **sufficiens, -ntis** = de ajuns și **sufficere** = a fi de ajuns.*] Stare patologică a unei structuri anatomice (organ, glandă etc.), de natură funcțională sau organică, care se caracterizează prin imposibilitatea (parțială sau totală, acută sau cronică) efectuării funcțiilor sale fiziologice. Ex.: *i. ventriculară dreaptă (IVD), *i. ventriculară stângă (IVS), *i. cardiacă, *i. hepatică, *i. respiratorie, *i. renală etc.

INSUFICIENȚĂ AORTICĂ / insuffisance aortique / aortic incompetence. Cardiopatie valvulară caracterizată prin refluxul (patologic) al sângelui din aortă în ventriculul stâng în timpul diastolei. Este determinată de un deficit de etanșeitate a aparatului valvular sigmoid, de etiologie foarte variată. În evoluția de lungă durată se poate complica cu hipertrofie, apoi cu dilatație și *insuficiență ventriculară stângă.

INSUFICIENȚĂ CARDIACĂ CONGESTIVĂ / insuffisance cardiaque congestive / congestive heart failure. Incapacitatea inimii de a răspunde la necesitățile hemodinamice ale organismului. I. c. c. afectează cordul stâng, cordul drept sau ambele (i. c. stângă, dreaptă, globală). Înainte de a deveni permanentă, ea nu se manifestă de obicei decât atunci când nevoile organismului cresc (ex.: în efortul fizic). Poate fi *compensată*, dacă debitul cardiac este menținut prin mecanisme naturale de adaptare și prin mijloace terapeutice, sau *decompensată*, când, prin evoluție, aceste mecanisme și mijloace nu mai sunt eficiente. Cauzele și mecanismele i. c. c. sunt multiple și complexe: 1) *I. c. c. stângă* este o complicație a stenozei mitrale și a bolilor care antrenează insuficiența ventriculară stângă (hipertensiune arterială, boli coronariene și ale orificiului aortic, insuficiență mitrală, cardiomiopatii). 2) *I. c. c. dreaptă* poate fi determinată de: bronhopneumopatii, embolii pulmonare, unele cardiopatii congenitale și cardiopatii stângi decompensate, în acest caz rezultând *i. c. c. globală* sau *totală*. Expresia clinică se află în relație cu creșterea presiunii în amonte față de cavitățile cordului afectate, determinând semne de i. c. c.: în amonte de inima stângă (*edem pulmonar), în amonte de inima dreaptă (*hepatomegalie, *edem al membrelor inferioare), ca și i. de debit în aval.

INSUFICIENȚĂ CARDIACĂ HIPODIASTOLICĂ / insuffisance cardiaque diastolique / diastolic ventricular failure. Formă de i. c. datorată umplerii diastolice insuficiente a cordului în condițiile unui retur venos normal sau crescut. Poate fi consecința scurtării diastolei, ca în cazul tulburărilor paroxistice de ritm, a scăderii capacității de umplere ventriculară de cauză miocardică (hipertrofie, fibroză), pericardică (pericardită constrictivă, tamponadă pericardică) sau extracardiacă (pneumotorax cu supapă). V. și insuficiență cardiacă congestivă.

INSUFICIENȚĂ CORONARIANĂ / insuffisance coronarienne / coronary insufficiency. Diminuare efectivă, localizată sau generalizată, a debitului sanguin de la nivelul circulației *coronariene. Acest termen este utilizat îndeosebi în sens fiziopatologic, în toate cazurile când circulația coronariană nu asigură nevoile metabolice ale miocardului, îndeosebi în oxigen.

INSUFICIENȚĂ CORTICOSUPRARENALĂ / insuffisance corticosurrénale / adrenocortical insufficiency. V. insuficiență suprarenală.

INSUFICIENȚĂ HEPATICĂ / insuffisance hépatique / hepatic failure. Deficiența funcțională, de diferite grade, a hepatocitelor, tradusă prin semne clinice și de laborator.

INSUFICIENȚĂ MEDULARĂ / insuffisance médullaire / medulary insufficiency. Termen prin care sunt regrupate bolile determinate de incapacitatea țesutului hematopoietic de a produce celule funcționale sanguine funcționale în cantitate suficientă. În esență, se deosebesc: 1) *i. m. cantitativă*, constituțională sau dobândită, denumită și **aplazie medulară*; 2) *i.m. secundară* înlocuirii (reprimării) medulare prin tumori, granuloame sau fibroză.

INSUFICIENȚĂ MITRALĂ / insuffisance mitrale / mitral incompetence. Cardiopatie valvulară de etiologie variată, frecvent secundară unei *endocardite bacteriene. Se caracterizează prin reflux sanguin din ventriculul stâng în atriul stâng, în perioada sistolei ventriculare, ca urmare a unui defect de etanșeitate a valvei mitrale. I. m. determină hiperpresiune atrială stângă și hipertrofie ventriculară stângă.

INSUFICIENȚĂ PULMONARĂ / insuffisance pulmonaire / pulmonary regurgitation (1), respiratory failure (2). 1) Incontinența sistemului valvular pulmonar, care antrenează refluxul diastolic al sângelui din artera pulmonară în ventriculul drept. I. p. este, de regulă, congenitală sau consecința unei *valvulotomii pulmonare. 2) Insuficiență respiratorie (v.).

INSUFICIENȚĂ RENALĂ ACUTĂ / insuffisance rénale aiguë / acute renal failure. Sindrom definit prin scăderea debitului de *filtrare glomerulară, la care se adaugă tulburări hidroelectrolitice grave și tulburări endocrine. Cauze: 1) Obstacol la nivelul căilor excretorii (*i. r. a. postrenală*). 2) Alterare hemodinamică ce provoacă ischemie renală (*i. r. a. prerenală* prin colaps cardiovascular). 3) Afectare organică a parenchimului renal (anurie toxică sau succesivă unei glomerulonefrite acute). Metodele de epurare extrarenală (rinichi artificial) au ameliorat prognosticul i. r. a.

INSUFICIENȚĂ RENALĂ CRONICĂ / insuffisance rénale chronique / chronic renal failure. Faza finală de evoluție a majorității nefropatiilor, caracterizată prin scăderea progresivă, avansată și ireversibilă a filtrării glomerulare și/sau a funcției tubulare, cu diminuarea sau pierderea funcțiilor excretorie, homeostatică și endocrină ale rinichilor. Cauza principală a i. r. c. este reprezentată de nefropatiile glomerulare cronice (peste 50%), urmată de nefropatiile interstițiale (circa 20%), nefroangioscleroza din hipertensiunea arterială, nefropatia diabetică și boală polichistică renală. I. r. c. se numește terminală când supraviețuirea nu mai este posibilă decât prin recursul la *dializă periodică sau la *transplant renal.

INSUFICIENȚĂ RESPIRATORIE / insuffisance respiratoire / respiratory failure. Imposibilitatea aparatului respirator de a menține presiunile parțiale ale O_2 și CO_2 și saturația în oxigen din sângele arterial la valori normale. Cauze: 1) Ventilație pulmonară insuficientă, în *i. r. ventilatorie*, care poate fi *restrictivă* (prin diminuarea volumului pulmonar după *ablația unui plămân sau din cauza unei *simfize pleurale) sau *obstructivă* (obstructio-narea fluxului gazos în inspir și îndeosebi în expir, în bonșita cronică obstructivă, astm, emfizem). În *i. r. mixtă* coexistă cele două mecanisme. 2) I. r. poate rezulta, de asemenea, prin alterarea membranei alveolare sau a peretelui capilar, care afectează schimburile gazoase între aerul alveolar și sângele din capilare.

INSUFICIENȚĂ SUPRARENALĂ / insuffisance surrénale / hypoadrenalism, adrenal insufficiency. Diminuarea sau oprirea secreției hormonilor corticosuprarenali și simptomatologia secundară acesteia. Este aproape totdeauna consecința unei leziuni primitive a cortexului suprarenal (i. corticosuprarenală). I. s. poate provoca accidente acute (v. sindrom Waterhouse-Friderichsen) sau, mai frecvent, cronice (ex. tipic este boala Addison, v.). Sin.: hipocorticism.

INSUFICIENȚĂ TRICUSPIDIANĂ / insuffisance tricuspidienne / tricuspid regurgitation. Incontinența aparatului valvular tricuspidian, care determină regurgitarea sângelui, în timpul sistolei, din ventriculul drept în atriul drept. Poate fi congenitală sau dobândită, secundară, de ex., unei endocardite bacteriene. Evoluează cu insuficiență ventriculară dreaptă.

INSUFICIENȚĂ VALVULARĂ / insuffisance valvulaire / valvular regurgitation. Închidere defectuoasă a valvulelor unui orificiu cardiac, având drept consecință refluxul unei părți din sânge în cavitatea de unde acesta este expulzat. V. i. aortică, i. mitrală, i. pulmonară și i. tricuspidiană. 2) Defect de acolare a valvulelor venoase.

INSUFICIENȚĂ VELOPALATINĂ / insuffisance vélopalatine / velopharingeal insufficiency. Scurtare anormală a *vălului palatin, frecvent consecutivă unei *stafilorafii, care antrenează *rinolalie.

INSUFICIENȚĂ VENTILATORIE / insuffisance ventilatoire / ventilatory failure, ventilatory insufficiency. Anomalie a ventilației pulmonare care determină modificări ale volumelor utilizabile, fără să influențeze compoziția în gaze a sângelui. V. și insuficiență respiratorie.

INSUFICIENȚĂ VENTRICULARĂ DREAPTĂ / insuffisance cardiaque droite / right ventricular failure. Poate reprezenta repercusiunea la nivelul ventriculului drept a unei i. v. stângi sau a stenozei mitrale. Decompensarea cordului drept ca urmare a unei afecțiuni pulmonare care evoluează cu hipertensiune arterială pulmonară se numește *cord pulmonar. În ambele situații se produce hipertensiune venoasă sistemică și hipervolemie atât prin policitemie, cât și prin creșterea volumului plasmatic. Din punct de vedere clinic se observă prezența edemelor la nivelul membrelor inferioare, hepatomegalie de stază, turgescența jugularelor. Abrev.: IVD.

INSUFICIENȚĂ VENTRICULARĂ STÂNGĂ / insuffisance cardiaque gauche / left ventricular failure. I. cardiacă caracterizată prin scăderea debitului cardiac și creșterea presiunii capilare pulmonare. Se manifestă clinic prin astenie și dispnee de efort. Atunci când presiunea în capilarele pulmonare depășește presiunea oncotică a plasmei, se produce un grad de edem interstițial care are drept consecință scăderea complianței pulmonare și creșterea cantității de O_2 consumate în cursul travaliului respirator. I. v. s. este o consecință a valvulopatiilor aortice, cardiopatiei ischemice și defectului septal ventricular. Abrev.: IVS.

INSUFICIENȚĂ VERTEBROBAZILARĂ / insuffisance vertébrobasilaire / vertebrobasilar insufficiency. Deficit circulator în teritoriul arterelor vertebrale ale trunchiului bazilar. Reprezintă aproape întotdeauna consecința unor leziuni ateromatoase stenozante și trombozante.

INSUFLAȚIE, s. f. / insufflation, s. f. / insufflation. [*Lat.* ***insufflare*** *= a sufla în, de la* ***in*** *= în;* ***sufflare*** *= a sufla.*] Procedeu explorator sau terapeutic care constă în introducerea într-o cavitate naturală fie a unei substanței lichide sau solide pulverizate, fie a unui gaz.

INSULA, s. f. / insula, s. f. / insula. NA: insula. [*Lat.* ***insula*** *= insulă.*] Porțiune a creierului care acoperă *corpul striat, la creierul adult fiind situată în partea profundă a *scizurii laterale. Sin.: insula lui Reil.

INSULA LUI REIL / insula de Reil / island of Reil. [*Johann Christian Reil, anatomist și medic german, profesor de medicină la Halle, apoi la Berlin, 1759-1813.*] Sin.: insula (v.).

INSULAR, adj. / insulaire, adj. / insular. [*Lat.* ***insularis*** *= al insulei, de la* ***insula*** *= insulă.*] Care se referă la *insula (ex.: epilepsie i.) sau la *insulele Langerhans (ex.: adenom i. al pancreasului).

INSULĂ, s. f. / îlot, s. f. / island. [*Lat.* ***insula*** *= insulă.*] Aglomerare de celule sau parte izolată dintr-un țesut: 1) *insule Langerhans* (v.). 2) *insula lui Reil*, sin.: insula (v.).

INSULE LANGERHANS / îlots de Langerhans / islands of Langerhans, islets of pancreas. [*Paul Langerhans, anatomist și anatomopatolog german, profesor la Freiburg, 1847-1888.*] Structuri multicelulare neîncapsulate, cu diametrul de 0,1-0,5 mm, bogat vascularizate și inervate, cu secreție endocrină, diseminate în nodulii pancreatici. Celulele componente ale i. L. au fost desemnate cu litere grecești: α (secretoare de *glucagon), β (*insulină). Prin metode imunocitochimice, în prezent se disting 4 tipuri de celule: secretoare de insulină, de glucagon, de polipeptid pancreatic și de *somatostatină. Realitatea existenței celor 4 tipuri de celulare este confirmată de patologie, deoarece au fost descrise tumori dezvoltate din fiecare din tipurile menționate: insulinom, glucagonom, polipeptidinom, somatostatinom.

INSULINĂ, s. f. / insuline, s. f. / insulin. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; -ină.*] Hormon polipeptidic secretat de pancreasul endocrin (*insule Langerhans) sub formă de pre-proinsulină. I. este alcătuită din 51 de aminoacizi (AA) dispuși în două lanțuri (A, cu 21 de resturi de AA, și B, cu 30) reunite prin două punți disulfurice. Precursorul i., pre-proinsulina, este o moleculă monocatenară cuprinzând 98 AA. Prin eliminarea *peptidului semnal (16 AA), precursorul se transformă în proinsulină, alcătuită la rândul său din trei părți (începând cu extremitatea N-terminală): un lanț de 30 de AA denumit B, un peptid de 31 de AA denumit peptid de conexiune (sau *peptid C) și un lanț de 21 de AA denumit A. Prin clivaj enzimatic, peptidul C este detașat din molecula de proinsulină, iar lanțurile A și B legate prin două punți disulfurice formează molecula de i. De menționat că lanțul A al i. conține o punte disulfurică proprie, ce delimitează 3 de AA a căror natură variază în funcție de

specia animală de la care provine hormonul. *Secvenţa funcţională a i. este reprezentată de ultimii 7 AA din lanţul B. Gena care codifică pre-proinsulina se află pe cromozomul 11 (11p15.1-p15.5), conţinând trei exoni şi doi introni. Exonul 2 codifică peptidul semnal, lanţul B şi o parte din peptidul C, iar exonul 3 codifică restul peptidului C şi lanţul A. Principala acţiune a i. este hipoglicemiantă, determinată prin creşterea utilizării tisulare a glucozei. Alte acţiuni: antilipolitică şi de favorizare a sintezei acizilor graşi. I. este utilizată în tratamentul *diabetului insulinodependent, fie sub formă de i. înalt purificată de origine animală, fie obţinută prin procedee biotehnologice (ex.: pe culturi de **Saccharomyces cerevisiae* transformate prin inserţia unui plasmid care codifică i. umană). Denumiri comerciale: Actrapid®, Mixtard®. Antagonistul i. este *glucagonul. I. se administrează fie ca atare, subcutanat (acţiunea se exprimă după o oră, este maximă la 3 ore şi durează 6 ore), fie intravenos, în *coma diabetică. Sub denumirea de i. retard sau i. lentă este denumită i. la care s-au adăugat diverse substanţe, pentru prelungirea acţiunii sale. Deşi i. a fost descoperită de Paulescu, el nu a devenit laureat Nobel, Banting şi Best primind această consacrare.

INSULINĂ LENTĂ / insuline retard / lente insulin. V. insulină, insulin-zinc-protamină.

INSULINO-DEPENDENŢĂ, s. f. / insulinodépendance, s. f. / insulin-dependence. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; -ină;* ***dependere*** *= a sta atârnat, de la* ***de*** *= separat de,* ***pendere*** *= a atârna.*] Stare în care se află un bolnav de *diabet insulino-dependent, a cărui echilibrare glucidică nu se poate asigura decât prin injectarea de *insulină.

INSULINOID, adj. / insulinoïde, adj. / insulinlike. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Despre o substanţă cu acţiune asemănătoare celei a *insulinei sau cu o structură chimică apropiată de cea a insulinei.

INSULINOM, s. n. / insulinome, s. m. / insulinoma. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; -ină; -oma.*] Tumoră a celulelor beta din *insulele Langerhans; de obicei benignă, este una din cauzele majore ale hipoglicemiei.

INSULINOPRIV, adj. / insulinoprive, adj. / insulinopenic. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; -ină;* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care este determinat de lipsa *insulinei.

INSULINO-REZISTENŢĂ, s. f. / insulinorésistance, s. f. / insulin resistance. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; -ină;* ***resistentia*** *= împotrivire, de la* ***resistere*** *= a rezista, a se împotrivi şi* ***sistere*** *= a se opri.*] Creşterea necesarului de *insulină în diabet prin apariţia anticorpilor antiinsulină, care blochează o parte din insulina utilă, ca şi o scădere a afinităţii *receptorilor pentru insulină. Altă cauză: hiperfuncţia glandelor hiperglicemiante. I. adevărată trebuie deosebită de cea din numeroase stări patologice în care se observă o rezistenţă la insulina endogenă: obezitate, *sindrom Cushing, *acromegalie, insuficienţă renală, sarcină, aport de estrogeni etc.

INSULINOTERAPIE, s. f. / insulinothérapie, s. f. / insulin therapy. [*Lat.* ***insula*** *= insulă; -ină; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Tratament cu *insulină.

INSULIN-ZINC-PROTAMINĂ / insuline-zinc-protamine / protamine zinc insulin. Suspensie tamponată sterilă de *insulină, clorură de zinc şi *protamină. I.-z.-p. este o insulină lentă, a cărei acţiune începe la a şaptea oră de la administrare, este maximă între 12 şi 18 ore şi durează 30 de ore.

INTEGRARE, s. f. / intégration, s. f. / integration. [*Lat.* ***integrare*** *= a întregi, a completa.*] Unificarea funcţională sau morfofuncţională a unor componente într-un sistem. Organismul reprezintă un sistem complex integrat.

INTEGRINE, s. f. pl. / intégrines, s. f. pl. / integrins. [*Lat.* ***integrare*** *= a întregi, a completa, -ină.*] Glicoproteine transmembranare de adeziune, în număr de circa 20, alcătuite din subunităţi α de 120-180 kDa asociate non-covalent cu subunităţi β de 90-110 kDa. Subunitatea β este conservată la toată familia i., în timp ce subunitatea α are structură variabilă. Toate i. sunt receptori, prezentând situsuri de legare la nivelul suprafeţei celulare îndeosebi pentru moleculele *matricei extracelulare. Uneori se leagă şi cu proteinele *citoscheletului. Ambele subunităţi traversează membrana plasmatică şi participă la legare. La nivelul majorităţii celulelor se exprimă mai multe tipuri de i., unele fiind situate în citoplasmă, de unde sunt translocate în membrană ca răspuns la acţiunea unor activatori. O serie de i. sunt prezente numai în unul sau câteva tipuri celulare, în timp ce altele sunt universale. Principalii liganzi ai i. sunt: *fibronectina (există cel puţin opt tipuri de i. care se pot cupla cu fibronectina), hemonectina, colagenul de tip I, elastina, proteoglicanii, acidul hialuronic, fibrinogenul, fibrina, trombospondina, osteopontina, factorul von Willebrand, fragmentul de complement C3b, lamininele, o serie de antigeni, componenţi ai bacteriilor şi fagilor. Liganzii de la nivelul citoscheletului includ: actina, talina, vinculina, tensina şi tropomiozina. Cea mai mare parte a liganzilor conţin secvenţa de aminoacizi Arg-Gly-Asp (RGD), recunoscută de i. Prin medierea interacţiunilor celulă-celulă, celulă-matrice, suprafaţă celulară-interiorul celulei, i. menţin coeziunea tisulară, forma celulară, intervin în diferenţierea celulară, migrarea, activarea unor celule şi transducţia semnalelor. O serie de efecte se află în relaţie cu activarea *protein kinazei C şi activarea canalelor ionice. Rolurile i. se extind în morfogeneză, hemostază, agregare plachetară, cicatrizarea plăgilor, interacţiuni gazdă-parazit, fagocitoza microorganismelor şi a debriurilor, inflamaţie, funcţiile sistemului imunitar, metastazare.

INTEGRON, s. m. / intégron, s. m. / integron. [*Lat.* ***integrare*** *= a întregi, a completa.*] Concept propus de Fr. Jacob pentru a exprima "logica organizării" în lumea vie. Arhitectura în etaje a organismului se bazează pe structuri intermediare termodinamic stabile. I. este un sistem de sisteme. Organismul reprezintă un i. de ordin superior.

INTELECT DE LIMITĂ / niveau limite / subaverage intelligence. [*Lat.* ***intellectus*** *= cunoaştere, înţelegere, de la* ***intellegere*** *= a înţelege (****inter*** *= între;* ***legere*** *= a alege, a aduna);* ***limes, -itis*** *= linie de hotar.*] Zonă incertă dintre *debilitatea mentală uşoară şi normalitatea psihică. V. şi arieraţie mentală.

INTELIGENŢĂ, s. f. / intelligence, s. f. / intelligence. [*Lat.* ***intellegentia*** *= cunoaştere, inteligenţă, de la* ***intellegere*** *= a înţelege (****inter*** *= între;* ***legere*** *= a alege, a aduna).*] Însuşire informaţională a sistemelor vii şi evoluate, depinzând de mecanisme nervoase ample şi complexe. I. serveşte adaptării comportamentale, suplă şi originală, în situaţii inedite, bazându-se pe memorie, pe capacitatea de anticipare, pe elaborarea unor modele interioare. Este susţinută prin învăţare, dar se exprimă prin anumite scheme operatorii mintale care apar succesiv, într-o ordine determinată (J. Piaget). I. este determinată ereditar, dar depinde (în mare măsură) şi de mediul familial şi social.

INTENSITATE, s. f. / intensité, s. f. / intensity. [*Lat.* ***intensus*** *= intens, de la* ***intendere*** *= a întinde, a încorda.*] Termen general care caracterizează amplitudinea unui fenomen. *I. curentului electric* - mărime fizică numeric egală cu acea cantitate de electricitate ce traversează o suprafaţă în unitatea de timp. Unitatea sa de măsură în sistemul internaţional este amperul (A).

INTENȚIE, s. f. / intention, s. f. / intention. [*Lat.* ***intentio, -onis*** *= intenție, de la* ***intendere*** *= a ținti.*] 1) Un anumit obiectiv. 2) Acțiunea de a întinde buzele unei plăgi pentru a le apropia (de obicei) în vederea suturii acesteia.

INTERACȚIUNI MEDICAMENTOASE / interactions médicamenteuses / drug interactions. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***actio, -onis*** *= acțiune, de la* ***agere*** *= a acționa;* ***medicamentum*** *= leac, medicament.*] Rezultate farmacologicice, dezirabile sau indezirabile, ale interacțiunii dintre medicamente, dintre acestea și diferite molecule endogene, cu diferite componente ale dietei sau cu o serie de substanțe utilizate în scop diagnostic. I. m. pot apărea în cazul administrării simultane sau consecutive (la interval de timp foarte scurt) a medicamentelor. În scopul depistării rezultatelor indezirabile, în diferite țări au fost puse la punct sisteme de informare reciprocă (*farmacovigilență) a medicilor și producătorilor de medicamente. I. m. se pot manifesta prin *sinergie, *potențare sau *antagonism.

INTERACȚIUNI MOLECULARE / interactions moléculaires / molecular interactions. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***actio, -onis*** *= acțiune, de la* ***agere*** *= a acționa; dim. lat.* ***moles*** *= masă informă.*] Acțiunile reciproce dintre molecule, sau dintre molecule și ioni, datorate unor legături ionice, dipol-dipol sau Van der Waals etc.

INTERARTICULAR, adj. / interarticulaire, adj. / interarticular. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***articularius*** *= al articulațiilor.*] Care este situat între două sau mai multe părți osoase care se articulează. Ex.: fibrocartilaj i.

INTERCOSTAL, adj. / intercostal, -ale, -aux, adj. / intercostal. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***costa*** *= coastă.*] Care este situat între coaste.

INTERCRICOTIROTOMIE, s. f. / intercricothyrotomie, s. f. / intercricothyrotomy. [*Lat.* ***inter*** *= între; gr.* ***krikos*** *= inel;* ***thyreos*** *= pavăză, scut, tiroidă;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Laringotomie inferioară: incizia laringelui prin membrana cricotiroidiană.

INTERCURENT, adj. / intercurrent, -e, adj. / intercurrent. [*Lat.* ***intercurrere*** *= a fi la mijloc, a se afla între, de la* ***inter*** *= între,* ***currere*** *= a alerga.*] Depre o complicație sau o boală care survin ca fenomene supraadăugate în cursul unei boli, modificând evoluția acesteia. Ex.: infecție i.

INTERDIGITAȚIE, s. f. / interdigitation, s. f. / interdigitation. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***digitus*** *= deget.*] Dispunerea în contururi sinuoase a membranelor plasmatice ale unor celule învecinate. I. asigură un grad de coeziune celulară.

INTERDISCIPLINARITATE, s. f. / interdisciplinarité, s. f. / interdisciplinarity. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***disciplina*** *= învățătură, educație, de la* ***discipulus*** *= elev, discipol.*] Transferul metodelor dintr-o disciplină într-alta. Se pot distinge trei grade de i.: 1) *un grad aplicativ*, de ex. metode ale fizicii nucleare aplicate în medicină stau la baza *medicinei nucleare și a *radioterapiei; 2) *un grad epistemologic*, de ex. transferul metodelor logicii formale în teoria *diagnosticului clinic; 3) *un grad generator de noi discipline*, de ex. transferul metodelor matematicii sau informaticii în diverse discipline.

INTERFAZĂ, s. f. / interphase, s. f. / interphase. [*Lat.* ***inter*** *= între; gr.* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Interval de timp care separă două diviziuni celulare, în cursul căruia cromozomii nu sunt distincți, cu toate că informația genetică continuă să condiționeze funcțiile celulare. Astfel, i. reprezintă o perioadă a *ciclului celular marcată prin *replicarea ADN, o puternică activitate metabolică și creștere celulară. I. separă două *mitoze sau precede *meioza. Ea se divide în trei faze: G1, S și G2. V. și ciclu celular.

INTERFERENȚĂ, s. f. / interférence, s. f. / interference. [*Engl.* ***to interfere*** *= a se interpune, din lat.* ***inter*** *= între,* ***ferre*** *= a duce.*] 1) În electrocardiografie, influența unei excitații asupra alteia, în cazul a două excitații care apar la nivelul inimii în focare foarte apropiate și într-un interval de timp foarte scurt. Cea de-a doua excitație rămâne fără efect deoarece căile de conducere se află, încă, în perioadă refractară absolută, ca urmare a primei excitații. 2) Inhibarea multiplicării unui virus, în organism sau în cultură, din cauza existenței unei infecții prealabile, cu un alt virus. 3) În fizică, fenomenul de suprapunere în același punct din spațiu a două sau mai multe unde luminoase, sonore etc.

INTERFERON, s. m. / interféron, s. m. / interferon. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***ferre*** *= a duce.*] Glicoproteină de masă moleculară mică produsă de celule infectate de virus într-o perioadă de timp foarte scurtă. I. inhibă multiplicarea virală prin blocarea sintezei acidului nucleic viral, fiind caracteristic speciei animale infectate, dar nu și virusului infectant. Producerea i. poate fi declanșată, în afară de virusuri, și de diferite microorganisme sau endotoxine microbiene. Au fost identificate mai multe tipuri de i.: 1) *I. α (IFN α)*, produs de leucocite (pe limfocite în cultură au fost identificate 12 specii); 2) *I. β (IFN β)*, produs de fibroblaste (și probabil de toate tipurile de celule) cu două specii, notate cu 1 și 2, produse pe fibroblastele în cultură; 3) *I. γ (IFN γ)*, a cărui sinteză nu este indusă direct de virusuri, ci prin stimularea limfocitelor de un antigen sau mitogen. Pe lângă acțiunea antivirală, i. modifică reacțiile imunologice ale organismului și împiedică dezvoltarea unor celule normale sau tumorale, îndeosebi în cazul IFN γ. Activitatea i. s-ar produce prin intermediul unui sistem complex de enzime care inhibă îndeosebi sinteza anumitor elemente constitutive ale virusurilor și ale diverselor proteine celulare. Nomenclatura în acest domeniu nu este încă fixată. IFN α obținut prin inginerie genetică este utilizat în tratamentul hepatitelor cronice virale B și C, în unele forme de cancer și în scleroza multiplă. Abrev.: IFN.

INTERFERON ALFA RECOMBINANT / interféron alpha recombinant / recombinant interferon alpha. *Citokină obținută prin inginerie genetică, având triplă acțiune: antivirală, antiproliferativă și imunomodulatoare. Este introdusă în terapeutica *hepatitelor cronice active B și C, ca și a unor *leucemii. Abrev.: IFNα.

INTERFERON BETA-1b / interféron béta-1b / interferon beta-1b. Analog de *i. beta uman, cu proprietăți antivirale și imunoreglatoare. Abrev.: IFNβ-1b.

INTERFERON GAMA-1b RECOMBINANT / interféron gamma-1b recombinant / recombinant interferon gamma-1b. Tip de *i. care crește *citotoxicitatea *macrofagelor, de unde propunerea de utilizare terapeutică în unele infecții grave. Abrev.: IFNγ-1b.

INTERLEUKINE, s. f. pl. / interleukines, s. f. pl. / interleukins. [*Lat.* ***inter*** *= între; gr.* ***leukos*** *= alb (****kytos*** *= celulă);* ***-ină****.*] Denumire pentru un grup multifuncțional de *citokine care sunt produse de diferite celule fagocitare (îndeosbi *macrofage) și de limfocite. Acțiunea IL se exercită în cadrul sistemului limfopoietic. Inițial s-a presupus că IL acționează asupra *leucocitelor, de unde denumirea. Termnenul de IL, care indică o acțiune între două leucocite, a persistat în denumirea abreviată, de IL-1 la IL-11. În prezent se apreciază că termenul de citokine, mai global, este mai adecvat, cu atât mai mult cu cât unele IL au purtat anterior alte denumiri, provenind de la activitățile care au permis descoperirea lor. Foarte probabil, în viitor vor surveni restructurări în această nomenclatură ramificată. Tipuri de i.: • *IL-1*, denumită inițial factor de activare a limfocitelor (LAF, de la *lymphocyte activating factor*), este produsă de macrofage și acționează asupra limfocitelor T. • *IL-2* este elaborată de limfocitele T auxiliare și stimulează

proliferarea limfocitelor T citolitice, a căror multiplicare va amplifica răspunsul imunitar al organismului. I. 2 a fost denumită inițial factor de creștere a limfocitelor T sau TCGF (de la *T-cell growth factor*). • *IL-3*, produsă de limfocitele T activate de un antigen sau un mitogen, stimulează creșterea și diferențierea celulelor stem hematopoietice, ca și a celulelor hematopoietice mature (granulocite, macrofage, mastocite). • *IL-4*, produsă tot de limfocitele T activate, dezvoltă abilitatea limfocitelor B de prezentare a antigenilor, reglează producerea de IgG și IgE de către celulele B, acționează ca factor de creștere pentru celulele T și de maturare pentru mastocite. • *IL-5*, produsă în aceleași condiții ca și IL-3, acționează ca factor de diferențiere a celulelor B și a eozinofilelor și crește producția de IgA a celulelor B. • *IL-6*, produsă prin activarea celulelor T, fibroblastelor și macrofagelor de către antigeni sau mitogeni, servește ca factor de diferențiere pentru celulele B și timocite; stimulează producția de Ig a celulelor B și inițiază ciclul celular la celulele hematopoietice primare, *in vitro*. • *IL-7*, produsă de celulele stromei epiteliale și mezangiale, servește ca factor de diferențiere a celulelor B în stadiile inițiale de dezvoltare și susține creșterea timocitelor și limfocitelor T. • *IL-8*, produsă de monocite și de celulele endoteliale, acționează ca factor chemotactic și activator al neutrofilelor, având, probabil, un rol în extravazarea neutrofilelor în inflamație. • *IL-9*, produsă de celulele T și macrofage, acționează asupra unor populații de celule T, *in vitro*. • *IL-10*, inhibă producerea de citokine de către celulele T activate, crește viabilitatea celulelor B și induce expresia genelor *complexului major de histocompatibilitate clasa II. • *IL-11*, citokină clonată dintr-o linie celulară stromală de la primate, care ar putea avea rol în proliferarea megacariocitelor și în diferențierea celulelor B. Abrev.: IL.

INTERLINIE ARTICULARĂ / interligne articulaire / joint space. Imagine clară, liniară sau ușor curbă, observată pe o radiografie, care separă suprafețele articulare și corespunde cartilajelor articulare și meniscurilor.

INTERMEDIAR, adj. / intermédiaire, adj. / intermediate. [*Lat.* ***intermedius*** *= interpus, intercalat, de la* ***inter*** *= între,* ***medius*** *= situat la mijloc.*] 1) Substanță formată în diferite etape ale unui ciclu metabolic. 2) Factor, substanță de legătură între două extreme.

INTERMEDINĂ, s. f. / intermédine, s. f. / intermedin. [*Lat.* ***intermedius*** *= interpus, intercalat, de la* ***inter*** *= între,* ***medius*** *= situat la mijloc; -ină.*] Hormon secretat de lobul intermediar al hipofizei, cu acțiune stimulatoare asupra melanoforelor și xantoforelor.

INTERMENSTRUAL, adj. / intermenstruel, -elle, adj. / intermenstrual. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***menstrualis*** *= referitor la menstruație, de la* ***menstruus*** *= în fiecare lună și* ***mensis*** *= lună.*] Care este situat în intervalul de timp dintre menstruații, îndeosebi la mijlocul ciclului menstrual, adică între zilele a 10-a și a 16-a pentru un ciclu de 28 de zile. Tulburările funcționale din această perioadă (dureri, hemoragii) constituie *sindromul i.*

INTERMITENȚĂ, s. f. / intermittence, s. f. / intermission. [*Lat.* ***intermittere*** *= a pune la mijloc, a întrerupe, de la* ***inter*** *= între,* ***mittere*** *= a trimite.*] Neregularitate a unui fenomen care în mod normal este ritmic. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la neregularitatea ritmului cardiac determinată de absența, uneori periodică, a contracției ventriculare percepută la auscultație sau/și la palparea pulsului periferic. *I. adevărată* corespunde unei pauze ventriculare determinate de un *bloc atrioventricular sau, mai rar, de un bloc sinoatrial. *I. falsă* corespunde unei contracții ventriculare care este prea slabă pentru a fi perceptibilă prin puls arterial periferic (ex.: în caz de *extrasistole).

INTERN, adj., s. m. / interne, adj., s. m. / intern. [*Lat.* ***internus*** *= interior, lăuntric.*] 1) Care se află în interiorul organismului. 2) Dintre două structuri anatomice, cea mai apropiată de planul sagital median al corpului. Sin.: medial. Ant.: extern. 3) *I. de spital:* funcție spitalicească în sistemul medical francez.

INTERNALIZARE, s. f. / internalisation, s. f. / internalization. [*Fr.* ***internalisation****, din lat.* ***internus*** *= interior, lăuntric.*] Denumire utilizată frecvent cu referire la procesul de pătrundere în celulă, prin *endocitoză, a unor complexe *ligand-*receptor sau a unor *antigeni. Ex.: i. insulinei. V. și *capping*.

INTERNARE, s. f. / hospitalisation, s. f. / hospitalization. [*Fr.* ***interner****, din lat.* ***internus*** *= interior, lăuntric.*] Plasarea și rămânerea unui bolnav în spital. V. spitalizare.

INTEROCEPTIV, adj. / intéroceptif, -ive, adj. / interoceptive. [*Lat.* ***interior*** *= care este înăuntru;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Referitor la receptorii și căile corespunzătoare care asigură sensibilitatea la variațiile produse în interiorul corpului (sensibilitate profundă).

INTEROCEPTOR, s. m. / intérocepteur, s. m. / interoceptor. [*Lat.* ***interior*** *= care este înăuntru;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Tip de structură receptoare localizată la nivelul mușchilor, oaselor, articulațiilor (proprioceptori) și la nivelul viscerelor (visceroceptori). I. sunt reprezentați de terminații nervoase senzitive care primesc excitații provenite din interiorul organismului, cum ar fi presiunea sanguină (baroreceptori), senzații dureroase, concentrația unor gaze din sânge etc.

INTEROSOS, adj. / interosseux, -euse, adj. / in-terosseous. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***os, ossis*** *= os.*] Care se referă la spațiul sau elementele de legătură (ligamente) dintre două oase.

INTERPOLARE, s. f. / interpolation, s. f. / inter-polation. [*Lat.* ***interpolare*** *= a reface, a insera, de la* ***inter*** *= între,* ***polare*** *= a șlefui, a netezi.*] 1) Implantare chirurgicală într-un țesut. 2) Determinarea valorilor intermediare dintr-o serie, pornind de la valorile observate. 3) Determinarea, prin metoda grafică, a unei valori Y_i, corespunzătoare unei abscise intermediare X_i și situată între valorile Y_1-Y_2, corespunzătoare unor abscise date X_1 și X_2.

INTERPRETARE, s. f. / interprétation, s. f. / interpretation. [*Lat.* ***interpretatio, -onis*** *= interpretare, de la* ***interpretari*** *= a explica, a traduce și* ***interpres, -etis*** *= cel care explică un text, traducător.*] 1) Exprimare în termeni clari a unui fenomen greu comprehensibil sau obscur. În acest caz, i., deși corectă, poate reprezenta doar o *ipoteză. 2) Acțiunea de a aprecia, de a evalua o serie de date clinice sau/și de laborator, rezultatele unor investigații. I. eronată poate fi în relație cu un delir. V. delir de interpretare.

INTERSECȚIE, s. f. / intersection, s. f. / intersection. [*Lat.* ***intersectio, -onis*** *= metopă (în arhitectură), de la* ***intersecare*** *= a tăia la mijloc (****inter*** *= între;* ***secare*** *= a tăia).*] Structură formată la nivelul încrucișării a două formațiuni anatomice.

INTERSEXUALITATE, s. f. / intersexualité, s. f. / intersexuality. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Termen prin care se desemnează o serie de modificări extrem de variate, de la malformațiile sexuale la modificări ale caracterelor secundare sau ale comportamentului sexual. Se apreciază că i. este consecința unor defecte în dezvoltarea embrionară: inițial, individul aparține unui sex genetic, dar pe parcursul dezvoltării *sexualizarea virează spre sexul opus. V. hermafroditism și pseudohermafroditism.

INTERSEXUAT, adj. / intersexué, -e, adj. / intersexual. [*Lat.* ***inter*** *= între;* ***sexus*** *= sex.*] Despre un subiect care prezintă caracteristici aparținând ambelor sexe, adică o stare de *intersexualitate.

INTERSTIȚIAL, adj. / interstitiel, -elle, adj. / interstitial. [*Lat.* ***interstitium*** *= interval, de la* ***interstare*** *= a sta la mijloc*

(inter = între; stare = a sta în picioare).] Care se referă la țesutul de susținere (țesut conjunctiv și vase sanguine) ce înconjoară structurile anatomice din organism. Ex.: nefrită i.

INTERSTIȚIU, s. n. / interstice, s. m. / interstice, interstitium. [*Lat.* ***interstitium*** *= interval, de la* ***interstare*** *= a sta la mijloc (****inter*** *= între;* ***stare*** *= a sta în picioare).*] Țesutul conjunctivo muscular de susținere a unui organ parenchimatos.

INTERTRIGO, s. n. / intertrigo, s. m. / intertrigo. [*Lat.* ***intertrigo, -inis*** *= jupuitură, rosătură, de la* ***inter*** *= între,* ***terere*** *= a roade.*] Afecțiune dermică localizată îndeosebi la nivelul pliurilor (a zonelor predispuse la frecare mecanică), care poate apărea la obezi și la sugari. Este favorizată de transpirație, în contextul căreia leziunea dermică se suprainfectează microbian.

INTERVAL, s. n. / intervalle, délai, s. m. / interval, time interval. [*Lat.* ***intervallum*** *= interval, de la* ***inter*** *= între,* ***vallus*** *= par, țăruș.*] 1) Durată de timp între momentul în care se produce un fenomen și momentul în care acesta se manifestă clinic. Ex.: i. liber în sângerările intracraniene. 2) Durată de timp între două fenomene biologice distincte sau între două fenomene de același tip dintr-o succesiune de evenimente. Ex.: *i. Q-T. 3) *I. de încredere* din statistica matematică acoperă, cu o probabilitate dată, valoarea unui parametru statistic.

INTERVAL P-Q / intervalle P-Q / P-Q interval. Pe *electrocardiogramă, i. P-Q se măsoară de la începutul undei P până la începutul complexului QRS. Reprezintă timpul necesar conducerii impulsului electric de la *nodul sinoatrial la *nodul atrioventricular plus timpul atrioventricular plus timpul de conducere în nodul atrioventricular, fasciculul His și ramurile acestuia.

INTERVAL Q-T / intervalle Q-T / Q-T interval. Pe electrocardiogramă, i. care include undele Q, R, S, T și segmentul ST. Corespunde activității bioelectrice ventriculare.

INTERVAL TERAPEUTIC / intervalle thérapeutique / therapeutic interval. I. de timp care separă două administrări consecutive ale aceluiași medicament. Se calculează după criterii farmaco-cinetice.

INTESTIN, s. n. / intestin, s. m. / intestine, gut, bowel. NA: intestinum. [*Lat.* ***intestinum*** *= intestin, de la* ***intestinus*** *= interior.*] Porțiune a tubului digestiv cuprinsă între *pilor și *anus, alcătuită din două mari părți: i. subțire și i. gros. *I. subțire* cuprinde *duodenul și i. subțire mezenteric, alcătuit din *jejun și *ileon. Reprezintă partea cea mai lungă a tubului digestiv (7,5 m), la nivelul căreia se produce *digestia alimentelor, datorită transformărilor biochimice determinate de substanțe elaborate de glandele anexe (ficat, pancreas) și locale. Substanțele fundamentale rezultate sunt absorbite la nivelul *vilozităților intestinale. Peretele i. subțire este alcătuit din patru straturi succesive concentrice: un strat mucos (mucoasă) cu *valvule conivente și vilozități intestinale, glande intestinale (Lieberkühn), noduli limfatici și plăci Peyer; un strat submucos; un strat muscular și un strat seros care formează *mezenterul. *I. gros* care continuă i. subțire, cuprinde *cecul cu *apendicele vermicular, *colonul, *rectul și *anusul. El reprezintă un conduct cu o lungime de 1,5-2 m, cu diametrul mai mare decât cel al i. subțire și este lipsit de vilozități. La nivelul i. gros se absoarbe apa, fiind concentrate astfel *materiile fecale. Suprafața sa externă este caracterizată prin succesiunea de *haustrații. Cecul (6-12 cm), porțiunea inițială a i. gros, se continuă cu colonul, alcătuit din patru părți: colon ascendent, transvers, descendent și sigmoid. Rectul (lung de 12-14 cm) este porțiunea terminală a tubului digestiv și rezerva pentru materiile fecale, eliminate prin orificiul anal.

INTIMA, s. f. / intima, s. f. / intima. NA: tunica intima. [*Lat.* ***intima, -orum*** *= cea mai dinăuntru, superlativul de la* ***interior*** *= care este înăuntru.*] Tunica internă a peretelui arterial și venos, formată din endoteliu și țesut conjunctiv mai mult sau mai puțin abundent (endarteră, endovenă). I. este separată de tunica medie prin limitanta elastică internă.

INTOLERANȚĂ, s. f. / intolérance, s. f. / intolerance. [*Lat.* ***intolerantia*** *= neputință de a suporta, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***tolerantia*** *= suportare, îndurare și* ***tolerare*** *= a suporta.*] Termen care desemnează, în biologie, orice reacție adversă la acțiunea unui agent exterior, în general, tolerat de organismul uman (de majoritatea indivizilor unei populații). Reacțiile declanșate pot fi generalizate sau localizate la nivelul unui anumit țesut sau organ. I. poate fi moștenită (*idiosincrazie) sau dobândită (*sensibilizare). Ant.: toleranță.

INTOLERANȚĂ EREDITARĂ LA FRUCTOZĂ / intolérance héréditaire au fructose / hereditary fructose intolerance. Enzimopatie cauzată de deficitul fructozo-1-fosfataldolazei hepatice, a doua enzimă a căii de metabolizare a glucozei. Se manifestă la sugar și copilului mic prin vărsături și crize hipoglicemice, iar pe termen lung prin retard staturo-ponderal, hepatomegalie, proteinurie și fructozurie, iar uneori cașexie și moarte. Toată această simptomatologie dispare odată cu suprimarea din alimentație a fructozei. Transmiterea este cel mai frecvent autozomal recesivă. V. și fructoză.

INTOLERANȚĂ EREDITARĂ LA GALACTOZĂ / intolérance héréditaire au galactose / galactos(a)emia. Sin.: galactozemie (v.).

INTOLERANȚĂ LA GLUCOZĂ / intolérance au glucose / impaired glucose tolerance. Hiperglicemie moderată sub 1,40 g/l à jéun și sub 2 g/l în perioada postprandială (denumită în trecut stare paradiabetică sau prediabetică) care evoluează frecvent spre *diabet noninsulino-dependent.

INTOLERANȚĂ LA GLUTEN / intolérance au gluten / gluten intolerance, c(o)eliac disease. Sin.: boală celiacă (v.).

INTOLERANȚĂ LA LACTOZĂ / intolérance au lactose / lactose intolerance. V. lactoză.

INTOXICAȚIE, s. f. / intoxication, s. f. / intoxication. [*Lat.* ***in*** *= în; gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Ansamblul unor stări patologice accidentale cauzate de expunerea organismului, acută sau cronică, la substanțe toxice provenite din exterior (*i. exogenă*; ex.: *i. digitalică, i. nicotinică, v. tabagism; i. cu plumb, v. saturnism; i. cu alcool, v. alcoolism) sau din interior (*i. endogenă* - termen puțin utilizat în prezent).

INTOXICAȚIE DIGITALICĂ / intoxication digitalique / digitalis poisoning. I. care poate apărea, acut sau cronic, după administrarea de compuși digitalici, îndeosebi la pacienții cu o patologie cardiacă. I. d. se caracterizează prin manifestări cardiace (tulburări de ritm, tulburări de conducere, alte anomalii ale electrocardiogramei etc.) și manifestări generale: digestive (anorexie, eructații, epigastralgii, grețuri, vărsături), vezicale (tulburări de micțiune), uterine (contracții uterine), nervoase (cefalee, vertij, delir, tulburări vizuale). Sin.: digitalism.

INTRA-PARTUM / intra partum / intra partum. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***partus*** *= naștere, de la* ***parere*** *= a naște.*] Locuțiune latină care semnifică: în timpul nașterii.

INTRA-VITAM / intra vitam / intra vitam. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***vita*** *= viață.*] Locuțiune latină care semnifică: în timpul vieții.

INTRAARTICULAR, adj. / intraarticulaire, adj. / intraarticular. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***articularius*** *= al articulațiilor.*] Care se află sau se produce în interiorul unei articulații. Ex.: revărsat i.

INTRADERMIC, adj. / intradermique, adj. / intradermal. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru; gr.* ***derma, -atos*** *= piele.*] Care se află, se produce în grosimea *dermului. Ex.: injecție i.

INTRADERMOREACȚIE, s. f. / intradermoréaction, s. f. / intradermoreaction. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru; gr.* ***derma, -atos*** *= piele; fr.* ***réaction****, din lat.* ***actio, -onis*** *= acțiune, de la* ***agere*** *= a acționa.*] Sin.: cutireacție (v.).

INTRAMEDULAR, adj. / intramédullaire, adj. / intramedullary. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***medulla*** *= măduvă.*] Care se află în *măduva spinării.

INTRAMURAL, adj. / intramural, -ale, -aux, adj. / intramural. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***muralis*** *= de ziduri, de la* ***murus*** *= zid.*] Care este situat în grosimea unui perete (arterial, bronșic, cardiac etc.), fiind separat de suprafață printr-un strat de țesut sănătos.

INTRAMUSCULAR, adj. / intramusculaire, adj. / intramuscular. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***musculus*** *= mușchi.*] Care se află sau se efectuează în mușchi.

INTRARAHIDIAN, adj. / intrarachidien, -enne, adj. / intrar(rh)achidian. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru; gr.* ***rakhis*** *= coloană vertebrală.*] Care se află sau se produce în interiorul *canalului rahidian.

INTRATECAL, adj. / intrathécal, -ale, -aux, adj. / intrathecal. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru; lat.* ***theca****, gr.* ***theke*** *= cutie, teacă.*] Care se află, care este introdus în interiorul unui înveliș. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la injectarea unei substanțe în spațiul *subdural: injecție i.

INTRAVASCULAR, adj. / intravasculaire, adj. / intravascular. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***vasculum*** *= vas mic, dim. de la* ***vas, vasis*** *= vas.*] Care este în interiorul unui vas sanguin.

INTRAVENOS, adj. / intraveineux, -euse, adj. / intravenous. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***vena*** *= venă.*] Care se află sau se efectuează în interiorul unei vene.

INTRAVENTRICULAR, adj. / intraventriculaire, adj. / intraventricular. [*Lat.* ***intra*** *= înăuntru;* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece.*] Care se află sau se produce în interiorul unui ventricul cardiac sau cerebral.

INTRON, s. m. / intron, s. m. / intron. V. exon.

INTROSPECȚIE, s. f. / introspection, s. f. / introspection. [*Lat.* ***introspectum****, de la* ***introspicere*** *= a privi înăuntru (****intra*** *= înăuntru;* ***spicere*** *= a privi).*] Metodă de observație a stărilor de conștiință ale unui subiect practicată de el însuși. Informațiile aduse de i., sub forma chestionarelor de autoevaluare, sunt de neînlocuit în psihologia clinică.

INTROVERSIUNE, s. f. / introversion, s. f. / introversion. [*Lat.* ***introversus*** *= înăuntru, de la* ***intra*** *= înăuntru,* ***versus****, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Tendință de izolare, de repliere în sine însuși, cu interes exclusiv asupra propriei vieți interioare.

INTROVERTIT, adj. / introverti, -e, adj. / introvert. [*Lat.* ***introversus*** *= înăuntru, de la* ***intra*** *= înăuntru,* ***versus****, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Subiect care are tendință la *introversiune. Ant.: extrovertit.

INTRUZIE, s. f. / intrusion, s. f. / intrusion. [*Lat. ecleziastică* ***intrusus****, participiul trecut al verbului* ***intrudere*** *= a introduce cu forța.*] Pătrunderea unei formațiuni anatomice într-o altă formațiune adiacentă, fie lent și progresiv, fie rapid, sub acțiunea unei forțe traumatice. Ex.: i. dentară – împingerea unui dinte în grosimea osului maxilar.

INTUBAȚIE, s. f. / intubation, s. f. / intubation. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***tubus*** *= tub sau* ***tuba*** *= trompetă.*] 1) Procedeu de introducere intratraheală, pe cale orală, a unei sonde care are rolul de a asigura permeabilitatea căilor respiratorii superioare, de obicei pentru respirația artificială. I. este primul timp al *anesteziei generale. 2) În general, introducerea unui tub într-un conduct natural.

INTUIȚIE DELIRANTĂ / intuition délirante / delusional intuition. [*Lat.* ***intuitio, -onis*** *= privire, de la* ***intueri*** *= a privi;* ***delirare*** *= a ieși din brazdă, a ieși din linia dreaptă (****de*** *= separat de;* ***lira*** *= brazdă).*] Tulburare frecventă în psihozele delirante acute, constând în susținerea, fără elaborare rațională, a unei idei sau a unui fapt în contradicție evidentă cu realitatea.

INTUMESCENȚĂ, s. f. / intumescence, s. f. / intumescence. [*Lat.* ***intumescens****, de la* ***intumescere*** *= a se umfla (****in*** *= în;* ***tumescere*** *= a se umfla).*] Mărire de volum (umflare, tumefiere) a unei formațiuni anatomice, a unui organ sau a unei porțiuni de organ, ori a întregului corp, de obicei consecință a unei distrofii hidroprotidice. *I. clară* este o distrofie hidroprotidică cu hidratare în exces a citoplasmei, celula având aspect clar, pe când în *i. tulbure*, în urma unui proces asemănător, celula conține granule mici.

INULINĂ, s. f. / inuline, s. f. / inulin. Polimer al D-fructozei, cu formula $(C_6H_{10}O_5)_4$ și o structură similară celei a *amidonului. Se găsește în rizomii unor plante *(Compositae)* îndeosebi de cicoare și dalie. Deși are o greutate moleculară relativ mică, este greu solubilă în apă și nedigerabilă. Deoarece în organism este excretată de rinichi prin simplă *filtrare glomerulară, fără intrevenția *tubulilor renali, i. este utilizată pentru măsurarea filtrării glomerulare. V. clearance.

INUNDAȚIE, s. f. / inondation, s. f. / inundation. [*Lat.* ***inundatio, -onis*** *= inundație, de la* ***inundare*** *= a inunda și* ***unda*** *= undă.*] În sens medical, pătrundere a unui lichid într-un tub sau organ. Importante: 1) *i. peritoneală*, denumire dată revărsatelor sanguine intraperitoneale. 2) *i. ventriculară*, (v.).

INUNDAȚIE VENTRICULARĂ / inondation ventriculaire / Broadbent's apoplexy. Hemoragie localizată în cavitățile ventriculare cerebrale, îndeosebi din cauza unui hematom intracerebral sau a rupturii unui vas juxtaventricular malformat sau alterat de un proces patologic.

INVAGINAȚIE, s. f. / invagination, s. f. / intussusception, invagination. [*Lat.* ***in*** *= în;* ***vagina*** *= teacă.*] Pătrunderea unei porțiuni dintr-un tub flexibil în tubul însuși. I. se produce la nivelul tubului digestiv: 1) *I. apendiculară*, pătrunderea în formă de deget de mănușă întoarsă pe dos a apendicelui în cavitatea cecală. 2) *I. cecocolică*, pătrunderea fundului cecului și apendicelui mai întâi în cavitatea cecului și apoi în colon. 3) *I. colocolică*, pătrunderea prin telescopare a unui segment de colon în segmentul subiacent. 4) *I. ileocolică*, pătrunderea ileonului terminal în cavitatea cecului. 5) *I. intestinală* sau hernia intestinului în intestin, pătrunderea unui segment de intestin în segmentul subiacent.

INVALID, adj., s. m. sau f. / invalide, adj., s. m. ou f. / invalid. [*Lat.* ***invalidus*** *= fără putere, slab, bolnav, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***validus*** *= tare, viguros și* ***valere*** *= a avea forță, a fi tare.*] Persoană care prezintă un grad de *invaliditate și, deci, o incapacitate de muncă, temporară sau definitivă. V. și invaliditate.

INVALIDITATE, s. f. / invalidité, s. f. / disability. [*Lat.* ***invalidus*** *= fără putere, slab, bolnav, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***validus*** *= tare, viguros și* ***valere*** *= a avea forță, a fi tare.*] Pierderea parțială sau totală a capacității de muncă în urma unei boli sau a unui accident. Gradul de i. se stabilește după o expertiză efectuată de specialiști. La noi în țară sunt stabilite trei grade de i.: I – *pierderea totală a capacității de muncă*, persoana invalidă necesitând și o îngrijire de către o altă persoană (însoțitoare); II – *pierderea capacității de muncă*, cu menținerea posibilității de îngrijire a propriei persoane; III – *pierderea parțială a capacității de muncă*, persoana invalidă menținându-și capacitatea exercitării profesiei cu un program redus de lucru sau, eventual, a unei alte profesii, cu solicita-

re mai mică și cu un program normal. Clasificarea i. în trei grade se regăsește în multe țări, dar diferă frecvent definirea acestor grade. De ex., în Franța gradul I reprezintă gradul III de la noi din țară. În fine, o serie de precizări și delimitări ale i. sunt în relație cu sistemele de asigurări sociale și de sănătate. V. și handicap, incapacitate de muncă, infirmitate.

INVAZIE, s. f. / invasion, s. f. / invasion. [*Lat.* ***invasio, -onis*** = *atac, de la* ***invadere*** = *a se repezi la, a se năpusti.*] 1) Perioada care urmează fazei de *incubație a unei boli infecțioase și corespunde primelor mainfestări clinice. Este urmată de perioada de stare și constituie faza de contagiozitate maximă a bolii. 2) Extinderea cancerului (într-un prim timp prin traversarea membranei bazale de către celulele maligne) la nivelul structurilor învecinate normale. Este una din caracteristicile *malignității. V. și metastazare, metastază.

INVAZINĂ, s. f. / invasine, s. f. / invasin. [*Lat.* ***invasio, -onis*** = *atac, de la* ***invadere*** = *a se repezi la, a se năpusti;* ***-ină.***] Denumire generică pentru proteinele care facilitează pătrunderea bacteriilor în celulele mamiferelor.

INVAZIV, adj. / invasif, -ive, adj. / invasive. [*Lat.* ***invasus,*** *de la* ***invadere*** = *a invada.*] Despre un proces care se extinde rapid în organism, îndeosebi în cazul unei boli infecțioase sau canceroase. În cancer se descrie și un stadiu preinvaziv. V. și invazie.

INVERSIUNE, s. f. / inversion, s. f. / inversion. [*Lat.* ***inversio, -onis*** = *inversiune, de la* ***invertere*** = *a răsuci, a răsturna (****in*** = *în;* ***vertere*** = *a întoarce).*] 1) Poziția unui organ inversat în raport cu poziția normală. Ex.: un organ aflat de obicei la stânga este în dreapta și invers. 2) Mai rar, îndoirea unui organ cavitar pe el însuși (ex.: i. uterină).

INVERSIUNE SEXUALĂ / inversion du sens génital / sexual inversion. Sin.: homosexualitate (v.).

INVERSIUNEA AORTEI / inversion de l'aorte / aortic inversion. Sin.: dextropoziție a aortei (v.).

INVERTAZĂ, s. f. / invertase, s. f. / invertase. [*Lat.* ***invertere*** = *a răsuci, a răsturna (****in*** = *în;* ***vertere*** = *a întoarce);* ***-ază.***] Enzimă ce catalizează hidroliza *zaharozei și transferul concomitent al grupării fructozice pe un anumit *acceptor. Sin.: zaharază.

INVERTIT, s. m. / inverti, s. m. / invert. [*Lat.* ***invertere*** = *a răsuci, a răsturna, de la* ***in*** = *în,* ***vertere*** = *a întoarce.*] Sin.: homosexual (v.).

INVESTIGAȚIE, s. f. / investigation, s. f. / investigation. [*Lat.* ***investigatio, -onis*** = *cercetare, de la* ***investigare*** = *a căuta urmele (****in*** = *în;* ***vestigium*** = *urmă).*] Cercetare sistematică în vederea descoperirii cauzei unei boli sau a determinanților epidemiologici ai acesteia. I. pot fi, în esență, clinice și paraclinice.

INVOLUȚIE, s. f. / involution, s. f. / involution. [*Lat.* ***involutio, -onis*** = *înfășurare, răsucire, de la* ***involutare*** = *a înfășura (****in*** = *în;* ***volutare*** = *a rostogoli, a răsuci).*] Termen prin care se desemnează, în fiziologie sau în patologie, orice regresiune a unui organ, a unei funcții, a unei boli, a unui ansamblu de organe sau a organismului în întregime. Tipuri particulare de i.: 1) *I. senilă* - regresiune generală a organismului în cadrul procesului de îmbătrânire. 2) *I. tumorală*, regresiune a unei tumori după chimioterapie sau/și radioterapie. 3) *I. uterină* - revenirea progresivă a uterului, după naștere, la dimensiunile normale.

IOD, s. n. / iode, s. m. / iodine. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet.*] Elementul nr. 53, cu masa atomică 126, 904, halogen foarte răspândit, abundent în apa de mare, unde se concentrează în alge. Este indispensabil organismului în sinteza hormonilor tiroidieni. Organismul uman adult conține circa 30 mg i., concentrat în cea mai mare parte în tiroidă. Carența în i. alimentar reprezintă cauza *gușei endemice și a *mixedemului. Utilizarea i. și derivaților în terapeutică este foarte variată. Sub formă de *tinctură de i.*, este un puternic antiseptic. *I. radioactiv* este utilizat în medicina nucleară. V. și iod 123, iod 125, iod 131.

IOD 123 / iode 123 / 123 radioiodine. Radioizotop (^{123}I) cu timpul fizic de înjumătățire de 13,3 ore, emițător de radiații γ de 159 keV. Este izotopul radioactiv ideal pentru efectuarea *scintigrafiei tiroidiene.

IOD 125 / iode 125 / 125 radioiodine. Radioizotop (^{125}I) cu timpul fizic de înjumătățire de 60 de zile, emițător de radiații γ de 35 keV. Este folosit exclusiv pentru marcarea unor molecule foarte diverse utile în practică (ex.: în *radioimunodozare) sau în cercetare.

IOD 131 / iode 131 / 131 radioiodine. Radioizotop (^{131}I) cu timpul fizic de înjumătățire de 8,07 zile, emițător de radiații β- și γ (cu energia de 365 keV). Este izotopul radioactiv ideal în *radioizotopoterapia unor boli tiroidiene (unele forme de cancer, boală Basedow, hipertiroidism), fiind utilizat și în *scintigrafia tiroidiană în lipsa *i. 123.

IODEMIE, s. f. / iodémie, s. f. / iod(a)emia. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***haima, -atos*** = *sânge.*] Concentrația plasmatică a *iodului. I. totală normală este de 50-90 µg/l plasmă. Iodul se află în plasmă sub două forme: mineral sau anorganic (10 mg/l) și organic, legat de anumite proteine serice (iod proteic, PBI - *protein bound iodine*; 40-80 µg/l). Acesta din urmă este format dintr-o fracțiune non-hormonală (iodotirozine, iod medicamentos, proteine iodate anormale) și o fracțiune hormonală (care poate fi extrasă cu butanol, numită și BEI, de la *butanol extractible iodine*). Iodul hormonal este cuprins aproape exclusiv în *tiroxina (T_4) legată de proteine. Concentrațiile iodului proteic și hormonal sunt scăzute în hipotiroidie și crescute în hipertiroidie.

IODIDĂ, s. f. / iodide, s. f. / iododerma. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***-idă.***] Formațiune buloasă sau vegetantă localizată la nivelul mucoasei bucale sau al pliurilor, determinată de absorbția masivă și prelungită de iod sau de ioduri.

IODISM, s. n. / iodisme, s. m. / iodism. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***-ism.***] Intoxicație cu iod sau ioduri, cu simptomatologie clinică diversă: coriză, ptialism, cefalee frontală, emaciere, slăbire, erupții cutanate.

IODOCAPTARE, s. f. / iodocaptation, s. f. / iodocaptation. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod; lat.* ***captare*** = *a prinde.*] Captarea iodului de către *tiroidă. V. și radioiodocaptare.

IODOFILIE, s. f. / iodophilie, s. f. / iodophilia. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***philia*** = *atracție, de la* ***philein*** = *a iubi.*] Reacție observată în leucocite în unele stări patologice (toxemii și anemii severe), concretizată prin colorația brună a acestora, ca urmare a fixării iodului sau iodurilor.

IODOFORM, s. n. / iodoforme, s. m. / iodoform. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod; lat.* ***formica*** = *furnică (gr.* ***hyle*** = *materie).*] CHI_3, antiseptic local tot mai puțin utilizat.

IODOPSINĂ, s. f. / iodopsine, s. f. / iodopsin. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***opsis*** = *vedere, aspect;* ***-ină.***] Pigment al *conurilor retiniene format din asocierea retinenului (*rodopsină) și o proteină diferită de *opsinele din *purpura retiniană.

IODOTERAPIE, s. f. / iodothérapie, s. f. / iodotherapy. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***therapeia*** = *tratament, de la* ***therapeuein*** = *a îngriji.*] Tratament cu iod sau ioduri. V. și iod.

IODOTIRONINĂ, s. f. / iodothyronine, s. f. / iodothyronine. Derivat iodat din tironină. V. hormoni tiroidieni.

IODOTIROZINĂ, s. f. / iodotyrosine, s. f. / iodotyrosine. [*Gr.* ***ioeides*** = *violet, iod;* ***tyros*** = *brânză;* ***-ină.***] Nume sub care sunt cuprinși derivații iodați ai tirozinei: *3-iodotirozina* sau *mono-iodotirozina* (MIT) și *3,5-diiodotirozina* (DIT). Condensarea

acestor compuși dă naștere celor doi hormoni tiroidieni: *triiodotironina (T_3) și tetraiodotironina sau *tiroxina (T_4).

IODURĂ, s. f. / iodure, s. m. / iodide. [*Gr.* ***ioeides*** *= violet, iod.*] Săruri ale acidului iodhidric, cel mai frecvent folosite fiind i. de potasiu sau i. de sodiu.

IODURIE, s. f. / iodurie, s. m. / ioduria. [*Gr.* ***ioeides*** *= violet, iod;* ***ouron*** *= urină.*] Cantitatea de iod eliminată în urină, aproape exclusiv sub formă de ioduri. I. variază în funcție de aportul alimentar și de regiunea geografică considerată. Creșterea sa semnifică o supraîncărcare cu iod, frecvent de origine iatrogenă. V. de ex. lipiodol.

IOHIMBINĂ. Var. pentru yohimbină (v.).

ION, s. m. / ion, s. m. / ion. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge.*] Atom, radical sau moleculă care prezintă o sarcină pozitivă (*cation) sau negativă (*anion) prin pierderea sau, respectiv, fixarea unuia sau mai multor electroni. Substanțele care formează i. se numesc *electroliți.

ION-GRAM, s. m. / ion-gramme, s. m. / gram-ion. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge; lat.* ***gramma*** *= greutate mică, din gr.* ***gramma*** *= literă, caracter.*] Masa unui număr de ioni egal cu *numărul lui Avogadro, de asemenea egală numeric cu suma maselor atomice ale atomilor care compun ionii respectivi.

IONIZANT, adj. / ionisant, -e, adj. / ionizing. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge.*] Care produce ioni. Ex.: radiații i.

IONIZARE, s. f. / ionisation, s. f. / ionization. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge.*] 1) Proces prin intermediul căruia un atom neutru câștigă sau pierde electroni, dobândind astfel o sarcină electică netă și devenind *ion. I. poate fi spontană (ex.: *disociație electrolitică a unor substanțe în soluție) sau indusă (ex.: prin acțiunea *radiațiilor ionizante asupra materiei). 2) Sin. cu ionoforeză (v.).

IONOFOREZĂ, s. f. / ionophorèse, s. f. / iontophoresis. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge;* ***phoresis*** *= transportare, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Metodă de introducere în organism, prin piele, a unor medicamente ionizate sau a altor substanțe prin utilizarea curentului continuu, care provine de la doi electrozi aplicați pe tegumente. Particulele pot migra în câmp electric, în funcție de sarcină, fie către anod (dacă sunt încărcate negativ), fie în direcția catodului. Sin.: iontoforeză, ionizare.

IONOFORI, s. m. pl. / ionophores, s. m. pl. / ionophores. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge;* ***phoros*** *= care poartă, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] 1) Polipeptide sintetizate de unele microorganisme (obținute și prin sinteză chimică), care cresc considerabil permeabilitatea membranei celulare pentru ioni. Creșterea permeabilității este selectivă, specifică pentru un anumit tip de ion. Reprezintă cel mai convingător argument al existenței difuziunii simple mediate de peptide, adică a *canalelor ionice. Structural, i. sunt peptide ciclice (ex.: valinomicina) sau liniare (ex.: gramicidina). Se disting două tipuri de i.: transportori ionici mobili (cărăuși) și i. care formează canale. Ambele tipuri acționează prin protejarea ionului transportat, astfel încât acesta să poată penetra în mediul intern hidrofob al dublului strat lipidic. I., nefiind cuplați la o sursă de energie, favorizează fluxuri nete de ioni doar în sensul gradientului electrochimic. O serie de i. sunt utilizați ca antibiotice. Ex.: nistatina și amfotericina B au acțiune antifungică, ca urmare a fixării în pereții fungilor care conțin steroli. Alți i. sunt utili în cercetare. Ex.: i. A23187 provoacă încărcarea celulelor cu cationi bivalenți (CA^2, Mg^2), cu menținerea potențialului de membrană (prin trecerea 2H extracelular). 2) Materiale chimice care au afinitate mare pentru ioni. I. sunt utilizați în electrozii selectivi de ioni (ISE), care pot fi incluși în membrane artificiale.

IONOGRAMĂ, s. f. / ionogramme, s. m. / electrolytogram. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge;* ***gramma*** *= înscriere.*] Reprezentarea, de obicei sub forma a două coloane verticale, a concentrațiilor diverșilor *cationi și *anioni dintr-un lichid biologic (frecvent din plasmă, *i. sanguină* sau *plasmatică*). Concentrațiile sunt exprimate în miliechivalenți (mEq/l) sau în milimoli (mmol/l).

IONOTERAPIE, s. f. / ionothérapie, s. f. / ionotherapy. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă de *electroterapie bazată pe fenomenul de *iontoforeză. Tratamentul cu radiații ultraviolete.

IONTOFOREZĂ, s. f. / iontophorèse, s. f. / iontophoresis. [*Gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge;* ***phoresis*** *= transportare, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Sin.: ionoforeză (v.).

IOTACISM, s. n. / iotacism, s. m. / iotacism. [*Gr.* ***iota*** *= litera i; -ism.*] Dificultatea de a pronunța literele *g* și *j*, care sunt înlocuite cu *i*.

IPECA, s. f. / ipéca, s. m. / ipecac. [*Cuvânt de origine portugheză, din Brazilia.*] Extrasul liofilizat din rizom și rădăcini de *Cephaelis ipecacuanha*, utilizat ca emetic și expectorant.

IPOHONDRIE, s. f. / hypocondrie, s. f. / hypochondria. [*Gr.* ***hypokhondria****, deoarece anticii credeau că această stare mentală se datora unei perturbări în regiunea hipocondrului; de la* ***hypo*** *= sub;* ***khondros*** *= cartilaj.*] Preocupare obsedantă a unui individ pentru sănătatea sa (altădată legată de tulburări ale organelor conținute în abdomen, în *hipocondrul drept sau stâng, de unde etimologia). Var.: hipocondrie.

IPOTEZĂ, s. f. / hypothèse, s. f. / hypothesis. [*Gr.* ***hypothesis*** *= care este pus dedesubt, de la* ***hypo*** *= sub,* ***thesis*** *= punere și* ***tithenai*** *= a plasa, a pune.*] O presupunere, o teză provizorie formulată pe baza datelor experimentale existente la un moment dat sau pe baza intuiției și care urmează să fie verificată.

IPSILATERAL, adj. / ipsilatéral, -ale, -aux, adj. / homolateral. [*Lat.* ***ipse, ipsa, ipsum*** *= (eu, tu, el...) însumi, însăți, însuși...;* ***lateralis****, de la* ***latus, -eris*** *= latură.*] Sin.: homolateral (v.).

IPSOS, s. n. / plâtre, s. m. / plaster. [*Lat.* ***gypsum****, gr.* ***gypsos*** *= gips, ipsos.*] Material preparat din gips, prin arderea acestuia în cuptoare speciale pentru a i se extrage o moleculă și jumătate de apă. Are numeroase aplicații în stomatologie.

IRADIERE, s. f. / irradiation, s. f. / irradiation. [*Lat.* ***irradiare*** *= a lumina cu razele, a iradia, de la* ***radius*** *= rază.*] 1) Expunerea unui organism sau a unui material la radiații. La om, poate fi profesională (lucru în mediu cu radiații), terapeutică (îndeosebi în cazul radioterapiei oncologice) și accidentală. În toate aceste cazuri se disting: *i. externă* (prin radiații care provin de la o sursă situată în exteriorul organismului) și *i. internă* (când sursa de radiații se află în organism). Unitățile de măsură pentru i. sunt: *Gray și *Sievert. 2) Propagarea unei senzații dureroase de la nivelul unui punct fix – sediul durerii – în regiuni din organism mai mult sau mai puțin îndepărtate. Ex.: i. durerii cardiace la nivelul brațului stâng în *angina pectorală.

IREDUCTIBIL, adj. / irréductible, adj. / irreducible. [*Lat.* ***irredux, -icis*** *= fără întoarcere, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***reductus****, de la* ***reducere*** *= a aduce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***ducere*** *= a duce).*] 1) Care nu poate fi redus, adică nu poate fi readus în poziția inițială. Ex.: *fractură i., *dislocare i. 2) Despre o substanță care nu suferă o *reducere.

IRESPONSABILITATE, s. f. / irresponsabilité, s. f. / irresponsibility. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***responsus****, de la* ***respondere*** *= a răspunde.*] Lipsa de răspundere asupra actelor săvârșite, prin absența discernământului și controlului la bolnavii psihici. I. se stabilește numai prin expertiză medico-legală.

IREVERSIBILITATE, s. f. / irréversibilité, s. f. / irreversibility. [*Lat.* ***in*** *= lipsit de;* ***reversus****, de la* ***revertere*** *= a întoarce înapoi, a reveni (****retro*** *= înapoi;* ***vertere*** *= a întoarce).*] 1) Proprietatea unui fenomen natural de a se produce într-un singur sens. Ex.: procesele de îmbătrânire. 2) Caracteristica unei reacții chimice de a nu se putea efectua în sens invers. 3) Caracteristica unor procese termodinamice.

IRIDECTOMIE, s. f. / iridectomie, s. f. / iridectomy. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția chirurgicală a unui fragment din *iris. Se disting: 1) *I. optică*, practicată într-un sector variabil al irisului pentru deschiderea unei căi de trecere a razelor luminoase, când un obstacol central determină o *ambliopie. 2) *I. periferică*, care permite comunicarea camerelor anterioară și posterioară ale ochiului. 3) *I. sectorială* sau *segmentară*, când se efectuează rezecția unui sector mai mult sau mai puțin extins din iris. 4) *I. sfincteriană*, când fragmentul din iris este rezecat din zona sfincteriană.

IRIDENCLEZIS, s. n. / iridencleisis, s. m. / iridencleisis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***enklein*** *= a închide, a conține.*] Operație antiglaucomatoasă prin care se creează o fistulă care permite drenarea *umorii apoase din camera anterioară în spațiul episcleral. I. reprezintă o sclerotomie limbică liniară. Sin.: operație Holth.

IRIDIU 192 / iridium 192 / radioiridium. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu.*] Radioizotop (^{192}Ir) cu timpul fizic de înjumătățire de 74,02 zile, emițător de radiații β^- și γ (cu energie medie de 0,3 MeV). Este foarte utilizat în *curieterapie sub formă de aliaj cu platina (platină iridată) și condiționat în fire acoperite de platină pură.

IRIDOCICLITĂ, s. f. / iridocyclite, s. f. / iridocyclitis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***kyklos*** *= cerc;* ***-ită****.*] Inflamația *irisului și a *corpului ciliar.

IRIDOCICLITĂ RECIDIVANTĂ / uvéite récidivante à hypopion / iridocyclitis septica. Sin.: boală Behçet (v.).

IRIDOCONSTRICTOR, adj. / iridoconstricteur, adj. / iridoconstrictor. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu; lat.* ***constrictor****, de la* ***constringere*** *= a strânge.*] Element muscular sau agent chimic care produce constricția pupilei.

IRIDOCOROIDITĂ, s. f. / irido-choroïdite, s. f. / iridochoroiditis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***khorion*** *= membrană, înveliș al fătului;* ***eidos*** *= formă;* ***-ită****.*] Inflamația *irisului și a *coroidei.

IRIDODIALIZĂ, s. f. / iridodialyse, s. f. / iridodialysis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***dialysis*** *= separare, de la* ***dia*** *= prin,* ***lysis*** *= distrugere și* ***lyein*** *= a distruge.*] Separarea sau ruperea traumatică ori chirurgicală a *irisului de inserția sa.

IRIDOKERATITĂ, s. f. / irido-kératite, s. f. / irido-keratitis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***keras, -atos*** *= corn, cornee;* ***-ită****.*] Inflamația *irisului și a *corneei.

IRIDOLOGIE, s. f. / iridologie, s. f. / iridology. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***logos*** *= știință.*] Tehnică de diagnostic și profilaxie bazată pe examinarea minuțioasă al irisului în vederea determinării constituției individuale și a predispozițiilor morbide. Cunoscută de caldeeni, dar sistematizată de abia în sec. al XIX-lea de homeopatul maghiar Ignatz von Peczeley, i. este fundamentată de corespondența observată între diferite organe sau funcții și anumite arii iriene. Sunt interpretate culoarea, textura și relieful irian, morfologii distincte putând sugera o predispoziție sau o maladie. Ex.: semnele în relief corespund tendințelor inflamatorii, crevasele denotă insuficiențe sau carențe, iar depigmentările locale sugerează o funcționalitate mai puțin performantă. V. și medicină alternativă.

IRIDODONESIS, s. n. / iridodonèse, s. f. / iridodonesis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***donesis*** *= vibrație, tremurătură, de la* ***donein*** *= a tremura, a vibra.*] Tremurătură a *irisului vizibilă în timpul mișcărilor mici ale globului ocular. I. este consecința lipsei de suport a *cristalinului. Se observă în subluxația și luxația cristalinului, ca și în *afakie.

IRIDOPLEGIE, s. f. / iridoplégie, s. f. / iridoplegia. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***plege*** *= lovitură.*] Paralizie a sfincterului pupilar, de natură traumatică, medicamentoasă sau patologică (în diverse boli neurologice). Se caracterizează prin *midriază, uneori pasageră, și imobilitatea pupilei la lumină. Sin.: pupilă fixă.

IRIDOSCHIZIS, s. n. / iridoschisis, s. m. / iridoschisis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despărți.*] Atrofia stromei irisului.

IRIDOSCLERECTOMIE, s. f. / iridosclérectomie, s. f. / iridosclerectomy. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***skleros*** *= dur, tare;* ***ektome*** *= excizie.*] Intervenție hipotonizantă antiglaucomatoasă, consecutiv căreia umoarea apoasă drenează din camera anterioară în spațiul episcleral.

IRIDOTOMIE, s. f. / iridotomie, s. f. / iridotomy. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secționarea irisului: fie pentru lărgirea orificiului pupilar, fie pentru favorizarea drenajului *umorii apoase din *camera posterioară în *camera anterioară.

IRIGATOR, s. n. / irrigateur, s. m. / irrigator. [*Lat.* ***irrigare*** *= a iriga, de la* ***rigare*** *= a uda.*] Dispozitiv (aparat) folosit pentru spălătură vaginală sau rectală.

IRIS, s. n. / iris, s. m. / iris, NA: iris. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu.*] Porțiunea cea mai anterioară și vizibilă a tunicii medii vasculare a ochiului. I. este o membrană circulară, cu o grosime de circa 0,3 mm și un diametru de 12 mm. Periferia sa se continuă cu *corpul ciliar, iar centrul său reprezintă fanta de pătrundere a luminii, *pupila. I. conține mușchii sfincter și dilatator al pupilei, ceea ce îi conferă calitatea de diafragm mobil care dozează pătrunderea luminii la nivelul ochiului. El este alcătuit din două straturi cu origine embrionară diferită: stroma sau *i. mezodermic* (care prezintă o pigmentație neomogenă și determină culoarea ochilor) și epiteliul posterior sau *i. ectodermic* ce reprezintă partea cea mai anterioară a retinei embrionare.

IRITABILITATE, s. f. / irritabilité, s. f. / irritability. [*Lat.* ***irritabilitas, -atis*** *= iritabilitate, de la* ***irritare*** *= a provoca, a irita.*] 1) Concept utilizat pentru caracterizarea reactivității specifice a elementelor anatomice diferențiate, așa-numita energie specifică a simțurilor. 2) Tulburare psihică exprimată prin imposibilitatea menținerii calmului și a unui comportament adecvat.

IRITAȚIE, s. f. / irritation, s. f. / irritation. [*Lat.* ***irritare*** *= a provoca, a irita.*] Proces tisular distrofic, ireversibil, de origine neurovegetativă și vasculară.

IRITĂ, s. f. / iritis, s. f. / iritis. [*Gr.* ***iris, -idos*** *= curcubeu;* ***-ită****.*] Inflamația irisului, asociată de obicei cu *iridociclita și, în consecință, cuprinsă în cadrul acesteia.

ISCHEMIE, s. f. / ischémie, s. f. / isch(a)emia. [*Gr.* ***iskhaimos*** *= care oprește sângele, de la* ***iskhein*** *= a suprima, a reține,* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Diminuarea sau oprirea circulației arteriale într-un teritoriu localizat. Consecințele depind de gradul i. și de teritoriul afectat. *I. periferică acută*, prin întreruperea brutală a fluxului arterial în axul vascular principal al unui membru, este o urgență gravă cu risc vital și funcțional. Cauze: embolii arteriale (80 %), tromboză arterială, disecție parietală, traumatisme.

ISCHEMIE MIOCARDICĂ SILENȚIOASĂ / ischémie myocardique silencieuse / silent myocardial isch(a)emia. Negativare tranzitorie a undei T a electrocardiogramei, survenind în absența oricărei crize de **angor pectoris*. Se observă în *insuficiența coronariană.

ISCHIALGIE, s. f. / ischialgie, s. f. / ischialgia. [*Gr.* ***iskhion*** *= șold;* ***algos*** *= durere.*] Durere la nivelul ischionului.

ISCHIATIC, adj. / ischiatique, adj. / ischiatic. [*Gr.* ***iskhion*** = *şold.*] Care se referă la ischion.

ISCHION, s. n. / ischion, s. m. / ischium. [*Gr.* ***iskhion*** = *şold.*] V. tab. anat. - oase.

ISCHIOPUBIOTOMIE, s. f. / ischiopubiotomie, s. f. / ischiopubiotomy. [*Gr.* ***iskhion*** = *şold; lat.* ***pubes, -is*** = *peri în barbă, osul pubis; gr.* ***tome*** = *tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** = *a tăia.*] Secţionarea ramurii ascendente a ischionului şi a celei orizontale a pubisului, precum şi a arcadei crurale şi a membranei obturatorii, dacă acestea se opun îndepărtării oaselor.

ISOCROMOSOM. Var. pentru izocromozom (v.).

ISTERIE, s. f. / hystérie, s. f. / hysteria. [*Gr.* ***hystera*** = *uter.*] Nevroză considerată în trecut de origine sexuală, de unde şi etimologia. Se caracterizează prin existenţa a două categorii de semne: unele permanente (paralizii, tulburări senzitive şi senzoriale, unele constituind clasicele semne ale i. - anestezie, îngustarea câmpului vizual), altele tranzitorii (crize epileptiforme, accidente tetaniforme). Fenomenele isterice pot fi reproduse prin sugestie sau autosugestie şi nu prezintă nici un fel de sistematizare. Abrev.: Hy.

ISTM, s. n. / isthme, s. m. / isthmus. NA: isthmus. [*Lat.* ***isthmus****, gr.* ***isthmos*** = *pasaj îngust, istm.*] Segment îngustat al unui organ (i. uterin, i. al corpului tiroid).

ISTORIE NATURALĂ / histoire naturelle / natural history. Evoluţie spontană. În medicină termenul se utilizează cu privire la evoluţia unei boli.

ITERATIV, adj. / itératif, -ive, adj. / iterative. [*Lat.* ***iterativus****, de la* ***iterare*** = *a repeta, a relua, a reîncepe.*] Care exprimă o acţiune repetată. Ex.: stimulare i., reflex i. Sin.: repetitiv.

IVORIU, s. n. / ivoire, s. m. / ivory. [*Fr.* ***ivoire****, din lat.* ***eboreus*** = *de fildeş, de la* ***ebur, -oris*** = *fildeş.*] Sin.: dentină (v.).

IVS / IVS / IVS. [*Engl.*] Abreviere de la *InterVening Sequence*, termen sin. cu *intron.

IXODIDAE / Ixodidae / Ixodidae. [*Gr.* ***ixodes*** = *lipicios.*] *Acarieni (căpuşe) cu picioarele articulate pe tegumente, cu pseudopensă bucală, vectori, prin înţepături la om, ai unor boli infecţioase (*rickettsioze, *arboviroze şi *febre recurente regionale).

IZEICONIE, s. f. / iséiconie, s. f. / iseikonia. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***eikon, -onos*** = *imagine.*] Dimensiuni egale ale imaginilor percepute de cei doi ochi. I. este o condiţie fiziologică pentru vederea binoculară. Sin.: izoiconie. Ant.: *anizeiconie.

IZOAGLUTINARE, s. f. / isoagglutination, s. f. / isoagglutination. [*Gr.* ***isos*** = *egal; lat.* ***agglutinare*** = *a lipi, a uni.*] Sin.: izohemaglutinare (v.).

IZOAGLUTININĂ, s. f. / isoagglutinine, s. f. / isoagglutinin. [*Gr.* ***isos*** = *egal; lat.* ***agglutinare*** = *a lipi, a uni;* ***-ină.***] Anticorp seric responsabil de *izoaglutinarea eritrocitelor. Se distinge: *i. naturale* sau *regulate* (anti-A sau anti-B) şi *i. imune* sau *neregulate*, secundare transfuziilor sau sarcinilor (ex.: anti-Rh).

IZOAGLUTINOGEN, s. m. / isoagglutinogène, s. m. / isoagglutinogen. [*Gr.* ***isos*** = *egal; lat.* ***agglutinare*** = *a lipi, a uni; gr.* ***gennan*** = *a produce.*] Antigen de grup sanguin implicat în *izoaglutinarea hematiilor. Sin.: aloantigen eritrocitar.

IZOALERGIE, s. f. / isoallergie, s. f. / isoallergy. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***allos*** = *alt;* ***ergon*** = *lucru, acţiune, de la* ***ergein*** = *a lucra.*] Stare de *alergie provocată la nivelul unui organism prin introducerea unui antigen provenit de la un subiect din aceeaşi specie.

IZOANTICORP, s. m. / isoanticorps, s. m. / isoantibody. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***anti*** = *contra; lat.* ***corpus, -oris*** = *corp.*] Anticorp care reacţionează specific cu un antigen dintr-un organism de aceeaşi specie cu cel care l-a produs. Sin.: aloanticorp.

IZOANTIGEN, s. m. / isoantigène, s. m. / isoantigen. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***anti*** = *contra;* ***gennan*** = *a produce.*] Antigen prezent numai la anumiţi indivizi ai unei specii şi, deci, capabil să determine formarea de izoanticorpi la indivizii aceleiaşi specii care nu posedă antigenul respectiv.

IZOBARE, adj., s. f. pl. / isobares, adj., s. f. pl. / isobars. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***baros*** = *greutate.*] 1) Linii care unesc punctele de presiune egală într-o diagramă. 2) Elemente cu aceeaşi masă atomică (A), dar cu numere atomice (Z) diferite.

IZOBOLOGRAMĂ, s. f. / isobologramme, s. m. / isobologram. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***bole*** = *acţiunea de a arunca, rază de soare, de la* ***ballein*** = *a arunca.*] Reprezentare grafică a interacţiunii dintre două antibiotice în funcţie de concentraţiile minime inhibitoare sau bactericide ale acestora. Există trei cazuri: sinergie, antagonism sau absenţa interacţiunii.

IZOCITOZĂ, s. f. / isocytose, s. f. / isocytosis. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***kytos*** = *celulă;* ***-oză.***] Egalitatea dimensiunilor globulelor roşii, aproape totdeauna normală (normocitoză). În unele anemii, dimensiunile pot fi uşor diminuate.

IZOCORIE, s. f. / isocorie, s. f. / isocoria. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***kore*** = *pupilă.*] Egalitatea diametrelor celor două pupile. Ant.: *anizocorie.

IZOCORTEX, s. n. / isocortex, s. m. / isocortex. [*Gr.* ***isos*** = *egal; lat.* ***cortex, -icis*** = *scoarţă.*] Zona cortexului cerebral cea mai recentă filogenetic; cuprinde tot cortexul, cu excepţia porţiunilor olfactive, hipocampice şi a ariilor piriforme.

IZOCROM, adj. / isochrome, adj. / isochrome. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***khroma, -atos*** = *culoare.*] Care prezintă aceeaşi culoare, care este uniform colorat. Sin.: ortocrom.

IZOCROMOZOM, s. m. / isochromosome, s. m. / isochromosome. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***khroma, -atos*** = *culoare;* ***soma, -atos*** = *corp.*] Cromozom anormal format prin fracturarea transversă a centro-merului, urmată de duplicarea braţelor lungi sau a celor scurte. Var.: isocromosom.

IZOCRON, adj. / isochrone, adj. / isochronous. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***khronos*** = *timp.*] 1) Care se produce în perioade de timp egale. Ex.: bătăi sau contracţii i. 2) Calificativ pentru structurile excitabile ale căror *cronaxii sunt egale.

IZODACTILISM, s. n. / isodactylie, s. f. / isodactylism. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***daktylos*** = *deget;* ***-ism.***] Existenţa unor degete cu aceeaşi lungime la mâini sau la picioare.

IZODIASTOLIC, adj. / isodiastolique, adj. / protodiastolic. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***diastole*** = *dilatare, de la* ***diastellein*** = *a lărgi.*] Un fenomen care se produce exact la începutul diastolei ventriculare, înainte de deschiderea valvulelor atrioventriculare. V. protodiastolic.

IZODINAMIA ALIMENTELOR / isodynamie des aliments / food isodynamics. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***dynamis*** = *forţă; lat.* ***alimentum*** = *aliment, de la* ***alere*** = *a hrăni.*] Egalitatea valorii energetice a diverselor categorii de alimente (protide, lipide, glucide) în organism, care, în consecinţă, ar putea fi interschimbabile în raţia alimentară, fără consecinţe negative. I. a. trebuie însă corectată prin noţiunea de *acţiune dinamică specifică a alimentelor. În plus, nu se ia în considerare decât valoarea calorică a alimentelor şi se ignoră valoarea acestora ca sursă de materiale necesare în edificarea şi întreţinerea ţesuturilor. Din acest punct de vedere, protidele, lipidele şi glucidele nu pot fi înlocuite unele prin altele fără afectarea, uneori gravă, a echilibrului nutritiv îndeosebi în perioada de creştere a organismului.

IZODONT, adj. / isodonte, adj. / isodontic. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***odous, odontos*** = *dinte.*] Care are toţi dinţii de acelaşi tip. Stare normală la reptile, i. reprezintă o malformaţie la om.

IZODOZĂ, s. f. / isodose, s. f. / isodose. [*Gr.* ***isos*** = *egal;* ***dosis*** = *acţiunea de a da.*] Suprafeţele care rezultă din unirea

tuturor punctelor la nivelul cărora are loc absorbția unor doze egale de energie radiantă.

IZOELECTRIC, adj. / isoélectrique, adj. / isoelectric. [*Gr. **isos** = egal; **elektron** = chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Care este identic în ceea ce privește potențialul electric. Care se menține la același potențial electric.

IZOELECTROFOCALIZARE, s. f. / isoélectrofocalisation, s. f. / isoelectric focusing. [*Gr. **isos** = egal; **elektron** = chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare; lat. **focus** = cămin, utilizat cu sensul de focar începând din sec. XIX.*] Sin.: electrofocalizare (v.).

IZOENZIMĂ, s. f. / isoenzyme, s. f. / isoenzyme. [*Gr. **isos** = egal; **en** = în; **zyme** = ferment, drojdie.*] Denumire generică pentru varietățile moleculare ale unui sistem enzimatic, care au aproape aceeași activitate asupra unui substrat, dar care se disting între ele prin proprietățile fizicochimice, ținând uneori de diferențe minime în structura și aranjamentul polipeptidic și localizarea lor tisulară. Ex.: creatin kinaza posedă i. cu localizare musculară, cardiacă și cerebrală. Sin.: izozimă.

IZOGENIC, adj. / isogénique, adj. / isogeneic, isogenic. [*Gr. **isos** = egal; **gennan** = a produce.*] Caracteristica unor indivizi (homo- sau heterozigoți) care au același patrimoniu genetic. Ex.: gemenii monozigoți. Sin.: izolog, singenic.

IZOGNAT, adj. / isognate, adj. / isognate. [*Gr. **isos** = egal; **gnathos** = falcă, maxilar.*] Care are creste alveolare superioare și inferioare egale, cu aceeași deschidere de arc. În ocluzie, dinții care vin cap la cap.

IZOGREFĂ, s. f. / isogreffe, s. f. / isograft. [*Gr. **isos** = egal; lat. **graphium**, din gr. **grapheion** = peniță de scris, briceag de altoit, de la **graphein** = a scrie.*] *Grefă care se realizează cu un grefon prelevat de la un individ *izogenic cu primitorul (de la gemeni monozigoți sau, în experiențele de laborator, de la un animal de rasă pură). Sin.: grefă izogenică, izologă sau singenică. V. și homogrefă.

IZOGRUP, adj. / isogroupe, adj. / isogroup. [*Gr. **isos** = egal; fr. **groupe**, din ital. **gruppo** = nod, asamblare; germ. **kruppa**.*] Termen utilizat cu referire la doi sau mai mulți indivizi care au același grup sanguin. Ex.: transfuzie i.

IZOHEMAGLUTINARE, s. f. / isohémagglutination, s. f. / isoh(a)emagglutination. [*Gr. **isos** = egal; **haima, -atos** = sânge; lat. **agglutinare** = a lipi, a uni.*] Aglutinarea eritrocitelor care apare atunci când sângele a doi indivizi din aceeași specie (dar cu grup sanguin diferit) este pus în contact, cauzată de izohemaglutinine (izoantigeni care aglutinează hematiile). Sin.: izoaglutinare.

IZOHEMOLIZĂ, s. f. / isohémolyse, s. f. / isoh(a)emolysis. [*Gr. **isos** = egal; **haima, -atos** = sânge; **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge.*] Hemoliză produsă prin *izohemolizine.

IZOHEMOLIZINĂ, s. f. / isohémolysine, s. f. / isoh(a)emolysin. [*Gr. **isos** = egal; **haima, -atos** = sânge; **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge; **-ină**.*] *Izoaglutinină care provoacă *hemoliză. Ex.: i. anti-A conținută în sângele unor subiecți cu *grupa sanguină O, denumiți "donatori universali periculoși".

IZOICONIE, s. f. / isoiconie, s. f. / isoiconia. [*Gr. **isos** = egal; **eikon, -onos** = imagine.*] Sin.: izeiconie (v.).

IZOIMUNIZARE, s. f. / iso-immunisation, s. f. / isoimmunization. [*Gr. **isos** = egal; lat. **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație.*] Fenomenul de apariție a anticorpilor (*izoanticorpi) într-un organism ca urmare a contactului cu un antigen provenit dintr-un alt organism din aceeași specie (*izoantigen). Ex.: în accidente în cazul *transfuziei sanguine.

IZOLARE, s. f. / isolement, s. m. / isolation. [*Ital. **isolato** = separat ca o insulă (**isola**), din lat. **insula** = insulă.*] 1) Acțiunea de a despărți, de a separa. 2) Acțiune epidemiologică prin care omul bolnav sau purtătorul de germeni este separat de alte persoane în perioada cât este contagios.

IZOLEUCINĂ, s. f. / isoleucine, s. f. / isoleucine. Aminoacid rezultat din hidroliza *fibrinei și a altor proteine. Este esențial pentru creșterea optimă a copilului și în echilibrul azotului la adult. Concentrația sa (ca și a *izomerului său optic: alo-izoleucina) crește considerabil în *boala urinei cu miros de sirop de arțar.

IZOLOG, adj. / isologue, adj. / isologous. [*Gr. **isos** = egal; **logos** = raport, relație.*] Sin.: izogenic (v.).

IZOMERAZĂ, s. f. / isomérase, s. f. / isomerase. [*Gr. **isos** = egal; **meros** = parte; **-ază**.*] Clasă majoră de enzime care catalizează procesele de izomerizare.

IZOMERI, s. m. pl. / isomères, s. m. pl. / isomers. [*Gr. **isos** = egal; **meros** = parte.*] Substanțe cu aceeași compoziție chimică (formulă brută), dar cu aranjarea atomilor diferită și, deci, cu însușiri fizico-chimice deosebite.

IZOMERIE, s. f. / isomérie, s. f. / isomerism. [*Gr. **isos** = egal; **meros** = parte.*] Stare ce caracterizează doi sau mai mulți compuși chimici care, posedând aceeași formulă moleculară (deci identici din punct de vedere al compoziției cantitative și al masei moleculare), se disting prin anumite proprietăți fizice sau chimice datorită variațiilor în dispunerea atomilor în interiorul moleculei. Tipuri: 1) *I. cis-trans*, în care izomerii diferă prin dispoziția spațială a două legături duble față de una simplă (configurație moleculară). 2) *I. de compensație*, când o moleculă cu mai mulți atomi asimetrici posedă un plan de simetrie. 3) *I. dinamică* sau desmotropie, echilibru între două forme ale aceleiași molecule organice. 4) *I. de funcție*, când izomerii au funcții diferite. 5) *I. geometrică*, în raport cu o dublă legătură sau un ciclu. 6) *I. de nucleu*, prin substituenți plasați în locuri diferite pe un nucleu al unui compus ciclic. 7) *I. nucleară*, dată de nuclee atomice diferite cu același număr de masă. 8) *I. optică*, dată de poziția radicalilor pe un atom asimetric. 9) *I. de poziție*, dată de doi compuși ce conțin aceeași grupare funcțională, dar plasată în poziții diferite. 10) *I. spațială* sau *stereoizomerie*, când există doi izomeri, dintre care unul este imaginea în oglindă a celuilalt.

IZOMERIZARE, s. f. / isomérisation, s. f. / isomerism. [*Gr. **isos** = egal; **meros** = parte.*] Formarea de *izomeri.

IZOMETRIC, adj. / isométrique, adj. / isometric. [*Gr. **isos** = egal; **metron** = măsură.*] Care rămâne de dimensiuni egale, care nu antrenează modificări ale dimensiunilor. Ex.: contracție musculară i.

IZOMETROPIE, s. f. / isométropie, s. f. / isometropia. [*Gr. **isos** = egal; **metron** = măsură; **ops, opos** = vedere, văz.*] Egalitate în refracție la ambii ochi.

IZOMORFISM, s. n. / isomorphisme, s. m. / isomorphism. [*Gr. **isos** = egal; **morphe** = formă; **-ism**.*] 1) Identitate de formă. 2) Proprietatea unor substanțe cu compoziție chimică diferită, dar cu structură înrudită, de a cristaliza în aceleași forme structurale.

IZONIAZIDĂ, s. f. / isoniazide, s. f. / isoniazid. $C_6H_7N_3O$. *Antituberculos major obținut prin sinteză (sub formă de cristale albe sau transparente). Se administrează *per os*, parenteral sau local și are acțiune bactericidă cu spectru limitat doar la specia *Mycobacterium tuberculosis*. Antidotul pentru intoxicația cu i. este piridoxina (*vitamina B_6). Sin.: izonicotinilhidrazină. Abrev.: HIN, INH.

IZONICOTINILHIDRAZINĂ / isonicotinylhydrazine / isonicotinoylhydrazine. Sin.: izoniazidă (v.).

IZOPATIE, s. f. / isopathie, s. f. / isopathy. [*Gr. **isos** = egal; **pathos** = boală.*] Tratamentul bolilor cu ajutorul produșilor rezultați din boală sau cu material provenit din organul afectat.

IZOPREN, s. m. / isoprène, s. m. / isopren. Hidrocarbură nesaturată (C_5H_8), volatilă, lichidă, monomer de bază în producerea cauciucului sintetic. I. reprezintă, de asemenea, un compus ancestral al *izoprenoidelor. Intră în compoziția terpenelor și a carotenoizilor.

IZOPRENOID, adj. / isoprénoïde, adj. / isoprenoid. Care are o structură asemănătoare cu a izoprenului. Este cazul unei mari familii de molecule lipidice având un schelet carbonat bazat pe unități multiple de *izopren cu cinci atomi de carbon. Ex.: *acidul retinoic și *colesterolul.

IZOPTER, s. n. / isoptère, s. m. / isopter. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***optos*** *= vizibil, de la* ***optesthai*** *= a vedea.*] Termen utilizat în *perimetrie pentru a desemna linia ce reunește puncte ale *câmpului vizual corespunzătoare aceleiași sensibilități retiniene. I. normal are o formă aproape circulară.

IZOSEXUAL, adj. / isosexuel, -elle, adj. / isosexual. [*Gr.* ***isos*** *= egal; lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Cu evoluție sexuală normală, conformă *sexului genetic și gonadic al subiectului.

IZOSPORIDIOZĂ, s. f. / isosporidiose, s. f. / isosporiasis. [*Gr.* ***isos*** *= egal; lat.* ***spora*** *= sămânță, de la* ***sperein*** *= a însămânța;* ***-oză.***] Boală determinată de infecția cu sporozoare din genul *Isospora* (*I. belli* – la om), manifestată prin diaree severă la persoanele cu imunosupresie (*SIDA).

IZOSTENURIE, s. f. / isosthénurie, s. f. / isosthenuria. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***sthenos*** *= forță, concentrație;* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea unei urine finale cu o presiune osmotică constantă, aproximativ egală cu a plasmei dezalbuminate (aprox. 330 mOsm/l).

IZOSTERIE, s. f. / isostérie, s. f. / isosteria. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***stereos*** *= solid, în relief.*] Proprietatea unor substanțe de a avea aceleași structuri spațiale, fără să aibă compoziții chimice identice. Așa se explică în terapeutică antagonismul de tip competitiv.

IZOTERM, adj. / isotherme, adj. / isothermal. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***thermos*** *= cald, de la* ***therme*** *= căldură.*] 1) Caracteristica unui fenomen termodinamic care se petrece fără modificarea temperaturii. 2) În general, care prezintă aceeași temperatură. Sin.: izotermic.

IZOTERMIC, adj. / isothermique, adj. / isothermic. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***thermos*** *= cald, de la* ***therme*** *= căldură.*] Sin.: izoterm (v.).

IZOTERMOGNOZIE, s. f. / isothermognosie, s. f. / isothermognosis. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***thermos*** *= cald, de la* ***therme*** *= căldură;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Sensibilitate patologică în care durerea și frigul sunt percepute ca senzație de căldură.

IZOTIP, s. n. / isotype, s. m. / isotype. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Imunoglobuline care prezintă aceleași caractere specifice la toți indivizii unei specii. V. și izotipie, alotip, idiotip.

IZOTIPIE, s. f. / isotypie, s. f. / isotypia. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Identitatea caracteristicilor specifice ale imunoglobulinelor la toți indivizii unei aceleiași specii. V. și alotip, idiotip izotip.

IZOTON, adj. / isotone, adj. / isotone. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***tonos*** *= tensiune.*] 1) Termen utilizat cu referire la *presiunea osmotică a două fluide, dintre care unul este, de obicei, plasma sanguină; care are aceeași presiune osmotică cu a plasmei. Sin.: izoosmotic. 2) Denumirea unui fenomen (contracție musculară) în timpul căreia tensiunea rămâne constantă. Ex.: contracție ventriculară i.

IZOTONIE, s. f. / isotonie, s. f. / isotonia. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***tonos*** *= tensiune.*] Proprietatea unui lichid sau a unei soluții de a avea o presiune osmotică egală cu cea a unei alte soluții, luată ca referință (în medicină, presiunea osmotică a plasmei).

IZOTOP. V. izotopi.

IZOTOP RADIOACTIV / isotope radioactif / radioactive isotope, labeled isotope. Denumire generică pentru diverși atomi cu nuclee instabile care, prin dezintegrare, emit radiații ionizante de tip α, β și γ. După modul de obținere, i. r. pot fi naturali și artificiali. Datorită emisiei de radiații, ei pot fi detectați și de aceea sunt utilizați ca trasori în cercetarea aproape a tuturor proceselor fundamentale din medicină. Multe dintre descoperirile contemporane sunt legate de metodele cu trasori. În practica medicală, radioizotopii sunt utilizați în cadrul *medicinei nucleare, atât în scop diagnostic, cât și în scop terapeutic. Sin.: radioizotop. V. și radioactivitate, radiofarmaceutic.

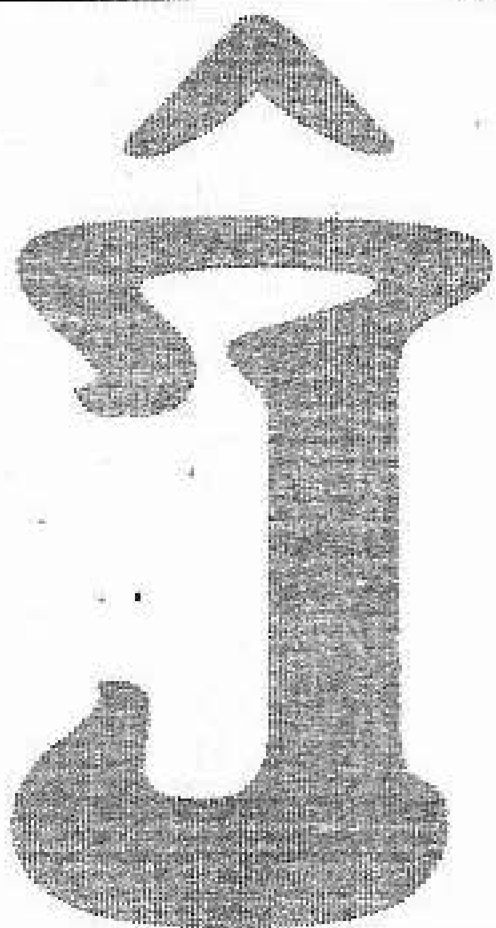
IZOTOPI, s. m. pl. / isotopes, s. m. pl. / isotopes. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***topos*** *= loc.*] Atomi ai aceluiași element, deci cu același număr atomic (Z) și proprietăți chimice identice, dar cu numere de masă (A) diferite și, în consecință, cu proprietăți fizice uneori foarte diferite. Variația numărului de masă se obține prin variația numărului de neutroni. Unii izotopi sunt stabili, alții radioactivi. V. izotop radioactiv.

IZOTOPIC, adj. / isotopique, adj. / isotopic. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***topikos*** *= de loc, de la* ***topos*** *= loc.*] Referitor la *izotopi radioactivi sau stabili. Ex.: *compoziție i.*, procentajul diverșilor izotopi dintr-un amestec; *concentrație i.*, concentrația unui anumit izotop într-un amestec dat.

IZOTROP, adj. / isotrope, adj. / isotropic. [*Gr.* ***isos*** *= egal;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Proprietate a unui corp de a se comporta identic, din punct de vedere optic, în toate direcțiile. Fenomenul se explică prin lipsa organizării sistematice a traiectoriei electronului de legătură. Este cazul gazelor, lichidelor și al corpurilor amorfe. V. și anizotrop.

IZOVOLUMETRIC, adj. / isovolumétrique, adj. / isovolumetric. [*Gr.* ***isos*** *= egal; lat.* ***volumen, -inis*** *= sul de hârtie, de la* ***volvere*** *= a răsuci, a învârti; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Caracteristică a intervalului care separă închiderea valvulelor sigmoide de deschiderea valvelor atrioventriculare.

IZOZIMĂ, s. f. / isozyme, s. f. / isozyme. [*Gr.* ***isos*** *= egal; (en = în);* ***zyme*** *= ferment, drojdie.*] Sin.: izoenzimă (v.).

GIOVANNI BAPTISTA MORGAGNI (1682-1771), anatomist italian. Numele său a rămas asociat denumirii unor formațiuni anatomice, dar **Morgagni** s-a distins îndeosebi prin concepția anatomică a bolilor, care a revoluționat gândirea medicală. La 23 de ani, ca asistent al ilustrului **Antonio Valsalva**, la **Bologna**, **Morgagni**, împotriva ideii dominante din acea vreme conform căreia bolile nu aveau caracteristici specifice, a afirmat că fiecărei boli îi corespund alterări anatomice distincte, proprii. Simptomele bolilor, afirma **Morgagni**, *„sunt strigătul organelor suferinde"*. Lucrând cu meticulozitate și răbdare, el a publicat cartea în care a prezentat concepția sa abia la vârsta de 79 de ani, când probele acumulate erau inatacabile. Titlul cărții rezumă această concepție: *De sedibus et causis morborum per anatomen indagatis*. Această operă capitală a însemnat întemeierea anatomiei patologice și, totodată, preludiul nașterii, în **Franța**, a clinicii medicale. O altă carte scrisă de **Morgagni**, intitulată *Adversaria anatomia prima*, a însemnat eliberarea de cultul pentru **Galen** și **Celsus**.

ÎMBĂLSĂMARE, s. f. / embaumement, s. m. / embalming. [*Lat. in = în; balsamum = balsam.*] Tratament aplicat cadavrelor în scopul conservării. Constă în injectarea, după drenaj, în vase și în viscere, a unor soluții chimice și conservante. Sin.: tanatopraxie.

ÎMBĂTRÂNIRE, s. f. / vieillissement, s. m. / ageing. [*Lat. in = în; betranus = veteranus = vechi în serviciu, bătrân.*] Sin.: senescență (v.).

ÎMPACHETARE, s. f. / empaquetage, s. m. / packing up. [*Lat. in = în; fr. paquet, din olandeză pak.*] Procedură utilă în tratamentul adjuvant al unor boli acute sau cronice, îndeosebi în reumatism. Î. se poate face cu apă sau nămol terapeutic etc.

ÎNCAPSIDARE, s. f. / encapsidation, s. f. / packing. [*Lat. in = în; capsa = cutie.*]. Împachetarea materialului genetic în interiorul unei capside virale.

ÎNCARCERARE, s. f. / incarcération, s. f. / incarceration. [*Lat. mediev. incarcerare, de la in = în, carcer, -ris = închisoare.*] Termen puțin utilizat, sin. cu *strangulare.

ÎNCĂLȚĂMINTE ORTOPEDICĂ / chaussure orthopédique / orthop(a)edic shoe. Î. fabricată după măsurări prealabile, conform unui model adecvat, în vederea atenuării dificultăților la mers determinate de diferite anomalii ale piciorului.

ÎNCĂRCARE VIRALĂ PLASMATICĂ / charge virale plasmatique / viral load. Cantitatea de ARN al HIV-1 măsurată prin diferite tehnici de amplificare. Reprezintă cel mai bun criteriu actual pentru evaluarea replicării virusului în organism și, în consecință, are valoare predictivă în evaluarea evoluției bolii. Rezultatul se exprimă în număr de copii sau echivalent de copii virale pe ml de plasmă. Este considerată crescută o î. v. de peste 30 000 copii/ml plasmă și joasă (slabă) dacă are valoarea sub 5 000 copii/ml. V. SIDA și HIV.

ÎNCĂRUNȚIRE, s. f. / canitie, s. f. / canities. [*Lat. in = în; canus = sur, cărunt.*] Sin.: caniție (v.).

ÎNCHISTARE, s. f. / enkystement, s. m. / encystment. [*Lat. in = în; gr. kystis = sac, vezică.*] Proces de formare a unui strat de țesut conjunctiv în jurul unei leziuni, al unui proces patologic sau corp străin, care sunt astfel izolate de țesuturile învecinate.

ÎNCHISTAT, adj. / enkysté, -e, adj. / encysted. [*Lat. in = în; gr. kystis = sac, vezică.*] Despre o formațiune patologică care a fost izolată de țesuturile învecinate printr-o membrană sau capsulă conjunctivă. Ex.: abces î.

ÎNCRUSTARE, s. f. / incrustation, s. f., entartrage, s. m. / incrustation. [*Lat. incrustatio, -onis = îmbrăcare a pereților cu lemn sau marmură, de la incrustare = a acoperi cu un strat.*] Depunere de precipitate ale diferitelor săruri, care se găsesc în organism în stare de soluție, pe anumite mucoase, pe diferite elemente celulare, ori în jurul unor paraziți în faza de închistare (**Trichinella*). Var.: incrustare.

ÎNEC, s. n. / noyade, s. f. / drowning. [*Lat. in = în; necare = a ucide.*] Asfixie mecanică provocată fie prin invadarea căilor respiratorii de către un lichid, fie prin stop cardiorespirator reflex în contact cu apa, fenomen denumit *hidrocuție.

ÎNFUNDARE, s. f. / enfoncement, s. m. / hollowing. [*Lat. in = în; fundus = fund.*] Proces caracteristic unor fracturi osoase incomplete, observat la nivelul craniului (îndeosebi), bazinului și coastelor.

ÎNGHEȚARE, s. f. / congélation, s. f. / freezing. [*Lat. in = în; glaciare = a îngheța.*] Sin.: congelare (v.).

ÎNGRIJIRI INTENSIVE / soins intensifs / intensive care. Sin.: terapie intensivă (v.).

ÎNHUMARE, s.f. / inhumation / burial. Depunerea în pământ a corpului uman lipsit de viață, cu ceremonia conformă obiceiurilor.

ÎNLĂNȚUIRE GENICĂ / liaison génétique, enchaînement génétique / linkage. Sin.: linkage (v.).

ÎNNĂSCUT, adj. / inné, -e, adj. / congenital. [*Lat. in = în; nasci = a se naște.*] Sin.: congenital (v.).

ÎNREGISTRARE, s. f. / enregistrement, s. m. / record. [*Lat. in = în; regesta, -orum = registru, liste.*] 1) Consemnarea unui act medical într-un document. 2) Reproducerea pe hârtie a unui fenomen periodic. Ex.: *electrocardiogramă, *sfigmogramă etc. 3) Înregistrarea raporturilor poziționale dintre dinții antagoniști printr-o amprentă din material plastic.

ÎNSĂMÂNȚARE, s. f. / ensemencement, s. m. / seeding. [*Lat. in = în; semen, -inis = sămânță.*] Introducerea unui microorganism într-un *mediu de cultură. Sin. utilizat uneori pentru inseminare (v.). V. și coprocultură, hemocultură.

ÎNSĂMÂNȚARE ARTIFICIALĂ / ensemencement artificiel / artificial seeding. V. fecundare *in vitro*, fecundare *in vivo* și transfer de embrion.

ÎNȘURUBARE, s. f. / vissage, s. m. / screwing. [*Lat. in = în; germ. dial. Schrube = șurub.*] Imobilizarea fragmentelor unui os fracturat, menținute în contact prin unul sau mai multe șuruburi.

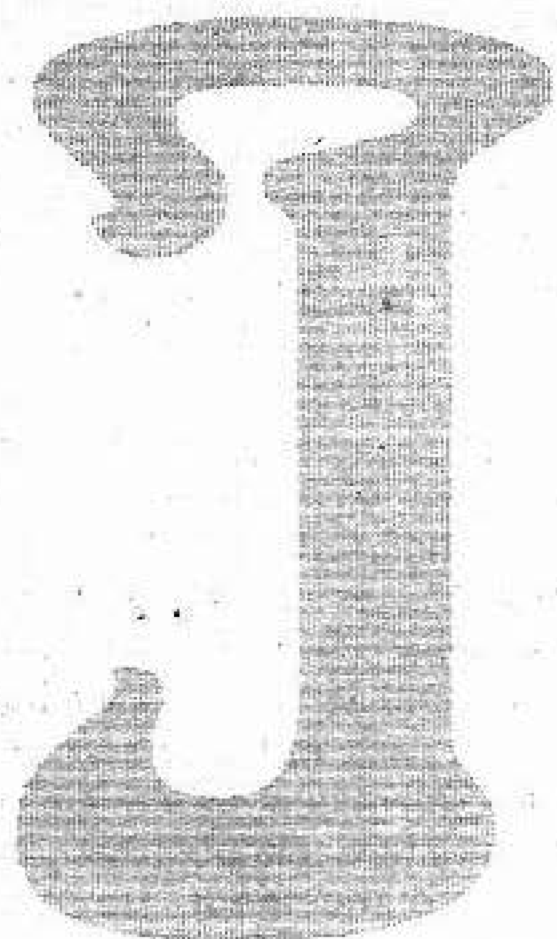
ÎNTINDERE, s. f. / extension, s. f. / extension. [*Lat. intendere = a întinde spre.*] Accident traumatic prin suprasolicitarea fibrelor unui mușchi peste posibilitățile lor de întindere, până la ruptură musculară.

ÎNȚĂRCARE, s. f. / sevrage, s. m. / ablactation, weaning. [*Lat. in = în; gr. tsarkos = țarc.*] 1) Trecerea de la alăptarea la sân a sugarului la alimentația artificială. 2) Trecerea de la o alimentație exclusiv cu lapte (alăptare maternă sau artificială) la o alimentație diversificată. Această a doua Î. se produce, în general, între vârsta de 3 luni și cea de 6 luni. 3) Privarea unui toxicoman de drogul său obișnuit. Se efectuează în cadrul curei de dezintoxicare. Obs.: în engl. există termeni diferiți pentru semnificațiile 1 (*ablactation*) și 2 (*weaning*), iar în română, pentru semnificața 2 se utilizează termenul de *sevraj.

ÎNTÂRZIERE MENTALĂ / retardement mental / mental retardation. V. debilitate mentală și oligofrenie.

ÎNȚEPĂTURĂ, s. f. / piqûre, s. f. / prick, bite (of insect). [*Lat. in = în; sl. cepati = țeapă.*] 1) Perforare a pielii cu un ac sau lanțetă pentru obținerea unei probe de sânge. 2) Perforarea pielii și leziunea consecutivă acesteia, provocate de către un obiect ascuțit, un animal sau o plantă. Î. de origine animală sunt provocate de diferitele tipuri de aparate de înțepare ale acestora (țepi, ace, cârlige sau celule vezicante) și provoacă reacții locale sau generale foarte variate, evidente și uneori grave, în cazul când prin Î. au pătruns în organism toxine sau veninuri. Î. de plante sunt provocate de către spini sau perii urticanți (urzică). Obs.: în franceză *piqûre* înseamnă și injecție.

ÎNVĂȚARE, s. f. / apprentissage, s. m. / learning. [*Lat. in = în; vitiare = a strica, a altera.*] Proces psihomotor datorită căruia un subiect dobândește cunoștințe și modalități de acțiune care îi favorizează adaptarea și reacții mai flexibile la condițiile de existență. Î. constituie o schimbare adaptativă observată în comportamentul organismului și care rezultă din interacțiunea acestuia cu mediul. Ea nu condiționează doar achizițiile individuale (cunoștințe, deprinderi etc.), ci participă la conturarea întregii personalități.

RENÉ THÉOPHILE HYACINTHE LAENNEC (1781-1826), cel mai mare clinician de la începutul secolului al XIX-lea, perioadă în care, în **Franța**, se naște medicina modernă. Revoluția franceză și apoi cea industrială au generat o modificare profundă a învățământului medical, căruia statul i-a acordat un statut moral și material. S-a renunțat la vechile cărți medicale dogmatice și s-a stimulat competiția reală, prin introducerea concursurilor. Ca urmare, la **Paris** apare o pleiadă de clinicieni apreciați drept *„cei mai străluciți profesori de medicină pe care i-a văzut vreodată omenirea"* (**Lang**). **Laennec**, prin geniul său și capacitatea de muncă (deși a fost, el însuși, bolnav), a dezvoltat metoda observației obiective, sistematice: *„fără diagnostic nu există tratament rațional"*. În 1816 a inventat stetoscopul, iar în 1819 a publicat *Traité de l'auscultation médiate*, ediția definitivă apărând în 1823. Promotor al observației sistematice a bolnavului, formulată cu precizie și confruntată cu datele de anatomie patologică, **Laennec** a contribuit la crearea bazelor semeiologici clinice moderne.

JACKSONIAN, adj. / jacksonien, -enne, adj. / jacksonian. [*John Hughlings Jackson, neurolog englez, Londra, 1835-1911.*] Care se referă la manifestările epileptice descrise de Jackson. Ex.: convulsii j., *epilepsie j.

JAMAIS VU / jamais vu / jamais vu. [*Fr.* ***jamais*** *= niciodată;* ***vu*** *= văzut, de la* ***voir*** *= a vedea.*] Tulburare a percepției, constând în nerecunoașterea unor oameni și locuri familiare. Poate apărea în accesul epileptic.

JAMBIERĂ, s. f. / jambière, s. f. / elastic stocking. [*Lat.* ***gamba*** *= partea din spate a genunchiului, din gr.* ***kampe*** *= curbură, articulație.*] Piesă din material textil sau plastic care înconjoară gamba pentru a o acoperi și a o proteja.

JARGONAFAZIE, s. f. / jargonaphasie, s. f. / jargonaphasia. [*Fr.* ***jargon,*** *origine onomatopeică; gr.* ***a*** *- priv.;* ***phasis*** *= vorbire.*] Alterare a limbajului, care devine incomprehensibil din cauza utilizării unor foneme sau cuvinte emise unele după altele, fără nici o semnificație. Se observă frecvent în *afazia Wernicke și, mai rar, în *schizofrenie.

JAVELIZARE, s. f. / javellisation, s. f. / javellization. [*Javel, localitate franceză, devenită cartier al Parisului, unde se fabrica această apă.*] Utilizarea apei de Javel (soluție 5-10% de hipoclorit de potasiu) pentru dezinfecție. V. și clorinare.

JEJUN, s. n. / jéjunum, s. m. / jejunum. NA: jejunum. [*Lat. medicală* ***jejunum intestinum,*** *din lat.* ***ieiunus*** *= flămând, nemâncat.*] A doua parte a intestinului subțire. Începe la nivelul unghiului duodenojejunal și se continuă, fără demarcație netă, cu *ileonul.

JEJUNITĂ, s. f. / jéjunite, s. f. / jejunitis. [*Lat. medicală* ***jejunum intestinum,*** *din lat.* ***ieiunus*** *= flămând, nemâncat; -ită.*] Inflamație a jejunului.

JEJUNOPLASTIE, s. f. / jéjunoplastie, s. f. / jejunoplasty. [*Lat. medicală* ***jejunum intestinum,*** *din lat.* ***ieiunus*** *= flămând, nemâncat; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație destinată modificării formei și funcționării jejunului.

JEJUNOSTOMIE, s. f. / jéjunostomie, s. f. / jejunostomy. [*Lat. medicală* ***jejunum intestinum,*** *din lat.* ***ieiunus*** *= flămând, nemâncat; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Deschiderea operatorie a unei anse jejunale la peretele abdominal. Devine astfel posibilă inserția unui cateter în jejun, în scopul introducerii unor lichide cu nutrimente sau cu alte substanțe. J. se practică îndeosebi când *gastrostomia este imposibilă.

JET LAG / jet lag / jet lag. Sin.: decalaj orar (v.).

JONCȚIONAL, adj. / jonctionel, -elle, adj. / junctional. [*Lat.* ***iunctus,*** *de la* ***iungere*** *= a lega, a uni.*] Care se referă la zona *joncțiunii atrioventriculare.

JONCȚIUNE, s. f. / jonction, s. f. / junction. [*Lat.* ***iunctio, -onis*** *= legătură, de la* ***iungere*** *= a lega, a uni.*] Legătură între două structuri identice sau diferite. Ex.: *j. dermoepidermică*, prin fibre de colagen și ciment intercelular amorf, **j. intercelulare*, **j. neuromusculară*. V. în continuare.

JONCȚIUNE ADERENTĂ / jonction adhérente / adh(a)erens junction. V. desmozom, hemidesmozom și joncțiuni celulare.

JONCȚIUNE ATRIOVENTRICULARĂ / jonction atrio-ventriculaire / atrioventricular junction. Ansamblul nodului atrioventricular Aschoff-Tawara și al trunchiului fasciculului His.

JONCȚIUNI CELULARE / jonctions cellulaires / cellular junctions. Structuri specializate și stabile care permit sau împiedică schimburile intercelulare și mediază contactele celulă-celulă și celulă-matrice extracelulară. Ele pot fi clasificate în trei categorii: 1) *J. aderente*, care mențin mecanic celulele unele lângă altele (v. desmozomi și hemidesmozomi). 2) **J. impermeabile* sau *strânse*, care leagă celulele între ele și nu permit trecerea moleculelor de la o celulă la alta. 3) **J. comunicante*, care permit trecerea moleculelor (cu M_r până la circa 900 Da) de la o celulă la alta.

JONCȚIUNE CELULĂ-MATRICE / jonction cellule-matrice / cell-matrix junction. J. care asigură contactul dintre celule și *matricea extracelulară prin conectarea *actinei de la nivelul citoscheletului cu *fibronectina. Legarea actinei se efectuează prin intermediul receptorului pentru fibronectină și este mediată de o serie de proteine de atașare, ca α-actinina, *vinculina și *talina.

JONCȚIUNE COMUNICANTĂ / jonction communicante / gap junction. J. între două celule formată din mai multe canale care permit trecerea moleculelor cu M_r de până la 900 Da. Fiecare canal (cu diametrul de circa 7 nm) este delimitat de șase structuri hexagonale denumite conexoni. Un conexon este alcătuit dintr-un singur tip de proteină transmembranară, denumită conexină (M_r 280-320 kDa), al cărei lanț polipeptidic (280 de aminoacizi) străbate de patru ori plasmalema. Cele patru domenii prezintă o structură secundară de tip α-helix, al treilea domeniu fiind *amfipatic. Conexonii din membranele celulelor învecinate sunt de ordinul sutelor în j. c. și se află dispuși cap la cap, formând un canal de comunicare continuu între cito-plasmele celor două celule. J. c. prezintă două conformații

distincte: închisă și deschisă. Permeabilitatea j. c. este dependentă de pH, Ca^{2+} liber din citosol, valoarea potențialului de membrană și de o serie de semnale chimice extracelulare. Ele au un rol determinant în funcționarea normală a celulelor asociate în țesuturi. *Sinapsele chimice sunt, de asemenea, j. c. Sin.: joncțiune de tip gap.

JONCȚIUNE ETANȘĂ / jonction étanche / tight junction. Sin.: joncțiune impermeabilă (v.).

JONCȚIUNE IMPERMEABILĂ / jonction imperméable / tight junction. J. intercelulară specializată prin care două membrane plasmatice sunt situate doar la 1-2 nm. Acest tip de j. este prezent îndeosebi la nivelul suprafeței apicale a celulelor din epiteliile simple, împiedicând trecerea moleculelor între aceste celule, ca și difuziunea laterală a proteinelor membranare între domeniile apical și bazolateral ale membranei plasmatice. Sin.: joncțiune etanșă, joncțiune strânsă, *zonula occludens*.

JONCȚIUNE NEUROMUSCULARĂ / jonction neuromusculaire / neuromuscular junction. J. realizată prin contactul a trei tipuri de celule: celule nervoase, celule Schwann și fibre musculare. Fibra musculară este în contact cu un *neuron motor care transmite impulsurile nervoase de la sistemul nervos central, prin intermediul unui *neuromediator, asemănător modului în care sunt transmise impulsurile între neuroni la nivelul *sinapselor. Neuromediatorul este eliberat din vezicule la extremitatea motoneuronului într-o fantă, de unde difuzează în *placa motorie a fibrei musculare, provocând *depolarizarea membranei. Când valoarea depolarizării atinge un nivel critic, în fibra musculară se generează un *potențial de acțiune.

JONCȚIUNE STRÂNSĂ / jonction serée / tight junction. Sin.: joncțiune impermeabilă (v.).

JONCȚIUNE DE TIP GAP / jonction de type gap / gap junction. Sin.: joncțiune comunicantă (v.).

JOULE, s. m. / Joule, s. m. / Joule. [*James Prescott Joule, fizician englez, 1818-1889.*] Unitate de măsură a energiei și a lucrului mecanic (înlocuind ergul) sau a cantității de căldură (înlocuind caloria) în *SI. Un j. este egal cu lucrul mecanic efectuat de forța de un newton când punctul ei de aplicație se deplasează cu un metru în direcția și sensul forței. 1 joule = 10^7 ergi = 0,239 calorii.

JUGAL, adj. / jugal, -ale, -aux, adj. / jugal. [*Lat.* ***iugalis*** *= referitor la jug, de la* ***iugum*** *= jug.*] 1) Care unește, care efectuează o conexiune (anatomică). 2) Care se referă la obraz.

JUGULA, vb. / juguler, vb. / jugulate. [*Lat.* ***iugulare*** *= a înjunghia, de la* ***iugulum*** *= gât.*] 1) A opri o infecție la începuturile sale. 2) A opri extinderea unei epidemii.

JUGULAR, adj. / jugulaire, adj. / jugular. [*Lat.* ***iugulum*** *= gât.*] 1) Care se referă la gât. 2) *Venele j.*, internă și externă. V. tab. anat. - vene.

JUGULOGRAMĂ, s. f. / jugulogramme, s. m. / jugular vein tracing. [*Lat.* ***iugulum*** *= gât; gr.* ***gramma*** *= înscriere.*] Curbă obținută prin înregistrarea pulsului jugular.

JUGUM / jugum / jugum. NA: juga. [*Lat.* ***iugum*** *= jug.*] Formațiune de aspectul unei creste sau al unei depresiuni care unește două structuri vecine. Tipuri: 1) *Juga alveolaria mandibulae*, reliefurile alveolelor dentare pe fața anterioară a mandibulei. 2) *Juga alveolaria maxillae*, aceleași structuri la nivelul maxilarului superior. 3) *Juga sphenoidale*, porțiune a osului sfenoid care unește cele două aripi mici.

JULEP, s. n. / julep, s. m. / julep. [*Ar.* ***djulab****, din persană* ***gul-ab*** *= apă de trandafiri.*] Soluție oficinală de 20% gumă arabică în apă aromatizată. Se utilizează în calitate de corectiv al *poțiunilor și protector al mucoaselor.

JUNGHI, s. n. / élancement, s. m., lancination, s. f. / shooting pain, twinge. [*Lat.* ***iugulare*** *= a înjunghia.*] Durere intensă cu caracter intermitent și cu localizare îndeosebi toracică. Apare în afecțiunile pleuropulmonare și cardiace.

JUNGHI VAQUEZ / élancement de Vaquez / Vaquez's twinge. [*Louis Henri Vaquez, medic francez, profesor de clinică terapeutică la Paris, 1860-1936.*] Durere interscapulovertebrală stângă la pacienții cu stenoză mitrală, prin compresiunea dată de atriul stâng mult mărit și destins.

JURĂMÂNTUL LUI HIPOCRATE / le serment d'Hippocrat / Hippocratic Oath. [*Lat.* ***iuramentum*** *= jurământ; Hipocrate din Cos, părintele medicinei, student și profesor (nu fondator) al școlii din Cos, 460-375 î.H.*] J. conceput de Hipocrate, pe care medicei din majoritatea țărilor lumii îl depun la absolvirea facultății, angajându-se astfel să respecte regulile eticii profesionale.

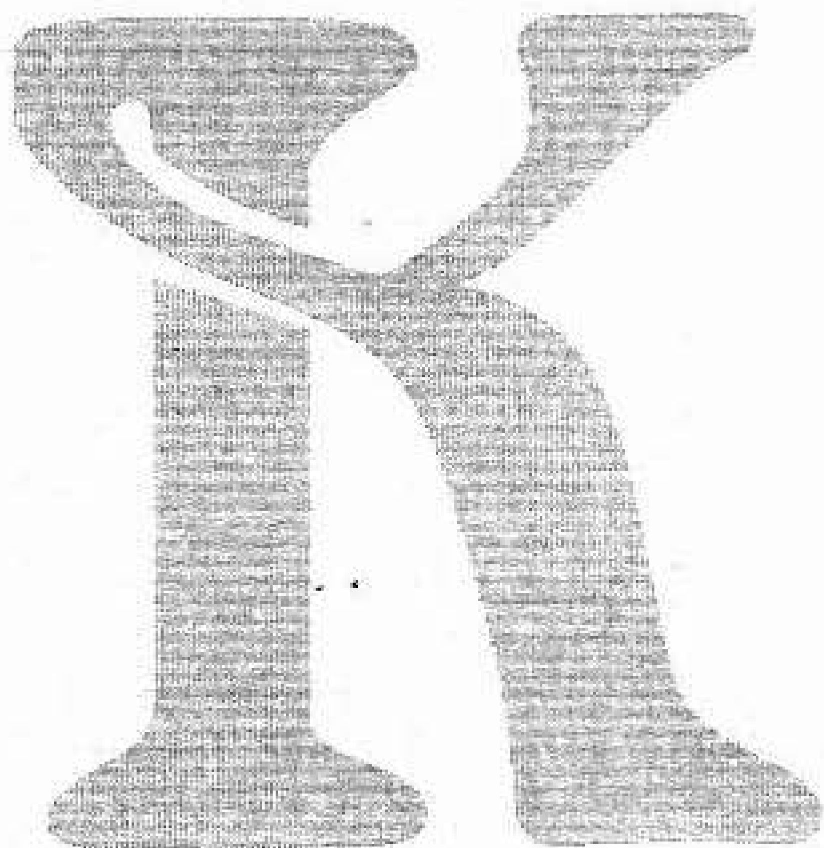
JUVENIL, adj. / juvénile, adj. / juvenile. [*Lat.* ***iuvenilis*** *= tineresc, de la* ***iuvenis*** *= tânăr.*] Care aparține tinereții și copilăriei, care se află în relație cu aceste perioade ale vieții.

JUXTAARTICULAR, adj. / juxta-articulaire, adj. / juxta-articular. [*Lat.* ***juxta*** *= lângă;* ***articularius*** *= referitor la articulație.*] Care este situat lângă sau în regiunea unei articulații.

JUXTAGLOMERULAR, adj. / juxtaglomérulaire, adj. / juxtaglomerular. [*Lat.* ***juxta*** *= lângă;* ***glomerulus****, dim. de la* ***glomus*** *= ghem.*] Care se află în vecinătatea glomerulului renal. V. aparat juxtaglomerular.

JUXTALIMINAR, adj. / juxtaliminaire, adj. / juxtaliminar. [*Lat.* ***juxta*** *= lângă;* ***limen, -inis*** *= prag, limită.*] Despre un excitant care este foarte aproape de pragul de percepție sau de reacție. V. infraliminar, supraliminar.

JUXTAPILORIC, adj. / juxtapylorique, adj. / juxtapyloric. [*Lat.* ***juxta*** *= lângă; lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic.*] Care este situat în imediata apropiere a *pilorului sau a regiunii pilorice a stomacului.

FRANÇOIS MAGENDIE (1783-1855), medic și fiziolog francez. În plină perioadă de consacrare a medicinei anatomoclinice, **Magendie** a susținut că progresul în medicină nu poate veni decât din domeniul fiziologiei experimentale. Medic la spitalul *l'Hôtel Dieu* din **Paris**, a stârnit prin ideile sale revoluționare opoziția unor personalități. Ca urmare, nu a fost acceptat ca profesor la *Facultatea de Medicină*, dar nedreptatea a fost mult atenuată, prin numirea sa ca profesor la prestigiosul *Collège de France*. **Magendie** s-a interesat de formarea imaginii retiniene, peristaltismul esofagului, consecințele absenței anumitor substanțe din alimentație, intuind astfel noțiunea de carență. Cercetările sale asupra sistemului nervos sunt foarte cunoscute. Contestând exagerările adepților empirismului, **Magendie** a determinat o evoluție decisivă a metodelor experimentale în fiziologie și medicină, punând la baza acestora fizica și chimia. Între 1821 și 1831 a editat *Journal de physiologie expérimentale*, primul dedicat exclusiv fiziologiei. Elevul său, **Claude Bernard**, va consacra definitiv medicina experimentală.

KAIROMON, s. m. / kairomone, s. f. / kairomone. Substanță chimică sintetizată și eliberată de organisme aparținând unei anumite specii, ce acționează ca semnal olfactiv pentru organisme care aparțin unei alte specii.

KALA AZAR / kala azar / kala azar. [*Hindusă **kala azar** = febră neagră.*] Sin.: boală kala azar (v.).

KALICREINĂ, s. f. / kallicréine, s. f. / kallikrein. [*Gr. **kallikreas** = pancreas; -ină.*] Enzimă proteolitică (serinprotează) care scindează *kininogenul (cu formarea *kininelor) și activează *plasminogenul. A fost identificată în plasmă, limfă, urină, salivă și alte secreții exocrine (ex.: pancreatică). Există două tipuri de k.: 1) *K. plasmatică* (formată din *prekalicreină) hidrolizează *kininogenul cu greutate moleculară mare, producând *bradikinina. De asemenea, activează factorii coagulării XII și VII și plasminogenul. Se găsește în plasma sanguină. 2) *K. tisulară* cliveazǎ kininogenul cu masă moleculară mică, generând *kalidina. Se găsește în limfă, urină, salivă, secreție pancreatică. V. și kinine.

KALIDINĂ, s. f. / kallidine, s. f. / kallidin. Deca-peptid din grupul *kininelor, produs prin acțiunea *kalicreinelor tisulare asupra *kininogenului cu greutate moleculară mică. Are proprietăți vasodilatatoare, crește permeabilitatea capilară și secreția unor glande (glandele salivare). Sin.: lizil-bradikinină.

KALIEMIE, s. f. / kaliémie, s. f. / kali(a)emia. [*Ar. **kali** = potasă; gr. **haima, -atos** = sânge.*] Prezența sau concentrația potasiului în sânge, de fapt în plasmă; V. tabele constante biochim.

KALIU, s. n. / kalium, s. m. / kalium. [*Ar. **kali** = potasă.*] Sin. desuet pentru potasiu (v.).

KALIURETIC, adj. / kaliurétique, adj. / kaliuretic. [*Ar. **kali** = potasă; gr. **ouretikos** = referitor la urină, de la **ourein** = a urina.*] Care provoacă eliminarea potasiului în urină.

KALIUREZĂ, s. f. / kaliurèse, s. f. / kaliuria. [*Ar. **kali** = potasă; gr. **ouresis** = urinare, de la **ourein** = a urina.*] Eliminarea crescută a potasiului prin urină, îndeosebi în hipersecreția glandelor corticosuprarenale.

KALIURIE, s. f. / kaliurie, s. f. / kaliuresis. [*Ar. **kali** = potasă; gr. **ouron** = urină.*] Prezența de potasiu în urină: normal 1,2-3,5 sau 30-90 mEq/24 ore. Raportul zi/noapte este de 0,25-0,50.

KANAMICINĂ, s. f. / kanamycine, s. f. / kanamycin. (DCI) Antibiotic izolat din culturile de *Streptomyces kanamyceticus*. Acțiune asemănătoare cu a *streptomicinei. Are efect toxic renal și asupra nervului acustic, iar în prezent este înlocuită frecvent cu *gentamicina.

KAOLIN, s. n. / kaolin, s. m. / kaolin. [*Chineză **kao-ling** = colină; de la locul de unde se extrăgea kaolinul.*] Silicat de aluminiu nativ hidratat, utilizat ca absorbant al secrețiilor, pansament gastric sau substanță auxiliară în unele preparate medicamentoase.

KAONI, s. m. pl. / kaoni, s. m. pl. / kaoni. Sin.: mezoni K (v. mezon).

KATAL, s. m. / katal, s. m. / katal. [*Gr. **katalyein** = a distruge, a dizolva, de la **kata** = în jos, **lyein** = a distruge, a dizolva.*] Activitatea catalitică a unei enzime se exprimă în k. (Kat) sau, de preferință, în submultiplii săi. K. reprezintă cantitatea de enzimă care catalizează transformarea unui mol de substrat pe secundă. Se înlocuiește astfel vechea Unitate Internațională.

KEFIR, s. n. / kéfir, s. m. / kefir, kefyr. [*Cuvânt caucazian.*] Băutură lactată acidulată, produsă prin fermentarea laptelui consecutivă adăugării unei levuri conținute în "grăunțele de kefir". Aliment, k. i se atribuie uneori virtuți terapeutice nu întru totul probate experimental. Se susține, de asemenea, rolul acestui aliment în longevitatea locuitorilor din unele zone montane. Var.: chefir.

KELOID, s. n. / chéloïde, s. f. / keloid. [*Gr. **kelis** = pată, defect, sau **khele** = cleștele racului; **eidos** = formă.*] Sin.: cheloid (v.).

KELOIDOZĂ, s. f. / chéloïdose, s. f. / keloidosis. [*Gr. **kelis** = pată, defect, sau **khele** = cleștele racului; **eidos** = formă; -oză.*] Dispoziție înnăscută a țesutului conjunctiv subcutanat și a altor organe de a reacționa printr-o proliferare exuberantă.

KELOTOMIE, s. f. / kélotomie, s. f. / kelotomy, herniotomy. [*Gr. **kele** = hernie, tumoră; **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Secționare chirurgicală a agentului de strangulare (de regulă *bride) într-o *hernie strangulată. V. și herniotomie.

KELVIN, s. m. / Kelvin, s. m. / Kelvin. [*Sir William Thomson, fizician englez, 1824-1907, devenit Lord Kelvin în 1892.*] Unitate fundamentală în Sistemul Internațional pentru temperatura termodinamică. Kelvinul, cu simbolul K, este definit ca 1/273,16 din temperatura termodinamică a punctului triplu al apei. Intervalul de un kelvin este egal cu un grad *Celsius, dar punctul de pornire al scării Kelvin este zero absolut: 0 K. Punctul de fuziune a apei pure (de topire a gheții) la presiune atmosferică normală este de 273,16 K (corespunzând la 0°C) și punctul de ebuliție (fierbere) a apei pure la presiune atmosferică normală este de 373,16 K (100°C).

KENOFOBIE, s. f. / kénophobie, s. f. / kenophobia. [*Gr. **kenos** = gol, vid; **phobos** = frică.*] Frică exagerată de spații goale, libere.

KERATALGIE, s. f. / kératalgie, s. f. / keratalgia. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **algos** = durere.*] Durere corneană de natură traumatică sau infecțioasă.

KERATECTAZIE, s. f. / kératectasie, s. f. / keratectasia. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **ektasis** = dilatație.*] *Stafilom cornean cu proeminența țesutului corneei din cauza unei subțieri patologice a acestuia, de natură distrofică sau cicatriceală. K. localizată (centrală sau marginală) sau extinsă la întreaga cornee, survine frecvent în urma unei *keratite inflamatorii grave, îndeosebi dacă aceasta se complică cu hipertonie oculară.

KERATECTOMIE, s. f. / kératectomie, s. f. / keratectomy. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **ektome** = excizie.*] Excizia chirurgicală a unei porțiuni din cornee.

KERATINĂ, s. f. / kératine, s. f. / keratin. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **-ină**.*] Proteină fibroasă, alcătuită din 18 aminoacizi; este bogată în sulf, se formează în stratul cornos al pielii, în păr și unghii.

KERATINIZARE, s. f. / kératinisation, s. f. / keratinization. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **-ină**.*] 1) Proces prin care celulele straturilor bazale ale epidermei (keratinocite) se transformă în celule corneene superficiale anucleate și foarte bogate în keratină. 2) Modificare patologică a unei mucoase care se infiltrează cu keratină. V. leucoplazie.

KERATINOCIT, s. n. / kératinocyte, s. m. / keratinocyte. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **-ină**; **kytos** = celulă.*] Celulă epidermică; sintetizează keratina, urmând mai multe stadii în diferitele straturi ale pielii.

KERATITĂ, s. f. / kératite, s. f. / keratitis. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **-ită**.*] Denumire generică a tuturor inflamațiilor *corneei. K. se manifestă prin roșeața conjunctivei, durere vie, lăcrimare, clipit, fotofobie. Instilația de colir cu fluoresceină arată o alterare a epiteliului cornean. K. poate fi de origine microbiană, virală, micotică, medicamentoasă sau alergică, de unde existența a numeroase tipuri de k. V. și test cu fluoresceină.

KERATOACANTOM, s. n. / kérato-acanthome, s. m. / keratoacanthoma. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **akantha** = spin; **-oma**.*] Tumoră cutanată benignă, sub forma unui mic nodul proeminent care se ulcerează, se turtește și dispare spontan. Poate fi confundat cu epiteliomul spinocelular.

KERATOCEL, s. n. / kératocèle, s. f. / keratocele. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **kele** = hernie, tumoră.*] Hernia *membranei Descemet printr-o ulcerație corneană invadantă în profunzime.

KERATOCON, s. n. / kératocône, s. m. / keratoconus. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; lat. **conus**, gr. **konos** = con.*] Deformație conică a polului anterior al ochiului, deci a corneei.

KERATOCONJUNCTIVITĂ, s. f. / kératoconjonctivite, s. f. / keratoconjunctivitis. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; lat. **coniunctivus** = care leagă; **-ită**.*] Inflamația asociată a *corneei și a *conjunctivei.

KERATOCONJUNCTIVITĂ EPIDEMICĂ / kérato-conjonctivite épidémique / epidemic kerato-conjunctivitis. Sin.: boală Sanders (v.).

KERATODERMA / kératoderma / keratoderma. [*Gr. **keras, -atos** = corn; **derma, -atos** = piele.*] Sin.: keratodermie (v.).

KERATODERMIE, s. f. / kératodermie, s. f. / keratodermia. [*Gr. **keras, -atos** = corn; **derma, -atos** = piele.*] Denumire generică pentru hiperplazii ale stratului cornos, cuprinzând anumite teritorii. Cele mai frecvente k. sunt palmară și plantară. K. pot fi congenitale și familiale (ex.: *boală Méléda, boală Thost-Unna) sau pot fi dobândite, în cadrul simptomatologiei unor afecțiuni diverse (*sifilis, *psoriazis, *eczeme, *lichen etc.) sau idiopatice (*porokeratoză palmoplantară Mantoux). Sin.: keratoderma, keratodermită.

KERATODERMIE SIMETRICĂ A EXTREMITĂȚILOR / kératodermie symétrique des extrémités / keratosis palmaris et plantaris. Sin.: boală Thost-Unna (v.).

KERATODERMITĂ, s. f. / kératodermite, s. f. / keratodermatitis. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **derma, -atos** = piele; **-ită**.*] Sin.: keratodermie (v.).

KERATOFACOPROTEZĂ, s. f. / kératophacoprothèse, s. f. / keratophacoprosthesis. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **phakos** = linte, lentilă; **prosthesis** = adăugare, de la **pro** = înainte, **thesis** = punere și **tithenai** = a plasa, a pune (confundat cu **prothesis** = propoziție).*] Dispozitiv optic ce este implantat în caz de cornee complet opacă, în care keratoplastia perforantă nu este posiblă. K. este compus dintr-un suport și un dispozitiv optic prin care pătrunde lumina.

KERATOGEN, adj. / kératogène, adj. / keratogenous. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **gennan** = a produce.*] Producător de *keratină.

KERATOGLOB, s. n. / kératoglobe, s. m. / keratoglobus. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; lat. **globus** = glob.*] Dezvoltare anormală și excesivă a segmentului anterior al ochiului, îndeosebi a corneei (*megalocornee), în absența oricărei creșteri a presiunii intraoculare. K. este întotdeauna bilateral, adesea familial, non-evolutiv, afectând aproape exclusiv bărbații și compatibil cu o funcție vizuală normală.

KERATOLEUCOM, s. n. / kératoleucome, s. m. / keratoleukoma. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **leukos** = alb; **-oma**.*] Leucom cornean.

KERATOLITIC, adj. / kératolytique, adj. / keratolytic. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **lytikos** = care distruge, de la **lyein** = a distruge.*] Agent terapeutic ce exfoliază stratul cornos al epidermei.

KERATOLIZĂ, s. f. / kératolyse, s. f. / keratolysis. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge.*] Separarea și îndepărtarea normală sau patologică a stratului cornos epidermic.

KERATOM, s. n. / kératome, s. m. / keratoma. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **-oma**.*] Denumire generică pentru leziuni keratinizante, frecvent circumscrise, localizate pe piele. *K. difuz neviform palmar* și *plantar* ar reprezenta localizarea palmoplantară a unui *nev keratozic papulos generalizat.

KERATOM MALIGN DIFUZ CONGENITAL / kératome malin diffus congénital / ichthyosis f(o)etalis. Apare de la naștere și se caracterizează prin hiperkeratoză generalizată, care formează o carapace completă; împiedicarea mișcărilor antrenează rapid moartea prin inaniție, asfixie sau infecții. Sin.: ihtioză fetală.

KERATOM SENIL / kératome sénile / keratoma senilis. Sin.: keratoză senilă (v.).

KERATOMALACIE, s. f. / kératomalacie, s. f. / keratomalacia. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **malakia** = înmuiere, de la **malakus** = moale.*] *Keratită profundă, mergând până la ulcerare și perforare, ce apare la nou-născutul atrepsic, datorită avitaminozei A.

KERATOMEGALIE, s. f. / kératomégalie, s. f. / megalocornea. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **megas, megalos** = mare.*] Sin.: megalocornee (v.).

KERATOMETRIE, s. f. / kératométrie, s. m. / keratometry. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **metron** = măsură.*] Sin.: oftalmometrie (v.).

KERATOMETRU, s. n. / kératomètre, s. m. / keratometer. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **metron** = măsură.*] Instrument pentru măsurarea curburii corneei.

KERATOMICOZĂ, s. f. / kératomycose, s. f. / keratomycosis. [*Gr. **keras, keratos** = corn; **mykes, myketos** = ciupercă;*

-*ozã*.] *Dermatomicozã limitatã la straturile superficiale ale epidermului cornos sau cuticula pãrului.

KERATOPATIE, s. f. / kératopathie, s. f. / keratopathy. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **pathos** = boalã.*] 1) Denumire genericã pentru orice boalã a *corneei. 2) Afecțiune neinflamatorie a corneei.

KERATOPLASTIE, s. f. / kératoplastie, s. f. / keratoplasty. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] Chirurgia plasticã a corneei, îndeosebi *grefa de cornee, care poate fi: 1) *autogenã*, prin grefare de țesut cornean de la celãlalt ochi; 2) *lamelarã*, transplant al jumãtãții anterioare a corneei, *camera anterioarã rãmânând intactã; 3) *opticã*, cu transplant de material cornean pentru înlocuirea unei cicatrici, care împiedicã vederea; 4) *penetrator*, transplant cu secționare în toatã grosimea corneei; 5) *refractivã*, în care corneei transplantate i se corecteazã curbura în prealabil, iar prin tehnica utilizatã i se asigurã la nivelul ochiului pacientului o curburã corectã.

KERATOPROTEZÃ, s. f. / kératoprothèse, s. f. / keratoprosthesis. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **prosthesis** = adãugare, de la **pro** = înainte, **thesis** = punere și **tithenai** = a plasa, a pune (confundat cu **prothesis** = propoziție).*] Grefa unui implant inert transparent la nivelul corneei, practicatã în caz de leucom cornean extins, în cazul când grefa de cornee nu are șanse de reușitã.

KERATOSCOP, s. n. / disque kératoscopique / keratoscope. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **skopos** = observator, de la **skopein** = a vedea, a examina.*] Instrument marcat cu linii și careuri care permite observarea luminii reflectate pe suprafața anterioarã a corneei și a eventualelor neregularitãți în caz de *astigmatism. Sin.: disc Placido.

KERATOSCOPIE, s. f. / kératoscopie, s. f. / keratoscopy. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **skopia** = examinare, de la **skopein** = a vedea, a examina.*] Examinarea corneei cu *keratoscopul, în primul rând pentru aprecierea curburii regulate.

KERATOTOMIE, s.f. / kératotomie, s. f. / keratotomy. [*Gr. **keras, keratos** = corn, cornee; **tome** = tãiere, secțiune, de la **temnein** = a tãia.*] Procedeu chirurgical care constã în incizia corneei.

KERATOZÃ, s. f. / kératose, s. f. / keratosis. [*Gr. **keras, keratos** = corn; -**ozã**.*] Termen care desemneazã hiperplazia stratului cornos al epidermei, corespunzând histopatologic unei hiperkeratoze ortokeratozice (când nucleele celulelor stratului cornos au dispãrut în mod normal), sau unei hiperkeratoze parakeratozice (când celulele stratului cornos își conservã nucleele). V. în continuare.

KERATOZÃ ACTINICÃ / kératose actinique / actinic keratosis. Sin.: keratozã senilã (v.).

KERATOZÃ DISEMINATÃ CIRCUMSCRISÃ / kératose disséminée circonscrite / dyskeratosis congenita. Distrofie congenitalã și familialã (cu transmitere dominantã) caracterizatã prin papule cornoase foliculare confluente, asociate cu keratodermie palmoplantarã, pahionichie, leucokeratozã bucalã, keratinizãri corneene și tulburãri psihice. Sin.: boalã Jadassohn-Lewandowsky, pahionichie congenitalã.

KERATOZÃ FOLICULARÃ INVERSATÃ / kératose folliculaire inversée / inverted follicular keratosis. Sin.: boalã Helwig (v.).

KERATOZÃ SEBOREICÃ / kératose séborrheique / seborrh(o)eic keratosis. Sin.: verucã seboreicã (v.).

KERATOZÃ SENILÃ / kératose sénile / keratosis senilis. Leziune cutanatã a zonelor descoperite la vârstnici, complicând atrofia senilã a pielii. Constã în pete uscate de culoare brunã, uneori rugoase, care se acoperã treptat cu formațiuni cornoase mai mult sau mai puțin reliefate, denumite *keratoame senile*. Sub acestea, pielea este neregulatã și sângerândã, iar leziunile pot degenera în epiteliom cutanat. Sin.: keratom senil, keratozã actinicã.

KERION, s. n. / kérion, s. m. / kerion. [*Gr. **kerion** = fagure.*] Formã de dermatomicozã inflamatorie provocatã de tricofitoni. Are aspect de placã rotundã sau ovalarã, proeminentã, roșie, zemuindã.

KEROZÃ, s. f. / kérose, s. f. / kerose. [*Gr. **keros** = cearã; -**ozã**.*] Dilatare a porilor pilosebacei, foarte frecventã în stãrile seboreice.

KETAMINÃ, s. f. / ketamine, s. f. / ketamine. (DCI) Anestezic general cu acțiune rapidã.

KILOBAZÃ, s. f. / kilobase, s. m. / kilobase. [*Gr. **khilioi** = o mie; **basis** = bazã.*] Unitate de mãsurã pentru mãrimea acizilor nucleici, genelor sau cromozomilor. O k. reprezintã 1 000 de perechi de baze pentru ADN și 1 000 de baze pentru ARN. K. este echivalentã cu 330 kilodaltoni (kDa). Simbol: kb.

KILOELECTRONVOLT, s. m. / kiloélectronvolt, s. m. / kiloelectronvolt. [*Gr. **khilioi** = o mie; **elektron** = chihlimbar, corp care se electrizeazã prin frecare; **Alessandro Volta**, conte, fizician italian, profesor la Pavia, 1745-1827.*] Unitate de energie egalã cu o mie electronvolți (10^3 eV). Se utilizeazã îndeosebi pentru caracterizarea energiei radiațiilor emise de radioizotopi. Simbol: keV. V. și electronvolt.

KILOPERECHE DE BAZE / kilo-paire de bases / kilobase pair. Unitate de mãsurã a dimensiunii acizilor nucleici dublucatenari: 1 000 de perechi de baze reprezintã 1 kbp, care este echivalentã cu 660 kilodaltoni (kDa). Simbol: kbp.

KILOVOLT, s. m. / kilovolt, s. m. / kilovolt. [*Gr. **khilioi** = o mie; **Alessandro Volta**, conte, fizician italian, profesor la Pavia, 1745-1827.*] Unitate pentru diferența de potențial, egalã cu 1 000 Volți. Simbol: kV.

KIMOGRAF, s. n. / kymographe, s. m. / kymograph. [*Gr. **kyma, -atos** = val, undã; **graphein** = a scrie.*] 1) Aparat pentru înregistrarea variațiilor unor parametri fiziologici (ex.: presiune sanguinã, respirație etc.). 2) Dispozitiv pentru evidențierea mișcãrilor unui organ, atașat la un aparat de diagnostic cu raze X.

KIMOGRAFIE, s. f. / kymographie, s. f. / kymography. [*Gr. **kyma, -atos** = val, undã; **graphein** = a scrie.*] 1) Înregistrarea graficã a variațiilor unor parametri biologici. 2) Metodã de examen radiologic care pune în evidențã, cu o grilã specialã, caracterele mișcãrii unui organ.

KIMOGRAMÃ, s. f. / kymogramme, s. m. / kymogram. [*Gr. **kyma, -atos** = val, undã; **gramma** = înscriere.*] Reprezentarea graficã a mișcãrilor unui organ, dar și a organismului întreg, utilizând kimograful.

KINAZÃ, s. f. / kinase, s. f. / kinase. [*Gr. **kinein** = a mișca; -**azã**.*] 1) Enzimã catalizatoare a formãrii unei alte enzime, pornind de la precursorul sãu. Ex.: enterokinaza permite transformarea tripsinogenului în tripsinã. 2) Enzimã transportoare a radicalului fosfat de la nivelul nucleozid trifosfaților, cel mai des pornind de la acidul adenozin trifosforic.

KINEPLASTIE, s. f. / cinéplastie, s. f. / kineplasty. [*Gr. **kinein** = a mișca; **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] Utilizarea bontului de amputație pentru mobilizarea protezei.

KINESTEZIE, s. f. / kinesthésie, s. f. / kin(a)esthesia. [*Gr. **kinein** = a mișca; **aisthesis** = senzație, sensibilitate.*] Posibilitatea de a simți, fãrã a vedea, mișcãrile imprimate pasiv diferitelor pãrți ale corpului. Se produce prin intermediul sensibilitãții profunde.

KINETOTERAPIE, s. f. / kinétothérapie, s. f. / kinetotherapy. [*Gr. **kinetos** = mobil, de la **kinein** = a mișca; **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Sin.: kineziterapie (v.).

KINEZIE, s. f. / kinésie, s. f. / kinesia. [*Gr. kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] Termen general pentru mișcare. În *k. paradoxală*, bolnavii imobilizați pot efectua în împrejurări paradoxale (emoționale) unele acțiuni (fugă, dans, vorbire).

KINEZIMETRU, s. n. / kinésiomètre, s. m. / kinesiometer. [*Gr. kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca; metron = măsură.*] Instrument pentru măsurarea unei mișcări.

KINEZINĂ, s. f. / kinésine, s. f. / kinesin. [*Gr. kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca, -ină.*] Proteină citoplasmatică responsabilă de mișcarea veziculelor și particulelor către *microtubuli. Abundentă în neuroni, k. promovează transportul rapid al *veziculelor sinaptice către terminația axonilor. Are rol, de asemenea, în medierea elongației cromozomilor în mitoză ca și a elongației lizozomilor în macrofage și în alte tipuri celulare.

KINEZIOLOGIE, s. f. / kinésiologie, s. f. / kinesiology. [*Gr. kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca; logos = știință.*] Studiul bazelor structurale și fiziologice ale mișcărilor corpului uman. Sin.: cineziologie.

KINEZITERAPIE, s. f. / kinésithérapie, s. f. / kinesitherapy. [*Gr. kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Metodă de tratament bazată pe mobilizarea activă sau pasivă a unor părți ale corpului. Prin extensie termenul definește o întreagă disciplină, practicată de kineziterapeuți, incluzând gimnastică medicală, masaje, mobilizare pasivă. Sin.: kinetoterapie.

KINGELLA / Kingella / Kingella. [*Elizabeth O. King, bacteriolog american contemporan.*] Gen de bacili gramnegativi potențial patogeni din familia **Neisseriaceae* care populează în mod obișnuit nazofaringele uman. Specia *K. kingae* poate cauza endocardită, artrită sau osteomielită, iar *K. indologenes* – infecții oculare.

KININE, s. f. pl. / kinines, s. f. pl. / kinins. [*Gr. kinein = a mișca; -ină.*] Polipeptide formate din precursori inactivi; există în plasmă și în diverse țesuturi, dar numai în anumite condiții: leziuni tisulare, modificări de pH și temperatură ale sângelui. Au efecte hemodinamice, modifică permeabilitatea capilară și stimulează musculatura netedă. În organism există trei tipuri de k. Două dintre ele se formează în plasmă: **bradikinina* (nonapeptid) și *lizil-bradikinina* sau *kalidina* (decapeptid). A treia, *metionil-lizil-bradikinina*, a fost pusă în evidență în urina umană. K. se formează pornind de la o serie de globuline circulante, denumite *kininogene, prin acțiunea enzimelor proteolitice denumite *kalicreine.

KININOGEN, s. n. / kininogène, s. m. / kininogen. [*Gr. kinein = a mișca; -ină; gr. gennan = a produce.*] Una din cele două α_2-globuline plasmatice care reprezintă precursori ai *kininelor. K. cu greutate moleculară mare (100 000-250 000) este scindat de *kalicreina plasmatică, producând *bradikinina. K. cu greutate moleculară mică (50 000-75 000) este scindat de kalicreina tisulară, formând lizil-bradikinina sau *kalidina.

KINOCIL, s. m. / kinocil, s. m. / kinocillium. [*Gr. kinein = a mișca; lat. cilium = cil, geană.*] Cil mobil, cu ultrastructură denumită 9+2 (9 dublete tubulare periferice cu doi tubuli centrali) în raport cu un *corpuscul bazal. K se deosebește de *stereocil, care este imobil, reprezentând o *microvilozitate lungă.

KINOSCOP, s. n. / kinoscope, s. m. / kinoscope. [*Gr. kinein = a mișca; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Dispozitiv care reproduce mecanic mișcările mandibulei, pe baza înregistrărilor interocluzale.

KINURENINAZĂ, s. f. / kinuréninase, s. f. / kynureninase. [*V. etimol. termenului kinurenină*]. Enzimă din clasa hidrolazelor care catalizează dozajul hidrokinureninei (*kinurenină) în acid hidroxiantranilic și *alanină ca etapă în metabolismul triptofanului.

KINURENINĂ, s. f. / kinurénine, s. f. / kinurenin. [*Gr. kyon = câine; lat. ren, renis = rinichi*]. $C_{10}H_7O_3N$, metabolit intermediar în sinteza inelului nicotinic și a triptofanului. Aminoacid aromatic, denumit k. deoarece a fost izolat pentru prima oară la câine. K. se elimină în urină în cantitate de 9-17 µmoli în 24 de ore. Cantitatea eliminată crește cu vârsta, în graviditate, unele stări febrile, neoplazii, hemoblastoze, tuberculoză, endocrinopatii, boli renale și hepatice. V. și kinureninază.

KIT, s. n. / kit, s. m. / kit. [*Engl. kit = echipament.*] Anglicism adoptat pentru denumirea unui ansamblu de materiale și de produse necesare efectuării unei determinări, investigații sau manevre terapeutice. K. este conținut într-un recipient adecvat naturii materialelor care îl compun. Ex.: k. pentru efectuarea unei anumite determinări biochimice, k. pentru *radioimunodozare.

KLEBSIELLA / Klebsiella / Klebsiella. [*Edwin T. A. Klebs, anatomopatolog și bacteriolog german, profesor de anatomie patologică la Berna, apoi (succesiv) la Würtzburg, Praga, Zürich și Chicago, 1834-1913.*] Gen de bacterii gramnegative, imobile, aparținând familiei **Enterobacteriaceae*. Sunt localizate la nivelul tractusurilor respirator, intestinal și urogenital, la animale și la om. Reprezintă o cauză frecventă a infecțiilor nosocomiale pulmonare, biliare și urinare, precum și a infecțiilor plăgilor. Specii patogene: 1) *K. oxytoca*, asociată cu infecțiile urinare umane. 2) *K. pneumoniae* (bacilul Friedländer), asociată cu pneumonie (pneumonie lobară cu tendința spre abces pulmonar și empiem) și alte infecții respiratorii. 3) *K. rhinoscleromatis* cauzează *rinoscleromul. 4) *K. ozenae*, asociată cu *ozena.

KNOCK-OUT / knock-out / knock-out. [*Engl. knock-out = scoatere din luptă.*] 1) Procedeu în biologia moleculară, practicat de regulă la șoarece, care constă în înlocuirea unei gene studiate cu o genă alterată sau inactivă. Se obține astfel, de ex., un șoarece k. care este utilizat ca model animal în studiul bolilor cu transmitere autozomal recesivă. 2) Lovitură decisivă în box, aplicată cu forță asupra bărbiei sau a regiunilor bogat inervate simpatic. Scoaterea din luptă se produce prin comoție cerebrală sau lipotimie.

KOILONICHIE, s. f. / koïlonychie, s. f. / koilonychia. [*Gr. koilos = scobitură, depresiune; onyx, onykhos = unghie.*] Deformație a unghiilor în boli de sânge, endocrine și nervoase; constă în inversarea curburilor unghiilor, care au aspect de lopată.

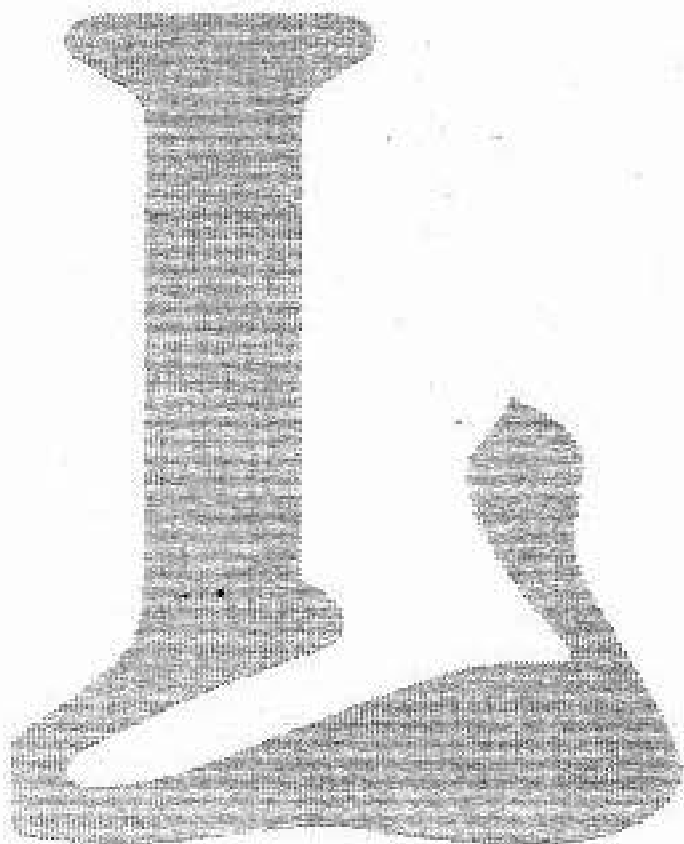
KRAUROSIS PENIS / kraurosis penis / kraurosis penis. [*Gr. krauros = uscat; -osis; lat. penis = penis.*] Leziune de involuție senilă constând în scleroza progresivă a inelului prepuțial, asociată cu atrofie a mucoasei glandului, retracție a meatului urinar, telangiectazii și prurit local. Aceste procese determină o *fimoză progresivă, permanentă și ireductibilă. Sin.: boala Stühmer.

KRAUROSIS VULVAE / kraurosis vulvae / kraurosis vulvae. [*Gr. krauros = uscat; -osis; lat. vulva = vulvă.*] Scleroatrofie vulvară primitivă, atrezică și stenozantă, produsă cel mai frecvent în postmenopauză. Uneori poate suferi o degenerescență malignă secundară.

KUPFFEROM, s. n. / kupfférome, s. m. / Kupffer's cell sarcoma. [*Karl Wilhelm von Kupffer, anatomist german, profesor (succesiv) la Kiel, Königsberg și München, 1829-1902; -oma.*] Tumoră malignă primitivă, reticuloangiosarcom al ficatului, care se dezvoltă la nivelul celulelor Kupffer.

KURU, s. n. / kuru, s. m. / kuru. [*În limba fore din Noua Guinee: a tremura de frig sau de teamă.*] Boală virală (Noua Guinee) cu semne asemănătoare *parkinsonismului postencefalitic.

KWASHIORKOR, s. n. / kwashiorkor, s. m. / kwashiorkor. [*În dialectul african ashanti, din Ghana: kwashi = băiat; orkor = roșu; sau "boala copilului (înțărcat) când fratele său mai mic trebuie să se nască".*] Sindrom de deficiență proteică: întârziere în creștere, depigmentarea pielii, căderea părului sau modificarea culorii acestuia în roșu, hipoalbuminemie, edeme, modificări hepatice. *K. marasmic* apare când alimentația este foarte deficitară în calorii și proteine. Sin.: boala copiilor roșii, pelagră infantilă.

CLAUDE BERNARD (1813-1878), fiziolog, întemeietorul medicinei experimentale. După o studenție mediocră în medicină, își descoperă, în laboratorul celebrului **François Magendie**, vocația: experimentul fiziologic. Depășind empirismul maestrului său, **Claude Bernard** se va dovedi un cercetător genial, punând bazele fiziologiei și medicinei experimentale. Descoperirile sale cuprind aproape toate domeniile fundamentale ale fiziologiei. A formulat conceptul de *„secreție internă"*. După 1858, **Claude Bernard** lucrează la o carte care să cuprindă principiile medicinei experimentale. Bolnav, reușește să încheie doar *Introduction à l'étude de la médecine expérimentale* (1865), care cuprinde metodologia experimentării și regulile experimentului științific, o capodoperă neafectată de trecerea timpului. Alte cărți: *Leçons*, în 17 volume, *Physiologie générale* (1872), *Principes de médecine expérimentale* (publicată postum, în 1947). Concepția lui **Claude Bernard** a exercitat o influență determinantă, care a depășit cadrul fiziologiei și chiar al medicinei.

LABFERMENT, s. m. / labferment, s. m. / labferment. [*Germ. Lab = cheag; lat.* ***fermentum*** *= dospire, fermentare, de la* ***fervere*** *= a fierbe.*] Enzimă secretată de mucoasa gastrică a mamiferelor tinere, care activează coagularea laptelui. Acțiunea l. se produce asupra unei proteine solubile din lapte (cazeinogen) pe care o convertește aproape instantaneu în *cazeină.

LABIAL, adj. / labial, -ale, -aux, adj. / labial. [*Lat.* ***labium, -ii*** *= buză.*] 1) Despre o structură anatomică care aparține buzelor; care se referă la buze. Ex.: mușchi l. 2) Despre sunete care se articulează cu participarea buzelor. Ex.: vocalele *o* și *u*.

LABIALISM, s. n. / labialisme, s. m. / labialism. [*Lat.* ***labium, -ii*** *= buză;* ***-ism.***] Defect de vorbire exprimat prin pronunțarea defectuoasă a sunetelor *labiale.

LABII, s. f. pl. / lèvres, s. f. pl. / labia, pl. of labium. NA: labium. [*Lat.* ***labium, -ii*** *= buză.*] Fiecare din cele două perechi de repliuri cutaneomucoase de la nivelul *vulvei. V. labii mari și labii mici.

LABII MARI / grandes lèvres / labia majora. NA: labia majora. Repliuri cutanate pare, care delimitează lateral vestibulul vulvei, formează anterior *muntele lui Venus și sunt reunite posterior în comisura posterioară. La femeile tinere suprafețele mediale ale l. m. se află în contact, iar la femeile vârstnice se poate produce o *protruzie a labiilor mici între l. m.

LABII MICI / petites lèvres / labia minora. NA: labia minora. Repliuri mucoase pare, situate de o parte și de alta a *vestibulului vulvei, înăuntrul *labiilor mari. L. m. se unesc anterior, formând prepuțul *clitorisului, iar posterior de acesta un repliu transversal, frâul clitorisului.

LABIL, adj. / labile, adj. / labile. [*Lat.* ***labilis*** *= care alunecă, de la* ***labi*** *= a aluneca, a cădea.*] Instabil, care se modifică sau se elimină ușor.

LABILITATE, s. f. / labilité, s. f. / lability. [*Lat.* ***labilis*** *= care alunecă, de la* ***labi*** *= a aluneca, a cădea.*] 1) Însușirea de a fi *labil. 2) Mobilitate funcțională excesivă. 3) *L. emoțională*, trecerea rapidă de la o stare emoțională la alta, uneori opusă ca sens. Se observă în stări nevrotice, psihopatii, arterioscleroză cerebrală, dar poate fi și o caracteristică temperamentală.

LABIODENTAR, adj. / labiodental, -ale, -aux, adj. / labiodental. [*Lat.* ***labium, -ii*** *= buză;* ***dens, -ntis*** *= dinte.*] Aparținând buzelor și dinților.

LABIOLECTURĂ, s. f. / labiolecture, s. f. / lipreading. [*Lat.* ***labium, -ii*** *= buză;* ***lectio, -onis*** *= lectură, citire, de la* ***legere*** *= a citi.*] Proces de descifrare a limbajului vorbit, utilizat de subiecții surzi și îndeosebi surdomuți, bazat pe analiza mișcării buzelor interlocutorului.

LABIONAZAL, adj. / labionasal, -ale, -aux, adj. / labionasal. [*Lat.* ***labium, -ii*** *= buză;* ***nasus*** *= nas.*] Aparținând buzelor și nasului.

LABIRINT, s. n. / labyrinthe, s. m. / labyrinth. [*Lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint.*] Ansamblu complex de cavități și conducte care comunică între ele. *L. urechii interne* cuprinde *l. osos* (NA: *labyrinthus osseus*) și *l. membranos* (NA: *labyrinthus membranaceus*). *L. osos* este situat în stânga osului temporal și este alcătuit din trei părți: *vestibulul, *canalele semicirculare și melcul (sau *cohleea). În l. osos este situat *l. membranos*, sistem de cavități umplute cu endolimfă, alcătuit din: conductele semicirculare (organ al echilibrului), vestibulul (cuprinzând utricula și sacula) și conductul cohlear (organ al auditiei).

LABIRINTECTOMIE, s. f. / labyrinthectomie, s. f. / labyrinthectomy. [*Lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] *Evidare chirurgicală totală sau parțială a *labirintului, urmată de abolirea definitivă a funcțiilor labirintice.

LABIRINTIC, adj. / labyrinthique, adj. / labyrinthal. [*Lat.* ***labyrinthicus*** *= întortocheat, de la lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint.*] Termen utilizat îndeosebi pentru a desemna o afecțiune care este localizată la nivelul *labirintului urechii interne (ex.: *otită l.) sau al cărei mecanism fiziopatologic este în relație cu acesta (ex.: *nistagmus l., *vertij l.).

LABIRINTITĂ, s. f. / labyrinthite, s. f. / labyrinthitis. [*Lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint; -ită.*] Inflamația *labirintului urechii. Este însoțită de vertij, vomă și surditate. Sin.: otită internă.

LABIRINTOTOMIE, s. f. / labyrinthotomie, s. f. / labyrinthotomia. [*Lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia *labirintului.

LABIRINTOZĂ, s. f. / labyrinthose, s. f. / labyrinthose. [*Lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint; -oză.*] Degenerescența elementelor neurosenzoriale vestibulare sau cohleare consecutiv acțiunii toxice a unor medicamente (îndeosebi antibiotice).

LABORATOR, s. n. / laboratoire, s. m. / laboratory. [*Lat.* ***laborare*** *= a munci.*] Local sau încăpere prevăzute cu dispozitive, aparatură și materiale pentru efectuarea unor analize sau pentru cercetare științifică.

LABORATOR CALD / laboratoire chaud / hot laboratory. V. cald.

LABRUM / labrum / labrum. NA: labrum, pl. labra. [*Lat.* ***labrum*** *= buză.*] Structură anatomică în formă de buză. Ex.: *l. acetabulare*, inel fibro-cartilaginos de la periferia fosei acetabulare a *coxalului, care-i accentuează astfel profunzimea.

LAC, s. n. / lac, s. m. / lake. NA: lacus (1). [*Lat.* ***lacus*** *= lac.*] 1) Colecție circumscrisă de lichid într-o depresiune sau cavitate închisă. Ex.: a) *l. cerebelos inferior* (NA: *cisterna cerebellomedularis*), sin.: cisterna cerebelomedulară (v.); b) *l. lacrimal* (NA: *lacus lacrimalis*), spațiu triunghiular la nivelul unghiului medial al ochiului. 2) Produs industrial volatil utilizat pentru izolare: *l. dentar*, util în izolarea obturațiilor dentare până la priza definitivă.

LACERAȚIE, s. f. / lacération, s. f. / laceration. [*Lat.* ***laceratio, -onis*** *= sfârtecare, de la* ***lacerare*** *= a sfâșia, a rupe în bucăți.*] 1) Plagă cu marginile anfractuoase, rezultată prin lezarea violentă a tegumentelor și a țesutului celular subcutanat subiacent. 2) Intervenție chirurgicală prin care se îndepărtează țesuturile afectate în procesul de *dilacerare.

LACODACRIOCISTOSTOMIE, s. f. / lacodacryocystostomie, s. f. / dacryocystostomy. [*Gr.* ***lakkos*** *= rezervor;* ***dakryon*** *= lacrimă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Intervenție chirurgicală destinată remedierii obstrucției *canaliculelor lacrimale prin îmbinarea fundului de sac conjunctival inferointern cu *sacul lacrimal.

LACORINOSTOMIE, s. f. / lacorhinostomie, s. f. / lacorhinostomy. [*Gr.* ***lakkos*** *= rezervor;* ***rhis, -inos*** *= nas;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Intervenție chirurgicală prin care se creează un canal anastomotic între fundul de sac conjunctival inferonazal și mucoasa nazală.

LACRIMAL, adj. / lacrymal, -ale, -aux, adj. / lacrimal, lachrymal. [*Lat.* ***lacrima*** *= lacrimă.*] Care se referă la lacrimi, la secreția acestora, la glandele secretorii și la căile de drenaj al lacrimilor. Ex.: os l. (v. tab. anat. - oase), sac l.

LACRIMĂ, s. f. / larme, s. f. / tear. [*Lat.* ***lacrima*** *= lacrimă.*] Secreția *glandei lacrimale, cu rol în menținerea umidității corneei. V. glandă lacrimală.

LACRIMOGEN, adj. / lacrymogène, adj. / lacrimatory. [*Lat.* ***lacrima*** *= lacrimă; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Sin. recomandabil: dacriogen (v.).

LACTACIDEMIE, s. f. / lactacidémie, s. f. / lactacid(a)emia. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***acidus*** *= acru; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența și concentrația *acidului lactic în sânge. Concentrația sa normală este de 0,6-1,8 mmol/l și crește în efortul muscular intens, în cursul *acidozelor lactice, în coma diabetică sau hepatică.

LACTALBUMINĂ, s. f. / lactalbumine, s. f. / lactalbumin. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb; -ină.*] Albumina din lapte.

β-LACTAM. Var. pentru betalactam (v.).

β-LACTAMAZĂ. Var. pentru betalactamază (v.).

β-LACTAMINE. Var. pentru betalactamine (v.).

LACTAT, adj., s. m. / lacté, -e, adj. (1), lactate, s. m. (2) / lacteal (1), lactate (2). [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte.*] 1) Care conține lapte, se bazează pe lapte. Ex.: regim l. 2) Sare a *acidului lactic.

LACTAT DEHIDROGENAZĂ, s. f. / lactatedéshydrogénase, s. f. / lactate dehydrogenase. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***de*** *= separat de; gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***gennan*** *= a produce; -ază.*] Enzimă care transformă acidul lactic în acid piruvic în prezența *NADH. A permis descoperirea *izoenzimelor. Abrev.: LDH.

LACTAȚIE, s. f. / lactation, s. f. / lactation. [*Lat.* ***lactatio, -onis*** *= alăptare, de la* ***lac, lactis*** *= lapte.*] 1) Proces de formare și de secreție a laptelui din celulele glandei mamare și de excreție a acestuia prin canalele galactofore. 2) Termen utilizat pentru denumirea perioadei în care o femeie alăptează.

LACTAZĂ, s. f. / lactase, s. f. / lactase. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; -ază.*] Sin.: β-D galactozidază (v. galactozidază).

LACTESCENT, adj. / lactescent, -e, adj. / lactescent. [*Lat.* ***lactescens,*** *de la* ***lactescere*** *= a preface în lapte și* ***lac, lactis*** *= lapte.*] Despre un fluid al cărui aspect macroscopic este asemănător cu laptele. Pop.: lăptos.

LACTOBACILLUS / Lactobacillus / Lactobacillus. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***bacillus*** *= bastonaș.*] Gen de *Lactobacillaceae*, considerat uneori în relație cu etiologia *cariei dentare, dar care, de obicei, nu este patogen. Produce prin fermentație *acid lactic.

LACTODENSIMETRU, s. n. / lactodensimètre, s. m. / lactodensimeter, lactometer. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact.*] V. densimetru.

LACTOFLAVINĂ, s. f. / lactoflavine, s. f. / lactoflavin. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***flavus*** *= galben; -ină.*] Sin.: vitamină B_2 (v.).

LACTOGEN, adj. / lactogène, adj. / lactogen. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Orice factor, substanță care stimulează lactația. Placenta secretă un hormon l.

LACTOGENEZĂ, s. f. / lactogenèse, s. f. / lactogenesis. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; gr.* ***gennesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Sin.: galactogeneză (v.).

LACTOGLOBULINĂ, s. f. / lactoglobuline, s. f. / lactoglobulin. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; gr.* ***globulus*** *= glob mic, dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină.*] *Globulină existentă în lapte. Laptele uman conține aproximativ 5,3 g globuline/litru.

LACTOSER, s. n. / lactosérum, s. m. / lactoserum. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***serum*** *= zer.*] Partea lichidă care rămâne din lapte după îndepărtarea cheagului rezultat din acțiunea fermenților (este lipsit de cazeină). L. conține *lactalbumine și *lactoglobuline, *lactoză și săruri minerale.

LACTOPROTEINĂ, s. f. / lactoprotéine, s. f. / lactoprotein. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; gr.* ***protos*** *= primul; -ină.*] Termen care cuprinde ansamblul proteinelor din lapte: imunoglobuline, lactoglobuline, lactalbumină și lactosiderofilină. În laptele de femeie, l. are concentrație mai mare decât cea a *cazeinei.

LACTOVEGETARIAN, adj., s. m. sau s. f. / lactovégétarien, -enne, adj., s. m. ou s. f. / lactovegetarian. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***vegetare*** *= a înviora, a însufleți, de la* ***vegetus*** *= viguros.*] 1) Se referă de obicei la caracterul unei alimentații bazate pe lapte, derivată din lapte și legume. 2) Persoană care respectă un regim l.

LACTOZĂ, s. f. / lactose, s. m. / lactose. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; oză - indică un glucid.*] $C_{12}H_{22}O_{11} \cdot H_2O$. Dizaharid care se găsește în lapte și este format dintr-o moleculă de *glucoză și una de *galactoză. Este o substanță organică incoloră, cu gust dulce. Se utilizează ca excipient pentru medicamente. Imposibilitatea organismului de a degrada l. determină *intoleranța la l.*, care apare în cazul absenței sau a insuficienței de secreție a *lactazei și poate fi congenitală sau dobândită (afecțiuni intestinale, parazitoze, rezecție chirurgicală a unui segment de intestin). Se manifestă mai frecvent la nou-născut, prin diarei acide, lactozurie și deficit ponderal.

LACTOZURIE, s. f. / lactosurie, s. f. / lactosuria. [*Lat.* ***lac, lactis*** *= lapte; oză - indică un glucid; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea de *lactoză în urină. Crește la femeia gravidă aproape de termen; la sugar, între 0-6 luni, este în medie de 370 mg/l urină, scade între 6 luni și 12 ani la 90 mg/l, iar la adult la 70 mg/l. Crește în intoleranța la lactoză.

LACUNĂ, s. f. / lacune, s. f. / lacuna. [*Lat.* ***lacuna*** *= groapă, gol.*] Zonă bine circumscrisă, de dimensiuni mici, normală (anatomică) sau patologică. Termenul este utilizat îndeosebi în imagistică: 1) Pe **radiografie*, diminuarea densității imaginii,

care prezintă o zonă clară, mai mult sau mai puțin bine delimitată; l. poate apărea pe un clișeu radiografic simplu sub forma unei amputații a conturului unui conduct opacifiat (calcul, tumoră a tubului digestiv) sau pe o angiografie (cheag sau placă de aterom). 2) Pe *scintigramă*, l. reprezintă o zonă de fixare redusă a compusului radioactiv, la nivelul unui organ sau țesut care în mod normal fixează *radiofarmaceuticul respectiv. 3) În neuropatologie, *l. cerebrală* reprezintă un focar de distrucție a parenchimului cerebral, care determină o leziune cavitară limitată, cu diametrul sub 0,5 cm. L. c. sunt, de regulă, complicații ale hipertensiunii arteriale, uneori fără manifestări clinice vizibile, sau, frecvent, manifestate printr-un *sindrom pseudobulbar. 4) În biofizică, l. se referă la absența unui atom sau a unui ion din structura reticulară a unui cristal.

LACUNĂ CORTICALĂ METAFIZARĂ / lacune corticale métaphysaire / fibrous cortical defect. L. osoasă observată radiologic la periferia metafizei unui os lung al membrelor, la adolescent.

LACUNĂ CUNEIFORMĂ / lacune cunéiforme / wedge areas in erosion. Formă tipică de *miloliză, localizată cel mai frecvent la nivelul coletului vestibular al caninului superior.

LACUNĂ OSTEOCITARĂ / lacune ostéocytaire / bone lacune, osseus lacune. Cavitate de mici dimensiuni săpată în țesutul osos, în care se află un *osteocit. Sin.: osteoplast.

LAGOFTALMIE, s. f. / lagophtalmie, s. f. / lagophthalmos. [*Gr.* **lagos** = *iepure;* **ophthalmos** = *ochi.*] Scurtare anormală a pleoapelor - îndeosebi a celei superioare - care împiedică acoperirea completă a globului ocular.

LALOPATIE, s. f. / lalopathie, s. f. / lalopathy. [*Gr.* **lalein** = *a vorbi;* **pathos** = *boală.*] Denumire generală a tuturor tulburărilor de utilizare a cuvintelor vorbite sau scrise, constând fie în alterarea pronunției cuvintelor, fie în tulburarea utilizărilor acestora ca simbol.

LAMARCKISM, s. n. / lamarckisme, s. m. / lamarckism. [**Jean-Baptiste de Lamarck,** *cavaler, naturalist francez, 1744-1829.*] Teorie elaborată de Lamarck (și publicată în *Philosophie zoologique*, 1809) care a explicat *evoluția ființelor vii prin influența variațiilor de mediu asupra comportamentului, apoi asupra morfologiei organismelor. Deși așa-zisa moștenire a caracterelor dobândite nu a fost demonstrată categoric, l. rămâne un moment în istoria evoluționismului. V. evoluție, darwinism, neodarwinism.

LAMĂ, s. f. / lame, s. f. / lamina (anat.), slide (micr.). NA: lamina, pl. laminae (2). [*Lat.* **lamina** = *lamă, foaie subțire.*] 1) Fragment din sticlă subțire pe care se aplică preparatul microscopic. 2) Formațiune anatomică sau embrionară din care se vor dezvolta elemente comune.

LAMĂ BAZALĂ / lame basale / basement lamina. NA: lamina basalis. Structură glicoprotidică microfibrilară situată la baza epiteliilor și a numeroase tipuri de celule, cum sunt celulele musculare sau adipocitele. L. b. este alcătuită din glicoproteine (îndeosebi *laminină), mucopolizaharide și colagen. Distribuția l. b. reflectă funcții multiple de susținere și schimb, iar asocierea cu *plasmalema se exprimă în patologie. Sin.: membrană bazală.

LAMĂ VERTEBRALĂ / lame vertébrale / vertebral lamina. NA: lamina arcus vertebrae. Termen anatomic care definește fiecare dintre cele două segmente laterale posterioare ale arcului vertebral, care se întind de la pediculi la apofiza spinoasă și delimitează posterior orificiul vertebral.

LAMBDA s. m. / lambda s. m. / lambda. [λ = *a 12-a literă a alfabetului grec.*] 1) Denumire utilizată în anatomia topografică pentru desemnarea punctului de intersecție a suturii sagitale cu sutura lambdoidă, corespunzând, la nou-născut, *fontanelei posterioare. 2) Literă din alfabetul grec utilizată drept simbol al unor mărimi fizice, îndeosebi pentru lungimea de undă și pentru constanta de dezintegrare radioactivă.

LAMBLIA / lamblia / lamblia. [**Vilem Dusan Lambl,** *medic ceh, 1824-1895.*] Gen de protozoar flagelat, parazit în tractul intestinal al omului și al animalelor; provoacă diarei intermitente și *malabsorbție, iar uneori colecistită. Specia parazită la om: *Giardia lamblia* (*G. intestinalis*). Sin.: *Giardia*.

LAMBLIAZĂ, s. f. / lambliase, s. f. / lambliasis. [**Vilem Dusan Lambl,** *medic ceh, 1824-1895; -ază.*] Infecție cu protozoare din genul *Lamblia*. Sin.: giardiază.

LAMBOU, s. n. / lambeau, s. m. / flap (chir.). [*Fr.* **lambeau,** *din limba francilor stabiliți în Galia* **labba** = *bucată de stofă.*] Fragment de piele, mușchi și uneori de epiploon, de formă variabilă, care nu este legat de țesutul de origine decât printr-un pedicul nutritiv. Este utilizat în chirurgia plastică pentru a acoperi anumite pierderi de substanță, când o plagă nu se cicatrizează spontan. Se descriu numeroase tipuri de l.

LAMBOU DE ALUNECARE / lambeau de glissement / advancement flap. Varietate de l. de formă dreptunghiulară care, după o disecție subcutanată întinsă, este adus în zona pierderii de substanță folosindu-se elasticitatea întregii structuri, de la pedicul până la marginea liberă.

LAMBOU BIOLOGIC / lambeau biologique / biological flap. Varietate de l. cutaneoadipos caracterizat prin secționarea întregii suprafețe cutanate, cu păstrarea în profunzime a pediculului vascular.

LAMBOU LA DISTANȚĂ / lambeau à distance / distant flap, jump flap. L. amplasat la distanță de locul de prelevare, a cărui vitalitate este menținută prin păstrarea pediculului vascular propriu, care este secționat doar atunci când, după aproximativ trei săptămâni, legăturile formate cu suprafața receptoare sunt suficiente pentru a-i permite o existență autonomă.

LAMBOU LOCAL / lambeau local / local flap, blood carrying flap. Varietate de l. prelevat din imediata vecinătate a pierderii de substanță ce trebuie acoperită și care își păstrează definitiv pediculul nutritiv.

LAMBOU ÎN Z / lambeau en Z / Z flap. Varietate de l. utilizată frecvent pentru corectarea unei cicatrice retractile. Incizia se practică în Z, rezultând două l. în formă de triunghi echilateral care se pot decola și permuta.

LAMELĂ, s. f. / lamelle, s. f. / lamella. [*Lat.* **lamella** = *lamă mică, dim. de* **lamina** = *lamă, foaie subțire.*] Lamă mică: 1) Placă de sticlă foarte subțire utilizată pentru menținerea preparatului microscopic pe *lamă. 2) Formațiune anatomică: a) *l. concentrică* alcătuiește sistemul haversian în osul compact; b) *l. circumferențială*, pătură subțire osoasă situată sub periost etc.

LAMINA, s. f. / lamina, s. f. / lamina. NA: lamina, pl. laminae. [*Lat.* **lamina** = *lamă, foaie subțire.*] Strat subțire care face parte din structura unei formațiuni anatomice complexe: 1) *L. alara*, peretele lateral al tubului neural. 2) *L. cartilajelor tiroidiene*, cele două lame din care este format cartilajul tiroid. 3) *L. cribrosa*: platoul cribriform al osului etmoid. 4) *L. densa*: membrana bazală glomerulară. În general, este sin. cu: lamă, pătură.

LAMINE, s. f. pl. / lamines, s. f. pl. / lamins. [*Lat.* **lamina** = *lamă, foaie subțire.*] *Filamente intermediare de tip IV, constituind o rețea cu o grosime de 10-20 nm, denumită lamina nucleară și situată între cromatină și membrana nucleară internă. Se disting l. A, B și C, alcătuite fiecare din sute de aminoacizi. L. A și C (cu M_r 70 și respectiv 60 kDa) prezintă secvențe C-terminale omologe cu cele ale *keratinelor. În timpul perioadei G2 a *ciclului celular, l. se modifică profund, iar l. B, cu M_r 67 kDa, joacă rol de „centru organizator" al l. A și C care, după defosforilare, formează lamina nucleară.

LAMINECTOMIE, s. f. / laminectomie, s. f. / laminectomy. [*Lat.* ***lamina*** *= lamă, foaie subțire; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Excizia arcului posterior al unei vertebre, deci a procesului spinos și a celor două lame adiacente. Este un timp operator în intervențiile pe măduva spinării.

LAMININĂ, s. f. / laminine, s. f. / laminin. [*Lat.* ***lamina*** *= lamă, foaie subțire; -ină.*] Termen generic pentru un complex glicoproteic constituent al *lamei bazale, cu M_r 850 kDa, alcătuit din trei lanțuri polipeptidice denumite laminina A (400 kDa și peste 3 000 de aminoacizi), laminina B_1 (230 kDa) și laminina B_2 (200 kDa), fiecare dintre aceste două lanțuri având circa 1 500 de aminoacizi. Cele trei lanțuri formează un trimer în formă de cruce, la nivelul căruia fiecare lanț prezintă domenii globulare funcționale. Prin domeniile funcționale, l. se leagă de receptorii specifici de pe suprafața celulelor, dar și de componente ale *matricei extracelulare ca *heparan sulfatul și *colagenul tip IV. Receptorul pentru l., cu M_r 67 kDa, aparține familiei *integrinelor. Genele codante pentru l. se află pe cromozomul 18 pentru lanțul A, iar pentru lanțurile B_1 și B_2 pe cromozomul 1. L. au ca proprietate majoră legarea componentelor matricei extracelulare între ele, dar și cu membrana celulară (împreună cu alte glicoproteine ca *fibronectina, *trombospondina, *tenascina etc.). De asemenea, l. ar fi implicată și în procesele de *angiogeneză, producând alinierea celulelor endoteliale în tuburi capilare, precum și în producerea *metastazelor.

LAMINOTOMIE, s. f. / laminotomie, s. f. / laminotomy. [*Lat.* ***lamina*** *= lamă, foaie subțire; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Rezecția uneia sau mai multor *lame vertebrale.

LAMPĂ, s. f. / lampe, s. f. / lamp. [*Lat.* ***lampas, -adis*** *= torță, candelabru.*] Aparat, dispozitiv care furnizează lumină și căldură. Ex.: 1) *L. cu alcool*, pentru încălzirea unor materiale. 2) *L. cu arc*, formată din doi electrozi supuși unei diferențe de potențial, între care se produce un „arc" electric, generator de lumină intensă. 3) *L. de cuarț, cu vapori de mercur.* 4) *L. cu fantă*, asociată la biomicroscop. 5) *L. scialitică*, pentru sălile de operație, care, prin așezarea oglinzilor și datorită proiecției luminii, nu lasă umbre la nivelul câmpului operator.

LANCINAȚIE, s. f. / lancination, s. f. / shooting (of pain). [*Lat.* ***lancinare*** *= a sfârteca, a sfâșia.*] Durere rapidă, asemănătoare înțepăturii unei lance.

LANOLINĂ, s. f. / lanoline, s. f. / lanolin. [*Lat.* ***lana*** *= lână;* ***oleum*** *= ulei; -ină.*] Produs obținut prin purificarea grăsimilor din seul de oaie: amestec pe jumătate cu apă și adăugare de substanțe parfumate. Unguent ideal al pielii; în l. se pot adăuga și unele medicamente cu acțiune locală.

LANTANIDE, s. n. pl. / lanthanides, s. m. / lanthanides. [*Gr.* ***lanthanein*** *= a fi ascuns.*] Elementele chimice cu Z între 58 și 71 (pământuri rare), urmând după lantan.

LANȚ, s. n. / chaîne, s. f. / chain. [*Bulgară* ***lanec*** *= lanț.*] 1) Termen general care desemnează o succesiune de elemente, macroscopice sau microscopice, constituind împreună o entitate anatomică și/sau funcțională, ca parte a unei alte structuri. Ex.: l. ganglionar limfatic, *l. simpatic, *l. ușor sau greu (în structura *imunoglobulinelor). 2) Succesiune de fenomene sau procese în relație unele cu altele, care constituie împreună un ansamblu funcțional. Ex.: *l. respirator. 3) Serie de atomi de carbon din unele molecule organice. 4) Ansamblu de aminoacizi legați unul de celălalt prin *legături peptidice, denumit *l. peptidic* sau *polipeptidic*.

LANȚ GREU / chaîne lourde / heavy chain, H chain. Sin.: lanț H. V. imunoglobulină.

LANȚ H / chaîne H / H chain. [*Abrev. engl. de la* ***Heavy*** *= greu.*] Sin.: lanț greu. V. imunoglobulină.

LANȚ L / chaîne L / L chain. [*Abrev. engl. de la* ***Light*** *= ușor.*] Sin.: lanț ușor. V. imunoglobulină.

LANȚ RESPIRATOR / chaîne respiratoire / respiratory chain. Ansamblu de proteine și de transportori de electroni alcătuit din cinci complexe, care asigură respirația mitocondriilor și producerea de energie. Cele cinci complexe sunt următoarele: I: NADH - ubichinonă reductază; II: succinat - ubichinonă reductază; III: ubichinonă - citocrom c reductază; IV: citocrom oxidază; V: ATP sintetază. Patologia mitocondrială (*mitocondropatiile) reprezintă consecința perturbării unuia sau mai multora dintre aceste complexe.

LANȚ SIMPATIC / chaîne sympathique / sympathetic trunk. NA: truncus sympathicus. Ansamblu de *ganglioni nervoși, situați la dreapta și la stânga feței anterioare a corpilor vertebrali și legați unii cu alții printr-un cordon nervos intermediar. L. s. reprezină porțiunea periferică a *sistemului nervos simpatic.

LANȚ TROFIC / chaîne trophique / trophic chain. Unitate funcțională de transformare a substanței și de transfer de energie, alcătuită dintr-un șir de specii, pornind de la o bază trofică și sfârșind cu un răpitor de vârf sau un ultrahiperparazit. *L. t. de predatori* este alcătuit dintr-un șir de animale care pradă specia precedentă. *L. t. de paraziți* constă într-un șir de organisme care parazitează organismul precedent.

LANȚ UȘOR / chaîne légère / light chain, L chaine. Sin.: lanț L. V. imunoglobulină.

LANȚETĂ, s. f. / lancette, s. f. / lancet. [*Lat.* ***lancea*** *= lance.*] Bisturiu cu lamă fină, triunghiulară, cu două tăișuri; servește la scarificarea tegumentelor.

LANUGO, s. m. / lanugo, s. m. / lanugo. [*Lat.* ***lanugo, -inis*** *= puf.*] Părul fin care acoperă corpul fetusului, cu excepția palmelor și plantelor.

LAPAROSCOP, s. n. / laparoscope, s. m. / laparoscope. [*Gr.* ***lapara*** *= flanc, abdomen;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscop adaptat pentru a permite examinarea cavității abdominale.

LAPAROSCOPIE, s. f. / laparoscopie, coelioscopie s. f. / laparoscopy. [*Gr.* ***lapara*** *= flanc, abdomen;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: celioscopie (v.).

LAPAROSCHIZIS, s. n. / laparoschisis, s. n. / laparoschisis. [*Gr.* ***lapara*** *= flanc, abdomen;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despărți.*] *Agenezie a peretelui abdominal localizată lateroombilical, care creează un orificiu la nivelul căruia se produce o eventrație fetală de viscere. Localizarea distinctă față de orificiul ombilical și absența învelișului amniotic permit distingerea acestei malformații de *omfalocel.

LAPAROTOMIE, s. f. / laparotomie, coeliotomie s. f. / laparotomy. [*Gr.* ***lapara*** *= flanc, abdomen;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Termen care desemnează inciziile abdominale efectuate în scopul abordului chirurgical al organelor intraabdominale. Etimologic, acest termen ar trebui să desemneze numai inciziile de la nivelul flancurilor, deci laterale, ale abdomenului. Pentru toate inciziile abdominale, indiferent de localizare, termenul corect etimologic este *celiotomie. În practică sunt utilizați ambii termeni. L. (ca prim timp în numeroase intervenții chirurgicale abdominale) pot fi clasificate în: verticale, oblice și transversale, fiecare de diferite tipuri, în funcție de localizare.

LAPSUS, s. n. / lapsus, s. m. / lapse of the tongue, lapse of the pen. [*Lat.* ***lapsus*** *= alunecare, prăbușire, de la* ***labi*** *= a aluneca, a cădea.*] Eroare comisă în vorbire (*l. linguae*) sau în scris (*l. calami*) care constă în înlocuirea cuvântului așteptat cu altul. Cauze: oboseală, excitație sau tulburare a atenției. Conform psihanalizei, starea fiziologică poate favoriza lapsusurile prin diminuarea controlului de sine, dar nu le creează.

De aceea, în psihanaliză se consideră că l. sunt consecința opoziției a două intenții diferite, dintre care una este preconștientă sau inconștientă. L. poate fi un *act ratat, care să dezvăluie o dorință inconștientă refulată.

LAPTE, s. m. sing. / lait, s. m. sing. / milk. [*Lat. lac, lactis = lapte.*] Produs de secreție a glandelor mamare. Conține principiile nutritive în condiții optime de sterilitate și digestibilitate: proteine, glucide, lipide, săruri minerale, anticorpi. Secreția de l. imediat după naștere se numește *colostru. După 3-4 zile apare secreția propriu-zisă.

LARGACTIL, s. m. / largactyle, s. m. / largactyl. Sin.: clorpromazină (v.).

LARINGE, s. n. / larynx, s. m. / larynx. NA: larynx, pl. larynges. [*Gr. larynx, -yngos = laringe.*] Formațiune anatomică tubulară situată în regiunea cervicală, antero-median. Este interpus între trahee și faringe, cu care se continuă. Cuprinde *corzile vocale, o musculatură proprie și un schelet alcătuit din patru perechi de cartilaje laterale și trei cartilaje mediane impare (epiglotic, tiroid și cricoid). Este organul central al fonației, asigurată de corzile vocale. V. și ventricul Morgagni.

LARINGECTOMIE, s. f. / laryngectomie, s. f. / laryngectomy. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; ektome = excizie.*] Operație constând din extirparea totală sau parțială a laringelui.

LARINGISM, s. n. / laryngisme, s. m. / laryngismus. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; -ism.*] Îngustare spasmodică sau închidere a orificiului *glotei.

LARINGITĂ, s. f. / laryngite, s. f. / laryngitis, croup. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a laringelui. Forme: 1) *L. atrofică*, formă a l. catarale cronice. 2) *L. catarală cronică*, marcată prin atrofia glandelor și membranei mucoasei. 3) *L. subglotică*, acută sau striduloasă, apare la copii și se caracterizează prin accese de sufocare, chinte de tuse.

LARINGOCEL, s. n. / laryngocèle, s. f. / laryngocele. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; kele = tumoră, hernie.*] Tumoră chistică aeriană care se dezvoltă la nivelul *ventriculului Morgagni, pe baza unei predispoziții congenitale. Se poate extinde în vestibulul laringelui sau în exterior, în regiunea antero-laterală a gâtului.

LARINGOFISURĂ, s. f. / laryngofissure, s. f. / laryngofissure. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; lat. fissura = fantă, crăpătură, de la fissus = despicat și findere = a despica.*] Tehnică chirurgicală care constă în practicarea unei incizii verticale a laringelui, situată median și anterior, la nivelul *cartilajului tiroid. L. permite exereza unor leziuni limitate ale *corzilor vocale. V. și tirotomie.

LARINGOMALACIE, s. f. / laryngomalacie, s. f. / laryngomalacia. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; malakia = înmuiere, de la malakos = moale.*] Flaciditate a părții superioare a laringelui, care provoacă *stridorul nou-născuților.

LARINGOPLEGIE, s. f. / laryngoplégie, s. f. / laryngoplegia. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; plege = lovitură.*] Paralizia mușchilor laringelui.

LARINGOSCOP, s. n. / laryngoscope, s. m. / laryngoscope. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Instrument optic pentru examinarea laringelui. În principiu, este alcătuit dintr-o mică oglindă prevăzută cu un sistem de iluminare. Transmisia luminii la ochiul observatorului se face prin fibre de sticlă.

LARINGOSCOPIE, s. f. / laryngoscopie, s. f. / laryngoscopy. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examen vizual al laringelui cu ajutorul *laringoscopului.

LARINGOSPASM, s. n. / laryngospasme, s. m. / laryngospasm. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; spasmus = contracție.*] 1) Contracție bruscă a mușchilor laringieni, care antrenează un blocaj al căii glotice prin acolarea *corzilor vocale. L. poate surveni uneori la debutul unei anestezii generale. 2) Acces de sufocare debutând cu o inspirație zgomotoasă, urmată de mișcări inspiratorii tot mai scurte și o fază de apnee cu cianoză. Survine la sugar, în unele boli acute. Sin.: spasm glotic esențial al sugarilor.

LARINGOSTROBOSCOP, s. n. / larynostroboscope, s. m. / larynostroboscope. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; strobos = învârtire, rotire; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Aparat utilizat pentru studiul mobilității *corzilor vocale.

LARINGOTOMIE, s. f. / laryngotomie, s. f. / laryngotomy. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Deschiderea chirurgicală a laringelui, limitată la un segment sau pe toată înălțimea acestuia.

LARINGOTRAHEOBRONȘITĂ, s. f. / laringotrachéobronchite, s. f. / laryngotracheobronchitis. [*Gr. larynx, -yngos = laringe; arteria trakheia = arteră rugoasă, trahee, de la trakhys = rugos; lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie; -ită.*] Inflamație concomitentă a laringelui, traheei și bronhiilor. Forma acută, frecventă la copii, are evoluție gravă.

LARVA MIGRANS CUTANATĂ / larva migrans cutanée / cutaneous larva migrans. Leziuni cutanate *serpiginoase, mobile și pruriginoase, având aspectul unei dâre roșiatice, cu localizare pe tegumente infiltrate și eritematoase. Reprezintă consecința deplasării sub piele a unei larve de insectă (*miază adevărată) sau a unei larve de *nematod (pseudomiază) a căror gazdă specifică este un animal și care se află în impas la om.

LARVA MIGRANS VISCERALĂ / larva migrans viscérale / visceral larva migrans. Sindrom determinat de diferite larve de paraziți ai animalelor, care nu au condiții optime de viață la om. Semnul cel mai constant este o *eozinofilie sanguină de lungă durată și adesea foarte crescută.

LARVAT, adj. / larvé, -e, adj. / larvate. [*Lat. larva = mască, arătare.*] Cu referire la o boală cu tablou clinic și/sau paraclinic atipic, cu modificări patologice discrete. Există tendința (uneori nefondată) ca o boală l. să fie asimilată formei benigne și atenuate a acesteia.

LARVĂ, s. f. / larve, s. f. / larva. [*Lat. larva = mască, arătare.*] Stadiu de dezvoltare a unei insecte. În medicină prezintă interes l. care induc un tablou patogen în organismul uman. Ex.: l. de filaria, ale teniilor etc.

LASER, s. n. / laser, s. m. / laser. [*Acronim engl. pentru Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation = amplificarea luminii prin emisie stimulată a radiației.*] Instalație pentru generarea și amplificarea radiațiilor electromagnetice din domeniul vizibil, bazată pe fenomenul de emisie stimulată a radiației. Rezultă un fascicul luminos monocromatic paralel, coerent și foarte intens, cu lungime de undă situată în regiunile ultraviolet, vizibil sau infraroșu ale spectrului. Ex.: *l. cu rubin* emite în infraroșu (lungime de undă circa 1 000 nm), *l. cu argon* în albastru-verde (500 nm), *l. cu CO_2* în infraroșu (10 600 nm), iar *l. cu heliu-neon* în roșu (circa 690 nm). L. exercită asupra țesuturilor vii efecte termice, fotochimice și mecanice. Aplicațiile medicale principale ale l. sunt: 1) În oftalmologie, îndeosebi în tratamentul *decolării de retină și al altor leziuni retiniene. 2) În chirurgie, datorită posibilității efectuării unor incizii precise și localizate, o hemostază perfectă la nivelul vaselor mici, o cicatrizare bună și o asepsie perfectă. Utilizarea l. în medicină este în continuă extensie. Un domeniu de mare interes, îndeosebi în cercetare, este microscopia optică de baleiaj folosind l.

LATENT, adj. / latent, -e, adj. / latent. [*Lat. **latens, -ntis** = ascuns, de la **latere** = a se ascunde.*] 1) Despre o boală ale cărei simptome nu sunt aparente sau se manifestă imprecis. 2) Despre un germen patogen a cărui prezență în organism nu se manifestă.

LATENȚĂ, s. f. / latence, s. f. / delay. [*Lat. **latens, -ntis** = ascuns, de la **latere** = a se ascunde.*] 1) Stare de inactivitate aparentă. 2) Interval de timp între aplicarea unui stimul și prima manifestare de răspuns a organului excitabil.

LATERAL, adj. / latéral, -ale, -aux, adj. / lateral. [*Lat. **lateralis** = lateral, de la **latus, -eris** = latură.*] Depărtat de axul de simetrie al corpului. Sin.: extern. V. și medial.

LATERODUCȚIE, s. f. / lateroduction, s. f. / lateroduction. [*Lat. **latus, -eris** = latură; **ductio, -onis** = ducere, de la **ducere** = a duce, a purta.*] Mișcare de la *medial spre *lateral. Ex.: deplasarea laterală a globilor oculari.

LATEROFLEXIE, s. f. / latéroflexion, s. f. / lateroflexion. [*Lat. **latus, -eris** = latură; **flexio, -onis** = îndoire, de la **flectere** = a îndoi.*] Arcuirea sau curbarea laterală a unui organ. *L. uterului* este devierea în care corpul acestui organ basculează spre una din părți, în timp ce colul uterin conservă poziția sa normală.

LATEROGNAȚIE, s. f. / latérognathie, s. f. / laterognathia. [*Lat. **latus, -eris** = latură; gr. **gnathos** = falcă, maxilar.*] Deformare a maxilarului observată atunci când mijlocul unei arcade dentare nu coincide cu planul de simetrie al feței.

LATEROPOZIȚIE, s. f. / latéroposition, s. f. / lateroposition. [*Lat. **latus, -eris** = latură; **positio, -onis** = punere, poziție, de la **ponere** = a pune.*] În general, poziția laterală (față de planul median al organismului) a unei structuri anatomice: 1) Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la o poziție anormală, rezultată prin deplasare laterală. Ex.: l. uterului (deplasarea în totalitate a uterului la dreapta sau la stânga, spre deosebire de *lateroversia uterină). 2) În stomatologie, deviație a unuia sau a mai multor dinți spre dreapta sau spre stânga.

LATEROPULSIE, s. f. / latéropulsion, s. f. / lateropulsion. [*Lat. **latus, -eris** = latură; **pulsio, -onis** = împingere, respingere, de la **pellere** = a împinge.*] Termen care definește manifestarea clinică a unor boli ce implică tulburări de echilibru și care constă în tendința de deplasare laterală lentă, involuntară a organismului pacientului aflat în ortostatism. L. se observă atât în repaus, cât și la mers și este determinată de afectarea căilor vestibulare. V. și antepulsie, retropulsie, semn Romberg.

LATEROVERSIE, s. f. / latéroversion, s. f. / lateroversion. [*Lat. **latus, -eris** = latură; **versus**, de la **vertere** = a întoarce.*] 1) Înclinare laterală parțială a unui organ. Ex.: l. uterului, în care fundul organului este înclinat la dreapta sau la stânga, în timp ce colul, prin basculare, este înclinat latero-superior de partea opusă. 2) În stomatologie, sin.: lateropoziție, 2 (v.).

LATEX, s. n. / latex, s. m. / latex. [*Lat. **latex, -icis** = lichid.*] Suc dens și vâscos, de culoare albicioasă, produs de numeroase plante și conținut în vasele lactifere, de unde este obținut prin incizie la nivelul tijei sau a trunchiului plantei. L. reprezintă pentru plantă un mijloc de protecție contra leziunilor. Numeroase tipuri de l., îndeosebi cauciucul și *gutaperca, reprezintă obiectul unor aplicații industriale, inclusiv în medicină. V. și test de aglutinare cu latex.

LATIRISM, s. n. / lathyrisme, s. m. / lathyrism. [*Gr. **lathyros** = bob-de-țarină, plantă leguminoasă a cărei varietate mirositoare este mazărea furajeră; -ism.*] Boală provocată de consumul îndelungat al unei specii de mazăre furajeră, *Lathyrus sativus*. Simptomatologie: *paraplegie spasmodică foarte accentuată. L. experimental la șobolan servește pentru studiul îmbătrânirii colagenului, îndeosebi la nivel arterial.

LATRINĂ, s. f. / latrines, s. f. pl. / latrine. [*Lat. **latrina** = latrină, de la **lavatrina** = cameră de baie și **lavare** = a spăla.*] Sistem de îndepărtare a dejecțiilor umane în localitățile lipsite de canalizare.

LAUDANUM SYDENHAM / laudanum de Sydenham / laudanum. Tinctură de *opiu utilizată pe cale externă sau internă ca analgezic și antispasmodic.

LAVAJ, s. n. / lavement, s. m. / enema, lavement. [*Lat. **lavare** = a spăla.*] Sin.: spălătură (v.).

LAVAJ BARITAT / lavement baryté / barium lavage. Introducerea de bariu în colon, în scopul opacifierii radiologice.

LAVAJ BRONHOALVEOLAR / lavage broncho-alvéolaire / broncho-alveolar lavage. Introducerea în bronhii și în alveolele pulmonare, sub control fibroscopic, a unei soluții de clorură de sodiu, urmată de aspirația lichidului, care este colectat pentru examen citobacteriologic și biochimic.

LAXATIV, adj., s. n. / laxatif, -ive, adj., s. m. / laxative. [*Lat. **laxare** = a relaxa, a lărgi, de la **laxus** = destins, larg.*] 1) Care produce purgație. 2) Preparatul care are această acțiune.

LAXITATE, s. f. / laxité, s. f. / laxity. [*Lat. **laxitas, -atis** = destindere, relaxare, de la **laxus** = destins, larg.*] Defect de tensiune sau de rezistență al fibrelor musculare, conjunctive sau elastice. *L. articulară* reprezintă o mobilitate articulară anormală ca amplitudine sau sens din cauza unor leziuni ligamentare, a unei paralizii sau din cauze congenitale.

LĂCRIMARE, s. f. / larmoiement, s. m. / lacrimation. [*Lat. **lacrima** = lacrimă.*] Aflux crescut de lacrimi la nivelul conjunctivei. L. se poate produce prin hipersecreție, când se însoțește de *rinoree, sau prin stagnare ori eliminare redusă, din cauza unei obstrucții a căilor lacrimale, când lacrimile debordează din *lacul lacrimal și curg pe obraji, rezultând *epifora.

LĂUZĂ. Var. pentru lehuză (v.).

LĂUZIE. Var. pentru lehuzie (v.).

LECITINAZĂ, s. f. / lécithinase, s. f. / lecithinase. [*Gr. **lekithos** = gălbenuș de ou; -ină; -ază.*] Sin.: fosfolipază (v.).

LECITINĂ, s. f. / lécithine, s. f. / lecithin. [*Gr. **lekithos** = gălbenuș de ou; -ină.*] Sin.: fosfatidilcolină (v.).

LECTINE, s. f. / lectines, s. f. / lectins. [*Lat. **legere** = a culege; -ină.*] Proteine de origine vegetală, extrase în principal din leguminoase. Ele au *situsuri stereospecifice care permit să se lege specific la unele zaharuri. Cea mai mare parte dintre lectine au mai multe situsuri de fixare. Puse în prezența unei suspensii celulare, ele formează punți între celulele vecine și provoacă aglutinarea lor. Această proprietate a fost demonstrată mai întâi cu globulele roșii, de aceea lectinele se mai numesc fitohemaglutinine.

LEGĂTURĂ, s. f. / liaison, s. f. / bond. [*Lat. **ligatura** = legătură.*] Termen utilizat cu sensul de *legătură chimică. V. în continuare.

LEGĂTURĂ CHIMICĂ / liaison chimique / chemical bond. Termen pentru desemnarea globală a interacțiunilor dintre atomi care conduc la formarea de agregate stabile, cu dimensiuni finite și structură definită (*molecule) sau la formarea de cristale ionice metalice. Termenul se extinde și la interacțiunile dintre molecule, mai puțin stabile decât cele atomice, dar suficiente pentru a forma asocieri cu structură definită. Aceste interacțiuni, care privesc în principal electronii învelișului exterior al atomilor, produc modificări sensibile în distribuția electronilor proprii atomilor izolați. Bazele teoriei electronice a l. c. au fost formulate inițial prin modelul lui G. N. Lewis: l. c. nu interesează decât electronii periferici ai atomilor, orice atom având tendința să formeze în jurul lui un strat complet de electroni, rezultat din punerea în comun a electronilor din stratul propriu extern cu cei din straturile externe ale unuia sau

ale mai multor atomi. Deoarece natura l. c. nu poate fi explicată fără să se țină cont de mecanica cuantică, L. C. Pauling a elaborat metoda de aproximație a legăturii de valență, iar R. S. Millikan - metoda de aproximație a orbitalilor moleculari. Prin aceasta din urmă se descrie distribuția electronilor moleculei aplicând tehnici elaborate pentru distribuția electronilor în atomi izolați.

LEGĂTURĂ COMPETITIVĂ / liaison compétitive / competitive binding. Se vorbește de l. c. când două (sau mai multe) molecule au același *situs de fixare. În acest caz, legarea se produce în funcție de *afinitate, molecula cu afinitatea cea mai mare ocupând situsurile.

LEGĂTURĂ FOSFODIESTER / liaison phosphodiester / phosphodiester bond. L. care unește două *nucleotide succesive în acizii nucleici. Rezultă din eliminarea unei molecule de apă între o funcție acidă a unei grupări fosfat din primul nucleotid și o funcție alcool a pentozei din cel de-al doilea nucleotid, învecinat.

LEGĂTURĂ DE HIDROGEN / liaison hydrogène / hydrogen bond. L. între un atom foarte electronegativ (O, S, F, N) al unei molecule și un atom de hidrogen electropozitiv aparținând unei alte molecule (*l. de h. intermoleculară*) sau unei alte grupări chimice ale aceleiași molecule (*l. de h. intramoleculară*). Această legătură posedă o energie maximă când atomii componenți sunt liniari. L. de h. sunt de slabă energie (în medie 6 kJ/mol). Rolul biologic al l. de h. este capital, deoarece acestea mențin structura spațială a celor mai importante biomolecule: *acizi nucleici (cele două lanțuri ale dublei elice de ADN sunt menținute împreună prin l. de h.), *proteine (menținerea structurilor secundare de tip α-helix și de tip β-pliat), *poliozide. De asemenea, în lichidele în care se manifestă acest tip de legătură apar fenomene de asociere moleculară. Este îndeosebi cazul moleculelor de apă, care se pot asocia între ele sau cu alte molecule. Această asociere se reflectă în rolurile biologice ale apei.

LEGĂTURĂ INVERSĂ / feed-back / feed-back. Sin.: conexiune inversă (v.).

LEGĂTURĂ PEPTIDICĂ / liaison peptidique / peptidic bond. L. amidică (CO-NH) rezultată din eliminarea unei molecule de apă între funcția acid a unui acid α-aminat și funcția amină a altui acid aminat. L. p. leagă acizii α-aminați în proteine în cadrul *structurii primare.

LEGĂTURI ÎNCRUCIȘATE / liaisons croisées / cross-linking. *L. covalente sintetice sau naturale între lanțurile laterale de aminoacizi ale lanțurilor proteice, direct sau prin intermediul unei substanțe.

LEGE, s. f. / loi, s. f. / law. [*Lat. lex, legis = lege.*] Expresia raporturilor constante între fenomenele lumii fizice, care permite a prevedea că, în anumite circumstanțe date, un anumit fenomen se va produce în mod necesar. Ex.: 1) *L. balansării*, sin.: legea lucrului constant (v.). 2) *L. combinațiilor chimice*: v. legile combinațiilor chimice. 3) *L. conservării energiei*: principiul I al termodinamicii, conform căruia la trecerea unui sistem termodinamic dintr-o stare în alta, variația energiei interne este egală cu suma dintre lucrurile mecanice echivalente tuturor acțiunilor externe (mecanice, termice, electrice, magnetice etc.) care au concurat la schimbarea stării. 4) *L. dezintegrării radioactive*: l. statistică ce permite calculul numărului N de nuclee radioactive rămase nedezintegrate la momentul t: $N_{(t)} = N_0 e^{-\lambda t}$, în care λ este constanta radioactivă (sau de dezintegrare), care depinde de natura radioizotopului implicat în procesul de *dezintegrare. 5) *L. lucrului constant*: când o supraapăsare se efectuează constant asupra unui cartilaj în creștere, acesta dă naștere unui os consistent și de volum micșorat, iar în partea cu presiune normală, unui os spongios mărit de volum. Sin.: legea balansării. 6) *L. pătratului distanței*: în radiobiologie, intensitatea fasciculului iradiant scade cu pătratul distanței. 7) *Legile combinațiilor chimice*, l. de bază ale chimiei: a) *l. conservării masei*, conform căreia suma maselor corpurilor intrate în reacție este egală cu suma maselor corpurilor rezultate din reacție; b) *l. proporțiilor multiple*, după care elementele chimice se combină totdeauna în anumite proporții constante de masă; c) *l. proporțiilor definite*, conform căreia diferitele cantități dintr-un element, ce formează mai multe combinații chimice cu o cantitate mereu aceeași din alt element, se află între ele într-un raport de numere întregi și mici. 8) *L. segregării* sunt în număr de trei: uniformitatea hibrizilor în prima generație, segregarea caracterelor în generația a doua, l. independenței caracterelor. Sin.: legile Mendel. V. în continuare legi mai importante cu aplicații în medicină.

LEGEA AVOGADRO / loi d'Avogadro / Avogadro's law. [*Amedeo Avogadro, fizician italian, Torino, 1776-1856.*] Volume egale de gaze, în aceleași condiții fizice, conțin același număr de molecule.

LEGEA BEHRING / loi de Behring / Behring's law. [*Emil Adolph von Behring, bacteriolog german, Marbourg, 1854-1917.*] Serul imun de la o persoană imunizată transferat la o persoană neimunizată determină o imunizare temporară a acesteia din urmă.

LEGEA BELL / loi de Bell / Bell's law. [*Sir Charles Bell, chirurg și fiziolog scoțian, Londra, 1774-1842.*] Sin.: legea Bell-Magendie (v.).

LEGEA BELL-MAGENDIE / loi de Bell-Magendie / Bell-Magendie law. [*Sir Charles Bell, chirurg și fiziolog scoțian, Londra, 1774-1842; François Magendie, fiziolog francez, 1783-1855.*] Rădăcinile anterioare ale nervilor spinali sunt motorii, iar cele posterioare senzitive.

LEGEA BERGONIÉ-TRIBONDEAU / loi de Bergonié-Tribondeau / Bergonié-Tribondeau law. [*Jean Alban Bergonié, medic francez, 1857-1925; L. Tribondeau, radiolog și fizician francez, 1872-1918.*] Radiosensibilitatea celulară este cu atât mai crescută cu cât potențialul de multiplicare al acestora este mai mare și cu cât diferențierea celulară este mai mică.

LEGEA BIOT / loi de Biot / Biot law. [*Jean Baptiste Biot, matematician și fizician francez, Paris, 1774-1862.*] Măsurarea unghiului de rotație al planului luminii liniar polarizate permite determinarea concentrației unei substanțe optic active. Unghiul de rotație este direct proporțional cu puterea rotatorie specifică $[\alpha]^t_D$ la o temperatură dată pentru lungimea de undă galbenă a sodiului, cu lungimea stratului de soluție (l) și cu concentrația acesteia (c). Aplicație: determinarea concentrației glucozei din urină.

LEGEA COURVOISIER / loi de Courvoisier / Courvoisier's law. [*Ludwig Georg Courvoisier, chirurg elvețian, profesor de chirurgie la Basel, 1843-1918.*] Sin.: semn Courvoisier (v.).

LEGEA EINTHOVEN / loi d'Einthoven / Einthoven's law. [*Willem Einthoven, fiziolog olandez, profesor la Leyde, 1860-1927, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1924.*] Pe electrocardiograma normală, potențialul electric în derivația D_{II} este egal cu suma algebrică a potențialelor electrice în derivațiile D_I și D_{III}.

LEGEA GRAHAM / loi de Graham / Graham's law. [*Thomas Graham, chimist englez, 1805-1969.*] Rata difuziunii gazului prin membranele poroase variază invers proporțional cu rădăcina pătrată a densității sale.

LEGEA HELLIN / loi de Hellin / Hellin's law. [*Dyonizy Hellin, patolog polonez, 1867-1935.*] Din circa 89 de nașteri una este cu gemeni, din 89 x 89 (7 921) una cu trei nou-născuți, iar din 89 x 89 x 89 (704 969) nașteri, una este cu quadrupli.

LEGEA LAMBERT / loi de Lambert / Lambert's cosine law. [*Johann Henrich Lambert, fizician și matematician n. la Mulhouse, profesor la Augsburg și Berlin, 1728-1777.*] L. ce permite determinarea cantității de radiații utilizate în *radioterapie: doza superficială primită de o suprafață determinată este direct proporțională cu intensitatea curentului care trece în tubul radiogen și durata aplicării și invers proporțională cu pătratul distanței focale a tubului la această suprafață.

LEGEA LAMBERT-BEER / loi de Lambert-Beer / Lambert-Beer law. [*Johann Henrich Lambert, fizician și matematician n. la Mulhouse, profesor la Augsburg și Berlin, 1728-1777; August Beer, fizician german, Bonn, 1825-1863.*] L. fundamentală a colorimetriei. Se referă la absorbția luminii de către o substanță colorată traversată de un fascicul luminos. Se traduce prin formula: $I = I_0e^{-klc}$, unde I și I_0 reprezintă intensitatea luminii înainte și, respectiv, după trecerea prin mediul absorbant, K este coeficientul de absorbție moleculară, c - concentrația substanței în molecule gram pe litru, l - grosimea traversată în centimetri. Raportul I/I_0 se numește transmisie optică; produsul kc, desemnat de obicei prin μ, se numește coeficient de absorbție; produsul kl poartă numele de pseudocoeficient de extincție.

LEGEA LAPLACE / loi de Laplace / Laplace's law. [*Pierre Simon Laplace, conte, apoi marchiz, fizician și matematician francez, Paris, 1749-1827.*] Presiunea produsă de ventriculi depinde numai de tensiunea determinată de contracția mușchiului ventricular, dar și de mărimea și forma inimii.

LEGEA LOUIS / loi de Louis / Louis's law. [*Pierre Charles Alexandre Louis, medic francez, Paris, 1787-1872.*] Tuberculoza pulmonară debutează în general la nivelul plămânului stâng.

LEGEA OGINO-KNAUS / loi de Ogino-Knaus / Ogino's theory, Ogino-Knaus law. [*Kinsaku Ogino, ginecolog japonez, 1882-1975; Hermann Knaus, obstetrician austriac, profesor la Graz, 1892-1970.*] Lege fiziologică cu referire la momentul ovulației în cursul ciclului ovulator. Conform l. O.-K., la femeile cu ciclu menstrual foarte bine reglat, fecundația nu este posibilă decât între zilele a 12-a și a 19-a ale acestui ciclu. L. poate servi la determinarea datei ovulației, dar este utilizată mult mai frecvent în scop contraceptiv. În realitate, l. O.-K. conține suficientă incertitudine și determină eșecuri, din cauza variabilității condițiilor de ovulație și de fecundație. V. crioscopie.

LEGEA RAOULT / loi de Raoult / Raoult's law. [*François Marie Raoult, chimist și fizician francez, profesor la Grenoble, 1830-1899.*] Scăderea punctului de congelare al unei soluții cu același tip de electrolit este proporțională cu concentrația moleculară a soluției.

LEGEA STARLING / loi de Starling / Starling's law. [*Ernest Henry Starling, fiziolog englez, n. la Bombay, profesor la Londra, 1866-1927.*] Lucrul miocardic se adaptează necesităților unui moment printr-un ansamblu de fenomene legate unele cu altele - creșterea reziduului postsistolic, dilatația ventriculului, alungirea fibrelor.

LEGEA TOT SAU NIMIC / loi tout ou rien / all-or-none law. Exprimă modul de reacție al materiei vii: odată ce pragul de excitație este atins, fie dintr-o dată, fie prin sumație, răspunsul celular este imediat maximal.

LEGEA VIRCHOW / loi de Virchow / Virchow's law. [*Rudolph Ludwig Karl Virchow, anatomopatolog german, profesor la Würtzburg, apoi la Berlin, 1821-1902.*] Elementele celulare ale unei tumori derivă din celulele normale, preexistente în țesut.

LEGEA WEBER-FECHNER / loi de Weber-Fechner / Weber-Fechner law. [*Ernst Heinrich Weber, anatomist și fiziolog german, profesor la Leipzig, 1795-1878; Gustav Theodor Fechner, medic și fizician german, Leipzig, 1801-1887.*] Senzația crește proporțional cu logaritmul excitației; o altă formulare: când excitația crește în progresie geometrică, senzația crește în progresie aritmetică. Este prima *l. psihofizică* și constituie un model matematic pentru relațiile logaritmice dintre intrare și ieșire, dintre doză și efect, în fiziologie, farmacologie etc.

LEGILE DEPLASĂRII FAJANS-SODY / loi Fajans-Sody / Fajans-Sody law. Un element radio-activ se deplasează în sistemul periodic două căsuțe la stânga când emite o particulă α și cu o căsuță la dreapta când emite o particulă β-.

LEGILE MENDEL / loi de Mendel / Mendel's law. [*Gregor Johann Mendel, călugăr și botanist austriac, Brünn, 1822-1884.*] Sin.: legile segregării (v. lege-8).

LEGIONELLA / Legionella / Legionella. [*Denumirea provine de la descrierea pentru prima oară, în 1976, a *bolii legionarilor, la un congres organizat la Philadelphia de American Legion.*] Gen de bacili mobili pleiomorfi gramnegativi, din familia *Legionellaceae*, care necesită cisteină și fier pentru creștere și provoacă la om boli asemănătoare pneumoniei. Infecția se produce după inhalarea unui inoculat aerosolizat din mediu (apă din rezervoare metalice și schimbătoare de căldură). Specia *L. pneumophila* produce *boala legionarilor (o pneumonie fulminantă) și *febra de Pontiac.

LEGUMĂ, s. f. / légume, s. m. / legume. [*Lat. legumen, -minis = legumă, de la legere = a culege.*] Vegetală comestibilă, de obicei cultivată de om. L. reprezintă principala sursă de vitamine și, într-o anumită măsură, de minerale.

LEHUZĂ, s. f. / accouchée, s. f. / woman in childbed. [*Neogr. lehusa = lăuză.*] Femeia timp de 6 săptămâni după naștere. Var.: lăuză.

LEHUZIE, s. f. / puerpéralité, s. f., état puerpéral / puerperium, childbed. [*Neogr. lehusa = lăuză.*] Starea femeii timp de 6 săptămâni după naștere. Se disting: 1) *L. fiziologică*: normală. 2) *L. imediată*: 24 de ore după naștere. 3) *L. patologică*: apariția unor procese patologice și îndeosebi infecția puerperală. 4) *L. secundară*: primele 12 zile după naștere. 5) *L. tardivă*: săptămânile 3-6 după naștere. Var.: lăuzie.

LEIOMIOBLASTOM, s. n. / léiomyoblastome / leiomyoblastoma. [*Gr. leios = neted; mys, myos = mușchi; blastos = germen; -oma.*] Varietate de *leiomiom formată din celule cu caracter embrionar și, în consecință, cu un prognostic rezervat.

LEIOMIOM, s. n. / léiomyome, s. m. / leiomyoma. [*Gr. leios = neted; mys, myos = mușchi; -oma.*] Formațiune tumorală benignă constituită din celule musculare netede mature. Sin.: dermatomiom. V. și leiomioblastom.

LEIOMIOSARCOM, s. n. / léiomyosarcome, s. m. / leiomyosarcoma. [*Gr. leios = neted; mys, myos = mușchi; sarx, sarkos = carne; -oma.*] Tumoră malignă care se dezvoltă la nivelul mușchilor netezi. Este o formă de *miosarcom.

LEISHMANIA / Leishmania / Leishmania. [*Sir William Boog Leishman, chirurg al armatei engleze și bacteriolog, 1865-1926, care a descoperit, în 1903, parazitul bolii kala-azar.*] Agentul etiologic al *leishmaniozelor. Reprezintă un gen de protozoare din familia *Trypanosomidae*, clasa *Flagellata*. L. poate fi parazit al celulelor endoteliale sau al leucocitelor.

LEISHMANIOZĂ, s. f. / leishmaniose, s. f. / leishmaniasis. [*Sir William Boog Leishman, chirurg al armatei engleze și bacteriolog, 1865-1926; -oză.*] Boală provocată de protozoarul *Leishmania*, caracterizată prin inflamații și infecții tegumentare, hepatice, splenice, intestinale și o anemie foarte gravă. Forme: 1) *L. cutaneomucoasă*, caracterizată printr-o ulcerație extensivă, profundă și evoluție torpidă, propagare la distanță și afectarea mucoaselor feței, uneori extrem de mutilante; 2) *L. tegumentară difuză*, manifestată printr-o papulă pruriginoasă roșie,

localizată în zonele descoperite ale corpului (îndeosebi la nivelul feței), care veziculează, ulcerează și se infiltrează în profunzime; evoluează lent („buton de un an"), acoperită de scuame uscate sau umede, iar după vindecare rămâne o cicatrice definitivă; 3) *L. viscerală*, v. boală kala-azar.

LEMNISCUS, s. n. / lemnisque, s. m. / lemniscus. NA: lemniscus, pl. lemnisci. [*Lat.* ***lemniscus****, gr.* ***lemniskos*** *= panglică, bandeletă.*] Fascicul nervos senzorial secundar al SNC, care începe în măduvă sau trunchiul cerebral și se termină în talamus. L. principale: *l. medial* sau panglica medială a lui Reil și *l. lateral*, panglica laterală Reil.

LENTICULAR, adj. / lenticulaire, adj. / lenticular. [*Lat.* ***lenticula****, dim. de la* ***lens, -ntis*** *= linte, lentilă.*] 1) În formă de lentilă. Ex.: nucleu l. 2) Referitor la *cristalin.

LENTIGINOZĂ, s. f. / lentiginose, s. f. / lentiginosis. [*Lat.* ***lentigo, -inis*** *= pistrui;* ***-oză****.*] Denumire generală pentru apariția pe tegumente și, uneori, pe mucoase a unui număr de leziuni de *lentigo. Forme: 1) *L. comună profuză*, pe întreg corpul, dar îndeosebi pe față și membre. 2) *L. centrofacială*, de obicei ereditară, cu caracter autozomal dominant, manifestată prin leziuni de tip *lentigo localizate în zona medie a feței, cu debut în copilărie, tulburări neuropsihice și anomalii de tip *disrafie situate la nivelul capului, toracelui, regiunii lombosacrate sau al sânilor. 3) *L. periorificială cu polipoză viscerală* (v.). 4) *L. profuză* sau *generalizată*, manifestă atât la copil cât și la adult, cu topografie regională difuză; prezintă și o formă keratozică. V. și sindrom Leopard, sindrom Moynahan.

LENTIGINOZĂ PERIORIFICIALĂ CU POLIPOZĂ VISCERALĂ / lentiginose périorificielle avec polypose viscérale / periorificial lentiginosis. Sin.: sindrom Peutz-Jeghers (v.).

LENTIGO, s. n. / lentigo, s. m. / lentigo. [*Lat.* ***lentigo, -inis*** *= pistrui.*] Leziune tegumentară benignă, de dimensiuni mici, cel mai frecvent maculară, rar maculopapulară. Elementele de l., care reprezintă mici *nevi pigmentari, sunt mai mult sau mai puțin numeroase, cu localizare de predilecție în regiunea facială, cervicală și la nivelul membrelor superioare. Apar mai frecvent vara decât iarna, debutând în a doua copilărie. Sin. pop.: pistrui.

LENTIGO SENIL / lentigo sénile / senile lentigo. Pete pigmentate variabil, în general de culoare cafenie, care apar la vârstnici la nivelul feței posterioare a mâinilor (îndeosebi) și al feței. Structura petelor este identică cu *lentigo.

LENTIGO MALIGN / lentigo malin / lentigo maligna. Leziuni asemănătoare celor din *lentigo, cu tendință la extindere, cuprinzând și *melanocite atipice. L. m. poate apărea la nivelul feței, la vârstnici, evoluează lent, cu transformare malignă frecventă, dar extrem de rar metastazantă.

LENTILĂ, s. f. / lentille, s. f. / lens. [*Lat.* ***lens, -ntis*** *= linte.*] 1) Mediu transparent care refractă lumina. În limbajul fizicii: sistem optic centrat, format din doi dioptri sferici sau cilindrici, care delimitează un mediu transparent, refringent. După modul de comportare față de un fascicul paralel, există *l. convergente* (cu marginea mai subțire decât partea centrală) și *divergente* (invers). Convergența unei l. se măsoară în *dioptrii. 2) *L. electronică* este un dispozitiv care creează un câmp magnetic (*l. magnetică*), prin intermediul căruia acționează asupra unui fascicul de electroni, modificându-i traiectoria în scopul focalizării sale, în vederea formării de imagini. V. și microscop electronic.

LENTILĂ CILINDRICĂ / verre cylindrique / astigmate lens. Sistem optic format din doi dioptrii (unul plan și altul cilindric) utilizat în corectarea *astigmatismului.

LENTILĂ DE CONTACT / verre de contact / contact lens. Proteză optică aplicată la suprafața corneei. L. de c. sunt fabricate din materiale plastice rigide sau suple. Pot fi: 1) *Sclerale*, cu o zonă corneană centrală, cu rol optic. 2) *Corneene*, de forma unui menisc mic cu diametrul de 7-10 mm, a cărui față posterioară se aplică pe cornee. Indicațiile l. de c. sunt *ametropiile, *afakia (îndeosebi unilaterală) și *keratoconul. S-a descris riscul crescut de infecții locale (*keratite) la purtătorii de l. de c.

LENTILĂ CORECTOARE / verre correcteur / glasses, optical lens. L. optică, de obicei din sticlă, de diferite tipuri, utilizată pentru corectarea unor defecte de vedere.

LENTILĂ CU FOCAR PROGRESIV / verre à foyer progressif / multifocal lens. L. cu variație progresivă a distanței focale, de sus în jos, cu distorsiuni laterale ale imaginilor care, datorită perfec-ționărilor recente, au fost atenuate.

LEONTIAZIS, s. n. / léontiasis, s. m. / leontiasis. [*Gr.* ***leon, -ontos*** *= leu.*] Denumire generică a unor leziuni faciale hipertrofiante, îndeosebi tegumentare, determinând un aspect leonin. Este determinat de lepră sau de sifilis.

LEPRĂ, s. f. / lèpre, s. f. / leprosy. [*Lat., gr.* ***lepra****, de la gr.* ***lepros*** *= care se descuamează, solzos, râios.*] Boală infecțioasă determinată de bacilul Hansen (*Mycobacterium leprae*), care pătrunde în organism pe cale tegumentară, propagându-se apoi prin intermediul nervilor periferici. L. este mai frecventă în țările tropicale. Are caracter familial și incubație lungă (în medie 3-5 ani). Debutează prin leziuni ale pielii (macule și papule depigmentate sau hiperpigmentate). Se disting două forme: 1) *L. lepromatoasă*, în care leziunile tegumentare sunt cele mai importante, difuze, simetrice, extensive, având ca substrat anatomopatologic o reacție granulomatoasă difuză cu celule gigante și numeroși bacili intracelulari; evoluția este severă și contagiozitatea foarte mare. 2) *L. tuberculoidă*, în care atingerea nervoasă este mai importantă decât leziunile tegumentare, cauzând atrofii musculare, tulburări de sensibilitate cu anestezie sau hiperestezie, uneori ulcerații la nivelul degetelor cu pierderea falangelor (*l. mutilantă*); este o formă puțin contagioasă, cu evoluție în general benignă. Boala este curabilă prin chimioterapie cu sulfone (și, de asemenea, sulfamide și rifampicină) de lungă durată (ani). Sin.: boală Hansen. V. și borderline (2).

LEPREȘAUNISM, s. n. / lepréchaunisme, s. f. / leprechaunism. [*De la* ***leprechauer****, numele unui* ***gnom*** *(mic geniu diform, spirit care trăiește în interiorul pământului, păzind bogățiile lui ascunse, în tradiția kabalistică) din folclorul irlandez.*] Tip de *nanism esențial în care se asociază un dismorfism caracteristic ("facies de gnom" cu aspect de bătrân, nas lățit și narine anteversate, hipertelorism, proeminență a arcadelor orbitare, implantare joasă a urechilor, macroglosie), cașexie extremă, întârziere în dezvoltarea psihomotorie, hirsutism, uneori ginecomastie și hipertrofie a organelor genitale externe, hipoglicemie și calcificări viscerale. Bolnavii sunt susceptibili la infecții. Natura genetică a bolii este probabilă dar neelucidată. Sin.: sindrom Donohue.

LEPRIDĂ, s. f. / lépride, s. f. / leprid. [*Lat., gr.* ***lepra****, de la* ***lepros*** *= care se descuamează, solzos, râios;* ***-idă****.*] Manifestare cutanată a *leprei.

LEPROM, s. n. / léprome, s. m. / leproma. [*Lat., gr.* ***lepra****, de la* ***lepros*** *= care se descuamează, solzos, râios;* ***-oma****.*] Leziunea elementară tipică din lepră: tubercul infiltrat, de consistență dură, roșu-brun-cenușiu, ce evoluează spre ramolire și ulcerație.

LEPTINĂ, s. f. / leptine, s. f. / leptine. Hormon responsabil de senzația de sațietate, cu rol și în reglarea funcției gonadice. Sinteza l. este comandată de o genă a cărei expresie este inhibată de un factor de transcripție PPAR gamma (*peroxysome proliferative activated receptor gamma*).

LEPTODACTIL, adj. / leptodactyle, adj. / leptodactylous. [*Gr. leptos = subțire, fin; daktylos = deget.*] Cu degete subțiri la mâini sau/și la picioare.

LEPTODONT, adj. / leptodonte, adj. / leptodontous. [*Gr. leptos = subțire, fin; odous, odontos = dinte.*] Despre un subiect cu dinți anormal de subțiri.

LEPTOMENINGE, s. n. / leptoméninge, s. f. / leptomeninx, pl. leptomeninges. [*Gr. leptos = subțire, fin; meninx, -ingos = membrană foarte fină.*] Termen anatomic care definește *pia mater și *arahnoida, considerate împreună ca o singură unitate funcțională (fiind derivate din *creasta neurală).

LEPTOSPIRA / Leptospira / Leptospira. [*Gr. leptos = subțire, fin; speira = spirală.*] Gen de bacterii din familia **Spirochaetaceae*, de formă elicoidală cu spire foarte strânse. Printre cele mai importante L. patogene pentru om (producând *leptospirozele) se numără *L. icterohemorrhagiae*, *L. grippotyphosa*, al cărei rezervor este șoarecele de câmp; *L. canicola*, transmisă de câine; *L. pomona*, agentul pseudotifomeningitei, *L. bataviae*, *hebdomadis* și *autumnalis*, agenți etiologici ai febrei de șapte zile (boală întâlnită în Malaezia și Japonia); *L. australis*, responsabilă de o leptospiroză caracterizată printr-un sindrom infecțios și meningian cu evoluție benignă.

LEPTOSPIROZA CRESCĂTORILOR DE PORCI / pseudotyphoméningite des porchers / leptospiral meningitis. Sin.: boală Bouchet-Gsell (v.).

LEPTOSPIROZĂ, s. f. / leptospirose, s. f. / leptospirosis. [*Gr. leptos = subțire, fin; speira = spirală; -oză.*] Boală infecțioasă provocată de bacteriile din genul **Leptospira*. Între principalele l. umane se numără **l. icterohemoragică* și **febra de șapte zile*.

LEPTOSPIROZĂ ICTEROHEMORAGICĂ / leptospirose ictérohémorragique / leptospirosis icterohemorrhagica. *L. determinată de specia **Leptospira icterohaemorrhagiae* transmisă de șobolan, caracterizată printr-o primă fază febrilă, cu hemoculturi pozitive, la sfârșitul căreia apare icterul, apoi, după o perioadă de apirexie, un al doilea episod febril, cu sau fără fenomene hepatice. Forma completă a l. i. cuprinde și semne meningiene, renale și hemoragice (ultimele fiind frecvente în țările calde). Sin.: boală Fiedler, boală Larrey-Weil, boală Lancereaux-Mathieu, boală Weil.

LEPTOZOM, adj. / leptosome, adj. / leptosome. [*Gr. leptos = subțire, fin; soma, -atos = corp.*] Sin.: longilin (v.).

LESBIANISM, s. n. / lesbianisme, s. m. / lesbianism. [*Gr. Lesbios = din Lesbos, insulă grecească, în care poeta Sapho a înființat o comunitate de femei care practicau homosexualitatea; -ism.*] Inversiunea instinctului sexual la femeie, care se traduce prin satisfacerea acestuia cu o persoană de același sex; *homosexualitate feminină. Sin.: safism, tribadism.

LETAL, adj. / létal, léthal, -ale, -aux, adj. / lethal. [*Lat. letum = moarte.*] 1) Care determină moartea. Ex.: boală l. Sin.: mortal, fatal. 2) Despre o boală, o tulburare genetică incompatibilă cu dezvoltarea embrionară normală și care antrenează moartea embrionului sau a fătului.

LETALITATE, s. f. / létalité, s. f. / lethality. [*Lat. letum = moarte.*] 1) Raportul mortalitate/morbiditate în cazul unei boli, al unei epidemii. 2) Caracter al unei gene sau al unui ansamblu de gene conținute în mesajul ereditar care determină moartea embrionului, fătului sau a nou-născutului la naștere.

LETARGIE, s. f. / léthargie, s. f. / lethargy. [*Lat., gr. lethargia = somnolență, de la gr. lethe = uitare, argia = lene.*] Somn profund și continuu, de lungă durată (ore, zile, luni). Pacientul este inconștient, imobil și poate răspunde la stimuli exteriori puternici, dar fără întreruperea somnului. L. poate apărea în leziuni ale centrilor nervoși superiori, de etiologie diversă, frecvent infecțioasă. L. se deosebește de *comă prin absența tulburărilor neurovegetative grave și prin posibilitatea ca subiectul să fie trezit, pentru perioade de timp scurte. El poate vorbi uneori, dar nu înțelege sensul cuvintelor, le uită și adoarme imediat. La unii subiecți, l. poate fi provocată prin *hipnoză sau prin administrarea de hipnotice și anestezice. Alteori, l. este asociată *isteriei. Sin.: moarte aparentă.

LEUCAFEREZĂ, s. f. / leucaphérèse, s. f. / leukapheresis. [*Gr. leukos = alb; aphairesis = plecare, îndepărtare.*] Recoltarea leucocitelor de la un donator prin trecerea unei cantități de sânge de la acesta la nivelul unui aparat special. Utilitate: măsurarea duratei de viață a leucocitelor și obținerea de leucocite izolate pentru scopuri de cercetare sau terapeutice. Sin. incorect: leucofereză.

LEUCEMIC, adj., s. m. sau f. / leucémique, adj., s. m. ou f. / leuk(a)emic. [*Gr. leukos = alb; haima, -atos = sânge.*] 1) Care se caracterizează prin creșterea numărului de globule albe. 2) Bolnav de *leucemie.

LEUCEMIE, s. f. / leucémie, s. f. / leuk(a)emia. [*Gr. leukos = alb; haima, -atos = sânge.*] Termen generic pentru un grup de boli caracterizate prin prezența în exces în măduva osoasă și, uneori, în sânge a leucocitelor sau a precursorilor acestora. L. sunt neoplasme derivate din celulele hematopoietice, care proliferează inițial în măduva osoasă înainte de a disemina în sângele periferic, splină, ganglioni limfatici și, în final, în alte țesuturi. Prin aceasta se deosebesc de *limfoame, care apar inițial la nivelul *ganglionilor limfatici, dar pot de asemenea să disemineze (în faza „leucemică") în sânge și în măduvă. Clasificarea l. a fost concepută după două mari criterii: celula de origine (limfoidă sau mieloidă) și rapiditatea evoluției clinice (acută sau cronică). De dată recentă s-au conturat premisele identificării l. pe baza caracteristicilor biologice, moleculare și antigenice ale celulelor. Cauzele l. nu sunt cunoscute în majoritatea cazurilor, cu toate că atât factorii genetici, cât și cei de mediu (expunere profesională, terapeutică sau accidentală la radiații, expunere la unele substanțe chimice ca benzenul și alte hidrocarburi aromatice) au importanță și se află în relație cu incidența crescută a bolii la unele grupe de populație. Deși *retrovirusurile ARN produc un număr de leucemii la animale, la om etiologia virală este certă doar pentru leucemia acută limfoblastică cu celule T a adultului, care este produsă de virusul uman al leucemiei cu celule T tipul I (HTLV-I).

LEUCEMIE ACUTĂ / leucémie aiguë / acute leuk(a)emia. L. a. se caracterizează prin proliferarea clonală a celulelor hematopoietice imature (sau blaste), proliferare care determină o insuficiență medulară profundă. L. apare în urma transformării maligne a unui singur precursor hematopoietic, urmată de replicare celulară și expansiunea *clonului transformat. Cea mai importantă caracteristică a celulelor neoplazice din l. a. este un deficit al maturației. În funcție de acest deficit se disting: 1) *L. mieloblastică acută*, când deficitul maturației se produce înainte de stadiul de mieloblast sau promielocit. 2) *L. limfoblastică acută*, în care deficitul se produce înainte de stadiul de limfoblast. Celulele leucemice proliferante se acumulează în măduva osoasă, inhibând hematopoieza normală și, în final, înlocuind elementele normale. Scăderea consecutivă a precursorilor normali duce la anemie, infecții și complicații hemoragice caracteristice l. a. Diagnosticul l. a. necesită demonstrarea prezenței celulelor leucemice în măduva osoasă, sângele periferic sau țesuturile extramedulare. Diagnosticul tipului de l. este bazat în prezent pe combinarea unor criterii morfologice, imunologice și citochimice, ca și pe identificarea anomaliilor cromozomiale asociate, când acestea sunt prezente. Este deosebit de importantă diferențierea l. m. a. de l. l. a., deoarece aceste două tipuri de l. au un prognostic diferit și răspund diferit la diverși agenți terapeutici.

LEUCEMIE ALEUCEMICĂ / leucémie aléucemique / aleukemic leuk(a)emia. *L. în care leucocitele tumorale lipsesc din sângele periferic.

LEUCEMIE CU CELULE PĂROASE / leucémie à tricholeucocytes / hairy cell leuk(a)emia. Formă rară de l. cronică caracterizată prin *pancitopenie în sângele periferic, splenomegalie voluminoasă și infiltrare medulară, splenică și sanguină cu celule păroase. Celulele păroase (denumite și *tricoleucocite) au un diametru de 15-20 µm, cu nucleu rotunjit și excentric și citoplasmă spumoasă. La nivelul citoplasmei se observă o serie de proiecții, vizibile pe frotiu, dar mai bine apreciate la microscopul cu contrast de fază. Natura acestor celule nu este clară, ele având unele caracteristici de tip limfocitar, altele de tip monocitar. Celulele păroase reacționează cu anticorpi anti-celule B și deseori cu CD25, receptorul pentru interleukina-2.

LEUCEMIE LIMFOIDĂ CRONICĂ / leucémie lymphoïde chronique / chronic lymphocytic leuk(a)emia. Sindrom limfoproliferativ cronic, afectând subiecți în vârstă de peste 50 de ani (mai frecvent bărbați). Se caracterizează prin proliferarea limfocitelor mici cu aspect matur, în marea lor majoritate asemănătoare cu limfocitele B. Acestea se acumulează în număr mare în măduva osoasă, în ganglionii limfatici, în sânge și în splină. Celulele din l. l. c. prezintă frecvent *trisomie 12, singură sau combinată cu alte anomalii cromozomiale. Diagnosticul bolii este de obicei stabilit când există minimum $5x10^9$ limfocite aparent mature la litru de sânge și o infiltrație a măduvei de 30% cu fenotipul de celule B purtătoare de antigen CD5. În peste 25% din cazuri (Harrison) boala este descoperită întâmplător. Pacienții pot prezenta anemie, mărirea ganglionilor limfatici sau infecții intercurente. Splenomegalia este rareori simptomatică, iar hepatomegalia – moderată, prezentă doar la circa 50% din pacienți. Evoluția clinică este variabilă, iar prognosticul se află în directă relație cu stadiul bolii. În clasificarea internațională actuală se disting trei stadii (A, B, C), în funcție de tabloul hematologic și afectarea diferitelor grupe ganglionare.

LEUCEMIE MEGACARIOCITARĂ / leucémie megacaryocytaire / megakaryocytic leuk(a)emia. Formă rară de boală *mieloproliferativă caracterizată prin multiplicare anormală a *megacariocitelor și uneori prin prezența unui număr mare de astfel de celule în sângele periferic (5-6% din numărul total al leucocitelor).

LEUCEMIE MIELOCITARĂ CRONICĂ / leucémie myéloïde chronique / chronic myeloid leuk(a)emia. Afecțiune *clonală a *celulelor stem caracterizată prin creșterea marcată a mielopoiezei și prezența *cromozomului Philadelphia. L. m. c. este o afecțiune dobândită, care prezintă o fază cronică de durată variabilă, uneori și o fază intermediară, de accelerare, urmate de o transformare blastică. Majoritatea pacienților sunt diagnosticați în faza cronică, când sunt caracteristice hiperleucocitoza (uneori peste 200 000 leucocite/mm³) și splenomegalia (prezentă la peste 90% dintre pacienți). Faza intermediară se caracterizează prin organomegalie progresivă, anemie, trombocitoză sau trombocitopenie, mielofibroză și febră. Criza blastică se asociază cu semne și simptome de *leucemie acută, deseori cu afectare extramedulară.

LEUCINĂ, s. f. / leucine, s. f. / leucine. [*Gr. leukos = alb; -ină.*] Acid alfa-aminoizocaproic; intră în compoziția unui mare număr de protide din organism. Transformat în acid mevalonic, ia parte la sinteza *carotenoizilor. V. și tab. const. biochim.

LEUCINOZĂ, s. f. / leucinose, s. f. / leucinosis. [*Gr. leukos = alb; -ină; -oză.*] Sin.: boala urinei cu miros de sirop de arțar (v.).

LEUCOARAIOZĂ, s. f. / leucoaraïose, s. f. / leukoaraiosis. [*Gr. leukos = alb; araios = puțin dens, rarefiat; -oză.*] Rarefacție a substanței albe cerebrale pusă în evidență pe imagini prin *tomografie computerizată cu raze X sau RMN. L. este prezentă în *sindromul Binswanger, uneori în *boala Alzheimer, în boli cerebrovasculare, dar și la subiecți aparent sănătoși, asimptomatici.

LEUCOBLAST, s. n. / leucoblaste, s. m. / leukoblast. [*Gr. leukos = alb; blastos = germen.*] Termen desuet, utilizat impropriu ca sin. pentru *promielocit.

LEUCOBLASTEMIE, s. f. / leucoblastémie, s. f. / leukoblast(a)emia. [*Gr. leukos = alb; blastos = germen; haima, -atos = sânge.*] Denumire desuetă pentru prezența patologică a *promielocitelor (*leucoblaste) în sângele circulant (indicând existența unei leucemii), în afara cazului excepțional al nou-născutului.

LEUCOBLASTOZĂ, s. f. / leucoblastose, s. f. / leukoblastosis. [*Gr. leukos = alb; blastos = germen; -oză.*] Denumire desuetă pentru bolile caracterizate prin creșterea numărului de *promielocite (*leucoblaste) în organele hematopoietice și în sângele circulant.

LEUCOCIT, s. n. / leucocyte, s. m. / leukocyte. [*Gr. leukos = alb; kytos = celulă.*] Element figurat al sângelui circulant, celulă nucleată, de dimensiuni variabile după tip și de formă în general rotunjită. Se disting trei categorii de l.: 1) Polinucleare sau *granulocite (neutrofile, bazofile și eozinofile). 2) *Limfocite. 3) *Monocite. Împreună cu eritrocitele și trombocitele, l. constituie ansamblul elementelor figurate din sângele circulant. Concentrația normală a l. din sânge este de 5 000-10 000/mm³. Creșterea numărului de l. (*leucocitoză) indică o infecție acută sau un alt proces patologic (ex.: unele *leucemii), iar scăderea – o imunodeficiență sau o infecție care a generat o depleție de l. V. și tab. const. hematol.

LEUCOCIT PĂROS / tricholeucocyte, s. m. / hairy cell. Sin.: tricoleucocit (v.).

LEUCOCITOLIZĂ, s. f. / leucocytolyse, s. f. / leukocytolysis. [*Gr. leukos = alb; kytos = celulă; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Dispariția sau distrugerea *leucocitelor din sânge, fie fiziologică, fie patologică.

LEUCOCITOPOIEZĂ, s. f. / leucocytopoïèse, s. f. / leukocytopoiesis. [*Gr. leukos = alb; kytos = celulă; poiesis = creare, formare, de la poiein = a face.*] Sin.: leucopoiează (v.).

LEUCOCITOTAXIE, s. f. / leucotaxie, s. f. / leukotaxis. [*Gr. leukos = alb; kytos = celulă; taxis = aranjare, ordonare, de la tattein = a ordona, a aranja.*] Deplasarea *leucocitelor, îndeosebi a granulocitelor neutrofile, în zonele cu procese inflamatorii din organism.

LEUCOCITOZĂ, s. f. / leucocytose, s. f. / leukocytosis. [*Gr. leukos = alb; kytos = celulă; -oză.*] 1) Creșterea temporară a numărului de leucocite, peste limita de 10 000/mm³, în sânge sau într-o serozitate. Poate fi *fiziologică* (după prânz, în sarcină etc.) sau *patologică* (îndeosebi în infecții). 2) În sens general, numărul de leucocite din sânge. Se vorbește, în acest caz, de *l. normală*, deși termenul de leucocitemie ar fi mai corect. V. și tab. const. hematol.

LEUCOCITURIE, s. f. / leucocyturie, s. f. / leukocyturia. [*Gr. leukos = alb; kytos = celulă; ouron = urină.*] Prezența de leucocite în urină. Dacă este abundentă, caracterizează *piuria. Prezența, la examenul sedimentului urinar, a maximum 1-2 leucocite pe câmpul microscopic este considerată normală.

LEUCODERMIE, s. f. / leucodermie, s. f. / leukoderma. [*Gr. leukos = alb; derma, -atos = piele.*] Varietate de *acromie caracterizată exclusiv prin decolorarea pielii. Se observă în afecțiuni diverse: sclerodermie, lepră, sifilis, vitiligo, albinism etc.

LEUCODISTROFIE, s. f. / leucodystrophie, s. f. / leukodystrophy. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Denumire generică pentru afecțiunile caracterizate printr-un proces de *demielinizare a sistemului nervos central și periferic, în aparență primitive și neinflamatorii. Deoarece lipidele de degradare mielinică sunt diferite de cele detectate în cazul distrugerii *mielinei normale, în l. se produce, probabil, o dismielinizare și nu o demielinizare. Toate l. sunt *neurolipidoze. În clasificarea convențională a l. se iau în considerare vârsta și rapiditatea evoluției. În prezent se conturează o clasificare biochimică. În cazul *l. infantile*, evoluția este progresivă, cu demielinizări și scleroze. Alte tipuri: 1) *L. metacromatică* (v.); 2) *L. cu celule globoide* (v.); 3) *L. sudanofilă* (v.).

LEUCODISTROFIE CU CELULE GLOBOIDE / leucodystrophie à cellules globoïdes / globoid cell leukodystrophy. Sin.: boală Krabbe (v.).

LEUCODISTROFIE METACROMATICĂ / leucodystrophie métachromatique / metachromatic leukodystrophy. Sin.: boală Scholtz-Greenfield (v.).

LEUCODISTROFIE SUDANOFILĂ / leucodystrophie sudanophile / sudanophilc leukodystrophy. Tip de * l., caracterizată prin prezența, în zonele demielinizate, de lipide care devin evidente prin colorație Sudan. V. și boală Pelizaeus-Merzbacher.

LEUCOENCEFALITĂ, s. f. / leuco-encéphalite, s. f. / leukoencephalitis. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap; -ită.*] Inflamație a substanței albe a emisferelor cerebrale. Au fost descrise: 1) *L. demielinizantă concentrică* (sau encefalită concentrică Baló, v. encefalită), alternanță de zone circulare de demielinizare cu zone integre. 2) *L. hemoragică acută primară* (boală Hurst), cu leziuni necrotice ale vaselor mici, hemoragii și demielinizări perivasculare. 3) *L. sclerozantă subacută* (Van Bogaert), de origine nedeterminată, cu evoluție subacută.

LEUENKEFALINĂ, s. f. / leu-enképhaline, s. f. / leu-enkephalin. [*Gr.* ***leukos*** *= alb (-ină);* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap; -ină.*] Sin.: enkefalină (v.).

LEUCOFEREZĂ, s. f. / leucophérèse, s. f. / leukopheresis. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***phoresis*** *= transportare, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Sin. incorect pentru leucafereză (v.).

LEUCOGRAMĂ, s. f. / leucogramme, s. m. / leukogram. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***gramma*** *= înscriere.*] Sin.: formulă leucocitară (v.).

LEUCOLIZINĂ, s. f. / leucolysine, s. f. / leukolysin. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge; -ină.*] *Aglutinină conținută normal în serul sanguin, capabilă să distrugă globulele albe în prezența *complementului.

LEUCOM, s. n. / leucome, s. m. / leukoma. [*Gr.* ***leukos*** *= alb; -oma.*] Leziune corneană care rezultă prin cicatrizarea unei plăgi sau arsuri. Este albă, opacă și afectează toată grosimea corneei. *L. aderent* este asociat cu o *sinechie și survine de obicei după o plagă penetrantă. V. albugo și nefelion.

LEUCOMELANODERMIE, s. f. / leucomélanodermie, s. f. / melanoleukoderma. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***melas, melanos*** *= negru;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Termen pentru afecțiunile cutanate în care zonele hiperpigmentate alternează cu cele hipopigmentate. În faza secundară înaintată a *sifilisului apar sifilidele pigmentare leucomelanodermice.

LEUCOMELANODERMIE SIFILITICĂ / leucomélanodermie syphilitique / syphilitic melanoleukoderma. Sin.: colierul lui Venus (v.).

LEUCOMIELITĂ, s. f. / leucomyélite, s. f. / leukomyelitis. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***myelos*** *= măduvă; -ită.*] Inflamație a substanței albe a măduvei spinării.

LEUCONEVRAXITĂ, s. f. / leuconévraxite, s. f. / leukomyelopathy. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***axis****, gr.* ***axon*** *= axă; -ită.*] Denumire generică pentru boli ale SNC cu leziuni localizate în substanța albă a *nevraxului. Obs.: termenul în engl. se referă doar la măduva spinării.

LEUCONICHIE, s. f. / leuconychie, s. f. / leukonychia. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***onyx, onykhos*** *= unghie.*] Pete albe pe unghii. Pop.: noițe.

LEUCONOSTOC / Leuconostoc / Leuconostoc. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***nostoc*** *= varietate de algă albastră.*] Gen de bacterii nepatogene din familia *Streptococcacees*. Acestea au proprietatea de a polimeriza *zaharoza, generând polimeri de masă moleculară mare, ca *dextranul.

LEUCOPENIE, s. f. / leucopénie, s. f. / leukopenia. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***penia*** *= sărăcie.*] Diminuarea numărului de leucocite circulante sub 4 000/mm^3, de obicei însoțită de *neutropenie.

LEUCOPLACHIE. Var. pentru leucoplakie (v.).

LEUCOPLAKIE, s. f. / leucoplasie, s. f. / leukoplakia. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***plax*** *= placă.*] Var.: leucoplachie. Sin.: leucoplazie (v.).

LEUCOPLAST, s. n. / leucoplaste, s. m. / leucoplast. Bandă de pânză cauciucată, acoperită cu un adeziv neiritant pentru tegumente, care servește pentru fixarea unui pansament sau acoperirea unei plăgi.

LEUCOPLAZIE, s. f. / leucoplasie, s. f. / leukoplakia. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] *Keratinizare anormală ortoplazică sau parakeratozică a unei mucoase malpighiene (bucală, linguală, genitală, vezicală). L. se prezintă sub forma unei plăci albicioase pergamentoase de consistență dură. În evoluție, l. prezintă risc de transformare malignă. Sin.: leucoplakie.

LEUCOPOIEZĂ, s. f. / leucopoïèse, s. f. / leukopoïesis. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Formarea diferitelor tipuri de globule albe. Sin.: leucocitopoiează.

LEUCORAGIE, s. f. / leucorhagie, s. f. / leucorrhagia. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] *Leucoree abundentă.

LEUCOREE, s. f. / leucorrhée, s. f. / leukorrh(o)ea. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Prezența unei serozități lichide sau semilichide, de culoare albicioasă sau galben-verzuie, uneori sanguinolentă care se exteriorizează din vagin la nivel vulvar. Poate fi determinată de o hipersecreție a glandelor vulvovaginale, dar cel mai frecvent este patologică, apărând în infecții microbiene, parazitare sau micotice (colorația și aspectul variind în funcție de agentul etiologic al infecției) sau după iritații vaginale localizate.

LEUCOSARCOM, s. n. / leucosarcome, s. m. / leukosarcoma. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -oma.*] 1) Tumoră circumscrisă dezvoltată într-un țesut leucopoietic. 2) Denumire pentru un tablou sanguin de tip leucemic apărut la un bolnav care prezintă inițial un limfom malign de tip limfocitar. Celulele circulante conțin nuclee ovoidale și nucleoli, fiind diferite morfologic de limfocitele mature observate în *leucemia limfoidă cronică. 3) Neoplasm al *irisului, cu evoluție benignă, considerat în trecut *melanom acromic, iar în prezent *leiomiom.

LEUCOSARCOMATOZĂ, s. f. / leucosarcomatose, s. f. / leukosarcomatosis. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -oma, -oză.*] Afecțiune malignă caracterizată prin tumori ganglionare (îndeosebi mediastinale), cu invazie medulară, urmate de semne sanguine de *leucemie acută cu limfoblaste și de *metastaze multiple.

LEUCOSTAZĂ, s. f. / leucostase, s. f. / leukostasis. [*Gr.* ***leukos*** *= alb;* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Aglomerarea de globule albe în capilare, unde se

pot forma trombusuri albe care opresc circulația locală. Cauze: hiperleucocitoza generalizată (ex.: în *leucemii acute mieloblastice) sau localizată (în cazul sechestrării unei părți a sângelui într-un teritoriu vascular particular).

LEUCOTAXIC, adj. / leucotaxique, adj. / leukotactic. [*Gr. **leukos** = alb; **taxis** = aranjare, ordonare, de la **tattein** = a ordona, a aranja.*] Referitor la migrarea globulelor albe. Ex. factor l.

LEUCOTAXINĂ, s. f. / leukotaxine, s. f. / leukotaxin. [*Gr. **leukos** = alb; **taxis** = aranjare, ordonare, de la **tattein** = a ordona, a aranja; **-ină**.*] Substanță chimică prezentă în exsudatele inflamatorii, care atrage leucocitele și crește permeabilitatea capilară.

LEUCOTOMIE, s. f. / leucotomie, s. f. / leukotomy. [*Gr. **leukos** = alb; **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] V. lobotomie.

LEUCOTRIENĂ, s. f. / léucotriène, s. f. / leukotriene. [*Gr. **leukos** = alb (**kytos** = celulă); **-trienă** = sufix utilizat în chimie pentru a indica trei duble legături.*] Moleculă eliberată din macrofage și polinucleare neutrofile sub influența unei enzime, lipoxigenaza. L. au rol important în *hipersensibilitatea imediată. Sunt bronhoconstrictoare și cresc permeabilitatea vasculară.

LEUCOZĂ, s. f. / leucose, s. f. / leukosis. [*Gr. **leukos** = alb; **-oză**.*] Denumire care a fost propusă, dar care nu mai este utilizată în prezent, ca sin. pentru *leucemie.

LEVARTERENOL, s. m. / lévartérénol, s. m. / levarterenol. (DCI) Izomer levogir al *noradrenalinei.

LEVOCARDIE, s. f. / lévocardie, s. f. / levocardia. [*Lat. **laevus** = stâng; gr. **kardia** = inimă.*] Deplasare anormală a cordului în interiorul hemitoracelui stâng. Există: 1) *L. dobândite* (sau sinistroversiuni), în care cordul este împins lateral de o tumoră localizată în dreapta, de un epanșament pleural important sau ca urmare a unei retracții prin aderențe pleurale, scleroză sau atelectazie pulmonară stângă. 2) *L. congenitale*, anomalii în care inima este situată în hemitoracele stâng, normal, la un subiect care prezintă *situs inversus* pentru toate celelalte organe. Această situație este omologă *dextrocardiei la un subiect normal. Există forme cu inversarea cavităților cardiace sau fără (levorotație). L. este întotdeauna însoțită de malformații cardiace care determină clinic un aspect de "boală albastră".

LEVODOPA / lévodopa / levodopa. (DCI) Medicamentul care constituie baza terapiei *bolii Parkinson. L. este precursorul *dopaminei și are ca efect ridicarea nivelului dopaminei în *corpul striat, readucând astfel echilibrul neurotransmițătorilor dopamină și *acetilcolină. Ca urmare, diminuează akinezia și rigiditatea caracteristice bolii Parkinson. Instabilitatea posturală nu este, însă, influențată de l. Absența răspunsului la l. în doze mai mari de 1 000 mg/zi poate semnifica existența unei alte maladii decât cea a bolii Parkinson.

LEVOGIR, adj. / lévogyre, adj. / levogyric. [*Lat. **laevus** = stâng; **gyrare** = a întoarce în cerc, de la gr. **gyros**, lat. **gyrus** = cerc.*] Care determină o rotire spre stânga. Ex.: 1) Care deviază spre stânga planul de polarizare al luminii polarizate rectiliniu. V. polarizare (4). O serie de molecule asimetrice (levuloza) sunt l. Ant.: dextrogir. 2) Fibrele oculomotorului comun, care determină rotația ochilor la stânga.

LEVULOZĂ, s. f. / lévulose, s. f. / levulose. [*Lat. **laevus** = stâng; **oză** - indică un glucid.*] Sin.: fructoză (v.).

LEVURĂ, s. f. / levure, s. f. / yeast. [*Lat. **levare** = a ridica.*] Ciupercă monocelulară din familia *Blastomycetes* cu aspect rotunjit sau ovalar, care se reproduce prin înmugurire. L. pot fi patogene pentru organismul uman (ex.: **Candida albicans Criptococcus neoformans*). O serie de l. sunt utilizate în *biotehnologia aplicată în industria alimentară.

LEZIONAL, adj. / lésionnel, -elle, adj. / lesional. [*Lat. **laesio, -onis** = rănire, vătămare, de la **laedere** = a răni.*] Care se referă la o *leziune sau se află în relație cu o leziune.

LEZIUNE, s. f. / lésion, s. f. / injury, lesion. [*Lat. **laesio, -onis** = rănire, vătămare, de la **laedere** = a răni.*] Termen prin care este denumită orice alterare morfologică, patologică sau traumatică, produsă la nivel tisular sau celular. L. determină o discontinuitate structurală sau o diminuare a funcției țesuturilor sau celulelor afectate. Se utilizează și termenul de *l. biochimică*, enzimatică, "vizualizată" prin tehnici histochimice. Actualmente, prin descrierea *l. celulare*, se conturează o *patologie celulară. Tipuri de l.: 1) *L. degenerativă*, alterare distrofică ireversibilă. 2) *L. elementară cutanată* poate fi primitivă (pata, papula, pustula, vezicula, bula și tuberculul) sau secundară (scuama, crusta, ulcerația, ragada, atrofia, cicatricea). 3) *L. funcțională*, fără substrat patologic, relevată histochimic, histoenzimologic. 4) *L. trofică*, consecutivă modificărilor metabolice. 5) *Leziuni tuberculoase minime*, l. t. cu evoluție abortivă, sub 1 cm² pe radiografia standard. V. și sindrom de ischemie-leziune.

LEZIUNE DE FRONTIERĂ / lésion frontière / borderline lesion. 1) Termen utilizat în cazul unui aspect histologic ale cărui caracteristici citologice și arhitecturale nu sunt suficiente pentru stabilirea malignității, dar obligă la susținerea unui prognostic rezervat. 2) Termenul este utilizat uneori și pentru o serie de entități anatomoclinice cu progresie dificil de formulat. Ex.: tumoră viloasă a rectului. V. și borderline.

LEZIUNI JANEWAY / taches de Janeway / Janeway's spots. [***Edward Gamaliel Janeway**, medic american, New York, 1841-1911.*] Peteșii de 1-4 mm, nedureroase, consecutive *emboliilor septice, cu localizare la nivelul feței, palmelor și plantelor, mai frecvente în endocardita bacteriană subacută. Sin.: semn Janeway.

LIAZĂ, s. f. / lyase, s. f. / lyase. Denumire generică pentru enzimele care adaugă (sau eliberează) un substrat, printr-o dublă legătură, la un alt substrat. V. și enolază.

LIBERINE, s. f. pl. / libérines, s. f. pl. / liberines, releasing hormones, releasig factors. [*Lat. **liberare** = a elibera, de la **liber** = liber; **-ină**.*] Substanță (produsă îndeosebi în *hipotalamus) care stimulează sinteza și/sau eliberarea unor hormoni (de obicei hipofizari). Termenul se poate referi atât la unii hormoni, cât și la unii factori. V. releasing factor și releasing hormone. V. de asemenea și corticoliberină, gonadoliberină, somatocrinină, tireoliberină.

LIBIDO, s. n. / libido, s. f. / libido. [*Lat. **libido, -inis** = dorință violentă, pasiune.*] După Freud, l. desemnează energia care stimulează impulsul sexual (instinctul de a căuta plăcerea), aspectul psihic al acestui impuls. Începând cu Jung, sensul termenului devine mai larg: energie vehiculatoare a instinctelor vieții. Nefiind atașată exclusiv sexualității, această energie se poate concentra spre obiecte sau persoane (*l. obiectual*), spre propriul corp (*l. narcisic*) sau poate stimula activități intelectuale (*l. sublimat*).

LIBRIUM, s. n. / librium, s. n. / librium. Denumirea comercială pentru preparatele de clordiazepoxid, *tranchilizant minor.

LICANTROPIE, s. f. / lycanthropie, s. f. / lycanthropy. [*Gr. **lykos** = lup; **anthropos** = om.*] Monomanie în care bolnavul se crede schimbat în lup. V. zooantropie.

LICHEN, s. m. / lichen, s. m. / lichen. [*Lat. **lichen, -enis** = lichen, boală a pielii, din gr. **leikhen** = a linge (pentru că atât planta, cât și leziunile din boală par să „lingă" suprafețele pe care se formează).*] 1) Nume generic utilizat pentru un grup de dermatoze a căror caracteristică comună este o erupție papuloasă, cu elemente mai mult sau mai puțin numeroase, pruriginoase și cu tendință la confluență. În prezent, denumirea

tinde să fie rezervată *l. plan* și diferitelor tipuri ale acestuia. Elementul eruptiv tipic are formă poligonală, dimensiuni mici, culoare roz-gălbuie sau violacee, suprafață netedă, strălucitoare, fermă. Localizările de predilecție includ: fața anterioară a articulației pumnului, antebrațele, gambele. În evoluție, tegumentele se îngroașă și capătă un aspect striat, prin accentuarea pliurilor cutanate naturale. Există mai multe forme, în funcție de etiologie, evoluție, localizare: *l. atrofic și scleros* (v.); *l. ruber moniliformis* (*eritematos moniliform*, denumirea veche a lichenului plan) sau *pemfigus* (*pemfigoid*); *l. simplex chronicus* (v.). 2) Plantă compusă din două organisme: o ciupercă (asigură apă și săruri minerale) și o algă (furnizează hidrați de carbon). Rezultă astfel o plantă autotrofă, adaptată la condiții extreme de viață, pe tot globul.

LICHEN ATROFIC ȘI SCLEROS / lichen atrophique et scléreux / lichen atrophicus et sclerosus. Sin.: boală Hallopeau (v.).

LICHEN PLAN / lichen plan / lichen planus. V. lichen.

LICHEN SIMPLEX CHRONICUS / lichen simplex chronique / lichen simplex. Sin.: boală Vidal (v.).

LICHENIFICARE, s. f. / lichénification, s. f. / lichenification. [*Lat.* **lichen, -enis** = *lichen, boală a pielii, din gr.* **leikhen** = *a linge; lat.* **ficare**, *derivat de la* **facere** = *a face*.] Leziune cutanată, primitivă sau secundară, pruriginoasă, caracterizată prin îngroșarea unui teritoriu, a cărui suprafață capătă cute adânci.

LICHID, adj., s. n. / liquide, adj., s. m. / liquid. [*Lat.* **liquidus** = *lichid, curgător*.] Corp aflat într-o stare de agregare intermediară între starea solidă și cea gazoasă. Dacă este incompresibil și are viscozitate nulă, se numește *perfect* (sau *ideal*). *L. reale* sunt vâscoase și compresibile. Tipuri de l. importante în biologie: 1) *L. amniotic* (v.). 2) *L. cefalorahidian* (v.). 3) *L. hidatic*, incolor și limpede, comparat cu "apa de stâncă". 4) *L. pleural*, transsudat sau exsudat produs prin tulburări circulatorii, inflamatorii sau neoplazice, acumulat în cavitatea pleurală. Poate fi chiliform, chilos, hemoragic, purulent, serofibrinos. 5) *L. sinovial*: l. articular, galben, vâscos, transparent, cu pH = 7,4 și densitate relativă 1,008-1,010.

LICHID AMNIOTIC / liquide amniotique / amniotic liquor. L. în care se află fetusul în cursul sarcinii. Este clar, transparent, albicios spre sfârșitul sarcinii, cu miros fad, iar volumul său în sarcina la termen variază între 500 și 1 200 ml. Prin recoltarea l. a. (v. amniocenteză), îndeosebi după luna a doua de sarcină, studiul caracteristicilor fizico-chimice, spectrofotometrice și citogenetice ale acestuia permite determinarea maturității fetale, a gradului de suferință fetală în caz de imunizare fetomaternă și diagnosticarea unei eventuale *aberații cromozomiale.

LICHID CEFALORAHIDIAN / liquide céphalorrachidien / cerebrospinal fluid. NA: liquor cerebrospinalis. L. clar și transparent care umple sistemul ventricular cerebral, canalul ependimar, spațiile subarahnoidiene cerebrale și medulare. În esență, l. c. are rol de protecție împotriva șocurilor mecanice și de mijlocire a schimburilor metabolice la nivelul țesutului nervos central. Cantitatea sa variază între 100 și 150 ml, presiunea normală este de 70-200 cm coloană apă. Secretat de *plexurile coroide, el se reînnoiește continuu, fiind resorbit de vasele meningiene și de *granulațiile Pacchioni. Are *punct crioscopic identic cu al plasmei, Δ = -0,56°C, însă diferă prin compoziția chimică globală: glicorahia = 0,6 g/l. Abrev.: LCR.

LICHID SINOVIAL / liquide synovial / synovial fluid. Sin.: sinovie (v.).

LIDOCAINĂ, s. f. / lidocaïne, s. f. / lidocaine. (DCI) Anestezic local, $C_{14}H_{22}N_2O$, utilizat ca sare hidroclorică. Este folosită și ca antiaritmic ventricular. Sin.: xilină.

LIEN, s. m. / lien, s. m. / lien. NA: lien. [*Lat.* **lien, -enis** = *splină*.] Sin.: splină (v.).

LIENAL, adj. / liénal, -ale, -aux, adj. / lienal. [*Lat.* **lien, -enis** = *splină*.] Sin.: splenic (v.).

LIENOCEL, s. m. / liénocèle, s. m. / lienocele. [*Lat.* **lien, -enis** = *splină; gr.* **kele** = *hernie, tumoră*.] Hernia splinei.

LIFTING FACIAL / lifting facial / face lifting. [*Engl.* **lifting** = *ridicare; lat.* **facies** = *față*.] Intervenție de chirurgie estetică cervicofacială, destinată suprimării ridurilor și laxității pielii de la nivelul feței și a gâtului.

LIGAMENT, s. n. / ligament, s. m. / ligament. NA: ligamentum. [*Lat.* **ligamentum** = *legătură, de la* **ligare** = *a lega*.] Bandeletă fibroasă sau fibroconjunctivă cu rol de fixare a componentelor unei articulații sau de susținere și menținere a unuia sau a mai multor organe. În consecință, se disting **l. articulare* și **l. suspensoare*.

LIGAMENT ALVEOLODENTAR / ligament alvéolo-dentaire / periodontium. NA: periodontium. Sin.: periodont (v.).

LIGAMENT ARTERIAL / ligament artériel / ligamentum arteriosum. NA: ligamentum arteriosum. L. fibros rezultat din obliterarea la naștere a *canalului arterial, care se întinde de la bifurcarea *arterei pulmonare la fața inferioară a *crosei aortice.

LIGAMENT ARTICULAR / ligament articulaire / articular ligament. NA: ligamentum articulatiorum. L. care menține în contact două suprafețe articulare, fie în interiorul unei articulații (*l. interosos*), fie în exteriorul acesteia. În al doilea caz, l. poate fi o simplă îngroșare a capsulei articulare sau un vestigiu fibros al unui mușchi dispărut ori atrofiat.

LIGAMENT CONOID / ligament conoïde / conoid part of coracoclavicular ligament. V. tab. anat. - articulații.

LIGAMENT CRUCIFORM / ligament cruciforme / cruciate ligament of atlas. NA: ligamentum cruciformis atlantis. L. în formă de cruce constituit din l. transvers al atlasului și două prelungiri verticale – bureletele longitudinale superioară și inferioară V. și tab. anat. - articulații.

LIGAMENT DANTELAT / ligament dantelé / denticulate ligament. NA: ligamentum denticulatum. Lamă fibroasă orientată vertical și transversal, fixată pe toată lungimea *măduvei osoase (între fața sa laterală și suprafața internă a durei mater).

LIGAMENT FALCIFORM HEPATIC / ligament falciforme du foie / falciform ligament. NA: ligamentum falciforme hepatis. Repliu peritoneal care leagă fața superioară a ficatului la diafragm și la peretele abdominal anterior.

LIGAMENT FRENICOCOLIC / ligament phrénicocolique / phrenicocolic ligament. NA: ligamentum phrenicocolicum. Repliu peritoneal ce fixează fiecare din unghiurile colonului la peretele abdominal.

LIGAMENT FRENICOGASTRIC / ligament phrénicogastrique / gastrophrenic ligament. NA: ligamentum gastrophrenicum. Numit și l. suspensor al stomacului, acest repliu peritoneal unește fața posterioară a marii tuberozități cu diafragmul.

LIGAMENT FRENICOSPLENIC / ligament phrénicosplenique / lienorenal ligament. NA: ligamentum phrenicolienale. Repliu peritoneal ce unește polul superior al hilului splinei de diafragm.

LIGAMENT INELAR ANTERIOR AL CARPULUI / ligament annulaire antérieur du carpe / extensor retinaculum of hand. NA: retinaculum extensorum. Bandeleta fibroasă de la scafoid și trapez, până la osul pisiform și osul cu cârlig. Împreună cu gutiera carpiană formează *canalul carpian.

**LIGAMENT INTERINELAR AL TRAHEEI / ligament interannulaire / annullar ligament of trachea. NA: ligamentum

anularia, trachealia. Lamă fibroelastică ce unește între ele două inele cartilaginoase ale traheei.

LIGAMENT LARG UTERIN / ligament large de l'utérus / ligamentum latum uteri. NA: ligamentum latum uteri. Repliu peritoneal transversal unind uterul, de fiecare parte, la pereții laterali ai excavației pelvine.

LIGAMENT PALPEBRAL / ligament palpébral / palpebral ligament. NA: ligamentum palpebrale. L. ce reunește și prelungește cele două *tarse palpebrale fixându-le la scheletul osos.

LIGAMENT ROTULIAN / ligament rotulien / patellar tendon. NA: ligamentum patellae. Sin.: tendon rotulian (v.).

LIGAMENT ROTUND UTERIN / ligament rond de l'utérus / rotund ligament of uterus, ligamentum teres uteri. NA: ligamentum teres uteri. L. fibroelastic pereche care se inseră la nivelul fiecărui *corn uterin, după care se continuă către orificiul profund al *canalului inghinal, traversează canalul inghinal și se extinde până în țesutul celular al *labiilor mari.

LIGAMENT SUSPENSOR / ligament suspenseur / suspensory ligament. NA: ligamentum suspensorium. Bandeletă fibroasă care leagă fața superioară a unui organ la peretele cavității care îl înconjoară sau la un os. Ex.: l. s. ale ficatului, stomacului, ovarului, cristalinului etc.

LIGAMENT SUSPENSOR AL AMNIOSULUI / ligament suspenseur de l'amnios / connecting stalk. *Pedicul de fixație care la mamifere face legătura între *embrion și *trofoblast.

LIGAMENT TRAPEZOID / ligament trapézoïde / trapezoid part of coracoclavicular ligament. NA: ligamentum trapezoideum. V. tab. anat. - articulații.

LIGAMENT TREITZ / ligament de Treitz / Treitz' ligament. [*Wenzel Treitz, anatomopatolog originar din Boemia, profesor la Praga și Cracovia, 1819-1872.*] Sin.: mușchi suspensor. V. tab. anat. - mușchi.

LIGAMENT UTEROOVARIAN / ligament utéro-ovarien / ligament of ovary. NA: ligamentum ovarii proprium. L. care se întinde de la cornul uterin la polul inferior al ovarului, fiind străbătut de ramura ovariană a arterei uterine.

LIGAMENTOPEXIE, s. f. / ligamentopexie, s. f. / ligamentopexis. [*Lat.* ***ligamentum*** *= legătură, de la* ***ligare*** *= a lega; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] 1) Refacerea aparatului ligamentar al unei articulații. 2) Scurtarea și fixarea *ligamentelor rotunde ale uterului pentru a corecta *retroflexia sau *retroversia.

LIGAMENTOPLASTIE, s. f. / ligamentoplastie, s. f. / ligamentoplastia. [*Lat.* ***ligamentum*** *= legătură, de la* ***ligare*** *= a lega; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Refacerea ligamentelor rupte sau întinse ireversibil ale unei articulații, îndeosebi la nivelul articulației genunchiului.

LIGAND, s. m. / ligand, s. m. / ligand. [*Lat.* ***ligare*** *= a lega*] 1) Moleculă organică, radical sau ion ce posedă electronii necesari pentru formarea unei legături coordinative cu ionii metalici sau cu alte molecule. Astfel, ionii, radicalul sau molecula pot reacționa sub formă de complex cu o altă moleculă. Ex.: fixarea O_2 la hemoglobină. 2) În contextul membranei celulare sau al altor structuri ce posedă *receptori, moleculă sau particulă care se leagă cu o mare specificitate la un receptor. L. includ hormoni, neurotransmițători, medicamente, metaboliți etc., care, după legare, conduc la un răspuns biologic sau la alte efecte (ex.: adeziune).

LIGATURĂ, s. f. / ligature, s. f. / ligature. [*Lat.* ***ligatura*** *= legătură, de la* ***ligare*** *= a lega*] 1) Act chirurgical prin care, cu un fir (de catgut, mătase, nailon, in etc.), se face *hemostaza definitivă la nivelul unui vas sanguin, al unui conduct, cordon sau *pedicul. 2) Procedeu de oprire a tranzitului printr-un organ tubular.

LIGAZĂ, s. f. / ligase, s. f. / ligase. [*Lat.* ***ligare*** *= a lega; -ază.*] Sin.: sintetază (v.).

LIGNIFICARE, s. f. / lignification, s. f. / lignification. [*Lat.* ***lignum*** *= lemn; ficare, derivat de la facere = a face.*] Transformare cadaverică în mediu acid; prin dizolvarea proteinelor se produce o conservare.

LIGNINĂ, s. f. / lignine, s. f. / lignin. [*Lat.* ***lignum*** *= lemn; -ină.*] *Polizaharid care, împreună cu *celuloza, formează peretele celular al plantelor și lemnul. L. are o rezistență mecanică mare.

LIGNOS, adj. / ligneux, -euse, adj. / wooden. [*Lat.* ***lignosus*** *= lemnos, de la* ***lignum*** *= lemn.*] Care prezintă duritatea lemnului.

LIMB, s. n. / limbe, s. m. / limb. NA: limbus, pl. limbi. [*Lat.* ***limbus*** *= tiv, bandă cusută pe marginea vestmintelor.*] Structură anatomică limitând un organ, cu o formă în general rotunjită, în inel. Ex.: *l. sclerocornean.

LIMB SCLEROCORNEAN / limbe sclérocornéen / limbus sclerocorneae. NA: limbus corneae. Circumferința corneei la joncțiunea sa cu sclerotica.

LIMBAJ, s. n. / langage, s. m. / language. [*Lat.* ***lingua*** *= limbă.*] Facultate umană de a comunica, cu ajutorul semnelor vocale (cuvânt), eventual susceptibile să fie transcrise grafic (scriere). L. este multiform și heteroclit; deopotrivă fizic, fiziologic și psihic, el aparține domeniului social. Cifra medie utilă a vocabularului circulant al unei limbi este de circa 25 000 de cuvinte. L. este *interior* și *exterior* și poate fi perturbat îndeosebi în bolile psihice și neurologice (v. afazie, mutism, logoree etc.).

LIMBĂ, s. f. / langue, s. f. / tongue. NA: lingua. [*Lat.* ***lingua*** *= limbă.*] Formațiune anatomică musculară de formă ovalară, situată în cavitatea bucală, acoperită pe fața superioară de o mucoasă groasă care conține *papilele gustative, iar pe fața inferioară de o mucoasă subțire care prezintă un repliu median, frâul l. L. reprezintă segmentul periferic al analizatorului gustativ (este organul gustului). De asemenea, are rol în masticație, deglutiție și fonație. Mobilitatea l. este rezultatul acțiunii celor 17 mușchi care intră în structura sa, inervați de perechile de nervi cranieni IX, X și XII. L. poate prezenta modificări semnificative în unele boli. V. în continuare.

LIMBĂ CEREBRIFORMĂ / langue cérébriforme / fissured tongue. Sin.: limbă plicaturată (v.).

LIMBĂ GEOGRAFICĂ / langue géographique / geographic tongue. Alterare genotipică, asociată frecvent cu *limba plicaturată și caracterizată prin existența de arii depapilate la nivelul feței dorsale a limbii. Ariile afectate sunt *circinate, netede, cu tentă roză, delimitate de un lizereu albicios ușor proeminent și în evoluție continuă, cu un aspect general comparabil cu cel al unei hărți geografice.

LIMBĂ NEAGRĂ / langue noire / black tongue. *Keratoză a limbii, de colorație neagră, determinată de o hipertrofie a tecii cornoase a *papilelor linguale.

LIMBĂ PLICATURATĂ / langue plicaturée / fissured tongue. Alterare de obicei genotipică, asociată frecvent cu *limba geografică și caracterizată printr-o îngroșare a limbii, care este moale, etalată, cu fața dorsală parcursă de numeroase pliuri transversale neregulate și a cărei mucoasă prezintă o hipertrofie papilară. V. și sindrom Melkersson-Rosenthal. Sin.: limbă scrotală, limbă cerebriformă.

LIMBĂ SABURALĂ / langue saburrale / saburral tongue. Aspect al suprafeței limbii caracterizat prin prezența de depozite alb-gălbui la nivelul mucoasei ce acoperă fața sa superioară. Poate fi în relație cu unele tulburări digestive sau cu o afecțiune generală. Pop.: limbă încărcată.

LIMBĂ SCROTALĂ / langue scrotale / scrotal tongue. Sin.: limbă plicaturată (v.).

LIMBIC, adj. / limbique, adj. / limbic. [*Lat.* ***limbus*** *= tiv, bandă cusută pe marginea veștmintelor.*] Care aparține sau se află în relație cu *sistemul limbic.

LIMBRIC, s. m. / lombric, s. m. / lumbricus. [*Lat.* ***lumbricus*** *= vierme, limbric.*] Sin.: ascarid (v.).

LIMFADENECTOMIE, s. f. / lymphadénectomie, s. f. / lymphadenectomy. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***aden, -os*** *= glandă;* ***ektome*** *= excizie.*] Excizie chirurgicală a unui *ganglion limfatic sau a unui grup de ganglioni.

LIMFADENIE, s. f. / lymphadénie, s. f. / lymphadenia. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***aden, -os*** *= glandă.*] Hiperplazie care afectează *ganglionii limfatici.

LIMFADENITĂ, s. f. / lymphadénite, s. f. / lymphadenitis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***aden, -os*** *= glandă; -ită.*] Inflamație ganglionară: 1) *acută*, cu formele catarală, necrotică sau supurativă; 2) *cronică*, cu aspect hiperplazic sau scleros.

LIMFADENOPATIE, s. f. / lymphadénopathie, s. f. / lymphadenopathy. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***aden, -os*** *= glandă;* ***pathos*** *= boală.*] Proces patologic care afectează *ganglionii limfatici.

LIMFADENOPATIE ANGIOIMUNOBLASTICĂ / lymphadénopathie angio-immunoblastique / angio-immunoblastic lymphadenopathy. Boală gravă, afectând îndeosebi adulții vârstnici, caracterizată clinic prin alterarea stării generale, scădere ponderală, febră, adenopatii multiple și hepatomegalie. Se asociază frecvent anomalii imune: anemie hemolitică, *gamopatie monoclonală, proliferare a *limfocitelor B și deficiență a *limfocitelor T. Boala este definită prin triada modificărilor anatomopatologice de la nivelul ganglionilor (proliferarea *imunoblastelor, plasmocite și capilare înconjurate de un material acidofil, *colorație PAS pozitivă). Evoluția este acută sau subacută. Decesul survine fie consecutiv infecțiilor, fie prin dezvoltarea ulterioară a unui *limfom.

LIMFADENOZĂ, s. f. / lymphadénose, s. f. / lymphadenosis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***aden, -os*** *= glandă; -oză.*] Termen imprecis și desuet pentru desemnarea proliferării excesive a țesutului hematopoietic, în particular la nivelul ganglionilor limfatici, care se măresc în volum.

LIMFAGOG, adj., s. n. / lymphagogue, adj., s. m. / lymphagogue. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***agogos*** *= care conduce spre eliminare.*] (Substanță, factor) care stimulează producerea *limfei.

LIMFANGIECTAZIE, s. f. / lymphangiectasie, s. f. / lymphangiectasis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***angeion*** *= vas;* ***ektasis*** *= dilatare.*] Dilatația vaselor limfatice.

LIMFANGIECTAZIE INTESTINALĂ PRIMITIVĂ / lymphangiectasie intestinale / intestinal lymphangiectasis. Sin.: enteropatie exsudativă (v.).

LIMFANGIOENDOTELIOM, s. n. / lymphangio-endothéliome, s. m. / lymphangioendothelioma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***angeion*** *= vas;* ***endon*** *= înăuntru;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon; -oma.*] Proliferare tumorală a endoteliilor vaselor limfatice, uneori cu atipii celulare și evoluție malignă.

LIMFANGIOM, s. n. / lymphangiome, s. m. / lymphangioma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***angeion*** *= vas; -oma.*] *Displazie congenitală caracterizată printr-o proliferare a vaselor limfatice, care este asociată frecvent cu o proliferare a vaselor sanguine (hemolimfangiom). Cu localizări diverse, l. afectează îndeosebi limba. L. pot fi *superficiale* sau *profunde*.

LIMFANGIOPLASTIE, s. f. / lymphangioplastie, s. f. / lymphangioplasty. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***angeion*** *= vas;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Chirurgia restauratorie a căilor limfatice.

LIMFANGIOSARCOM, s. n. / lymphangiosarcome, s. m. / lymphangiosarcoma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***angeion*** *= vas;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -oma.*] Neoplasm malign dezvoltat din endoteliul vaselor limfatice.

LIMFANGITĂ, s. f. / lymphangite, s. f. / lymphangitis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***angeion*** *= vas; -ită.*] Orice inflamație a vaselor limfatice. *L. acute* sunt de regulă complicații ale plăgilor infectate, furunculozelor, excoriațiilor sau bursitelor. Etiologia l. este microbiană: streptococ, stafilococ, pneumococ. Cel mai adesea sunt cuprinși și ganglionii tributari regiunii afectate.

LIMFATIC, adj. / lymphatique, adj. / lymphatic. [*Lat.* ***lymphaticus,*** *de la* ***lympha*** *= apă limpede.*] 1) Care se referă la limfă sau la secreția sa. Ex.: *ganglion l., vas l. Vasele l. provin dintr-o rețea de capilare l. dispuse în toate zonele organismului, care confluează pentru a forma trunchiuri, uneori întrerupte prin ganglioni. Trunchiul colector cel mai voluminos este *canalul toracic care drenează aproape toate l. subdiafragmatice. 2) *Temperament l.*, v. limfatism.

LIMFATISM, s. n. / lymphatisme, s. m. / lymphatism. [*Lat.* ***lymphaticus,*** *de la* ***lympha*** *= apă limpede; -ism.*] Condiție morbidă determinată de producerea și creșterea excesivă a țesuturilor limfoide. Se caracterizează prin creșterea de volum a organelor limfoide, prin paliditatea tegumentelor care par infiltrate de limfă și o moleșeală generală. Uneori termenul este considerat sin. cu temperament limfatic.

LIMFĂ, s. f. / lymphe, s. f. / lymph. NA: lympha. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede.*] Lichid clar, transparent, galben pal, alcalin, care circulă în vasele limfatice sau care ocupă spațiile intercelulare. L. conține în mod normal limfocite și cuprinde aceleași substanțe ca și serul sanguin, dar în cantitate mai mică.

LIMFEDEM, s. n. / lymphoedème, s. m. / lymph(o)edema. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***oidema, -atos*** *= umflătură, de la* ***oidein*** *= a crește în volum.*] Perturbare cronică dată de acumularea de lichid interstițial (*edem), secundară obstrucției vaselor limfatice sau ganglionilor.

LIMFOBLAST, s. n. / lymphoblaste, s. m. / lymphoblast. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***blastos*** *= germen.*] 1) Celulă normală cu aspect imatur, mult timp considerată ca precursor al *limfocitului. În realitate, celulele cu aspect limfoblastic sunt limfocite activate. V. imunoblast. 2) În patologie, celulă din *leucemia acută limfoblastică și *limfoblastosarcom.

LIMFOBLASTOM, s. n. / lymphoblastome, s. m. / lymphoblastoma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***blastos*** *= germen; -oma.*] Formă de *limfom malign caracterizat prin proliferarea *limfoblastelor în ganglionii limfatici sau în splină. V. și limfo-blastosarcom, boală Brill-Symmers.

LIMFOBLASTOMATOZĂ, s. f. / lymphoblastomatose, s. f. / lymphoblastosis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***blastos*** *= germen; -oma, -oză.*] Sin.: limfoblastoză (v.).

LIMFOBLASTOSARCOM, s. n. / lymphoblastosarcome, s. m. / lymphoblastosarcoma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***blastos*** *= germen;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -oma.*] Formă de limfosarcom care se manifestă prin hipertrofia organelor limfoide, asociată cu prezența de tumori cu localizare gastrică, intestinală, testiculară etc. Elementul celular care proliferează este limfoblastul transformat malign. Afecțiunea evoluează în perioade alternante de acutizare și remisiune și este apropiată de unele forme de *leucemie acută.

LIMFOBLASTOZĂ, s. f. / lymphoblastose, s. f. / lymphoblastosis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***blastos*** *= germen; -oma; -oză.*] Prezența *limfoblastelor în sângele periferic. Sin.: limfoblastomatoză. Uneori termenul este utilizat ca sin. cu *leucemia acută limfocitară.

LIMFOCEL, s. n. / lymphocèle, s. f. / lymphocele. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] *Chist care

conține *limfă, cel mai frecvent tip de l. fiind *limfangiomul chistic.

LIMFOCIT, s. n. / lymphocyte, s. m. / lymphocyte. [*Lat. lympha = apă limpede; gr. kytos = celulă*.] Categorie de *leucocite cu nucleu mare și citoplasmă foarte redusă, prezente în sânge, în măduvă și în țesuturile limfoide. La adult, limitele fiziologice ale numărului de l. sanguine variază între 1 000 și 4 000/mm^3. L. reprezintă elementele centrale ale răspunsului imun specific. Se disting două mari tipuri: 1) *L. B*, cu durată de viață în general scurtă (4-5 zile), care, în prezența antigenilor ce le stimulează, produc anticorpi circulanți, fiind agenții *imunității umorale specifice. L. B reprezintă 5-15 % din l. din sânge (300-600/mm^3) și constituie majoritatea celulelor din foliculii limfatici, ganglioni și splină, zona B. 2) *L. T*, majoritare, cu durata de viață mai lungă (5-6 luni), care sunt responsabile de *imunitatea mediată celular, 2/3 fiind T4 (CD4+) și 1/3 fiind T8 (CD8+). Sunt localizate la nivelul organelor limfoide secundare în zone speciale: zona paracorticală a ganglionilor, manșonul limfoid din jurul arterelor centrale splenice. Termenul generic de l. circumscrie de fapt o multitudine de celule distincte, imposibil de diferențiat morfologic în microscopia electronică cu baleiaj sau prin transmisie. Pe baza caracteristicilor morfologice este posibilă identificarea a două tipuri de l. normale: 1) *L. mici*, cu diametrul de 7-9 µm, cu un nucleu care ocupă toată celula și o citoplasmă puțin abundentă, fără granulații. Această grupă neomogenă, care reprezintă peste 85% din numărul total de l., cuprinde cea mai mare parte din *l. T, *l. B, *celulele dendritice și rarele *celule stem hematopoietice. 2) *L. mari*, cu un diametru mai mare, de la 9 la 12 µm, au o citoplasmă mai abundentă, conținând câteva granule azurofile. Ele reprezintă 5-15% din totalul de l. Sub această morfologie se regăsesc cel puțin două tipuri de celule: *celulele NK și *l. T citotoxice. O clasificare analitică, aprofundată a l. s-a realizat pe baza studiului funcțiilor acestora și pe baza identificării *markerilor celulari. V. tab. const. hematol. V. și în continuare.

LIMFOCIT ACTIVAT / lymphocyte activé / activated lymphocyte. L. care a avut contact cu un antigen solubil sau un *self modificat prezentat de o *celulă prezentatoare de antigen și care se multiplică și se diferențiază ca urmare a acestui contact. V. limfocit B activat și limfocit T activat.

LIMFOCIT AUTOREACTIV / lymphocyte autoréactif / autoreactive lymphocyte. L. capabil să se lege cu un antigen *self (l. B) sau cu un antigen din *complexul major de histocompatibilitate asociat cu peptidele self. V. și boală autoimună.

LIMFOCIT B / lymphocyte B / B lymphocyte. [*B de la bursa lui Fabricius, unde acest limfocit se diferențiază la păsări*.] L. mic, specializat în producerea de *imunoglobuline care se diferențiază inițial în ficatul fetal, apoi în măduva osoasă. L. B trece prin mai multe stadii de diferențiere (*l. pro-B, *l. pre-B, *l. B imatur, *l. B matur) în cursul cărora se produce rearanjarea *genelor pentru imunoglobuline. L. B reprezintă 5-15% din l. din sânge (300-600/mm^3) și constituie majoritatea celulelor din foliculii limfatici, ganglioni și splină (pulpa albă). Sin.: celulă bursodependentă.

LIMFOCIT B ACTIVAT / lymphocyte B activé / activated B cell. L. B matur care a fixat un antigen pe imunoglobulinele membranare (*receptori B). Ca urmare a acestui contact, l. B se multiplică și dă naștere unui *clon. Acesta produce din ce în ce mai mult IgG (anticorpi solubili) și mai puțin IgD și IgM (anticorpi membranari). Ca urmare, se produce o *comutare de clase, l. B devenind un *plasmocit secretor de IgG, având același situs de fixare al determinantului antigenic ca și l. B din care a rezultat. Anumite l. B mature devin *l. cu memorie, care supraviețuiesc mai multe luni, sau chiar mai mulți ani, după contactul cu antigenul. V. și limfocit cu memorie.

LIMFOCIT B IMATUR / lymphocyte B immature / immature B cell. A treia etapă de maturare a unui *l. B, care se caracterizează prin rearanjarea genelor *lanțurilor ușoare ale imunoglobulinelor. Aceste gene sunt, după rearanjare, transcrise și lanțurile ușoare se asociază cu *lanțurile grele. Ansamblul, constituind *receptorul B, este apoi inclus în membrana plasmatică. Totuși, aceste l. încă nu proliferează ca răspuns la fixarea de antigen complementar receptorilor antigenici ai imunoglobulinelor membranare. Ele sunt imature și se află, încă, în măduva osoasă. V. gene ale imunoglobulinelor, limfocit B matur, limfocit pre-B, limfocit pro-B, maturarea limfocitelor.

LIMFOCIT B MATUR / lymphocyte B mature / mature B cell. A patra etapă de maturare a l. B. L. B elaborate în măduvă ajung în țesuturile limfoide periferice și în sânge. L. B mature produc două tipuri de imunoglobuline membranare: IgD și IgM, care nu diferă decât prin regiunea constantă a *lanțurilor grele, aceste imunoglobuline constituind *receptorii B. Un l. B dat nu exprimă decât un singur tip de anticorpi membranari. L. B, după ce au fost activate ca răspuns la limfokina eliberată de *l. T ajutător, se multiplică și se diferențiază în *plasmocite (sau *l. B memorie), secretând un tip de anticorpi ale căror situsuri de fixare a *determinanților antigenici sunt identici cu ale receptorilor membranari ai l. B selecționat. L. B se comportă astfel ca *celule prezentatoare de antigeni. Ele captează antigenii care s-au fixat pe anticorpii lor membranari, îi internalizează, îi transformă și îi asociază antigenilor *complexului major de histocompatibilitate de clasa II. L. B prezintă direct acest ansamblu *l. T4, care sunt astfel activate, secretă interleukine și se transformă în *l. T ajutătoare. V. limfocit B, limfocit B imatur, limfocit pre-B, limfocit pro-B, maturarea limfocitelor.

LIMFOCIT K / lymphocyte K / K cell. [*Engl. k = killer*.] L. mic, fără markeri de suprafață pentru *l. B sau *l. T, care asigură *citotoxicitatea mediată celular. L. K recunosc anticorpii Ig G care acoperă antigenul prin intermediul *receptorilor Fc, determinând liza celulei străine fără implicarea sistemului *complement. Sin.: celulă K.

LIMFOCIT CU MEMORIE / lymphocyte mémoire / memory cell. *L. B sau *l. T4 cu durată lungă de viață care se multiplică puțin după ce au fost activate și care nu au încheiat diferențierea. L. m. se aseamănă cu l. B care nu au întâlnit niciodată antigenul lor. Chiar dacă ele conservă aceiași receptori, l. B m. ameliorează eficacitatea anticorpilor pe care îi secretă. În plus, l. B m. reactivate produc anticorpi în 7 zile, în timp ce *l. B activate le sunt necesare 12 zile. L. m. se află la baza *răspunsului imunitar secundar. V. și memorie imunologică.

LIMFOCIT NK / lymphocyte NK / NK cell. [*NK din engl. natural killer*.] Sin.: celulă NK (v.).

LIMFOCIT PRE-B / lymphocyte pré-B / pre-B lymphocyte. A doua etapă de diferențiere a *l. B. L. pre-B se caracterizează prin apariția în citoplasmă a *lanțurilor grele de imunoglobuline, ca urmare a recombinării genelor pentru lanțurile grele. El nu prezintă încă imunoglobuline membranare, deoarece genele pentru *lanțurile ușoare nu sunt rearanjate. Din această cauză, l. pre-B nu sunt capabile să recunoască un antigen. Ele nu se află decât în ficatul fetal și în măduva osoasă. Etapa următoare de diferențiere conduce la *l. B imatur. V. gene ale imunoglobulinelor, limfocit B, maturarea limfocitelor.

LIMFOCIT PRO-B / lymphocyte pro-B / pro-B lymphocyte. Prima etapă de diferențiere a *l. B, pornind de la celulele sușe limfoide. Formarea l. pro-B se derulează în splină și în ficat la fetus și în măduva osoasă la adult. L. pro-B se divizează ca răspuns la fixarea de *interleukină-7 eliberată de celulele stromale. Genele imunoglobulinelor nu sunt încă rearanjate.

Etapa următoare de diferențiere conduce la *l. pre-B. V. și maturarea limfocitelor.

LIMFOCIT T / lymphocyte T / T cell, T lymphocyte. [*T, deoarece aceste limfocite se diferențiază în timus.*] Categoria principală de l. (70% din numărul total de l.), care provin din măduva osoasă și se diferențiază în *timus (de unde denumirea de celule T), iar după maturare se află în *organele limfoide secundare și în sânge. Ele acționează ca agenți ai *imunității mediate celular și ajută *l. B în producerea de anticorpi. L. T se divid în două categorii: *l. T4, care se transformă în *l. T ajutătoare după activare, și *l. T8, care devin *l. citotoxice. L. T trec prin stadii de diferențiere care sunt mai puțin cunoscute decât cele ale l. B. Există, de asemenea L. T denumite K (*Killer*) și NK (*Natural Killer*) care au o activitate citotoxică, dar modalitățile de acțiune diferă de cele ale l. T citotoxice. Sin.: celulă T. V. și limfocit T imatur, limfocit T matur, timocit.

LIMFOCIT T4 / lymphocyte T4 / T4 lymphocyte. L. T prezent în organele limfoide periferice. L. T4 sunt caracterizate prin faptul că posedă markerul membranar *CD4, denumit și T4. Ele posedă pe suprafață receptori specifici (*receptori T) unici pentru un l. T4 dat, cu selful modificat prezentat de *celulele prezentatoare de antigeni (CPA). Contactul cu CPA prezentând un peptid antigenic asociat cu antigeni ai CMH de clasa II produce activarea sa. L. T4 se multiplică și dă naștere unui clon de l. T exprimând la suprafața lor același receptor T. L. T4 devin *l. T ajutătoare care interacționează prin contact direct și prin producere de interleukine (IL-2, IL-4) cu alte celule ale sistemului imun sau devin *l. T4 cu memorie.

LIMFOCIT T8 / lymphocyte T8 / T8 lymphocyte. *Limfocit T matur caracterizat prin markerul membranar *CD8. Activarea lor conduce la multiplicare (sub efectul interleukinei-2 secretate de l. T ajutătoare) și la diferențierea lor în *l. T citotoxice.

LIMFOCIT T ACTIVAT / lymphocyte T activé / activated T lymphocyte. L. T matur care a stabilit un contact celulă-celulă cu o *celulă prezentatoare de antigen. În funcție de *markerul de diferențiere CD4 sau CD8 pe care îl va prezenta l., el se multiplică și se diferențiază în *l. T ajutător* sau în **l. T citotoxic*. Activarea l. se poate produce și prin stimularea cu *citokine, iar datorită faptului că l. însuși produce *interleukină-2 este posibilă și o autoactivare. V. activare a limfocitelor B și T.

LIMFOCIT T AJUTĂTOR / lymphocyte T auxiliaire / T helper lymphocyte. L. T ajutător (Th) reprezintă cheia răspunsului imun, deoarece acționează ca un adevărat "manager", orientând imunitatea către răspunsul celular sau către răspunsul umoral. L. Th provine din *l. T4 activate de *celule prezentatoare de antigeni și formează un clon ale cărui celule prezintă la suprafață același *receptor T membranar cu *self modificat. Aceste l. reprezintă țintele preferate ale HIV, deoarece receptorul CD4 posedă o formă complementară a unei proteine de suprafață a virusului. Sin.: limfocit T helper.

LIMFOCIT T CITOLITIC / lymphocyte T cytolytique / T cytolytic lymphocyte. Sin.: limfocit T citotoxic (v.).

LIMFOCIT T CITOTOXIC / lymphocyte T cytotoxique / T cytotoxic lymphocyte. L. efector al răspunsului imunitar cu mediere celulară. L. T c. provin din diferențierea *l. T8 care au fost activate prin contact cu *celulele prezentatoare de antigeni (self modificat), dar și prin *interleukina-1 secretată de *macrofage infectate și *interleukina-2 secretată de l. T auxiliare. L. T c. se fixează pe receptorii membranari specifici (*receptori T) la celulele cu *self modificat (*celule infectate, canceroase sau mutante). Acest contact provoacă la nivelul l. T c. exocitoza de granule de citoliză conținând *perforine. Unele l. T c. eliberează molecule ce declanșează *apoptoza celulei care urmează să fie distrusă. Sin.: limfocit T citolitic. V. citotoxicitate, limfocitotoxicitate, granzimă.

LIMFOCIT T HELPER / lymphocyte T helper / T helper lymphocyte. Sin.: limfocit T ajutător (v.).

LIMFOCIT T IMATUR / lymphocyte T immature / immature T cell. Populație de l. T cu o mare diversitate de *receptori T. Sunt localizate în cortexul *timusului, de unde denumirea de *timocite. Receptorii T ai l. T imature sunt formați din două lanțuri α și β care prezintă numeroase omologii cu lanțurile de imunoglobuline. În plus, față de receptorii T, l. T i. posedă coreceptorii CD4 și CD8, pe măsura diferențierii neexprimând decât unul dintre aceștia, ceea ce conduce la două subpopulații: *l. T4 și *l. T8. De la acest stadiu de diferențiere, l. T i. încetează să se multiplice. Dacă l. T i. nu recunosc nici un antigen al *complexului major de histocompatibilitate, ele sunt inutile și mor în trei zile, iar dacă se leagă la un *autoantigen asociat antigenilor acestui complex sunt periculoase, deoarece pot ataca *selful și, de aceea, sunt distruse. Când nu recunosc decât antigenii complexului major de histocompatibilitate, l. T i. sunt selecționate (conservate) și se pot diferenția. În cazul exprimării CD4 la nivelul membranei, se leagă cu antigeni ai complexului major de histocompatibilitate clasa II și devin *l. T ajutătoare, iar dacă exprimă CD8, devin *l. T citotoxice. V. limfocit T matur, maturarea limfocitelor.

LIMFOCIT T MATUR / lymphocyte T mature / mature T lymphocyte. L. T a cărui diferențiere la nivelul *timusului s-a încheiat. L. T m. posedă receptori specifici (*receptori T) pentru un tip de *self modificat. Diferitele modalități de acțiune și markerii membranari specifici permit definirea a două grupe principale de l. T m.: *l. T4 și *l. T8. V. maturarea limfocitelor și timocit matur.

LIMFOCIT T SUPRESOR / lymphocyte T suppresseur / T suppressor lymphocyte. L. T care modulează răspunsul imunitar, fiind o celulă CD8+ ca și *l. T citotoxic. În absența unor caracteristici membranare bine stabilite, unii autori pun la îndoială existența sa. Totuși, se pare că diferitele categorii de limfocite ar putea avea, la un moment dat, funcții inhibitorii asupra altor celule din sistemul imun.

LIMFOCIT VIRGIN / lymphocyte vierge / virgin lymphocyte. *L. B sau *l. T care nu au întâlnit *determinantul antigenic (l. B) sau *selful modificat specific *receptorului B sau, respectiv, *receptorului T.

LIMFOCITEMIE, s. f. / lymphocytémie, s. f. / lymphocyt(a)emia. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Creșterea masivă a numărului de *limfocite din sânge.

LIMFOCITOM, s. n. / lymphocytome, s. m. / lymphocytoma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***-oma***.] Proliferare limfocitară benignă localizată la nivelul dermului. Se disting forme circumscrise, unice, și forme diseminate (reticulocitoză limfocitară benignă Degos).

LIMFOCITOPENIE, s. f. / lymphocytopénie, s. f. / lymphocytopenia. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***penia*** *= sărăcie.*] Scăderea procentului de *limfocite în formula leucocitară. Poate fi de etiologie: endocrină (boală Cushing, mixedem), toxică (uremie, boală de iradiere, citostatice), prin hipoplazia țesutului limfatic (reticulosarcom, boală Hodgkin, metastaze), infecțioasă (tuberculoză miliară), imunologică (lupus eritematos acut, autoanticorpi limfocitari, leucemie limfatică cronică etc.). Sin.: limfopenie.

LIMFOCITOPOIEZĂ, s. f. / lymphocytopoïese, s. f. / lymphocytopoiesis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Ansamblul proceselor fiziologice care determină formarea *limfocitelor la nivelul măduvei și țesuturilor limfoide.

LIMFOCITOSARCOM, s. n. / lymphosarcome, s. m. / lymphosarcoma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -****oma****.] Tip de *limfosarcom în care toate celulele tumorale au aspectul de limfocit mic (v. limfocit).

LIMFOCITOTOXIC, adj. / lymphocytotoxique, adj. / lymphocytotoxic. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Care distruge *limfocitele.

LIMFOCITOTOXICITATE, s. f. / lymphocytotoxicité, s. f. / lymphocytotoxicity. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Efect de *citotoxicitate exercitat direct de *limfocite asupra unei celule țintă, independent de *complement. O reacție de l. poate fi obținută cu limfocite sensibilizate specific în prezența unor celule țintă corespondente specific. De ex.: în imunitatea de grefă sau în imunitatea antitumorală. Mai rar, l. se obține prin punerea în contact a limfocitelor normale și a celulelor acoperite de anticorpi.

LIMFOCITOZĂ, s. f. / lymphocytose, s. f. / lymphocytosis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă; -****ozǎ****.] Creșterea numărului de *limfocite din sânge.

LIMFOGRAFIE, s. f. / lymphographie, s. f. / lymphography. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă radiochirurgicală prin care se obține opacifierea sistemului limfoganglionar *in vivo*, după injectarea unui produs de contrast, de regulă *lipiodol, direct în vasele limfatice. În acest scop se reperează un colector limfatic periferic, de obicei pedios (cu ajutorul unui colorant limfotrop), după care vasul limfatic este denudat și cateterizat, iar apoi se injectează substanța de contrast. Pot fi observate, după opacifiere, vasele limfatice ale gambei, coapsei, limfaticele și ganglionii retroperitoneali (*nodulii aortici, *nodulii iliaci și *nodulii lombari), ca și *canalul toracic.

LIMFOGRANULOM, s. n. / lymphogranulome, s. m. / lymphogranuloma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede;* ***granulum****, dim. de la* ***granum*** *= grăunte; -****oma****.] Denumire dată leziunilor histologice din *boala Hodgkin, pentru sublinierea caracterului mixt, inflamator și tumoral.

LIMFOGRANULOMATOZĂ, s. f. / lymphogranulomatose, s. f. / lymphogranulomatosis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede;* ***granulum****, dim. de la* ***granum*** *= grăunte; -****oma****; -****ozǎ****.] Proliferare tumorală a țesuturilor limfoide, îndeosebi a ganglionilor limfatici. Tipuri: 1) *L. benignă* este denumită *boala Besnier-Boeck-Schaumann. 2) *L. malignă* este denumită *boala Hodgkin. 3) *L. veneriană* (v.).

LIMFOGRANULOMATOZĂ INGHINALĂ SUBACUTĂ / lymphogranulomatose inguinale sub-aiguë / lymphogranulomatosis inguinalis. Sin.: boală Nicolas-Favre (v.).

LIMFOGRANULOMATOZĂ VENERIANĂ / lymphogranulomatose vénérienne / venereal lymphogranulomatosis. Sin.: boală Nicolas-Favre (v.).

LIMFOID, adj. / lymphoïde, adj. / lymphoid. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Care este asemănător sau aparține limfei ori țesutului sistemului limfatic.

LIMFOKINĂ, s. f. / lymphokine, s. f. / lymphokine. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kinein*** *= a mișca.*] Factor solubil eliberat de *limfocite în timpul unui nou contact cu antigenul la care au fost sensibilizate și care declanșează reacția de *imunitate mediată celular. Există două categorii de l.: 1) *L. nespecifice* unui antigen (factor de permeabilitate, factor inhibitor al migrării leucocitelor, factor mitogen, limfotoxină, factor de transformare limfocitară, factor inhibitor al sintezei de ADN etc.). 2) *L. specifice* unui singur antigen (factor secretat de celule T auxiliare, factor secretat de celulele supresoare, factor de transfer). *Interleukinele 2 și 3, *interferonul sunt l. V. și citokine.

LIMFOM, s. n. / lymphome, s. m. / lymphoma. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; -****oma****.] Termen generic pentru modificările maligne care, spre deosebire de *leucemii, sunt situate predominant în țesuturile limfoide. Cele două variante majore de l. sunt *boala Hodgkin și *l. non-hodgkinian (cuprinzând vechile denumiri de limfosarcom și reticulosarcom). Deși ambele tumori infiltrează organele reticuloendoteliale, ele sunt distincte biologic și clinic, în ceea ce privește tipul celular, sediul bolii, prezența simptomelor sistemice, translațiile cromozomiale și curabilitatea. Spre deosebire de leucemii, l. apar inițial la nivelul ganglionilor limfatici, dar pot de asemenea să disemineze (în faza "leucemică") în sânge și în măduva hematogenă.

LIMFOM BURKITT / lymphome de Burkitt / Burkitt's lymphoma. [***Dennis Burkitt****, medic scoțian contemporan, specialist în boli tropicale.*] Sin.: tumoră Burkitt (v.).

LIMFOM GIGANTOFOLICULAR / lymphome gigantofolliculaire / Brill-Symmers disease. Sin.: boală Brill-Symmers (v.).

LIMFOM HODGKIN / lymphome de Hodgkin / Hodgkin's lymphoma. [***Thomas Hodgkin****, medic englez, Londra, 1798-1866.*] Sin.: boală Hodgkin (v.).

LIMFOM IMUNOBLASTIC / lymphome immuno-blastique / immunoblastic lymphoma. Sin.: imunoblastosarcom (v.).

LIMFOM MALIGN NON-HODGKINIAN / lymphome malin non-hodgkinien / non-Hodgkin malignant lymphoma. Denumire generică pentru termenii utilizați, până recent, de *limfosarcom și *reticulosarcom. Noua denumire pune accent pe unicitatea histogenezei celor două tipuri de tumori. Arhitectura acestor tumori, observată pe o biopsie ganglionară, poate fi nodulară sau difuză. Histopatologic, se disting forme nediferențiate, puțin diferențiate și diferențiate, ca și l. histiocitare și l. imunoblastice. Imunologic, se disting l. cu celule T și cu celule B, având diferite grade de diferențiere. Clasificările l. se află în remaniere constantă.

LIMFOM MEDITEREANEAN / lymphome méditerranéen / Mediterranean abdominal lymphoma. Tip de l. caracterizat prin anomalii ale imunoglobulinelor (*boala lanțurilor grele). L. m. constă dintr-o tumoră cu localizare abdominală, precedată de o fază îndelungată de tulburări digestive, cu diaree și malnutriție.

LIMFOMATOZĂ, s. f. / lymphomatose, s. f. / lymphomatosis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; -****oma****; -****ozǎ****.] Nume generic, imprecis și desuet, pentru toate afecțiunile caracterizate prin hiperplazia sistemului limfatic.

LIMFOPATIE, s. f. / lymphopathie, s. f. / lymphopathy. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Termen vag, inutil, desemnând orice afecțiune a sistemului limfatic.

LIMFOPENIE, s. f. / lymphopénie, s. f. / lymphopenia. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***penia*** *= sărăcie.*] Sin.: limfocitopenie (v.).

LIMFOPOIEZĂ, s. f. / lymphopoïèse, s. f. / lymphopoiesis. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***poiesis*** *= creare, formare, de la* ***poiein*** *= a face.*] Sin.: limfocitopoieză (v.).

LIMFOPROLIFERATIV, adj. / lymphoprolifératif, -ive, adj. / lymphoproliferative. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede;* ***proles*** *= descendenți, urmași;* ***ferre*** *= a duce.*] Despre un proces patologic care se însoțește cu multiplicarea anormală, în organele limfoide, a *limfocitelor, *plasmocitelor și *limfoblastelor.

LIMFORAGIE, s. f. / lymphorragie, s. f. / lymphorrhagia. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Scurgere persistentă a *limfei la exterior, prin pierderea continuității unui vas limfatic sau a unui ganglion limfatic, de regulă posttraumatică. Sin.: limforee.

LIMFORETICULOZĂ BENIGNĂ DE INOCULARE / lymphoréticulose bénigne d'inoculation / cat scratch disease. [*Lat.* ***lympha*** *= apă limpede;* ***reticulum****, dim. de la* ***rete****, -****is***

= *rețea; -oză; **benignus** = binevoitor; **inoculare** = a altoi, a implanta.*] *Limfadenită infecțioasă acută benignă, provocată de un virus și transmisă prin zgârieturi de pisică. Clinic: șancru de inoculare, adenopatie regională cu tendință la supurație, febră, semne generale, erupții cutanate. Sin.: boala ghearelor de pisică, boală Debré-Mollaret, boală Petzetakis.

LIMFOREE, s. f. / lymphorrhée, s. f. / lymphorrh(o)ea. [*Lat. **lympha** = apă limpede; gr. **rhoia** = curgere, de la **rhein** = a curge.*] Sin.: limforagie (v.).

LIMFOSARCOM, s. n. / lymphosarcome, s. m. / lymphosarcoma. [*Lat. **lympha** = apă limpede; gr. **sarx, sarkos** = carne; **-oma**.*] Denumire veche, în prezent depășită, pentru *limfoamele non-hodgkiniene. V. pentru terminologia actuală: *limfom și *limfom malign non-hodgkinian.

LIMFOTOXINĂ, s. f. / lymphotoxine, s. f. / lymphotoxin. [*Lat. **lympha** = apă limpede; gr. **toxikon** = otravă pentru vârful săgeților, de la **toxon** = săgeată; **-ină**.*] Glicoproteină de 24 kDa, omologă în proporție de 30% cu *factorul de necroză tumorală, cu care intră în competiție pe aceiași receptori membranari. L. este o *citokină sintetizată exclusiv de *celulele T. Nu este circulantă și exercită o acțiune locală. Activează neutrofilele și intervine în inflamația acută. De asemenea, activează celulele endoteliale, crescând adeziunea leucocitelor, producția lor de citokine și facilitând extravazarea acestora.

LIMINAL. Var. pentru liminar (v.).

LIMINAR, adj. / liminaire, adj. / liminal. [*Lat. **limen, -minis** = prag, limită.*] Care este la limita pragului de percepție (ex.: stimul l.) sau de eficacitate (ex.: doză l.). Var.: liminal.

LIMINOMETRU, s. n. / liminomètre, s. m. / liminometer. [*Lat. **limen, -minis** = prag, limită; gr. **metron** = măsură.*] Instrument care măsoară intensitatea limită a unui stimul care, aplicat pe un tendon, poate provoca un reflex.

LIMITĂ, s. f. / limite, s. f. / limit. [*Lat. **limes, -itis** = linie de hotar.*] Sin.: prag (v.).

LINEA FUSCA / linea fusca / linea fusca. [*Lat. **linea** = linie; **fuscus** = negru, brun.*] Linie brună arciformă, întinsă de la o tâmplă la alta, situată la limita frontală a părului capului și descrisă în leziunile inflamatorii sau neoplazice ale encefalului.

LINGOARE, s. f. / fièvre typhoïde / typhoid fever. [*Lat. **languor, -oris** = slăbiciune, boală.*] Var. pop.: lungoare. Sin. pop. pentru: febră tifoidă (v.).

LINGUAL, adj. / lingual, -ale, -aux, adj. / lingual. [*Lat. **lingua** = limbă.*] Cu referire la *limbă.

LINGULA, s. f. / lingula, s. f. / lingula. NA: lingula. [*Lat. **lingula**, dim. de la **lingua** = limbă.*] Denumire pentru o formațiune anatomică a cărei formă este asemănătoare cu cea a limbii. Se denumesc astfel îndeosebi: 1) Extremitatea anterioară a vermisului median al *cerebelului. 2) Partea inferioară și anterioară a lobului pulmonar superior stâng, alcătuită din două segmente, cranial și caudal. NA: lingula pulmonis sinistri.

LINGULECTOMIE, s. f. / lingulectomie, s. f. / lingulectomy. [*Lat. **lingula**, dim. de la **lingua** = limbă; gr. **ektome** = excizie.*] Ablație chirurgicală a *lingulei, porțiunea lobului superior al plămânului stâng.

LINIA NENUMITĂ / ligne innominée / linea innominata. NA: linea terminalis pelvis. L. terminală a pelvisului, situată la marginea inferioară a oaselor pelvine. Se întinde de la articulația sacroiliacă la spina iliacă antero-superioară, marcând planul ce separă pelvisul fals de pelvisul adevărat.

LINIE, s. f. / ligne, s. f. / line. [*Lat. **linea** = linie.*] 1) *Linii de acrețiune* sau de creștere osoasă. 2) *L. albă*, rafeu de încrucișare a fibrelor tendinoase compunând tecile celor doi mușchi mari drepți; se întinde pe linia mediană a abdomenului, de la apendicele xifoid la simfiza pubiană. 3) *L. de animale* cu anumite calități, utilizată în cercetare, îndeosebi în imunologie. 4) *L. celulară*: populație celulară cultivată *in vitro*. 5) *L. de orientare ocluzală* unește două puncte extreme de pe o hemiarcadă dentară.

LINIE ALBĂ / ligne blanche / linea alba. NA: linea alba. V. linie.

LINIE CELULARĂ / ligne cellulaire / cell line. Celule derivate dintr-o primă cultură, în momentul primului *repicaj. Dacă celula inițială care a fost selecționată și clonată este tumorală, l. c. va fi nemuritoare și va putea fi cultivată un timp nelimitat. În cazul celulelor netumorale, l. c. va putea fi conservată un anumit număr de generații, în funcție de vârsta organismului din care provine. L. c. cu mutații specifice sunt utilizate pentru investigarea funcțiilor genelor.

LINIE LIMFOCITARĂ / série lymphocytaire / lymphocytic series. Sin.: serie limfocitară (v.).

LINIE MIELOCITARĂ / série granulocytaire / myeloid series. Sin.: serie mielocitară (v.).

LINII KERLEY / lignes de Kerley / Kerley's lines. [***Peter James Kerley**, radiolog englez, n. 1900.*] Opacități pulmonare liniare observate radiologic la nivelul lobilor pulmonari inferiori în cadrul unui proces patologic interstițial. Sunt determinate de dilatația vaselor limfatice interlobulare.

LINII REIL-BEAU / lignes de Reil-Beau / Reil-Beau lines. [***Johann Christian Reil**, anatomist și medic german, profesor de medicină la Halle, Berlin, 1759-1813; **Joseph Honoré Simon Beau**, medic francez, 1806-1865.*] Depresiuni transversale care apar ca urmare a unor perturbări funcționale ale matricei ungheale. Pe măsură ce se produce alunecarea dinapoi-înainte a limbului ungheal, respectiv creșterea unghiei, șanțurile înaintează progresiv până la marginea liberă a unghiei și dispar. Se întâlnesc concomitent la mai multe unghii, la bolnavi cu boli infecțioase (febre eruptive, tifos exantematic, lues, febră tifoidă, piodermite), în intoxicații profesionale (plumb, arseniu, aur), în eczeme, radiodermite, degerături, hipercalcemie. Uneori, fisurile transversale pot interesa toată grosimea unghiei (*onicoschizie).

LINIMENT, s. n. / liniment, s. m. / liniment. [*Lat. **linimentum** = unsoare, de la **linire** = a unge.*] Denumire generală pentru o serie de preparate farmaceutice destinate aplicării cutanate, sub formă de soluții, emulsii, suspensii sau geluri. În funcție de compoziție, l. pot avea o acțiune emolientă, analgezică, revulsivă sau stimulantă.

LINITĂ, s. f. / linite, s. f. / linitis. [*Gr. **linon** = ață, țesut sau coardă de in (aluzie la culoarea albicioasă și la consistența dură a leziunii); -ită.*] Inflamația țesutului celular al stomacului. *L. plastică* sub forma *benignă* ia aspectul de gastrită indurantă, iar în forma *malignă*, de *cancer schiros, care infiltrează și sclerozează o parte din peretele stomacal.

LINITĂ PLASTICĂ / linite plastique / linitis plastica. Sin.: epiteliom schiros al stomacului. V. linită.

LINKAGE / linkage / linkage. [*Engl. **linkage**, de la **to link** = a lega, a uni.*] Anglicism care desemnează o asociere de gene ce manifestă tendința să rămână reunite în descendență în loc să prezinte o segregare independentă conform legii a treia a lui Mendel. Datorită fenomenului de l. unele gene sau secvențe de ADN situate în loci specifici sunt transmise împreună în succesiunea generațiilor, ca o consecință a proximităților fizice pe cromozomul purtător. În română, termenul poate fi tradus prin *înlănțuirea genelor*. Uneori, îndeosebi în vorbire, se utilizează: lincaj, sau, referitor la gene, lincate (linkate). Aceste "soluții" sunt discutabile.

LIOFILIE, s. f. / lyophilie, s. f. / lyophil. [*Gr. **lyein** = a distruge; **philia** = atracție, de la **philein** = a iubi.*] Proprietatea particulelor coloidale ale unui solvit de a tinde să fixeze puter-

nic și în cantitate mare moleculele mediului de dispersie, adică ale solventului. În jurul particulelor se formează un înveliș de solvatare. Dacă solventul este apa, se utilizează termenii *hidrofil și *hidrofilie.

LIOFILIZARE, s. f. / lyophilisation, s. f. / lyophilization, freeze drying. [*Gr. lyein = a distruge; philein = a iubi.*] Procedeu de conservare a produselor biologice fragile (fragmente de țesuturi sau organe, hormoni, vaccinuri, enzime, plasmă, ser, gamaglobuline, antibiotice, alte medicamente etc.). În vederea l., produsul biologic este mai întâi congelat (de obicei în azot lichid, la -194,5°C), apoi este introdus într-o incintă la nivelul căreia, prin scăderea presiunii, se produce deshidratarea probei. Produsul liofilizat nu suferă nici o alterare și poate fi menținut ca atare timp îndelungat. Utilizarea sa este posibilă după reconstituire prin adăugare de apă distilată sau a unei soluții fiziologice. Sin. criodesicare și criodeshidratare trebuie evitate.

LIOTIRONINĂ, s. f. / liothyronine, s. f. / liothyronine. (DCI) Izomerul levorotator al *triiodotironinei; este utilizat ca sare de sodiu în tratamentul *hipotiroidismului.

LIPAZĂ, s. f. / lipase, s. f. / lipase. [*Gr. lipos = grăsime; -ază.*] Enzimă care activează hidroliza unui lipid. *L. pancreatică* este conținută în sucul pancreatic și activează degradarea *gliceridelor în *acizi grași și *glicerol. V. și tab. const. biochim.

LIPAZEMIE, s. f. / lipasémie, s. f. / lipas(a)emia. [*Gr. lipos = grăsime; -ază; haima, -atos = sânge.*] Concentrația *lipazei din serul sanguin. Valoarea normală 227 UI/l; crește în afecțiunile pancreasului, îndeosebi în *pancreatita acută.

LIPECTOMIE, s. f. / lipectomie, s. f. / lipectomy. [*Gr. lipos = grăsime; ektome = excizie.*] Ablația, îndepărtarea țesutului grăsos (adipos) din zonele în care acesta s-a depus excesiv (ex.: de la nivelul peretelui abdominal).

LIPEDEM, s. n. / lipoedème, s. m. / lip(o)edema. [*Gr. lipos = grăsime; oidema, -atos = umflătură, de la oidein = a crește în volum.*] Denumire utilizată uneori pentru o tulburare ereditară manifestă printr-o tumefiere simetrică a membrelor inferioare consecutivă depozitării de grăsimi. Afectează îndeosebi sexul feminin. Termenul este incorect, deoarece edemul rezultă din acumulare de lichide și nu din cauza unui depozit lipidic.

LIPEMIE, s. f. / lipémie, s. f. / lip(a)emia. [*Gr. lipos = grăsime; haima, -atos = sânge.*] Prezența și concentrația *trigliceridelor în sânge. L. normală este sub 1,50 g/l. Sunt necesare două observații: 1) Uneori, termenul l. este considerat sin. cu *lipidemie. 2) Alteori, ambii termeni sunt utilizați pentru a desemna o concentrație crescută de lipide în sânge.

LIPIDE, s. n. / lipides, s. m. / lipids. [*Gr. lipos = grăsime.*] Denumire generică a esterilor de acizi grași de masă moleculară mare, constituenți ai țesuturilor vii. L. sunt insolubile în apă și solubile în solvenți ca alcoolul și cloroformul. Reprezintă un component important al dietei, atât datorită valorii energetice mari, cât și prin asocierea cu *vitaminele liposolubile și cu *acizii grași esențiali. Se disting următoarele tipuri principale de l.: *grăsimi (l. simple), *steroizi, *fosfolipide și *glicolipide. V. și lipidemie.

LIPIDEMIE, s. f. / lipidémie, s. f. / lipid(a)emia. [*Gr. lipos = grăsime; haima, -atos = sânge.*] Conținutul sângelui în *lipide totale. Normal: 5-8 g/l. Lipidele totale cuprind colesterolul și esterii săi, trigliceridele, fosfolipidele și acizii grași liberi. Lipidele din sânge (cu excepția acizilor grași) sunt asociate cu proteinele sub formă de *lipoproteine. L. crește în timpul digestiei și în unele boli (diabet, mixedem) și scade în unele afecțiuni hepatice, îndeosebi în ciroze.

LIPIDOZĂ, s. f. / lipidose, s. f. / lipoidosis. [*Gr. lipos = grăsime; -oză.*] Sin.: lipoidoză (v.).

LIPIDURIE, s. f. / lipidurie, s. f. / lipiduria. [*Gr. lipos = grăsime; ouron = urină.*] Eliminarea urinară de lipide, exprimată prin aspectul opalescent al urinei sau prin observarea de picături de grăsime la microscop. Sin.: lipurie.

LIPIODOL, s. m. / lipiodol, s. m. / lipiodol. [*Gr. lipos = grăsime; ioeides = violet; -ol.*] Denumire comercială (firma Guebert – Franța) pentru o substanță de contrast, opacă la radiațiile X, reprezentând un preparat uleios iodat ce are la bază derivați de acizi grași extrași din uleiuri naturale (flori de mac de grădină). L. are o viscozitate mare, determinată de compoziția uleioasă și de concentrația foarte mare de iod (480 mg/ml). În prezent, aplicațiile l. s-au restrâns doar la *limfografie. O utilizare recentă: chemoembolizarea tumorilor hepatice maligne, în emulsie cu citostatice. Un preparat similar este ethiodolul (firma Winthrop - S.U.A.).

LIPOARTRITĂ, s. f. / lipoarthrite, s. f. / lipoarthritis. [*Gr. lipos = grăsime; arthron = articulație; -ită.*] Tulburare a metabolismului lipidic din perioada *menopauzei: dureri ale articulațiilor genunchilor, cu depunere de grăsimi.

LIPOASPIRAȚIE, s. f. / lipo-aspiration, s. f. / liposuccion. [*Gr. lipos = grăsime; lat. aspiratio, -onis = aspirație a aerului, de la aspirare = a inspira, a sufla (ad = către, lângă, aproape; spirare = a răsufla).*] Sin.: liposucciune (v.).

LIPOATROFIC, adj. / lipoatrophique, adj. / lipoatrophic. [*Gr. lipos = grăsime; a - priv.; trophikos = care hrănește, de la trephein = a hrăni.*] Care se însoțește de atrofia țesutului adipos.

LIPOATROFIE, s. f. / lipoatrophie, s. f. / lipoatrophy. [*Gr. lipos = grăsime; a - priv.; trophe = hrană, nutriție.*] Regresie localizată sau generalizată a țesutului adipos din organism. V. și diabet lipoatrofic.

LIPOBLAST, s. n. / lipoblaste, s. n. / lipoblast. [*Gr. lipos = grăsime; blastos = germen.*] Celulă formativă, cu citoplasma plină de mici picături de grăsime, care vor conflua. Se produce fie din celule grase, fie din celule ale țesutului conjunctiv.

LIPOCROM, s. m. / lipochrome, s. m. / lipochrome. [*Gr. lipos = grăsime; khroma, -atos = culoare.*] Grup de pigmenți hidrocarbonați solubili în grăsimi: caroten, xantofil, luteină, cromofor, care colorează natural untul, gălbenușul de ou etc.

LIPODISTROFIE, s. f. / lipodystrophie, s. f. / lipodystrophy. [*Gr. lipos = grăsime; dys = greu, dificil; trophe = hrană, nutriție.*] 1) Perturbare a metabolismului grăsimilor. 2) *L. intestinală*, (v.). 3) *L. progresivă* (v.).

LIPODISTROFIE INTESTINALĂ / lipodystrophie intestinale / intestinal lipodystrophy. Sin.: boală Whipple (v.).

LIPODISTROFIE PROGRESIVĂ / lipodystrophie progressive / progressive lipodystrophy. Afecțiune rară, care apare îndeosebi la sexul feminin înainte de pubertate și în perioada adolescenței, caracterizată prin atrofie progresivă și sistematizată a țesutului adipos subcutanat din jumătatea superioară a organismului, în timp ce țesutul din jumătatea subombilicală nu este redus și poate chiar să fie hipertrofiat. Biologic există hipertrigliceridemie. Această boală se pote asocia cu alte manifestări patologice: diabet, distiroidii, afecțiuni dermatologice, miopatii, boli renale (frecvente și pot fi în relație cu un prognostic letal prematur). Etiologia, discutată, implică afecțiuni neuroendocrine sau *displazie mezodermică. Sin.: boală Barraquer-Simons, boală Holländer-Simons.

LIPOFIBROM, s. n. / lipofibrome, s. m. / lipofibroma. [*Gr. lipos = grăsime; lat. fibra = fibră; -oma.*] Tumoră mixtă benignă compusă din țesut adipos și din țesut fibros.

LIPOFIL, adj. / liphophile, adj. / liphophilic. [*Gr. lipos = grăsime; philos = prieten, de la philein = a iubi.*] Despre o substanță care prezintă afinitate pentru grăsimi.

LIPOFILIE, s. f. / lipophilie, s. f. / lipophilia. [*Gr. lipos = grăsime; philia = atracție, de la philein = a iubi; -oma.*] Afinitate pentru grăsimi.

LIPOFUSCINĂ, s. f. / lipofuscine, s. f. / lipofuscin. [*Gr. lipos = grăsime; lat. fuscus = negru, brun; -ină.*] Pigment denumit și de uzură, de culoare neagră. Se acumulează în ficat după necroza hepatocitelor sau în cursul *sindromului Dubin-Johnson. V. și cromolipoide.

LIPOFUSCINOZĂ, s. f. / lipofuscinose, s. f. / lipo-fuscinosis. [*Gr. lipos = grăsime; lat. fuscus = negru, brun; -ină; -oză.*] Termen generic care desemnează acumularea în diferite celule sau țesuturi a *cromolipoidelor. Ex.: acumularea în ficat, consecutiv necrozei hepatocitelor, sau în neuroni, în cursul bolii *Spielmeyer-Vogt.

LIPOFUSCINOZĂ NEURONALĂ JUVENILĂ / maladie de Batten / neuronal ceroid lipofuscinosis. Sin.: boală Batten (v.).

LIPOGENEZĂ, s. f. / lipogenèse, s. f. / lipogenesis. [*Gr. lipos = grăsime; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Formarea de lipide prin conversia metabolică a glucidelor și lipidelor. Sin.: adipogeneză.

LIPOGRANULOM, s. n. / lipogranulome, s. m. / lipogranuloma. [*Gr. lipos = grăsime; lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; -oma.*] Nodul de material lipoid asociat cu inflamația granulomatoasă aseptică.

LIPOGRANULOMATOZĂ, s. f. / lipogranulomatose, s. f. / lipogranulomatosis. [*Gr. lipos = grăsime; lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; -oma; -oză.*] Perturbare a metabolismului lipidic caracterizată anatomopatologic prin proliferarea, necroza și transformarea fibroasă a celulelor adipoase, însoțite de reacții inflamatorii ale țesutului conjunctiv învecinat și de formarea unor *lipogranuloame.

LIPOGRANULOMATOZĂ DISEMINATĂ / lipogranulomatose disséminée / disseminated lipogranulomatosis. Sin.: sindrom Farber-Uzman (v.).

LIPOID, adj., s. n. / lipoïde, adj., s. m. / lipoid. [*Gr. lipos = grăsime; eidos = formă.*] 1) Termen folosit pentru a sugera aspectul asemănător cu țesutul adipos al unor formațiuni tumorale. 2) (Substanță) care prezintă o structură chimică înrudită cu a *lipidelor.

LIPOIDOZĂ, s. f. / lipoïdose, s. f. / lipoidosis. [*Gr. lipos = grăsime; eidos = formă; -oză.*] Denumire generică a unui grup de afecțiuni determinate de tulburări enzimatice congenitale ale metabolismului lipidic care conduc la o acumulare anormală (*tezaurismoză) de lipide sau de substanțe înrudite (*lipoide), localizată cel mai frecvent în *sistemul reticuloendotelial. Există mai multe boli, cu tablou clinic variat, care pot fi cuprinse în grupul l. Majoritatea sunt denumite cu nume proprii: *boala Tay-Sachs, *b. Gaucher, *b. Fabry, *b. Krabbe, *b. Niemann-Pick, *b. Refsum, *b. Wolman, *b. Hand-Schüller-Christian, *b. Letterer-Siwe, *b. Farber. Sin.: dislipoidoză, dislipidoză, lipidoză.

LIPOLIZĂ, s. f. / lipolyse, s. f. / lipolysis. [*Gr. lipos = grăsime; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] 1) Hidroliza lipidelor în *acizi grași liberi și alcool (*glicerol în cazul *trigliceridelor). Se produce în cursul digestiei intestinale, sub influența bilei și a sucului pancreatic. 2) Sin.: adipoliză (v.).

LIPOM, s. n. / lipome, s. m. / lipoma. [*Gr. lipos = grăsime; -oma.*] Formațiune tumorală benignă, bine delimitată și de consistență moale, cu localizare frecvent subcutanată. Rezultă din proliferarea țesutului adipos normal. *L. arborescent al sinovialei genunchiului*, v. boala Hoffa-Kasterot.

LIPOMATOS, adj. / lipomateux, adj. / lipomatous. [*Gr. lipos = grăsime; -oma.*] Care prezintă caracteristicile unui *lipom sau se aseamănă cu un lipom.

LIPOMATOZĂ, s. f. / lipomatose, s. f. / lipomatosis. [*Gr. lipos = grăsime; -oma; -oză.*] Stare patologică în care este caractersitică prezența de lipoame multiple, mai mult sau mai puțin numeroase. Termenul este utilizat uneori și pentru prezența de țesut adipos localizat regional (pentru care este însă mai corect termenul de *adipoză). Se disting diverse forme: 1) *L. cardiacă* (cu localizare subepicardică). 2) *L. dureroasă*, v. boală Dercum. 3) *L. dureroasă pararotuliană*, v. boală Hoffa. 4) *L. nodulară multiplă a centurii și a membrelor* (Roch), afecțiune ereditară și familială caracterizată prin prezența de noduli grăsoși de mărimea unei nuci, localizați pe membre și trunchi. 5) *L. segmentară a trunchiului.* 6) *L. simetrică circumscrisă.* 7) *L. simetrică cu predominanță cervicală.*

LIPOMIXOSARCOM, s. n. / lipomyxosarcome, s. m. / lipomyxosarcoma. [*Gr. lipos = grăsime; myxa = mucus; sarx, sarkos = carne; -oma.*] Tumoră malignă rezultată din asocierea *liposarcom-*mixosarcom.

LIPOPOLIZAHARID, s. n. / lipopolysaccharide, s. m. / lipopolysaccharid. [*Gr. lipos = grăsime; polys = mulți; lat. saccharum, gr. sakkharon = zahăr.*] Compus natural rezultat din unirea unui polizaharid cu un lipid. Component al membranei externe a bacteriilor gramnegative, l. este un antigen puternic, reprezentând *endotoxina familiei **Enterobacteriaceae*.

LIPOPROTEINĂ, s. f. / lipoprotéine, s. f. / lipo-protein. [*Gr. lipos = grăsime; protos = primul; -ină.*] Denumire generică pentru proteine ale căror molecule sunt asociate prin legături fizice sau chimice cu lipidele. Reprezintă forma normală de transport a lipidelor în circulația sanguină. Plasma sanguină conține mai multe forme de l., caracterizate prin calitatea proteinei și compoziția lor. În funcție de mobilitatea electroforetică, se disting: 1) *LDL (low density lipoproteins)* sau *beta-lipoproteinele* reprezintă forma majoră de transport a esterilor de colesterol (migrare electroforetică β). 2) *VLDL (very low density lipoproteins)* sau *alfa$_2$-lipoproteinele* transportă lipide endogene, în special trigliceride, spre țesuturi (banda pre-β). 3) *IDL (intermediate density lipoproteins)*, care transportă atât trigliceride, cât și esteri de colesterol (banda β largă). 4) *Chilomicronii* sunt forma majoră de transport a trigliceridelor și colesterolului exogen din intestin în sânge (originea la migrarea electroforetică). 5) *HDL* (*high density lipoproteins*) sau *alfa$_1$-lipoproteinele* transportă colesterolul de la țesuturi (inclusiv artere) spre ficat (banda α). V. și tab. const. biochim.

α-LIPOPROTEINĂ. Var. pentru alfalipoproteină (v. lipoproteină).

β-LIPOPROTEINĂ. Var. pentru betalipoproteină (v. lipoproteină).

LIPOPROTEINOZĂ, s. f. / lipoprotéinose, s. f. / lipoproteinosis. [*Gr. lipos = grăsime; protos = primul; -ină; -oză.*] Sin.: boală Urbach-Wiethe (v.).

LIPOSARCOM, s. n. / liposarcome, s. m. / lipo-sarcoma. [*Gr. lipos = grăsime; sarx, sarkos = carne; -oma.*] *Sarcom al țesutului adipos, dezvoltat rareori la nivelul unui *lipom și situat de regulă în profunzime. Extrem de invazive, l. sunt asociate frecvent cu alte proliferări mezenchimatoase. Ex.: *lipomixosarcom.

LIPOSUCCIUNE, s. f. / liposuccion, s. f. / lipo-succion. [*Gr. lipos = grăsime; lat. suctus, de la sugere = a suge.*] Aspirația grăsimii subcutanate cu ajutorul unor canule, realizată în cursul unei intervenții chirurgicale în scop plastic sau elastic. Sin.: lipoaspirație.

LIPOTIMIE, s. f. / lipothymie, s. f. / lipothymia. [*Gr. leipein = a lăsa, a abandona; thymos = spirit, minte.*] Termen discutabil (rareori utilizat în engl.) prin care este denumită o stare caracterizată prin impresia angoasantă de pierdere iminentă a conștienței, cu paloare, transpirații, respirație superficială, tulburări vizuale. L. este consecința unor tulburări vasomotorii, declanșate de stimularea nervului vag, în cazul unui stres, al unei stări de oboseală accentuată, a ridicării bruște după un decubitus dorsal prelungit etc. V. și sincopă.

LIPOTROP, adj. / lipotrope, adj. / lipotropic. [*Gr. lipos = grăsime; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] 1) Despre o substanță chimică ci fixare selectivă pe țesutul adipos. 2) Care favorizează mobilizarea și degradarea grăsimilor din ficat (*factor l.), având efect protector hepatic..

ß-LIPOTROPINĂ. Var. pentru betalipotropină (v.).

LIPOXIGENAZĂ, s. f. / lipooxygénase, s. f. / lipooxygenase. [*Gr. lipos = grăsime; oxys = acru; gennan = a produce; -ază.*] V. leucotrienă.

LIPOXINE, s. f. pl. / lipoxines, s. f. pl. / lipoxins. [*Gr. lipos = grăsime; oxys = acru, oxigen; -ină.*] Derivați ai *leucotrienelor. Posedă o legătură dublă în plus față de acestea și trei grupări hidroxil. L. A și B stimulează contracția mușchilor bronșici.

LIPOZOM, s. m. / liposome, s. m. / liposoma. [*Gr. lipos = grăsime; soma, -atos = corp.*] Microsferă (cu diametrul de 20-30 nm) alcătuită dintr-un strat dublu concentric de fosfolipide și obținută prin dispersia fosfolipidelor în apă. Membrana lipozomală este asemănătoare cu *dublul strat fosfo-lipidic al membranei celulare. Există l. monolamelari și multilamelari, iar dimensiunile acestora diferă în funcție de tehnicile de preparare și natura moleculară a l. Studii numeroase au drept scop utilizarea l. ca transportori (vectori) de oxigen, enzime, medicamente sau de gene în terapia genetică. Ex.: l. conținând metrotrexat pot fi injectați în sângele pacientului în vederea încorporării în celule tumorale maligne.

LIPURIE, s. f. / lipurie, s. f. / lipuria. [*Gr. lipos = grăsime; ouron = urină.*] Sin.: lipidurie (v.).

LISENCEFAL, s. n. / lissencéphale, s. m. / lissencephalon. [*Gr. lissos = neted; enkephalos = creier, de la en = în, kephale = cap.*] *Encefal cu scoarța cerebrală netedă, fără șanțuri și circumvoluții.

LISERGID, s. n. / lysergide, s. m. / lysergide. *Psihodisleptic halucinogen de sinteză a cărui utilizare terapeutică a fost abandonată. Este consumat de unii toxicomani. Denumit de regulă prin abrev. LSD.

LISTERIA / Listeria / Listeria. [*Sir Joseph Lister, baron, chirurg scoțian, Glasgow, Edinburgh, Londra, 1827-1912.*] Bacili grampozitivi din familia *Corynebacteriaceae*, larg răspândiți în natură. Transmisă prin hrană, specia *L. monocytogenes* determină *listerioza umană, iar uneori meningită, septicemie sau, la gravide, moartea fetusului.

LISTERIOZĂ, s. f. / listériose, s. f. / listeriosis. [*Sir Joseph Lister, baron, chirurg scoțian, Glasgow, Edinburgh, Londra, 1827-1912; -oză.*] Boală produsă de **Listeria monocytogenes*. Se exprimă prin noduli miliari la nivelul viscerelor, cu simptome în funcție de organul afectat.

LITECTOMIE, s. f. / lithectomie, s. f. / lithectomy. [*Gr. lithos = piatră; ectome = excizie.*] Ablația unui *calcul.

LITEMIE, s. f. / lithémie, s. f. / lithemia. [*Gr. lithos = piatră; haima, -atos = sânge.*] 1) Concentrația litiului în plasma sanguină. 2) În engl., exces de acid uric (denumit și *lithic acid*) în sânge.

LITIAZĂ, s. f. / lithiase, s. f. / lithiasis. [*Gr. lithos = piatră; -ază.*] Nume generic pentru afecțiunile ce implică formarea de concrețiuni solide (calculi) prin aglomerarea de substanțe organice sau minerale în interiorul canalelor glandulare, conductelor naturale sau cavităților organice. În funcție de localizarea calculior se descriu: *colelitiaza, *l. renală, *l. vezicală, *l. veziculară. Sin.: calculoză.

LITIAZĂ BILIARĂ / lithiase biliaire / biliary lithiasis. Sin.: colelitiază (v.).

LITIAZĂ BRONȘICĂ / lithiase bronchique / bronchial lithiasis. Sin.: bronholitiază (v.).

LITIAZĂ RENALĂ / lithiase rénale / kidney stones, urolithiasis. Boală cu etiopatogenie complexă, plurifactorială (factori genetici, fizici, alimentari, biochimici-metabolici, infecțioși) care constă în formarea de calculi în bazinet, calice sau bazinet și calice (calculi coraliformi). Calculii pot fi formați din oxalați, fosfați, acid uric, urați sau secundari unor erori metabolice. În marea lor majoritate, calculii sunt radioopaci sau dacă sunt radiotransparenți apar ca imagini lacunare la *urografie. Simptomul clinic caracteristic pentru l. r. este colica nefretică la care se adaugă *hematurie (după colică), manifestări digestive și cardiovasculare variabile, *polakiurie, iar în obstrucțiile ureterale febră și anurie. Complicațiile l. r. pot fi obstructive (hidronefroză, anurie obstructivă), infecțioase (pielonefrită acută, pielonefroză, și, în discuție, degenerative. Sin.: nefrolitiază.

LITIAZĂ VEZICALĂ / lithiase vésicale / bladder stones. *Litiază cu localizare în vezica urinară, de obicei în relație cu staza urinară și infecțiile urinare repetitive. Compoziția calculilor poate fi similară cu cea a calculilor renali. Simptomatologia clinică include: *polakiurie cu micțiuni dureroase și hematurie.

LITIAZĂ VEZICULARĂ / lithiase vésiculaire / vesicular lithiasis. Sin.: colecistolitiază (v.).

LITIC, adj. / lytique, adj. / lytic. [*Gr. lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] 1) Despre o substanță sau un microorganism care produce *liza unor structuri. 2) Care se referă la liză.

LITIU, s. n. / lithium, s. m. / lithium. [*Gr. lithos = piatră.*] Elementul nr. 3 cu greutate atomică 6,939 și densitate 0,53 g/cm^3. Aparține metalelor alcaline și este cel mai ușor element solid la temperatura obișnuită. Este răspândit în natură, dar în cantități mici, iar asociat cu sodiul și potasiul este prezent în numeroși silicați și fosfați. Ionii de Li conferă proprietăți diuretice apelor minerale. Cel mai mare interes în medicină îl reprezintă utilizarea Li (sub formă de carbonat, citrat sau gluconat de litiu) în tratamentul tulburărilor bipolare maniaco-depresive. Mai rar, cationul poate fi utilizat în hematologie, pentru creșterea numărului leucocitelor. Efectele sunt uneori excepționale, îndeosebi în perioadele depresive. Mecanismul de acțiune nu este cunoscut, fiind susținută ipoteza interferării unor sisteme de *mesageri secunzi. Bateriile cu l. alimentează *stimulatoarele cardiace.

LITOLITIC, adj., s. n. / litholytique, litotriptique, adj., s. m. / lithotriptic. [*Gr. lithos = piatră; lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] (Substanță) care prezintă proprietatea de dizolvare a calculilor.

LITOTRIPSIE, s. f. / lithotripsie, lithotriptie, s. f. / lithotripsy. [*Gr. lithos = piatră; tripsis = sfărâmare.*] Denumire generică pentru procedeele de distrucție a calculilor renoureterali sau vezicali, care după dezintegrare în particule, mai mult sau mai puțin fine, sunt eliminați odată cu urina, pe cale naturală. Se disting: 1) *L. extracorporeală* utilizând aparate care generează unde de șoc, fie emițătoare supersonice (care eliberează energia într-un spațiu limitat producând unde de șoc acustice și plasmă, v. plasmă (2), fie emițătoare cu amplitudine finită (care produc unde acustice pulsatile prin deplasarea unei suprafețe activate cu descărcări electrice). Unda de șoc sau de presiune este focalizată pe calcul. Propagarea undelor de șoc între generator și calcul se efectuează la nivelul unui sector anatomic denumit zonă de tir (localizat la suprafața organismului). Denumirea metodei în engleză: *Extracorporeal Shock Wave Lithotripsy - ESWL*. 2) *L. intracorporeală*: prin unde de șoc generate electrohidraulic, l. ultrasonică, l. laser (îndeosebi cu laser pulsatil; metodă ideală, dar extrem de costisitoare), l. balistică (prin șocuri pneumatice transmise direct în calcul). Var.: litotripție. Sin.: litotriție.

LITOTRIPȚIE. Var. pentru litotripsie (v.).

LITOTRITOR, s. n. / lithotriteur, s. m. / lithotrite. [*Gr. lithos = piatră; tritor = concasor.*] Instrument destinat zdrobirii calculilor vezicali pe cale endo-ureterală, fie mecanic, fie printr-un procedeu ultrasonic.

LITOTRIȚIE, s. f. / lithotritie, s. f. / lithotrity. [*Gr. lithos = piatră; lat. tritus, de la terere = a sfărâma.*] Sin.: litotripsie (v.).

LIVEDO, s. n. / livedo, s. m. / livedo. [*Lat. livedo = pată marmorată, de la lividus = vinețiu, palid.*] Stare a pielii caracterizată prin cianoză cu dispunere reticulară, predominantă de regulă la nivelul membrelor inferioare. L. poate fi consecința unei tulburări constituționale a circulației capilare (*l. pasiv*) sau a unei boli inflamatorii vasculare, îndeosebi *periarterită nodoasă (*l. activ*). L. pasiv se șterge la ridicarea membrului inferior, spre deosebire de l. activ.

LIVEDOID, adj. / livedoïde, adj. / livedoid. [*Lat. livedo = pată marmorată, de la lividus = vinețiu, palid; gr. eidos = formă.*] Care se aseamănă cu *livedo-ul.

LIVID, adj. / livide, adj. / livid. [*Lat. lividus = vinețiu, palid.*] Care este palid sau ușor gri-albăstrui, ca tentă de culoare.

LIVIDITATE, s. f. / lividité, s. f. / lividity. [*Lat. lividus = vinețiu, palid.*] 1) Caracterul unei suprafețe cutanate mai palide decât normal. 2) *L. cadaverică*, pete cadaverice formate la 3-6 ore după moarte, în părțile declive ale cadavrului, prin hipostază.

LIZAT, s. n. / lysat, s. m. / lysate. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Produs al disoluției celulelor tisulare sau a microorganismelor.

LIZĂ, s. f. / lyse, s. f. / lysis. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] 1) Disoluția celulelor sau a microorganismelor prin acțiunea unor agenți chimici, fizici sau biologici. 2) Sufix utilizat în compunerea termenilor ce desemnează degradarea substanțelor organice. Ex.: glicoliză.

LIZEREU BURTON (GINGIVAL) / liséré de Burton / Burton's halo. [*Fr. veche lis, forma la genul masculin (rară) de la lice = fir de urzeală; Henry Burton, medic englez Londra, 1799-1849; (lat. gingiva = gingie).*] Dungă gri-albăstruie la nivelul marginii libere a gingiilor, întâlnită în intoxicații profesionale cronice cu plumb (*saturnism) - gingivită saturnină.

LIZEREU GINGIVAL / liséré gingival / gingival line. Pigmentarea marginii festonului gingival, apărând de obicei în intoxicațiile cronice ca o dungă de 1-2 mm care colorează coletul dinților. Culoarea diferă în funcție de metalul care a produs intoxicația: cenușie-albastră = plumb, albastră-neagră = mercur, albastră = bismut, verde = cupru etc.

LIZIL-BRADIKININĂ, s. f. / lysyl-bradikinine, s. f. / lysyl-bradikinin. Sin.: kalidină (v.).

LIZINĂ, s. f. / lysine, s. f. / lysine (1), lysin (2). [*2) Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; -ină.*] 1) Aminoacid esențial, constituent, sub forma levogiră, al proteinelor. L. are proprietăți bazice, este glicogenică și cetogenă. Simbol *Lys* sau *K*. 2) Nume generic pentru o serie de substanțe (anticorpi) care au proprietatea de *liză celulară specifică, prin intermediul *complementului. Se deosebesc: bacteriolizine, hemolizine, citolizine etc. V. și tab. const. biochim.

LIZOGEN, adj. / lysogène, adj. / lysogenic. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; gennan = a produce.*] 1) Producător de lizină sau cauzator de liză. 2) Care ține de *lizogenicitate.

LIZOGENICITATE, s. f. / lysogenicité, s. f. / lyso-genicity. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; gennan = a produce.*] 1) Proprietatea de a produce *lizine, ori de a provoca *liză. 2) Potențialul unei bacterii de a produce bacteriofagi. 3) Asocierea specifică între genomul bacteriofagului și genomul bacterian.

LIZOGENIE, s. f. / lysogénie, s. f. / lysogenicity. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; gennan = a produce.*] Posibilitatea unui fag (*bacteriofag) de a se menține sub o formă integrată (profag) în cromozomul bacterian fără să antreneze fenomen litic. O eventuală activare a profagului se traduce prin liza bacteriei gazdă.

LIZOTIPIE, s. f. / lysotypie, s. f. / phage typing. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; typos = tip, model, marcă.*] Procedeu de identificare a bacteriilor în funcție de sensibilitatea lor la diferiți *bacteriofagi. L. este foarte utilizată în studiile epidemiologice, îndeosebi pentru salmonele, colibacili, stafilococi și bacili piocianici.

LIZOZIM, s. m. / lysozyme, s. f. / lysozyme. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; zyme = ferment, drojdie.*] Enzimă cristalină prezentă în salivă, lacrimi, albuș de ou și în alte câteva fluide animale; este agent antibacterian.

LIZOZOMI, s. m. pl. / lysosomes, s. m. pl. / lyso-somes. [*Gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; soma, -atos = corp.*] Organite celulare cu morfologie și dimensiuni variabile (0,05-0,5 μm), delimitate de o membrană lipoproteică, care conțin circa 40 de enzime hidrolitice (hidrolaze acide: fosfataze, nucleaze, proteaze, polizaharidaze, lipaze). L. reprezintă organitul celular de digestie a unor macromolecule, a unor părți din celulă, precum și a unor microorganisme fagocitate. Enzimele lizozomale acționează la un pH optim acid (circa 5), care este menținut de o pompă membranară de protoni (H^+) ce folosește energia rezultată din hidroliza ATP. Dependența acțiunii enzimelor de un pH acid protejează componentele citosolului, deoarece în cazul lezării membranei lizozomale enzimele eliberate sunt în mare parte inactivate de pH-ul citosolic, care este 7,2. Sinteza hidrolazelor acide lizozomale are loc în *reticulul endoplasmatic, toate proteinele destinate l. conținând ca marker manoza-6-fosfatul (M6P). Această grupare prezintă la nivelul *reticulului Golgi trans un receptor specific, pe baza căruia hidrolazele sunt sortate și direcționate spre l. Traficul diferitelor materiale ce urmează să fie digerate în l. se produce prin cel puțin trei căi: 1) *Endocitoză*, prin transfer de la endozomi la lizozomi. 2) *Autofagocitoză*, prin care sunt transportate în l. debriuri celulare; în acest proces se formează autofagozomii. 3) *Fagocitoză*, proces ce are loc numai în celule specializate (ex.: macrofage, neutrofile), unde se formează fagozomii care se transformă în fagolizozomi. Pe lângă funcțiile specifice, l. au probabil rol în mitoză și în fecundație, ca și implicații multiple în patologie (patologie lizozomală, patologie articulară și musculară, afecțiuni imunologice, cancerogeneză etc.).

LOB, s. m. / lobe, s. m. / lobe. NA: lobus, pl. lobi. [*Gr. lobos = lob.*] Porțiune dintr-un viscer, net individualizată fie prin *scizuri mai mult sau mai puțin profunde, fie printr-o vascularizație și fiziologie proprii. Ex.: l. pulmonar, l. hepatic.

LOB CEREBELOS / lobe cérébelleux / cerebellar lobe. NA: lobus cerebeli. Denumire dată diferitelor părți ale cerebelului delimitate prin șanțuri transversale V. cerebel.

LOB FRONTAL / lobe frontal / frontal lobe. NA: lobus frontalis. Cel mai voluminos l. al creierului uman, întinzându-se pe toate cele trei fețe ale emisferului cerebral. Fața externă (laterală) este separată de *l. parietal prin *scizura lui Rolando, între cele două șanțuri delimitându-se girusul precentral, al cărui cortex, împreună cu cel de pe versantul anterior al *scizurii centrale, constituie aria motorie centrală (aria 4). Înaintea acestui girus se găsesc două șanțuri orizontale care delimitează trei girusuri frontale (superior, mijlociu și inferior). Girusul frontal inferior este împărțit în *pars orbitalis*, *pars triangularis* și *pars opercularis* ultimele două corespunzând centrului efector al limbajului descris de Broca. Porțiunea vecină cu polul frontal constituie l. prefrontal, cu importante funcții asociative comportamentale și psihice.

LOB OCCIPITAL / lobe occipital / occipital lobe. NA: lobus occipitalis. Polul posterior al emisferului cerebral, separat de lobul parietal și temporal prin scizura perpendiculară externă (scizura parietooccipitală laterală). Prezintă șase circumvoluțiuni (numerotate de la 1 la 6), din care ultimele două, separate prin *scizura calcarină, sunt situate pe fața internă a emisferului cerebral. Între scizura calcarină și scizura parietooccipitală medială (perpendiculară internă) se află lobul cuneus.

LOB OLFACTIV / lobe olfactif / olfactory lobe. Parte a *rinencefalului formată din bulbul olfactiv, tractul olfactiv și trigonul olfactiv (mic relief la bifurcarea tractului olfactiv, între stria olfactivă laterală și cea medială), implicat în *olfacție.

LOB ORBITAR / lobe orbitaire / orbital lobe. NA: gyri orbitalis. Fața inferioară a *l. frontal, situată deasupra plafonului orbitei. Prezintă un număr variabil de scizuri superficiale, dintre care scizura orbitară internă este constantă, ea conținând bulbul și tractul olfactiv.

LOB PARIETAL / lobe pariétal / parietal lobe. NA: lobus parietalis. Regiune a emisferului cerebral situată înapoia l. frontal și deasupra l. temporal, între *scizurile lui Rolando și Sylvius. Pe fața externă se delimitează girusul postcentral (unde se proiectează aria somestezică I), împreună cu două girusuri parietale (superior și inferior). Ambele girusuri au un cortex extrem de diferențiat, cu mare capacitate asociativă și integratoare. Pe emisferul dominant, ele fac parte din aria receptoare a limbajului, în timp ce pe emisferul nedominant intervin în percepția spațială, în recunoașterea vizuală și a unor elemente muzicale.

LOB TEMPORAL / lobe temporal / temporal lobe. NA: lobus temporalis. Parte a emisferului cerebral situată dedesubtul l. frontal și parietal. Pe fața externă se delimitează trei circumvoluțiuni orizontale (T_1, T_2, T_3), iar pe fața inferioară alte două (T_4, T_5). Pe fața internă se găsește a cincea circumvoluțiune, ce corespunde hipocampului care face parte din *rinencefal. L. t. corespunde ariei gustative, ariei auditive și vestibulare.

LOBECTOMIE, s. f. / lobectomie, s. f. / lobectomy. [*Gr.* ***lobos*** *= lob;* ***ektome*** *= excizie.*] Procedeu chirurgical care constă în extirparea unui *lob de la nivelul unei formațiuni anatomice. Ex.: l. cerebrală, l. hepatică, l. pulmonară, l. tiroidiană. V. și lobotomie.

LOBELINĂ, s. f. / lobeline, s. f. / lobeline. [***Lobel,*** *botanist flamand, 1538-1616; -***ină***.*] Principalul alcaloid din *Lobelia inflata*, $C_{22}H_{27}NO_2$, utilizat în preparatele antifumat; are acțiune stimulantă asupra centrului respirator bulbar.

LOBOTOMIE, s. f. / lobotomie, s. f. / lobotomy. [*Gr.* ***lobos*** *= lob;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Intervenție psihochirurgicală destinată distrugerii fasciculelor de substanță albă aferente la lobul frontal, îndeosebi fasciculul talamofrontal. L. este eficientă în suprimarea durerilor rebele la tratament medicamentos, ca și în unele tulburări grave de comportament. Distrucția poate fi chirurgicală, chimică, termică sau radioizotopică. Practica l. pune serioase probleme de bioetică. Termenul de *leucotomie este mai adecvat, deoarece prin l. nu se secționează și nici nu se extirpă un întreg lob cerebral.

LOBUL, s. m. / lobule, s. m. / lobule. NA: lobulus. [*Lat. medicală* ***lobulus*** *= lob mic, de la gr.* ***lobos*** *= lob.*] Lob mic. În general: subdiviziune mică, macroscopică sau microscopică, a unui organ parenchimatos. *L. glomerular* este alcătuit din câteva anse capilare, iar un glomerul conține 3-4 lobuli. Un *l. renal* este alcătuit dintr-o piramidă Ferrein și corticala înconjurătoare.

LOBUL CENTRAL / lobule central / lobulus centralis cerebelis. NA: lobulus centralis. Sin.: vermis (v.).

LOBUL PARACENTRAL / lobule paracentral / paracentral lobe. Circumvoluțiune situată pe fața internă a *emisferului cerebral, de o parte și de alta a porțiunii terminale a *scizurii lui Rolando.

LOCALICISM, s. n. / localicisme, s. n. / localicism. [*Lat.* ***localis*** *= local, de la* ***locus*** *= loc; -***ism***.*] Concepție conform căreia un proces local este studiat fără observarea repercusiunilor asupra organismului.

LOCALIZARE, s. f. / localisation, s. f. / localization. [*Lat.* ***localis*** *= local, de la* ***locus*** *= loc.*] 1) Determinarea sediului unui proces morbid sau al unei leziuni. 2) Limitarea unui proces patologic la o zonă restrânsă.

LOCOMOTOR, adj. / locomoteur, -trice, adj. / locomotor. [*Lat.* ***locus*** *= loc;* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** *= a mișca.*] Care ține de locomoție; care aparține aparatului locomotor sau îl afectează.

LOCOMOȚIE, s. f. / locomotion, s. f. / locomotion. [*Lat.* ***locus*** *= loc;* ***motio, -onis*** *= mișcare, de la* ***movere*** *= a mișca.*] Mișcarea sau capacitățile de deplasare ale unei persoane dintr-un loc într-altul.

LOCUS, s. n., pl. loci / locus, s. m. / locus. [*Lat.* ***locus*** *= loc.*] 1) Termen care desemnează locul de situare a unei gene pe un cromozom, corespunzând unui punct bine definit. 2) Denumire utilizată pentru unele structuri ale sistemului nervos central, bine individualizate (îndeosebi funcțional). Ex.: **l. niger*.

LOCUS NIGER / locus niger / substantia nigra. NA: substantia nigra. Lame de substanță cenușie pare și simetrice situate în *pedunculii cerebrali între baza acestora și calotă. Intervin în reglarea mișcărilor automatice.

LOGAGNOZIE, s. f. / logagnosie, s. f. / logagnosia. [*Gr.* ***logos*** *= cuvânt;* ***a*** *- priv.;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Tip de *afazie în care nu este recunoscut sensul unui cuvânt rostit sau scris.

LOGARITM, s. m. / logarithme, s. m. / logarithm. [*Lat. științifică* ***logarithmus,*** *cuvânt creat de scoțianul Neper, în 1614, din gr.* ***logos*** *= raport, relație;* ***arithmos*** *= număr.*] L. unui număr reprezintă exponentul necesar pentru a obține acest număr, denumit bază. Ex.: 2 este logaritmul lui 100, în sistemul cu bază 10 (deoarece $10^2 = 100$).

LOGOCLONIE, s. f. / logoclonie, s. f. / logoclonia. [*Gr.* ***logos*** *= cuvânt;* ***klonos*** *= tumult, dezordine.*] Repetarea spasmodică a silabelor finale ale cuvintelor.

LOGOFOBIE, s. f. / logophobie, s. f. / logophobia. [*Gr.* ***logos*** *= cuvânt;* ***phobos*** *= frică.*] Teama exagerată de a pronunța cuvinte dificil de articulat.

LOGOMANIE, s. f. / logomanie, s. f. / logomania. [*Gr.* ***logos*** *= cuvânt;* ***mania*** *= nebunie.*] Sin.: logoree (v.).

LOGONEVROZĂ, s. f. / logonévrose, s. f. / logoneurosis. [*Gr.* ***logos*** *= cuvânt;* ***neuron*** *= nerv; -***oză***.*] Perturbare complexă a exprimării articulate a cuvintelor, manifestată îndeosebi prin modificări de tonus ale musculaturii locomotorii, fonației și respirației. Sin. pop.: bâlbâială, gângăveală.

LOGOPEDIE, s. f. / logopédie, s. f. / logop(a)edia, logopedics. [*Gr.* ***logos*** *= discurs, cuvânt;* ***paideia*** *= educarea copiilor, instruire.*] Știința studiului și tratamentului defectelor vorbirii.

LOGOREE, s. f. / logorrhée, s. f. / logorrh(o)ea. [*Gr.* ***logos*** *= discurs, cuvânt;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Vorbire rapidă și incoerentă, întâlnită în episoadele maniacale ale tulburărilor bipolare și în unele forme de schizofrenie. Sin.: logomanie, verbomanie.

LOHII, s. f. pl. / lochies, s. f. pl. / lochia. [*Gr.* ***lokheia*** *sau* ***lokhos*** *= naștere.*] Termen folosit pentru a denumi secreția de origine uterină care apare post-partum și este exteriorizată vulvar timp de circa 2 săptămâni). Macroscopic, aspectul l. este inițial sanguinolent, ulterior serosanguinolent și în final seros.

LOJĂ, s. f. / loge, s. f. / lodge. [*Fr. loge, din limba francilor stabiliți în Galia laubja, germ. Laube = boltă de verdeață.*] Compartiment cloazonat care conține unul sau mai multe organe sau formațiuni anatomice. Ex.: l. lombară, l. tibială anterioară.

LOMBAL, adj. / lombal, -ire, adj. / lumbal. [*Lat. lumbus = șale.*] Care este situat, localizat în zona *lombelor.

LOMBALGIE, s. f. / lombalgie, s. f. / lumbago. [*Lat. lumbus = șale; gr. algos = durere.*] Durere care apare spontan sau la palparea regiunii lombare. Etiologia este în relație cu organele situate în proximitatea regiunii anatomice menționate, îndeosebi cu afecțiunile renale sau ale coloanei vertebrale. V. și lumbago.

LOMBALIZARE. Var. pentru lombarizare (v.).

LOMBAR, adj. / lombaire, adj. / lumbar. [*Lat. lumbus = șale.*] Care se referă la regiunea lombară a *coloanei vertebrale, sau aparține *lombelor.

LOMBARIZARE, s. f. / lombarisation, s. f. / lumbarisation. [*Lat. lumbus = șale.*] Anomalie a primei vertebre sacrate care este individualizată, devenind mai mult sau mai puțin asemănătoare cu a V-a vertebră lombară. Var.: lombalizare.

LOMBARTRIE, s. f. / lombarthrie, s. f. / lumbar spondylosis. [*Lat. lumbus = șale; gr. arthron = articulație.*] Formă de reumatism cronic degenerativ localizat la coloana lombară.

LOMBARTROZĂ, s. f. / lombarthrose, s. f. / lumbar osteoarthritis. [*Lat. lumbus = șale; gr. arthron = articulație; -oză.*] Reumatism cronic degenerativ localizat la nivelul coloanei lombare. Determină o curbare a trunchiului și dureri mai mult sau mai puțin vii, lombare și sciatice.

LOMBE, s. f. pl. / lombes, s. f. pl. / loin. NA: lumbus. [*Lat. lumbus = șale.*] Regiune posterioară a trunchiului, corespunzând vertebrelor lombare, între ultimele coaste și crestele iliace.

LOMBODISCARTROZĂ, s. f. / lombodiscarthrose, s. f. / lumbar disk lesions. [*Lat. lumbus = șale; lat. discus, gr. diskos = disc; gr. arthron = articulație; -oză.*] *Discartroză a rahisului lombar.

LOMBOSACRAT, adj. / lombosacré, -e, s. f. / sacrolumbar. [*Lat. lumbus = șale; sacrum = osul sacru.*] Sin.: sacrolombar (v.).

LOMBOSCIATICĂ, s. f. / lombosciatique, s. f. / lumbago-sciatica. [*Lat. lumbus = șale; sciaticus, din gr. iskhiadikos = care suferă de sciatică, de la gr. iskhias, -ados = afecțiune a șoldului.*] Asociere a *lumbago-ului cu *sciatica.

LOMBOSTAT, s. n. / lombostat, s. m. / lombostat. [*Lat. lumbus = șale; gr. statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Corset ortopedic pentru imobilizarea coloanei lombare.

LOMBOTOMIE, s. f. / lombotomie, s. f. / lumbar laminectomy, lombotomy. [*Lat. lumbus = șale; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Procedeu chirurgical care constă în incizia lombară, în scopul abordului organelor situate în loja lombară (rinichi, suprarenale).

LONGEVITATE, s. f. / longévité, s. f. / longevity. [*Lat. longaevitas, -atis = viață lungă, de la longus = lung, aevum = vârstă.*] Durată mare a vieții. Convențional, l. este marcată la om de împlinirea vârstei de 80 de ani. L. maximă la om ar fi de circa 150 de ani.

LONGILIN, adj. / longiligne, adj. / longilineal. [*Lat. longus = lung; linea = linie.*] Despre un subiect care este caracterizat prin predominarea dimensiunilor verticale ale corpului, având corpul alungit și subțire și cu membrele lungi, de asemenea subțiri, iar toracele îngust. Sin.: leptozom. V. și picnic.

LORDOZĂ, s. f. / lordose, s. f. / lordosis. [*Gr. lordos = aplecat, curbat înainte; -oză.*] Aspect fiziologic al coloanei vertebrale, care constă în prezența unei convexități anterioare în regiunile cervicală și lombară. *Hiperlordoza* reprezintă deformarea fiziologică sau patologică a rahisului prin accentuarea aspectului fiziologic, cei doi termeni fiind greșit utilizați ca sinonimi.

LOȚIUNE, s. f. / lotion, s. f. / lotion. [*Lat. lotio, -onis = spălătură, de la lautus (lotus), participiul trecut al verbului lavere = a spăla.*] Soluție apoasă, care conține substanțe aromate și o cantitate mică de alcool, destinată pentru îngrijirea pielii sau a părului.

LSD / LSD / LSD. [*Abrev. engl. LySergic acid Diethylamide = dietilamida acidului lisergic.*] V. lisergid.

LUBRIFICARE, s. f. / lubrification, s. f. / lubrification. [*Lat. lubricus = care alunecă ușor; ficare, derivat de la facere = a face.*] Ungerea pielii cu grăsimi, vaselină, pentru favorizarea masajului sau a pătrunderii unor medicamente.

LUCIFERAZĂ, s. f. / luciférase, s. f. / luciferase. [*Lat. lux, lucis = lumină; ferre = a conduce, a transporta; -ază.*] Enzimă catalizatoare a reacției *luciferinei la animalele capabile de *bioluminescență.

LUCIFERINĂ, s. f. / luciférine, s. f. / luciferin. [*Lat. lux, lucis = lumină; ferre = a conduce, a transporta; -ină.*] Substanță organică producătoare a *bioluminescenței sub acțiunea luciferazei și în prezența ATP-ului și a oxigenului molecular.

LUCITĂ, s. f. / lucite, s. f. / lucite. [*Lat. lux, lucis = lumină; -ită.*] Termen propus pentru afecțiunile cutanate date de lumina solară prin mecanism fototraumatic, fotodinamic sau fotoanafilactic.

LUCRU, s. n. / travail, s. m. / work. [*Lat. lucubrare = a lucra noaptea.*] 1) Obiect material. 2) *L. mecanic*: produsul dintre forța care acționează și mărimea deplasării. 3) *L. mecanic ventilator*: produsul dintre variația de presiune și volum în cursul unui ciclu ventilator. Obs.: în fr. *travail* înseamnă și *travaliu.

LUES, s. n. / syphilis, s. f. / syphilis. [*Lat. lues, luis = boală molipsitoare, flagel.*] Sin.: sifilis (v.).

LUETĂ, s. f. / luette, s. f. / uvula, pl. uvulae. NA: uvula. [*Fr. luette, din lat. pop. uvitta, dim. de la uva = ciorchine de strugure.*] Formațiune anatomică, expansiune a *vălului palatin, situată antero-median, pe peretele superior al orofaringelui. L. este mobilă și delimitată lateral de pilierii anteriori și posteriori palatini. Sin.: omușor (pop.), uvula.

LUMBAGO, s. n. / lumbago, s. m. / lumbago. [*Lat. lumbago = slăbiciune a șalelor, de la lumbus = șale.*] 1) Termen utilizat uneori cu sensul de dureri lombare. 2) Accident dureros paroxistic cu debut brusc, caracterizat printr-o durere lombară foarte vie și o senzație de blocaj al rahisului lombar apărute după efort. L. nu este o boală, dar reprezintă manifestarea cea mai frecventă a unei *discopatii lombosacrate. Unii autori consideră l. ca o *entorsă a articulațiilor intervertebrale având drept consecință deplasarea *nucleului pulpos al discului vertebral.

LUMEN, s. n. / lumière, s. f. / lumen. [*Lat. lumen, -inis = lumină; deschizătură prin care trece lumina.*] 1) Spațiul liber central al unui canal anatomic sau al unui organ tubular. 2) Unitate de măsură a fluxului luminos egală cu fluxul emis într-un unghi solid de 1 steradian de o sursă luminoasă a cărei intensitate este egală cu 1 candelă. Simbol: lm.

LUMINĂ, s. f. / lumière, s. f. / light. [*Lat. lumen, -inis = lumină.*] Undă electromagnetică în domeniul vizibil, care poate fi percepută de ochiul uman. Limitele spectrului vizibil nu sunt bine definite, fiind în relație cu sensibilitatea ochiului. Centrul spectrului vizibil (sensibilitate maximă) se află la lungimea de undă de 550 nm, limitele fiind considerate 390 și 790 nm. Lumina este emisă de corpuri incandescente (cu sau fără flacără) sau prin *luminescență. Se propagă cu viteza (c) de 3×10^8 m/s.

LUMINESCENȚĂ, s. f. / luminescence, s. f. / luminescence. [*Lat. lumen, -inis = lumină.*] Emisie de lumină la temperatură joasă, fără incandescență. Termenul generic de l. cuprinde

mai multe fenomene: 1) *Electroluminescența*, emisie de lumină în tuburi cu gaze rarefiate. 2) **Fluorescența* și **fosforescența*. 3) **Bioluminescența*. 4) *Chimioluminescența*, emisie de lumină în cursul unei reacții chimice. 5) *Triboluminescența*, emisie consecutivă unei acțiuni mecanice.

LUMINOFOR, s. m. / luminophore, s. m. / luminophore. [*Lat.* ***lumen, -inis*** *= lumină; gr.* ***phoros*** *= care duce, de la* ***pherein*** *= a duce, a transporta.*] Grupare chimică ce conferă proprietatea de *luminescență substanțelor organice.

LUNATISM, s. n. / lunatisme, s. m. / lunatism. [*Lat.* ***lunaticus*** *= supus influenței lunii, de la* ***luna*** *= lună;* ***-ism.***] Sin.: somnambulism (v.).

LUNGOARE. Var. pop. pentru lingoare (v.).

LUNULĂ, s. f. / lunule, s. f. / lunula. NA: lunula, pl. lunulae. [*Lat.* ***lunula*** *= mică semilună.*] Suprafață de formă semilunară. Termenul se utilizează cu referințe la unghie: l. unghiei reprezintă aria semilunară, de culoare albă, situată lângă rădăcina ei.

LUPĂ, s. f. / loupe, s. f. / loupe. [*Fr.* ***loupe****, din limba francilor stabiliți în Galia* ***luppa*** *= masă informă de lichid coagulat.*] Lentilă convergentă măritoare. *L. binoculară* permite observarea obiectelor cu ambii ochi.

LUPIC, adj. / lupique, adj. / lupous. [*Lat.* ***lupus*** *= lup, ulcer.*] Care se aseamănă cu *lupusul sau aparține lupusului.

LUPOID, adj. / lupoïde, adj. / lupoid. [*Lat.* ***lupus*** *= lup, ulcer; aluzie la acțiunea de a roade, de a distruge a acestei boli; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Care se aseamănă cu *lupusul.

LUPOM, s. n. / lupome, s. m. / lupoma. [*Lat.* ***lupus*** *= lup, ulcer;* ***-oma.***] Leziune tegumentară elementară caracteristică *lupusului tuberculos. Macroscopic se prezintă sub forma unui tubercul de dimensiuni mici (până la mărimea unui bob de mazăre), de formă rotunjită, cu conținut translucid de aspect gălbui-gelatinos. V. și lupus.

LUPUS, s. n. / lupus, s. m. / lupus. [*Lat.* ***lupus*** *= lup, ulcer; aluzie la acțiunea de a roade, de a distruge a acestei boli.*] Vechi termen medical, acordat până în secolul trecut tuturor ulcerațiilor cu evoluție lentă, progresivă. Actualmente, utilizarea termenului fără un adjectiv înseamnă *l. tuberculos* (denumit și *l. vulgar* sau boala Mortimer). Este o tuberculoză cutanată având ca leziune tipică *lupomul, care confluează în placarde și se poate ulcera, dând cicatrice atrofice. Cel mai des, sediul este la față, îndeosebi la nas, și uneori pe mucoasele nazală, bucală, faringiană. Termenul derivă din cuvântul lup, sugerând o evoluție erozivă a bolii. Sin.: lupus tuberculos. V. și în continuare.

LUPUS ERITEMATOS / lupus érythémateux discoïde / discoid lupus erythematosus. Sin.: boală Biett. V. și lupus eritematos diseminat.

LUPUS ERITEMATOS CRONIC / lupus érythémateux chronique / lupus erythematosus. Dermatoză caracterizată printr-un placard eritematos, cu margini nete, infiltrație discretă, suprafață acoperită cu scuame și atrofie centrală. Localizările de elecție sunt: nas, obraji, urechi, ceafă, mâini, mucoasă bucală. Sin.: boală Cazenave (2).

LUPUS ERITEMATOS DISEMINAT / lupus érythémateux disséminé / systemic lupus erythematosus. *Boală autoimună cu evoluție cronică și episoade acute sau subacute, consecință a inflamației țesutului conjunctiv. Afecțiunea se caracterizează printr-o erupție alcătuită din placarde eritematoase violacee, cu scuame fine, localizate la nivelul feței și mâinilor, artralgii, febră, astenie, scădere în greutate. Localizări viscerale multiple, îndeosebi renale, cardiace, nervoase, pleuropulmonare. În forma medie a bolii, cunoscută ca *l. e. discoid* (boala Biett), este afectată numai pielea. Boala poate fi diagnosticată prin prezența în serul sanguin a unor anticorpi anormali: antinucleari, anti-ADN, antileucocitari, antiplachetari și antitisulari (autoanticorpi). Prognosticul bolii, fatal în câțiva ani, a fost ameliorat de corticoizi și imunosupresoare. În unele cazuri, l. e. d. este provocat de medicamente (hidralazină, izoniazidă, procainamidă) și dispare după întreruperea administrării acestora. Sin.: boală Besnier-Kaposi-Libman-Sachs sau boală Kaposi (4), boală lupică, lupus eritematos sistemic.

LUPUS ERITEMATOS SIMETRIC / lupus érythémateux symétrique / vespertilio. Sin.: vespertilio (v.).

LUPUS ERITEMATOS SISTEMIC / lupus érythémateux systémique / systemic lupus erythematosus. Sin.: lupus eritematos diseminat (v.).

LUPUS ERITEMATOS SUBACUT / lupus érythémateux subaigu / discoid lupus erythematosus. Sin.: boală Biett (v.).

LUPUS TUBERCULOS / lupus tuberculeux / lupus vulgaris. V. lupus.

LUSITROP, adj. / lusitrope, adj. / lusitropic. [*Lat.* ***lusus*** *= relaxare, de la* ***ludere*** *= a se juca; gr.* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a se întoarce.*] Care ameliorează relaxarea și *complianța miocardului.

LUTEINĂ, s. f. / lutéine, s. f. / lutein. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă;* ***-ină.***] Sin. desuet pentru progesteron (v.).

LUTEINIZARE, s. f. / lutéinisation, s. f. / luteinization. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă;* ***-ină.***] Transformarea foliculului ovarian, rupt după *ovulație, în *corp galben. La anumite specii l. se poate produce chiar în absența rupturii foliculare și a ovulației. Această l., denumită spontană, poate apărea uneori și la femeie, în cadrul *sindromului Jewelewicz.

LUTEINOM, s. n. / lutéinome, s. m. / luteoma. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă;* ***-ină; -oma.***] Varietate de *tecom care prezintă o activitate funcțională progesteronică.

LUTEOLIZĂ, s. f. / lutéolyse, s. f. / luteolysis. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Degenerarea *corpului galben. V. luteolizină.

LUTEOLIZINĂ, s. f. / lutéolysine, s. f. / luteolysin. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge;* ***-ină.***] Substanță care provoacă degenerarea *corpului galben.

LUTEOM, s. n. / lutéome, s. m. / luteoma. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă;* ***-oma.***] 1) Tumoră benignă a *corpului galben al ovarului. 2) Hiperplazie nodulară a celulelor luteinice ovariene în ultimul trimestru al sarcinii.

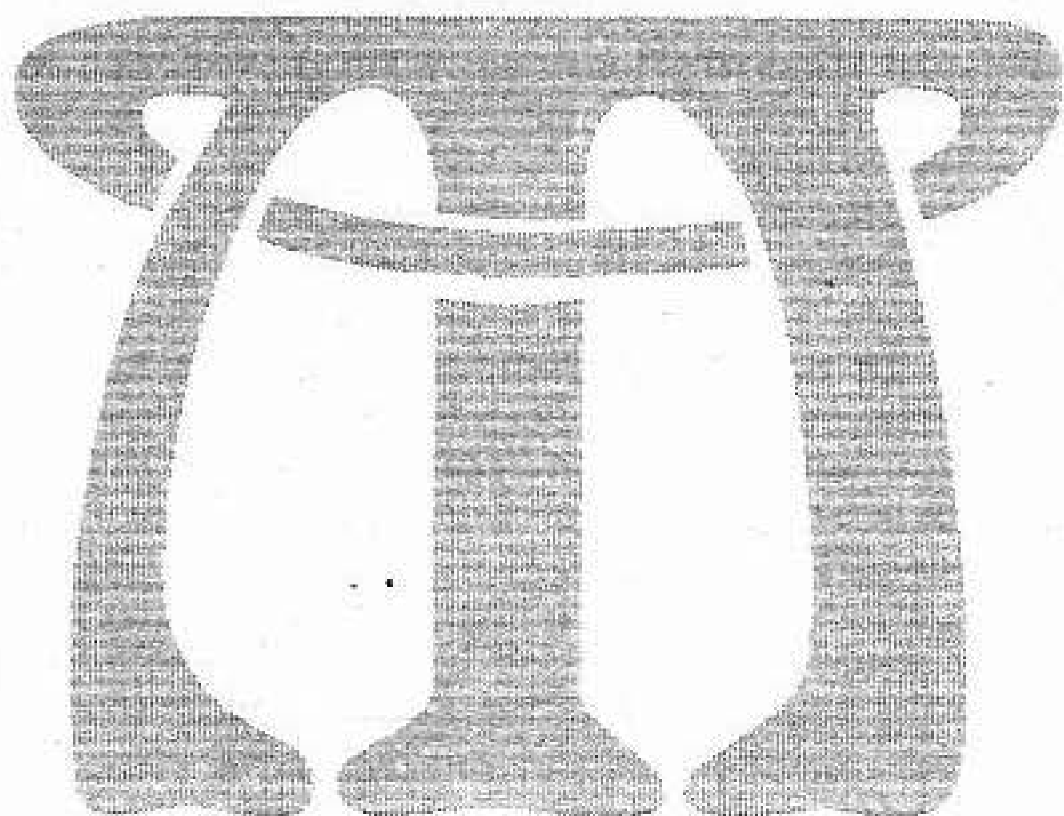
LUTEOSTIMULINĂ, s. f. / lutéostimuline, s. f. / luteostimulin. [*Lat.* ***luteus*** *= galben, de la* ***lutum*** *= lut, argilă;* ***stimulare*** *= a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** *= băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele;* ***-ină.***] Termen desuet pentru *gonadotrofină.

LUX, s. m. / lux, s. m. / lux. [*Lat.* ***lux*** *= lumină.*] Unitate de măsură pentru iluminare, 1 l. reprezintă iluminarea unei suprafețe de 1 m², care primește un flux de 1 lumen (v.) repartizat uniform.

LUXAȚIE, s. f. / luxation, s. f. / dislocation, luxation. [*Lat.* ***luxare*** *= a scrânti, a luxa.*] 1) Deplasare permanentă, anormală a două suprafețe articulare, care își pierd astfel raporturile anatomice normale una față de cealaltă. Se disting: a) *l. completă*, când suprafețele articulare au pierdut orice contact între ele; b) *l. incompletă* sau *subluxație*, dacă acestea rămân în contact cu o parte din suprafața lor. Sin.: dislocație, pop. scrântitură. 2) Prin extensie, termenul poate fi utilizat pentru a defini deplasarea unor organe. Ex.: l. cristalinului.

LUXMETRU, s. n. / luxmètre, s. m. / luxmeter. [*Lat.* ***lux, lucis*** *= lumină; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Aparat pentru măsurarea iluminării. V. lux.

LYSIS / lysis / lysis. [*Gr.* ***lysis*** *= distrugere, dizolvare de la* ***lyein*** *= a distruge, a dizolva.*] Denumire pentru *defervescențele lente și progresive, produse în câteva zile.

RUDOLF LUDWIG KARL VIRCHOW (1821-1902), medic german, fondator genial al patologiei celulare. La numai 24 de ani publică lucrarea *Weisses Blut*, descriind pentru prima dată leucemia. Concepţiile sale, potrivit cărora boala este urmarea unor modificări lente, implicând un dezechilibru al structurii şi activităţii normale a celulelor, se regăsesc în cartea sa *Die Cellulare Pathologie*, publicată în 1858. A descris procesul de creştere celulară şi unele procese degenerative (adipoasă, amiloidă). A introdus un concept nou privind tromboembolismul. Spaţiul perivascular de la nivelul vaselor cerebrale, iniţial semnalat de **Virchow** (1851), descris mai complet de **Robin**, îi păstrează numele (spaţiul **Virchow-Robin**). Este fondatorul revistei *Archiv für Pathologische Anatomie und Physiologie*, în 1847. **Virchow** rămâne un cercetător a cărui operă nu s-a perimat cu trecerea timpului, în prezent conceptul de patologie celulară reprezentând cea mai puternică direcţie de evoluţie a medicinei. Se dovedeşte că, denumindu-l **Papa Virchow**, colaboratorii săi au avut intuiţie.

MACERARE, s. f. / macération, s. f. / maceration. [*Lat.* ***maceratio, -onis*** *= topire, macerare, de la* ***macerare*** *= a înmuia.*] 1) Proces aseptic de necroză cu lichefiere a unei plăgi cu pansament prea ermetic sau neschimbat la timp. 2) În anatomie, păstrarea unui fragment de ţesut într-un lichid adecvat, pentru a face elementele mai disociabile. 3) În farmacie, lăsarea unui corp solid într-un lichid, la frig, pentru separarea elementelor solubile. 4) Descompunerea ţesuturilor fetusului mort în uter. Var.: maceraţie.

MACERAT, adj., s. n. / macéré, -e, adj., s. m. / product of maceration. [*Lat.* ***macerare*** *= a înmuia.*] 1) Care a fost supus *macerării. 2) Rezultatul macerării, cu referire la produse farmaceutice.

MACERAŢIE. Var. pentru macerare (v.).

MACHETĂ, s. f. / maquette, s. f. / model. [*Ital.* ***macchietta*** *= pată mică, dim. de la* ***macchia*** *= pată, din lat.* ***macula*** *= pată.*] Formă de ceară cu dimensiunile şi conturul unei piese protetice, utilă pentru realizarea tiparului acestei piese.

MACROAMILAZĂ, s. f. / macro-amylase, s. f. / macroamylase. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***amylum****, gr.* ***amylon*** *= făină, amidon;* ***-ază.***] Tip de *amilază plasmatică cu M_r de 200 kDa care circulă legată cu molecule de masă moleculară mare (ex.: IgG, IgA, polizaharide, glicoproteine). Concentraţia plasmatică a m. creşte de 6-8 ori la subiecţii vârstnici, creştere asociată frecvent cu dureri abdominale. Aceeaşi modificare a concentraţiei m. se constată în alcoolism, pancreatită, cancer, diabet zaharat, colelitiază, boli autoimune.

MACROBIE, s. f. / macrobie, s. f. / macrobiosis. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***bios*** *= viaţă.*] Sin.: longevitate (v.).

MACROBIOTICĂ, s. f. / macrobiotique, s. f. / macrobiotics. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***bios*** *= viaţă.*] Arta prelungirii vieţii şi a preîntâmpinării bătrâneţii.

MACROBLAST, s. n. / macroblaste, s. m. / macroblast. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***blastos*** *= germen.*] Element medular intermediar al seriei eritrocitare, situat între celula cap de serie (*eritroblast) şi *normoblastul de talie mică.

MACROBRAHIE, s. f. / macrobrachie, s. f. / macrobrachia. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***brachium****, gr.* ***brakhion, -onos*** *= braţ.*] Dimensiuni excesive ale membrelor superioare.

MACROCEFALIE, s. f. / macrocéphalie, s. f. / macrocephalia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***kephale*** *= cap.*] Anomalie congenitală caracterizată prin alungirea craniului şi dezvoltarea exagerată a capului în raport cu restul corpului. M. nu are întotdeauna o semnificaţie patologică; poate fi observată, de ex., în *acromegalie, *hidrocefalie, *osteită deformantă, *mixedem, *lepră.

MACROCHEILIE, s. f. / macrochéilie, s. f. / macrocheilia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***kheilos*** *= buză.*] Dimensiuni anormal de mari ale buzelor, de origine congenitală.

MACROCHEILITĂ, s. f. / macrochéilite, s. f. / macrocheilitis. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***kheilos*** *= buză;* ***-ită.***] Îngroşare patologică a uneia sau a ambelor buze, de natură inflamatorie (dermită streptococică) sau prin proliferare granulomatoasă.

MACROCHEIRIE, s. f. / macrochéirie, s. f. / macrocheiria. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***kheir, -iros*** *= mână.*] Dimensiuni anormal de mari ale mâinilor.

MACROCIT, s. n. / macrocyte, s. m. / macrocyte. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***kytos*** *= celulă.*] Sin.: megalocit (v.).

MACROCITOZĂ, s. f. / macrocytose, s. f. / macrocytosis. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Prezenţa de macrocite în sânge. Antrenează o deviere la dreapta a *curbei Price-Jones. Apare în mod normal la nou-născut.

MACROCORTINĂ, s. f. / macrocortine, s. f. / macrocortin. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarţă;* ***-ină.***] Substanţă naturală care ar interveni în controlul reacţiilor inflamatorii, ca inhibitor al *fosfolipazei A_2. M. ar fi agentul natural antiinflamator, iar sinteza sa pare supusă controlului genetic. O perturbare a sintezei ar declanşa reacţia inflamatorie.

MACRODACTILIE, s. f. / macrodactylie, s. f. / macrodactyly. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***daktylos*** *= deget.*] Dezvoltarea excesivă a unuia sau a mai multor degete de la mâini sau de la picioare.

MACRODONŢIE, s. f. / macrodontie, s. f. / macrodontia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Dezvoltarea excesivă a dinţilor. *M. relativă*: dinţi prea voluminoşi în raport cu dezvoltarea facială a subiectului.

MACROESTEZIE, s. f. / macroesthésie / macro-(a)esthesia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***aisthesis*** *= senzaţie, sensibilitate.*] Alterare patologică a reprezentării psihice a simţului tactil, din cauza căreia obiectele sunt percepute mai mari decât sunt în realitate.

MACROEVOLUŢIE, s. f. / macroévolution, s. f. / macroevolution. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***evolutio, -onis*** *= derularea sulului unui volum, de la* ***evolvere*** *= a rostogoli şi* ***volvere*** *= a rula.*] Geneza marilor structuri morfologice, a tipurilor de organizare a plantelor şi animalelor.

MACROFAG, s. n. / macrophage, s. m. / macrophage, macrophagus. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***phagein*** *= a mânca.*] Celulă

care provine din transformarea unui monocit la nivelul țesuturilor. M. intervin îndeosebi în calitate de celule fagocitare nespecifice (*fagocitoză). Ele au o durată de viață relativ lungă, de câteva luni. O serie de m. rămân în permanență în țesuturile conjunctive (din plămâni, ficat), dar ele sunt numeroase în *ganglionii limfatici și în *splină, adică, unde întâlnesc agenți patogeni. M. exprimă la suprafață ambele clase de antigeni, I și II ale *complexului major de histocompatibilitate (CMH). Ele fagocitează antigenii și îi prezintă, după decuparea în peptide mici (*determinanți antigenici), asociați cu antigenii CMH clasa II, *limfocitelor T4 și, asociați cu antigenii CMH clasa I, *limfocitelor T8. În acest caz m. sunt *celule prezentatoare de antigeni. M. intervin ca efectoare în răspunsul imunitar prin fagocitarea *complexelor imune și a resturilor celulare provenind de la un răspuns imunitar specific sau nespecific. V. și activare a macrofagelor.

MACROGENITOSOMIA PRECOX / macrogénitosomie précoce / macrogenitosomia precox. Sin.: sindrom de hipertrofie epifizară (v.).

MACROGENITOSOMIE, s. f. / macrogénitosomie, s. f. / macrogenitosomia. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***genitus****, participiul trecut de la* ***gignere*** *= a naște, a crea; gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Dezvoltarea exagerată a corpului și în special a organelor genitale.

MACROGIRIE, s. f. / macrogyrie, s. f. / macrogyria. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***gyrus****, gr.* ***gyros*** *= inel, cerc.*] Mărire importantă a circumvoluțiilor cerebrale.

MACROGLIE, s. f. / macroglie, s. f. / macroglia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***glia*** *= clei.*] Parte a *nevrogliei de origine ectodermică. Cuprinde *astrocitele și oligodendrocitele (v. și oligodendroglie).

MACROGLOBULINĂ, s. f. / macroglobuline, s. f. / macroglobulin. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină.*] Denumire generică pentru globulinele serice de masă moleculară mare, de peste 400 kDa și o constantă de sedimentare de 19 s la ultracentrifugare. M., a căror concentrație este de 2,4 g/l la adult și 4,7 g/l la nou-născut sunt alcătuite în mod normal din două fracțiuni: α_2-macroglobulina (α_2M), *antiprotează, și β_2-macroglobulina (imunoglobulina M sau γM). În timp ce α_2M este foarte crescută în sindromul nefrotic pur al copilului, creșterea IgM este carac-teristică *macroglobulinemiei.

MACROGLOBULINEMIE, s. f. / macroglobulinémie, s. f. / macroglobulin(a)emia. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența macroglobulinelor în sânge. Există două tipuri principale: α_2-macroglobulinele și β_2-macroglobulinele sau imunoglobinele M. M., ca boală, poate fi: *primară*, v. macroglobulinemie Waldenström, și *secundară* unor boli generale.

MACROGLOBULINEMIE WALDENSTRÖM / macroglobulinémie de Waldenström / Waldenström's macroglobulin(a)emia. [*Jan Gösta Waldenström, medic suedez, n. 1906.*] Prezența α_2-macroglobulinelor în plasmă, însoțită de proliferarea țesuturilor limfoide, tradusă prin hepatosplenomegalie, adenopatii multiple și hemoragii. Sin.: boală Waldenström. Simptomele neurologice ale bolii sunt grupate în cadrul sindromului Bing-Neel (v.)

MACROGLOSIE, s. f. / macroglossie, s. f. / macroglossia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***glossa*** *= limbă.*] Mărirea de volum a limbii prin hipertrofie musculară, tulburări metabolice sau formațiuni tumorale.

MACROGNAȚIE, s. f. / macrognathie, s. f. / macrognathia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***gnathos*** *= falcă, maxilar.*] Creștere exagerată a maxilarelor, îndeosebi a mandibulei, cel mai frecvent de cauză endocrină (ex.: *acromegalie).

MACROLIDE, s. n. pl. / macrolides, s. m. pl. / macrolides. Grup de *antibiotice constituite dintr-un ciclu lactonic (macrolid) unit prin legături glucozidice cu glucide dietilaminate. Din grupul m. fac parte: amfotericina B, eritromicina, nistatina, oleandomicina, rifampicina, spiramicina etc.

MACROMASTIE, s. f. / macromastie, s. f. / macromastia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***mastos*** *= sân, mamelă.*] Dezvoltare excesivă a mamelelor, a sânilor.

MACROMELIE, s. f. / macromélie, s. f. / macromelia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Dezvoltare excesivă a uneia sau a mai multor extremități.

MACROMOLECULE, s. f. pl. / macromolécules, s. f. pl. / macromolecules. [*Gr.* ***makros*** *= mare; dim. lat.* ***moles*** *= masă informă.*] Molecule cu masă moleculară foarte mare, care conțin de la mii de atomi până la sute de mii de atomi asociați prin legături covalente. Dimensiunile mari ale m. favorizează interacțiunile inter- și intramoleculare și le conferă acestora proprietăți fizice particulare: ele sunt relativ insolubile, dificil de purificat și de studiat. Există două mari clase de m.: m. de origine biologică sau *biopolimeri și *polimeri de sinteză. Domeniul nu este delimitat precis: masa minimă a unei m. poate fi de câteva mii de *daltoni, iar limita superioară de peste un milion de daltoni, unele proteine virale având zeci de milioane de daltoni.

MACROMUTAȚIE, s. f. / macromutation, s. f. / macromutation. [*Gr.* ***makros*** *= mare; lat.* ***mutatio, -onis*** *= schimbare, de la* ***mutare*** *= a schimba.*] Mutație de amploare care influențează întreg cromozomul și nu numai un *locus.

MACROORHIDIE, s. f. / macroorchidie, s. f. / macroorchidism. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***orkhis, -idos*** *= testicul.*] Aspect anormal de voluminos al unuia sau al ambelor testicule.

MACROPODIE, s. f. / macropodie, s. f. / macropodia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***pous, podos*** *= picior.*] Hipertrofie congenitală a piciorului.

MACROPROSOPIE, s. f. / macroprosopie, s. f. / macroprosopia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***prosopon*** *= față.*] Malformație caracterizată prin dezvoltarea exagerată a feței.

MACROPSIE, s. f. / macropsie, s. f. / macropsia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Anomalie a percepției vizuale constând în impresia de mărire a obiectelor. Sin.: megalopsie.

MACROSCOPIC, adj. / macroscopique, adj. / macroscopic. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Care este vizibil cu ochiul liber.

MACROSFIGMIE, s. f. / macrosphygmie, s. f. / macrosphygmia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***sphygmos*** *= puls.*] Puls cu amplitudine exagerată.

MACROSOMIE, s. f. / macrosomie, s. f. / macrosomia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Dimensiuni excesive ale întregului organism.

MACROSTOMIE, s. f. / macrostomie, s. f. / macrosomia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Mărire exagerată a orificiului bucal printr-o *dehiscență a comisurilor bucale.

MACROTIE, s. f. / macrotie, s. f. / macrotia. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***ous, otos*** *= ureche.*] Hipertrofie a pavilionului urechii sau a uneia din părțile acestuia, cu sau fără anomalii ale diferitelor reliefuri locale.

MACROTROMBOCIT, s. n. / macrothrombocyte, s. m. / giant platelet. [*Gr.* ***makros*** *= mare;* ***thrombos*** *= cheag;* ***kytos*** *= celulă.*] Plachetă de dimensiuni mari.

MACULA, s. f. / macula, s. f. / macula. NA: macula lutea. [*Lat.* ***macula*** *= pată.*] Sin.: macula lutea (v.).

MACULA ADHERENS / macula adherens / macula adherens. Sin.: desmozom (v.).

MACULA DENSA / macula densa / macula densa. NA: macula densa. V. aparat juxtaglomerular.

MACULA LUTEA / macula lutea / macula retinae. NA: macula retinae. Suprafață a retinei, în formă de elipsă cu axul mare orizontal, având 2 mm/1,5 mm. Centrul m. l. sau *fovea centralis* nu conține vase și este constituit doar din conuri retiniene; la acest nivel, impresiile vizuale au maximum de precizie și de claritate. Numele de m. l. sau pata galbenă vine de la colorația galbenă, dată de prezența unui pigment.

MACULAR, adj. / maculaire, adj. / macular. [*Lat.* ***macula*** *= pată.*] Care aparține *maculei lutea, care este în formă de *maculă.

MACULĂ, s. f. / macule, s. f. / macula. NA: macula, pl. maculae. [*Lat.* ***macula*** *= pată.*] 1) În anatomie, pată, arie deosebită structural de restul suprafeței din care face parte. 2) În dermatologie, leziune elementară caracterizată printr-o modificare de culoare a pielii, bine delimitată, care poate fi consecința unui eritem sau a unei anomalii de pigmentație a pielii.

MACULOPAPULOS, adj. / maculo-papuleux, -euse, adj. / maculopapular. [*Lat.* ***macula*** *= pată;* ***papula*** *= bubă.*] Care se caracterizează prin prezența de *macule și *papule. Ex.: erupție m.

MADUROMICOZĂ, s. f. / maduromycose, s. f. / maduromycosis. [***Madur*** *= district în India, unde a fost descrisă prima dată boala în 1842; gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-ozǎ.***] Varietate de *micetom cu localizare tipică la nivelul piciorului (picior de Madura), mai rar în regiunea cefei. Se caracterizează prin hipertrofia considerabilă a piciorului, care este infiltrat cu filamente miceliene voluminoase, prezintă ulcerații cu *fungozități și traiecte fistuloase cu secreție purulentă. Puroiul conține granule (roșii, negre sau galbene) alcătuite din filamente miceliene. Agenții etiologici sunt ciuperci microscopice din specia *Madurella mycetomi* sau actinomicete. Sin. istoric: boală Ballingall. V. și micetom.

MAGISTRAL, adj. / magistral, -ale, -aux, adj. / magistral. [*Lat.* ***magistralis*** *= de maestru, de la* ***magister*** *= maestru.*] Medicament preparat în farmacie, conform prescripției unui medic, spre deosebire de un medicament *oficinal. Ant.: oficinal.

MAGMĂ, s. f. / magma, s. m. / magma. [*Lat., gr.* ***magma*** *= drojdie, reziduu sau gr.* ***mattein*** *= a frământa.*] Substanță primordială gelatinoasă a mezodermului extraembrionar.

MAGNETISM, s. n. / magnétisme, s. m. / magnetism. [*Lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică;* ***-ism.***] 1) În fizică, proprietate a corpurilor de a interacționa la scară macroscopică prin intermediul câmpului magnetic creat de un magnet sau de curenți electrici. Purtătorii elementari ai magnetismului sunt o serie de *particule elementare. M. macroscopic se prezintă sub mai multe forme, paramagnetismul (*paramagnetic) prezentând un interes particular pentru aplicațiile în biomedicină. V. și paramagnetism, rezonanță paramagnetică electronică, rezonanță magnetică nucleară. 2) În secolul al XVIII-lea, termenul a fost utilizat pentru stările de sugestie, autosugestie, somnambulism, hipnoză. V. și mesmerism.

MAGNETOCARDIOGRAFIE, s. f. / magnétocardiographie, s. f. / magnetocardiography. [*Lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică; gr.* ***kardia*** *= inimă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Studiul și înregistrarea variațiilor de câmp magnetic de la nivelul inimii, care sunt consecința activității bioelectrice.

MAGNEZIEMIE, s. f. / magnésémie, magnésiémie, s. f. / magnes(a)emia. [*Lat. medievală* ***magnesia,*** *din lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică, adusă din regiunea Magnezia din Asia Mică; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența și concentrația *magneziului în sânge. V. tab. const. biochim.

MAGNEZIU, s. n. / magnésium, s. m. / magnesium. [*Lat. medievală* ***magnesia,*** *din lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică, adusă din regiunea Magnezia din Asia Mică.*] Elementul chimic nr. 12, simbol Mg, masă atomică 24,312, greutate specifică 1,738. M. este un metal foarte răspândit în natură, iar organismul uman conține circa 25 g, îndeosebi în țesutul osos, dar și în alte țesuturi, în plasmă și în lichidul extracelular. Concentrația m. în serul sanguin este de 1,5-2,5 mEq/l. Deficiența în m. este rară, deoarece metalul se află în cantitate suficientă în alimente. M. intră în compoziția enzimelor necesare pentru sinteza ATP și pentru eliberarea energiei din ATP. Este, de asemenea, component al enzimelor implicate în contracția musculară și în sinteza proteinelor. Deficiența de m. se traduce prin *tetanie similară celei generate de *hipocalcemie. Excesul, generat de administrarea intravenoasă sau de diminuarea excreției renale, se manifestă prin bradicardie, hipotensiune, perturbare a transmisiei nervoase periferice și tulburări ale conștienței prin deprimarea sistemului nervos central. Numeroși compuși de m. sunt utilizați în terapeutică: carbonatul de m. ($MgCO_3$ $3H_2O$) ca neutralizant al acidității gastrice, clorura de m. ($MgCl_2$ $6H_2O$) în perturbările electrolitice și în soluțiile pentru dializă, gluconatul de m. se administrează intravenos în caz de deficit al cationului, hidroxidul de m. ($Mg(OH)_2$) ca laxativ și antiacid, sulfatul de m. ($MgSO_4 7H_2O$) ca anticonvulsivant și în hipertensiunea arterială de sarcină etc.

MAGNEZURIE, s. f. / magnésiurie, s. f. / urine magnesium. [*Lat. medievală* ***magnesia,*** *din lat., gr.* ***magnes*** *= piatră magnetică, adusă din regiunea Magnezia din Asia Mică; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Excreția urinară a *magneziului.

MAIDISM, s. n. / pellagre, s. f. / pellagra. [***Zea mays*** *= porumb;* ***-ism.***] Sin.: pelagră (v.).

MAL, s. n. / mal, s. m. / mal. [*Lat.* ***malum*** *= rău, boală.*] Stare de boală: 1) *M. comițial,* epilepsie (v.). 2) *M. perforant,* ulcerație cronică, nedureroasă, progresivă, apărând ca o tulburare trofică după o leziune nervoasă. 3) *M. perforant bucal,* tulburări trofice în cursul *tabesului, caracterizate prin căderea spontană a dinților, resorbția rebordului alveolar, perforarea boltei palatine. 4) *M. perforant plantar,* ulcerație trofică localizată de regulă la nivelul unei zone plantare de sprijin (îndeosebi la nivelul articulației metatarsofalangiene a halucelui), care poate apărea în diabet, tabes, lepră. Sin.: ulcer plantar.

MAL PERFORANT / mal perforant / mal perforant. V. mal.

MAL PERFORANT PLANTAR / mal perforant du pied, mal perforant plantaire / malum perforans pedis, perforating ulcer of the foot. Sin.: ulcer plantar. V. mal.

MALABSORBȚIE, s. f. / malabsorption, s. f. / malabsorption. [*Lat.* ***malus*** *= rău;* ***absorbitio, -onis,*** *de la* ***absorbere*** *= a înghiți (****ab*** *= de la;* ***sorbere*** *= a suge, a bea).*] Alterarea resorbției sau absorbției intestinale a grăsimilor, proteinelor, glucidelor, vitaminelor (îndeosebi a vitaminei B_{12}). V. și sindrom de malabsorbție.

MALACIE, s. f. / malacie, s. f. / malacia. [*Gr.* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakus*** *= moale.*] Diminuarea patologică a consistenței unui țesut sau a unui organ, care devine moale, păstos. Cauzele cele mai frecvente ale m. sunt *ischemia, în cazul țesuturilor moi (v. ramolisment), *demineralizarea și *decalcificarea, în cazul oaselor (v. osteomalacie).

MALACOPLAKIE, s. f. / malacoplakie, s. f. / malacoplakia. [*Gr.* ***malakos*** *= moale;* ***plax*** *= placă.*] Existența de plăci moi de culoare galben-brună, ușor reliefate, incluse în membranele mucoase ale organelor cavitare. Var.: malakoplakie.

MALACOPLAKIE VEZICALĂ / malacoplakie vésicale / malacoplakia vesicae. Boală rară, de natură necunoscută, analogă

*leucoplaziei, observată la nivelul mucoasei vezicale, care prezintă plăci galben-brune, moi, reliefate, rotunjite sau ovale, uneori ulcerate. Plăci asemănătoare pot fi localizate, foarte rar, în tubul digestiv, plămâni, rinichi și la nivelul organelor genitale.

MALADIE, s. f. / maladie, s. f. / illness, sickness, disease. [*Fr. maladie, din lat. male habitus = care se află într-o stare rea.*] Afecțiune (v.), boală (v.).

MALADIV, adj. / maladif, -ive, adj. / sickly. [*Fr. maladif, -ive, din lat. male habitus = care se află într-o stare rea.*] 1) Despre un subiect cu un aspect bolnăvicios sau cu o constituție fragilă ce îl expune la boală. 2) Despre o stare care poate fi expresia, semnul unei boli. Ex.: *paloare m. 3) Despre o manifestare exagerată, nestăpânită, anormală. Ex.: frică m., sensibilitate m. V. și morbid.

MALAKOPLAKIE. Var. pentru malacoplakie (v.).

MALAR, adj. / malaire, adj. / malar. [*Lat. mala = maxilar superior.*] Care aparține obrazului sau osului zigomatic. V. și jugal.

MALARIC, adj. / malarien, -enne, adj. / malarial. [*It. mala aria = aer rău.*] Care are legătură cu *malaria. Sin.: paludic.

MALARIE, s. f. / malaria, s. f. / malaria. [*It. mala aria = aer rău.*] Cea mai răspândită boală infecțioasă transmisibilă și una dintre cele mai grave, m. este endemică în regiunile calde intertropicale, îndeosebi în Asia și Africa, reprezentând una din primele cauze de mortalitate. Boala este provocată de paraziți din genul **Plasmodium*, având ca rezervor de infecție omul infestat, de la care agenții infectanți sunt transmiși la omul sănătos prin înțepătura femelei țânțarului anofel. În perioada acută, boala se manifestă prin accese tipice, caracterizate prin frisoane violente, febră intensă, peste 40°C și transpirații profuze. Accesele se produc la intervale regulate de timp, în funcție de specia de *Plasmodium*. Bolnavii prezintă anemie datorită dezvoltării parazitului în eritrocite și hemolizei consecutive, splenomegalie, uneori hepatomegalie cu icter și leziuni renale. În absența tratamentului sau la subiecții reinfestați apare paludismul visceral, caracterizat prin anemie severă, splenomegalie pronunțată (cu risc de rupere a splinei), alterarea stării generale, cu febră neregulată și *cașexie. În prezent au apărut forme de *Plasmodium* rezistente la tratamentul cu chinină, medicament utilizat și în profilaxie. De asemenea, agentul vector (țânțarul anofel) a devenit uneori rezistent la insecticidele clasice. În consecință, se încearcă sinteza unor noi medicamente antipaludice și realizarea unui vaccin, testat de dată recentă. *Chimioprofilaxia, bine controlată, poate fi eficientă. Sin.: paludism.

MALARIE HEMOLITICĂ / malaria hémolytique / h(a)emolytic malaria. Sin.: febră hemoglobinurică (v.).

MALARIOTERAPIE, s. f. / malariathérapie, s. f. / therapeutic malaria. [*it. mala aria = aer rău; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Inocularea agentului patogen al malariei în scopul tratării sifilisului sistemului nervos central (*paraliziei generale progresive). Febra care se produce în malarie distruge agentul patogen al sifilisului (*Treponema pallidum*). În continuare, pacientul este tratat cu medicamente antimalarice. M. este o metodă de *piretoterapie la care s-a renunțat în prezent. Sin.: paludoterapie.

MALEOLĂ, s. f. / malléole, s. f. / malleolus. NA: malleolus, pl. malleoli. [*Lat. malleolus, dim. de la malleus = ciocan.*] Termen anatomic utilizat pentru a denumi o apofiză sau o tuberozitate externă sau internă a unui os (de obicei os lung), care are o formă caracteristică, asemănătoare unui cap de ciocan. Termenul este utilizat îndeosebi pentru: 1) *M. externă (peronieră)*, situată la extremitatea inferioară a peroneului. 2) *M. internă (tibială)*, la extremitatea inferioară a tibiei. Ambele m. se articulează cu astragalul.

MALEINĂ, s. f. / malléine, s. f. / mallein. [*Gr. malis, lat. malleus = morvă; -ină.*] Substanță extrasă din cultura bacilului *Malleomyces mallei*, agentul etiologic al *morvei. M. este utilizată pentru efectuarea unei reacții de sensibilizare specifică, permițând astfel diagnosticul morvei și pentru detectarea infecțiilor oculte.

MALFORMAȚIE, s. f. / malformation, s. f. / malformation. [*Lat. malus = rău; formatio, -onis = formare, de la formare = a da o formă și forma = formă.*] Anomalie morfologică a unui organ, a unei părți a corpului sau a ansamblului corpului uman care rezultă dintr-o tulburare a dezvoltării embrionare. O m. este deci întotdeauna congenitală, iar expresia „m. congenitală", deși utilizată frecvent, este un pleonasm. Gravitatea m. este extrem de variabilă, iar cauzele care le provoacă (cunoscute doar în 50-70% din cazuri: anomalii cromozomiale, ereditare sau legate de sarcină) acționează îndeosebi între fecundație și a 40-a zi de sarcină, adică în perioada formării majorității organelor. Spre deosebire de m., *deformațiile sunt dobândite.

MALIGN, adj. / malin, -igne, adj. / malign. [*Lat. malignus = rău, primejdios, periculos.*] 1) Caracteristică a unei boli determinată de un proces de cancerogeneză, cu formarea unei tumori primare ce metastazează ulterior. 2) Termen folosit impropriu pentru bolile cu evoluție cronică deosebit de gravă și cu prognostic foarte rezervat.

MALIGNITATE, s. f. / malignité, s. f. / malignancy. [*Lat. malignus = rău, primejdios, periculos.*] 1) Termen utilizat pentru desemnarea evoluției deosebit de grave a unei boli, în care apar simptome neobișnuite (anormale) pentru boala respectivă, care se accentuează rapid și determină moartea. Termenii m. și gravitate nu sunt sinonimi, primul fiind utilizat în cazul apariției unor simptome neobișnuite sau cu formă anormală, iar al doilea în cazul unor simptome caracteristice bolii, dar de intensitate mare. 2) Ansamblu de criterii pentru caracterizarea anatomopatologică a cancerului. Se disting trei ordine de criterii: a) macroscopic, cancerele sunt, de regulă, rău delimitate, neîncapsulate, infiltrante și invadante în țesuturile învecinate; b) histologic, celulele tumorale se aseamănă doar parțial cu celulele normale omologe, fiind *nediferențiate, adică în regresiune față de acestea, atât în plan structural (*atipice) cât și funcțional, existând, de asemenea, modificări arhitecturale (*anaplazie); c) evolutiv, cancerele invadând spontan țesuturile învecinate, recidivând frecvent după *ablație, producând *metastaze (uneori foarte tardive) și având un prognostic adesea letal. Aceste criterii prezintă și excepții. În prezent se conturează o serie de criterii de m. la nivel molecular. V. și benignitate.

MALNUTRIȚIE, s. f. / malnutrition, s. f. / malnutrition. [*Lat. malus = rău; lat. medievală nutritio, -onis = hrană, de la nutrire = a hrăni.*] Termen general care desemnează orice anomalie de nutriție, prin exces, deficit sau dezechilibru de aport sau de asimilare (*malabsorbție).

MALOCLUZIE, s. f. / malocclusion, s. f. / malocclusion. [*Lat. malus = rău; lat. medievală occlusio, -onis, de la occludere = a închide și claudere = a închide.*] Modificarea raporturilor normale dintre dinții maxilari și mandibulari, având drept consecință scăderea eficienței *masticației.

MALONILUREE, s. f. / malonylurée, s. f. / barbituric acid. Sin.: acid barbituric (v.).

MALPIGHIAN, adj. / malpighien, -enne, adj. / malpighian. [*Marcello Malpighi, medic și anatomist italian, profesor la Bologna și Messina, 1628-1694.*] Cu referire la o structură anatomică descoperită sau descrisă de Malpighi. Ex.: strat m. al pielii, epiteliom m. (al stratului m. al pielii), glomerul m., piramide m. (sau piramide Malpighi).

MALPOZIȚIE, s. f. / **malposition**, s. f. / **malposition.** [*Lat. malus = rău; positio, -onis = punere, de la ponere = a pune.*] Anomalie de situare a unei structuri anatomice. Ex.: m. dentară.

MALPRAXIS, s. n. / **malpraxis**, s. m. / **malpractice.** [*Lat. malus = rău; gr. praxis = acțiune, practică, de la prattein = a acționa.*] Tratament incorect sau neglijent al unui pacient, care îi cauzează acestuia prejudicii de orice fel, în relație cu gradul de afectare a capacității fizice și psihice. M. poate fi consecința unor lacune în pregătirea profesională, a lipsei de experiență practică sau a abilității efectuării unor procedee diagnostice și îndeosebi terapeutice. În majoritatea țărilor medicii sunt asigurați pentru cazurile de m., dar asigurarea se referă doar la acoperirea materială a eventualelor daune cauzate pacientului și nu la responsabilitatea profesională.

MALSEGREGARE, s. f. / **malségrégation**, s. f. / **malsegregation.** [*Lat. malus = rău; segregatio, -onis = separare, de la segregare = a separa.*] Anomalie a separării *cromatidelor fiice în cursul *anafazei, care conduce la o repartiție inegală a cromozomilor în celulele fiice.

MALTAZĂ, s. f. / **maltase**, s. f. / **maltase.** [*Engl. malt, din germ. Malz = malț; -ază.*] Enzimă din salivă, suc pancreatic sau intestinal, care catalizează transformarea *maltozei în *glucoză în cursul digestiei. Sin.: α-glucozidază.

MALTOBIOZĂ, s. f. / **maltobiose**, s. f. / **maltobiose.** [*Engl. malt, din germ. Malz = malț; lat. bis = de două ori; oză - indică un glucid.*] Sin.: maltoză (v.).

MALȚOZĂ, s. f. / **maltose**, s. m. / **maltose.** [*Engl. malt, din germ. Malz = malț; oză - indică un glucid.*] Dizaharid alb-cristalin alcătuit din două molecule de glucoză, denumit și zahăr de malț. M. reprezintă unitatea fundamentală (*monomer) a *glucogenului și a *amidonului. Este utilizat în dietetică și ca înlocuitor al zahărului. Sin.: maltobioză.

MALTUSIANISM, s. n. / **malthusianisme**, s. m. / **malthusianism.** [*Thomas Robert Malthus, economist britanic, 1766-1834; -ism.*] Teorie conform căreia populația crește în progresie geometrică, în timp ce mijloacele de subzistență cresc în progresie aritmetică. În consecință, în zonele cu *natalitate mare se recomandă restricția voluntară a nașterilor. V. și planificare familială.

MAMAR, adj. / **mammaire**, adj. / **mammary.** [*Lat. mamma, gr. mamme = sânul mamei, mamelă.*] Referitor la sân, în relație cu sânul. Ex.: glandă m., cancer m.

MAMECTOMIE, s. f. / **mammectomie**, s. f. / **mammectomy.** [*Lat. mamma, gr. mamme = sânul mamei, mamelă; gr. ektome = excizie.*] Sin. incorect etimologic pentru mastectomie (v.).

MAMELĂ, s. f. / **mamelle**, s. f. / **breast. NA: glandula mammaria.** [*Lat. mamilla, de la gr. mamme = sânul mamei, mamelă.*] Organ pereche, globulos, situat în regiunea toracică antero-superioară, exterior cutiei toracice. Include glanda mamară și țesut adipos. În mod normal se dezvoltă la sexul feminin la *pubertate, în relație cu stadiile pubertare (P_2-P_5). Dezvoltarea este stimulată de estrogenii ciclurilor sexuale lunare, care induc atât creșterea stromei și a sistemului de ducte, cât și depunerea de grăsime. Țesutul glandular devine însă complet dezvoltat numai în timpul sarcinii (ca urmare a secreției foarte mari de estrogeni de la nivelul placentei). Sin.: sân (doar la specia umană).

MAMELON, s. n. / **mamelon**, s. m. / **nipple. NA: papilla mammae.** [*Fr. mamelon, din lat. mamilla, de la gr. mamme = sânul mamei, mamelă.*] 1) Formațiune anatomică situată anterocentral la nivelul *glandei mamare, cu formă cilindro-conică, proeminând anterior, înconjurată de o zonă pigmentată circulară (areola). La nivelul m. se deschid *canalele galactofore. 2) Orice formațiune care se aseamănă cu aspectul macroscopic descris mai sus.

MAMILAR, adj. / **mamillaire**, adj. / **mammillary.** [*Lat. mamilla, de la gr. mamme = sânul mamei, mamelă.*] 1) Care are formă cilindro-conică asemănătoare *mamelonului. Ex.: tuberculi m. 2) Care se referă, care este în relație sau se definește față de mamelon. Ex.: linie m. (sau medioclaviculară).

MAMILOPLASTIE, s. f. / **mamilloplastie**, s. f. / **mamilloplasty.** [*Lat. mamilla, de la gr. mamme = sânul mamei, mamelă; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală constând în îndepărtarea unuia sau a două *lambouri de piele pentru remedierea mamelonului ombilicat sau invaginat.

MAMOGRAFIE, s. f. / **mammographie**, s. f. / **mammography.** [*Lat. mamma, gr. mamme = sânul mamei, mamelă; gr. graphein = a scrie.*] Radiografia glandei mamare, fără nici o preparație prealabilă, fără opacifiere cu un produs de contrast. Reprezintă cel mai bun procedeu de *screening non-invaziv al cancerului mamar (6% fals pozitive și 11% fals negative). În țările occidentale, la femeile de peste 45-50 de ani se recomandă efectuarea a cel puțin unei mamografii anual, ținând seama de riscul ridicat de cancer mamar după aceste vârste. V. și mastografie.

MAMOPLASTIE, s. f. / **mammoplastie**, s. f. / **mammoplasty.** [*Lat. mamma, gr. mamme = sânul mamei, mamelă; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Denumire pentru toate tipurile de intervenții chirurgicale corectoare sau reparatorii ale sânului.

MANDIBULAR, adj. / **mandibulaire**, adj. / **mandibular.** [*Lat. mandibula = maxilar inferior, de la mandere = a mesteca.*] Referitor la *mandibulă, care se află în relație cu mandibula. Ex.: nerv m.

MANDIBULĂ, s. f. / **mandibule**, s. f. / **mandible.** [*Lat. mandibula = maxilar inferior, de la mandere = a mesteca.*] V. tab. anat. - oase.

MANDIBULOMETRU, s. n. / **mandibulomètre**, s. m. / **mandibulometer.** [*Lat. mandibula = maxilar inferior, de la mandere = a mesteca; gr. metron = măsură.*] Instrument util în antropologie și stomatologie pentru determinarea dimensiunilor și unghiurilor mandibulei.

MANDRIN, s. n. / **mandrin**, s. m. / **mandrin.** [*Fr. mandrin, din provensală mandrin = daltă mică pentru gravat.*] Tijă metalică amovibilă introdusă în lumenul unui ac pentru a-i menține permeabilitatea, sau într-o sondă pentru a-i asigura o anumită rigiditate și, implicit, posibilitatea de manevrare cu precizie mai mare. M. se scoate, de obicei, în momentul puncției.

MANDUCAȚIE, s. f. / **manducation**, s. f. / **manducation.** [*Lat. manducatio, -onis = acțiunea de a mânca, de la manducare = a mânca.*] Ansamblul funcțiilor orale care precedă digestia: prehensia alimentelor, masticația, gustarea, salivația și deglutiția.

MANECHIN, s. n. / **mannequin**, s. m. / **manikin.** [*Olandeza Evului Mediu mannekijn, dim. de la man = om.*] Model al corpului uman (alcătuit de obicei din componente detașabile), utilizat pentru ilustrarea anatomiei, pentru exersarea de procedee chirurgicale, obstetricale, de reanimare etc.

MANEVRĂ, s. f. / **manouevre**, s. f. / **maneuver.** [*Fr. manoeuvre, din lat. manus = mână, opera = lucru.*] 1) Metodă sau etapă a cărei efectuare presupune un grad de îndemânare, în unele intervenții chirurgicale sau obstetricale. Ex.: manevrele de modificare a poziției fătului în *prezentațiile pelvine. 2) Procedeu constând în obligarea bolnavului să ia o atitudine particulară sau să efectueze anumite mișcări, fie pentru punerea în evidență a unui semn clinic, fie în scopuri terapeutice. Ex.: *m. vagale* (prin compresiunea sinusului carotidian sau a globilor oculari) sunt exercitate în scop diagnostic și terapeutic.

MANEVRĂ ADSON / manoeuvre d'Adson / Adson's test. [*Alfred Washington Adson, neurochirurg american, Rochester/Minnesota, 1887-1951.*] Sin.: test Adson (v.).

MANEVRĂ GUYON / manoeuvre de Guyon / Guyon's sign. [*Jean Casimir Félix Guyon, chirurg și urolog francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1831-1920.*] Manevră de palpare renală bimanuală, prin balotare în inspir, o mână fiind așezată la nivelul lojei renale (posterior) și cealaltă la nivelul hipocondrului corespondent (anterior). M. G. permite punerea în evidență a prezenței unei formațiuni renale patologice sau ptoza renală. Sin.: semn Guyon.

MANEVRĂ HEIMLICH / manoeuvre de Heimlich / Heimlich maneuver. [*Harry J. Heimlich, medic american specializat în chirurgie toracică, n. 1920.*] Metodă de eliminare a corpilor străini sufocanți din căile aeriene superioare. Pacientul are brațele plasate pe linia centurii și torsul aplecat în față, iar operatorul, plasat în spatele său, aplică cu ambele mâini (una strânsă pumn) un impuls brusc și puternic îndreptat în sus, într-un punct situat între ombilic și cușca toracică.

MANEVRĂ MAURICEAU-SMELLIE / manoeuvre de Mauriceau-Smellie / Mauriceau-Smellie maneuver. [*François Mauriceau, obstetrician francez, Paris, 1637-1709; William Smellie, obstetrician englez, Londra, 1697-1763.*] Procedeu de degajare a corpului fătului în *nașterea cu *prezentație pelvină, după ce membrele inferioare, abdomenul, trunchiul și membrele superioare s-au exteriorizat. Constă în plasarea fătului pe antebrațul operatorului și flexia puternică a capului fătului prin introducerea a două degete în gura acestuia.

MANEVRĂ McMURRAY / manoeuvre de McMurray / McMurray test. [*Thomas Porter McMurray, chirurg englez, Liverpool, n. 1889.*] Bolnavul fiind în decubit dorsal, se imprimă mișcări de rotație axială combinate cu mișcări de lateralitate asupra gambei flectate pe coapsă, în timp ce gamba este întinsă progresiv. În cazul rupturii de menisc se percepe un declic. Sin.: semn McMurray, semnul declicului. V. semnul Appley și semnul sertarului.

MANEVRĂ MÜLLER / manoeuvre de Müller / Müller's maneuver. [*Johannes Peter Müller, fiziolog și anatomist german, profesor la Bonn, apoi la Berlin, 1801-1858.*] Sin.: probă Buerger-Müller (v.).

MANEVRĂ MURPHY / manoeuvre de Murphy / Murphy's maneuver. [*John Benjamin Murphy, chirurg american, Chicago, 1857-1916.*] Bolnavul așezat în decubit dorsal. Examinatorul plasează mâna dreaptă cu extremitatea degetelor în regiunea subhepatică, la nivelul cartilajului coastei a IX-a. Pacientul este solicitat să inspire profund. Dacă vezicula biliară este în suferință, durerea crește deoarece colecistul este prins între degetele care palpează și presiunea diafragmului transmisă ficatului. Totodată, inspirul este blocat. Prin m. M. se poate distinge durerea veziculară de durerea duodenală. În inspir, durerea duodenală nu crește în intensitate, putând chiar diminua. Sin.: procedeu Murphy, semn Murphy.

MANEVRĂ TILLAUX / manoeuvre de Tillaux / Tillaux maneuver. [*Paul Jules Tillaux, anatomist și chirurg francez, profesor la Paris, 1834-1904.*] M. utilizată pentru depistarea aderenței tumorilor de sân la mușchiul mare pectoral. Mobilitatea tumorii pe planurile profunde diminuează la contracția marelui pectoral, când se exercită o opoziție la mișcarea de adducție a brațului pacientei.

MANEVRĂ TRENDELENBURG / manoeuvre de Trendelenburg / Trendelenburg's maneuver. [*Friedrich Trendelenburg, chirurg german, 1844-1924.*] Sin.: probă Trendelenburg (v.).

MANEVRĂ VALSALVA / manoeuvre de Valsalva / Valsalva's maneuver. [*Antonio Maria Valsalva, anatomist italian, profesor la Köln, 1666-1723.*] Expirație forțată cu nasul și gura închisă, în scopul insuflării aerului în trompele lui Eustachio și în urechea medie. Poate fi aplicată de persoanele care coboară de la altitudini mari. V. și probă Valsalva, test Valsalva.

MANGAN, s. n. / manganèse, s. m. / manganese. [*Origine obscură; posibil alterare de la magneziu (gr. **magnes** = piatră magnetică, adusă din regiunea Magnezia din Asia Mică).*] Elementul chimic nr. 25, simbol Mn, masă atomică 54,938, greutate specifică 7,21. Metal prezent în unele plante și în țesuturile organismelor superioare, Mn este un oligoelement esențial, necesar în metabolismul osos normal și în unele reacții enzimatice. Corpul uman conține circa 30 mg, iar deficiența în Mn nu a fost demonstrată. Excesul cronic determină *manganismul. O serie de săruri ale metalului sunt utilizate ca medicamente.

MANGANISM, s. n. / manganisme, s. m. / manganism. [*Origine obscură; posibil alterare de la magneziu (gr. **magnes** = piatră magnetică, adusă din regiunea Magnezia din Asia Mică); -ism.*] Denumire care reunește simptomele determinate de intoxicația cronică cu mangan, produsă de obicei prin inhalarea pulberii metalului: agresivitate urmată de astenie și apatie, tremor, hipertonie musculară cu tulburări de echilibru, de mers și de vorbire. Această simptomatologie se poate asocia cu pneumopatii acute severe. M. este o boală profesională care poate apărea la lucrătorii din industria sticlei, industria chimică (fabricarea manganaților și a permanganaților, a coloranților), industria metalurgică.

MANIAC, adj., s. m. și f. / maniaque, adj., s. m. / maniac. [*Gr. **mania** = nebunie, furie.*] (Persoană) care suferă de *manie. Prin extensie, (om) care este obsedat de o idee fixă sau care manifestă o idee exagerată despre ceva, având adesea deprinderi ciudate.

MANIACAL, adj. / maniaque, adj. / maniacal. [*Gr. **mania** = nebunie, furie.*] Care se referă la manie; care este propriu pentru *manie și pentru *maniaci. Ex.: criză m., comportament m.

MANIE, s. f. / manie, s. f. / mania. [*Gr. **mania** = nebunie, furie.*] Psihoză acută caracterizată prin accese de agitație psihomotorie. Conform ICD-10, se deosebesc: 1) *M. fără simptome psihotice* se caracterizează prin creșterea dispoziției, de la jovialitate nepăsătoare la o stare de excitație aproape necontrolabilă, hiperactivitate, logoree, nevoie scăzută de somn, absența inhibițiilor sociale normale, grandomanie și optimism excesiv. Primul atac apare de obicei între 15-30 de ani, dar poate apărea la orice vârstă. Diagnosticul pozitiv se stabilește dacă episodul durează cel puțin o săptămână și afectează munca și activitățile sociale. 2) *M. cu simptome psihotice* prezintă un tablou clinic mai accentuat decât m. fără simptome psihotice. Ideile de autoapreciere excesivă și grandoare se pot dezvolta în deliruri, iar iritabilitatea și suspiciunea pot genera deliruri de persecuție. În cazurile severe se dezvoltă deliruri multiple, pot apărea halucinații, vorbirea devine incomprehensibilă și este necesară diferențierea de *schizofrenie sau stabilirea diagnosticului de psihoză schizoafectivă.

MANIERISM, s. n. / maniérisme, s. m. / mannerism. [*Fr. **maniérisme**, de la **main** = mână, din lat. **manus** = mână.*] Aspect artificial, fals și excesiv dat de un subiect mijloacelor sale de expresie: mimică, gesturi, atitudini, noțiuni, vorbire. M. reprezintă un simptom al *schizofreniei, dar poate apărea, de asemenea, în *inversiunile sexuale și, uneori, în *debilitatea mintală.

MANIPULARE, s. f. / manipulation, s. f. / manipulation. [*Lat. **manipulus** = pumn, de la **manus** = mână.*] Acțiunea de a efectua anumite manevre manuale: 1) Pentru remedierea unor deplasări osoase, de ex. vertebrale. 2) Pentru realizarea unor preparate chimice sau a unor experimente de fizică.

MANIPULARE ARTICULARĂ / manipulation articulaire / articular manipulation. Mişcare forţată aplicată direct sau indirect unei articulaţii sau unui ansamblu de articulaţii, care deplasează brusc componentele articulare, dincolo de limitele fiziologice obişnuite, dar fără depăşirea limitei impuse de mişcările anatomice.

MANIPULARE GENETICĂ / manipulation génétique / gene manipulation. Transferul unui segment de cromozom (ADN), cu genele sale, din nucleul unei celule aparţinând unui organism în nucleul unei celule din alt organism. M. g. permite transferul la organismul primitor a unor caractere noi.

MANITOL, s. m. / mannitol, s. m. / mannitol. [*Fr.* ***manne*** *= răşină de frasin – exsudaţie dulce a frasinului;* ***-ol.***] Alcool derivat din *manoză, folosit în măsurarea filtrării glomerulare, deoarece este practic neresorbit de tubulii renali. M. este utilizat şi în terapeutică: pentru declanşarea diurezei osmotice, pentru prevenirea edemului cerebral şi pentru scăderea presiunii oculare.

MANOMETRIE, s. f. / manométrie, s. f. / manometry. [*Gr.* ***manos*** *= puţin dens;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea presiunii din interiorul unui vas sanguin sau al unei cavităţi. Ex.: măsurarea presiunii arteriale, a presiunii intracardiace, a presiunii LCR, a presiunii intravezicale etc.

MANOMETRU, s. n. / manomètre, s. m. / manometer. [*Gr.* ***manos*** *= puţin dens;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument pentru măsurarea presiunii unui lichid sau a unui gaz. Frecvent, m. constă dintr-un tub în formă de U, conţinând mercur, apă sau un alt lichid. Tubul este deschis la un capăt şi expus presiunii fluidului la celălalt capăt. Presiunea poate fi citită direct pe o scală gradată.

MANOZĂ, s. f. / mannose, s. m. / mannose. [*Fr.* ***manne*** *= răşină de frasin - exsudaţie dulce a frasinului;* ***oză*** *- indică un glucid.*] Glucid cu formula $C_6H_{12}O_6$, prezent în stare liberă îndeosebi în coaja de portocale. În organism face parte din structura oligozaharidică a mai multor glicoproteine şi glicolipide. V. manozidoză.

MANOZĂ-6-FOSFAT, s. f. / mannose 6-phosphate, s. f. / mannose 6-phosphate. V. lizozomi.

α-MANOZIDAZĂ, s. f. / α-mannosidase, s. f. / α-mannosidase. [*Fr.* ***manne*** *= răşină de frasin - exsudaţie dulce a frasinului;* ***ozid*** *- indică un glucid;* ***-ază.***] Enzimă (*hidrolază) care catalizează hidroliza reziduurilor de *manoză de la nivelul oligozaharidelor N-legate de glicoproteine. Deficienţa formei lizozomale a enzimei, autozomal recesivă, determină *manozidoza.

MANOZIDOZĂ, s. f. / mannosidose, s. f. / mannosidosis. [*Fr.* ***manne*** *= răşină de frasin - exsudaţie dulce a frasinului;* ***ozid*** *- indică un glucid;* ***-oză.***] Boală din grupul *mucolipidozelor care este consecinţa reducerii considerabile a activităţii *α-manozidazei. Se manifestă prin retardare psihomotorie cu hepatosplenomegalie şi un sindrom dismorfic foarte asemănător cu cel din *boala Hurler.

MANSONIA / Mansonia / Mansonia. [***Sir Patrick Manson,*** *medic englez, profesor de medicină tropicală la Londra, 1844-1922.*] Gen de ţânţari care transmit anumite tipuri de *filarioză, ca şi unele viroze.

MANUBRIUM STERNAL / manubrium sternal / manubrium of sternum. NA: manubrium sterni. [*Lat.* ***manubrium*** *= mâner, toartă; gr.* ***sternon*** *= stern.*] Partea superioară, cranială, a sternului, care se articulează cu cele două clavicule şi cu primele două cartilaje costale. V. şi tab. anat. - oase.

MAP / MAP / MAP. [*Acronim engl. pentru* ***Microtubule-Associated Proteins*** *= proteine asociate microtubulilor.*] Abreviere a denumirii familiei de proteine care promovează asamblarea şi polimerizarea *tubulinelor ce alcătuiesc *microtubulii de la nivelul *citoscheletului. MAP conţine mai multe tipuri de proteine, clasificate în funcţie de masa moleculară şi de distribuţia celulară. O serie de MAP ar putea fi modificate în diferite boli ale SNC, îndeosebi în *boala Alzheimer.

MAPPING / mapping / mapping. [*Engl.* ***mapping*** *= cartografiere, de la* ***map*** *= hartă.*] Anglicism utilizat ca sin. cu cartografie (v.).

MARASM, s. n. / marasme, s. m. / marasmus. [*Gr.* ***marasmos*** *= consumpţie, de la* ***marainein*** *= a se veteji.*] Scădere ponderală accentuată a întregului organism, consecutivă unei boli îndelungate sau a unei denutriţii. La copil, m. poate apărea în *malabsorbţie, alimentaţie deficitară, tulburări metabolice, diaree cronică, boli grave cardiace, pulmonare, renale, boli parazitare (îndeosebi în climatul tropical). *M. senil* este un proces de atrofie care afectează majoritatea ţesuturilor în îmbătrânire.

MARCAJ, s. n. / marquage, s. m. / labelling. [*Fr.* ***marquage,*** *din scand.* ***merki*** *= marcă.*] Procedeu prin intermediul căruia o substanţă (moleculă, particulă) sau o celulă sunt *marcate. Primul tip de m. a fost cel cu radioizotopi, ulterior posibilităţile s-au diversificat îndeosebi prin apariţia marcajului fluorescent. V. şi marcat, marker.

MARCAJ GENETIC / étiquetage génétique / gene tagging. Inserţia unui *marker genetic în interiorul sau în apropierea unei gene.

MARCAT, adj. / marqué, -e, adj. / labeled. [*Fr.* ***marqué,*** *din scand.* ***merki*** *= marcă.*] Despre o moleculă, o particulă sau o celulă care au devenit identificabile prin legarea unui radioizotop, a unei substanţe fluorescente, enzime, a unui anticorp, radical liber etc. Compusul m. poate fi identificat sau dozat *in vivo* sau *in vitro*. Ex.: hormon m., eritrocite m.

MARCĂ, s. f. / marque, s. f. / mark. [*Fr.* ***marque,*** *din scand.* ***merki*** *= marcă.*] 1) Semn distinctiv. 2) *M. electrică*: *electrodermită. 3) *M. depusă*: produs cu un mod de preparare şi conţinut proprii.

MARCHER. Var. pentru marker (v.).

MAREA CIRCULAŢIE / grande circulation, circulation systémique / systemic circulation, general circulation. Sin.: circulaţie sistemică. V. circulaţie sanguină.

MAREA TUBEROZITATE A HUMERUSULUI / grosse tubérosité de l'humérus / greater tuberosity of humerus. NA: tuberculum majus humeri. Sin.: trohiter (v.).

MAREA UNDĂ MONOFAZICĂ / onde de Pardee / Pardee's wave. Sin.: undă Pardee (v.).

MARELE EPIPLOON / grande épiploon / greater omentum. NA: omentum majus. V. epiploon (3).

MARGINAL, adj. / marginal, -ale, -aux, adj. / marginal. [*Lat.* ***margo, -inis*** *= margine.*] Cu referire la periferia unei formaţiuni anatomice sau a unei regiuni topografice. În particular, în psihopatologie, care prezintă manifestări la limita stării de conştienţă sau la limita comportamentului normal. V. şi borderline.

MARGINAŢIE, s. f. / margination, s. f. / margination. [*Lat.* ***marginare*** *= a mărgini, a tivi, de la* ***margo, -inis*** *= margine.*] Acolarea leucocitelor pe faţa internă a pereţilor vasculari, în cazul unei încetiniri a circulaţiei sanguine. M. precedă şi favorizează *diapedeza leucocitelor.

MARGINE, s. f. / marge, s. f. / margin, border. NA: margo, pl. margines. [*Lat.* ***margo, -inis*** *= margine.*] Limită a unei zone anatomice. Ex.: 1) *M. ciliară* a pleoapelor (NA: *margo palpebrae*), prevăzută cu cili. 2) *M. incizală* liberă (NA: *margo incisalis*), tăioasă a unui dinte frontal. 3) *M. tibială (internă) a piciorului* (NA: *margo medialis pedis*), m. piciorului de la degetul mare până la călcâi.

MARIJUANA, s. f. / marijuana, s. f. / marijuana. [*Cuvânt hispano-american de origine incertă: 1) limba indienilor mexicani* ***maraguango*** *= substanţă toxică; 2) limba mexicană populară* ***maria-juana,*** *aluzie la proprietăţile afrodiziace ale drogului.*]

Denumirea mexicană a drogului preparat din frunze și flori uscate de *Cannabis indica* (cânepă indiană) utilizat sub formă de țigarete. Extractul al-coolic purificat este denumit *hașiș. M. produce un efect halucinogen prin interacțiunea substanței δ-9-tetrahidrocanabinol (THC) cu receptorii specifici din creier. Receptorii THC sunt mai abundenți în *hipocamp, unde este consolidată memoria, ceea ce explică afectarea memoriei după consumul drogului. Deși are efect *analgezic, acesta nu poate fi util deoarece este inseparabil de efectul halucinogen. Derivați sintetici de m. sunt utilizați ca *antivomitivi în faza terminală a cancerului. THC și metaboliții acestuia sunt detectabili în urină la o oră după consumul m. (fumat), prin dozare *radioimunologică sau *spectrometrie de masă.

MARISCĂ, s. f. / marisque, s. f. / marisca. [*Lat. marisca = smochină mică și, prin analogie, tumoră mică la nivelul anusului.*] Tumoră mică indoloră inserată la marginea anusului, având un înveliș cutanat. M. provine dintr-un *hemoroid trombotic resorbit, care a suferit o transformare fibroasă.

MARKER, s. m. / marqueur, s. m. / marker, tracer. [*Engl. marker, fr. marqueur, din scand. merki = marcă.*] Termen al cărui sens s-a extins considerabil în ultimul timp. Primul sens consacrat al cuvântului m. a fost cel de indicator care permite depistarea unei substanțe pe care este fixat. În ultimii ani s-au consacrat *m. biologici*, substanțe a căror dozare permite investigarea unor procese patologice. Numărul de m. propuși în prezent este extrem de mare, dar unii dintre aceștia, îndeosebi *m. tumorali, nu au o specificitate suficientă și, în consecință, utilitatea lor în practica medicală este limitată. Tipuri de m.: 1) *M. radioizotopici* sau radiotrasori, care pot fi utilizați ca atare sau pentru marcarea unor molecule. Sin.: trasor. 2) *M. fluorescenți*, molecule sau radicali cu care pot fi marcate o serie de biomolecule (ex.: anticorpi) sau care se fixează specific la nivel celular. 3) *M. de spin* (v.). 4) *M. genetici*, trăsături genotipice sau fenotipice (ex.: o variantă enzimatică) care permit reperarea unui cromozom sau a unei celule. O serie de m. g. permit selecționarea unor *clonuri celulare. 5) *M. de membrană* sau *de suprafață* (v.). 6) *M. ai metabolismului osos*, reprezentați, în esență, de fosfatazele alcaline serice, osteocalcina serică și hidroxiprolina urinară. În principiu, pentru fiecare secvență metabolică principală se pot identifica m. specifici. 7) *M. ai hepatitei* (v.). 8) *M. tumorali* (v.). Var.: marcher.

MARKER CELULAR CD / marquer cellulaire CD / CD cellular marker. V. CD4 și CD8.

MARKER LIMFOCITAR / marquer lymphocytaire / lymphocyte marker. Caracteristică a unei subpopulații limfocitare, de regulă un *marker de membrană, care permite determinarea apartenenței unui limfocit la subpopulația respectivă.

MARKER DE RISC / marquer de risque / risk-marker. Caracteristică a unui subiect, frecvent ereditară, uneori dobândită, care indică o probabilitate mare de a fi afectat de o anumită boală.

MARKERI AI HEPATITEI VIRALE / marqueurs de l'hépatite virale / infectious hepatitis markers. Antigeni și anticorpi a căror prezență în serul sanguin probează existența, în prezent sau în trecut, a unei hepatite virale. În cazul hepatitei A sunt detectați anticorpii anti-HA. Pentru hepatita B, identificarea anticorpilor sau antigenilor a devenit obligatorie în centrele de recoltare a sângelui. În cazul hepatitei B prezintă interes: antigenul HBs (AgHBs), prezent înainte sau în cursul fazei clinice a hepatitei acute; anticorpii anti-HBc, care apar concomitent, dar persistă mai mult timp decât AgHBs; anticorpii anti-HBs, care persistă mult timp. Pentru hepatita C sunt detectați anticorpii anti-HC.

MARKERI DE MEMBRANĂ / marqueurs de membrane / membrane markers. Molecule situate la suprafața unor celule diverse (în particular elemente figurate din sânge) prin a căror identificare, cu ajutorul *anticorpilor monoclonali, este posibilă o analiză detaliată a stadiului de diferențiere celulară. Ex.: *tipajul leucocitelor normale sau patologice și evaluarea unor subpopulații limfocitare.

MARKERI DE SPIN / marqueurs de spin / spin labels. Molecule care conțin grupări *paramagnetice, de cele mai multe ori un *radical liber stabil ce poate fi încorporat în anumite regiuni specifice ale macromoleculelor sau ale sistemelor macromoleculare (ex.: *membrană plasmatică) studiate. Prin încorporarea m. de s. devine posibil studiul prin spectroscopie de *rezonanță paramagnetică electronică, fiind obținute date asupra dinamicii moleculelor din structurile biologice. Ex.: precizarea structurii și localizarea centrilor activi ai enzimelor, dinamica moleculelor lipidice de la nivelul biomembranelor.

MARKERI TUMORALI / marqueurs tumoraux / tumour markers. Molecule anormale sau molecule normale aflate într-o concentrație anormal crescută în serul sanguin, a căror prezență poate reprezenta o probă asupra existenței și evoluției unor tumori maligne. Gradul de specificitate a diverșilor m. t. este variabil. De aceea, cel puțin până în prezent, utilitatea lor a fost probată îndeosebi în urmărirea evoluției și mai puțin în depistarea unor tumori maligne. Tipuri de m. mai utilizați: 1) Proteine embrionare: *antigenul carcinoembrionar (ACE sau CEA) în cancerele de colon și rect; *alfafetoproteina (AFP) în cancerele hepatic și testicular. 2) Proteine placentare: *gonadotrofină corionică umană (HCG) în cancerele de placentă și testiculare. 3) Antigeni extrem de diverși: *antigenul specific prostatic (PSA) în cancerul de prostată; antigenul polipeptidic tisular (TPA); *antigenul CA. 4) Enzime: *fosfataza acidă prostatică (PAP) în cancerul de prostată; *enolaza neurospecifică (NSE) în neuroblastom și în cancerul pulmonar cu celule mici. 5) Hormoni: *calcitonina și *tireoglobulina în cancerul tiroidian diferențiat. *Notă*: pentru abrevieri au fost utilizate siglele denumirilor moleculelor în limba engleză.

MARMORIZARE, s. f. / marmorisation, s. f. / marmoration. [*Lat. marmor, -onis = marmură.*] Creșterea considerabilă a densității unui os, o parte mai mult sau mai puțin întinsă a acestuia devenind compactă ca marmura.

MARSUPIALIZARE, s. f. / marsupialisation, s. f. / marsupialization. [*Lat. marsupium, gr. marsipion = pungă, bursă.*] Deschiderea la piele, printr-un orificiu creat operator, a unei colecții purulente sau a unui chist hidatic (îndeosebi hepatic).

MARTOR, s. m. / témoin, s. m. / control. [*Lat. martyr = martir.*] Orice element (semn clinic, fenomen, proces) care poate constitui un termen de comparație pentru relevarea caracterelor altui element. În raport cu domeniile de aplicare: m. biologic, epidemiologic, serologic, chimic.

MARȚIAL, adj. / martial, -ale, -aux, adj. / martial. [*Lat. Martialis, de la Mars, Martis = zeul războiului.*] Care conține fier sau care este obținut pe bază de fier sau de derivați ai metalului. Ex.: terapie m.

MASA COMUNĂ SACROLOMBARĂ / masse commune sacro-lombaire / erector muscle of spine. Sin.: mușchi erector spinal (v. tab. anat. - mușchi).

MASAJ, s. n. / massage, s. m. / massage. [*Gr. massein = a frământa și ar. massa = a atinge, a palpa.*] Procedeu de stimulare și destindere a mușchilor, de activare a circulației sângelui sau a viscerelor, în scop terapeutic sau profilactic. Au fost descrise diferite tipuri de m., de la procedee empirice la manevre elaborate în funcție de manevrele efectuate (efleuraj, fricțiune, frământare, batere sau tapotaj, vibrație), de structurile abordate (m. circulator, muscular, al țesutului conjunctiv, m. trofic) sau în funcție de scop (combaterea durerilor sau spasmelor, a celulitei, obținerea unei relaxări, favorizarea resorbției revărsatelor, menținerea formei fizice etc.).

MASAJ CARDIAC / massage cardiaque / cardiac massage. Metodă de resuscitare cardiacă utilizată în *stopul cardiorespirator. Poate fi: *m. c. extern* (sau *m. indirect*), prin peretele toracic, și *m. c. intern* (*m. direct*). M. c. extern se efectuează după așezarea pacientului în poziție orizontală, pe un suport dur, prin compresiune ritmică în 1/3 inferioară a sternului, la copii la mijlocul sternului. Frecvența m. c. este de 80/min la adulți, 90/min la copii, 120/min la sugari. M. c. este una din etapele regulii ABC (de la *A*irways - eliberarea căilor aeriene, *B*reath - respirație artificială, *C*irculation - masaj cardiac), la care se adaugă DEFG (*D*rugs - terapie medicamentoasă, *E*CG, *F*luids - lichide, *G*aging - evaluare globală a metodei terapeutice).

MASĂ, s. f. / masse, s. f. / mass (1), table (2). [*Lat.* ***massa*** *= masă.*] 1) Mărime fizică fundamentală ce caracterizează cantitatea de materie conținută de un corp, independent de presiune, temperatură și de starea fizică a corpului respectiv. În fizica clasică, m., ca mărime scalară, este aditivă, adică m. unui ansamblu de corpuri este egală cu suma maselor corpurilor componente. M. se măsoară în SI în kilograme (kg). V. și greutate. 2) Platformă pe care se așează obiecte, se lucrează: a) *m. de instrumente*; b) *m. de operație chirurgicală*, cu posibilități de ridicare și coborâre în diferite planuri; c) *m. ginecologică* pentru examenul ginecologic; d) *m. ortopedică* asigură fixarea pacientului într-o anume poziție.

MASĂ ATOMICĂ / masse atomique / atomic mass. Masa unui atom măsurată în unități de masă atomică (u). Actualmente, măsurarea se efectuează în scala unificată, în care 1 u reprezintă 1/12 din masa izotopului carbon 12 ($^{12}_{6}C$).

MASĂ MOLECULARĂ / masse moléculaire / molecular mass. Suma maselor atomice relative ale tuturor atomilor care intră în compoziția moleculei unui corp compus. Se determină prin metode crioscopice, pentru lichide sau solide, ori din legea lui Avogadro pentru gaze.

MASĂ SANGUINĂ / masse sanguine / blood volume. Expresie incorectă, dar utilizată frecvent în română și în franceză ca sin. pentru *volum sanguin.

MASCĂ, s. f. / masque, s. m. / mask. [*Ital.* ***maschera****, de la rădăcina* ***mask-*** *= negru; origine obscură.*] 1) Dispozitiv care se poate adapta etanș pe figură pentru administrarea substanțelor gazoase (oxigen, medicamente). 2) Aspect al feței: a) *m. echimotică*, pete roșii punctiforme pe față, în traumatismele cu compresiune toracoabdominală; b) *m. oboselii* după efort intens; c) *m. de graviditate* (v.); d) *m. tetanică*, râs sardonic.

MASCĂ DE GRAVIDITATE / masque de grossesse / mask of pregnancy. Pete pigmentare cu contur neregulat care apar în timpul sarcinii la nivelul feței. Sin.: cloasmă, mască de sarcină.

MASCĂ DE SARCINĂ / masque de grossesse / mask of pregnancy. Sin.: mască de graviditate (v.).

MASCUL, s. m. / mâle, s. m. / male. [*Lat.* ***masculus*** *= bărbat.*] În biologie, care aparține sexului fecundant, purtător de celule reproducătoare mai numeroase, mai mici și mai mobile decât ale femelei. 2) Care este de sex masculin. Obs.: utilizarea termenului cu referire la un bărbat are o nuanță peiorativă.

MASCULIN, adj. / masculin, -e, adj. / masculine. [*Lat.* ***masculinus*** *= masculin, de la* ***masculus*** *= bărbat.*] Care aparține sexului masculin, sau posedă caracteristicile normale ale unui *mascul.

MASCULINIZARE, s. f. / masculinisation, s. f. / masculinization. [*Lat.* ***masculinus*** *= masculin, de la* ***masculus*** *= bărbat.*] Apariția caracterelor sexuale secundare masculine, care este normală la sexul masculin și patologică la sexul feminin. Sin.: virilizare. V. și virilism.

MASCULINOVOBLASTOM, s. n. / masculinovoblastome, s. m. / masculinovoblastoma. [*Lat.* ***masculinus*** *= masculin, de la* ***masculus*** *= bărbat;* ***ovum*** *= ou; gr.* ***blastos*** *= germen; -****oma****.*] Neoplasm ovarian care simulează o structură suprarenală și a cărui histogeneză este discutată. Se presupune că m. se dezvoltă din fragmente ectopice de suprarenală sau este o varietate de *luteom.

MASETER, s. m. / masséter, s. m. / masseter. [*Gr.* ***masseter, -eros*** *= mușchi masticator, de la* ***mastazein*** *= a mânca.*] V. tab. anat. - mușchi.

MASIV, adj., s. n. / massif, -ive, adj., s. m. / massive, adj., massif, n. [*Lat.* ***massa*** *= masă.*] Denumire comună pentru: 1) *M. carpian* (NA: *carpus*): carp. 2) *M. facial osos*: craniul facial. 3) *M. tarsian* (NA: *tarsus*): tars.

MASOCHISM, s. n. / masochisme, s. m. / masochism. [***Leopold von Sacher-Masoch****, scriitor austriac, 1836-1895; -****ism****.*] Parafilie în cazul căreia subiectul nu accedă la satisfacție decât sub efectul unei suferințe proprii de ordin fizic (lovire, rănire, flagelare) sau moral (insultă, umilire). *Flagelarea este procedeul cel mai frecvent. Prin extensie, m. califică toate conduitele în care suferința este mai mult sau mai puțin căutată. Sin.: algolagnie pasivă.

MASTECTOMIE, s. f. / mastectomie, s. f. / mastectomy. [*Gr.* ***mastos*** *= sân, mamelă;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablație chirurgicală a sânului, care poate fi simplă, segmentară, parțială sau radicală. Termenul *mamectomie, deși utilizat uneori, nu este corect etimologic. V. și operație Halsted.

MASTICAȚIE, s. f. / mastication, s. f. / mastication. [*Lat.* ***masticare*** *= a mesteca.*] Proces fiziologic mecanic și fizicochimic de sfărâmare a alimentelor solide în cavitatea bucală, amestecarea acestora și formarea bolului alimentar. M. se efectuează cu ajutorul dinților, incisivii și caninii acționând prin tăiere și dilacerare, iar molarii prin zdrobire și măcinare. Centrul de control al m. se află în trunchiul cerebral, dar procesul are la bază reflexul masticator. M. este primul timp al digestiei, pe care o favorizează îndeosebi prin creșterea suprafeței de contact cu enzimele digestive. Pierderea parțială a funcției masticatorii se apreciază prin calculul *coeficientului masticatoriu.

MASTITĂ, s. f. / mastite, s. f. / mastitis. [*Gr.* ***mastos*** *= sân, mamelă; -ită.*] Denumire generică care grupează toate afecțiunile inflamatorii ale *mamelei. *M. carcinomatoasă* este o formă pseudoinflamatorie a cancerului mamar, observată la femeia tânără în timpul sarcinii sau al perioadei de alăptare. Se manifestă prin inflamația acută a glandei mamare în întregime, cu evoluție spontană spre exitus în câteva săptămâni sau luni. *M. totală*: flegmon difuz care invadează mamela în totalitate. Sin.: panmastită.

MASTOCIT, s. n. / mastocyte, s. m. / mast cell. [*Germ.* ***Mast*** *= aliment; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Tip de *histiocit care există în mod normal în țesutul conjunctiv din ganglionii limfatici, splină și măduva osoasă. M. are formă rotunjită sau poligonală, cu diametrul de circa 25-30 µm, nucleu mare și neregulat și granulații metacromatice cu dimensiuni variabile. Granulațiile au rol de sinteză a unor mediatori chimici (ex.: histamină, heparină, acid hialuronic). M. derivă din celule nediferențiate ale țesutului reticuloendotelial. Unii autori consideră celulele descrise anterior *m. tisulare* și denumesc *m. sanguine* polinuclearele bazofile.

MASTOCITOM, s. n. / mastocytome, s. m. / mastocytoma. [*Germ.* ***Mast*** *= aliment; gr.* ***kytos*** *= celulă; -****oma****.*] Aglomerare de *mastocite sub forma unui infiltrat celular cutanat, comună la câine și rară la om. M. este o leziune tipică în *urticaria pigmentară.

MASTOCITOPEXIE, s. f. / mastocytopexie, s. f. / mastocalciphylaxis. [*Germ.* ***Mast*** *= aliment; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***pexis***

= *fixare.*] Proprietatea *mastocitelor de a fixa calciul, ca și alte substanțe (plumb, fier etc.).

MASTOCITOZĂ, s. f. / mastocytose, s. f. / mastocytosis. [*Germ.* ***Mast*** = *aliment; gr.* ***kytos*** = *celulă; -oză.*] Termen generic pentru grupul de boli caracterizate prin infiltrarea *mastocitelor în țesuturi sau, uneori, la nivelul unor organe. M. cuprind: *m. difuză și sistemică, *mastocitomul, *urticaria pigmentară și unele *telangiectazii.

MASTOCITOZĂ DIFUZĂ / mastocytose diffuse / diffuse mastocytosis. Afecțiune caracterizată prin îngroșarea pielii, lichenificare, *eritrodermie generalizată și prurit intens, urmare a infiltrării tegumentelor cu *mastocite. În copilărie m. d. este asociată frecvent cu *m. sistemică.

MASTOCITOZĂ SISTEMICĂ / mastocytose systémique / systemic mastocytosis. Boală caracterizată prin existența de infiltrate alcătuite din *mastocite, situate în țesuturile non-cutanate, uneori asociate cu leziuni cutanate. Infiltratele afectează de obicei ficatul, splina, oasele, ganglionii limfatici și tractusul gastrointestinal. V. și mastocitoză difuză.

MASTODINIE, s. f. / mastodynie, s. f. / mastodynia. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***odyne*** = *durere.*] Senzație de tensiune dureroasă la nivelul glandelor mamare, spontan și la palpare. M. este un simptom în multe afecțiuni: dezechilibru hormonal estrogeni-progesteron, afecțiune locală a glandei mamare, dar poate apărea și în relație cu menstrele.

MASTOGRAFIE, s. f. / mastographie, s. f. / mastography. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***graphein*** = *a scrie.*] Termen considerat uneori, în mod greșit, sin. cu *mamografie. În realitate, m. cuprinde, pe lângă mamografia propriu-zisă, *pneumomastografia și *galactografia.

MASTOIDĂ, s. f. / mastoïde, s. f. / mastoid. NA: processus mastoideus. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***eidos*** = *formă.*] Partea postero-inferioară a osului temporal, situată posterior conductului auditiv extern. Are formă de piramidă, cu baza situată cranial și vârful caudal. Partea sa inferioară se prelungește cu apofiza mastoidă, la nivelul căreia se află celulele mastoidiene umplute cu aer. Un conduct osos, *aditus ad antrum*, face să comunice între ele celulele mastoidiene cu casa timpanului, favorizând pătrunderea în mastoidă a unei infecții otice. V. și mastoidită. V. și tab. anat. - oase.

MASTOIDECTOMIE, s. f. / mastoïdectomie, s. f. / mastoidectomy. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***eidos*** = *formă;* ***ektome*** = *excizie.*] Intervenție chirurgicală care constă în trepanația și *evidarea *mastoidei prin exereza sau deschiderea grupelor de celule mastoidiene.

MASTOIDITĂ, s. f. / mastoïdite, s. f. / mastoiditis. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***eidos*** = *formă; -ită.*] Inflamația mucoasei apofizei mastoide, în general complicație a otitei medii supurate acute sau cronice. Trebuie considerată un abces și, deci, trebuie deschisă și drenată prin trepanație.

MASTOLOGIE, s. f. / mastologie, s. f. / mastology. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***logos*** = *știință.*] Studiul sânului normal și patologic. Sin. (incorect): senologie.

MASTOPATIE, s. f. / mastopathie, s. f. / mastopathy. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***pathos*** = *boală.*] Orice afecțiune a glandei mamare.

MASTOPEXIE, s. f. / mastopexie, s. f. / mastopexy. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***pexis*** = *fixare.*] Procedeu de fixare chirurgicală a sânilor ptozați, utilizând ca mijloc de suport aponevroza mușchilor mari pectorali.

MASTOPLASTIE, s. f. / mastoplastie, s. f. / mammoplasty. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***plastos*** = *modelat, de la* ***plassein*** = *a forma, a modela.*] Sin.: mamoplastie (v.).

MASTOPTOZĂ, s. f. / mastoptose, s. f. / mastoptosis. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă;* ***ptosis*** = *cădere.*] *Ptoză a glandelor mamare care apare fie în relație cu o scădere ponderală accentuată, fie în cazul sânilor cu volum foarte mare, când se poate asocia cu o eczemă de tip *intertrigo.

MASTOZĂ, s. f. / mastose, s. f. / mastosis. [*Gr.* ***mastos*** = *sân, mamelă; -oză.*] Denumire generică pentru diverse afecțiuni benigne neinflamatorii ale sânului care sunt *chisturile sânului, *boala chistică a mamelei.

MASTURBARE. Var. pentru masturbație (v.).

MASTURBAȚIE, s. f. / masturbation, s. f. / masturbation. [*Lat.* ***masturbari*** = *a practica masturbarea, de la* ***manus*** = *mână,* ***stuprare*** = *a viola, a pângări.*] Provocarea orgasmului prin autoexcitarea, de obicei manuală, a organelor genitale externe. Var.: masturbare. V. și onanie.

MATERIAL, adj., s. n. / matériel, -elle, adj., s. m. / material. [*Lat.* ***materialis*** = *material, de la* ***materia*** = *materie.*] 1) Care se referă la materie, la substanță; obiectiv. 2) Materii prime sau semifabricate din care se realizează: amprente dentare, proteze (în ortopedie, chirurgie, stomatologie etc.). V. și biomaterial.

MATERIAL IMUNOREACTIV / matériel immunoréactif / cross-reacting material. O enzimă non-funcțională care poate reacționa cu un anticorp dirijat împotriva unei enzime normale.

MATERII FECALE / fèces, s. f. pl. / f(a)eces, excrement. [*Lat.* ***materia*** = *materie;* ***faex, faecis*** = *reziduuri, resturi.*] Deșeuri rezultate în urma digestiei. M. f. tranzitează intestinul gros și se acumulează în rect, pentru a fi eliminate periodic, prin *defecație (normal 80-200 g/24 ore). Includ bacterii, celule intestinale exfoliate, secreții și reziduuri alimentare. Sin.: excremente.

MATERN, adj. / maternel, -elle, adj. / maternal. [*Lat.* ***maternus*** = *matern, de la* ***mater, -tris*** = *mamă.*] Propriu mamei, care evocă mama.

MATERNITATE, s. f. / maternité, s. f. / motherhood (1), maternity (2). [*Lat.* ***maternus*** = *matern, de la* ***mater, -tris*** = *mamă.*] 1) Starea, calitatea de a fi mamă. 2) Spitalul, clinica în care nasc femeile.

MATISARE, s. f. / épissage, s. m. / splicing. Proces prin care *intronii transcriși în moleculele de ARN eterogen sunt excizați și eliminați, în timp ce *exonii sunt reuniți, rezultând moleculele de ARN matur. Sin.: episaj.

MATITATE, s. f. / matité, s. f. / dullness. [*Fr.* ***matité****, din lat.* ***mattus****, de la* ***maditus****, participiul trecut al verbului* ***madere*** = *a fi umed.*] Rezultat al examenului clinic obiectiv și anume al *percuției, care constă într-un sunet caracteristic (tonalitate crescută, intensitate mare, lipsit de rezonanță). M. se obține, în mod fiziologic, la nivelul organelor pline (m. cardiacă, m. hepatică, m. splenică), iar în patologie, la nivelul unor organe care în mod normal sunt sonore (ex.: m. în pneumonii, m. în pleurezii).

MATRICE, s. f. / matrice, s. f. / template (1), matrix (2-5). [*Lat.* ***matrix, -icis*** = *animal de reproducție, uter.*] 1) Lanț preexistent de ADN pe tiparul căruia se va sintetiza, printr-un proces enzimatic complex, ADN sau ARN. 2) În matematică, dispunerea unor numere în coloane și linii. 3) Țesut embrionar care schițează modelul viitorului țesut matur. 4) Substanța intercelulară a unui țesut (țesut cartilaginos). 5) *M. citoplasmatică fundamentală*, partea nediferențiată a mitocondriei etc.

MATRICE EXTRACELULARĂ / matrice extracellulaire / extracellular matrix. Rețea complexă de macromolecule extracelulare, prin intermediul căreia majoritatea celulelor din organism sunt dispuse în țesuturi. M. e. constă, în esență, dintr-o rețea de proteine fibroase dispuse într-un gel hidratat de polizaharide. Componentele majore ale m. sunt: *fibronectina, *vitronectina, *colagenul, *proteoglicanii, *laminina și *trombospondina. Roluri ale m. e.: stabilizator al structurii fizice tisulare

(„clei" biologic universal), reglare a comportamentului celulelor cu care se află în contact, prin influențarea dezvoltării, migrării și proliferării celulare.

MATRICE UNGVEALĂ / matrice unguéale / matrix of nail. NA: matrix unguis. Țesutul constituit din derm, care susține structural unghia, denumit și patul ungveal. Termenul este utilizat și pentru porțiunea care asigură creșterea unghiei.

MATURARE. Var. pentru maturație (v.).

MATURAREA LIMFOCITELOR / maturation des lymphocytes / lymphocyte maturation. Transformarea progresivă a *limfocitelor care nu posedă încă receptori specifici, în celule imunocompetente, având la origine un *clon. Astfel, pornind de la celulele sușă ale măduvei osoase, *limfocitele pro-B se transformă în *limfocite pre-B, *limfocite B imature, *limfocite B mature și, în final, în *plasmocite. Pornind de la celule sușă din măduva osoasă care au migrat în *timus, se diferențiază *timocitele imature, *timocitele mature, *timocitele precursoare, *limfocitele T4, *limfocitele T8 și, în final, *limfocitele T citotoxice și *limfocitele T ajutătoare.

MATURAȚIE, s. f. / maturation, s. f. / maturation. [*Lat. **maturare** = a coace, de la **maturus** = copt, matur.*] Procesul atingerii unei dezvoltări depline. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la dezvoltarea *ovulului, care ajunge apt pentru fecundație. Var.: maturare.

MATURITATE, s. f. / maturité, s. f. / maturity. [*Lat. **maturitas, -atis** = coacere, maturare, de la **maturare** = a coace și **maturus** = copt, matur.*] 1) Stare care corespunde apogeului evolutiv al unei structuri. Ex.: eritrocit matur, ajuns la m. 2) Termenul este folosit în limbajul curent ca sinonim pentru vârsta adultă (cu referire, deopotrivă, la vârsta fizică și la cea psihologică).

MAXILA, s. f. / maxillaire supérieur / maxilla. [*Lat. **maxilla** = maxilar.*] V. tab. anat. - oase.

MAXILAR, adj., s. n. / maxillaire, adj., s. m., mâchoire, s. f. / maxillary, adj., jaw, n. NA: maxilla, pl. maxillae. [*Lat. **maxillaris**, de la **maxilla** = maxilar.*] 1) Referitor la maxilare. 2) Fiecare din cele două oase m.: *m. inferior* (denumit și mandibulă) și *m. superior*. V. tab. anat. - oase.

MAXILAR INFERIOR / maxillaire inférieur / mandible. Sin.: mandibulă. V. tab. anat. - oase.

MAXILAR SUPERIOR / maxillaire supérieur / maxilla, upper jaw. V. tab. anat. - oase și sinusurile feței.

MAXILITĂ, s. f. / maxillite, s. f. / maxillitis. [*Lat. **maxilla** = maxilar; -**ită**.*] Osteită a maxilarelor.

MAXILOFACIAL, adj. / maxillo-facial, -ale, -aux, adj. / maxillo-facial. [*Lat. **maxilla** = maxilar; **facies** = față.*] Care aparține maxilarelor și feței.

MAXILOMANDIBULAR, adj. / maxillo-mandibulaire, adj. / maxillomandibular. [*Lat. **maxilla** = maxilar; **mandibula** = maxilar inferior, de la **mandere** = a mesteca.*] Care aparține maxilarelor inferior (mandibulă) și superior.

MAXILOTOMIE, s. f. / maxillotomie, s. f. / maxillotomy. [*Lat. **maxilla** = maxilar; gr. **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Secțiune chirurgicală a maxilarului superior, pentru aducerea în poziția intenționată de operator.

MAXIMUM, s. n. / maximum, s. m. / maximum. [*Lat. **maximus**, superlativ de la **magnus** = mare.*] 1) Cel mai mare efect posibil; cea mai mare cantitate. 2) Valoarea cea mai mare pe care o ia o funcție. V. și minimum.

MĂDUVA OSOASĂ / moelle osseuse / bone marrow. NA: medulla ossium. Țesut *hematopoietic (*m. roșie*) sau bogat în celule adipoase (*m. galbenă*) prezent în oasele lungi (median) și în oasele late. Aspectul macroscopic (culoare) și compoziția variază cu vârsta: *m. roșie* este bogată în celule conjunctive tinere și este prezentă la fetus și la copil, la adult persistând doar în corpul vertebrelor, stern, coaste, ilion, oasele bazei craniului; *m. galbenă* este prezentă în oasele lungi, la vârstă adultă.

MĂDUVA SPINĂRII / moelle épinière / spinal cord. NA: medulla spinalis. Parte a sistemului nervos central, situată în canalul rahidian care la adult măsoară 42-45 centimetri. Se întinde de la nivelul bulbului rahidian (marginea superioară a atlasului), până la nivelul celei de-a doua vertebre lombare, unde se termină prin *filum terminale*. De o parte și de a alta a m. s. se găsesc rădăcinile anterioare motorii și cele posterioare senzitivie ale nervilor rahidieni. Structura internă este formată din substanță cenușie și substanță albă. Substanța cenușie este dispusă central, în jurul canalului ependimar, având forma literei H. Substanța albă este dispusă sub formă de cordoane. Fața anterioară prezintă pe linia mediană *șanțul median anterior* care separă cele două *cordoane medulare antero-laterale*. Fața posterioară prezintă *șanțul simetric median posterior* separând cele două *cordoane posterioare*. Cordoanele antero-laterale sunt constituite din fascicule de substanță albă situată între *șanțul median anterior* și *cornul posterior* corespunzător. Cordoanele posterioare cuprind fascicule de substanță albă situată între șanțul median posterior și cornul posterior corespunzător. *Substanța cenușie* prezintă: un *corn anterior* (dreptunghiular, pereche și simetric, înconjurat de cordonul antero-lateral), care este sediul unor centri somatomotori, și un *corn posterior*, care separă cordoanele posterioare de cele antero-laterale, fiind sediul unor centri visceromotori.

MĂDUVĂ, s. f. / moelle, s. f. / marrow. NA: medulla, pl. medullae. [*Lat. **medulla** = măduvă.*] Țesut care reprezintă partea centrală a unui organ. Termenul se referă îndeosebi la: *m. spinării, *m. osoasă.

MĂNUȘĂ, s. f. / gant, s. m. / glove. [*Lat. **manus** = mână; -**ușă**.*] Obiect din bumbac, latex sau cauciuc utilizat pentru protecția mâinilor persoanei care execută anumite operații sau examene pe un bolnav, ca și împotriva contaminării microbiene sau radioactive. În acest ultim caz m. au o compoziție particulară, de ex., conțin plumb dacă sunt utilizate în lucrul cu substanțe radioactive.

MĂRGĂRITĂREL, s. n. / muguet, s. m. / thrush. [*Neogr. **margaritari** = perlă, mărgăritar; -**el**.*] Sin.: muguet (v.).

MĂRIME, s. f. / grandeur, s. f. / size. [*Lat. **mas, maris** = bărbătesc, curajos; -**ime**.*] Orice proprietate măsurabilă a unui obiect, material, organ, organism. M. se evaluează prin *măsurare.

MĂSEA, s. f. / molaire, s. f. / molar. NA: dens molaris. [*Lat. **maxilla** = maxilar.*] Sin.: molar (v.).

MĂSURARE, s. f. / mesurage, s. m. / measurement. [*Lat. **mensura** = măsură, de la **mensurare** = a măsura.*] Acțiunea de a măsura. M. se efectuează comparând mărimea de măsurat cu o mărime de referință, numită unitate de măsură. Rezultatul m. este un număr care exprimă de câte ori este cuprinsă unitatea de măsură în mărimea dată. În medicină se măsoară diferitele regiuni și zone ale organismului și, în mod deosebit, cu ajutorul unui compas, toracele (toracometrie) și pelvisul (pelvimetrie).

MĂTĂNII COSTALE / chupelet costal / rachitic rosary. [*Sl. **metanija** = mătanie; lat. **costa** = coastă.*] Serie de nodozități proeminente observate la unirea coastelor cu cartilajele costale, la copiii bolnavi de *rahitism. M. c. se dispun în două șiruri *moniliforme, în afara sternului, simetrice.

MÂNĂ, s. f. / main, s. m. / hand. NA: manus. [*Lat. **manus** = mână.*] Partea distală a membrului superior, organ prehensil și al simțului tactil. Cuprinde o față anterioară, palma, la nivelul căreia se află *eminențele tenară și hipotenară, și o

față posterioară, dosul mâinii. Scheletul său este alcătuit din oase carpiene (8), metacarpiene (5) și falange (14). Aspectul m. are valoare semiologică într-o serie de stări patologice: 1) *M. acromegalică*, groasă, largă, „în lopățică", cu degete groase și boante. 2) *M. balantă*, ale cărei mișcări active sunt imposibile din cauza laxității ligamentare, lipsei carpului, paraliziei totale a mușchilor sau secțiunii tuturor tendoanelor. 3) *M. cubitală*, devierea înăuntru a axului m., în paralizia de nerv cubital. 4) *M. „în gheară"*, v. mână „în grifă". 5) *M. „în gât de lebădă"*: la ridicarea antebrațului, m. cade în jos, realizând un aspect de „gât de lebădă", în leziunile nervului radial. 6) *M. „în grifă"*, „în gheară", în paraliziile mușchilor interosoși și lombricali; ca urmare, se produce hiperextensia primelor falange, cu flexiunea ultimelor două. 7) *M. hipotalamică*, cu flexiunea tuturor degetelor, exceptând unul singur - index sau medius, în leziuni ale carefurului hipotalamic. 8) *M. indicatoare*, în paralizia nervului median, când primele falange ale policelui și indexului nu se pot flecta; rămânând întinse, dau aspectul indicării unei direcții. 9) *M. „înghețată"*, fixă, atribuită inițial isteriei, constă în contractura degetelor, strânse în extensie unele contra altora, cu anchiloză, atrofie musculară și tulburări vasomotorii și trofice; poate fi observată după traumatisme minime ale m. sau ale articulației pumnului, urmate de reflexe simpatice. 10) *M. „în lornietă"*: în unele forme de reumatism cu osteoliză, degetele sunt foarte mobile și pot fi alungite sau scurtate pasiv, falangele par a intra unele în altele ca elementele unei lorniete (binoclu de teatru). 11) *M. „de maimuță"*, *simiană*, diformitate din cauza paraliziei tuturor nervilor; m. este în flexie, cu degetele ușor îndoite, policele pierzând abducția și opoziția, cu eminențele tenară și hipotenară șterse. 12) *M. de mamoș* sau *m. lui Trousseau*, sin. semn Trousseau (v.). 13) *M. plată*, total atrofiată și inertă, observată în paraliziile asociate de nerv median și radial. 14) *M. „de predicator"*, în atrofia mușchilor flexori ai degetelor și ai mâinii, ceea ce duce la dominarea acțiunii tonice a mușchilor extensori și deci la hiperextensia m.; apare în paraliziile nervilor median și cubital, cu integritatea nervului radial. 15) *M. radială*, devierea axului m. în afară. 16) *M. „de schelet"*, aspect emaciat al m. în paralizia nervului cubital, cu atrofii ale adductorului policelui și mușchilor interosoși. 17) *M. scobită* apare când se cere bolnavului să depărteze degetele, în coree sau atetoză (*m. scobită tonică*) sau în leziuni piramidale (*m. scobită paretică*). 18) *M. simiană*, v. mână „de maimuță". 19) *M. strâmbă congenitală*, diformitate congenitală a m. 20) *M. strâmbă radială*, devierea m. în afară, din cauza unor diformități ale radiusului sau în absența acestuia. 21) *M. suculentă Marinescu*, în siringomielie, în unele cazuri de *miopatie și în *hemiplegiile cronice, îndeosebi la nivelul feței dorsale a m. și la nivelul primelor falange, coexistând adesea cu atrofia mușchilor din cauza unor tulburări trofice; apar un edem dur al țesutului subcutanat și piele lucioasă. 22) *M. talamică*, cu flexia ușoară a primelor falange și hiperextensia ultimelor două, și răsfirarea degetelor într-o poziție de denivelare unele față de celelalte, în sindromul talamic. 23) *M. în trident*, în acondroplazie, când degetele sunt scurte și umflate la baza lor, ceea ce provoacă depărtarea extremităților unele în raport cu altele.

MÂNĂ CUBITALĂ / main cubitale / benediction hand, ulnar hand. V. mână (3).

MÂNĂ ÎN LORNIETĂ / main en lorgnette / opera-glass hand. V. mână (10).

MÂNĂ DE MAIMUȚĂ / main de singe / monkey hand. V. mână (11).

MÂNĂ DE PREDICATOR / main de prédicateur / preacher's hand. V. mână (14).

MÂNĂ SUCULENTĂ MARINESCU / main succulente de Marinesco / Marinesco's succulent hand. [*Gheorghe Marinescu, neurolog român, profesor la București, 1863-1938.*] V. mână (21).

MÂNĂ ÎN TRIDENT / main en trident / trident hand. V. mână (23).

MDR / MDR / MDR. [*Acronim engl. pentru Multi-Drug Resistance = rezistență multiplă la medicamente.*] Genă care codifică o glicoproteină membranară ce joacă un rol de pompă refulantă față de substanțele străine (medicamente). Amplificarea acestei gene în cursul chimioterapiei anticanceroase determină rezistența celulelor la medicamentele utilizate.

MEAT, s. n. / méat, s. m. / meatus. NA: meatus. [*Lat.* ***meatus*** *= trecere, cale.*] 1) În sens general, orificiul unui conduct. Este utilizat îndeosebi cu referire la orificiul intravezical al uretrei (*m. uretral*). 2) Cu sensul de deschidere, zonă de trecere, denumește, la nivelul foselor nazale, spațiul cuprins între cornet și peretele extern al acestuia.

MEATOSCOPIE, s. f. / méatoscopie, s. f. / meatoscopy. [*Lat.* ***meatus*** *= trecere, cale; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examinarea instrumentală a unui *meat. Ex.: m. ureterală, m. uretrală.

MEATOSOMIE, s. f. / méatosomie, s. f. / meatosomy. [*Lat.* ***meatus*** *= trecere, cale; gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Cura operatorie a stenozei de *meat uretral.

MEATOTOMIE, s. f. / méatotomie, s. f. / meatotomy. [*Lat.* ***meatus*** *= trecere, cale; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Intervenție chirurgicală care constă în incizia peretelui unui *meat, în scopul lărgirii sale (în cazul obstruării sau al retracției acestuia). Ex.: m. uretrală.

MECANICĂ, s. f. / mécanique, s. f. / mechanics. [*Lat.* ***mechanicus*** *= mecanic, din gr.* ***mekhanikos, mekhanike***, *de la* ***mekhane*** *= mașină.*] Știința mișcării corpurilor materiale. *M. corpului uman* are aplicații în prevenirea și corectarea deficiențelor legate de postură. V. și biomecanică.

MECANISM, s. n. / mécanisme, s. m. / mechanism. [*Gr.* ***mekhane*** *= mașină;* ***-ism.***] 1) Structura unei mașini, a unui aparat. 2) Elementele componente ale unui sistem funcțional, ale unui proces și modul lor de acțiune. Tipuri: a) *m. autoimun*, formarea de autoanticorpi pentru antigeni proprii; b) *m. nașterii*, ansamblul mișcărilor imprimate fătului în cursul trecerii prin regiunea pelvigenitală; c) *m. mentale*, de organizare a operațiilor mentale, de frânare a dorințelor; d) *m. de reglare sistemică* reglează circulația sanguină locală.

MECANOGRAMĂ, s. f. / mécanogramme, s. m. / mechanogram. [*Gr.* ***mekhane*** *= mașină;* ***gramma*** *= înscriere.*] Denumire generică pentru înregistrarea mișcărilor sau a fenomenelor vibratorii de la nivelul unui organ sau al unei regiuni din organism. Ex.: *apexocardiogramă, *flebogramă, *fonocardiogramă, *sfigmogramă.

MECANORECEPTOR, s. m. / mécanorécepteur, s. m. / mechanoreceptor. [*Gr.* ***mekhane*** *= mașină; lat.* ***receptus***, *de la* ***recipere*** *= a primi.*] Grup de celule care răspunde la stimuli mecanici, ca presiunea și deformarea țesutului, prin generarea unui impuls într-un nerv senzorial. Receptorii tactili, proprioceptorii și receptorii auditivi și ai echilibrului fac parte din această clasă.

MECANOTERAPIE, s. f. / mécanothérapie, s. f. / mechanotherapy. [*Gr.* ***mekhane*** *= mașină;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Ansamblu de metode de recuperare a motilității articulare și de tonifiere musculară, în cadrul cărora se utilizează o aparatură adecvată fiecărui segment sau chiar mișcări.

MECONIU, s. n. / méconium, s. m. / meconium. [*Lat.* ***meconium***, *gr.* ***mekonion*** *= suc de mac; excrementele nou-năs-*

cuților.] Denumirea primelor materii intestinale pe care nou-născutul le expulzează în primele zile după naștere și care au un aspect caracteristic: culoare brun-verzui, consistență moale-păstoasă (macroscopic sunt asemănătoare sucului de mac). Sunt alcătuite din grăsimi, mucus și bilă.

MEDIA, s. f. / media, s. f. / tunica media. NA: tunica media. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc.*] *Tunica medie a peretelui arterelor sau venelor, situată între intimă și tunica externă. Este alcătuită din straturi de țesut elastic și muscular în proporții variabile.

MEDIACALCINOZĂ, s. f. / médiacalcinose, s. f. / mediacalcinosis. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc;* ***calx, calcis*** *= var, calciu; -oză.*] Sin.: mediacalcoză (v.).

MEDIACALCOZĂ, s. f. / médiacalcose, s. f. / Mönckerberg's arteriosclerosis. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc;* ***calx, calcis*** *= var, calciu; -oză.*] Formă de scleroză arterială caracterizată prin degenerescența și calcificarea fibrelor musculare ale tunicii medii arteriale. Este frecvent asociată cu un *aterom și poate apărea îndeosebi la diabetici. Sin.: mediacalcinoză.

MEDIAL, adj. / médial, -ale, -aux, adj. / medial. NA: medialis. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc.*] Mai aproape de axul de simetrie al corpului uman . Ex.: menisc m. sau menisc intern. V. intern.

MEDIAN, adj. / médian, -e, adj. / median. [*Lat.* ***medianus*** *= de la mijloc, de la* ***medius*** *= la mijloc.*] Care este situat la mijloc. Ex.: *nerv m., lob m. tiroidian.

MEDIANECROZĂ, s. f. / médianécrose, s. f. / medial necrosis. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc; gr.* ***nekrosis*** *= mortificare, de la* ***nekros*** *= moarte.*] Necroza *mediei arterelor elastice. Necroza mediei aortei determină *disecția aortică. Var.: medionecroză.

MEDIANECROZĂ CHISTICĂ IDIOPATICĂ / médianécrose kystique idiopathique / cystic medial necrosis, medionecrosis aortae idiopathica cystica. Proces patologic de acumulare în treimea externă a *mediei arterelor elastice, cu deosebire în aortă, a unei substanțe cromatofile, acelulară, în focare minuscule. Rezultă o dislocare a structurilor elastice și musculare, care determină constituirea de pseudochisturi lacunare diseminate, ce pot fi la originea unei *disecții arteriale sau a unui *anevrism disecant.

MEDIASTIN, s. n. / médiastin, s. m. / mediastinum. NA: mediastinum. [*Lat. medievală* ***mediastinum****, din lat.* ***mediastinus*** *= care se ține la mijloc, de la* ***medius*** *= situat la mijloc,* ***stare*** *= a sta, a se ține.*] Regiune mediană a toracelui, situată între regiunile pleuropulmonare, plastronul sternal și coloana vertebrală dorsală. La nivelul m. se află: inima, vasele mari, traheea și bronhiile extrapulmonare, esofagul, canalul toracic, numeroase vase limfatice, timusul sau relicvele sale, ganglioni simpatici și nervi. Se disting: 1) *M. anterior* (NA: *cavum mediastinale anterius et medius*), porțiunea m. situată anterior unui plan frontal care trece prin bifurcația traheei. M. a. conține cordul, crosa aortică, cele două vene cave, vestigiile timusului și pediculii pulmonari. 2) *M. posterior* (NA: *cavum mediastinale posterius*), porțiunea m. situată posterior față de un plan frontal care trece prin bifurcația traheei. M. p. conține traheea, esofagul, porțiunea descendentă a aortei toracice, venele azigos și canalul toracic.

MEDIASTINITĂ, s. f. / médiastinite, s. f. / mediastinitis. [*V. etimologia termenului* ***mediastin****; -ită.*] Inflamație a diferitelor țesuturi ale *mediastinului, cel mai frecvent de natură infecțioasă.

MEDIASTINOGRAFIE, s. f. / médiastinographie, s. f. / mediastinography. [*V. etimologia termenului* ***mediastin****; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Explorare radiologică a mediastinului în scopul vizualizării organelor intramediastinale. Se poate efectua radiografic, radioscopic sau tomografic, după insuflarea cu aer a spațiului mediastinal, de obicei transtraheal.

MEDIASTINOPERICARDITĂ, s. f. / médiastinopéricardite, s. f. / mediastinopericarditis. [*V. etimologia termenului* ***mediastin****; gr.* ***peri*** *= în jurul;* ***kardia*** *= inimă; -ită.*] Pericardită cu adeziuni extinse de la pericard la mediastin.

MEDIASTINOSCOPIE, s. f. / médiastinoscopie, s. f. / mediastinoscopy. [*V. etimologia termenului* ***mediastin****; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examinarea endoscopică a mediastinului.

MEDIASTINOTOMIE, s. f. / médiastinotomie, s. f. / mediastinotomy. [*V. etimologia termenului* ***mediastin****; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Nume generic pentru intervențiile chirurgicale care au drept scop abordul organelor intramediastinale prin deschiderea *mediastinului. *M. anterioară* se realizează prin rezecția mai mult sau mai puțin întinsă a sternului și a cartilagiilor costale. *M. posterioară* se realizează prin rezecție costală.

MEDIAT, adj. / médiat, -e, adj. / mediate. [*Lat.* ***mediare*** *= a fi la mijloc, de la* ***medius*** *= la mijloc.*] Fenomen, proces, metodă care se produce indirect, printr-un intermediar. Ex.: auscultația m. cu stetoscopul.

MEDIATOR, s. m. / médiateur, s. m. / mediator. [*Lat.* ***mediator, -oris*** *= mediator, intermediar, de la* ***mediare*** *= a fi la mijloc și* ***medius*** *= la mijloc.*] Denumire generică pentru o substanță (sau o moleculă) care intervine, direct sau indirect, în desfășurarea unui proces fiziologic sau (mai rar) patologic. Cele mai cunoscute molecule de acest tip sunt *neuromediatorii. Ex. de m. ce intervin în procese patologice: *histamina și *eicosanoidele în *inflamație.

MEDIC, s. m. / médecin, s. m. / physician. [*Lat.* ***medicus*** *= medic.*] Persoană care, pe baza studiilor medicale atestate de o diplomă, practică *medicina. Diploma de m. trebuie să fie recunoscută în țara unde m. exercită dreptul de liberă practică. Practica în diferite domenii specializate ale medicinei este posibilă după ce m. susține concursuri și efectuează stagii, încheiate cu examene. Practica medicinei într-o altă țară decât aceea în care medicul a efectuat studiile impune, de regulă, recunoașterea diplomei de m.

MEDICAMENT, s. n. / médicament, s. m. / drug, medicament. [*Lat.* ***medicamentum*** *= leac, medicament.*] Substanță sau amestec de substanțe care prezintă proprietăți curative sau preventive în cazul unor boli umane sau animale, ca și orice produs care poate fi administrat la om sau la animal în vederea stabilirii unui diagnostic medical sau a restaurării, corectării și modificării funcțiilor organice ale acestora. Introducerea pe piață a m. se supune unor directive complexe, variabile de la țară la țară. V. și drog.

MEDICAMENT SUB FORMĂ LIBERĂ / médicament sous forme libre / unbound drug. Se numește formă liberă fracțiunea de m. nelegată de proteinele serice. În primul rând (și uneori exclusiv) doar forma liberă trece în țesuturi prin difuziune și este eliminată.

MEDICAMENTE GENERICE / médicaments génériques / generic drugs. Specialități farmaceutice similare și recunoscute ca echivalente ale m. princeps, de bază, care nu mai sunt protejate printr-un brevet.

MEDICAȚIE, s. f. / médication, s. f. / medication. [*Lat.* ***medicatio, -onis*** *= medicație.*] Utilizarea sistematică a unuia sau a mai multor agenți terapeutici cu indicație bine determinată, în scopul ameliorării sau dispariției unui simptom, unei disfuncții, unei anomalii organice sau biologice, sau al vindecării unei boli.

MEDICINA BREVETELOR / médecine des brevets / patent medicine. Domeniu al m. care cuprinde legi și reguli de pro-

tecție a brevetelor medicale (medicamente, tehnici) ca și metodologiile aplicațiilor acestora în m.

MEDICINA CATASTROFELOR / médecine des catastrophes / disaster medicine. Aplicație a *m. de urgență, pusă în serviciul comunității în cazul unor catastrofe naturale sau provocate de acțiuni ale oamenilor. Primul obiectiv al m. c. este salvarea vieții persoanelor expuse și acordarea de asistență medicală calificată și promptă subiecților afectați. Eficiența m. c. depinde de mijloacele existente și de organizarea perfectă a acțiunilor în caz de catastrofe.

MEDICINA MEDIULUI / médecine d'environnement / environmental medicine. Ramură a m. care are ca obiect studiul efectelor factorilor de mediu (îndeosebi factorii poluanți, temperatura, radiațiile, precipitațiile, gradul de aglomerare umană) asupra sănătății umane. Frecvent, sunt incluși și factorii din mediul profesional.

MEDICINA MUNCII / médecine du travail / occupational medicine. Studiul bolilor în relație cu exercițiul profesional (*boli profesionale) și al metodelor de prevenire a acestor boli. Sin.: medicină ocupațională.

MEDICINAL, adj. / médicinal, -ale, -aux, adj. / medicinal. [*Lat. medicina = medicină.*] Care are proprietăți curative, întrebuințat ca medicament. Din care se prepară medicamente. Ex.: plantă m., ceai m., alcool m.

MEDICINĂ, s. f. / médecine, -ale, -aux, s. f. / medicine. [*Lat. medicina = medicină.*] Știința și arta *diagnosticului și *tratamentului *bolilor. M. formează un ansamblu foarte complex, în interiorul căruia putem distinge: științele fundamentale (anatomie, fiziologie, genetică, histologie, imunologie, microbiologie etc.) și științele aplicate (patologie, cu numeroase domenii, terapeutică etc.). Cunoașterea medicală beneficiază de aportul unor discipline științifice variate: matematică, fizică, chimie, biologie moleculară, genetică, imunologie, biochimie, biofizică, electronică, informatică, psihologie etc.

MEDICINĂ AEROSPAȚIALĂ / médecine aérospatiale / aerospace medicine. Ramură a m. care are ca obiectiv selecția piloților și a personalului ajutător cu aptitudini pentru zbor și misiuni spațiale. Include studiul patologiei și fiziologiei umane în condiții de zbor în atmosfera terestră și în spațiul cosmic. De asemenea, cuprinde studiile pe animale efectuate în aceleași condiții.

MEDICINĂ ALTERNATIVĂ / médecine alternative / alternative medicine. Termen general care include sistemele sau metodele de diagnostic și tratament empirice, care nu fac parte din m. „ortodoxă", oficială. Relativ populară, m. a. cuprinde practici de origini extrem de diverse, de la doctrine elaborate, la ocultism, superstiție sau empirism în stare pură. Principalele componente ale m. a. sunt: *acupunctura, *chiropraxia, eventualele aplicații ale *efectului Kirlian (*fotografie Kirlian), *fitoterapia, *homeopatia, *iridologia, *medicina ayur-vedică, *naturopatia, *nutriterapia, *posturologia, *radionica, *reflexologia, *tehnica metamorfică, *vertebroterapia ș. a. M. a. oferă un teren larg de dispute și nu trebuie confundată simplist cu șarlatania medicală, decât dacă este susținută de ignoranți conduși doar de arghirofilie.

MEDICINĂ ANTROPOLOGICĂ / médecine anthropologique / anthropologic medicine. M. a. consideră m. umană nu ca pe o ramură aplicativă a biologiei, ci ca pe o *antropologie aplicată. Multe din marile probleme ale ocrotirii sănătății sunt de fapt aspecte de m. a.: igiena muncii și ergonomia, urbanizarea, industrializarea și poluarea, explozia informațională, comportamentul demografic.

MEDICINĂ AYURVEDICĂ / médecine âyurvédique / ayurvedic medicine. Sistem medical coerent bazat pe filozofia vedică în care terapia se adresează tuturor nivelelor ființei (fizic, mental, emoțional și spiritual) și vizează integrarea omului în armonia cosmică. Principiul fundamental al manifestării este, în concepție ayurvedică, *prana*, identificabilă cu „suflul vital" sau cu energia universală, orice maladie fiind consecința unei tulburări în circuitul *pranei*. M. A. a fost formalizată în *Charaka Samhita*, text vedic conceput ca tratat de medicină internă, în care se afirma cu 2 000 de ani înainte de descoperirea microscopului faptul că organismul este compus din celule și sunt citate aproximativ 20 de organisme patogene împreună cu diferite descrieri ale proceselor patogenice. La fel ca și medicina tradițională chineză și alte sisteme terapeutice holistice, m. A. își centrează diagnosticul pe bolnav și nu pe maladie, prin determinarea cu acuratețe a tipului constituțional. Acesta rezultă din interacțiunea în proporții variate a trei umori fundamentale (*vata*, *pitta* și *kapha*), reflectate în plan structural, fiziologic și psihocomportamental. Tratamentul ayurvedic este constituit din două etape: *Shodana*, care include tehnicile de purificare, și *Samana* – administrarea de plante medicinale și/sau oligoelemente în vederea ameliorării acelei *dosha* al cărui dezechilibru a generat manifestarea morbidă. V. și medicină alternativă.

MEDICINĂ BAZATĂ PE DOVEZI / médecine fondée sur des faits / evidence-based medicine. Tendință recentă în m., inițiată îndeosebi în SUA, în scopul susținerii bazelor obiective ale deciziei medicale prin dezvoltarea cercetării clinice și integrarea rezultatelor acestei cercetări în practica cotidiană a medicului, generalist sau specialist. V. și epidemiologie clinică.

MEDICINĂ CIBERNETICĂ / médecine cybernétique / cybernetic medicine. Ramură a m. care cuprinde atât aplicațiile medicale ale *ciberneticii, cât și folosirea modelelor cibernetice teoretice în interpretările de fiziologie, fiziopatologie, terapeutică etc. V. și medicină informațională.

MEDICINĂ CLINICĂ / médecine clinique / clinical medicine. Arta și știința medicală însușite și practicate la patul bolnavului. Cunoștințele medicale dobândite pe această cale. M. c. reprezintă totodată calea principală prin care se atestă și se pun în practică aplicațiile rezultatelor obținute în cercetarea biomedicală.

MEDICINĂ COMUNITARĂ / médecine communitaire / community medicine. Serviciile medicale asigurate întregii populații a unei comunități, cu accentuarea aspectelor de *medicină preventivă.

MEDICINĂ CORTICOVISCERALĂ / médecine cortico-viscérale / cortico-visceral medicine. Curent susținut în mod exagerat în trecut, ca o expresie a influenței sovietice, care în esența sa poate fi considerat sin. cu *medicina psihosomatică.

MEDICINĂ DENTARĂ / médecine dentaire / dental medicine. Ramură a m. care are ca obiective profilaxia și tratamentul bolilor dentare, ca și ale altor țesuturi oromaxilofaciale. Sin.: medicină stomatologică.

MEDICINĂ EXOTICĂ / médecine exotique / tropical medicine. Sin.: medicină tropicală (v.).

MEDICINĂ EXPERIMENTALĂ / médecine expérimentale / experimental medicine. Parte a m. consacrată lărgirii câmpului cunoștințelor prin experiențe pe animale de laborator.

MEDICINĂ DE FAMILIE / médecine de famille / family medicine. Arie a m. având ca obiectiv asigurarea asistenței medicale a întregii familii de către același medic. Medicul de familie, în condițiile multiplelor specializări medicale, este singurul care are o imagine de ansamblu, necesară și coerentă, asupra stării de sănătate a populației asistate.

MEDICINĂ FIZICĂ / médecine physique / physical medicine. Tratamentul bolilor cu agenți fizici sau cu aparatură ce produce agenți fizici cu proprietăți terapeutice.

MEDICINĂ DE GRUP / médecine de groupe / group medicine. M. exercitată de un anumit număr de practicieni, în general specialişti în domenii diferite, asociaţi între ei.

MEDICINĂ HOLISTICĂ / médecine holistique / holistic medicine. Concepţie în m. care are la bază holismul, adică teza ireductibilităţii întregului la suma părţilor sale. Conform m. h., pacientul trebuie înţeles şi tratat considerând ansamblul factorilor fizici (suferinţa proprie), emoţionali, sociali, spirituali şi economici.

MEDICINĂ INFORMAŢIONALĂ / médecine informationale / informational medicine. Progresele şi dezvoltările m. rezultate din teoria informaţiei şi informatică. Cuprinde: 1) Teoria şi practica matematică a diagnosticului medical. 2) Diagnosticul cibernetic (cu ordinatorul). 3) Dosarul medical şi, în general, evidenţa medico-sanitară. 4) Documentarea conform principiilor informaticii. 5) Reconsiderarea unor capitole de patologie din punct de vedere informaţional. Ex.: sindromul de agresiune informaţională (A. Restian). 6) Teoria şi practica medicală în relaţie cu bazele moleculare ale comunicării intercelulare.

MEDICINĂ INTERNĂ / médecine interne / internal medicine. M. organelor interne, din care s-au diferenţiat specialităţi bine conturate: gastroenterologia, cardiologia, nefrologia, hematologia etc. M. i. este nu numai matricea m. moderne, ci o şcoală de cultură generală medicală pentru fiecare specialist (I. Haţieganu).

MEDICINĂ LEGALĂ / médecine légale / forensic medicine. Studiul relaţiilor m. cu dreptul, ca şi rezolvarea unor probleme medicale aflate sub incidenţa acestei relaţii.

MEDICINĂ MOLECULARĂ / médecine moléculaire / molecular medicine. Cea mai importantă şi productivă direcţie de evoluţie a medicinei contemporane, constând în cunoaşterea cauzelor moleculare ale bolilor şi conturării tot mai clară a unor metode de diagnostic, terapie şi profilaxie la nivel molecular.

MEDICINĂ NUCLEARĂ / médecine nucléaire / nuclear medicine. Ansamblul tehnicilor bazate pe fizica nucleului atomic, utilizate în m. în scop de explorare diagnostică şi tratament. Cuprinde: 1) Explorările cu radioizotopi *in vivo*: scintigrafia, radiocirculografia, radioiodocaptarea. 2) Explorările cu radioizotopi *in vitro*: metodele radioimunologice. 3) Metodele de diluţie. 4) Terapia cu radioizotopi. 5) Metodele de spectrometrie de rezonanţă, de masă, de absorbţie atomică.

MEDICINĂ OCUPAŢIONALĂ / médecine occupationelle / occupational medicine. Denumire sin. pentru *m. muncii, preferată în terminologia engleză. Se află în strânsă relaţie cu *m. mediului.

MEDICINĂ OPERATORIE / médecine opératoire / operative surgery. Studiul experimental al tehnicilor chirurgicale pe cadavru şi pe animale.

MEDICINĂ PERINATALĂ / médecine périnatale / perinatal medicine. Sin.: perinatologie (v.).

MEDICINĂ POPULARĂ / médecine populaire / folk medicine. Totalitatea remediilor populare empirice utilizate în tratamentul bolilor. S-a dovedit că o serie de remedii au fost generate de observaţii care au o valoare ştiinţifică.

MEDICINĂ PRECLINICĂ / médecine préclinique / preclinical medicine. Termen utilizat pentru desemnarea primului ciclu de studii medicale care cuprinde disciplinele fundamentale. Uneori, denumirea este utilizată şi pentru desemnarea *m. preventive.

MEDICINĂ PREDICTIVĂ / médecine prédictive / predictive medicine. Predicţia riscurilor de îmbolnăvire prin studiul caracteristicilor genetice.

MEDICINĂ PREVENTIVĂ / médecine préventive / preventive medicine. Studiul mijloacelor care se opun apariţiei bolilor, îndeosebi prin intermediul igienei şi profilaxiei.

MEDICINĂ PSIHOSOMATICĂ / médecine psychosomatique / psychosomatic medicine. Studiul tulburărilor organice sau funcţionale determinate, în totalitate sau în parte, de factorii psihici de ordin emotivo-afectiv. Ea obligă la o perspectivă deopotrivă reflexologică, biofilosofică şi de psihologie dinamică.

MEDICINĂ SOCIALĂ / médecine sociale / social medicine. Aplicarea cunoştinţelor medicale în analiza unor probleme sociale, ca şi în practica legilor sociale. V. şi sociogeneză, sociologie medicală.

MEDICINĂ SOCIALIZATĂ / médecine socialisante / socialized medicine. M. aflată în totalitate sub controlul şi direcţia guvernului unei ţări. Costurile impuse de asistenţa medicală sunt acoperite de alocaţii de la buget, de obicei pe baza unui program naţional de asigurări.

MEDICINĂ SPORTIVĂ / médecine du sport / sports medicine. Domeniu al m. cuprinzând toate aspectele de fiziologie, patologie şi psihologie ale sporturilor recreative sau de performanţă (amatorism sau profesionism). Un obiectiv important constă în prevenirea traumatismelor sau a uzurii fizice şi psihice din sporturile de performanţă.

MEDICINĂ TROPICALĂ / médecine tropicale / tropical medicine. M. aplicată la bolile caracteristice zonelor tropicale şi subtropicale. Sin.: medicină exotică.

MEDICINĂ UMANITARĂ / médecine humanitaire / humanitarian medicine. Componenta medicală a ajutorului umanitar destinat salvării victimelor de război sau ale altor flagele, independent de tutela politică, sau de frontierele geografice şi culturale, benevol şi voluntar.

MEDICINĂ DE URGENŢĂ / médecine d'urgence / emergency medicine. Ramură a m. specializată în diagnosticul şi tratamentul urgenţelor medicale şi chirurgicale, prin intervenţia personalului medical calificat şi cu ajutorul unor mijloace tehnice şi de dotare specifice.

MEDICINĂ VETERINARĂ / médecine vétérinaire / veterinary medicine. Studiul bolilor animalelor, diagnosticul şi tratamentul acestora.

MEDIE, s. f. / moyenne, s. f. / mean. [*Lat.* ***mediare*** *= a fi la mijloc, de la* ***medius*** *= situat la mijloc.*] În statistica matematică, valoarea tipică centrală a unei repartiţii: 1) *M. aritmetică simplă*, utilă când variantele caracteristicii studiate se întâlnesc o singură dată. 2) *M. aritmetică ponderată* se utilizează când valorile au ponderi diferite. 3) Celelalte m. sunt tot simple sau ponderate: *m. pătratică, m. cubică, m. de ordin superior.*

MEDIOCARPIAN, adj. / médiocarpien, -ienne, adj. / mediocarpal, midcarpal. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc; gr.* ***karpos*** *= pumn.*] Situat median la nivelul *carpului, între cele două rânduri ale oaselor carpului. Ex.: articulaţia m.

MEDIODORSAL, adj. / médiodorsal, -ale, -aux, adj. / mediodorsal. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc;* ***dorsualis*** *= de (pe) spate, de la* ***dorsum*** *= spate.*] Despre o structură anatomică situată median la nivelul regiunii dorsale (spatelui) sau la mijlocul părţii dorsale a unui organ.

MEDIONECROZĂ. Var. pentru medianecroză (v.).

MEDIOTARSIAN, adj. / médiotarsien, -ienne, adj. / mediotarsian. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc; gr.* ***tarsos*** *= talpă.*] Situat median la nivelul *tarsului. Ex.: articulaţia m.

MEDIU BUCAL / milieu bucal / oral environment. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc;* ***bucca*** *= gură.*] Denumire de ansamblu pentru salivă, produşii de descuamare ai mucoasei bucale, flora microbiană saprofită şi enzimele din cavitatea bucală.

MEDIU DE CONTRAST / milieu de contraste / contrast medium. [*Lat.* ***medius*** *= situat la mijloc;* ***contra*** *= împotrivă;* ***stare*** *= a sta, a se ţine.*] Orice substanţă capabilă să facă vizibile, în radiologie, diverse structuri ale corpului, producând

un contrast artificial. Acest contrast poate fi: 1) *Opacifiant, radioopac* (ex.: soluție de sulfat de bariu). 2) *Clarifiant, transparent* (gaz). 3) *Mixt* (dublu contrast). M. de c. specifice sunt utilizate în *imagistica prin RMN și ecocardiografie. Sin.: opacifiant, produs de contrast.

MEDIU DE CULTURĂ / milieu de culture / culture medium. [*Lat.* ***medius*** = *situat la mijloc;* ***cultura*** = *cultivare.*] Complex de substanțe nutritive, artificial sau natural (ex.: sânge), solid sau lichid, sterilizat, dispus în tuburi din sticlă, flacoane sau cutii și servind la însămânțarea microorganismelor, în scopul multiplicării acestora.

MEDIU INTERN / milieu intérieur / internal environment. [*Lat.* ***medius*** = *situat la mijloc;* ***internus*** = *interior, lăuntric.*] Concept introdus de Claude Bernard pentru caracterizarea ansamblului de lichide fiziologice din organism (sânge, limfă, lichid interstițial). Principalele caracteristici fizice și chimice ale m. i. sunt reglate, variind doar în limite strânse. Această constanță a m. i. (*homeostazie) este asigurată îndeosebi de hormoni și sistemul nervos și se opune variabilității caracteristicilor mediului extern.

MEDIUS, s. n. / médius, s. m. / medius. NA: digitus medius. [*Lat.* ***medius,*** *de la* ***medius digitus*** = *degetul din mijloc.*] Al treilea deget al mâinii.

MEDLARS / MEDLARS / MEDLARS. Bază de date computerizată realizată de *National Library of Medicine* – S.U.A. MEDLARS (*Medical Literature Analysis and Retrieval System*) include două subsisteme, ELHILL și TOXNET, cuprinzând peste 40 de baze de date *online* cu circa 14 milioane de referințe bibliografice. Bazele de date conțin titluri de articole și rezumate din reviste ce aparțin următoarelor domenii: medicină clinică, științe pre-clinice, stomatologie, *nursing, medicină veterinară. V. MEDLINE.

MEDLINE / MEDLINE / MEDLINE. Reprezintă sistemul *MEDLARS *online* și asigură accesul la baza de date realizată începând din 1966 de Biblioteca Națională de Medicină din Statele Unite, care cuprinde referințele publicate în: *Index Medicus, Index to Dental Literature* și *International Nursing Index* (aproximativ 3 700 de periodice). Abonații la sistemul MEDLINE pot accesa datele dorite *online* (pe Internet) sau le pot primi periodic, stocate pe un CD-ROM.

MEDULAR, adj. / médullaire, adj. / medullar. [*Lat.* ***medullaris*** = *care pătrunde până în măduva oaselor, de la* ***medulla*** = *măduvă.*] Care aparține măduvei spinării sau măduvei osoase; care se referă la *măduva spinării sau la *măduva osoasă ori are caracteristicile acestora; care alcătuiește măduva. Ex.: canal m., centru motor m., sindrom de compresiune m.

MEDULITĂ, s. f. / médullite, s. f. / medullitis. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă;* ***-ită.***] Termen vag, deoarece poate desemna deopotrivă inflamația măduvei spinării, a medulosuprarenalei și chiar a măduvei osoase. V. mielită și osteomielită.

MEDULIZARE, s. f. / médullisation, s. f. / medullization. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă*] Inundarea țesutului compact al osului de către măduva osoasă, în cursul *osteoporozei sau al *osteitelor. M. reprezintă consecința rarefierii țesutului osos.

MEDULLA, s. f. / medulla, s. f. / medulla. NA: medulla, pl. medullae. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă*] V. măduvă, măduva osoasă, măduva spinării și medulosuprarenală.

MEDULLA OBLONGATA / medulla oblongata / medulla oblongata. NA: medulla oblongata. Sin.: bulb rahidian (v.).

MEDULOBLAST, s. n. / médulloblaste, s. m. / medulloblast. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă; gr.* ***blastos*** = *germen.*] Celulă primitivă a tubului neural. Este nediferențiată și se poate dezvolta spre *neuroblast și *spongioblast.

MEDULOBLASTOM, s. n. / médulloblastome, s. m. / medulloblastoma. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă; gr.* ***blastos*** = *germen;* ***-oma.***] Tumoră a cerebelului compusă din *meduloblaste. Afectează îndeosebi adolescenții.

MEDULOCULTURĂ, s. f. / médulloculture, s. f. / medullocultura. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă;* ***cultura*** = *cultivare.*] Însămânțarea unui mediu de cultură cu *măduvă osoasă obținută prin puncție sternală. M. se practică în scopul căutării unor germeni microbieni.

MEDULOEPITELIOM, s. n. / médullo-épithéliome, s. m. / medulloepithelioma. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă; gr.* ***epi*** = *pe;* ***thele*** = *mamelon, ridicătură;* ***-oma.***] Sin.: neuroepiteliom (v.).

MEDULOGRAMĂ, s. f. / médullogramme, s. m. / medullogram. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă; gr.* ***gramma*** = *înscriere.*] Sin.: mielogramă (v.).

MEDULOSCLEROZĂ, s. f. / médullosclérose, s. f. / myelosclerosis. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă; gr.* ***sklerosis*** = *indurație, întărire, de la* ***skleros*** = *tare, dur.*] Termen nerecomandat, sin. cu mieloscleroză (v.).

MEDULOSUPRARENALĂ, s. f. / médullosurrénale, s. f. / adrenal medulla. NA: medulla glandulae suprarenalis. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă;* ***supra*** = *deasupra;* ***ren, -is*** = *rinichi.*] Parte a glandei *suprarenale situată în mijlocul *corticosuprarenalei, de care se deosebește atât embriologic, cât și histologic și secretor. Are o greutate de circa 1 g (10% din totalul suprarenalelor). M. este formată din celule (feocromocite) care conțin granule cromafine, cu rol în secreția și stocarea *catecolaminelor și a altor mediatori non-catecolaminici. Sinteza hormonilor medulosuprarenalieni pornește de la *tirozină și ajunge la *noradrenalină și *adrenalină, prin intermediul dihidroxifenilalaninei (*DOPA) și a *dopaminei. M. secretă hormoni catecolaminici (epinefrină, norepinefrină, dopamină) și hormoni peptidici opioizi (enkefaline și adrenorfine) cu rol neuromediator local prin efect autocrin.

MEDULOSUPRARENALOM, s. n. / médullosurrénalome, s. m. / pheochromocytoma. [*Lat.* ***medulla*** = *măduvă;* ***supra*** = *deasupra;* ***ren, -is*** = *rinichi;* ***-oma.***] Sin.: feocromocitom (v.).

MEGABAZĂ, s. f. / mégabase, s. f. / megabase. [*Gr.* ***megas, megalos*** = *mare; lat., gr.* ***basis*** = *bază.*] Secvență de ADN constituită dintr-un milion de baze azotate.

MEGACALICE, s. n. / mégacalice, s. f. / hydrocalycosis. [*Gr.* ***megas, megalos*** = *mare; lat.* ***calyx, -ycis,*** *gr.* ***kalyx, -ykos*** = *cupă, învelișul florii.*] Malformație unilaterală caracterizată prin creșterea numărului și a volumului *calicelor, hipoplazia medularei renale, fără modificarea corticalei și în afara oricărui factor obstructiv. Sin.: megacalicoză.

MEGACARIOBLAST, s. n. / mégacaryoblaste, s. m. / megakaryoblast. [*Gr.* ***megas, megalos*** = *mare;* ***karyon*** = *sâmbure, nucleu;* ***blastos*** = *germen.*] Prima celulă-precursor identificabilă a seriei trombocitare existentă în măduva roșie și care prin maturare dă naștere promegacariocitului.

MEGACARIOCIT, s. n. / mégacaryocyte, s. m. / megakaryocyte. [*Gr.* ***megas, megalos*** = *mare;* ***karyon*** = *sâmbure, nucleu;* ***kytos*** = *celulă.*] Ultima celulă medulară din *seria trombocitară. De dimensiuni mari, m. se distinge, în funcție de gradul de maturație, în m. *bazofil granulos* și *trombocitogen.*

MEGACARIOCITOZĂ, s. f. / mégacaryocytose, s. f. / megakaryocytosis. [*Gr.* ***megas, megalos*** = *mare;* ***karyon*** = *sâmbure, nucleu;* ***kytos*** = *celulă;* ***-oză.***] Prezența în exces a *megacariocitelor în măduva osoasă, în sângele circulant și la nivel tisular (mieloză megacariocitară). Proliferarea medulară a megacariocitelor poate avea un caracter atipic, constituind *m. malignă,* cu evoluție mai mult sau mai puțin rapid letală (leucemie megacariocitară sau trombocitemie esențială).

MEGACEFAL, adj. / mégacéphale, adj. / megacephalic. [*Gr. megas, megalos = mare; kephale = cap.*] Individ cu o cutie craniană ce depășește capacitatea de 1 450 ml.

MEGACOLON, s. n. / mégacôlon, s. m. / megacolon. [*Gr. megas, megalos = mare; kolon = intestin gros.*] Anomalie a intestinului gros care constă în dilatarea segmentară a acestuia, cu subțierea peretelui și hipertrofierea musculoasei, determinând constipație, distensie abdominală și stază a materiilor fecale în intestin. *M. congenital* se observă din prima copilărie și este cauzat de absența celulelor nervoase în ganglionii Meissner și Auerbach, din regiunea rectosigmoidiană. *M. dobândit* apare în perioada adultă și poate fi secundar unei stenoze, unei afecțiuni nervoase sau unei intoxicații. V. și boală Hirschsprung.

MEGADOLICOCOLON, s. n. / mégadolichocôlon, s. m. / megadolichocolon. [*Gr. megas, megalos = mare; dolikhos = lung; kolon = intestin gros.*] Anomalie de dimensiuni a intestinului gros, de obicei congenitală. Se asociază modificările specifice *megacolonului cu o lungime excesivă a intestinului.

MEGADOZĂ, s. f. / mégadose, s. f. / megadose. [*Gr. megas, megalos = mare; dosis = acțiunea de a da.*] Doză neobișnuit de mare a unui medicament, administrată la recomandarea și sub supravegherea unui medic. M. este relativ frecventă în cazul vitaminoterapiei.

MEGAESOFAG, s. n. / méga(o)esophage, s. m. / megaloesophagus. [*Gr. megas, megalos = mare; lat. oesophagus, gr. oisophagos = gâtlej, de la oisen = a căra, phagema = mâncare.*] Dilatație enormă a esofagului, fie congenitală, fie secundară unui spasm prelungit al cardiei.

MEGALERITEM EPIDEMIC / mégalérythème épidémique / erythema infectiosum, fifth disease. [*Gr. megas, megalos = mare; erythema, -atos = roșeață; epidemos = care circulă în toată țara, de la epi = pe, demos = popor.*] Sin.: boala a cincea (v.).

MEGALOBLAST, s. n. / mégaloblaste, s. m. / megaloblast. [*Gr. megas, megalos = mare; blastos = germen.*] Celulă de dimensiuni mari, nucleată, existentă patologic în *măduva roșie. M. este precursor al unei serii eritrocitare anormale în anemiile, denumite, din acest motiv, *anemii megaloblastice. M. reprezintă un *eritroblast patologic prin dimensiunile sale și prin asincronismul de maturație observat în anemiile prin carență de vitamină B_{12} sau folați, ca și în anumite anemii refractare. În toate cazurile, prezența m. este o traducere morfologică a stării de *diseritropoieză.

MEGALOCIT, s. n. / mégalocyte, s. m. / megalocyte. [*Gr. megas, megalos = mare; kytos = celulă.*] Eritrocit cu dimensiuni anormal de mari (12-25 m diametru, volum globular peste 110 µm³), care provine din *megaloblast. M. există în sângele periferic în mod patologic în *anemiile megaloblastice. Sin.: gigantocit, macrocit.

MEGALOCORNEE, s. f. / mégalocornée, s. f. / megalocornea, macrocornea. [*Gr. megas, megalos = mare; lat. medievală tunica cornea, din lat. corneus = de corn și corn, -us = corn.*] Afecțiune ereditară caracterizată prin creșterea dimensiunilor corneene bilateral, fără modificări ale transparenței și cu păstrarea integrității funcției vizuale. Sin.: keratomegalie.

MEGALOFTALMIE, s. f. / mégalophtalmie, s. f. / megalophthalmus, megalophthalmos. [*Gr. megas, megalos = mare; ophthalmos = ochi.*] Anomalie congenitală a ochiului constând într-o mărire a diametrelor acestuia, îndeosebi la nivelul corneei.

MEGALOMANIE, s. f. / mégalomanie, s. f. / megalomania. [*Gr. megas, megalos = mare; mania = nebunie.*] Supraestimarea excesivă, până la *delir, a capacității mentale și/sau fizice proprii. Sin.: grandomanie.

MEGALOMELIE, s. f. / mégalomelie, s. f. / megalomelia. [*Gr. megas, megalos = mare; melos = extremitate, membru.*] Mărime, dimensiuni anormal de mari ale membrelor.

MEGALOPSIE, s. f. / mégalopsie, s. f. / megalopsia. [*Gr. megas, megalos = mare; opsis = vedere, aspect.*] Sin.: macropsie (v.).

MEGAMITOCONDRIE, s. f. / mégamitochondrie, s. f. / megamitochondria. [*Gr. megas, megalos = mare; mitos = ață, fir; khondrion = granulă.*] Mitocondrie de dimensiuni foarte mari, observată la nivelul ficatului îndeosebi în alcoolism (ciroză alcoolică), mai rar în *malnutriție. M. poate fi prezentă și în mușchii scheletici în unele *miopatii, ca și în celulele tumorale.

MEGASPLANHNIE, s. f. / mégasplanchnie, s. f. / megalosplanchny. [*Gr. megas, megalos = mare; splankhnon = viscer.*] Creșterea în volum a tuturor viscerelor sau a unui grup de viscere.

MEGATRAHEE, s. f. / mégatrachée, s. f. / megatrachea. [*Gr. megas, megalos = mare; arteria trakheia = arteră rugoasă, de la trakhys = rugos.*] Malformație congenitală foarte rară, caracterizată printr-un diametru mare al traheei (până la de trei ori mai mare), bronhiile având, de asemenea, frecvent, un diametru anormal. M. se manifestă la adultul tânăr prin *bronhoree și este pusă în evidență radiologic.

MEGAURETER, s. n. / méga-uretère, s. m. / megaloureter. [*Gr. megas, megalos = mare; oureter = ureter.*] Dilatație congenitală a *ureterului, în general asociată cu cea a *bazinetului.

MEGAVEZICĂ, s. f. / mégavessie, s. f. / megacystis, megabladder. [*Gr. megas, megalos = mare; lat. vesica = vezică.*] Creșterea capacității vezicii, idiopatică, de origine congenitală sau consecutivă unui obstacol cervicouretral. Uneori se asociază cu *reflux vezicoureteral.

MEIOZĂ, s. f. / méiose, s. f. / meiosis. [*Gr. meiosis = micșorare, de la meion = mai mic.*] Totalitatea fenomenelor complexe ale procesului prin care celulele sexuale ale organismelor superioare își reduc la jumătate numărul de cromozomi (din *diploide ele devin *haploide) și care conduc la formarea *gameților. M. constă din două diviziuni succesive: prima se numește reducțională sau heterotipică, deoarece se deosebește de *mitoza obișnuită. În această diviziune, din celule diploide, care au două garnituri de cromozomi (2n), una de proveniență maternă, cealaltă paternă, iau naștere două nuclee haploide (n). A doua diviziune, de maturație se numește homotipică sau ecuațională și este asemănătoare mitozei obișnuite. În această diviziune are loc separarea *cromatidelor în fiecare din cele două nuclee haploide care dau naștere gameților. Concomitent, au loc procese importante din punct de vedere genetic, îndeosebi schimbul de gene între cromozomi omologi (*crossing-over).

MELALGIE, s. f. / mélalgie, s. f. / melalgia. [*Gr. melos = extremitate, membru; algos = durere.*] Dureri ale membrelor, îndeosebi inferioare. Se denumesc astfel îndeosebi *nevralgiile de la acest nivel.

MELANCOLIE, s. f. / mélancolie, s. f. / melancholia. [*Gr. melankholia = umoare neagră, de la melas, melanos = negru, khole = bilă.*] Termen foarte vechi care în prezent este înlocuit cu cel de *depresie majoră.

MELANHIDROZĂ, s. f. / mélan(h)idrose, s. f. / melanhidrosis. [*Gr. melas, melanos = negru; hidros = transpirație, sudoare; -oză.*] Varietate de *cromhidroză caracterizată prin culoarea neagră a *sudorii.

MELANIC, adj. / mélanique, adj. / melanotic. [*Gr. melas, melanos = negru.*] Despre țesuturile infiltrate cu *melanină sau pigmenți negri.

MELANINĂ, s. f. / mélanine, s. f. / melanin. [*Gr. melas, melanos = negru; -ină.*] Substanță rezultată din metabolismul *tirozinei, m. este un pigment fiziologic (variind de la negru la brun roșcat) al unor structuri anatomice din organism (coroidă, piele, păr etc.). Patologic, se produce în exces în unele tumori, denumite melanice (*nevi, *melanoame) sau se elimină în urină. Sinteza m. în *melanocitele din epiderm este influențată de cantitatea de *radiații ultraviolete primite la nivelul tegumentelor. V. și dopa-reacție.

MELANISM, s. n. / mélanisme, s. m. / melanism. [*Gr. melas, melanos = negru; -ism.*] Pigmentație brună accentuată a unor țesuturi din organism determinată de producția excesivă de *melanină. M. poate afecta pielea (îndeosebi după expunerea la radiațiile solare, în sarcină și în *boala Addison), părul, ochiul, unele mucoase. V. și dopa-reacție.

MELANOBLAST, s. n. / mélanoblaste, s. m. / melanoblast. [*Gr. melas, melanos = negru; blastos = germen.*] Celulă clară a stratului bazal epidermic, precursoare a *melanocitului.

MELANOBLASTOM, s. n. / mélanoblastome, s. m. / melanoblastoma. [*Gr. melas, melanos = negru; blastos = germen; -oma.*] Deși există și tendința de a rezerva termenul tumorilor maligne care se formează prin proliferarea *melanoblastelor, m. este considerat actualmente ca sin. cu melanom malign (v.).

MELANOBLASTOZĂ NEUROCUTANATĂ / mélanoblastose neuro-cutanée / neurocutaneous melanosis. [*Gr. melas, melanos = negru; blastos = germen; -oză; neuron = nerv; lat. cutis = piele.*] Afecțiune caracterizată prin prezența de *nevi pigmentari multipli și cu suprafața mare. Poate fi însoțită de o infiltrare a unor centri nervoși și a meningelor cu *melanocite. M. n. este adesea latentă clinic.

MELANOCIT, s. n. / mélanocyte, s. m. / melanocyte. [*Gr. melas, melanos = negru; kytos = celulă.*] Celulă stelată, cu origine în creasta neurală, producătoare de *melanină. m. se află situate în epiderm, dermul regiunii sacrate, retină, coroidă și meninge.

MELANODERMIE, s. f. / mélanodermie, s. f. / melanoderma. [*Gr. melas, melanos = negru; derma, -atos = piele.*] Colorație închisă a pielii determinată de o infiltrație cu pigment a stratului profund al epidermului. cel mai frecvent este consecința unei abundențe patologice a pigmentului cutanat normal, *melanina. Poate apărea, de asemenea, în tuberculoză sau în intoxicațiile cu săruri de aur și argint. V. melanism.

MELANODONȚIE, s. f. / mélanodontie, s. f. / melanodontia. [*Gr. melas, melanos = negru; odous, odontos = dinte.*] Distrofie a dentiției temporare la incisivii superiori pe fața lor vestibulară: pete murdare pe smalț; dentina apare brună în locurile cu smalțul distrus.

MELANOEPITELIOM, s. n. / mélano-épithéliome, s. m. / melano-epithelioma. [*Gr. melas, melanos = negru; epi = pe; thele = mamelon, ridicătură; -oma.*] *Epiteliom bazocelular cu celule bogate în *melanină.

MELANOFAG, s. n. / mélanophage, s. m. / melanophage. [*Gr. melas, melanos = negru; phagein = a mânca.*] *Macrofag care a fagocitat și a încorporat în citoplasma sa granule de *melanină.

MELANOFIBROM, s. n. / mélanofibrome, s. m. / blue n(a)evus. [*Gr. melas, melanos = negru; lat. fibra = fibră; -oma.*] Sin.: nev albastru celular (v. nev albastru al lui Max Tièche).

MELANOFOR, adj., s. n. / mélanophore, adj., s. m. / melanophore. [*Gr. melas, melanos = negru; phoros = care poartă, de la pherein = a purta, a transporta.*] Celulă conjunctivă care transportă pigmentul melanic; nu produce *melanină, *dopa-reacția fiind negativă.

MELANOGEN, s. m. / mélanogène, s. m. / melanogen. [*Gr. melas, melanos = negru; gennan = a produce.*] Denumire generică a unui grup de derivați ai *melaninei excretați prin urină în cazul bolnavilor de *melanom malign avansat.

MELANOGENEZĂ, s. f. / mélanogenèse, s. f. / melanogenesis. [*Gr. melas, melanos = negru; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Formarea de *melanină în țesuturi pornind de la *tirozină. M. crește sub acțiunea *melanostimulinei, *adrenalinei și, local, a *radiațiilor ultraviolete. Producerea de pigment melanic este absentă în *albinism și crescută în *boala Addison și în tumorile melanice.

MELANOGLOSIE, s. f. / mélanoglossie, s. f. / melanoglossia. [*Gr. melas, melanos = negru; glossa = limbă.*] Colorație neagră a părții dorsale a limbii în unele *micoze.

MELANOM, s. n. / mélanome, s. m. / melanoma. [*Gr. melas, melanos = negru; -oma.*] Denumire generică pentru tumorile dezvoltate din *melanocite, de regulă cu diferite grade de malignitate. M. survine la nivelul pielii (expunerea excesivă la radiațiile solare fiind un factor determinant), dar și la nivelul ochiului și membranelor mucoase. Frecvent, m. se extinde și în alte regiuni din organism, îndeosebi la nivelul ficatului și nodulilor limfatici. În aceste cazuri, melanina sau precursorii săi pot fi excretați în urină (v. melanurie, melanogen). Prognosticul se află în relație inversă cu grosimea tumorii. Se apreciază că la o grosime sub 0,75 mm se asigură supraviețuirea după excizia chirurgicală.

MELANOM ACROMIC / mélanome achromique / amelanotic melanoma. M. nepigmentat. V. și melanom.

MELANOM MALIGN / mélanome malin / malignant melanoma, n(a)evocarcinoma. Tumoră malignă a sistemului pigmentar, care se dezvoltă fie primitiv, pe pielea normală, fie prin degenerescența unui nev preexistent, de regulă joncțional. Actualmente se disting două tipuri de m. m. : 1) *M. superficial extensiv*, cu aspect de pată policromă, cu contur și suprafață neregulate, corespunzând fazei de dezvoltare orizontală a m. m. 2) *M. nodular*, cu prognostic grav, constând dintr-o tumoră melanică în relief, cu o proliferare histologică bine circumscrisă, care invadează mai întâi dermul. Sin.: melanoblastom, nevocarcinom, nevocancer.

MELANOONICHIE, s. f. / mélanonychie, s. f. / melanonychia. [*Gr. melas, melanos = negru; onyx, -ykhos = unghie.*] Pigmentație în negru a unghiilor, rareori totală, adesea parțială.

MELANOSARCOM, s. n. / mélanosarcome, s. m. / melanosarcoma. [*Gr. melas, melanos = negru; sarx, sarkos = carne; -oma.*] Tumoră cu *malignitate mare, cu punct de plecare la nivelul pielii sau a globului ocular (coroidă sau retină). Prezintă toate caracteristicile *sarcomului, de care se deosebește prin prezența abundentă a *melaninei, repartizată uniform sau neregulat. Sin.: sarcom melanic.

MELANOSIS, s. n. / melanosis, s. m. / melanosis. [*Gr. melas, melanos = negru; -osis.*] Sindrom în care mucoasa colonului prezintă o colorație spre negru, prin depunerea masivă de *melanină în stromă.

MELANOSTIMULINĂ, s. f. / mélanostimuline, s. f. / melanocyte stimulating hormone. [*Gr. melas, melanos = negru; lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele; -ină.*] Hormon format din 22 de aminoacizi, secretat de celulele melanocorticotrope ale *antehipofizei. M. exercită o acțiune de stimulare a *melanogenezei și o slabă acțiune lipolitică. Abrev.: MSH. Sin.: hormon melanostimulant sau melanotrop, melanotropină.

MELANOTROPINĂ, s. f. / mélanotropine, s. f. / melanocyte stimulating hormone. [*Gr. **melas, melanos** = negru; **trope** = întoarcere, de la **trepein** = a întoarce; **-ină**.*] Sin.: melanostimulină (v.).

MELANOZĂ, s. f. / mélanose, s. f. / melanosis. [*Gr. **melas, melanos** = negru; **-oză**.*] Acumularea anormală în derm a *melaninei sau a oricărui alt pigment de culoare neagră, endogen sau exogen.

MELANOZĂ CIRCUMSCRISĂ PRECANCEROASĂ DUBREUIHL / mélanose circonscrite précancéreuse de Dubreuihl / circumscribed precancerous melanosis of Dubreuihl, melanosis circumscripta precancerosa. [***William Auguste Dubreuihl**, dermatolog francez, Bordeaux, 1857-1935.*] Sin.: boală Dubreuihl (v.).

MELANOZOM, s. m. / mélanosome, s. m. / melanosome. [*Gr. **melas, melanos** = negru; **soma, -atos** = corp.*] Granulație ovoidă de 0,7 µm lungime și 0,3 µm lățime, conținând *melanină. Este sintetizat de *melanocit și reprezintă o materializare a diferitelor etape ale *melanogenezei.

MELANURIE, s. f. / mélanurie, s. f. / melanuria. [*Gr. **melas, melanos** = negru; **ouron** = urină.*] Prezența *melaninei sau a precursorilor săi în urină, îndeosebi în caz de *melanom. Uneori, m. este consecința unor boli metabolice ca *porfiria. V. și melanozom.

MELASMA, s. f. / mélasme, s. m. / melasma. [*Gr. **melas, melanos** = negru; **elasma** = placă.*] Pete negre observate la vârstnici, îndeosebi la nivelul gambelor, date de o colorație anormală a epidermului și urmate de o descuamare furfuracee.

MELATONINĂ, s. f. / mélatonine, s. f. / melatonin. [*Gr. **melas, melanos** = negru; **tonos** = tensiune; **-ină**.*] Hormon secretat de glanda pineală (*epifiză-2) la întuneric (noaptea) și în cantitate extrem de redusă la lumină (ziua). Receptorii pentru m. se află situați în nucleul de deasupra chiasmei optice și transmit creierului, consecutiv interacției cu ligandul specific, informația asupra ritmului de alternanță zi/noapte. M. este un derivat al *serotoninei, împreună cu care are rol în reglarea ciclului de somn. Ca urmare, m. este utilă în terapia perturbării somnului și a insomniei, îndeosebi la vârstnici și lucrătorii din ture de noapte. Se presupune că m. exercită o acțiune inhibitoare asupra diverșilor factori ce declanșează secreția de hormoni hipofizari.

MELC, s. m. / limaçon osseux / cohlea. NA: cochlea. Sin.: cohlee (v.).

MELENĂ, s. f. / melaena, s. m. / melena. [*Gr. **melaina**, fem. de la **melas, melanos** = negru.*] Simptom care constă în evacuarea pe cale anală de sânge digerat, provenit din hemoragii de la nivelul tubului digestiv, în segmentele superioare colonului. Acesta se elimină amestecat sau nu cu materii fecale și capătă un aspect caracteristic, negru, asemănător gudronului.

MELIOIDOZĂ, s. f. / mélioïdose, s. f. / melioidosis. [*Gr. **malis** sau **melis** = morvă; **eidos** = formă; **-oză**.*] Boală cu prognostic sever, asemănătoare *morvei, provocată de *Malleomyces pseudomallei*, având ca izvor de infecție rozătoarele și ovinele. Sin.: boală Stanton, boală Whitmore.

MELITINĂ, s. f. / mélitin, s. f. / melitin. [*Lat. **mel, mellis**, gr. **meli, melitos** = miere; **-ină**.*] 1) Polipeptid alcătuit din 26 de reziduuri de aminoacizi, component al veninului de albină. Are efecte toxice și hemolitice. 2) Filtrat al unei culturi microbiene de *Brucella* sau *Micrococcus melitensis* utilizat în injecții pentru diagnosticul *melitocociei.

MELITOCOCIE, s. f. / mélitococcie, s. f. / melitococcosis. [*Lat. **mel, mellis**, gr. **meli, melitos** = miere; **kokkos** = boabă.*] Sin.: bruceloză (v.).

MELITURIE, s. f. / méliturie, s. f. / melituria. [*Lat. **mel, mellis**, gr. **meli, melitos** = miere; gr. **ouron** = urină.*] Prezența de glucide, de regulă *oze, în urină. Ex.: glicozurie, galactozurie, fructozurie.

MELOMEL, s. m. / mélomèle, s. m. / melomelus. [*Gr. **melos** = extremitate, membru; **melos** = extremitate, membru.*] Monstru caracterizat prin prezența unuia sau mai multor membre accesorii, uneori normale anatomic.

MELONOPLASTIE, s. f. / mélonoplastie, s. f. / melonoplasty. [*Gr. **melon** = obraz; **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] Chirurgia plastică a obrajilor. Sin. parțial: *meloplastie.

MELOPLASTIE, s. f. / méloplastie, s. f. / meloplasty. [*Gr. 1) **melon** = obraz, 2) **melos** = extremitate, membru; 1), 2) **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] 1) Chirurgia plastică a feței. 2) Chirurgia reparatorie a extremităților, a membrelor.

MELOREOSTOZĂ, s. f. / mélorhéostose, s. f. / melorheostosis. [*Gr. **melos** = extremitate, membru; **rhoia** = curgere, de la **rhein** = a curge; **osteon** = os; **-oză**.*] Maladie osoasă caracterizată prin condensarea puternică și neregulată a unei părți din corticală, cu aspectul de ceară topită ce curge de-a lungul unei lumânări aprinse.

MELOTERAPIE, s. f. / mélothérapie, s. f. / melotherapy. [*Gr. **melos** = cântec; **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Terapie cu muzică.

MEMBRANA DECIDUA / caduque, s. f. / decidua, decidous membrane. NA: membrana decidua. Sin.: caducă (v.).

MEMBRANĂ, s. f. / membrane, s. f. / membrane. NA: membrana (2). [*Lat. **membrana** = membrană.*] 1) *M. celulară*, v. 2) O serie de alte structuri sunt denumite m.: *m. seroasă*, v. seroasă; *m. sinovială*, v. sinovială; *m. timpanică*, v. timpan etc.

MEMBRANĂ BAZALĂ / membrane basale / basement membrane. Sin.: lamă bazală (v.).

MEMBRANĂ BAZILARĂ / membrane basilaire / basilar membrane. NA: lamina basilaris cochleae. Lamă conjunctivă în formă de "melc", dispusă între lama spirală și ligamentul spiral. Reprezintă suportul *organului Corti. V. și ureche internă.

MEMBRANĂ BOWMANN / membrane de Bowmann / Bowmann's membrane. NA: lamina limitans anterior corneae. [***Sir William Bowmann**, anatomist, fiziolog și oftalmolog englez, profesor la Londra, 1816-1892.*] M. uniformă, de 7-12 µm grosime, situată sub epiteliul anterior al *corneei, care aderă puternic la stroma corneană.

MEMBRANĂ CELULARĂ / membrane cellulaire / plasma membrane. Complex molecular de natură lipidoprotidică, delimitând "frontierele" teritoriilor celulare. De o grosime medie de circa 7,5 nm, m. c. este alcătuită dintr-un *bistrat fosfolipidic la nivelul căruia se află *proteinele membranare. În primele imagini obținute prin *microscopie electronică prin transmisie, m. c. apărea ca o structură tristratificată (trilaminară). Ulterior s-a demonstrat că această imagine nu corespunde realității moleculare, m. c. având în realitate o structură în *mozaic fluid. Această „barieră vie" funcționează atât în plan structural, delimitând celula de mediul înconjurător și separând o serie de compartimente în interiorul celulei, cât și în plan metabolic. Sistemul membranar intracelular delimitează în spațiu diferitele activități ale celulei, atât față de mediul exterior, cât și în interiorul celulei. Frontierele delimitate de biomembrane sunt variabile, suple și se modifică în timp. M. c. se află în contact (de regulă) la nivelul suprafeței sale externe cu *glicolema, iar pe fața internă cu diferite proteine, aparținând îndeosebi *citoscheletului. Împreună cu cele două structuri, m. c. ale tuturor celulelor se aseamănă structural (organizare moleculară în *mozaic fluid) și funcțional, cu o serie de

diferenţe specifice diferitelor tipuri celulare. Cele mai importante funcţii membranare sunt reprezentate de procesele de *transport şi de transmitere a informaţiei în cadrul comunicării celulare (*receptori de membrană, *receptori nucleari). Cunoaşterea structurii moleculare şi a funcţiilor m. c. a generat o imagine nouă asupra proceselor de fiziologie celulară, cu răsfrângeri certe şi în patologie, deoarece nu există boală fără implicarea indirectă sau directă a biomembranelor. Sin.: membrană plasmatică, plasmalemă.

MEMBRANĂ DESCEMET / membrane de Descemet / Descemet's membrane. NA: lamina limitans posterior corneae. [*Jean Descemet, medic şi anatomist francez, Paris, 1732-1810.*] Strat transparent omogen, acelular, plasat la nivelul feţei profunde a *corneei. Este considerată o lamă bazală înalt diferenţiată.

MEMBRANĂ DIALIZANTĂ / membrane dialysante / dialysis membrane. M. permeabilă pentru ioni şi pentru moleculele mici, cristaloide. M. d. sunt utilizate în sistemele de *dializă (*rinichi artificial), ca şi în procese tehnologice diverse.

MEMBRANĂ ONDULANTĂ / membrane ondulante / undulanting membrane. Expansiune citoplasmatică subţire şi transparentă, foarte mobilă, caracteristică *macrofagelor.

MEMBRANĂ OTOLITICĂ / membrane otolithique / otolithic membrane. NA: membrana statoconiorum. Strat gelatinos, de circa 20 nm, care conţine *otoliţii. Sin.: membrană statoconială.

MEMBRANĂ PLASMATICĂ / membrane plasmatique / plasma membrane. Sin.: membrană celulară (v.).

MEMBRANĂ SEMIPERMEABILĂ / membrane semipermeable / semipermeable membrane. M. care permite numai trecerea solventului sau numai a unor particule foarte mici, de dimensiuni comparabile cu porii membranari.

MEMBRANĂ SEROASĂ / membrane séreuse / membrana serosa, serous membrane. NA: tunica serosa. Sin.: seroasă (v.).

MEMBRANĂ SINOVIALĂ / synoviale, s. f. / synovial membrane. NA: membrana synovialis. Sin.: sinovială (v.).

MEMBRU, s. n. / membre, s. m. / limb. NA: membrum, pl. membra. [*Lat.* ***membrum*** *= membru.*] 1) În anatomie, prelungire articulată şi pereche a corpului: **m. inferioare* (NA: *membrum inferius*) şi **m. superioare* (NA: *membrum superius*). 2) *M. viril*, sin. penis (v.).

MEMBRU INFERIOR / membre inférieur / lower limb. NA: membrum inferius. Structură anatomică aflată în partea inferioară a trunchiului uman, servind pentru locomoţie şi alcătuită din patru segmente: şold, coapsă, gambă şi picior.

MEMBRU FANTOMĂ / membre fantôme / phantom limb. Denumire pentru senzaţia neobişnuită de prezenţă a segmentului absent, pe care o au bolnavii ce au suferit amputaţii la nivelul membrelor. Această senzaţie se constată în mod constant după amputaţie şi se poate însoţi de senzaţii parestezice şi dureri intense. Fenomenul este strict psihic şi amploarea sa nu depinde de starea anatomică a extremităţii periferice sau de nervii secţionaţi.

MEMBRU SUPERIOR / membre supérieur / upper limb. NA: membrum superius. Structură anatomică aflată în partea superioară a trunchiului şi alcătuită din patru segmente: umăr, braţ, antebraţ şi mână.

MEMORIE, s. f. / mémoire, s. f. / memory. [*Lat.* ***memoria*** *= memorie.*] Facultatea mentală prin care senzaţiile, impresiile şi ideile sunt stocate şi reutilizate. În sens strict, termenul se aplică sistemului nervos, în primul rând psihicului (întipărirea, păstrarea, recunoaşterea şi reproducerea experienţei din trecut). M. este un fenomen care rezultă din modificări biologice cerebrale, al căror sediu pare a fi situat la nivelul cortexului cerebral (circumvoluţiunea limbică). Există o m. pe termen scurt (minute) şi pe termen lung (ani). Bazele neurofiziologice şi moleculare ale memoriei sunt în curs de clarificare. V. şi amnezie, engramă.

MEMORIE IMUNOLOGICĂ / mémoire immunologique / immunological memory. Capacitatea *limfocitelor B şi T de a păstra informaţia despre un anumit antigen după primul contact cu acesta. La un contact ulterior cu acelaşi antigen, limfocitele îl recunosc, se multiplică rapid şi declanşează reacţii imunitare specifice. Termenul este utilizat îndeosebi pentru desemnarea capacităţii sistemului imun de a răspunde mai rapid şi mai eficient faţă de agenţi patogeni cu care a mai venit în contact şi reflectă preexistenţa unei populaţii de limfocite antigen-specifice multiplicate clonal. Persistenţa m. i. timp îndelungat după o infecţie nu poate fi cauzată întotdeauna de expunerea repetată la agentul patogen. Există două explicaţii alternative pentru persistenţa m. i.: 1) limfocitele induse de expunerea iniţială la un agent patogen au o viaţă îndelungată şi ar persista într-o stare de repaus până la următorul contact cu antigenul; 2) aceleaşi limfocite ar fi restimulate repetitiv, chiar în absenţa noilor întâlniri cu agentul infecţios, ca urmare a persistenţei în fiecare individ a unei mici cantităţi de agent patogen, suficientă pentru restimularea celulelor activate, dar insuficientă pentru a determina răspândirea infecţiei la alţi indivizi din populaţie.

MENADIONĂ, s. f. / ménadione, s. f. / menadione. Compus sintetic din grupa vitaminelor K. Sin.: vitamină K_3 (v. vitamină K).

MENARHĂ, s. f. / ménarche, s. f. / menarche. [*Gr.* ***men, menos*** *= lună;* ***arkhe*** *= început.*] Prima *menstruaţie (deci stabilirea începutului funcţiei menstruale).

MENHIDROZĂ, s. f. / menhidrose, s. f. / menhidrosis. [*Gr.* ***men, menos*** *= lună;* ***hidros*** *= sudoare; -oză.*] Exces de secreţie sudorală în timpul menstruaţiei. Var.: menidroză.

MENIDROZĂ. Var. pentru menhidroză (v.).

MENINGE, s. n. / méninge, s. f. / meninx, pl. meninges. NA: meninges. [*Gr.* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină.*] Ansamblul celor trei formaţiuni membranoase care înconjoară nevraxul (encefalul şi măduva spinării), care sunt, de la exterior spre interior: *dura mater şi *leptomeningele (alcătuit din *arahnoidă şi *pia mater).

MENINGIOM, s. n. / méningiome, s. m. / meningioma. [*Gr.* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină;* ***-oma.***] Denumire generală a tumorilor cerebrale sau medulare care derivă din elementele histologice ale *meningelor.

MENINGISM, s. n. / méningisme, s. m. / meningism. [*Gr.* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină; -ism.*] Ansamblu de simptome asemănătoare cu cele ale meningitei acute, fără să existe însă o inflamaţie a meningelor. Este atribuit acţiunii toxinelor sau reacţiilor de tip alergic. Ex.: m. provocat la copil de o infestare masivă cu viermi intestinali. Sin.: boală sau sindrom Dupré, pseudomeningită.

MENINGITĂ, s. f. / méningite, s. f. / meningitis. [*Gr.* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină; -ită.*] Denumire generică pentru inflamaţiile, acute sau cronice, ale meningelor cerebrale sau medulare. Etiologia poate fi diferită (infecţie virală, microbiană, parazitară, toxică etc.), dar simptomatologia este asemănătoare (traducând iritaţia meningiană), caracterizată prin febră, cefalee, redoare a cefei (*semnul Kernig), uneori vomismente (în jet, fără efort), contractura muşchilor paravertebrali, fotofobie, hiperestezie cutanată, atitudine în „cocoş de puşcă", fenomene psihice. LCR prezintă modificări de celularitate şi morfologice caracteristice, adesea în funcţie de agentul etiologic. După localizare, m. poate fi cerebrală, spinală sau cerebrospinală.

= *torpoare, stupoare, de la* ***typhein*** = *a incendia, a afuma.*] 1) Formă rară de debut în *febra tifoidă. 2) Complicație a febrei tifoide, sub forma unei *meningite (purulentă, seroasă sau, mai rar, hemoragică).

MENINGOTROPISM, s. n. / méningotropisme, s. m. / meningotropism. [*Gr.* ***meninx, -ingos*** = *membrană foarte fină;* ***trope*** = *întoarcere, de la* ***trepein*** = *a întoarce; -****ism.***] Afinitatea pentru *meninge pe care o prezintă o serie de substanțe chimice și anumite specii microbiene. Pătrunderea acestora în creier, de regulă, nu este posibilă, datorită *barierei hematoencefalice.

MENISC, s. n. / ménisque, s. m. / meniscus, interarticular fibrocartilage. NA: meniscus articularis. [*Gr.* ***meniskos*** = *semilună, crai-nou.*] Formațiune anatomică fibrocartilaginoasă intraarticulară. Prezintă o formă de semilună, triunghiulară în secțiune. Prin fața externă aderă la capsula articulară. Rolul său este de a facilita alunecarea suprafețelor articulare, una față de cealaltă, în timpul mobilizării articulației. Ex.: m. intern și extern al genunchiului.

MENISCECTOMIE, s. f. / méniscectomie, s. f. / meniscectomy. [*Gr.* ***meniskos*** = *semilună, crai-nou;* ***ektome*** = *excizie.*] Extirparea chirurgicală, parțială sau totală, a unui *menisc articular.

MENISCOGRAFIE, s. f. / méniscographie, s. f. / meniscography. [*Gr.* ***meniskos*** = *semilună, crai-nou;* ***graphein*** = *a scrie.*] Radiografie a *meniscurilor genunchiului după injectarea, intraarticular, a unei substanțe de contrast, opacă la raze X.

MENISCOPATIE, s. f. / méniscopathie, s. f. / meniscopathy. [*Gr.* ***meniskos*** = *semilună, crai-nou;* ***pathos*** = *boală.*] Termen general, utilizat îndeosebi pentru bolile *meniscurilor laterale semilunare ale articulației *genunchiului.

MENISCOPEXIE, s. f. / méniscopexie, s. f. / meniscopexy. [*Gr.* ***meniskos*** = *semilună, crai-nou;* ***pexis*** = *fixare.*] Sutura fragmentelor unui *menisc articular după un traumatism.

MENOCIT, s. n. / ménocyte, s. m. / menocyte. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***kytos*** = *celulă.*] Celulă de tip histiocitar observată în mucoasa uterină și în sângele menstrual. M. conține granulații metacromatice în interiorul cărora se află *heparină sau un precursor al acesteia.

MENOMETRORAGIE, s. f. / ménométrorragie, s. f. / menometrorrhagia. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***metra*** = *uter;* ***rhegnynai*** = *a țâșni, a izbucni.*] Flux menstrual prelungit, depășind ca durată 7 zile.

MENOPATIE, s. f. / ménopathie, s. f. / menopathy. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***pathos*** = *boală.*] Orice afecțiune legată de tulburările menstruale.

MENOPAUZĂ, s. f. / ménopause, s. f. / menopause. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună; lat.* ***pausa****, gr.* ***pausis*** = *încetare, oprire.*] Sin.: climacteriu (v.).

MENORAGIE, s. f. / ménorragie, s. f. / menorrhagia. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***rhegnynai*** = *a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie în continuarea menstruației. V. și metroragie.

MENOREE, s. f. / ménorrhée, s. f. / menorrh(o)ea. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***rhoia*** = *curgere, de la* ***rhein*** = *a curge.*] Flux sanguin menstrual. V. și hiper-, hipomenoree.

MENOTOXINĂ, s. f. / ménotoxine, s. f. / menotoxin. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***toxikon*** = *otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** = *săgeată; -****ină.***] Toxină de natură incertă, care a fost observată în sânge în cursul perioadei menstruale.

MENOTROPINĂ, s. f. / ménotropine, s. f. / menotropin. [*Gr.* ***men, menos*** = *lună;* ***trope*** = *întoarcere, de la* ***trepein*** = *a întoarce; -****ină.***] *Gonadotrofină cu activitate dominantă foliculostimulantă.

MENSTRE, s. f. pl. / menstrues, s. f. pl. / menses. [*Lat.* ***menstrua, -orum*** = *menstruație, de la* ***mensis*** = *lună.*] Sin.: menstruație (v.).

MENSTRUAL, adj. / menstruel, -elle, adj. / menstrual. [*Lat.* ***mestrualis*** = *referitor la menstruație, de la* ***menstruus*** = *în fiecare lună și* ***mensis*** = *lună.*] Care se află în relație cu *menstruația.

MENSTRUAȚIE, s. f. / menstruation, s. f., règles, s. f. pl. / menses, menstruation. [*Lat.* ***menstruus*** = *în fiecare lună;* ***menstrua, -orum*** = *menstruație, de la* ***mensis*** = *lună.*] Etapă fiziologică a ciclului endometrial (ciclului sexual feminin lunar), care urmează fazelor proliferativă și secretorie endometriale și corespunde descuamării acestuia. M. este determinată de scăderea bruscă a *progesteronului și *estrogenilor la sfârșitul ciclului ovarian lunar. Stimularea scăzută a celulelor endometriale este urmată rapid de involuția endometrului însuși până la circa 65% din grosimea sa anterioară și vasospasm regional cu necrozarea straturilor superficiale endometriale. Descuamarea straturilor necrozate și acumularea de sânge în cavitatea uterină inițiază contracții uterine care permit evacuarea conținutului uterin. În timpul menstruației normale se pierd circa 40 ml de sânge și încă 35 ml de lichid seros, tot lichidul menstrual fiind incoagulabil datorită eliminării concomitente de *fibrinolizină. Endometrul se reepitelizează în 4-7 zile de la debutul menstruației (când eliminarea de sânge încetează). Absența patologică a m. se numește *amenoree. Sin.: menstre, reguli.

MENTĂ, s. f. / menthe, s. f. / mint. [*Lat.* ***ment(h)a****, gr.* ***minthe*** = *mentă.*] Sin.: *Mentha piperita* (v.).

MENTAL, adj. / mental, -ale, -aux, adj. / mental. [*Lat.* ***mens, -ntis*** = *minte, inteligență.*] 1) Care aparține minții, rațiunii, intelectului, inteligenței. Care se află în relație cu facultățile psihice. Ex.: vârstă m., debilitate m. 2) Care se face, se realizează în minte. Ex.: calcul m. Var.: mintal.

MENTHA PIPERITA / mentha piperita / mentha piperita. Plantă medicinală din familia *Labiatae*, ale cărei frunze conțin un ulei esențial bogat în mentol, mentonă, acizi alifatici etc. Are acțiune răcoritoare, antiseptică, spasmolitică, colagogă, antiemetică, antidiareică. Sin.: izmă (pop.), mentă.

MENTOL, s. m. / menthol, s. m. / menthol. [*Lat.* ***ment(h)a****, gr.* ***minthe*** = *mentă; -****ol.***] Component al uleiului de mentă; se obține și sintetic. Util ca antiseptic și antipruriginos.

MENTON, s. n. / menton, s. m. / chin. NA: mentum. [*Lat.* ***mentum*** = *bărbie, menton.*] 1) Bărbie, parte a feței al cărei relief este determinat de proeminența anterioară, mediană, rotunjită a mandibulei. Sin.: genion. 2) Reper craniometric, reprezentând punctul inferior al simfizei mandibulare pe radiografia laterală.

MENTONIER, adj. / mentonnier, -ière, adj. / mental. [*Lat.* ***mentum*** = *bărbie, menton.*] Care aparține *mentonului, care se află în relație cu mentonul. Ex.: unghi m., arteră m.

MEPROBAMAT, s. n. / méprobamate, s. m. / meprobamate. (DCI) Tranchilizant minor utilizat pentru diminuarea anxietății și a tensiunii nervoase.

MERALGIE, s. f. / méralgie, s. f. / meralgia. [*Gr.* ***meros*** = *coapsă;* ***algos*** = *durere.*] Durere la nivelul coapsei. V. și meralgie parestezică.

MERALGIE PARESTEZICĂ / méralgie paresthésique / meralgia paraesthetica. Boală caracterizată prin dureri și tulburări diverse ale sensibilității subiective și obiective, în zona inervată de nervul femurocutanat, la nivelul feței externe a coapsei. Sin.: boală Bernhard.

MERCAPTANI, s. m. pl. / mercaptans, s. m. pl. / mercaptans. Denumire generică pentru derivații sulfurați formați prin putrefacție bacteriană la nivelul colonului. M. determină mirosul specific al materiilor fecale.

MERCAPTOPURINĂ, s. f. / mércaptopurine, s. f. / mercaptopurine. (DCI) Agent terapeutic inhibitor al sintezei de *purină, ca analog structural al hipoxantinei, acționând rapid asupra celulelor în diviziune. Abrev.: 6-MP.

MERCUR, s. n. / mercure, s. m. / mercury. [*Lat.* ***Mercurius*** *= numele mesagerului lui Jupiter, în același timp zeul comerțului (aluzie la mobilitatea metalului).*] Elementul 80, Hg, cu greutatea atomică 200,59 și densitatea 13,6 g/cm^3. Este singurul metal lichid la temperatura obișnuită. Poate determina intoxicații acute și cronice (adesea profesionale). Sărurile anorganice și o serie de compuși organomercuriali au proprietăți dezinfectante, fungicide și antiparazitare. M. este un component al diferitelor tipuri de *amalgam de uz stomatologic. Alți compuși au acțiune diuretică. V. și hidrargirism, hidrargiroză. V. și tab. const. biochim.

MERCUROCROM, s. n. / mercurochrome, s. m. / mercurochrome. [*Lat.* ***Mercurius*** *= numele mesagerului lui Jupiter, în același timp zeul comerțului (aluzie la mobilitatea metalului); gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] $C_{20}H_8Br_2HgNa_2O_6$, sare disodică a dibromo-2,7-hidroximercuri-9-fluoresceinei, M_r de 750,67. De culoare verde închis, solubil în apă (culoare roșie) și în alcool. Antiseptic local netoxic, neiritant; utilizat pentru dezinfecția pielii (soluție), uretrei și vezicii urinare (instilații).

MERICISM, s. n. / mérycisme, s. m. / merycism. [*Gr.* ***merykismos*** *= rumegare.*] Revenirea în gură a unor fragmente de alimente deja înghițite în stomac și remestecarea lor (ca la rumegătoare). Sin.: ruminație.

MERIDIAN, adj., s. n. / méridien, -enne, adj., s. m. / meridian. [*Lat.* ***meridianus*** *= de la amiază, de la* ***medius*** *= la mijloc,* ***dies*** *= zi.*] 1) Linie trasată convențional pe un corp sferic sau sferoid, marcând intersecția unui plan care trece prin axul acestuia. 2) *Meridianele bulbului ocular*: linii convenționale trasate prin secționarea imaginară a globului ocular de către planurile perpendiculare pe ecuatorul bulbului.

MEROCEL, s. n. / mérocèle, s. f. / merocele. [*Gr.* ***meros*** *= coapsă;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Hernie crurală.

MEROCRIN, adj. / mérocrine, adj. / merocrine. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***krinein*** *= a separa de.*] Referitor la celule secretoare care descarcă doar produsul secretat, ele menținându-și integritatea. Ex.: celulele glandelor salivare sau ale pancreasului.

MERODIASTOLIC, adj. / mérodiastolique, adj. / merodiastolic. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***diastole*** *= dilatare, de la* ***diastellein*** *= a lărgi.*] Despre un fenomen (zgomot, suflu etc.) care nu ocupă, în timp, decât o parte a *diastolei.

MEROGONIE, s. f. / mérogonie, s. f. / merogony. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***gone, gonos*** *= urmaș, sămânță genitală.*] Dezvoltarea doar a unei porțiuni din *ou.

MEROSISTOLIC, adj. / mérosystolique, adj. / merosystolic. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***systole*** *= contracție.*] Se spune despre un fenomen (zgomot, suflu etc.) care ocupă doar o parte a sistolei.

MEROSMIE, s. f. / mérosmie, s. f. / merosmia. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***osme*** *= miros.*] Pierderea simțului olfactiv pentru anumite mirosuri.

MEROTOMIE, s. f. / mérotomie, s. m. / merotomy. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Operație constând în detașarea unui fragment de mărime variabilă dintr-un organism viu, în scopul urmăririi fenomenelor de supraviețuire pe care fragmentul respectiv le poate prezenta.

MEROZOIT, s. m. / mérozoïte, s. m. / merozoite. [*Gr.* ***meros*** *= parte;* ***zoon*** *= animal.*] 1) Fragment separat dintr-un organism prin *merotomie. 2) Forma pre- și extraeritrocitară din ciclul evolutiv al sporozoarelor (**Plasmodium*), care rezultă prin diviziune asexuată.

MERS, s. n. / marche, démarche, s. f. / gait. [*Lat.* ***mersum***, *de la* ***mergere*** *= a afunda.*] Deprindere motorie prin care se realizează locomoția cu ajutorul membrelor inferioare. În unele boli ale sistemului nervos sau ale aparatului locomotor, m. poate prezenta o serie de caracteristici particulare, în general ca o consecință a compensării funcției organelor afectate. I) *M. cu caracteristici particulare în boli ale sistemului nervos:* 1) *M. ataxic* sau *m. tabetic*, m. nesigur din cauza absenței coordonării voluntare; necoordonarea se accentuează după închiderea ochilor. 2) *M. cerebelos* sau *ebrios*, asemănător omului beat, în leziunile cerebeloase. 3) *M. cosit* sau *„în foarfecă"*, în paralizia spastică, când sunt afectate bilateral tracturile corticospinale. 4) *M. galinaceu, legănat*, tot în paraplegia spastică. 5) *M. de „paiață"*, în coree, din cauza mișcărilor involuntare. 6) *M. cu pași mici*, caracteristic paraliziei pseudobulbare. 7) *M. pendular*, în paraplegia cu contractură, când corpul oscilează înapoi-înainte. 8) *M. spasmodic* sau *spastic*, în paraplegia spasmodică: coapsele și genunchii se apropie, iar picioarele, în echinism, alunecă pe sol. 9) *M. „în stea"*, descris în sindroamele vestibulare, cu deviație spre labirintul lezat, îndeosebi la m. cu spatele. 10) *M. stepat*, v. stepaj. 11) *M. tabetic*, v. m. ataxic. 12) *M. talonat*, cu contact mai întâi cu călcâiul, în ataxia senzorială. II) *M. cu caracteristici particulare în boli ale aparatului locomotor:* 1) *M. alternant*, în cursul căruia subiectul avansează cu un picior în același timp cu mișcarea brațului de partea opusă. 2) *M. antalgic*, în afecțiuni dureroase ale oaselor, articulațiilor, mușchilor, tegumentelor sau unghiilor. 3) *M. „cu buiestru"*, în care membrele superior și inferior de aceeași parte avansează simultan. Acest tip de m. se poate efectua și cu toate cele 4 membre simultan. 4) *M. digitigrad*, pe degete, în inegalitatea membrelor inferioare. 5) *M. în doi timpi*, în cazul m. cu cârje: fie alternativ, când membrul superior și piciorul opus avansează, fie simultan, cu avansarea mâinii și membrului inferior afectate, apoi a membrului inferior sănătos. 6) *M. echin*, descris în piciorul *varus equin*, cu sprijin pe degete și cu flexia genunchiului. 7) *M. gluteal*, în distrofia musculară progresivă, din cauza atrofiei mușchilor fesieri. 8) *M. isteric*, cu simularea mono-, hemi- sau paraplegiei. 9) *M. palmiped, "de rață"*, în distrofiile musculare și în luxația congenitală de șold unilaterală. 10) *M. în patru timpi*, cu ajutorul cârjelor, în cursul căruia subiectul avansează succesiv mâna dreaptă, piciorul stâng, mâna stângă și piciorul drept. 11) *M. plantograd*, pe toată planta. 12) *M. șoldului dureros*, legănat, cu lordoză marcată și cu baza de susținere lărgită. Obs.: Clasificarea în cele două grupe de tipuri de m. este convențională, un același tip de m. poate aparține uneori ambelor grupe.

MESAGER, s. m. / messager, s. m. / messenger. [*Fr.* ***messager***, *din lat.* ***missus***, *participiul trecut al verbului* ***mittere*** *= a trimite.*] O moleculă sau un ansamblu de molecule care transmit un *mesaj.

MESAGER SECUND / messager second / second messenger. Moleculă intracelulară eliberată ca urmare a legării unui hormon peptidic (mesager prim) sau a unui anumit *ligand pe *receptorul său specific situat la nivelul *membranei celulare. M. s. mediază acțiunea primului mesager, activând sau inhibând diverse sisteme enzimatice intracelulare. Lanțul molecular al generării m. s. este, de regulă, următorul: complex ligand-receptor, *proteine G, *adenilat ciclază sau *fosfolipază C, m. s. Exemple de m. s.: *inozitol-trifosfat (IP_3), *AMP ciclic, *GMP ciclic, *diacilglicerol (DAG), *calciu.

MESAJ, s. n. / **message**, s. m. / **message**. [*Fr.* ***message****, din lat.* ***missus****, participiul trecut al verbului* ***mittere*** *= a trimite.*] Ansamblu de semnale organizate după un cod și pe care un emițător îl transmite la un receptor. Ex.: m. genetic (v. cod genetic, ADN, ARN), m. hormonale (v. mesager, hormon, receptor).

MESANGIAL. Var. pentru mezangial (v.).

MESANGIU. Var. pentru mezangiu (v.).

MESCALINĂ, s. f. / **mescaline**, s. f. / **mescaline**. Alcaloid cu proprietăți halucinogene extras din cactusul mexican *Lophophora williamsii.*

MESMERISM, s. n. / **mesmérisme**, s. m. / **mesmerism**. [***Franz Friedrich Anton Mesmer****, medic de origine germană care a practicat în Franța și Elveția, 1734-1815;* ***-ism****.*] Doctrină și practică medicală la modă în secolele al XVIII-lea - al XIX-lea, elaborată de Fr. Mesmer pornind de la ipoteza existenței unei influențări între organismele umane, reciproce printr-un fluid magnetic. M. poate fi considerat ca un precursor al *psihoterapiei moderne, al nervismului și al *medicinei psihosomatice.

MEȘAJ, s. n. / **méchage**, s. m. / **packing**. [*Fr.* ***méchage****, de la* ***mèche****, din lat.* ***myxa****, de la* ***myxus*** *= cioc la o lampă cu fештilă.*] Umplerea unei cavități din organism cu *meșe. Cavitatea poate fi normală sau patologică.

MEȘĂ, s. f. / **mèche**, s. f. / **wick, pack**. [*Fr.* ***mèche****, din lat.* ***myxa****, de la* ***myxus*** *= cioc la o lampă cu feștilă.*] Bandă sterilă de tifon (uneori din material resorbabil) utilizată cel mai frecvent în scop hemostatic, dar și pentru a permite eliminarea secrețiilor dintr-o plagă sau dintr-o cavitate în care m. este introdusă.

METAANALIZĂ, s. f. / **méta-analyse**, s. f. / **metaanalysis**. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***analysis*** *= rezolvare, de la* ***analyein*** *= a rezolva (****ana*** *= din nou, iarăși;* ***lyein*** *= a distruge).*] Regruparea diferitelor studii statistice efectuate pe loturi mai mici în scopul creșterii numărului de cazuri (bolnavi), devenind astfel posibilă formularea unor concluzii mai generale.

METABIOZĂ, s. f. / **métabiose**, s. f. / **metabiosis**. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***bios*** *= viață;* ***-oză****.*] Dependența unui organism de existența altui organism: comensualism.

METABOLIC, adj. / **métabolique**, adj. / **metabolic**. [*Gr.* ***metaballein*** *= a se schimba.*] Care implică, presupune o transformare în relație cu un proces metabolic. Ex.: boală m., produs m.

METABOLISM, s. n. / **métabolisme**, s. m. / **metabolism**. [*Gr.* ***metabole*** *= schimbare, de la* ***metaballein*** *= a se schimba;* ***-ism****.*] Ansamblul de transformări biochimice și energetice care au loc în organismele vii. Indiferent de nivelul considerat, celular, tisular sau organism întreg, m. cuprinde transformările survenite în diferitele faze ale ciclului vital (creștere, echilibru și involuție). În m. se disting două faze fundamental opuse, care se succedă sau se suprapun continuu: o fază de sinteză, *anabolism, și o alta de degradare, *catabolism.

METABOLISM BAZAL / **métabolisme basal** / **basal metabolism.** M. b. permite aprecierea consumului de oxigen în unitatea de timp și raportat la suprafața cutanată. 1) M. redus la minimum, pentru asigurarea funcțiilor vitale. Variază în relație cu numeroși factori fiziologici (sex, sarcină, menstruație, alimentație etc.), cu climatul și altitudinea, cu o serie de cauze patologice (tulburări endocrine, boli de sânge etc.) sau ca urmare a administrării unor medicamente. 2) Investigație pentru evaluarea consumului energetic al unui subiect în condiții bazale. Deoarece măsurarea directă a consumului real nu este posibilă, acest examen este în prezent mai rar utilizat, având o valoare diagnostică redusă (în trecut, era folosit îndeosebi în diagnosticul distiroidiilor). M. b. se măsoară prin *calorimetrie, impune 14-18 ore de repaus fizic după masă și se exprimă în calorii pe oră și pe metru pătrat de suprafață corporală.

METABOLISM INTERMEDIAR / **métabolisme intermédiaire** / **intermediary metabolism.** Denumire pentru ansamblul reacțiilor enzimatice celulare care transformă moleculele provenite din alimente în molecule utilizabile la nivel celular.

METABOLIT, s. m. / **métabolite**, s. m. / **metabolite**. [*Gr.* ***metabole*** *= schimbare, de la* ***metaballein*** *= a se schimba.*] Compus rezultat într-o etapă intermediară sau finală a unui proces metabolic. În funcție de fazele metabolismului, m. pot fi anaboliți sau cataboliți. V. anabolism și catabolism.

METACARP, s. n. / **métacarpe**, s. m. / **metacarpus. NA: metacarpus.** [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***karpos*** *= pumn.*] Ansamblul celor cinci *metacarpiene care constituie scheletul mâinii (fără degete). V. metacarpiene în tab. anat. - oase.

METACARPIAN, adj. / **métacarpien, -ienne**, adj. / **metacarpal**. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***karpos*** *= pumn.*] Care se referă la *metacarp.

METACARPIENE, s. n. pl. / **os du métacarp, métacarpiens**, s. m. pl. / **metacarpal bones**. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***karpos*** *= pumn.*] V. tab. anat. - oase.

METACERCAR, s. m. / **métacercaire**, s. f. / **metacercaria**. [*Gr.* ***meta*** *- indică transformarea;* ***kerkos*** *= coadă.*] Formă închistată a **Trematodelor* aflată în țesuturile gazdei intermediare.

METACRILAT, s. m. / **méthacrylate**, s. m. / **methacrylate**. [*Gr.* ***methy*** *= băutură fermentată (****hyle*** *= materie); lat.* ***acer*** *= acru; gr.* ***hyle*** *= materie.*] Ester sau sare a acidului metacrilic. M. sunt lichide inflamabile și se polimerizează ușor. Se utilizează la obținerea plexiglasului, iar *m. de metil* este o rășină sintetică folosită în stomatologie și în ortopedie la confecționarea protezelor.

METACROMATIC, adj. / **métachromatique**, adj. / **metachromatic.** [*Gr.* ***meta*** *= indică transformarea;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Despre un colorant definit chimic care, după ce reacționează cu o structură histologică, dobândește o tentă de culoare diferită de culoarea sa proprie. Ex.: albastrul de toluidină colorează în roșu granulațiile *mastocitelor. Ant.: ortocromatic.

METACROMATISM, s. n. / **métachromatisme**, s. m. / **metachromatism.** [*Gr.* ***meta*** *- indică tranformarea;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***-ism****.*] 1) Modificarea culorii pielii și a părului în unele boli sau la vârstnici. 2) Sin.: metacromazie (v.).

METACROMAZIE, s. f. / **métachromasie**, s. f. / **metachromasia.** [*Gr.* ***meta*** *- indică transformarea;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Colorarea unui țesut în mod diferit față de soluția colorantă, probabil prin eliberarea unei baze colorante.

METADONĂ, s. f. / **méthadone**, s. f. / **methadone**. (DCI) Analgezic morfinomimetic, cu acțiune îndelungată, sintetizat în scopul detoxificării organismului în perioada *sevrajului la toxicomanii dependenți de *heroină. Rezultatele nu sunt certe, ci relativ mediocre. Generează toleranță, care se instalează lent, dar sindromul de abstinență este mai puțin grav decât la heroină. M. este utilizată ca analgezic în durerile severe și pentru calmarea tusei cronice. Sin.: Sintalgon®.

METAFAZĂ, s. f. / **métaphase**, s. f. / **metaphase**. [*Gr.* ***meta*** *- indică transformarea;* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] A doua fază a *mitozei, în cursul căreia cromozomii se depun în coroană la ecuatorul celulei pentru a forma *placa ecuatorială.

METAFIZĂ, s. f. / **métaphyse**, s. f. / **metaphysis. NA: metaphysis, pl. metaphyses.** [*Gr.* ***meta*** *- indică transformarea;* ***physis*** *= creștere, de la* ***phyein*** *= a crește.*] Porțiunea unui os lung care face legătura între epifiză și diafiză. La copil, m. are la mijlocul său, transversal, cartilajul de creștere.

METAL, s. n. / métal, s. m. / metal. [*Lat. metallum = metal.*] Element caracterizat prin duritate, maleabilitate, ductilitate și conductibilitate electrică și termică, ionizat pozitiv în soluție. *M. alcaline* monovalente (litiu, sodiu, potasiu, rubidiu și cesiu) au un rol deosebit în organism.

METALOENZIMĂ, s. f. / métallo-enzyme, s. f. / metalloenzyme. [*Lat. metallum = metal; gr. en = în; zyme = ferment, drojdie.*] Enzimă care conține un ion metalic, legat de obicei covalent în lanțul de aminoacizi sau la o grupare prostetică (ex.: hem). Ionii metalici au o funcție similară *coenzimelor. M. cuprind: dehidrogenaza (zinc), acid ascorbicoxidaza (cupru), citocromoxidaza (fier), glutamatmutaza (cobalt), glutationperoxidaza (seleniu), ureaza (nichel), xantinoxidaza (molibden) ș. a.

METALOID, s. n. / métalloïde, s. m. / metalloid. [*Lat. metallum = metal; gr. eidos = formă.*] 1) Orice element având proprietăți metalice și nemetalice. 2) Orice element cu proprietăți diferite de un metal tipic.

METALOPROTEINAZĂ, s. f. / métalloprotéinase, s. f. / metalloproteinase. [*Lat. metallum = metal; gr. protos = primul; -ină; -ază.*] *Proteinază al cărei *situs activ conține un metal, de ex. zinc. V. și metaloenzimă.

METALOTERAPIE, s. f. / métallothérapie, s. f. / metallotherapy. [*Lat. metallum = metal; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] 1) Utilizarea terapeutică a metalelor și a sărurilor acestora. 2) Tratarea bolilor prin aplicarea de metale la nivelul pielii, sub formă de plăci, brățări, inele etc. În această alternativă, m. rămâne o practică empirică, ale cărei rezultate sunt greu de evaluat.

METALOTIONEINĂ, s. f. / métallothionéine, s. f. / metallothionein. [*Lat. metallum = metal; gr. theion = sulf; (protos = primul); -ină.*] Proteină citoplasmatică foarte bogată în *cisteină, existentă în numeroase celule. M. este capabilă să fixeze majoritatea ionilor metalici, asigurând stocarea acestora.

METAMER, s. n. / métamère, s. m. / metamere. [*Gr. meta = după; meros = parte.*] 1) Segment rezultat din diviziunea primitivă a embrionului, denumită *metamerie. 2) Fiecare dintre elementele constitutive ale corpului viermilor anelizi și artropodelor, asemănătoare ca structură și așezate succesiv.

METAMERIE, s. f. / métamérie, s. f. / metamerism. [*Gr. meta = după; meros = parte.*] Diviziunea primitivă a *corzii dorsale a embrionului și a țesuturilor înconjurătoare în segmente sau *metamere. Fiecare segment prezintă un ansamblu de proprietăți proprii, exprimate, de ex., în *m. cutanată. La vertebrate se produce o nouă fragmentare a corzii dorsale, consecutiv căreia rezultă *vertebrele.

METAMERIE CUTANATĂ / métamérie cutanée / skin metamere. Diviziune a suprafeței cutanate în teritorii care corespund, fiecare, unui segment medular primitiv sau neurotom. Această diviziune poate explica repartiția unor tulburări cutanate: anestezii, erupții (din zona zoster) care se află în relație cu o leziune nervoasă, dar nu corespund distribuției unui anumit nerv periferic.

METAMFETAMINĂ, s. f. / methamphétamine, s. f. / methamphetamine. [*Gr. methy = băutură fermentată (hyle = materie); amphi = de ambele părți; lat. aether, gr. aither = aer curat, boltă cerească; gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Derivat metilat al *amfetaminei care exercită un efect mai puternic decât aceasta în stimularea sistemului nervos, de unde tendința de utilizare exagerată. Abuzul de m. a luat o extensie epidemică. Pe lângă dependența pe care o induce, abuzul determină efecte fetale: prematuritate și scăderea greutății nou-născuților.

METAMIELOCIT, s. n. / métamyélocyte, s. m. / metamyelocyte. [*Gr. meta = după; myelos = măduvă; kytos = celulă.*] Celulă a măduvei osoase, intermediară între *mielocit și *granulocit.

METAMORFISM, s. n. / métamorphisme, s. m. / metamorphism. [*Gr. meta - indică transformarea; morphe = formă; -ism.*] Transformarea substanței fundamentale a unui țesut mezenchimatos într-o altă substanță, de regulă anormală.

METAMORFOPSIE, s. f. / métamorphopsie, s. f. / metamorphopsia. [*Gr. meta - indică transformarea; morphe = formă; opsis = vedere, aspect.*] Vedere deformată a obiectelor. Cauze: boli ale retinei, imperfecțiunea mediilor optice, leziuni temporoparietooccipitale ale creierului. Sin.: sindromul "*Alice în Țara Minunilor*".

METAMORFOZĂ, s. f. / métamorphose, s. f. / metamorphosis. [*Gr. meta - indică transformarea; morphosis = formare.*] Ansamblu de transformări pe care le suferă o serie de animale, ca amfibienii și numeroase nevertebrate, în cursul dezvoltării lor de la ieșirea din ou până la stadiul de adult. Ex.: m. broaștei.

METANEFRINĂ, s. f. / métanéphrine, s. f. / metanephrine. [*Gr. methy = băutură fermentată (hyle = materie); (epi = pe) nephros = rinichi; -ină.*] Produs de degradare a *adrenalinei care este excretat în urină, în mod normal, la adult, în concentrație de 0,03-0,69 mmol/mol creatinină. Secreția m. crește în *feocromocitom și *neuroblastom, ca și în stres, sepsis, șoc, cancer metastazat.

METANEFROS, s. n. / métanéphros, s. m. / metanephros. [*Gr. meta = după; nephros = rinichi.*] Partea cea mai caudală a rinichiului embrionar la amniote. Persistă la adult, constituind rinichiul definitiv.

METANOL, s. m. / méthanol, s. m. / methanol. [*Gr. methy = băutură fermentată; -ol.*] Sin.: alcool metilic (v.).

METAPLAZIE, s. f. / métaplasie, s. f. / metaplasia. [*Gr. meta - indică transformarea; plasis = modelare, de la plassein = a forma, a modela.*] Transformarea unui țesut diferențiat în alt țesut diferențiat normal calitativ, dar anormal prin localizarea sa. M. se observă îndeosebi la nivelul țesuturilor epiteliale și conjunctive. Ex.: m. osoasă a unui cartilaj, m. epidermoidă a unei mucoase glandulare. Cauze ale m.: factori microbieni, dezechilibre hormonale, avitaminoze etc.

METAPSIHOLOGIE, s. f. / métapsychologie, s. f. / metapsychology. [*Gr. meta = după; psykhe = suflet; logos = știință.*] Termen propus pentru psihologia teoretică a inconștientului, pornind de la *psihanaliza lui Freud.

METARTERIOLĂ, s. f. / métartériole, s. f. / metarteriole. [*Gr. meta = după; lat. arteriola = arteră mică, dim. de la arteria = arteră.*] Vas de sânge intermediar, ca poziție și structură, între o *arteriolă și un *capilar. Uneori, m. comunică direct cu o venulă printr-un canal preferențial.

METARUBRICIT, s. n. / métarubricyte, s. m. / metarubricyte. [*Gr. meta = după; lat. ruber, -bra, -brum = roșu; gr. kytos = celulă.*] *Normoblast *ortocromatic. Reprezintă ultimul stadiu de dezvoltare a eritrocitului, înainte de eliminarea nucleului. În mod normal se găsește în măduva osoasă, dar poate apărea în sângele periferic în următoarele cazuri: *metastaze la nivelul măduvei, *mielofibroză, anemii din boli cronice, anemii hemolitice.

METASTABIL, adj. / métastable, adj. / metastable. [*Gr. meta = după, indică o poziție tranzitorie; lat. stabilis = imobil, de la stare = a sta în picioare.*] Care prezintă o stabilitate provizorie, temporară. Ex.: *stare m. a unui nucleu atomic*; *stare m. a unui atom*, a cărui stare de excitație persistă în absența unui aport exterior de energie; *nivel m.*, nivel de energie corespunzând unei stări m.

METASTATIC, adj. / métastatique, adj. / metastatic. [*Gr. meta = după, indică o poziție tranzitorie; statikos = care*

oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină] Care aparține *metastazelor sau provine din metastaze. Ex.: focar m., proces m

METASTAZANT, adj. / métastasant, -e, adj. / metastasizing. [*Gr.* ***meta*** *= după, indică o poziție tranzitorie;* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină*] Care determină, generează *metastaze. Ex.: tumoră malignă m.

METASTAZARE, s. f. / métastatisation, s. f. / metastasization. [*Gr.* ***meta*** *= după, indică o poziție tranzitorie;* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină*] Procesul de dezvoltare a *metastazelor. În cazul diseminării metastatice a celulelor maligne, se definesc șapte etape ale procesului: *eliberarea* celulelor neoplazice din tumora primară, *invazia* acestora în stroma interstițială, *traversarea* *membranei bazale și a *endoteliului vascular (cu pătrunderea în vasul sanguin), *transportul* celulelor neoplazice (sanguin sau limfatic), *oprirea* celulelor în rețeaua microvasculară a organului țintă (mediată de "captarea" mecanică - fenomen de *trapping* - și/sau aderarea la peretele vascular) și *extravazarea*, cu traversarea endoteliului vascular, invazia membranei bazale subiacente, urmată de *proliferarea* celulară locală.

METASTAZĂ, s. f. / métastase, s. f. / metastasis. [*Gr.* ***metastasis*** *= deplasare, de la* ***meta*** *= după, indică o poziție tranzitorie,* ***stasis*** *= oprire și* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] 1) În general, termen care denumește procesul de schimbare de sediu al unei boli, folosit pentru orice localizare secundară a unei boli benigne sau maligne, apărută ca urmare a deplasării unui produs patologic rezultat din leziunea primară. Localizarea la distanță reproduce de obicei, analog, leziunea primară. Se pot, deci, observa m. de natură microbiană, parazitară, tumorală. 2) În limbaj curent, termenul desemnează localizarea la distanță a unei tumori maligne primitive, diseminarea celulară fiind pe cale vasculară, sanguină, limfatică sau prin contiguitate. M. rezultate pot fi *locoregionale* (ganglionare, primul ganglion invadat fiind numit *ganglion santinelă) sau la distanță (*m. viscerale*). M. au, în funcție de tipul de neoplasm primar, un sediu preferențial, datorită eliberării unor factori locali la acest nivel, care pot „ghida" deplasarea celulară tumorală (*factori de creștere: PDGF, FGF, TNF, CSF-1; *interleukine: IL-2, IL-3 etc.). Structura lor histologică este fie similară cu tumora primară, fie mai mult sau mai puțin diferențiată (celule cu malignitate diferită). Sin.: cancer (tumoră malignă) secundar(ă).

METATARS, s. n. / métatarse, s. m. / metatarsus. NA: metatarsus. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***tarsos*** *= talpă*] Scheletul anterior al *boltei plantare format din cele cinci *metatarsiene, care se articulează posterior cu oasele *tarsului anterior și anterior cu primele falange ale degetelor piciorului. V. metatarsiene, în tab. anat. - oase.

METATARSALGIE, s. f. / métatarsalgie, s. f. / metatarsalgia. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***tarsos*** *= talpă;* ***algos*** *= durere.*] Durere la nivelul *metatarsului în relație cu diverse cauze: malformații ale *boltei plantare, *fibromatoză locală cu înglobarea nervului intermetatarsian, artropatie metatarsofalangiană etc. *M. Morton*, sin. boală Morton (v.).

METATARSIAN, adj. / métatarsien, -ienne, adj. / metatarsal. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***tarsos*** *= talpă*] Care se referă la metatars.

METATARSIENE, s. n. pl. / os du métatars, métatarsiens, s. m. pl. / metatarsal bones. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***tarsos*** *= talpă*] V. tab. anat. - oase.

METATARSOFALANGIAN, adj. / métatarsophalangien, -ienne, adj. / metatarsophalangeal. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***tarsos*** *= talpă; lat.* ***phalanx, -angis,*** *gr.* ***phalax, -angos*** *= înșiruire de soldați.*] Care aparține *metatarsului și falangelor degetelor de la picioare.

METATIPIC, adj. / métatypique, adj. / metatypical. [*Gr.* ***meta*** *- indică transformarea;* ***typikos*** *= tipic, simbolic, de la* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Despre un neoplasm care reprezintă o *metaplazie a țesutului din care s-a dezvoltat.

METENCEFAL, s. n. / métencéphale, s. m. / metencephalon. NA: metencephalon. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Partea anterioară a *rombencefalului, cuprinzând *cerebelul și *puntea.

METENKEFALINĂ, s. f. / metenképhaline, s. f. / met-enkephalin. Peptid alcătuit din 5 aminoacizi, rezultat din clivajul *proenkefalinei A, cu activitate de neurotransmițător și neuromodulator care afectează comportamentul, fiind implicat, de asemenea, ca mediator al olfacției și al altor forme de percepție senzorială. M. este colocalizată cu *catecolaminele în sistemul simpatic și în medulosuprarenală și prezintă multiple acțiuni la nivel digestiv. De asemenea, este mediatoare a motilității spermatozoizilor. Adițional, participă la stimularea proliferării limfocitare. V. și enkefaline.

METEORISM, s. n. / météorisme, s. m. / meteorism. [*Gr.* ***meteorismos*** *= umflare, de la* ***meteorizein*** *= a ridica în aer și* ***meteoros*** *= ridicat în aer.*] Distensie abdominală prin acumulare de aer în stomac sau în intestin, care determină o senzație de tensiune abdominală, denumită *balonare.

METEOROLABIL, adj. / météorolabile, adj. / meteorolabile. [*Gr.* ***meteoros*** *= ridicat în aer; lat.* ***labilis*** *= care alunecă, de la* ***labi*** *= a aluneca, a cădea.*] Despre un subiect sensibil la variațiile meteorologice.

METEOROPATOLOGIE, s. f. / météoropathologie, s. f. / meteoropathology. [*Gr.* ***meteoros*** *= ridicat în aer;* ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Studiul raporturilor dintre meteorologie și patologie, al stărilor morbide declanșate de factorii climatici naturali.

METEOROTROPISM, s. n. / météorotropisme, s. m. / meteorotropism. [*Gr.* ***meteoros*** *= ridicat în aer;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce; -ism.*] Modificări favorabile sau nefavorabile provocate de acțiunea condițiilor atmosferice asupra organismelor.

METHEMALBUMINĂ, s. f. / méthémalbumine, s. f. / meth(a)-emalbumin. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***albumen, -inis*** *= albuș de ou, de la* ***albus*** *= alb; -ină.*] Combinarea grupării *hem cu albumina în loc de *globină.

METHEMOGLOBINĂ, s. f. / méthémoglobine, s. f. / meth(a)-emoglobin. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***globus*** *= glob; -ină.*] Produs de oxidare a hemoglobinei în care fierul, care a trecut din starea feroasă (Fe^{2+}) în stare ferică (Fe^{3+}), a pierdut capacitatea de fixare a oxigenului. În mod normal, sub 1% din hemoglobină se află în această formă, m. fiind transformată în hemoglobină normală de către methemoglobin-reductază. V. și methemoglobinemie.

METHEMOGLOBINEMIE, s. f. / méthémoglobinémie, s. f. / meth(a)emoglobin(a)emia. [*Gr.* ***meta*** *= după;* ***haima, -atos*** *= sânge; lat.* ***globus*** *= glob; -ină; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Stare patologică determinată de prezența în hematii a unei cantități crescute de *methemoglobină. Semnul clinic principal este cianoza intensă a pielii și a mucoaselor, produsă din cauza incapacității methemoglobinei de a transporta oxigenul. Cianoza poate fi însoțită de anxietate și de dispnee moderată. Se disting: 1) *M. dobândită* prin intoxicații, frecvent profesionale: coloranți derivați ai anilinei (*anilism), clorat de potasiu, derivați nitrați sau cloronitrați, apă contaminată cu *nitriți. 2) *M. congenitală ereditară*, sin.: boală Codounis (v.). V. și tab. const. hematol.

METICILINĂ, s. f. / méticilline, s. f. / meticillin. (DCI) *Penicilină semisintetică (dimetoxifenilpenicilină) rezistentă la *penicilinaza secretată de stafilococii insensibili la benzilpenicilină.

M. este distrusă de acidul clorhidric gastric, de aceea calea de administrare uzuală este cea intramusculară.

METILARE, s. f. / méthylation, s. f. / methylation. [*Gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie.*] Proces chimic de fixare a unei grupări metil pe o moleculă. În organism, m. are rol în detoxifierea unor produşi şi se produce prin intermediul *nucleotidului *metioninei (S-adenozilmetionină).

METILCELULOZĂ, s. f. / méthyl-cellulose, s. f. / methyl-cellulose. [*Gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie; lat.* ***cellula*** *= cămăruţă, dim. de la* ***cella*** *= cămară;* ***oză*** *– indică un glucid.*] (DCI) Eter metilic al *celulozei utilizat pentru prepararea unor forme farmaceutice şi ca laxativ.

METILCOBALAMINĂ, s. f. / méthylcobalamine, s. f. / methylcobalamin. [*Gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie; germ.* ***Kobalt****, var. de la* ***Kobolt*** *= spiriduş al minelor; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină****.*] Sin.: vitamină B_{12} (v.).

METILINDOL, s. m. / β-méthylindole, s. m. / methylindol. Sin.: scatol (v.).

METILMORFINĂ, s. f. / méthylmorphine, s. f. / methylmorphine. [*Gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie;* ***Morpheos*** *= zeul somnului (datorită acţiunii soporifice a drogului;* ***-ină****.*] Sin.: codeină (v.).

METILPREDNISOLON, s. m. / méthylprednisolone, s. f. / methylprednisolone. (DCI) *Gluco-corticoid de sinteză de circa şase ori mai puternic decât *cortizonul, a cărui acţiune *mineralocorticoidă este foarte slabă.

METILTIOURACIL, s. m. / méthyl-tiouracile, s. m. / methyl-tiouracil. (DCI) *Antitiroidian de sinteză care inhibă sinteza şi secreţia hormonilor tiroidieni, administrat *per os*.

METILTRANSFERAZĂ, s. f. / méthyltransférase, s. f. / methyltransferase. [*Gr.* ***methy*** *= băutură fermentată;* ***hyle*** *= materie; lat.* ***transferre*** *= a duce dintr-o parte în alta, de la* ***trans*** *= peste, dincolo,* ***ferre*** *= a duce;* ***-ază****.*] Enzimă care asigură transferul unei grupări metil pe un *substrat, pornind de la un donor de radical metil (S-adenozil-metionină).

METIONINĂ, s. f. / méthionine, s. f. / methionine. $CH_3.S.(CH_2).CH.(NH_2).COOH$, tioaminoacid esenţial monoaminocarboxilic, cu rol în metabolismul intermediar; are efect *lipotrop, iar sub formă activată participă la procesele de *metilare. V. şi tab. const. biochim.

METIS, adj., s. m sau f. / métis, -isse, adj., s. m. ou s. f. / metis, half-breed. [*Fr.* ***métis****, din lat.* ***mixticius*** *= amestecat ca rasă, de la* ***mixtus*** *= amestecat.*] (Organism) care a rezultat din încrucişarea a doi indivizi de rase sau varietăţi diferite, dar aparţinând aceleiaşi specii.

METODA ANTICORPILOR FLUORESCENŢI / méthode des anticorps fluorescents / immuno-fluorescence. Sin.: imunofluorescenţă (v.).

METODĂ, s. f. / méthode, s. f. / method. [*Gr.* ***methodos****, de la* ***meta*** *= după,* ***hodos*** *= cale, drum.*] 1) În general, cale raţională urmată în cunoaşterea sau în demonstrarea unui adevăr. *M. experimentală* constă în observarea fenomenelor, elaborarea unor *ipoteze şi verificarea consecinţelor acestor ipoteze prin *experiment ştiinţific. 2) Ansamblu de reguli care permit însuşirea unei ştiinţe sau a unor tehnici. 3) În medicină, ansamblu de reguli şi date necesare pentru efectuarea unui act medical cu un scop bine determinat: operaţie, diagnostic, tratament, determinări ale unor parametri fiziologici sau biochimici. De obicei, în limbajul medical curent, cuvintele metodă, probă, procedeu, tehnică sunt utilizate ca sinonime.

METODOLOGIE, s. f. / méthodologie, s. f. / methodology. [*Gr.* ***methodos****, de la* ***meta*** *= după,* ***hodos*** *= cale;* ***logos*** *= ştiinţă.*] 1) Ansamblul metodelor şi tehnicilor dintr-un anumit domeniu. 2) Studiu sistematic, prin observaţie, al practicii ştiinţifice şi al metodelor de cercetare utilizate.

METOPIC, adj. / métopique, adj. / metopic. [*Gr.* ***metopon*** *= frunte.*] Care aparţine părţii anterioare, frontale a craniului sau desemnează un craniu cu o sutură mediofrontală.

METOTREXAT, s. m. / méthotrexate, s. m. / methotrexate. (DCI) *Antifolic utilizat îndeosebi în leucemia limfoblastică la copil, în corioepiteliom, ca şi în polichimioterapia diferitelor cancere. Are şi o acţiune *imunodepresoare.

METOXI-IZOBUTIL-IZONITRIL, s. m. / méthoxy-isobutyl-isonitrile, s. m. / methoxy-isobutil-isonitrile. Moleculă vectoare care, după marcarea cu izotopul radioactiv ^{99m}Techneţiu (^{99m}Tc-Sestamibi), se fixează stabil la nivelul celulelor miocardice (în funcţie de potenţialul de repaus de la nivelul mitocondriilor), ceea ce permite studiul scintigrafic al perfuziei miocardice. Spre deosebire, însă, de ^{201}Taliu, se fixează stabil şi, de aceea, studiul redistribuţiei este limitat. În ultima perioadă, utilizările MIBI ca *moleculă vectoare în scintigrafie s-au extins. Abrev.: MIBI.

METRALGIE, s. f. / métralgie, s. f. / metralgia. [*Gr.* ***metra*** *= uter;* ***algos*** *= durere.*] Durere uterină.

METRITĂ, s. f. / métrite, s. f. / metritis. [*Gr.* ***metra*** *= uter;* ***-ită****.*] Inflamaţie a peretelui uterin, cel mai frecvent consecutiv unor leziuni endometriale.

METROPATIE, s. f. / métropathie, s. f. / metropathy. [*Gr.* ***metra*** *= uter;* ***pathos*** *= boală.*] 1) După Aschoff, leziunile neinflamatorii cronice ale uterului. 2) Termen generic pentru orice afecţiune uterină.

METROPERITONITĂ, s. f. / métropéritonite, s. f. / metroperitonitis. [*Gr.* ***metra*** *= uter; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde;* ***-ită****.*] Inflamaţie uterină cu extindere peritoneală.

METRORAGIE, s. f. / métrorragie, s. f. / metrorrhagia. [*Gr.* ***metra*** *= uter;* ***rhegnynai*** *= a ţâşni, a izbucni.*] Hemoragie uterină produsă în perioada dintre *menstruaţii, fără nici o relaţie cu acestea, sau după *menopauză.

METROREE, s. f. / métrorrhée, s. f. / metrorrh(o)ea. [*Gr.* ***metra*** *= uter;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Scurgere apoasă, mucoasă sau purulentă, provenind din uter.

MEZANGIAL, adj. / mésangial, -ale, -aux, adj. / mesangial. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***angeion*** *= vas.*] Referitor la *mezangiu. Var.: mesangial.

MEZANGIU, s. n. / mésangium, s. m. / mesangium. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***angeion*** *= vas.*] Ţesut dispus sub forma unei membrane subţiri care serveşte ca suport capilarelor de la nivelul *glomerulului renal. Var.: mesangiu.

MEZAORTITĂ, s. f. / mésaortite, s. f. / mesaortitis. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***aorte*** *= aortă, de la* ***aeirein*** *= a ridica în aer şi* ***aer****,* ***-os*** *= aer;* ***-ită****.*] Inflamaţie a tunicii medii aortice, cu punct de plecare în *vasa vasorum*.

MEZARTERITĂ, s. f. / mésartérite, s. f. / mesarteritis. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră;* ***-ită****.*] Inflamaţia tunicii medii a arterelor.

MEZAXON, s. m. / mésaxone, s. m. / mesaxon. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***axon*** *= axă.*] Lamelă subţire constituită prin invaginarea membranei plasmatice a *celulei Schwann în jurul unui axon mielinic sau amielinic. V. şi mielină.

MEZENCEFAL, s. n. / mésencéphale, s. m. / mesencephalon. NA: mesencephalon. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Porţiune a *encefalului care include pedunculii cerebrali, pedunculii cerebeloşi superiori şi tuberculii cvadrigemeni şi este traversată de apeductul cerebral (Sylvius). M. este situat deasupra punţii. Sin. (vechi, desuet): creier mijlociu.

MEZENCHIM, s. n. / mésenchyme, s. m. / mesenchyma. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***enkhyma, -atos*** *= infuzie, de la* ***enkhein***

= *a vărsa, a răspândi.*] Țesut conjunctiv embrionar nediferențiat, format din *mezoderm, alcătuit din celule stelate care migrează în diferite părți ale organismului unde formează cea mai mare parte a scheletului și a țesutului conjunctiv, elementele sângelui, vasele sanguine și limfatice, ca și mușchii viscerali (netezi).

MEZENCHIMAL, adj. / mésenchymale, adj. / mesenchymal. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***enkhyma, -atos*** = *infuzie, de la* ***enkhein*** = *a vărsa, a răspândi.*] Care aparține *mezenchimului.

MEZENCHIMOM s. n. / mésenchymome, s. m. / mesenchymoma. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***enkhyma, -atos*** = *infuzie, de la* ***enkhein*** = *a vărsa, a răspândi;* ***-oma.***] Tumoră mezenchimală compusă din două sau mai multe tipuri de elemente celulare neasociate, excluzând țesutul fibros. Poate fi malign sau benign.

MEZENTER, s. n. / mésentère, s. m. / mesentery. NA: mesenterium. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***enteron*** = *intestin.*] Denumire generică pentru repliurile membranoase care leagă diferite organe la peretele abdominal sau la alte organe. De obicei, termenul se folosește cu referire la repliul peritoneal care leagă intestinul subțire, îndeosebi jejunul și ileonul, la peretele abdominal posterior și care conține în grosimea sa vasele mezenterice superioare, ca și principalele ramuri ale acestora, canalele și ganglionii limfatici care drenează chiliferele și plexul nervos mezenteric. Alte ex. de m.: m. colonului (*mezocolon), m. trompei uterine (*mezosalpinx). Sin.: mezou.

MEZENTERITĂ, s. f. / mésentérite, s. f. / mesenteritis. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***enteron*** = *intestin;* ***-ită.***] Inflamația mezenterului. Poate provoca îngroșarea, scleroza și retracția mezenterului, care determină uneori distorsiunea anselor intestinale.

MEZIAL, adj. / mésial, -ale, -aux, adj. / mesial. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc.*] Termen opus celui de *distal, utilizat în stomatologie pentru acea parte a arcadei dentare sau a unui dinte situată spre planul mediosagital al feței.

MEZIOVESTIBULOOCLUZAL, adj. / mésio-vestibulo-occlusal, -ale, -aux, adj. / mesio-vestibulo-occlusive. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc; lat.* ***vestibulum*** = *intrare;* ***occludere*** = *a închide, de la* ***claudere*** = *a închide.*] Raportat la fețele *mezială, vestibulară (bucală) și ocluzală ale unui molar sau premolar.

MEZOBILIFUSCINĂ, s. f. / mésobilifuscine, s. f. / mesobilifuscin. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc; lat.* ***bilis*** = *bilă;* ***fuscus*** = *negru, brun;* ***-ină.***] Compus dipirolic format în cursul degradării *pigmenților biliari și excretat în urină și materiile fecale în unele cazuri de *icter.

MEZOBILIRUBINOGEN, s. m. / mésobilirubinogène, s. m. / mesobilirubinogen. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc; lat.* ***bilis*** = *bilă;* ***ruber, -bra, -brum*** = *roșu;* ***-ină;*** *gr.* ***gennan*** = *a produce.*] Produs de hidrogenare a *pigmenților biliari (*bilirubină) format în *ileonul terminal sub acțiunea florei bacteriene.

MEZOBLAST, s. n. / mésoblaste, s. m. / mesoblast. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***blastos*** = *germen.*] Sin.: mezoderm (v.).

MEZOCARDIE, s. f. / mésocardie, s. f. / mesocardia. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***kardia*** = *inimă.*] Malpoziție cardiacă pe linia mediană.

MEZOCEFAL, adj. / mésocéphale, adj. / mesocephalon. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***kephale*** = *cap.*] Despre craniul care are o formă intermediară între *brahicefal și *dolicocefal. Var.: mezocefalic.

MEZOCEFALIC. Var. pentru mezocefal (v.).

MEZOCOLON, s. n. / mésocôlon, s. m. / mesocolon. NA: mesocolon. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***kolon*** = *intestin gros.*] *Mezou care conectează colonul cu peretele abdominal posterior. Conține vase sanguine, filete nervoase, vase limfatice și ganglioni limfatici și se împarte în: m. ascendent, m. descendent, m. transvers, m. sigmoid, în funcție de regiunile colonului.

MEZOCOLOPEXIE, s. f. / mésocolopexie, s. f. / mesocolopexy. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***kolon*** = *intestin gros;* ***pexis*** = *fixare.*] Fixarea mezocolonului la peretele abdominal.

MEZODERM, s. n. / mésoderme, s. m. / mesoderm. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***derma, -atos*** = *piele.*] Foiță embrionară situată între ectoderm și endoderm. Din m. derivă: țesuturile de susținere, mușchii, organele genitourinare, sistemul cardiovascular, sângele și epiteliul cavității pleuroperitoneale. Sin.: mezoblast.

MEZODERMOZĂ, s. f. / mésodermose, s. f. / mesodermopathy. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***derma, -atos*** = *piele;* ***-oză.***] Boală în care sunt afectate electiv țesuturile ce provin din *mezoderm. Frecvent, m. sunt de natură virală. Ex.: *boala Nicolas-Favre.

MEZODIASTOLIC, adj. / mésodiastolique, adj. / mesodiastolic. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***diastole*** = *dilatare, de la* ***diastellein*** = *a lărgi.*] Care se produce sau se referă la mijlocul *diastolei. Ex.: suflu m.

MEZOGASTRU, s. n. / mésogastre, s. m. / mesogaster, mesogastrium. NA: mesogastrium. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***gaster, gastros*** = *stomac.*] Regiune a abdomenului. V. și abdomen.

MEZOGNAȚIE, s. f. / mésognathie, s. f. / mesognathy. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***gnathos*** = *falcă, maxilar.*] Dezvoltare a *mandibulei în armonie cu dimensiunile feței și ale craniului.

MEZOMELIC, adj. / mésomélique, adj. / mesomelic. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***melos*** = *extremitate, membru.*] Referitor la segmentul mediu (mijlociu) al unui membru.

MEZOMER, s. n. / mésomère, s. m. / mesomere. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***meros*** = *parte.*] Zona mijlocie a *mezodermului.

MEZOMERIE, s. f. / mésomérie, s. f. / mesomery. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***meros*** = *parte.*] Proprietate a moleculelor ce pot prezenta simultan mai multe tipuri de legături chimice care corespund la aceeași formulă chimică. Ex.: *benzenul poate fi reprezentat prin 14 configurații diferite, care corespund aceleiași formule.

MEZOMORF, adj. / mésomorphe, adj. / mesomorphic. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***morphe*** = *formă.*] 1) Cu corpul alcătuit predominant din țesuturi care provin din *mezoderm. 2) Proporționare individuală morfologică echilibrată.

MEZON, s. m. / méson, s. m. / meson. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc.*] Particulă elementară instabilă, cu masa cuprinsă între cea a electronului și cea a protonului. Poate avea sarcină electrică (egală în valoare absolută cu a electronului) pozitivă, negativă sau poate fi neutru. Există *m.* μ (miuoni), *m.* π (pioni) și *m. k* (kaoni), care pot fi identificați în reacțiile nucleare declanșate de particule de mare energie sau în razele cosmice.

MEZONEFROM, s. n. / mésonéphrome, s. m. / mesonephroma. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***nephros*** = *rinichi;* ***-oma.***] Tumoră malignă a tractului genital feminin formată din resturile *mezonefrosului.

MEZONEFROS, s. n. / mésonéphros, s. m. / mesonephros. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***nephros*** = *rinichi.*] Organul excretor al embrionului. Reprezintă stadiul secund al dezvoltării rinichilor, la adult persistând doar țesut rezidual din m.

MEZOPIC, adj. / mésopique, adj. / mesopic. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc;* ***ops, opos*** = *vedere, văz.*] Termen care calificã domeniul sensibilității retiniene ce corespunde vederii crepusculare. V. și fotopic, scotopic.

MEZOSALPINX, s. n. / mésosalpinx, s. m. / mesosalpinx. NA: mesosalpinx. [*Gr.* ***mesos*** = *la mijloc; lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** = *trompetă, trompă.*] *Mezoul trompei uterine; se inseră la partea superioară a *ligamentului larg.

MEZOSIGMOID, s. n. / mésosigmoïde, s. m. / mesosigmoid. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc; = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă.*] Pliu peritoneal care leagă curbura sigmoidală la peretele abdominal posterior.

MEZOSIGMOIDOPEXIE, s. f. / mésosigmoïdopexie, s. f. / mesosigmoidopexy. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc; = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea *mezosigmoidului în cazul *prolapsului rectal.

MEZOSISTOLIC, adj. / mésosystolique, adj. / mesosystolic. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***systole*** *= contracție.*] Care se produce sau are legătură cu mijlocul *sistolei. Ex.: suflu m.

MEZOTELIOM, s. n. / mésothéliome, s. m. / mesothelioma. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc; (****epi*** *= pe)* ***thele*** *= mamelon, ridicătură;* ***-oma.***] Tumoră localizată sau difuză, benignă sau malignă, dezvoltată din *mezoteliul membranelor seroase (pleură, pericard, peritoneu). Se însoțește frecvent de un *epanșament. În cazul dezvoltării la nivelul seroaselor articulare se numește *sinovialom.

MEZOTELIU, s. n. / mésothélium, s. m. / mesothelium. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc; (****epi*** *= pe)* ***thele*** *= mamelon, ridicătură.*] *Endoteliul tunicilor seroase, situat pe fața internă a acestora, în monostrat.

MEZOTERAPIE, s. f. / mésothérapie, s. f. / mesotherapy. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Procedeu terapeutic constând dintr-o serie de microinjectări simultane, în derm și hipoderm, a unor cantități mici de medicamente ca: procaină, antibiotice, vasodilatatoare, vitamine, vaccinuri etc. Injecțiile se efectuează de obicei cu ajutorul unui instrument prevăzut cu un anumit număr de ace fine și scurte. Situată, ca principiu, între *homeopatie și *alopatie, metoda este recomandată în tratamentul local al *celulitei, al unor forme de *reumatism, boli infecțioase sau alergice ale căilor respiratorii, *migrene, unele tulburări cardiovasculare etc.

MEZOU, s. n. / méso, s. m. / mesentery. NA: mesentery. [*Gr.* ***mesos*** *= la mijloc.*] Sin.: mezenter (v.).

MIALGIE, s. f. / myalgie, s. f. / myalgia. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***algos*** *= durere.*] Durere musculară spontană sau provocată prin palpare. Sin.: miodinie.

MIALGIE EPIDEMICĂ / myalgie épidémique / epidemic pleurodynia. Sin.: boală din Bornholm (v.).

MIASTENIE, s. f. / myasthénie, s. f. / myasthenia. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***astheneia*** *= slăbiciune, de la* ***a*** *- priv.,* ***sthenos*** *= forță.*] 1) Oboseală musculară. Sin.: astenie musculară. 2) *M. gravă*, sin.: *myasthenia gravis* (v.).

MIATONIE, s. f. / myatonie, s. f. / myatonia. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***a*** *- priv.;* ***tonos*** *= tensiune.*] Sin.: amiotonie (v.).

MIATROFIE, s. f. / myatrophie, s. f. / myatrophy. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***a*** *- priv.;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Sin.: amiotrofie (v.).

MIAZĂ, s. f. / myiase, s. f. / myiasis. [*Gr.* ***myio*** *= muscă; -ază.*] 1) Boală parazitară provocată de infectarea organismului cu larve de insecte, îndeosebi ale diferitelor specii de muște (*diptere) și, în general, insecte care nu înțeapă. Larvele pătrund îndeosebi în piele (furuncule) sau la nivelul unor cavități naturale (urechi – *otomiaza*, nas – *nazomiaza*), unde pot provoca leziuni grave însoțite de dureri intense. Frecvent, leziunile provocate de larve se infectează cu bacterii. 2) Parazitism obligatoriu sau facultativ, specific sau accidental, animal sau uman prin larve de insecte diptere.

MIAZĂ CUTANATĂ / myiase cutanée / myiasis dermatosa. *Miază cu localizare subcutanată a larvelor unor *diptere diverse.

MIBI / MIBI / MIBI. Abrev. utilizată în mod curent pentru metoxi-izobutil-izonitril (v.).

MICA CIRCULAȚIE / petite circulation, circulation pulmonaire / pulmonary circulation, lesser circulation. V. circulație sanguină.

MICA TUBEROZITATE A HUMERUSULUI / petit tubérosité de l'humerus / lesser tuberosity of the humerus. NA: tuberculum minus humeri. Sin.: trohin (v.).

MICELĂ, s. f. / micelle, s. f. / micelle, pl. micellae. [*Lat.* ***mica*** *= bucățică, particulă.*] Agregat molecular cu dimensiuni mici, format din molecule identice care prezintă o regiune polară (hidrofilă) și una cu radical alchil (hidrofobă). Plasate într-un mediu lichid polar (apă) sau apolar (benzen), aceste molecule au tendința de asociere și ordonare, orientându-se cu partea hidrofilă sau hidrofobă spre exterior. O m. poate fi sferică, cilindrică sau planară. Prezența unor m. în soluție este caracteristică *soluțiilor coloidale. Ionii adsorbiți, stratul de molecule de apă de hidratare și conținutul său ionic fac parte din m. și se deplasează cu aceasta.

MICELIU, s. n. / mycélium, s. m. / mycelium. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***helos*** *= unghie.*] Sistem de filamente subțiri, mai mult sau mai puțin ramificate, provenind din spori și constituind aparatul vegetativ al majorității ciupercilor.

MICETISM, s. n. / mycétisme, s. m. / mycetismus. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-ism.***] Intoxicație cu ciuperci.

MICETOM, s. n. / mycétome, s. m. / mycetoma. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-oma.***] Pseudotumoră inflamatorie cu evoluție cronică, localizată subcutanat, în profunzime, îndeosebi la nivelul labei piciorului sau al membrelor inferioare. La nivelul m. se formează fistule în care este localizat agentul patogen sub formă de filamente aglomerate în granule a căror culoare, dimensiuni și consistență variază în funcție de specie. M. sunt determinate de două categorii de agenți patogeni: 1) *M. actinomicozic*, cauzat de o bacterie filamentoasă din clasa **Actinomycetes*, ca și de microorganismele din genurile **Nocardia* și **Streptomyces*. 2) *M. fungic*, al cărui agent patogen este o ciupercă microscopică veritabilă. V. și maduromicoză.

MICOBACTERIE, s. f. / mycobactérie, s. f. / mycobacterium. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston.*] Bacterie ce aparține genului **Mycobacterium*.

MICOBACTERIOZĂ, s. f. / mycobactériose, s. f. / mycobacteriosis. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***bakterion****, dim. de la* ***bakteria*** *= baston;* ***-ozǎ.***] Termen generic pentru toate tipurile de infecții provocate la om de genul bacterian **Mycobacterium*, aparținând familiei **Mycobacteriaceae*. V. lepră și tuberculoză.

MICOLOGIE, s. f. / mycologie, s. f. / mycology. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***logos*** *= știință.*] Știință ce are ca obiect studiul ciupercilor microscopice (fungi): clasificare, cultivare, biologie.

MICOLOGIE MEDICALĂ / mycologie médicale / medical mycology. Știință care se ocupă atât cu studiul fungilor patogeni (care produc boli), cât și cu al bolilor produse de aceștia.

MICOSTATIC, adj., s. n. / mycostatique, adj., s. m. / mycostatic. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***statikos*** *= care oprește, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Sin.: fungistatic (v.).

MICOTIC, adj. / mycotique, adj. / mycotic. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă.*] Care este cauzat sau afectat de ciuperci microscopice, care se referă la *micoză.

MICOTOXICOZĂ, s. f. / mycotoxicose, s. f. / mycotoxicosis. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ozǎ.***] Intoxicație determinată de ciuperci microscopice care se dezvoltă pe alimente.

MICOTOXINĂ, s. f. / mycotoxine, s. f. / mycotoxin. [*Gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful*

săgeților, de la **toxon** *= săgeată; -ină.*] Toxină elaborată de unele ciuperci microscopice.

MICOZĂ, s. f. / mycose, s. f. / mycosis. [*Gr.* **mykes, myketos** *= ciupercă; -oză.*] Denumire pentru ansamblul manifestărilor provocate de prezența ciupercilor microscopice în organism.

MICOZIS FUNGOID / mycosis fongoïde / mycosis fungoides. Granulomatoză din grupul hematodermiilor, cu tumori cutanate de mărimi diferite, de consistență moale, roșii-închise, brune; evoluția continuă cu stadiul cașectic, final. Sin.: granulom fungoid.

MICROABCES, s. n. / microabcès, s. m. / micro-abscess. [*Gr.* **mikros** *= mic; lat.* **abscessus,** *de la* **ab** *= îndepărtat de,* **cedere** *= a trece, a se duce.*] Termen nespecific pentru agregarea în focare mici a neutrofilelor, care poate apărea în diferite stări patologice, îndeosebi la nivelul pielii (ex.: *micozis fungoid, *psoriazis, *pemfigus bulos) sau, mai rar, în țesuturile perivasculare din plămâni (ex.: *boala Wegener).

MICROABCES MUNRO / microabcès de Munro / Munro's microabscess. [*William J. Munro, dermatolog australian, sec. XIX.*] Colecție microscopică formată din polimorfonucleare, situată la nivelul stratului cornos al pielii în *psoriazis.

MICROAEROFIL, adj. / microaérophile, adj. / microaerophilic. [*Gr.* **mikros** *= mic; lat.* **aer, -eris,** *gr.* **aer, -os** *= aer; gr.* **philos** *= prieten, de la* **philein** *= a iubi.*] Despre bacteriile capabile să se multiplice doar în prezența oxigenului la o presiune mică, inferioară presiunii atmosferice.

MICROALBUMINURIE, s. f. / microalbuminurie, s. f. / microalbuminuria. [*Gr.* **mikros** *= mic; lat.* **albumen, -inis** *= albuș de ou, de la* **albus** *= alb; -ină; gr.* **ouron** *= urină.*] Creștere discretă dar patologică a eliminării urinare de albumină. Poate fi detectată numai prin metode ultrasensibile imuno-chimice și exprimă debutul unei nefropatii. Concentrația albuminei în m. este de 30-300 mg/24 h.

MICROANALIZĂ, s. f. / microanalyse, s. f. / microanalysis. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **analysis** *= rezolvare, de la* **analyein** *= a rezolva (***ana** *= din nou, iarăși;* **lyein** *= a distruge).*] 1) Analiza unor cantități infime de materie. 2) Utilizarea opticii electronice și analizei spectrale a radiațiilor X în studiul distribuției unor elemente chimice la nivelul structurilor biologice. V. și microsondă.

MICROANEVRISM, s. n. / microanévrisme, s. m. / microaneurysm. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **aneurysma** *= lărgire, dilatație, de la* **aneurynein** *= a dilata.*] *Anevrism de dimensiuni mici, microscopic.

MICROANGIOGRAFIE, s. f. / microangiographie, s. f. / microangiography. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **angeion** *= vas;* **graphein** *= a scrie.*] Punerea în evidență, *in vivo* și pe piesele anatomopatologice, a vaselor mici, după mărirea de câteva sute de ori a filmelor radiografice sau prin observarea la microscop a preparatelor.

MICROANGIOPATIE, s. f. / microangiopathie, s. f. / microangiopathy. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **angeion** *= vas;* **pathos** *= boală.*] Orice proces patologic de la nivelul vaselor capilare.

MICROANGIOPATIE TROMBOTICĂ / microangiopathie thrombotique / thrombotic thrombocytopenic purpura, Moschowitz' disease. Termen ce desemnează leziunea caracteristică din *purpura trombocitopenică trombotică. V. și boală Baehr-Schiffrin.

MICROANGIOPATIE TROMBOTICĂ RENALĂ / microangiopathie thrombotique rénale / h(a)emolytic-uremic syndrome. Ansamblu de leziuni renale analoge celor din *purpura trombocitopenică trombotică (tromboze fibrinoide arteriolare și glomerulare, apariția de spații clare intermembrano-endoteliale la nivelul glomerulilor) predominând la nivel renal și determinând, ca expresie clinică, un sindrom hemolitic și uremic. V. și sindrom hemolitic-uremic.

MICROANGIOSCOPIE, s. f. / microangioscopie, s. f. / microangioscopy. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **angeion** *= vas;* **skopia** *= examinare, de la* **skopein** *= a examina.*] Sin.: capilaroscopie (v.).

MICROB, s. m. / microbe, s. m. / microbe. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **bios** *= viață.*] Sin.: microorganism (v.).

MICROBIAN, adj. / microbien, -enne, adj. / microbial. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **bios** *= viață.*]. Care este în relație cu microbii; care este cauzat de microbi.

MICROBIOLOGIE, s. f. / microbiologie, s. f. / microbiology. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **bios** *= viață;* **logos** *= știință.*] Știință destinată studiului organismelor microscopice (virusuri, bacterii, alge, levuri și protozoare) care trăiesc ca saprofite sau parazite la nivelul altor organisme, animale sau vegetale. Prima direcție conturată clar din m. a fost *m. medicală*, ramură a medicinei consacrată identificării și studiului microorganismelor patogene, ca și al mijloacelor de combatere a acestora. M. se află în strânsă relație cu biochimia, genetica, imunologia, biologia moleculară și epidemiologia.

MICROBLAST, s. n. / microblaste, s. m. / microblast. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **blastos** *= germen.*] 1) Celulă sanguină imatură. 2) Globul roșu anucleat, mic.

MICROBLEFARIE, s. f. / microblépharon, s. m. / microblepharia. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **blepharon** *= pleoapă.*] Pleoape foarte mici.

MICROCAPSULĂ, s. f. / microcapsule, s. f. / microcapsule. [*Gr.* **mikros** *= mic; lat.* **capsula** *= cutie mică, dim. de la* **capsa** *= cutie.*] Formă farmaceutică solidă, din clasa vectorilor de medicamente din prima generație, obținută prin microîncapsulare, adică prin acoperirea unor particule minuscule, solide sau lichide, cu un strat subțire de gelatină sau cu un polimer. M. au diametre variate (1-100 µm) și o grosime a peretelui de 1-50 µm, conținutul medicamentos reprezentând circa 60% din greutatea totală. Sunt utilizate ca atare sau pentru fabricarea altor forme farmaceutice (ex.: comprimate).

MICROCARCINOM, s. n. / microcarcinome, s. m. / microcarcinoma. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **karkinoma,** *de la* **karkinos** *= rac, cancer.*] *Epiteliom de dimensiuni mici (cu diametrul de câtiva milimetri) care prezintă toate caracteristicile epiteliomului obișnuit, dar, deoarece are un caracter microinvaziv (*microinvazie), impune indicații terapeutice diferite de cele utilizate în cazul unui epiteliom franc. V. și microinvazie.

MICROCARDIE, s. f. / microcardie, s. f. / microcardia. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **kardia** *= inimă.*] Dimensiuni mici ale inimii în raport cu talia și greutatea subiectului considerat.

MICROCEFALIE, s. f. / microcéphalie, s. f. / microcephaly. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **kephale** *= cap.*] Craniu cu dimensiuni inferioare datelor antropometrice corespunzătoare vârstei, prin *sinostoza prematură a suturilor craniene.

MICROCHIRURGIE, s. f. / microchirurgie, s. f. / microsurgery. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **kheirourgia** *= lucru efectuat manual, de la* **kheir, -iros** *= mână,* **ergon** *= lucru și* **ergein** *= a lucra.*] Chirurgie practicată utilizând microscopul operator, în intervențiile asupra unor structuri sau detalii ale unor organe a căror observație directă este imposibilă. Ex.: o serie de intervenții din neurochirurgie și oftalmologie, chirurgia urechii medii, microanastomoze vasculare, reimplantări ale degetelor etc.

MICROCINEMATOGRAFIE, s. f. / microcinématographie, s. f. / microcinematography, cinematomicrography. [*Gr.* **mikros** *= mic;* **kinema, -atos** *= mișcare, de la* **kinein** *= a mișca;* **graphein** *= a scrie.*] Aplicarea metodelor cinematografice pentru studiul microscopic al celulelor, permițând, prin succesiunea de imagini accelerate sau încetinite, analiza a numeroase fenomene care altfel ar trece neobservate.

MICROCIRCULAȚIE, s. f. / microcirculation, s. f. / microcirculation. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***circulatio, -onis*** *= orbită, de la* ***circulari*** *= a forma un cerc în jurul său și* ***circulus*** *= cerc.*] Fluxul sanguin în vasele de calibru foarte mic: *arteriole, *capilare și *venule. Capilarele reprezintă teritoriul cel mai vast al m., iar *endoteliul capilar are rol important datorită permeabilității selective pentru apă și pentru o serie de molecule lipofile, ca și prin producerea locală a unor mediatori chimici vasoactivi.

MICROCIT, s. n. / microcyte, s. m. / microcyte. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kytos*** *= celulă.*] Globul roșu cu diametrul sub 5 μm.

MICROCITAR, adj. / microcytaire, microcytique, adj. / microcytic. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kytos*** *= celulă.*] Care se referă la *microcite. Var.: microcitic.

MICROCITEMIE, s. f. / microcytémie, s. f. / microcyth(a)emia. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kytos*** *= celulă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența de *microcite în sânge, care se constată în unele anemii, îndeosebi în *anemia microcitară.

MICROCITIC. Var. pentru microcitar (v.).

MICROCITOZĂ, s. f. / microcytose, s. f. / microcytosis. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Diminuarea *volumului globular mediu sub 80 μm^3.

MICROCLIMAT, s. n. / microclimat, s. m. / microclimate. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat.* ***clima, -tis,*** *din gr.* ***klima, -atos*** *= înclinația soarelui, de unde latitudine, climat.*] Totalitatea condițiilor de climă (temperatură, umiditate, curenți de aer) particulare unui spațiu mic (locuință, loc de muncă).

MICROCOC, s. m. / microcoque, s. m. / micrococcus. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kokkos*** *= boabă.*] Microorganism grampozitiv din genul bacterian *Micrococcus*, familia **Micrococcaceae*, de obicei nepatogen, saprofit al tubului digestiv, al tegumentelor sau al mucoaselor.

MICROCOCCACEAE / Micrococcaceae / Micrococcaceae. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kokkos*** *= boabă.*] Bacterii din ordinul *Eubacteriales*, de formă sferoidală, aerobe sau anaerobe. Sunt saprofite sau parazite, uneori patogene.

MICROCORIE, s. f. / microcorie, s. f. / microcoria. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kore*** *= pupilă.*] Anomalie congenitală: pupile foarte mici, sub 2 mm diametru. M. se observă îndeosebi în *sindromul Marfan.

MICROCORNEE, s. f. / microcornée, s. f. / microcornea, anterior microphthalmus. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat. medievală* ***tunica cornea,*** *din lat.* ***corneus*** *= de corn și* ***cornu, -us*** *= corn.*] Dimensiuni mici ale corneei (sub 10 mm), fără alterarea transparenței. M. se asociază frecvent cu *microftalmie, cu anomalii ale unghiului iridocorneean, *colobom uveal sau *cataractă congenitală.

MICROCOSMOS, s. n. / microcosme, s. m. / microcosm. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***kosmos*** *= ordinea universului, univers.*] Reprezentare redusă a Universului. Alte semnificații: 1) *M. uman*: omul, considerat ca o reprezentare redusă a Universului; lumea interioară a omului. 2) *M. celular*: ansamblul structurilor și funcțiilor celulare, ca fundament al vieții.

MICRODACTILIE, s. f. / microdactylie, s. f. / microdactylia, microdactyly. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***daktylos*** *= deget.*] Prezența unor degete anormal de mici la nivelul mâinilor sau picioarelor, ca urmare a opririi dezvoltării sau prin absența congenitală a unei falange.

MICRODREPANOCITOZĂ, s. f. / microdrépanocytose, s. f. / microdrepanocytic an(a)emia. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***drepanon*** *= seceră;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Sin.: boală Silvestroni-Bianco (v.).

MICRODONȚIE, s. f. / microdontie, s. f. / microdontia, microdontism. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Oprirea dezvoltării unuia sau mai multor dinți, care prezintă la adult dimensiunile din perioada copilăriei.

MICROELECTROD, s. m. / microélectrode, s. f. / microelectrode. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***hodos*** *= cale, drum.*] Electrod foarte fin, metalic sau din sticlă, util în electrofiziologie, în măsurarea biopotențialelor celulare.

MICROELEMENT, s. n. / micro-élément, s. m. / microelement. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat.* ***elementum*** *= element.*] Sin.: oligoelement (v.).

MICROESTEZIE, s. f. / micro-esthésie, s. f. / micro(a)esthesia. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Tulburare de sensibilitate care constă în recepția diminuată a volumului și masei obiectelor.

MICROEVOLUȚIE, s. f. / micro-évolution, s. f. / microevolution. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat.* ***evolutio, -onis*** *= derularea sulului unui volum, de la* ***evolvere*** *= a rostogoli și* ***volvere*** *= a rula.*] Component al procesului evolutiv ce se desfășoară în cadrul structurilor infraspecifice, la nivelul populațiilor unei specii. Constă în procese evolutive elementare, cu schimbarea concentrației genelor în populațiile speciei respective.

MICROFAG, s. n. / microphage, s. m. / microphage. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***phagein*** *= a mânca.*] Termen vechi, introdus de Mecinikov, care mai poate fi utilizat cu două semnificații: 1) Granulocitul neutrofil migrat în țesuturi; 2) Fagocit mic.

MICROFAKIE, s. f. / microphakie, s. f. / microphakia. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***phakos*** *= linte, lentilă.*] *Cristalin de dimensiuni mai mici decât cele normale.

MICROFILAMENTE, s. n. pl. / microfilaments, s. m. pl. / microfilaments. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat.* ***filamentum*** *= țesătură în fir.*] Rețea fibrilară a *citoscheletului alcătuită prin asamblarea moleculelor de *actină, care formează filamente de 6 nm în medie, vizibile în microscopie electronică. În multe celule, m. sunt grupate sub plasmalemă, formând o rețea tridimensională (denumită și cortex) cu caracteristicile unui gel, cu rol în deformarea celulei. Proteina componentă a m., actina, este formată din subunități globulare a câte 375 de aminoacizi, fiecare lanț legând covalent o moleculă de ATP. Gena codificatoare pentru această formă a actinei este pe cromozomul 7. Subunitățile globulare izolate constituie actina G, iar regruparea lor reprezintă actina F. M. sunt legate în citoplasmă prin proteine de reticulare, îndeosebi prin filamină și prin proteina de legare a actinei (ABP – *actin binding protein*). Această organizare poate fi disociată prin acțiunea proteinelor de fragmentare, ca *gelsolina. Procesul menționat are rol funcțional. De ex., când o celulă primește un semnal extracelular, gelsolina modifică rețeaua de m. din cortex, ceea ce facilitează deformarea celulei, utilă îndeosebi în *fagocitoză.

MICROFILARIE, s. f. / microfilarie, s. f. / microfilaria. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat.* ***filum*** *= fir.*] Forma embrionară a *filariei.

MICROFTALMIE, s. f. / microphtalmie, s. f. / microphthalmia, microphthalmus. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Anomalie congenitală constând în diminuarea moderată sau severă a dimensiunii *globului ocular. Poate afecta unul sau ambii ochi. M. poate fi asociată cu opacifierea corneei și a cristalinului, ca și cu alte malformații oculare.

MICROGASTRIE, s. f. / microgastrie, s. f. / microgastria. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Dezvoltare insuficientă a stomacului.

MICROGENIE, s. f. / microgénie, s. f. / microgenia. [*Gr.* ***mikros*** *= mic;* ***genys*** *= obraz.*] Hipoplazie mandibulară, congenitală sau câștigată; conduce la opistogenie (ștergerea reliefului mentonier). Sin.: față "de pasăre".

MICROGIRIE, s. f. / microgyrie, s. f. / microgyria. [*Gr.* ***mikros*** *= mic; lat.* ***gyrus,*** *gr.* ***gyros*** *= cerc.*] *Circumvoluții cerebrale foarte mici.

MICROGLIE, s. f. / microglie, s. f. / microglia. [*Gr. mikros = mic; glia = clei.*] Componentă a *nevrogliei, de origine mezodermică, alcătuită din celule de origine conjunctivă și nonglială.

β_2-MICROGLOBULINĂ, s. f. / β_2-microglobuline, s. f. / $\beta_2$microglobulin. [*β = a doua literă a alfabetului grec; gr. mikros = mic; lat. globulus, dim. de la globus = glob; -ină.*] Lanț α cu M_r de 12 kDa al antigenilor de clasa I din *sistemul HLA. Eliminarea sa este crescută în unele leziuni renale.

MICROGNAȚIE, s. f. / micrognathie, s. f. / micrognathia. [*Gr. mikros = mic; gnathos = falcă, maxilar.*] Dezvoltarea incompletă a *mandibulei, congenitală sau dobândită.

MICROGRAF, s. n. / micrographe, s. m. / micrograph. [*Gr. mikros = mic; graphein = a scrie.*] 1) Instrument pentru înregistrarea și fotografierea mișcărilor diafragmului. 2) Dispozitiv de fotografiere la microscop.

MICROGRAFIE, s. f. / micrographie, s. f. / micrography (1), micrographia (2). [*Gr. mikros = mic; graphein = a scrie.*] 1) Descrierea structurilor observate la microscop. Imaginea obținută pe hârtie fotografică prin microscopie. Ex.: m. electronică. 2) Scrisul cu caractere mici, descrescătoare, observat îndeosebi în *boala Parkinson.

MICROINVAZIE, s. f. / micro-invasion, s. f. / micro-invasion. [*Gr. mikros = mic; lat. invasio, -onis = atac, de la invadere = a se repezi la, a se năpusti.*] Aspect histologic care probează, în cazul unui carcinom dezvoltat *in situ* la nivelul unui înveliș epitelial sau al unei glande, existența unei rupturi a *membranei bazale de către celulele carcinomatoase care, în zone extrem de limitate, pătrund în *corionul subiacent sau adiacent. M. se produce fie prin aglomerări de celule lipsite de membrană bazală, dar care rămân aparent legate cu leziunea primară, fie sub formă de celule izolate în corionul superficial. Semnificația m. rămâne în discuție: uneori este considerată expresia unui carcinom invaziv care impune un tratament radical, alteori tratamentul este nuanțat în funcție de extensia m. V. și microcarcinom.

MICROLITIAZĂ, s. f. / microlithiase, s. f. / microlithiasis. [*Gr. mikros = mic; lithos = piatră; -ază.*] Formarea de concrețiuni calcare minuscule într-un organ.

MICROLITIAZĂ ALVEOLARĂ PULMONARĂ / microlithiase alvéolaire pulmonaire / pulmonary alveolar microlithiasis. Boală rară, cu patogenie necunoscută, frecvent familială, caracterizată prin prezența în alveolele ambilor plămâni a unor calculi mici (de 100-200 μm) alcătuiți dintr-o mucoproteină supraîncărcată cu calciu (calcosferită).

MICROMANIPULATOR, s. n. / micromanipulateur, s. m. / micromanipulator. [*Gr. mikros = mic; lat. manipulus = pumn, de la manus = mână.*] Instrument pentru manevrarea și disecția probelor de dimensiuni foarte mici, inclusiv a celulelor izolate, la microscop.

MICROMANOMETRU, s. n. / micromanomètre, s. m. / micromanometer, phonocatheter. [*Gr. mikros = mic; manos = puțin dens; metron = măsură.*] Instrument de dimensiuni mici (lungime circa 10 mm, diametru circa 2,5 mm) plasat la capătul unui *cateter utilizat pentru explorarea cavităților cardiace și vasculare. M. permite măsurarea foarte precisă a presiunilor din zonele investigate, ca și înregistrarea vibrațiilor produse de *zgomotele și *suflurile de la nivelul inimii și vaselor.

MICROMASTIE, s. f. / micromastie, s. f. / micromastia. [*Gr. mikros = mic; mastos = sân, mamelă.*] Dezvoltarea insuficientă a glandelor mamare.

MICROMELIE, s. f. / micromélie, s. f. / micromelia. [*Gr. mikros = mic; melos = extremitate, membru.*] Membre anormal de mici. Sin.: brahimelie. V. și nanism brahimelic.

MICROMETODĂ, s. f. / microméthode, s. f. / micromethod. [*Gr. mikros = mic; methodos, de la meta = după, hodos = cale, drum.*] Metodă de determinare în care se utilizează cantități foarte mici dintr-o substanță.

MICROMETRIE, s. f. / micrométrie, s. f. / micrometry. [*Gr. mikros = mic; metron = măsură.*] Măsurarea dimensiunilor obiectelor microscopice. M. se realizează frecvent prin metoda celor două micrometre (*micrometru-3).

MICROMETRU, s. n. / micromètre, s. m. / micrometer. [*Gr. mikros = mic; metron = măsură.*] 1) Submultiplu al *metrului, reprezentând o milionime din acesta (10^{-6} m). Simbol: μm. Frecvent este utilizată ca sin. denumirea micron, nerecomandată în SI. 2) Instrument pentru măsurarea grosimilor sau diametrelor unor corpuri solide. Scala sa de măsură este construită pe baza principiului *vernierului. Sin.: palmer. 3) Rondelă din sticlă denumită *m. ocular* (deoarece se atașează la ocularul microscopului) sau lamă din sticlă denumită *m. obiectiv* (deoarece se așează pe platina microscopului, în apropierea obiectivului). Atât rondela cât și lama conțin diviziuni echidistante care servesc la efectuarea *micrometriei.

MICROMIELOBLAST, s. n. / micromyéloblaste, s. m. / micromyeloblast. [*Gr. mikros = mic; myelos = măduvă; blastos = germen.*] *Mieloblast atipic ce poate fi confundat cu *limfocitul normal. Are însă o structură nucleară mai fină și un nucleol.

MICRONODULAR, adj. / micronodulaire, adj. / micronodular. [*Gr. mikros = mic; lat. nodulus = nod mic, dim. de la nodus = nod.*] Caracterizat prin prezența de noduli mici. Ex.: tuberculoză m., gușă m.

MICROORGANISM, s. n. / micro-organisme, s. m. / microorganism. [*Gr. mikros = mic; lat. organum, gr. organon = instrument, mașină, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă.*] Denumire generică pentru organismele unicelulare cu dimensiuni microscopice sau inframicroscopice. Acest termen include, de regulă, următoarele grupe de organisme: protiste procariote (bacterii, alge albastre), protiste eucariote (ciuperci unicelulare, alge unicelulare, licheni, protozoare), virusuri. Sin.: microb, germen.

MICROPINOCITOZĂ, s. f. / micropinocytose, s. f. / micropinocytosis. [*Gr. mikros = mic; pinein = a bea; kytos = celulă; -oză.*] *Pinocitoză vizibilă doar la microscopul electronic.

MICROPOLIADENITĂ, s. f. / micropolyadénite, s. f. / micropolyadenitis. [*Gr. mikros = mic; polys = mulți; aden, -os = glandă; -ită.*] Sin.: micropoliadenopatie (v.).

MICROPOLIADENOPATIE, s. f. / micropolyadénopathie, s. f. / micropolyadenitis. [*Gr. mikros = mic; polys = mulți; aden, -os = glandă; pathos = boală.*] Simptom care constă în hipertrofiere discretă (sub 1 cm), dar difuză a ganglionilor limfatici periferici (laterocervicali, axilari, inghinali, occipitali etc.). Apare în unele afecțiuni inflamatorii cronice. Adenopatia este indoloră, de consistență fermă, cu mobilitate față de planurile subiacente.

MICROPSIE, s. f. / micropsie, s. f. / micropsia. [*Gr. mikros = mic; opsis = vedere, aspect.*] Perceperea vizuală a obiectelor mai mici decât în realitate. Ant.: *macropsie.

MICRORADIOFOTOGRAFIE, s. f. / microradiophotographie, s. f. / microradiophotography. [*Gr. mikros = mic; lat. radius = rază; gr. phos, photos = lumină; graphein = a scrie.*] Sin.: radiofotografie (v.).

MICRORADIOGRAFIE, s. f. / microradiographie, s. f. / microradiography. [*Gr. mikros = mic; lat. radius = rază; gr. graphein = a scrie.*] Metodă de examinare radiografică a unor fragmente tisulare subțiri, recoltate de obicei prin *biopsie. Se utilizează o emulsie fotografică extrem de fină (cu o rezoluție

de circa 100 de linii pe mm). Radiografia obținută poate fi examinată la microscop și permite îndeosebi decelarea tumorilor osoase într-un stadiu incipient. V. și autohistoradiografie, autoradiografie.

MICRORAGIE, s. f. / microrragie, s. f. / microrrhagia. [*Gr. mikros = mic; rhegnynai = a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie minimă, foarte redusă.

MICRORHIDIE, s. f. / microrchidie, s. f. / microrchidia. [*Gr. mikros = mic; orkhis, -idos = testicul.*] Testicule de dimensiuni mici. M. determină frecvent sterilitate.

MICRORINIE, s. f. / microrhinie, s. f. / microrhinia. [*Gr. mikros = mic; rhis, -inos = nas.*] Nas anormal de subțire, în relație cu o oprire în dezvoltarea maxilarului superior.

MICROSCOP, s. n. / microscope, s. m. / microscope. [*Gr. mikros = mic; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Instrument optic sau electronic utilizat pentru observarea obiectelor invizibile sau a unor detalii ale obiectelor vizibile. Calitatea cea mai importantă a unui m. este *puterea de rezoluție. Un *m. optic* este alcătuit, în esență, dintr-o parte optică (sistem de mărire ocular-obiectiv și sistem de iluminare) și o parte mecanică (de susținere și manevrare a elementelor optice și a lamei ce conține preparatul microscopic). Tipuri de m. optice: 1) *M. optic obișnuit*, mărește până la 2 000 de ori. 2) *M. cu imersie*, un m. optic obișnuit la care, între obiectiv și lama cu preparatul de examinat, se adaugă un mediu cu același indice de refracție cu al sticlei (ulei de cedru). 3) *M. centrifugal*, pentru determinarea viscozității protoplasmei celulare. 4) *M. cu contrast de fază* este prevăzut cu o lamă sfert de undă (situată între sistemele ocular și obiectiv) care corectează defazajul luminii produs prin neomogenitatea optică a preparatului. 5) *M. cornean*, pentru operații în oftalmologie. 6) *M. cu fluorescență*, când iluminarea se face cu ultraviolete, care provoacă fenomenul de fluorescență. 7) *M. polarizant*, examinarea se face în lumină polarizantă, observându-se fenomenul de birefringență al unor structuri anizotrope. 8) *ultramicroscopul*, în care iluminarea se produce lateral, perpendicular pe axa optică a m. (se utilizează condensoare de tip cardioid sau paraboloid). Are loc *fenomenul Tyndall, prin care o serie de particule devin vizibile ca urmare a difuziei luminii.

MICROSCOP ELECTRONIC / microscope électronique / electron microscope. Între m. e. și cel optic există numai o analogie aparentă. În cazul m. e. se utilizează lentile electronice sau magnetice (deosebite esențial de cele optice), reprezentând de fapt câmpuri electrice sau magnetice în care se focalizează electroni. Fasciculul de electroni produs de un tun electronic este omogenizat de o astfel de lentilă și apoi, în vid, trimis la un preparat microscopic aplicat pe o grilă electrostatică. În funcție de caracterele de densitate ale preparatului, se vor produce variații ale repartiției electronilor din fascicul. Apoi, fasciculul trece din nou la nivelul a două lentile electronice, una cu rol de omogenizare și alta denumită proiector, după care ajunge la un ecran fluorescent. Fluorescența diferitelor zone ale ecranului va depinde de repartiția electronilor, ori aceasta a fost influențată de electronodensitatea variabilă a diferitelor zone ale preparatului de examinat. Imaginea poate fi preluată pe o placă fotografică. La *m. e. convențional* examinarea se efectuează prin trecerea electronilor prin preparat (transmisie). În cazul *m. e. cu baleiaj* (sau *scanning*), electronii „mătură" suprafața preparatului; electronii secundari provenind din atomii preparatului de examinat permit obținerea de imagini ale suprafeței preparatului, care dau senzația de relief. Prin asocierea m. e. cu o *microsondă s-au obținut rezultate deosebite în studiul structurilor vii.

MICROSCOPIC, adj. / microscopique, adj. / microscopic. [*Gr. mikros = mic; skopein = a vedea, a examina.*] 1) Cu dimensiuni de ordinul *micrometrilor, vizibil numai la microscopul optic. 2) Care se referă la un tip de microscop.

MICROSCOPIE, s. f. / microscopie, s. f. / microscopy. [*Gr. mikros = mic; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examinarea unei structuri cu microscopul de regulă după o preparare prealabilă, variabilă în funcție de tipul de microscop utilizat.

MICROSFERĂ, s. f. / microsphère, s. f. / microsphere. [*Gr. mikros = mic; lat. sphaera, gr. sphaira = sferă.*] Particulă microscopică, cu diametrul cuprins între 0,1 și 200 μm, alcătuită de obicei din *polimeri și servind ca vector (vehicul) de medicamente. Spre deosebire de o *microcapsulă, în interiorul unei m. nu există o cavitate mică, ci o rețea microporoasă în care se află substanța medicamentoasă dispersată sau/și dizolvată. Conținutul de substanță scade în timp. M. sunt utilizate atât în scop diagnostic (ex.: *scintigrafia pulmonară de perfuzie cu m. radiomarcate), cât și terapeutic, îndeosebi în oncologie. V. și lipozom.

MICROSFEROCITOZĂ, s. f. / microsphérocytose, s. f. / microspherocytosis. [*Gr. mikros = mic; lat. sphaera, gr. sphaira = sferă; kytos = celulă; -ozǎ.*] Prezența în sângele circulant a eritrocitelor sferice (*sferocit) de dimensiuni mici. Se observă în arsuri, în unele *hemoglobinopatii, *mielofibroză și *anemie pernicioasă.

MICROSFEROFAKIE, s. f. / microsphérophakie, s. f. / microspherophakia. [*Gr. mikros = mic; lat. sphaera, gr. sphaira = sferă; gr. phakos = linte, lentilă.*] Anomalie a *cristalinului, care are formă sferică și este mic.

MICROSFIGMIE, s. f. / microsphygmie, s. f. / microsphygmia. [*Gr. mikros = mic; sphygmos = puls.*] Amplitudine redusă a *pulsului.

MICROSOM. Var. (etimologic mai corectă, dar nu și fonetic) pentru microzom (v.).

MICROSOMIE, s. f. / microsomie, s. f. / microsomia, microsomy. [*Gr. mikros = mic; soma, -atos = corp.*] Stare caracterizată printr-o statură corporală de dimensiuni reduse în mod global, păstrându-se proporționalitatea diferitelor segmente. V. și micromelie, nanism.

MICROSONDĂ, s. f. / microsonde, s. f. / microprobe. [*Gr. mikros = mic; fr. sonde, de la cuvântul anglo-saxon sund = mare.*] *M. Castaing* constă în focalizarea unui fascicul foarte fin de electroni (cu diametrul sub 1 μm) pe o zonă foarte limitată a unui eșantion. Se analizează apoi radiațiile X caracteristice emise de constituenții eșantionului. Consecutiv analizei spectrelor radiațiilor se pot identifica diferite elemente și se poate observa distribuția exactă a acestora în celulă, pe imaginea obținută cu ajutorul unui *microscop electronic la care m. este asociată.

MICROSPECTROFOTOMETRIE, s. f. / micro-spectrophotométrie, s. f. / microspectrophotometry. [*Gr. mikros = mic; lat. spectrum = apariție, arătare; gr. phos, photos = lumină; metron = măsură.*] Studiul cantitativ al elementelor chimice din țesuturi prin analiza *spectrelor de emisie și de absorbție.

MICROSPECTROSCOP, s. n. / microspectroscope, s. m. / microspectroscope. [*Gr. mikros = mic; lat. spectrum = apariție, arătare; gr. skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] *Spectroscop combinat cu *microscop.

MICROSPORIE, s. f. / microsporie, s. f. / microsporia. [*Gr. mikros = mic; spora = sământă, de la sperein = a însămânța.*] *Dermatomicoză rară la adult, dar relativ frecventă și foarte contagioasă la copil, interesând îndeosebi pielea păroasă a capului. La acest nivel apar una sau câteva plăci

rotunde, cu perii rupți la câțiva milimetri de rădăcină și înconjurați de o teacă cretoasă formată din spori.

MICROSPORUM / Microsporum / Microsporum. [*Gr. **mikros** = mic; **spora** = sământă, de la **sperein** = a însămânța.*] Gen de fungi care provoacă boli variate ale pielii și părului. Include *M. andonini, M. canis, M. fulvum* și *M. gupseum.*

MICROSTEZIE, s. f. / microsthésie, s. f. / defective sense of touch. [*Gr. **mikros** = mic; **aisthesis** = senzație, sensibilitate.*] Tulburare a simțului tactil manifestată prin alterarea senzațiilor de greutate și volum. Obiectele ținute în mână par mai ușoare și mai puțin voluminoase decât sunt în realitate.

MICROSTOMIE, s. f. / microstomie, s. f. / microstomia. [*Gr. **mikros** = mic; **stoma, -atos** = gură.*] Deschidere bucală foarte mică: poate fi congenitală sau sechelă a unor procese patologice ori traumatice (arsuri).

MICROTOM, s. n. / microtome, s. m. / microtome. [*Gr. **mikros** = mic; **tomos** = tăiat, secționat, de la **temnein** = a tăia.*] Instrument destinat obținerii unor secțiuni fine ale preparatelor histologice care urmează să fie examinate la microscop. *Ultramicrotomul* permite obținerea unor secțiuni extrem de fine (sub 10 nm), necesare în cazul examinării probelor la *microscopul electronic prin transmisie.

MICROTRAUMATISM, s. n. / microtraumatisme, s. m. / microtrauma. [*Gr. **mikros** = mic; **trauma, -atos** = rană; **-ism**.*] 1) Leziune microscopică. 2) Traumatism de intensitate mică; repetat, devine cauza unei boli.

MICROTUBUL, s. m. / microtubule, s. m. / microtubule. [*Gr. **mikros** = mic; lat. **tubulus**, dim. de la **tubus** = tub.*] Structură cilindrică (cu diametrul de 20-30 nm) și lungă (de la câteva zecimi de μm până la câțiva μm), alcătuită din *tubulină. Reprezintă una din cele trei clase principale de filamente ale *citoscheletului.

MICROUNDĂ, s. f. / micro-onde, s. f. / microwave. [*Gr. **mikros** = mic; lat. **unda** = val, undă.*] Undă electromagnetică de înaltă frecvență (30 MHz-300 GHz), cu lungime de undă situată între 1 mm și 1 m. Efectele biologice ale m. constau în modificări structurale sau funcționale la nivelul ochilor, testiculelor, măduvei osoase, sistemului cardiovascular și SNC. Toate modificările sunt consecința încălzirii generate de absorbția microundelor.

MICROVASCULARIZAȚIE, s. f. / microvascularisation, s. f. / microvasculature. [*Gr. **mikros** = mic; lat. **vasculum** = vas mic, dim. de la **vas, vasis** = vas.*] Cu referire la vasele fine din organism: *arteriole, *capilare, *venule.

MICROVILOZITATE, s. f. / microvillosité, s. f. / microvilli. [*Gr. **mikros** = mic; lat. **villosus** = acoperit de păr, păros, de la **villus** = păr, blană.*] Expansiune citoplasmatică acoperită de *membrana plasmatică. M., în număr și de dimensiuni diferite, acoperă diferite celule, mărind astfel suprafața de schimb a acestora. V. și bordură în perie, platou striat.

MICROVISCOZITATE, s. f. / microviscosité, s. f. / microviscosity. [*Gr. **mikros** = mic; lat. **viscosus** = lipicios, de la **viscum** = vâsc, clei (preparat din vâsc).*] Caracteristică a *mozaicului fluid membranar, reprezentând inversul fluidității membranei. V. și fluiditate membranară.

MICROZOM, s. m. / microsome, s. m. / microsome. [*Gr. **mikros** = mic; **soma, -atos** = corp.*] Orice fragment vezicular al reticulului endoplasmatic produs în timpul omogenizării celulelor. Forma mai corectă este de *microsom*, fiind mai fidelă etimologiei. Prima formă este însă mai utilizată, din motive de fonetică.

MICȚIONAL, adj. / mictionnel, -elle, adj. / micturate. [*Lat. **mictum**, de la **mingere** = a urina.*] Care se referă la emisia urinei.

MICȚIUNE, s. f. / miction, s. f. / micturition. [*Lat. **minctio, -onis** = urinare, de la **mingere** = a urina.*] Acțiunea de a urina. *M. imperioasă* este imposibilitatea de a reține urina din momentul apariției nevoii de a urina.

MICUL EPIPLOON / petit épiploon / lesser omentum. NA: omentum minus. V. epiploon (4).

MIDRIATIC, adj., s. n. / mydriatique, adj., s. m. / mydriatic. [*Gr. **mydriasis**, de la **amydros** = obscur.*] 1) Care se raportează la *midriază. 2) (Medicament) care dilată pupila. Este cazul medicamentelor utilizate în instilații oculare în caz de irită și ulcer al corneei sau, în prealabil, la examenul fundului de ochi (ex.: atropina).

MIDRIAZĂ, s. f. / mydriase, s. f. / mydriasis, dilated pupil. [*Gr. **mydriasis**, de la **amydros** = obscur.*] Dilatația *pupilei. Poate fi fiziologică și tranzitorie (acomodare la întuneric sau la distanță), patologică și fixă (cel mai des o paralizie a musculaturii irisului) sau medicamentoasă (*atropină, *cocaină etc.). Ant.: mioză.

MIELENCEFAL, s. n. / myélencéphale, s. m. / myelencephalon. NA: myelencephalon. [*Gr. **myelos** = măduvă; **enkephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap.*] Sin.: bulb rahidian (v.).

MIELINĂ, s. f. / myeline, s. f. / myelin. [*Gr. **myelos** = măduvă; **-ină**.*] Structură lamelară rezultată din acolarea de membrane lipidoprotidice în jurul axonilor mielinizați din sistemul nervos central și periferic. În sistemul nervos central, m. rezultă prin înfășurarea și acolarea în jurul axonului a *mezaxonului unui *oligodendrocit. În sistemul nervos periferic, m. este produsă de *celulele Schwann. M. formează o teacă întreruptă cu regularitate la nivelul *nodurilor Ranvier, care sunt situate între două celule Schwann vecine. Teaca de m. prezintă și incizurile Schmidt-Lantermann, de formă oblică, determinate de absența fiziologică a acolării diferitelor foițe (membrane) constitutive ale tecii în aceste zone.

MIELINIZARE, s. f. / myélinisation, s. f. / myelinization. [*Gr. **myelos** = măduvă; **-ină**.*] Proces prin care fibrele nervoase se învelesc cu *mielină în timpul dezvoltării nervilor.

MIELITĂ, s. f. / myélite, s. f. / myelitis. [*Gr. **myelos** = măduvă; **-ită**.*] Orice inflamație a măduvei spinării sau a măduvei osoase. În primul caz, o formă este *m. apoplectiformă*, v. boală Hayem.

MIELOBLAST, s. n. / myéloblaste, s. m. / myeloblast. [*Gr. **myelos** = măduvă; **blastos** = germen.*] Celulă imatură, întâlnită în mod obișnuit în măduva osoasă și anormal în sângele periferic. Este precursorul liniei granulocitare. Maturarea sa include stadiul de *promielocit până la cel de *granulocit adult. Are diametrul de circa 25 μm, citoplasma bazofilă, iar nucleul prezintă cromatină fin divizată, ușor condensată la periferie și câțiva nucleoli. Prezența sa în sângele circulant este patologică, de ex. în unele forme de *leucemii.

MIELOCEL, s. n. / myélocèle, s. f. / myelocele. [*Gr. **myelos** = măduvă; **kele** = hernie, tumoră.*] **Spina bifida* chistică: prin lipsa de sudură a canalului rahidian pe linia mediană, întreg conținutul canalului vertebral, inclusiv meningele, herniază sub forma unei tumorete. Se însoțește de tulburări nervoase diverse și este rar compatibil cu viața.

MIELOCIT, s. n. / myélocyte, s. f. / myelocyte. [*Gr. **myelos** = măduvă; **kytos** = celulă.*] Celulă din seria leucocitelor granuloase, intermediară între *promielocit și *granulocitul adult. Are diametrul de circa 15 μm, include deja granulații neutro-, eozino- sau bazofile, dar prezintă un nucleu rotund, cu contur regulat. M. există în mod normal doar în măduva osoasă și ajung în sângele periferic în unele forme de *leucemii.

MIELOCITEMIE, s. f. / myélocytémie, s. f. / myelocyth(a)emia. [*Gr. **myelos** = măduvă; **kytos** = celulă; **haima, -atos** = sânge.*] Prezența *mielocitelor în sânge.

MIELOCITOZĂ, s. f. / myélocytose, s. f. / myelocytosis. [*Gr. **myelos** = măduvă; **kytos** = celulă; -oză.*] Prezența *mielocitelor într-un lichid biologic din organism sau într-un țesut. V. și mielocitemie.

MIELODISPLAZIE, s. f. / myélodysplasie, s. f. / myelodysplasia. [*Gr. **myelos** = măduvă; **dys** = greu, dificil; **plasis** = modelare, de la **plassein** = a forma, a modela.*] 1) Anomalie a *tubului neural care determină alterări ale dezvoltării măduvei spinării, îndeosebi la nivelul segmentelor inferioare ale acesteia. 2) Displazia *mielocitelor și a altor elemente din măduva osoasă. Poate lua forma de *mielosupresie sau de proliferare anormală. Uneori poate precede o *leucemie mielogenă.

MIELOFIBROZĂ, s. f. / myélofibrose, s. f. / myelofibrosis. [*Gr. **myelos** = măduvă; lat. **fibra** = fibră; -oză.*] Îngroșare a tramei de reticulină și de colagen a măduvei hematogene, observată în cursul a numeroase afecțiuni hematologice mieloproliferative sau limfoproliferative, ca și în caz de metastaze medulare. Ca urmare, activitatea hematopoietică se reduce și pot apărea focare extramedulare de hematopoieză, îndeosebi în splină. V. și mieloscleroză.

MIELOGEN, adj. / myélogène, adj. / myelogenic. [*Gr. **myelos** = măduvă; **gennan** = a produce.*] Care este de origine medulară.

MIELOGRAFIE, s. f. / myélographie, s. f. / myelography. [*Gr. **myelos** = măduvă; **graphein** = a scrie.*] Metodă de investigație radiologică a canalului rahidian și a conținutului acestuia după injectarea, prin puncție lombară sau suboccipitală, a unui produs de contrast în spațiile subarahnoidiene. Se disting: 1) *M. gazoasă*, după injectarea de aer steril, care permite studiul spațiilor subarahnoidiene și al măduvei, dar nu pot fi observate rădăcinile nervilor rahidieni. 2) *M. opacă*, prin utilizarea unui produs de contrast iodat liposolubil, permite în plus studiul rădăcinilor; se asociază frecvent cu *scanografia.

MIELOGRAMĂ, s. f. / myélogramme, s. m. / myelogram. [*Gr. **myelos** = măduvă; **gramma** = înscriere.*] 1) Reprezentare grafică sau procentuală a fiecăreia dintre celulele *măduvei osoase, recoltată prin puncție, etalată pe o lamă de sticlă și colorată conform tehnicii May-Grünwald-Giemsa. M. normală conține circa 60% celule din *seria granulocitară și circa 20% din *seria eritroblastică. Sin.: medulogramă. 2) Radiografie a măduvei spinării.

MIELOLIPOM, s. n. / myélolipome, s. m. / myelolipoma. [*Gr. **myelos** = măduvă; **lipos** = grăsime; **-oma**.*] Tumoră suprarenală cu un aspect histologic asemănător măduvei osoase bogate în celule grăsoase și hematopoietice.

MIELOM, s. n. / myélome, s. m. / myeloma. [*Gr. **myelos** = măduvă; **-oma**.*] Termen generic pentru neoformații, frecvent cu caracter malign, care se dezvoltă prin proliferarea diferitelor tipuri celulare componente ale *măduvei osoase. Neoformațiile sunt, de obicei, multiple, iar prin creștere pot provoca distrucție osoasă și fracturi patologice. Concomitent cu anemie, în sânge apar *gamaglobuline anormale (paraproteine monoclonale), de obicei IgG și proteine Bence-Jones, ultimele fiind prezente și în urină. Tipuri de m.: 1) *M. Bence-Jones*, v. boala lanțurilor ușoare. 2) *M. multiplu* (v.). 3) *M. pulmonar*, metaplazie plasmocitară în parenchimul pulmonar în cursul *bolii Kahler. 4) *M. osos*, tumoră osoasă care se dezvoltă din țesutul măduvei osoase. 5) *M. solitar*, v. plasmocitom. 6) *M. solitar cu eozinofile*, *granulom eozinofilic, infiltrat cutanat bogat în eozinofile.

MIELOM MULTIPLU / myélome multiple / multiple myeloma, myelomatosis, Kahler's disease. Boală caracterizată prin dezvoltarea simultană, în măduva osoasă, a numeroase tumori maligne prin transformarea țesutului hematopoietic. În general acestea sunt *mieloame plasmocitare sau *plasmocitoame. Tumorile se localizează îndeosebi la nivelul rahisului și oaselor plate, provocând dureri osoase și fracturi spontane. Radiologic se constată procese de osteoliză, cu formarea de *geode, și osteoporoză, iar hematologic – anemie, creșterea VSH-ului și prezența masivă a plasmocitelor maligne în măduva osoasă (element de importanță majoră în diagnostic). Este frecventă insuficiența renală, iar semnele de afectare neurologică și pulmonară sunt variabile. Sângele conține o *imunoglobulină monoclonală aparținând claselor IgG, IgA sau, mai rar, IgD, IgE. În sânge și urină poate fi detectată *proteina Bence-Jones. Boala este mai frecventă la bărbați, după vârsta de 50 de ani, și evoluează în câțiva ani spre exitus. Sin.: boală Bozzolo, boală Huppert, boală Kahler, boală Mac-Intyre, boală Rustitzky.

MIELOMALACIE, s. f. / myélomalacie, s. f. / myelomalacia. [*Gr. **myelos** = măduvă; **malakia** = înmuiere, de la **malakus** = moale.*] *Ramolisment al măduvei spinării, în general din cauza unei obliterări vasculare.

MIELOMATOZĂ, s. f. / myélomatose, s. f. / myelomatosis. [*Gr. **myelos** = măduvă; **-oma**; -oză.*] Termen generic și totodată imprecis pentru afecțiunile caracterizate printr-o hiperplazie a țesutului hematopoietic de la nivelul măduvei osoase.

MIELOMENINGOCEL, s. n. / myéloméningocèle, s. f. / myelomeningocele. [*Gr. **myelos** = măduvă; **meninx, -ingos** = membrană foarte fină; **kele** = hernie, tumoră.*] Sin.: mielocel (v.).

MIELOMER, s. n. / myélomère, s. m. / myelomere. [*Gr. **myelos** = măduvă; **meros** = parte.*] 1) Segment din măduva spinării. 2) Teritoriu cutanat în formă de bandă delimitată net, ai cărui nervi sunt în relație cu un *neurotom. V. și metamerie cutanată.

MIELOPATIE, s. f. / myélopathie, s. f. / myelopathy. [*Gr. **myelos** = măduvă; **pathos** = boală.*] Orice afecțiune a măduvei spinării.

MIELOPEROXIDAZĂ, s. f. / myéloperoxydase, s. f. / myeloperoxidase. [*Gr. **myelos** = măduvă; lat. **per** = prefix intensiv (utilizat în chimie pentru a desemna combinația în care un element are cea mai mare valoare a valenței sale); gr. **oxys** = acru, oxigen; -ază.*] Enzimă prezentă în granulațiile celulelor liniilor granulocitară și monocitară. Absența m. din celulele limfoide a condus la utilizarea sa pentru diferențierea *leucemiilor acute mieloblastice de *leucemiile acute limfoblastice. M. este, de asemenea, utilizată în detectarea leucocituriei și în numărarea automatică (la *autoanalizor) a leucocitelor sanguine. Sin.: peroxidază leucocitară.

MIELOPLAX, s. n. / myéloplaxe, s. m. / myeloplaxe. [*Gr. **myelos** = măduvă; **plax** = placă.*] Sin.: osteoclast (v.).

MIELOPLAXOM, s. n. / myéloplaxome, s. m. / myeloplaxoma. [*Gr. **myelos** = măduvă; **plax** = placă; **-oma**.*] Sin.: tumoră cu mieloplaxe (v.).

MIELOPOIEZĂ, s. f. / myélopoïese, s. f. / myelopoiesis. [*Gr. **myelos** = măduvă; **poiesis** = creare, formare, de la **poiein** = a face.*] Formarea măduvei osoase sau producerea celulelor sanguine din liniile *mieloide. *M. ectopică* sau *m. extramedulară* reprezintă formarea de țesut mieloid în afara măduvei osoase.

MIELOPROLIFERATIV, adj. / myéloprolifératif, -ive, adj. / myeloproliferative. [*Gr. **myelos** = măduvă; lat. **proles** = descendenți, urmași; **ferre** = a purta.*] Care se caracterizează prin multiplicarea anormală, în măduva osoasă, a elementelor celulare din care se dezvoltă eritrocitele, granulocitele, trombocitele și celulele reticuloendoteliale.

MIELORADICULITĂ, s. f. / myéloradiculite, s. f. / myeloradiculitis. [*Gr. **myelos** = măduvă; lat. **radicula**, dim. de la **radix, -icis** = rădăcină; -ită.*] Inflamația măduvei spinării și a rădăcinii nervilor rahidieni.

MIELOSARCOM, s. n. / myélosarcome, s. m. / myelosarcoma. [*Gr. myelos = măduvă; sarx, sarkos = carne; -oma.*] Dezvoltare sarcomatoasă a țesutului mieloid sau a celulelor măduvei osoase.

MIELOSCHIZIS, s. n. / myéloschisis, s. m. / myeloschisis. [*Gr. myelos = măduvă; skhisis = despicătură, de la skhizein = a despărți.*] Denumire generică pentru defectele de închidere a tubului neural primitiv. V. și rahischizis, spina bifida.

MIELOSCLEROZĂ, s. f. / myélosclérose, s. f. / myelosclerosis. [*Gr. myelos = măduvă; sklerosis = întărire, de la skleros = tare, dur.*] 1) Scleroză a măduvei spinării sau *scleroză în plăci localizată la acest nivel. 2) Stadiu evolutiv al *mielofibrozei, constând în scleroza măduvei osoase, invadată de țesut fibros și privată de celule hematopoietice. M. se asociază uneori cu o condensare osoasă anormală, rezultând *boala Albers-Schönberg. *M. acută* este o boală analogă *leucemiei acute mieloblastice asociată cu *mielofibroză.

MIELOSUPRESIE, s. f. / myélossuppression, s. f. / myelosuppression. [*Gr. myelos = măduvă; lat. suppressio, -onis = sustragere, de la supprimere = a afunda (sub = sub; premere = a apăsa).*] Suprimarea activității măduvei osoase, având drept consecință reducerea numărului de trombocite, eritrocite și leucocite.

MIELOTOMIE, s. f. / myélotomie, s. f. / myelotomy. [*Gr. myelos = măduvă; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Secționarea anumitor cordoane sau fascicule din măduva spinării, în diferite scopuri terapeutice.

MIELOTOMIE COMISURALĂ / myélotomie commissurale / commissural myelotomy. Metodă de secționare a măduvei spinării, prin care se întrerup filetele sensibilității termice sau dureroase, ca tratament al durerilor insuportabile din unele neoplasme localizate în pelvis. Sin.: comisurotomie.

MIELOZĂ, s. f. / myélose, s. f. / myelosis. [*Gr. myelos = măduvă; -oză.*] 1) Afecțiune degenerativă a măduvei spinării. 2) Afectare a măduvei osoase, primară sau secundară unei infecții, intoxicații (benzol, săruri de aur, arsenic) sau acțiunii radiațiilor ionizante.

MIELOZĂ APLASTICĂ / myélose aplastique / myelophthisis. M. în care sunt afectate funcțiile hematopoietice ale măduvei. Poate fi totală, cu afectarea formării hematiilor, plachetelor și granulocitelor (*panmieloftizie), sau parțială (*anemie, *purpură, *agranulocitoză).

MIELOZĂ ERITREMICĂ / myélose érythrémique / acute erythraemia, Di Guglielmo syndrome. Formă rară de *leucemie acută caracterizată prin proliferarea precursorilor eritroblastici și mieloblastici medulari. V. și eritroleucemie.

MIELOZĂ FUNICULARĂ / myélose funiculaire / funicular myelosis. Sin.: sindromul fibrelor lungi (v.).

MIERE (DE ALBINE), s. f. / miel, s. m. / honey. [*Lat. mel, mellis, gr. meli, melitos = miere.*] Produs zaharat (70 % levuloză și 25 % glucoză) cu arome provenind din nectarul florilor, cules și prelucrat de albine. M. are valoare nutritivă și reale efecte terapeutice.

MIFEPRISTONĂ, s. f. / mifépristone, s. f. / mifepristone. (DCI) Sin.: RU 486 (v.).

MIGRENĂ, s. f. / migraine, s. f. / migraine. [*Fr. veche migraigne, din gr. hemisus = jumătate, kranion = craniu.*] Sindrom particular caracterizat prin crize de cefalee pulsatilă de origine vasomotorie, episodice și localizate unilateral, cu remitere spontană, asociate cu iritabilitate, greață, vomismente, constipație sau diaree și, frecvent, fotofobie. Crizele sunt precedate de constricția arterelor craniene, responsabilă de simptome prodromale (îndeosebi oculare) și de o senzație de depresie; criza de m. începe după apariția vasodilatației. Se disting două tipuri primare de m., cu *aură și fără aură. Etiologia m. nu este cunoscută, fiind totuși evident că ea survine adesea pe un teren particular (dispeptic, anxios, obsesional) și poate avea caracter familial.

MIGRENĂ OFTALMICĂ / migraine ophtalmique / ophthalmic migraine. M. caracterizată prin semne vizuale premonitorii, îndeosebi *scotom scintilant, și cefalee.

MIGRENĂ OFTALMOPLEGICĂ / migraine ophtalmoplégique / Moebius' disease, ophthalmoplegic migraine. Crize migrenoase frontoorbitare intense și prelungite, urmate de apariția unei paralizii oculomotorii homolaterale, prin afectarea, de regulă, a nervului oculomotor comun. Sin.: boală Moebius, sindrom Charcot, sindrom Charcot-Moebius.

MILIAR, adj. / millaire, adj. / miliary. [*Lat. miliarius = referitor la mei, de la milium = bob de mei.*] Care are dimensiunile unui grăunte de mei și care este caracterizat prin leziuni de această dimensiune. Ex.: 1) *Anevrism m.*, al cărui diametru variază de la 0,2 la 1 mm, localizat pe arteriolele cerebrale și a cărui ruptură provoacă hemoragie cerebrală. 2) *Imaginea m.* reprezintă un aspect radiografic al plămânului, la nivelul căruia se observă nenumărate opacități mici, de mărimea unui bob de mei. Imaginea este caracteristică pentru *tuberculoza m.* (sau *granulie) și se mai poate observa în: unele infecții pulmonare virale sau microbiene, cancer, *pneumoconioze, *boala Besnier-Boeck-Schaumann, mai rar în stenoza mitrală.

MILIARIE, s. f. / miliaire, s. f. / miliaria. [*Lat. miliarius = referitor la mei, de la milium = bob de mei.*] 1) *Vezicule sau *papule de dimensiuni mici care apar în număr mare pe tegumentele nou-născutului, din cauza retenției secreției sudorale în stratul epidermic sau dermic al pielii. 2) Erupție care survine după transpirații abundente și constituie, împreună cu *sudamina, grupul erupțiilor sudorale. Este formată din vezicule foarte fine, de volumul unui bob de mei, înconjurate de o areolă roză, subțire. La debut, conținutul veziculei este limpede, apoi poate deveni tulbure (*m. albă*) sau purulent (*m. galbenă*). Consecutiv pruritului, pot apărea veziculo-papule. Veziculele reprezintă chisturi sudoripare rezultate prin retenția sudorii.

MILICURIE, s. m. / millicurie, s. m. / millicurie. [*Lat. mille = o mie; Marie Sklodowska Curie, chimist și fizician francez, n. în Polonia, 1867-1934; Pierre Curie, chimist și fizician francez, 1859-1906.*] A mia parte dintr-un *curie. Simbol: mCi.

MILIECHIVALENT, s. m. / milliéquivalent, s. m. / milliequivalent. [*Lat. mille = o mie; aequus = egal; valens, -ntis = tare, viguros, de la valere = a avea forță, a fi tare.*] A mia parte dintr-un *echivalent, simbol mEq. Unitate utilizată în biologie pentru reprezentarea concentrației ionice a unei soluții. Pentru exprimarea în m. a concentrației ionice, se împarte concentrația în miligrame la litru la masa atomică a ionului, iar rezultatul se multiplică cu valența ionului respectiv. Exprimarea în m. permite studiul echilibrului între ionii acizi și bazici din lichidele organismului.

MILIMOL, s. m. / millimole, s. f. / millimole. [*Lat. mille = o mie; mol = prescurtarea de la moleculă-gram, din lat. moles = masă informă.*] Unitate chimică de masă moleculară utilizată și în biologie. A mia parte dintr-un *mol. Simbol: mmol. Pentru a exprima în m. o concentrație a unei substanțe dată în miligrame, se împarte concentrația la masa moleculară a substanței.

MILIOSMOL, s. m. / milliosmole, s. m. / milliosmole. [*Lat. mille = o mie; gr. osmos = impuls, împingere.*] A mia parte dintr-un *osmol, simbol mOsm. Unitate utilizată în biologie pentru exprimarea *presiunii osmotice a diferitelor substanțe dizolvate în lichidele organismului, în funcție de concentrația lor moleculară sau ionică. Pentru a calcula presiunea unei soluții

în m., când se cunoaște concentrația acesteia în miligrame, se împarte numărul de miligrame pe litru la masa moleculară a substanței (în cazul moleculelor neionizabile) sau la masa atomică a ionului (în cazul substanțelor ionizate complet).

MILIUM, s. n. / milium, s. m. / milium. [*Lat.* ***milium*** *= bob de mei.*] Prezența de papule mici multiple, netede, globulare, de culoare albă sau galbenă, localizate superficial și proeminând la nivelul suprafeței cutanate, îndeosebi pe pleoape, obraji și ceafă. Papulele sunt localizate la nivelul foliculilor piloși și pot apărea la toate vârstele, inclusiv în perioada neonatală. M. poate apărea de novo sau se poate asocia cu dermatoze variate sau cu traumatisme ale pielii. Au fost descrise o serie de tipuri, îndeosebi: 1) *m. coloid* cu papule care conțin material coloid amorf, apărând prin erupții profuze, localizate la față și pe partea dorsală a mâinilor, la subiecți de vârstă medie; s-a descris și o formă la copil, transmisă autozomal dominant; 2) *m. nou-născutului* provocat de o secreție sebacee crescută, cu dispariție spontană la câteva zile de la naștere.

MILOLIZĂ, s. f. / mylolyse, s. f. / tooth erosion. [*Gr.* ***myle*** *= piatră de moară;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Distrucție lentă și progresivă a coletului vestibular al dinților, a marginii libere a incisivilor și a fețelor ocluzale ale molarilor. Cu patogenie necunoscută, m. se deosebește de *carie prin formă (fiind tipică lacuna cuneiformă), ca și prin fundul neted și dur al cavității.

MIM / MIM / MIM. [*Engl.*] Abreviere a titlului lucrării *Mendelian Inheritance of Man* (*Ereditatea mendeliană la om*), catalog al bolilor genetice monofactoriale repertoriate și numerotate de V. A. McKusick. Catalogul este adus la zi periodic de *The Johns Hopkins University Press*, Baltimore, Londra.

α-MIMETIC. Var. pentru alfamimetic (v.).

β-MIMETIC. Var. pentru betamimetic (v.).

MIMETISM, s. n. / mimétisme, s. m. / mimesis. [*Gr.* ***mimetikos*** *= care imită, de la* ***mimeisthai*** *= a imita;* ***-ism.***] 1) Adaptarea unor animale la mediu, permanentă sau temporară, prin însușiri de culoare sau de formă. 2) În psihologie, stadiul primitiv al imitației. 3) În psihopatologie, imitarea unei boli.

MIMICĂ, s. f. / mimique, s. f. / mimicry. [*Lat.* ***mimicus,*** *gr.* ***mimikos*** *= de comediant, teatral, de la gr.* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Expresia întregului sistem muscular al feței. Oglindește trăirea afectivă a subiectului.

MINERALOCORTICOIZI, s. m. pl. / minéralocorticoïdes, s. m. pl. / mineralocorticoids. [*Lat. medievală* ***mineralis,*** *de la* ***minera*** *= mină;* ***cortex, -icis*** *= scoarță; gr. (****stereos*** *= solid, în relief);* ***eidos*** *= formă.*] Grup de hormoni *corticoizi secretați de zona glomerulară a *corticosuprarenalei. Acționează asupra metabolismului electroliților și apei. Singurul hormon cunoscut din acest grup este *aldosteronul. Deoxicorticosteronul, produs sintetic, are o acțiune analogă, dar foarte slabă.

MINERVĂ, s. f. / minerve, s. f. / minerva, plaster jacket. [*Lat.* ***Minerva*** *= zeița înțelepciunii; datorită asemănării aparatului cu armura zeiței.*] Denumire folosită în ortopedie pentru aparatele destinate menținerii capului în poziție fiziologică (prin imobilizarea coloanei cervicale), în caz de *torticolis muscular permanent sau, îndeosebi, în leziunile de la nivelul coloanei cervicale. Poate fi confecționată din gips sau din material plastic.

MINIMUM, s. n. / minimum, s. m. / minimum. [*Lat.* ***minimus*** *= cel mai mic, superlativ de la* ***parvus*** *= mic.*] Limita inferioară în ceea ce privește o anumită proprietate. *M. eficace*: cea mai mică doză la care acțiunea unei substanțe devine manifestă; *m. perceptibil*, intensitatea minimă de percepție a unui excitant; *m. separabil*, distanța minimă necesară între două puncte pentru a fi văzute separat, la microscop. V. și maximum.

MINTAL. Var. pentru mental (v.).

MIOARHITECTONICĂ, s. f. / myoarchitectonique, s. f. / myoarchitectonic. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi; lat.* ***architectonicus,*** *din gr.* ***arkhitekton*** *și* ***tekton*** *= muncitor care lucrează lemnul (tâmplar).*] Structura și dispunerea *fibrelor musculare.

MIOATROFIE, s. f. / myoatrophie, s. f. / myoatrophy. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***a*** *- priv.;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Scăderea volumului unui mușchi. Cauze: metabolice locale, procese distrofice, inflamații, procese neurotrofice.

MIOBLAST, s. n. / myoblaste, s. m. / myoblast. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***blastos*** *= germen.*] Celulă embrionară de origine *mezenchimală care dă naștere unei *fibre musculare.

MIOBLASTOM, s. n. / myoblastome, s. m. / myoblastoma. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] Tumoare benignă a părților moi care poate fi constituită din *mioblaste. V. și rabdomiom.

MIOCARD, s. n. / myocarde, s. m. / myocardium. NA: myocardium. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă.*] Stratul mijlociu al inimii, cuprins între endocard, la interior și epicard și pericard, la exterior. Este alcătuit din *mușchiul cardiac și constituie cea mai mare parte a peretelui inimii. O parte din m. este diferențiată în vederea generării și transmisiei influxului nervos: țesutul nodal sau cardionector.

MIOCARDIE, s. f. / myocardie, s. f. / myocardia. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă.*] Sindrom de *insuficiență cardiacă de cauză nedeterminată, care survine în absența oricărui substrat morfopatologic decelabil. Cadrul nosologic al m. este imprecis și provizoriu.

MIOCARDIOPATIE. Var. pentru miocardopatie (v.).

MIOCARDITĂ, s. f. / myocardite, s. f. / myocarditis. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă;* ***-ită.***] Termen generic sub care sunt regrupate *cardiopatii, în general acute, caracterizate prin formarea unui infiltrat inflamator, localizat sau difuz, la nivelul fibrelor musculare, interstițiului și al elementelor vasculare intramurale (afectând variabil și pericardul). Manifestările clinice sunt nesistematizate și inconstante, iar diagnosticul de certitudine este dificil, deoarece l-ar putea oferi doar biopsia miocardică. Etiologia este diversă: primează cea infecțioasă, un alt grup fiind reprezentat de m. neinfecțioase inflamatorii (*boli autoimune, toxice, alergii medicamentoase etc.).

MIOCARDOPATIE, s. f. / myocardiopathie, s. f. / myocardiopathy. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă;* ***pathos*** *= boală.*] Var.: miocardiopatie. Sin.: cardiomiopatie (v.).

MIOCARDOPNEUMOPEXIE, s. f. / myocardiopneumopexie, s. f. / myocardiopneumopexia. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă;* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***pexis*** *= fixare.*] Operație de revascularizare a inimii, în *insuficiența coronariană cronică, prin crearea unor aderențe cu plămânul stâng. Se vor forma astfel neovase.

MIOCARDOSCLEROZĂ, s. f. / myocardosclérose, s. f. / myocardosclerosis. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă;* ***sklerosis*** *= întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Leziuni cardiace sclerodegenerative provocate de diferite forme de *insuficiență coronariană cronică și de sechele de *infarct. Uneori sunt cuprinse și fibroza din *miocardite, ca și unele dintre *miocardopatii.

MIOCARDOZĂ, s. f. / myocardose, s. f. / myocardosis. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă;* ***-oză.***] Miocardopatie produsă în afecțiunile cu *disproteinemie intensă: ciroze, sindroame nefrotice, stări carențiale.

MIOCELULITĂ, s. f. / myocéllulite, s. f. / myocellulitis. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi; lat.* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară;* ***-ită.***] *Miozită însoțită de inflamația țesutului conjunctiv înconjurător.

MIOCIT, s. n. / myocyte, s. m. / myocyte. [*Gr. mys, myos = mușchi; kytos = celulă.*] Celulă sau *fibră musculară.

MIOCLONIE, s. f. / myoclonie, s. f. / myoclonia. [*Gr. mys, myos = mușchi; klonos = tumult, agitație.*] Contracție musculară clonică, bruscă, asemănătoare secuselor provocate de șocul electric, involuntară, nesistematizată, care se repetă la intervale variabile. M. interesează parțial sau total un mușchi sau un grup muscular. Este un simptom principal al unor afecțiuni nervoase (*encefalopatii, *sindrom Lance-Adams etc.). M. traduc o descărcare sincronă a *motoneuronilor, consecință a dereglării sistemelor suprasegmentare ale controlului motricității.

MIODESOPSIE, s. f. / myodésopsie, s. f. / my(i)odesopsia. [*Gr. myiodes = asemănător unor muște (de la myio = muscă; eidos = formă); opsis = vedere, aspect.*] Percepția unor puncte negre sau strălucitoare (*fosfene), fixe sau mobile, frecventă la bolnavii cu spasme vasculare în cadrul *hipertensiunii arteriale, ca și în cazul prezenței de corpi flotanți la nivelul *umorii vitroase. Apariția recentă și unilaterală a m. poate fi consecința unei *dezlipiri de retină. Sin.: "muște zburătoare".

MIODINIE, s. f. / myodynie, s. f. / myodynia. [*Gr. mys, myos = mușchi; odyne = durere.*] Sin.: mialgie (v.).

MIOFIBRILĂ, s. f. / myofibrille, s. f. / myofibril. [*Gr. mys, myos = mușchi; lat. științifică fibrilla, dim. de fibra = fibră.*] Elementul contractil al fibrei musculare, alcătuit din *miofilamente. În celula musculară se găsesc câteva mii de m., așezate în fascicule dispuse paralel cu lungimea fibrei. În mușchiul striat, m. sunt formate din unități contractile sau *sarcomere. Un sarcomer are o lungime de 2-3 µm și prezintă la periferie câte o jumătate de disc clar (banda I sau izotropă), iar la mijloc un disc întunecat (banda A sau anizotropă), care, la rândul său, are în porțiunea mediană o zonă mai puțin densă (zona H), străbătută la mijloc de banda întunecată M, de care se prind filamentele de miozină. Limitele unui sarcomer sunt reprezentate de linia Z, care separă cele două jumătăți ale discului clar. Benzile I sunt mai puțin dense deoarece conțin numai filamente subțiri de actină, in timp ce benzile A sunt mai întunecate pentru că la nivelul lor se suprapun parțial filamentele groase de miozină cu cele de actină. Structurile cuprinse între două membrane Z constituie sarcomerul, unitatea morfofuncțională a m. fiind alcătuită dintr-o succesiune de sarcomere puse cap la cap. Lungimea sarcomerului variază în funcție de întinderea sau scurtarea fibrei.

MIOFIBROM, s. n. / myofibrome, s. m. / myofibroma. [*Gr. mys, myos = mușchi; lat. fibra = fibră; -oma.*] Sin.: fibromiom (v.).

MIOFILAMENT, s. n. / myofilament, s. m. / myofilament. [*Gr. mys, myos = mușchi; lat. filamentum = țesătură în fir.*] Element constituent al *miofibrilelor, format din *actină și *miozină, a căror glisare produce contracția celulei musculare. M. (sau protofibrilele) contractile sunt în număr de 10-20 milioane într-o singură fibră (celulă) musculară. V. și miofibrilă.

MIOGEN, adj. / myogène, myogénique, adj. / myogenous, myogenetic, myogenic. [*Gr. mys, myos = mușchi; gennan = a produce.*] În fiziologie, despre tot ce este de origine musculară. Ex.: teoria m. a *automatismului cardiac.

MIOGLOBINĂ, s. f. / myoglobine, s. f. / myoglobin. [*Gr. mys, myos = mușchi; lat. globus = glob; -ină.*] *Cromoproteină musculară care conține fier, comparabilă ca structură cu una din cele patru unități de tip terțiar ale *hemoglobinei. M. este formată dintr-o moleculă de *hem legată la un polipeptid ce conține 153 de aminoacizi. M. stochează în mod reversibil oxigenul, față de care are o afinitate mai mare decât hemoglobina.

MIOGLOBINURIE, s. f. / myoglobinurie, s. f. / myoglobinuria. [*Gr. mys, myos = mușchi; lat. globus = glob; -ină; gr. ouron = urină.*] Prezența *mioglobinei în urină. Se produce: 1) Consecutiv eliberării masive de mioglobină în sânge, în traumatismele musculare prin zdrobire, când poate antrena complicații renale (v. sindrom de strivire). 2) *M. epidemică*, sin.: boală Haff (v.). 3) *M. paroxistică idiopatică*, denumită și boală Meyer-Betz sau miopatie hemoglobinurică Gunther, în care se asociază accese de mialgie intensă cu paralizii multiple, hemoglobinurie, proteinurie, cilindrurie și uneori oligoanurie.

MIOGRAF, s. n. / myographe, s. m. / myograph. [*Gr. mys, myos = mușchi; graphein = a scrie.*] Aparat pentru înregistrarea grafică a contracției musculare.

MIOGRAFIE, s. f. / myographie, s. f. / myography. [*Gr. mys, myos = mușchi; graphein = a scrie.*] 1) Înregistrarea miogramei. 2) Descrierea mușchilor. 3) Radiografia țesutului muscular după injecția unei substanțe radioopace.

MIOID, adj. / myoïde, adj. / myoid. [*Gr. mys, myos = mușchi; eidos = formă.*] Care prezintă un aspect microscopic asemănător mușchiului.

MIOINOZITOL, s. m. / myoinositol, s. m. / myoinositol. V. inozitol.

MIOKIMIE, s. f. / myokymie, s. f. / myokymia. [*Gr. mys, myos = mușchi; kyma = undă.*] Mișcare ondulatorie lentă, de suprafață, similară *miocloniei, însă localizată doar la un grup muscular, un mușchi sau un segment muscular.

MIOKINAZĂ, s. f. / myokinase, s. f. / myokinase. [*Gr. mys, myos = mușchi; kynein = a mișca; -ază.*] Enzimă musculară care catalizează reacția ATP + AMP ⇔ 2ADP și permite astfel punerea în rezervă de energie.

MIOLIZĂ, s. f. / myolyse, s. f. / myolysis. [*Gr. mys, myos = mușchi; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Topirea sau degenerarea țesutului muscular. V. și rabdomioliză.

MIOLOGIE, s. f. / myologie, s. f. / myology. [*Gr. mys, myos = mușchi; logos = știință.*] Parte a anatomiei care este dedicată studiului mușchilor.

MIOM, s. n. / myome, s. m. / myoma. [*Gr. mys, myos = mușchi; -oma.*] Termen generic pentru tumorile benigne dezvoltate din țesutul muscular neted (**leiomiom*) sau din țesutul muscular striat (**rabdomiom*).

MIOMALACIE, s. f. / myomalacie, s. f. / myomalacia. [*Gr. mys, myos = mușchi; malakia = înmuiere, de la malakus = moale.*] *Necroză secundară a musculaturii. *M. cordului* reprezintă topirea țesutului necrotic din zona infarctului miocardic.

MIOMATOZĂ, s. f. / myomatose, s. f. / myomatosis. [*Gr. mys, myos = mușchi; -oma; -oză.*] Boală caracterizată prin formarea de *mioame multiple.

MIOMECTOMIE, s. f. / myomectomie, s. f. / myomectomy. [*Gr. mys, myos = mușchi; -oma; ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală a unui miom, în mod particular a unui *miom uterin, fără *histerectomie. Mioamele fiind, de regulă, multiple, se efectuează mai multe m. în cadrul aceleiași intervenții chirurgicale.

MIOMER, s. n. / myomère, s. m. / myomere. [*Gr. mys, myos = mușchi; meros = parte.*] Serie de segmente de origine mezodermică care se dispun la embrion în lungul tubului medular și de fiecare parte a acestuia. Fiecare segment corespunde unui *metamer și se află la originea unui ansamblu de mușchi striați care se vor forma între două vertebre definitive. Sin.: segment muscular și, parțial, miotom.

MIOMETRECTOMIE, s. f. / myométrectomie, s. f. / myometrectomy. [*Gr. mys, myos = mușchi; metra = uter; ektome = excizie.*] Extirparea unui miom uterin și a unei părți din peretele uterin.

MIOMETRIAL, adj. / myométrial, -ale, -aux, adj. / myometrial. [*Gr. mys, myos = mușchi; metra = uter.*] Care este în relație cu *miometrul.

MIOMETRU, s. n. / myomètre, s. m. / myometrium. NA: tunica muscularis uteri, myometrium. [*Gr. mys, myos = mușchi; metra = uter.*] Tunica musculară a *uterului.

MIONECROZĂ, s. f. / myonécrose, s. f. / myonecrosis. [*Gr. mys, myos = mușchi; nekrosis = mortificare, de la nekros = moarte*] *Necroză musculară.

MIOPATIE, s. f. / myopathie, s. f. / myopathy. [*Gr. mys, myos = mușchi; pathos = boală.*] Afecțiune a sistemului muscular, care poate fi primară (idiopatică) sau secundară (neuropatică). În particular, termenul se referă la afectarea degenerativă a mușchilor, cu localizări diverse, în general familială și ereditară; unele forme sunt grave. Forme mai importante: 1) *M. primitivă progresivă* sau distrofia musculară progresivă, cu atrofii musculare simetrice, îndeosebi la musculatura proximală a membrelor. 2) *M. tardivă progresivă* (Nevin) are tablou miopatic, dar se produce tardiv (la adulți sau vârstnici), cu un aspect histologic care pune în discuție apartenența sa la m. sau la miozită. Obs.: recent, semnificația termenului a fost extinsă de la cea clasică, sin. cu *distrofie musculară, la toate afecțiunile musculare, indiferent de natură, îndeosebi în terminologia engl. În consecință, sub denumirea de m. sunt regrupate în prezent *distrofiile musculare, alterările musculare secundare de natură endocrină (*hipercorticism, *hipertiroidie), iatrogene sau toxice (îndeosebi în alcoolism), metabolice (transmise genetic, cu anomalii biochimice care se opun derulării normale a contracției musculare, fără ca natura erorii metabolice să fie cunoscută exact).

MIOPATIE ALCOOLICĂ / myopathie alcoolique / alcoholic myopathy. *M. toxică prin consum cronic de alcool.

MIOPATIE ATROFICĂ / myopathie atrophique avec myotonie / myotonia atrophyca, Steinert's disease. Sin.: boală Steinert (v.).

MIOPATIE CARCINOMATOASĂ / myopathie carcinomateuse / carcinomatous myopathy. Sin.: sindrom Eaton-Lambert (v.).

MIOPATIE CENTRONUCLEARĂ / myopathie centronucléaire / centronuclear myopathy, myotubular myopathy. Sin.: miopatie congenitală centronucleară (v. miopatie congenitală).

MIOPATIE A CENTURILOR / myopathie des ceintures / limb girdle dystrophy. Termen care regrupează formele juvenile de *miopatie și formele cu debut pelvifemural, ale căror criterii comune sunt transmiterea autozomal recesivă, debutul în a doua - a treia decadă de viață și absența pseudohipertrofiei musculare.

MIOPATIE CONGENITALĂ / myopathie congénitale / congenital myopathy. Termen care regrupează afecțiuni musculare neonatale și ale primei copilării, cu tablou clinic diferit: *m. c. centroaxială*, caracterizată prin maturare anormală a miofibrilelor (sin.: sindrom Shy-Magee); *m. c. centronucleară*, caracterizată prin aspectul embrionar al fibrelor musculare; *m. c. mitocondrială*, caracterizată prin anomalii ale mitocondriilor din fibrele musculare (creșterea numărului sau a dimensiunilor acestora, v. și patologie mitocondrială); *m. c. nemalină*, caracterizată prin prezența anormală de filamente în fibrele musculare striate și, clinic, diminuarea forței musculare.

MIOPATIE DISTALĂ / myopathie distale / distal type of muscular dystrophy. Tip rar de *distrofie musculară cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin debut tardiv la nivelul mușchilor mici distali ai membrelor.

MIOPATIE FACIOSCAPULOHUMERALĂ LANDOUZY-DÉJERINE / myopathie facio-scapulo-humérale de Landouzy-Déjerine / facioscapulohumeral muscular dystrophy (Landouzy-Déjerine). [*Louis Théophile Joseph Landouzy, medic francez, profesor de clinică medicală la Paris, 1845-1917; Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917.*] Tip de *distrofie musculară fără *miotonie, cu transmitere autozomal dominantă, cu debut la nivelul musculaturii faciale, ulterior afectând mușchii centurii scapulare și asociind, uneori, o cardiopatie. Evoluția este lentă și benignă. Sin.: boală Landouzy-Déjerine.

MIOPATIE MAGHREBINĂ / myopathie maghrebine / maghreban muscular dystrophy, SCARMD (severe childhood autosomal recessive muscular dystrophy). Formă severă de distrofie musculară ereditară, cu transmitere autozomal recesivă, ce afectează în mod egal ambele sexe. Asemănătoare din punct de vedere clinic cu *m. pseudohipertrofică Duchenne, are o altă etiologie: absența adhalinei (β-sarcoglican), proteină transmembranară ce face parte, împreună cu *distrofina, dintr-un vast complex molecular implicat în funcționarea normală a celulelor musculare striate. V. și distrofină. Absența adhalinei este consecința unei anomalii a genelor ce-i codifică sinteza, gene situate pe cromozomul 17 (17q12). În ultimii ani au mai fost individualizate și alte forme de m., determinate, de ex., de absența girdhalinei (β-sarcoglican) sau de absența γ-sarcoglicanului.

MIOPATIE METABOLICĂ / myopathie métabolique / metabolic myopathy. Termenul grupează m. datorate unor tulburări de metabolism prin defecte genetice sau disfuncții hormonale. V. și miopatie.

MIOPATIE MIOTUBULARĂ / myopathie centronucléaire / myotubular myopathy. Sin.: miopatie congenitală centronucleară (v. miopatie congenitală).

MIOPATIE MITOCONDRIALĂ / myopathie mitochondriale / mitochondrial myopathy. Sin.: miopatie congenitală mitocondrială (v. miopatie congenitală).

MIOPATIE NEMALINĂ / myopathie némaline / nemaline myopathy. Sin.: miopatie congenitală nemalină (v. miopatie congenitală).

MIOPATIE OCULARĂ / myopathie oculaire / progressive ophthamoplegia. Tip de distrofie musculară caracterizată printr-un deficit motor progresiv al mușchilor ridicători ai pleopei superioare, ulterior și al altor mușchi oculomotori, cu excepția celor intrinseci. V. și boală Graefe.

MIOPATIE PSEUDOHIPERTROFICĂ DUCHENNE / myopathie pseudohypertrophique de Duchenne / pseudohypertrophic muscular dystrophy (Duchenne). [*Guillaume Benjamin Armand Duchenne, neurolog francez, Paris, 1806-1875.*] Tip de distrofie musculară progresivă generalizată ereditară, cu transmitere gonozomal recesivă, cu debut în copilărie la sexul masculin, prin atrofia musculaturii membrelor inferioare, marcată, de obicei, prin dezvoltarea exagerată a țesutului adipos și fibros. Evoluția este gravă, cu retracții tendinoase, afectare miocardică, vasculară și osteoporoză, cu deces înainte de 15 ani. Sin.: boală Duchenne, distrofie musculară pseudohipertrofică. V. și distrofină.

MIOPATIE TIREOTOXICĂ / myopathie thyréotoxique / thyrotoxic myopathy. Diminuare accentuată a fibrelor musculare la rădăcinile membrelor, survenind uneori în *boala Basedow-Graves.

MIOPATIE VISCERALĂ FAMILIALĂ / myopathie viscérale familiale / familial visceral myopathy. Boală rară, a cărei patogenie implică degenerescența și fibroza musculaturii netede a țesutului digestiv, determinând apariția de *diverticuli și pseudoobstrucție. După modul de transmitere, extensia leziunilor și manifestările asociate, se disting: 1) *tipul I*, cu transmitere autozomal dominantă, cu localizare esofagiană și intestinală; 1) *tipul II*, cu transmitere autozomal recesivă, cu localizare la nivelul stomacului și intestinului subțire; 3) *tipul III*, cu

transmitere autozomal recesivă, care afectează întreg intestinul. Se mai pot asocia: nevi pigmentari, epiteliom bazocelular, neuropatii periferice și oculomotorii.

MIOPIE, s. f. / myopie, s. f. / myopia, short sight. [*Gr.* ***myein*** *= a închide, a clipi;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] *Ametropie în care imaginea unui obiect depărtat se formează înaintea retinei. Miopul nu vede clar decât obiectele apropiate. Forme: 1) *M. de acomodare*, din cauza unui spasm al mușchiului ciliar. 2) *M. axială*, în care axul anteroposterior al ochiului este prea lung și nu mai corespunde cu focarul posterior al aparatului dioptric. 3) *M. cristaliniană*, sau *de indice*, datorită afectării indicelui de refracție al *cristalinului. 4) *M. de curbură*, consecință a curburii exagerate a *corneei. 5) *M. profesională*, constituțională, agravată prin practicarea unei profesii care solicită efort de acomodare. 6) *M. de refracție*, prin creșterea refringenței umorilor oculare. M. este în majoritatea cazurilor ereditară, dar poate fi și dobândită. Se descriu *M. evolutive* și *staționare*, care pot fi: *mici*, cu valori de 1-3 *dioptrii (D), *mijlocii*, 3-6 D, *mari*, peste 6D și **m. maligne*.

MIOPIE FORTE / myopie forte / malignant myopia. Sin.: miopie malignă (v.).

MIOPIE MALIGNĂ / myopie maligne / malignant myopia. Varietate de *m. axială, cu valori de peste 10 dioptrii, considerată o adevărată boală a ochiului, evolutivă prin alungirea diametrului antero-posterior al ochiului tot timpul vieții, cu leziuni degenerative corioretiniene și cu *stafilom posterior. Sin.: miopie forte.

MIOPIE SPAȚIALĂ / myopie spatiale / space myopia. Tulburare de *acomodare în cazul zborului la altitudine mare, când câmpul vizual este lipsit de orice reper.

MIOPLASTIE, s. f. / myoplastie, s. f. / myoplasty. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] 1) Procedeu operator utilizat în cura radicală a *herniei crurale, care constă în utilizarea unui lambou muscular din mușchii vecini unui orificiu care trebuie refăcut. 2) Termen utilizat și cu sensul de plastie, refacere chirurgicală a unui mușchi.

MIOPLEGIE FAMILIALĂ / myoplégie familiale / Westphal's disease. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***plege*** *= lovitură; lat.* ***familiaris*** *= al casei, de familie, de la* ***familia*** *= familie, casă.*] Sin.: boală Westphal (v.).

MIORAFIE, s. f. / myorraphie, s. f. / myorrhaphy. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***rhaphe*** *= sutură.*] *Sutură musculară.

MIORELAXANT, adj., s. n. / myorelaxant, -e, adj., s. m. / muscle relaxant, neuromuscular blocking agent. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi; lat.* ***relaxare*** *= a slăbi.*] (Medicament) care provoacă relaxarea mușchilor scheletici și diminuează *tonusul muscular inhibând contractura. În funcție de locul de acțiune există *m. centrale* care acționează la nivelul SNC și *m. periferice* numite și curarizante sau blocante neuromusculare. În a doua categorie se disting trei grupe în funcție de mecanismul de acțiune: m. nedepolarizante sau antidepolarizante, m. depolarizante acetilcolinomimetice și m. cu mecanism de acțiune mixt depolarizant/nedepolarizant.

MIOREZOLUTIV, adj., s. n. / myorésolutif, -ive, adj., s. m. / muscle relaxant. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi; lat.* ***resolutus****, de la* ***resolvere*** *= a dezlega, a explica.*] Sin.: miorelaxant (v.).

MIOSARCOM, s. n. / myosarcome, s. m. / myosarcoma. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma****.*] Termen generic pentru neoplasmele dezvoltate din țesutul muscular neted (**leiomiosarcom*) sau striat (**rabdomiosarcom*).

MIOSCLEROZĂ, s. f. / myosclérose, s. f. / myosclerosis. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***sklerosis*** *= întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] *Scleroza țesutului muscular, de obicei consecutivă unui proces inflamator cronic.

MIOSPASM, s. n. / myospasme, s. m. / myospasm. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***spasmos*** *= contracție.*] *Spasm muscular.

MIOSTENOMETRU, s. n. / myosthenomètre, s. m. / myosthenometer. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***sthenos*** *= forță, putere;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument pentru măsurarea puterii de contracție a diferitelor grupe musculare.

MIOTIC, adj., s. n. / myotique, miotique, adj., s. m. / miotic drug. [*Gr.* ***meion*** *= mai mic, sau* ***myein*** *= a închide, a clipi.*] Despre medicamentele care, pe cale locală sau generală, determină contracția pupilei (*mioză). Termenul desemnează îndeosebi soluțiile utilizate în instilații la nivelul ochiului, adică *colirurile m.

MIOTOM, s. n. / myotome, s. m. / myotome. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***tomos*** *= tăiat, secționat, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] 1) Instrument pentru secționare și disecție musculară. 2) Parte a unei *somite care se diferențiază de mușchii scheletici. 3) Grup muscular inervat de un singur nerv spinal.

MIOTOMIE, s. f. / myotomie, s. f. / myotomy. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secțiune sau disecție a unui mușchi sau a țesutului muscular.

MIOTONIE, s. f. / myotonie, s. f. / myotonia. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***tonos*** *= tensiune.*] Anomalie a contracției musculare voluntare caracterizată printr-o decontracție anormal de lentă. M. este consecința unor contracții musculare involuntare, indolore și lent regresive care urmează unor contracții voluntare normale (*m. spontană*) sau unor contracții idiomusculare (*m. provocată*). M. reprezintă un semn clinic în unele *distrofii musculare, îndeosebi în *boala Steinert, denumită și m. atrofică sau miopatie atrofică cu miotonie, și în *boala Thomsen. Clinic, prezența m. poate fi pusă în evidență dacă i se cere pacientului să efectueze o mișcare voluntară, de ex. strângerea pumnului. Se va constata că pacientul nu poate executa o relaxare bruscă a pumnului.

MIOTONIE ATROFICĂ / myotonie atrophique / atrofic myotonia. Sin.: boală Steinert (v.).

MIOTONIE CONGENITALĂ / myotonie congénitale / myotonia congenita. Sin.: boală Thomsen (v.).

MIOTUBUL, s. m. / myotubule, s. m. / myotubule. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi; lat.* ***tubulus****, dim. de la* ***tubus*** *= tub.*] *Fibră musculară dezvoltată, cu nucleu localizat mai frecvent central, decât periferic.

MIOZĂ, s. f. / myosis, s. m. / miosis. [*Gr.* ***meiosis*** *= micșorare, de la* ***meion*** *= mai mic, sau* ***myein*** *= a închide, a clipi.*] Contracție a *pupilei, fiziologică și tranzitorie (reacție la lumină) sau patologică și fixă (paralizie simpatică a mușchiului dilatator al *irisului sau contracție a sfincterului irisului prin iritație parasimpatică). Ant.: midriază.

MIOZINĂ, s. f. / myosine, s. f. / myosin. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***-ină****.*] *Globulină (cu greutate moleculară 450 kDa) care este unul din constituenții principali ai *miofibrilelor, formând discurile A.

MIOZITĂ, s. f. / myosite, s. f. / myositis. [*Gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***-ită****.*] Inflamație a țesutului muscular striat, relativ rară, cel puțin în formele cu expresie majoră. Cauze: infecțioase, cele mai frecvente (stafilococi, streptococi, gonococi, germeni anaerobi), *boli autoimune, *colagenoze, secundară unor cancere (bronșic, mamar). Varietăți principale: 1) *Dermatomiozita* (v.). 2) *M. osifiantă*, remaniere a țesutului muscular striat asociată cu proliferare fibroblastică și *metaplazii osoase, care pot simula un proces neoplazic. 3) *M. proliferantă*, hiperplazie pseudoneoplazică a învelișului conjunctiv al mușchiului striat. 4) *M. recidivantă*, v. boală Mac Letchie-Aikens. 5) *Polimiozita* (v.).

MIRINGITĂ, s. f. / myringite, s. f. / myringitis. [*Lat. myringa = membrană, timpan, din gr. meninx, -ingos = membrană foarte fină; -ită.*] Inflamație a *timpanului.

MIRINGOPLASTIE, s. f. / myringoplastie, s. f. / myringoplasty. [*Lat. myringa = membrană, timpan, din gr. meninx, -ingos = membrană foarte fină; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Refacerea chirurgicală a membranei timpanului, în cazul perforației acesteia. V. și timpanoplastie.

MIRINGOTOMIE, s. f. / myringotomie, s. f. / myringotomy. [*Lat. myringa = membrană, timpan, din gr. meninx, -ingos = membrană foarte fină; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Procedeu chirurgical care constă în incizia *timpanului.

MIROS, s. n. / odorat, s. m. / sense of smell, osphresis. [*Sl. mirosati = a mirosi.*] Sin.: odorat (v.).

MISCIBIL, adj. / miscible, adj. / miscible. [*Lat. miscere = a amesteca.*] Despre o substanță care se amestecă ușor cu alte substanțe.

MISOFOBIE, s. f. / misophobie, s. f. / misophobia. [*Gr. misein = a urî; phobos = frică.*] Fobia de murdărie, de a se murdări prin atingerea obiectelor.

MISOGINIE, s. f. / misogynie, s. f. / misogyny. [*Gr. misein = a urî; gyne, gynaikos = femeie.*] Repulsie morbidă față de sexul feminin și de tot ce se referă la acesta.

MISONEISM, s. n. / misonéisme, s. m. / misoneism. [*Gr. misein = a urî; neos = nou; -ism.*] Opoziție și aversiune față de ideile noi, de noutate în general. Conservatorism.

MIȘCARE, s. f. / mouvement, s. m. / movement. Schimbarea poziției unui corp, în raport cu un alt corp sau cu un sistem de referință. Tipuri de m. normale cu referire la organism: 1) *M. activă*, efectuată voluntar de către un subiect. 2) *M. pasivă*, imprimată de o forță exterioară organismului.

MIȘCĂRI COREOATETOZICE / mouvements choréoathétosiques / choreoathetoid movements. Mișcări involuntare în care se asociază caracteristicile mișcărilor din *coree cu cele din *atetoză. M. c. apar îndeosebi în cursul unor leziuni ale *talamusului.

MITACISM, s. n. / mytacisme, s. m. / mytacism. [*Gr. mytakismos = mitacism.*] Defect de pronunție constând în substituirea sunetelor m, b, p cu alte sunete.

MITHRIDATISM, s. n. / mithridatisme, s. m. / mithridatism. [*Mithridates, regele Butus-ului, 132-63 î.Hr., care ar fi dobândit rezistență în acest mod; -ism.*] Obișnuință, imunitate la unele substanțe toxice dobândită prin ingestia de doze progresiv crescânde ale substanței respective.

MITIGARE, s. f. / mitigation, s. f. / mitigation. [*Lat. mitigare = a calma, a potoli.*] Atenuarea semnelor unei boli infecțioase în primele zile prin administrare de gamaglobuline, ser de convalescent sau antibiotice.

MITILISM, s. n. / mytilisme, s. m. / mytilotoxism. [*Gr. mytilos = scoică; -ism.*] Intoxicație cu scoici care conțin *mitilotoxină.

MITILITOXINĂ, s. f. / mytilitoxine, s. f. / mytilotoxin. [*Gr. mytilos = scoică; toxikon = otravă pentru vârful săgeților, de la toxon = săgeată; -ină.*] Var.: mitilotoxină. Sin.: saxitoxină (v.).

MITILOTOXINĂ. Var. pentru mitilitoxină (v.).

MITOCONDRIE, s. f. / mitochondrie, s. f. / mitochondrion, pl. mitochondria. [*Gr. mitos = ață, fir; khondrion = granulă.*] Organit citoplasmatic în formă de bastonaș, cu o lungime ce variază de la 1 la 4 µm, prezent în citoplasma tuturor celulelor cu excepția bacteriilor, algelor albastre și a unor celule înalt specializate (ex.: hematiile mamiferelor). M. sunt compuse dintr-un dublu sistem membranar. Membrana internă prezintă o serie de creste care delimitează un spațiu (cameră internă) unde se află, într-o matrice semifluidă, proteine (enzime), lipide și acizi nucleici. M. joacă rolul de centrală energetică a celulei, îndeosebi datorită faptului că la acest nivel se desfășoară procesele de *fosforilare oxidativă. M. sunt organite cu *genom propriu, în mare măsură diferit de genomul celular. Fiecare din cele câteva sute de mitocondrii prezente în citoplasma celulelor somatice conține 2-10 molecule circulare de ADN dublu catenar, alcătuite din câte 16 569 perechi de nucleotide. Deoarece *mutațiile ADN mitocondrial conduc, invariabil, la scăderea producției de energie, în ultimii ani s-a conturat vertiginos capitolul *patologiei mitocondriale.

MITOCONDRIAL, adj. / mitochondrial, adj. / mitochondrial. [*Gr. mitos = ață, fir; khondrion = granulă.*] Aparținând de, sau în legătură cu *mitocondria.

MITOCONDROPATII, s. f. pl. / mitochondropathies, pathologie mitochondriale / mitochondrial pathology. [*Gr. mitos = ață, fir; khondrion = granulă; pathos = boală.*] Sin.: patologie mitocondrială (v.).

MITOGEN, adj. / mitogène, adj. / mitogen. [*Gr. mitos = ață, fir, mitoză; gennan = a produce.*] Despre o substanță, un agent care promovează proliferarea anumitor celule și induce *mitoza. Ex.: anumite *lectine sunt m., *concanavalina A provocând proliferarea *limfocitelor.

MITOGENIC, adj. / mitogénique, adj. / mitogenic. [*Gr. mitos = ață, fir, mitoză; gennan = a produce.*] Sin.: mitogen (v.).

MITOMANIE, s. f. / mythomanie, s. f. / mythomania. [*Gr. mythos = mit, legendă; mania = nebunie.*] Tendință morbidă spre minciună și fabulație.

MITOTIC, adj. / mitotique, adj. / mitotic. [*Gr. mitos = ață, fir, mitoză.*] Care se referă la *mitoză. Ex.: indice m. V. și mitogen.

MITOZĂ, s. f. / mitose, s. f. / mitosis. [*Gr. mitos = ață, fir; -oză.*] Diviziune celulară non-reducționistă în urma căreia celula mamă diploidă se duplică, rezultând două celule fiice identice în conținut cu aceasta, deci tot diploide (cu 2n cromozomi). M. asigură înmulțirea celulelor, creșterea și diferențierea individuală, precum și continuitatea genotipului. Termenul de m. desemnează modul de diviziune a celulelor somatice, în timp ce *meioza reprezintă diviziunea celulelor reproducătoare (*gameți). Procesele diviziunii mitotice pot fi grupate în cinci faze: *interfază, *profază, *metafază, *anafază și *telofază.

MITOZOM, s. m. / mitosome, s. m. / mitosome. [*Gr. mitos = ață, fir, mitoză; soma, -atos = corp.*] Corp citoplasmatic rezultat din resturile *fusului mitozelor precedente.

MITRAL, adj., s. m. / mitral, -ale, -aux, adj., s. m. / mitral. [*Lat. mitra = mitră.*] 1) Care se aseamănă ca formă cu o mitră. 2) Care aparține *valvulei mitrale sau bicuspide sau se referă la o alterare funcțională ori structurală a acestei valvule. Ex.: stenoză m., suflu m. 3) Un subiect care suferă de o afecțiune cu originea la nivelul valvulei mitrale.

MITRALITĂ, s. f. / mitralite, s. f. / mitralitis. [*Lat. mitra = mitră; -ită.*] Inflamație a orificiului mitral al inimii și a aparatului său valvular, în general de origine reumatismală.

MITRALIZARE, s. f. / mitralisation, s. f. / mitralization. [*Lat. mitra = mitră.*] Modificarea configurației radiologice a inimii în *insuficiența aortică, în momentul adăugării unei *insuficiențe mitrale funcționale, cu dilatare consecutivă a atriului drept și a vaselor pulmonare.

MIXEDEM, s. n. / myxoedème, s. m. / myx(o)edema. [*Gr. myxa = mucus; oidema, -atos = umflătură, de la oidein = a crește în volum.*] Insuficiență tiroidiană severă prin: 1) Deficit de producere a hormonilor tiroidieni. 2) Rezistență tisulară (a receptorilor) la acțiunea acestor hormoni. 3) Perturbarea conversiei T_4 în T_3. În primul caz poate fi vorba de: disgenezia

sau agenezia tiroidiană (*m. tireopriv congenital*); *m. tireopriv dobândit* (prin tiroidectomie, tratament cu radioiod sau idiopatic); *m. central* (de cauză hipofizară, prin absența sau scăderea secreției de TSH); *m. congenital* cu gușă prin defect enzimatic (defect de transport al iodului, defect de organificare, defect de cuplare a iodotiroxinelor sau defect al dehalogenării iodotiroxinelor). Tabloul clinic al m. este dependent de momentul apariției bolii. Astfel, m. congenital se manifestă prin nanism dizarmonic, cu facies caracteristic (nas trilobat, anomalii dentare, tegumente palid-cianotice, infiltrate) și cretinism. M. juvenil este tot dizarmonic, dar moderat, asociat cu deficit intelectual, însă fără cretinism. În m. adultului simptomatologia include: cordul mixedematos (cardiomegalie, scăderea efectelor inotrope și cronotrope, uneori angină pectorală și modificări electrocardiografice); tegumente infiltrate (prin acumularea de mucopolizaharide, de acid hialuronic și de condroitin sulfat B în derm), hiperkeratoză; constipație prin hipomotilitate intestinală; bradipsihie, bradilalie, somnolență etc.

MIXEDEM CIRCUMSCRIS / myxoedème circonscrit / pretibial myx(o)edema. *Mucinoză cutanată circumscrisă care apare îndeosebi în cursul unui tratament antitiroidian în *boala Basedow și este localizată de obicei în treimea inferioară a gambelor, de unde și denumirea de m. pretibial. La acest nivel, mucinoza are forma unei plăci infiltrante circumscrise, uneori cu zone nodulare sau cu aspect de *elefantiazis.

MIXEDEM LOCALIZAT / myxoedème localisé / Milroy's myx(o)edema. Sin.: boală Milroy (v.).

MIXEDEM PRETIBIAL / myxoedème prétibial / pretibial myx(o)edema. Sin.: mixedem circumscris (v.).

MIXOCONDROM, s. n. / myxochondron, -drome, s. m. / myxochondroma. [*Gr.* ***myxa*** *= mucus;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oma***.] *Condrom cu stroma asemănătoare țesutului *mezenchimal primitiv.

MIXOM, s. n. / myxome, s. m. / myxoma. [*Gr.* ***myxa*** *= mucus;* ***-oma***.] Denumire generică pentru formațiunile tumorale formate din țesut mucos, inițial denumite tumori coloide sau gelatiniforme datorită aspectului lor (aspect macroscopic și consistență gelatinoasă, prin proliferarea celulelor conjunctive nediferențiate, de tip embrionar, incluse în substanța fundamentală bogată în mucus). M. sunt de regulă recidivante.

MIXOMATOZĂ, s. f. / myxomatose, s. f. / myxomatosis. [*Gr.* ***myxa*** *= mucus;* ***-oma; -oză***.] 1) Dezvoltarea de *mixoame multiple. 2) Degenerare mixomatoasă.

MIXOREE, s. f. / myxorhée, s. f. / myxorrh(o)ea. [*Gr.* ***myxa*** *= mucus;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Scurgere abundentă de *mucus.

MIXOSARCOM, s. n. / myxosarcome, s. m. / myxosarcoma. [*Gr.* ***myxa*** *= mucus;* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma***.] *Sarcom care conține și țesut caracteristic *mixomului.

MIXOVIROZE, s. f. pl. / myxoviroses, s. f. pl. / myxovirus diseases. [*Gr.* ***myxa*** *= mucus; lat.* ***virus*** *= venin, otravă;* ***-oză***.] Îmbolnăviri provocate la om de grupul de virusuri **Mixovirus*: *gripa, *parainfluenza, *parotidita epidemică, *rujeola, alte boli respiratorii.

MIXTURĂ, s. f. / mixture, s. f. / mixture. [*Lat.* ***mixtura*** *= amestec, de la* ***miscere*** *= a amesteca.*] *Poțiune cu compoziție complexă, rezultată din combinarea de medicamente diferite și ingrediente (edulcorante și aromatizante). M. rezultă prin amestecarea unor fluide cu alte fluide, sau cu solide, ori prin suspensia unui solid în lichid și este destinată admnistrării *per os*.

MIYAGAWANELLA / Miyagawanella / Miyagawanella. [*Yoneji* ***Miyagawa****, bacteriolog japonez, 1885-1959.*] Sin.: *Chlamydia* (v.).

MIZANTROPIE, s. f. / misanthropie, s. f. / misanthropia, misanthropy. [*Gr.* ***misein*** *= a urî;* ***anthropos*** *= om.*] Repulsie morbidă față de oameni.

MMS / MMS / MMS. [*Abrev. engl.: Mini Mental State.*] Scară standardizată, utilizată frecvent pentru evaluarea deficitelor cognitive îndeosebi în *demența și în *confuzia mentală. MMS permite evaluarea în 10-15 minute a memoriei, atenției, limbajului, capacității de calcul și a praxiilor constructive ale unui pacient.

MNEMASTENIE, s. f. / mnémasthénie, s. f. / mnemasthenia. [*Gr.* ***mneme*** *= memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti;* ***astheneia*** *= slăbiciune, de la* ***a*** *- priv.,* ***sthenos*** *= forță, putere.*] Scăderea capacității de memorizare.

MNEMĂ, s. f. / mnème, s. f. / mnema. [*Gr.* ***mneme*** *= memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Sin.: engramă (v.).

MNEMONICĂ, s. f. / mnémonique, s. f. / mnemonics. [*Gr.* ***mnemonikos*** *= referitor la memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Ameliorarea *memoriei prin metode sau tehnici speciale.

MNEZIC, adj. / mnésique, adj. / mnemic. [*Gr.* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Relativ la *memorie.

MOARTE, s. f. / mort, s. f. / death. [*Lat.* ***mors, -rtis*** *= moarte.*] Încetarea permanentă a funcțiilor vitale ale unui organism, urmată de modificări cadaverice ale țesuturilor și ale organelor. Din punct de vedere medicolegal au fost propuse drept criterii încetarea ireversibilă: 1) a funcției cerebrale; 2) a funcționării spontane a sistemului respirator; 3) a funcției spontane a sistemului circulator. În prezent, prelevarea de organe de la cadavre în vederea *transplantării a impus instituirea unor criterii riguroase de stabilire a *morții cerebrale. V. în continuare. V. și eutanasie.

MOARTE APARENTĂ / mort apparente / apparent death. Sin.: letargie (v.).

MOARTE CEREBRALĂ / mort cérébrale / brain death. Stare de inconștiență totală caracterizată prin: 1) absența respirației spontane care nu poate fi menținută decât artificial, cu aparatură adecvată; 2) abolirea tuturor *reflexelor, cu absența oricărei reacții la stimuli; 3) hipotonie musculară cu absența oricărei activități spontane; 4) *midriază fixă; 5) *electroencefalogramă cu traseu plat (izoelectrică) timp de 30 de minute. Dacă aceste tulburări apar în absența hipotermiei sau a unor intoxicații cu substanțe ce deprimă activitatea SNC se poate constata m. c. În prezent se recomandă înlocuirea termenului de *comă depășită cu m. c., în condițiile menționate mai sus, impuse medico-legal și în cazul când o serie de organe recoltate de la cadavru sunt utilizate pentru *transplantare.

MOARTE NATURALĂ / mort naturelle / natural death. Deces consecutiv evoluției previzibile a unei boli.

MOARTE SUBITĂ / mort subite / sudden death. Deces neașteptat, survenit la un subiect care aparent se afla într-o stare bună de sănătate. În majoritatea cazurilor, m. s. are o cauză cardiacă: cardiopatie ischemică acută, tulburări de ritm (îndeosebi fibrilație ventriculară), valvulopatii aortice etc. Alte cauze: hemoragie cerebromeningiană, embolie pulmonară, ruptură de anevrism, disecție aortică, hemoragie digestivă, șoc anafilactic etc.

MOARTE SUBITĂ A SUGARULUI / mort subite du nourisson / sudden infant death. Deces brutal al unui sugar, în plină sănătate. Survine în timpul somnului și este o cauză importantă de mortalitate neonatală. Autopsia este negativă, iar cauzele m. s. nu sunt cunoscute.

MOAȘĂ, s. f. / sage-femme, s. f. / midwife, pl. midwives. [*Albaneză* ***moshe*** *= vârstă.*] Profesie cu tradiție în medicină, cu statut clar în unele țări (la noi în țară, în trecut). M. este calificată pentru îngrijirea femeilor în timpul sarcinii, nașterii (travaliului) și după naștere.

MOBILITATE, s. f. / mobilité, s. f. / mobility. [*Lat.* ***mobilitas, -atis*** *= mobilitate, de la* ***mobilis*** *= mobil și* ***movere*** *= a*

mișca.] 1) Proprietatea de a se mișca. 2) Mărime care caracterizează mișcarea unei particule și este egală cu viteza acelei particule sub acțiunea unei forțe egale cu unitatea. Tipuri de m. cu semnificație medicală: a) *m. articulară anormală* depășește amplitudinea normală sau permite mișcări pe care articulația respectivă nu le are; apare în luxații, diformități congenitale sau leziuni ale ligamentelor și mușchilor; b) *m. osoasă anormală*, semn obiectiv de certitudine în fracturile complete, în care fragmentele sunt mobile unul pe altul; c) *m. simfizelor*, în sarcină, m. crescută a oaselor bazinului unite prin simfize.

MOBILIZARE, s. f. / mobilisation, s. f. / mobilization. [*Lat.* ***mobilis*** *= mobil, de la* ***movere*** *= a mișca.*] 1) Cu referire la articulații: mișcare pasivă, în general repetată, a unei articulații sau a unui ansamblu de articulații, cu prevenirea oricărei mișcări bruște sau forțate. M. este efectuată, de obicei, de kineziterapeut. 2) Procesul prin care se realizează mobilitatea unor structuri fixe pentru ca acestea să devină accesibile unui procedeu operator. 3) Eliberarea în circulația sanguină a unor substanțe stocate în organism.

MODEL, s. n. / modèle, s. m. / model. [*Fr.* ***modèle****, de la ital.* ***modello****, din lat.* ***modulus*** *= măsură.*] Sistem teoretic sau material cu ajutorul căruia pot fi studiate indirect proprietățile și transformările altui sistem, mai complex, cu care primul sistem (sistemul model) prezintă analogii. În funcție de scop, m. pot fi: *euristice* (de cercetare, de ex. un m. experimental), *practice* (ex.: *rinichiul artificial) și *didactice*. În raport cu procedeele de elaborare se disting *m. analoge structurale* (în care există o analogie de structură a m. cu sitemul modelat, ca în cazul *bionicii) și *m. analoge funcționale* (în care m. reproduce doar caracteristici funcționale ale sistemului modelat, frecvent, în medicină, un mecanism de tip cibernetic – *feed-back, ca în cazul dispozitivelor *pace-maker). În medicină și biologie sunt deosebit de utile m. biologice: animale de laborator (m. biologice naturale – animale care reproduc boli ale omului și m. biologice artificiale – animale supuse unor experimente), culturi de celule sau de țesuturi. Alte m. sunt reprezentări ale unor structuri moleculare. Ex.: m. *mozaicului fluid, dubla elice ADN.

MODELARE, s. f. / modelage, s. m. / modelling. [*Fr.* ***modeler*** *= a modela, de la ital.* ***modello****, din lat.* ***modulus*** *= măsură.*] Operațiunea de realizare a unui model. Convențional cuprinde trei etape: 1) Simplificarea și esențializarea structurii sau fenomenului modelat. 2) Realizarea modelului prin aceeași formă de mișcare a materiei sau printr-o formă diferită de original. 3) Utilizarea modelului în cercetare sau în practică.

MODUL, s. m. / module, s. m. / modulus. [*Lat.* ***modulus****, dim. de la* ***modus*** *= măsură, cadență.*] 1) Mărime caracterizată statistic printr-o frecvență mai mare într-o suită de valori înregistrate. 2) V. vector (2).

MODULATOR, adj. / modulateur, -trice, adj. / modulator. [*Lat.* ***modulator, -oris*** *= cel care modulează, de la* ***modulari*** *= a ritma, a modula și* ***modulus****, dim. de la* ***modus*** *= măsură, cadență.*] Care determină variația unui proces, a unui efect, care produce o *modulație.

MODULATORI AI CANALELOR DE POTASIU / modulateurs des canaux potassique / potassium channel modulators. V. canal de potasiu.

MODULAȚIE, s. f. / modulation, s. f. / modulation. [*Lat.* ***modulatio, -onis*** *= cadență, modulare, de la* ***modulari*** *= a ritma, a modula și* ***modulus****, dim. de la* ***modus*** *= măsură, cadență.*] Modificarea sau alterarea funcției sau a caracteristicilor unui răspuns determinată de stimuli sau de modificări chimice și fizice ale mediului.

MODULAȚIE DE AMPLITUDINE / modulation d'amplitude / amplitude modulation. Codajul unui stimul de către un *receptor senzorial, efectuat prin variația de amplitudine a răspunsului în funcție de intensitatea stimulării. Într-o celulă receptoare, la nivelul *situsului de transducție, stimulul este codificat prin variația frecvenței de generare a potențialelor de membrană, care se modifică proporțional cu intensitatea stimulului. V. și modulație de frecvență.

MODULAȚIE DE FRECVENȚĂ / modulation de fréquence / frequency modulation. Codajul unui stimul sau mesaj nervos prin frecvența potențialului de acțiune și nu prin variația amplitudinii acestuia. V. și modulație de amplitudine.

MOFETĂ, s. f. / mofette, s. f. / mofette. [*Ital.* ***moffetta*** *= exhalație fetidă, de la* ***muffa*** *= mucegai.*] Sursă de gaze ivită la suprafața solului sub forma unei emanații uscate, în special de bioxid de carbon. M. sunt utilizate în tratamentul bolnavilor prin cură externă carbogazoasă, dar care nu pot fi expuși la băi (în ulcerații, gangrene) sau nu suportă presiunea mecanică a apei din baie (insuficiență respiratorie sau cardiacă).

MOGIFONIE, s. f. / mogiphonie, s. f. / mogiphonia. [*Gr.* ***mogis*** *= cu dificultate;* ***phone*** *= voce.*] Tulburare a *fonației la care sunt expuse persoanele cu profesii care impun efort vocal. M. constă în impotență vocală crescândă, însoțită de o senzație de constricție la nivelul gâtului, care apare în cursul vorbirii. M. coincide cu relaxarea *corzilor vocale.

MOGIGRAFIE, s. f. / mogigraphie, s. f. / mogigraphia. [*Gr.* ***mogis*** *= cu dificultate;* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: crampa scriitorului (v.).

MOGILALIE, s. f. / mogilalie, s. f. / mogilalia. [*Gr.* ***mogis*** *= cu dificultate;* ***lalia*** *= vorbire, de la* ***lalein*** *= a vorbi.*] Imposibilitatea de a articula unele silabe.

MOJAR, s. n. / mortier, s. m. / mortar. [*Magh.* ***mozsár*** *= piuliță pentru pisat.*] Vas de sticlă, porțelan sau metal, cu fundul emisferic, în care se amestecă, prin frecare, sau se zdrobesc diferite substanțe.

MOL, s. m. / mole, s. f. / mol. [***Mol*** *= prescurtarea de la* ***moleculă-gram****, din lat.* ***moles*** *= masă informă.*] Unitate de măsură în SI a cantității de substanță. M., cu simbolul mol, reprezintă cantitatea de substanță, exprimată în grame, numeric egală cu masa moleculară relativă a substanței date. Ex.: un m. de apă are 18 g, deoarece masa moleculară relativă a apei este 18 u. Cea mai importantă caracteristică a m. este că el conține, indiferent de natura substanței, același număr de molecule, denumit numărul lui Avogadro. Ca urmare, exprimând concentrațiile diferitelor molecule din organism în m. (sau fracțiuni de m.) se cunoaște exact numărul de particule (molecule). Această exprimare, recomandată în SI, este avantajoasă deoarece permite o apreciere cantitativă a reacțiilor biochimice din organism. Sin. desuet: moleculă-gram.

MOLAL, s. m. / molal, s. m. / molal. [***Mol*** *= prescurtarea de la* ***moleculă-gram****, din lat.* ***moles*** *= masă informă.*] Unitate de *molalitate, reprezentând un *mol de substanță în 1 000 g de solvent.

MOLALITATE, s. f. / molalité, s. f. / molality. [***Mol*** *= prescurtarea de la* ***moleculă-gram****, din lat.* ***moles*** *= masă informă.*] Numărul de *moli de solvit pe kilogram de solvent. Obs.: m. se referă la masa solventului, iar *molaritatea la volumul soluției.

MOLAR, adj., s. m. / molaire, adj., s. m. / molar. NA: dens molaris (1). [*1) Lat.* ***molaris*** *= măsea; 2)* ***Mol*** *= prescurtarea de la* ***moleculă-gram****, din lat.* ***moles*** *= masă informă 3) Lat.* ***moles*** *= masă informă; sau lat.* ***mola*** *= piatră de moară, avorton.*] 1) Măsea. V. dinte, formulă dentară. 2) Care se raportează la un *mol. Ex.: soluție m., concentrație m. 3) Cu referire la *mola hidatiformă.

MOLARITATE, s. f. / molarité, s. f. / molarity. [*Mol = prescurtarea de la moleculă-gram, din lat. moles = masă informă*.] Concentrația unei soluții exprimată în *moli pe litru de soluție. În soluțiile foarte diluate, m. și *molalitatea sunt echivalente. Sin.: concentrație molară.

MOLĂ, s. f. / môle, s. f. / mole. [*Lat. moles = masă informă; sau lat. mola = piatră de moară, avorton*.] Termen generic prin care este denumită o masă cărnoasă sau tumorală formată în uter din cauza degenerescenței sau dezvoltării anormale a *oului uman fertilizat. M. se caracterizează macroscopic prin transformarea veziculară a *vilozităților coriale, iar microscopic prin hiperplazia și distrofia *trofoblastului, ca și prin dispariția vascularizației vilozităților. Aceste procese antrenează moartea precoce a embrionului. Deși, în general, m. este benignă, uneori are o evoluție malignă, către *corioepiteliom, tumoră malignă cu tendință mare la *metastazare. Clasic se disting două tipuri principale de m.: 1) *M. hidatiformă* sau *veziculară* caracterizată prin degenerescența chistică a vilozităților coriale, cu aspect macroscopic de ciorchine de strugure. Sin.: coriom benign. 2) *M. hidatiformă disecantă* în care componentele m. pătrund în peretele uterin, determinând hemoragie, care impune histerectomia.

MOLĂ HIDATIFORMĂ / môle hydatiforme / hydatidiform mole. V. molă.

MOLECULĂ, s. f. / molécule, s. f. / molecule. [*Dim. lat. moles = masă informă*.] Cea mai mică parte dintr-o substanță chimică ce păstrează, izolată fiind, proprietățile substanței respective. M. este alcătuită din una, două sau mai multe specii de atomi reuniți prin legături chimice, al căror număr este constant pentru o anumită substanță. Dezagregarea m. în atomii componenți determină pierderea proprietăților acesteia.

MOLECULĂ ANTISENS / molécule antisens / antisense molecule. Sin.: oligonucleotid antisens (v.).

MOLECULĂ-GRAM, s. f. / molécule-gramme, s. f. / gram-molecule. [*Dim. lat. moles = masă informă; gramma = greutate mică, din gr. gramma = literă, caracter*.] Sin. desuet pentru mol (v.).

MOLECULĂ VECTOARE / molécule vectrice / carrier molecule, carriere substance. Denumire generică pentru moleculele care sunt utilizate pentru transportul și concentrarea unui izotop radioactiv la nivelul structurilor (organelor, țesuturilor) investigate prin *scintigrafie. În prealabil, m. v. este radiomarcată. Ex.: pentru efectuarea unei *scintigrame osoase se utilizează *difosfonați marcați cu *^{99m}Technețiu care se fixează specific la nivelul țesutului osos. Prin urmare, m. v. pentru a fi utilă trebuie să se fixeze specific la nivelul structurii investigate.

MOLECULE DE ADEZIUNE CELULARĂ / molécules d'adhésion cellulaire / cell adhesion molecules. Denumire generală pentru un grup extrem de numeros de molecule (făcând parte din cinci *superfamilii) și împărțite în două clase distincte: 1) *Ca^{2+}-dependente*, din care fac parte *caderinele, *integrinele și *selectinele. 2) *Ca^{2+}-independente*, desemnate frecvent prin acronimul CAM (din engl.: *Cell Adhesion Molecules*). V. CAM.

MOLECULE DE ADEZIUNE CELULARĂ VASCULARĂ 1 / molécules d'adhésion cellulaire vasculaire 1 / vascular cell adhesion molecules 1, VCAM-1. *M. de a. c. esențiale pentru procesele care implică adeziunea leucocitelor la endoteliul vascular: migrarea leucocitelor în plăcile Peyer, mediată de aderarea integrinei 4 la m. de a. c. v. 1; adeziunea leucocitelor la peretele vascular în procesul de aterogeneză; procese vasculitice; interacțiunea celulelor T cu endoteliul în procesul de fibroză din sclerodermie (proces mediat de IL-D și TNFα, care induc exprimarea m. de a. c. v. 1 pe suprafața celulelor endoteliale). Celulele infectate cu HIV și macrofagele activate induc exprimarea m. de a. c. v. 1 pe endoteliul vascular cerebral. Abrev.: VCAM-1.

MOLECULE DE ADEZIUNE ENDOTELIU-LEUCOCIT 1 / molécules d'adhésion endothélium-leucocyte 1 / endothelium-leukocyte adhesion molecules 1, ELAM-1. Grup de molecule constituit din patru familii: selectine, integrine, superfamilia imunoglobuline și familia de proteine legate de cartilaj. M. de a. e.-l. 1 sunt implicate în procesele patologice din meningita bacteriană, adeziunea polimorfonuclearelor neutrofile la endoteliu în bolile infecțioase și în sindroamele vasculitice. Abrev.: ELAM-1.

MOLET, s. n. / mollet, s. m. / calf. NA: sura. [*Fr. mollet, din lat. mollis = moale*.] Partea cărnoasă și proeminentă a gambei, formată din mușchiul triceps sural.

MOLGRAMOSTIMĂ, s. f. / molgramostime, s. f. / molgramostim. *Factor de creștere uman *recombinant care stimulează proliferarea și diferențierea precursorilor granulocitelor, monocitelor și limfocitelor T.

MOLLUSCUM / molluscum / molluscum. [*Lat. molluscus = molicel, dim. de la mollis = moale*.] Termen general pentru o serie de tumori benigne, unele semănând cu o moluscă (ca formă și consistență). *M. contagiosum*, v.

MOLLUSCUM CONTAGIOSUM / molluscum contagiosum / molluscum contagiosum. Afecțiune cutanată contagioasă și inoculabilă, de etiologie virală (un virus aparținând familiei *Poxvirus*). Se caracterizează prin prezența unor papule albrozate, ombilicate central, cu localizare facială (la nivelul pleoapelor), pe torace și în regiunea anogenitală. Sin.: boală Bateman.

MONGOLISM, s. n. / mongolisme, s. m. / mongolism. [*Mongol = membru al grupului etnic nativ din Asia (datorită aspectului feței); -ism*.] Sin. (nerecomandat) pentru sindrom Down (v.).

MONGOLOID, s. m. / mongoloïde, s. m. / mongoloid. [*Mongol = membru al grupului etnic nativ din Asia (datorită aspectului feței); gr. eidos = formă*.] Subiect afectat de *mongolism.

MONILIAZĂ, s. f. / moniliase, s. f. / moniliasis. [*Lat. monile, -is = colier; -ază*.] Var.: monilioză. Sin.: candidoză (v.).

MONILIOZĂ. Var. pentru moniliază (v.).

MONILIFORM, adj. / moniliforme, adj. / moniliform. [*Lat. monile, -is = colier; forma = formă*.] Despre un canal, un cordon sau o altă formațiune anatomică care seamănă cu un șirag de mătănii sau cu un colier, prin îngustările repetate pe care le prezintă.

MONITOR, s. n. / moniteur, s. m. / monitor. [*Lat. monitor, -oris = cel care amintește, mentor, de la monere = a avertiza*.] Dispozitiv electronic destinat supravegherii automatizate a pacienților în unitățile de terapie intensivă sau de reanimare cardiacă. M. înregistrează (vizualizează) electrocardiograma, presiunile vasculare, ritmul respirator etc., declanșând totodată o alarmă luminoasă și sonoră când valorile parametrilor urmăriți se situează în afara intervalelor de variație fixate de medic. V. și monitorizare.

MONITORIZARE, s. f. / monitorage, s. m., télésurveillance, s. f. / monitoring. [*Lat. monitor, -oris = cel care amintește, mentor, de la monere = a avertiza*.] Ansamblu de tehnici utilizate în reanimare, terapie intensivă și în obstetrică (precum și, în general, în cazul pacienților cu probleme cardiorespiratorii) constând în supravegherea, în mod continuu, a unor parametri fiziologici și, uneori, biochimici cu ajutorul dispozitivelor denumite *monitoare. M. în obstetrică are ca scop

supravegherea ritmului cardiac al fătului, ca și a intensității și frecvenței contracțiilor uterine ale mamei. M. cea mai complexă se efectuează în reanimare, când este posibilă, și adesea necesară, supravegherea a numeroși parametri, pentru majoritatea funcțiilor organismului: frecvența și regularitatea bătăilor cardiace, presiunea arterială și venoasă, debitul cardiac, frecvența respiratorie, oxigenarea, cantitatea de bioxid de carbon expirată, electroencefalograma, presiunea intracraniană, temperatura corporală, ca și concentrația în sânge a unor substanțe, îndeosebi glucoza. În sistemele de m. complexe, o serie de parametri sunt vizualizați în timp real pe un ecran sau sunt înregistrați. În unele sisteme de m. se adaptează automat și terapia necesară corectării parametrilor alterați.

MONOAMINĂ, s. f. / monoamine, s. f. / monoamine. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Denumire generică pentru grupul de amine cuprinzând *serotonina și *catecolaminele (*dopamina, *adrenalina, *noradrenalina). În ansamblu, m. exercită la nivelul sistemului nervos central un rol fiziologic de reglare a tonusului emoțional și integrare a fenomenelor vieții vegetative și ale vieții de relație.

MONOAMINOXIDAZĂ, s. f. / monoamine oxydase / monoamine oxidase. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină;* ***oxys*** *= acru, oxigen; -ază.*] Termen generic ce desemnează grupul de enzime care catalizează *dezaminarea oxidativă a *monoaminelor și, ca urmare, le inactivează. M.-o. sunt prezente în cea mai mare parte a țesuturilor animale (îndeosebi în ficat și rinichi). Există două tipuri majore: m.-o. A (*MAO A*), care catalizează selectiv *noradrenalina și *serotonina, și m.-o. B (*MAO B*), care catalizează selectiv feniletilamina și *triptamina. Ambele tipuri catalizează *dopaminele. Abrev.: MAO.

MONOARTRITĂ, s. f. / monoarthrite, s. f. / monoarthritis. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***arthron*** *= articulație; -ită.*] Artropatie care afectează îndeosebi cotul sau genunchiul la mai mulți ani după o fractură.

MONOBLAST, s. n. / monoblaste, s. m. / monoblast. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***blastos*** *= germen.*] Prima celulă precursoare a *seriei monocitare, din care la maturație rezultă promonocitul. M. prezintă o *cromatină cu structură fină, iar *nucleolii sunt, de regulă, vizibili. În mod normal nu este observat în măduvă sau în sângele periferic, dar poate apărea în leucemia monocitară. V. și monocit.

MONOBLEPSIE, s. f. / monoblepsie, s. f. / monoblepsia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***blepsis*** *= vedere, văz.*] 1) Tulburare a vederii în care capacitatea de percepție vizuală a unui ochi este net superioară față de cea a celuilalt ochi. 2) Formă de *daltonism în care subiectul percepe doar o singură culoare.

MONOCATENAR, adj. / monocaténaire, adj. / single stranded. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***catenarius*** *= legat în lanț, de la* ***catenare*** *= a înlănțui și* ***catena*** *= lanț.*] Despre o *macromoleculă care posedă un singur lanț. Ex.: ADN m.

MONOCIT, s. n. / monocyte, s. m. / monocyte. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***kytos*** *= celulă.*] Cel mai mare tip de *leucocit, cu diametrul de 20-25 µm, cu citoplasma ușor bazofilă, conținând granulații fine azurofile și un nucleu reniform voluminos. M. reprezintă până la maximum 8% din numărul leucocitelor. Precursor imediat al numeroaselor tipuri de *macrofage, m. posedă, ca și acestea, o capacitate fagocitară și proprietatea de aderență la suprafețe umede. M. secretă *citokine. V. și tab. const. hematol.

MONOCITAR, adj. / monocytaire, adj. / monocytic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***kytos*** *= celulă.*] Care se însoțește de *monocitoză. Ex.: angină m.

MONOCITOID, adj. / monocytoïde, adj. / monocytoid. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***kytos*** *= celulă;* ***eidos*** *= formă.*] Care este asemănător *monocitului.

MONOCITOZĂ, s. f. / monocytose, s. f. / monocytosis. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] 1) Numărul de *monocite circulante, normal circa 500/mm³. 2) Prin extensie, creșterea numărului de monocite peste 12% din leucocite (peste 1 500/mm³). Se observă, tranzitoriu, în bolile acute, îndeosebi în febra tifoidă, endocarditele infecțioase, febrele eruptive, în unele afecțiuni cronice (paludism, febră recurentă etc.) și în unele forme de leucemii. V. și mononucleoză infecțioasă.

MONOCITOZĂ ACUTĂ / monocytose aiguë / infectious mononucleosis. Sin.: mononucleoză infecțioasă (v.).

MONOCLONAL, adj. / monoclonal, -ale, -aux, adj. / monoclonal. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***klon*** *= mlădiță, lăstar.*] Care provine dintr-un singur *clon celular. Ex.: *anticorp m., *imunoglobulină m., *gamapatie m.

MONOCROMATIC, adj. / monochromatique, adj. / monochromatic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Care este de o singură culoare. Ex.: radiație m., lumină m.

MONOCULAR, adj. / monoculaire, adj. / monocular, uniocular. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***ocularis*** *= de ochi, de la* ***oculus*** *= ochi.*] 1) Care rezultă din utilizarea unui singur ochi. Ex.: vedere m. 2) Despre un sistem optic prevăzut cu un singur ocular. Ex.: microscop m.

MONODACTIL, adj., s. n. / monodactyle, adj., s. m. / monodactylous. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***daktylos*** *= deget.*] 1) Care prezintă un singur deget la nivelul piciorului. 2) Picior cu un singur deget, stare normală la unele animale. V. și monodactilie.

MONODACTILIE, s. f. / monodactylisme, s. m. / monodactylia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***daktylos*** *= deget.*] Anomalie caracterizată prin prezența unui singur deget la mână sau la picior. Sin.: monodactil.

MONODACTILISM, s. n. / monodactylisme, s. m. / monodactylism. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***daktylos*** *= deget; -ism.*] Sin.: monodactilie (v.).

MONOFAGIE, s. f. / monophagie, s. f. / monophagia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***phagein*** *= a mânca.*] Mod de nutriție bazat pe un singur fel de hrană.

MONOFAZIC, adj. / monophasique, adj. / monophasic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Aspect al unei înregistrări grafice caracterizat prin prezența unei singure faze (pozitivă sau negativă).

MONOFAZIE, s. f. / monophasie, s. f. / monophasia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***phasis*** *= vorbire.*] Tulburare a vorbirii în care bolnavul repetă mereu un singur sunet, un cuvânt sau o propoziție.

MONOFTALM, adj., s. m. / monophtalme, adj., s. m. / monophthalmus. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] (Persoană) care nu posedă decât un singur ochi, sau la care doar un ochi este funcțional.

MONOFTALMIE, s. f. / monophtalmie, s. f. / monophthalmia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Absența congenitală a unui ochi, spre deosebire de *anoftalmie, care înseamnă absența congenitală a ambilor ochi.

MONOGAMIE, s. f. / monogamie, s. f. / monogamy. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***gamos*** *= căsătorie.*] 1) Forma de căsătorie cea mai răspândită: bărbatul are o singură soție, femeia are un singur soț. În majoritatea țărilor lumii, m. este stipulată prin lege, bigamia (contractarea a două căsătorii paralele) fiind sancționată prin lege. V. și poligamie. 2) Stare a unei plante unisexuate.

MONOGEN, adj. / monogène, adj. / monogen. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Element chimic monovalent care se combină într-o singură proporție. 2) *Antiser produs prin utilizarea unui singur antigen.

MONOGENEZĂ, s. f. / monogenèse, s. f. / monogenesis. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Producerea unui singur descendent, de sex feminin sau masculin. 2) Denumire dată generației directe în care indivizii se reproduc în același mod, sexuat sau asexuat, spre deosebire de *digeneză. 3) Teorie conform căreia toate organismele vii se dezvoltă dintr-o singură celulă. 4) Uneori termenul este utilizat ca sin. pentru reproducere asexuată.

MONOGENIC, adj. / monogénique, adj. / monogenic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***genos*** *= neam, urmaș, generație sau* ***gennan*** *= a produce.*] Care se referă la o singură *genă; care depinde sau este influențat de o singură genă.

MONOKINĂ, s. f. / monokine, s. f. / monokine. [*Gr.* ***monos*** *= singur; (****kytos*** *= celulă);* ***kinein*** *= a mișca; -ină.*] Substanță asemănătoare *limfokinei, secretată de *monocite și de *macrofage.

MONOMANIE, s. f. / monomanie, s. f. / monomania. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***mania*** *= nebunie.*] Afectare mentală caracterizată prin distorsiunea proceselor de gândire cu referire la un singur subiect sau la o singură idee. Se manifestă, în general, sub forma unui *delir parțial exprimat printr-o pasiune exaltată și expansivă (*erotomanie, *piromanie) sau *fobii variate, *obsesii diferite, de fiecare dată unice. Sin.: delir parțial.

MONOMELIC, adj. / monomélique, adj. / monomelic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Care se referă la un singur membru.

MONOMELIE, s. f. / monomélie, s. f. / monomelia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] *Ectromelie totală a unui singur membru inferior.

MONOMER, adj., s. m. / monomère, adj., s. m. / monomer. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***meros*** *= parte.*] Veriga de bază a unui polimer. Ex.: în cazul macromoleculelor proteice, m. sunt aminoacizii, iar în cazul acizilor nucleici, nucleotizii.

MONOMIOZITĂ, s. f. / monomyosite, s. f. / monomyositis. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***mys, myos*** *= mușchi; -ită.*] Inflamația unui mușchi izolat. Termenul este utilizat îndeosebi pentru *miozita cu caracter recidivant a mușchiului biceps brahial.

MONONEVRITĂ, s. f. / mononévrite, s. f. / mononeuritis. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***neuron*** *= nerv; -ită.*] Afectarea izolată a unui nerv periferic, îndeosebi în caz de paralizie *tronculară a unui membru.

MONONUCLEAR, adj., s. n. / mononucléaire, adj., s. m. / mononuclear. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu.*] 1) Care nu are decât un singur nucleu. 2) Celulă sanguină care nu posedă decât un singur nucleu nesegmentat (în opoziție cu granulocitele denumite polinucleare, care, de fapt, au tot un singur nucleu, care este polilobular, v. polinuclear). *Monocitele și *limfocitele sunt m.

MONONUCLEOTID, s. n. / mononucléotide, s. m. / mononucleotide. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu.*] V. nucleotid.

MONONUCLEOZĂ, s. f. / mononucléose, s. f. / mononucleosis. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu; -oză.*] Creșterea numărului de leucocite *mononucleare în sânge.

MONONUCLEOZĂ INFECȚIOASĂ / mononucléose infectieuse / infectious mononucleosis, glandular fever. Boală infecțioasă acută, relativ puțin contagioasă, determinată de *virusul Epstein-Barr, a cărui poartă de intrare este orofaringiană sau sanguină. Celulele țintă sunt *limfocitele B cu receptori de membrană pentru acest virus. Boala infectează îndeosebi adulții tineri și este definită prin criterii clinice (febră, angină, adenopatii, splenomegalie), hematologice (leucocitoză cu mononucleoză intensă și limfocite atipice) și serologice (anticorpi heterofili și/sau anticorpi specifici față de virusul Epstein-Barr, care pot fi evidențiați prin *reacția Paul-Bunnel-Hănganuțiu). Sin.: angină monocitară, boala logodnicilor, boala sărutului prelungit, boală Pfeiffer, febră ganglionară, monocitoză acută.

MONOPLEGIE, s. f. / monoplégie, s. f. / monoplegia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***plege*** *= lovitură.*] Paralizie limitată la un singur membru.

MONOPODIE, s. f. / monopodie, s. f. / monopodia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***pous, podos*** *= picior.*] Tip de *simelie caracterizat prin existența unui singur picior median.

MONORHIDIE, s. f. / monorchidie, s. f. / monorchidism. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***orkhis, -idos*** *= testicul.*] Absența congenitală a unui testicul. V. și anorhidie.

MONOSIMPTOMATIC, adj. / monosymptomatique, adj. / monosymptomatic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***symptoma, -atos*** *= ceea ce survine împreună, de la* ***syn*** *= împreună,* ***piptein*** *= a veni.*] Care se manifestă printr-un singur *simptom.

MONOSINAPTIC, adj. / monosynaptique, adj. / monosynaptic. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***synapsis*** *= punct de legătură, de la* ***syn*** *= împreună,* ***hapsis*** *= unire și* ***haptein*** *= a prinde, a atașa.*] Care se referă la o singură *sinapsă. Ex.: *reflex m.

MONOSOMIE, s. f. / monosomie, s. f. / monosomy. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Boală determinată de absența unui cromozom dintr-o pereche, toți ceilalți cromozomi fiind normali, dispuși în perechi. Anomalia poate afecta perechea de cromozomi sexuali sau gonozomi. Acesta este cazul *sindromului Turner. Alteori, este alterată o pereche de cromozomi somatici sau autozomi.

MONOSOMIE PARȚIALĂ / monosomie partielle / partial monosomy. Stare rezultată în urma pierderii unui fragment de cromozom. Ex.: în *sindromul Lele-Penrose se produce deleția brațului lung al cromozomului 13.

MONOSPORIOZĂ, s. f. / monosporiose, s. f. / monosporiosis. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***spora*** *= sământă, de la* ***sperein*** *= a însămânța; -oză.*] Boală în general cutaneomucoasă, determinată de ciuperci din genul *Monosporium*.

MONOTERAPIE, s. f. / monothérapie, s. f. / monotherapy. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Tratament bazat pe un singur medicament sau pe o singură tehnică.

MONOTERMIE, s. f. / monothermie, s. f. / monothermia. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***therme*** *= căldură.*] Anomalie de termoreglare constând în menținerea neschimbată a temperaturii în tot cursul zilei.

MONOVALENT, adj. / monovalent, -e, adj. / monovalent. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***valens, -ntis*** *= tare, viguros, de la* ***valere*** *= a valora.*] 1) Care posedă o singură *valență. 2) Despre un ser terapeutic sau vaccin cu specificitate pentru un singur antigen sau care acționează specific asupra unei singure sușe microbiene.

MONOXID DE AZOT / monoxyde d'azot / nitric oxide. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***a*** *- priv.;* ***zoe*** *= viață.*] Sin.: oxid nitric (v.).

MONOXID DE CARBON / oxyde de charbon / carbon monoxide. [*Gr.* ***monos*** *= singur;* ***oxys*** *= acru, oxigen; lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Sin.: oxid de carbon (v.).

MONOZAHARIDE, s. n. pl. / monosaccharides, s. m. pl. / monosaccharides. [*Gr.* ***monos*** *= singur; lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr.*] Sin.: oze (v.).

MONOZIGOT, adj. / monozygote, adj. / monozygotic. [*Gr. **monos** = singur; **zygotos** = legat împreună, de la **zygor** = eu unesc.*] Despre gemenii identici care provin din același ovul fecundat, dintr-un *ou unic, având *placenta comună. Se distinge: 1) *M. dicorionic* sau *diamniotic*, care caracterizează gemenii adevărați, când oul inițial s-a divizat foarte precoce, în prima zi a *fecundației, și, ca urmare, cele două ouă rezultate din scindarea oului inițial se implantează ca la *dizigoți, rezultând două placente distincte, fiecare având un *corion și un *amnios propriu. 2) *M. heteroalelic*, caracteristică a gemenilor adevărați care prezintă anomalii ale genelor din cromozomii proprii, fiind deosebiți prin *alele diferite. 3) *M. heterocariot*, caracteristică a gemenilor adevărați care, deși proveniți dintr-un singur ou, nu au cromozomii identici. 4) *M. monocorionic* și *diamniotic* se referă la gemenii adevărați care au în comun o placentă și un corion, dar fiecare are amniosul propriu, cei doi saci amniotici fiind separați printr-un *cloazon. 5) *M. monocorionic* și *monoamniotic*, atunci când gemenii adevărați care au în comun o singură placentă, un singur corion și un singur amnios; în consecință, gemenii sunt situați în același sac amniotic. V. și geamăn. Sin.: univitelin.

MONSTRU, s. m. / monstre, s. m. / monster. [*Lat. **monstrum** = arătare.*] Făt cu o formă aberantă față de normal, cu malformații congenitale multiple, de regulă incapabil să-și realizeze funcțiile vitale. *M. dubli* se numesc siamezi; uneori aceștia supraviețuiesc.

MONSTRUOZITATE, s. f. / monstruosité, s. f. / monstrosity. [*Lat. **monstrositas, -atis** = monstruozitate, de la **monstrum** = arătare.*] Diformitate congenitală majoră.

MONTURĂ, s. f. / montage, s. m. / mounting. [*Fr. **monture** = montură, din lat. pop. **montare** = a urca, de la **mons, -ntis** = munte.*] Parte dintr-un sistem în care se fixează o piesă. *M. de probă* este rama de ochelari pentru lentilele corectoare.

MORAXELLA CATARRHALIS / Moraxella catarrhalis / Moraxella catarrhalis. [*Victor Morax, oftalmolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1866-1935; lat. **catarrhus** = guturai, de la gr. **kata** = în jos, **rhein** = a curge.*] Specie de coci aerobi Gram-negativi și oxidazo-pozitivi din genul *Moraxella* (*Branhamella*), genul *Neisseriaceae*, componentă a florei banale a nazofaringelui uman. Este cauză ocazională de otită medie, sinuzită și infecție bronhopulmonară. Sin. vechi, în ordine cronologică: *Micrococcus catarrhalis*, *Neisseria catarrhalis*, *Branhamella catarrhalis*.

MORBID, adj. / morbide, adj. / morbid. [*Lat. **morbidus** = bolnăvicios, de la **morbus** = boală.*] Care indică o stare bolnăvicioasă, care ține de o boală; nesănătos din punct de vedere fizic, psihic sau moral. Ex.: proces m., teamă m.

MORBIDITATE, s. f. / morbidité, s. f. / morbidity. [*Lat. **morbidus** = bolnăvicios, de la **morbus** = boală.*] 1) Caracterul a ceea ce este *morbid; *predispoziție la îmbolnăvire. 2) Indicator al stării de sănătate, rezultat din raportul dintre numărul bolnavilor și întreaga populație dintr-un anumit teritoriu, într-o anumită perioadă de timp. De obicei, numărul de cazuri de boală se raportează la 100 000 de locuitori. *M. generală* cuprinde toate cazurile noi de îmbolnăvire apărute într-o populație. *M. specifică* se calculează după anumite criterii, cel mai adesea pentru o anumită boală sau un grup de boli și pe grupe de vârstă. V. incidență și prevalență.

MORBILIFORM, adj. / morbilliforme, adj. / morbilliform. [*Lat. medievală **morbilli** = rujeolă, de la **morbus** = boală; **forma** = formă.*] Element tegumentar care seamănă cu cel specific erupției cutanate din *rujeolă. Ex.: eritem (rush) m.

MORBILLIVIRUS / Morbillivirus / Morbillivirus. [*Lat. medievală **morbilli** = rujeolă, de la **morbus** = boală; **virus** = venin, otravă.*] Gen de virusuri ARN care aparține familiei *Paramyxoviridae*.

MORB POTT / mal de Pott / Pott's disease. [*Lat. **morbus** = boală; **Sir Percival Pott**, chirurg englez, 1714-1788.*] Tuberculoză vertebrală, *spondilodiscită tuberculoasă cu afectarea corpilor vertebrali, care determină *gibozitate (prin tasarea distructivă a vertebrelor afectate). În cazurile grave se poate complica cu *paraplegie.

MORBUS, s. n. / morbus, s. m. / morbus. [*Lat. **morbus** = boală.*] Boală; în general se asociază cu un nume propriu sau cu un caracter esențial al afecțiunii. Ex.: *m. nauticus* – rău de mare; *m. coxae senilis* – coxartroză.

MORDEX, s. n. / mordex, s. m. / mordex. [*Lat. **mordax, -acis** = care mușcă, de la **mordere** = a mușca.*] Raporturi de ocluzie interdentară între arcada superioară și cea inferioară atunci când gura este închisă. *M. apertus*: ocluzie deschisă interincisivi.

MORFEA, s. f. / morphée, s. f. / morphea. [*Gr. **morphe** = formă.*] Leziune din *sclerodermia în plăci, unică sau multiplă, caracterizată printr-o pată eritematoasă a cărei extensie este marcată de o zonă periferică violacee, pe când centrul său este alb sidefiu, scleros și atrofic.

MORFEIC, adj. / morphéique, adj. / morpheic. [*Gr. **Morpheos** = zeul somnului.*] Care are loc în timpul somnului.

MORFINĂ, s. f. / morphine, s. f. / morphine. [*Gr. **Morpheos** = zeul somnului (datorită acțiunii soporifice a drogului); -ină.*] Principalul și cel mai activ alcaloid al opiului, $C_{17}H_{19}NO_3$. Se prezintă ca o pulbere albă, solubilă în soluții acide și bazice, fiind utilizată sub formă de săruri: clorhidrat sau sulfat. Acțiunea farmacologică a m., complexă, se exprimă în esență la nivelul SNC. Chiar în doze foarte mici (5-10 mg), m. exercită o ușoară acțiune analgezică, însoțită de euforie prin deprimarea cortexului cerebral și favorizează somnul. La doze mari, provoacă un somn comatos și, frecvent, o depresie a centrilor respiratori bulbari. De aceea, utilizarea terapeutică a m. este limitată la cazurile grave, îndeosebi în sindroamele dureroase care nu răspund la alte analgezice. S-a demonstrat existența m. endogene, denumite *endorfine. V. și morfinism, morfinomanie.

MORFINISM, s. n. / morphinisme, s. m. / morphinism. [*Gr. **Morpheos** = zeul somnului (datorită acțiunii soporifice a drogului); **-ină; -ism.***] Stare patologică determinată de consumul cronic sau excesiv de *morfină. M. apare și în sevrajul la morfină. V. și morfinomanie.

MORFINOMANIE, s. f. / morphinomanie, s. f. / morphinomania. [*Gr. **Morpheos** = zeul somnului (datorită acțiunii soporifice a drogului); **-ină; mania** = nebunie.*] *Toxicomanie la *morfină.

MORFINOMIMETIC, adj. / morphinomimétique, adj. / morphin-like. [*Gr. **Morpheos** = zeul somnului (datorită acțiunii soporifice a drogului); **-ină; mimetikos** = care imită, de la **mimeisthai** = a imita.*] Care exercită o acțiune asemănătoare cu cea a *morfinei. Ex.: medicament m.

MORFOGEN, adj. / morphogène, adj. / morphogenic. [*Gr. **morphe** = formă; **gennan** = a produce.*] Factor difuzibil, prezent, probabil, îndeosebi în *embriogeneză, capabil să suscite răspunsuri celulare diferite în funcție de un gradient de concentrație. Singura substanță de acest tip identificată până în prezent la vertebrate este *acidul retinoic, care se fixează pe receptorii nucleari legați la ADN. Unul din ei, codificat prin gena *hap*, este implicat în hepatocarcinomul indus prin virusul *hepatitei virale B (HBV).

MORFOGENEZĂ, s. f. / morphogenèse, s. f. / morphogenesis. [*Gr. **morphe** = formă; **genesis** = producere, de la **gennan** = a produce.*] Proces care survine în dezvoltarea orga-

nismelor pluricelulare, în cursul căruia celulele *diferenţiate se organizează în structuri multicelulare complexe şi dobândesc o formă specifică (ţesuturi şi organe) adaptată diferitelor funcţii. Derularea m., care se efectuează în paralel şi independent de diferenţierea celulară, se află sub control genetic.

MORFOGNOZIE, s. f. / morphognosie, s. f. / morphognosia. [*Gr.* ***morphe*** *= formă;* ***gnosis*** *= percepere, cunoaştere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaşte.*] Capacitatea unui subiect de a recunoaşte, prin intermediul simţului tactil, forma obiectelor.

MORFOGRAFIE, s. f. / morphographie, s. f. / morphography. [*Gr.* ***morphe*** *= formă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Clasificarea organismelor în funcţie de formă şi de structură.

MORFOLOGIE, s. f. / morphologie, s. f. / morphology. [*Gr.* ***morphe*** *= formă;* ***logos*** *= ştiinţă.*] 1) Studiul şi descrierea formei exterioare a organismelor vii (animale sau vegetale) şi a organelor acestora. Include anatomia, histologia, embriologia comparată. 2) Prin extensie, aspectul macroscopic al organismelor sau al diferitelor organe.

MORFOMETRIE, s. f. / morphométrie, s. f. / morphometry. [*Gr.* ***morphe*** *= formă;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea formelor organismelor.

MORFOTIP, s. n. / morphotype, s. m. / morphotype. [*Gr.* ***morphe*** *= formă;* ***typos*** *= tip.*] Categorie în care este clasificat un individ în funcţie de caracteristicile sale morfologice macroscopice.

MORGAN, s. m. / Morgan, s. m. / Morgan. [***Thomas H. Morgan****, genetician american, 1866-1945.*] Unitate de măsură a distanţei dintre genele aceluiaşi cromozom, exprimând procentajul de *crossing-over pentru fiecare meioză. M. este o unitate foarte mare, lungimea totală a întregului genom uman fiind de 30 M, de aceea se utilizează în mod curent submultiplul centimorgan. Un M. corespunde, în primă aproximaţie, la 10^8 perechi de baze ADN.

MORGANELLA / Morganella / Morganella. [***Harry de Riemer Morgan****, bacteriolog englez, Londra, 1863-1931.*] Gen de bacili mobili din familia *Proteeae*, întâlnit în fecalele umane şi ale altor mamifere. *M. morganii*, singura specie a genului, este un microb patogen oportunist care poate produce infecţii de tract urinar şi, secundar, infecţii ale tractului respirator, sângelui şi plăgilor.

MORGĂ, s. f. / morgue, s. f. / morgue. [*Fr.* ***morgue****.*] 1) Clădire destinată păstrării cadavrelor. 2) Încăpere în care se fac autopsiile.

MORTAL, adj. / mortel, -elle, adj. / mortal. [*Lat.* ***mortalis*** *= muritor, de la* ***mors, -rtis*** *= moarte.*] Sin.: letal (v.).

MORTALITATE, s. f. / mortalité, s. f. / mortality. [*Lat.* ***mortalitas, -atis*** *= pieire, de la* ***mors, -rtis*** *= moarte.*] Indice rezultat din raportarea numărului de decese dintr-o populaţie la totalul populaţiei respective, pentru o anumită perioadă de timp, de obicei un an. Se disting: 1) *M. generală* se exprimă prin numărul de decese la 1 000 de locuitori, *m. prin anumite boli*, prin raportarea la 100 000 de locuitori. 2) *M. maternă*, „decesul unei femei survenit în cursul sarcinii sau într-un interval de 42 de zile de la sfârşitul sarcinii" (OMS). 3) *M. infantilă*, numărul de copii decedaţi în cursul primului an de viaţă raportat la numărul total de copii născuţi vii. 4) *M. natală* sau *mortinatalitatea* este numărul de copii născuţi morţi raportat la totalitatea naşterilor. 5) *M. neonatală*, numărul de copii decedaţi în prima lună de la naştere raportat la numărul de copii născuţi vii. 6) *M. perinatală*, numărul de copii născuţi morţi sau decedaţi în primele şase zile de viaţă raportat la totalitatea naşterilor.

MORTIFICARE, s. f. / mortification, s. f. / mortification. [*Lat.* ***mortificare*** *= a face să moară ceva, de la* ***mors, -rtis*** *= moarte,* ***ficare****, derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Pierderea funcţiilor unui ţesut sau organ (*necroză) din cauza unui proces septic sau ca urmare a întreruperii irigaţiei sanguine în teritoriul respectiv. *M. pulpară*, necroza pulpei dentare.

MORTINATALITATE, s. f. / mortinatalité, s. f. / mortinatality. [*Lat.* ***mors, -rtis*** *= moarte;* ***natalis*** *= referitor la naştere, de la* ***natus*** *= născut.*] 1) Proporţia naşterilor de copii morţi. V. şi mortalitate. 2) Mortalitate în uter într-o gestaţie cu durată peste 6 luni (în unele ţări).

MORULĂ, s. f. / morula, s. f. / morula. [*Lat.* ***morum*** *= dudă;* ***-ulă****.*] Denumire a *oului pe cale de a se segmenta, când cavitatea de segmentare nu este sau este puţin formată. Este primul stadiu de segmentare a oului fecundat (aspectul unei mure) înainte de a trece în stadiul de *blastulă.

MORVĂ, s. f. / morve, s. f. / glanders. [*Fr.* ***morve****, din lat.* ***morbus*** *= boală;* ***morva*** *era prin excelenţă o boală a calului - după Littré.*] Boală infecţioasă extrem de contagioasă şi adesea mortală, cauzată de bacilul *Malleomyces mallei*. Apare îndeosebi la animale (cai, catâri), dar poate fi transmisă şi la om. Se manifestă prin afectarea căilor respiratorii sau nodozităţi şi abcese cutanate. Pop.: râpciugă.

MOSTRĂ, s. f. / échantillon, s. m. / sample. [*Neogr.* ***mostra*** *= mostră.*] Sin.: eşantion (v.).

MOTILINĂ, s. f. / motiline, s. f. / motilin. [*Lat.* ***motus*** *= mişcare, de la* ***movere*** *= a mişca, sau* ***motitare*** *= a se agita;* ***-ină****.*] Polipeptid alcătuit din 22 de aminoacizi, secretat la om doar de celulele EC_1 ale mucoasei duodenale. Gena codantă a precursorului, alcătuit din 115 aminoacizi, se află pe cromozomul 6. M. acţionează asupra motricităţii esofagului inferior şi, mai slab, asupra celei intestinale.

MOTILITATE, s. f. / motilité, s. f. / motility. [*Lat.* ***motus*** *= mişcare, de la* ***movere*** *= a mişca, sau* ***motitare*** *= a se agita.*] 1) Capacitate de mişcare. 2) Ansamblu de mişcări proprii unui sistem (ex.: *m. viscerală*) sau unui organ (ex.: *m. gastrică, m. oculară*). 3) *M. supleată*, mişcări produse de grupele musculare vecine muşchilor paralizaţi şi destinată să remedieze în parte inactivitatea acestora.

MOTIVAŢIE, s. f. / motivation, s. f. / motivation. [*Lat.* ***motivus*** *= mobil, de la* ***movere*** *= a mişca.*] Ansamblul factorilor conştienţi sau/şi inconştienţi care determină un act, o conduită.

MOTONEURON, s. m. / motoneurone, s. m. / motoneuron. [*Lat.* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mişcare, de la* ***movere*** *= a mişca; gr.* ***neuron*** *= nerv.*] Celulă nervoasă cu funcţie motorie. Sin.: neuron motor.

MOTOR, adj., s. n. / moteur, -trice, adj., s. m. / motor. [*Lat.* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mişcare, de la* ***movere*** *= a mişca.*] 1) Care determină mişcarea, care contribuie la efectuarea sa sau se referă la mişcare: nerv m., tulburare m., fibre m. 2) Aparat care produce o energie mecanică.

MOTRICITATE, s. f. / motricité, s. f. / motricity. [*Lat.* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mişcare, de la* ***movere*** *= a mişca.*] Proprietate pe care o posedă centrii nervoşi de a declanşa contracţia musculară.

MOXA, s. f. / moxa, s. m. / moxa. [*Jap.* ***moe kusa*** *= iarbă care arde.*] Bastonaş sau sferă mică dintr-o substanţă combustibilă care se depune în anumite puncte ale corpului pentru producerea unei cauterizări. V. şi moxibustie.

MOXIBUSTIE, s. f. / moxibustion, s. f. / moxibustion. [*Jap.* ***moe kusa*** *= iarbă care arde; lat.* ***bustum*** *= rug, sau* ***combustus****, de la* ***comburere*** *= a arde.*] Procedeu terapeutic practicat încă din Antichitate în Extremul Orient, constând în aplicarea în anumite puncte ale corpului a unei substanţe (*moxa) care după aprindere arde lent.

MOYAMOYA, s. f. / moyamoya, s. m. / moyamoya. [*Jap.* ***moyamoya*** *= ceţos, vag; denumirea vine de la aspectul brumat, „în fum de ţigară" şi se referă la imaginile în corolă*

observate la examinarea fundului de ochi.] Sin.: boală moyamoya (v.).

MOZAIC, s. n. / mosaïque, s. m. / mosaic. [*Ital.* **mosaico**, *din lat.* **musivum** = *lucrare în mozaic, de la gr.* **mouseios** = *referitor la Muze.*] 1) Anomalie a repartiției cromozomilor survenită în anumite celule, după fecundație. Ca urmare, organismul conține celule al căror *cariotip este diferit de cel al ansamblului celulelor. În m. pot exista una sau mai multe subpopulații celulare diferite genetic. Frecvent, o populație celulară este normală și alta conține un cromozom defect. Ex.: *sindroamele Down și Turner. 2) Aspect al mucoasei colului uterin observat colposcopic: suprafețe poligonale sau ovale, alb-galbene, sunt separate de dungi roșietice. 3) Denumire generică dată unor viroze vegetale: m. tutunului, m. tomatelor.

MOZAIC FLUID / mosaïque fluid / fluid mosaic. Denumirea modelului molecular prin care sunt reprezentate actualmente biomembranele: *dublul strat lipidic în care se află incluse integral, sau la suprafața acestuia, proteinele care, datorită *fluidității membranei, prezintă un grad de mobilitate.

MUCILAGIU, s. n. / mucilage, s. m. / mucilage. [*Lat.* **mucilago, -ginis,** *de la* **mucus** = *mucus.*] 1) Soluție coloidală apoasă vâscoasă de macromolecule naturale sau de sinteză, obținută prin îmbibarea cu apă sau prin extracție directă dintr-un produs vegetal. 2) Policeramid care are în compoziție heteropoliholozide, la care se adaugă sau nu acizi uronici. Policeramidele au masa moleculară de 5.10^4-10^6 Da și caracter acid (când conțin acizi ceronici) sau bazic. Prin absorbție de apă își măresc considerabil volumul, de unde utilizarea lor ca substanțe farmaceutice auxiliare. Exercită un efect de stimulare a peristaltismului intestinal și laxativ ușor.

MUCINĂ, s. f. / mucine, s. f. / mucin. [*Lat.* **mucus** = *mucus;* **-ină.**] *Glicoproteină azotată prezentă în secrețiilor glandelor mucoase, bogată în fucoză (*fucomucină*) sau în acid sialic (*sialomucină*). M. nu sunt hidrolizabile prin enzime proteolitice și, de aceea, asigură o protecție eficientă a mucoaselor, îndeosebi a celor digestive.

MUCINOZĂ, s. f. / mucinose, s. f. / mucinosis. [*Lat.* **mucus** = *mucus;* **-ină; -ozǎ.**] Infiltrație cutanată determinată de acumularea de *mucină compusă îndeosebi din *mucopolizaharide acide, care pot fi identificate cu ajutorul unor coloranți speciali (albastru de toluidină, mucicarmin). Se disting: 1) *M. focală*, nodul cu m. dermică. 2) *M. foliculară.* 3) *M. papuloasă* se caracterizează printr-o infiltrație mucinoasă a dermului care conduce la formarea de papule diseminate și printr-un aspect scleros al pielii; în sânge este detectată, de regulă, o *imunoglobulină monoclonală.

MUCINOZĂ FOLICULARĂ / mucinose folliculaire / follicular mucinosis. Boală a *foliculului pilos în care se produce o inflamație cu infiltrație electivă de *mucină. Se observă îndeosebi la adultul tânăr, generând arii de *alopecie, iar la nivelul feței și gâtului plăci roșietice sau papule foliculare.

MUCOASĂ, s. f. / muqueuse, s. f. / mucous membrane. NA: tunica mucosa. [*Fr.* **muqueuse,** *din lat.* **mucosus** = *mucos, de la* **mucus** = *mucus.*] Membrană formată din epiteliu cilindric sau pavimentos care căptușește peretele intern al cavităților naturale și al organelor cavitare.

MUCOASĂ PITUITARĂ / muqueuse pituitaire / mucous membrane of nose, schneiderian membrane. NA: membrana mucosi nasi (regio olfactoria). V. pituitar.

MUCOCEL, s. n. / mucocèle, s. f. / mucocele. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **kele** = *tumoră, hernie.*] Formațiune chistică al cărei conținut este alcătuit din mucus. V. mucocel apendicular și mucocel lacrimal.

MUCOCEL APENDICULAR / mucocèle appendiculaire / mucocele of the appendix. Pseudotumoră a apendicelui caracterizată prin acumularea de mucus în lumenul apendicelui. Se deosebesc două tipuri de m. a.: prin hiperplazia epiteliului glandular și prin obstrucția lumenului apendicular.

MUCOCEL LACRIMAL / mucocèle lacrymale / lacrimal mucocele. Dilatație a sacului lacrimal prin acumulare de substanță gălbuie vâscoasă, ca urmare a obstrucției canalului lacrimonazal. Local se observă o tumefacție rece (neinflamatorie) circumscrisă, de formă ovoidală.

MUCOID, adj. / mucoïde, adj. / mucoid, mucinoid. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **eidos** = *formă.*] Care se aseamănă cu *mucina sau a cărui structură amintește pe cea a unei mucoase.

MUCOLIPIDOZĂ, s. f. / mucolipidose, s. f. / mucolipidosis. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **lipos** = *grăsime;* **-ozǎ.**] Boală metabolică ereditară caracterizată prin acumularea, în viscere și în celulele mezenchimatoase, de mucopolizaharide acide și de glicolipide. Au fost descrise mai multe m., toate fiind asemănătoare prin semnele clinice cu *boala Hurler, de care se deosebesc prin absența secreției urinare de mucopolizaharide. M. aparține bolilor lizozomale. În categoria m. sunt incluse: *m. tip I* sau *sialidoza tip I* (v.); *m. tip II* (prin deficit al unei hidrolaze acide, prin lipsa unui reziduu fosfomanozil); *m. tip H I* sau polidistrofia pseudo-Hurler (același defect ca și în cazul m. tip II, dar incomplet manifestat); *manozidoza; *fucozidoza.

MUCOLITIC, adj., s. n. / mucolytique, adj., s. m. / mucolytic. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **lytikos** = *care distruge, de la* **lyein** = *a distruge.*] Substanță cu acțiune litică asupra mucusului bronșic (*tripsină, *alfachimotripsină).

MUCOPOLIZAHARIDE, s. n., pl. / mucopolysaccharides, s. m., pl. / mucopolysaccharides. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **polys** = *mulți; lat.* **saccharum,** *gr.* **sakkharon** = *zahăr.*] Sin.: glicozaminoglicani (v.).

MUCOPOLIZAHARIDOZĂ, s. f. / mucopolysaccharidose, s. f. / mucopolysaccharidosis. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **polys** = *mulți; lat.* **saccharum,** *gr.* **sakkharon** = *zahăr;* **-ozǎ.**] Grup de boli genetice secundare unor defecte ale metabolismului mucopolizaharidelor. Se produc: modificări scheletice, întârziere mintală, tulburări viscerale ș. a. Există mai multe tipuri: *tipul I*, prin deficit de α-L-iduronidază, cu variante, *I-H* (*boală Hurler), *I-S* (*sindrom Scheie), *I-H/S* (formă intermediară între I-H și I-S); *tipul II* (*sindrom Hunter); *tipul III* (*boală Sanfilippo); *tipul IV* (*boală Morquio); *tipul V* (sindrom Scheie, devenită, în prezent, după o nomenclatură nouă, I-S); *tipul VI* (*sindrom Maroteaux-Lamy); *tipul VII* (sindrom Dyggve-Melchior-Clausen).

MUCOPOLIZAHARIDURIE, s. f. / mucopolysaccharidurie, s. f. / mucopolysacchariduria. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **polys** = *mulți; lat.* **saccharum,** *gr.* **sakkharon** = *zahăr; gr.* **ouron** = *urină.*] Prezența mucopolizaharidelor (*proteoglicani) în urină. În mod normal, se elimină mucopolizaharidele acide, a căror cantitate nu trebuie să depășească 10 mg/l la copil și 5 mg/l la adult. V. și mucopolizaharidoză.

MUCOPROTEINĂ, s. f. / mucoprotéine, s. f. / mucoprotein. [*Lat.* **mucus** = *mucus; gr.* **protos** = *primul;* **-ină.**] Compus prezent în țesuturile de conexiune și suport, alcătuit din mucopolizaharide reunite cu grupări prostetice. Este relativ rezistentă la denaturare.

MUCORMICOZĂ, s. f. / mucormycose, s. f. / mucormycosis. [*Lat.* **mucor, -oris** = *mucezeală, mâzgă; gr.* **mykes, myketos** = *ciupercă;* **-ozǎ.**] Infestarea organismului cu o ciupercă din familia *Phycomycetes*: *Mucor, Absidia, Rhizopus.* Survine, în general, la un diabetic în acidocetoză. M. poate provoca tromboze vasculare extensive, cu deces în câteva zile, uneori comă hemiplegică.

MUCOVISCIDOZĂ, s. f. / mucoviscidose, s. f. / mucoviscidosis. [*Lat. mucus = mucus; viscum = clei; -oză.*] Afecțiune familială (frecventă, circa 1 caz la 2 000 de nașteri) cu transmitere autozomal recesivă, caracterizată printr-o disfuncție generalizată a glandelor exocrine și, secundar, prin creșterea vâscozității secrețiilor mucoase (bronșice și digestive) și de o concentrație crescută de sodiu și clor în sudoare. Evoluează cu fibroză chistică a pancreasului și plămânilor. Se traduce, de la naștere, prin scaune abundente, grăsoase (prin insuficiență de enzime pancreatice), uneori ocluzie intestinală brutală la nou-născut (prin ileus meconial), infecții respiratorii (favorizate de bronșiectazii). Diagnosticul este facilitat de dozarea sodiului și clorului în transpirație, a căror concentrație este foarte crescută în această boală (sodiu peste 80 mEq/l, iar clorul peste 60 mEq/l). M. se află în relație cu mutațiile genei CFTR (*cystic fibrosis transmembrane regulator*), la nivelul căreia au fost identificate peste 500 de mutații. Această genă, conținând 24 de exoni, este situată pe cromozomul 7 și codifică o proteină de 168 kDa, alcătuită din 1 480 de aminoacizi și denumită *cystic fibrose transmembrane conductance regulator.* Proteina este localizată în principal în plasmalema polului apical al celulelor epiteliilor glandulare, îndeosebi a celulelor seroase traheobronșice. Această moleculă formează un canal ionic permeabil pentru Cl^- și ATP, iar anumite mutații ale genei determină alterarea sa și, implicit, afectarea funcțiilor sale. Cea mai frecventă mutație (60% din cazuri) constă în deleția unui triplet de baze în exonul 10 al genei, ceea ce conduce la pierderea fenilalaninei din poziția 508 a lanțului polipeptidic al proteinei. Este posibilă detectarea directă prenatală, iar terapia genică a m. este avansată. Sin.: boală fibrochistică a pancreasului, fibroză chistică.

MUCOZITATE, s. f. / mucosité, s. f. / mucosity. [*Lat. mucosus = mucos, de la mucus = mucus.*] Aglomerare de substanță vâscoasă și filantă care acoperă unele mucoase. M. sunt formate îndeosebi din *mucus, la care se adaugă celule descuamate, microbi și pulberi.

MUCUS, s. n. / mucus, s. m. / mucus. [*Lat. mucus = mucus.*] Substanță secretată de celulele caliciforme sau celulele glandulare ale glandelor mucoase. Este constituit în principal din *mucină, care îi dă aspectul filant, și conține apă, săruri, celule descuamate și leucocite. M. este insolubil în alcool și eter, solubil în apă și fără reacție de culoare. Are rol protector al mucoaselor.

MUGUET, s. n. / muguet, s. m. / thrush, white mouth, moniliasis. [*Fr. muguet = lăcrămioară; denumit astfel datorită aspectului său alb ca al florii de lăcrămioară.*] Varietate de *candidoză bucală localizată la nivelul limbii, feței interne a obrajilor, palatului moale și buzelor. Se traduce prin formarea de mici conglomerate albe, cremoase, care uneori se reunesc în plăci, devenind gălbui. Aceste conglomerate rezultă prin dezvoltarea ciupercii **Candida albicans* îndeosebi la sugari, după tratament cu antibiotice și la bolnavi cașectici. Sin. pop.: mărgăritărel.

MUGUR, s. m. / bourgeon, s. m. / bud. [*Albaneză mugull = mugur.*] 1) Excrescență tisulară, formată în special din țesut conjunctiv. V. și mugur cărnos. 2) Termen generic pentru formațiuni embrionare primitive din care se vor diferenția formațiuni mai evoluate. Ex.: *m. facial.

MUGUR CĂRNOS / bourgeon charnu / granulation tissue. Formațiune exuberantă, granuloasă, roșie, moale, uneori sângerândă, alcătuită din țesut conjunctiv și caracteristică cicatrizărilor **per secundam*. Var.: burjeon (franțuzism nerecomandat).

MUGUR FACIAL / bourgeon facial / facial bud. Formațiune embrionară care va determina modelarea feței embrionului.

MUGURI GUSTATIVI / bourgeons du goût / taste buds, gustatory buds. NA: caliculi gustatorius. Formațiuni aparținând organului gustativ. Sunt prezente la nivelul papilelor caliciforme linguale, versantului intern al vălului palatin, epiglotei și peretelui posterior al faringelui. M. g. sunt situați intraepitelial și prezintă superior orificiul de deschidere al canalului gustativ.

MULAJ, s. n. / moulage, s. m. / casting, molding. [*Fr. moulage, din lat. modulus, dim. de la modus = măsură.*] Reproducerea formei unei regiuni anatomice prin aplicarea unei paste sau a unor fețe gipsate.

MULTIFACTORIAL, adj. / multifactoriel, -elle, adj. / multifactorial. [*Lat. multus = mult; factor, -oris = autor, creator, cel ce face, de la facere = a face.*] Care se află în relație cu mai multe elemente constitutive, cu mai multe cauze, depinzând de acestea.

MULTIGESTĂ, adj., s. f. / multigeste, adj., s. f. / multigravida. [*Lat. multus = mult; gestare = a purta o sarcină.*] (Femeie) a cărei *sarcină a fost precedată de una sau mai multe sarcini. V. și multipară.

MULTILOCULAR, adj. / multiloculaire, adj. / multilocular. [*Lat. multus = mult; loculus, dim. de la locus = loc.*] Care este alcătuit din mai multe compartimente. Ex.: chist m. Sin.: plurilocular. Ant.: unilocular.

MULTIMEDIA / multimedia / multimedia. [*Lat. multus = mult; medius = situat la mijloc.*] Folosirea computerului pentru prezentarea de text, grafică, videomateriale, animație și sunet într-o formă integrată. Adeseori prezentarea este interactivă, utilizatorul având posibilitatea să obțină anumite informații suplimentare în legătură cu oricare dintre subiectele marcate corespunzător. În prezent, mediul de stocare cel mai folosit pentru aplicațiile multimedia este CD-ROM-ul.

MULTINEVRITĂ, s. f. / multinévrite, s. f. / disseminated neuritis. [*Lat. multus = mult; gr. neuron = nerv; -ită.*] Sindrom clinic care constă în afectarea mai multor nervi periferici distincți situați adesea în regiuni depărtate unele de altele. M. este, deci, suma mai multor *mononevrite și, ca urmare, chiar când sunt extensive m. rămân asimetrice. Se manifestă prin dureri, paralizii și atrofii ale mușchilor corespondenți. V. și polinevrită.

MULTIPARĂ, adj., s. f. / multipare, adj., s. f. / multipara. [*Lat. multus = mult; parere = a naște.*] (Femeie) care a avut două sau mai multe sarcini din care au rezultat fetuși viabili.

MULTIPLET, s. m. / multiplet, s. m. / multiplet. [*Lat. multus = mult; gr. ploos = îndoire, pliere; eidos = formă.*] 1) Succesiune de *potențiale de acțiune grupate la intervale mici de timp. 2) Termen din *spectrometrie desemnând o linie spectrală care la o rezoluție mai mare formează mai multe linii spectrale fine.

MULTIVALENT, adj. / multivalent, -e, adj. / multivalent. [*Lat. multus = mult; valens, -ntis = tare, viguros, de la valere = a avea forță, a fi tare.*] 1) Care se combină cu trei sau mai mulți atomi monovalenți. 2) Care are mai multe funcții active în organism.

MUMIFICARE, s. f. / momification, s. f. / mummification. [*Ar. moumiya = mumie, de la moum = ceară; lat. ficare, derivat de la facere = a face.*] 1) *Gangrenă uscată. 2) Transformare conservatoare a cadavrului în regiuni cu climat cald și uscat. 3) *M. fătului*, transformarea survenită la un făt mort în lunile a III-a - a IV-a de viață intrauterină, dacă oul nu s-a infectat. Var.: mumifiere.

MUMIFIERE. Var. pentru mumificare (v.).

MUNCĂ, s. f. / travail, s. m. / work. [*Sl. monka = muncă, de la monciti = a munci.*] 1) Activitate conștientă, intelectu-

ală sau fizică, a omului concentrată asupra unui anumit scop, în esență, producere sau creare de valori. 2) Activitate profesională, efectuată cu regularitate și remunerată.

MUNTELE LUI VENUS / mont de Vénus / mons veneris. NA: mons pubis. [*Lat.* ***mons, -ntis*** *= munte;* ***Venus, -eris*** *= zeița frumuseții la romani.*] Proeminență mediană largă, acoperită cu păr, situată înaintea *vulvei. Se continuă inferoposterior cu *labiile mari. Uneori, se utilizează aceeași denumire pentru *eminența tenară a palmei. Sin.: penil.

MUPIROCINĂ, s. f. / mupirocine, s. f. / mupirocin. (DCI) Sin.: acid pseudomonic (v.).

MURIN, adj. / murin, -e, adj. / murine. [*Lat.* ***mus, muris*** *= șoarece.*] Care provine de la șobolan sau de la șoarece; relativ la aceste animale. Ex.: antigen m., tifos m.

MURMUR, s. n. / murmure, s. m. / murmur. [*Lat.* ***murmur, -uris*** *= murmur.*] Zgomot ușor, continuu, asemănător celui produs de un expir cu gura deschisă, ascultat la nivelul inimii, plămânilor sau vaselor sanguine.

MURMUR VEZICULAR / murmure vésiculaire / vesicular breathing. Zgomot dulce, aspirativ, perceput normal la auscultația pulmonară; corespunde vibrațiilor alveolelor pulmonare destinse de aer în timpul inspirului.

MUSCA / Musca / Musca. [*Lat.* ***musca*** *= muscă.*] Gen de insecte, cuprinzând *M. domestica*, vector mecanic al unor germeni patogeni variați. Larvele dezvoltate în țesuturi sau cavități determină miaze.

MUSCA ȚE-ȚE / mouche tsé-tsé / tse-tse fly. Specie din genul **Glossina* care transmite *tripanosomiazele.

MUSCARINĂ, s. f. / muscarine, s. f. / muscarine. [*Lat.* ***muscarius*** *= referitor la muște, de la* ***musca*** *= muscă;* ***-ină.***] Alcaloid toxic din *Amanita muscaria*. Are acțiune *parasimpatomimetică, interceptând specific unul din tipurile de receptori colinergici de pe membrana structurilor vegetative efectorii (mușchi netezi, miocard, glande). V. receptor colinergic și muscarinic.

MUSCARINIC, adj. / muscarinique, adj. / muscarinic action. [*Lat.* ***muscarius*** *= referitor la muște, de la* ***musca*** *= muscă.*] Care exercită o acțiune farmacologică analogă *muscarinei: diminuarea frecvenței cardiace, dilatarea arteriolelor, scăderea presiunii arteriale, contracția mușchilor netezi intestinali și bronșici, creșterea secrețiilor. Efectul este rezultatul interacțiunii cu *receptori muscarinici și este asemănător celui obținut în urma stimulării postganglionare a *parasimpaticului.

MUSCULARIS MUCOSAE / muscularis mucosae / muscularis mucosae. NA: lamina muscularis mucosae. [*Lat.* ***musculus*** *= mușchi;* ***mucosus*** *= mucos, de la* ***mucus*** *= mucus.*] Lamă subțire de celule musculare netede care delimitează în profunzime mucoasa tubului digestiv. M. m. este frecvent dispusă în două straturi, unul circular și altul longitudinal.

MUSCULOASĂ, s. f. / musculeuse, s. f. / muscularis. NA: tunica muscularis. [*Lat.* ***musculosus*** *= musculos, de la* ***musculus*** *= mușchi.*] Strat de fibre musculare care asigură mobilitatea sau motilitatea unui organ.

MUSCULOCUTANAT, adj. / musculo-cutané, -e, adj. / musculo-cutaneous. [*Lat.* ***musculus*** *= mușchi;* ***cutis*** *= piele.*] Care se distribuie, se ramifică la nivelul mușchilor și al pielii. Ex.: nervii m. din plexul brahial.

MUSCULOTROP, adj. / musculotrope, adj. / musculotropic. [*Lat.* ***musculus*** *= mușchi; gr.* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Despre o substanță care modifică *tonusul și *contractilitatea musculară sau se fixează în țesutul muscular.

MUȘCĂTURĂ, s. f. / morsure, s. f. / bite. Plagă contuză produsă cu dinții, cu strivire, smulgere tisulară și urma dinților.

MUȘCHI, s. m. / muscles, s. m. / muscle. NA: musculus, pl. musculi. [*Lat.* ***musculus*** *= mușchi.*] Organ format din țesut conjunctiv contractil. Se disting: 1) *M. netezi*, albi, involuntari sau m. ai vieții vegetative, situați la nivelul viscerelor sau în pereții diferitelor conducte. 2) *M. striați*, roșii, voluntari sau m. ai vieții de relație. 1) *M. netezi* pot fi: a) *m. multiunitari*, în care fiecare fibră acționează complet independent față de celelalte, fiind adesea inervați de o singură terminație nervoasă (ca în cazul m. striați). Ex.: m. circulari ai ochiului, ai irisului, m. piloerector (care provoacă erecția părului); b) *m. netezi monounitari* sau *m. netezi viscerali*, în care fibrele musculare se contractă împreună, ca și cum ar fi o singură unitate; acești m. se găsesc în pereții viscerelor (intestin, căi biliare, uretere, uter, vase sanguine). 2) *M. striați* includ *m. scheletici* și *miocardul*. M. scheletici sunt formați din fibre musculare (alcătuite din *miofibrile), învelite la exterior de o *sarcolemă. Ei reprezintă circa 40% din masa organismului (iar m. netezi și miocardul reprezintă 10%). Miocardul sau *m. cardiac este un m. de tip particular, cu miofibrile tipice. V. și actină, contracție musculară, miofibrilă, miozină.

M. ABDUCTOR AL DEGETULUI MIC AL MÂINII / muscle abducteur du petit doigt / abductor muscle of little finger. V. tab. anat. - mușchi.

M. ABDUCTOR AL DEGETULUI MIC AL PICIORULUI / muscle abducteur du petit orteil / abductor muscle of little toe. V. tab. anat. - mușchi.

M. ABDUCTOR AL HALUCELUI / muscle abducteur du gros orteil / abductor muscle of great toe. V. tab. anat. - mușchi.

M. ABDUCTOR LUNG AL POLICELUI / muscle long abducteur du pouce / long abductor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. ABDUCTOR SCURT AL POLICELUI / muscle court abducteur du pouce / short abductor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR AL HALUCELUI / muscle adducteur du gros orteil / adductor muscle of great toe. V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR AL POLICELUI / muscle adducteur du pouce / adductor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR LUNG / muscle moyen adducteur / long adductor muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR MARE / muscle grand adducteur / great adductor muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR MIC (v. m. adductor lung). V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR MIJLOCIU (v. m. adductor lung). V. tab. anat. - mușchi.

M. ADDUCTOR SCURT / muscle petit adducteur / short adductor muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ANCONEU / muscle anconé / anconeus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ANGULAR (v. m. ridicător al scapulei). V. tab. anat. - mușchi.

M. ANTITRAGUS / muscle de l'antitragus / muscle of antitragus. V. tab. anat. - mușchi.

M. ARIEPIGLOTIC / muscle aryténo-épiglottique / aryepiglottic muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ARITENOID OBLIC / muscle interaryténoïdien oblique / oblique aritenoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ARITENOID TRANSVERS / muscle interaryténoïdien transverse / transverse aritenoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ARTICULAR AL COTULUI / muscle articulaire du coude / articular muscle of elbow. V. tab. anat. - mușchi.

M. ARTICULAR AL GENUCHIULUI / muscle sous-crural / articular muscle of knee. V. tab. anat. - mușchi.

M. AURICULAR ANTERIOR / muscle auriculaire antérieur / anterior auricular muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. AURICULAR POSTERIOR / muscle auriculaire postérieur / posterior auricular muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. AURICULAR SUPERIOR / muscle auriculaire supérieur / superior auricular muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BĂRBIEI / muscle de la houppe du menton / chin muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BICEPS BRAHIAL / muscle biceps brachial / biceps muscle of arm. V. tab. anat. - mușchi.
M. BICEPS FEMURAL / muscle biceps crural / biceps muscle of thigh. V. tab. anat. - mușchi.
M. BRAHIAL / muscle brachial antérieur / brachial muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BRAHIORADIAL / muscle huméro-stylo-radial / brachioradial muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BRONHOESOFAGIAN / muscle broncho-œsophagien / bronchoesophageal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BUCCINATOR / muscle buccinateur / buccinator muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BULBOCAVERNOS / muscle bulbo-caverneux / bulbocavernous muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. BULBOSPONGIOS / muscle bulbo-caverneux / bulbocavernous muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CANIN (v. m. ridicător al unghiului gurii). V. tab. anat. - mușchi.
M. CERATOCRICOID / muscle cérato-pharyngien / ceratocricoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CILIAR / muscle ciliaire / ciliary muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CIOCANULUI (v. m. tensor al timpanului). V. tab. anat. - mușchi.
M. COCCIGIAN / muscle ischio-coccygien / coccygeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. COMPLEX (v. m. semispinal al capului). V. tab. anat. - mușchi.
M. COMPLEX MIC (v. m. dorsal lung al capului). V. tab. anat. - mușchi.
M. CONDROGLOS / muscle chondro-glosse / chondroglossus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CONSTRICTOR INFERIOR AL FARINGELUI / muscle constricteur inférieur du pharynx / inferior constrictor muscle of pharynx. V. tab. anat. - mușchi.
M. CONSTRICTOR MIJLOCIU AL FARINGELUI / muscle constricteur moyen du pharynx / middle constrictor muscle of pharynx. V. tab. anat. - mușchi.
M. CONSTRICTOR SUPERIOR AL FARINGELUI / muscle constricteur supérieur du pharynx / superior constrictor muscle of pharynx. V. tab. anat. - mușchi.
M. CORACOBRAHIAL / muscle coraco-brachial / coracobrachial muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CREMASTER / muscle crémaster / cremaster muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CRICOARITENOIDIAN LATERAL / muscle cricoaryténoïdien latéral / lateral cricoarytenoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CRICOARITENOIDIAN POSTERIOR / muscle cricoaryténoïdien postérieur / posterior cricoarytenoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CRICOTIROIDIAN / muscle cricothyroïdien / cricothyroid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CROITOR / muscle couturier / sartorius muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. CVADRICEPS AL COAPSEI / muscle quadriceps crural / quadriceps muscle of thigh. V. tab. anat. - mușchi.
M. DELTOID / muscle deltoïde / deltoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DEPRESOR AL BUZEI INFERIOARE / muscle carré du menton / depressor muscle of lower lip. V. tab. anat. - mușchi.
M. DEPRESOR AL SEPTULUI NAZAL / muscle myrtiforme / depressor muscle of septum. V. tab. anat. - mușchi.
M. DEPRESOR AL SPRÂNCENEI / muscle abaisseur du sourcil / superciliary depressor muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DEPRESOR AL UNGHIULUI GURII / muscle triangulaire des lèvres / depressor muscle of angle of mouth. V. tab. anat. - mușchi.
M. DETRUSOR AL VEZICII / muscle vésical / bladder wall muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DIAFRAGM / diaphragme / diaphragm. V. tab. anat. - mușchi.
M. DIGASTRIC / muscle digastrique / digastric muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DILATATOR PUPILAR / muscle dilatateur de la pupille / dilator muscle of pupil. V. tab. anat. - mușchi.
M. DINȚAT ANTERIOR / muscle grand dentelé / lacunar ligament. V. tab. anat. - mușchi.
M. DINȚAT POSTERIOR INFERIOR / muscle petit dentelé postérieur et inférieur / inferior posterior serratus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DINȚAT POSTERIOR SUPERIOR / muscle petit dentelé postérieur et supérieur / superior posterior serratus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DORSAL LUNG / muscle sacro-spinal de Henle / longissimus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DORSAL LUNG AL CAPULUI / muscle petit complexus / longissimus muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.
M. DORSAL LUNG AL GÂTULUI / muscle transversaire du cou / longissimus muscle of neck. V. tab. anat. - mușchi.
M. DORSAL LUNG AL TORACELUI / muscle long dorsal / longissimus muscle of back. V. tab. anat. - mușchi.
M. DORSAL MARE / muscle grand dorsal / latissimus dorsi muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT AL ABDOMENULUI / muscle grand droit de l'abdomen / rectus muscle of abdomen. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT AL COAPSEI / muscle droit antérieur de la cuisse / rectus muscle of thigh. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT ANTERIOR AL CAPULUI / muscle petit droit antérieur de la tête / anterior rectus muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT INFERIOR AL GLOBULUI OCULAR / muscle droit inférieur de l'œil / inferior rectus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT INTERN (v. m. gracilis). V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT LATERAL AL CAPULUI / muscle droit latéral de la tête / lateral rectus muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT LATERAL AL GLOBULUI OCULAR / muscle droit externe de l'œil / lateral rectus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT MEDIAL AL GLOBULUI OCULAR / muscle droit interne de l'œil / medial rectus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. DREPT POSTERIOR MARE AL CAPULUI / muscle grand droit postérieur de la tête / greater posterior rectus muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.

M. DREPT POSTERIOR MIC AL CAPULUI / muscle petit droit postérieur de la tête / smaller posterior rectus muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.

M. DREPT SUPERIOR AL GLOBULUI OCULAR / muscle droit supérieur de l'œil / superior rectus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. EPICRANIAL / muscle épicrânien d'Albinus / epicranial muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ERECTOR SPINAL / masse commune sacro-lombaire / erector muscle of spine. Sin.: masa comună sacrolombară. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR AL DEGETELOR / muscle extenseur commun des doigts / extensor muscle of fingers. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR AL DEGETULUI MIC / muscle extenseur propre du petit doigt / extensor muscle of little finger. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR AL INDEXULUI / muscle extenseur propre de l'index / extensor muscle of little finger. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR LUNG AL DEGETELOR / muscle extenseur commun des orteils / long extensor muscle of toes. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR LUNG AL HALUCELUI / muscle extenseur propre du gros orteil / long extensor muscle of great toe. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR LUNG AL POLICELUI / muscle long extenseur du pouce / long extensor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR RADIAL LUNG AL CARPULUI / muscle premier radial externe / long radial extensor muscle of wrist. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR RADIAL SCURT AL CARPULUI / muscle deuxième radial externe / short radial extensor muscle of wrist. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR SCURT AL DEGETELOR / muscle pédieux / short extensor muscle of toes. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR SCURT AL HALUCELUI / muscle court extenseur du gros orteil / short extensor muscle of great toe. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR SCURT AL POLICELUI / muscle court extenseur du pouce / short extensor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. EXTENSOR ULNAR AL CARPULUI / muscle cubital postérieur / ulnar extensor muscle of wrist. V. tab. anat. - mușchi.

M. FARINGOSTAFILIN (v. m. palatofaringian). V. tab. anat. - mușchi.

M. FESIER MARE (v. m. gluteu mare). V. tab. anat. - mușchi.

M. FESIER MIC (v. m. gluteu mic). V. tab. anat. - mușchi.

M. FESIER MIJLOCIU (v. m. gluteu mijlociu). V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR LUNG AL DEGETELOR / muscle fléchisseur commun des orteils / long flexor muscle of toes. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR LUNG AL HALUCELUI / muscle long fléchisseur propre du gros orteil / long flexor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR LUNG AL POLICELUI / muscle long fléchisseur propre du pouce / long flexor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR PROFUND AL DEGETELOR / muscle fléchisseur commun profond des doigts / deep flexor muscle of finger. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR RADIAL AL CARPULUI / muscle grand palmaire / radial flexor muscle wrist. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR SCURT AL DEGETELOR / muscle court fléchisseur plantaire / short flexor muscle of toes. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR SCURT AL DEGETULUI MIC AL MÂINII / muscle court fléchisseur du petit doigt / short flexor muscle of little finger. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR SCURT AL HALUCELUI / muscle court fléchisseur du gros orteil / short flexor muscle of great toe. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR SCURT AL POLICELUI / muscle court fléchisseur du pouce / short flexor muscle of thumb. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR SUPERFICIAL AL DEGETELOR / muscle fléchisseur commun superficiel des doigts / superficial flexor muscle of fingers. V. tab. anat. - mușchi.

M. FLEXOR ULNAR AL CARPULUI / muscle cubital antérieur / ulnar flexor muscle of wrist. V. tab. anat. - mușchi.

M. FRONTAL (v. m. occipitofrontal). V. tab. anat. - mușchi.

M. GAMBIER ANTERIOR (v. m. tibial anterior). V. tab. anat. - mușchi.

M. GAMBIER POSTERIOR (v. m. tibial posterior). V. tab. anat. - mușchi.

M. GASTROCNEMIAN / muscles jumeaux de la jambe, muscles gastrocnémiens / gastrocnemius muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GEMEN INFERIOR / muscle jumeau inférieur / inferior gemellus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GEMEN SUPERIOR / muscle jumeau supérieur / superior gemellus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GENIOGLOS / muscle génio-glosse / genioglossus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GENIOHIOIDIAN / muscle géniohyoïdien / geniohyoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GLUTEU MARE / muscle grand fessier / greater gluteal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GLUTEU MIC / muscle petit fesier / lesser gluteal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GLUTEU MIJLOCIU / muscle moyen fessier / middle gluteal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. GRACILIS / muscle droit interne de la cuisse / gracilis muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. HIOGLOS / muscle hyoglosse / hyoglossus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIAC / muscle iliaque / iliac muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIOCOCCIGIAN / muscle ilio-coccygien / iliococcygeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIOCOSTAL / muscle ilio-costal / iliocostal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIOCOSTAL CERVICAL / muscle iliocostal cervical / iliocostal muscle of neck. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIOCOSTAL LOMBAR / muscle ilio-costal lombaire / sacrolumbalis muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIOCOSTAL TORACIC / muscle ilio-costal dorsal / iliocostal muscle of back. V. tab. anat. - mușchi.

M. ILIOPSOAS / muscle psoas-iliaque / iliopsoas muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. INCIZURII HELIXULUI / muscle de la grande incisure de Santorini / muscle of incisure of helix. V. tab. anat. - mușchi.

M. INFRASPINOS / muscle sous-épineux / infra-spinous muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. ISCHIOCAVERNOS / muscle ischio-caverneux / ischio-cavernous muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. LONGITUDINAL INFERIOR AL LIMBII / muscle lingual inférieur / inferior lingual muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. LONGITUDINAL SUPERIOR AL LIMBII / muscle lingual supérieur / superficial lingual muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. LUNG AL CAPULUI / muscle grand droit antérieur de la tête / long muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.

M. LUNG AL GÂTULUI / muscle long du cou / long muscle of neck. V. tab. anat. - mușchi.

M. MARE AL HELIXULUI / grand muscle de l'hélix / longer muscle of helix. V. tab. anat. - mușchi.

M. MASETER / muscle masséter / masseter muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. MIC AL HELIXULUI / petit muscle de l'hélix / smaller muscle of helix. V. tab. anat. - mușchi.

M. MILOHIOIDIAN / muscle mylo-hyoïdien / mylo-hyoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. MIRTIFORM (v. m. depresor al septului nazal). V. tab. anat. - mușchi.

M. NAZAL / muscle transverse du nez / nazal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC AL PAVILIONULUI URECHII / muscle oblique du pavillion / oblique muscle of auricle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC EXTERN AL ABDOMENULUI / muscle grand oblique de l'abdomen / external oblique muscle of abdomen. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC INFERIOR AL CAPULUI / muscle grand oblique de la tête / inferior oblique muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC INFERIOR AL GLOBULUI OCULAR / muscle petit oblique de l'œil / inferior oblique muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC INTERN AL ABDOMENULUI / muscle petit oblique de l'abdomen / internal oblique muscle of abdomen. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC SUPERIOR AL CAPULUI / muscle petit oblique de la tête / superior oblique muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBLIC SUPERIOR AL GLOBULUI OCULAR / muscle grand oblique de l'œil / superior oblique muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBTURATOR EXTERN / muscle obturateur externe / external obturator muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OBTURATOR INTERN / muscle obturateur interne / internal obturator muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OCCIPITAL (v. m. occipitofrontal). V. tab. anat. - mușchi.

M. OCCIPITOFRONTAL / muscle occipito-frontal / occipitofrontal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OMOHIOIDIAN / muscle omo-hyoïdien / omo-hyoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. OPOZANT AL DEGETULUI MIC AL MÂINII / muscle opposant du petit doigt / opposing muscle of little finger. V. tab. anat. - mușchi.

M. OPOZANT AL POLICELUI / muscle opposant du pouce / opposer muscle of the thumb. V. tab. anat - mușchi.

M. ORBICULAR AL GURII / muscle orbiculaire des lèvres / orbicular muscle of mouth. V. tab. anat. - mușchi.

M. ORBICULAR AL OCHIULUI / muscle orbiculaire des paupières / orbicular muscle of eye. V. tab. anat. - mușchi.

M. ORBICULAR AL PLEOAPELOR (v. m. orbicular al ochiului). V. tab. anat. - mușchi.

M. PALATOFARINGIAN / muscle pharyngo-staphylin / palatopharyngeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PALATOGLOS / muscle palato-glosse / palatoglossus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PALMAR LUNG / muscle petit palmaire / long palmar muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PALMAR SCURT / muscle palmaire cutané / short palmar muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PĂTRAT AL COAPSEI / muscle carré crural / quadrate muscle of thigh. V. tab. anat. - mușchi.

M. PĂTRAT AL LOMBELOR / muscle carré des lombes / quadrate lumbar muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PĂTRAT AL PLANTEI / muscle accessoire du long fléchisseur commun des orteils / quadrate muscle of sole. V. tab. anat. - mușchi.

M. PECTINEU / muscle pectiné / pectineal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PECTORAL MARE / muscle grand pectoral / greater pectoral muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PECTORAL MIC / muscle petit pectoral / smaller pectoral muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PERISTAFILIN EXTERN (v. m. tensor al vălului palatin). V. tab. anat. - mușchi.

M. PERISTAFILIN INTERN (v. m. ridicător al vălului palatin). V. tab. anat. - mușchi.

M. PERONIER ANTERIOR / muscle péronier antérieur / third peroneal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PERONIER LUNG / muscle long péronier latéral / long peroneal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PERONIER SCURT / muscle court péronier latéral / short peroneal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PIELOS AL GÂTULUI / muscle peaucier du cou / platysma. V. tab. anat. - mușchi.

M. PIRAMIDAL (AL ABDOMENULUI) / muscle pyramidal de l'abdomen / pyramidal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PIRAMIDAL AL NASULUI / muscle pyramidal du nez / procerus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PIRAMIDAL AL PAVILIONULUI URECHII / muscle pyramidal du pavillon / pyramidal muscle of auricle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PIRIFORM / muscle pyramidal du bassin / piriform muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PLANTAR (SUBȚIRE) / muscle plantaire grêle / plantar muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PLEUROESOFAGIAN / muscle pleuro-œsophagien / pleuroesophageal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. POPLITEU / muscle poplité / popliteal muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PRONATOR PĂTRAT / muscle carré pronateur / quadrate pronator muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PRONATOR ROTUND / muscle rond pronateur / round pronator muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PSOAS ILIAC (v. m. iliopsoas). V. tab. anat. - mușchi.

M. PSOAS MARE / muscle psoas / greater psoas muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PSOAS MIC / muscle petit psoas / smaller psoas muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. PTERIGOIDIAN LATERAL / muscle ptérygoïdien externe / lateral pterygoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. PTERIGOIDIAN MEDIAL / muscle ptérygoïdien interne / medial pterygoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. PUBOCOCCIGIAN / muscle pubococcygien / pubococcygeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. PUBOPROSTATIC / muscle puboprostatique / puboprostatic muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. PUBORECTAL / muscle puborectal / puborectal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. PUBOVAGINAL / muscle pubovaginal / pubovaginal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. PUBOVEZICAL / muscle pubovésical / pubovesical muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. RECTOCOCIGIAN / muscle rectococcygien / rectococcygeus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. RECTOURETRAL / muscle rectourétral / rectourethral muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. RECTOUTERIN / muscle rectoutérin / rectouterine muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. RECTOVEZICAL / muscle rectovésical / rectovesical muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL BUZEI SUPERIOARE / muscle élévateur propre de la lèvre supérieure / levator muscle of upper lip. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL BUZEI SUPERIOARE ȘI AL ARIPII NASULUI / muscle élévateur commun de la lèvre supérieure et de l'aile du nez / levator muscle of upper lip and nasal wing. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL GLANDEI TIROIDE / muscle élévateur du corps thyroïde / levator muscle of thyroid gland. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL PLEOAPEI SUPERIOARE / muscle releveur de la paupière supérieure / levator muscle of upper eyelid. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL PROSTATEI / muscle releveur de la prostate / levator muscle of prostate. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL SCAPULEI / muscle angulaire de l'omoplate / levator muscle of scapula. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL UNGHIULUI GURII / muscle canin / levator muscle of angle of mouth. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR AL VĂLULUI PALATIN / muscle péristaphylin interne / levator muscle of palatine velum. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIDICĂTOR ANAL / muscle releveur de l'anus / elevator muscle of anus. V. tab. anat. - mușchi.
M. RIZORIUS / muscle risorius de Santorini / risorius muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. ROMBOID MARE / muscle grand rhomboïde / greater rhomboid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. ROMBOID MIC / muscle petit rhomboïde / lesser rhomboid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. ROTUND MARE / muscle grand rond / teres major muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. ROTUND MIC / muscle petit rond / teres minor muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SACROCOCCIGIAN DORSAL / muscle sacrococcygien postérieur / posterior sacrococcygeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SACROCOCCIGIAN VENTRAL / muscle sacrococcygien antérieur / anterior sacrococcygeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SACROSPINAL / muscles spinaux / erector muscle of spine. V. tab. anat. - mușchi.
M. SALPINGOFARINGIAN / muscle salpingopharyngien / salpingopharyngeal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SCALEN ANTERIOR / muscle scalène antérieur / anterior scalene muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SCALEN MIC / muscle petit scalène d'Albinus et Winslow / smallest scalene muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SCALEN MIJLOCIU / muscle scalène moyen / middle scalene muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SCALEN POSTERIOR / muscle scalène postérieur / posterior scalene muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SCĂRIȚEI / muscle de l'étrier / stapedius muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SEMIMEMBRANOS / muscle demi-membraneux / semimembranous muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SEMISPINAL AL CAPULUI / muscle grand complexus / semispinal muscle of head. V. tab mușchi.
M. SEMISPINAL AL GÂTULUI / muscle demi-épineux de la nuque / semispinal muscle of neck. V. tab. anat. - mușchi.
M. SEMISPINAL AL TORACELUI / muscle demi-épineux du dos / semispinal muscle of thorax. V. tab. anat. - mușchi.
M. SEMITENDINOS / muscle demi-tendineux / semitendinous muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER AL AMPULEI HEPATOPANCREATICE / sphincter d'Oddi / sphincter muscle of ampula. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER AL CANALULUI COLEDOC / sphincter du cholédoque / sphincter muscle of bile duct. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER EXTERN AL ANUSULUI / sphincter externe de l'anus / external sphincter muscle of anus. V. tab mușchi.
M. SFINCTER INTERN AL ANUSLUI / sphincter interne du canal anal / internal sphincter muscle of anus. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER AL PUPILEI / sphincter irien / sphincter muscle of pupil. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER AL URETREI / sphincter externe de l'urètre / sphincter muscle of urethra. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER AL VEZICII URINARE / sphincter vésical / sphincter muscle of urinary bladder. V. tab. anat. - mușchi.
M. SFINCTER PILORIC / sphincter pylorique / sphincter muscle of pylorus. V. tab. anat. - mușchi.
M. SOLEAR / muscle soléaire / soleus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPINAL / muscle épineux / spinal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPINAL AL CAPULUI / muscle épineux du cou / spinal muscle of head. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPINAL AL GÂTULUI / muscle épineux de la nuque / spinal muscle of neck. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPINAL AL TORACELUI / muscle épineux du dos / spinal muscle of back. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPLENIUS AL CAPULUI / muscle splénius de la tête / splenius muscle of back. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPLENIUS AL GÂTULUI / muscle splénius du cou / splenius muscle of neck. V. tab. anat. - mușchi.
M. SPRÂNCENOS / muscle sourcilier / superciliary corrugator muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. STERNAL / muscle présternal / sternal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. STERNOCLEIDOMASTOIDIAN / muscle sterno-cléido-mastoidien / sternocleidomastoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.

M. STERNOHIOIDIAN / muscle sterno-cléido-hyoïdien / sternohyoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. STERNOTIROIDIAN / muscle sterno-thyroïdien / sternothyroid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. STILOFARINGIAN / muscle stylo-pharyngien / stylopharyngeus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. STILOGLOS / muscle stylo-glosse / stylo-glossus muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. STILOHIOIDIAN / muscle stylo-hyoïdien / stylohyoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SUBCLAVICULAR / muscle sous-clavier / subclavius muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SUBSCAPULAR / muscle sous-scapulaire / subscapular muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SUPINATOR / muscle court supinateur / supinator muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SUPINATOR LUNG (v. m. brahioradial). V. tab. anat. - mușchi.
M. SUPINATOR SCURT (v. m. supinator). V. tab. anat. - mușchi.
M. SUPRASPINOS / muscle sus-épineux / supra-spinous muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. SUSPENSOR / ligament suspenseur de l'angle duodéno-jéjunal / suspensor muscle of duodenum. V. tab. anat. - mușchi.
M. TARSAL INFERIOR / muscle palpébral inférieur / inferior tarsal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TARSAL SUPERIOR / muscle palpébral supérieur / superior tarsal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TEMPORAL / muscle temporal / temporal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TEMPOROPARIETAL / muscle temporo-pariétal / temporoparietal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TENSOR AL FASCIEI LATA / muscle tenseur du fascia lata / tensor muscle of fascia lata. V. tab. anat. - mușchi.
M. TENSOR AL TIMPANULUI / muscle du marteau / tensor muscle of tympanum. V. tab. anat. - mușchi.
M. TENSOR AL VĂLULUI PALATIN / muscle péristaphylin externe / tensor muscle of palatine velum. V. tab. anat. - mușchi.
M. TIBIAL ANTERIOR / muscle jambier antérieur / anterior tibial muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TIBIAL POSTERIOR / muscle jambier postérieur / posterior tibial muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TIROARITENOIDIAN / muscle thyro-aryténoïdien proprement dit / thyroarytenoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TIROEPIGLOTIC / muscle thyro-épiglottique / thyroepiglottic muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TIROHIOIDIAN / muscle thyro-hyoïdien / thyrohyoid muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRAGUSULUI / muscle du tragus / muscle of tragus. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRAHEAL / muscle trachéal / tracheal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS / muscle transverse de l'abdomen / transvers muscle of abdomen. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS AL BĂRBIEI / muscle de la houppe du menton / transverse muscle of chin. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS AL LIMBII / muscle transverse de la langue / transverse muscle of tongue. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS AL PAVILIONULUI URECHII / muscle transverse du pavillon / transverse muscle of auricle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS AL TORACELUI / muscle triangulaire du sternum / transverse muscle of thorax. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS PROFUND AL PERINEULUI / muscle transverse profond du périnée / deep transverse muscle of perineum. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERS SUPERFICIAL AL PERINEULUI / muscle transverse superficiel du périnée / superficial transverse muscle of perineum. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRANSVERSOSPINOS / muscle transversaire épineux / transversospinal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRAPEZ / muscle trapèze / trapezium muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRICEPS AL BRAȚULUI / muscle triceps brachial / triceps muscle of arm. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRICEPS SURAL / muscle triceps sural / triceps muscle of calf. V. tab. anat. - mușchi.
M. TRIUNGHIULAR AL GURII (v. m. depresor al unghiului gurii). V. tab. anat. - mușchi.
M. UVULEI / muscle palato-staphylin / muscle of uvula. V. tab. anat. - mușchi.
M. VAST INTERMEDIAR / muscle crural / intermediate great muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. VAST LATERAL / muscle vaste externe du membre inférieur / lateral great muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. VAST MEDIAL / muscle vaste interne du membre inférieur / medial great muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. VERTICAL AL LIMBII / muscle vertical de la langue / vertical muscle of tongue. V. tab. anat. - mușchi.
M. VOCAL / muscle thyro-aryténoïdien inférieur / vocal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. ZIGOMATIC MARE / muscle grand zygomatique / greater zygomatic muscle. V. tab. anat. - mușchi.
M. ZIGOMATIC MIC / muscle petit zygomatique / lesser zygomatic muscle. V. tab. anat. - mușchi.
MM. ERECTORI AI FIRULUI DE PĂR / muscles érrecteurs des poils / errector muscles of hair. V. tab. anat. - mușchi.
MM. GÂTULUI / muscles du cou / cervical muscles. V. tab. anat. - mușchi.
MM. GEMENI (MEDIAL ȘI LATERAL) / muscles jumeaux externe et interne / gastrocnemius medial and lateral muscles. V. tab. anat. - mușchi.
MM. GLOBULUI OCULAR / muscles de l'orbite / ocular muscles. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INCISIVI AI BUZEI INFERIOARE / muscle incisif inférieur / inferior incisive bundle of origin of orbicular muscle of mouth. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INCISIVI AI BUZEI SUPERIOARE / muscle incisif supérieur / superior incisive bundle of origin of orbicular muscle of mouth. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INTERCOSTALI EXTERNI / muscles inter-costaux externes / external intercostal muscles. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INTERCOSTALI INTERNI / muscles inter-costaux moyens / internal intercostal muscles. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INTERCOSTALI INTIMI / muscles inter-costaux internes / innermost intercostal muscle. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INTEROSOȘI DORSALI AI MÂINII / muscles interosseux dorsaux de la main / dorsal interosseous muscle. V. tab. anat. - mușchi.
MM. INTEROSOȘI DORSALI AI PICIORULUI / muscles interosseux dorsaux du pied / dorsal interosseous musle. V. tab. anat. - mușchi.

MM. INTEROSOȘI PALMARI / muscles interosseux palmaires / palmar interosseous muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MM. INTEROSOȘI PLANTARI / muscles interosseux plantaires / plantar interosseous muscle. V. tab. anat. - mușchi.

MM. INTERSPINOȘI / muscles interépineux / interspinal muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MM. INTERTRANSVERSARI / muscles intertransversaires / intertransverse muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MM. LOMBRICALI AI MÂINII / muscles lombricaux de la main / lumbrical muscles of hand. V. tab. anat. - mușchi.

MM. LOMBRICALI AI PICIORULUI / muscles lombricaux du pied / lumbrical muscles of foot. V. tab. anat. - mușchi.

MM. MULTIFIZI / muscles multifides / multifidus muscle. V. tab. anat. - mușchi.

MM. OSCIOARELOR AUDITIVE / muscles moteurs des osselets / muscles of tympanic cavity. V. tab. anat. - mușchi.

MM. PAPILARI / muscles papilaires / papilary muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MM. PECTINAȚI / muscles pectinés / pectinate muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MM. RIDICĂTORI AI COASTELOR / muscles surcostaux / levator muscles of ribs. V. tab. anat. - mușchi.

MM. ROTATORI / muscles rotateurs du dos / rotator muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MM. SUBCOSTALI / muscles souscostaux / subcostal muscles. V. tab. anat. - mușchi.

MUȘEȚEL, s. m. / camomille, s. f. / horse gowan. Plantă din specia *Matricaria chamomilla* sau *Anthemis nobilis* (*m. roman*), ale cărei flori uscate sunt utilizate în infuzie ca antialgic, contra colicilor, iar local pentru efectul ușor antiseptic.

MUȘTE ZBURĂTOARE / mouches volantes / muscae volitantes. Sin.: miodesopsie (v.).

MUTAGEN, adj. / mutagène, adj. / mutagen. [*Lat.* ***mutare*** *= a schimba; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Referitor la orice agent sau factor capabil să provoace o *mutație genică în cadrul unei specii. Principalii agenți m. sunt unele substanțe chimice și o serie de factori fizici, îndeosebi radiațiile ionizante.

MUTAGENEZĂ, s. f. / mutagenèse, s. f. / mutagenesis. [*Lat.* ***mutare*** *= a schimba; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Procesul de producere a unei *mutații genetice sau genice.

MUTAGENEZĂ DIRIJATĂ / mutagenèse dirigée / site specific mutagenesis. Introducerea unei mutații precise într-un fragment de ADN clonat, urmată de reinserția secvenței mutante în celula originală în locul ADN-ului original.

MUTAGENEZĂ INSERȚIONALĂ / mutagenèse par insertion / insertion mutagenesis. Introducerea de mutații într-o secvență de ADN, clonată sau nu, prin inserția unui fragment de ADN străin. Această operație este cel mai frecvent efectuată *in vivo* prin inserția unui element transpozabil (v. transpozon) care permite reperarea genei mutante.

MUTAGENICITATE, s. f. / mutagénicité, s. f. / mutagenicity. [*Lat.* ***mutare*** *= a schimba; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Puterea de a declanșa o *mutație.

MUTANT, adj. / mutant, -e, adj. / mutant. [*Lat.* ***mutare*** *= a schimba.*] Genă, caracter, individ sau populație care au suferit o *mutație.

MUTAȚIE, s. f. / mutation, s. f. / mutation. [*Lat.* ***mutatio, -onis*** *= schimb, de la* ***mutare*** *= a schimba.*] Modificare a materialului genetic (ADN) al celulei (sau consecințele acestei modificări la nivelul unui organism), care este produsă printr-un proces genetic normal, survenind spontan, sau este provocată de diverși agenți *mutageni. M. poate afecta o fracțiune de genă (*m. punctuală*), una sau mai multe gene (*m. genetică*) sau chiar un segment voluminos al unui cromozom (*m. segmentară* sau *cromozomică*). Dacă m. survine în timpul *meiozei (al dezvoltării *gameților) și nu este letală sau nu afectează reproducerea, ea se transmite generațiilor următoare. M. tuturor celorlalte celule (*m. somatice*) nu se transmit ereditar.

MUTAȚIE CONDIȚIONALĂ / mutation conditionelle / conditional mutation. M. care nu se exprimă decât în anumite condiții. În anumite condiții de mediu (permisive) nu are nici o consecință evidentă, iar în alte condiții de mediu (restrictive) antrenează apariția unui fenotip anormal. În acest grup intră mutațiile sensibile la temperatură. La microorganisme, sensibilitatea la temperatură este determinată de o *mutație cu sens greșit. Substituirea unui singur aminoacid modifică termostabilitatea structurii terțiare și cuaternare a proteinei și, implicit, la temperaturi restrictive, duce la pierderea activității biologice a acesteia.

MUTAȚIE CONSTITUTIVĂ / mutation constitutive / constitutive mutation. M. care abolește reglarea normală a unei gene, făcând ca exprimarea acesteia să devină independentă de condițiile de mediu.

MUTAȚIE DINAMICĂ / mutation dynamique / dynamic mutation. Denumire pentru o clasă nouă (1991) de alterări ale ADN, care, spre deosebire de m. „clasice" permanente, prezintă o instabilitate. M. d. sunt reprezentate de creșteri ale numărului de repetări trinucleotidice (*codon) situate în proximitatea sau chiar în interiorul *genelor de structură. Ca urmare a diviziunilor succesive ale celulelor purtătoare, numărul de copii ale unităților trinucleotidice crește, iar instabilitatea m. d. crește. Dacă s-a depășit un anumit număr critic de repetări, instabilitatea devine manifestă și se accentuează pe măsura extinderii acestora. Sub pragul critic, variațiile numărului de repetări trinucleotidice generează *polimorfisme ADN benigne, până la abolirea acestora, cu instalarea unor fenomene patologice. Până la dobândirea patogenicității, alterările a căror caracteristică este doar instabilitatea sunt denumite premutații. Au fost identificate mai multe boli induse de m. d., printre care: *ataxia Friedreich, *boala Huntington, *amiotrofia bulbospinală progresivă (*amiotrofie), *sindromul X fragil, *boala Steinert.

MUTAȚIE NON-SENS / mutation non-sense / nonsense mutation. M. care înlocuiește un *codon specific unui aminoacid cu un *codon nonsens.

MUTAȚIE POLARĂ / mutation polaire / polar mutation. *M. non-sens localizată într-unul dintre primii cistroni ai unui operon, care provoacă oprirea transcripției.

MUTAȚIE PUNCTIFORMĂ / mutation ponctuelle / point mutation. M. care afectează o singură bază azotată (substituție, adiție sau deleție). Se disting două clase de mutații punctiforme: unele modifică un singur codon, altele decalează *cadrul de lectură. Acest tip de mutație este reversibil.

MUTAȚIE CU SENS GREȘIT / mutation faux-sense / missense mutation. M. care înlocuiește un *codon specific unui aminoacid, cu un codon specific altui aminoacid.

MUTAȚIE SILENȚIOASĂ / mutation silencieuse / silent mutation. M. care nu determină nici o modificare aparentă a produsului genei mutante.

MUTAȚIE SOMATICĂ / mutation somatique / somatic mutation. M. care afectează doar celulele negerminale.

MUTAȚIE SUPRESIVĂ / mutation suppresive / suppresor mutation. M. care, asociată altei m., anulează efectele fenotipice ale acesteia din urmă.

MUTILARE, s. f. / mutilation, s. f. / mutilation. [*Lat.* ***mutilatio, -onis*** *= mutilare, de la* ***mutilare*** *= a schilodi.*] Pierdere parțială sau completă a unui membru, a unui segment de

membru, a unui organ extern (ex.: nas, ureche, testicul) și, în general, a unei părți anatomice.

MUTISM, s. n. / mutisme, s. m. / mutism. [*Lat. **mutus** = tăcut, mut; -**ism**.*] Tulburare psihică manifestată prin tăcere în cazul unor subiecți care nu prezintă leziuni organice plauzibile să afecteze *fonația. M. poate apărea în stările delirante (îndeosebi în *delirul de persecuție), în accesele melancolice, în *schizofrenie sau în crizele isterice. Uneori m. este simulat. În unele cazuri se impune diferențierea sa de *afazia Broca.

MUTISM AKINETIC / mutisme akinétique / akinetic mutism. Sindrom caracterizat prin m., inerție completă, absența mișcărilor voluntare și sugerate (cu excepția celor ale ochilor) și dispariția aparentă a sentimentelor. Se întâlnește în cazul leziunilor lobilor frontali sau al hidrocefaliei acute produsă printr-o tumoră localizată la nivelul ventriculului al treilea.

MUTITATE, s. f. / mutit, s. f. / dumbness. [*Lat. **mutus** = tăcut, mut.*] Absența limbajului prin leziuni ale centrilor vorbirii sau ale organelor fonației și recepției semnalelor sonore. V. surdomutitate și audimutitate.

MUTON, s. m. / muton, s. m. / muton. [*Lat. **mutare** = a schimba.*] Cea mai mică unitate a unui cromozom a cărei alterare poate duce la apariția unei *mutații.

MUZICOTERAPIE, s. f. / musicothérapie, s. f. / musicotherapy. [*Lat. **musica**, gr. **mousike** = muzică; gr. **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Termen nerecomandat sin. cu meloterapie (v.).

MYASTHENIA GRAVIS / myasthenia gravis / myasthenia gravis. Tip de *miastenie caracterizată prin astenie musculară marcată, accentuată la efort fizic, evoluând în pusee. Afectează îndeosebi musculatura motrice a ochiului, mușchii masticatori, mușchii faringelui și laringelui și ulterior musculatura spinală. Evoluția este letală prin afectare bulbară. Etiopatogenia implică blocarea joncțiunilor neuromusculare prin mecanism autoimun (autoanticorpi antireceptori colinergici) și, posibil, anomalii morfologice ale membranei post-sinaptice. Sin.: boală Erb-Goldflam, sindrom Erb.

MYCOBACTERIACEAE / Mycobacteriaceae / Mycobacteriaceae. [*Gr. **mykes, myketos** = ciupercă; **bakterion**, dim. de la **bakteria** = baston.*] Familie bacteriană ce aparține ordinului *Actynomycetalis* și cuprinde genul **Mycobacterium*.

MYCOBACTERIUM / Mycobacterium / Mycobacterium. [*Gr. **mykes, myketos** = ciupercă; **bakterion**, dim. de la **bakteria** = baston.*] Gen bacterian din familia **Mycobacteriaceae*, alcătuit din bacili Gram-pozitivi, aerobi, imobili, care uneori formează structuri filamentoase. Unele specii ale acestui gen sunt patogene pentru om și animale: *M. leprae* (bacilul Hansen) determină *lepra, *M. tuberculosis* (bacilul Koch) provoacă tuberculoza la om. *M. bovis* generează tuberculoza la bovine și, de asemenea, poate infecta plămânii, articulațiile și intestinele la om, iar *M. avium* - tuberculoza aviană (a păsărilor). O serie de bacterii din genul M. sunt saprofite.

MYCOPLASMA / Mycoplasma / Mycoplasma. [*Gr. **mykes, myketos** = ciupercă; **plasma** = obiect modelat.*] Gen de microorganisme din familia *Mycoplasmataceae*, incluzând 15 specii cu tropism pleuropneumonic. *M. pneumoniae* este cauza pneumoniei atipice primare.

MYXOVIRUS / myxovirus / myxovirus. [*Gr. **myxa** = mucus; lat. **virus** = venin, otravă.*] Grup de virusuri ARN, având simetrie elicoidală și înconjurate de o capsulă. Sunt divizate în două subgrupe: subgrupa I, care cuprinde trei virusuri gripale (*M. influenzae* A, B și C), și subgrupa II, care cuprinde virusul *parotiditei epidemice, al *rujeolei și un virus responsabil de infecții respiratorii.

JOHANN (GREGOR) MENDEL (1822-1884), fondatorul geneticii. La vârsta de 21 de ani intră în ordinul augustinilor din **Brno**, dobândind numele religios **Gregor**. În continuare, studiază științele naturii la *Universitatea* din **Viena**. Din 1854 începe experiențele și observațiile care au constituit ulterior bazele geneticii. Neacceptând modul în care se explica pe atunci variabilitatea plantelor cultivate - îndeosebi cea a hibridării - **Mendel** urmărește modul în care se transmit însușiri distincte în hibridările la diferite soiuri de mazăre (*Pisum sativum*, 2n = 14 cromozomi). După studii extrem de laborioase, **Mendel** comunică mai întâi rezultatele la nou-înființata **Societate de Naturaliști** din **Brno**, al cărei membru fondator era, după care, în 1866, enunță cele trei principii clasice ale geneticii mendeliene. Deoarece ecoul în lumea științifică a fost nul, se adresează lui **Nägeli**, care însă îl ignoră. În 1868, **Mendel** este numit abate al mănăstirii, iar în anul următor se îmbolnăvește, evenimente care îl determină să renunțe la cercetările sale. Valoarea rezultatelor lui **Mendel** a fost demonstrată de **T. H. Morgan** (laureat **Nobel** în 1933).

NAFTALEN, s. n. / naphtalène, s. m. / naphthalene. [*Lat.* ***naphta****, gr.* ***naphtha*** *= bitum; cuvânt de origine orientală.*] Hidrocarbură ciclică nesaturată, $C_{10}H_8$ (naftalină), al cărei nucleu aromatic este prezent în multe combinații organice, sintetizate mai ales de mucegaiuri.

Na+/K+-ATPază / Na+/K+-ATPase / Na+/K+-ATPase. Sin.: pompă de sodiu (v.).

NALORFINĂ, s. f. / nalorphine, s. f. / nalorphine. (DCI) Antagonist puternic al receptorilor opioizi de tip μ utilizat în tratamentul intoxicației cu narcotice și în atenuarea simptomelor din sevrajul la *morfină și *heroină.

NANISM, s. n. / nanisme, s. m. / dwarfism. [*Gr.* ***nanos****, lat.* ***nanus*** *= pitic; -ism.*] Insuficiență staturală a unui subiect, când înălțimea acestuia este inferioară cu cel puțin două *deviații standard față de talia medie a subiecților de aceeași vârstă și de același sex, fără insuficiență intelectuală sau sexuală, ceea ce deosebește n. de *infantilism. Dacă proporțiile corpului sunt respectate, n. se numește *armonios*, iar în caz contrar, *n. dismorfic* sau *dizarmonios*, care este însoțit de diverse malformații. Se disting: *n. esențial și n. cu cauză decelabilă, endocrină sau metabolică. V. și în continuare.

NANISM CU CAP DE PASĂRE / nanisme à tête d'oiseau / Seckel's dwarfism. Sin.: sindrom Seckel (v.).

NANISM DIASTROFIC / nanisme diastrophique / diastrophic dwarfism. Formă de *osteocondro-displazie cu transmitere autozomal recesivă, manifestată prin nanism micromelic sever, cifoscolioză și retard mental.

NANISM ESENȚIAL / nanisme essentiel / primordial dwarfism, physiologic dwarfism. 1) În sens general, insuficiența staturală, armonioasă, fără malformații sau anomalii mentale asociate și fără etiologie endocrină sau metabolică decelabilă. 2) În prezent, termenul de n. e. este rezervat îndeosebi pentru o categorie de tulburări ale creșterii, cu debut intrauterin, fără un substrat hormonal sau metabolic cunoscut, care sunt asociate cu alte malformații: *sindrom Seckel, *sindrom Russell-Silver, *sindrom Bloom, *progerie, *sindrom Donohue etc.

NANISM HIPOFIZAR / nanisme hypophysaire / hypophyseal dwarfism. N. determinat de insuficiența secreției de *somatotrop, asociată cu o insuficiență de *gonadostimuline. Poate fi consecința unei tumori hipotalamo-hipofizare. Este un n. armonios. V. și sindrom Debré-Marie.

NANISM MEZOMELIC / nanisme mésomélique / mesomelic dwarfism. Formă de *condrodisplazie cu *micromelie extrem de marcată a oaselor antebrațului și gambei, care sunt curbate. Uneori apare și hipoplazie mandibulară, iar transmiterea este autozomal recesivă.

NANISM MICROMELIC / nanisme micromélique / micromelic dwarfism. N. cu membre anormal de scurte (*micromelie).

NANISM MIXEDEMATOS / nanisme myxoedémateux / hypothyroid dwarfism. N. observat în cursul unui *mixedem la copilul mic. N. m. este dizarmonios, se însoțește de infiltrație netă a tegumentelor și tulburări intelectuale grave (idioție mixedematoasă).

NANISM POLIDISTROFIC / nanisme polydystrophique / polydystrophic dwarfism. Sin.: sindrom Maroteaux-Lamy (v.).

NANISM RENAL / nanisme rénal / renal dwarfism. N. în relație cu o nefrită cronică la copil, asociat frecvent cu semne de infantilism.

NANISM PROGEROID / nanisme progéroïde / Cockayne's syndrome. Sin.: sindrom Cockayne (v.).

NANISM DE TIP LARON / nanisme type Laron / Laron type dwarfism. Sin.: sindrom Laron (v.).

NANOMELIE, s. f. / nanomélie, s. f. / nanomelia. [*Gr.* ***nanos****, lat.* ***nanus*** *= pitic;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Individ cu membrele scurte, mici. *Nanismul cu extremități mici este hipofizar.

NANOPARTICULE, s. f. pl. / nanoparticules, s. f. pl. / nanoparticles. [*Gr.* ***nanos****, lat.* ***nanus*** *= pitic; lat.* ***particula*** *= părticică, dim. de la* ***pars, -rtis*** *= parte.*] În sens general, particule cu diametrul de ordinul nanometrilor, îndeosebi particule cu diametrul între 10 și 1 000 nm, care pot fi utilizate ca vectori de medicamente. Substanțele medicamentoase se află dizolvate, incluse și încapsulate în interiorul n., sau adsorbite la nivelul acestora. N. pot fi de tip particular (nanosfere) sau vezicular (*lipozomi, *niozomi, nanocapsule).

NARCISISM, s. n. / narcissisme, s. m. / narcissism. [***Narcissus*** *= personaj din mitologia greacă care s-a îndrăgostit de propria imagine reflectată în apă; -ism.*] Admirație, iubire față de sine însuși, autosatisfacție însoțită de absența bunului simț și a evaluării autocritice. Freud a descris două tipuri de n.: 1) *N. primar*, care corespunde acelei stări anterioare oricărei alegeri de obiect exterior, în care copilul este, el însuși, propriul său obiect erotic. 2) *N. secundar*, în care n. este "complementul libidinal" al egocentrismului uman.

NARCOANALIZĂ, s. f. / narco-analyse, s. f. / narcoanalysis. [*Gr.* ***narke*** *= amorțeală, toropeală;* ***analysis*** *= rezolvare, de la* ***analyein*** *= a rezolva (****ana*** *= din nou, iarăși;* ***lyein*** *= a distruge).*] V. subnarcoză.

NARCOBIOZĂ, s. f. / narcobiose, s. f. / narcobiosis. [*Gr.* ***narke*** *= amorțeală, toropeală;* ***bios*** *= viață; -oză.*] Desfășurarea proceselor vitale la limita capacităților biologice, sub influența unor factori ca *narcoticele.

NARCOLEPSIE, s. f. / narcolepsie, s. f. / narcolepsy. [*Gr.* ***narke*** *= amorțeală, toropeală;* ***lepsis*** *= fixare.*] Criză exprimată prin nevoia imperioasă și irezistibilă de somn. Poate fi simptomatică (tumori encefalice, traumatisme craniene, obezitate, diabet, epilepsie) sau idiopatică (*sindromul Gélineau). V. hipersomnie și sindrom Pickwick.

NARCOMANIE, s. f. / narcomanie, s. f. / drug mania. [*Gr.* ***narke*** *= amorțeală, toropeală;* ***mania*** *= nebunie.*] Dorință nestăpânită de a utiliza substanțe cu efect *narcotic.

NARCOTERAPIE, s. f. / narcothérapie, s. f. / narcotherapy. [*Gr.* ***narke*** *= amorțeală, toropeală;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Terapie prin somn, provocat de obicei cu ajutorul medicamentelor.

NARCOTIC, adj., s. n. / narcotique, adj., s. m. / narcotic. [*Gr.* ***narkotikos*** *= care amorțește, care toropește.*] 1) Despre substanțele care produc somnolență, relaxare musculară și atenuarea sensibilității mergând până la anestezie și dispariția majorității reflexelor. 2) Medicamente care au aceste efecte.

NARCOZĂ, s. f. / narcose, s. f. / narcosis. [*Gr.* ***narke*** *= amorțeală, toropeală; -oză.*] Stare de somn provocată, de obicei, cu ajutorul medicamentelor. În anestezia generală se asociază n. anesteziei propriu-zise.

NARINĂ, s. f. / narine, s. f. / nostril. NA: naris, pl. nares. [*Lat.* ***naris*** *= nară.*] Orificiu prin care fiecare fosă nazală comunică cu exteriorul.

NAS, s. n. / nez, s. m. / nose. NA: nasus. [*Lat.* ***nasus*** *= nas.*] Relief în formă de piramidă, situat deasupra gurii, care închide partea anterioară a foselor nazale, comunicând la exterior prin narine. N. reprezintă organul olfacției și o parte a *sistemului respirator. Termenul cuprinde atât nasul extern (NA: *nasus externus)* cât și cavitatea nazală (NA: *cavitas nasi).*

NASION / nasion / nasion. NA: nasion. [*Lat.* ***nasus*** *= nas.*] Punct craniometric în care planul sagital intersectează sutura frontonazală.

NAȘTERE, s. f. / accouchement, s. m. / delivery. [*Lat.* ***nascentia*** *= naștere, de la* ***nasci*** *= a se naște.*] Ansamblu de fenomene mecanice și fiziologice care au drept consecință expulzarea sau extragerea pe căi naturale a fătului viabil și a anexelor sale. Forme de n.: 1) *N. artificială*, în care se intervine prin metode obstetricale pentru a extrage fătul. 2) *N. dirijată*, declanșată spontan, dar se intervine prin medicamente. 3) *N. distocică*, în caz de vicii de *prezentație, *distocii mecanice sau de dinamică; necesită intervenții farmacologice, obstetricale (v. manevra Mauriceau-Smellie), chirurgicale. 4) *N. întârziată*, după a 300-a zi de sarcină. 5) *N. normală* sau *eutocică*, fără complicații maternofetale. 6) *N. prin operație cezariană*, fătul este extras pe cale operatorie. 7) *N. precipitată*, durează puțin. 8) *N. prelungită*, peste 12-15 ore la primipare și 6-8 ore la multipare. 9) *N. prematură*, la 28-37 săptămâni de sarcină. 10) *N. provocată*, declanșată artificial. 11) *N. spontană*, n. fără nici o asistență mecanică, farmacologică sau medicală. 12) *N. la termen* reprezintă expulzarea pe căi naturale a unui făt la termen (38-42 săptămâni de sarcină). Sin.: parturiție.

NATAL, adj. / natal, -ale, -als, adj. / natal. [*Lat.* ***natalis*** *= referitor la naștere, de la* ***natus*** *= născut și* ***nasci*** *= a se naște.*] Care se referă la naștere. V. și *neonatal, *perinatal, *postnatal.

NATALITATE, s. f. / natalité, s. f. / natality, birthrate. [*Lat.* ***natalis*** *= referitor la naștere, de la* ***natus*** *= născut și* ***nasci*** *= a se naște.*] Frecvența nașterilor într-o populație, exprimată, de regulă, prin raportul între numărul de nașteri survenite într-un an și un efectiv de 10 000 de locuitori ai populației respective.

NATREMIE, s. f. / natrémie, s. f. / natr(a)emia. [*Spaniolă* ***natron****, ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***haima****,* ***-atos*** *= sânge.*] Prezența sau concentrația sodiului (Na^+) în sânge: normal 3,15-3,47 g/l sau 137-151 mmol/l.

NATRIURETIC, adj. / natriurétique, adj. / natriuretic. [*Spaniolă* ***natron****, ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***ouretikos*** *= referitor la urină.*] Care crește *natriuria.

NATRIUREZĂ, s. f. / natriurèse, s. f. / natriuresis. [*Spaniolă* ***natron****, ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***ouresis*** *= urinare.*] Sin.: natriurie (v.).

NATRIURIE, s. f. / natriurie, s. f. / natriuresis. [*Spaniolă* ***natron****, ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea și valoarea eliminării sodiului în urină. Normal 1-5 g / 24 h sau 43-217 mmol / 24 h. Sin.: natriureză.

NATUROPATIE, s. f. / naturopathie, s. f. / naturopathy, naturopathic medicine. [*Lat.* ***natura*** *= natură; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Sistem terapeutic care se bazează doar pe remedii naturale, ca aerul, apa, soarele și, eventual, unele metode kinetoterapice, fiind exclusă utilizarea medicamentelor. Adepții consideră că organismul poate lupta împotriva maladiilor prin propriile mijloace, deoarece posedă o capacitate de vindecare naturală, aflată în strânsă relație cu forța sa vitală. În acest sens, bolile nu reprezintă nimic altceva decât efortul de vindecare exercitat de forța vitală și exprimat prin semne și simptome care sunt barometrul acestei forțe. Din punctul de vedere al n., suprimarea manifestărilor unei afecțiuni acute precum gripa înseamnă eradicarea capacităților defensive proprii organismului și, în consecință, inducerea unei vulnerabilități. Gripa sau bolile infecțioase infantile sunt privite ca fenomene normale, prin care forța vitală restabilește echilibrul organismului și amorsează capacitatea sa de apărare. Dimpotrivă, se consideră că vaccinoterapia interferă procesele sus-menționate, slăbind apărarea și internalizând dezechilibrele, fapt argumentat de creșterea incidenței bolilor autoimune și neurodegenerative în zonele în care a fost introdusă vaccinarea. Naturopații își bazează practica pe "legea vindecării", potrivit căreia procesul de vindecare, expresie a acțiunii forței vitale, evacuează maladia de la interior către exterior și de sus în jos, simptomele dispărând în ordinea inversă a apariției lor. Terapia nu urmărește eradicarea simptomelor, ci amplificarea forței vitale în sensul dictat de aceste simptome prin alegerea remediilor specifice. În cursul tratamentului există posibilitatea apariției unor simptome noi sau revenirii altora mai vechi. De ex., terapia unei afecțiuni respiratorii implică posibilitatea apariției unei eczeme, fenomen care semnalează eficiența demersului datorită superficializării manifestărilor morbide, tratamentul nefiind încheiat decât atunci când afecțiunea cutanată dispare. V. și medicină alternativă.

NAUPATIE, s. f. / naupathie, s. f. / naupathia. [*Gr.* ***naus*** *= navă, vapor;* ***pathos*** *= boală.*] Rău de mare.

NAVETĂ, s. f. / navette, s. f. / shuttle. [*Fr.* ***navette****, din lat.* ***napus*** *= nap.*] Termen generic pentru sistemele moleculare care permit transferul unor molecule în diferite compartimente din interiorul celulei, intra- sau extracelular. Ex.: *ionofor de tip n.

NAVICULAR, s. n. / os naviculaire / navicular bone. [*Lat.* ***navicularis****, de la* ***navicula*** *= corăbioară, dim. de la* ***navis*** *= navă.*] V. tab. anat. - oase.

NAZAL, adj., s. n. / nasal, adj., s. m. / nasal bone. [*Lat.* ***nasus*** *= nas.*] 1) Care se referă la nas. Ex.: fosă n. 2) *Os n.*, v. tab. anat. - oase.

NAZOFARINGE, s. n. / nasopharynx, s. m. / nasopharynx. NA: pars nasalis pharyngis. [*Lat.* ***nasus*** *= nas; gr.* ***pharynx, -yngos*** *= faringe.*] Sin.: rinofaringe (v.).

NAZOSPINAL, adj. / nasospinal, adj. / nasospinal. [*Lat.* ***nasus*** *= nas;* ***spinalis*** *= al şirei spinării, de la* ***spina*** *= şira spinării.*] Punct craniometric localizat la intersecţia planului medio-sagital cu o linie care uneşte punctele cele mai caudale ale marginilor nazale.

NĂMOL, s. n. / boue, s. f. / mud. [*ucr.* ***namil*** *= nămol.*] Amestec natural de particule fine, insolubile în apă, în care rămân în suspensie. Forme: 1) *N. activ* este utilizat pentru epurarea apelor reziduale. 2) *N. mineral*, peloid, fără materii organice. 3) *N. sapropelic*, de origine vegetalo-animală. 4) *N. de turbă*, de origine vegetală.

NĂMOL TERMAL / boue thermale / fango. Materie mâloasă de origine vegetală sau minerală utilizată caldă pentru baie, împachetări sau cataplasme. V. şi fangoterapie.

NĂSCUT-MORT, adj., s. m. sau f. / mort-né, -née, adj., s. m. ou f. / still-born. [*Lat.* ***nasci*** *= a se naşte;* ***mortuus****, de la* ***morior*** *= a muri.*] Copil mort înainte de a respira.

NEBULINĂ, s. f. / nebuline, s. f. / nebulin. [*Lat.* ***nebula*** *= ceaţă, negură; -ină.*] Proteină cu M_r de 550 kDa localizată în banda A şi linia Z (v. miofibrilă). Rolul n. constă în reglarea numărului de monomeri de *actină, facilitând organizarea acestora în structuri geometrice hexagonale. N. este prezentă la fătul şi copilul afectat de *miopatie primitivă progresivă, dar dispare pe măsura evoluţiei bolii.

NEBUNIE, s. f. / folie, s. f. / folly. [*Sl.* ***ne*** *= prefix care indică o negaţie; lat.* ***bonus*** *= bun.*] V. alienare mentală.

NECATOR / Necator / Necator. [*Lat.* ***necator, -oris*** *= ucigaş.*] Gen de viermi intestinali din familia *Ancylostomidae*, clasa *Nematoda*. Specia tip *N. americanus* este agentul patogen al *anchilostomiazei.

NECATORIOZĂ, s. f. / nécatoriose, s. f. / necatoriosis. [*Lat.* ***necator, -oris*** *= ucigaş; -oză.*] Anchilostomiază determinată de **Necator americanus*.

NECONDIŢIONAT, adj. / inconditionnel, -elle, adj. / inborn, innate, unconditioned. [*Sl.* ***ne*** *= prefix care indică o negaţie; lat.* ***condicionalis*** *= supus anumitor condiţii, de la* ***condicere*** *= a conveni, a stabili.*] V. reflex necondiţionat.

NECROBIOZĂ, s. f. / nécrobiose, s. f. / necrobiosis. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***bios*** *= viaţă; -oză.*] Modificare structurală a unui organ sau a unei părţi dintr-un organ consecutivă abolirii circulaţiei sanguine, dar în absenţa infecţiei. Ţesutul, deşi a suferit o transformare regresivă, este tolerat de structurile normale învecinate. Ex.: n. creierului, rinichiului, splinei ca urmare a unui infarct.

NECROBIOZĂ LIPOIDICĂ / nécrobiose lipoïdique / necrobiosis lipoidica diabeticorum. Dermită atrofiantă a diabeticilor, manifestată prin placarde ovalare gălbui străbătute de telangiectazii, înconjurate de un lizereu violaceu şi cu tendinţă de ulcerare sau de necrozare. V. şi granulom inelar.

NECROFILIE, s. f. / nécrophilie, s. f. / necrophilia. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***philia*** *= atracţie, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Perversiune sexuală în care satisfacţia sexuală se obţine pe un cadavru sau, mai frecvent, este stimulată prin rituri funerare. V. parafilie.

NECROFOBIE, s. f. / nécrophobie, s. f. / necrophobia. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***phobos*** *= frică.*] Fobia de cadavre şi de tot ce este în relaţie cu moartea.

NECROLIZĂ, s. f. / nécrolyse, s. f. / necrolysis. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Lichefierea unui ţesut care a suferit un proces de *necroză. Este consecinţa modificărilor fizicochimice şi a acţiunii enzimelor şi reprezintă *necroza de lichefiere.

NECROMANIE, s. f. / nécromanie, s. f. / necromania. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***mania*** *= nebunie.*] Preocupare morbidă privind moartea în general sau moartea unor persoane apropiate.

NECROPSIE, s. f. / nécropsie, nécroscopie, s. f. / necropsy, necroscopy. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Sin.: autopsie (v.).

NECROSPERMIE, s. f. / nécrospermie, s. f. / necrospermia. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***sperma, -atos*** *= sământă.*] Prezenţa în *spermă a *spermatozoizilor morţi. Reprezintă una din cauzele *sterilităţii masculine.

NECROTAXIE, s. f. / nécrotactisme, s. m. / necrotactism. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***taxis*** *= aranjare, ordonare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Migrarea chemotactică a celulelor fagocitare în direcţia unui focar tisular necrotic.

NECROTOMIE, s. f. / nécrotomie, s. f. / necrotomy. [*Gr.* ***nekros*** *= moarte;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Îndepărtare chirurgicală a ţesutului osos necrozat.

NECROZĂ, s. f. / nécrose, s. f. / necrosis. [*Gr.* ***nekrosis*** *= mortificare, de la* ***nekros*** *= moarte.*] 1) Moarte celulară patologică, spre deosebire de *apoptoză, care reprezintă moarte celulară programată genetic. N. reprezintă oprirea patologică şi definitivă a proceselor vitale la nivelul unei celule, al unui grup de celule sau al unui ţesut şi transformările anatomopatologice rezultate. Modificările morfologice din n. sunt determinate de două procese: a) *digestia enzimatică* a celulei, de către enzimele proprii celulei (autoliză) sau provenind din lizozomii leucocitelor migrate (heteroliză); dacă digestia enzimatică predomină, procesul se numeşte *n. de lichefiere*; b) *denaturarea proteinelor*, atât a celor structurale, cât şi a enzimelor, exprimată prin alterarea structurii tridimensionale, care explică tendinţa de calcificare a ţesuturilor moarte, prin disponibilizarea unor legături normal saturate ale lanţurilor proteice de aminoacizi; dacă denaturarea proteică domină, procesul se numeşte *n. de coagulare*. În n. se produc alterări care duc la distrugerea nucleelor: *picnoză, *cariorexis şi *carioliză. N. se produce în cadrul unor boli sau prin acţiunea unor agenţi chimici şi fizici. V. apoptoză, gangrenă, sfacel. Localizată la nivel osos (capul femurului), n. constituie substratul unor boli (*boala Calvé-Legg-Pérthes, *boala Chandler). 2) Noţiune electrocardiografică referitoare la prezenţa unui infarct recent sau cicatrizat, căruia îi corespunde o zonă inertă bioelectric. Deficitului de masă miocardică îi corespunde pe electrocardiogramă apariţia unei unde Q patologice, largă (peste 0,04 s), amplă cât cel puţin 25 % din valoarea undei R, sau chiar dispariţia undei R, înlocuită printr-o undă Q transformată în undă QS. V. şi sindrom de ischemie-leziune.

NECROZĂ ASEPTICĂ / nécrose aseptique / aseptic necrosis. Moarte sau putrefacţie a unui ţesut, a unei zone tisulare, determinată de o ischemie locală, în absenţa infecţiei. Sin.: necroză avasculară.

NECROZĂ AVASCULARĂ / nécrose avasculaire / avascular necrosis. Sin.: necroză aseptică (v.).

NECROZĂ CENTRALĂ A CORPULUI CALOS / nécrose centrale du corps calleux / Marchiafava-Bignami disease. Sin.: boală Marchiafava-Bignami (v.).

NEDIFERENŢIAT, adj. / indifférencié, -e, adj. / undifferentiated. [*Sl.* ***ne*** *= prefix care indică o negaţie; lat.* ***differens, -ntis****, de la* ***differe*** *= a se deosebi.*] 1) Despre un neoplasm ale cărui caracteristici citologice şi tisulare marchează o regresiune în raport cu ţesutul de origine. 2) Referitor la o celulă sau un ţesut care conservă caracteristicile embrionare, fără nici o tendinţă la diferenţiere.

NEFELION, s. n. / néphélion, s. m. / nebula. [*Gr.* ***nephelion*** *= nor mic, dim. de la* ***nephele*** *= nor.*] Leziune cicatriceală

corneeană de dimensiuni mici şi de densitate slabă, fiind localizată în straturile anterioare ale corneei. N. este intermediar între *albugo şi *leucom.

NEFELOMETRIE, s. f. / néphélémétrie, s. f. / nephelometry. [*Gr.* ***nephele*** *= nor;* ***metron*** *= măsură.*] Metodă de măsurare a concentraţiei unor particule în suspensie: microbiene sau proteice. Se măsoară lumina difuzată prin *fenomenul Tyndall. Măsurarea se efectuează cu un *nefelometru, prin compararea fotometrică cu o soluţie etalon.

NEFELOMETRU, s. n. / néphélémètre, s. m. / nephelometer. [*Gr.* ***nephele*** *= nor;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument utilizat în *nefelometrie pentru măsurarea concentraţiei sau a numărului de particule. Ex.: cu n. se măsoară concentraţia particulelor proteice din serul sanguin.

NEFRECTOMIE, s. f. / néphrectomie, s. f. / nephrectomy. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablaţia chirurgicală a unei părţi sau a totalităţii unui rinichi. Termenul de n. implică exereza simultană a parenchimului şi a căilor excretorii. Rezecţia izolată a unui fragment de parenchim renal nu este n.

NEFRETIC, adj. / néphrétique, adj. / nephric. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi.*] Care are relaţie cu rinichiul. Ex.: *colică n.

NEFRITĂ, s. f. / néphrite, s. f. / nephritis, pl. nephritides. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***-ită.***] În trecutul apropiat, acest termen era relativ cuprinzător. Actualmente, termenul se utilizează numai referitor la nefropatiile interstiţiale, la modelele experimentale ale nefropatiilor sau pentru nefropatiile de cauză necunoscută. Tipuri: 1) *N. epidemică*, *paucisimptomatică, cu evoluţie benignă, produsă de un virus cu tropism exclusiv renal. 2) *N. experimentală*, prin injectarea de ser nefrotoxic (*n. Masugi*), de albumine, de streptococi hemolitici sau alte bacterii, sau prin provocarea apariţiei de autoanticorpi antirinichi (*n. Cavelti*). 3) *N. interstiţială acută nesupurată* apare în cursul infecţiilor virale şi, frecvent, ca o complicaţie în pneumoniile interstiţiale la copii. 4) *N. interstiţială supurată* se exprimă prin abcese mici, multiple, localizate în corticala rinichiului; apare ca o complicaţie în septicemii. 5) *N. interstiţială endemică din Balcani*, v. nefropatie endemică balcanică. 6) *N. interstiţială primitiv cronică*, prin intoxicaţii, infecţii de focar, boli metabolice, iradiere, caracterizată printr-un proces inflamator interstiţial cronic.

NEFROANGIOSCLEROZĂ, s. f. / néphro-angio-sclérose, s. f. / nephroangiosclerosis, arterial nephrosclerosis. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***ange-ion*** *= vas;* ***sklerosis*** *= induraţie, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Nefropatie prin mecanism vascular, asociată de cele mai multe ori cu hipertensiunea arterială şi fiind expresia visceralizării acesteia. N. poate evolua lent (*n. benignă*) sau rapid progresiv (*n. malignă*), prin hialinizarea şi atrofia unui mare număr de glomeruli, consecutiv trombozării arteriolei aferente.

NEFROBLASTOM, s. n. / néphroblastome, s. m. / nephroblastoma. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] Cancer renal de tip embrionar, în care plaje celulare nediferenţiate se asociază cu formaţiuni tubulare, glomerulare şi cu proliferare mezenchimatoasă. Se dezvoltă îndeosebi în prima copilărie şi se traduce printr-o tumoră foarte voluminoasă, cu dureri abdominale şi, frecvent, cu hipertensiune arterială. N. prezintă malignitate crescută, manifestată printr-un potenţial metastazant considerabil, atât limfogen, cât şi hematogen. Sin.: tumoră Wilms.

NEFROBLASTOMATOZĂ, s. f. / néphroblastomatose, s. f. / nephroblastomatosis. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma;*** ***-oză.***] Formaţiuni tumorale multiple situate în corticala rinichiului şi constituite din celule renale embrionare, uneori asociate cu un *nefroblastom. N. poate evolua către regresiune spontană sau către nefroblastom.

NEFROCALCINOZĂ, s. f. / néphrocalcinose, s. f. / nephrocalcinosis. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu;* ***-oză.***] Ansamblu de depozite calcaroase difuze localizate în parenchimul renal. N. nu reprezintă o boală, ci o leziune comună unor boli diferite, fiind asociată îndeosebi cu *litiaza renală. Termenul este în discuţie, unii autori considerând drept n. orice infiltraţie difuză renală cu săruri de calciu, chiar dacă aceasta este vizibilă doar la microscop. Alteori, termenul este utilizat doar pentru depozitele importante, decelabile radiologic.

NEFROCARCINOM, s. n. / néphrocarcinome, s. m. / renal adenocarcinoma. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***karkinoma****, de la* ***karkinos*** *= rac, cancer.*] Tumoră malignă care se dezvoltă din celulele tubilor renali. Sin.: carcinom renal, tumoră Grawitz, epiteliom renal cu celule clare, hipernefrom (deoarece iniţial a fost considerată de origine suprarenală).

NEFROCEL, s. n. / nephrocèle, s. f. / nephrocele. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Hernia rinichiului.

NEFROGENIC, adj. / néphrogénique, adj. / nephrogenetic, nephrogenic (1), nephrogenous (2). [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care are potenţial de producere a ţesutului renal. 2) De origine renală.

NEFROGRAFIE, s. f. / néphrographie, s. f. / nephrography. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiologic prin care se obţine o opacifiere radiografică a parenchimului renal după injectarea unui produs de contrast iodat, ca prim timp în *urografia intravenoasă sau după timpul arterial al unei *arteriografii renale.

NEFROGRAMĂ, s. f. / néphrogramme, s. m. / nephrogram. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***gramma*** *= înscriere.*] Imagine radiologică a parenchimului renal, obţinută în cursul unei *urografii sau în cursul *angiografiei renale, când substanţa opacă la radiaţia X impregnează primele căi excretoare intrarenale. A nu se confunda cu *nefrograma izotopică.

NEFROGRAMĂ IZOTOPICĂ / néphrogramme isotopique / isotopic nephrogram. Curbă care traduce, în funcţie de timp, eliminarea renală a unei substanţe radiomarcate (ex.: hipuran marcat cu ^{131}I) injectate pe cale intravenoasă. Se obţin două curbe simultane, corespunzătoare celor doi rinichi. O n. i. nu poate fi interpretată decât prin comparaţie cu cea a rinichiului opus. Un traseu normal al n. se caracterizează prin trei faze: a) un segment ascendent, denumit *fază vasculară*; b) a doua fază denumită *secretorie* sau de concentrare, reprezentând funcţia tubulară; c) a treia fază denumită *excretorie*, traducând evacuarea renală a substanţei radioactive. Criteriile de interpretare ale celor două curbe sunt numeroase. Ele se referă îndeosebi la aprecierea morfologiei generale a celor două trasee, la studiul timpului secretor şi la calculul timpului de semieliminare (T1/2 normal mediu 7,3 min, cu valori extreme între 3 şi 12 min). De obicei, curba n. i. este aplatizată în insuficienţa renală şi modificată (mai mult sau mai puţin caracteristic) în stenoza unei artere renale sau consecutiv unei obstrucţii ureterale parţiale. Sin.: renogramă izotopică, radiorenogramă.

NEFROLITIAZĂ, s. f. / néphrolithiase, s. f. / nephrolithiasis. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***lithos*** *= piatră;* ***-ază.***] Sin.: litiază renală (v.).

NEFROLITOTOMIE, s. f. / néphrolithotomie, s. f. / nephrolithotomy. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***lithos*** *= piatră;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Intervenţie chirurgicală care constă în îndepărtarea unui calcul renal (situat în *bazinet sau în *calice) după incizia rinichiului.

NEFROLIZĂ, s. f. / néphrolyse, s. f. / nephrolysis. [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Intervenţie chirurgicală constând în disecarea şi elibe-

rarea completă a rinichiului, bazinetului, ureterului subpielic și pediculului renal, în scopul prelevării organului în vederea transplantării sau pentru întreruperea unei comunicări patologice între limfatice și căile excretorii.

NEFROLOGIE, s. f. / néphrologie, s. f. / nephrology. [*Gr. **nephros** = rinichi; **logos** = știință.*] Studiul fiziologiei și al patologiei renale.

NEFROM, s. n. / néphrome, s. m. / nephroma. [*Gr. **nephros** = rinichi; **-oma**.*] Denumire generică pentru tumorile renale.

NEFROM MEZOBLASTIC / néphrome mésoblastique / mesoblastic nephroma. Tumoră renală care se dezvoltă la nou-născut sau sugar, formată din celule mezenchimatoase, benignă, spre deosebire de *nefroblastom.

NEFRON, s. m. / néphron, s. m. / nephron. [*Gr. **nephros** = rinichi.*] Unitatea morfologică și funcțională a rinichiului. Prin asamblarea a circa un milion de n. rezultă partea esențială a rinichiului. Pentru descrierea n., v. rinichi. În funcție de localizare se disting: 1) *n. juxtamedular* cu *glomerulul situat în regiunea profundă a corticalei renale și cu ansa Henle lungă; 2) *n. subcortical* cu glomerulul în regiunea superficială, subcapsulară a corticalei și cu ansa Henle scurtă. V. aparat juxtaglomerular, glomerul renal, rinichi, tubul renal.

NEFRONOFTIZIE , s. f. / néphronophthise, s. f. / nephronophthisis. [*Gr. **nephros** = rinichi; lat., gr. **phthisis** = distrugere, consumpție, de la gr. **phthinein** = a se deteriora.*] Denumind o leziune extinsă a țesutului renal, termenul se referă la *n. juvenilă familială* boală ereditară progresivă a rinichilor. Aceasta se caracterizează clinic prin anemie, poliurie, diminuarea sodiului urinar și evoluție progresivă către insuficiență renală cronică. Morfopatologic se constată atrofie tubulară, fibroză interstițială, scleroză glomerulară și chisturi medulare.

NEFROOMENTOPEXIE, s. f. / néphro-omentopexie, s. f. / nephroomentopexy. [*Gr. **nephros** = rinichi; lat. **omentum** = membrană care înfășoară intestinele; gr. **pexis** = fixare.*] Fixarea unui lambou epiploic la rinichi în vederea ameliorării vascularizației acestuia.

NEFROPATIE, s. f. / néphropathie, s. f. / nephropathy. [*Gr. **nephros** = rinichi; **pathos** = boală.*] Denumire generală pentru bolile rinichiului de natură inflamatorie (nefrite), degenerativă (nefroze) și sclerozantă (arterioscleroză).

NEFROPATIE ANALGEZICĂ / néphropathie des analgésiques / analgesic nephropathy. N. interstițială cronică determinată de abuzul de *analgezice, îndeosebi de fenacetină sau combinații de fenacetină și aspirină. Se apreciază că n. a. poate apărea la o doză cumulată totală de 3 kg fenacetină sau 1 kg din fiecare dintre analgezicele combinate (*fenacetină și *aspirină).

NEFROPATIE DIABETICĂ / néphropathie diabétique / diabetic nephropathy. Tip de n. ce apare ca o complicație tardivă în evoluția *diabetului zaharat. Debutează prin creșterea filtrării glomerulare, microalbuminurie, hipertensiune arterială și hipertrofie renală. În timp, proteinuria se accentuează, asociindu-se cu alte semne de scădere a funcțiilor renale în stadiul final al bolii de bază. V. și glomeruloscleroză.

NEFROPATIE ENDEMICĂ BALCANICĂ / néphropatie endémique balkanique / Balkan nephropathy. Boală endemică observată după anul 1956 într-o zonă situată de-a lungul Dunării, între Carpați și Balcani (Serbia, Bulgaria, România). Caracteristici: afectare severă a glomerulilor, scleroză interstițială difuză și leziuni tubulare, mai puțin importante. Boala evoluează către insuficiență renală letală prin comă azotemică, fără edeme sau hipertensiune arterială. Cauze posibile: intoxicație cu o aratoxină A produsă de mucegaiuri dezvoltate pe cerealele stocate; după alți autori, cauza ar fi poluarea cu silicați a apei de băut.

NEFROPATIE GLOMERULARĂ SECUNDARĂ / néphropathie glomérulaire secondaire / secondary glomerulopathy. Denumire generică a afectării glomerulare care apare ca o manifestare renală în diverse boli generale dobândite sau eredofamiliale. Leziunile renale pot fi specifice (ex.: în unele boli degenerative) sau nespecifice, comune cu leziunile din glomerulonefritele primare. Uneori, manifestarea renală este predominantă în raport cu boala de bază, de aceea, înainte de a considera o n. ca primară, trebuie exclusă o n. g. s. Datorită diversității, clasificările n. g. s. sunt provizorii sau incomplete. Fiziopatologic se disting trei mari grupe de n. g. s.: n. mediate imunologic, n. prin leziuni renale în *diabetul zaharat, *amiloidoză și în alte *disproteinemii, n. ereditare.

NEFROPATIE GRAVIDICĂ / néphropathie gravidique / tox(a)emia of pregnancy. V. toxemie gravidică.

NEFROPATIE INTERSTIȚIALĂ / néphropathie interstitielle / interstitial nephritis. Denumire generică pentru n. în care leziunea inițială, primară, se află în interstițiu, structura care separă tubii între ei și tubii de glomeruli. Întrucât cauzele n. i. nu sunt numai infecțioase (bacteriene), ci și toxice, metabolice, imunologice etc., termenul corect este de n. i., cel de nefrită interstițială (v. nefrită) fiind rezervat numai etiologiei infecțioase. Dintre entitățile nosologice care fac parte din grupa n. i., mai importante sunt: *pielonefrita acută și *nefropatia endemică balcanică.

NEFROPATIE OBSTRUCTIVĂ / néphropathie obstructive / obstructive nephropathy. Termenul de n. o. desemnează modificările renale, anatomice și funcționale, secundare unui obstacol pe căile urinare. Obstrucția urinară – care poate fi acută sau cronică – neînlăturată la timp poate duce la distrucție renală completă. După șase săptămâni de obstrucție renală completă, afectarea rinichiului este ireversibilă. Severitatea unei n. o. depinde de sediul, cauzele obstrucției, gradul obstrucției, durata, ca și infecția asociată.

NEFROPATIE POSTTRANSFUZIONALĂ / néphropathie post-transfusionnelle / transfusion nephritis. Insuficiență renală gravă, însoțită de *anurie și *azoturie, care succedă *șocului brutal cu *hemoliză provocat de o transfuzie de sânge incompatibil (v. incompatibilitate).

NEFROPATII VASCULARE / néphropathies vasculaires / renal vascular disease. Denumire generică pentru bolile, diverse ca etiologie și patogenie, în care sunt afectate vasele renale: embolia și tromboza arterei renale (infarctul renal), boala ateroembolică a arterelor renale, nefroscleroza, tromboza venei renale, nefropatia gravidică etc.

NEFROPEXIE, s. f. / néphropexie, s. f. / nephropexy. [*Gr. **nephros** = rinichi; **pexis** = fixare.*] Intervenție chirurgicală constând în repunerea unui rinichi ptozat în poziția normală, în fosa lombară, și fixarea acestuia.

NEFROPTOZĂ, s. f. / néphroptose, s. f. / nephro-ptosis. [*Gr. **nephros** = rinichi; **ptosis** = cădere.*] Deplasarea în jos și mobilitatea anormală a rinichiului ca urmare a relaxării structurilor care îi asigură o poziție fixă. N. se asociază frecvent cu alte ptoze viscerale și cuprinde două grade: 1) *rinichi mobil* în care deplasarea organului este limitată; 2) *rinichi flotant* în care organul este complet deplasat într-o zonă a cavității abdominale.

NEFROSCLEROZĂ, s. f. / néphrosclérose, s. f. / nephrosclerosis. [*Gr. **nephros** = rinichi; **sklerosis** = indurație, întărire, de la **skleros** = tare, dur.*] Indurarea rinichiului consecutivă proliferării și ulterior retracției țesutului conjunctiv interstițial. Sin.: scleroză renală.

NEFROSIALIDOZĂ, s. f. / néphrosialidose, s. f. / nephrosialidosis. Tip de *sialidoză care determină o nefropatie precoce la copil, cu deces înainte de vârsta de cinci ani.

NEFROSTOMIE, **s. f.** / **néphrostomie, s. f.** / **nephrostomy.** [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Operație de creare a unei fistule renale, prin care este posibil drenajul la exterior al urinei direct din cavitățile pielocaliceale.

NEFROTOMIE, **s. f.** / **néphrotomie, s. f.** / **nephrotomy.** [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia rinichiului; deschiderea chirurgicală a cavităților pielice.

NEFROTOMOGRAFIE, **s. f.** / **néphrotomographie, s. f.** / **nephrotomography.** [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***tome*** *= secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia;* ***graphein*** *= a scrie.*] *Tomografie a rinichilor, după realizarea unui contrast cu o substanță iodată sau după crearea unui *pneumoren.

NEFROTOXICITATE, **s. f.** / **néphrotoxicité, s. f.** / **nephrotoxicity.** [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Acțiunea toxică a unor substanțe sau factori asupra țesuturilor renale.

NEFROTOXINĂ, **s. f.** / **néphrotoxine, s. f.** / **nephrotoxin.** [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -ină.*] Substanță toxică al cărei efect se exercită îndeosebi la nivelul țesutului renal. Cele mai cunoscute n. sunt sărurile de mercur și o serie de erbicide.

NEFROZĂ, **s. f.** / **néphrose, s. f.** / **nephrosis.** [*Gr.* ***nephros*** *= rinichi; -oză.*] Termen care a devenit desuet, după ce în trecut a fost larg utilizat, cu sensuri multiple. Sensul inițial, de afecțiune degenerativă a rinichiului, în opoziție cu bolile inflamatorii, denumite nefrite, este în prezent complet abandonat. Actualmente, termenul este considerat, în general, sin. cu *sindrom nefrotic. În sens mai restrictiv: 1) *N. lipoidică*, sin.: boală Epstein (v.). 2) *N. osmotică*, vacuolizare hidropică difuză a tubilor proximali renali, leziune provocată după administrarea intravenoasă de zaharoză, glucoză, manitol, sorbitol, dextran, a anumitor *chelatori sau a compușilor iodați de contrast. 3) Sufix utilizat în compunerea unor termeni ca, de ex., *hidronefroză.

NEG, **s. m.** / **verrue, s. f.** / **verruca, wart.** [*Lat.* ***naevus*** *= neg.*] Termen pop. sin. cu verucă (v.).

NEGATIV, **adj., s. n.** / **négatif, -ive, adj., s. m.** / **negative.** [*Lat.* ***negativus*** *= negativ.*] 1) Despre orice particulă, ion, ori grupare chimică cu un exces de electroni. 2) Despre orice număr real mai mic decât zero. 3) Probă fotografică în care obiectele negre apar albe și invers. 4) *N. adevărat*: despre un pacient la care boala este absentă și testul de depistare n. 5) *N. fals*: despre un pacient la care boala este prezentă, cu toate că testul de depistare este n. V. și pozitiv.

NEGATIVISM, **s. n.** / **négativisme, s. m.** / **negativism.** [*Lat.* ***negativus*** *= negativ; -ism.*] Tulburare de comportament caracterizată prin rezistență, activă sau pasivă, la orice solicitare, pacientul refuzând uneori chiar satisfacerea unor nevoi fiziologice proprii. În cazul *n. activ*, opoziția se manifestă prin refuzul de a răspunde unei solicitări sau prin executarea unor acțiuni contrare. În *n. pasiv*, pacientul nu reușește să coopereze, ca urmare a unei inerții complete și a unei rezistențe pasive la mișcările imprimate. N. se observă în *schizofrenie. V. și catatonie.

NEGATOSCOP, **s. n.** / **négatoscope, s. m.** / **viewing box, negatoscope.** [*Lat.* ***negativus*** *= negativ; gr.* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Ecran translucid prevăzut cu un dispozitiv de iluminare utilizat pentru examinarea prin transparență a clișeelor radiografice.

NEGENTROPIE, **s. f.** / **negentropie, s. f.** / **negentropy.** [*Lat.* ***negativus*** *= negativ; gr.* ***entrope*** *= acțiunea de a întoarce, de la* ***entrepein*** *= a întoarce spre interior (***en*** = în;* ***trepein*** *= a întoarce).*] *Entropie termodinamică luată cu semn algebric schimbat. Informația care duce la scăderea entropiei informaționale. V. entropie.

NEISSERIA / **Neisseria** / **Neisseria.** [*Albert Ludwig Siegmund Neisser, dermatolog german, Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1855-1916.*] Gen bacterian aparținând familiei *Neisseriaceae*, constituit din coci gram-negativi dispuși în perechi. Unele specii sunt patogene pentru om: *N. gonorrhoeae* (*gonococ), *N. meningitidis* (*meningococ). V. și gonococ, meningococ.

NELINIȘTE, **s. f.** / **angoisse, s. f.** / **anxiety.** [*Sl.* ***ne*** *= prefix care indică o negație; lat.* ***lenis*** *= lin, încet.*] Stare de rău general, fizic și psihic, manifestată prin tulburări neurovegetative: roșeață sau paloare, transpirații sau uscăciune a mucoaselor, tahicardie sau bradicardie, palpitații și, în cazuri extreme, angor, spasme digestive, tremurături etc. V. și anxietate.

NEMALIN, **adj.** / **némalin, -e, adj.** / **nemaline.** [*Gr.* ***nema, -atos*** *= fir.*] Filiform sau sub formă de baghetă.

NEMATHELMINTHES / **Nemathelminthes** / **Nemathelminthes.** [*Gr.* ***nema, -atos*** *= fir;* ***helmins, -inthos*** *= vierme.*] Subîncrengătură din încrengătura *Helminthes*, care cuprinde viermi paraziți cilindrici. Se împarte în trei clase: *Acanthocephala*, viermi fără tub digestiv, *Gordiacea*, cu tub digestiv atrofiat, *Nematoda*, cu tub digestiv complet.

NEMATODES / **Nematodes** / **Nematodes.** [*Gr.* ***nema, -atos*** *= fir;* ***eidos*** *= formă.*] Ordin de viermi care aparține clasei **Nemathelmintes*. N. au corp filiform, cilindric, prevăzut cu tub digestiv. Din acest ordin fac parte genurile *Ascarides*, *Strongyloides*, *Filaroides*, *Trichinelloides*, care pot fi paraziți ai organismului uman.

NEOANTIGEN, **s. m.** / **néo-antigène, s. m.** / **neoantigen.** [*Gr.* ***neos*** *= nou;* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Termen general, nespecific pentru diferiții *antigeni tumorali.

NEOARTROZĂ, **s. f.** / **néo-arthrose, s. f.** / **nearthrosis, neoarthrosis.** [*Gr.* ***neos*** *= nou;* ***arthron*** *= articulație; -oză.*] 1) Articulație artificială creată chirurgical, sau confecționată în scopul înlocuirii unei articulații. 2) Articulație falsă, *pseudoartroză.

NEOCEREBEL, **s. n.** / **néocérébellum, s. m.** / **neocerebellum. NA: neocerebellum.** [*Gr.* ***neos*** *= nou; lat.* ***cerebellum*** *= creier mic.*] Partea cea mai recentă filogenetic a *cerebelului, alcătuită din lobii laterali și *nucleii dentați. N. intervine în controlul motricității voluntare (în special în reglarea gesticulației) și al mișcărilor automate.

NEOCORTEX, **s. n.** / **néocortex, s. m.** / **neocortex.** [*Gr.* ***neos*** *= nou; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță.*] Sin.: izocortex (v.).

NEODARWINISM, **s. n.** / **néodarwinisme, s. m.** / **neodarwinism.** [*Gr.* ***neos*** *= nou;* ***Charles Robert Darwin****, naturalist englez, 1809-1882; -ism.*] Teorie biologică a evoluției speciilor animale și vegetale, prin care *darwinismul este pus în acord cu datele recente de genetică asupra transmisiei caracterelor ereditare și a mutațiilor. N. are mulți adepți.

NEOENDORFINE, **s. f. pl.** / **néo-endorphines, s. f. pl.** / **neoendorphins.** [*Gr.* ***neos*** *= nou; engl. prescurtare de la* ***endogenous morphin****, din gr.* ***endon*** *= înăuntru,* ***Morpheos*** *= zeul somnului.*] Peptide opioide mici rezultate din clivarea *proenkefalinei B (*prodinorfină) în creier și în medulosuprarenală.

NEOFOBIE, **s. f.** / **néophobie, s. f.** / **neophobia.** [*Gr.* ***neos*** *= nou;* ***phobos*** *= frică.*] 1) Teama de nou. V. și mizoneism. 2) Frica de îmbolnăvire prin cancer. Sin.: cancerofobie (v.).

NEOFORMAȚIUNE, **s. f.** / **néoformation, s. f.** / **neoformation, neoplasm (3).** [*Gr.* ***neos*** *= nou; lat.* ***formatio, -onis*** *= formare, de la* ***formare*** *= a da o formă și* ***forma*** *= formă.*] 1) Țesut nou format la nivelul unui țesut deja diferențiat. 2) În limbaj clinic, *tumoră. V. și neoplasm.

NEOFREUDISM, **s. n.** / **néofreudisme, s. m.** / **neofreudism.** [*Gr.* ***neos*** *= nou;* ***Sigmund Freud****, psihiatru austriac n. în Germania, fondatorul psihanalizei, 1856-1939; -ism.*] Totali-

tatea curentelor psihanaliste dezvoltate după anii 1930: se renunță la unele teze pansexualiste și biologizante, ca și la conceperea rigidă a stadiului de dezvoltare a psihicului infantil. Concomitent, se acceptă însemnătatea factorilor sociali în edificarea personalității. Sin.: neopsihanaliză.

NEOGENEZĂ, s. f. / néogenèse, s. f. / neogenesis. [*Gr. neos = nou; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Formarea unui organ nou, a unei structuri noi. Ex.: n. vaselor sanguine.

NEOGLICOGENEZĂ, s. f. / néoglycogenèse, néoglucogenèse, s. f. / glyconeogenesis. [*Gr. neos = nou; glykys = dulce; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Var.: neoglucogeneză. Sin.: gluconeogeneză (v.).

NEOGLUCOGENEZĂ. Var. pentru neoglicogeneză (v.).

NEOHIPOCRATISM, s. n. / néohippocratisme, s. m. / neohippocratism. [*Gr. neos = nou; Hipocrate din Cos, părintele medicinei, student și profesor (nu fondator) al școlii din Cos, 460-375 î.H.; -ism.*] Reactualizarea hipocratismului, în sensul validității umoralismului, a orientării umanistice și a eticii, poate și ca o reacție în fața limitelor medicinei contemporane. I. Hațieganu scria: *"Nu înapoi la Hipocrate, ci înainte cu Hipocrate!"*

NEOLAMARCKISM, s. n. / néolamarckisme, s. m. / neolamarckism. [*Gr. neos = nou; Jean-Baptiste de Monet Lamarck, cavaler, naturalist francez, 1741-1829; -ism.*] Variantele *lamarckismului contemporan, după care, chiar dacă factorii darwiniști ai evoluției sunt acceptați, sunt priviți ca factori secundari, adjuvanți.

NEOLOGISM, s. n. / néologisme, s. m. / neologism. [*Gr. neos = nou; logos = cuvânt; -ism.*] 1) Cuvânt nou, împrumutat dintr-o limbă străină sau creat prin mijloace proprii în limba respectivă; împrumut lexical recent. 2) În psihiatrie, cuvânt inventat, inexistent în vocabular.

NEOMICINĂ, s. f. / néomycine, s. f. / neomycin. [*Gr. neos = nou; mykes, myketos = ciupercă; -ină.*] (DCI) Antibiotic cu acțiune puternică împotriva a numeroși germeni gram-pozitivi și gram-negativi, asemănătoare cu cea a streptomicinei; utilizat *per os*, mai frecvent împotriva germenilor din gastroenterite, și local (pomade, soluții), în tratamentul plăgilor. N. este extrasă din *Streptomyces fradiae*; se cunosc trei tipuri de n.: A, B și C.

NEON, s. n. / néon, s. m. / neon. [*Gr. neon, genul neutru de la neos = nou.*] Elementul chimic nr. 10, simbol Ne. Este un gaz nobil, practic inert chimic. Se utilizează, printre altele, ca gaz de transport în cromatografia în fază gazoasă.

NEONATAL, adj. / néonatal, -ale, -als, adj. / neonatal. [*Gr. neos = nou; lat. natalis = de naștere, de la natus = născut și nasci = a se naște.*] Care se referă la *nou-născut sau la perioada ce cuprinde prima lună de viață după naștere.

NEONATOLOGIE, s. f. / néonatologie, s. f. / neonatology. [*Gr. neos = nou; lat. natus = născut, de la nasci = a se naște; gr. logos = știință.*] Studiul caracteristicilor fiziologice proprii nou-născutului, al metodelor de îngrijire și patologiei specifice perioadei neonatale.

NEOPALLIUM, s. n. / néopallium, s. m. / neopallium. [*Gr. neos = nou; lat. pallium = manta, cuvertură.*] Sin.: izocortex (v.).

NEOPLASM, s. n. / néoplasme, s. m. / neoplasm. [*Gr. neos = nou; plasma = obiect modelat.*] Sin.: tumoră (cel mai frecvent, cu sensul de tumoră canceroasă).

NEOPLASTIE, s. f. / néoplastie, s. f. / neoplasty. [*Gr. neos = nou; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Restaurare prin *autoplastie.

NEOPLAZIE, s. f. / néoplasie, s. f. / neoplasia. [*Gr. neos = nou; plasis = modelare, de la plassein = a forma, a modela.*] Proces de multiplicare anormală a celulelor, care duce la apariția unei tumori ce poate fi benignă sau malignă (*cancer).

NEOPLAZIE ENDOCRINIANĂ MULTIPLĂ / néoplasie endocrinienne multiple / multiple endocrine neoplasia (MEN). Denumire generică pentru o serie de sindroame în cadrul cărora coexistă tumori multiple maligne sau/și benigne, cu localizare la nivelul glandelor endocrine (de regulă, hiperplazie paratiroidiană, tumori endocrine pancreatice și adenoame hipofizare). Frecvent, sindroamele de acest tip sunt denumite cu abrevierea MEN. Se disting mai multe tipuri: MEN tip I, sindrom Wermer (v.); MEN tip II-a, sindrom Sipple (v.); MEN tip II-b, sindrom Gorlin (v.). Recent, a fost identificat defectul genetic în cazul MEN I în regiunea 11q13 a brațului lung al cromozomului 11, iar în MEN II, pe brațul lung al cromozomului 10 (10q11.2). Uneori, celulele secretante pot aparține unor *apudoame. Sin.: adenomatoză multiendocriniană, apudomatoză, poliadenomatoză endocriniană.

NEOPSIHANALIZĂ, s. f. / néopsychanalyse, s. f. / neopsychanalysis. [*Gr. neos = nou; psykhe = suflet; analysis = rezolvare, de la analyein = a rezolva (ana = din nou, iarăși; lyein = a distruge).*] Sin.: neofreudism (v.).

NEOPTERINĂ, s. f. / néoptérine, s. f. / neopterin. Moleculă sintetizată de *macrofage când acestea sunt stimulate de *interferon. Concentrația n. crește în sânge sau în urină în diferite boli virale (inclusiv în *SIDA), în paludism, în diverse cancere (ovarian, leucemii și limfoame) și în rejetul grefei.

NEORICKETTSIA / Neorickettsia / Neorickettsia. [*Gr. neos = nou; Howard Taylor Ricketts, patolog american, 1871-1910, care a descoperit rickettsiile în 1910, împreună cu Wilder.*] Gen de *rickettsii incluzând o singură specie, *N. helminthoeca*. Parazitează peștii, îndeosebi somonul și păstrăvul. Determină la om enterite hemoragice, prin ingestia peștilor infectați.

NEOSTIGMINĂ, s. f. / néostigmine, s. f. / neostigmine. (DCI) Colinergic utilizat oral sub formă de sare de brom ($C_{12}H_{19}BrN_2O_2$) și parenteral ca sare de metilsulfat ($C_{13}H_{22}N_2O_6S$) în prevenirea și tratamentul distensiei abdominale și retenției urinare postoperatorii, în tratamentul miasteniei, glaucomului etc.

NEOSTOMIE, s. f. / néostomie, s. f. / neostomy. [*Gr. neos = nou; stoma, -atos = gură.*] Intervenție chirurgicală constând în crearea unui orificiu artificial la nivelul unui organ cavitar sau al unui canal excretor, în scopul stabilirii unei comunicări cu un alt organ sau cu exteriorul (la nivelul pielii).

NEOSTRIATUM, s. n. / néostriatum, s. m. / neostriatum. NA: neostriatum. [*Gr. neos = nou; lat. striatus = dungat, de la stria = șanț mic, dungă.*] Grupul nucleilor cenușii din *corpul striat cu origine filogenetică mai nouă: *nucleul caudat și *putamen.

NEOTHALAMUS, s. n. / néothalamus, s. m. / neothalamus. [*Gr. neos = nou; lat. thalamus, gr. thalamos = cameră interioară.*] Partea cea mai nouă filogenetic a talamusului: nucleii care au conexiuni corticale.

NEOVEZICĂ, s. f. / néovessie, s. f. / neovesica. [*Gr. neos = nou; lat. vesica = vezică.*] Rezervor realizat dintr-un segment distal al tubului digestiv, care colectează urina, după implantarea *ureterelor.

NERV, s. m. / nerf, s. m. / nerve. NA: nervus, pl. nervi. [*Lat. nervus = nerv.*] Structură anatomică alcătuită din *axoni ai celulelor nervoase dispuși în fibre nervoase, la care se adaugă țesut de susținere (*nevroglie) și vase sanguine. N., care leagă centrii nervoși cu diferite organe și țesuturi din organism, au aspectul unor cordoane albicioase sau gri (în funcție de cantitatea de *mielină pe care o conțin) și sunt

înconjurați de țesut conjunctiv. Calibrul n. diminuează de la centrii nervoși către structurile inervate datorită diviziunii în ramuri nervoase. La periferie, n. prezintă formațiuni nervoase terminale (corpusculi Pacini, Golgi, Meissner, plăcii motorii etc.) sau intră în contact direct cu alte organe. Uneori, se anastomozează între ei și formează *plexuri nervoase. Se disting: 1) *N. cranieni*, perechi simetrice cu originea în encefal, v. tab. anat. - nervi. 2) *N. spinali*, cu originea în măduva spinării, v. tab. anat. - nervi. După acțiunea fiziologică, n. sunt *senzitivi* sau *senzoriali*, *motori* sau *secretomotori*. *N. periferici* sunt cel mai adesea *micști*: senzitivi și motori.

N. ABDOMINOGENITAL MARE (v. n. iliohipogastric). V. tab. anat. - nervi.

N. ABDOMINOGENITAL MIC (v. n. ilioinghinal). V. tab. anat. - nervi.

N. ABDUCENS / nerf moteur oculaire externe / abducent nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ACCESOR / nerf spinal / accesory nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ACUSTIC (v. n. vestibulocohlear). V. tab. anat. - nervi.

N. AL TREILEA OCCIPITAL / branche postérieure du troisième nerf rachidien / third occipital nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ALVEOLAR INFERIOR / nerf dentaire inférieur / inferior alveolar nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AMPULAR ANTERIOR / nerf ampullaire supérieur / anterior ampullary nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AMPULAR LATERAL / nerf ampullaire externe / lateral ampullary nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AMPULAR POSTERIOR / nerf ampullaire postérieur / posterior ampullary nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AMPULAR SUPERIOR (v. n. ampular anterior). V. tab. anat. - nervi.

N. ANOCOCCIOIAN / nerf anococcygien / anococcygeal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AUDITIV (v. n. vestibulocohlear). V. tab. anat. - nervi.

N. AURICULAR MARE / branche auriculaire du plexus cervical superficiel / great auricular nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AURICULAR POSTERIOR / nerf auriculaire postérieur / posterior auricular nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AURICULOTEMPORAL / nerf auriculo-temporal / auriculotemporal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. AXILAR / nerf circonflexe / axillary nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. BUCAL / nerf bucal / buccal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CANALULUI PTERIGOIDIAN / nerf vidien / nerve of pterygoid canal. V. tab. anat. - nervi.

N. CARDIAC CERVICAL INFERIOR / nerf cardiaque inférieur du sympathique / inferior cervical cardiac nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CARDIAC CERVICAL MIJLOCIU / nerf cardiaque moyen du sympathique / middle cervical cardiac nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CARDIAC CERVICAL SUPERIOR / nerf cardiaque supérieur du sympathique / superior cervical cardiac nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CAROTIDIAN INTERN / nerf carotidien / internal carotid nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CERVICAL TRANSVERS / branche transverse du plexus cervical superficiel / transverse cervical nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CIRCUMFLEX (v. n. axilar). V. tab. anat. - nervi.

N. COARDA TIMPANULUI / corde du tympan / chorda tympani. V. tab. anat. - nervi.

N. COCCIGIAN / nerf coccygien / coccygeal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. COHLEAR (v. n. vestibulocohlear). V. tab. anat. - nervi.

N. CUBITAL (v. n. ulnar). V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT DORSAL INTERMEDIAR / nerf cutané dorsal moyen du pied / intermediate dorsal cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT DORSAL LATERAL / nerf cutané dorsal latéral du pied / lateral dorsal cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT DORSAL MEDIAL / nerf cutané dorsal médial du pied / medial dorsal cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT LATERAL AL ANTEBRAȚULUI / nerf musculo-cutané du bras / lateral antebrachial cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT LATERAL AL COAPSEI / nerf fémoro-cutané / lateral femoral cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT LATERAL AL GAMBEI / nerf saphène péronier / lateral sural cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT LATERAL INFERIOR AL BRAȚULUI / nerf cutané externe / inferior lateral brachial cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT LATERAL SUPERIOR AL BRAȚULUI / nerf cutané de l'épaule / superior lateral brachial cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT MEDIAL AL ANTEBRAȚULUI / nerf brachial cutané interne / medial antebrachial cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT MEDIAL AL BRAȚULUI / nerf accessoire du brachial cutané interne / medial brachial cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT MEDIAL AL GAMBEI / nerf cutané péronier / medial sural cutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT POSTERIOR AL ANTEBRAȚULUI / rameau cutané externe du nerf radial / posterior cutaneous nerve of forearm. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT POSTERIOR AL BRAȚULUI / rameau cutané interne du nerf radial / posterior cutaneous nerve of the arm. V. tab. anat. - nervi.

N. CUTANAT POSTERIOR AL COAPSEI / nerf cutané postérieur de la cuisse / posterior cutaneous nerve of the thigh. V. tab. anat. - nervi.

N. DENTAR ANTERIOR (v. n. alveolari superiori). V. tab. anat. - nervi.

N. DENTAR INFERIOR (v. n. alveolar inferior). V. tab. anat. - nervi.

N. DORSAL AL CLITORISULUI / nerf dorsal du clitoris / dorsal nerve of clitoris. V. tab. anat. - nervi.

N. DORSAL AL PENISULUI / nerf dorsal de la verge / dorsal nerve of penis. V. tab. anat. - nervi.

N. DORSAL SCAPULAR / nerf dorsal de l'omoplate / dorsal scapular nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ETMOIDAL ANTERIOR / nerf nasal interne / anterior ethmoidal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ETMOIDAL POSTERIOR / nerf sphéno-ethmoïdal / posterior ethmoidal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. FACIAL / nerf facial / facial nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. FEMURAL / nerf crural / femoral nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. FRENIC / nerf phrénique / phrenic nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. FRONTAL / nerf frontal / frontal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. GENITOFEMURAL / nerf génitocrural / genitofemoral nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. GLOSOFARINGIAN / nerf glossopharyngien / glossopharyngeal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. GLUTEAL INFERIOR / nerf fessier inférieur / inferior gluteal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. GLUTEAL SUPERIOR / nerf fessier supérieur / superior gluteal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. HIPOGASTRIC / nerf hypogastrique / right and left hypogastric nerves. V. tab. anat. - nervi.

N. HIPOGLOS / nerf hypoglosse / hypoglossal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ILIOHIPOGASTRIC / nerf grand abdomino-génital / iliohypogastric nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ILIOINGHINAL / nerf petit abdomino-génital / ilioinguinal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. INFRAORBITAL / nerf sous-orbitaire / infraorbital nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. INFRATROHLEAR / nerf nasal externe / infratrochlear nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. INTERMEDIAR (WRISBERG) / nerf intermédiare de Wrisberg / intermediate nerve, Wrisberg nerve. [*Heinrich August Wrisberg, anatomist și ginecolog german, profesor la Göttingen, 1739-1808.*] V. tab. anat. - nervi.

N. INTEROSOS AL GAMBEI / nerf du ligament interosseux de la jambe / interosseous nerve of leg. V. tab. anat. - nervi.

N. INTEROSOS ANTERIOR AL ANTEBRAȚULUI / nerf interosseux antérieur de l'avant-bras / anterior interosseous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. INTEROSOS POSTERIOR AL ANTEBRAȚULUI / nerf interosseux postérieur de l'avant-bras / posterior interosseous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. ISCHIATIC (v. n. sciatic). V. tab. anat. - nervi.

N. JUGULAR / nerf jugulaire / jugular nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. LACRIMAL / nerf lacrymal / lacrimal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. LARINGEU INFERIOR / nerf laryngé inférieur / inferior laryngeal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. LARINGEU RECURENT / nerf récurrent / recurrent laryngeal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. LARINGEU SUPERIOR / nerf laryngé supérieur / superior laryngeal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. LINGUAL / nerf lingual / lingual nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MANDIBULAR / nerf mandibulaire / mandibular nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MASETERIC / nerf massétérin / masseteric nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MAXILAR / nerf maxillaire / maxillary nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MEATULUI ACUSTIC EXTERN / filets auriculairs inférieures / nerve to external acoustic meatus. V. tab. anat. - nervi.

N. MEDIAN / nerf médian / median nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MENTONIER / nerf mentonnier / mental nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MILOHIOIDIAN / nerf mylo-hyoïdien / mylohyoid nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. MUȘCHIULUI SCĂRIȚEI / nerf du muscle de l'étrier / nerve to stapedius muscle. V. tab. anat. - nervi.

N. MUSCULOCUTANAT / nerf musculo-cutané du bras / musculocutaneous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. NAZAL (v. n. nazociliar). V. tab. anat. - nervi.

N. NAZOCILIAR / nerf nasociliaire / nasociliary nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. NAZOPALATIN / nerf nasopalatin / nasopalatine nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. OBTURATOR / nerf obturateur / obturator nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. OCCIPITAL MARE / grand nerf occipital / greater occipital nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. OCCIPITAL MIC / branche auriculaire du plexus cervical superficiel / lesser occipital nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. OCULOMOTOR / nerf moteur oculaire commun / oculomotor nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. OFTALMIC / nerf ophtalmique / ophthalmic nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. OPTIC / nerf optique / optic nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PALATIN ANTERIOR (v. n. palatin mare). V. tab. anat. - nervi.

N. PALATIN MARE / nerf palatin antérieur / greater palatine nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PERONIER COMUN / nerf sciatique poplité externe / common peroneal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PERONIER PROFUND / nerf tibial antérieur / deep peroneal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PERONIER SUPERFICIAL / nerf musculo-cutané de la jambe / superficial peroneal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PIETROS MARE / grand nerf pétreux superficiel / greater petrosal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PIETROS MIC / petit nerf pétreux profond / lesser petrosal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PIETROS PROFUND / grand nerf pétreux profond / deep petrosal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PLANTAR LATERAL / nerf plantaire externe / lateral plantar nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PLANTAR MEDIAL / nerf plantaire interne / medial plantar nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PNEUMOGASTRIC (v. n. vag). V. tab. anat. - nervi.

N. PTERIGOIDIAN LATERAL / nerf ptérygoïdien externe / lateral pterygoid nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PTERIGOIDIAN MEDIAL / nerf ptérygoïdien interne / medial pterygoid nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. PUDENDAL / nerf honteux interne / pudendal nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. RADIAL / nerf radial / radial nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. RECURENT (v. n. laringeu recurent). V. tab. anat. - nervi.

N. RUȘINOS INTERN (v. n. pudendal). V. tab. anat. - nervi.

N. SACULAR / nerf sacculaire / saccular nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. SAFEN / nerf saphène interne / saphenous nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. SCIATIC / nerf grand sciatique / sciatic nerve. V. tab. anat. - nervi.

N. SCIATIC MARE (v. n. sciatic). V. tab. anat. - nervi.

N. SCIATIC POPLITEU EXTERN (v. n. peronier comun). V. tab. anat. - nervi.
N. SPLANHNIC IMUS / nerf splanchnique inférieur / lowest splanchnic nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SPLANHNIC MARE / nerf grand splanchnique / greater splanchnic nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SPLANCHNIC MIC / nerf petit splanchnique / lesser splanchnic nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SPLANHNIC RENAL (v. n. splanhnic imus). V. tab. anat. - nervi.
N. SUBCLAVICULAR / nerf sous-clavier / sub-clavian nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUBCOSTAL / nerf sous-costal / subcostal nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUBLINGUAL / filets linguaux du nerf lingual / sublingual nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUBOCCIPITAL / nerf sous-occipital / suboccipital nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUBSCAPULAR / nerf sous-scapulaire / subscapular nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUPRAORBITAL / nerf sus-orbitaire (frontal externe) / supraorbital nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUPRASCAPULAR / nerf sus-scapulaire / suprascapular nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SUPRATROHLEAR / nerf sus-trochléaire (frontal interne) / supratrochlear nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. SURAL / nerf saphène externe / sural nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. TENSOR AL TIMPANULUI / nerf du muscle du marteau / nerve of tensor tympani muscle. V. tab. anat. - nervi.
N. TENSOR AL VĂLULUI PALATIN / nerf du péristaphylin externe / nerve of veli palatini muscle. V. tab. anat. - nervi.
N. TIBIAL / nerf sciatique poplité interne / tibial nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. TIMPANIC / nerf tympanique / tympanic nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. TORACIC LUNG / nerf du muscle grand dentelé / long thoracic nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. TORACODORSAL / nerf du grand dorsal / thoracodorsal nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. TRIGEMEN / nerf trijumeau / trigeminal nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. TROHLEAR / nerf pathétique / trochlear nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. ULNAR / nerf cubital / ulnar nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. UTRICULAR / nerf utriculaire / utricular nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. UTRICULOAMPULAR / nerf vestibulaire / utriculoampullary nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. VAG / nerf pneumogastrique / vagus nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. VERTEBRAL / nerf vertébral / vertebral nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. VESTIBULOCOHLEAR / nerf auditif / vestibulocochlear nerve. V. tab. anat. - nervi.
N. VIDIAN (v. n. canalului pterigoidian). V. tab. anat. - nervi.
N. ZIGOMATIC / nerf temporo-malaire / zygomatic nerve. V. tab. anat. - nervi.
NERVI ALVEOLARI SUPERIORI / nerfs dentaires antérieurs, moyens et postérieurs / superior alveolar nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. AURICULARI ANTERIORI / nerfs auriculaires antérieu / anterior auricular nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. CARDIACI TORACICI / nerfs cardiaques accessoires thoracic cardiac nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. CAROTICOTIMPANICI / nerfs carotico-tympaniques caroticotympanic nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. CAROTIDIENI EXTERNI / nerfs de la carotide externe external carotid nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. CAVERNOȘI AI CLITORISULUI / nerfs caverneux ch la femme / cavernous nerves of clitoris. V. tab. anat. nervi.
NN. CAVERNOȘI AI PENISULUI / nerfs caverneux ch l'homme / cavernous nerves of penis. V. tab. anat. - ner
NN. CERVICALI / nerfs cervicaux / cervical nerves. V. ta anat. - nervi.
NN. CILIARI LUNGI / nerfs ciliaires longs / long ciliar nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. CILIARI SCURȚI / nerfs ciliaires courts / short ciliar nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. CRANIENI / nerfs crâniens / cranial nerves. V. tab. ana - nervi.
NN. DENTARI POSTERIORI (v. nn. alveolari superiori). V tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI DORSALI AI FEȚEI LATERALE A HALUCELL ȘI FEȚEI MEDIALE A DEGETULUI 2 / le 2-e et 3-e col latéraux dorsaux des doigts du pied / dorsal digita nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI DORSALI AI PICIORULUI / nerfs collatérau dorsaux du pied / dorsal digital nerves. V. tab. anat. nervi.
NN. DIGITALI PALMARI COMUNI AI NERVULUI MEDIAN troncs communs des collatéraux palmaires du nerf médi an / common palmar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PALMARI COMUNI AI NERVULUI ULNAR troncs communs des collatéraux palmaires du nerf cubita / common palmar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PALMARI PROPRII AI NERVULUI MEDIAN nerfs collatéraux digitaux palmaires du nerf médian proper palmar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PALMARI PROPRII AI NERVULUI ULNAR collatéraux digitaux palmaires du nerf cubital / proper palmar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PLANTARI COMUNI AI NERVULUI PLANTAR LATERAL / collatéraux digitaux communs du nerf plantaire externe / common plantar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PLANTARI COMUNI AI NERVULUI PLANTAR MEDIAL / collatéraux plantar digitaux communs du nerf plantaire interne / common plantar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PLANTARI PROPRII AI NERVULUI PLANTAR LATERAL / collatéraux plantaires des orteils du nerf plantaire externe / proper plantar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DIGITALI PLANTARI PROPRII AI NERVULUI PLANTAR MEDIAL / collatéraux plantaires des orteils du nerf plantaire interne / proper plantar digital nerves. V. tab. anat. - nervi.
NN. DORSALI DIGITALI AI NERVULUI RADIAL / collatéraux dorsaux des doigts du nerf radial / dorsal digital nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. DORSALI DIGITALI AI NERVULUI ULNAR / collatéraux dorsaux des doigts du nerf cubital / dorsal digital nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. FESIERI INFERIORI / nerfs inférieurs de la fesse / inferior cluneal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. FESIERI MIJLOCII / nerfs moyens de la fesse / middle cluneal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. FESIERI SUPERIORI / nerfs supérieurs de la fesse / superior cluneal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. FRENICI ACCESORI / nerfs phréniques accessoires / accessory phrenic nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. HEMOROIDALI INFERIORI (v. nn. rectali inferiori). V. tab. anat. - nervi.

NN. INTERCOSTOBRAHIALI / nerfs intercosto-brachiaux / intercostobrachial nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. LABIALI ANTERIORI / branche génitale du nerf petit abdomino-génital, chez la femme / anterior labial nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. LABIALI POSTERIORI / branche périnéale du nerf honteux interne / posterior labial nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. LOMBARI / nerfs lombaires / lumbar nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. OLFACTIVI / nerfs olfactifs / olfactory nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. PALATINI MICI / nerfs palatin moyen et palatin postérieur / lesser palatine nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. PERINEALI / branches périnéales du nerf honteux interne / perineal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. PTERIGOPALATINI / nerfs sphéno-palatins / pterygopalatine nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. RECTALI INFERIORI / nerfs hémorroïdaux / inferior rectal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SACRAȚI / nerfs sacrés / sacral nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SCROTALI ANTERIORI / branche génitale du nerf petit abdomino-génital, chez l'homme / anterior scrotal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SCROTALI POSTERIORI / branche périnéale du nerf honteux interne / posterior scrotal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SPINALI / nerfs rachidiens / spinal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SPLANHNICI LOMBARI / nerf splanchnique pelvien / lumbar splanchnic nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SPLANHNICI PELVINI / nerfs érecteurs / pelvic splanchnic nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SPLANHNICI SACRAȚI / nerfs splanchniques pelvi-périnéaux / sacral splanchnic nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SUPRACLAVICULARI ANTERIORI (v. n. supraclaviculari mediali). V. tab. anat. - nervi.

NN. SUPRACLAVICULARI INTERMEDIARI / branche sus-claviculaire du plexus cervical superficiel / intermediate supraclavicular nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SUPRACLAVICULARI LATERALI / branche sus-acromiale du plexus cervical superficiel / lateral supraclavicular nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SUPRACLAVICULARI MEDIALI / branche sus-sternale du plexus cervical superficiel / medial supraclavicular nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. SUPRACLAVICULARI MIJLOCII (v. nn. supraclaviculari intermediari). V. tab. anat. - nervi.

NN. SUPRACLAVICULARI POSTERIORI (v. nn. supraclaviculari laterali). V. tab. anat. - nervi.

NN. TEMPORALI PROFUNZI / ensemble de trois nerfs temporaux profonds antérieur, moyen et postérieur / deep temporal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. TORACICI / nerfs dorsaux / thoracic nerves. V. tab. anat. - nervi.

NN. VAGINALI / nerfs du vagin / vaginal nerves. V. tab. anat. - nervi.

NERVOS, adj., / nerveux, -euse, adj., / nervous. [*Lat.* ***nervosus*** *= cu nerv, energic, de la* ***nervus*** *= nerv.*] 1) Care aparține nervilor, care se referă la nervi, care este provocat de nervi. 2) Caracterizat prin excitabilitate. 3) Despre o persoană care manifestă o anumită stare de agitație psihomotorie sau, dimpotrivă, o stare de vivacitate, vigoare.

NERVOZITATE, s. f. / nervosité, s. f. / nervousness. [*Lat.* ***nervositas, -atis*** *= tărie (a unui fir), de la* ***nervus*** *= nerv.*] Termen vag, desemnând o stare de excitabilitate și iritabilitate excesive, pe fondul unor tulburări mentale și fizice variabile.

NESATURAT, adj. / non-saturé, -e, adj. / unsaturated. [*Sl.* ***ne*** *= prefix care indică o negație; lat.* ***saturatus*** *= săturat, de la* ***satur*** *= sătul.*] Despre un compus care prezintă legături duble sau triple în moleculă. Ex.: acizi grași n.

NESECRETOR, s. m. / nonsécréteur, s. m. / nonsecretor. [*Sl.* ***ne*** *= prefix care indică o negație; lat.* ***secretus,*** *de la* ***secernere*** *= a separa.*] Individ uman în ale cărui secreții (salivă, suc gastric, lichid de chist ovarian, spermă) nu se găsesc substanțele solubile de tip *AB0.

NESIDIOBLASTOM, s. n. / nésidioblastome, s. m. / nesidioblastoma. [*Gr.* ***nesidion*** *= insulă, ostrov;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] Termen desuet, utilizat pentru desemnarea tumorilor (secretante sau non-secretante) ale *insulelor Langerhans.

NESTINĂ, s. f. / nestine, s. f. / nestin. [*Abrev. engl. pentru* ***neural stem cell protein*** *= proteină a celulelor stem neurale.*] Proteină cu M_r de 200 kDa componentă a filamentelor intermediare, implicată în dezvoltarea creierului. Formează clasa VI de filamente intermediare.

NEURAL, adj. / neural, -ale, -aux, adj. / neural. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv.*] Referitor la sistemul nervos, utilizat îndeosebi cu referire la unele structuri nervoase din perioada embrionară. Ex.: tub n., arc n.

NEURAMINIDAZĂ, s. f. / neuraminidase, s. f. / neuraminidase. Enzimă care desface legătura dintre *acidul neuraminic și zaharuri din moleculele de glicoproteide existente la suprafața celulelor. Acidul neuraminic concură la inaglutinabilitatea celulelor. După tratarea cu n., se observă o tendință mai mare la aglutinare celulară. *Inhibiția de contact s-ar explica prin modificarea conținutului în acest acid al membranelor celulare. Sin.: sialidază.

NEURAPRAXIE, s. f. / neurapraxie, s. f. / neurapraxia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***a*** *- priv.;* ***praxis*** *= acțiune, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] Suprimarea temporară a conducerii într-un nerv periferic.

NEURASTENIE, s. f. / neurasthénie, s. f. / neurasthenia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***astheneia*** *= slăbiciune, de la* ***a*** *- priv.,* ***sthenos*** *= forță, putere.*] Termen desuet, perimat, care în trecut regrupa, în general, simptomatologia din *angoasă, *ipohondrie și *cenestopatii. În prezent, termenul este mai utilizat în limbajul comun cu referire la o stare de astenie pe un fond de surmenaj, insomnie, apatie, dificultate în concentrare, asociate cu tristețe și pesimism.

NEURECTOMIE, s. f. / neurectomie, s. f. / neurectomy. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția totală sau parțială, mai mult sau mai puțin întinsă a unui nerv. Sin.: nevrectomie.

NEURILEMĂ. Var. pentru nevrilemă (v.).

NEURINOM, s. n. / neurinome, s. m. / neurinoma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***-oma.***] Neoplasm nervos dezvoltat din celulele *tecii Schwann. Se descriu două tipuri morfologice de n.: *tipul A* fasciculat, cu țesut dens; *tipul B*, reticulat, cu arhitectură laxă. N. este localizat îndeosebi pe marile trunchiuri nervoase. În cazul localizării pe nervii cranieni sau pe rădăcinile medulare poate antrena compresiuni cu simptomatologia în raport cu sediul. Deși este o tumoră benignă, este în discuție și existența n. malign, considerat de unii autori ca un sarcom fibroblastic dezvoltat pe seama elementelor mezenchimatoase ale tecii nervoase. Sin.: gliom periferic, schwannogliom, schwannom.

NEUROANGIOMATOZĂ, s. f. / neuro-angiomatose, s. f. / neuroangiomatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***angeion*** *= vas;* ***-oma; -ozā.***] Proces tumoral cu punct de plecare la nivelul *glomusului carotidian, histologic fiind un *angiomioneurinom.

NEUROARTRITISM, s. n. / neuro-arthritisme, s. m. / neuroarthritism. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***arthriticus*** *= care are gută, de la gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***-ism.***] Predispoziție constituțională la stări patologice articulare, de natură nervoasă sau prin tulburări de nutriție.

NEUROASTROCITOM, s. n. / neuro-astrocytome, s. m. / neuroastrocytoma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***astron*** *= stea;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oma.***] *Gliom compus din *astrocite, situat mai frecvent în planșeul *ventriculului al treilea și în *lobii temporali.

NEUROBIOLOGIE, s. f. / neurobiologie, s. f. / neurobiology. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***bios*** *= viață;* ***logos*** *= știință.*] Studiul fenomenelor vitale de la nivelul sistemului nervos. *N. moleculară* reprezintă tendința actuală de cercetare a bazelor moleculare care sunt suportul proceselor neuronale.

NEUROBIOTAXIE, s. f. / neurobiotaxie, s. f. / neurobiotaxis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***bios*** *= viață;* ***taxis*** *= aranjare, ordonare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] 1) Acumulare treptată, filogenetică, de neuroni cu aceeași funcție, în același loc în SNC. 2) Model de constituire a centrilor nervoși.

NEUROBLAST, s. n. / neuroblaste, s. m. / neuroblast. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***blastos*** *= germen.*] Fiecare din celulele nervoase embrionare rezultate din diferențierea anumitor celule matriciale ale *tubului neural. N. se diferențiază, ele însele, în *neuroni.

NEUROBLASTOM, s. n. / neuroblastome, s. m. / neuroblastoma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] Tumoră alcătuită din celule asemănătoare cu celulele embrionare nervoase (*neuroblaste). Sedii: sistemul nervos vegetativ și substanța medulară a suprarenalelor.

NEUROCALCINĂ, s. f. / neurocalcine, s. f. / neurocalcin. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***calx, calcis*** *= var, calciu;* ***-ină.***] Proteină de legare a calciului (23 kDa), în relație cu *recoverina. Este abundentă în SNC.

NEUROCHIRURGIE, s. f. / neurochirurgie, s. f. / neurosurgery. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***kheirourgia*** *= lucru efectuat manual, de la* ***kheir, -iros*** *= mână,* ***ergon*** *= lucru, acțiune și* ***ergein*** *= a lucra.*] Chirurgia sistemului nervos central și periferic.

NEUROCIT, s. n. / neurocyte, s. m. / neurocyte. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă neuronală.

NEUROCITOM, s. n. / neurocytome, s. m. / neurocytoma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oma.***] Tumoră a creierului constituită din celule nervoase nediferențiate sau de origine nervoasă. Celulele sunt asemănătoare cu epiteliul medular neural.

NEUROCRANIU, s. n. / neurocrâne, s. m. / neurocranium. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat. medievală* ***cranium****, din gr.* ***kranion*** *= craniu.*] Partea craniului care înconjoară creierul și organele de simț, în opoziție cu *splanhnocraniu sau viscerocraniu.

NEUROCRINIE, s. f. / neurocrinie, s. f. / neurosecretion, neurocrinia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***krinein*** *= a separa de.*] Proprietate a unor neuroni de a elabora un produs de secreție care, după trecerea în sânge și acțiunea sa asupra unui organ țintă, prezintă toate caracteristicile unui hormon. Ex.: secreția neurocrină a *hipotalamusului. Sin.: neurosecreție.

NEUROCRISTOPATIE, s. f. / neurocristopathie, s. f. / neurocristopathia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***crista*** *= creastă; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Denumire generică a bolilor determinate de o evoluție anormală a *crestei neurale. V. neurolofom.

NEURODEPRESOR, adj., s. n. / neurodépresseur, adj., s. m. / neurodepressant. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***depressus*** *= adâncit, de la* ***deprimere*** *= a lăsa în jos, a afunda.*] (Orice medicament) care încetinește sau inhibă unele funcții ale SNC. Se disting: *sedative, *spasmolitice, *hipnotice, *neuroleptice, *tranchilizante etc.

NEURODERMATITĂ, s. f. / neurodermite, s. f. / neurodermatitis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***derma, -atos*** *= piele;* ***-ită.***] Sin.: nevrodermită (v.).

NEURODERMATOZĂ, s. f. / neurodermatose, s. f. / neurodermatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***derma, -atos*** *= piele;* ***-ozā.***] Afecțiune de origine în primul rând nervoasă, având ca simptom fundamental pruritul. Cuprinde: *nevrodermitele, diferitele tipuri de *prurigo (Hebra, Besnier, autotoxice).

NEURODERMITĂ CIRCUMSCRISĂ / neurodermite circonscrite / Vidal's disease. Sin.: boală Vidal (v.).

NEUROENDOCRIN, adj. / neuroendocrinien, -enne, adj. / neuroendocrine. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***endon*** *= înăuntru;* ***krinein*** *= a separa de.*] Care aparține interacțiunii dintre sistemul nervos și cel endocrin, sau se referă la o serie de hormoni ca *vasopresina și *gastrina care sunt elaborați în celule neuronale sau asemănătoare neuronilor.

NEUROENDOCRINOLOGIE, s. f. / neuroendocrinologie, s. f. / neuroendocrinology. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***endon*** *= înăuntru;* ***krinein*** *= a separa de;* ***logos*** *= știință.*] Disciplină fiziologică și clinică dedicată studiului relațiilor, extrem de complexe, dintre sistemul nervos central și glandele endocrine.

NEUROEPITELIOM, s. n. / neuroépithéliome, s. m. / neuroepithelioma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon;* ***-oma.***] Varietate rară de *gliom cu aspect epitelial și cu *malignitate mare. Este localizat la nivelul *retinei, mai rar în creier. Se dezvoltă uneori din vestigiile medulare ale regiunii sacrococcigiene. Sin.: medulo-epiteliom.

NEUROEPITELIU, s. n. / neuroépithélium, s. m. / neuroepithelium. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon.*] Structură epitelială specializată, constituind terminațiile nervilor cu diferite tipuri de sensibilitate. Ex.: celulele cu conuri și bastonașe din retină, celulele olfactive din mucoasa nazală, celulele gustative din corpusculii gustativi.

NEUROFIBRILE, s. f. pl. / neurofibrilles, s. f. pl. / neurofibrils. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat. științifică* ***fibrilla****, dim. de la* ***fibra*** *= fibră.*] Structuri fibrilare fine, hialine, observate în microscopia optică după impregnație argentică sub forma unei rețele dense în jurul nucleului neuronal și extinse în dendrite și axon. Prin metode și tehnici recente s-a dovedit că n. reprezintă agregate de *neurofilamente și *neurotubuli.

NEUROFIBROM, s. n. / neurofibrome, s. m. / neurofibroma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***-oma.***] Tumoră a nervilor periferici determinată de proliferarea celulelor conjunctive ale *perinervului.

NEUROFIBROMATOZĂ, s. f. / neurofibromatose, s. f. / neurofibromatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***fibra*** *= fibră;* ***-oma; -ozā.***] Boală ereditară transmisă autozomal dominant. Are

evoluție lentă și se caracterizează prin prezența de tumori cutanate, uneori pediculate, de tumori ale nervilor (*glioame) sau ale sistemului nervos central și de pete pigmentare ale pielii (cu aspect de "cafea cu lapte"). Frecvent, coexistă tumori viscerale, adenoame endocrine, *displazii diverse, alterări ale scheletului (*cifoscolioză), iar uneori pot apărea tulburări mentale. N. face parte din grupul de boli denumite *facomatoze. Sin.: boală von Recklinghausen.

NEUROFIBROSARCOMATOZĂ, s. f. / neurofibrosarcomatose, s. f. / neurofibrosarcomatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***fibra*** *= fibră; gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma; -oză.***] Varietate de *sarcomatoză primitivă a sistemului nervos. Se caracterizează prin dezvoltarea de numeroase *sarcoame la nivelul bazei creierului și de-a lungul măduvei spinării. Tumorile invadează și nervii periferici.

NEUROFILAMENTE, s. n. pl. / nerofilaments, s. m. pl. / neurofilaments. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***filamentum*** *= țesătură în fir.*] Filamente caracteristice *citoscheletului neuronilor. Fac parte din *filamente intermediare și sunt dispuse în fascicule paralele. Fiecare n. rezultă din combinarea a două lanțuri a câte 310 aminoacizi dispuși în *structură secundară de tip α-helix. În compoziția fiecărui lanț sunt cuprinse trei proteine denumite neuron-specifice și caracterizate prin M_r, după cum urmează: NF-L (L de la *light* – ușor) de 68 kDa; NF-M (M de la *medium* – mediu) de 125 kDa și NF-H (H de la *heavy* – greu) de 200 kDa. Gena codantă pentru NF-L este localizată pe cromozomul 8, iar cea pentru NF-H pe cromozomul 22. V. și citoschelet.

NEUROFILAXIE, s. f. / neurophylaxie, s. f. / neurophylaxis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***phylaxis*** *= protecție, de la* ***phylattein*** *= a apăra.*] Protecția sistemului nervos împotriva infecțiilor.

NEUROFIZINE, s. f. pl. / neurophysines, s. f. pl. / neurophysins. Grup de molecule peptidice cu M_r de circa 10 kDa, rezultate din clivarea precursorilor *ocitocinei și *vasopresinei. Rolul n., încă neclar, ar consta în stocarea și transportul hormonilor din ai căror precursori au rezultat. V. ocitocină și vasopresină.

NEUROGEN, adj. / neurogène, adj. / neurogenic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***gennan*** *= a produce.*] Care este de origine nervoasă.

NEUROGLIOBLASTOM, s. n. / neuroglioblastome, s. m. / glioblastome. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***glia*** *= clei;* ***blastos*** *= germen;* ***-oma.***] Sin.: neurospongiom (v.).

NEUROGLIOM, s. n. / neurogliome, s. m. / neuroglioma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***glia*** *= clei;* ***-oma.***] V. ganglioneurom.

NEUROGLIOMATOZĂ, s. f. / neurogliomatose, s. f. / neurogliomatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***glia*** *= clei;* ***-oma; -oză.***] Boală caracterizată prin coexistența unei *neurofibromatoze cu *glioame ale nervilor periferici și cu *meningioame. N. reprezintă o neoplazie extinsă în întreaga *nevroglie.

NEUROHIPOFIZĂ, s. f. / neurohypophyse, s. f. / neurohypophysis. NA: neurohypophysis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***hypo*** *= sub;* ***physis*** *= creștere, de la* ***phyein*** *= a crește.*] Sin.: hipofiză posterioară (v. hipofiză).

NEUROHORMON, s. m. / neuro-hormone, s. f. / neurohormone. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***hormon*** *= excitat, de la* ***hormaein*** *= a îndemna, a excita.*] Substanță proteică (peptid) produsă în celule nervoase specializate și eliberată în circulație. N. acționează local sau la distanță. Ex.: *oxitocina și *vasopresina, hormoni produși în hipotalamus și eliberați în circulație la nivelul *hipofizei posterioare.

NEUROINFECȚIE, s. f. / neuro-infection, s. f. / neuroinfection. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***infectus,*** *de la* ***inficere*** *= a strica, a otrăvi.*] Boală infecțioasă a sistemului nervos.

NEUROLEMĂ. Var. pentru neurilemă (v.).

NEUROLEPTANALGEZIE, s. f. / neuroleptanalgésie, s. f. / neuroleptanalgesia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***leptikos*** *= care se fixează pe;* ***an*** *- priv.;* ***algos*** *= durere, sau* ***algesis*** *= simțul durerii.*] Diminuarea sau abolirea sensibilității la durere obținută prin utilizarea de *neuroleptice.

NEUROLEPTIC, adj., s. n. / neuroleptique, adj., s. m. / neuroleptic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***leptikos*** *= care se fixează pe.*] 1) Care se referă la efectul medicației *antipsihotice asupra funcțiilor cognitive și a comportamentului. La subiecții normali, acest efect constă într-o stare de apatie, lipsă de inițiativă și limitarea capacității emoționale, iar la pacienții psihotici - reducerea confuziei și agitației și normalizarea activității psihomotorii. 2) Medicament care determină efectele menționate. Din categoria n. fac parte fenotiazinele, butirofenonele și tioxantinele, precum și clasele de medicamente descrise mai recent ca inhibitori ai receptorilor pentru colecistokinină și modulatori ai acțiunii acidului glutamic și glicinei la nivelul SNC.

NEUROLIPIDOZĂ, s. f. / neurolipidose, s. f. / lipidosis of the nervous system. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***lipos*** *= grăsime;* ***-oză.***] Termen generic prin intermediul căruia sunt regrupate un număr mare de enzimopatii congenitale și ereditare care afectează metabolismul lipidic și determină acumulare anormală de lipide în neuronii sistemului nervos central și în unele organe. Se disting patru grupe de n.: 1) N. care afectează metabolismul *sfingolipidelor (*sfingolipidoze). 2) N. care afectează metabolismul colesterolului (ex.: xantomatoză cerebrotendinoasă, *boală Wolman). 3) N. prin dismetabolism în relație cu un aport exogen (ex.: *boală Refsum). 4) N. prin lipsa unor tipuri de lipide (ex.: prin depozit de lipoproteine – *boală Tangier).

NEUROLIPOMATOZĂ, s. f. / neurolipomatose, s. f. / neurolipomatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***lipos*** *= grăsime;* ***-oma; -oză.***] Sin.: adiposis dolorosa (v.).

NEUROLITIC, adj. / neurolytique, adj. / neurolytic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Care produce *neuroliză, sau se află în relație cu aceasta.

NEUROLIZĂ, s. f. / neurolyse, s. f. / neurolysis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Act operator chirurgical de eliberare a unui nerv de țesutul scleros care îl poate îngloba sau comprima. 2) Distrugerea sau disoluția unui țesut nervos când acesta este la originea unei dureri cronice sau a unei stări de spasticitate. Frecvent, n. se poate obține prin injectarea intratecală a unor substanțe ca alcoolul, fenolul sau glicerolul. 3) Eliberarea tecii nervoase prin secțiune longitudinală.

NEUROLOFOM, s. n. / neurolophome, s. f. / neurolophoma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***lophos*** *= coamă, creastă;* ***-oma.***] Denumire generală a tumorilor sistemului nervos dezvoltate pornind de la *creasta neurală: ganglioneurinoame, neuroblastoame, melanoame, neurinoame, apudoame. V. neurocristopatie.

NEUROLOGIE, s. f. / neurologie, s. f. / neurology. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***logos*** *= știință.*] Studiul bolilor sistemului nervos. Uneori termenul este extins și la studiul anatomiei și fiziologiei sistemului nervos.

NEUROM, s. n. / neurome, s. m. / neuroma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***-oma.***] Termen general pentru orice tip de neoplasm derivat din celulele sistemului nervos. Ex.: *ganglioneurom, *neurinom.

NEUROMATOZĂ, s. f. / neuromatose, s. f. / neuromatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***-oma; -oză.***] Prezența de *neuroame multiple, de ex. în *neurofibromatoză.

NEUROMEDIATOR, s. m. / neuromédiateur, s. m. / neurotransmitter. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***mediator, -oris*** *= mediator, intermediar, de la* ***mediare*** *= a fi la mijloc și* ***medius***

= *la mijloc.*] Moleculă eliberată de o terminaţie nervoasă presinaptică şi care, după interacţiunea cu o moleculă receptoare a membranei postsinaptice, declanşează influxul nervos în neuronul postsinaptic. Într-un sens mai general, orice substanţă implicată direct în acţiunea unui neuron asupra celulelor ţintă. În funcţie de neuron, n. pot fi de natură diferită, iar o serie de neuroni pot acţiona prin mai mulţi n. diferiţi. Principalii n. sunt fie peptide (*neurotensină, *substanţă P, *endorfine, *enkefaline, *VIP, *colecistokinină, *bradikinină, *somatostatină, *liberine), fie derivaţi de aminoacizi (*serotonină, *dopamină, *noradrenalină, *adrenalină, *acetilcolină, *GABA, *glicină, *glutamat etc.). Unii n. acţionează ca excitatori (*catecolamine, *liberine etc.), iar alţii ca inhibitori (*GABA, *enkefaline, *somatostatină etc.). O serie de n. sunt transportaţi de-a lungul fibrelor nervoase, alţii fiind formaţi şi distruşi la nivelul sinapsei. N. se află la nivelul terminaţiilor nervoase în cantităţi relativ crescute şi sunt eliberaţi consecutiv depolarizării neuronului. Ei sunt în general degradaţi curând după acţiunea lor. Sin.: neurotransmiţător.

NEUROMER, s. m. / neuromère, s. m. / neuromere. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***meros*** *= parte.*] Segment embrionar al creierului sau al măduvei spinării.

NEUROMIELITĂ OPTICĂ ACUTĂ / neuromyélite optique aiguë / neuromyelitis optica. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***myelos*** *= măduvă; -ită;* ***optikos*** *= care se referă la vedere, de la* ***optesthai*** *= a vedea; lat.* ***acutus*** *= ascuţit.*] Sin.: boală Devic (v.).

NEUROMIOTONIE, s. f. / neuromyotonie, s. f. / Isaacs-Mertens syndrome. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***tonos*** *= tensiune.*] Sindrom descris recent, caracterizat prin persistenţa unei contracţii musculare în repaus, lentoare şi dificultate a contracţiei voluntare, *miokimii abundente. La electromiografie se constată o activitate în pusee neregulate, persistentă în repaus şi în timpul somnului. Simptomele se ameliorează prin tratament cu fenilhidantoină. Sin.: sindrom Isaacs-Mertens, sindrom Isaacs. V. şi miotonie.

NEUROMIOZITĂ, s. f. / neuromyosite, s. f. / neuromyositis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***mys, myos*** *= muşchi;* ***-ită.***] Inflamaţie concomitentă a unui nerv şi a muşchiului pe care acesta îl inervează.

NEUROMODULATOR, s. m. / neuromodulateur, s. m. / neuromodulator. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***modulari*** *= a măsura, a ritma, a modula, de la* ***modulus*** *= cadenţă şi* ***modus*** *= măsură.*] *Neuropeptid eliberat în acelaşi timp, în acelaşi loc şi de acelaşi neuron care eliberează un *neurotransmiţător clasic şi care acţionează asupra aceloraşi situsuri pre- şi postsinaptice ca şi neurotransmiţătorul. Prezenţa n. atenuează sau creşte efectele neurotransmiţătorului şi, în consecinţă, determină modificări ale *transmisiei sinaptice. V. şi sinapsă.

NEUROMODULARE. Var. pentru neuromodulaţie (v.).

NEUROMODULAŢIE, s. f. / neuromodulation, s. f. / neuromodulation. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***modulatio, -onis*** *= modulare, de la* ***modulari*** *= a măsura, a ritma, a modula şi* ***modulus*** *= cadenţă.*] Modalitate de acţiune a anumitor neuropeptide ale creierului, denumite *neuromodulatori, prin care sunt modificate caracteristicile *transmisiei sinaptice. Var.: neuromodulare. V. sinapsă.

NEURON, s. m. / neurone, s. m. / neuron. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv.*] Celulă înalt diferenţiată pentru generarea, conducerea şi transmiterea *influxului nervos. N. reprezintă unitatea fundamentală a sistemului nervos şi este alcătuit dintr-un *corp celular (care conţine nucleul, *corpusculii Nissl şi alte organite), din una sau mai multe *dendrite (care recepţionează impulsuri aferente şi le transmit corpului celular) şi un *axon (care conduce impulsurile eferente, uneori pe distanţe mari). Impulsurile se transmit de la un neuron la altul prin *sinapse. S-a considerat că toţi neuronii componenţi ai creierului uman (şi de mamifere) sunt prezenţi de la naştere. Recent, însă, au fost descoperite celule suşă în creierul adult, mai întâi la mamifere, ulterior şi la om, capabile de neurogeneză. V. în continuare diferite tipuri de neuroni.

NEURON DE ASOCIAŢIE / neurone d'association / associative neuron. N. relativ scurt care leagă un n. senzitiv cu un n. motor în cadrul unui reflex polisinaptic. N. a. sunt situaţi în substanţa cenuşie a sistemului nervos central. Sin.: neuron intercalar.

NEURON BIPOLAR / neuron bipolaire / bipolar neuron. N. care prezintă două prelungiri, un axon şi o dendrită, orientate în direcţii diferite, deoarece corpul celular este situat excentric faţă de acestea. Majoritatea *n. senzitivi sunt bipolari.

NEURON CORTICAL / neurone cortical / cortical neuron. N. al cărui corp celular se află în *cortexul cerebral.

NEURON EFECTOR / neurone effecteur / effector neuron. N. care transmite impulsuri de la sistemul nervos central către un *efector pentru a provoca un răspuns fiziologic.

NEURON INTERCALAR / neurone d'association, zygoneures / intercalary neuron, internuncial neuron. Sin.: neuron de asociaţie (v.).

NEURON INHIBITOR / neurone inhibiteur / in-hibitory neuron. N. mic, a cărui stimulare antrenează eliberarea unui neurotransmiţător (ex.: GABA, glicină) care provoacă *hiperpolarizarea membranelor postsinaptice şi, deci, se opune transmisiei unui mesaj nervos. N. i. se întânesc în inervaţia muşchilor antagonişti, prevenind contracţia simultană a celor doi muşchi, care, dacă s-ar produce, ar bloca mişcarea. *N. de asociaţie sunt n. i.

NEURON MOTOR / neurone moteur / motor neuron. Sin.: motoneuron (v.).

NEURON MULTIPOLAR / neurone multipolaire / multipolar neuron. N. care prezintă un axon şi mai multe dendrite de dimensiuni mari, care pornesc din corpul celular în mai multe direcţii. Majoritatea *motoneuronilor şi *n. de asociaţie sunt n. m.

NEURON PIRAMIDAL / neurone pyramidal / pyramidal neuron. N. al cărui corp celular are forma asemănătoare unei piramide. N. p. sunt situaţi în ariile motorii ale cortexului cerebral.

NEURON SENZITIV / neurone sensitif / sensory neuron. Celulă nervoasă care conduce mesajele de la un organ de simţ sau de la un receptor senzorial spre sistemul nervos central. Se disting: *n. s. somatici* sau *somatosenzitivi* (în sistemul nervos periferic din piele, musculatura scheletică, articulaţii şi oase) şi *n. s. vegetativi* sau *viscerosenzitivi* (localizaţi în nervii simpatici şi parasimpatici din inimă şi alte organe).

NEURON UNIPOLAR / neurone unipolaire / unipolar neuron. N. al cărui corp celular prezintă o singură prelungire, axonul. Numeroşi n. senzitivi, n. motori şi de asociaţie sunt unipolari.

NEURONOFAGIE, s. f. / neuronophagie, s. f. / neuronophagia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***phagein*** *= a mânca.*] 1) Distrugerea celulelor nervoase prin mecanisme fagocitare. 2) Pătrunderea în interiorul celulelor nervoase lezate a unor celule nevroglice tinere. Are semnificaţia unei fagocitoze, ce apare în leziunile nervoase acute.

NEUROPAPILITĂ, s. f. / neuropapillite, s. f. / neuropapillitis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***papilla*** *= mamelon, băşicuţă; -ită.*] Inflamaţie localizată a *papilei optice, care, observată cu *oftalmoscopul, apare edematoasă, cu venele destinse. N. evoluează de obicei spre atrofia papilei.

NEUROPATIE, s. f. / neuropathie, s. f. / neuropathy. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***pathos*** *= boală.*] Orice afecţiune a sistemu-

lui nervos central sau periferic. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la bolile sistemului nervos periferic. V. neuropatie periferică.

NEUROPATIE AMILOIDĂ / neuropathie amyloïde / amyloid neuropathy. Afectare a nervilor periferici în *amiloidoza sistematizată primitivă. Se traduce prin *polinevrită a membrelor inferioare și uneori a membrelor superioare, cu afectarea sensibilității profunde. Se asociază cu manifestări digestive și genitourinare.

NEUROPATIE DIABETICĂ / neuropathie diabétique / diabetic neuropathy. N. perferică metabolică ce apare la diabeticii cu hiperglicemie accentuată și rău controlată. Forma cea mai frecventă se manifestă prin *polinevrită a membrelor inferioare senzitivo-motorie, discretă. Afectarea sistemului vegetativ semnifică un prognostic mai sever.

NEUROPATIE METABOLICĂ / neuropathie métabolique / metabolic neuropathy. Denumire generică pentru *n. periferice care au drept cauză dezechilibre metabolice. Cele mai frecvente n. m. sunt *n. diabetică și n. din insuficiența renală cronică.

NEUROPATIE OPTICĂ / neuropathie optique / optic neuropathy. Deși, teoretic, termenul se referă la orice afecțiune a nervului optic, el este utilizat îndeosebi pentru desemnarea tulburărilor vasculare ale acestuia, îndeosebi ale *papilei optice. Pentru celelalte boli ale nervului optic, chiar neinflamatorii, se utilizează termenul de *nevrită optică.

NEUROPATIE PARANEOPLAZICĂ / neuropathie paranéoplasique / paraneoplastic neuropathy. Sindrom neurologic survenind la bolnavii de cancer, îndeosebi în cancerul bronșic cu celule mici și boala Hodgkin (n. parahodgkiniană). Se prezintă sub forme clinice variabile: motorie, senzitivă, senzitivo-motorie, fie de origine centrală, fie de origine periferică. Evoluție frecvent imprevizibilă, independentă de cea a tumorii. Patogenie insuficient cunoscută. Afectarea neurologică nu este determinată de compresiune, invazie tumorală sau necroză de origine vasculară și nu se află în relație cu terapia antineoplazică.

NEUROPATIE PERIFERICĂ / neuropathie périphérique / peripheral neuropathy. Denumire generică pentru orice afecțiune a sistemului nervos periferic, indiferent de sediul și întinderea leziunilor, simptomatologie (senzitivă, motorie, senzitivo-motorie sau vegetativă), evoluție (acută, subacută sau cronică) și cauză (metabolică, nutrițională, toxică, infecțioasă, vasculară, imunologică, paraneoplazică, boală ereditară). Topografia n. poate fi asimetrică sau simetrică. *N. asimetrice* sau *mononeuropatiile* pot fi unice sau multiple (multinevrite) și adesea de origine vasculară (angeite). *N. simetrice* sunt *polineuropatii*, fie prin demielinizarea tecii lui Schwann, poliradiculonevrite, fie de origine axonală, polinevrite sau *polineuropatii simetrice distale*.

NEUROPATOLOGIE, s. f. / neuropathologie, s. f. / neuropathology. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **pathos** = *boală;* **logos** = *știință.*] Studiul bolilor sistemului nervos și al alterărilor structurale și funcționale pe care le generează acestea. În general, aceste boli sunt divizate în două mari categorii: 1) Defecte congenitale, în care procesele patologice se dezvoltă după o perioadă de timp. 2) Boli dobândite ca urmare a acțiunii unor factori patogenici inflamatori (infecțioși, toxici, traumatici, mecanici sau neoplazici), la care se adaugă aproape sistematic tulburări ale circulației cerebrale.

NEUROPEPTID, s. n. / neuropeptide, s. m. / neuropeptide. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **peptos** = *digerat, copt, de la* **pepsein** = *a găti, a digera.*] Denumire generică a mediatorilor chimici de natură peptidică secretați la nivelul SNC. Ex.: morfine endogene (*endorfine).

NEUROPIL, s. n. / neuropile, s. m. / neuropil. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **pilos** = *pâslă.*] Rețea de fibre subțiri amielinice care străbate întregul SNC. Se pare că difuzează și iradiază impulsurile nervoase.

NEUROPLASMĂ, s. f. / neuroplasme, s. m. / neuroplasm. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **plasma** = *obiect modelat.*] Sin.: axoplasmă (v.).

NEUROPLASTIE, s. f. / neuroplastie, s. f. / neuroplasty. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **plastos** = *modelat, de la* **plassein** = *a forma, a modela.*] Microchirurgie reparatorie a nervilor, în general în scopul restabilirii continuității acestora.

NEUROPLEGIC, adj., s. n. / neuroplégique, adj., s. m. / neuroplegic. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **plege** = *lovitură.*] Sin.: neuroleptic (v.).

NEUROPOR, s. m. / neuropore, s. m. / neuropore. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **porus**, *gr.* **poros** = *por, conduct, pasaj.*] Deschiderea terminală, anterioară și posterioară, a tubului neural embrionar.

NEUROPROTECȚIE, s. f. / neuroprotection, s. f. / neuroprotection. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **protectio, -onis** = *apărare, de la* **protegere** = *a acoperi, a apăra.*] Totalitatea mijloacelor de diminuare a alterărilor neurologice în caz de atac cerebral (*ictus apoplectic) sau traumatisme cerebrale. O serie de medicamente, enzime, hormoni și agenți fizici, îndeosebi hipotermia acționează ca neuroprotectori.

NEURORADIOLOGIE, s. f. / neuroradiologie, s. f. / neuroradiology. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **radius** = *rază; gr.* **logos** = *știință.*] Radiologia aplicată la neurologie. *N. intervențională* reprezintă *radiologia intervențională aplicată la sistemul nervos.

NEURORAFIE, s. f. / neurorraphie, s. f. / neurorrhaphy. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **rhaphe** = *sutură.*] Suturarea capetelor unui nerv secționat.

NEURORETINITĂ, s. f. / neurorétinite, s. f. / neuroretinitis. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **rete, -is** = *rețea; -ină; -ită.*] Inflamație concomitentă a nervului optic și a retinei. Când leziunile afectează *papila și retina peripapilară se utilizează termenul *papilită. Această boală nu este întotdeauna de natură inflamatorie, ca, de ex., în cazul n. din hipertensiunea arterială.

NEURORETINOPATIE, s. f. / neurorétinopathie, s. f. / neuroretinopathy. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **rete, -is** = *rețea; -ină; gr.* **pathos** = *boală.*] Afecțiune retiniană pe bază nervoasă. Cea mai reprezentativă: *n. hipertensivă*, un complex de leziuni neuroretiniene neinflamatorii care apar în cursul afecțiunilor de origine renală sau hipertonică.

NEUROSECREȚIE, s. f. / neurosécrétion, s. f. / neurosecretion. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **secretio, -onis** = *separare, de la* **secernere** = *a separa.*] Sin.: neurocrinie (v.).

NEUROSIFILIS, s. n. / neurosyphilis, s. f. / neurosyphilis. [*Gr.* **neuron** = *nerv;* **Syphilus** *(alterare a numelui Sipylus, păstor legendar din „Metamorfozele" lui Ovidiu), pe care poetul Fracastor din Verona (în anul 1530) l-a preluat într-un poem, imaginându-și că acesta a fost îmbolnăvit de Apollon, ca pedeapsă pentru blestemele sale, sau de la gr.* **syn** = *împreună;* **philein** = *a iubi.*] Afectare a sistemului nervos determinată de *sifilis. Se disting: 1) *N. simptomatic*, cu modificări ale lichidului cefalorahidian, în absența simptomatologiei clinice. 2) *N. meningovascular*, cu afectarea meningelor și a structurilor vasculare la nivelul creierului sau/și măduvei spinării. 3) *N. paretic*, v. paralizie generală. 4) *N. tabetic*, v. tabes.

NEUROSPONGIOM, s. n. / neurospongiome, s. m. / neurospongioma, glioma. [*Gr.* **neuron** = *nerv; lat.* **spongia**, *gr.* **spongion** = *burete; -oma.*] Varietate de tumoră cerebrală (*glioblastom) cu tendință de extindere rapidă. Afectează în-

deosebi copilul și este localizată la nivelul cerebelului și ventriculului IV cerebral. Poate invada emisferele cerebeloase și măduva spinării, iar după ablație recidivează rapid. Sin.: glioblastom izomorf, granuloblastom, neuroglioblastom.

NEUROSTIMULANTE, s. n. pl / neurostimulants, s. m. pl. / central nervous system stimulants. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***stimulare*** *= a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** *= băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] Grup de medicamente non-amfetaminice (*amfetamină) care stimulează sistemul nervos central la diferite niveluri și, ca urmare, antrenează acțiuni cardiovasculare și respiratorii. Unele n. sunt și convulsivante. V. și cafeină, teofilină.

NEUROȘTIINȚE, s. f. pl. / neurosciences, s. f. pl. / neurosciences. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***scientia,*** *de la* ***sciens, -entis,*** *participiul prezent al verbului* ***scire*** *= a ști.*] Ansamblul științelor fundamentale și clinice referitoare la fiziologia și patologia sistemului nervos.

NEUROTACTINĂ, s. f. / neurotactine, s. f. / neurotactin. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***tactus*** *= atingere, de la* ***tangere*** *= a atinge; -ină.*] Glicoproteină integrală membranară prezentă la **Drosophila melanogaster*, cu rol în adeziunea intercelulară. N. este prezentă tranzitoriu în timpul proliferării și al fecundării celulare.

NEUROTENSINĂ, s. f. / neurotensine, s. f. / neurotensin. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***tensus,*** *de la* ***tendere*** *= a întinde, a încorda; -ină.*] Peptid alcătuit din 13 reziduuri de aminoacizi prezent în hipotalamus și la nivelul tractului gastrointestinal. N. posedă proprietăți hiperglicemiante și stimulează secreția de *hormoni hipofizari. De asemenea, provoacă contracția mușchilor netezi ai intestinului, diminuează secreția acidă a stomacului și dilată vasele mici.

NEUROTIZARE, s. f. / neurotisation, s. f. / neurotization. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv.*] Transplantarea nervului motor al unui mușchi sănătos, cu sau fără placa sa motorie, într-un mușchi paralizat (ex.: în poliomelită).

NEUROTMESIS, s. n. / neurotmésis, s. m. / neurotmesis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***tmesis*** *= tăietură, secționare.*] Întreruperea continuității anatomice a unui nerv periferic.

NEUROTOM, s. n. / neurotome, s. m. / neurotome. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***tomos*** *= tăiat, secționat, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Segment din sistemul nervos central al embrionului, corespunzând unui *metamer.

NEUROTOMIE, s. f. / neurotomie, s. f. / neurotomy. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secțiunea chirurgicală a unui nerv, practicată în unele nevralgii rebele. Este cazul, îndeosebi, al n. rădăcinilor nervului trigemen în nevralgia facială esențială. Sin. parțial: denervare (v.).

NEUROTONIE, s. f. / neurotonie, s. f. / neurotonia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***tonos*** *= tensiune.*] Emotivitate exagerată tradusă îndeosebi prin vivacitatea reflexelor. V. distonie.

NEUROTOXIC, adj., s. n. / neurotoxique, adj., s. m. / neurotoxic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] (Agent) care exercită o acțiune toxică asupra sistemului nervos. V. și neurotoxină.

NEUROTOXINĂ, s. f. / neurotoxine, s. f. / neurotoxin. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; -ină.*] Exotoxină de origine vegetală sau animală, care blochează conducerea impulsului nervos sau transmisia sinaptică prin legarea la nivelul *canalelor ionice de Na^+ voltaj-dependente. Cele mai puternice n. bacteriene sunt toxinele: botulinică (v. botulism), tetanică (v. tetanos) și difterică (v. difterie). Alte n., ca *tetrodotoxina, *conotoxinele, *saxitoxina, sunt utilizate în studiul canalelor ionice.

NEUROTRANSMISIE, s. f. / neurotransmission, s. f. / neurotransmission. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***transmissio, -onis*** *= trecere, trimitere, de la* ***transmittere*** *= a trimite dincolo (****trans*** *= peste, dincolo;* ***mittere*** *= a trimite).*] Trecerea *influxului nervos de la un neuron la altul.

NEUROTRANSMIȚĂTOR, s. m. / neurotransmetteur, s. m. / neurotransmitter. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***transmittere*** *= a trimite dincolo (****trans*** *= peste, dincolo;* ***mittere*** *= a trimite).*] Sin.: neuromediator (v.)

NEUROTROFIC, adj. / neurotrophique, adj. / neurotrophic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***trophikos*** *= care hrănește, de la* ***trephein*** *= a hrăni.*] Care se referă la tulburările trofice de origine nervoasă.

NEUROTROFINĂ, s. f. / neurotrophine, s. f. / neurotrophin. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***trophe*** *= hrană, nutriție; -ină.*] Termen generic care cuprinde o serie de proteine care asigură, la o concentrație foarte mică, diferențierea și supraviețuirea neuronilor simpatici sau senzoriali. Prototipul de n. este *factorul de creștere a celulelor nervoase (NGF). Au fost descrise sau sunt în curs de caracterizare și alte n., ca: factorul neutrofic derivat din creier (BNDF = *brain-derived neutrophic factor*), cu o structură asemănătoare cu a NGF, și neutrofinele 3, 4, 5 și 6.

NEUROTROP, adj. / neurotrope, adj. / neurotropic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Despre substanțele (toxice sau medicamente) sau microorganismele care prezintă o afinitate particulară pentru sistemul nervos.

NEUROTROPISM, s. n. / neurotropisme, s. m. / neurotropy, neurotropism. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce; -ism.*] Cu afinitate deosebită pentru sistemul nervos; ex.: unele virusuri prezintă n.

NEUROTUBUL, s. m. / neurotubule, s. m. / neurotubule. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***tubulus,*** *dim. de la* ***tubus*** *= tub.*] Organit de formă alungită, cu diametrul de 20-30 nm, prezent în *pericarion, dendrite și axon, a cărui structură elementară este asemănătoare cu cea a *microtubulilor din numeroase tipuri celulare. V. și neurofibrile.

NEUROVEGETATIV, adj. / neurovégétatif, -ive, adj. / neurovegetative. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***vegetare*** *= a înviora, a însufleți, de la* ***vegetus*** *= viguros.*] Care se referă la *sistemul nervos autonom sau vegetativ.

NEUROVIROZĂ, s. f. / neurovirose, s. f. / neurovirus disease. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv; lat.* ***virus*** *= venin, otravă; -oză.*] Infecție virală cu localizare și simptomatologie predominant nervoase.

NEUTRALIZARE, s. f. / neutralisation, s. f. / neutralization. [*Lat.* ***neutralis*** *= neutru, de la* ***neuter, -tra, -trum*** *= nici unul, nici altul.*] 1) Capacitate a anumitor anticorpi de a bloca activitatea biologică a antigenilor corespondenți. 2) Procedeu prin care se tratează soluția unui acid cu o bază sau invers. 3) Reducerea acidității sau a alcalinității apelor reziduale.

NEUTRALIZARE OCULARĂ / neutralisation oculaire / uniocular suppression. Suprimarea uneia din imaginile retiniene sau a unei părți a acesteia. Se disting: 1) *N. o. fiziologică*, dacă în creier nu sunt integrate toate senzațiile fiecărui ochi, selectându-se numai ceea ce prezintă interes. 2) *N. o. patologică* se observă aproape exclusiv în *strabism, evitându-se astfel *diplopia.

NEUTRINO, s. m. / neutrino, s. m. / neutrino. [*Lat.* ***neutro*** *= către nici una din cele două părți, de la* ***neuter, -tra, -trum*** *= nici unul, nici altul.*] Particulă elementară cu masa mai mică decât a electronului. Nu are sarcină electrică.

NEUTROFIL, adj., s. n. / neutrophile, adj., s. m. / neutrophil. [*Lat.* ***neutro*** *= către nici una din cele două părți, de la*

neuter, -tra, -trum = *nici unul, nici altul; gr.* ***philos*** = *prieten, de la* ***philein*** = *a iubi.*] 1) Care prezintă afinitate pentru coloranții neutri, de ex. în cazul colorației May-Grünwald-Giemsa. 2) Sin. cu polinuclear neutrofil. V. granulocit.

NEUTROFILIE, s. f. / neutrophilie, s. f. / neutrophilia. [*Lat.* ***neutro*** = *către nici una din cele două părți, de la* ***neuter, -tra, -trum*** = *nici unul, nici altul; gr.* ***philia*** = *atracție, de la* ***philein*** = *a iubi.*] 1) Creșterea numărului de *neutrofile în sânge. Este cea mai comună formă de leucocitoză și poate fi determinată de cauze diverse, îndeosebi de numeroase infecții acute microbiene, dar și de intoxicații, hemoragii, neoplasme maligne cu creștere rapidă. N. poate apărea și în unele stări fiziologice, de ex. consecutiv unui efort muscular intens sau în perioada sarcinii. Sin.: granulocitoză neutrofilă. V. și leucocitoză. 2) Proprietatea unor celule sau țesuturi de a prezenta afinitate pentru coloranți neutri.

NEUTRON, s. m. / neutron, s. m. / neutron. [*Lat.* ***neutro*** = *către nici una din cele două părți, de la* ***neuter, -tra, -trum*** = *nici unul, nici altul.*] Particulă elementară (n), neutră electric, cu masa de 1,00898 unități atomice. Împreună cu *protonul, n. este un constituent fundamental al nucleelor atomice. N. liber (în afara nucleului) este instabil și se dezintegrează (cu o durată de viață de 15,3 minute) într-un proton, un electron și un antineutrino. În interiorul unui nucleu stabil, n. este stabil, iar în interiorul unui nucleu instabil el se dezintegrează într-un timp care depinde de nucleul considerat. În prezent se consideră că n. prezintă o structură internă alcătuită din trei *quarks (doi quarks d și un quark u, deci udd), astfel încât sarcina sa electrică globală se menține nulă.

NEUTRONOGRAFIE, s. f. / neutronographie, s. f. / neutronography. [*Lat.* ***neutro*** = *către nici una din cele două părți, de la* ***neuter, -tra, -trum*** = *nici unul, nici altul; gr.* ***graphein*** = *a scrie.*] Tehnică aflată în etapa experimentală, analogă *radiografiei, dar obținută prin utilizarea unui fascicul de neutroni în locul unui fascicul de radiații X. Dacă radiografia permite observarea elementelor minerale, prin n. se obține o imagine complementară a distribuției elementelor organice.

NEUTROPENIE, s. f. / neutropénie, s. f. / neutropenia. [*Lat.* ***neutro*** = *către nici una din cele două părți, de la* ***neuter, -tra, -trum*** = *nici unul, nici altul; gr.* ***penia*** = *sărăcie.*] Diminuarea procentului de granulocite neutrofile segmentate sau/și nesegmentate din formula leucocitară sub 1 500 / mm³. Apare fiziologic secundar inaniției, iar patologic în: afecțiuni hematopoietice cu hipoplazie medulară, agranulocitoză, infecții bacteriene (febră tifoidă, paratifoidă), infecții virale, unele parazitoze (malarie, febră recurentă), unele colagenoze (lupus eritematos), iradiere, intoxicații cu benzol, amidopirină etc. V. leucopenie.

NEUTROPENIE SPLENICĂ PRIMITIVĂ / neutropénie splénique primitive / essential splenic neutropenia. Sin.: boală Wiseman-Doan (v.).

NEUTRU, adj. / neutre, adj. / neutral. [*Lat.* ***neuter, tra, -trum*** = *nici unul, nici altul.*] 1) Despre o substanță chimică sau o soluție cu pH-ul 7, deci nici acidă, nici bazică. 2) Despre o substanță care nu este încărcată electric, nici pozitiv, nici negativ.

NEV, s. m. / naevus, pl. naevi, s. m. / n(a)evus, pl. n(a)evi. [*Lat.* ***naevus*** = *neg, pată, marcă.*] Malformație a pielii, congenitală sau evolutivă, consecința unei perturbări în dezvoltarea unuia sau mai multor elemente celulare ale pielii (displazie). Are forma unei pete sau de tumoră. Există două tipuri principale: 1) *N. pigmentar* (sau *melanic*), care se prezintă sub forma unei pete brune mai mult sau mai puțin închisă la culoare, cu suprafața netedă sau proeminentă (*lentigo). 2) *N. vascular*, constituit prin proliferarea vaselor sanguine (denumit adesea angiom). Există numeroase forme, o clasificare globală delimitând: a) *n. plani* (pigmentari, albaștri, aplazici); b) *n. hipertrofici* (verucoși moi, verucoși duri, *molluscum*, piloși); c) *n. vasculari* (angioame).

NEV ALBASTRU AL LUI MAX TIÈCHE / naevus bleu de Max Tièche / blue n(a)evus. [***Max Tièche***, *dermatolog elvețian contemporan.*] N. care apare de obicei la adultul între 20 și 40 de ani și care se prezintă macroscopic ca o formațiune albăstruie, maculară sau papuloasă, cu diametrul de 3-4 cm, de consistență renitentă. Localizarea de elecție este pe fața posterioară a mâinilor și picioarelor, evoluția fiind întotdeauna benignă. *N. albastru celular*: varietate rară a n. albastru, care poate evolua spre malignitate și care se caracterizează prin prezența de celule sincițiale cu aspect clar, în mijlocul unui grup de celule pigmentate. Sin.: cromatoforom, melanofibrom.

NEV COMEDONIAN / naevus comédonien / comedo n(a)evus. N. care se prezintă sub forma unor grupări de elemente cu aspect de *comedoane dispuse în bandă, cu diametrul de câtiva milimetri. N. c. se constituie în cavități epidermice, între ele pielea fiind normală, pigmentată sau îngroșată.

NEV ELASTIC / naevus elasticus / n(a)evus elasticus. Tip de n. simplu care există de la naștere și care este constituit din fibre conjunctive elastice. Se descriu două forme: 1) *N. e. premamar*, care se prezintă sub formă de papule alb-gălbui cu diametrul de 2-3 mm, de consistență fermă, centrate de un folicul pilos și regrupate în placarde. 2) *N. e. în tumori diseminate*, ce prezintă elemente de același tip ca și n. e. premamar, dar cu diametrul de 10-15 mm și cu localizare pe coapse, în regiunea hipogastrică și cea lombară. Sin.: elastom juvenil.

NEV ITO / naevus de Ito / Ito n(a)evus. [***Minor Ito***, *dermatolog japonez contemporan.*] N. care prezintă caracteristici asemănătoare *n. Ota, dar care este localizat la nivelul regiunii acromioclaviculare și al regiunii antero-superioare toracale.

NEV OTA / naevus de Ota / Ota's n(a)evus. [***Masao Ota***, *dermatolog japonez, profesor la Mukden (în Manciuria de Sud), apoi la Nagoia și Sendai, 1885-1945.*] N. cutanat localizat paraorbitar, uneori cu extensie conjunctivală, care apare la femeile asiatice. N. O. este considerat a fi o malformație legată de proliferarea melanocitelor dermice și nu a celulelor constituente ale n.

NEV SEBACEU AL LUI JADASSOHN / naevus sébacé de Jadassohn / sebaceous n(a)evus. [***Josef Jadassohn***, *dermatolog german, profesor la Berna, apoi la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1863-1936.*] Leziune disembrioplazică, adesea congenitală, localizată pe pielea lipsită de păr, frecvent la nivelul feței, constituită din numeroase glande sebacee sub care, adesea, se pot găsi câteva glande apocrine heterotopice. *N. sebaceu senil*: nodul de talie mică, banal după vârsta de 40 de ani, localizat la nivelul feței. Corespunde cel mai bine definiției, fiind format exclusiv prin hiperplazia glandelor sebacee.

NEV SUTTON / naevus de Sutton / hallo n(a)evus, Sutton's n(a)evus. [***Richard Lightburn Sutton***, *dermatolog american, Kansas City, 1878-1952.*] N. înconjurat de o zonă depigmentată bine delimitată, considerată un *vitiligo perinevic, care dispare spontan.

NEVOCANCER, s. n. / naevocancer, s. m. / n(a)e-vocancer. [*Lat.* ***naevus*** = *neg, pată, marcă;* ***cancer, -cri*** = *rac, cancer.*] Sin.: nevocarcinom (v.).

NEVOCARCINOM, s. n. / naevocarcinome, s. m. / n(a)evocarcinoma. [*Lat.* ***naevus*** = *neg, pată, marcă; gr.* ***karkinoma***, *de la* ***karkinos*** = *rac, cancer.*] Termen uzual în terminologia

franceză pentru desemnarea *melanomului malign. Se apreciază că el poate fi acceptat dacă se rezervă denumirea de *carcinom tumorilor epiteliale maligne. Sin.: nevocancer.

NEVOMATOZĂ BAZOCELULARĂ / naevomatose basocellulaire / Gorlin's syndrome. [*Lat. naevus = neg, pată, marcă; -oma; -oză; lat., gr. basis = bază; lat. cellula = cămăruță, dim. de la cella = cămară.*] Sin.: sindrom Gorlin-Goltz (v.).

NEVRALGIA GANGLIONULUI GENICULAT / névralgie du ganglion géniculé / geniculate neuralgia. Sin.: nevralgie Ramsay Hunt (v.).

NEVRALGIA NERVILOR PIETROȘI / névralgie petreuse / petrosal neuralgia. V. algie vasculară a feței (v.).

NEVRALGIA NERVULUI VIDIAN / névralgie du nerf vidien / vidian neuralgia. V. algie vasculară a feței (v.).

NEVRALGIE, s. f. / névralgie, s. f. / neuralgia. [*Gr. neuron = nerv; algos = durere.*] Durere frecvent paroxistică, localizată pe traiectul unui nerv senzitiv sau în teritoriul de inervație al acestuia. N. se poate extinde la unul sau la mai mulți nervi. Diferitele tipuri de n. se disting, în general, în funcție de două criterii: 1) *zona afectată:* n. brahială, *n. crurală, *n. facială, *n. intercostală, n. occipitală, *n. sciatică, *n. de trigemen etc.; 2) *cauză:* n. anemică, n. diabetică, n. gutoasă, n. sifilitică etc.

NEVRALGIE AMIOTROFICĂ / névralgie amyotrophique / neuralgic amyotrophy. Sin.: sindrom Parsonage-Turner (v.).

NEVRALGIE FACIALĂ / névralgie faciale / facial neuralgia. Sin.: nevralgie de trigemen (v.).

NEVRALGIE CRURALĂ / névralgie crurale / crural neuralgia. Sindrom dureros localizat pe fața anterioară a coapsei, însoțit frecvent de atrofia mușchiului cvadriceps și de abolirea *reflexului rotulian. Are la bază o *radiculită primitivă sau secundară a rădăcinilor senzitive trei și patru lombare.

NEVRALGIE DE GANGLION SFENOPALATIN / syndrome du ganglion sphénopalatin / sphenopalatine neuralgia. Sin.: sindrom Sluder (v.).

NEVRALGIE DE TRIGEMEN / névralgie de trijumeau / trigeminal neuralgia. N. care implică *ganglionul Gasser sau una ori mai multe ramuri ale *nervului trigemen. Se manifestă prin dureri extrem de intense, fulgurante și unilaterale, localizate îndeosebi în regiunile orbitară și mentonieră (bărbiei), însoțite de spasme musculare. De cauză necunoscută (n. t. esențială), n. de t. apare sub formă de crize, adesea de durată scurtă (secunde) și este provocată frecvent de stimularea unor arii hipersenzitive de la nivelul feței, buzelor sau limbii (zone *trigger). Sin.: n. facială, n. sau boală Fothergill, tic dureros (termen desuet), boală/sindrom Trousseau.

NEVRALGIE GENICULATĂ / névralgie géniculée / geniculate neuralgia. Sin.: nevralgie Ramsay Hunt (v.).

NEVRALGIE INTERCOSTALĂ / névralgie intercostale / intercostal neuralgia. N. ce interesează nervii intercostali, asociată frecvent cu o erupție în cadrul unui *herpes zoster.

NEVRALGIE RAMSAY HUNT / névralgie de Ramsay Hunt / Ramsay Hunt neuralgia. [*James Ramsay Hunt, neurolog american, New York, 1874-1937.*] N. caracterizată prin otalgie continuă, cu hipoestezie a conductului auditiv extern și a pavilionului urechii. În general, este determinată de o infecție virală cu *Herpes Zoster Oticus* a ganglionului geniculat, însoțită de erupție veziculară la nivelul cornetului (*concha) urechii externe și de paralizie facială. Sin.: nevralgia ganglionului geniculat, nevralgie geniculată.

NEVRALGIE SCIATICĂ / névralgie sciatique, sciatalgie / sciatic neuralgia. Durere cauzată de o suferință a nervului sciatic și mai ales a rădăcinilor sale. Poate fi provocată de un conflict discoradicular (cea mai frecventă cauză) sau de o compresiune determinată de o tumoră, de *morbul Pott ori de o inflamație în cadrul *spondilatritei anchilozante. Sin.: sciatică.

NEVRALGIE SLUDER / névralgie de Sluder / Sluder's neuralgia. [*Greenfield Sluder, otorinolaringolog american, profesor la St. Louis, 1865-1928.*] Sin.: sindrom Sluder (v.).

NEVRALGISM FACIAL / névralgisme facial / idiopathic neuralgia, symptomatic neuralgia of the face. Durere la nivelul feței survenind îndeosebi la *psihastenici. Se deosebește de *nevralgia de trigemen (sau facială) prin localizarea difuză, cu senzație de arsură și tulburări vasomotorii. Este adesea bilaterală și nu se însoțește de spasme musculare ale mușchilor feței. O formă a n. f. este cunoscută sub numele de cefalee vasculară Horton sau sindrom Horton (v.). V. și sindrom Sluder.

NEVRAX, s. n. / névraxe, s. m. / neuraxis. [*Gr. neuron = nerv; gr. axon, lat. axis = axă.*] Sin.: sistem nervos central (v.).

NEVRAXITĂ, s. f. / névraxite, s. f. / neuraxitis. [*Gr. neuron = nerv; gr. axon, lat. axis = axă; -ită.*] Inflamația *nevraxului.

NEVRECTOMIE, s. f. / névrectomie, s. f. / neurectomy. [*Gr. neuron = nerv; ektome = excizie.*] Sin.: neurectomie (v.).

NEVRILEMĂ, s. f. / névrilemme, neurilleme, s. m. / neurilemma. [*Gr. neuron = nerv; lemma = înveliș.*] Var.: neurilemă, neurolemă. Sin.: teacă Schwann (v.).

NEVRITĂ, s. f. / névrite, s. f. / neuritis, pl. neuritides. [*Gr. neuron = nerv; -ită.*] Alterare patologică de tip inflamatoriu sau degenerativ a unuia sau mai multor trunchiuri nervoase, cu diminuarea sau pierderea conducției nervoase. N. poate fi de origine infecțioasă, toxică, traumatică, metabolică sau carențială. Simptomatologia depinde de nervii afectați și constă în dureri, alterare a sensibilității, tulburări motorii. Forme: 1) *N. alergică experimentală* se produce prin administrarea de *adjuvant Freund, care determină demielinizarea nervilor. 2) *N. chirurgicală*, consecutivă unui traumatism sau unei supurații prelungite. 3) *N. interstițială hipertrofică progresivă:* reacție conjunctivă cu infiltrație limfoplasmocitară și fibroblastică în perinerv și în endonerv. Prin hiperplazie conjunctivă, nervii se îngroașă. Sin.: boală/sindrom Déjèrine-Sottas. 4) *N. optică* (v.). 5) *N. parenchimatoasă*, cu alterarea tecii de mielină și apoi a nevraxului. 5) *N. radiculară* (v.).

NEVRITĂ OPTICĂ / névrite optique / optic neuritis. Inflamație a nervului optic de origine infecțioasă, toxică sau alergică. O clasificare etiologică a n. o. este dificilă, afecțiunea fiind frecvent secundară sau succesivă unei infecții a meningelor sau a cavităților vecine, unei intoxicații (cu etanol, metanol, nicotină), unei degenerescențe a fibrelor nervoase. În aceste condiții, în funcție de localizarea și extensia leziunilor, se disting: 1) *N. o. axială*, în care leziunea este limitată la fasciculul axial de origine maculară și, în consecință, boala se traduce prin deficit exclusiv al vederii centrale (*scotom central). 2) *N. o. juxtabulbară*, v. papilită. 3) *N. o. retrobulbară*, inflamație a nervului optic în porțiunea intrasclerală, posterioară punctului de pătrundere a vaselor retiniene în nerv. Pentru *n. o. r. ereditară*, v. boala Alström-Leber. 4) *N. o. transversă*, care afectează global nervul optic (atât fasciculul central macular, cât și fibrele periferice), determinând în consecință cecitate.

NEVRITĂ RADICULARĂ / névrite radiculaire / radiculitis. Sin.: radiculită (v.).

NEVRODERMIE, s. f. / névrodermie, s. f. / essential pruritus. [*Gr. neuron = nerv; derma, -atos = piele.*] Prurit intens în care reacția cutanată este nulă sau nesemnificativă. Ex.: n. din pruritul senil.

NEVRODERMITĂ, s. f. / névrodermite, s. f. / neurodermatitis. [*Gr. neuron = nerv; derma, -atos = piele; -ită.*] Leziune cutanată eczematoasă, pruriginoasă, cu tendință la *lichenifi-

care, care apare în anumite regiuni constante la subiecți care prezintă o predispoziție individuală. Cele mai comune localizări sunt gâtul (îndeosebi ceafa) la femeie și membrele inferioare la bărbat. Stresul, emoțiile și terenul alergic (prin asociere cu astmul) sunt factori determinanți. În *n. diseminată* leziunile sunt polimorfe (*lichenificare, *urticarie, excoriații, leziuni eczematiforme) și datează din copilărie, cu o incidență familială semnificativă. În categoria n. sunt incluse în prezent *eczema atopică și *boala Vidal.

NEVROGLIE, s. f. / névroglie, s. f. / neuroglia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***glia*** *= clei.*] Țesut interstițial al sistemului nervos central cu rol cert în diferențierea și în funcția *barierei hematoencefalice, ca și în producția de mielină. N. este alcătuită din: *macroglie, *microglie și celule ependimare. Sin.: glie, țesut glial.

NEVROM, s. n. / névrome, s. m. / neuroma. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***-oma.***] Tumoră constituită dintr-o masă de fibre nervoase axonale. N. este frecvent congenital. Se poate dezvolta, de asemenea, la extremitatea distală a unei fibre nervoase după secțiunea acesteia (*n. de amputație*) sau sub forma unor tumori moniliforme (*n. plexiform*) în cadrul *bolii von Recklinghausen.

NEVROMATOZĂ, s. f. / neuromatose, s. f. / neuromatosis. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***-oma; -oză.***] *Nevroame multiple.

NEVROPAT, adj., s. m. / névropathe, adj., s. m. / neuropath. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***pathos*** *= boală.*] Care suferă de *nevropatie. Persoană dezechilibrată psihic, exaltată. Termenul este utilizat mai frecvent în limbajul comun.

NEVROPATIE, s. f. / névropathie, s. f. / neurasthenia. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***pathos*** *= boală.*] Termen care, prin similitudinea cu alte cuvinte precum *cardiopatie, *pneumopatie și prin etimologie, pare să însemne boală a sistemului nervos. În realitate, prin n. se desemnează o stare de diminuare a funcțiilor sistemului nervos central în plan psihic. *Neurastenia reprezintă o n.

NEVROTOMIE, s. f. / névrotomie, s. f. / neurotomy. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Sin.: neurotomie (v.).

NEVROZAT, adj., s. m. / névrosé, -e, adj., s. m. / neurotic. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv.*] 1) Care este afectat de *nevroză. 2) Persoană nervoasă la care emoțiile predomină față de rațiune.

NEVROZĂ, s. f. / névrose, s. f. / neurosis, pl. neuroses. [*Gr.* ***neuron*** *= nerv;* ***-oză.***] Denumire generică a unui grup de tulburări mentale foarte răspândite, cu următoarele caracteristici: existența unor tulburări psihice, somatice sau comportamentale în absența unor alterări anatomice și fiziologice decelabile; inexistența unei alterări a personalității (spre deosebire de *psihoze); bolnavul este conștient de caracterul patologic al simptomelor sale, dar nu le poate domina; adaptare socială satisfăcătoare (în afară de formele grave și invalidante); sensibilitate evidentă, dar variabilă, la o serie de mijloace terapeutice (medicamente, psihoterapie, tehnici de relaxare, hipnoză). Definirea și clasificarea n. au fost supuse frecvent unor restructurări, în relație cu diferitele teorii explicative ale n. Ca urmare, terminologia referitoare la n. prezintă o variabilitate considerabilă. În esență, simptomele nevrotice sunt considerate drept expresia simbolică a unei drame interioare pe care subiectul afectat este incapabil să o domine, elementele ei esențiale scăpând conștiinței sale. Noțiunea de *conflict se regăsește în majoritatea teoriilor explicative ale n., dar este susținută îndeosebi de psihanaliști, care consideră n. afecțiuni psihogene în care simptomele sunt expresia simbolică a unui conflict psihic cu originea în copilărie și conduc la un compromis între dorință și interdicție. Teoriile culturaliste completează ideile lui Freud, prin relevarea rolului declanșator al presiunilor sociale (familiale, conjugale, economice). Abordarea psihanalitică a n. are, totuși, o arie de acceptare limitată. În prezent, majoritatea autorilor consideră că *anxietatea și tulburările de comportament (pentru evitarea acesteia) reprezintă trăsăturile esențiale ale n. Mecanismele de apărare împotriva anxietății îmbracă forme variate și se pot exprima sub formă de: fobii, obsesii, acte impulsive sau disfuncții sexuale. Termenii generali utilizați în desemnarea stărilor nevrotice nu sunt încă stabilizați.

NICHEL, s. n. / nickel, s. m. / nickel. [*Nume dat de suedezul Cronstedt metalului pe care l-a izolat în 1751, din germ.* ***Kupfernickel,*** *de la* ***Kupfer*** *= cupru și germ. dialect.* ***Nickel*** *= mic duh care bântuie prin mine.*] Elementul nr. 28, simbol Ni. Intră în compoziția țesuturilor oculare. Este toxic neurotrop și, probabil, cancerigen.

NICOL, s. m. / nicol, s. m. / Nicol prism. [***William Nicol,*** *fizician scoțian, Edinburgh, 1768-1851.*] Cristal din spat de Islanda care polarizează lumina; este tăiat și șlefuit pentru eliminarea razei ordinare, raza extraordinară, de lumină polarizată, trecând prin prisma n.

NICOTIANA TABACUM / Nicotiana tabacum / Nicotiana tabacum. [***Jean Nicot de Villemain,*** *1530-1600, ambasador la Lisabona, care a trimis această plantă Caterinei de Medici în 1560; spaniolă* ***tabaco,*** *din limba indigenilor din Tahiti* ***tzibatl*** *= tub folosit pentru inhalarea fumului de tutun, țigară.*] Sin.: tutun (v.).

NICOTINAMID ADENIN DINUCLEOTID / nico-tinamide adénine dinucléotide / nicotinamide adenine dinucleotide. Abrev.: NAD^+. Dinucleotid format din asocierea a două nucleotide, *nicotinamida și *adenina, două grupări fosfat și două molecule de D-riboză. Coenzimă foarte importantă, n.a.d. există în toate celule vii și funcționează ca un acceptor (transportor) universal de hidrogen. Astfel, $NADP^+$, prezentând o sarcină electrică pozitivă, poate accepta un atom de hidrogen și doi electroni, trecând în forma redusă, NADH. Aceasta este reoxidată în cursul *fosforilării oxidative în mitocondriile celulelor care funcționează în aerobioză. O moleculă de NADH conduce la formarea a trei molecule de ATP. V. și ciclu Krebs, transportor de hidrogen.

NICOTINAMID ADENIN DINUCLEOTID FOSFAT / nicotinamide adénine dinucléotide phosphate / nicotinamide adenine dinucleotide phosphate. Abrev.: $NADP^+$. Coenzimă cu aceeași structură cu *nicotinamid adenin dinucleotid (NAD^+), prezentând o singură grupare fosfat în plus. Acționează la fel cu NAD^+, ca acceptor (transportor) de hidrogen, dar în reacțiile anabolizante.

NICOTINAMIDĂ, s. f. / nicotinamide, s. f. / nicotinamide. [*V. etimologia termenului* ***nicotină;*** *gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-idă.***] Sin.: vitamină PP (v.). V. și nicotinamid adenin dinucleotid, nicotinamid adenin dinucleotid fosfat.

NICOTINĂ, s. f. / nicotine, s. f. / nicotine. [***Jean Nicot de Villemain,*** *1530-1600, ambasador la Lisabona, care a trimis tutunul Caterinei de Medici în 1560;* ***-ină.***] Alcaloid foarte toxic, $C_{10}H_{14}N_2$; se obține din tutun sau sintetic. Este utilizată în agricultură ca insecticid. Stimulează, apoi paralizează ganglionii vegetativi, acționează asupra receptorilor colinergici nicotinici. De aici utilizarea sa în medicina experimentală. Guma de mestecat sau "timbrele" (*patch) impregnate cu n. sunt utilizate în sevrajul fumătorilor.

NICOTINISM, s. n. / nicotinisme, s. m. / nicotinism. [*V. etimologia termenului* ***nicotină; -ism.***] Sin.: tabagism (v.).

NICOTINOLITIC, adj. / nicotinolytique, adj. / nicotinolytic. [*V. etimologia termenului* ***nicotină;*** *gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Substanță care împiedică unele efecte

ale nicotinei, prin blocarea receptorilor colinergici. Există două grupe: 1) *N. periferice* produc blocarea la nivelul ganglionilor vegetativi și al plăcii terminale motorii. 2) *N. centrale* blochează receptorii colinergici din SNC.

NICOVALĂ, s. f. / enclume, s. f. / anvil, incus, pl. incudes. [*Sl.* ***nakovalo*** *= nicovală.*] V. tab. anat. - oase.

NICTALGIE, s. f. / nyctalgie, s. f. / nyctalgia. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***algos*** *= durere.*] Durere care apare în timpul somnului.

NICTALOPIE, s. f. / nyctalopie, s. f. / nyctalopia. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***alaos*** *= obscur, orb;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Termen cu sensul încă disputat. În română și engleză: orbire sau cecitate nocturnă. În franceză: facultatea de a vedea noaptea, de a distinge obiectele la o intensitate luminoasă mică.

NICTEMER, s. n. / nycthémère, s. m. / nycthemeral period. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***hemera*** *= zi.*] Perioada de timp care cuprinde o zi și o noapte și care corespunde unui ciclu biologic. V. bioritm, bioritmologie.

NICTEMERAL, adj. / nycthéméral, -ale, -aux, adj. / nyctohemeral. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***hemera*** *= zi.*] Care se asociază alternanței zi-noapte.

NICTOFILIE, s. f. / nyctophilie, s. f. / nyctophilia. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Sin.: scotofilie (v.).

NICTOFOBIE, s. f. / nyctophobie, s. f. / nyctophobia. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă morbidă de noapte sau de întuneric.

NICTURIE, s. f. / nycturie, s. f. / nycturia. [*Gr.* ***nyx, nyktos*** *= noapte;* ***ouron*** *= urină.*] Emisie de urină mai abundentă noaptea decât ziua, adică invers față de ritmul normal al debitului urinar. Este un semn obișnuit în *insuficiența renală cronică, dar poate apărea și în alte boli, când crește volumul sau frecvența micțiunilor (ex.: diabet insipid, diabet zaharat dezechilibrat, infecții urinare etc.).

NIDAȚIE, s. f. / nidation, s. f. / nidation. [*Lat.* ***nidus*** *= cuib.*] Etapă a *ovoimplantației în care oul fecundat penetrează în endometru. Uneori este confundată, sau considerată similară, cu ovoimplantația.

NIGRITĂ, s. f. / nigrite, s. f. / nigrities. [*Lat.* ***niger, -gra, -grum*** *= negru;* ***-ită.***] Pigmentație neagră.

NIGROZĂ RECTALĂ / nigrose rectale / melanosis coli. [*Lat.* ***niger, -gra, -grum*** *= negru;* ***-oză;*** *lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** *= rectiliniu, drept.*] Modificare pigmentară a mucoasei rectocolice, care poate apărea la bolnavii utilizatori de laxative antrachinonice. Este consecința prezenței în corionul mucoasei a unor celule pigmentare ce conțin *lipofuscină.

NIHILISM, s. n. / nihilisme, s. m. / nihilism. [*Lat.* ***nihil*** *= nimic;* ***-ism.***] 1) Atitudine de scepticism în ceea ce privește valorile tradiționale recunoscute și acceptate. 2) Tendință de negare a sensului propriei existențe sau a sensului vieții în general.

NIMFOMANIE, s. f. / nymphomanie, s. f. / nymphomania. [*Lat.* ***nympha,*** *gr.* ***nymphe*** *= „cea care este acoperită cu un văl", tânără mireasă; labie mică vulvară; gr.* ***mania*** *= nebunie.*] Exagerare patologică a dorinței sexuale la femeie, cu tendința mai mult sau mai puțin obsedantă de căutare de raporturi sexuale cu diferiți parteneri. V. satiriazis.

NIMFOTOMIE, s. f. / nymphotomie, s. f. / nymphotomy. [*Lat.* ***nympha,*** *gr.* ***nymphe*** *= „cea care este acoperită cu un văl", tânără mireasă; labie mică vulvară; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] 1) Incizia *labiilor mici sau a clitorisului. 2) Excizia parțială sau totală (nimfectomie) a labiilor mici.

NINHIDRINĂ, s. f. / ninhydrine, s. f. / ninhydrin. Revelator în analiza cromatogafică a aminoacizilor. N. este utilizată, de asemenea, în descompunerea unei proteine în aminoacizii componenți .

NIOZOM, s. m. / niosome, s. m. / niosoma. [*Engl.* ***non-ionic*** *= neionic; gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Veziculă multilamelară formată cu detergenți non-ionici.

NISIP, s. n. / sable, s. m. / gravel. [*Bulg.* ***nasip*** *= nisip.*] 1) Rocă sedimentară, rezultată prin sedimentarea cuarțului, feldspaților, micelor. 2) *N. auditiv, n. cerebral,* particule cu săruri calcare din unele formațiuni anatomice. 3) *N. hidatic,* în lichidul hidatic, format din vezicule proligere și scolecși liberi. 4) *N. urinar,* calculi sub forma unor particule mici, eliminați în urină.

NISTAGMOGRAFIE, s. f. / nystagmographie, s. f. / nystagmography. [*Gr.* ***nystagmos*** *= clătinare, de la* ***nystazein*** *= a da din cap;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrarea *nistagmusului ocular, spontan sau provocat. Se bazează, de regulă, pe traducerea electronică a variațiilor de potențial corneoretinian care apar în timpul mișcărilor globilor oculari.

NISTAGMUS, s. n. / nystagmus, s. m. / nystagmus. [*Gr.* ***nystagmos*** *= clătinare, de la* ***nystazein*** *= a da din cap.*] Suită de mișcări oscilatorii ritmice, rapide și sacadate ale globilor oculari. Aceste mișcări pot fi orizontale, verticale sau, mai rar, de circumducție și comportă o alternanță de secuse lente și secuse rapide. N. este independent de voință. Convențional, n. este definit prin sensul secusei rapide și prin direcția sa: *n. orizontal, vertical, rotatoriu, multidirecțional.* El poate fi *congenital* sau *simptomatic,* în cadrul unei maladii nervoase de origine traumatică sau toxică. N. se poate produce *spontan* (semn de leziuni ale aparatului vestibular sau ale căilor nervoase centrale și periferice) sau poate fi *provocat* (prin unele poziții ale capului, prin probe care explorează funcția vestibulară). Au fost descrise numeroase tipuri de n., printre care: 1) *N. caloric, n. vestibular caloric* sau *n. provocat al lui Bárány,* după injectarea de apă rece (12°C) sau caldă (45°C) în conductul auditiv extern. La normali, n. este dirijat spre urechea neirigată în primul caz și de partea irigată în al doilea caz. Acest reflex este defectuos când labirintul static este distrus și lipsește în *colesteatom, polip, congestie a mucoasei urechii medii și otită supurată acută. Sin.: semn Bárány. 2) *N. disociat,* manifestat predominant sau exclusiv la un singur ochi. Cauze: leziune izolată a unui nerv oculomotor sau leziune a căilor vestibulare centrale. 3) *N. de fixare,* n. epuizabil, constă în câteva secuse la privirea extern-laterală și nu are semnificație patologică. 4) *N. laringovelopalatin,* denumire improprie dată *miocloniilor laringovelopalatine. 5) *N. minerilor* apare din cauza iluminatului insuficient și a eforturilor de acomodație, fiind considerat boală profesională. 6) *N. optocinetic,* n. fiziologic, apare la un subiect care privește un obiect ce trece rapid în fața ochilor. El cuprinde o secusă laterală a ochiului care urmărește obiectul mobil și o secusă rapidă de revenire. 7) *N. paralitic,* în cazul paraliziilor mușchilor oculomotori, când bolnavul încearcă să miște ochii în direcția mușchiului paralizat. 8) *N. de poziție* sau *n. lui Nylen,* apare numai în anumite poziții ale capului sau ale corpului și se însoțește de vertij. 9) *N. retractor,* congenital sau câștigat, caracterizat prin secuse succesive care retractă globul ocular și îngustarea fantei palpebrale prin retracția pleoapei superioare. Este consecința unei leziuni înalte a calotei pedunculare în jurul apeductului Sylvius și se asociază adesea cu *sindromul Parinaud. 10) *N. vestibular,* din cauza unei leziuni vestibulare.

NISTAGMUS CHEYNE / nystagmus de Cheyne / Cheyne's nystagmus. [***John Cheyne,*** *medic scoțian, 1777-1863.*] Tip de *n. care are un ritm similar cu cel al *respirației Cheyne-Stokes.

NISTATIN, s. n. / nystatine, s. f. / nystatin. (DCI) Agent antifungic, $C_{46}H_{77}NO_{19}$, produs de *Streptomyces noursei*; utilizat în tratamentul infecțiilor cu *Candida albicans*.

NIȘĂ, s. f. / niche, s. f. / niche. [*Fr.* ***niche****, din lat.* ***nidus*** *= cuib.*] 1) Imagine radiologică a unui *ulcer duodenal sau gastric, prezentă și în unele forme de *cancer gastric. N. rezultă prin umplerea cu substanță opacă (baritată) a unei cavități patologice. N. se pune în evidență fie ca o proeminență depășind conturul organului (*n. de profil*), fie ca o pată persistentă după evacuare, rotundă (*n. de față*). N. poate fi de dimensiune și de formă variabile, dar ea este întotdeauna constantă și fixă ca localizare. Au fost descrise o serie de caracteristici ale n. în cancerul gastric. 2) *N. de protecție* sau *de aspirație* este o construcție specială în formă de dulap (de obicei) sau cameră, cu pereții din sticlă ori alte materiale transparente. Este destinată lucrului cu substanțe care degajă, la temperatura mediului sau prin încălzire, vapori sau gaze toxice, precum și lucrului cu substanțe radioactive (când sunt necesare o serie de condiții particulare, specifice). În scopul evacuării substanțelor toxice, este prevăzută cu un sistem de aspirare și ventilație. 3) *N. ecologică*, locul unui organism în comunitate sau în *ecosistem.

NIȘĂ HAUDEK / niche de Haudek / Haudek's niche. [***Martin Haudek****, radiolog austriac, Viena, 1880-1967.*] Sin.: semn Haudek (v.).

NITRAT, s. m. / nitrate, s. m. / nitrate. [*Lat.* ***nitrum****, gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă*] Sare sau ester ai acidului azotic cu metale sau radicali organici. Sin.: azotat.

NITRIȚI, s. m. pl. / nitrites, s. m. pl. / nitrites. [*Lat.* ***nitrum****, gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă*] Săruri și esteri ai acizilor nitric și nitros, cu acțiune vasodilatatoare îndeosebi la nivelul coronarelor, cu efecte antianginoase. În doze mari, n. au acțiune toxică asupra SNC și determină formarea *methemoglobinei. *N. de amil* are efect vasodilatator coronarian scurt, de asemenea relaxează musculatura netedă.

NITROBENZEN, s. m. / nitrobenzène, s. m. / nitrobenzene. [*Lat.* ***nitrum****, gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă; lat. bot.* ***benzoe****.*] Derivat toxic al benzenului, $C_6H_5NO_2$. Este utilizat în sinteza unor coloranți și ca dizolvant.

NITROCELULOZĂ, s. f. / nitrocellulose, s. f. / nitrocellulose. [*Lat.* ***nitrum****, gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă;* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară; oză - indică un glucid*] *Celuloză modificată prin nitrare. N. este utilizată în filtrele folosite îndeosebi în transferul acizilor nucleici sau al proteinelor separate prin *electroforeză. După transfer, moleculele separate pot fi puse în evidență cu ușurință. V. de ex.: Southern blot, Northern blot.

NITROFENOLI, s. m. pl. / nitrophénoles, s. m. pl. / nitrophenols. [*Lat.* ***nitrum****, gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă; gr.* ***phainein*** *= a străluci, a apărea; -ol.*] Compuși azotați rezultați din nitratarea directă a fenolilor. Sunt utili în indicarea gradului de aciditate a mediilor biologice.

NITROFURAN, s. m. / nitrofurane, s. m. / nitrofuran. Nucleu organic cuprinzând heterociclul furan (patru atomi de C și unul de O) și gruparea nitro ($-NO_2$). Intră în compoziția unor antiseptice locale, urinare sau digestive.

NITROGLICERINĂ, s. f. / nitroglycérine, s. f. / nitroglycerin. [*Lat.* ***nitrum****, din gr.* ***nitron****; gr.* ***glykeros*** *= îndulcit, de la* ***glykys*** *= dulce; -ină.*] Derivat al glicerolului: trinitrat de gliceril, $C_3H_5N_3O_9$. Lichid uleios, exploziv violent, constituent al dinamitei. N. este utilizată în medicină pentru proprietățile sale vasodilatatoare, în tratamentul imediat al anginei pectorale. În doze mari (peste 1 g), n. este un toxic neurotrop și generează *methemoglobinemia. O serie de derivați ai n. sunt larg utilizați în tratamentul insuficienței coronariene și, mai recent, în tratamentul insuficienței cardiace. Acțiunea lor antispasmodică (relaxantă) la nivelul fibrelor musculare netede, îndeosebi venoase și arteriale, antrenează diminuarea *preîncărcării și *postîncărcării ventriculare. La nivelul coronarelor, acțiunea derivaților de n. se exprimă prin suprimarea spasmului și vasodilatației. În prezent, derivații de n. sunt preferați în locul nitritului de amil.

NITROZAMINE, s. f. pl. / nitrosamines, s. f. pl. / N-nitrosamins. [*Lat.* ***nitrosus****, din lat.* ***nitrum*** *și gr.* ***nitron*** *= nitrat de potasiu, sodă; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Compuși organici, caracterizați prin legătura N-nitrozo- (N-N=O), obținuți prin reacția *nitritului asupra unei *amine secundare sau terțiare. Circa 80 % din cei 120 de compuși conținând legătura menționată au acțiune cancerigenă demonstrată la animale și potențială la om. Situsul de acțiune depinde de gruparea amină. N. au fost identificate în aerul și apa din zonele cu poluare industrială, în fumul de țigară, în anumite preparate cosmetice, în unele soluții de pesticide sau erbicide. Alimentația este, de asemenea, poluată cu acești compuși, îndeosebi carnea conservată și produsele prăjite, berea și unele tipuri de brânză. Totodată, n. se pot forma *in vivo*, în tractusul digestiv în cursul digestiei, pornind de la precursorii de tip nitrat, nitrit și amină. Riscul cancerigen la om rămâne să fie demonstrat.

NIVEL, s. n. / niveau, s. m. / level. [*Fr.* ***niveau****, din lat.* ***libella*** *= cumpănă cu fir de plumb, de la* ***libra*** *= balanță.*] 1) Valoarea atinsă de o anumită mărime fizică sau constantă biochimică. Ex.: n. *glicemiei. 2) *N. de energie:* fiecare dintre valorile posibile ale energiei unei particule, ale unui nucleu atomic, ale unei molecule etc. 3) *N. de viață:* condițiile reale de existență ale unui subiect, ale unei familii sau ale unei populații considerată în ansamblu.

NOCARDIA / Nocardia / Nocardia. [***Edmond Isidore Etienne Nocard****, medic veterinar francez, 1850-1903.*] Gen de bacterie filamentoasă din clasa *Actinomycetaceae*. Unele specii sunt patogene și determină *actinomicoze, *micetoame sau micoze cutanate (*nocardioză).

NOCARDIOZĂ, s. f. / nocardiose, s. f. / nocardiosis. [***Edmond Isidore Etienne Nocard****, medic veterinar francez, 1850-1903; -oză.*] Boală determinată de bacteriile din genul **Nocardia*, cu localizări îndeosebi subcutanate, pulmonare sau cerebrale. V. actinomicoză.

NOCEBO / nocebo / nocebo. [*Lat. științifică* ***nocebo*** *= eu voi face rău, eu voi vătăma; prin analogie cu placebo.*] Substanță lipsită de activitate farmacologică previzibilă, care antrenează după ingestie efecte indezirabile, atribuite factorilor de ordin psihologic.

NOCICEPTIV, adj. / nociceptif, -ive, adj. / nociceptive. [*Lat.* ***nocivus*** *= dăunător, de la* ***nocere*** *= a face rău, a vătăma;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Care captează excitații dureroase. Ex.: *excitație nervoasă n.*, cu punct de plecare într-un focar traumatic, care, transmisă pe cale nervoasă la creier, determină hiperemie și edem. E. n. n. ar fi cauza șocurilor traumatic și postoperator.

NOCICEPTOR, s. m. / nocicepteur, s. m. / nociceptor. [*Lat.* ***nocivus*** *= dăunător, de la* ***nocere*** *= a face rău, a vătăma;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Receptor a cărui excitație este responsabilă de producerea unei senzații dureroase.

NOCIV, adj. / nocif, -ive, adj. / noxious. [*Lat.* ***nocivus*** *= dăunător, de la* ***nocere*** *= a face rău, a vătăma.*] Care este periculos pentru sănătatea, viața, dezvoltarea cuiva. Ex.: agent n.

NOCIVITATE, s. f. / nocuité, nocivité, s. f. / noxiousness. [*Lat.* ***nocivus*** *= dăunător, de la* ***nocere*** *= a face rău, a vătăma.*] Proprietatea de a fi *nociv.

NOCTAMBULISM, s. n. / noctambulisme, s. m. / noctambulism. [*Lat. nox, noctis = noapte; am-bulare = a merge; -ism.*] Sin.: somnambulism (v.).

NOD, s. n. / noeud, s. m. / node, knot. NA: nodus, pl. nodi (1). [*Lat. nodus = nod.*] 1) Structură anatomică alcătuită dintr-o aglomerare de celule ce exercită o funcție proprie particulară. Această semnificație se folosește cu precădere ca sin. pentru nodul cardiac. 2) *N. adevărate ale cordonului ombilical*, favorizate de lungimea exagerată a cordonului sau de un *hidramnios. 3) *N. chirurgical*, n. în care unul din capetele firului este trecut de două ori în jurul celuilalt capăt.

NOD ASCHOFF-TAWARA / noeud Aschoff-Tawara / node of Aschoff-Tawara. NA: nodus atrioventricularis. [*Karl Albert Ludwig Aschoff, anatomopatolog german, profesor la Marburg, apoi la Freiburg, 1866-1942; Sunao Tawara, anatomopatolog japonez, 1873-1952.*] Sin.: nod atrioventricular (v. inimă).

NOD ATRIOVENTRICULAR / noeud atrio-ventriculaire / atrioventricular node. NA: nodus atrioventricularis. V. inimă. V. și pacemaker.

NOD KEITH-FLACK / noeud de Keith et Flack / Keith and Flack node. NA: nodus sinuatrialis. [*Sir Arthur Keith, anatomist englez, Londra, 1866-1955; Martin William Flack, fiziolog englez, Londra, 1882-1931.*] Sin.: nod sinoatrial (v. inimă). V. și pacemaker.

NOD RANVIER / node de Ranvier / Ranvier's node. *Louis A. Ranvier, patolog francez, 1835-1922.*] V. celulă Schwann.

NOD SINOATRIAL / noeud sino-atrial / sinoatrial node. NA: nodus sinuatrialis. Sin.: nod sinoatrial. V. inimă. V. și pacemaker.

NODAL, adj. / nodal, -ale, -aux, adj. / nodal. [*Lat. nodus = nod.*] Care se referă la nodul atrioventricular Aschoff-Tawara, la țesutul din care acesta este constituit sau la procese fiziologice sau patologice în relație cu *nodul Aschoff-Tawara. Ex.: țesut n., ritm n., tahicardie n.

NODOZITATE, s. f. / nodosité, s. f. / nodosity. [*Lat. nodositas, -atis = încâlceală, de la nodus = nod.*] Orice producție patologică circumscrisă, rotunjită și dură. Ex.: n. juxtaarticulare, leproase, reumatismale.

NODUL, s. m. / nodule, s. m. / nodule. NA: nodu-lus, pl. noduli. [*Lat. nodulus = nod mic, dim. de la nodus = nod.*] 1) Structură componentă a țesutului nodal sau a sistemului cardionector al *inimii. V. și nod. 2) Leziune granulomatoasă, adesea rotundă, de obicei dură a unui viscer (plămâni îndeosebi, inimă), a pielii, a țesuturilor subcutanate sau osteoarticulare. 3) Termen descriptiv pentru opacitățile pulmonare radiologice. 4) O formațiune anatomică cu formă sferică sau ovoidală.

NODUL BUCCINATOR / ganglion buccinateur / buccinator lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL CALD / nodule chaud / hot node. V. cald.

NODUL FIBULAR / ganglion fibulaire / peroneal lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL JUGULODIGASTRIC / ganglion principal de Küttner / jugulodigastric node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL JUGULOOMOHIOIDIAN / ganglion sus-omo-hyoïdien / juguloomohyoid node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL LIMFATIC / nodule lymphatique / lymph node. NA: lymphonodus, pl. lymphonodi. Denumire generică pentru agregatele mici, nodulare de țesut limfatic, amplasate pe traseul vaselor limfatice din tot corpul. Fiecare n. l. constă dintr-un cortex și o medulară. Cortexul prezintă două regiuni, una superficială, care conține *limfocite B organizate în foliculi limfatici, și una profundă. Unii foliculi prezintă o regiune centrală (centru germinal) unde are loc o intensă proliferare a limfocitelor B. Cortexul profund este alcătuit mai ales din *limfocite T și *celule dendritice. Medulara n. l. constă din *macrofage și *plasmocite producătoare de anticorpi, dispuse sub formă de cordoane printre sinusoidele limfatice și vasculare. N. l. reprezintă sediul declanșării răspunsurilor imune față de antigenii proteici transportați pe cale limfatică. Antigenii care pătrund la nivelul pielii sau mucoaselor (tractusurilor gastrointestinal și respirator) ajung în vasele limfatice și apoi în n. l. regionali, unde limfa este "purificată" de materialul antigenic străin. Distribuția diferitelor populații celulare în n. l. facilitează răspunsul imun, iar structura n. l. nu este fixă, ci se modifică pe parcursul expunerii la diferiți antigeni. Sin.: ganglion limfatic.

NODUL MALAR / ganglion malaire / malar lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL MANDIBULAR / ganglion maxillaire inférieur / mandibular lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL NAZOLABIAL / ganglion nasogénien / nasolabial lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL REUMATOID / noeud rheumatoïde / rheumatoid nodule. Element constitutiv al *nodozităților subcutanate din *poliartrita reumatoidă, localizat îndeosebi pe fața posterioară a antebrațului, la câțiva centimetri deasupra cotului și considerate ca un indice de gravitate. N. r. este compus dintr-o zonă centrală alcătuită din material fibrinoid, înconjurată de celule histiocitare care, la rândul lor, sunt acoperite de țesut conjunctiv infiltrat de limfocite și de plasmocite. Sin.: granulom reumatoid.

NODUL SISTER MARY JOSEPH / nodule de Sister Mary Joseph / Sister Mary Joseph nodule. [*Sister Mary Joseph Dempsey, superintendentă la spitalul Saint Mary, Mayo Clinic, și asistenta chirurgului William Mayo, 1856-1929.*] Semn avansat al unui cancer intraabdominal (de regulă gastric). N. apare la nivelul ombilicului și este palpabil. Mai poate apărea și în neoplasme de colon, ovar, sân.

NODUL TIBIAL ANTERIOR / ganglion tibial antérieur / anterior tibial node. V. tab. anat. - limfatice.

NODUL TIBIAL POSTERIOR / ganglion tibial postérieur / posterior tibial node. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ANORECTALI / ganglions anorectaux / anorectal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AORTICI LATERALI / ganglions aortiques / lateral aortic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI APENDICULARI / ganglion appendiculaire / appendicular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI (v. și grupele individuale: cubitali, superficiali, profunzi) / ganglions axillaires / axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI APICALI / ganglions sous-claviculaires / apical group of axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI BRAHIALI / ganglions du bras / brachial axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI CENTRALI / ganglions axillaires centraux / central group of axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI CUBITALI / ganglions cubitaux / cubital axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI INTERPECTORALI / ganglions interpectoraux / interpectoral axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI LATERALI / ganglions axillaires latéraux / lateral group of axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI PROFUNZI (v. și grupele individuale: centrali și apicali) / ganglions axillaires profonds / deep axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI SUBSCAPULARI / ganglions axillaires sous-scapulaires / subscapular axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI AXILARI SUPERFICIALI (v. și grupele individuale: laterali, pectorali, subscapulari, interpectorali și brahiali) / ganglions axillaires superficiels / surface axillary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI BOUCHARD / nodules de Bouchard / Bouchard's nodes. [*Charles Jacques Bouchard, medic francez, profesor de patologie generală la Paris, 1837-1915.*] Reprezintă expresia clinică a artrozelor interfalangiene proximale. În general sunt asociați cu *n. Heberden, rareori existând solitari. Localizarea de elecție a n. B. este pe fața dorsală a articulațiilor interfalangiene proximale. Valoarea semiologică a n. B. este mai importantă decât a n. Heberden, deoarece articulațiile interfalangiene distale reprezintă sediul exclusiv al manifestărilor degenerative reumatismale (excepție: artrita psoriazică), în timp ce la nivelul articulațiilor proximale interfalangiene se localizează și alte forme de reumatism, de ex. inflamator (poliartrita reumatoidă). Eventuala asociere a n. B. cu n. Heberden sugerează existența unei forme degenerative de reumatism, incidența reumatismului inflamator (poliartrita reumatoidă) sau a *lupusului eritematos diseminat fiind foarte redusă.

NODULI BRONHOPULMONARI / ganglions des pédicules pulmonaires / bronchopulmonary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI BUSACCA / nodules de Busacca / Bu-sacca's nodes. [*Archimede Busacca, oftalmolog italian, sec. XX.*] Situați la nivelul suprafeței iriene, n. B. reprezintă acumularea de celule inflamatorii în *uveita granulomatoasă, dispărând în urma tratamentului antiinflamator.

NODULI CAVI LATERALI / ganglions latéro-caves / lateral caval lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CELIACI / ganglions du tronc cœliaque / c(o)eliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CERVICALI ANTERIORI (v. și grupele individuale: superficiali și profunzi) / ganglions cervicaux antérieurs / anterior cervical lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CERVICALI ANTERIORI PROFUNZI (v. și grupele individuale: infrahioidieni, prelaringieni, tiroidieni, pretraheali și paratraheali) / ganglions cervicaux antérieurs profonds / anterior cervical deep lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CERVICALI ANTERIORI SUPERFICIALI / ganglions cervicaux antérieurs superficiels / anterior cervical superficial lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CERVICALI LATERALI (v. și grupele individuale: superficiali și profunzi) / ganglions cervicaux latéraux / lateral cervical lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CERVICALI LATERALI PROFUNZI (v. și grupele individuale: jugulari anteriori, jugulari laterali, jugulodigastric, juguloomohioidian și supraclaviculari) / ganglions latéraux profonds du cou / deep cervical lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CERVICALI LATERALI SUPERFICIALI / ganglions latéraux superficiels du cou / superficial cervical lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI COLICI DREPȚI / groupe ganglionnaire principal de l'artère colique droite supérieure / right colic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI COLICI MIJLOCII / groupe ganglionnaire principal de l'artère colique moyenne / middle colic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI COLICI STÂNGI / groupe ganglionnaire principal de l'artère colique gauche supérieure / left colic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI CUBITALI (epitrohleeni) / ganglions cubitaux / cubital lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI DIAFRAGMATICI (v. noduli frenici superiori). V. tab. anat. - limfatice.

NODULI EPIGASTRICI INFERIORI / ganglions épigastriques / inferior epigastric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI FACIALI (v. și grupele individuale: buccinator, nazolabial, malar, mandibular, submental) / ganglions faciaux / facial lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI FRENICI INFERIORI / ganglions diaphragmatiques inférieurs / inferior phrenic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI FRENICI SUPERIORI / groupe antérieur des ganglions diaphragmatiques / superior phrenic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GAMNA-GANDY / nodules de Gamna-Gandy / Gamna-Gandy nodes. [*Carlo Gamna, medic italian, 1866-1906; Charles Gandy, chirurg francez, 1872-1943.*] Formațiuni nodulare mici, de culoare galben-brună sau brună. Apar în splină în condițiile unei splenomegalii congestive, în *drepanocitoză și în *boala Banti. Sunt alcătuite din țesut fibros sau din fibre de colagen impregnate cu pigmenți ferici ori săruri de calciu și înconjurați la periferie de o zonă hemoragică. Se formează îndeosebi în jurul hemoragiilor perivasculare. Sin.: noduli siderotici.

NODULI GASTRICI DREPȚI / ganglions de l'artère pylorique / right gastric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GASTRICI INFERIORI (v. noduli gastroomentali drepți). V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GASTRICI STÂNGI (superiori) / ganglions de la chaîne coronaire stomachique / left gastric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GASTRODUODENALI (v. noduli pilorici). V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GASTROEPIPLOICI (v. noduli gastroomentali drepți și stângi). V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GASTROOMENTALI DREPȚI / ganglions gastro-épiploïques droits / right gastroomental lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GASTROOMENTALI STÂNGI / ganglions gastro-épiploïques gauches / left gastroomental lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GLUTEALI (v. și grupele individuale: gluteali superiori și inferiori) / ganglions fessiers / gluteal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GLUTEALI INFERIORI / ganglions fessiers inférieurs / inferior gluteal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI GLUTEALI SUPERIORI / ganglions fessiers supérieurs / superior gluteal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI HEBERDEN / nodules de Heberden / Heberden's nodes. [*William Heberden, medic englez, Londra, 1710-1801.*] Expresia clinică a artrozelor interfalangiene distale. Apar sub formă de nodozități de dimensiuni variabile, de la 0,5-1 cm, au consistență dură, osoasă și sunt situați pe fața dorsală și cubitală a articulației interfalangiene distale (n. unici) sau de ambele părți ale articulației (n. multipli). Tegumentele supraiacente au aspect normal sau ușor eritematos. Inițial sunt situați pe index și medius, ulterior, pe măsura evoluției procesului degenerativ articular, nodozitățile interesează inelarul și foarte rar auricularul și policele. N. au tendința de a deforma articulațiile și de a modifica axul falangei distale, deviindu-l

spre marginea cubitală a mâinii și anterior. Sunt în general nedureroși la debut. Devin dureroși la efort, ca și, uneori, la femei în perioada climacteriului. Incidența este mai mare la femei (10/1). N. H. sunt mai frecvent întâlniți după 75 de ani, când o treime din persoane prezintă astfel de formațiuni. Sin.: boală Heberden.

NODULI HEPATICI / ganglions de la chaîne hépatique / hepatic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILEOCOLICI (v. și grupele individuale: prececali, retrocecali și apendicular) / chaîne ganglionnaire iléocolique / ileocolic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI COMUNI (v. și grupele individuale: mediali, intermediari, laterali, subaortici, promontorieni) / ganglions iliaques primitifs / common iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI COMUNI INTERMEDIARI / groupe moyen des ganglions iliaques primitifs / intermediate common iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI COMUNI LATERALI / groupe externe des ganglions iliaques primitifs / lateral common iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI COMUNI MEDIALI / groupe interne des ganglions iliaques primitifs / medial common iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI COMUNI PROMONTORIENI / groupe du promontoire des ganglions iliaques primitifs / common iliac lymph nodes of promontory. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI COMUNI SUBAORTICI / groupe moyen des ganglions iliaques primitifs / subaortic iliac common lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI EXTERNI (v. și grupele individuale: mediali, intermediari, laterali, interiliaci) / ganglions iliaques externes / external iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI EXTERNI INTERMEDIARI / ganglions iliaques externes, les chaînes moyennes / intermediate external iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI EXTERNI LATERALI / ganglions iliaques externes, les chaînes externes / lateral external iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI EXTERNI MEDIALI / ganglions iliaques externes, les chaînes internes / medial external iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI ILIACI INTERNI (v. și grupele individuale: gluteali superiori, gluteali inferiori, sacrali, obturatorii) / ganglions iliaques internes / internal iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INFRAHIOIDIENI / ganglions thyro-hyoïdiens / infrahyoid lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INGHINALI PROFUNZI / ganglions inguinaux profonds / deep inguinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INGHINALI SUPERFICIALI (v. și grupele individuale: superomediali, superolaterali, inferiori) / ganglions inguinaux superficiels / superficial inguinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INGHINALI SUPERFICIALI INFERIORI / ganglions inguinaux superficiels inférieurs / inferior superficial inguinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INGHINALI SUPERFICIALI SUPERO-LATERALI / ganglions inguinaux superficiels supéro-externes / superolateral superficial inguinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INGHINALI SUPERFICIALI SUPERO-MEDIALI / ganglions inguinaux superficiels supérointernes / supramedial superficial inguinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INTERCOSTALI / ganglions intercostaux / intercostal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI INTERILIACI / ganglions iliaques externes, les chaînes moyennes / interiliac external iliac lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI JUGULARI ANTERIORI (v. și noduli individuali: jugulodigastric, juguloomohioidian) / ganglions antérieurs de la chaîne jugulaire interne / anterior jugular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI JUGULARI LATERALI / chaîne jugulaire interne des ganglions latéraux profonds du cou / lateral jugular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI JUXTAESOFAGIENI / ganglions juxta-œso-phagiens / pulmonary juxta(o)esophageal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI KÖPPE / nodules de Köppe / Köppe's nodes. [*Leonhard Köppe, oftalmolog german, Halle, 1884-1969.*] Acumulare de celule inflamatorii la nivelul marginii pupilare, în *uveite complicate cu *sinechii posterioare.

NODULI LISCH / nodules de Lisch / Lisch's nodes. [*Karl Lisch, oftalmolog austriac, n. 1907.*] Leziuni pigmentare de 1 mm, maronii, irizate, observate în *neurofibromatoză, alături de alte manifestări.

NODULI LOMBARI (v. și grupele individuale: drepți, intermediari, stângi) / ganglions abdomino-aortiques / lumbar lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI LOMBARI DREPȚI (v. și grupele individuale: cavi laterali, precavi, postcavi) / ganglions latéro-aortiques droits / right lumbar lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI LOMBARI INTERMEDIARI / ganglions rétro-aortiques / intermediate lumbar lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI LOMBARI STÂNGI (v. și grupele individuale: aortici, laterali, preaortici, postaortici) / ganglions latéro-aortiques gauches / left lumbar lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MASTOIDIENI / ganglions mastoïdiens / mastoid lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEDIASTINALI ANTERIORI / ganglions médiastinaux antérieurs / anterior mediastinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEDIASTINALI POSTERIORI (v. și grupele individuale: pulmonari, bronhopulmonari, traheobronhici inferiori, traheobronhici superiori, juxtaesofagieni, paratraheali și ai arcului venei azigos) / ganglions médiastinaux postérieurs / posterior mediastinal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEYNET / nodules de Meynet / Meynet's nodes. [*Paul Claude Hyacinthe Meynet, medic francez, Paris, 1831-1892.*] Apar în 2-10 % din cazurile de *reumatism articular acut, au o mărime de 0,5-1 cm, dispar în zile sau luni și se asociază frecvent cu leziuni ale cordului. În *poliartrita reumatoidă se întâlnesc în 10-20 % din cazuri, au dispoziție simetrică, consistență variabilă, mărime de 3-5 cm, sunt mobili pe planurile profunde sau pot adera la periost.

NODULI MEZENTERICI (v. și grupele individuale: juxtaintestinali, mijlocii, superiori) / ganglions mésentériques / mesenteric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEZENTERICI INFERIORI (v. și grupele individuale: sigmoidieni, rectali superiori și pararectali) / ganglions mésentériques inférieurs / inferior mesenteric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEZENTERICI MIJLOCII / groupe moyen des ganglions mésentériques supérieurs / central mesenteric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEZENTERICI SUPERIORI / ganglions mésentériques supérieurs / superior mesenteric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI MEZOCOLICI (v. și grupele individuale: paracolici, colici drepți, mijlocii, stângi) / ganglions mésocoliques / mesocolic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI OBTURATORII / ganglions du trou obturateur / obturator lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI OCCIPITALI / ganglions occipitaux / occipital lymph nodes. V. tab. anat. - .limfatice.

NODULI OSLER / nodules d'Osler / Osler's nodes. [*Sir William Osler, medic canadian care a practicat în SUA și Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919.*] N. mici, dureroși, care apar de obicei la nivelul degetelor palmelor, picioarelor, la nivelul plantelor, persistând ore până la zile. Sunt prezenți la aproximativ 10-25 % dintre bolnavii cu endocardită bacteriană subacută, dar pot fi prezenți și în alte boli. Alte localizări: antebrațe, gambe, pavilionul urechii. Se pot necroza și au la origine emboli septici sau *complexe imune capilare. Sin.: semn Osler.

NODULI PANCREATICI INFERIORI / ganglions pancréatiques inférieurs / inferior pancreatic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PANCREATICI SUPERIORI / ganglions de la chaîne splénique / superior pancreatic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PANCREATICODUODENALI / ganglions de l'artère pancréatico-duodénale / pancreatic-duodenal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PANCREATICOSPLENICI (v. noduli pancreatici superiori). V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARACOLICI / ganglions paracoliques / paracolic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARAMAMARI / ganglions paramammaires de Gerota / paramammary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARARECTALI / ganglions pararectaux / pararectal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARASTERNALI / ganglions mammaires internes / parasternal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARATRAHEALI / ganglions paratrachéals / paratracheal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARAUTERINI / ganglions parautérins / parauterine lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARAVAGINALI / ganglions paravaginaux / paravaginal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PARAVEZICALI (v. și grupele individuale: prevezicali, vezicali, laterali, postvezicali) / ganglions paravésicaux / paravesicular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PAROTIDIENI INTRAGLANDULARI / ganglions parotidiens profonds intraglandulaires / intraglandular parotid lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PAROTIDIENI PROFUNZI (v. și grupele individuale: preauriculari, infraauriculari, intraglandulari) / ganglions parotidiens profonds / deep parotid lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PAROTIDIENI SUBFASCIALI INFRAAURICULARI / ganglions parotidiens inférieurs sous-auriculaires / infraauricular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PAROTIDIENI SUBFASCIALI PREAURICULARI / ganglions parotidiens sous-aponévrotiques préauriculaires / preauricular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PAROTIDIENI SUPERFICIALI / ganglions parotidiens superficiels sus-aponévrotiques / superficial parotid lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PERICARDICI LATERALI / ganglions péricardiques latéraux / lateral pericardial lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI DE PERMEAȚIE / nodules de perméation / permeation nodules. N. cu localizare cutanată sau mucoasă, situați în apropierea unei tumori maligne sau a cicatricei sale de exereză, care reprezintă mici focare metastatice diseminate pe cale vasculară locală.

NODULI PILORICI / ganglions sous-duodéno-pyloriques / pyloric lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI POPLITEI (v. și grupele individuale: superficiali și profunzi) / ganglions poplités / popliteal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI POPLITEI PROFUNZI / ganglions poplités profonds / deep popliteal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI POPLITEI SUPERFICIALI / ganglions poplités superficiels / superficial popliteal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI POSTAORTICI / ganglions rétro-aortiques / postaortic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI POSTCAVI / ganglions rétrocaves / postcaval lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI POSTVEZICALI / groupe postérieur des ganglions paravésicaux / postvesicular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PREAORTICI / ganglions préaortiques / preaortic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PRECAVI / ganglions précaves / precaval lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PRECECALI / ganglions cæcaux antérieurs / prec(a)ecal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PRELARINGIENI / ganglions prélaryngés / prelaryngeal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PREPERICARDICI / ganglions prépéricardiques / prepericardial lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PRETRAHEALI / ganglions prétrachéaux / pretracheal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PREVERTEBRALI / ganglions prévertébraux / prevertebral lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PREVEZICALI / ganglions prévésicaux / prevesicular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI PULMONARI / ganglions intrapulmonaires / pulmonary lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI RECTALI SUPERIORI / ganglion principal du rectum / superior rectal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI RETROAURICULARI (v. noduli mastoidieni). V. tab. anat. - limfatice.

NODULI RETROCECALI / ganglions cæcaux postérieurs / left lumbar lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI RETROFARINGIENI / ganglions rétropharyngiens / retropharyngeal lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI SACRALI / ganglions sacrés latéraux / sacral lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI SIDEROTICI / nodules sidérotiques / siderotic nodules. Sin.: noduli Gamna-Gandy (v.).

NODULI SIGMOIDIENI / ganglions sigmoïdes / sigmoid lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI SPLENICI / ganglions spléniques / splenic lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI SUBMANDIBULARI / ganglions sous-maxillaires / submandibular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI SUBMENTALI / ganglions sous-mentaux / submental lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI SUPRACLAVICULARI / ganglions sus-claviculaires / supraclavicular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI TIROIDIENI / ganglions thyroïdiens / thyroid lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI TRAHEOBRONHICI INFERIORI / ganglions intertrachéo-bronchiques / inferior tracheobronchial lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI TRAHEOBRONHICI SUPERIORI / ganglions prétrachéaux / superior tracheobronchial lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI VEZICALI LATERALI / ganglions vésicaux latéraux / lateral vesicular lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULI VISCERALI ABDOMINALI / ganglions abdominaux / visceral lymph nodes. V. tab. anat. - limfatice.

NODULII ARCULUI VENEI AZIGOS / ganglions de la crosse d'azygos / nodes of arch of azygos vein. V. tab. anat. - limfatice.

NODULII NERVULUI ACCESOR / ganglions du nerf spinal / accessory nerve lymph node. V. tab. anat. - limfatice.

NODULITĂ, s. f. / nodulite, s. f. / nodulitis. [*Lat.* ***nodulus*** *= nod mic, de la* ***nodus*** *= nod; -ită.*] Inflamație a unui *nodul. *N . reumatoidă* reprezintă asocierea a numeroase *nodozități reumatismale, artrite reumatoide discrete și *geode osoase epifizare. Evoluția n. este favorabilă și regresivă.

NOGUCHIA / Noguchia / Noguchia. [*Hideyo Noguchi, bacteriolog și patolog japonez stabilit în SUA la New York (Rockefeller Institute), 1876-1928.*] Gen de bacterii din familia *Brucellaceae*, clasa *Schizomycetes*, de formă bacilară, încapsulate, gram-negative. Se găsesc pe conjunctivă, unde determină leziuni foliculare.

NOIȚĂ, s. f. / lunule, s. f. / lunula. [*Lat.* ***novus*** *= nou; -iță.*] Sin. pop. pentru leuconichie (v.).

NOMA, s. f. / noma, s. m. / noma. [*Gr.* ***nome*** *= acțiunea de a roade, de la* ***nemein*** *= a roade.*] Ulcerație a peretelui obrazului, pe care îl perforează uneori, făcând să comunice cavitatea bucală cu exteriorul, din cauza unor tulburări trofice de etiologie infecțioasă. Poate complica o stomatită ulceroasă necrotică sau o boală generală epuizantă. Sin.: stomatită gangrenoasă.

NOMINA ANATOMICA / Nomina Anatomica / Nomina Anatomica. [*Lat.* ***nominare*** *= a denumi;* ***anatomica*** *= anatomică, din gr.* ***ana*** *= în jurul,* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Terminologia anatomică a fost denumită "matematica terminologiei medicale" deoarece marea majoritate a termenilor sunt derivați din afixele (rădăcini, sufixe și prefixe) greco-latine. De aceea, în 1895, din inițiativa Societății Germane de Anatomie a fost stabilită *Basel N. A.* (BNA). Prima țară în care s-a adoptat nomenclatura internațională BNA a fost Franța. A urmat revizuirea de la Birmingham, iar în 1955, la al V-lea Congres Internațional al Anatomiștilor, s-a adoptat *Paris N. A.* (PNA). Au urmat alte revizuiri la congresele al VII-lea (New York, 1960), al VIII-lea (Wiesbaden, 1965), al X-lea (Tokyo, 1975), al XI-lea (Mexico City, 1980) și al XII-lea (Londra, 1985). Cu toate că terminologia anatomică internațională reprezintă modelul către care ar trebui să aspire toate domeniile medicinei, și în cazul N. A. sunt utilizați, în paralel, termeni care nu aparțin sistemului unitar și a căror formă variază de la țară la țară. Pentru exemple, v. *Tabele de date anatomice*. Abrev.: NA.

NOMOGRAMĂ, s. f. / nomogramme, s. m. / nomogram. [*Gr.* ***nomos*** *= obicei având forță de lege;* ***gramma*** *= înscriere.*] Reprezentare grafică într-un plan, formată dintr-un sistem de puncte și linii indicând o relație între două sau mai multe mărimi variabile. Cu ajutorul n. se pot determina valorile uneia sau unora dintre mărimi, în funcție de valorile date ale celorlalte mărimi care intră în relația considerată. Ex.: suprafața corpului poate fi citită direct pe n. cunoscând înălțimea și greutatea unui subiect.

NON-INVAZIV, adj. / non-invasive, non-effractif, -ive, adj. / non-invasive. [*Engl.* ***non*** *- negație; lat.* ***invasus****, de la* ***invadere*** *= a invada.*] Despre un act (procedeu) medical realizat fără traversarea pielii sau a unei mucoase. În sens mai larg, despre orice procedeu care nu afectează organismul. Ex.: investigație n.-i.

NON-PROPRIU, adj. / non-soi, adj. / non-self. [*Engl.* ***non*** *- negație; lat.* ***proprius*** *= ceea ce ne aparține.*] Material (macromoleculă, celulă, țesut) străin în raport cu sistemul imunologic al organismului considerat. Este prima condiție a unui antigen. Ant.: self.

NON-SELF, adj. / non-soi, adj. / non-self. [*Engl.* ***non*** *- negație;* ***self*** *= de sine.*] Sin.: non-propriu (v.).

NOOLEPTIC, adj., s. n. / nooleptique, adj., s. m. / nooleptic. [*Gr.* ***noos, nous*** *= inteligență;* ***leptikos*** *= care se fixează pe.*] (Medicament) psihotrop care diminuează vigilența, ce reglează ciclul veghe-somn. *Hipnoticele sunt principalele n.

NOOSFERĂ, s. f. / noosphère, s. f. / noosphere. [*Gr.* ***noos, nous*** *= inteligență; lat.* ***sphaera****, gr.* ***sphaira*** *= sferă.*] *Geosferă produsă și dominată de mintea omenească. Cuprinde sistemele de idei prin care omul transformă natura, sistemele tehnologice și spațiile pătrunse de rațiunea omului.

NOOTROP, adj., s. n. / nootrope, adj., s. m. / nootropic. [*Gr.* ***noos, nous*** *= inteligență;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] 1) Care acționează asupra funcțiilor intelectuale. 2) Medicament care ameliorează procesele metabolice neuronale în leziunile cerebrale hipoxice, toxice, traumatice sau involutive și care acționează pozitiv asupra proceselor cognitive.

NORADRENALINĂ, s. f. / noradrénaline, s. f. / noradrenaline. [***Nor*** *- abreviere de la cuvintele germane Nitrogen ohne Radikal = atom de azot fără radical; lat.* ***ad*** *= aproape de, lângă;* ***ren, -is*** *= rinichi; -ină.*] (DCI) *Catecolamină secretată îndeosebi de celulele simpatice ale ganglionilor pararahidieni, pornind de la *dopamină. N. diferă de *adrenalină prin absența unei grupări metil la nivelul atomului de azot. Acțiunea sa vasoconstrictoare și hipertensivă este superioară celei a adrenalinei și se produce prin stimularea *receptorilor alfa-adrenergici. Concentrația normală a n. în sânge este de 4-5 mg la litru, iar eliminarea urinară sub 100 µg pe 24 de ore (sub 590 nmol). *N. levogiră* se utilizează în stările de *colaps, injectată intravenos sau intracardiac. Sin.: norepinefrină, levarterenol (DCI). V. receptori adrenergici și receptori alfa-adrenergici.

NOREPINEFRINĂ, s. f. / norépinéphrine, s. f. / norepinephrine. [***Nor*** *- abreviere de la cuvintele germane Nitrogen ohne Radikal = atom de azot fără radical; gr.* ***epi*** *= pe;* ***nephros*** *= rinichi; -ină.*] Sin.: noradrenalină (v.).

NORMAL, adj. / normal, -ale, -aux, adj. / normal. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model.*] 1). Semnificație generală: care este sau care se produce, se întâmplă în mod obișnuit, potrivit cu natura lucrurilor, firesc, natural. 2) În medicină: care este sănătos din punct de vedere fizic și psihic. În realitate, n., termen fundamental pentru medic (deoarece bolile reprezintă, în general, consecința unor abateri de la n.), este dificil de definit. Se pot observa trei tendințe: a) *N. este recunoscut prin opoziție cu anormalul* după cum sănătatea este definită în raport cu boala. Este n. sau sănătos un organ, în funcție de prezența sau absența unui proces patologic. Rezultă că anormal ar trebui asimilat cu patologic și, deci, cu boala. În realitate, un purtător al unei anomalii fizice nu este obligatoriu un bolnav. Ex.: un miop nu este n., dar nu este un bolnav, un vârstnic prezintă deficiențe senzoriale înscrise

în evoluția normală a vieții, dar poate fi sănătos. b) Un *om n.*, definit în raport cu un prototip ideal, care să nu prezinte nici o abatere de la normele structurale, funcționale și psihologice nu a fost identificat. În cazul stării psihice, frontierele absolute între mental n. și anormal sunt imposibil de delimitat. c) O altă concepție: *pragul care separă n. de anormal ar putea fi definit prin raționament statistic.* Subiectul n. este cel situat aproape de media aritmetică a unui lot de subiecți la nivelul căruia s-a studiat, respectând rigorile statisticii, o caracteristică fizică, fiziologică sau patologică. Anormal este subiectul la care o caracteristică proprie se abate de la medie. De regulă, aprecierea n. se efectuează pe baza abaterii standard (v. anomalie). Totodată, există variații ale normelor conform cărora se stabilește n., în funcție de epocă, țară, vârstă și chiar în raport cu fiecare individ.

NORMALITATE, s. f. / normalité, s. f. / normality. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model.*] 1) Starea de a fi *normal sau „starea obișnuită a unui fenomen" (V. Săhleanu). *N. statistică* se exprimă prin valoarea cea mai frecventă la o anumită grupă de populație, în funcție de vârstă și sex. 2) Numărul de *echivalenți-gram de solvit pe litru de soluție.

NORMĂ, s. f. / norme, s. f. / norm. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model.*] Stare obișnuită, conformă unei reguli stabilite.

NORMOBAR, adj. / normobare, adj. / normobaric. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***baros*** *= greutate.*] Care se află, se desfășoară la presiune atmosferică normală.

NORMOBLAST, s. n. / normoblaste, s. m. / normoblast. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***blastos*** *= germen.*] Sin.: *eritroblast, mai precis, eritroblast normal.

NORMOBLASTOZĂ, s. f. / normoblastose, s. f. / normoblastosis. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***blastos*** *= germen; -oză.*] Prezența de *normoblaste în sânge sau în măduva osoasă.

NORMOCAPNIE, s. f. / normocapnie, s. f. / normocapnia. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***kapnos*** *= fum, vapor.*] Concentrație normală a CO_2 dizolvat în plasma sanguină, adică valoare normală a presiunii parțiale a bioxidului de carbon (pCO_2) în sânge.

NORMOCIT, s. n. / normocyte, s. m. / normocyte. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***ky-tos*** *= celulă.*] Sin.: eritrocit (v.).

NORMOCITOZĂ, s. f. / normocytose, s. f. / normocytosis. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] Existența în sânge a globulelor roșii de dimensiuni normale (izocitoză). Uneori se înțelege prin n. și un număr normal de eritrocite.

NORMOCROM, adj. / normochrome, adj. / normochromic. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] A cărui culoare este normală sau care se colorează normal. Frecvent, termenul se referă la eritrocitele care au o culoare normală și, deci, un conținut normal de *hemoglobină. V. și anemie.

NORMODROM, adj. / normodrome, adj. / orthodromic. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***dromos*** *= cursă, drum.*] Despre o contracție cardiacă propagată în sens normal.

NORMOGENEZĂ, s. f. / normogenèse, s. f. / normogenesis. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Evoluție normală a întregului organism sau a unei părți din organism în cursul dezvoltării.

NORMOLIPEMIANT, adj., s. n. / normolipémiant, adj., s. m. / lipid lowering drug. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***lipos*** *= grăsime;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sin.: hipolipemiant (v.).

NORMOTENSIV, adj. / normotendu, -e, adj. / normotensive. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model;* ***tensus,*** *de la* ***tendere*** *= a întinde.*] Persoană a cărei *tensiune arterială este normală.

NORMOTIP, adj., s. n. / normotype, adj., s. m. / normotype. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Tipul normal, sănătos, echilibrat structural și funcțional.

NORMOTOP, adj. / normotope, adj. / normotopic. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***topos*** *= loc.*] 1) A cărui localizare este normală. 2) În electrocardiografie, o excitație generată în *nodul sinusal sau un ritm cardiac normal, cu comandă sinusală.

NORMOVOLEMIE, s. f. / normovolémie, s. f. / normovol(a)emia. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model;* ***volumen, -inis*** *= sul de hârtie, de la* ***volvere*** *= a răsuci, a învârti; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Volum sanguin total (*volemie) normal.

NORMOXEMIE, s. f. / normoxémie, s. f. / normox(a)emia. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Conținutul normal în oxigen al sângelui. Starea sângelui cu un conținut normal în oxigen.

NORMOXIE, s. f. / normoxie, s. f. / normoxia. [*Lat.* ***norma*** *= normă, regulă, lege, model; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen.*] Ansamblul condițiilor fiziologice în cadrul cărora este prezentă în sânge cantitatea de oxigen necesară proceselor metabolice.

NORTHERN BLOT / Northern blot / Northern blot. Expresie engleză desemnând, printr-un joc de cuvinte (v. Southern blot), tehnica de separare a ARN în funcție de masă prin electroforeză (de obicei în gel de agaroză), după care fragmentele izolate sunt transferate pe un filtru de nitroceluloză, unde sunt imobilizate în pozițiile lor relative (consecutive electroforezei). În continuare, la nivelul filtrului are loc hibridarea cu o sondă marcată (frecvent radioactivă) specifică secvenței de ARN studiate. V. Western blot, Southern blot.

NOSENCEFAL, s. m. / nosencéphale, s. m. / nosencephalus. [*Gr.* ***nosos*** *= boală;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Făt cu *aplazie a lobilor frontali și temporali cerebrali.

NOSOCOMIAL. Var. pentru nozocomial (v.).

NOSOFOBIE, s. f. / nosophobie, s. f. / nosophobia. [*Gr.* ***nosos*** *= boală;* ***phobos*** *= frică.*] Teama de îmbolnăvire și de boli, cel mai adesea grave: cancer, SIDA. Var.: nozofobie.

NOSOGRAFIE, s. f. / nosographie, s. f. / nosography. [*Gr.* ***nosos*** *= boală;* ***graphein*** *= a scrie.*] Clasificarea metodică a bolilor. Var.: nozografie.

NOSOLOGIC, adj. / nosologique, adj. / nosologic. [*Gr.* ***nosos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Privitor la *nosologie. Un grup n. reprezintă un ansamblu de boli care au aceeași cauză sau cauze foarte apropiate unele de altele (agenți infecțioși sau parazitari, tulburări de metabolism, carențe, îndeosebi vitaminice, boli ereditare). Ex.: *rickettsioze, *lipoidoze, *avitaminoze etc. Var.: nozologic.

NOSOLOGIE, s. f. / nosologie, s. f. / nosology. [*Gr.* ***nosos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Studiul caracterelor distinctive ale bolilor, care permite definirea și clasificarea lor. Var.: nozologie.

NOSOMANIE, s. f. / nosomanie, s. f. / nosomania. [*Gr.* ***nosos*** *= boală;* ***mania*** *= nebunie.*] Preocupare excesivă a unei persoane de starea sănătății sale, care se alarmează la cele mai mici semne. Var.: nozomanie.

NOSTOCITOZĂ, s. f. / nostocytose, s. f. / homing. [*Gr.* ***nostos*** *= întoarcere acasă, de la* ***nostein*** *= a se întoarce acasă;* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] Proprietățile celulelor embrionare pro-

venind din același organ de a se recunoaște, după ce, prin tripsinizare controlată, au fost separate populații celulare din diverse organe. Puse împreună, celulele provenind din același organ se reagregă. Sin.: homing.

NOTALGIE, s. f. / notalgie, s. f. / notalgia. [*Gr. **noton** = spinare, spate; **algos** = durere.*] Durere dorsolombară. *N. parestezică* este o *nevrită limitată la ramurile posterioare ale nervilor spinali.

NOTENCEFAL, s. m. / notencéphale, s. m. / notencephalus. [*Gr. **noton** = spinare, spate; **en-kephalos** = creier, de la **en** = în, **kephale** = cap.*] Făt al cărui craniu prezintă o deschidere în zona occipitală, prin care se produce o *hernie a encefalului. Hernia se constituie sub forma unei tumori pediculate denumite n.

NOTOCORD, s. n. / notochorde, notocorde, s. f. / notochord. [*Gr. **noton** = spinare, spate; **khorde** = coardă.*] Scheletul axial primitiv al embrionului, servind ca ax focal, în jurul căruia se dezvoltă corpurile vertebrale. Sin.: coardă dorsală.

NOTOCORDODISRAFIE, s. f. / notochordodys-rraphie, s. f. / split notochord syndrome. [*Gr. **noton** = spinare, spate; **khorde** = coardă; **dys** = greu, dificil; **rhaphe** = sutură.*] Termen care cuprinde malformațiile rezultate dintr-o diviziune localizată a *notocordului, consecință a unei aderențe anormale între endoderm și ectoderm. Această aderență se alungește în timpul dezvoltării, determinând constituirea unei fistule enterice dorsale, care unește tubul digestiv cu pielea spatelui, traversând rahisul și nevraxul. Fistula se poate fragmenta în diverticule, chisturi sau tumori, alteori dispărând, dar lăsând ca urme doar o malformație a corpurilor vertebrale sau o diviziune a măduvei spinării (*diastematomielie). În localizarea sa occipitocervicală, n. se manifestă foarte rar sub o formă majoră, *iniencefalie și sub o formă degradată, mai frecventă, denumită *sindrom Klippel-Feil.

NOU-NĂSCUT, s. m. / nouveau-né, s. m. / new-born. [*Lat. **novus** = nou; **nasci** = a se naște.*] 1) Născut recent. 2) Copil în primele zile după naștere, până la căderea cordonului ombilical (către ziua a zecea). Convențional și medicolegal se consideră primele 30 de zile de la naștere. V. neonatal.

NOU-NĂSCUT HIPOTROFIC / nouveau-né hypo-trophique / hypotrophic newborn. Sin.: dismatur (v.).

NOVOCAINĂ, s. f. / novocaïne, s. f. / novocain. Sin.: procaină (v.).

NOXĂ, s. f. / principe nuisible, noxa, s. f. / noxa. [*Lat. **noxa** = prejudiciu, vătămare, de la **nocere** = a face rău, a vătăma.*] Orice agent patogen, factor sau împrejurare cu acțiune dăunătoare asupra organismului. Prin *n. profesionale* se înțelege un factor nociv determinat de un proces tehnologic sau prezent în mediul de lucru.

NOZOCOMIAL, adj. / nosocomial, -ale, -aux, adj. / nosocomial. [*Gr. **nosos** = boală; **komeion** = a avea grijă.*] Referitor la spitale. Ex.: infecția n. semnifică o infecție de origine spitalicească. Var.: nosocomial.

NOZOFOBIE. Var. pentru nosofobie (v.).

NOZOGRAFIE. Var. pentru nosografie (v.).

NOZOLOGIC. Var. pentru nosologic (v.).

NOZOLOGIE. Var. pentru nosologie (v.).

NOZOMANIE. Var. pentru nosomanie (v.).

NUBIL, adj. / nubile, adj. / nubile. [*Lat. **nubilis** = în vârstă de măritat, de la **nubere** = a se căsători.*] Despre o persoană tânără care a devenit aptă pentru mariaj și, implicit, aptă de procreare. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la sexul feminin.

NUBILITATE, s. f. / nubilité, s. f. / nubility. [*Lat. **nubilis** = în vârstă de măritat, de la **nubere** = a se căsători.*] Stare a unui subiect apt pentru căsătorie.

NUCA VOMICA / nuca vomica / nuca vomica. Semințele de *Strychnos nux-vomica*, din familia *Loganiaceae*: conțin stricnină, brucină (alcaloizi) și loganină (glicozid). Tinctura este utilizată ca aperitiv amar, excitant al secrețiilor digestive.

NUCAL, adj. / de la nuque / nuchal. [*Ar. **nukha** = ceafă.*] Care aparține regiunii cefei, este situat în această zonă.

NUCLEAR, adj. / nucléaire, adj. / nuclear. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu.*] 1) Care se referă la nucleul celulei ori atomului, sau la un nucleu anatomic, îndeosebi la *nucleii cenușii centrali. 2) În fizica nucleară, care provine din nucleul atomic (ex.: radiație n.).

NUCLEAZĂ, s. f. / nucléase, s. f. / nuclease. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; **-ază**.*] Enzimă care catalizează hidroliza acizilor nucleici în *nucleotide sau *polinucleotide. Există două tipuri de n.: *ribonucleaze*, active pe ARN, și **dezoxiribonucleaze*, active pe ADN. N. se întâlnesc în intestinul subțire.

NUCLEI BAZALI / noyaux basaux / basal ganglia. NA: nuclei basales. Sin.: nuclei cenușii centrali (v.).

NUCLEI CENUȘII CENTRALI / noyaux gris centraux / basal ganglia. Mase de substanță cenușie situate în profunzimea emisferelor cerebrale, de o parte și de alta a capsulei interne, din care fac parte *n. caudat și *n. lenticular, cărora li se adaugă din punct de vedere funcțional n. subtalamic și substanța neagră (*locus niger). Au rol important în coordonarea motorie. Sin. nerecomandat: ganglioni bazali, nuclei bazali.

NUCLEOCAPSIDĂ, s. f. / nucléocapside, s. f. / nucleocapsid. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; **capsa** = cutie.*] Structură constituită prin asocierea acidului nucleic viral (ADN sau ARN) și a proteinelor (*capsomere) care formează *capsida, având o simetrie elicoidală sau icosaedrică, în funcție de virus. Uneori, n. este înconjurată de o anvelopă.

NUCLEOHISTONĂ, s. f. / nucléohistone, s. f. / nucleohistone. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **histos** = țesătură, țesut.*] V. histonă.

NUCLEOL, s. m. / nucléole, s. m. / nucleolus, pl. nucleoli. [*Lat. **nucleolus** = nucleu mic, dim. de la **nucleus** = sâmbure, nucleu.*] Corpuscul mic, dens, sferic, omogen, prezent în număr variabil în nucleul interfazic al celulei vii și care joacă un rol esențial în sinteza ARN-ribozomal, a ribozomilor și deci în sinteza proteinelor. Este alcătuit din structuri fibrilare și granulare de natură ribonucleoproteică și din structuri dezoxiribonucleoproteice.

NUCLEOLIZĂ, s. f. / nucléolyse, s. f. / chemo-nucleolysis. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge.*] Distrucție enzimatică a *nucleului pulpos de la nivelul *discului intervertebral de către o enzimă proteolitică, chimopapaina, injectată local. Această metodă a fost propusă în unele cazuri de sciatică prin *hernie discală, în locul tratamentului chirurgical. Sin.: chimionucleoliză.

NUCLEON, s. m. / nucléon, s. m. / nucleon. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu.*] Particulă componentă a nucleului atomic: *proton sau *neutron.

NUCLEOPATIE, s. f. / nucléopathie, s. f. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **pathos** = boală.*] Denumire nerecomandată, deoarece etimologic înseamnă boală a nucleului, deși se referă la *nucleul pulpos. V. și discopatie.

NUCLEOPLASMĂ, s. f. / nucléoplasme, s. m. / nucleoplasm. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **plasma** = obiect modelat.*] Materie omogenă care ocupă totalitatea spațiilor ce înconjoară diverși constituenți ai *nucleului celular. N. este delimitată de un înveliș nuclear, care o separă de citoplasmă. Sin.: suc nuclear, cariolimfă.

NUCLEOPROTEINĂ, s. f. / nucléoprotéine, s. f. / nucleoprotein. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **protos** = primul; **-ină**.*] *Heteroproteină bazică celulară alcătuită dintr-un acid nucleic (ADN sau ARN) combinat cu o proteină. Cromozomii

sunt alcătuiți din n. (ADN și proteine, îndeosebi *histone), ca și ribozomii (ARN și proteine).

NUCLEOTID, s. n. / nucléotide, s. m. / nucleotide. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu.*] Grupare moleculară derivată din *nucleozide (prin fosforilarea unui grup hidroxil al pentozelor) care constituie arhitectura de bază a anumitor molecule. Astfel, *acizii nucleici rezultă din înlănțuirea n. Un n. este compus dintr-o pentoză (riboză sau dezoxiriboză), o bază azotată și un acid fosforic. Există cinci tipuri principale de n., care se deosebesc prin baza azotată pe care o conțin (*adenină, *timină, *citozină, *guanină, *uracil). În cazul n. ciclice, grupul fosfat formează un inel ca în cazul *AMPciclic și *GMPciclic, *mesageri secunzi de importanță capitală în transmiterea informației la nivel celular în cazul a numeroși *receptori de membrană.

NUCLEOTIDAZĂ, s. f. / nucleotidase, s. f. / nucleotidase. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; **-ază**.*] Enzimă care hidrolizează un *nucleotid în fosfat și în *nucleozidul corespunzător. Este prezentă în celulele epiteliale ale intestinului subțire și joacă un rol important în digestia proteinelor.

NUCLEOZID, s. n. / nucléoside, s. m. / nucleoside. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; **ozid** - indică un glucid.*] Moleculă formată prin unirea unei baze pirimidinice sau purinice cu o pentoză (riboză sau dezoxiriboză) prin intermediul unei legături ozidice. În funcție de pentoză, se disting ribonucleozide și dezoxiribonucleozide. N. sunt hidrolizate în componenții lor de către *nucleozidaze. V. și nucleotid.

NUCLEOZIDAZĂ, s. f. / nucléosidase, s. f. / nucleosidase. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; **ozid** - indică un glucid; **-ază**.*] Enzimă care catalizează hidroliza *nucleozidelor, eliberând baza azotată și pentoza respectivă (riboză sau dezoxiriboză).

NUCLEOZOM, s. m. / nucléosome, s. m. / nucleosome. [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu; gr. **soma, -atos** = corp.*] Unitate fundamentală a *cromatinei, constituită dintr-un fragment de ADN cuprinzând circa 200 de perechi de baze și 8 molecule de *histonă.

NUCLEU, s. n. / noyau, s. m. / nucleus. NA: nucleus, pl. nuclei (3). [*Lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu.*] 1) Component indispensabil și constant al celulei (doar hematiile de mamifere și trombocitele sunt lipsite de n.), cel mai adesea de formă sferică, de dimensiuni proporționale cu citoplasma (*raport nucleoplasmatic), în general unic. N. asigură transmiterea caracterelor ereditare și joacă un rol important în metabolismul celular, îndeosebi în reglarea sintezei proteinelor. Între două mitoze (*n. interfazic*), n. apare delimitat de o membrană nucleară și constituit din *nucleoplasmă în care se individualizează *cromatina, bogată în ADN, și unul sau mai mulți *nucleoli, bogați în ARN. 2) Parte fundamentală a atomului, în care se află concentrată toată masa, alcătuită din nucleoni (protoni și *neutroni). Este încărcat pozitiv și sarcina sa este echilibrată, în stare normală, de electronii care se află situați în norul electronic, în jurul nucleului. 3) Parte centrală, bine individualizată, a unei structuri anatomice. În cazul unor formațiuni anatomice, termenul este utilizat la plural și sub forma *nuclei*, conform NA. Ex.: n. cenușii.

NUCLEU AMBIGUU / noyau ambigu / nucleus ambiguus. NA: nucleus ambiguus. Masă de substanță cenușie situată la nivelul bulbului rahidian. Reprezintă originea reală a fibrelor motorii ale perechilor IX, X și XI de nervi cranieni.

NUCLEU AMIGDALIAN / noyau amygdalien / amygdaloid nucleus. NA: corpus amygdaloideum. N. cenușiu situat în lobul temporal. Primește aferențe de la bandeleta olfactivă externă și emite fibre spre hipotalamus, nucleul mediodorsal al talamusului și hipocamp. Prezintă conexiuni reciproce cu cortexul cerebral al lobului temporal. Face parte din *sistemul limbic. Sin.: amigdală. V. și sistem limbic.

NUCLEU BECHTEREW / noyau de Bechterew / Bechterew's nucleus. NA: nucleus superior vestibularis. [*Vladimir Michailovitch von Bechterew, neurolog rus, profesor la Kazan, apoi la St. Petersburg, 1857-1927.*] Sin.: nucleu vestibular superior (v.).

NUCLEU CAUDAT / noyau caudé / caudate nucleus. NA: nucleus caudatus. Masă de substanță cenușie care face parte din *n. cenușii centrali. N. c. este dispus în jurul *talamusului, sub formă de potcoavă și cuprinde trei părți: un cap, un corp și o coadă, situate în concavitatea ventriculului lateral. Conexiunile sale principale sunt cu cortexul și cu *n. lenticular.

NUCLEU CLARKE / noyau de Clarke / dorsal nucleus of Clarke. NA: nucleus thoracicus. [***Jacob Augustus Lockhart Clarke**, neurolog englez, Londra, 1817-1880.*] Sin.: nucleu toracic (v.).

NUCLEU COMISURAL / noyau commissural / commissural nucleus. NA: nuclei commissuralis. N. situat în calota pedunculilor cerebrali, între n. perechii a treia de nervi cranieni și comisura posterioară, constituind originea bandeletei longitudinale posterioare. Sin.: nucleu Darkschewitsch.

NUCLEU DARKSCHEWITSCH / noyau de Darkschewitsch / Darkschewitsch's nucleus. NA: nuclei commissuralis. [***Liverij Osipovici Darkschewitsch**, neurolog rus, 1858-1925.*] Sin.: nucleu comisural (v.).

NUCLEU DEITERS / noyau de Deiters / nucleus vestibularis lateralis. NA: nucleus vestibularis lateralis. [***Otto Friedrich Karl Deiters**, anatomist german, Bonn, 1834-1863.*] N. al nervului vestibular situat sub planșeul ventriculului al IV-lea, înăuntrul pedunculului cerebelos inferior. Din n. D. pornesc cea mai mare parte a fibrelor fasciculului vestibulospinal.

NUCLEU DINȚAT / noyau dentelé / dentate nucleus of cerebellum. NA: nucleus dentatus N. cenușiu central al cerebelului, anexat formațiunilor și căilor neocerebelului. Sin.: oliva cerebeloasă.

NUCLEU DORSAL / noyau dorsal / nucleus dorsalis. NA: nucleus thoracicus. Sin.: nucleu toracic (v.).

NUCLEU EDINGER-WESTPHAL / noyau d'Edinger-Westphal / Edinger-Westphal nucleus. NA: nucleus accessorius. [***Ludwig Edinger**, anatomopatolog și neurolog german, profesor la Frankfurt pe Main, 1855-1918; **Karl Friedrich Otto Westphal**, neurolog german, 1833-1890.*] Sin.: nucleu oculomotor accesor (v.).

NUCLEU GELATINOS / nucleus pulposus / nucleus pulposus. NA: nucleus pulposus. Masă semifluidă rotunjită, de consistență gelatinoasă, alcătuită din fibre elastice fine, situată în centrul *discului intervertebral. Joacă rol de amortizor hidraulic al presiunilor și de rotulă, asigurând mișcările platourilor vertebrale în toate sensurile. Sin.: n. pulpos sau *nucleus pulposus*.

NUCLEU LENTICULAR / noyau lenticulaire / lenticular nucleus. NA: nucleus lentiformis. Masă de substanță cenușie care intră în structura *n. cenușii centrali, situată în afara *capsulei interne, alcătuită din două părți de origine embrionară diferită și separate prin lama medulară externă într-o parte internă denumită *pallidum* și o parte externă, *putamen*.

NUCLEU OCULOMOTOR ACCESOR / noyau pupillaire / accessory nucleus. NA: nucleus accessorius. N. vegetativ peduncular anexat n. motor al celei de-a treia perechi de nervi cranieni care comandă musculatura intrinsecă a ochiului. Sin.: nucleu Edinger-Westphal.

NUCLEU PULPOS / nucleus pulposus / nucleus pulposus. NA: nucleus pulposus. Sin.: nucleu gelatinos (v.).

NUCLEU ROȘU / noyau rouge / red nucleus. NA: nucleus ruber. N. cenușiu central situat la nivelul părții superioare a *pedunculului cerebral homolateral, făcând parte din n. cenușii subtalamici.

NUCLEU TORACIC / noyau dorsal / nucleus thoracicus. NA: nucleus thoracicus. Bandeletă de substanță cenușie situată în cornul posterior al măduvei spinării, întinzându-se de la segmentul T_1 până la L_2-L_3. Celulele de la acest nivel dau naștere tractului spinocerebelos posterior. Sin.: nucleu dorsal, nucleu Clarke.

NUCLEU VESTIBULAR INFERIOR / noyau inférieur du nerf vestibulaire / inferior vestibular nucleus. NA: nucleus inferior vestibularis. N. al nervului vestibular care prelungește spre bulb *n. vestibular superior, fiind situat între corpul restiform și ramura descendentă a nervului vestibular.

NUCLEU VESTIBULAR SUPERIOR / noyau supérieur du nerf vestibulaire / superior vestibular nucleus. NA: nucleus superior vestibularis. N. al nervului vestibular situat sub planșeul ventriculului IV, între *pedunculul cerebral inferior și *n. Deiters. Trimite fibre spre lobul flocculonodular al cerebelului și spre n. oculomotori, prin intermediul fasciculului longitudinal posterior.

NUCLID, s. m. / nuclide, s. m. / nuclide. [*Lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu.*] Denumire generică pentru nucleele atomice, caracterizate prin numărul de protoni, Z, și numărul de neutroni. Suma acestor două numere este A, adică numărul de masă. Se cunosc circa 1 200 de specii de n., dintre care peste 900 sunt radioactivi (*radionuclizi*). Utilizarea termenului ca sin. pentru atom nu este recomandată. Se utilizează termenul de *n. radioactiv* pentru a atrage atenția asupra faptului că *radioactivitatea este o proprietate a nucleului atomic.

NULIGESTĂ, adj., s. f. / nulligeste, adj., s. f. / nulligravida. [*Lat.* ***nullus*** *= nici unul;* ***gestare*** *= a purta.*] Femeie care nu a fost niciodată gravidă. Sin.: nuligravidă.

NULIGRAVIDĂ, adj., s. f. / nulligeste, adj., s. f. / nulligravida. [*Lat.* ***nullus*** *= nici unul;* ***gravidus*** *= gravidă, de la* ***gravis*** *= greu.*] Sin.: nuligestă (v.).

NULIPARĂ, adj., s. f. / nullipare, adj., s. f. / nulli-para. [*Lat.* ***nullus*** *= nici unul;* ***parere*** *= a naște.*] O femeie care nu a dus nici o sarcină la termen sau cel puțin 180 de zile.

NUMĂR, s. n. / nombre, s. m. / number. [*Lat.* ***numerus*** *= număr.*] Simbol care exprimă o valoare sau o cantitate specifică determinată prin numărare: 1) *N. atomic*, Z, reprezintă n. de protoni din nucleu, care la atomul neutru este egal cu n. de electroni. 2) *N. lui Avogadro* reprezintă n. de molecule dintr-un kilomol de substanță: $6{,}023.10^{26}$ molecule/kmol. 3) *N. de masă*, A, reprezintă suma protonilor și a neutronilor din nucleu.

NUMĂR DIPLOID / nombre diploïde / diploid number. N. de cromozomi proveniți din doi genomi, normal prezenți în celulele somatice și apărând în mitoză. Este dublul n. haploid și este reprezentat prin 2n (la om este de 46). V. și diploid.

NUMĂR HAPLOID / nombre haploïde / haploid number. N. de cromozomi din genomul unei specii, normal prezent în celulele sexuale, apărând în cursul meiozei. Este notat prin n (la om este de 23). V. și haploid.

NUMĂR HOUNSFIELD / nombre de Hounsfield / Hounsfield's number. [***Godfrey N. Hounsfield****, inginer englez, inventatorul computer-tomografului, laureat al premiului Nobel pentru medicină/fiziologie în 1979.*] Sin.: unitate Hounsfield (v.).

NUMERO / numero / numero. [*Lat.* ***numerus*** *= număr.*] Termen utilizat în prescripțiile medicale. Indică obligativitatea divizării medicamentului într-un anumit număr de doze unitare. Abrev.: No.

NUMERUS CLAUSUS / numerus clausus / numerus clausus. [*Lat.* ***numerus*** *= număr;* ***clausus*** *= închis, de la* ***claudere*** *= a închide.*] Expresie latină cu sensul de număr limitat. Ex.: n. c. pentru studenții înscriși la facultățile de medicină, stabilit în raport cu necesitățile reale de medici.

NUMULAR, adj. / nummulaire, adj. / nummular. [*Lat.* ***nummulus****, dim. de la* ***nummus*** *= monedă.*] De forma unei monede. Ex.: spută n., eczemă n.

NURSĂ, s. f. / nurse, s. f. / nurse. [*Engl.* ***nurse****, de la* ***to nurse*** *= a avea în grija sa, a îngriji.*] V. nursing.

NURSING / nursing / nursing. [*Engl.* ***nursing****, de la* ***to nurse*** *= a avea în grija sa, a îngriji.*] Anglicism cu circulație internațională, recomandat și de OMS pentru desemnarea ansamblului atribuțiilor profesionale ale asistentei medicale. N. cuprinde toate activitățile care implică responsabilitatea nursei: îngrijirea metodică a pacientului conform unor procedee tehnice adecvate, care au drept scop recuperarea sănătății, prevenirea complicațiilor, ca și rezolvarea problemelor particulare fiecărui pacient, de ordin psihologic sau social. Nursa își asumă în echipa medicală responsabilități proprii, esențiale pentru reușita tratamentului specific al bolii, inițiat de medic.

NUTAȚIE, s. f. / nutation, s. f. / nutation. [*Lat.* ***nutatio, -onis*** *= balansare, de la* ***nutare*** *= a se clătina.*] Basculare înainte a bazei sacrului și înapoi a coccisului, produsă spontan la naștere; mărește diametrul antero-posterior al strâmtorii inferioare.

NUTRIMENT, s. n. / nutriment, s. m. / nutrient. [*Lat.* ***nutrimentum*** *= hrană, aliment, de la* ***nutrire*** *= a hrăni.*] Substanță care nu are nevoie să sufere transformări pentru a fi asimilată. Ca urmare, n. poate fi injectat intravenos. Ex.: glucoza, aminoacizii. Alimentele nu se prezintă sub formă de n. decât după ce au suferit acțiunea sucurilor digestive. Transformările după asimilarea n. dau *metaboliți.

NUTRITERAPIE, s. f. / nutrithérapie, s. f. / nutritional therapy. [*Lat. medievală* ***nutrire*** *= a hrăni; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Concepție terapeutică în care prevenirea și tratarea maladiilor se realizează prin alimentație. N. pornește de la principiul conform căruia carențele vitaminice și minerale, rareori decelabile la examenul clinic, se află la originea majorității tulburărilor organice. În dietă, în afara echilibrului dintre principiile alimentare de bază, se pune accentul pe consumarea alimentelor proaspete, neprelucrate termic și pe aportul de fibre vegetale. V. și medicină alternativă.

NUTRITIV, adj. / nutritif, -ive, adj. / nutritive. [*Lat. medievală* ***nutritivus*** *= hrănitor, de la* ***nutrire*** *= a hrăni.*] Despre un factor sau aliment care este utilizat direct în procesele de *nutriție. V. nutrițional, nutriment.

NUTRIȚIE, s. f. / nutrition, s. f. / nutrition. [*Lat. medievală* ***nutritio, -onis*** *= hrană, de la* ***nutrire*** *= a hrăni.*] 1) Ansamblul proceselor prin care organismele vii utilizează alimentele pentru asigurarea vieții lor, a creșterii, a funcționării normale a țesuturilor și organelor, ca și pentru producerea de energie. Noțiunea de n. cuprinde *alimentația, dar cei doi termeni nu sunt sinonimi. 2) Știința consacrată studiului alimentelor și a valorii nutriționale a acestora, a reacțiilor organismului la ingestia hranei, ca și a variațiilor alimentației la omul bolnav și sănătos. N. este o știință pluridisciplinară în cadrul căreia la aspectele de fiziologie și fiziopatologie se adaugă cele de tehnologie și de economie a produselor alimentare, de psihologie și psihosociologie, sociologie, istorie și geografie referitoare la comportamentul alimentar.

NUTRIȚIONAL, adj. / nutritionnel, -elle, adj. / nutritional. [*Lat. medievală* ***nutritio, -onis*** *= hrană, de la* ***nutrire*** *= a hrăni.*] Care se raportează la *nutriție, este capabil să acționeze asupra nutriției. V. nutritiv.

NUTRIȚIONIST, s. m. / nutritionniste, s. m. / nutritionist. [*Lat. medievală* ***nutritio, -onis*** *= hrană, de la* ***nutrire*** *= a hrăni.*] Medic specialist în știința *nutriției.

LOUIS PASTEUR (1822-1895), chimist de geniu, care în tinerețe a pus bazele stereochimiei, iar ulterior a întemeiat microbiologia. El nu a identificat primul microbii, dar a demonstrat universalitatea vieții microbiene. Prin acuitatea observațiilor sale și rigoarea experimentelor pe care le-a inițiat, el a dezvăluit un imens teritoriu al naturii, până atunci ignorat, cel al microorganismelor. Primele studii au fost cele asupra fermentației, curând **Pasteur** ajungând la concluzia că o serie de reacții chimice vitale se datorează microbilor. În continuare, treptat și numai pe baza unor probe extrem de clare, **Pasteur** a stabilit relația dintre o serie de germeni microbieni și unele boli. La îndemnul imperativ al maestrului său, **Dumas**, el a început mai întâi cercetările asupra unei boli ce afecta viermele de mătase, descoperind în scurt timp *"corpusculii"* generatori ai bolii. În continuare, **Pasteur** studiază antraxul și rabia, iar în 1888, după realizarea vaccinului împotriva turbării, la **Paris**, este fondatorul *Institutului* ce îi poartă numele. Se deschidea o nouă eră în medicină.

OASE WORMIENE / os wormienes / sutural bones. NA: ossa suturarum. [*Ole Worm, anatomist danez, 1588-1654.*] Oase mici suplimentare, dezvoltate între oasele bolții craniene, în două cazuri: 1) din puncte de osificare anormale, *o. w. adevărate*; 2) prin defect de sutură a punctelor de osificare normale, *o. w. false*.

OBEZITATE, s. f. / obésité, s. f. / obesity. [*Lat.* ***obesitas, -atis,*** *de la* ***obesus*** *= gras.*] Anomalie metabolică manifestată prin creșterea masei țesutului adipos consecutivă unui bilanț energetic pozitiv (dezechilibru între aportul nutritiv carbonic și cheltuielile energetice), cu predominanța consecutivă a lipogenezei față de lipoliză, și un exces ponderal de peste 20% în raport cu standardele recomandate. O, este mai curând un simptom decât o entitate patologică, avînd cauze și mecanisme patogenice greu identificabile și, în consecință, dificil de prevenit și greu de tratat. Definiții ale obezității: 1) *Definiția fiziologică*: Un subiect obez este acela la care țesutul adipos este hipertrofiat. Pentru definirea o., este util indicele de masă corporală (IMC), care reprezintă raportul dintre greutate (în kg) și pătratul înălțimii (exprimată în metri pătrați). IMC ideal se situează între 10 și 25kg/m² (între 20 și 27 kg/m² după 50 de ani). Se vorbește de o. când acest indice este mai mare de 30. 2) *Definiția medicală*: Este obez orice subiect la care o pierdere ponderală este susceptibilă să provoace o ameliorare a stării generale, a unei funcții vitale sau chiar a prognosticului vital. 3) *Definiția statistică*: Un subiect este obez când el cântărește mai mult decât o greutate socotită ideală sau recomandabilă pentru talia, sexul și vârsta sa. 4) *Definiția psihosocială* sau *estetică*: Este obeză orice persoană care crede că, prin slăbire, își poate modifica într-un mod avantajos forma sa fizică, fizionomia, șansele în viață, comportamentul afectiv, viața sa intimă etc. O. poate fi *exogenă*, prin supraalimentație, sau *endogenă*, prin tulburări metabolice sau endocrine. În *o. androgenă* sau *abdominală*, tipică pentru o. masculină, grăsimea se acumulează la nivelul abdomenului și toracelui, iar în *o. ginoidă* sau *femurală*, tipică pentru o. feminină, grăsimea predomină la nivelul feselor și coapselor. Se mai disting: *o. hiperinsulinică*, cu *hipoglicemie și, consecutiv, creșterea apetitului; *o. hiperplasmică*, în care creșterea se produce la nivelul protoplasmei; *o. hipogonadală*, asociată cu hipofuncția gonadelor; *o. hipoplasmică*, determinată de creșterea conținutului în grăsimi și apă, fiind marcată prin scăderea protoplasmei celulelor; *o. hipotiroidiană*, asociată cu *hipotiroidism; *o. morbidă*, cu masă corporală mai mare de peste trei ori față de greutatea ideală, asociată adesea cu boli grave (*diabet zaharat, *ateroscleroză, *hipertensiune arterială, *sindrom Pickwick etc.).

OBIECTIV, adj., s. n. / objectif, -ive, adj., s. m. / objective. [*Lat.* ***obiectum,*** *de la* ***obicere*** *= a arunca în față, a pune înainte, a expune.*] 1) Care are raport cu lumea exterioară și poate fi revelat prin simțuri. *Simptomele o.* sunt observate de medic, iar cele subiective sunt percepute doar de pacient. V. semn și simptom. 2) Lentilă sau sistem de lentile care, la o lunetă sau la un microscop, sunt situate de partea obiectului de examinat. *O. microscopului* este constituit dintr-un sistem de lentile, alcătuit din lentila o. și o serie de lentile corectoare de *aberații. Există mai multe tipuri de o. și, în primul rând, *o. uscate* și *o. umede* (*cu imersie*). V. și microscop.

OBIȘNUINȚĂ, s. f. / accoutumance, s. f. / acquired tolerance. [*Bulg.* ***obicaj*** *= obicei.*] Sin.: toleranță (v.).

OBLITERARE, s. f. / oblitération, s. f. / obliteration. [*Lat.* ***oblitteratio, -onis*** *= ștergere din memorie, uitare, de la* ***oblitterare*** *= a șterge literele (***ob*** *= în fața;* ***littera*** *= literă).*] Diminuarea sau suprimarea unei cavități sau a unui conduct, prin astuparea cu o materie solidă (obturație) sau prin apropierea și fuziunea pereților săi (ocluzie).

OBNUBILARE, s. f. / obnubilation, s. f. / obnubilation. [*Lat.* ***obnubilatio, -onis*** *= înnourare, de la* ***obnubilare*** *= a acoperi cu un nor (***ob*** *= în fața;* ***nubila, -orum*** *= nori).*] Stare de apatie, de torpoare, cu tulburarea stării de conștiență, în care funcțiile psihice sunt încetinite, iar pragul percepției este crescut. Ca urmare, contactul și orientarea în mediul ambiant sunt diminuate. Se observă îndeosebi în epilepsie și în sindroamele postcomoționale.

OBOSEALĂ, s. f. / fatigue, s. f. / fatigue. [*Bulg.* ***oboseja*** *= oboseală.*] Stare tranzitorie, consecința unui efort fizic sau intelectual, caracterizată prin scăderea potențialului funcțional al organismului și printr-o senzație subiectivă caracteristică de indiferență și incapacitate de acțiune. Există și fenomene de *o. localizată*. Ex.: 1) *O. de acomodație*, o. mușchiului ciliar. 2) *O. oculară*, surmenaj ocular, după eforturi vizuale etc.

OBRAZ, s. m. / joue, s. f. / cheek. NA: bucca, mala, gena. [*Sl.* ***obrazu*** *= obraz.*] Porțiunea anterioară a feței, simetrică, formând peretele lateral al cavității bucale. Cuprinde în grosimea sa numeroși mușchi pieloși cu rol în diferitele expresii ale feței, în *fizionomie.

OBSEDANT, adj. / obsédant, -e, adj. / obsessive. [*Lat.* ***obsidere*** *= a ocupa un loc, a asedia, de la* ***ob*** *= în față,* ***sedere*** *= a face să se așeze la loc.*] Care revine în memorie și se impune irezistibil atenției subiectului, care constituie cauza unei *obsesii. Ex.: idee o., zgomot o.

OBSESIE, s. f. / obsession, s. f. / obsession. [*Lat.* ***obsessio, -onis*** *= asediere, de la* ***obsidere*** *= a ocupa un loc, a asedia (****ob*** *= în față;* ***sedere*** *= a face să se așeze la loc).*] Prezența unor idei, amintiri sau acțiuni care se impun împotriva voinței subiectului pe primul plan al gândirii, în orice moment, în ciuda caracterului absurd, recunoscut de subiect. Se disting trei mari tipuri de o.: 1) *O. ideative*: idei culpabilizante sau neplăcute care au ca subiect greșeli anterioare, fraze obscene, calcule mentale interminabile (*aritmomanie), îndoială permanentă etc. 2) *O. fobice*: teamă specifică de obiect sau de situație, existând în absența acestora, spre deosebire de *fobie. 3) *O. impulsive*: teama de a face un act reprobabil, mai mult sau mai puțin grav.

OBSTETRICAL, adj. / obstétrical, adj. / obstetrical. [*Lat.* ***obstetricius****, de la* ***obstetrix, -icis*** *= moașă (****ob*** *= în fața,* ***stare*** *= a sta).*] Care se află în relație cu sarcina și nașterea.

OBSTETRICĂ, s. f. / obstétrique, s. f. / obstetrics. [*Lat.* ***obstetrix, -icis*** *= moașă, de la* ***ob*** *= în fața,* ***stare*** *= a sta.*] Ramură a medicinei care are ca domenii de studiu și de activitate medicală specializată sarcina, nașterea și perioada care urmează nașterii.

OBSTRUCȚIE, s. f. / obstruction, s. f. / obstruction. [*Lat.* ***obstructio, -onis*** *= obiect care împiedică vederea, de la* ***obstruere*** *= a bara, a construi în față.*] Obstacol funcțional (spasm) sau organic (intrinsec sau extrinsec) care împiedică circulația materiilor solide sau lichide la nivelul unui conduct din organism.

OBTURATOR, adj., s. n. / obturateur, -trice, adj., s. m. / obturator. [*Lat.* ***obturare*** *= a astupa.*] 1) Despre o structură naturală (anatomică) sau artificială care închide temporar sau definitiv o fantă, o deschidere. Ex.: membrană o., mușchi o., diafragm o. 2) Aparat, dispozitiv, placă etc. cu care pot fi realizate *obturații.

OBTURAȚIE, s. f. / obturation, s. f. / obturation. [*Lat.* ***obturatio, -onis*** *= astupare, de la* ***obturare*** *= a astupa.*] 1) Închiderea cu ajutorul unui aparat sau dispozitiv (obturator) a unei deschideri congenitale sau accidentale, îndeosebi la nivelul *bolții palatine. 2) Ocluzia intestinului printr-un corp străin înghițit sau introdus prin rect.

OBTURAȚIE DENTARĂ / obturation dentaire / filling. Rezultatul acțiunii de închidere ermetică a unei cavități dentare, pregătită în prealabil cu un material solid, care substituie datorită durității sale porțiunea absentă din dinte.

OCCIPITAL, adj., s. n. / occipital, -ale, -aux, adj., s. m. / occipital. [*Lat.* ***occiput, -itis*** *= ceafă.*] 1) Care se referă sau aparține *occiputului. Ex.: regiune o., protuberanță o. 2) *Lobul o.*: (v.). 3) *Osul o.*: v. tab. anat. - oase.

OCCIPUT, s. n. / occiput, s. m. / occiput. NA: occiput. [*Lat.* ***occiput, -itis*** *= ceafă.*] Regiunea posterioară a capului.

OCHELARI, s. m. pl. / verres correcteurs / eye-glasses, spectacles. [*Lat.* ***ocularis*** *= referitor la ochi, de la* ***oculus*** *= ochi.*] Dispozitiv optic format dintr-o pereche de lentile fixate într-o ramă, care se pune la ochi cu scopul de a corecta un defect de vedere, de a apăra ochii de praf sau de lumina prea puternică.

OCHI, s. m. / oeil, pl. yeux, s. m. / eye. NA: oculus, pl. oculi. [*Lat.* ***oculus*** *= ochi.*] Organul vederii, formațiune anatomică pereche, alcătuită din *globul ocular și anexele sale. V. glob ocular, cornee, sclerotică, cristalin, retină, nerv oculomotor, nerv optic, vedere.

OCHI DIRECTOR / oeil directeur / master eye. În vederea binoculară normală, o. dominant, care exercită o predominanță fiziologică. Ex.: o. utilizat pentru a fixa mira (linia de ochire).

OCHI DE PISICĂ AMAUROTIC / oeil de chat amaurotique / cat's eye, amaurosis. *Cecitate unilaterală care se însoțește de un aspect strălucitor al pupilei. Se observă îndeosebi în *retinoblastom.

OCHI SIMPATIZANT / oeil sympathisant / sympathizing eye. O. nelezat, care va suferi alterări secundare în cursul *oftalmiei simpatice.

OCITOCIC, adj., s. n. / ocytocique, adj., s. m. / oxytocic. [*Gr.* ***okys*** *sau* ***oxys*** *= repede;* ***tokos*** *= naștere.*] (Substanță) care stimulează contracțiile mușchiului neted uterin, determinând fie contracții fazice, fie contractură uterină și accelerând astfel travaliul. Contracția miometrului comprimă sinusurile venoase locale, de unde utilizarea o. pentru oprirea unei *menoragii sau *metroragii.

OCITOCINĂ, s. f. / ocytocine, s. f. / oxytocin. [*Gr.* ***okys*** *sau* ***oxys*** *= repede;* ***tokos*** *= naștere; -****ină***.] (DCI) Sin.: oxitocină (v.).

OCLUZAL, adj. / occlusal, adj. / morsal, occlusal. [*Lat.* ***occlusus*** *= închis, de la* ***occludere*** *= a închide și* ***claudere*** *= a închide.*] Despre suprafața dintelui la nivelul căreia se realizează ocluzia (v. ocluzie, 3). Fața o. a unui dinte se numește și față triturantă.

OCLUZIE, s. f. / occlusion, s. f. / occlusion. [*Lat. medievală* ***occlusio, -onis****, de la* ***occludere*** *= a închide și* ***claudere*** *= a închide.*] 1) *Obliterarea unui conduct sau a unui orificiu (ex.: o. colului uterin). 2) Reducerea dimensiunilor unei deschideri prin apropierea rebordurilor acesteia (ex.: o. fantei palpebrale, o. buzelor). 3) În stomatologie, o. se numește raportul static sau dinamic între arcadele dentare, indiferent de rapoartele mandibulotemporale. *O. dentară* reprezintă raportul stabilit prin contactul fețelor ocluzale a doi dinți sau a două grupe de dinți ai maxilarului superior și, respectiv, ai mandibulei. O. dentară normală se numește și eugnație. V. și malocluzie.

OCLUZIE INTESTINALĂ / occlusion intestinale / ileus, intestinal occlusion. Oprirea tranzitului intestinal pentru materii fecale și gaze. O. i. poate fi acută (cel mai frecvent) sau cronică, dinamică (prin spasm intestinal) sau mecanică, prin compresiune din exteriorul intestinului (strangulare prin bride, aderențe, tumori de vecinătate) sau prin obliterarea lumenului intestinal. O. i. prin oprirea peristaltismului intestinal se numește *ileus paralitic. Sin.: ileus.

OCLUZIE OCULARĂ / occlusion oculaire / blinded eye. Acoperirea unui ochi pentru a solicita celălalt ochi (în *ambliopie) sau pentru a elimina una din imagini (în *diplopie).

OCLUZIV, adj. / occlusif, -ive, adj. / occlusive, occluding. [*Lat.* ***occlusus****, de la* ***occludere*** *= a închide și* ***claudere*** *= a închide.*] Care se referă la *ocluzie, care o produce.

OCRONOZĂ, s. f. / ochronose, s. f. / ochronosis. [*Gr.* ***okhros*** *= galben pal;* ***nosos*** *= boală.*] Stare patologică în care cartilajele, țesutul conjunctiv și uneori pielea au culoare brună. Cauze: excesul de fenoli în organism (în acest caz urina devine neagră în contact cu aerul) sau incapacitatea de metabolizare a acidului homogentizinic (*alcaptonurie).

OCTOPAMINĂ, s. f. / octopamine, s. f. / octopamine. Analog structural al *noradrenalinei, care se acumulează în organism în cursul tratamentelor cu inhibitori ai *monoaminoxidazei și acționează ca un fals *neurotransmițător la nivel sinaptic.

OCTREOTID, s. n. / octréotide, s. m. / octreotide. (DCI) Analog al *somatostatinei, octapeptid de sinteză cu o punte disulfurică localizată între aminoacizii 2 și 7 ai lanțului peptidic. O. prezintă afinitate mare pentru receptorii somatostatinei, îndeosebi pentru receptorul de tip 2. El posedă aceleași proprietăți inhibitoare ca și somatostatina asupra secreției de TSH și GH, fiind, de aceea, util în tratamentul adenoamelor hipofizare somatotrope și tireotrope, ca și în tratamentul tumorilor endocrine digestive. Durata lungă de viață (120 de minute) și rezistența o. la enzimele de degradare permit administrarea

sa subcutanată. O. radiomarcat este utilizat în *scintigrafia unor tumori neuroendocrine.

OCULAR, adj., s. n. / **oculaire**, adj., s. m. / **ocular (1), eyepiece (2).** [*Lat.* ***ocularius*** = *referitor la ochi, de la* ***oculus*** = *ochi*.] 1) Care se referă la ochi, îndeosebi din punct de vedere anatomic. Sin.: oftalmic. 2) Parte a sistemului optic al unui microscop prin care observatorul privește pentru examinarea preparatului. V. și microscop.

OCULOGIR, adj. / **oculogyre**, adj. / **oculogyric.** [*Lat.* ***oculus*** = *ochi;* ***gyrare*** = *a întoarce în cerc, de la gr.* ***gyros****, lat.* ***gyrus*** = *cerc*.] 1) Despre centrii nervoși și mușchii care au rol de rotație a globilor oculari. Sin.: oftalmogir. 2) Referitor la mișcarea rotatorie a globilor oculari.

OCULOMOTOR, adj. / **oculomoteur, -trice**, adj. / **oculomotor.** [*Lat.* ***oculus*** = *ochi;* ***motor, -oris*** = *cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** = *a mișca*.] Cu referire la structurile anatomice cu rol în mobilitatea globului ocular (nerv, mușchi). V. tab. anat. - nervi și tab. anat. - mușchi.

OCULOPALPEBRAL, adj. / **oculo-palpébral, -ale, -aux**, adj. / **oculopalpebral.** [*Lat.* ***oculus*** = *ochi;* ***palpebralis*** = *referitor la pleoapă, de la* ***palpebra*** = *pleoapă*.] Care implică ochiul și pleoapa.

ODDITĂ, s. f. / **oddite**, s. f. / **odditis.** [***Ruggero Oddi****, medic italian, Bologna, 1864-1913;* ***-ită***.] Leziune inflamatorie a *sfincterului Oddi cu o simptomatologie asemănătoare celei a *litiazei coledociene. Uneori se însoțește cu o insuficiență pancreatică.

ODIHNĂ, s. f. / **repos**, s. m. / **pause, rest.** [*Bulg.* ***otdihna*** = *odihnă*.] Repaus psihofizic. *O. activă* înseamnă ceea ce spunea cândva George Enescu: "Odihnește-te de o muncă prin altă muncă".

ODINOFAGIE, s. f. / **odynophagie**, s. f. / **odynophagia.** [*Gr.* ***odyne*** = *durere;* ***phagein*** = *a mânca*.] Dificultate în deglutiție, însoțită de durere. Sin. parțial: disfagie (v.).

ODONTALGIE, s. f. / **odontalgie**, s. f. / **odontalgia, toothache, odontia.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***algos*** = *durere*.] Orice senzație algică care se proiectează și este resimțită la nivelul unuia sau mai multor dinți.

ODONTOBLAST, s. n. / **odontoblaste**, s. m. / **odontoblast.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***blastos*** = *germen*.] Element celular al *pulpei dentare, rezultat prin diferențierea celulelor mezenchimale din papila germenului dentar, având rol în formarea *dentinei.

ODONTOCIE, s. f. / **odontocie**, s. f. / **odontocia.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***okys*** = *repede*.] Diminuarea consistenței dinților, care favorizează dezvoltarea cariilor. Este determinată de decalcifierea dinților.

ODONTOGENIE, s. f. / **odontogénie**, s. f. / **odontogeny.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***gennan*** = *a produce*.] Formarea foliculilor dentari și a dinților.

ODONTOID, adj. / **odontoïde**, adj. / **odontoid.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***eidos*** = *formă*.] Care prezintă forma unui dinte. Ex.: apofiza o. a axisului.

ODONTOLIT, s. m. / **odontolithe**, s. m. / **odontolith.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***lithos*** = *piatră*.] Concrețiune calcaroasă pe un dinte.

ODONTOLOGIE, s. f. / **odontologie**, s. f. / **odontology.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***logos*** = *știință*.] Studiul dinților normali și patologici.

ODONTOM, s. n. / **odontome**, s. m. / **odontoma, odontome.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***-oma***.] Sin.: dentom (v.).

ODONTOPOROZĂ, s. f. / **odontoporose**, s. f. / **odontoporosis.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***poros*** = *piatră poroasă;* ***-oză***.] *Distrofie dentară secundară (nervoasă sau neuroendocrină), caracterizată prin dezlipirea neregulată a smalțului coronar decalcifiat.

ODONTORADIONECROZĂ, s. f. / **odontoradio-nécrose**, s. f. / **odontoradionecrosis.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte; lat.* ***radius*** = *rază; gr.* ***nekrosis*** = *mortificare, de la* ***nekros*** = *mort*.] Formă particulară de carie dentară survenită după iradierea maxilarelor în cursul *radioterapiei.

ODONTORAGIE, s. f. / **odontorragie**, s. f. / **odontorrhagia.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***rhegnynai*** = *a țâșni, a izbucni*.] Hemoragie cu originea la nivelul alveolelor dentare, după o extracție dentară.

ODONTOSCLEROZĂ, s. f. / **odontosclérose**, s. f. / **odontosclerosis.** [*Gr.* ***odous, odontos*** = *dinte;* ***sklerosis*** = *întărire, de la* ***skleros*** = *tare, dur*.] Proces degenerativ sclerogen localizat la nivelul pulpei dentare.

ODORAT, s. n. / **odorat**, s. m. / **smell.** [*Lat.* ***odoratus*** = *simțul mirosului, de la* ***odor, -oris*** = *miros*.] Simțul prin care se percep mirosurile. Receptorii olfacției sunt localizați într-o regiune particulară a mucoasei nazale, membrana mucoasei olfactive, cu pigmentație galbenă. La câini și la alte animale cu olfacția foarte dezvoltată, regiunea acoperită prin această membrană este foarte întinsă. La om ea se rezumă doar la o arie de 5 cm², pe peretele cavității nazale, aproape de septum. Există 10-20 milioane de celule receptoare, fiecare receptor olfactiv fiind un neuron. Axonii neuronilor receptori ajung la lama ciuruită a etmoidului și penetrează în bulbii olfactivi. Se afirmă că nu există zonă de proiecție neocorticală pentru olfacție, dar numeroase studii probează că semnificația simțului o. la om este mult mai extinsă decât s-ar presupune observând slaba reprezentare a receptorilor olfactivi. Sin.: miros.

ODORIMETRIE, s. f. / **odorimétrie**, s. f. / **odorimetry.** [*Lat.* ***odor, -oris*** = *miros; gr.* ***metron*** = *măsură*.] Determinarea gradului de percepere a senzațiilor olfactive.

OENOLISM, s. n. / **oenilisme**, s. m. / **(o)enilism.** [*Gr.* ***oinos*** = *vin;* ***-ism***.] Formă de alcoolism cronic prin abuz exclusiv de vin.

OENOMANIE, s. f. / **oenomanie**, s. f. / **(o)enomania.** [*Gr.* ***oinos*** = *vin;* ***mania*** = *nebunie*.] Impulsul morbid, tentația nestăpânită de a bea vin.

OFICINAL, adj. / **officinal, -ale, -aux**, adj. / **officinal.** [*Lat.* ***officina*** = *prăvălie, spațiu, loc unde se prepară un produs*.] Despre medicamentele ale căror compoziție și mod de preparare sunt înscrise într-o farmacopee oficială, spre deosebire de preparatele *magistrale. Medicamentele o. se prepară în farmacie și se pot elibera bolnavului imediat. Ant.: magistral.

OFIDISM, s. n. / **ophidisme**, s. m. / **ophidism.** [*Gr.* ***ophidion*** = *șarpe mic, dim. de la* ***ophis, -eos*** = *șarpe;* ***-ism***.] Otrăvirea prin *venin de șarpe.

OFTALMIC, adj. / **ophtalmique**, adj. / **ophthalmic.** [*Gr.* ***ophthalmikos*** = *referitor la ochi, de la* ***ophthalmos*** = *ochi*.] Cu referire la ochi, în relație cu ochiul. Ex.: nerv o.

OFTALMIA ZĂPEZILOR / **ophtalmie des neiges** / **snow blindness.** *Keratoconjunctivită acută bilaterală determinată de acțiunea *radiațiilor ultraviolete, prin expunerea la lumină cu ochii neprotejați în regiunile muntoase înalte. O. z. se manifestă prin *fotofobie, *blefarospasm și lăcrimare, debutează în câteva ore de la expunere și se vindecă în câteva zile.

OFTALMIE, s. f. / **ophtalmie**, s. f. / **ophthalmia.** [*Gr.* ***ophthalmos*** = *ochi*.] Orice afecțiune inflamatorie a ochiului. Termenul este utilizat îndeosebi pentru unele inflamații oculare severe, care interesează mai multe membrane ale ochiului sau globul ocular în totalitate.

OFTALMIE SIMPATICĂ / **ophtalmie sympathique** / **sympathetic ophthalmia.** *Uveită gravă a ochiului sănătos după o plagă penetrantă (chiar minimă, afectând doar *uveea) a celuilalt ochi. Nervul simpatic nu are nici un rol în o. s., iar termenul "simpatică" evocă doar suferința simultană a celor

două organe simetrice. S-a demonstrat caracterul autoimun al acestei leziuni. Inflamația ochiului sănătos reprezintă o reacție imună mediată celular, declanșată de antigeni normal sechestrați, care sunt eliberați în urma leziunii traumatice a ochiului. S-a susținut și un mecanism de autoimunizare față de pigmentul uveal. V. și sindrom Harada.

OFTALMODINAMOMETRIE, s. f. / ophtalmodynamométrie, s. f. / ophthalmodynamometry. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***dynamis*** *= forță;* ***metron*** *= măsură.*] Determinarea presiunii sanguine în artera centrală a retinei, utilizând un *oftalmodinamometru (normal, 30-40 mmHg).

OFTALMODINAMOMETRU, s. n. / ophtalmodynamomètre, s. m. / ophthalmodynamometer. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***dynamis*** *= forță;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat utilizat în *oftalmodinamometrie, permițând exercitarea unei presiuni progresive și constant măsurabile asupra globului ocular.

OFTALMODINIE, s. f. / ophtalmodynie, s. f. / ophthalmodynia. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***odyne*** *= durere.*] Durere la nivelul globilor oculari.

OFTALMOGIR, adj. / ophtalmogyre, adj. / ophthalmogyric. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi; lat.* ***gyrare*** *= a întoarce în cerc, de la lat.* ***gyrus****, gr.* ***gyros*** *= cerc.*] Sin.: oculogir (v.).

OFTALMOLOGIE, s. f. / ophtalmologie, s. f. / ophthalmology. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***logos*** *= știință.*] Specialitate medicală având ca scop studiul, diagnosticul și tratamentul afecțiunilor ochiului și anexelor acestuia.

OFTALMOMALACIE, s. f. / ophtalmomalacie, s. f. / ophthalmomalacia. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakus*** *= moale.*] Atrofie a ochiului caracterizată prin hipotonie accentuată, cu diminuarea globului ocular. O. este întotdeauna consecutivă unei alte boli, de regulă de natură inflamatorie.

OFTALMOMETRIE, s. f. / ophtalmométrie, s. f. / ophthalmometry. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***metron*** *= măsură.*] Determinarea instrumentală a indicilor de refracție de la nivelul diverselor medii ale ochilor și, în special, a *astigmatismului cornean. Sin.: keratometrie.

OFTALMOMIAZĂ, s. f. / ophtalmomyase, s. f. / ophthalmomyasis. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***myio*** *= muscă; -ază.*] Infestare a ochiului sau a anexelor sale cu larve ale unor insecte *diptere (muște).

OFTALMOMICOZĂ, s. f. / ophtalmomycose, s. f. / ophthalmomycosis, oculomycosis. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-oză.***] *Micoză a ochiului și a anexelor sale.

OFTALMOPLASTIE, s. f. / ophtalmoplastie, s. f. / ophthalmoplasty. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție de chirurgie plastică asupra globului ocular sau/și a anexelor acestuia.

OFTALMOPLEGIE, s. f. / ophtalmoplégie, s. f. / ophthalmoplegia. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***plege*** *= lovitură.*] Paralizia unuia sau mai multor mușchi motori ai globului ocular. Forme: 1) *O. exoftalmică* apare în cursul exoftalmiei basedowiene. 2) *O. externă*, paralizia mușchilor motori extraoculari. 3) *O. internă*, prin leziuni în nucleii de origine ai nervilor oculomotori. 4) *O. progresivă*, v. boală Graefe. V. și în continuare.

OFTALMOPLEGIE EXTERNĂ NUCLEARĂ PROGRESIVĂ / ophtalmoplégie externe nucléaire progressive / nuclear progressive ophthalmoplegia. Sin.: boală Graefe (v.).

OFTALMOPLEGIE PSEUDONUCLEARĂ / ophtalmoplégie pseudonucléaire / pseudonuclear ophthalmoplegia. Sin.: sindrom Tilling-Wernicke (v.).

OFTALMOPLEGIE SUPRANUCLEARĂ PROGRESIVĂ / ophtalmoplégie supranucléaire progressive / progressive supranuclear palsy. Sin.: sindrom Steele-Richardson-Olzewski (v.).

OFTALMORAGIE, s. f. / ophtalmorragie, s. f. / ophtalmorrhagia. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie oculară.

OFTALMOSCOP, s. n. / ophtalmoscope, s. m. / ophthalmoscope. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Instrument pentru examinarea interiorului ochiului, îndeosebi a *fundului de ochi. Constă dintr-o oglindă cu un orificiu central, prin care examinatorul privește în interiorul ochiului. Ochiul este iluminat prin lumina reflectată de oglindă, care revine spre ochiul examinatorului prin orificiul oglinzii. V. și oftalmoscopie.

OFTALMOSCOPIE, s. f. / ophtalmoscopie, s. f. / ophthalmoscopy. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Metodă care permite, datorită transparenței mediilor oculare, observarea directă a retinei, a papilei nervului optic și parțial a coroidei, fiind posibilă, de asemenea, aprecierea transparenței mediilor. O. permite aprecierea sistemului vascular retinian și, prin comparație, a celui cerebral, examenul *fundului de ochi furnizând informații utile, în afara oftalmologiei, în neurologie, ca și în cazul unor boli cu răsunet local, cum este hipertensiunea arterială. Examenul oftalmoscopic poate fi direct, indirect sau stereoscopic, când se obține o imagine tridimensională. V. și oftalmoscop.

OFTALMOTOMIE, s. f. / ophtalmotomie, s. f. / ophthalmotomy. [*Gr.* ***ophthalmos*** *= ochi;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală la nivelul globului ocular.

OFTAT, s. n. / soupir, s. m. / sigh. [*Neogr.* ***ahti*** *= dorință arzătoare.*] Inspirație bruscă și profundă, care întrerupe ritmul normal respirator; se însoțește de neliniște, uneori de senzație de lipsă de aer. Exprimă dereglarea nervoasă a respirației, "sindromul suspinului" fiind o formă a nevrozei respiratorii.

OGLINDĂ, s. f. / miroir, s. m. / mirror. [*Sl.* ***oglendati*** *= a se oglindi.*] Suprafață lucioasă, plană sau sferică, cu proprietatea de a reflecta lumina: 1) *O. dentară* are un mâner metalic și o oglindă rotundă de 1,5-3 cm diametru. 2) *O. frontală*, în otorinolaringologie, plană, cu un orificiu central și o sursă de lumină reflectată în cavitățile organelor studiate. 3) *O. laringiană*, cu care se face examinarea indirectă a laringelui. 4) *O. de schiascopie*, plană sau concavă, pentru examinarea refracției.

OIDIOMICOZĂ, s. f. / oïdiomycose, s. f. / oidiomycosis. [*Lat.* ***oidium****, din gr.* ***oon*** *= ou; gr.* ***mykes, myketos*** *= ciupercă.*] Sin.: candidoză (v.).

OLECRAN, s. n. / olécrâne, s. m. / olecranon. NA: olecranon. [*Gr.* ***olekranon*** *= cot, de la* ***olene*** *= cot,* ***kranion*** *= craniu, cap.*] V. cubitus, tab. anat. - oase.

OLEOM, s. n. / oléome, s. m. / oleoma, oil granuloma. [*Lat.* ***oleum*** *= ulei;* ***-oma.***] Nodul sau placard intradermic și hipodermic rezultat consecutiv introducerii în piele a unui corp gras care nu se resoarbe și care induce o reacție de corp străin. Țesutul de reacție se poate extinde de-a lungul anilor și poate eventual să ulcereze. O reacție asemănătoare poate fi determinată de substanțe macromoleculare și siliconi.

OLEOTORAX, s. n. / oléothorax, s. m. / oleothorax. [*Lat.* ***oleum*** *= ulei; lat.* ***thorax, -icis****, gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Injectarea unei substanțe uleioase intrapleural, în cursul *pneumotoraxului terapeutic. Scop: reducerea revărsatului și împiedicarea simfizei.

OLFACTOMETRIE, s. f. / olfactométrie, s. f. / olfactometry. [*Lat.* ***olfactus*** *= miros; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Determinarea gradului de sensibilitate a simțului mirosului.

OLFACȚIE, s. f. / olfaction, s. f. / olfaction. [*Lat.* ***olfactus*** *= miros.*] 1) Funcționarea aparatului olfactiv. V. odorat. 2) De-

numire generică pentru procesele neurochimice care stau la baza simțului mirosului. 3) *O. hematogenă*, perceperea mirosurilor unor substanțe introduse în circulația sanguină. 4) *O. retrogradă*, perceperea mirosurilor de origine endogenă.

OLIGOAMNIOS, s. n. / oligoamnios, s. m. / oligohydramnios. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***amnion*** *= membrană a fătului.*] Existența unei cantități de lichid amniotic sub 200 ml. Adesea coexistă cu malformații fetale, nașterea fiind prelungită. Sin.: oligohidramnios.

OLIGOANURIE, s. f. / oligo-anurie, s. f. / oligo-anuria. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***an*** *- priv.;* ***ouron*** *= urină.*] Diminuarea extremă a *diurezei, la limita suprimării totale a acesteia.

OLIGOASTENOSPERMIE, s. f. / oligoasthéno-spermie, s. f. / oligoasthenospermia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***asthenos*** *= fără putere, de la* ***a*** *- priv.,* ***sthenos*** *= forță, putere;* ***sperma, -atos*** *= sământă.*] *Oligospermie asociată cu diminuarea mobilității *spermatozoizilor și a duratei de viață a acestora.

OLIGOCITEMIE, s. f. / oligocytémie, s. f. / cytopenia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***kytos*** *= celulă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Diminuarea numărului de eritrocite și de leucocite din sânge. Uneori, termenul este utilizat (incorect) cu sensul de scădere a volumului eritrocitar total.

OLIGODENDROCIT, s. n. / oligodendrocyte, s. m. / oligodendrocyte. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***dendron*** *= arbore;* ***kytos*** *= celulă.*] Sin.: oligodendroglie (v.).

OLIGODENDROGLIE, s. f. / oligodendroglie, s. f. / oligodendroglia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***dendron*** *= arbore;* ***glia*** *= clei.*] Celulă de suport, mică, situată în jurul neuronilor, între fibrele nervoase (sateliți perineurali) și în lungul vaselor de sânge (sateliți perivasculari). Sin.: oligodendrocit.

OLIGODENDROGLIOM, s. n. / oligodendrogliome, s. m. / oligodendroglioma. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***dendron*** *= arbore;* ***glia*** *= clei;* ***-oma.***] Formă de *gliom cu evoluție frecvent malignă. Anatomopatologic, este format din celule mici, cu nucleu rotund (asemănătoare *oligodendrogliilor). Localizarea de predilecție este reprezentată de *lobul parietal.

OLIGODINAMIC, adj. / oligodynamique, adj. / oligodynamic. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***dynamis*** *= forță.*] Care este activ în cantități foarte mici. Termenul este folosit îndeosebi cu referire la ionii metalelor grele (Hg^{2+}, Ag^{+}), pentru a descrie efectul toxic al acestora asupra celulelor organismului.

OLIGODIPSIE, s. f. / oligodipsie, s. f. / oligodipsia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***dipsa*** *= sete.*] Scădere normală a senzației de sete.

OLIGODONȚIE, s. f. / oligodontie, s. f. / oligodontia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Absența mai multor dinți, asociată sau nu cu *displazie ectodermică ereditară, manifestată îndeosebi prin *hipotricoză și *hipohidroză.

OLIGOELEMENT, s. n. / oligo-élément, s. m. / trace element. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin; lat.* ***elementum*** *= element.*] Denumire dată anumitor metale și metaloide a căror prezență, în cantități extrem de mici, este indispensabilă în rația alimentară. Enumerarea o.: fier, zinc, cupru, cobalt, crom, staniu, mangan, molibden, nichel, vanadiu, siliciu, fluor, iod, seleniu.

OLIGOFAGIE, s. f. / oligophagie, s. f. / oligophagia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***phagein*** *= a mânca.*] Diminuare anormală a *alimentației.

OLIGOFRENIE, s. f. / oligophrénie, s. f. / oligophrenia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***phren, phrenos*** *= spirit, minte.*] Oprirea sau insuficienta dezvoltare a facultăților mentale. Are trei stadii: *debilitate mentală, *imbecilitate și *idioție. Tipuri de o.: *o. *fenilpiruvică*; *o. *polidistrofică*.

OLIGOFRENIE FENILPIRUVICĂ / oligophrénie phénylpyruvique / phenylketonuria. Sin.: fenilcetonurie (v.).

OLIGOFRENIE POLIDISTROFICĂ / oligophrénie polydystrophique / polydystrophic oligophrenia. Sin.: boală Sanfilippo (v.).

OLIGOHIDRAMNION, s. n. / oligohydramnion, s. m. / oligohydramnion. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***hydor, hydatos*** *= apă;* ***amnion*** *= membrană a fătului.*] Sin.: oligoamnios (v.).

OLIGOMENOREE, s. f. / oligoménorrhée, s. f. / oligomenorrh(o)ea. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***men, menos*** *= lună;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Diminuarea frecvenței și/sau a volumului menstrelor.

OLIGOMER, s. m. / oligomère, s. m. / oligomer. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***meros*** *= parte.*] Moleculă proteică alcătuită din mai multe subunități, reprezentate de lanțuri polipeptidice legate între ele prin legături non-covalente sau covalente. O. sunt denumiți în funcție de numărul subunităților: dimeri, trimeri, tetrameri, pentameri etc.

OLIGONUCLEOTID, s. n. / oligonucléotide, s. m. / oligonucleotide. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin; lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu.*] Secvență scurtă sintetică de ADN utilizată ca *sondă sau *amorsă în cursul reacțiilor de *hibridare moleculară. V. și amorsă.

OLIGONUCLEOTID ANTISENS / oligonucléotide antisens / antisense oligonucleotide. *Oligonucleotid care blochează sinteza proteinelor oprind traducerea ARN mesager în proteine. Acest termen provine din denumirea *sens* a ARN mesager normal. O. a. se găsesc la *procariote sau sunt sintetizate în scop terapeutic.

OLIGOPEPTID, s. n. / oligopéptide, s. m. / oligopeptid. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***peptos*** *= copt, digerat, de la* ***pepsein*** *= a găti.*] *Peptid care include un număr mic de aminoacizi (sub 10).

OLIGOPNEE, s. f. / oligopnée, s. f. / oligopn(o)ea. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***pnoia*** *= respirație, de la* ***pnein*** *= a respira.*] Diminuare globală a *ventilației pulmonare. Poate fi consecința unei afecțiuni a centrilor nervoși respiratori, a mușchilor sau a scheletului toracic, a unui epanșament pleural masiv sau a unei obezități marcate. O. provoacă *hipercapnie.

OLIGOSPERMIE, s. f. / oligospermie, s. f. / oligospermia. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***sperma, -atos*** *= sământă.*] 1) Scăderea numărului spermatozoizilor în ejaculat. 2) Cantitate mică de ejaculat, prin scăderea secreției prostatice. V. și prostată.

OLIGOTROFIE, s. f. / oligotrophie, s. f. / oligotrophy. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] *Nutriție deficientă.

OLIGOZAHARIDE, s. n. pl. / oligosaccharides, s. m. pl. / oligosaccharides. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin; lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr.*] Compus glucidic alcătuit dintr-un număr mic de unități monozaharidice.

OLIGOZAHARIDOZĂ, s. f. / oligosaccharidose, s. f. / oligosaccharidosis. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin; lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr; -oză.*] Denumire generică pentru un grup de boli ereditare cauzate de un deficit enzimatic și caracterizate prin eliminare urinară permanentă de *oligozaharide. Sunt cuprinse o serie de boli ca *manozidoza, *fucozidoza, *sialidozele, alte afecțiuni din acest grup fiind în curs de descriere. Simptomele clinice sunt analoge celor din *mucopolizaharidoze, dar mai discrete.

OLIGURIE, s. f. / oligurie, s. f. / oliguria. [*Gr.* ***oligos*** *= puțin;* ***ouron*** *= urină.*] Diminuarea cantității de urină emisă în 24 de ore (sub 800 ml). Mecanisme: 1) scăderea filtratului glomerular; 2) creșterea reabsorbției tubulare; 3) blocarea parțială a scurgerii urinei spre vezică.

OLIVAR, adj. / olivaire, adj. / olivary. [*Lat.* ***olivarius*** *= de măsline, de la* ***oliva*** *= măslină.*] 1) Care are forma unei olive, a unei măsline. 2) Care se referă la *oliva bulbară. Ex.: fascicul o.

OLIVĂ, s. f. / olive, s. f. / olive. NA: oliva. [*Lat.* ***oliva*** *= măslină.*] Formațiune anatomică proeminentă și rotunjită. *O. bulbară*: fiecare din cei doi nuclei cenușii ai bulbului, în conexiune cu căile vestibulare și cerebeloase. *O. cerebeloasă*, sin.: nucleu dentat (v.).

OMARTRITĂ, s. f. / omarthrite, s. f. / omarthritis. [*Gr.* ***omos*** *= umăr;* ***arthron*** *= articulație;* ***-ită***] Inflamație a articulației scapulohumerale, adică a umărului.

OMARTROZĂ, s. f. / omarthrose, s. f. / omarthritis. [*Gr.* ***omos*** *= umăr;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză***] Artroză a articulației umărului.

OMBILIC, s. n. / ombilic, s. m. / umbilicus, navel. NA: umbilicus. [*Lat.* ***umbilicus*** *= buric.*] Cicatrice consecutivă căderii *cordonului ombilical, situată pe linia mediană a peretelui abdominal. O. marchează locul unde se află orificiul prin care treceau înainte de naștere organele care legau fătul la *placentă. Pop.: buric.

OMBILICARE, s. f. / ombilication, s. f. / umbilication. [*Lat.* ***umbilicus*** *= buric.*] 1) Adâncitură în formă de *ombilic. 2) Procesul de formare a unei depresiuni, de formă asemănătoare ombilicului, în vârful unei papule, vezicule sau pustule. *O. mamelonului* reprezintă înfundarea mamelonului în areola sânului.

OMBILICOPORTOGRAFIE, s. f. / ombilicoportographie, s. f. / umbilicoportography. [*Lat.* ***umbilicus*** *= buric;* ***porta*** *= poartă; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiografic al sistemului port după injectarea unui produs de contrast iodat hidrosolubil cu ajutorul unei sonde introduse la nivelul venei ombilicale, după denudarea și recanalizarea acesteia.

OMENTAL, adj. / omental, -ale, -aux, adj. / omental. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele.*] Care are relație cu *epiploonul.

OMENTITĂ, s. f. / omentite, s. f. / omentitis. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele;* ***-ită***] Inflamație a *epiploonului.

OMENTECTOMIE, s. f. / omentectomie, s. f. / omentectomy. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția chirurgicală a *marelui epiploon, parțială sau totală.

OMENTOPEXIE, s. f. / omentopexie, s. f. / omentopexy. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea chirurgicală a *marelui epiploon la peretele abdominal, în scopul creării unei anastomoze venoase porto-cave.

OMENTOPLASTIE, s. f. / omentoplastie, s. f. / omentoplasty. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Denumire generică a procedeelor prin care *marele epiploon este utilizat ca material în chirurgia abdominală sau în chirurgia plastică. Sin.: epiploplastie.

OMENTOTOMIE, s. f. / omentotomie, s. f. / omentotomy. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie a *marelui epiploon, pentru a crea o cale de acces spre cavitatea situată posterior epiploanelor.

OMENTUM, s. n. / omentum, s. m. / omentum. NA: omentum. [*Lat.* ***omentum*** *= membrană care înfășoară intestinele.*] Sin.: epiploon (v.).

OMEPRAZOL, s. n. / oméprazole, s. m. / omeprazole. (DCI) Substanță care acționează ca inhibitor specific al pompei de protoni (H^+/K^+-ATP-ază) de la nivelul celulelor parietale gastrice. O. provoacă astfel o puternică suprimare a secreției acide, motiv pentru care este utilizat în tratamentul ulcerelor gastroduodenale evolutive.

OMFALECTOMIE, s. f. / omphalectomie, s. f. / omphalectomy. [*Gr.* ***omphalos*** *= ombilic;* ***ektome*** *= excizie.*] În cura herniei ombilicale, operație prin care se extirpă sacul herniar și învelișurile sale după reducerea conținutului în cavitatea abdominală.

OMFALITĂ, s. f. / omphalite, s. f. / omphalitis. [*Gr.* ***omphalos*** *= ombilic;* ***-ită***] Infecție a *ombilicului produsă în perioada de cicatrizare a acestuia, deci în perioada neonatală. Este aproape întotdeauna consecința absenței asepsiei în momentul ligaturii cordonului la naștere sau în cazul pansamentelor ulterioare.

OMFALOCEL, s. n. / omphalocèle, s. f. / omphalocele. [*Gr.* ***omphalos*** *= ombilic;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] V. hernie ombilicală.

OMFALOMEZENTERIC, adj. / omphalo-mésentérique, adj. / omphalomesenteric, omphalomesaraic. [*Gr.* ***omphalos*** *= ombilic;* ***mesos*** *= la mijloc;* ***enteron*** *= intestin.*] Care aparține atât ombilicului, cât și mezenterului.

OMNIPRACTICIAN, s. m. / omnipraticien, s. m. / general practitioner. [*Lat.* ***omnis*** *= orice, în totalitate; gr.* ***praktike*** *= practică, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] Medic practician, denumit mai frecvent medic de medicină generală, generalist sau medic de familie. Reprezintă pilonul asistenței medicale primare. Sin.: generalist.

OMODINIE, s. f. / douleur scapulaire / omodynia. [*Gr.* ***omos*** *= umăr;* ***odyne*** *= durere.*] Sin.: scapulodinie (v.).

OMOGENAT, s. n. / homogènate, s. m. / homogenate. [*Gr.* ***homos*** *= același;* ***genos*** *= origine.*] Preparat tisular format din fragmente celulare rezultate în urma distrugerii membranelor citoplasmatice și ale organitelor intracelulare prin intermediul unei lame metalice ascuțite care se rotește cu frecvență mare (dispozitivul utilizat fiind numit *omogenizator Potter).

OMOGENIZATOR POTTER / appareil de Potter / Potter's homogenizer. Aparat folosit pentru distrugerea netraumatizantă a țesuturilor, în vederea separării componentelor lor celulare. Este alcătuit dintr-un tub îngust de sticlă și un piston acționat de un motor cu turație mare. Pistonul se afundă progresiv în interiorul tubului, determinând distrugerea celulelor, dar nu și a componentelor intracelulare (nuclee, mitocondrii).Organitele vor putea fi ulterior separate prin *ultracentrifugare.

OMOLOG, adj. / homologue, adj. / homologous. [*Gr.* ***homologos*** *= în armonie, de la* ***homos*** *= același,* ***logos*** *= raport, relație.*] 1) În anatomia comparată, despre părțile corpului care corespund la diferite specii. Ex.: membrele anterioare ale mamiferelor sunt o. Sin.: homeomorf. 2) În imunologie, despre țesuturile, celulele, serul sanguin etc. aparținând unui individ de aceeași specie, dar dintr-o linie diferită (deci, cu un patrimoniu genetic diferit) celei a subiectului considerat. Sin.: alogenic.

OMOLOGIE, s. f. / homologie, s. f. / homology. [*Gr.* ***homologos*** *= în armonie, de la* ***homos*** *= același,* ***logos*** *= raport, relație.*] Similitudine a secvențelor primare de aminoacizi ale unor proteine sau a secvențelor de baze ale unor gene. O. pot semnifica o origine comună în cursul evoluției. În cazul proteinelor, aceleași o. pot sugera o origine genetică comună sau, eventual, funcții similare.

OMONIM, adj. / homonyme, adj. / homonymous. [*Lat.* ***homonymus*** *= omonim, din gr.* ***homos*** *= același,* ***onyma*** *= nume.*] În afară de semnificația din limbajul comun: despre o leziune sau o tulburare care afectează două organe situate de aceeași parte, adică, ambele la dreapta sau la stânga față de planul median.

OMOPLAT, s. n. / omoplate, s. f. / scapula. [*Gr.* ***omoplate*** *= omoplat.*] Sin.: scapula (v.).

OMUȘOR, **s. n. / luette du voile du palais / pendulous palate. NA: uvula palatina.** [*Lat.* ***homo, -inis*** *= om;* ***-ușor.***] Sin. pop pentru luetă (v.).

ONANIE, **s. f. / onanisme, s. m. / onanism, coitus interruptus.** [*Onan = personaj biblic, fiul lui Iuda, căruia i se atribuie această plăcere sexuală solitară (Biblia; Geneza, XXXVIII, 9).*] Var.: onanism. Sin.: masturbație (v.). *O. conjugală*: coitul incomplet.

ONANISM. Var. pentru onanie (v.).

ONCOCERCOM, **s. n. / onchocercome, s. m. / onchocercoma.** [*Gr.* ***onkos*** *= curbură, croșet;* ***kerkos*** *= coadă;* ***-oma.***] Nodul indolor, neaderent la piele, dur, de consistență fibroasă și lipsit de reacție inflamatorie. De obicei multiplu, conține cel puțin un mascul și o femelă de *Onchocerca volvulus*. V. oncocercoză.

ONCOCERCOZĂ, **s. f. / onchocercose, s. f. / onchocerciasis, onchocercosis.** [*Gr.* ***onkos*** *= curbură, croșet;* ***kerkos*** *= coadă;* ***-oză.***] *Filarioză provocată de *Onchocerca volvulus* răspândită în unele zone subtropicale. Se caracterizează prin trei tipuri de leziuni: noduli sau *oncocercoame, leziuni cutanate pruriginoase acute sau cronice (*erizipel, *lichenificare, *pahidermie, *xerodermie, *acromie parazitară) sau/și leziuni oculare, uneori cu evoluție spre *cecitate. Acestea din urmă determină gravitatea bolii. Sin.: boală Robles.

ONCOCIT, **s. n. / oncocyte, s. m. / oncocyte.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă epitelială glandulară caracterizată printr-un nucleu mic, dens și o citoplasmă acidofilă, foarte bogată în *mitocondrii, observabile în microscopie electronică prin transmisie.

ONCOCITOM, **s. n. / oncocytome, s. m. / oncocytoma.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oma.***] Neoplasm benign format electiv din oncocite. O. se poate localiza îndeosebi la nivelul tiroidei, glandelor salivare, bronhiilor și rinichilor.

ONCOGEN, **adj. / oncogène, adj. / oncogenic.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***gennan*** *= a produce.*] Sin.: cancerigen (v.). Ex.: virus o.

ONCOGENĂ, **s. f. / oncogène, s. m. / oncogene.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***genos*** *= neam, urmaș, generație sau* ***gennan*** *= a produce.*] Una din numeroasele gene care, în anumite circumstanțe, mai ales consecutiv unor modificări calitative (*mutație) sau cantitative (dereglare, hiperexpresie) participă la una dintre etapele transformării celulare maligne. Se deosebesc: *o. virale* și *o. celulare*. *O. virale* (*v-onc*) sunt prezente în *retrovirusuri. *O. celulare* (*c-onc*) reprezintă forme mutante ale unei gene normale (*protooncogene) implicate în controlul creșterii sau al diviziunii celulare. Au fost descrise numeroase o., stabilindu-se mijloacele de identificare ale acestora, ca și o serie de cancere asociate (sau posibil asociate) cu o anumită o. V. și antioncogenă.

ONCOGENEZĂ, **s. f. / oncogenèse, s. f. / oncogenesis.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] V. cancerogeneză.

ONCOGRAF, **s. n. / oncographe, s. m. / oncograph.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***graphein*** *= a scrie.*] Aparat pentru măsurarea variațiilor de volum ale unui organ oarecare, ca urmare a modificărilor sale vasculare.

ONCOLIPID, **s. n. / oncolipide, s. m. / oncolipid.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***lipos*** *= grăsime.*] Denumire generică pentru lipoproteinele, cu structură variată, neindividualizată, decelate în serul sanguin provenind de la unii pacienți afectați de un cancer.

ONCOLOGIE, **s. f. / oncologie, s. f. / oncology.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***logos*** *= știință.*] Domeniu al medicinei care se ocupă cu studiul tumorilor maligne. Se disting: *o. generală*, care cuprinde descrierea biologiei moleculare a cancerului, ca și principiile de diagnostic și tratament, și *o. clinică*, adică aplicațiile o. generale în diferite specializări medicale și chirurgicale.

ONCOSTATIC, **adj. / oncostatique, adj. / oncostatic.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***statikos*** *= care oprește, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Despre un agent fizic sau chimic (medicament) care oprește evoluția unei tumori.

ONCOTIC, **adj. / oncotique, adj. / oncotic.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră.*] V. presiune oncotică.

ONCOVIRUS, **s. n. / oncovirus, s. m. / oncovirus.** [*Gr.* ***onkos*** *= masă, tumoră; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Virus din familia *Retroviridae*, alcătuind o subfamilie care include virusurile tumorii mamare la șoarece (virusul Bitner), ale leucemiilor și sarcoamelor aviare (sarcomul Rous), ale leucemiilor și sarcoamelor de la șoarece, pisică, babuin, gibon (virusul Raucher, virusul Moloney). O. există sub două stări: 1) *Virus* cu genom ARN, cu anvelopă și infecțios. 2) *Provirus* integrat în ADN-ul cromozomial al celulei infectate și transmis asemenea unei gene celulare.

ONCȚIUNE, **s. f. / onction, s. f. / unction, inunction.** [*Lat.* ***unctio, -onis*** *= ungere, de la* ***ungere*** *= a unge.*] Acțiune de ungere cu un ulei, o pomadă, o alifie.

ONICATROFIE, **s. f. / onycatrophie, s. f. / onycatrophia.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***a -*** *priv.;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Subțierea unghiei, care ia un aspect papiraceu, cu suprafața ondulată.

ONICODISPLAZIE, **s. f. / onychodysplasie, s. f. / onychodysplasia.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Hipoplazie sau absență a unghiilor mâinilor și picioarelor, în cadrul *sindromului unghii-rotule.

ONICODISTROFIE, **s. f. / onychodystrophie, s. f. / onychodystrophy.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] *Distrofie a unghiilor care poate apărea fie ca un defect congenital, fie ca urmare a altor boli dobândite.

ONICOFAGIE, **s. f. / onychophagie, s. f. / onychophagy.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***phagein*** *= a mânca.*] Tic nervos, mai frecvent la copii, de roadere continuă a unghiilor.

ONICOGRIFOZĂ, **s. f. / onychogryphose, s. f. / onychogryposis.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie; fr.* ***griffe****, din fr. veche* ***grif*** *= labă;* ***-oză.***] Creștere anormală a unghiilor, care se curbează ușor posterior sau anterior. Se observă la degetele picioarelor, îndeosebi la vârstnici, dar și în *nevrite sau în cazul prezenței *varicelor. Sin.: onicogripoză.

ONICOGRIPOZĂ, **s. f. / onychogrypose, s. f. / onychogryposis.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie; gr.* ***gryposis*** *= îndoire, încovoiere;* ***-oză.***] Sin.: onicogrifoză (v.).

ONICOLIZĂ, **s. f. / onycholyse, s. f. / onycholysis.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Dezlipire spontană a unghiei din patul său. Formă profesională: o. semilunară a spălătoreselor.

ONICOMICOZĂ, **s. f. / onychomycose, s. f. / onychomycosis.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-oză.***] Leziune produsă la nivelul unghiilor de o ciupercă parazită, fie *Acharion schoenleinii*, fie un *Trichophyton*.

ONICOPATIE, **s. f. / onychopathie, s. f. / onychopathy.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***pathos*** *= boală.*] Termen generic pentru orice boală a unghiilor. V. și onicoză.

ONICOREXIS, **s. n. / onychorrhexis, s. f. / onychorrhexis.** [*Gr.* ***onyx, onykhos*** *= unghie;* ***rhexis*** *= ruptură, destrămare.*] Fragilitatea și subțierea unghiilor, consecință a unor fisuri longitudinale prin: traumatisme, îmbolnăviri profesionale, eczemă, peladă.

ONICOSCHIZIE, s. f. / **onycoschizie, s. f. / onyco-schizia.** [*Gr. onyx, onykhos = unghie; skhisis = despicătură, de la skhizein = a despica.*] Decolare sau fisurare a unghiilor.

ONICOZĂ, s. f. / onychose, s. f. / onychosis. [*Gr. onyx, onykhos = unghie; -oză.*] Orice tulburare distrofică a unghiilor.

ONIRIC, adj. / onirique, adj. / oniric. [*Gr. oneiros = vis.*] Care se află în relație cu visele.

ONIRISM, s. n. / onirisme, s. m. / oneirism. [*Gr. oneiros = vis; -ism.*] Complex de simptome psihice, subacute sau acute, care apar într-un context de *confuzie mentală. Se caracterizează prin *halucinații: vizuale, ale sensibilității generale sau la nivel muscular (senzație de cădere, de deplasare rapidă), cenestezice, uneori auditive. O. poate fi provocat de intoxicația alcoolică. Sin.: delir oniric.

ONIROID, adj. / oniroïde, adj. / oneiroid, oniroid. [*Gr. oneiros = vis; eidos = formă.*] Despre o stare psihică, acută sau subacută, apropiată de vis, însoțită de scăderea vigilenței, în cadrul căreia apar iluzii, halucinații pe care subiectul le conștientizează, într-o atmosferă de angoasă și depersonalizare.

ONIXIS, s. n. / onyxis, s. m. / onyxis. [*Gr. onyx, onykhos = unghie.*] Afectare a unghiilor determinată de inflamația dermului subunghеal, cel mai frecvent din cauza *dermatofitelor.

ONOMATOMANIE, s. f. / onomatomanie, s. f. / onomatomania. [*Gr. onoma, -atos = denumire; mania = nebunie.*] Tendință obsesivă a unui subiect de a-și aminti numele tuturor persoanelor pe care acesta le-a văzut și le-a cunoscut cândva.

ONTOGENETIC, adj. / ontogénétique, adj. / ontogenetique. [*Gr. on, ontos = ființă; gennan = a produce.*] Referitor la *ontogeneză.

ONTOGENEZĂ, s. f. / ontogenèse, s. f. / ontogeny. [*Gr. on, ontos = ființă; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Dezvoltarea individului de la concepție până la maturitate. Etapele o. reproduc în esență pe cele ale filogeniei. "Ontogenia repetă filogenia" (Haeckel). Sin.: ontogenie.

ONTOGENIE, s. f. / ontogénie, s. f. / ontogeny. [*Gr. on, ontos = ființă; gennan = a produce.*] Sin.: ontogeneză (v.)

OOCHINET, s. n. / oocinète, s. m. / ookinete. [*Gr. oon = ou; kinetos = mobil, de la kinein = a mișca.*] Stadiu în dezvoltarea parazitului *malariei, după fecundarea macrogametului femel de unul din microgameți. Se petrece în stomacul insectei vectoare (țânțar).

OOCHIST, s. n. / oocyste, s. m. / oocyst. [*Gr. oon = ou; kystis = sac, vezică.*] Stadiu evolutiv din ciclul sporogonic al paraziților din genul *Plasmodium*, caracterizat printr-o formațiune chistică, sferică, refringentă, derivată din zigot și găzduită în stomacul țânțarului anofel. În urma fazei trofice de dezintegrare a o. (cu durata de 12-16 zile), se formează *sporozoiți.

OOCIT, s. n. / oocyte, s. m. / ovocyte. [*Gr. oon = ou; kytos = celulă.*] Sin.: ovocit (v.).

OOFORECTOMIE, s. f. / oophorectomie, s. f. / oophorectomy. [*Gr. oophoros = ovar, de la oon = ou, pherein = a purta; ektome = excizie.*] Sin.: ovariectomie (v.).

OOFORITĂ, s. f. / oophorite, s. f. / oophoritis. [*Gr. oophoros = ovar, de la oon = ou, pherein = a purta; -ită.*] Sin.: ovarită (v.).

OOFOROPEXIE, s. f. / oophoropexie, s. f. / oophoropexy. [*Gr. oophoros = ovar, de la oon = ou, pherein = a purta; pexis = fixare.*] Sin.: ovariopexie (v.).

OOFORORAFIE, s. f. / oophororraphie, s. f. / oophororrhaphy. [*Gr. oophoros = ovar, de la oon = ou, pherein = a purta; rhaphe = sutură.*] Suturarea chirurgicală a ovarului.

OOGENEZĂ, s. f. / oogenèse, s. f. / oogenesis. [*Gr. oon = ou; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Procesul originii, dezvoltării și formării ovulului și prepararea sa pentru fecundare.

OPACIFIANT, adj., s. m. / opacifiant, -e, adj., s. m. / contrast medium. [*Lat. opacus = umbrit, întunecos; facere = a face.*] 1) Care produce *opacifiere. 2) Sin.: mediu de contrast (v.).

OPACIFIERE, s. f. / opacification, s. f. / opacification. [*Lat. opacus = umbrit, întunecos; facere = a face.*] 1) Acțiunea de introducere a unei substanțe de contrast, opacă la raze X, într-un organ cavitar sau într-un conduct, cu scopul de a le face vizibile în cursul examenului radiologic. 2) Procesul de modificare a transparenței normale a *corneei sau a *cristalinului, ca urmare a unei leziuni cicatriceale. În cazul corneei, în funcție de extensia și grosimea o. se disting mai multe tipuri de leziuni: *albugo, *leucom, *nefelion.

OPACITATE, s. f. / opacité, s. f. / opacity. [*Lat. opacitas, -atis = umbră, întunecime, de la opacus = umbrit, întunecos.*] 1) Proprietatea unui corp de a nu putea fi străbătut de anumite radiații. 2) Zonă densă, clară-transparentă pe radiografie și gri-întunecată la radioscopie care traduce la nivelul imaginii radiologice o regiune în care radiațiile X sunt absorbite mai puternic decât în regiunile învecinate. De obicei, o. se referă la o zonă în care transparența pulmonară este diminuată, de regulă din cauza unui exsudat alveolar sau a dezvoltării unei mase celulare interstițiale. În funcție de dimensiuni se deosebesc: o. micronodulare, o. macronodulare și o. întinse. 3) Zonă opacă sau lipsită de transparență situată la nivelul *corneei sau *cristalinului. V. și opacifiere-2.

OPALESCENT, adj. / opalescent, -e, adj. / opalescent. [*Lat. opalus = opal, piatră semiprețioasă cu luciu sticlos, incoloră sau variat colorată.*] Despre un mediu, de obicei lichid, care are un aspect lăptos sau roșcat când este privit prin transparență și albăstrui când este observat lateral. Ex.: ser o.

OPĂRIRE, s. f. / echauffure, s. f. / diaper rush. [*Bulg. oparja, sârbă, croată opariti = a opări.*] Arsură provocată de lichide fierbinți sau de vapori supraîncălziți.

OPERATOR, s. m. / opérateur, s. m. / operator. [*Lat. operator, -oris = lucrător, de la operari = a lucra și opus, operis = muncă, lucrare.*] Genă coordonatoare care, asociată cu genele de structură, constituie *operonul.

OPERAȚIE, s. f. / opération, s. f. / operation. [*Lat. operatio, -onis = lucrare, operație, de la operari = a lucra și opus, operis = muncă, lucrare.*] Act medical efectuat de chirurg cu mâinile sale și cu ajutorul unor instrumente adecvate, în vederea tratamentului chirurgical al unor afecțiuni diverse, pentru care acesta este indicat. V. și procedeu-1. V. în continuare.

OPERAȚIE ALBEE. [*Fred Houdlett Albee, chirurg american, New York, 1876-1945.*] O. practicată pentru anchiloza șoldului.

OPERAȚIE BABCOCK. [*William Wayne Babcock, chirurg american, Philadelphia, 1872-1963.*] Tehnică de eradicare a venelor varicoase prin extirparea venei safene.

OPERAȚIE BASSINI. [*Eduardo Bassini, chirurg italian, profesor (succesiv) la Pavia, Genova și Padova 1884-1924.*] Reparație plastică a *herniei inghinale.

OPERAȚIE BILLROTH. [*Christian Albert Theodor Billroth, chirurg german, profesor la Zürich, Viena, 1829-1894.*] Rezecția parțială a stomacului, cu anastomoză la duoden (*Billroth I*) sau la jejun (*Billroth II*).

OPERAȚIE BIRBER-JIANU. [*Birber; Amza Jianu, chirurg român, București, 1881-1959.*] Procedeu de esofagoplastie cu material cutanat.

OPERAȚIE BRUNSCHWIG. [*Alexander Brunschwig, chirurg american, Chicago, 1901-1969.*] Pancreatoduodenectomie efectuată în doi timpi.

PERAȚIE CALDWELL-LUC. [*George Walter Caldwell, otolog american, 1834-1918; Henry Luc, otorinolaringolog francez, Paris, 1855-1925.*] O. de deschidere a sinusului maxilar prin intermediul unei incizii la nivelul fosei supradentare de la nivelul premolarilor. Se practică în scopul îndepărtării rădăcinilor dentare sau a țesutului anormal de la nivelul sinusului.

PERAȚIE DANIELOPOLU. [*Daniel Danielopolu, fiziolog, farmacolog și clinician român, profesor de medicină internă la București, 1884-1955.*] Intervenție chirurgicală efectuată în scopul suprimării durerilor din *angina pectorală. Constă în secționarea simpaticului cervical deasupra ganglionului stelat unilateral (stânga) sau bilateral, ca și a ramurilor destinate inimii ale simpaticului și ale pneumogastricului.

PERAȚIE DAVIEL. [*Jaques Daviel, oftalmolog francez, Paris, 1696-1762.*] Extracție a *cataractei prin incizia corneei, fără secționarea irisului.

PERAȚIE DRAGSTEDT. [*Lester Reynold Dragstedt, chirurg american, n. 1893.*] Vagotomie bilaterală în scopul suprimării secreției gastrice.

PERAȚIE DÜHRSEN. [*Jacobus Alfred Dührsen, ginecolog german, profesor la Berlin, 1862-1933.*] Fixarea vaginală a uterului.

PERAȚIE DUPLAY. [*Simon Emmanuel Duplay, chirurg francez, Paris, 1836-1924.*] Metodă de chirurgie plastică destinată corectării malformațiilor congenitale ale penisului (*epispadias sau *hipospadias).

PERAȚIE ECK / opération de von Eck / Eck's fistula. [*Nikolai von Eck, medic rus, 1849-1917.*] Tehnică operatorie utilizată pentru reducerea hipertensiunii portale. Constă în anastomoza termino-laterală sau latero-laterală între vena portă și vena cavă inferioară. În clinică se folosește termenul de anastomoză portocavă.

PERAȚIE FOTHERGILL. [*William Eduard Fothergill, ginecolog englez, Manchester, 1865-1926.*] O. pentru corectarea prolapsului uterin prin fixarea la ligamentele cardinale. Sin.: o. Manchester.

PERAȚIE FRÉDET-RAMSTEDT. [*Pierre Auguste Frédet, chirurg francez, 1870-1946; William Conrad Ramstedt, chirurg german, profesor la Münster, 1867-1963.*] Incizia chirurgicală a sfincterului piloric, efectuată în scopul corectării stenozei congenitale a acestuia. Sin.: o. Ramstedt.

PERAȚIE FREYER. [*Sir Peter Johnston Freyer, chirurg militar englez, 1851-1921.*] Metodă chirurgicală care constă în enuclearea suprapubiană a prostatei hipertrofiate.

PERAȚIE GONIN. [*Jules Gonin, oftalmolog elvețian, profesor la Lausanne, 1870-1935.*] Termocauterizarea fisurilor retiniene practicată în cazul *dezlipirii de retină, prin incizia *sclerei.

PERAȚIE GRIGORIU. *Histeropexie prin includerea corpului uterin în teaca mușchilor drepți abdominali.

PERAȚIE GROSS. [*Robert Edward Gross, chirurg american, Boston, n. 1905.*] Tehnică chirurgicală folosită pentru corectarea *omfalocelului.

PERAȚIE HALSTED. [*William Steward Halsted, chirurg american, Baltimore, 1852-1922.*] 1) Amputație largă a sânului, cu ablația mușchilor pectorali și îndepărtarea ganglionilor axilari, în cancerul mamar. 2) Cură radicală a *herniei inghinale.

PERAȚIE HOLTH. [*Sören Holth, oftalmolog norvegian, Oslo, 1863-1937.*] Sin.: iridenclezis (v.).

PERAȚIE IONESCU. [*Thoma Ionescu, chirurg român, profesor la București, 1860-1926.*] Histerectomie totală lărgită, cu evidare iliolombopelviană, cu extirparea tuturor grupelor ganglionare și a țesutului conjunctiv din pelvis de la aortă în jos, în cancerul de col uterin.

PERAȚIE JUVARA. [*Ernest Juvara, chirurg român, București, 1870-1933.*] 1) În subluxația coxofemurală. 2) Rezecția osteoplastică a genunchiului în tumorile extremității inferioare a femurului. 3) Osteosinteză cu fixator extern Juvara.

OPERAȚIE KELLY-KING. [*Joseph Dominic Kelly, otorinolog american, New York, n. 1888; King.*] Fixarea chirurgicală a cartilajului sau a mușchiului aritenoid. Sin.: aritenoidopexie.

OPERAȚIE KRASKE. [*Paul Kraske, chirurg german, Freiburg, 1851-1930.*] Îndepărtarea coccisului și a unei părți din sacrum, pentru a permite abordarea tumorii în caz de carcinom rectal.

OPERAȚIE LAGRANGE. [*Pierre Félix Lagrange, oftalmolog francez, profesor la Bordeaux, 1857-1928.*] Sin.: sclerectoiridectomie (v.).

OPERAȚIE LE FORT. [*Léon Clément Le Fort, chirurg și anatomist francez, 1829-1893.*] Tehnică operatorie efectuată pentru corectarea prolapsului uterin. Constă în suturarea pereților anterior și posterior de-a lungul liniei mediane.

OPERAȚIE LORENZ [*Adolf Lorenz, chirurg ortoped austriac, Viena, 1854-1946.*] O. pentru *luxația congenitală a șoldului.

OPERAȚIE MACEWEN. [*Sir William Macewen, chirurg englez, Glasgow, 1848-1924.*] Secționarea supracondiliană a femurului în *genu valgum*.

OPERAȚIE MANCHESTER. [*Manchester, oraș în Marea Britanie.*] Sin.: operație Fothergill (v.).

OPERAȚIE McBURNEY. [*Charles McBurney, chirurg american, New York, 1845-1914.*] Tehnică operatorie radicală pentru cura *herniei inghinale.

OPERAȚIE McGILL. [*Arthur Fergusson McGill, chirurg englez, 1846-1890.*] Prostatectomie suprapubiană transvezicală.

OPERAȚIE RAMSTEDT. [*William Conrad Ramstedt, chirurg german, profesor la Munster, 1867-1963.*] Sin.: operație Frédet-Ramstedt (v.).

OPERAȚIE TORKILDSEN. [*Arne Torkildsen, neurochirurg norvegian contemporan.*] Sin.: ventriculo-cisternostomie (v.).

OPERAȚIE TRENDELENBURG. [*Friedrich Trendelenburg, chirurg german, profesor la Rostock, Bonn și Leipzig, 1844-1924.*] 1) Intervenție chirurgicală efectuată în caz de *embolie pulmonară. 2) Excizie a venelor varicoase.

OPERAȚIE WERTHEIM. [*Ernst Wertheim, ginecolog austriac, profesor la Viena, 1864-1920.*] *Histerectomie radicală practicată în cura chirurgicală a carcinomului uterin.

OPERATIE ZIEGLER. [*Samuel Lewis Ziegler, oftalmolog, Philadelphia, 1861-1925.*] Iridectomie în formă de "V" pentru formarea unei pupile artificiale.

OPERCUL, s. n. / opercule, s. m. / operculum. NA: operculum, pl. opercula (2). [*Lat.* **operculum** *= capac.*] 1) Structură care acoperă o deschidere sau, uneori, o formațiune anatomică. 2) Complex de *circumvoluții cerebrale care înconjoară și acoperă lobul insulei (*insula).

OPERON, s. m. / opéron, s. m. / operon. [*Lat.* **operari** *= a lucra, de la* **opus, operis** *= muncă, lucrare;* **-on**.] Totalitatea genelor structurale a căror expresie fenotipică este controlată de un operator; unitate genetică a cărei expresie fenotipică este reglată de un represor. O. poate conține una sau mai multe gene structurale.

OPIACEU, adj. s. n. / opiacé, -e, adj., s. m. / con-taining opium, opiate, n. [*Lat.* **opium**, *gr.* **opion** *= suc de mac, din gr.* **opos** *= suc.*] (Substanță) care conține *opiu. O. pot fi utilizate în terapie.

OPIOID, adj. / opioïde, adj. / opioid. [*Lat.* **opium**, *gr.* **opion** *= suc de mac, din gr.* **opos** *= suc; gr.* **eidos** *= formă.*] Care se aseamănă cu *opiul, care prezintă efecte analoge cu ale opiului. Ex.: substanță o., receptor o.

OPIOMANIE, s. f. / opiomanie, s. f. / opiomania. [*Lat.* **opium**, *gr.* **opion** *= suc de mac, din gr.* **opos** *= suc; gr.* **mania** *= nebunie.*] Intoxicație cronică provocată prin consumul repetat de opiu. V. și toxicomanie.

OPISTOGNATISM, s. n. / opisthognathisme, s. m. / opisthognathism. [*Gr. opisthen = înapoi, în spate; gnathos = falcă, maxilar; -ism.*] Distalizarea maxilarului superior, ca urmare a dezvoltării insuficiente.

OPISTOTONUS, s. n. / opisthotonos, s. m. / opisthotonos, opisthotonus. [*Gr. opisthen = înapoi, în spate; tonos = tensiune.*] Contractură a mușchilor extensori ai trunchiului, consecutiv căreia corpul descrie un arc de cerc cu concavitatea posterioară. Bolnavul se sprijină pe cap și călcâie. Această atitudine se observă în *tetanos.

OPIU, s. n. / opium, s. m. / opium. [*Lat. opium, gr. opion = suc de mac, din gr. opos = suc.*] Latex obținut prin incizia capsulelor încă verzi de *Papaver somniferum*, o specie de mac. Este constituit în proporție de 25% din alcaloizi, din care două grupe sunt farmacologic activi, incluzând morfina (10%), codeina (0,5%), tebaina (0,22%), în primul grup, și papaverina (10%), noscapina (6%), narceina (0,2%), în al doilea grup, al benzilizochinoleinelor. Poate fi utilizat în formă tradițională (pudră, extract, tinctură, laudanum) ca antidiareic, antispastic, antitusiv, dar în prezent este înlocuit deoarece este un stupefiant care poate induce toxicomanie. Var.: opium.

OPIUM. Var. pentru opiu (v.).

OPOTERAPIE, s. f. / opothérapie, s. f. / opotherapy. [*Gr. opos = suc; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Modalitate terapeutică care constă în utilizarea unor țesuturi, organe sau structuri glandulare în stare naturală sau sub formă de extracte. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la hormonoterapia constitutivă în cazul insuficienței tiroidiene.

OPSINE, s. f. pl. / opsines, s. f. pl. / opsins. [*Gr. opsis = vedere, aspect; -ină.*] Grup de proteine transmembranare cu M_r de 20-40 kDa care, prin combinarea cu *vitamina A, formează molecule sensibile la lumină. V. rodopsină.

OPSIURIE, s. f. / opsiurie, s. f. / opsiuria. [*Gr. opse = târziu; ouron = urină.*] Termen desuet, semnificând întârzierea *diurezei provocată prin ingestia de apă.

OPSONINĂ, s. f. / opsonine, s. f. / opsonin. [*Gr. opson = condiment, care face mâncarea mai apetisantă; termen creat de Wright (1903) pentru a desemna substanța care face microorganismele apte pentru fagocitoză; -ină.*] 1) Anticorp specific, termostabil, care face bacteriile susceptibile la fagocitoză. 2) Component seric capabil să se lege specific de suprafața moleculelor sau celulelor care urmează a fi captate prin *endocitoză.

OPSONIZARE, s. f. / opsonisation, s. f. / opsonization. [*Gr. opson = condiment, care face mâncarea mai apetisantă.*] Proces prin care bacteriile sau alte celule devin apte de *fagocitoză. Constă în legarea *opsoninei de antigeni solubili sau particulari.

OPTIC, adj. / optique, adj. / optic (1), optical (2). [*Gr. optikos = referitor la vedere, de la optesthai = a vedea.*] 1) Care aparține ochiului sau simțului văzului, vederii. 2) Referitor la *optică, la fenomenele sau instrumentele care se bazează pe legile opticii.

OPTICĂ, s. f. / optique, s. f. / optics. [*Lat. optice, gr. optike = știința vederii, din gr. optikos = referitor la vedere, de la optesthai = a vedea.*] 1) Domeniu al fizicii care are ca obiect studiul *luminii și al fenomenelor luminoase, precum și al radiațiilor electromagnetice aparținând domeniilor infraroșu și ultraviolet, al radiațiilor X etc. *O. fiziologică* studiază ochiul ca sistem optic, iar *o. medicală* se referă la modificările patologice ale fenomenelor de refracție oculară. 2) Denumire pentru partea componentă a unui aparat alcătuită din lentile, oglinzi sau combinații ale acestora.

OPTOMETRIE, s. f. / optométrie, s. f. / optometry. [*Gr. optos = vizibil, de la optesthai = a vedea; metron = măsură.*] Metodă de evaluare a ametropiilor oculare (*miopie, *hipermetropie, *astigmatism), în scopul corecției prin lentile optice.

OPTOMETRU, s. n. / optomètre, s. m. / optometer. [*Gr. optos = vizibil, de la optesthai = a vedea; metron = măsură.*] Aparat pentru testarea acuității vizuale și alegerea lentilelor adecvate pentru corecție prin ochelari.

OPTOTIP, s. n. / optotype, s. m. / optotype, test type. [*Gr. optos = vizibil, de la optesthai = a vedea; typos = tip, model, marcă.*] Denumirea tabloului tip care conține litere sau figuri și este utilizat pentru determinarea *acuității vizuale.

ORA / ora / ora. [*Lat. ora = margine, extremitate.*] Termen generic pentru o formațiune cu aspect de creastă sau margine. Ex.: *o. serrata* - marginea anterioară a retinei senzoriale, situată înapoia corpului ciliar.

ORAL, adj. / oral, -ale, -aux, adj. / oral. [*Lat. os, oris = gură.*] 1) Care aparține *gurii. 2) Care se aplică la nivelul gurii, care se administrează pe gură (*per os*), cu referire îndeosebi la un medicament.

ORBICULAR, adj. / orbiculaire, adj. / orbicular. [*Lat. orbicularis = circular, de la orbis = cerc.*] Care prezintă o formă circulară sau rotundă. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la mușchii o. ai buzelor și pleoapelor. V. tab. anat. - mușchi.

ORBIRE, s. f. / cécité, s. f. / blindness, cecity, typhlosis. [*Lat. orbus = orb.*] Sin.: cecitate (v.).

ORBITAL, adj. / orbitaire, adj. / orbital. [*Lat. orbita = orbită, de la orbis = cerc.*] Care ține de orbită; punctul cel mai jos situat al marginii inferioare a orbitei.

ORBITĂ, s. f. / orbite, s. f. / orbit. NA: orbita, pl. orbitae. [*Lat. orbita = orbită, de la orbis = cerc.*] Cavitate osoasă profundă, pereche, situată de o parte și de alta a foselor nazale, între etajul anterior al *craniului și masivul osos facial. O. conține *globul ocular, anexele acestuia (mușchi, nervi, vase, aparat lacrimal) și grăsimea orbitală. Sin.: cavitate orbitară.

ORBITOMETRIE, s. f. / orbitométrie, s. f. / orbitometry. [*Lat. orbita = orbită, de la orbis = cerc; gr. metron = măsură.*] Măsurarea capacității orbitei, care este în medie de 25-30 cm^3.

ORBITOTOMIE, s. f. / orbitotomie, s. f. orbitotomy. [*Lat. orbita = orbită, de la orbis = cerc; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Deschidere chirurgicală a *orbitei.

ORBITOTONOMETRIE, s. f. / orbitotonométrie, s. f. / orbitotonometry. [*Lat. orbita = orbită, de la orbis = cerc; gr. tonos = tensiune; metron = măsură.*] Măsurarea presiunii intraoculare. V. și orbitometrie.

ORDONANȚĂ MEDICALĂ / ordonnance medicale / prescription. [*Lat. ordinare = a pune în ordine, de la ordo, -inis = șir, rând; medicus = doctor.*] Sin.: rețetă (v.).

OREION, s. n. / oreillons, s. m. pl. / mumps. [*Fr. oreillons, din lat. auricula, dim. de la auris = ureche.*] Boală infecțioasă, contagioasă și imunizantă care afectează îndeosebi copiii până la vârsta de 15 ani, dar poate apărea și la adulți. O. este determinat de virusul urlian (*Paramyxovirus*) care se transmite prin contact direct, prin contaminare cu secreții nazofaringiene dispersate în aer, prin salivă și, probabil, prin intermediul urinei. În unele cazuri boala rămâne la stadiul subclinic, iar când se manifestă este tipică tumefacția însoțită de durere, uni- sau bilaterală, a glandelor parotide (*parotidă), uneori și a altor glande salivare. Infecția poate afecta și alte organe pentru care virusul prezintă tropism, de unde o serie de complicații ale o., cea mai importantă fiind *orhi-*epididimita urliană, care în cazurile grave evoluează către atrofie testiculară. Alte complicații posibile, mai rare: *ovarită, *meningoencefalită și *pancreatită. Sin.: parotidită epidemică.

OREXIGEN, adj. / orexigène, adj. / orexigenic. [*Gr. **orexis** = apetit; **gennan** = a produce.*] Care crește sau stimulează apetitul.

ORGAN, s. n. / organe, s. m. / organ. NA: organum. [*Lat. **organum**, gr. **organon** = instrument de muzică, unealtă, iar în accepțiunea anatomică, element al corpului sau parte a corpului îndeplinind o funcție precisă.*] Structură delimitată, localizată în una sau mai multe regiuni ale organismului, permițând îndeplinirea unor funcții definite. O. sunt complexe de țesuturi, dar un țesut este întotdeauna predominant și determină funcția specifică a o. O. prezintă în general inervație și irigație vasculară proprii. Pentru realizarea unei funcții, o. se dispun în sisteme de o. Organismele animale complexe conțin zece sisteme de o.: tegumentar, muscular, scheletic, nervos, endocrin, digestiv, respirator, excretor, circulator, reproducător.

ORGAN CORTI / organe de Corti / organ of Corti. NA: organum spirale. [*Alfonso Corti, marchiz, anatomist și histolog italian care a lucrat la Viena, Berlin, Utrecht și Torino, 1822-1888.*] O. auditiv, situat în canalul cohlear al melcului membranos. O. C. este alcătuit dintr-un strat de celule cu cili, având 4 μm lungime și 0,1 μm diametru, care sunt așezate pe *membrana bazilară. Aceste celule senzitive (mecanoreceptori), în număr de 23 500 la om (3 500 interne, așezate pe un singur rând, și 20 000 externe, dispuse pe trei rânduri, asemănător literei W), toate prevăzute cu cili, se află în contact direct cu terminațiile nervului auditiv. Deasupra celulelor ciliate se află o membrană reticulată și o alta rigidă, *membrana tectoria*. Baza celulelor senzoriale prezintă toate elementele unei sinapse chimice, în care elementul postsinaptic este reprezentat de neuronii nervului cohlear.

ORGAN LIMFOID CENTRAL / organe lymphoïde central / central lymphoid organ. Organ la nivelul căruia limfocitele sunt produse și se diferențiază. Măduva osoasă este locul de producere a limfocitelor B și T. Limfocitele B se diferențiază în măduvă, în timp ce limfocitele T se diferențiază în *timus. În continuare, aceste limfocite încheie maturarea în organele limfoide periferice.

ORGAN LIMFOID PERIFERIC / organe lymphoïde périphérique / peripheric lymphoid organ. Sin.: organ limfoid secundar (v.).

ORGAN LIMFOID SECUNDAR / organe lymphoïde secondaire / secondary lymphoid organ. Organ în care *limfocitele intră în contact cu antigenii sau selful modificat, ceea ce declanșează proliferarea și diferențierea lor. O. l. p. sau secundare sunt ganglionii limfatici, splina și amigdalele. Sin.: organ limfoid periferic.

ORGANE CIRCUMVENTRICULARE / organes circumventriculaires / circumventricular organs. Diferențieri ale *ependimului situate îndeosebi în teritoriul veziculei diencefalice primitive. O. c. prezintă o bogată vascularizație sanguină, au activitate neurosecretorie și intervin în fenomenele de transport, de reabsorbție sau de eliberare a neurohormonilor. Aceasta, deoarece la nivelul o. c. există o discontinuitate a *barierei hematoencefalice. O. c. sunt: o. subcomisural, o. subfornical și o. paraventricular (la care se adaugă *area postrema* și creasta supraoptică).

ORGANE GENITALE / organes génitaux / genital organs. NA: organa genitalia. Se împart în: a) *o. g. externe* sau *ale copulației*, feminine (vulvă, vagin) și masculine (penis); b) *o. g. interne* sau *de reproducere*, feminine (ovare, trompe, uter) și masculine (testicule, epididim, vezicule seminale, cordon spermatic, prostată).

ORGANE DE SIMȚ / organes sensoriels, organes des sens / special senses organs. NA: organa sensorum. Receptori senzoriali specializați în percepția unor excitații cu caracter informațional din mediul exterior. O. de s. sunt în număr de cinci: ochiul pentru văz, urechea pentru auz, mucoasa pituitară nazală pentru olfacție, limba pentru gust și pielea pentru simțul tactil. La nivelul fiecărui o. de s. există un epiteliu senzorial unde se transformă excitațiile recepționate (între anumite limite, de ex. pentru auz 16-20 000 Hz) în influxuri proprii, transmise prin nervii senzitivi spre centrii nervoși.

ORGANIC, adj. / organique, adj. / organic. [*Lat. **organicus**, gr. **organikos** = referitor la un instrument, de la lat. **organum**, gr. **organon** = instrument de muzică, unealtă, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă.*] 1) Care aparține unui organ, sau se dezvoltă, este produs de un organism viu. 2) Despre o modificare patologică determinată de alterări structurale certe, la nivelul unui țesut sau organ. De ex., un suflu cardiac o., în opoziție cu unul funcțional. 3) Despre o substanță care provine dintr-un organism viu. 4) Cu referire la substanțele chimice care conțin atomi de carbon. 5) Referitor la un element chimic cuprins într-o moleculă care conține carbon. Ex.: fosfor o.

ORGANISM, s. n. / organisme, s. m. / organism. [*Lat. **organum**, gr. **organon** = instrument de muzică, unealtă, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă; sufixul **-ism** dă ideea unui ansamblu compus din elemente structurale.*] Termen general desemnând orice ființă vie pluricelulară, animală sau vegetală. Alcătuit din *țesuturi mai mult sau mai puțin diferențiate, care pot fi regrupate în *organe, o. constituie o unitate de organizare morfologică și fiziologică de ordin superior, capabilă să îndeplinească numeroase funcții distincte, aparținând diverselor țesuturi și organe: respirație, reproducere, digestie, excreție etc. Diversele funcții ale o. sunt controlate de o serie de mediatori și influențate de factorii de mediu. O. adult, adică apt pentru a se reproduce, poate atinge și conserva o talie maximă definitivă (mamifere) sau poate să continue creșterea (plante, îndeosebi arbori). În toate cazurile, celulele mor și pot fi înlocuite. Prin extensie, bacteriile și protozoarele sunt considerate ca o. unicelulare, pe când virusurile nu au această calitate.

ORGANISM GENETIC MODIFICAT / organisme génétiquement modifié / genetically modified organism. Denumire utilizată cu referire, îndeosebi, la o serie de specii de plante de interes în agricultură, care au fost supuse *manipulării genetice în scopul obținerii unor caracteristici favorabile producției agricole.

ORGANIT, s. n. / organite, s. m. / organelle. [*Lat. **organum**, gr. **organon** = instrument, unealtă, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă; sufixul **-it** dă ideea că fiecare element constituie un tot.*] Formațiune celulară diferențiată prezentă în *citosol și responsabilă de o funcție bine determinată. Principalele o. ale celulelor eucariote animale sunt: nucleu, mitocondrii, aparat Golgi, rețea transgolgiană, lizozomi, endozomi primari și secundari, peroxizomi, reticulum endoplasmic neted, reticulum endoplasmic rugos (acoperit de ribozomi), ribozomi, vezicule.

ORGANIZARE, s. f. / organisation, s. f. / organization. [*Fr. **organiser** = a organiza, din lat. **organum**, gr. **organon** = instrument, unealtă.*] Pregătire, orânduire în vederea unei activități conforme unui plan corespunzător. *O. sanitară* definește relațiile dintre sănătate și condițiile sociale, studiază principiile de ocrotire a sănătății, elaborează formele și măsurile practice de asigurare a asistenței medicale.

ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A SĂNĂTĂȚII / Organisation Mondiale de la Santé / World Health Organization. O. interguvernamentală, făcând parte din ONU, creată în 1946 (succedând Biroului de Igienă al Societății Națiunilor), cu sediul la

Geneva și specializată în problemele de sănătate publică: lupta împotriva bolilor susceptibile să afecteze un mare număr de oameni, punând probleme de ordin social (boli transmisibile, cardiovasculare, cancer), ameliorarea condițiilor sanitare și de igienă și ajutor pentru formarea personalului de îngrijire în regiunile în curs de dezvoltare, program internațional de cercetări medicale, de coordonare și difuziune a informațiilor biomedicale prin publicații specializate apărând în mai multe limbi, normalizarea terminologiei medicale (în particular a numelor de substanțe farmaceutice). Abrev.: OMS, WHO (engl.).

ORGANOGENEZĂ, s. f. / organogenèse, organogénésie, organogénie, s. f. / organogenesis, organogeny. [*Lat.* ***organum,*** *gr.* ***organon*** *= instrument, mașină, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Ansamblul transformărilor tisulare care conduc la formarea și dezvoltarea *organelor din *organism. V. și embriogeneză, morfogeneză.

ORGANOLEPTIC, adj. / organoleptique, adj. / organoleptic. [*Lat.* ***organum,*** *gr.* ***organon*** *= instrument, mașină, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă; gr.* ***leptikos*** *= care fixează.*] Care este capabil să determine senzații la nivelul receptorilor senzoriali. Ex.: proprietățile o. ale unui aliment.

ORGANOTROPIC, adj. / organotrope, adj. / organotropic. [*Lat.* ***organum,*** *gr.* ***organon*** *= instrument, mașină, parte a corpului îndeplinind o funcție precisă; gr.* ***tropikos*** *= întors, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Care are afinitate pentru țesuturile unui organ; ceea ce explică unele localizări ale unor microbi, virusuri, metastaze etc.

ORGASM, s. n. / orgasme, s. m. / orgasm. [*Gr.* ***orgasmos,*** *de la* ***organ*** *= a avea sângele în mișcare.*] Punct culminant al excitației sexuale. La bărbat coincide cu ejacularea.

ORGELET, s. n. / orgelet, s. m. / sty, hordeolum. [*Fr.* ***orgelet,*** *din lat.* ***hordeolus*** *= bob de orz, urcior la ochi.*] Var.: orjelet. Sin.: hordeolum (v.).

ORHIALGIE, s. f. / orchialgie, s. f. / orchialgia. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***algos*** *= durere.*] Durere testiculară. Sin.: orhiodinie.

ORHIDECTOMIE, s. f. / orchidectomie, s. f. / orchiectomy, orchidectomy. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală a unuia (*o. simplă*) sau a ambelor testicule (*o. dublă*).

ORHIDOMETRIE, s. f. / orchidométrie, s. f. / orchidometria. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea volumului testicular; se practică de regulă cu orhidometrul Prader. Volumul testicular raportat la vârstă permite aprecierea gradului de dezvoltare a testiculului.

ORHIDOPEXIE, s. f. / orchidopexie, s. f. / orchidopexy. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***pexis*** *= fixare.*] Intervenție chirurgicală care are drept scop restabilirea poziției anatomice normale în cazul unui testicul criptorhidric. O. constă în coborârea testiculului situat anormal și fixarea sa la nivelul burselor (fie homolateral, fie heterolateral).

ORHIDOTOMIE, s. f. / orchidotomie, s. f. / orchidotomy. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia testiculului pentru explorarea unei leziuni intratesticulare sau în vederea evacuării unui abces. Sin.: orhiotomie.

ORHIDOVAGINOPEXIE, s. f. / orchidovaginopexie, s. f. / orchidovaginopexy. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***vagina*** *= teacă;* ***pexis*** *= fixare.*] Intervenție chirurgicală practicată în caz de *varicocel. Constă în fixarea testiculului la inelul inghinal extern cu ajutorul *vaginalei.

ORHIODINIE, s. f. / douleur testiculaire / orchiodynia. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***odyne*** *= durere.*] Sin.: orhialgie (v.).

ORHIOTOMIE, s. f. / orchiotomie, s. f. / orchiotomy. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Sin.: orhidotomie (v.).

ORHIEPIDIDIMITĂ, s. f. / orchiépididymite, s. f. / orchiepididymitis. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul;* ***epi*** *= deasupra, pe;* ***didymos*** *= testicul, geamăn; -ită.*] Asociere a *orhitei cu *epididimita.

ORHITĂ, s. f. / orchite, s. f. / orchitis, orchiditis, testitis. [*Gr.* ***orkhis, -idos*** *= testicul; -ită.*] Inflamația testiculului. Forme: 1) *O. bruceloasă*, complicație a brucelozei. 2) *O. gonococică*, consecutiv unei epididimite gonococice. 3) *O. sifilitică*, difuză, cu infiltrat limfoplasmocitar, apoi proliferare conjunctivă cu atrofie sau formare de gome. 4) *O. tuberculoasă*, secundară unei epididimite sau primară, în tuberculoza miliară. 5) *O. urliană*, complicație a parotiditei epidemice.

ORIENTARE, s. f. / orientation, s. f. / orientation. [*Fr.* ***orienter*** *= a orienta, din lat.* ***oriens, -entis*** *= răsăritul soarelui, participiul prezent al verbului* ***oriri*** *= a se scula.*] 1) Capacitatea unui subiect de a conștientiza mediul în care se află, în spațiu, în timp și în relație cu celelalte persoane din jur. Se disting: a) *o. alopsihică* asupra mediului și a persoanelor din jur; b) *o. autopsihică* asupra propriei persoane. 2) Proces care permite anumitor specii animale deplasarea la o destinație precisă, uneori situată la mare distanță. În cazul speciilor migratoare, o. reprezintă un comportament complex, realizat prin percepția câmpului magnetic terestru, a luminii polarizate, a mirosurilor, a formelor de relief etc. 3) Poziția relativă a atomilor sau a unor grupări atomice în diferiți compuși chimici.

ORIFICIU, s. n. / orifice, s. m. / orifice. [*Lat.* ***orificium*** *= deschizătură, de la* ***os, oris*** *= gură,* ***facere*** *= a face.*] Deschidere a unei cavități la suprafață sau într-o altă cavitate. Ex.: o. cardia și pilor ale stomacului, o. intern și extern ale uretrei, o. extern al colului uterin, o. dentar apical etc. V. și *ostium*.

ORIFICIU BOTALLO / trou de Botallo / Botallo's foramen. NA: foramen ovale. [***Leonardo Botal*** *(****Botallo, Botalli*** *sau* ***Botallus****), anatomist și medic de origine italiană (n. la Asti), stabilit la Paris, 1530-1600.*] Orificiu situat la partea posterosuperioară a septului interauricular, prin care cele două auricule ale fătului comunică, circulația sanguină evitând plămânii care nu funcționează încă. O. B. se obliterează, în mod normal, după naștere. Persistența sa anormală (comunicarea interauriculară) are drept consecință amestecul sângelui arterial (din auriculul stâng) cu sângele venos din auriculul drept: șunt arteriovenos. Sin.: ostium secundar. V. și șunt.

ORIFICIU LUSCHKA / trou de Luschka / foramen of Luschka. NA: apertura laterali ventriculi quarti. [***Hubert von Luschka,*** *anatomist german, Tübbingen, 1820-1875.*] Una din cele două deschideri laterale ale ventriculului IV spre spațiul *subarahnoidian.

ORIFICIU MAGENDIE / trou de Magendie / Magendie's foramen. NA: apertura mediana ventriculi quarti. [***François Magendie,*** *fiziolog francez, 1783-1855.*] Deschiderea mediană largă, situată în porțiunea postero-inferioară a plafonului ventriculului IV, care leagă ventriculul cu *cisterna bazală.

ORIPILAȚIE, s. f. / horripilation, s. f. / horripilation. [*Lat.* ***horripilare,*** *de la* ***horere*** *= a se zbârli,* ***pilus*** *= fir de păr.*] 1) Reacție nervoasă cauzată de frică, de repulsie. 2) Denumire pentru erecția părului („piele de găină"), observată în caz de *frison.

ORJELET. Var. pentru orgelet (v.).

ORNITINĂ, s. f. / ornithine, s. f. / ornithine. V. poliamine.

ORNITOZĂ, s. f. / ornithose, s. f. / ornithosis. [*Gr. **ornis, -ithos** = pasăre; **-oză**.*] Boală infecțioasă benignă, evoluând ca o pneumonie atipică, transmisă la om de numeroase păsări (îndeosebi porumbei) și determinată de *Chlamydia psittaci*, asemenea *psitacozei.

OROFARINGE, s. n. / oropharynx, s. m. / oro-pharynx. NA: pars oralis pharyngis. [*Lat. **os, oris** = gură; gr. **pharynx, -yngos** = faringe.*] Porțiunea mijlocie bucală a *faringelui, situată între *nazofaringe și *hipofaringe. O. este delimitat superior de *vălul palatin, iar inferior de un plan orizontal care trece prin *osul hioid. El comunică prin istmul gâtului cu cavitatea bucală, iar pe pereții laterali conține amigdalele palatine și pilierii vălului palatin. Sin.: faringe bucal.

OROSOMUCOID, s. n. / orosomucoïde, s. m. / orosomucoid. [*Gr. **orros** sau **oros** = partea seroasă a sângelui, orice serozitate; lat. **mucus** = mucus; gr. **eidos** = formă.*] Denumire a uneia din α_1-globulinele plasmei sanguine. V. glucidogramă.

ORTEZĂ, s. f. / orthèse, s. f. / orthesis, orthosis. [*Gr. **orthosis** = ceea ce îndreaptă.*] Denumire pentru orice aparat ortopedic destinat protejării, imobilizării sau susținerii corpului sau a unei părți a acestuia, la nivelul căruia este fixat direct. Ex.: *atele, *gutiere, *corsete, ghete ortopedice etc. O. se deosebesc astfel de *proteze, care completează sau înlocuiesc un organ sau un membru.

ORTOCROM, adj. / orthochrome, adj. / orthochromatic. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **khroma, -atos** = culoare.*] Sin.: izocrom (v.).

ORTOCROMATIC, adj. / orthochromatique, adj. / orthochromatic. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **khroma, -atos** = culoare.*] Referitor la tenta unui element figurat când aceasta este analogă celei a colorantului utilizat. Ant.: metacromatic.

ORTODIAGRAMĂ, s. f. / orthodiagramme, s. m. / orthodiagram. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **diagramma** = înscriere, desen.*] Determinarea conturului și dimensiunilor unui organ cu ajutorul razelor Röntgen paralele.

ORTODONȚIE, s. f. / orthodontie, s. f. / orthodontia. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **odous, odontos** = dinte.*] Parte a stomatologiei consacrată prevenirii și tratamentului malpozițiilor dentare.

ORTOFONIE, s. f. / ortophonie, s. f. / ortophonia. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **phone** = voce.*] Termen utilizat pentru a denumi metodele terapeutice utilizate în scopul corectării unor tulburări ale vorbirii.

ORTOFONIST, s. m. / orthophoniste, s. m. / speech therapist. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **phone** = voce.*] Persoană calificată în domeniul procedeelor de reeducare a vocii și a limbajului oral sau scris.

ORTOFORIE, s. f. / orthophorie, s. f. / orthophoria. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **pherein** = a purta.*] Echilibru oculomotor perfect, manifestat prin capacitatea de a dirija cei doi ochi către un punct determinat fără nici un efort, indiferent de direcția privirii sau de distanța față de obiectul fixat. Ant.: heteroforie.

ORTOGENIE, s. f. / orthogénie, orthogenèse, s. f. / orthogenics. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **gennan** = a produce.*] 1) Ansamblu de preocupări multidisciplinare vizând dezvoltarea normală a omului. Implică: consultații genetice, probleme de teratologie, auxologie, puericultură și patologie, igienă școlară. Uneori termenul este considerat sin. cu eugenie (v.). 2) Dezvoltare simetrică a arcadelor dentare superioare și inferioare. În acest caz, dinții se întâlnesc ocluziv, cap la cap.

ORTOGNATISM, s. n. / orthognathisme, s. m. / orthognathism. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **gnathos** = falcă, maxilar; **-ism**.*] Conformație a feței, în care linia profilului, pornind de la frunte la menton, este verticală. În realitate, o. nu este perfect la nici o rasă umană. V. și prognatism, opistognatism.

ORTOPED, s. m. / orthopédiste, s. m. / orthopedist. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **pais, -idos** = copil (a fost ulterior înțeles cu sensul lat. **pes, pedis** = picior).*] 1) Medic practician în domeniul *ortopediei. 2) Tehnician care confecționează aparate sau dispozitive utile pentru remedierea deformărilor osoase.

ORTOPEDIE, s. f. / orthopédie, s. f. / orthopedia, orthop(a)edics. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **paideia** = educarea copiilor, instruire (a fost ulterior înțeles cu sensul lat. **pes, pedis** = picior).*] Ramură chirurgicală care are ca obiect studiul și tratamentul bolilor congenitale sau dobândite ale oaselor, tendoanelor, mușchilor și articulațiilor. Etimologia termenului se explică prin faptul că inițial o. era considerată „arta prevenirii și corectării la copii a diformităților corpului".

ORTOPNEE, s. f. / orthopnée, s. f. / orthopn(o)ea. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **pnoia** = respirație, de la **pnein** = a respira.*] Dificultate de a respira în decubit dorsal, care obligă bolnavul să rămână în ortostatism sau clinostatism. Sin.: dispnee de decubit.

ORTOPTIC, adj. / orthoptique, adj. / orthoptic. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **optikos** = referitor la vedere, de la **optesthai** = a vedea.*] Care se referă la vederea binoculară normală.

ORTOPTICĂ, s. f. / orthoptique, s. f. / orthoptics. [*Gr. **orthos** = drept, corect; lat. **optice**, gr. **optike** = știința vederii, de la gr. **optikos** = referitor la vedere și **optesthai** = a vedea.*] Ramură a oftalmologiei care cuprinde studiul, diagnosticul și tratamentul dezechilibrelor oculomotorii și al tulburării vederii binoculare.

ORTOPTOSCOP, s. n. / orthoptoscope, orthoscope, s. m. / orthoscope. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **optos** = vizibil, de la **optesthai** = a vedea; **skopos** = observator, de la **skopein** = a vedea, a examina.*] Instrument destinat tratamentului prin exerciții *ortoptice în anomaliile mușchilor oculari, *strabism sau *ambliopie.

ORTOSTATIC, adj. / orthostatique, adj. / orthostatic. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **statikos** = care stă în picioare, de la **istanai** = a plasa, a face să țină.*] Care aparține sau este determinat de *ortostatism. Ex.: *albuminurie o., *hipotensiune o.

ORTOSTATISM, s. n. / orthostatisme, s. m. / orthostatism. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **statikos** = care stă în picioare, de la **istanai** = a plasa, a face să țină; **-ism**.*] Stațiune bipedă verticală, în picioare, și fenomenele care rezultă din aceasta.

ORTOTONUS, s. n. / orthotonos, s. m. / orthotonos. [*Gr. **orthos** = drept, corect; **tonos** = tensiune.*] Atitudine particulară din tetanos, care apare ca urmare a contracturii musculaturii somatice și care imprimă corpului o poziție rigidă, astfel încât corpul ridicat se menține drept ca o scândură.

OS, s. n. / os, s. m. / bone. NA: os. [*Lat. **os, ossis** = os.*] Organ component al scheletului, provenit din țesut conjunctiv metaplaziat, impregnat cu săruri de calciu; este alcătuit din țesut osos compact și spongios în proporții variabile și poate conține, în centrul său, țesut medular hematopoietic. Deshidratate și degresate, o. conțin 32 % substanță organică (îndeosebi oseină și osteomucoid) și 68 % săruri minerale, în primul rând fosfați și carbonați de calciu, raportul fosfați/carbonați fiind 9/1. În cantități mai reduse există: clor, fluor, sodiu, potasiu, fier, aluminiu. O. pot fi plate, scurte sau lungi. O. la nivelul cărora se inseră mușchi sunt legate prin articulații. V. și tab. anat. - oase.

OS CAPITAT / grand os / capitate bone. V. tab. anat. - oase.

OS CU CÂRLIG / os crochu / unciform bone, hamate bone. V. tab. anat. - oase.

OS ILIAC / os iliaque / hip bone, os ilium. V. tab. anat. - oase.

OS MARE / grand os / capitate bone (v. os capitat). V. tab. anat. - oase.

OS NAVICULAR / os naviculaire / navicular bone of foot. Sin.: scafoid. V. tab. anat. - oase.

OS VESALIAN / os vésalien / os vesaleanum, vesalian bone. [*Andreas Vesalius, anatomist şi medic belgian n. la Bruxelles, cu studii la Montpélier şi Paris, medic al curţii la Madrid, apoi profesor la Padova, Bologna şi Pisa, 1514-1564.*] Os mic supranumerar al tarsului, corespunzând unui tubercul izolat al celui de al V-lea metatarsian.

OSCHEOTOMIE, s. f. / oschéotomie, s. f. / oscheotomy. [*Gr.* ***oskheos*** *= bursa testiculelor, scrot;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia unui testicul în scopul observaţiei directe a unei leziuni testiculare sau pentru evacuarea unui abces.

OSCILATOR, s. n. / oscillateur, s. m. / oscillator. [*Lat.* ***oscillari*** *= a oscila, de la oscillatio,* ***-onis*** *= balansoar.*] Sistem sau dispozitiv capabil să provoace sau să întreţină *oscilaţii electrice sau mecanice. Ex.: un circuit electric care generează un curent alternativ de o anumită frecvenţă.

OSCILAŢIE, s. f. / oscillation, s. f. / oscillation. [*Lat.* ***oscillatio, -onis*** *= balansoar.*] 1) Variaţie în timp a mărimilor caracteristice unui sistem fizic sau biofizic, însoţită de o transformare a energiei dintr-o formă în alta, în mod periodic sau aproape periodic, reversibil sau parţial reversibil. 2) Termenul este utilizat frecvent cu referire la o. mecanice, precum şi cu sensul de vibraţie, fluctuaţie, variaţie.

OSCILOGRAF CATODIC / oscillographe cathodique / cathode-ray oscillograph. [*Lat.* ***oscillari*** *= a oscila, de la* ***oscillatio, -onis*** *= balansoar; gr.* ***graphein*** *= a scrie;* ***kathodos*** *= drum în jos, de la* ***kata*** *= în jos,* ***hodos*** *= cale, drum.*] V. osciloscop.

OSCILOMETRIE, s. f. / oscillométrie, s. f. / oscillometry. [*Lat.* ***oscillari*** *= a oscila, de la* ***oscillatio, -onis*** *= balansoar; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea, cu ajutorul *oscilometrului, a amplitudinii oscilaţiilor presiunii arteriale medii, exprimată în unităţi convenţionale.

OSCILOMETRU, s. n. / oscillomètre, s. m. / oscillometer. [*Lat.* ***oscillari*** *= a oscila, de la* ***oscillatio, -onis*** *= balansoar; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Aparat pentru măsurarea presiunii arteriale în funcţie de amplitudinea oscilaţiilor peretelui arterial sub efectul unei presiuni date; oscilaţiile sunt citite pe cadranul unui manometru adecvat.

OSCILOSCOP, s. n. / oscilloscope, s. m. / oscilloscope. [*Lat.* ***oscillari*** *= a oscila, de la* ***oscillatio, -onis*** *= balansoar; gr.* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Aparat care transformă semnalele electrice în semnale optice vizualizate pe ecranul fluorescent al unui tub catodic. Se bazează pe proprietăţile razelor catodice de a fi deviate de un câmp magnetic sau electric. Întrucât fasciculul catodic este lipsit de inerţie, o. nu deformează aspectele fenomenelor vizualizate. Imaginea de pe ecran poate fi preluată prin fotografiere. O. este utilizat în primul rând în cercetările electrofiziologice, dar şi în practică, în condiţiile necesităţii unor înregistrări de calitate.

OSEINĂ, s. f. / osséine, s. f. / ossein, ostein. [*Lat.* ***os, ossis*** *= os; -ină.*] Sin.: osteonectină (v.).

OSFIALGIE, s. f. / osphyalgie, s. f. / osphyalgia. [*Gr.* ***osphys*** *= şale;* ***algos*** *= durere.*] Durere în regiunea lombară şi în articulaţia şoldului.

OSFREZIOLAGNIE, s. f. / osphresiolagnie, s. f. / osphresiolagnia. [*Gr.* ***osphresis*** *= miros;* ***lagneia*** *= dorinţă sexuală, voluptate.*] Excitaţie de natură erotică produsă de mirosuri. Sin.: osmolagnie.

OSFREZIOLOGIE, s. f. / osphresiologie, s. f. / osphresiology. [*Gr.* ***osphresis*** *= miros;* ***logos*** *= ştiinţă.*] Ştiinţa mirosurilor şi a simţului odoratului.

OSFREZIOMETRU, s. n. / osphresiomètre, s. m. / osphresiometer. [*Gr.* ***osphresis*** *= miros;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat pentru măsurarea acuităţii simţului mirosului.

OSIFICARE, s. f. / ossification, s. f. / ossification. [*Lat.* ***os, ossis*** *= os;* ***ficare,*** *derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Formarea şi dezvoltarea ţesutului osos, pornind de la ţesutul conjunctiv. O. poate fi normală sau patologică. Tipuri de *o. normală*: 1) *O. encondrală* sau *cartilaginoasă*, formarea osului din ţesut cartilaginos, începe după prima lună de viaţă embrionară. 2) *O. periostală* sau *fibroasă*, formarea osului prin metaplazia stratului profund al *periostului care înconjoară *diafiza. 3) *O. intramembranoasă*, osteogeneza periostală a oaselor late ale craniului. Tipuri de *o. patologică*: 1) *O. heterotipică*, producere de ţesut osos acolo unde în mod normal nu există. 2) *O. heterotopică*, producere de os în afara scheletului. *Calusul se formează prin o. periostală.

OSIFLUENT, adj. / ossifluent, -e, adj. / ossifluent. [*Lat.* ***os, ossis*** *= os;* ***fluens, -ntis*** *= fără consistenţă, curgător, de la* ***fluere*** *= a curge.*] Caracteristica unui proces patologic care distruge osul, local sau regional. Ex.: abces o.

OSMHIDROZĂ, s. f. / osmhidrose, s. f. / osmidrosis. [*Gr.* ***osme*** *= miros;* ***hidros*** *= sudoare; -oză.*] Var.: osmidroză. Sin.: bromhidroză (v.).

OSMHIDROZĂ. Var. pentru osmhidroză (v.).

OSMOFOR, s. m. / osmophor, s. m. / osmophore. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere;* ***phoros*** *= care poartă, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Radical chimic care, legat la o moleculă, îi conferă acesteia proprietatea de a stimula aparatul olfactiv şi, deci, de a fi odorantă.

OSMOL, s. m. / osmole, s. m. / osmole. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere.*] Unitate de măsură a numărului de particule active osmotic pe litru de soluţie apoasă şi la presiune de o atmosferă. Un o. corespunde unui număr de particule egal cu *numărul lui Avogadro. Masa o. a unui neelectrolit dintr-o soluţie diluată este egală cu masa lui moleculară în grame. Un miliosmol (mOsm) este masa exprimată în miligrame. Pentru un electrolit tipic, care disociază, deoarece numărul de particule nu mai este egal cu numărul de molecule, definiţiile de mai sus nu mai sunt valabile. Ex.: pentru o soluţie de clorură de sodiu, care este un electrolit, o moleculă de clorură de sodiu este reprezentată de un ion de sodiu şi unul de clor; ca urmare, un o. reprezintă 0,5 mol de clorură de sodiu. Abrev.: Osm. V. şi osmolalitate, osmolaritate.

OSMOLAGNIE, s. f. / osmolagnie, s. f. / osmolagnia. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere;* ***lagneia*** *= dorinţă sexuală, voluptate.*] Sin.: osfreziolagnie (v.).

OSMOLALITATE, s. f. / osmolalité, s. f. / osmolality. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere.*] *Presiunea osmotică exprimată în *osmoli (Osm) sau în miliosmoli (mOsm) pe kilogram de solvent (apă, în cazul organismului).

OSMOLARITATE, s. f. / osmolarité, s. f. / osmolarity. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere.*] Termen în relaţie cu *presiunea osmotică, reprezentând concentraţia moleculară a particulelor osmotice într-o soluţie, exprimată în osmoli (sau miliosmoli) la litru de soluţie, spre deosebire de osmolalitate, în care caz exprimarea este în osmoli (sau miliosmoli) pe kilogram solvent. O soluţie are o concentraţie osmolară (o.) de 1 când conţine 1 osmol de solvit pentru un litru de soluţie. O soluţie are o concentraţie osmolală (osmolalitate) de 1 când conţine 1 osmol de solvit la 1 000 g apă. O soluţie 1 molară şi 1 osmolară este aceeaşi pentru un neelectolit tipic (ex.: glucoza), după cum o soluţie 1 osmolală este aceeaşi ca şi o

soluție 1 molală dintr-un neelectrolit. Cu un electrolit tip, cum este clorura de sodiu, 1 osmol reprezintă 0,5 mol de clorură de sodiu. V. osmol, punct crioscopic și tab. const. fizico-chimice ale unor fluide din organism.

OSMOMETRU, s. n. / osmomètre, s. m. / osmometer. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere;* ***metron*** *= măsură.*] Aparat destinat măsurării *presiunii osmotice.

OSMORECEPTOR, s. m. / osmorécepteur, s. m. / osmoreceptor. [*Gr. 1)* ***osme*** *= miros; 2)* ***osmos*** *= impuls, împingere; 1), 2) lat.* ***receptus,*** *de la* ***recipere*** *= a primi.*] 1) Receptor senzorial pentru miros. 2) Receptor al variațiilor de presiune osmotică.

OSMOTIC, adj. / osmotique, adj. / osmotic. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere.*] Care se află în relație cu fenomenul de *osmoză, depinde de acesta. Ex.: *presiune o.

OSMOZĂ, s. f. / osmose, s. f. / osmosis. [*Gr.* ***osmos*** *= impuls, împingere; -oză.*] Un caz particular al difuziunii: mișcarea moleculelor de solvent la nivelul unei membrane, din compartimentul unde există o concentrație mai scăzută de solvit, pentru care membrana este impermeabilă, în alt compartiment, în care concentrația de solvit este mai mare. O. este un factor de importanță capitală în fiziologia celulară.

OSOS, adj. / osseux, -euse, adj. / bony, osseous. [*Lat.* ***osseus*** *= de os, de la* ***os, ossis*** *= os.*] 1) Care se referă la os. Ex.: abces o. 2) Care este alcătuit din oase. Ex.: schelet o. 3) Cu oase proeminente.

OSTEALGIE. Var. pentru osteoalgie (v.).

OSTEITĂ, s. f. / ostéite, s. f. / osteitis. [*Gr.* ***osteon*** *= os; -ită.*] Inflamație a osului afectând *canalele Havers, ramurile acestora și, în general, cavitatea medulară. O. se caracterizează prin hipertrofie osoasă, sensibilitate locală și durere, de obicei difuză. Termenul a fost utilizat, prin extensie abuzivă, pentru o serie de osteopatii ca *boala von Recklinghausen (sau *o. fibrochistică)* sau *boala Perthes-Jüngling *(o. cistoidă)*. Totodată, o serie de afecțiuni osoase se aseamănă morfopatologic, îndeosebi *displazia fibroasă și unele *osteoze. Au fost descrise numeroase tipuri de o., printre care: 1) *o. acută*, *osteomielită de origine septică; 2) *o. albuminoasă*, cu acumulare de lichid bogat în albumină; 3) *o. cazeoasă*, cu eroziune osoasă, de natură tuberculoasă; 4) *o. corticală*, v. periostită; 5) *o. deformantă, hipertrofică* v.; 6) *o. fungoidă*, în care canalele Havers conțin țesut granulos; 7) *o. productivă*, v.; 8) *o. rarefiantă*, cu diminuarea componentei osoase minerale, anorganice; 9) *o. sclerozantă*, cu condensare și scleroză locală; 10) *o. vasculară*, **o. rarefiantă* în care spațiile formate sunt ocupate de vase sanguine.

OSTEITĂ APOFIZARĂ DE CREȘTERE / ostéite apophysaire de croissance / apophysitis tibialis adolescentinum. Sin.: apofizită tibială anterioară (v.).

OSTEITĂ DEFORMANTĂ HIPERTROFICĂ / ostéite déformante hypertrophique / osteitis deformans. Sin.: boală Paget (v.).

OSTEITĂ FIBROCHISTICĂ / ostéite fibrokystique / fibrocystique disease. Sin.: boală von Recklinghausen (v.).

OSTEITĂ PRODUCTIVĂ / ostéite productive / productive osteitis. O. care determină neoformație de țesut osos. În cazul în care este reconstituită doar pierderea de substanță, o. este numită *restitutivă*. Dacă procesul de neoformație osoasă reduce calibrul *canalelor Havers și crește densitatea osoasă, este o *o. condensantă*.

OSTEOALGIE, s. f. / ostéoalgie, s. f. / ostealgia. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***algos*** *= durere.*] Var.: ostealgie. Sin.: osteodinie (v.).

OSTEOARTRITĂ, s. f. / ostéoarthrite, s. f. / infectious osteoarthritis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***arthron*** *= articulație; -ită.*] Termen utilizat îndeosebi pentru desemnarea unei *artrite infecțioase ale cărei leziuni s-au extins la nivelul zonelor osoase adiacente. Sin.: boală degenerativă a articulațiilor. Obs.: în engl. termenul *osteoarthritis* semnifică *artroză.

OSTEOARTRITĂ DEFORMANTĂ ENDEMICĂ / ostéoarthrite déformante endémique / endemic osteoarthritis. Sin.: boală Kashin-Bek (v.).

OSTEOARTRITĂ DEGENERATIVĂ / ostéoarthrite dégénérative / degenerative joint disease. Sin.: artroză (v.).

OSTEOARTROPATIE, s. f. / ostéoarthropathie, s. f. / osteoarthropathy. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***arthron*** *= articulație;* ***pathos*** *= boală.*] Termen generic pentru orice afecțiune caracterizată prin asocierea de leziuni osoase și articulare.

OSTEOARTROPATIE HIPERTROFIANTĂ PNEUMICĂ / ostéoarthropathie hypertrophiante pneumique / hypertrophic pulmonary osteoarthropathy. *Sindrom paraneoplazic caracterizat prin asocierea *hipocratismului digital, hipertrofiei mâinilor și picioarelor cu *osteofitoză subperiostică, dureri articulare și tulburări vasomotorii. De regulă, acest sindrom apare în relație cu o tumoră pulmonară sau mediastinală, dar poate fi secundar și unei afecțiuni extratoracice. În acest ultim caz, denumirea de o. h. Marie-Bamberger este mai adecvată. Sin.: boală Marie-Bamberger, boală Hagner, osteopatie hipertrofiantă.

OSTEOARTROZĂ INTERSPINOASĂ / ostéoarthrose interépineuse / Baastrup's disease. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***arthron*** *= articulație; lat.* ***inter*** *= între;* ***spina*** *= țep, spin.*] Sin.: boală Baastrup (v.).

OSTEOBLAST, s. n. / ostéoblaste, s. m. / osteoblast. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***blastos*** *= germen.*] Celulă mezenchimatoasă formatoare de os, precursoare a *osteocitului. Prezent în țesutul conjunctiv și cartilaginos, o. produce *osteonectina. O. intervine atât în procese fiziologice (ex.: creșterea osoasă), cât și în procese patologice (reosificare).

OSTEOBLASTOM, s. n. / ostéoblastome, s. m. / osteoblastoma. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***blastos*** *= germen; -oma.*] Tumoră osoasă benignă cu localizare la nivelul rahisului, scheletului mâinilor sau picioarelor. Apare la vârstă tânără și este constituită prin proliferarea osteoblastelor care formează lamele de țesut osteoid, la nivelul unei strome din țesut conjunctiv foarte vascularizat.

OSTEOCALCINĂ, s. f. / ostéocalcine, s. f. / osteocalcin, bone Gla protein. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***calx, calcis*** *= var; -ină.*] Proteină mică, cu M_r 6 kDa, sintetizată de *osteoblaste sub controlul vitaminelor D, K și C. O. prezintă o mare afinitate pentru *hidroxiapatită. Gena codantă a o. se află pe cromozomul 1, concentrația plasmatică este de 5 µg/l, iar semiviața plasmatică de 5 minute. O. este un marker al activității osteoblastice și al remodelării osoase.

OSTEOCIT, s. n. / ostéocyte, s. m. / osteocyte. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă osoasă derivată din *osteoblast. Situată într-o lacună osoasă din interiorul matricei osoase, o. trimite, prin canalicule, prelungiri citoplasmatice prin care realizează contacte cu o. învecinate.

OSTEOCLAST, s. n. / ostéoclaste, ostoclaste, s. m. / osteoclast. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***klastos*** *= rupt.*] 1) Celulă gigantă multinucleată cu citoplasmă spumoasă, situată în lungul traveelor osoase. O. joacă un rol fundamental în resorbția osoasă fiziologică sau patologică, probabil sub influența parathormonului. Sin.: mieloplax. 2) Denumire a unui dispozitiv care, în chirurgia osoasă, permite fracturarea osului într-o zonă determinantă. Sin.: mieloplax.

OSTEOCLASTOM, s. n. / ostéoclastome, s. m. / myeloplaxom. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***klastos*** *= rupt; -oma.*] Sin.: tumoră cu mieloplaxe (v.).

OSTEOCLAZIE, s. f. / ostéoclasie, s. f. / osteoclasia (1), osteoclasis (2). [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***klasis*** *= ruptură.*]

1) Absorbție și distrucție a țesutului osos. 2) Procedeu terapeutic util în corecția unor diformități osoase, prin fracturarea voluntară, manual sau cu ajutorul *osteoclastului, a unor fragmente osoase.

OSTEOCLAZIE FAMILIALĂ / ostéoclasie familiale avec macrocrâne / Bakwin-Eiger syndrome. Sin.: sindrom Bakwin-Eiger (v.).

OSTEOCONDENSARE, s. f. / ostéocondensation, s. f. / osteosclerosis, osseous eburnation. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***condensare*** *= a îngrămădi, de la* ***densus*** *= dens, compact.*] Sin.: osteoscleroză (v.).

OSTEOCONDRITĂ, s. f. / ostéochondrite, s. f. / osteochondritis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj; -ită.*] Inflamație a osului și a cartilajului său. Termenul este utilizat, însă, și alternativ cu cel de *osteocondroză.

OSTEOCONDRITĂ DISECANTĂ / ostéochondrite dissécante / osteochondritis dissecans. Boală localizată electiv la nivelul genunchiului și caracterizată prin disecția unui fragment osos epifizar subcondral, ca urmare a unei necroze osoase aseptice, probabil de origine ischemică, frecvent posttraumatică. O. d. afectează îndeosebi adolescenții de sex masculin. Sin.: boală König.

OSTEOCONDRITĂ ISCHIOPUBIANĂ / ostéochondrite ischiopubienne / osteochondritis ischiopubic. Sin.: boală Van Neck-Odelberg (v.).

OSTEOCONDRITĂ A ȘOLDULUI / ostéochondrite de la hanche / osteochondritis deformans juvenilis, Legg-Perthes-Calvé disease. Sin.: boală Calvé-Legg-Perthes (v.).

OSTEOCONDRITĂ VERTEBRALĂ INFANTILĂ / ostéochondrite vertébrale infantile / Calvé's disease. Sin.: boală Calvé (v.).

OSTEOCONDRODISPLAZIE, s. f. / ostéochondrodysplasie, s. f. / osteochondrodysplasia. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Denumire de ansamblu a bolilor determinate de o anomalie de creștere sau de dezvoltare a oaselor și cartilajelor.

OSTEOCONDRODISTROFIE, s. f. / ostéochondrodystrophie, s. f. / osteochondrodystrophy. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Tulburare de nutriție la nivelul cartilajelor și al vaselor. V. condrodistrofie și osteodistrofie.

OSTEOCONDROM, s. n. / ostéochondrome, s. m. / osteochondroma. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj; -oma.*] Tumoră benignă dezvoltată în vecinătatea unui cartilaj de conjugare și alcătuită din țesut cartilaginos rezultat prin *osificare endocondrală secundară. O. se prezintă sub forma unei crescente osoase (sau *exostoză) identificabilă radiologic.

OSTEOCONDROMATOZĂ ARTICULARĂ / ostéochondromatose articulaire / synovial osteochondromatosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj; -oma; -oză; lat.* ***articularius*** *= al articulațiilor.*] Sin.: boală Henderson-Jones (v.).

OSTEOCONDROSARCOM, s. n. / ostéochondrosarcome, s. m. / osteochondrosarcoma. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -oma.*] Sarcom scheletogen rezultat prin proliferare dublă osoasă și cartilaginoasă, care nosologic este inclus în cadrul *osteosarcomului sau al *sarcomului osteogen.

OSTEOCONDROZĂ, s. f. / ostéochodrose, s. f. / osteochondritis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj; -oză.*] Denumire generică pentru distrofiile de creștere la copil consecutive perturbărilor osificării unuia sau mai multor centri de osificare, caracterizate prin degenerescență sau *necroză aseptică, urmată de reosificare. Formele de o. sunt variate, fiind afectate electiv anumite regiuni osteocartilaginoase: epifize, apofize, oase scurte, corpuri vertebrale, ca și unele *sincondroze. În funcție de localizări și de aspectele clinice, au fost descrise numeroase boli, denumite de regulă cu patronime. V. boală Freiberg, boală Calvé-Legg-Perthes, boală Osgood-Schlatter, boală Scheuermann, boală Sever, boală Sinding Larssen-Johansson, boală Van Neck-Odelberg.

OSTEODENSITOMETRIE, s. f. / ostéodensimétrie, s. f. / osteodensimetry. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Metodă de evaluare a densității minerale osoase prin intermediul măsurării absorbției radiațiilor X sau gamma. Sin.: absorțiometrie osoasă.

OSTEODINIE, s. f. / ostéodynie, s. f. / osteodynia. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***odyne*** *= durere.*] Durere osoasă profundă, acută, care nu se asociază cu nici un semn exterior. Sin.: osteoalgie.

OSTEODISPLAZIE, s. f. / ostéodysplasie, s. f. / osteodistrophy. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: osteodistrofie (v.).

OSTEODISPLAZIE METAFIZARĂ / ostéodysplasie métaphysaire / metaphyseal dysplasia. Sin.: boală Pyle (v.).

OSTEODISTROFIE, s. f. / ostéodystrophie, s. f. / osteodystrophia. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Orice tulburare trofică a scheletului, exprimată prin modificarea formei, mărimii, consistenței sau creșterii osului. Sin.: distrofie osoasă, displazie osoasă, osteodisplazie. Tipuri: 1) *O. chistică juvenilă*, v. boală Mikulicz. 2) *O. deformantă progresivă*, v. boală Paget. 3) *O. ereditară Albright* (v.). 4) *O. familială neuroendocrină*, v. boală Salzmann. 5) *O. fibroasă generalizată*, v. boală von Recklinghausen. 6) *O. fibroasă localizată*, v. boală Paget.

OSTEODISTROFIE EREDITARĂ ALBRIGHT / ostéodystrophie héréditaire d'Albright / Albright's hereditary osteodystrophy. [***Fuller Albright****, medic american, Boston, 1900-1969.*] Termen în care sunt regrupate două afecțiuni descrise de Albright sub numele de pseudohipoparatiroidie (*o. e. de tip I*) și pseudo-pseudohipoparatiroidie (*o. e. de tip II*). Cele două boli au în comun un sindrom dismorfic (talie mică, facies rotunjit, brahidactilie, distrofie unghealä și dentară, obezitate), dar numai în o. e. de tip I este prezent un sindrom metabolic care este considerat o consecință a absenței răspunsului receptorilor la hormonul paratiroidian, manifestat prin hipocalcemie, hiperfosforemie, hipocalciurie și hipofosfaturie. În ambele tipuri ale bolii se constată frecvent întârzierea dezvoltării mentale, calcificări la nivelul țesuturilor moi și diverse tulburări endocrine. O. e. A. este o boală genotipică cu transmitere autozomal dominantă, iar cele două tipuri sunt forme genetice de expresie diferită ale aceleiași tare. Sin.: boală Albright, sindrom Albright.

OSTEOFIBROMATOZĂ CHISTICĂ / ostéofibromatose kystique / Jaffe-Lichtenstein disease. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***fibra*** *= fibră; -oma; -oză; gr.* ***kystis*** *= sac, vezică.*] Sin.: boală Jaffe-Lichtenstein (v.).

OSTEOFIT, s. n. / ostéophyte, s. m. / osteophyte. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***phyton*** *= plantă.*] Excrescență osoasă anormală situată la marginea unei suprafețe articulare. Alcătuit de regulă din țesut spongios, o. rezultă fie prin reluarea osificării subperiostale, fie consecutiv osificării encondrale, sau prin combinarea acestor două procese. O. se dezvoltă în cadrul unor procese degenerative sau inflamatorii cronice. V. și „cioc de papagal".

OSTEOFITOZĂ, s. f. / ostéophytose, s. f. / osteophytosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***phyton*** *= plantă; -oză.*] Producerea de *osteofite.

OSTEOFLEGMON, s. n. / ostéophlegmon, s. m. / bone phlegmon. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***phlegmone*** = *flegmon, de la* ***phlegma, -atos*** = *inflamaţie şi* ***phlegein*** = *a arde.*] Osteită infecţioasă cu invadarea părţilor moi adiacente. Se poate observa îndeosebi la nivelul *mandibulei.

OSTEOGENEZĂ, s. f. / ostéogenèse, ostéogénie, s. f. / osteogenesis, osteogeny. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***genesis*** = *producere, de la* ***gennan*** = *a produce.*] Sin.: osificare (v.).

OSTEOGENEZĂ IMPERFECTĂ / ostéogenèse imparfaite / osteogenesis imperfecta. Tip de *osteodisplazie structurală ereditară care antrenează osteoporoză generalizată gravă, tradusă prin fracturi spontane multiple şi deformări osoase multiple. Se asociază aproape întotdeauna coloraţia albastră a sclerelor şi uneori surditate. Asocierea fracturi multiple ale oaselor lungi, sclere albastre şi otoscleroză cu surditate se numeşte sindromul sau triada Van der Hoeve, sau sindrom Alain Dighton. Terminologia s-a complicat, deoarece în funcţie de gravitate au fost descrise (artificial) două forme: 1) *O. i. congenitală*, sin.: boală Durante (v.). 2) *O. i. tardivă*, cu prognostic mai puţin grav, sin.: boală Lobstein (v.).

OSTEOGENINĂ, s. f. / ostéogénine, s. f. / osteogenine. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***gennan*** = *a produce;* ***-ină***.] Glicoproteină cu M_r de 32-40 kDa, capabilă să inducă transformarea ţesuturilor moi de origine mezenchimatoasă în ţesut osos.

OSTEOID, adj. / ostéoïde, adj. / osteoid. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***eidos*** = *formă.*] 1) Care se aseamănă structural cu osul. 2) Despre ţesutul osos tânăr, alcătuit numai din matricea organică hialină, la nivelul căreia se vor adăuga ulterior sărurile de calciu.

OSTEOLIZĂ, s. f. / ostéolyse, s. f. / osteolysis, ossifluence. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***lysis*** = *distrugere, de la* ***lyein*** = *a distruge.*] 1) Distrucţie şi disoluţie osoasă, îndeosebi cu referire la pierderea sau diminuarea calciului osos. 2) Termenul este utilizat frecvent pentru desemnarea distrucţiei osoase vizibilă radiologic prin zone de transparenţă osoasă extinse sau localizate.

OSTEOLIZĂ MASIVĂ IDIOPATICĂ / ostéolyse massive idiopathique / massiv idiopathic osteolysis. Sin.: boală Gorham (v.).

OSTEOLOGIE, s. f. / ostéologie, s. f. / osteology. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***logos*** = *ştiinţă.*] Parte a anatomiei care se ocupă cu studiul oaselor din organism.

OSTEOM, s. n. / ostéome, s. m. / osteoma. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***-oma***.] 1) Tumoră benignă cu ritm de creştere lent, alcătuită din ţesut osos compact foarte dur şi dens. O. se dezvoltă îndeosebi la nivelul oaselor plate ale craniului şi ale feţei, producând îngroşarea acestora. Mai rar, o. se pot localiza la suprafaţa oaselor lungi (exostoză sau o. periostal) sau în canalul medular al acestora (enostoză). 2) Nodul de osificare care poate apărea într-un ţesut moale (ex.: parenchim pulmonar sau glandular) ca o consecinţă a *metaplaziei osoase a unei fibroze cicatriceale.

OSTEOMALACIE, s. f. / ostéomalacie, s. f. / osteomalacia. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***malakia*** = *înmuiere, de la* ***malakus*** = *moale.*] Osteopatie demineralizantă a adultului localizată în corticala osoasă matură sau/şi în ţesutul osos spongios. În o. sunt respectate grosimea şi numărul de travee osoase, spre deosebire de *osteoporoză. Termenul de o. reprezintă la adult echivalentul *rahitismului copilului şi adolescentului. Cadrul o., vast în trecut, este limitat în prezent la o serie de circumstanţe patogenice în care este alterat metabolismul fosfocalcic: 1) *o. din *hipofosfatemia familială;* 2) *o. hepatică*, complicaţie a bolilor hepatice colestatice; 3) *o. oncogenă*, din neoplasmele benigne mezenchimale, care ar putea produce o substanţă care afectează funcţiile tubulare renale de transport al fosfatului şi de hidroxilare a 25-hidroxivitaminei D; 4) *o. puerperală* prin epuizarea stocurilor de calciu şi fosfor în cursul sarcinilor repetate şi al lactaţiei; 5) *o. renală tubulară* sau **osteopatia renală*, consecutivă acidozei şi hipercalciuriei din cauza alterării funcţiei tubulilor renali (absenţa acidifierii urinei şi a producerii de amoniac); 6) *o. senilă* prin deficit de vitamină D. Majoritatea o. sunt curabile prin doze fiziologice de vitamină D. Sin.: ramolisment osos.

OSTEOMETRIE, s. f. / ostéométrie, s. f. / osteometry. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***metron*** = *măsură.*] Denumire generică pentru procedeele de măsurare efectuate la nivelul unui os sau al mai multor oase. Ex.: o. osului iliac serveşte în medicina legală la determinarea sexului.

OSTEOMIELITĂ, s. f. / ostéomyélite, s. f. / osteomyelitis. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***myelos*** = *măduvă;* ***-ită***.] Inflamaţie concomitentă a osului şi a măduvei osoase, determinată de o infecţie. Cauze: fracturi deschise cu expunerea măduvei osoase, posibilă şi în unele intervenţii chirurgicale; mai rar, ca urmare a unor microorganisme patogene din circulaţie. Forme: *o. acută* şi *o. cronică*. *O. acută* este mai frecventă la copii, la nivelul oaselor lungi, acompaniată de dureri intense, febră, existenţa altor boli. *O. cronică* poate urma formei acute şi se dezvoltă insidios; uneori are drept cauză sifilisul sau tuberculoza. În ambele forme se impune tratamentul cu doze mari de antibiotice şi, uneori, drenaj chirurgical. Timpul necesar eradicării infecţiei este lung; uneori se produc scurtări sau deformări osoase. Termenul de o. este uneori în discuţie, din cauza afectării variabile a măduvei osoase, în unele forme foarte discretă sau chiar absentă. V. şi osteomielită infecţioasă acută.

OSTEOMIELITĂ INFECŢIOASĂ ACUTĂ / ostéomyélite infectieuse aiguë / acute osteitis. Boală a copilăriei şi adolescenţei care, anatomopatologic, constă în inflamaţia elementelor celulare ale osului, periostului şi ale cavităţii medulare, cu localizare în regiunea juxtaepifizară. Agentul etiologic este stafilococul piogen. Evoluează spontan spre supuraţie (flegmon osos) şi formarea de sechele. Simptomatologia locală este însoţită de un sindrom general infecţios grav.

OSTEON, s. n. / ostéon, s. m. / osteon. [*Gr.* ***osteon*** = *os.*] Unitatea structurală de bază a osului compact, formată din lamele osoase concentrice, în centrul cărora se află *canalul Havers care conţine capilare sanguine şi ţesut conjunctiv. Un o. cuprinde 4-20 lamele, fiecare având o grosime de 3-7 µm. Unităţile sunt direcţionate îndeosebi în axul lung al osului.

OSTEONECROZĂ, s. f. / ostéonécrose, s. f. / osteonecrosis. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***nekrosis*** = *mortificare, de la* ***nekros*** = *mort.*] Necroză osoasă. *O. idiopatică a tuberculului tibial*, v. apofizită tibială anterioară.

OSTEONECROZĂ ASEPTICĂ / ostéonécrose aseptique / aseptic osteonecrosis. Necroză osoasă secundară afectării vascularizaţiei osoase într-un anumit segment, de cauză cunoscută (traumatism, radioterapie) sau neelucidată, în particular la tineri (*o. idiopatică*). Stadiul de necroză este urmat de un stadiu de regenerare, ajungând la vindecare cu remodelare osoasă, de regulă.

OSTEONECTINĂ, s. f. / ostéonectine, s. f. / osteonectin. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***nectere*** = *a uni;* ***-ină***.] Fosfoglicoproteină acidă, cu M_r 32 kDa, prezentă în os în cantitate de 2,3 ng/10 µg proteine ale traveelor osoase, sintetizată de *osteoblaste. Gena codantă a o. se află pe cromozomul 5. O. are mare afinitate pentru *hidroxiapatită şi este un marker perfect al *osteogenezei. Sin.: oseină.

OSTEOONICODISOSTOZĂ, s. f. / ostéo-onychodysostose, s. f. / nail-patella syndrome. [*Gr.* ***osteon*** = *os;* ***onyx, onychos*** = *unghie;* ***dys*** = *greu, dificil;* ***osteon*** = *os;* ***-oză***.] Sin.: sindrom unghii-rotule (v.).

OSTEOONICODISPLAZIE EREDITARĂ / ostéo-onychodysplasie héréditaire / Little's syndrome. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***onyx, onychos*** *= unghie;* ***dys*** *= greu, dificil;* ***plasis*** *= modelare, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela; lat.* ***hereditarius*** *= referitor la moștenire, de la* ***hereditas, -atis*** *= moștenire.*] Sin.: sindrom unghii-rotule (v.).

OSTEOPAT, adj., s. m. / ostéopathe, adj., s. m. / osteopath. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***pathos*** *= boală.*] 1) (Pacient) care prezintă o afecțiune osoasă. 2) Denumire utilizată îndeosebi în engleză pentru o persoană care se ocupă cu tratamentul afecțiunilor sistemului locomotor prin utilizarea unor tehnici de manipulare externă. V. și medicină alternativă.

OSTEOPATIE, s. f. / ostéopathie, s. f. / osteopathy. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***pathos*** *= boală*] Termen general utilizat pentru a grupa toate afecțiunile osoase. În funcție de etiologie, se disting mai multe forme: 1) *O. calciprivă*, prin resorbție. 2) *O. de carență*, prin lipsa aportului de substanțe nutritive. 3) *O. condensantă generalizată*, v. osteopoikilie. 4) *O. hemoragică infantilă*, sin. boală Barlow (v.). 5) *O. hipertrofiantă* (boală Marie-Bamberger). 6) *O. juvenilă a rotulei*, v. boală Gruber. 7) *O. renală*, în nefropatii.

OSTEOPATIE HEMORAGICĂ PRIMITIVĂ / maladie de Barlow / Barlow's disease. Sin.: boală Barlow (v.).

OSTEOPERIOSTITĂ, s. f. / ostéopériostite, s. f. / osteoperiostitis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***peri*** *= în jurul;* ***osteon*** *= os; -ită.*] Inflamație a periostului urmată de invadarea țesutului osos de către procesul inflamator. Punctul de plecare se află în părțile moi vecine sau este consecința metastazelor piogene. Tipuri: 1) *O. sifilitică*, osteită și periostită condensată osificantă. 2) *O. tuberculoasă*, cu țesut de granulație tuberculos. 3) *O. alveolodentară*, v. boală Magitot.

OSTEOPETROZĂ, s. f. / ostéopétrose, s. f. / osteopetrosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***petra*** *= piatră; -oză.*] Sin.: boală Albers-Schönberg (v.).

OSTEOPLAST, s. n. / ostéoplaste, s. m. / osteoplast. . [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela*] Sin.: lacună osteocitară (v.).

OSTEOPLASTIE, s. f. / ostéoplastie, s. f. / osteoplasty. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela*] Intervenție chirurgicală reparatorie a unui os. Pentru efectuarea o. se utilizează un grefon osos sau un material protetic.

OSTEOPOIKILIE, s. f. / ostéopoecilie, s. f. / osteop(o)ecilia, osteopoikilosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***poikilos*** *= pestriț, variat.*] Boală cu caracter familial, aparținând *osteocondrodisplaziilor; radiologic se observă în spongioasa epifizelor și metafizelor oaselor lungi, omoplați și bazin, numeroase zone rotunjite de *osteoscleroză, bine delimitate, care sugerează un aspect "pătat". Poate asocia uneori leziuni cutanate de fibroză și keratoză. Sin.: osteopatie condensantă generalizată, enostoză multiplă. O formă de o. mult mai rară, numită *o. striată*, este reprezentată de boala Voorhoeve (v.).

OSTEOPONTINĂ, s. f. / ostéopontine, s. f. / osteopontin. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***pons, -ntis*** *= punte; -ină.*] Glicoproteină care conține motivul (secvența) RGD (arginină-glicină-aspartat). A fost izolată din os, rinichi, creier și celule epiteliale. O. intervine în procesele de adeziune și de migrare celulară, ca și în mineralizarea osoasă.

OSTEOPOROMALACIE, s. f. / ostéoporomalacie, s. f. / porotic osteomalacia. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***poros*** *= piatră poroasă;* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakus*** *= moale.*] Coexistența *osteoporozei și a *osteomalaciei.

OSTEOPOROZĂ, s. f. / ostéoporose, s. f. / osteoporosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***poros*** *= piatră poroasă; -oză.*] Stare patologică caracterizată prin scăderea densității osoase, determinată de un proces de demineralizare (absorbția calciului și fosforului din os). Demineralizarea se produce din cauza rarefierii progresive a matricei proteice osoase. Se disting: *o. localizată* și *o. generalizată*. *O. localizată* poate apărea după o infecție, un traumatism sau o sinovită și se manifestă la nivelul oaselor adiacente. *O. generalizată* se traduce radiologic prin transparență osoasă la nivelul întregului schelet, cu travee desenate mai net, iar histologic prin mărirea spațiilor medulare osoase și atrofie trabeculară. În prezent, procesul de o. poate fi detectat exact prin *osteodensitometrie. Există numeroase tipuri de o. generalizată, de cauze necunoscute (idiopatice) sau secundare unor boli. În toate cazurile de o. generalizată există, mai mult sau mai puțin pronunțate, tulburări ale metabolismului protidic. Ex. de o. generalizată: 1) *O. adipoasă*, în care spații largi din structura osoasă sunt invadate de grăsime. 2) *O. din afecțiuni digestive*: gastrectomie, ciroză, steatoree idiopatică. 3) *O. algică posttraumatică*, sin.: boală Sudeck (v.). 4) *O. rarefiantă postmenopauză*, prin perturbări endocrine. 5) *O. senilă*, consecință a unor disfuncții metabolice și endocrine. 6) *O. din tratamentele prelungite cu corticoizi* etc. O. generalizată este acompaniată frecvent de *osteomalacie, de unde riscul unor complicații: deformări osoase, scădere a taliei, fracturi patologice.

OSTEOPOROZĂ ALGICĂ POSTTRAUMATICĂ / ostéoporose algique posttraumatique / Sudeck's disease. Sin.: boală Sudeck (v.).

OSTEOPOROZĂ CIRCUMSCRISĂ A CRANIULUI / ostéoporose circonscrite du crâne / Schüller's disease. Sin.: boală Schüller (v.).

OSTEOPSATIROZĂ, s. f. / ostéopsathyrose, s. f. / osteopsathyrosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***psathyros*** *= fragil, friabil; -oză.*] Sin.: boală Lobstein (v.). V. și osteogeneză imperfectă.

OSTEORADIONECROZĂ, s. f. / ostéoradionécrose, s. f. / osteoradionecrosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os; lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***nekrosis*** *= mortificare, de la* ***nekros*** *= mort.*] Necroză osoasă determinată de radiațiile ionizante, de regulă după *radioterapie.

OSTEOSARCOM, s. n. / ostéosarcome, s. m. / osteosarcoma. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***sarx, sarkos*** *= carne; -oma.*] Tumoră malignă primitivă a osului, cu punct de plecare periostal sau central; cel mai des se dezvoltă la nivelul oaselor spongioase. Proliferarea distruge osul și conduce la metastaze pe cale circulatorie. Sin.: sarcom osteogen. V. și sarcom Ewing.

OSTEOSCLEROZĂ, s. f. / ostéosclérose, s. f. / osteosclerosis, osseous eburnation. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***sklerosis*** *= indurație, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Afecțiune osoasă care constă în îngroșarea osului spongios, care devine compact, cu îngustarea cavităților medulare, radiologic constatându-se accentuarea opacității osoase. Sin.: osteocondensare.

OSTEOSCLEROZĂ GENERALIZATĂ / ostéosclérose généralisée / osteopetrosis. Sin.: boală Albers-Schönberg (v.).

OSTEOSINTEZĂ, s. f. / ostéosynthèse, s. f. / osteosynthesis. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***synthesis*** *= compunere, de la* ***syn*** *= împreună,* ***tithenai*** *= a pune.*] 1) Reunirea chirurgicală a fragmentelor unui os fracturat cu ajutorul unor șuruburi, butoane, sârme sau plăci metalice. Aceste materiale sunt îndepărtate după producerea consolidării osoase (*o. temporară*). 2) Operație practicată cu scopul producerii anchilozei unei articulații, de ex. în *morbul lui Pott și în *spondilolistezis.

OSTEOTOMIE, s. f. / ostéotomie, s. f. / osteotomy. [*Gr.* ***osteon*** *= os;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia*] Secționarea operatorie a unui os, în scopul obținerii axării, derotării, alungirii, scurtării sau sprijinului acestuia.

OSTEOZĂ, s. f. / ostéose, s. f. / osteosis. [*Gr.* ***osteon*** *= os; -oză.*] 1) Termen cu sensul de osteopatie non-inflamatorie.

2) Uneori, prezența la nivelul pielii de noduli care conțin țesut osos.

OSTEOZĂ PARATIROIDIANĂ / ostéose parathyroïdienne / parathyroid osteosis. Sin.: boală von Recklinghausen (v.).

OSTIAL, adj. / ostiale, adj. / ostial. [*Lat.* ***ostium*** *= intrare, ușă, orificiu.*] Referitor la un orificiu.

OSTIOFOLICULITĂ, s. f. / ostiofolliculite, s. f. / ostiofolliculitis. [*Lat.* ***ostium*** *= intrare, ușă, orificiu;* ***folliculus*** *= săculeț, dim. de la* ***follis*** *= burduf, minge;* ***-ită***.] *Foliculită superficială, care nu afectează decât ostiumul (orificiul) *foliculului pilos.

OSTIUM, s. n. / ostium, s. m. / ostium. NA: ostium, pl. ostia. [*Lat.* ***ostium*** *= intrare, ușă, orificiu.*] Orificiu sau canal foarte scurt care asigură accesul într-o cavitate sau asigură comunicarea a două cavități.

OSTIUM AORTIC / ostium aortae / ostium aortae. NA: ostium aortae. Orificiu prin care aorta ascendentă comunică cu ventriculul stâng, fiind străjuit de valvula aortică.

OSTIUM COMUN / ostium commune / ostium commune. Orificiu care, la embrion, permite comunicarea atriilor și ventriculelor inimii. Persistența sa după naștere constituie o cardiopatie congenitală cu șunt arteriovenos.

OSTIUM PRIMITIV / ostium primum / ostium primum. Orificiu care, într-un stadiu precoce al dezvoltării embrionare a inimii, permite comunicarea celor două atrii. Persistența sa după naștere determină comunicarea interauriculară patologică.

OSTIUM SECUNDAR / ostium secundum / ostium secundum. NA: foramen ovale. Sin.: orificiu Botallo (v.).

OSTIUMUL SINUSULUI CORONAR / ostium sinus coronarii / ostium sinus coronarii. NA: ostium sinus coronarii. Orificiu de deschidere al *sinusului coronar, situat la nivelul atriului drept, între deschiderea venei cave inferioare și orificiul atrioventricular.

OTALGIE, s. f. / otalgie, s. f. / otalgia. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***algos*** *= durere.*] Durere la nivelul urechii, de origine auriculară sau din vecinătate. Poate fi surdă sau violentă, localizată sau iradiată, continuă ori cu remisiuni. Sin.: otodinie.

OTHEMATOM, s. n. / othématome, s. m. / oth(a)ematoma. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***-oma***.] Colecție sanguinolentă a pavilionului urechii, situată între cartilajul helixului și pericondru. Cauzele cele mai frecvente sunt traumatice, la care se adaugă tulburările trofice.

OTICODINIE, s. f. / oticodinie, s. f. / oticodinia. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***dinos*** *= amețeală.*] Sin.: sindrom Ménière (v.).

OTITĂ, s. f. / otite, s. f. / otitis. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***-ită***.] Orice inflamație a urechii. Se disting, în funcție de localizare: 1) *O. externă*, inflamația conductului auditiv extern. 2) *O. medie*, inflamația *urechii medii. Forme: a) *o. m. acută*, de regulă de origine virală sau bacteriană, este însoțită de durere și febră; b) *o. m. secretorie*, acumulare cronică de lichid în urechea medie, cu diminuarea auzului; c) *o. cronică supurativă*, asociată cu perforația timpanului și, uneori, cu colesteatom. 3) *O. internă* este denumită *labirintită. *O. creșelor*, v. otoantrită.

OTOANTRITĂ, s. f. / otoantrite, s. f. / otoantritis. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***antron*** *= peșteră, cavitate;* ***-ită***.] Otită purulentă complicată cu infecția antrului mastoidian. Sin.: otomastoidită, otita creșelor.

OTODINIE, s. f. / otodynie, s. f. / otodynia. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***odyne*** *= durere.*] Sin.: otalgie (v.).

OTOGEN, adj. / otogène, adj. / otogenic, otogenous. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***gennan*** *= a produce.*] Care are originea la nivelul urechii. Ex.: meningită o.

OTOLICVOREE, s. f. / otoliquorrhée, s. f. / otoliquorrh(o)ea. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche; lat.* ***liquor, -oris*** *= lichid; gr.* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Scurgere de lichid cefalorahidian prin conductul auditiv extern printr-o ruptură a timpanului, în condițiile existenței unei soluții de continuitate între spațiul subdural și urechea medie. O. apare ca o complicație în unele fracturi ale *stâncii temporalului și în anumite intervenții neurochirurgicale. V. și otoree.

OTOLIȚI, s. m. pl. / otolithes, s. m. pl. / otoliths. NA: statoconium, pl. statoconia. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***lithos*** *= piatră.*] Granule mici de carbonat de calciu, situate împreună cu cilii în membrana gelatinoasă de la nivelul organului otolitic. Organul otolitic sau macula se află pe planșeul *utriculei și al *saculei din urechea internă. Sin.: statoconia.

OTOLOGIE, s. f. / otologie, s. f. / otology. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinei destinată studiului anatomiei, fiziologiei, investigațiilor funcționale și patologiei urechii.

OTOMASTOIDITĂ, s. f. / otomastoïdite, s. f. / otomastoiditis. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***mastos*** *= mamelă;* ***eidos*** *= formă;* ***-ită***.] Sin.: otoantrită (v.).

OTOMICOZĂ, s. f. / otomycose, s. f. / otomycosis. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***mykes, myketos*** *= ciupercă;* ***-oză***.] *Micoză a conductului auditiv extern.

OTOPLASTIE, s. f. / otoplastie, s. f. / otoplasty. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Procedeu terapeutic chirurgical de reconstrucție a pavilionului urechii externe, în caz de deformații sau distrugeri traumatice.

OTORAGIE, s. f. / otorragie, s. f. / otorrhagia. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie exteriorizată la nivelul conductului auditiv extern.

OTOREE, s. f. / otorrhée, s. f. / otorrh(o)ea. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Scurgere mucoasă, seroasă sau (îndeosebi) purulentă la nivelul conductului auditiv extern. *O. cu lichid cefalorahidian* poate apărea consecutiv unei fracturi sau a altor procese patologice care afectează osul temporal.

OTORINOLARINGOLOGIE, s. f. / oto-rhino-laryngologie, s. f. / otorhinolaryngology, ear-nose-throat. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***rhis, -inos*** *= nas;* ***larynx, -yngos*** *= laringe;* ***logos*** *= știință.*] Domeniu specializat al medicinei având ca scop studiul anatomiei, fiziologiei și patologiei urechii, foselor nazale, faringelui și laringelui.

OTOSCLEROZĂ, s. f. / otosclérose, s. f. / otosclerosis. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***sklerosis*** *= indurație, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Acoperirea timpanului cu țesut cicatriceal, fenomen care produce o surditate progresivă.

OTOSCOP, s. n. / otoscope, s. m. / otoscope. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Instrument care permite inspecția conductului auditiv extern și a timpanului. Este alcătuit dintr-un *specul și o sursă luminoasă, a cărei lumină este preluată de o oglindă purtată pe frunte de medic. *O. lui Toynbee* este destinat *auscultației la nivelul urechii, fiind alcătuit dintr-un tub de cauciuc adaptat la capete pentru a face legătura dintre urechea pacientului și cea a medicului.

OTOSCOPIE, s. f. / otoscopie, s. f. / otoscopy. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Examinarea conductului auditiv extern și a timpanului cu ajutorul *otoscopului sau a unui *speculum auricular și a unei *oglinzi frontale.

OTOSPONGIOZĂ, s. f. / otospongiose, s. f. / otospongiosis. [*Gr.* ***ous, otos*** *= ureche; lat.* ***spongia****, gr.* ***spongion*** *= burete;* ***-oză***.] Afecțiune congenitală care se caracterizează clinic prin hipoacuzie progresivă bilaterală, iar anatomic, prin hiperosificarea promontoriului, determinând secundar disfuncția *organului Corti.

OTOTOXICITATE, s. f. / ototoxicité, s. f. / ototoxicity. [*Gr. ous, otos = ureche; toxikon = otravă pentru vârful săgeților, de la toxon = săgeată.*] Toxicitate a unor medicamente (ca streptomicina și alte medicamente din familia aminozidelor sau chinina) pentru urechea internă și perechea a VIII-a de nervi cranieni. Fenomenul este, de obicei, ireversibil.

OTRAVĂ, s. f. / poison, s. m. / poison. [*Sl. otrava = otravă.*] Orice substanță care este susceptibilă, după introducerea în organism (pe diverse căi), să perturbe unele funcții vitale sau să lezeze grav structuri organice. Tipul și intensitatea unei o. nu depind numai de natura sa, ci și de doză, de modul de pătrundere, starea subiectului ș. a.

OU FECUNDAT / oeuf fécondé / fertilized egg, spermatovum, oosperm. [*Lat. ovum = ou; fecundare = a face să rodească, de la fecundus = fertil, roditor.*] Sin.: zigot (v.).

OUABAINĂ, s. f. / ouabaïne, s. f. / ouabain. [*Somaleză ouabaio = planta cunoscută și sub numele de acokanthera și extractul acesteia.*] Glucozid cardiotonic major, cu acțiune rapidă și scurtă, administrat îndeosebi pe cale intravenoasă în tratamentul de urgență al insuficienței cardiace acute. O. este și un blocant specific al *pompei de sodiu. Sin.: strofantozid-g, strofantină.

OVALBUMINĂ, s. f. / ovalbumine, s. f. / ovalbumin. [*Lat. ovum = ou; albumen, -inis = albuș de ou, de la albus = alb; -ină.*] Proteină extrasă din albușul de ou și înrudită cu albumina din serul de pasăre. Masa moleculară este 44 kDa, iar pH-ul izoelectric de 4,6. Este utilă ca antigen.

OVALOCIT, s. n. / ovalocyte, s. m. / ovalocyte. [*Lat. ovum = ou; gr. kytos = celulă.*] Eritrocit de formă elipsoidală, prezent în proporție de sub 1 % în sângele normal, până la 10 % în majoritatea anemiilor și 90 % în * eliptocitoza ereditară.

OVALOCITOZĂ, s. f. / ovalocytose, s. f. / ovalocytosis. [*Lat. ovum = ou; gr. kytos = celulă; -oză.*] Sin.: eliptocitoză (v.).

OVAR, s. n. / ovaire, s. m. / ovary. NA: ovarium, pl. ovaria. [*Lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou.*] Glandă genitală feminină, pară și simetrică, situată în cavitatea peritoneală, posterior față de *ligamentele largi, în raport anatomic cu pavilioanele *trompelor Fallopio. O. au dublă funcție: exocrină, de maturație (*ovogeneză) și de expulzie a *ovulelor, și endocrină (secreție de *estrogeni, *progesteron și, în cantități mici, *androgeni). O., împreună cu trompele și cu uterul, constituie organele genitale interne ale femeii.

OVARIAN, adj. / ovarien, -ienne, adj. / ovarian. [*Lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou.*] Care se referă la ovar, anatomic sau funcțional. Ex.: ciclu o., tumoră o.

OVARIECTOMIE, s. f. / ovariectomie, s. f. / ovariectomy. [*Lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou; gr. ektome = excizie.*] Ablația unuia sau a ambelor ovare. Sin.: ooforectomie, *ovariotomie (impropriu, dar utilizat frecvent).

OVARIOPEXIE, s. f. / ovariopexie, s. f. / ovariopexy. [*Lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou; gr. pexis = fixare.*] Fixarea chirurgicală a ovarului, în general la peritoneul parietal al pelvisului. Sin.: ooforopexie.

OVARIOTOMIE, s. f. / ovariotomie, s. f. / ovariotomy. [*Lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Procedeu chirurgical care constă în rezecția parțială a ovarului (frecvent în caz de chist ovarian). Termenul este frecvent, dar impropriu, utilizat ca sin. cu *ovariectomie.

OVARITĂ, s. f. / ovarite, s. f. / ovaritis, oophoritis. [*Lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou; -ită.*] Orice inflamație acută sau cronică a ovarului.

OVERDOSE, s. f. / overdose, surdose, s. f. / overdose. [*Engl. over = peste, deasupra; dose = doză.*] Intoxicație acută (uneori mortală), ca urmare a unei cantități excesive dintr-un drog utilizat de obicei de un toxicoman.

OVIDUCT, s. n. / oviducte, s. m. / oviduct. NA: tuba uterina. [*Lat. ovum = ou; ductus = canal, de la ducere = a conduce.*] Sin.: trompă uterină (v.).

OVOCIT, s. n. / ovocyte, s. m. / ovocyte. [*Lat. ovum = ou; gr. kytos = celulă.*] Celulă germinativă feminină, care reprezintă o etapă în *ovogeneză, rezultând din transformarea unei ovogonii și din care derivă ovulul. Sin.: oocit.

OVOCULTURĂ, s. f. / ovoculture, s. f. / embryonate egg culture. [*Lat. ovum = ou; cultura = cultivare.*] Metodă de cultură a unor virusuri sau bacterii în oul de găină embrionar, după inocularea acestora în sacul vitelin, în cavitatea alantoidei sau pe membrana corioalantoidiană.

OVOGENEZĂ, s. f. / ovogenèse, s. f. / ovogenesis. [*Lat. ovum = ou; gr. genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Ciclu lunar de producere a celulelor sexuale feminine (*ovule). O. are mai multe etape: celula germinală feminină (ovogonia) se multiplică și formează *ovocitele de ordinul I (diploide) care, după mitoză, vor da naștere unui mic globul polar (care va degenera) și unui ovocit de ordinul II (haploid), care, la rândul său, se va diviza într-un al doilea globul polar și într-un *ovul.

OVOIMPLANTAȚIE, s. f. / ovo-implantation, s. f. / ovoimplantation. [*Lat. ovum = ou; in = în; plantatio, -onis, de la plantare = a planta.*] Fixarea ovulului fecundat în endometrul uterin. Se produce la 5-15 zile după fecundație și reprezintă debutul sarcinii. Excepțional, o. se poate produce în afara cavității uterine, îndeosebi la nivelul trompelor, anomalie care poate conduce la *sarcină extrauterină.

OVOTESTIS, s. n. / ovotestis, s. m. / ovotestis. [*Lat. ovum = ou; testis = testicul.*] Gonadă care conține atât țesut testicular, cât și ovarian. O. caracterizează *hermafroditismul morfofuncțional sau adevărat.

OVUL, s. n. / ovule, s. m. / ovule, ovulum, pl. ovula (lat.). [*Lat. științifică ovulum = ou mic, de la ovum = ou.*] 1) Celulă sexuală feminină (*gamet feminin matur). Reprezintă stadiul final al *ovogenezei și este capabilă de a fi fecundată de către spermatozoid. 2) Formă de prezentare a unor preparate farmaceutice pentru administrarea intravaginală.

OVULAȚIE, s. f. / ovulation, s. f. / ovulation. [*Lat. științifică ovulum = ou mic, de la ovum = ou.*] Fenomen complex neuroendocrin prin care ovulul este eliberat din *foliculul de Graaf, fiind, în mod normal, captat apoi de către pavilionul trompei uterine, după care trece în uter. La celelalte mamifere, în afară de om, o. coincide cu *perioada de rut. La femeie, o. se produce în mod normal la mijlocul ciclului menstrual, de obicei în ziua a 14-a sau a 15-a. O. este stimulată de hormonul luteinizant, secretat de hipofiza anterioară.

OXACILINĂ, s. f. / oxacilline, s. f. / oxacillin. (DCI) Penicilină semisintetică cu catenă laterală izoxazolică. Este eficientă împotriva stafilococilor penicilinazosecretori și se poate administra *per os*.

OXALAT, s. m. / oxalate, s. m. / oxalate. [*Gr. oxalis = măcriș (bogat în oxalați).*] Sare a acidului oxalic; urina conține 20-40 mg / 24 de ore. *O. de calciu* poate forma calculi, *o. de sodiu* este utilizat ca anticoagulant *in vitro* (*in vivo* este toxic prin fixarea calciului ionic).

OXALEMIE, s. f. / oxalémie, s. f. / oxal(a)emia. [*Gr. oxalis = măcriș; haima, -atos = sânge.*] Termen utilizat pentru a denumi prezența și concentrația acidului oxalic în sânge. O. este crescută patologic în gută, diabet zaharat, litiază renală și în unele forme de reumatism. Valoarea normală a o. este de 1,8-2,8 mg/l plasmă.

OXALOZĂ, s. f. / oxalose, s. f. / oxalosis. [*Gr. oxalis = măcriș; -oză.*] V. hiperoxalurie primară de tip I.

OXALURIE, s. f. / oxalurie, s. f. / oxaluria. [*Gr. oxalis = măcriș; ouron = urină.*] Concentrația de acid oxalic în urină, îndeosebi sub formă de săruri de calciu. Valoarea normală pe 24 de ore este de la 0,010 la 0,025 g sau de la 110 la 440 μmol. Este crescută în tulburări metabolice genetice caracterizate prin formare excesivă de acid oxalic: hiperoxalurie primară de tip I.

OXICARBONEMIE, s. f. / oxycarbonémie, s. f. / carbon monoxide blood concentration. [*Gr. oxys = acru, oxigen; lat. carbo, -onis = cărbune; gr. haima, -atos = sânge.*] Prezența de *monoxid de carbon în sânge, care în mod normal variază între 0,13 și 1,3 ‰.

OXICARBONISM, s. n. / oxycarbonisme, s. m. / carbon monoxide poisoning. [*Gr. oxys = acru, oxigen; lat. carbo, -onis = cărbune; -ism.*] Intoxicație cu *oxid de carbon. O. poate fi acut sau cronic.

OXICEFALIE, s. f. / oxycéphalie, s. f. / oxycephalia. [*Gr. oxys = ascuțit; kephale = cap.*] Tip de *acrocefalie.

OXICORTICOSTEROIZI, s. m. pl. / oxycorticostéroïdes, s. m. pl. / glucocorticoids. [*Gr. oxys = acru, oxigen; lat. cortex, -icis = scoarță; gr. stereos = solid, în relief; eidos = formă.*] Grup de steroizi secretați de zona fasciculată a suprarenalei, caracterizați prin prezența unui radical cetonic sau alcoolic. Includ: corticosteronul, 11-dehidrocorticosteronul, 17-OH-corticosteronul (sau cortizonul), 17-OH-11-dehidrocorticosteronul (sau cortizonul).

OXID DE CARBON / oxyde de carbon / carbon monoxide. [*Gr. oxys = acru; oxigen; lat. carbo, -onis = cărbune.*] Gaz incolor și inodor, CO, unul din componenții principali ai gazului de iluminat. Este toxic, din cauza afinității sale pentru hemoglobină mult mai mari decât a oxigenului, ceea ce duce la formarea *carboxihemoglobinei, compus mai stabil decât oxihemoglobina. Prin blocarea de către o. de c. a hemoglobinei utile, se diminuează transportul de oxigen în sânge, ceea ce duce la intoxicație, denumită oxicarbonism. Recent, s-a demonstrat utilizarea o. de c. ca semnal intercelular, acționând în același mod cu *o. nitric, prin stimularea *guanilat ciclazei. Sin.: monoxid de carbon.

OXID NITRIC / oxyde nitrique / nitric oxide. [*Gr. oxys = acru, oxigen; lat. nitrum, gr. nitron = nitrat de potasiu, sodă.*] Monoxid de azot (NO), gaz produs normal în organismul uman și prezent în aerul expirat în concentrație de circa 10 părți pe bilion. S-a demonstrat că o. n. este un mediator chimic de tip *autacoid, format prin intervenția nitric-oxidsintetazei, enzimă calciu-dependentă, pornind de la gruparea guanidină a L-argininei, care este convertită în citrulină și o. n., în prezența oxigenului și NADPH. Există trei izoforme de nitric-oxidsintetaze (NOS), al căror ADN codant a fost secvențat: 1) *NOS constitutive*, NOS1 (neuronală și musculară) și NOS3 (endoteliale și în unele regiuni din SNC - îndeosebi cerebel și bulb olfactiv). 2) *NOS inductibile*, NOS2 sau NOSi, enzime ale celulelor sistemului imunitar, ca și ale altor celule (ex.: hepatocite, fibroblaste), a căror sinteză ar putea fi indusă de *citokine. O. n. difuzează ușor prin membrana celulară la exteriorul celulei, trecând direct de la celula producătoare la celulele vecine. Cu o semiviață de 5-10 s, nu poate acționa decât local, înainte de a fi convertit în nitrați și nitriți de oxigen și apă. În cea mai mare parte dintre celulele-țintă endoteliale, o. n. reacționează cu atomul de fier din situsul activ al *guanilat ciclazei, stimulând astfel producția mediatorului intracelular GMPciclic. Prin descoperirea rolului de semnal intracelular al o. n. se clarifică o serie de acțiuni la nivel celular. Ex.: acțiunea *acetilcolinei de relaxare a celulelor musculare netede vasculare se explică prin faptul că aceasta provoacă formarea și eliberarea de o. n. în celulele endoteliale, care în continuare induce relaxarea fibrelor musculare netede; de asemenea, efectul *nitroglicerinei este dat de transformarea acesteia în o. n., care provoacă dilatația vaselor sanguine, reducând travaliul cardiac și, implicit, nevoia de oxigen a miocardului. Totodată, o. n. are rol imunitar, în apărarea organismului contra agenților infecțioși și, probabil, rol contra transformării canceroase a celulelor. Se pare că o supraproducție de o. n. are efecte nocive: inducerea unei stări de șoc, distrucții tisulare. Sin.: monoxid de azot.

OXIDARE, s. f. / oxydation, s. f. / oxidation. [*Gr. oxys = acru, oxigen.*] 1) Combinarea unei substanțe chimice cu oxigenul. 2) Creșterea valenței unui cation (ion pozitiv) sau diminuarea valenței unui anion (ion negativ). Ex.: fierul feros bivalent (++) se transformă în fier feric trivalent (+++) prin o. 3) Într-un sens mai larg, pierderea de hidrogen de către o substanță sau de electroni, de către un atom. O. nu este, deci, în mod necesar determinată de oxigen.

OXIDAZĂ, s. f. / oxydase, s. f. / oxidase. [*Gr. oxys = acru, oxigen; -ază.*] 1) Enzimă care activează oxigenul. Ex.: citocrom oxidaza, care activează O_2 oferindu-i electroni. 2) Enzimă care transformă, prin fixare de oxigen, o substanță în alta. Ex.: aminoxidaza, care transformă aminele în aldehide.

OXIDOREDUCERE, s. f. / oxydoréduction, s. f. / oxidation-reduction. [*Gr. oxys = acru, oxigen; lat. reductio, -onis = aducere înapoi, de la reducere = a aduce înapoi (re = iarăși; ducere = a duce).*] Reacție chimică care are la bază un transfer de electroni între reactanți, producându-se simultan o *oxidare și o *reducere. Un sistem de o. sau redox este constituit dintr-un cuplu de doi compuși care se disting prin numărul de electroni. Compusul cel mai bogat în electroni este forma redusă, în timp ce compusul cel mai sărac în electroni este forma oxidată. Forma redusă (reductor) transferă electronii la forma oxidată (oxidant). Sin.: redox. V. potențial de oxidoreducere.

OXIDOREDUCTAZĂ, s. f. / oxydoréductase, s. f. / oxidoreductase. [*Gr. oxys = acru, oxigen; lat. reductus, de la reducere = a aduce înapoi (re = iarăși; ducere = a duce); -ază.*] Enzimă care oxidează un substrat. Ex.: *dehidrogenază.

OXIFIL, adj. / oxyphile, adj. / oxyphil. [*Gr. oxys = acru, oxigen; philos = prieten, de la philein = a iubi.*] Care prezintă afinitate pentru oxigen.

OXIGEN, s. n. / oxygène, s. m. / oxygen. [*Gr. oxys = acid; gennan = a produce.*] Element chimic cu număr atomic 8. Simbol O. O. este unul dintre elementele cele mai abundente în natură. Este foarte reactiv, putându-se combina cu aproape toate elementele chimice. Se poate găsi sub formă de O_2 sau O_3 (*ozon). O. este, în condiții normale, un gaz incolor, inodor și insipid, solubil în apă, cu rol esențial în respirație și în procesele metabolice din organismele vii. O. este administrat frecvent în terapia intensivă. V. și tab. const. hematol.

OXIGENARE, s. f. / oxygénation, s. f. / oxygenation. [*Gr. oxys = acid; gennan = a produce.*] 1) Procesul de fixare reversibilă a unei molecule de oxigen pe o moleculă de substrat. 2) *O. sângelui*, combinarea oxigenului cu *hemoglobina sau cu un alt pigment respirator, printr-o legătură labilă.

OXIGENAZĂ, s. f. / oxygénase, s. f. / oxygenase. [*Gr. oxys = acru; gennan = a produce; -ază.*] Enzimă capabilă să fixeze oxigenul pe o moleculă de apă cu formare de *apă oxigenată.

OXIGENOTERAPIE, s. f. / oxygénothérapie, s. f. / oxygenotherapy. [*Gr. oxys = acru; gennan = a produce; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a oxigenului. *O. hiperbară* se realizează prin inhalarea oxigenului pur sau a unui amestec gazos bogat în oxigen într-o incintă cu presiune crescută (2-3 atm). Prin acest

procedeu crește considerabil cantitatea de oxigen dizolvată în plasmă. Indicațiile principale ale o. sunt: accidentele de decompresie (la scafandri), emboliile gazoase, intoxicația cu oxid de carbon.

OXIHEMOGLOBINĂ, s. f. / oxyhémoglobine, s. f. / oxyh(a)emoglobin. [*Gr. oxys = acru, oxigen; haima, -atos = sânge; lat. globus = glob; -ină.*] Forma oxidată a *hemoglobinei, având fixate patru molecule de oxigen, câte una pentru fiecare *hem. O. reprezintă forma de transport a oxigenului în sânge, de la plămâni (unde se formează) la nivelul țesuturilor. Oxigenul eliberat este utilizat în diverse procese metabolice. Prin tehnici de biofizică moleculară, s-a demonstrat comportarea moleculei de hemoglobină ca un autentic "plămân molecular", în momentul fixării oxigenului producându-se o modificare a distanței dintre unitățile terțiare beta-hemoglobinice.

OXIMETRIE, s. f. / oxymétrie, s. f. / oxymetry. [*Gr. oxys = acru, oxigen; metron = măsură.*] Metodă de dozare a oxigenului prezent într-un amestec de gaze sau într-o soluție (ex.: în sânge). În esență, este vorba de o metodă clinică (dozare volumetrică) sau fizică (spectrofotometrie) care poate fi utilizată *in vivo* fără prelevarea unui eșantion sanguin, pentru aprecierea volumului de oxigen din sânge: se apreciază diferența dintre spectrele de absorbție a oxihemoglobinei și a hemoglobinei reduse, utilizând un oximetru cu celulă fotoelectrică.

OXINTOMODULINĂ, s. f. / oxyntomoduline, s. f. / oxyntomodulin. [*Gr. oxynein = a face acru, de la oxys = acru; lat. modulari = a ritma, a modula, de la modulus, dim. de la modus = măsură, cadență; -ină.*] Peptid derivat din proglucagon cu rol în inhibarea fenomenelor secretorii gastrice. Ținta sa primară este reprezentată de *celulele oxintice ale stomacului, la nivelul cărora stimulează producția de AMP ciclic și inhibă secreția stimulată de *pentagastrină. Totodată, o. este agonist slab pentru mai mulți receptori.

OXITETRACICLINĂ, s. f. / oxytétracycline, s. f. / oxytetracycline. (DCI) Antibiotic cu spectru larg (cu formula chimică $C_{22}H_{24}N_2O_9.2H_2O$), din familia tetraciclinelor, extras din *Streptomyces rimosus*.

OXITOCINĂ, s. f. / oxytocine, s. f. / oxytocin. [*Gr. oxys sau okys = rapid; tokos = naștere; -ină.*] 1) Nonapeptid ciclic, similar structural cu *vasopresina, cu masa moleculară de circa 1 kDa, o. este un hormon stocat în lobul posterior al hipofizei, sintetizat de anumiți neuroni ai nucleilor magnocelulari din hipotalamus (nucleii supraoptici și paraventriculari). Sinteza o. se produce sub forma unui prepro-hormon, cu M_r 23 kDa, denumit prooxifizină, după care la nivelul neuronilor precursorul este transformat într-un prohormon glicozilat de 20 kDa, care este scindat în o. și *neurofizină I (cu M_r de circa 10 kDa). Aceste două tipuri de molecule se află incluse în aceleași granule neurosecretorii și sunt transportate împreună până la nivelul terminațiilor axonale aflate în contact cu lobul posterior al hipofizei. Prin exocitoză calciudependentă, o. este excretată în capilare, ajungând astfel în circulația sistemică. Gena codificantă a prooxifizinei se află pe cromozomul 20 (20p13). O. stimulează contracțiile musculaturii uterine, accelerând travaliu și previne hemoragiile post-partum. Administrată nazal favorizează *lactația. Sin.: ocitocină. V. și tab. const. endocrinol. 2) Denumire pentru o. obținută sintetic sau prin extracție din hipofiza posterioară provenind de la animale domestice (discutabilă după controversele declanșate de studiul *bolii vacilor nebune). Administrată intramuscular sau prin perfuzie intravenoasă, o. sintetică activează travaliul prin creșterea forței de contracție uterine, produce contracția musculaturii uterine după delivrența placentei, permite controlul hemoragiilor post-partum și stimulează expulzia laptelui matern.

OXIPRESINĂ, s. f. / ocypressine, s. f. / oxypressin. [*De la oxitocină și vasopresină, din gr. oxys sau okys = rapid; lat. pressus = apăsat, de la pressare = a presa.*] Analog structural al hormonilor posthipofizari a cărui structură este analogă parțial cu cea a *vasopresinei și parțial cu cea a *oxitocinei.

OXIUR, s. m. / oxyure, s. m. / pinworm, seatworm. [*Gr. oxys = ascuțit; oura = coadă.*] Parazit intestinal, care aparține ordinului *Nematodelor (genul *Ascaris). Sin.: *Enterobius vermicularis*. V. oxiurază.

OXIURAZĂ, s. f. / oxyurase, s. f. / enterobiasis, oxyuriasis. [*Gr. oxys = ascuțit; oura = coadă; -ază.*] Maladie determinată de prezența *oxiurilor în intestin. Pe lângă simptomele digestive (greață, vomismente, diaree, dureri abdominale) pot apărea și manifestări cutanate (*o. cutanată*), prin migrarea o. în zonele de vecinătate ale anusului. Sin.: oxiuroză.

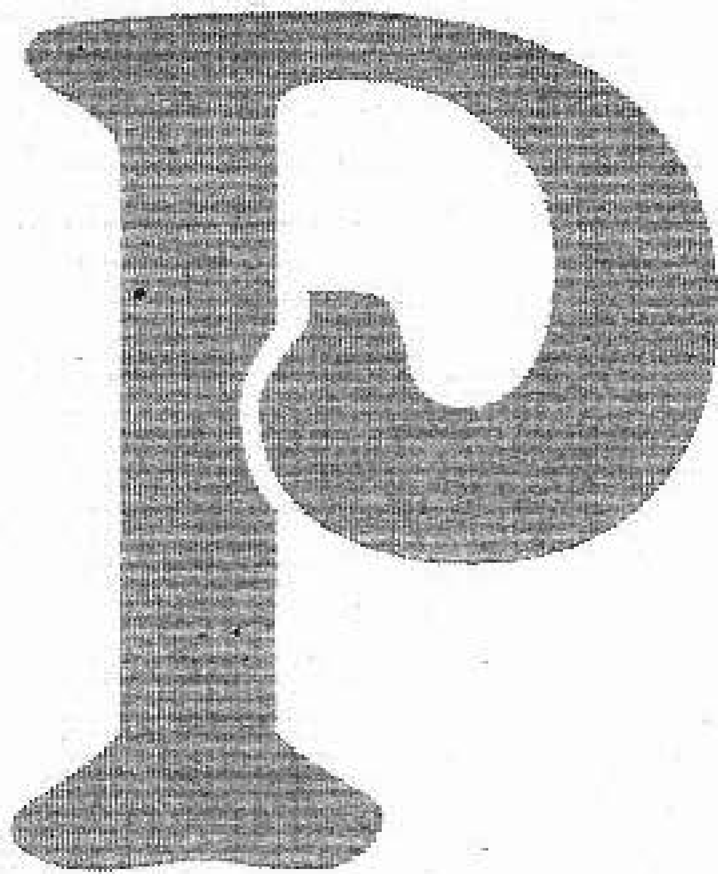
OXIUROZĂ, s. f. / oxyurose, s. f. / oxyuriasis, threadworms. [*Gr. oxys = ascuțit; oura = coadă; -oză.*] Sin.: oxiurază (v.).

OZE, s. f. pl. / oses, s. m. pl. / monosaccharides. Una din cele două mari clase de glucide. O. sunt zaharuri simple, care nu se descompun prin hidroliză, al căror reprezentant tipic este *glucoza. O. sunt desemnate după numărul lor de atomi de carbon: tetroze, pentoze, hexoze (glucoza), heptoze etc. Sin.: monozaharide (desuet).

OZENĂ, s. f. / ozène, s. m. / oz(a)ena. [*Gr. ozaina = duhoare, de la ozein = a exhala un miros neplăcut.*] Atrofie a mucoasei nazale cu scăderea sensibilității olfactive prin inflamația cronică, în pusee repetitive ale acesteia (frecvent cu *Klebsiella ozenae*). La examenul obiectiv se constată prezența unor cruste brune ce tapetează pereții foselor nazale și care determină o exhalație fetidă.

OZIDE, s. f. pl. / osides, s. m. pl. / osides. Una din cele două mari clase de glucide. O. dau prin hidroliză unul sau mai multe tipuri de *oze. Se clasifică în două mari grupe: **holozide* și **heterozide*.

OZON, s. n. / ozone, s. m. / ozone. [*Gr. ozein = a exala un miros neplăcut.*] Formă alotropică a oxigenului, cu moleculă triatomică (O_3). Este un gaz de culoare albăstruie, cu miros ușor înțepător, foarte oxidant, instabil chiar la temperatură normală, tinzând să se transforme lent în oxigen. Prezent în cantități mici în atmosferă, se formează din oxigen sub acțiunea descărcărilor electrice sau (prin reacții fotochimice) din oxizi de azot și hidrocarburi, provenind în aer din gazele de eșapament și din gazele emanate de centralele termice. În ultimele trei decenii, în Europa, cantitatea de o. la nivelul solului s-a dublat. Dacă în stratosferă (cultura de o.) acesta are rol în atenuarea radiațiilor ultraviolete, în atmosferă concentrația sa crescută este nocivă, contribuind la ploile acide și la fenomenul de inversiune termică. Este utilizat ca agent purificator (sterilizare) al aerului și al apei. V. și efect de seră.

JEAN MARTIN CHARCOT (1825-1893), neurolog şi psihiatru francez, fondator al celebrei şcoli de la *Spitalul Salpêtrière*, care, cu cele 4 000 de paturi, reprezenta cea mai importantă bază de material clinic din **Franţa**. Clinician de talent, adept al metodei anatomoclinice, **Charcot** a descris mai multe boli şi semne clinice, numele său fiind printre cele mai frecvente în terminologia medicală. Dar el a devenit celebru îndeosebi datorită studiului isteriei, pe care anticii o considerau proprie exclusiv femeii şi o atribuiau mişcărilor uterului. În cursul unor demonstraţii clinice la care asistau studenţi şi medici din toată **Europa**, **Charcot** a sperat iniţial să studieze isteria prin acelaşi demers anatomoclinic care îi asigurase anterior succesul ca neurolog. Nereuşind, admite absenţa leziunilor cerebrale în isterie, considerând-o *"cea mai psihică dintre nevroze"* şi susţinând efectul sugestiei exercitate de medic. De criticile aduse lui **Charcot** va profita curând un tânăr medic vienez, care asista captivat la lecţiile de la *Spitalul Salpêtrière*. Acesta era **Sigmund Freud**.

PACEMAKER / pacemaker / pacemaker. [*Engl.* ***pace*** *= ritm;* ***maker*** *= cel care face, de la* ***to make*** *= a face.*] 1) Stimulator cardiac (v.). 2) Celulă sau regiune bine definită dintr-un organ care determină ritmul activităţii în alte celule sau organe. În organism, p. cel mai important este sistemul excito-conductor al inimii. Nodul sinusal Keith-Flack, situat în atriul drept la nivelul intrării venei cave superioare, reprezintă *p. normal permanent*. La adult, în repaus, frecvenţa sa este de circa 70 impulsuri/min. Nodul atrio-ventricular este un *p. secundar*, cu o frecvenţă proprie de 40-60 impulsuri/min. Fasciculul His, cu ramurile sale ventriculare şi reţeaua Purkinje reprezintă un *p. terţiar*, cu o frecvenţă proprie de 30-40 impulsuri/min (ritm idioventricular). V. şi inimă.

PACHET-AN, s. n. / paquet-année, s. m. / package-year. Unitate de cuantificare a tutunului fumat de un subiect timp de un an: un p.-a. corespunde la 20 g de tutun pe zi, timp de un an. Această unitate introduce noţiunea de efect cumulativ, de mare importanţă în cancerologie.

PACIENT, s. m. sau f., adj. / patient, -iente, s. m. ou f., adj. / patient. [*Lat.* ***patiens, -ntis*** *= care suportă, de la* ***pati*** *= a suferi, a suporta.*] 1) Persoană care consultă un medic. 2) Persoană bolnavă care se găseşte în tratamentul unui medic, considerată în raport cu acesta. 3) Care are sau manifestă răbdare.

PAGETOID, adj. / pagétoïde, adj. / pagetoid. [***Sir James Paget****, chirurg englez, Londra, 1814-1899; gr.* ***eidos*** *= formă.*] 1) Despre o boală cu morfopatologie asemănătoare *bolii Paget mamară sau extramamară. 2) Care este caracteristic bolii Paget.

PAHIDACTILIE, s. f. / pachydactylie, s. f. / pachyacria. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***daktylos*** *= deget.*] Îngroşare anormală a degetelor, frecvent congenitală, uneori dobândită.

PAHIDERMIE, s. f. / pachydermie, s. f. / pachydermia. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Îngroşare anormală a pielii, cu exagerarea pliurilor sale, cel mai adesea regională, dată de o malformaţie (hiperplazie nevică) sau de staza limfatică locală (manifestare tipică a unui *elefantiazis).

PAHIDERMOPERIOSTOZĂ, s. f. / pachydermo-périostose, s. f. / pachydermoperiostosis plicata. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***derma, -atos*** *= piele;* ***peri*** *= în jurul;* ***osteon*** *= os;* ***-oză***.] Tip de *osteo-displazie, cu transmitere autozomal recesivă, caracterizată prin asocierea unei *hiperostoze care formează o teacă la nivelul oaselor lungi şi o îngroşare a pielii care determină plicaturi în regiunea feţei şi a capului. Sin.: boală Uehlinger, sindrom Touraine-Solente-Golé, sindrom Uehlinger.

PAHIGLOSIE, s. f. / pachyglossie, s. f. / pachyglossia. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***glossa*** *= limbă.*] Îngroşare anormală a limbii.

PAHIMENINGE, s. n. / pachyméninge, s. f. / pachymeninx. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină.*] Sin.: dura mater (v.).

PAHIMENINGITĂ, s. f. / pachyméningite, s. f. / pachymeningitis. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină;* ***-ită***.] Inflamaţie cu îngroşare a *durei mater, care formează uneori o "teacă" perimedulară şi însoţeşte frecvent o *epidurită sau un abces medular.

PAHIONICHIE, s. f. / pachyonychie, s. f. / pachyonychia. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***onyx, onykhos*** *= unghie.*] Îngroşarea unghiilor mâinilor şi picioarelor. V. şi pahionichie congenitală.

PAHIONICHIE CONGENITALĂ / pachyonychie congénitale / pachyonychia congenita. Sin.: boală Jadassohn-Lewandowski (v.).

PAHIOSTOZĂ, s. f. / pachyostose, s. f. / pachyostosis. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***osteon*** *= os;* ***-oză***.] Îngroşare cu caracter benign a oaselor.

PAHIPERIOSTITĂ, s. f. / pachypériostite, s. f. / pachyperiostitis. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***peri*** *= în jurul;* ***osteon*** *= os;* ***-ită***.] Îngroşare excesivă, de natură inflamatorie, a *periostului oaselor lungi.

PAHIPLEURITĂ, s. f. / pachypleurite, s. f. / pachypleuritis. [*Gr.* ***pakhys*** *= gros;* ***pleura*** *= latură, coastă;* ***-ită***.] Îngroşare fibroasă a celor două foiţe pleurale, de origine inflamatorie variată. Este frecvent cauza unei *insuficienţe respiratorii ventilatorie de tip restrictiv.

PALAT, s. n. / palais, s. m. / palate. NA: palatum, pl. palati. [*Lat.* ***palatum*** *= cerul gurii.*] Perete despărţitor între cavitatea bucală şi cavitatea nazală. Include: **p. dur* (sau *p. osos*) anterior şi **p. moale* posterior.

PALAT DUR / palais osseux / hard palate. NA: palatum durum. Sin.: boltă palatină (v.).

PALAT MOALE / palais mou / soft palate. NA: palatum molle. Sin.: văl palatin (v.).

PALATIN, adj., s. n. / palatin, -ine, adj., os palatin / palatine, adj., palatine bone. [*Lat.* ***palatum*** *= cerul gurii.*] 1) Care aparţine *palatului, care se referă la părţile componente ale acestuia. 2) *P.* sau *osul p.*: v. tab. anat. - oase.

PALATITĂ, s. f. / palatite, s. f. / palatitis. [*Lat.* ***palatum*** *= cerul gurii;* ***-ită***.] Stomatită localizată la nivelul *palatului.

PALATOPLASTIE, s. f. / palatoplastie, s. f. / palatoplasty. [*Lat.* ***palatum*** *= cerul gurii; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la plas-*

sein = a forma, a modela] Reconstrucție chirurgicală a *palatului la nivelul căruia există un defect (fantă, fisură, perforație) congenital sau dobândit. Sin.: uranoplastie. V. și stafiloplastie.

PALATORAFIE, s. f. / palatorraphie, s. f. / palatorrhaphy. [*Lat. palatum = cerul gurii; rhaphe = sutură.*] Procedeu chirurgical de corecție pentru *palatoschizis.

PALATOSCHIZIS, s. n. / palatoschizis, s. m. / palatoschisis. [*Lat. palatum = cerul gurii; gr. skhisis = despicătură, de la skhizein = a despărți.*] Anomalie congenitală care constă în prezența unei fisuri care poate interesa *palatul moale și/sau palatul dur. Poate fi asociată cu *buza de iepure. Sin.: "gură de lup", uranoschizis.

PALEOCEREBEL, s. n. / paléocérébellum, s. m. / pal(a)eocerebellum. NA: pal(a)eocerebellum. [*Gr. palaios = vechi, bătrân; lat. cerebellum = creier mic.*] Termen utilizat pentru desemnarea celei mai vechi părți a *cerebelului filogenetic. În prezent denumirea se referă la acele părți ale cerebelului la nivelul cărora influxurile aferente sunt furnizate predominant de fibrele *spinocerebeloase. La om, aceste părți sunt: lobul anterior (fără *lingula*) și lobul posterior (*pyramis* și *uvula*). Uneori este numit și spinocerebel datorită funcției sale de a primi aferențele spinocerebeloase. V. și cerebel.

PALEOCORTEX, s. n. / paléocortex, s. m. / paleocortex. NA: paleopallium. [*Gr. palaios = vechi, bătrân; lat. cortex, -icis = scoarță.*] Partea scoarței cerebrale cea mai veche filogenetic, corespunzând zonelor olfactive (*rinencefal). P. prezintă o structură particulară, caracterizată prin fuziunea straturilor granulare și piramidale. Sin.: paleopallium.

PALEOPALLIUM, s. n. / paléopallium, s. m. / paleopallium. NA: paleopallium. [*Gr. palaios = vechi, bătrân; lat. pallium = manta, cuvertură.*] Sin.: paleocortex (v.).

PALESTEZIE, s. f. / pallesthésie, s. f. / pall(a)esthesia. [*Gr. pallein = a vibra, a oscila; aisthesis = senzație, sensibilitate.*] Sensibilitate la vibrațiile mecanice din organism sau din apropierea acestuia. Poate fi investigată cu *diapazonul, la nivelul proeminențelor osoase.

PALIATIV, adj., s. n. / palliatif, -ive, adj., s. m. / palliative. [*Lat. medievală palliativus, de la palliare = a ascunde, a disimula.*] 1) (Medicament) care ușurează starea de boală, fără a o vindeca. 2) *Medicină p.*: mijloacele terapeutice în cazurile incurabile, terminale.

PALICINEZIE. Var. pentru palikinezie (v.).

PALIKINEZIE, s. f. / palicinésie, s. f. / palikinesia. [*Gr. palin = iarăși, din nou; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] Mișcări repetitive involuntare. Var.: palicinezie.

PALILALIE, s. f. / palilalie, s. f. / palilalia. [*Gr. palin = iarăși, din nou; lalia = vorbire, de la lalein = a vorbi.*] Repetarea de mai multe ori a unor propoziții sau cuvinte, deseori într-un ritm din ce în ce mai rapid.

PALILOGIE, s. f. / palilogie, s. f. / palilogia. [*Gr. palin = iarăși, din nou; logos = cuvânt.*] Varietate de *palilalie în care o frază corectă se intercalează între cuvinte de neînțeles și rostite incoerent.

PALINDROM, s. n. / séquence palindromique / palindrome. [*Gr. palin = iarăși, din nou; dromos = cursă, drum.*] Secvență de ADN care se poate citi identic în ambele sensuri pornind de la un punct central fie pe aceeași catenă de ADN (ex.: ATGC.CGTTA), fie pe ambele catene (AACGTT și TTGCAA).

PALINDROMIC, adj. / palindromique, adj. / palindromic. [*Gr. palin = iarăși, din nou; dromos = cursă, drum.*] Care se repetă, care se manifestă prin *reșute. Ex.: reumatism p.

PALINGRAFIE, s. f. / palingraphie, s. f. / palingraphia. [*Gr. palin = iarăși, din nou; graphein = a scrie.*] Tendința patologică de repetare în scris a cuvintelor, a propozițiilor sau a frazelor.

PALINOPIE. Var. pentru palinopsie (v.).

PALINOPSIE, s. f. / palinopsie, paliopsie, s. f. / palinopsia, paliopsy. [*Gr. palin = iarăși, din nou; opsis = vedere, aspect.*] Persistența imaginii vizuale după ce obiectul a fost îndepărtat. P. se însoțește foarte frecvent cu *hemianopsie laterală și uneori cu *halucinații vizuale elementare. Traduce întotdeauna o leziune localizată în lobul occipital. Var.: palinopie, paliopsie.

PALIOPSIE. Var. pentru palinopsie (v.).

PALISILABIE, s. f. / palisyllabie, s. f. / palsyllable. [*Gr. palin = iarăși, din nou; lat. syllaba, din gr. syllabe = asamblare, de la syllambanein = a reuni, a pune laolaltă.*] Simptom esențial în *bâlbâială, constând în repetarea involuntară, explozivă și sacadată a unei silabe, în general prima dintr-un cuvânt.

PALIUM, s. n. / pallium, s. m. / pallium. [*Lat. pallium = manta, cuvertură.*] Sin.: cortex cerebral (v.).

PALMAR, adj. / palmaire, adj. / palmar. [*Lat. palmaris = de o palmă, de la palma = palmă.*] Care aparține *palmei. Ex.: aponevroză p.

PALMĂ, s. f. / paume, s. f. / palm. NA: palma, pl. palmae. [*Lat. palma = palmă.*] Regiune anterioară sau palmară a mâinii, foarte mobilă, acoperită cu o piele relativ groasă, străbătută de o serie de îndoituri (linii) și de *dermatoglife. Sub pielea palmei se află aponevroza palmară, de formă triunghiulară, care acoperă tendoanele mușchilor flexori ai degetelor, vasele de sânge și nervii. V. și eminență tenară și hipotenară, mână.

PALMER, s. n. / palmer / palmer. [*Jean Louis Palmer.*] Sin.: micrometru (v.).

PALOARE, s. f. / pâleur, s. f. / pallor. [*Lat. pallor, -oris = paloare, de la pallere = a păli.*] 1) Diminuarea sau absența colorației normale a pielii. 2) Semn clinic orientativ în anemie: modificarea colorației normale a tegumentelor (obraji, palme) și mucoaselor (limba, vălul palatului, conjunctivele). În anemiile acute culoarea tegumentelor este ceroasă, în anemiile cronice palid-gălbuie, în anemia Biermer, galben-pai, în leucemii ușor cenușie, în cancer gălbuie sau pământie.

PALPABIL, adj. / palpable, adj. / palpable. [*Lat. palpabilis = palpabil, de la palpare = a mângâia.*] Despre un organ anatomic sau o formațiune care poate fi apreciată ca formă, poziție, dimensiuni prin *palpare.

PALPARE, s. f. / palpation, s. f. / palpation. [*Lat. palpatio, -onis = mângâiere, de la palpare = a mângâia.*] Unul din cei patru timpi tradiționali ai examenului clinic obiectiv. Se efectuează cu pulpa degetelor sau cu fața palmară a mâinii și permite obținerea de informații asupra volumului, suprafeței, sensibilității, consistenței și mobilității organelor. Se disting două metode de p.: 1) *P. superficială*, cu pulpa degetelor sau cu fața palmară a mâinii, ușor, fără apăsare. 2) *P. profundă*, prin apăsare, cu mai multe variante: monomanuală, bimanuală, prin balotare (lovire). V. și auscultație, inspecție, percuție.

PALPEBRAL, adj. / palpébral, -ale, -aux, adj. / palpebral. [*Lat. palpebralis = referitor la pleoapă, de la palpebra = pleoapă.*] Care aparține pleoapelor sau se produce în relație cu pleoapele. Ex.: mușchi p., reflex p.

PALPITAȚIE, s. f. / palpitation, s. f. / palpitation. [*Lat. palpitatio, -onis = palpitație, de la palpitare = a se zbate.*] Perceperea supărătoare a bătăilor inimii de către un subiect, fie printr-o intensitate neobișnuită, fie într-un ritm neregulat. Cauzele sunt mai ales extracardiace (nevroze, hipertiroidism, unele afecțiuni digestive etc.).

PALUDIC, adj. / paludique, paludéen, -enne, adj. / malarial. [*Lat. palus, -udis = mlaștină.*] Sin.: malaric (v.).

PALUDISM, s. n. / paludisme, s. m. / malaria, paludism. [*Lat. palus, -udis = mlaștină; -ism.*] Sin.: malarie (v.).

PALUDOTERAPIE, s. f. / paludothérapie, s. f. / malariotherapy. [*Lat. palus, -udis = mlaștină; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Sin.: malarioterapie (v.).

PANACEU, s. f. / panacée, s. f. / panacea. [*Lat. panacea, gr. panakeia = remediu contra tuturor bolilor, de la gr. pan = tot, akos = remediu.*] Nume dat altădată unor remedii care treceau ca eficiente în orice boală. *P. universal*: remediu universal, calitate atribuită și în prezent unor plante. V. de ex. ginseng.

PANALGIE, s. f. / panalgie, s. f. / panalgia. [*Gr. pan = tot; algos = durere.*] Durere difuză a întregului corp.

PANANGEITĂ, s. f. / panangéite, s. f. / panangeitis. [*Gr. pan = tot; angeion = vas; -ită.*] 1) Inflamație a tuturor tunicilor unui vas. 2) Inflamație a totalității vaselor (artere, vene, limfatice) de la nivelul unui organ sau al unei regiuni anatomice. P. difuză se poate însoți de *necroză.

PANARIȚIU, s. n. / panaris, s. m. / felon, whitlow. [*Lat. panaricium, alterare de la paronychia, din gr. paronykhia = panariţiu (para = lângă; onyx, onykhos = unghie).*] Denumire generică pentru infecțiile microbiene sau micotice care se produc la nivelul degetelor de la mână sau de la picior, situate superficial, profund sau cu localizare periungveală. Forme: 1) *P. analgezic*, sin.: boală Morvan (v.). 2) *P. anilinic*, necroză chimică prin pătrunderea *anilinei. 3) *P. antracoid*, pe fața dorsală, adesea pe prima falangă. 4) *P. eritematos*, superficial, caracterizat prin durere spontană și provocată, eritem, tumefacție și semne generale de infecție. 5) *P. flictenoid*, superficial, colecția decolează epidermul de derm. 6) *P. gangrenos*, prin *tromboză arterială. 7) *P. melanic*, sin.: boală Hutchinson, 3 (v.). 8) *P. periungveal*, superficial. 9) *P. subungveal*, dezvoltat între unghie și patul acesteia.

PANARTERITĂ, s. f. / panartérite, s. f. / panarteritis. [*Gr. pan = tot; lat., gr. arteria = arteră; -ită.*] Afecțiune inflamatorie la nivelul întregului perete arterial. V. și în continuare.

PANARTERITĂ NODOASĂ / panartérite noueuse / panarteritis nodosa. Sin.: periarterită nodoasă (v.).

PANARTERITĂ SUBACUTĂ A VÂRSTNICILOR / panartérite subaiguë des vieillards / elderly subacute panarteritis, Horton's disease. Sin.: arterită gigantocelulară (v.).

PANARTRITĂ, s. f. / panarthrite, s. f. / panarthritis. [*Gr. pan = tot; arthron = articulație; -ită.*] Inflamația tuturor articulațiilor și a țesuturilor periarticulare.

PANCARDITĂ, s. f. / pancardite, s. f. / pancarditis. [*Gr. pan = tot; kardia = inimă; -ită.*] Inflamație difuză a inimii, care afectează deopotrivă pericardul, miocardul și endocardul. *P. reumatismală* prezintă elemente specifice în special la nivelul miocardului: nodulii Aschoff (degenerescență fibrinoidă, infiltrat limfopoliblastic și celule gigante de tip Aschoff).

PANCITOPENIE, s. f. / pancytopénie, s. f. / pancytopenia. [*Gr. pan = tot; kytos = celulă; penia = sărăcie.*] Scăderea numărului hematiilor, leucocitelor și trombocitelor sanguine mult sub valorile fiziologice, prin diminuarea formării la nivelul măduvei hematogene (aplazie medulară) sau prin distrugere periferică excesivă. V. și sindrom Fanconi (1).

PANCREAS, s. n. / pancréas, s. m. / pancreas. NA: pancreas, pl. pancreata. [*Gr. pankreas, -atos, de la pan = tot, kreas, -atos = carne.*] Glandă impară și mediană, de formă alungită, situată transversal în partea posterioară a cavității abdominale, între splină și duoden, la nivelul primelor două vertebre lombare. Având la adultul normal o greutate de 80-100 g, p. este alcătuit din cap, corp și coadă. *Capul*, partea cea mai voluminoasă, reprezintă extremitatea dreaptă a organului și este inserat în concavitatea ansei duodenale, fiind în raport cu vasele pancreatice și canalele excretoare; *corpul* este situat oblic, de jos în sus, în fața aortei și a venei cave inferioare; *coada*, de formă alungită, este transversală și se află în contact cu splina. P. este o glandă mixtă exocrină și endocrină, divizată în lobuli prin septuri care se extind în interior, la care se adaugă un țesut areolar care formează o capsulă definită vag. Partea endocrină (*pars endocrina*) este constituită din *insulele Langerhans, care produc și secretă direct în sânge *insulina (celulele β), *glucagonul (celulele α) și *somatostatina (celulele δ); unele insule conțin celule PP (sau F) care secretă *polipeptidul pancreatic uman. Partea exocrină (*pars exocrina*) cuprinde porțiunea secretorie, acinii pancreatici care secretă sucul pancreatic ce conține mai multe enzime esențiale în digestie (*amilază, *chimotripsină, *tripsină, *lipază) și porțiunea excretorie, reprezentată de canalul pancreatic principal (canalul Wirsung) și de canalul accesoriu (canalul Santorini). Prin aceste canale sucul pancreatic ajunge în duoden.

PANCREAS ABERANT / pancréas aberrant / pancreas accesorium. NA: pancreas accesorium. Anomalie congenitală caracterizată prin prezența unei mici zone de țesut pancreatic (p. accesoriu) situat cel mai frecvent sub mucoasa duodenală, antrală sau jejunală, având un aspect de tumoră benignă nonevolutivă.

PANCREAS ARTIFICIAL / pancréas artificiel / artificial pancreas. Sistem biologic sau electronic care, prin administrarea controlată de *insulină, înlocuiește funcția hipoglicemiantă a p. În variantele mai vechi, p. a. consta dintr-o pompă mecanică pentru administrarea insulinei în funcție de valoarea glicemiei. P. a. recente au evoluat considerabil și constau, în esență, dintr-un *biosenzor care permite măsurarea automată transcutanată a insulinemiei și a glicemiei și un sistem automatic de administrare transcutanată a insulinei. Ambele sisteme sunt comandate de un microprocesor.

PANCREATALGIE, s. f. / pancréatalgie, s. f. / pancreatalgia. [*Gr. pankreas, -atos, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; algos = durere.*] Durere localizată la nivelul pancreasului. durerile abdominale în bară din *pancreatita acută sunt tipice acestei boli.

PANCREATECTOMIE, s. f. / pancréatectomie, s. f. / pancreatectomy. [*Gr. pankreas, -atos, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală totală (se practică excepțional) sau parțială (practicată mai frecvent, deoarece nu generează inconveniente) a *pancreasului.

PANCREATICODUODENAL, adj. / pancréaticoduodénal, -ale, -aux, adj. / pancreaticoduodenal. [*Gr. pankreas, -atos, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; lat. duodeni = în număr de 12, a-breviere de la duodeni digitorum = de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal).*] Care aparține pancreasului și duodenului.

PANCREATINĂ, s. f. / pancréatine, s. f. / pancreatin. [*Gr. pankreas, -atos, de la, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; -ină.*] Produs de secreție obținut din pancreasul de porc sau de vită, care este folosit ca adjuvant în unele preparate pentru a facilita digestia în caz de insuficiență pancreatică. Conține îndeosebi amilază, lipază și tripsină.

PANCREATITĂ, s. f. / pancréatite, s. f. / pancreatitis. [*Gr. pankreas, -atos, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; -ită.*] Termen generic pentru inflamațiile acute sau cronice ale *pancreasului, care pot fi asimptomatice sau simptomatice și care sunt determinate de autodigestia țesutului pancreatic prin enzimele proprii. P. este determinată frecvent de alcoolism sau de afecțiunile căilor biliare și poate apărea asociată cu *hiperlipemia, *hiperparatiroidismul, traumatismele abdominale (accidentale sau chirurgicale), *vasculitele sau *uremia. 1) *P. acută*: manifestată prin durere abdominală intensă (în bară), greață, vărsături. Se caracterizează prin edem, necroză grăsoasă pancreatică și îndeosebi peripancreatică, necroză hemoragică cu

evoluție către vindecare dacă este înlăturată cauza (ex.: litiază biliară). În cazul persistenței cauzei (îndeosebi litiază coledociană) p. a. poate recidiva. 2) *P. cronică*: se caracterizează prin persistența și evoluția progresivă a leziunilor pancreatice, chiar în cazul eliminării cauzei. Forma individualizată clar este p. calcifiantă (calcaroasă) care conduce la litiază pancreatică. 3) *P. hemoragică*, formă gravă a p. acute cu autodigestia pereților vasculari. 4) *P. purulentă*, inflamație flegmonoasă de origine eterogenă. 5) *P. sifilitică*, infiltrație interstițială specifică. 6) *P. subacută*, care poate debuta dramatic, dar prezintă remisiuni cu reșute.

PANCREATOGRAFIE, s. f. / pancréatographie, s. f. / pancreatography. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne;* ***graphein*** *= a scrie.*] Explorare radiologică a pancreasului și a căilor excretorii ale acestuia, practicată uneori în timpul unei intervenții chirurgicale pe abdomen, prin opacifierea sistemului excretor pancreatic cu un *mediu de contrast opac la raze X.

PANCREATOLIT, s. m. / pancréatolith, s. m. / pancreatolith. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne;* ***lithos*** *= piatră.*] *Calcul la nivelul pancreasului.

PANCREATOLIZĂ, s. f. / pancréatolyse, s. f. / pancreatolysis. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne;* ***lysis*** *= distrucție, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Distrucție a structurilor pancreatice de către enzimele pancreasului. V. pancreatită. 2) Incizie a capsulei pancreasului prin care se obține decomprimarea organului în caz de edem acut.

PANCREATOPRIV, adj. / pancréatoprive, adj. / pancreatoprivic. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne; lat.* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care se află în relație cu suprimarea funcțională sau cu extirparea pancreasului.

PANCREATOSTOMIE, s. f. / pancréatostomie, s. f. / pancreatostomy. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Realizarea unei fistule chirurgicale prin care se face legătura canalului pancreatic cu exteriorul.

PANCREATOTOMIE, s. f. / pancréatotomie, s. f. / pancreatotomy. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală a pancreasului.

PANCREOZIMINĂ, s. f. / pancréozymine, s. f. / pancreozymin. [*Gr.* ***pankreas, -atos,*** *de la* ***pan*** *= tot,* ***kreas, -atos*** *= carne;* ***zyme*** *= ferment, drojdie; -ină.*] V. colecistokinin-pancreozimină.

PANDEMIE, s. f. / pandémie, s. f. / pandemia. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***demos*** *= popor.*] Formă de *epidemie propagată pe o zonă geografică întinsă, pe un continent sau chiar pe întreaga suprafață a globului. Ex.: "gripa spaniolă" din 1918-1919.

PANENCEFALITĂ, s. f. / panencéphalite, s. f. / panencephalitis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap; -ită.*] Termen pentru *encefalitele în care procesul inflamator afectează atât substanța albă, cât și pe cea cenușie ale encefalului.

PANFOBIE, s. f. / panphobie, s. f. / panphobia. [*Gr.* ***pan*** *=* *tot;* ***phobos*** *= frică.*] Sin.: pantofobie (v.).

PANHIPOPITUITARISM, s. n. / panhypopituitarisme, s. m. / panhypopituitarism. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***hypo*** *= mai puțin; lat* ***pituita*** *= secreție cu mucozități (deoarece anticii credeau că secrețiile nazale proveneau din glanda hipofiză, prin lama ciuruită a etmoidului); -ism.*] Insuficiența globală a secreției *antehipofizei, de origine congenitală sau dobândită (necroză hipofizară, procese tumorale, ablație chirurgicală sau radioterapie locală).

PANICĂ, s. f. / panique, s. f. / panic. [*Gr.* ***panikos,*** *de la numele zeului Pan, care trecea pentru a tulbura violent spiritele.*] V. atac de panică.

PANICUL, s. n. / pannicule, s. m. / panniculus. NA: panniculus, pl. panniculi. [*Lat.* ***panniculus,*** *dim. de la* ***pannus*** *= fâșie, bandă.*] Termen generic definind o pătură de țesut alcătuită predominant dintr-un singur tip tisular. Ex.: *p. adipos*, pătura de grăsime subcutanată; *p. muscular*, pătură de mușchi conținută în fascia superficială. P. muscular este reprezentat la om îndeosebi prin **pla-tysma*.

PANICUL ADIPOS / pannicule adipeux / panniculus adiposis. V. panicul.

PANICULITĂ, s. f. / panniculite, s. f. / panniculitis. [*Lat.* ***panniculus,*** *dim. de la* ***pannus*** *= fâșie, bandă; -ită.*] Afecțiune inflamatorie difuză sau localizată (nodulară) la nivelul țesutului adipos subcutanat. V. și paniculită nodulară nesupurativă.

PANICULITĂ NODULARĂ NESUPURATIVĂ / panniculite nodulaire non-suppurée / Weber-Christian disease. Sin.: boală Weber-Christian (v.).

PANMASTITĂ, s. f. / panmastite, s. f. / panmas-titis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***mastos*** *= sân, mamelă; -ită.*] *Flegmon difuz, care invadează întreaga glandă mamară.

PANMIELOFTIZIE, s. f. / panmyélophtisie, s. f. / panmyelophthisis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***myelos*** *= măduvă; lat., gr.* ***phthisis*** *= distrugere, consumpție, de la gr.* ***phthinein*** *= a se deteriora.*] *Aplazie a măduvei osoase care determină diminuarea sau oprirea formării elementelor figurate ale sângelui, manifestată prin asocierea anemie, agranulocitoză și hemoragii. Rapid sau după o evoluție cronică survine decesul, prin septicemie sau hemoragie viscerală. Uneori, termenul este considerat sin. cu *anemie aplastică. Sin.: panmielopenie.

PANMIELOPENIE, s. f. / panmyélopénie, s. f. / panmyelophthisis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***myelos*** *= măduvă;* ***penia*** *= sărăcie.*] Sin.: panmieloftizie (v.).

PANMIELOZĂ, s. f. / panmyélose, s. f. / panmyelosis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***myelos*** *= măduvă; -oză.*] *Metaplazie mieloidă care afectează toate elementele măduvei osoase formatoare de eritrocite, granulocite, plachete și monocite. P. poate fi aplazică (*panmieloftizie) sau hipoplazică.

PANMIXIE, s. f. / panmixie, s. f. / panmixis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***mixis*** *= legătură, relație.*] Starea unui grup mare de populație umană în cadrul căruia legăturile dintre indivizi sunt supuse doar hazardului. Într-o astfel de populație, repartiția genotipurilor depinde de legi statistice bazate pe frecvența genelor alele.

PANOFTALMIE, s. f. / panophtalmie, s. f. / panophthalmitis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***ophthalmos*** *= ochi.*] Infecție difuză a *tractului uveal, cel mai frecvent de origine microbiană. Sin.: coroidită difuză acută supurată. V. și coroidită, uveită.

PANOPTIC, adj. / panoptique, adj. / panoptic. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***optikos*** *= referitor la vedere, de la* ***optesthai*** *= a vedea.*] Despre un colorant sau un procedeu de colorare care pun în evidență toate structurile microscopice ale unui preparat, în esență ale unui preparat histologic. Ex. de colorație p.: colorația May-Grünwald-Giemsa sau Pappenheim, procedeu de colorare a celulelor sanguine cu ajutorul a doi coloranți, conținând eozină și derivați de albastru de metilen, aplicați succesiv. Nucleele leucocitelor apar în bleu pal, iar citoplasma în bleu foarte clar, sau chiar incoloră, granulațiile neutrofile în roșu clar, bazofilele în bleu închis și eozinofilele în roșu-oranj.

PANOSTEITĂ, s. f. / panostéite, s. f. / panostei-tis. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***osteon*** *= os; -ită.*] Inflamația totalității osului: periost, corticală și medulară.

PANSAMENT, s. n. / pansement, s. m. / dressing. [*Fr. veche* ***panser,*** *variantă de la* ***penser*** *= a se gândi la, a se ocupa de, a se îngriji de, din lat.* ***pensare*** *= a cântări, a judeca.*]

Denumire pentru diferitele materiale, îndeosebi comprese sterile uscate sau impregnate cu medicamente, care sunt aplicate la nivelul unei plăgi (leziuni) în scopul izolării de agenți infectanți, protecției împotriva șocurilor și favorizării cicatrizării. În funcție de scopul urmărit, se disting mai multe tipuri de p. Ex.: *p. antiseptic*, impregnat cu substanțe antiseptice; *p. compresiv*, pentru prevenirea prin presiune a colectării locale de fluide, îndeosebi după grefe de piele și în tratamentul arsurilor; *p. protector*, împotriva infecției sau a unor leziuni; *p. uscat*, cu bumbac absorbant etc.

PANSEXUALISM, s. n. / pansexualisme, s. m. / pansexualism. [*Gr.* ***pan*** *= tot; lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex;* ***-ism.***] Doctrină extremistă conform căreia orice act se explică printr-o motivație sexuală subconștientă. Respins de însuși Freud, p. nu are adepți convingători.

PANSINUZITĂ, s. f. / pansinusite, s. f. / pansinusitis. [*Gr.* ***pan*** *= tot; lat.* ***sinus*** *= cotitură, adâncitură;* ***-ită.***] Afecțiune inflamatorie a mucoasei tuturor sinusurilor paranazale, unilateral sau bilateral.

PANTOFOBIE, s. f. / pantophobie, s. f. / panphobia. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***phobos*** *= frică.*] Stare de *angoasă intensă în care întregul mediu de viață este perceput ca fiind amenințător. Se observă în **delirium tremens* sau în tulburările psihice delirante acute. Sin.: panfobie.

PANTOMOGRAF, s. n. / pantomographe, s. m. / pantomograph. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia;* ***graphein*** *= a scrie.*] Dispozitiv pentru *pantomografie care permite vizualizarea ansamblului arcadelor dentare, dinților și structurilor învecinate. În acest scop se utilizează un singur film extra-oral.

PANTOMOGRAFIE, s. f. / pantomographie, s. f. / pantomography. [*V. etimologia termenului* ***pantomograf.***] Metodă de *tomografie pentru vizualizarea suprafețelor curbe din organism. P. se utilizează în stomatologie pentru radiografia arcadelor dentare maxilară și mandibulară, ca și a structurilor asociate. Toate structurile menționate se vizualizează pe același film. Sin.: pantoradiografie, radiografie panoramică.

PANTOMORFIE, s. f. / pantomorphie, s. f. / pantomorphia. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***morphe*** *= formă.*] 1) Simetrie generală sau perfectă. 2) Proprietatea unei celule, a unui organism de a avea diferite forme. Ex.: *amibă.

PANTORADIOGRAFIE, s. f. / pantoradiographie, s. f. / pantoradiography. [*Gr.* ***pan*** *= tot; lat.* ***radius*** *= rază;* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: pantomografie (v.).

PANTOTENAT, s. m. / pantothénate, s. m. / pantothenate. Sare sau ester al acidului pantotenic, cu activitate vitaminică, aparținând grupului *vitaminelor B.

PANTROP, adj. / pantrope, adj. / pantropic. [*Gr.* ***pan*** *= tot;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Despre un virus care are afinitate pentru toate țesuturile.

PANUS, s. n. / pannus, s. m. / pannus. [*Lat.* ***pannus*** *= fâșie, bandă.*] 1) Afecțiune corneană determinată, de obicei, de o iritație corneană prelungită și caracterizată prin dezvoltarea unei rețele vasculare la suprafață, cu sau fără alterarea transparenței corneene. Ex.: p. din *trahom, sau *p. trahomatos*. 2) Țesut inflamator granular, de origine sinovială, care acoperă cartilajul articular în evoluția unor artrite.

PANVASCULARITĂ, s. f. / panvascularite, s. f. / panangiitis. [*Gr.* ***pan*** *= tot; lat.* ***vasculum*** *= vas mic, dim. de la* ***vas, vasis*** *= vas;* ***-ită.***] Sin.: panangeită (v.).

PAPAINĂ, s. f. / papaïne, s. f. / papain. [*Spaniolă* ***papaya; -ină.***] Enzimă proteolitică de origine vegetală. Hidrolizează proteine, peptide, amide și esteri ai aminoacizilor. De aceea este utilă în hidroliza imunoglobinelor și tratarea eritrocitelor, urmată de aglutinarea acestora cu *anticorpi incompleți.

PAPAVER SOMNIFERUM / Papaver somniferum / Papaver somniferum. [*Lat.* ***papaver, -eris*** *= mac;* ***somnus*** *= somn;* ***ferre*** *= a duce, a purta.*] Mac. Plantă provenită din Orient, cu varietăți cultivate în Europa ca plante oficinale. Latexul obținut prin incizia capsulelor încă verzi constituie *opiul brut, din care se prepară, ulterior, opiul medicinal. Acesta conține numeroși alcaloizi precum *morfina și *codeina și este utilizat ca analgezic, narcotic, antidispneic și antidiareic.

PAPAVERINĂ, s. f. / papavérine, s. f. / papaverine. [*Lat.* ***papaver, -eris*** *= mac;* ***-ină.***] Alcaloid, $C_{20}H_{21}NO_4$, obținut din *opiu sau preparat sintetic. Sarea sa hidroclorică este utilizată ca relaxant al mușchilor netezi.

PAPILAR, adj. / papillaire, adj. / papillary. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță.*] 1) Care se referă la *papile (dermice, gustative, renale etc.) sau la *papila optică. Ex.: creste p., edem p. 2) Care aparține papilelor sau se aseamănă cu acestea. 3) Despre *neoplasmele epiteliale care prezintă o arhitectură arborescentă, amintind de cea a *papiloamelor.

PAPILĂ, s. f. / papille, s. f. / papilla. NA: papilla, pl. papillae. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță.*] Formațiune anatomică de dimensiuni mici și aspect "mamelonar", care se dezvoltă la nivelul unui țesut sau organ. V. în continuare.

PAPILĂ INTERDENTARĂ / papille interdentaire / interdental papilla. Parte a *gingiei care ocupă spațiile interdentare. Dispare după *extracția dentară.

PAPILĂ OPTICĂ / papille optique / blind spot. NA: discus nervi optici. Disc rotund, albicios, cu un diametru de 1,5 mm, ușor excavat, vizibil la examenul *fundului de ochi. Corespunde punctului de penetrație a nervului optic și a vaselor centrale (artere și vene) prin învelișurile globului ocular. Sin.: disc optic.

PAPILE DUODENALE / papilles duodénales / duodenal papillas. NA: papilla duodeni major, papilla duodeni minor. Sin.: caruncule duodenale (v.).

PAPILE GUSTATIVE / papilles gustatives / taste buds, lingual papillae. Sin.: papile linguale (v.).

PAPILE LINGUALE / papilles linguales / lingual papillae. NA: papillae linguales. Mici reliefuri de forme diverse, care acoperă mucoasa feței superioare a limbii. După formă sunt: filiforme, fungiforme, caliciforme sau circumvalate și foliate, ultimele incluzând și mugurii gustativi. P. caliciforme sunt dispuse sub forma *V-ului lingual. Sin.: papile gustative.

PAPILE RENALE / papilles rénales / renal papillae. NA: papillae renales. Vârful piramidelor renale, la nivelul calicelor mici. V. și rinichi.

PAPILECTOMIE, s. f. / papillectomie, s. f. / papillectomy. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Excizia chirurgicală a unei *papile.

PAPILIFER, adj. / papillifère, adj. / papilliferous. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță;* ***ferre*** *= a duce.*] Care prezintă structuri asemănătoare unor *papile. Ex.: cancer p.

PAPILITĂ, s. f. / papillite, s. f. / papillitis. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță;* ***-ită.***] 1) În general, inflamația oricărei papile. 2) Termenul este folosit îndeosebi cu referire la inflamația papilelor renale sau a papilei nervului optic.

PAPILLOMAVIRUS / Papillomavirus / Papillomavirus. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță;* ***-oma;*** ***virus*** *= venin, otravă.*] Gen de virusuri care determină formarea *papiloamelor la om și la numeroase specii de animale. P. sunt strict specifice pentru o anumită specie și au tropism pentru epiteliul scuamos. Unele dintre ele pot induce transformarea malignă a celulelor infectate. Există cel puțin 58 P. umane (HPV-1-HPV-58).

PAPILOM, s. n. / papillome, s. m. / papilloma. [*Lat.* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță;* ***-oma.***] Hiperplazie epitelială benignă, cu aspect macroscopic *sesil sau *pediculat, cu localizare tegu-

mentară sau mucoasă. Ex.: p. acuminat (sin.: condilom acuminat, v. condilom).

PAPILOM COROIDIAN / papillome choroïdien / papilloma of the choroid plexus. Tumoră care poate apărea în copilărie, având drept cauză proliferarea neoplazică a *plexurilor coroide. Rezultă o hipersecreție de *lichid cefalorahidian, care, deoarece căile de scurgere sunt blocate, determină *hidrocefalie. Prognosticul, de obicei bun, depinde de extensia tumorii și gradul de hidrocefalie.

PAPILOMATOZĂ, s. f. / papillomatose, s. f. / papillomatosis. [*Lat. **papilla** = mamelon, bășicuță; **-oma**; **-oză**.*] Afecțiune contagioasă și inoculabilă, caracterizată prin formarea de *veruci sau *papiloame multiple. Proces pseudotumoral, p. este de origine inflamatorie virală. Forme: p. cutanată, p. laringiană. P. este frecventă la câine, cal și bou. Este transmisibilă la om sub formă de veruci ale mâinilor.

PAPILORETINITĂ, s. f. / papillorétinite, s. f. / papiloretinitis. [*Lat. **papilla** = mamelon, bășicuță; **rete, -is** = rețea; **-ină**; **-ită**.*] Sin.: neuroretinită (v.).

PAPIRACEU, adj. / papyracé, -e, adj. / papyraceous. [*Lat. **papyraceus** = de papirus, de la **papyrus** = papirus.*] Care seamănă cu hârtia, îndeosebi ca grosime și consistență. Ex.: lama p. (lama osoasă a peretelui intern al orbitei).

PAPOVAVIRIDAE / Papovaviridae / Papovaviridae. [*Engl. **papilloma polyoma vacuolating agent** (SV40); lat. **virus** = venin, otravă.*] Familie de virusuri mici, diferite din punct de vedere antigenic. Majoritatea *P.* au proprietăți oncogenice. Virionii au un diametru de 45-55 nm și sunt încapsulați; capsidele sunt icosaedrice și conțin ADN dublu-catenar. Familia *P.* cuprinde genurile **Papillomavirus* și **Polyomavirus*.

PAPULA GOLFULUI / ulcère Chiclero / Chiclero ulcer. Sin.: ulcer Chiclero (v.).

PAPULĂ, s. f. / papule, s. f. / papule, papula, pl. papulae (lat.). [*Lat. **papula** = bubă.*] Leziune cutanată elementară proeminentă, bine circumscrisă, rezistentă și solidă, deoarece nu conține lichid. Dispare spontan și fără să lase cicatrice. P. reprezintă leziunile elementare în numeroase afecțiuni cutanate: urticarie, febre eruptive, lichen etc.

PAPULOERITEMATOS, adj. / papulo-érythémateux, -euse, adj. / papuloerythematous. [*Lat. **papula** = bubă; gr. **erythema, -atos** = roșeață.*] Despre leziunile tegumentare caracterizate prin erupție papuloasă pe o suprafață eritematoasă.

PAPULOPUSTULAR, adj. / papulo-pustuleux, -euse, adj. / papulopustular. [*Lat. **papula** = bubă; **pustula** = bășică.*] *Papulă având deasupra o *pustulă.

PAPULOSCUAMOS, adj. / papulo-squameux, -euse, adj. / papulosquamous. [*Lat. **papula** = bubă; **squama** = solz.*] Caracterizat prin prezența concomitentă a *papulelor și *scuamelor. Ex.: dermatită p.-s.

PAPULOZĂ, s. f. / papulose, s. f. / papulosis. [*Lat. **papula** = bubă; **-oză**.*] Afecțiune caracterizată printr-o erupție papuloasă, frecvent polimorfă.

PAPULOZĂ LIMFOMATOIDĂ / papulose lymphomatoïde / lymphomatoid papulosis. Erupție de papule hemoragice benigne, care se vindecă spontan, dar recidivează. Ar putea fi o formă a *bolii Mucha-Habermann. Leziunile apar la nivelul trunchiului și membrelor, lăsând după involuție o cicatrice maculară, cruste sau o masă necrotică centrală. Histologic se constată o serie de caracteristici care ar putea sugera malignitatea leziunilor: aglomerări mari de celule mononucleare atipice, cu nuclee intens colorate, bilobate și celule histoide mari, cu nuclee ovoidale puțin colorate.

PAPULOZĂ ATROFIANTĂ MALIGNĂ / papulose atrophiante maligne / malignant atrophic papulosis. Sin.: sindrom Degos (v.).

PAPULO-VEZICULOS, adj. / papulo-vésiculeux, -euse, adj. / papulovesicular. [*Lat. **papula** = bubă; **vesicula** = umflătură mică, bășicuță, dim. de la **vesica** = vezică.*] Caracterizat prin prezența *papulelor asociate cu *vezicule sau având deasupra vezicule. Ex.: eczemă p.-v.

PARABIOZĂ, s. f. / parabiose, s. f. / parabiosis. [*Gr. **para** = lângă; **bios** = viață; **-oză**.*] 1) Asociere a două sau mai multe organisme care se dezvoltă simultan, dar numai unul dintre ele are o viață proprie, celălalt (sau celelalte) depinzând de acesta. 2) Modificare determinată la nivelul unui nerv de o excitație intensă, continuă și prelungită. P. precede abolirea funcției nervului.

PARABULIE, s. f. / paraboulie, s. f. / parabulia. [*Gr. **para** = lângă; **boule** = voință.*] Pervertire sau anormalitate a capacității de a lua o hotărâre, de a formula o decizie. Uneori o anumită acțiune poate fi substituită cu o alta, opusă intențiilor. V. și abulie.

PARACARDIAC, adj. / paracardiaque, adj. / paracardiac. [*Gr. **para** = lângă; **kardia** = inimă.*] Care se află situat în vecinătatea inimii.

PARACENTEZĂ, s. f. / paracentèse, s. f. / paracentesis. [*Gr. **para** = dincolo de; **kentesis** = înțepătură.*] Intervenție chirurgicală care constă în evacuarea, prin puncție sau prin incizie punctiformă, a unei colecții lichidiene subiacente. Termenul ca atare are o semnificație generală și de aceea se asociază cu denumirea zonei anatomice la nivelul căreia se efectuează puncția sau incizia: p. abdominală (peritoneală), denumită și *abdominocenteză, p. camerei oculare anterioare, p. membranei timpanului, denumită și *miringotomie.

PARACETAMOL, s. m. / paracétamol, s. m. / acetaminophen, paracetamol. (DCI) Metabolit activ al *fenacetinei, având acțiune analgezică și antipiretică asemănătoare cu cele ale *aspirinei, însă fără efect antiinflamator și cu toleranță digestivă bună.

PARACLINIC, adj. / paraclinique, adj. / paraclinical. [*Gr. **para** = dincolo de; **klinikos** = referitor la pat; lat. **clinicus** = medic care vizitează bolnavii la pat, din gr. **kline** = pat.*] Care completează datele clinice. Ex.: *examen p.

PARACOCCIDIOIDOZĂ, s. f. / paracoccidioïdose, s. f. / paracoccidioidosis. [*Gr. **para** = dincolo de, lângă; **kokkos** = boabă; **eidos** = formă; **-oză**.*] Sin.: blastomicoză sud-americană (v. blastomicoză).

PARACRINIE, s. f. / paracrinie, s. f. / paracrine. [*Gr. **para** = lângă; **krinein** = a separa de.*] Tip de secreție internă locală în care celula secretoare acționează asupra țesuturilor vecine, ea rămânând insensibilă la secreția proprie.

PARACUZIE, s. f. / paracousie, s. f. / paracusia, paracusis. [*Gr. **para** = dincolo de, lângă; **akousis** = auz, de la **akouein** = a auzi.*] Tulburare funcțională a auzului caracterizată prin percepția inexactă a înălțimii, intensității și localizării sunetelor. Se însoțește aproape întotdeauna de perturbarea selectivității mesajului vorbit. *P. dublă*, v. diplacuzie.

PARACUZIE WILLIS / paracousie de Willis / Willis' paracusis. [*Thomas Willis, anatomist și medic englez, Londra, 1621-1675.*] Ameliorarea aparentă a audiției într-un mediu zgomotos. Poate apărea în *otospongioză.

PARADENTAR, adj. / paradentaire, adj. / paradental. [*Gr. **para** = lângă; lat. **dens, -ntis** = dinte.*] Care este situat lângă un dinte. Sin. parțial cu periodontal (1). Ex.: chist p.

PARADENTOM, s. n. / paradentome, s. m. / paradentoma. [*Gr. **para** = lângă; lat. **dens, -ntis** = dinte; **-oma**.*] Sin.: dentom (v.).

PARADOXAL, adj. / paradoxal, -ale, -aux, adj. / paradoxical. [*Gr. **paradoxos**, de la **para** = dincolo de, lângă, **doxos** = opinie.*] În contradicție cu logica, cu obiceiurile sau cu ceea se numește normal, regulă normală. *Somn p.*: v. somn.

PARAFAZIE, s. f. / paraphasie, s. f. / paraphasia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; phasis = vorbire.*] Deformarea cuvintelor sau înlocuirea unui cuvânt cu altul, apropiat ca pronunție, dar cu sens diferit.

PARAFILIC, adj., s. m. sau f. / paraphilique, adj., s. m. ou f. / paraphiliac. [*Gr. para = dincolo de, lângă; philein = a iubi.*] 1) Care este caracteristic *parafiliei. 2) Individ care prezintă *parafilie, adică deviant sexual.

PARAFILIE, s. f. / paraphilie, s. f. / paraphilia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; philia = atracție, de la philein = a iubi.*] Termen general din *DSM care desemnează devierile comportamentului sexual sau perversiunile caracterizate prin căutarea constantă a plăcerii cu un partener sau cu un obiect inadecvați, sau în circumstanțe anormale. Termenul cuprinde întreaga diversitate a perversiunilor sexuale: *pedofilie, *zoofilie, *sadism, *masochism, *fetișism, *exhibiționism, *necrofilie ș. a. V. și perversiune.

PARAFIMOZĂ, s. f. / paraphimosis, s. m. / paraphimosis. [*Gr. para = dincolo de, lângă; phimosis = strâmtare, îngustare, de la phimoun = a strânge cu putere.*] Complicație a unor procese patologice din zona *penisului (*balanită, *șancru, *blenoragie) constând în imposibilitatea de revenire a *prepuțului în poziția de acoperire a glandului după decalotare. Inelul prepuțial, inflamat, infiltrat și rigid, se fixează în șanțul balanoprepuțial, strangulând, mai mult sau mai puțin, glandul.

PARAFINĂ, s. f. / paraffine, s. f. / paraffin. [*Lat. parum affinis = care are afinitate redusă.*] Substanță solidă, incoloră sau albă, inodoră, insipidă, obținută din petrol, denumită astfel ca urmare a reactivității chimice reduse (afinitate redusă la reacții). Este utilizată îndeosebi în farmacie și stomatologie. *Uleiul de p.* are efect *laxativ.

PARAFLEBITĂ, s. f. / paraphlébite, s. f. / paraphlebitis. [*Gr. para = lângă; phleps, phlebos = venă; -ită.*] Sin.: periflebită (v.).

PARAFONIE, s. f. / paraphonie, s. f. / paraphonia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; phone = voce.*] Tulburare a vocii caracterizată printr-un *timbru nazal.

PARAFRENIE, s. f. / paraphrénie, s. f. / paraphrenia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; phren, phrenos = spirit, minte.*] *Psihoză delirantă cronică, relativ sistematizată, cu conservarea lucidității și adaptării la realitate, în contrast cu elaborările delirante extravagante, cu teme fantastice, cosmice sau feerice. Mecanismul delirant prevalent este imaginația. În ciuda caracterului său adesea extravagant, p. rămâne compatibilă cu o adaptare socială și profesională apreciabile. Forme: afectivă, confabulatorie, expansivă, fantastică, sistematică.

PARAGANGLIOM, s. n. / paragangliome, s. m. / paraganglioma. [*Gr. para = dincolo de, lângă; lat., gr. ganglion = mică tumefacție; -oma.*] Tumoră derivată din: 1) Celule simpatice, ganglionare sau ale medulosuprarenalei, rezultând *p. cromafini* (*feocromocitom). 2) *Chemoreceptori, rezultând *p. non-cromafine* sau *chemodectoame.

PARAGANGLION, s. m. / paraganglion, s. m. / paraganglion. [*Gr. para = dincolo de, lângă; lat., gr. ganglion = mică tumefacție.*] Aglomerare de *celule cromafine analoge cu cele ale medulosuprarenalei, situate în vecinătatea ganglionilor și plexurilor simpatice periaortice. Ex.: *glomusul carotidian; *p. aortic*, denumit și organul sau corpul Zuckerkandl, este situat în apropierea originii arterei mezenterice inferioare.

PARAGENEZĂ, s. f. / paragenèse, s. f. / paragenesis. [*Gr. para = dincolo de, lângă; genesis = producere, de la gennan = a lipi, a uni.*] Evoluția oricărei părți a corpului în cursul dezvoltării într-un mod non-conform cu normalul.

PARAGEUZIE, s. f. / paragéusie, s. f. / parageusia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; geusis = gust.*] Senzație gustativă falsă sau alterată, cauzată de o tulburare a sensibilității mucoasei bucofaringiene.

PARAGLUTINARE, s. f. / paragglutination, s. f. / paragglutination. [*Gr. para = dincolo de, lângă; lat. agglutinare = a lipi, a uni.*] Aglutinare nespecifică, determinată de infectarea sângelui. Uneori eritrocitele sunt aglutinate de propria plasmă. Reprezintă un inconvenient major în determinarea grupelor sanguine.

PARAGNOZIE, s. f. / paragnosie, s. f. / paragnosis. [*Gr. para = dincolo de, lângă; gnosis = cunoaștere, de la gnonai = a cunoaște.*] 1) Eroare de percepție a unor stimuli survenind, de ex., în timpul somnului. 2) În engl., diagnostic post mortem.

PARAGRAFIE, s. f. / paragraphie, s. f. / paragraphia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; graphein = a scrie.*] Deformarea cuvintelor scrise sau înlocuirea prin altele cu sens diferit.

PARAHEMOFILIE, s. f. / parahémophilie, s. f. / parah(a)emophilia A. [*Gr. para = dincolo de, lângă; haima, -atos = sânge; philia = atracție, de la philein = a iubi.*] Sin.: boală Owren (v.).

PARAINFLUENZA / para-influenza / parainfluenza. [*Gr. para = dincolo de, lângă; ital. influenza, cu origine incertă: lat. influere = a curge, sau "influența" nefastă a aștrilor, care erau considerați în Evul Mediu ca fiind cauza bolii.*] Denumire a unui grup de infecții ale căilor respiratorii determinate de virusul parainfluenza din grupul **Paramyxovirus*.

PARAKERATOZĂ, s. f. / parakératose, s. f. / parakeratosis. [*Gr. para = dincolo de, lângă; keras, keratos = corn; -oză.*] 1) Proces de *keratinizare imperfectă a celulei epiteliale, caracterizat prin dispariția stratului granulos și persistența celulelor cu nucleu în stratul cornos. Fenomenul se întâlnește în *psoriazis și în alte dermatoze descuamative, ca o consecință a creșterii vitezei de reproducere a celulelor bazale. P. este un proces normal la nivelul epiteliului unor membrane mucoase din cavitatea bucală și vagin. 2) Termen clinic care desemnează un grup de afecțiuni a căror clasificare este dificilă, atât în plan morfologic, cât și etiologic. Uneori termenul este considerat sin. cu eczematidă. V. și eczematidă, eczemă, parapsoriazis.

PARAKINEZIE, s. f. / parakinésie, s. f. / parakinesia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] 1) Alterare a coordonării funcției motorii voluntare, cu distorsiunea mișcărilor. 2) Neregularitate în acțiunea individuală a mușchilor oculari.

PARALEXIE, s. f. / paralexie, s. f. / paralexia. [*Gr. para = dincolo de, lângă; lexis = cuvânt.*] Tulburare a lecturii în care pacientul deformează cuvintele citite sau introduce alte cuvinte lipsite de sens. V. afazie.

PARALITIC, adj., s. m. sau f. / paralytique, adj., s. m. ou f. / paralytic. [*Gr. para = dincolo de, lângă; lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] 1) Care se referă la *paralizie sau se produce din cauza unei paralizii. 2) Persoană afectată de paralizie (termen nerecomandat).

PARALIZIE, s. f. / paralysie, s. f. / palsy, paralysis, pl. paralyses. [*Gr. para = dincolo de, lângă; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Diminuarea sau abolirea *motricității unui mușchi, a unui grup muscular sau a unei părți din corp. Prin analogie, pentru abolirea funcției senzoriale se utilizează termenul de p. senzorială. P. este de numeroase tipuri, în funcție de: intensitate (p. completă, *plegie, sau incompletă, *pareză), topografie (*monoplegie, *hemiplegie, *paraplegie), evoluție sau cauze (în general, o leziune nervoasă centrală sau periferică). Tipuri: 1) *P. acomodației*, a mușchiului ciliar. 2) *P. agitantă*, v. boală Parkinson. 3) *P. ascendentă acută*, v. boală Landry. 4) *P. botulinică* exprimă lezarea unor centri nervoși prin toxina botulinică. V. botulism. 5) *P. bulbară atrofică progresivă*,

boală Duchenne, de origine nedefinită, apropiată de *scleroza laterală amiotrofică. 6) *P. diafragmului*, semn clinic în diferite boli toxice, infecțioase. 7) *P. epidemică infantilă*, v. poliomielită. 8) *P. facială*, leziune a perechii a VII-a de nervi cranieni. 9) *P. facială a nou-născutului*, accident obstetrical prin aplicarea forcepsului. 10) *P. facială, de tip central* sau *de tip periferic* (sau p. Millard-Gubler, v. sindrom Millard-Gubler). 11) *P. postdifterică*, complicație precoce sau tardivă a *difteriei. 12) *P. recurențială*, a nervului recurent. V. și în continuare.

PARALIZIE BELL / paralysie de Bell / Bell's palsy. [*Sir Charles Bell, chirurg și fiziolog scoțian, Londra, 1774-1842.*] Sin.: semn Bell (v.).

PARALIZIE BROWN-SÉQUARD / paralysie de Brown-Séquard / Brown-Séquard paralysis. [*Charles Edouard Brown-Séquard, neurolog și fiziolog francez, 1818-1894.*] 1) Sin.: sindrom Brown-Séquard (v.). 2) P. flască observată în boli ale tractusului urinar.

PARALIZIE BULBARĂ PROGRESIVĂ / paralysie bulbaire progressive / progressive bulbar paralysis. P. progresivă și atrofie a mușchilor buzelor, limbii, gurii, faringelui și laringelui, cauzată de leziuni (degenerare atrofică) ale nucleilor motori din partea inferioară a trunchiului cerebral. Este o boală cronică, în general fatală. Sin.: boală/sindrom Duchenne.

PARALIZIE CENTRALĂ / paralysie centrale / central paralysis. *P. determinată de leziuni ale creierului sau ale măduvei spinării.

PARALIZIE CEREBRALĂ INFANTILĂ / paralysie cérébrale infantile / infantile cerebral palsy. Grup de tulburări motorii neevolutive survenite în prima copilărie ca urmare a unor leziuni cerebrale cauzate de un traumatism la naștere sau de o patologie intrauterină. Se caracterizează prin dezvoltare motorie întârziată sau anormală, cu tulburări manifestate prin *paraplegie spastică, *hemiplegie sau *tetraplegie, adeseori asociate cu *retard mental, *convulsii sau *ataxie. V. și boală Little.

PARALIZIE CEREBROSPINALĂ EREDITARĂ / paralysie cérébrospinale héréditaire / hereditary cerebrospinal paralysis. Sin.: paraplegie spastică ereditară (v.).

PARALIZIE PRIN COMPRESIUNE / paralysie par compression / compression paralysis. P. determinată de compresiunea prelungită a unor nervi, de ex., prin apăsarea exercitată de cârje sau consecutiv unui decubitus dorsal prelungit.

PARALIZIE FALSĂ / pseudoparalysie, s. f. / false paralysis. Sin.: pseudoparalizie (v.).

PARALIZIE FLASCĂ / paralysie flasque / flaccid paralysis. P. cu hipotonie musculară și areflexie tendinoasă, determinată de afectarea *neuronului motor periferic sau de o leziune masivă și recentă a *fasciculului piramidal. În cel de-al doilea caz, reflexele tendinoase pot reapărea, dar hipotonia durează, rezultând o p. flascospastică. V. și paralizie spastică.

PARALIZIE FUNCȚIONALĂ / paralysie fonctionnelle / functional paralysis. P. temporară care aparent nu este determinată de o leziune nervoasă. Uneori poate fi de natură psihogenă.

PARALIZIE GENERALĂ PROGRESIVĂ / paralysie générale progressive / general paresis, paralytic dementia. Afecțiune neurologică de etiologie sifilitică, care se manifestă prin *demență progresivă, tremor, disartrie, miastenie, euforie cu delir de grandoare și tulburări de comportament sau, dimpotrivă, *depresie. Boala a devenit rară datorită tratamentului precoce al sifilisului cu penicilină și este curabilă (antibiotice, cortizon). Netratată, PGP evoluează spontan spre demență și *gatism, exitus în 2-5 ani. Sin.: boală Bayle, demență paralitică.

PARALIZIE INFANTILĂ / paralysie infantile / infantile paralysis. Sin.: poliomielită anterioară acută (v.).

PARALIZIE ISTERICĂ / paralysie hystériquée / hysterical paralysis. Diminuare aparentă a forței mișcărilor într-o anumită regiune a organismului, în absența oricărei cauze neurologice organice.

PARALIZIE KLUMPKE / paralysie de Klumpke / Klumpke's paralysis. *Augusta Déjerine-Klumpke, neurolog din Paris, n. la San Francisco, 1859-1927.* Sin.: sindrom Déjerine-Klumpke (v.).

PARALIZIE MILLARD-GUBLER / syndrome de Millard-Gubler / alternate inferior paralysis, Millard-Gubler syndrome. *Auguste Louis Jules Millard, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1830-1915; Adolphe Gubler, medic și farmacolog francez, 1821-1879.* Sin.: sindrom Millard-Gubler (v.).

PARALIZIE MIOPATICĂ / paralysie myopathique / myopathic paralysis. P. determinată de o afecțiune exclusiv musculară.

PARALIZIE MIXTĂ / paralysie mixte / mixed paralysis. P. combinată, motorie și senzorială.

PARALIZIE PERIFERICĂ / paralysie périphérique / peripheral paralysis. P. determinată de leziuni ale nervilor periferici.

PARALIZIE PERIODICĂ FAMILIALĂ / paralysie périodique familiale / familial periodic paralysis. Sin.: boală Westphal (v.).

PARALIZIE POSTEPILEPTICĂ / paralysie de Todd / Todd's postepipleptic paralysis. Sin.: paralizie Todd (v.).

PARALIZIE PROGRESIVĂ SUPRANUCLEARĂ / paralysie progressive supranucléaire / progressive supranuclear palsy. Sin.: sindrom Steele-Richardson-Olszewski (v.).

PARALIZIE PSEUDOBULBARĂ / paralysie pseudo-bulbaire / pseudobulbar palsy, pseudobulbar paralysis. Sindrom determinat de afectarea bilaterală, diseminată (corticală și/sau subcorticală) a fasciculelor geniculate, observat în cursul afecțiunilor vasculare cerebrale (cu leziuni lacunare), al *sclerozei în plăci sau al *sclerozei laterale amiotrofice. În cadrul sindromului se asociază dizartrie paralitică, tulburări de deglutiție, spasme faciale însoțite de râs și plâns spasmodice, de tulburări ale mimicii (facies fix), tulburări ale mersului (în pași mici) și ale staticii (astazie-abazie), tulburări de tip extrapiramidal ale tonusului muscular. Frecvent, se constată diminuarea funcțiilor intelectuale și tulburări sfincteriene (îndeosebi micțiune imperioasă).

PARALIZIE SENZORIALĂ / paralysie sensorielle / sensory paralysis. V. paralizie.

PARALIZIE DE SOMN / paralysie du sommeil / sleep paralysis. P. care survine la trezirea din somn, frecvent în relație cu *narcolepsia sau în cadrul *sindromului apneei de somn.

PARALIZIE SPASTICĂ / paralysie spasmodique / spastic paralysis. P. cu hipertonie musculară a părții paralizate și accentuarea reflexelor tendinoase. P. s. este determinată de leziuni *piramidale centrale. V. și paralizie flască.

PARALIZIE SPINALĂ INTERMITENTĂ / paralysie spinale intermittente / Westphal's disease. Sin.: boală Westphal (v.).

PARALIZIE TODD / paralysie Todd / Todd's postepileptic paralysis. [*Robert Bentley Todd, anatomist și medic irlandez, Dublin, profesor la Londra, 1809-1860.*] Hemi- sau monoplegie cu durată de la câteva minute la câteva zile, apărută după un atac epileptic. Sin.: paralizie postepileptică.

PARALYSIS AGITANS / paralysis agitans / paralysis agitans. Sin.: boală Parkinson (v.).

PARAMAGNETIC, adj. / paramagnétique, adj. / paramagnetic. [*Gr. para = dincolo de, lângă; magnes = piatră magnetică, din regiunea Magnezia a Asiei Mici.*] Despre o substanță ai cărei atomi sau ale cărei molecule posedă un moment magnetic permanent. Moleculele, atomii și ionii care au unul sau mai mulți electroni necuplați sunt p. V. și rezonanță electronică de spin.

PARAMAGNETISM, s. n. / paramagnétisme, s. m. / paramagnetism. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***magnes*** *= piatră magnetică, din regiunea Magnezia a Asiei Mici; -ism.*] Proprietate caracteristică substanțelor ale căror atomi sau molecule posedă un moment magnetic permanent. Substanțele p. sunt atrase ușor de magneți datorită interacțiunii dintre momentele magnetice ale substanței și câmpul magnetic al magnetului. Ex. de substanțe cu această proprietate: aluminiu, platină, mangan, crom, paladiu și anumite gaze (oxigen, aer etc.).

PARAMEDIAN, adj. / paramédian, -e, adj. / paramedian. [*Gr.* ***para*** *= lângă; lat.* ***medianus*** *= de la mijloc, de la* ***medius*** *= la mijloc.*] Care este situat lângă linia mediană sau lângă planul median.

PARAMEDICAL, adj. / paramédical, -ale, -aux, adj. / paramedical. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă; lat.* ***medicus*** *= medic.*] Care are unele raporturi cu medicina. ex.: profesiunile auxiliare din domeniul asistenței medicale.

PARAMETRITĂ, s. f. / paramétrite, s. f. / parametritis. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***metra*** *= uter; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a *parametrului.

PARAMETRU, s. n. / paramètre, s. m. / parametrium. NA: parametrium, pl. parametria (1). [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă; 1)* ***metra*** *= uter; 2)* ***metron*** *= măsură.*] 1) Partea superioară a bazei ligamentului larg al uterului, care leagă marginea uterină de peretele pelvin lateral. Constituit din țesut celular subcutanat, el conține pediculii vasculonervoși uterini. 2) Mărime care poate lua diferite valori, dar care este considerată constantă în timpul unei observații și care caracterizează starea unui anumit *sistem.

PARAMIMIE, s. f. / paramimie, s. f. / paramimia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***mimesis*** *= imitație, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Expresie paradoxală a feței, care exprimă o discordanță între *mimică și sentimentul care o provoacă. Se observă îndeosebi în *disociația mentală *schizofrenică.

PARAMIOTONIE CONGENITALĂ / paramyotonie congénitale / paramyotonia congenita. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***tonos*** *= tensiune; lat.* ***congenitus*** *= născut odată cu, de la* ***cum*** *= cu,* ***genitus*** *= născut și* ***gignere*** *= a naște, a crea.*] Afecțiune foarte rară, ereditară, cu transmitere autozomal dominantă și debut imediat după naștere. Se caracterizează prin accese (regresive spontan) de contractură musculară și *paralizii flasce la nivelul mâinilor și membrelor inferioare, declanșate și agravate de contracția musculară, repetate, favorizate și accelerate la frig. Prognosticul bolii este benign, iar încadrarea nosologică neclarificată, probabil în relația cu miotonia congenitală (*boala Thomsen) și cu *adinamia episodică ereditară. Sin.: boală von Eulenburg.

PARAMNEZIE, s. f. / paramnésie, s. f. / paramnesia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***a*** *- priv.;* ***mneme*** *= memorie, de la* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Pierdere a memoriei cuvintelor și a semnelor acestora, cu utilizarea unor cuvinte sau sunete fără nici o relație cu ceea ce intenționează să exprime pacientul. Se deosebesc: 1) *P. de certitudine*, cu amintiri inexacte. 2) *P. de localizare*, cu amintiri exacte, dar localizate greșit în timp sau în spațiu.

PARAMYXOVIRIDAE / Paramyxoviridae / Paramyxoviridae. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***myxa*** *= mucus; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Familie de virusuri ARN, cu simetrie elicoidală, cu diametrul de 200 nm, cu anvelopă, cuprinzând trei genuri: **Paramyxovirus*, **morbillivirus* și **Pneumovirus*.

PARAMYXOVIRUS / Paramyxovirus / Paramyxovirus. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***myxa*** *= mucus; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Gen de virusuri ARN ce aparține familiei **Paramyxoviridae* și care cuprinde virusurile *parainfluenzei, *parotiditei epidemice (virusul urlian) și al *bolii Newcastle.

PARANALGEZIE, s. f. / paraanalgésie, s. f. / paranalgesia, para-analgesia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***an*** *- priv.;* ***algos*** *= durere, sau* ***algesis*** *= simțul durerii.*] *Analgezie a părții inferioare a corpului, incluzând și membrele inferioare.

PARANESTEZIE, s. f. / paraanesthésie, s. f. / paran(a)esthesia, paraan(a)esthesia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] *Anestezie a părții inferioare a corpului și a membrelor inferioare.

PARANEURON, s. m. / paraneurone, s. m. / paraneuron. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***neuron*** *= nerv.*] Celulă prezentă în numeroase organe de origine neuroectodermică. P. sintetizează și eliberează amine biogene și/sau peptide. Fiind considerați drept o extensie a cadrului *celulelor APUD, p. sunt reprezentați de celulele endocrine ale tubului digestiv, celulele medulosuprarenale și celulele epifizare.

PARANOIA, s. f. / paranoïa, s. f. / paranoia. [*Gr.* ***paranoia****, de la* ***para*** *= dincolo de, lângă,* ***noos, nous*** *= inteligență.*] Termen care inițial a desemnat *delirul sistematizat și *delirul de interpretare. Sensul actual: *psihoză caracterizată prin evoluția progresivă și ireductibilă a unui delir coerent, sistematizat (delir de persecuție, de grandoare, mistic), organizat pornind de la anumite episoade reale din viața afectivă sau emoțională. Se conservă perfect claritatea în gândire, voință și acțiune. Orgoliul exacerbat, neîncrederea, susceptibilitatea, judecata falsă și tendința la interpretare favorizează delirul. Această psihoză conduce frecvent la reacții agresive și antisociale, inclusiv delicte sau, uneori, crime. În p. lipsesc *halucinațiile și alte simptome majore din bolile psihice. Sin.: psihoză paranoică.

PARANOIC, adj., s. m. sau f. / paranoïaque, adj., s. m. ou f. / paranoic, adj., paranoiac, n. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***noos, nous*** *= inteligență.*] 1) Care aparține *paranoiei sau o caracterizează. Ex.: delir p. 2) Persoană afectată de paranoia. 3) *Structură p.*, caracteristica unui delir care este coerent, sistematizat și fără afectare psihică vizibilă a persoanei delirante.

PARANOID, adj. / paranoïde, adj. / paranoid. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***noos, nous*** *= inteligență;* ***eidos*** *= formă.*] Caracteristica unui *delir coerent, polimorf, care traduce o tulburare profundă a personalității.

PARAOMBILICAL, adj. / paraombilical, -ale, -aux, adj. / paraomphalic, paraumbilical. [*Gr.* ***para*** *= lângă; lat.* ***umbilicaris*** *= ombilical, de la* ***umbilicus*** *= buric.*] Care se află situat în vecinătatea *ombilicului. Ex.: hernie p.

PARAOXON, s. m. / paraoxone, s. m. / paraoxone. $C_{10}H_{14}O_6NP$. Lichid uleios cu acțiune anticolinesterazică și parasimpaticomimetică, utilizat în oftalmologie pentru efectul său miotic și în tratamentul glaucomului (în administrare locală).

PARAPAREZĂ, s. f. / paraparésie, s. f. / paraparesis. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***paresis*** *= slăbire, relaxare.*] Deficit motor al ambelor membre inferioare, mai redus decât în *paraplegie, dar având aceleași cauze.

PARAPLEGIC, adj., s. m. sau f. / paraplégique, adj., s. m. ou f. / paraplegic. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***plege*** *= lovitură.*] 1) Care se referă, care s-a produs în relație cu o *paraplegie. 2) Subiect afectat de paraplegie (sens nerecomandat).

PARAPLEGIE, s. f. / paraplégie, s. f. / paraplegia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***plege*** *= lovitură.*] *Paralizie motorie și, frecvent, senzorială, în jumătatea inferioară a organismului (membre inferioare, abdomen).

PARAPLEGIE CEREBRALĂ / paraplégie cérébrale / cerebral paraplegia. P. cauzată de leziuni cerebrale bilaterale.

PARAPLEGIE SENILĂ / paraplégie sénile / senile paraplegia. P. care poate apărea la vârstnici, fiind cauzată de leziuni transversale ale măduvei spinării sau de scleroza medulară anterolaterală. Sin.: paraplegie tetanoidă.

PARAPLEGIE SPASMODICĂ FAMILIALĂ STRÜMPELL-LORRAIN / paraplégie spasmo-dique familiale de Strümpell-Lorrain / Strümpell's disease. [*Ernst Adolf Gustav Gottfried von Strümpell, medic german, profesor de medicină internă la Leipzig, 1853-1925; M. Lorrain, neurolog francez, sec. XIX-XX.*] Boală rară a SNC, caracterizată prin paralizie cu contractură și extensie a membrelor inferioare, exagerarea *reflexelor osteotendinoase și *semn Babinski. Debutează în jurul vârstei de 20 de ani și se agravează progresiv, foarte lent. P. este asociată cu tulburări cerebeloase și ale sensibilității profunde. Leziunea principală constă în demielinizarea fasciculului piramidal, ca și a fasciculelor spinocerebeloase și a cordoanelor posterioare. Transmiterea este autozomal dominantă. Boala face parte din *sindroamele de eredodegenerescență spinocerebeloasă.

PARAPLEGIE SPASTICĂ EREDITARĂ / paraplégie spastique héréditaire / hereditary spastic paraplegia. Denumire generică pentru un grup de boli ereditare constând în paralizia treptată a unui membru, a două sau a tuturor membrelor. P. este spastică și reprezintă consecința unei degenerescențe a tractusurilor corticospinale, însă fără anomalii senzoriale. Sin.: paralizie cerebrospinală ereditară.

PARAPLEGIE TETANOIDĂ / paraplégie tétanoïde / tetanoid paraplegia. Sin.: paraplegie senilă (v.).

PARAPROTEINĂ, s. f. / paraprotéine, s. f. / paraprotein. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***protos*** *= primul; -ină.*] Termen discutabil ce desemnează o proteină (*imunoglobulină) secretată de un *clon de *plasmocite aflate în curs de proliferare patologică. P. apar în bolile maligne ale splinei, măduvei osoase, ficatului etc. Ex. de p.: globulinele din *mielom, *proteina Bence-Jones și *macroglobulina. Pentru unii autori, termenul p. este desuet, deoarece imunoglobulinele desemnate inițial (Apitz, 1940) ca proteine anormale nu prezintă anomalii structurale, iar caracteristicile lor particulare țin de origine.

PARAPROTEINEMIE, s. f. / paraprotéinémie, s. f. / paraprotein(a)emia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***protos*** *= primul; -ină;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența în ser a *paraproteinelor, care sunt imunoglobuline monoclonale. La om au fost semnalate p. implicând toate clasele de imunoglobuline.

PARAPSIHOLOGIE, s. f. / parapsychologie, s. f. / parapsychology. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***psykhe*** *= suflet;* ***logos*** *= știință.*] Domeniu care are ca obiect studiul fenomenelor denumite paranormale, îndeosebi clarviziune, premoniție, telepatie, telekinezie și chiar *hipnoză. În verificarea realității și explicarea acestor fenomene sunt implicați cercetători de cele mai diverse formații, care încearcă să introducă rațiunea într-un domeniu uneori irațional.

PARAPSORIAZIS, s. n. / parapsoriasis, s. m. / parapsoriasis. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***psoriasis*** *= mâncărime, erupție datorată râiei, de la* ***psora*** *= râie.*] Termen care desemnează un grup de *dermatoze cronice eritemato- și papuloscuamoase, care se aseamănă doar prin manifestările clinice cu *psoriazisul. În relație cu aspectul leziunilor cuatanate, se deosebesc: p. în picătură, p. lichenoid, p. în plăci, p. varioliform (v. boală Mucha-Habermann).

PARARITMIE, s. f. / pararythmie, s. f. / pararrhythmia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă; lat.* ***rhythmus****, gr.* ***rhythmos*** *= ritm.*] Sin.: parasistolie (v.).

PARAROTACISM, s. n. / pararhotacisme, s. m. / pararhotacism. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***rhotakismos****.*] Pronunție imperfectă a sunetului literei "r". V. și rotacism.

PARA-SIDA, s. f. / para-SIDA, s. m. / AIDS-related complex. [*Gr.* ***para*** *= lângă; abrev. fr. pentru Syndrome de l'Immuno-Déficience Acquise = sindrom de imunodeficiență dobândită.*] Termen nerecomandat, desemnând un complex de semne și simptome asociat unui stadiu avansat al infecției HIV. P. este caracterizată prin limfadenopatie generalizată, febră, scădere în greutate, diaree prelungită, infecții minore cu germeni oportuniști, prezența anticorpilor anti-HIV și scăderea numărului de *limfocite T CD4+.

PARASIMPATIC, adj. / parasympathique, adj. / parasympathetic. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***sympathein*** *= a fi alături de cineva, de la* ***syn*** *= împreună,* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment.*] Sin.: sistem nervos parasimpatic (v.).

PARASIMPATICOTONIE, s. f. / parasympathicotonie, s. f. / vagotonia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***sympathein*** *= a fi alături de cineva, de la* ***syn*** *= împreună,* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment;* ***tonos*** *= tensiune.*] Var.: parasimpatotonie. Sin.: vagotonie (v.).

PARASIMPATOLITIC, adj., s. n. / parasympatholytique, adj., s. m. / parasympatholytic. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***sympathein*** *= a fi alături de cineva, de la* ***syn*** *= împreună,* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment;* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Sin.: anticolinergic (v.).

PARASIMPATOMIMETIC, adj., s. n. / parasympathomimétique, adj., s. m. / parasympathomimetic. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***sympathein*** *= a fi alături de cineva, de la* ***syn*** *= împreună,* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment;* ***mimetikos*** *= care imită, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] (Substanță) care mimează acțiunea unor mediatori ai *sistemului nervos parasimpatic. În funcție de mecanismul de acțiune, p. se pot clasifica în p. cu acțiune directă (acetilcolinomimetice, agoniști ai receptorilor mecanici) și p. cu acțiune indirectă (anticolinesterazice). Sin.: vagomimetic.

PARASIMPATOTONIE. Var. pentru parasimpaticotonie (v.).

PARASISTOLIE, s. f. / parasystolie, s. f. / parasystole. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***systole*** *= contracție.*] Tip de aritmie caracterizată prin existența a doi centri de automatism cu activitate independentă: centrul de automatism sinusal normal și un alt centru de automatism *heterotop, cu frecvență mică, vecin celui precedent. Ritmul cardiac este comandat alternativ de câte unul din cei doi centri. Sin.: pararitmie.

PARASOMNIE, s. f. / parasomnie, s. f. / parasomnia. [*Gr.* ***para*** *= lângă; lat.* ***somnus*** *= somn.*] Ansamblu de tulburări survenind în timpul somnului, îndeosebi la copil. Pot apărea: *somnambulism, *somnilocvie, *bruxism, vise de angoasă sau coșmar (în timpul *somnului paradoxal) și *enurezis.

PARASTERNAL, adj. / parasternal, -ale, -aux, adj. / parasternal. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***sternon*** *= stern.*] Care este situat în vecinătatea sternului.

PARATHORMON, s. m. / parathormone, s. m. / parathormone. [*Gr.* ***para*** *= lângă; (****thyreos*** *= pavăză, scut, tiroidă);* ***hormon*** *= excitat, de la* ***hormaein*** *= a îndemna, a excita.*] Hormon polipeptidic sintetizat și eliberat de glandele *paratiroide. Este sintetizat sub forma unui preproparathormon alcătuit din 141 aminoacizi, scindat în continuare în pro-parathormon cu 110 aminoacizi, rezultând în final hormonul alcătuit din 84 aminoacizi, cu M_r 9 500 Da, iar gena de sinteză a precursorului se află pe brațul scurt al cromozomului 11 (11p15.4). P. controlează, prin acțiunile sale, distribuția calciului și fosforului în organism: la nivel osos, provoacă resorbție osoasă prin creșterea activtății *osteoclastelor, eliberând calciul și fosfații; la nivel renal, crește fosfaturia și diminuează calciuria; în intestin, crește absorbția de calciu și, probabil, cea de fosfați. P. intervine, de asemenea, în echilibrul acidobazic prin creșterea excreției urinare de protoni (H^+) și în activarea sintezei

vitaminei D. Este antagonist al *calcitoninei. Concentrațiile crescute de p. provoacă transferul calciului din oase în sânge, iar deficitul său conduce la scăderea concentrației calciului sanguin (*tetanie). Este utilizat în terapia unor hipocalcemii și în *proba la parathormon. Abrev.: PTH. Sin.: hormon paratiroidian. V. și calcitonină, calcitriol, tab. const. endocrinol.

PARATIFOIDĂ, s. f. / paratyphoïde, s. f. / paratyphoid. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***typhos*** *= torpoare, stupoare, de la* ***typhein*** *= a incendia, a afuma;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: febră paratifoidă (v.).

PARATION, s. m. / parathion, s. m. / parathion. Compus organofosforat utilizat ca insecticid în agricultură. P. este extrem de toxic pentru om și animale, ca urmare a blocării *acetilcolinesterazei. Intoxicația cu p. se produce prin inhalare, ingestie accidentală în timpul lucrului sau prin alimente contaminate. Tulburările apar la scurt timp după expunerea la toxic și sunt dominate de semnele digestive, convulsii, dispnee, tulburări de vedere.

PARATIREOPRIV, adj. / parathyréoprive, adj. / parathyroprivic. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut, tiroidă; lat.* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care este determinat de lipsa (congenitală sau postrezecție chirurgicală) a glandelor *paratiroide.

PARATIREOZĂ, s. f. / parathyréose, s. f. / parathyroidia. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut, tiroidă;* ***-oză.***] Tip de paratireopatie (patologie a glandelor *paratiroide) de etiologie neinflamatorie, care poate surveni și izolat, fără afectarea glandei tiroide, spre deosebire de paratiroidită (de etiologie inflamatorie).

PARATIROIDE, s. f. pl. / parathyroïdes, s. f. pl. / parathyroids. NA: glandulae parathyroideae. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Glande endocrine mici, în număr de patru (două superioare și două inferioare), situate pe fața posterioară a lobilor laterali ai glandei tiroide. Au formă eliptică, iar greutatea fiecărei glande este de 30-50 mg, în total 130-140 mg. Participă la metabolismul *fosforului și *calciului prin hormonul paratiroidian (*parathormon) pe care îl secretă. Sin.: glande paratiroide.

PARATIROIDECTOMIE, s. f. / parathyroïdectomie, s. f. / parathyroidectomy. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală a uneia sau ambelor perechi de *paratiroide. Uneori p. poate fi accidentală (în intervențiile pe tiroidă).

PARATIROIDIAN, adj. / parathyroïdien, -enne, adj. / parathyroidal. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Care se referă la glandele *paratiroide. Ex.: hormon p. (*parathormon), insuficiență p.

PARATIROIDITĂ, s. f. / parathyroïdite, s. f. / parathyroiditis. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă;* ***-ită.***] Inflamația glandelor *paratiroide. V. paratireoză.

PARATOP, s. m. / paratope, s. m. / paratope. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***topos*** *= loc.*] Regiune din molecula de anticorp care interacționează cu *epitopul. P. reprezintă situsul de fixare a *determinantului antigenic pe imunoglobulină. Structura p. este complementară spațial celei a epitopului. P. se formează prin replierea în spațiul *regiunilor variabile a unui *lanț greu și a unui *lanț ușor al anticorpului. V. și imunoglobulină.

PARAVACCINĂ, s. f. / paravaccine, s. f. / paravaccinia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă; lat.* ***vaccinus*** *= referitor la vacă, de la* ***vacca*** *= vacă.*] Infecție cutanată determinată de un virus din familia *Poxviridae*. Constă în apariția unor noduli indolori, ușor pruriginoși, la vârful cărora se dezvoltă vezicule. Boala afectează mâinile mulgătorilor de vaci, în relație cu ocupațiile profesionale și se vindecă în circa 15 zile. Sin.: tuberculii mulgătorilor.

PARAVENOS, adj. / paraveineux, -euse, adj. / paravenous. [*Gr.* ***para*** *= lângă; lat.* ***venosus,*** *de la* ***vena*** *= venă.*] Care este situat lângă o venă sau care se produce lângă o venă.

PARAVERTEBRAL, adj. / paravertébral, -ale, -aux, adj. / paravertebral. [*Gr.* ***para*** *= lângă; lat.* ***vertebra*** *= vertebră, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Care este situat în apropierea unei vertebre sau a coloanei vertebrale.

PARAVEZICAL, adj. / paravésical, -ale, -aux, adj. / paravesical. [*Gr.* ***para*** *= lângă; lat.* ***vesica*** *= vezică.*] Care este situat în vecinătatea *vezicii urinare.

PARAZIT, s. m. / parasite, s. m. / parasite. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare.*] Animal, plantă sau microorganism care, într-o perioadă a existenței sau pe toată durata acesteia, trăiesc pe seama altei ființe. Organismul gazdă nu este afectat decât dacă paraziții sunt excesiv de numeroși. Se deosebesc: 1) *P. heteroxen*, când dezvoltarea p. nu este posibilă decât pe cheltuiala mai multor gazde succesive. 2) *P. monoxen*, dacă întreaga evoluție a p. se produce la nivelul unei singure gazde. 3) *P. provizoriu*, când p. trăiește pe seama unei gazde doar în stadiul tânăr. V. și parazitar, parazitism.

PARAZITAR, adj. / parasitaire, adj. / parasitic. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare.*] 1) Care este cauzat de paraziți sau se referă la aceștia. 2) În psihiatrie, despre fenomene (imagini, cuvinte, idei) care se impun în conștiința bolnavului, chiar dacă acesta, prin simțul său critic, recunoaște absurditatea lor.

PARAZITICID, adj., s. n. / parasiticide, adj., s. m. / parasiticidal. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare; lat.* ***caedere*** *= a omorî.*] (Substanță) care servește la distrugerea paraziților.

PARAZITEMIE, s. f. / parasitémie, s. f. / parasit(a)emia. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența unui anumit *parazit în sânge.

PARAZITISM, s. n. / parasitisme, s. m. / parasitism. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare;* ***-ism.***] Condiția unui organism care trăiește ca *parazit la nivelul unui alt organism. În *p. adevărat*, organismul parazit preia de la gazdă substanțele care îi sunt necesare vieții. Ex.: viermii intestinali, parazitul *scabiei, care sunt paraziți propriu-ziși; microorganismele patogene, care sunt paraziți simbiotici (v. simbioză). În cazul *p. fals* sau *pseudoparazitismului*, parazitul nu trăiește decât accidental la nivelul unei gazde. V. și parazit, parazitar.

PARAZITOFOBIE, s. f. / parasitophobie, s. f. / parasitophobia. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= hrană;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă excesivă pe care o manifestă anumite persoane de a contracta boli cutanate parazitare, îndeosebi *scabie. P. este contagioasă, spre deosebire de alte fobii.

PARAZITOLOGIE, s. f. / parasitologie, s. f. / parasitology. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= hrană;* ***logos*** *= știință.*] Parte a științelor naturale consacrată studiului *paraziților animali și vegetali. *P. medicală* reprezintă o ramură a medicinii care are ca obiect studiul bolilor parazitare.

PARAZITOZĂ, s. f. / parasitose, s. f. / parasitosis. [*Lat.* ***parasitus,*** *gr.* ***parasitos*** *= musafir nechemat la masă, de la gr.* ***para*** *= lângă,* ***sitos*** *= mâncare;* ***-oză.***] Termen generic utilizat pentru ansamblul bolilor de etiologie parazitară.

PARĂ, s. f. / poire, s. f. / rubber bulb. [*Lat.* ***pirum*** *= pară.*] Instrument de cauciuc în formă de pară, cu care se pot aspira și expulza aer sau lichide, în scop explorator sau terapeutic.

PARENCHIM, s. n. / parenchyme, s. m. / parenchyma. NA: parenchyma. [*Gr.* ***parenkhyma*** *= umplutură, de la* ***para*** *= lângă,* ***enkhyma, -atos*** *= infuzie și* ***enkhein*** *= a vărsa, a răspândi.*] Celulele specifice ale unei structuri anatomice (organ, glandă), susținute de *stromă.

PARENCHIMATOS, adj. / parenchymateux, -euse, adj. / parenchymatous. [*Gr.* ***parenkhyma*** *= umplutură, de la* ***para*** *= lângă,* ***enkhyma, -atos*** *= infuzie și* ***enkhein*** *= a vărsa, a răspândi.*] Care se referă la *parenchim, elementul celular nobil, funcțional, în opoziție cu țesutul conjunctiv de susținere al organului.

PARENTAL, adj. / parental, -ale, -aux, adj. / parental. [*Lat.* ***parentalis*** *= al părinților, de la* ***parens, -ntis*** *= părinte.*] Care se referă la părinți. Ex.: autoritate p.

PARENTERAL, adj. / parentéral, -ale, -aux, adj. / parenteral. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***enteron*** *= intestin.*] Care se află în afara căilor digestive. Termenul se referă îndeosebi la un tratament administrat pe altă cale decât cea digestivă. Ex.: administrarea p. a unui medicament (injecție subcutanată, intramusculară, intravenoasă).

PARESTEZIE, s. f. / paresthésie, s. f. / par(a)esthesia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] 1) Anomalie a percepției senzațiilor (diferită de *hipoestezie și *hiperestezie) constând în întârzierea, persistența sau eroarea de localizare a excitațiilor tactile, dureroase, termice sau vibratorii. 2) Senzație anormală care survine fără o cauză aparentă, având manifestări variate: furnicături, amorțeli, senzații de frig sau de cald, constricții localizate etc. P. pot fi uneori consecința lezării nervilor periferici sau a măduvei spinării. V. și hiperestezie, hipoestezie.

PAREZĂ, s. f. / parésie, s. f. / paresis. [*Gr.* ***paresis*** *= slăbire, relaxare.*] Termen folosit pentru a defini abolirea parțială a sensibilității și motilității unor grupe musculare. V. și paralizie.

PARIETAL, adj., s. n. / pariétal, -ale, -aux, adj., s. m. / parietal, parietal bone. [*Lat.* ***parietalis*** *= de perete, de la* ***paries, -etis*** *= perete.*] 1) Care se referă la un perete al unui organ anatomic. Ex.: foița p. a pleurei. 2) *Os p.*: v. tab. anat. - oase.

PARIETECTOMIE, s. f. / pariétectomie, s. f. / parietal excision. [*Lat.* ***paries, -etis*** *= perete; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] 1) Exereză chirurgicală a unui fragment de perete de la nivelul unui organ. 2) Intervenție excepțională utilizată în caz de recidivă locală a cancerului de sân după mastectomie.

PARIETOGRAFIE, s. f. / pariétographie, s. f. / parietography. [*Lat.* ***paries, -etis*** *= perete; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Punerea în evidență radiografică a peretelui unui organ cavitar.

PARISIENSIA NOMINA ANATOMICA / Parisiensia Nomina Anatomica / Parisiensia Nomina Anatomica. Abrev.: PNA. V. *Nomina Anatomica*.

PARKINSONIAN, adj., s. m. / parkinsonien, -ienne, adj., s. m. / parkinsonian. [***James Parkinson****, medic englez, 1755-1824.*] 1) Care se referă la *boala Parkinson, care se manifestă din cauza acestei boli. 2) Pacient afectat de boala Parkinson.

PARKINSONISM, s. n. / parkinsonisme, s. n. / parkinsonism. [***James Parkinson****, medic englez, 1755-1824;* ***-ism****.*] Grup de tulburări neurologice caracterizate prin hipokinezie, tremor și rigiditate musculară, adică prin simptome similare celor din *boala Parkinson, secundare unor cauze variate: encefalită epidemică, ateroscleroză cerebrală, unele intoxicații, traumatisme craniene. Sin.: sindrom Parkinson.

PARODONTITĂ, s. f. / parodontite, s. f. / periodontitis. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***odous, odontos*** *= dinte;* ***-ită****.*] Inflamație sau distrofie a parodonțiului, debutând prin dureri gingivale. 1) *P. apicală*: inflamație a parodonțiului apical. 2) *P. marginală*, sin.: boală Fauchard-Bourdet (v.).

PARODONTOLIZĂ, s. f. / parodontolyse, s. f. / periodontolysis, periodontoclasia. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***odous, odontos*** *= dinte;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Formă de *parodontită distructivă, numită și parodontită marginală.

PARODONTOZĂ, s. f. / parodontose, s. f. / periodontosis. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***odous, odontos*** *= dinte;* ***-oză****.*] Afecțiune degenerativă generalizată a *parodonțiului.

PARODONȚIU, s. n. / parodonte, parodontium, s. m. / periodontium. NA: periodontium, pl. periodontia. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***odous, odontos*** *= dinte.*] Complex morfologic și funcțional care asigură fixarea dinților în osul alveolar. P. cuprinde: *cementul, ligamentul alveolodentar, osul alveolar și mucoasa gingivală.

PARONICHIE, s. f. / paronychie, s. f. / paronychia. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***onyx, onykhos*** *= unghie.*] Tumefacție inflamatorie periungveală, fără tendință la supurație. Apare uneori în furunculoză, scabie sau pemfigus.

PAROREXIE, s. f. / parorexie, s. f. / parorexia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***orexis*** *= apetit.*] Alterare a *apetitului, manifestată prin dorința de a ingera substanțe necomestibile. V. pica.

PAROSMIE, s. f. / parosmie, s. f. / parosmia. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***osme*** *= miros.*] Afectarea funcției de discriminare între diferite mirosuri, cu păstrarea pragului de percepție.

PAROSTOZĂ, s. f. / parostose, s. f. / parosteosis, parostosis. [*Gr.* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***osteon*** *= os;* ***-oză****.*] Osificare a țesuturilor moi, aflate la exterior față de *periost.

PAROTIDĂ, s. f. / parotide, s. f. / parotid. NA: glandula parotidea. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***ous, otos*** *= ureche.*] Cea mai voluminoasă dintre glandele salivare (greutate medie 25 g), situată în partea superioară a gâtului, posterior ramurii ascendente a maxilarului inferior, deasupra conductului auditiv extern și anterior apofizei mastoide a osului temporal. Canalul său excretor (*canalul Stenon) se deschide la nivelul coletului primului sau al celui de-al doilea molar superior. P. este traversată de artera carotidă externă, vena jugulară externă, nervul facial și nervul auriculotemporal. Are inervație dublă, simpatică, din ganglionul cervical superior, și parasimpatică, din fibre care își au originea în centrul salivar al bulbului.

PAROTIDECTOMIE, s. f. / parotidectomie, s. f. / parotidectomy. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***ous, otos*** *= ureche;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală totală sau parțială a glandei *parotide, cu sau fără conservarea nervului facial.

PAROTIDITĂ, s. f. / parotidite, s. f. / parotiditis. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***ous, otos*** *= ureche;* ***-ită****.*] Inflamație a glandei *parotide care însoțește câteodată unele boli infecțioase. Ex.: p. este manifestarea caracteristică a *oreionului. Forme: 1) *P. cronică recidivantă* se repetă periodic, uneori se menține o tumefacție de fond. 2) *P. epidemică*: sin.: oreion (v.). 3) *P. septică*, de etiologie bacteriană, apare adesea în cadrul unor boli septicemice. 4) *P. supurată*, prin pătrunderea microbilor în canalul glandei sau pe cale hematogenă. 5) *P. toxică*, prin acțiunea directă a unor substanțe toxice (plumb, iod, mercur, tiouracetil).

PAROTIDITĂ EPIDEMICĂ / parotidite épidémique / mumps. Sin.: oreion (v.).

PAROTINĂ, s. f. / parotine, s. f. / parotin. [*Gr.* ***para*** *= lângă;* ***ous, otos*** *= ureche;* ***-ină****.*] Proteină extrasă inițial din parotida de bou, căreia i-a fost atribuită o acțiune endocrină (scăderea calcemiei, calcificarea dinților și a oaselor), ca și o acțiune de tip *factor de creștere, îndeosebi asupra celulelor endoteliale din diferite organe. Pornind de la p., au fost izolați doi factori cu M_r de 86 kDa și, respectiv, 80 kDa.

PAROXISM, s. n. / paroxysme, s. m. / paroxysm. [*Gr.* ***paroxysmos****, de la* ***para*** *= dincolo de, în creștere,* ***oxynein*** *= a*

ascuţi] 1) Perioadă a unei boli în care simptomele se acutizează brusc. 2) Gradul cel mai înalt al unei senzaţii sau al unui simptom.

PAROXISTIC, adj. / paroxystique, adj. / paroxysmal. [*Gr. **para** = dincolo de, în creştere; **oxynein** = a ascuţi.*] Care prezintă *paroxisme, care se manifestă prin paroxisme. Ex.: tahicardie p.

PARS PLANA / pars plana / pars plana. Parte plană situată pe faţa profundă a corpului ciliar, între *ora serrata* (v. *ora*) şi procesele ciliare. V. şi corp ciliar.

PARTENOFOBIE, s. f. / parthénophobie, s. f. / parthenophobia. [*Gr. **parthenos** = virgină, fecioară; **phobos** = frică.*] Teamă iraţională de fete sau femei tinere.

PARTENOGENEZĂ, s. f. / parthénogenèse, s. f. / parthenogenesis. [*Gr. **parthenos** = virgină, fecioară; **genesis** = producere, de la **gennan** = a produce.*] Mod de reproducere asexuată în care ovulul se dezvoltă (natural sau sub efectul stimulării experimentale) fără să fi fost fecundat de un spermatozoid. Se disting: p. accidentală, facultativă şi obligatorie. P. este relativ frecventă, atât în regnul vegetal, cât şi în regnul animal.

PARTICULĂ, s. f. / particule, s. f. / particle. [*Lat. **particula** = părticică, dim. de la **pars, -rtis** = parte.*] Porţiune foarte mică de substanţă, de dimensiuni atomice sau subatomice, care interacţionează ca o entitate cu alte sisteme fizice. Ex.: *p. beta*, electron sau pozitron emis de nucleul unui element radioactiv în procesul dezintegrării beta.

PARTICULĂ DANE / particule de Dane / Dane's particle. [***David M. S. Dane**, virolog englez contemporan.*] P. sferică, vizibilă în microscopie electronică, reprezentând *virionul hepatitei B. Conţine un "nucleu" (engl. - *core*) de 27 nm, în care a fost identificat ADN-ul viral circular, dublu catenar, precum şi o ADN-polimerază ADN-dependentă.

PARTICULĂ VIRALĂ / particule virale / viral particle. Sin.: virion (v.).

PARTOGRAMĂ, s. f. / partogramme, s. m. / diagram of delivery, labor curve. [*Lat. **partus** = naştere, de la **parere** = a naşte; gr. **gramma** = înscriere.*] Diagrama naşterii.

PARTURIENTĂ, s. f. / parturiente, s. f. / parturient woman, woman in labor. [*Lat. **parturiens**, de la **parturire** = a fi gata să nască.*] Femeie care naşte, care se află în *travaliu.

PARTURIŢIE, s. f. / parturition, s. f. / parturition. [*Lat. **parturitio, -onis** = naştere, de la **parturire** = a fi gata să nască.*] Sin.: naştere (v.).

PARVOVIRUS, s. n. / Parvovirus, s. m. / Parvovirus. [*Lat. **parvus** = mic, redus; **virus** = otravă.*] Virus din familia *Parvoviridae*. Prezintă dimensiuni mici (cele mai mici virusuri), simetrie icosaedrică şi 12 capsomere. În această familie sunt incluse unele virusuri cu tropism digestiv şi, probabil, virusul hepatitei A. P. B-19 este agentul etiologic pentru *eritemul infecţios epidemic (*boala a cincea).

PASCAL, s. m. / pascal, s. m. / pascal. [***Blaise Pascal**, matematician, fizician, filosof şi scriitor francez, 1623-1662.*] V. sistem internaţional de unităţi în medicină.

PASIUNE, s. f. / passion, s. f. / passion. [*Lat. **passio, -onis** = suferinţă, de la **pati** = a suferi.*] Formă particulară a unei stări afective, caracterizată printr-o trăire intensă şi de durată. Influenţează puternic gândirea şi determină în mare măsură comportamentul.

PASIV, adj. / passif, -ive, adj. / passive. [*Lat. **passivus** = susceptibil de simţire, de la **pati** = a suferi.*] 1) Orice act care nu este consecutiv intervenţiei voinţei. Ex.: mişcare p. 2) Un fenomen sau un proces care sunt rezultatul indirect, secundar al unei cauze. Ex.: congestie p.

PASIVITATE, s. f. / passivité, s. f. / passivity. [*Lat. **passivus** = susceptibil de simţire, de la **pati** = a suferi.*] 1) Atitudine a unei persoane care suportă o acţiune fără a reacţiona, ca şi lipsa iniţiativei. P. poate fi asociată unei constituţii astenice sau poate apărea în unele afecţiuni psihice. 2) Astenie musculară, involuntară, pentru mişcările pasive.

PASTĂ, s. f. / pâte, s. f. / paste, pasta pl. pastae (lat.). [*Neogr. **pasta** = pastă.*] Preparat semisolid, de obicei topic extern, conţinând principii active adăugate unei baze vâscoase, mucilaginoase, sau care include uleiuri, oxid de zinc, talc. Ex.: *p. dextrinată*, care include dextrină, glicerină şi apă distilată, folosită ca bază pentru unele medicamente.

PASTEURELLA / Pasteurella / Pasteurella. [***Louis Pasteur**, chimist francez, fondator al microbiologiei, virusologiei şi imunologiei, 1822-1895.*] Gen de bacili gramnegativi aeroanaerobi (microaerofili), patogeni pentru animale (îndeosebi pentru păsări) şi în mod excepţional pentru om. Include *P. multocida* (v. pasteureloză), iar altădată îngloba bacilul *pestei (*Yersinia pestis*) şi al *tularemiei (*Francisella tularensis*).

PASTEURELOZĂ, s. f. / pasteurellose, s. f. / pasteurellosis. [***Louis Pasteur**, chimist francez, fondator al microbiologiei, virusologiei şi imunologiei, 1822-1895; **-oză**.*] Infecţie determinată de **Pasteurella multocida*, transmisă la om de animale infectate şi caracterizată prin formarea de focare purulente localizate, septicemii şi îndeosebi prin forma de inoculare: după muşcături sau zgârieturi provocate de carnivore infectate. Această formă este foarte dureroasă, dar sensibilă la tetracicline.

PASTEURIZARE, s. f. / pasteurisation, s. f. / pasteurization. [***Louis Pasteur**, chimist francez, fondator al microbiologiei, virusologiei şi imunologiei, 1822-1895.*] Procedeu de conservare temporară a anumitor alimente, prin încălzire rapidă, fără să se ajungă la fierbere, urmată de răcire bruscă. P. permite distrugerea majorităţii bacteriilor, dar nu şi a sporilor de mucegai. Chiar unele bacterii mai rezistente pot rămâne vii. În general, proteinele nu sunt denaturate. V. şi sterilizare, tindalizare, uperizare.

PASTILĂ, s. f. / pastille, s. f. / lozenge. [*Lat. **pastillus** = pastilă, dim. de la **panis** = pâine (din cauza asemănării de formă).*] Sin.: tabletă (v.).

PAT, s. n. / lit, s. m. / bed. [*Neogr. **patos** = drum bătut.*] 1) Bază sau structură care susţine o altă formaţiune anatomică. 2) *P. vascular*: denumire pentru întreaga reţea sanguină a unui organism.

PAT FRENOCINETIC / lit phrénocinétique / rocking bed, oscillating bed. P. cu basculă utilizat în reeducarea respiratorie, permiţând practicarea simultană a unei mobilizări diafragmatice şi un *drenaj postural.

PAT STRYCKER / cadre de Strycker / Strycker's frame. [***Homer H. Strycker**, chirurg ortoped american contemporan.*] P. ce permite, datorită unui sistem pivotant, întoarcerea bolnavului de către o singură persoană.

PATĂ, s. f. / tache, s. f. / spot, macula, pl. maculae (lat.). 1) Semn sau urmă lăsate pe un obiect de un alt corp. 2) Porţiune diferit colorată pe un fond omogen. Ex.: a) *p. galbenă* (v. *macula lutea*); b) *p. lenticulare*, macule uşor reliefate, cât un bob de linte, de culoare roz, care dispar la presiune; c) *p. pulmonare*, opacităţi pulmonare.

PATĂ GALBENĂ / tache jaune / yellow spot. NA: maculla retinae. Sin.: *macula lutea* (v.).

PATĂ HEPATICĂ / tache hépatique / liver spot. P. de dimensiunea medie a unei mâini, de culoare maro deschis, a cărei culoare aminteşte pe cea a ficatului, plană, netedă, glabră şi suplă. P. h. nu se extinde odată cu creşterea subiectului, nici nu se transformă în *nevocarcinom, dar constituie un element al *bolii Recklinghausen, fiind observată şi în alte *facomatoze.

PATĂ MONGOLOIDĂ / tache mongolique / Mongolian spot. Aspect tegumentar considerat ca o variantă de *nev, care se prezintă sub forma unei pete albăstrui cu diametrul de câțiva centimetri, localizată electiv în regiunea sacrată sau sacrococcigiană. P. m. poate fi observată la naștere, de obicei la asiatici, și dispare în decursul primilor ani de viață. Această leziune, întotdeauna benignă, a cărei structură histologică este asemănătoare celei a *nevului Ota, este rară la europeni.

PATĂ OARBĂ / tache aveugle / blind spot. NA: discus nervi optici. Arie marcând locul intrării nervului optic la nivelul retinei. P. o. nu este sensibilă la lumină. Sin.: scotom fiziologic.

PATĂ VASCULARĂ KIESSELBACH / tache vasculaire de Kiesselbach / Kiesselbach's area. [*Wilhelm Kiesselbach, otorinolaringolog german, profesor la Erlangen, 1839-1902.*] Zonă a cloazonului nazal situată deasupra osului intermaxilar, cu o vascularizație foarte bogată deoarece cuprinde ramificațiile ramurii interne ale arterei sfenopalatine și ale arterei palatine superioare. P. V. K. reprezintă punctul de declanșare în majoritatea cazurilor de *epistaxis. Sin.: zonă Kiesselbach.

PATCH / patch / patch. [*Engl. patch = petic.*] Anglicism care circulă cu diferite sensuri: 1) Procedeu de închidere a unei incizii chirurgicale sau a unei pierderi de substanță la nivelul unui organ cavitar, prin sutura la marginile acesteia a unui fragment (*patch*) de țesut sau de organ prelevat de la pacient. Uneori se utilizează p. sintetic. Ex.: utilizarea unui p. pentru închiderea unei comunicări anormale intracardiace, p. pentru acoperirea pierderilor de substanță la nivelul tubului digestiv. 2) Mică placă adezivă (timbru) impregnată cu un medicament, care se aplică pe piele, permițând absorbția lentă a medicamentului. P. se poate impregna și cu alte substanțe (tuberculină pentru testare, nicotină în sevrajul tabagic).

PATCH-CLAMP / patch clamp / patch clamp. [*Engl. patch = petic; to clamp = a prinde, a fixa.*] Tehnică biofizică prin care se izolează la nivelul membranei celulare, cu o micropipetă, un singur *canal ionic. La nivelul acestuia se măsoară intensitatea curentului generat prin trecerea ionilor, ceea ce permite calculul *conductanței canalului și, în final, cunoașterea numărului de ioni care trec prin canal în unitatea de timp. P.-c. este o tehnică de importanță capitală în studiul funcționării canalelor ionice.

PATELAR, adj. / patellaire, adj. / patelar. [*Lat. patella = rotulă.*] Sin.: rotulian (v.).

PATELECTOMIE, s. f. / patellectomie, s. f. / patellectomy. [*Lat. patella = rotulă; gr. ektome = excizie.*] Ablația totală sau parțială a *rotulei.

PATELITA ADOLESCENȚILOR / patellite des adolescents / Larsen-Johansson disease. Sin.: boală Gruber, 1 (v.).

PATELITĂ, s. f. / patellite, s. f. / osteitis of the patella. [*Lat. patella = rotulă; -ită.*] Inflamația (osteita) *rotulei.

PATELLA / patella / knee cap, patella. [*Lat. patella = rotulă.*] Nume latin și conform NA al rotulei. V. tab. anat. - oase.

PATELLA BIPARTITA / patella bipartita / patella bipartita. Anomalie congenitală a rotulei, caracterizată prin prezența unui fragment osos format dintr-un punct de osificare suplimentar, care rămâne izolat de restul osului chiar la vârsta adultă.

PATELOPLASTIE, s. f. / patelloplastie, s. f. / patelloplasty. [*Lat. patella = rotulă; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Plastie de *rotulă, de obicei din materiale sintetice.

PATERGIE, s. f. / pathergie, s. f. / pathergy. [*Gr. pathos = boală; ergon = lucru, acțiune, de la ergein = a lucra.*] Alergie la mai mulți antigeni, adică alergie polivalentă.

PATERNITATE, s. f. / paternité, s. f. / paternity. [*Lat. paternitas, -atis = paternitate, de la pater, -tris = tată.*] Starea, calitatea de tată. V. test de paternitate.

PATOCENOZĂ, s. f. / pathocénose, s. f. / pathocenosis. [*Gr. pathos = boală; koinosis = asociere, reunire.*] Ansamblul bolilor care afectează anumite organisme, într-o anumită perioadă și într-un mediu dat. Obs.: termen elaborat pornind de la *biocenoză.

PATOCHIMIE, s. f. / pathochimie, s. f. / pathochemistry. [*Gr. pathos = boală; khemeia = alchimie.*] Studiul bolilor prin metode chimice, în primul rând biochimice. Leziunile sunt puse în evidență mai ales prin tehnici histochimice.

PATOCLIZĂ, s. f. / pathoclise, s. f. / pathoclisis. [*Gr. pathos = boală; klisis = înclinare, aplecare.*] 1) Capacitate a unei porțiuni din sistemul nervos central de a rămâne neafectată în mijlocul unei zone înconjurătoare patologice. 2) Sensibilitate specifică pentru anumite toxine, sau afinitate specifică a unor toxine pentru anumite sisteme sau organe.

PATOGEN, adj. / pathogène, adj. / pathogenic. [*Gr. pathos = boală; gennan = a produce.*] Care generează o boală, o îmbolnăvire. Ex.: agent p., virus p.

PATOGENEZĂ, s. f. / pathogenèse, s. f. / pathogenesis. [*Gr. pathos = boală; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Ansamblul proceselor biofizice, biochimice și fiziologice care explică apariția unei boli. Înțelegerea p. bolilor include mecanismele fiziologice, supracelulare dar, îndeosebi în prezent, evenimentele și reacțiile celulare aflate la originea procesului morbid. Sin.: patogenie.

PATOGENICITATE, s. f. / pathogénicité, s. f. / pathogenicity. [*Gr. pathos = boală; gennan = a produce.*] Capacitatea unui microorganism patogen de a provoca o boală. P. depinde de *virulența și *toxinogeneza agentului patogen. Sin.: putere patogenă.

PATOGENIE, s. f. / pathogénie, s. f. / pathogeny. [*Gr. pathos = boală; gennan = a produce.*] Sin.: patogeneză (v.).

PATOGNOMONIC, adj. / pathognomonique, adj. / pathognomonic, pathognostic. [*Gr. pathos = boală; gnomonikos = potrivit să indice, să inducă o judecată.*] Un simptom sau un semn care caracterizează specific o boală, a cărui singură prezență este suficientă pentru stabilirea diagnosticului.

PATOGNOMONIE, s. f. / pathognomonie, s. f. / pathognomy. [*Gr. pathos = boală; gnomonikos = potrivit să indice, să inducă o judecată.*] Studiul simptomelor și semnelor *patognomonice.

PATOLOGIC, adj. / pathologique, adj. / pathologic, pathological. [*Gr. pathos = boală; logos = știință.*] 1) Elocvent pentru o anumită boală sau cauzat de aceasta. 2) Care aparține *patologiei.

PATOLOGIE, s. f. / pathologie, s. f. / pathology. [*Gr. pathos = boală, suferință; logos = știință.*] 1) Știință despre procesele morbide, care utilizează mijloacele clinice, fiziopatologice și morfopatologice. *P. generală* are ca obiective stabilirea de legi, reguli, fiind mai aproape de metodologia fiziologiei. 2) Totalitatea bolilor. V. nosologie. Obs.: în engl. termenul desemnează îndeosebi anatomia patologică (v. anatomie, 5).

PATOLOGIE CELULARĂ / pathologie cellulaire / cellular pathology. Doctrină medicală întemeiată de R. Virchow, care situa la baza bolii leziunea celulară, organismul fiind un "stat de celule". actualmente, biologia și medicina moleculară susțin definirea și conturarea tot mai clară a p. c. Sin.: citopatologie.

PATOLOGIE COMPARATĂ / pathologie comparée / comparative pathology. Studiul comparativ al fenomenelor patologice la diferite specii de animale. În p. c. este cuprins și studiul bolilor transmisibile de la animale la om și de la om la animale.

PATOLOGIE CORTICOVISCERALĂ / pathologie cortico-viscérale / cortico-visceral pathology. Nume dat de K. M. Bâcov și T. Kurțin tulburărilor funcționale și leziunilor produse

drept consecință a unui dezechilibru de activitate nervoasă superioară. Exagerată la un moment dat și asociată cu elemente de ideologie străină medicinei, p. c. se suprapune, în mare măsură, cu *medicina psihosomatică. Este în relație și cu "patologia de adaptare" a lui H. Selye.

PATOLOGIE GEOGRAFICĂ / pathologie géographique / geographical pathology. Studiul distribuției geografice a bolilor epidemice și endemice. Nu este o ramură a geografiei, dar are relații cu antropogeografia, căutând să explice frecvența inegală a bolilor, pe diferite arii geografice, prin modul particular, local, de interacțiune a omului cu natura.

PATOLOGIE INFORMAȚIONALĂ / pathologie informationnelle / informational pathology. Model explicativ al patogeniei bolilor care își plasează centrul de greutate al realității la nivel informațional și privește funcționarea organismelor din perspectiva relației triadice materie-energie-informație. Sunt remarcabile, în acest sens, lucrările lui A. Restian. Deși promițătoare, abordarea informațională a fenomenelor vieții, inclusiv a patologiei, este subminată de caracteristicile extrem de complexe ale conceptului de *informație. Deși actualmente se referă îndeosebi la p. de stres și la cea psihosomatică, abordarea informațională a conceptului de boală ar putea fi productivă, cu condiția extinderii teoriei informației către o teorie semiotică a interpretării și semnificației.

PATOLOGIE MITOCONDRIALĂ / pathologie mitochondriale / mitochondral pathology. Grup de afecțiuni în curs de descriere sistematică, cuprinzând peste 120 de fenotipuri patologice atribuite alterării de cauză genetică a funcțiilor mitocondriilor. Consecința majoră a acestei alterări este diminuarea producției de energie la nivel mitocondrial care, în funcție de anvergura sa, determină perturbări ale activităților celulare. Aceste perturbări se traduc prin declinul capacității unor țesuturi și organe de a-și îndeplini funcțiile specifice. Manifestările clinice din cadrul p. m. sunt proteiforme, de unde dificultățile de ordin nosografic. Ex.: *sindrom Kearns-Sayre, *sindrom MELAS, *sindrom MERRF, *boală Leigh, *boală Leber (nevrită optică retrobulbară familială), *boală Luft etc. Sin.: mitocondropatii.

PATOLOGIE MOLECULARĂ / pathologie moléculaire / molecular pathology. Definirea condițiilor, cauzelor și manifestărilor fizicochimice din stările de boală (H. Schade). Conceptul de p. m. a primit un conținut precis și restrictiv o dată cu progresele biologiei moleculare, îndeosebi prin studiul proteinelor și acizilor nucleici. În prezent, obiectul p. m. îl reprezintă bolile ce rezultă din defecte, modificări ale structurii proteinelor (enzime, hemoglobină - v. drepanocitoză). Moleculele nu sunt "bolnave", dar determină stări morbide în organism (Zuckerkandl, Pauling).

PATOLOGIE UMORALĂ / pathologie humorale / humoral pathology. Concepție medicală, cu rădăcini în antichitate, în care se atribuie lichidelor din organisme (*umori) rolul principal în apariția și dezvoltarea bolilor. Sin.: umoralism.

PATOMIMIE, s. f. / pathomimie, s. f. / pathomimia, pathomimesis. [*Gr.* ***pathos*** *= boală;* ***mimia*** *= imitație, de la* ***mimeisthai*** *= a imita.*] Imitarea (conștientă și voluntară, mai rar involuntară) sau exagerarea simptomatologiei unui proces patologic. V. și sindrom Münchausen.

PATOPLASTIE, s. f. / pathoplastie, s. f. / pathoplastia. [*Gr.* ***pathos*** *= boală;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Aspectul special, particular al unei anumite boli, în funcție de particularități ale patogeniei sau ale terenului individual.

PATROCLIN, adj. / patrocline, adj. / patroclinous. [*Gr.* ***pater*** *= tată;* ***klinein*** *= a îndoi, a încovoia, a înclina.*] 1) Despre un subiect care prezintă caractere moștenite de la tată, adică, o ereditate paternă. 2) Despre un caracter ereditar provenit de la tată.

PATTERN, s. n. / pattern, s. m. / pattern. [*Engl.* ***pattern*** *= model, șablon.*] Anglicism utilizat frecvent cu sensuri multiple: model, tipar, șablon, schemă de bază, formă a unei structuri vii sau nevii. Ex. în medicină: 1) *p. al unei acțiuni*, cu referire la faptul că anumiți stimuli produc sistematic anumite acțiuni individuale, prin *instinct; 2) *p. clinic*, tabloul clinic caracteristic unei boli; 3) *p. electrocardiografic*, aspect tipic în *electrocardiografie; 4) *p. imunofluorescent*, o anumită structură antigenică detectată prin *imunofluorescență; 5) *p. radiologic*, profil radiologic etc. V. și Gestalt.

PAUCISIMPTOMATIC, adj. / paucisymptomatique, adj. / paucisymptomatic. [*Lat.* ***paucus*** *= în număr mic; gr.* ***symptoma, -atos*** *= ceea ce survine împreună, de la* ***syn*** *= împreună,* ***piptein*** *= a veni.*] Sărac în simptome.

PAUZĂ, s. f. / pause, s. f. / pause. [*Lat.* ***pausa****, gr.* ***pausis*** *= încetare, oprire.*] Întrerupere a unei acțiuni sau activități, repaus temporar.

PAUZĂ COMPENSATORIE / pause compensatrice / compensatory pause. P. în generarea impulsului în nodul sinoatrial consecutivă unei *extrasistole. Poate fi completă, dacă durata este dublă față de cea a unei *diastole normale, sau incompletă. Sin.: repaus compensator.

PAVILION, s. n. / pavillon, s. m. / pavilion. [*Fr.* ***pavillon****, din lat.* ***papilio, -onis*** *= pavilion.*] Porțiune dilatată situată la extremitatea unei formațiuni tubulare. Ex.: 1) *P. auricular* - sin.: pavilionul urechii (v.). 2) *P. trompei uterine* - capătul extern, fimbriat, al trompei uterine.

PAVILIONUL URECHII / pavillon de l'oreille / auricle. NA: auricula, pl. auriculae. Lamă fibrocartilaginoasă plisată, acoperită cu o piele fină, situată pe părțile laterale ale capului și destinată, prin forma sa, conducerii sunetelor către conductul auditiv extern. Sin.: pavilion auricular.

PAVIMENTOS, adj. / pavimenteux, -euse, adj. / pavement epithelium. [*Lat.* ***pavimentum*** *= pământ bătătorit, pavaj cu lespezi, de la* ***paviare*** *= a bătători pământul, a pardosi.*] Un epiteliu constituit din celule aplatizate, asemănător cu un pavaj.

PAVLOVISM, s. n. / pavlovisme, s. m. / pavlovism. [***Ivan Petrovici Pavlov****, fiziolog rus, director al Institutului de fiziologie din Leningrad, 1849-1936; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1904 pentru lucrări asupra fiziologiei digestiei;* ***-ism.***] Curent în fiziologia și fiziopatologia modernă. Se postulează rolul reglator suprem al scoarței cerebrale, importanța decisivă a verigilor nervoase în etiopatogenie și însemnătatea efectului neurotrop și reflex condiționat al medicamentelor. Patologia ar fi consecința depășirii capacităților de apărare și compensare ale sistemului nervos în urma dereglării scoarței (*patologie corticoviscerală) prin reflexe pornite de la organele lezate. După o perioadă de exagerare, în prezent p. nu trebuie respins, ci reconsiderat.

PAVOR, s. n. / pavor, s. m. / pavor. [*Lat.* ***pavor, -oris*** *= spaimă, groază.*] Formă de nevroză a copiilor preșcolari sau a școlarilor mici, constând în trezirea bruscă din somn (*p. nocturn*), neliniște, țipete, plânset. În mare parte această tulburare este consecința traumatismelor psihice de peste zi. Unii consideră p. expresia *epilepsiei temporale.

PĂCAT ORIGINAR ANTIGENIC / péché originaire antigénique / original antigenic sin. [*Lat.* ***peccatum*** *= păcat;* ***originarius*** *= originar, de la* ***origo, -inis*** *= origine; gr.* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Fenomen în care, după o vaccinare sau primoinfecție cu un virus, urmată de o a doua vaccinare sau reinfecție prin alt virus (înrudit cu cel inițial), se constată o producție masivă de anticorpi împotriva primului virus.

PĂDUCHE, s. m. / pou, s. m. / louse, pl. lice. [*Lat. pediculus = piciorus, păduche.*] Sin.: *Pediculus* (v.).

PĂR, pl. peri, s. m. / cheveu, pl. cheveux, poil, s. m. / hair. NA: capilli (pl.). [*Lat. pilus = păr.*] Produs cornos al pielii, filiform și flexibil, format din: tijă (porțiunea liberă) și rădăcină, cuprinsă într-un sac epitelial, denumit folicul pilos. Culoarea p. este datorată *melaninei depozitate în celulele filamentului pilos. În fr. *poil* denumește p. de pe corp.

PCR / PCR / PCR. [*Acronim engl. pentru Polymerase Chain Reaction = reacția în lanț a polimerazei.*] Metodă de amplificare electivă *in vitro* a secvențelor de acizi nucleici. Procedeul este revoluționar, deoarece permite obținerea, fără *clonare, a unei amplificări considerabile a unei ținte date de ADN, deci un câștig enorm în sensibilitate. Astfel, dacă metoda clasică (*Southern blot) reclamă cel puțin 1 mg de ADN genomic, adică echivalentul a 150 000 celule (admițând un randament de extracție maxim de 100%), se pare că limita inferioară de sensibilitate a metodei PCR poate coborî la o singură celulă. Ca urmare, metoda este utilă în mod particular pentru detecția secvențelor foarte puțin reprezentate într-un eșantion biologic (ex.: clon celular leucemic rezidual, particulă virală). Sin.: amplificare prin reacție în lanț a polimerazei, reacție în lanț a polimerazei.

PECTINĂ, s. f. / pectine, s. f. / pectin. [*Gr. pektos = compact, format din particule unite puternic; -ină.*] Substanță naturală (hidrocoloid) care produce în apă *geluri stabile. P. sunt prezente în vegetalele superioare și sunt utilizate pentru obținerea *coloidelor protectoare, ca și în industria alimentară.

PECTORILOCVIE, s. f. / pectoriloquie, s. f. / pectoriloquy. [*Lat. pectus, -oris = piept; loqui = a vorbi.*] Modificare a vocii percepută la *auscultație. *P. afonă* se constată în *epanșamentele pleurale serofibrinoase, când se percepe net, cu stetoscopul, vocea șoptită a pacientului.

PECTUS CARINATUM / pectus carinatum / pectus carinatum. [*Lat. pectus, -oris = piept; carinatum = în carenă (de navă), de la carina = carenă.*] Sin.: torace în carenă (v.).

PECTUS EXCAVATUM / pectus excavatum / pectus excavatum. [*Lat. pectus, -oris = piept; excavatum = scobit, de la excavare = a scobi, a săpa.*] Sin.: torace în pâlnie (v.).

PEDAL, adj. / pédal, -ale, -aux, adj. / pedal. [*Lat. pedalis, de la pes, pedis = picior.*] Referitor la picior. Ex.: spasm p.

PEDERAST, s. m. / pédéraste, s. m. / pederast. [*Gr. pais, paidos = băiat; erastes = îndrăgostit, de la eraein = a iubi.*] Individ care practică *pederastia. V. și homosexual.

PEDERASTIE, s. f. / pédérastie, s. f. / pederasty. [*Gr. paiderastia, de la pais, paidos = băiat, erastes = îndrăgostit și eraein = a iubi.*] Act homosexual între un bărbat și un băiat, ultimul ca participant pasiv.

PEDIATRIE, s. f. / pédiatrie, s. f. / pediatrics. [*Gr. pais, paidos = copil; iatreia = vindecare.*] Ramură a medicinei care are ca domeniu de studiu copilul și dezvoltarea sa, diagnosticul și tratamentul bolilor copilului, ca și profilaxia acestora.

PEDICUL, s. m. / pédicule, s. m. / pedicle. NA: pediculus, pl. pediculi. [*Lat. pediculus = piciorus, dim. de la pes, pedis = picior.*] Grup de elemente vasculare, nervoase sau funcționale aparținând unui organ sau unei regiuni din organism. P. leagă un organ de restul organismului, asigurând astfel relații funcționale importante. Ex.: p. pulmonar, p. hepatic. Termenul are aceeași etimologie și chiar sens general, anatomic și botanic cu *peduncul, cei doi termeni fiind adesea utilizați unul în locul celuilalt.

PEDICULAR, adj. / pédiculaire, adj. / pedicular (1), pediculate (2). [*Lat. pedicularis = referitor la păduchi, de la pediculus = piciorus, păduche, dim. de la pes, pedis = picior.*] 1) Cu referire la păduchi. V. și ftiriază. 2) Care se referă la un *pedicul.

PEDICULAT, adj. / pédiculé, -e, adj. / pediculate. [*Lat. pediculus = piciorus, dim. de la pes, pedis = picior.*] Care este prevăzut cu un *pedicul sau este susținut de un pedicul. Ex.: chist p., grefă p.

PEDICULOZĂ, s. f. / pédiculose, s. f. / pediculosis. [*Lat. pediculus = piciorus, păduche, dim. de la pes, pedis = picior; -oză.*] Termen generic pentru afecțiunile determinate prin infestare cu *păduchi din genul **Pediculus* și **Phthirus*.

PEDICULUS / Pediculus / Pediculus. [*Lat. pediculus = piciorus, păduche, dim. de la pes, pedis = picior.*] Parazit al capului (*P. capitis*) și corpului (*P. corpis*). Insecta înțeapă pielea acestor regiuni pentru a suge sânge, ceea ce provoacă prurit și obligă la grataj. P. este agent vector al *tifosului exantematic, *febrei tifoide și *febrei recurente. Sin.: păduche. V. și *Phthirius*.

PEDIOMETRU, s. n. / pédiomètre, s. m. / pediometer. [*Gr. pais, paidos = copil; metron = măsură.*] Planșetă gradată în unități de lungime (centimetri) cu care se măsoară talia nou-născuților și a copiilor până la vârsta de un an.

PEDODONȚIE, s. f. / pédodontie, s. f. / pedodontics. [*Gr. pais, paidos = copil; odous, odontos = dinte.*] Stomatologie infantilă, în primul rând asistența medicală dentară (diagnostic, terapie, profilaxie) asigurată copiilor.

PEDOFILIE, s. f. / pédophilie, s. f. / pedophilia. [*Gr. pais, paidos = copil; philia = atracție, de la philein = a iubi.*] *Perversiune sexuală caracterizată printr-o atracție sexuală a adultului pentru copii sau adolescenți. Această atracție se poate manifesta prin fantezii imaginative excitante sexual, *impulsii sexuale sau prin activitate sexuală cu un copil. V. și parafilie.

PEDOLOGIE, s. f. / pédologie, s. f. / pedology, paidology. [*Gr. 1) pais, paidos = copil; 2) pedon = sol; logos = știință.*] 1) Ramură a sociologiei și biologiei care se ocupă cu studiul copilului în dezvoltarea sa fizică, psihică și socială. 2) Studiul solurilor.

PEDOPSIHIATRIE, s. f. / pédopsychiatrie, s. f. / child psychiatry. [*Gr. pais, paidos = copil; psykhe = suflet, minte; iatreia = vindecare.*] Psihiatrie infantilă.

PEDOSPASM, s. n. / pédospasme, s. m. / pedal spasm. [*Lat. pedalis, de la pes, pedis = picior; lat. spasmus, gr. spasmos = contracție, de la gr. span = a trage.*] Contractura piciorului în extensie și în *varus în timpul crizei de *tetanie

PEDUNCUL, s. m. / pédoncule, s. m. / peduncle. NA: pedunculus, pl. pedunculi. [*Lat. pedunculus = piciorus, dim. de la pes, pedis = picior.*] 1) În sens general, sin. cu *pedicul. 2) Fascicul de substanță albă care leagă două structuri sau regiuni ale encefalului. V. peduncul cerebral.

PEDUNCUL ANTERIOR AL EPIFIZEI / pédoncule antérieur de la glande pinéale / anterior peduncle of pineal body. Sin.: habenula (v.).

PEDUNCUL CEREBRAL / pédoncule cérébral / cerebral peduncle. NA: pedunculus cerebri. Fiecare din cele două cordoane albe voluminoase care ocupă fața anterioară a mezencefalului și se întind între protuberanță, inferior, și regiunea subtalamică, superior.

PEDUNCULAR, adj. / pédonculaire, adj. / peduncular. [*Lat. pedunculus = piciorus, dim. de la pes, pedis = picior.*] În relație cu un *peduncul sau care se referă la peduncul. Ex.: sindrom p., rezultat prin lezarea pedunculilor cerebrali.

PEDUNCULAT, adj. / pédonculé, -e, adj. / pedunculate, pedunculated. [*Lat. pedunculus = piciorus, dim. de la pes, pedis = picior.*] Termen folosit cu referire la unele formațiuni anatomice pentru a sugera aspectul asemănător cu un *peduncul sau faptul că includ un peduncul.

PEDUNCULI CEREBELOȘI / pédoncules cérébelleux / pedunculi cerebelli. NA: pedunculus cerebellaris inferior, medius, superior. Cele trei perechi de cordoane de substanță albă care leagă *cerebelul de fiecare din cele trei porțiuni ale *trunchiului cerebral: 1) *P. c. superiori*, ascendenți, sunt destinați *p. cerebrali. 2) *P. c. mijlocii* merg la punte. 3) *P. c. inferiori* sunt descendenți spre bulb.

PEDUNCULOTOMIE, s. f. / pédonculotomie, s. f. / pedunculotomy. [*Lat.* ***pedunculus*** *= piciorus, dim. de la pes, pedis = picior; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secționarea chirurgicală a *pedunculului cerebral, în scopul întreruperii *fasciculului piramidal (piramidotomie) sau a fasciculului spinotalamic (tractotomie).

PELADĂ, s. f. / pelade, s. f. / pelada, alopecia areata (lat.). [*Fr.* ***pelade****, din lat.* ***pilare*** *= a depila, a smulge părul.*] *Alopecie circumscrisă la nivelul pielii capului, cu suprafața curată, netedă, albă, total depilată. Poate afecta toate regiunile acoperite cu păr, inclusiv sprâncenele, și se poate generaliza până la alopecie totală. Se constată atrofia foliculilor piloși, fără inflamația pielii. Forme: 1) *P. ofiazică*, cu plăci îndeosebi în regiunea occipitală. 2) *P. totală* afectează întregul sistem pilar, inclusiv genele și sprâncenele. 3) *P. vulgară*, cu plăci alopecice rotunde, lucioase, atrofice. Sin.: alopecie areată.

PELAGRĂ, s. f. / pellagre, s. f. / pellagra. [*Lat.* ***pellis****, gr.* ***pella****, it.* ***pelle*** *= piele; gr.* ***agreia*** *= gros, aspru sau* ***agra*** *= atac, apucare, de la* ***agrein*** *= a pune mâna pe.*] Maladie determinată de carența în *vitamină PP sau în *triptofan, afectând îndeosebi femeile. Boala este endemică la nivelul populațiilor care se hrănesc predominant cu derivate din porumb sau din alte cereale sărace în vitamina PP. Semnele clinice constau în leziuni mucoase (glosită, stomatită uscată cu ulcerații aftoide), eritem al părților descoperite ale pielii (față, gât, mâini, brațe), accentuat prin expunerea la lumina solară, prurit intens, urmat de apariția unor plăci roșii *eczematiforme ale pielii. Apar frecvent tulburări digestive (gastrită, enterocolită sanguinolentă), tulburări neurologice (astenie, cefalee, tulburări senzoriale, parestezii) și psihiatrice (instabilitate emoțională, sindroame depresive). Formele clinice sunt extrem de diverse, de la cele monosimptomatice până la formele acute febrile, în p. infantilă denumită și *kwashiorkor.

PELAGRĂ INFANTILĂ / pellagre infantile / infantile pellagra. Sin.: kwashiorkor (v.).

PELAGROID, adj. / pellagroïde, adj. / pellagroid. [*Lat.* ***pellis****, gr.* ***pella****, it.* ***pelle*** *= piele; gr.* ***agreia*** *= gros, aspru sau* ***agra*** *= atac, apucare, de la* ***agrein*** *= a pune mâna pe;* ***eidos*** *= formă.*] 1) Despre leziuni cutanate care se aseamănă cu cele din *pelagră. 2) Cu privire la o boală asemănătoare pelagrei.

PELICULĂ, s. f. / pellicule, s. f. / pellicle. [*Lat.* ***pellicula****, dim. de la* ***pellis*** *= piele.*] 1) Strat subțire dintr-un anumit material, depus pe suprafața unui corp sau aflat la suprafața unui lichid. 2) Crustă formată la suprafața unei soluții saturate. 3) Bandă subțire de celuloid. 4) Membrană foarte subțire.

PELVECTOMIE, s. f. / pelvectomie, s. f. / pelvic exenteration. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Extirparea chirurgicală extinsă a organelor din micul bazin, urmată de derivații definitive pentru evacuarea urinii sau/și a materiilor fecale. Se practică în cazul tumorilor care invadează organele respective, dar care nu au metastazat la distanță.

PELVIGRAFIE, s. f. / pelvigraphie, s. f. / X ray pelvimetry. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Studiu radiografic al morfologiei bazinului și al părților sale componente.

PELVIGRAFIE GAZOASĂ / pelvigraphie gazeuse / pelvic pneumography. Examen radiografic care permite studiul conturului extern al organelor pelvine. P. este practicată îndeosebi la femeie, contrastul fiind obținut prin injecție de aer în peritoneu, cu bolnava în *poziție Trendelenburg.

PELVIMETRIE, s. f. / pelvimétrie, s. f. / pelvimetry. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea diametrelor bazinului obstetrical cu *pelvimetrul. În prezent, p. se realizează prin mijloace radiologice și ecografice.

PELVIMETRU, s. n. / pelvimètre, s. m. / pelvimeter. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Instrument de forma unui compas, utilizat pentru *pelvimetrie.

PELVIPERITONITĂ, s. f. / pelvipéritonite, s. f. / pelviperitonitis. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde;* ***-ită****.*] Inflamația peritoneului cavității pelvine, cel mai adesea secundară, la femeie, unei infecții a organelor genitale interne.

PELVIS, s. n. / pelvis, s. m. / pelvis. NA: pelvis, pl. pelves. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin.*] Sin.: bazin (v.).

PELVISPONDILITĂ REUMATISMALĂ / pelvispondylite rhumatismale / rheumatoid spondylitis. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră;* ***-ită****; lat.* ***rheumatismus****, gr.* ***rheumatismos*** *= curgerea secrețiilor, de la gr.* ***rheuma, -atos*** *= curgere, curent și* ***rhein*** *= a curge.*] Sin.: spondilartrită anchilozantă (v.).

PELVITOMIE, s. f. / pelvitomie, s. f. / pelviotomy. [*Lat.* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] 1) Secțiunea oaselor pelvisului. În trecut, termenul desemna ansamblul intervențiilor chirurgicale destinate măririi bazinului în caz de disproporție fetopelvină. 2) În engl., sin. cu *pielotomie.

PEMFIGOID, adj. / pemphigoïde, adj. / pemphigoid. [*Gr.* ***pemphix, -igos*** *= bășicuță;* ***eidos*** *= formă.*] Care seamănă cu *pemfigusul.

PEMFIGOIDE, s. f. pl. / pemphigoïdes, s. f. pl. / pemphigoid. [*Gr.* ***pemphix, -igos*** *= bășicuță;* ***eidos*** *= formă.*] Termen generic pentru dermatozele buloase diferite de *pemfigusul adevărat: flictene de origine fizicochimică, erupții buloase medicamentoase, *eritem polimorf bulos, bulele piococice din *pemfigusul acut al nou-născuților, *epidermoliză buloasă, *porfirie cutanată. De asemenea, pentru trei boli a căror relație cu pemfigusul adevărat este încă neclară: *pemfigusul acut febril grav Nodet, *pemfigusul cronic benign familial și *boala Dühring-Brocq. Anumite p. sunt de natură imunitară: *pemfigusul bulos, ca și o serie de p. caracterizate prin depozite de IgA în membrana bazală epidermică.

PEMFIGUS, s. n. / pemphigus, s. m. / pemphi-gus. [*Gr.* ***pemphix, -igos*** *= bășicuță.*] Termen utilizat inițial pentru desemnarea unei leziuni cutanate, *bula, iar ulterior pentru toate dermatozele în care bula constituie modificarea patologică de bază. Aceasta se formează prin acțiunea unor *autoanticorpi față de o proteină din *desmozomii care realizează joncțiunea celulelor din epiderm. Aceste dermatoze sunt clasificate în prezent în două mari grupe: *p. adevărat și *pemfigoide.

PEMFIGUS ADEVĂRAT / pemphigus vrai / pemphigus. Denumire generică pentru grupul de dermatoze în care elementul clinic esențial constă în prezența *bulelor, cu sediu epidermic al leziunilor cutanate majore: *degenerescență celulară și *acantoliză. Evoluția spontană este de regulă fatală. P. a. cuprinde: *p. vulgar, *p. subacut malign cu bule extensive, *p. vegetant, *p. foliaceu și *p. eritematos sau seboreic. Originea *autoimună a p. rămâne în discuție.

PEMFIGUS ACUT FEBRIL GRAV NODET / pemphigus aigu fébrile grave de Nodet / butchers' febrile pemphigus. Boală care succede unei răniri la subiecții care, datorită profesiei, se află în contact cu cadavre de animale. Debutează printr-un *impetigo banal în punctul de inoculare și apariția brutală, în continuare, a unei erupții de bule dispuse pe un fond eritematos. Starea generală se alterează rapid și evoluția se produce, de obicei, către moarte. Sin.: pemfigus al măcelarilor.

PEMFIGUS ACUT AL NOU-NĂSCUȚILOR / pemphigus aigu des nouveau-nés / pemphigus neonatorum. Boală epidermică și contagioasă, caracterizată prin apariția de bule, cu sau fără febră, la nou-născuți viguroși, cu stare generală bună. Evoluează în pusee și, de obicei, spre vindecare.

PEMFIGUS BULOS / pemphigoïde bulleuse / bullous pemphigoid. Dermatoză rară, care apare după vârsta de 60 de ani și se caracterizează prin prezența de bule subepidermice voluminoase, cu lichid clar. Erupția, pruriginoasă, dispare în câțiva ani. P. b. se individualizează prin criterii imunologice: prezența anticorpilor circulanți (IgG îndeosebi) dirijați împotriva membranei bazale epidermice, la nivelul căreia aceștia formează, cu *complementul, *complexe imune. Uneori complexele imune sunt detectate în lichidul din bule și alteori în serul sanguin.

PEMFIGUS CRONIC BENIGN FAMILIAL / pemphigus chronique bénin familial / benign chronic familial pemphigus. Dermatoză rară, familială, cu mod de transmitere dominant. Se caracterizează prin apariția de placarde eritematoase acoperite de bule, dispuse la nivelul regiunii gâtului, axilelor, regiunilor anogenitale. Stare generală bună, în ciuda recidivelor, deoarece leziunile de *acantoliză nu afectează vitalitatea celulelor. P. c. b. f. aparține grupului *pemfigoidelor. Sin.: boală Hailey-Hailey.

PEMFIGUS ERITEMATOS / pemphigus érythémateux / pemphigus erythematosus. Varietate de *p. adevărat, caracterizat prin apariția la nivelul feței a unui eritem asemănător *lupusului eritematos și a unor placarde asemănătoare celor din *dermatita seboreică. La nivelul genunchiului apare o erupție de bule care se rup rapid, după care se formează cruste groase. Evoluție lentă și, frecvent, mortală. Sin.: pemfigus seboreic, boală / sindrom Senear-Usher.

PEMFIGUS FOLIACEU / pemphigus foliacé / pemphigus foliaceus. Tip de *p. adevărat în care bulele lasă loc, uneori foarte rapid, unor placarde neregulate de culoare roșie-închisă, acoperite de cruste lamelare, cu sediul îndeosebi la nivelul toracelui. Boala, deși prezintă *remisiuni îndelungate, evoluează spre *cașexie și moarte în câțiva ani. Sin.: boală Cazenave.

PEMFIGUS AL MĂCELARILOR / maladie des bouchers / butcher's febrile pemphigus. Sin.: pemfigus acut febril grav Nodet (v.).

PEMFIGUS SEBOREIC / pemphigus séborrhéique / pemphigus erythematosus. Sin.: pemfigus eritematos (v.).

PEMFIGUS SUBACUT MALIGN CU BULE EXTENSIVE / pemphigus subaigu malin à bulles extensives / malignant pemphigus with confluent bullae. Varietate de *p. vulgar caracterizată prin extensia și confluența bulelor. Ruptura bulelor duce la apariția unor suprafețe mari ale corpului lipsite de piele, foarte dureroase. Starea generală este afectată grav, iar evoluția mortală în câteva săptămâni.

PEMFIGUS VEGETANT / pemphigus végétant / pemphigus vegetans. Tip de *p. vulgar în care bulele, îndeosebi de la nivelul gurii și pliurilor cutanate, se rup rapid. În zonele create prin ruperea bulelor proliferează vegetații mamelonate, de consistență moale și cu suprafața acoperită de serozități. Sin.: boală Neumann.

PEMFIGUS VULGAR / pemphigus vulgaire / pemphigus vulgaris, malignant pemphigus. Varietate de *p. adevărat care survine la adult, caracterizată printr-o erupție de bule cu dimensiuni variabile, pline cu lichid gălbui, dispuse pe tot corpul și îndeosebi la nivelul pliurilor cutanate, afectând și mucoasele (îndeosebi mucoasa bucală). Bulele devin uscate sau se rup. Erupția se însoțește de afectarea precoce și gravă a stării generale: febră mare, tulburări digestive, scădere în greutate. Prognosticul bolii este foarte grav: de obicei, deces în 6-12 luni.

PENDULAR, adj. / pendulaire, adj. / pendular. [*Lat.* ***pendulus*** *= suspendat, atârnat, de la* ***pendere*** *= a fi suspendat, a atârna.*] Care prezintă un ritm monoton și egal, asemenea unui pendul.

PENETRANȚĂ, s. f. / pénétrance, s. f. / penetrance. [*Lat.* ***penetratio, -onis*** *= pătrundere, de la* ***penetrare*** *= a fi suspendat, a atârna.*] Frecvența cu care o genă sau o familie de gene se exprimă în *fenotipul purtătorilor.

PENICILAMINĂ, s. f. / pénicillamine, s. f. / penicillamine. [*Lat.* ***penicillum*** *= pensulă; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia; -ină.*] Produs de degradare a *penicilinei, care este *chelator de metale grele și în special de cupru. De aceea, este utilă în administrare *per os* în tratamentul *bolii Wilson, însă poate determina *lupus eritematos diseminat.

PENICILINAZĂ, s. f. / pénicillinase, s. f. / penicillinase. [*Lat.* ***penicillum*** *= pensulă; -ină; -ază.*] Enzimă cu proprietatea de catalizator al *hidrolizei *penicilinei în acid peniciloic inactiv și non-antigenic. P. este obținută prin fermentația bacteriei *Bacillus cereus* și a fost utilizată pentru tratarea accidentelor alergice la penicilină. Ea este elaborată de numeorși germeni patogeni, îndeosebi de stafilococi. Rezistența unor stafilococi la penicilină este atribuită unei producții mari de p. a acestora. De aici ideea modificării structurii penicilinei pentru a o face rezistentă la acțiunea p.

PENICILINĂ, s. f. / pénicilline, s. f. / penicillin. [*Lat.* ***penicillum*** *= pensulă; -ină.*] Antibiotic extras din culturile genurilor *Penicillium* și *Aspergillus*; a fost și sintetizată. Face parte din grupa *betalactaminelor, fiind activă împotriva unui mare număr de bacterii grampozitive (stafilococ, pneumococ, streptococ) sau gramnegative (gonococ, meningococ), a treponemelor și a unor leptospire. Se utilizează *per os*, parenteral sau local. În general este bine tolerată, totuși uneori provoacă sensibilizări, câteodată foarte grave. Numeroase microorganisme, inițial sensibile la p., pot dezvolta rezistență față de aceasta prin sinteza unei *betalactamaze, devenind penicilinorezistente.

PENICILINOTERAPIE, s. f. / pénicillinothérapie, s. f. / penicillinotherapy. [*Lat.* ***penicillum*** *= pensulă; -ină; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] *Antibioterapie cu administrare de *penicilină.

PENIL, adj., s. m. / pénien, -ienne, adj., pénil, s. m. / penile. 1) Care se referă la penis. 2) Sin.: muntele lui Venus (v.).

PENIS, s. n. / pénis, s. m. / penis. NA: penis. [*Lat.* ***penis*** *= penis.*] Organ al copulației și de excreție urinară la bărbat, p. este alcătuit din rădăcină, corp și *gland (extremitate). Rădăcina este atașată solid la porțiunea descendentă a pubisului. Corpul este alcătuit din trei formațiuni erectile: *corpi cavernoși (*corpora cavernosa*) la nivelul feței dorsale, între care se află, la nivelul feței ventrale, corpul spongios (*corpus spongiosum*) traversat de *uretră. Glandul, de formă conoidă, este acoperit de o membrană mucoasă și prezintă la extremitatea sa meatul urinar. Baza în relief a glandului este delimitată de corpul p. prin șanțul balanopreputial, la nivelul căruia tegumentele formează *prepuțul. Corpul p. este înconjurat de un înveliș fibroelastic, de *dartos și de tegumente foarte fine. V. falus.

PENITIS, s. m. / pénitis, s. f. / penitis. [*Lat.* ***penis*** *= penis; -itis.*] Inflamație a penisului, cu invazia țesuturilor erectile.

PENSĂ, s. f. / pince, s. f. / forceps, tongs, pliers. [*Fr.* ***pince.***] Instrument alcătuit din două ramuri articulate, care se apropie una de alta, permițând prinderea, menținerea sau manevrarea unui țesut sau a unui organ, precum și a unor materiale de pansat. P. sunt de o mare diversitate, în funcție de utilizare. Se disting două tipuri de p.: *p. cu resort* și *p. articulate*.

PENTADA DENZELOT / pentade de Denzelot / Denzelot's pentade. Splenomegalie, sufluri cardiace, febră, facies *café-au-*

lait, nefrită în focar caracteristice *endocarditei bacteriene subacute.

PENTAGASTRINĂ, s. f. / pentagastrine, s. f. / pentagastrin. Pentapeptid de sinteză format din β-alanină și tetrapeptidul C-terminal al gastrinei. Administrată parenteral, p. stimulează direct celulele parietale ale regiunii stomacale fundice. P. este folosită pentru explorarea secreției gastrice: după administrarea unei doze de 6 μg/kg intramuscular sau în perfuzie intravenoasă, se urmărește prin tubaj gastric vârful de secreție gastrică acidă, care este direct corelat cu masa celulară parietală.

PENTALOGIE FALLOT / pentalogie de Fallot / Fallot's pentalogy. [*Etienne Louis Arthur Fallot, medic francez, 1850-1911.*] Malformație cardiacă congenitală în care se asociază comunicarea interauriculară cu anomaliille *tetradei Fallot.

PENTOZĂ, s. f. / pentose, s. m. / pentose. [*Gr.* ***pente*** *= cinci;* ***oză*** *- indică un glucid.*] Orice oză (zahăr simplu) cu cinci atomi de carbon. Cele mai importante: p. conținute de acizii nucleici, riboza în ARN și dezoxiriboza în ADN.

PEOTILOMANIE, s. f. / péotillomanie, s. f. / peotillomania. [*Gr.* ***peos*** *= penis;* ***tillein*** *= a trage;* ***mania*** *= nebunie.*] Tic care constă în manipularea repetată a penisului, fără masturbație.

PEOTOMIE, s. f. / péotomie, s. f. / peotomy. [*Gr.* ***peos*** *= penis;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală a penisului.

PEPSIC, adj. / pepsique, adj. / pepsic, peptic. [*Gr.* ***pepsein*** *= a găti, a digera.*] Sin.: peptic, 2 (v.).

PEPSINĂ, s. f. / pepsine, s. f. / pepsin. [*Gr.* ***pepsein*** *= a găti, a digera; -ină.*] Enzimă proteolitică a sucului gastric cu M_r 35 kDa și activitate maximală la pH 2. Provine din activarea *pepsinogenului secretat de celulele principale ale mucoasei gastrice. P. este activă în special la nivelul grupărilor aminice ale aminoacizilor aromatici, descompunând proteinele în peptide.

PEPSINOGEN, s. m. / pepsinogène, s. m. / pepsinogen. [*Gr.* ***pepsein*** *= a găti, a digera; ină; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Proenzima *pepsinei. Se disting: *p. I*, secretat de glandele fundice ale stomacului, și *p. II*, secretat la nivelul *antrului piloric.

PEPTIC, adj. / peptique, adj. / peptic, pepsic. [*Gr.* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera.*] 1) În relație cu stomacul sau/și cu digestia, cu acțiunea sucurilor gastrice. Ex.: ulcer p. 2) În relație cu pepsina. Sin.: pepsic.

PEPTID, s. n. / peptide, s. m. / peptide. [*Gr.* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera.*] Moleculă formată din mai mulți aminoacizi reuniți prin *legături peptidice, tri-, tetra-, penta-, hexa-, hepta-, octa-, nona-, decapeptide etc. *Oligopeptidele* conțin până la 10 acizi α-aminați, iar *polipeptidele* sunt alcătuite din 10 până la 100 de aminoacizi. V. peptid-semnal și diferite peptide biologic-active, în continuare.

PEPTID A / peptide A / A peptide. P. sintetic alcătuit din 21 aminoacizi și utilizat pentru inhibarea *tirozinkinazelor.

PEPTID B / peptide B / B peptide. P. *opioid clivat din *proenkefalina A la nivelul *suprarenalei.

PEPTID C / peptide C / C peptide. P. cuprins în pro-insulină, aceasta conținând întreaga moleculă de insulină plus un segment, *p. de conexiune* sau *p. C*, care leagă sfârșitul lanțului A de începutul lanțului B. După clivajul proteolitic, p. C rămâne în granulele de secreție împreună cu insulina, fiind secretat în sânge concomitent cu aceasta și la strictă paritate. Nu se cunoaște dacă el exercită o funcție biologică. Aplicație: dozarea p. C reflectă mai fidel secreția reală de insulină (aceasta având o semiviață de 3-5 min). V. insulină și tab. const. endocrinol.

PEPTID E / peptide E / E peptide. P. *opioid rezultat din *proenkefalina A în *suprarenală. Exercită un efect asemănător *metenkefalinei, dar mai puternic decât aceasta.

PEPTID NATRIURETIC ATRIAL / peptide natriurétique atrial / atrial natriuretic peptide. P. n. a. (ANP, abrev. din engl.) la om (alfa-h ANP) conține 28 aminoacizi. Se formează dintr-un precursor cu 151 aminoacizi, conținând un p. semnal cu 24 aminoacizi. Acțiuni: natriureză, prin creșterea ratei filtrării glomerulare; acțiune asupra tubilor, diminuând reabsorbția de Na^+; scăderea presiunii arteriale; scăderea răspunsului mușchiului neted vascular la o serie de substanțe vasoconstrictoare; reducerea acțiunii stimulilor ce cresc producția de aldosteron; inhibarea secreției de vasopresină; inhibarea secreția de renină. Sin.: factor natriuretic atrial.

PEPTID SEMNAL / peptide signal / signal peptide. Secvență hidrofobă alcătuită din 20-30 de aminoacizi care ajută la inserția în membrană a proteinelor nou-sintetizate. Este localizat, de obicei, la nivelul NH_2-terminal al proteinei și este clivat de o *peptidază după inserția proteinei în membrană. P.-s. permite, de asemenea, recunoașterea proteinelor care trebuie secretate sau exportate în mediul extracelular sau dirijate la nivelul unui anumit organit celular. Sin.: peptid de semnalizare. V. și secvență semnal.

PEPTID DE SEMNALIZARE / peptide de signalisation / signal peptide. Sin.: peptid-semnal (v.).

PEPTID T / peptide T / T peptide. Secvență alcătuită din 8 aminoacizi ai glicoproteinei gp120 de la nivelul anvelopei *HIV. Are rol important în fixarea HIV la nivelul țintei acestuia, antigenul *CD4 al *limfocitului T.

PEPTIDAZE, s. f. pl. / peptidases, s. f. pl. / peptidases. [*Gr.* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera; -ază.*] Clasă de enzime care catalizează hidroliza *legăturilor peptidice de la nivelul peptidelor. V. proteinaze.

PEPTIDE CEREBRALE / peptides cérébraux / cerebral peptides. P. secretate de celulele cerebrale, îndeosebi de hipotalamus. Ex.: p. c. natriuretic, somatostatină etc.

PEPTIDE OPIOIDE / peptides opioïdes / opioid peptides. Denumire de ansamblu pentru *endorfine, *dinorfine, *enkefaline și p. în relație cu acestea, a căror acțiune este mediată de *receptorii pentru opioide. În organism sunt sintetizate p. o. endogene de tipuri variate, care exercită efecte asupra percepției, afectivității și funcțiilor mentale, secreției hormonilor hipotalamici, hipofizari, gona-dali și ai altor glande endocrine, precum și asupra contracției mușchilor netezi. O serie de răspunsuri centrale implică interacțiunea p. o. cu *dopamina și alți *neurotransmițători.

PEPTIDOGLICAN, s. m. / peptidoglycane, s. m. / peptidoglycan. [*Gr.* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera;* ***glykys*** *= dulce.*] Polimer polizaharid-polipeptid, de mărime indefinită, constituent al peretelui bacterian, format dintr-un schelet de acid N-acetilglucozaminic (NAGA) și acid N-acetilmuramic (NAMA), pe care sunt grefate catene laterale de tetrapeptide.

PEPTONĂ, s. f. / peptone, s. f. / peptone. [*Gr.* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera.*] Polipeptid cu greutate moleculară mare rezultat din hidroliza enzimatică sau acidă a proteinelor, sub acțiunea pepsinei și a pancreatinei. P. sunt folosite ca desensibilizante și au acțiune colagogă.

PER ANUM / per anum / per anum. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***anus*** *= șezut.*] Locuțiune latină semnificând "pe cale anală".

PER OS / per os / per os. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***os, oris*** *= gură.*] Locuțiune latină semnificând *pe gură*, referitor la administrarea unui medicament. Varianta *per oral* nu este corectă.

PER PRIMAM INTENTIONEM / per primam intentionem / per primam intentionem. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***primus*** *= primul;* ***intentio, -onis*** *= intenție, de la* ***intendere*** *= a ținti.*] Sutura unei plăgi imediat după producere, urmată de vindecarea plăgii fără reacție inflamatorie sau alte reacții care să complice procesul de vindecare.

PER SECUNDAM INTENTIONEM / per secundam intentionem / per secundam intentionem. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***secundus*** *= al doilea;* ***intentio, -onis*** *= intenție, de la* ***intendere*** *= a ținti.*] Sutura unei plăgi după regresia unor fenomene septice și vindecarea lentă după apariția unui țesut de granulație și îndepărtarea acestuia.

PERACEFAL, s. m. / péracéphale, s. m. / peracephalus. [*Gr.* ***peros*** *= mutilat, schiloidit;* ***a*** *- priv.;* ***kephale*** *= cap.*] Fetus acefal sau cu extremitate cefalică rudimentară ori diformă, care prezintă, de asemenea, anomalii de dezvoltare a trunchiului și membrelor.

PERCEPTIBIL, adj. / perceptible, adj. / perceptible, discernible. [*Lat.* ***perceptibilis,*** *de la* ***percipere*** *= a cuprinde cu simțurile, a percepe.*] Care poate fi perceput prin simțuri.

PERCEPȚIE, s. f. / perception, s. f. / perception. [*Lat.* ***perceptio, -onis,*** *de la* ***percipere*** *= a cuprinde cu simțurile, a percepe.*] Proces psihic de reprezentare a unui fenomen sau a unui obiect pe baza senzațiilor de la nivelul organelor de simț. Rezultă că prin p. se efectuează reflectarea personală a unui obiect sau fenomen.

PERCEPȚIE EXTRASENZORIALĂ / perception extrasensorielle / extrasensory perception. Nume impropriu pentru capacitatea de a recepționa bioinformații fără folosirea organelor de simț obișnuite. P. e. ar explica *telepatia.

PERCUTANAT, adj. / percutané, -e, adj. / percutaneous. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***cutis*** *= piele.*] Care se produce prin traversarea pielii, referitor la absorbția unei substanțe prin pielea intactă.

PERCUȚIE, s. f. / percussion, s. f. / percussion. [*Lat.* ***percussio, -onis*** *= bătaie, lovire, de la* ***percutere*** *= a lovi, a bate.*] Unul din cei patru timpi ai examenului clinic obiectiv, constând în ascultarea transmiterii (normale sau patologice) prin corp sau prin anumite regiuni ale corpului uman a unui sunet provocat prin șocul unui deget percutor la nivelul pielii pacientului. P. se efectuează prin mici lovituri repetate ale tegumentelor regiunii subiacente: fie direct, cu ajutorul unui deget (*p. imediată*), fie prin intermediul unui deget al celeilalte mâini aplicat pe piele (*p. mediată* sau *digito-digitală*, cea mai curentă). Clasificarea sunetelor de percuție se face în raport cu intensitatea, tonalitatea și timbrul lor. Distingerea acestor caracteristici și a semnificației lor se deprinde prin experiență clinică. În esență, rezonanța percepută poate fi: 1) Slabă (matitatea normală a unui organ plin, ca ficatul sau inima, permițând precizarea limitelor, sau matitatea patologică a unui revărsat pulmonar). 2) Sonoră (sonoritatea normală, la percuția plămânului, sau anormală, determinată de prezența unui gaz într-un organ cavitar). V. și auscultație, inspecție, palpare.

PERETE BACTERIAN / paroi bactérienne / cell wall. Înveliș rigid alcătuit îndeosebi din *peptidoglican, situat extern față de membrana citoplasmatică a unei bacterii, căreia îi determină forma și îi asigură rezistența mecanică. V. și bacterie.

PERFORAȚIE, s. f. / perforation, s. f. / perforation. [*Lat.* ***perforare*** *= a străpunge, a găuri.*] Orificiu care rezultă ca urmare a unui proces patologic (ex.: ulcer gastric perforat) sau a unei acțiuni accidentale (traumatism) sau chirurgicale.

PERFORINE, s. f. pl. / perforines, s. f. pl. / perforins. [*Lat.* ***perforare*** *= a străpunge, a găuri;* ***-ină.***] Proteine formatoare de pori, a căror expresie este reglată prin creșterea Ca^{2+} intracelular și de *interleukina-2. Tipul uman de p. este alcătuit din 534 reziduuri de aminoacizi și are M_r de circa 75 kDa, prezentând omologii de structură cu fracțiunea C9 a *complementului. P. sunt stocate în veziculele de secreție ale limfocitelor T citotoxice și sunt eliberate după contactul acestora cu *celulele țintă. Eliberate prin *exocitoză locală, p. produc, prin polmerizarea în celulele țintă, canale cu diametrul de circa 10 nm, ceea ce conduce la liza celulară. Nu au fost identificați inhibitori fiziologici ai efectului citolitic.

PERFUZIE, s. f. / perfusion, s. f. / perfusion. [*Lat.* ***perfusio, -onis*** *= stropire, udare, de la* ***perfundere*** *= a stropi, a inunda (****per*** *= prin;* ***fundere*** *= a vărsa).*] Injectare intravenoasă lentă, continuă și prelungită (ore, zile) a unei cantități mari de soluție sterilă conținând în general clorură de sodiu și glucoză, cu sau fără medicamente ori nutrimente (hidrolizate de proteine, acizi aminați, lipide). P. poate fi practicată, uneori, și pe cale subcutanată, cu soluții *izotone sau în prezența *hialuronidazei care favorizează resorbția.

PERIADENITĂ, s. f. / périadénite, s. f. / periadenitis. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-ită.***] Propagarea unui proces inflamator de la nivelul unui ganglion în țesutul conjunctiv periganglionar.

PERIANAL, adj. / périanal, -ale, -aux, adj. / perianal. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat.* ***anus*** *= șezut.*] Care se află în apropierea anusului, la nivelul circumferinței anale.

PERIAPENDICITĂ, s. f. / périappendicite, s. f. / periappendicitis. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat.* ***appendix, -icis*** *= adaos, supliment;* ***-ită.***] Proces inflamator sau/și infecțios localizat în jurul *apendicelui vermicular.

PERIAPEXIAN, adj. / périapexien, -ienne, adj. / periapical. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat.* ***apex, -icis*** *= vârf, culme.*] Sin.: periapical (v.).

PERIAPICAL, adj. / périapical, -ale, -aux, adj. / periapical. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat.* ***apex, -icis*** *= vârf, culme.*] Care este situat în vecinătatea sau deasupra vârfului unui organ, al unei formațiuni. Sin.: periapexian.

PERIARTERIAL, adj. / périartériel, -elle, adj. / periarterial. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră.*] În jurul unei artere.

PERIARTERITĂ, s. f. / périartérite, s. f. / periarteritis. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră;* ***-ită.***] Proces inflamator localizat în peretele extern arterial și periarterial. V. în continuare.

PERIARTERITĂ NODOASĂ / périartérite noueuse / periarteritis nodosa, polyarteritis nodosa. 1) *Colagenoză având ca substrat anatomopatologic o angeită necrozantă difuză ce atinge diverse organe (rinichi, mușchi, creier). În formele caracteristice se asociază un infiltrat inflamator al peretelui vascular cu noduli inflamatori periarteriali. S-a observat apariția bolii după administrarea unor medicamente care au rol de *haptene. Alterarea stării generale este gravă, boala evoluând de obicei spre deces. Sin.: boală Kussmaul, panarterită nodoasă, poliarterită nodoasă. 2) Grup de boli care cuprinde, pe lângă p. a., *angeitele granulomatoase alergice și o serie de *vascularite necrozante sistemice.

PERIARTERITĂ SEGMENTARĂ SUPERFICIALĂ / périartérite segmentaire superficielle / Horton's disease. Sin.: arterită gigantocelulară (v.).

PERIARTICULAR, adj. / périarticulaire, adj. / periarticular. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul; lat.* ***articularis*** *= al articulațiilor.*] Care este situat în jurul unei articulații sau înconjoară o articulație.

PERIARTRITĂ, s. f. / périarthrite, s. f. / periarthritis. [*Gr.* ***peri*** *= în jurul;* ***arthron*** *= articulație;* ***-ită.***] Termen care desemnează o afecțiune caracterizată prin dureri periarticulare, cu sau fără limitarea mișcărilor. P. rezultă din alterarea ansamblului de țesuturi fibrotendinoase care înconjoară articulația, și nu de la nivelul articulației. Formele cele mai frecvente sunt două: *p. scapulohumerală și *p. șoldului. P. au drept cauză reumatismul extraarticular, asociat uneori cu tulburări neurotrofice.

PERIARTRITĂ SCAPULO-HUMERALĂ / périarthrite scapulo-humérale / painful shoulder. Sin.: umăr dureros simplu (v.).

PERIARTRITĂ A ȘOLDULUI / périarthrite de la hanche / hip periarthritis. Durere subtrohanteriană cu iradiere crurală externă, determinată de o *tendinită sau o tendinobursită trohanteriană, cu sau fără calcificări detectabile radiologic.

PERIBRONȘIC, adj. / péribronchique, adj. / peribronchial. [*Gr. peri = în jurul; lat. medievală bronchia, din gr. bronkhos, pl. bronkhia = bronhie.*] Care este situat în jurul unei *bronhii sau al unor bronhii.

PERICARD, s. n. / péricarde, s. m. / pericardium. NA: pericardium. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă.*] Sac serofibros care învelește inima. Se compune din două foițe: *p. seros* și *p. fibros*. Seroasa pericardică este alcătuită dintr-o foiță viscerală și una parietală, care delimitează *cavitatea pericardică.

PERICARDECTOMIE, s. f. / péricardectomie, s. f. / pericardectomy, pericardiectomy. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă; ektome = excizie.*] Excizia chirurgicală parțială sau totală a fețelor anterioară, laterală și inferioară ale sacului pericardic în caz de îngroșare, retracție sau calcificare a acestuia. P. se practică îndeosebi în *pericardita constrictivă.

PERICARDIC, adj. / péricardique, adj. / pericardial. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă.*] Care aparține *pericardului sau se află în raport cu pericardul.

PERICARDIOCENTEZĂ, s. f. / péricardiocentèse, s. f. / pericardiocentesis. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă; kentesis = înțepătură.*] Puncție a *pericardului.

PERICARDITĂ, s. f. / péricardite, s. f. / pericarditis. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă; -ită.*] Afecțiune inflamatorie, acută sau cronică, a *pericardului, uscată sau cu *epanșament (seros, purulent sau hemoragic). Forme: 1) *P. acută benignă* (v.). 2) *P. adezivă*, când se produce simfiza celor două foițe seroase prin organizarea exsudatului fibros. 3) *P. chiloasă*, cu lichid bogat în lipide. 4) *P. colesterolică*, asociată cu *mixedem. 5) *P. constrictivă* (v.). 6) *P. hemoragică*, cu lichid hemoragic. 7) *P. purulentă* sau empiemul pericardic (v.). 8) *P. seroasă*, cu lichid clar, gălbui-deschis, cu densitate peste 1,015 și *reacție Rivalta pozitivă. 9) *P. serofibrinoasă*, cea mai frecventă, cu lichid gălbui, cu filamente cu fibrină.

PERICARDITĂ ACUTĂ BENIGNĂ / péricardite aiguë bénigne / acute idiopathic pericarditis. P. a. primitivă și izolată. Apare la tineri, este de cauză necunoscută, uneori recidivantă, dar totdeauna cu evoluție spre vindecare. Sin.: pericardită acută criptogenetică, pericardită epidemică.

PERICARDITĂ ACUTĂ CRIPTOGENETICĂ / péricardite aiguë cryptogenétique / acute idiopathic pericarditis. Sin.: pericardită acută benignă (v.).

PERICARDITĂ CALOASĂ / péricardite calleuse / constrictive pericarditis. Sin. (desuet) pentru pericardită constrictivă (v.).

PERICARDITĂ CONSTRICTIVĂ / péricardite constrictive / constrictive pericarditis. Formă de p. cronică ce se caracterizează prin îngroșarea sacului pericardic (pahipericardită), care se constituie ca o carapace fibroasă, uneori calcificată, progresiv retractilă și jenând astfel mișcările inimii (*adiastolie). P. c. antrenează prin evoluție o *insuficiență cardiacă în care predomină hipertensiunea venoasă (îndeosebi în zona venei cave inferioare), cu *ascită masivă, hepatomegalie (cu pseudociroză pericardică), cianoză, distensia jugularelor și, tardiv, edem al gambelor. Tulburările nu cedează decât prin *pericardectomie. În trecut, tuberculoza era cauza principală a p. c., iar în prezent, neoplasmele. Sin. desuet: pericardită caloasă.

PERICARDITĂ EPIDEMICĂ / péricardite épidémique / acute idiopathic pericarditis. Sin.: pericardită acută benignă (v.).

PERICARDOPLASTIE, s. f. / péricardoplastie, s. f. / pericardoplasty. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală constând în modelajul *pericardului obținut, de regulă, printr-o rezecție parțială a acestuia.

PERICARDOTOMIE, s. f. / péricardotomie, s. f. / pericard(i)otomy. [*Gr. peri = în jurul; kardia = inimă; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Tehnică chirurgicală care constă în *incizia pericardului. V. și pericardectomie.

PERICARION, s. m. / péricaryon, s. m. / pericaryon. [*Gr. peri = în jurul; karyon = sâmbure, nucleu.*] Parte a celulei nervoase alcătuită din nucleu, citoplasmă și membrană plasmatică. Sin.: corp celular.

PERICISTICITĂ, s. f. / péricysticite, s. f. / pericysticitis. [*Gr. peri = în jurul; kystis = sac, vezică; -ită.*] Inflamație a țesuturilor situate în jurul *canalului cistic.

PERICIT, s. n. / péricyte, s. m. / pericyte. [*Gr. peri = în jurul; kytos = celulă.*] Celulă de natură histiocitară situată în dedublarea *membranei bazale de la nivelul peretelui anumitor capilare sanguine și mulată strâns pe *endoteliul vascular.

PERICISTITĂ, s. f. / péricystite, s. f. / pericystitis. [*Gr. peri = în jurul; kystis = sac, vezică; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a țesuturilor perivezicale. sin.: celulită perivezicală.

PERICOLECISTITĂ, s. f. / péricholécystite, s. f. / pericholecystitis. [*Gr. peri = în jurul; khole = bilă; kystis = sac, vezică; -ită.*] Inflamație localizată în jurul *colecistului, care poate fi uneori emfizematoasă (*p. gazoasă*).

PERICOLIC, adj. / péricolique, adj. / pericolic. [*Gr. peri = în jurul; kolon = intestin gros.*] Care se află în jurul colonului.

PERICOLITĂ, s. f. / péricolite, s. f. / pericolitis. [*Gr. peri = în jurul; kolon = intestin gros; -ită.*] Inflamație a *peritoneului și a țesutului celular care înconjoară colonul, în general circumscrisă, plastică sau supurată și propagată de la o colită segmentară.

PERICONDRITĂ, s. f. / périchondrite, s. f. / perichondritis. [*Gr. peri = în jurul; khondros = cartilaj; -ită.*] Proces inflamator localizat la nivelul unor cartilaje, în țesutul conjunctiv înconjurător. Ex.: p. peristernală.

PERICONDRIUM. Var. pentru pericondru (v.).

PERICONDRU, s. n. / périchondre, périchondrium, s. m. / perichondrium. NA: perichondrium. [*Gr. peri = în jurul; khondros = cartilaj.*] Membrană conjunctivă care constituie un înveliș pentru unele cartilaje denumite pericondrale, cărora le asigură nutriția și creșterea prin apoziție (creștere pericondrală). Celulele conjunctive ale p. se transformă în celule cartilaginoase atâta vreme cât se continuă creșterea periferică a cartilajului. Var.: pericondrium.

PERICORONARITĂ, s. f. / péricoronarite, s. f. / pericoronitis. [*Gr. peri = în jurul; lat. coronarius = de făcut coroane, de la corona = coroană; -ită.*] Infecție a țesuturilor care înconjoară coroana unui dinte inclus în maxilar, în sacul pericoronar.

PERIDUODENITĂ, s. f. / périduodénite, s. f. / periduodenitis. [*Gr. peri = în jurul; lat. duodeni = în număr de 12, abreviere de la duodeni digitorum = de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal); -ită.*] *Peritonită cronică localizată în jurul duodenului. Determină *bride și aderențe la organele vecine.

PERIDURAL, adj. / péridural, -e, adj. / peridural. [*Gr. peri = în jurul; lat. durus = tare.*] Care este situat în jurul *durei mater, extern față de creier.

PERIFERIC, adj. / périphérique, adj. / peripheral. [*Lat., gr. peripheria = circumferință, de la gr. peri = în jurul, pherein = a purta, a transporta.*] Care se află, se produce sau se efectuează la periferie, adică în regiuni ale corpului situate departe de centru. Care aparține periferiei. Ant.: central. V. și sindrom periferic.

PERIFERINĂ, s. f. / peripherine, s. f. / peripherin. [*Lat., gr. peripheria = circumferință, de la gr. peri = în jurul, pherein = a purta, a transporta; -ină.*] 1) Proteină din *filamentele intermediare de tip III, exprimată împreună cu *neurofilamentele. 2) Glicoproteină fotoreceptoare specifică *retinei. Mutația genei p. poate cauza *retinita pigmentară sau distrofia *maculei lutea.

PERIFLEBITĂ, s. f. / périphlébite, s. f. / periphlebitis. [*Gr. **peri** = în jurul; **phleps, phlebos** = venă; **-ită**.*] Inflamație a țesutului conjunctiv din jurul unei vene, care este asociată frecvent cu inflamația tunicii externe a venei. P. este de cele mai multe ori secundară unei *flebite, iar termenul este utilizat deseori în mod impropriu, pentru desemnarea *trombozelor venelor superficiale, îndeosebi ale safenelor sau ale colateralelor acestora.

PERIFLEBITĂ RETINIANĂ / périphlébite rétinienne / retinal periphlebitis. Entitate mai mult clinică decât anatomică, ce se caracterizează prin prezența unui țesut alb-sidefiu care învăluie unele vene retiniene sau porțiuni ale acestora. Această modificare se observă îndeosebi în *boala Eales, în unele boli vasculare și infecțioase, în leucemie și în scleroza în plăci.

PERIFOCAL, adj. / périfocal, -ale, -aux, adj. / perifocal. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **focus** = vatră, cămin.*] Care se situează în jurul unui focar, de regulă infecțios. Ex.: infecție p.

PERIFOLICULITĂ, s. f. / périfolliculite, s. f. / perifolliculitis. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **folliculus** = săculeț, dim. de la **follis** = burduf, minge; **-ită**.*] Reacție inflamatorie în jurul unui folicul pilos.

PERIFRENITĂ, s. f. / périphrénite, s. f. / periphre-nitis. [*Gr. **peri** = în jurul; **phren, phrenos** = diafragm; **-ită**.*] Termen care reunește afecțiunile inflamatorii ale diafragmului și ale structurilor învecinate; poate produce aderențe. *P. tuberculoasă*, afectarea frenicului, primitivă sau secundară tuberculozei pulmonare.

PERIHEPATITĂ, s. f. / périhépatite, s. f. / perihepatitis. [*Gr. **peri** = în jurul; **hepar, -atos** = ficat; **-ită**.*] Inflamație a învelișului fibros al ficatului, în general cu inflamația peritoneului care înconjoară organul.

PERIHILAR, adj. / périhilaire, adj. / perihilar. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **hilum** = hil, mic punct negru la capătul unui bob.*] Care se află în jurul unui *hil.

PERILIMFANGITĂ, s. f. / périlymphangite, s. f. / perilymphangitis. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **lympha** = apă limpede; gr. **angeion** = vas; **-ită**.*] Inflamație a țesuturilor situate în jurul vaselor limfatice.

PERILIMFATIC, adj. / périlymphatique, adj. / perilymphatic. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **lympha** = apă limpede.*] 1) Care aparține *perilimfei. 2) Care se află în jurul unui vas limfatic.

PERILIMFĂ, s. f. / périlymphe, s. f. / perilymph. NA: perilympha. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **lympha** = apă limpede.*] Fluid care se găsește în spațiul dintre labirintul osos și cel membranos din urechea internă (spațiu perilimfatic). P. nu comunică cu endolimfa (situată în labirintul membranos), dar comunică cu spațiile subarahnoidiene (prin apeductele vestibulului și melcului), compoziția sa fiind identică cu a *lichidului cefalorahidian.

PERIMASTITĂ, s. f. / périmastite, s. f. / perimastitis. [*Gr. **peri** = în jurul; **mastos** = sân, mamelă; **-ită**.*] Inflamație a țesutului conjunctiv care înconjoară glanda mamară.

PERIMETRIE, s. f. / périmétrie, s. f. / perimetry. [*Gr. **peri** = în jurul; **metron** = măsură.*] Procedeu de studiu și de reprezentare grafică a *câmpului vizual, utilizând *perimetrul. Se disting: 1) *P. cinetică* sau *dinamică* (în care testul luminos sau colorat se deplasează). 2) *P. statică* (în care testul imobil crește în intensitate până când este perceput, apoi este deplasat). Punctele retiniene cu sensibilitate egală la teste luminoase sau colorate diferit se înscriu în curbe circulare concentrice, numite izoptere. Recent, s-a introdus și *p. automată*, prin asocierea unui microprocesor la perimetrul clasic, examinarea fiind efectuată cu ajutorul unor programe.

PERIMETRITĂ, s. f. / périmétrite, s. f. / perimetritis. [*Gr. **peri** = în jurul; **metra** = uter; **-ită**.*] Inflamația țesutului conjunctiv din jurul uterului, denumit și *perimetrium*.

PERIMETRU, s. n. / périmètre, s. m. / perimeter. [*Gr. **peri** = în jurul; **metron** = măsură.*] 1) Contur care delimitează o figură plană. 2) Instrument pentru investigarea extensiei *câmpului vizual.

PERINATAL, adj. / périnatal, -ale, -als, adj. / perinatal. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **natalis** = referitor la naștere, de la **natus** = născut și **nasci** = a se naște.*] Termen folosit cu referire la un interval de timp limitat înainte și după naștere: din ziua 154 a gestației până în ziua a 7-a după naștere (OMS). V. și neonatal.

PERINATOLOGIE, s. f. / périnatologie, s. f. / perinatology. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **natus** = născut, de la **nasci** = a se naște; gr. **logos** = știință.*] Studiul maladiilor care pot afecta *fătul în perioada prenatală sau *nou-născutul. Sin.: medicină perinatală.

PERINEFRETIC, adj. / périnéphrétique, adj. / perinephric. [*Gr. **peri** = în jurul; **nephros** = rinichi.*] Care este localizat sau produs în jurul rinichiului. Ex.: abces p.

PERINEFRITĂ, s. f. / périnéphrite, s. f. / perinephritis. [*Gr. **peri** = în jurul; **nephros** = rinichi; **-ită**.*] Inflamație a țesuturilor peritoneale care înconjoară rinichiul. Se manifestă prin febră, durere locală și sensibilitate dureroasă la presiune.

PERINEOPLASTIE, s. f. / périnéoplastie, s. f. / perineoplasty. [*Gr. **perineos** = perineu; **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] Chirurgia plastică a *perineului.

PERINEORAFIE, s. f. / périnéorraphie, s. f. / perineorrhaphy. [*Gr. **perineos** = perineu; **rhaphe** = sutură.*] Sutura chirurgicală a unei rupturi de perineu; cel mai frecvent, ruptura se produce în timpul nașterii.

PERINEOTOMIE, s. f. / périnéotomie, s. f. / perineotomy. [*Gr. **perineos** = perineu; **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Metodă chirurgicală care constă în incizia perineului. V. și epiziotomie.

PERINEOVAGINAL, adj. / périnéo-vaginal, -ale, -aux, adj. / perineovaginal. [*Gr. **perineos** = perineu; lat. **vagina** = teacă.*] Care aparține sau comunică cu *perineul și *vaginul. Ex.: fistulă p.

PERINERV, s. m. / périnèvre, s. m. / perineurium. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **nervus** = nerv.*] Ansamblu alcătuit din mai multe straturi de celule aplatizate (foarte asemănătoare cu celulele Schwann), înconjurând mai mulți axoni (un fascicul) la nivelul unui nerv periferic. Sin.: perineurium. V. și teacă Schwann.

PERINEU, s. n. / périnée, s. m. / perineum. NA: perineum. [*Gr. **perineos** = perineu.*] Regiune situată între organele genitale și anus, alcătuită din părți moi (piele, mușchi, aponevroze) localizate deasupra diafragmului pelvin și dispuse în trei planuri musculoaponevrotice. P. este delimitat anterior de *simfiza pubiană, posterior de *coccis și lateral de ramurile ischiopubiene ale *coxalului. Se deosebesc *p. anterior* sau *urogenital* și *p. posterior* sau *anal*. P. urogenital este traversat de *uretră și *vagin la femeie și de uretră la bărbat. Sin.: planșeu pelvin.

PERINEURAL, adj. / périneural, -ale, -aux, adj. / perineurial. [*Gr. **peri** = în jurul; **neuron** = nerv.*] Care este situat în jurul unui nerv. Ex.: fibrom p.

PERINEURIUM, s. n. / périnèvre, s. m. / perineurium. [*Gr. **peri** = în jurul; **neuron** = nerv.*] Sin.: perinerv (v.).

PERINEVRITĂ, s. f. / périnévrite, s. f. / perineuritis. [*Gr. **peri** = în jurul; **neuron** = nerv; **-ită**.*] Inflamația *perinervului.

PERINUCLEAR, adj. / périnucléaire, adj. / perinuclear. [*Gr. **peri** = în jurul; lat. **nucleus** = sâmbure, nucleu.*] Care este situat sau produs în jurul unui nucleu.

PERIOADĂ, s. f. / période, s. f. / period. [*Lat. **periodus**, gr. **periodos** = circuit, de la gr. **peri** = în jurul, **hodos** = cale, drum.*] 1) Fiecare șir al elementelor din sistemul periodic al lui

Mendeleev. 2) Timpul scurs între două repetări ale aceluiași fenomen. Tipuri de p.: a) *p. de dilatație*, p. întâia a nașterii; b) *p. de expulzie*, p. a doua a nașterii; c) *p. de incubație*, între momentul infectant și primele semne de boală; d) *p. izoelectrică*, în care nu apare nici un fel de deflexiune pe traseul electrocardiografic; e) *p. de înjumătățire*, sin.: timp de înjumătățire (v.); f) *p. de refacere*, de revenire la normal a unui organism după un efort.

PERIOADĂ REFRACTARĂ / période réfractaire / refractory phase. V. refractar.

PERIOADĂ DE RUT / période de rut / rutting season, mating season. Sin.: *estru, la femelele de mamifere.

PERIOADE LUCIANI-WENCKEBACH / périodes de Luciani-Wenckebach / Wenckebach's phenomenon. [*Luigi Luciani, fiziolog și patolog italian, profesor (succesiv) la Parma, Sienna, Florența și Roma, 1842-1919; Karel Frederik Wenckebach, medic olandez, profesor de medicină internă la Gröningen, Strasbourg și Viena, 1864-1940.*] Varietate de bloc atrioventricular de gradul II, caracterizată prin alungirea progresivă a intervalului PR până în momentul în care unda P nu mai este urmată de complexul ventricular. Traduce o prelungire treptată a perioadei refractare a fasciculului Hiss. V. și bloc atrioventricular.

PERIODIC, adj. / périodique, adj. / periodic. [*Lat. periodus, gr. periodos = circuit, de la gr. peri = în jurul, hodos = cale, drum.*] Care se produce la intervale regulate de timp. Ex.: boală p.

PERIODONT, s. n. / périodonte, s. m. / periodontium. [*Gr. peri = în jurul; odous, odontos = dinte.*] Ansamblul ligamentelor și a țesutului conjunctiv care menține dintele în alveola sa osoasă. Sin.: desmodont, ligament alveolodentar. V. și parodonțiu.

PERIODONTAL, adj. / périodontal, -ale, -aux, adj. / periodontal. [*Gr. peri = în jurul; odous, odontos = dinte.*] 1) Care se produce în jurul dintelui sau aparține acestei zone. 2) Care aparține *periodontului.

PERIONIXIS, s. n. / périonyxis, s. m. / perionychia, paronychia. [*Gr. peri = în jurul; onyx, onykhos = unghie.*] Inflamația țesuturilor care înconjoară unghia, cel mai frecvent de natură bacteriană sau micotică.

PERIORIFICIAL, adj. / périorificiel, -elle, adj. / periorificial. [*Gr. peri = în jurul; lat. orificium, de la os, oris = gură, facere = a face.*] Care este situat în jurul unui orificiu.

PERIOST, s. n. / périoste, s. m. / periosteum. NA: periosteum. [*Gr. peri = în jurul; osteon = os.*] Membrană fibroasă albicioasă sau alb-sidefie ce înconjoară osul în regiunea diafizo-epifizară (exceptând suprafețele articulare). P. are rol în nutriția, creșterea și eventual separarea osoasă.

PERIOSTITĂ, s. f. / périostite, s. f. / periosteitis. [*Gr. peri = în jurul; osteon = os; -ită.*] Denumire generică pentru inflamațiile acute sau cronice ale periostului. P. evoluează frecvent cu osteită, etiologia sa implicând fie un traumatism, fie o infecție de vecinătate sau generală. În funcție de localizare și de elementele caracteristice se deosebesc: p. alveolodentară, p. albuminoasă, p. exantematică a maxilarului, p. externă reumatismală, p. flegmonoasă, p. necrozantă. V. și osteoperiostită.

PERIOSTOZĂ, s. f. / périostose, s. f. / periostosis. [*Gr. peri = în jurul; osteon = os; -oză.*] Îngroșare difuză a periostului; este, de fapt, o periostită aseptică osifiantă, prin transformarea osoasă a țesutului conjunctiv subperiostal.

PERIPANCREATITĂ, s. f. / péripancréatite, s. f. / peripancreatitis. [*Gr. peri = în jurul; pankreas, -atos = pancreas, de la pan = tot, kreas, -atos = carne; -ită.*] Inflamație a țesuturilor, inclusiv a peritoneului, care înconjoară pancreasul.

PERIPARTUM, adj. / péripartum, adj. / peripartum. [*Gr. peri = în jurul; lat. partus = naștere, de la parere = a naște.*] Referitor la perioada care cuprinde ultima lună de sarcină și primele luni ce urmează nașterii.

PERIPOLEZĂ, s. f. / péripolèse, s. f. / peripolesis. [*Gr. peri = în jurul; poleomaiein = a umbla.*] Fenomen de contact celular interesând în mod particular *limfocitele, atunci când se cuplează cu *macrofagele sau cu *celulele țintă. Se presupune că p. permite transmiterea informației de la o celulă la alta. V. și emperipoleză.

PERIPROCTITĂ SEPTICĂ DIFUZĂ / périproctite septique diffuse / gangrenous periproctitis. Inflamație difuză perirectală, de regulă secundară unei plăgi anale sau rectale. Afectează îndeosebi diabeticii și alcoolicii cronici. Sin.: flegmon difuz perianorectal (v.).

PERISCIZURITĂ, s. f. / périscissurite, s. f. / periscissurite. [*Gr. peri = în jurul; lat. scissura = crăpătură, fisură, de la scindere = a scinda, a împărți în două; -ită.*] Inflamație a parenchimului pulmonar la nivelul unei scizuri.

PERISIGMOIDITĂ, s. f. / périsigmoïdite, s. f. / perisigmoiditis. [*Gr. peri = în jurul; sigma, = a 19-a literă a alfabetului grec; eidos = formă; -ită.*] Ansamblu al manifestărilor inflamatorii locoregionale difuze provocate de *ansa sigmoidă infectată sau perforată.

PERISINOVITĂ, s. f. / périsynovite, s. f. / perisynovitis. [*Gr. peri = în jurul; lat. medievală synovia, probabil de la gr. syn = împreună, lat. ovum = ou; -ită.*] Inflamația țesutului conjunctiv care înconjoară o sinovială.

PERISISTOLĂ, s. f. / périsystole, s. f. / perisystole. [*Gr. peri = în jurul; systole = contracție.*] Interval de timp între sfârșitul diastolei și începutul sistolei.

PERISTALTIC, adj. / péristaltique, adj. / peristaltic. [*Gr. peristaltikos = care are proprietatea de a se contracta, de la peristellein = a comprima (peri = în jurul; stalsis = comprimare, contracție).*] Despre contracțiile din cadrul *peristaltismului.

PERISTALTISM, s. n. / péristaltisme, s. m. / peristalsis. [*Gr. peristaltikos = care are proprietatea de a se contracta, de la peristellein = a comprima (peri = în jurul; stalsis = comprimare, contracție); -ism.*] Termen folosit pentru a denumi rezultatul activității contractile a fibrelor musculare din peretele tubului digestiv, îndeosebi al intestinului subțire. P. constă în contracții inelare, sub forma unor unde sucesive din partea superioară spre cea inferioară a stomacului sau a intestinului. Prin p. se asigură propulsia conținutului tubului digestiv.

PERISTAZĂ, s. f. / péristase, s. f. / peristasis. [*Gr. peri = în jurul; stasis = oprire, de la isthanai = a plasa, a face să țină.*] Ansamblul factorilor exteriori (non-genetici) susceptibili să modifice aspectul unui individ. V. și fenotipie.

PERITELIOM, s. n. / périthéliome, s. m. / perithelioma, hemangiopericytoma. [*Gr. peri = în jurul; (epi = pe) thele = mamelon, ridicătură; -oma.*] În accepțiune strictă, neoplasm generat de *pericitele vasculare. În sens larg, termenul desemnează deseori neoplasme remaniate prin necroză, care persistă sub formă de manșoane celulare în jurul axelor vasculare.

PERITELIU, s. n. / périthélium, s. m. / perithelium. [*Gr. peri = în jurul; (epi = pe) thele = mamelon, ridicătură.*] Strat celular discontinuu alcătuit din *pericite, înconjurând anumite capilare sanguine.

PERITENDINITĂ, s. f. / péritendinite, s. f. / peritendinitis. [*Gr. peri = în jurul; lat. medievală tendo, -inis, probabil din gr. tenon, -ontos = tendon; -ită.*] Denumire generală pentru orice afecțiune inflamatorie localizată la nivelul tecii conjunctive a unui tendon. Uneori termenul este considerat sin. cu *tenosinovită, deoarece procesul inflamator se poate extinde la tendon.

PERITOMIE, s. f. / péritomie, s. f. / peritomy. [*Gr. peri = în jurul; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Incizie chirurgicală a conjunctivei și a țesutului subconjunctival în jurul întregii circumferințe a corneei, executată de obicei în vederea enucleării și procedeului de detașare a retinei. 2) Circumcizie (v.).

PERITONEOGRAFIE, s. f. / péritonéographie, s. f. / peritoneography. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde; gr. graphein = a scrie.*] Tehnică radiografică ce constă în vizualizarea indirectă, radiologică, a structurilor anotomice intraabdominale după injectarea unei substanțe de contrast direct în cavitatea peritoneală.

PERITONEOPLASTIE, s. f. / péritoneoplastie, s. f. / peritoneoplasty. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Sin.: peritonizare (v.).

PERITONEOSCOPIE, s. f. / péritonéoscopie, s. f. / peritoneoscopy. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Sin.: laparoscopie (v.).

PERITONEU, s. n. / péritoine, s. m. / peritoneum. NA: peritoneum. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde.*] Membrană seroasă anexată organelor abdominale și pelvine, constituită dintr-o foiță parietală (*p. parietal*), care tapisează pereții interni ai abdomenului, și o foiță viscerală (*p. visceral*), care acoperă în totalitate sau parțial cea mai mare parte din organele cavităților abdominopelvine. Aceste organe sunt legate la perete și între ele prin repliuri peritoneale, care formează teci pentru *pediculii lor vasculonervoși și care, după caz, poartă numele de *mezou, *epiploon sau *ligament. Cele două foițe ale p. delimitează *cavitatea peritoneală virtuală, divizată în două etaje, supra- și submezocolic de *mezocolonul transvers și prelungită posterior stomacului de un *diverticul.

PERITONEU PARIETAL / péritoine pariétal / parietal peritoneum. NA: peritoneum parietale. V. peritoneu.

PERITONEU VISCERAL / péritoine viscéral / visceral peritoneum. NA: peritoneum viscerale. V. peritoneu.

PERITONISM, s. n. / péritonisme, s. m. / peritonism. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde; -ism.*] Termen folosit pentru a reuni un complex simptomatic (dureri, meteorism, contractură abdominală) care imită manifestările unei *peritonite acute, dar fără să existe substratul anatomopatologic al acesteia.

PERITONITĂ, s. f. / péritonite, s. f. / peritonitis. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde; -ită.*] Inflamație a *peritoneului. Poate fi acută sau cronică, localizată (în jurul unui viscer) sau generalizată. Se descriu: p. aparent primitive, p. prin perforație, p. tributare colecțiilor purulente, p. prin ocluzie și infarct mezenteric, p. traumatice, p. canceroase, p. tuberculoase. Forme clasice: 1) *P. adezivă*, p. plastică în care se formează aderențe între suprafețele seroase. 2) *P. astenică*, după perforația intestinală din febra tifoidă. 3) *P. bacilară*, de natură tuberculoasă, localizată sau generalizată. 4) *P. biliară*, prin perforarea veziculei biliare, este acută toxică. 5) *P. chimică*, din cauza unei iritații de origine chimică. 6) *P. circumscrisă*, limitată la o porțiune a peritoneului. 7) *P. deformans*, cronică, cu producerea unei scurtări a mezenterului și afectarea dispunerii anselor intestinale. 8) *P. diafragmatică* afectează suprafața peritoneală a diafragmului. 9) *P. difuză*, generalizată, cu proces diseminat în întreaga cavitate peritoneală. 10) *P. fecaloidă*, consecutiv unei perforații a intestinului. 11) *P. fibrocazeoasă*, formă de *p. bacilară cu degenerare fibroasă și cazeoasă. 12) *P. fistulizată*, în care puroiul din cavitatea abdominală se scurge la exterior printr-o *fistulă creată sau rămasă după un act operator. 13) *P. hemoragică*, cu efuziune hemoragică. 14) *P. închistată*, proces septic limitat. 15) *P. limfogenă*, prin propagarea pe cale limfatică a microbilor, în caz de *pleurită, *pericardită sau *mediastinită. 16) *P. prin perforație*, prin plagă perforată sau consecința perforării patologice a unui organ cavitar. 17) *P. postoperatorie*, după laparotomie. 18) *P. primitivă*, termen impropriu pentru p. fără o cauză aparentă. 19) *P. puerperală*, complicație rară a unei infecții *puerperale, localizate cel mai frecvent la uter. 20) *P. purulentă*, cu formare de puroi. 21) *P. seroasă*, cu exsudat seros abundent. 22) *P. silențioasă*, asimptomatică. 23) *P. traumatică*, acută simplă, determinată de un traumatism. 24) *P. tuberculoasă*, sin.: peritonită bacilară (v.). 25) *P. uremică*, toxică, aseptică, în insuficiența renală, urmare a factorilor toxici din sânge.

PERITONIZARE, s. f. / péritonisation, s. f. / peritonization. [*Lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde.*] Procedeu de restabilire, la sfârșitul unei intervenții chirurgicale abdominale sau pelvine, a continuității seroasei peritoneale prin sutura foiței viscerale sau parietale. Prin p. sunt acoperite zonele din organe în care s-a intervenit operator, prevenindu-se astfel formarea unor aderențe sau bride, cu risc de *ocluzie intestinală. Sin.: peritoneoplastie.

PERIUNGHIAL. Var. pentru periungveal (v.).

PERIUNGVEAL, adj. / périunguéal, -ale, -aux, adj. / periungal. [*Gr. peri = în jurul; lat. unguis = unghie.*] În jurul unghiei. Var.: periunghial.

PERIURETERITĂ, s. f. / périurétérite, s. f. / periureteritis. [*Gr. peri = în jurul; oureter = ureter; -ită.*] Inflamație a țesutului celular periureteral, cel mai frecvent consecutivă unei leziuni de la nivelul canalului ureteral.

PERIURETRITĂ, s. f. / périurétrite, s. f. / periurethritis. [*Gr. peri = în jurul; ourethra = uretră; -ită.*] Leziuni inflamatorii periuretrale în relație cu retracția acesteia și o infecție a canalului uretral. P. pot fi difuze și gangrenoase sau circumscrise.

PERIVASCULAR, adj. / périvasculaire, adj. / perivascular. [*Gr. peri = în jurul; lat. vasculum = vas mic, dim. de la vas, vassis = vas.*] Care înconjoară un vas sau mai multe vase, sau este situat în jurul acestora.

PERIVISCERITĂ, s. f. / périviscérite, s. f. / perivisceritis. [*Gr. peri = în jurul; lat. viscus, pl. viscera = măruntaie, organe interne; -ită.*] Inflamație cronică a seroaselor, cu tendință fibroadezivă, înconjurând unul sau mai multe organe ori segmente ale unui organ.

PERLE ELSCHNIG / perles d'Elschnig / Elschnig's pearls. [*Ital. perla, din lat. perna = pulpă, specie de moluscă; Anton Elschnig, oftalmolog german, 1863-1939.*] Mase mici chistice exuberante care ocupă aria pupilară după extracția incompletă a *cristalinului. P. E. reprezintă o proliferare a epiteliului cristalinian. V. și pete Elschnig.

PERLECAN, s. m. / perlécan, s. m. / perlecan. Proteoglican preponderent în membrana bazală, care are în structura sa două lanțuri terminale heparan sulfat, atașate terminal, și o M_r de peste 600 kDa. P. are rol în asamblarea membranei bazale și modulează, de asemenea, activitatea unor proteaze.

PERLEȘ, s. n. / perlèche, s. f. / perleche. [*Fr. perlécher, variantă dialectică de la pourlécher = a linge totul în jurul.*] 1) Clasic, infecție streptococică a comisurilor buzelor, carac-

terizată prin mici fisuri, în general umede, pline de serozitate. 2) Prin extensie, orice afectare de natură inflamatorie a comisurilor labiale de origine mecanică (anomalie a *danturii), micozică (*Candida albicans), alergică sau nutriţională.

PERLINGUAL, adj. / perlingual, -ale, -aux, adj. / perlingual. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***lingua*** *= limbă.*] Care traversează limba. Cu referire, îndeosebi, la modul de administrare a unor medicamente care pătrund în organism datorită permeabilităţii mucoasei sublinguale.

PERMANGANAT DE POTASIU / permanganate de potassium / potassium permanganate. $KMnO_4$, antiseptic oxidant de uz extern, utilizat sub formă de soluţie diluată, îndeosebi în tratamentul *eczemelor şi al *micozelor cutanate. Diluat insuficient este caustic.

PERMEABIL, adj. / perméable, adj. / permeable. [*Lat.* ***permeabilis*** *= prin care se poate trece, de la* ***permeare*** *= a pătrunde prin.*] Despre o structură de tip membranar sau despre pereţii vasculari care prezintă o *permeabilitate selectivă pentru diferite substanţe (particule, molecule).

PERMEABILITATE, s. f. / perméabilité, s. f. / permeability. [*Lat.* ***permeabilis*** *= prin care se poate trece, de la* ***permeare*** *= a pătrunde prin.*] Însuşire fundamentală a membranelor vii şi nevii. 1) O membrană artificială poate fi: a) permeabilă, lăsând să treacă atât solventul, cât şi moleculele dizolvate, în funcţie de talia lor; b) semipermeabilă, în acest caz macromoleculele sunt reţinute, dar şi ionii, trecând numai moleculele de solvent. Membranele semipermeabile generează astfel un proces de *osmoză. 2) Membranele vii, adică biomembranele, prezintă o *p. selectivă* datorită proceselor (variate şi complexe) care asigură transportul de substanţă: a) transport molecular sau microtransport, care poate fi pasiv sau activ; b) macrotransport (v. transport, pinocitoză, fagocitoză, transcitoză). Este important de observat că, de fapt, ceea ce se denumeşte p. reprezintă o sumă de procese mai mult sau mai puţin sincrone, esenţiale pentru organism, cuprinse în însăşi definiţia vieţii. De aceea, s-a conturat clar o fiziopatologie a p., consecinţă a modificărilor p. selective membranare.

PERMEABILIZARE, s. f. / perméabilisation, s. f. / permeabilisation. [*Lat.* ***permeabilis*** *= prin care se poate trece, de la* ***permeare*** *= a pătrunde prin.*] 1) Creşterea artificială a *permeabilităţii membranei plasmatice. Se obţine prin utilizarea unor compuşi chimici analogi structurali ai *fosfolipidelor membranare, a unor enzime, a unor solvenţi ca etanolul sau prin metode mecanice şi electrice (*electroporaţie). Membranele plasmatice sunt permeabilizate în scopul facilitării pătrunderii în celule a unor compuşi care în mod normal nu traversează bariera membranară, îndeosebi o serie de *anticorpi şi *gene. 2) Redarea permeabilităţii unui vas sau a unui conduct.

PERMEAŢIE, s. f. / perméation, s. f. / permeation. [*Lat.* ***permeatus,*** *participiul trecut al verbului* ***permeare*** *= a trece prin, a străbate.*] Proces prin care un fenomen se propagă printr-un mediu, care poate fi o substanţă, un ţesut sau un organ, aşa cum se întâmplă în cazul extinderii proceselor morbide. V. şi noduli de permeaţie.

PERMEAZĂ, s. f. / perméase, s. f. / permease. [*Lat.* ***permeare*** *= a pătrunde prin;* ***-ază.***] Termen general care desemnează orice *proteină mem-branară implicată într-un proces de transport activ.

PERMICŢIONAL, adj. / permictionel, -elle, adj. / during micturition. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***minctum,*** *de la* ***mingere*** *= a urina.*] Care se produce în timpul emisiei de urină.

PERNICIOS, adj. / pernicieux, -euse, adj. / pernicious. [*Lat.* ***perniciosus*** *= primejdios, vătămător, de la* ***pernicies*** *= primejdie, distrugere.*] Cf. etimologiei, despre o boală cu evoluţie fatală, despre un proces inevitabil distructiv. Termenul a fost adoptat în medicină îndeosebi cu referire la *boala Biermer sau *anemia p.* El nu este sin. cu *malign.

PEROCEFAL, s. m. / pérocéphale, s. m. / perocephalus. [*Gr.* ***peros*** *= mutilat, schilodit;* ***kephale*** *= cap.*] Fetus care prezintă malformaţii ale extremităţii cefalice.

PEROMELIE, s. m. / péromélie, s. f. / peromelia, peromely. [*Gr.* ***peros*** *= mutilat, schilodit;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Malformaţie congenitală severă care poate determina absenţa completă a mâinii sau a piciorului. Apare secundar unui defect de vascularizaţie, cel mai frecvent la nivelul degetelor (perodactilie), sau se poate asocia unei sindactilii distale (perosindactilie).

PERONEU, s. n. / péroné, s. m. / fibula. [*Gr.* ***perone*** *= cui folosit pentru fixare.*] Sin.: fibula (v. tab. anat. - oase).

PERONIER, adj. / péronier, -ière, adj. / peroneal. [*Gr.* ***perone*** *= cui folosit pentru fixare.*] Care vine în raport cu peroneul.

PEROPERATOR, adj. / peropératoire, adj. / peroperative. [*Lat.* ***per*** *= prin;* ***operatorius*** *= care operează, de la* ***operari*** *= a opera şi* ***opus, operis*** *= muncă, lucrare.*] Care se produce în timpul unei intervenţii chirurgicale.

PEROXID, s. m. / peroxyde, s. m. / peroxide. [*Lat.* ***per*** *= prefix intensiv (care desemnează combinaţia în care un element are cea mai mare valoare a valenţei sale); gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen.*] Compus chimic care se află într-o stare de oxidare mai crescută decât oxidul corespondent. Ex.: p. de hidrogen este apa oxigenată, H_2O_2, care este mai oxidată decât apa obişnuită, H_2O.

PEROXID DE HIDROGEN / peroxyde d'hydrogène / hydrogen peroxide. Sin.: apă oxigenată (v.). V. şi radical liber.

PEROXIDARE LIPIDICĂ / peroxydation lipidique / lipid peroxidation. Oxidare non-enzimatică a *acizilor graşi nesaturaţi în hidroperoxizi (R-O-O-H). Aceste oxidări se produc cu oxidanţi puternici ca *apa oxigenată (peroxid de hidrogen), anionii superoxid sau radicalii hidroxil HO·.

PEROXIDAZĂ, s. f. / peroxydase, s. f. / peroxidase. [*Lat.* ***per*** *= prefix intensiv (care desemnează combinaţia în care un element are cea mai mare valoare a valenţei sale); gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***-ază.***] Enzimă care catalizează oxidarea unui substrat utilizând peroxizii (îndeosebi apa oxigenată, care este un peroxid de hidrogen) ca acceptori de electroni. V. şi mieloperoxidază.

PEROXIDAZĂ LEUCOCITARĂ / peroxydase leucocytaire / leukocyte peroxidase. Sin.: mieloperoxidază (v.).

PEROXIZOM, s. m. / peroxysome, s. m. / peroxysome, microbody. [*Lat.* ***per*** *= prefix intensiv (care desemnează combinaţia în care un element are cea mai mare valoare a valenţei sale); gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Organit celular similar morfologic cu *lizozomii (înconjurat de o membrană unică), prezent în majoritatea celulelor eucariote, dar abundent la nivelul ficatului şi rinichiului la animalele superioare.

PERSEVERAŢIE, s. f. / persevération, s. f. / perseveration. [*Lat.* ***perseveratio, -onis*** *= perseverare, de la* ***perseverare*** *= a stărui, a persevera (****per*** *= prin;* ***severus*** *= serios, grav, sobru.*] Repetiţia persistentă a aceluiaşi răspuns verbal sau motor la diferiţi stimuli. *P. clonică*, situaţie în care o mişcare este repetată. *P. tonică*, o condiţie caracterizată prin menţinerea unei anumite poziţii. V. şi catalepsie.

PERSONALITATE, s. f. / personnalité, s. f. / personality. [*Lat.* ***personalis*** *= personal, de la* ***persona*** *= persoană.*] Ansamblul dinamic, funcţional, unitar, sintetic şi individual al tuturor proceselor psihice care, prin sinteza lor, reunesc trăsăturile particulare ale fiecărui individ. Ceea ce caracterizează o persoană în unitatea sa şi îi conferă calitatea de a fi unică. P. este rezultanta dinamică a însuşirilor psihice ale individului

şi integrează celelalte funcţii psihice de sinteză: *conştiinta, *temperamentul, *caracterul şi *intelectul. Astfel, fundamentele p. se definesc prin unitate şi identitate, vitalitate, priză de conştiinţă cu reprezentarea mentală a activităţilor fiziologice şi psihice, ca şi prin raporturile cu mediul ambiant şi reglarea comportamentului.

PERSONALITATE ANANCASTICĂ / personnalité anancastique / anankastic personality disorder. Sin.: personalitate obsesiv-compulsivă (v.).

PERSONALITATE ANTISOCIALĂ / personnalité antisociale / antisocial personality disorder. P. caracterizată printr-un comportament antisocial, adeseori criminal, dispreţ total faţă de normele sociale şi faţă de ceilalţi, care se manifestă din copilărie sau din adolescenţă şi continuă la vârsta adultă. Actele antisociale hetero- şi autoagresivitatea, ca şi comportamentele periculoase apar ca o consecinţă a impulsivităţii şi a unor reacţii colerice de moment, precum şi din cauza scăderii instinctului de conservare, fără elaborare mentală şi prevederea consecinţelor. Instabilitatea comportamentală se poate manifesta prin abandonarea familiei şi a locului de muncă, părăsirea domiciliului şi schimbarea frecventă a rezidenţei, răceală afectivă, imaturitate şi reacţii disforice. Evoluţia existenţială a p. a. este marcată de acte de delincvenţă sancţionate prin lege, stări depresive majore cu tentative sau echivalenţe suicidare, supradozări de droguri, accidente, comportament sexual riscant, infecţii cu HIV, conjugopatii ce duc la destrămarea familiei, vagabondaj şi cerşetorie. Sin.: personalitate dissocială.

PERSONALITATE BORDERLINE / personnalité limite / borderline personality disorder. P. caracterizată prin instabilitatea relaţiilor interpersonale, a propriei imagini despre sine, a afectelor, prin impulsivitate crescută şi sensibilitate faţă de circumstanţele exterioare. Teama intensă de abandon, de rejecţie şi neîncrederea în sine determină reacţii de furie, chiar şi atunci când persoana se află în situaţii justificate de separare limitate în timp sau în situaţia unor schimbări motivate clar. Aceste reacţii sunt impulsive şi extreme, disproporţionate, ajungând până la automutilări şi tentative sau echivalenţe suicidare. Inconsistenţa atitudinală apare atât în relaţiile interpersonale, cât şi faţă de propria persoană, care se plasează alternativ pe o poziţie mai slabă sau mai puternică faţă de ceilalţi. Viaţa afectivă este marcată de sentimente de vid interior, dar şi de o reactivitate crescută a dispoziţiei, care poate deveni disforică şi necontrolată. P. b. este observată frecvent în alte *tulburări de personalitate, ca: *p. antisocială, *p. histrionică, *p. narcisistă sau *p. schizotipală.

PERSONALITATE DEPENDENTĂ / personnalité dépendante / dependent personality disorder. Tip de p. manifestată prin tendinţă sistematică de pasivitate în luarea deciziilor, solicitare excesivă de asigurări şi avizări, teamă de a nu fi abandonat, atitudine de supunere pasivă şi dificultăţi în depăşirea exigenţelor cotidiene. Dependenţa se manifestă faţă de o persoană mai în vârstă, faţă de părinţi sau faţă de partener şi este consecinţa lipsei de încredere în sine, în propria judecată, chiar dacă aparent ar putea fi interpretată ca o lipsă de motivaţie şi ca o scădere a energiei şi voinţei.

PERSONALITATE DISSOCIALĂ / personnalité antisociale / dyssocial personality disorder. Sin.: personalitate antisocială (v.).

PERSONALITATE EVITANTĂ / personnalité évitante / avoidant personality disorder. P. caracterizată prin sentimente de inferioritate, tensiune şi teamă, insecuritate, inhibiţie socială şi hipersensibilitate la evaluări negative din partea celorlalţi. Exagerarea unor pericole sau riscuri determină o reticenţă în relaţiile umane şi tendinţa de evitare a unor activităţi. Conduita de evitare, care decurge din nevoia de siguranţă, poate genera anumite comportamente compensatorii, ca sfidarea unor situaţii riscante şi înfruntarea unor situaţii redutabile sau, mai ales, o minimă asigurare de scădere a *angoasei.

PERSONALITATE HISTRIONICĂ / personnalité histrionique / histrionic personality disorder. Structura acestei p. este dominată de o labilitate emoţională excesivă şi un comportament direcţionat spre a atrage atenţia prin atitudini dramatice şi teatralism. Expresia emoţională este rapid schimbătoare, până la dependenţă şi aviditate afectivă, sugestibilitate, intoleranţă la frustraţii, dar cu un substrat afectiv sărac, egocentrism, lipsă de consideraţie pentru alţii, evidentă nevoie de excitaţie şi dorinţă permanentă de a fi în centrul atenţiei. Uneori sunt evidente tendinţele de supralicitare a atracţiei fizice şi de seducţie sexuală. Sin.: personalitate isterică.

PERSONALITATE ISTERICĂ / personnalité hystérique / hysterical personality disorder. Sin.: personalitate histrionică (v.).

PERSONALITATE MULTIPLĂ / personnalité multiple / multiple personality disorder. *Tulburare disociativă caracterizată prin existenţa la acelaşi individ a două sau a mai multor personalităţi diferite, fiecare dominând la un moment dat comportamentul subiectului. După unii autori, p. m. ar putea fi cuprinsă în cadrul *nevrozei isterice.

PERSONALITATE NARCISISTĂ / personnalité narcissique / narcissistic personality disorder. Comportamentul acestui tip de p. este marcat de aroganţă, superioritate, snobism, grandoare, nevoie excesivă de admiraţie, supraestimarea calităţilor şi a realizărilor, lipsa empatiei faţă de problemele sau sentimentele celorlalţi. Se constată preocupări fanteziste referitoare la mari succese, putere, strălucire în societate, frumuseţe admirată de toată lumea şi iubiri ideale. Supraestimarea propriei persoane este însă foarte fragilă, astfel încât subiectul acordă mult timp analizei modului în care a acţionat sau va acţiona, iar nevoia de atenţie şi admiraţie devine aproape continuă.

PERSONALITATE OBSESIV-COMPULSIVĂ / personnalité obsessionnelle-compulsive / obsessive-compulsive personality disorder. Acest tip de p. se caracterizează printr-un sentiment de îndoială, preocupare faţă de ordine şi detalii, perfecţionism, verificări, scrupulozitate, prudenţă, încăpăţânare şi rigiditate excesivă. Conştiinciozitatea, scrupulozitatea şi inflexibilitatea se extind de la activităţile cotidiene până la valorile etico-morale. Această tulburare de p. poate fi însoţită de gânduri sau impulsii repetitive, fără a atinge însă severitatea unei *tulburări obsesivo-compulsive.

PERSONALITATE PARANOIDĂ / personnalité paranoïaque / paranoid personality disorder. P. caracterizată prin suspiciune, sensibilitate excesivă la insulte, pe care refuză să le ierte, ostilitate şi tendinţă la conflictualitate datorită interpretărilor eronate. Atitudinea bănuitoare şi lipsa de încredere coexistă cu tendinţa de supraevaluare şi cu referiri exagerate la propria persoană.

PERSONALITATE PSIHOPATICĂ / personalité psychopathique / psychopathic personality. Sin.: dezechilibru psihopatic (v.).

PERSONALITATE SCHIZOIDĂ / personnalité schizoïde / schizoid personality disorder. P. manifestată prin tendinţă la izolare şi dezinteres relativ faţă de lumea exterioară. Contactele sociale şi afective sunt restrânse în favoarea unor activităţi solitare, determinate de o viaţă imaginară destul de intensă, dar bizară, cu înclinaţii spre ezoterism, idealism doctrinar şi preocupări filosofice, ştiinţifice şi teologice, intricate cu un anumit grad de pierdere a contactului cu realitatea. În spatele unei timidităţi reci şi indiferente se află o hipersensibilitate marcată de *ambivalenţă. Sin.: schizoidie, schizotimie.

PERSONALITATE SCHIZOTIPALĂ / personnalité schizotypique / schizotypal personality disorder. Tip de p. în care

există un deficit al *pattern*-ului social și interpersonal marcat de scăderea capacității relaționale, distorsiuni perceptive și cognitive, bizarerii și excentricități comportamentale. La acestea se adaugă idei de referință, convingeri ciudate cu influențe magice sau paranormale, frazări neobișnuite idiosincretice, vagi, digresive, fără a se ajunge totuși la incoerență, anxietate socială.

PERSONALITĂȚI PATOLOGICE / personnalités pathologiques / personality disorders. Sin.: tulburări de personalitate (v.).

PERSPIRAȚIE, s. f. / perspiration, s. f. / perspiration. [*Lat.* ***perspirare*** *= a sufla continuu (**per** = prin; **spirare** = a sufla).*] Exhalarea unor vapori de apă sau a unor gaze printr-o membrană. Termenul este utilizat în medicină cu sensul de *p. cutanată*, desemnând atât schimburile gazoase care au loc prin piele (eliminare de vapori de apă, de acid carbonic, absorbție de oxigen) continuu, imperceptibil (*p. insensibilă*), cât și transpirația (*p. sensibilă*). P. este importantă îndeosebi la unele animale (ex.: broaște). V. sudație, transpirație.

PERVERS, adj., s. m. sau f. / pervers, adj., s. m. ou f. / perverse. [*Lat.* ***perversus,*** *de la* ***pervertere*** *= a răsturna și* ***vertere*** *= a întoarce.*] V. pervertit.

PERVERSITATE, s. f. / perversité, s. f. / perversity. [*Lat.* ***perversitas, -atis*** *= extravaganță, de la* ***pervertere*** *= a răsturna și* ***vertere*** *= a întoarce.*] Trăsătură psihică a unui individ manifestată prin plăcerea de a face rău în mod intenționat.

PERVERSIUNE, s. f. / perversion, s. f. / perversion. [*Lat.* ***perversio, -onis*** *= falsificare, răturnare, de la* ***pervertere*** *= a răsturna și* ***vertere*** *= a întoarce.*] 1) În general, alterare morbidă constituțională a personalității în plan emoțional, intelectual sau volițional. V. și perversitate, pervertit. 2) Termenul se utilizează frecvent pentru devierile comportamentului sexual. V. parafilie.

PERVERTIT, adj., s. m. sau f. / perverti, -e, adj., s. m. ou f. / pervert. [*Lat.* ***perversus,*** *de la* ***pervertere*** *= a răsturna și* ***vertere*** *= a întoarce.*] (Un individ) care devine amoral și asocial sub influența nefastă a mediului înconjurător, în timp ce *perversul* este constituțional anormal (dar, în general, responsabil de faptele sale), fără intervenția cauzelor exterioare.

PESAR, s. n. / pessaire, s. m. / pessary. [*Lat.* ***pessarium,*** *din lat.* ***pessum,*** *gr.* ***pessos*** *= jeton în formă de gland.*] Dispozitiv cu forme și din materiale diferite care se introduce în vagin în scop contraceptiv (prin obstrucție) sau de susținere a uterului, atunci când mijloacele sale de susținere fiziologice devin ineficiente. V. și diafragm (4).

PESTĂ, s. f. / peste, s. f. / plague, pest. [*Lat.* ***pestis*** *= molimă, epidemie.*] Infecție bacteriană severă, acută sau cronică, al cărei agent etiologic este *Yersinia pestis*. P. este inițial o afecțiune infecțioasă a rozătoarelor, transmițându-se la om fie prin înțepătura paraziților animalelor infectate (prin pureci), prin contact direct sau ingestie de organisme animale infectate. Este o boală foarte contagioasă, cu caracter fie endemic, fie epidemic (în unele regiuni din Africa și Asia). Clinic se manifestă prin febră înaltă, toxemie, prostrație, erupție peteșială, limfadenopatie, hemoragii la nivelul mucoaselor, uneori pneumonie. La om se descriu patru forme: *p. bubonică*, manifestată prin tumefacții ganglionare dureroase, supurative (buboni pestoși), complicate în stadiul terminal cu septicemie; *p. septicemică* sau *neagră* (cu evoluție foarte gravă și prognostic letal); *p. pneumonică* sau *pulmonară* (prin inhalare de germeni, de ex. în contagiunea interumană); *p. ambulantă* (formă minoră a p., cu manifestări discrete, doar cu febră și limfadenopatie și evoluție favorabilă). Sin.: ciumă.

PESTICID, s. n. / pesticide, s. m. / pesticide. [*Lat.* ***pestis*** *= flagel, epidemie;* ***caedere*** *= a omorî.*] 1) Termen generic folosit pentru compușii chimici cu acțiune toxică, de distrugere a insectelor, fungilor, rozătoarelor (considerate dăunători). Sunt incluse în această categorie *fungicidele, *insecticidele, rodenticidele etc. 2) Substanță chimică toxică întrebuințată în agricultură în lupta împotriva dăunătorilor.

PESTILENȚIAL, adj. / pestilentiel, -elle, adj. / pestilential. [*Lat.* ***pestilentia*** *= epidemie, insalubritate a aerului, de la* ***pestis*** *= molimă, epidemie.*] 1) Care se referă la *pestă și, prin extensie, care are caracter de gravitate în relație cu o boală foarte gravă (ex.: holeră, variolă, febră galbenă, tifos exantematic). 2) Termen folosit uneori cu referire la o substanță cu un caracter odorizant intens și neplăcut.

PETE BITOT / taches de Bitot / Bitot's spots or patches. [***Pierre A. Bitot,*** *medic francez, Bordeaux, 1822-1888.*] P. de formă triunghiulară, cu latura de 4-5 mm, produse la nivelul conjunctivei prin keratinizare; apar precoce în *xeroftalmie, traducând o carență de *vitamina A.

PETE BRUSHFIELD / taches de Brushfield / speckled irides. [***Thomas Brushfield,*** *medic englez, Londra, 1858-1937.*] Zone circulare depigmentate la nivelul circumferinței externe a irisului, în *sindromul Down (trisomia 21). Sin.: semn Brushfield.

PETE ELSCHNIG / taches d'Elschnig / Elschnig's spots. [***Anton Elschnig,*** *oftalmolog german, 1863-1939.*] P. mici, rotunde, de 3-4 ori mai mari în diametru decât artera centrală a retinei. Reprezintă infarcte coroidiene, rare în prezent, întâlnite în *retinopatia din preeclampsie, când tensiunea arterială crește brusc, acut. De asemenea, p. E. se observă în *hipertensiunea arterială malignă la examenul *fundului de ochi. Sunt mai bine vizualizate la angiografia cu fluoresceină. V. și perle Elschnig.

PETE FORDYCE / grains de Fordyce / Fordyce spots, Fordyce disease. [***John A. Fordyce,*** *dermatolog american, profesor la New York, 1858-1925.*] Papule gălbui, de dimensiuni mici, izolate sau grupate la nivelul buzelor sau al mucoasei jugale de la nivelul vestibulului, la adult, ca urmare a existenței non-patologice a unor glande seroase heterotopice. Sin.: boală Fordyce.

PETE HORDER / taches de Horder / Horder's spots. Erupție maculoasă asemănătoare celei din *febra tifoidă, la nivelul abdomenului, în *psitacoză.

PETE ROTH / taches de Roth / Roth's spots. [***Moritz Roth,*** *anatomopatolog elvețian, profesor la Basel, 1839-1914.*] P. rotunde, albe, afluente spre centrul unei hemoragii situată la periferia *papilei optice. P. R. însoțesc boli infecțioase severe determinate de stafilococ, streptococ sau meningococ (endocardite, pielonefrite, colecistite infecțioase).

PETEȘIAL, adj. / pétéchial, -ale, -aux, adj. / petechial. [*V. etimologia termenului **peteșie**.*] Care se însoțește de *peteșii.

PETEȘIE, s. f. / pétéchie, s. f. / petechia. [*It.* ***petecchia*** *= peteșie, din lat. sec. XV:* ***pestichiae,*** *de la* ***pestis*** *= molimă, ciumă, fiindcă aceasta se însoțea frecvent de peteșii - după Littré.*] Elemente cutanate reprezentate de macule roșii-violacee, cu dimensiuni variabile, care apar ca urmare a unor hemoragii cutanate prin fragilitate capilară crescută. P. apar în special în *purpură.

PETIT MAL / petit mal / petit mal, minor epilepsy. [*Fr.* ***petit*** *= mic;* ***mal*** *= rău, boală.*] Termen vechi, francez, care se menține inclusiv în engl. Prin *p. m.* sunt denumite formele minore de *epilepsie generalizată, care electroencefalografic se caracterizează prin vârfuri de unde bilaterale, sincrone și simetrice. Se disting trei forme de *p. m.*: 1) *absența* (v.); 2) *p. m. akinetic*, v. epilepsie akinetică; 3) *p. m. mioclonic*, în care criza se manifestă îndeosebi la trezirea din somn, cu salve de secuse musculare bilaterale la nivelul gâtului și membrelor, urmate de pierderea tonusului.

PETROMASTOIDIAN, adj. / pétro-mastoïdien, adj. / petromastoid. [*Lat.* ***petra*** *= piatră; gr.* ***mastos*** *= sân, mamelă;*

eidos = *formă*.] Care aparține *stâncii și *mastoidei sau se află în raporturi anatomice cu acestea.

PETROZITĂ, s. f. / pétrosite, s. f. / petrositis. [*Lat.* ***petrosus*** = *pietros, de la* ***petra*** = *piatră;* ***-ită***.] Osteită profundă, de obicei supurativă, a grupului de celule osoase situate la vârful *stâncii temporalului, aproape întotdeauna consecutivă unei *otite medii. Clinic se manifestă prin *sindromul Gradenigo-Launois.

PEYOTL / peyotl / peyotl. [*Limba nahuatl din Mexic* - ***peyotl***.] Cactus mexican din care se extrage *mescalina, halucinogen din familia fenilcolaminelor.

pH / ph / pH. [*Acronim pentru* ***potențial de hidrogen***.] Parametru fizicochimic care exprimă aciditatea unei soluții în funcție de concentrația sa în ioni de hidrogen (H^+). Reprezintă abrevierea cuvintelor potențial (în ioni) de hidrogen și este logaritmul cu semn schimbat al concentrației în ioni de H^+: pH = -log [H^+]. O soluție neutră are pH = 7, una acidă un pH inferior acestei cifre, iar una bazică un pH mai mare decât 7. În mod normal, pH-ul sângelui arterial este 7,4 și a celui venos 7,34. V. și tab. const.: proprietăți fizico-chimice ale unor fluide din organism.

PH_i / pH_i / pH_i. [***pH*** = *prescurtare de la* ***potențial de hidrogen***; ***i*** = ***izoelectric***.] pH-ul izoelectric, la care o substanță cu caracter amfoter prezintă un echilibru de disociere acid-bază. La pH_i încetează orice mișcare a particulelor încărcate electric, aflate în câmp electric. Sin.: punct izoelectric.

PHLEBOTOMUS / Phlebotomus / Phlebotomus. [*Gr.* ***phleps, phlebos*** = *venă;* ***tomos*** = *tăiat, secționat, de la* ***temnein*** = *a tăia*.] Sin.: flebotom (v.).

PHTHIRIUS / Phthirius / Phthirius. [*Gr.* ***phtheir*** = *păduche*.] Gen de păduchi paraziți care se hrănesc cu sânge uman. *P. pubis* se localizează la nivelul părului pubian, dar uneori și în alte regiuni acoperite cu păr (sprâncene, axile). V. și *Pediculus*.

PIA MATER / pie-mère / pia, pia-mater. [*Lat. medievală* ***pia mater*** = *mamă iubitoare*.] Membrană intens vascularizată, constituită din fibre reticulare, elastice și colagene, foarte aderentă de capsula glială a creierului (*p. m. craniană*, NA: *pia mater encephali*) și a măduvei spinării (*p. m. rahidiană*, NA: *pia mater spinalis*). Împreună cu *arahnoida formează *leptomeningele.

PIAN, s. n. / pian, s. m. / yaws, pian. [*Cuvânt din limba tupi-guarani din Brazilia*.] Boală contagioasă, epidemică, al cărei agent etiologic este un parazit, *Treponema pertenue*, foarte asemănătoare agentului etiologic al sifilisului, transmis prin contact interuman. P. se caracterizează prin leziuni tegumentare cu aspect de tumoră cu suprafața granuloasă, care se ulcerează în evoluție (leziunea elementară se numește tot *pian*). Această primă fază este urmată de o perioadă secundară, caracterizată prin erupție de *piavide* (leziuni maculo-papuloase) și de *pianoame* (leziuni vegetante cu soluție de continuitate) și, la distanță de câțiva ani, de o perioadă terțiară, caracterizată prin leziuni tegumentare (keratodermie palmo-plantară), articulare sau osoase. Leziunile menționate pot provoca mutilări la nivelul pielii, vaselor sau/și articulațiilor. P. apare în regiunile tropicale și nu este o boală venerică.

PIC, s. n. / pic, s. m. / peak, spike. [*Provensală* ***pic*** = *vârf*.] Denivelare la nivelul unei curbe, mai mult sau mai puțin amplă, dar totdeauna bruscă, rapidă, de durată foarte scurtă. P. sunt observate la nivelul tuturor tipurilor de curbe: trasee bioelectrice, electroforeză, ecograme, diverse diagrame.

PICA / pica / pica. [*Lat.* ***pica*** = *coțofană (aluzie la voracitatea păsării)*.] Pervertire a apetitului constând în ingestia fără discernământ de substanțe nenutritive sau nocive, ca iarbă, pietre, materiale plastice, obiecte de îmbrăcăminte. P. se manifestă, de obicei, în prima copilărie, dar poate apărea și la handicapații mental sau la pacienții psihotici. În unele cazuri poate fi consecința unor deficiențe minerale, îndeosebi a unei carențe de fier. Var.: picacism. Sin.: alotriofagie.

PICACISM. Var. pentru pica (v.).

PICIOR, s. n. / pied, s. m. / foot. NA: pes, pedis. [*Lat.* ***petiolus*** = *piciorus*.] Porțiunea distală a membrului inferior la primate; servește la stațiunea bipedă și la mers.

PICIOR DE ATLET / pied d'athlète / athletic foot. *Dermatofiție interdigitoplantară foarte frecventă, care interesează mai ales ultimele două spații interdigitale, acestea prezentând un aspect alb-sidefiu și, uneori, fisuri la nivelul pliului interdigital.

PICIOR ECHIN / pied bot equin / talipes equinus. Poziție vicioasă permanentă a p., în extensie forțată și cu sprijin pe extremitatea sa anterioară, rezultând o conformație asemănătoare geometric cu copita de cal. V. și picior strâmb.

PICIOR GREC / pied grec / Greek foot. P. caracterizat prin faptul că al doilea deget este mai lung decât primul.

PICIOR MORTON / métatarsalgie de Morton / Morton's foot. [***Dudley J. Morton***, *medic american, 1884-1960*.] Sin.: boală Morton (v.).

PICIOR PLAT / pied plat / plat foot. Deformare osoasă care constă în dispariția concavității plantare fiziologice, cu devierea călcâiului în valgus, hipotonia plantei, care se sprijină pe sol cu aproape toată suprafața sa. Poate fi dobândit, dar frecvent este congenital (p. p. valgus static). Sin.: platipodie.

PICIOR SCOBIT / pied creux / pes cavus. Accentuarea concavității plantare, cu boltă dorsală.

PICIOR STRÂMB / pied bot / clubfoot. Poziție vicioasă congenitală, permanentă, a p. în raport cu gamba, care împiedică sprijinul normal al acestuia pe sol. Există mai multe varietăți. V. în continuare.

PICIOR TALUS / pied bot talus / talipes calcaneus. Varietate de *p. strâmb caracterizată prin flexia dorsală a piciorului, acesta fiind plasat pe fața anterioară (*p. t. direct*) sau pe cea antero-externă a tibiei (*p. t. valgus*), sprijinul realizându-se pe calcaneu.

PICIOR VALGUS / pied bot valgus / talipes valgus. Varietate de *p. strâmb în care planta este orientată către exterior, sprijinul realizându-se pe marginea internă a piciorului.

PICIOR VARUS / pied bot varus / talipes varus. Varietate de *p. strâmb în care planta este orientată spre interior, piciorul sprijinindu-se pe marginea sa externă.

PICNIC, adj. / pycnique, adj. / pycnic. [*Gr.* ***pyknos*** = *gros, îndesat*.] Despre un subiect care este caracterizat morfologic prin predominarea dimensiunilor orizontale ale corpului: talie mică-mijlocie (corp „îndesat"), torace larg, globular, membre scurte și groase. V. și longilin.

PICNODISOSTOZĂ, s. f. / pycnodysostose, s. f. / pycnodysostosis. [*Gr.* ***pyknos*** = *gros, îndesat;* ***dys*** = *greu, dificil;* ***osteon*** = *os;* ***-oză***.] Formă rară de *osteocondrodisplazie cu transmitere autozomal recesivă. Se caracterizează prin insuficiență staturală micromelică (v. micromelie), cu persistența fontanelei mari până la vârsta adultă, hipoplazia maxilarului inferior, iar radiologic se constată *osteoscleroză difuză a scheletului.

PICNOID, adj. / pycnoïde, adj. / pycnoid. [*Gr.* ***pyknos*** = *gros, îndesat;* ***eidos*** = *formă*.] Sin.: picnic (v.).

PICNOMETRU, s. n. / pycnomètre, s. m. / pycnometer. [*Gr.* ***pyknos*** = *gros, îndesat;* ***metron*** = *măsură*.] Dispozitiv (vas, flacon din sticlă) utilizat pentru determinarea densității corpurilor lichide și solide. Se face raportul maselor a două volume egale (de cercetat și apă distilată) și se obține astfel *densitatea relativă.

PICNOZĂ, s. f. / pycnose, s. f. / pycnosis. [*Gr.* ***pyknosis*** = *condensare, comprimare*.] Unul dintre cele trei moduri de alterare a nucleului, în care acesta devine omogen, bazofil, uni-

form colorat ca urmare a condensării *cromatinei, prin degenerescență celulară. V. și carioliză, cariorexis.

PICORNAVIRIDAE / Picornaviridae / Picornaviridae. [*Ital.* **piccolo** = *foarte mic; engl.* **RNA** = *ribonucleic acid (acid ribonucleic); lat.* **virus** = *venin, otravă.*] Familie de virusuri ARN, cu talie mică (18-30 nm) și o capsidă cu simetrie cubică, cu 32 capsomere. Cuprinde genurile: *Enterovirus*, *Rhinovirus*, *Aphtovirus*, *Cardiovirus*.

PIELE, s. f. / peau, s. f. / skin. NA: cutis. [*Lat.* **pellis** = *piele.*] Structură anatomică membranoasă și elastică care acoperă suprafața corpului. Prezintă două straturi superficiale (*epiderm și derm) și un strat profund (*hipoderm). La nivelul p. se găsesc fanere, glande sebacee și sudoripare, ca și corpusculi tactili. Sin.: tegument.

PIELECTAZIE, s. f. / pyélectasie, s. f. / pyelectasis, pyelectasia. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **ektasis** = *dilatație.*] Dilatația *bazinetului renal.

PIELECTOMIE, s. f. / pyélectomie, s. f. / pyelectomy. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **ektome** = *excizie.*] Rezecția chirurgicală a unei porțiuni din *bazinetul renal.

PIELIC, adj. / pyélique, adj. / pyelic. [*Gr.* **pyelos** = *bazin.*] Care se referă la *bazinetul renal.

PIELITĂ, s. f. / pyélite, s. f. / pyelitis. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **-ită.**] Termen folosit pentru a defini inflamațiile și/sau infecțiile localizate la un segment al aparatului renal (bazinet și calice). Infecția se propagă de obicei ascendent, astfel încât p. se asociază frecvent fie cu cistită (*pielocistită*), fie cu nefrită (*pielonefrită*).

PIELOGRAFIE, s. f. / pyélographie, s. f. / pyelo-graphy. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **graphein** = *a scrie.*] Metodă radiografică care constă în vizualizarea bazinetului și a cavităților renale cu ajutorul unei substanțe de contrast opacă la raze X. Această substanță ajunge la nivelul segmentelor de vizualizat fie prin sistemul circulator (prin injectarea intravenoasă - *p. intravenoasă*), fie direct, prin căile urinare (*p. retrogradă*). V. și ureteropielografie, urografie.

PIELOLITOTOMIE, s. f. / pyélolithotomie, s. f. / pyelolithotomy. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **lithos** = *piatră;* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia.*] Incizia bazinetului pentru extragerea unuia sau mai multor *calculi.

PIELONEFRITĂ, s. f. / pyélonéphrite, s. f. / pyelonephritis. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **nephros** = *rinichi;* **-ită.**] Nefropatie interstițială supurată, de etiologie bacteriană, acută sau cronică, uni- sau bilaterală, interesând bazinetul și parenchimul renal, mai frecventă la femei, copii și bătrâni și asociată de obicei cu leziuni bazinetale. Clinic: proces polimorf, alcătuit din asocierea inegală a unui sindrom urinar, hipertensiv, de insuficiență renală, mai rar edeme și tulburări generale variate.

PIELONEFROZĂ, s. f. / pyélonéphrose, s. f. / pyelonephrosis. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **nephros** = *rinichi;* **-oză.**] Termen general pentru orice afecțiune a bazinetului și rinichiului, îndeosebi de natură neinflamatorie.

PIELOSTOMIE, s. f. / pyélostomie, s. f. / pyelostomy. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **stoma, -atos** = *gură.*] Stabilirea unei fistule chirurgicale la nivelul *bazinetului renal, în scopul drenării către exterior, prin intermediul unei sonde, a urinii din bazinet.

PIELOTOMIE, s. f. / pyélotomie, s. f. / pyelotomy. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia.*] Incizia bazinetului renal.

PIELOURETERAL, adj. / pyélo-urétéral, -ale, -aux, adj. / pyelo-ureteral. [*Gr.* **pyelos** = *bazin;* **oureter** = *ureter.*] Care se referă la bazinet și ureter, care aparține acestora.

PIEZESTEZIE, s. f. / piézesthésie, s. f. / piez(a)esthesia. [*Gr.* **piezein** = *a presa, a comprima;* **aisthesis** = *senzație, sensibilitate.*] Sensibilitate la presiune.

PIEZOELECTRICITATE, s. f. / piézoélectricité, s. f. / piezoelectricity. [*Gr.* **piezein** = *a presa, a comprima;* **elektron** = *chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Denumire pentru proprietățile electrice ale unor corpuri în relație cu deformările mecanice, fie prin efect direct (polarizarea electrică a masei unui corp sau crearea de sarcini electrice la suprafața corpului când acesta este supus unor forțe mecanice), fie prin efect invers (deformarea corpului când acesta este supus unui câmp electric). V. și anizotrop, captor piezoelectric.

PIEZOGRAF, s. m. / piézographe, s. m. / piezograph. [*Gr.* **piezein** = *a presa, a comprima;* **graphein** = *a scrie.*] Captor de presiune care include un cristal piezoelectric și a cărui funcționare este bazată pe efectul piezoelectric (*piezoelectricitate). V. și piezografie.

PIEZOGRAFIE, s. f. / piézographie, s. f. / piezography. [*Gr.* **piezein** = *a presa, a comprima;* **graphein** = *a scrie.*] Metodă de înregistrare a variației presiunilor intraarteriale în funcție de timp (*piezogramă), prin intermediul *piezografului, cu un detector aplicat pe piele la nivelul arterei de studiat. În practica curentă se înregistrează traseul radial și traseul carotidian. Traseele piezografice permit un diagnostic precoce al alterărilor vasculare.

PIEZOGRAMĂ, s. f. / piézogramme, s. m. / piezogram. [*Gr.* **piezein** = *a presa, a comprima;* **gramma** = *înscriere.*] Curba obținută prin *piezografie.

PIGMENT, s. m. / pigment, s. m. / pigment. [*Lat.* **pigmentum** = *vopsea.*] Substanță colorată, prezentă în unele țesuturi animale sau vegetale. Culoarea, ca și structura p. pot fi diferite. Ex. de p. organici: *p. biliari, *hemoglobina, *hemosiderina, *melanina, *piocianina, *siderofilina.

PIGMENTARE, s. f. / pigmentation, s. f. / pigmentation. [*Lat.* **pigmentum** = *vopsea.*] 1) Procesul de formare, depunere și acumulare de *pigmenți în unul sau mai multe straturi ale pielii. Pigmentul cutanat natural este *melanina. 2) Uneori termenul se folosește cu sensul de *hiperpigmentație. Var.: pigmentație.

PIGMENTAȚIE. Var. pentru pigmentare (v.).

PIGMENTAȚIE MELANICĂ ESENȚIALĂ LABIO-JUGALĂ / pigmentation mélanique essentielle labio-jugale / Laugier-Hunziker syndrome. Sin.: sindrom Laugier-Hunziker (v.).

PIGMENȚI BILIARI / pigments biliaires / bile pigments. Orice p. care face parte din elementele constitutive ale bilei. P. principal este bilirubina (v.). P. b. sunt, de asemenea, prezenți normal în plasmă (bilirubinemie), în urină și în materii fecale.

PILEFLEBITĂ, s. f. / pyléphlébite, s. f. / pylephlebitis. [*Gr.* **pyle** = *poartă, intrare;* **phleps, phlebos** = *venă;* **-ită.**] Flebita venei porte, consecința, de obicei, a unei infecții intestinale. *P. supurată*, sau pioemia portală, este marcată prin simptome de *pioemie, iar *p. adezivă* este o *tromboflebită a venei porte generatoare de *tromboză.

PILETROMBOZĂ, s. f. / pyléthrombose, s. f. / pylethrombosis. [*Gr.* **pyle** = *poartă, intrare;* **thrombos** = *cheag;* **-oză.**] Tromboză a venei porte în *pileflebita adezivă.

PILI, s. m. pl. / pili, s. m. pl. / pili, fimbriae. [*Lat.* **pilus, pili** = *păr.*] Formațiuni filamentoase specifice pentru anumiți germeni gramnegativi (colibacili, gonococi). P. nu sunt nici cili, nici flageli, ci factori de aderență. Structura lor antigenică permite fabricarea unor vaccinuri numite pilivaccinuri.

PILI TORTI / pili torti / pili torti. [*Lat.* **pilus, pili** = *păr;* **tortus** = *răsucit, de la* **torquere** = *a răsuci.*] Modificare a firului de păr, care apare răsucit după axa lungă, datorată distorsiunii foliculilor piloși prin procese inflamatorii, tracțiuni mecanice sau cicatriceale. Părul devine friabil și cade ușor. Poate fi o manifestare în boli sau sindroame congenitale. Sin.: tricokinezis. V. și boală Menkus, sindrom Björnsted.

PILIER, s. m. / **pilier**, s. m. / **pillar, column.** [*Lat.* ***pila*** *= stâlp de susținere.*] Denumire dată anumitor structuri datorită formei, dispunerii și funcției lor de susținere. De obicei p. sunt pereche.

PILOCARPINĂ, s. f. / **pilocarpine**, s. f. / **pilocarpin.** [*Lat.* ***pilus, pili*** *= păr; gr.* ***karpos*** *= fruct; -ină.*] Alcaloid parasimpaticomimetic cu acțiune nicotinică, extras din *Pilocarpus jaborondi Holmes*. Este administrat sub formă de *colir, atât pentru a produce mioza, cât și în glaucom, pentru scăderea presiunii intraoculare. Acționează ca antagonist al *atropinei.

PILOMOTOR, adj. / **pilomoteur, -trice**, adj. / **pilomotor.** [*Lat.* ***pilus, pili*** *= păr;* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** *= a mișca.*] Aflat în relație cu mușchii erectori ai firului de păr, a căror contracție reflexă produce aspectul de "piele de găină" (*cutis anserina*).

PILOR, s. n. / **pylore**, s. m. / **pylorus. NA: pylorus.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic.*] Canal distal al *stomacului, încercuit de o bandă musculară puternică (*mușchi sfincter al pilorului) prin care conținutul stomacului este evacuat în duoden. Mai rar este denumit antru piloric, canal piloric, deschidere pilorică etc.

PILORECTOMIE, s. f. / **pylorectomie**, s. f. / **pylorectomy.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Excizia pilorului.

PILORITĂ, s. f. / **pylorite**, s. f. / **pyloritis.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; -ită.*] Inflamația mucoasei *pilorului.

PILORODUODENITĂ, s. f. / **pyloro-duodénite**, s. f. / **pyloroduodenitis.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; lat.* ***duodeni*** *= în număr de 12, abreviere de la* ***duodeni digitorum*** *= de 12 degete (lungimea acestui segment intestinal); -ită.*] Inflamație concomitentă a mucoaselor pilorului și duodenului.

PILOROJEJUNOSTOMIE, s. f. / **pyloro-jéjunostomie**, s. f. / **pyloro-jejunostomy.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; lat.* ***medicala jejunum intestinum****, din lat.* ***ieiunus*** *= flămând, nemâncat; gr.* ***stoma, -atos*** *= deschidere.*] Crearea chirurgicală a unei anastomoze între *pilor și *jejun.

PILOROPLASTIE, s. f. / **pyloroplastie**, s. f. / **pyloroplasty.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Incizia *pilorului și refacerea chirurgicală a canalului piloric în cazul unei stenoze pilorice. Uneori p. se practică pentru accelerarea golirii stomacului după *vagotomia selectivă din tratamentul ulcerului duodenal.

PILOROSPASM, s. n. / **pylorospasme**, s. m. / **pylorospasm.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; lat.* ***spasmus****, gr.* ***spasmos*** *= contracție, de la gr.* ***span*** *= atrage.*] Spasm al sfincterului piloric sau a porțiunii pilorice a *stomacului.

PILOROTOMIE, s. f. / **pylorotomie**, s. f. / **pylorotomy.** [*Lat.* ***pylorus****, gr.* ***pyloros*** *= portar, din gr.* ***pyle*** *= poartă,* ***ouros*** *= paznic; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Metodă chirurgicală care constă în incizia chirurgicală a pilorului. P. este uneori folosită în terapia ulcerului gastric asociat cu *pilorospasm.

PILOS, adj. / **pileux, -euse**, adj. / **pilose, hairy.** [*Lat.* ***pilosus*** *= păros, de la* ***pilus*** *= păr.*] Despre o structură care este acoperită cu păr sau conține păr.

PILOSEBACEU, adj. / **pilo-sébacé, -e**, adj. / **pilosebaceous.** [*Lat.* ***pilus*** *= păr;* ***sebaceus*** *= de seu, de la* ***sebum*** *= seu.*] Care aparține foliculilor piloși și glandelor sebacee. V. folicul pilos.

PILOZITATE, s. f. / **pilosité**, s. f. / **pilosity.** [*Lat.* ***pilus*** *= păr.*] Ansamblul părului și dispoziția sa în diferite regiuni ale tegumentelor, care, deoarece reprezintă un caracter sexual secundar, este specifică pentru sexul feminin (*p. de tip feminin*) și sexul masculin (*p. de tip masculin*).

PILULĂ, s. f. / **pilule**, s. f. / **pill, pilula, pl. pilulae (lat.).** [*Lat.* ***pilula****, dim. de la* ***pila*** *= minge.*] Preparat farmaceutic cu formă în general sferică, de consistență dură, care poate fi înghițit întreg. V. și comprimat, capsulă, drajeu.

PINEAL, adj. / **pinéal, -ale, -aux**, adj. / **pineal.** [*Lat.* ***pinea*** *= con de pin (datorită asemănării cu forma glandei).*] 1) Care aparține *epifizei cerebrale, denumită și glandă pineală. 2) Care se aseamănă cu un con.

PINEALOM, s. n. / **pinéalome**, s. m. / **pinealoma.** [*Lat.* ***pinea*** *= con de pin (datorită asemănării cu forma glandei); -oma.*] Termen general pentru tumorile dezvoltate din celulele parenchimului *glandei pineale. În principiu se disting trei tipuri de p.: 1) *pinealoblastom*, tumoră bogată în celule hipercromatice, grupate în lobuli separați printr-o tramă conjunctivă fină; 2) *pinealocitom*, alcătuit din celule voluminoase dispuse sub forma unor coroane perivasculare; 3) *p. anizomorf*, compus din două tipuri de celule, unele mici și rotunde, asemănătoare limfocitelor, și altele mari, rotunjite sau poligonale, determinând un aspect în mozaic. P. sunt tumori rare, care pot disemina în sistemul nervos prin LCR.

PINOCITOZĂ, s. f. / **pinocytose**, s. f. / **pinocytosis.** [*Gr.* ***pinein*** *= a bea;* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] Formă de endocitoză prin care particulele solide și lichide penetrează în citoplasmă. În cazul *macropinocitozei*, fenomen vizibil în microscopia optică, celula captează mici picături, prin emiterea unei lame ectoplasmatice. *Micropinocitoza* constă în invaginarea membranei într-un tub de circa 10 nm, cu diametrul de 30-50 nm, care, prin strangulare, formează microvacuole citoplasmatice. Membrana celulară participă la procese de acest tip: particulele introduse în celulă pot fi înconjurate de un fragment membranar, care ulterior este reciclat, reintegrat la nivelul biomembranei.

PIOCIANINĂ, s. f. / **pyocyanine**, s. f. / **pyocyanin.** [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***kyanos*** *= albastru; -ină.*] Pigment albastru produs, alături de pioverdină, de bacilul piocianic (**Pseudomonas aeruginosa*). P. determină culoarea albăstruie a puroiului de la nivelul plăgilor infectate cu piocianic. V. și *Pseudomonas*.

PIOCOC, s. m. / **pyocoque**, s. m. / **pyococcus.** [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***kokkos*** *= boabă.*] Denumire pentru *coci care determină infecții purulente. Este cazul îndeosebi al *stafilococului.

PIOCOLECISTITĂ, s. f. / **pyocholécystite**, s. f. / **pyocholecystitis.** [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică; -ită.*] Colecistită purulentă.

PIOCOLPOCEL, s. n. / **pyocolpocèle**, s. f. / **pyocolpocele.** [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] Formațiune tumorală intravaginală care conține puroi.

PIODERMITĂ, s. f. / **pyodermie, pyodermite**, s. f. / **pyoderma.** [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***derma, -atos*** *= piele; -ită.*] Infecție cutanată determinată de germeni piogeni, îndeosebi streptococi și stafilococi. Se disting: 1) *P. streptococice*, *streptodermii eritematoase, veziculobuloase, erozive și ulceroase, eritematoscuamoase, papuloase. 2) *P. stafilococice*, stafilodermii cu forme de *foliculită, *abcese, *furunculoză, *hidrosadenită, *botriomicom.

PIODERMITĂ VEGETANTĂ GENERALIZATĂ / **pyodermite végétante généralisée** / **dermatitis vegetans.** Sin.: boală Hallopeau (v.).

PIOEMIE, s. f. / **pyoémie**, s. f. / **pyo(a)emia.** [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Infecție *piogenă generalizată, cu formare consecutivă de microabcese *metastatice.

PIOFAGIE, s. f. / pyophagie, s. f. / pyophagia. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***phagein*** *= a mânca.*] Deglutiția, voluntară sau involuntară, de puroi cu origine bucală, nazală sau bronhopulmonară.

PIOGEN, adj. / pyogène, adj. / pyogenic. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***gennan*** *= a produce.*] Termen care se referă la proprietatea unor microorganisme de a se multiplica și de a produce supurație. Ex.: stafilococ, streptococ p.

PIOLABIRINTITĂ, s. f. / pyolabyrinthite, s. f. / pyolabyrinthitis. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi; lat.* ***labyrinthus****, gr.* ***labyrinthos*** *= labirint; -ită.*] Inflamație cu supurație a *labirintului urechii.

PIOMETRIE, s. f. / pyométrie, s. f. / pyometra. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***metra*** *= uter.*] 1) Acumulare de puroi în uter. 2) Scurgere de puroi provenind din uter.

PIOMETRITĂ, s. f. / pyométrite, s. f. / pyometritis. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***metra*** *= uter; -ită.*] Inflamație purulentă a uterului.

PIOMIOZITĂ, s. f. / pyomyosite, s. f. / pyomyositis. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***mys, myos*** *= mușchi; -ită.*] Infecție bacteriană acută a mușchilor scheletici, caracterizată prin formarea de focare purulente în masele musculare. Apare spontan, în afara oricărui focar aparent de infecție, se întâlnește îndeosebi în țările tropicale, iar agentul cauzal comun este **Staphylococcus aureus*.

PIONEFROZĂ, s. f. / pyonéphrose, s. f. / pyonephrosis. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***nephros*** *= rinichi; -oză.*] Infecție renală gravă care afectează rinichiul în întregime. P. se caracterizează prin formarea și retenția de puroi in bazinetul dilatat, distrucția și inflamația (pionefrită) parenchimului și reacția inflamatorie a țesutului de vecinătate (perinefrită). Poate să apară în evoluția *pielonefritei și se manifestă prin febră, tumefiere renală și *piurie intermitentă.

PIOPERITONEU, s. n. / pyopéritoine, s. m. / pyoperitoneum. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde.*] Acumulare de puroi în cavitatea peritoneală.

PIOPNEUMOPERITONEU, s. n. / pyo-pneumopéritoine, s. m. / pyo-pneumoperitoneum. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***pneuma, -atos*** *= aer; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde.*] Acumulare simultană de aer și puroi în cavitatea peritoneală.

PIOPNEUMOTORAX, s. n. / pyo-pneumothorax, s. m. / pyo-pneumothorax. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***pneuma, -atos*** *= aer; lat.* ***thorax, -acis****, gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Epanșament alcătuit din aer și puroi în marea cavitate pleurală, frecvent de natură tuberculoasă sau stafilococică.

PIOREE, s. f. / pyorrhée, s. f. / pyorrh(o)ea. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] În general, scurgere de puroi. Termenul se utilizează frecvent cu referire la o inflamație purulentă a *periodontului.

PIOREE ALVEOLO-DENTARĂ / pyorrhée alvéolo-dentaire / pyorrh(o)ea alveolaris. Sin.: boală Fauchard-Bourdet (v.). V. și parodontoză.

PIOSALPINX, s. n. / pyosalpinx, s. m. / pyosalpinx. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi; lat.* ***salpinx, -ingis****, gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă, trompă.*] Colecție de puroi în *trompa Fallopio, de obicei consecutivă unei infecții uterine.

PIOTORAX, s. n. / pyothorax, s. m. / pyothorax. [*Gr.* ***pyon*** *= puroi; lat.* ***thorax, -acis****, gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] *Empiem toracic, frecvent consecutiv unui proces infecțios supurativ pulmonar. Sin.: pleurezie purulentă. V. empiem.

PIPERAZINĂ, s. f. / pipérazine, s. f. / piperazine. (DCI) Compusul $C_4H_{10}N_2$, utilizat, sub forma unor săruri variate, ca antihelmintic.

PIPETĂ, s. f. / pipette, s. f. / pipette. [*Fr.* ***pipette****.*] Tub transparent din sticlă sau din plastic, utilizat pentru măsurarea sau transferarea unor cantități mici de lichid sau gaz.

PIRAMIDAL, adj., s. n. / pyramidal, -ale, -aux, adj., s. m. / pyramidal, triangular bone. [*Lat.* ***pyramis, -idis****, gr.* ***pyramis, -idos*** *= monument egiptean.*] A cărui formă amintește pe cea a unei piramide: 1) *Fascicul p.* (v). 2) *Os p.*: v. tab. anat. - oase. 3) *Sindrom p.* (v).

PIRAMIDĂ, s. f. / pyramide, s. f. / pyramid. [*Lat.* ***pyramis, -idis****, gr.* ***pyramis, -idos*** *= monument egiptean.*] 1) Termen generic folosit pentru unele formațiuni anatomice care au o formă piramidală. Tipuri: a) *p. Ferrein*, p. situate în corticala renală, prelungire conică a p. Malpighi, care împreună cu substanța corticală înconjurătoare formează un lobul; b) *p. Lallouette*, v. tiroidă; c) *p. Malpighi*, formațiuni triunghiulare care constituie medulara renală, al căror vârf sau papilă se deschide într-un mic calice. Sin.: piramide renale; d) *p. nazală*, v. nas; e) *p. renale* (NA: *pyramides renales*), sin.: piramide Malpighi (v.). 2) Termen anatomic care desemnează porțiunea pietroasă a osului temporal (sudată la osul timpanal).

PIRETOGEN, adj., s. m. / pyrétogène, adj., s. m. / pyretogenous. [*Gr.* ***pyretos*** *= febră, de la* ***pyressein*** *= a avea febră;* ***gennan*** *= a produce.*] 1) Care provoacă febra. 2) Substanță conținută uneori în soluțiile injectabile, capabilă să provoace o reacție febrilă când volumul injectat intravenos este mare. P. pot fi produși de dezintegrare bacteriană. Uneori termenul p. este utilizat greșit ca sin. cu pirogen (v.).

PIRETOTERAPIE, s. f. / pyrétothérapie, s. f. / pyretotherapy. [*Gr.* ***pyretos*** *= febră, de la* ***pyressein*** *= a avea febră;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] 1) Tratament efectuat prin creșterea artificială a temperaturii pacientului. Ex.: *malarioterapie. 2) Uneori termenul este utilizat pentru denumirea tratamentului antifebril.

PIREXIE, s. f. / pyrexie, s. f. / pyrexia. [*Gr.* ***pyrexis*** *= acces de febră, de la* ***pyressein*** *= a avea febră.*] Orice stare febrilă sau creșterea anormală a temperaturii organismului.

PIRIDOXINĂ, s. f. / pyridoxine, s. f. / pyridoxine. Sin.: vitamină B_6 (v.).

PIRIFORM, adj. / piriforme, adj. / piriform. [*Lat.* ***pirum*** *= pară;* ***forma*** *= formă.*] Care prezintă o formă de pară.

PIRIMIDINĂ, s. f. / pyrimidine, s. f. / pyrimidine. Bază azotată ai cărei derivați, denumiți *baze pirimidinice, fac parte din compoziția acizilor nucleici și a vitaminelor B_1 și B_2. V. baze pirimidinice.

PIROFOBIE, s. f. / pyrophobie, s. f. / pyrophobia. [*Gr.* ***pyr, pyros*** *= foc;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă anormală de foc sau de incendii.

PIROGEN, adj. / pyrogène, adj. / pyrogenic. [*Gr.* ***pyr, pyros*** *= foc;* ***gennan*** *= a produce.*] Care provoacă febră. Deși etimologic mai puțin exact decât *piretogen, acest termen este consacrat prin întrebuințare.

PIROGLOBULINĂ, s. f. / pyroglobuline, s. f. / pyroglobulin. [*Gr.* ***pyr, pyros*** *= foc; lat.* ***globulus****, dim. de la* ***globus*** *= glob; -ină.*] *Imunoglobulină monoclonală care precipită după încălzire la 56°C.

PIROMANIE, s. f. / pyromanie, s. f. / pyromania. [*Gr.* ***pyr, pyros*** *= foc;* ***mania*** *= nebunie.*] Tendință irepresibilă, imposibil de dominat, de a provoca incendii.

PIRONINĂ, s. f. / pyronine, s. f. / pyronin. Denumire generică pentru o serie de compuși pe bază de xanten, utilizați în histochimie în calitate de coloranți specifici ai ARN. V. și pironinofil, pironinofilie.

PIRONINOFIL, adj. / pyroninophile, adj. / pyroninophilic. Despre orice celulă care prezintă *pironinofilie.

PIRONINOFILIE, s. f. / pyroninophilie, s. f. / pyroninophilia. Creșterea afinității unei celule pentru coloranți de tipul *pironinei. Ex.: prin colorația Unna-Pappenheim, cu metil-pironină de culoare verde, citoplasma se colorează în roșu în cazul pre-

zenței unor mari cantități de ARN, ceea ce probează o sinteză activă de proteine.

PIROPLASMOZĂ, s. f. / piroplasmose, s. f. / piroplasmosis. [*Lat. pirum = pară; gr. plasma = o-biect modelat; -oză.*] Sin.: babesioză (v.).

PIROZIS, s. n. / pyrosis, s. m. / pyrosis, heartburn. [*Gr. pyrosis = arsură, de la pyr, pyros = foc.*] Senzație de arsură epigastrică transmisă de-a lungul esofagului și urmată de *regurgitații acide, caracteristice *refluxului gastroesofagian.

PIRUVAT KINAZĂ / pyruvate kinase / pyruvate kinase. Enzimă (fosfoenolpiruvat kinază) care catalizează transferul unor grupări fosfat de la fosfoenolpiruvat la ADP (adenozindifosfat), cu formarea consecutivă de ATP (adenozintrifosfat).

PIRUVICEMIE, s. f. / pyruvicémie, s. f. / pyruv(a)emia. Prezența și concentrația *acidului piruvic (produs de degradare în metabolismul glucidic) în sânge. Concentrația normală variază între 1 și 10 mg/l. P. crește patologic în avitaminoza B_1.

PISIFORM, adj., s. n. / pisiforme, adj., s. m. / pisiform (bone), lentiform bone. [*Lat. pisum = mazăre; forma = formă.*] 1) În formă de bob de mazăre. 2) *Os p.*: v. tab. anat. - oase. Var.: piziform.

PISTRUI, s. m. / tache de rousseur / freckle, sun spot. [*sl. pistru = pătat.*] Sin. pop. pentru lentigo (v.).

PITIATIC, adj., s. m. sau f. / pithiatique, adj., s. m. ou f. / pithiatic. [*Gr. peithein = a convinge; iatos = care poate fi vindecat.*] 1) Despre tulburările vindecabile prin persuasiune. 2) Subiect afectat de *pitiatism.

PITIATISM, s. n. / pithiatisme, s. m. / pithiatism. [*Gr. peithein = a convinge; iatos = care poate fi vindecat; -ism.*] Termen propus de Babinski pentru desemnarea tulburărilor care pot fi reproduse prin sugestie și care dispar prin influența exclusivă a persuasiunii.

PITIC, s. m. / nain, s. m. / dwarf, nanus, pl. nani (lat.). [*Sl. pitiku = pitic.*] Persoană de talie mică în raport cu normalul. V. nanism.

PITIRIAZIS, s. n. / pityriasis, s. m. / pityriasis. [*Gr. pityron = tărâțe.*] Denumire generică pentru un grup de dermatoze, cu etiologii diferite, a căror caracteristică esențială este o descuamare epidermică discretă, furfuracee. V. în continuare.

PITIRIAZIS CIRCINAT ȘI MARGINAL VIDAL / pityriasis circiné et marginé de Vidal / lichen simplex chronicus. [*Emile Jean-Baptiste Vidal, dermatolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1825-1893.*] Sin.: boală Vidal (v.).

PITIRIAZIS ROZAT / pityriasis rosé de Gibert / pityriasis rosea. Sin.: boală Gibert (v.).

PITYRIASIS RUBRA / pityriasis rubra / pityriasis rubra. Sin.: eritrodermie (v.).

PITYRIASIS RUBRA PILARE / pityriasis rubra pilare / pityriasis rubra pilare. Sin.: impetigo herpetiform (v.).

PITYRIASIS VERSICOLOR / pityriasis versicolor / pityriasis versicolor. Sin.: boală Eichstedt (v.).

PITRESINĂ, s. f. / pitressine, s. f. / pitressin. Sin.: vasopresină (v.).

PITUITAR, adj. / pituitaire, adj. / pituitary. [*Lat. pituita = secreție cu mucozități (deoarece anticii credeau că secrețiile nazale proveneau din această glandă, prin lama ciuruită a etmoidului).*] Care aparține glandei pituitare (*hipofizei). Care se referă la glanda respectivă. Sin.: hipofizar.

PITUITARĂ, s. f. / pituitaire, s. f. / pituitary. [*V. etimologia termenului pituitar.*] 1) Sin. cu *hipofiză, îndeosebi în engl. 2) Mucoasa de înveliș a cavităților nazale, alcătuită dintr-un epiteliu cilindric cu cili vibratili și un *corion subiacent, care cuprinde o zonă olfactivă, cu receptori senzoriali pentru miros.

PITUITARISM, s. n. / pituitarisme, s. m. / pituitarism. [*V. etimologia termenului pituitar; -ism.*] Disfuncție a glandei *hipofize manifestată sub formă de *hipopituitarism sau *hiperpituitarism.

PITUITĂ, s. f. / pituite, s. f. / pituita, gastric catarrh. [*Lat. pituita = secreție cu mucozități.*] Denumire pentru substanțele lichide, filante, apoase, patologice pe care pacienții cu gastrită le elimină fie prin expectorație, fie prin regurgitare, de obicei dimineața *à jeun*. P. rezultă din hipersecreția salivară și gastrică.

PIURIE, s. f. / pyurie, s. f. / pyuria. [*Gr. pyon = puroi; ouron = urină.*] Prezență de puroi în urină, probând o infecție a căilor urinare și genitourinare.

PIZIFORM. Var. pentru pisiform (v.).

pK / pK / pK. Parametru analog *pH-ului pentru caracterizarea unui echilibru chimic. Este definit ca fiind logaritmul cu semn schimbat al constantei de echilibru. Cu cât valoarea pK-ului este mai apropiată de cea a pH-ului, cu atât soluția are o capacitate mai mare de tamponare.

PLACĂ, s. f. / plaque, s. f. / patch, plaque, plate. [*Fr. plaque, din olandeză plaken = a cârpi, a petici.*] 1) Cutie plată din sticlă pentru cultura microbilor. 2) Zonă de țesut, piele sau mucoasă cu aspect anormal. 3) *P. de bază*, în stomatologie, material prefabricat, sub formă de plăci care reproduc forma arcadelor dentare. 4) *P. de ceară*, foi de ceară utilizate în manoperele intermediare de confecționare a protezelor dentare. 5) *P. mucoase*, leziuni sifilitice secundare. 6) *P. de osteosinteză* (v.). 7) *P. protetică*, baza protezelor dentare.

PLACĂ DENTARĂ / plaque dentaire / dental plaque. Depozit aderent la suprafața smalțului dentar care stagnează în zonele de retenție și este compus din anumiți constituenți ai salivei, elemente microbiene ale florei saprofite și resturi alimentare, în special hidrocarbonate. Eliminarea sa prin periaj contribuie la evitarea infecțiilor dentare și a cariilor.

PLACĂ ECUATORIALĂ / plaque équatoriale / equatorial plate. Agregarea *cromozomilor în formă "de placă" la ecuatorul nucleului în timpul *cariokinezei (în metafază). Sin.: coroană ecuatorială.

PLACĂ MOTORIE / plaque motrice / motor end plate, myoneural junction. Arie a *sarcolemei situată dedesubtul regiunii sinaptice a neuronului motor, într-o *joncțiune neuromusculară.

PLACĂ DE OSTEOSINTEZĂ / plaque visséee / screwed plate. Dispozitiv pentru *osteosinteză constând dintr-o placă metalică de formă variabilă, străbătută de orificii și care, aplicată în focarul de fractură, permite solidarizarea fragmentelor osoase. P. de o. realizează astfel contenția fragmentelor respective și reducerea fracturii.

PLACEBO / placebo / placebo. [*Lat. placere = a plăcea; placebo = voi plăcea.*] Măsură terapeutică de eficiență nulă sau slabă și fără un raport logic cu boala, care acționează, însă, printr-un mecanism psihologic sau psihofiziologic, cu condiția ca pacientul să creadă că primește un tratament activ. Se recurge la p. în scop psihoterapeutic sau pentru evaluarea acțiunii reale a unui medicament, prin eliminarea factorului psihic. V. nocebo și proba dublu orb.

PLACENTA ACCRETA / placenta accreta / placenta accreta. [*Lat. placenta = plăcintă; accretus, de la accrescere = a crește, a se mări.*] Aderență patologică a *p. la uter. În perioada sarcinii poate fi o cauză de avort, iar după naștere, a unor hemoragii sau complicații infecțioase prin retenție placentară. De aceea, p. a. impune uneori efectuarea *histerectomiei.

PLACENTA PRAEVIA / placenta praevia / placenta praevia. [*Lat. placenta = plăcintă; praevius = care merge înainte, de la prae = înainte, via = drum, cale.*] Denumire dată în mod curent inserției vicioase a p. pe o suprafață mai mult sau mai puțin întinsă a segmentului inferior al uterului. Poate determi-

na accidente hemoragice grave în ultimul trimestru de sarcină și în special în timpul travaliului. Variante: 1) *P. p. anatomica* (lipsită de manifestări clinice în timpul sarcinii și al travaliului). 2) *P. p. centrală* (acoperă colul uterin). 3) *P. p. laterală* (până la orificiul intern al colului). 4) *P. p. marginală* (a cărei margine inferioară se află chiar la limita orificiului intern al colului uterin). 5) *P. p. parțial centrală* (care acoperă incomplet orificiul intern al colului uterin).

PLACENTĂ, s. f. / placenta, s. m. / placenta. [*Lat. placenta = plăcintă.*] Formațiune anatomică care se dezvoltă în cursul sarcinii și are rolul de a permite schimburi nutritive între organismul fetal și cel al mamei și rol endocrin. P. se dezvoltă din membrana externă a oului (corion) și este formată din două părți: una maternă (caduce bazală) și una fetală (corionul), pe care se inseră *cordonul ombilical. P. secretă hormoni *steroizi (estronă, progesteron) și *gonadotrofine corionice sau coriale. La termen (9 luni), p. cântărește aproximativ 600 g, este formată din *cotiledoane și are aspectul unei mase cărnoase.

PLACENTĂ ÎNCARCERATĂ / placenta incarcéré / incarceratio placentae. *P. reținută în uter (la nivelul unui corn sau la fundul uterului), parțial dezlipită sau nedezlipită. Reținerea p. este consecința unei retracții puternice, prin contracție, a corpului uterin.

PLACENTOTERAPIE, s. f. / placentothérapie, s. f. / placentotherapy. [*Lat. placenta = plăcintă; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a unor extracte provenind din *placentă.

PLACHETĂ, s. f. / plaquette, s. f. / platelet. [*Fr. plaquette, din olandeză plaken = a cârpi, a petici.*] Sin.: trombocit (v.).

PLAGĂ, s. f. / plaie, s. f. / wound, sore, hurt. [*Lat. plaga = lovitură, rană.*] *Soluție de continuitate tegumentară, subtegumentară, mucoasă sau la nivelul unui organ, cauzată de acțiunea unui factor mecanic extern (traumatic sau chirurgical). Sunt descrise numeroase tipuri de p.: 1) *P. aseptică*, neinfectată cu germeni patogeni. 2) *P. atonă:* fără tendință la cicatrizare. 3) *P. contuză* (v.). 4) *P. deschisă*, care comunică direct cu atmosfera. 5) *P. dilacerată*, v. dilacerare. 6) *P. nepenetrantă*, fără traversarea pielii, dar cu leziuni mai profunde. 7) *P. penetrantă* (v). 8) *P. septică*, infectată cu germeni patogeni. 9) *P. subcutanată*, cu afectarea pielii și a țesutului celular subcutanat. 10) *P. tăiată*, produsă cu un instrument ascuțit. 11) *P. transfixiantă*, care traversează dintr-o parte în alta o regiune a corpului. *Cicatrizarea unei p. se produce în două moduri: **per primam* sau **per secundam.*

PLAGĂ CONTUZĂ / plaie contuse / bruised wound. P. cu margini neregulate și cu zdrobirea țesuturilor moi, produsă prin lovire cu sau de un corp contondent.

PLAGĂ PENETRANTĂ / plaie pénétrante / perforating wound. P. produsă de un agent vulnerant care a pătruns într-o cavitate seroasă.

PLAGIOCEFALIE, s. f. / plagiocéphalie, s. f. / plagiocephaly. [*Gr. plagios = oblic; kephale = cap.*] Formă unilaterală sau asimetrică de *craniostenoză coronală.

PLAJĂ DE LIZĂ / plage de lyse / lysis plaque. Lacună formată într-o cultură de bacterii în urma unei infecții litice provocate de un bacteriofag.

PLANCTON, s. n. / plancton, s. m. / plancton. [*Gr. plankton, de la planktos = rătăcitor.*] Totalitatea plantelor și animalelor mici și microscopice care plutesc sau înoată la suprafața apelor marine sau lacustre și au un grad redus de mobilitate.

PLANIFICARE FAMILIALĂ / planification familiale / family planning. Ansamblul mijloacelor și metodelor care permit ca numărul și spațierea nașterilor într-o familie să corespundă cu voința rațională și conștientă a părinților.

PLANȘEU, s. n. / plancher, s. m. / floor, pavimentum (lat.). [*Lat. planca = scândură.*] Termen anatomic pentru unii pereți musculoconjunctivi care delimitează inferior o cavitate. Ex.: p. bucal, p. pelvin sau pelviperitoneal.

PLANȘEU PELVIN / plancher pelvien / diaphragma pelvis. NA: diaphragma pelvis. Sin.: perineu (v.).

PLANTALGIE, s. f. / douleur de la plante / plantalgia. [*Lat. planta = talpă; gr. algos = durere.*] Durere la nivelul regiunii plantare.

PLANTAR, adj. / plantaire, adj. / plantar. [*Lat. plantaris = de picioare, de la planta = talpă.*] Care aparține *plantei piciorului sau se referă la această regiune anatomică. V. și plantă.

PLANTĂ, s. f. / plante (du pied) s. f. / planta pedis (1), plant (2). NA: planta, planta pedis, regio plantaris pedis (1). [*Lat. planta = talpă.*] 1) Denumire pentru fața plantară a piciorului, adică pentru ansamblul de părți moi situate dedesubtul scheletului și articulațiilor piciorului. P. prezintă o concavitate fiziologică. V. și picior plat. 2) Organism vegetal pluricelular viu, fixat cu rădăcina în pământ și cu celelalte componente în aer sau apă.

PLANTOGRAMĂ, s. f. / plantogramme, s. m. / plantar print. [*Lat. planta = talpă; gr. gramma = înscriere.*] Amprenta plantei în poziție ortostatică. Prin analiza p. se apreciază, pe lângă suprafața regiunii plantare, și distribuirea presiunilor de sprijin.

PLASMAFEREZĂ, s. f. / plasmaphérèse, s. f. / plasmapheresis. [*Gr. plasma = obiect modelat; aphairesis = plecare, îndepărtare.*] Tehnică de recoltare a unor volume mari de sânge, cu reintroducerea în organism a celulelor sanguine și reținerea plasmei. De obicei, din plasmă se izolează imunoglobinele.

PLASMALEMĂ, s. f. / plasmalemme, s. m. / plasmalemma. [*Gr. plasma = obiect modelat; lemma = înveliș.*] Sin.: membrană celulară (v.).

PLASMĂ, s. f. / plasma, s. m. / plasma. [*Gr. plasma = obiect modelat (termen creat de medicul german Schultz în 1836).*] 1) Mediu lichid în care se găsesc, în suspensie, elementele figurate ale sângelui. P. include și fibrinogen, spre deosebire de *serul sanguin și se obține ca supernatant, prin centrifugarea sângelui recoltat pe anticoagulant. P. este un lichid gălbui (densitate 1,012-1,016, pH 7,4) cu o compoziție extrem de complexă, conținând un mare număr de specii de ioni, substanțe organice și anorganice, în tranzit de la sau spre țesuturi. Volumul p. reprezintă circa 4-5% din greutatea corporală sau 41 ml/kg corp, un adult de 70 kg având o cantitate de plasmă de aproximativ 3 500 ml. P. conține 90% apă și 10% reziduu uscat, alcătuit din: a) *Substanțe organice* (9%) cuprinzând în cea mai mare parte proteine (8%) (*proteine plasmatice), restul reprezentând substanțe organice azotate neproteice (*uree, *acid uric, *creatină, *creatinină, *amoniac, substanțe de metabolism intermediar, în tranzit, adică *aminoacizi și *polipeptide) și substanțe organice neazotate (produși metabolici ca: *lipide, *colesterol, *glucoză, *acid lactic, *acid piruvic, *acid oxalic, *corpi cetonici, *pigmenți biliari, *urobilinogen etc.). b) *Substanțe anorganice* (1%) reprezentate de cloruri, sulfați, fosfați de Na, K, Ca, Mg, Fe, Cu etc., unele în concentrații mari (Na), altele ca *oligoelemente, cele mai multe fiind disociate în particule încărcate electric (*cationi și *anioni), concentrația plasmatică a electroliților fiind de 310 mEq/l (suma anionilor fiind egală cu cea a cationilor). V. și tab. const. biologice. 2) În fizică, a patra stare a materiei, constituită din particule libere încărcate electric (ioni pozitivi și electroni smulși din atomi) fiind, însă, în ansamblu neutră electric. Se apreciază că peste 95% din materia Universului se află sub formă de p.

PLASMIDĂ, s. f. / plasmide, s. m. / plasmid. [*Gr. plasma = obiect modelat.*] Fragment de ADN extracromozomial (episomal) circular, prezent în bacterii, susceptibil de replicare autonomă. P. pot să poarte genele de rezistenţă la antibiotice, transferabile prin conjugare. Experimental, p. sunt utilizate ca vectori nucleotidici.

PLASMIDĂ CONJUGATIVĂ / plasmide conjugatif / autotransferable plasmid. *P. care codează toate funcţiile necesare transferului său de la o celulă bacteriană la alta.

PLASMINĂ, s. f. / plasmine, s. f. / plasmin. [*Gr. plasma = obiect modelat; -ină.*] Sin.: fibrinolizină (v.).

PLASMINOGEN, s. m. / plasminogène, s. m. / plasminogen. [*Gr. plasma = obiect modelat; -ină; gennan = a produce.*] Sin.: profibrinolizină (v.).

PLASMOCIT, s. n. / plasmocyte, s. m. / plasma cell, plasmacyte. [*Gr. plasma = obiect modelat; kytos = celulă.*] *Celulă B care a ajuns în stadiul terminal de diferenţiere. P. prezintă o citoplasmă mai voluminoasă, cu un *reticul endoplasmic rugos foarte caracteristic, şi este în întregime consacrat producerii şi secreţiei de anticorpi. Coloniile de p. se găsesc în pulpa roşie a splinei, în zona nodulară a ganglionilor şi în număr mic la nivelul proceselor inflamatorii.

PLASMOCITOM, s. n. / plasmocytome, s. m. / plasmacytoma. [*Gr. plasma = obiect modelat; kytos = celulă; -oma.*] Tumoră benignă sau malignă rezultată din proliferarea *plasmocitelor şi caracterizată prin prezenţa de *paraproteine monoclonale în ser. *P. multiplu* se numeşte *mielom multiplu. *P. benign unic* este de obicei localizat la nivelul cavităţilor nazale, faringe sau trahee.

PLASMOCITOZĂ, s. f. / plasmocytose, s. f. / plasmocytosis. [*Gr. plasma = obiect modelat; kytos = celulă; -oză.*] 1) Prezenţa *plasmocitelor într-un ţesut sau în sânge. 2) Prin extensie, creşterea numărului de plasmocite într-un ţesut.

PLASMODIUM / plasmodium / plasmodium. [*Gr. plasma = obiect modelat; eidos = formă.*] Agentul etiologic al *malariei, *hematozoar din clasa *Sporozoare*, subordinul *Haemosporina*, ordinul *Eucoccidiida*, familia *Plasmodidae*. La om sunt specifice patru specii: *P. falciparum* (determină febra terţă malignă), *P. malariae* (febra quartă), *P. ovale* şi *P. vivax* (febra terţă benignă).

PLASMOLIZĂ, s. f. / plasmolyse, s. f. / plasmolysis. [*Gr. plasma = obiect modelat; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Fenomenul de retracţie a citoplasmei la celulele vegetale, când acestea se află într-un mediu *hiperton, apa ieşind din celulă datorită *osmozei.

PLASMORAGIE, s. f. / plasmorragie, s. f. / plasmorrhagia. [*Gr. plasma = obiect modelat; rhegnynai = a ţâşni, a izbucni.*] Trecerea plasmei din sânge în ţesuturi, din cauza creşterii patologice a permeabilităţii vasculare, îndeosebi consecutiv *anoxiei.

PLASTIC, adj. / plastique, adj. / plastic. [*Lat. plasticus, gr. plastikos = care se poate modela, de la plastike = arta de a modela şi plassein = a forma, a modela.*] 1) Care serveşte pentru a forma, a repara o structură. Ex.: operaţie p. 2) Care se deformează fără să revină la forma anterioară deformării mecanice. 3) Despre o serie de materiale produse prin polimerizare sau condensare chimică, denumite *mase p.* Uneori termenul este utilizat substantivat. 4) Care poate fi modelat uşor.

PLASTICITATE, s. f. / plasticité, s. f. / plasticity. [*Gr. plastike = arta de a modela, de la plassein = a forma, a modela.*] 1) Deformare remanentă a unui corp după încetarea acţiunii unei forţe exterioare. 2) Capacitatea unui sistem de a rămâne modificat după influenţe exterioare. ex.: p. sistemului nervos, care se bazează pe existenţa circuitelor reglatoare, a conexiunilor inverse; instinctele sunt mai rigide decât comportamentul inteligent. 3) Proprietatea ţesuturilor de a se forma sau reforma după distrugere.

PLASTIDĂ, s. f. / plaste, s. m. / plastid. Organit celular caracteristic celulei vegetale. P. asigură diferite funcţii, numărul lor fiind variabil la diverse specii. Asemenea *mitocondriilor, p. conţin ADN circular propriu care codifică o serie de molecule particulare ale organitelor. Cele mai cunoscute sunt cloroplastele (care conţin clorofilă şi sunt implicate în *fotosinteză) şi cromoplastele (care conţin carotină, xantofilă şi se găsesc în flori şi fructe).

PLASTIE, s. f. / plastie, s. f. / plastic operation. [*Gr. plastike = arta de a modela, de la plassein = a forma, a modela.*] Iniţial simplu sufix (fără să-şi fi pierdut această funcţie), termenul desemnează orice intervenţie chirurgicală al cărei scop constă în restabilirea morfologiei sau/şi a funcţiei unui organ cu minimum de sechele. V. şi chirurgie - 4.

PLASTRON, s. n. / plastron, s. m. / hard region on palpation. [*Ital. piastrone = cămaşă de zale lungă, de la piastra = armură pentru spate.*] Termen pentru denumirea unei regiuni dure la palpare, utilizat îndeosebi în cazul *p. apendicular*, masă dură, de întindere variabilă, perceptibilă prin palparea fosei iliace drepte.

PLATHELMINTHES / plathelminthes / plathelminthes. [*Gr. platys = turtit; helmins, helminthos = vierme.*] Clasă de viermi plaţi, cu simetrie bilaterală, cu corpul aplatizat şi alungit (de la câţiva milimetri la câţiva metri), acoperit de un epiteliu ciliat. Epiteliul este prevăzut frecvent cu organe adezive (ventuze, croşete etc.) care, împreună cu muşchii netezi, asigură fixarea şi locomoţia. Corpul *P.* nu are cavităţi, prezentând, totuşi, uneori, mici lacune. *P.* sunt în majoritate hermafrodite şi trăiesc libere în apele marine sau în apele dulci, iar o parte sunt parazite, dintre care unele la om. Ele se împart în şase ordine, dintre care două cuprind speciile parazite pentru om: **Trematoda* (cu corpul plat nesegmentat) şi **Cestoda* (cu corpul plat segmentat).

PLATIBAZIE, s. f. / platybasie, s. f. / platybasia. [*Gr. platys = turtit; basis = bază.*] Anomalie frecvent congenitală, rar dobândită, care constă în prezenţa unei baze craniene plate şi lărgite, unghiul de deschidere format de lama bazilară occipitală şi planul etajului anterior al bazei craniului fiind mai mare de 130°.

PLATIPODIE, s. f. / platypodie, s. f. / platypodia. [*Gr. platys = turtit; pous, podos = picior.*] Sin.: picior plat (v.).

PLATISPONDILIE, s. f. / platyspondylie, s. f. / platyspondylia, platyspondylisis. [*Gr. platys = turtit; lat. spondylus, gr. spondylos = vertebră.*] Malformaţie congenitală caracterizată prin aplatizarea uneia sau a mai multor vertebre, la nivelul *corpului vertebral. P. se observă în unele *condrodisplazii şi îndeosebi în *boala Morquio. Termenul nu se utilizează în cazul p. dobândite, când de obicei se întrebuinţează expresia de tasare a corpilor vertebrali.

PLATOU STRIAT / plateau strié / striated border. Diferenţiere celulară a polului apical al *enterocitelor, alcătuită din foarte numeroase *microvilozităţi (2 000-3 000 per celulă), de aceleaşi dimensiuni şi paralele între ele, crescând suprafaţa de schimb a celulelor. V. şi bordură în perie.

PLATYSMA, s. f. / platysma, s. f. / platysma. [*Gr. platysma = farfurie plată, întinsă.*] Denumire cf. NA a muşchiului *pielos al gâtului. V. tab. anat. - muşchi.

PLĂMÂN, s. m. / poumon, s. m. / lung. NA: pulmo, pl. pulmones. [*neogr. plemoni = plămân.*] Fiecare din cele două organe ale aparatului respirator care asigură schimburile de oxigen şi bioxid de carbon cu atmosfera, la nivelul p. sângele venos transformându-se în sânge arterial. P. au o formă semi-

conică și un ax vertical: fața internă, relativ plată se află către organele mediastinale, cea externă, convexă, fiind situată la suprafața internă a toracelui, iar fața inferioară acoperă convexitatea diafragmului. P. pot fi comparați cu un arbore, al căror trunchi (*traheea) se divizează în două ramuri principale (*bronhiile), care la rândul lor se divid prin dicotomii succesive, cu diminuarea progresivă a calibrului, până la bronhiolele terminale care ajung la *alveolele pulmonare, unde se efectuează schimburile respiratorii. *P. drept* este divizat în trei lobi prin marea și mica scizură interlobară. Lobul superior conține trei segmente: apical, apicodorsal și apicoventral. Lobul median cuprinde un segment medial și un segment lateral. Lobul inferior conține cinci segmente: superior sau Fowler, paracardiac, ventrobazal, laterobazal și terminobazal. *P. stâng* nu conține decât doi lobi: lobul superior, cu cinci segmente (apical, dorsal, ventral și două segmente ale lingulei - cranial și caudal); lobul inferior este identic cu cel drept. Fiecare p. este înconjurat de o seroasă, *pleura, ventilat de bronhii și irigat printr-un dublu flux sanguin: vasele bronșice, din marea circulație, și vasele pulmonare. Ansamblul vaselor, limfaticelor și nervilor, ca și bronhia sușă a fiecărui p. se grupează într-un pedicul pulmonar care pătrunde în p. prin hilul pulmonar, situat la nivelul feței interne a fiecărui p. Sin.: pulmon.

PLĂMÂN CARDIAC / poumon cardiaque / cardiac lung. Denumire dată complicațiilor pleuropulmonare ale bolilor cardiace, îndeosebi în cazul afectării inimii stângi, care antrenează stază circulatorie la nivelul plămânilor. P. c. este un pulmon de stază. V. edem pulmonar.

PLĂMÂN EVANESCENT / poumon évanescent / vanishing lung. Sin.: distrofie pulmonară progresivă (v.).

PLĂMÂN DE OȚEL / poumon d'acier / iron lung. Denumire populară pentru un sistem electromecanic clasic în care se plasează corpul bolnavului pentru întreținerea artificială a respirației sale. În interior se produce un vid relativ, urmat de revenirea la presiunea normală, după un ritm apropiat celui respirator, fapt care produce o expansiune apoi o compresiune a cuștii toracice. Sin.: respirator Drinker.

PLĂMÂN DE ȘOC / poumon de choc / shock lung. Insuficiență respiratorie acută care survine în evoluția *șocului hipovolemic, în general de natură infecțioasă. Se caracterizează prin *polipnee, *anxietate, agitație și cianoză care nu se ameliorează decât prin oxigenoterapie. Evoluția depinde de starea de șoc și este frecvent letală, mai rar se produce o insuficiență respiratorie progresivă generată de dezvoltarea rapidă a unei fibroze interstițiale și alveolare, cu tromboze capilare și apariția de membrane hialine la nivelul alveolelor.

PLEGIE, s. f. / plégie, s. f. / paralysis. [*Gr.* ***plege*** *= lovitură.*] Sin. nerecomandat pentru paralizie completă (v. paralizie).

PLEIOCITOZĂ, s. f. / pléiocytose, s. f. / pleiocytosis. [*Gr.* ***pleion*** *= mai numeros;* ***kyton*** *= celulă;* ***-oză***.] Prezența unui număr mai mare de celule decât în mod normal, cu referire mai ales la prezența leucocitelor sau limfocitelor. Inițial, termenul a fost aplicat pentru limfocitoza observată în LCR în cursul sifilisului sistemului nervos central.

PLEIOTROPIE, s. f. / pléiotropie, s. f. / pleiotropy. [*Gr.* ***pleion*** *= mai numeros;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce.*] Fenomen genetic prin care o singură genă controlează realizarea mai multor caractere ereditare.

PLEOAPĂ, s. f. / paupière, s. f. / eyelid, lid. NA: palpebra. [*Bulg.* ***pohlupka*** *= pleoapă.*] Fiecare din cele două structuri cutaneo-musculo-membranare care acoperă și protejează partea anterioară a globilor oculari. Pentru fiecare ochi există o *p. superioară* și o *p. inferioară*, unite printr-o comisură laterală și una medială. Fiecare p. este alcătuită dintr-un tars, acoperit de *conjunctivă la nivelul părții sale profunde, în contact cu globul ocular. Pe marginea liberă a p. sunt implantate genele.

PLEOMORFISM, s. m. / pléomorphisme, s. m. / pleomorphism. [*Gr.* ***pleion*** *= mai numeros;* ***morphe*** *= formă; -ism.*] Sin.: polimorfism (v.).

PLEONOSTEOZĂ, s. f. / pléonostéose, s. f. / pleonosteosis. [*Gr.* ***pleion*** *= mai numeros;* ***osteon*** *= os;* ***-oză***.] Formare abundentă și prematură a țesutului osos. Ex.: p. familială Léri, sin.: boală Fairbank (v.).

PLEOPTICĂ, s. f. / pléoptique, s. f. / pleoptics. [*Gr.* ***pleion*** *= mai numeros; lat.* ***optica****, gr.* ***optike*** *= știința vederii, din gr.* ***optikos*** *= referitor la vedere, de la* ***optesthai*** *= a vedea.*] Ansamblu de exerciții vizuale destinate corectării *ambliopiei funcționale.

PLETISMOGRAFIE, s. f. / pléthysmographie, s. f. / plethysmography. [*Gr.* ***plethysmos*** *= creștere;* ***graphein*** *= a scrie.*] Înregistrarea variației volumului unui organ și înregistrarea modificărilor ce se produc în timp din cauza variației circulației sângelui. Se efectuează cel mai frecvent la nivelul mâinii întregi sau al unui deget.

PLETORĂ, s. f. / pléthore, s. f. / plethora. [*Gr.* ***plethore*** *= saturare, plenitudine, de la* ***plethein*** *= a fi plin.*] Termen care tinde să devină desuet, semnificând supraîncărcarea cu sânge sau cu alte lichide biologice a organismului întreg sau a unei părți a acestuia. Actualmente, acest termen este utilizat îndeosebi cu sensul de *obezitate.

PLETORIC, adj. / pléthorique, adj. / plethoric. [*Gr.* ***plethein*** *= a fi plin.*] Care se referă la pletoră, care are caracterele sale. Despre o persoană care prezintă *pletoră, în general la nivelul feței.

PLEURAL, adj. / pleural, -ale, -aux, adj. / pleural. [*Gr.* ***pleura*** *= coastă, latură.*] Referitor la pleură, aparținând pleurei.

PLEURALGIE, s. f. / pleuralgie, s. f. / pleuralgia. [*Gr.* ***pleura*** *= coastă, latură;* ***algos*** *= durere.*] Durere toracică de origine pleurală.

PLEURĂ, s. f. / plèvre, s. f. / pleura. NA: pleura. [*Gr.* ***pleura*** *= coastă, latură.*] Membrană seroasă care înconjoară plămânul. Este alcătuită dintr-o foiță viscerală - *p. pulmonară*, situată la suprafața plămânului - și o foiță parietală - *p. parietală*, care se răsfrânge la nivelul *hilului pulmonar și delimitează o cavitate virtuală, denumită cavitatea pleurală. Cavitatea pleurală dreaptă este separată de cea stângă prin mediastin. La nivelul p. parietale se delimitează mai multe porțiuni: *p. costală*, care căptușește peretele osos al cavității toracice; *p. diafragmatică*, situată la nivelul suprafeței superioare a diafragmului; *p. mediastinală*, care acoperă laturile mediastinului.

PLEURECTOMIE, s. f. / pleurectomie, s. f. / pleurectomy. [*Gr.* ***pleura*** *= coastă, latură;* ***ektome*** *= excizie.*] Excizia unei părți a *pleurei.

PLEUREZIE, s. f. / pleurésie, s. f. / pleurisy. [*Lat.* ***pleurisis****, gr.* ***pleuritis****, de la gr.* ***pleura*** *= coastă, latură.*] Inflamație acută sau cronică a *pleurei, determinată cel mai adesea de o infecție, provenind de la plămân sau din cușca toracică, și însoțită de un lichid (de regulă *exsudat) localizat în spațiul, de obicei virtual, situat între pleura viscerală și pleura parietală. În general, boala evoluează în două stadii, inițial uscat, urmat de stadiul în care apare un exsudat abundent. Revărsatul poate fi serofibrinos, purulent, hemoragic. Există multiple clasificări ale p. Forme mai importante (în funcție de localizare, etiologie și de caracteristicile epanșamentului): 1) *P. apicală*, localizată la nivelul lobilor superiori pulmonari. 2) *P. chiliformă*, cu lichid conținând sub 3 g/l lipide, trigliceridele fiind absente. 3) *P. chiloasă*, cu epanșament pleural conținând peste 5 g/l lipide. 4) *P. cu colesterol*, revărsat gălbui, cremos, bogat în colesterol. 5) *P. diafragmatică*, situată la nivelul pleurei diafragmatice. 6) *P. dublă*, în ambele hemitorace. 7) *P. cu eozinofile*, în care lichidul conține peste 10% eozinofile. 8) *P. gan-*

grenoasă, în care predomină fenomenele de supurație putridă și necrozantă. 9) *P. hemoragică*, cu lichid hemoragic. 10) *P. închistată*, cu exsudat separat prin aderențe pleurale. 11) *P. mediastinală*, de origine tuberculoasă, frecventă la copii. 12) *P. neoplazică*, adesea hemoragică, însoțește un cancer pulmonar. 13) *P. parapneumonică*, secundară unei pneumopatii. 14) *P. reumatică*, cu revărsat redus. 15) *P. serofibrinoasă*, în special în infecția cu bacil Koch, desemnează în practică p. cu lichid clar de tip exsudat. V. și pleurită.

PLEUREZIE INTERLOBARĂ / pleurésie interlobaire / interlobular pleurisy. Sin.: scizurită (v.).

PLEUREZIE PURULENTĂ / pleurésie purulente / purulent pleurisy. Sin.: piotorax (v.).

PLEURITĂ, s. f. / pleurite, s. f. / pleuritis. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; -ită.*] *Pleurezie. Uneori termenul este utilizat pentru denumirea unei pleurezii uscate, adică fără exsudat. V. și pleurezie.

PLEUROCENTEZĂ, s. f. / pleurocentèse, s. f. / pleurocentesis. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **kentesis** = înțepătură.*] Puncția transtoracică a pleurei practicată în general pentru explorarea sau evacuarea unui revărsat, de obicei la nivelul liniei axilare posterioare, în spațiile intercostale VII-VII.

PLEURODEZĂ, s. f. / pleurodèse, s. f. / pleurodesis. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **desis** = legare.*] Producerea de adeziuni între pleura parietală și pleura viscerală.

PLEURODINIE, s. f. / pleurodynie, s. f. / pleurodynia. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **odyne** = durere.*] Durere intercostală în legătură cu un proces inflamator reumatismal.

PLEURODINIE EPIDEMICĂ / pleurodynie contagieuse / epidemic pleurodynia. Sin.: boală din Bornholm (v.).

PLEUROLIZĂ, s. f. / pleurolyse, s. f. / pleurolysis. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge.*] Eliberarea și secțiunea bridelor sau aderențelor formate între cele două foițe (parietală și pulmonară) a pleurei. P. se poate efectua prin toracotomie sau pe cale pleuroscopică.

PLEUROPERICARDIC, adj. / pleuropéricardique, adj. / pleuropericardial. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **peri** = în jurul; **kardia** = inimă.*] Care aparține atât pleurei, cât și pericardului.

PLEUROPERITONEAL, adj. / pleuropéritonéal, -ale, -aux, adj. / pleuroperitoneal. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; lat. medicală **peritonaeum**, din gr. **peritonaion** = care se întinde în jurul, de la **peri** = în jurul, **teinein** = a se întinde.*] Care aparține pleurei și peritoneului, sau comunică cu cele două cavități, pleurală și peritoneală, ca în cazul fistulei p.

PLEUROPNEUMONIE, s. f. / pleuropneumonie, s. f. / pleuropneumonia. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **pneumonia**, de la **pneumon, -onos** = plămân.*] Pneumonie asociată cu inflamația pleurei, cu revărsat pleural.

PLEUROSCOPIE, s. f. / pleuroscopie, s. f. / pleuroscopy. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **skopia** = examinare, de la **skopein** = a vedea, a examina.*] Tehnică endoscopică de examinare pe cale transtoracică a marii cavități pleurale, care este în prealabil destinsă printr-un *pneumotorax artificial. Sin.: toracoscopie.

PLEUROSTOTONUS, s. n. / pleurosthotonos, pleurothotonos, s. m. / pleurothotonos. [*Gr. **pleurothen** = din lateral; **tonos** = tensiune.*] *Atitudine de încovoiere a corpului lateral, în arc de cerc, determinată de contractura mușchilor unei jumătăți a corpului. P. se poate observa la bolnavii de tetanos. V. și emprostotonus, opistotonus.

PLEUROTOMIE, s. f. / pleurotomie, s. f. / pleurotomy. [*Gr. **pleura** = coastă, latură; **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Deschiderea chirurgicală a pleurei parietale în următoarele scopuri: drenajul unui epanșament existent în cavitatea pleurală, curățarea unei cavități sau pungi pleurale patologice, biopsia unui fragment de pleură sau investigarea plămânului subiacent, inclusiv prin puncție biopsică.

PLEX, s. n. / plexus, s. m. / plexus. NA: plexus, pl. plexus sau plexuses. [*Lat. **plexus** = împletit, de la **plectere** = a împleti.*] Termen anatomic care definește o rețea de nervi sau de vase, constituită prin numeroase anastomoze. Ex. de p. mai importante: 1) *P. venoase intracraniene*. 2) *P. limfatice*: aortice, axilare, mamare. 3) *P. nervoase*: brahial, cardiac (rețea de nervi de la baza inimii), carotidian, coccigian, coronarian, dentare, faringiene, gastrice, hipogastrice, mezenterice, pancreatice, rectale, renale, vaginal, vertebral etc.

PLEX BRAHIAL / plexus brachial / brachial plexus. NA: plexus brachialis. P. nervos format prin anastomoza ramurilor anterioare ale ultimilor patru nervi cervicali și a primului nerv dorsal, asigurând totalitatea inervației membrului superior.

PLEX CARDIAC / plexus cardiaque / cardiac plexus. NA: plexus cardiacus. P. nervos vegetativ format prin anastomoza nervilor cardiaci ai simpaticului și pneumogastricului, structurat în două porțiuni, anterioară sau arterială și posterioară sau venoasă, în jurul marilor trunchiuri vasculare de la baza inimii.

PLEX CAROTIDIAN / plexus carotidien / emissary veins of foramen ovale. NA: plexus venosus caroticus internus. P. venos care înconjoară porțiunea intrapetroasă a arterei carotide interne, făcând să comunice *sinusul cavernos și vena jugulară internă.

PLEX CELIAC / plexus coeliaque / c(o)eliac plexus. NA: plexus celiacus. Denumirea celui mai important *plex nervos abdominal, neurovegetativ. Este format din ganglionii celiaci, aortico-renali și mezenterici superficiali, la care ajung nervii pneumogastrici, inervația viscerelor abdominale, nervul mic și mare splanhnic. Sin.: plex solar.

PLEX COROID / plexus choroïde / choroid plexus. NA: plexus choroideus. Formațiune alcătuită din numeroase vilozități centrate pe o ansă capilară situată în țesutul conjunctiv și acoperite de epiteliul ependimar. Se disting: 1) *P. c. inferioare*, situate pe fața dorsală a membranei tectoria a *ventriculului cerebral IV. 2) *P. c. superioare*, situate la nivelul planșeului ventriculului III și care se continuă prin orificiile Monro cu p. c. din ventriculii laterali. P. c. li se atribuie formarea LCR.

PLEX CORONAR STOMAHIC / plexus coronaire stomachique / gastric plexus. NA: plexus gastrici. Sin.: plex gastric (v.).

PLEX ENTERIC / plexus entérique / enteric plexus. NA: plexus entericus. P. format din fibre nervoase vegetative, prezent în pereții tubului digestiv, format din *p. submucos, *p. mienteric și *p. subseros. Conține fibre viscerale aferente, fibre simpatice postganglionare, fibre parasimpatice pre- și postganglionare, precum și corpul celular al neuronilor parasimpatici postganglionari.

PLEX GASTRIC / plexus coronaire stomachique / gastric plexus. NA: plexus gastrici. P. nervos vegetativ format din ramurile eferente ale *p. celiac, dispus în jurul arterei coronare stomahice și anastomozat cu cei doi nervi pneumogastrici.

PLEX HEPATIC / plexus hépatique / hepatic plexus. P. nervos vegetativ format din ramuri eferente ale *p. solar, dispuse în jurul arterei hepatice și anastomozate cu ramura hepatică a nervului pneumogastric stâng.

PLEX HIPOGASTRIC / plexus hypogastrique / hypogastric plexus. NA: plexus hypogastricus. P. nervos vegetativ care realizează inervația vezicii urinare, a rectului și a organelor genitale. Ramurile aferente din care este constituit provin din splanhnicul pelvin, din cei de-al doilea și al treilea ganglioni simpatici sacrați, din fibre nervoase ale *p. rușinos, din nervii erectori. P. h. dă numeroase ramuri eferente pentru p. secun-

dare: hemoroidal mediu sau rectal, ureteral, vezical, veziculodeferențial (sau uterin), prostatic (sau vaginal) și cavernos.

PLEX HIPOGASTRIC INFERIOR / plexus hypogastrique inférior / pelvic plexus. NA: plexus hypogastricus inferior, plexus pelvinus. Partea perineopelvină a *p. hipogastric, care primește nervii erectori și determină inervația regiunii inferioare a vezicii urinare, a rectului, a organelor erectile.

PLEX HIPOGASTRIC SUPERIOR / plexus hypogastrique supérieur / superior hypogastric plexus. NA: plexus hypogastricus superior. Porțiunea internă, pelvină, a *p. hipogastric, care are drept aferențe splanhnicul pelvin și se distribuie organelor genitale interne și vezicii urinare.

PLEX INTERMEZENTERIC / plexus intermésentérique / intermesenteric plexus. NA: plexus intermesentericus. P. nervos vegetativ format din ramurile eferente ale *p. solar, dispus anterior aortei, între originea arterelor mezenterice superioară și inferioară.

PLEX LATERO-UTERIN / plexus latéro-utérin / uterovaginal plexus. NA: plexus uterovaginalis. P. nervos vegetativ în relație cu *p. hipogastric și dispus în jurul arterei uterine.

PLEX LOMBAR / plexus lombaire / lumbar plexus. NA: plexus lumbalis. P. nervos format din anastomoza ramurilor anterioare ale primilor patru nervi lombari. P. l. are șase ramuri eferente: nervii mare și mic abdominogenital, femurocutanat, genitocrural, crural și obturator.

PLEX MEISSNER / plexus de Meissner / Meissner's plexus. [*Georg Meissner, anatomist și fiziolog german, profesor la Basel, apoi la Freiburg și Göttingen, 1829-1905.*] Sin.: plex submucos (v.).

PLEX MIENTERIC AUERBACH / plexus d'Auer-bach, plexus myentérique / plexus myentericus. NA: plexus myentericus. [*Leopold Auerbach, fiziolog german, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1828-1897.*] Rețea formată din fibre nervoase amielinice și din neuroni postganglionari, situată între straturile tunicii musculare a esofagului, colonului și intestinului. Este conectat cu p. subseros și submucos, diviziuni ale *p. enteric.

PLEX NERVOS / plexus nerveux / nerve plexus. NA: plexus nervosus. P. format din încrucișarea mai multor fibre nervoase.

PLEX PAMPINIFORM / plexus pampiniforme / pampiniform plexus. NA: plexus pampiniformis. P. venos format prin anastomoza ramurilor de origine ale venelor ovariene sau spermatice.

PLEX RUȘINOS / plexus honteux / pudendal plexus. NA: plexus pudendus. P. nervos format din ramura anterioară a celui de-al IV-lea nerv sacrat și din două ramuri ale nervilor sacrați II și III. Din acest p. rezultă ramuri viscerale colaterale, nervul ridicător al anusului, nervul anal, un ram al nervului perforant cutanat și, în final, nervul rușinos intern.

PLEX SACRAT / plexus sacré / sacral plexus. NA: plexus sacralis. P. format prin anastomozarea ramurilor anterioare ale primilor trei nervi sacrați și a trunchiului nervos lombosacrat, din care rezultă numeroase ramuri motorii ale mușchilor fesieri și care se termină cu nervul mare sciatic. P. s. se anastomozează cu *p. lombar și cu *p. rușinos.

PLEX SOLAR / plexus solaire / solar plexus. NA: plexus celiacus. Sin.: plex celiac (v.).

PLEX SUBMUCOS / plexus sous-muqueux / submucosal plexus. NA: plexus submucosus. Porțiunea *p. enteric situată în *submucoasă. Sin.: plex Meissner.

PLEX SUBSEROS / plexus sous-séreux / subserosal plexus. NA: plexus subserosus. Parte a *p. enteric situată pe fața profundă a *seroasei.

PLEXURI EXTRARAHIDIENE / plexus extrarachidiens / vertebral plexus (anterior and posterior). NA: plexus venosi vertebrales. P. venoase dispuse pe fețele laterale ale vertebrelor (p. anterioare) sau în șanțurile vertebrale (p. posterioare).

PLEXALGIE, s. f. / plexalgie, s. f. / plexalgia. [*Lat.* ***plexus*** *= împletit, de la* ***plectere*** *= a împleti; gr.* ***algos*** *= durere.*] *Nevralgie determinată de afectarea unui *plex nervos.

PLEXITĂ, s. f. / plexite, s. f. / plexitis. [*Lat.* ***plexus*** *= împletit, de la* ***plectere*** *= a împleti; -ită.*] Leziune de natură inflamatorie a unui *plex nervos.

PLEZIHORMON, s. m. / plésihormone, s. f. / plesihormone. [*Gr.* ***plesios*** *= vecin;* ***hormon*** *= excitat, de la* ***hormaein*** *= a îndemna, a excita.*] Termen desuet care desemnează un hormon a cărui acțiune se manifestă în vecinătatea organului care l-a secretat.

PLEZIOMORFISM, s. n. / plésiomorphisme, s. m. / plesiomorphism. [*Gr.* ***plesios*** *= vecin;* ***morphe*** *= formă; -ism.*] Similaritate în ceea ce privește forma.

PLICATURĂ, s. f. / plicature, s. f. / plication. [*Lat.* ***plicatura*** *= împăturire, de la* ***plica*** *= cută, îndoitură.*] Crearea pe cale chirurgicală a unui pliu la nivelul unui organ, de obicei cavitar, îndeosebi pentru reducerea dimensiunii acestuia, dar și pentru modificarea poziției și a formei. V. și gastroplicaturare.

PLICĂ, s. f. / pli, s. m. / fold. NA: plica, pl. plicae. [*Lat.* ***plica*** *= cută, îndoitură.*] Plicaturare sau dublare a unei formațiuni anatomice. Ex.: p. duodeno-jejunală, plicele mucoasei gastrice, p. ileo-cecală, dar și p. cotului.

PLOMBAJ, s. n. / plombage, s. m. / plombage. [*Fr.* ***plombage****, din lat.* ***plumbum*** *= plumb.*] Umplerea unei cavități patologice care nu se poate astupa spontan (îndeosebi la nivelul unui dinte sau al unui os) sau a unei cavități artificiale ai cărei pereți trebuie menținuți depărtați (*apicoliză) cu materiale solide, nealterabile. Se preferă materiale care exercită și o acțiune de refacere a țesuturilor absente.

PLOMBĂ, s. f. / obturation d'un dent / fill. [*Fr.* ***plomber*** *= a plomba, din lat.* ***plumbum*** *= plumb.*] Sin. pop. pentru obturație dentară (v.).

PLUMB, s. n. / plomb, s. m. / lead, plumbum (lat.). [*Lat.* ***plumbum*** *= plumb.*] Metal de culoare bleu-gri, de consistență moale, care se găsește în natură sub formă de oxid, sare, sulfid. Este elementul cu numărul atomic 82, masă atomică 207,21, simbol Pb. Prezintă toxicitate pentru organismul uman (prin igestia sau inhalarea vaporilor), determinând intoxicații acute sau cronice, frecvent cu caracter profesional (v. saturnism). Mecanismul patogenic implică efecte multiple la nivel enzimatic. Poate fi utilizat în unele preparate farmaceutice topice externe cu acțiune revulsivă. P. există în cantități mici în mod fiziologic în organism. V. și tab. const. biochim.

PLURICELULAR, adj. / pluricellulaire, adj. / multicellular. [*Lat.* ***plus, pluris*** *= mai mult;* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară.*] 1) Care este alcătuit din mai multe celule. 2) Care conține mai multe cavități mici.

PLURIDISCIPLINARITATE, s. f. / pluridisciplinarité, s. f. / pluridisciplinarity, multidisciplinarity. [*Lat.* ***plus, pluris*** *= mai mult;* ***disciplina*** *= învățătură, educație, de la* ***discipulus*** *= elev, discipol.*] Studierea unui obiect dintr-una și aceeași disciplină prin intermediul mai multor discipline deodată. V. și interdisciplinaritate.

PLURIGANGLIONAR, adj. / pluriganglionnaire, adj. / pluriganglionic. [*Lat.* ***plus, pluris*** *= mai mult; lat., gr.* ***ganglion*** *= mică tumefacție.*] Sin.: poliganglionar (v.).

PLURIGLANDULAR, adj. / pluriglandulaire, adj. / pluriglandular. [*Lat.* ***plus, pluris*** *= mai mult;* ***glandula*** *= glandă, dim. de la* ***glans, -ndis*** *= ghindă.*] 1) Care aparține sau este derivat din mai multe glande. 2) Care afectează mai multe glande. Sin.: poliglandular.

PLURILOCULAR, adj. / pluriloculaire, adj. / plurilocular. [*Lat.* ***plus, pluris*** *= mai mult;* ***loculus,*** *dim. de la* ***locus*** *= loc.*] Sin.: multilocular (v.).

PNEUMALERGEN, s. m. / pneumallergène, s. m. / inhalant allergen. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***allos*** *= altul;* ***ergon*** *= lucru, acțiune, de la* ***ergein*** *= a lucra;* ***gennan*** *= a produce.*] *Alergen care pătrunde în organism prin inhalație, declanșând manifestări îndeosebi la nivelul aparatului respirator. Cel mai comun p. este *polenul, la care se adaugă fungi, particule de fum, aerosoli ai diferitelor dezodorizante, parfumuri etc.

PNEUMARTROGRAFIE, s. f. / pneumarthrographie, s. f. / pneumarthrography. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***arthron*** *= articulație;* ***graphein*** *= a scrie.*] Artrografie gazoasă (v. artrografie).

PNEUMARTROZĂ, s. f. / pneumarthrose, s. f. / pneumarthrosis. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză.***] Prezența unui gaz într-o cavitate articulară.

PNEUMATIC, adj. / pneumatique, adj. / pneumatic. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație.*] 1) Care se referă la un gaz, îndeosebi la aer. 2) Despre o cavitate care conține aer sau alt gaz. 3) Care funcționează cu aer comprimat. Care comprimă aerul sau îl evacuează după comprimare.

PNEUMATIZARE, s. f. / pneumatisation, s. f. / pneumatization. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație.*] Formarea unei cavități aeriene într-un țesut sau organ. P. poate fi normală (ex.: la nivelul oaselor craniului și ale feței) sau patologică (ex.: pseudotumori chistice).

PNEUMATOCEL, s. n. / pneumatocèle, s. f. / pneumatocele. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] 1) Protruzie a țesutului pulmonar sub forma unei hernii, din cauza unei fisuri congenitale a toracelui. 2) Tumoră sau formațiune saculară cu conținut gazos. 3) Formațiune cavitară aerică pulmonară secundară unei pneumonii (de regulă stafilococică) cu o mare variabilitate, de la o zi la alta, la examenul radiologic.

PNEUMATOCEL INTRACRANIAN / pneumatocèle intracrânien / intracranial pneumatocele. Sin.: pneumoencefalocel (v.).

PNEUMATOZĂ, s. f. / pneumatose, s. f. / pneumatosis. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***-oză.***] 1) Termen vechi, desemnând prezența aerului sau a altor gaze în țesuturi sau organe, care în mod normal nu le conțin. 2) Pseudotumori chistice pline cu gaze. Ex.: p. intestinală.

PNEUMATURIE, s. f. / pneumaturie, s. f. / pneumaturia. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***ouron*** *= urină.*] Emisie de gaze prin urină.

PNEUMECTOMIE, s. f. / pneumectomie, s. f. / pneumonectomy. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***ektome*** *= excizie.*] Sin.: pneumonectomie (v.).

PNEUMOCENTEZĂ, s. f. / pneumocentèse, s. f. / pneumonocentesis, pneumocentesis. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kentesis*** *= înțepătură.*] Puncția chirurgicală a plămânului, de obicei pentru evacuarea conținutului unei cavități pulmonare.

PNEUMOCISTOZĂ, s. f. / pneumocystose, s. f. / pneumocystosis. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***-oză.***] Infecție pulmonară interstițială oportunistă determinată de **Pneumocystis carinii*.

PNEUMOCIT, s. n. / pneumocyte, s. m. / pneumocyte. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă care alcătuiește epiteliul de înveliș al alveolelor pulmonare. Se disting: 1) *P. de tipul I*, sau *membranoase*, care formează cea mai mare parte a învelișului alveolar. 2) *P. de tipul II* sau *granuloase*, grupate câte 6-7 în unghiurile alveolare, sunt bogate în organite și în fibre mielinice și secretă *surfactantul.

PNEUMOCOC, s. m. / pneumocoque, s. m. / pneumococcus. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kokkos*** *= boabă.*] Sin.: *Streptococcus pneumoniae* (v.). V. și *Diplococcus*.

PNEUMOCOCCEMIE, s. f. / pneumococcémie, s. f. / pneumococc(a)emia. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kokkos*** *= boabă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] *Septicemie provocată de *pneumococ sau doar prezența pneumococilor în sânge.

PNEUMOCOCIE, s. f. / pneumococcie, s. f. / pneumococcosis. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kokkos*** *= boabă.*] Infecție provocată de *pneumococi.

PNEUMOCONIOZĂ, s. f. / pneumoconiose, s. f. / pneumoconiosis. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***konis*** *= praf;* ***-oză.***] Ansamblul alterărilor bronhopulmonare determinate de inhalarea masivă și repetată a pulberilor minerale sau organice, ca o consecință a toxicității acestor particule și/sau a unei insuficiențe a proceselor de epurație pulmonară. Se disting, în mod obișnuit: 1) *P. de supraîncărcare*, relativ benigne, prin acumulare de particule inerte. 2) *P. fibrogene*, mult mai severe ca evoluție și prognostic, prin acțiunea fibrozantă extensivă a pulberilor de siliciu și de silicați (v. silicoză). 3) *P. mixte*, în care cele două procese se suprapun. În practică, denumirea de p. este rezervată pentru cazul inhalării de pulberi minerale, pentru inhalarea de pulberi organice fiind utilizată denumirea de *pneumopatie cu precipitine sau alergică interstițială. V. și antracoză, silicoză, sindrom Caplan.

PNEUMOCONIOZĂ REUMATOIDĂ / pneumoconiose rhumathoïde / Caplan's syndrome. Sin.: sindrom Caplan (v.).

PNEUMOCYSTIS CARINII / Pneumocystis carinii / Pneumocystis carinii. [*Gr.* ***pneumon, -onos*** *= plămân;* ***kystis*** *= sac, vezică; lat.* ***carina*** *= una din cele două jumătăți ale cojii de nucă.*] *Protozoar de dimensiuni foarte mici care poate produce infecții pulmonare. Apare un chist în interiorul căruia se dezvoltă opt organisme. Proliferarea se produce în interiorul chistului și în stadiul de trofozoit liber. Boala produsă de *P. c.* la om se numește *pneumocistoză și apare la bolnavii cu *imunosupresie.

PNEUMOENCEFALOCEL, s. n. / pneumo-encéphalocèle, s. f. / pneumoencephalos, pneumoencephalus, pneumoencephalocele. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap;* ***kele*** *= hernie, tumoră.*] Prezența de aer în cavitatea craniană. Sin.: pneumatocel intracranian.

PNEUMOENCEFALOCEL TRAUMATIC / pneumoencéphalocèle traumatique / traumatic pneumoencephalus. Complicație rară a traumatismelor craniene, constând în prezența de aer în spațiile subarahnoidiene cerebrale și frecvent în ventriculele cerebrale. Aerul pătrunde, în funcție de traiectul leziunilor, din cavitățile nazale sau din cavitățile pneumatice de la baza craniului.

PNEUMOENCEFALOGRAFIE, s. f. / pneumoencéphalographie, s. f. / pneumoencephalography. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap;* ***graphein*** *= a scrie.*] V. encefalografie gazoasă.

PNEUMOGASTRIC, adj. / pneumogastrique, adj. / pneumogastric. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Perechea a X-a de nervi cranieni. Sin.: vag (v.) sau nerv vag.

PNEUMOGRAF, s. n. / pneumographe, s. m. / pneumograph. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***graphein*** *= a scrie.*] Instrument pentru înregistrarea mișcărilor respiratorii.

PNEUMOGRAFIE, s. f. / pneumographie, s. f. / pneumography. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație;* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) Radiografie efectuată după utilizarea unui gaz ca mediu de contrast. Sin.: pneumoradiografie. 2) Înregistrarea grafică a mișcărilor respiratorii. 3) Uneori, anatomia descriptivă a plămânilor.

PNEUMOGRAMĂ, s. f. / pneumogramme, s. m. / pneumogram. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; gramma = înscriere.*] Traseu grafic obținut cu ajutorul pneumografului.

PNEUMOLIZĂ, s. f. / pneumolyse, s. f. / pneumonolysis, pneumolysis. [*Gr. pneumon, -onos = plămân; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Secționarea chirurgicală a țesuturilor care atașează plămânul la cavitatea toracică, pentru a permite colapsul pulmonar, în tratamentul tuberculozei. P. se practică îndeosebi în caz de eșec al *pneumotoraxului intrapleural.

PNEUMOLOGIE, s. f. / pneumologie, s. f. / pneumology. [*Gr. pneumon, -onos = plămân; logos = știință.*] Ramură a medicinii care studiază aparatul respirator în condiții normale și patologice.

PNEUMOMASTOGRAFIE, s. f. / pneumomastographie, s. f. / pneumomastography. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; mastos = sân, mamelă; graphein = a scrie.*] Radiografie a glandei mamare efectuată după insuflare de gaz în țesutul perisau retromamar.

PNEUMONECTOMIE, s. f. / pneumonectomie, s. f. / pneumonectomy. [*Gr. pneumon, -onos = plămân; ektome = excizie.*] Ablația unui plămân. Sin.: pneumectomie.

PNEUMONIE, s. f. / pneumonie, s. f. / pneumonia. [*Gr. pneumonia, de la pneumon, -onos = plămân.*] Inflamație a alveolelor, țesutului interstițial și bronșiolelor de la nivelul plămânilor, determinată de infecția cu bacterii, virusuri sau alte microorganisme patogene, ori acțiunii nocive a unor substanțe chimice sau a altor agenți (ex.: ulei, radiații, medicamente). Utilizat izolat, termenul desemnează aproape întotdeauna, pentru autorii francezi, **p. lobară acută cu pneumococi*. Pentru autorii anglosaxoni, termenul nu mai are același caracter restrictiv, fiind echivalent cu termenul *pneumopatie. Se disting forme multiple de p., descrise, neunitar, după criterii clinice, etiologice, patogenice: 1) *P. actinică*, reacție pseudopneumonică după iradiere. 2) *P. prin aspirație* se manifestă mai ales prin bronhopneumonie. 3) *P. atipice* foarte variate ca aspect clinic, substrat anatomic și mod de producere. 4) *P. cazeoasă*, formă acută a tuberculozei. 5) *P. cronică* apare după organizarea exsudatului unei p. fibrinoase. 6) *P. de deglutiție*, prin aspirarea de particule alimentare. 7) *P. embolică*, inflamație circumscrisă, generată de embolii septice la nivelul arterelor pulmonare. 8) *P. fibrinoasă*, pneumococică. 9) *P. gripală*, care apare în cursul gripei. 10) *P. hipostatică*, urmare a stazei prin decubit dorsal. 11) *P. interstițială*, virală, a septurilor interalveolare și peribronșice. 12) *P. lobară* (v.). 13) *P. mixtă*, prin asocierea a diverse virusuri cu bacterii variate. 14) *P. pneumococică*, v. p. lobară. 15) *P. postoperatorie*, după operațiile efectuate sub narcoză cu eter. 16) *P. secundare* unor tulburări circulatorii (*edem pulmonar, *hipostatice) sau alterări bronșice (corpi străini, cancer, bronșiectazie, stenoză bronșică) etc.

PNEUMONIE ATIPICĂ PRIMARĂ / pneumonie primitive atypique / primary atypical pneumonia. Pneumopatie acută infecțioasă cauzată de *Mycoplasma pneumoniae*, specii de *Rickettsia* și *Chlamidia*, diverse virusuri printre care adenovirusuri și virusul paragripal. Se caracterizează printr-o simptomatologie clinică zgomotoasă: febră, curbatură, stare generală alterată, angină, tuse la început seacă și apoi productivă, asociată cu semne obiective neconcludente și modificări radiologice discrete. Caracteristic îndesosebi infecției cu *Mycoplasma pneumoniae* la copiii peste 5 ani și adolescenți, este faptul că reinfecțiile antrenează reacții imunologice sistemice din ce în ce mai violente, traducând o autoimunizare. Examenul imunoserologic evidențiază aglutinine la rece antieritrocitare, complexe imune circulante, anticorpi antitisulari. Din punct de vedere clinic se pot semnala manifestări hematologice (anemie hemolitică, trombocitopenie, splenomegalie), dermatologice (diverse erupții), cardiovasculare (pericardită, miocardită), musculo-articulare, digestive, pancreatice, renale (glomerulonefrită).

PNEUMONIE FIBRINOASĂ / pneumonie fibrineuse / fibrinous pneumonia. Sin.: pneumonie lobară (v.).

PNEUMONIE FRANCĂ / pneumonie franche / lobar pneumonia. Sin.: pneumonie lobară (v.).

PNEUMONIE LOBARĂ / pneumonie lobaire / lobar pneumonia. Boală infecțioasă determinată de pneumococ (*Streptococcus pneumoniae*). Se caracterizează, anatomopatologic, prin inflamația acută a unui plămân, cu afectarea unui lob în totalitatea sa (hepatizare omogenă) și printr-un exsudat fibrinos care umple alveolele pulmonare din zona afectată. Clinic, boala are o evoluție ciclică, de la debutul brusc până la defervescența rapidă, într-o singură criză, ce apare după 5-9 zile. Sin.: pneumonie fibrinoasă, pneumonie francă.

PNEUMOPATIE, s. f. / pneumopathie, s. f. / pneumonopathy, pneumopathy. [*Gr. pneumon, -onos = plămân; pathos = boală.*] Denumire generică pentru orice boală pulmonară.

PNEUMOPATIE CU PRECIPITINE / pneumopathie à précipitines / allergic interstitial pneumonitis. Termen generic ce desemnează ansamblul afecțiunilor respiratorii legate de o alveolită alergică apărută în urma unei reacții de hipersensibilitate semi-întârziate, declanșată de inhalarea diverselor particule organice antigenice. Ex.: *boala plămânilor de fermier.

PNEUMOPERICARD, s. n. / pneumopéricarde, s. m. / pneumopericardium. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; peri = în jurul; kardia = inimă.*] Prezența de aer sau gaz în *pericard, în general asociată cu un epanșament lichidian simultan sau consecutiv (pio-, hidro- sau hemopneumopericard).

PNEUMOPERITONEU, s. n. / pneumopéritoine, s. m. / pneumoperitoneum. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; lat. medicală peritonaeum, din gr. peritonaion = care se întinde în jurul, de la peri = în jurul, teinein = a se întinde.*] Prezența și, prin extensie, introducerea de aer în cavitatea peritoneală. P. poate fi spontan, idiopatic, sau secundar fie introducerii voluntare de aer în cavitatea abdominală (v. coelioscopie), fie perforației unui organ cavitar (complicație în *ulcer gastroduodenal, *apendicită etc.).

PNEUMORADIOGRAFIE, s. f. / pneumoradiographie, s. f. / pneumoradiography. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; lat. radius = rază; gr. graphein = a scrie.*] Sin.: pneumografie - 1 (v.).

PNEUMOREN, s. m. / pneumorein, s. m. / renal pneumography. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; lat. ren, renis = rinichi.*] Introducere de aer în țesutul perirenal, ca mediu de contrast, în scopul vizualizării la examenul radiologic a conturului rinichilor și al suprarenalelor.

PNEUMOSEROASĂ, s. f. / pneumoséreuse, s. f. / pneumoserosa. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; lat. serosa, de la serum = zer.*] Prezența într-o seroasă articulară sau viscerală de aer sau de gaz. P. poate fi spontană sau provocată în vederea unui examen radiologic.

PNEUMOTOMIE, s. f. / pneumotomie, s. f. / pneumotomy, pneumonotomy. [*Gr. pneumon, -onos = plămân; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizia chirurgicală a plămânului.

PNEUMOTORACE. Var. pentru pneumotorax (v.).

PNEUMOTORAX, s. n. / pneumothorax, s. m. / pneumothorax. [*Gr. pneuma, -atos = aer, respirație; lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace.*] Proces patologic care constă în acumularea unui gaz, de obicei aer, în cavitatea pleurală. După modul de apariție, p. se pot clasifica în: *p. artificial* (sau *terapeutic*) prin introducere voluntară de aer, eventual cu un conținut crescut de azot, pentru a produce colapsul parenchi-

mului pulmonar, utilizat uneori în tratamentul tuberculozei, sau pentru imobilizarea hemidiafragmului corespondent; *p. spontan*, care apare secundar unei pneumopatii, de ex. abces pulmonar sau prin ruperea unei bule de emfizem. În funcție de localizare sau de unele caracteristici ale p., se deosebesc: *p. intrapleural* (aerul este prezent între foițele pleurale); *p. extrapleural* (aer prezent între pleura parietală și fascia endotoracică); *p. deschis* (care comunică cu exteriorul, de obicei la nivelul peretelui toracic, de ex. ca urmare a unui traumatism); *p. cu supapă* (în care orificiul de pătrundere a aerului acționează ca o valvă, aerul pătrunde în inspir, dar nu poate fi evacuat în expir, determinând creșterea rapidă a presiunii intrapleurale, care depășește presiunea atmosferică, evoluând spre *p. sufocant*).

PNEUMOVIRUS / pneumovirus / pneumovirus. [*Gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer, respirație; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Gen de virus ARN aparținând familiei **Paramyxoviridae* și cuprinzând virusul respiratoriu sincițial.

PODAGRĂ, s. f. / podagre, s. f. / podagra. [*Lat., gr.* ***podagra*** *= gută la picioare, de la gr.* ***pous, podos*** *= picior,* ***agra*** *= atac, apucare și* ***agrein*** *= a pune mâna pe.*] Termenul se utilizează îndeosebi pentru guta localizată la membrele inferioare, afectând în special halucele (degetul mare al piciorului). Sin.: gută (v.).

PODOBROMHIDROZĂ, s. f. / podobromhidrose, s. f. / podobromhidrosis. [*Gr.* ***pous, podos*** *= picior;* ***bromos*** *= miros fetid;* ***hidros*** *= transpirație;* ***-oză.***] *Bromhidroză localizată la nivelul picioarelor.

PODOCIT, s. n. / podocyte, s. m. / podocyte. [*Gr.* ***pous, podos*** *= picior;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă epitelială a capilarelor glomerulare care prezintă un mic pericarion și numeroase prelungiri primare sau secundare, denumite pedicele, prin intermediul cărora p. se întrepătrund și căptușesc lama bazală a capilarelor *glomerulului renal.

PODOLOGIE, s. f. / podologie, s. f. / podiatry, podology. [*Gr.* ***pous, podos*** *= picior;* ***logos*** *= știință.*] Domeniu dedicat studiului anatomiei, fiziologiei și patologiei piciorului, ca și al remediilor medicale sau chirurgicale.

POIKILOCIT, s. n. / poïkilocyte, s. m. / poikilocyte. [*Gr.* ***poikilos*** *= felurit, variat;* ***kytos*** *= celulă.*] Anomalie eritrocitară în care hematia poate avea forme variate: de "pară", de virgulă, deformare în "rachetă (de tenis)", formă dantelată etc.

POIKILOCITOZĂ, s. f. / poïkilocytose, s. f. / poikilocitosis. [*Gr.* ***poikilos*** *= felurit, variat;* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Prezența *poikilocitelor în sânge.

POIKILODERMIE, s. f. / poïkilodermie, s. f. / poikiloderma. [*Gr.* ***poikilos*** *= felurit, variat;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Asocierea unor semne: eritem telangiectazic, pigmentație și atrofie tegumentară; se poate observa în diverse afecțiuni. Poate fi congenitală sau dobândită. V. în continuare.

POIKILODERMIE ATROFICĂ VASCULARĂ / poïkilodermie atrophique vasculaire / poikiloderma vasculare atrophicans. Sin.: boală Petges-Jacobi (v.).

POIKILODERMIE CONGENITALĂ / poïkilodermie congénitale / poikiloderma congenitale. Sin.: sindrom Rothmund-Thomson (v.).

POIKILOTERM, adj., s. n. / poïkilotherme, adj., s. m. / poikilotherm. [*Gr.* ***poikilos*** *= felurit, variat;* ***thermos*** *= cald, de la* ***therme*** *= căldură.*] 1) Termen care definește caracteristica unor animale (pești, batracieni, reptile, nevertebrate - impropriu denumite și "animale cu sânge rece") de a-și varia temperatura organismului în funcție de temperatura mediului ambiant. 2) Animal cu temperatura organismului variabilă. Ant.: *homeoterm.

POJAR, s. n. / rougeole, s. f. / measles. [*sl.* ***pozaru*** *= pojar.*] Sin.: rujeolă (v.).

POL, s. m. / pôle, s. m. / pole, polus, poli (lat.). [*Lat.* ***polus*** *= pol.*] 1) Termen anatomic care definește fiecare din extremitățile opuse ale unei formațiuni anatomice. Ex.: p. anterior și posterior ale globului ocular, p. superior și inferior ai lobulilor tiroidieni. 2) Una dintre cele două regiuni ale unui magnet, ale unui corp electrizat sau ale unui circuit electric. În cazul unui magnet, se disting: *p. nord*, de la care diverg liniile de câmp magnetic, și *p. sud*, către care acestea converg. În cazul unui corp electrizat sau al unui circuit electric, liniile de câmp electric principal diverg de la *p. pozitiv* și converg la *p. negativ*.

POLAKIURIE, s. f. / pollakiurie, s. f. / pollakiuria. [*Gr.* ***pollakis*** *= deseori, frecvent;* ***ouron*** *= urină.*] Nevoia frecventă de a urina, în cantități mici.

POLAR, adj. / polaire, adj. / polar. [*Lat.* ***polus*** *= pol.*] Care se referă la un *pol sau se află în relație cu un pol (electric, magnetic, anatomic).

POLARIMETRU, s. n. / polarimètre, s. m. / polarimeter. [*Gr.* ***polein*** *= a învârti, a roti;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument util în determinarea concentrației unei substanțe optic active într-o soluție, pornind de la faptul că între gradul de deviere a planului luminii polarizate și concentrație există o relație de directă proporționalitate, conform *legii Biot.

POLARIZARE, s. f. / polarisation, s. f. / polarization. [*1)-5) Lat.* ***polus*** *= pol; 6) Gr.* ***polein*** *= a învârti, a roti.*] 1) Orice proces, acțiune care tinde la crearea a doi *poli diferiți într-un obiect, într-o structură organică sau în cursul unui fenomen. 2) *P. unui *dielectric:* crearea și orientarea de *dipoli într-un dielectric supus unui câmp electric. 3) *P. electrozilor:* modificarea de natură chimică produsă la suprafața anumitor electrozi, la trecerea curentului electric. Electrozii se numesc în acest caz polarizabili; după cum, electrozii la care fenomenul de p. este prevenit se numesc impolarizabili. 4) *P. luminii:* modificarea direcției de propagare a razelor luminoase care, în loc să se propage difuz, ca în lumina naturală, se propagă într-un singur plan. De obicei, p. se obține cu un *nicol. 5) *P. de repaus a membranei celulare:* existența unei diferențe de potențial între fața internă și externă a unei biomembrane, prin repartiția inegală a ionilor, îndeosebi Na^+ și K^+. 6) *P. rotatorie:* rotația planului de *p. a luminii, în cazul transmisiei luminii p. rectiliniu prin corpuri dotate cu putere rotatorie.

POLEN, s. n. / pollen, s. m. / pollen. [*Lat.* ***pollen, -inis*** *= făină fină, pulbere.*] Produsul de fecundare masculină al mai multor plante. Unele persoane sunt alergice la p. unor plante (îndeosebi sub formă de fân), fenomen manifestat frecvent prin conjunctivită și tulburări respiratorii.

POLIADENITĂ, s. f. / polyadénite, s. f. / polyadenitis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-ită.***] Inflamația simultană a mai multor ganglioni limfatici, îndeosebi cervicali.

POLIADENOM, s. n. / polyadénome, s. m. / polyadenoma. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-oma.***] Hipertrofie simultană a unui număr mare de glande de aceeași natură.

POLIADENOMATOZĂ, s. f. / polyadénomatose, s. f. / polyadenomatosis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***-oma; -oză.***] Stare caracterizată prin prezența de *adenoame multiple dezvoltate în diferite glande.

POLIADENOMATOZĂ ENDOCRINIANĂ / polyadénomatose endocrinienne / multiple endocrine neoplasia. Sin.: neoplazie endocriniană multiplă (v.).

POLIADENOMATOZĂ FAMILIALĂ ESENȚIALĂ / polyadénomatose familiale essentielle / familial intestinal polyposis. Sin.: polipoză intestinală (v.).

POLIADENOPATIE, s. f. / polyadénopathie, s. f. / polyadenopathy. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***aden, -os*** *= glandă;* ***pathos*** *= boală.*] 1) Hipertrofie a mai multor ganglioni limfatici. 2) În engl., îndeosebi boală care afectează concomitent mai multe glande.

POLIAGLUTINARE, s. f. / polyagglutination, s. f. / polyagglutination. [*Gr.* ***polys*** *= mulți; lat.* ***agglutinare*** *= a lipi, a uni.*] Aglutinarea eritrocitelor umane normale de către un ser animal sau uman oarecare. Apare în urma demascării receptorilor latenți T eritrocitari de către unii germeni ce elaborează neuroaminidază.

POLIALELISM, s. n. / polyallélisme, s. m. / polyallelism. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***allelon*** *= de la unul la altul; -ism.*] Mutații diferite care afectează o aceeași genă - deci alelice - și care determină o boală cu expresie clinică variabilă în funcție de tipul de leziune. Ex.: β-talasemiile, miopatiile Duchenne și Becker.

POLIALGII, s. f. pl. / polyalgies, s. f. pl. / polyalgia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***algos*** *= durere.*] Dureri cu localizări multiple.

POLIAMINE, s. f. pl. / polyamines, s. f. pl. / polyamines. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Molecule mici liniare cu două sau mai multe grupări $-NH_2$. P. cu importanță fiziologică sunt *ornitina, *putresceina, *spermina și *spermidina. Prin derivații lor N-acetilați, p. joacă un rol important în reglarea ADN și în regenerarea celulară.

POLIANGEITĂ, s. f. / polyangéïte, s. f. / polyangiitis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***angeion*** *= vas; -ită.*] Afecțiune caracterizată prin leziuni vasculare difuze.

POLIARTERITĂ, s. f. / polyartérite, s. f. / polyarteritis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți; lat., gr.* ***arteria*** *= arteră; -ită.*] *Arterită care afectează mai multe segmente ale sistemului arterial.

POLIARTERITĂ NODOASĂ / polyartérite noueuse / polyarteritis nodosa. Sin.: periarterită nodoasă (v.).

POLIARTICULAR, adj. / polyarticulaire, adj. / polyarticular. [*Gr.* ***polys*** *= mulți; lat.* ***articularis*** *= al articulațiilor.*] Despre o boală care afectează mai multe articulații.

POLIARTRALGII, s. f. pl. / polyarthralgies, s. f. pl. / multiple arthralgias. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***arthron*** *= articulație;* ***algos*** *= durere.*] Dureri articulare multiple.

POLIARTRITĂ, s. f. / polyarthrite, s. f. / polyarthritis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***arthron*** *= articulație; -ită.*] Inflamație acută sau cronică ce afectează simultan mai multe articulații. V. și în continuare.

POLIARTRITĂ CRONICĂ EVOLUTIVĂ / polyarthrite chronique évolutive / rheumatoid arthritis. Sin.: poliartrită reumatoidă (v.).

POLIARTRITĂ CRONICĂ JUVENILĂ / polyarthrite chronique juvenile / Still's disease. Poliartrită cronică ce apare la copil (îndeosebi la sexul feminin) înainte de 16 ani. Se manifestă sub forme diferite, cea denumită boala Still fiind caracterizată prin poliartrită, *raș tranzitoriu, febră. Uneori maladia afectează întreg organismul prin atingeri pericardice, pleurale, peritoneale, creștere de volum a splinei și a ganglionilor. P. c. j. evoluează în pusee, cu accentuarea leziunilor articulare și infirmități secundare: anchiloze, tulburări de creștere. Etiologia rămâne obscură, infecțiile și îndeosebi rolul antigenilor HLA-B reprezentând cauze posibile. Sin.: boală Still-Chauffard.

POLIARTRITĂ REUMATOIDĂ / polyarthrite rhumatoïde / rheumatoid arthritis, polyarthritis rheumatica. Boală cu debut insidios și progresiv, afectând îndeosebi femeile, cu evoluție în pusee și constând din poliartrită, frecvent cu afectarea simetrică a articulațiilor, nodozități subcutanate (*nodul reumatoid), anemie moderată și, uneori, adenopatie periferică. Alterările articulațiilor sunt caracteristice: sinovită cronică cu proliferare limfoplasmocitară și formarea de muguri (burjeoni) sinoviali, inițial izolați, apoi implicați în distrucții cartilaginoase și osoase, ca și în afectarea ligamentelor, iar consecutiv, anchiloze și deformări cu impotență funcțională mai mult sau mai puțin severă. Serul bolnavilor conține *factor reumatoid și, uneori, *anticorpi antinucleari. Concentrația *complementului este normală în sânge, dar diminuată în lichidul articular, care conține numeroase *ragocite. Sin.: poliartrită cronică evolutivă (PCE).

POLICE, s. n. / pouce, s. m. / thumb. NA: digitus primus manus, pollex, pl. pollices. [*Lat.* ***pollex, -icis*** *= police.*] Degetul mare, primul, al mâinii. Prin opoziție față de celelalte degete face posibilă funcția de prindere, apucare, de unde importanța reabilitării p. când acesta este afectat (îndeosebi prin traumatisme). V. semnul policelui.

POLICISTINĂ, s. f. / polycystine, s. f. / polycystin. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***kystis*** *= sac, vezică; -ină.*] Proteină de 460 kDa, al cărei deficit funcțional este la originea *bolii polichistice renale. P. sunt proteine membranare localizate în epiteliul tubular, ductele biliare hepatice și pancreatice, toate aceste structuri reprezentând situsuri de formare a chiștilor. Ele ar acționa în diferite puncte ale unei căi de semnalizare, esențială pentru tubulogeneză. Mutațiile genelor PKD, care codifică p., perturbă sinteza și implicit structura acestora, ceea ce conduce la diferențierea anormală a celulelor epiteliale și la perturbarea tubulogenezei. V. și mutație dinamică.

POLICITEMIE, s. f. / polycythémie, s. f. / polycyth(a)emia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***kytos*** *= celulă;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] În terminologia franceză p. semnifică o creștere a numărului de globule roșii fără creșterea masei totale a acestora, care este caracteristică *poliglobuliei. Pe de altă parte, în engl. termenul de poliglobulie nu există. V. și *polycythemia rubra vera*.

POLICIZARE, s. f. / pollicisation, s. f. / pollicization. [*Lat.* ***pollex, -icis*** *= police.*] Înlocuirea prin chirurgie plastică sau refacerea policelui. De obicei policele este înlocuit cu *indexul sau cu *halucele.

POLICLINICĂ, s. f. / policlinique, s. f. / policlinic. [*Gr.* ***polis*** *= oraș;* ***klinikos*** *= referitor la pat, de la* ***kline*** *= pat.*] Instituție medicală cu servicii de specialitate pentru diagnostic și tratament ambulator. În franceză, termenul *policlinique* are această semnificație, pe când *polyclinique* înseamnă un spital cu servicii, pentru diagnostic și tratament, de diverse specialități (evident, datorită prefixului *polys* = mulți).

POLICLONAL, adj. / polyclonal, -e, adj. / polyclonal. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***klon*** *= mlădiță, lăstar.*] Care provine din mai multe *clonuri celulare. Ex.: anticorp p., hipergamaglobulinemie p.

POLICONDRITĂ, s. f. / polychondrite, s. f. / polychondritis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***khondros*** *= cartilaj; -ită.*] Afectare inflamatorie a mai multor cartilagii.

POLICONDRITĂ ATROFIANTĂ CRONICĂ / polychondrite atrophiante chronique / chronic atrophic polychondritis. Sin.: boală Meyenburg (v.).

POLICORIE, s. f. / polycorie, s. f. / polycoria. [*Gr.* ***polys*** *= mulți; 1)* ***kore*** *= pupilă; 2)* ***koros*** *= sațietate, îmbuibare.*] 1) Boală congenitală cu transmitere autozomal recesivă, în care diafragma *irisului este perforată de orificii numeroase, cu aparența de pupile multiple. Se disting: a) *p. adevărată*, în care fiecare orificiu reprezintă o pupilă cu sfincter și motilitate reflexă; b) *p. falsă*, sub forma unor perforări ale irisului. 2) Hipertrofie a unui organ, prin acumulare patologică, la nivelul celulelor epiteliale ale parenchimului, a unor substanțe de rezervă, adică a unor metaboliți normali (ex.: glicogen sau grăsimi). P. este cuprinsă în cadrul larg al *tezaurismozelor, dar se deosebește de *lipoidoză.

POLICROMATOFIL, adj. / polychromatophile, adj. / polychromatophil. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Care poate fi colorat cu mai multe tipuri de coloranți, cu referire îndeosebi la eritrocite.

POLICROMATOFILIE, s. f. / polychromatophilie, s. f. / polychromatophilia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***khroma, -atos*** *= culoare;*

philia = *atracție, de la philein* = *a iubi.*] 1) Proprietatea unei celule sau a unei structuri de a se colora cu mai multe tipuri de coloranți. 2) Prezența în sânge a eritrocitelor *policromatofile.

POLIDACTILIE, s. f. / polydactylie, s. f. / polydactylia, polydactyly. [*Gr. polys* = *mulți; daktylos* = *deget.*] Malformație a degetelor de la mâini sau/și de la picioare care apare congenital și se caracterizează prin existența unuia sau mai multor degete supranumerare sau prin dedublarea unui deget.

POLIDIPSIE, s. f. / polydipsie, s. f. / polydipsia. [*Gr. polys* = *mulți; dipsa* = *sete.*] Sete excesivă, cu ingestie consecutivă de cantități mari de apă. Este caracteristică în *diabet. Trebuie deosebită de *potomanie și *dipsomanie, în care setea nu constituie elementul determinant.

POLIDISPLAZIE, s. f. / polydysplasie, s. f. / polydysplasia. [*Gr. polys* = *mulți; dys* = *greu, dificil; plasis* = *modelare, de la plassein* = *a forma, a modela.*] Anomalie de dezvoltare a structurilor mezodermice și ectodermice la care se asociază, în grade diferite, fragilitatea anormală a pielii degetelor și gambelor, hipotricoză difuză, anodonție sau oligoodonție, aplazia glandelor salivare, anomalii faciale, uneori tulburări de termoreglare. Forma ereditară a p., *p. ectodermică ereditară*, este cunoscută sub numele de sindrom Christ-Siemens-Touraine.

POLIDISTROFIE, s. f. / polydystrophie, s. f. / multiple dystrophia. [*Gr. polys* = *mulți; dys* = *greu, dificil; trophe* = *hrană, nutriție.*] *Distrofie concomitentă a mai multor țesuturi sau structuri, care survine îndeosebi în anomaliile congenitale.

POLIDISTROFIE CEREBRALĂ PROGRESIVĂ INFANTILĂ CHRISTENSEN-KRABBE / polydystrophie cérébrale progressive infantile de Christensen-Krabbe / progressive cerebral poliodystrophia, poliodystrophia cerebri progressiva infantilis, Christensen-Krabbe disease. Sin.: boală Alpers (v.).

POLIEMBRIONIE, s. f. / polyembryonie, s. f. / polyembryony. [*Gr. polys* = *mulți; embryon* = *embrion, de la en* = *în, bryein* = *a crește.*] 1) Producerea normală a mai multor organisme normale și complete pornind de la același ou fecundat. Diviziunea unui embrion uman în două părți (gemeni monozigoți) este o formă de p. 2) în botanică, formarea a mai mult decât un embrion dintr-o sământă.

POLIENDOCRINOPATIE AUTOIMUNĂ / polyendocrinopathie auto-immune / polyendocrine autoimmune disease. [*Gr. polys* = *mulți; endon* = *înăuntru; krinein* = *a separa de; pathos* = *boală; lat. immunis* = *scutit, apărat, de la in* = *lipsit de, munus* = *obligație.*] Asocierea mai multor disfuncții endocrine, la care se adaugă manifestări autoimune non-endocrine. *Tipul I* se manifestă la copii și include: insuficiență suprarenală (100%), hipoparatiroidie (89%), candidoză mucoasă și cutanată (75%), insuficiență gonadică (45%), hipotiroidie (12%), diabet zaharat insulinodependent (1%) și, inconstant, sindrom de malabsorbție, anemie pernicioasă, vitiligo. *Tipul II* asociază: insuficiență suprarenală (100%), boală tiroidiană autoimună (70%), diabet zaharat insulinodependent (50%), insuficiență gonadică autoimună (5-50%), uneori diabet insipid, ca și vitiligo, alopecie și anemie pernicioasă. Este întâlnit îndeosebi la femei adulte. P. a tip II este cunoscută și sub denumirea mai veche de sindrom Schmidt. Sin.: sindrom de deficiențe endocrine multiple.

POLIETILEN GLICOL / polyéthylène glycol / polyethylene glycol. Polimer cu utilizări multiple: soluție de lavaj pentru prepararea intestinului în vederea unei endoscopii, agent precipitant al complexelor antigen-anticorp, antigel etc. Abrev.: PEG.

POLIFAGIE, s. f. / polyphagie, s. f. / polyphagia. [*Gr. polys* = *mulți; phagein* = *a mânca.*] 1) Consum exagerat de alimente, consecutiv unui apetit exagerat. Ex.: în diabet zaharat, în boli ale SNC. 2) Hrănirea cu alimente foarte diferite.

POLIGALACTIE, s. f. / polygalactie, s. f. / polygalactia. [*Gr. polys* = *mulți; gala, -aktos* = *lapte.*] Secreție excesivă de lapte matern. V. lactație.

POLIGANGLIONAR, adj. / polyganglionnaire, adj. / polyganglionic. [*Gr. polys* = *mulți; lat., gr. ganglion* = *mică tumefacție.*] 1) Care conține mai mulți ganglioni limfatici. 2) Care aparține sau se referă la mai mulți ganglioni limfatici sau nervoși. 3) Despre o boală care afectează diferiți ganglioni limfatici. Sin.: pluriganglionar.

POLIGEN, adj. / polygène, adj. / polygene. [*Gr. polys* = *mulți; genos* = *neam, urmaș, generație, sau gennan* = *a produce.*] Despre un caracter condiționat de mai multe gene. Var.: poligenic.

POLIGENIC. Var. pentru poligen (v.).

POLIGENIE, s. f. / multigenie, s. f. / multigeny. [*Gr. polys* = *mulți; genos* = *neam, urmaș, generație, de la genos* = *a produce.*] Proprietatea unui caracter fenotipic de a fi sub influența mai multor gene.

POLIGLANDULAR, adj. / polyglandulaire, adj. / polyglandular. [*Gr. polys* = *mulți; lat. glandula* = *glandă, dim. de la glans, -ndis* = *ghindă.*] Sin.: pluriglandular (v.).

POLIGLOBULIE, s. f. / polyglobulie, s. f. / polycyth(a)emia. [*Gr. polys* = *mulți; lat. globus* = *glob.*] Creștere a numărului total de hematii în sângele circulant peste 6 milioane/mm³, care determină o creștere proporțională a hematocritului (ceea ce permite diagnosticul diferențial cu falsele p. prin microcitoză, de ex. în talasemiile heterozigote. P. determină, de asemenea, creșterea volumului globular (diagnostic diferențial cu falsele p. prin hemoconcentrație), creșterea concentrației de hemoglobină și a viscozității sanguine. În funcție de etiologie, p. pot fi: 1) *P. primitivă* apare în *boala Vaquez, *eritroleucemii, splenomegalie mieloidă, eritremie. 2) *P. secundară*, p. reacțională de anoxie în insuficiențele respiratorii din cardiopatiile congenitale cu șunt veno-arterial, *p. de altitudine* (*boala Monge), p. din unele hemoglobinoze, *p. tumorale*, în cancerul renal cu celule clare, în hemangioblastomul cerebelos, în unele tumori maligne hepatice, fibrom uterin, tumori suprarenale. *P. relative* sunt p. prin scăderea volumului sanguin circulant prin pierdere de plasmă (șoc, arsuri). Sin.: hiperglobulie. V. și policitemie.

POLIGON ARTERIAL WILLIS / hexagone artériel de Willis / Willis' circle or artery. [*Gr. polys* = *mulți; gonia* = *unghi; lat. gr. arteria* = *arteră; Thomas Willis, anatomist și medic englez, Londra, 1621-1675.*] Sin.: hexagon arterial Willis (v.).

POLIGONOZOMIE, s. f. / polygonosomie, s. f. / polygonosomy. [*Gr. polys* = *mulți; gone, gonos* = *urmaș, sământă genitală; soma, -atos* = *corp.*] Maladie cauzată de o aberație cromozomială, caracterizată prin prezența a mai mult de doi cromozomi sexuali în celulele somatice.

POLIGRAFIE, s. f. / polygraphie, s. f. / polygraphy. [*Gr. polys* = *mulți; graphein* = *a scrie.*] Înregistrare simultană a mai multor fenomene fiziologice.

POLIHIDRAMNIOS, s. n. / polyhydramnios, s. m. / polyhydramnios. [*Gr. polys* = *mulți; hydor, hydatos* = *apă; amnion* = *membrană a fătului.*] Stare patologică în care cantitatea de *lichid amniotic depășește 2 l. Se disting două forme: 1) *P. cronic*, care apare tardiv și evoluează lent. 2) *P. acut*, cu debut precoce, simptome marcate și frecvență mult mai redusă (5% din cazurile de p.).

POLIMENOREE, s. f. / polyménorrhée, s. f. / polymenorrh(o)ea. [*Gr. polys* = *mulți; men, menos* = *lună; rhoia* = *curgere, de la rhein* = *a curge.*] *Menstruații frecvente, în cazul unor cicluri menstruale a căror durată este sub 24 de zile, însoțite de pierderi de sânge menstrual în cantitate mai mare sau normală.

POLIMERI, s. m. pl. / polymères, s. m. pl. / polymers. [*Gr. polys = mulți; meros = parte.*] Compuși organici formați prin unirea a două sau mai multe molecule simple, denumite *monomeri, prin reacții de poliadiție sau policondensare. Se disting compuși dimeri, trimeri, tetrameri etc., după cum p. sunt constituiți din 2, 3, 4 sau mai multe molecule, și polimeri formați din zeci, sute sau chiar mii de monomeri. Acești p. de masă moleculară foarte mare, denumiți și macromolecule, sunt reprezentați de anumiți constituenți fundamentali ai organismelor animale și vegetale (îndeosebi acizi nucleici, proteine, polizaharide și celuloză) și de o serie de compuși de sinteză de mare interes industrial (mase plastice, cauciuc sintetic, rezine și fibre textile). Proprietățile fizice și chimice ale p. depind de natura monomerilor, masa moleculelor și structura spațială a acestora. În evoluția microelectronicii prezintă interes îndeosebi p. conductori și p. fotosensibili. V. și biopolimeri.

POLIMERAZĂ, s. f. / polymérase, s. f. / polymerase. [*Gr. polys = mulți; meros = parte; -ază.*] Enzimă care catalizează polimerizarea. V. ADN-polimerază și ARN-polimerază.

POLIMERIZARE, s. f. / polymérisation, s. f. / polymerization. [*Gr. polys = mulți; meros = parte.*] Procedeu de preparare a *polimerilor pornind de la *monomeri. În funcție de natura monomerilor și de tipul de reacție, se disting: p. prin adiție (poliadiție) și p. prin condensare (policondensare).

POLIMIOZITĂ, s. f. / polymyosite, s. f. / polymyositis. [*Gr. polys = mulți; mys, myos = mușchi; -ită.*] Boală inflamatorie cronică progresivă a mușchilor scheletici, care afectează copiii și adulții, caracterizată prin slăbiciune musculară la nivelul centurilor membrelor, gâtului, laringelui, asociată cu durere sau sensibilitate dureroasă la presiune. Uneori p. este precedată sau urmată de manifestări tipice de *sclerodermie, *artrită, *lupus eritematos sistemic sau *sindrom Sjögren. Uneori se poate asocia cu procese maligne. V. dermatomiozită și miozită.

POLIMIXINE, s. f. pl. / polymyxines, s. f. pl. / polymyxins. Grup de antibiotice polipeptidice derivate din tulpini de *Bacillus polymyxa*. Sunt active asupra bacteriilor gramnegative precum *Pseudomonas aeruginosa*, *Proteus vulgaris*, *Escherichia coli*, *Haemophilus influenzae* și *Klebsiella pneumoniae*. Dintre p., p. B și p. E (colimicina) sunt utilizate în terapie.

POLIMORF, adj. / polymorphe, adj. / polymorphic. [*Gr. polys = mulți; morphe = formă.*] Despre un fenomen cu manifestări diferite.

POLIMORFISM, s. n. / polymorphisme, s. m. / polymorphism. [*Gr. polys = mulți; morphe = formă; -ism.*] 1) Prezența într-o populație a mai multor forme diferite ale aceleiași specii. Caracterele care fac să difere între ele diversele forme ale unei anumite specii pot fi de ordin morfologic, fiziologic sau biochimic. În funcție de mecanism se disting: *p. genetic și *p. non-genetic sau fenotipic, determinat de factori de mediu. 2) Proprietate datorită căreia anumite elemente sau compuși chimici pot să existe sub mai multe modificări cristaline (forme) prin ordonarea în mai multe moduri a particulelor în rețele cristaline. Sin.: pleomorfism. V. și dimorfism, enantiomorf.

POLIMORFISM FENOTIPIC / polymorphisme phénotypique / phenotypic polymorphism. Sin.: polimorfism non-genetic (v.).

POLIMORFISM GENETIC / polymorphisme génétique / genetic polymorphism. Prezența într-o populație a cel puțin două variante alelice (genă) ale unui locus genetic, explorabile prin analiza ADN (*p. genotipic*) sau prin analiza produsului proteic corespunzător. P. g. poate fi subdivizat în: 1) *p. g. tranzitoriu*, în care una din forme este sistematic avantajată în planul selecției față de altele; 2) *p. g. echilibrat*, caracterizat printr-un echilibru mai mult sau mai puțin stabil între diverse forme, menținut prin mecanisme genetice. V. și polimorfism.

POLIMORFISM NON-GENETIC / polymorphisme non-génétique / non genetic polymorphism. P. determinat de o serie de factori ai mediului, foarte evident, de ex., în cazul unor microorganisme, care, dezvoltate în medii diverse, prezintă adesea aspecte morfologice foarte diferite. P. n.-g. poate fi: 1) *sezonier*, când caracterele diferă în diversele perioade ale anului; 2) *social*, propriu insectelor sociale (albine, furnici, termite etc.), când o serie de caractere depind de regimul alimentar administrat larvelor la începutul dezvoltării acestora; 3) *colonial*, când indivizi proveniți din același genitor prezintă deosebiri morfologice mari și îndeplinesc funcții diferențiate (este îndeosebi cazul unor colonii de celenterate). Sin.: polimorfism fenotipic.

POLIMORFISM DE RESTRICȚIE / polymorphisme de restriction / restriction polymorphism. Variație individuală a secvenței de baze a genotipului eucariotelor, ce modifică unul sau mai multe situsuri de restricție. Acesta conduce la versiuni alternative ale taliei fragmentelor de ADN obținute cu o enzimă de restricție dată.

POLIMORFISM DE SECVENȚĂ / polymorphisme de séquence / sequence polymorphism. Orice variație individuală a secvenței de baze a genomului, fie că interesează sau nu un situs de restricție.

POLIMORFONUCLEAR, adj., s. n. / polymorphonucléaire, adj., s. m. / polymorphonuclear. [*Gr. polys = mulți; morphe = formă; lat. nucleus = sâmbure, nucleu.*] Sin.: granulocit (v.).

POLINEUROPATIE, s. f. / polyneuropathie, s. f. / polineuropathy, peripheral neuropathy. [*Gr. polys = mulți; neuron = nerv; pathos = boală.*] Termen recomandat în locul celui de *polinevrită.

POLINEVRITĂ, s. f. / polynévrite, s. f. / peripheral neuropathy, polyneuropathy. [*Gr. polys = mulți; neuron = nerv; -ită.*] Neuropatie cu afectarea simultană a mai multor nervi periferici. Poate avea cauze foarte diverse: intoxicații, alcoolism cronic, diabet, boli toxiinfecțioase, congenitală sau necunoscută. Simptomatologia include deficit senzitiv și motor, bilateral și simetric. Deoarece procesele patogene din cadrul p. sunt rareori de origine inflamatorie pură, este de preferat (ca în engl.) termenul de polineuropatie. V. și neuropatie, nevrită.

POLINOZĂ, s. f. / pollinose, s. f. / pollinosis. [*Lat. pollen, -inis = făină fină, pulbere; -oză.*] Ansamblu de manifestări patologice care survin la contactul unei mucoase sensibilizate specific cu granulele de polen.

POLINUCLEAR, adj., s. n. / polynucléaire, adj., s. m. / polynuclear. [*Gr. polys = mulți; lat. nucleus = sâmbure, nucleu.*] 1) Sin. incorect pentru granulocit (v.). 2) Despre o celulă cu mai multe nuclee, termenul *polinucleat* fiind în acest caz mai corect.

POLINUCLEOTID, s. n. / polynucléotide, s. m. / polynucleotide. [*Gr. polys = mulți; lat. nucleus = sâmbure, nucleu.*] *Polimer rezultat din reunirea unui mare număr de *monomeri, denumiți *nucleotide. *Acidul dezoxiribonucleic și *acidul ribonucleic sunt p.

POLINUCLEOZĂ, s. f. / polynucléose, s. f. / polynucleosis. [*Gr. polys = mulți; lat. nucleus = sâmbure, nucleu; -oză.*] Varietate de *leucocitoză în care creșterea numărului leucocitelor se realizează aproape exclusiv prin mărirea numărului de polinucleare în sângele circulant sau, prin extensie, într-un țesut.

POLIOENCEFALITĂ, s. f. / polioencéphalite, s. f. / polioencephalitis. [*Gr. polios = cenușiu; enkephalos = creier, de la en = în, kephale = cap; -ită.*] 1) Inflamația substanței cenușii a encefalului: cortex, nuclei cenușii ai creierului, nuclei cenușii ai trunchiului cerebral. V. și leucoencefalită. 2) Encefalită poliomielitică. V. encefalomielită.

POLIOMIELITĂ, s. f. / poliomyélite, s. f. / poliomyelitis. [*Gr.* ***polios*** *= cenușiu;* ***myelos*** *= măduvă; -ită.*] 1) Termen general pentru afecțiunile inflamatorii ale substanței cenușii din măduva spinării. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la *poliomielita anterioară acută, deși afectarea coarnelor anterioare nu este produsă numai de **Poliovirus*. 2) Impropriu, termenul este utilizat uneori și pentru afecțiuni neinflamatorii, ca *poliomielita anterioară cronică.

POLIOMIELITĂ ANTERIOARĂ ACUTĂ / poliomyélite antérieure aiguë / acute anterior poliomyelitis. Boală infecțioasă acută, care apare sporadic sau sub forma unor epidemii, de cauză virală, de obicei determinată de **Poliovirus*, dar ocazional poate fi provocată și de **Echovirus* sau de *virusul *Coxsackie*, toate aceste virusuri făcând parte din genul **Enterovirus*. P. a. a. reprezintă consecința leziunilor generate de virusuri la nivelul coarnelor anterioare ale măduvei spinale și se caracterizează clinic prin febră, inflamație faringiană, cefalee și, frecvent, rigiditate a cefei și a musculaturii dorsale. În forma minoră (*p. abortivă*) acestea pot fi singurele simptome. Forma majoră a bolii, care poate fi precedată de cea minoră, este caracterizată prin implicarea SNC, redoare a cefei, *pleiocitoză în LCR. Se descriu două forme ale bolii majore, neparalitică și paralitică, în care apar paralizii flasce, asimetrice și cu tendință progresivă. În continuare, relativ rapid se produce atrofie musculară, cu contracturi și deformări locale. Forma majoră se numește și paralizie infantilă sau boală Heine-Medin. Există și o formă bulbară a bolii, care necesită respirație artificială cu *respiratoare automate și o formă encefalitică. Sin.: boală Heine-Medin, paralizie infantilă. V. și sindrom postpoliomielită.

POLIOMIELITĂ ANTERIOARĂ CRONICĂ FAMILIALĂ A COPILULUI / poliomyélite antérieure chronique familiale de l'enfance / Werdnig-Hoffmann spinal muscular atrophy. Sin.: amiotrofie spinală infantilă (v. amiotrofie).

POLIOPIE, s. f. / polyopie, s. f. / polyopia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Percepția unor imagini multiple ale aceluiași obiect. Sin.: poliopsie. V. diplopie, triplopie.

POLIOPSIE, s. f. / polyopsie, s. f. / polyopia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Sin.: poliopie (v.).

POLIOREXIE, s. f. / polyorexie, s. f. / polyorexia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***orexis*** *= apetit.*] Sin.: bulimie (v.).

POLIOSTEOCONDRITĂ TURPIN-COSTE / polyostéochondrite Turpin-Coste / Turpin-Coste polyosteochondritis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***osteon*** *= os;* ***khondros*** *= cartilaj; -ită;* ***Raymond Alexandre Turpin,*** *pediatru și genetician francez, Paris, n. 1895;* ***Florent François Fernand Coste,*** *medic francez, n. 1896.*] Sin.: boală Fairbank (v.).

POLIOVIRUS / Poliovirus / Poliovirus. [*Gr.* ***polios*** *= cenușiu; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Virusul *poliomielitei anterioare acute. Specia P. aparține genului **enterovirus*, familia *Picornaviridae*. Au fost identificate trei tipuri de P: tipul I (Brunehilde), tipul II (Lansing) și tipul III (Leon). Omul reprezintă principalul rezervor de P., virusul pătrunzând prin căile digestive și afectând *nevraxul pe cale sanguină sau urmând traiectul fibrelor nervoase. Unele P. provoacă afecțiuni banale (ex.: rinofaringite), câteodată inaparente. V. vaccin antipoliomielitic.

POLIOVIRUS MURIN / poliovirus murine / murine poliovirus. Sin.: virus Theiler (v.).

POLIOZID, s. m. / polyoside, s. m. / polyoside. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***ozid*** *- indică un glucid.*] Sin.: polizaharid (v.).

POLIP, s. m. / polype, s. m. / polyp. [*Lat.* ***polypus,*** *gr.* ***polypous*** *= cu mai multe picioare, de la gr.* ***polys*** *= mulți,* ***pous, podos*** *= picior.*] Denumire generică a tumorilor, în general benigne, fibroase sau mucoase, care se află implantate prin intermediul unui *pedicul într-o cavitate naturală a organismului. Pediculul poate fi larg și scurt (*p. sesil*) sau subțire și lung (*p. pediculat*). P. se pot dezvolta pe majoritatea mucoaselor, ca și la nivelul conductului auditiv extern. Ex.: p. al colonului, p. uterin, p. vaginal etc.

POLIPECTOMIE, s. f. / polypectomie, s. f. / polypectomia. [*Lat.* ***polypus,*** *gr.* ***polypous*** *= cu mai multe picioare, de la gr.* ***polys*** *= mulți,* ***pous, podos*** *= picior; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația unui *polip.

POLIPEPTID, s. n. / polypeptide, s. m. / polypeptide. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***peptos*** *= digerat, copt, de la* ***pepsein*** *= a găti, a digera.*] V. peptid.

POLIPEPTID PANCREATIC UMAN / polypeptide pancréatique humain / human pancreatic polypeptid. P. alcătuit din 36 aminoacizi, sintetizat îndeosebi (93%) de celulele PP (sau F) din pancreasul endocrin și secundar de celulele mucoasei gastroduodenale. P. p. u. se formează prin scindare enzimatică a unui precursor (a cărui sinteză este codată de o genă situată pe cromozomul 17). Cantitatea de p. p. u. crește cu vârsta. Patologic, creșterea secreției de p. p. u. se observă în caz de neoplazii endocrine multiple (ex.: *sindrom Werner). Rolul fiziologic al p. p. u. nu este încă elucidat. Abrev. engl.: hPP.

POLIPLOID, adj. / polyploïde, adj. / polyploid. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***ploos*** *= îndoire, pliere;* ***eidos*** *= formă.*] Despre constituția anormală a unor celule somatice care conțin un număr de cromozomi mai mare decât 2n. V. și diploid.

POLIPLOIDIE, s. f. / polyploïdie, s. f. / polyploidia. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***ploos*** *= îndoire, pliere;* ***eidos*** *= formă.*] Nucleu, celulă sau organism care conține mai mult de două seturi *haploide de cromozomi. Celula cu trei seturi haploide (3n) prezintă triploidie, cu patru seturi (4n) tetraploidie ș. a. m. d. V. și euploid, euploidie.

POLIPNEE, s. f. / polypnée, s. f. / polypn(o)ea. [*Gr.* ***polys*** *= mulți;* ***pnoia*** *= respirație, de la* ***pnein*** *= a respira.*] Termen care definește o modificare patologică a frecvenței respiratorii (respirație rapidă și superficială), uneori însoțită de bătăi ale aripilor nazale. P. determină reducerea duratei ciclului ventilator.

POLIPOZĂ, s. f. / polypose, s. f. / polyposis. [*Lat.* ***polypus,*** *gr.* ***polypous*** *= cu mai multe picioare, de la gr.* ***polys*** *= mulți,* ***pous, podos*** *= picior; -oză.*] Afecțiune caracterizată prin coexistența de *polipi multipli la nivelul unei mucoase.

POLIPOZĂ INTESTINALĂ / polypose intestinale / familial intestinal polyposis. Boală ereditară rară, cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin dezvoltarea de polipi multipli la nivelul glandelor mucoase intestinale, mai frecvent ale colonului. Apare la pubertate și în evoluție poate degenera malign. Polipoza intestinului gros se manifestă clinic îndeosebi prin dureri abdominale difuze, modificarea tranzitului intestinal, hemoragii. P. i. se poate asocia cu alte anomalii ectodermice, rezultând o serie de sindroame. Sin.: poliadenomatoză familială esențială, polipoză rectocolică difuză, *polyposis coli*. V. boală Oldfield, sindrom Canada-Cronkhite, sindrom Gardner, sindrom Turcot.

POLIPOZĂ RECTOCOLICĂ DIFUZĂ / polypose rectocolique diffuse / intestinal polyposis. Sin.: polipoză intestinală (v.).

POLIRADICULITĂ, s. f. / polyradiculite, s. f. / polyradiculitis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți; lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină; -ită.*] Inflamația mai multor rădăcini nervoase rahidiene.

POLIRADICULONEVRITĂ, s. f. / polyradiculonévrite, s. f. / polyradiculoneuritis. [*Gr.* ***polys*** *= mulți; lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină; gr.* ***neuron*** *= nerv; -ită.*] Neuropatie periferică caracterizată clinic prin afectarea bilaterală și simetrică a unui număr de rădăcini nervoase rahidiene și a nervilor periferici corespondenți, și histologic printr-un proces de demielinizare. În funcție de evoluție se disting forme acute (*sindrom Guillain-Barré), subacute și cronice.

POLIRIBOZOM, s. m. / polyribosome, s. m. / polyribosome. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză); gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Complex constituit dintr-o moleculă de ARNm şi mai mulţi *ribozomi.

POLISERITĂ, s. f. / polyserite, s. f. / polyserositis. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; lat.* ***serosa,*** *de la* ***serum*** *= zer; -ită.*] Inflamaţia mai multor seroase.

POLISINUZITĂ, s. f. / polysinusite, s. f. / polysinusitis. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; lat.* ***sinus*** *= cotitură, adâncitură; -ită.*] Inflamaţie concomitentă a mai multor sinusuri paranazale.

POLISPLENIE, s. f. / polysplénie, s. f. / polysplenia. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi;* ***splen, -enos*** *= splină.*] Prezenţa în abdomen a mai multor mase de ţesut splenic care înlocuiesc splina normală.

POLITRAUMATISM, s. n. / polytraumatisme, s. m. / polytraumatism. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi;* ***trauma, -atos*** *= rană; -ism.*] Leziuni traumatice multiple şi diverse, caracteristice îndeosebi accidentelor (de circulaţie în primul rând). P. majore sunt însoţite de *şoc.

POLIURIE, s. f. / polyurie, s. f. / polyuria. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi;* ***ouron*** *= urină.*] Creşterea volumului de urină, măsurat de regulă în 24 de ore, caracteristică în *diabet.

POLIVACCIN, s. n. / polyvaccin, s. m. / polyvaccine. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; lat.* ***vaccinus*** *= referitor la vacă (****vacca*** *= vacă), de la vaccină = variola vacilor.*] Un vaccin care conţine antigene provenind de la mai multe specii microbiene, oferind în consecinţă imunitate. ex.: vaccinul diftero-tetano-pertussis. Sin.: vaccin polivalent.

POLIVALENT, adj. / polyvalent, -e, adj. / polyvalent. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; lat.* ***valens, -ntis*** *= tare, viguros, de la* ***valere*** *= a avea forţă, a fi tare.*] 1) Despre un element chimic care posedă mai mult decât o valenţă. 2) V. vaccin polivalent.

POLIZAHARID, s. n. / polysaccharide, s. m. / polysaccharide. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; lat.* ***saccharum,*** *gr.* ***sakkharon*** *= zahăr.*] Polimer de glucide. Funcţie de compoziţie se deosebesc: a) *p. omogene, holozidice*, care eliberează prin hidroliză un singur tip de glucide; b) *p. heterozidice*, care prin hidroliză eliberează mai multe tipuri de glucide sau chiar alte tipuri de compuşi (zaharuri aminate, amnoacizi). Sin.: poliozid.

POLIZOM, s. m. / polysome, s. m. / polysome. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Sin.: poliribozom (v.).

POLLEX / pollex / pollex. [*Lat.* ***pollex, -icis*** *= police.*] Denumirea cf. NA a policelui (v.).

POLUŢIE, s. f. / pollution, s. f. / pollution. [*Lat.* ***polutio, -onis*** *= murdărire, de la* ***polluere*** *= a murdări.*] Emisie spontană de spermă în absenţa *coitului.

POLYCYTHEMIA RUBRA VERA / polycythemia rubra vera / polycyth(a)emia rubra vera. Sin.: boală Vaquez (v.).

POLYOMAVIRUS / Polyomavirus / Polyomavirus. [*Gr.* ***polys*** *= mulţi; -oma; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Gen de virusuri capabile să inducă tumori la animalele de experienţă. Două P. (*virusul BK şi *virusul JC) pot infecta omul. Altele, inclusiv virusul simian (SV40), infectează celelalte mamifere.

POLYPOSIS COLI / polyposis coli / polyposis coli. Sin.: polipoză intestinală (v.).

POMADĂ, s. f. / pommade, s. f. / ointment. [*It.* ***pomata*** *= preparat cosmetic pe bază de măr, de la* ***pomo*** *= fruct.*] Preparat farmaceutic de consistenţă semisolidă, topic extern, care cuprinde principii medicale active incluse într-o bază hidrocarbonată oleaginoasă (care permite menţinerea medicamentului mai mult timp în contact cu pielea, cu efect ocluziv) sau care permite formarea unei emulsii la adăugarea altor soluţii medicamentoase apoase (folosite ca emoliente), ori care poate fi îndepărtat prin spălare (ex.: bază de lanolină anhidră). V. şi cremă, unguent.

POMPĂ DE CALCIU / pompe à calcium / calcium pump. Sistem de ATPaze de Ca^{2+} distribuite în toate celulele, îndeosebi în membrana plasmatică şi a reticulului endoplasmic. În cazul membranei plasmatice, p. de c. asigură, împreună cu sistemul de schimb Na^+/Ca^{2+}, expulzia către mediul extracelular a calciului citosolic, a cărui concentraţie în celulă este foarte redusă (0,1 μmol/l). P. de c. este deosebit de abundentă la nivelul reticulului endoplasmic din celulele musculare, în acest caz fiind pompat Ca^{2+} citoplasmatic şi stocat în lumenul reticulului. O deosebire esenţială între cele două tipuri de p. este următoarea: pompa localizată la nivelul plasmalemei prezintă un situs de legare pentru *calmodulină, pe când în cazul muşchilor striaţi, proteina de reglare este diferită, fiind denumită fosfolamban.

POMPĂ DE H^+/K^+ / pompe à H^+/K^+ / H^+/K^+ pump. P. de protoni localizată selectiv în mucoasa gastrică, fiind la originea acidifierii gastrice. Ea permite menţinerea unui gradient de H^+ de ordinul 10^6 între interiorul (pH 7) şi exteriorul (pH 1) celulei parietale, care corespunde cavităţii stomacale. P. de H^+/K^+, spre deosebire de *p. de sodiu, este neutră electric, deoarece doi protoni (2 H^+) din citosolul celulei parietale sunt schimbaţi cu 2 K^+ care pătrund în celulă. Ca urmare, pH-ul intracelular este menţinut constant. P. de H^+/K^+ face parte din grupul *p. de protoni. V. şi omeprazol.

POMPĂ DE INSULINĂ / pompe à insuline / insulin pump. Aparat implantabil care distribuie cu regularitate cantităţi de insulină adaptate nevoilor organismului unui bolnav cu *diabet insulinodependent.

POMPĂ IONICĂ / pompe ionique / ionic pump. Denumire generică pentru sistemele de *transport activ de la nivelul membranelor celulare. Ex.: *pompă de protoni, *pompă de sodiu.

POMPĂ PERISTALTICĂ / pompe péristaltique / peristaltic pump. Dispozitiv care permite pomparea unui lichid printr-un sistem de tuburi prin contractarea şi relaxarea alternativă a acestora, debitul de lichid pompat fiind reglabil.

POMPĂ DE PROTONI / pompe à protons / proton pump. Denumire generică pentru sistemele de transport de protoni la nivelul membranelor celulare. De obicei, transportul de protoni este un *cotransport de tip antiport, care asigură un schimb de sarcini pozitive, menţinând astfel echilibrul ionic. Energia necesară p. de p. provine din metabolismul ATP (de ex. *pompa de H^+/K^+), radiaţiile luminoase (de ex. *bacteriorodopsina) sau din fluxuri de electroni (de ex. în membrana mitocondrială internă).

POMPĂ DE SÂNGE / pompe à sang / blood pump. Aparat electromecanic destinat pompării sângelui în dispozitivele de *circulaţie extracorporeală. Pe lângă condiţia de debit şi temperatură, la nivelul p. de s. este prevenită alterarea elementelor figurate, îndeosebi a eritrocitelor.

POMPĂ DE SODIU / pompe à sodium / sodium pump. Sistem proteic de *transport activ primar existent în membrana plasmatică a majorităţii celulelor animale, pentru funcţionarea căruia se utilizează direct ATP. De aceea, p. de s. se numeşte ATP-ază Na^+, K^+. Pompa permite eliminarea activă a Na^+ în afara celulei şi captarea de K^+. Transportul este asimetric, de 3/2 în favoarea Na^+, ceea ce crează o diferenţă de potenţial utilizabilă în procesele de *transport activ secundar. Prin studii laborioase s-a stabilit structura primară şi conformaţională a p. de s., care este alcătuită din două tipuri de subunităţi, α şi β. Fosforilarea necesară activităţii p. de s. se produce intracelular, la nivelul subunităţii α. *Ouabaina blochează p. de s. fiind, de aceea, utilă în studiul acesteia. O serie de rezultate probează rolul p. de s. în unele procese patologice. Sin.: adenozintrifosfatază Na^+-K^+, Na^+-K^+-ATPază, pompă de sodiu-potasiu.

POMPĂ DE SODIU-POTASIU / pompe à sodium-potassium / sodium-potassium pump. Sin.: pompă de sodiu (v.).

PONDERAL, adj. / pondéral, -ale, -aux, adj. / ponderal. [*Lat. ponderare = a cântări, de la pondus, ponderis = greutate.*] Care se referă la greutate, la masa unui corp, atât la masa organismului (*staturo-ponderal), cât și la masa unei substanțe organice sau anorganice.

PONTAJ, s. n. / pontage, s. m. / by-pass, bypass. [*Lat. pons, -ntis = punte.*] Termen folosit pentru denumirea unui procedeu chirurgical care are drept scop restabilirea circulației în aval de o obliterare arterială limitată, utilizând un *grefon plasat între segmentul supra- și cel subiacent față de obliterare. P. poate fi temporar sau definitiv. Materialul întrebuințat poate fi un grefon autogen, în general venos, în mod excepțional arterial, sau exogen din țesuturi sintetice speciale (tub protetic). Frecvent este utilizat sin. din engl: bypass.

PONTAJ CORONARIAN / pontage coronaire / coronary artery bypass. Tehnică de revasculari-zare a miocardului utilizând de obicei un grefon venos interpus între aorta ascendentă și o arteră coronară în aval de obstrucția acesteia. P. c. este recomandat în angina stabilă cronică rezistentă la tratament, angina cu test de efort pozitiv, leziuni tricoronariene, leziuni severe ale trunchiului coronarian stâng și stenoză proximală a arterei descendente anterioare. Contraindicațiile cuprind: existența de miocard cicatricial întins în zona vasului afectat, obstrucții severe pe segmentele distale ale arterei afectate, leziuni organice miocardice ce determină o funcție de ejecție sub 30%, obstrucție de vas mic perfuzat prin colaterale, artere stenozate cu lumenul sub 1 mm, obezitate extremă etc.

PONTIN, adj. / pontin, -e, adj. / pontile, pontine. [*Lat. pons, -ntis = punte.*] În general, cu referire la puntea Varolio (*protuberanța inelară). Ex.: nuclee p., *sindrom p.

PONTO-CEREBELOS, adj. / ponto-cérébelleux, -euse, adj. / pontocerebellar. [*Lat. pons, -ntis = punte; cerebellum = creier mic.*] Care se referă la *protuberanța inelară și la *cerebel, care aparține acestora.

POOL, s. n. / pool, s. m. / pool. [*Engl. pool = fond comun.*] Anglicism prin care se denumește un ansamblu format din componente de aceeași natură. Ex.: p. de aminoacizi, p. de sodiu. Noțiunea de p. este calitativă, spre deosebire de cea de *compartiment, care este cantitativă. Totuși, cei doi termeni sunt utilizați frecvent ca sin. V. și pool metabolic.

POOL METABOLIC / pool métabolique / metabolic pool. 1) Depozit comun de substanțe intermediare rezultate din metabolism. 2) Cantitatea totală disponibilă a substanțelor de un anumit fel, de obicei la nivelul unui anumit *compartiment.

POPLITEU, adj., s. m. / poplité, -e, adj., s. m. / popliteal. [*Lat. poples, poplitis = tendon dinapoia genunchiului.*] 1) Cu referire la fața posterioară a genunchiului. Ex.: spațiu p., *arteră p. 2) *Mușchiul p:* v. tab. anat. - mușchi.

POR, s. m. / pore, s. m. / pore. [*Lat. porus, gr. poros = por, conduct, pasaj.*] 1) Fiecare din multiplele orificii ale suprafeței unei membrane dintr-un țesut animal sau vegetal. Obs.: denumirea de p. este depășită. Corect: canal (v.). 2) *P. cutanați* (sau *sudoripari*) sunt orificiile externe ale canalelor excretoare ale glandelor sudoripare.

POR NUCLEAR / pore nucléaire / nuclear pore. Punct de trecere a proteinelor și acizilor nucleici la nivelul membranei nucleului celular. Fiecare p. nuclear este înconjurat de o structură în formă de disc, denumită complex de pori.

PORENCEFALIE, s. f. / porencéphalie, s. f. / porencephalia, porencephaly. [*Gr. poros = por, conduct, pasaj; enkephalos = creier, de la en = în, kephale = cap.*] Cavitate intracerebrală anormală care comunică cu ventriculele cerebrale, de obicei cu cele laterale sau cu spațiile pericerebrale. Ca urmare, cavitatea conține LCR. P. este de origine malformativă, traumatică sau ischemică.

PORFIRIE, s. f. / porphyrie, s. f. / porphyria. [*Gr. porphyra = purpură.*] Denumire generală pentru fiecare boală din grupul de afecțiuni determinate de perturbarea metabolismului *porfirinei. P. se caracterizează biochimic prin creșterea marcată și excreția porfirinei sau a precursorilor acesteia, iar clinic prin manifestări variate neurologice și cutanate. Tulburările sunt în general clasificate, în funcție de expresia defectului biochimic, în: hepatice, eritropoietice și uneori eritrohepatice. Se disting o serie de forme de p. (fiecăreia corespunzându-i un deficit enzimatic precis), printre care: 1) *p. acută intermitentă* (v.); 2) *p. cutanată tardivă* (v.); 3) *p. eritropoietică* (v.); 4) *p. eritropoietică congenitală* sau boala Günther (v.); 5) *p. hepatică* (v.); 6) *p. variegata* (v.).

PORFIRIE ACUTĂ INTERMITENTĂ / porphyrie aiguë intermittente / intermittent acute porphyria. Cea mai frecventă formă de *p. hepatică, caracterizată prin sindrom de *abdomen acut, tulburări neurologice și îndeosebi psihiatrice. Boala este cauzată de un deficit de *uroporfirinogen sintetază, dozabilă în eritrocite.

PORFIRIE CUTANATĂ TARDIVĂ / porphyrie cutanée tardive / porphyria cutanea tarda. P. cu fotosensibilitate (*fotosensibilizare) și leziuni dermatologice (eritem, bule), în relație cu un deficit în protoporfirinogen oxidază.

PORFIRIE ERITROPOIETICĂ / porphyrie érythropoïétique / erythropoietic porphyria. P. transmisă autozomal dominant, în care formarea în exces a *porfirinei și a precursorilor săi se produce în *normoblastele măduvei osoase. Consecința este reprezentată îndeosebi de *p. eritropoietică congenitală.

PORFIRIE ERITROPOIETICĂ CONGENITALĂ / porphyrie érythropoïétique congénitale / congenital erythropoietic porphyria. Sin.: boală Günther (v.).

PORFIRIE HEPATICĂ / porphyrie hépatique / hepatic porphyria. P. în care excesul de *porfirină sau de precursori ai acesteia se produce în ficat, determinând *p. acută intermitentă, *p. variegata sau coproporfirie ereditară.

PORFIRIE VARIEGATA / porphyrie variegata / porphyria variegata, variegate porphyria. *P. hepatică autozomal dominantă, caracterizată prin combinarea unei fotosensibilități cutanate cronice cu leziuni și fragilitate extremă a pielii, crize dureroase abdominale acute cu disfuncții gastrointestinale și neuropatie. Boala este determinată de un deficit parțial de protoporfirinogen oxidază.

PORFIRINĂ, s. f. / porphyrine, s. f. / porphyrin. [*Gr. porphyra = purpură; -ină.*] Compus heterociclic format din patru nuclee pirolice unite prin punți carbonate și purtător de diferite grupări chimice. P. este sintetizată în toate țesuturile, dar îndeosebi în ficat și în țesuturile eritropoietice. Sinteza se realizează pornind de la *glicocol și acid succinic datorită unei serii de enzime, în mai multe etape: acid δ-aminolevulinic, porfobilinogen, uroporfirinogen, coproporfirinogen și protoporfirinogen, din care rezultă protoporfirina. Aceasta se combină cu fierul bivalent, formând *hemul. Aproape toată p. se află în hem, care reprezintă gruparea prostetică a *hemoglobinei, *mioglobinei, *citocromilor și a unor enzime. Circa 1 mg de p. rămâne liberă, sub formă de uroporfirină, coproporfirină și protoporfirină.

PORFIRINURIE, s. f. / porphyrinurie, s. f. / porphyrinuria. [*Gr. porphyra = purpură; -ină; ouron = urină.*] Eliminarea *porfirinelor și a precursorilor acestora în urină. Prezența porfirinei în urină determină o culoare roșie-purpurie a acesteia, care devine brună în contact cu aerul. Pentru valori normale, v. tab. const. biochim.

POROKERATOZĂ, s. f. / porokératose, s. f. / porokeratosis. [*Gr. poros = por, conduct, pasaj; keras, -atos = corn; -oză.*]

Dermatoză cronică rară caracterizată prin îngroșarea stratului cornos sub forma unor plăci de formă neregulată și de dimensiuni variate, asociate sau urmate de procese de atrofie. Au fost descrise două tipuri: *p. Mibelli și *p. palmoplantară Mantoux.

POROKERATOZĂ MIBELLI / porokératose de Mibelli / Mibelli's porokeratosis. [*Vittorio Mibelli, dermatolog italian, profesor la Cagliari, apoi la Parma, 1860-1910.*] Dermatoză cronică rară, familială, apărând îndeosebi la pubertate și afectând predominant sexul masculin. Se caracterizează prin leziuni keratozice sub formă de plăci ovalare sau rotunde, cu centrul deprimat și cu un burelet periferic (cu aspect de "zid de incintă"). Leziunile sunt puțin numeroase, localizate îndeosebi pe extremitățile membrelor, de unde și alte denumiri ale bolii: hiperkeratoză centrifugă atrofiantă, hiperkeratoză excentrică, keratodermie excentrică.

POROKERATOZĂ PALMOPLANTARĂ MANTOUX / porokératose palmoplantaire de Mantoux / Mantoux's porokeratosis. [*Charles Mantoux, medic francez, Paris, Le Cannet, 1877-1947.*] Formă de *porokeratoză punctată, uneori asociată cu nevomatoza bazocelulară (*sindrom Gorlin-Goltz). Se caracterizează prin prezența la nivelul palmelor și plantelor a unor cornificări mici, punctiforme, dure, translucide. Elementele de cornificare sunt situate în epiderm și prezintă adesea mici cavități.

POROM, s. n. / porome, s. f. / poroma. [*Gr. poroma = calus.*] 1) Îngroșare, *indurație a pielii, consecutivă unui flegmon. 2) Formațiune tumorală dezvoltată din porii excretori sau foliculari. V. porom ecrin, porom folicular.

POROM ECRIN / porome eccrine / eccrine poroma. Tumoră benignă dezvoltată din porțiunea intraepidermică a porilor excretori ai *glandelor sudoripare ecrine. Se manifestă clinic printr-o tumefacție de culoare roșie, localizată cel mai frecvent la nivelul plantei sau al palmei.

POROM FOLICULAR / porome folliculaire / follicular poroma. Tumoră benignă derivată din canalul pilar, al *foliculului pilos.

POROS, adj. / poreux, -euse, adj. / porous. [*Gr. poros = por, conduct, pasaj.*] Care este străbătut de pori sau posedă o multitudine de mici orificii.

PORTAL, adj. / portal, -ale, aux, adj. / portal. [*Lat. porta = poartă, intrare.*] Care se referă la vena portă sau la sistemul venos portal.

PORTOCAV, adj. / porto-cav, -e, adj. / porta-caval. [*Lat. porta = poartă, intrare; cavum = gaură.*] Aparținând venei porte și venei cave inferioare. Ex.: anastomoză p.

PORTOGRAFIE, s. f. / portographie, s. f. / portography. [*Lat. porta = poartă; gr. graphein = a scrie.*] Procedeu radiografic care constă în vizualizarea traseului venei porte după injectarea unui produs de cercetat opac la raze X, frecvent intraoperator prin vena ileală (ileoportografie), direct prin puncție transsplenică (*splenoportografie transhepatică) sau prin vena ombilicală (*ombilicoportografie).

POSOLOGIE, s. f. / posologie, s. f. / posology. [*Gr. poson = cât de mult, ce cantitate; logos = știință.*] 1) Studiul dozelor terapeutice ale diverselor medicamente în funcție de vârstă, sex, starea bolnavului, ca și de alți factori. V. de ex. cronofarmacologie. 2) Cantitatea totală dintr-un medicament, estimată în funcție de vârsta și greutatea bolnavului, administrată o dată sau, de obicei, de mai multe ori în timpul tratamentului unei boli.

POST ABORTUM / post abortum / post abortum. [*Lat. post = după; ab = îndepărtat de; ortus = naștere.*] Perioadă consecutivă unui *avort.

POST CIBUM / post cibum / post cibum. [*Lat. post = după; cibus = hrană, mâncare.*] Locuțiune latină semnificând după masă, după prânz.

POSTCRITIC, adj. / postcritique, adj. / post-ictal. [*Lat. post = după; criticus, de la crisis = criză.*] Care survine după o criză. Sin.: post-ictal, angl. nerecomandat.

POST-CURĂ, s. f. / post-cure, s. f. / post-cure. [*Lat. post = după; curare = a îngriji, a trata.*] 1) Asistență medicală după un tratament intens medicamentos sau chirurgical. 2) Termenul este utilizat frecvent cu referire la perioada care urmează tratamentului de dezintoxicare a unui alcoolic sau toxicoman. Pe lângă asistența medicală se asociază și un program de reinserție socială sau socioprofesională pe termen mediu și lung.

POSTECTOMIE, s. f. / posthectomie, s. f. / posthectomy. [*Gr. posthe = prepuț; ektome = excizie.*] Sin.: circumcizie (v.).

POSTEOTOMIE, s. f. / posthéotomie, s. f. / postheotomy. [*Gr. posthe = prepuț; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Sin.: circumcizie (v.).

POSTERIOR, adj. / postérieur, -e, adj. / posterior. [*Lat. posterior = care stă în urmă, comparativ de la posterus = care vine după, de la post = după.*] Termen care se referă la poziția față de o anumită structură anatomică, cu situare în spatele acesteia. Ant.: anterior. Sin.: dorsal. Ex.: cordon p. al măduvei.

POSTHIPOFIZAR, adj. / post-hypophysaire, adj. / post-hypophyseal. [*Lat. post = după; gr. hypo = sub; physis = creștere, de la phyein = a crește.*] Care se află în relație cu lobul posterior al hipofizei. V. hormon posthipofizar.

POSTHIPOFIZĂ, s. f. / post-hypophyse, s. f. / post-hypophysis. [*Lat. post = după; gr. hypo = sub; physis = creștere, de la phyein = a crește.*] Lobul posterior al hipofizei. Sin.: neurohipofiză.

POSTICTAL, adj. / postcritique, adj. / postictal. [*Lat. post = după; ictus = lovitură, șoc.*] Angl. nerecomandat, sin. cu postcritic (v.).

POSTITĂ, s. f. / posthite, s. f. / posthitis. [*Gr. posthe = prepuț; -ită.*] Inflamație a *prepuțului.

POSTÎNCĂRCARE VENTRICULARĂ / post-charge ventriculaire / ventricular afterload. Presiune suplimentară care ar trebui dezvoltată de ventricul în timpul contracției pentru a evacua complet volumul sanguin conținut. Corespunde factorilor care se opun expulziei sanguine: rezistența arterială și arteriolară, grosimea și rezistența pereților, geometria ventriculară.

POSTMENSTRUAL, adj. / post-menstruel, -elle, adj. / post-menstrua. [*Lat. post = după; menstruus = în fiecare lună, de la mensis = lună.*] Despre perioada imediat următoare *menstruației.

POST MORTEM / post mortem / post-mortem. [*Lat. post = după; mors, mortis = moarte.*] Expresie latină semnificând după moarte.

POSTNATAL, adj. / post-natal, -ale, -als, adj. / postnatal. [*Lat. post = după; natalis = referitor la naștere, de la natus = născut și nasci = a se naște.*] Care are legătură cu perioada imediat următoare nașterii sau se produce în această perioadă.

POSTOPERATOR, adj. / post-opératoire, adj. / post-operative. [*Lat. post = după; operari = a lucra, de la opus, operis = muncă, lucrare.*] Care se efectuează sau are loc după o operație și este, în general, în legătură cu aceasta.

POST-PARTUM, adj., s. n. / post-partum, adj., s. m. / post-partum. [*Lat. post = după; partus = naștere, de la parere = a naște.*] 1) Perioada de timp care urmează imediat după naștere, considerată frecvent 6-8 săptămâni. Sin.: lehuzie. 2) Despre fenomenele normale sau patologice care se produc în această perioadă.

POSTPRANDIAL, adj. / post-prandial, -ale, -aux, adj. / post-prandial. [*Lat. post = după; prandium = prânz.*] Care survine după prânz, *post cibum și, în general, după orice ingestie semnificativă de alimente.

POSTTRAUMATIC, adj. / post-traumatique, adj. / posttraumatic. [*Lat. post = după; gr. trauma, -atos = rană.*] Care se produce după un traumatism, sau este consecința acestuia.

POSTURAL, adj. / postural, -ale, -aux, adj. / postural. [*Fr. posture, din it. postura = postură, atitudine.*] Care este în relație cu poziția corpului sau depinde de această poziție.

POSTURĂ, s. f. / posture, s. f. / posture. [*Fr. posture, din it. postura = postură, atitudine.*] Sin.: atitudine (v.).

POSTUROLOGIE, s. f. / posturologie, s. f. / Alexander's technique. [*Fr. posture, din it. postura = postură, atitudine; gr. logos = știință.*] Tehnică concepută în secolul trecut de actorul australian Frederick Mathias Alexander și dezvoltată de discipolii săi, care urmărește corectarea pozițiilor și atitudinilor corporale greșite, pornind de la premiza că o postură incorectă se reflectă negativ asupra funcțiilor somatice și psihice. V. și medicină alternativă.

POTABIL, adj. / potable, adj. / potable. [*Lat. potabilis = care se poate bea, de la potare = a bea, din gr. potos = băutură.*] Care poate fi băut fără nici un risc.

POTASIU, s. n. / potassium, s. m. / potassium. [*Olandeză potasch, germ. Potasche, de la Pot = vas, oală, Asche = cenușă.*] Elementul chimic (simbol K, de la denumirea în germană, *Kallium*) nr. 19, cu greutatea atomică 39,102 și densitatea 0,86 g/cm³. Metal alcalin, de culoare argintie, foarte răspândit în natură în combinații organice sau anorganice. Plantele sunt bogate în p., care reprezintă unul din principalii agenți fertilizanți. Astfel, cenușa de lemn conține circa 20% p. (sub formă de K_2o). În organismele animale, deși p. este prezent în cantitate mică (circa 0,35% în corpul uman), este cel mai important cation intracelular. Împreună cu sodiul, sub formă ionică, p. joacă un rol capital în transmiterea *impulsului nervos, determinând modificări ale potențialului electric membranar, prin trecerea la nivelul *canalelor ionice specifice. Neuronii centrali sunt extrem de sensibili la variațiile concentrației de p., în exces acesta determinând deprimarea funcțiilor neuronale. De aceea, blocarea canalelor ionice este incompatibilă cu viața. De asemenea, p. participă la echilibru hidroelectrolitic din organism. Nevoile unui adult în p. sunt de circa 3 g pe zi. Concentrația sa în sânge reprezintă *kaliemia, iar în urină, *kaliuria. Concentrații normale: în sânge, 3,5-5,3 mEq/l (3,5-5,3 mmol/l), în urină, 1-5 g/24h (36-128 mEq/l sau mmol/24h). Lipsa p. antrenează *hipokaliemia. Sin.: kaliu (desuet).

POTENȚARE, s. f. / potentialisation, s. f. / potentiation, potentialization. [*Lat. medievală potentialis, de la potens, -ntis = puternic și posse = a putea.*] Acțiune sinergică a două medicamente, care este mai mare decât suma efectelor fiecăruia dintre cele două medicamente administrate separat.

POTENȚĂ, s. f. / puissance, s. f. / potency. [*Lat. potentia = putere, de la posse = a putea.*] 1) Capacitatea masculului de a desfășura actul sexual. 2) Rezultatul operațiilor de transformare a unui remediu ponderabil într-o diluție infinitezimală. Reprezintă forma de administrare a remediilor în *homeopatie.

POTENȚIAL, adj., s. n. / potentiel, adj., s. m. / potential. [*Lat. medievală potentialis, de la potens, -ntis = puternic și posse = a putea.*] 1) Care există și este capabil de acțiune, dar rămâne inactiv. 2) Capacitatea unui sistem de a degaja, în anumite condiții, o energie definită. 3) În fizică, p. este mărimea scalară sau vectorială prin care sunt caracterizate diferite corpuri fizice, electrice, magnetice, de gravitație, ionice sau fenomenele termodinamice. 4) În fiziologie, termenul este utilizat îndeosebi cu referire la fenomenele bioelectrice. V. potențial de acțiune, potențial de repaus.

POTENȚIAL DE ACȚIUNE / potentiel d'action / action potential. Secvență scurtă și stereotipă de modificări (de tip "tot sau nimic") ale *potențialului de repaus al unei celule excitabile, în caz de activare celulară, adică sub influența unei excitații suficiente, supraliminare. Această secvență este constituită de o *depolarizare urmată de o *repolarizare. În cursul p. de a. potențialul de membrană tinde către valori pozitive, trecând de la circa -70 mV la +30 mV (p. de a. având, deci, o amplitudine de circa 100 mV). În cazul celulelor nervoase și ale mușchiului scheletic p. de a. durează circa 2 ms, iar în cazul mușchiului cardiac circa 350 ms. În esență, p. de a. este consecința deschiderii, după repolarizarea de circa 20 mV declanșată de stimul, a *canalelor de sodiu, care durează circa 1 ms, urmată de deschiderea *canalelor de potasiu (repolarizare).

POTENȚIAL CHIMIC / potentiel chimique / chemical power. *Entalpia liberă a unui *mol de substanță în cadrul unui sistem cu compoziție chimică cunoscută, condițiile exterioare fiind determinate. Entalpia liberă totală a sistemului reprezintă suma p. c. ale tuturor constituenților.

POTENȚIAL DE DEMARCAȚIE / potentiel de démarcation / demarcation potential. Diferența de potențial dintre suprafața intactă a unui mușchi sau a unui nerv și zona lezată a acestora. Sin.: potențial de leziune.

POTENȚIAL ELECTRIC / potentiel électrique / electric potential. Mărime fizică ce poate fi definită în orice punct al unui conductor sau dielectric aflat în câmp electric. P. e. este o mărime scalară, numeric egală cu lucrul mecanic executat de forțele electrice care deplasează o sarcină electrică egală cu o unitate, dintr-un punct al câmpului electric creat de o altă sarcină electrică la infinit. În Sistemul Internațional, p. e. se măsoară în volți (V).

POTENȚIAL ELECTROCINETIC / potentiel électrocinétique / electrokinetic potential. Sin.: potențial zeta (v.).

POTENȚIAL DE LEZIUNE / potentiel de lésion / injury potential. Sin.: potențial de demarcație (v.).

POTENȚIAL DE MEMBRANĂ / potentiel de membrane / membrane potential. Sin.: potențial de repaus (v.).

POTENȚIAL NERNST / potentiel de Nernst / Nernst's potential. [*Walter Hermann Nernst, chimist și fizician german, Göttingen, Berlin, premiul Nobel pentru chimie în 1920, 1864-1941.*] Diferența de potențial (voltaj) produsă la nivelul fețelor unei membrane prin gradientul de concentrație și de potențial al ionilor care pot difuza prin porii membranei, în timp ce ionii cu sarcină opusă nu pot traversa membrana.

POTENȚIAL DE OXIDOREDUCERE / potentiel d'oxydoréduction / oxidation-reduction potential. Sin.: potențial redox (v.).

POTENȚIAL POST-SINAPTIC / potentiel post-synaptique / post-synaptic potential. Diferență de p. care apare la nivelul membranei plasmatice a elementului postsinaptic (nerv, mușchi), în cazul propagării excitației. Se deosebesc două tipuri de p. p.-s.: în cazul unei depolarizări, p. p.-s. este numit *excitator*, iar în cazul unei hiperpolarizări, este vorba despre un *p. p.-s. inhibitor*.

POTENȚIAL REDOX / potentiel rédox / redox potential. Mărime care măsoară afinitatea unui transportor pentru electroni. Trecerea electronilor de la orbitalul unui atom la orbitalul altui atom nu se poate produce decât dacă energia electronului în primul orbital este superioară celei a electronului din orbitalul acceptor. Formula Nernst permite corelarea acestor energii cu p. r. (notat cu simbolul rH), care poate fi calculat, permițând cunoașterea orientării reacțiilor fie către oxidare, fie către reducere. Sin.: potențial de oxidoreducere.

POTENȚIAL DE REPAUS / potentiel de repos / resting potential. *Potențialul de membrană al unei celule vii în absența stimulării. Pentru celulele excitabile (celule nervoase și musculare) valoarea sa este de la -55 mV până la -100 mV, interiorul celulei fiind întotdeauna încărcat electric negativ. Celulele non-excitabile (ex.: celule gliale) pot prezenta, de asemenea, un p. de r. Cauzele p. de r. sunt repartiția inegală a ionilor prin membrana celulară și o permeabilitate crescută a membranei pentru K^+, deoarece în repaus canalele specifice acestui cation sunt deschise. De aceea, p. de r. este în esență un potențial de K^+. *Pompa de sodiu, care antrenează o deplasare de sarcini pozitive în afara celulei nu contribuie decât cu -10 mV până la -20 mV la producerea p. de r. Sin.: potențial de membrană.

POTENȚIAL ZETA / potentiel dzeta / electrokinetic potential. Diferența de potențial existentă între o particulă în mișcare și lichidul care o conține. Sin.: potențial electrocinetic.

POTENȚIALE EVOCATE / potentiels évoqués / evoked potentials, brainstem evoked responses. Răspunsuri electrice ale sistemului nervos consecutive stimulării senzoriale provocate (vizuale, auditive sau senzitive). Se înregistrează după câteva milisecunde, sub formă de unde al căror aspect și moment de apariție se modifică în caz de anomalii ale traiectelor periferice sau centrale vizuale, auditive și somestezice. Abrev. engl.: BER.

POTENȚIALE VENTRICULARE TARDIVE / potentiels ventriculaires tardifs / late ventricular potentials. P. înregistrate pe cale epicardică sau prin electrocardiografie cu înaltă amplificare, care se proiectează în porțiunea inițială a segmentului ST, de mică amplitudine, culese cel mai frecvent la marginea zonei ischemice la coronarienii cu antecedente de aritmie ventriculară gravă.

POTOCITOZĂ, s. f. / potocytose, s. f. / potocytosis. [*Gr.* ***potos*** *= băutură;* ***kytos*** *= celulă;* ***-ază.***] Proces de degenerescență și de moarte celulară, caracterizat prin apariția de *vacuole membranare. Se observă la celulele libere ale măduvei și sângelui. V. și zeioză.

POTOMANIE, s. f. / potomanie, s. f. / potomania. [*Gr.* ***potos*** *= băutură;* ***mania*** *= nebunie.*] Tulburare a conduitei alimentare caracterizată prin nevoia incoercibilă de a bea constant. P. poate induce un *diabet insipid adevărat și trebuie distins de *dipsomanie, care semnifică un consum excesiv de băuturi alcoolice.

POȚIUNE, s. f. / potion, s. f. / potion, potio, potiones (lat.). [*Lat.* ***potio, -onis*** *= băutură medicinală.*] Preparat medicamentos *magistral, lichid, destinat administrării orale. Este compusă din: medicament activ, adjuvant, excipient și corectiv.

POUPINEL, s. n. / poupinel, s. m. / dry heat sterilizer. [***Poupinel,*** *medic francez, Paris, sec. XIX.*] Aparat pentru sterilizarea prin căldură uscată (încălzire electrică).

POXVIRIDAE / Poxviridae / Poxviridae. [*Engl.* ***pox*** *= erupție pustuloasă observată în cursul variolei; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Familie de virusuri ADN, cu simetrie elicoidală, cu anvelopă și structură complexe, de dimensiuni mari (0,2-0,3 μm), cu multiplicare intracelulară. P infectează omul, animalele, păsările și insectele. La om P. cuprind: virusul variolei, virusul vaccinei, virusul ce determină **molluscum contagiosum* și al *paravaccinei.

POXVIRUS, s. n. / poxvirus, s. m. / poxvirus. [*Engl.* ***pox*** *= erupție pustuloasă observată în cursul variolei; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Sin.: *Poxviridae* (v.).

POZITIV, adj., s. n. / positif, -ive, adj., s. m. / po-sitive. [*Lat.* ***positivus*** *= care se bazează pe ceva, de la* ***ponere*** *= a pune.*] 1) Care relevă o realitate concretă, care atestă prezența unui element, a unui efect căutat. Ex.: test p., diagnostic p. 2) Despre o particulă, un ion sau o grupare chimică din care lipsesc electroni. 3) Referitor la unul din polii unei surse de curent continuu. 4) Probă fotografică pe sticlă sau pe hârtie, reproducând în negru zonele întunecate și în alb zonele cu tentă deschisă. V. negativ.

POZITON. Var. pentru pozitron (v.).

POZITRON, s. m. / positron, positon, s. m. / positron. [*Lat.* ***positivus*** *= care se bazează pe ceva, de la* ***ponere*** *= a pune; gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Particulă de aceeași masă cu *electronul și de sarcină electrică egală dar pozitivă. Var.: poziton. V. și tomografie prin emisie de pozitroni.

POZIȚIE, s. f. / position, s. f. / position. [*Lat.* ***positio, -onis*** *= punere, de la* ***ponere*** *= a pune.*] 1) Atitudine spontană luată sub influența tulburărilor într-o anumită boală sau recomandată de medic, pentru un examen sau o operație. 2) În timpul *nașterii, orientarea celui mai mare diametru al *prezentației în raport cu diametrul de *angajare al bazinului matern.

POZIȚIE ANATOMICĂ / position anatomique / anatomical position. Atitudine de referință a corpului uman în anatomie, în ortostatism, cu palmele înainte.

POZIȚIE DORSOSACRATĂ / position gynécologique / dorsosacral position, lithotomy position. Sin.: poziție ginecologică (v.).

POZIȚIE DORSOSACRATĂ DECLIVĂ / position dorso-sacrée declive / Trendelenburg's position. Sin.: poziție Trendelenburg (v.).

POZIȚIE DE FUNCȚIE / position de fonction / functional position. P. a unei articulații care, în caz de blocaj al acesteia, antrenează impotența funcțională cea mai puțin jenantă pentru pacient.

POZIȚIE GENUCUBITALĂ / position genu-cubitale / genucubital position, knee-elbow position. Poziție adoptată de pacient la solicitare, în cadrul examenului clinic. Bolnavul este așezat cu fața în jos, cu coapsele ușor flectate pe bazin, sprijinindu-se pe coate și genunchi, care se află în același plan orizontal.

POZIȚIE GENUPECTORALĂ / position genupectorale / genupectoral position, knee-chest position. P. în genunchi, cu corpul flectat spre coapse și pieptul apropiat de genunchi. Este o poziție pentru examen ginecologic sau rectal.

POZIȚIE GINECOLOGICĂ / position gynécolo-gique / dorsosacral position, lithotomy position. P. de decubitus dorsal, cu flectarea coapselor pe bazin și a gambelor pe coapse (care sunt în abducție), călcâiele sau gambele sprijinindu-se pe etriere. P. g este utilizată la persoanele de sex feminin pentru examenul ginecologic sau pentru intervenție chirurgicală pe cale vaginală. La pacienții de sex masculin este utilizată pentru intervențiile chirurgicale perineorectale. Sin.: poziție dorsosacrată.

POZIȚIE TRENDELENBURG / position de Trendelenburg / Trendelenburg's position. [***Friedrich Trendelenburg,*** *chirurg german, profesor (succesiv) la Rostock, Bonn și Leipzig, 1844-1924.*] P. în decubitus dorsal a pacientului, cu capul mai jos decât pelvisul, obținută prin înclinarea mesei de operație în diferite unghiuri. Se utilizează în cursul operațiilor ginecologice pe cale abdominală și în cazul reanimării nou-născuților. Sin.: poziție dorsosacrată declivă.

PRAG, s. n. / seuil, s. m. / threshold. [*Sl.* ***pragu*** *= prag.*] 1) Valoare minimală (*p. inferior*) sau maximală (*p. superior*) pe care o poate avea o mărime în vederea producerii unui efect sau a detecției acestuia. Fără precizare, termenul este utilizat cu referire la p. inferior. V. *p. renal, p. de audibilitate.* 2) Nivel de intensitate minimală sub care nu mai este percepută nici o excitație sau excitația rămâne fără răspuns. Sin.: limită.

PRAG DE AUDIBILITATE / seuil d'audibilité / auditory threshold. Cea mai mică putere acustică susceptibilă să producă o senzație sonoră. Se exprimă în *decibeli și variază în funcție de frecvența sunetului, atingând o valoare minimă între 1 000 și 5 000 Hz. Pentru o ureche normală, pragul de 1 000 Hz este considerat ca nivel zero (W = 12^{-12} watt/m^2)

PRAG LUMINOS BRUT / seuil lumineux brut / light threshold. Intensitatea luminoasă minimă care produce o senzație vizuală.

PRAG LUMINOS DIFERENȚIAL / seuil lumineux différentiel / light differential threshold. Cea mai mică diferență de intensitate luminoasă care poate fi discriminată de analizatorul vizual.

PRAG RENAL / seuil rénal / renal threshold. Concentrația minimă a unei substanțe din plasma sanguină de la care substanța respectivă apare în urină. Substanțele fără prag nu sunt niciodată reabsorbite complet de tubulii renali. Substanțele cu prag, asemenea glucozei, sunt reabsorbite până la concentrația maximă de reabsorbție tubulară pe minut.

PRAG STAPEDIAN / seuil stapédien / stapedius reflex threshold. Intensitate minimă pe care trebuie să o atingă o excitație sonoră pentru a declanșa *reflexul stapedian.

PRAGMATAGNOZIE, s. f. / pragmatoagnosie, s. f. / pragmatagnosia. [*Gr.* ***pragma, -atos*** *= fapt;* ***a*** *— priv.;* ***gnosis*** *= percepere, cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Incapacitatea de a recunoaște obiecte cunoscute.

PRAGMATAMNEZIE, s. f. / pragmatamnésie, s. f. / pragmatamnesia. [*Gr.* ***pragma, -atos*** *= fapt;* ***amnesia*** *= uitare, de la* ***a*** *— priv.,* ***mneme*** *= memorie și* ***mnasthai*** *= a-și aminti.*] Incapacitatea unui subiect de a-și aminti aspectul obiectelor.

PRANDIAL, adj. / prandial, -ale, -aux, adj. / prandial. [*Lat.* ***prandium*** *= prânz.*] Care are legătură cu mesele, cu prânzul, care survine în timpul meselor, în legătură cu alimentația.

PRAVASTATINĂ, s. f. / pravastatine, s. f. / pravastatine. V. statine.

PRAXIE, s. f. / praxie, s. f. / praxis. [*Gr.* ***praxis*** *= acțiune, practică, de la* ***prattein*** *= a acționa.*] Termen care definește capacitatea fiziologică de coordonare a actelor motorii pentru realizarea unui scop sau a unei intenții date. P. se află în relație cu procesele de învățare. Ant.: apraxie (patologică).

PRÂNZ BOYDEN / repas de Boyden / Boyden's meal. [***Edward Allen Boyden****, anatomist american, 1886-1977.*] Sin.: probă Boyden (v.).

PREADAPTARE, s. f. / préadaptation, s. f. / preadaptation. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***adaptare*** *= a potrivi.*] Anticipare a nevoilor ce vor surveni ulterior (L. Cuénot).

PREANESTEZIC, adj., s. n. / préanesthésique, adj., s. m. / prean(a)esthetic. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Termen utilizat pentru a denumi medicamentele utilizate ca *premedicație în cazul unor anestezii potențate, de obicei cu efecte miorelaxante și sedative.

PRECANCER, s. n. / précancère, s. m. / precancer. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***cancer, cancri*** *= rac, crab.*] Orice leziune care poate suferi o transformare malignă, orice boală care poate evolua către un cancer. Sin.: precanceroză.

PRECANCEROZĂ, s. f. / précancérose, s. f. / precarcinoma. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***cancer, cancri*** *= rac, crab;* ***-oză.***] Sin.: precancer (v.).

PRECIPITARE, s. f. / précipitation, s. f. / precipitation. [*Lat.* ***praecipitatio, -onis*** *= cădere, prăbușire, de la* ***praecipitare*** *= a arunca jos.*] Formarea unui *precipitat. V. și imunoprecipitare.

PRECIPITAT, s. n. / précipité, s. m. / precipitate. [*Lat.* ***praecipitatus****, de la* ***praecipitare*** *= a arunca jos.*] Rezultatul unei reacții chimice, în care din doi reactanți cu diferite stări de agregare rezultă un corp insolubil în mediul de reacție.

PRECIPITINĂ, s. f. / précipitine, s. f. / precipitin. [*Lat.* ***praecipitare*** *= a arunca jos;* ***-ină.***] Anticorp capabil să determine un precipitat vizibil cu antigenul său specific, din cauza insolubilității complexului antigen-anticorp format.

PRECLINIC, adj. / préclinique, adj. / preclinical. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***klinikos*** *= referitor la pat, de la* ***kline*** *= pat.*] Stadiul unei boli în care nu este încă decelabilă nici o manifestare clinică.

PRECOCE, adj. / précoce, adj. / precocious. [*Lat.* ***preacox, -ocis*** *= care se coace înainte de vreme, de la* ***preacoquere*** *= a se coace mai devreme (****prae*** *= înainte;* ***coquere*** *= a coace).*] 1) Care se dezvoltă fizic sau psihic înainte de vârsta normală, care este mai matur în comparație cu cei de aceeași vârstă. 2) Despre manifestări care apar în perioada de debut a unei boli sau chiar înainte de aceasta.

PRECOMĂ, s. f. / précoma, s. f. / precoma. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***koma*** *= somn adânc.*] Stare neuropsihică premergătoare *comei, îndeosebi în encefalopatia hepatică. Se caracterizează prin *obnubilare mentală variabilă, ca și prin alte simptome care depind de etiologia stării comatoase.

PRECOMĂ DIABETICĂ / précoma diabetique / diabetic precoma. Perioadă premergătoare *comei diabetice, cu durată variabilă, caracterizată prin somnolență, cefalee, vomismente, dureri abdominale, miros de acetonă al halenei.

PRECONDILIAN, adj. / précondylien, -enne, adj. / precondylar. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***kondylos*** *= vârf, umflătură.*] Situat înaintea, în fața unui condil. Ex.: fosetă p.

PRECONȘTIENT, s. n. / préconscient, s. m. / preconscious. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***consciens****, de la* ***conscire*** *= a ști bine și* ***scire*** *= a ști.*] Termen care grupează toate *reprezentările mentale care nu sunt prezente în câmpul *conștiinței, dar care pot accede fără dificultate și temporar în acest câmp. Trecerea în nivelul conștient se poate face, de ex., prin evocarea unei amintiri.

PRECORDIAL, adj. / précordial, -ale, -aux, adj. / precordial. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***cor, cordis*** *= inimă.*] Cu referire la regiunea situată anterior cordului (frecvent este vorba de zona de proiecție a cordului pe peretele anterior toracic). Ex.: durere p., regiune p.

PRECORDIALGIE, s. f. / précordialgie, s. f. / precordialgia. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***cor, cordis*** *= inimă; gr.* ***algos*** *= durere.*] Denumire pentru durerile de la nivelul ariei precordiale.

PRECRITIC, adj. / précritique, adj. / preictal. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***criticus****, de la* ***crisis*** *= criză.*] Care precede o criză, un acces. Sin.: preictal, (angl. nerecomandat).

PRECURSOR, s. m. / précurseur, s. m. / precursor. [*Lat.* ***praecursor, -oris*** *= cel care deschide drumul, de la* ***praecurrere*** *= a alerga înainte.*] 1) Denumire generică dată îndeosebi unor substanțe stabile, dar inactive fiziologic, care pot fi convertite în substanțe active: enzime, hormoni, vitamine. 2) Studiu, etapă în sinteza unei substanțe sau în dezvoltarea unei celule. 3) În medicină, un semn sau un simptom care semnalează ocurența ulterioară a altor semne sau simptome.

PREDIASTOLIC, adj. / prédiastolique, adj. / prediastolic. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***diastole*** *= dilatare, de la* ***diastellein*** *= a lărgi.*] 1) Care aparține începutului diastolei. 2) Care apare exact înaintea diastolei.

PREDISPOZIȚIE, s. f. / prédisposition, s. f. / predisposition. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***dispositio, -onis*** *= dispunere, aranjament, de la* ***disponere*** *= a aranja, a dispune.*] Susceptibilitate latentă pentru o boală, care poate fi activată în anumite condiții. P. reprezintă o formă particulară de *teren aparent normal și este rezultatul acțiunii cumulative a *factorilor de risc care induc modificări continue ale caracterelor sau capacităților funcționale ale terenului. Ex.: anumite *alotipuri ale *complexului major de

histocompatibilitate determină p. pentru o serie de boli. V. și diateză, predispoziție genetică, susceptibilitate, teren.

PREDISPOZIȚIE GENETICĂ / prédisposition génétique / genetic predisposition. Susceptibilitate genetică pentru o boală, dacă aceasta nu este ereditară sau familială. De ex. în cancer: 2-5% din cazuri sunt ereditare, 15-20% familiale, iar 15-20% din cancere sunt fără agregare familială, dar cu p. g. evidentă.

PREDNISOLON, s. m. / prednisolone, s. f. / prednisolone. (DCI) $C_{21}H_{28}O_5$. Glucocorticoid sintetic, derivat de hidrocortizon (delta-hidrocortizon), de cinci ori mai activ decât cortizonul. Se poate administra *per os*, local sau parenteral (sub formă de săruri solubile).

PREDNISON, s. m. / prednisone, s. f. / prednisone. (DCI) Glucocorticoid sintetic, derivat de cortizon, care se administrează *per os* ca antiinflamator (activitate de cinci ori mai mare față de cortizon) și imunosupresiv în numeroase afecțiuni (inflamatorii, reumatismale, degenerative etc.). Sin.: deltacortizon.

PREECLAMPSIE, s. f. / prééclampsie, s. f. / preeclampsia. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***eklampsis*** *= lumină strălucitoare, explozie, de la* ***eklampein*** *= a străluci cu putere, a exploda.*] V. eclampsie și toxemie gravidică.

PREEXCITAȚIE, s. f. / préexcitation, s. f. / preexcitation. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***excitatio, -onis*** *= trezire, stimulare, de la* ***excitare*** *= a stârni, a provoca.*] Activare prematură a unei porțiuni a ventriculelor, determinată de transmiterea impulsurilor cardiace pe o cale accesorie celei normale. P. se poate produce și în cazul unei excitații artificiale (mecanică sau electrică) survenită înainte sau concomitent cu impulsul normal fiziologic. Uneori temenul este utilizat ca sin. cu sindromul Wolff-Parkinson-White (v.).

PREFORMISM, s. n. / préformation, s. f. / preformation. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***formare*** *= a da o formă, de la* ***forma*** *= formă;* ***-ism***.] Teorie a dezvoltării conform căreia sistemele organice sunt deja constituite și localizate în ou în stadiile cele mai precoce. P. se opune *epigenezei.

PREFRONTAL, adj. / préfrontal, -ale, -aux, adj. / prefrontal. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***frons, -ntis*** *= frunte.*] Care este situat în partea anterioară a lobului frontal sau a regiunii frontale.

PREGANGLIONAR, adj. / préganglionnaire, adj. / preganglionic. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; lat., gr.* ***ganglion*** *= mică tumefacție.*] Despre o fibră nervoasă vegetativă provenită dintr-un centru nervos și ajungând la un ganglion.

PREGNANDIOL, s. m. / prégnandiol, s. m. / pregnandiol. [*Lat.* ***praegnans, -ntis*** *= gravidă, de la* ***prae*** *= înainte,* ***nasci*** *= a se naște; gr.* ***dis*** *= de două ori;* ***-ol***.] Catabolit al progesteronului, prezent din abundență în urina femeii însărcinate. V. și tab. const. endocrinol.

PREGNENOLOL, s. m. / prégnénolone, s. f. / pregnenolone. Compus intermediar în sinteza hormonilor steroizi, format prin scindarea lanțului lateral al colesterolului între C-20 și C-22. Are acțiune analogă *foliculinei, *progesteronului, *hormonilor corticosuprarenali, *testosteronului, având chiar un efect spermatogenetic. Preparatele sintetice (*p. succinat*) sunt utilizate în tratamentul *poliartritei reumatoide.

PREHENSIUNE, s. f. / préhension, s. f. / prehension. [*Lat.* ***prehensio, -onis*** *= prindere, de la* ***prehendere*** *= a apuca, a prinde.*] Acțiunea de a prinde, îndeosebi cu ajutorul degetelor mâinii. Opoziția policelui este esențială.

PREICTAL, adj. / précritique, adj. / preictal. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***ictus*** *= lovitură, șoc.*] Sin.: precritic (v.).

PREÎNCĂRCARE VENTRICULARĂ / précharge ventriculaire / ventricular preload. Tensiune pasivă dezvoltată în pereții ventriculari în momentul elongației maxime, la sfârșitul diastolei. Condiționează volumul telediastolic și performanța sistolică. P. v. depinde de mai mulți factori, în principal de complianța ventriculară și întoarcerea venoasă.

PREJUDICIU, s. n. / préjudice, s. m. / prejudice. [*Lat.* ***praeiudicium*** *= prejudiciu, de la* ***prae*** *= înainte,* ***iudicium*** *= judecată.*] Ansamblul consecințelor unei afectări corporale asupra situației economice, profesionale și personale a unui subiect.

PREKALICREINĂ, s. f. / prékallicréine, s. f. / prekallikrein. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***kallikreas*** *= pancreas;* ***-ină***.] Proteină plasmatică ce reprezintă proenzima *kalicreinei plasmatice.

PRELEUCEMIE, s. f. / préleucémie, s. f. / preleuk(a)emia. [*Lat.* ***prae*** *= înainte; gr.* ***leukos*** *= alb;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sindrom caracterizat de obicei printr-un tablou de hematopoieză ineficientă, cu anemie, trombocitopenie și uneori granulocitopenie asociate cu o măduvă osoasă hipercelulară displazică. Se mai pot adăuga susceptibilitatea crescută la infecții, ca și vindecarea lentă a leziunilor apărute accidental la nivelul pielii și mucoaselor. Diagnosticul de p. este adesea retrospectiv, deoarece semnele menționate pot fi reversibile sau pot apărea și în alte boli. În prezent, se apreciază că termenul de p. ar trebui rezervat pentru un sindrom de disfuncție a hematopoiezei care în mod tipic precede modificările clasice de leucemie mieloblastică acută și în care *clonul leucemic este deja apărut, existând o afectare progresivă a hematopoiezei.

PRELEVARE, s. f. / prélèvement, s. f. / sampling. [*Lat.* ***praelevare*** *= a ridica mai înainte, de la* ***prae*** *= înainte,* ***levare*** *= a ridica.*] Termen care definește acțiunea de a extrage, în scop explorator, diagnostic, fie un fragment de țesut (*biopsie), fie o cantitate dintr-un produs de secreție sau excreție (pentru un examen, de obicei bacteriologic sau citologic).

PREMATUR, adj., s. m. / prématuré, -e, adj., s. m. / premature. [*Lat.* ***praematurus*** *= înainte de vreme, de la* ***prae*** *= înainte,* ***maturus*** *= copt, matur.*] Care se întâmplă sau apare înainte de vreme ori prea devreme, pretimpuriu. P. este: 1) Un copil născut viu, cu greutatea la naștere sub 2 200 g, indiferent de durata sarcinii. 2) Un copil născut viu, după o perioadă de gestație sub 36 de săptămâni.

PREMATURITATE, s. f. / prématurité, s. f. / prematurity. [*Lat.* ***praematurus*** *= înainte de vreme, de la* ***prae*** *= înainte,* ***maturus*** *= copt, matur.*] Starea unui copil *prematur.

PREMAXILAR, adj. / premaxillaire, adj. / premaxillary. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***maxilla*** *= maxilar.*] Care este situat înaintea maxilarului superior.

PREMEDICAȚIE, s. f. / prémédication, s. f. / premedication. [*Lat.* ***praemedicatus*** *= care a luat înainte un antidot, de la* ***prae*** *= înainte,* ***medicatio, -onis*** *= remediu, medicație.*] Metodă de potențare a unui anestezii care constă în administrarea unor medicamente anterior actului chirurgical sau a unor investigații invazive (cateterism, chiuretaj uterin etc.). Medicamentele utilizate (antalgice, anxiolitice, sedative, vagolitice, miorelaxante etc.) mai sunt numite și *preanestezice. Sin.: prenarcoză.

PREMENSTRUAL, adj. / prémenstruel, -elle, adj. / premenstrual. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***menstruus*** *= în fiecare lună, de la* ***mensis*** *= lună.*] Care survine înaintea menstruației. V. sindrom premenstrual.

PREMOLAR, s. m. / prémolaire, s. f. / premolar. NA: dentes premolares (pl.). [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***molaris*** *= măsea.*] Fiecare dintre cei 8 dinți (4 superiori și 4 inferiori) situați, câte doi de fiecare jumătate a maxilarelor, între canini și molari. P. prezintă o coroană bicuspidă și au de regulă o singură rădăcină.

PREMONITORIU, adj. / prémonitoire, adj. / premonitory. [*Lat.* ***praemonitorius*** *= care avertizează, de la* ***praemonere*** *= a atrage dinainte atenția (****prae*** *= înainte;* ***monere*** *= a avertiza).*] Despre un semn sau un simptom care, apărând înaintea

declanșării unei boli acute, pot constitui un avertisment sau chiar un element de diagnostic.

PREMUNIȚIE, s. f. / prémunition, s. f. / premunition. [*Lat. praemunitio, -onis = protecție, apărare, de la praemuniare = a fortifica, a apăra (prae = înainte; munire = a întări, a fortifica).*] 1) Stare de rezistență la suprainfecție a unui organism deja infectat. 2) Act, procedeu prin care se procură starea de rezistență definită la punctul 1. 3) Un tip special de imunitate de protecție, în care rezistența la boală este conferită de prezența în organism a unui număr mic de microorganisme patogene. Cum se observă, termenul rămâne în discuție.

PRENARCOZĂ, s. f. / prénarcose, s. f. / prenarcosis. [*Lat. prae = înainte; gr. narke = amorțeală, toropeală; -oză.*] Sin.: premedicație (v.).

PRENATAL, adj. / prénatal, -ale, -als, adj. / prenatal. [*Lat. prae = înainte; natalis = referitor la naștere, de la natus = născut și nasci = a se naște.*] Care există sau survine înaintea nașterii, îndeosebi cu referire la fetus.

PREOPERATOR, adj. / préopératoire, adj. / preoperative. [*Lat. prae = înainte; operari = a lucra, de la opus, operis = muncă, lucrare.*] Care precede o operație, care este efectuat înaintea unei operații. Ex.: analizele de laborator p.

PREPILORIC, adj. / prépylorique, adj. / prepyloric. [*Lat. prae = înainte; lat. pylorus, gr. pyloros = portar, din gr. pyle = poartă, ouros = paznic.*] Care se află în partea proximală a *pilorului sau a zonei pilorice a stomacului.

PREPRANDIAL, adj. / préprandial, -ale, -aux, adj. / preprandial. [*Lat. prae = înainte; prandium = prânz.*] Care survine înainte de masă, de prânzuri. Ex.: durere p.

PREPRO-HORMON, s. m. / prépro-hormone, s. f. / preprohormone. [*Lat. prae = înainte; lat., gr. pro = înaintea, în fața; gr. hormon = excitat, de la hormaein = a îndemna, a excita.*] Moleculă precursoare unui hormon, care conține *secvența semnal, după clivajul acesteia devenind *pro-hormon. Cele mai multe peptide sau proteine hormonale sunt sintetizate ca precursori cu pro-secvențe.

PREPRO-INSULINĂ, s. f. / prépro-insuline, s. f. / preproinsulin. [*Lat. prae = înainte; lat., gr. pro = înaintea, în fața; lat. insula = insulă; -ină.*] V. insulină.

PRE-PROTEINĂ, s. f. / pré-protéine, s. f. / pre-protein. [*Lat. prae = înainte; lat., gr. pro = înaintea, în fața; gr. protos = primul; -ină.*] Lanț polipeptidic nativ care nu a suferit încă secționarea proteolitică în *peptid semnal și proteină. Uneori, proteina este expusă ulterior la o nouă secționare.

PREPUȚ, s. n. / prépuce, s. m. / prepuce. NA: preputium penis. [*Lat. praeputium = preput.*] Repliu cutaneomucos care înconjoară *glandul *penisului. P. este atașat la fața inferioară a glandului prin frâul prepuțului. Se descrie și un p. al *clitorisului (NA: *preputium clitoridis*). V. și circumcizie, fimoză, parafimoză.

PRESBIACUZIE. Var. pentru prezbiacuzie (v.).

PRESBIOFRENIE. Var. pentru prezbiofrenie (v.).

PRESBIOPIE. Var. pentru prezbiopie (v.).

PRESBIT. Var. pentru prezbit (v.).

PRESBIȚIE. Var. pentru prezbiție (v.).

PRESCRIPȚIE, s. f. / prescription, s. f. / prescription. [*Lat. praescriptio, -onis = ce este scris înainte, preambul, introducere, de la praescribere = a scrie înainte (prae = înainte; scribere = a scrie).*] Recomandări, în scris, pe care medicul le face pacientului privind tratamentul medicamentos (rețeta) și igieno-dietetic al bolii.

PRESELAR, adj. / présellaire, adj. / presellar. [*Lat. prae = înainte; sella = șa.*] Situat înaintea *șeii turcești.

PRESENIL, adj. / présénile, adj. / presenile. [*Lat. prae = înainte; senilis = bătrânesc, de la senex, senis = bătrân.*] Care se referă la o stare sau la diverse tulburări care preced îmbătrânirea.

PRESENILINĂ, s. f. / préséniline, s. f. / presenilin. [*Lat. prae = înainte; senilis = bătrânesc, de la senex, senis = bătrân; -ină.*] Proteină membranară ale cărei mutații au fost observate la subiecți afectați de forme familiale ale *bolii Alzheimer. Au fost descrise două p., I și II, cu omologie mare și gene pe cromozomii 1 și 14.

PRESISTOLIC, adj. / présystolique, adj. / presystolic. [*Lat. prae = înainte; gr. systole = contracție.*] Care precede sistola. Ex.: suflu p.

PRESIUNE, s. f. / pression, s. f. / pressure. [*Lat. pressio, -onis = presiune, de la pressare = a presa.*] 1) Forța exercitată la nivelul unei suprafețe, care se exprimă sub forma unui coeficient: presiunea p = F/S, forța (F) fiind aplicată normal la suprafață (S). Presiunea se măsoară în SI în *pascali (Pa), newton/m² (SI) și în numeroase unități tolerate, utilizate deoarece sunt foarte practice: atmosferă, bar, milibar, mm coloană mercur și cm coloană apă. 2) Forța exercitată de un lichid asupra pereților recipientului, conductului care îl conține, sau a unui gaz asupra pereților incintei.

PRESIUNE ARTERIALĂ / pression artérielle / arterial pressure. P. sângelui în artere. Variază invers proporțional cu distanța la care se află vasul arterial față de inimă. P. a. crește în timpul sistolei, trecând printr-un maximum (*p. sistolică* sau *maximală*, Mx) și diminuează în diastolă, trecând printr-un minimum (*p. diastolică* sau *minimală*, Mn). Diferența dintre p. sistolică și cea diastolică se numește *p. diferențială*. *P. medie* (importantă pentru hemodinamică deoarece asigură curgerea sângelui) care există în artere în cursul întregului ciclu cardiac nu exprimă media aritmetică a valorilor p. sistolice și p. diastolice, ci este mai scăzută decât aceasta, deoarece, așa cum se observă pe curba pulsului, presiunea se menține mai mult la nivelul minim, comparativ cu cel maxim. Valoarea p. a. este condiționată de o serie de factori, dintre care cei mai importanți sunt: debitul cardiac (dependent de forța de contracție ventriculară), rezistența vasculară periferică, caracteristicile reologice ale sângelui, volumul sanguin, elasticitatea pereților vasculari. În general, creșterea debitului cardiac influențează îndeosebi p. sistolică, spre deosebire de creșterea rezistenței periferice, care influențează îndeosebi p. diastolică. P. a. se măsoară cu *sfigmomanometrul (tensiometru) și variază în funcție de vârstă, origine etnică, ca și, episodic, în raport cu efortul și emoțiile. La un adult normal tânăr, p. sistolică are valori de aproximativ 130 mmHg, iar cea diastolică de 70 mmHg. Pentru variațiile p. a. în patologie, v. hipertensiune arterială. În SI, p. a. se măsoară în *Pascal (Pa). 1 kPa = 7,50062 mmHg. Din cauza valorilor cu totul deosebite față de unitatea de măsură clasică (mmHg), introducerea unității din SI a fost temporizată. Ca sin. pentru p. a. se utilizează termenul de tensiune arterială, deși acesta din urmă denumește forța opusă de pereții arterelor asupra sângelui. V. și presiune arterială diferențială, presiune arterială maximă, presiune arterială medie, presiune arterială minimă.

PRESIUNE ARTERIALĂ DIFERENȚIALĂ / pression artérielle differentielle / pulse pressure. Diferența dintre p. a. maximă și minimă. La normali este cuprinsă între 40-65 mmHg. Se mai numește și p. pulsului. P. a. d. poate crește (formulă sfigmomanometrică divergentă) în insuficiența aortică, hipertiroidism, fistule arteriovenoase, sau poate scădea (formulă convergentă) în nefrite, insuficiențe cardiace etc. Sin.: tensiune arterială diferențială.

PRESIUNE ARTERIALĂ MAXIMĂ / pression artérielle maxima / systolic pressure. Valoarea p. existente în sistemul arterial în momentul *sistolei cardiace (p. sistolică). La normali este

cuprinsă între 125 și 140 mmHg. Sin.: tensiune arterială sistolică, tensiune arterială maximă. V. hipertensiune arterială.

PRESIUNE ARTERIALĂ MEDIE / pression artérielle moyenne / mean pressure. P. arterială mijlocie dintr-un ciclu cardiac, exprimată în mod curent prin media aritmetică a valorilor extreme ale p. a. (p. a. maximă și p. a. minimă). În clinică, p. a. m. corespunde celei mai mari oscilații observate pe cadranul oscilometric al sfigmomanometrului. La normali este cuprinsă între 110 și 90 mmHg. Sin.: tensiune arterială medie.

PRESIUNE ARTERIALĂ MINIMĂ / pression artérielle minima / diastolic pressure. Valoarea p. care există în artere în momentul *diastolei, adică între două contracții cardiace (p. diastolică). La normali este cuprinsă între 80 și 90 mmHg. Sin.: tensiune arterială diastolică, tensiune arterială minimă.

PRESIUNE ARTERIALĂ OFTALMICĂ / pression artérielle ophtalmique / ophthalmic artery pressure. Presiunea arterială din artera oftalmică determinată la nivelul retinei prin *oftalmodinamometrie. Măsurarea sa este utilă, deoarece oferă informații asupra presiunii arteriale din sistemul vascular encefalic: 1) O p. a. o. scăzută în raport cu presiunea arterială generală (normal, p. a. o. reprezintă 87% din presiunea diastolică și 91% din cea sistolică) indică o cădere de presiune în sistemul carotidian. 2) O p. a. o. crescută indică o rezistență crescută în sistemul encefalic, de obicei în arterioscleroză.

PRESIUNE ATMOSFERICĂ / pression atmosphérique / atmospheric pressure. P. a. este egală cu greutatea tuturor moleculelor de aer din atmosferă situate deasupra punctului unde este efectuată măsurătoarea. Relația matematică dintre p. a. și altitudine este aproximativ logaritmică (p. a. se reduce la jumătate la 5 500 m, la o treime la 8 400 m și la un sfert la 10 200 m). P. a. normală este egală cu o atmosferă fizică (*atmosferă) și se măsoară cu barometrul.

PRESIUNE CAPILARĂ PULMONARĂ / pression capillaire pulmonaire / pulmonary artery wedge pressure. P. măsurată în cursul cateterismului cardiac la extremitatea unei sonde blocate într-o arteriolă pulmonară, care întrerupe complet curentul sanguin. Este practic egală cu p. din atriul stâng dacă venele pulmonare sunt permeabile. P. c. p. medie este de 5 mmHg și crește în cardiopatiile stângi (stenoză mitrală, insuficiență ventriculară stângă) și în cardiopatiile congenitale cu șunt stânga-dreapta important și rezistență pulmonară normală.

PRESIUNE CEREBROSPINALĂ / pression cérébrospinale / cerebrospinal pressure. V. presiune intrarahidiană.

PRESIUNE COLOIDOSMOTICĂ / pression oncotique / oncotic pressure. Sin.: presiune oncotică (v.).

PRESIUNE INTRACRANIANĂ / pression intracrânienne / intracranial pressure. P. dintre craniu și creier, adică de la nivelul fluidului subarahnoidian.

PRESIUNE INTRAOCULARĂ / pression intraoculaire / intraocular pressure. P. din interiorul globului ocular, care menține întinși pereții acestuia. În mod normal, p. i. (P_{oc}) variază între 10 și 22 mmHg (15 mmHg) în medie, este produsă și reglată de *umoarea apoasă. P_{oc} depinde de trei factori, cuprinși în ecuația lui H. Goldmann: $P_{oc} = RF + P_v$; cei trei termeni au următoarele semnificații: F = debitul de secreție a umorii apoase (secretată de capilarele *corpului ciliar), P_v = p. venoasă episclerală, adică p. din sistemul vascular în care este drenată umoarea apoasă, iar R = rezistența opusă curgerii între punctul în care fluidul intră și punctul în care acesta iese din ochi. P_{oc} se măsoară cu *tonometrul și poate crește dacă cel puțin unul dintre factorii menționați depășește valoarea normală. Sin.: tensiune intraoculară. V. și glaucom.

PRESIUNE INTRARAHIDIANĂ / pression intrarachidienne / cerebrospinal pressure. P. exercitată de LCR în canalul rahidian.

PRESIUNE NEGATIVĂ / pression négative / negative pressure. Orice p. mai mică decât *p. atmosferică.

PRESIUNE ONCOTICĂ / pression oncotique / oncotic pressure. *P. osmotică determinată de prezența coloizilor în soluție. În cazul interacțiunii plasmă sanguină - lichid interstițial, ea reprezintă forța care tinde să contrabalanseze p. din capilarele sanguine. Sin.: presiune coloidosmotică.

PRESIUNE OSMOTICĂ / pression osmotique / osmotic pressure. P. necesară pentru a opri *osmoza (adică trecerea solventului) printr-o membrană semipermeabilă între o soluție și solventul pur al acesteia. P. o. este proporțională cu *osmolalitatea soluției respective. P. o. se exprimă în *osmoli sau în mmHg, conform ecuației: $\pi V = nRT$ (relația Van't Hoff), în care π = presiunea osmotică a soluției, V = volumul soluției, n = numărul de *moli din soluție, R = constanta gazelor perfecte, T = temperatura absolută a soluției. Ea mai poate fi calculată, de asemenea, prin relația lui Pfeffer: $\pi = RTC/M$ sau C, unde C = concentrația solvitului și M = masa unui mol de solvit. Din această ecuație rezultă că p. o. este proporțională cu concentrația ponderală a solventului, invers proporțională cu masa sa moleculară și proporțională cu temperatura. În cazul soluțiilor electrolitice, se scrie: $\pi V = inRT$, unde i = gradul de ionizare, ținând seama de faptul că p. o. depinde de numărul de particule și nu de numărul de molecule.

PRESIUNE OSMOTICĂ EFICACE / pression osmotique efficace / effective osmotic pressure. Fracțiunea din *p. o. totală determinată exclusiv de substanțele dizolvate pentru care membranele sunt impermeabile.

PRESIUNE PARȚIALĂ / pression partielle / partial pressure. P. exercitată de fiecare component al unui amestec de gaze. Conform legii lui Dalton, p. p. a unui gaz aflat într-un amestec gazos ocupând volumul V reprezintă p. pe care ar exercita-o gazul dacă ar ocupa singur volumul V.

PRESIUNE POZITIVĂ / pression positive / positive pressure. Orice p. mai mare decât *p. atmosferică.

PRESIUNE VENOASĂ / pression veineuse / venous pressure. P. exercitată de sânge asupra pereților venelor într-un punct definit al sistemului venos. Ea variază în mod normal în diferite regiuni și în funcție de poziția corpului. Se disting: 1) *p. v. superficială* sau *periferică* (PVP), măsurată prin puncție venoasă la plica cotului (în decubitus dorsal); are valoarea de 3-12 cmH_2O și depinde de presiunea aortică medie; 2) *p. v. centrală* (PVC) de la nivelul auriculului drept sau din porțiunile adiacente ale venelor cave, măsurată prin cateterism venos.

PRESORECEPTOR, s. m. / pressorécepteur, s. m. / pressoreceptor. [*Lat. pressus = apăsat, de la pressare = a presa; receptus, de la recipere = a primi.*] Sin.: baroreceptor (v.).

PRESOTERAPIE, s. f. / pressothérapie, s. f. / pressure therapy. [*Lat. pressus = apăsat, de la pressare = a presa; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Tehnică de tratament mecanic al tulburărilor circulatorii de la nivelul membrelor prin utilizarea unui aparat compus dintr-un manșon gonflabil, care se dispune la nivelul membrului tratat, legat la un compresor alternativ.

PRESURIZARE, s. f. / pressurisation, s. f. / pressurization. [*Lat. pressus = apăsat, de la pressare = a presa.*] Menținerea unei presiuni ambiante suficiente într-o cabină (avion, navă cosmică) sau a unui echipament de scafandru, pentru a preveni apariția tulburărilor determinate de modificările presiunii din mediu.

PREVALENȚĂ, s. f. / prévalence, s. f. / prevalence. [*Lat. praevalentia = superioritate, de la praevalere = a avea mai multă putere și valere = a avea forță, a fi tare.*] Termen care desemnează, conform definiției OMS, numărul de cazuri de boală sau de de bolnavi, sau de orice alte evenimente (ex.:

accidente) într-o anumită populaţie, fără distincţie între cazurile noi şi cele vechi. P. poate fi exprimată în cifre absolute sau (de obicei) în proporţie faţă de lotul de subiecţi din populaţie.V. şi incidenţă.

PREVENTIV, adj. / preventif, -ive, adj. / preventive. [*Lat.* ***praeventus,*** *de la* ***praevenire*** *= a o lua înainte, a preveni (****prae*** *= înainte;* ***venire*** *= a veni).*] Care se referă la o metodă şi, prin extensie, la o substanţă utilizate pentru *prevenţie. Ex.: vaccinare p. Pentru substanţe este preferabil termenul *profilactic (utilizat uneori, discutabil, ca sin. pentru p.).

PREVENTORIU, s. n. / préventorium, s. m. / preventorium. [*Lat.* ***praeventor, -oris*** *= cel care precede, de la* ***praevenire*** *= a o lua înainte, a preveni (****prae*** *= înainte;* ***venire*** *= a veni).*] Unitate sanitară profilactică cu paturi. *P. de tuberculoză* asigură asistenţă copiilor şi adulţilor din mediul tuberculos, pentru a-i preveni de contaminare.

PREVENŢIE, s. f. / prévention, s. f. / prevention. [*Lat.* ***praeventus,*** *de la* ***praevenire*** *= a o lua înainte, a preveni (****prae*** *= înainte;* ***venire*** *= a veni).*] Ansamblul măsurilor care permit împiedicarea apariţiei, agravării sau a extensiei anumitor boli. Se disting: *p. primară*, care constă în evitarea bolii, *p. secundară*, în diminuarea efectelor, iar *p. terţiară* are drept scop reintegrarea unui subiect în condiţii de viaţă compatibile cu noua sa stare.

PREVERTEBRAL, adj. / prévertébral, -ale, -aux, adj. / prevertebral. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***vertebra*** *= vertebră, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Situat anterior vertebrelor şi/sau coloanei vertebrale.

PREVEZICAL, adj. / prévésical, -ale, -aux, adj. / prevesical. [*Lat.* ***prae*** *= înainte;* ***vesica*** *= vezică.*] Situat anterior, în faţa vezicii urinare.

PREZBIACUZIE, s. f. / presbyacousie, s. f. / presbyacusia. [*Gr.* ***presbys*** *= bătrân;* ***akousis*** *= auz, de la* ***akouein*** *= a auzi.*] Scădere a auzului, care survine îndeosebi după vârsta de 60 de ani. P. este o surditate de tip neurosenzorial afectând îndeosebi percepţia sunetelor acute. Ea este consecinţa îmbătrânirii fiziologice a urechii interne, ca şi a centrilor de integrare auditivă. Var.: presbiacuzie.

PREZBIOFRENIE, s. f. / presbyophrénie, s. f. / presbyophrenia. [*Gr.* ***presbys*** *= bătrân;* ***phren, phrenos*** *= spirit, minte.*] Formă particulară de psihoză presenilă, cu amnezie gravă de fixare (pierderea totală a memoriei faptelor recente), pe fondul unei dezorientări temporospaţiale, asociată cu confabulaţii, nelinişte. Afectează aproape exclusiv femeile. Sin.: sindrom Wernicke. Var.: presbiofrenie.

PREZBIOPIE, s. f. / presbyopie, s. f. / presbyopia. [*Gr.* ***presbys*** *= bătrân;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Hipermetropie fiziologică: dificultatea distingerii nete a obiectelor apropiate, cauzată de diminuarea puterii de acomodare a ochiului (în particular prin diminuarea elasticităţii cristalinului), legată de îmbătrânire. Var.: presbiopie. Sin.: prezbiţie.

PREZBIT, adj., s. m. sau f. / presbyte, adj., s. m. ou f. / presbyope. [*Gr.* ***presbytes*** *= bătrân.*] (Persoană) care este afectată de *prezbiopie. Var.: presbit.

PREZBIŢIE, s. f. / presbytie, s. f. / presbytia. [*Gr.* ***presbytes*** *= bătrân.*] Var.: presbiţie. Sin.: presbiopie (v.).

PREZENTAŢIE, s. f. / présentation, s. f. / presentation, position (obst.). [*Lat.* ***praesentare*** *= a prezenta, a arăta, de la* ***praesens, -ntis*** *= care este de faţă.*] Parte a fătului care ia prima contact cu strâmtoarea superioară a bazinului osos matern pentru a se angaja şi a se degaja prima la vulvă, după un mecanism propriu în timpul naşterii. Tipurile mai frecvente de p. sunt: *p. cefalică, *p. craniană, *p. facială, *p. frontală, *p. pelvină, *p. transversă. V. angajare, poziţie. V. şi în continuare.

PREZENTAŢIE CEFALICĂ / présentation céphalique / cephalic presentation. Tip de p. cu frecvenţă mare (96%), în care fetusul se angajează cu extremitatea cefalică spre strâmtoarea superioară a bazinului mamei. Capul poate fi în flexie (flectat, *p. craniană), în extensie (deflectat, *p. facială) sau în poziţie intermediară (*p. frontală).

PREZENTAŢIE CRANIANĂ / présentation du sommet / vertex presentation. Cea mai frecventă *p. cefalică (peste 95%), *eutocică, în care fetusul se angajează cu occiputul spre strâmtoarea superioară a bazinului. Axul vertical al extremităţii cefalice se orientează fie spre diametrul oblic stâng, mai frecvent, fie, mai rar, spre cel drept sau, în caz de bazin plat, spre diametrul transversal, ceea ce permite definirea unor poziţii corespondente.

PREZENTAŢIE FACIALĂ / présentation de la face / face presentation. *P. cefalică rară (0,15%), în care capul este în poziţie deflectată fetusul angajându-se în travaliu cu masivul facial. Mentonul este considerat punct de reper faţă de strâmtoarea superioară a bazinului, permiţând definirea mai multor poziţii; mai frecvent însă axul vertical al extremităţii cefalice este situat pe diametrul oblic drept al strâmtorii.

PREZENTAŢIE FRONTALĂ / présentation du front / brow presentation. *P. cefalică rară, în care capul se găseşte în poziţie intermediară între flexie (flectat) şi extensie (deflectat). În raport cu poziţia piramidei nazale faţă de strâmtoarea superioară a bazinului, se definesc mai multe poziţii (iliacă dreaptă sau stângă anterioară şi posterioară, iliacă transversă). Această p. poate surveni în cursul travaliului, complicaţie care poate fi, uneori, imposibil de soluţionat fără operaţie cezariană. O altă p., *p. bregmatică* este asemănătoare p. f., fontanela bregmatică fiind luată ca reper.

PREZENTAŢIE OBLICĂ / présentation oblique / oblique presentation. Sin.: prezentaţie transversă (v.).

PREZENTAŢIE PELVINĂ / présentation du siège / pelvic presentation. Tip de p. cu o frecvenţă sub 4%, în care fetusul tinde să se angajeze cu pelvisul la nivelul *strâmtorii superioare a bazinului matern. P. p. este numită *completă* când gambele sunt flectate pe coapse şi coapsele pe abdomen şi *incompletă*, varianta cea mai frecventă, când gambele sunt în extensie totală pe coapse şi coapsele sunt flectate pe abdomen, membrele inferioare fiind de-a lungul trunchiului cu plantele la nivelul capului fetal. P. p. este la limita dintre *eutocie şi *distocie. V. şi manevră Mauriceau-Smellie.

PREZENTAŢIE TRANSVERSĂ / présentation transverse / transverse presentation. P. care se caracterizează prin poziţia transversală sau oblică a fetusului în raport cu strâmtoarea superioară a bazinului mamei. Se descriu mai multe poziţii, în funcţie de umărul care se angajează în strâmtoare şi după cum spatele este situat anterior sau posterior. Această p. (cu frecvenţă sub 1%) este *distocică şi, uneori, poate fi transformată prin *versiune. Sin.: prezentaţie oblică.

PREZERVATIV, s. n. / condom, s. m., préservatif, s. m. / condom. [*Lat.* ***praeservare,*** *de la* ***prae*** *= înainte,* ***servare*** *= a păstra, a menţine.*] Manşon din cauciuc suplu şi extensibil, închis la un capăt, care se aplică pe penis înaintea unui raport sexual, în scop contraceptiv (împiedicarea migrării spermatozoizilor) sau pentru prevenirea contaminării veneriene şi cu HIV. Sin.: condom. V. şi diafragm, pesar.

PRIAPISM, s. n. / priapisme, s. m. / priapism. [*Lat.* ***priapismus,*** *gr.* ***priapismos,*** *de la gr.* ***Priapos*** *= zeul dragostei fizice.*] Sindrom caracterizat prin erecţie permanentă, dureroasă, independentă de *libido (şi fără relaţie cu excitaţia sexuală), cu ejaculare imposibilă sau foarte dificilă. Se poate observa în unele uretrite sau cistite acute, ca şi în unele leziuni ale măduvei spinării.

PRIM AJUTOR / premier aide / first aid. [*Lat.* ***primus*** *= primul;* ***adiutor, -oris*** *= cel care ajută, de la* ***adiutari*** *= a ajuta.*] Ajutor medical acordat de o persoană care nu are o funcție medicală, dar care a fost instruită, de obicei, în cadrul grupelor sanitare de Cruce Roșie.

PRIMAR, adj. / primaire, adj. / primary. [*Lat.* ***primarius,*** *de la* ***primus*** *= primul.*] 1) Care apare primul într-o succesiune în timp a unor fenomene sau într-un proces de dezvoltare. 2) În patologie termenul se utilizează fie cu referire la boli: boală p. (sau *primitivă), fie cu privire la semne, simptome, leziuni sau chiar etape ale bolilor care apar primele.

PRIMER, s. m. / amorse, s. f. / primer. [*Lat.* ***primus*** *= primul.*] Sin.: amorsă (v.).

PRIMIGESTĂ, adj., s. f. / primigeste, adj., s. f. / primigravida. [*Lat.* ***primus*** *= primul;* ***gestare*** *= a purta o sarcină.*] (Femeie) care este însărcinată pentru prima oară.

PRIMIPARĂ, adj., s. f. / primipare, adj., s. f. / primipara, n., primiparous, adj. [*Lat.* ***primus*** *= primul;* ***parere*** *= a naște.*] (Femeie) care a avut o sarcină în urma căreia a rezultat un făt de cel puțin 500 g sau cu o vârsă gestațională de minimum 20 de săptămâni, fără a ține seama dacă fătul a fost viabil, ori unic sau multiplu.

PRIMITIV, adj. / primitif, -ive, adj. / primitive. [*Lat.* ***primitivus,*** *de la* ***primus*** *= primul.*] 1) Idiopatic sau esențial (v.). 2) O leziune, un fenomen clinic care apar primele, fiind la originea altora, care le succed.

PRIMITOR, s. m. sau f. / receveur, -euse, s. m. ou f. / recipient. [*Sl.* ***priimati*** *= a primi.*] Bolnav care primește sânge sau derivate de sânge, țesuturi (*grefă) sau un organ (*transplant) de la un *donator (donor).

PRIMITOR UNIVERSAL / receveur universel / universal recipient. Subiect aparținând *grupei sanguine AB, lipsit de izoaglutininele naturale anti-A și anti-B, teoretic susceptibil să primească sânge din toate grupele. V. și donator universal.

PRIMOINFECȚIE, s. f. / primo-infection, s. f. / primary phase. [*Lat.* ***primus*** *= primul;* ***infectus,*** *de la* ***inficere*** *= a strica, a otrăvi.*] Invadarea organismului de către un microorganism patogen pentru prima oară. Termenul este consacrat prin utilizare îndeosebi pentru *p. tuberculoasă.*

PRINCIPII NUTRITIVE / principes nutritifs / nourishing substances. Părțile componente fundamentale ale alimentelor, care prin digestie se absorb în sânge și limfă: 1) pentru proteine, aminoacizii; 2) pentru grăsimi, acizii grași și glicerina; 3) pentru glucide, glucoza, fructoza etc.

PRINCIPIU, s. n. / principe, s. m. / principle. [*Lat.* ***principium*** *= început.*] 1) Lege de bază a unei științe. 2) Totalitatea legilor și noțiunilor de bază ale unei discipline. 3) Punct de plecare într-o demonstrație, în cercetare. Ex.: *principiile termodinamicii:* I - legea conservării energiei; II - al *entropiei (Clausius); III - al lui Nernst, entropia tinde spre o valoare finită când temperatura tinde spre zero absolut.

PRINCIPIU ACTIV / principe actif / active principle. Component al unui *medicament care îi conferă acestuia calitățile terapeutice specifice.

PRINCIPIU BORNSTEIN / principe de Bornstein / Bornstein's principle. Cunoscând coeficientul de solubilitate a unui gaz în sânge și volumul din gazul respectiv care se elimină prin plămâni pe minut, se poate calcula cantitatea de sânge care traversează plămânul într-un minut. P. B. a fost utilizat pentru calcularea *debitului cardiac.

PRINCIPIU DOPPLER / principe de Doppler / Doppler principle. [***Christian Johann Doppler,*** *fizician și matematician austriac, 1803-1853.*] V. efect Doppler-Fizeau.

PRINCIPIU FICK / principe de Fick / Fick's principle. [***Adolf Fick,*** *fiziolog german, profesor la Zürich, apoi la Würzburg, 1829-1901.*] Aplicație a legii conservării masei pentru efectuarea unor măsurări indirecte: cantitatea de substanță captată sau eliberată de un organ reprezintă produsul între fluxul sanguin al organului respectiv și diferența dintre concentrațiile substanței în sistemele arterial și venos.

PRION, s. m. / prion, s. m. / prion. [*Engl.* ***proteinaceous infectious particle*** *= particulă infecțioasă de natură proteică.*] Proteină celulară normală, care, în anumite condiții, poate deveni agent patogen. La subiectul sănătos, p. se află fixați la nivelul membranei plasmatice a diferitelor celule, îndeosebi neuronale. P. este de fapt o sialoglicoproteină alcătuită din 253 aminoacizi, legați la membrana celulară printr-o grupare de tip *fosfatidil-inozitol sensibilă la *fosfolipaza C. Gena codantă pentru sinteza p. este localizată pe cromozomul 20. P. proteină este desemnat cu sigla PrPc (c de la celulă), iar rolul său fiziologic nu este cunoscut. O proteină izoformă anormală a PrPc constituie o particulă infectantă responsabilă de *encefalopatiile spongiforme subacute transmisibile prezente atât la om, cât și la bovine, de boala Creutzfeldt-Jacob la om, ca și de scrapia oilor. Modul de transmitere nu este clar, probabil prin ingestie de țesut infectat, dar numai la specii înrudite îndeaproape. În principiu, proteina Pr patogenă se deosebește de cea normală prin faptul că are o structură secundară de tip β-pliat, proteina normală având o structură α-helix. În encefalopatii se formează agregate de bastonașe cu aspect de amiloză, iar la nivelul plăcilor amiloide este pozitivă o reacție imunocitochimică anti-p. În apariția p. patogeni ar avea un rol mutația genei p.

PROACCELERINĂ, s. f. / proaccélérine, s. f. / proaccelerin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înaintea, în fața; lat.* ***accelerare*** *= a grăbi, de la* ***celer*** *= rapid; -ină.*] Unul din factorii coagulării, factorul V, este o globulină plasmatică labilă, cu rol accelerator, intervenind în transformarea protrombinei (factorul II) în trombină (factorul IIa). P. mai este numită și trombogen, cofactor al tromboplastinei, factor accelerator. Deficitul de p. conduce la o afecțiune rară, parahemofilia sau *boala Owren. Sin.: protrombokinază.

PROBABILITATE, s. f. / probabilité, s. f. / probability. Noțiune de bază în studiul fenomenelor aleatorii, p. producerii unui eveniment este un număr cuprins între 0 (imposibilitatea producerii evenimentului) și 1 (certitudinea evenimentului considerat). P. indică frecvența apariției evenimentului respectiv într-o serie de testări independente desfășurate în condiții identice. Ea este estimată ca un raport, p/(p+q), unde p este numărul probabil de apariții ale evenimentului, iar q numărul probabil de non-apariții.

PROBĂ, s. f. / épreuve, s. f. / test. [*Lat.* ***proba*** *= probă, încercare.*] Orice mijloc (investigație, manevră, reacție, analiză de laborator) destinat căutării, punerii în evidență sau evaluării unei proprietăți, unui caracter, unei funcții normale sau anormale a unui organism ori a uneia din părțile sale. Numeroase p. sunt adesea desemnate sub termenii: metodă, procedeu, reacție, test, la care se pot adăuga termenii semn și efect (fără ca între toți acești termeni să existe sinonimie în sens strict). Se poate afirma că datorită influenței terminologiei engl. termenul *test* este utilizat tot mai frecvent. P. enumerate în continuare sunt doar definite selectiv, prezentarea în amănunt a acestora constituind obiectivul manualelor și tratatelor.

Probe cu denumiri comune

- **P. LA ACETAZOLAMIDĂ / épreuve à l'acétazolamide / acetazolamide test.** P. ce explorează reglarea echilibrului acidobazic renal. *Acetazolamida antrenează la subiectul normal,

la 30 de minute după injectarea intravenoasă a 250 mg, creșterea pH-lui urinar, dublarea eliminării de apă, sodiu, potasiu și bicarbonați, alături de diminuarea eliminării de amoniac. Această p. necesită menținerea *clearance-lui glomerular la valori sub 60 ml/min, ceea ce îi restrânge utilizarea.

• **P. LA ACTH / épreuve à l'ACTH / ACTH test.** Sin.: probă Thorn (v.).

• **P. DE ADEZIVITATE PLACHETARĂ / épreuve d'adhésivité plaquettaire / platelet adhesivity test.** Termen impropriu, desemnând o p. prin care se determină nu numai adezivitatea trombocitelor, dar și agregarea lor, fără ca aceste două fenomene să poată fi disociate.

• **P. LA ALDACTONĂ / épreuve à l'aldactone / aldactone test.** Probă utilizată în diagnosticul *sindromului Conn. Administrarea a 200 mg aldactonă la fiecare 6 ore timp de 4 zile blochează acțiunea aldosteronului la nivelul tubului distal și corectează hipertensiunea arterială a pacienților cu hiperaldosteronism primar. În cazul hiperaldosteronismului secundar, acest efect nu apare. Sin.: probă la spironolactonă.

• **P. DE ANOXIE MIOCARDICĂ PROVOCATĂ / épreuve d'anoxie myocardique provoquée / myocardial anoxia test.** P. utilizată pentru diagnosticul *anginei pectorale. Pacientul respiră timp de 20 min un amestec gazos alcătuit din 10% oxigen și 90% azot, în tot acest timp fiind înregistrat traseul electrocardiografic. Anoxia miocardică astfel provocată determină apariția semnelor electrice de insuficiență coronariană, inexistente în condiții normale. Sin.: electrocardiogramă de efort.

• **P. DE APTITUDINE / épreuve d'aptitude / aptitude test.** P. complexă, dificil de elaborat și de interpretat, prin care se evaluează aptitudinile unui subiect.

• **P. BIOLOGICĂ / épreuve biologique / biologic test.** Experiență de laborator destinată măsurării acțiunii unui anumit stimul (fizic, chimic, biologic etc.) pornind de la reacțiile provocate asupra materiei vii. P. b. pot fi cantitative sau calitative.

• **P. CU BROMSULFONFTALEINĂ / épreuve de la bromesulfonephtaléine / sulfobromo-phthalein test.** P. de evaluare a funcției cromagoge a ficatului (excreția biliară de coloranți chimici). Se injectează i. v. o cantitate de colorant, iar prin dozări seriate ale concentrației bromsulfonftaleinei în plasmă se poate stabili viteza de eliminare și valoarea *clearance-ului. Valorile clearance-ului vor depinde de capacitatea de captare și metabolizare de către hepatocite, dar și de debitul sanguin hepatic. Ca urmare, în caz de insuficiență cardiacă cu ficat de stază, valorile clearance-ului vor fi mult mai scăzute decât s-ar putea datora suferinței hepatice. Din cauza unor efecte secundare (periflebită, reacții anafilactice), ca și a costului ridicat, p. este utilizată rar. Sin.: probă Rosenthal-White.

• **P. CALORICĂ / épreuve calorique / caloric test.** Sin.: probă Bárány (v.).

• **P. CELOR TREI GAROURI / épreuve des trois garrots / three garrot test.** P. utilă în cazul insuficienței venoase cronice a membrelor inferioare, pentru determinarea nivelului la care valvele venoase sunt insuficiente. Constă în aplicarea garourilor în treimea superioară a coapsei, deasupra genunchiului și la mijlocul gambei, după care se observă gradul de umplere venoasă în segmentele dintre cele trei garouri după scoaterea lor succesivă de jos în sus.

• **P. CELOR TREI PAHARE GUYON / épreuve des trois verres / three glass test.** [*Jean Casimir Félix Guyon, chirurg și urolog francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1831-1920.*] P. ce precizează originea unei *hematurii și constă în prelevarea a trei probe de urină din jetul inițial, mijlociu și terminal. Hematuria este inițială dacă numai urina din primul pahar conține hematii, terminală dacă numai urina din ultimul pahar este roșie și totală dacă toate probele sunt hematurice. Hematuria inițială este de origine uretro-cervico-prostatică, cea terminală de origine vezicală, iar cea totală de origine renală (toate hematuriile masive pot fi totale). Sin.: probă Guyon.

• **P. DE CONCENTRAȚIE VOLHARD / épreuve de la concentration de Volhard / Volhard's test.** [*Franz Volhard, medic german, profesor de medicină internă la Halle, apoi la Frankfurt pe Main, 1872-1950.*] V. probă Volhard.

• **P. CU CORTIZON-GLUCOZĂ / épreuve à la cortisone-glucose / cortisone-glucose tolerance test.** Tehnică ce sensibilizează *p. de hiperglicemie provocată cu glucoză pe cale orală, prin inducerea unei *gluconeogeneze hepatice la administrarea cortizonului cu câteva ore înainte de hiperglicemia provocată.

• **P. CU CROM 51 / épreuve au chrome 51 / radiochromium tagging of red cells.** Determinarea duratei de viață a globulelor roșii marcate cu ^{51}Cr. Hematiile pot proveni fie de la același subiect (p. prin autotransfuzie), fie de la un donor izogrup (p. prin izo- sau alotransfuzie). Unitatea măsurată este timpul de semiviață (timpul necesar diminuării la jumătate a radioactivității inițiale). Normal, valorile sunt de 284 zile. Timpul de semiviață este scăzut în anemia hemolitică. Această p. poate fi asociată cu studiul izotopic al eritropoiezei cu fier radioactiv. Marcajul hematiilor cu ^{51}Cr permite și măsurarea volumului globular total (prin calculul diluției izotopice). Acest izotop este util și în studiul duratei de viață a plachetelor.

• **P. DEGET-NAS / épreuve doigt-nez / finger-nose test.** P. neurologică destinată precizării stării de coordonare a mișcărilor voluntare ale membrelor superioare. Bolnavul, având ochii închiși, trebuie să atingă rapid vârful nasului său cu indexul, brațul efectuând o mișcare de adducție din poziție laterală.

• **P. CU DIIODOTIROZINĂ RADIOACTIVĂ / épreuve à la diiodotyrosine radioactive / radio-iodinated diiodotyrosine test.** P. ce urmărește evidențierea tulburărilor de sinteză a hormonilor tiroidieni prin deficit de deiodază (tipul IV după clasificarea Stanburg), bazată pe analiza urinei după administrarea orală sau i. v. de diiodotirozină (DIT) marcată. La subiectul normal, DIT este aproape în totalitate deiodată. Defectul de dehalogenare este relevat prin eliminarea urinară a unei mari părți din DIT marcată.

• **P. DE DILUȚIE VOLHARD / épreuve de la dilution de Volhard / Volhard's test.** [*Franz Volhard, medic german, profesor de medicină internă la Halle, apoi la Frankfurt pe Main, 1872-1950.*] V. probă Volhard.

• **P. DUBLU ORB / épreuve double aveugle / double-blind test.** Sin.: dublu orb (v.).

• **P. DURERII PROVOCATE / épreuve de Caroli / Caroli's test.** Sin.: probă Caroli (v).

• **P. CU EDTA SODIC / épreuve à l'EDTA sodique / EDTA test.** P. funcțională ce explorează secreția de parathormon (PTH). După injectarea i. v. lentă de EDTA sodic (agent chelator de calciu) se observă o *hipercalcemie tranzitorie și creșterea valorilor de PTH. În *hipoparatiroidie, hipocalcemia este bruscă și se corectează tardiv, iar valorile de PTH seric nu se modifică. P. se practică în cadru spitalicesc și nu este indicată în hipocalcemiile fruste.

• **P. DE EFORT / épreuve d'effort / strain test.** Orice p. care constă în executarea unui efort standard și care este destinată evaluării capacității funcționale cardiovasculare la omul normal sau bolnav, în scop diagnostic, prognostic, sau de cercetare experimentală.

• **P. CU FIER RADIOACTIV / épreuve au fer radioactif / radioactive iron clearance.** Metodă de studiu a *eritropoiezei. După injectarea unui izotop al fierului (^{55}Fe sau mai frecvent ^{59}Fe) se calculează viteza de dispariție plasmatică (care reflectă aviditatea măduvei osoase pentru fier și deci bogăția în *eritro-

blaste), viteza de încorporare în hematii (ce reflectă direct eficacitatea eritropoiezei), ca și capacitatea de eliberare din măduva osoasă. Se poate preciza existența unei eritropoieze ectopice (splenică). P. permite calcularea duratei de viață a globulelor roșii formate și a rezervelor tisulare de fier și poate fi cuplată cu studiul duratei de viață a hematiilor marcate cu ^{51}Cr administrate prin alotransfuzie. V. și probă cu crom-51.

- **P. DE FRÂNARE / test de freinage / suppression test.** Sin. desuet pentru test de frenaj (v.).
- **P. LA FRIG / épreuve au froid / Hines-Brown test, cold pressure test.** P. permite evidențierea hipertensiunii arteriale latente. Se măsoară TA înaintea, în timpul și după imersia brațului în apă la 4°C timp de un minut. Variația semnificativă a celor trei valori ale TA demonstrează o hiperexcitabilitate simpatică. Sin.: probă Hines-Brown, test Hines-Brown, test presor la rece.
- **P. DE GALACTOZURIE PROVOCATĂ / épreuve de galactosurie provoquée / Bauer's test, galactose tolerance test.** Sin.: test Bauer (v.).
- **P. LA GONADOTROFINĂ CORIONICĂ / épreuve à la gonadotrophine chorionique / chorionic gonadotrophin test.** P. de stimulare ovariană în faza luteală prin administrare de *gonadotrofină corionică. Măsurarea urinară a produșilor de catabolism ai hormonilor progestativi și estrogeni permite orientarea diagnosticului de hipo- sau hiperfoliculinemie și luteinemie.
- **P. LA HCG ASOCIATĂ CU P. LA DEXAME-TAZONĂ / épreuve à la HCG associée à l'épreuve à la dexaméthazone / HCG test with dexamethasone suppression test.** *P. la gonadotrofină corionică este asociată cu administrarea de dexametazonă pentru frânarea secreției hormonilor steroidieni corticosuprarenalieni.
- **P. HEPATICE / épreuves hépatiques / hepatic tests.** Ansamblu de dozări biologice destinate explorării stării funcționale hepatice. Aceste dozări sunt: bilirubinemia, fosfatazele alcaline, amino-transferazele (ALAT și ASAT), gama-glutamil-transferaza, electroforeza proteinelor serice, nivelul de protrombină. V. și tab. const. biochim.
- **P. DE HIPERGLICEMIE PROVOCATĂ / épreuve d'hyperglycémie provoquée / glucose tolerance test.** P. care constă în supraîncărcarea organismului cu glucoză, cu urmărirea consecutivă a variațiilor glicemiei. În varianta standard a probei, după 2-3 zile de regim normal în glucide, subiectul primește pe nemâncate 75 g de glucoză. Se măsoară glicemia pe nemâncate și în primele 3 ore de la debutul probei, în general la fiecare jumătate de oră. Este preferată prelevarea sângelui capilar. Normal, glicemia crește după 30-45 minute și revine spre valorile normale la 1-2 ore după ingestie. În cea mai mare parte din cazurile de diabet zaharat și în unele afecțiuni hepatice, glicemia depășește 1,80 g/l în prima oră și nu revine la normal după 2 ore. *Hipoglicemiile prezintă curbe variabile în funcție de tip. Se recomandă ca în paralel cu glicemia să fie determinată și insulinemia. În acest caz se constată că picul (concentrația maximă) glicemiei este invers proporțional cu picul precoce al secreției de insulină. Porțiunea descendentă a curbei glicemiei se află în relație cu rapiditatea pătrunderii intracelulare a glucozei. În următoarele cazuri, p. de h. p. nu poate fi efectuată decât prin injectare intravenoasă a glucozei: intoleranță la glucoză, absorbție prea rapidă (*dumping syndrome*, *hipertiroidism) sau prea lentă (*hipotiroidism, *malabsorbție). Proba este, în această alternativă, mai puțin sensibilă deoarece difuziunea glucozei este quasiinstantanee. În aceste condiții se poate studia curba descreșterii glicemiei sub influența secreției de insulină, pe un grafic în coordonate semilogaritmice (pe abscisă se reprezintă timpul, iar pe ordonată glicemia), fiind posibil calculul unei constante K, care depinde de panta curbei. Sin.: probă de toleranță la glucoză, test de toleranță la glucoză. V. și insulină, peptid C.
- **P. DE HIPERSIDEREMIE PROVOCATĂ / épreuve de hypersidérémie provoquée / iron loading test.** P. ce explorează rezervele de fier ale organismului. După ingestia a 3 mg/kg corp de fier feric se observă, în mod normal, la trei ore un vârf de creștere a *sideremiei (hipersideremie). Această creștere nu este observată la bolnavii afectați de *hemocromatoză, *transferina fiind deja total saturată.
- **P. LA HISTAMINĂ / épreuve d'histamine / histamine test.** 1) P. de evaluare a circulației arteriale a unui membru. 2) P. pentru studiul capacității secretorii a stomacului. 3) P. pentru diagnosticul feocromocitomului.
- **P. DE INHIBARE A MIGRĂRII LEUCOCITELOR / épreuve d'inhibation de la migration leucocytaire / leukocyte migration inhibation test.** P. bazată pe proprietatea leucocitelor de a migra, inhibată de prezența unui antigen sensibilizant, prin secreția de către limfocitele sensibilizate a unui factor solubil (factor de inhibare a migrării, *migration inhibiting factor* - MIF) ce reglează reacțiile celulare de hipersensibilitate întârziată. Această p. explorează imunitatea mediată celular de tip IV.
- **P. LA INSULINĂ / épreuve à l'insuline / insulin test.** Procedeu destinat stimulării secreției de suc gastric sau de hormon de creștere prin administrarea i. v. a insulinei (care determină hipoglicemie cu excitare vagală, și, secundar secreție de suc gastric).
- **P. DE LIMFOCITOTOXICITATE MEDIATĂ CELULAR / épreuve de lymphocytotoxicité à médiation cellulaire / cell-mediated lymphocy-totoxicity test.** P. pentru demonstrarea *in vitro* a rolului distructiv al limfocitelor față de celulele țintă.
- **P. LA LIZIN-VASOPRESINĂ / épreuve à la lysine-vasopressine / lysine-vasopressin test.** P. pentru verificarea integrității axului hipotalamo-hipofizar; constă în injectarea i. m. a 10 U.I. de lizin-vasopresină (sau perfuzie i. v. în interval de 1 oră) și dozarea ACTH-ului (creștere normală: cu 100-150% față de nivelul plasmatic bazal) și a cortizolului plasmatic (creștere normală cu minimum 10 mg/100 ml față de nivelul bazal).
- **P. LA NICOTINĂ / épreuve à la nicotine / nicotine test.** P. ce permite aprecierea secreției posthipofizare de *vasopresină după stimulare directă cu nicotină bază injectată intravenos. Răspunsul la test este apreciat în funcție de scăderea diurezei și creșterea osmolarității urinare. În general, testul nu mai este utilizat decât în experiment pe animale. Sin.: test Cates-Garrod.
- **P. LA PARATHORMON / épreuve à la parathormone / parathormone test.** Probă bazată pe acțiunea fosfaturică rapidă a *parathormonului. Se administrează intravenos 200 UI de parathormon și în funcție de răspuns se poate distinge *hipoparatiroidismul (idiopatic sau chirurgical) de *pseudo-hipoparatiroidism. În hipoparatiroidism răspunsul fosfaturic este consecvent, pe când în pseudo-hipoparatiroidism acesta este abolit. Sin.: probă Ellsworth-Howard.
- **P. DE PERFUZIE CU ANGIOTENSINĂ / épreuve de perfusion à l'angiotensine / angiotensin perfusion test.** P. destinată determinării dozei de *angiotensină II (administrată în perfuzie i. v.) care provoacă o creștere de 20 mmHg a presiunii diastolice de bază, la un subiect cu regim normal sodat. Această p., care poate fi periculoasă, este utilizată în diagnosticul hipertensiunii prin ischemie renală. Sin.: probă Kaplan-Silah.
- **P. DE POST / épreuve de jeûne / prolonged fasting.** P. de eliminare a *insulinorezistenței, realizată printr-un post complet cu aport hidric normal. Permite punerea în evidență a unei hipoglicemii organice. P. se efectuează în spital, glicemia și

insulinemia fiind determinate la fiecare 6 ore, timp de 72 de ore. În continuare, pacientul efectuează un efort moderat, urmat de noi dozaje. Proba se întrerupe dacă glicemia scade sub 0,3 g/l (1,7 mmol/l) sau în caz de manifestări hipoglicemice intense.

• **P. LA PROGESTERON / épreuve à la progestérone / progesterone test.** Injectarea de 1 mg de *progesteron timp de 3 zile consecutiv determină apariția menstruației în primele 5 zile după ultima injecție. Absența menstruației semnifică fie absența receptorilor uterini (sau o malformație uterovaginală), fie o impregnare scăzută cu estrogeni, fie o sarcină în evoluție.

• **P. DE PROVOCARE BRONȘICĂ ȘI RESPIRATORIE / épreuve de provocation bronchique / bronchic stimulation test.** P. alergologică pentru evaluarea modificărilor de ventilație pulmonară după inhalarea unei cantități determinate din alergenul incriminat.

• **P. DE PROVOCARE CONJUNCTIVALĂ ȘI NAZALĂ / épreuve de provocation conjonctivale et nasale / nasal and conjunctival stimulation test.** P. alergologică pozitivă în cazul declanșării unei hipersecreții lacrimale și a unui catar nazal după instilarea în sacul conjunctival a unui volum minim cunoscut dintr-o soluție care conține alergenul incriminat.

• **P. DE PROVOCARE DIGESTIVĂ / épreuve de provocation digestive / digestive stimulation test.** P. alergologică utilă în determinarea rolului alergenic al unui aliment considerat, după anamneză, ca posibil alergen. Se descriu două variante: 1) *P. de ingestie Rinkel:* alimentul presupus alergen trebuie consumat regulat cel puțin 4 zile, apoi eliminat din alimentație cel puțin 4 zile, ulterior reintrodus; se urmăresc simptomele produse în cele 24-48 de ore, după reintroducere. 2) *P. de provocare sublinguală:* se bazează pe proprietatea de absorbție locală a trofoalergenilor la nivelul mucoasei bucale intens vascularizate și constă în aplicarea, sublingual, a unei picături dintr-o soluție diluată de alergen, indicând pacientului să nu înghită timp de 10 min; simptomele alergice apar după 20-50 min de la aplicare.

• **P. LA REGITINĂ / épreuve à la régitine / regitin test.** P. farmacodinamică bazată pe capacitatea simpaticolitică a regitinei, cu blocarea acțiunii vasoconstrictoare îndeosebi a noradrenalinei: subiectul fiind în repaus de cel puțin 1 oră, se injectează pe cale i. v. 5 mg de regitină; răspunsul pozitiv constă în scăderea imediată și importantă a presiunii sistolice (cu peste 35 mmHg) și diastolice (cu peste 25 mmHg), în mai puțin de 2 min după injecție și pentru un interval de timp de circa 15 min. Este utilă pentru diagnosticul *feocromocitomului.

• **P. DE RESTRICȚIE HIDRICĂ / épreuve de restriction hydrique / water intake restriction test.** P. prin care se investighează răspunsul posthipofizar la creșterea *osmolarității, obținută prin dietă hidrică completă de 12-16 ore. Normal, se observă scăderea *diurezei (sub 0,5 ml/min) și hiperosmolaritate urinară (peste 800 mOsm/kg). În caz de *diabet insipid adevărat, concentrația urinară rămâne scăzută (22 mOsm/kg). Testul nu este specific pentru insuficiența secreției de ADH. Absența adaptării la hiperosmolaritate traduce fie un diabet insipid adevărat, fie un diabet insipid nefrogen prin rezistență renală la ADH.

• **P. DE REZISTENȚĂ GLOBULARĂ / épreuve de résistance globulaire / osmotic fragility test.** P. care constă în studiul rezistenței hematiilor la hemoliza provocată prin introducerea acestora într-o serie de eprubete care conțin soluții de clorură de sodiu (NaCl) în concentrații descrescânde față de concentrația fiziologică *izotonă (care este de 8,7 g NaCl/l, v. ser fiziologic), adică în soluții cu hipotonie crescândă. În mod normal, hemoliza debutează în soluția cu concentrația de 4,4 g NaCl/l și este completă în eprubeta care conține o concentrație de 3,4 g/l. Rezistența globulară este scăzută îndeosebi în unele tipuri de anemie și în *icterul hemolitic. În *anemia hemolitică Minkowski-Chauffard, de ex., hemoliza poate debuta la o concentrație de 6 g NaCl/l.

• **P. CU ROȘU DE CONGO / épreuve au rouge de Congo / Congo red test.** P. utilizată pentru diagnosticul *amiloidozei; constă în injectarea i. v. a roșului de Congo (50 mg/kg corp). În mod normal, după 90 minute, 80% din colorantul injectat se regăsește în sânge. În caz de amiloidoză, colorantul este rapid fixat de către substanța amiloidă, iar după 90 minute nu mai există în sânge decât în proporție de 20%. Sin.: probă Bennhold, test Adler-Reimann.

• **P. CU ROZ BENGAL / épreuve au rose Bengal / rose Bengal test.** 1) În gastroenterologie, p. prin care se explorează funcția de epurare plasmatică a ficatului: la 45 de min. după injectarea i. v. a 1,5 mg/kg corp de roz Bengal, valorile sanguine sunt normal sub 3 mg/l (rezultatele sunt asemănătoare *p. cu bromsulfonftaleină). Roz Bengal marcat cu iod 131 este utilizat în *scintigrafia hepatică și în scintigrafia căilor biliare. 2) În bacteriologie, p. utilizată în depistarea și urmărirea *brucelozei.

• **P. DE SATURARE CU ACID ASCORBIC / épreuve de saturation par l'acid ascorbic / ascorbic acid saturation test.** P. pentru explorarea carenței de *acid ascorbic (vitamină C). Constă în administrarea unei doze zilnice de 300 mg de vitamină C, până la creșterea netă și brutală (cu peste 0,100 g/l) a ascorburiei, determinată în fiecare dimineață; cu cât carența este mai importantă, cu atât creșterea ascorburiei apare mai tardiv. Sin.: probă Harris-Ray.

• **P. LA SECRETINĂ / épreuve à la secretine / secretin test.** P. de explorare funcțională a pancreasului exocrin. Se injectează *secretină (asociată sau nu cu *pancreozimină) și se analizează sucul pancreatic, recoltat prin tubaj, înainte și după injectare. Debitul sucului pancreatic, bicarbonații și enzimele nu se modifică în insuficiența pancreatică exocrină. 2) P. de explorare a hipergastrinemiei (*gastrină) asociată cu hipersecreție gastrică acidă. Debitul gastric acid și valorile serice ale gastrinei diminuă sub perfuzie cu secretină (0,3 UI/kg/h). Dimpotrivă, în *sindromul Zollinger-Ellison valorile serice ale gastrinei cresc, cu ușoară diminuare sau cu valori normale ale secreției acide.

• **P. DE SICLIZARE / épreuve de falciformation / sickling test.** P. prin care se pune în evidență transformarea hematiilor bolnavilor de *drepanocitoză în hematii în formă de seceră (*drepanocite), sub influența hipoxiei provocate *in vitro*, prin adăugarea unui reductor de tip metabisulfit.

• **P. LA SINACTEN / épreuve au synacthène / corticotrophic hormone test.** P. prin care se apreciază, din punct de vedere cantitativ, sinteza hormonilor corticosuprarenalieni după stimulare directă cu sinacten (β 1,24-corticotrofină), analog de sinteză al ACTH. Se injectează i. m. 250 g de sinacten, care de obicei determină dublarea cortizolemiei de bază, sau 500 g de sinacten retard. V. și testul la metopironă.

• **P. DE SINCERITATE / épreuve de sincérité / Lombard voice reflex test.** P. destinată confirmării simulării unei hipoacuzii sau unei surdități. V. probă Lombard.

• **P. LA SPIRONOLACTONĂ / épreuve à la spironolactone / spironolactone test.** Sin.: probă la aldactonă (v.).

• **P. DE STIMULARE CU β-BLOCANTE / épreuve de stimulation par les β-bloquantes / beta-blocker stimulation test.** P. utilă în diagnosticul *feocromocitomului, constând în administrarea a 10 mg propranolol și măsurarea tensiunii arteriale și a frecvenței cardiace după 30 min; p. este considerată pozitivă dacă valorile tensionale cresc, iar frecvența cardiacă scade.

• **P. CU TIMIDINĂ TRITIATĂ / épreuve à la thymidine tritiée / ³H-thymidine incorporation test.** P. prin care se măsoară capacitatea de încorporare a timidinei în acidul dezoxiribonucleic al nucleului celular, pentru aprecierea rapidității de *replicare a acestuia. P. este utilizată pentru studiul celulelor măduvei osoase și pentru studiul transformării limfoblastice.

• **P. TIMOL / épreuve à thymol / thymol test.** P. care constă în flocularea serului sanguin în prezența soluției timol. Intensitatea sa este net crescută în icterele prin hepatite, spre deosebire de icterele prin retenție. Este în relație cu nivelul de β-lipoproteine și de imunoglobuline M în ser. Sin.: reacție MacLagan, reacție timol, test timol. V. și test de floculare.

• **P. LA TIRAMINĂ / épreuve à la tyramine / tyramine test.** P. de stimulare a secreției catecolaminelor, utilă în diagnosticul feocromocitomului, în care caz administrarea i. v. a unor doze crescânde de tiramină determină creșterea valorilor tensiunii arteriale cu peste 40 mm Hg (tensiunea sistolică), în mai puțin de un minut, pentru circa 5-10 min.

• **P. LA TOLBUTAMIDĂ / épreuve à tolbutamide / tolbutamide test.** Studiul hipoglicemiei provocate prin injectarea intravenoasă a unei doze de 1 g de tolbutamidă; la subiectul normal, glicemia scade după 30 min la 0,5 g/l (2,8 mmol/l). Sin.: test de toleranță la tolbutamidă.

• **P. LA TOLBUTAMIDĂ-GLUCOZĂ / épreuve tolbutamide-glucose / tolbutamide-glucose test.** Comparație între p. de hiperglicemie provocată clasică și o altă p. de hiperglicemie efectuată după injectarea intravenoasă a unei sulfamide hipoglicemiante (tolbutamidă) în doză de 10 mg/kg corp, pentru explorarea capacității funcționale a pancreasului.

• **P. DE TOLERANȚĂ LA GLUCOZĂ / épreuve de tolérance à la glucose / glucose tolerance test.** Sin.: probă de hiperglicemie provocată (v.).

• **P. DE TOLERANȚĂ LA HEPARINĂ *IN VITRO* / épreuve de tolérance à l'héparine *in vitro* / *in vitro* heparin tolerance test.** P. pentru evaluarea *in vitro* a coagulabilității globale a sângelui. Constă în măsurarea timpului de coagulare a patru eșantioane de plasmă oxalatată în prezența a 0; 0,3; 0,7 și 1 unitate de heparină diluată în 0,1 ml ser fiziologic; acest timp, comparat cu timpul pentru plasma martor, este scurtat în caz de tromboză, dar se prelungește în caz de trombopenie și hemofilie. Această p. permite urmărirea rezultatelor tratamentului anticoagulant. Sin.: probă Waugh-Rudich.

• **P. DE TOLERANȚĂ LA LACTOZĂ / épreuve de tolérance à la lactose / lactose tolerance test.** P. de evaluare a deficitului specific de lactoză: o doză de 50 g lactoză este administrată oral, à jeun, și se urmărește glicemia la 30, 60, 90, 120 min. În mod normal, apare o creștere cu peste 1 mmol/l (20 mg/dl); în caz de răspuns negativ, p. poate fi completată cu administrarea orală a 25 g glucoză și 25 g galactoză și cu măsurarea glicemiei la aceleași intervale de timp; deficitul specific de lactază nu are efect asupra absorbției glucozei sau galactozei, spre deosebire de un deficit de absorbție intestinală de altă etiologie.

• **P. LA TRIIODOTIRONINĂ / épreuve à la triiodothyronine / thyroid suppresion test.** Sin.: test de frenaj la T_3 (v. test de frenaj).

• **P. LA TRIOLEINĂ / épreuve à la trioléine / trioleine test.** P. utilizată la adult pentru explorarea pancreasului exocrin. Se administrează trioleină marcată cu iod-131 și se măsoară radioactivitatea sanguină, urinară și fecală. Normal, radioactivitatea sanguină este maximă la 5 ore după ingestie, iar cea urinară la 3 zile, când atinge 90% din radioactivitatea ingerată, în timp ce mai puțin de 5% se regăsește în materiile fecale. În insuficiența pancreatică, deficitul de *lipază antrenează absența hidrolizei trioleinei,. explicându-se astfel creșterea radioactivității fecale și scăderea celei urinare. O p. asemănătoare se poate realiza cu ¹³¹I-oleină. P. este normală în insuficiența pancreatică, și permite eliminarea diagnosticului de *malabsorbție intestinală.

• **P. LA TSH / épreuve à la TSH / TSH stimulation test.** P. prin care se apreciază reactivitatea tiroidei la *tireostimulină exogenă (TSH bovină, 100 u i. m., 3 zile consecutive). Interpretarea răspunsului se face prin compararea *scintigramelor tiroidiene (și a fixării cervicale) înainte și după stimulare. P. nu este utilizată pentru diagnosticul insuficienței tiroidiene, dozajul hormonal fiind, în acest caz, mult mai sensibil. P. este utilă pentru obiectivarea zonelor hipersecretante (*adenom tiroidian toxic, *gușă multinodulară toxică) sau pentru diagnosticul unei hipertiroidii induse de iod.

• **P. LA VASOPRESINĂ / épreuve à la vasopressine / vasopressine test.** Sin.: test la vasopresină (v.).

• **P. VESTIBULARĂ / épreuve vestibulaire / vestibular test.** Orice p. destinată punerii în evidență a afecțiunilor căilor vestibulare periferice sau centrale (îndeosebi *nistagmus și tulburări de echilibru). V. reacție vestibular-pupilară și vertij de poziție.

<u>Probe cu nume proprii</u>

• **P. ADDIS / épreuve ou compte d'Addis / Addis' count.** [*Thomas Addis, medic de origine scoțiană, profesor la San Francisco, 1881-1949.*] P. care constă în evaluarea cantitativă (numărarea) elementelor celulare (hematii, cilindri, leucocite etc.) conținute în sedimentul urinar din urina colectată timp de 12 ore, la un subiect cu regim hidric restrictiv. Metoda permite aprecierea funcției renale în unele afecțiuni. Sin.: test Addis.

• **P. ADDIS-HAMBURGER.** [***Thomas Addis**, medic de origine scoțiană, profesor la San Francisco, 1881-1949; **Hartog Jakob Hamburger**, fiziolog german, Gröningen, 1859-1924.*] P. care constă în numărarea elementelor celulare conținute în sedimentul rezultat după centrifugarea unui eșantion de urină. Din calculul concentrației acestor elemente pe mililitru din urina emisă în interval de 3 ore (anterior eșantionului colectat) se obține debitul urinar pe minut (debit-minut). Normal, debit-minutul este de 100 - 1 000 leucocite, hematii și celule epiteliale și de 1-3 cilindri.

• **P. ANDRÉ THOMAS.** [***André Antoine Henri Thomas**, neurolog francez, Paris, 1867-1963.*] Pune în evidență hipotonia musculară prin exagerarea amplitudinii mișcărilor de partea cerebeloasă, la scuturarea antebrațului.

• **P. BABINSKI.** [***Josef François Félix Babinski**, neurolog francez, Paris, 1857-1932.*] Pune în evidență lipsa de coordonare a mișcărilor simultane care participă la executarea unei mișcări mai mari în cazul unui *sindrom cerebelos: 1) în mers, partea superioară a corpului rămâne în urmă și nu urmează pașii; 2) la aplecarea pe spate, pacientul nu îndoaie genunchii, căzând ca un butuc; 3) la ridicarea din decubit dorsal în poziție șezândă, bolnavul cu sindrom cerebelos ridică membrele inferioare, în loc să se ajute cu ele sprijinindu-se de planul patului.

• **P. BABINSKI-WEIL.** ***Josef François Félix Babinski**, neurolog francez, Paris, 1857-1932; **Mathieu Pierre Weil**, medic reumatolog francez, Paris, 1884-1956.* Sin.: test Babinski-Weil (v.).

• **P. BÁRÁNY / épreuve de Bárány / Bárány's caloric test.** [***Robert Bárány**, otolog austriac, Viena, profesor la Uppsala, 1876-1936; premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1914.*] Tehnică de apreciere a unui deficit labirintic, constând în studiul *nistagmusului provocat prin irigație cu apă rece sau caldă în conductul auditiv extern. Gradientul de temperatură provoacă

circulația *endolimfei în *canalele semicirculare. Nistagmusul provocat este proporțional cu gradul de stimulare și cu statusul funcțional al labirintului. Sin.: nistagmus caloric, probă calorică, reacție vestibulară calorică.

- **P. BARRÉ / épreuves déficitaires de Barré / Barré's piramidal signs.** [*Jean Alexandre Barré, neurolog francez, Strasbourg, 1880-1967.*] 1) Manevră destinată evidențierii unui deficit motor discret al membrelor superioare (brațe întinse, palmele se privesc, degetul mare orientat în sus) sau inferioare (subiectul este în decubit ventral, cu gambele flectate în unghi drept). În caz de deficit motor, membrele atinse nu se mențin în această poziție (căzând). 2) P. folosită în cercetarea unor deficite piramidale ușoare la membrele inferioare, cu bolnavul așezat în decubitus ventral, cu gambele flectate în unghi drept pe coapse. O leziune piramidală ușoară unilaterală face ca gamba respectivă să oscileze, apoi să cadă încetul cu încetul după un timp oarecare, în raport cu intensitatea leziunii. În mod normal, menținerea gambelor este posibilă aproximativ 10 minute.
- **P. BAUER.** Sin.: probă de galactozurie provocată (v.).
- **P. BENNHOLD.** [*Hans Hermann Bennhold, medic german, Tübbingen, Hamburg, n. 1893.*] Sin.: probă cu roșu de Congo (v.).
- **P. BETH VINCENT / épreuve de Beth Vincent / ABO blood typing (with typing sera).** [*Beth Vincent, chirurg american, Boston, n. 1876.*] Metodă de determinare a grupei de sânge ABO, constând în aglutinarea hematiilor de către un ser de grup cunoscut (anti-A sau anti-B). Acest test trebuie întotdeauna încrucișat cu o *p. Simonin.
- **P. BINET-SIMON.** [*Alfred Binet, neurolog și psiholog francez, Paris, 1857-1911; Théodore Simon, psiholog francez, 1873-1961.*] P. de determinare a vârstei mentale utilizând întrebări adaptate și standardizate cu grade de dificultate diferite. Rezultatul se poate exprima printr-un coeficient intelectual (raportul vârstă mentală/vârstă reală). Sin.: test Binet.
- **P. BLANQUET-MEYNIEL / épreuve de Blanquet-Meyniel / chromatography of iodinated products of serum.** *Cromatografie pentru separarea diferitelor fracții iodate ale serului, efectuată după administrarea de iod-131 *in vivo*. Se disting: fracția I (iodură), fracția II (iod organic nehormonal, în cantitate redusă) și fracția III (iod hormonal reprezentând mai puțin de 30% din radioactivitatea plasmatică după 24 de ore). Această p., destinată aprecierii cineticii secretorii tiroidiene, este înlocuită în prezent prin dozaje radioimunologice.
- **P. BOYDEN / épreuve ou repas de Boyden / Boyden's meal.** [*Edward Allen Boyden, anatomist american, 1886-1977.*] P. care constă în provocarea contracției colecistului prin administrarea unui prânz adecvat, în cursul colecistografiei. Prânzul constă în ingestia a trei gălbenușuri de ouă și a trei linguri de smântână. În mod normal, colecistul își evacuează conținutul în 75 minute. Se urmărește, prin radiografii seriate, evacuarea veziculei biliare în prealabil opacifiate cu o substanță de contrast. Sin.: prânz Boyden.
- **P. BRODIE-TRENDELENBURG.** [*Sir Benjamin Collins Brodie, chirurg englez, Londra, 1783-1862; Friedrich Trendelenburg, chirurg german, profesor (succesiv) la Rostock, Bonn și Leipzig, 1844-1924.*] Folosită în explorarea clinică a varicelor membrelor inferioare, cu bolnavul în decubit dorsal, invitat să-și ridice membrul inferior afectat, întins, la peste 45°. Se aplică un garou la rădăcina coapsei, care comprimă vena safenă internă sub crosă. Se va cere bolnavului să se ridice în ortostatism. La subiectul normal nu se va vedea nici o tumefacție venoasă. La bolnavul cu varice și cu insuficiență valvulară ostială, p. devine pozitivă (îndepărtând garoul, venele dilatate se umplu de sus în jos).
- **P. BUERGER-MÜLLER.** [*Max Theodor Ferdinand Buerger, medic german, Leipzig, 1885-1966; Johannes Peter Müller, fiziolog și anatomist german, profesor la Bonn, apoi la Berlin, 1801-1858.*] Efort de inspir forțat cu gura închisă, ce urmează unui expir profund care provoacă o creștere a returului sanguin spre inimă. Metoda este puțin utilizată. Sin.: manevră Müller (inversul manevrei Valsalva).
- **P. BURNSTEIN.** Metodă de dozare a proteinelor serice utilizând o reacție de floculare nespecifică cu dextran sulfat (heparinoid de sinteză) și care precipită *betalipoproteinele.
- **P. CAROLI.** [*Jacques Caroli, gastroenterolog francez, n. 1908.*] Exercitând prin palpare o presiune accentuată asupra veziculei biliare, bolnavul cu colecistopatie va sesiza o durere locală de intensitate variabilă, cu sau fără iradiere în epigastru sau posterior. Pragul durerii provocate este în raport cu distensibilitatea arborelui biliar și cu sensibilitatea individuală: uneori durerea apare la presiuni mici, alteori ea nu este declanșată decât la o presiune mai accentuată. A se diferenția de durerea provocată de o celulită sau paniculită, de durerea cu punct de plecare la nivelul plastronului sternocostal sau vertebrelor dorsale. Sin.: proba durerii provocate.
- **P. CARTER-ROBBINS / épreuve de Carter-Robbins / infusion of hypertonic saline solution.** [*Anne Carter, medic american contemporan, New York; Frederick C. Robbins, pediatru american, n. 1916, premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1954.*] P. pentru explorarea secreției posthipofizare de *vasopresină ca răspuns la un stimul osmotic (perfuzie de soluție hipertonă de clorură de sodiu). Normal, se observă o reducere de 60-80% a *diurezei și creșterea *osmolarității urinare. În caz de *diabet insipid adevărat sau nefrogen, acest răspuns normal dispare.
- **P. CONN.** [*Jerome W. Conn, endocrinolog american, Michigan, n. 1907.*] P. de frânare a secreției de *insulină printr-un regim hipocaloric (1 200 calorii) timp de 3 zile consecutive. P. este utilizată pentru investigarea unei hipoglicemii organice și tinde să fie înlocuită de *p. de post.
- **P. DRĂGĂNESCU-VOICULESCU.** Cerând bolnavului să ridice ambele brațe și să le oprească brusc de îndată ce acestea au ajuns la poziție orizontală, bolnavul cu hemisindrom cerebelos ridică brațul de partea leziunii mai sus decât cel controlateral. P. asimetriei tonice dinamice.
- **P. ELLSWORTH-HOWARD / épreuve d'Ells-worth-Howard / parathyroid hormone infusion test.** [*Read McLane Ellsworth, medic american, n. 1899; John Eager Howard, internist și endocrinolog american, n. 1902.*] Sin.: probă la parathormon (v.).
- **P. FISCHER.** *Miller Fischer, neurolog american, Michigan, n. 1910.* În cazul menținerii membrelor superioare în poziție orizontală, cu brațele în supinație, în partea deficitului piramidal membrul superior începe să cadă, iar antebrațul ia atitudinea de pronație.
- **P. GALLI MAININI.** [*Carlos Galli Mainini, medic argentinian contemporan, Buenos Aires.*] V. reacție de sarcină.
- **P. GRÜTER.** Inoculare la nivelul corneei de iepure (prin scarificare superficială) a produsului de grataj al unei leziuni de *keratită umană de natură presupus herpetică. În cazul p. pozitive, iepurele prezintă o keratită asemănătoare, complicată frecvent cu o encefalită herpetică mortală.
- **P. GUYON.** [*Jean Casimir Félix Guyon, chirurg și urolog francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1831-1920.*] Sin.: proba celor trei pahare Guyon (v.).
- **P. HAMOLSKY.** P. de evaluare a funcției tiroidiene bazată pe studiul fixării *triiodotironinei marcate cu iod radioactiv de către proteinele transportoare plasmatice (TBG), valoarea fixării fiind în funcție de gradul de saturație *in vitro* al acestor proteine în hormoni tiroidieni. Sin.: test Hamolsky, test T_3.

• **P. HARRIS-RAY.** [*Leslie John Harris, biochimist american, n. 1898; Ray.*] Sin: probă de saturare cu acid ascorbic (v.).

• **P. HINES-BROWN.** [*Edgar Alphonso Hines, medic american, Rochester, n. 1906; George Elgie Brown, medic american, Rochester, 1885-1935.*] Sin.: probă la frig (v.).

• **P. HOLMES-STEWART.** [*Sir Gordon Morgan Holmes, neurolog englez, Londra, 1876-1965; Sir James Purves Stewart, neurolog englez, Londra, originar din Edinburgh, 1869-1949.*] Examinatorul se opune mișcării de flexie a antebrațului pe braț pe care o face bolnavul, dând drumul brusc antebrațului. În acest moment, de partea unei posibile leziuni cerebeloase, pumnul antrenat de mișcările de flexie ale antebrațului atinge umărul. În mod normal; intervenția tricepsului apare la timp și bolnavul reușește să frâneze mișcarea de flexie.

• **P. KAPLAN-SILAH.** Sin.: probă de perfuzie cu angiotensină (v.).

• **P. KOLLER.** [*Fritz Koller, hematolog elvețian, Basel, n. 1906.*] P. funcțională ce permite diferențierea între carența de aport sau absorbție și carența de utilizare a *vitaminei K. Ea constă în măsurarea *timpului Quick (de protrombină) înainte și după administrarea parenterală de vitamină K. În carențele de aport sau de absorbție, timpul de protrombină revine la normal. În carențele de utilizare hepatică a vitaminei K, timpul de protrombină rămâne scăzut.

• **P. LOMBARD.** [*Etienne Lombard, otorinolaringolog francez, Paris, 1869-1920.*] *P. de sinceritate utilizată în audiometrie (pentru depistarea simulanților). Subiectul este pus să citească cu voce tare, timp în care se emite la nivelul urechii investigate un sunet de intensitate crescută. Subiectul care aude, ridică instinctiv vocea.

• **P. MELTZER-LYON.** [*Samuel James Meltzer, fiziolog și farmacolog de origine germană, stabilit la New York, 1851-1920; Bethuel Boyd Vincent Lyon, medic american, Philadelphia, 1880-1953.*] P. utilă în diagnosticul afecțiunilor căilor biliare. Constă în introducerea, prin tubaj doudenal, a unei soluții concentrate de sulfat de magneziu în duoden, care determină relaxarea sfincterului Oddi și contracția colecistului. Astfel, prin sonda Einhorn se elimină inițial bila A, coledociană, apoi, la 10-30 minute, bila B, veziculară, și ulterior bila C, hepatică. În prezent p. este puțin utilizată.

• **P. MINGAZZINI.** [*Giovanni Mingazzini, neuropatolog și psihiatru italian, profesor la Roma, 1859-1929.*] Sin.: semn Mingazzini (v.).

• **P. OPPENHEIMER-MASTER.** [*E. T. Oppenheimer, medic american, sec. XX; Arthur Morris Master, cardiolog american, 1895-1973.*] *P. de efort pentru depistarea *anginei pectorale. După efort (prin urcarea și coborârea repetată a două trepte) apar: durere și/sau modificări electrocardiografice particulare. Sin.: test Master, testul scăriței.

• **P. PERTHES.** [*Georg Clemens Perthes, chirurg german, profesor la Leipzig, apoi la Tübbingen, 1869-1927.*] P. utilizată în examenul clinic al varicelor membrelor inferioare. Se aplică bolnavului în ortostatism un garou la coapsă (strâns moderat, pentru a nu impiedica circulația profundă); se cere bolnavului să meargă și se constată că varicele se golesc datorită contracțiilor musculare, fapt ce denotă suficiența comunicantelor și permeabilitatea sistemului venos profund. Sin.: test Perthes.

• **P. PRAUSNITZ-KÜSTNER.** [*Otto Carl Willy Prausnitz, bacteriolog și igienist german, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1876-1963; Heinz Küstner, ginecolog german, profesor la Leipzig, n. 1897.*] P. destinată să pună în evidență prezența *reaginelor alergice după injectarea intradermică la un subiect neimunizat specific a 0,1 ml de ser provenit de la un subiect alergic. Injectarea în același punct, 24 de ore mai târziu, a 0,1 ml de soluție de alergen specific determină o reacție locală identică celei pe care acesta o provoacă subiectului alergic. V. și anafilaxie.

• **P. QUECKENSTEDT-STOOKEY.** [*Hans Heinrich Georg Queckenstedt, neurolog german, Rostock, 1876-1918; Byron Polk Stookey, neurochirurg american, New York, 1887-1966.*] P. destinată studiului modificărilor de presiune ale lichidului cefalorahidian (LCR) după compresiunea venelor jugulare. În mod normal, presiunea crește și coboară rapid după decompresiunea jugularelor. Absența sau încetinirea descreșterii presiunii la decompresiune evidențiază prezența unui obstacol între compartimentul cefalic al LCR și nivelul la care s-a practicat puncția. Sin.: semn jugular, semn Queckenstedt.

• **P. RINNE.** [*Heinrich Adolf Rinne, otolog german, Göttingen, 1819-1868.*] P. utilă în diagnosticul hipo- sau al anacuziilor de transmisie. Se apreciază percepția aeriană și percepția craniană (osoasă) pentru aceeași ureche, cu ajutorul unui diapazon plasat inițial în fața urechii, ulterior la nivelul apofizei mastoide. În mod normal, percepția aeriană a sunetului este mai bună și durează mai mult. Sin.: test Rinne al diapazonului.

• **P. ROMBERG.** [*Moritz Heinrich Romberg, neurolog și internist german, profesor la Berlin, 1795-1873.*] Sin.: semn Romberg (v.).

• **P. RORSCHACH.** [*Hermann Rorschach, psihiatru elvețian originar din Zürich, 1884-1922.*] P. complexă de analiză a personalității, prin utilizarea unor seturi de desene - pete colorate divers. Sin.: test Rorschach.

• **P. ROSENTHAL-WHITE.** Sin.: probă cu brom-sulfonftaleină (v.).

• **P. RUMPEL-LEEDE.** [*Theodor Rumpel, medic geman, Hamburg, 1862-1923; Carl Stockbridge Leede, medic american, Seattle, n. 1882.*] P. de investigare a fragilității capilare. Este pozitivă dacă după o compresiune cu manșeta tensiometrului, la o tensiune arterială medie, timp de 10 minute, apare un număr de peste 5 peteșii punctiforme la nivelul antebrațului, pe o suprafață cu diametrul de 2,5 cm. P. poate fi pozitivă îndeosebi în diferite boli în care este crescută fragilitatea vasculară (*purpură trombocitopenică, *scorbut, *septicemie, *uremie, *trombocitopenie, *hemofilie, *parahemofilie). Sin.: fenomen Rumpel-Leede, proba/testul garoului.

• **P. SCHELLONG.** [*Fritz Schellong, medic german, Heidelberg, Praga, Münster, 1891-1959.*] P. de ortostatism pentru studiul capacității de reglare funcțională a circulației periferice. Constă în urmărirea, în dinamică, a modificărilor de puls și tensiune arterială (sistolică și diastolică), în decubit și ortostatism repetat pentru o perioadă de câteva minute. Limitele fiziologice admise sunt: 1) pentru puls, creșteri cu 10-40 bătăi/min; 2) pentru tensiune arterială, lipsă de modificare sau scădere inițială cu maximum 15 mmHg pentru cea sistolică și urcare cu 5-10 mmHg pentru cea diastolică.

• **P. SCHILLING.** [*Victor Schilling, hematolog german, profesor de medicină internă la Berlin, 1883-1960.*] Sin.: test Schilling (v.).

• **P. SCHNEIDER.** [*Edward Christian Schneider, fiziolog american, n. 1874.*] P. de efort utilă pentru studiul capacității de adaptare a inimii la poziția ortostatică, combinată cu un efort fizic (urcarea de 5 ori în 15 sec a unei scărițe cu înălțimea de 45 cm). Se notează următorii parametri: A = pulsul (P) în clinostatism; B = diferența ($P_{ortostatism} - P_{clinostatism}$); C = $P_{ortostatism}$; D = diferența ($P_{postefort} - P_{ortostatism}$); E = timpul de revenire ($P_{postefort} - P_{ortostatism}$); F = diferența (tensiune arterială maximă în ortostatism – tensiune arterială maximă în clinostatism). Punctajul se apreciază după formula X = A + B + C + D + E + F. Un punctaj mai mic decât 7-9 semnifică un deficit de funcționare a aparatului cardiovascular.

• **P. SCHWARTZ.** [*Charles Edouard Schwartz, chirurg francez, 1852-1925.*] P. utilizată pentru diagnosticul *bolii von Gierke,

bazată pe absența hiperglicemiei după injectarea intravenoasă de galactoză (1 g/kg corp).

- **P. SEIDEL / épreuve de Seidel / Seidel's phenomenon.** [*Erich Seidel, oftalmolog german, profesor la Heidelberg, apoi la Jena, 1882-1946.*] P. utilizată pentru obiectivarea unei fistule externe a conjunctivei sau a corneei, postchirurgicală sau traumatică. După instilarea unui colir cu *fluoresceină, examenul în lumină ultravioletă permite evidențierea scurgerii umorii apoase sub forma unei linii neregulate cu margini fluorescente, centrată la nivelul fistulei externe. Sin.: fenomen Seidel.
- **P. SICARD.** [*Jean Athanase Sicard, neurolog francez, profesor de patologie internă la Paris, 1872-1929.*] P. pentru radiodiagnosticul afecțiunilor intrarahidiene, constând în injectarea subarahnoidiană de lipiodol; substanța, opacă la raze X, se oprește la limita obstacolului, în caz de compresiune medulară.
- **P. SIMONIN.** Metodă de determinare a grupului sanguin ABO, constând în provocarea aglutinării hematiilor de grup cunoscut, prin ser de grup necunoscut. Ea trebuie să fie încrucișată înainte de orice transfuzie cu o *p. Beth Vincent.
- **P. STAUB-TRAUGOTT.** [*Hans Staub, farmacolog și medic internist elvețian, Basel, 1890-1967; Carl Traugott, medic internist german, Hamburg, n. 1885.*] Variantă a *p. de hiperglicemie provocată pe cale orală, alcătuită din două ingestii succesive de glucoză. Secreția de *insulină indusă de prima creștere a glicemiei se opune hiperglicemiei provocate de a doua ingestie (efect Staub). Acest efect nu există la pacientul diabetic.
- **P. TESLENKO.** P. de ortostatism pentru investigarea capacității de adaptare a cordului la modificările poziției organismului. Constă în măsurarea diferenței de puls care apare la trecerea organismului din clinostatism în ortostatism; rezultatele sunt interpretate cu ajutorul unor tabele ce stabilesc valorile normale în funcție de vârstă (tabele Teslenko).
- **P. THORN.** [*George Widmer Thorn, medic american, Boston, n. 1906.*] P. destinată explorării funcționale a glandei corticosuprarenale, constând în injectarea intramusculară a 25 mg de ACTH; la subiectul normal, numărul eozinofilelor sanguine scade la jumătate, crește nivelul acidului uric și a 17-cetosteroizilor urinari, cât și cortizolemia. Aceste modificări nu apar în caz de insuficiență corticosuprarenală. În prezent, se utilizează în loc de ACTH o corticostimulină sintetică, Synacten. Sin.: probă la ACTH, test Thorn.
- **P. TIFFENEAU.** [*Robert Tiffeneau, medic contemporan francez, Paris.*] Măsurarea volumului gazelor eliminate în prima secundă a unui expir forțat ce urmează după un inspir maximal. Sin.: volum expirator maxim pe secundă.
- **P. TOYNBEE / épreuve de Toynbee / Toynbee's sign.** [*Joseph Toynbee, anatomist și otolog englez, Londra, 1815-1866.*] Manevră de deglutiție cu orificiile bucal și nazale închise care determină scăderea presiunii în faringe și, ca urmare (dacă *trompele Eustachio sunt permeabile), se produce o depresiune centrală temporară a membranei timpanice, observabilă.
- **P. TRENDELENBURG.** [*Friedrich Trende-lenburg, chirurg german, profesor (succesiv) la Rostock, Bonn și Leipzig, 1844-1924.*] 1) Sin.: probă Brodie-Trendelenburg (v.). 2) P. utilă pentru stabilirea gradului de funcționare al sistemului venos safen și precizarea caracterului intern, extern sau mixt al insuficienței venoase. Se procedează după cum urmează: se aplică un garou la nivelul coapsei pentru a comprima vena safenă internă; policele examinatorului comprimă în spațiul popliteu vena safenă externă timp de 15 secunde. Se observă umplerea venoasă în ortostatism, cu menținerea compresiei (garou și police, 15 sec) și după suprimarea acesteia. Umplerea venelor safene sub compresiune denotă o insuficiență a venelor perforante sau profunde. După suprimarea compresiunii, umplerea rapidă indică insuficiența venei safene interne. Sin.: manevră Trendelenburg.
- **P. VALSALVA.** [*Antonio Maria Valsalva, anatomist italian, profesor la Köln, 1666-1723.*] P. pentru explorarea tramei pulmonare, consecutiv unui efort expirator cu gura și nasul obstruate, sub control radioscopic. V. și manevră Valsalva, test Valsalva.
- **P. VOLHARD.** [*Franz Volhard, medic german, profesor de medicină internă la Halle, apoi la Frankfurt pe Main, 1872-1950.*] Denumirea a două probe desuete: 1) *P. de concentrație Volhard*, prin care se investiga odinioară funcția tubulară renală. 2) *P. de diluție Volhard*, prin care se studia în trecut capacitatea tubilor uriniferi de a dilua urina atunci când există un exces de apă în organism.
- **P. WARTER-MÉTAIS.** Studiu al tranzitului lipidic cu ajutorul unei amestec de bariu-ulei de măsline, utilizat pentru explorarea funcțională a pancreasului exocrin.
- **P. WAUGH-RUDDICK.** Sin.: probă de toleranță la heparină *in vitro* (v.).
- **P. WEBER.** [*Friedrich Eugen Weber, otolog german, 1832-1891.*] Sin.: test Weber (1) (v.).

PROCAINAMIDĂ, s. f. / procaïnamide, s. f. / procainamide. (DCI) $C_{13}H_{21}N_3O$, depresiv cardiac, utilizat ca sare hidroclorică în tratamentul aritmiilor, administrată oral, intramuscular sau în perfuzie.

PROCAINĂ, s. f. / procaïne, s. f. / procaine. (DCI) $C_{12}H_{20}N_2O_2$. *Anestezic local, *ganglioplegic, *anticolinergic utilizat în anestezia locală prin *infiltrație, în anestezia regională, epidurală și rahidiană. P. se administrează prin injecții, fie singură, fie combinată cu *adrenalina. Uneori este utilizat ca sin. termenul novocaină.

PROCARIOT, s. n. / procaryote, s. m. / procaryote. [*Lat., gr.* **pro** *= înaintea, în fața; gr.* **karyon** *= sâmbure, nucleu.*] Organism unicelular care prezintă un nucleu lipsit de membrană și redus, de regulă, la un singur cromozom. P. se multiplică prin diviziune celulară directă (amitotică), de obicei prin fisiune binară. Bacteriile sunt principalele p., care reprezintă formele ancestrale ale eucariotelor.

PROCEDEU, s. n. / procédé, s. m. / procedure. [*Lat.* **procedere** *= a înainta, de la* **pro** *= înaintea, în fața,* **cedere** *= a merge.*] 1) Serie de etape prin care se urmărește obținerea unui anumit rezultat. Termenul este utilizat îndeosebi în chirurgie, pentru desemnarea unor metode care constau din mai mulți timpi operatori și mai ales cu referire la faptul că o anumită operație poate fi realizată prin mai multe p. diferite. 2) Sin.: *metodă, probă, tehnică.

PROCEDEU CHAUFFARD (PRIN BALOTARE) / procédé de Chauffard / Chauffard's procedure. [*Anatole Marie Emile Chauffard, medic francez, profesor de medicină internă la Paris, 1855-1932.*] Mâna stângă este aplicată în regiunea lombară și imprimă ficatului mici lovituri, în timp ce mâna dreaptă, aplicată pe hipocondrul drept, percepe impulsurile transmise de ficat.

PROCEDEU GILBERT / procédé de Gilbert / Gilbert's procedure. [*Augustin Nicholas Gilbert, medic francez, Paris, 1858-1927.*] Ambele mâini sunt aplicate pe fața anterioară a abdomenului: mâna stângă în regiunea hipocondrului drept, cu degetele îndreptate în jos, iar mâna dreaptă cu degetele îndreptate în sus. În timpul inspirațiilor profunde, mâna stângă palpează ficatul, iar mâna dreaptă îndepărtează prin comprimare celelalte viscere abdominale.

PROCEDEU GLÉNARD (AL POLICELUI) / procédé de Glénard (du pouce) / Glénard's procedure (of thumb).

[*Claude Marie Frantz Glénard, medic francez la Hôpitaux de Lyon, apoi la Vichy, 1848-1920.*] P. de palpare a ficatului. Se aplică cele patru degete ale mâinii stângi în regiunea lombară, în timp ce policele rămas liber explorează partea anterioară a peretelui abdominal. Mâna stângă exercită o apăsare în regiunea lombară înspre peretele abdominal, iar cu policele se palpează ficatul în cursul unor ample mişcări respiratorii. În acest timp, mâna dreaptă comprimă peretele abdominal din apropierea policelui mâinii stângi pentru a îndepărtă de ficat celelalte viscere.

PROCEDEU ISRAEL / procédé d'Israel / Israel's procedure. [*James Adolf Israel, chirurg german, Berlin, 1848-1926.*] Se aşează bolnavul în decubit lateral opus rinichiului care trebuie examinat. Examinatorul aplică o mână la nivelul regiunii lombare, iar cealaltă anterior, la nivelul hipocondrului şi flancului respectiv, în aşa fel încât extremitatea degetelor să atingă rebordul costal. Solicitând bolnavului să inspire adinc, se încearcă prinderea rinichiului între cele două mâini.

PROCEDEU MURPHY / procédé de Murphy / Murphy's procedure. [*John Benjamin Murphy, chirurg american din Chicago, 1857-1916.*] Sin.: manevră Murphy (v.).

PROCEDEU PAVEL-CHIRAY / procédé de Pavel-Chiray / Pavel-Chiray procedure. [*Pavel; Maurice Marie Louis Chiray, medic internist francez la Hôpitaux de Paris, 1877-1954.*] Palparea în decubit lateral stâng şi apoi palparea în poziţie şezândă, cu corpul flectat pasiv înainte. Confruntarea relaţiilor obţinute prin metoda palpării în decubit dorsal, lateral stâng şi în poziţie şezândă conferă rezultate valoroase în diagnosticul clinic.

PROCEDEU RASHKIND / procédé de Rashkind / Rashkind's procedure. Ruperea valvulei ce acoperă **foramen ovale* cu o sondă cu balon, în timpul *cateterismului cardiac. P. folosit pentru stabilirea unei comunicări interatriale în tratamentul *transpoziţiei complete a marilor artere.

PROCEDEU RASTELLI / procédé de Rastelli / Rastelli's procedure. [*Gian C. Rastelli, chirurg cardiovascular italian, 1933-1970.*] Refacerea septului interventricular şi inserarea unui tub protetic extracardiac pentru înlocuirea arterei pulmonare, la pacienţii cu *transpoziţie completă a marilor artere şi defect septal ventricular cu cale de ejecţie ventriculară obstrucţionată.

PROCEDEU SCHÄFER / methode de Schäfer / Schäfer method. [*Sir Edward Albert Sharpey Schäfer, fiziolog englez, profesor la Londra, apoi la Edinburgh, 1850-1935.*] Tehnică de respiraţie artificială: pacientul este aşezat cu faţa în jos cu capul pe un braţ. Persoana care realizează resuscitarea are genunchii plasaţi de o parte şi de alta a regiunii coxale a pacientului, exercitând o presiune, cu ambele mâini, în regiunea posterioară a ultimelor coaste, după care se ridică încet şi micşorează presiunea. Mişcările se repetă la fiecare 5 secunde. Tehnica tinde să fie abandonată în prezent. V. şi respiraţie artificială.

PROCEDEU SILVESTER / methode de Silvester / Silvester method. [*Henry Robert Silvester, medic englez, 1829-1908.*] Tehnică de respiraţie artificială. Pacientul este aşezat cu faţa în sus. Persoana care realizează resuscitarea împinge cu putere braţele pacientului deasupra capului, pentru a ridica coastele şi a stimula respiraţia, apoi aduce braţele în jos, exercitând o presiune asupra toracelui pentru a realiza expiraţia. P. se repetă de 16 ori pe minut. Tehnica este mai puţin utilizată în prezent. V. şi respiraţie artificială.

PROCES, s. n. / procès, s. m. / process. NA: processus. [*Lat. **processus** = înaintare, de la **procedere** = a înainta (**pro** = înaintea, în faţa; **cedere** = a merge).*] 1) Succesiune de leziuni, de simptome sau de alte fenomene legate de o boală. 2) Însăşi starea patologică ce evoluează. 3) În anatomie, nume dat anumitor formaţiuni care constituie prelungirea unei structuri sau a unui organ. În unele cazuri se utilizează termenul de *processus*. Processusurile osoase sunt denumite adesea apofize.

PROCESE CILIARE / procès ciliaires / ciliary processes. NA: processus ciliares. Formaţiuni proeminente, în număr de circa 80, de constituţie glandulară, situate pe faţa internă a *corpului ciliar. P. c. secretă *umoarea apoasă.

PROCESSUS / processus / processus. [*Lat. **processus** = înaintare, de la **procedere** = a înainta (**pro** = înaintea, în faţa; **cedere** = a merge).*] Denumirea conform NA pentru proces (v.).

PROCIDENŢĂ, s. f. / procidence, s. f. / procidentia. [*Lat. **procidentia** = lăsare în jos, de la **procidere** = a cădea înainte.*] Stare de *prolaps, îndeosebi în cazul uterului.

PROCOLAGEN, s. m. / procollagène, s. m. / procollagen. [*Lat., gr. **pro** = înaintea, în faţa; gr. **kolla** = clei; **gennan** = a produce.*] Denumire pentru moleculele precursoare ale *colagenului, produse şi secretate de osteoblaste, condroblaste, fibroblaste, dar şi alte tipuri celulare. În raport cu colagenul, p. conţine peptide suplimentare care, pentru a fi convertite în colagen, vor suferi un clivaj proteolitic selectiv, când vor fi îndepărtate şi o serie de legături covalente pentru prevenirea polimerizării intracelulare.

PROCONVERTINĂ, s. f. / proconvertine, s. f. / proconvertin. [*Lat., gr. **pro** = înaintea, în faţa; lat. **convertere** = a se întoarce spre (**cum** = cu; **vertere** = a întoarce).*] Unul din factorii coagulării, factorul VII, este un *zimogen activat de trombină (factorul IIa) în prezenţa ionilor de calciu, care ulterior catalizează activarea factorului X al coagulării, în prezenţa unor factori tisulari (în coagularea extrinsecă sau extravasculară), clivând legătura dintre arginină şi izoleucină. P. este o glicoproteină cu M, 53 000, sintetizată în ficat, al cărei deficit intervine în patogenia mai multor afecţiuni: 1) deficitul congenital de p., cu transmitere autozomal recesivă, care se manifestă cu purpură şi hemoragii multiple; 2) deficitul dobândit de p., în asociere cu deficitul de *vitamină K (necesară în sinteza p.), care se manifestă din perioada neonatală în cazul administrării unor medicamente care au ca efect secundar scăderea concentraţiei de protrombină (factor II); 3) excesul dobândit de p., la unii pacienţi cu tromboembolism, în relaţie cu accelerarea conversiei de protrombină în trombină în prezenţa tromboplastinei, calciului şi factorului V. Abrev.: SPCA (de la engl.: *serum prothrombin conversion accelerator*).

PROCRASTINAŢIE, s. f. / procrastination, s. f. / procrastination. [*Lat. **procrastinatio, -onis** = amânare pe a doua zi, de la **procrastinare** = a amâna pe a doua zi (lat., gr. **pro** = înainte; gr. **krastinos** = mâine).*] Formă de *abulie caracterizată prin tendinţa de a amâna acţiunea pentru mai târziu, de a o temporiza. Este frecventă în *psihastenie.

PROCREAŢIE, s. f. / procréation, s. f. / procreation. [*Lat. **procreatio, -onis** = procreaţie, de la **procreare** = a da naştere.*] 1) Ansamblul actelor care duc la fecundarea ovulului cu spermatozoizi, în care sunt implicate ambele sexe. 2) În sens mai larg, acţiunea de a procrea, de a da viaţă, cu referire la femeie şi bărbat.

PROCTALGIE, s. f. / proctalgie, s. f. / proctalgia. [*Gr. **proktos** = anus; **algos** = durere.*] Durere intrarectală scurtă şi subită, cu localizare supraanală şi însoţită de senzaţie falsă de *defecaţie. Sin.: proctodinie, rectalgie.

PROCTITĂ, s. f. / proctite, s. f. / proctitis. [*Gr. **proktos** = anus; **-ită**.*] Sin.: rectită (v.).

PROCTOCEL, s. n. / proctocèle, s. f. / proctocele. [*Gr. **proktos** = anus; **kele** = hernie, tumoră.*] Sin.: rectocel (v.).

PROCTOCISTOPLASTIE, s. f. / proctocystoplastie, s. f. / proctocystoplasty. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Tip de intervenție chirurgicală care constă în efectuarea de suturi la nivelul rectului și al vezicii urinare atunci când există o fistulă rectovaginală (care va fi astfel inclusă prin p.).

PROCTOCOLPOPLASTIE, s. f. / procto-colpoplastie, s. f. / procto-colpoplasty. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***kolpos*** *= adâncitură, vagin;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție de chirurgie reparatorie destinată să închidă o fistulă rectovaginală.

PROCTODINIE, s. f. / proctodynie, s. f. / proctodynia. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***odyne*** *= durere.*] Sin.: proctalgie (v.).

PROCTOLOGIE, s. f. / proctologie, s. f. / proctology. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinei consacrată studiului anatomiei, fiziologiei și patologiei anusului și rectului.

PROCTOPERINEOPLASTIE, s. f. / procto-périnéoplastie, s. f. / procto-perineoplasty. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***perineos*** *= perineu;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Reparația chirurgicală plastică a anusului și a perineului.

PROCTOPEXIE, s. f. / proctopexie, s. f. / proctopexy. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***pexis*** *= fixare.*] Procedeu chirurgical care constă în fixarea rectului la peretele posterior pelvin, pentru corectarea unei mobilități anormale a acestuia, în caz de prolaps rectal. Sin.: rectopexie.

PROCTOPLASTIE, s. f. / proctoplastie, s. f. / proctoplasty. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație în chirurgia pediatrică având ca scop fixarea în poziție normală a unui anus ectopic sau refacerea acestuia în caz de imperforație anală. Sin.: rectoplastie.

PROCTOPTOZĂ, s. f. / proctoptose, s. f. / proctoptosis. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***ptosis*** *= cădere.*] Sin.: rectocel (v.).

PROCTORAGIE, s. f. / proctorragie, s. f. / proctorrhage. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Sin.: rectoragie (v.).

PROCTOREE, s. f. / proctorrhée, s. f. / proctorrh(o)ea. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Scurgere mucoasă prin anus.

PROCTOSCOP, s. n. / proctoscope, s. m. / proctoscope. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: anuscop (v.).

PROCTOSCOPIE, s. f. / proctoscopie, s. f. / proctoscopy. [*Gr.* ***proktos*** *= anus;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Sin.: rectoscopie (v.).

PROCUBITUS, s. n. / procubitus, s. m. / ventral decubitus. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; lat.* ***cubitus*** *= cot.*] Sin.: decubit ventral (v. decubit).

PRO DIE / pro die / pro die. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața;* ***dies*** *= zi.*] Locuțiune latină semnificând pe zi. Utilizată în rețete.

PRODINORFINĂ, s. f. / prodynorphine, s. f. / prodynorphin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***odyne*** *= durere;* ***Morpheos*** *= zeul somnului; -ină.*] *Proenkefalină B sintetizată direct de o singură genă. Este un precursor al leuenkefalinei, *dinorfinelor A, B și 1-8, *peptidului E, *neoendorfinelor și al altor *peptide opioide cu importanță mai redusă în procesele celulare specifice. V. și dinorfină.

PRODROM, s. n. / prodrome, s. m. / prodrome. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***dromos*** *= cursă, drum.*] Manifestare clinică sau semn clinic care marchează începutul unei boli.

PRODUS DE CONTRAST / produit de contraste / product of contraste. [*Lat.* ***producere*** *= a duce înainte, de la* ***pro*** *= înaintea, în fața,* ***ducere*** *= a trage;* ***contra*** *= împotrivă;* ***stare*** *= a se ține drept.*] Sin.: mediu de contrast (v.).

PROEMINENȚĂ, s. f. / proéminence, s. f. / prominence. [*Lat.* ***proeminens, -ntis*** *= proeminent.*] *Protruzie sau proiecție spre exterior (de mici dimensiuni) în topologia unei structuri anatomice.

PROENKEFALINĂ, s. f. / proenképhaline, s. f. / proenkephalin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap; -ină.*] Termen utilizat pentru p. A și B, precursori ai *enkefalinelor. P. A este codificată de o genă diferită de cea a P. B (v. prodinorfină) și reprezintă un precursor pentru *metenkefalină, *leuenkefalină, *peptid B, *peptid F, *peptid I și alte *peptide opioide.

PROENZIMĂ, s. f. / proenzyme, s. f. / proenzyme. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***en*** *= în;* ***zyme*** *= ferment.*] Sin.: zimogen (v.).

PROERITROBLAST, s. n. / proérythroblaste, s. m. / pronormoblast, proerythroblast. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***erythros*** *= roșu;* ***blastos*** *= germen.*] Stadiul cel mai imatur recunoscut citologic în cadrul liniei eritroblastice. Este notat cu E_1 și derivă dintr-o celulă numită ERC (din engl. *erythropoietin responsive cell*).

PROFAZĂ, s. f. / prophase, s. f. / prophase. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Primul stadiu al diviziunii celulare (*mitoză sau *meioză), în cursul căruia *cromatina seamănă cu un cordon care se fragmentează, în continuare, într-o serie de cromozomi.

PROFIBRINOLIZINĂ, s. f. / profibrinolysine, s. f. / profibrinolysin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; lat.* ***fibra*** *= fibră; -ină; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge; -ină.*] Enzimă existentă în plasmă în mod normal în stare inactivă. Poate fi transformată în *fibrinolizină activă sub influența unei kinaze de origine tisulară (care este secretată de pereții vasculari după depunerea *fibrinei) sau bacteriană (streptokinază). Unirea p. cu o kinază este denumită complex plasminogen-kinază. Sin.: plasminogen.

PROFIL ANTIGENIC / profil antigénique / antigenic profile. Totalitatea *determinanților antigenici localizați la suprafața unei celule. Acest p. suferă o transformare antigenică în cursul malignizării celulei.

PROFILACTIC, adj. / prophylactique, adj. / prophylactic. [*Gr.* ***prophylaktikos*** *= care păzește, care garantează, de la* ***prophylassein*** *= a garanta, (****pro*** *= înainte, în fața;* ***phylaxis*** *= protecție).*] Se spune despre acțiunea unor substanțe sau a unor metode de a preveni anumite boli. Ex.: chimioterapie p. Sin. utilizat uneori: preventiv.

PROFILAXIE, s. f. / prophylaxie, s. f. / prophylaxis. [*Gr.* ***prophylassein*** *= a garanta, de la* ***pro*** *= înainte, în fața,* ***phylaxis*** *= protecție.*] Ansamblu de mijloace destinate prevenirii apariției, propagării sau agravării bolilor. P. poate fi: 1) *Directă* sau *imediată* (antisepsie, chimioterapie, vaccinoterapie, seroterapie). 2) *Indirectă*, când se urmărește creșterea rezistenței individuale. V. și chimioprevenție, prevenție.

PROFUZ, adj. / profus, -e, adj. / profuse. [*Lat.* ***profusus*** *= fără măsură, excesiv, de la* ***profundere*** *= a vărsa, a da afară.*] Care este abundent, cu referire la secreții sau excreții, îndeosebi la secreția sudorală: transpirație p.

PROGENIE, s. f. / progénie, s. f. / progenia. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***geneion*** *= menton.*] Anomalie dentomaxilară constând în poziția avansată a *mentonului, datorită dezvoltării exagerate a *mandibulei, care devine mai proeminentă decât maxilarul superior. Drept consecință se realizează o *ocluzie dentară inversă frontal, dinții inferiori călcând înaintea celor superiori. Sin.: prognatism.

PROGENITOR, s. m. / progéniteur, s. m. / progenitor. [*Lat.* ***progenitor, -oris*** *= strămoș, de la* ***progenere*** *= a procrea.*] Părinte, mamă sau tată, dar și strămoși.

PROGERIA. Var. pentru progerie (v.).

PROGERIE, s. f. / progeria, progérie, s. f. / progeria. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***geras*** *= bătrânețe.*] Var.: progeria. Sin.: sindrom Hutchinson-Gilford (v.).

PROGESTATIV, adj., s. n. / progestatif, -ive, adj., s. m. / progestin. Substanță sintetică sau naturală cu acțiune similară *progesteronului asupra mucoasei uterine. În prezent, termenul desemnează cu precădere acele substanțe care, deși au activitate apropiată de cea a *corpului galben, sunt incapabile să mențină sarcina. Substanțelor apte să mențină sarcina li se rezervă denumirea de *gestagene. P. sunt utilizate în metroragii funcționale, iminență de avort, endometrioze și în diagnosticul funcțional al amenoreei. În asociere cu estrogenii, p. inhibă *ovulația și pot fi folosite ca anticoncepționale.

PROGESTERON, s. m. / progestérone, s. f. / progesterone. [*Lat.* ***progestare*** *= a purta înainte, de la* ***pro*** *= înainte, în fața,* ***gestare*** *= a purta o sarcină.*] (DCI) Hormon steroid a cărui sinteză are loc în toate organele producătoare de hormoni sterolici, deoarece el reprezintă o etapă obligatorie în sinteza acestora, dar cantități semnificative sunt secretate în circulație doar de *corpul galben și de *placentă, concentrațiile fiind variabile în funcție de fazele ciclului ovulator și în sarcină (v. tab. const. endocrinol.). Circulă legat de *transcortină (18%), albumine (80%) și doar 2% liber. Mecanismul de acțiune al p. este mediat de cuplarea cu receptorul intracelular specific. Efectele pe organele țintă includ stimularea diferențierii celulare, îndeosebi la nivelul mucoasei uterine (cel mai important organ țintă al p.) și efecte metabolice sistemice. Sin.: hormon luteal.

PROGLOT. Var. pentru proglotă (v.).

PROGLOTĂ, s. f. / proglottis, s. m. / proglottid. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***glottis*** *= glotă, limbă (datorită formei).*] Fiecare din segmentele unui vierme inelat, *cestod. La **Taenia solium*, numărul p. poate ajunge până la 900, iar la **Taenia saginata* poate depăși 1 200. Dimpotrivă, la **Taenia echinococcus*, corpul este format din 3-4 p. Var.: proglot.

PROGNATISM, s. n. / prognathisme, s. m. / prognathism. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***gnathos*** *= falcă, maxilar;* ***-ism.***] Sin.: progenie (v.).

PROGNOSTIC, s. n. / prognostic, s. m. / prognostic. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***gnostikos*** *= care cunoaște, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Prevederea evoluției imediate și tardive, ca și a complicațiilor unei boli.

PROGNOZĂ, s. f. / prognose, s. f. / prognosis. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; gr.* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Stabilirea *prognosticului unei boli.

PROGRAM, s. n. / programme, s. m. / program, programme. [*Gr.* ***programma*** *= afiș, de la* ***pro*** *= înainte,* ***gramma*** *= înscriere, de la* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) În general, plan de rezolvare a unei probleme. 2) În informatică, o mulțime ordonată de instrucțiuni corespunzătoare descrierii unui algoritm, precizate într-un limbaj specific (de programare), care permite calculatorului să prelucreze datele de intrare în vederea obținerii rezultatelor (date de ieșire). 3) Evoluția previzibilă a unui biosistem, adesea determinată genetic.

PRO-HORMON, s. m. / pro-hormone, s. f. / pro-hormone. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte;* ***hormon*** *= excitat, de la* ***hormaein*** *= a îndemna, a excita.*] Compus proteic din care după prelucrare metabolică, pot rezulta unul sau mai mulți hormoni. P. poate avea o activitate biologică moderată. Termenul este utilizat frecvent cu referire la proinsulină (v. insulină) și proparathormon (v. parathormon). V. și prepro-hormon.

PROIECȚIE, s. f. / projection, s. f. / projection. [*Lat.* ***proiectio, -onis*** *= întindere înainte a brațului, de la* ***proicere*** *= a arunca înainte (****pro*** *= înainte;* ***iactare*** *= a arunca).*] 1) În sens general, operație prin care un subiect situează în lumea exterioară, fără a le identifica însă ca atare, idei, afecte, concepții, dorințe, crezând în existența lor obiectivă, ca într-un aspect al lumii. 2) În sens mai restrâns, simptom din unele boli psihice care constă în separarea unui individ de unele idei sau sentimente (de obicei, care îi sunt neplăcute), considerându-le exterioare propriei persoane sau/și atribuindu-le unei alte persoane. 3) Imaginea într-un plan a unei figuri geometrice. 4) *P. falsă*: imaginea unui obiect în *diplopie.

PRO-INSULINĂ, s. f. / pro-insuline, s. f. / pro-insulin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înaintea, în fața; lat.* ***insula*** *= insulă;* ***-ină.***] V. insulină.

PROLABAT, adj. / prolabé, -e, adj. / prolapsed. [*Lat.* ***prolabi*** *= a aluneca înainte (****pro*** *= înainte;* ***labi*** *= a aluneca, a cădea).*] Despre un organ care a suferit un *prolaps și, în consecință, s-a deplasat de sus în jos.

PROLACTINĂ, s. f. / prolactine, s. f. / prolactin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***-ină.***] Hormon polipeptidic monocatenar secretat de hipofiza anterioară. Are ca acțiune principală declanșarea și menținerea secreției lactate, dar influențează și reproducerea, creșterea, echilibrul hidroelectrolitic. În unele dintre aceste efecte se asociază sinergic cu steroizii sexuali la nivelul organelor țintă. Reglarea secreției p. se face de către un factor stimulator principal, TRH, și de către numeroase amine cerebrale, dintre care dopamina exercită un efect frenator asupra secreției. Sin.: hormon luteotrop. V. și tab. const. endocrinol.

PROLACTINOM, s. n. / prolactinome, s. m. / prolactinoma. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte, în fața; lat.* ***lac, lactis*** *= lapte;* ***-ină; -oma.***] Tumoră hipofizară (în general, adenom cromofob) secretoare de *prolactină. Reprezintă aproximativ 50-60% din adenoamele hipofizare. Simptomatologia implică, la femeie, asocierea amenoree-galactoree, iar la bărbat - disfuncții gonadale (determinând scăderea libidoului, impotență) care se asociază, în faza de macroadenom, cu un sindrom tumoral cranian (prin compresiunea formațiunilor anatomice de vecinătate).

PROLAMINE, s. f. / prolamines, s. f. / prolamines. [*Lat.* ***proles*** *= descendenți, urmași; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia;* ***-ină.***] Termen generic pentru un grup de proteine insolubile în apă sau soluții saline neutre, solubile în acizi diluați, soluții alcaline, alcool 70-90%. P. sunt proteine prezente într-o serie de cereale (grâu, orz, porumb) și sunt bogate în acid glutamic.

PROLAN, s. m. / prolan, s. m. / prolan. [*Lat.* ***proles*** *= descendenți, urmași.*] Denumire generică desuetă, cu valoare istorică, atribuită inițial hormonilor izolați din urina femeii gravide, fiind astfel posibil un diagnostic biologic de sarcină. Inițial au fost descriși *p. A*, foliculostimulant, și *p. B* luteinizant. În prezent se știe că principiul gonadotropic în sarcină este unic (v. gonadotrofină corionică) și diferă de substanța gonadotropică din hipofiza anterioară (v. gonadotrofină A și B).

PROLANURIE, s. f. / prolanurie, s. f. / prolanuria. [*Lat.* ***proles*** *= descendenți, urmași; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența *prolanilor în urină.

PROLAPS, s. n. / prolapsus, s. m. / prolapse, prolapsus (lat.). [*Lat.* ***prolapsus****, de la* ***prolabi*** *= a aluneca înainte (****pro*** *= înainte;* ***labi*** *= a aluneca, a cădea).*] Coborârea unui organ sau a unei părți dintr-un organ. Ex.: p. uterin, p. anorectal. Denumirea unui organ afectat de p. este relativ complicată: se utilizează sufixul -cel sau -ptoză. Ex.: *colpocel anterior și/sau posterior (perete vaginal anterior sau posterior), *histerocel sau ptoză (uter în întregime), *trahelocel sau ptoză (col uterin singur); *rectocel sau ptoză (rect) etc.

PROLAPS VAGINAL / prolapsus vaginal / prolapse of vagina. Sin.: colpocel (v.).

PROLAPS DE VALVĂ MITRALĂ / ballonement de la valve mitrale / floppy valve syndrome. Sin.: sindrom Barlow (v.).

PROLIFERARE, s. f. / prolifération, s. f. / proliferation. [*Lat.* ***proles*** *= descendenți, urmași;* ***ferre*** *= a duce.*] Reproducere sau multiplicare în forme similare, îndeosebi a celulelor și a chisturilor patologice. De asemenea, se descrie *p. fibroplastică* în cazul țesutului conjunctiv colagenic, care afectează mai multe organe din organism, în *lupusul eritematos diseminat (sistemic), *sclerodermie și în alte *colagenoze.

PROLIMFOCIT, s. n. / prolymphocyte, s. m. / prolymphocyte. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; lat.* ***lympha*** *= apă limpede; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă din *seria limfocitară intermediară între *limfoblast și *limfocit.

PROLINĂ, s. f. / proline, s. f. / proline. Aminoacid glucoformator neesențial, cu simbol Pro sau P și posedând o funcție amino secundară. Proteinele care conțin în lanțul primar o cantitate mare de p. sunt fibrilare (ex.: colagenul), deoarece acest aminoacid se opune formării *structurii secundare, dar facilitează îndoirea lanțurilor polipeptidice, favorizând astfel *structura terțiară. În anumite proteine (colagen) p. se transformă în *hidroxiprolină. P. se poate găsi în concentrații mari intracelular, îndeosebi în celulele vegetale, în acest caz (împreună cu *manitolul și glicerolul) reglând *turgescența, o serie de biosinteze organice și transportul de ioni la nivelul *membranei plasmatice.

PROMETAFAZĂ, s. f. / prométaphase, s. f. / prometaphase. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr. gr.* ***meta*** *= indică transformarea;* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Termen utilizat rar pentru etapa *mitozei care debutează cu ruperea membranei nucleare, de obicei cuprinsă în *metafază.

PROMIELOCIT, s. n. / promyélocyte, s. m. / promyelocyte. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***myelos*** *= măduvă;* ***kytos*** *= celulă.*] Celulă tânără a seriei granulocitare (numită stadiul M_2), cu diametrul de 15-20 µm, prezentând numeroase granulații, îndeosebi azurofile, amestecate cu primele granulații de diferențiere. Cu o durată de viață de două zile, p. se divide în două *mielocite.

PROMONTORIU, s. n. / promontoire, s. m. / promontory. NA: promontorium. [*Lat.* ***promontorium*** *= vârf de munte.*] Marginea anterioară a corpului primei vertebre sacrate, situată la vârful unghiului sacrovertebral anterior.

PROMOTOR, s. m. / promoteur, s. m. / promoter. [*Lat.* ***promotus****, de la* ***promovere*** *= a mișca înainte (****pro*** *= înainte;* ***movere*** *= a mișca).*] Denumire generică pentru un factor care declanșează un proces. Ex.: 1) P. sau promovatorii din etapa secundă a *cancerogenezei. 2) Regiune a ADN în amonte de genele comportând situsul de fixare al *ARN-polimerazei, ca și situsurile de fixare a proteinelor reglatoare ale *transcripției. 3) *P. alternativi* reprezintă situsuri opționale de fixare a ARN-polimerazei la nivelul unei aceleiași gene.

PRONATOR, adj., s. m. / pronateur, adj., s. m. / pronator. [*Lat.* ***pronatus****, de la* ***pronare*** *= a apleca înainte.*] (Mușchi) care produce *pronația.

PRONAȚIE, s. f. / pronation, s. f. / pronation. [*Lat.* ***pronatus****, de la* ***pronare*** *= a apleca înainte.*] 1) Mișcare a mâinii când palma, care privește în sus, efectuează o rotație internă de 180° pentru a privi în jos. 2) Actul rezultat din această mișcare. Ant.: supinație.

PRONUCLEU, s. n. / pronucléus, s. m. / pronucleus. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; lat.* ***nucleus*** *= sâmbure, nucleu.*] Fiecare dintre cele două nuclee *haploide, masculin și feminin, prezente în *oul fecundat, înainte de fuziunea lor.

PRO-OPIOMELANOCORTINĂ, s. f. / pro-opiomélanocortine, s. f. / pro-opiomelanocortin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; lat.* ***opium****, gr.* ***opion*** *= suc de mac; gr.* ***melas, melanos*** *= negru; lat.* ***cortex, -icis*** *= scoarță; -ină.*] *Pro-hormonul cel mai abundent din *adenohipofiză, sintetizat, de asemenea în hipotalamus, placentă și gonade. Din p. rezultă prin clivaj hormonii corticolipotropi și adrenocorticotrop (ACTH), β-lipotropina și β-endorfina, ca și o serie de alte molecule.

PROPERDINĂ, s. f. / properdine, s. f. / properdin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; lat.* ***perdere*** *= a distruge; -ină.*] Globulină bazică, M_r 184 000, alcătuită din patru subunități identice. Participă la calea alternativă de activare a complementului.

PROPRIOCEPTIV, adj. / proprioceptif, -ive, adj. / proprioceptive. [*Lat.* ***proprius*** *= ceea ce ne aparține;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Care primește stimuli de la țesuturile din organism, îndeosebi mușchi și tendoane.

PROPRIOCEPTOR, s. m. / propriocepteur, s. m. / proprioceptor. [*Lat.* ***proprius*** *= ceea ce ne aparține;* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Orice receptor adaptat la sensibilitatea proprioceptivă, adică la stimulările produse de mișcările corpului. Acești receptori sunt situați în vecinătatea oaselor, articulațiilor și mușchilor. Uneori receptorii de la nivelul *labirintului sunt considerați, de asemenea, p. V. și interoceptor.

PROPRIU, adj. / soi, adj. / self. [*Lat.* ***proprius*** *= ceea ce ne aparține.*] Sin.: self (v.).

PROPTOZIS, s. n. / proptose, s. f. / proptosis. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; 1) gr.* ***optos*** *= vizibil, de la* ***optesthai*** *= a vedea; -oză; 2) gr.* ***ptosis*** *= cădere.*] 1) Termen care denumește împingerea globului ocular din orbită în gușa *exoftalmică sau în inflamația orbitei. 2) Deplasarea în jos a uterului.

PROSOPAGNOZIE, s. f. / prosopagnosie, s. f. / prosopagnosia. [*Gr.* ***prosopon*** *= față;* ***a*** *- priv.;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] *Agnozie particulară care constă în pierderea capacității de recunoaștere a *fizionomiilor, chiar familiare, inclusiv a fotografiilor unor persoane foarte cunoscute. Uneori, bolnavul nu își recunoaște imaginea proprie. P. apare în leziunile bilaterale, de origine vasculară, cu sediul în teritoriul arterei cerebrale posterioare.

PROSOPALGIE, s. f. / prosopalgie, s. f. / prosopalgia. [*Gr.* ***prosopon*** *= față;* ***algos*** *= durere.*] Termen vag, desemnând o durere la nivelul feței, o nevralgie (facială sau de trigemen).

PROSOPLEGIE, s. f. / prosoplégie, s. f. / prosoplegia. [*Gr.* ***prosopon*** *= față;* ***plege*** *= lovitură.*] Paralizie facială. V. paralizie.

PROSOPOMETRU, s. n. / prosopomètre, s. m. / prosopometer. [*Gr.* ***prosopon*** *= față;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument pentru măsurarea diferitelor diametre ale feței și ale craniului.

PROSTACICLINĂ, s. f. / prostacycline, s. f. / prostacyclin. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, prostată (de la* ***pro*** *= înainte;* ***istanai*** *= a plasa);* ***kyklos*** *= cerc; -ină.*] Intermediar al *acidului arahidonic, format odată cu endoperoxizii prostaglandinici. Sintetizată în endoteliul vascular și la nivelul celulelor endoteliale din plămâni, p. are potențial vasodilatator și de inhibare a agregării plachetare. Este foarte instabilă, durata de viață nedepășind 3 minute.

PROSTAGLANDINE, s. f. pl. / prostaglandines, s. f. pl. / prostaglandins. [*Engl.* ***prostate gland****, deoarece au fost descoperite prima dată la nivelul prostatei.*] Denumire generică pentru un grup de molecule care au fost inițial izolate din lichidul seminal și prostată, ulterior dovedindu-se că sunt sintetizate în majoritatea țesuturilor și organelor. Toate p. sunt derivate din acidul prostanoic (acid gras nesaturat cu 20 atomi de carbon, cuprinzând un nucleu ciclopentanic de la C8 la C12). Modul de sinteză al p. este cunoscut: pornind de la *acidul arahidonic, sub acțiunea ciclooxigenazei care produce un endoperoxid, rezultă p. sau *tromboxanii, în funcție de tipul de ciclizare. De notat că același acid gras este precursorul

*leucotrienelor și *lipoxinelor, în acest caz ciclooxigenaza fiind înlocuită de lipooxigenază. Se cunosc peste 20 p. naturale, cu o nomenclatură în care se utilizează simbolurile următoare: PG = prostaglandină, la care se adaugă una din literele de la A la I, în funcție de structura nucleului ciclopentanic (A = dublă legătură între atomii de carbon 10-11; B = dublă legătură între 8-12; E = o funcție alcool și una cetonă; F = două funcții alcool etc.); se mai adaugă, de asemenea, una din cifrele 1, 2 sau 3, în funcție de numărul de duble legături (1 = dublă legătură la carbonii 13-14; 2 = două duble legături între 13-14 și 5-6; 3 = trei duble legături între 13-14, 5-6 și 17-18); în fine, literele α și β se adaugă în funcție de *izomerie. P. exercită o activitate fiziologică accentuată, ale cărei efecte metabolice sunt extrem de diverse și variabile și, în consecință, dificil de sistematizat. În plus, acțiunea și efectele p. variază în funcție de concentrație, tipul celular și contextul hormonal. Mai relevantă este menționarea acțiunii unor tipuri de p.: *PGD_2*, tip major produs de *mastocite, cu acțiune în *hipersensibilitatea imediată, vasodilatație și contracție a mușchilor netezi nevasculari; *PGE_1*, analog al PGE_2, care produce vasodilatație, dar, spre deosebire de PGE_2, inhibă agregarea plachetară; *PGE_2*, importantă, produsă în medulara renală, mucoasa intestinală și alte țesuturi, are numeroase efecte (vasodilatație renală și inhibarea reabsorbției tubulare de sodiu, inhibarea secreției gastrice, contracție sau relaxare a mușchilor netezi în funcție de țesut, modularea *inflamației, creșterea permeabilității vasculare, creșterea sensibilității la durere, este pirogenă, suprimă transformarea limfocitelor, eliberarea mediatorilor de către mastocite și citotoxicitatea mediată celular); *$PGF_2\alpha$*, p. stabilă formată din *PGH_2 sau *PGE_2, stimulează contracția uterină și a mușchilor netezi bronșici, provoacă vasoconstricție în unele teritorii vasculare; *PGH_2*, intermediar instabil care poate fi convertit în unele p. sau tromboxani.

PROSTATĂ, s. f. / prostate, s. f. / prostate. NA: prostata. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, de la* ***pro*** *= înainte,* ***istanai*** *= a plasa.*] Glandă voluminoasă, de circa 20 g, cu secreție externă și internă, anexă a aparatului genital masculin, situată în jurul porțiunii inițiale a uretrei, înaintea ampulei rectale și sub vezica urinară. P. este alcătuită din doi lobi laterali, drept și stâng, și un lob mediu. Este traversată de uretră, de canalele ejaculatoare ieșite din veziculele seminale și de canalele deferente și înconjurată incomplet de sfincterele striate. Sub acțiunea androgenilor, p. secretă substanțe necesare spermatozoizilor. Poate fi sediul unor procese patologice cu prevalență mare: prostatită, adenom, cancer.

PROSTATECTOMIE, s. f. / prostatectomie, s. f. / prostatectomy. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, de la* ***pro*** *= înainte,* ***istanai*** *= a plasa;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablație parțială sau totală a *prostatei. În *p. radicală*, în afară de prostată și de capsula acesteia se extirpă veziculele seminale, canalele deferente, o serie de fascii pelvine și uneori anumiți noduli limfatici pelvini.

PROSTATISM, s. n. / prostatisme, s. m. / prostatism. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, de la* ***pro*** *= înainte,* ***istanai*** *= a plasa; -ism.*] Ansamblul semnelor clinice relevante pentru un *adenom de prostată: *disurie și *polakiurie în a doua jumătate a nopții.

PROSTATITĂ, s. f. / prostatite, s. f. / prostatitis. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, de la* ***pro*** *= înainte,* ***istanai*** *= a plasa; -ită.*] Inflamație a *prostatei, de natură infecțioasă și uneori alergică (eozinofilică) pe un fond de *alergie, sau p. granulomatoasă nespecifică, cu infiltrație locală de *macrofage.

PROSTATOMEGALIE, s. f. / prostatomégalie, s. f. / prostatomegaly. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, de la* ***pro*** *= înainte,* ***istanai*** *= a plasa;* ***megas, megalos*** *= mare.*] Hipertrofie a *prostatei.

PROSTATOTOMIE, s. f. / prostatotomie, s. f. / prostatotomy, prostatomy. [*Gr.* ***prostates*** *= care stă înainte, de la* ***pro*** *= înainte,* ***istanai*** *= a plasa;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală a *prostatei.

PROSTETIC, adj. / prosthétique, adj. / prosthetic. [*Gr.* ***prosthetes*** *= cel care adaugă, de la* ***pro*** *= înainte,* ***tithenai*** *= a plasa, a pune.*] V. grupare prostetică.

PROSTITUȚIE, s. f. / prostitution, s. f. / prostitution. [*Lat.* ***prostitutio, -onis*** *= prostituție, de la* ***prostituere*** *= a pune înainte, a prostitua (****pro*** *= înainte;* ***statuere*** *= a face să stea, a pune).*] Obținerea de foloase materiale prin raporturi sexuale.

PROSTRAȚIE, s. f. / prostration, s. f. / prostration. [*Lat.* ***prostratio, -onis*** *= răsturnare, de la* ***prosternere*** *= a culca la pământ (din cauza poziției de decubit dorsal în care rămâne bolnavul).*] Stare de apatie extremă, fizică și psihică, tradusă prin imobilitate totală și absența reacțiilor la solicitările exterioare. Se observă în formele acute sau în faza terminală a unor boli, ca și în cursul unor afecțiuni psihiatrice diverse.

PROTAMINĂ, s. f. / protamine, s. f. / protamine. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter* ***Ammon*** *din Libia; -ină.*] *Polipeptid cu caracter bazic extras din lapții anumitor pești. Intră în compoziția unui tip de *insulină retard denumit insulin-zinc-protamină. Sulfatul de p. poate neutraliza *heparina și de aceea este utilizat în injecții intravenoase în caz de hemoragie printr-un supradozaj al heparinei. V. și test cu sulfat de protamină.

PROTANOMALIE, s. f. / protanomalie, s. f. / protanomaly. [*Gr.* ***protos*** *= primul, cu referire la roșu, care este prima culoare din spectrul vizibil;* ***anomalia*** *= neregularitate.*] Anomalie congenitală a simțului cromatic, manifestată prin cecitate parțială pentru culoarea roșie. Un subiect afectat de p. nu percepe roșul decât la o anumită saturație a culorii. Anomalia este ereditară. Sin.: anomalie cromatică tip Hart. V. și discromatopsie.

PROTANOPIE, s. f. / protanopie, s. f. / protanopia. [*Gr.* ***protos*** *= primul, cu referire la roșu, care este prima culoare din spectrul vizibil;* ***an*** *- priv.;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Anomalie congenitală a simțului cromatic corespunzând unei *dicromazii cu absența percepției culorii roșii. Sin.: anomalie tip Dalton. Var.: protanopsie. V. și daltonism, discromatopsie, protanomalie.

PROTANOPSIE. Var. pentru protanopie (v.).

PROTEAZE, s. f. pl. / protéases, s. f. pl. / proteases. [*Gr.* ***protos*** *= primul; -ază.*] Sin.: proteinaze (v.).

PROTEAZOM, s. m. / protéasome, s. m. / proteasome. [*Gr.* ***protos*** *= primul; -ază;* ***soma, -atos*** *= corp.*] Complex molecular proteolitic intracelular, ATP-dependent, la care se leagă *ubicuitina, iar pe acestea se fixează diverse proteine. P. reprezintă situsul principal de degradare a proteinelor intracelulare și se află la originea majorității peptidelor prezentate moleculelor *complexului major de histocompatibilitate clasa I. Este alcătuit din 28 de subunități, fiecare cu M_r cuprinsă între 28 și 30 kDa, care formează o structură cilindrică (vizibilă în microscopia electronică), compusă din 4 inele, fiecare inel conținând câte 7 subunități. Nu se cunoaște modul în care p. degradează proteinele citoplasmatice.

PROTECȚIE, s. f. / protection, s. f. / protection. [*Lat.* ***protectio, -onis*** *= apărare, de la* ***protegere*** *= a acoperi, a apăra.*] Acțiunea de a proteja, de a preveni un risc, un pericol. De menționat: 1) *P. maternă și infantilă*, medicală și socială a femeilor gravide și a copiilor, de la naștere până la vârsta de 6 ani (în funcție de țară și prin intermediul unor structuri specifice). 2) *P. mediului*, asigurarea unui mediu vital favorabil sănătății omului și utilizarea rațională a resurselor naturale. 3) *P. socială*, ansamblul măsurilor și mijloacelor destinate

îndeosebi grupurilor sociale sărace sau defavorizate, fie că acestea cuprind pensionari sau persoane active.

PROTEIDĂ, s. f. / protéide, s. m. / proteid. [*Gr. protos = primul; eidos = formă.*] Denumire desuetă pentru *proteină. S-a propus ca termenul să se refere doar la *heteroproteină.

PROTEINAZE, s. f. pl. / protéinases, s. f. pl. / proteinases. [*Gr. protos = primul; -ină; -ază.*] Clasă de enzime care catalizează *hidroliza *legăturilor peptidice. Dacă aceste legături aparțin unui peptid, p. se numesc *peptidaze. În organism p. sunt utilizate pentru *proteoliză, dar și pentru reglarea activității anumitor enzime. O serie de p. există sub formă de *ectoenzime. P. prezintă specificități foarte variate și pot fi clasificate în funcție de aminoacizii care acționează în *situsul activ pentru catalizarea hidrolizei. Se cunosc, astfel, p. cu serină, cisteină, aspartat și metale (în general ioni de Zn^{2+}). *In vitro* ele servesc la determinarea structurii proteinelor și/sau peptidelor. Cele mai cunoscute p. sunt *pepsina și *tripsina. Sin.: proteaze.

PROTEINĂ. V. proteine.

PROTEINĂ A / protéine A / A protein. P. prezentă în peretele bacterian al majorității tulpinilor de stafilococ auriu (*Staphylococcus aureus*). M_r 43 000; este cunoscută secvența aminoacizilor.

PROTEINĂ DE ANCORARE / protéine d'ancrage / docking protein. P. care permite pătrunderea în *reticulul endoplasmic a unei alte proteine în curs de sinteză.

PROTEINĂ BAZICĂ A MIELINEI / protéine basique de la myéline / myelin basic protein. P. b. cu M_r de 18 kDa, ce constituie aproximativ 30% din proteinele mielinice. Niveluri crescute ale p. b. a m. apar în scleroza multiplă exacerbată și în infarctul cerebral acut. Imunizarea experimentală cu p. b. a m. produce encefalomielită (demielinizare și infiltrare limfoidă prin activarea limfocitelor T). Abrev.: MBP.

PROTEINĂ BENCE-JONES / protéine Bence-Jones / Bence-Jones protein. [*Henry Bence-Jones, medic englez, 1813-1873.*] Denumită inițial și albumoză, p. B.-J. reprezintă o proteină anormală prezentă în plasmă sau în urină, constând din lanțuri ușoare de imunoglobulină monoclonală excretate de *plasmocite în *mielomul multiplu, *macroglobulinemia Waldenström, *boala lanțurilor grele și într-o serie de alte *imunoglobulinopatii. P. B.-J. se caracterizează prin solubilitate foarte mare, precipitare la 50-60 °C și redizolvare la 90-100 °C. De asemenea, prin răcire precipită și apoi se redizolvă. V. și component M.

PROTEINĂ C / protéine C / C protein. Inhibitor fiziologic al coagulării, p. C. este dependentă de *vitamina K și prin activare blochează cascada coagulării la nivelul factorilor V și VIII. Deficitul de p. C, care se întâlnește foarte rar, poate fi cauza unor tromboze venoase profunde.

PROTEINĂ C-REACTIVĂ / protéine C-réactive / C-reactive protein. Globulină care formează precipitate cu C-polizaharidul *pneumococului. Prezența sa în ser este un indicator de inflamație de origine infecțioasă sau neinfecțioasă.

PROTEINĂ COMPLETĂ / protéine complète / complete protein. P. alcătuită din aminoacizi în proporție foarte apropiată de cea conținută în proteinele din organism, posedând astfel o valoare nutritivă mai mare decât o *p. parțială.

PROTEINĂ DENATURATĂ / protéine dénaturée / denaturated protein. P. a cărei structură terțiară (configurație) a fost alterată prin încălzire, modificarea pH-ului, sau prin alți agenți chimici sau fizici. Consecințele denaturării constau în alterarea proprietăților fizice ale p. și diminuarea activității sale biologice.

PROTEINĂ DERIVATĂ / protéine dérivée / derivated protein. P. derivată dintr-o altă moleculă proteică, formată prin modificări hidrolitice. Este cazul p. coagulate, peptonelor și peptidelor.

PROTEINĂ DISULFID-IZOMERAZĂ / protéine disulfure isomérase / disulfide isomerase protein. Enzimă care permite formarea de punți disulfidice la nivelul proteinelor, de regulă, atunci când acestea sunt alcătuite din două sau mai multe subunități. Formarea punților se produce, de obicei, la nivelul *reticulului endoplasmic.

PROTEINĂ FIBRILARĂ GLIALĂ ACIDĂ / protéine fibrillaire acide gliale / glial fibrillary acidic protein. P. cu M_r de circa 45-50 kDa, aparținând tipului II de *filamente intermediare și prezentă aproape exclusiv în *astrocite. Asemenea tuturor p. din filamentele intermediare, p. f. g. a. este alcătuită dintr-o regiune centrală (310 aminoacizi), cu *structură secundară de tip α-helix, dispusă în trei domenii, cu scurte întreruperi. Această regiune asigură asamblarea proteinelor în filamente, care pot fi puse în evidență cu anticorpi specifici și sunt descrise în microscopie fotonică sub numele de gliofibrile. Gena codantă a p. f. g. a. se află pe cromozomul 17.

PROTEINĂ FLOTANTĂ / protéine flottante / floating protein. P. care nu este parte constitutivă a unui țesut, circulând în organism și fiind apoi excretată.

PROTEINĂ DE LEGARE / protéine de liaison / binding protein. Oricare dintre p. plasmatice care leagă, în mod specific sau nespecific, hormoni cu solubilitate scăzută (în principal h. tiroidieni și steroizi), constituind astfel un sistem de transport pentru aceștia. Sin.: proteină de transport.

PROTEINĂ DE LEGARE A HORMONULUI SEXUAL / protéine de liaison de la hormone sexuelle / sex hormone binding globulin. *P. de l. specifică pentru *testosteron. Sin.: globulină de legare a hormonului sexual, globulină de legare a testosteronului. Abrev.: SHBG, TeBG.

PROTEINĂ DE LEGARE A RETINOLULUI / protéine de liaison du rétinol / retinol binding protein. *P. de l. (α-globulină) specifică pentru retinol (*vitamină A), care se acumulează la nivel hepatic în carența de vitamină A.

PROTEINĂ M / protéine M / M protein. 1) P. specifică de tip, alcătuită din două lanțuri peptidice, localizată pe peretele celular al *streptococilor de grup A. Este implicată în adeziunea la celula (epitelială) gazdă și în inhibarea *fagocitozei prin reducerea activării căii alternative a *complementului. 2) Permează implicată în transportul β-galactozidelor prin membrana celulară la **Escherichia coli*.

PROTEINĂ M VIRALĂ / protéine M virale / M viral protein. Matrice proteică din componența anvelopei virale, care căptușește interiorul anvelopei și este în contact cu nucleocapsida.

PROTEINĂ MDR / protéine MDR / MDR protein. Sin.: glicoproteină P (v.).

PROTEINĂ NECUPLATĂ / protéine non-couplée / uncoupling protein. Sin.: termogenină (v.).

PROTEINĂ p53 / protéine p53 / p53 protein. P. alcătuită din 393 aminoacizi, codificată de o genă situată pe cromozomul 17. P. p53 frânează proliferarea celulară și favorizează procesul de *apoptoză. O serie de mutații ale genei determină alterări ale p., puse în evidență în numeroase tipuri de cancer, îndeosebi în 90% din cancerele pulmonare și în 40% din cancerele de sân. Au fost identificate mutații ale genei transmisibile familial, care determină un risc potențial semnificativ de dezvoltare a unei tumori după vârsta de 30 de ani. Organismul poate reacționa, producând anticorpi împotriva p. p53 alterate.

PROTEINĂ p190 / protéine p190 / p190 protein. Alături de p. p210 (M_r de 210 kDa), una din p. (M_r de 190 kDa) codificate de gena de fuziune *bcr-abl* rezultată din translocația (9;22) (q34;q11) ce dă naștere *cromozomului Philadelphia din leucemia mielocitară cronică. P. p190 este asociată mai frecvent cu *leucemia limfoblastică acută, în timp ce p. p210 apare în ambele forme de leucemie.

PROTEINĂ p210 / protéine p210 / p210 protein. V. proteină p190.

PROTEINĂ PARȚIALĂ / protéine partielle / partial protein. P. alcătuită în mare parte din aminoacizi diferiți de cei ai proteinelor din organism, prezentând astfel o valoare nutritivă mai mică decât o *p. completă.

PROTEINĂ PROTEOLIPIDICĂ A MIELINEI / protéine protéolipidique de la myéline / myelin proteolipidic protein. Una din p. mielinice (alături de *p. bazică a mielinei) împotriva cărora acționează limfocitele T în *scleroza multiplă.

PROTEINĂ RACEMIZATĂ / protéine racémisée / racemized protein. P. modificată prin acțiunea unor substanțe chimice sau a altor agenți, a cărei activitate optică diminuează, devenind mai rezistentă la hidroliza enzimatică.

PROTEINĂ S-100 / protéine S-100 / S-100 protein. P. dimerică din grupul proteinelor care se leagă cu calciul, izolată inițial în sistemul nervos central, iar ulterior în numeroase organe și celule, în condiții fiziologice și patologice. Cu M_r de 21 kDa, alcătuită din două lanțuri polipeptidice (α din 93 și, respectiv, β din 91 aminoacizi), p. S-100 este codificată de o genă situată pe cromozomul 1. Proteina există sub trei forme, prin combinarea diferită a lanțurilor α și β. Totodată, au fost identificate cinci alte gene, codificând p. S-100 diferite, exprimate îndeosebi în celulele și țesuturile patologice. O astfel de genă, situată pe cromozomul 21, s-ar afla în relație cu unele tulburări neurologice din *sindromul Down.

PROTEINĂ TAMM-HORSFALL / protéine Tamm-Horsfall / Tamm-Horsfall protein. [*Igor Tamm, virolog american, n. 1922; Frank L. Horsfall, Jr., medic american, 1906-1971.*] *Mucoproteină produsă de celulele ramurii ascendente a ansei Henle, la o rată de 50-75 mg/zi, constituind principalul component proteic al sedimentului urinar normal.

PROTEINĂ DE TRANSPORT / protéine de transport / carrier protein. Sin.: proteină de legare (v.).

PROTEINE, s. f. pl. / protéines, s. f. pl. / proteins. [*Gr. protos = primul; -ină.*] Substanțe azotate cu masă moleculară mare și structură complexă, p. sunt prezente în toate structurile vii (animale, vegetale, microorganisme). Ele sunt în mod particular abundente în organismele animale, unde îndeplinesc, în esență, funcții de cataliză chimică (*enzime), de apărare (*anticorpi) sau de reglare (*hormoni), asigurând, de asemenea, funcții plastice și de susținere. La om, p. reprezintă circa 15% din masa corporală. P. naturale sunt extrem de variate dar, indiferent de proveniență, aproape toate au aceeași compoziție elementară (50-55% carbon, 6-7% hidrogen, 20-23% oxigen, 12-19% azot, 0-3% sulf) și sunt alcătuite din aceleași subunități elementare, 20 de aminoacizi diferiți (p. sunt *polimeri în care *monomerii sunt reprezentați de aminoacizi). Se disting două grupe mari de p.: **holoproteine* sau *p. simple* și **heteroproteine* sau *p. conjugate*. Aceste două grupe conțin, la rândul lor, mai multe clase de p. (v. termenii respectivi). O clasificare satisfăcătoare a p. în funcție de diferențele și analogiile de structură este imposibilă din cauza diversității extreme a acestor molecule. Mai rațională pare clasificarea p. în raport cu funcțiile lor biologice: p. cu funcții catalitice (enzime, care la rândul lor sunt subiectul unor clasificări complexe, convenite pe plan internațional), p. cu funcții hormonale, p. de transport, p. contractile, p. de stocare, p. de protecție și p. structurale. V. structură primară, structură secundară, structură terțiară, structură cuaternară.

PROTEINE DE ADEZIUNE / protéines d'adhésion / adhesion proteins. Grup de p. din care fac parte *fibronectina, *colagenul, *fibrinogenul ș. a. P. de a. au rol în *adeziunea celulelor, fie pe un suport, fie între ele, în migrarea celulelor și în diferențierea celulară.

PROTEINE ANGIOGENICE / protéines angiogéniques / angiogenic polypeptides. Proteine variate, având M_r cuprinsă între 5,5 și 45 kDa, cu rol în *angiogeneză. Din grupul p. a. fac parte: 1) *Factorul de creștere endotelială derivat din plachete, cu acțiune mitogenă și chimiotactică; 2) *Factorii de creștere ai fibroblastelor; 3) Angiogenina, care induce creștere capilară fără acțiune mitogenă sau chimiotactică; 4) Factorul de creștere transformant beta, a cărui acțiune este apropiată de cea a angiogeninei.

PROTEINE DE ATAȘARE VIRALE / protéines d'attachement virales / viral attachment proteins. Structuri virale specifice, necesare interacțiunii virus-receptor viral celular în cadrul procesului de infecție a populației celulare susceptibile.

PROTEINE CHAPERONE / protéines chaperones / chaperones, molecular chaperones. [*Engl. chaperon, însoțitor, sensul inițial al cuvântului fiind: doamnă de companie pentru o tânără pe care o învață bunele maniere.*] Grup eterogen, alcătuit din circa 200 molecule proteice, cele mai multe făcând parte din superfamilia denumită *proteine de șoc termic. P. c. reprezintă în mod normal 1-2% din conținutul total al celulelor, în anumite condiții de stres sinteza acestora fiind amplificată. Ele sunt distribuite în toate compartimentele celulei, inclusiv în citoplasmă, pentru p. c. mitocondriale existând tendința să se adopte denumirea de *chaperonine*. Deși o clasificare este dificilă, sunt recunoscute trei familii de bază: chaperonine (îndeosebi *proteinele de șoc termic cu M_r de 60 kDa, notate HSP60), familia HSP70 și HSP90. Se mai adaugă enzime ale stresului oxidativ și o serie de alte molecule. Cea mai studiată și evidentă funcție a p. c. este următoarea: sinteza unei proteine se efectuează sub forma unui lanț de aminoacizi, or, pentru ca proteina să devină funcțională trebuie să dobândească o structură tridimensională compactă, proces în care p. c. au un rol determinant, de unde și denumirea lor. Alte roluri ale p. c.: în sinteza și traficul proteinelor, intra- și extracelular, în translocarea și asamblarea *factorilor de transcripție și de activare a *kinazelor proteice.

PROTEINE DE FAZĂ ACUTĂ / protéines de la phase aiguë / acute phase proteins. Grup de p. plasmatice care nu sunt anticorpi, dar a căror concentrație crește considerabil în cursul reacției inflamatorii acute. Ele sunt reprezentate de: *proteina C reactivă, proteina ce leagă *manoza, α_1-*antitripsina, α_2-*macroglobulina, *fibrinogenul, *ceruloplasmina și factorii C9 și B ai *complementului.

PROTEINE G / G protéines / G proteins. Familie de p. care se constituie ca un sistem universal de *transducție a semnalelor în comunicarea celulară. Ciclul de acțiune al p. G se materializează în lanțul molecular ligand-receptor-p. G-efector (mesager secund-proteinkinază). P. G sunt heterotrimeri, fiind alcătuite, deci, din trei subunități diferite, α, β și γ. Subunitățile conferă specificitate diferitelor p. G, jucând un rol determinant în cuplajul receptor-efector. Transferul de informație de la receptorul activat de ligand depinde de ciclurile de activare/-inactivare ale p. G, de legarea alternativă la subunitatea α a GDP (guanozin-difosfat) și GTP (guanozin-trifosfat). Când situsul de legare este ocupat de GDP, subunitățile α, β, γ rămân asociate, iar p. G este inactivă. Legarea GTP activează p. G, care interacționează cu un efector generator de mesager secund (îndeosebi adenilat ciclaza, AC, sau fosfolipaza C), iar acesta, la rândul său, va activa o *protein kinază. Receptorii cuplați cu p. G pot fi activați de agoniști foarte diverși: neuromediatori, nucleotide purinice, neuropeptide, diverși hormoni peptidici, factori de reglare și semnale senzoriale specifice. Clasificarea p. G se complică pe măsura evoluției disecției moleculare. Astfel, se disting 5 clase de p. G: p. Gs (s de la stimulatoare, deoarece activează AC), p. Gi (inhibă AC), p. Gq,

p. Gt sau transducina, p. Go. La acestea se adaugă p. G mici, nontrimerice.

PROTEINE GLUT / protéines GLUT / GLUT proteins. P. de transport al glucozei exprimate în diverse țesuturi sub forma a cinci tipuri diferite. P. GLUT2 și GLUT5 (care formează, prin cele 12 domenii transmembranare, un canal pentru hexoze) facilitează transportul eficient al glucozei din enterocit prin membrana sa bazolaterală (transport fără consum de energie).

PROTEINE DE LUX / protéines de luxe / luxury proteins. Termen utilizat uneori pentru desemnarea p. care sunt implicate în funcțiile specifice ale celulelor diferențiate și nu sunt absolut necesare funcțiilor de bază ale celulelor, acest rol revenind *proteinelor menajere.

PROTEINE MEMBRANARE / protéines membranaires / membrane proteins. P. de la nivelul membranelor biologice. Conform modelului actual al biomembranelor (structură în mozaic fluid), se disting două mari clase de p. m.: 1) *P. intrinseci* sau *integrale*, care sunt incluse complet în dublul strat fosfolipidic al biomembranei și sunt menținute datorită unor interacțiuni hidrofile. 2) *P. extrinseci*, care se află la suprafețele externă (îndeosebi) și internă ale biomembranei, unde sunt legate prin forțe de tip electrostatic, ceea ce le asigură o mobilitate considerabilă. În principiu, p. intrinseci sunt implicate în procese de transport membranar și de recepție (v. receptori) a informației specifice diferitelor molecule semnal.

PROTEINE MENAJERE / protéines ménagères / housekeeping proteins. Denumire generică pentru o serie extrem de diversă de grupe de proteine implicate în funcțiile de bază ale celulelor. Ex.: proteinele din cadrul sintezei ADN și ARN, proteinele căilor metabolice de bază, *proteinele chaperone. V. și proteine de lux.

PROTEINE MUSCULARE / protéines musculaires / muscular proteins. Denumire pentru numeroasele p. de la nivelul *fibrelor musculare, care pot fi clasificate în trei grupe: 1) *P. m. majore*, reprezentate de *miozină și *actină. 2) *P. m. minore*, din care fac parte α, β și γ-actininele, filamina, nebulina, sinemina, paranemina și titina. 3) *P. sistemului de inducție a contracției*, îndeosebi tropomiozina, troponinele C, T și I, ca și proteina C. La acestea se adaugă p. *citoscheletului: tubulina, proteina M, proteina Z, desmina (sau skeletina), conectina și vimentina. Au fost izolate numeroase alte p., care reprezintă combinații cu substanțe variate ale p. menționate anterior sau produși de degradare ai acestora.

PROTEINE PLASMATICE / protéines plasmatiques / plasma proteins. Ansamblul p. conținute în plasma sanguină, cuprinzând: *albumine, *globuline (γ-globuline - *imunoglobuline), *glicoproteine, *lipoproteine, *metaloglobuline, *factori de coagulare, *enzime ș. a. Cele mai multe p. p. sunt sintetizate în ficat. Grupele de p. menționate îndeplinesc diverse funcții în organism, unele capitale. De aceea, determinarea variațiilor cantitative și calitative ale p. p. este extrem de utilă în patologie. Gama metodelor de identificare, izolare și dozare a p. p. disponibile în laboratorul clinic s-a extins atât prin creșterea sensibilității, cât și prin determinarea și prelucrarea automată a datelor. V. electroforeză, imunoelectroforeză.

PROTEINE DE ȘOC TERMIC / protéines du choc thermique / heat-shock proteins, HSP. Superfamilie de p. sintetizate în majoritatea celulelor când acestea sunt expuse la temperatură crescută. O mare parte dintre ele au fost denumite și proteine de stres, deoarece sinteza lor este stimulată, de asemenea, de privațiunea de glucoză sau oxigen, infecții virale sau alte condiții adverse. Clasificarea p. de ș. t. se face în funcție de greutatea lor moleculară, una din familiile cele mai importante fiind HSP70 (cu M_r 70 kDa). S-a demonstrat că aceste proteine au rol în supraviețuirea celulei la stres, prin protecția împotriva alterării *cromatinei, activează genele specifice care codifică factori vitali (v., de ex., receptori nucleari), au rol în legarea proteinelor anormale denaturate în vederea degradării acestora. P. ș. t. reprezintă cea mai mare parte din *proteinele chaperone.

PROTEINE DE TRANSPORT / protéines de transport / transport proteins. Denumire generică pentru o serie de p. care asigură transportul de ioni sau al altor particule la nivelul membranei plasmatice (canale ionice, transportori de difuziune facilitată, pompe ionice) sau în diferite compartimente din organism, îndeosebi în sânge (ex.: *hemoglobina este un transportor de oxigen).

PROTEINEMIE, s. f. / protéinémie, s. f. / protein(a)emia. [*Gr. protos = primul; -ină; haima, -atos = sânge.*] 1) Concentrația proteinelor din plasma sanguină, în mod normal 63-78 g/l. 2) Îndeosebi în engl., creșterea cantității de proteine din sânge. Sin.: protidemie. V. și tab. const. biochim.

PROTEIN FOSFATAZE / protéine phosphatases / protein phosphatases. [*Gr. protos = primul; -ină; phos, photos = lumină; -ază.*] Enzime sintetizate în toate celulele nucleate, care catalizează defosforilarea prin clivajul hidrolitic al legăturilor covalente dintre reziduurile de aminoacizi ale proteinelor și grupările fosfat. Substraturile cuprind alte enzime (inclusiv unele *protein kinaze), inhibitori enzimatici, proteine ribozomale, factori de transcripție, receptori hormonali, canale ionice și alte molecule regulatoare. Defosforilarea afectează încărcarea de suprafață și configurația moleculelor țintă. Consecințele defosforilării constau în activarea unor enzime ale metabolismului intermediar și în inhibarea altora, influențarea transducției semnalelor, eliberarea de neurotransmițători, contracția mușchilor scheletici, netezi și cardiac, motilitatea spermatozoizilor, funcțiile mitocondriale, replicarea ADN, evoluția ciclului celular, sinteza ARN și a proteinelor, fertilizarea, maturarea ovocitului, dezvoltarea embrionară, transportul de apă și ioni la nivelul tubulilor renali, inflamația, morfologia celulară, adeziunea matricei extracelulare, răspunsurile sistemului imun. Împreună cu protein kinazele, p. reprezintă moleculele cheie ale unui mecanism general de reglare metabolică. V. și protein kinaze.

PROTEIN KINAZĂ. V. proteinkinaze.

PROTEIN KINAZĂ C / protéine kinase C / protein kinase C. *P. activată de *diacilglicerol, *mesager secund produs prin acțiunea *fosfolipazei C. Este notată cu C pentru a fi distinsă de alte p., legate de ionii de calciu sau dependente de *AMP ciclic. P. C permite transformarea IP_3 în IP_2 (IP = inozitol fosfat) prin activarea IP_3-azei. Prezentă în numeroase țesuturi și organe, ea este legată slab pe fața internă a membranei plasmatice.

PROTEIN KINAZE / protéine kinases / protein kinases. [*Gr. protos = primul; -ină; kinein = a mișca; -ază.*] Denumire comună pentru numeroase enzime care catalizează transferul grupului fosfat terminal al ATP la nivelul altei molecule, frecvent de natură proteică. P. k. fosforilează resturi de aminoacizi specifice din proteinele țintă, reprezentate de regulă de serină, treonină sau tirozină. Fixarea grupului fosfat este reversibilă și de aceea reprezintă un mecanism general de reglare metabolică. Activarea p. k. se produce frecvent sub acțiunea *mesagerilor secunzi. Natura substraturilor fosforilate este extrem de diversă: canale ionice, enzime, factori de transcripție, componente ale citoscheletului, proteine ale membranei plasmatice, inhibitori enzimatici și alte molecule cu rol în reglarea unor procese biochimice. Fenomenele de fosforilare-defosforilare declanșate de p. k. se produc în cea mai mare parte a proceselor fiziologice, perturbarea acestora fiind pusă în evidență în numeroase stări patologice. V. și protein fosfataze.

PROTEINOGRAMĂ, s. f. / protéinogramme, s. m. / protein blood count. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***-ină;*** ***gramma*** *= înscriere.*] Grafic sau formulă reprezentând concentrația diferitelor tipuri de proteine conținute într-un lichid biologic (plasmă, ser sanguin, lichid cefalorahidian etc.). V. și electroforeză.

PROTEINORAHIE, s. f. / protéinorrachie, s. f. / cerebrospinal fluid proteins. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***-ină;*** ***rhakhis*** *= coloană vertebrală.*] Prezența proteinelor în LCR, normal 0,15-0,45 g/l. Sin.: albuminorahie.

PROTEINOZĂ, s. f. / protéinose, s. f. / proteinosis. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***-ină;*** ***-oză.***] Acumulare în exces a proteinelor în țesuturi.

PROTEINOZĂ LIPIDICĂ / protéinose lipidique / lipid proteinosis. Boală autozomal recesivă a metabolismului lipidic, caracterizată prin depunerea de material hialin la nivelul pielii și mucoaselor bucală, faringiană și laringiană, ca și printr-o infiltrație a corzilor vocale. Leziunile cutanate apar primele și se manifestă ca pustule recurente sau bule, la nivelul feței și suprafețelor distale expuse ale brațelor și picioarelor. Ulterior, aceste leziuni pot evolua către un aspect varioliform, papule, noduli sau plăci verucoase localizate la nivelul feței, pleoapelor, cefei, mâinilor, degetelor, coatelor și genunchilor. Sin.: boală Urbach-Wiethe, hialinoză cutanată și mucoasă, lipoproteinoză.

PROTEINURIE, s. f. / protéinurie, s. f. / protein-uria. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***-ină;*** ***ouron*** *= urină.*] Prezența în exces, permanentă sau intermitentă, în urină a proteinelor provenind de regulă din serul sanguin. Există o *p. fiziologică*, de maximum 0,03 g/minut sau 0,05 g/24 ore. *P. patologică* poate fi slabă (0,1-1 mg/minut), moderată (1-3 mg/minut) și forte (10-20 mg/minut). Deși reprezintă aproape întotdeauna o pierdere renală de proteine plasmatice, acestea trec inegal în urină, albumina fiind de regulă mai abundentă decât globulinele. De aceea se disting: 1) *p. selectivă*, când macroglobulinele plasmatice nu trec în urină; 2) *p. non-selectivă*, când cvasitotalitatea proteinelor plasmatice trec în urină; 3) *globulinuria* (v.). V. în continuare.

PROTEINURIE DE EFORT / protéinurie d'effort / effort proteinuria. P. funcțională care se produce după eforturi fizice intense și prelungite efectuate cu membrele inferioare.

PROTEINURIE ESENȚIALĂ / protéinurie essentielle / essential proteinuria. Formă de p. care nu este asociată sau urmată de o boală renală. Este cazul *p. de efort și al *p. ortostatice.

PROTEINURIE ORTOSTATICĂ / protéinurie orthostatique / orthostatic proteinuria. P. benignă care apare în ortostatism prelungit, îndeosebi la adolescenți, și dispare total în poziția culcat.

PROTEINURIE PRERENALĂ / protéinurie prérénale / prerenal proteinuria. P. determinată de alte boli decât cele renale, îndeosebi de boli cardiace, hepatice, hipertiroidism și febră.

PROTEINURIE POSTRENALĂ / protéinurie postrénale / postrenal proteinuria. P. cu cauze situate dincolo de tubii uriniferi: pelvis renal, ureter, vezică, prostată sau uretră.

PROTEOGLICAN, s. m. / protéoglycane, s. m. / proteoglycan. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***glykys*** *= dulce.*] *Glican sau *glicozaminoglican legat la o proteină. Legarea se face între extremitatea reducătoare a glicanului și radicalul hidroxil al unui reziduu de serină al proteinei. P. au rol structural în țesuturile conjunctive, fiind prezenți, de asemenea, în mucus, lichidul sinovial și în umoarea vitroasă. P. sunt, totodată, componente majore ale *matricei extracelulare. Prezența grupărilor acide determină caracterul hidrofil al acestor molecule.

PROTEOLIZĂ, s. f. / protéolyse, s. f. / proteolysis. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Disoluția și digestia proteinelor prin enzime proteolitice, denumite *proteinaze sau proteaze.

PROTEOLIZAT, s. n. / protéolysat, s. m. / proteolysate. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Produs rezultat din *proteoliza enzimatică, utilizat în dietetica terapeutică.

PROTEUS / proteus / proteus. [*Gr.* ***Proteus*** *= zeu marin, fiul lui Poseidon, care avea darul profeției, dar nu făcea aceasta decât silit, după ce lua diferite înfățișări, ca să scape de urmăritori.*] Gen bacterian care aparține familiei *Enterobacteriaceae*, saprofit obișnuit al pielii și mucoaselor. Cuprinde bacili gramnegativi cu mobilitate mare datorită prezenței unor cili vibratili. Au fost identificate mai multe specii: *P. mirabilis* și *P. vulgaris* (reunite sub denumirea *P. hauseri*), *P. morganii*, *P. rettgeri* și *P. inconstans*. Acestea, îndeosebi specia *P. vulgaris*, determină infecții, îndeosebi urinare, mai rar digestive și pot fi la originea supurațiilor unor plăgi.

PROTEZĂ, s. f. / prothèse, s. f. / prosthesis. [*Gr.* ***prosthesis*** *= adăugare, de la* ***pro*** *= înainte,* ***thesis*** *= punere și* ***tithenai*** *= a plasa, a pune; confundat cu* ***prothesis*** *= propoziție.*] Structură artificială, dispozitiv sau aparat, care reconstituie o parte a corpului uman (organ, membru sau o parte dintr-un membru) absentă, afectată sau distrusă. P. poate avea rol funcțional sau estetic. Se disting *p. externe* și *p. interne*. Ex.: p. articulară, p. dentară, p. oculară etc.

PROTEZĂ VALVULARĂ CARDIACĂ / prothèse valvulaire cardiaque / valvular cardiac prosthesis. Dispozitiv artificial sau natural adaptat la nivelul unui orificiu cardiac prin intervenție chirurgicală și destinat să îndeplinească funcțiile sistemului valvular natural, care a fost alterat și rezecat. Sunt disponibile trei categorii de valvule: 1) mecanice, cu numeroase tipuri; 2) *bioproteze, de obicei valve aortice de porc; 3) *homogrefe, p. de origine umană.

PROTID, s. n. / protide, s. m. / protide. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***eidos*** *= formă.*] Sin. desuet pentru proteină (v.).

PROTIDEMIE, s. f. / protéinémie, s. f. / protein(a)emia. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sin.: proteinemie (v.).

PROTOCOL OPERATOR / protocole opératoire / operative protocol. [*Lat. juridică* ***protocollum*** *= foaie lipită pe documente, din gr.* ***protokollon*** *= care este lipit mai întâi, de la* ***protos*** *= primul,* ***kolla*** *= clei; lat.* ***operari*** *= a lucra, de la* ***opus, operis*** *= muncă, lucrare.*] Consemnare scrisă, în condica de operații, a tuturor etapelor unei operații.

PROTODIASISTOLIC, adj. / protodiasistolique, adj. / protodiasistolic. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***diastole*** *= dilatare, de la* ***diastellein*** *= a lărgi.*] Care se situează la debutul *diastolei. Ex.: suflu p. V. și izodiastolic.

PROTON, s. m. / proton, s. m. / proton. [*Gr.* ***protos*** *= primul.*] Particulă elementară cu masa de $1,6725.10^{-27}$ kg, de 1836,12 ori mai mare decât masa *electronului, sarcina electrică egală în valoare absolută cu a acestuia, dar de semn opus. P. este nucleul celui mai simplu atom - de hidrogen - și intră în compoziția tuturor nucleelor atomice. *Numărul atomic Z este egal cu numărul de p. pe care îl conține nucleul atomic.

PROTONEURON, s. m. / protoneurone, s. m. / protoneuron. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***neuron*** *= nerv.*] Primul neuron al unei căi motorii sau senzitive.

PROTOONCOGENE, s. f. pl. / protooncogènes, s. f. pl. / protooncogens. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***onkos*** *= masă, tumoră;* ***genos*** *= neam, urmaș, generație, sau* ***gennan*** *= a produce.*] Gene celulare normale din care derivă *oncogenele virale, în urma unei alterări calitative sau cantitative a acestora (mutații punctiforme în secvența ADN, dereglări în expresia genelor, translocări cromozomiale).

PROTOPLASMĂ, s. f. / protoplasme, s. m. / protoplasm. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***plasma*** *= obiect modelat.*] Sistem coloidal

vâscos, translucid, alcătuit din apă şi o fază continuă care conţine componentele esenţiale ale tuturor celulelor animale şi vegetale. Aceste componente sunt reprezentate îndeosebi de: acizi nucleici, proteine, lipide, hidrocarbonate şi săruri anorganice. V. şi citoplasmă, citosol, nucleoplasmă.

PROTOSISTOLIC, adj. / protosystolique, adj. / protosystolic. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***systole*** *= contracţie.*] Care este situat în timp în prima parte a *sistolei ventriculare.

PROTOZOAR, s. n. / protozoaire, s. m. / protozoan, pl. protozoa. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***zoon*** *= animal.*] Fiinţă microscopică, aparţinând regnului animal, formată dintr-o singură celulă şi dotată cu posibilitatea de mişcare şi deplasare. Se deplasează cu ajutorul pseudopodelor, flagelilor sau al cililor vibratili. Flagelatele, infuzorii, rizopodele şi sporozoarele sunt p.

PROTOZOOZĂ, s. f. / protosoose, s. f. / protozoosis. [*Gr.* ***protos*** *= primul;* ***zoon*** *= animal;* ***-oză.***] Termen generic desemnând orice afecţiune parazitară determinată de *protozoare.

PROTROMBINAZE, s. f. pl. / prothrombinases, s. f. pl. / prothrombinases. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***thrombos*** *= cheag;* ***-ină; -ază.***] Sin.: tromboplastine (v.).

PROTROMBINĂ, s. f. / prothrombine, s. f. / prothrombin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***thrombos*** *= cheag;* ***-ină.***] Factorul II al coagulării, p. este o glicoproteină cu un singur lanţ de aminoacizi, cu M_r 69 000, sintetizată şi stocată în celulele parenchimului hepatic şi prezentă în sângele circulant în concentraţie de aproximativ 20 mg%. Intervine în calea finală comună a coagulării, fiind convertită în trombină în prezenţa *tromboplastinei, a factorului V activat şi a calciului, după cum urmează: după legarea la factorii V şi X activaţi în membrana trombocitară, p. este clivată de factorul X activat, generând o moleculă de trombină activă, care va fi eliberată de pe suprafaţa trombocitului. P. poate fi activată şi de stafilocoagulază, secundar unei modificări conformaţionale patologice. Sin.: factor II al coagulării. V. şi factori de coagulare, test Quick.

PROTROMBOKINAZĂ, s. f. / prothrombokinase, s. f. / prothrombokinase. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***thrombos*** *= cheag;* ***kinein*** *= a mişca;* ***-ază.***] Sin.: proaccelerină (v.).

PROTROMBOKININĂ, s. f. / prothrombokinine, s. f. / prothrombokinase. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***thrombos*** *= cheag;* ***kinein*** *= a mişca;* ***-ină.***] Sin.: tromboplastinogen (v.).

PROTROMBOPLASTINĂ, s. f. / prothrombokinine, s. f. / prothrombokinase. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; gr.* ***thrombos*** *= cheag;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela;* ***-ină.***] Sin.: tromboplastinogen (v.).

PROTRUZIE, s. f. / protrusion, s. f. / protrusion. [*Lat.* ***protrusum,*** *de la* ***protrudere*** *= a împinge înainte (****pro*** *= înainte;* ***trudere*** *= a împinge).*] Starea unei formaţiuni anatomice sau a unei părţi dintr-un organ care proemină, care este împinsă înainte din cauze patologice sau constituţionale.

PROTRUZIE ACETABULARĂ / protrusion acétabulaire / acetabular protrusion. Anomalie, uni- sau bilaterală, ereditară sau dobândită, observată aproape exclusiv la femeie, când poate reprezenta o cauză de *distocie. Se caracterizează prin deformarea *cavităţii cotiloide, care este mai scobită decât în mod normal şi, în consecinţă, fundul acesteia proemină în bazin cu mai mult de 5 mm înăuntrul liniei ilioischiatice. Sin.: boală Otto.

PROTUBERANT, adj. / protubérant, -e, adj. / protuberant. [*Lat.* ***protuberans,*** *de la* ***protuberare*** *= a ieşi în afară (****pro*** *= înainte;* ***tuber, -eris*** *= umflătură, excrescenţă).*] Care proemină, care prezintă o *protuberanţă.

PROTUBERANŢĂ, s. f. / protubérance, s. f. / protuberance. [*Lat.* ***protuberans,*** *de la* ***protuberare*** *= a ieşi în afară (****pro*** *= înainte;* ***tuber*** *= excrescenţă).*] Structură anatomică proeminentă: 1) *P. occipitală externă*, proeminenţă triunghiulară situată în mijlocul suprafeţei externe a osului occipital. 2) *P. occipitală internă*, în formă de cruce, situată pe faţa endocraniană a solzului osului occipital.

PROTUBERANŢĂ INELARĂ / protubérance annulaire / annular protuberance. NA: pons. Segmentul intermediar al *trunchiului cerebral, situat transversal deasupra *bulbului rahidian, sub *pedunculii cerebrali şi anterior faţă de *cerebel. Faţa sa anterioară prezintă un şanţ la nivelul căruia trece trunchiul bazilar, iar din feţele sale laterale emerg rădăcinile senzitive şi motorii ale celor doi nervi trigemeni. Sin.: puntea Varolio.

PROVIDENCIA / Providencia / Providencia. Gen de bacili mobili, gramnegativi, din familia *Proteeae*, prezenţi în urina şi fecalele normale, potenţial patogeni, asociaţi cu diaree, infecţii nosocomiale, ale tractului urinar şi ale plăgilor. Genul era anterior clasificat ca specie a genului *Proteus (P. inconstans)*.

PROVIRUS, s. n. / provirus, s. m. / provirus. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înaintea, în faţa;* ***virus*** *= venin, otravă.*] Secvenţă de ADN dublu catenar situat într-un cromozom eucariot şi corespunzător genomului unui *retrovirus.

PROVITAMINĂ, s. f. / provitamine, s. f. / provitamin. [*Lat., gr.* ***pro*** *= înainte; lat.* ***vita*** *= viaţă; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină.***] Precursor al unei vitamine. Ex.: p. D_2 este *ergosterolul, iar p. D_3 este 7-dehidrocolesterolul.

PROXIMAL, adj. / proximal, -ale, -aux, adj. / proximal. [*Lat.* ***proximus*** *= cel mai apropiat, superlativul de la* ***prope*** *= apropiat.*] Care este mai aproape de centru sau de origine. Ex.: în cazul membrelor, mai aproape de *articulaţia scapulohumerală şi, respectiv, *articulaţia coxofemurală. Ant.: distal.

PROZENCEFAL, s. n. / prosencéphale, s. m. / prosencephalon. NA: prosencephalon. [*Gr.* ***proso*** *= din faţă, dinainte;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Sin.: creier anterior (v.).

PRURIGEN, adj. / prurigène, adj. / pruritogenic. [*Lat.* ***prurire*** *= a avea mâncărimi; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Care cauzează prurit, generează senzaţie de mâncărime. Sin.: pruriginos.

PRURIGINOS, adj. / prurigineux, -euse, adj. / pruriginous. [*Lat.* ***pruriginosus*** *= care are mâncărimi, de la* ***prurire*** *= a avea mâncărimi.*] Sin.: prurigen (v.).

PRURIGO, s. n. / prurigo, s. m. / prurigo. [*Lat.* ***prurigo, -inis*** *= mâncărime, de la* ***prurire*** *= a avea mâncărimi.*] Dermatoză constituită din papule cu diametrul de 2-5 mm, de culoare roză sau roşie, ferme, rotunjite, înconjurate de o arie eritematoasă fugace, cu o mică veziculă în centru, care după uscare se transformă într-o crustă gălbuie. Leziunile cutanate declanşează prurit, uneori de o intensitate deosebită şi rezistent la orice tentativă terapeutică. Printre diferitele tipuri de p. se disting: 1) *P. acut* (p. infantil, p. acut al adultului, *p. estival, p. gravidic). 2) *P. cronic* (p. cronic al adultului, *p. Besnier, *p. Hebra).

PRURIGO BESNIER / prurigo diathésique de Besnier / Besnier's prurigo. [*Ernest Henri Besnier, dermatolog francez, Paris, 1831-1909.*] Sin.: eczemă atopică (v. eczemă, 2).

PRURIGO ESTIVAL / prurigo d'été / prurigo estivalis. Sin.: boală Hutchinson, 2 (v.).

PRURIGO HEBRA / prurigo de Hebra / Hebra's prurigo. [*Ferdinand von Hebra, dermatolog austriac, Viena, 1816-1880.*] Tip de *p. care debutează la vârstă tânără şi este rezistent la tratament. Se descrie o formă uşoară, numită *p. mitis* (lichen polimorf cronic), şi o formă gravă, *p. ferox*.

PRURIT, s. n. / prurit, s. m. / pruritus. [*Lat.* ***pruritus*** *= mâncărime, de la* ***prurire*** *= a avea mâncărimi.*] Senzaţie spontană de mâncărime la nivelul pielii sau mucoaselor, care se traduce prin nevoia imperioasă de scărpinare. Se disting: 1) *P. fiziologic*, de durată scurtă, intensitate mică şi cu dispariţie

spontană. 2) *P. patologic*, localizat sau generalizat, cu intensitate mare, ce apare de obicei în crize de 10-30 minute, cu exacerbare nocturnă, cu nevoie de scărpinare, uneori până la producerea unor leziuni de grataj care se pot infecta. P. patologic poate apărea în numeroase boli, dar cu precădere în boli alergice, parazitare, dermatologice și în unele nevroze.

PSAMOFIL, adj. / psammophile, adj. / psammophilic. [*Gr.* ***psammos*** *= nisip;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Despre un organism care trăiește în nisip sau în soluri nisipoase.

PSEUDARTROZĂ. Var pentru pseudoartroză (v.).

PSEUDOALELE, s. f. pl. / pseudoallèles, s. m. pl. / pseudoalleles. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***allelon*** *= de la unul la altul.*] 1) Gene aparent *alele, despre care se poate demonstra că ocupă loci distincți, dar foarte apropiați pe același cromozom, astfel încât nu pot fi separate prin recombinări meiotice. 2) Gene alele care formează heterozigoți mai apropiați de tipul sălbatic decât de tipul mutant corespunzător.

PSEUDOANEMIE, s. f. / pseudo-anémie, s. f. / pseudoan(a)emia. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***an*** *- priv.;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Stare de paloare marcată a tegumentelor, în absența oricărei modificări hematologice caracteristice anemiei.

PSEUDOANGIOM, s. n. / pseudo-angiome, s. m. / pseudoangioma. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***angeion*** *= vas;* ***-oma.***] Anomalie vasculară temporară care poate apărea la nivelul bontului de amputație al unor pacienți, în cursul vindecării.

PSEUDOAPENDICITĂ, s. f. / pseudo-appendicite, s. f. / pseudoappendicitis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***appendix, -icis*** *= adaos, supliment;* ***-ită.***] Situație în care simptomele simulează *apendicita în absența infecției apendiculare; se întâlnește frecvent în stări isterice și în sifilis.

PSEUDOAPOPLEXIE, s. f. / pseudo-apoplexie, s. f. / pseudoapoplexy. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***apoplexia*** *= lovitură.*] Pierderea bruscă a stării de conștiență urmată de paralizii, cu menținerea funcțiilor fiziologice ale aparatului circulator și respirator, în absența hemoragiei cerebrale. V. și apoplexie.

PSEUDOARTROZĂ, s. f. / pseudarthrose, s. f. / pseud(o)arthrosis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***arthron*** *= articulație;* ***-ozā.***] 1) Articulație falsă sau accidentală determinată de absența completă și definitivă a consolidării unui os după o fractură. La nivelul p. se produc mișcări de amplitudine variată. 2) Entitate patologică cu debut prin deosificarea oaselor lungi, urmată de îndoirea acestora sau de fracturi la nivelul cărora se formează articulații false din cauza incapacității formării unui calus normal. Var.: pseudartroză.

PSEUDOATAXIE, s. f. / pseudotabès, s. m. / pseudotabes. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***a*** *- priv.;* ***taxis*** *= ordonare, aranjare, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja.*] Sin.: pseudotabes (v.).

PSEUDOBRONȘIECTAZIE, s. f. / pseudo-bronchectasie, s. f. / pseudobronchiectasis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie; gr.* ***ektasis*** *= dilatație.*] Dilatații ale calibrului bronhiilor observate în segmentele pulmonare cu atelectazie parțială; aceste modificări, în absența unor distrucții la nivelul peretelui bronhial, sunt reversibile. V. și bronșiectazie.

PSEUDOCHIST, s. n. / pseudo-kyste, s. m. / pseudocyst. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***kystis*** *= sac, vezică.*] 1) Formațiune anormală, în formă de sac sau cavitate dilatată, asemănătoare unui *chist, dar al cărui perete nu este căptușit de epiteliu. 2) Forma chistică (masă mică ovalară ce conține paraziți numeroși, acolați unii de alții) a parazitului *Toxoplasma hominis* sau *gondii*, corespunzând unei infecții latente, p. se găsesc în special în mușchi și creier. 3) Colecție chistică formată din suc pancreatic pur sau asociat cu detritusuri celulare rezultate din digestie sau necroză, ai cărei pereți sunt formați din pancreas și organele din jur. Apare ca o complicație a *pancreatitei acute, spontan sau secundar unui abces pancreatic. Sin.: pseudochist pancreatic.

PSEUDOCHIST PANCREATIC / pseudo-kyste du pancréas / pancreatic pseudocyst. Sin.: pseudochist, 3 (v.).

PSEUDOCLAUDICAȚIE, s. f. / pseudo-claudication, s. f. / pseudoclaudication. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***claudicatio, -onis*** *= șchiopătare, de la* ***claudus*** *= șchiop.*] Crampă dureroasă asemănătoare *claudicației intermitente, ce apare în sindroamele compresive ale *cozii de cal.

PSEUDOCOLECISTITĂ, s. f. / pseudo-cholécystite, s. f. / pseudocholecystis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***khole*** *= bilă;* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***-ită.***] Sindrom asemănător *colecistitei, care apare în absența inflamației acute sau cronice și a litiazei, cel mai frecvent în cazul unor alergii alimentare.

PSEUDOCOMIȚIAL, adj. / pseudo-comitial, -ale, -aux, adj. / pseudoepileptic. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***comitialis*** *= referitor la comiții (deoarece dacă cineva avea un acces de epilepsie, semn rău prevestitor, alegerile din acea zi se amânau), de la* ***comitia*** *= comiții, adunări ale poporului pentru alegerea magistraților.*] 1) Despre o criză care se aseamănă cu cea din *epilepsie dar are o cauză cu totul diferită. 2) Despre un subiect care prezintă o astfel de criză.

PSEUDODEMENȚĂ, s. f. / pseudo-démence, s. f. / pseudodementia. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***dementia*** *= demență, de la* ***de*** *= separat de,* ***mens, -ntis*** *= spirit, minte.*] 1) Alienare mentală similară *demenței, fără a avea la bază o afectare organică și care este reversibilă sub tratament. 2) Stare de apatie și indiferență maximă față de lumea înconjurătoare în absența unor tulburări mentale.

PSEUDODIFTERIE, s. f. / pseudo-diphtérie, s. f. / pseudodiphtheria. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***diphthera*** *= membrană.*] Prezența unor false membrane la nivelul laringelui, cu simptomatologie asemănătoare *crupului, în absența agentului etiologic *Corynebacterium diphtheriae*.

PSEUDOEREDITATE, s. f. / pseudohérédité, s. f. / pseudoheredity. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***hereditas, -atis*** *= moștenire.*] Aspect care mimează ereditatea sau care este greșit atribuit factorilor genetici propriu-ziși.

PSEUDOFRACTURĂ, s. f. / pseudo-fracture, s. f. / pseudofracture. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***fractura*** *= spargere, fractură, de la* ***frangere*** *= a frânge, a rupe.*] Modificare radiologică la nivelul periostului, cu elemente de neoformare osoasă care simulează o fractură incompletă.

PSEUDOGENĂ, s. f. / pseudogène, s. m. / pseudogene. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***genos*** *= neam, urmaș, generație, sau* ***gennan*** *= a produce.*] Secvență neexprimată de ADN prezentând o mare omologie cu o genă activă, din care ea derivă prin duplicație/mutație sau retrotranscripție. Non-expresia sa rezultă din modificări structurale.

PSEUDOGINECOMASTIE, s. f. / pseudo-gynécomastie, s. f. / pseudogyn(a)ecomastia. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***gyne, gynaikos*** *= femeie;* ***mastos*** *= sân, mamelă.*] Termen folosit, uneori, în cazul *adipomastiei ca urmare a aspectului macroscopic asemănător cu *ginecomastia.

PSEUDOGRAVIDITATE, s. f. / pseudo-grossesse, s. f. / pseudogestation. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***graviditas, -atis*** *= graviditate, de la* ***gravis*** *= greu.*] Absența menstruației și prezența unora din semnele de sarcină, fără existența și dezvoltarea embrionului. Poate fi cauzată de o serie de factori psihogeni, tumori, *molă hidatiformă sau de un dezechilibru endocrin.

PSEUDOHEMOFILIE, s. f. / pseudo-hémophilie A / von Willebrand's disease. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Sin.: boală von Willebrand (v.).

PSEUDOHERMAFRODITISM, s. n. / pseudohermafrodisme, s. m. / pseudohermafroditism. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***Hermaphroditos*** *= fiul lui Hermes, zeul comerțului, și al Afroditei, zeița iubirii;* ***-ism.***] Stare în care un individ posedă glandele sexuale ale unui sex și organele genitale externe, caracterele sexuale ale celuilalt sex. Funcție de sexul aparent se deosebesc: 1) *P. masculin*, v. sindromul testiculului feminizant, sindrom Royer, sindrom Reifenstein. 2) *P. feminin*, v. ginandrie.

PSEUDOHIPERKALIEMIE, s. f. / pseudo-hyperkaliémie, s. f. / pseudokal(a)emia. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hyper*** *= mai mult; ar.* ***kali*** *= potasă; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Artefact de laborator în care concentrația serică a potasiului apare crescută când potasemia plasmatică este normală. Se întâlnește în trombocitoze sau leucocitoze, mai frecvent în sindroamele mieloproliferative prin efluxul potasiului trombocitar sau leucocitar.

PSEUDOHIPERTENSIUNE, s. f. / pseudo-hypertension, s. f. / pseudohypertension. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hyper*** *= mai mult; lat.* ***tensio, -onis*** *= întindere, de la* ***tendere*** *= a întinde.*] Falsă creștere a presiunii arteriale (indicată sfigmomanometric), prin pierderea elasticității pereților vasculari, îndeosebi la persoane în vârstă.

PSEUDOHIPERTRICOZĂ, s. f. / pseudo-hypertrichose, s. f. / pseudohypertrichosis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hyper*** *= mai mult;* ***thrix, trikhos*** *= păr;* ***-oză.***] Persistența după naștere a *lanugo-ului fetal, fără să dispară, așa cum se întâmplă în mod fiziologic.

PSEUDOHIPERTROFIE, s. f. / pseudo-hypertrophie, s. f. / pseudohypertrophy. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hyper*** *= mai mult;* ***trophe*** *= hrană, nutriție.*] Creștere în volum a unei formațiuni anatomice, fără hipertrofiere tisulară propriu-zisă, de ex. în cazul mușchilor (*p. musculară*), prin infiltrarea adipoasă a acestora.

PSEUDOHIPONATREMIE, s. f. / pseudo-hyponatrémie, s. f. / pseudohyponatr(a)emia. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hypo*** *= mai puțin; spaniolă* ***natron****, ar.* ***natroun*** *= carbonatul de sodiu natural; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Scăderea concentrației serice a sodiului cu menținerea unei osmolalități normale, în caz de hiperlipidemii sau hiperproteinemii.

PSEUDOHIPOPARATIROIDIE, s. f. / pseudohypoparathyroïdie, s. f. / pseudohypoparathyroidism. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hypo*** *= mai puțin;* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: osteodistrofie ereditară Albright tip I (v.).

PSEUDOHIPOTIROIDIE, s. f. / pseudo-hypothyroïdie, s. f. / pseudohypothyroidism. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hypo*** *= mai puțin;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Incapacitate de utilizare a hormonilor tiroidieni la nivelul țesuturilor țintă, deși funcția tiroidiană (sinteza și secreția hormonală) sunt normale. V. și rezistență hormonală.

PSEUDOHOLERĂ INFANTILĂ / pseudocholéra infantile / Salvioli's disease. Sin.: boală Sakamoto (v.).

PSEUDOLIMFOM, s. n. / pseudo-lymphome, s. m. / pseudolymphoma. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***lympha*** *= apă limpede;* ***-oma.***] Denumire pentru un grup de boli care prezintă caracteristici clinice și histologice de limfom malign, dar care au evoluție benignă.

PSEUDOMELANOM, s. n. / pseudo-mélanome, s. m. / pseudomelanoma. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***melas, melanos*** *= negru;* ***-oma.***] Leziune benignă care seamănă cu un melanom superficial, dar în care punctul de plecare este un nev melanocitic netransformat malign.

PSEUDOMEMBRANĂ, s. f. / pseudomembrane, s. f. / pseudomembrane. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***membrana*** *= membrană.*] Prezența patologică a unui exsudat la suprafața unei mucoase, mai rar la nivelul unei seroase, în cadrul *inflamației. Exsudatul este fibrinos și se detașează sub formă de lambouri care nu se dizolvă în apă.

PSEUDOMENINGITĂ, s. f. / pseudoméningite, s. f. / pseudomeningitis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină;* ***-ită.***] Sin.: meningiom (v.).

PSEUDOMIOPIE, s. f. / pseudo-myopie, s. f. / pseudomyopia. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***myein*** *= a închide, a clipi;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Afectarea procesului de acomodare oculară prin spasm al mușchilor ciliari, manifestându-se asemănător *miopiei.

PSEUDOMONAS / pseudomonas / pseudomonas. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***monas*** *= unitate.*] Gen bacterian din familia *Pseudomonadaceae*, care cuprinde bacili mobili, gramnegativi, strict aerobi. Există trei specii patogene la om sau animal: *P. aeruginosa*, *P. mallei* și *P. pseudomallei* (sau bacilul Whitmore). Au mai fost izolate, inclusiv în mediul spitalicesc, și alte specii cu patogenicitate incertă. V. *Pseudomonas aeruginosa*.

PSEUDOMONAS AERUGINOSA / Pseudomonas aeruginosa / Pseudomonas aeruginosa. Principala specie patogenă aparținând genului *P.*, ale cărei culturi prezintă o pigmentație albăstruie-verzuie și cu un miros aromatic particular, caracteristici care se recunosc și în cazul supurațiilor provocate de *P. a.* Recunoscut în trecut ca un simplu germen de suprainfecție, poate fi cauza unor manifestări patologice variate, datorită rezistenței sale la antibiotice. Sin.: bacil Bordet-Gengou, bacil piocianic.

PSEUDOPARALIZIE, s. f. / pseudoparalysie, s. f. / pseudoparalysis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***para*** *= dincolo de, lângă;* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] *Paralizie falsă, constând în diminuarea aparentă a forței musculare, în absența unei paralizii reale, dar marcată printr-o coordonare defectuoasă a mișcărilor, sau prin reprimarea mișcărilor la durerea provocată. Nu sunt evidente, la examenul clinic și paraclinic, leziuni ale centrilor nervoși sau ale căilor motorii.

PSEUDOPARALIZIE PARROT / pseudo-paralysie de Parrot / Parrot's pseudoparalysis. [***Joseph Marie Jules Parrot****, medic francez, profesor de pediatrie la Paris, 1829-1883.*] V. boală Parrot (1).

PSEUDOPOD, s. n. / pseudopode, s. m. / pseudopodium. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***pous, podos*** *= picior.*] Extruzie, prelungire citoplasmatică temporară prin intermediul căreia unele protozoare, îndeosebi *amibele, ingeră particule nutritive sau se deplasează. P. pot apărea și în cazul unor celule din organism, ca leucocitele.

PSEUDOPOLIP, s. m. / pseudo-polype, s. m. / pseudopolyp. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***polypus****, gr.* ***polypous*** *= cu mai multe picioare, de la gr.* ***polys*** *= mulți,* ***pous, podos*** *= picior.*] Formațiune care poate apărea la nivelul unor mucoase, sediul unor procese inflamatorii cronice, și care sugerează o hipertrofiere localizată a mucoasei, dar care reprezintă, de fapt, o zonă normală de mucoasă circumscrisă printr-o zonă de ulcerație. Mai este numit și polip hiperplastic sau regenerativ.

PSEUDOPOLIPOZĂ, s. f. / pseudo-polypose, s. f. / pseudopolyposis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals; lat.* ***polypus****, gr.* ***polypous*** *= cu mai multe picioare, de la gr.* ***polys*** *= mulți,* ***pous, podos*** *= picior;* ***-oză.***] Afecțiune caracterizată prin prezența a numeroși *pseudopolipi localizați la nivelul colonului sau al rectului, secundar unor procese inflamatorii cronice.

PSEUDO-PSEUDOHIPOPARATIROIDIE, s. f. / pseudo-pseudohypoparathyroïdie, s. f. / pseudo-pseudohypoparathyroidism. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***hypo*** *= mai puțin;* ***para*** *= lângă;* ***thyreos*** *= pavăză, scut;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: osteodistrofie ereditară Albright tip II (v.).

PSEUDOPSIHOZĂ, s. f. / pseudo-psychose, s. f. / pseudopsychosis. [*Gr.* ***pseudes*** *= fals;* ***psykhe*** *= suflet;* ***-oză.***] Sin.: sindrom Ganser (v.).

PSEUDOPUBERTATE PRECOCE / pseudopuberté précoce / pseudo-precocious puberty, incomplete isosexual precoci-

ty. [*Gr.* **pseudes** = *fals; lat.* **pubertas, -atis** = *pubertate, de la* **pubes, -eris** = *adolescent;* **praecox, -ocis** = *care se coace înainte de vreme* (**prae** = *înainte;* **coquere** = *a coace*).] Apariția precoce a primelor semne de *pubertate (cu mai mult de 2 deviații standard în raport cu vârsta medie), printr-un proces care nu implică axul hipotalamo-hipofizar (secreție ectopică de gonadotrofine, secreție de androgeni sau estrogeni în suprarenală, testicul sau ovar). Diagnosticul p. p. se bazează pe asocierea unei pubertăți precoce cu un răspuns non-pubertar al gonadotrofinelor (FSH și LH) la stimularea prin *testul de stimulare cu gonadoliberine. P. p. poate fi *izosexuală* (în sensul sexului genetic și gonadic al subiectului) sau *heterosexuală* (p. produce sexualizarea subiectului în sens opus sexului său genetic – feminizare la băieți, masculinizare la fete). V. și pubertate precoce.

PSEUDORABIE, s. f. / pseudo-rage, s. f. / pseudorabies. [*Gr.* **pseudes** = *fals; lat.* **rabies** = *turbare.*] Boală foarte contagioasă, care afectează sistemul nervos central la unele specii animale (câini, pisici, șobolani etc.), cauzată de un herpesvirus și caracterizată prin: debut brusc, evoluție rapidă cu prurit, paralizii, convulsii și prognostic letal în câteva zile. Sin.: boală Aujeszky.

PSEUDOSMIE, s. f. / pseudosmie, s. f. / pseudosmia. [*Gr.* **pseudes** = *fals;* **osme** = *miros.*] *Halucinație olfactivă.

PSEUDOTABES, s. n. / pséudotabès, s. m. / pseudotabes. [*Gr.* **pseudes** = *fals; lat.* **tabes** = *descompunere, putrezire.*] Sindrom cu caracteristicile *tabesului, dar fără etiologie sifilitică. Sin.: ataxie Leyden, pseudoataxie, tabes periferic.

PSEUDOTUBERCULOZĂ, s. f. / pseudo-tuberculose, s. f. / pseudotuberculosis. [*Gr.* **pseudes** = *fals; lat.* **tuberculum**, *dim. de la* **tuber, -eris** = *umflătură, excrescență;* **-oză**.] Termen care este utilizat pentru afecțiuni animale a căror leziuni anatomopatologice caracteristice sunt reprezentate de noduli asemănători nodulilor tuberculoși (pseudotuberculi), dar a căror etiologie este total diferită (ex.: *Yersinia pseudotuberculosis*, la rozătoare).

PSEUDOTUMORĂ, s. f. / pseudo-tumeur, s. f. / pseudotumour. [*Gr.* **pseudes** = *fals; lat.* **tumor, -oris** = *umflătură.*] Formațiune patologică, de obicei rezultatul unui proces inflamator sau al acumulării de lichid la nivelul unui țesut, sugerând aspectul macroscopic al unei tumori, motiv pentru care mai este denumită și falsă tumoră. *P. orbitală:* proces inflamator cronic intraorbitar, de etiologie incertă, frecvent bilateral și care poate sugera o tumoră neoplazică, determinând exoftalmie, edem, congestie locală.

PSEUDOVIRUS, s. n. / Pseudovirus, s. m. / Pseudovirus. [*Gr.* **pseudes** = *fals; lat.* **virus** = *venin, otravă.*] Termen propus pentru a desemna două tipuri de agenți infecțioși, deosebite de virusuri: *viroidele și *prionii.

PSIHANALIZĂ, s. f. / psychanalyse, s. f. / psychanalysis. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **analysis** = *rezolvare, de la* **analyein** = *a rezolva* (**ana** = *din nou, iarăși;* **lyein** = *a distruge*).] Curent de preocupări și interpretări teoretice asupra omului, inițiat de neurologul vienez S. Freud, care a acordat o deosebită importanță inconștientului, prin p. reprezentând "știință a inconștientului". P. constă, în esență, în decelarea, prin procedee diverse (bazate în esență pe jocul liber de asociații de idei), a semnificației ascunse, inconștiente a unor fenomene psihice responsabile de tulburări nevrotice, care încetează să producă aceste efecte odată aduse în plină conștiință. Principalele tehnici de investigație sunt: interpretarea ideilor spontane ale subiectului și a viselor acestuia. Există o întreagă terminologie specifică p. Principala descoperire a lui Freud este considerată sexualitatea infantilă, care se naște odată cu viața și parcurge diferite stadii (*oral*, primul an de viață, *sadic-anal*, anii 2-3, *falic*, 4-5 ani, *perioada de latență*, de la 6 ani la pubertate; v. și complex Oedip) înainte de a ajunge la perioada genitală propriu-zisă. Pornind de la o serie de fapte psihice, Freud a elaborat o teorie coerentă, susținută de principii și legi. Deși gândită inițial ca o metodă de tratament a tulburărilor mentale, p. a devenit (și datorită dezvoltărilor ulterioare, aparținând unor adepți și adversari ai lui Freud) o știință explicativă a comportamentului uman, cu răsfrângeri în antropologie, pedagogie, sociologie, ca și în literatură și artă.

PSIHASTENIC, adj., s. m. sau f. / psychasthénique, adj., s. m. ou f. / psychastenic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **astheneia** = *slăbiciune, de la* **a** - *priv.,* **sthenos** = *forță, putere.*] (Persoană) care este afectată de *psihastenie.

PSIHASTENIE, s. f. / psychasthénie, s. f. / psychasthenia. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **astheneia** = *slăbiciune, de la* **a** - *priv.,* **sthenos** = *forță, putere.*] Termen generic, introdus de P. Janet în 1903, pentru a regrupa *psihonevrozele cu excepția isteriei. În prezent este folosit pentru a defini un tip de *nevroză care apare în relație cu tipul de *personalitate și care se manifestă prin *abulie, fobii, îndoieli, timiditate, *anxietate, *ruminație mentală. Sin. (clasic): boală Janet.

PSIHEDELIC, adj., s. n. / psychédélique, adj., s. m. / psychedelic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **delos** = *evident, manifest.*] 1) Referitor la *psihedelism. 2) Caracterizat prin halucinații și exacerbarea senzațiilor. Prin extensie, medicament provocând o astfel de stare. Ex.: LSD, dietilamida acidului lisergic, sintetizată dintr-un alcaloid extras din *secara cornută.

PSIHEDELISM, s. n. / psychédélisme, s. m. / psychedelism. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **delos** = *evident, manifest;* **-ism**.] Stare de visare trează, specifică, dată de unele halucinogene. V. psihedelic.

PSIHIATRIE, s. f. / psychiatrie, s. f. / psychiatry. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **iatreia** = *vindecare.*] Domeniu al medicinii care are ca obiect cercetarea, descrierea, diagnosticul și tratamentul maladiilor mentale. P. este dominată în prezent de patru mari modele prin care se încearcă explicarea bolilor mentale: 1) Modelul psihanalitic, coerent teoretic, dar inoperant în practică, decât cel mult în psihoterapie. 2) Modelul neurochimic, dominant și bazat pe datele de biologie moleculară, nu explică decât parțial etiopatogenia bolilor mentale, dar are un viitor cert și a generat psihofarmacologia. 3) Modelul psihosociologic care, printre altele, a generat asocierea tratamentelor individuale cu o acțiune terapeutică familială sau instituțională. 4) Modelul biopsihosocial este global și integrează cele trei modele anterioare.

PSIHIATRIE COMPARATĂ / psychiatrie comparée / compared psychiatry. Sin.: etnopsihiatrie (v.).

PSIHIATRIE TRANSCULTURALĂ / psychiatrie transculturelle / cultural psychiatry. Sin.: etno-psihiatrie (v.).

PSIHIC, adj. / psychique, adj. / psychic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet.*] Care se referă la viața mentală, la gândire, la *psihism sub toate aspectele.

PSIHISM, s. n. / psychisme, s. m. / psyche. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **-ism**.] Ansamblul funcțiilor psihice ale unui individ, structura mentală, incluzând atât procesele conștiente, cât și cele inconștiente.

PSIHOANALEPTIC, adj., s. n. / psychoanaleptique, adj., s. m. / psychoanaleptic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **analeptikos** = *care restaurează.*] Sin.: psihostimulant (v.).

PSIHOANALGEZIE, s. f. / psychoanalgésie, s. f. / psychoanalgesia. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **an** - *priv.;* **algos** = *durere, sau* **algesis** = *simțul durerii.*] Atenuarea durerii prin metode psihoterapeutice.

PSIHOCHIRURGIE, s. f. / psychochirurgie, s. f. / psychosurgery. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **kheirourgia** = *lucru efectuat*

manual, de la **kheir, -iros** = *mână,* **ergon** = *lucru și* **ergein** = *a lucra.*] Intervenție chirurgicală pe creier în scopul ameliorării unei boli mentale. Cea mai cunoscută este *lobotomia. Indicațiile p. sunt excepționale: bolnavi incurabili, fără nici o ameliorare după administrarea tratamentelor obișnuite, care prezintă risc mare de suicid sau un înalt grad de periculozitate socială.

PSIHODEPENDENȚĂ, s. f. / psychodépendance, s. f. / psychological dependance. [*Gr.* **psykhe** = *suflet; lat.* **dependere** = *a sta atârnat, de la* **de** = *separat de,* **pendere** = *a atârna.*] Condiționarea comportamentului unui subiect de utilizarea unui anumit drog. P. pare independentă de *fizicodependență. V. și farmacodependență.

PSIHODEPRESOR, adj., s. n. / psychodepresseur, adj., s. m. / psychodepressant, psycholeptic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet; lat.* **depressus** = *adâncit, de la* **deprimere** = *a lăsa în jos, a afunda.*] Sin.: psiholeptic (v).

PSIHODIAGNOSTIC, s. n. / psychodiagnostique, s. m. / psychodiagnosis. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **dia** = *prin;* **gnosis** = *cunoaștere, de la* **gnonai** = *a cunoaște.*] Utilizarea testelor psihologice în ajutorul diagnosticului bolilor mentale.

PSIHODINAMICĂ, adj., s. f. / psychodynamique, adj., s. f. / psychodynamic, adj., psychodynamics, n. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **dynamikos** = *puternic, de la* **dynamis** = *forță.*] 1) Care se referă la dinamica proceselor mentale. 2) Studiul desfășurării proceselor mentale.

PSIHODISLEPTIC, adj., s. n. / psychodysleptique, adj., s. m. / psychodysleptic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **dys** = *greu, dificil;* **leptikos** = *care fixea-ză.*] 1) Despre o substanță care provoacă la omul sănătos, în funcție de doză, modificări ale stării de spirit, ale activității intelectuale, ale contactului cu lumea exterioară și uneori halucinații psihosenzoriale. Toate aceste tulburări se aseamănă cu cele observate în unele psihoze, de unde interesul studiului p. în psihiatrie. 2) Medicament care exercită aceste acțiuni. P. sunt uneori utilizate în psihiatrie, temporar, ca "revelatoare" ale anumitor tulburări mentale. P. fac parte din grupul *psihotropelor.

PSIHODRAMĂ, s. f. / psychodrame, s. m. / psychodrama. [*Gr.* **psykhe** = *suflet; lat.* **drama, -atis** = *acțiune teatrală, din gr.* **drama,** *de la* **dran** = *a acționa.*] Tehnică de *psihoterapie creată de Moreno (1921) care utilizează jocul dramatic liber și urmărește dezvoltarea activă a spontaneității pacienților. Subiectele abordate se află în relație cu problemele personale ale pacienților. V. și sociodramă.

PSIHOFARMACOLOGIE, s. f. / psychopharmacologie, s. f. / psychopharmacology. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **pharmakon** = *remediu;* **logos** = *știință.*] Studiul experimental și clinic al acțiunii medicamentelor (drogurilor) asupra stărilor psihice și funcțiilor mentale.

PSIHOFIZICĂ, s. f. / psychophysique, s. f. / psychophysics. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **physikos** = *natural, de la* **physis** = *natură.*] Știință care studiază raportul dintre caracteristicile fizice ale stimulilor și caracteristicile lor senzoriale. V. și legea Weber-Fechner.

PSIHOFIZIOLOGIE, s. f. / psychophysiologie, s. f. / psychophysiology. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **physis** = *natură;* **logos** = *știință.*] Studiul raporturilor existente între procesele mentale și activitățile fiziologice. Această disciplină face apel concomitent la tehnicile psihologiei și fiziologiei.

PSIHOGEN, adj. / psychogène, adj. / psychogenetic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **gennan** = *a produce.*] Caracteristică a fenomenelor, simptomelor, bolilor pur psihice, adică fără nici o leziune perceptibilă cu mijloacele actuale. Termeni cu semnificații opuse: fiziogen, somatogen.

PSIHOIZOLEPTIC, adj., s. n. / thymo-isoleptique, adj., s. m. / psychoisoleptic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **isos** = *egal;* **leptikos** = *care fixează.*] (Medicament sau substanță) care acționează ca stabilizator al *timiei. Aceste substanțe aparțin grupului timoreglator, întrucât previn oscilațiile timiei spre manie sau depresie, având o acțiune sedativă asupra stărilor de excitație. Din acest grup fac parte sărurile de *litiu, carbamazepina și valproatul de sodiu. Sin.: timoreglator, timostabilizator.

PSIHOLEPTIC, adj., s. n. / psycholeptique, adj., s. m. / -. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **leptikos** = *care fixează.*] 1) Care diminuează activitatea mentală (reduce vigilența și activitatea intelectuală, atenuează tensiunea emoțională). 2) Medicament cu aceste proprietăți. P. fac parte din clasa medicamentelor *psihotrope. Se divizează în: hipnotice, *neuroleptice și tranchilizante. Sin.: psihodepresor, psihoplegic.

PSIHOLOGIE, s. f. / psychologie, s. f. / psychology. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **logos** = *știință.*] Știință a faptelor psihice. Studiul științific al proceselor psihice și mentale, îndeosebi în relație cu *comportamentul uman și animal.

PSIHOMETRIE, s. f. / psychométrie, s. f. / psychometry. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **metron** = *măsură.*] Ansamblul operațiunilor care, prin teste și tehnici științifice, servesc la determinarea capacităților psihice ale unui subiect. În practică se încearcă evaluarea cât mai exactă, uneori exprimată numeric, a funcțiilor intelectuale și psihomotorii: nivel mental, tendințe caracteriale, aptitudini profesionale. Utilizate de specialiști, metodele și tehnicile p. sunt necesare și productive, după o interpretare în funcție de observațiile calitative, nemăsurabile.

PSIHOMOTOR, adj. / psychomoteur, -trice, adj. / psychomotor. [*Gr.* **psykhe** = *suflet; lat.* **motor, -oris** = *cel care pune în mișcare, de la* **movere** = *a mișca.*] Care se referă la efectele asupra funcțiilor motorii ale activității cerebrale sau psihice.

PSIHONEVROZĂ, s. f. / psychonévrose, s. f. / psychoneurosis. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **neuron** = *nerv; -oză.*] 1) Tulburare mentală ale cărei caracteristici o situează într-un cadru nosografic intermediar între *nevroze și *psihoze. 2) Termen utilizat de Freud pentru nevroze ca isteria, obsesiile și fobiile cu origine în experiențele din perioada copilăriei.

PSIHOPAT, adj., s. m. sau f. / psychopat, -e, adj., s. m. ou f. / psychopat. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **pathos** = *boală.*] 1) Care este afectat de o boală mentală. 2) Individ cu comportament impulsiv și dezechilibrat.

PSIHOPATIE, s. f. / psychopathie, s. f. / psychopathy. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **pathos** = *boală.*] Boală mentală, boală consecutivă perturbării sau alterării *psihismului uman, cu defecte evidente caracteriale sau de *personalitate. În planul nosografiei, psihiatria este actualmente domeniul cu cele mai numeroase restructurări și controverse. Pentru terminologia actuală v. tulburări de personalitate.

PSIHOPLEGIC, adj., s. n. / psychoplégique, adj., s. m. / psychoplegic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **plege** = *lovitură.*] Sin.: psiholeptic (v.).

PSIHOPLEGIE, s. f. / psychoplégie, s. f. / psychoplegia. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **plege** = *lovitură.*] Atac brusc de [illegible]

PSIHORIGIDITATE, s. f. / psychorigidité, s. f. / psychorigidity. [*Gr.* **psykhe** = *suflet; lat.* **rigiditas, -atis** = [illegible] *la* **rigere** = *a înțepeni.*] Atitudine mentală [illegible] intransigență anormală și incapacitate de a [illegible]

PSIHOSENZORIAL, adj. / psycho-sensoriel, -elle, adj. / psychosensory, psychosensorial. [*Gr.* **psykhe** = [illegible] **sorium** = *organ de simț, de la* **sentire** = [illegible] aparține percepției conștiente a impulsurilor [illegible]

PSIHOSOMATIC, adj. / psychosomatique, adj. / psychosomatic. [*Gr.* **psykhe** = *suflet;* **soma, -atos** = [illegible]

referă la influența psihicului asupra organismului. 2) Care prezintă simptome fizice, corporale de origine psihică, emoțională, mentală. V. și medicină psihosomatică.

PSIHOSTIMULANT, adj., s. n. / psychostimulant, -e, adj., s. m. / psychotonic. [*Gr. psykhe = suflet; lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] (Substanță psihotropă) care stimulează activitatea SNC, acționând ca stimulant al timiei (dispoziției), al vigilității și activității. Se împart în antidepresive și nooanaleptice (psihotonice). Sin.: psihoanaleptic.

PSIHOTERAPIE, s. f. / psychothérapie, s. f. / psychotherapy. [*Gr. psykhe = suflet; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Ansamblul tehnicilor și metodelor care utilizează acțiunea directă sau indirectă a terapeutului asupra pacientului: p. individuală, sugestia, psihanaliza, narcoanaliza, meloterapia, metodele pedagogice etc.

PSIHOTIC, adj., s. m. sau f. / psychotique, adj., s. m. ou f. / psychotic. [*Gr. psykhe = suflet.*] 1) Care se caracterizează printr-o *psihoză, care este în relație sau cauzat de o psihoză. 2) Persoană care prezintă manifestările unei psihoze.

PSIHOTONIC, adj., s. n. / pshychotonique, adj., s. m. / psychotonic. [*Gr. psykhe = suflet; tonikos = care întărește.*] (Substanță) care crește activitatea cerebrală. V. și psihostimulant.

PSIHOTROP, adj., s. n. / psychotrope, adj., s. m. / psychotropic. [*Gr. psykhe = suflet; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] 1) Care acționează asupra funcțiilor și comportamentului psihic, indiferent de tipul de efect exercitat: depresor sau stimulant. 2) *Medicamentele p.* înglobează agenți foarte diverși, inclusiv pe cei care modifică comportamentul prin acțiune directă sau indirectă asupra SNC. Se clasifică în patru grupe: a) psiholeptice (hipnotice, neuroleptice, *tranchilizante sau anxiolitice); b) *psihoanaleptice (antidepresive, psihostimulante sau psihotonice); c) *psihoizoleptice; d) *psihodisleptice (halucinogene). V. și tranchilizant.

PSIHOZĂ, s. f. / psychose, s. f. / psychosis. [*Gr. psykhe = suflet; -oză.*] Boală mentală care subminează radical adaptarea persoanei umane la mediul social, spre deosebire de psihonevroză (nevroză), unde adaptarea se face cu prețul unei suferințe a bolnavului, și de psihopatie, variantă caracteristică, penibilă mai ales pentru cei din anturajul subiectului. Teoreticienii și clinicienii au mai deosebit: 1) *P. reactivă* (la un stres, la o altă boală). 2) *P. endogenă* (schizofrenia, psihoza maniaco-depresivă). Endogen poate semnifica: ereditar, constituțional, prin autointoxicație, prin cauze endocrine, cauze biologice. 3) *P. paranoică*, sin.: paranoia (v.).

PSIHOZĂ BIPOLARĂ / psychose bipolaire / bipolar disorder. Sin.: tulburare afectivă bipolară (v.).

PSIHOZĂ KORSAKOFF / psychose de Korsakoff / Korsakoff's psychosis. [*Serghei Sergheevici Korsakoff, neurolog rus, 1854-1900.*] Sin.: sindrom Korsakoff (v.).

PSIHOZĂ MANIACO-DEPRESIVĂ / psychose maniaco-dépressive / manic-depressive psychosis. Sin.: tulburare afectivă bipolară (v.).

PSIHOZĂ PARANOICĂ / psychose paranoïaque / paranoic psychosis. Sin.: paranoia (v.).

PSIHROESTEZIE, s. f. / psychro-esthésie, s. f. / psychro(a)-esthesia. [*Gr. psykhros = frig; aisthesis = senzație, sensibilitate.*] Stare în care o parte a corpului, deși caldă, este percepută ca fiind rece.

PSIHROFIL, adj. / psychrophile, adj. / psychrophilic. [*Gr. psykhros = frig; philos = prieten, de la philein = a iubi.*] Referitor la organismele cu creștere și dezvoltare optimă la temperaturi mai mici de 20 °C.

PSITACISM, s. n. / psittacisme, s. m. / psittacism. [*Gr. psittakos = papagal; -ism.*] Utilizarea unor cuvinte modificate și fraze neînțelese atât de bolnav, cât și de cei din jur (îndeosebi în schizofrenie).

PSITACOZĂ, s. f. / psittacose, s. f. / psittacosis. [*Gr. psittakos = papagal; -oză.*] *Pneumopatie acută, manifestată prin infiltrate pulmonare determinate de un microorganism din specia **Chlamydia psittacii* și transmis la om îndeosebi de papagali și porumbei. P. se însoțește de un sindrom toxiinfecțios cu evoluție severă, sensibil la tetracicline. V. și omitoză.

PSOITĂ, s. f. / psoïtis, s. f. / psoitis. [*Gr. psoa, psoas = mușchiul spatelui; -ită.*] Inflamația mușchiului psoas sau a tecii acestuia.

PSORIAZIFORM, adj. / psoriasiforme, adj. / psoriasiform. [*Gr. psoriasis = mâncărime, erupție datorată râiei, de la psora = râie; lat. forma = formă.*] Asemănător *psoriazisului. Ex.: dermatoză p.

PSORIAZIS, s. n. / psoriasis, s. m. / psoriasis. [*Gr. psoriasis = mâncărime, erupție datorată râiei, de la psora = râie.*] Dermatoză benignă, frecventă, adesea familială, *poligenică, cu evoluție cronică. Se caracterizează prin leziuni eritemato-scuamoase constituite din plăci bine delimitate, acoperite de scuame groase, albe și sidefii, care se elimină prin grataj (semnul "petei de lumânare"), lăsând să apară o suprafață cutanată lucioasă și sângerândă (*semnul Auspitz). Leziunile își au sediul îndeosebi la coate, genunchi, pielea capului, dar pot, de asemenea, invada tot corpul. Rebel la tratament, p. se poate complica cu *artropatii (reumatism psoriazic), se poate generaliza (*eritrodermie) sau poate lua aspectul particular de p. pustulos (*p. pustulos generalizat*, sin.: boală Zumbusch, v.). Evoluția se produce prin pusee, care se declanșează adesea în tot cursul vieții.

PTERIDINĂ, s. f. / ptéridine, s. f. / pteridine. [*Gr. pteryx, -ygos = aripă, deoarece este un pigment izolat din aripile fluturilor; -ină.*] Derivat al *pterinei care se găsește în *acizii folici.

PTERIGION, s. n. / ptérygion, s. m. / pterygium. [*Gr. pterygion = aripioară, dim. de la pteryx, -ygos = aripă.*] Proces degenerativ constând în îngroșarea membranoasă a conjunctivei, de formă triunghiulară, care se extinde din unghiul intern al ochiului pe fața anterioară a *corneei, cu tendința de extensie către centrul acesteia.

PTERIGOID, adj. / ptérygoïde, adj. / pterygoid. [*Gr. pteryx, -ygos = aripă; eidos = formă.*] Despre o formațiune care se aseamănă cu o aripă. Ex.: apofiză p.

PTERINĂ, s. f. / ptérine, s. f. / pterine. [*Gr. pteryx, -ygos = aripă, deoarece este un pigment izolat din aripile fluturilor; -ină.*] Nucleu biciclic conținând 4 atomi de azot care reprezintă baza structurii unor molecule biologice cu *riboflavina sau *acizii folici, ca și a biopterinelor, care sunt *cofactori de hidroxilare ai *triptofanului, *tiroxinei și *fenilalaninei.

PTERYGIUM COLLI / pterygium colli / pterygium colli. [*Gr. pterygion = aripioară, dim. de la pteryx, -ygos = aripă; lat. collum = gât.*] Malformație congenitală caracterizată prin existența unei bride cutanate uni- sau bilaterale care unește regiunea mastoidiană cu regiunea acromială. Este caracteristică *sindromului Turner.

PTIALAGOG, adj. / ptyalagogue, adj. / sialagogue. [*Gr. ptyalon = salivă; agogos = care conduce spre eliminare.*] Sin. desuet pentru sialagog (v.).

PTIALINĂ, s. f. / ptyaline, s. f. / ptyalin. [*Gr. ptyalon = salivă; -ină.*] Enzimă secretată de glandele salivare, îndeosebi de parotidă, cu rol în transformarea *amidonului și *glicogenului în *dextrină și maltoză. P. face parte din grupul *amilazelor.

PTIALISM, s. n. / ptyalisme, s. m. / ptyalism. [*Gr. ptyalon = salivă; -ism.*] Hipersecreție salivară, în cantitate foarte mare, uneori până la 4-5 litri pe zi. P. poate apărea în unele nevroze, în sarcina, în cadrul unor leziuni nervoase (paralizie labio-gloso-laringee, paralizie facială etc.), în stomatite (îndeosebi în stomatita mercurică). Sin.: sialoree, hipersialie. V. și salivație.

PTILOZĂ, s. f. / ptilose, s. f. / ptilosis. [*Gr. ptilosis = inflamarea marginii pleoapelor cu căderea genelor.*] 1) Căderea cililor palpebrali. 2) *Pneumoconioză prin inhalare de pulbere, de puf sau de pene.

PTOMAINE, s. f. pl. / ptomaïnes, s. f. pl. / ptomaines. [*Gr. ptoma, -atos = cadavru, -ină.*] Substanțe toxice de natură încă neclară, ce apar prin decarboxilarea aminoacizilor proteinelor din carne sub acțiunea unor bacterii de fermentație (ex.: *putresceina). Sunt cauza intoxicațiilor cu carne alterată.

PTOZĂ, s. f. / ptose, s. f. / ptosis. [*Gr. ptosis = cădere.*] Deplasarea definitivă în jos a unui organ, ca urmare a relaxării mijloacelor sale de susținere.

PTOZĂ ATONICĂ LIPOMATOASĂ / ptosis atonica lipomatosa / ptosis lipomatosis. Sin.: boală Sichel (v.).

PTOZĂ PALPEBRALĂ / blépharoptose, s. f., ptosis, s. m. / blepharoptosis, ptosis. Sin.: blefaroptoză (v.), cu mențiunea că în fr. și în engl. în cazul leziunilor nervoase ale perechii II craniene sau ale centrilor nervoși se utilizează termenul *ptosis*.

PUBERTATE, s. f. / puberté, s. f. / puberty. [*Lat. pubertas, -atis = pubertate, de la pubes, -eris = adolescent.*] Perioadă a vieții care marchează debutul *adolescenței și începutul maturizării sexuale prin trecerea de la copilăria biologică la maturitatea somatică și sexuală. P. survine în mod normal între 8 și 18 ani la fete și între 10 și 18 ani la băieți (aceste limite de vârstă sunt mult mai apropiate pentru o anumită populație) și se traduce prin dezvoltarea organelor genitale (cu apariția menstruației la fete și producerea de spermatozoizi la băieți), ca și prin apariția caracterelor sexuale secundare specifice fiecărui sex. Hormonal, este determinantă creșterea *gonadotrofinelor hipofizare FSH și LH, adică activarea axului hipotalamohipofizar, declanșatoare a secreției de estrogeni și de androgeni.

PUBERTATE PRECOCE / puberté précoce / sexual precocity. Apariția primelor semne de *pubertate la o vârstă mai mică cu peste 2 deviații standard față de media considerată normală în cadrul populației din care face parte subiectul în cauză (de obicei sub 8 ani la fete și sub 9 ani la băieți). Se disting: 1) *P. p. adevărată*, gonadotrofin-dependentă; maturația sexuală rezultă din activarea prematură a secreției hipotalamice de gonadotrofine. P. p. adevărată este întotdeauna izosexuală (programul de sexualizare se derulează în sensul sexului genetic și gonadic al subiectului). Este confirmată de un răspuns pozitiv de tip pubertar, adică secreție de FSH și LH prin administrare de LH-RH. 2) *Falsa p. p.*, numită și *pseudopubertate precoce* (v.), gonadotrofin-independentă. 3) *P. p. iatrogenă*, prin administrare de substanțe cu acțiune androgenică sau estrogenică, sau stimulante ale declanșării secreției hormonilor sexuali.

PUBESCENT, adj. / pubescent, -e, adj. / pubescent. [*Lat. pubescens, de la pubescere = a se acoperi de puf.*] 1) Care este acoperit cu peri fini sau cu puf. Termenul este folosit îndeosebi în botanică. 2) Care este în curs de maturație sexuală.

PUBIS, s. n. / pubis, s. m. / pubis. NA: os pubis. [*Lat. pubes, -is = peri în barbă; osul pubis.*] Os pereche care formează partea anterioară a *centurii pelvine. V. coxal - tab. anat. oase.

PUERICULTURĂ, s. f. / puériculture, s. f. / puericulture. [*Lat. puer, -eri = copil; cultura = cultivare, creștere.*] Ramură a medicinii dedicată aspectelor specifice nou-născuților normali (prematuri sau la termen) și sugarilor, îndeosebi îngrijirii și alimentației caracteristice acestei perioade.

PUERIL, adj. / puéril, -e, adj. / puerile. [*Lat. puerilis = de copil, de la puer, -eri = copil.*] Care este caracteristic copilului sau copilăriei. Prin extensie, termenul se utilizează îndeosebi pentru calificarea unui comportament al adultului asemănător celui al copilului. V. și infantil, puerilism.

PUERILISM, s. n. / puérilisme, s. m. / puerilism. [*Lat. puerilis = de copil, de la puer, -eri = copil; -ism.*] Tulburare a personalității care constă într-o regresiune a vieții psihice afective, intelectuale și comportamentale de la caracteristicile adultului la cele ale copilăriei. P. se observă în unele boli organice (*demență, *senilitate avansată, tumori cerebrale), în *isterie sau în unele stări existențiale critice, în acest ultim caz reprezentând un mecanism de apărare nevrotic.

PUERPERAL, adj. / puerpéral, -ale, -aux, adj. / puerperal. [*Lat. puerpera = lăuză, de la puer, -eri = copil, parere = a naște.*] Care se referă la un proces patologic ce se produce în perioada următoare nașterii adică, la *puerperalitate. Ex.: infecție p. V. și post-partum.

PUERPERALITATE, s. f. / puerpéralité, s. f. / puerperium. [*Lat. puerpera = lăuză, de la puer, -eri = copil, parere = a naște.*] Perioadă care urmează nașterii și se încheie în momentul reapariției menstruației. Uneori termenul desemnează starea femeii de la fecundație până la sfârșitul *lehuziei.

PULBERE, s. f. / poudre, s. f. / powder, pulvis (lat.). [*Lat. pulvis, -eris = praf, pulbere.*] Preparat farmaceutic solid, fin divizat, cu aspect omogen, constituit din particule uniforme ale unei singure substanțe sau ale mai multor substanțe, în amestec. Se folosește ca atare sau împărțită în doze, prin administrare internă sau externă.

PULEX / pulex / pulex. [*Lat. pulex, -icis = purice.*] Gen de paraziți din familia *Pulicidae*, clasa *Insecta*. Specie mai importantă: *P. iritans* (pop. purice), care parazitează omul și animalele domestice. Provoacă dermatite pruriginoase. Este vector pentru pestă, tifos murin, tularemie și gazdă intermediară pentru unele cestode. Sin.: purice.

PULICIDAE / Pulicidae / Pulicidae. [*Lat. pulex, -icis = purice.*] Familie aparținând ordinului *Siphonaptera*, care include majoritatea speciilor de purici. Importante pentru om sunt patru genuri: *Ctenocephalides* (care parazitează câinii și pisicile și pot transmite *teniile de la câine la om), *Hoplopsyllus* (care poate transmite *pesta), **Pulex* și *Xenopsylla* (paraziți ai șobolanilor, care pot transmite pesta și *tifosul murin).

PULMON, s. m. / poumon, s. m. / lung. NA: pulmo, pl. pulmones. [*Lat. pulmo, -onis = plămân.*] Sin.: plămân (v.).

PULMON TROPICAL EOZINOFIL / poumon tropical eosinophilique / tropical eosinophilic lung. Sin.: sindrom Frimodt-Möller (v.).

PULMONAR, adj. / pulmonaire, adj. / pulmonary. [*Lat. pulmonarius, de la pulmo, -onis = plămân.*] Care aparține plămânilor, care se află în relație sau afectează plămânii. V. arteră p., vene p.

PULPĂ, s. f. / pulpe, s. f. / pulp, pulpa, pl. pulpae (lat.). [*Lat. pulpa = carne, pulpă.*] În anatomie, în sens general, structură organică densă, cărnoasă, moale: 1) *P. degetelor* este situată pe fața palmară a extremităților distale ale degetelor. 2) *P. dentară*, situată în partea centrală a dinților (în camera pulpară a coroanei dentare și în canalele radiculare), este un țesut conjunctiv moale, roșietic, bogat vascularizat, conținând filete nervoase. Ea asigură sensibilitatea dintelui și schimburile nutritive. 3) *P. splinei*, substanță proprie splinei formată din p. albă și p. roșie. V. splină.

PULPĂ DENTARĂ / pulpe dentaire / dental pulp. NA: pulpa dentis. V. pulpă (2).

PULPECTOMIE, s. f. / pulpectomie, s. f. / pulpectomy. [*Lat. pulpa = carne, pulpă; gr. ektome = excizie.*] 1) Extirparea totală a *pulpei dentare, fie sub anestezie (biopulpectomie), fie prin acțiunea necrozantă a anhidridei arsenioase (necropulpectomie). V. și pulpotomie. 2) Intervenție chirurgicală constând în excizia părții pulpoase a unui organ. Ex.: p. unui testicul, p. unui deget.

PULPITĂ, s. f. / pulpite, s. f. / pulpitis. [*Lat. pulpa = carne, pulpă; -ită.*] 1) Inflamația *pulpei dentare, ca o complicație a cariei dentare, a parodontopatiilor marginale avansate sau a traumatismelor. 2) Inflamație frecventă a *pulpei degetului, care poate fi fisurată sau scuamoasă, ori netedă și dură la palpare.

PULPOS, adj. / pulpeux, -euse, adj. / pulpal. [*Lat. pulposus = cărnos, de la pulpa = carne, pulpă.*] Care are aspect de pulpă, care aparține unei astfel de structuri. Ex.: *nucleu p.

PULPOTOMIE, s. f. / pulpotomie, s. f. / pulpotomy. [*Lat. pulpa = carne, pulpă; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Ablația parțială a *pulpei dentare: extirparea pulpei camerei dentare, cu coafajul pulpei radiculare.

PULS, s. n. / pouls, s. m. / pulse. [*Lat. pulsus = izbire, lovire, de la pulsare = a bate, a izbi.*] Dilatare, expansiune ritmică percepută la palparea unei artere superficiale, care traduce creșterea presiunii sângelui în interiorul arterelor la fiecare contracție cardiacă, adică la fiecare sistolă ventriculară. Prin extensie, termenul cuprinde diferite fenomene, de obicei vasculare, sincrone cu sistola ventriculară: p. capilar, hepatic, lingual, venos etc. Medicina veche chineză atribuie p. un rol esențial în diagnostic. În semeiologia medicală se descriu mai multe tipuri de p., uneori caracteristice anumitor afecțiuni. V. și în continuare.

PULS ALTERNANT / pouls alternant / alternating pulse. P. cu amplitudine variabilă și ritm regulat, cauzat de disfuncția contractilă severă a ventriculului stâng și asociat frecvent cu un al treilea zgomot cardiac audibil. P. a. mai apare în sau după o tahicardie paroxistică, ori după o extrasistolă.

PULS BIGEMINAT / pouls bigéminé / bigeminal pulse. P. caracterizat prin succesiunea rapidă a două pulsații, separate periodic de o pauză cu durată variabilă. Se observă în cazul intoxicației digitalice.

PULS CAPILAR QUINCKE / pouls capilaire de Quincke / Quincke's (capillary) pulse. [*Heinrich Irenaeus Quincke, medic german, profesor de medicină internă (succesiv) la Berna, Kiel și Frankfurt pe Oder, 1842-1922.*] P. pus în evidență prin compresiunea patului ungveal cu o lamelă de sticlă, observat prin alternanța roșeții și palorii (corespunzătoare volumului ejectat și fracției regurgitate), în cazul insuficienței aortice.

PULS CORRIGAN / pouls de Corrigan / Corrigan's pulse. [*Sir Dominic John Corrigan, medic irlandez, Dublin, 1802-1880.*] P. mai mult sau mai puțin caracteristic insuficienței aortice: celeritate înaltă, urmată de o diminuare rapidă în sistolă (p. "săltăreț și depresibil"). Reflectă rezistența scăzută a rezervorului în care ventriculul stâng ejectează rapid o fracție mult crescută. P. poate fi mai bine pus în evidență atunci când pacientul ridică brațele.

PULS CVADRIGEMINAT / poulse quadrigéminé / quadrigeminal pulse. P. a cărui caracteristică constă în separarea unor grupuri de patru pulsații prin intervale de timp cu lungime variabilă, de obicei prin apariția unei extrasistole, periodic, după trei pulsații normale sau, mai rar, a unei contracții normale după un grup de trei extrasistole.

PULS DICROT / pouls dicrote / dicrotic pulse. P. cu două unde palpabile, una sistolică și una diastolică (prin exagerarea undei dicrote), întâlnit mai frecvent în *cardiomiopatia dilatativă și în *insuficiența aortică.

PULS FILIFORM / pouls filiforme / thready pulse. P. cu amplitudine foarte mică, greu perceptibil, care dă senzația unui fir cu discrete ondulații la palpare.

PULS HEPATIC / pouls hépatique / hepatic pulse. Expansiunea sistolică a ficatului în cursul *insuficienței tricuspidiene.

PULS INSTABIL / pouls instable / labile pulse. Tip de p. caracterizat prin variația importantă a frecvenței (cu 10-20 pulsații/min) între poziția de decubit și ortostatism a persoanei. P. i. este frecvent asociat cu hipotensiunea arterială.

PULS KUSSMAUL / pouls de Kussmaul / Kuss-maul's pulse. [*Adolf Kussmaul, medic german, Heidelberg, 1822-1902.*] Sin.: puls paradoxal (v.).

PULS LENT PERMANENT / pouls lent permanent / permanently slow pulse. Bradicardie permanentă determinată de un bloc atrioventricular complet, prin întreruperea fasciculului His; ritmul ventricular este autonom, foarte lent, independent de ritmul auricular, care este normal. Se poate complica cu paroxisme bradicardice și *sindrom Adams-Stokes.

PULS PARADOXAL / pouls paradoxal / paradoxical pulse. P. cu amplitudine scăzută semnificativ în inspir, care apare la pacienții cu tamponadă pericardică, pericardită constrictivă, obstrucția venei cave superioare sau obstrucția căilor respiratorii. Sin.: puls Kussmaul.

PULS PARVUS / pulsus parvus / pulsus parvus. P. mic și slab, cauzat de un volum-bătaie redus, o presiune mică a pulsului sau o rezistență vasculară periferică crescută.

PULS TARDUS / pulsus tardus / pulsus tardus. Întârziere a vârfului sistolic prin obstrucția ejecției ventriculare stângi, cauzată de stenoza aortică valvulară.

PULS TRIGEMINAT / pouls trigéminé / trigeminal pulse. P. la care un grup de trei pulsații este separat de un grup asemănător printr-un interval de timp anormal, prin apariția, repetată, a unei extrasistole după două contracții cardiace normale.

PULS VENOS AURICULAR / pouls veineux auriculaire / auricular venous pulse. V. puls venos jugular.

PULS VENOS JUGULAR / pouls veineux jugulaire / venous jugular pulse. P. observat optim la vena jugulară internă în lumină tangențială, cu pacientul înclinat la aproximativ 30° de orizontală și cu mușchii gâtului relaxați. P. v. j. normal reflectă modificările presiunii din atriul drept și are o formă caracteristică pe *jugulogramă. Se disting: *p. v. j. auricular*, constând în expansiunea presistolică a jugularei, și *p. v. j. ventricular*, caracterizat prin expansiunea sistolică a jugularei. P. v. j. este accentuat în *insuficiența tricuspidiană.

PULS VENOS VENTRICULAR / pouls veineux ventriculaire / ventricular venous pulse. V. puls venos jugular.

PULSATIL, adj. / pulsatile, adj. / pulsatile. [*Lat. pulsare = a bate, a izbi.*] Caracterizat prin *pulsații ritmice.

PULSAȚIE, s. f. / pulsation, s. f. / pulsation. [*Lat. pulsatio, -onis = lovire, ciocnire, de la pulsare = a bate, a izbi.*] Bătaie ritmică a inimii, a unei artere, ori a unei suprafețe care acoperă o arteră. Sin.: bătaie (v.).

PULSIUNE, s. f. / pulsion, s. f. / pulsion. [*Lat. pulsio, -onis = respingere, de la pellere = a împinge.*] 1) Tendință de deviere involuntară a corpului în ortostatism (aflat în echilibru sau în mers) anterior (*antepulsiune*), lateral (*lateropulsiune* sau *lateropulsie) sau posterior (retropulsiune sau *retropulsie). Apare în unele maladii cu afectare a echilibrului (*sindroame cerebeloase) sau în *boala Parkinson. 2) În psihanaliză, mișcare care vizează satisfacerea unei nevoi fizice, adică reducerea unei tensiuni generate de o excitație corporală. Se disting *p. vieții* (sexuale, de autoconservare) și *p. morții*, care tind să aducă viul la anorganic, prin suprimarea totală a tensiunilor.

PULTACEU, adj. / pultacé, -e, adj. / pultaceous. [*Lat. **puls, pultis** = terci.*] Care are consistența și aspectul unui terci. Ex.: angină p.

PULVERIZARE, s. f. / pulvérisation, s. f. / nebulization. [*Lat. **pulverare** = a acoperi cu praf, de la **pulvis, -eris** = praf, pulbere.*] 1) Transformarea unei substanțe solide în pulbere, de regulă prin procedee mecanice. 2) Prin extensie: proiectarea în atmosfera unei camere, sau pe suprafața cutanată ori a unei mucoase, a unei substanțe solide (sub formă de pulbere sau pudră) sau lichide (soluție medicamentoasă). P. se efectuează cu diferite tipuri de atomizoare, pulverizoare sau vaporizoare.

PULVINAR, s. m. / pulvinar, s. m. / pulvinar. [*Lat. **pulvinar, -aris** = culcuș, pernă.*] Masă proeminentă de nuclei care formează porțiunea medială a extremității posterioare a *talamusului. P. primește fibre de la alți nuclei talamici cu o largă proiecție corticală. P. ar putea fi în relație cu funcțiile limbajului. Este un centru de integrare a *schemei corporale.

PUMN, s. m. / poignet, s. m. / wrist. NA: carpus, pl. carpi. [*Lat. **pugnus** = pumn.*] Parte a membrului superior situată între antebraț și mână. Corespunde oaselor carpului și articulației radiocarpiene.

PUNCT, s. n. / point, s. m. / point. [*Lat. **punctum** = punct, înțepătură, de la **pungere** = a înțepa, a împunge.*] 1) Zonă de dimensiuni foarte mici, delimitată pe suprafața corpului, a cărei palpare poate determina apariția unui semn obiectiv, util în evidențierea unei afecțiuni. 2) *P. craniometric*, mică zonă delimitată la nivelul oaselor craniului, folosită în măsurătorile antropometrice. Ex.: *mentonul, *glabella etc. V. și în continuare.

PUNCT APENDICULAR / point appendiculaire / appendicular point. P. sensibil la palpare în caz de apendicită, situat la 2/3 față de ombilic, pe o linie imaginară care unește ombilicul cu spina iliacă anterosuperioară dreaptă. Sin.: p. McBurney.

PUNCT CLADO / point de Clado / Clado's point. [***Spiro Clado**, ginecolog francez, 1856-1905.*] P. situat la intersecția dintre linia interspinoasă (care unește spinele iliace antero-superioare) și marginea dreaptă a mușchilor drepți abdominali. Este sensibil la palpare în apendicita acută.

PUNCT CRIOSCOPIC / point de congélation / freezing point. P. de înghețare al unui lichid, fizic sau biologic. Măsurarea sa, prin *crioscopie, prezintă interes datorită corelației dintre p. c. și concentrația de substanțe solvite, osmotic active. Ca urmare, de ex., p. c. al urinii poate servi la calcularea *osmolarității acesteia, după formula: Osm/1 = /1,86, în care = valoarea absolută, în °C, a p. c.

PUNCT GUÉNEAU DE MUSSY / point de Guéneau de Mussy / Guéneau de Mussy point. [***Noël François Odon Guéneau de Mussy**, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1813-1885.*] Extremitatea anterioară, dureroasă la palpare a coastei a X-a indică o afecțiune a diafragmului însoțită sau nu de nevralgie frenică. Sin.: buton diafragmatic.

PUNCT GUYON / point de Guyon / Guyon's point. [***Jean Casimir Félix Guyon**, chirurg și urolog francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1831-1920.*] Unghiul format de coasta a XII-a cu coloana vertebrală, dureros în litiază renală și pielonefrită.

PUNCT IZOELECTRIC / point isoélectrique / isoelectric point. Sin.: pH_i (v.).

PUNCT McBURNEY / point de McBurney / McBurney's point. [***Charles McBurney**, chirurg american, New York, 1845-1914.*] Sin.: punct apendicular (v.).

PUNCT MERKELEN / point de Merkelen / Merkelen's point. [***Pierre Merkelen**, clinician francez, Paris, n. Mulhouse, 1852-1906.*] P. sacroiliac, dureros în coxartroză.

PUNCT MEYER / point de Meyer / Meyer's point. Situat pe fața internă în treimea mijlocie a tibiei, pe traseul safenei interne, este sensibil la presiune în flebita latentă sau în faza de debut a unei tromboze acute.

PUNCT MORRIS / point de Morris / Morris's point. [***Robert Tuttle Morris**, chirurg american, New York, 1857-1945.*] P. situat la unirea treimii interne cu două treimi externe ale distanței ombilic - spina iliacă antero-superioară.

PUNCT MUNRO / point de Munro / Munro's point. [***John C. Munro**, chirurg american, New York, 1858-1910.*] P. situat la intersecția liniei ce unește spina iliacă antero-superioară cu ombilicul și marginea dreaptă a mușchilor drepți abdominali. Palparea profundă a acestui p. este dureroasă în apendicita acută.

PUNCT SONNENBURG / point de Sonnenburg / Sonnenburg's point. [***Eduard Sonnenburg**, chirurg german, Berlin, 1848-1915.*] P. situat la nivelul marginii externe a mușchiului drept abdominal, pe linia bispinoasă.

PUNCT TOURNEAUX / point de Tourneaux / Tourneaux point. [***Edme Joseph Frédéric Tourneux**, histolog francez, profesor la Lille, apoi la Toulouse, 1852-1922.*] P. situat la unirea treimii mijlocii cu o treime externă a liniei bispinale. Corespunde ureterului sacrat (joncțiunea între porțiunea lombară și cea pelvină).

PUNCTE BAZY / points de Bazy / Bazy's points. [***Pierre Jean Baptiste Bazy**, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1853-1934.*] 1) *P. ureteral inferior*: p. dureros la tușeul vaginal la femeie sau la tușeul rectal la ambele sexe, corespunzător deschiderii ureterului în vezica urinară. Este sensibil în afecțiunile pielo-renale. 2) *P. ureteral superior*: p. dureros la palpare în caz de pielită, pielonefrită sau litiază renală. Este situat la intersecția unei linii verticale care trece prin *p. McBurney și o linie orizontală care trece prin ombilic.

PUNCTE PORGES / points de Porges / Porges points. [***Otto Porges**, medic originar din Boemia, profesor de medicină internă la Viena, stabilit apoi la Chicago, 1879-1967.*] Situate paraombilical, sunt sensibile în enteropatii acute sau cronice.

PUNCTIFORM, adj. / punctiforme, adj. / punctiform. [*Lat. **punctum** = punct, înțepătură, de la **pungere** = a înțepa, a împunge; **forma** = formă.*] Care se aseamănă cu un punct sau este localizat într-un punct. Ex.: keratită p., purpură p.

PUNCȚIE, s. f. / ponction, s. f. / puncture. [*Lat. **punctio, -onis** = înțepătură, de la **pungere** = a înțepa, a împunge.*] Introducerea unui ac, a unui trocar sau a vârfului unui bisturiu într-un organ sau într-o cavitate naturală ori patologică. Scopul p. constă, în prima etapă, în verificarea existenței și naturii cavității. În continuare, se poate prelua o parte din conținutul său, în scop diagnostic (*p. exploratoare*) sau al evacuării conținutului (*p. evacuatoare*). Uneori se introduc prin p. substanțe medicamentoase sau medii de contrast în vederea unor investigații imagistice.

PUNCȚIE ABDOMINALĂ / ponction abdominale / abdominal puncture. Sin.: abdominocenteză (v.).

PUNCȚIE ALBĂ / ponction blanche / white puncture. O p. în urma căreia nu apare nimic în seringă.

PUNCȚIE AMNIOTICĂ / ponction amniotique / amniotic puncture. Sin.: amniocenteză (v.).

PUNCȚIE-BIOPSIE, s. f. / ponction-biopsie, s. f. / biopsy puncture. P. efectuată cu ajutorul unor ace speciale (în funcție de scop) în vederea prelevării unui fragment unic de organ pentru studiul histopatologic. Printre p.-b. cele mai frecvente se află p. hepatică și p. tiroidiană (cu ac subțire, denumită cu abrev. engl. ABC – *aspiration biopsy cytology*). Abrev.: PB.

PUNCȚIE CAMERULARĂ / ponction camérulaire / camerular puncture. P. a *camerei anterioare a ochiului, practicată în

scop terapeutic sau diagnostic, în vederea analizei diferitelor elemente ale umorii apoase. Abrev.: PCA.

PUNCȚIE LOMBARĂ / ponction lombaire / lumbar puncture. P. practicată prin introducerea unui ac în spațiul subarahnoidian, între două apofize spinoase ale regiunii lombare (în general între vertebrele lombare a 4-a și a 5-a), pentru prelevarea de LCR sau a injectării unui produs. P. l. se poate efectua și în spațiul atlo-occipital, în acest caz fiind denumită *p. suboccipitală. Scopuri: 1) Analiza compoziției LCR. 2) Mijloc de decompresiune în hipertensiunea intrarahidiană. 3) Introducerea unui produs de contrast în vederea efectuării unei investigații radiologice.

PUNCȚIE PLEURALĂ / ponction pleurale / pleural puncture. Sin.: pleurocenteză (v.).

PUNCȚIE SPINALĂ / ponction spinale / spinal puncture. V. puncție lombară și puncție suboccipitală. Sin.: rahicenteză.

PUNCȚIE STERNALĂ / ponction sternale / sternal puncture. P. a sternului, practicată cu un trocar, în scopul prelevării unui eșantion de măduvă osoasă pentru efectuarea examenului citologic.

PUNCȚIE SUBOCCIPITALĂ / ponction sous-occipitale / cisternal puncture. P. cu un ac, la nivelul spațiului subarahnoidian occipital, între craniu (osul occipital) și atlas, adică, în spațiul atlo-occipital. P. s. se efectuează în aceleași scopuri ca și *p. lombară.

PUNGA APELOR / poche des eaux / bag of waters. Porțiunea inferioară a membranei amniotice (*amnios), care ocupă aria de dilatație a colului uterin, la începutul nașterii. Sub presiunea lichidului amniotic, care crește în timpul contracției uterine, ea sfârșește prin a se rupe.

PUNTE DENTARĂ / pont dentaire / dental bridge. [*Lat.* ***pons, -ntis*** *= pod, punte;* ***dens, -ntis*** *= dinte.*] Aparat protetic dentar, fix sau amovibil, destinat să înlocuiască unul sau mai mulți dinți, sprijinindu-se pe dinții care încadrează sectorul edentat.

PUNTE MIOCARDICĂ / pont myocardique / myocardial bridging. [*Lat.* ***pons, -ntis*** *= pod, punte; gr.* ***mys, myos*** *= mușchi;* ***kardia*** *= inimă.*] Fascicul muscular care formează o bridă la nivelul unei artere coronare și antrenează o compresie sistolică a acesteia. Această malformație, care se evidențiază prin *coronarografie, nu este operată decât în mod excepțional.

PUNTEA VAROLIO / pont de Varole / pons varolii. [*Lat.* ***pons, -ntis*** *= pod, punte;* ***Constanzo Varolio****, chirurg italian, 1543-1575.*] Sin.: protuberanță inelară (v.).

PUPILĂ, s. f. / pupille, s. f. / pupil. NA: pupilla, pl. pupillae. [*Lat.* ***pupilla*** *= pupilă.*] Orificiul central al *irisului, în mod normal rotund, prin care razele luminoase sunt dirijate spre retină. Diametrul p., în mod normal de 3-4 mm, variază fiziologic datorită mușchilor dilatator și constrictor (sfincter) ai irisului, care se contractă la variațiile de intensitate luminoasă și în *acomodarea pentru percepții la diferite distanțe.

PUPILĂ HORNER / pupille de Horner / Horner's pupil. [***Johann Friedrich Horner****, oftalmolog elvețian, Zürich, 1831-1886.*] *Mioză care se accentuează la întuneric și după stimulare psiho-senzorială, asociată cu ptoză ipsilaterală, enoftalmie, prin lezarea ganglionului simpatic cervical superior în disecția de carotidă, tromboză, traumatisme, anevrism, leziuni de sinus cavernos, mase tumorale mediastinale și pulmonare (sau anevrisme).

PUPILĂ MARCUS GUNN / pupille de Marcus Gunn / Marcus Gunn pupil. [***Robert Marcus Gunn****, oftalmolog englez, Moorfields, 1850-1909.*] Caracterizată de prezența unui reflex pupilar fotomotor diminuat, cu dilatare paradoxală în cursul iluminării alternative, când lumina este mutată de la ochiul sănătos, p. sunt întotdeauna egale. Leziunea este la nivelul nervului optic ipsilateral și a tractului optic controlateral. Etiologie: demielinizare, compresiune sau infiltrare (prin formațiuni neoplazice de vecinătate), traumatism.

PUPILOMETRIE, s. f. / pupillométrie, s. f. / pupillometry. [*Lat.* ***pupilla*** *= pupilă; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea cu ajutorul pupilometrului a diametrului pupilei și a variațiilor de motilitate ale acesteia.

PURECE. Var. pentru purice (v.).

PURGATIV, adj., s. n. / purgatif, -ive, adj., s. m. / catharctic purgative. [*Lat.* ***purgativus****, de la* ***purgare*** *= a curăța.*] (*Laxativ) care exercită o acțiune brutală de evacuare a tubului digestiv. Utilizarea p. este limitată, deoarece folosirea prelungită expune la *toleranță și la tulburări hidroelectrolitice uneori severe. Se descriu mai multe grupe de p., în funcție de natura chimică, substanțele de origine fiind frecvent antrachinona, difenilmetanul și unele rășini (acestea din urmă reprezintă adesea p. drastice, deosebit de periculoase, unele scoase din uz). *P. saline*, asemenea sulfatului de magneziu, administrate pe cale bucală nu sunt reabsorbite în tubul digestiv și acționează prin efect osmotic.

PURICE, s. m. / puce, s. f. / flea, pulex, pl. pulices (lat.). [*Lat.* ***pulex, -icis*** *= purice.*] Var.: purece. Sin.: pulex (v.).

PURINĂ, s. f. / purine, s. f. / purine. [*Lat.* ***purus*** *= pur, curat; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Bază azotată care intră în constituția acizilor nucleici ai nucleului celular, sub formă de derivați denumiți *baze purinice.

PUROI, s. n. / pus, s. m. / pus. [*Lat.* ***pus, puris*** *= puroi.*] Fluid rezultat ca urmare a unei inflamații localizate, al cărui aspect macroscopic depinde de agentul etiologic. Include leucocite, fragmente de țesut lichefiat prin acțiunea enzimelor proteolitice și histolitice secretate de polimorfonucleare, cu sau fără prezența germenului cauzator.

PURPURA FULMINANS / purpura fulminans / purpura fulminans. Formă foarte gravă de *meningococemie la copil, în care se asociază o *purpură echimotică legată de o *coagulare intravasculară diseminată și un *sindrom septic sever cu colaps. V. și sindrom Waterhouse-Friederichsen.

PURPURĂ, s. f. / purpura, s. m. / purpura. [*Lat.* ***purpura*** *= culoare purpurie.*] Extravazare a sângelui în afara capilarelor pielii sau ale mucoaselor, care poate să se manifeste prin *peteșii sau *echimoze. De culoare roșie intensă sau violacee, petele nu dispar la presiune. Prezența p. traduce: o tulburare a hemostazei primare, o angiopatie, o trombopenie sau o trombopatie. V. în continuare.

PURPURĂ HENOCH-SCHÖNLEIN / purpura rhumatoïde / Henoch-Schönlein purpura. [***Eduard Heinrich Henoch****, pediatru german, Berlin, 1820-1910;* ***Johann Lukas Schönlein****, medic german, Bamberg, 1793-1864.*] Boală care afectează îndeosebi copiii între 2 și 8 ani (mai frecvent băieții), tabloul său clinic complet fiind cuprins în două sindroame: 1) *Sindromul Schönlein*, constând în purpură a membrelor inferioare și manifestări articulare (artralgii). 2) *Sindromul Henoch*, constând din manifestări digestive și renale (glomerulopatie). Ansamblul acestor manifestări este, probabil, în relație cu o angeită difuză de origine imunologică (*complexe imune). Sin.: boală Henoch-Schönlein, purpură reumatoidă, purpură vasculară alergică, sindrom Schönlein-Henoch.

PURPURĂ HIPERGLOBULINEMICĂ / purpura hyperglobulinémique / hyperglobulinic purpura. Sin.: boală Waldenström (v.).

PURPURĂ INELARĂ TELANGIECTAZICĂ / purpura annularis telangiectodes / purpura annularis telangiectodes. Sin.: boală Majocchi (v.).

PURPURĂ RETINIANĂ / purpura rétinien / retinal purpura. Sin.: rodopsină (v.).

PURPURĂ REUMATOIDĂ / purpura rhumatoïde / rheumatic purpura. Sin.: purpură Henoch-Schönlein (v.).

PURPURĂ SENILĂ BATEMAN / purpura sénile de Bateman / purpura senilis. [*Thomas Bateman, medic englez, Londra, 1778-1821.*] Sin.: boală Bateman (v.).

PURPURĂ TROMBOCITOPENICĂ IDIOPATICĂ / purpura thrombopénique idiopathique / idiopathic thrombopenic purpura, primary thrombocytopenic purpura. Sin.: boală Werlhof (v.).

PURPURĂ TROMBOCITOPENICĂ TROMBOTICĂ / purpura thrombocytopénique thrombotique / thrombotic thrombocytopenic purpura. Sin.: boală Baehr-Schiffrin (v.).

PURPURĂ VASCULARĂ ALERGICĂ / purpura vasculaire allergique / Henoch-Schönlein purpura. Sin.: purpură Henoch-Schönlein (v.).

PURTĂTOR, s. m. / porteur de germes / germ carrier. Subiect aparent sănătos al cărui organism găzduiește agenți patogeni ce se elimină prin secreții și excreții, funcționând în acest mod ca distribuitor al maladiei infecțioase. Condiția în care se găsește un asemenea individ se numește status purtător.

PURULENT, adj. / purulent, -e, adj. / purulent. [*Lat. **purulentus**, de la **pus, puris** = puroi.*] Care conține puroi.

PUSTULĂ, s. f. / pustule, s. f. / pustule, bleb, wheal. [*Lat. **pustula** = bășică.*] Leziune cutanată elementară, caracterizată printr-o proeminență epidermică circumscrisă, care conține puroi.

PUSTULIFORM, adj. / pustuliforme, adj. / pustuliform. [*Lat. **pustula** = bășică; **forma** = formă.*] Despre o leziune cutanată care se aseamănă cu o pustulă.

PUSTULOS, adj. / pustuleux, -euse, adj. / pustular. [*Lat. **pustulosus** = plin de pustule, de la **pustula** = bășică.*] Care se referă la pustule, care este caracterizat prin prezența de pustule.

PUSTULOZĂ, s. f. / pustulose, s. f. / pustulosis. [*Lat. **pustula** = bășică; **-oză**.*] Erupție alcătuită din *pustule multiple, grupate sau diseminate pe tegumente. Se disting *p. microbiene* și *p. amicrobiene*.

PUSTULOZĂ VARIOLIFORMĂ ACUTĂ / pustulose varioliforme aiguë / pustulosis varioliformis acuta. Sin.: boală Kaposi-Juliusberg (v.).

PUTAMEN, s. m. / putamen, s. m. / putamen. NA: putamen. [*Lat. **putamen, -minis** = coajă, cochilie.*] Nucleu lateral al nucleului lenticular. Formează împreună cu nucleul caudat un ansamblu funcțional aparținând sistemului extrapiramidal.

PUTERE, s. f. / pouvoir, s. m. / power. [*Lat. pop. **potere**, din lat. clasică **posse** = a putea.*] 1) În fizică, termen general desemnând proprietățile intrinseci ale diverselor corpuri materiale plasate în condiții diferite. Ex.: p. calorică. 2) Potență, abilitate de a efectua un act.

PUTERE PATOGENĂ / pouvoir pathogène / pathogenicity. Sin.: patogenicitate (v.).

PUTERE DE REZOLUȚIE / pouvoir de résolution / resolving power. 1) Capacitatea ochiului de a vedea două obiecte foarte apropiate ca două obiecte distincte. 2) Inversul celei mai mici distanțe dintre două puncte care sunt vizibile distinct la microscop. A nu se confunda cu minimum rezolutiv sau distanța minimă rezolutivă, care reprezintă distanța cea mai mică dintre două puncte observate clar.

PUTREFACȚIE, s. f. / putréfaction, s. f. / decay, putrefaction. [*Lat. **putrefactio, -onis** = putrezire, de la **putrefacere** = a face să putrezească (**puter, -tris, -tre** = putred; **facere** = a face).*] Proces de disoluție, liză, îndeosebi a proteinelor din orice material organic, de obicei în prezența unor microorganisme (bacterii, ciuperci), cu formarea unor compuși mai puțin complecși (față de cei inițiali) și a unor substanțe cu miros fetid (mercaptani, hidrogen sulfurat, amoniac).

PUTRESCEINĂ, s. f. / putrescine, s. f. / putrescine. [*Lat. **putrescere** = a putrezi; **-ină**.*] Poliamină ciclică [$NH_2(CH_2)_4NH_2$], formată prin decarboxilarea *ornitinei în timpul putrefacției cadavrelor, foarte toxică și cu miros extrem de neplăcut. V. și ptomaine.

PUTRESCIBIL, adj. / putrescible, adj. / putrescible. [*Lat. **putrescibilis** = supus putrefacției, de la **putrescere** = a putrezi.*] Care este susceptibil să sufere un proces de *putrefacție.

PUTRID, adj. / putride, adj. / putrid. [*Lat. **putridus**, de la **puter, -tris, -tre** = putred.*] 1) Caracterizat sau produs prin *putrefacție. 2) Prin extensie, care degajează un miros similar cu cel emis prin putrefacție.

PYODERMA GANGRENOSUM / pyoderma gangrenosum / pyoderma gangrenosum. [*Gr. **pyon** = puroi; **derma, -atos** = piele; lat. **gangraena**, din gr. **gangraina** = putrefacție.*] Sin.: idiofagedenism (v.).

SIR JOSEPH LISTER (1827-1912), chirurg englez, fondator al chirurgiei moderne antiseptice. În 1852, **Lister** prezintă teza de absolvire, cu subiectul gangrena de spital, în care susține ipoteza rolului microorganismelor. În 1865, la **Glasgow**, un coleg de facultate îi prezintă lucrările lui **Pasteur** asupra fermentației și putrefacției. În continuare, pentru **Lister** antisepsia devine prima preocupare. După mai multe cercetări, în 1867, **Lister** prezintă la **British Medical Association** un memoriu intitulat *Principiul antisepsiei*. Criticile au depășit cu mult elogiile. În câțiva ani însă, mai mult decât argumentele teoretice, faptele îl vor susține pe **Lister**. Chirurg desăvârșit, în 1869 **Lister** revine la **Edinburgh** ca profesor, iar în 1877 este desemnat profesor de clinică chirurgicală la *King's College* din **Londra**. El nu uită că îi este îndatorat lui **Pasteur** și în 1874 îi trimite acestuia o scrisoare emoționantă. După consacrarea antisepsiei, **Lister** a fost primul medic căruia i s-a acordat, în 1887, titlul de lord.

QI / QI / IQ. [*Abrev. fr. Quotient Intelectuel = coeficient intelectual.*] Abreviere consacrată în medicină, utilizată pentru desemnarea *coeficientului de inteligență.

QUADROM, s. n. / quadrome, s. m. / quadrome. [*Lat. quadrus = pătrat; -oma.*] *Hibridom obținut prin fuziunea a două linii de hibridoame.

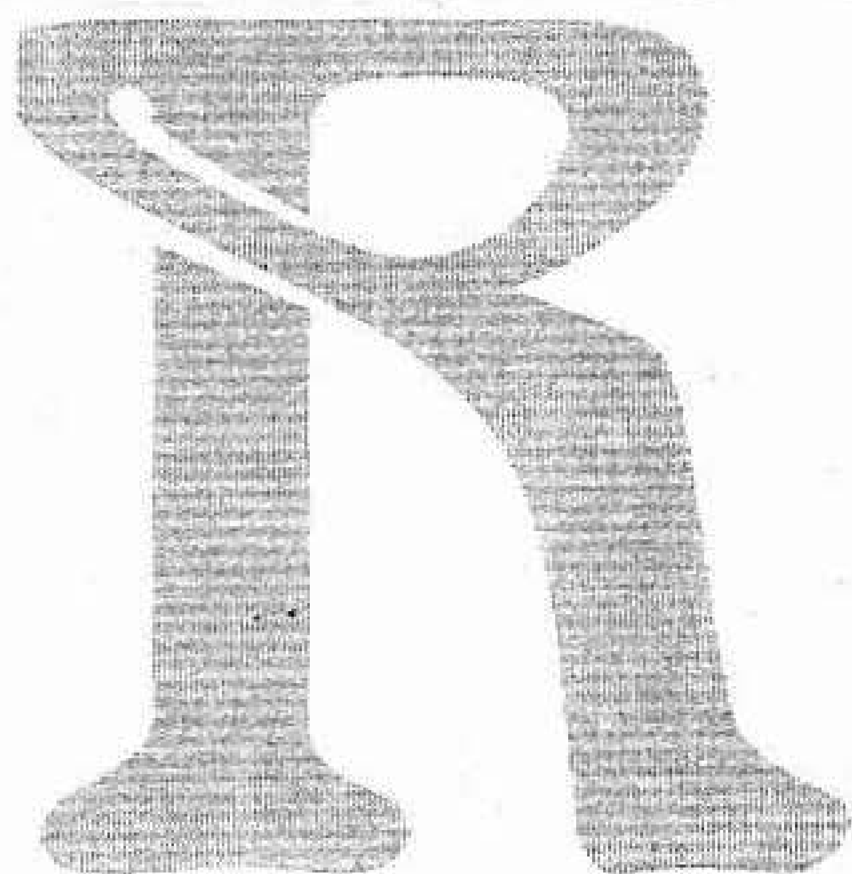
QUANTUM SATIS / quantum satis / quantum satis. [*Lat. quantum = cât de mare; satis = suficient, îndeajuns, destul.*] Termen folosit sistematic în prescripțiile medicale, indicând obligația adăugării la principiile medicamentoase active a unui *excipient până la completarea unei cantități sau a unui volum specificate în rețetă. Abrev.: q. s. sau q. s. p.

QUARK, s. m. / quark, s. m. / quark. Particulă ipotetică cu sarcină electrică fracționară, egală în valoare absolută cu 1/3 sau 2/3 din sarcina electronului. Modelul q., propus în 1964 de fizicianul american Gell-Man Murray, a fost introdus pentru a explica structura și proprietățile particulelor. Se crede că există șase tipuri de q. (împreună cu antiquarcii corespunzători). Astfel, barionii sunt constituiți din 3 q., în timp ce mezonii au în componență un q. și un antiquark. Nici un q. nu a fost observat izolat.

QUASISPECIE, s. f. / quasi-espèce, s. f. / quasi-species. [*Lat. quasi = cam, aproape; species = aspect, aparență.*] Conceptul de q. a fost dezvoltat de Eigen pentru a defini structura populațiilor ARN, interacțiunile dintre ele și auto-organizarea lor progresivă în cursul stadiilor inițiale ale apariției vieții pe pământ. În egală măsură, acest principiu poate fi aplicat populațiilor ARN virale care există în interiorul unei gazde infectate. Pentru acestea, noțiunea clasică de specie biologică este insuficientă, datorită ratei mari a mutațiilor și a lipsei sistemelor de corecție post-replicare, virusurile formând o populație de genoame înrudite, dar diferite. Noțiunea de q. explică în acest caz capacitatea virusurilor de a-și conserva identitatea și potențialul patogen în ciuda evoluției rapide. Indiferent de ratele evoluționare, populațiile virale ARN (care ocupă un spațiu secvențial egal cu suma variantelor posibile, în situația în care fiecare nucleotid din fiecare poziție din structura primară poate suferi modificări) tind întotdeauna să atingă la nivel global poziția de echilibru, reprezentată de secvența consensus (reprezentând convențional secvența cel mai frecvent întâlnită la indivizii care alcătuiesc populația virală). Exemplul cel mai caracteristic pentru a ilustra noțiunea de q. este HIV. În urma infectării gazdei susceptibile, virusul începe să se multiplice masiv. Fiecare ciclu de replicare determină producerea a cel puțin unei mutații, ceea ce face ca în cei 7-10 ani, cât durează infecția asimptomatică, să fie produse 10^6 virusuri diferite, care pe ansamblu pot diferi până la 6% din secvențele nucleotidice. Unele dintre acestea sunt înalt replicative (mai patogene), altele prezintă deja mutații de rezistență la antiretrovirale și vor fi selecționate prin tratament, iar altele rezistă neutralizării prin anticorpi. Ansamblul populațional este adaptat pentru a rezista la orice frână evoluționară și pentru a induce boala. Alte specii virale pentru care au fost descrise q. cu semnificație clinică: virusul gripal sau virusul hepatitei C. Pentru ambele, plasticitatea genomică asigură evaziunea imună, principalul factor de *patogenicitate.

QUENCHING / quenching / quenching. [*Engl. to quench = a stinge, a distruge.*] Termen ce caracterizează diminuarea randamentului emisiei de energie, cu referire îndeosebi la diminuarea intensității *fluorescenței. În acest caz, de ex., moleculele învecinate cu cele fluorescente pot absorbi fotoni de fluorescență. De asemenea, intensitatea fluorescenței poate scade și în funcție de mediul în care se află moleculele. Q. trebuie luat în considerare în măsurarea radioactivității prin scintilație lichidă, ca și în măsurarea intensității de lumină fluorescentă emisă.

QUOTIDIE / quotidie / quotidie. [*Lat. quotidie = în fiecare zi.*] Termen utilizat rar în prescripțiile medicale, care arată obligativitatea administrării zilnice a unui medicament în doza specificată.

ROBERT KOCH (1843-1910), bacteriolog german. Student la **Göttingen**, se afirmă cu o lucrare asupra ganglionilor nervilor uterini. Devine mai întâi medic de țară, fiind preocupat de relația dintre microorganisme (descoperite de **Pasteur**) și boală. În 1866, ca asistent la spitalul din **Hamburg**, observă la microscop agentul etiologic al holerei. În 1880, **Robert Koch** pune în evidență bacilul antraxului animalelor. Abia în anul 1882, prin *descoperirea bacilului tuberculozei*, lucrările cercetătorului genial se bucură de o recunoaștere aproape unanimă. Pe lângă descoperirile sale, **Koch** a elaborat o serie de principii de bază și tehnici în bacteriologie. Laureat al premiului **Nobel** (1905), copleșit de decorații și titluri, **Robert Koch** a rămas până la sfârșitul vieții un cercetător pentru care lucrul în laborator era singura rațiune a vieții sale. El afirma, cu modestia sa caracteristică: *"Am muncit cât am putut ... Dacă succesul meu a fost mai mare decât al altora, cauza e că, în peregrinările mele pe tărâmul medicinei, am umblat prin locuri unde aurul zăcea încă pe drum. Și acesta nu este un merit prea mare."*

RABDOMIOLIZĂ, s. f. / rhabdomyolyse, s. f. / rhabdomyolysis. [*Gr. rhabdos = baghetă, dungă, striu; mys, myos = mușchi; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Distrucție a mușchiului striat provocată de o infecție sau de o intoxicație și însoțită de contractură dureroasă a maselor musculare lezate, mioglobinurie și creșterea concentrației sanguine a unor enzime de origine musculară ca aldolaza, creatin fosfokinaza și lactico-dehidrogenaza. V. și mioglobinurie paroxistică idiopatică (*mioglobinurie-3).

RABDOMIOM, s. n. / rhabdomyome, s. m. / rhabdomyoma. [*Gr. rhabdos = baghetă, dungă, striu; mys, myos = mușchi; -oma.*] Tumoră benignă derivată din mușchiul striat, foarte rară în stare pură. O formă particulară este *r. granulocelular* denumit și **mioblastom cu celule granulare* sau *tumoră Abrikosov* (v.).

RABDOMIOSARCOM, s. n. / rhabdomyosarcome, s. m. / rhabdomyosarcoma. [*Gr. rhabdos = baghetă, dungă, striu; mys, myos = mușchi; sarx, sarkos = carne; -oma.*] *Sarcom al țesutului muscular striat care, spre deosebire de alte sarcoame, poate da uneori metastaze ganglionare. Cel mai metastazant este r. alveolar, tip de r. embrionar, observat, ca și r. rabdopoietic, la tineri. Pentru adult este caracteristic r. polimorf, diferențiat și denumit uneori sarcom rabdolitic.

RABIC, adj. / rabique, adj. / rabid, rabic. [*Lat. rabidus = turbat, furios, nebun.*] Care se referă la rabie sau turbare.

RABIE, s. f. / rage, s. f. / rabies. [*Lat. rabies = turbare.*] Boală infecțioasă acută a sistemului nervos central care afectează toate mamiferele, inclusiv omul. R. este produsă de un virus neurotrop din grupul **Rhabdovirus*, care este transmis la om, de regulă, din saliva animalelor infectate, prin mușcătura acestora. Mai rar, infecția se poate transmite pe cale respiratorie, prin aerosoli sau prin ingestia de țesuturi infectate. Cei mai obișnuiți vectori ai infecției la om sunt câinii, pisicile, vulpile și lupii. Perioada de incubație este foarte variabilă, de la câteva zile până la circa 40 de zile, și depinde de masa de virus inoculată, ca și de localizarea mușcăturii în raport cu creierul. Semnele inițiale tipice ale bolii constau în parestezii și senzație de arsură la nivelul plăgii de inoculare, după care, prin propagarea pe cale nervoasă virusul provoacă o meningoencefalită, manifestată mai întâi prin semne de excitație: hiperestezie, spasme dureroase, convulsii, stare de furie, delir, halucinații, comportament bizar. Bolnavul rămâne, totuși, cooperant și lucid. Urmează o fază cu spasme dureroase faringolaringiene, hipersalivație, hidrofobie accentuată, convulsii, meningism, comă și deces în 4-6 zile prin insuficiență cardiorespiratorie. Vindecarea este extrem de rară. R. se poate manifesta sub mai multe forme clinice: 1) *Forma agitată, furioasă* (cu stare de agitație și angoasă mergând până la delir furios, cu salivație, tremurături și sincope). 2) *Forma paralitică*, care o poate succeda pe prima sau care poate să apară mai întâi. 3) *Forma consumptivă*, cu evoluție lentă și asociată cu cașexie. Epidemiologic se disting două tipuri de r.: 1) *R. citadină*, transmisă de animalele domestice, foarte rară, pe cale de dispariție. 2) *R. silvestră* (de pădure) transmisă de animalele sălbatice și aflată în recrudescență netă, în prezent, în Europa. Sin.: turbare.

RACEMIC, adj. / racémique, adj. / racemate. [*Lat. racemus = ciorchine de struguri.*] Despre un compus chimic organic format dintr-un amestec echimolecular de *izomeri optici. Separarea celor doi izomeri este importantă, deoarece adesea numai unul dintre aceștia este fiziologic activ.

RACHETA MÜLLER / la fusée de Müller / Müller's racket. Este un model conceptual al evoluției speciilor. Pentru orice organism a cărui secvență genomică este situată în poziția cea mai favorabilă replicării eficiente, orice mutație este prin definiție dăunătoare. Mai mult, în astfel de situații mutațiile dăunătoare se acumulează mult mai rapid decât revers-mutațiile restauratoare. Müller a demonstrat că, în absența recombinărilor, efectul net al mutațiilor într-o populație este o pierdere inexorabilă, „în trepte de rachetă", a potențialului replicativ al populației, în care fiecare treaptă a rachetei este reprezentată de indivizii cu secvența genomică cea mai eficient replicativă. Pentru evitarea acestei situații, *recombinarea genetică este singura modalitate evolutivă.

RAD, s. m. / rad, s. m. / rad. [*Acronim din engl. Radiation Absorbed Dose = doză de radiații absorbită.*] Unitate de măsură pentru doza de radiații ionizante absorbite. 1 rad = 100 ergs/s. În SI, r. este înlocuit cu o altă unitate de măsură, *Gray.

RADIAL, adj. / radial, -ale, -aux, adj. / radial, radiating. [*Lat. radius = rază; osul radius.*] 1) În anatomie, denumire utilizată pentru unele structuri (arteră r., nerv r.) care se găsesc în regiunea topografică ce include *radiusul; care se referă la radius. 2) În general, care pleacă dintr-un punct și este dispus în formă de raze.

RADIANT, adj. / radiant, adj. / radiant. [*Lat. radians, -antis = strălucire, de la radiare = a străluci, a lumina și radius = rază.*] Care emite radiații, îndeosebi lumină.

RADIANȚĂ, s. f. / radiance, s. f. / radiant energy. [*Lat. radians, -antis = strălucire, de la radiare = a străluci, a lumina și radius = rază.*] Valoarea fluxului de radiații pe unitatea de

suprafață, caracteristică a unei surse ce emite radiații. Se exprimă în W/m² sau în *lux.

RADIAȚIE, s. f. / radiation, s. f., rayonnement, s. m. / radiation, ray. [*Lat.* ***radiatio, -onis*** *= lumină, strălucire, radiație, de la* ***radiare*** *= a străluci, a lumina și* ***radius*** *= rază.*] 1) Fenomen electromagnetic de aceeași natură ca și lumina. În franceză și în engleză există termeni diferiți pentru emisia de r. (*radiation*, termen comun în fr. și engl.) și pentru ceea ce rezultă și se transportă în urma emisiei (*rayonnement* în fr. și *ray* în engl.). În terminologia noastră, această diferențiere nu se face. Obs.: în limba română un echivalent pentru fr. *rayonnement* și engl. *ray* ar putea fi cuvântul rază. 2) Transport de energie sub formă de unde electromagnetice sau de particule. 3) Energia însăși. R. sunt fenomene ondulatorii electromagnetice și cuantice, caracterizate prin lungime de undă (λ) și prin frecvență (ν); energia transportată de r. este dată de formula: $E = h\nu$, unde h = constanta Planck. R. se clasifică în funcție de lungimea de undă, de la kilometri (undele hertziene), până la nanometri (r. gama și cosmică).

RADIAȚIE ALFA / rayonnement alpha / alpha radiation. R. nucleară alcătuită din particule α, care sunt nuclee de heliu (^4_2He), denumite și helioni. Au putere de ionizare mare și putere de penetrare mică. R. a. nu este utilizată în medicină.

RADIAȚIE BETA / rayonnement bêta / beta radiation. R. alcătuită din *electroni, emisă în cursul unei dezintegrări nucleare. O r. b. poate fi alcătuită din electroni negativi (β^-) sau/și din electroni pozitivi, numiți și *pozitroni (β^+). O serie de radioizotopi β-emițători pot fi utilizați în medicină, în *radioizotopoterapie și în *tomografia cu emisie de pozitroni.

RADIAȚIE CORPUSCULARĂ / rayonnement corpusculaire / corpuscular radiation. R. alcătuită din particule care posedă o masă de repaus non-nulă: *protoni, *electroni, *neutroni etc.

RADIAȚIE COSMICĂ / rayonnement cosmique / cosmic radiation. R. corpusculară și electromagnetică alcătuită din: 1) *R. c. primară*, provenită direct din spațiul cosmic și detectabilă la înălțimi de peste 10-30 km, este formată din protoni (91,5%), particule alfa (7,5%) și diferite nuclee ale elementelor ușoare (cu $Z \leq 41$); energia protonilor este foarte mare (3-5 GeV, uneori chiar până la 10^9 GeV). 2) *R. c. secundară*, formată sub acțiunea celei primare, este alcătuită din particule, dintre care unele se dezintegrează după o viață scurtă; se disting: o componentă moale și una dură, alcătuită din mezoni μ. Datorită capcanei magnetice create de câmpul magnetic terestru, la suprafața Pământului ajung doar r. c. cu energie suficient de mare. Intensitatea r. c. secundare este mai mare la poli (efect geomagnetic sau de latitudine) și spre vest (anomalia est-vest).

RADIAȚIE DE FRÂNARE / rayonnement de freinage / bremsstrahlung. V. radiație X.

RADIAȚIE GAMA / rayonnement gamma / gamma rays. R. electromagnetică cu lungimea de undă sub 1 Å, emisă în următoarele procese fizice: 1) În timpul tranziției nucleelor atomice de pe un nivel superior pe unul inferior. 2) La frânarea într-o substanță a particulelor încărcate rapide. 3) La anihilarea unei perechi particulă-antiparticulă. Ex.: prin dematerializarea unui pozitron și a unui negaton (electron). 4) În procesul dezintegrării unor particule sau a izotopilor radioactivi. În funcție de energie, r. g. pot fi dure sau moi. R. g. este identică cu *r. X, iar deosebirea este pur formală: r. g. este de origine nucleară, iar r. X de origine extranucleară. În *scintigrafie se utilizează radioizotopi gama-emițători.

RADIAȚIE INFRAROȘIE / rayonnement infrarouge / infrared ray. R. electromagnetică neionizantă invizibilă, cu lungime de undă între 770 nm și 1 mm. R. i. se situează între r. roșie a spectrului vizibil și undele scurte. R. i. cu lungime de undă mare sunt emise de corpurile încălzite, iar cele cu lungime de undă mică de corpurile incandescente. Energia r. i. este transformată în căldură în straturile superficiale ale țesuturilor, de unde utilizarea terapeutică în scopul stimulării circulației locale și generale, ca și în combaterea durerii. Prin detecția și înregistrarea r. i. emise de organism a fost elaborată termografia.

RADIAȚIE IONIZANTĂ / rayonnement ionisant / ionizing radiation. R. electromagnetică sau corpusculară capabilă să producă ionizarea unui gaz. R. i. se clasifică în electromagnetice (r. ultraviolete, r. X, r. gama) și corpusculare (alfa și beta).

RADIAȚIE LUMINOASĂ / rayonnement lumineux / light ray. Sin.: radiație vizibilă (v. lumină).

RADIAȚIE ROENTGEN / rayonnement Roentgen / Roentgen rays. [***Wilhelm Conrad von Röntgen,*** *fizician german, 1845-1923.*] Sin.: radiații X (v.).

RADIAȚIE SOLARĂ / rayonnement solaire / solar radiation. Ansamblul r. emise de soare. Spectrul de emisie al acestor r. este cuprins între r. gama (cu lungime de undă de 10^{-13} m) și undele radio (2×10^4 m).

RADIAȚIE ULTRAVIOLETĂ / rayonnement ultraviolet / ultraviolet ray. R. electromagnetică ce include lungimile de undă situate între extremitatea violet a spectrului vizibil și r. X, adică 380-10 nm. Proprietățile fizice principale ale ultravioletelor (UV) constau în producerea reacțiilor fotochimice și a fenomenelor de *fluorescență, cu aplicații multiple în biologie și medicină. De asemenea, au proprietăți bactericide și de sterilizare. Invizibile pentru ochiul uman, r. u. există în mod natural în lumina solară. Spectrul r. u. solare este împărțit arbitrar în trei segmente mari, A, B, C, radiațiile fiecărui segment prezentând o serie de efecte biologice specifice: 1) *R. u. A* cuprind banda de 320-380 nm, reprezintă principalul factor al bronzării și sintetizării vitaminei D, determină o foarte mică hiperemie a pielii; pe termen lung provoacă însă îmbătrânirea pielii și apariția de leziuni degenerative cronice, deoarece pătrund eficient prin epiderm, determinând, probabil, modificări ale proteinelor structurale și ale matricei extracelulare. 2) *R. u. B*, cuprinse între 290 și 320 nm, produc eritem sau chiar arsuri în cursul expunerii excesive la soare, fiind denumite uneori "spectrul arsurii solare". 3) *R. u. C*, între 10 și 290 nm, nu ajung pe Pământ datorită absorbției lor de către ozonul stratosferic și pot afecta omul numai în cazul când provin din surse artificiale. Lămpile pentru bronzat produc artificial UV-A. Sin.: ultraviolete.

RADIAȚIE VIZIBILĂ / rayonnement visible / optic radiation. Sin.: radiație luminoasă (v. lumină).

RADIAȚIE X / rayonnement X / X rays. R. electromagnetică cu lungime de undă cuprinsă între 0,01 și 150 Å. Este emisă fie prin dezexcitarea atomului pe unul din nivelele inferioare, fie la frânarea într-o substanță a unor particule rapide, încărcate electric. Producerea r. X se face într-un tub de descărcare (numit tub de raze X), în interiorul căruia electronii emiși de un catod sunt accelerați la diferențe de potențial de zeci de kilovolți și se ciocnesc de anod (anticatod), unde cea mai mare parte a energiei lor se pierde prin procese de excitare și de ionizare. O parte din ciocniri generează *r. X cu spectru continuu* (sau *de frânare*), emisă de electronii frânați pe anticatod, iar o altă parte - *r. X cu spectru de linii* (sau *caracteristic*), ale cărei proprietăți sunt determinate de natura materialului. R. X sunt utilizate ca agent fizic al imagisticii radiologice, fiind absorbite de țesuturi în funcție de densitatea acestora și de masa atomică a substanței traversate. Sin.: radiație Roentgen. V. și radiografie, radioscopie.

RADICAL LIBER / radical libre / free radical. [*Lat.* ***radix, -icis*** *= rădăcină;* ***liber*** *= liber.*] Grupare chimică (atom, ion sau moleculă) destabilizată prin prezența unui electron liber (celibatar) la nivelul păturii externe, care este responsabilă de legăturile chimice. R. l. are tendința de a reveni foarte rapid

la o stare stabilă și din această cauză este foarte reactiv. În consecință, el este doar un intermediar într-o reacție chimică. Starea de r. l. are ca simbol un punct situat în partea din dreapta sus a grupării respective. Ex.: O_2· (r. superoxid), OH· (r. hidroxil). O serie de r. l. sunt implicați în patologie. Ex.: 1) În cursul ischemiei miocardice se produc r. l. derivați din oxigen. Reacțiile r. l. cu lipidele nesaturate din membranele celulare conduc la formarea de endoperoxizi citotoxici, care ar putea explica extensia leziunilor ischemice. 2) R. l. pot apărea consecutiv iradierii, determinând o serie de efecte secundare ale radiațiilor ionizante. 3) Fenomenele inflamatorii generează, de asemenea, r. l. 4) R. l. au un rol cert în procesele de îmbătrânire și în *aterogeneză. 5) În unele intoxicații medicamentoase se constată prezența r. l.

RADICALI LIBERI. V. radical liber.

RADICOTOMIE, s. f. / radicotomie, s. f. / rhizotomy. [*Lat.* ***radix, -icis*** *= rădăcină.; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Sin.: rizotomie (v.).

RADICULALGIE, s. f. / radiculalgie, s. f. / radiculalgia. [*Lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină; gr.* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată în teritoriul inervat de o rădăcină nervoasă senzitivă, provocată de o leziune a acesteia.

RADICULAR, adj. / radiculaire, adj. / radicular. [*Lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină.*] 1) Care se referă la rădăcinile nervoase, în particular la cele ale nervilor cranieni sau rahidieni. V. sindrom radicular. 2) Care aparține rădăcinilor dinților. Ex.: rest r.

RADICULITĂ, s. f. / radiculite, s. f. / radiculitis. [*Lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină; -ită.*] Inflamație a rădăcinii unui nerv rahidian, îndeosebi a porțiunii situate între măduva spinării și canalul vertebral. Sin.: nevrită radiculară.

RADICULOGRAFIE, s. f. / radiculographie, s. f. / radiculography. [*Lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografie a fundului de sac dural și a rădăcinilor nervilor rahidieni după injectarea, în lichidul cefalorahidian, a unui produs de contrast iodat hidrosolubil.

RADICULOPATIE, s. f. / radiculopathie, s. f. / radiculopathy. [*Lat.* ***radicula,*** *dim. de la* ***radix, -icis*** *= rădăcină; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Termen general care desemnează o afecțiune localizată la nivelul rădăcinilor nervoase.

RADIOACTIV, adj. / radioactif, -ive, adj. / radio-active. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***activus*** *= activ, de la* ***agere*** *= a acționa.*] Despre un element sau o substanță dotate cu proprietatea denumită *radioactivitate.

RADIOACTIVITATE, s. f. / radioactivité, s. f. / radioactivity. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***activus*** *= activ, de la* ***agere*** *= a acționa.*] Proprietatea unor elemente de a emite spontan și continuu radiații corpusculare sau/și electromagnetice prin dezintegrare nucleară. R. este consecința instabilității nucleelor atomice ale elementelor respective și din acest motiv radiațiile emise se numesc radiații nucleare. Se disting: 1) *r. naturală* (radiu, uraniu etc.), în care elementele chimice (începând cu numărul atomic 83) emit radiații în condiții naturale; 2) *r. artificială* sau *indusă*, datorată nucleelor instabile obținute din nuclee stabile prin bombardarea unor atomi cu particule (protoni, neutroni, radiații alfa) sau radiații electromagnetice.

RADIOBIOLOGIE, s. f. / radiobiologie, s. f. / radiobiology. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***bios*** *= viață;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a biologiei având ca obiect studiul efectelor radiațiilor ionizante asupra organismelor vii. Se cercetează interacțiunile dintre energia radiantă și materia vie, în special efectele radiațiilor radioactive cu activitate ionizantă sau chiar de transmutare a bioelementelor, ca în cazul neutronilor.

RADIOCHIMIE, s. f. / radiochimie, s. f. / radiochemistry. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***khemeia*** *= alchimie.*] Ramură a chimiei care constă în studiul modificărilor chimice produse de radiațiile ionizante naturale sau artificiale.

RADIOCINEMATOGRAFIE, s. f. / radiocinématographie, s. f. / radiocinematography. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***kinema, -atos*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca;* ***graphein*** *= a scrie.*] Procedeu de înregistrare cinematografică a unor imagini radiologice. Ex.: inima și vasele mari. V. cineangiografie, cinecardioangiografie. Sin.: cineradiografie.

RADIOCOLOID, s. m. / radiocolloïde, s. m. / radiocolloid. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***kolla*** *= clei;* ***eidos*** *= formă.*] Soluție coloidală ale cărei particule sunt marcate cu un izotop radioactiv. R. sunt utilizați în *scintigrafie.

RADIOCROMATOGRAFIE, s. f. / radiochromatographie, s. f. / radiochromatography. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***khroma, -atos*** *= culoare;* ***graphein*** *= a scrie.*] Metodă de determinare a activității diferiților constituenți radioactivi ai unui amestec, după separarea acestora prin *cromatografie.

RADIODERMITĂ, s. f. / radiodermite, s. f. / radiodermatitis. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***derma, -atos*** *= piele; -ită.*] Leziuni cutaneomucoase, frecvent scleroase sau ulceroase, provocate de iradierea terapeutică sau profesională cu radiații ionizante. R. prezintă un risc considerabil de cancerizare.

RADIODIAGNOSTIC, s. n. / radiodiagnostic, s. m. / radiodiagnosis. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***dia*** *= prin;* ***gnostikos*** *= care cunoaște, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Denumire pentru ansamblul metodelor de diagnostic bazate pe utilizarea *radiațiilor X. V. radiologie.

RADIOELEMENT, s. n. / radioélément, s. m. / radioelement. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***elementum*** *= element.*] Orice element chimic care are proprietăți radioactive, fie existent în natură, deci natural, fie obținut artificial.

RADIOEPITELIOM, s. n. / radioépithélioma, s. m. / x-ray carcinoma. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***epi*** *= pe;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon; -****oma****.*] *Epiteliom secundar expunerii la raze X sau la izotopi radioactivi.

RADIOFARMACEUTIC, adj., s. n. / radiopharmaceutique, adj., s. f. / radiopharmaceutical. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***pharmakeutikos,*** *de la* ***pharmakon*** *= remediu.*] Substanță chimică, moleculă proteică, acid gras sau aminat, microsfere proteice, anticorpi sau celule care, într-o primă etapă, sunt puse în contact cu un *izotop radioactiv, pe care îl fixează. Apoi, după injectarea intravenoasă (cel mai frecvent) a substanțelor *radiomarcate, acestea se vor fixa, în funcție de proprietățile fizicochimice, pe anumite structuri-țintă (organe, țesuturi sau teritorii vasculare), care vor constitui obiectul explorării prin *scintigrafie. Ex.: moleculele de difosfonat fixează radioizotopul *^{99m}Tc și, după injectare, se vor fixa la nivelul oaselor. În continuare, de la acest nivel vor emite radiații gama, care, detectate cu ajutorul unui detector (v. gama-cameră), vor permite obținerea unei scintigrame. Rezultă că, în principiu, r. sunt transportori sau vectori ai radioizotopilor spre regiunile din organism care reprezintă ținta obținerii unor imagini. Denumirea de r. atestă faptul că aceste substanțe sunt testate și produse urmând aceleași rigori ca și în cazul medicamentelor.

RADIOFOBIE, s. f. / radiophobie, s. f. / radiophobia. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Teamă exagerată, anormală de radiații.

RADIOFOTOGRAFIE, s. f. / radiophotographie, s. f. / radiophotography. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***phos, photos*** *= lumină;* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) În general, fotografie a imaginii obținute cu ajutorul razelor X. 2) Termenul este utilizat îndeosebi în relație cu examenul radiologic toracic utilizat pentru depistarea tuberculozei pulmonare în colectivități. Sin. (vechi): microradiofotografie (MRF).

RADIOFRECVENȚĂ, s. f. / radiofréquence, s. f. / radiofrequency. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***frequentia*** *= număr mare, abundență, de la* ***frequens*** *= în număr mare, frecvent.*] Frecvența unei unde electromagnetice utilizată în radiodifuziune. Se utilizează, de asemenea, în terapeutică pentru distrucții tisulare prin încălzire (bisturiu electric, metode de ablație a căilor de conducție intracardiace).

RADIOGRAFIE, s. f. / radiographie, s. f. / radiography. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) Procedeu de formare, pe un film fotografic, a imaginii unui corp sau organ interpus între film și sursa de raze X. 2) Imaginea unui obiect, a unui corp, a unui organ etc. realizată pe un film radiografic. Formarea acestei imagini este determinată de absorbția diferențiată a unei radiații penetrante (îndeosebi radiație X) de către diferite zone ale obiectului. Termenul mai corect, dar neutilizat, ar fi radiogramă.

RADIOGRAFIE PANORAMICĂ / radiographie panoramique / panoramic radiography. Sin.: pantomografie (v.).

RADIOGRAFIE ÎN SERIE / radiographie en série / serial radiography. Sin.: seriografie (v.).

RADIOIMUNODOZARE, s. f. / radioimmunodosage, radioimmunoessai, s. m. / radioimmunoassay. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație;* ***dosis*** *= acțiunea de a da.*] Cea mai sensibilă metodă de dozare a unei substanțe biologic activă: hormoni, medicamente, în general orice moleculă cu proprietăți antigenice. Se bazează pe capacitatea antigenului de dozat de a reduce, prin competiție, interacțiunea unei cantități cunoscute de antigen radioactiv (marcat de obicei cu ^{125}I) cu anticorpul specific. Se determină raportul dintre antigenul radioactiv și cel legat de anticorp și din acest raport se calculează, cu ajutorul unei curbe standard, cantitatea de antigen din produsul biologic. Abrev.: RIA. Sin.: radioimunologie, dozare radioimunologică.

RADIOIMUNOELECTROFOREZĂ, s. f. / radioimmunoélectrophorèse, s. f. / radioimmunoelectrophoresis. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare;* ***phoresis*** *= transportare, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Tehnică de *imuno-electroforeză în care se utilizează antigeni radio-marcați (îndeosebi cu ^{131}I).

RADIOIMUNOLOGIE, s. f. / radioimmunologie, s. f. / radioimmunoassay. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***logos*** *= știință.*] Domeniu al medicinei nucleare *in vitro*, care cuprinde cercetarea și practica metodelor de *radioimunodozare. Abrev.: RIA, de la termenul engl. *radioimmunoassay*.

RADIOIODOCAPTARE, s. f. / captation thyroïdienne de l'iode radioactif / radioiodine thyroid percent uptake. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***ioeides*** *= violet, iod; lat.* ***captare*** *= a prinde.*] Probă dinamică funcțională de apreciere a activității glandei tiroide. Se administrează pacientului o doză standard de ^{131}I, a cărei radioactivitate se măsoară cu ajutorul unei sonde de scintilație, după plasarea probei la nivelul unei așa-numite fantome de gât (care modelează poziția glandei tiroide). Captarea iodului la nivelul tiroidei pacientului se măsoară cu aceeași sondă de scintilație, la diferite intervale de timp (2, 4, 6, 12 și 24 ore) de la administrarea radioiodului și se calculează procentual față de radioactivitea inițială administrată. Se poate face corecția rezultatelor scăzând radioactivitatea fondului natural și cea rămasă în circulație (măsurată la nivelul coapsei). Importanța acestei tehnici a scăzut odată cu introducerea dozărilor radioimunologice ale hormonilor tiroidieni (T_3, T_4) și ale TSH-ului.

RADIOIODURĂ DE SODIU / radio-iodure de sodium / radioactive iodine. (DCI) V. iod radioactiv.

RADIOIZOTOP, s. m. / radioisotope, s. m. / radioisotope. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***isos*** *= egal;* ***topos*** *= loc.*] Sin.: izotop radioactiv (v.).

RADIOIZOTOPOTERAPIE, s. f. / radiothérapie, s. f. / radiotherapy. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***isos*** *= egal;* ***topos*** *= loc;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Termen mai precis pentru *radioterapia cu izotopi radioactivi. Cel mai utilizat radioizotop în acest domeniu este ^{131}I. V. iod radioactiv.

RADIOLEUCEMIE, s. f. / radioleucémie, s. f. / leuk(a)emia or leukosis induced by ionizing radiations. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***leukos*** *= alb;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] *Leucemie care poate fi determinată de expunerea la doze mari (peste limita maximă admisă) de radiații ionizante corpusculare (α, β) sau electromagnetice (raze X, radiații gama), ca și de creșterea timpului de expunere sau/și a intensității radiațiilor.

RADIOLEZIUNE, s. f. / radiolésion, s. f. / radiolesion. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***laesio, -onis*** *= rănire, vătămare, de la* ***laedere*** *= a răni.*] Sin.: radiopatie (v.).

RADIOLIGAND, s. m. / radioligand, s. m. / radioligand. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***ligare*** *= a lega.*] Moleculă, în particular un antigen sau un anticorp, la care a fost legat un izotop radioactiv (trasor radioactiv, radiotrasor sau marker radioactiv). R. este utilizat în determinările cantitative ale unor substanțe nemarcate cu care acesta se leagă specific.

RADIOLIZĂ, s. f. / radiolyse, s. f. / radiolysis. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Disocierea moleculelor sau a microstructurilor biologice sub acțiunea radiațiilor ionizante. În urma r., îndeosebi a moleculelor de apă, pot rezulta *radicali liberi care determină efectele la distanță de locul iradierii ale radiațiilor ionizante.

RADIOLOGIE, s. f. / radiologie, s. f. / radiology. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinei care se ocupă cu utilizarea *radiațiilor ionizante, îndeosebi a radiațiilor X (sau Roentgen), în diagnosticul și tratamentul bolilor. V. radiologie intervențională, radioterapie, imagistică medicală.

RADIOLOGIE INTERVENȚIONALĂ / radiologie interventionelle / interventional radiology. Domeniu al *radiologiei, dezvoltat recent, care constă în efectuarea unor procedee terapeutice sau diagnostice prin vizualizare radiologică directă. Prin r. i. se efectuează îndeosebi *angioplastii, inclusiv *coronariene, *embolizări arteriale, *prelevări diverse realizate prin cateterism, introducerea de filtre la nivelul venelor cave, injectarea selectivă intravasculară de *fibrinolitice sau de medicamente *antimitotice, intervenții *percutanate asupra căilor biliare și urinare, *nucleoliză etc.

RADIOLOGIE TERAPEUTICĂ / radiologie thérapeutique / therapeutic radiology. Termenul nu este sin. cu *radioterapie, ci cu *radiologie intervențională.

RADIOMANOMETRIE, s. f. / radiomanométrie, s. f. / radiomanometry. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***manos*** *= puțin dens;* ***metron*** *= măsură.*] Studiul, pe clișee radiologice, a traseului și particularităților unor vase, canale în care s-a injectat substanță de contrast opacă la raze X. Ex.: r. portală, r. căilor biliare.

RADIOMARCAT, adj. / radiomarqué, -e, adj. / radiolabeled. [*Lat.* ***radius*** *= rază; fr.* ***marqué****, din scand.* ***merki*** *= marcă.*] Care este *marcat cu un *izotop radioactiv. Termenul se utilizează cu referire la diverse molecule, celule sau țesuturi.

RADIOMETRIE, s. f. / radiométrie, s. f. / radiometry. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea mărimilor fizice caracteristice radiațiilor.

RADIONECROZĂ, s. f. / radionécrose, s. f. / radionecrosis. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***nekrosis*** *= mortificare, de la* ***nekros*** *= mort.*] Necroză determinată de acțiunea razelor X sau a unor

corpuri radioactive. Se manifestă, de obicei, sub forma unei ulcerații cu evoluție lentă, apărută ca urmare a unei iradieri locale intense.

RADIONICĂ, s. f. / radionique, s. f. / radionic healing. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***electronică,*** *din gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Metodă holistică în cadrul căreia se utilizează o aparatură complexă pentru diagnosticul și tratamentul bolilor și al dezechilibrelor energetice. Se susține că maladiile reprezintă îndeosebi consecința unei așa-numite radiații energetice viciate, produsă de dezechilibrul oscilațiilor electronilor din organism. Întemeietorul r., neurologul american Albert Abrams, a inventat un dispozitiv denumit biodinamometru care, în opinia sa, permitea evaluarea amplitudinii oscilațiilor câmpului situat în jurul pacientului. Ulterior, el a afirmat că pentru această investigație este suficient un eșantion de sânge. În plan terapeutic, r. ar fi utilă prin stimularea oscilațiilor atomilor constitutivi ai pacientului, în scopul restabilirii armoniei mentale, emoționale și fizice a acestuia. Nesusținută de explicații raționale, r. are adepți, care susțin eficiența sa îndeosebi în rinitele alergice, astm și în terapia durerii. Oricum, compatibilitatea r. cu alte forme de tratament este totală și nu s-au constatat efecte nocive. V. și medicină alternativă.

RADIOOPAC, adj. / radioopaque, adj. / radiopaque. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***opacus*** *= umbrit, întunecos.*] Care împiedică trecerea radiațiilor. De ex., despre un organ care, pe *radiografie, are drept corespondentă o zonă albă. V. și mediu de contrast.

RADIOPATIE, s. f. / radiolésion, s. f. / radiolesion. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Termen care regrupează modificările patologice (dermice, sanguine, oculare) determinate de acțiunea razelor X sau a altor tipuri de radiații. Sin.: radioleziune.

RADIOPATOLOGIE, s. f. / radiopathologie, s. f. / radiopathology. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***pathos*** *= boală;* ***logos*** *= știință.*] Domeniu al medicinei care se ocupă cu studiul bolilor sau leziunilor provocate de radiații ionizante, al condițiilor în care acestea se pot produce, al terapiei, evoluției și prognosticului acestora.

RADIOPELVIGRAFIE, s. f. / radiopelvigraphie, s. f. / radiopelvigraphy. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografie aplicată la examinarea bazinului.

RADIOPELVIMETRIE, s. f. / radiopelvimétrie, s. f. / radiopelvimetry. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***pelvis*** *= bazin; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Utilizarea unor tehnici radiografice pentru măsurarea diametrelor bazinului (pelvimetrie), în obstetrică. V. și pelvimetrie.

RADIOPROTECTOR CHIMIC / radioprotecteur chimique / chemical protector. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***protector, -oris*** *= protector, apărător, de la* ***protegere*** *= a acoperi, a apăra; gr.* ***khemeia*** *= alchimie.*] Substanță chimică ce atenuează, după ingestia sa, efectele iradierii. Eficacitatea r. c. este relativă, iar mecanismul de acțiune al acestora este în relație cu blocarea *radicalilor liberi produși prin iradiere.

RADIOPROTECȚIE, s. f. / radioprotection, s. f. / radioprotection. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***protectio, -onis*** *= apărare, de la* ***protegere*** *= a acoperi, a apăra.*] Totalitatea procedeelor destinate protecției personalului medical sau din alte domenii care lucrează cu surse închise sau deschise de radiații ionizante.

RADIORENOGRAMĂ, s. f. / radiorénogramme, s. m. / radiorenogram. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***ren, -is*** *= rinichi; gr.* ***gramma*** *= înscriere.*] Sin.: nefrogramă izotopică (v.).

RADIOREZISTENȚĂ, s. f. / radiorésistance, s. f. / radioresistance. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***resistentia*** *= împotrivire, de la* ***resistere*** *= a rezista, a se împotrivi și* ***sistere*** *= a se opri.*] 1) Rezistența celulelor, țesuturilor, organelor sau organismelor vii la acțiunea nocivă a radiațiilor. R. este o noțiune relativă, care depinde de tipul de radiație, de efectul considerat (metabolic, genetic etc.) și de natura organismului iradiat. 2) Proprietatea unor celule sau țesuturi de a-și pierde în timp *radiosensibilitatea, prin acțiunea repetată a unor doze de raze X. V. și radiosensibilitate.

RADIOSARCOM, s. n. / radiosarcome, s. m. / X ray sarcoma. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne, -oma.*] *Sarcom determinat prin iradierea masivă (accidentală sau prin radioterapie) cu radiații X sau cu radiații nucleare (radioizotopice).

RADIOSCOPIE, s. f. / radioscopie, s. f. / fluoroscopy. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Modalitate de investigație radiologică în care imaginea rezultată este doar examinată vizual și nu înregistrată pe film (*radiografie). Agentul fizic este radiația X provenită de la o sursă exterioară organismului, care este interpus între sursă și un ecran fluorescent. Imaginea rezultată se prezintă sub diferite nuanțe de gri, invers proporțional cu gradul de atenuare a radiațiilor X de către structurile anatomice din organism.

RADIOSENSIBILITATE, s. f. / radiosensibilité, s. f. / radiosensitivity. [*Lat.* ***radius*** *= rază;* ***sensibilitas, -atis*** *= sensibilitate, de la* ***sentire*** *= a simți.*] Capacitatea organismelor sau diferitelor celule, țesuturi sau organe de a reacționa la doze diferite de radiații ionizante. R. este o noțiune relativă, care depinde considerabil de natura structurii iradiate, de particularitățile biochimice și fiziologice ale acesteia, ca și de specie. R. diferențiată a țesuturilor stă la baza *radioterapiei. V. și legea Bergonié-Tribondeau, radiorezistență.

RADIOTELEMETRIE, s. f. / radiotélémétrie, s. f. / radiotelemetry. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***tele*** *= departe;* ***metron*** *= măsură.*] Transmiterea unor mesaje biologice prin intermediul undelor radio.

RADIOTERAPIE, s. f. / radiothérapie, s. f. / radiotherapy. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a radiațiilor ionizante. Unele celule canceroase sunt extrem de radiosensibile, de unde aplicațiile în oncologie. Adesea, prin r. se desemnează tratamentul cu radiații X. V. și radioizotopoterapie, teleradioterapie.

RADIOTOXICITATE, s. f. / radiotoxicité, s. f. / radiotoxicity. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Toxicitatea determinată de radiațiile ionizante emise de un element radioactiv introdus în organism.

RADIU, s. n. / radium, s. m. / radium. [*Lat.* ***radius*** *= rază.*] Elementul chimic (Ra) cu numărul atomic 88 și greutatea atomică de circa 226 u. În natură se găsește în pehblendă, minereu de uraniu, din care a fost izolat în 1898 de Pierre și Marie Curie. Cu această ocazie, Marie Curie a introdus termenul de *radioactivitate. Există 25 de izotopi ai r., toți radioactivi, cel mai abundent fiind ^{226}Ra, cu un timp de înjumătățire de 1 622 ani. În prezent, r. reprezintă un subprodus în procesul de extracție a uraniului. Utilizarea sa ca sursă de radiații α, β și γ este tot mai limitată, în cercetare, în analiza materialelor și în radioterapia oncologică sub forma unor ace fine, introduse în țesuturile patologice.

RADIUMTERAPIE, s. f. / radiumthérapie, s. f. / radium therapy. [*Lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] V. curieterapie.

RADIUS, s. n. / radius, s. m. / radius. [*Lat.* ***radius*** *= osul radius.*] V. tab. anat. - oase.

RADON, s. n. / radon, thoron, s. m. / radon, thoron. [*Lat.* ***radius*** *= rază.*] Elementul chimic (Rn) cu numărul atomic 86,

masa atomică de circa 222 u. Este un gaz radioactiv incolor, inodor și insipid, emițător de particule α. R. este responsabil de aproximativ jumătate din expunerea totală naturală (inevitabilă) a unei persoane la radiațiile ionizante din mediu, reprezentând circa 1,5-2 mSv doză de expunere anuală. El provine din depozitele naturale subterane de uraniu, ajunge în aer prin infiltrare în sol, atașându-se în atmosferă (împreună cu produșii săi de dezintegrare) particulelor de praf sau aerosolilor, care ajung prin inhalație la nivelul epiteliului bronșic și al structurilor adiacente. Expunerea la radiații este mai mare în zonele cu zăcăminte de uraniu. R. singur nu este nociv, ci doar prin unii produși ai săi de dezintegrare, emițători de radiații gama, ce pot iradia timp îndelungat celulele epiteliale bronșice, din cauza timpului fizic de înjumătățire lung.

RAFEU, s. n. / raphé, s. m. / raphe. NA: raphe. [*Gr.* ***rhaphe*** *= sutură.*] Linie de reunire, mediană, formată din încrucișarea fibrelor ce provin din structuri anatomice simetrice. Adesea, un r. rezultă din încrucișarea fibrelor provenind din jumătatea dreaptă și stângă a unui organ, de unde situarea sa frecventă pe linia mediană a corpului. Ex.: r. anococcigian, r. bulbar, r. burselor sau al scrotului (relief median și vertical vizibil pe fața anterioară a burselor).

RAGADĂ, s. f. / rhagade, s. f. / rhagade. [*Gr.* ***rhagas, -ados*** *= crăpătură, fisură.*] Leziune cutanată de dimensiuni mici și cu aspect de fisură, localizată la nivelul epidermului și, parțial, a dermului subiacent. Localizările de predilecție sunt: perioral (buze sau comisuri), mameloane, mâini. R. pot apărea secundar unor eroziuni (îndeosebi mamelonare) sau pot complica o afecțiune cutanată (*hiperkeratoza palmară sau plantară, *eczema cronică). Ele sunt formate dintr-un țesut dermic modificat, având ca substrat un proces inflamator.

RAGOCIT, s. n. / ragocyte, s. m. / ragocyte. [*Gr.* ***rhax, rhagos*** *= boabă de strugure;* ***kytos*** *= celulă.*] Polinuclear a cărui citoplasmă conține vacuole (*fagozom) dispuse în "boabe de strugure". R. se găsesc în număr mare în lichidul articular în cursul anumitor artropatii inflamatorii cronice, îndeosebi în *poliartrita reumatoidă.

RAHIALGIE, s. f. / rachialgie, s. f. / rachialgia. [*Gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală;* ***algos*** *= durere.*] Termen utilizat pentru orice durere la nivelul coloanei vertebrale, difuză sau strict localizată într-o anumită regiune a rahisului, cu caracter acut sau cronic. Caracterele r., localizarea, iradierea, accentuarea după unele manevre de mobilizare a coloanei etc., permit diagnosticul diferențial între afectarea *discului intervertebral și aceea a vertebrelor.

RAHIANESTEZIE, s. f. / rachianesthésie, s. f. / spinal an(a)esthesia. [*Gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală;* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** *= senzație, sensibilitate.*] Metodă de anestezie parțială locoregională, îndeosebi a părții inferioare a corpului, prin puncție lombară și injectarea în spațiul subarahnoidian a unei substanțe anestezice locale care antrenează pierderea sensibilității și apoi a motricității, determinând *anestezia regiunilor inervate de nervii subiacenți. Localizarea anesteziei depinde atât de poziția pacientului, cât și de densitatea substanței anestezice, care poate fi mai mare decât a lichidului cefalorahidian (*r. hipertonă*), egală (*r. izotonă*) sau inferioară (*r. hipotonă*) densității acestuia. Sin.: anestezie subarahnoidiană, anestezie rahidiană (sau spinală).

RAHICENTEZĂ, s. f. / rachicentèse, s. f. / rachiocentesis. [*Gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală;* ***kentesis*** *= înțepătură.*] Sin.: puncție spinală. V. puncție lombară și puncție suboccipitală.

RAHIDIAN, adj. / rachidien, -enne, adj. / rachidian, rachidial. [*Gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală.*] Care aparține coloanei vertebrale, denumită și rahis. Sin.: spinal.

RAHIS, s. n. / rachis, s. m. / rachis, spinal column. NA: columna vertebralis. [*Gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală.*] Sin.: coloană vertebrală (v.).

RAHISCHIZIS, s. n. / rachischisis, rachischizis, s. m. / rachischisis. [*Gr.* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despica.*] Malformație congenitală a rahisului care constă în prezența unei fante la nivelul coloanei vertebrale orientată median și longitudinal. R. poate fi total, parțial sau posterior (v. spina bifida).

RAHITIC, adj., s. m. / rachitique, adj., s. m. / rachitic, rickety. [*Gr.* ***rhakhitis*** *= inflamație a coloanei vertebrale, de la* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală.*] 1) În relație cu *rahitismul. 2) Pacient (copil) care suferă de rahitism (prezintă un aspect r.).

RAHITISM, s. n. / rachitisme, s. m. / rickets. [*Gr.* ***rhakhitis*** *= inflamație a coloanei vertebrale, de la* ***rhakhis*** *= coloană vertebrală; denumire creată de Glisson (1650), care a descris magistral boala;* ***-ism****; în engl., termenul ar putea deriva din* ***to wrick*** *= a răsuci, sau* ***wrygates*** *= siluetă de formă neregulată, sau din limba normandă* ***riquets*** *= cocoșați, după cum nu este exclus să derive din gr.*] Boală a sugarului și a copilului mic, reprezentând o *osteocondrodistrofie determinată de un deficit de mineralizare osoasă în perioada de creștere rapidă, secundară unei carențe în *vitamină D_2 sau în *colecalciferol. Semnele clinice esențiale ale r. sunt osoase: torace "în carenă", cu mătănii costale, curbare a oaselor lungi ale membrelor inferioare, *craniomalacie (îndeosebi la sugar), aspect radiologic șters al liniilor metafizare și uneori diafizare. *R. carențial* prin regim lacto-făinos exclusiv și absența expunerii la soare poate fi prevenit prin administrare de vitamină D. Sin.: boală Glisson. V. și în continuare.

RAHITISM TARDIV / rachitisme tardif / late rickets. Denumire dată uneori anumitor deformări osoase ca *scolioza, *piciorul plat dureros, **coxa vara* etc., care survin în perioada de creștere maximă, între 12 și 15 ani. Uneori deformările sunt expresia *reșutei tardive a unui *r.

RAHITISM VITAMINO-DEPENDENT / rachitisme vitamino-dépendant / vitamin D-dependent rickets. R. cu transmitere autozomal recesivă, de două tipuri: 1) *Tipul I*, manifestat prin miopatie, hipocalcemie, hipofosfatemie moderată, hiperparatiroidism secundar, concentrații serice scăzute de 1,25-dihidroxivitamină D. R. apare din cauza absenței sau reducerii activității calcidiol-1-monooxigenazei și poate fi tratat cu doze mari de vitamină D. 2) *Tipul II*, similar tipului I, dar caracterizat prin concentrații serice mari de 1,25-dihidroxivitamină D. Această formă nu poate fi tratată cu doze mari de vitamină D, țesuturile țintă fiind refractare la acțiunea vitaminică. Aceasta se explică prin alterări în transmiterea informației specifice vitaminei D: fie un defect de legare la receptori, fie absența receptorilor specifici sau defecte ale etapei postreceptor. Se pare că legarea la *degetul de zinc, adică la receptorul nuclear, este alterată. V. și rezistență hormonală.

RAHITISM VITAMINO-REZISTENT / rachitisme vitamino-résistant / vitamin D-resistant rickets. Denumire pentru o serie de forme de r. caracterizate prin absența carenței vitaminice, rezistența la doze fiziologice de vitamine D sau reșuta la încetarea tratamentului, care necesită doze vitaminice considerabile. Se conturează mai multe grupe de r. v.-r.: 1) *R. v.-r. secundare* unor afecțiuni intestinale sau hepatice, cu malabsorbție de vitamine și calciu, sau unor nefropatii cronice. 2) *R. v.-r. ereditar*, cu cel puțin două tipuri individualizate clar: a) *r. v.-r. hipofosfatemic*, cu transmitere dominantă legată de sex (de unde denumirea în engl. de *X-linked hypophosphatemic rickets*), caracterizat prin r. sever, nanism și hipofosfatemie; b) *r. v.-r. pseudocarențial hipocalcemic*, cu transmitere autozomal recesivă, cu semne de r. sever din primele luni de viață.

RAL, s. n. / râle, s. m. / rale. [*Fr. veche rascle, de la racler = a racla (asemănător cu zgomotul care se produce prin raclare).*] Termen introdus de Laennec pentru desemnarea oricărui *zgomot auscultatoriu anormal care se suprapune sau înlocuiește murmurul vezicular normal și poate fi perceput la auscultația plămânilor. R. sunt prezente în inspir sau/și în expir și prezintă o serie de caracteristici auscultatorii în relație cu procesul patologic care le determină: retracții bronșice, prezența de secreții în căile bronșice sau în alveole, prezența unor caverne pulmonare. Astfel, *r. crepitante* sunt determinate de procese alveolare, fiind caracteristice pneumoniilor. *R. ronflante* și sibilante apar în evoluția bronșitelor uscate, a astmului, a dilatațiilor bronșice (*r. uscate*). *R. subcrepitante* sunt *r. umede*, buloase, care apar în caz de stază pulmonară și în unele bronșite cu secreții abundente.

RAL CREPITANT / râle crépitant / crepitant rale, crepitation. V. ral.

RAL RONFLANT / râle ronflant / sonorous rale. V. ral.

RAL SIBILANT / râle sibilant / sibilant ronchus, whistling rale. V. ral.

RAL SUBCREPITANT / râle sous-crépitant / sub-crepitant rale. V. ral.

RAMICOTOMIE, s. f. / ramicotomie, s. f. / ramicotomy. [*Lat. ramus = ramură; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Secționarea ramurilor comunicante ale *sistemului nervos simpatic.

RAMOLISMENT, s. n. / ramollissement, s. m. / softening. [*Fr. ramollissement, din lat. mollis = moale.*] În general, termen utilizat pentru a desemna modificarea patologică a structurii unui țesut care are ca rezultat macroscopic diminuarea consistenței, înmuierea. Ex.: *r. cerebral, *r. medular - leziune ischemică a măduvei spinării, r. vertebro-bazilar - leziune localizată la nivelul sistemului nervos central, în regiunea a cărei vascularizație depinde de sistemul arterial vertebro-bazilar. Pentru r. osos, v. osteomalacie.

RAMOLISMENT CEREBRAL / ramollissement cérébral / cerebral softening, encephalomalacia. Focar de necroză în țesutul cerebral determinat de un deficit de aport sanguin prin tromboză sau embolie arterială, care se manifestă clinic printr-o simptomatologie brutală focalizată. Sin.: encefalomalacie. V. și *stroke*.

RANĂ, s. f. / plaie, s. f. / wound, sore, hurt, injury. [*Sl. rana = rană.*] Sin.: plagă (v.).

RANDOMIZARE, s. f. / randomisation, s. f. / randomization. [*Engl. randomization, din fr. randon = cursă precipitată, fugă, dezordine; în engl., n terminal a devenit m, rezultând random = la întâmplare, întâmplător.*] Acțiunea de a randomiza, adică de a introduce un element aleatoriu într-un raționament, experiment sau calcul. R. permite repartizarea unei populații în mai multe grupe care pot fi comparate statistic. Grupurile se obțin prin tragere la sorți dirijată cu ajutorul unor tabele de „numere prin hazard". În medicină, r. se utilizează îndeosebi în experimentele terapeutice comparate (*trial). Rezultatele obținute pe loturi alcătuite conform repartiției prin hazard vor fi supuse apoi prelucrării statistice.

RANITIDINĂ, s. f. / ranitidine, s. f. / ranitidine. (DCI) Antagonist al receptorilor H_2 ai *histaminei, utilizat în tratamentul *ulcerului gastroduodenal, cu o eficacitate comparabilă cu cea a *cimetidinei.

RAPEL, s. n. / rappel, s. m. / booster dose. [*Fr. rappel = acțiunea de a aminti, din lat. appellare = a se adresa cuiva.*] Etapă în cursul vaccinării împotriva unor boli, care constă în administrarea unei (sau unor) noi doze de vaccin la un anumit interval de timp după doza inițială de vaccin. Are drept scop dobândirea unei imunități durabile împotriva bolii respective. V. și revaccinare.

RAPORT CARDIOTORACIC / rapport cardiothoracique / cardiothoracic ratio. Sin.: indice cardiotoracic (v.).

RAPORT GC / rapport GC / G + C content of the DNA. Raportul: (guanină + citozină) / (adenină + timină + guanină + citozină), pentru un eșantion de ADN bacterian, viral sau celular. R. GC este o caracteristică fundamentală a unui organism, a unei specii, un criteriu valoros utilizat în *taxonomie.

RAPORT NUCLEOPLASMATIC / rapport nucléo-plasmatique / nucleoplasmic index. R. dintre talia nucleului și cea a celulei, exprimat prin raportul: volum nuclear/(volum celular - volum nuclear). R. n. este mai mare la celulele tinere și în cancere, din cauza *poliploidiei celulelor tumorale.

RAPORT R / rapport R / R ratio. R. *transaminaze/*fosfataze alcaline, ambele exprimate ca multipli ai limitei superioare a normalului. O hepatită este citolitică dacă r. R este egal sau superior cu 5, colestatică atunci când r. R este egal (sau inferior) cu 2 și mixtă dacă r. este cuprins între 2 și 5.

RAPORT VENTILAȚIE-PERFUZIE / rapport ventilation-perfusion / ventilation-perfusion ratio. Concept fundamental în fiziologia respirației, exprimând raportul existent, la nivelul fiecărei alveole, între ventilația alveolară și debitul capilar pulmonar. Abrev.: VA/QC.

RAPTUS, s. n. / raptus, s. m. / raptus. [*Lat. raptus = răpire, de la rapere = a duce cu forța.*] Impuls imperios, brusc și necontrolat, la limita actului voluntar și a actului reflex. R. survine imprevizibil, pe fondul unor stări psihotice dominate de anxietate și poate conduce subiectul spre acte violente și adesea foarte grave: r. suicidal, r. agresiv sau omucidere.

RAREFACȚIE, s. f. / raréfaction, s. f. / rarefaction. [*Lat. rarefacere = a rări, a rarefia, de la rarus = rar, facere = a face.*] Proces de reducere a densității unui țesut de la nivelul unei structuri anatomice și rezultatul acestui proces. Ex.: r. osoasă (în *osteoporoză).

RASĂ, s. f. / race, s. f. / race. [*Ital. razza, din lat. ratio, -onis = cuvânt utilizat în sec. VI cu sensul de specie de animal sau de fructe.*] Existența r. umane este extrem de disputată, atât din cauza ravagiilor pe care le-a provocat rasismul (în particular teoria nazistă a r. pure), cât și datorită dezvoltării cercetărilor de genetică a populațiilor, care probează tot mai clar o origine unică, din strămoși comuni, a diverselor populații umane. Conform unei definiții echilibrate, r. umană reprezintă o varietate de specie umană ai cărei membri se disting prin caractere fizice de origine genetică. În *Declarația asupra rasei* (UNESCO) nu se recunosc decât trei mari grupe de ființe umane: grupa caucazoidă (albă), grupa negroidă și grupa mongoloidă. Se afirmă că, mai mult decât r., mediul și climatul social sunt acelea care explică diferențele de aptitudini constatate între indivizi. În medicină, sunt semnificative unele diferențe rasiale la nivel molecular. Ex.: variabilitatea unor antigeni eritrocitari, care simplifică condițiile de *compatibilitate sanguină. Alte diferențe, cu repercusiuni în predispoziția la anumite boli, se află în studiu.

RAST / RAST / RAST. [*Acronim engl. pentru RadioAllergoSorbent Test = test de absorbție a alergenilor radiomarcați.*] Metodă bazată pe principiul *radioimunodozării, prin care se măsoară cantități foarte mici de imunoglobuline E specifice diverșilor alergeni.

RAȘ, s. n. / rash, s. m. / rash. [*Engl. rash = erupție cutanată.*] Erupție fugace, pasageră, asemănătoare cu cea din *rujeolă (*r. mobiliform*) sau cu cea din *scarlatină (*r. scarlatinos*), care poate surveni în faza de debut a unor afecțiuni febrile, îndeosebi virale.

RATA FILTRĂRII GLOMERULARE / taux de filtration glomérulaire / glomerular filtration rate. Volumul de urină primitivă filtrată prin glomeruli în unitatea de timp. V. și filtrare glomerulară, clearance.

RATĂ, s. f. / taux, s. m. / rate. [*Lat. rata, de la ratus = calculat.*] Termen care, în afara sensului comun, este utilizat frecvent cu referire la: 1) Variația unei cantități de substanță, a unui volum (dintr-un compartiment din organism) pe unitatea de timp. Ex.: *r. filtrării glomerulare. 2) Cantitatea unui anumit agent administrată pe unitatea de timp. Ex.: r. dozei de iradiere. 3) În general, o proporție care include o unitate de timp. Ex.: r. mortalității infantile, rezultată din raportul dintre numărul de decese într-un an la copiii cu vârsta sub un an și numărul total de copii născuți în anul respectiv.

RAȚIE, s. f. / ration, s. f. / ration. [*Lat. ratio, -onis = socoteală, calcul.*] Cantitate din diferite tipuri de alimente care acoperă nevoile zilnice (*r. netă*) sau intră în hrana obișnuită (*r. brută*) a unei persoane. V. rație alimentară.

RAȚIE ALIMENTARĂ / ration alimentaire / food intake. Determinare calitativă și cantitativă a alimentelor necesare pentru acoperirea nevoilor organismului, în general pentru 24 ore, atât în ceea ce privește principiile non-energetice indispensabile, cât și din punct de vedere al aportului caloric (energetic). În principiu, în plan cantitativ r. a. trebuie să furnizeze, în raport cu efortul fizic previzibil, 2 500-4 000 kcal/zi. În plan calitativ, r. a. trebuie să fie compusă din 50-55% glucide, 25-30% lipide și 15% protide. R. a. se stabilește după o serie de norme, în funcție de efort, vârstă și sex.

RAȚIONAMENT CLINIC / raisonnement clinique / clinical reasoning. V. diagnostic.

RAUBAZINĂ, s. f. / raubasine, s. f. / raubasine. Alcaloid extras din *Rauwolfia serpentina*, cu acțiune simpaticolitică, vasodilatatoare și sedativă.

RAZĂ, s. f. / rayon, s. m. / ray. [*Lat. radius = rază.*] Sin.: radiație (v.).

RAZE X / rayons X / X-rays. Sin.: radiații X (v.).

RĂDĂCINĂ, s. f. / racine, s. f. / root. NA: radix, pl. radices. [*Lat. radix, -icis = rădăcină.*] Termen utilizat cu sensul general de origine a unei structuri anatomice sau de implantare fermă a acesteia. Ex.: r. unui nerv, r. dentară, r. limbii.

RĂGUȘEALĂ, s. f. / raucité, s. f. / hoarseness. Alterare a vocii, care prezintă un timbru mai grav și este voalată. R. se observă în laringită, leziuni ale *corzilor vocale, ale nervului recurent și în unele boli neurologice.

RĂSPUNS IMUNITAR / réponse immunitaire / immune response. [*Lat. responsum = răspuns, participiul trecut de la respondere = a răspunde; immunis = scutit, apărat, de la in = lipsit de, munus = obligație.*] Capacitatea sistemului imunitar de a produce o reacție specifică în funcție de natura agresiunii antigenice. R. i. implică mai întâi un *r. i. nespecific, apoi un *r. i. specific. Acesta din urmă cuprinde un r. i. cu mediere celulară și un r. i. cu mediere umorală, care acționează în strânsă relație. R. i. specific, mediat celular sau umoral, cuprinde cinci faze: faza de recunoaștere și faza de activare (formând faza de inducție), faza de proliferare și faza de diferențiere (cuprinse în faza de amplificare), urmate de faza de neutralizare. Sin.: reacție imunitară.

RĂSPUNS IMUNITAR NESPECIFIC / réponse immunitaire non spécifique / nonspecific immune response. Acțiune a sistemului imunitar în care nu intervin celule posedând receptori specifici (cum sunt *receptorii B, *receptorii T). *Fagocitoza antigenilor străini de către macrofage și de către granulocitele neutrofile este un r. i. n., care se află la baza răspunsului specific, declanșat de *celulele prezentatoare de antigeni.

RĂSPUNS IMUNITAR PRIMAR / réponse immunitaire primaire / primary immune response. Prima reacție imunitară specifică după pătrunderea în organism a unui antigen. Se manifestă prin apariția în 7-11 zile a unor anticorpi aparținând clasei IgM și aflați în sânge în cantități mici.

RĂSPUNS IMUNITAR SECUNDAR / réponse immunitaire secondaire / secondary immune response. R. specific al sistemului imunitar la un contact ulterior cu antigenul. R. i. s. este mai rapid decât *răspunsul imun primar și este realizat de *limfocitele memorie, care eliberează cantități mari de IgG. V. limfocit memorie.

RĂSPUNS IMUNITAR SPECIFIC / réponse immunitaire spécifique / specific immune response. R. al sistemului imunitar al organismului declanșat în scopul eliminării elementelor *non-self prin intervenția *limfocitelor T și B. Imunoglobulinele produse de *plasmocite neutralizează specific antigenii, iar *limfocitele T citotoxice provoacă liza celulelor infectate. Macrofagele și granulocitele neutrofile sunt principalii efectori ai r. i. s., fagocitând *complexele imune și debriurile celulare provenite din celulele lizate de limfocitele citotoxice.

RĂȘINĂ, s. f. / résine, s. f. / resin. [*Lat. resina = rășină.*] Termen generic pentru o serie de polimeri care reprezintă un amestec complex de substanțe organice, adesea cu o structură nedefinită. R. pot fi *naturale* (obținute prin incizii ale unor arbori sau plante) sau *sintetice*, obținute prin polimerizarea, policondensarea sau poliadiția de molecule (polimeri înalți sau termoplastici). R. au forme, densități, consistențe, culori foarte diferite și utilizări multiple: izolanți, lacuri, săpunuri, hârtie. *R. acrilice* se utilizează în stomatologie, cele anionice și cationice în diagnostic și terapeutică.

RĂȘINI SCHIMBĂTOARE DE IONI / résines échangeuses d'ions / ion exchange resins. Substanțe formate din particule de polimeri hidrocarbonați purtători de grupări ionizabile, capabile să schimbe un ion contra unui alt ion. Există r. s. de cationi și r. s. de anioni. R. s. de i. sunt utilizate în separarea cromatografică a numeroase substanțe (ex.: aminoacizi, catecolamine), ca și în terapeutică, îndeosebi în *hiperkaliemii.

RĂU DE ALTITUDINE / mal d'altitude / altitude sickness. Sin.: rău de munte (v.).

RĂU DE MUNTE / mal des montagnes / mountain sickness. Sindrom determinat de expunerea unui organism la o altitudine la care acesta nu este adaptat. Cauza r. de m. este scăderea presiunii atmosferice, care duce la diminuarea conținutului de oxigen din sângele arterial și la *hipoxie tisulară. În principiu, tulburările pot apărea de la o altitudine de circa 2 000 de metri și constau în cefalee, greață, oboseală, insomnie, accelerarea pulsului și frecvenței respiratorii. Se descrie și o formă acută a r. de m., când tulburările de mai sus sunt intense și asociate cu afectarea capacității mentale, uneori a discernământului și cu prostrație. Cu referire la expunerea îndelungată la altitudine, v. boală cronică de altitudine, boală Monge. Sin.: rău de altitudine.

RĂU DE TRANSPORT / mal des transports / motion sickness. Criză neurovegetativă cu rău generalizat, vertij, tulburări digestive (greață, vomismente), paloare și transpirații, provocată unui pasager prin mișcări ale vehiculului în care acesta se află (automobil, vapor, avion). El rezultă dintr-o neconcordanță a informațiilor primite de cortex de la receptorii vestibulari și de la alți receptori în relație cu echilibrul (în esență, receptorii vizuali).

RÂGÂIALĂ, s. f. / éructation, s. f. / eructation, belching. [*Formațiune onomatopeică.*] Sin.: eructație (v.).

RÂIE, s. f. / gale, s. f. / scabies, itch. [*Lat. aranea = păianjen, pânză de păianjen.*] Sin.: scabie (v.).

RÂS, s. n. / rire, s. m. / laugh, risus (lat). [*Lat. risus = râs.*] Manifestare umană a bunei dispoziții și a veseliei. După Bergson, r. include și un element agresiv și este făcut spre a umili. Datorită r., agresivitatea se poate exprima liber, fără consecințe dramatice. Uneori r. este o formă de reacție împotriva angoasei.

RÂS SARDONIC / rire sardonique / sardonic grim. Sin.: risus sardonicus (v.).

REABILITARE, s. f. / réabilitation, s. f. / rehabilitation. [*Lat. re = iarăși; habilitas, -atis = aptitudine, de la habere = a avea o însușire caracteristică.*] Sin.: readaptare (v.).

REACTANT, s. m. / réactant, s. m. / reactant. [*Fr. réactant, din lat. activus = activ, de la agere = a acționa.*] Substanță care participă la reacții chimice sau biochimice. V. și substrat.

REACTIV, adj., s. m. / réactif, -ive, adj., s. m. / reactive, reagent. [*Fr. réactif, din lat. activus = activ, de la agere = a acționa.*] 1) Substanță care dă o reacție chimică specifică cu o altă substanță, cu un anumit ion sau un anumit grup de ioni. Reacția respectivă este evidențiată prin apariția unui precipitat sau a unei culori. R. sunt utilizați îndeosebi în chimia analitică, dar și în diferite probe de laborator. 2) Care poate produce o reacție, îndeosebi chimică, dar și o reacție la un stimul, în cazul structurilor vii. V. și reactivitate.

REACTIV SCHIFF / réactif de Schiff / Schiff's reagent. [*Hugo Schiff, biochimist german, 1834-1915.*] Soluție apoasă de fucsină bazică sau pararosanilină decolorată cu dioxid de sulf, preparat în mod obișnuit prin adăugarea acidului clorhidric la o soluție de colorant care conține o sare metabisulfit. Este utilizat în chimie pentru identificarea aldehidelor, iar în histochimie pentru punerea în evidență a polizaharidelor, ADN-ului și proteinelor.

REACTIVARE, s. f. / réactivation, s. f. / reactivation. [*Fr. réactivation, din lat. re = iarăși, activus = activ, de la agere = a acționa.*] Restaurarea unei activități care anterior devenise latentă sau absentă. 1) Reapariția simptomelor unei boli care părea stinsă (ex.: r. unui focar tuberculos). 2) Reapariția activității patogene a unui virus, rămas în stare latentă în organism, sub influența unui eveniment inductor (ex.: agresiune, hipertermie, expunere la ultraviolete). Unul dintre cazurile cele mai evidente de r. constă în persistența *virusului varicelo-zosterian după o *varicelă. Virusul persistă în stare latentă în nucleele neuronilor senzitivi (din ganglionii rahidieni sau Gasser). El se poate reactiva, iar r. se traduce prin apariția *zonei în teritoriile nervoase corespondente. 3) Reapariția capacității funcționale a unui organ (ex.: r. unei glande endocrine, temporar privată de funcțiile sale) sau a activității unei substanțe. 4) Virajul unei reacții serologice care redevine pozitivă după ce a fost, o perioadă de timp, negativă (ex.: r. unei reacții Bordet-Wassermann).

REACTIVITATE, s. f. / réactivité, s. f. / reactivity. [*Fr. réactivité, din lat. activus = activ, de la agere = a acționa.*] Capacitatea de a răspunde la o *stimulare.

REACȚIE, s. f. / réaction, s. f. / reaction. [*Fr. réaction, din lat. actio, -onis = acțiune, de la agere = a acționa.*] Termen cu semnificații diverse, în funcție de domeniu: 1) Fenomen nemijlocit prin care organismul sau o parte a acestuia răspund la acțiunea unui stimul, a unui agent patogen, a unei substanțe de origine endogenă sau exogenă. 2) În chimie-biochimie, proces chimic sau modificare a unor substanțe în urma cărora se formează compuși noi, cu proprietăți diferite de cele ale moleculelor inițiale. 3) O acțiune care se opune alteia, sau contraacțiune. 4) Stare emoțională sau mentală creată de o anumită situație existențială. O serie de r., îndeosebi chimice și biochimice, dar și ale organismului, pot fi utile în diagnostic. În aceste cazuri, uneori termenul este utilizat ca sin. (parțial) cu *probă, *metodă, *procedeu, *test. V. în continuare.

Reacții cu denumiri comune

▪ **R. DE AGLUTINARE / réaction d'agglutination / agglutination reaction.** Tip de r. serologică care permite identificarea unui antigen, microbian sau eritrocitar (grupele sanguine), sau confirmarea prezenței unui anticorp (serodiagnostic) cu ajutorul anticorpului sau a antigenului specific corespondent. R. de a. este mai sensibilă decât *r. de precipitare. Poate evidenția îndeosebi prezența unui germen purtător al unui anume antigen. Se deosebesc: *aglutinarea activă* (antigenul este natural dispus la suprafața bacteriană sau hematică - hemaglutinarea); *aglutinarea pasivă* (antigenii sunt în prealabil fixați la suprafața suportului natural, constituit din bacterii, hematii, particule inerte - latex) și *aglutinarea din r. Coombs* (v. test Coombs).

▪ **R. ALERGICĂ / réaction allergique / allergic reaction.** R. locală sau generală caracterizată prin hiperreactivitatea organismului sensibilizat la un anumit antigen, la contactul cu antigenul sensibilizant.

▪ **R. ALOGREFĂ / réaction allogreffe / allograft reaction.** R. de respingere a unei grefe alogene de către un organism gazdă normal. Ant.: r. homogrefă.

▪ **R. ANAFILACTICĂ / réaction anaphylactique / anaphylactic reaction.** R. consecutivă injectării sau administrării la un animal a unei substanțe străine, la care acesta a fost în prealabil sensibilizat. V. și anafilaxie.

▪ **R. LA ANATOXINĂ / réaction à l'anatoxine / anatoxine reaction.** R. determinată prin injectarea intradermică a unei anatoxine (ex.: tetanică, difterică).

▪ **R. ANERGASTICĂ / réaction anergastique / anergastic reaction.** R. psihotică cauzată de o leziune cerebrală, care se manifestă printr-o tulburare de memorie și raționament, prin paralizie și uneori comă.

▪ **R. ANTALGICĂ / réaction antalgique / antalgic reaction.** Ansamblu de semne fizice de răspuns ale organismului la un agent fizic nociv, în scopul evitării sau reducerii durerii.

▪ **R. ANTIGEN-ANTICORP / réaction antigène-anticorps / antigen-antibody reaction.** R. rezultată ca urmare a punerii în contact a grupărilor determinante ale antigenului cu situsul de combinare al anticorpului. Abrev.: r. Ag-Ac. Sin.: r. de imunoprecipitare, r. la imunoprecipitine, r. la precipitine.

▪ **R. ANTIGENICĂ ANTIGENIC DEBRÉ-PARAF / réaction antigénique de Debré-Paraf / antigen reaction of Debré-Paraf.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Jean Paraf, medic francez, 1888-1960.*] *R. de fixare a complementului, utilă în diagnosticul tuberculozei renale.

▪ **R. DE ANXIETATE / réaction d'anxiété / anxiety reaction.** Complex de simptome ce implică un sentiment de pericol iminent (neliniște, anxietate, angoasă); se asociază uneori cu simptome neurovegetative și somatice. Sin.: nevroză anxioasă.

▪ **R. DE APĂRARE / réaction de défense / defense reaction.** Context psihic de izolare, de refuz voit al unei anumite idei, considerată inacceptabilă pentru pacientul însuși, într-o anumită conjunctură.

▪ **R. AXONALĂ / réaction axonale / axonal reaction, axon reaction.** Modificări ale celulelor ganglionare (cromatoliză centrală cu deplasarea nucleului), care apar ca urmare a unei leziuni axonale.

▪ **R. BIOLOGICĂ DE SARCINĂ / réaction biologique de grossesse / pregnancy test.** V. reacție de sarcină.

▪ **R. BIURETULUI / réaction du biuret / biuret reaction.** R. produsă de biuret (H_2N-CO-NH-CO-NH_2), produs de condensare a ureei, care formează un chelat (*chelare) de culoare roșie-violetă cu ionii de Cu^{2+} în mediu alcalin. Aceeași r. rezultă cu tripeptidele sau polipeptidele, dar nu și cu dipeptidele sau cu aminoacizii izolați. De aceea, r. b. poate fi utilizată în metodele colorimetrice de dozare a proteinelor totale.

▪ **R. CADAVERICĂ / réaction cadavérique / cadaveric reaction.** R. ce constă în pierderea totală a răspunsului electric la nivelul mușchilor afectați, în *paralizia periodică familială.

▪ **R. CONSENSUALĂ / réaction consensuelle / consensual reaction.** 1) R. care constă în apariția unui reflex încrucișat, cu diferite etiologii. 2) R. care ia naștere independent de voință.

▪ **R. DE CONVERSIE / réaction de conversion / conversion reaction.** R. prezentă în nevroza isterică, constând într-un ansamblu de simptome psihice, cu percepție modificată a personalității subiectului.

▪ **R. CORTICALĂ / réaction corticale / cortical reaction.** Modificarea cortexului ovular, care debutează la punctul de contact al *acrozomului spermatic cu suprafața ovulară și se propagă progresiv la toată suprafața zigotului. R. c. determină modificări fizico-chimice importante, uneori cu rezultat macroscopic evident (ruperea alveolelor corticale, ridicarea membranei de fecundație).

▪ **R. CUTANATĂ / réaction cutanée / cutaneous reaction.** Tip de r. utilizată în diagnosticul maladiilor infecțioase, prin scarificare ușoară sau prin injectare intradermică a unui antigen sensibilizant pentru pacient. Permite punerea în evidență a hipersensibilității întârziate induse de aceste infecții și care poate persista uneori toată viața. Pozitivitatea acestui tip de r. semnifică prezența infecției determinată de antigenul infectant, dar nu poate preciza dacă aceasta este recentă sau nu (ceea ce este posibil prin serodiagnostic). Sin.: test cutanat.

▪ **R. DE DEGENERESCENȚĂ / réaction de dégénérescence / reaction of degeneration.** R. care apare în leziunile de neuron motor periferic, constând în una sau mai multe din manifestările următoare: abolirea excitabilității faradice sau galvanice a nervului motor; abolirea excitabilității faradice a mușchilor corespondenți; secusă musculară lentă; inversarea *formulei Pflüger (*r. Erb). Această r. apare în leziuni ale coarnelor anterioare ale măduvei spinării (poliomielită), leziuni ale rădăcinilor motorii (paralizii radiculare), leziuni de nerv motor periferic (traumatisme, nevrite).

▪ **R. DEPRESIVĂ / réaction dépressive / depressive reaction.** Complex de manifestări nevrotice, mai atenuate decât în *depresia majoră.

▪ **R. DE DEVIERE A COMPLEMENTULUI / réaction de déviation du complément / complement fixation reaction.** V. reacție de fixare a complementului.

▪ **R. ENDERGONICĂ / réaction endergonique / endergonic reaction.** R. biochimică posibilă din punct de vedere termodinamic numai prin aport de energie exterioară. O r. e. nu poate avea loc decât dacă este cuplată cu o *r. exergonică, de ex. hidroliza ATP. Sin.: r. endotermică.

▪ **R. ENDOTERMICĂ / réaction endothermique / endothermic reaction.** Sin.: reacție endergonică (v.).

▪ **R. DE EPUIZARE / réaction d'épuisement / exhaustion reaction.** Sin.: reacție miastenică (v.).

▪ **R. EXERGONICĂ / réaction exergonique / exergonic reaction.** R. posibilă din punct de vedere termodinamic fără aport de energie din exterior. O r. e. poate furniza energie, disipată sub formă de căldură sau utilizată în cadrul unei *r. endergonice.

▪ **R. EXOTERMICĂ / réaction exothermique / exothermic reaction.** Sin.: reacție exergonică (v.).

▪ **R. DE FIXARE A COMPLEMENTULUI / réaction de fixation du complément / complement fixation reaction.** Metodă de serodiagnostic *in vitro* fondată pe acțiunea unui anticorp care va forma cu antigenul corespondent un complex dotat cu capacitatea de a fixa *complementul. Este un tip de r. serologică complexă, în doi timpi: 1) fixarea complementului de către un complex antigen-anticorp; 2) punerea în evidență a primei etape prin hemoliză (utilizată ca indicator). Ex.: *r. Bordet-Wassermann. Există două variante: antigenul cunoscut permite recunoașterea prezenței anticorpului corespondent în ser (*r. Bordet-Gengou) sau invers, când anticorpul este cunoscut. Sin.: r. de deviere a complementului, r. de hemoliză.

▪ **R. DE FLOCULARE / réaction de flocculation / flocculation reaction.** V. test de precipitare.

▪ **R. FOBICĂ / réaction phobique / phobic reaction.** R. nevrotică în care principala caracteristică este prezența unei spaime nejustificate și de foarte mari proporții față de stimuli aparenți. V. și fobie.

▪ **R. FOCALĂ / réaction focale / focal reaction.** Sin.: reacție locală (v.).

▪ **R. FOTONUCLEARĂ / réaction photonucléaire / photonuclear reaction.** Dezintegrarea unui nucleu atomic consecutiv absorbției unui foton, în general de înaltă energie.

▪ **R. DE HIPERSENSIBILITATE IMEDIATĂ / réaction d'hypersensibilité immédiate / immediate hypersensitivity reaction.** Complex de simptome de natură imună, determinate de prezența în ser a anticorpilor circulanți (*imunoglobuline), expresie a *r. antigen-anticorp. Este un fenomen umoral care apare într-un interval de timp foarte scurt (secunde până la ore) de la contactul organismului cu un antigen față de care este deja sensibilizat (printr-un inocul anterior). Se manifestă prin fenomene generale (accidente anafilactice sau alergice) sau locale (criză de astm, urticarie). V. și hipersensibilitate.

▪ **R. DE HIPERSENSIBILITATE ÎNTÂRZIATĂ / réaction d'hypersensibilité retardée / delayed hypersensitivity reaction.** Manifestare de natură imunologică care survine la 24-36 ore după contactul cu un antigen străin, ca urmare a unui conflict antigen-anticorp; este determinată de acțiunea *limfocitelor T și a *macrofagelor (responsabile de citotoxicitate, secretante de *limfokine) și nu de prezența anticorpilor serici preexistenți. Poate determina manifestări locale sau/și generale. ex.: r. cutanată la tuberculină, la înțepături de insecte, r. de rejet a homogrefelor etc. Sin.: r. de h. mediată celular, r. de alergie întârziată. V. și alergie, atopie, hipersensibilitate.

▪ **R. LA HISTOPLASMINĂ / réaction à la histoplasmine / histoplasmin reaction.** Intradermoreacție utilă în diagnosticul *histoplasmozei. Este considerată pozitivă dacă diametrul papulei eritematoase depășește 5 mm, la 48 ore.

▪ **R. IMUNITARĂ / réaction immunitaire / immune reaction.** Sin.: răspuns imunitar (v.).

▪ **R. DE IMUNOFLUORESCENȚĂ / réaction d'immunofluorescence / immunofluorescence reaction.** Metodă de punere în evidență a complexelor antigen-anticorp cu ajutorul unui radical fluorescent cu care sunt marcați anticorpii (globuline), fără ca proprietățile lor imunitare să fie modificate.

▪ **R. DE IMUNOPRECIPITARE / réaction d'immunoprecipitation / immunoprecipitation reaction.** V. reacție antigen-anticorp.

▪ **R. INFLAMATORIE / réaction inflammatoire / inflammatory reaction.** R. locală a țesuturilor infectate care se traduce prin semnele clasice ale *inflamației și o concentrare de celule fagocitare. V. inflamație.

▪ **R. INTRADERMICĂ / réaction intradermique / intracutaneous reaction.** R. locală care urmează injectării subcutanate a unui anumit alergen; poate avea valoare diagnostică (ex.: intradermoreacție la tuberculină, v.). Sin.: intradermoreacție.

▪ **R. DE IZOHEMAGLUTINARE / réaction d' isohémagglutination / isoh(a)emagglutination reaction.** Test de evaluare funcțională a *limfocitului B. Constă în aglutinarea eritrocitelor în contact cu o *hemaglutinină provenită de la un alt individ din aceeași specie.

▪ **R. ÎNCRUCIȘATĂ / réaction croisée / cross reaction.** R. în care un același anticorp se poate combina cu doi (sau mai mulți) antigeni diferiți. R. î. sunt consecința existenței a doi *determinanți antigenici identici sau foarte apropiați.

- **R. ÎN LANȚ / réaction en chaîne / chain reaction.** R. chimică întreținută prin reutilizarea produșilor formați.
- **R. ÎN LANȚ A LIGAZEI / réaction en chaîne de la ligase / ligase chain reaction.** Metodă bazată pe capacitatea ADN-ligazei de a lega covalent două secvențe imediat adiacente de oligonucleotide hibridizate pe o matriță mai lungă, care leagă ambele oligonucleotide. R. în l. a l. permite o analiză a genotipului pentru mutația unei singure baze și este folositoare în screeningul anumitor mutații cunoscute într-o populație dată. Abrev.: LCR, de la engl. *ligase chain reaction*.
- **R. ÎN LANȚ A POLIMERAZEI / réaction en chaîne de la polymérase / polymerase chain reaction.** Sin.: PCR (v.).
- **R. LEUCEMOIDĂ / réaction leucémoïde / leukemoid reaction.** Aspect al frotiului efectuat din sângele periferic foarte asemănător celui din leucemie.
- **R. PENTRU LIMFORETICULOZĂ / réaction pour la lymphoréticulose / lymphoreticulose reaction.** *Intradermoreacție pentru diagnosticul *limforeticulozei benigne de inoculare (boala ghearelor de pisică), constând în inocularea intradermică a unui preparat din puroiul ganglionar. R. este pozitivă dacă papula eritematoasă care apare depășește 5-10 mm în diametru, la 2-4 zile.
- **R. LOCALĂ / réaction locale / local reaction.** Sin.: r. focală. 1) R. care apare la punctul de injecție. 2) Manifestări tegumentare care apar la locul de inoculare intradermică a unui alergen.
- **R. LA LUMINĂ / réaction à la lumière / light reaction.** Fenomen caracteristic *fotosintezei, procesele fotochimice implicând r. în care energia cuantelor luminoase condiționează generarea de ATP și reducerea coenzimelor (NADH și NADPH).
- **R. MIASTENICĂ / réaction myasthénique / myasthenic reaction.** R. care constă în diminuarea progresivă a duratei și forței de contracție musculare sub acțiunea unor stimuli electrici repetitivi, chiar în condițiile creșterii pragului de excitabilitate. Electromiografic, aspectul este caracteristic *miasteniei, constând în diminuarea progresivă, mai accentuată decât în mod normal, a amplitudinii potențialului de acțiune obținut în urma stimulării repetitive supramaximale a nervului motor. Sin.: reacție de epuizare, reacție Jolly, bloc miastenic.
- **R. MIOTONICĂ / réaction myotonique / myotonic reaction.** Alterare a excitabilității electrice musculare constând în modificări calitative ale contracției musculare, care sunt mai lente atât în producere, cât și în dispariție (persistența unui galvanotonus după întreruperea curentului), și în modificări cantitative (crește îndeosebi excitabilitatea faradică și mai puțin cea galvanică).
- **R. DE NEUTRALIZARE / réaction de neutralisation / neutralization reaction.** Tip de r. serologică care obiectivează efectul protector al serului conținând anticorpi specifici față de o infecție provocată pe un receptor sensibil (culturi tisulare etc.). Este utilizată în virologie pentru precizarea tipului viral sau pentru detectarea și titrarea în ser a anticorpilor neutralizanți pentru un virus cunoscut.
- **R. NUCLEARĂ / réaction nucléaire / nuclear reaction.** Ansamblu de fenomene care se produc atunci când se modifică structura unui nucleu atomic, în urma ciocnirii sale cu un alt nucleu, cu o particulă (neutron, proton, particulă alfa etc.) sau cu un foton. O r. n. se produce la ciocnirea unei particule incidente *a* cu un nucleu *X* și conduce la formarea unui nucleu *X'* și a unei particule *a'*, adică: $X + a \rightarrow X' + a' + Q$ (negativ în cazul r. endoenergetice și pozitiv în cazul r. exoenergetice). Ecuația anterioară se poate scrie prescurtat: X (a, a')X'. Ex.: $^{32}S(n, p)^{32}P$.
- **R. DE OBOSEALĂ / réaction de fatigue / fatigue reaction.** R. care se manifestă prin creșterea temperaturii organismului după un efort muscular.
- **R. OFTALMICĂ / réaction ophtalmique / ophthalmic reaction.** R. locală, conjunctivală, care apare la instilarea în sacul conjunctival a toxinei tuberculinice. Sin.: oftalmoreacție Calmette.
- **R. PERSISTENTĂ LA LUMINĂ / réaction de persistence à la lumière / persistent light reaction.** Formă rară (5-10%) de fotoalergie, caracterizată prin hipersensibilitate la lumină, persistentă și după eliminarea substanței chimice declanșatoare.
- **R. POSTPARTUM / réaction postpartum / postpartum reaction.** R. care constă dintr-un ansamblu de simptome psihice sau emoționale care pot apărea la mamă, după naștere.
- **R. DE PRECIPITARE / réaction de précipitation / precipitation reaction.** Tip de r. serologică care permite evidențierea antigenului solubil sau a serului conținând anticorpi specifici. Sin.: r. de floculare. V. și reacție antigen-anticorp.
- **R. LA PRECIPITINE / réaction à la précipitine / precipitin reaction.** Sin.: reacție antigen-anticorp (v.).
- **R. PSIHICĂ / réaction psychique / psychic reaction.** Sin.: reacție Much-Holtzmann (v.).
- **R. PSIHOTIC-DEPRESIVĂ / réaction psycho-dépressive / psycho-depressive reaction.** Manifestări psihice severe, predominant depresive, caracterizate uneori prin pierderea contactului cu realitatea, tulburări psihomotorii, sentiment de vinovăție și tendință la suicid.
- **R. DE RESPINGERE / réaction de rejet / rejection reaction.** V. rejet.
- **R. DE SARCINĂ / réaction de gravidité / pregnancy test.** R. pentru stabilirea diagnosticului de graviditate. Există numeroase tipuri: 1) *R. biologice*: Aschheim-Zondek (pe șoarecele impuber), Friedmann (pe iepure), Reiprich (pe șobolanul impuber), Hogben (pe broasca femelă *Xenopus laevis*), Galli Mainini (pe broasca *Bufo vulgaris*, mascul); ultima r. este și cea mai utilizată din această categorie. În principiu, toate r. se bazează pe injectarea, intravenos, subcutan sau în sacul dorsal limfatic (la broască), a unei cantități (2-3 ml) din urina femeii presupuse a fi gravidă și urmărirea modificărilor apărute în timp pe un organ reactiv ales (cel mai frecvent ovarul, dar și veziculele seminale, iar în cazul r. Galli Mainini, apariția de spermatozoizi în lichidul cloacal). 2) *R. imunologice* (Wide și Gemzell); principiul acestora se bazează pe proprietățile antigenice ale *gonadotrofinelor, care determină apariția anticorpilor la animalul la care sunt inoculate; se utilizează hematii de oaie sau ser anti-gonadotrofină corionică umană (HCG) obținut de la iepure, prin injectarea HCG extras din urina femeii gravide.
- **R. SERICĂ / réaction sérique / serum reaction.** R. serologică pentru diagnosticul maladiilor infecțioase. Există mai multe tipuri, în funcție de mecanism: *r. de neutralizare, *r. de precipitare, *r. de aglutinare, *r. de fixare a complementului, *r. de imunofluorescență etc. Sin.: serodiagnostic (v.).
- **R. SIGMA / réaction sigma / sigma reaction.** R. de floculare pentru diagnosticul sifilisului.
- **R. DE STRES / réaction de stress / stress reaction.** Complex de reacții ale organismului la acțiunea intensă și/sau de lungă durată a unui agent excitant extrinsec sau intrinsec. V. și stres, sindrom general de adaptare.
- **R. DE SUSȚINERE POZITIVĂ / réaction de soutien positif / positive supporting reaction.** Extensia membrului inferior provocată de contactul cutanat ușor la nivelul piciorului și de stimularea proprioceptivă datorată întinderii mușchilor interosoși. R. de s. p. este unul din răspunsurile fiziologice cu importanță în ortostatism și în mers.

- **R. TIMIDILAT SINTETAZEI / réaction de la thymidylate synthase / thymidylate synthase reaction.** Singura dintre r. de transfer al radicalilor monocarbonici (din metabolismul *folaților) din care nu rezultă tetrahidrofolat, ci dihidrofolat. Timidilat sintetaza catalizează transformarea deoxiuridilat monofosfatului (dUMP) în deoxitimidilat monofosfat (dTMP).
- **R. TIMOL / réaction au thymol / thymol turbidity test.** Sin.: probă timol (v.).
- **R. LA TUBERCULINĂ / réaction à la tuberculine / tuberculin reaction.** R. care apare la administrarea de *tuberculină, utilă în diagnosticul tuberculozei. Inocularea intradermică de tuberculină la o persoană sensibilizată determină activarea celulelor T antigen-specifice, care vor secreta *citokine (factorii de necroză tumorală TNF-α și TNF-β). Acestea vor induce prezența moleculelor de adeziune (E-selectină, ICAM-1, VCAM-1) la nivelul celulelor endoteliale, molecule implicate în recrutarea leucocitelor la locul inoculării, constituind un infiltrat, inițial majoritar neutrofilic (la 4 ore), ulterior monocitar (la 12 ore monocitele reprezintă 80-90% din totalul celulelor infiltratului). Leziunea, care prezintă un maxim la 48 de ore, dispare după 5-7 zile. Se deosebesc: cutireacția la tuberculină brută; intradermoreacția la tuberculină purificată; percutireacția BCG. Sin.: reacție sau test Pirquet, Mantoux, Trambusti, Volmer.
- **R. LA TULARINĂ / réaction à la tularine / tularin reaction.** Intradermoreacție utilă în diagnosticul *tularemiei. Este pozitivă dacă apare un eritem cu diametrul de 3 până la 7 mm, între 3 și 5 zile.
- **R. DE VACCINARE / réaction de vaccination / vaccination reaction.** Simptomatologie locală și sistemică care poate apărea după *vaccinare.
- **R. VDRL / réaction VDRL / VDRL reaction.** [*Acronim. engl. pentru Venereal Disease Research Laboratory = test de laborator pentru determinarea bolii venerice.*] Microreacție de floculare pe lamă, nespecifică, utilă în diagnosticul sifilisului. O variantă ameliorată a acesteia este r. VDRL-carbon (antigenul este stabilizat, conservarea și sensibilitatea r. sunt mai bune, aceasta devenind reproductibilă, mai ușor de citit și mai rapidă).
- **R. VESTIBULAR-PUPILARĂ / réaction vestibulaire-pupillaire / vestibular-pupillary reaction.** Dilatația pupilei la stimuli aplicați la nivelul conductului auditiv extern.
- **R. VESTIBULARĂ CALORICĂ / réaction vestibulaire calorique / Bárány's caloric test.** Sin.: probă Bárány (v.).
- **R. Z / réaction Z / zed reaction.** Simptomatologie ce apare la copiii denutriți în momentul realimentării normale și constă într-o ușoară creștere ponderală, ridicare a temperaturii și modificare a tranzitului intestinal.

Reacții cu nume proprii

- **R. ARIAS-STELLA.** [*Javier Arias-Stella, anatomopatolog peruvian, n. 1924.*] Modificări ale celulelor epiteliului endometrial constând în celule cu nucleu hipertrofiat, hipercrom și cu formă alterată, cu pierderea polarității celulare și, uneori, vacuolizare citoplasmatică. Aceste modificări sunt obișnuit asociate prezenței țesutului corionic intra- sau extrauterin (sarcină extrauterină).
- **R. ARTHUS.** [*Nicolas Maurice Arthus, fiziolog francez, profesor (succesiv) la Freiburg (Germania), Marsilia și Lausanne, 1862-1945.*] Dezvoltarea unei leziuni inflamatorii, clasic ulcerativă, marcată de edem, hemoragie și necroză, care apare într-un interval de câteva ore după injecția intradermică a unui antigen față de care organismul a produs deja anticorpi (la inoculări anterioare). Este un caz particular de alergie umorală, legat de prezența anticorpilor precipitanți (IgG și IgM) care formează, în vecinătatea peretelui capilar, complexe imune cu antigenele introduse local, în spațiul extracelular. Aceste complexe fixează complementul, antrenând generarea *anafilatoxinelor, *agregarea plachetelor, degranularea mastocitelor, eliberarea mediatorilor plachetari, alterări vasculare: vasodilatație, degenerescență parietală, tromboză plachetară și diapedeză leucocitară. Ex. de maladii prin astfel de mecanisme: boala serului, o serie glomerulonefrite, plămânul fermierului etc. Sin.: fenomen Arthus. V. și hipersensibilitate.
- **R. ASCHHEIM-ZONDEK.** [*Selmar Aschheim, ginecolog german, profesor la Berlin, 1878-1965; Bernhard Zondek, ginecolog israelian originar din Germania, 1891-1966.*] Sin.: test Aschheim-Zondek (v.). V. și reacție de sarcină.
- **R. BAREGGI.** R. de precipitare fără retracție a cheagului în cazul serului provenit de la un pacient cu febră tifoidă; dimpotrivă, în cazul tuberculozei se produce retracția cheagului.
- **R. BECHTEREV.** [*Vladimir Mihailovici Bechterev, neurolog rus, profesor la Kazan, apoi la St. Petersburg, 1857-1927.*] R. care apare în caz de tetanie: curentul electric minim necesar în mod normal pentru a produce o contracție musculară poate determina contracții tetanice.
- **R. BENCE-JONES.** [*Henry Bence-Jones, medic englez, 1813-1873.*] R. de precipitare a unor proteine la încălzire, reversibilă la fierbere, urmată de o nouă precipitare la răcire. Această r., pentru urină, caracterizează o varietate de *proteine Bence-Jonce întâlnite în *boala Kahler, uneori în leucemii, osteomalacie și în diferite tipuri de metastaze.
- **R. BITTORF.** [*Alexander Bittorf, medic german, 1876-1949.*] R. care apare în *colica nefretică: durerea produsă prin compresiunea testiculară sau ovariană iradiază spre rinichi.
- **R. BLOCH.** [*Marcel Bloch, medic francez, 1885-1925.*] Sin.: dopa-reacție (v.).
- **R. BORDET-GENGOU.** [*Jules Jean Baptiste Vincent Bordet, bacteriolog și imunolog belgian, profesor la Bruxelles, 1870-1961; Octave Gengou, bacteriolog belgian, Bruxelles, 1875-1959.*] Tip de *r. de fixare a complementului (un antigen cunoscut permite identificarea prezenței anticorpului corespondent, în serul de cercetat).
- **R. BORDET-WASSERMANN.** [*Jules Jean Baptiste Vincent Bordet, bacteriolog și imunolog belgian, profesor la Bruxelles, 1870-1961; August von Wassermann, medic, bacteriolog și imunolog german, profesor la Berlin, 1866-1925.*] Sin.: reacție Wassermann (v.).
- **R. BRUCK.** R. pozitivă în sifilis: precipitatul care se formează prin adăugarea de acid nitric (diluat și în exces) peste un eșantion de ser de la un pacient cu sifilis este mai puțin solubil decât în cazul serului normal.
- **R. BURNET.** [*Sir Frank MacFerlane Burnet, virolog și serolog australian, Melbourne, n. 1899; premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1960.*] Intradermoreacție la *melitină, utilă în diagnosticul *brucelozei. Este considerată pozitivă dacă papula eritematoasă depășește diametrul de 4 mm, la 24-48 ore.
- **R. CASONI.** [*Tomaso Casoni, medic italian, 1880-1933.*] Intradermoreacție care utilizează lichid din chist hidatic. R. este pozitivă la pacienții cu *echinococoză, dar și la purtătorii de helminți și în special de *Taenia*.
- **R. CHOPRA.** [*Sir Ram Nath Chopra, medic și farmacolog indian, Calcutta, n. 1882.*] Diluarea unui eșantion de ser cu 10 volume de ser fiziologic și cu un volum egal de soluție de antimoniu determină apariția unui precipitat în cazul unor maladii (*kala azar) sau a unei splenomegalii de diferite etiologii.
- **R. COOMBS.** [*Robin Royston Amos Coombs, imunolog englez, Cambridge, n. 1921.*] Sin.: test Coombs (v.).
- **R. DALE.** [*Sir Henry Hallett Dale, fiziolog și farmacolog englez, 1875-1968; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1936.*] R. de sensibilizare anafilactică *in vitro*, pe țesut muscular uterin de porc. Sin.: r. Schultzdale.

- **R. DEBRÉ-PARAF.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Jean Paraf, medic francez, 1888-1960.*] V. reacție antigenică Debré-Paraf.
- **R. DEEHAN.** R. cutanată pentru diagnosticul febrei tifoide.
- **R. DICK.** [*George Frederick Dick, 1881-1967 și Gladys Rowena Henry Dick (soția sa), 1881-1963, bacteriologi americani, Chicago.*] Intradermoreacție la toxina streptococică diluată, utilă în diagnosticul *scarlatinei.
- **R. ERB.** [*Wilhelm Heinrich Erb, neurolog german, Heidelberg, 1840-1921.*] R. care apare în unele afecțiuni neurologice și musculare, constând în inversarea *formulei Pflüger: PF > NF (în care NF corespunde primei secuse musculare, ce apare în cazul excitării galvanice la închiderea circuitului la polul negativ, iar PF corespunde secusei care apare la închiderea circuitului la polul pozitiv, în cazul creșterii intensității de stimulare).
- **R. FAHRAEUS.** [*Robert (Robin) Sanno Fahraeus, patolog suedez, 1888-1968.*] Sin.: viteză de sedimentare a hematiilor (v.).
- **R. FELIX.** [*Arthur Felix, bacteriolog de origine cehă, stabilit la Londra, 1887-1956.*] R. serologică pentru diagnosticul febrei tifoide (permite titrarea anticorpilor serici aglutinanți O). Este pozitivă la peste 1/100 pacienți nevaccinați sau peste 1/200 pacienți vaccinați.
- **R. FERNANDEZ.** R. analogă *r. la tuberculină, apărând la 3-4 zile după injecția intradermică de lepromină (suspensie de *Mycobacterium leprae* cu bacili omorâți prin încălzire). Sin.: test cu lepromină.
- **R. FORNET.** R. serică pentru diagnosticul sifilisului.
- **R. FRIEDMANN.** [*Maurice Harold Friedmann, fiziolog din Philadelphia, n. 1903.*] V. reacție de sarcină.
- **R. GALLI MAININI.** [*Carlos Galli Mainini, medic argentinian contemporan, Buenos Aires.*] V. reacție de sarcină.
- **R. GANGI.** R. de diagnostic diferențial între transsudat și exsudat, utilizând acid clorhidric.
- **R. GIROUD.** [*Paul Marie Joseph Giroud, microbiolog la Institutul Pasteur din Paris, n. 1898.*] R. serologică de microaglutinare, foarte sensibilă pentru diagnosticul infecțiilor cu *rickettsii.
- **R. GOETSCH TEGUMENTARĂ / réaction dérmique Goetsch / Goetsch skin reaction.** R. locală la injectarea hipodermică de *adrenalină, utilă în diagnosticul *hipertiroidiei.
- **R. GROS.** [*Walter Gros, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Heidelberg, Greifswald și Münster, n. 1879.*] R. de floculare care permite evaluarea dezechilibrului albumine/globuline și îndeosebi diminuarea *albuminelor. Se bazează pe proprietățile floculante ale clorurii mercurice, care nu produce floccularea serului decât la valori peste 1,8 ml. Valori normale: peste 1,80 ml; valori patologice: sub 1,60 ml. V. și teste de floculare.
- **R. HANGER.** [*Franklin McCue Hanger Jr., medic american, New York, 1894-1971.*] R. de evaluare a creșterii gamaglobulinelor, prin aprecierea floculării care apare la adăugarea unei emulsii de cefalină-colesterol (1 ml) peste 0,2 ml ser. V. și teste de floculare.
- **R. HENLE.** [*Friedrich Gustav Jakob Henle, anatomist german, profesor la Zürich, Heidelberg și Göttingen, 1809-1885.*] R. de culoare pentru celulele medulare suprarenale, care prezintă o colorație brun închis la tratarea cu săruri de crom.
- **R. HIRST.** [*George Keble Hirst, medic american, New York, n. 1909.*] R. serologică de inhibare a hemaglutinării, utilă în diagnosticul gripei; permite evaluarea anticorpilor prin capacitatea lor de inhibare specifică a aglutinării hematiilor de pui de către virusul gripal (cel mai recent izolat, eventual al epidemiei în curs).
- **R. HOGBEN.** [*Lancelot Hogben, fiziolog și zoolog englez, n. 1895.*] V. reacție de sarcină.
- **R. JARISCH-HERXHEIMER.** [*Adolf Jarisch, dermatolog austriac, profesor la Innsbrück, apoi la Graz, 1850-1902; Karl Herxheimer, dermatolog german, profesor la Frankfurt pe Main, 1861-1944.*] Acțiunea paradoxală a mercurului în sifilis: tratamentul provoacă inițial o exagerare a manifestărilor bolii. O r. asemănătoare survine uneori la începutul tratamentului specific al unei boli infecțioase sau parazitare, probabil din cauza lizei agentului patogen și a fenomenelor toxice și imunologice care însoțesc acest proces.
- **R. JOLLY.** [*Friedrich Jolly, neurolog german de origine franceză, profesor la Strasbourg, apoi la Berlin, 1844-1904.*] Sin.: reacție miastenică (v.).
- **R. KLINE.** [*Benjamin Schoenbrun Kline, patolog american, Cleveland, n. 1886.*] R. de aglutinare-floculare pentru diagnosticul sifilisului.
- **R. KUNKEL.** [*Henry G. Kunkel, biochimist american, n. 1916.*] R. de evaluare a creșterii procentului de gamaglobuline, prin adăugarea a 6 ml de sulfat de zinc peste 0,1 ml de ser. Gradul de opacifiere se determină fotometric. V. și teste de floculare.
- **R. LEWIS.** [*Sir. Thomas Lewis, cardiolog englez, 1881-1945.*] R. generalizată care apare la *histamină, manifestându-se prin *urticarie generalizată.
- **R. LIEBERMANN-BURCHARDT.** [*Carl Theodor Liebermann, biochimist german, 1842-1914; H. Burchardt, chimist german, sec. XIX.*] Colorație verde care apare când se adaugă acid sulfuric concentrat peste o soluție de colesterol în cloroform.
- **R. LOHMANN.** R. reversibilă care apare în mușchi, cu formarea de creatin fosfat, în prezența creatin kinazei.
- **R. MACLAGAN.** [*Noel Francis MacLagan, patolog englez, n. 1904.*] Sin.: probă timol (v.).
- **R. MANTOUX.** [*Charles Mantoux, medic francez, Paris/Le Cannet, 1877-1947.*] Sin.: reacție la tuberculină (v.).
- **R. MARCHI.** [*Vittorio Marchi, medic italian, 1851-1908.*] Constă în lipsa de decolorare a tecii mielinice la tratarea cu acid osmic.
- **R. MARTIN-PETIT.** R. serologică pentru diagnosticul *leptospirozelor, punând în evidență anticorpii aglutinanți și litici specifici acestui tip. În reacțiile intens pozitive, nivelul anticorpilor poate atinge 1/1 000 până la 1/100 000 (în leptospirozele icterohemoragice).
- **R. MAZZOTTI.** [*Luigi Mazzotti, medic mexican specializat în boli tropicale, mijlocul sec. XX.*] Sin.: test la notezină (v.).
- **R. MITSUDA.** [*Kensuke Mitsuda, medic japonez, n. 1876.*] Intradermoreacție pentru evaluarea imunității celulare, care constă în apariția unor leziuni papulo-nodulare la locul de injecție, după 3-4 săptămâni, în cazul inoculării intradermice de lepromină (suspensie de *Mycobacterium leprae* cu bacili omorâți prin încălzire). Pozitivă în cazul infecției cu *Mycobacterium leprae*, este de fapt o r. prognostică și nu diagnostică.
- **R. MOLONEY.** [*Paul Joseph Moloney, bacteriolog canadian, Toronto, Ottawa, 1870-1939.*] R. locală la injectarea intradermică de toxină difterică diluată.
- **R. MONTENEGRO.** Sin.: test cutanat cu leishmanin (v.).
- **R. MORO.** [*Ernst Moro, pediatru austriac, profesor la Heidelberg, 1874-1951.*] R. eruptivă papulo-eritematoasă ce apare la aplicarea cutanată a unui unguent conținând 5 ml tuberculină și 5 g de lanolină anhidră.
- **R. MUCH-HOLTZMANN.** [*Hans Christian R. Much, bacteriolog german, profesor la Hamburg, 1880-1932; Holtzmann.*] R. de inhibare a acțiunii hemolitice a veninului de cobră, considerată mult timp ca apărând în *schizofrenie și în *tulburările afective bipolare, dar neconfirmată de cercetări ulterioare. Sin.: psihoreacție, r. psihică.

▪ **R. NADI.** Apariția unei colorații albastre după injectarea experimentală, la animal, de alfanaftol și de dimetilparafenilendiamină.

▪ **R. NAGLER.** [***F. P. O. Nagler**, bacteriolog australian, sec. XX.*] R. caracterizată prin apariția unei turbidități a serului sanguin după adăugarea de toxină de **Clostridium perfringens*, în cazul în care acest microorganism este prezent în ser. Opalescența este determinată de acțiunea lecitinazei toxinice.

▪ **R. NONNE-APELT.** [***Max Nonne**, neurolog german, profesor la Hamburg, 1861-1959; **Friedrich Apelt**, neurolog german, 1877-1911.*] R. utilă în diagnosticul unor afecțiuni nervoase cu modificări ale lichidului cefalorahidian (LCR). Peste un eșantion de LCR (2 ml) este adăugat un volum egal de soluție neutră saturată de sulfat de amoniu; după un interval de timp de 3 min se compară eprubeta cu o alta, în care există doar LCR. R. este considerată pozitivă faza 1 dacă în prima eprubetă se observă o turbiditate a soluției, ceea ce poate fi în relație cu un exces de globuline în LCR. Tratarea unui eșantion de LCR normal cu acid acetic, în prezența căldurii, determină modificarea turbidității soluției și este considerată pozitivă faza 2.

▪ **R. PAUL-BUNNELL-HĂNGĂNUȚIU.** [***John Rodman Paul**, medic american, New Haven, n. 1893; **Walls Willard Bunnell**, medic american, Farmington, n. 1902; **Marius Hăngănuțiu**, imunolog român, Cluj, sec. XX.*] Sin.: test Paul-Bunnell-Hăngănuțiu (v.).

▪ **R. PIRQUET.** [***Clemens Peter von Cesenatico Pirquet**, pediatru și imunolog austriac, profesor (succesiv) la Baltimore (Johns Hopkins), Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia) și Viena, 1874-1929.*] Sin.: reacție la tuberculină (v.).

▪ **R. PORTER-SILBER.** [***Curt C. Porter**, biochimist american, n. 1914; **R. H. Silber**, biochimist american, n. 1915.*] R. de evidențiere și dozare a eliminării urinare de *17-hidroxicorticosteroizi, indice sensibil al funcției corticosuprarenalei; constă în r. lanțurilor laterale ale dihidroxiacetonei cu fenilhidrazina, care determină apariția unei colorații galbene în prezența steroizilor; valorile normal dozate prin această metodă sunt de 4-8 mg la bărbat și de 2-5 mg la femeie (8-22 mmol / 24 ore cortizol).

▪ **R. REIPRICH.** V. reacție de sarcină.

▪ **R. RIVALTA.** [***Fabio Rivalta**, patolog italian, Bologna, n. 1863.*] R. pentru diagnosticul diferențial al exsudatelor inflamatorii, bazată pe precipitarea *fibrinei, care se găsește în exsudate din abundență, spre deosebire de lichidele neinflamatorii (transsudate), care nu o conțin. R. se obține cu o soluție slabă de acid acetic în apă distilată, din care se adaugă câteva picături în probă. Lichidul devine tulbure în cazul în care este un exsudat.

▪ **R. ROGER.** [***Henri Louis Roger**, medic francez, 1809-1891.*] R. de evidențiere a albuminei în spută, pozitivă în tuberculoză.

▪ **R. ROSENBACH.** [***Ottomar Rosenbach**, medic german, 1851-1907.*] R. de culoare: la amestecarea unui eșantion de urină încălzită la temperatura de fierbere cu acid nitric concentrat apare o colorație roșie în cazul existenței unor procese de putrefacție intestinală.

▪ **R. RUBINO.** R. pozitivă în lepră, constând în aglutinarea și sedimentarea hematiilor de oaie în cazul adăugării de ser inactivat de la pacienți diagnosticați cu lepră.

▪ **R. RUSSO.** [***Mario Russo**, medic italian, sec. XIX.*] R. de culoare utilă în diagnosticul febrei tifoide, constând în colorarea în verde, cu diferite grade de intensitate în funcție de stadiul bolii, la adăugarea câtorva picături de albastru de metilen peste 15 ml din urina pacientului.

▪ **R. SABIN-FELDMAN.** [***Albert Bruce Sabin**, virolog american, New York, n. 1906 în Rusia; **Henry Alfred Feldman**, epidemiolog american, n. 1914.*] Sin.: test de liză pentru toxoplasmoză (v.).

▪ **R. SCHICK.** [***Bela Schick**, pediatru originar din Ungaria, practician la Paris, stabilit apoi la New York, 1877-1967.*] Sin.: test Schick (v.).

▪ **R. SCHÖNBEIN.** [***Christian Friedrich Schönbein**, chimist german, 1799-1868.*] R. de eliberare a iodului prin adăugarea de iodură de potasiu și sulfat de fier la apă oxigenată.

▪ **R. SCHULTZ-CHARLTON.** [***Werner Schultz**, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, 1878-1947; **Willy Charlton**, medic german, Berlin, n. 1889.*] Intradermoreacție diagnostică pentru scarlatină.

▪ **R. SCHULTZ-DALE.** [***William Henry Schultz**, fiziolog englez, Londra, 1873-1947; **Sir Henry Hallett Dale**, fiziolog și farmacolog englez, 1875-1968; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1936.*] Sin.: reacție Dale (v.).

▪ **R. SIMOLA.** V. test Lugol.

▪ **R. SMITH.** [***Theobald Smith**, bacteriolog și patolog american, New York, 1859-1934.*] R. anafilactică la reinjectarea unei doze de ser cu antigeni la animalul deja sensibilizat după o inoculare inițială din același ser.

▪ **R. TAKATA-ARA.** [***Maki Takata**, medic japonez, n. 1892; **Kiyoshi Ara**, patolog japonez contemporan.*] R. de floculare care permite evaluarea îndeosebi a scăderii *serumalbuminelor. Constă în adăugarea peste un set de eșantioane din serul pacientului, într-o serie de eprubete, a unor diluții crescătoare de reactiv Takata-Ara. R. este pozitivă dacă flocularea apare în cele puțin trei eprubete cu diluții peste 1/20. V. și teste de floculare.

▪ **R. TRAMBUSTI.** [***Arnaldo Trambusti**, anatomopatolog italian, profesor (succesiv) la Ferrara, Palermo și Geneva, n. 1863.*] Sin.: reacție la tuberculină (v.).

▪ **R. VAN DEN BERGH.** [***A. A. Hymans Van den Bergh**, medic olandez, 1869-1943.*] Procedeu de dozare a *pigmenților biliari în serul sanguin, bazat pe o r. de culoare. V. diazoreacție.

▪ **R. VERNE.** R. la rezorcină, utilă pentru evaluarea evolutivității tuberculozei. Un indice peste 30 este patologic.

▪ **R. VOLLMER.** [***Hermann Vollmer**, pediatru american, New York, 1896-1959.*] Sin.: reacție la tuberculină (v.).

▪ **R. WASSERMANN.** [***August von Wassermann**, medic, bacteriolog și imunolog german, profesor la Berlin, 1866-1925.*] R. de fixare a complementului pentru diagnosticul sifilisului, efectuată pe serul sanguin sau în lichidul cefalorahidian. Studiază pe un sistem hemolitic dat (hematii de oaie + ser de iepure antihematii de oaie) capacitatea de fixare a *complementului de către complexul antigen sifilitic – ser suspect. Dacă complementul este fixat, nu apare hemoliză și r. este pozitivă. Sin.: reacție Bordet-Wassermann.

▪ **R. WEICHBRODT.** [***Raphael Weichbrodt**, neurolog și psihiatru german, Frankfurt pe Main, Berlin, n. 1886.*] R. efectuată în lichidul cefalorahidian, utilă în diagnosticul sifilisului.

▪ **R. WEIL-FELIX.** [***Edmund Weil**, medic igienist și bacteriolog din Boemia, profesor la Praga, 1879-1922; **Arthur Felix**, bacteriolog de origine cehă, stabilit la Londra, 1887-1956.*] R. serologică de aglutinare, diagnostică pentru infecțiile cu rickettsii, bazată pe aglutinarea bacteriei *Proteus* OX 19 sau OX 2 de către serul pacienților cu tifos exantematic sau murin.

▪ **R. WELTMANN.** [***Oskar Weltmann**, medic austriac, profesor de medicină internă la Viena, 1885-1934.*] R. de evaluare a globulinelor plasmatice prin adăugarea de soluții de clorură de calciu cu diluții crescătoare la o serie de eprubete cu eșantioane din serul pacientului. În mod normal, coagularea apare la diluții de 0,05-0,1%, formând o bandă de coagulare în seria de eprubete; banda apare lărgită (prin creșterea gamaglobulinelor) în ciroză, hepatită, unele mieloame și îngustată (prin creșterea alfa- și betagobulinelor) în inflamațiile acute.

▪ **R. WIDAL.** [*Fernand Georges Isidore Widal, medic francez n. la Alger, profesor de patologie internă și de clinică medicală la Paris, 1862-1929.*] R. de seroaglutinare pentru diagnosticul febrei tifoide și paratifoide. Permite doar titrarea anticorpilor aglutinanți H. Este pozitivă la peste 1/200 (pacienți nevaccinați) sau 1/400 (pacienți vaccinați).

▪ **R. ZIMMERMANN.** [*Wilhelm Zimmermann, medic german, n. 1910.*] V. 17-cetosteroizi.

REACȚII CUPLATE / réactions couplées / coupled reactions. 1) Ansamblu de două r., una exergonică și alta endergonică. Prima, prin energia eliberată, permite realizarea celei de-a doua, care va consuma această energie. 2) R. în cadrul cărora se unesc două grupări chimice, de ex. două părți iodotirozil în timpul sintezei hormonilor tiroidieni.

READAPTARE, s. f. / réadaptation, réhabilitation, s. f. / rehabilitation. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***adaptare*** *= a potrivi.*] Ansamblu de măsuri care, pe lângă reeducarea funcțională a persoanelor handicapate, vizează dezvoltarea posibilităților psihice, fizice și profesionale ale acestora și integrarea lor în viața publică și privată.

REAGINĂ, s. f. / réagine, s. f. / reagin. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***agere*** *= a acționa; -ină.*] Anticorp seric, aparținând clasei *imunoglobulinelor E, care apare la subiecți sensibilizați printr-un prim contact cu un antigen. R. se fixează pe anumite celule, îndeosebi pe mastocite și pe polinuclearele bazofile. Dacă la nivelul acestor celule r. se întâlnesc ulterior cu același antigen, se va produce degranularea celulelor și eliberarea de mediatori chimici (*histamină, *serotonină, *kinine, *heparină) și, implicit, apariția unor manifestări de *hipersensibilitate imediată. Sin.: anticorp reaginic.

REANIMARE, s. f. / réanimation, s. f. / intensive care. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***animatio, -onis,*** *de la* ***animare*** *= a da viață și* ***anima*** *= suflet.*] Termen introdus în 1953 de J. Hamburger, care reunește ansamblul mijloacelor ce permit restabilirea funcțiilor vitale compromise printr-o situație acută medicală, chirurgicală sau traumatică cu risc vital pe termen scurt sau lung.

REARANJARE GENETICĂ / réarrangement génétique / gene rearrangement. [*Lat.* ***re*** *= iarăși; fr.* ***arranger*** *= a aranja, a ordona, din germ.* ***Ring*** *= cerc, inel; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Ansamblu reunind mai multe fragmente de ADN care inițial nu se aflau în continuitate. Anumite r. g. conduc la formarea de gene funcționale, de ex. genele anticorpilor. Altele, dimpotrivă, se traduc prin inactivarea unor gene.

REBOUND, s. n. / rebond, s. m. / rebound. [*Engl.* ***rebound*** *= recul, ricoșare.*] Anglicism care desemnează fenomenul de reapariție a semnelor unei boli când este oprit brusc tratamentul acesteia. Uneori termenul este utilizat ca sin. cu *recrudescență.

REBREATHING / rebreathing / rebreathing. [*Engl.* ***rebreathing*** *= reinspirație.*] Anglicism utilizat pentru a desemna inspirația unei fracțiuni sau a totalității gazului expirat. Dacă pacientul respiră în circuit închis r. este total, în circuit semi-închis este redus la minimum, fiind practic absent în circuit deschis.

RECALCIFICARE, s. f. / recalcification, s. f. / recalcification. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***calx, calcis*** *= var;* ***ficare,*** *derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Refacerea concentrației sărurilor de calciu în țesuturile în care acestea se află sub concentrația fiziologică.

RECĂDERE, s. f. / réchute, s. f. / relapse. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***cadere*** *= a cădea.*] Revenirea semnelor clinice ale unei boli care evolua aparent către vindecare. R. se produce în absența unei noi infecții, după ce pacientul este din nou normal din punct de vedere clinic. V. și recurență, recrudescență, recidivă.

RECEPTIVITATE, s. f. / réceptivité, s. f. / receptiveness, receptivity, susceptibility. [*Lat.* ***receptus,*** *de la* ***recipere*** *= a primi.*] 1) Proprietatea unui organism sau a unei structuri anatomice de a percepe un stimul și de a avea o reacție de răspuns la aceasta. 2) Termenul mai este utilizat cu referire la sensibilitatea la îmbolnăvire a organismului, contrar *imunității.

RECEPTOR, s. m. / récepteur, s. m. / receptor. [*Lat.* ***receptus,*** *de la* ***recipere*** *= a primi.*] 1) În sensul cel mai general: celule, grup de celule, parte dintr-un organ sau un organ care prezintă sensibilitate la modificările din mediu sau la variațiile anumitor constante fiziologice. Calitatea de r. este determinată de existența unor terminații nervoase senzoriale la nivelul structurilor enumerate anterior. Toate terminațiile nervoase senzitive acționează ca r. generatori de impulsuri în sistemul nervos, impulsuri în urma cărora urmează o reacție corectoare. Ex.: *baroreceptori, *chemoreceptori, *exteroreceptori, *interoreceptori, *proprioceptori, *mecanoreceptori. 2) La nivelul celulei: proteină sau glicoproteină capabilă să se combine specific și reversibil cu un hormon, neurotransmițător, medicament sau o altă moleculă purtătoare a unui mesaj specific capabil să inițieze modificări ale funcțiilor celulare. R. sunt implicați direct și specific în semnalizarea celulară și îndeplinesc două funcții care îi fac indispensabili atât vieții celulei căreia îi aparțin, cât și organismului întreg. Prima funcție constă în recunoașterea din mulțimea substanțelor a *ligandului specific și în realizarea unei interacțiuni reversibile cu acesta (reacție primară). Ca o consecință a reacției primare de recunoaștere, r. sunt implicați în a doua funcție: declanșează o reacție secundară care, printr-o suită de etape ulterioare, determină răspunsul celular specific mesajului încorporat în molecula ligand. După localizare se disting două mari clase de r.: a) **R. de membrană* sau *de suprafață*, care cuprind majoritatea r. Această dispunere, la nivelul membranei celulare, este deosebit de favorabilă, deoarece majoritatea moleculelor purtătoare de informație sunt substanțe hidrosolubile ce nu pot traversa bariera hidrofobă constituită de fosfolipidele membranare. Un alt avantaj al acestei localizări îl reprezintă menținerea ordinii intracelulare, care nu ar fi posibilă dacă în celulă ar pătrunde numeroasele tipuri de molecule mesager. b) A doua clasă de r. este localizată intracelular (**r. intracelulari*), fie în citosol (**r. citosolici*, rari și ipotetici), fie la nivelul nucleului celular (**r. nucleari*). Principala caracteristică structurală a unui r. constă în *situsul specific, la nivelul căruia se leagă stereospecific un anumit ligand, care poate fi de origine endogenă (ex.: hormon, factor de creștere, neurotransmițător etc.) sau exogenă (ex.: antigen, medicament, virus etc.). Legarea ligandului la r. este reversibilă, saturabilă (depinzând de numărul de situsuri disponibile) și variabilă în funcție de *afinitatea r. Ligandul natural al unui r. se numește *agonist, iar substanța care împiedică accesul agonistului la r. prin ocuparea situsului specific se numește *antagonist competitiv sau agent blocant. Descoperirea antagoniștilor are aplicații importante în farmacoterapie (ex.: *betablocante). Numărul total de r., și deci capacitatea receptoare a unei celule sau a unui țesut, se supune unor mecanisme de reglare moleculară. În condiții de echilibru, numărul de r. este determinat de raportul dintre rata de sinteză a r. și rata de consum. Modificările capacității receptoare sunt utile în explicarea patologiei în relație directă sau indirectă cu r. R. oferă celulei atât capacitatea de a recunoaște ceea ce poate fi fixat de membrană, cât și posibilitatea de a semnala structurilor subcelulare interacțiunea care a survenit la nivelul suprafeței celulare. Tipurile și densitatea r. de pe o celulă variază cu structura și funcția celulei respective, același tip de r. putând fi prezent pe celule aparținând uneia sau mai multor populații celulare distincte. V. și receptori de membrană, receptori nucleari.

RECEPTOR α-ADRENERGIC / récepteur α-adrénergique / α-adrenergic receptor. R. (glicoproteină) specific pentru noradrenalină și adrenalină, abundent în mușchii netezi și în sistemul nervos central și implicat îndeosebi în efecte motorii: vasoconstricție, contracție a uterului. Se disting două tipuri: 1) *R.* α_1, cu trei subtipuri: α_{1A} (exercită efectele prin accelerarea captării Ca^{2+} și este distribuit îndeosebi în mușchii netezi vasculari), α_{1B} (acționează prin hidroliza *fosfatidilinozitolului și generarea de IP_3, fiind prezent în ficat, splină și tiroidă) și α_{1C}, a cărui genă este situată pe un cromozom diferit. 2) *R.* α_2 se deosebesc de r. α_1 prin acțiunea asupra canalelor de K^+ și prin dependența de *adenilatciclază. Și în acest caz se disting mai multe subtipuri: α_{2A}, α_{2B}, α_{2C}, α_{2D}, identificate pe baza distribuției în țesuturi și a unor agoniști farmacologici. Var.: receptor alfa-adrenergic.

RECEPTOR β-ADRENERGIC / récepteur β-adrénergique / β-adrenergic receptor. *R. adrenergic cu M_r de 64 kDa, cu șase domenii transmembranare, asemănătoare cu cele ale *receptorului muscarinic și *rodopsinei. R. β, cu excepția stimulării nete a miocardului, sunt îndeosebi inhibitori, producând: vasodilatație periferică, relaxare uterină, diminuare a tonusului mușchilor traheo-bronșici. Totodată, r. β exercită un important rol metabolic (stimulant) asupra lipolizei și a glicogenolizei musculare. R. β se împart în trei categorii: β_1 - cu efecte de stimulare cardiacă și lipoliză; β_2 - determină relaxare bronșică, vasodilatație periferică și glicogenoliză musculară; β_3 - recent identificați. *Mesagerul secund implicat în transmiterea informației specifice poate fi AMP ciclic. Au fost identificate o serie de subtipuri și s-au obținut, de asemenea, r. mutanți, dar studiile se află încă în etapa analitică. Var.: receptor beta-adrenergic.

RECEPTOR ALFA-ADRENERGIC. Var. pentru receptor α-adrenergic (v.).

RECEPTOR ANTIGENIC / récepteur antigénique / antigenic receptor. Proteină de suprafață a limfocitelor B (*receptor B) și a limfocitelor T (*receptor T), care se leagă specific la un *determinant antigenic sau la un tip de *self modificat. Fiecare limfocit B sau T nu posedă decât o singură categorie de receptor antigenic și, datorită acestui fapt, nu poate fi activat decât printr-un anumit determinant antigenic sau printr-un anumit self modificat.

RECEPTOR B / récepteur B / B receptor. R. antigenic constituit fie dintr-o moleculă de IgM, fie dintr-una de IgD. Acești r., situați pe membrana *limfocitelor B, sunt denumiți și BCR (abrev. din engl. *B Cell Receptor*).

RECEPTOR BETA-ADRENERGIC. Var. pentru receptor β-adrenergic (v.).

RECEPTOR DOPAMINERGIC / récepteur dopaminergique / dopamine receptor. Structură moleculară prezentă la nivelul anumitor celule efectoare capabile să lege specific *dopamina. Se disting trei tipuri de r. d.: D_1, D_2, D_3, dispuși îndeosebi la nivelul encefalului, vaselor renale și intestinale. V. dopamină.

RECEPTOR PENTRU ERITROPOIETINĂ / récepteur de l'érythropoïétine / erythropoietin receptor. V. eritropoietină.

RECEPTOR Fc / récepteur Fc / Fc receptor. R. specific al suprafeței celulare pentru complexele antigen-anticorp sau agregatele de imunoglobuline, care prezintă situs de legare pentru domeniul Fc al moleculei de imunoglobulină. R. Fc se exprimă la nivelul limfocitelor B, limfocitelor K, macrofagelor, neutrofilelor, eozinofilelor și în diferite etape de dezvoltare a limfocitelor T. S-au descris mai multe tipuri de r. Fc.

RECEPTOR PENTRU FIBRONECTINĂ / récepteur pour fibronectine / fibronectin receptor. R. care face parte din familia *integrinelor și este un heteromer format din două lanțuri polipeptidice (α și β) asociate prin legături necovalente. Lanțul (140 kDa) include un segment transmembranar și unul extracelular, la joncțiunea cărora există o punte disulfurică. Lanțul include secvențe repetitive bogate în cisteină. Ambele lanțuri polipeptidice ale r. pentru f. sunt glicozilate. Rolul r. este de a media cuplarea *fibronectinei cu filamentele de actină din structura *citoscheletului. V. și integrine.

RECEPTOR HORMONAL / récepteur hormonal / hormonal receptor. R. care mediază acțiunea unui hormon, ce constituie ligandul pentru r. respectiv. R. h. pot fi r. membranari sau citosolici (nucleari), după cum hormonii sunt de natură polipeptidică sau nu. V. și hormon, receptor, receptori membranari, receptori nucleari.

RECEPTOR INSULINIC / récepteur insulinique / insuline receptor. Glicoproteină cu M_r de 350 kDa, alcătuită din două subunități α de 125-135 kDa și două subunități β de 90-95 kDa, legate prin punți disulfurice. Se găsește în membranele plasmatice ale majorității tipurilor celulare din organism, dar îndeosebi la nivelul țesutului hepatic, muscular și adipos. Mecanismul de transmitere a informației specifice la nivelul r. i. nu este clarificat: probabil, tirozinkinaza stimulată prin autofosforilarea subunității β a r. mediază majoritatea acțiunilor insulinei. R. i. sunt implicați în perturbările toleranței la glucoză și ale sensibilității la insulină (*insulinorezistență), ca urmare a unor mutații ale r. Unele dintre acestea alterează capacitatea de legare a insulinei, iar altele – stabilitatea, semnalizarea sau reciclarea. Estimarea frecvenței mutațiilor de la nivelul r. i. sugerează faptul că ele constituie o cauză rară de diabet.

RECEPTOR IONOTROP / récepteur ionotrope / ionotropic receptor. Denumire generică pentru r. membranari asociați cu *canale ionice. Ex.: r. pentru acetilcolină asociat cu un canal de sodiu.

RECEPTOR PENTRU LDL / récepteur des LDL / LDL receptor. Proteină integrală a membranei care leagă specific particulele *LDL ce conțin, fiecare, circa 1 500 molecule de colesterol. După asocierea particulelor LDL la r. a urmează *endocitoza mediată de r. Pătrunse în celule sub forma unor mici vezicule, în 10 minute particulele LDL ajung în *lizozomi, unde sunt degradate complet de enzime hidrolitice. Colesterolul neesterificat, eliberat astfel, este utilizat îndeosebi în edificarea membranelor celulare. Deficitul ereditar de r. pentru LDL generează *hipercolesterolemia familială.

RECEPTOR METABOTROP / récepteur métabotrope / metabotropic receptor. R. membranar prezent îndeosebi la nivelul membranelor neuronilor din sistemul nervos central. R. m. fixează *neurotransmițători, dar nu produc direct un răspuns celular. Fixarea neurotransmițătorului pe r. activează sau inhibă proteinele membranare asociate *canalelor ionice, a căror funcționare este astfel modulată. În cazul r. m., efectele apar în câteva zeci de milisecunde, față de o milisecundă, în cazul r. clasici.

RECEPTOR MORFINIC / récepteur morphinique / opiate receptor. Structură moleculară la nivelul membranelor anumitor celule din creier (din talamus, sistemul limbic și îndeosebi din substanța reticulată) care fixează specific *morfina și o serie de omologi ai acesteia eliberați în creier și denumiți morfine endogene (*endorfine și *enkefaline). Au fost discriminate mai multe tipuri de r. m.: μ, κ, δ. V. receptori pentru opioide.

RECEPTOR MUSCARINIC / récepteur muscarinique / muscarinic receptor. *R. colinergic muscarinic, sau de tip M, este denumit astfel datorită similitudinii de acțiune cu alcaloidul *muscarină, prezent în ciupercile otrăvitoare din specia *Amanita muscaria*. R. M sunt prezenți în sinapsele colinergice din SNC, mușchi netezi și glande. *Antagonistul acestor r. este *atropina. Legarea acetilcolinei la r. m. duce la activarea unor sisteme de semnalizare multiple, a căror sumare determină o gamă largă de efecte celulare. În esență, este activată subunitatea

transductoare G_i (componentă a *proteinelor G), cu eliberarea *mesagerilor secunzi specifici, *diacilglicerol și *inozitoltrifosfat, ce determină activarea *proteinkinazei C și, respectiv, creșterea concentrației de Ca^{2+}. Această gamă largă de acțiuni permite diferențierea răspunsului muscarinic în funcție de tipul și localizarea celulei implicate. În esență, efectele muscarinice se pot diviza în acțiuni depolarizante activatoare (care explică contracția muscarinică a unor mușchi netezi, efectele secretorii la nivelul unor glande și stările de activitate excitatoare crescută în SNC) și acțiuni hiperpolarizante inhibitoare (care apar în teritorii variate, ca mușchiul cardiac, mușchiul neted vascular, sfincterele digestive și urinare, SNC). V. muscarinic, nicotinic și receptor nicotinic.

RECEPTOR NICOTINIC / récepteur nicotinique / nicotinic receptor. *R. colinergic nicotinic, sau de tip N, este denumit astfel datorită activării (specifice) de către *nicotină. Aceasta se datorează similitudinii de configurație dintre zona moleculei de acetilcolină recunoscută de receptor și cea a moleculei de nicotină. R. n. sunt prezenți pe neuronii postganglionari simpatici și parasimpatici din ganglionii vegetativi, celulele secretoare ale medulosuprarenalei, sarcolema de la nivelul joncțiunii neuromusculare și mai rar în SNC. Glicoproteina receptoare este formată din cinci subunități, din care două cu rol în recunoașterea ligandului, cel puțin una conține un canal ionic, iar celelalte două subunități au rol modulator. Legarea acetilcolinei de r. n. determină deschiderea canalului ionic, producându-se un influx celular de cationi cu durata de 1-2 ms. Influxul conduce la o depolarizare locală, care activează *canalele de Na^+ voltaj-dependente din membrana regiunii postsinaptice, generând un *potențial de acțiune propagat. V. nicotinic, muscarinic, receptor muscarinic.

RECEPTOR NOCICEPTIV / récepteur nociceptif / nociceptive receptor. Sin.: nociceptor (v.).

RECEPTOR ORFAN / récepteur orphelin / orphan receptor. Denumire generică pentru o serie de proteine care, deși sunt identificate ca fiind r. (pe baza omologiei de secvență cu clasele cunoscute de r.), nu au un ligand specific cunoscut și, implicit, nici funcții cunoscute.

RECEPTOR SENZORIAL / récepteur sensoriel / sensory receptor. Celulă sau porțiune dintr-o celulă specializată (*situs de transducție) capabilă să răspundă la o categorie specifică de stimuli. Informația este condusă la sistemul nervos central fie direct, ca în cazul neuronilor senzitivi ale căror extremități se comportă ca receptori senzoriali, fie prin intermediul conexiunilor cu neuronii senzitivi. R. s. transformă energia stimulului într-un mesaj nervos. În funcție de localizare, se disting: *exteroreceptori (exteroceptori), *interoreceptori (visceroreceptori) și *proprioceptori. R. s. sunt clasificați și în funcție de natura stimulului la care aceștia răspund: *chemoreceptori, *fotoreceptori, presoreceptori (*baroreceptori) și r. tactili (*corpusculi Meissner).

RECEPTOR SOLUBIL AL INTERLEUKINEI 2 / récepteur soluble de l'interleukine 2 / soluble interleukin-2 receptor. *Interleukina 2 activează *limfocitele T după fixarea la un r. situat la nivelul suprafeței acestora. O formă solubilă a r. a fost izolată în supernatantul culturilor de celule, iar concentrația r. s. al i. poate fi măsurată în serul sanguin.

RECEPTOR PENTRU SOMATOCRININĂ / récepteur à la somatocrinine / somatocrinin receptor. R. membranar al celulelor somatotrope din lobul anterior al hipofizei, aparținând familiei receptorilor cuplați cu *proteine G. Este alcătuit din 423 de aminoacizi, cu 7 domenii transmembranare, iar gena corespunzătoare r. s. este situată pe cromozomul 7. V. și somatocrinină.

RECEPTOR T / récepteur T / T receptor, T cell receptor. Abrev.: TcR sau TCR. Cea mai importantă funcție a *limfocitelor T este inducerea unui răspuns sau a unei reacții imune specifice diferiților antigeni, prin recunoașterea unor peptide antigenice fixate pe moleculele *complexului major de histocompatibilitate (CMH). Pentru aceasta, limfocitul T sintetizează un r. propriu. Acest r. constituie, împreună cu ligandul său specific format din proteina CMH și peptidul antigenic prezent pe o *celulă țintă sau pe o *celulă prezentatoare de antigen, un sistem trimolecular care asigură *activarea limfocitului. Structural, r. T reprezintă un ansamblu format din lanțuri polipeptidice ale căror secvențe sunt apropiate de cele care constituie *imunoglobulinele. Astfel, r. T este alcătuit din asocierea unui complex membranar format din două lanțuri α și β (α cu M_r 45-60 kDa, genă pe cromozomul 14; β cu M_r 40-50 kDa, genă pe cromozomul 7) sau γ și δ (γ cu M_r 45-60 kDa, genă pe cromozomul 7; δ cu M_r 40-60 kDa, genă pe cromozomul 14). Ținând seama de cele două tipuri de lanțuri duble descrise anterior, se deosebesc două tipuri de r. T: $TCR\alpha\beta$ și $TCR\gamma\delta$. De menționat că r. T este întotdeauna asociat cu un complex molecular transductor *CD3. La rândul său, molecula CD3 formează cinci lanțuri invariante. Ansamblul TCR + CD3 este asociat markerilor CD4 sau CD8, în funcție de populația limfocitară considerată. În ansamblul molecular TCR + CD3, cele două părți nu au aceeași semnificație: TCR intervine în recunoașterea ligandului (complex CMH + peptid antigenic), în timp ce CD3 are rol în transducția semnalului. Deoarece antigenii sunt extrem de diverși, există o mare diversitate de r. T, posibilă datorită recombinării genelor în *limfocitele T imature, printr-un mecanism analog celui aparținând *genelor pentru imunoglobuline, cu mențiunea că genele codante ale r. T sunt mai puțin cunoscute.

RECEPTOR PENTRU TSH / récepteur pour TSH / TSH receptor. *R. de membrană, format din două subunități (una de 50 kDa, la nivelul căreia se găsește situsul de cuplare a TSH, extracelular și alta de 30 kDa, care traversează membrana plasmatică). În cazul r. pentru TSH, transmiterea informației se face cu generarea *mesagerului secund AMPc. R. sunt situați îndeosebi în membrana celulară a tireocitelor, dar au fost identificați și la nivelul testiculelor, adipocitelor, limfocitelor. Cuplarea TSH-ului la r. său specific are ca efect: transcripția ARNm al *tireoglobulinei, acumularea iodului în tireocite, iodinarea tiroglobulinei și clivajul proteolitic al acesteia, cu eliberare de hormoni tiroidieni (T_3 și T_4).

RECEPTORI DE ADEZIUNE / récepteurs d'adhésion / adhesion receptors. Grup de proteine legate la membrana celulară, care este responsabil de interacțiunea celulelor cu *matricea extracelulară. R. de a. reglează aderența intercelulară și factorii de care depinde migrarea celulară. Se disting trei grupe de r. de a.: superfamilia de imunoglobuline cu rol în adeziune, incluzând o serie de r. ai celulelor T, familia *integrinelor și familia *selectinelor.

RECEPTORI ADRENERGICI / récepteurs adrénergiques / adrenergic receptors. Descriși de Ahlquist (1948), r. a. au fost clasificați de la început în două categorii: *r. alfa-adrenergici* (excitatori, vasoconstrictori) și *r. beta-adrenergici* (inhibitori, vasodilatatori și metabolici). *Adrenalina, cu afinitate pentru ambele tipuri de r., determină în administrări sistemice un răspuns presor bifazic (hiper- și apoi hipotensiune), spre deosebire de *noradrenalină care, având o afinitate mult mai mare pentru r. alfa-adrenergici, determină numai un răspuns presor. V. receptor α-adrenergic și receptor β-adrenergic.

RECEPTORI CITOSOLICI / récepteurs cytosoliques / cytosolic receptors. Până în 1985 a fost susținută ipoteza localizării citoplasmatice a r. pentru steroizi, conform căreia complexul ligand-r. ar migra din citoplasmă spre interiorul nucleului, traversând membrana nucleară. În prezent, se consideră că doar

r. pentru *glucocorticoizi și *dioxină ar putea fi localizați în citoplasmă și în nucleu.

RECEPTORI COLINERGICI / récepteurs cholinergiques / cholinergic receptors. Denumire generică pentru cele două clase de r. specifici *acetilcolinei: receptor muscarinic (v.) și receptor nicotinic (v.).

RECEPTORI PENTRU COMPLEMENT / récepteurs de complement / complement receptors. Proteine receptoare pentru *complement care sunt situate îndeosebi la suprafața diferitelor tipuri celulare ale sistemului imun. Au fost descrise patru subtipuri de r.: CR-1, CR-2, CR-3 și CR-4. Cei mai importanți r. recunosc C3b sau derivații săi C3bi și C3d (v. complement). CR-1, sau r. pentru C3b și C4b, este prezent pe hematii, trombocite, neutrofile, eozinofile, monocite și macrofage, limfocite B și T4, precum și la nivelul podocitelor glomerulare. Glicoproteină cu M_r 190-290 kDa, CR-1 mediază aderența imună, contribuind la „curățarea" *complexelor imune din sânge. CR-2 este o glicoproteină a membranei limfocitului B, căruia îi mediază susținerea și diferențierea. Leagă fracțiunea C3 a complementului, ca și *virusul Epstein-Barr. CR-3, cu o M_r de 150-180 kDa, se găsește pe monocite, macrofage, neutrofile și pe celulele dendritice. El permite fenomenele de aderență imună, fagocitoza unor particule sau citoliza bacteriană. CR-4, cu rol mai puțin bine precizat, se găsește pe neutrofile, trombocite, mastocite și, respectiv, pe monocite/macrofage.

RECEPTORI PENTRU ENDOTELINE / récepteurs des endothélines / endothelins receptors. V. endoteline.

RECEPTORI-ENZIME / récepteurs enzymes / enzime receptors. V. receptori de membrană (3).

RECEPTORI PENTRU FACTORI DE TRANSCRIPȚIE / récepteurs pour les facteurs de transcription / transcription factor receptors. Denumire a *r. nucleari care, prin interacțiunea cu *liganzii specifici, antrenează suprimarea sau stimularea expresiei genelor.

RECEPTORI GABA / récepteurs GABA / GABA receptors. V. GABA.

RECEPTORI H / récepteurs H / H receptors. R. specifici pentru *histamină, clasificați în trei tipuri principale (cu mai multe subtipuri): H_1 - bronșici (bronhoconstrictori și cu rol reglator important în inflamație, prin vasodilatație), intestinali și uterini, acționează prin *fosfatidilinozitol; H_2 - cardiaci și gastrici, legați de adenilat ciclază; H_3 - cerebrali. Sin.: receptori histaminici.

RECEPTORI HISTAMINICI / récepteurs histaminiques / histamine receptors. Sin.: receptori H (v.).

RECEPTORI HIV / recepteurs du VIH / HIV receptors. V. coreceptori HIV.

RECEPTORI INTRACELULARI / récepteurs intracellulaires / intracellular receptors. V. receptori citosolici și receptori nucleari.

RECEPTORI PENTRU LAMININĂ / récepteurs pour laminine / laminin receptors. V. integrine.

RECEPTORI ȘI MEDICAMENTE / récepteurs et médicaments / receptors and drugs. Susținută o perioadă, ipoteza existenței *farmacoreceptorilor*, adică a unor r. specifici pentru medicamente, a fost abandonată în prezent. S-a demonstrat că, de fapt, *r. membranari sau, uneori, *r. citosolici și nucleari specifici moleculelor endogene, fiziologice, pot servi ca ținte de legare pentru molecule exogene, farmacologice. După legarea la nivelul r. naturali, medicamentele produc efecte particulare, măsurabile, ca *agoniști sau *antagoniști ai diferiților r. Posibilitatea ca o anumită substanță medicamentoasă să se lege selectiv la un anumit tip sau subtip de r. a deschis două căi de utilitate excepțională: 1) În prezent una dintre cele mai productive direcții în studiul r. (receptorologie) constă în utilizarea criteriilor farmacologice în caracterizarea diferitelor tipuri sau subtipuri de r. Singura clasificare de ansamblu a numeroșilor r. identificați și caracterizați este publicată anual de revista *Trends in Pharmacological Sciences*. 2) Acționând selectiv asupra unui anumit r., un anume medicament poate produce un efect terapeutic. Prima reușită certă în acest sens a fost reprezentată de utilizarea *betablocantelor și a blocanților r. H_2 de la nivelul celulelor parietale ale stomacului (*cimetidină). Ulterior, această cale a devenit un principiu important în conceperea și producerea medicamentelor.

RECEPTORI DE MEMBRANĂ / récepteurs de membrane / membrane receptors. R. de m. (sau ai suprafeței celulare) reprezintă, de regulă, proteine sau glicoproteine integrale ale membranei celulare. Deoarece majoritatea moleculelor purtătoare de informație sunt hidrosolubile și, în consecință, nu pătrund prin bariera hidrofobă membranară, există o diversitate de r. de m., a căror izolare și caracterizare a fost facilitată de *clonarea secvențelor de ADN care codifică proteinele receptoare. După legarea *ligandului specific, orice proteină receptoare acționează ca un *transductor al semnalului, prin declanșarea unor evenimente moleculare intracelulare care modifică activitatea *celulei țintă. Cu toată diversitatea moleculelor informaționale și, implicit, a r. specifici, majoritatea r. de m. pot fi clasificați în patru clase, definite în funcție de mecanismul de transducție utilizat: 1) *R. cuplați cu canale ionice*, denumiți și r.-canale sau canale ionice dependente de neurotransmițători, implicați în semnalizarea sinaptică între celulele excitabile electric. R. acestei clase constituie o familie de proteine omologe, formate din mai multe subunități polipeptidice asociate. Se disting două subclase: a) R. mediatorilor denumiți excitatori, a căror stimulare provoacă o depolarizare a celulei, ceea ce activează celula (ex.: propagarea potențialului de acțiune și secreția unui mediator de către un neuron sau contracția în cazul unei celule musculare). Este cazul r. nicotinici ai acetilcolinei, r. 5-HT_3 al serotoninei și r. aminoacizilor excitatori (acid glutamic și acid aspartic). Toți acești r.-canale sunt permeabili pentru cationi monovalenți și bivalenți (îndeosebi Na^+, dar și K^+, Ca^{2+}, Mg^{2+}). b) R. mediatorilor denumiți inhibitori, a căror acțiune provoacă o hiperpolarizare care diminuă excitabilitatea celulei. Este cazul r. A ai GABA (acid gama-aminobutiric) și r. glicinei. Acești r. prezintă canale selective pentru anioni (îndeosebi Cl^-, CH_3COO^-, PO_4^{3-}). 2) *R. cuplați cu proteine G*, cei mai numeroși, reprezintă o clasă importantă de proteine transmembranare și pot fi activați de agoniști de natură diversă: neuromediatori (ca acetilcolina), amine biogene (*dopamină, *adrenalină, *noradrenalină, *serotonină, *histamină), nucleotide purinergice (ca *adenozina), *neuropeptide, *endoteline, hormoni peptidici (*bradikinină, *vasopresină), mediatori lipidici (*leucotriene, *prostaglandine), ca și de agenți fizici ce intervin în percepțiile vizuală și olfactivă. În transmiterea informației între mediul extracelular și citoplasmă intervin trei componente de natură proteică: r., *proteina G și efectorul. R. este o glicoproteină transmembranară care conține 350-800 reziduuri de aminoacizi, organizate în șapte domenii transmembranare. Proteina G, denumită astfel deoarece fixează și hidrolizează GTP, este localizată pe fața citoplasmatică a membranei și este alcătuită din trei subunități (α, β, γ). Efectorul poate fi un canal ionic (de Na^+, K^+ sau Ca^{2+}) sau o enzimă. La nivelul retinei, această enzimă este o fosfodiesterază ce transformă GMP ciclic în 5'GMP. În general, enzima efectoare (*adenilat ciclază, *fosfolipază C, *fosfolipază A_2) asigură formarea de *mesageri secunzi. În continuare, mesagerii secunzi vor modula mecanismele de fosforilare ale unor proteine celulare diferite (în funcție de celula țintă) și direct responsabile de efectele celulare. 3) *R.-enzime*, care, atunci când sunt activați, funcționează direct ca enzime sau sunt asociați cu unele enzime. Majoritatea acestor r. sunt proteine cu un singur domeniu transmembranar, având situsul de cuplare cu ligandul

la suprafața celulei, iar situsul catalitic dispus intracelular. Se disting trei subclase de r. e.: a) R. cu activitate de tip *guanilatciclază, care își sintetizează singuri mesagerul secund ca răspuns la mediatorul peptidic. Cel mai cunoscut este r. pentru *peptidul natriuretic atrial. b) R. cu activitate de tip *tirozinkinază intrinsecă, stimulată ca urmare a cuplării ligandului la r. Această activitate provoacă o autofosforilare a r., ca și o fosforilare a altor proteine celulare. Toți r. din această familie prezintă un domeniu extracelular ce cuprinde situsul de legare cu ligandul, un segment transmembranar unic și o extremitate citoplasmatică cu activitate enzimatică. Este cazul r. pentru numeroșii *factori de creștere celulară și al *r. insulinei. În cazul r. pentru insulină, sunt argumente și în favoarea existenței unui mesager secund. c) R. cu activitate de tip tirozinfosfatază se aseamănă cu cei din subclasa b, dar deocamdată natura liganzilor este ipotetică. Un ligand posibil ar fi CD45, antigen leucocitar indispensabil pentru proliferarea *timocitelor. 4) *R. de aprovizionare*, a căror funcție principală nu este transmiterea informației, ci aprovizionarea celulelor cu o serie de substanțe, cum ar fi colesterolul (r. pentru *LDL) și fierul (r. pentru *feritină).

RECEPTORI NUCLEARI / récepteurs nucléaires / nuclear receptors. Proteine receptoare localizate la nivelul nucleului celular, la care se leagă specific următoarele tipuri de liganzi: hormonii steroizi (glucocorticoizi, mineralocorticoizi, androgeni, progestageni și estrogeni), vitaminele A (retinoide) și D, hormonii tiroidieni, dioxina și clofibratul (utilizat ca hipolipemiant). R. n., în număr de peste 20 la mamifere, constituie o *superfamilie cu o origine genetică comună. Un r. n. este alcătuit din 400-800 reziduuri de aminoacizi asociate cu doi atomi de zinc și prezintă trei domenii funcționale: 1) Domeniul COOH-terminal, care conține situsul de legare specifică a liganzilor hormonali sau exogeni; în stare inactivă, r. diverșilor steroizi și ai dioxinei sunt asociați cu o *proteină de șoc termic. 2) Domeniul de legare a r. la ADN, bogat în reziduuri de cisteină care permit, prin legăturile coordinative cu cei doi atomi de zinc, menținerea unei conformații specifice necesare legării r. pe ADN. Această conformație, alcătuită din patru reziduuri de cisteină și un atom de zinc, se numește „deget de zinc". Fiecare r. conține două degete de zinc: primul, situat în zona N-terminală a proteinei receptoare, este în contact cu bazele părții promotoare a ADN, iar al doilea ar stabiliza legătura dublei elice a ADN, prin interacția reziduurilor oze-fosfați. 3) Al treilea domeniu, NH_2-terminal, nu are o funcție bine definită. Liganzii specifici r. n., fiind lipofili, traversează liber membrana plasmatică, iar după legarea la r. se declanșează, cel mai frecvent, sinteza diverselor proteine. Se presupune că un r. poate activa mai multe gene, dar reglarea efectivă a sintezei proteinelor, în ansamblul său, depinde și de alți factori de transcripție care, deocamdată, sunt cunoscuți doar fragmentar.

RECEPTORI PENTRU OPIOIDE / récepteurs aux opioïdes / opioid receptors. R. membranari din sistemul nervos central la nivelul cărora se leagă *morfina, *heroina, *enkefalinele și *endorfinele. Au fost identificate mai multe subtipuri de r. pentru o., care diferă prin *afinitatea lor pentru *agoniști și *antagoniști, cât și prin implicarea în diferite funcții. Atât r., cât și liganzii prezintă proprietăți și distribuții particulare în funcție de diferite specii. Încercările de clasificare a r. pentru o. pe criterii farmacologice sunt complicate de prezența unor enzime care îi clivează în subunități moleculare cu diferite proprietăți. În esență, se disting: 1) *Tipurile miu (μ)*, care prezintă afinitate mare pentru β-endorfină, morfină și metorfamidă, interacționând, de asemenea, cu metenkefalina, cu fragmente de proenkefalină (peptid E) și cu dinorfina. *R. miu* sunt abundenți în creier și măduva spinării, fiind mediatori ai analgeziei, deprimării respirației, ai contracției musculare; contribuie, de asemenea, la starea de euforie și sunt implicați în eliberarea corticotropinelor. Mecanismele de acțiune implică influențarea *canalelor de K^+ și inhibarea *adenilat ciclazei. 2) *Tipurile delta (δ)* prezintă afinitate pentru enkefaline, *dinorfine și β-endorfine. În sistemul limbic, afectează emoțiile, iar împreună cu tipurile μ alterează activitatea canalelor de K^+ și contribuie la analgezie. 3) *Tipurile epsilon (ε)* leagă cu afinitate mare β-endorfinele și mediază, în unele cazuri, contracția mușchiului neted. 4) *Tipurile kappa (κ)* au ca liganzi naturali dinorfinele, nevendorfinele și peptidul E. Mediază *halucinațiile induse de morfină, *disforia, sedarea, mioza, anorexia și sunt implicate în inhibarea eliberării corticotropinelor. 5) *Tipul sigma (σ)* este inclus în unele clasificări și ar media anumite efecte ale morfinei în *sistemul nervos autonom.

RECEPTOZOM, s. m. / réceptosome, s. m. / receptosome. [*Lat.* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi; gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] V. endozom.

RECESIV, adj. / récessif, -ive, adj. / recessive. [*Lat.* ***recessus*** *= loc retras, de la* ***recedere*** *= a merge înapoi, a se retrage (****retro*** *= înapoi;* ***cedere*** *= a merge).*] Despre un caracter genetic neexprimat *fenotipic. O genă recesivă se exprimă numai dacă ea există pe ambii cromozomi ai perechii, adică în stare *homozigotă (sau pe cromozomul X la sexul masculin). Caracterul r. este cel transmis prin această genă. El nu apare decât la *homozigot, pe când la *heterozigot nu se manifestă, deoarece este mascat de caracterul corespondent (dominant) purtat de *gena alomorfă. Modul r. este calea pe care se transmit bolile ereditare legate de genele recesive.

RECESIVITATE, s. f. / récessivité, s. f. / recessivity. [*Lat.* ***recessus*** *= loc retras, de la* ***recedere*** *= a merge înapoi, a se retrage (****retro*** *= înapoi;* ***cedere*** *= a merge).*] Caracteristică a *alelei unei gene, la un *heterozigot, de a nu se exprima la nivelul *fenotipului. V. și recesiv.

RECESUS, s. n. / récessus, s. m. / recess, recessus. NA: recessus. [*Lat.* ***recessus*** *= loc retras, de la* ***recedere*** *= a merge înapoi, a se retrage (****retro*** *= înapoi;* ***cedere*** *= a merge).*] Termen anatomic cu semnificația de fosă, fosetă, depresiune, diverticul. Ex.: r. optic (diverticul al peretelui anterior al celui de-al 3-lea ventricul, limitat de lama supraoptică și de chiasma optică), r. pineal (diverticul al peretelui posterior al celui de-al 3-lea ventricul).

RECIDIVĂ, s. f. / récidive, s. f. / recidivation. [*Lat.* ***recidivus*** *= care cade în aceeași greșeală, de la* ***re*** *= iarăși,* ***cadere*** *= a cădea.*] Reapariția unei boli anterior vindecată, la un interval de timp variabil față de momentul vindecării: *r. precoce* (după săptămâni sau luni) sau *r. tardivă* (după mai mulți ani). R. se produce, de regulă, în cazul unor boli infecțioase, printr-o nouă infecție cu germenii respectivi. V. și recădere, recurență.

RECOMBINANT, adj., s. m. / recombinant, adj., s. m. / recombinant. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***combinare*** *= a uni două lucruri.*] Sin.:. recombinat (v.).

RECOMBINARE GENETICĂ / recombinaison génétique / genetic recombination. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***combinare*** *= a uni două lucruri; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] Modificare a distribuției genelor, care conduce la formarea de genotipuri noi, ca urmare a schimbului de gene între cromozomii omologi cu loci heterozigoți în procesul reproducerii sexuate. R. survine în general în cursul *meiozei și exclusiv în prezența unor omologii importante, adică a unor secvențe de baze similare pe filamentele de ADN. Există un tip secundar de r. g., denumită situs-specifică, în care omologia este mult mai puțin importantă și care poate antrena defecte ale ADN. R. g., alături de *mutație, joacă un rol important în producerea variației genetice, con-

tribuind astfel la procesul de evoluție. La om, când există o *remaniere echilibrată în timpul meiozei, se pot produce gameți *aneuzomici. V. aneuzomie.

RECOMBINAT, adj., s. m. / recombiné, -e, adj., s. m. / recombinant. [*Lat.* ***re*** = *iarăși;* ***combinare*** = *a uni două lucruri.*] 1) Despre un organism sau o moleculă care conține o genă recombinată. 2) Organism sau moleculă rezultând dintr-o *recombinare genetică naturală sau experimentală. Sub influența limbii engl. se utilizează și termenul *recombinant*, dar *recombinat* este mai riguros, deoarece etimologic rezultă direct din *recombinare*.

RECON, s. m. / recon, s. m. / recon. Cel mai mic fragment de material genetic care poate fi schimbat între doi cromozomi omologi.

RECOVERINĂ, s. f. / recoverine, s. f. / recoverin. [*Engl.* ***recovery*** = *recuperare; -ină.*] Proteină retiniană fixatoare de calciu, cu M_r de 23 kDa. R. participă la faza de recuperare după o excitație luminoasă, prin blocarea fosforilării *rodopsinei fotoexcitate.

RECRUDESCENȚĂ, s. f. / recrudescence, s. f. / recrudescence. [*Lat.* ***recrudescere*** = *a deveni mai violent, de la* ***re*** = *iarăși,* ***crudus*** = *crud, sângerând.*] Reintensificarea simptomelor unei boli după o *remisiune temporară (de zile sau săptămâni), fără să existe o perioadă de convalescență. A se distinge de: *exacerbare, *reșută și *recidivă. V. și *rebound*.

RECT, s. n. / rectum, s. m. / rectum. NA: rectum. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept.*] Partea terminală a tubului digestiv, care continuă colonul sigmoid și se termină cu anusul. Se disting: 1) Un segment superior (pelvin sau r. pelvin), conținut în cavitatea pelvină și a cărui parte distală lărgită constituie ampula rectală. 2) Un segment inferior (perineal sau canalul anal), cuprins în grosimea perineului.

RECTALGIE, s. f. / rectalgie, s. f. / rectalgia. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***algos*** = *durere.*] Sin.: proctalgie (v.).

RECTITĂ, s. f. / rectite, s. f. / rectitis, proctitis. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; -ită.*] Inflamație a rectului, de regulă de natură infecțioasă, cu excepția *r. factice*, ce apare după *radioterapia locală (îndeosebi în cancerul de col uterin). Se manifestă prin tenesme, *rectoragie, telangiectazii și uneori tendință la ulcerare. Sin.: proctită.

RECTOCEL, s. n. / rectocèle, s. f. / rectocele, proctocele. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***kele*** = *hernie, tumoră.*] Hernie a rectului în vagin. Sin.: colpocel posterior, proctocel, proctoptoză.

RECTOCOLITĂ, s. f. / rectocolite, s. f. / rectocolitis, proctocolitis, coloproctitis, colorectitis. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***kolon*** = *intestin gros; -ită.*] Inflamație simultană a rectului și a colonului.

RECTOCOLITĂ ULCEROHEMORAGICĂ / recto-colite ulcéro-hémorragique, recto-colite hémorragique et purulente / ulcerative colitis. Afecțiune inflamatorie și ulcerativă, de etiologie incertă, cu localizare la nivelul colonului și rectului. Clinic se caracterizează printr-un sindrom dizenteric muco-hemoragic care evoluează în pusee separate de perioade de remisiune. Anatomopatologic se caracterizează prin leziuni ulcerative difuze ale mucoasei rectului sau colonului, inițial superficiale, cu extensie continuă și care se pot complica cu hemoragii și perforații. Cauzele și mecanismele patogenice ale r. u. nu sunt cunoscute, existând date asupra rolului perturbărilor imune, infecției sau al unor perturbări enzimatice. Nu este exclusă *predispoziția genetică. Boala poate debuta acut, subacut sau insidios. Examenul endoscopic (rectoscopic) este relevant în stadiul activ al bolii, când se constată ulcerații multiple, uneori confluente, abcese criptice și false membrane. R. u. evoluează imprevizibil, cu remisiuni și pusee acute, precum și cu numeroase complicații locale și sistemice. În formele fulminante mortalitatea este ridicată. Sin.: colită ulceroasă.

RECTOPEXIE, s. f. / rectopexie, s. f. / rectopexy, proctopexy. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***pexis*** = *fixare.*] Sin.: proctopexie (v.).

RECTOPLASTIE, s. f. / rectoplastie, s. f. / rectoplasty. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***plastos*** = *modelat, de la* ***plassein*** = *a forma, a modela.*] Sin.: proctoplastie (v.).

RECTORAFIE, s. f. / rectorraphie, s. f. / rectorrhaphy, proctorrhaphy. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***rhaphe*** = *sutură.*] Sutura unei plăgi accidentale sau chirurgicale a rectului.

RECTORAGIE, s. f. / rectorragie, s. f. / proctorr(h)agia. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***rhegnynai*** = *a țâșni, a izbucni.*] Emisie de sânge roșu, necoagulat, prin anus. R. este dovada unei leziuni situate în partea inferioară a tubului digestiv (colon, rect, anus) și foarte rar consecința unui ulcer gastroduodenal cu hemoragie foarte abundentă. Sin.: proctoragie.

RECTO-RECTOSTOMIE, s. f. / recto-rectostomie, s. f. / recto-rectostomy. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***stoma, -atos*** = *gură.*] Procedeu chirurgical prin care se formează o anastomoză între două segmente ale rectului, după excizia părții situate între cele două segmente. Ex.: în caz de tumoră locală.

RECTOSCOP, s. m. / rectoscope, s. m. / rectoscope, proctoscope. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***skopos*** = *observator, de la* ***skopein*** = *a vedea, a examina.*] Varietate de *endoscop destinat examinării *rectului și *sigmoidului.

RECTOSCOPIE, s. f. / rectoscopie, s. f. / rectoscopy, proctoscopy. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***skopia*** = *examinare, de la* ***skopein*** = *a vedea, a examina.*] Examen endoscopic al rectului efectuat cu ajutorul unui tub metalic rigid (*rectoscop), completat frecvent cu explorarea primilor centimetri ai sigmoidului (rectosigmoidoscopie). Sin.: proctoscopie.

RECTOSIGMOID, s. n. / rectosigmoïde, s. m. / rectosigmoid, proctosigmoid. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept;* σ = *a 19-a literă a alfabetului grec; gr.* ***eidos*** = *formă.*] Porțiunea terminală a colonului sigmoid și porțiunea proximală a rectului.

RECTOSIGMOIDITĂ, s. f. / rectosigmoïdite, s. f. / rectosigmoiditis, proctosigmoiditis. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept;* σ = *a 19-a literă a alfabetului grec; gr.* ***eidos*** = *formă; -ită.*] Inflamație simultană a rectului și a colonului sigmoid.

RECTOSIGMOIDOSCOPIE, s. f. / rectosigmoïdoscopie, s. f. / proctosigmoidoscopy. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept;* σ = *a 19-a literă a alfabetului grec; gr.* ***eidos*** = *formă;* ***skopia*** = *examinare, de la* ***skopein*** = *a vedea, a examina.*] Explorare endoscopică a rectului și a sigmoidului cu ajutorul unui *fibroscop suplu cu lungimea utilă de circa 60 cm.

RECTOTOMIE, s. f. / rectotomie, s. f. / rectotomy, proctotomy. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept; gr.* ***tome*** = *tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** = *a tăia.*] Secțiune parțială sau totală a rectului.

RECTOVAGINAL, adj. / recto-vaginal, -ale, -aux, adj. / rectovaginal, proctovaginal. [*Lat. medicală* ***rectum,*** *de la* ***rectus*** = *rectiliniu, drept;* ***vagina*** = *teacă.*] Care se raportează, care aparține rectului și vaginului sau provoacă o comunicare, prin *fistulă, între aceste formațiuni. Ex.: fund de sac r., denumit și *fund de sac Douglas, fistulă r.

RECUPERARE, s. f. / rehabilitation, s. f. / recovery. [*Lat.* ***recuperare*** *= a redobândi, a recăpăta.*] Proces sau acțiune care au ca scop revenirea la starea de sănătate și la o capacitate de efort satisfăcătoare. În general, r. se obține cu ajutorul unor procedee de reeducare adecvate.

RECUPERARE NUTRIȚIONALĂ / récupération nutritionnelle / nutritional rehabilitation. Restabilirea completă, prin aport alimentar adecvat, a sănătății unor subiecți care au fost supuși unei perioade de *denutriție. R. n. implică revenirea la greutatea normală corespunzătoare vârstei subiecților.

RECURENT, adj. / récurrent, -e, adj. / recurrent, recurrens. [*Lat.* ***recurrens,*** *de la* ***recurrere*** *= a fugi înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***currere*** *= a fugi).*] Care revine la punctul de origine, la punctul său de plecare. Ex.: febră r., caracterizată printr-o evoluție cu accese febrile care se repetă periodic, după perioade de remisiune totală. În anatomie: despre o structură – nerv sau vas sanguin – care revine la originea trunchiului din care a luat naștere.

RECURENȚĂ, s. f. / récurrence, s. f. / recurrence. [*Lat.* ***recurrens,*** *de la* ***recurrere*** *= a fugi înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***currere*** *= a fugi).*] Revenirea simptomelor unei boli aparent vindecată, fără un nou contact patogen. R. se deosebește de *recădere prin faptul că survine la un interval de timp mult mai lung (săptămâni, luni). V. și recidivă.

REDISTRIBUȚIE ANTIGENICĂ / redistribution antigénique / antigenic redistribution. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***distributio, -onis*** *= împărțire, repartizare, de la* ***distribuere*** *= a repartiza, a împărți; gr.* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Deplasarea unui tip de antigen sau receptor pe suprafața unei celule vii, în urma legării încrucișate cu ligandul specific, fenomen ce reflectă un anumit grad de *fluiditate a membranei celulare.

REDOARE, s. f. / raideur, s. f. / stiff, stiffness. [*Fr.* ***raideur,*** *din lat.* ***rigidus*** *= rigid.*] Limitare a mobilității unei articulații. *R. cefei* reprezintă o rigiditate consecutivă unui spasm al mușchilor cefei și poate apărea în diverse boli, îndeosebi în *meningite. V. torticolis.

REDOX, s. n. / redox, s. m. / redox. [*Prescurtare de la cuvintele* ***reducere*** *(v.) și* ***oxidare*** *(v.).*] Sin.: oxidoreducere (v.).

REDRESARE, s. f. / redressement, s. m. / redressement. [*Fr.* ***redresser*** *= a îndrepta, din lat.* ***re*** *= iarăși,* ***directus*** *= drept.*] Restabilirea poziției normale a unui organ care prezintă o deviere față de aceasta, de obicei cronică, apărută într-un anumit interval de timp (spre deosebire de *reducere). R. se poate face fie prin intervenție chirurgicală și fixarea organului în poziție fiziologică (ex.: r. uterului prin *histeropexie), fie prin aplicarea unui dispozitiv de susținere (ex.: r. dentară la copii).

REDUCERE, s. f. / réduction, s. f. / reduction. [*Lat.* ***reductio, -onis*** *= readucere, de la* ***reducere*** *= a aduce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***ducere*** *= a duce).*] 1) În biochimie, reacție cu pierdere de electroni, care presupune existența unui agent donor de electroni. Este uneori cuplată la o reacție de oxidare, în procesele de oxidoreducere (reacție redox). V. oxidoreducere. 2) În chirurgie, restabilirea poziției anatomice normale în cazul unei formațiuni (fragment osos, organ) deplasate traumatic, accidental etc. (fracturi, hernii - invaginare).

REDUCTAZĂ, s. f. / réductase, s. f. / reductase. [*Lat.* ***reductus*** *= retras, de la* ***reducere*** *= a aduce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***ducere*** *= a duce);* ***-ază.***] Enzimă care are acțiune reducătoare asupra compușilor chimici; hidrogenază.

REDUCȚIE EMBRIONARĂ / réduction embryonnaire / embryonary reduction. [*Lat.* ***reductio, -onis*** *= readucere, de la* ***reducere*** *= a aduce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***ducere*** *= a duce); gr.* ***embryon*** *= embrion, de la* ***en*** *= în,* ***bryein*** *= a crește.*] Avort provocat în caz de sarcină multiplă. Deoarece existența mai multor fetuși reprezintă un risc pentru evoluția sarcinii, prin r. e. sunt îndepărtați unul sau mai mulți fetuși, pentru asigurarea evoluției normale a fetușilor restanți. Practica r. e. pune probleme de bioetică.

REEDUCARE, s. f. / rééducation, s. f. / rehabilitation. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***educatio, -onis*** *= creștere, educare, de la* ***educare*** *= a educa.*] 1) Ansamblul mijloacelor și îngrijirilor destinate să permită restabilirea, totală sau parțială, a funcțiilor afectate după o boală invalidantă (motorie sau psihomotorie). *R. funcțională*: mijloacele utilizate pentru a ameliora sau compensa un *handicap motor sau funcțional. 2) Ansamblul măsurilor de asistență, de supraveghere sau de educație susținute prin lege pentru protecția și adaptarea socială a minorilor în pericol sau delincvenți.

REFLECTIVITATE, s. f. / réflectivité, s. f. / reflex excitability, referred reflex. [*Lat.* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi).*] Proprietate a unor regiuni din organism datorită căreia acestea sunt, după o excitație, punctul de pornire a unui act reflex. V. reflex și diferite tipuri de reflexe.

REFLEX, s. n. / réflexe, s. m. / reflex. [*Lat.* ***reflexus,*** *de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi).*] Reacție motrice sau secretorie care se produce automat sau involuntar, pe calea unor circuite nervoase simple, fără să aibă un caracter conștient. Ex.: la un stimul dureros, mâna este retrasă înainte ca mesajul să ajungă din creier la mușchii implicați.

REFLEX DE ACOMODAȚIE / réflexe d'accommodation / accommodation reflex. Adaptarea ochiului la vederea de aproape prin contracția pupilei (v. reflex pupilar), convergența globilor oculari și creșterea convexității cristalinului.

REFLEX ACUSTIC / réflexe acoustique / accoustic reflex. Contracția mușchiului scăriței la aplicarea unui stimul auditiv cu o intensitate de 80 dB peste pragul audibil. Prezența r. a. permite diferențierea surdității senzoriale de cea neurologică și localizarea anatomică a paraliziilor faciale.

REFLEX AHILIAN / réflexe achilléen / Achille's tendon reflex. [*Gr.* ***Akhilleus,*** *erou grec a cărui mamă l-a ținut de călcâi pentru a-l scufunda în Styx.*] *R. osteotendinos care se manifestă prin extensia piciorului pe gambă la percuția tendonului lui Achille. Arcul reflex implică acțiunea fibrelor metamerului S_1.

REFLEX DE ALUNGIRE / réflexe d'élongation / stretch reflex. Sin.: reflex miotatic (v.).

REFLEX ANAL / réflexe anal / anal reflex. *R. cutanat responsabil de contracția bruscă a sfincterului anal prin atingerea ușoară a învelișului cutanat situat la limita anusului. Arcul reflex este constituit din fibrele ultimilor doi metameri sacrați.

REFLEX DE APĂRARE / réflexe de défense / defense reflex. Reacție involuntară provocată de o stimulare cu caracter nociv, cel mai adesea dureroasă (vizuală, auditivă, cutanată etc.), care permite evitarea stimulării respective. Reacția este mai evidentă în absența controlului cortical. În clinică se observă în caz de secțiune sau de compresiune a măduvei, când apar semne de *automatism medular.

REFLEX DE APUCARE / réflexe de préhension / grasping reflex. Componentă a r. de ridicare, una din reacțiile statice generale. Constă într-o mișcare de apucare a degetelor mâinii sau piciorului, normală la copil și patologică la adult, unde indică o leziune a lobului frontal. Sin.: reflex de prehensiune.

REFLEX AXONIC / réflexe périphérique / peripheral reflex. Reacție vasodilatatorie locală provocată de excitarea filetelor senzitive ale unui nerv, ca urmare a trecerii impulsurilor nervoase de la terminațiile excitate la zona din jur tributară neuronului respectiv, pe cale antidromică, fără a traversa celula nervoasă.

REFLEX BABINSKI / réflexe de Babinski / Babinski's reflex. [*Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932.*] Sin.: semn Babinski (v.).

REFLEX BICIPITAL / réflexe bicipital / biceps reflex. R. osteotendinos care pune în acțiune fibrele senzitive și motorii ale metamerului C_5 și care constă în contracția mușchiului biceps brahial la percuția tendonului său la nivelul plicii cotului, cu flexia antebrațului pe braț.

REFLEX DE CLIPIRE / réflexe de clignement / blinking reflex. Clipire scurtă a ambilor ochi observată în cursul percuției rădăcinii nasului sau a părții externe a arcadei orbitare. Acest r. are două componente: prima, inepuizabilă, corespunde întinderii mușchilor pleoapelor, iar a doua, epuizabilă - unui *r. polisinaptic.

REFLEX COHLEOPALPEBRAL / réflexe cochléopalpébral / cochleopalpebral reflex. Închiderea bruscă a pleoapelor în timpul unei stimulări sonore brutale și intense. În arcul reflex intervin nervii auditivi și faciali, printr-un un releu pontin.

REFLEX CONDIȚIONAT / réflexe conditionné (ou conditionnel) / conditioned reflex. După Pavlov (1898), „legătură temporară între unul din nenumărații factori ai mediului ambiant și o activitate bine determinată a organismului". Actul reflex care se stabilește ca urmare a asocierii repetate a unei activități a organismului cu un stimul exterior oarecare (*condiționare). Sin.: reflex dobândit.

REFLEX CORNEAN / réflexe cornéen / corneal reflex. R. cu punct de plecare tactil cornean (nervul trigemen), al cărui efect final este închiderea pleoapelor. Studiul acestui r. permite aprecierea sensibilității corneene. Este un r. care dispare printre ultimele în anestezia generală sau în comă.

REFLEX CREMASTERIAN / réflexe crémastérien / cremasteric reflex. *R. cutanat care antrenează ridicarea testiculului, prin contracția mușchiului cremaster, după excitarea feței interne a coapsei. Zona reflexogenă se poate întinde la porțiunea superioară a feței interne a gambei (este vorba de o contracție rapidă și nu de una vermiculară a scrotului). Metamerul responsabil este L_1-L_2.

REFLEX CUBITOPRONATOR / réflexe cubito-pronateur / radial reflex. Reflex osteotendinos obținut prin percuția stiloidei cubitale pe fața sa dorsală. Este dificil de pus în evidență, iar răspunsul constă dintr-o flexie a degetelor și o pronație foarte discretă a mâinii. Metamerul responsabil este C_8.

REFLEX CUTANAT / réflexe cutané / skin reflex. Contracția reflexă a unui mușchi sau a unui grup muscular după excitarea unei zone bine determinate, cutanate sau mucoase. Cel mai investigat r. de acest tip este *r. cutanat plantar.

REFLEX CUTANAT ABDOMINAL / réflexe cutané abdominal / abdominal reflex. R. pus în evidență numai când paniculul adipos abdominal nu este prea gros. Constă în contracția mușchilor abdominali după excitația cutanată rapidă de fiecare parte a liniei mediane abdominale.

REFLEX CUTANAT PLANTAR / réflexe cutané plantaire / plantar reflex. Flexia plantară a degetelor plantei piciorului, provocată ca răspuns la excitarea, printr-o mișcare de presiune, de la degete înspre călcâi. Inversarea acestui r. este patologică și constituie *semnul Babinski.

REFLEX DOBÂNDIT / réflexe acquis / conditioned reflex. Sin.: reflex condiționat (v.).

REFLEX DE EXTENSIUNE / réflexe d'extension / stretch reflex. Sin.: reflex miotatic (v.).

REFLEX EXTEROCEPTIV / réflexe extéroceptif / exteroceptive reflex. Reacție a mușchilor sau a diverselor glande la stimuli provenind din exteriorul organismului. Reacția interesează în general mai multe grupe de mușchi, ale căror contracții coordonate au aspectul unei reacții de apărare împotriva stimulilor nocivi. Este un r. complex, ce presupune punerea în joc a neuronilor intercalari.

REFLEX FARINGIAN / réflexe pharyngé / pharyngeal reflex, faucial reflex. R. determinat de excitarea faringelui, directă sau indirectă (ex.: prin apăsarea bazei limbii), și care constă în contracția de scurtă durată a musculaturii peretelui faringian, asociată unei senzații de greață sau vomă.

REFLEX GUSTATO-SECRETORIU PARADOXAL / réflexe gusto-lacrymal / gustolacrimal reflex. Sin.: sindromul lacrimilor de crocodil (v.).

REFLEX IDIOMUSCULAR / réflexe idiomusculaire / muscular reflex. Răspuns direct (denumirea de r. fiind improprie) al fibrelor musculare la o stimulare mecanică (percuția directă a mușchiului). R. i. este abolit precoce în *miopatiile primitive, în timp ce *r. osteotendinos rămâne prezent mult timp după îmbolnăvire.

REFLEX INTEROCEPTIV / réflexe intéroceptif / deep reflex. R. având ca punct de pornire o terminație nervoasă situată în interiorul corpului. V. interoceptiv și interoceptor.

REFLEX INVERSAT / réflexe inversé / inverted reflex. R. care produce un răspuns în sens opus celui obținut în mod normal. Ex.: *semnul Babinski este un r. i. al *reflexului cutanat plantar.

REFLEX ÎNNĂSCUT / réflexe inné / unconditioned reflex. Sin.: reflex necondiționat (v.).

REFLEX DE ÎNTINDERE / réflexe d'extension / stretch reflex. Sin.: reflex miotatic (v.).

REFLEX LABIRINTIC / réflexe labyrinthique / labyrinthine reflex. Una din categoriile de reacții statice generale (împreună cu r. tonic al gâtului), care acționează pentru ajustarea posturii corpului atunci când capul se mișcă față de trunchi. Sin.: r. vestibular.

REFLEX LACRIMAL / réflexe lacrymal / lacrimal reflex. Lăcrimare reflexă declanșată de diverse cauze psihice sau neurologice. *R. l. psihic* sau plânsul psihic este declanșat de o emoție (îndeosebi de ordin afectiv) sau de o durere morală. *R. l. neurologice* sunt determinate de o acțiune iritativă asupra trigemenului, facialului sau simpaticului cervical. V. și sindromul lacrimilor de crocodil.

REFLEX MARINESCU-RADOVICI / réflexe de Marinescu-Radovici / Marinescu-Radovici reflex. [*Gheorghe Marinescu, neurolog român, profesor la București, 1863-1938; Jean G. Radovici, medic francez, Paris, n. 1868.*] Sin.: reflex palmomentonier (v.).

REFLEX MASETERIN / réflexe massétérin / jaw reflex, chin reflex. Închiderea gurii ca urmare a ridicării mandibulei provocată de percuția *mentonului.

REFLEX MASTICATOR / réflexe masticatoire / masticatory reflex. R. inițiat de prezența alimentelor în cavitatea bucală. R. m. implică inhibarea contracției mușchilor masticatori, permițând coborârea mandibulei, urmată de inițierea unui r. de întindere a mușchilor mandibulei și ridicarea automată a acesteia, cu ocluzia dentară și compresia bolului alimentar pe mucoasa bucală, după care procesul se reia.

REFLEX MAYER / réflexe de Mayer / Mayer's reflex. [*Carl Mayer, neurolog austriac, Viena, profesor la Innsbrück, 1862-1932.*] Se flectează ultimele trei degete ale mâinii, iar examinatorul exercită o compresiune puternică asupra lor; în mod normal se produce adducția policelui. R. este diminuat sau absent în leziunile piramidale.

REFLEX MEDIOPLANTAR / réflexe médioplantaire / medioplantar reflex. Extensia piciorului pe gambă și flexia degetelor, provocate prin percuție la mijlocul plantei. Arcul reflex se închide la nivel S_2. Acest r. trebuie cercetat când bolnavul este poziționat în genunchi pe un scaun sau în decubit dorsal; cu piciorul flectat pe gambă în unghi drept.

REFLEX MIOTATIC / réflexe myotatique / myotatic reflex. R. medular fundamental, una din reacțiile statice locale, manifestat printr-o contracție de scurtă durată a mușchiului provocată de propria sa întindere (r. tendinos profund). Persistența întinderii determină contracție musculară susținută. Sin.: reflex de alungire, reflex de extensiune, reflex de întindere.

REFLEX MONOSINAPTIC / réflexe monosynaptique / monosynaptic reflex. R. care pune în joc o singură sinapsă și, implicit, doi neuroni. Singurul r. m. este *r. miotatic, în cazul căruia fibrele aferente de la nivelul fusurilor neuromusculare sunt legate direct, fără neuron intermediar, la nivelul coarnelor anterioare ale măduvei, cu neuronii motori care comandă mușchiul.

REFLEX NAZOPALPEBRAL / réflexe nasopalpébral / nasoorbicular reflex. *R. osteotendinos obținut prin percuția rădăcinii nasului, constând în închiderea bilaterală a pleoapelor. Este alterat în paraliziile faciale periferice.

REFLEX NECONDIȚIONAT / réflexe inné / unconditioned reflex. Reflex înnăscut, care se manifestă chiar de la naștere sau imediat după aceea, într-o formă completă. R. n. sunt caracteristice fiecărei specii și se produc datorită activării unor centrii nervoși și căi nervoase existente de la naștere. Rolul r. n. în organism este îndeosebi protector și adaptativ. Clasificarea r. n. se poate face în funcție de localizarea captorilor senzoriali. Se disting astfel: *r. exteroceptive, *r. proprioceptive, *r. interoceptive. Sin.: reflex înnăscut.

REFLEX NOCICEPTIV / réflexe nociceptif / nociceptive reflex. Sin.: reflex de apărare (v.).

REFLEX OCULOCARDIAC / réflexe oculocardiaque / oculocardiac reflex. Diminuarea frecvenței pulsului și scăderea presiunii arteriale obținute prin compresia globilor oculari. În mod normal, frecvența se reduce cu 4-12 pulsații pe minut, scăderea cu peste 20 de pulsații fiind patologică (îndeosebi în *gușa exoftalmică și în stări *vagotonice). Uneori, r. o. poate fi inversat, compresia globilor oculari fiind urmată de o creștere a frecvenței pulsului, îndeosebi în stările *simpaticotonice. Sin.: semn Aschner.

REFLEX OLECRANIAN / réflexe olécrânien / triceps reflex. Extensia antebrațului pe braț provocată prin percuția tendonului tricepsului brahial deasupra olecraniului. Arcul r. se închide la nivel C_7. Sin.: reflex tricipital.

REFLEX OPTICOPALPEBRAL / réflexe optico-palpébral / opticofacial blinking reflex. Clipire bilaterală a pleoapelor provocată prin percepția bruscă a unei lumini intense sau prin apariția bruscă a unui obiect apropiat în *câmpul vizual.

REFLEX OSTEOTENDINOS / réflexe ostéotendineux / tendon reflex. Contracție involuntară a unui mușchi sau a unui grup de mușchi, provocată prin percuția tendonului corespunzător. Abolirea r. traduce întreruperea circuitului arcului reflex. Exagerarea r. este determinată de suprimarea parțială sau totală, printr-un proces patologic, a controlului nervos exercitat asupra arcului.

REFLEX PALMO-MENTONIER / réflexe palmomentonnier / palm-chin reflex. R. în general patologic, care constă în contracția homolaterală a mușchiului mentonier produsă de excitarea bruscă a palmei, în special a eminenței tenare. Sin.: reflex Marinescu-Radovici.

REFLEX PARADOXAL / réflexe paradoxal / paradoxical reflex. Mișcare reflexă inversă celei care este obținută, în mod normal, prin percuția unui tendon. Ex.: la nivelul cotului, percuția tendonului tricepsului brahial duce la flexia antebrațului, în locul extensiei acestuia; la nivelul genunchiului, percuția tendonului rotulian determină flexia gambei, în loc de extensie. În general, r. p. are semnificația scăderii *reflectivității.

REFLEX PILOMOTOR / réflexe pilomoteur / pilo-motor reflex. Erecția foliculilor piloși prin contracția fibrelor musculare netede determinată de stimul nociceptivi (durere, frig) sau de emoții intense („piele de găină"). R. p. patologic se caracterizează printr-o mare difuzibilitate a reacției (atingerea căilor simpatice).

REFLEX PLANTAR / réflexe plantaire / plantar reflex. Sin.: reflex cutanat plantar (v.).

REFLEX POLISINAPTIC / réflexe polysynaptique / polysynaptic reflex. R. al cărui *arc reflex este alcătuit dintr-un circuit nervos cu cel puțin două sinapse.

REFLEX DE POSTURĂ / réflexe de posture / postural reflex. Orice r. în relație cu menținerea posturii, *atitudinii.

REFLEX DE PREHENSIUNE / réflexe de préhension / grasping reflex. Sin.: reflex de apucare (v.).

REFLEX PRESOR / réflexe presseur / pressor reflex. Denumire generică a unei serii de r. patologice, cu punct de pornire la nivelul inimii și al aortei, care produc efecte excitatorii la nivelul aparatului cardiovascular: accelerarea ritmului cardiac, creșterea forței contractile a miocardului, creșterea presiunii sanguine și, uneori, vasoconstricția coronariană.

REFLEX PROPRIOCEPTIV / réflexe proprioceptif / proprioceptive reflex. R. inițiat prin mișcarea corpului pentru menținerea poziției părții aflate în mișcare. Orice r. inițiat prin excitarea *proprioceptorilor.

REFLEX PSIHOGALVANIC / réflexe psychogalvanique / psychogalvanic reflex. Descreșterea rezistenței electrice a pielii determinată de emoție sau de agitație mentală.

REFLEX PUPILAR / réflexe pupillaire / pupillary reflex. Contracția pupilei la vederea unui obiect apropiat (v. reflex de acomodare) sau la stimulare luminoasă (r. fotomotor). *R. p. consensual*: contracția unei pupile la iluminarea pupilei controlaterale. Se explică prin încrucișarea parțială a fibrelor la nivelul chiasmei optice.

REFLEX DE RIDICARE / réflexe de relèvement / righting reflex. Una din categoriile de reacții statice generale, care constă în recâștigarea poziției (ridicate) după cădere, consecutiv stimulării vestibulare, vizuale și proprioceptive.

REFLEX ROTULIAN / réflexe rotulien / patellar reflex. R. osteotendinos care constă în extensia bruscă a gambei pe coapsă în momentul percuției tendonului rotulian. Explorează cea de-a patra rădăcină lombară. Sin.: r. patelar.

REFLEX SALIVAR / réflexe salivaire / salivary reflex. R. determinat de stimuli vizuali, olfactivi sau de reprezentarea mentală a unor alimente și care constă în hipersecreția glandelor salivare, în absența ingestiei de alimente.

REFLEX SINOCAROTIDIAN / réflexe sinocarotidien / carotid sinus reflex. Scăderea ușoară a frecvenței pulsului, cu diminuarea tensiunii minime când se exercită o presiune la nivelul bifurcației celor două *carotide primitive. R. s. este exagerat în caz de *vagotonie și inversat în caz de *simpaticotonie. V. sindrom de sinus carotidian.

REFLEX STAPEDIAN / réflexe stapédien / cochleostapedial reflex. Contracție reflexă a mușchiului scăriței ca răspuns la o stimulare sonoră de intensitate ridicată. Constituie un mecanism de protecție a urechii interne împotriva sunetelor foarte intense. V. și prag stapedian.

REFLEX STILORADIAL / réflexe styloradial / radial reflex. Flexia antebrațului provocată prin percuția apofizei stiloide a radiusului.

REFLEX DE SUPT / réflexe de tétée / sucking reflex. 1) Mișcări de sucțiune ale gurii, provocate de atingerea buzelor sugarului. 2) Creșterea secreției de *prolactină (și, consecutiv, a secreției lactate) prin stimularea mecanică a sânilor.

REFLEX TONIC AL GÂTULUI / réflexe tonique profond du cou / tonic neck reflex. Una din categoriile de reacții statice generale (împreună cu r. labirintic), care acționează pentru ajustarea posturii corpului atunci când capul se mișcă față de trunchi.

REFLEX TOTAL / réflexe total / mass reflex. Reacția întregii părți inferioare a corpului în cazul secțiunii totale a măduvei. Excitația membrelor inferioare provoacă mișcări de retragere, evacuarea vezicii și *sudația membrelor paralizate.

REFLEX TRICIPITAL / réflexe tricipital / triceps reflex. Sin.: reflex olecranian (v.).

REFLEX URETEROVEZICAL / réflexe urétérovésical / uretero-vesical reflex. Durere reflexă însoțită de nevoia de a urina, provocată la subiecții afectați de *pielită sau *pielonefrită prin explorarea feței interne a vezicii la nivelul deschiderii ureterelor. R. u. se pune în evidență mai ușor la femeie, prin *tușeu vaginal. Sin.: semn Bazy, 3.

REFLEX VELOPALATIN / réflexe vélopalatin / palate reflex. Contracția unilaterală a *vălului palatului provocată printr-o atingere ușoară a mucoasei, la dreapta sau la stânga liniei mediane, corespunzând excitației nervului glosofaringian.

REFLEX VESTIBULOOCULAR / réflexe vestibulo-oculaire / vestibuloocular reflex. *Nistagmus sau deviere tonică a ambilor ochi spre partea aparatului vestibular stimulat termic sau dinamic (accelerare angulară).

REFLEXIE, s. f. / réflexion, s. f. / reflection. [*Lat.* ***reflexio, -onis*** *= întoarcere înapoi, de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi).*] Modificarea direcției de propagare a *radiațiilor electromagnetice sau corpusculare care întâlnesc suprafața de separare a două medii, cu întoarcerea (parțială) în același mediu de propagare.

REFLEXOGEN, adj. / réflexogène, adj. / reflexogenic. [*Lat.* ***reflexus,*** *de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi); gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Care poate determina sau poate accentua o reacție reflexă. Ex.: zonă r.

REFLEXOGRAMĂ AHILIANĂ / réflexogramme achiléen / Achilles' reflex time. [*Lat.* ***reflexus,*** *de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi); gr.* ***gramma*** *= înscriere;* ***Akhilleus,*** *erou grec a cărui mamă l-a ținut de călcâi pentru a-l scufunda în Styx.*] Investigație clinică prin care este măsurată durata contracției musculare după percuția tendonului lui Ahile. În mod normal, contracția durează 250-330 ms. La subiecții hipotiroidieni ea este mai lentă, îndeosebi prin prelungirea fazei de relaxare musculară, iar la hipertiroidieni este mai rapidă. Deoarece modificările duratei de contracție nu sunt specifice alterării funcțiilor tiroidiene (îndeosebi în hipertiroidism), acest examen tinde să devină desuet, măsurarea concentrațiilor hormonale fiind mai relevantă.

REFLEXOLOGIE, s. f. / réflexologie, s. f. / reflexology. [*Lat.* ***reflexus,*** *de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi); gr.* ***logos*** *= știință.*] 1) Știința studiului *reflexelor. 2) Metodă de masaj a anumitor puncte de la nivel plantar și, accesoriu, de la nivel palmar, prin care se vizează stimularea reflexă a unor organe interne și creșterea capacității de apărare a organismului. Aceste puncte, numite „zone reflexogene", reprezintă proiecția fidelă a diferitelor organe, masajul lor suscitând un răspuns reflex din partea acestora. Reflexologii consideră că în acest mod poate fi ameliorată starea somatică și psihologică a individului tratat, deși până în acest moment nu există nici o explicație satisfăcătoare. V. și medicină alternativă.

REFLEXOMETRIE, s. f. / réflexométrie, s. f. / reflexometry. [*Lat.* ***reflexus,*** *de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi); gr.* ***metron*** *= măsură.*] Măsurarea reacțiilor reflexe; se obține reflexograma.

REFLEXOTERAPIE, s. f. / réflexothérapie, s. f. / reflexotherapy. [*Lat.* ***reflexus,*** *de la* ***reflectere*** *= a răsfrânge, a întoarce înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***flectere*** *= a îndoi); gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Metodă de tratament care aparține *medicinei alternative și constă în acțiunea de la distanță asupra unei leziuni prin intermediul unei căi reflexe. Reacțiile reflexe pot fi declanșate prin diverse procedee: cauterizare, excitare mecanică sau electrică, anestezie locală etc.

REFLEXOTERAPIE VERTEBRALĂ / réflexothérapie vertébrale / spinal reflexotherapy. Utilizarea reflexelor cu origine la nivelul coloanei vertebrale sau măduvei spinării în scopul de a acționa asupra unor afecțiuni viscerale.

REFLEXUL OCHILOR DE PĂPUȘĂ / réflexe des yeux de poupée / doll's eye reflex. Sin.: semn Cantelli (v.).

REFLUX, s. n. / reflux, s. m. / reflux. [*Lat.* ***refluus*** *= care curge în sens contrar, de la* ***refluere*** *= a curge în direcție opusă (****retro*** *= înapoi;* ***fluere*** *= a curge).*] Trecerea unui lichid printr-un conduct natural în sens opus sensului fiziologic. Ex.: r. gastroesofagian, r. vezicoureteral.

REFLUX GASTROESOFAGIAN / reflux gastro-oesophagien / gastro(o)esophageal reflux. R. g. reprezintă returnarea conținutului gastric sau duodenal în esofag și este, probabil, cea mai frecventă tulburare digestivă, afectând circa 7% din populație. Evoluția r. g. este de lungă durată, iar prognosticul bun, dacă nu apar complicații (îndeosebi esofagită peptică, ulcer esofagian, stenoză esofagiană și, mai rar, hemoragie digestivă superioară, pneumopatii acute și cronice prin aspirația conținutului gastric în arborele traheobronșic sau *sindrom Barrett).

REFLUX HEPATOJUGULAR / reflux hépato-jugulaire / positive hepato-jugular reflux. Turgescență a venelor jugulare externe provocată prin compresiunea hepatică progresivă, timp de câteva secunde și care persistă pe toată durata compresiunii. Poate exista și în mod normal un grad de turgescență jugulară, însă doar pasageră. Indicator al insuficienței ventriculare drepte, demonstrează natura congestivă a hepatomegaliei și incapacitatea inimii de a crește debitul cardiac, deși crește întoarcerea venoasă.

REFLUX VEZICOURETERAL / reflux vésico-urétéral / vesicoureteric reflux. R. al urinei intravezicale, în cursul micțiunii (*r. v. activ*) sau în afara acesteia (*r. v. pasiv*), la nivelul căilor excretoare superioare: în *ureter (r. v.) sau chiar la nivelul *bazinetului (*r. v. pielic*).

REFRACTAR, adj. / réfractaire, adj. / refractory. [*Lat.* ***refractarius*** *= nesupus, cârcotaș, de la* ***refringere*** *= a răsfrânge și* ***frangere*** *= a frânge.*] 1) Despre un proces în care reacția la un stimul este diminuată sau lipsește. Ex.: *perioadă r.*: perioadă care urmează după faza de activitate a unui nerv sau mușchi, în timpul căreia un stimul nu determină nici un răspuns. 2) Despre o boală care nu evoluează favorabil în cazul unui tratament. Ex.: hipertensiune arterială r.

REFRACTOMETRIE, s. f. / réfractométrie, s. f. / refractometry. [*Lat.* ***refractus,*** *de la* ***refringere*** *= a răsfrânge și* ***frangere*** *= a frânge; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Metodă de determinare a indicelui de refracție al unor soluții sau lichide biologice. Cum indicele de refracție variază în funcție de concentrația unor substanțe, cu *refractometrele se determină, de fapt, concentrația substanțelor respective. Ex.: determinarea proteinelor totale din serul sanguin sau plasma sanguină.

REFRACTOMETRU, s. n. / réfractomètre, s. m. / refractometer. [*Lat.* ***refractus,*** *de la* ***refringere*** *= a răsfrânge și* ***frangere*** *= a frânge; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Dispozitiv utilizat pentru determinarea proteinemiei serice prin măsurarea unghiului limită sau a indicelui de refracție ai probei de analizat.

REFRACȚIE, s. f. / réfraction, s. f. / refraction. [*Lat.* ***refractio, -onis*** *= acțiunea de a frânge, de la* ***refringere*** *= a răsfrânge și* ***frangere*** *= a frânge.*] Schimbarea bruscă a direcției de propagare a unei unde la traversarea suprafeței de separare a două medii diferite.

REFRACȚIE OCULARĂ / réfraction oculaire / refraction of eye. Convergența razelor luminoase în momentul traversării mediilor refringente ale ochiului, astfel încât acestea să formeze o imagine normală (clară) pe retină. R. normală se numește *emetropie, iar viciile de r. sunt *ametropii.

REFRIGERARE. Var. pentru refrigerație (v.).

REFRIGERAȚIE, s. f. / réfrigération, s. f. / refrigeration. [*Lat. refrigeratio, -onis = răcire, de la refrigerare = a răci (re = iarăși; frigus = frig).*] 1) Scăderea temperaturii unui corp și consecințele care decurg din aceasta. Astfel, în anesteziologie, r. reprezintă ansamblul tehnicilor utilizate pentru a accentua hipotermia farmacologică. Constă în răcirea unui membru, a unui segment de membru sau a unei zone limitate de la nivelul tegumentelor. V. și hibernare artificială, hibernoterapie. 2) În tehnologia alimentară, procedeu diferit de congelare, care este utilizat pentru conservarea de scurtă durată a alimentelor (la temperaturi cuprinse între 0°C și 4°C). Eficacitatea procedeului este cu atât mai mare cu cât încărcarea microbiană inițială este mai redusă. R. se poate efectua și în scop terapeutic. Var.: refrigerare.

REFRIGERENT, adj., s. n. / réfrigérant, -e, adj., s. m. / refrigerant. [*Lat. refrigerare = a răci (re = iarăși; frigus = frig).*] 1) Despre o substanță care acționează prin răcire. Ex.: amestec r. (gheață, zăpadă carbonică). 2) Substanța în sine.

REFRINGENT, adj. / réfringent, -e, adj. / refringent. [*Lat. refringens, de la refringere = a răsfrânge și frangere = a frânge.*] Care are proprietatea de a devia radiațiile luminoase sau undele sonore, de a produce *refracția.

REFRINGENȚĂ, s. f. / réfringence, s. f. / refringency. [*Lat. refringens, de la refringere = a răsfrânge și frangere = a frânge.*] 1) Proprietatea unor corpuri de a refracta lumina. 2) Mărime utilizată în teoria dispersiei în medii optice izotrope, egală cu diferența dintre indicele de refracție n al unui mediu și indicele de refracție al vidului, egal cu unitatea (n_v = 1).

REFULARE, s. f. / refoulement, s. m. / repression. [*Fr. refouler = a refula.*] Mecanism de apărare inconștient, prin care amintirile, imaginile, ideile și impulsiile neplăcute sunt menținute în *subconștient, deci în afara câmpului *conștiinței. Elementele refulate pot să se manifeste în vise, în lapsusuri sau chiar ca simptome, îndeosebi în cazul *nevrozelor. Dacă un subiect normal rezistă presiunii elementelor refulate, în unele nevroze reprimarea dorințelor refulate obligă la eforturi continue, care afectează viața reală, activă. Unul din scopurile *psihanalizei este reducerea acestui proces psihologic.

REGENERARE, s. f. / régénération, s. f. / regeneration. [*Lat. regeneratio, -onis, de la regenerare = a regenera (re = iarăși; generare = a da naștere, a produce).*] Capacitate a organismului viu de a-și reface, în cazul unei leziuni, țesuturi sau organe. Ca regulă generală, animalele inferioare dispun de un potențial de regenerare mult mai mare decât cele superioare. La mamifere, r. se limitează la cicatrizarea plăgilor și la formarea *calusului în cazul fracturilor osoase.

REGIM, s. n. / diète, s. f. (1, 2), régime, s. m. (2) / diet (1), regimen (2). [*Lat. regimen, -inis = conducere, cârmuire, de la regere = a dirija, a conduce și rex, regis = rege.*] 1) Mod de *alimentație rațională a omului sănătos sau bolnav. Strict, etimologia acestui cuvânt are o semnificație mai vastă, îndeosebi utilizarea rațională a tot ceea ce este necesar existenței (ex.: *r. igieno-dietetic*, care include atât indicații despre alimentație, cât și despre condițiile de viață și de muncă ale pacientului). Unele expresii sunt improprii: *r. desodat* (de fapt cu restricție de sare), *r. hepatic* (care se administrează în hepatite) etc. Obs.: termenul *dietă se aplică în special pentru alimentația bolnavului. 2) În fr. și engl., denumirea ansamblului de reguli pe care se bazează aplicarea unui sistem de asigurări de sănătate la un anumit grup de populație.

REGIUNE, s. f. / région, s. f. / region. [*Lat. regio, -onis = direcție, regiune, ținut, de la regere = a dirija, a conduce și rex, regis = rege.*] Suprafață anatomică delimitată prin anumite repere. Ex.: r. abdominală, r. facială, r. perineală, r. precordială etc.

REGIUNE CONSTANTĂ / région constante / constant region. Domeniu al lanțului greu sau al lanțului ușor care diferențiază diversele clase de *imunoglobuline. Pentru lanțurile ușoare există două tipuri de regiuni constante ($C\lambda$, $C\kappa$), iar pentru lanțurile grele, cinci tipuri ($C\mu$, $C\delta$, $C\gamma$, $C\varepsilon$, $C\alpha$), care definesc cele cinci clase de imunoglobuline: IgM, IgD, IgG, IgE și, respectiv, IgA.

REGIUNE HIPERVARIABILĂ / région hypervariable / hypervariable region. Parte a *r. variabile ale *imunoglobulinelor care prezintă o mare diversitate. Acestea sunt r. h. ale lanțurilor ușoare și ale lanțurilor grele care formează, prin repliere în spațiu, situsul de fixare al *determinantului antigenic (paratop).

REGIUNE VARIABILĂ / région variable / variable region. Partea terminală a lanțurilor ușoare și a lanțurilor grele ale unei *imunoglobuline, care constituie situsurile de fixare ale *determinanților antigenici (paratopi). Fiecare r. v. este constituită din 110 aminoacizi. R. v. a lanțurilor ușoare este codificată de una din cele circa 300 secvențe de ADN notate V (de la variabile) și de una din cele cinci secvențe notate J (de la joncțiune), ceea ce conduce, prin asociere aleatorie, la 1 500 tipuri de r. v. În plus, pierderea aleatorie de nucleotide între secvențele codificând părțile V și J ale r. v. contribuie la creșterea diversității lanțurilor ușoare. R. v. a lanțurilor grele urmează același principiu de elaborare, dar în acest caz există 1 000 secvențe V, 20 secvențe D (de la diversitate) și 4 secvențe J. Există, deci, 1 000 × 20 × 4 = 80 000 r. v. diferite pentru lanțurile grele, fără a mai lua în considerare variabilitatea suplimentară introdusă prin variabilitatea joncțiunilor. Deoarece un situs de fixare al unui determinant antigenic este format din partea variabilă a unui lanț greu și a unei părți variabile a unui lanț ușor, există minimum 80 000 x 1 500 = 12 000 000 paratopi diferiți, iar numărul lor probabil este de 100 milioane. V. și gene ale imunoglobulinelor.

REGLARE, s. f. / régulation, s. f. / regulation, control. [*Lat. regulare = a regla, de la regula = regulă și regere = a conduce.*] 1) Ansamblul reacțiilor fiziologice ale unei celule, ale unui țesut, organ sau sistem care permit limitarea consecințelor unor modificări din mediul de viață. R. condiționează posibilitățile de *adaptare ale organismelor. 2) Proces prin care o mărime (în fiziologie, o mărime fizică ori chimică) este continuu măsurată, iar prin comparație cu o valoare de referință (normă) este influențată în sensul unei egalizări cu această valoare.

REGLARE AUTOGENĂ / régulation autogène / autogenous regulation. Sistem de reglare în care produsul unei gene controlează propria sa expresie.

REGLARE GENETICĂ / régulation génétique / genetic regulation. Mecanism prin care o genă nu este exprimată decât în anumite țesuturi (reglare spațială) sau în anumite etape ale dezvoltării (reglare temporală). V. și expresie genetică.

REGLARE ÎNCRUCIȘATĂ / régulation croisée / cross-regulation. Controlul unei căi metabolice prin intermediul unei substanțe produsă în cadrul unei alte căi metabolice.

REGN, s. n. / règne, s. m. / kingdom, rule, reign. [*Lat. regnum = domnie, regat, de la rex, regis = rege.*] Cea mai înaltă categorie sistematică; cuprinde mai multe încrengături. Cele trei r. considerate tradițional sunt: mineralele, plantele și animalele.

REGRESIE, s. f. / régression, s. f. / regression, metamorphosis. [*Lat. regressio, -onis = reîntoarcere, de la regredi =*

a merge înapoi (retro = înapoi; gradi = a merge).] 1) În sens general, revenire, reîntoarcere la un stadiu de dezvoltare anterioară, fie că este vorba, frecvent, de funcțiile intelectuale și/sau comportament, fie de structura unui organ sau a unui țesut. 2) *R. atavistică*: r. intelectuală în care logica este înlocuită în mare măsură cu un comportament și impulsuri primare. 3) *R. intelectuală*: scăderea facultăților intelectuale, îndeosebi în *senilitate și *demență. 4) În psihanaliză: trecerea la moduri de expresie și comportament de un nivel inferior, care reprezintă stadii anterioare din dezvoltarea psihologică a unui subiect.

REGRESIE LINIARĂ / régression linéaire / linear regression. Metodă statistică de predicție a valorii medii a unui parametru cantitativ *y* în funcție de un alt parametru cantitativ *x*.

REGULA GOODSALL / règle du Goodsall / Goodsall 's rule. [*David H. Goodssal, chirurg britanic, 1843-1906.*] Fistulele anale care se deschid pe pielea perineală în jumătatea anterioară față de anus sunt de obicei fistule directe; acelea care se deschid în jumătatea posterioară pot avea multiple orificii externe de deschidere, pot fi cu traiect multiplu sau „în potcoavă".

REGULA LUI 9 / règle du 9 / rule of 9. Formulă empirică pentru estimarea procentuală a suprafeței corpului afectată în arsuri. Conform acestei r., capul reprezintă 9% din suprafața totală a corpului; 9% fiecare membru superior; 18% fața anterioară a trunchiului și 18% fața posterioară; 18% - fiecare din membrele inferioare, suprafața perineului reprezentând 1%. R. se aplică la adult și doar parțial la copil, la care capului îi corespund 18%, pentru membrele superioare și cele două fețe ale trunchiului procentajele sunt identice cu cele de la adult, iar pentru fiecare membru inferior corespund 13,5% din suprafața cutanată.

REGULĂ ABC / règle ABC / ABC rule. V. masaj cardiac.

REGULI, s. f. pl. / règles, s. f. pl. / menses. [*Lat. **regula** = regulă, normă, de la **regere** = a conduce și **rex, regis** = rege.*] Sin. pop. pentru menstruație (v.).

REGURGITAȚIE, s. f. / régurgitation, s. f. / regurgitation. [*Lat. **retro** = înapoi; **gurges, -itis** = vâltoare, curent de apă.*] 1) Returul alimentelor masticate și amestecate cu salivă, la puțin timp după deglutiție, din stomac sau din esofag în gură. R. este spontană, neînsoțită, de obicei, de greață. La sugar este normală; la adult apare în unele afecțiuni digestive (ex.: strictură sau diverticul esofagian, esofagită de reflux etc.). 2) Refluxul sângelui marilor artere în inimă sau dintr-o cavitate cardiacă în alta, în sens invers sensului fiziologic, ca urmare a unei insuficiențe valvulare. Ex.: r. aortică, r. mitrală.

REHIDRATARE, s. f. / réhydratation, s. f. / rehydration. [*Lat. **re** = iarăși; gr. **hydor, hydatos** = apă.*] Restabilirea volumului de fluide din organism prin aport de lichide cu presiune osmotică și concentrație în electroliți în funcție de tipul de *deshidratare (în deshidratările masive).

REIMPLANTARE, s. f. / réimplantation, s. f. / re-implantation. [*Lat. **re** = iarăși; **in** = în; **plantare** = a însămânța.*] Restabilirea, printr-un act chirurgical, a poziției anatomice și fiziologice a unui țesut sau organ. Ex.: r. unui dinte în locul din care a fost îndepărtat.

REINDUCȚIE, s. f. / réinduction, s. f. / reinduction. [*Lat. **re** = iarăși; **inductio, -onis** = introducere, de la **inducere** = a duce în, a introduce (**in** = în; **ducere** = a duce).*] Reluarea *chimioterapiei de atac (*inducție) în cazul unui pacient care s-a aflat în *remisiune și a fost supus unei chimioterapii de întreținere.

REINFECȚIE, s. f. / réinfection, s. f. / reinfection. [*Lat. **re** = iarăși; **infectus**, de la **inficere** = a strica, a otrăvi.*] Infecție nouă care survine la un subiect infectat anterior cu același germen, dar vindecat de vechea infecție.

REINSERȚIE, s. f. / réinsertion, s. f. / reinsertion. [*Lat. **re** = iarăși; **insertio, -onis** = inserție, altoire, de la **inserere** = a băga, a introduce (**in** = în; **serere** = a semăna, a sădi).*] Readucerea (pe cale chirurgicală) în poziția inițială de inserție a unei structuri anatomice (mușchi, tendon) dislocată accidental în urma unui traumatism, a unui proces patologic sau a unei secțiuni chirurgicale.

REINTRARE, s. f. / phénomène de réentrée / reentry. [*Lat. **re** = iarăși; **intrare** = a intra.*] Anomalie a propagării undei de activare, determinată de heterogenitatea vitezei de conducere a impulsului sau/și neuniformității perioadei refractare a fibrelor miocardice. Pentru o valoare critică a acestor parametri este posibilă reîntoarcerea frontului de undă pe un circuit care a mai fost depolarizat în cadrul aceluiași ciclu de activare cardiacă, determinând extrasistole sau tahicardie prin reintrare. În funcție de lungimea căii parcurse de stimul, se descriu macro- și microreintrări. *Macroreintrările* interesează căi accesorii atrio-ventriculare. *Microreintrările* interesează zone milimetrice de țesut. Condițiile care predispun la reintrare sunt: reducerea perioadei refractare, viteza de conducere lentă și circuitele de conducere lungi.

REÎNNOIRE BIOLOGICĂ / renouvellement biologique / biological turnover. [*Lat. **re** = iarăși; **in** = în; **novus** = nou; gr. **bios** = viață; **logos** = știință.*] Înlocuirea permanentă a moleculelor (*r. moleculară*) prin molecule noi, identice, sau a celulelor moarte prin noi celule (*r. celulară*). Într-o celulă în echilibru, cea mai mare parte din molecule este degradată și sintetizată în permanență. Dimpotrivă, ADN-ul unei celule rămâne același până la moartea acesteia. Viteza de r. b. variază în funcție de diferitele molecule sau celule. Ea este măsurată prin durata de semiviață a substanței sau a celulei, adică prin timpul necesar ca 50% din molecule sau celule să fie înlocuite. Uneori se utilizează ca sin. termenul engl. *turnover* (v.).

REÎNNOIRE CELULARĂ / renouvellement cellulaire / cellular turnover. [*Lat. **re** = iarăși; **in** = în; **novus** = nou; **cellula** = cămăruță, dim. de la **cella** = cămară.*] V. reînnoire biologică.

REÎNNOIRE MOLECULARĂ / renouvellement moléculaire / molecular turnover. [*Lat. **re** = iarăși; **in** = în; **novus** = nou; dim. lat. **moles** = masă informă.*] V. reînnoire biologică.

REJET, s. f. / rejet, s. m. / rejection. [*Fr. **rejet**, din lat. **iactare** = a arunca.*] Ansamblul reacțiilor organismului primitor, în primul rând imunitare, împotriva țesuturilor grefate. În r. sunt implicați: anticorpii, complementul, factorii de coagulare și trombocitele. Se disting două situații, în funcție de natura grefei: 1) r. în caz de *heterogrefă; 2) r. în *homogrefă. În heterogrefe, r. reprezintă reacția de apărare a organismului primitor împotriva transplantului *alogenic. În acest caz, antigenele tisulare ale grefonului, îndeosebi cele din *sistemul HLA, sunt recunoscute rapid ca străine de către celulele imunocompetente ale gazdei, în esență limfocitele T și B. Limfocitele T prin *citotoxicitate, iar limfocitele B prin *anticorpi pot provoca distrugerea grefonului. Această distrucție, „criză de r." sau „criză de transplant", poate regresa sub tratament imunodepresor. În homogrefe, fenomenul de r. este mult mai redus și poate fi suprimat cu medicamente ca ciclosporina A.

RELAXANT, adj., s. n. / relaxant, -e, adj., s. m. / relaxant. [*Lat. **relaxare** = a slăbi.*] 1) Care produce relaxarea tonusului muscular sau psihic (diminuarea tensiunii nervoase). 2) Orice medicament sau mijloc care favorizează relaxarea fizică (îndeosebi musculară) sau psihică.

RELAXARE, s. f. / relachement, s. m., relaxation, s. f., détente, s. f. / relaxation, slackening. [*Lat. **relaxatio, -onis** = destindere, de la **relaxare** = a slăbi, a relaxa.*] 1) Destindere fizică (prin diminuarea tonusului muscular - r. musculară) sau psihică (diminuarea tensiunii nervoase). 2) Metodă terapeutică

care are ca scop destinderea musculară sau psihică. 3) Semnal de r.: caracterizat prin întoarcerea la starea inițială a particulelor implicate (nuclee cu număr impar de protoni, în cazul RMN, electroni impari, în cazul RES), supuse acțiunii succesive a două câmpuri magnetice, cu frecvențe diferite în funcție de tipul de metodă. V. rezonanță electronică de spin (RES) și rezonanță magnetică nucleară (RMN).

RELAXINĂ, s. f. / relaxine, s. f. / relaxin. [*Lat.* ***relaxare*** *= a slăbi, a relaxa; -ină.*] Hormon polipeptidic a cărui structură este înrudită cu cea a *insulinei. Se cunosc doi precursori (codificați de genele H_1 și H_2 de pe cromozomul 9) din care rezultă două pro-relaxine, care, prin secționare enzimatică, dau naștere *r. 1* (alcătuită dintr-un lanț A cu 24 aminoacizi și un lanț B cu 32 aminoacizi) și *r. 2* (un lanț A cu 24 aminoacizi și un lanț B cu 33 aminoacizi). Ca și în cazul insulinei, la cele două r. lanțurile A și B sunt legate prin două punți disulfurice, o a treia punte aparținând exclusiv lanțului A. Genele H_1 și H_2 se exprimă la femeie în celulele *corpului galben, iar gena H_2 se exprimă și la bărbat, în celulele glandulare prostatice. La femeie, r. sunt detectabile în faza estroprogestativă a ciclului menstrual și în a doua jumătate a sarcinii, iar la bărbat, r. nu trec în sânge, ci doar în lichidul seminal, unde pot fi dozate. Cele două r. au, la femeie, aceleași proprietăți: contribuie la dehiscența foliculară, la relaxarea ligamentelor pelvine la sfârșitul sarcinii și exercită un efect inhibitor asupra secreției de *oxitocină.

RELEASING FACTOR / releasing factor / releasing factor. [*Engl.* ***to release*** *= a elibera;* ***factor*** *= factor.*] Abrev.: RF. Sin.: releasing hormone (v.).

RELEASING HORMONE / releasing hormone / releasing hormone. [*Engl.* ***to release*** *= a elibera;* ***hormone*** *= hormon.*] Angl. care desemnează în general un hormon secretat de o structură anatomică (de obicei hipotalamus) al cărui efect este eliberarea unor hormoni dintr-o altă structură (de obicei din hipofiză). După unii autori se utilizează termenul r. h. atunci când structura substanței este cunoscută și *releasing factor* dacă structura chimică nu este elucidată; după alții, cei doi termeni sunt sin. În particular, termenul desemnează neurohormonii hipotalamici a căror prezență în hipofiză (prin tractul hipotalamo-hipofizar) declanșează sinteza și/sau secreția unor hormoni hipofizari. Abrev.: RH. Sin.: liberină.

REMANENȚĂ, s. f. / rémanence, s. f. / remanence. [*Lat.* ***remanere*** *= a rămâne, a sta.*] Proprietate a unui insecticid a cărui acțiune persistă în timp îndelungat după aplicarea acestuia.

REMANIERE, s. f. / remaniement, s. m. / reshuffling, change. [*Fr.* ***remaniement,*** *de la* ***main*** *= mână.*] Modificare citologică sau a arhitectonicii tisulare sub diverse influențe patologice sau terapeutice.

REMANIERE CROMOZOMIALĂ / remaniement chromosomique / chromosomal rearrangement. Termen generic care cuprinde diversele modificări de structură a cromozomilor: translocații, deleții și inversiuni cromozomiale. V. și remaniere echilibrată, rearanjare genetică, recombinare genetică, aneuzomie.

REMANIERE ECHILIBRATĂ / remaniement équilibré / balanced rehandling. Modificare a structurii cromozomiale care nu antrenează nici o modificare cantitativă a materialului genetic și, în consecință, nici o anomalie la nivelul *fenotipului. La subiecții purtători de cromozomi cu r. e., mecanismele de schimb din cursul *meiozei pot conduce la formarea de gameți aneuzoici. V. și remaniere cromozomială, rearanjare genetică, recombinare genică, aneuzomie.

REMEDIU, s. n. / remède, s. m. / remedy, cure. [*Lat.* ***remedium*** *= leac, medicament.*] Orice mijloc sau factor care poate fi utilizat în tratamentul curativ sau paliativ al unei boli, ori în scopul prevenirii unor boli. Termenul este utilizat îndeosebi în *homeopatie și în limbajul comun. Sin.: medicament, agent terapeutic.

REMISIUNE, s. f. / rémission, s. f. / remission, abatement. [*Lat.* ***remissio, -onis*** *= trimitere înapoi, de la* ***remittere*** *= a trimite înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***mittere*** *= a trimite).*] Atenuare sau dispariție provizorie a simptomelor unei maladii.

REMITENT, adj. / rémittent, -e, adj. / remittent. [*Lat.* ***remittens,*** *de la* ***remittere*** *= a trimite înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***mittere*** *= a trimite).*] Care prezintă perioade de atenuare și de exacerbare. Cu referire la semne, simptome sau la unele boli.

REMNOGRAFIE, s. f. / remnographie, s. f. / remnography. [*RMN = rezonanță magnetică nucleară; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Denumire propusă, dar neadoptată, pentru imaginea obținută prin tehnica de imagistică medicală în care se utilizează fenomenul de *rezonanță magnetică nucleară.

RENAL, adj. / rénale, -ale, -aux, adj. / renal. [*Lat.* ***renalis*** *= renal, de la* ***ren, renis*** *= rinichi.*] Aparținând rinichiului, cu privire la rinichi. Ex.: abces r.

RENATURARE, s. f. / renaturation, s. f. / renaturation. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***natura*** *= stare naturală, caracter.*] Reasocierea, după denaturare, a catenelor individuale ale unui dublu helix de ADN sau ARN complementar. R. se obține prin amestecarea catenelor individuale și nu depinde de sursa catenelor, ci doar de gradul de complementaritate a acestora. R. produce *heteroduplexuri: ADN-ADN, ADN-ARN, ARN-ARN.

RENICUL, s. m. / rénicule, s. m. / reniculus. [*Lat.* ***reniculus,*** *dim. de la* ***ren, renis*** *= rinichi.*] Segment renal alcătuit din piramida Malpighi și corticala corespondentă. Termenul sin. *lob* sau *lobul renal* este nerecomandat și puțin utilizat.

RENINĂ, s. f. / rénine, s. f. / renin. [*Lat.* ***ren, renis*** *= rinichi; -ină.*] R. este o proteină enzimatică din grupul *proteazelor acide, α_2-globulină secretată de celulele juxtaglomerulare care înconjoară arteriolele renale la intrarea lor în glomerul. Posedând o activitate enzimatică, r. acționează asupra unui singur substrat: o altă α_2-globulină din plasmă, de origine hepatică, *angiotensinogenul (sau hipertensinogenul, sau substratul plasmatic al reninei). Din reacția r.-angiotensinogen rezultă *angiotensina, cu acțiune vasoconstrictoare, hipertensivă. Biosinteza r. se desfășoară în trei etape: 1) Sinteza prepro-reninei, polipeptid alcătuit din 406 aminoacizi, cu gena localizată pe cromozomul 1 (1q42); 2) Prin eliminarea peptidului semnal, format din 20 de aminoacizi, rezultă pro-renina, inactivă; 3) Prin eliminarea a încă 46 aminoacizi și *glicozilare în două puncte precise, rezultă r., alcătuită din 340 aminoacizi, cu M_r 40 kDa. În hipertensiunea de origine renală se constată o creștere a secreției de r. Evaluarea secreției de r. se face prin determinări radioimunologice și se exprimă în cantitatea de angiotensină eliberată pe litru de plasmă și pe minut. Valori normale: 1,1-0,8 ng/ml/oră sau 0,9-0,6 nmol/l/oră la un subiect în decubitus și cu un regim salin normal. Valorile sunt crescute în hipertensiunea malignă și prin ischemie renală și foarte scăzute în *sindromul Conn. A fost demonstrată existența unor izorenine extrarenale. V. angiotensină.

RENITENT, adj. / rénitent, -e, adj. / renitent. [*Lat.* ***renitens,*** *de la* ***reniti*** *= a rezista, a se împotrivi.*] Caracter palpatoriu al unei formațiuni care rezistă la presiunea degetelor, fiind relativ elastică și fermă dar nu dură sau fluctuentă. Ex.: tumoră r.

RENOGRAMĂ IZOTOPICĂ / rénogramme isotopique / isotopic nephrogram. [*Lat.* ***ren, renis*** *= rinichi; gr.* ***gramma*** *= înscriere;* ***isos*** *= egal;* ***topos*** *= loc.*] Sin.: nefrogramă izotopică (v.).

RENOPRIV, adj. / rénoprive, adj. / renoprival. [*Lat.* ***ren, renis*** *= rinichi;* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cine-*

va) de ceva.] 1) Care se caracterizează sau rezultă prin privarea de funcția renală. 2) Care se referă, se află în relație cu ablația unuia sau a ambilor rinichi.

RENOVASCULAR, adj. / rénovasculaire, adj. / renovascular. [*Lat.* ***ren, renis*** *= rinichi;* ***vasculum*** *= vas mic, dim. de la* ***vas, vasis*** *= vas.*] Care se referă la vasele sanguine ale rinichiului.

REOBAZĂ, s. f. / rhéobase, s. f. / rheobase. [*Gr.* ***rheos*** *= curent, de la* ***rhein*** *= a curge; lat., gr.* ***basis*** *= bază.*] Parametru ce caracterizează nivelul de excitabilitate a unei structuri biologice, reprezentat de valoarea minimă a intensității stimulului (natural sau artificial), de lungă durată, necesară pentru a provoca excitația.

REOLOGIE, s. f. / rhéologie, s. f. / rheology. [*Gr.* ***rheos*** *= curent, de la* ***rhein*** *= a curge;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a fizicii care studiază procesele de curgere a materiei sub toate formele sale și consecințele curgerii asupra materialelor la nivelul cărora aceasta se produce. În medicină, r. se aplică îndeosebi la circulația sanguină. V. hemoreologie.

REOSTAT, s. n. / rhéostat, s. m. / rheostat. [*Gr.* ***rheos*** *= curent, de la* ***rhein*** *= a curge;* ***statikos*** *= care stă, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Dispozitiv a cărui rezistență electrică este reglabilă între anumite limite. Introdus într-un circuit, r. permite modificarea controlată a intensității curentului.

REOVIRIDAE / Reoviridae / Reoviridae. [*Acronim engl. pentru Respiratory Enteric Orphan; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Familie de virusuri cu ARN bicatenar, cu simetrie cubică, fără înveliș, cu tropism respirator sau enteric, cu rol patogen relativ redus la om. Cuprinde genurile **Reovirus*, *Orbivirus*, **Rotavirus*.

REOVIRUS, s. n. / réovirus, s. m. / reovirus. [*Acronim engl. pentru Respiratory Enteric Orphan; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Gen de virus ARN din familia *Reoviridae*, care produce infecții respiratorii și digestive (enterite). Uneori provoacă encefalite și encefalomielite.

REPARAREA ADN / réparation de l'ADN / DNA repair. [*Lat.* ***reparare*** *= a reface, a reînnoi (****re*** *= iarăși;* ***parare*** *= a pregăti, a aranja).*] Proces de restaurare a integrității unui lanț al ADN lezat, utilizând lanțul intact ca model. R. ADN permite reconstituirea unui dublu helix normal pornind de la structuri care prezintă diverse anomalii, ca întreruperile mai mult sau mai puțin importante ale continuității unui lanț (unei catene), prezența unor lanțuri (catene) supranumerare sau defecte de complementaritate (*complementar). Procesul are loc, de ex., după iradierea cu radiații ionizante nucleare.

REPAUS, s. n. / repos, s. m. / repose, rest. [*Fr.* ***repos****, din lat.* ***pausa*** *= pauză, încetare, oprire.*] Suspendarea sau încetarea temporară a unor funcții în cazul unui organism, organ, țesut etc. La om, r. are rol de refacere a stării fiziologice a organismului. Ex.: r. fizic, r. intelectual.

REPAUS COMPENSATOR / repos compensateur / compensatory pause. Sin.: pauză compensatorie (v.).

REPERTORIU IMUNOLOGIC / répertoire immunologique / immune repertory. [*Lat.* ***repertorium*** *= inventar, de la* ***reperire*** *= a descoperi, a găsi;* ***immunis*** *= scutit, apărat, de la* ***in*** *= lipsit de,* ***munus*** *= obligație; gr.* ***logos*** *= știință.*] Ansamblul *receptorilor B și *receptorilor T prezenți la suprafața diferiților cloni de limfocite B și T și care permit recunoașterea *non-selfului și a *selfului modificat. Se estimează că, datorită extensiei sale, r. i. permite recunoașterea a circa 100 de milioane de determinanți antigenici diferiți. V. și gene ale imunoglobulinelor.

REPETITIV, adj. / répétitif, -ive, adj. / repetitive. [*Fr.* ***répétitif****, din lat.* ***repetere*** *= a reveni, a repeta.*] Sin.: iterativ (v.).

REPICAJ, s. n. / repiquage, repiquement, s. m. / explanting, subculturing (bacter). [*Fr.* ***repiquage****, de la* ***repiquer*** *= a transplanta o plantă tânără care se dezvoltă din semințe.*] Transferul unei culturi de celule dintr-un flacon de cultură într-unul sau mai multe flacoane conținând un mediu nou de cultură. Dacă celulele provin dintr-un țesut proaspăt, numărul de r. va fi mai mic și va depinde de vârsta donorului. R. este necesar pentru menținerea caracteristicilor celulelor din cultură.

REPLEȚIE, s. f. / réplétion, s. f. / repletion, surfeit. [*Lat.* ***repletio, -onis*** *= supra-abundență, de la* ***replere*** *= a umple din nou (****re*** *= iarăși;* ***plenus*** *= umplut, plin).*] Starea unui organ care este plin cu un lichid, un solid sau un gaz.

REPLICARE, s. f. / réplication, s. f. / replication. [*Lat.* ***replicatio, -onis*** *= revenire în același punct, repetare, de la* ***replicare*** *= a îndoi înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***plicare*** *= a îndoi, a împături).*] Formarea unui lanț de *ARN mesager prin copierea unui lanț de ADN, a cărui replică o constituie lanțul nou de ARN format. Într-un sens mai larg, mai general, r. reprezintă formarea unei copii a unui element genetic, procesul de duplicare a materialului genetic.

REPLICON, s. m. / replicon, s. m. / replicon. [*Lat.* ***replicare*** *= a îndoi înapoi, de la* ***retro*** *= înapoi,* ***plicare*** *= a îndoi, a împături.*] Cel mai scurt fragment de ADN sau ARN capabil de *replicare ca unitate autonomă într-o celulă.

REPOLARIZARE, s. f. / repolarisation, s. f. / re-polarization. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***polus*** *= pol.*] Etapă a *potențialului de acțiune care urmează etapei de *depolarizare și în care, prin modificarea permeabilității membranare, îndeosebi prin deschiderea *canalelor de K^+, se revine la *potențialul de repaus. V. și depolarizare.

REPORTER, s. m. / reporter, s. m. / reporter. [*Engl.* ***reporter*** *= cel care face un raport, de la* ***to report*** *= a raporta.*] O genă indicatoare introdusă în *vectorii de expresie, pentru a servi ca martor al efectului reglator al unei secvențe date, de ex. a unui *promotor.

REPOZIȚIE. Var. pentru repoziționare (v.).

REPOZIȚIONARE, s. f. / reposition, s. f. / reposition. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***positio, -onis*** *= punere, de la* ***ponere*** *= a pune.*] Plasarea în poziție normală a unui organ a cărui situare a devenit ectopică printr-un proces patologic. Se realizează, de regulă, prin procedee chirurgicale. Var.: repoziție.

REPRESIE, s. f. / repression, s. f. / repression. [*Lat. medievală* ***repressio****, de la* ***reprimere*** *= a împinge înapoi, a reține (****retro*** *= înapoi;* ***primere*** *= a apăsa, a presa).*] Inhibiția, blocarea unei gene, devenită incapabilă să își exercite acțiunea.

REPRESOR, s. m. / répresseur, s. m. / repressor. [*Lat.* ***repressor, -oris*** *= represor, de la* ***reprimere*** *= a împinge înapoi, a reține (****retro*** *= înapoi;* ***primere*** *= a apăsa, a presa).*] Proteină reglatoare care se fixează pe secvențele regulatoare ale ADN (sau ARN) și care blochează astfel *transcripția sau, respectiv, *traducerea. Blocarea transcripției se produce prin împiedicarea accesului la situsul de fixare al ARN-polimerazei.

REPREZENTARE, s. f. / représentation, s. f. / representation. [*Lat.* ***repraesentatio, -onis*** *= reprezentare, imagine, de la* ***repraesentare*** *= a pune din nou în fața ochilor (****re*** *= iarăși;* ***praesentare*** *= a prezenta).*] Imagine senzorială a obiectelor și fenomenelor realității evocată mental, în absența acestora, pe baza percepțiilor anterioare.

REPREZENTARE lineweaver-burk / représentation de Lineweaver-Burk / Lineweaver-Burk plot. [*Hans Lineweaver, chimist american, n. 1907; Dean Burk, biochimist american, 1904-1988.*] R. grafică utilizată în cinetica enzimatică care, pentru o reacție dată, redă variațiile inversului vitezelor inițiale de reacție în funcție de inversul concentrațiilor inițiale de substrat.

REPREZENTARE SCHATCHARD / représentation de Schatchard / Schatchard's plot. Reprezentare grafică ce permite determinarea afinității moleculelor care se fixează pe alte mo-

lecule, ca și numărul de *situsuri de fixare (ex.: *afinitatea și numărul de situsuri de la nivelul *receptorilor pentru efectorii acestora).

REPRODUCERE, s. f. / reproduction, s. f. / reproduction, breeding. [*Lat.* **re** = *iarăși;* **producere** = *a naște, a crea.*] Însușire de bază a ființelor vii, datorită căreia acestea produc noi organisme asemănătoare lor. R. asigură menținerea, înmulțirea și continuitatea speciilor, ca și variația acestora prin *recombinare genetică. Mecanismele r. pot fi regrupate în două mari categorii: *r. asexuată* sau *agamică* și *r. sexuată*. Caracteristicile esențiale ale acestor două modalități sunt: 1) *R. asexuată* este caracteristică vegetalelor și formelor animale simple; ea depinde de un singur organism, nu necesită gameți și are ca rezultat organisme identice cu genitorii. Se realizează prin: diviziune directă (la organisme unicelulare, bacterii, alge albastre), spori și înmugurire (bacterii, fungi, mușchi, ferigi) și înmulțire vegetativă (prin părți sau organe vegetative, la plante inferioare sau superioare). Trebuie menționate două moduri particulare de r. asexuată: regenerarea, prin reconstituirea a doi indivizi distincți din fiecare din fragmentele unui singur individ secționat în două (planarii, limbrici), și partenogeneza, care, deși presupune o diferențiere sexuală, adică prezența femelei, se produce fără intervenția sexului opus (cazul albinelor). La numeroase protozoare (inclusiv la agentul malariei) și vegetale inferioare se observă alternanța r. asexuate cu r. sexuată. 2) *R. sexuată* este caracteristică organismelor cu un anumit grad de complexitate și se bazează pe conjugarea a două celule (*gameți) provenind de la doi indivizi de sex opus. Prin unirea celor doi gameți rezultă *zigotul, iar în cursul dezvoltării embrionare, o linie somatică (soma), destinată să producă țesuturile organismului, se diferențiază de o linie germinativă (germen), din care se formează spermatozoizii și ovulele. R. s. crește diversitatea speciilor, deoarece ea implică amestecul celor două patrimonii genetice.

RESERPINĂ. Var. pentru rezerpină (v.).

RESORBȚIE, s. f. / résorption, s. f. / resorption. [*Lat.* **resorptus**, *de la* **resorbere** = *a reabsorbi* (**re** = *iarăși;* **sorbere** = *a absorbi, a înghiți*).] 1) Dispariția, prin absorbție progresivă, a unui lichid, a unui corp străin sau a unui gaz dintr-o cavitate naturală sau patologică, ori din spațiile interstițiale ale țesuturilor. 2) Topire progresivă, fiziologică sau patologică, a unui organ sau țesut. Ex.: r. fiziologică a țesuturilor care înconjoară un dinte temporar, provocând căderea sa; r. patologică a țesutului osos. 3) Trecerea unei substanțe printr-o membrană (ex.: mucoasa intestinală). Astfel, unele medicamente introduse *per os* pătrund în circulația generală prin r.

RESPIRATOR, adj., s. n. / respiratoire, adj., respirateur, adj., s. n. / respiratory, adj., respirator, n. [*Lat.* **respirare** = *a respira, de la* **re** = *iarăși,* **spirare** = *a sufla.*] 1) Care se referă, care ajută la respirație. Ex.: centru r. 2) Aparat care permite asigurarea ventilației pulmonare a unui bolnav, cu aer sau cu oxigen, de obicei prin insuflație în trahee. Anumite aparate sunt automatizate, permițând o respirație artificială prelungită, cu frecvență, amplitudine și presiune reglabile. Ex.: *r. Drinker, *r. Engström.

RESPIRATOR DRINKER / respirateur de Drinker / Drinker's respirator. [**Philip Drinker**, *inginer american de sănătate publică, 1894-1972.*] Sin.: plămân de oțel (v.).

RESPIRATOR ENGSTRÖM / respirateur d'Engström / Engström's respirator. [**C. G. Engström**, *anestezist suedez contemporan.*] Aparat automatizat care realizează o respirație artificială prelungită, cu frecvența, amplitudinea și presiunea reglabile.

RESPIRAȚIE, s. f. / respiration, s. f. / respiration, breathing. [*Lat.* **respiratio, -onis** = *respirație, de la* **respirare** = *a respira* (**re** = *iarăși;* **spirare** = *a sufla*).] Totalitatea proceselor fiziologice prin care se realizează schimbul de gaze (absorbirea oxigenului și eliminarea bioxidului de carbon) între organism și mediu. R. cuprinde: *r. externă*, *r. internă* și *r. celulară*. 1) *R. externă* (ventilația pulmonară) asigură captarea oxigenului la nivelul capilarelor din alveolele pulmonare și eliminarea bioxidului de carbon din sânge. 2) *R. internă* asigură eliberarea oxigenului la nivelul țesuturilor și absorbția bioxidului de carbon în sânge. Sângele reprezintă mediul de transport al gazelor între plămâni și țesuturi, rolul principal revenind *hemoglobinei. 3) *R. celulară* cuprinde utilizarea oxigenului în procesele metabolice.

RESPIRAȚIE AEROBĂ / respiration aérobie / aerobic respiration. Degradarea completă a glucozei (sau a unui alt substrat) la CO_2 și H_2O, cu eliberare de energie chimică potențială, în prezența oxigenului molecular. R. a. începe în hialoplasmă prin *glicoliză anaerobă și se continuă în mitocondrie prin dehidrogenări și decarboxilări oxidative ale *acidului piruvic, în cadrul *ciclului Krebs. Reoxidarea transportorilor de hidrogen reduși de substratul organic se face prin oxigenul molecular (dioxigen). Transferul electronilor rezultați se face prin lanțul de oxidoreducere care pompează protoni ai matricei mitocondriei către spațiul dintre cele două membrane mitocondriale. Aceștia difuzează, în funcție de gradientul de concentrație, la nivelul lanțului de proteine de pe suprafața membranei interne a mitocondriilor, unde se produce *fosforilarea oxidativă a ADP în ATP.

RESPIRAȚIE ANAEROBĂ / respiration anaérobie / anaerobic respiration. Degradarea completă a glucozei (sau a unui alt substrat) la CO_2 și H_2O, cu eliberare de energie chimică potențială, în absența oxigenului molecular. Acceptorul final este o moleculă organică sau un substrat mineral oxidat. Transferul de electroni se face în cadrul unui lanț de oxidoreducere, care pompează protoni la nivelul ansamblului de proteine de la suprafața membranei interne a *mitocondriilor, unde se produce *fosforilarea ADP în ATP (*fosforilare oxidativă). V. și respirație aerobă.

RESPIRAȚIE APNEUSTICĂ / respiration apneustique / apneustic respiration. Tulburare respiratorie caracterizată printr-o inspirație lungă, urmată de o pauză de câteva secunde dată de contractura persistentă a mușchilor inspiratori, și de o expirație scurtă, uneori urmată de altă pauză. R. a. este generată de o leziune a calotei protuberanțiale sub planul de emergență a trigemenului, ca urmare a unei tromboze a trunchiului bazilar.

RESPIRAȚIE ARTIFICIALĂ / respiration artificielle / artificial respiration. Ansamblu de manevre practicate fie la nou-născuți în stare de moarte aparentă, fie în caz de *sincopă sau de *asfixie, în scopul pătrunderii aerului în căile traheobronșice și al restabilirii respirației normale. Manevrele de r. a. se efectuează prin metoda gură la gură sau cu aparate care suplinesc mișcările cuștii toracice, asigurându-se totodată și tracțiunea limbii. *Procedeele Schäfer și Silvester de r. a. (manuale) sunt rar utilizate în prezent.

RESPIRAȚIE ASISTATĂ / respiration asistée / assisted respiration. Asigurarea, în cursul anesteziei generale în circuit închis și *curarizării, a unor amplitudini eficiente ale mișcărilor respiratorii. R. a. se obține prin manevre manuale efectuate de medicul anestezist asupra camerei de amestec (balon) a aparatului de anestezie. Respectă ritmul respirator propriu pacientului și are drept scop asigurarea unei ventilații pulmonare suficiente.

RESPIRAȚIE BIOT / respiration de Biot / Biot's respiration. [**Camille Biot**, *medic francez, Lyon, n. 1878.*] Mișcări respiratorii întrerupte de perioade de apnee de 5-30 secunde. R. B. este întâlnită în meningite, septicemii, agonie.

RESPIRAȚIE CELULARĂ / respiration cellulaire / cellular respiration. Proces în cursul căruia celulele aerobe dobândesc energie datorită oxidării substanțelor organice, asigurată de oxigenul molecular. Transformate în bioxid de carbon și în apă, substanțele organice eliberează o cantitate de energie echivalentă celei obținute prin combustia lor. În procesul de r. c. sunt implicate o serie de reacții de oxidoreducere, catalizate de numeroase sisteme enzimatice.

RESPIRAȚIE CHEYNE-STOKES / respiration de Cheyne-Stokes / Cheyne-Stokes respiration. [*John Cheyne, medic irlandez, Dublin, 1777-1836; William Stokes, clinician irlandez, Dublin, 1804-1878.*] Ritm respirator particular, caracterizat prin perioade de apnee mai mult sau mai puțin lungi, urmate de respirații cu amplitudini crescânde ce ating un maximum, după care amplitudinea respirațiilor scade și se produce din nou apnee, ciclul reluându-se. R. C.-S. se observă îndeosebi în insuficiența renală terminală și se pare că este determinată de o irigare defectuoasă a centrului respirator.

RESPIRAȚIE CONTROLATĂ / respiration côntrolée / controlled respiration. Substituirea ritmului respirator propriu bolnavului (abolit prin acțiunea curarei în cursul anesteziei generale în circuit închis și curarizare) cu un ritm artificial, comandat de medicul anestezist și întrerupt de pauze. R. c. este indispensabilă în anumite operații pe abdomen și îndeosebi pe torace. Această tehnică de r. artificială, care nu lasă pacientului nici o inițiativă respiratorie, este de asemenea utilizată în marile insuficiențe respiratorii. În r. c. cu aparatul denumit *respirator se realizează o *insuflație a plămânilor unui bolnav pasiv, cu un ritm și cu o amplitudine reglabile.

RESPIRAȚIE GLOSOFARINGIANĂ / respiration glossopharyngée / frog breathing, glossopharyngeal breathing. Tip de r. la care sunt nevoiți să recurgă unii bolnavi cu insuficiență respiratorie determinată de afectarea (paralizia) mușchilor respiratori. Constă în efectuarea unor mișcări particulare ale limbii, buzelor și faringelui, cu inhalarea unei cantități mai mari de aer.

RESPIRAȚIE KUSSMAUL-KIEN / respiration de Kussmaul-Kien / Kussmaul-Kien respiration. [*Adolf Kussmaul, medic german, Heidelberg, 1822-1902; Alphonse M. J. Kien, medic german, sec. XIX.*] Tip de r. observat în coma diabetică. Constă dintr-o inspirație profundă, urmată de o scurtă pauză în inspirație forțată și o expirație bruscă (însoțită de geamăt), după care survine o nouă pauză. Aceste fenomene se repetă în aceeași ordine.

RESPIRAȚIE LAENNEC (PUERILĂ) / respiration de Laennec (puérile) / Laennec's (puerile) respiration. [*René Théophile Hyacinthe Laennec, medic francez, profesor de clinică medicală la Paris, 1781-1826.*] Varietate a murmurului vezicular fiziologic la copii, caracterizat printr-o intensitate mai mare ca la adult și timbru mai aspru. Apare în condițiile unui torace mai subțire și mai elastic, ale unui orificiu glotic mai îngust și ale unor mișcări respiratorii mai rapide. R. L. se poate întâlni uneori și la adult.

RESPIRAȚIE PARADOXALĂ / respiration paradoxale / paradoxical respiration. Stare patologică în cursul căreia un plămân sau un segment de plămân prezintă un volum redus în inspir și crescut în expir. R. p. se observă îndeosebi în paralizia unilaterală a diafragmului sau secundar unui traumatism toracic care provoacă o breșă pleurală.

RESPIRAȚIE STERTOROASĂ / respiration stertoreuse / stertorous respiration. Sin.: stertor (v.).

RESPIRAȚIE STRIDOROASĂ / respiration stridoreuse / stridulous respiration. Sin.: stridor (v.).

RESTENOZĂ, s. f. / resténose, s. f. / restenosis. [*Lat.* ***re*** *= iarăși; gr.* ***stenosis*** *= strâmtare, îngustare, de la* ***stenos*** *= strâmt, îngust.*] *Recidiva unei *stenoze a unui conduct sau a unui orificiu.

RESTITUTIO AD INTEGRUM / restitutio ad integrum / restitutio ad integrum. [*Lat.* ***restitutio, -onis*** *= restituire, restabilire, de la* ***restituere*** *= a reface, a reda;* ***ad*** *= la;* ***integrare*** *= a pune la loc.*] Revenirea la o stare identică celei existente înainte de o stare patologică. O astfel de situație este rară, iar expresia se utilizează cu referire îndeosebi la fracturi, în cazurile când rezultatul tratamentului este perfect.

RESTRICTINĂ, s. f. / restrictine, s. f. / restrictin. [*Lat.* ***restrictus****, participiul trecut de la* ***restringere*** *= a restrânge, a reduce și* ***stringere*** *= a strânge;* ***-ină****.*] Glicoproteină a *matricei extracelulare a neuronilor, cu rol în atașarea acestor celule la un anumit substrat.

RESTRICȚIE, s. f. / restriction, s. f. / restriction. [*Lat.* ***restrictio, -onis*** *= cumpătare, reținere, de la* ***restringere*** *= a restrânge, a reduce și* ***stringere*** *= a strânge.*] Fenomen de degradare a ADN-ului străin observat la bacterii. Celulele procariote conțin enzime particulare, *endonucleaze sau enzime de restricție, care au funcția de a proteja bacteriile împotriva infecțiilor virale, degradând ADN-ul viral, fără a afecta ADN-ul bacterian. Aceste enzime acționează recunoscând o secvență specifică de ADN, alcătuită din patru până la șase nucleotide, pe care o secționează într-un loc precis. Secvența de ADN recunoscută și tipul de secțiune sunt specifice fiecărei enzime. V. și enzimă de restricție.

RESUSCITARE CARDIORESPIRATORIE / ressuscitation cardiorespiratoire / cardiopulmonary resuscitation. [*Lat.* ***resuscitatio, -onis*** *= readucere la viață, de la* ***resuscitare*** *= a reînvia (****re*** *= iarăși;* ***suscitare*** *= a trezi); gr.* ***kardia*** *= inimă; lat.* ***respirare*** *= a respira, de la* ***re*** *= iarăși,* ***spirare*** *= a sufla.*] Ansamblu de măsuri urgente care suplinesc temporar sau restabilesc funcția cardiocirculatorie și respiratorie, în condițiile în care acestea sunt ineficiente. Deteriorarea gravă a circulației și respirației, sau oprirea completă a acestor funcții vitale, respectiv *stopul cardiac și *stopul respirator, ori oprirea ambelor funcții simultan (stop cardiorespirator) survin într-o multitudine de circumstanțe patologice. În prezent s-a ajuns la o standardizare a manevrelor de r. c., ce trebuie cunoscute de orice medic, îndeosebi de generalist, care asigură asistența primară, tendința fiind de a instrui un număr cât mai mare de persoane, ținând seama de faptul că în caz de stop cardiorespirator moartea biologică se poate instala în 3-5 minute.

REȘUTĂ, s. f. / rechute, s. f. / relapse. [*Fr.* ***rechute*** *= recădere.*] Revenirea simptomelor unei boli care era aparent pe cale de vindecare. Se deosebește de *recrudescență prin faptul că survine mai târziu decât aceasta, în câteva săptămâni sau luni. Obs.: a nu se confunda cu *recidivă. V. și recădere.

RETARD, s. n. / retard, s. m. / retard. [*Lat.* ***retardatio, -onis*** *= întârziere, de la* ***retardare*** *= a întârzia și* ***tardus*** *= încet, lent.*] Termen folosit cu semnificația de deficit, întârziere în evoluția unui proces fiziologic. Ex.: r. psihic, r. de creștere, r. somatic etc.

RETARDARE MENTALĂ / retard mental / mental retardation. Oprirea dezvoltării mentale (intelectuale) sau o dezvoltare mentală incompletă, în care este afectată inteligența în ansamblul său, din cauza diminuării capacităților cognitive, de vorbire, motorii și sociale. R. m. poate fi congenitală sau consecutivă afectării precoce a inteligenței și apare ca atare sau asociată cu alte tulburări mentale sau somatice, în cadrul a numeroase sindroame. Prevalența celorlalte tulburări mentale este de cel puțin 3-4 ori mai mare la subiecții cu r. m. față de populația generală, ei prezentând și un risc crescut pentru exploatare, abuz fizic și/sau sexual. Adaptarea socială se produce cu dificultate, dar în condiții de protecție socială și ambianță adec-

vată, comportamentul adaptativ al subiecților este mult ameliorat. Cu ajutorul datelor clinice și ale testelor QI standardizate se disting (*ICD-10): 1) *R. m. ușoară*, cu QI între 69 și 50, în care sunt incluse: debilitatea mentală, deficiența mentală ușoară și oligofrenia ușoară. 2) *R. m. moderată*, cu QI între 49 și 35, care cuprinde: imbecilitatea, deficiența mentală moderată, oligofrenia moderată. 3) *R. m. severă*, cu QI între 34 și 20, cuprinde: deficiența mentală severă, oligofrenia severă. 4) *R. m. profundă*, cu QI sub 20, include: idioția, deficiența mentală profundă, oligofrenia profundă. Uneori, stabilirea gradului de r. m. prin procedurile uzuale este dificilă sau imposibilă: la persoane cu deficit senzorial asociat (cecitate, surdomutitate), cu handicap fizic major sau perturbate comportamental. Asistența socială, necesară în toate cazurile, variază în funcție de tipul de r. m.

RETENȚIE, s. f. / rétention, s. f. / retention. [*Lat.* ***retentio, -onis*** *= oprire, reținere, de la* ***retentare*** *= a ține pe loc, a păstra.*] Acumulare prin defect de evacuare a unei substanțe, care se află în mod normal sau este introdusă artificial în organism sau într-un organ.

RETENȚIE PLACENTARĂ / rétention placentaire / retention of placenta. Persistența în cavitatea uterină, după *delivrență, a unui fragment de *placentă. R. p. poate antrena hemoragii și infecție.

RETENȚIE DE URINĂ / rétention d'urine / urine retention. Imposibilitate de a evacua, total sau parțial, urina conținută în vezică. R. de u. este denumită completă când micțiunea este imposibilă. Poate fi acută, dacă cedează după mai multe cateterisme, sau cronică, dacă micțiunile spontane nu reapar. R. cronică incompletă desemnează stagnarea unei cantități de urină în vezică. În toate aceste situații secreția de urină se menține normală.

RETE TESTIS / rete testis / rete testis. NA: rete testis. [*Lat.* ***rete, -is*** *= rețea;* ***testis*** *= testicul.*] Sin.: rețea Haller (v.).

RETICUL, s. n. / réticulum, s. m. / reticulum. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea.*] Denumire generică anatomică pentru rețelele de fibre sau de vase. Var.: reticulum.

RETICUL ENDOPLASMIC / réticulum endoplasmique / endoplasmic reticulum. Sistem complex de membrane, organizat în canale și cisterne, al căror lumen se află în continuitate cu spațiul perinuclear. R. e. reprezintă circa 10% din volumul total celular și se extinde sub formă de rețea în întreg spațiul citoplasmatic. Membrana r. e. se află în continuare cu membrana nucleară externă, delimitează frontiera r. e. în raport cu citosolul și mediază transferul rapid și selectiv al moleculelor (îndeosebi al proteinelor nou sintetizate) între cele două compartimente. Morfologic și funcțional se disting: 1) *R. e. rugos*, denumit astfel deoarece la suprafața sa externă se află numeroși *ribozomi, datorită cărora el joacă un rol central în sinteza proteinelor. 2) *R. e. neted*, implicat în sinteza lipidelor (fosfolipide, colesterol), necesare în biosinteza membranelor, ca și a hormonilor steroizi. R. e. rugos este mai dezvoltat în celulele cu o sinteză abundentă de proteine (ex.: plasmocite, celule pancreatice), iar r. e. neted - în celulele specializate în sinteza și metabolismul acizilor grași și ale fosfolipidelor (îndeosebi hepatocite). Var.: reticulum endoplasmic. V. și ribozom.

RETICUL SARCOPLASMIC / réticulum sarco-plasmique / sarcoplasmic reticulum. *R. endoplasmic al celulelor musculare striate. R. s. conține sechestrate cantități mari de ioni de calciu, care sunt eliberați în citosol în timpul excitației musculare. Var.: reticulum sarcoplasmic.

RETICULAR, adj. / réticulaire, adj. / reticular. [*Lat.* ***reticulatus*** *= în formă de rețea, de la* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea.*] 1) Care este în formă de rețea. 2) Care se află în relație cu o rețea, cu un *reticul. V. și celulă reticulară.

RETICULAT, adj. / réticulé, -e, adj. / reticulated. [*Lat.* ***reticulatus*** *= în formă de rețea, de la* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea.*] Care prezintă aspectul unui *reticul.

RETICULINĂ, s. f. / réticuline, s. f. / reticulin. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-ină.***] *Scleroproteină componentă a fibrelor de conexiune din țesutul reticular. V. și fibră reticulară.

RETICULITĂ, s. f. / réticulite, s. f. / reticulitis. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-ită.***] Inflamația țesutului reticuloendotelial.

RETICULOCIT, s. n. / réticulocyte, s. m. / reticulocyte. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Eritrocit tânăr imatur, reprezentând ultimul stadiu intermediar de dezvoltare, între *eritroblast și hematia adultă. Conține granule ce reprezintă fragmente din *reticulul endoplasmic, vizibile printr-o colorație specială, de unde și denumirea de hematie granuloasă. În mod normal, r. reprezintă 0,5-1,5% din totalul eritrocitelor circulante. V. și reticulocitoză.

RETICULOCITOZĂ, s. f. / réticulocytose, s. f. / reticulocytosis. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea; gr.* ***kytos*** *= celulă;* ***-oză.***] Creșterea numărului de *reticulocite din sângele circulant peste 60 000/mm^3. R. reflectă o activare a *eritropoiezei la nivelul măduvei hematogene și are ca efect creșterea capacității de transport a oxigenului la nivelul sângelui. Apare după hemoragii, în cursul adaptării la altitudine, ca și în unele boli pulmonare însoțite de *hipoxie și în anemii.

RETICULOENDOTELIOZĂ, s. f. / réticulo-endothéliose, s. f. / reticuloendotheliosis. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea; gr.* ***endon*** *= înăuntru;* ***thele*** *= ridicătură, mamelon;* ***-oză.***] Sin.: histiocitoză (v.).

RETICULOFIBROZĂ, s. f. / réticulofibrose, s. f. / reticulofibrosis. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea;* ***fibra*** *= fibră;* ***-oză.***] Fibroză inflamatorie care constă în multiplicarea fibrelor de *reticulină în cadrul unei fibroze secundare a *colagenului, reticulina părând a avea rol de precolagen.

RETICULOPATIE, s. f. / réticulopathie, s. f. / disease of the reticuloendothelial system. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Denumire generică pentru orice afecțiune a *sistemului reticuloendotelial.

RETICULOSARCOM, s. n. / réticulosarcome, s. m. / reticulosarcoma. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea; gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***-oma.***] Denumire desuetă pentru o tumoră malignă care se dezvoltă pe seama *celulelor reticulare ale țesutului reticuloendotelial, în particular la nivelul ganglionilor limfatici, splinei (r. ganglionar, splenic etc.) și măduvei osoase (r. osos). V. pentru terminologia actuală: limfom și limfom malign non-hodgkinian.

RETICULOZĂ, s. f. / réticulose, s. f. / reticulosis. [*Lat.* ***reticulum,*** *dim. de la* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-oză.***] Denumirea se referă la afecțiuni caracterizate printr-o proliferare celulară a liniei reticulohistiocitare, cu formarea de infiltrate monomorfe și permanente: reticulosarcom, boală Hodgkin, r. epitelioidă (*boală Besnier-Boeck-Schaumann), r. benignă de inoculare (sin.: boala ghearelor de pisică, v.), r. limfocitară benignă Degos (v. limfocitom).

RETICULOZĂ X / réticulose X / histiocytosis X. Sin.: histiocitoză X (v.).

RETICULUM. Var. pentru reticul (v.).

RETICULUM ENDOPLASMIC. Var. pentru reticul endoplasmic.

RETICULUM SARCOPLASMIC. Var. pentru reticul sarcoplasmic.

RETINĂ, s. f. / rétine, s. f. / retina. NA: retina. [*Lat.* ***rete, -is*** *= rețea;* ***-ină.***] Membrană senzorială vizuală, subțire (0,2-0,3 mm), transparentă, căreia i se descriu 10 straturi (din exteriorul spre interiorul *globului ocular): 1) epiteliul pigmentar; 2) stratul de conuri și bastonașe; 3) membrana limitantă exter-

nă; 4) granuloasa externă; 5) plexiforma externă; 6) granuloasa internă; 7) plexiforma internă; 8) stratul celulelor multipolare (sau celule ganglionare); 9) stratul fibrelor optice (care vor constitui nervul optic); 10) membrana limitantă internă. Partea posterioară a r. este singura capabilă să primească impresiile luminoase (*r. propriu-zisă*), prin celulele sale senzoriale: celule vizuale cu bastonaș (*bastonașe retiniene) și celule vizuale cu con (*conuri retiniene). Polul posterior al r. este constituit de pata galbenă sau *macula lutea*, care posedă doar celule cu con și al cărei centru prezintă o depresiune, *fovea centralis* (*fovea* -1). La ieșirea nervului optic din globul ocular în zona denumită *papilă optică, r. este redusă la câteva celule nevroglice, insensibile la lumină, *punctum caecum* sau pata oarbă, zonă care este vizibilă la examenul *fundului de ochi.

RETINITĂ, s. f. / rétinite, s. f. / retinitis. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; -**ită**.*] Termen utilizat uneori greșit ca sin. cu *retinopatie, denumind afecțiunile inflamatorii ale *retinei. Frecvent se asociază și inflamația *coroidei (*corioretinită). S-au descris numeroase forme de r., clasificate în funcție de mai multe criterii: etiopatogenie, evoluție, morfopatologie, date oftalmoscopice. Etiopatogenic se disting: *r. primară*, determinată de o însămânțare hematogenă cu germeni patogeni; *r. secundară*, de obicei prin extinderea infecției de la o *coroidită; *r. specifică*, de natură tuberculoasă sau luetică; *r. nespecifică*, determinată de germeni patogeni diseminați (îndeosebi stafilococ, streptococ, meningococ).

RETINITĂ PIGMENTARĂ / rétinite pigmentaire / pigmentary retinopathy, retinitis pigmentosa. Forma cea mai frecventă a *degenerescenței tapetoretiniene periferice, cu transmitere autozomal recesivă. Apare în copilărie și este caracterizată prin *hesperanopie, aspect atrofic al *papilei optice, pigmentare anormală a retinei, scădere progresivă a acuității vizuale și restrângere a câmpului vizual. Boala evoluează către cecitate.

RETINOBLASTOM, s. n. / rétinoblastome, s. m. / retinoblastoma. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***blastos*** = *germen; -**oma**.*] Tumoră malignă retiniană, cu debut în copilărie. Poate fi ereditară (formele bilaterale) sau dobândită.

RETINOCITOM, s. n. / rétinocytome, s. m. / retinocytoma. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***kytos*** = *celulă; -**oma**.*] Tip de *retinoblastom caracterizat prin prezența celulelor în rozetă sau *stefanocite.

RETINOGRAFIE, s. f. / rétinographie, s. f. / retinography. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***graphein*** = *a scrie.*] Metodă de fotografiere a retinei, adică a *fundului de ochi, efectuată cu retinograful (retinofotul). Compararea fotografiilor efectuate în timp permite aprecierea evoluției unor boli ale retinei.

RETINOIDE, s. n. pl. / rétinoïdes, s. m. pl. / retinoids. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***eidos*** = *formă.*] Termen general pentru compușii înrudiți sau derivați ai *vitaminei A (retinol). Utilizați inițial în tratamentul tulburărilor de diferențiere sau de proliferare ale keratinocitelor, în prezent o serie de r. reprezintă agenți terapeutici eficienți în *leucemia acută promielocitară, în controlul diferențierii și creșterii anti-angiogenice și ca imunomodulatori. Au fost obținute rezultate și în tratamentul *bolii Kaposi.

RETINOL, s. m. / rétinol, s. m. / retinol. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; -**ol**.*] Sin.: vitamină A (v.).

RETINOPATIA PREMATURILOR / rétinopathie des prématurés / retinopathy of prematurity. Aspect particular al retinei nou-născutului prematur (cu greutatea sub 1 200 g), caracterizat prin dezvoltarea insuficientă a vaselor retiniene. În acest caz, oxigenoterapia prelungită poate declanșa o neovascularizație și o proliferare glială, conducând la *fibroplazie retrolenticulară (retrocristaliniană).

RETINOPATIE, s. f. / rétinopathie, s. f. / retino-pathy. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***pathos*** = *boală.*] Termen generic folosit pentru afecțiunile retiniene, de regulă (dar nu sistematic) excluzându-le pe cele infecțioase (*retinită). V. în continuare.

RETINOPATIE CIRCINATĂ / rétinopathie circinée / circinate retinopathy. R. caracterizată prin existența în jurul **maculei lutea* a unei coroane alcătuite din pete albe cerebriforme, strălucitoare, rezultate prin depunerea de colesterol.

RETINOPATIE DIABETICĂ / rétinopathie diabétique / diabetic retinopathy. Complicație retiniană foarte frecventă a diabetului zaharat, consecință a alterărilor capilare. Reprezintă o *microangiopatie diabetică localizată, care determină ischemie, hemoragii și microanevrisme retiniene. R. d. poate antrena *cecitate dacă afectează *macula lutea* (v. retină).

RETINOPATIE HIPERTENSIVĂ / rétinopathie hypertensive / hypertensive retinopathy. R. asociată cu *hipertensiunea arterială esențială sau malignă. Se traduce prin modificări de calibru al arteriolelor retiniene, ca și al traiectului acestora, dilatații venoase, hemoragii retiniene, uneori cu localizare la nivelul fibrelor nervoase, exsudate, „stele" lipidice la nivelul maculei, iar în hipertensiunea malignă - apariția edemului papilar.

RETINOPATIE LEUCEMICĂ / rétinopathie leucémique / leuk(a)emic retinopathy. R. care poate apărea în leucemie, fiind caracterizată prin paloare a *fundului de ochi din cauza infiltrării retinei și a coroidei cu leucocite, edem retinian și exsudat local.

RETINOPEXIE, s. f. / rétinopexie, s. f. / retinopexy. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***pexis*** = *fixare.*] Metodă terapeutică utilizată în *dezlipirea de retină. Există diferite tehnici (îndeosebi *diatermocoagulare, criocoagulare, *fotocoagulare sau *laser) prin care se urmărește crearea unei aderențe corioretiniene.

RETINOSCHIZIS, s. n. / rétinoschizis, s. m. / retinoschisis. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***skhisis*** = *despicătură, de la* ***skhizein*** = *a despărți.*] Degenerescența periferică a retinei cu formare de mici chisturi, care determină o *dehiscență retiniană, cu risc de *dezlipire a retinei. *R. juvenil* este o boală genetică, transmisă recesiv la copiii de sex masculin și caracterizată prin degenerescență maculară, leziuni periferice, degenerescență a corpului vitros, care în final determină dezlipirea de retină.

RETINOSCHIZIS IDIOPATIC CU HEMERALOPIE PRECOCE / maladie de Goldmann-Favre / Goldmann-Favre disease. Sin.: boală Goldmann-Favre (v.).

RETINOSCOPIE, s. f. / rétinoscopie, s. f. / retinoscopy, skiascopy. [*Lat.* ***rete, -is*** = *rețea; -**ină**; gr.* ***skopia*** = *examinare, de la* ***skopein*** = *a vedea, a examina.*] Sin.: skiascopie (v.).

RETRACTIL, adj. / rétractile, adj. / retractile. [*Lat.* ***retractus***, *de la* ***retrahere*** = *a trage înapoi, a reveni (**retro** = înapoi;* ***trahere*** = *a trage).*] Care este susceptibil de retracție, care posedă proprietatea de *retractilitate. Ex.: cicatrice r.

RETRACTILITATE, s. f. / rétractilité, s. f. / retractility. [*Lat.* ***retractus***, *de la* ***retrahere*** = *a trage înapoi, a reveni (**retro** = înapoi;* ***trahere*** = *a trage).*] Proprietatea unui țesut de a-și diminua lungimea (sau dimensiunile) după ce a suferit o distensie.

RETRACȚIE, s. f. / rétraction, s. f. / retraction. [*Lat.* ***retractio, -onis***, *de la* ***retrahere*** = *a trage înapoi, a reveni (**retro** = înapoi;* ***trahere*** = *a trage).*] 1) Scurtarea sau diminuarea de volum, normală sau patologică, a unui țesut sau a unui organ. 2) Mișcare a mandibulei înapoi față de poziția centrală a dentiției, care se poate însoți de contracția mușchilor temporali și suprahioidieni. Alte tipuri de r.: *r. *cheagului sanguin* sub acțiunea trombocitelor; *r. gingivală*, a gingiei marginale de la nivelul dinților.

RETROACȚIUNE, s. f. / rétroaction, s. f. / feed-back. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***actio, -onis*** *= acțiune, de la* ***agere*** *= a acționa.*] Principiu fiziologic care desemnează acțiunea de reglare a activității unui organ de către organul a cărui activitate o stimulează. R. poate fi negativă (mai frecvent) sau pozitivă. Sin.: feed-back, retrocontrol.

RETROACȚIUNE NEGATIVĂ / rétroaction négative / negative feed-back. Sin.: retrocontrol negativ (v.).

RETROACȚIUNE POZITIVĂ / rétroaction positive / positive feed-back. Sin.: retrocontrol pozitiv (v.).

RETROCECAL, adj. / rétrocaecal, adj. / retroc(a)ecal. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***caecum*** *= orb.*] Care este situat îndărătul cecului (cecumului). Ex.: apendice r.

RETROCOLIS, s. n. / rétrocolis, s. m. / retrocolis. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***collum*** *= gât.*] Varietate de *torticolis în care capul este înclinat îndărăt din cauza contracției mușchilor cefei.

RETROCONTROL, s. n. / rétrocontrôle, s. m. / feed-back. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi; fr.* ***contrôle****, prescurtare de la* ***contre-rôle.***] Sin.: retroacțiune (v.).

RETROCONTROL NEGATIV / rétrocontrôle négatif / negative feed-back. *Retroacțiune în care creșterea valorii variabilei care este reglată se compensează printr-o diminuare a valorii factorului care îi provoacă creșterea. Ca urmare, aceasta din urmă va fi stabilizată. Ex.: în cazul reglării concentrației de *gonadostimuline hipofizare, creșterea cantității de *estradiol în prima parte a fazei foliculare a *ciclului oestral antrenează o scădere a valorii gonadotrofinelor hipofizare. La femeia cu ovariectomie sau aflată în menopauză acest control nu mai există și, prin urmare, valorile foliculo-stimulinei și ale hormonului luteinizant sunt mai mari decât la femeia fertilă. Acest tip de mecanism de control este extrem de frecvent în organism. Sin.: feed-back negativ, retroacțiune negativă.

RETROCONTROL POZITIV / rétrocontrôle positif / positive feed-back. *Retroacțiune în care creșterea valorii variabilei reglate provoacă creșterea valorii variabilei ce declanșează reglarea. Ca urmare, în r. p. valoarea factorului declanșant crește în permanență. Ex.: în cazul reglării concentrației *gonadostimulinelor hipofizare, creșterea producției de estradiol (în legătură cu creșterea foliculului) în a doua parte a fazei foliculare antrenează, odată cu creșterea hormonului de eliberare a gonadotrofinelor (GnRH), într-un mod care poate apărea ca paradoxal, și o creștere a secreției de gonadotrofine hipofizare. Sin.: feed-back pozitiv, retroacțiune pozitivă.

RETRODEVIAȚIE, s. f. / rétrodéviation, s. f. / retrodeviation. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***deviatio, -onis****, de la* ***deviare*** *= a se abate de la drumul cel bun.*] Termen general care include denumirile: *retroflexie, *retropoziție, *retroversie. Var.: retrodeviere. Ant.: antedeviație.

RETRODEVIERE. Var. pentru retrodeviație (v.).

RETRODIFUZIUNE, s. f. / rétrodiffusion, s. f. / back scattering. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***diffusio, -onis*** *= revărsare, de la* ***diffundere*** *= a răspândi, a revărsa.*] Difuziunea radiațiilor sau a particulelor, urmând un unghi obtuz în raport cu direcția fasciculului incident.

RETROFLEXIE, s. f. / rétroflexion, s. f. / retroflexion. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***flexio, -onis*** *= îndoire, de la* ***flectere*** *= a îndoi.*] Înclinarea posterioară a unei părți a unui organ față de restul organului. Ex.: în r. uterină, corpul uterului este înclinat posterior față de colul uterin, rămas în poziție normală. Ant.: anteflexie.

RETROGNATISM. Var. pentru retrognație (v.).

RETROGNAȚIE, s. f. / rétrognathie, s. f., rétrognathisme, s. m. / retrognathia. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi; gr.* ***gnathos*** *= falcă, maxilar.*] Înfundarea etajului mijlociu al feței prin tulburări de dezvoltare a maxilarelor, îndeosebi a *mandibulei (*r. mandibulară anatomică*) sau prin dezechilibru muscular funcțional (*r. mandibulară funcțională*). *R. superioară* se caracterizează prin înfundarea maxilarului superior, din cauza unei tulburări de creștere. Var.: retrognatism.

RETROGRAD, adj. / rétrograde, adj. / retrograde. [*Lat.* ***retrogradis*** *= care se mișcă înapoi, de la* ***retrogradi*** *= a merge înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***gradi*** *= a merge).*] 1) Care revine spre punctul de plecare (ex.: embolie r.), care merge în sens invers decât cel inițial (ex.: mers r.). 2) Uneori, termenul se referă la fapte sau evenimente anterioare. Ex.: amnezie r.

RETROLISTEZIS, s. n. / réthrolisthésis, s. m. / retrolisthesis. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***olisthanein*** *= a aluneca.*] Alunecarea unui segment al coloanei vertebrale (a corpurilor vertebrale) posterior față de segmentul vertebral (corpurile vertebrale) subiacent (inferior). V. și spondilolistezis.

RETRONAZAL, adj. / rétronasal, -ale, -aux, adj. / retronasal. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***nasus*** *= nas.*] Care este localizat înapoia piramidei nazale sau se află în raport cu peretele său posterior, cu structurile localizate la acest nivel. Ex.: tumoră r.

RETROPERITONEAL, adj. / rétropéritonéal, -ale, -aux, adj. / retroperitoneal. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde.*] Care este localizat îndărătul peritoneului, cu referire la structuri anatomice, procese patologice etc. Ex.: inflamație r., abces r.

RETROPNEUMOPERITONEU, s. n. / rétropneumopéritoine, s. f. / retroperitoneal pneumogram. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi; gr.* ***pneuma, -atos*** *= aer; lat. medicală* ***peritonaeum****, din gr.* ***peritonaion*** *= care se întinde în jurul, de la* ***peri*** *= în jurul,* ***teinein*** *= a se întinde.*] Metodă radiologică de investigare, de insuflație a unui gaz conținând substanța de contrast, în spațiul celulo-grăsos retroperitoneal, în scopul punerii în evidență a unor organe (îndeosebi rinichi și suprarenale) sau a unor formațiuni patologice.

RETROPOZIȚIE, s. f. / rétroposition, s. f. / retroposition. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***positio, -onis*** *= punere, de la* ***ponere*** *= a pune.*] Deplasarea globală a unui organ într-un plan posterior. Ant.: antepoziție.

RETROPOZIȚIE A UTERULUI / rétroposition de l'utérus / retroposition of the uterus. Deplasarea posterioară a uterului întreg, fără *retroflexie, nici *retroversie.

RETROPULSIE, s. f. / rétropulsion, s. f. / retropulsion. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***pulsio, -onis*** *= respingere, de la* ***pellere*** *= a împinge.*] 1) Acțiunea de a împinge înapoi. Ex.: r. capului fătului în timpul nașterii în caz de *malpoziție. 2) Tendință nestăpânită de a merge înapoi, manifestă în tulburările de mers din *parkinsonism. V. și lateropulsie.

RETROSELAR, adj. / rétrosellaire, adj. / retrosellar. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***sella*** *= șa.*] Care este situat înapoia *șeii turcești.

RETROTRANSPOZON, s. m. / rétrotransposon, s. m. / retrotransposon. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***trans*** *= peste, dincolo;* ***positus****, participiul trecut de la* ***ponere*** *= a pune.*] Clasă de *transpozoni a căror transpoziție necesită *transcripția inversă a produsului lor de transcripție.

RETROVERSIE. Var. pentru retroversiune (v.).

RETROVERSIE UTERINĂ. Var. pentru retroversiune uterină (v.).

RETROVERSIUNE, s. f. / rétroversion, s. f. / retroversion. [*Lat.* ***retro*** *= înapoi;* ***versum****, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Poziție anormală a unui organ, consecutivă basculării înapoi în jurul axului său transversal. Var.: retroversie.

RETROVERSIUNE UTERINĂ / rétroversion utérine / retroversion of uterus. Variantă de înclinare uterină normală sau patologică, în care corpul uterului, în loc să fie flectat anterior, basculează posterior față de istm antrenând și colul, care

se deplasează anterior și în sus, situându-se posterior față de simfiza pubiană. Var.: retroversie uterină.

RETROVIRIDAE / retroviridae / retroviridae. [*Lat. retro = înapoi; virus = venin, otravă*] Familie de virusuri cu ARN monocatenar, cu diametrul de 10 nm, a căror capsulă are o simetrie cubică. R. posedă o *transcriptază inversă care poate transcrie genomul propriu, alcătuit din ARN, în ADN. De aici, capacitatea R. de acces la genomul alcătuit din ADN al celulelor gazdă și de integrare în acest genom, prin care sunt multiplicate și transmise particulele virale. Ca urmare, un retro-virus poate exista sub două forme: 1) Retrovirus liber, element genetic mobil, conținând ARN și având posibilitatea să treacă de la o celulă la alta. 2) Retrovirus integrat în genomul celulei gazdă datorită transcripției sale în ADN, această formă asigurând multiplicarea virusului. Ex. de retrovirusuri: *virusurile oncogene și *HIV. Familia R. este divizată în trei subfamilii: *Oncovirinae*, *Spumavirinae* și *Lentivirinae*. V. transcriptază inversă, virus oncogen și HIV.

RETROVIRUS, s. n. / rétrovirus, s. m. / retrovirus. [*Lat. retro = înapoi; virus = venin, otravă*] Denumire generică a virusurilor din familia *Retroviridae* (v.).

REȚEA, s. f. / réseau, s. f. / net, network. NA: rete, pl. retia (2). [*Lat. rete, -is = rețea*] 1) Ansamblul structurilor, alcătuit din echipele medicale și infrastructurile adecvate, care asigură asistența medicală. La noi în țară termenul este utilizat, frecvent, cu privire la asistența medicală primară. Cu acest sens, termenul nu există în engl., ci doar în fr. În Franța, termenul a fost adoptat în legea din 1901, cu referire la regruparea profesiilor medicale și paramedicale care cooperează în serviciul pacienților, în localități sau în spitale. 2) Structură anatomică mai mult sau mai puțin comparabilă cu o plasă, extinsă într-un teritoriu din organism.

REȚEA ARTERIALĂ / réseau artériel / arterial network. NA: rete arteriosum. R. formată prin anastomozarea arterelor, adesea din mici ramuri arteriale, până la nivelul arteriolelor și capilarelor. Au fost descrise numeroase r. a., localizate în diferite zone anatomice, îndeosebi osteoarticulare. Ex.: r. a. periarticulară a cotului, r. a. periarticulară a genunchiului, r. a. rotuliană etc.

REȚEA HALLER / réseau de Haller / rete testis Halleri. NA: rete testis. [*Albrecht von Haller, fiziolog, anatomist, chirurg și botanist elvețian, n. la Berna, profesor la Göttingen, apoi la Berna, 1708-1777.*] R. rezultată prin încrucișarea canalelor seminipare situate în corpul Highmore al *testiculului. R. H. este interpusă între canalele excretorii ale testiculului și canalele eferente din capul *epididimului.

REȚEA HUNTER / réseau de Hunter / Hunter's network. Accentuarea desenului venos mamar în cursul sarcinii. Uneori se pot asculta sufluri venoase.

REȚEA PURKINJE / réseau de Purkinje / Purkinje's cells. [*Johannes Evangelista von Purkinje, fiziolog originar din Boemia, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), apoi la Praga, 1787-1869.*] V. inimă.

REȚETĂ, s. f. / ordonance, s. f. / prescription. [*Neogr. reseta = rețetă*] Dispoziție scrisă a medicului cu privire la tratamentul medicamentos al bolnavului. Părțile componente ale unei r. sunt: *superscripția, *inscripția, *subscripția și *instrucția. Sin.: ordonanță medicală.

REUMATISM, s. n. / rhumatisme, s. m. / rheumatism. [*Lat. rheumatismus, gr. rheumatismos = curgerea secrețiilor, de la rheuma, -atos = curgere, curent și rhein = a curge.*] Termen general care include mai multe complexe de simptome având în comun simptomul cardinal al durerii la nivelul aparatului locomotor, îndeosebi la nivelul articulațiilor. Se disting trei categorii principale etiopatogenice de r.: procesele inflamatorii ale articulațiilor și ale coloanei vertebrale, boala degenerativă a articulațiilor (v. reumatism cronic degenerativ) și *r. abarticular. A patra categorie ar putea fi constituită din bolile „parareumatice", în care durerea localizată în structurile tisulare ale aparatului locomotor reprezintă semnul altei maladii. Patogeneza r. este de obicei multifactorială. În procesele inflamatorii sunt implicate fenomene imunologice, care lipsesc în celelalte tipuri de reumatism. De obicei, termenul r. nu este utilizat singur. Ex.: *r. abarticular, *r. articular acut, *r. palindromic etc.

REUMATISM ABARTICULAR / rhumatisme abarticulaire / abarticular rheumatism. Denumire generică a unui grup de sindroame cu evoluție acută, subacută sau cronică, ce se caracterizează prin durere, sensibilitate locală, uneori tumefacții localizate în afara articulațiilor propriu-zise, cu limitarea mișcărilor în zonele corespunzătoare. În cadrul r. a. pot fi cuprinse: bursita, tendinita (*tenosinovita), *fasciita, *nevrita, *miozita, *paniculita, *periartrita. Histopatologic, r. a. se caracterizează prin hiperplazie inflamatorie a țesutului conjunctiv, edem, exsudat serofibrinos și proliferare fibroblastică. Deși etiopatogenia r. a. nu este clară, se poate afirma că o serie de factori (procese degenerative, suprasolicitări tisulare, traumatisme, dereglări metabolice) acționează asupra țesuturilor paraarticulare prin intermediul nervilor trofici. Sin.: fibrozită.

REUMATISM ARTICULAR ACUT / rhumatisme articulaire aigu / acute rheumatic fever. Boală inflamatorie a țesutului conjunctiv ce apare la circa trei săptămâni după o infecție (angină) cu streptococi betahemolitici din grupa A. Leziunile, abacteriene, se localizează cu predilecție la nivelul inimii (pancardită reumatismală) și al articulațiilor și se caracterizează prin modificări care sugerează un mecanism de hipersensibilitate, fie prin reacție directă față de antigenii streptococici, fie (mai probabil) prin reacție încrucișată între antigeni streptococici și proteinele mușchiului cardiac. Existența de anticorpi antistreptococici este relevată de nivelul înalt al anticorpilor antistreptolizină în sângele bolnavului (v. antistreptolizină O). Clinic, apar artrite acute multiple, cu localizări schimbătoare, însoțite de semne generale variabile. Artritele se vindecă fără sechele articulare, dar sunt foarte adesea complicate de leziuni cardiace (endocardită, miocardită, pericardită). Pot apărea, de asemenea, noduli subcutanați și eritem marginat. Reșutele sunt posibile și reprezintă un risc pentru agravarea leziunilor cardiace. Sin.: boală Bouillaud-Sokolsky.

REUMATISM CRONIC DEGENERATIV / rhumatisme cronique dégénératif / chronic rheumatism. Sindrom poliarticular cu evoluție cronică progresivă, caracterizat prin alterarea stării generale și instalarea de diformități multiple prin anchiloze în poziții vicioase, care se formează treptat, în puseuri. Sin.: r. cronic deformant, poliartroză.

REUMATISM INFECȚIOS / rhumatisme infectieux / infectious rheumatism. 1) Artrită a cărei cauză este microbiană, dar germenul patogen nu se află la nivelul articulațiilor, patogenia fiind neclară. *R. articular acut este ex. tipic de r. i. 2) După unii autori, artritele de cauză microbiană.

REUMATISM PALINDROMIC / rhumatisme palindromique / palindromic rheumatism. Formă rară de r. caracterizată prin repetarea frecventă și scurtă a unor pusee de artrită și de periartrită, însoțite frecvent de noduli intradermici și subcutanați. Evoluează afebril, nu se constată leziuni vizibile radiologic și nici evoluție către r. cronic. Sin.: sindrom Hench-Rosenberg.

REUMATISM POSTANGINOS / rhumatisme postangineux / angina rheumatica. Cadru nosologic în care sunt regrupate artritele nesupurate care apar după o *angină. Ex.: reumatism articular acut (v.).

REUMATISM PSORIAZIC / rhumatisme psoriasique / psoriasic rheumatism, psoriasic arthritis. Asocierea unui *psoriazis

cu o artrită reumatismală, care, de regulă, survine după dermatoză. Deși r. p. se aseamănă cu *poliartrita reumatoidă, el prezintă câteva caracteristici proprii: afectarea frecventă a articulațiilor interfalangiene distale, absența nodozităților subcutanate, absența *factorului reumatoid, frecvența unei artrite sacro-iliace bilaterale și o atingere vertebrală asemănătoare *spondilitei ankilopoietice.

REUMATISM STREPTOCOCIC / rhumatisme streptococcique / angina rheumatica. Artrite aseptice provocate de o infecție streptococică faringiană, foarte probabil din cauza unei alergii bacteriene. Ex. tipic: *r. articular acut.

REUMATOID, adj. / rhumatoïde, adj. / rheumatoid. [*Gr.* ***rheuma, -atos*** *= curgere, curent, de la* ***rhein*** *= a curge;* ***eidos*** *= formă.*] În general, care se aseamănă prin simptomatologie cu reumatismul sau cu unele caracteristici biologice ale acestuia. Ex.: *poliartrită r., *factor r.

REUMATOLOGIE, s. f. / rhumatologie, s. f. / rheumatology. [*Gr.* ***rheuma, -atos*** *= curgere, curent, de la* ***rhein*** *= a curge;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinei care se ocupă cu studiul etiopatogeniei, diagnosticul și tratamentul diferitelor tipuri de *reumatism.

REVACCINARE, s. f. / revaccination, s. f. / revaccination. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***vaccinus*** *= referitor la vacă (****vacca*** *= vacă), de la* ***vaccină*** *= variola vacilor.*] Readministrarea unui vaccin, de obicei la un interval lung de timp după o vaccinare inițială, în scopul reactivării imunității dobândite prin primovaccinare, care scade în timp.

REVASCULARIZAȚIE, s. f. / revascularisation, s. f. / revascularization. [*Lat.* ***re*** *= iarăși;* ***vasculum*** *= vas mic, dim. de la* ***vas, vasis*** *= vas.*] Restabilirea chirurgicală a circulației sanguine la nivelul unui organ sau al unui țesut.

REVERSIBIL, adj. / réversible, adj. / reversible. [*Lat.* ***reversus,*** *de la* ***revertere*** *= a întoarce înapoi, a reveni (****retro*** *= înapoi;* ***vertere*** *= a întoarce).*] Care poate reveni, care poate fi adus la starea anterioară. Ex.: proces patologic r.

REVERSIBILITATE, s. f. / réversibilité, s. f. / reversibility. [*Lat.* ***reversus,*** *de la* ***revertere*** *= a întoarce înapoi, a reveni (****retro*** *= înapoi;* ***vertere*** *= a întoarce).*] 1) Însușirea de a fi *reversibil, faptul de a fi reversibil. 2) Posibilitatea de revenire la o stare anterioară.

REVERS TRANSCRIPTAZĂ / reverse transcriptase / reverse transcriptase. [*Lat.* ***reversus,*** *de la* ***revertere*** *= a întoarce înapoi, a reveni (****retro*** *= înapoi;* ***vertere*** *= a întoarce);* ***transcriptus,*** *participiul trecut al verbului* ***transcribere*** *= a transcrie, a copia; -****ază.***] Sin.: transcriptază inversă (v.).

REVOLUȚIE CARDIACĂ / révolution cardiaque / cardiac cycle. [*Lat.* ***revolution, -onis*** *= rostogolire înapoi, reîntoarcere, de la* ***revolvere*** *= a rostogoli înapoi (****retro*** *= înapoi;* ***volvere*** *= a răsuci, a învârti); gr.* ***kardia*** *= inimă.*] Ciclul complet al activității inimii, cuprinzând succesiv sistola biauriculară, diastola auriculară, sistola biventriculară, diastola ventriculară.

REVULSIE, s. f. / révulsion, s. f. / revulsion. [*Lat.* ***revulsio, -onis*** *= smulgere, de la* ***revellere*** *= a smulge.*] Procedeu de descongestionare a unui organ sau a unei regiuni afectate de un proces patologic inflamator. R. se obține prin aplicarea căldurii sau a unor substanțe iritante (ex.: *cataplasme cu muștar), consecutiv cărora sângele este dirijat în altă zonă decât cea patologică.

REVULSIV, adj. / révulsif, -ive, adj. / revulsive. [*Lat.* ***revulsus,*** *participiul trecut de la* ***revellere*** *= a smulge.*] (Metodă sau substanță) care provoacă *revulsia.

REZECȚIE, s. f. / résection, s. f. / resection. [*Lat.* ***resectio, -onis*** *= tăiere, curățire, de la* ***resecare*** *= a reteza, a tăia.*] Excizia unei porțiuni, de mărime variabilă (dar considerabilă), între două secțiuni chirurgicale practicate la nivelul unui organ sau al unui țesut.

REZERPINĂ, s. f. / réserpine, s. f. / reserpine. Alcaloid, $C_{33}H_{40}N_2O_9$, extras din specii variate de *Rauwolfia*; utilizat ca antihipertensiv și tranchilizant. Var.: reserpină.

REZERVĂ, s. f. / réserve, s. f. / reserve. [*Lat.* ***reservare*** *= a pune de o parte.*] 1) Ceea ce are un caracter potențial. 2) Păstrat pentru a fi utilizat în viitor. 3) Cameră de spital cu cel mult doi bolnavi.

REZERVĂ ALCALINĂ / réserve alcaline / alkaline reserve, alkali reserve. Concentrația de baze din sânge, îndeosebi bicarbonați, disponibile pentru neutralizarea acizilor ficși (acetoacetat, α-hidroxi-butirat și lactat) și menținerea normală a pH-ului. Scăderea r. a. poate determina *acidoză, iar creșterea – *alcaloză.

REZIDUAL, adj. / résiduel, -elle, adj. / residual. [*Lat.* ***residuus*** *= care a mai rămas, de la* ***residere*** *= a rămâne, a sta.*] 1) Care rămâne după un anumit proces. Ex.: după expir (aer pulmonar r., volum r.), după vindecarea unei boli (simptom r., impotență funcțională r.). 2) Referitor la un *reziduu.

REZIDUU, s. n. / résidu, s. m. / waste, residue. [*Lat.* ***residuus*** *= care a mai rămas, de la* ***residere*** *= a rămâne, a sta.*] Produs care rămâne dintr-o substanță sau dintr-un amestec de substanțe, după acțiunea unor agenți diverși. Ex.: r. după evaporare sau după calcinare.

REZINĂ, s. f. / résine, s. f. / resin. [*Lat.* ***resina*** *= rășină.*] Sin.: rășină (v.).

REZISTENȚĂ, s. f. / résistance, s. f. / resistance. [*Lat.* ***resistentia*** *= împotrivire, de la* ***resistere*** *= a rezista, a se împotrivi și* ***sistere*** *= a se opri.*] 1) Capacitatea naturală a unor organisme de a veni în contact cu agenți patogeni, paraziți, noxe fără a se îmbolnăvi. 2) *R. la medicamente* este câștigată de unii agenți patogeni, îndeosebi la antibiotice. 3) Acțiunea de a opune o forță unei alte forțe, fără a-i suprima efectele sau a le anula. 4) *R. electrică* (v.). 5) Proprietatea unui microorganism de a supraviețui și de a se reproduce în prezența unor agenți bactericizi sau bacteriostatici (cum sunt antibioticele). V. rezistență la antibiotice. V. și în continuare.

REZISTENȚĂ LA ANTIBIOTICE / résistance aux antibiotiques / antibiotic resistance. Proprietatea unei bacterii de a rezista la concentrații de antibiotice superioare celor ce pot fi obținute în organism. R. la a. poate fi naturală sau dobândită după un contact prelungit al bacteriilor cu antibioticele. În parte, r. la a. se dezvoltă din cauza automedicației, a utilizării antibioticelor în bolile virale, care nu răspund la acest tratament, ca și a prescripției exagerate de antibiotice. Se disting două moduri principale de dobândire a r. la a.: 1) Prin modificarea bruscă, accidentală, a unui segment din cromozomul bacterian (*mutație). Mutantul rezistent se multiplică, în timp ce bacteriile normale, sensibile la antibiotice, dispar sub acțiunea tratamentului. Acest tip de *r.* se numește *cromozomială.* 2) Cel mai frecvent tip (70% din cazuri) este *r. plasmidică* sau *transferabilă,* care este transmisă de la o bacterie rezistentă la alta nerezistentă prin transferul anumitor *plasmide (plasmidele de rezistență). În acest caz, bacteria secretă o enzimă capabilă să inactiveze antibioticul, ex.: penicilinaza.

REZISTENȚĂ CAPILARĂ / résistance capillaire / capillary resistance. Proprietate a capilarelor de a rezista la o presiune dată. Se măsoară prin diferite procedee (*semnul manșetei, *semnul ventuzei), consecutiv cărora se produc peteșii care, dacă apar în număr mare, atestă (în absența *trombogeniei) o fragilitate capilară crescută.

REZISTENȚĂ ELECTRICĂ / résistance électrique / electrical resistance. Mărime fizică ce caracterizează r. pe care o opune trecerea curentului electric printr-un conductor. R. e. se notează cu R, iar unitatea de măsură derivată din SI se numește Ohm, simbol Ω. Un material are r. e. de 1 Ohm când un curent

electric de 1 Amper trece sub o tensiune de 1 Volt. V. și rezistivitate.

REZISTENȚĂ GLOBULARĂ / résistance globulaire / erythrocyte resistance. V. probă de rezistență globulară.

REZISTENȚĂ HORMONALĂ / résistance hormonale / hormonal resistance. Diminuarea până la suprimare a acțiunii unui hormon în condițiile unei secreții și concentrații normale a acestuia în lichidele biologice (îndeosebi în sânge). Cauzele numeroase ale r. h. pot fi clasificate în funcție de etapele acțiunii hormonale: pre-receptor, receptor și post-receptor, cele mai multe fiind reprezentate de mutații care afectează ultimele două etape. În esență: 1) În *etapa pre-receptor*, nu intervin mutațiile, ci o r. funcțională, îndeosebi prin **down-regulation*, dar și prin perturbarea efectelor permisive ale proceselor hormonale cooperante. Ex.: hormonii tiroidieni și glucocorticoizii exercită efecte permisive pentru alți hormoni în ficat și în rinichi. Progesteronul nu își poate media efectele în absența inducerii estrogenice a receptorilor săi. Uneori, în sânge pot apărea anticorpi anti-hormoni (ex.: anti-insulină). 2) În *etapa receptor*, au fost descrise, sau sunt în curs de identificare, numeroase mutații: a) În cazul **receptorilor de membrană*: în nanismul de tip Laron (*sindrom Laron) a fost identificată o varietate de mutații punctiforme ale receptorului *hormonului de creștere. Sunt certe o serie de mutații în diferite regiuni ale *receptorului insulinic la pacienții cu r. severă la insulină (*insulinorezistență). R. la *vasopresină poate avea drept cauză mutații la nivelul receptorului specific. b) În cazul **receptorilor nucleari*, sindromul de r. la hormonii tiroidieni este reprezentativ pentru sindroamele de r. la receptori nucleari. A fost descris clar sindromul de r. la androgeni, cu transmitere legată de sex, ceea ce corespunde localizării receptorului androgenic pe cromozomul X. În *rahitismul vitamino-rezistent ereditar, mutațiile sunt localizate la nivelul *degetului de zinc. Au fost descrise, de asemenea, mutații ale receptorilor estrogenic și progesteronic, care, pe lângă r. la hormonii respectivi, pot genera o serie de manifestări clinice în relație cu absența sau diminuarea funcțiilor hormonilor respectivi. 3) În *etapa post-receptor* pot apărea mutații la nivelul căilor de semnalizare prin intermediul *mesagerilor secunzi. Au fost descrise mai multe mutații la nivelul diferitelor tipuri de *proteine G, fiind certă r. la unii hormoni ai căror receptori sunt cuplați cu proteine Gs (*parathormon, *gonadotrofină B, *gonadotrofină A). *Pseudohipoparatiroidismul și *osteodistrofia ereditară Albright sunt în relație cu mutațiile subunității Gsα. Complexitatea etapei post-receptor face ca studiul la acest nivel să fie abia inițiat, dar cu certitudine în viitor vor fi detectate numeroase perturbări cu consecințe în patologie. Fenomenele de r. h. au condus la conturarea unor *sindroame de r. h.*, majoritatea acestora fiind deja identificate pe baza manifestărilor fenotipice.

REZISTENȚĂ ÎNCRUCIȘATĂ / résistance croisée / cross resistance. R. unui germen la un medicament, ca urmare a unei r. dobândite anterior, la un medicament înrudit. Se întâlnește îndeosebi în cazul antibioticelor.

REZISTENȚĂ PERIFERICĂ / résistance périphérique / peripheral resistance. R. opusă la trecerea sângelui prin vasele sanguine înguste, îndeosebi prin arteriole și capilare.

REZISTIVITATE, s. f. / résistivité, s. f. / resistivity. [*Lat.* ***resistere*** *= a rezista, a se împotrivi, de la* ***sistere*** *= a se opri.*] *Rezistență electrică specifică unui anumit material, care depinde atât de natura materialului, cât și de temperatură. Se notează cu ρ și se măsoară în SI în Ohm-metru (Ωm). Metalele au valori foarte mici ale ρ, fiind bune conductoare electrice. Materialele cu r. mare sunt izolante, iar *semiconductorii prezintă valori ale ρ intermediare.

REZOLUTIV, adj. / résolutif, -ive, adj. / resolvent. [*Lat.* ***resolutus,*** *de la* ***resolvere*** *= a dezlega, a explica.*] Structură care induce *rezoluția, dispariția unui proces patologic.

REZOLUȚIE, s. f. / résolution, s. f. / resolution. [*Lat.* ***resolutio, -onis*** *= dezlegare, de la* ***resolvere*** *= a dezlega, a explica.*] 1) În medicină, termenul este folosit de obicei cu sensul de dispariție a unui proces patologic (ex.: inflamație, formațiune tumorală etc.) și, mai rar, cu sensul de scădere a contractilității musculare (în anestezie, stări toxice, paralizii etc.). 2) În cazul *microscopului, sin. cu putere de rezoluție (v.).

REZONANȚĂ, s. f. / résonance, s. f. / resonance. [*Lat.* ***resonantia*** *= răsunet, ecou, de la* ***resonare*** *= a răsuna (ca un ecou).*] 1) Fenomen de oscilație a unui sistem fizic pe seama energiei primite (în mod direct sau prin intermediul unor unde) de la un alt sistem fizic, care oscilează cu o frecvență apropiată de cea a oscilațiilor proprii primului sistem. Amplitudinea oscilațiilor induse este maximă în cazul egalității acestor frecvențe. După natura mărimilor care oscilează, pot exista: r. acustică, r. electrică, r. mecanică. Prevenirea r. mecanice (ex.: *trepidații) este necesară datorită efectelor sale dăunătoare organismului. Pe lângă domeniile stricte ale fizicii, fenomenele de r. au numeroase aplicații și în alte domenii. În medicină prezintă un interes deosebit fenomenele de *r. magnetică nucleară și de *r. paramagnetică electronică. 2) În chimie, fenomen prin care o moleculă determinată prezintă o structură reală, intermediară între mai multe forme, denumite limite, datorită faptului că anumiți electroni de legătură oscilează între doi sau mai mulți atomi legați între ei. Fenomenul de r. stabilizează o moleculă și diferența de energie dintre cele două forme limită se numește energie de rezonanță.

REZONANȚĂ ELECTRONICĂ DE SPIN (RES) / résonance paramagnétique électronique / electronic spin resonance. Sin.: rezonanță paramagnetică electronică (v.).

REZONANȚĂ MAGNETICĂ NUCLEARĂ (RMN) / résonance magnétique nucléaire / nuclear magnetic resonance. Metodă fizică bazată pe proprietățile magnetice ale atomilor (în particular atomii de hidrogen), utilizată în studiul structurilor moleculare (spectrometrie RMN) și ca tehnică imagistică cu un potențial deosebit (tomografie RMN). Bazele fizice teoretice ale RMN sunt extrem de complexe, în esență metoda bazându-se pe două fenomene fundamentale: *rezonanța*, implicând absorbția cuantificată de energie, și *relaxarea*, implicând eliberarea de energie, însoțită de eliberarea unei unde magnetice detectabile și analizabile. O serie de nuclee prezintă un moment magnetic, denumit și spin. În RMN sunt utilizabile numai nucleele având un spin propriu. Ex.: ^{1}H, ^{2}H, ^{13}C, ^{19}F și ^{31}P au un spin propriu, în timp ce ^{12}C și ^{16}O nu îl au. Dacă se plasează într-un câmp magnetic B_0 static, intens și constant, substanțe care conțin nuclee cu spin propriu, acestea se aliniază în câmpul magnetic fie în același sens cu cel al câmpului, fie în sens contrar. Câmpul magnetic creează, deci, două populații de nuclee. Dacă se aplică substanței un al doilea câmp magnetic exterior B_1 periodic (sau alternativ) cu o frecvență egală frecvenței Larmor a speciei nucleare studiate (în general, o radiofrecvență), nucleele vor absorbi energia câmpului, vor fi excitate (fenomen denumit *rezonanță*) și se vor orienta într-o direcție diferită de cea a câmpului magnetic static B_0, în general paralelă cu cea a câmpului aplicat. Urmează fenomenul de *relaxare*, provocat de oprirea câmpului periodic B_1. În această fază nucleele își pierd orientarea, restituind energia absorbită anterior și generând semnalul RMN, care, după ce este captat de o antenă receptoare, este analizat de calculator. Semnalul cules se prezintă sub forma unei oscilații amortizate care are un timp de relaxare specific substanței examinate. Substanțele lichide cu molecule mici (ex.:

apa) au timpi de relaxare foarte lungi, ca și substanțele formate din molecule mari sau lanțuri macromoleculare (ex.: aminoacizii sau ADN), în timp ce substanțele cu molecule de dimensiuni intermediare (ex.: lipidele) au timpi de relaxare mai scurți. Există două tipuri fundamentale de RMN: 1) *Spectrometrie RMN* care se limitează la măsurarea timpilor de relaxare în condiții de rezoluție foarte mare. Spectrometria RMN *in vitro* este extrem de productivă în cercetările de dinamică structurală a proteinelor și a acizilor nucleici, îndeosebi ADN. În medicină este de un mare interes studiul RMN *in vivo* al fosforului, care permite analiza metabolismului energetic muscular, inclusiv al miocardului. Aceasta deoarece este posibilă diferențierea și cuantificarea formelor chimice sub care sunt prezente nucleele de fosfor într-un volum foarte redus (*voxel) muscular: fosfat anorganic, fosfocreatină, ATP. Ex.: un efort muscular se însoțește de o reducere a picului corespunzător ATP, cu creșterea picului fosfaților anorganici. Concentrațiile acelorași molecule pot fi urmărite tot direct, *in vivo*, la nivelul creierului sau al miocardului. 2) *Tomografele RMN*, în cazul cărora imaginile se obțin fie prin timpii de relaxare (se disting doi timpi de relaxare, T_1 și T_2), fie prin diferențele de densitate protonică, deci de hidrogen. Cu precizarea că principiile imagisticii RMN nu pot fi cuprinse într-o definiție, menționăm că țesuturile dau semnale RMN detectabile, iar osul dă un semnal foarte slab. Contrastul se obține din diferențele de valori ale T_1 și T_2, considerabile în diferite țesuturi, în care aceste valori reflectă organizarea moleculară a apei. Deoarece cantitatea de apă dintr-un țesut este în directă relație cu procesele metabolice, înseamnă că imaginile RMN oferă și informații de ordin funcțional. Tehnică de un potențial incomparabil, RMN prezintă numeroase avantaje: a) foarte înalta discriminare între țesuturile moi, fondată pe specificitatea lor biochimică și funcțională; b) deoarece osul nu dă practic nici un semnal, pot fi explorate în mod optim structurile cerebrale; c) posibilitatea de a realiza direct tomografii sub orice incidență; d) inocuitate cvasi-totală, inclusiv la femeia gravidă; e) produse de contrast performante și puțin toxice; f) avantaje spectaculare în cazul RMN funcționale asociată cu spectrometrie RMN, RMN intervențională (intervenții chirurgicale sub control RMN, inclusiv măsurarea directă a rezervei ATP prin spectrometrie). Inconveniente: a) cu toate progresele, timpii de achiziție a datelor rămân lungi, ceea ce limitează numărul de examene și crește riscul de artefacte din cauza mișcărilor pacientului; b) purtătorii de *pacemaker* sau de proteze feromagnetice nu pot fi examinați; c) dispozitivul RMN, un gen de tunel, antrenează un sentiment de claustrofobie și nu permite examinarea pacienților cu probleme de reanimare; d) absența semnalului osos este un inconvenient în cazul unor investigații; e) echipamentele RMN rămân încă la prețuri foarte ridicate.

REZONANȚĂ PARAMAGNETICĂ ELECTRONICĂ (RPE) / résonance paramagnétique électronique / electronic paramagnetic resonance. Metodă de spectroscopie care se bazează pe absorbția de energie a substanțelor chimice paramagnetice aflate într-un câmp de microunde. Substanțele paramagnetice sunt acelea care au electroni neîmperecheați sau celibatari (electroni cu spin necompensat), acesta fiind cazul ionilor metalelor din grupele de tranziție și al *radicalilor liberi. De aceea, materialele biologice pot fi studiate prin spectroscopia RPE doar atunci când conțin radicali liberi. Este cazul îndeosebi al unor enzime sau procese enzimatice din care rezultă radicali liberi, aceștia fiind implicați direct sau indirect într-o serie de stări patologice. Aplicațiile RPE s-au extins considerabil prin utilizarea *markerilor de spin, molecule care conțin un radical liber stabil. Aceștia pot fi încorporați în anumite regiuni specifice ale proteinelor sau ale unor structuri supramoleculare din organism, îndeosebi biomembrane. Astfel, la nivelul biomembranelor pot fi marcați cu radicali liberi acizii grași componenți ai fosfolipidelor membranare. Prin utilizarea markerilor de spin au fost obținute date asupra fosfolipidelor și proteinelor constitutive. V. fluiditate și marker de spin.

REZONATOR, s. m. / résonateur, s. m. / resonator. [*Lat.* ***resonare*** *= a răsuna (ca un ecou), de la* ***sonus*** *= sunet.*] 1) Instrument folsit pentru a crește intensitatea sunetelor. 2) În electricitate, sistem fizic (circuit electric) capabil să intre în oscilație prin rezonanță, când este stimulat cu oscilații de frecvență egală cu frecvența sa proprie.

RHABDOVIRUS, s. m. / rhabdovirus, s. m. / rhabdovirus. [*Gr.* ***rhabdos*** *= baghetă, dungă, striu; lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Grup de virusuri ce se disting prin dimensiuni mai mari și formă amintind de un obuz (plate la o extremitate și rotunjite la cealaltă). În acest grup sunt clasificate: virusul turbării (patogen pentru om și animale), mai multe virusuri patogene pentru animale și un virus simian foarte patogen pentru om.

RHESUS / Rhésus / Rhesus. [*Factor denumit astfel deoarece Landsteiner și Wiener l-au pus în evidență, în 1940, injectând sânge de la maimuța* ***Macacus rhesus*** *în urechea iepurelui, producând astfel la acesta din urmă un ser anti-Rhesus, cu care au studiat fenomenele de aglutinare în sângele uman.*] Sin.: factor Rhesus (v.).

RIA / RIA / RIA. [*Engl. RadioImmunoAssay = radio-imunodozare.*] Abrev. utilizată în mod curent pentru radioimunodozare (v.).

RIBOFLAVINĂ, s. f. / riboflavine, s. f. / riboflavin. [*Posibil de la germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză); lat.* ***flavus*** *= galben; -ină.*] Sin.: vitamină B_2 (v.).

RIBOTIPIE, s. f. / ribotypie, s. f. / ribotyping. [*Posibil de la germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză); gr.* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Studiul genelor care codifică ARN ribozomal. Tehnica este aplicabilă la numeroase genuri bacteriene și este utilizată îndeosebi în epidemiologia bacteriană.

RIBOVIRUS, s. n. / ribovirus, s. m. / ribovirus. [*Posibil de la germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză); lat.* ***virus*** *= venin, otravă.*] Sin.: virus ARN (v.).

RIBOZĂ, s. f. / ribose, s. m. / ribose. [*Posibil de la germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză);* ***oză*** *- indică un glucid.*] Pentoză (glucid simplu cu cinci atomi de carbon) care intră în compoziția nucleotidelor și a acizilor nucleici (ARN). Derivatul său, 2-deoxiriboza, intră în constituția deoxiribonucleotidelor și a acidului dezoxiribonucleic.

RIBOZIMĂ, s. f. / ribosyme, s. m. / ribosyme. [*Posibil de la germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză); gr.* ***zyme*** *= ferment, drojdie.*] Moleculă de ARN cu funcție catalitică.

RIBOZOM, s. m. / ribosome, s. m. / ribosome. [*Posibil de la germ.* ***Ribonsäure*** *= acid ribonic (alterare de la arabinoză); gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Structură moleculară de dimensiuni mari care se observă în microscopia electronică prin transmisie ca o granulație de formă sferică sau ovoidală, cu diametrul de circa 15 mm, descoperită de G. E. Palade. R. reprezintă locul de sinteză a proteinelor (v. translație) și este alcătuit din două subunități disociabile, care conțin împreună patru tipuri diferite de ARN și circa 70 de proteine diferite. ARN ribozomal împreună cu proteinele ribozomale se asociază cu ARN mesager și catalizează sinteza proteinelor. O celulă conține un număr variabil de r., acolați la membrana *reticulului endoplasmic sau liberi, când se pot organiza în *poliribozomi. R. *procariotelor și ai *mitocondriei au dimensiuni mai mici. R. bacteriilor reprezintă ținta unor antibiotice (streptomicină, cloramfenicol, tetraciclină), care acționează prin distrugerea acestora.

RIBULOZĂ, s. f. / ribulose, s. f. / ribulose. *Cetoză corespunzătoare *ribozei.

RICIN, s. m. / ricin, s. m. / ricin. [*Lat.* ***ricinus*** *= ricin.*] 1) Denumire comună a plantei *Ricinus communis*, erbacee și anuală în zonele temperate, din ale cărei fructe se extrage, prin presiune sau cu solvenți specifici, uleiul de r., cu întrebuințări industriale și utilizat în terapie ca *purgativ. 2) Proteină (albumină) denumită și ricinină, prezentă în frunzele plantei *Ricinus communis*, cu o puternică acțiune neurotoxică.

RICKETTSIA / Rickettsia / Rickettsia. [***Howard Taylor Ricketts****, patolog american, 1871-1910; a descoperit acești germeni în 1910, împreună cu Wilder.*] Gen de microorganisme situate între bacterii și virusuri, cu dimensiuni de cca 1 µm, imobile, de formă foarte diversă (coci, bastonașe sau forme alungite). Pot fi cultivate numai pe culturi de celule sau *in vivo* sunt gram-negative, paraziți obligatoriu intracelulari la om și la animale, sensibile la tetracicline și macrolide care au o bună difuziune în celulă. R. reprezintă agenți specifici ai unor boli diverse – rickettsioze – în general febrile și asociate cu erupții cutanate. Principalele specii sunt *R. prowazeckii* (agentul *tifosului), *R. typhi* (agentul *tifosului murin), *R. rickettsii*, *R. akari* (agenți ai febrelor tifoexantematice). V. și tifos exantematic.

RICKETTSIOZĂ, s. f. / rickettsiose, s. f. / rickettsial disease, rickettsiosis. [***Howard Taylor Ricketts****, patolog american, 1871-1910;* ***-oză.***] Boală infecțioasă febrilă și, de obicei, însoțită de *exantem, endemică sau epidemică, regională sau cosmopolită, determinată de *rickettsii și transmisă de artropode.

RICTUS, s. n. / rictus, s. m. / grin, risus. [*Lat.* ***rictus*** *= gură deschisă, grimasă, de la* ***ringi*** *= a rânji.*] Contractură a mușchilor feței care determină o fizionomie de râs forțat, caricaturizat. R. se observă îndeosebi în *tetanos și mai rar în unele tulburări mentale. V. și *risus sardonicus*.

RID, s. n. / ride, s. f. / wrinkle, ruga, pl. rugae (lat.). [*Germ.* ***riden*** *= a răsuci și* ***reid*** *= creț.*] Cută a pielii, consecința, în general, a alterării țesutului conjunctiv local.

RIDECTOMIE, s. f. / rhytidectomie, s. f. / facial lifting. [*Germ.* ***riden*** *= a răsuci și* ***reid*** *= creț; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Sin.: lifting facial (v.).

RIGIDITATE, s. f. / rigidité, s. f. / rigidity, rigiditas (lat.). [*Lat.* ***rigiditas, -atis*** *= rigiditate, de la* ***rigidus*** *= țeapăn, rigid.*] Stare de redoare și inflexibilitate, cel mai frecvent cu referire la mușchi și articulații.

RIGIDITATE CADAVERICĂ / rigidité cadavérique / cadaveric rigidity. Fenomen care constă în întărirea și înțepenirea musculaturii, care apare progresiv de la o jumătate de oră până la 7 ore după moarte, fiind completă după 24 ore. R. c. începe să dispară la 1-2 zile, în ordine inversă apariției (craniocaudal) și reprezintă consecința coagulării *miozinei, ca și a depleției de ATP din fibrele musculare.

RIGIDITATE DE DECEREBRARE / rigidité de décérébration / decerebrate rigidity. Contractură musculară permanentă de tip *extrapiramidal, cu membrele în extensie și ușoară rotație internă. Se observă și contractura musculaturii axiale, mai ales la nivelul cefei, cu tracțiunea capului înapoi și uneori cu *trismus. R. de d. a fost provocată experimental, la animale, prin secțiunea *mezencefalului. În patologie, se observă în caz de tumori ale mezencefalului sau ale cerebelului, când este însoțită de atacuri tonice, tetanoide sau comatoase. În *boala Little, *coree, *atetoză și *ramolisment cerebral, r. de d. este parcelară și incompletă.

RIGIDITATE DE DECORTICARE / rigidité de décortication / decorticate rigidity. Tulburare analogă r. de decerebrare, de care se deosebește prin poziția în flexie a antebrațelor și a pumnilor și de adducție a brațelor. Provocată experimental, la animale, prin ablația cortexului cerebral (*decorticare), a fost observată clinic în unele *encefalopatii și în cursul traumatismelor craniene foarte grave.

RINENCEFAL, s. n. / rhinencéphale, s. m. / rhinencephalon. [*Gr.* ***rhis, -inos*** *= nas;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Filogenetic, cea mai veche parte a cortexului cerebral în evoluția creierului la speciile animale. Termenul desemnează acele părți ale emisferului cerebral legate în mod direct de simțul olfactiv: bulbul olfactiv, pedunculul olfactiv, tuberculul olfactiv, cortexul prepiriform și nucleul cortical al *amigdalei. Inițial, termenul își extindea semnificația și la formațiunea hipocampică, întreaga amigdală și marea circumvoluție limbică, formațiuni despre care se cunoaște în prezent că nu sunt implicate direct în simțul olfactiv, ele fiind incluse în sistemul limbic. V. și sistem limbic.

RINICHI, s. m. / rein, s. m. / kidney. NA: ren, pl. renes (lat.). [*Lat.* ***reniculus****, dim. de la* ***renes, -um*** *= rinichi.*] Organul principal al aparatului urinar care, prin secreția urinei, excretă o serie de produși finali de metabolism, controlează volumul fluidelor din organism și reglează concentrația de hidrogen, sodiu, potasiu, fosfat și alți ioni din fluidul extracelular. R. posedă, de asemenea, o funcție endocrină prin sistemul *renină-*angiotensină. În număr de doi și simetrici, r. sunt situați retroperitoneal, de o parte și de alta a coloanei vertebrale, în spațiul cuprins între a XII-a vertebră dorsală și primele trei vertebre lombare. Fiecare r. are circa 11 cm lungime, 5-7,5 cm lățime, 2,5 cm grosime și o greutate de 120-160 g și o formă caracteristică (de „bob de fasole"). Marginea laterală (externă) a r. este convexă, iar marginea internă prezintă în centrul său o incizură, hilul renal, cu o lungime de 3-4 cm și lărgime de 1,5 cm, pe unde pătrund (sau ies) *bazinetul și formațiunile arteriale, venoase și nervoase destinate r. La exterior, r. sunt delimitați de o capsulă adipoasă, în interiorul căreia se află două părți distincte: *profundă*, denumită medulară și *superficială*, corticală (cortex). Zona medulară conține 10-15 piramide renale (Malpighi) ale căror baze se află la periferia cortexului, iar vârfurile formează papilele renale, la nivelul cărora se deschid tubii colectori de urină. Fiecare papilă este înconjurată de o structură mucofibroasă, denumită caliciu mic. Calicele mici sunt confluente și formează calicele mari, care, la rândul lor, formează *bazinetul, unde își are originea *ureterul. Unitatea funcțională a r. este *nefronul, parenchimul fiecărui r. fiind alcătuit din circa un milion de nefroni. Formațiune tubulară lungă de 3-3,5 cm, nefronul prezintă la extremitatea situată în cortex o expansiune caliciformă, denumită capsula Bowman, care primește o formațiune în formă de corpuscul capilar invaginat, *glomerulul renal. Nefronul se continuă cu tubul contort proximal, ansa Henle, tubul contort distal, tubul de conexiune și, în fine, tubulul colector care se deschide în apexul papilei renale. Tubulii colectori ai nefronilor formează în centru razele medulare. Fiecare r. primește sânge oxigenat, la un anumit nivel de presiune, prin artera renală, cu originea direct din aortă. Aceasta se divizează după pătrunderea în rinichi în numeroase ramuri până la formarea de arteriole aferente, la nivelul cărora ia naștere rețeaua capilară care constituie glomerulii. Capilarele glomerulare converg într-o arteriolă eferentă, care formează o rețea capilară în jurul nefronului și în continuare dă ramurile periferice ale venei renale. Glomerulii renali au o funcție de filtrare sanguină (v. filtrare glomerulară), filtratul renal fiind reabsorbit în proporție de 99% la nivelul tubilor renali. Totodată, se reabsorb total glucoza și K^+, aproape total bicarbonații, Na^+, clorurile și ureea în proporție de 40-50%. Sub control hipofizosuprarenal, la nivelul tubilor au loc procese de secreție (hidrogen, potasiu, amoniac) și de excreție. Urina formată ajunge la vârful fiecărei piramide renale, în calicele mici, apoi în calicele mari și în bazinet, iar în continuare, în ureter.

RINICHI ARTIFICIAL / rein artificiel / artificial kidney. Aparat destinat epurării și echilibrării compoziției sanguine, branșat la un circuit extracorporeal. Este utilizat în caz de insuficiență renală gravă. R. a. cuprinde: cironitul sanguin extracorporeal, membrana de *dializă (dializor, alcătuit din plăci sau cu capilare), circuitul lichidului de dializă (dializatului). Se folosesc numeroase tipuri de membrane, care diferă prin grosime și coeficient de filtrare pentru diferite molecule. Sin.: hemodializor.

RINICHIUL ÎN BURETE / rein en eponge / sponge kidney. Boală congenitală a rinichiului caracterizată prin prezența de numeroase *ectazii chistice ale tubilor colectori din piramidele Malpighi, aproape de calice (v. rinichi). Simptomatologia, cu excepția cazurilor în care se asociază o *litiază renală, este săracă, diagnosticul fiind stabilit prin investigații radiologice. Sin.: boală Cacchi-Ricci.

RINICHI FLOTANT / rein flottant / wandering kidney. V. nefroptoză.

RINICHI MASTIC / rein mastic / mastic kidney. Tip de tuberculoză renală în care întregul organ este transformat într-o masă cazeoasă.

RINICHI MULTICHISTIC / rein multikystique / multicystic kidney. Tip de hipoplazie sau aplazie renală, în general unilaterală, în care r. prezintă formațiuni chistice voluminoase, tubuli și glomeruli renali rari, ureterul fiind adesea redus la un cordon impermeabil. R. m. nu este de cauză genetică, spre deosebire de *boala polichistică renală.

RINICHI POLICHISTIC / rein polykystique / poly-cystic kidney. Sin.: boală polichistică renală (v.).

RINICHI ÎN POTCOAVĂ / rein en fer à cheval / horseshoe kidney. Malformație consecutiv căreia polii inferiori ai celor doi rinichi sunt uniți prin țesut fibros sau parenchimatos situat înaintea vaselor mari.

RINICHI DE ȘOC / rein de choc / crush kidney. *Insuficiență renală acută de origine ischemică din cauza scăderii brutale a tensiunii arteriale, produsă în timpul *șocului. V. și sindrom de strivire, sindrom Bywaters.

RINITĂ, s. f. / rhinite, s. f. / rhinitis. [*Gr. rhis, -inos = nas; -ită.*] Inflamație acută (coriză) sau cronică a mucoasei foselor nazale. Se disting două tipuri principale de *r. cronică*: 1) *R. atrofică*, atrofiantă sau *r. cronică fetidă*, sin.: ozenă (v.). 2) *R. cronică hipertrofică*, cu hipertrofia mucoasei nazale.

RINOFARINGE, s. n. / rhinopharynx, s. m. / nasopharynx. NA: pars nasalis cavi pharyngis. [*Gr. rhis, -inos = nas; pharynx, -yngos = faringe.*] Porțiunea înaltă a *faringelui, situată deasupra *vălului palatin și posterior foselor nazale. Pereții superior și posterior susțin amigdala faringiană. Pe pereții laterali se deschid orificiile faringiene ale *trompei Eustachio. Sin.: cavum, faringe nazal, nazofaringe. V. și faringe.

RINOFARINGIAN, adj. / rhinopharyngien, -enne, adj. / rhinopharyngeal. [*Gr. rhis, -inos = nas; pharynx, -yngos = faringe.*] 1) Care se referă la *rinofaringe. 2) Care se referă la nas și la faringe. În acest caz se poate scrie (mai riguros) *rino-faringian*.

RINOFARINGITĂ, s. f. / rhinopharyngite, s. f. / rhinopharyngitis, upper respiratory tract infection. [*Gr. rhis, -inos = nas; pharynx, -yngos = faringe; -ită.*] 1) Inflamație a *rinofaringelui. 2) Inflamație a nasului și a faringelui, cu mențiunea că în acest caz var. *rino-faringită* este mai riguroasă lingvistic.

RINOFIMA, s. f. / rhinophyma, s. m. / rhinophyma. [*Gr. rhis, -inos = nas; phyma, -atos = tumoră, excrescență.*] Hipertrofie mai mult sau mai puțin accentuată a piramidei nazale, cu dilatarea porilor și hipertrofia foliculilor sebacei, asociată cu pustule de acnee. R. reprezintă stadiul cel mai avansat al *acneei rozacee. Se disting două forme: forma sebacee și forma angiofibroasă, cu numeroase dilatații vasculare.

RINOFONIE, s. f. / rhinophonie, s. f., nasonnement, s. m. / rhinophonia. [*Gr. rhis, -inos = nas; phone = voce.*] Perturbarea timbrului vocii prin alterarea rezonanței nazale. Se disting: 1) *r. deschisă*, caracterizată printr-un exces de rezonanță; 2) *r. închisă*, sau hiporinofonia, în care rezonanța nazală este insuficientă. Sin.: rinolalie.

RINOLALIE, s. f. / rhinolalie, nasonnement, s. f. / rhinolalia, rhinophonia. [*Gr. rhis, -inos = nas; lalia = vorbire, de la lalein = a vorbi.*] Sin.: rinofonie (v.).

RINOLICVOREE, s. f. / rhinorrhée cérébrospinale, s. f. / cerebrospinal fluid rhinorrh(o)ea. [*Gr. rhis, -inos = nas; lat. liquor, -oris = lichid; gr. rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Scurgerea pe cale nazală a lichidului cefalorahidian.

RINOLIT, s. m. / rhinolithe, s. m. / rhinolith. [*Gr. rhis, -inos = nas; lithos = piatră.*] *Calcul al foselor nazale.

RINOMANOMETRIE, s. f. / rhinomanométrie, s. f. / rhinomanometry. [*Gr. rhis, -inos = nas; manos = puțin dens; metron = măsură.*] Măsurarea presiunii intranazale. Dacă r. se efectuează în timpul respirației se numește *activă*, iar când este practicată în *apnee, prin insuflarea unui curent de aer constant într-o narină, r. se numește *pasivă*. În funcție de instrumentele utilizate, poate fi anterioară sau posterioară.

RINOMETRIE, s. f. / rhinométrie, s. f. / rhinometry. [*Gr. rhis, -inos = nas; metron = măsură.*] Măsurarea gradului de permeabilitate a foselor nazale pentru aer.

RINOPATIE, s. f. / rhinopathie, s. f. / rhinopathy. [*Gr. rhis, -inos = nas; pathos = boală.*] Denumire generică pentru bolile nasului.

RINOPLASTIE, s. f. / rhinoplastie, s. f. / rhino-plasty. [*Gr. rhis, -inos = nas; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală pentru corectarea sau refacerea scheletului osteocartilaginos al piramidei nazale, în următoarele cazuri: 1) deformări congenitale (*r. corectoare*); 2) după traumatisme sau alte leziuni locale (*r. restauratoare*); 3) din considerente estetice (*r. cosmetică*).

RINORAFIE, s. f. / rhinorraphie, s. f. / rhinorrhaphy. [*Gr. rhis, -inos = nas; rhaphe = sutură.*] Sutura marginilor unei plăgi a nasului.

RINORAGIE, s. f. / rhinorragie, s. f. / rhinorrhagia. [*Gr. rhis, -inos = nas; rhegnynai = a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie nazală. Sin. parțial: epistaxis (v.).

RINOREE, s. f. / rhinorrhée, s. f. / rhinorrh(o)ea. [*Gr. rhis, -inos = nas; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Scurgerea prin narine sau prin *coane către *faringe a unui lichid seros, mucos sau purulent de origine nazală. Rar, din cauza unei breșe la nivelul lamei ciuruite a *etmoidului, se poate scurge LCR, r. fiind denumită cerebrospinală.

RINOSALPINGITĂ, s. f. / rhino-salpingite, s. f. / rhinosalpingitis. [*Gr. rhis, -inos = nas; lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă, trompă; -ită.*] Inflamație simultană a mucoasei nazale și a mucoasei *trompei Eustachio.

RINOSCLEROM, s. n. / rhinosclérome, s. m. / rhinoscleroma. [*Gr. rhis, -inos = nas; skleros = tare, dur; -oma.*] Boală infecțioasă determinată de bacilul Frisch (*Klebsiella rhinoscleromatis*), caracterizată clinic prin tumefacție de o duritate cartilaginoasă a narinelor, a septului și a buzei superioare.

RINOSCOPIE, s. f. / rhinoscopie, s. f. / rhinoscopy. [*Gr. rhis, -inos = nas; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examinare a foselor nazale, fie prin narine cu ajutorul unui *speculum (rinoscop), care permite depărtarea aripii nasului și dirijarea unui fascicul luminos în fosa nazală (*r. anterioară*), fie cu o oglindă mică introdusă în gură în spatele vălului palatului și care reflectă imaginea rinofaringelui și a coanelor (*r. posterioară*). În cazul *r. mediane* se examinează cavitatea nazală și regiunea etmoidiană cu ajutorul unui speculum nazal lung.

RINOSEPTOPLASTIE, s. f. / rhinoseptoplastie, s. f. / septorhinoplasty. [*Gr. **rhis**, -**inos** = nas; lat. **saeptum** = perete, diafragmă; gr. **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] *Rinoplastie care conține un timp chirurgical concentrat asupra *septului nazal, fie pentru corectarea unei deviații din motive estetice, fie pentru restaurarea calibrului narinelor în scop funcțional.

RINOTOMIE, s. f. / rhinotomie, s. f. / rhinotomy. [*Gr. **rhis**, -**inos** = nas; **tome** = tăiere, secțiune, de la **temnein** = a tăia.*] Intervenție chirurgicală care are drept scop expunerea foselor nazale pe cale lateronazală sau labială, de obicei pentru exereza unei tumori.

RINOVIRUS, s. n. / rhinovirus, s. m. / rhinovirus. [*Gr. **rhis**, -**inos** = nas; lat. **virus** = venin, otravă.*] Gen de virusuri cu simetrie cubică, din familia *Picornaviridae*, care include 90 de serotipuri. Este implicat în etiologia guturaiului și a infecțiilor respiratorii superioare.

RIPA / RIPA / RIPA. [*Acronim. engl. pentru **R**adio**I**mmuno-**P**recipitation **A**ssay = determinare prin imunoprecipitare a antigenilor radioimunomarcați.*] Tehnică recentă, foarte sensibilă (dar și costisitoare) de detectare prin autoradiografie a anticorpilor anti-proteine virale radiomarcate.

RISC, s. n. / risque, s. m. / risk. [*Ital. **risco** = risc, din lat. **resecare** = a tăia, a reteza.*] Pericol, inconvenient mai mult sau mai puțin probabil, supus și hazardului. În medicină, probabilitatea crescută de a contracta o boală: 1) *R. înalt*, prezența unuia sau a mai multor factori (*factori de r.) care determină la un individ sau la un grup un r. morbid (boală sau accident) mai crescut decât la cei care nu sunt expuși. Ex.: subiecții fumători, hipertensivi și cu hipercolesterolemie constituie un grup de r. înalt pentru infarct miocardic. 2) *R. relativ*, raportul dintre probabilitatea de a contracta o boală când un subiect este expus la un factor de r., față de probabilitatea de a contracta aceeași boală în absența factorului respectiv.

RISC GENETIC / risque génétique / genetic risk. Situație în care un cuplu care dorește să aibă copii posedă o probabilitate superioară celei normale de a avea descendenți prezentând o anomalie ereditară existentă în una sau în ambele familii ale membrilor cuplului.

RISUS SARDONICUS / risus sardonicus / risus sardonicus. [*Lat. **risus** = râs; **Sardonia herbata** = gălbenele din Sardinia (deoarece intoxicația cu această plantă produce contractura spasmodică a mușchilor feței).*] Grimasă amintind râsul, provocată prin contractura spasmodică a mușchilor feței. Se produce în unele intoxicații, dar îndeosebi în tetanos etc. Sin.: râs sardonic.

RITM, s. n. / rythme, s. m. / rhythm. [*Lat. **rhythmus**, gr. **rhythmos** = ritm.*] Revenirea, producerea la intervale regulate de timp a unui fenomen sau a unui proces. V. în continuare.

RITM ALFA / rythme alpha / alpha rhythm. Activitate bioelectrică de fond a creierului subiectului în stare de veghe, cu ochii închiși, în repaus intelectual și afectiv. Constă din unde bilaterale sincrone, la dreapta și la stânga, care reprezintă oscilații ale potențialului electric, de 8-14 cicluri pe secundă. V. electroencefalogramă.

RITM ALIMENTAR / rythme alimentaire / food pattern. Termen utilizat pentru desemnarea cronologiei și frecvenței prizelor alimentare pe unitatea de timp. R. a. prezintă importanță în fiziologia nutriției și în *cronobiologie. Este semnificativă și compoziția fiecărei prize alimentare, din acest punct de vedere termenul engl. fiind mai exact.

RITM ATRIOVENTRICULAR / rythme atrio-ventriculaire / junctional rhythm. R. cardiac comandat printr-un impuls ritmic cu originea în nodul atrioventricular (Aschoff-Tawara) și nu în nodul sinoatrial (Keith și Flack), cum se întâmplă în mod normal. Sin.: ritm nodal.

RITM BETA / rythme bêta / beta rhythm. În electroencefalografie, r. de frecvență rapidă și de voltaj slab. V. electroencefalogramă.

RITM BIOLOGIC / rythme biologique / biorhythm. Sin.: bioritm (v.).

RITM CARDIAC / rythme cardiaque / cardiac rhythm. Succesiunea regulată a bătăilor cardiace.

RITM CIRCADIAN / rythme circadien / circadian rhythm. R. cu o regularitate de circa 24 de ore. Ex.: unele activități biologice depind de alternanța zi-noapte.

RITM DELTA / rythme delta / delta rhythm. V. electroencefalogramă.

RITM FETAL / rythme foetal / fetal rhythm. Sin.: embriocardie (v.).

RITM HETEROTOP / rythme hétérotope / escape rhythm. R. cardiac inițiat de centrii situați inferior *nodului sinoatrial, în cazurile când acesta este inapt să declanșeze impulsuri, ritmicitatea sa este alterată sau impulsurile sale sunt blocate.

RITM IDIOVENTRICULAR / rythme idioventriculaire / ventricular rhythm. Activitate ritmică, cu frecvență lentă, al cărei centru de automatism este situat în aval de trunchiul fasciculului Hiss, stimulii de origine sinusală sau nodală neputându-se transmite la ventriculi din cauza, frecvent, a unui *bloc atrioventricular. Sin.: automatism ventricular.

RITM INFRASINUSAL / rythme infrasinusal / infrasinusal rhythm. R. cardiac comandat prin stimuli care iau naștere sub focarul normal de origine, care este *nodul sinoatrial.

RITM NODAL / rythme nodal / nodal rhythm. Sin.: ritm atrioventricular (v.).

RITM PENDULAR / rythme pendulaire / pendulum rhythm. R. cardiac în care cele două zgomote și perioadele silențioase sunt egale.

RITM SINUSAL / rythme sinusal / sinus rhythm. R. cardiac normal sau normotop, cu originea în *nodul sinoatrial, focarul de automatism cel mai rapid din țesutul nodal. În condiții fiziologice, r. s. este dominant.

RITM SINUSOIDAL / rythme sinusoïdal / sinusoid rhythm. În *electroencefalografie, succesiunea cu o anumită regularitate a celor patru tipuri de unde, astfel încât, înregistrată, *electroencefalograma se aseamănă, în ansamblul său, cu o *sinusoidă.

RITM TETA / rythme thêta / theta rhythm. În electroencefalografie, r. cu amplitudinea de circa 70 µV, cu frecvență de 4-7 cicli/secundă, înregistrat în derivațiile parietotemporale, sporadic sau în accese scurte bilaterale și simetrice și observat, uneori, la subiecți cu tulburări caracteriale. V. și electroencefalogramă.

RITM TRIGEMINAT / rythme trigéminé / trigeminal rhythm. V. trigeminat.

RIZARTROZĂ, s. f. / rhizarthrose, s. f. / root arthrosis. [*Gr. **rhiza** = rădăcină; **arthron** = articulație, -oză.*] *Artrita rădăcinii unui deget sau a unui membru. În practică, termenul este utilizat pentru r. policelui.

RIZIFORM, adj. / riziforme, adj. / riziform. [*Ital. **riso**, din lat., gr. **oryza** = orez.*] 1) În formă de bob de orez. Termenul este folosit cu referire la unele structuri anatomice care capătă un aspect caracteristic în unele boli. Ex.: prezența unor granule r. în unele tenosinovite tuberculoase. 2) Cu aspect de zeamă de orez (referitor la materiile fecale, îndeosebi în *holeră).

RIZOLIZĂ, s. f. / rhizolyse, s. f. / rhizolysis. [*Gr. **rhiza** = rădăcină; **lysis** = distrugere, de la **lyein** = a distruge.*] Întreruperea unei rădăcini nervoase. Poate fi chirurgicală (*rizotomie) sau consecutivă unui traumatism, unui proces patologic.

RIZOMELIC, adj. / rhizomélique, adj. / rhizomelic. [*Gr. **rhiza** = rădăcină; **melos** = extremitate, membru.*] Care este localizat la rădăcina membrelor. Ex.: spondiloză r., micromelie r.

RIZOMER, s. m. / rhizomère, s. m. / rhizomere. [*Gr. rhiza = rădăcină; meros = parte.*] Teritoriu cutanat în formă de bandă relativ delimitată, ai cărui nervi sunt în relație cu un ganglion rahidian și cu rădăcinile de la acest nivel.

RIZOTOMIE, s. f. / rhizotomie, s. f. / rhizotomy. [*Gr. rhiza = rădăcină; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Procedeu chirurgical prin care se secționează rădăcinile nervilor spinali. Se disting: 1) *R. posterioară* constă în secționarea rădăcinilor nervilor posteriori (senzitivi) și se practică pentru suprimarea durerii viscerale rebele la tratament, de la nivelul organelor inervate de aceștia. 2) *R. anterioară*, secționarea rădăcinilor nervilor anteriori (motori), este practicată uneori în spasmele musculare severe din teritoriile corespunzătoare inervației. Sin.: radicotomie.

RMN / RMN / NMR. Abrev. utilizată în mod curent pentru rezonanță magnetică nucleară (v.).

RNA / RNA / RNA. [*Engl. RiboNucleic Acid = acid ribonucleic.*] Abrev. internațională a termenului acid ribonucleic (v.).

ROBOT, s. m. / robot, s. m. / robot. [*Cehă robota = muncă, corvoadă; după scriitorul ceh Karel Capek, în piesa sa R.U.R. (Roboții Universali din Rossum).*] Dispozitiv automat capabil să manipuleze obiecte sau să execute operațiuni simple sau mai complexe, conform unui program fix sau modificabil. Gradul de complexitate a operațiunilor executate de r. este în continuă creștere, în prezent fiind realizați r. cu capacitate (limitată) de învățare. În permanentă extensie, câmpul de aplicații ale r. cuprinde și medicina.

ROBOTICĂ, s. f. / robotique, s. f. / robotics. [*V. etimologia termenului robot.*] Știința și complexul de tehnici care au ca obiect proiectarea și construcția *roboților.

RODENTICID, s. n. / rodonticide, s. m. / rodenticide. [*Lat. rodere = a roade; caedere = a omorî.*] Substanță toxică sau cultură bacteriană folosite pentru distrugerea rozătoarelor (șoareci, șobolani).

RODOPSINĂ, s. f. / rhodopsine, s. f. / rhodopsin. [*Gr. rhodon = trandafir, culoare roz; opsis = vedere, aspect; -ină.*] Cromoproteină conținută de bastonașele retiniene, care intervine în vederea crepusculară. R. este alcătuită dintr-o proteină, *opsina, și un pigment carotenoid, retinenul, aldehidă a *vitaminei A. Cei doi constituenți sunt separați sub influența luminii, apoi recombinați la întuneric, după regenerarea retinenului.

ROENTGEN / Roentgen / Roentgen. [*Wilhelm Conrad von Röntgen, fizician german, 1845-1923.*] 1) Prefix indicând o relație cu razele X, utilizat îndeosebi în germană și engleză. În franceză și română se preferă prefixul radio. Ex.: radioterapie. 2) Unitate de măsură, în sistemul roentgenologic, pentru evaluarea efectelor biologice ale radiațiilor X și gama sub 3 MeV. R. reprezintă doza de radiații X sau gama a căror emisie corpusculară asociată produce, în condiții fizice normale (la 0°C și 760 mmHg), un număr de $2{,}1.10^{10}$ perechi de ioni cu sarcina electrică de un franklin într-un centimetru cub de aer. V. dozimetrie.

ROMBENCEFAL, s. n. / rhombencéphale, s. m. / rhombencephalon. NA: rhombencephalon. [*Gr. rhombos = romb; enkephalos = creier, de la en = în, kephale = cap.*] Parte a encefalului care derivă din vezicula cerebrală posterioară și cuprinde *bulbul rahidian, *protuberanța inelară și *cerebelul. În cursul dezvoltării, *ventriculul al patrulea, cuprins între aceste trei formațiuni, ia o formă romboidală, de unde denumirea ansamblului de r. sau de creier posterior, ținând seama de originea embrionară. Obs.: cf. NA, din r. fac parte doar protuberanța și bulbul rahidian.

RONCUS, s. n. / rhonchus, s. m. / rhoncus, pl. rhonchi. [*Lat. rhonchus = sforăit.*] 1) Ral bronșic gros sau respirație sforăitoare la un bolnav cu secreții abundente pe căile respiratorii superioare. 2) Zgomot asemănător cu o sforăitură produs în paralizia *vălului palatin.

RÖNTGEN / Röntgen / Röntgen. [*Wilhelm Conrad von Röntgen, fizician german, 1845-1923.*] Sin.: Roentgen (v.).

ROSEOLA INFANTUM / roseola infantum / roseola infantum. Sin.: boală Zahorsky (v.).

ROSTRAL, adj. / rostral, -ale, -aux, adj. / rostral. [*Lat. rostrum = cioc.*] 1) Asemănător sau aparținând unui *rostru. 2) Situat (orientat) către extremitatea orală (bucală) a capului.

ROSTRU, s. n. / rostrum, s. m. / rostrum. NA: rostrum, pl. rostrum sau rostra. [*Lat. rostrum = cioc.*] 1) Formațiune anatomică asemănătoare unui cioc. Ex.: r. sfenoidului. 2) Formațiune musculoasă și retractilă din regiunea apicală a scolexului la unele specii de tenie. 3) Denumire a aparatului bucal al unor specii de insecte. Var.: rostrum.

ROSTRUM. Var. pentru rostru (v.).

ROȘU DE ANILINĂ / rouge d'aniline / aniline red. Sin.: fucsină (v.).

ROȘU DE CONGO / rouge de Congo / Congo red. Sin.: fenolsulfonftaleină (v.).

ROȘU DE FENOL / rouge de phénol / phenol red. Sin.: fenolsulfonftaleină (v.).

ROTACISM, s. n. / rhotacisme, s. m. / rhotacism. [*Gr. rhotakismos.*] 1) Fenomen fonetic care constă în transformarea unei consoane intervocalice în „r". 2) Transformarea, în limba română, a lui „n" intervocalic în „r", la cuvintele moștenite din latină. 3) În medicină, termenul este utilizat cu sens diferit: viciu de pronunție caracterizat prin dificultatea sau imposibilitatea pronunțării consoanei „r".

ROTATORIU, adj. / rotatoire, adj. / rotatory. [*Lat. rotator, -oris = cel care face să se rotească, de la rotare = a roti, a învârti și rota = roată.*] 1) Care apare în cursul sau este cauzat de o rotație. Ex.: vertij r. 2) Care efectuează o rotație, sau se deplasează în sens circular. Ex.: mișcare r. a globilor oculari. 3) Care deplasează o structură circulară. Ex.: mușchi r.

ROTAȚIE, s. f. / rotation, s. f. / rotation. [*Lat. rotatio, -onis = rotire, de la rotare = a roti, a învârti și rota = roată.*] 1) Acțiunea de a se învârti în jurul unui ax. Ex.: prin r. externă, membrul este în *pronație, iar prin r. internă, este în *supinație. 2) Rezultatul acestei mișcări.

ROTAVIRUS / Rotavirus / Rotavirus. [*Lat. rota = roată; virus = venin, otravă.*] Gen de virus cu ARN bicatenar și simetrie cubică, lipsit de anvelopă, în formă de roată. Face parte din familia *Reoviridae* și reprezintă una din cauzele de diaree la nou-născut, ca și a unor infecții respiratorii.

ROTULĂ, s. f. / rotule, s. f. / patella. [*Lat. rotula = rotiță, dim. de la rota = roată.*] Sin.: patella. V. tab. anat. - oase.

ROTULIAN, adj. / rotulien, -enne, adj. / patellar. [*Lat. rotula = rotiță, dim. de la rota = roată.*] Referitor la *rotulă. Ex.: *reflex r.

ROZEOLĂ, s. f. / roséole, s. f. / roseola. [*Lat. roseus = trandafiriu, de la rosa = trandafir; -olă.*] Erupție maculară cu elemente rotunde sau ovalare, de colorație roz-pal și mărime variabilă, care evoluează spre dispariție în câteva zile, uneori cu descuamație fină furfuracee. R. apare de obicei în decursul evoluției unor boli infecțioase. Ex.: r. sifilitică (caracteristică perioadei secundare a bolii), r. în febrele eruptive (rujeolă, rubeolă), r. în unele intoxicații (ex.: cu ioduri). V. și raș.

ROZETĂ, s. f. / rosette, s. f. / rosette. [*Lat. rosetum = grădină de trandafiri, de la rosa = trandafir.*] Formațiune care rezultă din aderența hematiilor heterologe în jurul unui *limfocit (sau a unui *macrofag). Ex.: 1) În poliartrita reumatoidă, limfocitele bolnavului sunt puse în prezența hematiilor sensibilizate cu imunoglobuline de iepure, cu apariția de imagini de r. în perioada puseelor dureroase. 2) Prin tehnica de formare a r.

(sau de imunoaderență) se poate pune în evidență producerea de anticorpi care aglutinează antigenul față de care organismul este imunizat.

RU 486 / RU 486 / RU 486. Moleculă contraceptivă produsă de firma Russel-Uclaf (de unde și denumirea). RU 486 este un *antihormon care se leagă la receptorii specifici *progesteronului, dar nu provoacă efectele acestuia. Sin.: mifepristonă.

RUBEFACȚIE, s. f. / rubéfaction, s. f. / rubefaction. [*Lat.* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu;* ***factio, -onis,*** *de la* ***facere*** *= a face.*] Eritem al pielii, de obicei reversibil, declanșat de aplicarea pe tegumente a unui *rubefiant.

RUBEFIANT, adj., s. n. / rubéfiant, -e, adj., s. m. / rubefacient. [*Lat.* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu;* ***facere*** *= a face.*] (Medicament) care determină o congestie intensă și trecătoare a pielii.

RUBEOLĂ, s. f. / rubéole, s. f., s. f. / rubella, epidemic roseola, rotheln, German measles, rubeola notha. [*Fr.* ***rubéole,*** *din lat.* ***rubeus,*** *de la* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu.*] Boală infecțioasă eruptivă, epidemică, contagioasă și imunizantă, cu incubație de circa 15 zile, determinată de virusul rubeolei (un *Togavirus*). Se caracterizează printr-o erupție cu aspect variabil, care se generalizează, fără să aibă o evoluție ordonată ca în *rujeolă. R. este periculoasă doar în cazul infecției gravidei în primele trei luni de sarcină, prin malformațiile congenitale pe care le poate determina și care afectează îndeosebi ochii (embriopatie rubeolică).

RUBEOLĂ SCARLATINIFORMĂ / rubéole scarlatiniforme / rubeola scarlatinosa, rubella scarlatiniforma. Denumire pentru infecțiile eruptive ale copilului, cu autonomie nosologică discutabilă, care se manifestă printr-un exantem rubeoliform sau scarlatiniform discret, angină, adenopatii, simptomatologie generală puțin evidentă, fără să fie cuprinse în cadrul celor trei entități definite: *rujeola, *rubeola, *scarlatina. De aici și denumirea de „a patra maladie". Sin.: boală Filatov, boală Dukes-Filatov, boală a patra.

RUBIDIU, s. n. / rubidium, s. n. / rubidium. [*Lat.* ***rubidus*** *= roșu închis, de la* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu.*] Elementul chimic cu numărul atomic 37 și masa atomică 85,87 u. Este un element alcalin tipic, rar în natură, unde se găsește asociat în săruri de potasiu. Are doi izotopi principali, 85 și 87, acesta din urmă fiind radioactiv (emisie de radiații β), cu o perioadă de înjumătățire foarte lungă (50 miliarde de ani), de unde utilitatea sa în estimarea vârstei sistemului solar. Radioizotopul ^{86}Rb, obținut artificial, s-a dovedit extrem de util în studiul pompei de Na^+-K^+, deoarece prezintă aceeași cinetică de transfer la nivelul membranei plasmatice ca și potasiul.

RUBOR / rubor / rubor. [*Lat.* ***rubor, -oris*** *= roșeață, de la* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu.*] Roșeață, *eritem, unul dintre semnele cardinale ale *inflamației.

RUGOS, adj. / rugueux, -euse, adj. / rough. [*Lat.* ***rugosus*** *= încrețit, zbârcit.*] Care prezintă asperități. Termen utilizat îndeosebi pentru caracterizarea unor afecțiuni dermatologice (caracter macroscopic palpatoriu) sau a unei suprafețe celulare sau tisulare (caracter microscopic).

RUJEOLĂ, s. f. / rougeole, s. f. / measles, morbili. [*Fr.* ***rougeole,*** *din lat.* ***rubeus,*** *de la* ***ruber, -bra, -brum*** *= roșu.*] Boală infecțioasă eruptivă, febrilă, contagioasă, endemo-epidemică, imunizantă, frecventă îndeosebi la copii în a doua copilărie; este determinată de un virus ARN de 120 nm diametru care aparține genului *Morbillivirus*, familia **Paramyxoviridae*. Se transmite prin contagiune directă, îndeosebi în timpul perioadei de incubație. Profilaxia prin vaccinare este eficace, cu condiția evitării contagiunii anterior vârstei de 12 luni. Se caracterizează prin erupție cutanată precedată de catar oculonazal, cu prezența pe mucoasa bucală, la nivelul feței interne a obrajilor, a câtorva mici papule albe, înconjurate de o areolă rozacee (pete Köplik). Erupția cutanată debutează facial și se generalizează, fiind constituită din mici papule roșii, mai mult sau mai puțin confluente în placarde. Complicațiile r. sunt îndeosebi de ordin respirator și, rar, nervoase (*encefalită). Sin.: pojar.

RULMENT DIASTOLIC / roulement diastolique / diastolic rumble. Sin.: uruitură diastolică (v.).

RUMINAȚIE, s. f. / rumination, s. f. / rumination. [*Lat.* ***ruminatio, -onis*** *= rumegare, de la* ***ruminare*** *= a rumega.*] 1) Sin.: mericism (v.). 2) *R. mentală*: particularitate a gândirii psihastenicilor, constând în desfășurarea interminabilă și ineficientă a unor judecăți, raționamente sau îndoieli obsedante.

RUPTURA MEMBRANELOR / rupture des membranes / rupture of membranes. R. *amniosului în timpul travaliului, ca rezultat normal al dilatării colului uterin. *R. prematură a m.*, înainte de 37 de săptămâni de sarcină, crește riscul infecțiilor intrauterine. Sunt mai expuse la r. p. a m. gravidele adolescente, cele cu infecții transmise sexual în prima jumătate a sarcinii, fumătoarele, femeile cu probleme socio-economice.

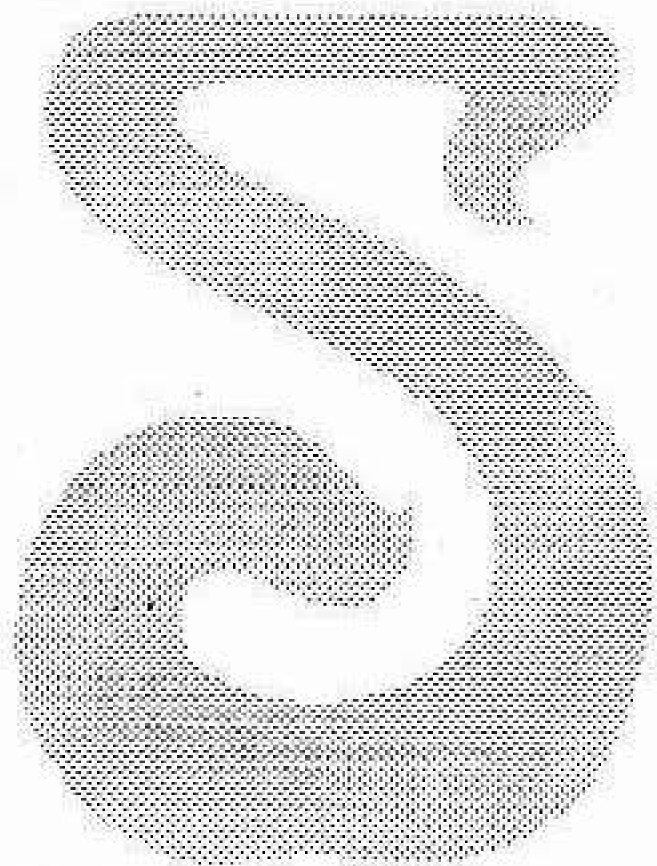
RUPTURĂ, s. f. / rupture, dechirure, s. f. / rupture, breaking. [*Lat.* ***ruptura,*** *de la* ***rumpere*** *= a rupe.*] Întrerupere bruscă a continuității structurale a unui vas sanguin, tendon, mușchi sau, mai rar, a țesuturilor unui organ. R. poate fi consecința unui proces fiziologic intens (ex.: *r. musculară), a unui traumatism sau poate apărea pe fondul unui proces patologic preexistent, care a afectat rezistența tisulară la o solicitare mecanică.

RUPTURĂ MUSCULARĂ / rupture musculaire / muscular rupture. *Soluție de continuitate produsă la nivelul unui mușchi. Poate fi parțială sau totală și se produce consecutiv unui traumatism direct sau unei contracții musculare bruște și puternice. Apare pe un mușchi sănătos (ex.: la sportivi) sau pe un mușchi afectat de un proces patologic, local sau general.

RUPTURĂ DE PERINEU / déchirure du périnée / perineal wound. Secțiune spontană, mai mult sau mai puțin neregulată, care afectează parțial sau în întregime țesuturile perineale situate între comisura posterioară a vulvei și anus. R. p. se produce în timpul expulziei fătului și este favorizată de anomaliile tisulare locale (infecție, atrezie). Frecvent, poate fi prevenită prin *epiziotomie.

RUT, s. n. / rut, s. m. / rut. [*Lat.* ***rugitus*** *= răget, de la* ***rugire*** *= a rage.*] Sin.: estru (v.).

RUTOZID, s. n. / rutoside, s. m., rutine, s. f. / rutoside, rutin. Sin.: vitamină P (v.).

WILHELM KONRAD RÖNTGEN (1845-1923), fizician și inginer german, profesor de fizică la **Würtzburg**. A descoperit, în noaptea de 8-9 noiembrie 1895, radiațiile X. Observând imediat relația dintre puterea de pătrundere a radiațiilor și densitatea diferitelor corpuri, intuiește aplicațiile acestei proprietăți și, la 6 săptămâni de la descoperire, efectuează prima radiografie. În câteva luni, pasionat de acțiunea biologică a radiațiilor și preocupat de studiul efectelor nocive, inițiază primele studii de radiobiologie. Observarea dispariției durerilor sciatice la un bolnav supus unei radiografii înseamnă începuturile roentgenterapiei. Această succesiune de descoperiri este unică în istoria științei. Dar consecințele descoperirii radiațiilor X au fost încă și mai ample: în anul următor, 1896, **Becquerel** demonstrează existența radioactivității naturale, iar difracția cu raze X a permis descrierea structurii tridimensionale a ADN. Astfel încât, descoperirea lui **Roentgen** (primul laureat **Nobel** pentru **Fizică**, în 1901) este una dintre cele mai importante din întreaga istorie a umanității.

SABURALĂ, adj. / saburrale, adj. / saburral, coated. [*Lat.* ***saburralis***, *de la* ***saburra*** *= balast, lest.*] V. limbă saburală.

SAC, s. m. / sac, s. m. / sac. NA: saccus. [*Lat.* ***saccus***, *gr.* ***sakkos*** *= sac.*] Formațiune anatomică în formă de pungă. Mai importante: 1) *S. amniotic*: sin.: amnios (v.). 2) *S. conjunctival* (NA: *saccus conjunctivae*): spațiul dintre conjunctiva bulbară și cea palpebrală. 3) *S. gingival* (NA: *sulcus gingivalis*): spațiul dintre gingie și dinte. 4) *S. herniar*: diverticul peritoneal ce conține elementele herniate. 5) *S. lacrimal* (v.). 6) *S. pericardic*: v. pericard. 7) *S. peritoneal*: v. peritoneu.

SAC AMNIOTIC / sac amniotique / amniotic sac. Sin.: amnios (v.).

SAC LACRIMAL / sac lacrymal / lacrimal sac. NA: saccus lacrimalis. Porțiune superioară, dilatată a *canalului lacrimonazal, care primește pe fața sa externă canalul de legătură cu canaliculele lacrimale, de la nivelul cărora lacrimile ajung în s. l.

SACCIFORM, adj. / sacciforme, adj. / sacciform. [*Lat.* ***saccus***, *gr.* ***sakkos*** *= sac; lat.* ***forma*** *= formă.*] În formă de sac. Ex.: anevrism s.

SACRALGIE, s. f. / sacralgie, s. f. / sacralgia. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru; gr.* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată la nivelul sacrului sau a regiunii sacrate. Sin.: sacrodinie.

SACRALIZARE, s. f. / sacralisation, s. f. / sacralization. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru.*] Malformație lombosacrată care constă în fuziunea parțială sau totală a celei de-a cincea vertebre lombare cu sacrul.

SACRAT, adj. / sacré, -e, adj. / sacral. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru.*] Care se referă la osul sacru, la regiunea în care acesta se găsește (regiune s.).

SACROCOXALGIE, s. f. / sacrocoxalgie, s. f. / sacrocoxitis. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru;* ***coxa*** *= șold; gr.* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată la nivelul sacrului sau a regiunii sacrate.

SACRODINIE, s. f. / sacrodynie, s. f. / sacrodynia. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru; gr.* ***odyne*** *= durere.*] Sin.: sacralgie (v.).

SACROLISTEZIS, s. n. / sacrolisthésis, s. m. / sacrolisthesis. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru; gr.* ***olisthanein*** *= a aluneca.*] Anomalie lombosacrată care constă în glisarea sacrului înainte, în raport cu a cincea vertebră lombară. S. poate apărea progresiv (în cursul sarcinii, prin mici traumatisme succesive) sau brusc (în urma unui accident). Se manifestă prin lordoză lombară exagerată, însoțită de dureri asemănătoare celor din lumbago sau din nevralgia sciatică. Cauza este reprezentată de ruperea ligamentelor articulațiilor sacroiliace. V. și spondilolistezis. Sin.: hierolistezis, sacru basculat.

SACROLOMBAR, adj. / sacro-lombaire, adj. / sacrolumbar. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru;* ***lumbus*** *= șale.*] Care se referă la sacru și la vertebrele lombare. Obs.: mai frecvent se utilizează termenul sin. lombosacrat; ex.: regiune lombosacrată.

SACROSCIATIC, adj. / sacro-sciatique, adj. / sacrosciatic. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru; lat.* ***sciaticus***, *din gr.* ***iskhiadikos*** *= suferind de sciatică, de la gr.* ***iskhias, -ados*** *= boală de șold și* ***iskhion*** *= șold.*] Care se referă la osul sacru și la spina sciatică; despre inserția unei formațiuni anatomice pe sacrum și spina sciatică. Ex.: ligament s.

SACROVERTEBRAL, adj. / sacro-vertébral, -ale, -aux, adj. / sacrovertebral. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru;* ***vertebra*** *= vertebră, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Care aparține *sacrumului și *coloanei vertebrale.

SACRU. Var. pentru sacrum (v.).

SACRU BASCULAT / sacrum basculé / sacro-listhesis. Sin.: sacrolistezis (v.).

SACRUM, s. n. / sacrum, s. m. / sacrum. [*Lat.* ***sacrum*** *= osul sacru, pentru că era oferit odinioară zeilor în cursul sacrificiilor animale.*] Var.: sacru. V. tab. anat. - oase.

SACULAR, adj. / sacculaire, adj. / saccular. [*Lat.* ***sacculus***, *dim. de la* ***saccus*** *= sac.*] 1) Care are formă de sac mic. Ex.: anevrism s. 2) Care se referă la *saculă.

SACULĂ, s. f. / saccule, s. m. / saccule. NA: sacculus (vestibuli). [*Lat.* ***sacculus***, *dim. de la* ***saccus*** *= sac.*] Parte a *labirintului membranos, care ocupă zona inferioară a *vestibulului osos al urechii interne. S. comunică cu *utricula, ductul cohlear și canaliculele endolimfatice.

SADIC, adj., s. m. / sadique, adj., s. m. / sadistic, adj., sadist, n. [***Contele Donatien Alphonse François, Marchiz de Sade***, *romancier francez, 1740-1814.*] 1) Referitor la *sadism, caracterizat prin sadism. 2) Persoană care practică sadismul.

SADISM, s. n. / sadisme, s. m. / sadism. [***Contele Donatien Alphonse François, Marchiz de Sade***, *romancier francez, 1740-1814; -ism.*] 1) Perversiune manifestată conștient sau inconștient, în care satisfacția sexuală nu este obținută decât la vederea suferințelor fizice sau morale provocate partenerului. 2) Tendință de a exercita violențe morale și fizice asupra unei persoane, în afara oricărei plăceri sexuale. Obs.: noțiunea de s., ca și cea de *masochism, a fost extinsă dincolo de plăcerea direct sexuală, desemnând orice comportament în care satisfacția este obținută prin violența asupra semenului. S. și masochismul reprezintă un cuplu de tendințe opuse și complementare, care coexistă la același individ (*sadomaso-

chism), chiar dacă de obicei una din cele două perversiuni domină.

SADOMASOCHISM, s. n. / sado-masochisme, s. m. / sado-masochism. [*Contele Donatien Alphonse François, Marchiz de Sade, romancier francez, 1740-1814; Leopold von Sacher-Masoch, scriitor austriac, 1836-1895; -ism.*] Stare a unui subiect caracterizată prin asocierea *sadismului și *masochismului.

SAFENĂ, adj., s. f. / saphène, adj., s. f. / saphena. [*Etimologie discutată: 1) Gr. saphenes = manifest (deoarece venele sunt vizibile sub tegumente); 2) Ar. (al) safin = ascuns (pentru că venele se pot puncționa numai pe o mică parte din traiectul lor).*] Fiecare din cele două vene superficiale care drenează sângele de la membrul inferior. *Vena mare s.* este cea mai lungă din organism și se varsă în vena femurală, iar *vena mică s.* se varsă în vena poplitee. V. tab. anat. - vene.

SAFENECTOMIE, s. f. / saphénectomie, s. f. / saphenectomy. [*Etimologie discutată: v. safenă; gr. ektome = excizie.*] Excizia unei vene *safene. Reprezintă tratamentul chirurgical al varicelor.

SAFISM, s. n. / saphisme, s. m. / saphism. [*Sapho, poetă din Lesbos, sec. VI î.H., care a înființat o comunitate de femei în cadrul căreia se practica homosexualitatea; -ism.*] Sin.: lesbianism (v.).

SAGITAL, adj. / sagittal, -ale, -aux, adj. / sagittal. [*Lat. sagitta = săgeată.*] Care este situat într-un plan vertical, median, cu orientare antero-posterioară la nivelul corpului. Ex.: plan s., sutură s. (între marginile superioare ale celor două oase parietale).

SALICILAT, s. m. / salicylate, salicylé, s. m. / salicylate. [*Lat. salix, -icis = salcie, deoarece scoarța de salcie conține acest compus; gr. hyle = materie; nume dat de Piria, care a izolat compusul în 1838.*] Substanță extrasă inițial din scoarța de salcie, în prezent produsă industrial sub formă de săruri ale *acidului salicilic, care posedă activitate analgezică, antipiretică și antiinflamatorie, hipocoagulantă (prin diminuarea factorului VII, scăderea adezivității și a agregabilității plachetare). Este utilizat îndeosebi ca antireumatismal în preparate *per os* sau cu aplicare locală (unguente, pomezi etc.). Ex.: s. de sodiu, acetil-s. de lizină, s. de metil (pomadă). V. și aspirină.

SALICILISM, s. n. / salicylisme, s. m. / salicylism. [*Lat. salix, -icis = salcie, deoarece scoarța de salcie conține salicilat; gr. hyle = materie; -ism.*] Intoxicație provocată de absorbția unor supradoze de *acid salicilic sau derivați ai acestuia. Determină *tinnitus*, greață și vărsături.

SALICILOTERAPIE, s. f. / salicylothérapie, s. f. / salicyltherapy. [*Lat. salix, -icis = salcie, deoarece scoarța de salcie conține salicilat; gr. hyle = materie; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Terapie cu *salicilați.

SALIDIURETIC, adj., s. n. / salidiuretique, adj., s. m. / saluretic. [*Lat. sal, salis = sare; gr. diouretikos = care favorizează urinarea, de la diourein = a urina.*] (Medicament) care exercită un efect de creștere a eliminării urinare a electroliților (sodiu și potasiu) și a apei. Sin.: saluretic.

SALIN, adj. / salin, -e, adj. / saline. [*Lat. sal, salis = sare.*] Care conține o sare, care are caracter de sare. Ex.: *soluție fiziologică s.

SALIVAR, adj. / salivaire, adj. / salivary. [*Lat. salivarius, de la saliva = salivă.*] Care aparține salivei sau care este în relație cu producerea acesteia. Ex.: glande s.

SALIVAȚIE, s. f. / salivation, s. f. / salivation. [*Lat. saliva = salivă.*] 1) Procesul de secreție a salivei, care este declanșat pe cale reflexă. 2) Termenul este utilizat și pentru a desemna hipersecreția de salivă, în care caz este sin. cu ptialism (v.).

SALIVĂ, s. f. / salive, s. f. / saliva. [*Lat. saliva = salivă.*] Lichid incolor, filant, fără miros sau gust, clar, cu densitatea relativă 1,002-1,006. Este produsul de secreție eliminat în cavitatea bucală de către glandele salivare: parotide, submandibulare (sau submaxilare), sublinguale și micile glande diseminate în mucoasa bucală. S. se secretă în cantitate de circa 1500 ml/zi, cu un debit care poate varia între 0,2 ml/min și 4,0 ml/min. Conține săruri minerale, materii organice (îndeosebi mucină), enzime (*ptialină, *amilază, *lizozim), apă (circa 99,5%).

SALMONELLA / Salmonella / Salmonella. [*Daniel Elmer Salmon, patolog american, 1850-1914, care a descris în 1886 bacilul.*] Gen de bacterii aparținând familiei *Enterobacteriaceae*, constituit din bacili Gram-negativi, aerobi sau anaerobi, cel mai frecvent mobili, patogeni pentru om și animale. După constituția lor antigenică (antigen O somatic și H flagelar) se pot distinge circa 2000 de serotipuri diferite. Genul *S.* cuprinde bacilii tifici și paratifici (*S. typhi* sau bacilul Eberth și *S. paratyphi* A, B și C), a căror putere infectantă este limitată la om. Alte specii infectează mai ales animalele și contaminează produsele alimentare, provocând la om toxiinfecții alimentare.

SALMONELOZĂ, s. f. / salmonellose, s. f. / salmonellosis. [*Daniel Elmer Salmon, patolog american, 1850-1914; -oză.*] Denumire care reunește afecțiunile cauzate de bacili din genul **Salmonella*. Frecvent, evoluează ca o *toxiinfecție alimentară, cu manifestări digestive ce se pot complica uneori cu *septicemie.

SALPINGE, s. n. / salpinx, s. m. / salpinx. NA: salpinx. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă.*] Var.: salpinx. 1) Sin.: trompă uterină (v.). 2) Sin.: trompa Eustachio (v.).

SALPINGECTOMIE, s. f. / salpingectomie, s. f. / salpingectomy. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă; gr. ektome = excizie.*] Ablația uneia sau a ambelor *trompe uterine (Fallopio).

SALPINGITĂ, s. f. / salpingite, s. f. / salpingitis. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă; -ită.*] 1) Inflamație acută sau cronică a *trompei Fallopio. Se pot descrie mai multe tipuri: a) *s. cronică interstițială*, în care inflamației i se asociază o infiltrație limfocitară sau plasmocitară a mucoasei țesutului conjunctiv sau a peretelui muscular; b) *s. hemoragică*, în care inflamația se asociază cu o ruptură a unui vas sanguin și cu hemoragie locală; c) *s. nodulară*, cu formarea unor noduli parietali sau în mucoasa trompei, secundari procesului inflamator; d) *s. purulentă*, caracterizată prin apariția în evoluție a unui *piosalpinx. 2) Inflamația *trompei Eustachio.

SALPINGOFARINGIAN, adj. / salpingo-pharyngien, -ienne, adj. / salpingo-pharyngeal. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă; gr. pharynx, -yngos = faringe.*] Care se raportează la *trompa Eustachio și la faringe. Ex.: mușchi s.

SALPINGOGRAFIE, s. f. / salpingographie, s. f. / salpingography. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă; gr. graphein = a scrie.*] Procedeu radiologic care constă în vizualizarea trompelor Fallopio sau a *trompelor Eustachio, după injectarea unui mediu de contrast opac la razele X.

SALPINGOLIZĂ, s. f. / salpingolyse, s. f. / salpingolysis. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă; gr. lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Intervenție chirurgicală care constă în îndepărtarea aderențelor ce pot exista la nivelul pavilionului tubar, pentru restabilirea permeabilității acestuia, în tratamentul unor sterilități.

SALPINGOOVARITĂ, s. f. / salpingo-ovarite, s. f. / salpingo-oophoritis. [*Lat. salpinx, -ingis, gr. salpinx, -ingos = trompetă; lat. medicală ovarium = ovar, de la ovum = ou; -ită.*] Denumire generică pentru orice inflamație simultană a anexelor uterului (*trompa Fallopio și ovar). Sin.: anexită, tubo-ovarită.

SALPINGOPEXIE, s. f. / salpingopexie, s. f. / salpingopexy. [*Lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] Procedeu chirurgical care constă în fixarea *trompei Fallopio la ligamentul suspensor al ovarului.

SALPINGOPLASTIE, s. f. / salpingoplastie, s. f. / salpingoplasty. [*Lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală reparatorie, efectuată în scopul restabilirii permeabilității *trompei uterine. Se practică, de regulă, în unele cazuri de *sterilitate.

SALPINGORAFIE, s. f. / salpingorraphie, s. f. / salpingorrhaphy. [*Lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă; gr.* ***rhaphe*** *= sutură.*] Sutură chirurgicală a *trompei uterine.

SALPINGOSCOPIE, s. f. / salpingoscopie, s. f. / salpingoscopy. [*Lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] 1) Examen vizual practicat în scopul observării orificiului faringian al *trompei Eustachio, utilizând un salpingoscop (asemănător unui *cistoscop) introdus la nivelul nazofaringelui. 2) Examen peroperator al mucoasei *trompei Fallopio cu ajutorul unui endoscop, pentru stabilirea necesității unei eventuale plastii tubare.

SALPINGOSTOMIE, s. f. / salpingostomie, s. f. / salpingostomy. [*Lat.* ***salpinx, -ingis,*** *gr.* ***salpinx, -ingos*** *= trompetă; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Tratament chirurgical al sterilității feminine de origine tubară, care constă în dezobstruarea *trompei Fallopio, pentru restabilirea permeabilității acesteia.

SALPINX. Var. pentru salpinge (v.).

SALTATORIU, adj. / saltatoire, adj. / saltatory. [*Lat.* ***saltatorius*** *= de dans, de la* ***saltare*** *= a dansa.*] Care este caracterizat prin salturi și întreruperi. Ex.: coree s., conducere s.

SALURETIC, adj., s. n. / salurétique, adj., s. m. / saluretic. [*Lat.* ***sal, salis*** *= sare; gr.* ***ouretikos*** *= referitor la urină.*] Sin.: salidiuretic (v.).

SANATORIU, s. n. / sanatorium, s. m. / sanatorium. [*Lat.* ***sanatorius*** *= care vindecă, de la* ***sanare*** *= a vindeca și* ***sanus*** *= sănătos.*] Instituție medicală specializată, destinată tratamentului bolnavilor afectați de tuberculoză pulmonară sau extrapulmonară, indiferent de formă. Termenul este utilizat uneori și pentru alte instituții spitalicești. Ex.: s. pentru nevroze.

SANGHIN. Var. pentru sanguin (v.).

SANGUIN, adj. / sanguine, adj. / sanguine. [*Lat.* ***sanguineus*** *= de sânge, de la* ***sanguis, -inis*** *= sânge.*] 1) Care aparține sângelui, privitor la sânge, la compoziția sau la circulația sa în organism. 2) Despre o persoană *pletorică, marcată printr-o circulație abundentă și activă a sângelui. 3) În clasificarea *temperamentelor gândită de Hipocrat, subiect la care predomină umoarea sanguină. Prezintă un temperament s. subiecții cu înfățișare atletică și ten roz, de natură optimistă și expansivă, în general sociabili, dar și impulsivi, realiști, uneori cinici, știind să exploateze situațiile favorabile. V. caracterologie. Var.: sanghin, sangvin.

SANGUINOLENT, adj. / sanguinolent, -e, adj. / sanguinolent. [*Lat.* ***sanguinolentus*** *= plin de sânge, de la* ***sanguis, -inis*** *= sânge.*] Care este amestecat cu sânge. Ex.: spută s., diaree s.

SANGVIN. Var. pentru sanguin (v.).

SAPONIFICARE, s. f. / saponification, s. f. / saponification. [*Lat.* ***sapo, -onis*** *= săpun;* ***ficare,*** *derivat de la* ***facere*** *= a face.*] Reacție care constă în descompunerea unui ester (de regulă un lipid), sub acțiunea unei baze sau a unei enzime (ex.: lipaza pancreatică), într-un alcool și un acid gras (sub formă de săpun). Este inversul reacției de esterificare. În industrie, s. este utilă în fabricarea săpunurilor și a lumânărilor.

SAPONINĂ, s. f. / saponine, s. f. / saponin. [*Lat.* ***sapo, -onis*** *= săpun; -ină.*] Denumire generică pentru *heterozidele din unele plante (îndeosebi *Saponaria*) a căror *genină este un *steroid. S. produc spumificare, emulsionare și hemoliză, fiind toxice hemolitice. Unele s. se utilizează ca materie primă pentru sinteza *corticosteroizilor.

SAPROFIT, adj., s. m. / saprophyte, adj., s. m. / saprophyte. [*Gr.* ***sapros*** *= putred;* ***phyton*** *= plantă.*] (Microorganism) care nu se dezvoltă în organismele vii, ci trăiește hrănindu-se din materii organice aflate în descompunere (cadavre, humus, excremente, lapte etc.), producând putrefacția sau fermentația acestora. În microbiologie acest termen este opus termenului *parazit. Numeroase bacterii, ciuperci, protozoare etc. sunt s. Germenii s. sunt, în general, nepatogeni, dar pot deveni patogeni prin toxinele pe care le secretă.

SAPROGEN, adj., s. m. / saprogène, adj., s. m. / saprogenic. [*Gr.* ***sapros*** *= putred;* ***gennan*** *= a produce.*] (*Bacterie) care provoacă putrefacția.

SAPRONOZĂ, s. f. / sapronose, s. f. / sapronosis. [*Gr.* ***sapros*** *= putred;* ***nosos*** *= boală.*] Afecțiune cauzată de un microorganism banal din mediu. Ex.: *listerioza este o s.

SARCINĂ, s. f. / grossesse, s. f. / pregnancy. [*Lat.* ***sarcina*** *= sarcină.*] Denumirea *gestației la femei. Durata s. calculată din prima zi a ultimei menstruații normale este de 280 zile, cu o variație normală de la 259 zile (37 săptămâni) la 287 zile (41 săptămâni). Copilul născut înainte de 37 săptămâni este considerat prematur, iar peste 41 de săptămâni, postmatur.

SARCINĂ ECTOPICĂ / grossesse ectopique / ectopic pregnancy. Sin.: sarcină extrauterină (v.).

SARCINĂ EXTRAUTERINĂ / grossesse extrautérine / extrauterine pregnancy. S. în care *oul fecundat se dezvoltă în afara cavității uterine. Cauzele *nidației ectopice sunt de natură tubară (cel mai frecvent) sau reprezintă consecința unor anomalii ale ovulului, infecții locale, tumori uterine, factori hormonali etc. Dezvoltarea ectopică a oului se poate produce în una din trompele Fallopio (*s. tubară*), în ovar (*s. ovariană*) sau în cavitatea abdominală (*s. abdominală*). S. tubară (cea mai frecventă) poate fi, în funcție de localizarea oului: interstițială (în peretele uterin), istmică (în porțiunea îngustă a trompei), ampulară (în porțiunea sa evazată), infundibulară sau tuboabdominală, la nivelul pavilionului. În toate cazurile de s. e. predomină triada: durere abdominală, sângerare vaginală, tulburări menstruale. Tratamentul este exclusiv chirurgical și, de aceea, se impune un diagnostic precoce. Sin.: sarcină ectopică.

SARCINĂ GEMELARĂ / grossesse gémellaire / twin pregnancy. Dezvoltarea simultană a doi sau mai mulți fetuși în uter, denumiți *gemeni. Se deosebesc: 1) *S. g. biovulară (dizigotă* sau *bivitelină*), în care două ovule au fost fecundate de doi spermatozoizi distincți, cele două ouă fiind independente. Fiecare fetus are un patrimoniu ereditar propriu. 2) *S. g. uniovulară (monozigotă* sau *univitelină*), în care un singur ovul a fost fecundat de un singur spermatozoid. Dualitatea este posterioară fecundării; ea se produce prin diviziunea butonului embrionar. Cei doi fetuși au un patrimoniu identic și sunt întotdeauna de același sex.

SARCOID, s. n. / sarcoïde, s. f. / sarcoid. [*Gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***eidos*** *= formă.*] Denumire a leziunii cutanate din *sarcoidoză, al cărei aspect histologic este de infiltrat tuberculoid nodular al dermului, în care predomină celulele epitelioide. S. se poate prezenta sub trei forme: nodul mic rozaceu sau brun, ferm, nodul mai mare cu aceleași caracteristici și s. în placard violaceu, localizat în diferite regiuni ale feței, la nivelul feței dorsale a mâinilor, pe degetele de la mâini sau de la picioare. Sin.: sindrom Boeck.

SARCOIDOZĂ, s. f. / sarcoïdose, s. f. / sarcoidosis. [*Gr.* ***sarx, sarkos*** *= carne;* ***eidos*** *= formă; -oză.*] Stare patologică

cu etiologie și patogenie nedeterminate. Se caracterizează printr-o leziune histologică particulară: *granulomul tuberculoid, aglomerare de celule epitelioide și de celule gigantice fără necroză tisulară, înconjurată de o coroană limfocitară. Granulomul de la nivelul pielii se numește *sarcoid. Leziunile histologice elementare se pot găsi în numeroase organe, cea mai frecventă localizare fiind ganglio-mediastino-pulmonară, urmată de cea cutanată, osteoarticulară și oculosalivară. Se constată frecvent *anergie la *tuberculină. Deși caracteristic s., granulomul tuberculoid nu este *patognomonic, pentru că poate fi observat în unele forme de tuberculoză, în anumite micoze, în *berilioză, ca și în unele reacții alergice sau la corp străin. Deoarece cauza (sau cauzele) s. nu sunt demonstrate, individualitatea și unicitatea acestei boli rămân în discuție. Sin.: boală Besnier-Boeck-Schaumann (denumirea tinde să fie abandonată, prin consens internațional), sindrom Schaumann.

SARCOLEMĂ, s. f. / sarcolemme, s. m. / sarcolemma. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **lemma** = înveliș.*] Teacă conjunctivă laxă, fină, care învelește la exterior *fibrele musculare.

SARCOM, s. n. / sarcome, s. m. / sarcoma. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **-oma**.*] Tumoră malignă dezvoltată din țesutul *mezenchimal, ale cărei celule prezintă o proliferare foarte activă, caracterizată microscopic prin prezența de numeroase celule atipice. Masa tumorală prezintă lacune sanguine fără pereți proprii, care favorizează *metastazele pe cale sanguină. Se recunosc mai multe varietăți de s., în funcție de tipul celular dominant: s. fuzocelular și globocelular, *angiosarcom, *condrosarcom, *fibrosarcom, *liposarcom, *limfosarcom, melanosarcom, *miosarcom (*leiomiosarcom și *rabdomiosarcom), *mixosarcom, *osteosarcom, *reticulosarcom, *sinovialosarcom.

SARCOM EWING / sarcome d'Ewing / Ewing's sarcoma. [*James Ewing, medic american, profesor de patologie la Universitatea Cornell, Ithaca, 1866-1943.*] Varietate de *osteosarcom cu celule mezenchimale nediferențiate, localizat la nivelul diafizei oaselor lungi, la copil sau la adultul tânăr. Se pot asocia: durere, s. febril, hiperostoză în "bulb de ceapă" (radiologic). Deși se deosebește de alte osteosarcoame prin faptul că este radiosensibil, prognosticul nu este bun deoarece metastazează precoce și difuz. Sin.: sindrom Ewing.

SARCOM KAPOSI / sarcome de Kaposi / Kaposi's sarcoma. [*Moritz Kaposi, dermatolog austriac, Viena, 1837-1902.*] Neoplazie malignă manifestată prin placarde angiomatoase de culoare roșie închisă, noduli duri, violacei, edem difuz și dureros, care apar inițial la extremități, invadând lent membrele și eventual corpul întreg, simetric. Uneori procesul invaziv se extinde la nivelul viscerelor și oaselor. Morfopatologic, s. K. se caracterizează printr-o proliferare reticulară la nivelul căreia se diferențiază secundar vase (*reticuloză angiogenă). Boala este mortală în 2-10 ani, endemică în Africa Centrală, Europa Centrală și de Est, iar formele cele mai grave, cu extensie și diseminare rapidă, apar la pacienți imunodeficitari, îndeosebi în SIDA și la primitorii de transplante necompatibile imunitar. Sin.: boală Kaposi, sarcomatoză multiplă hemoragică Kaposi.

SARCOM MELANIC / sarcome mélanique / melanosarcoma. Sin.: melanosarcom (v.).

SARCOM OSTEOGEN / sarcome ostéogène / osteosarcoma. Sin.: osteosarcom (v.).

SARCOM OSTEOGEN JUXTACORTICAL / sarcome ostéogène juxtacortical / juxtacortical osteogenic sarcoma. *Osteosarcom cu origine aparentă la nivelul *periostului, cu dezvoltare extraosoasă, cu evoluție foarte lentă și cu malignitate redusă. Se dezvoltă îndeosebi pe fața posterioară a treimii inferioare a femurului. Sin.: sarcom parosteal.

SARCOM PAROSTEAL / sarcome parostal / periosteal osteosarcoma. Sin.: sarcom osteogen juxtacortical (v.).

SARCOMATOID, adj. / sarcomatoïde, adj. / sarcomatoid. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **-oma; eidos** = formă.*] Care este asemănător cu *sarcomul.

SARCOMATOS, adj. / sarcomateux, -euse, adj. / sarcomatous. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **-oma**.*] Care se referă la *sarcom sau care are o structură asemănătoare sarcomului.

SARCOMATOZĂ, s. f. / sarcomatose, s. f. / sarcomatosis. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **-oma; -oză**.*] Boală caracterizată prin formarea de *sarcoame multiple.

SARCOMATOZĂ MULTIPLĂ HEMORAGICĂ KAPOSI / sarcomatose multiple hémorragique de Kaposi / Kaposi's sarcoma. [*Moritz Kaposi, dermatolog austriac, Viena, 1837-1902.*] Sin.: sarcom Kaposi (v.).

SARCOMER, s. n. / sarcomère, s. m. / sarcomere. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **meros** = parte.*] Unitatea contractilă a *miofibrilei din țesutul muscular. V. și miofibrilă.

SARCOPLASMĂ, s. f. / sarcoplasme, s. m. / sarcoplasm. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **plasma** = obiect modelat.*] Citoplasmă care ocupă spațiile cuprinse între *miofibrile și *fibrele musculare.

SARCOPT, s. m. / sarcopte, s. m. / Sarcoptes. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **koptein** = a tăia.*] V. acarian.

SARCOPTES SCABIEI / Sarcoptes scabiei / Sarcoptes scabiei. Ectoparazit *acarian din familia *Sarcoptides*, ordinul *Acarieni*, care, prin *S. s. hominis*, este agentul etiologic al *scabiei.

SARCOZOM, s. m. / sarcosome, s. m. / sarcosome. [*Gr. **sarx, sarkos** = carne; **soma, -atos** = corp.*] Particulă de aspect granular, de natură lipoidică, prezentă în *sarcoplasmă. Uneori termenul este utilizat ca sin. cu mitocondriile fibrei musculare.

SARE, s. f. / sel, s. m. / salt. [*Lat. **sal, salis** = sare.*] 1) Compus chimic care rezultă din reacția unui acid cu o bază. 2) Termenul este utilizat frecvent cu referire la clorura de sodiu (s. de bucătărie).

SATELIT, adj. / satellite, adj. / satellite. [*Lat. **satelles, -itis** = soldat din garda regelui.*] Despre o structură anatomică vecină alteia, cu care prezintă unele analogii. Ex.: o venă s. unei artere, un trunchi arterial s. unui trunchi bronșic.

SATIRIAZIS, s. n. / satyriasis, s. m. / satyriasis. [*Lat. **satyrus**, gr. **satyros** = satir, semizeu lasciv.*] Stare de exacerbare a *libido-ului la bărbat, cu riscul de a comite atentate la pudoare.

SATURARE, s. f. / saturation, s. f. / saturation. [*Lat. **saturare** = a sătura, de la **satur** = sătul.*] Starea de a fi *saturat. Ex.: s. sângelui cu oxigen sau cu gaz carbonic.

SATURAT, adj. / saturé, -e, adj. / saturated. [*Lat. **saturatus** = săturat, de la **satur** = sătul.*] 1) Despre o soluție în care cantitatea de solvit este maximă. 2) Despre senzația de culoare, cu referire la percepția cantitativă a luminii albe (cu cât o senzație de culoare este mai aproape de alb, cu atât ea este mai puțin s.).

SATURAȚIA OXIHEMOGLOBINEI / saturation oxyhémoglobinée / oxyh(a)emoglobin saturation. [*Lat. **saturatio, -onis** = săturare, de la **satur** = sătul; gr. **oxys** = acru, oxigen; **haima, -atos** = sânge; lat. **globus** = glob; **-ină**.*] Raportul dintre cantitatea de oxigen fixat pe hemoglobină și cantitatea de oxigen maximă pe care o poate conține sângele. Se calculează, de obicei, pentru 100 ml sânge, în sângele arterial ($S_a\ O_2$) sau în sângele venos amestecat ($S_v\ O_2$). $S_a\ O_2$ normală este de peste 97%.

SATURNIN, adj. / saturnin, -e, adj. / saturnine. [*Lat. **Saturnus** = planeta Saturn; alchimiștii au denumit astfel plumbul.*] Care se referă la plumb, care este determinat de acesta. Ex.: lizereu s.

SATURNISM, s. n. / saturnisme, s. m. / saturnism, plumbism. [*Lat. Saturnus = planeta Saturn; alchimiştii au denumit astfel plumbul; -ism.*] Intoxicaţie acută sau cronică cu plumb, sub formă de vapori sau săruri ai acestuia, care pătrund în organism pe cale digestivă sau respiratorie. Toxicitatea este îndeosebi hematologică, neurologică şi renală, manifestările patologice cele mai frecvente fiind: anemie, cefalee, paralizii flasce ale extremităţilor, colici abdominale, constipaţie spastică, nefrită, lizereu negru gingival.

SAŢIETATE, s. f. / satiété, s. f. / satiety. [*Lat. satietas, -atis = săturare, saţ, de la satis = suficient, destul.*] Stare normală care apare după ingestia de alimente, caracterizată prin dispariţia senzaţiei de *foame şi pierderea *apetitului. Senzaţia de s. este consecinţa inhibării centrului foamei de către centrul s., ambii situaţi la nivelul hipotalamusului.

SAUNĂ, s. f. / sauna, s. m. / sauna. Termen de origine finlandeză, ce desemnează o incintă în care subiecţii fac baie de aer cald şi uscat, întreruptă de băi de vapori şi de duşuri reci sau calde.

SAXITOXINĂ, s. f. / saxitoxine, s. f. / saxitoxin. Neurotoxină extrem de puternică, utilizată în laborator pentru blocarea *canalelor de sodiu. Este extrasă din unele microorganisme flagelate marine. Peştii care se hrănesc cu aceste flagelate (concentrând astfel s.) pot provoca intoxicaţii la om prin blocarea *depolarizării membranelor celulelor excitabile. Sin.: mitilitoxină.

SĂNĂTATE, s. f. / santé, s. f. / health. [*Lat. sanitas, -atis = sănătate, de la sanus = sănătos.*] Stare în care toate funcţiile fiziologice, mentale şi emoţionale sunt normale. Conform Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, s. reprezintă o stare de bine fizic şi mental deplin, de bunăstare socială şi nu numai absenţa bolilor sau a infirmităţilor.

SĂNĂTATE MENTALĂ / santé mentale / mental health. Absenţa bolilor mentale nu este o condiţie suficientă pentru definirea stării de s. m. De aceea, definiţia include şi aptitudinea unui subiect de a stabili relaţii armonioase cu semenii. Totodată, este dificil, dar nu imposibil, ca s. m. să existe în condiţiile unei suferinţe fizice. V. normal.

SĂNĂTATE PUBLICĂ / santé publique / public health. Ramură a medicinei dedicată studiului prezervării şi ameliorării sănătăţii unei comunităţi, considerată în ansamblul său.

SĂPUN, s. n. / savon, s. m. / soap. [*Lat. sapo, -onis = săpun.*] Sare a *acizilor graşi, produsă prin *saponificarea grăsimilor animale sau vegetale cu baze. S. au în primul rând acţiune detergentă. *S. medicinale* rezultă prin adăugarea unor ingrediente cu acţiune terapeutică.

SĂRURI BILIARE / sels biliaires / bile salts. S. de sodiu şi potasiu ale *acizilor biliari, prezente în *bilă. Ele sunt deversate cu bila în intestinul subţire, unde produc emulsionarea grăsimilor, favorizând astfel acţiunea *lipazei. Prin solubilizarea micelară a produşilor de digestie lipidică, s. b. permit absorbţia grăsimilor.

SÂN, s. m. / sein, s. m. / breast. [*Lat. sinus = sân.*] Termen utilizat frecvent ca sin. cu *mamela sau glanda mamară a femeii.

SÂNGE, s. n., SÂNGIURI, pl. / sang, s. m. / blood. [*Lat. sanguis, -inis = sânge.*] Fluid nenewtonian, alcătuit dintr-o parte lichidă (*plasma) şi elementele figurate (*eritrocite, *leucocite şi *trombocite). Este propulsat de inimă în circuit închis prin artere, capilare şi vene. Histologic, este un ţesut (ţesut sanguin), iar fiziologic, un organ. Funcţii: aport de oxigen în ţesuturi prin *hemoglobină; transport de deşeuri la organele excretoare (rinichi, plămâni etc.); transport de hormoni, vitamine, enzime; rol în termoreglare, în echilibrul umoral şi rol în imunitate (anticorpi, limfocite, fagocitoză). Reprezintă 1/13 din masa corpului. Conţine *aglutinogeni şi *aglutinine, *factor Rh. V. tab. const. hematol.

SÂNGE ARTERIAL / sang artériel / arterial blood. S. circulant în artere, în cavităţile stângi ale inimii şi în venele pulmonare, bogat în O_2 (19,5%).

SÂNGE VENOS / sang veineux / venous blood. S. care circulă în vene, cavităţile drepte ale inimii şi arterele pulmonare, sărac în O_2 (13,5%) şi bogat în CO_2 (5,4%).

SÂNGERARE, s. f. / saignée (1), s. f. saignement (2), s. m. / bloodletting, phlebotomy (1), bleeding (2). [*Lat. sanguinare = a sângera, de la sanguis, -inis = sânge.*] 1) Evacuarea unei anumite cantităţi de sânge, în scop terapeutic, de obicei prin puncţie venoasă. S. poate fi utilă în *hemocromatoză, **polycythemia vera* şi în cazul nou-născuţilor cu hematocrit crescut. 2) Pierdere de sânge, de obicei puţin abundentă, la nivelul unui vas lezat, *hemoragie. V. şi timp de sângerare.

SCABIE, s. f. / gale, scabiose, s. f. / scabies, itch, seven-year itch. [*Lat. scabies = râie.*] Dermatoză de etiologie parazitară, contagioasă, caracterizată prin prurit cu exacerbare vesperală. Pe tegumente apare o erupţie veziculoasă asociată cu leziuni liniare patognomonice, la nivelul cărora se află ectoparazitul *Sarcoptes scabiei* (femela), varietatea *hominis*. Uneori poate apărea o *eczemă sau o infecţie bacteriană secundară. Sin.: acarioză, râie.

SCABIOS, adj. / scabieux, -euse, adj. / scabious. [*Lat. scabiosus = râios, de la scabies = râie.*] Care se aseamănă cu *scabia sau se află în relaţie cu aceasta.

SCAFOID, adj., s. n. / scaphoïde, adj., s. m. / scaphoid bone. [*Gr. skaphe = barcă; eidos = formă.*] 1) Referitor la o structură cu formă asemănătoare unei bărci. 2) Sin.: os navicular. V. tab. anat. - oase.

SCAFOIDITĂ, s. f. / scaphoïdite, s. f. / scaphoiditis. [*Gr. skaphe = barcă; eidos = formă; -ită.*] Inflamaţie a *scafoidului.

SCAFOIDITĂ TARSIANĂ / scaphoïdite tarsienne / tarsal scaphoiditis. Sin.: boală Köhler, 1 (v.).

SCALEN, adj., s. m. / scalène, adj., s. m. / scalene muscle. [*Gr. skalenos = triunghi cu laturi inegale; termenul anatomic datează din sec. XVII (J. Riolan).*] V. tab. anat. - muşchi: scalen anterior, scalen mic, scalen mijlociu, scalen posterior.

SCALENOTOMIE, s. f. / scalénotomie, s. f. / scalenotomy. [*Gr. skalenos = triunghi cu laturi inegale; tome = tăiere, secţiune, de la temnein = a tăia.*] Intervenţie chirurgicală care constă în secţionarea muşchiului scalen anterior. Se poate practica: 1) în cazul crizelor dureroase din *sindromul scalenului anterior; 2) pentru reducerea activităţii toracelui superior în cursul respiraţiei (utilizată în trecut pentru tratamentul tuberculozei pulmonare apicale).

SCALP, s. n. / scalp, s. m. / scalp. [*Engl. scalp = piele cu păr, de la to scalp = a smulge pielea cu păr.*] Pielea acoperită cu păr a capului. În anatomie, s. cuprinde pielea, ţesutul subcutanat dens, muşchiul occipitofrontal şi aponevroza acestuia, ţesutul subaponevrotic şi periostal cranian. Uneori termenul s. este utilizat ca sin. pentru *scalpare.

SCALPARE, s. f. / scalpement, s. m. / avulsion of the scalp. [*Engl. to scalp = a smulge pielea cu păr.*] Smulgerea accidentală a pielii acoperite cu păr a capului (*scalp), parţială sau totală.

SCALPEL, s. n. / scalpel, s. m. / scalpel. [*Lat. scalpellum = cuţitaş chirurgical, bisturiu, de la scalpere = a zgâria, a râcâi.*] *Bisturiu cu lama convexă, destinat disecţiilor.

SCANARE, s. f. / balayage, s. m. / scanning. [*Engl. to scan = a scruta.*] Termen de origine engleză, care semnifică deplasarea, baleiajul ("măturarea") cu un dispozitiv care detectează sau emite un agent fizic a unei suprafeţe investigate: 1) *Microscopul electronic cu baleiaj sau *scanning micro-*

scope, în care fascicule de electroni baleiază suprafața de examinat. 2) Efectuarea unei *scintigrame cu sonda de scintilație, în care caz sonda baleiază deasupra regiunii anatomice de proiecție a organului explorat, detectând punct cu punct radiațiile gama emise de organul investigat. 3) Investigarea cu ajutorul unui *scaner. 4) Procedeul de obținere a semnalelor cu ajutorul *scanerului. V. și scanografie.

SCANER, s. n. / scanner, s. m. / scanner. [*Engl.* ***scanner,*** *de la* ***to scan*** *= a scruta.*] 1) Denumire generică pentru dispozitive tehnice utile în diferite domenii, care permit examinarea prin *baleiaj a unei figuri (forme), emițând semnale *analogice sau *digitale (numerice) corespunzătoare, care ulterior sunt prelucrate în vederea obținerii unui rezultat final, ca de ex. o imagine. 2) Accesoriu în informatică, v. glosar de informatică medicală. 3) Denumire improprie pentru *computer tomograf.

SCANOGRAFIE, s. f. / scanographie, s. f. / scanography. [*Engl.* ***to scan*** *= a scruta; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Denumire, în general acceptată, pentru desemnarea aplicațiilor *tomodensitometrului cu radiații X în imagistica medicală. V. *computer tomograf.

SCAPULA, s. f. / scapula, s. m. / scapula. NA: scapula. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate.*] Sin.: omoplat. V. tab. anat. - oase.

SCAPULA ALATA / scapula alata / alar scapula, winged scapula. Decolare "în aripă de înger" a marginii interne a omoplatului, care basculează, depărtându-se de grilajul costal posterior. S. a. este, de regulă, consecința unei paralizii a *mușchiului dințat anterior. Dacă afectează ambii omoplați, reprezintă expresia unei *miopatii a centurii scapulare.

SCAPULALGIE, s. f. / scapulalgie, s. f. / scapulalgia. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate; gr.* ***algos*** *= durere.*] Sin.: scapulodinie (v.).

SCAPULAR, adj. / scapulaire, adj. / scapular. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate.*] Care aparține *omoplatului sau se referă la omoplat. V. centură scapulară.

SCAPULECTOMIE, s. f. / scapulectomie, s. f. / scapulectomy. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecție parțială sau îndepărtare chirurgicală a *omoplatului, cu conservarea membrului superior respectiv.

SCAPULOCLAVICULAR, adj. / scapulo-claviculaire, adj. / scapuloclavicular. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate;* ***clavicula*** *= cheiță, dim. de la* ***clavis*** *= cheie.*] Care aparține *omoplatului și *claviculei, sau prezintă rapoarte anatomice comune cu aceste oase.

SCAPULODINIE, s. f. / scapulodynie, s. f. / scapulodynia. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate; gr.* ***odyne*** *= durere.*] 1) În sens literal: durere la nivelul omoplatului. 2) Termenul este folosit cu sensul de durere în regiunea umărului, corespunzând de obicei artritei scapulohumerale. Sin.: omodinie, scapulalgie.

SCAPULOHUMERAL, adj. / scapulo-huméral, -ale, -aux, adj. / scapulohumeral. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate;* ***humerus*** *= umăr.*] Care se află în relație comună cu *omoplatul și *humerusul.

SCAPULOPEXIE, s. f. / scapulopexie, s. f. / scapulopexy. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] Fixarea chirurgicală a omoplatului, de obicei la nivelul coastelor.

SCAPULOTORACIC, adj. / scapulo-thoracique, adj. / scapulothoracic. [*Lat.* ***scapula,*** *de la* ***scapulae, -arum*** *= umeri, spate; lat.* ***thorax, -acis,*** *gr.* ***thorax, -akos*** *= torace.*] Care se referă la omoplat și torace.

SCARIFICARE, s. f. / scarification, s. f. / scarification. [*Lat.* ***scarificatio, -onis*** *= crestare a pielii, din gr.* ***skariphismos*** *= acțiunea de a zgâria superficial, de la* ***skariphenein*** *= a inciza.*] Incizie cutanată superficială care interesează doar epidermul, nesanguinolentă, practicată în cursul unor vaccinări (BCG, vaccin antivariolic) sau în alergologie. Se poate practica cu ajutorul unui *bisturiu, cu o *lanțetă sau cu un *scarificator.

SCARIFICATOR, s. n. / scarificateur, s. m. / scarifier, scarificator. [*Lat.* ***scarificare*** *= a cresta, din gr.* ***skariphismos*** *= acțiunea de a zgâria superficial, de la* ***skariphenein*** *= a inciza.*] Instrument metalic prevăzut cu unul sau mai multe puncte ascuțite, tăioase, utilizat pentru *scarificare.

SCARLATINĂ, s. f. / scarlatine, s. f. / scarlet fever, scarlatina. [*Lat. medievală* ***scarlatum*** *= roșu aprins, stacojiu, din persană* ***saquirlat*** *= stofă de culoare roșie.*] Boală infecțioasă acută, contagioasă, sporadică, în general imunizantă, produsă de streptococul β–hemolitic grup A, prin intermediul unei toxine eritrogene. S., în cele mai multe cazuri, are o evoluție benignă, spre deosebire de trecut, când complicații septice ca otita medie, mastoidita și limfadenitele supurate erau frecvente. Boala debutează cu faringită și amigdalită, în scurt timp dominate de exantemul eritematos generat de toxina eritrogenică streptococică. Exantemul (*raș) cuprinde progresiv trunchiul, gâtul și extremitățile (cu excepția plantelor și palmelor), fața (facies vultuos cu paloare circumorală), limbă roșie sau zmeurie și *semnul Grozovici-Pastia la nivelul plicilor de flexiune ale membrelor. După circa o săptămână, rașul dispare și este urmat de descuamarea pielii. Există riscul unor complicații tardive renale și cardiace (*nefrită, *reumatism articular acut). Diagnosticul implică reacția Dick. V. și reacție Dick.

SCARLATINIFORM, adj. / scarlatiniforme, adj. / scarlatiniform. [*Lat. medievală* ***scarlatum*** *= roșu aprins, stacojiu, din persană* ***saquirlat*** *= stofă de culoare roșie;* ***forma*** *= formă.*] 1) Care are aspect de *scarlatină. Ex.: rubeolă s. 2) Eritem care amintește pe cel al scarlatinei. Sin.: scarlatinoid.

SCARLATINOID, adj. / scarlatinoïde, adj. / scarlatinoid. [*Lat. medievală* ***scarlatum*** *= roșu aprins, stacojiu, din persană* ***saquirlat*** *= stofă de culoare roșie; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: scarlatiniform (v.).

SCATOFAGIE, s. f. / scatophagie, s. f. / scatophagy. [*Gr.* ***skor, skatos*** *= excremente;* ***phagein*** *= a mânca.*] Sin.: coprofagie (v.).

SCATOL, s. m. / scatole, s. m. / skatole. [*Gr.* ***skor, skatos*** *= excremente;* ***indol.***] Derivat metilat al nucleului indol, rezultat din degradarea bacteriană a *triptofanului. Este eliminat prin materiile fecale și determină mirosul specific al acestora. Sin.: metilindol.

SCATOLOGIE, s. f. / scatologie, s. f. / scatology. [*Gr.* ***skor, skatos*** *= excremente;* ***logos*** *= știință.*] 1) Studiul și analiza materiilor fecale, în scop fiziologic și diagnostic. Sin.: coprologie. 2) Studiul aspectelor psihiatrice în relație cu excrementele sau cu evacuarea acestora. 3) Limbaj grosier, concentrat pe tema excrementelor.

SCATOM, s. n. / scatome, s. m. / f(a)ecaloma. [*Gr.* ***skor, skatos*** *= excremente;* ***-oma.***] Sin.: fecalom (v.).

SCAVENGER, s. m. / scavenger, s. m. / scavenger. [*Engl.* ***scavenger*** *= măturător.*] Anglicism utilizat inițial cu referire la celulele fagocitare care captează o serie de deșeuri din organism, iar ulterior extins la substanțele ce inactivează sau distrug toxinele, ca și la substanțele enzimatice sau medicamentoase care inactivează *radicalii liberi.

SCAUN, s. n. / selles, s. f. pl. / stool. [*Lat.* ***scamnum*** *= scaun.*] *Materii fecale eliminate în timpul defecației; excremente.

SCĂRIȚĂ, s. f. / étrier, s. m. / stapes. NA: stapes, pl. stapes, sapedes (1). [*Lat.* ***scalae, -arum*** *= scară.*] 1) Denumire a

unuia dintre cele trei osișoare din *urechea medie, situat pe fereastra ovală, căreia îi transmite vibrațiile timpanului. V. și tab. anat. – oase: ciocan, nicovală. 2) Piesă metalică în formă de U, componentă, de ex., a unei *orteze de gambă.

SCHELET, s. n. / squelette, s. m. / skeleton. NA: skeleton. [*Gr. skeletos = descarnat, uscat.*] În general, rețea structurală rezistentă, îndeosebi structura osoasă a corpului la om și la vertebratele superioare; oasele corpului, în ansamblul lor. Diferitele părți ale s. pot fi denumite în funcție de localizarea morfofuncțională în organism. Ex.: *s. axial*, alcătuit din craniu, coloană vertebrală, coaste și stern; *s. toracic*, cuprinzând elementele osoase ale cuștii toracice; *s. visceral*, care protejează viscerele (stern, coaste, coxale) etc. O serie de organe prezintă s. propriu, fibrocartilaginos. Ex.: s. cardiac (s. fibros al inimii).

SCHELETINĂ, s. f. / skelétine, s. f. / skeletin. [*Gr. skeletos = descarnat, uscat, schelet; -ină.*] Sin.: desmină (v.).

SCHELETUL MEMBRANEI ERITROCITARE / squelette de la membrane erythrocytaire / membrane skeleton of erythrocytes. Denumire pentru *citoscheletul eritrocitar, aflat în imediata vecinătate a membranei hematiei, spre deosebire de celelalte tipuri celulare, în care rețelele moleculare ale citoscheletului sunt extinse în întreaga celulă.

SCHEMĂ, s. f. / schéma, s. m. / diagram, schema. [*Lat. schema, -atis, gr. skhema, -atos = mod de a fi, figură geometrică.*] Figură simplificată care prezintă trăsăturile esențiale ale unui organ, ale unui aparat sau ale unui proces.

SCHEMĂ CORPORALĂ / schéma corporel / body image, body schema. Imaginea, experiența pe care fiecare subiect o are despre propriul său corp, în mișcare sau în stare imobilă, într-un anumit echilibru spațio-temporal și în relațiile cu lumea înconjurătoare. Constituirea s. c. se produce progresiv, pe baza unor semnale senzoriale multiple, acumulate de la *interoceptori, *proprioceptori și *exteroceptori. Integrarea s. c. se efectuează, foarte probabil, în regiunea temporală a emisferelor cerebrale. S. c. rămâne, după constituire, relativ constantă de-a lungul întregii vieți a individului. V. membru fantomă, somatognozie.

SCHIR, s. n. / squirrhe, s. m. / scirrhus. [*Gr. skirrhos = dur, indurat, tumoră dură.*] Varietate de *epiteliom care determină o reacție scleroasă foarte intensă și care antrenează o retracție tumorală și a țesuturilor vecine. Termenul de s. a fost inițial utilizat în clinică pentru a desemna o varietate de neoplasm mamar retractil, cancer *schiros, care apare îndeosebi la femeia în vârstă și are evoluție lentă.

SCHIROS, adj. / squirrheux, s. m. / scirrhoid. [*Gr. skirrhos = dur, indurat.*] Care are o consistență dură, care se aseamănă cu un *schir.

SCHISTOSOMA / Schistosoma / Schistosoma. [*Gr. skhistos = despicat, de la skhizein = a despărți; soma, -atos = corp.*] Agentul etiologic al unei boli parazitare, *schistosomiază (sau bilharzioză). S. reprezintă un gen de viermi cu sexe separate și dismorfism sexual marcat, care aparține ordinului **Trematoda*, clasa *Plathelminthes*, familia *Schistosomidae*, paraziți ai vaselor sanguine ale mamiferelor și păsărilor. Se disting patru specii de s. parazite obișnuite ale omului: *S. haematobium*, agent al schistosomiazei urinare; *S. intercalatum*, agent al schistosomiazei rectale; *S. japonicum*, agent al schistosomiazei arteriovenoase; *S. mansoni*, agent al schistosomiazei intestinale. Gazdele lor intermediare sunt moluște de apă dulce, bine determinate pentru fiecare specie. Sin.: *Bilharzia*.

SCHISTOSOMIAZĂ, s. f. / schistosomiase, s. f. / schistosomiasis. [*Gr. skhistos = despicat, de la skhizein = a despărți; soma, -atos = corp; -ază.*] Boală parazitară endemică în numeroase regiuni ale globului, determinată de viermi din ordinul **Trematoda* (clasa **Plathelminthes*), genul **Schistosoma* (*Bilharzia*). Contaminarea umană se produce prin formele larvare libere ale parazitului (furcocercari) aflate în apele dulci, eliberate de unele moluște, care sunt gazdă intermediară. În funcție de specie, se disting patru tipuri de s.: 1) *S. arteriovenoasă*, răspândită în Extremul Orient, cu evoluție rapidă, gravă și cu afectare hepatosplenică frecventă (fibroză hepatică, hipertensiune portală). Sin.: boală Katayama, boală Catto. 2) *S. intestinală*, răspândită în Africa, țările arabe și America de Sud, caracterizată prin tulburări intestinale complicate, uneori tardiv, cu leziuni hepatosplenice și hipertensiune portală consecutivă. 3) *S. rectală*, răspândită în Africa Centrală, cu leziuni rectosigmoidiene, fără gravitate sau complicații. 4) *S. urinară*, răspândită în Africa, țările arabe, Iran și India, caracterizată prin hematurie și leziuni care se extind lent în întregul aparat urinar. Sin.: bilharzioză.

SCHIZOCIT, s. n. / schizocyte, s. m. / schistocyte. [*Gr. skhizein = a despărți; kytos = celulă.*] Fragment de eritrocit de formă rotunjită sau neregulată, rezultat fie prin *hemoliză, fie ca urmare a "rupturii" globulului roșu din cauza unui obstacol mecanic.

SCHIZOFAZIE, s. f. / schizophasie, s. f. / schizophasia. [*Gr. skhizein = a despărți; phasis = vorbire.*] Limbaj incomprehensibil din unele forme de *schizofrenie, caracterizat prin alterarea succesiunii cuvintelor în fraze, utilizarea unor *neologisme, incoerență, cu păstrarea relativă a capacității de înțelegere a cuvintelor. V. și verbigerație.

SCHIZOFREN. Var. pentru schizofrenic (v.).

SCHIZOFRENIC, adj., s. m. și f. / schizophrénique, adj., s. m. et f. / schizophrenic. [*Gr. skhizein = a despărți; phren, phrenos = minte, spirit.*] 1) Care aparține sau este caracteristic *schizofreniei. 2) Bolnav afectat de schizofrenie. Var.: schizofren.

SCHIZOFRENIE, s. f. / schizophrénie, s. f. / schizophrenia. [*Gr. skhizein = a despărți; phren, phrenos = minte, spirit.*] *Psihoză cronică a cărei origine este multifactorială: factori genetici, *psihogeni, sociofamiliali, tulburări biochimice ale creierului. Tabloul clinic al bolii este recunoscut de aproape toate culturile, primele descrieri fiind consemnate cu circa 1 400 de ani î. Hr. Conceptul de s., așa cum este înțeles astăzi, se conturează începând cu sec. al XIX-lea, odată cu primele încercări de clasificare a bolilor psihice: Morel (1852) a descris *demența precoce*, Kahlbaum (1863) – *sindromul catatonic*, iar Hecker (1871) – *hebefrenia*. La sfârșitul sec. al XIX-lea, Kraepelin delimitează cadrul nosologic al bolii, descriind trei forme clinice – *catatonică*, *hebefrenică* și *paranoidă* - la care a adăugat ulterior și *forma simplă*. Bleuler (1911) a introdus termenul de *schizofrenie*, iar Chaslin (1912) termenul de *psihoză discordantă*. Conceptul de s., în accepțiunea lui Bleuler, se bazează pe gruparea a patru procese psihopatologice fundamentale: autismul, ambivalența, tulburările primare în sfera afectivă și perturbarea asociațiilor ideative, care sunt completate de simptomele secundare (accesorii): delirul, halucinațiile, catatonia și tulburările de comportament. Dezvoltarea istorică a conceptului de s. este jalonată de elaborarea unor criterii diagnostice care aduc importante precizări clinice. Schneider descrie *simptomele de prim rang*, care constau în sonorizarea gândirii, halucinații auditive, halucinații care comentează acțiunile pacientului, halucinații cu proiecție corporală, furtul sau influențarea gândirii, transmiterea gândurilor, percepții delirante, relatări despre impulsiuni, sentimente sau acte voliționale impuse din exterior și *simptome de rang secundar*, reprezentate de alte tulburări ale percepției, idei delirante, perplexitate, tocire și aplatizare afectivă sau modificări depresive și/sau euforice ale dispoziției. Jackson și H. Ey descriu *simptomele pozitive* și *negative* din s. *Simptomele pozitive* (halucinațiile, delirul, incoerența

gândirii, ideile tangențiale sau ilogice, comportamentul dezorganizat sau bizar) reflectă o exagerare a funcțiilor psihice normale, iar *simptomele negative* (tulburările de limbaj, tocirea afectivă, *anhedonia, contactul social scăzut, *abulia, *apatia, *hipoprosexia) reprezintă un deficit al funcțiilor cerebrale și constituie sindromul disociativ. Criteriile diagnostice au fost permanent reevaluate în clasificările internaționale ICD-10 (OMS) și DSM. Astfel, în DSM-IV (1994) se precizează următoarele criterii în elaborarea diagnosticului pozitiv de s.: A) Prezența unuia sau a mai multor simptome caracteristice dintre următoarele: 1) ideație delirantă; 2) halucinații; 3) incoerență ideativă; 4) izolare socială și autism; 5) comportament catatonic sau dezorganizat; 6) simptome negative (tocire afectivă, abulie, tulburări de limbaj). B) Disfuncție socială/ocupațională. C) Durată de cel puțin 6 luni a manifestărilor permanente ale tulburării. D) Excluderea tulburărilor schizoafective și afective. E) Excluderea abuzului de droguri sau a altor substanțe psihoactive și a unor tulburări psihice organice. F) Relația cu o tulburare invadantă a dezvoltării permite diagnosticul adițional de s. numai în cazul prezenței certe a delirului sau a halucinațiilor cel puțin timp de o lună. S. se caracterizează printr-o serie de sindroame cardinale: 1) *Autism, repliere în sine însuși. 2) Disocierea personalității, pierderea a ceea ce determină unitatea și omogenitatea personalității: reacții afective neadecvate (eșec evocat cu euforie, catastrofă personală trăită în indiferență), gândire inundată de idei disparate, *discordanță, baraje (întreruperea momentană și involuntară a discursului sau a unei acțiuni). Eul se prezintă scindat, divizat, dislocat. 3) Delir *paranoid, nesistematizat și puțin comunicabil. Expresiile clinice ale s. sunt multiple și variază în funcție de predominanța unuia dintre cele trei sindroame, ca și în raport cu existența unor trăsături de personalitate obsesionale, isterice, fobice, psihopatice. În general, în majoritatea clasificărilor sunt recunoscute următoarele forme clinice: 1) *S. simplă*, definită ca o psihoză care se dezvoltă insidios, manifestată prin bizareria conduitelor, incapacitatea de a face față exigențelor sociale și scăderea tuturor performanțelor. Sunt caracteristice detașarea și obtuzitatea afectivă, respingerea, uneori cu brutalitate, a celor apropiați, dispariția progresivă a sentimentelor de simpatie, ambivalența și inversiunea afectivă. 2) *S. paranoidă* este considerată uneori drept cea mai tipică formă de s. Se caracterizează prin predominanța ideilor delirante, de obicei asociate cu o mare productivitate halucinatorie. Conținutul delirului este rupt de realitate, ermetic, incomprehensibil. Deoarece se instalează, de obicei, la vârsta maturizării personalității, fenomenele de disociere sunt mai lente. 3) *S. hebefrenică* sau **hebefrenia* apare de obicei în adolescență și se caracterizează prin refuz de comunicare, absență sau sărăcie a delirului, prezența *discordanței, caracterul imprevizibil și brutal al comportamentului. 4) *S. catatonică* are ca simptomatologie centrală *sindromul catatonic, cu diverse forme de manifestare: a) stupoare catatonică (inerție, imobilitate, fenomene de negativism, stereotipii de poziție - *catalepsie); b) agitație catatonică, cu fenomene de negativism activ și pasiv, verbal și alimentar; ritmul ideatic este de obicei alert, adesea incoerent, până la *schizofazie – "salata de cuvinte"; c) *catatonism, formă minoră a excitației catatonice, cu tulburări psihomotorii discordante de tipul *manierismului, grimaselor, râsului nemotivat, refuzului de a executa gesturi și acte motorii obișnuite; d) *catatonie periodică, cu perioade de remisiune; e) catatonie pernicioasă sau cu periculozitate vitală, formă cu debut brusc, de obicei hiperacut și hipertoxic, manifestată prin alternanța excitație-inhibiție, auto- și heteroagresiune, negativism alimentar, tulburări neurovegetative și deces în circa două săptămâni; f) catatonie tardivă, cu prognostic grav, evoluție către stare demențială globală, cu *marasm în 6-12 luni. 5) *S. nediferențiată* se definește ca o stare psihotică ce răspunde criteriilor generale ale s., dar care nu corespunde formelor clinice descrise mai sus sau răspunde simultan la criteriile mai multor forme, fără predominanța netă a unor caracteristici diagnostice. Alte forme de s.: formele pseudonevrotice, s. distimică (*distimie), heboidofrenia (formă de *psihopatie) și s. reziduală.

SCHIZOGNAȚIE, s. f. / schizognathie, s. f. / gnathoschisis. [*Gr. skhizein = a despărți; gnathos = falcă, maxilar.*] Sin.: gnatoschizis (v.).

SCHIZOGONIE, s. f. / schizogonie, s. f. / schizogony. [*Gr. skhizein = a despărți; gone, gonos = urmaș, sământă genitală.*] Tip de diviziune celulară în care se divide mai întâi nucleul, apoi celula se separă în atâtea părți câte nuclee s-au format. Se numește merogonie dacă celulele-fiice sunt *merozoiți, sporogonie dacă acestea sunt *sporozoiți și gametogonie - dacă sunt *gameți.

SCHIZOID, adj., s. m. / schizoïde, adj., s. m. / schizoid. [*Gr. skhizein = a despărți; eidos = formă.*] 1) (Persoană) care prezintă o serie de manifestări asemănătoare cu unele tulburări din *schizofrenie, care ar putea indica o predispoziție la această boală. 2) Despre un subiect cu tendință la izolare, cu contacte sociale și afective restrânse și viață imaginară intensă, dar bizară. V. și personalitate schizoidă.

SCHIZOIDIE, s. f. / schizoïdie, s. f. / schizoidia. [*Gr. skhizein = a despărți; eidos = formă.*] Sin.: personalitate schizoidă (v.).

SCHIZONEVROZĂ, s. f. / schizonévrose, s. f. / schizoid neurosis. [*Gr. skhizein = a despărți; neuron = nerv; -oză.*] Termen psihiatric discutabil, desuet și practic abandonat, care se referă la o constituție psihică la limita dintre *nevroză și *schizofrenie.

SCHIZONT, s. m. / schizonte, s. m. / schizont. [*Gr. skhizein = a despărți; on, ontos = ființă.*] Forma vegetativă a *sporozoarelor trofozoite, care se reproduce prin *schizogonie, rezultând un număr variat de *trofozoiți sau *merozoiți.

SCHIZONTICID, adj., s. n. / schizonticide, adj., s. m. / schizonticide. [*Gr. skhizein = a despărți; on, ontos = ființă; lat. caedere = a omorî.*] Substanță antipaludică cu acțiune asupra formelor intraeritrocitare de **Plasmodium*. Ex.: clorochina, chinina.

SCHIZOTIMIE, s. f. / schizothymie, s. f. / schizothymia. [*Gr. skhizein = a despărți; thymos = minte, spirit.*] Sin.: personalitate schizoidă (v.).

SCHWANNOGLIOM, s. n. / schwannogliome, s. f. / schwannoglioma. [*Theodor Schwann, anatomist și fiziolog german, 1810-1882; gr. glia = clei; -oma.*] Sin.: neurinom (v.).

SCHWANNOM, s. n. / schwannome, s. m. / schwannoma. [*Theodor Schwann, anatomist și fiziolog german, 1810-1882; -oma.*] Sin.: neurinom (v.).

SCIALITIC, adj., s. n. / scialytique, adj., s. m. / scialytic. [*Gr. skia = umbră; lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] 1) Care are proprietatea de a elimina umbrele din câmpul operator. Ex.: lampă s. 2) Denumire a unui dispozitiv electric destinat iluminării fără umbre a *câmpului operator.

SCIATALGIE, s. f. / sciatalgie, s. f. / sciatica. [*Lat. sciaticus, din gr. iskhiadikos = suferind de sciatică, de la gr. iskhias, -ados = boală de șold și iskhion = șold; gr. algos = durere.*] Durerea din *nevralgia sciatică, localizată în teritoriul nervului sciatic.

SCIATIC, adj., s. m. / sciatique, adj., s. m. / sciatic. [*Lat. sciaticus, din gr. iskhiadikos = suferind de sciatică, de la gr. iskhias, -ados = boală de șold și iskhion = șold.*] 1) Cu referire la o regiune anatomică corespunzătoare *coapsei. 2) *Nervul mare s.*, nervii *s. popliteu extern* și *intern*, v. tab. anat. - nervi.

SCIATICĂ, s. f. / sciatique, s. f. / sciatica. [*Lat. sciaticus, din gr. iskhiadikos = suferind de sciatică, de la gr. iskhias, -ados = boală de șold și iskhion = șold.*] Sin.: nevralgie sciatică (v.).

SCIBALĂ, s. f. / scybale, s. f. / scybalum, pl. scybala. [*Gr. skybalon = bălegar.*] Concrețiune din materii fecale, de dimensiuni mici, dură și rotunjită. S. se formează în constipațiile cronice, rebele la tratament, și se acumulează în porțiunea terminală a intestinului gros. V. și fecalom.

SCINTIGRAF, s. n. / scintigraphe, s. m. / scintiscanner. [*Lat. scintilla = scânteie; gr. graphein = a scrie.*] Dispozitiv utilizat pentru efectuarea *scintigrafiei. Un s. este alcătuit, în principiu, dintr-o *sondă de scintilație, un spectrometru de radiații gama și un sistem de înregistrare pe hârtie. Înregistrarea se produce prin baleiajul sondei de scintilație la nivelul zonei de proiecție anatomică a organului investigat, de unde denumirea de *s. cu baleiaj*. S. recente sunt prevăzute și cu sisteme informatice de achiziție și prelucrare a datelor. După inventarea *gamma-camerei, aceasta a devenit dispozitivul de bază în scintigrafie, utilizarea s. cu baleiaj limitându-se la organele cu o suprafață mică de proiecție anatomică, ca, de ex., tiroida.

SCINTIGRAFIE, s. f. / scintigraphie, s. f. / scintigraphy. [*Lat. scintilla = scânteie; gr. graphein = a scrie.*] Metodă imagistică neinvazivă *in vivo*, aparținând *medicinii nucleare. Principiul s. constă în administrarea (de obicei intravenos, dar și *per os*) a unor *radiofarmaceutice care se vor fixa prin mecanisme specifice la nivelul structurii anatomice investigate. Radiațiile (de regulă gama) emise de organismul pacientului, din locurile de fixare (fiziologică sau patologică) a radiotrasorului utilizat, vor fi detectate fie cu un *scintigraf cu baleiaj, fie, mai frecvent în prezent, cu o *gamma-camera, în care caz vor fi prelucrate pe un computer, obținându-se *scintigrama. Specificitatea de fixare a radioizotopului sau a moleculei marcate folosite permite obținerea unor imagini cu caracteristici diferite față de alte metode imagistice, în care rezultatul depinde de densitatea tisulară (*radiologie) sau de densitatea protonică a țesutului (*rezonanță magnetică nucleară) etc. Sin.: gamagrafie.

SCINTIGRAFIE MIOCARDICĂ DE PERFUZIE / scintigraphie myocardique de perfusion / myocardial perfusion scintigraphy. Tip de *scintigramă care permite obținerea unor informații directe asupra viabilității miocardice pornind de la următoarele mecanisme fiziologice: celulele miocardice pot capta o serie de cationi monovalenți proporțional cu fluxul coronarian, integritatea celulară și concentrația extracelulară a acestora. Ionii respectivi traversează pereții capilarelor, spațiul interstițial și pătrund în celulă prin mecanisme de transport pasiv sau activ. În cazul unor radioizotopi, celulele vor emite radiații proporțional cu cantitatea captată, rezultând pe scintigramă zone cu diferite grade de fixare. Reducerea fluxului regional miocardic, modificările structurale și funcționale ale membranei celulare sau ale celulei în sensul producerii sau utilizării energiei vor reduce captarea radionuclizilor, determinând scintigrafic regiuni hipo- sau afixatoare. S. m. de p. se poate efectua cu ^{201}Tl (*taliu), cu derivați izonitril radiomarcați cu ^{99m}Technețiu (*MIBI, Tetrofosmin) sau cu alte molecule marcate cu ^{99m}Technețiu (acizi grași, anticorpi antimiozină). Imaginile obținute pot fi planare (în diferite incidențe, îndeosebi oblice) sau, cel mai frecvent, realizate prin *tomoscintigrafie. S. m. de p. permite diagnosticul diferențial între *ischemie și *necroză prin compararea imaginilor obținute: la efort sau după administrare de vasodilatatoare coronariene (ex.: dipiridamol), atât ischemia, cât și necroza se traduc scintigrafic prin regiuni afixatoare, iar în repaus doar regiunile ischemice se reperfuzează (defect scintigrafic reversibil), necroza prezentându-se ca un defect persistent de fixare a radiofarmaceuticului. S. m. de p. se poate efectua și prin *tomografie cu emisie de pozitroni, în care caz radiofarmaceuticul folosit frecvent este ^{18}FDG (^{18}fluor-deoxiglucoză), analog de glucoză, care permite evaluarea viabilității miocardice prin studiul metabolismului glucidic celular.

SCINTIGRAFIE PULMONARĂ / scintigraphie pulmonaire / pulmonary scintigraphy. Domeniu al *scintigrafiei în care se utilizează două tehnici: 1) *S. de perfuzie*, realizată cel mai frecvent, consecutiv injectării intravenoase de microparticule (microsfere) radiomarcate cu *^{99m}Technețiu, care se vor opri în capilarele pulmonare; reprezintă procedeul ideal pentru vizualizarea microemboliilor pulmonare. 2) *S. de ventilație*, obținută prin inhalarea de gaz radioactiv (^{133}Xenon).

SCINTIGRAFIE TIROIDIANĂ / scintigraphie thyroïdienne / thyroid scintigraphy. Explorare imagistică a țesutului tiroidian (singura investigație care permite diagnosticul de tiroidă ectopică). *Scintigrama tiroidiană se poate efectua cu radioizotopi ai *iodului (^{123}I și ^{131}I, singurii care sunt organificați) sau cu ^{99m}Tc. Ea este, prin specificitate, absolut necesară în algoritmul diagnostic al patologiei tiroidiene, completându-se cu dozările hormonale (hormoni tiroidieni, TSH), ecografia tiroidiană, inconstant *radioiodocaptarea, eventual puncția cu ac subțire. Pe scintigramă se pot observa imagini patologic fixatoare localizate (în aria de proiecție a unor noduli evidenți clinic sau ecografic), cu aspect afixator ("nodul rece", care poate sugera fie un neoplasm tiroidian, fie un chist, în ultimul caz imaginea fiind transsonică pe ecogramă, care permite diagnosticul diferențial) sau cu aspect hipo-, izo- sau hiperfixator (în adenomul tiroidian toxic, de ex.). Distiroidiile difuze se prezintă ca imagini difuz omogen hiperfixatoare (*boală Basedow-Graves), hipofixatoare (frecvent în *hipotiroidii) sau afixatoare (imagini de "hartă albă" în unele forme de tiroidite).

SCINTIGRAMĂ, s. f. / scintigramme, s. m. / scintigram. [*Lat. scintilla = scânteie; gr. gramma = înscriere.*] Rezultatul metodei scintigrafice (*scintigrafie), reprezentând harta de distribuție a *radio-farmaceuticului la nivelul structurii anatomice explorate și, prin extensie, a întregului organism (incluzând zonele de fixare normală și patologică a radiotrasorului). S. se denumesc în funcție de organul explorat (ex.: s. tiroidiană, s. renală, s. pulmonară, s. osoasă etc.), unele s. având denumiri particulare în funcție de modul de achiziție al imaginii (ex.: s. întregului sistem osos se numește s. corp întreg). Informațiile care se pot obține pe o s. sunt atât de ordin morfologic (localizare, dimensiuni, formă), cât și de ordin funcțional, avantajele imaginii obținute rezultând îndeosebi din specificitatea de fixare a radiofarmaceuticului și din faptul că, pentru o aceeași doză de radiotrasor se pot înregistra incidențe (planare) multiple sau achiziția poate fi tomografică (*SPECT). Calitatea imaginii obținute depinde atât de caracteristicile achiziției (doză administrată, dimensiunile matricei de achiziție etc.), cât și de modalitățile utilizate pentru procesarea imaginii (filtrare și sustracția zgomotului de fond, modificarea contrastului, scala de valori etc.) S. poate fi înregistrată pe hârtie sau pe film fotografic.

SCINTILANT, adj. / scintillant, -e, adj. / scintillating. [*Lat. scintillare = a scânteia, de la scintilla = scânteie.*] Despre un material care emite radiații luminoase (*scintilații) sub acțiunea unor *radiații ionizante.

SCINTILATOR, s. m. / scintillateur, s. m. / scintillator. [*Lat. scintillare = a scânteia, de la scintilla = scânteie.*] Substanță sau material *scintilant utilizate în dispozitivele detectoare *radiații ionizante.

SCINTILAȚIE, s. f. / scintillation, s. f. / scintillation. [*Lat. scintillatio, -onis = scânteiere, de la scintillare = a scânteia și scintilla = scânteie.*] Emisie punctuală a unei radiații luminoase după interacțiunea unui foton X, gama sau al unei particule ionizante cu atomii anumitor materiale, de ex. iodură de

sodiu activată cu taliu. Producerea de s. stă la baza detecției *radiațiilor ionizante în cazul *sondei de scintilație și al *gamma-camerei, dispozitive utilizate în *scintigrafie.

SCIZIPARITATE, s. f. / scissiparité, s. f. / binary fission, schizogenesis. [*Lat. **scissus**, de la **scindere** = a despica; **parere** = a naște.*] Mod de reproducere asexuată, observat la numeroase protozoare și la unele metazoare. La protozoare, corpul celular se divide în două părți, fiecare prevăzută cu un nucleu-fiu. Sciziunea se efectuează după un plan transversal (parameci) sau longitudinal (flagelate). Sin.: fiziparitate.

SCIZIUNE, s. f. / scission, s. f. / scission. [*Lat. **scissio, -onis** = despicare, de la **scindere** = a despica.*] Divizare a unui ansamblu, despicare sau secționare.

SCIZURA ROLANDO / scissure de Rolando / Rolando's fissure. NA: sulcus centralis. [***Luigi Rolando**, anatomist italian, profesor la Sassari (în Sardinia), apoi la Torino, 1773-1831.*] Sin.: scizură centrală (v.).

SCIZURA SYLVIUS / scissure de Sylvius / fissure of Sylvius. NA: sulcus lateralis cerebri. [***Franciscus Sylvius** (numele latin al lui François De le Boë), anatomist, fiziolog și medic olandez, profesor la Leiden, 1614-1672.*] Sin.: scizură laterală (v.).

SCIZURĂ, s. f. / scissure, s. f. / scissura. [*Lat. **scissura** = crăpătură, despicătură, de la **scindere** = a despica.*] Șanț mai mult sau mai puțin profund la suprafața unui organ (îndeosebi creier, ficat, plămân), corespunzând de regulă unui *sept interlobar. V. în continuare.

SCIZURĂ CALCARINĂ / scissure calcarine / calcarine fissure. NA: sulcus calcarinus. Șanț profund situat pe fața internă a lobului occipital, separând a șasea circumvoluțiune occipitală, unde se termină contingentul superior de fibre vizuale, de a cincea circumvoluțiune occipitală, unde se termină contingentul inferior de fibre vizuale.

SCIZURĂ CENTRALĂ / scissure centrale / fissure of Rolando. NA: sulcus centralis. S. feței laterale a fiecărei emisfere cerebrale, separând lobul frontal anterior și lobul parietal posterior. Sin.: scizura Rolando.

SCIZURĂ LATERALĂ / scissure latérale / lateral cerebral fissure. NA: sulcus lateralis cerebri. S. profundă a feței laterale a emisferului cerebral, care separă lobii frontal și parietal superior de lobul temporal inferior. Sin.: scizura Sylvius.

SCIZURITĂ, s. f. / scissurite, s. f. / interlobitis. [*Lat. **scissura** = crăpătură, despicătură, de la **scindere** = a despica; **-ită**.*] Inflamație a pleurei situate la nivelul scizurilor interlobare pulmonare. Sin.: pleurezie interlobară.

SCLERAL, adj. / scléral, -ale, -aux, adj. / scleral. [*Gr. **skleros** = tare, dur.*] Care se referă la *scleră.

SCLERĂ, s. f. / sclère, s. f. / sclera. NA: sclera. [*Gr. **skleros** = tare, dur.*] Sin.: sclerotică (v.).

SCLERE ALBASTRE / sclérotique bleues / blue sclerae. S. subțiri de culoare albăstruie, prezente în diferitele forme de *osteogeneză imperfectă. Una dintre aceste forme, *boala Lobstein, se numește și boala sclerelor albastre. Prezența lor este cunoscută și sub denumirea de *semn Ammon.

SCLERECTOIRIDECTOMIE, s. f. / sclérecto-iridectomie, s. f. / sclerectoiridectomy. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **ektome** = excizie; **iris, -idos** = curcubeu; **ektome** = excizie.*] Rezecția unui lambou de *sclerotică și a unei părți sau a totalității *irisului, practicată îndeosebi în caz de glaucom. Sin.: operație Lagrange, scleroiridectomie.

SCLERECTOMIE, s. f. / sclérectomie, s. f. / sclerectomy. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **ektome** = excizie.*] Operație antiglaucomatoasă fistulizantă care constă în rezecția unui mic fragment de *scleră la nivelul unghiului iridocorneean.

SCLEREDEM, s. n. / scléroedème, s. m. / scler(o)edema. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **oidema, -atos** = umflătură, de la **oidein** = a crește în volum.*] Infiltrație cutanată difuză, simetrică, de consistență lemnoasă, afectând inițial fața, capul sau gâtul și extinzându-se progresiv la umeri, brațe și torace. Cu etiologie necunoscută, s. este precedat de procese infecțioase variate, îndeosebi stafilococice. Se asociază frecvent cu diabetul zaharat, predomină la femei și, de obicei, dispare spontan în circa șase luni.

SCLERITĂ, s. f. / sclérite, s. f. / scleritis. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **-ită**.*] Inflamație a *scleroticii. Poate fi superficială (*episclerită) sau profundă, când provoacă o îngroșare a scleroticii.

SCLEROCONJUNCTIVAL, adj. / scléro-conjonctival, -ale, -aux, adj. / scleroconjunctival. [*Gr. **skleros** = tare, dur; lat. **coniunctivus** = care leagă, care unește, de la **coniungere** = a lega împreună, a uni (**cum** = cu; **iungere** = a înjuga).*] Care aparține *scleroticii și *conjunctivei.

SCLEROCONJUNCTIVITĂ, s. f. / scléro-conjonctivite, s. f. / scleroconjunctivitis. [*Gr. **skleros** = tare, dur; lat. **coniunctivus** = care leagă, care unește, de la **coniungere** = a lega împreună, a uni (**cum** = cu; **iungere** = a înjuga); **-ită**.*] Inflamație a *sclerei și a *conjunctivei. V. sclerită și conjunctivită.

SCLEROCORNEAN, adj. / scléro-cornéen, -enne, adj. / sclerocorneal. [*Gr. **skleros** = tare, dur; lat. **corneus** = de corn, de la **cornu, -us** = corn.*] Care are legătură cu *sclerotica și *corneea.

SCLEROCOROIDITĂ, s. f. / scléro-choroïdite, s. f. / sclerochoroiditis. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **khorion** = membrană a fătului; **eidos** = formă; **-ită**.*] Inflamație a *scleroticii și a *coroidei, care poate determina atrofia celor două învelișuri și protruzia primului. Se descriu două forme: *s. anterioară* și *s. posterioară* (în miopia progresivă). În ambele se dezvoltă în timp *stafiloame.

SCLERODACTILIE, s. f. / sclérodactylie, s. f. / sclerodactyly. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **daktylos** = deget.*] *Sclerodermie localizată la nivelul degetelor mâinilor și picioarelor.

SCLERODERMIE, s. f. / sclérodermie, s. f. / scleroderma. [*Gr. **skleros** = tare, dur; **derma, -atos** = piele.*] Entitate nosologică în cadrul unui grup de afecțiuni cronice, de etiologie incertă, caracterizate prin indurația profundă a tegumentelor, cu aspect histologic de condensare dermică fibroasă care se poate extinde la hipoderm. S. poate fi secundară unor procese patologice diverse (*eczemă varicoasă, *radiodermită etc.).

SCLERODERMIE GENERALIZATĂ / sclérodermie généralisée / systemic scleroderma. *S. în care leziunile cutanate se asociază cu manifestări viscerale, îndeosebi la nivel digestiv (disfagie, ocluzie duodenală, manifestări enterocolice), respirator (dispnee, fibroză pulmonară), cardiovascular (*telangiectazii, *sindrom Raynaud, hipertensiune arterială), renal (nefroangioscleroză, adesea malignă). Uneori apar și manifestări articulare. O serie de alterări imunologice sugerează o relație a s. g. cu bolile autoimune. Sin.: scleroză sistemică progresivă.

SCLERODERMIE LOCALIZATĂ / sclérodermie circonscrite / localized scleroderma, circumscribed scleroderma. Formă de *s. caracterizată prin localizarea leziunilor anatomopatologice la nivelul tegumentelor și a țesutului subcutanat, uneori și la nivelul mușchilor scheletici subiacenți. Se pot descrie: s. liniară, s. în plăci, s. în picături etc.

SCLERODERMIE LINIARĂ / sclérodermie en bandes / linear scleroderma. Formă de *s. localizată, caracterizată prin prezența unor leziuni cu aspect macroscopic de benzi hiper- sau hipopigmentate, cu indurarea și atrofia dermului, situate îndeosebi la nivelul extremității cefalice.

SCLERODERMIE ÎN PLĂCI / sclérodermie en plaques / morphea. V. morfea.

SCLEROIRIDECTOMIE, s. f. / scléro-iridectomie, s. f. / scleroiridectomy. [*Gr. skleros = tare, dur; iris, -idos = curcubeu; ektome = excizie.*] Sin.: sclerectoiridectomie (v.).

SCLEROKERATOIRITĂ, s. f. / scléro-kérato-iritis, s. f. / sclerokeratoiritis. [*Gr. skleros = tare, dur; keras, keratos = corn, cornee; iris, -idos = curcubeu; -ită.*] Inflamație concomitentă a *scleroticii, *corneei și *irisului.

SCLEROLIPOMATOZĂ, s. f. / sclérolipomatose, s. f. / sclerolipomatosis. [*Gr. skleros = tare, dur; lipos = grăsime; -oma; -oză.*] 1) Substituire progresivă a unui *parenchim prin țesut fibros și proliferare a țesutului adipos. Procesul poate fi fiziologic sau se poate produce în cadrul unei *lipomatoze. 2) Fibroză a țesutului adipos care înconjoară în mod normal un organ.

SCLEROMALACIE, s. f. / scléromalacie, s. f. / scleromalacia. [*Gr. skleros = tare, dur; malakia = înmuiere, de la malakos = moale.*] Afecțiune oculară caracterizată prin *ramolisment și subțiere progresivă a unor porțiuni din *sclerotică, cu eliminare treptată a zonei afectate.

SCLEROMIOZITĂ, s. f. / scléromyosite, s. f. / scleromyositis. [*Gr. skleros = tare, dur; mys, myos = mușchi; -ită.*] Complicație a miozitei, constând în scleroză musculară secundară.

SCLEROPROTEINĂ, s. f. / scléroprotéine, s. f. / scleroprotein. [*Gr. skleros = tare, dur; protos = primul; -ină.*] Variante de proteină simplă (*holo-proteină) conținută în țesuturile de susținere și în *fanere. Ex.: *colagen, *elastină, *keratină.

SCLEROS, adj. / scléreux, -euse, adj. / sclerous. [*Gr. skleros = tare, dur.*] Care este dur, îngroșat din cauza unui proces de *scleroză. Ex.: țesut s.

SCLEROTENONITĂ, s. f. / scléro-ténonite, s. f. / sclerotenonitis. [*Gr. skleros = tare, dur; Jacques René Tenon, chirurg și anatomist francez, 1724-1816; -ită.*] Reacție inflamatorie a *scleroticii și a *capsulei lui Tenon.

SCLEROTERAPIE, s. f. / sclérothérapie, s. f. / scleroterapy. [*Gr. skleros = tare, dur; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Modalitate de tratament, îndeosebi pentru varicele membrelor inferioare (dar și pentru cele esofagiene sau pentru hemoroizi), care constă în injectarea intravenoasă a unor substanțe în scopul producerii de țesut fibros și a sclerozei consecutive a venelor varicoase.

SCLEROTICĂ, s. f. / sclérotique, s. f. / sclera. NA: sclera. [*Gr. sklerotes = duritate, de la skleros = tare, dur.*] Învelișul extern al globului ocular, de natură fibroasă, alb, opac, care asigură protecția tunicilor subiacente (*coroida, *retina). Segmentul anterior al s. reprezintă *corneea transparentă. Sin.: scleră. Pop.: albul ochiului.

SCLEROTOMIE, s. f. / sclérotomie, s. f. / sclerotomy. [*Gr. skleros = tare, dur; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizia chirurgicală a *scleroticii. Se disting: *s. anterioară*, cu deschiderea camerei anterioare, și *s. posterioară*, cu deschidere în corpul vitros.

SCLEROZĂ, s. f. / sclérose, s. f. / sclerosis. [*Gr. sklerosis = întărire, de la skleros = tare, dur.*] 1) Indurarea patologică a unui organ, țesut, leziune prin înlocuirea treptată a țesutului parenchimatos cu țesut de legătură sau susținere, produsă în procese normale (ex.: îmbătrânire) sau patologice. 2) Termenul este utilizat frecvent cu referire la sistemul nervos, pentru desemnarea depunerilor de țesut conjunctiv, ca și în cazul proceselor care determină rigidizarea arterelor. 3) Prin extensie, termenul este utilizat uneori în histologie ca sin. cu fibroză. Cei doi termeni nu sunt însă echivalenți, fibroza desemnând un proces în care predomină proliferarea celulară și nu producerea de colagen. V. și fibroză.

SCLEROZĂ ALZHEIMER / sclérose d'Alzheimer / Alzheimer's sclerosis. [*Alois Alzheimer, neurolog și psihiatru german, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1864-1915.*] Sin.: boală Alzheimer (v.).

SCLEROZĂ CEREBRALĂ DIFUZĂ / sclérose cérébrale diffuse / diffuse cerebral sclerosis. Sin.: boală Schilder-Foix (v.).

SCLEROZĂ CEREBRALĂ SCHILDER / sclérose cérébrale de Schilder / Schilder's disease. [*Paul Ferdinand Schilder, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, apoi director la spitalul psihiatric Bellevue din New York, 1886-1940.*] Sin.: boală Schilder (v.).

SCLEROZĂ CEREBRALĂ SPONGIOASĂ / sclérose cérébrale spongieuse / spongioid cerebral sclerosis. Sin.: boală Canavan (v.).

SCLEROZĂ INSULARĂ / sclérose insulaire / multiple sclerosis. Sin.: scleroză în plăci (v.).

SCLEROZĂ LATERALĂ AMIOTROFICĂ / sclérose latérale amyotrophique / amyotrophic lateral sclerosis. Boală degenerativă, de etiologie incertă, caracterizată printr-un proces de demielinizare localizat în substanța albă, cu formarea de plăci de s. și evoluție în pusee, cu afectare multifocală. Apare la vârsta adultă, simptomatologia implicând atrofii musculare progresive ale membrelor superioare, inițial fiind afectați mușchii mâinii. Evoluția este letală în 2-3 ani, de obicei prin afectarea bulbului rahidian. Sin.: boală/sindrom Charcot. Obs.: în terminologia americană este utilizată denumirea de boală Lou Gehrig, jucător celebru de baseball care a suferit de s. l. a.

SCLEROZĂ MULTILOCULARĂ / sclérose multiloculaire / multiple sclerosis. Sin.: scleroză în plăci (v.).

SCLEROZĂ MULTIPLĂ / sclérose multiple / multiple sclerosis. Sin.: scleroză în plăci (v.).

SCLEROZĂ PELIZAEUS-MERZBACHER / sclérose de Pelizaeus-Merzbacher / Pelizaeus-Merzbacher sclerosis. [*Friedrich Pelizaeus, neurolog german, Kassel, 1850-1917; Ludwig Merzbacher, psihiatru și anatomopatolog german stabilit la Buenos Aires, n. 1875.*] Sin.: boală Pelizaeus-Merzbacher (v.).

SCLEROZĂ ÎN PLĂCI / sclérose en plaques / multiple sclerosis. Boală inflamatorie cronică autoimună a sistemului nervos central, caracterizată prin demielinizare neuronală localizată, multifocală, cu evoluție spre formarea de plăci de scleroză. În funcție de localizarea leziunilor, simptomatologia este variabilă, mai mult sau mai puțin extinsă și se manifestă prin: tulburări vizuale, atrofii musculare progresive, cu evoluție centripetă la nivelul membrelor superioare, tulburări senzitive (*parestezii, *disestezii), tulburări motorii (*pareze, *paralizii spastice), tulburări cerebeloase (*ataxie, *nistagmus, *tremurătură intențională), tulburări oculare prin afectarea nervului optic, incontinența sfincterelor, tulburări psihice. Evoluția este lentă, de obicei marcată de pusee de acutizare, cu remisiuni temporare. Sin.: scleroză multiplă, scleroză multiloculară, scleroză insulară, leuconevraxită.

SCLEROZĂ RENALĂ / sclérose rénale / nephrosclerosis. Sin.: nefroscleroză (v.).

SCLEROZĂ SISTEMICĂ PROGRESIVĂ / sclérose systémique progressive / progressive systemic sclerosis. Sin.: sclerodermie generalizată.

SCLEROZĂ TUBEROASĂ (BOURNEVILLE) / sclérose tubéreuse (de Bourneville) / tuberous sclerosis. [*Désiré Magloire Bourneville, neurolog francez, Paris, 1840-1909.*] *Facomatoză cu leziuni cutanate (adenoame sebacee ale feței și *tumori Koënen periungveale, care reprezintă un semn patognomonic) și cerebrale, constând în calcificări multiple. Simptomatologia constă în tulburări nervoase (paralizii, convulsii) și psihice (deficit intelectual, tulburări de comportament). Sin.: boală Bourneville, epiloia.

SCOARȚĂ, s. f. / écorce, s. f. / cortex. NA: cortex. [*Lat. scortea = haină (de piele).*] Sin.: cortex (v.).

SCOARȚĂ CEREBELOASĂ / écorce cérébelleuse / cerebellar cortex. NA: cortex cerebelli. Sin.: cortex cerebelos (v.).

SCOARȚĂ CEREBRALĂ / écorce cérébrale / cerebral cortex. NA: cortex cerebri. Sin.: cortex cerebral (v.).

SCOLEX, s. n. / scolex, s. m. / scolex. [*Gr.* ***skolex*** *= vierme.*] Denumire pentru extremitatea anterioară a corpului viermilor din ordinul *Cestoda. Termenul desemnează îndeosebi organul cu care *tenia se fixează pe mucoasa intestinală. Corespunde capului parazitului și este prevăzut cu ventuze.

SCOLIOTIC, adj., s. m. / scoliotique, adj., s. m. / scoliotic. [*Gr.* ***skoliotos,*** *de la* ***skolios*** *= strâmb.*] 1) Care aparține *scoliozei sau care caracterizează scolioza. 2) Bolnav care suferă de scolioză (termen nerecomandat).

SCOLIOZĂ, s. f. / scoliose, s. f. / scoliosis. [*Gr.* ***skoliosis*** *= curbare, de la* ***skolios*** *= strâmb.*] Deviere laterală apreciabilă a coloanei vertebrale față de linia verticală normală. Se descriu mai multe forme de s., în funcție de etiologie. Ex.: s. cicatriceală, s. empiemică, s. inflamatorie, s. miopatică (paralitică), s. osteopatică, s. rahitică, s. reumatică, s. sciatică (de partea afectată de *sciatică), s. statică (din cauza diferenței de lungime a picioarelor). V. și cifoză.

SCOPOLAMINĂ, s. f. / scopolamine, s. f. / scopolamine. [***Johann-Antoni Scopoli,*** *medic italian, 1723-1788; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui* ***Jupiter Ammon*** *din Libia;* ***-ină.***] $C_{17}H_{21}NO_4$. Alcaloid anticolinergic, obținut din plante solanacee variate. Sarea sa hidrobromică este utilizată ca sedativ, midriatic, paralitic al mușchiului ciliar, deci al *acomodației.

SCOR APGAR / indice d'Apgar / Apgar score. [*Engl.* ***score*** *= scor, număr de puncte obținut de fiecare adversar;* ***Virginia Apgar,*** *anestezist american, 1909-1974.*] Metodă de evaluare globală a stării unui copil la naștere, care constă în aprecierea prin puncte (2, 1, 0) a semnelor clinice considerate cel mai ușor de observat și în același timp cele mai caracteristice: colorația tegumentelor (*A*spectul), frecvența cardiacă (*P*ulsul), reflexele plantare (*G*rimasa), mobilitatea (*A*ctivitatea), *R*espirația. Un total de 10 puncte este considerat ca fiind cel mai bun "scor". Sin.: indice Apgar.

SCORBUT, s. n. / scorbut, s. m. / scurvy, scorbutus (lat.). [*Lat. medievală* ***scorbutus,*** *din suedeză* ***skyrbjugr,*** *de la* ***skyyr*** *= lapte prins,* ***bjugr*** *= edem (datorită edemelor care apăreau la marinarii ce consumau cantități mari de lapte prins); prin intermediul cuvântului olandez* ***scheurbuik.***] Denumire pentru ansamblul tulburărilor provocate de carența în vitamina C, din cauza unei alimentații lipsite de vegetale proaspete. Se disting două forme de s.: 1) *s. infantil*, denumit și sau boală Barlow (v.); 2) *s. adulților*, în care domină semnele stomatologice și hematologice: gingivită, iar ulterior edentație, hemoragii spontane cutanate (*peteșii), anemie, la care se adaugă astenie, dureri articulare, *depresie și predispoziție la infecții. Sin.: avitaminoză C.

SCORBUT INFANTIL / scorbut infantile / infantile scurvy. Sin.: boală Barlow (v.).

SCORBUTIC, adj. / scorbutique, adj. / scorbutic. [*V. etimologia termenului* ***scorbut.***] Care este afectat de *scorbut sau care este cauzat de scorbut.

SCOTCH-TEST / scotch-test / scotch-test. Anglicism care desemnează un test folosit în parazitologie pentru prelevarea ouălelor de oxiuri din zona perianală cu ajutorul unei benzi adezive, transparente. După recoltare, banda este întinsă pe o lamă și examinată la microscop. Un procedeu identic a fost adaptat ca test pentru *Pityriasis versicolor* în vederea decelării microscopice a sporilor și filamentelor printre scuamele epidermice.

SCOTOFILIE, s. f. / scotophilie, s. f. / scotophilia. [*Gr.* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Preferință pentru noapte, întuneric.

SCOTOFOBIE, s. f. / scotophobie, s. f. / scotophobia. [*Gr.* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă irațională de întuneric.

SCOTOFOBINĂ, s. f. / scotophobine, s. f. / scotophobin. [*Gr.* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate;* ***phobos*** *= frică;* ***-ină.***] Peptid alcătuit din 15 aminoacizi, care a fost izolat din țesutul cerebral de la șoareci și șobolani condiționați la frica de întuneric. Injectată la rozătoare normale, s. induce *scotofobie.

SCOTOM, s. n. / scotome, s. m. / scotoma. [*Gr.* ***skotoma,*** *de la* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate.*] Lacună de non-percepție într-o parte a *câmpului vizual, situată fie în centru, fie la periferie. Are formă regulată sau neregulată și este, în general, în relație cu o leziune a nervului optic. Analitic, se disting numeroase tipuri de s., stabilite în funcție de caracteristicile alterării percepției vizuale, de localizare și de forma s., printre care: 1) *S. absolut*, cu absența totală a percepției, inclusiv pentru culoarea albă. 2) *S. arciform*, în formă de arc care prelungește *pata oarbă. 3) *S. central*, determinând întotdeauna un deficit important al acuității vizuale centrale și uneori limitat la culori, *s. relativ. 4) *S. hemianopsic*, v. hemianopsie. 5) *S. negativ*, neperceput de bolnav, dar pus în evidență prin *perimetrie. 6) *S. pozitiv* sau subiectiv, perceput de bolnav și proiectat ca o pată. 7) *S. relativ*, care se manifestă pentru culori și nu pentru alb. 8) *S. scintilant*, arie de non-percepție înconjurată de o franjă luminoasă foarte strălucitoare și scintilantă; este caracteristic fazei *premonitorii a *migrenei oftalmice. V. și în continuare.

SCOTOM ARCIFORM / scotome arciforme / arcuate scotoma. V. scotom (2).

SCOTOM BJERRUM / scotome de Bjerrum / Bjerrum's scotoma. [***Jannik Peterson Bjerrum,*** *oftalmolog danez, 1851-1920.*] S. paracentral, în formă de arc sau cometă, observat la bolnavii cu *glaucom ca o dezvoltare a *s. Seidel.

SCOTOM FIZIOLOGIC / scotome physiologique / physiologic scotoma. Sin.: pata oarbă (v.).

SCOTOM MENTAL / scotome mental / mental scotoma. Termen utilizat în psihiatrie și psihologie pentru a descrie imposibilitatea unei persoane de a-și înțelege sau explica anumite trăiri psihice. V. și scotomizare.

SCOTOM SCINTILANT / scotome scintillant / scintillating scotoma. V. scotom (8).

SCOTOM SEIDEL / scotome de Seidel / Seidel's scotoma. [***Erich Seidel,*** *oftalmolog german, profesor la Heidelberg și Jena, 1882-1946.*] Prelungire, în ambele sensuri, a unui *s. arciform, ce apare în special în *glaucom.

SCOTOMETRIE, s. f. / scotométrie, s. f. / scotometry. [*Gr.* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate;* ***metron*** *= măsură.*] Procedeu clinic care are drept scop localizarea și delimitarea *scotoamelor, practicat cu ajutorul unui instrument numit scotometru.

SCOTOMIZARE, s. f. / scotomisation, s. f. / scotomization. [*Gr.* ***skotoma,*** *de la* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate.*] În psihologie și în psihopatologie, ștergerea selectivă și inconștientă din memorie a faptelor dezagreabile și, în general, a oricărei situații în conflict cu *ego*-ul propriu.

SCOTOPIC, adj. / scotopique, adj. / scotopic. [*Gr.* ***skotos*** *= întuneric, obscuritate;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Care se referă la domeniul sensibilității retiniene corespunzând vederii nocturne, adică la ochiul adaptat la obscuritate.

SCRAPIE, s. f. / scrapie, s. f. / scrapie. [*Engl.* ***to scrape*** *= a scărpina.*] Varietate ovină de *encefalopatie spongiformă subacută.

SCREENING, s. n. / dépistage, screening, s. m. / screening. [*Engl. **screening**, de la **to screen** = a cerne, a alege.*] Anglicism cu sensuri multiple, utilizat în medicină în situații și circumstanțe foarte variate: în farmacologie (identificarea unor compuși cu anumite însușiri farmacodinamice), pentru examenul periodic al stării de sănătate (în medicina preventivă), în radiologie (depistarea sistematică, în masă, a unei anumite boli). Sin. (mai mult sau mai puțin cuprinzătoare): depistare, triere, selecție, examen sistematic.

SCRIBOMANIE, s. f. / scribomanie, s. f. / graphomania. [*Lat. **scribere** = a scrie; gr. **mania** = nebunie.*] Sin.: grafomanie (v.).

SCRIERE BRAILLE / écriture Braille / Braille. [*Lat. **scribere** = a scrie; **Louis Braille**, educator francez, profesor la Institutul Orbilor din Paris (el însuși orb), 1809-1852.*] Sistem de scriere destinat orbilor, bazat pe dispunerea variabilă a unor puncte gravate în relief și percepute prin simțul tactil, cu degetele.

SCROFULOZĂ, s. f. / scrofulisme, s. m. / scrofuloderma. [*Lat. **scrofula**, dim. de la **scrofa** = scroafă; **-ozã**; prin analogie cu tumorile ganglionare ale porcului.*] Termen și concept depășit, desuet, desemnând leziuni ulcerate ale pielii, atribuite unor cauze diverse; în fapt, acestea sunt determinate de o leziune tuberculoasă a ganglionilor limfatici superficiali.

SCROT, s. n. / scrotum, s. m. / scrotum. NA: scrotum, pl. scrota. [*Lat. **scrotum** = scrot.*] 1) Învelișul cutanat al burselor, extensibil, hiperpigmentat, cu pliuri transversale, care merg de la rafeul median la fețele laterale. 2) Denumirea *burselor conform NA.

SCUAMĂ, s. f. / squame, s. f. / squama. [*Lat. **squama** = solz.*] Lamă mică și subțire de *keratină care se desprinde de la nivelul epidermei. *Descuamarea accentuată apare în perturbările procesului de *keratinizare. V. hiperkeratoză, parakeratoză.

SCUAMOS, adj. / squameux, -euse, adj. / squamous. [*Lat. **squamosus** = acoperit de solzi, de la **squama** = solz.*] 1) Care prezintă, care este acoperit cu solzi sau scuame. 2) Care este în relație cu o structură în formă de solzi. Ex.: sutura s., situată între parietal și solzul temporalului. Prin extensie, care se referă la această regiune (stânca temporalului).

SCUTIFORM, adj. / scutiforme, adj. / scutiform. [*Lat. **scutum** = scut; **forma** = formă.*] Care prezintă forma unui scut, asemănătoare unei plăci rotunjite.

SEBACEU, adj. / sébacé, -e, adj. / sebaceous. [*Lat. **sebaceus** = de seu, de la **sebum** = seu.*] 1) Care aparține *sebumului. 2) Care secretă sebum. Ex.: glandă s.

SEBOREE, s. f. / séborrhée, s. f. / seborrh(o)ea. [*Lat. **sebum** = seu; gr. **rhoia** = curgere, de la **rhein** = a curge.*] Hipersecreție patologică a glandelor sebacee, de etiologie frecvent hormonală, cu localizări predilecte mediofacial, toracal, interscapular. S. se poate complica frecvent cu *acnee și poate fi substratul unei *eczeme, denumită seboreică.

SEBOREIC, adj. / séborrhéique, adj. / seborrh(o)eic. [*Lat. **sebum** = seu; gr. **rhein** = a curge.*] 1) Care este afectat de *seboree sau de aceeași natură cu seboreea. 2) Care aparține unor zone din organism cu *glande sebacee numeroase.

SEBUM, s. n. / sébum, s. m. / sebum. [*Lat. **sebum** = seu.*] Produs de secreție al glandelor sebacee ale pielii, alb și semiconsistent, format dintr-un amestec de acizi grași și materii proteice provenind din debriurile celulelor secretoare. Are rol important în protecția pielii (este fungistatic și bactericid).

SECARĂ CORNUTĂ / ergot de seigle / ergot. [*Lat. **secale** = secară; **cornutus** = cornut, de la **cornu, -us** = corn.*] Sclerotul (forma vegetativă) ciupercii *Claviceps purpureea*, care parazitează spicul de secară. Conține alcaloizi importanți terapeutic și toxicologic: ergotamina, ergometrina, complexul ergotoxinei. Aceștia au proprietăți simpaticolitice, vasoconstrictive și ocitocice. Sin.: corn de secară.

SECHELĂ, s. f. / séquelle, s. f. / sequela. [*Lat. **sequela** = consecință, de la **sequi** = a veni din urmă, a urmări.*] Orice manifestare durabilă (funcțională sau organică) care persistă după vindecarea unei boli sau a unui traumatism.

SECHELE POSTPOLIOMIELITĂ / séquelles post-poliomyélite / postpoliomyelitis sequela. Sin.: sindrom postpoliomielită (v.).

SECHESTRAȚIE PULMONARĂ / séquestration pulmonaire / pulmonary sequestration. [*Lat. **sequestratio, -onis** = separare, de la **sequestrare** = a pune de o parte, a separa; **pulmonarius**, de la **pulmo, -onis** = plămân.*] Termen generic ce desemnează o malformație a aparatului respirator caracterizată prin separarea unei mase de țesut bronhopulmonar de conexiunile sale normale. Teritoriul sechestrat este privat fie de vascularizația normală, fie de ventilație, fie de ambele și, cel mai adesea, este vascularizat de o arteră sistemică aberantă, provenind din aortă sau dintr-o ramură a acesteia.

SECHESTRAȚIE SPLENICĂ / séquestration splénique / splenic sequestration. [*Lat. **sequestratio, -onis** = separare, de la **sequestrare** = a pune de o parte, a separa; gr. **splen, -enos** = splină.*] Termen utilizat în *medicina nucleară pentru a desemna captarea rapidă de către splină a celulelor sanguine marcate (îndeosebi globule roșii, dar și plachete sau globule albe). Captarea se poate însoți și de o distrucție a hematiilor, care traduce scurtarea duratei lor de viață.

SECHESTRU, s. n. / séquestre, s. m. / sequester, sequestrum. [*Lat. **sequestrum** = păstrare, sechestru, de la **sequestrare** = a pune de o parte, a separa.*] Fragment de os necrozat separat total sau parțial de țesutul înconjurător. Poate fi *primar*, dacă este complet detașat, *secundar*, dacă este deplasat dar mai este încă atașat, și *terțiar*, dacă este parțial detașat dar fără a fi deplasat.

SECRET MEDICAL / secret médical / medical secret. [*Lat. **secretum** = secret, de la **secernere** = a îndepărta, a separa; **medicus** = medic.*] Obligația medicului, cuprinsă în *jurământul lui Hipocrate, ca și în alte coduri sau reglementări deontologice, de a nu dezvălui date referitoare la pacienții săi, ca și o serie de informații de care dispune prin exercițiul profesional.

SECRETA, s. f. pl. / secreta, s. m. pl. / secreta. [*Lat. **secreta** = materii secretate, de la **secernere** = a îndepărta, a separa.*] Ansamblul produșilor de *secreție din organism. V. și excreta.

SECRETINĂ, s. f. / sécrétine, s. f. / secretin. [*Lat. **secretus**, de la **secernere** = a îndepărta, a separa; **-ină**.*] Hormon polipeptidic alcătuit din 27 de aminoacizi, secretat de celulele S din mucoasa duodenală sub forma unui precursor. S. acționează prin intermediul unui *receptor de membrană cuplat cu *proteine G. Hormonul stimulează secreția și sinteza enzimelor pancresului exocrin, secreția de *insulină și acționează în sinergie cu *pancreozimina. Obs.: izolarea s. de către Bayliss și Starling în 1902 se află istoric la originea conceptului de hormon.

SECRETOMOTOR, adj. / sécrétomoteur, -trice, adj. / secretomotor. [*Lat. **secretus**, de la **secernere** = a îndepărta, a separa; **motor, -oris** = cel care pune în mișcare, de la **movere** = a mișca.*] Care excită sau stimulează *secreția, cu referire îndeosebi la o serie de nervi sau fibre nervoase.

SECRETOR, adj., s. m. / sécréteur, -trice, adj., s. m. / secretory (adj.), secretor (n.). [*Lat. **secretus**, de la **secernere** = a îndepărta, a separa.*] 1) Care provoacă, care produce o secreție. Ex.: celulă s. 2) Persoană a cărei salivă sau lichide de secreție conțin forme hidrosolubile ale antigenilor eritrocitari de grup sanguin *ABO. 3) Gena autozomală dominantă care determină trăsătura menționată anterior (la punctul 2).

SECREȚIE, s. f. / sécrétion, s. f. / secretion. [*Lat. **secretio, -onis** = separare, de la **secernere** = a îndepărta, a separa.*]

1) Funcție caracteristică unor celule specializate, prin care o serie de produși sintetizați în celulă sunt eliberați la exteriorul acesteia. S. poate fi: *endocrină* (celule glandulare, produșii de secreție pătrund în circulația sanguină și acționează asupra unor celule la distanță de cele de sinteză), *paracrină* (produșii de sinteză sunt secretați în mediul extracelular și acționează asupra unor celule vecine celor care îi sintetizează) sau *autocrină* (produșii de sinteză sunt secretați în mediul extracelular și acționează chiar asupra celulelor care i-au sintetizat). 2) Produsul secreției. Există numeroase forme: s. biliară, gastrică, hipofizară, intestinală, lacrimală, lactată, pancreatică, renală, salivară, sudorală, tiroidiană, urinară etc.

SECREȚIE INTERNĂ / sécrétion interne / internal secretion. Vărsarea în sânge ("mediu intern"), a unor substanțe produse de glandele endocrine (endocrinie), în vederea satisfacerii nevoilor metabolice ale organismului (Claude Bernard). În prezent, noțiunea de endocrinie s-a lărgit, aceasta reprezentând nu numai o vărsare în sânge (hemocrinie), ci și în sistemul nervos (neurocrinie), mai precis în LCR (hidroencefalocrinie). S. i. nu aparține în exclusivitate glandelor endocrine, deoarece există și hormoni aglandulari, precum și pre-hormoni și pseudohormoni. V. sistem APUD.

SECTOR, s. n. / secteur, s. m. / sector. [*Lat. sector, -oris = cel care taie, de la sectare = a tăia.*] Arie, zonă sau parte a unui organ individualizată morfologic sau/și funcțional. V. și segment.

SECȚIUNE, s. f. / section, s. f. / section. [*Lat. sectio, -onis = tăiere, de la sectare = a tăia.*] 1) Sin.: incizie (v.). 2) Tăierea unui țesut cu bisturiul. 3) Termen în histologie: fragment fin de țesut, obținut cu ajutorul *microtomului.

SECUNDAR, adj. / secondaire, adj. / secondary. [*Lat. secundarius = de calitatea a doua, de la secundus = al doilea.*] 1) Pe planul al doilea, din punct de vedere cronologic sau al importanței. 2) O boală consecutivă alteia (denumită primitivă). 3) Efectul indezirabil al unui medicament.

SECUNDIPARĂ, adj., s. f. / secondipare, adj., s. f. / secundiparous, adj., secundipara, n. [*Lat. secundus = al doilea; parere = a naște.*] (Femeie) care a avut două sarcini cu nou-născuți viabili.

SECUSĂ, s. f. / secousse, s. f. / muscle contraction. [*Lat. succussus, de la succutere = a zgudui, a scutura.*] Contracție musculară provocată de administrarea unui stimul electric unic.

SECVENȚAREA GENOMULUI / séquençage du génome / genome sequencing. [*Lat. sequens, -ntis = următor, de la sequi = a urma; gr. genos = neam, urmaș, generație, sau gennan = a produce; soma, -atos = corp.*] Determinarea precisă a ordinii fiecărui nucleotid din moleculele de ADN care alcătuiesc genele organismului. La specia umană, s. g. se apropie de finalizare, fiind puse în evidență a circa trei miliarde de perechi de nucleotide care formează cel puțin o sută de mii de gene. S. g. prezintă un interes științific capital, deschizând, de asemenea, perspective de diagnostic și terapie genică, în cadrul *medicinii predictive.

SECVENȚĂ ANONIMĂ / séquence anonyme / anonymous sequence. [*Lat. sequens, -ntis = următor, de la sequi = a urma; gr. an - priv.; onoma, -atos = denumire.*] S. unică provenind dintr-o clonă de ADN genomic, care nu conține apriori o regiune codantă.

SECVENȚĂ METABOLICĂ / séquence métabolique / metabolic sequence. [*Lat. sequens, -ntis = următor, de la sequi = a urma; gr. metaballein = a se schimba.*] Ansamblul reacțiilor biochimice succesive care conduc la sinteza sau la degradarea unui anumit produs biologic.

SECVENȚĂ SEMNAL / séquence signal / signal sequence. [*Lat. sequens, -ntis = următor, de la sequi = a urma; fr. signal, din lat. signum = semn.*] S. scurtă de aminoacizi proprie fiecărei proteine nou-sintetizate care, datorită informației conținute ("cod de adresare"), permite dirijarea corectă a proteinei către o anumită structură. S. s. reprezintă, deci, un semnal topogen de care depinde localizarea exactă a unei proteine în vasta rețea moleculară celulară și extracelulară. V. și peptid semnal.

SECVENȚĂ TATA / séquence TATA / TATA box. Sin.: cutie TATA (v.).

SEDARE, s. f. / sédation, s. f. / sedation. [*Lat. sedatio, -onis = liniștire, calmare, de la sedare = a liniști.*] Atenuarea sau dispariția simptomatologiei, după administrarea de *sedative.

SEDATIV, adj., s. n. / sédatif, -ive, adj., s. m. / sedative. [*Lat. sedatus, de la sedare = a liniști.*] (Medicament) care deprimă funcțiile SNC. În funcție de doză, s. poate produce un somn asemănător celui fiziologic, acționând ca *hipnotic, sau poate diminua hiperexcitabilitatea psihomotorie și senzitivă (efect s.). Din această clasă de medicamente fac parte *barbituricele, *bromurile, *benzodiazepinele etc.

SEDIMENT, s. n. / sédiment, s. m. / sediment. [*Lat. sedimentum = lăsare în jos, afundare, de la sedere = a se lăsa, a coborî.*] Rezultatul *sedimentării. În cazul lichidelor din organism, termenul este utilizat îndeosebi pentru urină și sânge.

SEDIMENTARE, s. f. / sédimentation, s. f. / sedimentation. [*Lat. sedimentum = lăsare în jos, afundare, de la sedere = a se lăsa, a coborî.*] Fenomen fizic care apare în cazul *suspensiilor în mediu fluid lăsate în repaus și care constă în depunerea particulelor solide sub acțiunea greutății lor în partea inferioară a recipientului.

SEDIMENTARE GLOBULARĂ / sédimentation globulaire / erythrocyte sedimentation. Proprietate a celulelor sanguine de a sedimenta în cazul în care sângele este amestecat cu un anticoagulant și lăsat în repaus într-o eprubetă. Sedimentează inițial hematiile, ulterior leucocitele și apoi trombocitele. Termenul se referă îndeosebi la s. globulelor roșii. V. și decantare și viteză de sedimentare a hematiilor.

SEGMENT, s. n. / segment, s. m. / segment. NA: segmentum (1). [*Lat. segmentum = bucată tăiată, de la secare = a tăia.*] 1) Teritoriu anatomic bine delimitat (după criterii de vascularizație, de ex.) într-o structură anatomică. Ex.: s. bronhopulmonar, s. hepatic etc. V. și sector. 2) Pe electrocardiogramă, porțiune a traseului înregistrat reprezentând durata dintre două unde. Ex.: *s. S-T.

SEGMENT P-R / segment P-R / P-R segment. Pe electrocardiogramă: s. cuprins între sfârșitul undei P și începutul complexului QRS; corespunde timpului de conducere atrioventriculară.

SEGMENT S-T / segment S-T / S-T segment. S. al *electrocardiogramei cuprins între sfârșitul complexului QRS și începutul undei T, care corespunde intervalului dintre sfârșitul *depolarizării și începutul *repolarizării ventriculare. La subiecții normali, acest s. este izoelectric.

SEGMENTARE, s. f. / segmentation, s. f. / segmentation. [*Lat. segmentum = bucată tăiată, de la secare = a tăia.*] Prima fază a diviziunii oului, urmare a mitozelor repetate, fără fază de creștere interpusă. Prin acest proces, masa ovulară inițială este celularizată (multiplicarea nucleului și a suprafeței celulare pentru aceeași masă citoplasmatică).

SEGMENTECTOMIE, s. f. / segmentectomie, s. f. / segmentectomy. [*Lat. segmentum = bucată tăiată, de la secare = a tăia; gr. ektome = excizie.*] Ablația unei părți limitate dintr-un organ (*segment) care formează un teritoriu bine individualizat.

SEGREGARE, s. f. / ségrégation, s. f. / segregation. [*Lat. segregatio, -onis = separare, de la segregare = a separa (se*

= *fără; grex, gregis = mulțime, grămadă*.] 1) Separarea diferitelor elemente ale unei populații. 2) *Segregare mendeliană* (v.).

SEGREGARE MENDELIANĂ / ségrégation, s. f. / segregation. [*Gregor Johann Mendel, călugăr și botanist austriac, Brünn, 1822-1884.*] 1) Proces prin care indivizii moștenesc și transmit descendenților lor una din cele două *alele prezente pe cromozomii omologi. 2) Separarea cromozomilor omologi și, implicit, a genelor pe care le poartă, în *anafaza primei diviziuni reducționale (v. meioză). V. și genetică mendeliană.

SELECTINE, s. f. pl. / sélectines, s. f. pl. / selectins. [*Lat. selectus, de la seligere = a alege; -ină.*] Familie de glicoproteine de suprafață calciu-dependente cu rol esențial în adeziunea celulă-celulă și celulă-*matrice extracelulară. S. fac parte din antigenii *claselor de diferențiere. Se disting: *L-s.*, molecule constitutive ale limfocitelor, *E-s.*, în relație cu celulele epiteliale, și *P-s.*, existente la nivelul plachetelor. Una din funcțiile principale ale s. constă în aderarea leucocitelor de *endoteliul vascular.

SELECTOR, s. n. / sélecteur, s. m. / selector. [*Lat. selector, -oris = cel care face o alegere, de la seligere = a alege.*] Denumire a mecanismului prin care organismul alege, selectează doar anumite semnale din masa de semnale ale ambianței. Capacitatea totală a canalelor senzoriale ale omului este de 10^9 biți/s, iar capacitatea de prelucrare conștientă doar de 10^2 biți/s.

SELECȚIE, s. f. / sélection, s. f. / selection. [*Lat. selectio, -onis = alegere, de la seligere = a alege.*] Proces ce acționează la nivelul indivizilor unei populații, operând o favorizare a unora dintre aceștia în funcție de anumite criterii. S. poate promova (*s. pozitivă*) sau poate elimina (*s. negativă*). În natură are loc o *s. naturală* (v.).

SELECȚIE ARTIFICIALĂ / sélection artificielle / artificial selection. Triere în vederea unui scop economic, ornamental etc., posibilă datorită fenomenului de *variabilitate prezent la plante și la animale.

SELECȚIE CLONALĂ / sélection clonale / clonal selection. 1) V. selecție clonală imunologică. 2) Eliminarea celulelor care ar putea produce *autoanticorpi; în felul acesta, aparatul imunitar dobândește toleranță față de proprii antigeni. V. timus.

SELECȚIE CLONALĂ IMUNOLOGICĂ / sélection clonale immunologique / immunological clonal selection. Teorie care explică specificitatea extremă a *anticorpilor produsă prin s. câtorva *limfocite B capabile să recunoască un antigen dat. În paralel, se operează o s. identică în populația *limfocitelor T4. Acestea stimulează proliferarea câtorva limfocite B specifice prin intermediul *interleukinelor, astfel încât se formează rapid un *clon constituit din numeroase limfocite B specifice (procesul fiind denumit expansiune clonală). Acestea se diferențiază în continuare în *plasmocite secretând toate, din abundență, același tip de anticorpi. Sin.: teoria selecției clonale.

SELECȚIE NATURALĂ / sélection naturelle / natural selection. Principiu fundamental din *darwinism: s. n. este un proces analog cu *s. artificială, dar petrecut în condițiile de viață liberă, de luptă pentru existență. Acest proces acționează automat și probabilistic asupra populațiilor și are, în medie, rezultate bune pentru specie.

SELENIU, s. n. / selenium, s. m. / selenium. [*Gr. selene = luna; nume dat de Berzelius.*] Elementul chimic cu număr atomic 34 și masă atomică 78,96. Simbol Se. Este bi-, tetra- și hexavalent. Prezintă mai multe modificări alotropice: *s. roșu*, monoclinic; *s. cenușiu*, hexagonal; *s. amorf*, de culoare brună-neagră. S. cenușiu, denumit și „metalic", este utilizat la fabricarea celulelor fotoelectrice, deoarece prezintă o conductivitate electrică particulară, care variază cu iluminarea. În organism este un *oligoelement care reprezintă un component esențial al deiodinazei, enzimă ce catalizează producerea *triiodotironinei (T_3) din *tiroxină (T_4) în glanda *tiroidă. Deficitul în s. afectează producerea T_3. O serie de compuși de s. sunt utilizați pentru proprietățile lor antifungice în *micozele scalpului și pentru combaterea mătreței, sub formă de șampon.

SELF, s. n. / soi, s. m. / self. [*Engl. self = de sine.*] Ansamblul tuturor *determinanților antigenici (antigeni ai *complexului major de histocompatibilitate, antigeni ai sistemului imunitar, grupe sanguine) pe care îi posedă un subiect. Fiecare patrimoniu imunologic individual este unic, cu excepția *gemenilor monozigoți. În mod normal, în organism se exercită o *toleranță la s., prin absența răspunsului imun la autoantigeni, calitate dobândită îndeosebi în perioada vieții fetale, prin procesul de recunoaștere a s. Sistemul imunitar nu reacționează împotriva s. decât în cazul *bolilor autoimune. O celulă posedă între 500 000 și 1 000 000 de antigeni ai complexului major de histocompatibilitate la nivelul membranei, iar un eritrocit, circa 10 000 de markeri ai *sistemului ABO. Sin.: propriu, dar în română se utilizează mai frecvent anglicismul s.

SEMANTICĂ, s. f. / sémantique, s. f. / semantics. [*Gr. semantikos, semantike = care indică, care semnifică, de la semainein = a semnifica și sema, -atos = semn.*] 1) Știința semnificației cuvintelor, ca și studiul istoric al variațiilor sensurilor cuvintelor. De asemenea, studiul regulilor de utilizare a cuvintelor, precum și al relațiilor dintre limbaj și semnificație. 2) Studiul semnelor și al relațiilor lor cu ceea ce semnifică. În același sens se folosesc cuvintele semiotică și semioză.

SEMANTOFOR, adj. / sémantophore, adj. / semantophore. [*Gr. semantikos = care indică, care semnifică, de la semainein = a semnifica și sema, -atos = semn; phoros = care poartă, de la pherein = a purta, a transporta.*] Despre o moleculă, o genă sau un cromozom care poartă o informație biologică specifică.

SEMEIOLOGIE, s. f. / séméiologie, s. f. / semeiology (rar utilizat), symptomatology, signs and symptoms. [*Gr. semeion = marcă distinctivă, de la sema, -atos = semn; logos = știință.*] Studiul simptomelor și semnelor caracteristice diferitelor boli sau sindroame, al procedeelor sau manevrelor de punere în evidență a acestora, în vederea interpretării în contextul clinic și în relație cu rezultatele investigațiilor paraclinice. În engl. termenul este puțin utilizat. Var.: semiologie.

SEMICONDUCTOR, s. m. / semi-conducteur, s. m. / semiconductor. [*Lat. semi = pe jumătate; conductor, -oris, de la conducere = a conduce.*] Substanță de natură cristalină prezentând la temperatura obișnuită o rezistivitate cuprinsă între 10^{-4} Ωm și 10^7 Ωm, intermediară între cea a substanțelor conductoare sau metale (10^{-8} Ωm) și cea a substanțelor izolante (10^{12} Ωm). Sarcinile de conducție pot fi electronii liberi sau ionii. Conductivitatea s. crește cu temperatura.

SEMILUNAR, adj., s. n. / semi-lunaire, adj., s. m. / lunate bone, semilunar. [*Lat. semi = pe jumătate; Luna = lună.*] 1) Structură anatomică în formă de semilună. Ex.: ganglion s., valvule s. 2) *Os s.*: v. tab. anat. - oase.

SEMINAL, adj. / séminal, -ale, -aux, adj. / seminal. [*Lat. seminalis = de sământă, de la semen, -inis = sământă.*] Cu privire la *spermă. V. vezicule seminale.

SEMINIFER, adj. / séminifère, adj. / seminiferous. [*Lat. semen, -inis = sământă; ferre = a aduce.*] Referitor la o structură care transportă sperma. Ex.: canalicule s.

SEMINOM, s. n. / séminome, s. m. / seminoma. [*Lat. semen, -inis = sământă; -oma.*] Tumoră malignă radiosensibilă a testiculului, dezvoltată din gonadale embrionare nediferențiate sexual. Se disting două forme: 1) *s. clasic* sau *spermatogonic*, reprezentând un *disembriom simplificat; 2) *s. spermatocitic*,

foarte rar, dezvoltat din celulele conținute în tubii seminiferi. La femeie, neoplasmul identic histologic este denumit *disgerminom. Termenul *germinom este utilizat pentru a include ambele tipuri de neoplasme, masculin și feminin.

SEMIOLOGIE. Var. pentru semeiologie (v.).

SEMISINTEZĂ, s. f. / hémisynthèse, s. f. / hemisynthesis. [*Lat. semi = pe jumătate; gr. synthesis = acțiunea de a pune laolaltă, de la syn = împreună, thesis = punere și tithenai = a plasa, a pune.*] Transformarea unei molecule de origine naturală pentru obținerea unui nou compus chimic.

SEMI-VIAȚĂ, s. f. / demi-vie, s. f. / half-life. [*Lat. semi = pe jumătate; vita = viață.*] Sin.: timp de înjumătățire (v.).

SEMN, s. n. / signe, s. m. / sign. [*Lat. signum = semn.*] Orice manifestare a unei boli pe care medicul (sau un alt observator) o poate constata obiectiv și care ajută la definirea și recunoașterea bolii și, totodată, orice fenomen pe care observatorul îl poate provoca intenționat în scopuri diagnostice, spre deosebire de *simptom, care este resimțit subiectiv de pacient. Deosebirea dintre s. și simptom este clară în engleză, dar tinde să dispară în franceză, limbă în care se disting în mod curent, pe lângă s. fizice obiective, puse în evidență prin examenul clinic, s. funcționale ca durerea, angoasa ș. a., adică simptome.

Semne cu denumiri comune

- **S. ADDUCTORILOR / signe d'adducteurs / adductors sign.** Durere provocată prin compresia energică, între police și celelalte degete, a marginii interne a masei mușchilor adductori ai celor două coapse. Durerea este mai intensă în caz de *sciatică.
- **S. ARLECHINULUI / signe d'arlequin / harlequin sign.** Disfuncție vasomotorie temporară, localizată hemicorporal la nou-născut, fără semnificație patologică. Se manifestă sub forma unui aspect bicolor hemicorporal: roșietic în partea inferioară și palid-alb în partea superioară.
- **S. CEFEI / signe de la nuque / nuchal sign.** Sin.: semn Brudzinski (v.).
- **S. CORZII / signe de la corde / string sign.** Sin.: semn Kantor (v.).
- **S. CRENELULUI / signe du créneau / crenated outline.** În caz de deficit ventilator de tip obstructiv, ventilația maximală nu poate fi efectuată decât pe seama volumului inspirator de rezervă. Traseul spirografic este evident decalat în sus față de traseul precedent și de cel următor, desemnând o figură geometrică aproximativ pătrată, în formă de crenel.
- **S. CUTEI / signe du drapé / incisura defect.** Sin.: semnul faldului (v.).
- **S. DECLICULUI / signe du déclic / McMurray test.** Sin.: manevră McMurray (v.).
- **S. EVANTAIULUI / signe de l'éventail / fan sign.** Mișcare de abducție și de îndepărtare a ultimelor patru degete ca răspuns la stimularea plantară, apărută uneori în același timp ca și *s. Babinski și având aceeași semnificație. Sin.: semn Dupré.
- **S. FACIAL / signe du facial / facial sign.** Sin.: semn Chvostek (v.).
- **S. FALDULUI / signe du drapé / incisura defect.** Imagine radiologică observată la tranzitul baritat gastroduodenal, caracterizată printr-o retracție localizată și permanentă a marii curburi gastrice, atrasă (ca o perdea de un șnur care o susține) de un proces situat pe mica curbură. Se observă îndeosebi în cancerul gastric. Sin.: semn Guttmann, semnul cutei.
- **S. FISTULEI / signe de la fistule / fistula test.** S. ce demonstrează ruptura sau eroziunea peretelui *canalelor semicirculare externe ale *labirintului osos, de obicei în urma unei osteite: aplicarea unei presiuni în conductul auditiv extern antrenează apariția unui *nistagmus direcționat spre partea studiată, de obicei asociată cu senzația de vertij (o simplă presiune la nivelul *tragusului poate avea același efect).
- **S. FIZIC / signe physique / physic sign.** Sin.: semn obiectiv (v.).
- **S. FOSETEI LINGUALE / signe de Schultze / tongue sign.** Sin.: semn Schultze (v.).
- **S. FRAGILITĂȚII CAPILARE / signe de la fragilité capillaire / capillary fragility test.** V. semnul manșetei și semnul ventuzei.
- **S. GEAMBAȘULUI / signe du maquignon / double step gait, Marjolin's sign.** Sin.: semn Marjolin (v.).
- **S. HIPOCRATISMULUI DIGITAL / signe du hippocratisme digital / clubbing.** V. degete hipocratice.
- **S. JUGULAR / signe des jugulaires / jugular sign.** Sin.: probă Queckenstedt-Stookey (v.).
- **S. MANȘETEI / signe du lacet / tourniquet test, cuff sign.** Metodă simplă de explorare a rezistenței capilare: se aplică o bandă elastică (eventual, manșeta tensiometrului) deasupra cotului, fără a opri circulația arterială. În cazul utilizării manșetei tensiometrului, se exercită o presiune de 10 mmHg, la plica cotului, timp de 5 min. Apariția la nivelul plicii cotului a *peteșiilor probează o fragilitate vasculară (s. m. pozitiv). V. și semnul ventuzei.
- **S. MENISCULUI / signe du menisque / meniscus sign.** S. radiologic în cancerul gastric la debut, caracterizat printr-un halou clar care circumscrie și separă leziunea neoplazică de restul mucoasei gastrice.
- **S. OBIECTIV / signe objectif / objective sign.** S. care poate fi pus în evidență (văzut, auzit sau simțit) de către medic. Sin.: semn fizic.
- **S. ORBICULAR / signe orbiculaire / orbicularis sign.** În hemiplegie, închiderea ochiului de partea paralizată nu se poate realiza decât în sinergie cu ochiul de partea sănătoasă.
- **S. PALMO-PLANTAR / signe palmo-plantaire / palmo-plantar sign.** Sin.: semn Filipovitch (v.).
- **S. PIRAMIDAL / signe pyramidal / pyramidal sign.** Denumirea *s. obiective în afecțiunile tractului piramidal. V. sindrom piramidal.
- **S. POLICELUI / signe du ponce / Klippel-Weil sign.** Sin.: semn Klippel-Weil (v.).
- **S. RESORTULUI / signe du ressault / Ortolani-Le Damany sign.** Sin.: semn Ortolani-Le Damany (v.).
- **S. RUGĂCIUNII MAHOMEDANE / signe de la prière mahométane / knee-chest position.** *Poziție genu-pectorală pe care o adoptă bolnavii cu *pericardită exsudativă, când cantitatea de lichid din sacul pericardic este mare. Dacă toracele este aplecat anterior, lichidul pericardic se deplasează în aceeași direcție și, ca urmare, se reduce presiunea exercitată de lichid la nivelul vaselor mari de la baza inimii, ceea ce diminuează *dispneea de care suferă bolnavii.
- **S. SCĂRIȚEI / signe de l'étrier / stairs sign.** Inabilitate de a coborî trepte, în *tabesul dorsal.
- **S. SERTARULUI / signe du tiroir / drawer sign.** Mobilitate anormală, în sens antero-posterior, a tibiei în raport cu femurul, investigată clinic cu genunchiul flectat în unghi drept. O deplasare înainte („sertar anterior") probează o ruptură a ligamentului încrucișat anterior, iar o deplasare înapoi („sertar posterior") – o ruptură a ligamentului încrucișat posterior. 2) Mișcare de „du-te-vino" provocată prin tracțiunea și apăsarea coapsei în caz de *pseudoartroză a colului femural. Sin.: semn Rocher. V. semn Appley și manevră McMurray.

- **S. SILUETEI / signe de la silhouette / silhouette sign.** S. radiologic datorat faptului că două imagini cu aceeași densitate situate pe un plan identic nu au limite decelabile pe zonele de proiecție comune. Ex.: marginea dreaptă a inimii și o opacitate a lobului mijlociu pulmonar nu se disting una de alta; dimpotrivă, limita dintre marginea dreaptă a inimii și o opacitate a lobului inferior drept este vizibilă.
- **S. SPINAL / signe spinal / spinal sign.** Contractura tonică a mușchilor spinali de partea afectată, în pleurezie.
- **S. STEAGULUI / signe du drapeau / flag sign.** Depigmentare a părului, cu aspect de bandă (șuviță) decolorată, la copiii în convalescență după maladia *kwashiorkor.
- **S. ȘIRETULUI / signe de Hillemand / Hillemand sign.** Sin.: semn Hillemand (v.).
- **S. VALULUI / signe du flot / fluid wave.** Percepția, cu ajutorul unei mâini așezate pe unul din *flancurile abdominale, a undei de șoc provocate prin percuția celuilalt flanc. S. traduce existența unui *epanșament lichidian liber intraperitoneal.
- **S. VENTUZEI / signe de la ventouse / capillary fragility test (negative-pressure method).** Măsurarea *rezistenței capilare prin provocarea unei depresiuni la nivelul pielii cu ajutorul unei ventuze. Se numără peteșiile care apar, în mod normal maximum 5, după o depresiune de 30 mmHg, aplicată timp de un minut. V. și semnul manșetei.
- **S. VITAL / signe vital / vital sign.** Prezența pulsului, respirației, temperaturii (pentru organismul viu).

Semne cu nume proprii

- **S. AARON.** [*Charles D. Aaron, medic american, 1866-1951.*] Durere în regiunea epigastrică sau precordială la presiunea *punctului McBurney, în apendicita acută.
- **S. ABADIE.** [*1) Charles Abadie, oftalmolog francez, Paris, 1842-1932; 2) Joseph Jean Abadie, neurolog francez, Bordeaux, 1873-1934.*] 1) Spasm al mușchilor ridicători ai pleoapei superioare, în *boala Basedow-Graves. 2) Insensibilitate a tendonului ahilian, la presiune, în *tabesul dorsal.
- **S. ABRAHAMS.** [*Robert Abrahams, medic american, New York, 1861-1935.*] 1) Submatitate la percuția *acromionului în tuberculoza pulmonară localizată apexial. 2) Durere acută produsă la presiunea unui punct situat la jumătatea distanței dintre ombilic și cartilajul costal al celei de-a noua coaste drepte, în litiaza veziculară.
- **S. ADAMS-FOLEY.** S. de mare importanță diagnostică în stadiul I al *encefalopatiei hepatoportale, deoarece apare precoce în 90% din cazuri: pacientul este pus să mențină brațele întinse, mâinile ușor ridicate, degetele depărtate; după un scurt timp apar mișcări de flexie-extensie în articulația radiocarpiană asemănătoare cu bătaia sacadată a aripilor păsărilor. Sin.: *flapping tremor, asterixis.*
- **S. ADSON.** [*Alfred Washington Adson, neurochirurg american, Rochester (Minnesota), 1887-1951.*] Sin.: test Adson (v.).
- **S. ALAJOUANINE-THUREL.** [*Théophile Antonin Joseph Alajouanine, neurolog francez, 1890-1980; Thurel.*] În hernia de disc lombară L_4-L_5, prin pareza extensorilor dorsali, bolnavul nu poate să meargă pe călcâie.
- **S. ALBOT.** S. radiologic prezent în neoplasmul gastric, caracterizat printr-o imagine de ondulații rigide pe marea curbură gastrică, realizând aspectul de „curmale pe sfoară", expresie utilizată din acest motiv ca sinonim.
- **S. ALEKSANDROV.** S. prezent în faza de debut a osteoartritei tuberculoase a șoldului și genunchiului la copil, care constă în prezența unui pliu cutanat mai voluminos la nivelul coapsei membrului afectat comparativ cu membrul controlateral.
- **S. ALFRED DE MUSSET.** [*Louis Charles Alfred de Musset, poet francez, 1810-1857, care a decedat din cauza unei insuficiențe aortice și care prezenta acest semn.*] Sin.: semn Musset (v.).
- **S. ALLEN-CHECKLEY.** S. caracteristic *sindromului piramidal: eliberarea bruscă a degetelor piciorului menținute voluntar în flexie forțată determină extensia bruscă și involuntară a acestora.
- **S. ALLIS.** [*Oscar Huntington Allis, chirurg american, Philadelphia, 1836-1921.*] Relaxare a fasciei dintre creasta iliacă și marele trohanter, în fractura de col femural.
- **S. ALSTEAD.** Marmorare albastru-gălbuie și peteșii în regiunile supraombilicală și periombilicală în *pancreatita acută.
- **S. AMAT.** Închiderea ochilor consecutiv deschiderii gurii în perioada de remisie a paraliziei de facial.
- **S. AMMON.** [*Friedrich August von Ammon, oftalmolog și patolog german, 1799-1861.*] S. care apare în cadrul *osteogenezei imperfecte, constând în prezența unei colorații albăstrui la nivelul *scleroticii. V. și sclere albastre.
- **S. AMUSSAT.** [*Jean Zulema Amussat, anatomist și chirurg francez, 1796-1856.*] S. ce permite diferențierea herniei crurale de hernia inghinală, în funcție de sediul acesteia, de o parte sau de alta a unei linii ce unește spina iliacă antero-superioară și spina pubisului. Hernia crurală este situată deasupra, hernia inghinală este situată sub această linie.
- **S. ANDRÉ THOMAS.** [*André Antoine Henri Thomas, neurolog francez, Paris, 1867-1963.*] S. prezent în leziuni transversale ale măduvei spinării, care constă în apariția unui reflex piloerector în *metamerele de deasupra leziunii consecutiv excitării regiunii superioare a mușchiului trapez.
- **S. ANGHELESCU.** [*Constantin Anghelescu, chirurg român, profesor la București, 1869-1948.*] Incapacitate de modificare a curburii coloanei vertebrale astfel încât pacientul, în decubitus dorsal, să poată rămâne sprijinit în cap și călcâie; apare în tuberculoza vertebrală.
- **S. ANTON.** [*Gabriel Anton, neuropsihiatru originar din Boemia, profesor (succesiv) la Innsbruck, Graz și Halle, 1858-1933.*] S. prezent în unele accidente vasculare cerebrale, manifestat prin apariția *cecității.
- **S. APERT.** [*Eugène Apert, pediatru francez, Paris, 1868-1940.*] 1) S. care poate apărea în *rahitism și care constă în proeminența osului frontal supraorbitar, sugerând aspectul de „craniu în cozoroc". 2) Prezența unui *lizereu gingival în perioada de incubație a *rujeolei.
- **S. APPLEY / s. d'Appley / grinding test.** S. ce dovedește o ruptură meniscală la nivelul genunchiului: bolnavul este așezat în procubitus, cu genunchiul flectat la 90°. Se imprimă gambei mișcări de rotație axială, încercând o apăsare de sus în jos. Dacă durerea se declanșează la rotația internă, este dovedită leziunea meniscului intern, iar dacă durerea se declanșează la rotația externă, este probată leziunea meniscului extern. V. manevra McMurray și semnul sertarului.
- **S. ARCHIBALD.** Brahimetacarpia și brahimetatarsia 4 și 5 în *sindromul Turner.
- **S. ARGYLL ROBERTSON.** [*Douglas Moray Cooper Lamb Argyll Robertson, medic scoțian, 1837-1909.*] Abolirea *reflexului pupilar fotomotor cu conservarea *reflexului de acomodație. Este un s. de sifilis nervos.
- **S. ARGYL ROBERTSON INVERSAT / signe d'Argyll Robertson inversé / inversed Argyll Robertson sign.** [*Douglas Moray Cooper Lamb Argyll Robertson, medic scoțian, 1837-1909.*] Păstrarea *reflexului de acomodație cu pierderea *reflexului pupilar fotomotor; se întâlnește în *boala Parkinson.
- **S. ARNETH.** [*Joseph Arneth, medic german, Münster, 1873-1958.*] S. de condensare pulmonară prin bloc pneumonic, con-

stând în atenuarea paradoxală a vibrațiilor vocale la palpare, în ciuda prezenței murmurului respirator și a *bronhofoniei.

▪ **S. ARROYO.** [*Carlos F. Arroyo, medic american, 1892-1928.*] *Reflex pupilar la lumină întârziat, care poate apare în insuficiența suprarenală. Sin.: astenocorie.

▪ **S. ASCHAFFENBURG.** Purtarea unei conversații la telefon în absența partenerului de discuție, întâlnită în *halucinoze și în *delirium tremens*.

▪ **S. ASCHNER.** [*Bernhardt Aschner, ginecolog austriac din Viena, stabilit la New York, 1883-1960.*] Sin.: reflex oculocardiac (v.).

▪ **S. AUENBRUGGER.** [*Joseph Leopold von Auenbrugger, medic austriac, 1722-1809.*] Bombare în regiunea epigastrică, în pericardita exsudativă.

▪ **S. AUFRECHT.** [*Emanuel Aufrecht, medic german, Magdeburg, 1844-1933.*] Respirație zgomotoasă la ascultația suprasternală, în caz de stenoză trahealā.

▪ **S. AUSPITZ.** [*Heinrich Auspitz, dermatolog originar din Boemia, profesor la Viena, 1835-1886.*] În *psoriazis, hemoragii punctiforme la raclarea leziunilor cutanate cu o lamelă de sticlă.

▪ **S. BABINSKI.** [*Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932.*] Extensia lentă a halucelui, asociată uneori cu extensia celorlalte degete ale piciorului (*s. evantaiului), provocată prin excitația mecanică a marginii externe a plantei. În mod normal, această excitație provoacă flexia degetelor (*reflex cutanat plantar). Patologic după vârsta de 18 luni, s. B. pozitiv este în raport cu o leziune a fasciculului *piramidal.

▪ **S. BACCELLI.** [*Guido Baccelli, medic italian, Roma, 1832-1916.*] S. prezent în cazul pleureziilor serofibrinoase. Constă în perceperea relativ clară a cuvintelor șoptite de pacient la auscultația bazelor pulmonare, comparativ cu situația normală, în care se percepe doar un murmur slab.

▪ **S. BAILLARGER.** [*Jules Gabriel François Baillarger, psihiatru francez, 1809-1890.*] Inegalitate pupilară în *neurosifilis.

▪ **S. BALLANCE.** [*Sir Charles Alfred Ballance, chirurg englez, Londra, 1856-1936.*] Rezonanța flancului stâng când pacientul este în decubit lateral drept, în ruptura splenică.

▪ **S. BALLET.** [*Gilbert Louis Siméon Ballet, neurolog și psihiatru francez, profesor la Paris, 1853-1916.*] *Oftalmoplegie externă, cu pierderea mișcărilor voluntare ale globilor oculari, dar cu persistența reflexelor oculare și pupilare. Poate fi prezent în *boala Basedow-Graves și în *isterie.

▪ **S. BÁRÁNY.** [*Robert Bárány, otolog austriac, Viena, profesor la Uppsala, premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1914, 1876-1936.*] Sin.: nistagmus caloric (v. nistagmus).

▪ **S. BARD.** [*Louis Jean Marius Bard, medic francez, profesor de igienă la Lyon, apoi profesor de medicină clinică la Geneva și Strasbourg, 1857-1930.*] Sin.: *choc en dôme* (v.).

▪ **S. BARON.** [*Jonas Baron, chirurg maghiar, Budapesta, 1845-1911.*] Sensibilitate la presiunea punctelor corespunzând mușchiului psoas drept, observată în apendicita cronică.

▪ **S. BARRÉ.** [*Jean Alexandre Barré, neurolog francez, Strasbourg, 1880-1967.*] Reflex de contracție întârziată a *irisului, în unele boli psihice.

▪ **S. BASEDOW.** [*Karl Adolf von Basedow, medic german, Merseburg, 1790-1854.*] Rezistență fermă, renitentă la apăsarea globilor oculari în *exoftalmiile accentuate și vechi din *boala Basedow-Graves.

▪ **S. BASSLER.** [*Anthony Bassler, medic american, New York, 1874-1959.*] Durere vie provocată prin compresiunea *apendicelui vermicular pe mușchiul iliac. Se obține prin presiunea policelui la jumătatea distanței dintre ombilic și spina iliacă antero-superioară.

▪ **S. BASTEDO.** [*Walter Arthur Bastedo, medic american, New York, 1873-1959.*] Apariția senzației de tensiune și durere la nivelul fosei iliace drepte în cazul distensiei gazoase a colonului. Este un s. de apendicită cronică.

▪ **S. BATTLE.** [*William Henry Battle, chirurg englez, 1855-1936.*] Echimoză la nivelul apofizei mastoide și pe traiectul arterei auriculare posterioare (cu aspect liniar), în fractura de bază craniană.

▪ **S. BAZY.** [*Pierre Jean Baptiste Bazy, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1853-1934.*] 1) Durere provocată prin palparea unuia dintre *punctele Bazy, indicând o afecțiune pielorenală. 2) S. care permite distingerea stenozei de spasmul uretrei prin palparea extremității proximale a unei sonde introduse prin uretră: aceasta este palpabilă la nivel perineal în cazul stenozei și prin tușeu rectal în cazul spasmului. 3) Sin.: reflex ureterovezical (v.).

▪ **S. BEAUNIS.** În luxația congenitală unilaterală a șoldului, distanța de la spina iliacă antero-superioară la maleola internă este mai mică de partea afectată.

▪ **S. BECHTEREW.** [*Vladimir Michailovici von Bechterew, neurolog rus, profesor la Kazan, apoi la St. Petersburg, 1857-1927.*] 1) Anestezie a spațiului popliteu, în *tabesul dorsal. 2) Tulburări de comunicare apărute în leziunile parietale stângi, cuprinzând *paragrafii și *parafazii; se pot însoți de *afazie senzorială. 3) Paralizia mișcărilor faciale automate, cu păstrarea posibilității de realizare a mișcărilor voluntare.

▪ **S. BECHTEREW-MENDEL.** [*Vladimir Mihailovici von Bechterew, neurolog rus, profesor la Kazan, apoi la St. Petersburg, 1857-1927; Kurt Mendel, neurolog german, Berlin, 1874-1946.*] Percuția cuboidului duce, în leziunile piramidale, la flexia plantară a ultimelor patru degete.

▪ **S. BECKER.** [*Otto Heinrich Enoch Becker, oftalmolog german, Heidelberg, 1828-1890.*] Creștere a pulsatilității arterelor retiniene, observată în cursul examenului oftalmoscopic în *boala Basedow-Graves.

▪ **S. BÉCLARD.** [*Pierre Augustin Béclard, anatomist și chirurg francez, 1785-1825.*] Prezența unui centru de osificare la nivelul epifizei inferioare femurale a fetusului, care permite aprecierea vârstei fetale.

▪ **S. BEEVOR.** [*Charles Edward Beevor, neurolog englez, 1854-1908.*] Ascensionare a ombilicului în paralizia segmentului inferior al mușchilor drepți abdominali.

▪ **S. BÉHIER-HARDY.** [*Louis Jules Béhier, medic francez, Paris, 1813-1875; Louis Philippe Alfred Hardy, medic francez, 1811-1893.*] *Afonie în stadiile incipiente ale gangrenei pulmonare.

▪ **S. BELL.** [*Sir Charles Bell, chirurg și fiziolog scoțian, Londra, 1774-1842.*] S. caracteristic paraliziei faciale de tip periferic: globul ocular de partea bolnavă se deplasează supero-extern la încercarea de coborâre a pleoapei paralizate. Sin.: semn Charles Bell.

▪ **S. BERGER.** [*1) Emil Berger, oftalmolog austriac, 1855-1926; 2) Paul Berger, chirurg francez, Paris, 1845-1908.*] 1) Formă eliptică sau neregulată a pupilei în stadiile inițiale ale *tabesului dorsal sau *paraliziei generale progresive. V. și semn Cyril-Ogle. 2) În luxația scapulohumerală bolnavul prezintă brațul în abducție, adducția nefiind posibilă (s. abducției elastice).

▪ **S. BERGMAN.** [*Harry Bergman, urolog american, n. 1912.*] S. radiologic de diagnostic diferențial: ureterul este dilatat imediat sub nivelul unei tumori neoplazice, spre deosebire de aspectul colabat în cazul unei obstrucții de natură litiazică.

▪ **S. BESPALOFF.** Congestia membranei timpanice și catar nazofaringeal, în stadiile incipiente de rujeolă.

▪ **S. BEZOLD.** [*Friedrich von Bezold, otolog german, München, 1842-1908.*] Tumefacție inflamatorie sub vârful apofizei mastoide; indică existența unei mastoidite.

- **S. BIEDERMAN.** [*Joseph Bear Biederman, medic american, Cincinnati, n. 1907.*] S. care poate apărea în sifilis și se manifestă prin modificarea colorației normale a mucoasei pilierilor anteriori amigdalieni, care devine roșie-violacee.
- **S. BIELSCHOWSKY.** [*Alfred Bielschowsky, oftalmolog german, profesor (succesiv) la Leipzig, Marburg și Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1871-1940.*] S. particular al paraliziei mușchiului mare oblic (sau oblic superior), constând în devierea globului ocular cu plafonarea privirii, la înclinarea capului spre umărul homolateral. Sin.: test Bielschowsky.
- **S. BIERMER.** [*Anton Biermer, medic german, profesor de medicină internă (succesiv) la Berna, Zürich și Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1827-1892.*] Modificarea tonalității rezonanței metalice, obținută în caz de *hidropneumotorax în timpul schimbărilor de poziție.
- **S. BIERNACKI.** [*Edmund Adolfovitch Biernacki, medic polonez, profesor de patologie generală la Lemberg, 1866-1911.*] Anestezie a teritoriului nervului cubital întâlnită în *paralizia generală progresivă și în *tabes.
- **S. BIKELE.** Rezistență la tentativa de extensie activă la nivelul articulației cotului când brațul este ridicat în dreptul umărului, evidențiind iritația meningeană, la fel ca și *s. Kernig, *s. Brudzinski și *redoarea cefei.
- **S. BINDA.** [*Luigi Binda, medic italian, începutul sec. XX.*] Mișcare spontană și bruscă a umărului la rotația pasivă a capului spre partea opusă, s. de meningită tuberculoasă.
- **S. BIRD.** [*Samuel Dougan Bird, medic australian, Melbourne, 1833-1904.*] Zonă bine delimitată de submatitate la percuția pulmonară, în chistul hidatic pulmonar.
- **S. BLUMBERG.** [*Moritz Blumberg, chirurg german, Berlin, 1873-1955.*] Durere la depresiunea bruscă a peretelui abdominal, după palpare, în peritonită.
- **S. BOINET.** [*Edouard Boinet, medic francez, 1859-1939.*] 1) Mișcare ritmică, sincronă sistolei, observată radiologic, care constă în tendința de torsiune a traheei spre stânga în cazul unui anevrism al crosei aortei. 2) S. de hipertensiune venoasă: la suprimarea compresiei voluntare a jugularei externe cu indexul de sus în jos, umplerea venei se face în sens invers, de jos în sus.
- **S. BOLLACK.** Crize pasagere de *ambliopie sau *cecitate explicate prin creșterea paroxistică a presiunii intracraniene sau prin spasme ale sistemului vascular retinian.
- **S. BONHOEFFER.** [*Karl Bonhoeffer, neuropsihiatru german, profesor (succesiv) la Königsberg, Heidelberg, Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia) și Berlin, 1868-1948.*] Pierderea tonusului muscular normal, în *coree. După unii autori, acest s. este considerat *simptom.
- **S. BONNET.** [*Amédée Bonnet, chirurg francez, profesor la Lyon, 1802-1858.*] Durere provocată prin adducția coapsei flectate pe bazin; s. de sciatică.
- **S. BONNIER.** [*Pierre Bonnier, otorinolaringolog francez, 1861-1918.*] Bolnavul poate percepe un sunet emis de un diapazon plasat în contact cu o suprafață osoasă superficială acoperită de tegumente, situată la distanță de cap sau gât (extremitatea inferioară a radiusului, sternului, rotulei), ceea ce traduce anchiloza stapedovestibulară din *otospongioză.
- **S. BORSIERI.** [*Giovanni Battista de Kanilfeld Borsieri, medic italian, profesor la Pavia, 1725-1785.*] S. nespecific, dar care apare frecvent în faza eruptivă a *scarlatinei: compresia ungveală de-a lungul unei linii imaginare determină apariția unei dungi eritematoase mărginită de două dungi palide.
- **S. BOSTON.** [*L. Napoleon Boston, medic american, 1871-1931.*] Coborâre incompletă a pleoapelor și spasm, când mișcarea globilor oculari este orientată în jos, în *boala Basedow-Graves.
- **S. BOUILLAUD.** [*Jean Bapiste Bouillaud, medic francez, 1796-1881.*] Retracția permanentă a peretelui toracic în regiunea precordială; indică existența unei *simfize pericardice.
- **S. BOUVERET.** [*Léon Bouveret, medic francez, Lyon, 1850-1929.*] 1) Mișcări tonice ale stomacului vizibile la nivelul epigastrului sub forma unor contracții intermitente, când regiunea bombează. 2) S. de stenoză mediogastrică: în cazul spălăturii gastrice, după ce lichidul provenit pe sondă a fost clar, apare brusc un lichid cu particule alimentare în suspensie. 3) S. de ocluzie a intestinului gros: cecul este dilatat și fosa iliacă dreaptă este sediul unui zgomot de clapotaj, cu timbru amforic, manifestări care lipsesc în cazul ocluziei intestinului subțire.
- **S. BOYCE.** [*Frederick Fitzherbert Boyce, medic american, n. 1903.*] Zgomot hidroaeric la presiunea exercitată manual în regiunea cervico-laterală, în cazul existenței unui diverticul esofagian.
- **S. BOZZOLO.** [*Camillo Bozzolo, medic italian, profesor de clinică propedeutică la Torino, 1845-1920.*] S. care apare în unele cazuri de *anevrism de aortă toracică, care constă în prezența unor mișcări pulsatile evidente la nivelul narinelor.
- **S. BRANHAM.** [*H. H. Branham, chirurg american, sec. XIX.*] Bradicardie, creșterea presiunii diastolice și dispariția suflului cardiac, produse prin compresiunea digitală a unei fistule arterio-venoase.
- **S. BRASDOR.** [*Pierre Brasdor, chirurg francez, profesor la Paris, 1721-1798.*] Apare în fractura extremității externe a claviculei, situație în care bolnavul nu își poate pune mâna pe vertex.
- **S. BRAUNWALD.** [*Eugene Braunwald, cardiolog american, n. 1929.*] În cazul unei contracții ventriculare premature (extrasistolă) se percepe o bătaie mai slabă a pulsului decât în mod obișnuit.
- **S. BRAXTON HICKS.** [*John Braxton Hicks, ginecolog englez, 1825-1897.*] Sin.: semn Hicks (v.).
- **S. BROADBENT.** [*Sir John Francis Harpin Broadbent, cardiolog englez, Londra, 1865-1946.*] Retracție în regiunea postero-laterală toracală la nivelul coastelor XI-XII, în relație cu prezența unor aderențe pericardice.
- **S. BROADBENT INVERSAT / s. de Broadbent inversé / inversed Broadbent s.** [*Sir John Francis Harpin Broadbent, cardiolog englez, Londra, 1865-1946.*] Pulsații sincrone cu sistola ventriculară la nivelul peretelui toracic postero-lateral, în dilatația accentuată a atriului stâng.
- **S. BROCK.** Rigiditatea cefei, fără semne de contractură latentă, la flexia membrelor inferioare. Semn de abces cerebral.
- **S. BROCKENBROUGH.** [*E. C. Brockenbrough, chirurg american, n. 1930.*] S. pus în evidență prin *cateterism cardiac în *cardiomiopatiile obstructive. Constă în creșterea diferenței de presiune intraventriculară calculată între regiunea apicală și zona subaortică, postextrasistolic.
- **S. BRUDZINSKI.** [*Joseph Brudzinski, medic polonez, 1874-1917.*] 1) În meningita cerebrospinală: flexia coapsei pe bazin determină flexia asemănătoare a coapsei opuse. 2) În meningita cerebrospinală: flexia coapselor și a gambelor poate fi provocată prin flexia capului. Sin.: semnul cefei.
- **S. BRUNATI.** [*M. Brunati, medic italian, sec. XX.*] Opacități corneene care apar în pneumonie sau în *febra tifoidă.
- **S. BRUSHFIELD.** [*Thomas Brushfield, medic englez, Londra, 1858-1937.*] Sin.: pete Brushfield (v.).
- **S. Budin.** [*Pierre Constant Budin, ginecolog francez, Paris, 1846-1944.*] În faza de abces a *mastitei de lactație, apăsarea glandei duce la scurgerea de lapte și puroi prin mamelon.
- **S. BUERGER.** [*Leo Buerger (Bürger - nume greșit), chirurg și patolog american, New York, 1879-1943.*] În insuficiența arterială periferică (stadiu avansat): atenuarea durerii când gamba atârnă în afara patului.

▪ **S. BUMKE.** [*Oswald C. E. Bumke, neurolog german, 1877-1950.*] Absența midriazei la emoții puternice sau pericol. Descris inițial în *schizofrenie, se constată însă și la subiecți sănătoși psihic.

▪ **S. CABRERA.** S. electrocardiografic de infarct miocardic anteroseptal asociat cu un *bloc de ramură stângă: 1) în derivațiile precordiale V_3 și V_4 se observă un croșet larg, cu durata de minimum 0,05 sec. pe panta ascendentă a undei S; 2) în derivația V_1 poate apare o undă r.

▪ **S. CANTELLI.** Disociere între mișcările capului și cele ale globilor oculari: când capul este rotit lateral, ochii deviază sinergic în direcția opusă, apoi se reîntorc la mijlocul fantei palpebrale. S. se caută la copiii prematuri și la comatoși, în scopul evidențierii integrității funcționale a nervilor oculomotori și a nucleilor bulbo-pontini. Sin.: reflexul ochilor de păpușă.

▪ **S. CARDARELLI.** [*Antonio Cardarelli, medic italian, profesor de clinică medicală la Neapole, 1831-1926.*] Pulsații laterale percepute prin pulpa degetelor reunite aplicate pe marginea traheei, în caz de *anevrism al concavității crosei aortei.

▪ **S. CARNETT.** S. de diagnostic diferențial între durerea abdominală de origine parietală și cea determinată de o afecțiune intraabdominală, în cazul în care musculatura parietală este contractată. Durerea se accentuează la palpare în afecțiunile parietale și se ameliorează sau dispare în cele intraabdominale.

▪ **S. CARVALHO.** [*J. M. Rivero-Carvalho, cardiolog mexican, sec. XX.*] Sin.: semn Rivero-Carvalho (v.).

▪ **S. CASTELLANI-LOW.** [*Sir Aldo Castellani, bacteriolog și specialist în boli tropicale, de origine italiană, profesor la Londra, 1878-1971; George Carmichael Low, medic englez, Londra, 1872-1952.*] S. care poate apare, nepatognomonic, în *boala somnului, manifestat prin prezența unui tremor fin involuntar al limbii.

▪ **S. CAZIN.** [*Henri Pierre Joseph Cazin, chirurg francez, 1836-1891.*] Durere provocată prin tușeul rectal în anumite osteoartrite tuberculoase de șold, cu debut la nivelul cavității cotiloide.

▪ **S. CEJKA.** [*Josephus Joannes Cejka (sau Cegka), medic ceh, Praga, 1812-1862.*] Absența modificării zonei de matitate cardiacă în cursul mișcărilor respiratorii. Apare în *simfizele pericardice, îndeosebi în *pericardita constrictivă.

▪ **S. CHADDOCK.** [*Charles Gilbert Chaddock, neurolog american, St. Louis, 1861-1936.*] Extensia halucelui provocată prin percuția regiunii submaleolare externe; indică o leziune piramidală.

▪ **S. CHARCOT.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893.*] 1) Mersul tabetocerebelos (v. mers). 2) Ridicarea sprâncenei în paralizia facială periferică și coborârea sa în caz de contractură facială.

▪ **S. CHARCOT-MARIE-CARDARELLI.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893; Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940; Antonio Cardarelli, medic italian, profesor de clinică medicală la Neapole, 1831-1926.*] Sin.: semn Marie (v.).

▪ **S. CHARLES BELL.** [*Sir Charles Bell, chirurg și fiziolog scoțian, Londra, 1774-1842.*] Sin.: semn Bell (v.).

▪ **S. CHASSAIGNAC.** [*Charles Marie Edouard Chassaignac, chirurg și anatomist francez, profesor la Paris, 1805-1879.*] Flictene cu conținut clar, apoi sanguinolent, observate uneori pe piele, la nivelul unei fracturi cu deplasare a gambei.

▪ **S. CHAUSSIER.** [*François Chaussier, chirurg și anatomist francez, profesor la Dijon, 1746-1828.*] Epigastralgie violentă, în bară, însoțită frecvent de simptome oculare, cefalee, crampe, anunțând iminența unei crize de *eclampsie.

▪ **S. CHEVASSU.** [*Maurice Chevassu, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1877-1957.*] 1) Imobilitatea diafragmului în timpul respirației, observată la radioscopie, în flegmonul perinefretic. 2) Procedeu pentru diagnosticul diferențial al unei tumori față de un *hematocel: capul epididimului poate fi prins între două degete în cazul unei tumori testiculare, dar nu și în cazul unui hematocel.

▪ **S. CHIRAY.** [*Maurice Marie Louis Chiray, medic internist francez la Hôpitaux de Paris, 1877-1954.*] S. de litiază veziculară: durerea este provocată prin palpare profundă în regiunea veziculară, pacientul fiind în clinostatism.

▪ **S. CHVOSTEK.** [*Franz (sau Frantisek) Chvostek Sr., medic austriac, Viena, 1835-1884.*] S. care traduce hiperexcitabilitatea neuromusculară și care poate fi pus în evidență prin percuția transcutanată a filetelor temporofaciale ale nervului facial, într-o regiune situată la jumătatea unei linii imaginare ce unește jumătatea apofizei zigomatice cu comisura laterală a buzelor. Constă într-un spasm al grupelor musculare inervate de nervul facial excitat. Numărul grupelor musculare care se contractă este proporțional cu hiperexcitabilitatea, permițând descrierea a patru grade ale s.: *gradul I* – contracția orbicularului buzei de partea percutată; *gradul II* – contracția antrenează și aripioara nazală homolaterală; *gradul III* – se contractă întregul hemifacies; *gradul IV* – se contractă și hemifaciesul controlateral. Sin.: semn facial.

▪ **S. CLAUDE.** [*Henri Charles Jules Claude, psihiatru francez, profesor la Paris, 1869-1945.*] În paralizia de median, la mișcarea de închidere a pumnului, policele nu acoperă celelalte degete.

▪ **S. CLAYBROOK.** [*Edwin B. Claybrook, chirurg american, 1871-1931.*] S. pus în evidență în traumatismele cu ruptură a unui organ intraabdominal, care constă în perceperea zgomotelor cardiace și a murmurului vezicular la nivelul peretelui abdominal.

▪ **S. CLEEMAN.** [*Richard Aslop Cleeman, medic american, 1840-1912.*] Pliu tegumentar situat imediat deasupra rotulei, în fractura de femur cu deplasare a fragmentelor osoase.

▪ **S. CODMAN.** [*Ernest Amory Codman, chirurg american, Boston, 1869-1940.*] În ruptura tendonului supraspinat, brațul poate fi deplasat pasiv în abducție fără durere, dar la îndepărtarea suportului brațului, mușchiul deltoid se contractă brusc și apare durerea.

▪ **S. COLE.** [*Lewis Gregory Cole, radiolog american, 1874-1954.*] S. radiologic care constă în deformarea conturului duodenal, în *ulcerul duodenal.

▪ **S. COLEMAN.** În luxația congenitală de șold, reluxarea capului femural prin adducția coapsei.

▪ **S. COLLIVER.** Tremor și mișcări convulsive ale membrelor, uneori ale organismului în întregime, în stadiile preparalitice ale *poliomielitei.

▪ **S. COMBY.** [*Jules Comby, pediatru francez la Hôpitaux de Paris, 1853-1947.*] Stomatită eritematoasă și pete albicioase la nivelul mucoasei bucale și gingivale. Este semn precoce de *rujeolă.

▪ **S. COMOLLI.** [*Antonio Comolli, patolog italian, n. 1879.*] S. de fractură scapulară, constând în apariția în regiunea scapulară a unei tumefacții triunghiulare, asemănătoare formei scapulei.

▪ **S. COOPERNAIL.** [*George Peter Coopernail, chirurg american, n. 1876.*] Echimoză perineală și scrotală sau labială, în fractura oaselor pelvisului.

▪ **S. CORRIGAN.** [*Sir Dominic John Corrigan, medic scoțian, Dublin, 1802-1880.*] Lizereu purpuriu la joncțiunea dinților cu gingia, în intoxicația cronică cu cupru.

▪ **S. COURVOISIER.** [*Ludwig Georg Courvoisier, chirurg elvețian, profesor de chirurgie la Basel, 1843-1918.*] S. de diagnostic diferențial între obstrucția coledocului prin calcul biliar (în

care caz vezicula biliară este atrofiată) și obstrucția de altă natură, de ex. prin cancer pancreatic (colecistul fiind dilatat în acest caz).

▪ **S. CRICHTON-BROWNE.** [*Sir James Crichton-Browne, medic englez, 1842-1938.*] *Tremor al unghiului extern al fantei palpebrale și al comisurii labiale, în stadiile incipiente ale *paraliziei generale progresive.

▪ **S. CROWE.** [*Samuel James Crowe, medic american, Baltimore, 1883-1955.*] S. prezent în tromboza *sinusului cavernos: compresia venei jugulare externe homolateral cu tromboza nu determină dilatarea venelor retiniene, așa cum se întâmplă pe partea controlaterală, normală.

▪ **S. CRUVEILHIER.** [*Jean Cruveilhier, medic, anatomist și anatomopatolog francez, profesor de chirurgie la Montpellier, apoi profesor de anatomie și anatomie patologică la Paris, 1791-1874.*] Perceperea unui *tremor la palparea pliului inghinal în momentul tusei. Ar indica existența varicelor la nivelul safenei interne.

▪ **S. CULLEN.** [*Thomas Stephen Cullen, chirurg și ginecolog american, Baltimore, 1868-1953.*] Colorație albăstruie a tegumentelor periombilical, uneori asociată cu hemoragia intraperitoneală, îndeosebi prin ruptura trompei uterine în *sarcina ectopică. Un aspect similar se poate observa și în *pancreatita hemoragică.

▪ **S. CYRIL-OGLE.** [*Cyril; John William Ogle, patolog englez, 1824-1905.*] 1) *Midriază a ochiului stâng observată în *anevrismul aortei. Inegalitatea pupilară, de origine simpatică, poate fi, însă, și un s. de origine sifilitică. V. semn Berger. 2) Turgescența venelor jugulare, fără reflux hepatojugular și dispariția pulsului jugular în revărsatele pericardice abundente.

▪ **S. DALRYMPLE.** [*John Dalrymple, oftalmolog englez, 1804-1852.*] Sin.: semn Stellwag-Dalrymple (v.).

▪ **S. D'AMATO.** [*Luigi D'Amato, medic și patolog italian, n. 1874.*] În pleurezia exsudativă, modificare a localizării zonei de submatitate pulmonară în funcție de poziția pacientului: de la regiunea paravertebrală (pentru poziția șezândă) la regiunea precordială (pentru poziția în decubit lateral pe partea opusă exsudatului pleural).

▪ **S. DANCE.** [*Jean Baptiste Hippolyte Dance, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1797-1832.*] S. care poate apare în caz de *invaginație intestinală. Constă în prezența unei denivelări, a unei retracții discrete a peretelui abdominal în vecinătatea fosei iliace drepte.

▪ **S. DANFORTH.** [*William Clark Danforth, obstetrician-ginecolog american, 1878-1949.*] În cazul sarcinii extrauterine rupte, cu hemoperitoneu, durerea iradiază în umăr în timpul inspirului.

▪ **S. DARIER.** [*Jean Darier, dermatolog francez, Paris, 1856-1938.*] Urticarie și eritem consecutive traumatizării leziunilor cutanate de *urticarie pigmentară.

▪ **S. DAVIDSOHN.** [*Hermann Davidsohn, otorinolaringolog german, Berlin, 1842-1911.*] Reducere a gradului de iluminare pupilară prin transiluminarea din interiorul gurii; indică prezența unei tumori sau a unei colecții lichidiene în antrumul maxilar.

▪ **S. DAVIES.** Purpură în regiunea lombară în forma necroticohemoragică a *pancreatitei acute.

▪ **S. DAWBARN.** [*Robert Hugh Mackay Dawbarn, chirurg american, New York, 1860-1915.*] În *bursita subacromială acută, durere cauzată de poziția brațului care atârnă de partea palpată, dar care dispare în abducția acestuia.

▪ **S. DE BAKEY.** S. clinic care permite diagnosticul localizării unui *anevrism aortic: dacă la palpare mâna examinatorului poate decela un spațiu între polul superior anevrismal și rebordul costal, atunci anevrismul este situat sub originea arterelor renale.

▪ **S. DEGAS.** În luxația scapulohumerală, bolnavul nu poate pune mâna pe umărul opus.

▪ **S. DE LA CAMP.** [*O. de la Camp, medic francez de la începutul sec. XX.*] 1) Tulburări senzitivo-algice la nivelul celei de-a cincea și a șasea vertebre dorsale (D_5-D_6), bilateral, în tuberculoza ganglionilor limfatici de la nivelul bronhiilor. 2) În tuberculoza cu adenopatie bronșică, percuția toracică poate decela o zonă de submatitate cu localizare prevertebrală, la nivelul vertebrelor D_5-D_6.

▪ **S. DÉJERINE.** [*Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917.*] Agravare a simptomatologiei de *radiculită prin tuse, strănut sau în poziție șezândă încordată.

▪ **S. DELBET.** [*Pierre Delbet, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1861-1957.*] În *anevrismul arterei principale a unui membru, păstrarea stării de nutriție a părții distale a membrului demonstrează o circulație colaterală eficientă, chiar dacă nu se percepe puls distal.

▪ **S. DELMEGE.** [*Jean Alfred Delmege, medic francez, sec. XX.*] Aplatizare a deltoidului, considerată un s. incipient de tuberculoză.

▪ **S. DEMIANOFF.** În *lumbago, bolnavul în decubit dorsal nu poate să ridice membrele inferioare întinse de pe planul patului la mai mult de 10 față de acest plan.

▪ **S. DESAULT.** [*Pierre Joseph Desault, chirurg francez, 1744-1795.*] S. de fractură de femur intracapsulară, constând în modificarea arcului descris la rotația marelui trohanter (ca și cum acesta s-ar roti în jurul propriului ax).

▪ **S. DESTOT.** [*Etienne Destot, radiolog francez, Lyon, 1864-1918.*] În fracturile cavității cotiloide, echimoză *numulară care apare pe partea declivă a scrotului.

▪ **S. DEVIC.** [*Eugène Devic, medic francez, 1858-1930.*] Sin.: semn Ewart (v.).

▪ **S. DIEULAFOY.** [*Georges Dieulafoy, medic la Hôpitaux de Paris, 1839-1911.*] Hiperestezie cutanată abdominală la simpla atingere a tegumentului, însoțind *contractura musculară abdominală în *abdomenul acut.

▪ **S. DORENDORF.** [*Hans Dorendorf, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, n. 1866.*] Dispariție a concavității fosetei supraclaviculare unilateral, în *anevrismul arcului arterei aorte.

▪ **S. DOUGLAS.** [*James Douglas, anatomist și chirurg din Londra, n. în Scoția, 1675-1742.*] Durere violentă la compresia digitală a *fundului de sac Douglas în timpul tușeului vaginal. Se observă în hemoragii intraabdominale sau în sarcina extrauterină. Sin.: semn Proust.

▪ **S. DRUMMOND.** [*Sir David Drummond, chirurg englez, Durham, 1852-1932.*] Suflu auzit la deschiderea gurii, în timpul respirației, în *anevrismul de arteră aortă.

▪ **S. DUBOIS.** [*Paul Dubois, obstetrician francez, 1795-1871.*] Scurtare a degetului auricular în sifilisul congenital.

▪ **S. DUCHENNE.** [*Guillaume Benjamin Armand Duchenne (de Boulogne), neurolog francez, Paris, 1806-1875.*] 1) În *piciorul valgus dureros al copilului, diminuarea rezistenței opuse la flexia dorsală a piciorului. 2) În paralizia radială saturnină, relief format de mușchiul lung supinator indemn. 3) Depresiunea regiunii epigastrice în inspir, observată în caz de paralizie a diafragmului sau în unele forme de pericardită exsudativă.

▪ **S. DUPRÉ.** [*Ernest Dupré, medic francez, profesor de psihiatrie la Paris, 1862-1921.*] Sin.: semnul evantaiului (v.).

▪ **S. DUPUYTREN.** [*Guillaume Dupuytren, baron, chirurg și anatomopatolog francez, profesor la Paris, 1778-1835.*] 1) Senzație de cracment la presiunea unui os cu leziuni sarcomatoase. 2) Deplasare liberă a capului femural supero-inferior, la sugar, în luxația congenitală de șold.

- **S. DUROZIEZ.** [*Paul Louis Duroziez, medic francez, Paris, 1826-1897.*] Suflu dublu care se poate auzi la auscultație, în *insuficiența aortică, prin apăsare cu stetoscopul pe artera femurală la nivelul *triunghiului lui Scarpa.
- **S. DUVERNAY.** S. caracteristic afecțiunilor artrozice ale articulației coxofemurale, care constă în imposibilitatea flexiei complete a coapsei pe bazin, pacientul înălțându-se prin flexia genunchiului, posterior. Sin.: semnul pantofului.
- **S. EBSTEIN.** [*Wilhelm Ebstein, medic german, profesor de policlinică medicală la Göttingen, 1836-1912.*] S. de pericardită exsudativă: la percuție se delimitează un unghi cardiohepatic obtuz.
- **S. EDELMANN.** [*Adolf Edelmann, medic internist austriac, Viena, 1885-1939.*] S. de iritație meningeană: genunchiul fiind în extensie, flexia coapsei pe abdomen determină flexia dorsală a halucelui.
- **S. EGGER.** [*Fritz Egger, medic elvețian, profesor la Basel, 1863-1938.*] În cazul hemiplegiei flasce, hemitoracele de partea afectată ascensionează mai puțin decât hemitoracele controlateral, în inspir profund.
- **S. ELLIOT.** [*1) George T. Elliot, dermatolog american, 1851-1935; 2) Robert Henry Elliot, oftalmolog englez, profesor la Madras, apoi la Londra, 1864-1936.*] 1) Indurație periferică a *șancrului sifilitic. 2) *Scotom extensiv discontinuu (format din numeroase puncte).
- **S. ELLIS.** [*Calvin Ellis, medic american, Boston, 1826-1883.*] Sin.: curbă Ellis-Damoiseau (v.).
- **S. EMPIS.** [*Georges Simonis Empis, medic francez, Paris, 1824-1913.*] *Hiperestezia peretelui toracic homolateral observată în tuberculoza pulmonară sau în neoplasmul pulmonar.
- **S. ENROTH.** [*Emil Emanuel Enroth, oftalmolog finlandez, 1879-1953.*] Edem palpebral, în *boala Basedow-Graves.
- **S. ERB.** [*Wilhelm Heinrich Erb, neurolog german, Heidelberg, 1840-1921.*] 1) Hiperexcitabilitate electrică, îndeosebi la curent galvanic, a nervilor motori în *tetanie. 2) Abolirea reflexului pupilar la durere, observată în *tabes. 3) Matitate la percuția manubriului sternal în *acromegalie.
- **S. ERICHSEN.** [*Sir John Eric Erichsen, chirurg englez, Londra, n. la Copenhaga, 1818-1896.*] Durere la compresiunea bruscă a oaselor iliace, în afecțiuni ale articulațiilor sacroiliace, dar nu și ale articulațiilor coxofemurale.
- **S. ESCHERICH.** [*Theodor Escherich, pediatru german, profesor la Graz, apoi la Viena, 1857-1911.*] În *tetanie, percuția suprafeței interne a buzelor sau a limbii determină un spasm contractil al buzelor, limbii și mușchilor maseteri.
- **S. ESTLANDER-VERNEUIL.** [*Jakob August Estlander, chirurg finlandez, Helsinki, 1831-1981; Aristide Auguste Stanislas Verneuil, chirurg francez, profesor de patologie externă la Paris, 1823-1895.*] Temperatura cutanată în teritoriul de proiecție al unui *osteosarcom este mai mare decât în regiunile învecinate.
- **S. EUSTACE SMITH.** [*Eustace Smith, medic englez, Londra, 1835-1914.*] Proeminență a sternului și a primei coaste, în pericardită.
- **S. EWART.** [*William Ewart, medic englez, Londra, 1848-1929.*] 1) Proeminență anormală la nivelul articulației sternocostale (prima coastă), în pericardita exsudativă. 2) Submatitate la nivelul extremității inferioare a scapulei stângi, în pericardita exsudativă. Sin.: semn Devic, semn Pins.
- **S. EWING.** [*James H. Ewing, medic englez, 1798-1827.*] Durere la palparea unghiului superointern al orbitei, observată în obstrucția sinusului frontal și în etmoidită.
- **S. FAGET.** [*Jean Charles Faget, medic francez, Orléans, 1818-1884.*] Discordanță temperatură-puls, care se observă în *febra galbenă.
- **S. FARABEUF.** [*Louis Hubert Farabeuf, chirurg și anatomist francez, Paris, 1841-1910.*] Semn de angajare a *prezentației, constând din imposibilitatea, la tușeul vaginal, de a introduce două degete între prezentație și sacrum.
- **S. FAUGUELL.** Scurtarea gâtului în cazul fracturilor sau luxațiilor de coloană vertebrală.
- **S. FEDERICI.** [*Cesare Federici, medic internist italian, Palermo, 1832-1892.*] Auscultație a zgomotelor cardiace la nivelul regiunii abdominale, în caz de perforație abdominală cu prezența gazelor în cavitatea abdominală.
- **S. FEER.** [*Emil Feer, pediatru elvețian, profesor la Heidelberg, apoi la Zürich, 1864-1955.*] Linie periungveală transversală, produsă prin clivaj al stratului epidermic, care apare în *scarlatină (în faza de defervescență), cu localizare la baza unghiilor, mai ales la nivelul policelui.
- **S. FEREY.** Aspect caracteristic de frunte bombată în *hidrocefaliile necomunicante.
- **S. FILATOV.** [*Nil Feodorovici Filatov, pediatru rus, Moscova, 1847-1912.*] Absența exantemului la nivelul mentonului, buzelor și aripilor nasului, caracteristică *scarlatinei.
- **S. FILIPOVITCH.** [*Casimir Filipovitch (sau Filipowicz), medic polonez, sec. XIX.*] Decolorare cu tentă gălbuie la nivelul palmelor și plantelor, în *febra tifoidă. Sin.: semn palmo-plantar.
- **S. FISCHER.** [*Louis Fischer, pediatru american de origine austriacă, New York, 1864-1944.*] 1) Murmur (prin presiune la nivel venos) care poate fi perceput prin auscultație la nivelul manubriului sternal, capul pacientului fiind în hiperextensie, în tuberculoza bronșică. 2) Murmur presistolic, la auscultația cardiacă, în unele cazuri de pericardită aderentă.
- **S. FLATAU.** [*Edward Flatau, neurolog polonez, Varșovia, 1869-1932.*] S. caracteristic *meningitei: dilatarea pupilelor la flexia anterioară a capului.
- **S. FLINT.** [*Austin Flint, medic american, profesor de medicină clinică la New York, 1812-1886.*] *Uruitură diastolică din cauza unei *stenoze mitrale funcționale, în unele cazuri de *insuficiență aortică. Sin.: uruitură Flint, suflu Austin Flint.
- **S. FORSCHEIMER.** *Eritem cu erupție maculopapulară caracteristică, cu localizare la nivelul mucoasei palatine, în *rubeolă.
- **S. FOTHERGILL.** [*John Fothergill, medic englez, Londra, 1712-1780.*] În caz de hematom al mușchilor drepți abdominali, la nivelul peretelui abdominal se palpează o formațiune bine delimitată, care nu depășește linia mediană și este mai evidentă când mușchiul se contractă.
- **S. FOUINEAU.** S. ce precedă criza de *edem pulmonar acut, care constă în prezența unei senzații de prurit laringian.
- **S. FOURNIER.** [*Alfred Fournier, dermatolog francez, profesor la Paris, 1832-1915.*] Limită netă, caracteristică leziunilor sifilitice tegumentare.
- **S. FRANCESCHETTI.** [*Adolphe Franceschetti, oftalmolog elvețian, profesor la Geneva, 1896-1968.*] Mișcare de compresie a globilor oculari cu degetele, observată inconstant la copiii cu *cecitate.
- **S. FRANÇON.** [*François Georges Jules Françon, medic francez, n. 1888.*] În coxartroză, limitarea adducției, cu posibilitatea de a face flexia coapsei cu genunchiul extins.
- **S. FRANK.** [*Alfred Erich Frank, medic german, profesor de medicină internă la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1884-1957.*] Pliu diagonal al lobulului urechii care pune în evidență existența unei cardiopatii ischemice coronariene. Este considerat drept marker al existenței unei coronaropatii.
- **S. FRÄNKEL.** [*Albert Fränkel, internist german, Berlin, 1848-1916.*] Posibilitate de a efectua mișcări pasive deosebit de ample la nivelul articulației coxofemurale, ca urmare a diminuării tonusului musculaturii la acest nivel, în *tabesul dorsal.

- **S. FRIEDREICH.** [*Nikolaus Friedreich, medic german, profesor de anatomie patologică, apoi de patologie medicală la Heidelberg, 1825-1882.*] 1) Colaps diastolic al venelor jugulare, în pericardita aderentă. 2) Modificarea zgomotului la percuția unei arii de cavitație, în inspir forțat.
- **S. FROMENT.** [*Jules Froment, neurolog și internist francez, Lyon, 1878-1946.*] Incapacitatea de a efectua opoziția laterală activă a policelui, din cauza paraliziei abductorului policelui.
- **S. FUCHS / signe de Fuchs / Fuchs' phenomenon.** [*Ernst Fuchs, oftalmolog austriac, profesor la Luttich, apoi la Viena, 1851-1930.*] Retracția pleoapei superioare apărută în cursul recuperării paraliziei de nerv motor ocular comun, dacă se face un efort de coborâre a globului ocular. S. traduce o *sinchinezie paradoxală între ridicătorul pleoapei și mușchiul drept inferior.
- **S. FÜRBRINGER.** [*Paul Fürbringer, medic german, profesor de dermatologie și de pediatrie la Jena, apoi profesor de medicină internă la Berlin, 1849-1930.*] În caz de abces subfrenic, mișcările respiratorii vor fi transmise unui ac de seringă inserat la nivelul abcesului, spre deosebire de cazul unui abces supradiafragmatic.
- **S. GAENSLEN.** [*Frederick Julius Gaenslen, chirurg american, Milwakee, 1877-1937.*] Durere la hiperextensia coapsei pe abdomen, când pelvisul este fixat prin flexia coapsei controlaterale, în afecțiuni ale articulațiilor sacroiliacă și lombosacrată.
- **S. GALEAZZI.** [*Riccardo Galeazzi, chirurg ortoped italian, profesor la Milano, 1866-1952.*] *Scolioză compensatoare, observată în ortostatism în caz de luxație congenitală a coapsei, ca urmare a scurtării membrului inferior bolnav.
- **S. GALLAVARDIN.** [*Louis Bénédict Gallavardin, cardiolog francez, Lyon, 1875-1957.*] Sin.: disociație Gallavardin (v.).
- **S. GANGOLPHE.** [*Louis Gangolphe, chirurg francez, Lyon, sec. XIX.*] 1) Efuziune abdominală serosanguinolentă, în cazul *herniei strangulate. 2) În fracturile de col anatomic sau chirurgical humeral, cu ocazia mobilizării pasive a brațului se pot pune în evidență crepitații importante, cu o tonalitate aparte (tonalitate Trélat) datorită vecinătății cavității toracice.
- **S. GAREL.** [*Jean Garel, otorinolaringolog francez, Lyon, 1852-1931.*] 1) În *anevrismul de aortă toracică, se pot observa endoscopic oscilații ritmice, sincrone cu pulsul, ale laringelui. 2) Sin.: semn Heryng (v.).
- **S. GARENGEOT.** [*René Jacques Croissant de Garengeot, chirurg francez, Paris, 1688-1759.*] *Epanșament sanguin cu localizare hipogastrică, care apare în cazul unei plăgi a *epiploonului.
- **S. GENDRIN.** [*Augustin Nicolas Gendrin, medic francez, Paris, 1796-1890.*] În pericardita exsudativă, palparea evidențiază un șoc apexian care se proiectează în interiorul matității cardiace.
- **S. GERHARDT.** [*Carl Adolf Christian Jakob Gerhardt, medic german, Berlin, 1833-1902.*] Paralizia corzilor vocale cu afonie în fazele terminale ale unor demențe.
- **S. GIBSON.** [*George Alexander Gibson, medic scoțian, Edinburgh, 1854-1914.*] Suflu continuu sistolo-diastolic, cu intensificare telesistolică și protodiastolică, perceput la auscultație în partea internă a primelor spații intercostale stângi în cazul persistenței *canalului arterial. Sin.: suflu tunelar.
- **S. GIFFORD.** [*Harold Gifford, oftalmolog american, 1858-1929.*] Imposibilitate de retroversie a pleoapei superioare, în *boala Basedow-Graves.
- **S. GILBERT.** [*Augustin Nicolas Gilbert, medic francez, Paris, 1858-1927.*] *Opsiurie, în ciroza hepatică.
- **S. GIORDANO-PASTERNAȚKI.** Percutând regiunea lombară cu vârful degetelor sau cu marginea cubitală a mâinii se declanșează, uneori, dureri foarte vii în litiaza renală, glomerulonefrita acută, pielonefrită, abces perirenal, infarct renal.
- **S. GLASGOW.** [*William Carr Glasgow, medic american, St. Louis, 1845-1907.*] Zgomot sistolic la ascultația arterei brahiale, în anevrismul de arteră aortă.
- **S. GOBIET.** Sonoritate transversală în zona ombilicală în *pancreatita acută.
- **S. GOGGIA.** [*Carlo Paolo Goggia, medic italian, 1871-1948.*] Contracții parcelare produse la percuția sau la palparea mușchilor bicepși brahiali în boli debilitante (ex.: febră tifoidă), spre deosebire de contracțiile generalizate ale mușchiului, în situații normale.
- **S. GOLDSTEIN.** [*Hyman Isaac Goldstein, medic american, Philadelphia, 1887-1954.*] Distanță mare între haluce și degetul al doilea al piciorului, în cretinism și în *sindromul Down.
- **S. GOLDTHWAIT.** [*Joel Ernest Goldthwait, chirurg ortoped american, 1866-1961.*] S. nespecific pentru afectarea traumatică a ligamentelor sacroiliace: flexia coapsei pe abdomen, cu genunchiul în extensie, determină durere în regiunea sacroiliacă.
- **S. GONDA.** Extensia halucelui la torsiunea bruscă a unui alt deget de la același picior, s. care apare mai precoce și mai constant decât *s. Babinski în leziuni ale *fasciculului piramidal.
- **S. GOODELL.** [*William Goodell, ginecolog american, Philadelphia, 1829-1894.*] Sin.: semn Hegar (v.).
- **S. GORLIN.** [*Robert James Gorlin, stomatolog american, n. 1923.*] S. observat în *sindromul Ehlers-Danlos, care constă în posibilitatea de a atinge cu ușurință vârful nasului cu limba.
- **S. GOSSELIN.** [*Athanase Léon Gosselin, chirurg francez, 1815-1887.*] Durere intensă la abducția membrului inferior, în fracturile de bazin.
- **S. GOTTRON.** [*Heinrich A. Gottron, dermatolog german, Tübbingen, n. 1890.*] Regiuni echimozice pe fața posterioară a degetelor, la nivelul articulațiilor mici, în *dermatomiozită, uneori precedând cu 2-3 ani afectarea musculară.
- **S. GOULD.** S. de *retinită pigmentară: bolnavul flectează capul pentru a-și ameliora vederea.
- **S. GOWERS.** [*Sir William Richard Gowers, neurolog englez, 1845-1915.*] Oscilații intermitente ale irisului sub influența luminii, în *tabesul dorsal.
- **S. GRABER-DUVERNAY.** În osteoartrita tuberculoasă sacroiliacă, bolnavul mobilizează cu dificultate gamba de partea bolnavă pe gamba de partea sănătoasă.
- **S. GRAEFE.** [*Albrecht von Graefe, oftalmolog german, profesor la Berlin, 1828-1870.*] Defect de sincronism între mișcările de ridicare și de coborâre ale pleoapei superioare și mișcările similare ale globului ocular. S. apare în cazul *exoftalmiei hipertiroidiene.
- **S. GRANCHER.** [*Jaques Joseph Grancher, medic francez, profesor de pediatrie la Paris, 1843-1907.*] 1) Identitatea tonalității între zgomotul inspirator și expirator; indică prezența unui obstacol la expirație. 2) Ansamblul semnelor auscultatorii simptomatice percepute la nivelul vârfurilor plămânilor. Indică precoce o tuberculoză.
- **S. GRANDSTRÖM.** [*Karl Otto Grandström, oftalmolog suedez, Stockholm, n. 1901.*] În *coarctația de aortă, examenul *fundului de ochi evidențiază artere retiniene sinuoase.
- **S. GRANGER.** [*Amédée Granger, radiolog american, New Orleans, 1879-1939.*] S. radiologic constând în vizualizarea peretelui anterior al sinusului lateral în caz de procese distructive mastoidiene extensive, la copii sub 2 ani.
- **S. GRAVES.** [*Robert James Graves, medic irlandez, Dublin, 1797-1853.*] Absența ocluziei pleoapelor, ochiul rămânând deschis chiar și în timpul somnului. Apare în *hipertiroidism.
- **S. GRAY.** [*Sir Henry McIlree Williamson Gray, chirurg englez, 1870-1938.*] 1) Durere la palparea abdomenului la circa

3 cm la stânga şi sub ombilic, observată în apendicită. 2) Durere la nivelul umărului drept, în apendicită.

- **S. GREENE.** [*Charles Lyman Greene, medic american, St. Paul, Minnesotta, 1863-1929.*] Modificare a ariei de proiecţie a matităţii cardiace la percuţia în expir, în caz de pleurezie exsudativă.
- **S. GREY TURNER.** [*George Grey Turner, chirurg englez, profesor la Durham, apoi la Londra, 1877-1951.*] *Purpură la nivelul flancurilor, în *pancreatita acută necroticohemoragică. Sin.: semn Turner.
- **S. GRIESINGER.** [*Wilhelm Griesinger, neurolog şi psihiatru german, Tübbingen, Cairo, Zürich, Berlin, 1817-1868.*] 1) Edem al regiunii situate anterior faţă de apofiza mastoidă, în tromboza sinusului transvers. 2) Puls paradoxal (v.).
- **S. GRIFFITH.** S. prezent în *boala Basedow-Graves: când globul ocular se deplasează superior, pleoapa inferioară rămâne aproape imobilă.
- **S. GROCCO.** [*Pietro Grocco, medic italian, profesor de clinică medicală la Pisa, apoi la Florenţa, 1857-1916.*] 1) Zonă triunghiulară de submatitate, situată posterior, paravertebral, de partea opusă unui exsudat pleural (triunghiul Rauchfuss sau Korany-Grocco). 2) Dilatare cardiacă acută, frecvent ca urmare a unui efort, în stadiile iniţiale ale *bolii Basedow-Graves.
- **S. GROSSMAN.** [*Morris Grossman, neurolog american, 1881-1955.*] Dilatare cardiacă, în tuberculoza pulmonară.
- **S. GROZOVICI-PASTIA.** [*Grozovici; Constantin Pastia, medic român, 1883-1926.*] Aspect caracteristic al exantemului din *scarlatină, la nivelul plicilor de flexie ale membrelor, mai ales la plica cotului, sub forma unor linii hemoragice aşezate transversal acolo unde pielea lezată de toxină este traumatizată prin mişcări. Este util şi pentru diagnosticul tardiv al infecţiei, deoarece persistă câteva zile după stingerea erupţiei. Sin.: semn Pastia.
- **S. GUDDEN.** [*Bernard Aloys von Gudden, neurolog german, München, 1824-1886.*] În alcoolism, *reflexele pupilare sunt încetinite.
- **S. GUILLAND.** Flexie rapidă a coapsei şi gambei în excitarea mecanică a muşchiului cvadriceps contralateral, s. de iritaţie meningeală.
- **S. GUNN.** [*Robert Marcus Gunn, oftalmolog englez, Moorfields, 1850-1909.*] Aspect oftalmoscopic al încrucişării arteriovenoase în arterioscleroza vaselor retiniene. Normal, când o venă retiniană se încrucişează cu artera omologă, traseul venos nu este întrerupt. În caz de arterioscleroză, peretele arterial dur şi rigid şterge traseul venos la nivelul încrucişării, iar în amonte calibrul venos este lărgit. Sin.: semn Marcus Gunn, semn Salus-Gunn, semnul încrucişării.
- **S. GUTTMANN.** [*Paul Guttmann, medic german, Berlin, 1834-1893.*] Sin.: semnul faldului (v.).
- **S. GUYON.** [*Jean Casimir Félix Guyon, chirurg şi urolog francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1831-1920.*] Sin.: manevră Guyon (v.).
- **S. HALL.** [*Josiah Newhall Hall, medic american, Denver, 1858-1939.*] Şoc diastolic traheal, perceptibil în caz de *anevrism de aortă.
- **S. HALSTEAD.** [*Albert Edward Halstead, chirurg american, Chicago, 1858-1926.*] S. tegumentar prezent în necroza acută de pancreas din unele *pancreatite acute. Constă în apariţia unor *macule cianotice cu localizare la nivelul peretelui abdominal.
- **S. HAMILTON.** Mărirea circumferinţei rădăcinii braţului în luxaţia scapulohumerală.
- **S. HAMMAN.** [*Louis Virgil Hamman, medic american, Baltimore, 1877-1946.*] Zgomot sec, sacadat, sincron bătăilor cardiace, în caz de emfizem mediastinal; este patognomonic pentru *pneumopericard.
- **S. HARZER.** [*Friedrich August Harzer, medic german contemporan, Leipzig.*] Pulsaţia în epigastru sau parasternal a ventriculului drept hipertrofiat, în contextul insuficienţei cardiace congestive şi al insuficienţei ventriculare drepte.
- **S. HATCHCOCK.** Hipersensibilitate a regiunii supero-laterocervicale şi a unghiului mandibulei în *parotidita epidemică.
- **S. HAUDEK.** [*Martin Haudek, radiolog austriac, Viena, 1880-1967.*] S. radiologic în ulcerul gastric penetrant. Se constată un aspect tristratificat al *nişei penetrante: bariu în porţiunea inferioară, lichid de secreţie în porţiunea mijlocie şi aer în porţiunea superioară. Sin.: nişă Haudek.
- **S. HEFKE-TURNER.** [*Hans W. Hefke, radiolog american, Milwaukee, n. 1897; Vernon C. Turner, chirurg american contemporan.*] S. radiologic constând în modificarea conturului (umbrei radiologice) a muşchiului obturator în afecţiuni ale articulaţiei coxofemurale.
- **S. HEGAR.** [*Alfred Hegar, ginecolog german, Freiburg, 1830-1914.*] Senzaţie de ramolire a segmentului inferior uterin în graviditate, la palparea uterului. Sin.: semn Goodell.
- **S. HEIM-KREYSIG.** [*Ernst Ludwig Heim, medic german, Berlin, 1747-1834; Friedrich Ludwig Kreysig, medic german, Dresda, 1770-1839.*] Depresiune a spaţiilor intercostale, sincronă sistolei cardiace, în caz de pericardită cu aderenţe.
- **S. HEIM-SANDERS.** [*Ernst Ludwig Heim, medic german, Berlin, 1747-1834; James Sanders, medic englez, 1777-1843.*] În cazul formării unor aderenţe pericardice, se observă o retracţie ritmică, sincronă sistolei a peretelui abdominal epigastric.
- **S. HENNEBERT.** [*Camille Hennebert, otolog belgian, Bruxelles, 1867-1954.*] În *labirintita din sifilisul congenital, compresiunea aerului în conductul auditiv extern determină *nistagmus rotatoriu spre partea afectată. Scăderea presiunii aerului la acelaşi nivel determină nistagmus spre partea opusă.
- **S. HENNING.** [*Wilhelm Henning, medic american, 1716-1794.*] Deformare (observată radiologic) a unghiului stomacului în formă de arc gotic, s. de ulcer gastric.
- **S. HERTHEL.** S. de arterioscleroză: în cazul în care circulaţia unui membru superior şi a celor două membre inferioare este blocată temporar prin aplicarea unui garou, la braţul fără garou presiunea arterială creşte mult mai mult decât în situaţia normală (cu circa 60 mmHg faţă de 5 mmHg).
- **S. HERTOGHE.** [*Eugène Hertoghe, endocrinolog belgian, 1860-1928.*] Reducerea sau dispariţia părului în treimea externă a sprâncenelor; apare la mixedematoşi.
- **S. HERTWIG-MAGENDIE.** [*Karl Wilhelm Theodor Richard Hertwig, embriolog german, Jena, 1850-1937; François Magendie, fiziolog francez, 1783-1855.*] S. esenţial în paraliziile cu originea la nivelul *protuberanţei inelare. Un glob ocular se găseşte situat inferior celuilalt, astfel încât în ansamblu cei doi ochi par a fi dispuşi după o axă oblică, ochiul de partea afectată privind infero-intern, iar celălalt - supero-extern. Sin.: stereodeviaţie.
- **S. HERYNG.** [*Theodor Heryng, laringolog polonez, profesor la Varşovia, 1847-1925.*] Transparenţă scăzută a sinusului frontomaxilar în caz de *empiem sinusal (la *diafanoscopie). Sin.: semn Garel.
- **S. HICKS.** [*John Braxton Hicks, ginecolog englez, 1825-1897.*] În graviditate, contracţii uterine neregulate, de obicei nedureroase, cu intensitate şi frecvenţă progresivă cu vârsta sarcinii. Sin.: semn Braxton Hick.
- **S. HIGOUMENAKIA.** Formaţiune tumorală cu localizare sternoclaviculară care poate fi prezentă în sifilisul congenital.
- **S. HILL-FLACK.** [*Sir Leonard Erskine Hill, fiziolog englez, Londra, 1866-1952; Martin William Flack, fiziolog englez, Londra, 1882-1931.*] 1) Hipertensiune la nivelul arterelor mem-

brelor inferioare, crescând în ortostatism: s. de *insuficiență aortică. 2) La bolnavul culcat, presiunea arterială este mai crescută la nivelul membrelor superioare în aortită sau în insuficiența aortică.

- **S. HILLEMAND.** [*Pierre Hilemand, medic francez, Paris, n. 1895.*] S. în *hernia hiatală: la flexia anterioară a trunchiului, în clinostatism, apar sau se accentuează *pirozisul și regurgitațiile acide. Sin.: semnul șiretului.
- **S. HOCHSINGER.** [*Karl Hochsinger, pediatru și dermatolog austriac, Viena, n. 1860.*] *Indicanurie în tuberculoză, la copii.
- **S. HOEHNE.** [*Ottomar Hoehne, ginecolog german, profesor la Greifswald, 1871-1932.*] Absența contracțiilor uterine în decursul nașterii, chiar și după injectarea repetată de ocitocice, considerată s. de ruptură uterină.
- **S. HOFFA.** [*Albert Hoffa, chirurg ortoped german, profesor la Würtzburg, apoi la Berlin, 1859-1907.*] În cazul luxației congenitale de șold la copil, palparea articulației coxo-femurale determină cracmente în timpul mișcărilor pasive de flexie și extensie a coapsei pe bazin.
- **S. HOFFMANN.** [*Johann Hoffmann, neurolog german, Heidelberg, 1857-1919.*] 1) Stimularea mecanică a nervului trigemen determină durere excesivă, în *tetania latentă. 2) Flexia reflexă a degetelor la stimularea mecanică a tegumentelor falangei terminale, în leziuni ale *fasciculului piramidal.
- **S. HOGLUND.** În *mononucleoza infecțioasă apare edem palpebral.
- **S. HOHENEGG.** Dureri colicative abdominale cu sediu etajat, în stenozele colice multiple.
- **S. HOMANS.** [*John Homans, chirurg american, 1877-1954.*] Durere la nivelul moletului în cursul flexei dorsale active sau pasive a piciorului. S. de tromboză venoasă profundă la nivelul gambei.
- **S. HOOVER.** [*Charles Franklin Hoover, medic american, Cleveland, 1865-1927.*] 1) În unele forme de paralizie organică, la bolnavul culcat, apăsarea de pat a unei gambe produce ridicarea involuntară a celeilalte gambe. 2) Deplasarea marginilor costale spre linia mediană în inspir: bilaterală în *emfizem, unilaterală în *pleurezie, *pneumotorax.
- **S. HOPE.** [*James Hope, medic englez, Londra, 1801-1841.*] Dedublarea șocului apexian, percepută la palpare în *anevrismul de aortă descendentă.
- **S. HORSLEY.** [*Sir Victor Alexander Haden Horsley, chirurg englez, Londra, 1857-1916.*] În *hemipareză, dacă există diferență între temperatura de la nivelul celor două axile, temperatura va fi mai mare de partea afectată.
- **S. HOWSHIP-ROMBERG.** [*John Howship, chirurg și anatomist englez, Londra, 1781-1841; Moritz Heinrich Romberg, neurolog și internist german, profesor la Berlin, 1795-1873.*] Într-o hernie obturatorie strangulată durerea poate fi localizată sau se propagă de-a lungul ramului genicular al nervului obturator spre genunchi. După unii autori, acest s. este considerat *simptom.
- **S. HUETER.** [*Karl Albrecht Hueter, chirurg german, Greifswald, 1838-1882.*] În fracturi osoase cu deplasare și cu interpunerea de părți moi între fragmente nu se percep vibrații la percuția fragmentelor implicate.
- **S. HUNTER.** [*William Hunter, medic englez, Londra, 1861-1957.*] Sin.: glosită Hunter (v.).
- **S. HUTCHINSON.** [*Sir Jonathan Hutchinson, chirurg englez, Londra, 1828-1913.*] *Keratită interstițială și decolorare corneeană în sifilisul congenital.
- **S. IANIȘEVSKI.** Mimică specifică (aspect de buldog) consecutivă retracției spasmodice a mușchilor masticatori în *boala Parkinson.
- **S. INGELBRANS.** Scurtarea aparentă a membrului inferior de partea afectată, din cauza atitudinii vicioase antalgice, în unele afecțiuni ale articulației sacroiliace.
- **S. IRISH.** Adenopatie axilară stângă metastatică în cancerul gastric.
- **S. ITARD-CHOLEWA.** [*Jean Marie Gaspard Itard, otolog francez, 1774-1838; Erasmus Rudolf Cholewa, medic german, n. 1845.*] Anestezie a membranei timpanice, în *otoscleroză.
- **S. JACCOUD.** [*François Sigismund Jaccoud, medic francez, 1830-1913.*] În pneumonia pneumococică apare eritem facial homolateral leziunii.
- **S. JACKSON.** [*James Jackson Jr., medic american, Boston, 1810-1854.*] Prelungire a expirului, în tuberculoza pulmonară.
- **S. JANEWAY.** [*Edward Gamaliel Janeway, medic american, New York, 1841-1911.*] Sin.: leziuni Janeway (v.).
- **S. JELLINEK.** [*Stefan Jellinek, medic austriac, profesor de electropatologie la Viena, n. 1871.*] 1) Pigmentare brună la nivelul marginilor pleoapelor, în *hiperparatiroidism. Sin.: semn Rasin. 2) Exagerarea *reflexului pupilar.
- **S. JENDRASSIK.** [*Ernö Jendrassik, medic maghiar, profesor de neuropatologie la Budapesta, 1858-1921.*] Paralizia mușchilor oculomotori externi, în *boala Basedow-Graves.
- **S. JOFFROY.** [*Alexis Joffroy, medic francez, Paris, 1844-1908.*] Absența cutelor transversale de la nivelul frunții, când pacientul privește brusc în sus, în *boala Basedow-Graves.
- **S. JOZ-STERLING.** Tremorul pleoapelor la închiderea acestora, unul din s. creșterii *excitabilității nervoase.
- **S. JÜRGENSEN.** [*Theodor von Jürgensen, medic german, profesor de medicină internă la Kiel și Tübbingen.*] Crepitații fine la auscultația pulmonară, percepute uneori în tuberculoza pulmonară.
- **S. KAGAN.** Atonie mimică la copiii suferinzi de *autism, fără a exprima conținut afectiv, pacienții reacționând doar la stimuli emoționali supraliminali.
- **S. KANAVEL.** [*Allen Buckner Kanavel, chirurg american, Chicago, 1874-1938.*] Punct palmar de maximă sensibilitate, situat sub baza degetului auricular, în infecția tecii tendonului.
- **S. KANTOR.** [*John Leonard Kantor, gastroenterolog american, New York, 1890-1947.*] S. radiologic constând din prezența unei umbre discrete, ca un fir, prin defect de umplere a colonului, în caz de colită sau *ileită regională. Sin.: semnul corzii.
- **S. KARPLUS.** [*Richard Karplus, medic austriac contemporan, Viena.*] Modificare a rezonanței vocalelor, astfel încât, la auscultația pulmonară la nivelul unui exsudat pleural, vocala „u" rostită de pacient este auzită ca „a".
- **S. KASHIDA.** [*K. Kashida, medic japonez de la începutul sec. XX.*] Spasm muscular și *hiperestezie produse la aplicarea unor stimuli termici (cald, rece), în *tetanie.
- **S. KEEN.** [*William Williams Keen, chirurg american, Phialdelphia, 1837-1932.*] Diametru bimaleolar mărit, în *fractura Pott.
- **S. KEHR.** [*Hans Kehr, chirurg german, profesor la Berlin, 1862-1916.*] Durere acută, iradiată în umărul stâng, în unele cazuri de ruptură splenică.
- **S. KEHRER.** [*Ferdinand Adalbert Kehrer, neurolog și psihiatru german, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), apoi la Münster, 1883-1966.*] Apariția unei dureri puternice la compresiunea punctelor de emergență a nervilor suboccipitali (la jumătatea distanței dintre linia mediană și mastoidă). Este considerat unul dintre s. sindromului de *hipertensiune intracraniană.
- **S. KELLOCK.** [*T. H. Kellock, medic american de la sfârșitul sec. XIX.*] Vibrații de intensitate crescută la percuția la nivel costal, în pleurezia exsudativă.
- **S. KERNIG.** [*Vladimir Kernig, medic rus, St. Petersburg, 1840-1917.*] Imposibilitate de extensie completă a gambei, când coapsa este flectată pe abdomen la pacientul în decubitus dorsal. Apare în caz de iritație meningeană.

- **S. KESTENBAUM.** S. în *nevrita optică, evident la examenul *fundului de ochi: scăderea numărului de arteriole care traversează marginile discului optic.
- **S. KIRMISSON.** [*Edouard Francis Kirmisson, chirurg francez, profesor de chirurgie infantilă și chirurgie ortopedică la Paris, 1848-1927.*] Sin.: echimoză Kirmisson (v.).
- **S. KLEIST.** [*Karl Kleist, neuropsihiatru german, profesor la Rostock și Frankfurt pe Main, n. 1879.*] Întâlnit în patologia lobului frontal și a talamusului: dacă medicul ridică ușor degetele pacientului, acestea se agață spontan de cele ale examinatorului.
- **S. KLIPPEL-WEIL.** [*Maurice Klippel, neurolog și psihiatru francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1858-1942; Mathieu Pierre Weil, reumatolog francez, Paris, 1884-1956.*] S. care apare în hemiplegia spastică. Constă în accentuarea flexiei spontane a policelui atunci când celelalte degete ale mâinii, aflate inițial în flexie, sunt deflectate (toate sau doar unul dintre ele). Sin.: semnul policelui.
- **S. KNIES.** [*Max Knies, oftalmolog german, 1851-1917.*] Asimetrie pupilară în *boala Basedow-Graves și în unele nevroze.
- **S. KOCHER.** [*Emil Theodor Kocher, chirurg elvețian, Berna, 1841-1917; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1909.*] 1) S. care constă în retracția excesivă a pleoapelor atunci când pacientul își fixează privirea asupra unui obiect. 2) Ridicarea mai rapidă a pleoapei superioare comparativ cu mișcarea globilor oculari atunci când pacientul privește în sus. Ambele apar în *boala Basedow-Graves.
- **S. KOPLIK.** [*Henry Koplik, pediatru american, New York, 1858-1927.*] La nivelul mucoasei jugale sau în șanțul gingival din dreptul primilor molari, pe un fond eritematos, apar multiple și minuscule puncte alb-albastre, asemănătoare particulelor de griș. S. K. este pozitiv în *rujeolă, prezent cu câteva zile înainte de erupție, precum și o zi după apariția erupției rujeolice.
- **S. KOSOWICZ.** *Condrodistrofia platoului tibial și a condilului femural, vizibile radiologic în *sindromul Turner.
- **S. KRAMMER.** Mișcările de abducție și adducție ale gambei în semiflexie pe coapsă se însoțesc de dureri în ruptura de menisc.
- **S. KREINDLER.** [*Arthur Kreindler, neurolog român, profesor de neurologie la București, 1900-1988.*] În *coree, imposibilitatea de a menține bilateral brațele întinse cu indexul în extensie; apare flexia bruscă a unui index.
- **S. KUSSMAUL.** [*Adolf Kussmaul, medic german, Heidelberg, 1822-1902.*] 1) Distensia venelor jugulare în inspir, observată în inflamații și tumori mediastinale. 2) Contracția ondulatorie a pereților gastrici în *stenoza pilorică.
- **S. LA CAMP.** [*O. de la Camp, medic francez, începutul sec. XX.*] Sin.: semn de la Camp (v.).
- **S. LADIN.** S. de graviditate: la palparea uterului se detectează o zonă circulară, de consistență elastică, situată pe linia mediană, anterior, la joncțiunea dintre colul și corpul uterin. Aria acestei zone crește progresiv odată cu vârsta sarcinii.
- **S. LAENNEC.** [*René Théophile Hyacinthe Laennec, medic francez, profesor de clinică medicală la Paris, 1781-1826.*] Prezența unor dopuri de mucus alb-gelatinos la examenul sputei, în *astmul bronșic.
- **S. LAFFONT.** S. care apare în cazul hemoragiilor intraperitoneale masive cu progresia subdiafragmatică a epanșamentului sanguin. Constă în apariția unei dureri spontane, cu sediul epigastric, subclavicular sau scapular.
- **S. LAGENBECK.** Prezent în cazul în care articulația șoldului prezintă *hemartroză sau *hidrartroză masivă. Pulsul femural de partea interesată este mai amplu datorită proiecției anterioare a femuralei de către capsula articulară destinsă.
- **S. LAGUERRE.** S. de spondilită: apăsarea pe genunchiul homolateral leziunii (pacientul fiind în decubit dorsal, cu gamba în flexia pe coapsă și coapsa în flexie pe bazin) determină durere cu sediu sacroiliac.
- **S. LANCE.** [*Pierre Marcel Gabriel Lance, chirurg francez, 1908-1960.*] În luxația congenitală de șold, înclinarea fantei vulvare de partea afectată.
- **S. LANDOLFI.** [*Nicola Landolfi, chirurg militar italian, Neapole, sec. XIX.*] Variații ale diametrului pupilei (*hippus) la un pacient cu *insuficiență aortică cronică severă.
- **S. LANDOUZY.** [*Louis Théophile Joseph Landouzy, medic francez, profesor de clinică medicală la Paris, 1845-1917.*] S. de *hernie de disc: diminuarea reflexelor cutanate la nivelul membrului inferior, homolateral leziunii.
- **S. LANGORIA.** Relaxare a mușchilor extensori ai coapsei, în fractura femurală intracapsulară.
- **S. LANNELONGUE.** [*Odilon Marc Lannelongue, chirurg francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1840-1911.*] S. de artrită tuberculoasă a articulației coxofemurale: presiunea pe fața internă a coapsei în treimea superioară determină durere.
- **S. LAPINSKI-JAWORSKI.** [*Lapinski; Waley Jaworski, medic polonez, Cracovia, 1849-1925.*] Sin.: semn Meltzer (v.).
- **S. LARREY.** [*Dominique Jean Larrey, baron, chirurg militar francez, 1766-1842.*] În fractura de bazin, durerea apare la presiunea pe spinele iliace anterioare, bilateral.
- **S. LARUELLA.** Dificultate de a tuși, în afecțiuni respiratorii de etiologie neurogenă.
- **S. LASÈGUE.** [*Ernest Charles Lasègue, medic francez, 1816-1883.*] Durere provocată prin flexia coapsei pe bazin, gamba fiind menținută în extensie de mâna examinatorului. Este caracteristică în *sciatică, dar se observă și în *poliradiculonevrite sau în *meningite.
- **S. LASÈGUE AL BRAȚULUI / signe de Lasègue du bras / Lasègue's arm sign.** [*Ernest Charles Lasègue, medic francez, 1816-1883.*] Este prezent în cazul iritațiilor radiculare și durale din regiunea cervicală. Punerea în evidență a s. L. se poate realiza prin două manevre. În prima manevră se așează brațul în abducție la 90°, cu retropulsie și antebrațul în supinație forțată. S. este pozitiv când bolnavul acuză dureri cervicale iradiate în umăr, braț și mână. A doua manevră constă în flexia antebrațului pe braț, urmată de abducția și retropulsia brațului și apoi de extensia antebrațului pe braț. Aceste s. pot fi pozitive în nevralgii cervicobrahiale, hernii discale cervicale, compresiuni nervoase prin coastă cervicală, afecțiuni ale arcurilor sau ale corpurilor vertebrale etc.
- **S. LAUGIER.** [*Stanislas Laugier, chirurg francez, Paris, 1799-1872.*] 1) Ascensiunea apofizei stiloide a radiusului la același nivel cu stiloida cubitală: s. de fractură a extremității inferioare a radiusului. 2) *Otoragie în fractura de bază a craniului. 3) Balonare abdominală periombilicală precoce, în ocluzia intestinului subțire. 4) Decelarea prin palpare a unei mase dure, la baza *triunghiului Scarpa, reprezentată de bontul care se dirijează anterior, ridicând capsula, în fracturile de col femural.
- **S. LAWRENCE-LOUVEL.** Durere în membrul inferior la efortul de tuse (prin creșterea presiunii venoase în sistemul cav, transmisă în segmentul afectat, care are un prag algic mai scăzut), în *tromboza venoasă profundă. Sin.: semn Louvel.
- **S. LEDDERHOSE.** [*Georg Ledderhose, chirurg german, profesor la Strasbourg, apoi la München, 1855-1925.*] S. inconstant în hemoragia traumatică intracraniană, care constă în prezența stazei papilare, homolateral leziunii.
- **S. LEGENDRE.** [*François Laurent Legendre, clinician francez, Paris, 1812-1858.*] S. de paralizie facială de origine centrală: la încercarea de ridicare pasivă a pleoapelor (menținute cobo-

râte în mod voluntar) apare o rezistență mai mare de partea afectată.

- **S. LEICHTENSTERN.** [*Otto Michael Leichtenstern, medic german, Köln, 1845-1900.*] Spasm muscular determinat de percuția, chiar de intensitate redusă, a oaselor extremităților membrelor, în *meningita cerebrospinală.
- **S. LÉRI.** [*André Léri, neurolog francez la Hôpitaux de Paris, 1875-1930.*] Imposibilitatea flexiei pasive a cotului când mâna este flectată pasiv, în *hemiplegia spastică.
- **S. LÉRI-LONJUMEAU.** [*André Léri, neurolog francez la Hôpitaux de Paris, 1875-1930; Lonjumeau.*] S. în *coxartroză: imposibilitate parțială de extensie a coapsei pe bazin.
- **S. LERICHE.** [*René Henri Marie Leriche, chirurg francez, profesor la Lyon și Strasbourg, 1879-1955.*] După comprimarea părților moi ale extremității degetelor, persistă zone palide tegumentare în caz de insuficiență circulatorie periferică.
- **S. LERMOYEZ.** [*Marcel Emil Joseph Lermoyez, otorinolaringolog francez, Paris, 1858-1929.*] S. prezent în tromboflebita intracerebrală, care constă în apariția unui desen vascular evident prin dilatarea venelor cerebrale cu traiect subcutanat.
- **S. LESER-TRÉLAT.** [*Edmund Leser, chirurg german, Frankfurt, 1853-1916; Ulysse Trélat, chirurg francez, profesor la Paris, 1828-1890.*] Erupție diseminată, prezentând numeroase *veruci seboreice, predominantă pe trunchi, relevând un cancer profund, de obicei mamar sau gastric.
- **S. LEVINE.** [*Samuel Albert Levine, cardiolog american, 1891-1966.*] S. de diagnostic non-verbal al durerii anginoase: pacientul indică sediul (retrosternal) și caracterul (constrictiv) al durerii.
- **S. LEWIS-FEDERICI.** S. diagnostic în *otospongioză: sunetul diapazonului aplicat pe *tragus astfel încât să obstrueze conductul auditiv extern este perceput mai mult timp decât la nivelul mastoidei, deoarece, la subiectul sănătos, conducția cartilaginoasă absolută este superioară conducției osoase relative. Fenomenul este inversat în caz de anchiloză *stapediană. Sin.: test Lewis.
- **S. LEYDEN.** [*Ernst Viktor von Leyden, medic german, profesor de medicină internă (succesiv) la Königsberg, Strasbourg și Berlin, 1832-1910.*] S. de abces subfrenic: la percuție se constată o zonă de matitate care corespunde lipsei murmurului vezicular la auscultație (tăcere respiratorie absolută), sub nivelul căreia se trece brusc la o zonă pulmonară normală (la percuție și auscultație).
- **S. LHERMITTE.** [*Jean Jaques Lhermitte, neurolog și psihiatru francez, profesor la Paris, 1877-1959.*] Senzație de șoc electric iradiind în membrele inferioare, provocată prin flexia capului la bolnavii cu *scleroză în plăci sau în cazul unor leziuni ale coloanei cervicale cu compresiune.
- **S. LIAN.** [*Camille Constant Lian, clinician francez la Hôpitaux de Paris, 1882-1969.*] În cazul unui *chist hidatic cu localizare superficială, la percuția tegumentelor de deasupra formațiunii se percepe un zgomot cu ecou.
- **S. LICHTHEIM.** [*Ludwig Lichtheim, medic german, profesor de policlinică medicală la Jena, apoi la Berna, 1845-1915.*] Sin.: test Lichtheim (v.).
- **S. LIS DE PINTUS.** *Mioclonii fără semnificație patologică care apar în perioada de început a somnului. Element semeiologic util, având în vedere frecvența relativ crescută a s. L. de P. în practica medicală.
- **S. LISKER.** Durere osoasă provocată la percuția feței anterointerne a tibiei, prin interesarea venelor care drenează sângele din os. Este valoros pentru excluderea durerii de origine radiculară discovertebrală, în tromboza venoasă profundă.
- **S. LOEWI.** [*Otto Loewi, farmacolog german, profesor la Viena și Graz, stabilit apoi la New York, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1936; 1873-1961.*] Sin.: test Loewi (v.).
- **S. LOUVEL.** Sin.: semn Lawrence-Louvel (v.).
- **S. LOWENBERG.** Durere la nivelul molețului la compresiunea cu manșeta sfigmomanometrului, în tromboza venoasă profundă.
- **S. LUCAS.** [*Richard Clement Lucas, chirurg englez, Londra, 1843-1913.*] Distensie abdominală care poate apărea în *rahitism.
- **S. LUCATELLO.** [*Luigi Lucatello, patolog și clinician italian, profesor de clinică medicală la Padova, 1863-1926.*] S. care apare în *hipertiroidism: temperatura axilelor poate fi mai mare decât temperatura centrală.
- **S. LUDLOFF.** [*Karl Ludloff, chirurg german, profesor la Königsberg, apoi la Frankfurt pe Main, 1864-1954.*] În fractura micului trohanter se constată imposibilitatea ridicării membrului inferior în poziție șezândă, cu posibilitatea efectuării acestei mișcări în decubit dorsal, caz în care mușchii drept anterior al coapsei și tensor al fasciei lata supleează contracția mușchiului psoas dezinserat.
- **S. LUST.** [*Franz Lust, pediatru german, profesor la Karlsruhe, n. 1880.*] Flexia și abducția piciorului prin percuția nervului sciatic popliteu extern la nivelul gâtului peronier, în *spasmofilie.
- **S. MACEWEN.** [*Sir William Macewen, chirurg scoțian, Glasgow, 1848-1924.*] Percuția calotei craniene la nivelul joncțiunilor oaselor frontale, temporale, parietale determină un sunet mult mai rezonant decât în mod normal în *hidrocefalie sau în caz de abcese cerebrale.
- **S. MADELUNG.** [*Otto Wilhelm Madelung, chirurg german, profesor (succesiv) la Rostock, Strasbourg și Göttingen, 1846-1926.*] S. nepatognomonic de peritonită: creșterea diferenței dintre temperatura centrală și cea periferică.
- **S. MAGNAN.** [*Jacques Joseph Valentin Magnan, psihiatru francez, Paris, 1835-1916.*] În psihoza abstinenților la cocaină se observă parestezii cu manifestări particulare, cu senzație de corpi străini (particule) care se deplasează subcutanat.
- **S. MAHLER.** [*Richard A. Mahler, obstetrician german, sec. XIX-XX.*] Creștere discrepantă a frecvenței cardiace fără a corespunde ridicării temperaturii corporale, în *tromboză.
- **S. MAISONNEUVE.** [*Jaques Gilles Thomas Maisonneuve, chirurg francez, Paris, 1809-1897.*] Hiperextensibilitate marcată a mâinii, în *fractura Pouteau-Colles.
- **S. MALGAIGNE.** [*Joseph François Malgaigne, chirurg francez, 1806-1865.*] În cazul luxației de cot, vârful *olecranului urcă deasupra liniei epitrohleo-epicondiliene.
- **S. MALLET-GUY.** [*Pierre Albert Mallet-Guy, chirurg francez, profesor la Lyon, 1897-1984.*] Durere provocată la palparea regiunii subcostale stângi în *pancreatita acută și cronică.
- **S. MALMROS.** Reprezintă ștergerea *lordozei fiziologice cervicale sau lombare. Acest s. apare în *hernia de disc.
- **S. MANDEL (AL CLOPOȚELULUI).** Percuția abdomenului declanșează durerea în *abdomenul acut.
- **S. MANN.** [*John Dixon Mann, medic englez, Manchester, 1840-1912.*] Decalarea orizontală a globilor oculari, s. care poate apare în *boala Basedow-Graves.
- **S. MANNKOPF.** [*Emil Wilhelm Mannkopf, medic german, Marburg, 1836-1918.*] Comprimarea unui punct realmente dureros este urmată la distanță de dilatarea pupilelor și de accelerarea respirației și a pulsului, ceea ce la simulanți nu se observă.
- **S. MARAÑON.** [*Gregorio Marañon y Posadillo, clinician și endocrinolog spaniol, profesor de patologie medicală la Madrid, 1887-1960.*] Pată roșie pretiroidiană în *hipertiroidism.
- **S. MARCUS GUNN.** [*Robert Marcus Gunn, oftalmolog englez, Moorfields, 1850-1909.*] Sin.: semn Gunn (v.).
- **S. MARFAN.** [*Bernard Jean Antonin Marfan, medic francez, profesor de igienă și de pediatrie la Paris, 1858-1942.*] S. care

poate apărea în *febra tifoidă: limba are aspect *saburał, rămânând doar vârful acesteia colorat în roșu.

▪ **S. MARIE.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940.*] Tremor generalizat sau doar al extremităților (mâini), în *boala Basedow-Graves. Sin.: semn Charcot-Marie-Cardarelli.

▪ **S. MARINESCU.** [*Gheorghe Marinescu, neurolog român, profesor la București, 1863-1938.*] Edem la nivelul mâinii, asociat cu paliditatea și răcirea tegumentelor, în *siringomielie.

▪ **S. MARJOLIN.** În osteoartrita tuberculoasă a șoldului, bolnavul evită să calce pe membrul inferior bolnav, ceea ce atrage un ritm neregulat, ușor de recunoscut, mai ales dacă bolnavul merge pe ciment. Sin.: semnul geambașului.

▪ **S. MAYO-ROBSON.** [*Sir Arthur William Mayo-Robson, chirurg englez, Londra, 1853-1933.*] Durere provocată în unghiul costovertebral stâng, în *pancreatita acută.

▪ **S. MAZINI.** Paralelism între flexia dorsală accentuată a degetelor mâinii și a picioarelor la copiii cu întârziere în dezvoltarea psihică.

▪ **S. McBURNEY.** [*Charles McBurney, chirurg american, New York, 1845-1914.*] Durere intensă la palparea abdominală în *punctul McBurney, în apendicita acută.

▪ **S. McDONNEL.** [*Robert M. McDonnel, chirurg irlandez, 1828-1889.*] În *anevrismul crosei aortei pot fi observate pulsații ritmice ale laringelui și traheei.

▪ **S. McMURRAY.** [*Thomas Porter McMurray, chirurg englez, Liverpool, 1887-1949.*] Sin.: manevră McMurray (v.).

▪ **S. MEAGHI.** În *spondilartrita anchilozantă incipientă, dacă se apasă pe coaste bilateral, apar dureri la nivelul articulațiilor costovertebrale.

▪ **S. MEIGE.** [*Henri Meige, medic și anatomist francez, profesor la Paris, 1866-1940.*] În cazul leziunilor *fasciculului piramidal, se produce extensia piciorului prin excitarea mecanică externă a plantei.

▪ **S. MELTZER.** [*Samuel James Meltzer, fiziolog și farmacolog de origine germană, stabilit la New York, 1851-1920.*] S. observat în apendicita cronică, care constă în apariția unei dureri vii la contracția mușchiului psoas-iliac drept (obținută prin flexia membrului inferior pe bazin) concomitent cu exercitarea unei presiuni superficiale în *punctul McBurney. Sin.: semn Lapinski-Jaworski.

▪ **S. MENDELSOHN.** [*Martin Mendelsohn, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, 1860-1930.*] S. diagnostic al funcției cardiace, bazat pe rapiditatea restabilirii frecvenței cardiace normale după tahicardia produsă la efort, pulsul nerevenind decât foarte lent la ritmul său normal îndeosebi în absența antrenamentului fizic și în astenia cardiacă. Sin.: test Mendelsohn.

▪ **S. MENNELL.** [*James Beaver Mennell, ortoped englez, Londra, n. 1880.*] 1) Durere provocată, în artrita intervertebrală, prin ridicarea gambelor, ținând o mână în zona bolnavă. 2) Diminuarea amploarei mișcărilor gambei prin flexia dorsală pasivă a piciorului, în *sciatică.

▪ **S. MERKLEN.** [*Pierre Merklen, clinician francez, Paris, n. la Mulhouse, 1852-1906.*] Pulsații la nivelul luetei în insuficiența aortică cronică severă.

▪ **S. MEUNIER.** [*Léon Meunier, medic francez, Paris, 1856-1911.*] Scădere ponderală progresivă, precedând perioada eruptivă din *rujeolă.

▪ **S. MEYARD.** Încetinirea cu câteva secunde a revenirii extremității inferioare la poziția inițială, după obținerea *reflexului rotulian. Apare la subiecți aflați în stare de *catatonie.

▪ **S. MEYER.** [*Adolf Meyer, psihiatru american, Baltimore, 1866-1950.*] *Midriază reflexă consecutiv apăsării pe punctele ovariene, fiind un indiciu pentru *isterie.

▪ **S. MIKAELIS.** Febră 37,5-38,5°C, la 75-85% din cazurile cu tromboză venoasă profundă, care cedează la anticoagulante.

▪ **S. MINGAZZINI.** [*Giovanni Mingazzini, neuropatolog și psihiatru italian, profesor la Roma, 1859-1929.*] 1) În hemiplegia organică, oscilații și cădere a brațului de partea afectată, când bolnavul ține brațele întinse cu degetele depărtate. 2) În hemiplegia organică, rezistență la deschiderea forțată a pleoapei și a gurii. 3) În leziunile *piramidale, căderea rapidă a gambei de partea afectată, la ridicarea membrelor inferioare, cu coapsa în unghi drept față de gambă. Sin.: probă Mingazzini.

▪ **S. MIRCHAMPS.** Hipersecreția salivară determinată de un excitant lingual este însoțită de durere în stadiile incipiente sau premergătoare ale *parotiditei epidemice.

▪ **S. MOEBIUS.** [*Paul Julius Moebius, neurolog german, profesor la Leipzig, 1853-1907.*] Imposibilitatea convergenței globilor oculari, în *boala Basedow-Graves. V. și sindrom Moebius.

▪ **S. MONDOR.** [*Henri Jean Mondor, chirurg francez, Paris, 1885-1962.*] 1) Cianoză, distensie a venelor jugulare și senzație de teamă. Apare în poziția culcat, în cursul unei hemoragii intrapericardiace de origine traumatică. 2) Contractură abdominală și liniște auscultatorie, întâlnite în caz de perforație a unui organ cavitar abdominal.

▪ **S. MOTTE.** Atitudine vicioasă de flexie pură, cu coapsa la 90°, în *psoită.

▪ **S. MUEHRCKE.** [*Robert C. Muehrcke.*] Edem subungveal care apare sub forma unor benzi albe transversale la nivelul patului ungveal în *sindromul nefrotic.

▪ **S. MÜLLER.** [*Friedrich von Müller, medic german, München, 1858-1941.*] Pulsația și apropierea sistolică a amigdalelor, oscilația sistolică a limbii, alternanța de roșeață și paloare a limbii în cazul *insuficienței aortice cronice severe.

▪ **S. MURPHY.** [*John Benjamin Murphy, chirurg american, Chicago, 1857-1916.*] Sin.: manevra Murphy (v.).

▪ **S. MUSSET.** [*Louis Charles Alfred de Musset, poet francez, 1810-1857, care a decedat din cauza unei insuficiențe aortice și care prezenta acest semn.*] 1) Secuse ritmice ale capului, sincrone cu bătăile arteriale, observate în *insuficiența aortică. 2) Pulsații ale gambei de deasupra atunci când bolnavul stă picior peste picior, în insuficiența aortică cronică severă. Sin.: semn Alfred de Musset.

▪ **S. NACHLES.** În *hernia de disc și în cazul afectării articulației sacroiliace, apar dureri la tracțiunea pasivă a coapsei, pacientul fiind în decubit dorsal, cu membrul atârnând la marginea patului.

▪ **S. NERI.** [*Vincenzo Neri, neurolog italian, Bologna, n. 1882.*] S. de hemiplegie, constând din flexia bruscă a genunchiului de partea afectată, la ridicarea pasivă a piciorului, pacientul fiind în decubit dorsal.

▪ **S. NIKOLSKY.** [*Piotr Vasilievici Nikolsky, dermatolog rus, profesor la Varșovia, apoi la Rostov, 1855-1940.*] S. strict specific pentru *pemfigus, caracteristic, procesului histologic de *acantoliză din dermatozele buloase: apăsarea sau frecarea ușoară a stratului superficial al epidermului determină descuamarea acestuia.

▪ **S. NOICA.** [*M. D. Dimitrie Noica, medic român, 1869-1937.*] Probă de evidențiere a hipertoniei extrapiramidale latente: bolnavul în decubit dorsal mișcă în sus și în jos membrul inferior. În acest timp, examinatorul execută mișcări pasive de flexie și extensie ale mâinii pacientului. Acestea sunt dificile sau sacadate în caz de hipertonie extrapiramidală.

▪ **S. NOTHNAGEL.** [*Karl Wilhelm Hermann Nothnagel, medic militar german, profesor de medicină internă la Freiburg, apoi la Jena și la Viena, 1841-1905.*] Paralizia mișcărilor globului ocular în plan vertical.

▪ **S. NOVÉ-JOSSERAND.** [*Pierre Marie Gabriel Nové-Josserand, chirurg francez, Lyon, 1868-1949.*] S. care traduce laxitatea anormală a capsulei articulare la nou-născutul cu predispoziție la luxație de șold: coapsa respectivă poate fi adusă în adducție excesivă, anormală, transversal pe coapsa controlaterală.

▪ **S. O'CONNELL.** În traumatismele splenice, durerea iradiează în umărul stâng, bolnavul fiind așezat în *poziție Trendelenburg.

▪ **S. OMBRÉDANNE.** [*Louis Marie Arsène Ombrédanne, chirurg francez, profesor la Paris, 1871-1956.*] 1) În paralizia obstetricală a umărului, datorită puternicei rotații interne a brațului, bolnavul nu-și poate duce mâna la gură decât depărtând mult cotul de torace și ținând antebrațul orizontal. 2) În luxația congenitală de șold, punând o scândură deasupra genunchilor îndoiți, aceasta se înclină de partea șoldului luxat. 3) În luxația posterioară a cotului, dacă se trage cu un creion o linie în plica de flexie a cotului și o altă linie la nivelul tumefacției dure (datorată extremității inferioare a humerusului), se constată că ultima linie este situată mai jos decât prima.

▪ **S. OPPENHEIM.** [*Hermann Oppenheim, neurolog german, profesor la Berlin, 1858-1919.*] Flexie dorsală a halucelui la presiunea mușchilor regiunii antero-externe a gambei, în leziuni de tract piramidal.

▪ **S. ORTOLANI-LE DAMANY.** [*M. Ortolani, pediatru italian contemporan, Ferrara; Le Damany.*] S. ce demonstrează luxația congenitală de șold, căutat sistematic la toți nou-născuții: copilul este culcat cu membrele inferioare în adducție perfectă, cu rotula la zenit. Fiecare mână ține un genunchi între police și index, aducându-i în flexie. Se începe o mișcare lentă de abducție, care este la început ușoară și apoi îngreunată. Acest obstacol este depășit în momentul în care apare senzația unui resort, uneori ușor și scurt, alteori brusc și dur. Sin.: semn Sessaut, semnul resortului.

▪ **S. ORTON.** S. radiologic observat în condensări pulmonare, constând în lipsa de variație a radioopacității vârfului pulmonar în inspir și expir.

▪ **S. OSLER.** [*Sir William Osler, medic canadian care a practicat în Statele Unite ale Americii și în Anglia (profesor de medicină la Oxford), 1849-1919.*] Sin.: noduli Osler (v.).

▪ **S. OUDART-JEAN.** [*Pierre Albert Oudart, chirurg francez, 1876-1953; Jean.*] S. în ruptura de menisc: apăsarea cu policele pe interlinia articulației genunchiului la trecerea membrului inferior din flexie în extensie maximă determină durere.

▪ **S. PARROT.** [*Joseph Marie Jules Parrot, medic francez, profesor de pediatrie la Paris, 1829-1883.*] Cicatrice superficiale la nivelul extremității cefalice, la copiii cu sifilis congenital.

▪ **S. PASTIA.** [*Constantin Pastia, medic român, 1883-1926.*] Sin.: semn Grozovici-Pastia (v.).

▪ **S. PAYR.** [*Erwin Payr, chirurg austriac, profesor (succesiv) la Greifswald, Königsberg și Leipzig, 1871-1946.*] 1) În rupturile cornului posterior al *meniscului intern, bolnavul acuză dureri dacă stă în poziție turcească. 2) Durere la apăsarea zonei interne a gambei în tromboza venoasă profundă.

▪ **S. PEL-EBSTEIN.** [*Pieter Klaases Pel, medic olandez, profesor de clinică medicală la Amsterdam, 1852-1919; Wilhelm Ebstein, medic german, profesor de policlinică medicală la Göttingen, 1836-1912.*] Sin.: febră Pel-Ebstein (v.).

▪ **S. PEMBERTON.** Apariția de sufuziuni sanguine la nivelul feței în cazul dezvoltării gușei retrosternale și al creșterii presiunii venoase jugulare.

▪ **S. PÉREZ.** [*Jorge Pérez, medic spaniol, Tenerife, m. 1920.*] Sunet de frecare care se aude în regiunea sternală la ridicarea și coborârea brațelor, în cazul tumorilor mediastinale sau al anevrismului arcului arterei aorte.

▪ **S. PEZZI.** S. radioscopic observat în *insuficiența pulmonară, care constă în prezența unor pulsații ample ale desenului radiologic.

▪ **S. PFUHL.** [*Adolph Pfuhl, medic german, 1842-1905.*] S. distinctiv între abcesul subfrenic și *piopneumotorax: la *paracenteză, în primul caz presiunea lichidului extras crește în inspir, în al doilea caz – scade. S. nu este evident în paralizia diafragmului.

▪ **S. PFUHL-JAFFÉ.** [*Adolph Pfuhl, medic german, 1842-1905; Max Jaffé, biochimist german, 1841-1911.*] S. de diagnostic diferențial, constând în faptul că presiunea de curgere a lichidului de *paracenteză crește în *piopneumotorax – în inspir, iar în *pneumotorax – în expir.

▪ **S. PICARD.** *Tahipsihie considerată ca o echivalentă epileptoidă în *epilepsia jacksoniană.

▪ **S. PICK.** [*Arnold Pick, psihiatru și neurolog ceh, Praga, 1851-1924.*] Tulburare gnozică (*agnozie topografică) apărută în leziunile de emisfer major, care constă în dezorientarea bolnavului în raport cu propriul corp.

▪ **S. PINS.** [*Emil Pins, medic austriac, Viena, originar din Lemberg, 1845-1913.*] Sin.: semn Ewart (v.).

▪ **S. PIOTROWSKI.** [*Alexander Piotrowski, neurolog german, Berlin, n. 1878.*] Flexia dorsală extremă și supinația piciorului, prin percuția mușchilor tibiali anteriori, în caz de leziuni organice ale sistemului nervos central.

▪ **S. PISKACEK.** [*Ludwig Piskacek, obstetrician maghiar, profesor la Linz, apoi la Viena, 1854-1932.*] Hipertrofierea asimetrică a corpului uterin în graviditate.

▪ **S. PITRES.** [*Albert Jean Marie Marcel Pitres, medic francez, profesor de medicină internă la Bordeaux, 1848-1927.*] 1) Hiperestezie scrotală și testiculară în *tabesul dorsal. 2) Deviere sternală anterioară în pleurezia exsudativă.

▪ **S. POOL.** [*Eugene Hillhouse Pool, chirurg american, New York, 1874-1949.*] S. care se întâlnește în hiperexcitabilitatea neuromusculară (ex.: *tetanie) și care constă în apariția spasmului *pedal în cazul extensiei forțate a nervului crural prin flexia trunchiului pe membrul inferior în extensie, subiectul fiind în clinostatism.

▪ **S. POPOV.** Apariția de vise cu conținut afectiv pozitiv care marchează începutul remisiunii *depresiei.

▪ **S. POPPELREITER-WOLPERT.** Tip particular de *agnozie optică manifestată prin imposibilitatea de a sintetiza într-un tot unitar datele și părțile separate ale unei ilustrații. Indică leziuni în emisferul dominant, în partea anterioară a regiunii occipitale.

▪ **S. POTAIN.** [*Pierre Carl Edouard Potain, medic francez, Paris, 1825-1901.*] Extinderea matității cardiace în caz de dilatație a aortei.

▪ **S. POTTENGER.** [*Francis Marion Pottenger, pneumolog american, Los Angeles, 1869-1961.*] Contractură a mușchilor spinali, care pledează pentru tuberculoza pulmonară a vârfului respectiv.

▪ **S. PRATHER.** În metastazele pelvine secundare de obicei unui neoplasm rectosigmoidian primitiv, se observă radiologic devierea mediană a ureterului inferior opacifiat cu substanță de contrast.

▪ **S. PRATT.** [*Joseph Hersey Pratt, medic american, Boston, 1872-1956.*] Dilatarea venelor subcutanate pe fața antero-internă a gambei, mai ales în ortostatism, prezentă în tromboza venoasă profundă.

▪ **S. PREHN.** S. de diagnostic diferențial între *orhită și *torsiunea testiculară: durerea testiculară nu se ameliorează în caz de suspensie pasivă a testiculului în ultimul caz.

▪ **S. PRÉVOST.** [*Jean Louis Prévost, medic elvețian, Geneva, 1838-1927.*] Deviere conjugată a capului și a globilor oculari, în *hemiplegie.

- **S. PROUST.** [*Robert Proust, chirurg ginecolog francez, 1873-1935.*] Sin.: semn Douglas (v.).
- **S. QUANT.** [*C. A. J. Quant, medic olandez de la începutul sec. XX.*] Depresiune în forma literei T la nivelul osului occipital, în *rahitism.
- **S. QUECKENSTEDT.** [*Hans Heinrich Georg Queckenstedt, neurolog german, Rostock, 1876-1918.*] Sin.: probă Queckenstedt-Stookey (v.).
- **S. QUÉNU-MURET.** [*Edouard André Victor Alfred Quénu, chirurg francez, profesor la Paris, 1852-1933; Paul Louis Muret, chirurg francez, Paris, n. 1878.*] În *anevrism, dacă principala arteră a membrului implicat este compresată, puncția unui vas periferic determină curgerea sângelui doar dacă circulația periferică este restabilită.
- **S. QUINCKE.** [*Heinrich Irenaeus Quincke, medic german, profesor de medicină internă la Berna, Kiel și Frankfurt pe Oder, 1842-1922.*] Sin.: puls capilar Quincke (v.).
- **S. QUINQUAUD.** [*Charles Eugène Quinquaud, medic și biochimist la Hôpitaux de Paris, 1841-1894.*] S. de *alcoolism: tremor al degetelor, perceptibil când pacientul sprijină un deget, vertical, în palma examinatorului sau pe un plan dur.
- **S. RAIMISTE.** [*J. M. Raimiste, neuropsihiatru german, sec. XX.*] Brațele și mâinile pacientului fiind menținute, pasiv, drepte, în caz de *pareză mâna nu poate fi menținută voluntar în aceeași poziție și se flectează brusc la nivelul articulației pumnului.
- **S. RAMIREZ.** Durere la nivelul coapsei, prin compresiunea cu manșeta sfigmomanometrului, în tromboza venoasă profundă.
- **S. RAMON.** Pleurezie discretă la baza hemitoracelui drept care însoțește uneori *hepatita cronică activă și *ciroza hepatică.
- **S. RAMOND (FÉLIX).** [*Félix Ramond, medic francez, 1871-1960.*] Contractura unilaterală a mușchilor spinali în pleurezia marii cavități pleurale, regresivă dacă pleurezia devine purulentă.
- **S. RASIN.** V. semn Jellinek.
- **S. RAYNAUD.** [*Maurice Raynaud, medic francez, 1834-1881.*] *Acrocianoză regională. V. sindrom și boală Raynaud.
- **S. REDLICH.** [*Emil Redlich, neurolog austriac, profesor la Viena, 1866-1930.*] În cazul leziunilor fasciculelor motorii piramidale, excitarea mecanică a gambei în regiunea posterioară determină extensia halucelui.
- **S. REMAK.** [*Ernst Julius Remak, neurolog german, profesor la Berlin, apoi la Wiesbaden, 1849-1911.*] Disociație între senzația tactilă și cea dureroasă în *tabesul dorsal și în *polinevrită.
- **S. REVILLIOD.** [*Jean Léon Adolphe Revilliod, medic elvețian, profesor de medicină clinică la Geneva, 1835-1919.*] Imposibilitatea de a închide voluntar doar ochiul homolateral *hemiplegiei.
- **S. RIESMAN.** [*David Riesman, medic american originar din Germania, profesor de medicină internă la Philadelphia, 1867-1940.*] 1) Diminuarea tensiunii globilor oculari în *coma diabetică. 2) Suflu cu intensitate maximă sistolică perceput cu un stetoscop aplicat pe globii oculari, peste pleoapa coborâtă. Se observă în *boala Basedow-Graves.
- **S. RIVERO-CARVALHO.** [*J. M. Rivero-Carvalho, cardiolog mexican, sec. XX.*] Creșterea în intensitate a suflului sistolic din *insuficiența tricuspidiană, în cursul inspirului, ca urmare a creșterii întoarcerii venoase și a fracției regurgitate în atriul drept. Sin.: semn Carvalho.
- **S. ROBERTSON.** [*William Egbert Robertson, medic american, Philadelphia, 1869-1956.*] 1) Eritem maculo-papulos al membrelor superioare observat în afecțiunile degenerative ale miocardului. 2) Contracție fibrilară a mușchiului pectoral la nivelul ariei cardiace în perioada terminală a unei afecțiuni cardiace. 3) Absența dilatației pupilei la presiune într-o zonă dureroasă (în *isterie). 4) Stare de plenitudine și presiune în flancuri la palparea abdominală, în decubit dorsal. S. de *ascită.
- **S. ROCH.** [*Maurice Roch, medic elvețian, profesor de clinică medicală la Amsterdam, 1852-1919.*] În cazul adenopatiei hilare pulmonare poate apare o zonă de *pectorilocvie afonă la nivelul vertebrelor D_5-D_7.
- **S. ROCHER.** [*Henri Gaston Louis Rocher, chirurg ortoped francez, Bordeaux, 1876-1957.*] Sin.: semnul sertarului (v.).
- **S. ROGOFF.** Durere lombară, în unghiul costovertebral, tenace, cu contractură, în absența unei cauze obișnuite și care nu cedează decât la echilibrarea cortizolică. Poate fi caracteristic *bolii Addison.
- **S. ROMAÑA.** [*Cecilio Romaña, medic brazilian contemporan.*] *Exoftalmie unilaterală cu edem palpebral, conjunctivită și *limfadenopatie regională, de partea afectată, în *boala Chagas.
- **S. ROMBERG.** [*Moritz Heinrich Romberg, neurolog și internist german, profesor la Berlin, 1795-1873.*] Incapacitatea conservării ortostatismului (*ataxie statică) cu călcâiele lipite și ochii închiși, tradusă prin oscilații care pot ajunge până la cădere. Semnifică o afectare a căilor sensibilității profunde (ex.: în *tabes). Fenomenul devine mai evident în anumite poziții: menținerea ortostatismului într-un picior, punerea unui picior înaintea celuilalt etc. Sin.: probă Romberg.
- **S. ROMMELAERE.** [*Guillaume Rommelaere, medic belgian, 1836-1916.*] Concentrație scăzută a fosfaților, sodiului și clorului în urină, în *cașexia neoplazică.
- **S. ROSENBACH.** [*Ottomar Rosenbach, medic german, profesor la Berlin, apoi la Göttingen, 1851-1907.*] 1) Absență a reflexelor tegumentare abdominale, în afecțiuni inflamatorii intestinale. 2) Absență a reflexelor tegumentare abdominale, de partea afectată, în *hemiplegie. 3) Tremurături fine ale pleoapelor (când sunt parțial coborâte), în *boala Basedow-Graves. 4) Imposibilitate de a închide ochii voluntar, rapid, în *neurastenie.
- **S. ROSO.** Edem incipient al coapsei, din cauza căruia pielea nu poate fi pliată între degete, întâlnit în *tromboflebita profundă.
- **S. ROSSOLIMO.** [*Gregorii Ivanovici Rossolimo, neurolog rus, profesor la Moscova, 1860-1928.*] Percuția interliniei articulației digito-plantare determină flexia plantară a ultimelor patru degete, în leziunile piramidale.
- **S. ROTCH.** [*Thomas Morgan Rotch, pediatru american, profesor la Universitatea Harvard, Boston, 1848-1914.*] Mărirea ariei de matitate cardiacă spre hemitoracele drept în *tamponada cardiacă.
- **S. ROUX.** [*César Alphonse Roux, chirurg elvețian, profesor de patologie externă și de ginecologie la Lausanne, 1857-1934.*] Aplatizarea regiunii trohanteriene prin luxația intracotiloidă a capului femural, în fracturile de cavitate cotiloidă.
- **S. ROVIGHI.** [*Alberto Rovighi, medic italian, profesor de patologie medicală la Bologna, 1856-1919.*] Freamăt perceput la palparea abdominală în regiunea unui *chist hidatic hepatic.
- **S. ROVSING.** [*Nils Thorkild Rovsing, chirurg danez, Copenhaga, 1862-1927.*] În apendicita acută, palparea abdominală pe partea stângă, într-un punct simetric *punctului McBurney, determină durere acută tipică, în punctul respectiv.
- **S. RUAULT.** [*Alvert Ruault, otorinolaringolog francez, 1850-1928.*] Diminuarea amplitudinii mișcărilor respiratorii ale vârfurilor în tuberculoza pulmonară apicală.
- **S. RUSSEL.** În cazul unei leziuni de menisc, a unui chist de menisc, a unei osteocondrite disecante sau a unui „șoarece articular" de altă natură, se observă radiologic prezența unui corpuscul dur care întrerupe linia articulară.
- **S. SAENGER.** [*Alfred Saenger, neurolog german, profesor la Hamburg, 1860-1921.*] Criteriu de diagnostic diferențial, con-

stând în dispariția *reflexului pupilar la lumină, care reapare după o perioadă scurtă de absență a luminii în cazul sifilisului cerebral, dar nu și în *tabesul dorsal.

- **S. SALUS-GUNN.** [*Robert Salus, oftalmolog originar din Boemia, profesor la Praga, n. 1877; Robert Marcus Gunn, oftalmolog englez, Moorfields, 1850-1909.*] Sin.: semn Gunn (v.).
- **S. SANDERS.** [*James Sanders, medic englez, 1777-1843.*] Sin.: semn Heim-Sanders (v.)
- **S. SANSOM.** [*Arthur Ernest Sansom, medic englez, Londra, 1838-1907.*] 1) Algii la nivelul spațiilor intercostale II și III, în *pericardită. 2) Murmur ritmic la auscultație cu stetoscopul plasat la nivelul buzelor, în *anevrismul aortic.
- **S. SARBÓ.** [*Arthur von Sarbó, neurolog și psihiatru maghiar, profesor la Budapesta, n. 1867.*] Analgezie a nervului peroneal, în *tabesul dorsal.
- **S. SAUNDERS.** [*Edward Watt Saunders, medic american, 1854-1927.*] Mișcări corelate de deschidere a gurii și de extensie a palmelor și a degetelor, la copii. Sin.: sinchinezie mână-gură.
- **S. SAVARIAUD.** În luxația congenitală de șold, la copiii sub un an care nu pot încă merge, la trecerea bolnavului din decubit dorsal în șezut se constată o diferență de lungime între membrele inferioare.
- **S. SCHICK.** [*Bela Schick, pediatru originar din Ungaria, profesor la Viena, stabilit apoi la New York, 1877-1967.*] *Stridor expirator la copiii cu tuberculoză bronșică.
- **S. SCHLESINGER.** [*Hermann Schlesinger, medic austriac, profesor de medicină internă la Viena, 1868-1934.*] În *tetanie, flexia puternică a coapsei pe abdomen cu gamba flectată pe coapsă este urmată de un spasm extensor al gambei pe coapsă, cu supinația piciorului.
- **S. SCHPELMANN.** S. de diagnostic diferențial între pleurezia uscată și nevralgia intercostală: în primul caz, la flexia trunchiului durerea se accentuează controlateral leziunii.
- **S. SCHULTZE.** [*Friedric Schultze, neurolog german, Dorpat, Bonn, 1848-1934.*] S. caracteristic în hiperexcitabilitatea neuromusculară: nervul lingual excitat prin percuția limbii determină un aspect de depresiune a suprafeței linguale la locul percuției. Sin.: semnul fosetei linguale.
- **S. SCHWARTZ.** [*Charles Edouard Schwartz, chirurg francez, 1852-1925.*] În boala varicoasă a membrelor inferioare, mâna examinatorului aplicată în *triunghiul lui Scarpa simte impulsul provocat de percutarea trunchiului *safenei interne sub genunchi.
- **S. SEELIGMÜLLER.** [*Otto Ludwig Gustav Seeligmüller, neurolog german, profesor la Halle, 1837-1912.*] Contracția pupilei homolateral leziunii, în nevralgia facială.
- **S. SEMON.** [*Sir Felix Semon, laringolog de origine germană, stabilit la Londra, 1849-1921.*] Disfuncție în mobilizarea corzilor vocale, în neoplasmul de laringe.
- **S. SERGENT.** [*Emile Eugène Joseph Sergent, medic francez, profesor de clinică propedeutică medicală la Paris, 1867-1943.*] *Mioză de partea leziunii pneumococice prin iritarea ganglionului simpatic cervical inferior, în pneumoniile apicale. V. și sindrom Claude Bernard-Horner.
- **S. SESSAUT.** Sin.: semn Ortolani-Le Damany (v.).
- **S. SHAPIRO.** [*Shepard Shapiro, medic american, New York, n. 1896.*] S. de insuficiență miocardică, care constă în absența diminuării frecvenței cardiace la trecerea din decubit dorsal în poziție șezândă.
- **S. SIEGERT.** [*Ferdinand Siegert, pediatru german, profesor la Halle, apoi la Köln, 1865-1946.*] În *sindromul Down se observă scurtarea și curbarea spre interior a celui de-al cincilea deget al mâinii.
- **S. SIGG.** S. care apare în tromboflebita venei poplitee: la hiperextensia genunchiului apar dureri în regiunea poplitee.
- **S. SIGNORELLI.** [*Angelo Signorelli, medic italian, 1876-1952.*] Hipersensibilitate la presiunea regiunii retromandibulare, în meningită.
- **S. SIMON.** Poliurie, în neoplasmul mamar, secundar metastazării la nivelul hipofizei.
- **S. SKLOWSKY.** [*E. L. Sklowsky, medic german contemporan.*] Eliberarea lichidului conținut într-o veziculă la apăsarea ușoară cu degetul, în *varicelă. S. de diagnostic diferențial cu *variola.
- **S. SKODA.** [*Joseph Skoda, medic originar din Boemia, profesor de medicină internă la Viena, 1805-1881.*] Hipersonoritate timpanică pusă în evidență prin percuție în regiunea subclaviculară, la limita superioară a *matității determinată de prezența unei colecții lichidiene în *pleurezie. Sin.: skodism.
- **S. SNELLEN.** [*Hermann Snellen, oftalmolog olandez, Utrecht, 1834-1908.*] Zgomot care se aude aplicând stetoscopul la nivelul globilor oculari, peste pleoapele coborâte, în *boala Basedow-Graves.
- **S. SQUIRE.** [*Truman Hoffman Squire, chirurg american, 1823-1899.*] Modificări alternante ale pupilei (contracții și dilatări) în meningita bazilară.
- **S. STAEHELIN-FRIGERO-LEVY.** Mișcări subtile de plafonare a ochilor însoțite de mișcări simultane de retropulsie a capului. S. este întâlnit în *sindromul extrapiramidal din *encefalita von Economo și în *sindromul malign prin neuroleptice.
- **S. STELLWAG.** [*Carl Stellwag von Carion, oftalmolog austriac din Viena, 1823-1904.*] Clipitul rar în relație cu hipersecreția lacrimală, care împiedică uscarea corneei și anulează astfel *reflexul de clipire necesar umezirii acesteia. Apare în *boala Basedow-Graves.
- **S. STELLWAG-DALRYMPLE.** [*Carl Stellwag von Carion, oftalmolog austriac din Viena, 1823-1904; John Dalrymple, oftalmolog englez, 1804-1852.*] Retracția pleoapei superioare, prin contractura mușchiului ridicător al pleoapei. Ca urmare, *sclerotica este foarte vizibilă și poate apare *asinergie oculopalpebrală: coborârea pleoapei superioare rămâne în urma globului ocular în timpul mișcării acestuia în jos. S. apare în unele forme de *hipertiroidism.
- **S. STIMSON.** Inflamație conjunctivală vizibilă sub forma unei linii, de-a lungul marginii pleoapei, în stadiile prodromale ale *rujeolei.
- **S. STRÜMPELL.** [*Ernst Adolf Gustav Gottfried von Strümpell, medic german, profesor de medicină internă la Leipzig, 1853-1925.*] Flexia dorsală a mâinii atunci când bolnavul încearcă să strângă pumnul, care apare numai în leziuni nervoase organice. S. util în diagnosticul diferențial al hemiplegiei isterice.
- **S. TAR.** [*Aloys Tar, medic maghiar, n. 1886.*] Diminuare a mișcărilor respiratorii la nivelul bazei plămânilor, în procese infiltrative pulmonare.
- **S. TELLAIS.** Pigmentare a genelor, în *boala Basedow-Graves.
- **S. THORMAYER.** Contrastul la percuție dintre *timpanismul hemiabdomenului drept, unde se găsesc ansele intestinale tracționate prin mezenterită sclerozantă retractilă, și submatitatea sau matitatea zonei opuse.
- **S. THORNTON.** [*John Knowsley Thornton, chirurg scoțian, Edinburg, 1845-1904.*] Durere intensă la nivelul flancului abdominal, în *nefrolitiază.
- **S. TILLAUX.** [*Paul Jules Tillaux, anatomist și chirurg francez, profesor la Paris, 1834-1904.*] În fracturile extremității inferioare a radiusului se poate observa accentuarea plicilor de flexie ale pumnului.
- **S. TINEL.** [*Jules Tinel, neurolog francez, Paris, 1879-1952.*] *Parestezii și dureri la nivelul degetelor prin percuția feței *volare a pumnului, în *sindromul de canal carpian.

▪ **S. TOMMASI.** Lipsa pilozității în regiunea postero-externă a membrelor inferioare, la sexul masculin, în caz de *gută.

▪ **S. TOPOLANSKI.** [***Alfred Topolanski****, oftalmolog austriac, Viena, 1861-1960.*] S. ocular care poate fi prezent în formele extreme de *hipertiroidism. Constă în congestie vasculară ce iradiază sub forma unui desen vascular în evantai, cu punct de plecare în zonele de inserție ale mușchilor globului ocular.

▪ **S. TRAUBE.** [***Ludwig Traube****, medic internist german, Berlin, 1818-1876.*] S. care poate fi prezent în *insuficiența aortică, constând dintr-un zgomot dublu auzit la auscultația arterei femurale, în *triunghiul Scarpa, la apăsarea discretă cu ajutorul stetoscopului.

▪ **S. TRENDELENBURG.** [***Friedrich Trendelenburg****, chirurg german, profesor (succesiv) la Rostock, Bonn și Leipzig, 1844-1924.*] Deplasarea umerilor spre partea bolnavă în mers, când se apasă pe membrul afectat, în luxația congenitală de șold, printr-un deficit motor al mușchilor mijlociu și mic fesier.

▪ **S. TROUSSEAU.** [***Armand Trousseau****, medic francez, profesor de clinică medicală și de terapeutică la Paris, 1801-1867.*] 1) *Tromboflebită profundă a membrelor inferioare, cu caracter migratoriu, prezentă în neoplasmul de coadă de pancreas și/sau în neoplasmul gastric. 2) În *spasmofilie, prin compresiunea pachetului vasculo-nervos humeral cu manșeta tensiometrului sau cu un garou, timp de 2-3 minute, se obține flexia ușoară a antebrațului pe braț, a mâinii pe antebrațul ușor rotat intern, degetele sunt în extensie și adducție, falangele proximale în flexie, policele în opoziție forțată („mâna de mamoș", deoarece se aseamănă cu poziția mâinii în practicarea tușeului vaginal manual).

▪ **S. TURNER.** [***George Grey Turner****, chirurg englez, 1877-1951.*] Sin.: semn Grey Turner (v.).

▪ **S. UHTHOFF.** [***Wilhelm Uhthoff****, oftalmolog german, profesor la Marburg, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1853-1927.*] *Nistagmus în *scleroza multiplă cerebrospinală.

▪ **S. UNSCHULD.** [***Paul Unschuld****, medic internist german, n. 1835.*] Crampe musculare la nivelul moletului, în diabetul zaharat.

▪ **S. VAN ROSEN.** În timp ce șoldul este în abducție de 45° și în rotație internă, prelungirea axului diafizei femurale trebuie să treacă normal la nivelul cavității cotiloide. Dacă șoldul este luxat, acest ax este orientat spre spina iliacă antero-superioară.

▪ **S. VELPEAU.** [***Alfred Armand Louis Marie Velpeau****, anatomist și chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1795-1867.*] În fracturile extremității inferioare a radiusului se poate observa proeminența tendoanelor mușchilor radiali la nivelul epifizei radiale deplasate.

▪ **S. VERAGUTH.** Modificările mimicii prin ridicarea pleoapelor și a treimii interne și medii a sprâncenelor, în *depresie. Aceste modificări dau expresiei bolnavului un aer de extremă tristețe.

▪ **S. VERNEUIL.** [***Aristide Auguste Stanislas Verneuil****, chirurg francez, profesor de patologie externă la Paris, 1823-1895.*] 1) Durere provocată la nivelul unei fracturi de bazin prin presiune exercitată simultan în partea mediană a celor două oase iliace, încercând apropierea lor. 2) Durere vie la nivelul liniei de fractură a unui metacarpian, provocată prin presiunea pe vârful degetului corespunzător, în direcția metacarpianului.

▪ **S. VIGOUROUX.** [***Auguste Vigouroux****, neurolog francez, sec. XIX.*] Rezistență electrică scăzută a pielii în *boala Basedow-Graves.

▪ **S. VINCENT.** [***Jean Hyacinthe Vincent****, bacteriolog și epidemiolog francez, profesor la Paris, 1862-1950.*] Anestezia nervului dentar inferior, distrus în osteomielita profundă a mandibulei.

▪ **S. VINCENT D'ALGER.** *Hipoestezia sau anestezia buzei inferioare de partea procesului inflamator în osteomielita difuză a mandibulei în perioada de stare.

▪ **S. VIRCHOW-TROISIER.** [***Rudolph Ludwig Karl Virchow****, anatomopatolog german, profesor la Würtzburg, apoi la Berlin, 1821-1902;* ***Emile Charles Troisier****, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1844-1919.*] Adenopatie supraclaviculară stângă izolată ce pledează pentru o metastază a unui cancer primitiv gastric sau de vecinătate. Sin.: adenopatie Virchow, ganglion Virchow.

▪ **S. VOLKMANN.** [***Richard von Volkmann****, chirurg german, profesor la Halle, 1830-1889.*] Dispariția pulsului la artera pedioasă în traumatismele gambei, în *endarterita obliterantă și în *sindromul tibial anterior.

▪ **S. WAGNER VON JAUREGG.** [***Julius Wagner von Jauregg****, neuropsihiatru austriac, profesor la Graz, apoi la Viena, 1857-1940.*] Prin compresiunea globilor oculari la un bolnav aflat în *stupoare catatonică, se poate comunica cu acesta.

▪ **S. WEBER.** [***Sir Hermann David Weber****, medic englez, 1823-1918.*] Paralizie a nervilor oculomotori, cu hemiplegie contralaterală.

▪ **S. WEISS.** [***Nathan Weiss****, medic austriac, Viena, 1851-1983.*] Contracția pleoapei prin percuția unghiului extern al ochiului, în *spasmofilie.

▪ **S. WERNICKE.** [***Carl Wernicke****, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1848-1905.*] Reacție pupilară în *hemianopsie, din cauza afectării tractului optic. Constă în lipsa constricției pupilare la iluminarea retinei în jumătatea afectată și apariția contracției pupilare când se iluminează partea normală, dacă leziunea este localizată înaintea corpilor geniculați. Dacă leziunea este la nivel cortical, *reflexul fotomotor se produce și în jumătatea oarbă a retinei.

▪ **S. WESTPHAL.** [***Karl Friedrich Otto Westphal****, neurolog german, 1833-1890.*] Abolire a *reflexului rotulian, s. precoce în *tabesul dorsal.

▪ **S. WIDOWITZ.** [***Jannak Widowitz****, medic polonez, sec. XX.*] *Protruzie a globilor oculari, în paralizia difterică.

▪ **S. WILLIAMS.** [***Charles James Blasius Williams****, medic englez, Londra, 1805-1889.*] 1) Diminuarea mișcărilor toracice stângi în inspir, în *simfiza pericardică. 2) Rezonanță timpanică surdă percepută la auscultația spațiului II intercostal stâng, în caz de revărsat pleural masiv.

▪ **S. WILLIAMSON.** [***Oliver Key Williamson****, medic englez, Londra, 1866-1941.*] Presiune arterială mult scăzută în arterele membrului inferior comparativ cu membrul superior, în pneumotorax și în pleurezie.

▪ **S. WOLTMANN.** [***Henry W. Woltmann****, neurolog american, n. 1889.*] Scăderea patologică a întregii activități reflexe în *mixedem.

▪ **S. WOOD.** [***Horatio Charles Wood****, medic și farmacolog american, 1874-1958.*] Relaxarea mușchiului orbicular, globi oculari imobili și *strabism divergent, în anestezia profundă.

▪ **S. YERGASON.** S. de tendinită bicipitală: când antebrațul este în flexie la 90° pe braț, efortul de supinație cu contratracțiune a mâinii determină durere la nivelul feței anterioare a umărului.

▪ **S. ZAUFAL.** [***Emanuel Zaufal****, otorinolaringolog ceh, Praga, 1837-1910.*] Nas „în șa", caracteristic îndeosebi în sifilisul congenital. V. și triadă Hutchinson.

▪ **S. ZAVILEANSKAIA.** Înviorare bruscă a mimicii alcoolicului în momentul în care este întrebat ce fel de băuturi alcoolice preferă. Destinderea trăsăturilor, zâmbetul și, de cele mai multe ori, reflexul mimico-gustativ de lingere a buzelor apar la mai mult de jumătate dintre bolnavi.

▪ **S. ZEBROVSKI.** Adenopatie pe linia axilară a spațiului IV-V intercostal în caz de tuberculoză pulmonară, cancer bronhopulmonar sau neoplazii ale pleurei.

- **S. ZERVOPULOS (AL DIAPAZONULUI).** Hiperexcitabilitate vibratorie osteoperiostică în teritoriul radicular interesat în *sciatica paralizantă.
- **S. ZWEIFEL.** Ridicarea diafragmului în unele embolii pulmonare, observată de partea leziunii, la examenul radiologic.

SEMNAL REGULATOR / signal régulateur / regulator signal. [*Lat.* ***signalis***, *de la* ***signum*** *= semn;* ***regulare*** *= a regla, de la* ***regula*** *= regulă și* ***regere*** *= a conduce.*] Moleculă mică, a cărei combinare specifică cu o macromoleculă dată (în general proteină) modifică reactivitatea chimică și, consecutiv, funcția biologică.

SEMNALIZARE CELULARĂ / signalisation cellulaire / cell signaling. [*Lat.* ***signalis***, *de la* ***signum*** *= semn;* ***cellula*** *= cămăruță, dim. de la* ***cella*** *= cămară.*] Denumire generală pentru procesele moleculare datorită cărora celulele primesc informații sau eliberează ele însele molecule (substanțe) care transmit informații la alte celule. V. receptor, receptori de membrană și receptori intranucleari.

SEMNĂTURĂ, s. f. / signature, s. f. / signature. [*Fr.* ***signature***, *din lat.* ***signum*** *= semn.*] Parte a rețetei în care medicul aplică parafa și semnează.

SEMNIFICATIV, adj. / significatif, -ive, adj. / significant. [*Lat.* ***significativus*** *= semnificativ, de la* ***significare*** *= a face un semn, a semnifica și* ***signum*** *= semn.*] Termen care califică o dată statistică dacă riscul de eroare este sub 5%.

SENESCENȚĂ, s. f. / sénescence, s. f. / senescence. [*Lat.* ***senescens***, *participiul prezent al verbului* ***senescere*** *= a îmbătrâni, de la* ***senex, senis*** *= bătrân.*] Fenomene psihofiziologice care anunță îmbătrânirea: scăderea randamentului intelectual și a capacității de adaptare, *misoneism, *anxietate etc. Când s. se produce armonios, conduitele se armonizează prin compensare: atenția compensează lentoarea, minuțiozitatea și perseverența compensează tulburările perceptive și scăderea rezistenței la efort intelectual și fizic.

SENILISM, s. n. / sénilisme, s. m. / senilism. [*Lat.* ***senilis*** *= bătrânesc, de la* ***senex, senis*** *= bătrân; -ism.*] Îmbătrânire prematură ce poate afecta adultul, dar este posibil să se manifeste și la tineri, îndeosebi prin modificări cutanate (riduri, zone atrofice) și *caniție. Sin.: gerontism. V. și sindrom Hutchinson-Gilford.

SENILITATE, s. f. / sénilité, s. f. / senility. [*Lat.* ***senilis*** *= bătrânesc, de la* ***senex, senis*** *= bătrân.*] Alternativa patologică a *senescenței, în care domină aspectele negative deficitare. Forma cea mai comună este involuția senilă.

SENOLOGIE, s. f. / sénologie, s. f. / mastology. [*Lat.* ***sinus*** *= sân; gr.* ***logos*** *= știință.*] Termen incorect. Sin.: mastologie (v.).

SENSIBIL, adj. / sensible, adj. / sensible. [*Lat.* ***sensibilis*** *= care se poate percepe cu simțurile, de la* ***sentire*** *= a simți.*] 1) Care este perceptibil prin simțuri. 2) Care este capabil să aibă senzații.

SENSIBILITATE, s. f. / sensibilité, s. f. / sensitivity. [*Lat.* ***sensibilitas, -atis*** *= sensibilitate, de la* ***sentire*** *= a simți.*] 1) Proprietatea sistemului nervos de a primi, analiza și integra stimuli, fiind astfel informat despre fenomene externe și interne (*s. neurologică*). 2) Capacitate de reacție afectivă a unui individ, emotivitate, afectivitate. 3) Proprietate a unui instrument de măsură de a-și modifica un anume parametru la variația unui factor extern (ex.: diferențe de temperatură, greutate, presiune, intensitate luminoasă etc.). Se măsoară prin valoarea minimă a acestei variații care provoacă o modificare sesizabilă (măsurabilă). 4) Predispoziție a organismelor de a dezvolta anumite boli, în relație cu imunitatea organismului. 5) Calitatea unui examen de laborator de a oferi date specifice pentru susținerea unui diagnostic, de regulă prin decelarea prezenței unor molecule sau a unor microorganisme.

SENSIBILITATE TACTILĂ / sensibilité tactile / tactile sensitivity. Sin.: tact (v.).

SENSIBILIZARE, s. f. / sensibilisation, s. f. / sensitization. [*Lat.* ***sensibilis*** *= care se poate percepe cu simțurile, de la* ***sentire*** *= a simți.*] 1) Administrarea unui antigen pentru inducerea unui răspuns imun primar. 2) Expunerea la un alergen, al cărei rezultat este dezvoltarea unei *hipersensibilități. 3) Fixarea unui anticorp pe celule în scopul utilizării acestora în diferite teste imunologice. Ex.: pregătirea celulelor pentru *reacția de fixare a complementului sau pentru reacția Schultz-Dale.

SENTIMENT, s. n. / sentiment, s. m. / sentiment, feeling. [*Fr.* ***sentiment***, *din lat.* ***sentire*** *= a simți.*] Stare afectivă complexă, combinație de elemente emotive și imaginative, mai mult sau mai puțin clară, stabilă, care persistă în absența oricărui *stimul. S. este mai durabil decât *emoția și mai puțin violent decât *pasiunea și este indus de cauze de ordin intelectual, moral sau afectiv. În *psihanaliză, se susține existența unor s. inconștiente (de culpabilitate, de agresivitate, de inferioritate etc.), ceea ce este o eroare, deoarece s. sunt conștiente. Este vorba, de fapt, de reacții emoționale subconștiente cărora individul nu le permite să se exprime liber și care se manifestă prin mecanisme substitutive ca *depresia (în locul furiei) sau ca simptome nevrotice și psihosomatice.

SENZAȚIE, s. f. / sensation, s. f. / sensation. [*Lat.* ***sensatio, -onis*** *= înțelegere, de la* ***sentire*** *= a simți; sensul actual datează din sec. XIV.*] Efect perceput conștient de către SNC, ca urmare a integrării fizice a ansamblului influxurilor, consecutiv excitării receptorilor senzoriali.

SENZITIV, adj. / sensitif, -ive, adj. / sensitive. [*Lat. medievală* ***sensitivus*** *= care simte, de la* ***sensus*** *= simțire și* ***sentire*** *= a simți.*] Care este capabil să primească stimuli sau să răspundă la stimuli.

SENZITIVOSENZORIAL, adj. / sensitivo-sensoriel, -elle, adj. / sensitivosensorial. [*Lat. medievală* ***sensitivus*** *= care simte; lat.* ***sensorium*** *= organ de simț, ambele de la* ***sentire*** *= a simți.*] Care se referă la sensibilitatea generală și la sensibilitatea *organelor de simț specializate.

SENZORIAL, adj. / sensoriel, -elle, adj. / sensorial, sensory. [*Lat.* ***sensorium*** *= organ de simț, de la* ***sentire*** *= a simți.*] 1) Care privește *organele de simț, care se realizează prin simțuri. 2) Care are legătură cu producerea *senzațiilor sau cu receptarea stimulilor interni sau externi.

SENZORIMOTOR, adj. / sensorimoteur, -trice, adj. / sensorimotor. [*Lat.* ***sensorium*** *= organ de simț, de la* ***sentire*** *= a simți;* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** *= a mișca.*] Care se referă la funcțiile *senzoriale și la funcțiile *motorii; care implică aceste funcții.

SEPHADEX / sephadex / sephadex. Produs folosit în *cromatografie pentru separarea macromoleculelor în funcție de greutatea lor moleculară. *S. G-10* este cel mai compact și este utilizat pentru separarea aminoacizilor, iar *s. G-200* cel mai poros, fiind folosit pentru separarea proteinelor cu M_r mare.

SEPSIS, s. n. / sepsis, s. m. / sepsis. [*Gr.* ***sepsis*** *= putrefacție, de la* ***sepein*** *= a putrezi.*] Reacție inflamatorie generalizată de origine infecțioasă în care sunt prezente două sau mai multe din următoarele condiții: febră (peste 38°C) și frisoane sau hipotermie (sub 36°C), tahicardie (peste 90/minut), polipnee cu hiperventilație (peste 20 respirații/minut) sau Pa CO_2 sub 32 mmHg, leucocite peste 12 000/mm³ sau sub 4 000/mm³, cu forme tinere (peste 10%) în circulația periferică. S. poate fi determinat și de cauze neinfecțioase, precum pancreatite, arsuri, traumatisme. S. sever este caracterizat de disfuncții organice, hipotensiune (presiunea sistolică sub 90 mmHg) și hipo-

perfuzie, cu acidoză lactică, oligurie și modificări psihice. Această formă de s. are o mortalitate de 20%. V. și șoc septic, septicemie.

SEPT, s. n. / septum, s. m. / septum. NA: septum, pl. septa. [*Lat. saeptum = perete, diafragmă*] Formațiune anatomică ce separă două regiuni, două organe sau diverse părți ale unui organ sau formațiuni anatomice, ori divide în două o cavitate organică. Sin. parțial: cloazon. Var.: *septum*. V. și în continuare.

SEPT CARDIAC / septum cardiaque / heart septa. NA: septum interatriale cordis, septum interventriculare cordis. Perete despărțitor care, la mamifere, separă camerele cardiace în cavități drepte și stângi; *s. inferior* constituie partea musculară a cloazonului interventricular, peretele despărțitor interatrial fiind constituit din *s. primar* și *s. secundar*.

SEPT INTERATRIAL / cloison interatriale / interatrial septum of heart. NA: septum interatriale cordis. Peretele care separă cele două atrii, format după naștere din contopirea a două s.: **septum primum* și **septum secundum*.

SEPT INTERDENTAR / septum interdentaire / interdental septum. NA: septa interalveolaria mandibulae, septa interalveolaria maxillae. Perete osos care aparține osului alveolar și care are rolul de a separa rădăcinile a doi dinți vecini.

SEPT INTERVENTRICULAR / cloison interventriculaire / interventricular septum of heart. NA: septum interventriculare cordis. Perete care separă ventriculul drept de ventriculul stâng, constituit dintr-o parte musculară și o parte membranoasă.

SEPT LINGUAL / septum lingual / lingual septum. NA: septum linguae. Membrană fibroasă verticală care traversează median fața inferioară a limbii, până la aponevroza linguală.

SEPT NAZAL / septum nasal / nasal septum. NA: septum nasi. Perete care separă cele două cavități nazale, având în componență o porțiune osoasă, una cartilaginoasă și una mucoasă.

SEPT PELLUCIDUM / septum pellucidum / septum pellucidum. NA: septum pellucidum, septum lucidum. Sin.: *septum lucidum* (v.).

SEPT TRANSVERS / septum transversum / septum transversum. S. mezenchimatos dispus transversal, care permite trecerea venelor viteline și ombilicale, existent în perioada de embriogeneză. Include două straturi: unul cranial și altul caudal (în care se va dezvolta ficatul). Se separă în două foițe, din care una, stratul cranial, va participa la formarea pericardului, iar cealaltă va forma diafragmul, după migrarea, la acest nivel, a mioblastelor din miotoamele metamerelor C_3-C_5 și fuziunea cu membranele pleuropericardice.

SEPTAL, adj. / septal, -ale, -aux, adj. / septal. [*Lat. saeptum = perete, diafragmă*] Care se referă la un sept, care este localizat la nivelul acestuia sau îi aparține. Ex.: infarct s.

SEPTIC, adj. / septique, adj. / septic. [*Lat. septicus, gr. septikos = care face să putrezească, de la gr. sepein = a putrezi*] 1) Care este *contaminat cu germeni patogeni, indiferent dacă este vorba de un pacient sau de mediul exterior acestuia. 2) Care este provocat de microorganisme patogene.

SEPTICEMIE, s. f. / septicémie, s. f. / septic(a)emia. [*Lat. septicus, gr. septikos = care face să putrezească, de la gr. sepein = a putrezi; gr. haima, -atos = sânge*] Boală sistemică determinată de prezența, multiplicarea și persistența microorganismelor patogene și a toxinelor acestora în sânge. Microorganismele susceptibile să determine s. sunt îndeosebi bacteriile, care pot proveni din exterior (plăgi infectate) sau din focare deja existente în organism. S. implică manifestări clinice grave, uneori cu apariția de focare supurate secundare (*septicopioemie), spre deosebire de *bacteriemie. V. și sepsis, șoc septic.

SEPTICOPIOEMIE, s. f. / septicopyohémie, s. f. / septicopy(a)emia. [*Lat. septicus, gr. septikos = care face să putrezească, de la gr. sepein = a putrezi; gr. pyon = puroi; haima, -atos = sânge*] Formă de *septicemie în care microbii se localizează secundar în anumite puncte din organism, unde se produc focare purulente.

SEPTOPLASTIE, s. f. / septoplastie, s. f. / septoplasty. [*Lat. saeptum = perete, diafragmă; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela*] Intervenție chirurgicală practicată îndeosebi pentru restaurarea permeabilității nazale în cazul *deviației de sept nazal.

SEPTOTOMIE, s. f. / septotomie, s. f. / septotomy. [*Lat. saeptum = perete, diafragmă; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia*] Incizie chirurgicală a septului nazal.

SEPTUM. Var. pentru sept (v.).

SEPTUM LUCIDUM / septum lucidum / septum lucidum. NA: septum pellucidum, septum lucidum. Membrană subțire verticală formată din două foițe acolate, care separă pe linia mediană coarnele anterioare de ventriculele cerebrale laterale, întinzându-se între fața inferioară a corpului calos și trigon. Sin.: sept pellucidum.

SEPTUM PRIMUM / septum primum / septum primum. NA: septum primum. Perete membranos care desparte, la embrion, atriul primitiv în două camere, dreaptă și stângă, viitoarele atrii.

SEPTUM SECUNDUM / septum secundum / septum secundum. NA: septum secundum. Perete membranos care se dezvoltă, la embrion, în dreapta **s. primum*, cu care fuzionează după naștere, închizând *orificiul Botallo, pentru a realiza *septul interatrial.

SER, s. n. / sérum, s. m. / serum. [*Lat. serum = zer*] V. ser sanguin.

SER ACTIV / sérum actif / active serum. S. care conține *complement.

SER ANTICOMPLEMENTAR / sérum anticomplémentaire / anticomplementary serum. S. care interferă sau distruge activitatea *complementului.

SER ANTILIMFOCITAR / sérum antilymphocytaire / antilymphocyte serum. S. heterolog care neutralizează funcția limfocitelor; se obține imunizând un animal prin injecții repetate de limfocite ale unui animal de specie diferită sau de limfocite umane. Se poate utiliza pentru combaterea rejetului grefelor și ca antiinflamator. Abrev.: SAL.

SER ANTIMICROBIAN / sérum antimicrobien / antimicrobial serum, antimicrobic serum. *S. imunizant provenit de la un animal care a primit doze crescânde de emulsie conținând microbi morți sau uneori vii, care a fost astfel vaccinat contra microbilor respectivi. Ex.: s. antistreptococic.

SER ANTIRABIC / sérum antirabique / antirabic serum. S. antitoxic provenit de la cai hiperimunizați și destinat tratamentului *rabiei.

SER ANTITETANIC / sérum antitétanique / antitetanic serum. S. care conține antitoxină tetanică. Provine de la cai hiperimunizați și este util în tratamentul tetanosului. Abrev. engl.: ATS.

SER BACTERIOLITIC / sérum bactériolytique / bacteriolytic serum. S. care conține o bacteriolizină capabilă să inducă bacterioliza dependentă de complement.

SER FIZIOLOGIC / sérum physiologique / physiological saline solution. Denumire improprie, cu totul neadecvată, sub care este desemnată soluția de clorură de sodiu *izotonă cu plasma sanguină, corespunzând unei concentrații de 8,7 g NaCl la litru. Alte soluții saline mai complexe, conținând – în afară de clorură de sodiu – cloruri alcaline și alcalinoteroase, fosfați, bicarbonat de sodiu și uneori glucoză, sunt denumite,

de asemenea impropriu, *s. artificiale*. Denumirea de s. trebuie rezervată doar lichidului rezultat după retracția cheagului sanguin sau rezultat din centrifugarea sângelui defibrinat, adică s. sanguin. O denumire corectă pentru s. f. poate fi *soluție fiziologică salină.

SER FIZIOLOGIC IZOTON / sérum physiologique isotonique / normal saline solution. Sin.: ser fiziologic (v.), soluție fiziologică salină (v.).

SER HETEROLOG / sérum hétérologue / heterologous serum. *S. imunizant furnizat de un individ dintr-o altă specie decât cea căreia îi aparține subiectul la care se injectează serul.

SER HIPERIMUN / sérum hyperimmun / hyperimmune serum. S. cu o concentrație foarte mare de anticorpi, obținut prin injecții repetate ale aceluiași antigen la un animal.

SER IMUNIZANT / sérum immunisant / immune serum. Sin.: antiser (v.).

SER INACTIVAT / sérum inactivé / inactivated serum. *S. sanguin în care *complementul a fost distrus prin încălzire.

SER MONOVALENT / sérum monovalent / monovalent serum. S. care conține anticorpi specifici pentru un anumit tip de microorganisme sau pentru un anumit tip de antigen. Sin.: ser specific.

SER OMOLOG / sérum homologue / homologous serum. *S. imunizant furnizat de un subiect din aceeași specie cu cea căreia îi aparține pacientul la care se injectează s.

SER POLIVALENT / sérum polyvalent / polyvalent serum. S. care conține anticorpi pentru mai multe tipuri de microorganisme sau pentru mai multe tipuri de antigeni.

SER SANGUIN / sérum sanguin / blood serum. Lichid de culoare galben-chihlimbar transparent, lipsit de elemente figurate, care se obține după retracția cheagului sanguin (evident, în cazul unei probe de sânge recoltată fără anticoagulant). Există o singură diferență între compoziția s. s. și cea a plasmei: s. s. nu conține *fibrinogen. V. și plasmă.

SER SPECIFIC / sérum spécifique / specific serum. Sin.: ser monovalent (v.).

SER TERAPEUTIC / sérum thérapeutique / therapeutic serum. S. obținut de obicei de la cai hiperimunizați cu un agent infecțios sau cu *exotoxina acestuia. Este folosit pentru blocarea procesului infecțios sau toxigen la subiecții infectați cu agentul patogen respectiv.

SERGLICINĂ, s. f. / serglycine, s. f. / serglycine. *Proteoglican sintetizat de mastocite și celule mieloide. Se prezintă ca o matrice poliionică de care se leagă histamina sau granulele secretorii. S. are rol în biosinteza heparinei.

SERIC, adj. / sérique, adj. / serous. [*Lat.* **serum** *= zer.*] Care are legătură sau care este determinat de substanțe componente ale *serului. Ex.: proteine s.

SERIE ERITROBLASTICĂ / série érythroblastique / erythrocyte series. S. de celule tinere care, după multiplicare și maturație în măduva osoasă, ajung la globulul roșu adult. S. e. cuprinde, pornind de la *celula sușă: proeritroblast, eritroblaste bazofile (I și II), policromatofile și acidofile, reticulocite și eritrocite. Eritrocitele de talie normală alcătuiesc *s. normocitară*. Sin.: serie eritrocitară.

SERIE ERITROCITARĂ / série érythrocytaire / erythrocytic series. Sin.: serie eritroblastică (v.).

SERIE GRANULOCITARĂ / série granulocytaire / granulocytic series. Sin.: serie mielocitară (v.).

SERIE LIMFOCITARĂ / série lymphocytaire / lymphocytic series. Succesiune de celule care se dezvoltă și se divid, pornind de la *limfoblast și ajungând în final la *limfocitul matur, trecând prin stadiul de prolimfocit. *Celula sușă a s. l. se găsește în foliculii limfoizi ai ganglionilor limfatici și în organele limfatice (amigdale, splină, timus etc.). V. limfoblast.

SERIE MIELOCITARĂ / série myélocytaire / granulocytic series. S. de celule tinere care, după multiplicare și maturație în măduva osoasă, ajung la stadiul de leucocit polinuclear adult sau *granulocit. Pornind de la *celula sușă, această s. este alcătuită, în succesiune, din: hemocitoblast, mieloblast, promielocit, mielocit, metamielocit și polinuclear. Sin.: serie granulocitară.

SERIE MONOCITARĂ / série monocytaire / monocytic series. S. de celule care, pornind de la *celula sușă a măduvei osoase, ajunge la *monocit, apoi la *macrofag tisular. Ea cuprinde monoblastul și promonocitul.

SERIE PLASMOCITARĂ / série plasmocytaire / plasmocytic series. S. de celule tisulare care derivă din *celula reticulară, trecând prin stadiul de plasmoblast și ajungând la *plasmocit.

SERIE TROMBOCITARĂ / série thrombocytaire / thrombocytic series. Succesiunea celulelor distincte morfologic care reprezintă stadii de dezvoltare a *trombocitelor. Acestea sunt, în ordinea maturității, următoarele: megacarioblast, promegacariocit și megacariocit, din fragmentarea căruia rezultă plachetele.

SERINĂ, s. f. / sérine, s. f. / serine. 1) Aminoacid neesențial monoaminocarboxilic, care intră în compoziția unui mare număr de proteine vegetale și animale, precursor al altor aminoacizi (glicocol, cisteină, cistină, triptofan, metionină), al unor lipide și glucide. Este extras din soia. 2) Sin. nerecomandat pentru *serumalbumină. V. tab. const. biochim.

SERINGĂ, s. f. / seringue, s. f. / syringe. [*Lat.* **syringa**, *din gr.* **syrinx, -ingos** *= țeavă, tub, trestie.*] Pompă cilindrică, cel mai frecvent din material plastic, destinată injectării sau aspirării unui lichid prin intermediul unui ac sau al unei canule. S. este alcătuită, de obicei, dintr-un corp cilindric în care poate fi mișcat un piston. *S. electrică* permite administrarea precisă și continuă a unor medicamente. Var.: siringă.

SERIOGRAFIE, s. f. / sériographie, s. f. / serialography. [*Lat.* **series** *= șir; gr.* **graphein** *= a scrie.*] Efectuarea unor radiografii succesive, cu o anume frecvență, la nivelul aceleiași regiuni anatomice. Această tehnică este utilizată îndeosebi în radiologia vasculară. Sin.: radiografie în serie.

SEROANATOXIPROFILAXIE, s. f. / séroanatoxiprophylaxie, s. f. / seroanatoxiprophylaxis. [*Lat.* **serum** *= zer; gr.* **ana** *= contra;* **toxikon** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* **toxon** *= săgeată;* **prophylassein** *= a garanta, de la* **pro** *= înainte, în fața,* **phylaxis** *= protecție.*] Prevenirea unei boli prin administrarea unei doze masive de *ser terapeutic și a unei mici doze de *anatoxină, injectate simultan.

SEROANATOXITERAPIE, s. f. / séroanatoxithérapie, s. f. / seroanatoxitherapy. [*Lat.* **serum** *= zer; gr.* **ana** *= contra;* **toxikon** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* **toxon** *= săgeată;* **therapeia** *= tratament, de la* **therapeuein** *= a îngriji.*] Tratament combinat printr-o doză masivă de *ser terapeutic specific și o mică doză de *anatoxină, injectate simultan.

SEROASĂ, s. f. / séreuse, s. f. / serosa. NA: tunica serosa. [*Lat.* **serosa**, *de la* **serum** *= zer.*] Membrană tisulară fină, derivată din *celomul embrionar, care este alcătuită din *mezoteliu dispus pe o rețea de țesut conjunctiv. S. acoperă unele organe ale cavității toracice sau abdominale (*s. viscerală*), sau tapisează cavitățile închise ale organismului: peritoneu, pleură, pericard (*s. parietală*). Sin.: membrană seroasă.

SEROCONVERSIE, s. f. / séroconversion, s. f. / seroconversion. [*Lat.* **serum** *= zer;* **conversio, -onis** *= schimbare, transformare, de la* **convertere** *= a întoarce, a schimba (***cum** *= cu;* **vertere** *= a întoarce).*] Modificarea uneia sau mai multor caracteristici ale serului sanguin. Ex.: apariția sau dispariția unui *anticorp care anterior era absent sau prezent în serul respectiv. În prezent, termenul se utilizează frecvent cu referire la infecția cu *HIV, în care caz s. apare, de obicei, după 4-12 săptămâni de la infecție. V. seronegativ și seropozitiv.

SEROCULTURĂ, s. f. / séroculture, s. f. / sero-culture. [*Lat. serum = zer; cultura = cultivare.*] Cultura bacteriilor pe ser sanguin.

SERODIAGNOSTIC, s. n. / sérodiagnostic, s. m. / serodiagnosis. [*Lat. serum = zer; gr. dia = prin; gnostikos = care cunoaște, de la gnonai = a cunoaște.*] Diagnostic bazat pe utilizarea testelor serologice, îndeosebi pe punerea în evidență, în serul pacientului, a unor anticorpi specifici. Sin.: diagnostic serologic, reacție serică, reacție serologică, seroreacție.

SEROFIBRINOS, adj. / sérofibrineux, -euse, adj. / serofibrinous. [*Lat. serum = zer; fibra = fibră; -ină.*] Referitor la un *exsudat format din ser și *fibrină.

SEROLOGIE, s. f. / sérologie, s. f. / serology. [*Lat. serum = zer; gr. logos = știință.*] Inițial, prin s. s-a desemnat studiul *in vitro* al reacțiilor specifice serurilor imune, îndeosebi de precipitare, aglutinare și fixare a complementului. În prezent, termenul se referă la: utilizarea unor astfel de reacții pentru măsurarea titrului anticorpilor în diferite boli infecțioase (teste serologice); stabilirea corelațiilor clinice cu titrul anticorpilor (s. bolilor) și utilizarea reacțiilor serologice pentru detecția antigenilor (ex.: antigeni HLA definiți serologic).

SEROMUCOID, s. n. / séromucoïde, s. m. / seromucoid. [*Lat. serum = zer; mucus = mucus; gr. eidos = formă.*] Termen desuet pentru *glicoproteinele circulante bogate în *acid sialic, care nu precipită sub acțiunea unor agenți de deproteinizare.

SERONEGATIV, adj. / séronégatif, -ive, adj. / seronegative. [*Lat. serum = zer; negativus = negativ.*] Care prezintă rezultate negative la examenele serologice, prin absența anticorpilor. V. seroconversie.

SEROPOZITIV, adj. / séropositif, -ive, adj. / seropositive. [*Lat. serum = zer; positivus = care se bazează pe ceva, de la ponere = a pune.*] Care prezintă rezultate pozitive la examenele serologice, probând existența anticorpilor. În prezent, termenul este utilizat îndeosebi referitor la infecția cu *HIV. V. seroconversie.

SEROPROFILAXIE, s. f. / séroprophylaxie, s. f. / seroprophylaxis. [*Lat. serum = zer; gr. prophylassein = a garanta, de la pro = înaintea, în fața, phylaxis = apărare.*] Utilizarea, în scop preventiv, a proprietăților protectoare ale *serului imunizant, în cazul unor posibile epidemii, la persoanele cu risc. Se obține o imunitate rapidă, dar temporară. Serul imunizant poate proveni de la un animal sau de la un convalescent.

SEROPROTECȚIE, s. f. / séroprotection, s. f. / seroprotection. [*Lat. serum = zer; protectio, -onis = apărare, de la protegere = a acoperi, a apăra.*] *Imunizare pasivă. V. imunitate, imunizare (1).

SEROREACȚIE, s. f. / séroréaction, s. f. / seroreaction. [*Lat. serum = zer; fr. réaction, din lat. actio, -onis = acțiune, de la agere = a acționa.*] 1) Reacție prin care se demonstrează prezența unui anticorp specific sau a unui antigen în serul sanguin. 2) Sin.: serodiagnostic (v.).

SEROS, adj. / séreux, -euse, adj. / serous. [*Lat. serum = zer.*] 1) Care are aspect macroscopic asemănător serului. Ex.: pleurezie s. 2) Care se raportează la o seroasă (*peritoneu, *pleură). Ex.: sutură s.

SEROTERAPIE, s. f. / sérothérapie, s. f. / serotherapy. [*Lat. serum = zer; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Tratamentul bolilor prin injecție cu *ser imun sau cu *antitoxină.

SEROTIP, s. n. / sérotype, s. m. / serotype. [*Lat. serum = zer; gr. typos = tip, model, marcă.*] Tip sau subspecie bacteriană ori virală, identificat prin metode serologice.

SEROTONINĂ, s. f. / sérotonine, s. f. / serotonin. Amină care provine din decarboxilarea 5-hidroxi-triptofanului și este prezentă în splină, tub digestiv și plachete sanguine. La nivel cerebral, cantitatea cea mai mare de s. este în *hipotalamus. Are rol fiziologic ca *mediator chimic în centrii nervoși. Reglează motilitatea intestinală, acționează asupra musculaturii netede și are acțiune vasoconstrictoare asupra anumitor teritorii vasculare. S. nu este utilizată în terapeutică, în schimb antagoniștii de s. sunt recomandați în tratamentul *migrenei și al unor manifestări alergice. Sin.: 5-hidroxitriptamină.

SEROVACCINARE, s. f. / sérovaccination, s. f. / serovaccination. [*Lat. serum = zer; vaccinus = referitor la vacă (vacca = vacă), de la vaccină = variola vacilor.*] Metodă de imunizare care asociază injectarea *serului imunizant (ce conferă o imunitate pasivă, rapidă, dar temporară) și a vaccinării (care conferă o imunitate tardivă, dar mai persistentă). În particular, s. este utilizată curent în profilaxia *tetanosului, la subiecții răniți fără vaccinare anterioară.

SEROZITATE, s. f. / sérosité, s. f. / serosity. [*Lat. serum = zer.*] Lichid cu aspect de ser sanguin care este conținut într-o cavitate seroasă sau care poate destinde țesutul conjuctiv (*edem) ori epitelial (*flictenă).

SERPIGINOS, adj. / serpigineux, -euse, adj. / serpiginous. [*Lat. populară serpigo, -iginis = erizipel, din lat. serpere = a se târî.*] Care se cicatrizează pe de o parte și invadează de cealaltă parte. Care se întinde de la o zonă la alta după o linie sinuoasă. Ex.: erizipel s., ulcer s. al corneei.

SERUMALBUMINĂ, s. f. / sérumalbumine, s. f. / serumalbumin. [*Lat. serum = zer; albumen, -inis = albuș de ou, de la albus = alb; -ină.*] *Albumina din serul sanguin. Sin. nerecomandat: serină, 2.

SERUMGLOBULINĂ, s. f. / globuline sérique / serum globulin. [*Lat. serum = zer; globulus, dim. de la globus = glob; -ină.*] Globulină prezentă în serul sanguin. V. globuline.

SESAMOID, adj., s. n. / sésamoïde, adj., s. m. / sesamoid. [*Gr. sesamon = susan; eidos = formă.*] 1) În formă de grăunte. 2) *Os s.*: v. tab. anat. - oase.

SESIL, adj. / sessile, adj. / sessile. [*Lat. sessilis = cu bază largă, de la sedere = a face să se așeze.*] Care este atașat printr-o bază de implantare largă la organul principal, fără intermediul unui *pedicul. Ex.: polip s.

SETE, s. f. / soif, s. f. / thirst. [*Lat. sitis = sete.*] Mecanism care comandă ingestia de lichide; este sub controlul *osmoreceptorilor din *hipotalamus. Senzația de s. poate fi perturbată fie prin leziuni directe ale diencefalului, fie prin tulburări ale conștienței.

SETON, s. n. / séton, s. m. / seton. [*Fr. séton, din lat. saeta = păr de porc, păr țeapăn.*] Fir subțire trecut printr-o fistulă, un sinus sau un epiteliu, care funcționează ca ghidaj pentru un abord cu instrumente având un diametru mai mare.

SEVRAJ, s. n. / sevrage, s. m. / weaning (pentru înțărcare), withdrawal (pentru privarea de droguri a unui toxicoman). [*Fr. sevrage, din lat. separare = a separa.*] Termen care în franceză are sensul de înțărcare, privare de laptele matern. Prin analogie, același termen a fost adoptat în franceză pentru desemnarea privării unui toxicoman de substanța care a generat starea de dependență fizică. În engleză, termenul sin. este *withdrawal*. S. toxicomanilor provoacă un *sindrom de sevraj. La alcoolici, s. poate declanșa *delirium tremens*.

SEX, s. n. / sexe, s. m. / sex. [*Lat. sexus = sex.*] 1) Ansamblu de caracteristici structurale și funcționale care deosebesc bărbatul de femeie. Atribut fundamental al organismelor care se manifestă prin producerea celor două tipuri de celule, gametul mascul și femel. 2) Ansamblul indivizilor care au același s.: *s. masculin*, *s. feminin*. 3) Organul copulației (al bărbatului sau al femeii).

SEX ANATOMIC / sexe anatomique / anatomic sex. Sin.: sex somatic (v.).

SEX CROMATINIAN / sexe chromatinien / nuclear sex. Sin.: sex nuclear (v.).

SEX CROMOZOMIAL / sexe chromosomique / chromosomal sex. Sin.: sex genetic (v.).

SEX FIZIC / sexe physique / morphological sex. Sin.: sex somatic (v.).

SEX GENETIC / sexe génétique / genetic sex. S. dependent de constituția cromozomică (*cariotip). El este determinat, la fecundație, de natura cromozomului sexual al spermatozoidului patern. Astfel, un spermatozoid purtător al unui cromozom sexual Y va da naștere unui băiat, iar când cromozomul sexual purtat de spermatozoid este X, se va naște o fată. Gonocitele sau celulele sexuale primordiale, dotate cu un potențial masculin sau feminin, orientează ulterior *s. gonadic. Sin.: sex cromozomial, sex gonozomic.

SEX GENITAL / sexe génital / genital sex. Etapă în dezvoltarea intrauterină care corespunde formării organelor genitale. *S. g. extern* corespunde formării organelor genitale externe, între ziua a 60-a și luna a V-a de viață intrauterină și determină sexul oficial, de stare civilă. *S. g. intern* este definit între zilele 50-60 ale perioadei intrauterine, corespunzând diferențierii canalelor gonadofore în organe genitale interne feminine sau masculine.

SEX GONADIC / sexe gonadique / gonadal sex. Etapă din evoluția sexualizării declanșată către ziua a 45-a a vieții embrionare, în momentul diferențierii gonadei primitive în testicul sau în ovar. În mod normal, această transformare se produce conform *s. genetic.

SEX GONOZOMIC / sexe gonosomique / genetic sex. Sin.: sex genetic (v.).

SEX NUCLEAR / sexe nucléaire / nuclear sex. S. determinat prin prezența sau absența *corpusculilor Barr în nucleul celulei. Prezența corpusculilor caracterizează *s. n. feminin*, iar absenta - *s. n. masculin*. S. n. corespunde în general, dar nu întotdeauna, *s. genetic. Sin.: sex cromatinian. V. corpuscul Barr.

SEX PSIHOLOGIC / sexe psychologique / psychological sex. Comportamentul sexual al unui individ, dependent, pe lângă dotarea sa biologică, de educație și de obiceiuri.

SEX-RATIO / indice de masculinité / sexratio. [*Engl.* ***sex*** *= sex;* ***ratio*** *= raport.*] Raport între numărul de nou-născuți de sex masculin și numărul de nou-născuți de sex feminin, într-o populație dată. Prin extensie, raport între numărul de indivizi de sex masculin și numărul de indivizi de sex feminin într-o populație. Termenul, preluat din limba engleză, are semnificația menționată anterior. Corespondentul său în limba franceză are o semnificație puțin modificată: raport între numărul de nou-născuți de sex masculin și numărul total de nou-născuți într-o populație (pentru specia umană este de 0,514).

SEX SOMATIC / sexe somatique / morphological sex. Etapa finală anatomică de evoluție a sexualizării, caracterizată prin apariția diferențelor morfologice feminine sau masculine. Sin.: sex anatomic, sex fizic.

SEXOLOGIE, s. f. / sexologie, s. f. / sexology. [*Lat.* ***sexus*** *= sex; gr.* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinii care studiază manifestările somatice, endocrine și nervoase, factorii constituționali, fiziologici și psihici care influențează viața sexuală în condiții fiziologice și patologice.

SEXUALITATE, s. f. / sexualité, s. f. / sexuality. [*Lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] 1) Ansamblul manifestărilor în relație cu aparatul genital. 2) Ansamblul comportamentelor și activităților legate de instinctul sexual. În teoria psihanalitică, conform căreia dezvoltarea individului este înțeleasă și analizată prin organizarea sa "psihosexuală", conceptul de s. are o accepțiune mai largă, referindu-se la orice satisfacție care este obținută în relație cu zonele erogene, chiar dacă acestea nu sunt cele genitale.

SEXUALIZARE, s. f. / sexualisation, s. f. / sexualization. [*Lat.* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Proces *ontogenetic care duce la individul (fenotipul) sexualizat, masculin sau feminin.

SEXUAT, adj. / sexué, -e, adj. / sexed. [*Lat.* ***sexus*** *= sex.*] Care posedă un sex, fiind capabil de reproducere s.

SFACEL, s. n. / sphacèle, s. m. / sphacelus. [*Gr.* ***sphakelos*** *= mortificare, gangrenare.*] Fragment sau masă de țesut necrozat, gangrenos.

SFAT GENETIC / conseil génétique / genetic counseling. [*Sl.* ***suvetu*** *= sfat; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] 1) Ansamblul mijloacelor și metodelor care permit măsurarea *riscului genetic. 2) Act medical prin intermediul căruia un subiect sau un cuplu iau cunoștință de riscul genetic.

SFENOID, s. n. / sphénoïde, s. m. / sphenoid bone. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț;* ***eidos*** *= formă.*] V. tab. anat. - oase.

SFENOIDAL, adj. / sphénoïdal, -ale, -aux, adj. / sphenoidal. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț;* ***eidos*** *= formă.*] Care ține de sfenoid. Ex.: sinus s. Var.: sfenoidian.

SFENOIDIAN. Var. pentru sfenoidal (v.).

SFENOIDITĂ, s. f. / sphénoïdite, s. f. / sphenoiditis. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț;* ***eidos*** *= formă; -ită.*] *Sinuzită sfenoidală însoțită adesea de o necroză osoasă localizată.

SFENOIDOTOMIE, s. f. / sphénoïdotomie, s. f. / sphenoidotomy. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț;* ***eidos*** *= formă;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizie chirurgicală a peretelui sinusului sfenoidal.

SFENOMAXILAR, adj. / sphéno-maxillaire, adj. / sphenomaxillary. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț; lat.* ***maxilla*** *= maxilar.*] Care aparține osului sfenoid și maxilarului superior.

SFENOORBITAR, adj. / sphéno-orbitaire, adj. / sphenoorbital. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț; lat.* ***orbita*** *= orbită, de la* ***orbis*** *= cerc.*] Care aparține sfenoidului și orbitei.

SFENOPALATIN, adj. / sphéno-palatin, -e, adj. / sphenopalatine. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț; lat.* ***palatum*** *= cerul gurii.*] Care aparține sau este în relație cu sfenoidul și cu oasele palatine.

SFENOPARIETAL, adj. / sphéno-pariétal, -ale, -aux, adj. / sphenoparietal. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț; lat.* ***parietalis*** *= de perete, de la* ***paries, -etis*** *= perete.*] Care aparține sfenoidului și oaselor parietale.

SFENOTEMPORAL, adj. / sphéno-temporal, -ale, -aux, adj. / sphenotemporal. [*Gr.* ***sphen, -os*** *= colț; lat.* ***temporalis*** *= de la tâmplă, de la* ***tempus, -oris*** *= tâmplă.*] Care se referă sau aparține sfenoidului și oaselor temporale.

SFEROCIT, s. n. / sphérocyte, s. m. / spherocyte. [*Lat.* ***sphaera****, gr.* ***sphaira*** *= sferă; gr.* ***kytos*** *= celulă.*] Eritrocit cu volum normal, dar cu diametru mai mic față de eritrocitul normal, cu grosime mai mare și *hipercrom, caracteristici în relație cu morfologia sferică pe care acesta o prezintă. Este elementul patognomonic în *sferocitoză.

SFEROCITOZĂ, s. f. / sphérocytose, s. f. / spherocytosis. [*Lat.* ***sphaera****, gr.* ***sphaira*** *= sferă; gr.* ***kytos*** *= celulă; -oză.*] Prezența de *sferocite în sângele circulant. V. sferocitoză ereditară.

SFEROCITOZĂ EREDITARĂ / sphérocytose héréditaire / hereditary spherocytosis. Sin.: boală Minkovski-Chauffard (v.).

SFEROFAKIE, s. f. / sphérophakie, s. f. / spherophakia. [*Lat.* ***sphaera****, gr.* ***sphaira*** *= sferă; gr.* ***phakos*** *= linte, lentilă.*] Anomalie congenitală caracterizată prin sfericitatea și, uneori, poziția *ectopică a cristalinului.

SFIGMIC, adj. / sphygmique, adj. / sphygmic. [*Gr.* ***sphygmos*** *= puls.*] Care se referă la *puls, care aparține pulsului.

SFIGMOCARDIOGRAF, s. n. / sphygmocardio-graphe, s. m. / sphygmocardiograph. [*Gr.* ***sphygmos*** *= puls;* ***kardia*** *=*

inimă; graphein = a scrie.] Instrument servind la înregistrarea simultană a pulsului periferic și a pulsului central, adică a bătăilor inimii.

SFIGMOGRAF, s. n. / sphygmographe, s. m. / sphygmograph. [*Gr. sphygmos = puls; graphein = scrie.*] Dispozitiv care permite înregistrarea grafică, pe hârtie, a pulsațiilor arteriale amplificate, traductorul fiind plasat la nivelul unei artere periferice (ex.: radială). Rezultatul înregistrat se numește *sfigmogramă și permite analiza frecvenței pulsului periferic, amplitudinea sa și chiar tipul de *puls.

SFIGMOGRAFIE, s. f. / sphygmographie, s. f. / sphygmography. [*Gr. sphygmos = puls; graphein = scrie.*] Înregistrarea pulsului arterial cu ajutorul *sfigmografului sau al unui *traductor de puls. Se obține *sfigmograma.

SFIGMOGRAMĂ, s. f. / sphygmogramme, s. m. / sphygmogram. [*Gr. sphygmos = puls; gramma = înscriere.*] Traseul pulsului obținut prin *sfigmografie. S. poate fi înregistrată la nivelul uneia din arterele mari (subclaviculară, carotidă, în acest caz fiind denumită și *carotidogramă) sau mici (radială, pedioasă etc.). În primul caz se va înregistra pulsul central, iar în cel de al doilea, pulsul periferic. Indiferent de locul de înregistrare a pulsului arterial, s. prezintă o linie ascendentă, denumită *undă anacrotă, produsă de creșterea bruscă a presiunii, urmată de o pantă descendentă lentă, unda catacrotă, ce prezintă o incizură, cunoscută sub numele de *undă dicrotă. Aceasta marchează blocarea tendinței la refluare a sângelui la sfârșitul sistolei ventriculare prin închiderea valvulelor sigmoide aortice.

SFIGMOLOGIE, s. f. / sphygmologie, s. f. / sphygmology. [*Gr. sphygmos = puls; logos = știință.*] Studiul pulsului, care constituie o parte importantă a medicinii tradiționale chineze.

SFIGMOMANOMETRU, s. n. / sphygmomanomètre, s. m. / sphygmomanometer. [*Gr. sphygmos = puls; manos = puțin dens; metron = măsură.*] Instrument utilizat la măsurarea indirectă a presiunii de la nivelul arterelor. Există mai multe tipuri de s., fiecare purtând numele persoanei care a inventat tipul respectiv: Riva-Rocci, Erlanger, Janeway, Mosso, Rogers, Stanton etc. Sin.: tensiometru.

SFINCTER, s. n. / sphincter, s. m. / sphincter. NA: musculus sphincter. [*Gr. sphinkter, -os = care strânge tare, de la sphingein = a strânge.*] Bandă inelară formată din fibre musculare care, înconjurând un orificiu natural, îi asigură acestuia ocluzia sau deschiderea. V. și mușchi sfincter (diferite tipuri) în tab. anat. - mușchi.

SFINCTER ODDI / sphincter d'Oddi / Oddi's sphincter. NA: musculus sphincter ampullae hepatopancreaticae. [*Ruggero Oddi, medic italian, Bologna, 1864-1913.*] *S. care înconjoară ampula Vater (v. ampulă), în grosimea marii *caruncule duodenale. V. și tab. anat. - mușchi.

SFINCTERALGIE, s. f. / sphinctéralgie, s. f. / sphincteralgia. [*Gr. sphinkter, -os = care strânge tare, de la sphingein = a strânge; algos = durere.*] Durere la nivelul unui mușchi sfincterian, cu referire îndeosebi la sfincterul anal.

SFINCTEROPLASTIE, s. f. / sphinctéroplastie, s. f. / sphincteroplasty. [*Gr. sphinkter, -os = care strânge tare, de la sphingein = a strânge; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Refacerea chirurgicală a unui sfincter ce prezintă alterări structurale.

SFINCTEROSPASM, s. n. / sphinctérospasme, s. m. / sphincterismus. [*Gr. sphinkter, -os = care strânge tare, de la sphingein = a strânge; spasmos = contracție.*] Spasm la nivelul unui sfincter.

SFINCTEROTOMIE, s. f. / sphinctérotomie, s. f. / sphincterotomy. [*Gr. sphinkter, -os = care strânge tare, de la sphingein = a strânge; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizia unui sfincter.

SFINGOLIPIDE, s. n. pl. / sphingolipides, s. m. pl. / sphingolipids. [*Gr. sphingein = a strânge, a lega strâns; lipos = grăsime.*] Denumire generală pentru lipidele care conțin în moleculă un alcool azotat, *sfingozina. În urma atașării unei molecule de acid gras la azotul sfingozinei printr-o legătură amidică, rezultă un grup de N-acilsfingozine numite *ceramide. S. sunt combinații ale unor compuși diferiți cu gruparea hidroxil a ceramidelor: *sfingomieline (cu fosforilcolină), *gangliozide (cu oligozaharide ramificate ce conțin glucoză, galactoză, acid N-acetilneuraminic) și *cerebrozide (cu glucoză și galactoză). S. sunt constituenți ai membranelor și se află în concentrații mari în creier.

SFINGOLIPIDOZĂ, s. f. / sphingolipidose, s. f. / sphingolipidosis. [*Gr. sphingein = a strânge, a lega strâns; lipos = grăsime; -oză.*] Grup de boli caracterizate prin stocajul anormal al *sfingolipidelor în diferite țesuturi. *S. cerebrală* cuprinde patru tipuri distincte clinic și enzimatic: 1) *S. de tip infantil*, sin.: boală Tay-Sachs (v.). 2) *S. de tip juvenil precoce*, sin.: boală Bielschowsky-Jansky (v.). 3) *S. de tip juvenil tardiv*, sin.: boală Spielmeyer-Vogt (v.). 4) *S. de tip adult*, sin.: boală Kufs (v.).

SFINGOMIELINAZĂ, s. f. / sphingomyélinase, s. f. / sphingomyelinase. [*Gr. sphingein = a strânge, a lega strâns; myelos = măduvă; -ină; -ază.*] Enzimă de tip hidrolază care catalizează clivajul *sfingomielinei în *ceramidă și *colină fosforilată. În *boala Niemann-Pick, alterarea sintezei s. (transmisă cu caracter autozomal recesiv) duce la acumularea de sfingomielină în creier, splină și ficat. Sin.: sfingomielin fosfodiesterază.

SFINGOMIELIN FOSFODIESTERAZĂ / sphingomyéline phosphodiesterase / sphingomyelin phosphodiesterase. Sin.: sfingomielinază (v.).

SFINGOMIELINE, s. f. pl. / sphingomyélines, s. f. pl. / sphingomyelins. [*Gr. sphingein = a strânge, a lega strâns; myelos = măduvă; -ină.*] Grup de *fosfolipide constituite din *sfingozină, la care sunt fixați un acid gras și un alcool legat de o amină-alcool. S. reprezintă componentul major al tecii de *mielină.

SFINGOZINĂ, s. f. / sphingosine, s. f. / sphingosine. [*Gr. sphingein = a strânge, a lega strâns; oză - indică un glucid; -ină.*] Alcool azotat component al *gangliozidelor și al altor *sfingolipide.

SFORĂIT, s. n. / ronflement, s. m. / snoring. [*Origine onomatopeică.*] Respirație sonoră survenind în timpul somnului, determinată îndeosebi de vibrațiile *vălului palatin.

SHIGELLA / Shigella / Shigella. [*Kiyoshi Shiga, medic și bacteriolog japonez, 1870-1957.*] Gen de bacili Gram-negativi, imobili, care aparțin familiei *Enterobacteriaceae*. Sunt divizați în patru subgrupe: *S. dysenteriae* (bacil dizenteric, bacil Shiga sau Shiga-Kruse), cu 10 serotipuri, agenți ai *dizenteriei bacilare; *S. flexneri*, cu 6 serotipuri, *S. boydii*, cu 15 serotipuri, *S. sonnei*, cu un singur serotip.

SHIGELLA ALKALESCENS / Shigella alkalescens / Shigella alkalescens. Sin.: *Escherichia coli* (v.).

SHIGELLA DISPAR / Shigella dispar / Shigella dispar. Sin.: *Escherichia coli* (v.).

SHIGELLA MADAMPENSIS / Shigella madampensis / Shigella madampensis. Sin.: *Escherichia coli* (v.).

SIALADENITĂ, s. f. / sialadénite, s. f. / sialadenitis. [*Gr. sialon = salivă; aden, -os = glandă; -ită.*] Inflamație a parenchimului unei glande salivare. Var.: sialoadenită.

SIALAGOG. Var. pentru sialogog (v.).

SIALIDAZĂ, s. f. / sialidase, s. f. / sialidase. Sin.: neuraminidază (v.).

SIALIDOZĂ, s. f. / sialidose, s. f. / sialidosis. Boală determinată de un deficit în *sialidază, transmisă autozomal recesiv,

care se poate manifesta în două moduri: 1) *S. tip I*, cu debut la adolescent sau la adult, se caracterizează prin *mioclonii, apariția unor pete roșii la nivelul ochiului care determină pierderea treptată a acuității vizuale și stocarea oligozaharidelor care conțin reziduuri de *acid sialic. Sin.: mucolipidoză tip I. 2) *S. tip II* se caracterizează în plus prin existența unor malformații somatice și *disostoze multiple. În s. tip II cu debut infantil se mai întâlnește visceromegalie și retard mental, iar în forma congenitală - ascită, *hidrops fetal, edem facial, hernie inghinală și moarte prematură. V. și mucolipidoză, nefrosialidoză, oligozaharidoză.

SIALITĂ, s. f. / sialite, s. f. / sialitis, sialadenitis. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă; -ită.*] Inflamație a unei glande salivare. Termenul, discutabil, poate fi utilizat atât pentru infecțiile salivare parenchimatoase, cât și pentru cele canaliculare.

SIALOADENITĂ. Var. pentru sialadenită (v.).

SIALOGEN, adj. / sialogène, adj. / sialogenous. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***gennan*** *= a produce.*] Care produce salivă.

SIALOGLICOPROTEINĂ, s. f. / sialoglycoprotéine, s. f. / sialoglycoprotein. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***glykys*** *= dulce;* ***protos*** *= primul; -ină.*] *Glicoproteină care conține o cantitate mare de *acid sialic.

SIALOGOG, s. n. / sialagogue, s. m. / sialogogue. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***agogos*** *= care conduce spre eliminare.*] Substanță, de origine endogenă sau exogenă, care provoacă hipersecreție salivară. Var.: sialagog. V. ptialism.

SIALOGRAFIE, s. f. / sialographie, s. f. / sialography. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***graphein*** *= a scrie.*] Examen radiografic al unei glande salivare după opacifierea canalelor sale principale (Stenon și Wharton) și a parenchimului său acino-canalicular printr-o substanță de contrast injectată în canalul excretor al glandei, prin ostiumul său.

SIALOGRAMĂ, s. f. / sialogramme, s. m. / sialogram. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***gramma*** *= înscriere.*] Imagine a unei glande salivare obținută prin *sialografie.

SIALOLIT, s. m. / sialolithe, s. m. / sialolith. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***lithos*** *= piatră.*] Calcul format într-un canal excretor sau într-o glandă salivară. S. se formează cel mai frecvent în glanda submaxilară și în canalul acesteia, mai rar în *parotide și în glandele sublinguale.

SIALOLITOTOMIE, s. f. / sialolithotomie, s. f. / sialolithotomy. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***lithos*** *= piatră;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Procedeu chirurgical care constă în ablația unui *sialolit, prin incizarea segmentului glandei salivare la nivelul căreia acesta este localizat.

SIALOREE, adj. / sialorrhée, adj. / sialorrh(o)ea. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă;* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Sin.: ptialism (v.).

SIALOZĂ, s. f. / sialose, s. f. / sialosis. [*Gr.* ***sialon*** *= salivă; -oză.*] Denumire pentru orice afecțiune a glandelor salivare care nu este de natură infecțioasă sau tumorală. Uneori termenul este utilizat doar pentru infiltrațiile limfocitare ale glandelor salivare.

SIBILANT, adj. / sibilant, -e, adj. / sibilant. [*Lat.* ***sibilans***, *participiul prezent al verbului* ***sibilare*** *= a șuiera.*] V. ral.

SIC VOLO / sic volo / sic volo. [*Lat.* ***sic*** *= astfel, în acest fel;* ***volo*** *= eu vreau.*] Termen care poate fi utilizat în prescripțiile medicale pentru a justifica depășirea voluntară a dozei pentru un principiu activ dintr-o formulă *magistrală.

SICATIV, adj., s. n. / siccatif, -ive, adj., s. m. / siccative. [*Lat. medicală* ***siccativus***, *de la* ***siccare*** *= a usca.*] 1) Care usucă, care îndepărtează fluidul ce înconjoară o fază solidă. 2) Orice medicament care usucă rapid plăgile (ex.: *iodoformul).

SICKLE-CELL / sickle-cell / sickle-cell. [*Engl.* ***sickle*** *= seceră;* ***cell*** *= celulă.*] Sin. englez pentru drepanocit (v.).

SICLEMIE, s. f. / sicklémie, s. f. / sickl(a)emia. [*Engl.* ***sickle*** *= seceră (****cell*** *= celulă); gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Sin.: drepanocitoză (v.).

SICOZIS, s. n. / sycosis, s. m. / sycosis. [*Gr.* ***sykon*** *= smochină; -oză.*] Boală de origine bacteriană sau micotică manifestată prin *foliculite succesive, care se reînnoiesc fără întrerupere, localizate la nivelul zonelor cu păr dens (barbă, *scalp). S. se cronicizează, iar agentul etiologic este frecvent *stafilococul. Var.: sicoză.

SIDA / SIDA / AIDS. Abreviere utilizată în mod curent pentru sindromul de imunodeficiență dobândită (v.).

SIDERANT, adj. / sidérant, -e, adj. / siderant. [*Lat.* ***siderari*** *= a fi lovit de influența nefastă a aștrilor, de la* ***sidus, -eris*** *= astru.*] Care poate determina prăbușirea subită a uneia sau mai multor funcții importante, adică *siderație.

SIDERAȚIE, s. f. / sidération, s. f. / sideration. [*Lat.* ***sideratio, -onis*** *= influență nefastă a aștrilor, de la* ***siderari*** *= a fi lovit de influența nefastă a aștrilor și* ***sidus, -eris*** *= astru.*] Suspendare brutală și completă a funcțiilor unuia sau mai multor organe, de obicei de cauză accidentală (electrocutare, acțiunea trăznetului, embolie, hemoragie cerebrală etc.).

SIDEREMIE, s. f. / sidérémie, s. f. / iron content in blood. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Concentrația fierului în sânge. V. tab. const. biochim.

SIDERIZARE, s. f. / sidérisation, s. f. / deposition of h(a)emosiderin. [*Gr.* ***sideros*** *= fier.*] Infiltrare difuză a fibrelor elastice și de colagen cu *hemosiderină, localizată îndeosebi în focarele hemoragice sau în pereții vaselor mici din creier și din splină, în cazul *hemosiderozei.

SIDEROBLAST, s. n. / sidéroblaste, s. m. / sideroblast. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***blastos*** *= germen.*] Celulă din măduva osoasă, precursoare a globulelor roșii (v. eritroblast), care conține granule mici cu fier. S. pot fi observate la persoanele normale și sunt absente în *sideropenie. Unele *anemii se caracterizează prin prezența s. (*anemie sideroblastică).

SIDEROBLASTOZĂ, s. f. / sidéroblastose, s. f. / sideroblastosis. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***blastos*** *= germen; -oză.*] Prezența de *sideroblaste în diferite țesuturi ale organismului.

SIDEROCIT, s. n. / sidérocyte, s. m. / siderocyte. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***kytos*** *= celulă.*] Globul roșu care conține incluziuni ferice non-hemoglobinice, puse în evidență prin colorația cu albastru de Prusia. Aceste granule apar uneori pe frotiul colorat sub forma *corpusculilor Pappenheimer bazofili.

SIDEROFIL, adj. / sidérophile, adj. / siderophil. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***philos*** *= prieten, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Despre o celulă sau un țesut care au afinitate pentru fier.

SIDEROFILINĂ, s. f. / sidérophiline, s. f. / siderophilin. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***philein*** *= a iubi; -ină.*] Sin.: transferină (v.). V. tab. const. biochim.

SIDEROPENIE, s. f. / sidéropénie, s. f. / sideropenia. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***penia*** *= sărăcie.*] Deficit de fier în organism. Poate apare în: sarcină, alimentație deficitară în fier, pierderi cronice de sânge. Cea mai importantă manifestare a s. este *anemia hipocromă, care se corectează ușor prin tratamentul cu medicamente care conțin fier. Sin.: hiposideremie.

SIDEROPEXIE, s. f. / sidéropexie, s. f. / sideropexis. [*Gr.* ***sideros*** *= fier;* ***pexia*** *= fixare.*] Fixarea fierului de către unele celule sau unele țesuturi.

SIDEROSILICOZĂ, s. f. / sidérosilicose, s. f. / siderosilicosis. [*Gr.* ***sideros*** *= fier; lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit; -oză.*] *Pneumoconioză minerală mixtă, determinată de inhalarea masivă de pulberi de oxid de fier și de siliciu. Sin.: silicosideroză.

SIDEROZĂ, s. f. / sidérose, s. f. / siderosis. [*Gr.* ***sideros*** *= fier; -oză.*] Infiltrația diferitelor țesuturi cu particule fine de fier

sau cu un compus al acestuia. Se disting: *s. conjunctivală*, cu prezența locală de corpusculi conținând fier; *s. hepatică*, prin acumulare de fier în exces în ficat; *s. nutrițională*, determinată de o dietă bogată în fier, dar săracă în proteine și hipocalorică; *s. pulmonară*, *pneumoconioză determinată de inhalarea unor particule fine de fier sau a pulberilor de oxid de fier (la sudori, polizori, lucrători care utilizează oxidul roșu de fier). V. și hemosiderină, hemosideroză.

SIEVERT, s. m. / Sievert, s. m. / Sievert. Unitate de măsură în Sistemul Internațional pentru echivalentul de doză, care se mai măsoară și în unitatea tolerată denumită rem (1 Sv = 100 rem; 1 rem = 10 mSv). V. cap. X (Sistemul Internațional de unități de măsură în medicină).

SIFILIDĂ, s. f. / syphilide, s. f. / syphilid(e). [*V. etimologia termenului sifilis; -idă.*] Termen general pentru leziunile cutanate din *sifilisul secundar, care apar de obicei după șase luni până la doi ani după infecție. S. sunt denumite după formă (ex.: s. inelară) sau în funcție de localizare (ex.: s. plantară).

SIFILIGRAFIE, s. f. / syphiligraphie, s. f. / syphiligraphy. [*V. etimologia termenului sifilis; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Studiul sifilisului.

SIFILIS, s. n. / syphilis, s. f. / syphilis. [***Syphilus*** *(alterare a numelui Sipylus, păstor legendar din "Metamorfozele" lui Ovidiu), pe care poetul Fracastoro din Verona (în anul 1530) l-a preluat într-un poem, imaginându-și că acesta a fost îmbolnăvit de Apollon, ca pedeapsă pentru blestemele sale, sau de la gr.* ***syn*** *= împreună;* ***philein*** *= a iubi.*] Boală venerică contagioasă și inoculabilă, al cărei agent etiologic este **Treponema pallidum* și al cărei diagnostic se bazează pe reacții serologice specifice (*reacția Bordet-Wasserman, testul Nelson sau *testul de imobilizare a treponemelor). Clasificarea tradițională (s. primar - *șancru sifilitic; secundar - *rozeole, *sifilide; terțiar - sifilide, *gome) rămâne importantă din punct de vedere clinic, dar în prezent există tendința de a utiliza o clasificare mai pragmatică: *s. precoce* (din momentul contagiunii până la o anumită perioadă din faza secundară, în care penicilinoterapia are maximum de eficacitate) și *s. tardiv* (sfârșitul perioadei secundare și perioada terțiară, unde tratamentul are efecte aleatorii). Sin. (tot mai puțin utilizat): boală specifică.

SIFILITIC, adj., s. m. / syphilitique, adj., s. m. / syphilitic. [*V. etimologia termenului sifilis.*] 1) Care este afectat sau cauzat de *sifilis. 2) Bolnav afectat de sifilis.

SIFILOFOBIE, s. f. / syphilophobie, s. f. / syphilophobia. [*V. etimologia termenului sifilis; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Teama morbidă de a contracta *sifilisul.

SIFILOM, s. n. / syphilome, s. m. / syphiloma. [*V. etimologia termenului sifilis; -oma.*] Sin.: gomă sifilitică (v.).

SIFILOM DIFUZ PRIMAR / syphilome diffus primaire / primary diffuse syphiloma. Leziune pseudoinflamatorie formată dintr-o zonă de culoare roșie închisă, mai mult sau mai puțin scuamoasă, acoperind întregul gland și coexistând cu un *șancru sifilitic, pe care îl poate masca.

SIFILOM PRIMAR / syphilome primaire / syphilitic chancre. Sin.: șancru sifilitic (v.).

SIFON, s. n. / siphon, s. m. / siphon. [*Lat.* ***sipho, -onis****, din gr.* ***siphon*** *= conductă, tub, pompă.*] Dispozitiv sau formațiune anatomică în formă de U, cu ramuri de lungimi diferite, folosit pentru a transfera lichide de la un nivel mai înalt la unul inferior, prin forța determinată de presiunea atmosferică, sau în scopul evacuării unei cavități naturale.

SIFON VEZICULAR / siphon vésiculaire / vesicular siphon. Ansamblu constituit din colul veziculei biliare și din cele două unghiuri pe care acesta le formează cu corpul veziculei, pe de o parte, și canalul cistic, pe de altă parte.

SIFONAJ, s. n. / siphonage, s. m. / siphonage. [*Lat.* ***sipho, -onis****, din gr.* ***siphon*** *= conductă, tub, pompă.*] Utilizarea unui *sifon pentru drenarea unei cavități. Ex.: în lavajul gastric, într-un abces, la evacuarea lichidului în cazul unei pleurezii etc.

SIGMATISM, s. n. / sigmatism, s. m. / sigmatism. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec; -ism.*] Deficit de articulare fonetică care constă în dublarea articulării uneia sau mai multor consoane (J, G) cu o altă consoană (S).

SIGMOID, adj., s. n. / sigmoïde, adj., s. m. / sigmoid. NA: colon sigmoideum (1). [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă.*] 1) Segment al colonului care începe la marginea internă a psoasului stâng și se continuă cu rectul de la nivelul celei de-a treia vertebre lombare. Măsoară circa 40 cm lungime. 2) În formă de S sau, mai precis, în forma literei grecești sigma. Ex.: colon s. (sau pelvin).

SIGMOIDECTOMIE, s. f. / sigmoïdectomie, s. f. / sigmoidectomy. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală, parțială sau totală, a colonului sigmoid.

SIGMOIDITĂ, s. f. / sigmoïdite, s. f. / sigmoiditis. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă; -ită.*] Inflamația colonului sigmoid.

SIGMOIDOPEXIE, s. f. / sigmoïdopexie, s. f. / sigmoidopexy. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***pexis*** *= fixare.*] Procedeu chirurgical folosit pentru rezolvarea *prolapsului rectal prin sutura peretelui colonului sigmoid la peretele abdominal.

SIGMOIDOSCOP, s. n. / sigmoïdoscope, s. m. / sigmoidoscope. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscop rigid sau flexibil, cu o sursă de iluminare adecvată inspecției colonului sigmoid.

SIGMOIDOSCOPIE, s. f. / sigmoïdoscopie, s. f. / sigmoidoscopy. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Inspecția colonului cu un *sigmoidoscop.

SIGMOIDOSIGMOIDOSTOMIE, s. f. / sigmoïdosigmoïdostomie, s. f. / sigmoidosigmoidostomy. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] 1) Formarea prin intervenție chirurgicală a unei anastomoze între două porțiuni ale colonului sigmoid, după rezecția porțiunii intermediare afectate. 2) Denumire a orificiului creat prin procedeul menționat anterior.

SIGMOIDOSTOMIE, s. f. / sigmoïdostomie, s. f. / sigmoidostomy. [*Gr.* ***sigma****, = a 19-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă;* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Crearea unui *anus artificial la nivelul colonului pelvin, cu deschidere în fosa iliacă stângă.

SILICAGEL, s. n. / silicagel, s. n. / silicagel. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit;* ***gelu*** *= îngheț.*] Gel de bioxid de siliciu (*silice), SiO_2, coloidal, utilizat ca deshidratant și adsorbant, îndeosebi pentru gaze și vapori.

SILICAT, s. m. / silicate, s. m. / silicate. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit.*] Termen general pentru cei peste 1 500 de compuși alcătuiți din oxid de siliciu (silice) și diferite metale mono- și bivalente (îndeosebi K, Na, Mg, Fe, Al). Unii s. sunt utilizați ca pansamente gastrice sau pentru producerea coloanelor de *cromatografie.

SILICATOZĂ, s. f. / silicatose, s. m. / silicatosis. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit; -oză.*] Termen generic pentru orice *pneumoconioză minerală fibrogenă legată de inhalarea de particule care conțin *silicați, îndeosebi azbest, argilă, caolin, mică și talc.

SILICE, s. f. / silice, s. f. / silica. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit.*] Dioxid de siliciu, SiO_2, sau anhidridă silicică. Poate să existe în forme alotropice variate, este albă sau incoloră,

dură, utilizată în alcătuirea unor materiale dentare. S. este folosită și în industrie, în fabricarea sticlei, ceramicei etc. Este foarte abundentă în natură. Prin inhalarea cronică a pulberilor de s. se poate declanșa o *pneumoconioză.

SILICIU, s. n. / silicium, s. m. / silicon. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit.*] Elementul chimic nr. 14, cu simbolul Si și greutatea atomică 28,086. După oxigen, s. este elementul cel mai abundent în scoarța terestră, unde nu se găsește liber, ci sub forma unor compuși oxigenați, îndeosebi *silice și *silicați. În organism, s. este un oligoelement anorganic prezent în numeroase *mucopolizaharide. Inhalarea cronică a pulberilor de s. determină *silicoza.

SILICON, s. m. / silicone, s. f. / silicone. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit.*] Denumire generală pentru diverși compuși silico-organici cu structură de *polimeri. S. au numeroase utilizări industriale, ca și medicale și farmaceutice (creme protectoare), cea mai spectaculoasă și disputată utilizare fiind în chirurgia estetică.

SILICOSIDEROZĂ, s. f. / silico-sidérose, s. f. / silicosiderosis. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit; gr.* ***sideros*** *= fier;* ***-oză.***] Sin.: siderosilicoză (v.).

SILICOTIC, adj., s. m. / silicotique, adj., s. m. / silicotic. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit.*] 1) Care aparține *silicozei sau care caracterizează această boală. 2) Bolnav de silicoză.

SILICOZĂ, s. f. / silicose, s. f. / silicosis. [*Lat.* ***silex, -icis*** *= piatră tare, granit;* ***-oză.***] *Pneumoconioză minerală fibrogenă, cauzată de inhalarea cronică a pulberilor de siliciu liber (bioxid de siliciu). Leziunile pulmonare constau în fibroză nodulară, iar diversele aspecte radiologice au fost individualizate și cuprinse în clasificarea OMS. Se poate asocia, frecvent, cu tuberculoza pulmonară.

SIMBIONT, s. m. / symbiote, s. m. / symbiont. [*Gr.* ***symbios*** *= care trăiesc împreună, de la* ***syn*** *= împreună,* ***bios*** *= viață;* ***on, ontos*** *= ființă.*] Organism animal sau vegetal care trăiește în *simbioză cu un altul.

SIMBIOTIC, adj. / symbiotique, adj. / symbiontic. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***bios*** *= viață.*] Despre un organism care se află asociat în *simbioză, adică este *simbiont.

SIMBIOZĂ, s. f. / symbiose, s. f. / symbiosis, cross-feeding. [*Gr.* ***symbiosis*** *= faptul de a trăi împreună, de la* ***syn*** *= împreună,* ***bios*** *= viață.*] Stare a două ființe vii de specii diferite care trăiesc permanent sau temporar în asociere strânsă și în echilibru reciproc benefic. Ex.: *Haemophilus parainfluenzae*, care necesită prezența factorului V și sintetizează factorul X, și *Haemophilus canis*, care necesită prezența factorului X și sintetizează factorul V, se dezvoltă normal în s., într-un mediu fără factori V și X.

SIMBLEFARON, s. n. / symblépharon, s. m. / symblepharon. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***blepharon*** *= pleoapă.*] Aderență patologică și cicatriceală între conjunctiva tarsală (a pleoapelor) și conjunctiva bulbară. S. se produce de obicei în urma unei arsuri.

SIMBOL, s. n. / symbole, s. m. / symbol. [*gr.* ***symbolon*** *= semn de recunoaștere, de la* ***symballein*** *= a interpreta.*] 1) În psihopatologie, reprezentare care se substituie conținutului și care servește pentru exprimarea conținutului respectiv. 2) Literă, grup de litere sau un alt semn particular utilizat în locul unui termen. 3) În chimie, mod de expresie a compoziției calitative și cantitative a unui corp, a unei substanțe, cu ajutorul literelor, semnelor și cifrelor.

SIMELIE, s. f. / symélie, s. f. / symmelia. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***melos*** *= extremitate, membru.*] Malformație gravă (monstruozitate) a fătului caracterizată prin sudura membrelor inferioare, terminată printr-un picior dublu.

SIMETRIE, s. f. / symétrie, s. f. / symmetry. [*Gr.* ***symmetria*** *= proporție justă, de la* ***syn*** *= împreună,* ***metron*** *= măsură.*] Dispunerea concordantă și armonică a părților componente ale unui ansamblu spațial. Lumea vie prezintă diferite tipuri de s., cu predominanța celei pentagonale.

SIMETRIE BILATERALĂ / symétrie bilatérale / bilateral symmetry. Organizarea dreapta-stânga a unui *organism, cu s. de o parte și de alta a unui plan sagital și median.

SIMFALANGIE, s. f. / symphalangie, s. f. / symphalangia. [*Gr.* ***syn*** *= împreună; lat.* ***phalanx, -angis,*** *gr.* ***phalanx, -angos*** *= înșiruire de soldați.*] Malformație digitală transmisă ereditar dominant, constând din absența articulației între falange și falangetă. Se poate asocia și cu alte diformități ale mâinii sau ale piciorului. Var.: sinfalangie, simfalangism. Sin.: sindrom Drinkwater.

SIMFALANGISM. Var. pentru simfalangie (v.).

SIMFIZĂ, s. f. / symphyse, s. f. / symphysis. NA: symphysis. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***physis*** *= creștere, de la* ***phyein*** *= a crește.*] 1) În anatomie, *sinartroză formată din cartilaj fibros și țesut conjunctiv. Ex.: *s. mentonieră*, creasta mediană a maxilarului inferior; *s. pubiană* (v.). 2) Acolare patologică a celor două foițe ale unei membrane seroase (ex.: s. pericardică, s. pleurală etc.).

SIMFIZĂ PUBIANĂ / symphyse pubienne / pubic symphysis. V. tab. anat. - articulații.

SIMPATALGIE, s. f. / sympathalgie, s. f. / sympatheticalgia. [*V. etimologia termenului* ***simpatic;*** *gr.* ***algos*** *= durere.*] Tip de durere paroxistică și periodică, localizată îndeosebi la nivelul feței, cu topografie vasculară, caracter pulsatil și însoțită de fenomene parestezice, vasomotorii și secretorii. S. definește durerile faciale care nu sunt nici nevralgii faciale, nici dureri simptomatice și se bazează pe ipoteza (foarte criticată în fiziologia neurovegetativă) aferenței dureroase în relație cu inervația simpatică. V. și cauzalgie.

SIMPATECTOMIE, s. f. / sympathectomie, s. f. / sympathectomy. [*V. etimologia termenului* ***simpatic;*** *gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Procedeu chirurgical care constă în întreruperea propagării impulsurilor nervoase simpatice către un teritoriu vascular, prin exereza ganglionilor nervului sau ai lanțului simpatic corespondent. Se obține astfel dilatația permanentă a patului vascular în teritoriul respectiv. Cea mai frecventă s. este *s. lombară*, efectuată ca tratament în *arterita membrelor inferioare. Alte tipuri de s.: cervicală, dorsală, toraco-lombară, sub-, supra- sau transdiafragmatică.

SIMPATIC, adj., s. n. / sympathique, adj., s. m. / sympathetic. NA: pars sympathica (1). [*Gr.* ***sympathein*** *= a fi alături de cineva, de la* ***syn*** *= împreună,* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment.*] 1) În sens restrâns, sin. cu *sistemul nervos ortosimpatic. 2) Care aparține sau se referă la *sistemul nervos autonom în general sau, într-un sens restrâns (utilizat în mod curent), la *sistemul nervos ortosimpatic. Ex.: receptor s. 3) Denumire a influenței pe care o modificare patologică a unui organ o poate avea asupra unuia sau mai multor organe, cu sau fără apariția unor leziuni la nivelul acestora. Ex.: oftalmie s. (v.).

SIMPATICOGONIE, s. f. / sympathicogonie, s. f. / sympathogonia. [*V. etimologia termenului* ***simpatic;*** *gr.* ***gone, gonos*** *= urmaș, sămânță genitală.*] *Celulă sușă a ganglionilor simpatici sau a medulosuprarenalei derivată din neuroblastele crestei ganglionare a *tubului neural. Var.: simpatogonie.

SIMPATICOLITIC, adj., s. n. / sympathicolytique, adj., s. m. / sympathicolytic. [*V. etimologia termenului* ***simpatic;*** *gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Care inhibă, la diferite niveluri, efectele stimulării simpatice. 2) Termen general care include grupele de substanțe care au efec-

tul menționat anterior: *adrenolitice, *ganglioplegice și anti-*adrenergice. Var.: simpatolitic. Sin.: simpaticoplegic, simpatoplegic.

SIMPATICOMIMETIC, adj., s. n. / sympathicomimétique, adj., s. m. / sympathomimetic. [*V. etimologia termenului simpatic; gr. **mimetikos** = care imită, de la **mimeisthai** = a imita.*] (Substanță) care are efecte similare celor obținute prin stimularea *sistemului nervos simpatic. În funcție de principalele lor utilizări terapeutice, s. pot fi: vasoconstrictoare, vasodilatatoare periferice, tocolitice, inotrope cardiace, bronhodilatatoare. Var.: simpatomimetic.

SIMPATICOPLEGIC, adj., s. n. / sympathicoplégique, adj., s. m. / sympatholytic. [*V. etimologia termenului simpatic; gr. **plege** = lovitură.*] Sin.: simpaticolitic (v.). Var.: simpatoplegic.

SIMPATICOTONIC, adj. / sympathicotonique, adj. / sympathicotonic. [*V. etimologia termenului simpatic; gr. **tonikos** = întăritor.*] Caracterizat prin predominanța tonusului simpatic, în opoziție cu *vagotonic. V. simpaticotonie.

SIMPATICOTONIE, s. f. / sympathicotonie, s. f. / sympathicotonia. [*V. etimologia termenului simpatic; gr. **tonos** = tensiune.*] Stare, uneori constituțională, dar de obicei anormală, determinată de predominanța activității *sistemului nervos ortosimpatic. Se caracterizează îndeosebi prin asocierea *hiperesteziei corneene și faringiene cu accentuarea reflexului de greață, precum și a *tahicardiei cu *hipertensiune arterială moderată.

SIMPATICOTROP, adj. / sympathicotrope, adj. / sympathicotropic. [*V. etimologia termenului simpatic; gr. **trope** = întoarcere, de la **trepein** = a întoarce.*] Care are afinitate crescută pentru structurile nervoase simpatice.

SIMPATIE, s. f. / sympathie, s. f. / sympathy. [*Lat. sympathia, gr. **sympatheia** = participare la suferința altuia, de la **syn** = împreună, **pathos** = afecțiune, sentiment și **sympathein** = a fi alături de cineva.*] Termen vechi, utilizat pentru desemnarea interrelațiilor dintre unele organe ale corpului, denumită *s. între organe*. În cadrul acestei relații, uneori un organ sănătos poate fi afectat prin s. cu un organ cu modificări patologice. Actualmente, astfel de îmbolnăviri prin s. se explică neuroreflex sau prin *autoimunitate. V. simptom reflex și oftalmie simpatică.

SIMPATOGONIE. Var. pentru simpaticogonie (v.).

SIMPATOLITIC. Var. pentru simpaticolitic (v.).

SIMPATOMIMETIC. Var. pentru simpaticomimetic (v.).

SIMPATOPLEGIC. Var. pentru simpaticoplegic (v.).

SIMPLU ORB / épreuve à l'insu, épreuve en aveugle / blind test. Tip de test terapeutic în care medicamentul administrat (sau o altă modalitate terapeutică) nu este cunoscut de pacient, ci doar de medic. V. și dublu orb, test în orb.

SIMPORT, s. n. / symport, s. m. / symport, symporter. [*Gr. **syn** = împreună; lat. **portare** = a duce, a purta.*] Proces de *cotransport prin care două molecule diferite sau doi ioni diferiți sunt transportați prin membrana plasmatică în aceeași direcție.

SIMPTOM, s. n. / symptôme, s. m. / symptom. [*Gr. **symptoma, -atos** = ceea ce survine împreună, de la **syn** = împreună, **piptein** = a veni.*] Manifestare morbidă în relație cu o stare patologică. S. sunt percepute subiectiv de bolnav, spre deosebire de *semne, care sunt manifestări obiective descoperite sau puse în evidență de medic.

<u>***Simptome cu denumiri comune***</u>

- **S. ACCESORIU / symptôme accessoire / accesory symptom.** Orice s. care nu este *patognomonic pentru o anume boală.
- **S. ACCIDENTAL / symptôme accidentel / accidental symptom.** Orice s. care apare în cursul unei boli, dar nu are nici o legătură cu aceasta.
- **S. CARDINAL / symptôme cardinal / cardinal symptom.** S. de importanță majoră pentru diagnosticul unei boli.
- **S. CONSTITUȚIONAL / symptôme constitutionnel / constitutional symptom.** S. care indică un efect sistemic al unei boli. Ex.: pierderea în greutate.
- **S. ECHIVOC / symptôme equivoque / equivocal sign.** S. care nu aparține unei anumite boli, ci poate fi asociat unui număr mai mare de entități morbide.
- **S. INDUS / symptôme induit / induced symptom.** S. a cărui apariție este determinată de o manevră, de un exercițiu sau de administrarea unui medicament. El este realizat în mod intenționat de către medic, în vederea stabilirii unui diagnostic.
- **S. LOCAL / symptôme local / local symptom.** S. care apare într-o zonă bine delimitată a organismului, frecvent datorită evoluției bolii în regiunea respectivă.
- **S. DE LOCALIZARE / symptôme de localisation / localizing symptom.** S. care indică clar sediul unui proces patologic.
- **S. OBIECTIV / symptôme objectif / objective symptom.** Fenomen particular provocat în organismul pacientului de o boală și care poate fi perceput de observator. Adesea se confundă cu noțiunea de semn (v.).
- **S. PATOGNOMONIC / symptôme pathognomonique / pathognomonic symptom.** V. patognomonic.
- **S. REFLEX / symptôme reflexe / reflex symptom.** S. determinat de un anumit proces patologic la distanță de organul sau regiunea afectate. Ex.: spasmul muscular datorat inflamației unei articulații. V. simpatie și oftalmie simpatică.
- **S. SUBIECTIV / symptôme subjectif / subjective symptom.** S. ce poate fi perceput doar de către pacient, nu și de către observator.

<u>***Simptome cu nume proprii***</u>

- **S. EPSTEIN.** [*Alois Epstein, pediatru ceh, 1849-1918.*] S. care apare la copii cu nervozitate accentuată, constând în insuficienta coborâre a pleoapei superioare, ce determină o expresie de "facies inspăimântat".
- **S. HAENEL.** [*Hans Haenel, neurolog german, Dresda, 1874-1942.*] În *tabes, absența senzației la presiunea globului ocular.
- **S. OEHLER.** [*Johannes Oehler, medic german, n. 1879.*] 1) Răcire și paloare a picioarelor, în *claudicația intermitentă. 2) Paloare și răcire bruscă a tegumentelor la nivelul unui braț afectat de o disfuncție motorie ușoară, atunci când pacientul ridică o greutate.
- **S. REMAK.** [*Ernst Julius Remak, neurolog german, profesor la Berlin, apoi la Wiesbaden, 1849-1911.*] Poliestezie și întârziere în perceperea senzațiilor dureroase, în *tabesul dorsal.
- **S. ROGER.** [*Henri Louis Roger, medic francez, 1809-1891.*] Hipotermie, în stadiul terțiar al meningitei tuberculoase.
- **S. SÉGUIN.** [*Edouard Séguin, neurolog și psihiatru francez, stabilit în Statele Unite ale Americii (Ohio, New York), 1812-1880.*] Contracții musculare involuntare ce precedă o criză epileptică.
- **S. VAN GOGH.** [*Vincent Van Gogh, pictor flamand, 1853-1890.*] Tendința unor pacienți de a se „autoopera" sau de a cere cu insistență medicilor să procedeze la o anumită operație dorită de bolnav. Apare în *psihoze paranoide și hipocondriace, la personalități dizarmonice de tip impulsiv, dar și isteric, în *dismorfofobie.

SIMPTOMATIC, adj. / symptomatique, adj. / symptomatic. [*Gr.* ***symptoma, -atos*** *= ceea ce survine împreună, de la syn = împreună,* ***piptein*** *= a veni.*] 1) Care aparține unui *simptom, sau originii unui simptom. 2) Care se află în relație directă cu simptomele unei boli. Ex.: *tratament s.*, care tratează efectele și nu cauzele unei boli. 3) Care poate apare ca simptom particular într-o anumită boală. Ex.: nevralgie s. 4) Uneori termenul este extins impropriu cu sensul de evocator sau caracteristic.

SIMPTOMATOLOGIE, s. f. / symptomatologie, s. f. / symptomatology. [*Gr.* ***symptoma, -atos*** *= ceea ce survine împreună, de la syn = împreună,* ***piptein*** *= a veni;* ***logos*** *= știință.*] 1) Studiul analitic *simptomelor. 2) Ansamblul simptomelor combinate caracteristice unei boli.

SIMȚ, s. n. / sens, s. m. / sense. [*Lat.* ***sentire*** *= a simți.*] Capacitatea de a percepe senzații, constituind sensibilitatea senzorială prin intermediul celor cinci s., corespunzând analizatorilor vizual, olfactiv, auditiv, tactil, gustativ și prin intermediul visceroceptorilor (ex.: s. al culorii, s. al formei, s. kinestezic etc.). La această categorie de s. se adaugă cele de ordin psihologic (s. de orientare, s. de observație etc.).

SIMULARE, s. f. / simulation, s. f. / simulation. [*Lat.* ***simulatio, -onis*** *= prefăcătorie, de la* ***simulare*** *= a imita.*] 1) Fraudă conștientă care constă în provocarea, imitarea sau exagerarea tuburărilor morbide subiective sau obiective, pentru un anumit scop. V. și sinistroză. 2) *Patomimie, în psihiatrie. 3) În cercetare, reproducerea la calculator a unui model teoretic, elaborat pe baza unor date cantitative obținute prin studiul sistemelor materiale reale.

SIMULATOR, s. n. / simulateur, s. m. / simulator. [*Lat.* ***simulator, -oris*** *= imitator, simulator, de la* ***simulare*** *= a imita.*] Dispozitiv experimental a cărui funcționare, al cărui comportament sunt analoge cu cele ale unui sistem real. Ex.: s. din radioterapie.

SIMULTAGNOZIE, s. f. / simultagnosie, s. f. / simultagnosia. [*Lat. medievală* ***simultaneus*** *= simultan, din lat.* ***simul*** *= în același timp; gr.* ***a*** *- priv.;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Incapacitatea recunoașterii unei imagini, a unui tablou care conțin mai multe personaje sau obiecte, care sunt recunoscute doar dacă sunt prezentate separat. S. este un tip particular de *agnozie vizuală.

SINALGIE, s. f. / synalgie, s. f. / synalgia. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată în altă regiune decât sediul leziunii care o provoacă. V. sinalgie dento-dentară.

SINALGIE DENTO-DENTARĂ / synalgie dento-dentaire / dento-dental synalgia. Durere provocată la nivelul unui dinte sănătos (dinte algic) de un dinte lezat (dinte algogen).

SINAPISM, s. n. / sinapisme, s. m. / sinapism. [*Lat.* ***sinapismus*** *= compresă de semințe de muștar, de la* ***sinapis*** *= muștar.*] *Cataplasmă sau *emplastru pe bază de făină de muștar, destinată producerii *revulsiei.

SINAPSĂ, s. f. / synapse, s. m. / synapse. [*Gr.* ***synapsis*** *= punct de legătură, de la* ***syn*** *= împreună,* ***hapsis*** *= unire și* ***haptein*** *= a prinde, a atașa.*] Termen conceput inițial (Sherrington, 1897) pentru denumirea locului de contact între două sau mai multe celule nervoase, sediu al transmiterii influxului nervos (unele celule având peste 15 000 de s.). Ulterior, termenul a fost extins și la joncțiunile neuroefectoare somatice și vegetative. S. este alcătuită dintr-o regiune presinaptică și alta postsinaptică, separate de spațiul sau fanta sinaptică. Regiunea presinaptică este reprezentată de ramificațiile axonale sub formă de buton terminal sau de varicozități terminale. Spațiul sinaptic este cuprins între cele două membrane, pre- și postsinaptică, și măsoară circa 20-30 nm. Regiunea postsinaptică este reprezentată de porțiunea diferențiată a membranei și citoplasmei neuronului sau organului efector (mușchi, glandă) din teritoriul postsinaptic. Membrana postsinaptică conține *receptorii specifici *mediatorului eliberat din teritoriul presinaptic. Transmiterea (transmisia) sinaptică este de două feluri: *chimică* (predomină la mamifere și la om) și *electrică* (animale inferioare: crab, rac, pește etc.). În *s. chimice*, transmiterea se realizează prin mediatori chimici (principali: acetilcolina și noradrenalina), s. fiind de mai multe tipuri: s. axodendritice (cele mai răspândite), s. axosomatice, s. axoaxonice (descrise recent la vertebrate, în *formațiunea reticulată, măduvă, *talamus etc.) și *joncțiunea neuromusculară (caracteristică musculaturii striate). În funcție de natura chimică a neurotransmițătorului, s. chimice se împart în colinergice, adrenergice, serotoninergice, histaminergice, aminoacidergice (acid glutamic, acid gama-aminobutiric, glicină), peptidergice, purinergice etc. În *s. electrice*, conducerea rapidă interneuronală se datorează comunicării directe între citoplasma celor doi neuroni prin *joncțiuni strânse, ce permit schimburi ionice interneuronale rapide, generatoare de manifestări electrice cu latență mică, sub 0,1 ms. La om, s. electrice se găsesc numai în anumite structuri nervoase subcorticale.

SINAPTOLITIC, adj., s. n. / synaptolytique, adj., s. m. / ganglioplegic. [*V. etimologia termenului sinapsă; gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Sin.: ganglioplegic (v.).

SINAPTOPLEGIC, adj., s. n. / synaptoplégique, s. m., adj. / ganglioplegic. [*V. etimologia termenului sinapsă; gr.* ***plege*** *= lovitură.*] Sin.: ganglioplegic (v.).

SINARTROZĂ, s. f. / synarthrose, s. f. / synarthrosis. NA: articulatio fibrosa, articulatio cartilaginis. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***arthron*** *= articulație;* ***-oză.***] Articulație imobilă în care unirea oaselor sau a suprafețelor articulare se face fie prin țesut conjunctiv (sindesmoză), fie prin cartilagiu (sincondroză), fie prin ambele (simfiză). S. poate fi și consecința unui proces patologic. V. și sutură.

SINCHINEZIE, s. f. / syncinésie, s. f. / synkinesis, synkinesia. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***kinesis*** *= mișcare, de la* ***kinein*** *= a mișca.*] Mișcare involuntară a unui grup muscular, inadecvată efectuării unui act voluntar, la nivelul unui membru de obicei afectat de *pareză sau *paralizie. S. pot surveni pe hemicorpul homolateral sau controlateral mișcării voluntare pe care pacientul vrea să o efectueze. Sunt frecvente *s. de imitare*, mișcări similare și simetrice, care apar la efectuarea unei mișcări voluntare, în unele paralizii unilaterale. Ex.: s. brahio-brahială; s. mână-gură, sin.: semn Saunders (v.). Var.: sincinezie, sinkinezie.

SINCINEZIE. Var. pentru sinchinezie (v.).

SINCHIZIS, s. n. / synchysis, s. m. / synchysis. [*Gr.* ***synkhysis*** *= amestec, confuzie, de la* ***synkhein*** *= a bulversa.*] *Ramolisment sau lichefiere a *corpului vitros. Tipuri: 1) *S. albicans*, degenerescență cu lichefiere și cu prezența de corpusculi opaci albicioși în masa corpului vitros. 2) *S. scintilant*, lichefiere cu amestec de particule fine de colesterol, scintilante în fasciculul de lumină al *oftalmoscopului. Sin.: boală Benson.

SINCIPUT, s. n. / sinciput, s. m. / sinciput, synciput. NA: sinciput. [*Lat.* ***sinciput, -pitis*** *= jumătate de cap.*] Partea anterioară și superioară a capului.

SINCIȚIOTROFOBLAST, s. n. / syncytiotrophoblaste, s. m. / syncytiotrophoblast. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***kytos*** *= celulă;* ***trophe*** *= hrană, nutriție;* ***blastos*** *= germen.*] Stratul extern al *trofoblastului care, prin dispariția membranelor celulare, capătă o organizare sincițială. S. este partea cea mai activă a trofoblastului din punct de vedere al implantării și participării fetale la schimburile placentare.

SINCIȚIU, s. n. / syncytium, s. m. / syncytium. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***kytos*** *= celulă.*] Masă de citoplasmă multinucleată

formată prin coalescența și fuziunea mai multor celule, cu dispariția membranelor celulare.

SINCONDROZĂ, s. f. / synchondrose, s. f. / synchondrosis. NA: synchondrosis, pl. synchondroses. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***-oză.***] V. sinartroză.

SINCOPĂ, s. f. / syncope, s. f. / syncope. [*Gr.* ***synkope,*** *de la* ***syn*** *= împreună,* ***koptein*** *= a tăia.*] Stare tranzitorie care constă în pierderea completă, brutală și reversibilă a conștienței. S. implică oprirea sau reducerea momentană a circulației cerebrale, cu etiologie diferită: tulburare cardiacă, vasomotorie etc. Dacă episodul este ireversibil se produce *moartea subită.

SINCRON, adj. / synchrone, adj. / synchronous. [*Lat.* ***synchronus,*** *gr.* ***synkhronos*** *= care se petrece în același timp, de la gr.* ***syn*** *= împreună,* ***khronos*** *= timp.*] Despre două sau mai multe fenomene care survin concomitent.

SINCRONIZATOR, s. n. / synchroniseur, s. m. / synchronizer. [*Lat.* ***synchronus,*** *gr.* ***synkhronos*** *= care se petrece în același timp, de la gr.* ***syn*** *= împreună,* ***khronos*** *= timp.*] Factor care impune cadența și variațiile diferitelor *bioritmuri. Ex.: alternanța zi-noapte influențează ritmurile *circadiene ale temperaturii animale, excreției apei, sodiului, secreției hormonale etc. V. bioritm, circadian și cronobiologie.

SINCROTRON, s. n. / synchrotron, s. m. / synchrotron. [*Lat.* ***synchronus,*** *gr.* ***synkhronos*** *= care se petrece în același timp, de la gr.* ***syn*** *= împreună,* ***khronos*** *= timp; gr.* ***elektron*** *= chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] Accelerator circular de particule în funcționarea căruia se combină principiile *betatronului și *ciclotronului. S. este utilizat pentru obținerea de fascicule de electroni, de protoni sau de alte particule încărcate cu energie foarte mare, de ordinul sutelor de MeV până la câteva sute de GeV, utilizabile în *radioterapie.

SINDACTILIE, s. f. / syndactylie, s. f. / syndactyly. [*Gr.* ***syn*** *= împreună;* ***daktylos*** *= deget.*] Malformație somatică cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin absența spațiilor interdigitale la mână sau la picior. Acolarea poate fi superficială, membranoasă (degete palmare), musculară sau osoasă și poate afecta două sau mai multe degete.

SINDECAN, s. m. / syndécan, s. m. / syndecan. Proteoglican integral membranar, care include lanțuri heparan sulfat și condroitin sulfat și care se asociază cu diferite componente ale *matricei extracelulare și cu factorul de creștere fibroblastică (FGF). Intracelular, se leagă la citoscheletul de actină. S. are rol în reglarea formei și agregării celulelor epiteliale. Are M_r peste 32 000 și este prezent pe suprafața fibroblastelor și a celulelor epiteliale.

SINDESMOFIT, s. n. / syndesmophyte, s. m. / syndesmophyte. [*Gr.* ***syndesmos*** *= fâșie, bandă, ligament;* ***phyton*** *= plantă.*] Excrescență osoasă atașată unui ligament.

SINDESMOPEXIE, s. f. / syndesmopexie, s. f. / syndesmopexy. [*Gr.* ***syndesmos*** *= fâșie, bandă, ligament;* ***pexis*** *= fixare.*] Procedeu de fixare a unui ligament articular la suprafața osoasă subiacentă, utilizat îndeosebi în reducerea unei *luxații.

SINDESMOPLASTIE, s. f. / syndesmoplastie, s. f. / syndesmoplasty. [*Gr.* ***syndesmos*** *= fâșie, bandă, ligament;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Operație de chirurgie plastică pentru refacerea unui ligament.

SINDESMORAFIE, s. f. / syndesmorraphie, s. f. / syndesmorrhaphy. [*Gr.* ***syndesmos*** *= fâșie, bandă, ligament;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Sutura sau reparația unui ligament.

SINDESMOTOMIE, s. f. / syndesmotomie, s. f. / syndesmotomy. [*Gr.* ***syndesmos*** *= fâșie, bandă, ligament;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Disecția sau secțiunea chirurgicală a unui ligament.

SINDESMOZĂ, s. f. / syndesmose, s. f. / syndesmosis. [*Gr.* ***syndesmos*** *= fâșie, bandă, ligament;* ***-oză.***] V. sinartroză.

SINDROM, s. n. / syndrome, s. m. / syndrome. [*Gr.* ***syndrome*** *= drum împreună, concurs, de la* ***syn*** *= împreună,* ***dromos*** *= cursă, drum.*] Unul dintre cei mai vechi termeni medicali, utilizat încă din 1541 de Copland în traducerea sa în engleză a operelor lui Galenus. S. reprezintă un ansamblu de *simptome și *semne care pot constitui o entitate clinică, dar nu și etiologică. S. se distinge tradițional de *boală prin absența unei cauze specifice. În practică, această discriminare este adesea suficient de dificilă sau chiar arbitrară, încât uneori aceeași entitate este uneori denumită boală, alteori s. S-a sugerat și chiar s-a convenit ca denumirea de s. să fie utilizată în cazul ansamblurilor de simptome care pot fi prezente în boli diferite și care constituie o etapă în demersul diagnostic. O mare dificultate decurge din faptul că multe s. sunt denumite cu numele autorilor care le-au descris. Este de așteptat ca progresele în patogenie și în biologia moleculară să se reflecte pozitiv în *nosografie, inclusiv prin diminuarea numărului de s. Deocamdată, această tendință, deși se manifestă, nu a adus clarificări radicale. Obs.: la pl., sindroame sau sindrome.

Sindroame cu denumiri comune

- **SINDROM DE ABSTINENȚĂ / syndrome d'abstinence / withdrawal symptoms.** Ansamblu de tulburări fizice și psihice care apar atunci când administrarea unui produs capabil să antreneze *farmacodependență este suprimată brusc.
- **S. ADENO-CUTANEO-MUCOS / s. adéno-cutanéo-muqueux / mucocutaneous lymph node s.** Sin.: sindrom Kawasaki (v.).
- **S. ADIPOZOGENITAL / s. adiposo-génital / adiposogenital s.** Sin.: sindrom Fröhlich (v.).
- **S. ADIPOZO-HIPERGENITAL / s. adiposo-hypergénital / adiposo-hypergenital s.** *Macrogenitosomie precoce asociată cu obezitate.
- **S. ADRENOGENITAL / s. adréno-génital / adrenogenital s.** Termen care definește un grup de afecțiuni genetice cu transmitere autozomal recesivă, cu expresie clinică variabilă a genelor care codifică enzime implicate în geneza hormonilor steroizi corticosuprarenali și (în unele forme) gonadali, a căror expresie clinică rezultă din tulburările de sexualizare care apar prenatal și/sau postnatal, în directă relație cu deficitul enzimatic. Se descriu șase tipuri de s. a. (I-VI), numerotate în ordinea frecvenței cu care apar. *Tipul I*, prin *deficit de 21-hidroxilază, cu hiperplazie virilizantă pură*, afectează doar sinteza de cortizol, nu și sinteza de mineralocorticoizi; se manifestă prin virilizare prenatală la sexul feminin cu pseudohermafroditism, fără dezechilibru hidroelectrolitic (pierdere de sare), în evoluție cu pseudopubertate precoce, izosexuală la băieți, heterosexuală la fete. *Tipul II*, prin *defect de 21-hidroxilază cu virilizare și pierdere de sare*, afectează și sinteza de aldosteron (același defect enzimatic ca și în tipul I, dar cantitativ mai important). Se manifestă la naștere prin deshidratare, hiponatremie, hiperkaliemie, acidoză cu evoluție letală fără tratament, frecvența sa fiind de 1/10 000-1/14 000 nou-născuți. *Tipul III*, prin *deficit de 11-hidroxilază, hiperplazie virilizantă cu hipertensiune*, reprezintă 5-8% din s. a. și are o incidență de 1/100 000 nou-născuți. *Tipul IV*, prin *deficit de 3-hidroxisteroid dehidrogenază*, determină deficit de cortizol, androstendion, testosteron, mineralocorticoizi și exces de dehidroepiandrostendion (DHEA), androgen cu capacitate de virilizare redusă; se manifestă prin discretă virilizare la sexul feminin, absența virilizării cu pseudohermafroditism masculin la băieți și pierdere de sare. *Tipul V*, prin *deficit de 17-hidroxilază*, se manifestă prin fenotip feminin la ambele sexe și organe genitale externe normale la sexul fe-

minin, intersexuate la sexul masculin, fără a se produce pubertatea; se asociază cu hipertensiune și hiperkaliemie. *Tipul VI*, prin *defect de 20-22-desmolază*, determină fenotip feminin la ambele sexe, cu pseudohermafroditism masculin (la băieți) și pierdere de sare.

▪ **S. AGLOSIE-ADACTILIE / s. aglossie-adactylie / Hanhart's s.** Sin.: sindrom Hanhart (v.).

▪ **S. ALICE ÎN ȚARA MINUNILOR / s. Alice au Pays des merveilles / Alice in Wonderland s.** Sin.: metamorfopsie (v.).

▪ **S. ALTERN / s. alterne / alternate paralysis.** S. neurologic în care se asociază semne clinice afectând ambele jumătăți ale corpului, dar având expresie semiologică diferită pentru fiecare: pe o parte sunt afectate căile de transmitere lungi (*hemiplegie, *hemianestezie, *sindrom cerebelos unilateral), pe cealaltă parte sunt afectați unul sau mai mulți nervi cranieni. Leziunea responsabilă de s. a. este localizată la nivelul trunchiului cerebral, iar nervul cranian afectat indică nivelul leziunii. V. și sindrom protuberanțial.

▪ **S. ALVEOLAR / s. alvéolaire / alveolar s.** Opacități radiologice consecutive obliterării alveolelor pulmonare. Opacitățile pot fi lobare, segmentare sau nesistematizate: lobulare, cu limite șterse, uneori confluente, cu predominanță la nivelul hilului, denumite în acest caz „în aripi de fluture". S. a. se observă, de ex., în pneumonie și în *edemul pulmonar.

▪ **S. AMENOREE-GALACTOREE / s. aménorrhée-galactorrhée / amenorrh(o)ea-galactorrh(o)ea s.** Sin.: sindrom Chiari-Frommel (v.).

▪ **S. AMNESTIC / s. amnéstique / amnestic s.** Sin.: sindrom Korsakoff (v.).

▪ **S. DE ANSĂ AFERENTĂ / s. d'anse afférente / afferent loop s.** S. care apare la pacienții cu rezecție gastrică parțială, cu gastrojejunostomie (anastomoză Billroth II), având două forme: 1) una cu distensie abdominală și durere postprandială, urmate de grețuri și vărsături care ameliorează durerea; mecanismul probabil constă în distensia ansei indusă de secrețiile biliare și pancreatice; 2) a doua se manifestă prin sindromul de ansă oarbă (v.).

▪ **S. DE ANSĂ OARBĂ / s. de l'anse borgne / blind loop s.** S. caracterizat prin *malabsorbție, în special a lipidelor și a vitaminei B_{12}, steatoree și anemie consecutive unui *s. de creștere bacteriană excesivă. Apare mai ales în cazul unui intestin scurt postoperator. V. și sindrom de ansă aferentă. Sin.: sindrom de stază.

▪ **S. ANTIFOSFOLIPIDIC / s. anti-phospholipidique / antiphospholipid s.** S. determinat de prezența în organism a *anticorpilor antifosfolipide. Se poate manifesta prin leziuni de *vasculită *livedoidă asociate cu tromboze venoase recidivante, tromboze arteriale, avorturi spontane repetate și trombocitopenie.

▪ **S. DE ANXIETATE / s. d'anxiété / anxiety s.** Sin.: sindrom anxios (v.).

▪ **S. ANXIOS / s. anxieux / anxiety s.** Complex de simptome fizice care acompaniază *anxietatea (palpitații, accelerarea frecvenței respiratorii, transpirații, paloare etc.). Sin.: sindrom de anxietate.

▪ **S. DE APERTURĂ TORACICĂ / s. d'aperture thoracique / thoracic outlet s.** S. determinat de compresiunea plexului brahial prin prezența unei *coaste cervicale, a unor malformații osoase ale primei coaste, a unor benzi fibroase la nivelul spațiului supraclavicular, prin hiperabducție prelungită a brațului sau prin inserție anormală a mușchiului mic pectoral. Clinic se caracterizează prin dureri în umăr și braț, parestezii la nivelul degetelor, simptome vasomotorii (paloare, *acrocianoză, *sindrom Raynaud) și, în timp, atrofia musculaturii brațului.

▪ **S. APNEEI DE SOMN / s. des apnées du sommeil / sleep apn(o)ea s.** Termen generic care regrupează boli foarte diferite având ca trăsătură comună apariția în timpul somnului a unor episoade de *apnee, care se repetă de zeci și chiar de sute de ori, având o durată variabilă (de la 40 de secunde la 3 minute). Mecanismul a. de s. este variabil: fie oprire respiratorie de origine centrală, fie blocare a căilor aeriene superioare. Diagnosticul clinic este sugerat de sforăitul nocturn intens și de somnolența diurnă excesivă. Tulburările respiratorii sunt îndeosebi de origine obstructivă (căderea limbii pe laringe, amigdale foarte mari), de origine nervoasă centrală (*s. Pickwick) sau pot complica o serie de boli foarte diverse: obezitate simplă, boli faringo-laringiene, *respirație Cheyne-Stokes de origine cardiovasculară, nervoasă sau metabolică, *s. Shy-Drager etc. Este posibilă o relație între s. a. de s. și *moartea subită a sugarului.

▪ **S. DE ARC AORTIC / s. d'arc aortique / aortic arch s.** S. caracterizat prin obliterarea totală sau aproape totală a unei părți sau a ansamblului marilor trunchiuri care pornesc din *crosa aortei (trunchi brahiocefalic, carotidă stângă, subclaviculară stângă). Obliterarea se produce la originea acestora sau în proximitate și poate fi parțială (din cauza aterosclerozei intimei, a unui traumatism violent la nivelul regiunii superioare a toracelui sau de origine nedeterminată) sau completă, îndeosebi la femeia tânără. În acest caz se constată absența pulsului la nivelul membrelor superioare. Sin.: sindrom al crosei aortice. V. și boală Takayasu.

▪ **S. DE ARTERĂ SPINALĂ ANTERIOARĂ / s. de l'artère spinale antérieure / anterior spinal artery s.** *Ischemie medulară din cauza ocluziei arterelor anterioare ale măduvei. Brusc, apare o *para- sau *tetraplegie flască, cu *hipo- sau *anestezie și cu tulburări sfincteriene. Simptomele regresează de obicei în câteva săptămâni.

▪ **S. DE ARTERĂ SPINALĂ POSTERIOARĂ / s. de l'artère spinale postérieure / posterior spinal artery s.** *Ischemie medulară mult mai rară decât ischemia arterei spinale anterioare (și uneori contestată) din cauza obliterării arterei spinale posterioare. S. se traduce prin *parestezii și tulburări ale sensibilității profunde și tactile în zona subiacentă leziunii. Uneori se însoțește de: 1) Afectarea cordoanelor posterioare, cu anestezie globală și abolire a reflexelor cutanate și tendinoase. 2) Afectarea cordoanelor postero-laterale, cu deficit motor în zona sublezională.

▪ **S. ARTEREI SILVIENE / s. de l'artère sylvienne / middle cerebral artery s.** Complex de simptome determinat de tulburări de irigație în teritoriul arterei silviene, ca urmare a obliterării acesteia. *S. a. s. total* (prin obstruarea arterei la origine) este cauza cea mai frecventă a *ramolismentului cerebral și se manifestă prin hemiplegie controlaterală, tulburări de sensibilitate și, în funcție de caz, *afazie, *hemianopsie omonimă și *apraxie. Sin.: sindrom silvian.

▪ **S. ARTRITĂ-DERMATITĂ / s. arthrite-dermatite / arthritis-dermatitis s.** Papule și vezicopustule cu *purpură centrală, situate periarticular pe extremitățile distale în infecția diseminată cu *gonococ.

▪ **S. DE ASPIRAȚIE / s. d'aspiration / Mendelson's s.** Sin.: sindrom Mendelson (v.).

▪ **S. ATAXIE-TELANGIECTAZIE / s. ataxie-télangiectasie / ataxia-telangiectasia s.** Sin.: sindrom Louis-Bar (v.).

▪ **S. AURICULOTEMPORAL / s. auriculo-temporal / auriculotemporal nerve s.** Se caracterizează prin tulburări vasomotorii faciale (eritem, căldură) și transpirații la nivelul regiunii parotidiene, care survin în episoade paroxistice în relație cu masticația, în caz de leziuni parotidiene cu afectarea nervului auriculo-temporal sau în paralizii faciale. Sin.: sindrom Lucja Frey, sindrom Frey.

▪ **S. AUTOIMUN POLIGLANDULAR / s. auto-immune polyglandulaire / polyglandular autoimmune s.** Entitate nosologică în cadrul căreia se diferențiază trei tipuri de afecțiuni, ale căror caracteristici comune sunt *insuficiența suprarenală și afectarea cel puțin a unei alte glande endocrine. *Tipul I* este caracterizat de triada *candidoză mucocutanată - *hipoparatiroidie - insuficiență suprarenală. *Tipul II* constă în asocierea *diabetului zaharat de tip I cu o boală tiroidiană autoimună (*tiroidita Hashimoto sau *hipertiroidism), *vitiligo, *alopecie și afectare suprarenală. *Tipul III* grupează fie insuficiența suprarenală cu tiroidita Hashimoto, fie diabetul zaharat și o boală tiroidiană autoimună. Abrev. engl.: PGA.

▪ **S. BĂRBAȚILOR CU UTER / s. Royer / Royer's s.** Sin.: sindrom Royer (v.).

▪ **S. DE BIFURCAȚIE AORTICĂ / s. de la bifurcation aortique / aortic bifurcation s.** Sin.: sindrom Leriche (v.).

▪ **S. BLEFARO-NAZO-FACIAL / s. blépharo-naso-facial / blepharonasofacial s.** Sin.: sindrom Pashayan-Putterman (v.).

▪ **S. BOLII EUTIROIDIENE / s. de la maladie euthyroïdienne / sick euthyroid s.** Concentrație patologică a formelor de hormoni tiroidieni circulanți (libere sau totale), în lipsa oricărei afecțiuni tiroidiene organice. S. b. e. este produs de modificări ale transportului și metabolismului hormonilor tiroidieni.

▪ **S. BOR / s. BOR / BOR s.** [*Acronim: s. Branhio-Oto-Renal.*] S. cu transmitere autozomal dominantă, implicând surditate malformativă, fistule periauriculare și *disgenezie renală.

▪ **S. BOU / s. BOU / BOU s.** [*Acronim: s. Branhio-Oto-Urinar.*] Formă a *s. BOR în care malformația renală este înlocuită cu ureterul bifid.

▪ **S. BRADICARDIE-TAHICARDIE / s. bradycardie-tachycardie / bradycardia-tachycardia s.** S. caracterizat prin alternanța unor episoade de tahicardie cu episoade de bradicardie supraventriculară, asociate frecvent cu tulburări de ritm. Survine îndeosebi după vârsta de 50 de ani și se manifestă prin palpitații, dispnee, lipotimie, crizele având frecvență variabilă.

▪ **S. BRAHIMEZODACTILIE-DISPLAZIE UNGVEALĂ / s. brachymésodactylie-dysplasie unguéale / Bass'** s. Sin.: sindrom Bass (v.).

▪ **S. BULBAR ANTERIOR MEDIAN / s. bulbaire antérieur médian / anterior median bulbar s.** *S. altern secundar unei leziuni a regiunii bulbare anterioare prin obstrucția arterei spinale anterioare. Sin.: sindrom Déjerine.

▪ **S. DE CALOTĂ / s. de la calotte / tegmental s.** Asociere, mai mult sau mai puțin completă, a paraliziei nervilor cranieni și a *s. Parinaud, cu tulburări ale reglării somnului și tulburări respiratorii în relație cu o afectare a calotei trunchiului cerebral.

▪ **S. DE CANAL CARPIAN / s. du canal carpien / carpal tunnel s.** Complex de simptome secundare compresiunii nervului median în canalul carpian (tulburări senzitivo-motorii și algice la nivelul degetelor, cu iradiere în antebraț). Sin.: sindrom de tunel carpian.

▪ **S. DE CANAL TARSIAN / s. du canal tarsien / tarsal tunnel s.** Neuropatie de compresiune a nervului tibial posterior la nivelul gleznei (sub retinaculul flexorilor, postero-inferior față de maleola internă), manifestată prin durere surdă, parestezii și tulburări motorii la nivelul plantei și degetelor picioarelor. Sin.: sindrom de tunel tarsian.

▪ **S. DE CAPSULĂ INTERNĂ / s. de la capsule interne / capsular hemiplegia.** S. neurologic rezultat în urma lezării fibrelor piramidale la nivelul trecerii lor în capsula internă, antrenând *hemiplegie încrucișată, fără *afazie în cazul leziunilor stângi.

▪ **S. CAPSULO-TALAMIC / s. capsulaire thalamique / capsulothalamic s.** *Hemiplegie, *hemianopsie și tulburări de percepție a durerii, secundare unor leziuni talamice.

▪ **S. CARCINOID / s. carcinoïde / carcinoid s.** Complex c simptome repetitive asociate tumorilor *carcinoide (argentai noame), cauzate de secreția de *serotonină și *prostaglandin Se manifestă prin congestie paroxistică cutanată, episoad diareice, bronhoconstrictive, de scădere a presiunii arterial edem și ascită.

▪ **S. CARDIOAUDITIV / s. cardioauditive / cardioauditory** S. ereditar, transmis autozomal recesiv, în care se asocia surditate congenitală, alungirea intervalului QT electrocardic grafic, tulburări paroxistice de ritm, crize de tahicardie ventricu lară de tip *torsada vârfurilor ce pot antrena sincope și moart subită. S. poate fi la originea morții subite la nou-născut. Sin sindrom Jerwell și Lange-Nielsen.

▪ **S. CARDIOFACIAL / s. cardiofacial / cardiofacial s.** Asocier malformativă rară: defect cardiac congenital (comunicare inter ventriculară sau *tetralogie Fallot) - *agenezie a mușchiului tri unghiular al buzelor, determinând aspect de hemipareză facială

▪ **S. CAREFURULUI PETROSFENOID / s. du carrefour pétrosphénoïdal / Jacod's s.** Sin.: sindrom Jacod (v.).

▪ **S. CATATONIC / s. catatonique / catatonic s.** V. catatonie

▪ **S. CAUZALGIC / s. causalgique / causalgia, burning pain** V. cauzalgie.

▪ **S. CAV INFERIOR / s. de la veine cave inférieure / inferior vena caval s.** Sin.: sindrom de venă cavă inferioară (v.)

▪ **S. CAV SUPERIOR / s. de la veine cave supérieure / superior vena caval s.** Sin.: sindrom de venă cavă superioară (v.)

▪ **S. CAVITAR / s. cavitaire / cavitary s.** Ansamblu de semne (sonoritate, vibrații vocale accentuate, *suflu cavitar) determinate de prezența unei cavități pulmonare în caz de: tuberculoză pulmonară ulcerocazeoasă, abces pulmonar (după evacuare), pneumonie abcedată, sifilis terțiar cu localizare pulmonară, cancer pulmonar abcedat, chist hidatic (al cărui conținut a fost evacuat printr-o bronhie de drenaj) etc.

▪ **S. CELULEI GERMINALE EXTRAGONADALE / s. de la cellule germinale extra-gonadale / extragonadal germinal cell s.** Asocierea prezenței unei formațiuni tumorale de dimensiuni mari în mediastinul anterior cu anomalii ale sistemului nervos central sau cu afectare retroperitoneală, în prezența unei tumori extragonadice cu celule germinale. Se asociază cu *trombocitopenie idiopatică, *leucemie megacariocitară acută, *mielodisplazie și *histiocitoză malignă.

▪ **S. CEREBELOS / s. cérébelleux / cerebellar s.** S. determinat de leziuni la nivelul cerebelului, caracterizat prin afectarea coordonării mișcărilor: tulburări de echilibru (ataxie cerebeloasă) și ale mersului (*ataxie, *mers ebrios), *dismetrie, *asinergie, *adiadocokinezie, *tremurături cu caracter intențional, *nistagmus, tulburări de vorbire (*disartrie cerebeloasă, vorbire lentă, sacadată, voce nemodulată ca ritm și intensitate), tulburări ale tonusului muscular.

▪ **S. CEREBRO-HEPATO-RENAL / s. cérébro-hépato-rénal / cerebrohepatorenal s.** S. ereditar cu transmitere autozomal recesivă, caracterizat prin anomalii craniofaciale, hipotonie, hepatomegalie, rinichi polichistic, icter; are prognostic grav, cu exitus în primii ani de viață.

▪ **S. CERVICAL / s. cervical / cervical disk s.** S. determinat de compresia rădăcinilor nervilor cervicali, cu durere iradiată în umăr, braț și antebraț (în teritoriul corespunzător perechii de nervi cervicali afectați).

▪ **S. CERVICO-OCULO-ACUSTIC / s. cervico-oculo-acoustique / cervico-oculo-acoustic s.** Varietate de *disostoză complexă, în care la manifestările *s. Klippel-Feil, se adaugă surditate de percepție și paralizie oculo-motorie. Transmitere, probabil, legată de sex.

▪ **S. CHIASMATIC / s. chiasmatique / chiasma s.** S. secundar unei leziuni la nivelul *chiasmei optice: tulburări vizuale cu

limitarea câmpului vizual (*hemianopsie), *scotom central, cefalee, vertij, sincope.

▪ **S. CHILD / s. Child / Child s.** [*Acronim engl.: Congenital Hemidisplasia with Ichthyosiform Erythroderma and Limb Defects = hemidisplazie congenitală cu eritrodermie ihtioziformă şi defecte ale membrelor.*] S. în cadrul căruia sunt asociate leziuni la nivelul hemicorpului drept sau stâng, cutanate (*ihtioză şi *eritem) şi osoase (*aplazie sau *hipoplazie ale oaselor lungi). Sunt posibile anomalii viscerale asociate, afectând inima (*dehiscenţă septală), rinichii, plămânii şi glandele endocrine.

▪ **S. CILILOR IMOBILI / s. des cils immobiles / immotile cilia s.** S. cu transmitere autozomal recesivă, caracterizat prin alterarea motilităţii *cililor vibratili de la nivelul epiteliului respirator şi ai spermatozoizilor din cauza absenţei unuia sau a ambelor braţe ale *dineinei. Se traduce prin infecţii respiratorii repetate şi prin sterilitate. Dacă se asociază cu **situs inversus* se numeşte *s. Kartagener.

▪ **S. DE CLIVAJ / s. du clivage / anterior chamber cleavage s.** S. ce grupează malformaţii consecutive anomaliilor de dezvoltare embriologică a segmentului anterior al globului ocular.

▪ **S. DE COADĂ DE CAL / s. de la queue du cheval / cauda equina s.** Ansamblu de simptome determinate de lezarea rădăcinilor ultimilor nervi rahidieni: *paraplegie, abolirea reflexelor ahiliene, tulburări de sensibilitate la nivelul membrelor inferioare, tulburări sfincteriene şi genitale, tulburări trofice (*amiotrofie precoce, cianoză, edem dur şi escare).

▪ **S. DE COAGULARE INTRAVASCULARĂ DISEMINATĂ / s. de coagulation intra-vasculaire disséminée / disseminated intra-vascular coagulation s. (CIVD).** V. coagulare intravasculară diseminată.

▪ **S. DE COARDĂ CENTRALĂ / s. de la corde centrale / central cord s.** Sin.: siringomielie (v.).

▪ **S. DE COASTĂ CERVICALĂ / s. de côte cervicale / cervical rib s.** Simptomatologie neurovasculară la nivelul membrului superior, care apare ca urmare a comprimării plexului brahial şi arterei subclaviculare între o coastă cervicală sau o apofiză transversă a vertebrei C_7 hipertrofiată şi muşchiul scalen anterior. V. coastă cervicală.

▪ **S. COLONULUI IRITABIL / s. du côlon irritable / irritable bowel s.** S. cronic neinflamator caracterizat prin durere abdominală (variabilă), diaree sau constipaţie, ori alternanţa acestora. Uneori diareea nu este însoţită de durere şi, deşi materiile fecale pot conţine mucus, nu a fost detectată nici o modificare patologică. În consecinţă, s. c. i. (denumit şi colon iritabil sau sindromul intestinului iritabil) este cosiderat o tulburare de origine psihofiziologică.

▪ **S. COMPARTIMENTAL TIBIAL ANTERIOR / s. tibial antérieur / anterior tibial s.** Sin.: sindrom tibial anterior (v.).

▪ **S. DE COMPRESIUNE MEDULARĂ / s. de compression de la moelle épinière / s. of the spinal cord compression.** Ansamblu de simptome cu apariţie progresivă, secundare compresiunii medulare de diferite etiologii (tumorală, traumatică, malformativă); implică iniţial fenomene radiculare, care pot evolua spre *s. Brown-Séquard, apoi spre *paraplegie spasmodică.

▪ **S. DE CON TERMINAL / s. du cône terminal / conus medullaris s.** S. care traduce afectarea *conului terminal al măduvei spinării. Se caracterizează prin semne genitourinare (îndeosebi incontinenţă), anestezie în şa, simetrică, tulburări senzitivomotorii la nivelul membrelor inferioare şi *semn Babinski bilateral.

▪ **S. DE CONDUCT AUDITIV INTERN / s. du conduit auditif interne / internal auditory meatus s.** S. secundar afectării paralitice a nervilor ce străbat acest conduct: facialul, intermediarul lui Wrisberg, nervii cohlear şi vestibular.

▪ **S. CONJUNCTIVO-URETRO-SINOVIAL / s. conjonctivo-urétro-synovial / Reiter's disease or s.** Sin.: sindrom Fiessinger-Leroy-Reiter (v.).

▪ **S. DE CONTRACTURĂ GENERALIZATĂ / s. de contracture généralisée / generalized contracture s.** Contracţia dureroasă a muşchilor, fără asociere cu depolarizarea membranei musculare, consecutiv defectelor metabolice care scad producţia de fosfaţi depozitanţi de energie. Contracturile sunt precipitate de efort, sunt dureroase şi produc leziuni ale muşchilor, precum şi *mioglobinurie suficient de importantă pentru a provoca insuficienţă renală acută.

▪ **S. DE COPIL BĂTUT / s. d'enfant battu / battered child s.** Leziuni traumatice multiple ale oaselor şi ţesuturilor moi (fracturi, echimoze, uneori arsuri, hematoame subdurale), ca urmare a maltratării unui copil. Alteori acestea pot fi în relaţie cu îngrijirea defectuoasă a copilului sau/şi cu fragilitatea osoasă anormală. Poate lăsa sechele permanente osteoarticulare sau/şi nervoase. Sin.: sindrom Silverman.

▪ **S. DE COPIL BRONZAT / s. du bébé bronzé / bronze baby s.** Complicaţie rară apărută în cursul tratamentului prin *fototerapie la nou-născuţii cu *hiperbilirubinemie. Se caracterizează prin tenta bronzată a tegumentelor, o culoare asemănătoare având serul sanguin şi urina.

▪ **S. DE CORN ANTERIOR / s. de la corne antérieure / anterior cornual s.** *S. de neuron motor periferic în care repartiţia tulburărilor nu se suprapune unei topografii radiculare, plexale sau tronculare. Se constată *fasciculaţii musculare frecvente care demonstrează afectarea cornului anterior al măduvei spinării. *Poliomielita anterioară acută şi *scleroza laterală amiotrofică sunt exemplele clasice de afectare acută şi, respectiv, cronică ale cornului medular anterior.

▪ **S. DE CORP CALOS / s. du corps calleux / corpus callosum tumor s., Bristowe's s.** Ansamblu de tulburări determinat de o leziune a corpului calos ce întrerupe legătura între emisferele cerebrale. Se asociază: tulburări psihice (constituind *s. Raymond), tulburări ale mersului şi echilibrului (constituind *ataxia caloasă, cu tendinţă la cădere pe spate şi *mers ataxospasmodic), tulburări de transmitere interemisferică sau de conexiune caloasă (traduse prin deficit unilateral corespunzând unei funcţii emisferice dominante), semne de ignorare a unui hemicorp în raport cu celălalt, tulburări de coordonare a motricităţii vizuale. Sin.: sindrom Bristowe.

▪ **S. COSTOVERTEBRAL / s. costo-vertébral / Erdheim's s.** Sin.: sindrom Erdheim (v.).

▪ **S. CRANIULUI ÎN FRUNZĂ DE TREFLĂ / s. du crâne en feuille de trèfle / Holter-Müller-Wiedemann s.** Sin.: sindrom Holtermüller-Wiedemann (v.).

▪ **S. CREST / s. CREST / CREST s.** Acronim prin care se desemnează un s. în cadrul căruia se asociază: *Calcinoză subcutanată, *s. Raynaud, Esofagită, *Sclerodactilie, *Telangiectazii. Formă localizată de *sclerodermie.

▪ **S. DE CREŞTERE BACTERIANĂ EXCESIVĂ / s. de croissance bactérienne excessive / bacterial overgrowth s.** S. cauzat de supracolonizarea bacteriană a intestinului subţire, în urma alterării mecanismelor de întreţinere a sterilităţii acestuia (peristaltica intestinală normală, secreţia de imunoglobuline în lumen şi mediul gastric acid). Manifestările clinice includ: *steatoree, *anemie macrocitară, absorbţie deficitară a vitaminei B_{12} corectabilă prin antibioterapie. Evidenţierea a peste 10^5 germeni în culturile de suc intestinal certifică diagnosticul. V. sindrom de ansă aferentă şi sindrom de ansă oarbă.

▪ **S. CRI DU CHAT / s. cri du chat / cri du chat s.** S. ereditar (prin deleţia braţului scurt al cromozomului 5), caracterizat prin *hipertelorism, *microcefalie, deficienţă psihică severă şi un plâns al copilului asemănător cu un mieunat de pisică.

▪ **S. CRIOPATIC / s. de cryopathie / cryopathic s.** Ansamblu de manifestări declanşate de frig, traducând prezenţa unei *crioglobuline (*s. Raynaud) sau a unei *aglutinine reci (*hemoglobinurie *a frigore*).

▪ **S. AL CROSEI AORTICE / s. de la crosse aortique / aortic arch s.** Sin.: sindrom de arc aortic (v.).

▪ **S. DAHA / s. DAHA / WDHA s.** [*Acronim: Diaree Apoasă cu Hipokaliemie și Aclorhidrie.*] Sin.: sindrom Verner (v.).

▪ **S. DE DEBIT MIC / s. de bas débit / low output s.** Varietate de *șoc cardiogen observat în cursul chirurgiei cardiace sau în evoluția postoperatorie.

▪ **S. DE DECEREBRARE / s. de décérébration / decerebration s.** S. observat în special în timpul traumatismelor craniocerebrale sau în stadiul ultim al tumorilor cerebrale. Se caracterizează prin tulburări de conștiență diverse, tulburări de percepție, tulburări de tonus manifestate prin *rigiditate de decerebrare. S. este determinat de procese patologice localizate la nivelul *mezencefalului.

▪ **S. DE DECONEXIUNE / s. de déconnexion / disconnection s.** Ansamblul semnelor clinice determinate de leziunile cerebrale (din diferite afecțiuni neurologice) care izolează o parte din cortexul cerebral de aferențele normale inter- sau intraemisferice. Cel mai caracteristic dintre s. de d. este s. de corp calos (v.).

▪ **S. DE DECORTICARE / s. de décortication / cerebral decortication s.** S. observat în cursul traumatismelor craniocerebrale grave, cu leziuni întinse ale substanței albe. Se caracterizează prin tulburări de percepție (absența răspunsului la un ordin scris sau verbal, absența frecventă a *reflexului de clipire, care poate reapare ulterior, diminuarea sau chiar absența reacțiilor de orientare), reactivitate exagerată la durere (*hiperpatie) însoțită de reactivitate vegetativă intensă și de tulburări ale tonusului muscular (*rigiditate de decorticare, cu membrele superioare în triplă flexie și membrele inferioare în extensie, *semn Babinski bilateral, rotație laterală a capului) care antrenează accentuarea flexiei membrului superior heterolateral și extensia membrului inferior homolateral.

▪ **S. DE DEFICIENȚĂ MULTIVISCERALĂ / syndrome de défaillance multiviscérale / multiple organ failure syndrome.** S. care poate complica, ca ultim stadiu de evoluție, mai multe forme de șoc, în special *șocul septic. Este caracterizat prin dezvoltarea progresivă, potențial reversibilă, a unor disfuncții apărute la două sau mai multe organe sau sisteme și reprezintă o amenințare acută pentru homeostazie. S. de d. m. reflectă leziunea endotelială generalizată, cauzată de agresiunea primară asupra endoteliului produsă de endotoxine și de o serie de mediatori chimici (ca în cazul șocului septic), sau rezultată ca o complicație a tulburării prelungite de perfuzie tisulară. În orice formă de șoc, modificarea perfuziei tisulare antrenează în evoluție apariția unui *s. de răspuns inflamator sistemic. Eliberarea masivă de mediatori va conduce, printre alte modificări, la permeabilizarea barierei intestinale și la pătrunderea unor germeni în circulație, cu instalarea *sepsisului. Hipoperfuzia tisulară prelungită și leziunea endotelială pot declanșa *coagularea intravasculară diseminată și s. de d. m. Se pot instala: *s. de detresă respiratorie acută, insuficiență renală acută funcțională, ulcere de stres, leziuni hepatice centrolobulare.

▪ **S. DE DEFICIENȚE ENDOCRINE MULTIPLE / polyendocrinopathie auto-immune / polyendocrine autoimmune disease.** Sin.: poliendocrinopatie autoimună (v.).

▪ **S. DEGETULUI ALBASTRU / s. de l'orteil bleu / blue toe s.** Formă de *ateroembolism manifestată prin durere acută la nivelul embolizării, ischemie cu evoluție spre necroză tegumentară și gangrenă ischemică cu aspect albastru al degetelor de la picioare.

▪ **S. DE DEPLEȚIE DE SODIU / s. de déplétion sodique / salt loosing s.** S. determinat de pierderea excesivă de sodiu. Se caracterizează clinic prin oboseală, *mialgii, greață și vomismente, *oligurie. În sânge se constată scăderea concentrațiilor de sodiu și clor, *acidoză metabolică, creșterea concentrațiilor ureei și potasiului. Cauze: utilizare exagerată a diureticelor, a rășinilor schimbătoare de ioni sau deshidratare pe cale digestivă. Alteori, s. de d. de s. poate fi provocat de anumite forme de deficit enzimatic corticosuprarenal și însoțește frecvent *nefropatiile interstițiale cronice, consecutive unor infecții ascendente a căilor urinare sau unor intoxicații (nefrite cu pierdere de sare, din cauza insuficienței reabsorbției tubulare de sodiu, în contrast cu persistența funcțiilor glomerulare normale). Sin.: sindrom de pierdere de sare.

▪ **S. DES / s. DES / DES s.** [*Abrev.: DiEtilStilbestrol*]. 1) S. în care se asociază tumori ale vaginului (benigne sau maligne) și un risc important de infertilitate, la femeile tratate cu DES (dietilstilbestrol). Acest s. a fost observat ca urmare a administrării sistematice a DES, în perioada 1950-1970, pentru prevenirea riscului de avort, la femeile cu avorturi spontane în antecedente. 2) Apariția anormal de frecventă a adenozei vaginale, a anomaliilor morfologice ale vaginului și ale uterului, ca și a *adeno-carcinomului vaginal la fetițele născute din mame care au primit dietilstilbestrol la începutul sarcinii.

▪ **S. DE DESCĂRCARE / s. de décharge / dumping s.** Sin.: dumping syndrome (v.).

▪ **S. DE DETRESĂ RESPIRATORIE A ADULTULUI / s. de détresse respiratoire de l'adulte / adult respiratory distress s. (ARDS).** Insuficiență respiratorie acută cu *edem pulmonar lezional, consecutiv unei agresiuni septice, toxice sau prin aspirație de lichid gastric. Alterarea membranei alveolocapilare antrenează trecerea plasmei în alveole, colaps alveolar și constituirea unei fibroze interstițiale extensive. Ansamblul acestor leziuni determină scăderea complianței pulmonare și antrenează *hipoxemie severă, cu prognostic rezervat. Sin.: sindrom SDRA.

▪ **S. DE DETRESĂ RESPIRATORIE A NOU-NĂSCUTULUI / s. du détresse respiratoire du nouveau-né / respiratory distress s. of the new-born.** Dispnee, polipnee și cianoză la nou-născut. Etiologia poate fi: chirurgicală, cardiacă, neurologică și malformativă, dar și prin inhalarea de lichid amniotic, ca și *boala membranelor hialine sau ca urmare a unor infecții bronhopulmonare. Există și o formă tranzitorie, în relație cu întârzierea resorbției lichidului amniotic, îndeosebi după nașterile prin operație cezariană.

▪ **S. DE DEZECHILIBRU / s. de déséquilibre / disequilibrium s.** Cefalee, greață, crampe musculare, iritabilitate nervoasă, agitație, somnolență, convulsii și *hipertensiune intracraniană. S. este o complicație frecventă a *hemodializei sau a *dializei peritoneale, apărută la 8-48 de ore după terminarea acestora.

▪ **S. DIDMOAD / s. DIDMOAD / DIDMOAD s.** [*Acronim engl.: Diabetes Insipidus, Diabetes Mellitus, Optic Atrophy, Deafness.*] Asocierea *diabet insipid, *diabet zaharat, atrofia nervului optic, surditate.

▪ **S. DISCEFALIC CU CAP DE PASĂRE / s. dyscéphalique à tête d'oiseau / mandibulo-oculo-facial dyscephaly, oculomandibulofacial s.** Sin.: sindrom François (v.).

▪ **S. DIZENTERIC / s. dysentérique / dysenteric s.** S. care traduce reacția mucoasei și musculoasei tubului digestiv la diverse agresiuni (inflamatorii, infecțioase, parazitare sau tumorale), fiind caracterizat prin diaree gravă, cu prezența de sânge și mucus, tenesme, dureri abdominale sub formă de crampe și difuze.

▪ **S. DUBLU Y (XYY) / s. du double Y / XYY genotype.** Anomalie gonozomică afectând 1‰ dintre subiecții masculini. Fenotipul este normal, talia este în general mare (1,80-1,86 m). La subiecții peste 2 m, s. d. Y este găsit în proporție de 10%. În general fecunditatea este normală și nu există modificări hormonale. Există ipoteza conform căreia acest cariotip 47 XYY este mai frecvent la subiecții debili, delicvenții violenți și cri-

minali; s-a susținut chiar că Y supranumerar reprezintă cromozomul crimei. Această supoziție este falsă, întrucât comportamentul majorității subiecților 47 XYY nu diferă de cel al subiecților 46 XY, adică cu cariotip normal.

▪ **S. DUMPING / s. dumping / dumping s.** Sin.: dumping syndrome (v.).

▪ **S. DUREROS ARTICULAR / s. douloureux articulaire / painful articular s.** Formă de artrită secundară infecției cu *HIV, manifestată ca o durere articulară acută, severă (poate necesita analgezice narcotice pentru tratament), localizată îndeosebi la genunchi, coate și umeri, cu durata de până la o zi.

▪ **S. DE EFORT / s. d'effort / effort s.** Sin.: sindrom Da Costa (v.).

▪ **S. DE ELEFANTIAZIS ANORECTOGENITAL / s. éléphantiasique ano-rectogénital / genital elephantiasis s.** Sin.: sindrom Jersild (v.).

▪ **S. EMG / s. EMG / EMG s.** [*Acronim: Exoftalmie, Macroglosie, Gigantism.*] S. ereditar, transmis autozomal recesiv, caracterizat prin exoftalmie, macroglosie, macrosomie fetală cu microcefalie, frecvent asociate cu visceromegalie, citomegalie a cortexului adrenal fetal, omfalocel, hiperplazie renală și pancreatică, ca și a celulelor Leydig și gigantism postnatal. Sin.: sindrom Beckwith-Wiedemann.

▪ **S. ENCEFALOTRIGEMINAL / s. encéfalotrigéminal / encephalotrigeminal vascular s.** Sin.: sindrom Sturge-Weber (v.).

▪ **S. DE EREDODEGENERESCENȚĂ SPINO-CEREBELOASĂ / s. de hérédodégénérescence spinocérébelleuse / spinocerebellar heredodegenerative s.** Denumire care cuprinde o serie de boli ereditare și familiale caracterizate prin leziuni anatomice (rarefacție și atrofie neuronală mielo-axonală) afectând una sau mai multe din următoarele structuri nervoase: cerebel, olive, fasciculele lungi ascendente sau descendente ale măduvei, căile și nucleele oculomotorii, neuronii periferici. Sunt regrupate în acest s., printre altele, *boala Friedreich, *paraplegia spasmodică familială Strümpell-Lorrain, *boala Roussy-Lévy și *boala Machado-Joseph. V. și atrofie cerebeloasă.

▪ **S. EUNUCILOR FERTILI / s. des eunuques fertiles / fertile eunuch s.** S. de *eunucoidism, cu dezvoltare variabilă a caracterelor sexuale secundare, în care se asociază *spermatogeneză normală, valori normale de FSH și valori scăzute de LH.

▪ **S. PRIN EXCES APARENT DE MINERALO-CORTICOIZI / s. d'excès apparent de minéralocorticoïdes / mineralocorticoid excess s.** S. în care se asociază hipertensiune arterială cu activitate scăzută a *reninei plasmatice, hipokaliemie, secreție redusă de steroizi, sensibilitate la *spironolactonă. Se presupune un defect de conversie a cortizolului în cortizon, cu un feed-back negativ asupra secreției de ACTH și, secundar, cu diminuarea sintezei de mineralocorticoizi suprarenalieni.

▪ **S. EXTRAPIRAMIDAL / s. extrapyramidal / extrapyramidal s.** Ansamblu de tulburări consecutive afectării *sistemului extrapiramidal. În esență, apar modificări ale tonicității musculare și ale reglării mișcărilor involuntare și automate. Ele se grupează în diferite tipuri: *parkinsonism, *coree, *atetoză, *degenerescență hepatolenticulară, spasme de torsiune, *hemibalism, anumite *mioclonii etc.

▪ **S. FABELLA / s. fabella / fabella s.** *Gonalgie postero-externă posttraumatică prin leziune cartilaginoasă a feței anterioare a osului fabella (os *sesamoid prezent la 10-20% dintre subiecți și situat pe fața externă a condilului extern al femurului).

▪ **S. FACIO-DIGITO-GENITAL / s. facio-digito-génital / facio-digito-genital s.** Ansamblu malformativ, cu transmitere recesivă, ce implică deficit statural, *dismorfie facială, *ectopie testiculară, malformații scrotale și ale membrelor. Sin.: sindrom Aarskog.

▪ **S. DE FANTĂ SFENOIDALĂ / s. de la fente sphénoïdale / s. of sphenoidal fissure.** Sin.: sindrom Rochon-Duvigneaud (v.).

▪ **S. FG / s. FG / FG s.** S. grav congenital, transmis recesiv, legat de cromozomul X, afectând băieții și asociind: retard intelectual grav, *hipotonie, crize *comițiale; *dismorfie facială cu hipotonie a mușchilor feței, frunte înaltă, *hipertelorism etc.; imperforație anală frecventă și alte malformații, îndeosebi cardiace. Sin.: sindrom Keller.

▪ **S. FIBRELOR LUNGI / s. des fibres longues / subacute combined degeneration of spinal cord, Lichtheim's s.** S. asemănător *tabesului, în care se asociază semne de afectare a cordoanelor Goll și Burdach (tulburări ale sensibilității profunde și *ataxie) și un *sindrom piramidal, cu păstrarea integrității rădăcinilor corespondente și a sensibilității tactile. Etiologia clasică, dar nu unică, a acestui s. este reprezentată de *boala Biermer și de carența în vitamina B_{12}. Absența *semnului Argyll Robertson, a anesteziei radiculare și a semnelor de sifilis deosebesc acest s. de *tabes. Sin.: mieloză funiculară, sindrom Déjerine (3), sindrom Lichtheim.

▪ **S. DE FOSĂ POSTERIOARĂ / s. de la fosse postérieure / posterior cranial fossa s.** Ansamblu de simptome (*hidrocefalie obstructivă, tulburări cerebeloase) care se asociază cu o simptomatologie caracteristică *s. de linie mediană.

▪ **S. FRENOGASTRIC / s. phrénogastrique / phrenogastric s.** Asocierea unor tulburări digestive cu *aerogastrie marcată, care apar postinfarct miocardic, prin iritația nervului frenic.

▪ **S. G / s. G / G s.** [*G - prima literă a numelui persoanei la care a fost descris sindromul.*] Asocierea congenitală: *hipertelorism-*hipospadias și anomalii neuromusculare ale esofagului și ale penisului. Sin.: sindrom hipertelorism-hipospadias.

▪ **S. DE GANGLION SFENOPALATIN / algie vasculaire de la face, s. du ganglion sphénopalatin / sphenopalatine neuralgia.** Sin.: sindrom Sluder (v.).

▪ **S. GANGLIONULUI CILIAR / s. du ganglion ciliaire / ciliary ganglion s.** Sin.: sindrom Cerise-Thurel (v.).

▪ **S. GASTROCARDIAC / s. gastro-cardiaque / gastrocardiac s.** Ansamblu de simptome cardiace în relație cu afecțiuni ale tubului digestiv, îndeosebi ale stomacului.

▪ **S. AL GĂURII RUPTE POSTERIOARE / s. du trou déchiré postérieur / jugular foramen s.** Sin.: sindrom Vernet (v.).

▪ **S. GENERAL DE ADAPTARE / s. général d'adaptation / general adaptation s.** Totalitatea reacțiilor sistemice nespecifice ale organismului la expunerea de lungă durată la un stres, produse prin solicitarea sistemelor endocrin și nervos, dar îndeosebi prin hipersecreția glandelor suprarenale, descris de H. Selye. Include: 1) Reacția de alarmă. 2) Stadiul de rezistență, în care organismul se adaptează și crește capacitatea de apărare. 3) Stadiul de epuizare. V. și stres.

▪ **S. DE GLUCAGONOM / s. du glucagonome / glucagonoma s.** S. ce reunește semnele clinice și biologice ale unei hipersecreții de *glucagon de către o tumoră, obișnuit pancreatică. Se asociază: diabet, anemie, stomatită, alterarea stării generale și semne cutanate, de obicei polimorfe, îndeosebi o maculă eritematoasă cu conturul rapid progresiv, al cărei centru devine palid sau violaceu, localizată în special la nivelul extremităților și în jurul orificiilor naturale. Această leziune este denumită și eritem necrozant migrator.

▪ **S. GOLFULUI PERSIC / s. du Golfe Persique / Persian Gulf s.** Termen general utilizat pentru desemnarea simptomelor variate prezentate de veterani ai războiului din Golful Persic (1990-1991): oboseală, scăderea memoriei, dureri musculare și articulare, tulburări respiratorii și gastrointestinale. Cauzele rămân încă obscure.

▪ **S. GRI / s. gris / gray s., gray baby s.** S. caracterizat prin culoare gri-cenușie a tegumentelor, însoțită de *colaps. Este observat la nou-născuții care au primit doze crescute de cloramfenicol și apare din cauza toxicității mitocondriale a antibioticului.

▪ **S. HAMARTOAMELOR MULTIPLE / s. des hamartomes multiples / multiple hamartoma s.** Sin.: sindrom Cowden (v.).

▪ **S. HELLP / s. HELLP / HELLP s.** S. caracteristic formei grave de *toxemie gravidică în care se asociază *anemia hemolitică, *trombopenia și *citoliza hepatică, de unde acronimul ce reprezintă denumirea s.: *H(emolysis), E(levated) L(iver function test), L(ow) P(latelet).*

▪ **S. DE HEMISECȚIE MEDULARĂ / s. d'hémi-section de la moelle / Brown-Séquard disease or s.** Sin.: sindrom Brown-Séquard (v.).

▪ **S. HEMOLITIC-UREMIC / s. hémolytique et urémique / h(a)emolytic-ur(a)emic s.** s. rar, de etiologie incertă, apărând la copii în primul an de viață, caracterizat prin *insuficiență renală prin necroză corticală, *anemie hemolitică microangiopatică, *trombocitopenie severă și *purpură. Sin.: sindrom Gasser.

▪ **S. HEPATO-CEREBRO-RENAL / s. hépato-cérébro-rénal / Zellweger's s.** Sin.: sindrom Zellweger (v.).

▪ **S. HEPATORENAL / s. hépato-rénal / hepatorenal s.** Insuficiență renală funcțională care survine în ultima fază a unei boli hepatice, cel mai frecvent *ciroză complicată cu *ascită, *icter și encefalopatie. Mai rar, s. h. reprezintă o complicație a hepatitei virale maligne sau a unui cancer secundar (metastatic) al ficatului. S. h. constă în *oligurie cu *hiperazotemie.

▪ **S. HIPEREOZINOFILIC / s. d'hyperéosinophilie / hypereosinophilic s.** Creștere idiopatică masivă a numărului de polimorfonucleare eozinofile în sânge și infiltrarea eozinofilică a inimii, creierului, tractului digestiv, pielii și plămânilor. Afecțiunea poate mima o leucemie și are o evoluție progresivă spre exitus.

▪ **S. HIPERFOLICULINIC PREMENSTRUAL / s. hyperfolliculinique prémenstruel / premenstrual s.** Sin.: sindrom premenstrual (v.).

▪ **S. DE HIPERHIDRATARE CELULARĂ / s. d'hyperhydratation cellulaire / cellular hyperhydration s.** Ansamblul simptomelor secundare unei *hipotonii osmotice extracelulare. Uneori, s. rezultă fără hipotonie plasmatică, prin creșterea sintezei de apă în celule, îndeosebi în febrele prelungite și în unele stări carențiale. V. sindromul de hipotonie osmotică a plasmei.

▪ **S. DE HIPERHIDRATARE EXTRACELULARĂ / s. d'hyperhydratation extracellulaire / extracellular hyperhydration s.** S. rezultat prin creșterea conținutului de sodiu în lichidele extracelulare, cu retenție hidrică proporțională. *Presiunea osmotică a plasmei rămâne normală. Supraîncărcarea hidrosalină se localizează în spațiile interstițiale și se manifestă prin creștere în greutate, iar ulterior edeme. S. de h. e. poate apare în *glomerulonefrită, *insuficiență cardiacă sau în *hipoproteinemie.

▪ **S. DE HIPERHIDRATARE GLOBALĂ / s. d'hyperhydratation globale / total hyperhydration s.** S. în cadrul căruia se asociază semnele de *hiperhidratare extracelulară cu cele ale *s. de hiperhidratare intracelulară. S. de h. g. este determinat de acumularea mai importantă a apei decât a sodiului. Se manifestă prin edeme, dezgust pentru apă, vomismente, hipertensiune arterială și tulburări nervoase, care uneori evoluează spre comă. S. survine în insuficiența renală acută oligoanurică tratată cu perfuzii saline și glucozate, în edemele cu tulburări de excreție a apei și a sodiului (insuficiență hepatică decompensată, ciroze hepatice cu puncții repetate, insuficiență cardiacă avansată cu afectare organică, îndeosebi după administrare masivă de diuretice).

▪ **S. HIPERKINETIC / s. hyperkinétique / hyperkinetic s.** Tulburare care apare în copilărie și dispare în adolescență: hiperactivitate, lipsa concentrării, toleranță scăzută la frustrare. Sin.: copil hiperkinetic.

▪ **S. HIPERTELORISM-HIPOSPADIAS / s. hypertélorisme-hypospadias / G s.** Sin.: sindrom G (v.).

▪ **S. DE HIPERTENSIUNE INTRACRANIANĂ / s. d'hypertension intracrânienne / intracranial hypertension s.** V. hipertensiune intracraniană.

▪ **S. DE HIPERTENSIUNE PORTALĂ / s. d'hypertension portale / portal hypertension s.** Sin.: hipertensiune portală (v.).

▪ **S. DE HIPERTIROCALCITONINEMIE / s. d'hyperthyrocalcitoninémie / thyrocalcitonin excess s.** S. generat de hipersecreția de *tirocalcitonină, caracterizat prin oboseală, *spasmofilie și scăderea calcemiei. Se observă în unele afecțiuni tiroidiene (cancer medular cu stromă amiloidă, cancer trabecular bogat în mucopolizaharide acide, adenom cu celule C), în carcinoamele bronșic și intestinal, *feocromocitom și *melanom.

▪ **S. DE HIPERTONIE OSMOTICĂ A PLASMEI / s. d'hypertonie osmotique du plasma / excessive osmotic pressure of blood plasma s.** Ansamblu de simptome determinate de creșterea *presiunii osmotice plasmatice și de deshidratarea celulară consecutivă: sete, astenie, dispnee, febră, oligurie, creșterea azotemiei, creșterea concentrației electroliților plasmatici. Toate aceste manifestări sunt determinate de eliminarea crescută de apă, de cauză renală (*diabet insipid, diureză osmotică etc.), digestivă (diaree, vomă, aspirație gastrică), cutanată (transpirație), respiratorie etc.

▪ **S. DE HIPERTROFIE EPIFIZARĂ / s. d'hypertrophie épiphysaire / macrogenitosomia precox.** Rezistență la insulină, dentiție primară cu dinți malformați, unghii subțiri, creșterea precoce a oaselor lungi, piele uscată, *hirsutism, maturizarea precoce a organelor genitale externe și a funcției sexuale și apariția simptomelor de *hidrocefalie internă. Sin.: *macrogenitosomia precox*, sindrom Pellizzi, sindrom pineal.

▪ **S. DE HIPERVENTILAȚIE / s. d'hyperventilation / hyperventilation s.** Simptomatologie determinată de emoții, anxietate sau frică, manifestându-se prin respirații rapide și profunde, asociind tranzitoriu *confuzie mentală ca urmare a hiperventilației.

▪ **S. DE HIPERVISCOZITATE PLASMATICĂ / s. d'hyperviscosité plasmatique / plasma hyperviscosity s.** S. în cadrul căruia se asociază semne și simptome neurologice (*torpoare, *amauroză, *comă), oftalmologice (depozite granulare la nivelul *fundului de ochi), hemoragice (prin alterarea hemostazei primare) și insuficiență cardiacă, traducând creșterea viscozității plasmei sanguine prin prezența unor mari cantități de *imunoglobuline monoclonale. V. și sindrom Bing-Neel.

▪ **S. HIPOGLICEMIC / s. hypoglycémique / hypoglyc(a)emic s.** V. comă hipoglicemică, hipoglicemie.

▪ **S. DE HIPOPLAZIE PĂR-CARTILAJ / s. d'hypoplasie cheveux-cartilage / hair-cartilage hypoplasia s.** Formă congenitală de *neutropenie.

▪ **S. HIPOTALAMIC / s. hypothalamique / hypothalamic s.** S. legat de disfuncția centrilor hipotalamici situați în planșeul ventriculului III, care controlează echilibrul hidroelectrolitic, neurosecreția, echilibrul nutrițional și funcțiile vegetative. Cunoașterea incompletă a funcțiilor hipotalamusului și relațiile acestuia cu structurile vecine (în special hipofiza) fac dificilă descrierea s. h. În general, se asociază în mod variabil: tulburări endocrine (obezitate, astenie, *dismenoree), tulburări metabolice (diabet, perturbări hidroelectrolitice), tulburări neurovegetative, de comportament și ale somnului.

▪ **S. DE HIPOTONIE OSMOTICĂ A PLASMEI / s. d'hypotonie osmotique du plasma / plasma osmotic hypotonia s.** Ansamblu de simptome determinate de scăderea *presiunii osmotice a plasmei, cu hiperhidratare celulară consecutivă. Se

observă în cazurile de diminuare a electroliților plasmatici (îndeosebi sodiul), cu supraîncărcare apoasă: fie prin pierdere de săruri proporțional superioară pierderii de apă (vomismente și diaree tratate prin administrarea de apă pură, insuficiență renală acută), fie consecutiv reducerii eliminării renale de apă (insuficiență renală sau cardiacă cu aport hidric excesiv, boli cu eliberare probabilă de factori antidiuretici). În aceste cazuri pot apărea simptomele așa-numitei *intoxicații cu apă*: *anorexie cu dezgust pentru apă, vomismente, astenie, crampe musculare, cefalee, obnubilare, convulsii și uneori comă. Se constată oligurie, azotemie, scădere evidentă a sodiului și clorului în sânge. V. și sindrom de hiperhidratare celulară.

- **S. HISTIOCITELOR ALBASTRE / s. des histiocytes bleus / sea blue histiocytes s.** *Lipoidoză benignă, caracterizată esențial prin hepatosplenomegalie și uneori leziuni pluriviscerale (piele, plămân, sistem nervos etc.). În măduva osoasă se pun în evidență, prin *colorația May-Grünwald-Giemsa, *histiocite mari de culoare albastră, descrise, de asemenea, în *boala Neville și în *boala Niemann-Pick.
- **S. HOLEREI PANCREATICE / choléra endocrine / pancreatic cholera.** Sin.: sindrom Verner (v.).
- **S. DE IMUNODEFICIENȚĂ DOBÂNDITĂ / s. d'immunodéficience acquise / acquired immunodeficiency s.** Reprezintă stadiul final al infecției cu *HIV; caracterizat prin imunosupresie severă și producerea de *infecții oportuniste și cancere. Survine la 7-10 ani din momentul contaminării, acest interval depinzând de valorile *viremiei plasmatice în momentul primoinfecției HIV. Este întotdeauna mortal. Conform definiției elaborate de *Center for Disease Control* (1993), s. de i. d. poate fi declarat în prezența unei imunosupresii severe (mai puțin de 200 limfocite CD4/ml) sau în situația asocierii uneia din următoarele afecțiuni oportuniste (categoria C), indiferent de nivelul CD4: *candidoză bronșică, traheală sau pulmonară; candidoză esofagiană; cancer invaziv de col uterin; *coccidioidomicoză diseminată sau extrapulmonară; *criptosporidioză intestinală care durează de mai mult de o lună; infecție cu *citomegalovirus (alta decât a ficatului, splinei și ganglionilor); retinită cu citomegalovirus (cu alterări ale acuității vizuale); encefalită datorată HIV; infecție herpetică cu ulcerații cronice ce durează de mai mult de o lună, sau cu localizări bronșice, pulmonare sau esofagiene; *histoplasmoză diseminată sau extrapulmonară; *izosporidioză intestinală cronică (durata peste o lună); *sarcom Kaposi; *limfom Burkitt; *limfom imunoblastic; limfom cerebral primar; infecție cu *Mycobaterium avium* sau *kansasii*, diseminată sau extrapulmonară; infecții cu *Mycobacyterium tuberculosis*, indiferent de situs (pulmonar sau extrapulmonar); pneumonie cu **Pneumocystis carinii*; pneumopatie bacteriană recurentă; leucoencefalopatie multifocală progresivă; septicemie recurentă cu *Samonella* non-tifoidice; *toxoplasmoză cerebrală; sindrom cașectic legat de HIV. În situația în care numărul de limfocite CD4 este mai mic de 200/ml, sunt incluse în definiția cazului de s. de. i. d. și următoarele afecțiuni: categoria A - infecția HIV asimptomatică, limfadenopatia generalizată persistentă, primoinfecția simptomatică; categoria B - *angiomatoza bacilară; candidoza oro-faringiană; candidoza vaginală persistentă, frecventă sau care nu răspunde la tratament; displazia de col uterin (moderată sau gravă), carcinomul *in situ*; sindromul constitutiv (febră peste 38,5°C sau diaree peste o lună); *leucoplazia păroasă a limbii; zona zoster recurentă sau care invadează mai mult de un dermatom; *purpura trombocitopenică idiopatică; salpingita, în particular în cursul complicării prin abcese tuboovariene; neuropatia periferică. Abrev.: SIDA, AIDS (engl.).
- **S. IMUNOPROLIFERATIV / syndrome immunoproliférative / immunoproliferative s., immunoproliferative disorders.** Sin.: sindrom limfoproliferativ (v.).
- **S. INFUNDIBULOPULMONAR / s. infundibulopulmonaire / pulmonary conus s.** S. care grupează un impuls sistolic, vibrația zgomotului II și frecvent un discret suflu sistolic de ejecție pulmonară, la nivelul spațiului II-III intercostal stâng. S. traduce existența unei *hipertensiuni arteriale pulmonare, iar în cazul *stenozei mitrale, confirmă caracterul sever al acesteia. Sin.: sindrom Roger-Froment.
- **S. INIMĂ-MÂNĂ / s. main-coeur / hand-heart s.** Sin.: sindrom Holt-Oram (v.).
- **S. INTERFEȚEI RETINO-VITREENE / s. de l'interface rétino-vitréenne / retino-vitreal interface maculopathy.** Sin.: sindrom Jaffe (v.).
- **S. INTERMENSTRUAL / s. intermenstruel / intermenstrual s.** V. intermenstrual.
- **S. DE INTESTIN SCURT / s. de l'intestin grêle / short bowel s.** *Malabsorbție asociată cu diaree, *steatoree și *malnutriție, în urma rezecției intestinale masive, a rezecțiilor multiple pentru *ileită regională sau a unui *by-pass jejunoileal pentru obezitate endogenă.
- **S. DE ISCHEMIE-LEZIUNE / s. d'ischémie-lésion / isch(a)emia-lesion s.** Alterare a electrocardiogramei observată în cursul fazei acute a *infarctului miocardic, caracterizată printr-un *segment ST supradenivelat (efect de leziune) și o undă T dirijată în sens opus acestui decalaj (efect de ischemie).
- **S. IVIC / s. IVIC / IVIC s.** [*Acronim: Instituo Venezalano Investigaciones Cientificas; denumirea a fost propusă de S. Arias pentru un s. observat de-a lungul a șase generații, la o familie venezueleană.*] S. caracterizat prin asocierea: *aplazie radială mai mult sau mai puțin importantă, tulburări auditive, *oftalmoplegie intrinsecă și trombopenie. Transmitere autozomal dominantă.
- **S. DE JONCȚIUNE PIELO-URETERALĂ / s. de jonction pyélo-urétérale / pelvi-ureteric obstruction.** Perturbare a evacuării cavităților pielocaliceale în ureter, în relație cu o anomalie congenitală funcțională sau organică a joncțiunii pielo-ureterale. Poate fi observată și la nivelul ureterului inferior (joncțiune joasă).
- **S. LACRIMILOR DE CROCODIL / syndrome des larmes de crocodile / crocodile tears syndrome.** Episoade de hipersecreție lacrimală spontană, unilaterală, asociată unei hipersecreții salivare în cursul masticației, secundară, de obicei, unor paralizii faciale periferice în curs de regresie. Cauza acestui reflex paradoxal ar putea fi regenerarea defectuoasă a nervului facial, ale cărui fibre destinate glandelor salivare s-ar extinde și la nivelul glandelor lacrimale. Sin.: sindrom Bogorad, reflex gustato-secretoriu paradoxal.
- **S. LAMB / s. LAMB / LAMB s.** [*Acronim engl.: Lentigines, Atrial myxoma, Mucocutaneous myxomas and Blue nevi = lentiginoză, mixoame atriale, mixoame mucocutanate și nevi albaștri.*] *Lentiginoză asociată cu *mixom cardiac. Face parte din categoria *sindromului LEOPARD.
- **S. LAPTE-ALCALI / s. lait-alcalines / milk-alkali s.** Sin.: sindrom Burnett (v.).
- **S. LEOPARD / s. LEOPARD / LEOPARD s.** [*Acronim engl.: Lentigines, Electro-cardiographic abnormalities, Ocular hypertelorism, Pulmonary stenosis, Abnormalities of genitalia, Retardation of growth, Deafness = lentiginoză, anomalii electrocardiografice, hipertelorism ocular, stenoză pulmonară, anomalii ale organelor genitale, întârzierea creșterii, surditate.*] Afecțiune rară, cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază: *lentiginoză multiplă în jumătatea superioară a corpului, anomalii electrocardiografice, *hipertelorism, stenoză pulmonară, anomalii genitourinare la sexul masculin (*hipospadias, *criptorhidie), întârziere de creștere, surditate neurosenzorială. Există forme complete sau incomplete. Sin.: sindrom Gorlin.

S. LGL. Sin.: sindrom Lown-Ganong-Levine (v.).

S. LIMFOPROLIFERATIV / s. lymphoprolifératif / lymphoproliferative s., lymphoproliferative disorders. Cadru nosologic care cuprinde neoplasmele maligne determinate prin multiplicarea anormală a diferitelor celule din linia limfocitară. Sub această denumire sunt cuprinse, printre altele: *leucemiile limfocitară, histiocitară și monocitară, *mielomul multiplu, *boala Hodgkin, *limfoamele limfocitare și tulburările imunosecretorii asociate cu *gamapatiile monoclonale. Există, foarte probabil, o relație între s. l. și *sindroamele mieloproliferative. Sin.: sindrom imunoproliferativ. V. și boală imunitară, disglobulinemie monoclonală.

S. DE LINIE MEDIANĂ / s. de la ligne médiane / median line s. S. de etiologie tumorală (tumori ale fosei posterioare cerebrale) în care se asociază tulburări de echilibru și semne vegetative bulbare.

S. DE LOB FRONTAL / s. frontal / frontal lobe s. Ansamblu de simptome, izolate sau asociate, traducând afectarea lobului frontal, dominat de tulburări ale dispoziției, caracterului, comportamentului și personalității, tulburări intelectuale, tulburări de limbaj și ale *praxiei (*anartrie, *apraxia mersului), tulburări de echilibru (*ataxie frontală Bruns) și tulburări senzoriale (*anosmie).

S. DE LOB MIJLOCIU / s. du lobe moyen / middle lobe s. S. radioclinic asociind o opacifiere radiologică sistematizată a lobului mijlociu pulmonar (sau a lingulei) și expectorație cronică, în raport cu dilatația bronșiilor. Este legat de obstrucția bronșiei corespondente, secundară unei adenopatii pediculare cronice (și, eventual, calcificarea ganglionilor hilului), de regulă tuberculoasă, ce fistulizează în momentul primoinfecției. Sin.: boala hilului, sindrom Brock.

S. MAGENBLASE / s. Magenblase / Magenblase s. [*Germ. Magenblase = bulă de aer în stomac.*] *Aerofagie, cu acumulare de aer în stomac, de cauze diferite.

S. DE MALABSORBȚIE / s. de malabsorption / malabsorption s. Grup de tulburări marcat prin absorbția subnormală a componenților alimentari. Cauze multiple: perturbare a absorbției intestinale (rezecție întinsă, fistule) sau insuficiență digestivă prin deficit enzimatic (afecțiuni gastrice, hepatice sau pancreatice).

S. MALIGN PRIN NEUROLEPTICE / s. malin des neuroleptiques / neuroleptic malignant s. Asocierea hipertermiei, *akineziei, tulburărilor de conștiență, sudorației *profuze, *tahiaritmiei, *ptialismului și a semnelor de *rabdomioliză la bolnavii psihici tratați cu *neuroleptice (haloperidol). Prognosticul fatal în 25% din cazuri a fost ameliorat prin administrarea de *miorezolutive. Mecanismul s. m. prin n. ar fi asemănător cu cel al *hipertermiei maligne peranestezice și al *insolației grave și ar putea implica inhibiția *receptorilor dopaminergici centrali. Sin.: sindrom neuroleptic malign.

S. DE MALIGNITATE / s. de malignité / malignant s. Ansamblu de simptome care apar uneori în cursul unor boli infecțioase (difterie, scarlatină, rujeolă, gripă, febră tifoidă etc.), precoce sau tardiv: adinamie, hipertermie, colaps cardiovascular, vomismente, diaree, albuminurie, hemoragii și eriteme. S. *de m. este de o gravitate excepțională și este determinat de* afectarea *sistemului neurovegetativ (formațiunile centrale și periferice).

S. MASCULULUI INFERTIL / s. du mâle infertile / infertile male s. Infertilitate consecutivă afectării *receptorului nuclear androgenic la pacienți cu antecedente eredocolatrerale de *s. Reifenstein sau, cel mai adesea, fără istoric familial semnificativ. *Azoospermia este unica manifestare a deficitului funcțional al receptorului.

S. MEDIASTINAL / s. médiastinal / mediastinal s. Ansamblu de simptome și semne determinate de compresiunea diferitelor organe situate în mediastin: *dispnee, *disfagie, *disfonie și accentuarea, variabilă, a circulației venoase superficiale toracice.

S. MEDIOPONTIN / s. médial pontin / medial pontine s. S. cauzat de ocluzia ramurilor paramediane ale arterei bazilare, în partea superioară, implicând de partea leziunii pedunculul cerebelos superior, fasciculul longitudinal medial și probabil nucleul olivar inferior, iar de partea opusă leziunii - tracturile corticobulbar, corticospinal și lemniscusul medial.

S. MEDULAR / s. médullaire / medullary s. S. rezultat în urma ocluziei arterei vertebrale sau a arterei bazilare în partea inferioară, manifestat prin afectarea *ipsilaterală a nervului XII, nucleului nervului V, emisferei cerebeloase, nucleului vestibular, tractului simpatic descendent, nervilor IX și X, nucleului și tractului solitar și a nucleilor *cuneatus* și *gracilis*. Controlateral sunt afectate tractul piramidal, lemniscusul medial și tractul spinotalamic.

S. MELAS / s. MELAS / MELAS s. [*Acronim engl.: Mitochondrial myopathy, Encephalopathy, Lactic Acidosis, Stroke-like episodes.*] S. familial cu transmitere maternă mitocondrială, în care se asociază: *miopatie mitocondrială, encefalopatie, acidoză lactică, accidente cerebrale ischemice.

S. MENINGEAN / s. méningé / meningeal s. Ansamblu de simptome care traduc iritația meningelor prin leziuni difuze: cefalee violentă, *redoarea cefei urmată contracturi ale mușchilor spatelui, abdomenului și membrelor inferioare, vomismente, constipație. Pot apărea, de asemenea, convulsii, paralizii diverse, hiperestezie cutanată, fotofobie. S. m. este observat în diverse meningite și hemoragii meningeene. Concomitent se produc modificări patologice ale lichidului cefalorahidian, de unde utilitatea pentru diagnostic a puncției lombare. V. semn Kernig și semn Brudzinski.

S. MERRF / syndrome MERRF / MERRF syndrome. [*Acronim engl.: Myoclonic Epilepsy with Rough Red Fibers = epilepsie mioclonică cu fibre roșii zdrențuite.*] S. familial cu transmitere mitocondrială (maternă), manifestat prin *epilepsie mioclonică și fibre roșii zdrențuite (degenerescența unor neuroni olivari, pontini și din nucleul dințat, cu alterarea tracturilor spinocerebeloase, din cordoanele posterioare și corticospinale).

S. MIELOPROLIFERATIV / s. myéloproliférative / myeloproliferative s., myeloproliferative disorders. Grup de neoplazii maligne aflate histogenetic în relație cu *celulele stem pluripotente din organele hematopoietice. Sub această denumire sunt cuprinse, printre altele: *leucemia granulocitară acută și cronică, *leucemia mielomonocitară acută și cronică, **polycythemia rubra vera*, *mielofibroza eritroleucemică. Există, foarte probabil, o relație între s. m. și *sindroamele limfoproliferative.

S. MODY / s. MODY / MODY s. [*Acronim engl.: Maturity-Onset Diabetes of the Youth = diabet zaharat non-insulinodependent la tineri.*] Varietate de *diabet zaharat care apare la tineri, asemănătoare cu *diabetul de tip II, care se transmite autozomal dominant. Sin.: diabet Mason.

S. MUCO-OCULOCUTANAT / syndrome muco-oculocutané / *Fuchs' syndrome.* *Sin.: sindrom Fuchs (v.).*

S. MULIBREY / s. de Mulibrey / Mulibrey s. S. congenital afectând ambele sexe. Poate fi recunoscut la naștere și este caracterizat prin: *nanism micromelic, *dismorfie facială, voce ascuțită și subțire, *pericardită constrictivă relevată precoce. Radiologic se observă *displazie fibroasă osoasă cu îngroșare corticală și alungirea șeii turcești. Semnele asociate definesc acronimul: hipotonie musculară (MU - engl. *muscle*), hepatomegalie prin *ciroză cardiacă (LI - engl. *liver*), retard mental (BR - engl. *brain*) și *corioretinită (EY - engl. *eye*). Transmiterea este autozomal recesivă. Sin.: sindrom Perheentura.

▪ **S. NAME / s. NAME / NAME s.** [*Acronim engl.: Nevi, Atrial Myxoma and Ephelides.*] S. familial care grupează *nevi, *mixoame atriale, *neurofibroame mixoide și *efelide.

▪ **S. NEFRITIC / s. néphritique / nephritic s.** S. clinico-biologic de etiologie renală (apare îndeosebi în nefropatiile glomerulare) care se manifestă în două forme: 1) *S. n. acut* include: proteinurie, hematurie, oligurie, retenție de sodiu și apă (edeme), hipertensiune arterială secundară. 2) *S. n. cronic,* caracterizat prin: proteinurie, hematurie, hipertensiune arterială secundară.

▪ **S. NEFROTIC / s. néphrotique / nephrotic s.** S. caracterizat prin proteinurie abundentă, hipoproteinemie, hiperlipidemie și edeme. În funcție de diferiți autori, s-au stabilit tulburările minime necesare pentru a susține existența unui s. n.: 1) Proteinurie cel puțin egală cu 3 g/24 h (sau de circa 2 mg/min). 2) Scăderea proteinelor plasmatice totale sub 60 g/l, cu valoarea serumalbuminelor sub 35 g/l. 3) Prezența edemelor, hiperlipidemie și hipercolesterolemie.

▪ **S. DE NEOPLAZIE ENDOCRINIANĂ MULTIPLĂ / s. de néoplasie endocrinienne multiple / multiple endocrine neoplasia.** V. neoplazie endocriniană multiplă.

▪ **S. DE NERV NAZOCILIAR / s. du nerf nasociliaire / nasociliary nerve s.** Acces nevralgic ocular și al unghiului intern al pleoapei, însoțit de lăcrimare și hidroree nazală, corespunzând unei nevralgii a nervului nazociliar sau a ganglionului ciliar. Sin.: sindrom Charlin. V. și algie vasculară a feței.

▪ **S. NEUROACHILIC / s. neuroachylique / neuroanemic s.** Sin.: sindrom neuroanemic (v.).

▪ **S. NEUROAMELOR MUCOASE MULTIPLE / s. des neuromes muqueux multiples / multiple mucosal neuroma s.** S. manifestat prin apariția a numeroase *nevroame submucoase sau *neurofibroame ale limbii, buzelor și pleoapelor la persoane tinere. Acestea se asociază uneori cu tumori maligne ale tiroidei sau medulosuprarenalei.

▪ **S. NEUROANEMIC / s. neuroanémique / neuroan(a)emic s.** Ansamblu de complicații neurologice medulare determinate de *boala Biermer, tradus printr-un *s. de fibre lungi. Acest termen tinde să fie înlocuit prin s. neuroachilic.

▪ **S. NEUROCUTANAT / s. neurocutané / neurocutaneous s.** Sin.: facomatoză (v.).

▪ **S. NEUROLEPTIC MALIGN / s. du neuroleptique malin / neuroleptic malignant s.** Sin.: sindrom malign prin neuroleptice (v.).

▪ **S. DE NEURON MOTOR PERIFERIC / s. du neurone moteur périphérique / motor peripheral neuron s.** Ansamblu de semne și simptome determinate de leziuni la nivelul neuronilor motori periferici, în care se asociază: abolirea *reflexelor osteotendinoase, atrofii musculare și paralizii flasce în teritoriul de distribuție a neuronilor lezați. V. și sindrom de corn anterior.

▪ **S. NEUROTOXIC / s. neurotoxique / neurotoxic s.** Formă gravă de *toxicoză a sugarului, în care manifestările nervoase și vasomotorii traduc existența unui *sindrom de malignitate.

▪ **S. DE NOD SINUSAL / s. du nœud sinusal / sick sinus s.** Denumire generică pentru diferite perturbări ale funcției nodului sinusal, manifestate prin blocuri sinoatriale, pauze sinusale sau oprire sinusală, asociate cu diferite tipuri de aritmii atriale și cu tulburări de conducere atrioventriculară sau, mai rar, intraventriculare.

▪ **S. DE NUCLEU DEITERS / s. du noyau de Deiters / Deiters' nucleus s.** [*Otto Friedrich Karl Deiters, anatomist german, Bonn, 1834-1863.*] Sin.: sindrom Bonnier (v.).

▪ **S. DE NUCLEU ROȘU / s. du noyau rouge / inferior red nucleus s.** S. peduncular datorat lezării porțiunii inferioare a nucleului roșu, tradusă prin paralizia homolaterală a nervului oculomotor comun, acompaniată controlateral fie de mișcări involuntare coreoatetozice sau tremurături (*s. Benedikt), fie de *hemiasinergie (*s. Claude). Este un tip de sindrom altern (v.).

▪ **S. DE OBOSEALĂ CRONICĂ / s. de fatigue chronique / chronic fatigue s.** S. descris în SUA, constând în asocierea unei *astenii accentuate inexplicabile, care persistă cel puțin șase luni, și a unor semne minore (febră mică, *adenopatii, *artropatii). Este discutată etiologia virală: *virus Epstein-Barr, **Herpes simplex virus*, *citomegalovirus.

▪ **S. OCCIPITAL / s. occipital / occipital s.** Ansamblu de simptome, în esență vizuale, care traduc o leziune a lobului occipital.

▪ **S. DE OCHI USCAT / s. de l'oeil sec / Gougerot-Sjögren s.** Sin.: sindrom Sjögren (v.).

▪ **S. OCULO-CEREBRO-RENAL / s. oculo-cérébro-rénal / oculocerebrorenal s.** S. congenital, cu transmitere recesivă legată de cromozomul X, care se manifestă prin: *hidroftalmie, *cataractă, retardare mentală, *aminoacidurie, producere renală scăzută de amoniac și *rahitism rezistent la administrarea de vitamină D. Sin.: sindrom Lowe.

▪ **S. OCULO-URETRO-SINOVIAL / s. oculo-urétrosynovial / Reiter's disease or s.** Sin.: sindrom Fiessinger-Leroy-Reitter (v.).

▪ **S. OMULUI RIGID / s. de l'homme raide / stiff-man s.** S. cu etiologie necunoscută, caracterizat prin contracturi dureroase ale musculaturii striate, interesând în special trunchiul și partea proximală a membrelor, care dispar în timpul somnului. Emoțiile, zgomotul, oboseala declanșează accesele de contracturi, cu agravarea rigidității de fond, la care se asociază și sudație abundentă. Examenul radiologic este normal. Electromiograma arată o activitate electrică de repaus ce dispare sub efectul curarizantelor sau al benzodiazepinelor. Evoluția s. este progresivă de-a lungul anilor, până la impotență funcțională totală.

▪ **S. OMULUI ROȘU / s. de l'homme rouge / red man s.** Reacție adversă la vancomicină, caracterizată prin prurit și înroșirea pielii capului și toracelui superior.

▪ **S. ORODIGITOFACIAL / s. orodigitofacial / orofaciodigital dysostosis or s.** Varietate de *disostoză complexă, în care se asociază anomalii faciale (fantă labială, *hipertelorism, *epicantus), *alopecie localizată, limbă bifidă și *brahisindactilie. Au fost identificate două forme: a) *tipul I* sau s. Papillon Léage-Psaume: afecțiune cu transmitere dominant gonozomală, letală pentru sexul masculin, caracterizată prin anomalii digitale (*camptodactilie, *polidactilie și *sindactilie), craniale, faciale, linguale și dentare, ca și prin tremor, retardare mentală, alopecie și seboree a feței; b) *tipul II*: afecțiune cu transmitere autozomal recesivă caracterizată prin anomalii digitale (*brahi-, *clino-, poli-, sindactilie), craniale, faciale, linguale, palatine și prin tulburări neuromusculare episodice (sin.: sindrom Mohr); c) *tipul III*: afecțiune cu transmitere autozomal recesivă caracterizată prin hexadactilie postaxială a mâinilor și picioarelor, anomalii oculare, linguale și dentare și prin retardare mentală profundă.

▪ **S. OVARELOR DISFUNCȚIONALE / s. de Klotz / Klotz' s.** Sin.: sindrom Klotz (v.).

▪ **S. PARANEOPLAZIC / s. paranéoplasique / paraneoplastic s.** Termen utilizat pentru ansamblul disfuncțiilor ce apar în cadrul unor cancere, în alte țesuturi decât acelea care sunt situs tumoral, în principiu ca urmare a efectelor metabolice ale neoplaziei. În esență, în cadrul unui s. p. se pot asocia semne clinice și de laborator de ordin neurologic, reumatologic, endocrinian sau hematologic, a căror particularitate constă în faptul că se manifestă în relație strictă cu evoluția unui cancer. Manifestările s. p. apar odată cu cancerul, dispar dacă acesta este eradicat și reapar în cazul recidivelor, neaflându-se însă nici o relație cu o invazie metastatică.

▪ **S. PĂRULUI ARGINTIU / s. des cheveux argentés / Griscelli-Pruniéras disease.** Sin.: boală Griscelli-Pruniéras (v.).

▪ **S. PERIFERIC / s. périphérique / peripheral s.** Ansamblu de simptome determinate de afectarea rădăcinii posterioare (senzitive) sau anterioare (motorii) ale nervilor spinali, a ganglionului nervului sau a unor perechi de nervi cranieni. V. și sindrom de neuron motor periferic.

▪ **S. PERSOANELOR CU CÂRJĂ / s. des béquillards / crutch palsy.** Leziuni prin compresiune cronică a arterelor axilară și humerală, aflată la originea unui *s. Raynaud la persoanele care se deplasează cu cârje.

▪ **S. PETEI OARBE / s. de la tache aveugle / blind spot s.** Sin.: sindrom Swan (v.).

▪ **S. PHC / s. PHC / PHC s.** S. familial rar, denumit prin acronimul manifestărilor clinice: *aplazie *P*remolară, **H*iperhidroză, **C*aniție prematură. Este transmis autozomal dominant. Sin.: sindrom Böök.

▪ **S. PICIOARELOR FIERBINȚI / s. des pieds brûlants / burning feet s.** Sin.: sindrom Gopalan (v.).

▪ **S. PICIOARELOR FĂRĂ REPAUS / s. des jambes sans repos / restless legs s.** Senzație de disconfort muscular la nivelul picioarelor și coapselor, care induce nevoia de mișcare a picioarelor. Întâlnit frecvent la femei de vârstă medie, s. poate apare în *uremie, *neuropatii, dar poate avea și transmitere familială. Agitația se poate însoți de *mioclonii. Sin.: sindrom Ekbom.

▪ **S. PICIOR-MÂNĂ-GURĂ / s. pieds-mains-bouche / hand-foot-and-mouth disease.** Erupție veziculoasă ce afectează mâinile, picioarele, gura, la nivelul căreia determină o stomatită erozivă. Dispare în câteva zile și este generată de un *virus Coxsackie.

▪ **S. DE PIERDERE DE SARE / s. de perte de sel / salt loosing s.** Sin.: sindrom de depleție de sodiu (v.).

▪ **S. PIRAMIDAL / s. pyramidal / pyramidal s.** Ansamblu de simptome apărute în urma întreruperii parțiale sau totale a căilor piramidale (*fascicul piramidal). Se manifestă prin semne de deficit al motilității voluntare (variabile în funcție de nivelul leziunii pe axul cerebrospinal), care sunt în general urmate de semne de spasticitate, traducând o activitate motorie reflexă, inhibată în mod normal prin sistemul piramidal. V. și: sindrom altern, semn Babinski, semn Hoffmann, hemiplegie, sindrom Brown-Séquard.

▪ **S. PLACHETELOR GIGANTE / s. des plaquettes géantes / Bernard-Soulier s.** Sin.: sindrom Bernard-Soulier (v.).

▪ **S. POEMS / s. POEMS / POEMS s.** [*Acronim: Polineuropatie, Organomegalie, Endocrinopatie, proteină monoclonală (frecvent de tip IgA), anomalii cutanate (Skin changes).*] S. rar, de origine necunoscută, constând în asocierea de diverse neuropatii periferice, hepatosplenomegalie și adenomegalii, *ginecomastie și impotență, respectiv *amenoree, pigmentație sau îngroșare a pielii, *disglobulinemie monoclonală.

▪ **S. POLIDACTILIE-COASTĂ SCURTĂ / s. polydactylie-côte courte / short rib-polydactyly s.** Formă de *condrodisplazie familială (*nanism cu proporții corporale anormale) cu coaste scurte, alături de *s. Ellis-van Creveld și de displazia toracică asfixiantă.

▪ **S. PONTIN / s. pontine / pontine s.** Sin.: sindrom protuberanțial (v.).

▪ **S. POSTCOMISUROTOMIE / s. post-commissurotomie / postcommissurotomy s.** S. inflamator care poate apărea (10-20% din cazuri) în evoluția postoperatorie (între 10 zile și 3 luni) a unei intervenții de tip *comisurotomie pentru stenoză mitrală. Clinic se manifestă prin febră, dureri toracice, pleuropericardită, artralgii. Biologic există leucocitoză cu polinucleoză, accelerarea VSH-ului. Evoluția este benignă, cu remisie în câteva zile până la câteva săptămâni. Un s. cu simptomatologie similară poate apărea și după alte intervenții chirurgicale pe cord. V. sindrom Dressler și sindrom postpericardiotomie.

▪ **S. POSTCOMOȚIE / s. post-commotion / postconcussion s.** Fatigabilitate, amețeli, cefalee și dificultăți de concentrare după traumatisme ușoare.

▪ **S. POSTHEPATITĂ / s. post-hépatite / posthepatitis s.** Ansamblu simptomatic care caracterizează convalescența *hepatitei epidemice. Sunt implicate: tulburări de tip neuroastenic și dispeptic, subicter intermitent. Diagnosticul diferențial cu hepatita cronică și *ciroza postnecrotică se face prin probele de laborator (funcționale hepatice, histologice), normale în cazul s. p.

▪ **S. POSTINFARCT / s. post-infarctus / postmyocardial infarction s.** Sin.: sindrom Dressler (v.).

▪ **S. POSTPERICARDIOTOMIE / s. post-péricardiotomie / post-pericardiotomy s.** S. caracterizat prin febră, frecături pericardice și dureri toracice care apar la câteva zile sau săptămâni după o intervenție chirurgicală pe cord. S. p. este considerat un răspuns autoimun la lezarea celulelor cardiace. V. sindrom Dressler și sindrom postcomisurotomie.

▪ **S. POSTPOLIOMIELITĂ / s. post-poliomyélite / postpolio s.** Sechele tardive ale *poliomielitei, care apar la 20-30 de ani de la producerea bolii, manifestate prin fatigabilitate, dureri musculare, fasciculații, slăbiciune și chiar atrofie musculară. Poate fi afectată și musculatura respiratorie, în acest caz apărând disfagie, *s. de aspirație, apnee și șoc. Sin.: sechele post-poliomielită.

▪ **S. DE PREEXCITAȚIE VENTRICULARĂ / syndrome de pré-excitation ventriculaire / preexcitation syndrome.** Sin.: sindrom Wolff-Parkinson-White (v.).

▪ **S. PREMENSTRUAL / syndrome prémenstruel / premenstrual syndrome.** Ansamblu de simptome de intensitate progresiv crescătoare, care apar la unele femei cu 5-10 zile înaintea menstruației. Semnele cele mai frecvente sunt: balonare, tensiune mamară, cefalee, iritabilitate, palpitații și creștere în greutate asociată cu edeme maleolare, prin retenție hidrică. Sin.: sindrom hiperfoliculinic premenstrual, sindrom Dreyfus.

▪ **S. PRIMULUI ARC BRANHIAL / syndrome du premier arc / first arch syndrome.** Termen generic în care sunt incluse malformațiile feței și urechii generate de tulburări de dezvoltare ale primului (și, eventual, al celui de-al doilea) *arc branhial. Aceste malformații au fost descrise în cadrul mai multor sindroame: Franceschetti-Zwahlen (v.), François (v.), François-Haustrate (v.), Goldenhar (v.), Robin Pierre (v.), Weyers-Thier (v.).

▪ **S. PROTUBERANȚIAL / s. protubérantiel / pontine s.** Termen generic regrupând diferite *s. alterne determinate de o afecțiune vasculară, tumorală, inflamatorie sau carențială a *protuberanței inelare (puntea lui Varolio). În funcție de localizarea leziunii și de natura simptomelor asociate se individualizează șase s. p. V. sindrom Foville superior și inferior, sindrom Grenet, sindrom Marie-Foix, sindrom Millard-Gubler, sindrom Raymond-Cestan. Sin.: sindrom pontin.

▪ **S. PSEUDOBULBAR / s. pseudo-bulbaire / pseudobulbar s.** S. caracterizat prin existența unor tulburări motorii din cauza afectării căilor supranucleare bilaterale (căi corticonucleare, fascicul geniculat), antrenând paralizii fără *amiotrofie, cu tulburări ale fonației și deglutiției. Aceste leziuni sunt asociate frecvent cu râs și plâns spasmodic, *s. piramidal bilateral și deficit intelectual ce atestă leziuni multiple (vasculare, degenerative sau tumorale).

▪ **S. PSEUDO-CUSHING / s. pseudo-Cushing / pseudo-Cushing's s.** Grup de semne care mimează *s. Cushing, dar diferă de acesta prin tipul de obezitate, nivelul sanguin și uri-

nar al cortizolului, prin prezența alcoolismului cronic, depresiei, afecțiunilor acute, rezistenței primare la cortizol sau prin inducerea iatrogenă.

- **S. PSEUDOMIASTENIC PARANEOPLAZIC / s. pseudo-myasthénique de Lambert et Eaton / Eaton-Lambert s., carcinomatous myopathy.** Sin.: sindrom Eaton-Lambert (v.).
- **S. PSEUDOMIOPATIC / s. pseudo-myopathique / pseudo-myopathic s.** Denumire rezervată deficitelor motorii neurogene care predomină în mod paradoxal la nivelul segmentelor proximale ale membrelor (în general deficitele motorii de origine musculară predomină la nivel proximal, în timp ce deficitele motorii neurogene sunt îndeosebi distale).
- **S. PSIHOLABIRINTIC / s. psycho-labyrinthique / psycho-labyrinthic s.** Formă particulară de rău de transport, provocată de mișcările complexe ale avionului. V. și rău de transport.
- **S. QT LUNG / s. QT long / long QT s.** S. caracterizat prin prelungirea intervalului QT pe electrocardiogramă, asociată cu *torsada vârfurilor. Poate fi congenital sau în relație cu administrarea unor medicamente.
- **S. RADICULAR / s. radiculaire / radicular s.** Ansamblu de simptome determinate de lezarea unor rădăcini, senzitive sau motorii, ale nervilor rahidieni.
- **S. RADICULAR MIJLOCIU AL PLEXULUI BRAHIAL / s. radiculaire moyen du plexus brachial / Remak's paralysis.** Sin.: sindrom Remak (v.).
- **S. RĂSPUNSULUI INFLAMATOR SISTEMIC / s. de la réponse inflammatoire systémique / systemic inflammatory response s.** Sin.: sindrom de reacție inflamatorie generalizată (v.).
- **S. DE REACȚIE INFLAMATORIE GENERALIZATĂ / s. de réaction inflammatoire généralisée / systemic inflammatory response s.** S. definit recent, manifestat prin temperatură peste 38°C sau sub 36°C, tahicardie (peste 90 bătăi/min), tahipnee (peste 20/min), leucocite peste 12 000 /mm³ sau sub 4 000 /mm³ sau prezența de polinucleare neutrofile imature de apariție recentă în proporție de peste 10% (din numărul total de leucocite) în absența altei cauze, îndeosebi chimioterapie. În declanșarea s. se atribuie un rol activării generalizate a celulelor endoteliale ca răspuns la o serie de stări infecțioase (*sepsis) sau neinfecțioase (traumatisme, arsuri, pancreatită acută, insuficiență renală, embolism pulmonar, disecție sau ruptură de anevrism, medicamente). S. de r. i. g. se poate complica cu un *s. de deficiență multiviscerală. Sin.: sindromul răspunsului inflamator sistemic.
- **S. DE RESTAURANT CHINEZESC / s. du restaurant chinois / Chinese restaurant s.** S. ce apare la mai puțin de o jumătate de oră după masă, caracterizat prin amorțirea jumătății superioare a corpului, cu senzație de tensiune la nivelul maseterilor și al feței, vasodilatație facială și senzație de astenie profundă, la care se pot adăuga manifestări neurovegetative (anxietate). Acest s. este datorat ingestiei importante de glutamat de sodiu, edulcorant extrem de utilizat în bucătăria chinezească.
- **S. DE REZISTENȚĂ HORMONALĂ / s. de résistance hormonale / hormonal resistance s.** Denumire generică pentru o serie de s. în cadrul cărora fenomenele de rezistență hormonală au un rol patogenic principal. V. și rezistență hormonală.
- **S. SAM / s. SAM / MAS s.** [*Acronim: Sindrom de Activare Macrofagică.*] Tablou clinic și biologic complex: alterarea stării generale, transpirații, febră cu debut brutal, hepatosplenomegalie, adenopatii, alte manifestări viscerale inconstante (respiratorii, digestive, neurologice). Biologic: anemie cu leucopenie și trombopenie, citoliză moderată, hipertrigliceridemie și hiperferitinemie. Biopsia medulară indică: macrofage peste 5% și fagocitoza celulelor sanguine.
- **S. SAPHO / s. SAPHO / SAPHO s.** [*Acronim: Sinovită-Acnee-Pustuloză-Hiperostoză-Osteită.*] S. reprezintă o tentativă de regrupare a diverselor leziuni caracterizate anatomic prin abcese sterile cu polinucleare. Osteita plurifocală predomină la nivelul scheletului toracic. Antigenul HLA-B27 este prezent mai frecvent decât în populațiile celulare normale.
- **S. SCALENULUI ANTERIOR / s. du scalène antérieur / scalenus anterior s.** Ansamblu de tulburări nervoase, simpatice și vasculare, provocate prin compresiunea pachetului neuromuscular subclavicular, între mușchiul scalen anterior și prima coastă. Sin.: sindrom Naffziger.
- **S. SCAPULAR MILWAUKEE / s. scapulaire de Milwaukee / Milwaukee's shoulder s.** Sin.: umăr Milwaukee (v.).
- **S. SDRA / s. SDRA / SDRA s.** [*Acronim: Sindrom de Detresă acută Respiratorie la Adult.*] Sin.: sindrom de detresă respiratorie a adultului (v.).
- **S. DE SECREȚIE INADECVATĂ DE HORMON ANTIDIURETIC / s. de sécrétion inappropriée de l'hormone antidiurétique / s. of inappropriate secretion of antidiuretic hormone.** Sin.: sindrom Schwartz-Bartter (v.).
- **S. SEPTIC / s. septique / septic s.** S. care reunește *sepsisul cu modificări circulatorii ale organelor. Acestea se traduc prin hipoxemie, acumulare de lactați, alterări psihice. V. și șoc septic.
- **S. DE SEVRAJ / s. de sevrage / withdrawal s.** S. generat de *sevrajul toxicomanilor. Constă în tulburări psihice și somatice extrem de variate: transpirații, vomismente, tremor.
- **S. SIADH / s. SIADH / s. of inappropriate secretion of antidiuretic hormone.** [*Abrev.: Secreție Inadecvată de hormon antidiuretic (ADH).*] Sin.: sindrom Schwartz-Bartter (v.).
- **S. SICCA / s. sicca / sicca s.** Sin.: sindrom Sjögren (v.).
- **S. SILVIAN / s. sylvien / middle cerebral artery s.** Sin.: sindromul arterei silviene (v.).
- **S. SIMPATIC CERVICAL POSTERIOR / s. sympathique cervical postérieur / cervical posterior sympathetic s.** Sin.: sindrom Barré-Liéou (v.).
- **S. DE SINUS AORTIC / s. sinu-aortique / aortic sinus s.** Scurte accese de hipotensiune însoțite uneori de vertij sau sincope, provocate de pusee hipertensive (în relație de ex. cu un acces de tuse) la subiecți la care zonele reflexogene sinocarotidiene și cardio-aortice sunt hiperexcitabile.
- **S. DE SINUS CAROTIDIAN / s. du sinus carotidien / carotid sinus s.** Hiperreflectivitate a unuia din cele două *sinusuri carotidiene, manifestată printr-unul din următoarele trei tipuri de reacții: 1) bradicardie cu hipotensiune arterială, vertij, sincopă. 2) hipotensiune, fără bradicardie, doar cu vertij și sincopă. 3) modificări ale circulației cerebrale cu hipotensiune sau bradicardie. Aceste reacții pot surveni și în relație cu un efort de tuse sau din cauza unei tumori a sinusului carotidian. Sin.: sindrom Charcot-Weiss-Baker.
- **S. DE SINUS CAVERNOS / s. du sinus caverneux / cavernous sinus s.** Edem și ptoză palpebrale, cu paralizia nervilor cranieni III, IV și VI prin anevrism sau tromboză a *sinusului cavernos. Sin.: sindrom Foix-Alajouanine.
- **S. SIRINGOMIELIC / s. syringomyélyque / syringomyelic s.** Sin.: siringomielie (v.).
- **S. SPASMELOR ÎN FLEXIE / s. des spasmes en flexion / nodding spasm.** Sin.: sindrom Aicardi (v.).
- **S. SPID / s. SPID / SPID s.** [*Acronim: Sindrom Polialgic Idiopatic Difuz.*] Afecțiune de etiologie incertă, la sexul feminin, caracterizată prin dureri difuze (articulare, musculare, tendinoase), astenie, fatigabilitate musculară și puncte dureroase la presiune, cu localizare caracteristică: regiunea occipitală, mușchiul trapez, regiunea fesieră. Examene complementare normale.

▪ **S. DE STAZĂ / s. de stase / stasis s.** Sin.: sindrom de ansă oarbă (v.).

▪ **S. STILOCAROTIDIAN / s. stylo-carotidien / Eagle's s.** Sin.: sindrom Eagle (v.).

▪ **S. STOMACULUI OPERAT / s. du petit estomac / early postprandial postgastrectomy s.** Senzaţie de plenitudine gastrică însoţită de dureri, survenind în timpul sau imediat după mese, la un subiect care a suferit o *gastrectomie parţială. De obicei, antrenează reducerea voluntară a volumului alimentelor ingerate şi depinde de extensia gastrectomiei. Poate dispărea după o durată de timp variabilă.

▪ **S. DE STRIVIRE / s. d'écrasement / crush s.** Ansamblu de manifestări grave cauzate de un şoc traumatic violent în urma căruia sunt strivite un membru sau o parte din corp. Se produce la 2-3 ore după accident şi se exprimă prin necroză musculară ischemică (*rabdomioliză) cu edem traumatic, complicată către a şaptea zi cu insuficienţă renală adesea mortală, prin blocarea tubilor renali de către *mioglobina eliberată din muşchi. Sin.: sindrom Bywaters, sindrom de zdrobire.

▪ **S. SUPRARENOGENITAL / s. surrénogénital / suprarenogenital s.** S. secundar unei patologii cantitative şi/sau calitative a biosintezei hormonilor steroizi sexuali de origine corticosuprarenală, prin hiperplazie sau transformare tumorală a zonei reticulate. Se disting: 1) *S. s. congenital*, prin hiperplazie suprarenală sau/şi deficit (până la absenţă) a uneia din următoarele enzime: 21-hidroxilază (peste 90% din hiperplaziile congenitale, v. sindrom Debré-Fibiger); 11β-hidroxilază, cu semne de hiperandrogenizare mai reduse, asociate cu hipertensiune arterială; 17-hidroxilază, cu deficit sever de hormoni glucocorticoizi şi androgeni, manifestat prin feminizarea organelor genitale externe la sexul masculin sau *pseudohermafroditism, hipertensiune arterială, alcaloză hipokaliemică prin exces de dezoxicorticosteroizi şi corticosteron (s. Biglieri); 3β-OH-dehidrogenază, v. sindrom Bongiovanni; 20- sau 22-hidroxilază sau 20-22-desmolază, cu pierdere de sare şi feminizare, s. Prader-Gurtner. 2) *S. s. dobândit*, prin hiperplazie sau tumoră de zonă reticulată, cu manifestare pre- sau postpubertară (v. sindrom Apert-Gallais).

▪ **S. SUPRARENOMETABOLIC / s. surrréno-métabolique / suprarenometabolic s.** Sin.: sindrom Cushing (v.).

▪ **S. SURDITATE-PILI TORTI / s. surdité-pili torti / deafness-pili torti s.** Sin.: sindrom Björnstad (v.).

▪ **S. DE ŞA TURCEASCĂ GOALĂ / s. de la selle turcique vide / empty sella turcica s.** Asocierea cefalee - tulburări vizuale - imagine radiologică de "şa balonizată". Acest s. este determinat de hernierea unei prelungiri a spaţiului subarahnoidian (arahnoidocel), hipofiza fiind aplatizată pe pereţii şeii turceşti. În multe cazuri nu există consecinţe endocrine; totuşi, la femeie s-a constatat *galactoree cu creşterea prolactinemiei şi *amenoree. Mai este denumit şi s. de şa vidă.

▪ **S. DE ŞOC TOXIC / s. du choc toxique / toxic shock s.** V. şoc toxic.

▪ **S. TALAMIC / s. thalamique / Déjerine-Roussy s.** Sin.: sindrom Déjerine-Roussy (v.).

▪ **S. TALAMOPERFORAT / s. thalamo-perforé / thalamoperforate s.** *Ataxie cerebeloasă încrucişată cu paralizie de nerv III *ipsilaterală.

▪ **S. DE TAMPONADĂ ACUTĂ / tampon(n)ade cardiaque / cardiac tamponade.** V. tamponadă cardiacă.

▪ **S. TAR / syndrome TAR / TAR syndrome.** [*Acronim engl.: Thrombocytopenia – Absent Radius.*] S. ereditar cu transmitere autozomal recesivă, în care trombocitopenia şi *aplazia radiusului se pot însoţi şi de malformaţii cardiace (*tetradă Fallot, defect septal atrial) şi renale.

▪ **S. TEMPORAL / s. temporal / temporal s.** Ansamblu de simptome determinate de leziuni cerebrale la nivelul lobului temporal. Se caracterizează prin: crize uncinate (v.), *hemianopsie, *crize epileptice şi *afazie Wernicke (în cazul lezării lobului temporal stâng).

▪ **S. TESTICULULUI FEMINIZANT / s. du testicule féminisant / testicular feminization syndrome, Goldberg-Maxwell-Morris s.** Formă extremă a *pseudohermafroditismului masculin, caracterizată prin morfologie feminină, organe genitale externe şi comportament psihoafectiv feminin. Ovarele, uterul şi trompele sunt absente (explicând *amenoreea primară şi sterilitatea) şi există testicule impubere situate în marile labii, pe traiectul canalului inghinal sau în abdomen. Sexul nuclear (şi genetic) este masculin. Etiopatogenia pare a implica o patologie de receptor hormonal. Sin.: sindrom Goldberg-Maxwell-Morris, sindrom Morris, testicul feminizant.

▪ **S. TIBIAL ANTERIOR / s. tibial antérieur / anterior tibial s.** S. caracterizat prin durere, tumefiere şi impotenţă funcţională a muşchilor lojei anterioare a gambei. Este determinat de ischemia musculară, de obicei în relaţie cu un efort muscular excesiv. Forma acută, mai puţin frecventă, poate evolua spre fibroză musculară dacă nu se secţionează aponevroza pentru reducerea tensiunii musculare. Sin.: sindrom compartimental tibial anterior.

▪ **S. TINU / s. TINU / TINU s.** [*Acronim engl.: (Acute) Tubulo-Interstitial Nephritis and Uveitis.*] S. cu etiologie necunoscută, descris recent şi caracterizat prin asocierea nefrită tubulointerstiţială acută - uveită.

▪ **S. TRICO-RINO-FALANGIAN / dysplasie tricho-rhino-falangienne / trichorhinophalangeal s.** S. congenital care asociază, în general, dismorfie facială cu diferite varietăţi de *acrodisplazie şi tulburări ale pilozităţii. În cadrul acestei entităţi nosologice se disting, în prezent, două tipuri: *tipul I* sau sindrom Giedion (v.). şi *tipul II*, sin.: sindrom Langer-Giedion (v.).

▪ **S. TRIPLU X / s. triplo-X / triple X s.** S. observat la sexul feminin, definit prin prezenţa unei trisomii X (cariotip 47 XXX), însoţit uneori de semne clinice, cele mai frecvente fiind *oligomenoree şi nivel mediu sau scăzut al capacităţii intelectuale. Sin.: sindrom XXX.

▪ **S. DE TUNEL CARPIAN / s. du tunnel carpien / carpal tunnel s.** Sin.: sindrom de canal carpian (v.).

▪ **S. DE TUNEL TARSIAN / s. du tunnel tarsien / tarsal tunnel s.** Sin.: sindrom de canal tarsian (v.).

▪ **S. UMĂR-MÂNĂ / s. épaule-main / shoulder-hand s.** Distrofie simpatică reflexă limitată la membrul superior. Se manifestă prin paloare sau roşeaţă, durere, transpiraţie, edem sau osteoporoză, consecutiv rupturilor musculare, fracturilor osoase sau leziunilor vasculo-nervoase.

▪ **S. UNGHII-ROTULE / s. ongles-rotules / nail-patella s.** Afecţiune cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin unghii distrofice, absenţa uneia sau a ambelor rotule, enteropatie ileală şi boală renală (proteinurie, hematurie şi, eventual, s. nefrotic). Sin.: onicodisplazie, osteo-onicodisplazie ereditară, sindrom Little.

▪ **S. UNGHIILOR GALBENE / s. des ongles jaunes / yellow nails s.** S. asociat cu *limfedem, în special al membrelor inferioare, caracterizat prin decolorarea galben-verzuie a unghiilor, care pot fi netede, îngroşate, curbate excesiv pe axa longitudinală şi care cresc lent sau chiar cad. Poate fi congenital (v. boală Milroy) sau dobândit (secundar unor afecţiuni ca: tromboflebită, neoplasm, fibroză postradică, filarioză, streptococie etc.).

▪ **S. UREMIC / s. urémique / ur(a)emic s.** V. uremie.

▪ **S. DE VENĂ CAVĂ INFERIOARĂ / s. de la veine cave inférieure / inferior vena caval s.** Obstrucţie prin compresiune

extrinsecă a venei cave inferioare, determinând dureri abdominale sau lombare, circulație venoasă colaterală și edem la nivelul membrelor inferioare. Sin.: sindrom cav inferior.

▪ **S. DE VENĂ CAVĂ SUPERIOARĂ / s. de veine cave supérieure / superior vena caval s.** Edem și congestie ale feței, gâtului și membrelor superioare (edem „în pelerină"), tulburări nervoase, cianoză, jugulare turgide, *telangiectazii, edem conjunctival, edem traheal și esofagian cu dispnee și disfagie. S. este cauzat de presiunea venoasă crescută consecutivă obstrucției venei cave superioare, cel mai frecvent printr-o tumoră bronșică primară sau o metastază ganglionară a unui cancer pulmonar. Sin.: sindrom cav superior.

▪ **S. VESTIBULAR / s. vestibulaire / vestibular s.** Simptomatologie determinată de leziuni la nivelul analizatorului vestibular (segmentul periferic sau central). Se manifestă prin: vertij, greață și vomismente, *nistagmus, tulburări de echilibru.

▪ **S. VEZICULEI ALBASTRE ELASTICE / s. de la vésicule bleue élastique / blue rubber bleb nevus.** Sin.: sindrom Bean (v.).

▪ **S. WAGR / s. WAGR / WAGR s.** [*Acronim: tumoră Wilms, Aniridie, anomalii Genitale și Retard mental.*] S. este produs prin deleția benzii p13 a cromozomului 11.

▪ **S. WDHA / s. WDHA / WDHA s.** [*Acronim engl.: Water, Diarrhea, Hypokaliemia, Achlorhydria.*] Sin.: sindrom Verner (v.).

▪ **S. WPW.** Sin.: sindrom Wolff-Parkinson-White (v.).

▪ **S. X / s. X / X s.** Termen utilizat de unii autori pentru desemnarea unor afecțiuni cu definiție sau explicație incertă. Ex.: 1) În cardiologie, varietate rară de insuficiență coronariană implicând accese anginoase cu modificări electrocardiografice tranzitorii, *probă de efort pozitivă, *coronarografie normală. 2) Asocierea exces ponderal - *dislipidemie - hipertensiune arterială - rezistență la insulină - hiperinsulinism.

▪ **S. X CORONARIAN / s. X coronarien / coronary X s.** V. sindrom X.

▪ **S. X FRAGIL / s. X fragile / fragile X s.** Cea mai frecventă cauză a întârzierii mentale transmisă ereditar, cu o frecvență de 1/1 250 la bărbați și 1/2 500 la femei. Spectrul și intensitatea manifestărilor clinice ale s. X f. diferă în funcție de sex, fiind mai accentuate la bărbați. Astfel, boala se manifestă prin retardare mentală, facies caracteristic (frunte înaltă, maxilar inferior mare, urechi lungi) și macroorhidie, la bărbații afectați, și retardare mentală ușoară, la femeile afectate. Afecțiunea are transmitere gonozomală, situsul fragil găsindu-se pe banda q27.3 a brațului lung al cromozomului X. V. și mutație dinamică.

▪ **S. XLP / s. XLP / XLP s.** *S. limfoproliferativ legat de cromozomul X.

▪ **S. XX / s. XX / XX genotype.** Variantă cariotipică rară a *s. Klinefelter, caracterizată prin absența cromozomului Y, cariotip 46 XX, dar *antigen Hy prezent.

▪ **S. XXX / s. XXX / XXX genotype.** Sin.: sindrom triplu X (v.).

▪ **S. XXXX / s. XXXX / XXXX genotype.** Anomalie cariotipică rară în care se asociază *hipertelorism, *epicantus, *cifoză, *amenoree, debilitate mentală.

▪ **S. 48 XXXY / s. 48 XXXY / 48 XXXY genotype.** Sin.: sindrom Barr (v.).

▪ **S. XXY / s. XXY / XXY genotype.** Sin.: sindrom Klinefelter (v.).

▪ **S. DE ZDROBIRE / s. d'écrasement / crush s.** Sin.: sindrom de strivire (v.).

Sindroame cu nume proprii

▪ **S. AARSKOG.** [*Dagfin Charles Aarskog, pediatru norvegian, n. 1928.*] Sin.: sindrom facio-digito-genital (v.).

▪ **S. ABDERHALDEN-FANCONI.** [*Emil Abderhalden, biochimist și fiziolog elvețian, profesor la Halle, apoi la Zürich, 1877-1950; Guido Fanconi, pediatru elvețian, profesor la Zürich, 1892-1979.*] Sin.: cistinoză (v.).

▪ **S. ABERCOMBRIE.** [*John Abercombrie, medic scoțian, profesor de medicină internă la Londra, 1780-1844.*] Sin.: amiloidoză (v.); denumire veche, puțin utilizată în prezent.

▪ **S. ABT-LETTERER-SIWE.** [*Arthur Frederik Abt, pediatru american, Chicago, 1867-1955; Erich Letterer, medic german, n. 1895; Sture August Siwe, pediatru suedez, Lund, 1897-1966.*] Sin.: boală Letterer-Siwe (v.).

▪ **S. ACHARD-THIERS.** [*Emile Charles Achard, medic francez, Paris, profesor de medicină internă, 1860-1944; Joseph Thiers, neurolog francez, Paris, n. 1885.*] Asocierea diabetului zaharat cu *hirsutismul, la femei; în perioada de postmenopauză crește și incidența cancerului uterin. Sin.: diabet al femeilor cu barbă. V. sindrom Apert-Gallais și sindrom suprarenogenital.

▪ **S. ACHENBACH.** [*Walter Achenbach, internist german contemporan, Köln.*] *Diateză hemoragică, de etiologie necunoscută. Se manifestă, la ambele sexe, prin apariția spontană, după o schimbare bruscă de temperatură (la frig), a unui hematom la nivel palmar însoțit de durere vie și uneori de edem. Anatomic se observă o colecție sanguină, prin ruptura pereților venoși. Tabloul regresează în câteva zile, dar recidivează frecvent. Uneori pot apărea *flebectazii. Sin.: apoplexie digitală.

▪ **S. ACHOR-SMITH.** [*R. P. W. Achor, medic american, n. 1922; Lucian A. Smith, medic american contemporan.*] Tulburare nutrițională gravă de origine neprecizată. Se asociază: diaree cronică cu *steatoree, hipotonie musculară, alcaloză hipocloremică, hipopotasemie și hipocalcemie. Ansamblul acestor modificări se corectează prin administrare de potasiu.

▪ **S. ACKERMAN.** S. congenital polimalformativ, de etiologie necunoscută. Se asociază: fuziunea rădăcinilor molarilor cu prezența unui singur canal radicular (variantă de *taurodontism), *glaucom juvenil, malformația buzei superioare, reducerea pilozității corporale și, inconstant, *sindactilie cu hiperpigmentație la nivelul articulațiilor interfalangiene și *clinodactilie a auricularului.

▪ **S. ADAIR DIGHTON.** [*Charles Allen Adair Dighton, otolog englez, Liverpool, n. 1885.*] Sin.: osteogeneză imperfectă (v.).

▪ **S. ADAMANTIADES.** Sin.: boală Behçet (v.).

▪ **S. ADAMS-STOKES.** [*Robert Adams, medic irlandez, 1798-1875; William Stokes, medic irlandez, 1804-1878.*] Accident neurologic paroxistic reprezentând o complicație a *blocului atrio-ventricular complet permanent sau paroxistic. Se manifestă prin vertij, sincopă, criză convulsivă sau, uneori, moarte subită. Aceste semne traduc o insuficiență circulatorie acută, frecvent spontan regresivă, determinată de reducerea extremă a frecvenței ventriculare, stop cardiac sau, mai rar, de o tahicardie paroxistică ventriculară. Sin.: boală Adams-Stokes, sindrom Morgagni-Adams-Stokes.

▪ **S. ADIE.** [*William John Adie, neurolog englez, 1886-1935.*] Patologie de etiologie incertă, îndeosebi la femeia tânără. Se manifestă prin *midriază, cu abolirea aparentă a *reflexului pupilar fotomotor (contracție lentă la lumină), dar și contracție tonică a pupilei în procesul de acomodare, asociate cu absența sau diminuarea *reflexelor osteotendinoase, în special a celor achiliene.

▪ **S. AHUMADA-del CASTILLO.** [*J. C. Ahumada, E. B. Del Castillo, medici argentinieni contemporani.*] Sin.: sindrom Chiari-Frommel (v.).

▪ **S. AICARDI.** [*J. Dennis Aicardi, neurolog francez, sec. XX.*] Afecțiune nefamilială apărută de obicei la fetițele între 1 și 4 luni. Constă din fenomene convulsive repetitive, cu spasme în flexie, însoțite de crize clonice localizate hemicorporal, crize

tonice axiale sau parțiale. Examenele complementare relevă agenezia *corpului calos, lacune corioretiniene multiple cu aspect atrofic, alb-gălbui și margini depigmentate, prezente, de regulă, bilateral. Electroencefalograma relevă *hipsaritmie sau paroxisme ale activității bioelectrice. Inconstant pot apărea: *colobom papilar sau retinian, *sinechii oculare sau *microftalmie, anomalii scheletale și în particular ale rahisului. Sin.: sindromul spasmelor în flexie, agenezie de corp calos, anomalie corioretiniană.

- **S. ALAGILLE.** [*Daniel Alagille, pediatru francez, n. 1925.*] Afecțiune congenitală în care se asociază: *colestază cronică, facies caracteristic (nas plat, *hipertelorism, *micrognație cu menton ascuțit), hipoplazie a arterei pulmonare, anomalie a arcului vertebral anterior (vertebră "în fluture") și *embriotoxon posterior. Evoluție spre ciroză hepatică. Sin.: boală Alagille. V. și displazie arteriohepatică, ductopenie.
- **S. ALAND.** [*Aland, arhipelag finlandez unde Forsius și Eriksson au observat primele cazuri.*] Sin.: sindrom Forsius-Eriksson (v.).
- **S. ALBRIGHT.** [*Fuller Albright, medic american, Boston, 1900-1969.*] Sin.: osteodistrofie ereditară Albright (v.).
- **S. ALBRIGHT-McCUNE-STERNBERG.** [*Fuller Albright, medic american, Boston, 1900-1969; Donovan James McCune, pediatru american, New York, n. 1902; William H. Sternberg, patolog american, New Orleans, n. 1913.*] Sin.: sindrom McCune-Albright (v.).
- **S. ALEZZANDRINI.** [*Arturo Alberto Alezzandrini, oftalmolog argentinian, n. 1932.*] Retinită degenerativă unilaterală asociată, consecutiv, cu *vitiligo *ipsilateral, albire prematură a părului, uneori surditate.
- **S. ALLAN.** Maladie metabolică congenitală prin deficit de arginin succinază, care afectează de două ori mai frecvent sexul feminin față de sexul masculin. Prezintă trei forme clinice, în funcție de vârsta la care apare: 1) *Forma neonatală* asociază tahipnee, anoxie, convulsii ce evoluează în câteva zile spre comă și moarte. 2) *Forma subacută*, cu debut în prima copilărie, cu deficit muscular, dificultăți de alimentare, hepatomegalie, crize convulsive, retard mental, modificări ale părului (*tricorexie nodoasă). 3) *Forma tardivă*, în care predomină retardul mental instalat de la vârsta de doi ani (QI între 30 și 60), iritabilitate, vomismente și aceleași modificări ale părului. Biologic există hiperamoniemie, creșterea transaminazelor și a fosfatazelor alcaline serice, eliminare urinară importantă de acid aminosuccinic, care se găsește în cantitate crescută și în LCR. Histologic, leziunile sunt nespecifice: alterări degenerative renale, necroză a fibrelor miocardice, demielinizări și alterări spongioase encefalice. Un regim dietetic (sărac în proteine) stabilizează evoluția bolii. Transmiterea este autozomal recesivă. Sin.: acidurie argininosuccinică.
- **S. ALLEMAN.** [*Richard Allemann, urolog elvețian, Zürich, 1893-1958.*] S. familial ereditar în care se asociază constant rinichi dublu bilateral și *degete hipocratice; inconstant apare asimetrie facială și degenerarea unor rădăcini nervoase motorii.
- **S. ALPORT.** [*A. Cecil Alport, medic din Africa de Sud, 1880-1959.*] S. ereditar, cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază hipoacuzie progresivă, pielo- sau glomerulonefrită (manifestate prin proteinurie și hematurie), cu evoluție progresivă spre insuficiență renală și, ocazional, disfuncții oculare (*cataractă congenitală sau *microsferofakie). Se manifestă la sexul masculin.
- **S. ALSTRÖM.** [*Carl Henry Alström, genetician suedez, n. 1907.*] S. ereditar în care se asociază retinită pigmentară cu *nistagmus, *cecitate, surditate, obezitate, diabet zaharat, nanism, întârziere psihică și insuficiență gonadică.
- **S. AMALRIC.** S. în care se asociază surdomutitate și *degenerescență tapetoretiniană. În forma ereditară (transmitere autozomal recesivă), leziunile oculare sunt prezente de la naștere, unilateral: pigmentarea roșie a *foveei contrastează cu griul întunecat al elementelor învecinate, care prezintă benzi periferice pigmentate. Celălalt ochi, de regulă miop, prezintă degenerescența coroidei, neprogresivă, cu localizare maculară. Percepția culorilor și *câmpul vizual sunt normale, ca și *electroretinograma. Există și cazuri neereditare, cu debut în jurul vârstei de 5 ani. Sin.: sindrom Amalric-Diallinas.
- **S. AMALRIC-DIALLINAS.** Sin.: sindrom A-malric (v.).
- **S. ANDERSEN.** [*Dorothy Hansine Andersen, patolog american, New York, 1901-1964.*] 1) S. în care se asociază *bronșiectazie, *fibroză chistică a pancreasului și deficit de vitamina A. 2) V. boală Andersen.
- **S. ANDERSON.** [*A. M. Anderson, medic american contemporan.*] 1) Varietate foarte rară de tumoră extrapancreatică cu hipoglicemie, care apare la adultul tânăr. Se observă de obicei o tumoră malignă a corticosuprarenalei, care determină semne de hipocorticism (*sindrom Cushing, virilism) și, tardiv, hipoglicemie cu tulburări nervoase mergând până la comă. 2) V. boală Anderson.
- **S. ANGELMANN.** Sin.: sindrom Prader-Willi (v.).
- **S. ANGELUCCI.** [*Arnaldo Angelucci, oftalmolog italian, 1854-1934.*] S. în care se asociază agitație psihomotorie, palpitații, tulburări vasomotorii și conjunctivită în perioada de primăvară.
- **S. ANTLEY-BIXLER.** [*Antley; Bixler, stomatolog și genetician american, n. 1929.*] Afecțiune congenitală nefamilială caracterizată prin asocierea: *craniostenoză, *brahicefalie, hipoplazia etajului mijlociu al feței, displazie otică, *arahnodactilie, *sinostoză radiohumerală și poziții vicioase ale articulațiilor prin contracturi musculare.
- **S. ANTON-BABINSKI.** [*Gabriel Anton, neuropsihiatru originar din Boemia, profesor (succesiv) la Innsbruck, Graz și Halle, 1858-1933; Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932.*] S. tranzitoriu în cadrul căruia se asociază: *hemiplegie stângă cu *anosognozie și *anosodiaforie. Modificările sunt consecința unui accident vascular cerebral cu hemiplegie bruscă. Leziunea localizată în emisfera dreaptă se extinde, afectând întotdeauna și lobul parietal.
- **S. APERT.** [*Eugène Apert, pediatru francez, Paris, 1868-1940.*] Sin.: acrocefalosindactilie tip I (v.).
- **S. APERT-GALLAIS.** [*Eugène Apert, pediatru francez, Paris, 1868-1940; Alfred Gallais, medic francez contemporan.*] *S. suprarenogenital dobândit, care apare postpubertar îndeosebi la sexul feminin, fiind secundar hiperplaziei sau tumorilor zonei reticulate suprarenale. Se caracterizează clinic prin defeminizarea caracterelor câștigate prin sexualizare pubertară și prin apariția de elemente de masculinizare (*hirsutism, tegumente seboreice, îngroșarea vocii, dezvoltarea musculaturii etc.). O formă a acestei afecțiuni o constituie sindromul Achard-Thiers (v.).
- **S. ARGONZ-DEL CASTILLO.** [*J. Argonz, E. B. Del Castillo, medici argentinieni contemporani.*] Sin.: sindrom Chiari-Frommel (v.).
- **S. ARKLESS-GRAHAM.** Afecțiune congenitală în care se asociază: *brahicefalie, hipoplazie mandibulară cu *prognatism, membre scurte (prin scurtarea porțiunii distale) cu mâini late și scurte, deformări ale radiusului, cubitusului și extremității inferioare a humerusului, tulburări de motilitate articulară, creștere întârziată, deficiență mentală (90% din cazuri), *hipogonadism postpubertar. În unele cazuri se asociază malformații ale scheletului, dinților, aparatului genital și ulcerații cutanate hipopigmentate. Nu există aberații cromozomiale, dar se constată o corelație cu vârsta mamei în momentul concepției.

- **S. ASCHER.** [*Karl W. Ascher, oftalmolog american, Cincinnati, n. la Praga, 1887-1971.*] *Blefarochalazis asociat unei disfuncții tiroidiene (adenom tiroidian); există, de asemenea, o hiperplazie tisulară (mucoasa și submucoasa) facială, localizată la nivelul buzei superioare.
- **S. ASHERMAN.** [*Joseph G. Asherman, ginecolog israelian contemporan, Tel-Aviv, n. 1889.*] *Amenoree secundară și sterilitate, prin *sinechie uterină (leziuni cicatriceale uterine endometriale postchiuretaj uterin, postoperație cezariană sau de etiologie infecțioasă, *postpartum* sau *postabortum*), sau prin endometrită tuberculoasă.
- **S. AVELLIS.** [*Georg Avellis, otorinolaringolog german, Frankfurt pe Main, 1864-1916.*] Sin.: sindrom Vernet (v.).
- **S. AXENFELD.** [*Karl Theodor Paul Polykarpus Axenfeld, oftalmolog german, profesor la Rostock, apoi la Freiburg, 1867-1930.*] Anomalii transmise ereditar, dominant, constând în *embriotoxon posterior, asociat cu aderarea bazei irisului la *inelul lui Schwalbe, defect de dezvoltare a structurilor angulare și a regiunii trabeculare și, frecvent, *glaucom.
- **S. AYERZA.** [*Abel Ayerza, medic argentinian, Buenos Aires, 1861-1918.*] Hipertensiune pulmonară cu dilatarea arterelor pulmonare, în relație cu diverse maladii pulmonare; formal atribuită etiologiei sifilitice. Sin.: boală Ayerza, sindrom Ayerza-Arrilaga.
- **S. AYERZA-ARRILAGA.** [*Abel Ayerza, medic argentinian, Buenos Aires, 1861-1918; Francisco C. Arrilaga, medic argentinian, sec. XX.*] Sin.: sindrom Ayerza (v.).
- **S. BABINSKI.** [*Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932.*] Asocierea unor alterări cardiace și arteriale (îndeosebi aortită sifilitică) cu meningită sifilitică cronică, *tabes, demență paralitică și alte manifestări sifilitice tardive. Sin.: sindrom Babinski-Vaquez.
- **S. BABINSKI-FRÖHLICH.** [*Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932; Alfred Fröhlich, medic internist și farmacolog austriac, profesor la Viena, 1871-1953.*] Sin.: sindrom Fröhlich (v.).
- **S. BABINSKI-NAGEOTTE.** [*Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932; Jean Nageotte, histolog francez, profesor la Paris, 1866-1948.*] S. datorat unor leziuni multiple ce afectează tractusul piramidal, pedunculii cerebeloși, formațiunea reticulată. Se caracterizează prin *hemiplegie contralaterală, *hemianestezie (în special pentru durere și stimuli termici), *hemiasinergie ipsilaterală, *hemiataxie și *s. Horner.
- **S. BABINSKI-VAQUEZ.** [*Josef François Félix Babinski, neurolog francez, Paris, 1857-1932; Louis Henri Vaquez, medic francez, profesor de clinică terapeutică la Paris, 1860-1936.*] Sin.: sindrom Babinski (v.).
- **S. BAKWIN-EIGER.** [*Harry Bakwin, pediatru american contemporan, New York; Marvin S. Eiger, pediatru american contemporan.*] Formă foarte rară de *osteoclazie familială generalizată cu debut în prima copilărie. Se asociază: încurbarea membrelor, fracturi multiple, creșterea *fosfatazei alcaline sanguine. Radiologic se observă *osteoporoză difuză generalizată cu *hiperostoză corticală (în particular craniană), lărgirea cavității medulare a oaselor lungi, imagini pseudochistice alternând cu zone hipercondensante neregulate și semne de fracturi în diferite stadii. Face parte din *disostozele familiale ereditare având, probabil, transmitere autozomal recesivă. Sin.: osteoclazie familială.
- **S. BALINT.** [*Rudolph Balint, neurolog și psihiatru maghiar, Budapesta, 1874-1929.*] Paralizie corticală implicând abilitatea de fixare vizuală, *ataxie oculară, cu menținerea motilității spontane și reflexe a globilor oculari. Este determinat de leziuni cerebrale parieto-occipitale bilaterale.
- **S. BAMATTER.** [*Frédéric Bamatter, pediatru elvețian, Geneva, n. 1899.*] *Nanism esențial cu transmitere legată de sex. Se asociază aspect senil al pielii, fragilitate osoasă, deformări osoase (ale feței, rahisului și membrelor) și hiperlaxitate ligamentară. Acest morfotip este asemănător *progeriei, care este, însă, entitate distinctă. Sin.: gerodermie osteodisplazică.
- **S. BANNWARTH.** [*Alfred Bannwarth, neurolog german, 1903-1970.*] S. în care se asociază nevralgia radiculară cu *pleiocitoză în LCR.
- **S. BANTI.** [*Guido Banti, anatomopatolog italian, profesor la Florența, 1852-1925.*] Sin.: boală Banti (v.).
- **S. BARAKAT.** S. în care, în a doua copilărie, se asociază *hipoparatiroidism cu surditate de percepție și *s. nefrotic. Evoluția este nefavorabilă, moartea survenind prin insuficiență renală. Se transmite autozomal recesiv.
- **S. BARDET-BIEDL.** [*Georges Bardet, medic francez, n. 1885; Artur Biedl, medic originar din Banatul sârbesc, profesor de propedeutică la Praga, 1869-1933.*] Sin.: sindrom Laurence-Moon-Bardet-Biedl (v.).
- **S. BARLOW / s. de Barlow / Barlow's s., systolic click murmur s., floppy valve s.** [*John B. Barlow, cardiolog din Africa de Sud, sec. XX.*] Anomalie cinetică a valvei mitrale mici, care prolabează în atriul stâng în timpul sistolei. Ca urmare, la auscultație se percepe un zgomot mezosistolic (denumit triolet), urmat de un suflu mezotelesistolic, confirmat prin electrofonograma și cineangiocardiograma valvulară. Afecțiunea este evolutivă, conducând la insuficiență mitrală, iar, uneori, la tulburări de ritm ventricular și spasm coronarian. S. B. predispune moarte subită. S. este consecința unei degenerescențe mixoide a uneia sau a celor două valvule și poate fi asociat unui *s. Marfan. Sin.: prolaps de valvă mitrală.
- **S. BARR.** [*Murray L. Llewellyn Barr, microanatomist canadian, n. 1908.*] Variantă a *s. Klinefelter, de care nu se deosebește decât prin talie înaltă, prezentă în mod constant, și debilitate mentală. Faciesul este particular (asemănător celui din *s. Fraccaro - 49 xxxxy), cu *epicantus, *hipertelorism, nas mare și *prognatism. Sin.: sindrom 48 xxxy.
- **S. BARRÉ-LIÉOU.** [*Jean Alexandre Barré, neurolog francez, Strasbourg, 1880-1967; Young Choen Liéou, medic chinez contemporan, stabilit în Franța.*] S. în cadrul căruia se asociază cefalee occipitală, vertij, acufene și uneori tulburări vizuale, probabil prin iritația simpaticului cervical posterior din cauza artrozei cervicale (ipoteza Barré și Liéou). În realitate, această cauză este pusă la îndoială de cei mai mulți autori, s. fiind considerat ca având certă origine psihică, uneori în relație cu insuficiența bazilară. S. este asemănător celui din traumatismele cervicale. Sin.: sindrom simpatic cervical posterior.
- **S. BARRETT.** [*Norman Rupert Barrett, chirurg englez, 1903-1979.*] *Ulcer peptic în segmentul inferior esofagian, frecvent asociat cu strictură esofagiană. Sin.: esofag Barrett, ulcer Barrett.
- **S. BARTENWERFER.** [*Kurt Bartenwerfer, ortoped german, 1892-1946.*] Complex malformativ constituit din nanism dismorfic cu *hipertelorism, *epicantus, malformații vertebrale și luxație congenitală de șold. Sin.: disostoză encondrală.
- **S. BARTTER.** [*Frederic C. Bartter, endocrinolog american, Bethesda, 1914-1983.*] Hipertrofie și hiperplazie congenitală a celulelor juxtaglomerulare, cu alterarea reabsorbției clorului și potasiului, care determină alcaloză hipokaliemică și hiperaldosteronism; este caracteristică absența hipertensiunii din cauza insensibilității sistemului vascular la *angiotensina II, deși există un nivel crescut de *renină plasmatică. Recent s-a pus în evidență o hipersecreție de *prostaglandină E la nivel renal. Apare mai frecvent la copii și se poate asocia și cu alte anomalii, cum ar fi întârziere psihică și hipostatură. Sin.: hipokaliemie cronică familială cu hiperkaliurie.

- **S. BASS.** S. congenital (transmis autozomal dominant), recunoscut de la naștere, în care se asociază: *brahidactilie (prin absența falangei mijlocii a degetelor și al celui de al 4-lea deget de la picioare) și hipoplazie a unghiilor tuturor degetelor. Uneori există dedublarea falangei distale a policelui membrelor superioare. De obicei, se asociază și hipoplazia cartilajului degetului auricular. Sin.: sindrom brahimezodactilie-displazie ungveală.
- **S. BASSEN-KORNZWEIG.** [*Frank Albert Bassen, medic american, n. 1903; Abraham Leon Kornzweig, medic american, n. 1900.*] Sin.: abeta-lipoproteinemie (v.).
- **S. BAUVIEUX.** Denumit și pseudoatrofie gri a *papilei optice, acest s. se caracterizează prin întârziere benignă de mielinizare a fibrelor nervoase ale nervului optic.
- **S. BAZEX.** Leziuni eczematoase și psoriaziforme localizate pe nas, urechi, degete, apărute ca un *s. paraneoplazic în carcinoame ale celulelor scuamoase orofaringiene, traheobronșice și esofagiene. Sin.: acrokeratoză paraneoplazică.
- **S. BEALS.** S. congenital cu transmitere autozomal dominantă, în care se asociază o malformație a pavilionului urechii (alungirea lobului), *disostoză la nivelul cotului cu *hipoplazia condilului humeral, care poate antrena luxația capului radial (deși bilaterală, poate fi asimetrică), uneori apare o luxație coxofemurală (bilaterală doar la fetițe), orizontalizarea claviculelor, torace și umeri largi, omoplați proeminenți, ca și scurtarea metacarpienelor. Talia este redusă în aproximativ 50% din cazuri. Sin.: auriculo-osteodisplazie.
- **S. BEALS-HECHT.** S. congenital transmis autozomal dominant, recunoscut de la naștere, care asociază *arahnodactilie, contracturi elective la nivelul coatelor, genunchilor, degetelor, care se află în flexie ireductibilă, *micrognație, gât scurt, *cifoscolioză. Mișcările articulare devin, evolutiv, din ce în ce mai limitate, iar cifoscolioza se accentuează. Sin.: arahnodactilie cu contracturi congenitale.
- **S. BEAN / s. de Bean / blue rubber bleb nevus.** [*William Bennett Bean, medic american, Cincinatti, n. 1909.*] Asociere de *angioame cutanate bleu-violet cu diametrul de câtiva milimetri, depresibile, cu angioame digestive multiple care sângerează ușor și pot determina hemoragii intestinale oculte responsabile de *anemie hipocromă. S. apare sporadic la sugar și copil. Sin.: sindromul veziculei albastre elastice.
- **S. BEARN-KUNKEL-SLATER.** [*A. G. Bearn, medic american contemporan; Henry G. Kunkel, biochimist american, 1916-1983; R. J. Slater, medic american contemporan.*] Sin.: sindrom Kunkel (v.).
- **S. BEAU.** [*Joseph Honoré Simon Beau, medic francez, 1806-1865.*] Sin.: asistolie (v.).
- **S. BECKWITH-WIEDEMANN.** [*John Bruce Beckwith, pediatru american, n. 1933; Hans Rudolf Wiedemann, pediatru german contemporan, Kiel.*] Sin.: sindrom EMG (v.).
- **S. BEHÇET.** [*Hulusi Behçet, dermatolog turc, Istanbul, 1889-1948.*] Sin.: boală Behçet (v.).
- **S. BEHR.** [*Carl Behr, oftalmolog german, profesor la Hamburg, 1874-1943.*] 1) Varietate de atrofie optică bilaterală infantilă și ereditară, frecvent asociată cu *s. piramidal, *ataxie, tulburări psihice și cataractă congenitală. 2) V. boală Behr.
- **S. BENEDIKT.** [*Moritz Benedikt, neurolog austriac, Viena, 1835-1920.*] Paralizie de oculomotor, hiperkinezie controlaterală, tremor și paralizie a umărului și a piciorului controlateral, *ataxie *ipsilaterală. Formă a *s. de nucleu roșu. Sin.: boală Benedikt.
- **S. BERLIN.** S. plurimalformativ congenital și familial în care se asociază: retard staturo-ponderal, hiperflexibilitate a degetelor, sprâncene scurte spre exterior, pilozitate redusă a feței (fără alte modificări, axilare sau pubiene), nas în trompetă, buze groase cu *telangiectazii, *epicantus, hipoplazie dentară, discromie generalizată cu zone neregulate hipo- și hiperpigmentate, leziuni cutanate de tip *poikilodermie, atrofie a glandelor sebacee, *hiperkeratoză palmo-plantară, *hiperhidroză, caniție prematură, atrofie testiculară și *hipospadias (infantilism genital numai la băieți), retard mental. Etiopatogenic este suspectată o disfuncție hipofizară. S. B. este o variantă a *s. Christ-Siemens.
- **S. BERNARD-SERGENT.** [*Claude Bernard, fiziolog francez, profesor la Paris, 1813-1878; Emile Eugène Joseph Sergent, medic francez, profesor de propedeutică clinică medicală la Paris, 1867-1943.*] Asocierea: diaree, vomismente și colaps, în *boala Addison.
- **S. BERNARD-SOULIER.** [*Jean Bernard, hematolog francez, profesor la Paris, n. 1907; Jean Pierre Soulier, hematolog din Paris, profesor, n. 1913.*] Tulburări de coagulare, transmise ereditar, asociind trombocitopenie, anomalii morfologice ale trombocitelor (celule gigante), hemoragii frecvente, creșterea timpului de sângerare și consum anormal de protrombină, anomalii care regresează cu vârsta și sunt determinate de un deficit de glicoproteină Ib (receptor pentru *factorul Willebrand). Sin.: sindromul plachetelor gigante, distrofie trombocitară hemoragică congenitală.
- **S. BERNHEIM.** [*P. Bernheim, cardiolog francez, profesor la Nancy, sec. XX.*] Insuficiență cardiacă dreaptă cu absența dispneei sau a congestiei pulmonare, în prezența unei hipertrofii ventriculare stângi importante. În prezent, acest s. este inclus în cadrul *cardiomiopatiilor hipertrofice obstructive.
- **S. BERTOLOTTI.** [*M. Bertolotti, radiolog italian, n. 1876.*] Sacralizarea celei de-a cincea vertebre lombare, asociată altor anomalii ale coloanei vertebrale (*sciatică, *scolioză).
- **S. BEUREN.** [*A. J. Beuren, medic german contemporan.*] Cardiopatie congenitală caracterizată prin *transpoziție incompletă a marilor vase la baza inimii.
- **S. BIANCHI.** [*Leonardo Bianchi, neurolog și psihiatru italian, Neapole, 1848-1927.*] S. în care se asociază *afazie senzorială cu *apraxie și *alexie, determinate de o leziune la nivelul lobului parietal stâng.
- **S. BICKERS-ADAMS.** Afecțiune congenitală care se manifestă mai ales la băieți (transmitere recesivă legată de sex), fetele purtătoare prezentând doar retard mental. Se asociază: hipertonie spastică a extremităților, hidrocefalie, scurtarea metacarpienelor, flexie ireductibilă a policelui spre palme, asimetrie facială, retard mental grav (QI sub 30), convulsii frecvente. Anatomic, există o stenoză congenitală a *apeductului Sylvius și diverse malformații encefalice.
- **S. BIEMOND.** [*A. Biemond, neurolog olandez contemporan, Amsterdam.*] Endocrinopatie ereditară cu diabet, obezitate, cifoză, retard mental, polidactilie, *retinită pigmentară. S. este apropiat de *s. Laurence-Moon-Bardet-Biedl.
- **S. BIGLIERI.** V. sindrom suprarenogenital.
- **S. BILLROTH.** [*Christian Albert Theodor Billroth, chirurg german, profesor la Zürich, apoi la Viena, 1829-1894.*] 1) Denumire pentru ansamblul tulburărilor determinate de *stenoza hipertrofică a pilorului. 2) V. boală Billroth.
- **S. BINDLEY-JOHNSON.** S. în care se asociază *nevi faciali (îndeosebi în jurul pleoapelor), cervicali, tronculari (care pot prezenta degenerări maligne), malformații ale craniului, dinților, calcificări ale coasei creierului și ale cortului cerebelului. Se transmite autozomal dominant.
- **S. BING-HORTON.** [*Robert Bing, neurolog elvețian, Basel, 1878-1956; Bayard T. Horton, medic american, Rochester, 1895-1980.*] Sin.: sindrom Horton (v.).
- **S. BING-NEEL.** [*Jens Bing, medic internist danez, Copenhaga, n. 1906; Axel von Neel, psihiatru danez din Copenhaga, sec.*

XX.] Entitate regrupând manifestările neurologice din *macroglobulinemia Waldenström cauzate de hipervizcozitatea plasmei sanguine: tulburări de vedere și de auz, rar paralizii și comă, uneori neuropatie periferică senzitivo-motorie. V. și sindrom de hipervizcozitate plasmatică.

- **S. BINSWANGER.** [*Otto Binswanger, neurolog german, profesor la Jena, 1852-1929.*] Sin.: boală Binswanger (v.).
- **S. BIXLER.** [*Bixler, stomatolog și genetician american, n. 1929.*] S. malformativ cu transmitere autozomal recesivă, în care se asociază *hipertelorism, fantă labială și palatină, întârziere psihică, malformații renale și cardiace.
- **S. BJÖRK.** [*Gunnar Björk, medic suedez contemporan.*] Congestie paroxistică a feței, episodic repetitivă, uneori asociată cu dispnee, survenind la pacienți cu tumori *carcinoide, în relație cu creșterea marcată a concentrației sanguine de *bradikinină și cu secreția exagerată de *kalicreină la nivel tumoral.
- **S. BJÖRNSTAD.** [*R. Björnstad, dermatolog danez contemporan.*] S. de etiologie necunoscută, manifestându-se din copilărie, caracterizat prin asocierea: surditate de percepție și *pili torti interesând părul, genele și sprâncenele. Se transmite, probabil, autozomal dominant. Sin.: sindrom surditate-pili torti.
- **S. BLACKFAN-DIAMOND.** [*Kenneth Daniel Blackfan, pediatru american, Boston, 1883-1948; Louis K. Diamond, pediatru american, Boston, n. 1902.*] Sin.: boală Blackfan-Diamond (v.).
- **S. BLAND-WHITE-GARLAND.** [*E. F. Bland, cardiolog american, n. 1901; Paul Dudley White, cardiolog american, Boston, 1886-1973; J. Garland, cardiolog american contemporan.*] Malformație a arterelor coronare caracterizată prin desprinderea arterei coronare stângi sau a arterei inter-ventriculare anterioare de la nivelul trunchiului arterei pulmonare sau, mai rar, de la nivelul ramului stâng al acesteia. În consecință, există o hipoxie la nivelul ventriculului stâng, care determină insuficiență cardiacă și exitus în primul an de viață.
- **S. BLOOM.** [*David Bloom, dermatolog american, New York, n. 1892.*] Anomalii ereditare transmise autozomal recesiv, implicând fotosensibilitate, eritem telangiectazic al feței (în formă de "fluture"), alte defecte de pigmentare ale pielii, de keratinizare, dentiție și de dezvoltare. Frecvent, se asociază deficit imunitar și fragilitate cromozomială (creșterea numărului de rupturi și rearanjări cromozomiale), ceea ce explică riscul transformării maligne (prin expunere la soare).
- **S. BLUM.** [*Paul Blum, medic francez, Strasbourg, 1878-1933.*] S. manifestat prin scăderea concentrației plasmatice a sodiului și clorului, fixarea clorului în țesuturi și *azotemie.
- **S. BOECK.** [*Caesar Peter Möller Boeck, dermatolog norvegian, Oslo, 1845-1917.*] Sin.: sarcoid (v.), leziune descrisă de Boeck în cadrul *bolii Besnier-Boeck-Schaumann.
- **S. BOERHAAVE.** [*Hermann Boerhaave, medic olandez, 1668-1738.*] Ruptură spontană de esofag, la care se asociază un efort vomitiv violent.
- **S. BOGORAD.** [*F. A. Bogorad, medic rus, sec. XX.*] Sin.: sindromul lacrimilor de crocodil (v.).
- **S. BONGIOVANNI.** [*Alfred M. Bongiovanni, medic american contemporan.*] Hiperplazie suprarenală congenitală cu deficit de 3β-OH-dehidrogenază. Se manifestă prin *s. de pierdere de sare și masculinizare moderată (la sexul feminin) sau *pseudohermafroditism (la sexul masculin). V. și sindrom suprarenogenital.
- **S. BONNET-BLANC-DECHAUME.** [*Paul Bonnet, oftalmolog francez, 1884-1959; E. Blanc; Jean Antoine Dechaume, medic francez, Lyon, 1896-1968.*] Afecțiune din grupul *facomatozelor în care se asociază angiom facial cu topografie predominant trigeminală, anevrism *cirsoid al retinei și anevrism cirsoid talamodiencefalic. Sin.: angiomatoză facio-retino-talamo-diencefalică.
- **S. BONNET-CHARLES.** [*Paul Bonnet, oftalmolog francez, 1884-1959; Charles.*] Halucinații vizuale cu senzația de percepție de personaje liliputiene, care dispar la închiderea ochilor, atribuite unei ateromatoze retiniene, la bătrâni.
- **S. BONNEVIE-ULLRICH.** [*Kristine Bonnevie, medic german, 1872-1950; Otto Ullrich, pediatru german, Bonn, 1894-1957.*] Edem și *angiectazie ale mâinilor și picioarelor, *hipertelorism, hipostatură și alte anomalii. Variantă a *s. Turner.
- **S. BONNIER.** [*Pierre Bonnier, otorinolaringolog francez, 1861-1918.*] S. bulbar posterior caracterizat prin *nistagmus spontan vertical sau rotator, tulburări de echilibru și uneori surditate. Simptomatologia este determinată de lezarea *nucleului Deiters. Sin.: sindrom de nucleu Deiters.
- **S. BÖÖK.** [*Jan Arvid Böök, genetician suedez, Uppsala, n. 1915.*] Sin.: sindrom PHC (v.).
- **S. BÖRJESON-FORSSMAN-LEHMANN.** [*Mats Gunnar Börjeson, medic suedez, n. 1922; Hans Axel Forssman, medic suedez, n. 1912; Orla Lehmann, medic suedez, n. 1927.*] S. ereditar, transmis autozomal recesiv, caracterizat prin întârziere psihică severă, epilepsie, *hipogonadism, obezitate marcată, transpirații, uneori malformații (hipertrofia urechilor etc.).
- **S. BOUILLAUD.** [*Jean Baptiste Bouillaud, medic francez, profesor de clinică medicală la Paris, 1796-1881.*] Coexistența pericarditei și endocarditei în *reumatismul articular acut.
- **S. BOUVERET.** [*Léon Bouveret, medic francez, Lyon, 1850-1929.*] 1) *Ileus prin blocarea unui calcul biliar la nivelul bulbului duodenal. 2) V. boală Bouveret.
- **S. BRENNEMANN.** [*Joseph Brenneman, pediatru american, Chicago, 1872-1944.*] Limfadenită mezenterică și retroperitoneală, postinfecțioasă.
- **S. BRIQUET.** [*Paul Briquet, medic francez, Paris, 1796-1881.*] Respirații scurte și afonie prin paralizia diafragmului, în isterie.
- **S. BRISTOWE.** [*John Syer Bristowe, medic englez, Londra, 1827-1895.*] Sin.: sindrom de corp calos (v.).
- **S. BRISSAUD-MARIE.** [*Edouard Brissaud, medic francez, profesor de medicină internă și de istorie a medicinii la Paris, 1852-1909; Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940.*] Hemispasm glosolabial, de etiologie isterică.
- **S. BROCK.** [*Sir Russel Claude Brock, chirurg englez, Londra, n. 1903.*] Sin.: sindrom de lob mijlociu (v.).
- **S. BROWN-SÉQUARD.** [*Charles Edouard Brown-Séquard, neurolog și fiziolog francez, 1818-1894.*] S. neurologic determinat de leziunea unei jumătăți laterale a măduvei spinării, prin traumatism, hemoragie, tumoră. Se caracterizează prin paralizie și anestezie profundă de partea leziunii și abolirea sensibilităților termică, dureroasă și uneori tactilă a jumătății contralaterale a corpului. Sin.: sindrom de hemisecție medulară.
- **S. BRUGADA.** Asocierea unor anomalii electrocardiografice (subdecalaj de segment ST și bloc de ramură dreaptă) cu tahicardie ventriculară idiopatică, care pot degenera în fibrilație ventriculară și pot determina moartea subită.
- **S. BRUNS.** [*Ludwig Bruns, neurolog german, Hanovra, 1858-1916.*] Cefalee intermitentă, vertij, vomismente, tulburări vizuale, care apar la mișcarea bruscă a capului. Aceste simptome sunt caracteristice leziunilor ventriculului IV (sau *cisticercozei localizată la acest nivel), tumorilor liniei mediane a cerebelului sau ale ventriculului lateral.
- **S. BRUNSTING.** [*Louis Albert Brunsting, dermatolog american, Rochester, n. 1900.*] S. eruptiv recurent, care afectează sexul masculin la vârstă adultă, caracterizat prin apariția unor leziuni veziculare la nivelul tegumentelor feței și gâtului.
- **S. BUCKLEY.** [*Rebecca H. Buckley, medic american, n. 1933.*] Infecții recidivante, în particular cutaneo-mucoase, pulmonare și articulare, în relație cu o anomalie de *chimiotactism a polinuclearelor, asociind *eozinofilie și creșterea concentrației imuno-

globulinelor E. Această afecțiune este probabil determinată de dereglarea sintezei de *citokine de către limfocitele T. S. a fost descris în cadrul infecției cu *HIV. Sin.: sindrom Job-Buckley.

- **S. BUDD-CHIARI.** [*George Budd, medic englez, Londra, 1808-1882; Hans Chiari, patolog austriac, 1851-1916.*] Obstrucția venelor supra-hepatice prin tromboză sau compresiune tumorală extrinsecă. Se manifestă clinic prin hepatomegalie, durere abdominală, icter moderat, ascită, hipertensiune portală, circulație colaterală și insuficiență hepatică. Sin.: boală Budd-Chiari.
- **S. BÜRGER-GRÜTZ.** [*Max Bürger, medic german, profesor de medicină internă la Bonn, apoi la Leipzig, 1885-1966; Otto Grütz, dermatolog și venerolog german, profesor la Kiel, 1886-1963.*] Sin.: hiperlipemie idiopatică (v. hiperlipemie).
- **S. BURNETT.** [*Charles Hoyt Burnett, medic american, 1913-1967.*] Hipercalcemie cu alcaloză și insuficiență renală, secundare ingestiei unei cantități excesive de lapte și *antiacide. Sin.: sindrom lapte-alcali.
- **S. BUSCHKE-OLLENDORF.** [*Abraham Buschke, dermatolog german, profesor la Berlin, 1868-1943; Helene Ollendorf, medic german, sec. XX.*] Maladie ereditară caracterizată prin prezența de fibroame cu aspect papular la nivelul tegumentelor membrelor superioare. Sin.: dermatofibroză lenticulară diseminată.
- **S. BUTLER-ALBRIGHT.** [*Allan Macy Butler, pediatru american, Boston, n. 1894; Fuller Albright, medic american, Boston, 1900-1969.*] Sin.: acidoză tubulară Albright (v.).
- **S. BYWATERS.** [*Eric George Lapthorne Bywaters, medic englez, n. 1910.*] Sin.: sindrom de strivire (v.).
- **S. CAFFEY-SILVERMAN.** [*John Caffey, pediatru american, 1895-1966; William A. Silverman, radiolog american contemporan.*] Sin.: boală Caffey (v.).
- **S. CAILLAUD.** Traiect anormal al aortei, descendent pe partea dreaptă a esofagului și rahisului. Anomalia constituie un argument indirect în favoarea diagnosticului de *tetradă Fallot, fiind prezent în 25-30% din cazurile prezentând această malformație. Sin.: boală Corvisart.
- **S. CANADA-CRONKHITE.** [*Wilma Jeanne Canada, radiolog american contemporan; Leonard W. Cronkhite Jr., medic american, n. 1919.*] *Polipoză intestinală asociată cu *alopecie, distrofie ungveală, hiperpigmentație cutanată, hiperproteinemie și hipokaliemie. V. și sindrom Gardner.
- **S. CAPGRAS.** [*Jean Marie Joseph Capgras, psihiatru francez, 1873-1950.*] Tulburare psihică în care este afectată capacitatea de recunoaștere a persoanelor din ambianță.
- **S. CAPLAN.** [*Anthony Caplan, medic englez, Cardiff, 1907-1976.*] *Pneumoconioză asociată cu *poliartrită reumatoidă. Sin.: pneumoconioză reumatoidă.
- **S. CARL SMITH.** [*Carl Henry Smith, pediatru american, New York, n. 1895.*] *Limfocitoză acută majoră (peste 50 000 limfocite/mm^3) de origine virală, la copil, în contextul unui s. pseudo-gripal, cu vindecare spontană.
- **S. CARNEY.** Asocierea unei tumori gastrice de tip *leiomioblastom cu o tumoră suprarenală de tip *paragangliom și cu un *condrom al cutiei toracice.
- **S. CAROLI.** [*Jacques Caroli, gastroenterolog francez, n. 1908.*] *Ectazie congenitală multifocală a căilor biliare intrahepatice segmentare (canale inter- și intralobulare de calibru redus, fibroză hepatică congenitală), care se poate complica cu *angiocolită bacteriană recidivantă, abces, litiază intrachistică ce poate migra în căile biliare principale, ciroză biliară secundară, colangiom. Diagnosticul este precizat prin *tomodensitometrie și *colangiografie.
- **S. CARPENTER.** [*George Carpenter, pediatru englez, Londra, 1859-1910.*] Anomalii ereditare, transmise autozomal recesiv, implicând *acro-cefalopolisindactilie, *brahidactilie, obezitate, retard mental, *hipogonadism și alte anomalii. Sin.: acrocefalopolisindactilie tip II.
- **S. CARRINGTON-LIEBOW.** [*Carrington; Averill A. Liebow, medic american contemporan.*] Formă limitată de *granulomatoză Wegener, cu predominanța leziunilor pulmonare, asociate sau nu leziunilor extrapulmonare, însă fără afectare renală și cu prognostic mai bun.
- **S. CASTILLO-TRABUCCO-DE LA BLAZE.** [*E. B. Del Castillo, medic argentinian contemporan; Trabucco; De La Blaze.*] Atrofie testiculară cu absența celulelor germinative și *azoospermie. Este vorba despre o *disgenezie gonadică masculină fără anomalii cromozomice, fără *ginecomastie, nici aspect eunucoid, deci diferită de *s. Klinefelter. Sin.: aplazie germinală, sindrom Del Castillo.
- **S. CERISE-THUREL.** Se manifestă prin nevralgie facială determinată de iritația ganglionului ciliar, asociind dureri oculonazale și hipertermie locală. Sin.: sindromul ganglionului ciliar.
- **S. CESTAN-CHENAIS.** [*Raymond Cestan, neurolog și psihiatru francez, profesor la Toulouse, 1872-1933; Louis Jean Chenais, medic francez, 1872-1950.*] *S. altern determinat de o leziune a piramidelor bulbare și a nucleului ambiguu, manifestat clinic prin asocierea sindromului Babinski-Nageotte (v.) cu sindromul Vernet (v.).
- **S. CHAPPLE.** [*Charles Culloden Chapple, medic american, sec. XX.*] S. observat la nou-născut, caracterizat prin pareza sau paralizia facială unilaterală, asociată cu paralizia unei corzi vocale și/sau a mușchilor deglutiției de partea opusă. S. este legat de paralizia nervului laringeu superior sau recurent prin hiperflexia laterală a capului *in utero* și compresia nervului pe osul hioid sau pe cartilajul cricoid.
- **S. CHARCOT.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893.*] 1) Scleroză laterală amiotrofică (v.). 2) Claudicație intermitentă (v.). 3) Migrenă oftalmoplegică (v.).
- **S. CHARCOT-MOEBIUS.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893; Paul Julius Moebius, neurolog german, profesor la Leipzig, 1853-1907.*] Sin.: migrenă oftalmoplegică (v.).
- **S. CHARCOT-WEISS-BAKER.** [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893; Soma Weiss, medic american, Boston, 1898-1942; James Porter Baker, medic american, n. 1913.*] Sin.: sindrom de sinus carotidian (v.).
- **S. CHARLIN.** [*Correa Carlos Charlin, oftalmolog chilian, 1886-1954.*] Sin.: sindrom de nerv nazociliar (v.).
- **S. CHATTERJEE.** Tuburări de repolarizare ventriculară (unde T negative) după o explorare endocavitară ventriculară.
- **S. CHAUFFARD-STILL.** [*Anatole Marie Emile Chauffard, medic francez, profesor de medicină internă la Paris, 1855-1932; Sir George Frederic Still, pediatru englez, profesor la Londra, 1868-1941.*] Sin.: boală Still-Chauffard (v.).
- **S. CHEDIAK-HIGASHI.** [*Alejandro Moisés Chediak, medic cubanez, sec. XX; Ototaka Higashi, medic japonez contemporan.*] Varietate de *albinism incomplet cu caracter ereditar recesiv autozomal, caracterizat prin: 1) Sensibilitate crescută la infecții cu germeni piogeni din cauza unui deficit al funcțiilor fagocitare. 2) Prezență de granule lizozomale mari în leucocitele neutrofile. 3) Deficit de pigmentare a pielii, ochilor și părului. S. C.-H. are un prognostic grav, cu deces în câțiva ani prin insuficiență medulară sau limfom malign.
- **S. CHIARI-FROMMEL.** [*Johann Baptist Chiari, ginecolog german, Viena, 1817-1854; Richard Frommel, ginecolog german, profesor la Erlangen, 1854-1912.*] *Galactoree non-puerperală postpartum asociată cu *amenoree, atrofie vagino-utero-ovariană și nivele scăzute de estrogeni și gonadotrofine, de etiologie hipofizară sau hipotalamică, funcțională sau, frecvent, tumorală. Sin.: sindrom amenoree-galactoree, sindrom Forbes-Albright, sindrom Argonz-del Castillo, sindrom Ahumada del Castillo.

▪ **S. CHOTZEN.** [*F. Chotzen, medic german, sec. XX.*] Anomalii ereditare, transmise autozomal dominant, reprezentând tipul III de *acrocefalosindactilie, incluzând *microcefalie, deviere laterală a degetelor, *hipertelorism și, uneori, întârziere psihică.

▪ **S. CHRISTIAN-ANDREWS-CONNEALLY.** S. recunoscut la naștere, care asociază: *craniostenoză, *microcefalie cu proeminența occiputului, *hipertelorism, fantă palpebrală antimongoloidă, *oftalmoplegie, anomalii auriculare, fantă palatină, *camptodactilie și, uneori, reducerea extensiei coatelor și a genunchilor. Frecvent se observă fibrilații musculare și disfagie. Anatomic există laringomalacie, demielinizare și proliferare glială în substanța albă a encefalului. Transmitere autozomal recesivă.

▪ **S. CHRIST-SIEMENS.** [*Josef Christ, medic și dentist german, 1871-1948; Hermann Werner Siemens, dermatolog german, profesor la München, apoi la Leiden, 1891-1969.*] Absența congenitală a glandelor sudoripare și sebacee, păr rar, absența parțială sau totală a danturii. S. face parte din *polidisplaziile ectodermice ereditare. Sin.: boală Christ-Siemens-Touraine.

▪ **S. CHURG-STRAUSS.** [*Jacob Churg, patolog american, New York, n. 1910; Lotte Strauss, patolog american, n. 1913.*] Afecțiune asemănătoare *periarteritei nodoase, care asociază însă leziunilor vasculare granuloame parenchimatoase extravasculare care conțin deseori celule gigante. Debutează clinic fie cu simptomatologie specifică *astmului, fie ca un *s. Löffler. Sin.: angeită granulomatoasă difuză. V. și granulomatoză Wegener.

▪ **S. CITELLI.** [*Salvatore Citelli, otorinolaringolog italian, 1875-1947.*] Tulburări psihice, pierderea capacității de concentrare, somnolență sau insomnie, la persoane cu infecții adenoidiene sau sinusale.

▪ **S. CLARKE-HADFIELD.** [*Sir Charles Mansfield Clarke, medic englez, 1782-1857; Geoffroy John Hadfield, patolog englez, Londra, 1889-1968.*] Afecțiune congenitală caracterizată prin atrofia progresivă a pancreasului, hepatomegalie, scaune grăsoase și voluminoase, obezitate infantilă. Este forma pancreatică a *mucoviscidozei.

▪ **S. CLAUDE.** [*Henri Charles Jules Claude, psihiatru francez, profesor la Paris, 1869-1945.*] *S. altern de trunchi cerebral, datorat unor leziuni ale pedunculilor cerebrali și caracterizat prin disartrie, cu paralizia oculomotorului comun homolateral și *s. cerebelos controlateral. Este o formă a *s. de nucleu roșu.

▪ **S. CLAUDE BERNARD.** [*Claude Bernard, fiziolog francez, profesor la Paris, 1813-1878.*] Denumire în terminologia anglo-saxonă a sindromului Pourfour du Petit (v.).

▪ **S. CLAUDE BERNARD-HORNER.** [*Claude Bernard, fiziolog francez, profesor la Paris, 1813-1878; Johann Friedrich Horner, oftalmolog elvețian, Zürich, 1831-1886.*] *Mioză cu *reflexe pupilare normale, *enoftalmie, îngustarea fantei palpebrale (ptoză prin paralizia mușchilor netezi ai pleoapei superioare). Uneori se asociază și tulburări vasomotorii faciale. S. este determinat de paralizia simpaticului cervical de aceeași parte, dar și de leziuni ale trunchiului cerebral sau ale emisferelor cerebrale.

▪ **S. CLÉRAMBAULT.** [*Gatian de Clérambault, psihiatru francez, 1872-1934.*] Sin.: automatism mental (v.).

▪ **S. CLOUSTON.** [*H. R. Clouston.*] Tip de polidisplazie a fanerelor (unghii îngroșate, striate, păr friabil cu aspect de *lanugo) asociată cu *cataractă, *strabism și *nistagmus. La nivelul pielii se observă hiperpigmentare în zonele articulațiilor și *keratodermie palmo-plantară. Uneori se constată întârziere în dezvoltarea staturoponderală și/sau retard intelectual. În unele cazuri a fost pusă în evidență o anomalie moleculară a *keratinei. S. se transmite autozomal dominant. Sin.: distrofie ectodermică hidrotică.

▪ **S. COBB.** [*Stanley Cobb, neuropatolog american, n. 1887.*] Afecțiune congenitală recunoscută de la naștere, caracterizată prin prezența *nevilor cutanați localizați în *dermatoamele corespunzătoare anumitor rădăcini rahidiene. În regiunea metamerică medulară corespondentă există *angioame venoase la nivelul *piei mater. Sin.: angiomatoză medulo-cutanată.

▪ **S. COCKAYNE.** [*Edward Alfred Cockayne, medic englez, Londra, 1880-1956.*] Ateroscleroză accelerată asociată cu nanism cașectic, anomalii ale pigmenților retinieni, dermatită fotosensibilă, surdomutitate, deficit intelectual. S. este ereditar, cu transmitere autozomal recesivă. Sin.: nanism progeroid, boală Cockayne. V. sindrom Hallgren și sindrom Usher.

▪ **S. COCKETT.** Asocierea: insuficiență venoasă cronică, tromboze venoase profunde, edem, angiodisplazie (în cadrul *s. Klippel-Trenaunay), determinate de compresiunea venei iliace primitive stângi prin artera iliacă primitivă dreaptă, la nivelul promontoriului.

▪ **S. COFFIN-LOWRY.** [*Grange Coffin, pediatru american, n. 1923; Brian Lowry, genetician canadian, sec. XX.*] Afecțiune congenitală care se manifestă doar la băieți. Se asociază: *nanism, *hipertelorism, *ptoză palpebrală, arcade sprâncenare proeminente, *hipoplazie mandibulară, aripile nasului și septul nazal îngroșate, mâini late și moi, degete efilate cu *hipocratism digital, pliu palmar accesor, picior plat, torace în carenă, stern scurt bifid, *scolioză toracolombară, anomalii vertebrale, hipotonie musculară, laxitate ligamentară și profund deficit mental. Simptomele sunt mai puțin marcate în cele câteva cazuri observate la fetițe. Transmiterea este legată de cromozomul X.

▪ **S. COFFIN-SIRIS.** [*Grange Coffin, pediatru american, n. 1923; Evelyn Siris, radiolog american, n. 1914.*] S. asemănător sindromului Coffin-Lowry (v.), în care nanismul se manifestă intrauterin și se asociază în plus *aplazia sau *hipoplazia falangelor distale ale ultimelor patru degete și aplazia falangei medii a celui de-al cincilea deget.

▪ **S. COGAN.** [*David Glendening Cogan, oftalmolog din Boston, n. 1908.*] 1) Vascularită cu keratită interstițială, surditate de percepție și manifestări vestibulare (*s. Menière). Se asociază frecvent o afectare valvulară aortică, iar inconstant – manifestări neurologice și artralgii. S. C. face parte din grupul *angeitelor necrozante. Sin.: boală Cogan. 2) Perturbare congenitală a mișcărilor voluntare ale ochilor, cu păstrarea posibilității de mișcare verticală. Fixarea privirii se realizează prin mișcări de rotație reflexă a capului. Sin.: apraxie oculomotorie congenitală.

▪ **S. COHEN.** S. recunoscut la naștere, în cadrul căruia se asociază dismorfie craniofacială, anomalii ale mâinilor, malformații ale membrelor cu hiperlaxitate ligamentară, scolioză și/sau lordoză, hipotonie musculară, obezitate apărută în copilărie, retard mental cu modificări electroencefalografice. Cariotipul este normal, însă există o duplicație sau inserție 15q11-13. Transmitere autozomal recesivă.

▪ **S. COLLET-SICARD.** [*Frédéric Justin Collet, otorinolaringolog francez, profesor la Lyon, 1870-1966; Jean Athanase Sicard, neurolog francez, profesor de patologie internă la Paris, 1872-1929.*] S. determinat de afectarea perechilor de nervi cranieni IX, X, XI, XII printr-o leziune intracerebrală (tumorală, vasculară), determinând hemiplegia limbii de aceeași parte și manifestările sindromului Vernet (v.).

▪ **S. COLUMBO.** S. congenital manifest din primele zile de viață, caracterizat prin episoade de vomismente, diaree, dureri abdominale, deshidratare, deficit motor, crize convulsive. Se constată o aversiune spontană pentru proteine, iar progresiv un retard mental. Frecvent, este evidentă o hepatosplenomegalie. S. C. este consecința unui deficit de L-lizin nicotinamid-adenin-dinucleotid reductază, iar ingestia de proteine determină crize, cu accentuarea hiperlizinemiei și hiperargininemiei și apariția *hiperamoniemiei. În absența restricției proteice se produc progresiv leziuni cerebrale. Sin.: hiperlizinemie periodică. V. și hiperlizinemie.

▪ **S. CONN.** [*Jerome W. Conn, endocrinolog american, Michigan, n. 1907.*] Afecțiune caracterizată clinic prin hipertensiune arterială permanentă, *polidipsie cu *poliurie și densitate urinară scăzută, astenie musculară permanentă cu paroxisme, crize de *tetanie. Biologic se observă hipokaliemie, hipernatremie, alcaloză sanguină, eliminare urinară crescută a aldosteronului și a derivatului său, tetrahidroaldosteronul. Etiopatogenia este tumorală (unul sau mai multe *adenoame, mai rar carcinom sau hiperplazie difuză ale zonei glomerulare a corticosuprarenalei). Sin.: hiperaldosteronism primar . V. și hiperaldosteronism.

▪ **S. CONRADI-HÜNERMANN.** [*Erich Conradi, pediatru german, Köln, sec. XX; Carl Hünermann, medic german contemporan.*] Sin.: condro-displazie punctată (v.).

▪ **S. CORNELIA DE LANGE.** [*Cornelia de Lange, pediatru olandez, 1871-1950.*] 1) Varietate severă de *condrodistrofie cu *arierație mentală, nanism cu *acromicrie și diverse malformații somatice și viscerale (piticul de la Amsterdam). 2) Sin.: boală de Lange (v.).

▪ **S. COSTEN.** [*James Bray Costen, otorinolaringolog american, St. Louis, 1895-1961.*] S. de obicei funcțional, manifestat prin dureri și cracmente la nivelul articulației temporo-maxilare, accentuate la masticație, însoțite de pierderea auzului, *otalgie, *acufene și cefalee.

▪ **S. COTARD.** [*Jules Cotard, neurolog francez, Paris, 1840-1887.*] Melancolie delirantă cu tendințe de negare, culpabilitate și suicid, asociată cu tulburări senzoriale.

▪ **S. COURVOISIER-TERRIER.** [*Ludwig Georg Courvoisier, chirurg elvețian, profesor de chirurgie la Basel, 1843-1918; Louis Félix Terrier, chirurg francez, profesor la Paris, 1837-1908.*] Dilatarea colecistului, icter și decolorarea materiilor fecale, prin obstrucție tumorală a *ampulei Vater.

▪ **S. COWDEN.** [*Cowden, numele de familie al bolnavului la care a fost descris prima oară sindromul.*] Patologie ereditară cu transmitere autozomal dominantă, care se manifestă prin prezența de *hamartoame multiple, cu localizări preferențiale cutaneo-mucoase și digestive, asociate cu papule faciale și bucale, *keratoză palmo-plantară, leziuni verucoase cutanate, disfuncții tiroidiene, mamare, pelvine, predispunând la dezvoltarea unor neoplazii (sân, tiroidă). Sin.: sindromul hamartoamelor multiple, boală Cowden.

▪ **S. CREUTZFELDT-JAKOB.** [*Hans Gerhard Creutzfeldt, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, 1885-1964; Alfons Jakob, neurolog german, profesor la Hamburg, 1884-1931.*] Sin.: boală Creutzfeldt-Jacob (v.).

▪ **S. CRIGLER-NAJJAR.** [*John Fielding Crigler, pediatru american, n. 1919; Victor A. Najjar, pediatru american, n. 1914.*] Deficit congenital de glucuronil transferază (enzimă care intervine în *glicuronoconjugare), transmis autozomal recesiv. Se manifestă sub două forme: *complet* (I), formă gravă, mergând până la encefalopatie hiperbilirubinemică, și *parțial* (II), fără anomalii neurologice. Sin.: icter familial congenital Crigler-Najjar.

▪ **S. CROUZON.** [*Louis Edouard Octave Crouzon, neurolog francez, Paris, 1874-1938.*] Sin.: boală Crouzon (v.).

▪ **S. CRUVEILHIER-BAUMGARTEN.** [*Jean Cruveilhier, medic, anatomist și anatomopatolog francez, profesor de chirurgie la Montpellier, apoi profesor de anatomie patologică la Paris, 1791-1874; Paul Clemens von Baumgarten, anatomopatolog german, Tübbingen, 1848-1928.*] Sin.: boală Cruveilhier-Baumgarten (v.).

▪ **S. CURRARINO.** S. manifestat din al doilea an de viață, în cadrul căruia se asociază: tumefacția dureroasă a degetelor, eczemă generalizată, lărgirea suturilor craniene și a *fontanelei bregmatice. Ulterior, apar crize dureroase cu tumefacția articulațiilor genunchiului și a gleznei. Radiologic se observă *apoziție periostală la nivelul diafizei oaselor lungi și a claviculei, iar suturile craniene conțin *oase wormiene. Imaginile de hiperostoză regresează, astfel încât la vârsta de 6 ani aspectul radiologic este normal. Originea și mecanismul acestui s. rămân necunoscute.

▪ **S. CURTIUS.** [*Friedrich Curtius, medic german, Lübeck, n. 1896.*] Hipertrofie hemicorporală, generalizată sau localizată la nivelul unui hemifacies, asociată cu anomalii cutanate (*nevi, atrofie), distrofii ungveale, malformații dentare, *ambliopie, simptome psihice și endocrine (*hipogenitalism, hipotrofie mamară).

▪ **S. CUSHING.** [*Harvey Williams Cushing, neurochirurg american, Philadelphia, 1869-1939.*] S. cauzat de hiperproducția de *glucocorticoizi de către *corticosuprarenală; cauze variate: tumoră benignă sau malignă, ori hiperplazie a cortexului suprarenal asociată sau nu cu o tumoră a hipofizei. Mai frecvent la femeia adultă, când este complet. Acest s. se manifestă prin: hiperglicemie, osteoporoză, slăbire musculară, facies "în lună plină", *hirsutism, *vergeturi cutanate, hipertensiune arterială, amenoree sau impotență (în funcție de sex), oprirea creșterii la copil, iar biologic creșterea concentrației corticoizilor plasmatici și a excreției urinare de 17-hidroxicorticosteroizi. Când hiperplazia suprarenalelor este secundară unui *adenom hipofizar, s. rezultat este denumit *boala Cushing. Sin.: sindrom suprarenometabolic.

▪ **S. CUSHING PARANEOPLAZIC / s. de Cushing paranéoplasique / paraneoplastic Cushing's s.** [*Harvey Williams Cushing, neurochirurg american, Philadelphia, 1869-1939.*] S. în cadrul căruia se regrupează manifestări de *hipercorticism cronic, secundar unei secreții excesive de ACTH, cu prezența unei tumori non-hipofizare, frecvent cu localizare bronșică. Reprezintă aproximativ 5-10% din *s. Cushing.

▪ **S. CYRIAX.** [*Edgar F. Cyriax, ortoped englez contemporan, Londra.*] S. datorat luxării cartilajului anterior al coastelor VIII, IX și X, care determină dureri locale cu iradiere în umăr și membru superior, mimând durerea din angina pectorală.

▪ **S. DA COSTA.** [*Jacob Mendes Da Costa, medic american, 1833-1900.*] Tahicardie sinusală constituțională, permanentă sau variabilă, la efort, emoții, ortostatism. Se pot asocia palpitații, angoasă, tulburări vasomotorii. Este în relație cu iritabilitatea sistemului vegetativ, predominând *simpaticotonia. Sin.: boală Da Costa. V. și astenie neurocirculatorie, eretism cardiac.

▪ **S. DAENTL.** Afecțiune congenitală rară, de etiologie incertă, care include *dismorfie facială, *hipoplazie a membrelor (prin hipoplazie osoasă femurală și humerală), afectarea vertebrelor inferioare și a bazinului.

▪ **S. DANDY-WALKER.** [*Walter Edward Dandy, neurochirurg american, Baltimore, 1886-1946; Arthur Earl Walker, neurochirurg american, Chicago, n. 1907.*] *Hidrocefalie congenitală determinată de obstrucția *orificiilor Magendie și Luschka.

▪ **S. DANLOS.** [*Henri Alexandre Danlos, dermatolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1844-1912.*] Sin.: sindrom Ehlers-Danlos (v.).

▪ **S. DARROW.** [*Daniel Cady Darrow, pediatru american, New Haven, 1895-1965.*] *Insuficiență renală acută cu uremie crescută, potasemie normală și *alcaloză metabolică. S. poate apărea în stenoza pilorică, prin pierderi gastrice abundente de acid clorhidric.

▪ **S. DAVIDOFF.** S. de etiologie lezională hemiencefalică, în perioada neonatală, caracterizat prin întârziere psihică, asimetrie facială, diferite grade de hemiplegie, disfuncții neurologice și atrofie hemicorporeală controlaterală.

▪ **S. DE SANCTIS-CACCHIONE.** [*Carlo De Sanctis, psihiatru italian contemporan; Aldo Cacchione, psihiatru italian, sec. XX.*] S. ereditar, transmis autozomal recesiv, implicând *xeroderma pigmentosum* în asociere cu întârziere psihică și de

creştere, *hipoplazie gonadală şi, uneori, complicaţii neurologice şi fotosensibilitate. Sin.: idioţie xerodermică.

▪ **S. DEBRÉ-FIBIGER.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Johannes Andreas Grib Fibiger, patolog danez, Copenhaga, 1867-1928.*] *Hiperplazie prenatală a suprarenalelor. Se manifestă prin pierdere de sare şi semne de virilizare. Este determinat de deficitului de 21-hidroxilază. V. şi sindrom suprarenogenital.

▪ **S. DEBRÉ-FITTKE.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Fittke.*] Formă congenitală de *cutis laxa* asociată cu persistenţa fontanelelor, *oxicefalie moderată şi luxaţie congenitală de şold. Transmisă, probabil, autozomal recesiv. Sin.: *cutis laxa*-disostoză. V. şi *cutis laxa*.

▪ **S. DEBRÉ-KOCHER-SEMELAIGNE.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Emil Theodor Kocher, chirurg elveţian, Berna, 1841-1917, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1909; Georger Semelaigne, pediatru francez, n. 1892.*] Cretinism atireotic cu transmitere autozomal recesivă, caracterizat prin hipotonie, lentoarea mişcărilor şi pseudohipertrofie musculară, cu aspect de "copil herculean". Sin.: sindrom Debré-Semelaigne.

▪ **S. DEBRÉ-MARIE.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Julien Jean Marie, pediatru francez, n. 1899.*] Afecţiune congenitală în care se asociază *nanism hipofizar, *infantilism genital, tulburări ale metabolismului hidric cu acumulare excesivă a apei, *oligodipsie, *oligurie cu *nicturie relativă şi urini concentrate, anomalii dentare. Tulburările hidrice dispar sub efectul administrării de hormoni corticotropi sau de cortizon.

▪ **S. DEBRÉ-SEMELAIGNE.** [*Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Georges Semelaigne, pediatru francez, n 1892.*] Sin.: sindrom Debré-Kocher-Semelaigne.

▪ **S. DEGOS.** [*Robert Gaston Degos, dermatolog şi venerolog francez, profesor la Paris, n. 1904.*] 1) *Genodermatoză caracterizată prin apariţia unor plăci mari eritematoase, al căror centru este acoperit cu scuame. Leziunile dispar în trei săptămâni şi reapar în pusee. Se asociază *hiperkeratoză la nivelul genunchilor. Sin.: genodermatoză "în cocardă". 2) S. cutaneovisceral caracterizat prin prezenţa unor papule cu centrul alb ca porţelanul şi marginile anulare, ridicate, telangiectazice. Ulterior leziunile se pot ulcera şi, ca urmare, cele localizate la nivelul tubului digestiv pot determina peritonită. Anatomopatologic se produc tromboze şi fibroză la nivelul arteriolelor. Moartea survine prin complicaţii neurologice, cardiace, renale, pulmonare. Sin.: papuloză atrofiantă malignă. 3) Tumoră benignă a pielii, unică sau multiplă, cu localizare la nivelul feţei sau al organelor genitale, formată din grupări de limfocite. Sin. (1, 2, 3): boală Degos. V. şi limfocitom.

▪ **S. DE GROUCHY / s. de Grouchy / 18p, 18q-s.** S. prin *deleţia braţului scurt sau lung al cromozomului 18. Monosomia 18p (prima deleţie descrisă la om) determină *dismorfie necaracteristică craniofacială. În monosomia 18q, dismorfia craniofacială este tipică, manifestată prin: microcefalie moderată, retracţia etajului mijlociu al feţei cu *prognatism aparent al maxilarului inferior, ochi înfundaţi, buză superioară scurtă, buză inferioară inversată (aspect de gură în "accent circumflex"), urechi cu helixul şi antehelixul dezvoltat, dermatoglife speciale (cu multe vârtejuri pe pulpa degetelor). Se constată implantări anarhice ale degetelor la picioare, anomalii genitale, retard mental variabil şi, frecvent, un comportament psihotic. Sin.: monosomie parţială 18p şi 18q.

▪ **S. DEJEAN.** [*M. C. Dejean, oftalmolog francez, sec. XX.*] S. determinat de compresia nervului maxilar superior la nivelul planşeului orbitei (tumorală, posttraumatică), manifestându-se prin anestezia algică în teritoriul inervat de acest nerv, asociată cu exoftalmie.

▪ **S. DÉJERINE.** [*Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917.*] 1) Sin.: sindrom bulbar anterior median (v.). 2) Tulburări senzoriale de origine corticală caracterizate prin alterarea discriminării senzoriale (*astereognozie), a recunoaşterii diferenţelor şi aprecierii intensităţii diferiţilor stimuli. 3) Sin.: sindromul fibrelor lungi (v.).

▪ **S. DÉJERINE-KLUMPKE.** [*Augusta Déjerine-Klumpke, neurolog din Paris, n. la San Francisco, 1859-1927.*] Dureri şi deficit motor în teritoriul de inervaţie al nervului cubital, prin leziuni ale plexului brahial (afectând filetele nervoase C_8-D_1), de etiologie traumatică (traumatism cu abducţia forţată a membrului superior), prin infiltraţie tumorală sau plexită radică. Sin.: paralizie Klumpke.

▪ **S. DÉJERINE-ROUSSY.** [*Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917; Gustave Roussy, anatomopatolog francez, n. la Vevey, Elveţia, 1874-1948.*] Leziuni talamice ischemice cu afectare senzitivo-motorie controlaterală: *hemianestezie (termoalgică, tactilă, proprioceptivă), *hiperpatie talamică, mişcări anormale ale mâinii (mână talamică, v.), asociate cu *hemianopsie laterală omonimă. Sin.: sindrom talamic.

▪ **S. DÉJERINE-SOTTAS.** [*Jules Joseph Déjerine, neurolog francez, profesor la Paris, 1849-1917; Jules Sottas, neurolog francez, Paris, 1866-1943.*] Sin.: nevrită interstiţială hipertrofică progresivă (v. nevrită).

▪ **S. DEL CASTILLO.** [*E. B. Del Castillo, medic argentinian contemporan.*] Sin.: sindrom Castillo-Trabuco-de la Blaze (v.).

▪ **S. DEMELIN / syndrome de Demelin / constriction ring.** [*Lucien Alfred Demelin, ginecolog francez, Paris, 1861-1948.*] Sin.: sindrom Schickelé (v.).

▪ **S. DEMONS-MEIGS.** [*Jean Octave Albert Demons, chirurg francez, Bordeaux, 1842-1920; Joe Vincent Meigs, chirurg american, Boston, 1892-1963.*] Sin.: sindrom Meigs (v.).

▪ **S. DENNIE-MARFAN.** [*Charles C. Dennie, dermatolog american, 1883-1971; Bernard Jean Antonin Marfan, medic francez, profesor de igienă şi de pediatrie la Paris, 1858-1942.*] *Paralizie spastică şi întârziere mentală asociate sifilisului congenital.

▪ **S. DENNY-BROWN.** [*D. Denny-Brown, neurolog englez contemporan.*] 1) Neuropatie ereditară afectând rădăcinile nervoase senzitive. 2) Sin.: acropatie ulceromutilantă (v.). 3) *S. altern în care se asociază: de partea leziunii – pierderea vederii prin atrofie optică progresivă şi spasm al vaselor retiniene; controlateral – *hemiplegie. Apare în cazul trombozei arterei carotide interne.

▪ **S. DE TONI-DEBRÉ-FANCONI.** [*Giovanni De Toni, pediatru italian, Genova, n. 1895; Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, 1882-1978; Guido Fanconi, pediatru elveţian, profesor la Zürich, 1892-1979.*] Sin.: sindrom Fanconi (v.).

▪ **S. DEVIC.** [*Eugène Devic, medic francez, 1858-1930.*] 1) S. analog *sindromului Gardner, dar în care polipoza intestinală este diseminată la nivelul intestinului subţire, colonului şi rectului. 2) V. boală Devic.

▪ **S. DIAMOND.** [*Louis K. Diamond, medic american, n. 1902.*] Asocierea: *mixedem pretibial (frecvent survenit după tratamentul unei *boli Basedow-Graves), *exoftalmie, *hipocratism digital şi *osteoartropatie hipertrofică pneumică de tip Pierre Marie.

▪ **S. DIDE-BOTCAZO.** Ischemie occipitală bilaterală prin ocluzia arterelor cerebrale posterioare. Se manifestă prin *cecitate corticală, *agnozie spaţială şi *ecmnezie.

▪ **S. DI GEORGE.** [*Angelo M. Di George, pediatru american, n. 1921.*] S. congenital, în care se asociază *agenezia timusului şi a paratiroidelor cu alterarea imunităţii mediate celular. Se

caracterizează prin *tetanie neonatală, hipocalcemie, infecții virale și fungice repetitive și, inconstant, malformații ale urechilor, nasului, gurii sau ale marilor vase.

- **S. DI GUGLIELMO.** [*Giovanni Di Guglielmo, hematolog italian, 1886-1961.*] Sin.: eritromieloză acută (v.).
- **S. DIOGENE.** [*Diogenes, filosof grec care a dus o viață simplă, 430-323 î. Hr.*] S. caracteristic stărilor de demență senilă incipientă, constând în neglijență, dezinteres pentru condițiile de viață, colectarea în locuință de obiecte inutile, de valoare mică (ex.: ambalaje).
- **S. DOEGE-POTTER.** S. caracterizat prin asocierea unei tumori extrapancreatice cu un *s. hipoglicemic, care apare la adultul de sex masculin. Tumora este de origine mezodermică, cu localizare toracală sau abdominală (intra- sau retroperitoneal). Poate include manifestări endocrine (*acromegalie, gușă, *hipercorticism suprarenal), ulcer gastric, un *s. paraneoplazic. Prognosticul depinde de malignitatea tumorii. S. D.-P. este asemănător sindromului Nadler-Wolfer-Elliot (v.).
- **S. DONOHUE.** [*William L. Donohue, patolog canadian, n. 1906.*] Sin.: lepreșaunism (v.).
- **S. DOTT-BAILEY.** [*Norman McOmish Dott, neurochirurg englez, Edinburg, n. 1897; Percival Bailey, chirurg american, n. 1892.*] Asocierea: patologie endocrină de origine hipofizară (prin hiper- sau hipofuncție) și aspect eunucoid.
- **S. DOWLING-DEGOS.** [*Dowling; Robert Gaston Degos, dermatolog și venerolog francez, profesor la Paris, n. 1904.*] *Genodermatoză cu caracter familial, asemănătoare cu *acanthosis nigricans*, ce se manifestă la adultul tânăr, se agravează cu vârsta și se caracterizează prin apariția unei pigmentări sub forma unor pete sau papule mici, mai mult sau mai puțin intense, respectând zonele de piele sănătoasă (aspect reticulat). Leziunile apar predominant pe fețele pliurilor mari de flexie. Histologic, se observă expansiuni epidermice filiforme și pigmentate, extinse până în derm, care pot proveni din foliculii pilosebacei. Uneori se formează chisturi cornoase. La originea leziunilor pot fi razele solare, o iritație cronică prin frecare sau un stres emoțional.
- **S. DOWN.** [*John Langdon Haydon Down, medic englez, Londra, 1828-1896.*] Afecțiune congenitală determinată de prezența unui cromozom supranumerar la nivelul perechii 21 de cromozomi somatici. S. D. se caracterizează de la naștere printr-un s. dismorfic stereotip: facies rotund, aplatizat, ochi cu bride și oblici, cu *epicantus. Sunt asociate malformații viscerale frecvente, îndeosebi cardiace și debilitate mentală. Sin.: mongolism (termen impropriu, desuet), sindrom Langdon Down, trisomie 21 (termen adecvat etiopatogeniei).
- **S. DRESBACH.** [*Melvin Dresbach, medic american, Philadelphia, 1874-1946.*] Sin.: drepanocitoză (v.).
- **S. DRESSLER.** [*William Dressler, medic american de origine poloneză, 1890-1969.*] Asocierea pericardită-pleurezie, care poate să apară la 2-10 săptămâni după un *infarct miocardic. S. D. are, probabil, o patogenie imună, prin apariția anticorpilor față de fibrele miocardice necrozate și față de structurile pleurale și pericardice. S. D. poate apare și după un episod de *insuficiență coronariană (s. D. postcoronarită) și, împreună cu *s. postcomisurotomie și *s. postpericardiotomie, formează grupa s. cardiace postlezionale, asemănătoare ca patogenie și simptomatologie. Sin.: sindrom postinfarct.
- **S. DREYFUS.** [*Jules R. Dreyfus, medic francez contemporan.*] Sin.: sindrom premenstrual (v.).
- **S. DRINKWATER.** [*Harry Drinkwater, medic scoțian, Edinburg, 1855-1925.*] Sin.: simfalangie (v.).
- **S. DUANE.** [*Alexander Duane, oftalmolog american, New York, 1858-1926.*] S. ereditar, transmis autozomal recesiv, care implică o serie de anomalii oculare unilaterale: limitarea sau imposibilitatea abducției și a adducției, retracția globilor oculari și îngustarea fantei palpebrale în adducție, cu lărgirea sa în abducție, deficit de convergență a globilor oculari. Sin.: sindrom Stilling-Türk-Duane.
- **S. DUBIN-JOHNSON.** [*Isadore Nathan Dubin, patolog american, Washington, 1913-1980; Frank B. Johnson, patolog american, n. 1919.*] Icter ereditar cronic nehemolitic, determinat de excreția defectuoasă a bilirubinei conjugate și a anumitor anioni organici de către ficat. Este patognomonică prezența depunerilor de *lipofuscină, pigment brun, în hepatocite, sub forma unor granule fine. *Puncția-biopsie hepatică este obligatorie pentru diagnostic. Sin.: boală Dubin-Johnson. V. și sindrom Rotor.
- **S. DUCHENNE.** [*Guillaume Benjamin Armand Duchenne (de Boulogne), neurolog francez, Paris, 1806-1875.*] Sin.: paralizie bulbară progresivă (v.).
- **S. DUFIER-ALZIAL.** Afecțiune congenitală în care se asociază *microcefalie, retard mental, *displazie corioretiniană în pete rotunde sau ovalare, localizate sau diseminate, frecvent însoțită de pigmentare fină a fundului de ochi, plaje de atrofie corioretiniană, vase retiniene fine și fragile. Leziunile corioretiniene pot fi evolutive. În unele cazuri există *microftalmie și relicve embrionare de tip persistența vitrosului primitiv. Transmiterea este autozomal dominantă.
- **S. DUNCAN.** [*Duncan, numele familiei la care a fost descris prima oară sindromul.*] *S. limfoproliferativ cu agamaglobulinemie și anemie.
- **S. DUVOWITZ.** S. coloanei vertebrale rigide, la adultul tânăr. Implică rigiditatea rahidiană globală, predominând la nivelul rahisului cervical (prin retracția mușchilor extensori). Pot fi asociate și disfuncții cardiace.
- **S. DYGGVE.** Sin.: sindrom Dyggve-Melchior-Clausen (v.).
- **S. DYGGVE-MELCHIOR-CLAUSEN.** Tip de *mucopolizaharidoză determinată de un deficit de β-glucuronidază, care devine manifestă în timpul creșterii și este caracterizată prin asocierea unui trunchi scurt cu hiperlordoză și a retardului mental. Există deformări ale membrelor, îndeosebi degete "în gheară", cu limitarea extensiei. Radiologic: *platispondilie cu deformarea platourilor, care din profil desenează o curbă cu convexitatea dublă. La nivelul bazinului, aripile iliace sunt înguste și au contur neregulat, festonat, areolar. Limita metafizei femurale are o dispunere orizontală, astfel încât capul femural este, frecvent, subluxat prin lărgirea cavităților cotiloide. Biologic nu se poate dovedi decât prezența unui *peptidoglican anormal doar în unele cazuri, fără excreție de mucopolizaharide în urină. Transmiterea este autozomal recesivă. Sin.: sindrom Dyggve, sindrom Sly, mucopolizaharidoză tip VII.
- **S. EAGLE.** [*W. Eagle, otorinolaringolog american, sec. XX.*] *Hemicranie în relație cu hipertrofia apofizei stiloide ce determină afectarea filetelor nervoase simpatice ale carotidei externe (cu dureri temporale și retroauriculare) sau interne (dureri parietale și orbitare). S. apare deseori după traumatisme sau intervenții chirurgicale la acest nivel (amigdalectomii, extracții dentare etc.). Sin.: stilalgie, sindrom stilocarotidian.
- **S. EATON-LAMBERT.** [*Lee McKendree Eaton, neurolog american, 1905-1958; Edward Howard Lambert, medic american, n. 1915.*] S. asemănător *miasteniei, cu afectarea mușchilor proximali ai membrelor, a mușchilor oculari și bulbari. Electromiografic se constată că amplitudinea potențialului de acțiune al fibrei musculare la stimul unic este redusă, dar crește în cazul stimulilor repetitivi. Este frecventă asocierea cu neoplasmul pulmonar cu celule mici. S. pare să fie determinat de formarea de anticorpi față de terminațiile nervoase ale neuronului motor. Sin.: sindrom pseudomiastenic paraneoplazic, miopatie carcinomatoasă.

- **S. EDDOWES.** [*Alfred Eddowes, medic englez, Londra, 1850-1946.*] Sin.: boală Lobstein (v.). V. și osteogeneză imperfectă.
- **S. EDWARDS.** [*J. H. Edwards, pediatru englez contemporan.*] Se caracterizează printr-un ansamblu de malformații: întârziere staturo-ponderală, micro- și *dolicocefalee, torace și bazin îngustat, anomalii cardiace, frecvent rinichi în potcoavă, dermatoglife cu anomalii caracteristice. Supraviețuirea nu depășește 2 luni. Sin.: trisomie 18.
- **S. EHLERS-DANLOS.** [*Edvard Lauritz Ehlers, dermatolog danez, Copenhaga, 1863-1937; Henri Alexandre Danlos, dermatolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1844-1912.*] S. ereditar, caracterizat prin laxitate articulară, hiperelasticitate și fragilitate a tegumentelor, cu regenerare dificilă în cazul plăgilor (și cicatrice atrofice plane multiple), prezența de noduli adipoși subcutanați, pseudotumori moluscoide și fragilitate vasculară cu echimoze spontane. Clinic se constată o largă variabilitate de expresie simptomatică. Această distrofie ereditară mezenchimatoasă cu transmitere variabilă (autozomal dominantă sau recesivă) se caracterizează anatomic prin alterarea fibrelor de colagen, rezultând multiple forme de expresie (se disting 10 tipuri diferite ale acestui s.). Sin.: sindrom Danlos, *cutis hyperelastica*, boală Ehlers-Danlos.
- **S. EISENMENGER.** [*Victor Eisenmenger, medic austriac, Viena, 1864-1932.*] Defect septal ventricular care determină hipertensiune pulmonară și cianoză prin șunt cu regurgitație dreapta-stânga; uneori șuntul poate fi localizat și la nivel atrial sau al marilor vase.
- **S. EKBOM.** [*Karl Axel Ekbom, neurolog suedez, n. 1907.*] Sin.: sindromul picioarelor fără repaus (v.).
- **S. ELDJARN.** Afecțiune congenitală, ce poate fi recunoscută la naștere, în care se asociază: vomismente incoercibile, infecții pulmonare severe, acidoză, eliminare urinară de acid β– metil-crotonic. Fără tratament, supraviețuirea este posibilă, dar se manifestă un retard mental sever. S. este legat de deficitul congenital în β-metilcroton-coenzima H carboxilază. Remisiunea se obține prin tratament cu biotină (*vitamină B_8).
- **S. ELEJALDE.** Afecțiune congenitală și familială rară, caracterizată prin asocierea: *gigantism, hexadactilie, închiderea prematură și completă a suturilor craniene, dismorfie facială interesând în particular nasul și urechile și îngroșarea pielii. Anatomopatologic se constată *splanhnomegalie și *displazie chistică renală bilaterală. Histologic există o creștere importantă a țesutului conjunctiv, în toate organele. Se poate considera că s. reprezintă o displazie hiperplastică mezo-ectodermică. Transmitere probabil autozomal recesivă.
- **S. ELLIS-VAN CREVELD.** [*Richard White Bernhard Ellis, pediatru englez contemporan; S. Van Creveld, pediatru olandez, Amsterdam, n. 1894.*] Varietate de *osteocondrodisplazie, caracterizată prin nanism polimalformativ, cu *polidactilie, *sindactilie, distrofii ungveale, *anodonție, frecvent anomalii cardiovasculare. Face parte din categoria *mucopolizaharidozelor, cu transmitere autozomal recesivă. Sin.: displazie condroectodermică.
- **S. ELPENOR / s. d'Elpénor / postalcoholic behavior s., Elpenor's s.** [*Sindromul își datorează numele însoțitorului lui Ulise, Elpenor-spirit slab, care, după excesul de alcool, a adormit și a murit în somn, căzând de pe terasa palatului lui Circe.*] Stare subconfuzională a subiecților care adorm într-un loc necunoscut, după consum excesiv de alcool sau după intoxicații. Constă în dezorientare, perplexitate și automatism motor cu risc de comitere a unor acte medicolegale.
- **S. ERASMUS.** Asocierea *silicozei cu *sclerodermia (apărută secundar silicozei). S. apare frecvent la mineri. Evoluția este rapidă și gravă, spre insuficiență respiratorie și *cord pulmonar cronic.
- **S. ERB.** [*Wilhelm Heinrich Erb, neurolog german, Heidelberg, 1840-1921.*] Sin.: *myasthenia gravis* (v.).
- **S. ERDHEIM.** [*Jakob Erdheim, anatomopatolog originar din Galiția, profesor la Viena, 1874-1937.*] S. survine în unele cazuri certe de *acromegalie, în care se asociază și hipertrofia claviculelor, a corpilor vertebrali, a discurilor intervertebrale și alterări ale articulațiilor condrocostale. Leziunile se însoțesc de dureri vii, cifoză și limitarea mișcărilor în jumătatea superioară a corpului. Sin.: sindrom costovertebral, spondilită acromegalică, sindrom Scaglietti-Dagnini.
- **S. EVANS.** [*Robert Sherman Evans, medic american, n. 1912.*] Asocierea: *anemie hemolitică autoimună - *purpură trombopenică imunologică. S. E. este idiopatic sau secundar unei patologii autoimune (*lupus) sau unui *s. limfoproliferativ.
- **S. EWING.** [*James Ewing, medic american, profesor de patologie la Universitatea Cornell, Ithaca, 1866-1943.*] Sin.: sarcom Ewing (v.).
- **S. FABER.** [*Knud Faber, medic danez, Copenhaga, 1862-1956.*] Sin.: boală Hayem-Faber (v.).
- **S. FALLOT.** [*Etienne Louis Arthur Fallot, medic francez, 1850-1911.*] Sin.: tetradă Fallot (v.).
- **S. FANCONI.** [*Guido Fanconi, pediatru elvețian, profesor la Zürich, 1892-1979.*] 1) Anemie aplastică congenitală caracterizată prin *pancitopenie, *hipoplazia măduvei osoase și anomalii congenitale (hipostatură, *microcefalie, *hipogenitalism, *strabism, malformații ale oaselor, rinichilor, *microftalmie și întârziere mentală). Se observă anomalii de separare a ADN-ului și rupturi cromozomiale. Anemia este normocitară sau macrocitară și se poate asocia cu leucemie acută. 2) Diabet renal fosfo-amino-glucozat prin anomalie tubulară proximală. Se poate manifesta în trei forme: a) forma ereditară care apare la copil – cistinoza (v.); b) forma ereditară manifestată la adult, probabil prin prezența unei gene recesive diferite de cea care determină cistinoza, caracterizată prin alterarea funcției tubulare și *osteomalacie, dar fără depuneri de cistină în țesuturi; c) forma dobândită, care poate fi asociată cu un *mielom multiplu sau poate fi secundară unei intoxicații sau altor cauze care produc alterarea funcției tubulare. Sin.: sindrom (De) Toni-Debré-Fanconi.
- **S. FARBER-UZMAN.** [*Sidney Farber, pediatru american, Boston, n. 1903; Lahut Uzman, medic american contemporan.*] *Lipogranulomatoză progresivă, manifestă de la naștere sau în primele luni de viață, transmisă autozomal recesiv, caracterizată prin agitație psihomotorie, accese de plâns, noduli eritematoși situați predominant la nivelul extremităților, disfuncții cardiopulmonare și ale SNC, cu evoluție letală înainte de vârsta de 2 ani. S. este determinat de un deficit de ceramidază. Sin.: lipogranulomatoză diseminată, boală Farber.
- **S. FAVRE-RACOUCHOT.** [*Maurice Jules Favre, dermatolog francez, Lyon, 1876-1954; Jean Racouchot, dermatolog francez, Lyon, n. 1908.*] Elastoidoză nodulară cutanată, formă particulară de degenerescență coloidă a pielii manifestată prin *elastoză senilă și prin prezența (periorbitar și la nivelul tâmplelor) a numeroase comedoane și mici noduli cu diametru de 2-4 mm. Apare la bărbați, după vârsta de 50 de ani.
- **S. FAZIO-LONDE.** [*M. Fazio, medic italian, sec. XIX; Paul Frédéric Léon Londe, neurolog francez, 1864-1944.*] Formă de *scleroză laterală amiotrofică, cu afectarea îndeosebi a musculaturii inervate de la nivel pontin.
- **S. FELTY.** [*Augustus Roi Felty, medic american, n. 1895.*] *Poliartrită reumatoidă la care se asociază splenomegalie, leucopenie, pigmentare a pielii picioarelor, hipersplenism inconstant, anemie, trombocitopenie.
- **S. FÈVRE-LANGUEPIN.** [*Marcel Paul Louis Edmond Fèvre, chirurg francez, n. 1897; Anna Languepin, chirurg-ortoped*

pediatru francez, n. 1930.] S. plurimalformativ familial în care se asociază o *bridă poplitee unilaterală înglobând nervul sciatic, fantă palatină și labială inferioară, *sindactilie cu *onicodistrofie la degetele membrelor inferioare, picioare în *varus echin, *criptorhidie cu absența suturii rafeului median a burselor (sau, la sexul feminin, hipoplazia labiilor mari) și *nevi multipli pigmentari. Transmiterea este, probabil, autozomal recesivă.

- **S. FIESSINGER-LEROY-REITER.** [***Noël Armand Fiessinger**, medic francez, profesor la Paris, 1881-1946; **Edgar Auguste Leroy**, medic francez, n. 1883; **Hans Conrad Julius Reiter**, medic igienist german, profesor la Rostock, 1881-1969.*] Afecțiune cronică și recidivantă determinată de *Shighella sau *Chlamydia, în cadrul căreia se asociază un s. dizenteric (în formele epidemice), uretrită acută fugace postdiareică, conjunctivită bilaterală intensă, poliartrită ce poate ajunge la spondilartrită anchilozantă și leziuni cutaneomucoase, veziculobuloase în formele acute, keratodermice sau psoriaziforme cu tendință pustuloasă în formele cronice. Se observă la pacienții cu *antigen HLA B27. Este considerată ca fiind o formă de artrită reactivă. Sin.: sindrom oculo-uretro-sinovial, sindrom conjunctivo-uretro-sinovial, boală/sindrom Reiter, triadă Reiter.
- **S. FISCHER-BRÜGGE.** Ansamblu de manifestări clinice precoce după traumatisme craniene, cu hemoragii și hipertensiune intracraniană, constând în: pierderea vederii, somnolență, pareză, exagerarea reflexelor contralaterale și midriază monolaterală. Se manifestă la copii.
- **S. FISHBEIN.** Intoleranță la efort cu mialgii și crampe, din cauza deficitului de *AMP-dezaminază.
- **S. FISHER.** [***Miller Fisher**, neurolog american, n. 1910.*] S. în cadrul căruia se asociază parestezii, *ataxie cerebeloasă, *oftalmoplegie externă și areflexie generalizată.
- **S. FITZ.** [***Reginald Heber Fitz**, medic american, Boston, 1843-1913.*] Asociere de simptome implicând dureri epigastrice, vomismente, *timpanism în regiunea epigastrică, complicate uneori cu *colaps, consecutiv unei pancreatite acute.
- **S. FOIX-ALAJOUANINE.** [***Charles Foix**, neurolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1882-1927; **Théophile Antonin Joseph Alajouanine**, neurolog francez, 1890-1980.*] Sin.: sindrom de sinus cavernos (v.).
- **S. FONTAINE.** [***René Fontaine**, chirurg francez, n. 1899.*] S. în care se asociază osteoporoză, contractură posttraumatică și edem dur.
- **S. FORBES-ALBRIGHT.** [***Anne Poppenheimer Forbes**, endocrinolog american, 1911-1992; **Fuller Albright**, medic american, Boston, 1900-1969.*] Sin.: sindrom Chiari-Fromell (v.).
- **S. FORESTIER-ROTÈS-QUÉROL.** [***Jacques Forestier**, medic francez, Aix-les-Bains, n. 1890; **J. Rotès-Quérol**.*] Sin.: hiperostoză vertebrală anchilozantă (v.).
- **S. FORNEY.** [***William R. Forney**, pediatru american, n. 1931.*] S. polimalformativ în care se asociază: anomalii ale oaselor carpiene (fuziunea semilunar-piramidal, dispariția scafoidului) și tarsiene (*sinostoză calcaneo-scafoidiană), surditate de percepție și cardiopatie. Anomaliile osoase sunt descoperite radiologic, ca urmare a durerilor și dificultăților la mers. Transmitere autozomal dominantă.
- **S. FORSIUS-ERIKSSON.** [***Henrik Forsius**, oftalmolog finlandez contemporan; **Aldur W. Eriksson**, genetician finlandez contemporan.*] S. familial ereditar ce afectează numai sexul masculin (transmitere recesivă legată de cromozomul X). În cadrul s. se asociază: *microftalmie, *nistagmus orizontal, *astigmatism cu miopie, *discromatopsie cu *hemeralopie, *albinism al fundului de ochi și *aplazia foveei centrale. La unii subiecți - prematuri - pot apărea crize epileptice, tulburări auditive și retard mental. Sin.: sindrom Aland.
- **S. FOSTER KENNEDY.** [***Foster Kennedy**, neurolog american, New York, 1884-1952.*] Sin.: sindrom Kennedy (v.).
- **S. FOVILLE.** [***Achille Louis Foville**, neurolog francez, 1799-1878.*] S. altern protuberențial care traduce o leziune a calotei trunchiului cerebral. În funcție de sediul leziunii, se disting: 1) *s. F. superior* (peduncular), care asociază paralizie homolaterală a mișcării laterale a ochilor, hemiplegie controlaterală cu paralizie centrală de facial; 2) *s. F. inferior* (protuberanțial), în care se asociază paralizia homolaterală a mișcării laterale a ochilor cu paralizie periferică de facial și hemiplegie controlaterală. V. sindrom altern și sindrom protuberanțial.
- **S. FOX-FORDYCE.** [***George Henry Fox**, dermatolog american, New York, 1846-1937; **John Addison Fordyce**, dermatolog american, profesor la New York, 1858-1925.*] Sin.: boală Fox-For-dyce (v.).
- **S. FRACCARO.** S. rar de *aneuploidie xxxxy (subiecți cu 49 de cromozomi), cu deficit mental, greutate și talie mică, *hipogonadism, *pronație limitată și anomalii ale *dermatoglifelor.
- **S. FRANCESCHETTI-ZWAHLEN.** [***Adolphe Franceschetti**, oftalmolog elvețian, profesor la Geneva, 1896-1968; **Pierre Zwahlen**, oftalmolog elvețian, 1916-1972.*] S. malformativ ereditar inclus în cadrul sindromului primului arc branhial (v.), transmis probabil dominant. Se caracterizează prin *disostoză mandibulofacială, cu malformații multiple: oblicitatea fantelor palpebrale, hipoplazia maxilarelor și a osului malar, malformații ale urechii externe și uneori interne (cu surditate de transmisie), ale pleoapelor, distrofie corneeană. O formă incompletă a acestui s. este numită s. Treacher Collins. Sin.: disostoză mandibulofacială ereditară.
- **S. FRANÇOIS / syndrome dyscéphalique François / dyscephalia mandibulo-oculofacia-lis, mandibulo-oculofacial syndrome.** [***Jules François**, oftalmolog belgian, profesor la Gand, n. 1907.*] S. malformativ care face parte din cadrul sindromului primului arc branhial (v.) și care asociază *brahicefalie cu facies "în cap de pasăre", anomalii dentare, *nanism armonios, *hipotricoză, *microftalmie și *cataractă congenitală. Sin.: sindrom discefalic cu cap de pasăre, sindrom Hallerman-Streiff, sindrom Ullrich și Fremerey-Dohna.
- **S. FRANÇOIS-EVENS.** [***Jules François**, oftalmolog belgian, profesor la Gand, n. 1907; **Evens**.*] S. ereditar manifest la toate vârstele, de etiologie necunoscută. Este caracterizat prin apariția unor opacități inelare periferice, de aspect granular, pe endoteliul corneean, cu conservarea sensibilității corneene și a acuității vizuale. Are evoluție lentă. Transmitere autozomal dominantă. Sin.: heredo-distrofie inelară a endoteliului corneean.
- **S. FRANÇOIS-HAUSTRATE.** *Disostoză oto-mandibulară care face parte din cadrul sindromului primului arc branhial (v.), dar având o formă mai localizată de atingere, doar a primului arc, frecvent unilaterală, fără malformații palpebrale.
- **S. FRANKLIN.** [***Edward C. Franklin**, medic american, New York, n. 1928.*] Sin.: boală Franklin (v.).
- **S. FREEMAN-SHELDON.** [***Ernest Arthur Freeman**, ortoped englez, 1900-1975; **Joseph Harold Sheldon**, pediatru englez, 1920-1964.*] S. plurimalformativ implicând malformații faciale, ale extremităților și tegumentare. Se transmite autozomal dominant. Sin.: distrofie cranio-carpotarsală.
- **S. FRENKEL.** [***Henri Frenkel**, oftalmolog francez, 1864-1934.*] S. ce se produce în urma unei contuzii a globului ocular sau a unei unde de șoc. Constă în alterări ale polului anterior al ochiului, cu edem corneean, *midriază, rupturi radiare ale irisului, *iridodializă, uneori subluxație a cristalinului, cataractă.
- **S. FREY.** [***Lucja Frey**, neurolog polonez, 1889-1944.*] Sin.: sindrom auriculotemporal (v.).
- **S. FRIEDMANN.** [***Max Friedmann**, neurolog german, Mannheim, 1858-1925.*] 1) Asociere de simptome în encefalita sub-

acută de origine traumatică, implicând: cefalee, vertij, iritabilitate, insomnie, fatigabilitate ușoară, deficit de memorizare. 2) V. boală Friedmann.

- **S. FRIMODT-MÖLLER.** Asociere de manifestări respiratorii variate cu febră și leucocitoză sanguină (30-50 000 leucocite/mm³) cu 80-90% eozinofile. Histologic se constată infiltrate alveolare și interstițiale cu celule mononucleate și eozinofile. Radiologic se observă mici pete rotunde în ambii plămâni, cu sediu variabil. Chimioterapia produce vindecare rapidă. Unele cazuri evoluează spontan spre cronicizare. Afecțiunea a fost descrisă în regiunile tropicale și pare să fie determinată de o parazitoză (frecvent *filarioză cu *Wuchereria bancrofti*, uneori cu larve de *acarieni). S. este similar *s. Löffler. Sin.: pulmon tropical eozinofil.
- **S. FRÖHLICH.** [*Alfred Fröhlich, farmacolog austriac stabilit în Statele Unite, 1871-1953.*] Hipogonadism hipogonadotrop ereditar. Apare (rar) îndeosebi la băieți. Se caracterizează prin asocierea: obezitate considerabilă care predomină la nivelul trunchiului și a rădăcinilor membrelor, distrofie genitală care se manifestă în funcție de vârstă și sex (la adolescent – oprirea dezvoltării caracterelor sexuale; la femeia adultă – amenoree; la bărbat – impotență sexuală). Se mai pot asocia: deficit intelectual, tulburări vizuale și *diabet insipid. Etiologia acestui s. este de obicei în relație cu o leziune a hipofizei sau a regiunii infundibulotuberiene (infecție neurotropă, adenom cromofob etc.). Sin.: sindrom adipozogenital, distrofie adipozogenitală, sindrom Babinski-Fröhlich.
- **S. FROIN.** [*Georges Froin, medic francez, 1874-1932.*] Asocierea unor caracteristici ale lichidului cefalorahidian: *xantocromie, concentrație crescută de proteine, coagulare spontană rapidă, absența celulelor. Apare într-o serie de maladii organice nervoase în care este întreruptă comunicarea dintre lichidul intrahidian și ventriculele cerebrale prin obstrucție inflamatorie sau neoplazică. *Proba Queckenstedt-Stookey arată de obicei blocaj complet.
- **S. FUCHS.** [*Ernst Fuchs, oftalmolog austriac, profesor la Luttich, apoi la Viena, 1851-1930.*] 1) S. de origine nedeterminată, de obicei unilateral, în care se asociază *heterocromie unilaterală a irisului (ochiul neafectat fiind mai deschis la culoare), atrofie a irisului (puțin vizibilă), precipitate pe fața posterioară a corneei (pe *membrana Descemet) și cataractă. 2) Denumire prin care sunt grupate afecțiuni buloase, frecvent de origine medicamentoasă, caracterizate prin afectarea pielii, a regiunilor periorificiale, ca și a mucoaselor bucale, genitale și oculare. Sin.: sindrom muco-oculocutanat.
- **S. GAILLARD.** [*François Gaillard, chirurg francez, Paris, 1805-1868.*] Dextrocardie care apare prin retracția cicatriceală pulmonară și pleurală spre dreapta.
- **S. GAISBÖCK.** [*Felix Gaisböck, medic austriac, Innsbruck, 1868-1955.*] Afecțiune descrisă la bărbații obezi și gurmanzi, caracterizată prin hipertensiune cu valori mari, *poliglobulie importantă, congestia mucoasei gastrice cu hiperclorhidrie, glicemie, colesterolemie și uricemie crescute. Se complică cu insuficiență cardiacă sau accident vascular cerebral. Este o falsă poliglobulie prin *hemoconcentrație.
- **S. GALLAVARDIN.** [*Louis Bénédict Gallavardin, cardiolog francez, Lyon, 1875-1957.*] Hipertensiune arterială paroxistică la subiecții tineri cu *simpaticotonie, cu prognostic bun (hipertensiunea nu devine permanentă decât foarte rar).
- **S. GAMSTORP.** [*Ingrid Gamstorp, pediatru suedez contemporan, Lund.*] Sin.: adinamie episodică ereditară (v.).
- **S. GANSER.** [*Sigbert Joseph Maria Ganser, neurolog și psihiatru german, Dresda, 1853-1931.*] Amnezie, tulburări ale conștienței, halucinații, frecvent de etiologie isterică, la care se asociază răspunsuri fără sens și acte absurde. Sin.: pseudopsihoză.
- **S. GARCIN.** [*Marie Mathieu Jean Raymond Garcin, medic francez, 1875-1971.*] Paralizie unilaterală extensivă progresivă în teritoriul corespunzător nervilor cranieni, prin proces tumoral expansiv la baza craniului.
- **S. GARDNER.** [*Eldon J. Gardner, genetician american, n. 1909.*] S. ereditar cu transmitere autozomal dominantă, manifestată la adultul tânăr, în care se asociază: *polipoză intestinală, chisturi sebacee multiple, osteoame benigne localizate cel mai frecvent la nivelul craniului și maxilarelor, tumori benigne fibroase sau musculare retroperitoneale sau intramezenterice (care pot determina complicații mecanice). Leziunile din acest s. afectează organele dezvoltate din toate cele trei foițe embrionare (endoderm, mezoderm, ectoderm), iar prin această caracteristică s. G. se aseamănă cu: sindromul Canada-Cronkhite (v.), sindromul Devic (v.) și sindromul Peutz-Jeghers (v.). Sin.: sindrom Gardner-Richards.
- **S. GARDNER-DIAMOND / s. de Gardner-Diamond / autoerythrocyte sensitivity, psychogenic purpura.** [*F. H. Gardner, medic american contemporan; Louis K. Diamond, pediatru american, Boston, n. 1902.*] *Purpură prin autosensibilizare față de hematii, manifestată prin leziuni echimotice, tumefiate și dureroase apărute fără un traumatism determinant și fără alte anomalii de *hemostază. Diagnosticul este confirmat de pozitivitatea intradermoreacției cu globule roșii ale subiectului sau cu hematii de tip O, Rh negativ, care reproduce caracteristicile echimozei spontane.
- **S. GARDNER-RICHARDS.** [*F. H. Gardner, medic american contemporan; R. C. Richards.*] Sin.: sindrom Gardner (v.).
- **S. GASSER.** [*Konrad Joseph Gasser, pediatru elvețian, Zürich, n. 1912.*] Sin.: sindrom hemolitic-uremic (v.).
- **S. GAYET-WERNICKE.** [*Charles Jules Alphonse Gayet, chirurg francez, profesor de patologie chirurgicală, apoi de oftalmologie la Lyon, 1833-1904; Carl Wernicke, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1848-1905.*] Ansamblu de simptome neuropsihice determinate de carența în *vitamina B_1, cel mai frecvent secundar alcoolismului cronic. Se caracterizează prin confuzie mentală cu dezorientare temporospațială, tulburări de echilibru de tip cerebelos, tulburări oculomotorii, *s. extrapiramidal. Poate evolua spre un *s. Korsakoff.
- **S. GÉLINEAU.** [*Jean Baptiste Edouard Gélineau, neurolog francez, 1837-1906.*] Patologie de etiologie incertă, la adultul tânăr, caracterizată prin *narcolepsie și episoade de *catalepsie (atonie bruscă, cu pierderea motilității voluntare, fără pierderea conștienței).
- **S. GEOMINE.** Afecțiune congenitală, ereditară, de etiologie necunoscută, manifestându-se complet la sexul masculin (transmitere probabil legată de cromozomul X). Se asociază: asimetrie facială, *torticolis cu evoluție progresivă, *nevi pigmentari multipli și *criptorhidie. La pubertate apar spontan *cheloide, varice ale gambelor și semne de pielonefrită cronică.
- **S. GÉRARD MARCHANT.** [*Gérard Marchant, chirurg francez la Hôpitaux de Paris, 1850-1903.*] Fractură a extremității inferioare a radiusului, cu bascularea postero-externă a fragmentului inferior. Sin.: fractură Gérard Marchant.
- **S. GERDY.** [*Pierre Nicolas Gerdy, anatomist și chirurg francez, Paris, 1797-1856.*] Fractură tibială în spirală, secundară unui traumatism cu torsiunea diafizei tibiale.
- **S. GERHARDT.** [*Carl Adolf Christian Jakob Gerhardt, medic german, Berlin, 1833-1902.*] Paralizia bilaterală a abductorilor corzilor vocale, de obicei prin lezare traumatică a nervului recurent, determinând dispnee inspiratorie de cauză laringiană, dar vocea rămâne normală.
- **S. GERSTMANN.** [*Joseph Gerstmann, neurolog originar din Lemberg (azi Lvov, Polonia), profesor la Viena, stabilit apoi*

la New York, 1887-1969.] Asocierea *agnozie, dezorientare dreapta-stânga, *agrafie, *acalculie, frecvent *apraxie, din cauza unor leziuni corticale ale lobului parietal stâng.

- **S. GERSTMANN-STRÄUSSLER-SCHEINKER.** [***Joseph Gerstmann****, neurolog originar din Lemberg (azi Lvov, Polonia), profesor la Viena, stabilit apoi la New York, 1887-1969;* ***E. Sträussler****, medic austriac, sec. XX;* ***I. Scheinker****, medic austriac contemporan.*] Formă ereditară de *degenerescență spinocerebrală și corticospinală, asociată cu depozite de *amiloid. Se manifestă la vârstă adultă prin *ataxie progresivă urmată de s. demențial și pare a fi determinat de un prion. V. și encefalopatii spongiforme subacute transmisibile.
- **S. GIACCAI.** [***L. Giaccai****, radiolog libanez contemporan, Beirut.*] Sin.: sindrom Hajdu-Cheney (v.).
- **S. GIANOTTI-CROSTI.** [***Fernando Gianotti****, dermatolog italian, n. 1920;* ***Agostino Crosti****, dermatolog italian, n. 1896.*] Episoade de dermatită acută care apar în copilărie, înaintea vârstei de 6 ani, la sexul feminin, caracterizate prin eritem papular nepruriginos, cu distribuție asimetrică, îndeosebi la nivelul trunchiului și membrelor. Frecvent, aceste leziuni se asociază cu alterarea stării generale, febră, simptome respiratorii și gastrointestinale, limfadenopatie. Antigenul HBs este prezent în plasmă. Sin.: acrodermatită eritematopapuloasă infantilă.
- **S. GIEDION.** Afecțiune congenitală descoperită în a doua copilărie sau în adolescență. Simptomatologia este bogată: păr fin cu creștere încetinită, nas globulos, alterări diverse ale falangelor degetelor (dezaxarea ultimelor două falange ale indexului și mediusului în special, degete fusiforme cu deformări ale articulației interfalangiene proximale, epifize "în con" la nivelul falangelor proximale). Poate coexista o *displazie a epifizelor tibiale și femurale și risc de osteocondrită a șoldului. S. G. este o varietate de acrodisplazie (v.). În prezent se distinge tipul I, cu transmitere autozomal dominantă, și tipul II sau sindromul Langer-Giedion (v.). Sin.: sindrom trico-rino-falangian tip I.
- **S. GILBERT.** [***Augustin Nicolas Gilbert****, medic francez, Paris, 1858-1927.*] Cea mai frecventă cauză de *hiperbilirubinemie neconjugată cronică. Dintre pacienții cu s. G., o parte prezintă un **clearance* redus al bilirubinei și nu au hemoliză, iar alții - un **turnover* crescut al bilirubinei cu hemoliză adesea ocultă. Afecțiunea este forma atenuată a icterului prin deficit de glicuronoconjugare a bilirubinei, iar sindromul Crigler-Najjar (v.) reprezintă forma gravă. Sin.: boală Gilbert, colemie familială.
- **S. GILLES DE LA TOURETTE.** [***Georges Gilles de La Tourette****, medic francez, Paris, 1857-1904.*] Asociere de ticuri faciale și vocale, cu debut în copilărie și evoluție progresivă, determinând mișcări generalizate dezordonate, *ecolalie, *coprolalie, emiterea de zgomote bizare. Sin.: boală Gilles de la Tourette.
- **S. GLANZMANN.** [***Eduard Glanzmann****, pediatru și hematolog elvețian, profesor la Berna, 1887-1959.*] S. hemoragic ereditar cu transmitere autozomal recesivă, produs din cauza unei trombopatii constituționale: trombocitele nu se agregă la stimulii fiziologici (ADP, colagen, adrenalină). S. G. este asemănător purpurei trombocitopenice idiopatice, de care diferă prin numărul normal de plachete sanguine, cu afinitate tinctorială diferită și fără tendință la agregare. Se caracterizează prin absența complexului membranar plachetar IIb-IIa implicat în agregarea plachetară. Sin.: boală Glanzmann, trombastenie Glanzmann, trombastenie hemoragică ereditară.
- **S. GOLDBERG-MAXWELL-MORRIS.** [***Minnie Berelson Goldberg****, medic american, San Francisco, n. 1900;* ***Alice F. Maxwell****, obstetrician și ginecolog american, 1890-1961;* ***John McLean Morris****, chirurg american, n. 1914.*] Sin.: sindromul testiculului feminizant (v.).
- **S. GOLDBLATT.** [***Harry Goldblatt****, fiziolog american, Cleveland, 1891-1977.*] Hipertensiune arterială secundară unei ischemii renale (prin embolie, tromboză, compresiune sau leziune parietală a arterei/arterelor) renale.
- **S. GOLDENHAR.** [***Maurice Goldenhar****, medic american, n. 1924.*] Entitate inclusă în cadrul sindromului primului arc branhial (v.), în care se asociază anomalii oculare (mici tumori dermoide sau lipodermoide la nivelul limbului corneean, *colobom palpebral), auriculare (apendice preauricular, *hipoplazia urechii, hipoacuzie) și vertebrale (fuziune vertebrală, vertebre supranumerare). Se mai pot întâlni și alte malformații scheletice, faciale, urinare, debilitate mentală, rareori malformații cardiace.
- **S. GOLTZ-GORLIN.** [***Robert William Goltz****, dermatolog american, Minneapolis, n. 1923;* ***Robert James Gorlin****, stomatolog american, n. 1923.*] S. ereditar transmis posibil dominant, care se manifestă mai ales la fete prin: leziuni cutanate atrofice și pigmentare, liniare, localizate pe trunchi și membre; *papilomatoză a mucoaselor cu *leucoplakie bucală; modificări ale fanerelor și dinților; malformații ale feței și degetelor; retard mental. După unii autori, s. face parte din grupa *facomatozelor. Sin.: hipoplazie dermică în arii. V. și sindrom Gorlin-Goltz.
- **S. GOODPASTURE.** [***Ernest William Goodpasture****, patolog american, Nashville, 1886-1960.*] Asocierea unei *glomerulonefrite focale necrotice cu transformare hialină (cu proteinurie, hematurie microscopică și insuficiență renală progresivă) și a unei pneumopatii interstițiale (cu hemoptizii repetate, anemie, leziuni de alveolită hemoragică și macrofagică cu *hemosideroză). S. afectează bărbații tineri și are un mecanism autoimun, fiind puși în evidență autoanticorpi antimembrană glomerulară și alveolară specifici colagenului de tip IV. Prognosticul a fost îmbunătățit prin utilizarea corticoizilor, *plasmaferezei și *hemodializei. Sin.: glomerulonefrită segmentară necrotică (cu hemosideroză pulmonară). V. și boală cu anticorpi antimembrană bazală glomerulară.
- **S. GOPALAN.** [***Coluthur Gopalan****, biochimist indian, n. 1918.*] S. observat în cursul anumitor boli carențiale (deficite în *vitamină B_2 și proteine) sau metabolice, în care se asociază dureri cu senzația de arsură, localizate la extremitățile membrelor, tulburări vasomotorii, hipertonie musculară și afectarea acuității vizuale. Sin.: sindromul picioarelor fierbinți.
- **S. GORDON.** [***Robert S. Gordon****, medic englez contemporan.*] S. familial rar, transmis autozomal dominant, în cadrul căruia se asociază: talie mică, *dismorfie facială, anomalii dentare, deficit intelectual, hipertensiune arterială (70% dintre subiecți), hiperpotasemie și acidoză metabolică, hipercloremie cu funcție renală normală.
- **S. GORLIN.** [***Robert James Gorlin****, stomatolog american, n. 1923.*] 1) S. în care se asociază procese tumorale multiple ale *sistemului APUD: cancer medular tiroidian, *feocromocitom, *neuromatoză multiplă și fenotip asemănător celui din *s. Marfan. Se consideră că *s. Sipple și s. G. sunt două *apudomatoze genetic diferite. Sin.: apudomatoză tip IIb (sau III), *neoplazie endocriniană multiplă tip IIb. 2) Sin.: sindrom LEOPARD (v.).
- **S. GORLIN-CHAUDHRY-MOSS.** [***Robert James Gorlin****, stomatolog american, n. 1923;* ***Anand P. Chaudhry****;* ***Melvin L. Moss****, stomatolog american, n. 1923.*] S. constând în *disostoză cranio-facială, *hipertricoză, *hipoplazia marilor labii, anomalii oculare și dentare și **ductus arteriosus*.
- **S. GORLIN-GOLTZ.** [***Robert James Gorlin****, stomatolog american, n. 1923;* ***Robert William Goltz****, dermatolog american, Minneapolis, n. 1923.*] S. transmis autozomal dominant, caracterizat prin leziuni cutanate asemănătoare adenoamelor sebacee, care degenerează în epitelioame bazocelulare, aso-

ciate cu alte leziuni cutanate (*keratoză palmo-plantară), osoase (chisturi mandibulare, coaste bifide) și uneori agenezie de corp calos, mai rar anomalii genitale, endocrine și oculare. Sin.: nevomatoză bazocelulară. V. și sindrom Goltz-Gorlin.

- **S. GOUGEROT / s. de Gougerot / Gougerot-Ruiter s.** [*Henri Eugène Gougerot, dermatolog francez, profesor la Paris, 1881-1955; M. Ruiter.*] Afecțiune cutanată cu vasculită alergică dermică. Leziunile sunt în formă de elemente papulo-eritematoase, noduli dermici, purpură vasculară. Se pot asocia febră, *artralgii și sufluri cardiace. Acest s. este frecvent manifestarea unei *crioglobulinemii. Sin.: trisimptom Gougerot, arteriolită cutanată alergică, angeită leucocitară.
- **S. GOUGEROT-MULOCK-HOUWER.** [*Henri Eugène Gougerot, dermatolog francez, profesor la Paris, 1881-1955; Mulock; A. W. M. Houwer, medic olandez, sec. XX.*] Sin.: sindrom Sjögren (v.).
- **S. GOUGEROT-SJÖGREN.** [*Henri Eugène Gougerot, dermatolog francez, profesor la Paris, 1881-1955; Henrik Samuel Conrad Sjögren, oftalmolog suedez, Stockholm, n. 1899.*] Sin.: sindrom Sjögren (v.).
- **S. GOYRAND.** [*Jean Gaspar Blaise Goyrand, chirurg francez, 1803-1866.*] Fractură a extremității inferioare a radiusului antrenând o deformare inversă celei din *fractura Pouteau-Colles.
- **S. GRADENIGO-LAUNOIS.** [*Giuseppe Conte Gradenigo, otorinolaringolog italian, director al policlinicii ORL din Torino, apoi profesor la Neapole, 1859-1936; Pierre Emile Launois, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1856-1914.*] S. ce implică afectarea perechilor de nervi cranieni V și VI, etiologia fiind o osteită petroasă sau o tumoră cu localizare la nivelul conductului auditiv intern.
- **S. GRAHAM LITTLE.** [*Sir Ernest Gordon Graham Little, dermatolog englez, 1867-1950.*] Sin.: sindrom Lassueur-Graham Little (v.).
- **S. GREBE.** Formă neletală de *acondrogeneză ce afectează membrele, recunoscută la naștere, caracterizată prin absența aproape completă a tibiei (redusă la un nucleu osos), hipoplazie cubitală, hipoplazia degetelor. Dimpotrivă, restul scheletului și craniul sunt normal dezvoltate și nu există retard mental. Transmiterea este autozomal recesivă. Sin.: acondrogeneză tip II.
- **S. GREGG.** S. malformativ secundar unei rubeole congenitale (primoinfecție a mamei în primele trei luni de sarcină), care se manifestă prin cataractă frecvent bilaterală ce antrenează cecitate (însoțită uneori de *microftalmie și pseudo-*retinită pigmentară), surditate, malformații cardiace (persistența canalului arterial, comunicare interventriculară). Uneori se asociază o simptomatologie neurologică și anomalii dentare. Supraviețuirea, în cazul acestei embriopatii, este rareori de lungă durată.
- **S. GRENET.** [*Grenet, medic francez, sec. XIX.*] S. altern protuberanțial traducând o leziune a etajului mijlociu al punții, exprimată homolateral prin anestezie facială și corneeană și paralizie a mușchilor masticatori, iar controlateral prin anestezie a membrelor și trunchiului, disociată, de tip siringomielinic. V. sindrom altern, sindrom protuberanțial.
- **S. GRISEL-BOURGEOIS.** [*Pierre Grisel, chirurg francez de patologie infantilă, 1874-1959; Henri Bourgeois, otorinolaringolog francez, 1873-1959.*] *Torticolis brutal, prin contractură inflamatorie a mușchilor paravertebrali, secundar unei infecții rinofaringiene sau a spațiului retrofaringian. Poate evolua spre compresie bulbară sau medulară prin retracția fibroasă definitivă a mușchilor. Sin.: boală Grisel.
- **S. GROB.** [*Max Grob, specialist elvețian în chirurgie infantilă, Zürich, n. 1901.*] S. plurimalformativ, de etiologie necunoscută, în care se asociază limbă multilobată, malformații buco-faciale (*palatoschizis, nas lat cu orificii nazale mici, *epicantus), bride pe fața mucoasă a obrajilor, alopecie parțială, malformații ale degetelor (*brahidactilie, *clinodactilie) și arierație mentală. Sin.: displazie lingual-facială.
- **S. GRÖNBLAD-STRANDBERG-TOURAINE.** [*Ester Elizabeth Grönblad, oftalmolog suedez, 1898-1942; James Victor Strandberg, dermatolog suedez, 1883-1942; Albert Touraine, dermatolog francez, Paris, 1883-1961.*] Asocierea: semne cutanate (papule mici, gălbui, la nivelul gâtului, toracelui, pliurilor de flexie), afectare oculară (striuri angioide la nivelul *fundului de ochi), afectare arterială obliterantă difuză. S. este o variantă de *elastorexie sistematizată.
- **S. GRUBER-MECKEL.** [*Georg Benito Otto Gruber, anatomopatolog german, profesor la Innsbruck, apoi la Göttingen, 1884-1977; Johann Friedrich Meckel, anatomist, embriolog și chirurg german din Halle, 1781-1833.*] 1) S. polimalformativ ereditar cu transmitere autozomal recesivă, caracterizat prin afectare craniană (*encefalocel, *microcefalie sau *anencefalie), facială (*exoftalmie, *hipertelorism), digitală (poli- și *sindactilie), urogenitală, vertebrală și viscerală, cu polichistoză renală, hepatică, pancreatică, ovariană. Sin.: sindrom Meckel, discefalie splanhnochistică. 2) V. boală Gruber.
- **S. GUÉRIN.** [*Alphonse François Marie Guérin, anatomist și chirurg francez, profesor la Paris, 1816-1895.*] Sin.: fractură Le Fort, 1 (v.).
- **S. GUILLAIN-BARRÉ.** [*Georges Charles Guillain, neurolog francez, profesor la Paris, 1876-1961; Jean Alexandre Barré, neurolog francez, Strasbourg, 1880-1967.*] *Poliradiculonevrită, în forma acută febrilă.
- **S. GUNN.** [*Robert Marcus Gunn, oftalmolog englez, Moorfields, 1850-1909.*] Sinergie funcțională la un subiect cu ptoză congenitală unilaterală a pleoapei, care constă în ridicarea pleoapei superioare o dată cu mișcările maxilarului. Sin.: fenomen Gunn.
- **S. GUYON.** [*Jean Casimir Félix Guyon, chirurg și urolog francez, profesor de patologie chirurgicală la Paris, 1831-1920.*] Compresia nervului cubital, favorizată de microtraumatisme locale. Se manifestă prin parestezii dureroase la nivelul ultimelor două degete, urmate de hipotrofie hipotenariană, interosoasă și a adductorului degetului mare.
- **S. HABER.** [*Henry Haber, dermatolog englez contemporan.*] Formă clinică rară, familială, cu debut în copilărie, de *acnee rozacee a feței, trunchiului și membrelor, la nivelul cărora se observă papule foliculare, noduli și cicatrici deprimate. Plecând de la aceste leziuni, se pot dezvolta *epitelioame intraepidermice. Transmiterea este autozomal dominantă.
- **S. HAJDU-CHENEY.** [*Hajdu; William D. Cheney, radiolog american, n. 1918.*] S. în care se asociază *acroosteoliză idiopatică, *osteoporoză rahidiană cu vertebre biconcave și malformații craniofaciale: *dolicocefalie, disjuncția suturii lambdoide, atingere bazilară, aplatizarea nasului, aplazie maxilară, edentație precoce prin alveoliză. Există o formă cu transmitere autozomal dominantă și alta neerediatră, care se manifestă la adult. Sin.: sindrom Giaccai.
- **S. HALASZ.** S. în care se asociază dextroversie cardiacă, hipoplazia plămânului drept cu anomalia segmentării bronșice, anomalie de dezvoltare a arterelor și venelor pulmonare drepte, care se reunesc într-un singur trunchi ce traversează diafragmul și se varsă în vena cavă inferioară.
- **S. HALIPRE.** Asocierea: comunicare interauriculară prin persistența *orificiului Botallo – *insuficiență mitrală de origine reumatismală.
- **S. HALLERMANN-STREIFF.** [*Wilhelm Hallermann, oftalmolog german, sec. XX; E. Bernardo Streiff, oftalmolog elvețian, profesor la Lausanne, n. 1908.*] Sin.: sindrom François (v.).

▪ **S. HALLERVORDEN-SPATZ.** [*Julius Hallervorden, neurolog german, Giessen, 1882-1965; **Hugo Spatz**, neurolog și psihiatru german, profesor la München, 1888-1969.*] Sin.: boală Hallervorden-Spatz (v.).

▪ **S. HALLGREN.** *Retinită pigmentară, surditate congenitală, *ataxie vestibulocerebeloasă și deficiență mentală. Transmitere autozomal recesivă. V. sindrom Usher și sindrom Cockayne.

▪ **S. HALLOPEAU-SIEMENS.** [*François Henri Hallopeau, dermatolog francez, Paris, 1842-1919; **Hermann Werner Siemens**, dermatolog german, profesor la München, apoi la Leiden, 1891-1969.*] Afecțiune plurimalformativă congenitală cu transmitere recesivă, care include *epidermoliză, tulburări psihice și neurologice. Evoluția este letală, înaintea vârstei de 20 de ani. Sin.: epidermoliză buloasă polidisplastică.

▪ **S. HAMMAN.** [*Louis Virgil Hamman, medic american, Baltimore, 1877-1946.*] *Emfizem mediastinal rezultat prin ruptura spontană a alveolelor pulmonare. Sin.: boală Hamman.

▪ **S. HAMMAN-RICH.** [*Louis Virgil Hamman, medic american, Baltimore, 1877-1946; **Arnold Rice Rich**, medic american, Baltimore, n. 1893.*] Formă acută a *fibrozei pulmonare idiopatice, care apare în jurul vârstei de 30 de ani, cu evoluție rapidă și progresivă, complicată cu insuficiență ventriculară dreaptă și cord pulmonar. Manifestări clinice: dispnee de efort care devine permanentă, tuse uscată, stare subfebrilă, raluri la ambele baze pulmonare, cianoză și *degete hipocratice. Radiologic se constată infiltrat reticulonodular difuz, iar la probele respiratorii o *insuficiență ventilatorie restrictivă. Prognostic grav, evoluție fatală în maximum un an. Sin.: boală Hamman-Rich.

▪ **S. HAND-SCHÜLLER-CHRISTIAN.** [*Alfred Hand Jr., pediatru american, profesor la Philadelphia, 1868-1949; **Artur Schüller**, neurolog și psihiatru austriac, profesor la Viena, 1874-1958; **Henry A. Christian**, medic american, 1876-1951.*] Sin.: boală Hand-Schüller-Christian (v.).

▪ **S. HANHART.** [*Ernst Hanhart, medic și genetician elvețian, Ascona, 1891-1973.*] S. congenital caracterizat printr-o serie de anomalii: *micrognație severă, *microstomie, *aglosie, piramidă nazală cu bază largă de implantare, fante palpebrale înguste, urechi jos implantate, anomalii ale membrelor (de la adactilie până la absența parțială sau totală a membrelor). Sin.: disostoză mandibulară cu *peromelie, sindrom aglosie-adactilie.

▪ **S. HANOT-CHAUFFARD.** [*Victor Charles Hanot, medic francez, Paris, 1844-1896; **Anatole Marie Emile Chauffard**, medic francez, profesor de medicină internă la Paris, 1855-1932.*] Asocierea bolii Hanot (v.) cu diabetul zaharat.

▪ **S. HARADA.** [*Einosuke Harada, oftalmolog japonez, 1892-1947.*] S. cu etiologie posibil virală, observat în Extremul Orient, constând din asocierea *uveomeningitei cu detașare retinocoroidiană, surditate și orbire, temporare sau permanente, iar inconstant se poate întâlni *alopecie, *vitiligo, *polipoză. Sin.: boală Harada.

▪ **S. HARRIS.** [*Seale Harris, patolog englez, 1870-1957.*] Hiperinsulinism prin factori endogeni (*insulinom sau anomalii funcționale pancreatice). Se manifestă prin hipoglicemie, stare de rău general, transpirații, tahicardie, confuzie mentală, disfuncții vizuale.

▪ **S. HAWES-PALLISTER-LANDOR.** [*Hawes, R. A. Pallister, J. V. Landor, medici englezi, sec. XX.*] Sin.: sindrom Strachan-Scott (v.).

▪ **S. HAYEM-WIDAL.** [*Georges Hayem, medic francez, profesor de terapeutică și de clinică medicală la Paris, 1841-1933; **Fernand Georges Isidore Widal**, medic francez n. în Alger, profesor de patologie internă și de clinică medicală la Paris, 1862-1929.*] S. manifestat prin icter și anemie, asociate cu splenomegalie moderată și creșterea concentrației de urobilină în urină. Toate aceste manifestări sunt consecința creșterii fragilității eritrocitelor prin prezența unor factori toxici, a unor bacterii sau paraziți. Sin.: icter hemolitic dobândit.

▪ **S. HEERFORDT.** [*Christian Frederik Heerfordt, oftalmolog danez, Copenhaga, 1871-1953.*] S. descris în *sarcoidoză, în care se asociază paralizie facială periferică, *uveită, parotidită, inflamația glandelor lacrimale în context febril, uneori acompaniate de reacție meningiană.

▪ **S. HEIDENHAIN.** [*Adolf Heidenhain, neurolog german contemporan.*] Leziuni degenerative senile, cu predominanță parieto-occipitală, rapid progresive, manifestate prin *cecitate corticală, demență, *disartrie, *ataxie, rigiditate de tip extrapiramidal cu mișcări anormale (spasme, *mioclonii).

▪ **S. HENCH-ROSENBERG.** [*Philip Showalter Hench, endocrinolog american, Rochester, 1896-1964, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1950; **Edward Frank Rosenberg**, medic american, Chicago, n. 1908.*] Sin.: reumatism palindromic (v.).

▪ **S. HENOCH.** [*Eduard Heinrich Henoch, pediatru german, Berlin, 1820-1910.*] V. purpură Henoch-Schönlein (v.).

▪ **S. HERRGOTT.** [*Louis Alphonse Herrgott (Hergott, nume greșit), chirurg francez, 1849-1927.*] Fractură a extremității superioare a peroneului însoțită de *diastazis al articulației tibio-peroniere inferioare și lezarea nervului sciatic popliteu extern, antrenând un deficit motor al lojei musculare antero-externe și atitudine în *varus echin a piciorului.

▪ **S. HERMANSKY-PUDLAK.** [*F. Hermansky, P. Pudlak, medici interniști cehi contemporani, Praga.*] S. congenital, cu transmitere autozomal recesivă, în care se asociază albinism, trombopatie caracterizată prin alungirea timpului de sângerare și anomalii biologice (deficit de granule dense plachetare și de acid adenozindifosforic), supraîncărcare pigmetară a sistemului reticuloendotelial.

▪ **S. HERTOGHE.** [*Eugène Hertoghe, endocrinolog belgian, 1860-1928.*] Hipotiroidism cronic benign. V. hipotiroidism.

▪ **S. HERTWIG-MAGENDIE.** [*Karl Wilhelm Theodor Richard Hertwig, embriolog german, Jena, 1850-1937; **François Magendie**, fiziolog francez, 1783-1855.*] Sin.: semn Hertwig-Magendie (v.).

▪ **S. HOIGNÉ.** [*Rolf Hoigné, medic internist elvețian, Berna, n. 1923.*] S. caracterizat prin hipertermie, tahicardie, hipertensiune, anxietate, halucinații auditive, descris după injectarea intramusculară de penicilină cu procaină. Simptomatologia regresează spontan, s. nefiind în relație cu alergia la medicament, ci cu trecerea în circulația venoasă a microagregatelor compusului.

▪ **S. HOLT-ORAM.** [*Mary Clayton Holt, cardiolog englez contemporan; **Samuel Oram**, cardiolog englez, n. 1913.*] S. ereditar, transmis autozomal dominant cu penetranță variabilă, care asociază defect atrial sau ventricular cu malformații osoase (hipoplazia policelului, scurtarea antebrațului). Sin.: sindrom inimă-mână, displazie ventriculoradială.

▪ **S. HOLTERMÜLLER-WIEDEMANN.** [*K. Holtermüller, pediatru german contemporan, Saarbrücken; **Hans Rudolf Wiedemann**, pediatru german contemporan, Kiel.*] S. malformativ congenital rar în cadrul căruia se asociază: *hidrocefalie (sinostoză intrauterină a suturilor coronale și lambdoidă) cu aspect de cap în "frunză de treflă", anomalii ale feței și nasului, *exoftalmie, *prognatism (conferind un aspect grotesc), *micromelie a celor patru membre, deformări ale coloanei vertebrale, atrofie optică cu evoluție rapidă spre cecitate și profund retard mental. Supraviețuirea este scurtă. Originea genetică a s. este în discuție. Sin.: sindromul craniului în "frunză de treflă".

▪ **S. HOMÉN.** [*Ernst Alexander Homén, anatomopatolog finlandez, profesor la Helsinki, 1851-1926.*] Ansamblu de fenomene neurologice observate îndeosebi la boxerii profesioniști, constând în amnezie, cefalee, vertije, acufene, iritabilitate, fati-

gabilitate, palpitații, incoordonare a mișcărilor, tremurături, uneori insomnie, *disartrie, absența capacității de concentrare și deficit intelectual. Evoluție lent progresivă. Sin.: *dementia pugilistica*, encefalită traumatică.

▪ **S. HOOFT.** [*C. Hooft, pediatru belgian contemporan, Gand.*] Hipolipidemie ereditară în care sunt scăzute nivelurile plasmatice ale tuturor lipidelor, mai puțin al β-lipoproteinelor, asociate cu hiperfosfatemie și aminoacidurie. Clinic se constată nanism, erupție eritematoscuamoasă la nivelul feței și extremităților, distrofie a fanerelor și dinților și, uneori, degenerescență *tapetoretiniană. Sin.: hipolipidemie familială.

▪ **S. HORNER.** [*Johann Friedrich Horner, oftalmolog elvețian, Zürich, 1831-1886.*] Sin.: sindrom Claude Bernard-Horner (v.).

▪ **S. HORTON.** [*Bayard T. Horton, medic american, Rochester, 1895-1980.*] 1) Varietate de *nevralgism facial caracterizat prin *hemicranie paroxistică cu caracter de arsură, însoțită de tulburări vasomotorii la nivelul hemifaciesului și uneori ale membrului superior homolaterale și de *hiperestezie la compresiunea ramurilor carotidei externe. Accesul durează de la o zi la câteva săptămâni. Horton l-a atribuit unei eliberări de *histamină urmată de vasodilatație. Sin.: cefalee vasculară Horton, sindrom Bing-Horton. 2) V. boală Horton.

▪ **S. HUNT.** [*James Ramsay Hunt, neurolog american, New York, 1874-1937.*] Sin.: sindrom Ramsay Hunt (v.).

▪ **S. HUNTER.** [*Charles Hunter, medic englez, sec. XX.*] *Mucopolizaharidoză de tip II, având la bază deficiența de iduronsulfat sulfatază, cu înmagazinare consecutivă de dermatan sulfat și heparan sulfat. Se manifestă prin retard mental, hepatomegalie, displazie scheletică, degenerare retiniană, afectare cardiovasculară și rigiditate articulară.

▪ **S. HURLER.** [*Gertrud Hurler, pediatru german, München, sec. XX.*] Sin.: boală Hurler (v.).

▪ **S. HUTCHINSON.** [*Sir Jonathan Hutchinson, chirurg englez, Londra, 1828-1913.*] S. care apare la copil consecutiv *metastazelor osoase ale unei tumori, deseori ale unui *neuroblastom al medulosuprarenalei: dureri la nivelul membrelor inferioare, febră, anemie, nodozități craniene, echimoze, edem palpebral urmat de exoftalmie. V. și boală Pepper.

▪ **S. HUTCHINSON-GILFORD.** [*Sir Jonathan Hutchinson, chirurg englez, Londra, 1828-1913; Hastings Gilford, medic englez, 1861-1941.*] Afecțiune de etiologie incertă (posibil transmisă autozomal recesiv), care apare la copil, caracterizată prin *nanism cu aspect senil, insuficiența glandelor genitale și îmbătrânire precoce (slăbire, căderea părului, atrofia și pigmentarea pielii, *ateroame arteriale). Moartea survine în jurul vârstei de 16 ani. Afecțiunea echivalentă la adult este sindromul Werner (v.). Sin.: progerie.

▪ **S. ISAACS.** Sin.: neuromiotonie (v.).

▪ **S. ISAACS-MERTENS.** Sin.: neuromiotonie (v.).

▪ **S. IȚENKO-CUSHING.** [*N. M. Ițenko, medic rus, sec. XX; Harvey Williams Cushing, neurochirurg american, Philadelphia, 1869-1939.*] S. determinat de o leziune diencefalo-hipofizară în care se asociază hipercorticism secundar (cu simptomatologia *s. Cushing) cu o serie de simptome determinate de afectarea centrilor diencefalici ai metabolismului: apetit exagerat cu tendință la *bulimie, ingestie exagerată de lichide, obezitate generalizată (depășind deseori dublul greutății normale), transpirații profuze, modificări termice. Anamneza permite stabilirea etiologiei lezionale: tumori ale diencefalului sau de vecinătate, meningoencefalite, sarcini repetate etc.

▪ **S. IVEMARK.** [*Björn Isaac Isaacson Ivemark, pediatru suedez, n. 1925.*] Agenezie splenică congenitală, defecte cardiace, **situs inversus* visceral parțial și *eritroblastoză sanguină cu *corpusculi Jolly și Heinz. Sin.: sindrom Poplhemus-Schafer-Ivemark.

▪ **S. JACCOUD.** [*François Sigismund Jaccoud, medic francez, 1830-1913.*] Artrită cronică în care apar modificări fibroase ale capsulelor articulare și tendoanelor, ce determină deformări asemănătoare celor din artrita reumatoidă (îndeosebi devierea ulnară a degetelor); frecvent se asociază cu prezența nodulilor reumatismali și a artralgiilor. Apare obișnuit în *lupusul eritematos diseminant.

▪ **S. JACKSON.** [*John Hughlings Jackson, neurolog englez, Londra, 1835-1911.*] Paralizia perechilor de nervi cranieni X, XI, XII, cu hemiparalizia limbii, vălului palatin, a laringelui, mușchiului trapez și sternocleidomastoidian. Se observă în leziuni ale *bulbului rahidian.

▪ **S. JACOBS.** [*Eugene C. Jacobs, medic american contemporan.*] S. observat la prizonierii americani din Japonia, comparabil cu cel din *ariboflavinoză, asociat cu dermatită scuamoasă a scrotului și conjunctivită.

▪ **S. JACOD.** [*Maurice Jacod, medic francez, sec. XX.*] *Cecitate unilaterală și *oftalmoplegie cu hemiplegie facială sau nevralgie trigeminală, cauzate de leziuni tumorale (tumoră voluminoasă de fosă temporală, infraclinoidian) care comprimă nervii cranieni II-VI. Sin.: triadă Jacod, sindromul carefurului petrosfenoid, sindrom Negri-Jacod.

▪ **S. JAFFE.** [*Henry L. Jaffe, medic american, n. 1896.*] Afecțiune retiniană limitată la regiunea maculară, caracterizată prin formarea de pliuri retiniene, survenind după decolarea posterioară idiopatică a *corpului vitros. Sin.: sindromul interfeței retino-vitreene.

▪ **S. JANUS / s. de Janus / Janus s., Bret's s.** [*Janus, divinitate cu două fețe; J. Bret, medic francez contemporan.*] S. radiologic, caracterizat prin coexistența unui plămân hipertransparent și a unui plămân normal. Este în relație cu cardiopatiile congenitale cianogene (*tetradă Fallot cu agenezia unilaterală a arterei pulmonare, trunchi arterial cu o singură arteră pulmonară). V. și sindrom MacLeod.

▪ **S. JARCHO-LEVIN.** [*Saul Jarcho, patolog american, sec. XX; Max Levin, neurolog american, n. 1901.*] Varietate de *disostoză spondilocostală congenitală, caracterizată prin: trunchi scurt, dismorfie facială cu fața rotundă, frunte largă, gură în "V" inversat, degete lungi și fusiforme, uneori *camptodactilie și *clinodactilie. Se asociază diverse hernii. Prognostic sumbru, din cauza infec-țiilor respiratorii. Transmiterea este autozomal recesivă. Sin.: displazie spondilotoracică.

▪ **S. JEFFERSON.** [*Sir Geoffrey Jefferson, chirurg englez, 1886-1961.*] Dublă fractură a arcurilor anterior și posterior ale osului atlas, secundară unui impact vertical cranian.

▪ **S. JERSILD / s. de Jersild / genital elephantiasis.** [*Olaf Jersild, dermatolog danez, Copenhaga, 1867-1950.*] Leziune extensivă cronică a regiunii anale, ulcerată și vegetantă, cu cicatrice în punte, secundară unei infecții a sistemului limfatic din această regiune. Poate fi întâlnită în afecțiuni multiple (*sifilis secundar, *boala Nicolas-Favre, *tuberculoză vegetantă și fungoasă, *actinomicoză). Sin.: sindrom de elefantiazis anorectogenital.

▪ **S. JERWELL ȘI LANGE-NIELSEN.** [*Anton Jerwell și Fred Lange-Nielsen, cardiologi norvegieni contemporani.*] Sin.: sindrom cardioauditiv (v.).

▪ **S. JEWELEWICZ / s. de Jewelewicz / Luf s.** [*Luteinized Unruptured Follicle.*] S. observat la femei sterile fără modificări anatomice ale aparatului genital și fără modificări hormonale decelabile. Sterilitatea este determinată de absența ruperii *foliculului de Graaf matur, însă acest folicul evoluează întotdeauna spre un *corp galben secretant.

▪ **S. JOB-BUCKLEY.** [*Job, personaj din Vechiul Testament care suferea de o boală a pielii și de alte afecțiuni; Rebecca H. Buckley, medic american, n. 1933.*] Sin.: sindrom Buckley (v.).

▪ **S. JOHANSON-BLIZZARD.** S. plurimalformativ, recunoscut la naștere, care asociază *lipomatoză pancreatică cu insuficiență secretorie exocrină, *agenezia cartilajelor aripilor nazale, păr cu implantare neregulată, dentiție anormală sau anodonție, imperforație anală, uneori orificiu urogenital unic, surditate și întârziere în dezvoltarea staturoponderală. Prognosticul este sumbru, moartea survenind relativ rapid. Transmitere, probabil, autozomal dominantă.

▪ **S. JOSUÉ.** [*Otto Josué, medic francez, 1869-1923.*] Manifestări renale (oligurie, proteinurie) care se asociază cu insuficiență cardiacă.

▪ **S. JOUBERT.** [*M. Joubert, neurolog canadian, sec. XX.*] S. observat la copii, în cadrul căruia se asociază: episoade de hiperpnee, mișcări oculare anormale, retard psihomotor, agenezia vermisului cerebelos. Transmitere, probabil, autozomal recesivă.

▪ **S. JUBERG-HAYWARD.** S. plurimalformativ congenital, cu transmitere autozomal recesivă, care apare la ambele sexe și este evident de la naștere. Se caracterizează prin asocierea: fantă labială, fantă palatină, *microcefalie moderată cu oblicitatea fantelor palpebrale (supero-extern), *aplazie radială, absența sau implantarea proximală a degetului mare.

▪ **S. JUNG-VOGEL.** Afecțiune congenitală în care se asociază *distrofia corneană cu *eritrodermia ihtioziformă.

▪ **S. JUNIUS-KUHNT.** [*Paul Junius, oftalmolog german, n. 1871; Hermann Kuhnt, oftalmolog german, profesor la Jena, Königsberg și Bonn, 1850-1925.*] *Degenerescență eredomaculară senilă exsudativă, cu aspect pseudotumoral, pe fond arteriosclerotic. Determină *cecitate. Sin.: degenerescență maculară Coppez-Danis.

▪ **S. KALLMANN.** [*Franz J. Kallmann, psihiatru și genetician german, Berlin, München, stabilit la New York, 1897-1965.*] asocierea anosmiei, din cauza agenezieі lobilor olfactivi, cu hipogonadism hipogonadotrop congenital de origine hipotalamică. Apare aproape exclusiv la sexul feminin, iar transmiterea pare să fie dominantă, legată de cromozomul X. Sin.: sindrom Kallmann-De Morsier, displazie olfactogenitală.

▪ **S. KALLMANN-DE MORSIER.** [*Franz J. Kallmann, psihiatru și genetician german, Berlin, München, stabilit la New York, 1897-1965; Georges de Morsier, neurolog elvețian, profesor la Geneva, n. 1894.*] Sin.: sindrom Kallmann (v.).

▪ **S. KANNER.** [*Leo Kanner, psihiatru austriac stabilit la Baltimore, n. 1894.*] Sin.: autism infantil (v.).

▪ **S. KAPLAN.** Forma cronică a *fibrozei pulmonare interstițiale difuze (idiopatice). Sin.: sindrom Kaplan-Walford.

▪ **S. KAPLAN-WALFORD.** Sin.: sindrom Kaplan (v.).

▪ **S. KARTAGENER.** [*Manes Kartagener, medic elvețian, Zürich, 1897-1975.*] S. ereditar cu transmitere recesivă, care constă în asocierea: *situs inversus*, bronșiectazie (cu imobilitatea cililor epiteliului respirator), sinuzită cronică. Sin.: triadă Kartagener. V. și sindromul cililor imobili.

▪ **S. KASABACH-MERRITT.** [*Haig Haigouni Kasabach, medic american, 1898-1943; Katharine Krom Merritt, pediatru american, n. 1886.*] S. ce apare în copilărie, caracterizat prin hemangiom gigant epitelial și splenic, asociat cu purpură trombocitopenică și afibrinogenemie, care determină deseori hemoragii masive.

▪ **S. KAST.** [*Alfred Kast, medic german, profesor de medicină internă la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1856-1903.*] V. sindrom Maffucci.

▪ **S. KAWASAKI.** [*Tomisaku Kawasaki, pediatru japonez, sec. XX.*] S. care apare la copil (mai frecvent sub 5 ani) și se manifestă prin febră neregulată, erupție scarlatiniformă cu *enantem și congestie conjunctivală, adenopatii cervicale. Este presupusă o origine virală (parvovirusul B19) și prezența de leziuni endoteliale vasculare mediate imun care se pot complica cu tromboze. Sin.: sindrom adeno-cutaneo-mucos.

▪ **S. KAZNELSON.** [*Paul Kaznelson, medic ceh, Praga, sec. XX.*] *Eritroblastopenie primitivă a adultului.

▪ **S. KEARNS-SAYRE.** [*Thomas P. Kearns, oftalmolog american, n. 1922; George P. Sayre, oftalmolog american, n. 1911.*] S. în relație cu deleții ale *ADN-ului mitocondrial, caracterizat prin asocierea, apărută înainte de vârsta de 20 de ani, a unei *oftalmoplegii externe progresive, cu *retinita pigmentară și cu una dintre anomaliile următoare: bloc intracardiac complet, proteinorahie peste 1 g/l sau *sindrom cerebelos.

▪ **S. KEIPERT.** Varietate a *s. Rubinstein-Taybi, în cadrul căreia se asociază malformații ale falangelor distale (lărgire și uneori bifiditate), surditate de percepție și dismorfie facială (lărgirea nasului, a gurii "în pălărie de jandarm"). Transmiterea este recesivă, probabil legată de sex.

▪ **S. KELLER.** Sin.: sindrom FG (v.).

▪ **S. KELLEY-SEEGMILLER.** S. determinat de un deficit parțial de hipoxantin fosforiltransferază, caracterizat prin hiperuricemie, fără alterarea sistemului nervos central (spre deosebire de *s. Lesch-Nyhan).

▪ **S. KELLY-PATERSON / s. de Kelly-Paterson / Plummer-Vinson s., sideropenic dysphagia.** [*Adam Brown Kelly, laringolog englez, Glasgow, 1865-1941; Donald Ross Paterson, otorinolaringolog englez, Cardiff, 1863-1939.*] Sin.: sindrom Plummer-Vinson (v.).

▪ **S. KENNEDY.** [*Robert Foster Kennedy, neurolog american, New York, 1884-1952.*] 1) Nevrită optică retrobulbară, *scotom central, atrofie optică de aceeași parte cu leziunea și edem papilar de partea controlaterală. Etiologia acestui s. este tumorală, cu localizare la nivelul lobilor frontali. Sin.: sindrom Foster Kennedy. 2) V. boală Kennedy.

▪ **S. KEUTEL.** S. malformativ congenital, în care se asociază surditate, hipoplazie falangiană, calcificarea cartilajelor și infecții respiratorii repetitive.

▪ **S. KIENBÖCK.** [*Robert Kienböck, radiolog austriac, profesor la Viena, 1871-1953.*] Osteonecroză de semilunar, îndeosebi la adultul tânăr, de cauză traumatică. Se manifestă prin dureri, edem și limitarea mișcărilor la nivelul pumnului. Radiologic este tipic aspectul aplatizat și condensat al osului semilunar. Sin.: boală Kienböck, boala semilunarului.

▪ **S. KILOH-NEVIN.** [*Leslie Gordon Kiloh, medic australian, sec. XX; Samuel Nevin, neurolog englez, n. 1905.*] Miopatie oculară la pacienți cu ptoză și oftalmoplegie externă progresivă. După alți autori, s. ar fi determinat de degenerescența nucleilor nervilor oculomotori.

▪ **S. KIMMELSTIEL-WILSON.** [*Paul Kimmelstiel, patolog german din Hamburg, stabilit la Boston, 1900-1970; Clifford Wilson, medic englez, Londra, n. 1906.*] Leziune renală particulară, specifică *diabetului zaharat cu hipertensiune arterială, caracterizată prin glomeruloscleroză intercapilară. Histologic se observă îngroșarea membranei bazale glomerulare și uneori tubulare și transformarea *hialină a substanței fibrinoide transsudate printre capilarele glomerulare. Clinic apare proteinurie masivă, izolată sau inclusă într-un *s. nefrotic, și insuficiență renală. Sin.: boală Kimmelstiel-Wilson.

▪ **S. KING.** [*J. O. King, medic australian, sec. XX.*] S. plurimalformativ (hipostatură, testicule necoborâte, lordoză lombară, cifoză dorsală etc.) asociate cu *hipertermie malignă. S. ereditar cu transmitere recesivă.

▪ **S. KLEINE-LEVIN.** [*Willi Kleine, neuropsihiatru german, sec. XX; Max Levin, neurolog american, n. 1901.*] S. de etiologie incertă, care apare la adultul tânăr, caracterizat prin episoade de hipersomnie și tulburări de comportament de tip hiperfagie și hipersexualitate.

- **S. KLINEFELTER.** [*Harry Fitch Klinefelter Jr., endocrinolog american, n. 1912.*] S. observat la bărbați, caracterizat prin ginecomastie (inconstantă) și testicule mici, cu azoospermie. Etiopatogenia implică fibroza și hialinizarea tubilor seminiferi și, secundar, oprirea spermatogenezei. Genetic, s. este definit printr-un fenotip masculin și sex nuclear feminin. Aproape întotdeauna există trei cromozomi sexuali: cariotip 47 XXY; mai rar pot exista și variante: XXXY, XXXXY, XXYY, pseudosindrom Klinefelter. În acest ultim caz simptomatologia clinică și tabloul biologic corespund *s. Klinefelter, dar nu există anomalii cromozomiale (cariotipul este XY și sexul nuclear este masculin). Sin.: sindrom XXY.
- **S. KLIPPEL-FEIL.** [*Maurice Klippel, neurolog și psihiatru francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1858-1942; André Feil, neurolog francez, Paris, n. 1884.*] S. consecutiv localizării occipitocervicale a *notocordodisrafiei, caracterizat prin existența unor malformații variate ale vertebrelor cervicale (fuziuni, aplatizări, **spina bifida*) și ale articulației occipitocervicale, cu scurtarea gâtului (aspect de "om fără gât"), implantare joasă a părului și uneori deplasare superioară congenitală a omoplaților. Se mai pot asocia: surditate, **pterygium coli*, malformații viscerale.
- **S. KLIPPEL-TRENAUNAY.** [*Maurice Klippel, neurolog și psihiatru francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1858-1942; Paul Trenaunay, medic francez, n. 1875.*] Asocierea hipertrofiei unui membru inferior (în lungime și grosime) cu varice și hemangiom cutanat masiv. Se aseamănă cu *s. Parkes Weber și *s. Maffucci.
- **S. KLOTZ.** [*H. P. Klotz, medic francez contemporan.*] S. caracterizat prin fenotip feminin asociat cu sex cromozomial masculin. Se observă infantilism genital, ovare mici anovulatorii, *amenoree, aplazia labiilor mici, facies mongoloid și *hirsutism. Sin.: sindromul ovarelor disfuncționale.
- **S. KLÜVER-BUCY.** [*Heinrich Klüver, neurolog american de origine germană, Chicago, n. 1897; Paul C. Bucy, neurochirurg american, Chicago, n. 1904.*] Tulburări de comportament cu tendința de a duce toate obiectele la gură, apatie, diminuarea reacțiilor emoționale și a puterii de concentrare, inhibiție sexuală. Se datorează afectării bilaterale a lobilor temporali (ex.: prin meningoencefalită herpetică, atrofii corticale, *lobectomii).
- **S. KNIEST.** [*Wilhelm Kniest, pediatru german, sec. XX.*] Sin. : boală Kniest (v.).
- **S. KNUD FABER.** [*Knud Faber, medic danez, Copenhaga, 1862-1956.*] Sin.: boală Hayem-Faber (v.).
- **S. KÖBBERLING-DUNNINGAN.** Formă de *lipodistrofie congenitală cu transmitere dominantă, mai frecventă la sexul feminin. Debutează după pubertate și se manifestă prin atrofia țesutului celular subcutanat la nivelul membrelor și în regiunea inferioară a trunchiului. V. și sindrom Seip-Berrardinelli.
- **S. KOCHER.** [*Emil Theodor Kocher, chirurg elvețian, Berna, 1841-1917, premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1909.*] Leucopenie cu granulocitopenie, limfocitoză și eozinofilie moderată, observate inconstant în *tireotoxicoză.
- **S. KOJEWNIKOV.** [*Alexei Kojewnikov, psihiatru rus, Moscova, 1836-1902.*] Crize de epilepsie de tip clonic sau tonic, repetitive, fără pierderea conștienței. Sin.: epilepsie parțială continuă.
- **S. KÖNIG.** [*Franz König, chirurg german, Rostock, Göttingen, Berlin, 1832-1910.*] 1) Tulburări de tranzit (constipație alternând cu diaree) asociate cu dureri abdominale postprandiale, meteorism și zgomote hidroaerice, la nivelul fosei iliace drepte. Acest s. poate indica o stenoză a intestinului subțire sau o tumoră de colon. 2) V. boală König.
- **S. KORSAKOFF.** [*Sergei Sergeievici Korsakoff, neurolog rus, 1854-1900.*] S. determinat de o leziune bilaterală a *corpilor mamilari, secundară unei carențe în vitamina B_1. Se manifestă prin amnezie anterogradă cu dezorientare temporo-spațială, confabulație, absența inițiativei și a spontaneității, conservarea funcțiilor cognitive care nu sunt în relație cu memoria. Clasic, s. K. apare în alcoolism (însoțit și de semne de *poliradiculonevrită), dar poate apărea și în caz de: traumatisme craniocerebrale, leziuni vasculare la nivelul lobilor temporali, tumori cerebrale, encefalite, intoxicație cu oxid de carbon. Sin.: sindrom Wernicke-Korsakoff, sindrom amnestic, psihoză Korsakoff.
- **S. KOSTMANN.** [*Rolf Kostmann, pediatru suedez contemporan.*] Formă congenitală de neutropenie severă (sub 100 neutrofile pe mm³) prin oprirea maturării granulocitelor în stadiul de *promielocit. Transmitere autozomal recesivă. Este frecvent fatală prin infecții repetitive, la sugar. Sin.: agranulocitoză infantilă congenitală, boală Kostmann.
- **S. KOZLOWSKI-MAROTEAUX-SPRANGER.** Sin.: boală Kozlowski (v.).
- **S. KRUKENBERG.** [*Friedrich Ernst Krukenberg, patolog german, 1871-1946.*] Sin.: tumoră Krukenberg (v.).
- **S. KUNKEL.** [*Henry George Kunkel, biochimist american, 1916-1983.*] Hepatită cronică activă observată în special la femeile tinere. Se caracterizează prin prezența *celulelor lupice în sângele periferic, dar fără evidențierea unui *lupus eritematos diseminat. Sin.: hepatită lupoidă, sindrom Bearn-Kunkel-Slater.
- **S. LABRÉ.** S. parabasedowian.
- **S. LACHAPELLE / s. de Lachapelle / males with xx chromosomes.** [*Emmanuel Persillier Lachapelle, medic canadian, 1845-1918.*] Sin.: sindrom XX (v.).
- **S. LADD.** [*William Edwards Ladd, chirurg american, Boston, 1880-1967.*] Obstrucția congenitală a duodenului prin malrotația mezenterului. Determină vărsături și alterarea stării generale la nou-născut.
- **S. LANCE-ADAMS.** Mioclonii faciale și ale mușchilor membrelor provocate de mișcări active, secundare unei anoxii cerebrale prelungite.
- **S. LANDRY.** [*Jean Baptiste Octave Landry, medic francez, 1826-1865.*] Paralizie ascedentă acută, debutând la nivelul membrelor inferioare, extinzându-se la trunchi și membrele superioare, cu evoluție fatală în câteva zile prin paralizie respiratorie și cardiacă. Poate apărea în decursul oricărei boli ce implică afectarea neuronilor periferici: poliomielită anterioară acută, polinevrită etc. Sin.: boală Landry.
- **S. LANGDON DOWN.** [*John Langdon Haydon Down, medic englez, Londra, 1828-1896.*] Sin.: sindrom Down (v.).
- **S. LANGER-GIEDION.** S. congenital, mai frecvent la băieți. Se asociază: semnele *s. Giedion (însă cu dismorfie facială puțin pronunțată), cu exostoză falangiană, metacarpiană sau la nivelul genunchiului, scurtarea colului femural, defect de dezvoltare a capului femural, aspect fragil al oaselor (în special al coastelor). De obicei pielea este flască, cu nevi pigmentari diseminați și în timp se constată retard mental. În unele cazuri s-a semnalat deleția brațului lung al cromozomului 8. Modul de transmitere nu a fost încă stabilit cu certitudine. Sin.: sindrom trico-rino-falangian tip II. V. și sindrom Giedion.
- **S. LANGER-SALDINO.** Formă severă de *condrodisplazie ce poate fi recunoscută la naștere. Se asociază: volum excesiv al masivului craniofacial, *brahimelie, trunchi scurt și larg (talia nou-născuților este de 25-30 cm). Radiologic se observă la nivelul oaselor membrelor o lărgire în cupușoară a regiunilor metafizare, prezentând pinteni laterali. Scurtarea și lărgirea oaselor afectează și scheletul mâinilor și al picioarelor. Frecvent sunt absente segmente ale rahisului (corpii vertebrali, sacrumul); aripile iliace sunt mici, plafonul cotilului este orizontal; ramurile ischiopubiene sunt slab osificate; omoplații au dimensiuni reduse. Histologic există alterări ale cartilajului de conjugare, care este slab vascularizat prin scleroza canalelor vas-

culare. S. prezintă evoluție letală rapidă. Sin.: acondrogeneză tip I.

- **S. LANZIERI.** S. plurimalformativ care afectează ambele sexe, recunoscut la naștere. Se asociază: *discefalie, anomalii oculare (microftalmie, anoftalmie, cataractă congenitală, *colobom al irisului) și dentare, atrofie cutanată cu hipertricoză, *agenezie a peroneului și uneori a oaselor tarsiene sau metatarsiene. Etiologia este necunoscută.
- **S. LARON.** [*Zvi Laron, endocrinolog israelian, n. 1927.*] Tip de *nanism familial caracterizat prin hipersecreția de hormon somatotrop (STH), dar cu rezistență celulară periferică și hepatică la acest hormon și deficit de *somatomedine. Sin.: nanism de tip Laron.
- **S. LARSEN.** [***Loren J. Larsen**, chirurg-ortoped american, n. 1914.*] *Nanism cu hiperlaxitate articulară și luxații multiple, cu dismorfie facială (fantă palatină, *hipertelorism), picior plat și, uneori, comunicare interventriculară.
- **S. LASSUEUR-GRAHAM LITTLE.** [***Lassueur; Sir Ernest Gordon Graham Little**, dermatolog englez, 1867-1950.*] Asociere a unei leziuni cutanate tip *lichen, alopecie atrofică zonală a tegumentelor cu pilozitate somatică (tip pseudopeladă) și alopecie necicatricială a axilelor și a pubisului. Sin.: sindrom Graham Little.
- **S. LAUBRY-SOULIÉ.** [***Charles Laubry**, medic francez, 1872-1941; **Pierre Louis Jean Soulié**, medic francez, 1903-1960.*] Acumulări gazoase anormale, localizate în unghiul splenic al colonului și în stomac, consecutiv infarctului miocardic acut, antrenând dureri la baza hemitoracelui stâng.
- **S. LAUBRY-PEZZI.** Cardiopatie congenitală care constă în asocierea: comunicare interventriculară - insuficiență aortică secundară unui prolaps valvular.
- **S. LAUGIER-HUNZIKER.** S. observat la ambele sexe, la orice vârstă, caracterizat prin apariția unor mici zone lenticulare plane, rotunde sau ovalare, bine delimitate, localizate pe buze, obraji și pe mucoasa palatină. Se asociază cu pigmentare ungveală sub formă de linii brun închis (late de 1-2 mm). Histologic, în keratinocitele stratului inferior epidermic se constată o simplă încărcare pigmentară, fără alte anomalii sau distrofii. Etiologia este necunoscută. Zonele inestetice pot fi excizate și nu apar recidive. Sin.: pigmentație melanică esențială labio-jugală.
- **S. LAUNOIS.** [***Pierre Emile Launois**, medic francez de la Hôpitaux de Paris, 1856-1914.*] *Gigantism prin secreție pituitară excesivă de hormon somatotrop, produsă înainte de pubertate sau de osificarea epifizelor. Este cauzat frecvent de o hiperplazie celulară eozinofilică sau de un *adenom eozinofilic, mai rar de un adenom cromofob.
- **S. LAURENCE-MOON-BARDET-BIEDL.** [***John Zacharias Laurence**, oftalmolog englez, Londra, 1830-1874; **Robert Charles Moon**, oftalmolog american, Philadelphia, 1844-1914; **Georges Bardet**, medic francez, n. 1885; **Artur Biedl**, medic originar din Banatul iugoslav, profesor de propedeutică la Praga, 1869-1933.*] S. plurimalformativ ereditar, transmis autozomal recesiv, caracterizat prin întârziere psihică, obezitate, retinită pigmentară, polidactilie sau sindactilie, hipogonadism hipogonadotrop. Se mai pot asocia și alte anomalii: cardiace, renale, *ataxie, *nistagmus, nanism. Sin.: degenerescență diencefaloretiniană.
- **S. LELE-PENROSE.** S. malformativ complex care include: microcefalie, aspect caracteristic al piramidei nazale ("profil grec"), *hipertelorism, anomalii oculare (frecvent *retinoblastom uni- sau bilateral), malformații digitale (sindactilie), auriculare și viscerale. Supraviețuirea depinde de asocierea encefalopatiei și a retinoblastomului. S. L.-P. pare a fi în relație cu deleția segmentului q21. Sin.: monosomie 13 parțială. V. și monosomie parțială.
- **S. LEMIÈRE.** [***André Lemière**, medic francez, profesor de bacteriologie la Paris, 1875-1956.*] Asocierea unui abces retrofaringian cu tromboflebita venelor jugulare, determinate de infecții cu *fusobacterium.
- **S. LENZ.** [***Widukind D. Lenz**, medic german, n. 1919.*] S. plurimalformativ ereditar, caracterizat prin *microftalmie sau *anoftalmie, unilaterală sau bilaterală, asociată cu o serie de anomalii ale scheletului, dentare, urogenitale și cardiovasculare.
- **S. LEREDDE.** [***Emile Leredde**, dermatolog francez, 1866-1926.*] Dispnee severă asociată cu emfizem avansat și bronșită febrilă acută repetitivă, sechele ale sifilisului, frecvent congenital.
- **S. LERICHE.** [***René Henri Marie Leriche**, chirurg francez, profesor la Lyon și Strasbourg, 1879-1955.*] 1) Ansamblu simptomatic (oboseală la mers, *claudicație intermitentă bilaterală, absența pulsului la ambele artere femurale, paloare și răcire a picioarelor) care afectează îndeosebi bărbații și este determinat de tromboza aterosclerotică a aortei terminale și a bifurcației acesteia. Sin.: sindrom de bifurcație aortică. 2) V. boală Leriche.
- **S. LESCH-NYHAN.** [***Michael Lesch**, pediatru american, n. 1939; **William L. Nyhan, Jr.**, medic american, n. 1926.*] S. rar, prin alterarea metabolismului *purinei din cauza deficitului de hipoxantin fosforibozil transferază (în relație cu cromozomul X). S. se caracterizează prin: întârziere în dezvoltarea fizică și mentală, *coreoatetoză, paralizie cerebrală spastică, alterarea funcției renale. Prin sinteză și acumulare excesivă de purină, apar *hiperuricemie și *uricacidurie. V. și sindrom Kelly-Seegmiller.
- **S. LEV.** [***Maurice Lev**, patolog american, n. 1908.*] Sin.: boală Lev (v).
- **S. LÉVI.** [***E. Léopold Lévi**, endocrinolog francez, Paris, 1868-1933.*] Hipertiroidism paroxistic.
- **S. LI-FRAUMENI.** [***Frederick P. Li, Joseph F. Fraumeni**, epidemiologi, sec. XX.*] S. familial care constă în asocierea unor neoplazii variate (*rabdomiosarcom, neoplasm mamar, tumori cerebrale) care apar la vârste tinere.
- **S. LIBMAN-SACKS.** [***Emanuel Libman**, medic american, New York, 1872-1946; **Benjamin Sacks**, medic american, New York, n. 1896.*] Endocardită aseptică, observată în *lupusul eritematos diseminat, cu vegetații multiple pe marginea liberă a valvelor, pe cordaje și pilieri, fără să antreneze leziuni mutilante.
- **S. LICHTHEIM.** [***Ludwig Lichtheim**, medic german, profesor de policlinică medicală la Jena, apoi la Berna, 1845-1915.*] Sin.: sindromul fibrelor lungi (v.).
- **S. LIDDLE.** Pseudohiperaldosteronism ereditar, transmis probabil autozomal dominant. Determină reabsorbție crescută de sodiu la nivelul tubilor distali, alcaloză hipokaliemică și hipertensiune. Mecanismul anomaliei tubulare renale care determină acest s. este necunoscut.
- **S. LIESZ.** [***G. Liesz**, medic german contemporan.*] Osteopatie familială și ereditară care afectează ambele sexe, caracterizată prin tulburări de osificare a cartilajelor de conjugare ale falangelor. Uneori, suprafețele articulare ale acestor oase scurte sunt neregulate, înglobând noduli calcificați. Mai rar, leziuni analoge se observă la nivelul cartilajelor articulare ale genunchiului, aproape de rotulă. Alteori, articulația cotului este sediul unei *osteocondrite disecante. Transmiterea este autozomal dominantă.
- **S. LIGHTWOOD.** [***Reginald Lightwood**, pediatru englez contemporan, Londra.*] *Acidoză tubulară renală hipercloremică idiopatică, la sugar, implicând sete, poliurie, apatie și deshidratare acută febrilă.
- **S. LITTLE.** [***Sir Ernest Gordon Graham Little**, dermatolog englez, 1867-1950.*] Sin.: sindrom unghii-rotule (v.).

- **S. LÖFFLER.** [*Wilhelm Löffler, medic elvețian, Basel, 1887-1972.*] 1) Sin.: endocardită Löffler (v.). 2) S. pulmonar, caracterizat prin infiltrate pulmonare migratorii și eozinofilie sanguină, apărute în urma unor reacții alergice.
- **S. LÖFGREN.** [*Sven Halvar Löfgren, clinician suedez contemporan, Stockholm.*] Formă de *sarcoidoză acută, care apare la femei tinere (20-40 ani). Se caracterizează prin asocierea *eritem nodos - adenopatie hilară bilaterală, în context febril; inconstant pot apărea artralgii și angină.
- **S. LOOSER-MILKMAN.** [*Emile Looser, chirurg elvețian, Zürich, 1877-1936; Louis Arthur Milkman, radiolog american, 1895-1951.*] Sin.: sindrom Milkman (v.).
- **S. LORAIN-LEVI.** [*Paul Joseph Lorain, medic francez, Paris, 1827-1875; Léopold Lévi, endocrinolog francez, Paris, 1868-1933.*] Se caracterizează prin nanism, hipogonadism și semne de insuficiență tiroidiană și corticosuprarenală. Sin.: panhipopituitarism prepubertar.
- **S. LOTZ.** Hipofosfosforemie prin deficit de absorbție digestivă a fosforului.
- **S. LOUIS-BAR.** [*Denise Louis-Bar, neuro-psihiatru belgian, n. 1914.*] Deficit imunitar congenital cu transmitere autozomal recesivă, care asociază: *ataxie cerebeloasă, uneori însoțită de deficit oculomotor, deficit extrapiramidal și mișcări *coreoatetozice, *telangiectazii cutaneomucoase (în special conjunctivale), anomalii de dezvoltare a glandelor sexuale, infecții respiratorii recidivante. Frecvent se produce în cadrul unei proliferări maligne sarcomatoase sau leucoblastice și este determinat de un deficit al imunității celulare și umorale (cu deficit de IgA sau IgG). Sin.: ataxie-telangiectazie, boală Louis-Bar, sindrom ataxie-telangiectazie.
- **S. LOWE.** [*Charles Upton Lowe, pediatru american, Boston, n. 1921.*] Sin.: sindrom oculo-cerebro-renal (v.).
- **S. LOWN-GANONG-LEVINE.** [*Bernard Lown, cardiolog american, n. 1921; William F. Ganong, fiziolog american, n. 1924; Samuel Albert Levine, cardiolog american, 1891-1966.*] S. de preexcitație determinat de o tulburare de conducere cardiacă cu modificări electrocardiografice (segment PR scurt și complex QRS normal sau ușor scurtat). Se pot asocia accese de tahicardie sinusală. Sin.: sindrom LGL.
- **S. LUBS.** [*Herbert A. Lubs Jr., medic american contemporan.*] *Pseudohermafroditism masculin, cu caracter familial, care include: sex genetic masculin, hipertrofie clitoridiană, repliuri labio-scrotale, sinus urogenital și hipertrofia glandelor mamare.
- **S. LUCEY-DRISCOLL.** Icter de retenție, prin defect de conjugare a bilirubinei, care apare în copilărie. Se presupune că ar fi determinat de un *steroid (neidentificat) din sângele matern, transmis la copil.
- **S. LUCJA (LUCIE) FREY.** [*Lucja Frey, neurolog polonez, 1889-1944.*] Sin.: sindrom auriculotemporal (v.).
- **S. LUDER-SHELDON.** [*Joseph Luder, Wilfrid Sheldon, medici americani contemporani.*] Nefropatie tubulară cronică ereditară, variantă rară a *s. Fanconi, cu *rahitism și *diabet renal.
- **S. LUTEMBACHER.** [*René Lutembacher, cardiolog francez, Paris, 1884-1968.*] Afecțiune congenitală malformativă constând în: defect septal atrial, stenoză mitrală, dilatația atriului drept.
- **S. LYNCH.** Cancer de colon familial, cu transmitere autozomal dominantă, localizat frecvent pe partea dreaptă, fără a fi precedat de *polipoză colică.
- **S. MAC DUFFIE.** *Vascularită alergică cu afectare predominant cutanată și articulară, aparent primitivă, particulară prin frecvența manifestărilor angioedematoase sau urticariene și prin existența unei activări pe cale clasică a *complementului (cu scăderea C1q și cu C3 normală). IgG 7S circulantă ce precipită C1q ("C1q precipitină") constituie un marker biologic relativ constant.
- **S. MACH.** [*René Mach, endocrinolog elvețian, profesor la Geneva, n. 1904.*] S. premenstrual idiopatic caracterizat prin retenție hidrosodată determinând edeme generalizate, la care se asociază cefalee, s. anxios depresiv, astenie, constipație.
- **S. MACKENZIE.** [*Sir Stephen MacKenzie, medic englez, Londra, 1844-1909.*] Hemiparalizia limbii, a vălului palatin și a corzilor vocale, homo-lateral, prin compresiune la nivelul spațiului subparotidian posterior și afectarea perechilor de nervi cranieni IX, X, XI, XII.
- **S. MACLEOD.** [*William Mathieson Mac-Leod, medic englez, 1911-1977.*] S. radiologic care constă în hipertransparență pulmonară unilaterală (radiologic), frecvent asimptomatică, sechelară, de obicei, unei pneumopatii severe din copilărie. Este consecința unei distrofii a peretelui alveolar. Sin.: sindrom Swyer-James. V. și sindrom Janus.
- **S. MAFFUCCI.** [*Angelo Maffucci, clinician și patolog italian, profesor de anatomie patologică la Neapole, apoi la Pisa, 1845-1903.*] *Encondromatoză cu *hemangioame multiple cutanate sau viscerale. Dacă se asociază cu modificări de pigmentație cutanată (*nevi, *vitiligo), rezultă s. Kast. V. și encondromatoză.
- **S. MAISONNEUVE.** [*Jacques Gilles Thomas Maisonneuve, chirurg francez, Paris, 1809-1897.*] Fractură maleolară internă (tibială) cu diastazis bimaleolar și fractură de col peronier, asociate uneori cu paralizie de nerv sciatic popliteu extern. Sin.: fractură Maisonneuve.
- **S. MAJEWSKI.** *Condrodisplazie letală în care se asociază *palatoschizis cu hipoplazia și încurbarea tibiilor. Diferă de sindromul Saldino-Noonan (v.) prin absența aspectului efilat al metafizelor osoase. Sin.: condrodisplazie letală cu scurtarea coastelor tip II.
- **S. MALGAIGNE.** [*Joseph François Malgaigne, chirurg francez, 1806-1865.*] Fractură de bazin cu traiect vertical, iliac posterior și ischio-pubian anterior. Sin.: fractură Malgaigne.
- **S. MALLORY-WEISS.** [*G. Kenneth Mallory, patolog american, Boston, n. 1926; Soma Weiss, medic american, Boston, 1898-1942.*] *Hematemeză masivă secundară ulcerării mucoasei gastrice sau unei fisuri longitudinale la nivelul joncțiunii cardioesofagiene, prin vomismente repetate sau traumatisme.
- **S. MARCHIAFAVA-MICHELI.** [*Ettore Marchiafava, medic și patolog italian, profesor de anatomie patologică, apoi de medicină clinică la Roma, 1847-1916; Ferdinando Micheli, clinician și patolog italian, 1872-1937.*] Sin.: boală Marchiafava-Micheli (v.).
- **S. MARFAN.** [*Bernard Jean Antonin Marfan, medic francez, profesor de igienă și de pediatrie la Paris, 1858-1942.*] 1) Afecțiune familială și ereditară, constând în asocierea a numeroase malformații: alungirea membrelor, îndeosebi în porțiunea distală, hiperlaxitate ligamentară, *dolicocefalie, deformarea toracelui în pâlnie, ectopie sau subluxație a cristalinului, miopie, malformații cardiace, insuficiență aortică și mitrală, anevrisme aortice, emfizem pulmonar. La acestea se pot adăuga tulburări psihice. Sin.: boală Marfan, dolicostenomelie. V. și arahnodactilie, fibrilină. 2) Ansamblu de semne neurologice, renale și cardiovasculare observat către ziua a zecea în *difterie. Denumit s. malign secundar Marfan, acesta apare în cazul invadării masive a organismului cu exotoxina bacilului difteric. 3) Paraplegie spastică fără tulburări trofice sau de sensibilitate, asociată cu tulburări psihice, semn Argyll-Robertson și keratită interstițială. Aceste tulburări pot apărea în sifilisul congenital.
- **S. MARIE.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940.*] 1) Denumire veche pentru *acromegalie. 2) Osteoartropatie hipertrofică pneumică (v.).
- **S. MARIE-BAMBERGER.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940; Ejugen von Bamberger, medic austriac, Viena, 1858-1921.*] Sin.: osteoartropatie hipertrofică pneumică (v.).

- **S. MARIE-FOIX.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940; Charles Foix, neurolog francez, medic la Hôpitaux de Paris, 1882-1927.*] S. altern protuberanțial determinat de o leziune situată în partea laterală a punții, manifestat clinic prin anestezie facială și *s. cerebelos homolaterale, care se asociază cu hemiplegie controlaterală și cu hemihipoestezie de tip siringomielinic. V. sindrom altern, sindrom protuberanțial.
- **S. MARIE-FOY-SAINTON.** [*Pierre Marie, neurolog francez, profesor la Paris, 1853-1940; Foy; Paul Sainton, medic francez, 1868-1958.*] Sin.: displazie cleidocraniană (v.).
- **S. MARINESCU-SJÖGREN.** [*Gheorghe Marinescu, neurolog român, profesor la București, 1863-1938; Karl Gustav Torsten Sjögren, psihiatru și neurolog suedez, Stockholm, 1859-1939.*] S. ereditar, transmis autozomal recesiv, în care se asociază *ataxie cerebeloasă, întârziere psihică și somatică, *cataractă congenitală, defecte de keratinizare a părului. Sin.: boală Sjögren.
- **S. MARLIN.** Afecțiune caracterizată prin anemie cu evoluție rapid letală, secundar prezenței în sânge a unui procent crescut de fagocite (poli- și mononucleare) care distrug hematiile. Sin.: auto-eritrofagocitoză, anemie fagocitară.
- **S. MAROTEAUX-LAMY.** [*Pierre Maroteaux, pediatru și genetician francez, Paris, n. 1926; Maurice Emile Joseph Lamy, pediatru și genetician francez, profesor la Paris, n. 1895.*] Formă de *mucopolizaharidoză, transmisă autozomal recesiv, asemănătoare *bolii Hurler, cu următoarele deosebiri: anomalii faciale și afectare articulară mai reduse și lipsa deficitului intelectual. S. este determinat de deficitul de N-acetilhexozamin-4-sulfat sulfatază și de acumularea consecutivă de dermatan sulfat. Se manifestă prin displazie scheletică, opacizare corneeană, ușoară alterare a faciesului și rigiditate articulară. Sin.: mucopolizaharidoză tip VI, nanism polidistrofic, displazie pseudoacondroplazică, boală Maroteaux-Lamy.
- **S. MARTORELL.** [*Fernando Martorell Otzet, cardiolog spaniol, Barcelona, n. 1906.*] Sin.: boală Takayasu (v.).
- **S. MARX.** Sin.: hipercalcemie familială hipocalciurică (v.).
- **S. MASTERS-ALLEN.** [*William Howell Masters, ginecolog american, St. Louis, n. 1915; Willard Myron Allen, ginecolog american, n. 1904.*] Dureri pelvine și *dispareunie, survenind mai frecvent postpartum (posibil prin ruperea ligamentului larg uterin).
- **S. MAURIAC.** [*Pierre Mauriac, medic francez, profesor de medicină clinică la Bordeaux, 1882-1963.*] *Policorie glicogenică hepatică asociată cu *nanism, cu sau fără infantilism, obezitate cu predominanță în jumătatea superioară a corpului, facies "în lună plină", hepatomegalie, osteoporoză și hiperlipidemie. S., observat uneori la diabeticii tineri tratați incorect, a dispărut prin utilizarea de insulină retard și a unor regimuri bine echilibrate. Sin.: sindrom Pierre Mauriac.
- **S. MAYER-ROKITANSKY-KÜSTER.** [*August Franz Joseph Karl Mayer, anatomist german, Bonn, 1787-1865; Karl Freiherr von Rokitansky, anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1804-1878; Hermann Küster, ginecolog german, sec. XX.*] Lipsa dezvoltării mülleriene, absența congenitală a vaginului (sau hipoplazie vaginală) și uter rudimentar (bicorn), asociate cu dezvoltarea normală a ovarelor, trompelor uterine și a caracterelor sexuale secundare feminine și creștere somatică normală. Cariotip 46 XX. Sin.: sindrom Rokitansky, sindrom Rokitansky-Küster.
- **S. MCCUNE-ALBRIGHT.** [*Donovan McCune, pediatru american, New York, n. 1902; Fuller Albright, medic american, Boston, 1900-1969.*] Formă de pseudopubertate precoce care asociază pete "*café-au-lait*", displazie fibroasă chistică a oaselor și sexualitate precoce. Sin.: displazie fibroasă poliostotică, sindrom Albright-McCune-Sternberg.
- **S. MEADOR.** Formă particulară a *s. Cushing caracterizată prin polimicroadenomatoză a corticosuprarenalelor, fără hiperplazie.
- **S. MEADOWS / s. de Meadows / postpartum cardiomyopathy.** [*William Robert Meadows, cardiolog american, n. 1919.*] Sin.: boală Meadows (v.).
- **S. MECKEL.** [*Johann Friedrich Meckel, anatomist, embriolog și chirurg german, Halle, 1781-1833.*] Sin.: sindrom Gruber-Meckel (v.).
- **S. MEIGE.** [*Henri Meige, medic și anatomist francez, profesor la Paris, 1866-1940.*] Sin.: boală Milroy (v.).
- **S. MEIGS.** [*Joe Vincent Meigs, chirurg american, Boston, 1892-1963.*] Ascită și pleurezie de tip transsudat, asociate unei tumori benigne ovariane (cel mai frecvent, fibrom). Extirparea tumorii ovariene determină dispariția revărsatelor. Sin.: sindrom Demons-Meigs.
- **S. MELKERSSON-ROSENTHAL.** [*Ernst Gustaf Melkersson, medic suedez, Göteborg, 1898-1932; Curt Rosenthal, neurolog german contemporan, Breslau (în prezent Wrocław, Polonia).*] Asocierea: paralizie facială periferică, edem facial predominant labial, cu evoluție în pusee (descris în *sarcoidoză) și limbă plicaturată. Debutează în copilărie, crizele fiind însoțite de cefalee, astenie, adenopatie.
- **S. MENDE.** [*Irmgard Mende, medic german, sec. XX.*] Afecțiune congenitală și familială în care se asociază depigmentare localizată, hipoacuzie și heterocromie a irisului.
- **S. MENDELSON.** [*Curtis Lester Mendelson, obstetrician și ginecolog american, n. 1913.*] Pneumopatie de inhalație care apare după regurgitarea și apoi inhalarea conținutului gastric în căile respiratorii. Poate surveni, cel mai frecvent, după un episod de pierdere a conștienței sau după anestezie generală. Sin.: sindrom de aspirație.
- **S. MENDES DA COSTA.** [*Samuel Mendes da Costa, dermatolog olandez, Amsterdam, n. 1862.*] Sin.: *erythrokeratoderma variabilis* (v.).
- **S. MÉNÉTRIER.** [*Pierre Eugène Ménétrier, medic francez la Hôpitaux de Paris, profesor de istoria medicinii, 1859-1935.*] 1) Edem al membrelor inferioare, al abdomenului, al hemitoracelui și al membrului superior stâng, ca urmare a obstrucției *canalului toracic. 2) V. boală Ménétrier.
- **S. MÉNIÈRE.** [*Prosper Ménière, medic francez, Paris, 1799-1862.*] Patologie frecvent unilaterală a urechii interne prin *hidrops labirintic, manifestată prin vertij, *acufene, surditate de percepție și, în evoluție, crize de vertij rotatoriu paroxistic. Sin.: boală Ménière, oticodinie, vertij labirintic, vertij Ménière.
- **S. MEYER-BETZ.** [*Friedrich Meyer-Betz, medic german, sec. XX.*] Sin.: mioglobinurie paroxistică idiopatică (v. mioglobinurie).
- **S. MEYER-SCHWICKERATH.** [*Gerhard Meyer-Schwickerath, oftalmolog german, Essen, n. 1920.*] Afecțiune polimalformativă ereditară, cu transmitere autozomal dominantă și expresivitate variabilă. Se manifestă prin anomalii oculare (*microftalmie, *hipertelorism, *glaucom, *epicantus), dentare și digitale (*sindactilie), care se pot asocia cu *microcefalie și agenezia masivului facial, alopecie și diverse malformații scheletice. Sin.: displazie oculo-dento-digitală.
- **S. MIKULICZ.** [*Johann Freiherr von Mikulicz-Radecki, chirurg polonez, profesor la Cracovia, Königsberg și Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), 1850-1905.*] Complex de simptome caracteristic bolii Mikulicz (v.) care apare secundar altor afecțiuni (*sarcoidoză, tuberculoză, leucemie). V. și sindrom Sjögren.
- **S. MILKMAN.** [*Louis Arthur Milkman, radiolog american, 1895-1951.*] S. caracterizat printr-un ansamblu simptomatic care include dureri osoase generalizate, impotență funcțională la nivelul membrelor inferioare și aspect radiologic particular: hipertransparențe liniare simetrice la nivelul ramurilor ischiopu-

biene, coastelor și omoplaților (striuri Looser). Acest s. este considerat un tip particular de *osteomalacie, de etiologie carențială. Sin.: sindrom Looser-Milkman.

▪ **S. MILLARD-GUBLER.** [***Auguste Louis Jules Millard***, *medic francez la Hôpitaux de Paris, 1830-1915;* ***Adolphe Gubler***, *medic și farmacolog francez, 1821-1879.*] Paralizie încrucișată, controlaterală a membrelor și facială homolaterală, prin afectarea nervilor VI și VII și a tractului cortico-spinal, prin infarct pontin (artera cerebeloasă antero-inferioară). Sin.: paralizie Millard-Gubler. V. sindrom altern și sindrom protuberanțial.

▪ **S. MILLER.** [***Marvin Miller***, *pediatru american contemporan.*] Complex malformativ în care se asociază disostoză mandibulo-facială cu malformații osoase ale membrelor superioare și inferioare, nanism, întârziere mentală, anomalii genitale și oculare (*aniridie, *cataractă, *glaucom), angioame cutanate. Sin.: disostoză acrofacială postaxială Miller. V. și disostoză acrofacială.

▪ **S. MILLS.** [***Charles Karsner Mills***, *neurolog american, profesor la Philadelphia, 1854-1931.*] Hemiplegie progresivă cu evoluție lentă spre bilateralizare ce pare să fie legată de o atrofie corticală cu expresie piramidală pură.

▪ **S. MIRANDA.** S. malformativ foarte rar, caracterizat la ambele sexe printr-o asociere multiplă: leziuni ale sistemului nervos central (*meningoencefalocel, dilatația ventriculului IV, *hidrocefalie, *microgirie cerebrală), proliferare fibroasă pericanaliculară intrahepatică difuză și displazie chistică renală. Transmiterea este autozomal recesivă.

▪ **S. MIRIZZI.** [***Pablo L. Mirizzi***, *chirurg argentinian, Buenos Aires, 1893-1964.*] Complex de simptome determinat de spasmul canalului hepatic, izolat sau asociat frecvent cu un calcul inclavat în *canalul cistic. Clinic se manifestă prin episoade de *hepatalgie și *angiocolită. Sin.: distonia canalului hepatic, boală Mirizzi.

▪ **S. MOEBIUS.** [***Paul Julius Moebius***, *neurolog german, profesor la Leipzig, 1853-1907.*] 1) S. congenital în care se asociază: diplegie facială centrală și paralizie a mișcărilor de lateralitate ale globilor oculari, determinate de hipoplazia nucleilor nervilor VI și VII, prin aplazia *protuberanței trunchiului cerebral. 2) S. caracterizat prin dureri produse în timpul mișcărilor voluntare, care nu pot fi explicate prin leziuni locale și de aceea au fost incluse în cadrul algiilor de origine centrală. 3) V. boală Moebius.

▪ **S. MOHR.** [***Otto Louis Mohr***, *anatomist și genetician norvegian, Oslo, 1886-1967.*] Sin.: sindrom orodigitofacial tip II (v.).

▪ **S. MONAKOW.** [***Constantin von Monakow***, *neurolog originar din Rusia, profesor la Zürich, 1853-1930.*] 1) S. altern determinat de o leziune pedunculară, care se manifestă prin hemiplegie homolaterală în teritoriul oculomotorului comun și hemipareză cu *hemianestezie (controlaterale) asociate cu mișcări *coreoatetozice. V. și sindrom altern. 2) S. determinat de ocluzia arterei coroidiene anterioare, care se manifestă prin hemiplegie, hemipareză și hemianopsie controlaterale.

▪ **S. MONTEGGIA.** [***Giovanni Battista Monteggia***, *chirurg italian, 1762-1815.*] Fractură localizată la limita treimii superioare a cubitusului, cu luxarea anterioară a radiusului, la copil. Sin.: fractură Monteggia.

▪ **S. MONTGOMERY.** S. caracterizat prin prezența de *xantoame cutanate și mucoase, diseminate mai ales la nivelul căilor aeriene superioare și, în jumătate de cazuri, prin asocierea unui *diabet insipid. Această afecțiune a adultului are frecvent evoluție cronică, dar benignă. Sin.: xantomatoză mucocutanată cu diabet insipid.

▪ **S. MOORE.** [***Mathew T. Moore***, *neuropsihiatru american, n. 1901.*] Sin.: epilepsie abdominală (v.).

▪ **S. MOORE-FEDERMAN.** S. rar, caracterizat prin *nanism familial cu dureri articulare, transmis autozomal recesiv.

▪ **S. MORGAGNI.** [***Giovanni Battista Morgagni***, *anatomist și anatomopatolog italian, profesor la Padova, 1682-1771.*] Sin.: boală Morgagni-Stewart-Morel (v.).

▪ **S. MORGAGNI-ADAMS-STOKES.** [***Giovanni Battista Morgagni***, *anatomist și anatomopatolog italian, profesor la Padova, 1682-1771;* ***Robert Adams***, *medic irlandez, 1798-1875;* ***William Stokes***, *medic irlandez, 1804-1878.*] Sin.: sindrom Adams-Stokes (v.).

▪ **S. MORQUIO.** [***Luis Morquio***, *pediatru uruguaian, profesor la Montevideo, 1867-1935.*] Sin.: boală Morquio (v.).

▪ **S. MORRIS.** [***John McLean Morris***, *chirurg american, n. 1914.*] Sin.: sindromul testiculului feminizant (v.).

▪ **S. MORVAN.** [***Augustin Marie Morvan***, *medic francez, 1819-1897.*] Sin.: siringomielie (v.).

▪ **S. MOSSE.** [***Max Mosse***, *medic german, profesor de medicină internă la Berlin, n. 1873.*] Asocierea dintre *polycythemia rubra vera* și *ciroza hepatică.

▪ **S. MOUNIER-KUHN.** [***P. Mounier-Kuhn***, *medic francez, sec. XX.*] S. congenital care constă în asocierea etmoidoantritei cu *bronșiectazia.

▪ **S. MOUNT-REBACK.** [***Lester Adran Mount***, *medic american, n. 1910;* ***S. Reback***, *neurolog american, sec. XX.*] Sin.: coreoatetoză familială paroxistică (v.).

▪ **S. MOYNAHAN.** [***E. J. Moynahan***, *medic britanic, sec. XX.*] 1) S. în cadrul căruia se asociază *alopecie congenitală (persistând până la vârsta de 3-4 ani), comițialitate și retard mental, cu modificări electroencefalografice. Se transmite autozomal recesiv. 2) *Lentiginoză multiplă simetrică asociată cu stenoză mitrală congenitală, nanism, hipoplazie genitală și retard mental.

▪ **S. MÜNCHAUSEN.** [***Karl Friedrich Hieronymus Münchausen***, *baron, soldat german și călător, 1720-1797, reputat pentru exagerările din povestirile sale.*] Inventarea în mod conștient a unor stări patologice plauzibile, dar nereale, în urma cărora pacientul este internat sau chiar operat. V. și patomimie.

▪ **S. MURCHISON-SANDERSON.** Sin.: boală Hodgkin (v.).

▪ **S. NADLER-WOLFER-ELLIOT.** Formă rară de tumoră extrapancreatică cu hipoglicemie. Apare la adultul peste 40 de ani și se manifestă prin asocierea: hepatom primitiv, hipoglicemie cu evoluție până la comă și insuficiență hepatică.

▪ **S. NAFFZIGER.** [***Howard Christian Naffziger***, *chirurg american, San Francisco, 1884-1956.*] Sin.: sindromul scalenului anterior (v.).

▪ **S. NAGER-DE REYNIER.** [***Felix R. Nager***, *otorinolaringolog elvețian, profesor la Zürich, 1877-1959;* ***J. P. de Reynier***, *medic elvețian, Lausanne, n. 1914.*] Sin.: disostoză acrofacială Nager (v. disostoză acrofacială).

▪ **S. NEGRI-JACOD.** [***Adelchi Negri***, *patolog italian, profesor la Pavia, 1876-1912;* ***Maurice Jacod***, *medic francez, sec. XX.*] Sin.: sindrom Jacod (v.).

▪ **S. NELSON.** [***Don H. Nelson***, *medic internist american, n. 1925.*] Dezvoltarea unei tumori hipofizare ACTH-secretante, după adrenalectomia bilaterală, în *s. Cushing.

▪ **S. NEZELOF.** [***Christian Nezelof***, *pediatru francez, n. 1922.*] Denumire pentru un grup eterogen de tulburări prin imunodeficiență, determinate de alterarea profundă a imunității celulare și de deficitul variabil al imunității umorale. Concentrația imunoglobulinelor poate fi normală sau crescută, dar răspunsul anticorpilor poate fi absent. Pacienții sunt expuși la infecții, inclusiv cu agenți patogeni oportuniști (*infecție oportunistă). Au fost descrise cazuri de transmitere autozomal recesivă sau în relație cu cromozomul X.

▪ **S. NISHIMOTO-TAKENCHI-KUDO.** Sin.: boală moyamoya (v.).

▪ **S. NOACK.** Sin.: acrocefalopolisindactilie tip I (v. acrocefalopolisindactilie).

- **S. NOONAN.** [*Jacqueline Anne Noonan, pediatru american, n. 1921.*] Disgenezie gonadică (cu cariotip normal), variantă a *s. Turner la bărbat, caracterizat prin fenotip turnerian fără anomalii cromozomiale, cu transmitere autozomal dominantă. Atinge o frecvență de 1‰ și are o mare varietate de expresie. Sin.: sindrom Ullrich-Turner.
- **S. OBRINSKY.** [*William Obrinsky, pediatru american contemporan.*] S. polimalformativ caracterizat prin aplazia totală sau parțială a musculaturii abdominale (în particular a mușchilor oblic intern și extern și al transversului abdominal) asociată cu malformații genitourinare (vezică dilatată, hipertrofiată, *ureterohidronefroză, rinichi polichistic, *criptorhidie), malformații toracice (torace "în carenă" sau "în pâlnie"), **spina bifida* cu *mielomeningocel, *hidrocefalie și oligofrenie. Caracterul ereditar este incert.
- **S. OGILVIE.** [*Sir Heneage Ogilvie, chirurg englez contemporan, Londra.*] Simptome care simulează ocluzia intestinală, cu contractură persistentă a musculaturii intestinale, dar fără existența unei anomalii organice a colonului, frecvent ca urmare a unui defect de inervație simpatică a acestuia.
- **S. ONDINE / malédiction d'Ondine / Ondine's curse.** [*Ondine, nimfă care, pentru a-și pedepsi soțul muritor, i-a luat posibilitatea de a respira automat, astfel încât acesta a murit când a adormit.*] S. caracterizat prin episoade de bradipnee și apnee cu cianoză, somnolență și chiar insuficiență cardiacă dreaptă. *Hipercapnia, *hipoxemia și acidoza gazoasă decompensată demonstrează hipoventilația alveolară, în timp ce probele funcționale respiratorii sunt normale. Acest s., extrem de rar la adult și excepțional întâlnit la copil, evoluează în pusee declanșate de infecții respiratorii sau de medicamente care deprimă respirația. S. apare primitiv, posibil datorită unor tulburări ale centrilor respiratori. Sin.: blestemul Ondinei, hipoventilație alveolară primitivă de origine centrală.
- **S. ORTNER.** [*Norbert Ortner, medic austriac, profesor de medicină internă la Innsbrück, apoi la Viena, 1865-1935.*] Disfonie din cauza compresiunii nervului recurent stâng de către atriul stâng dilatat, în cursul evoluției unei stenoze mitrale.
- **S. PANCOAST-TOBIAS.** [*Henry Khunrath Pancoast, radiolog american, Philadelphia, 1875-1939; J. W. Tobias, medic sud-american contemporan.*] S. în care se asociază dureri foarte intense pe fața internă a membrului superior, prin afectarea plexului brahial inferior (teritoriu C_8-D_1) și simptomatologie caracteristică *sindromului Claude Bernard-Horner, prin afectarea plexului simpatic cervical. Este determinat de infiltrarea neoplazică a apexului pulmonar, uneori asociind și osteoliza primei coaste.
- **S. PAPILLON LÉAGE-PSAUME / s. Papillon Léage-Psaume / familial orofaciodigital dysostosis.** [*Eline Papillon Léage, stomatolog francez contemporan; Jean Psaume, stomatolog francez, n. 1920.*] Sin.: sindrom orodigitofacial de tip I (v.).
- **S. PAPILLON-LEFÈVRE.** [*M. M. Papillon, dermatolog francez contemporan; Paul Lefèvre, dermatolog francez, Paris, n. 1891.*] S. ereditar, transmis autozomal recesiv, caracterizat prin hiperkeratoză palmo-plantară și anomalii dentare. V. keratodermie și boală Meleda.
- **S. PARHON.** [*Constantin Parhon, endocrinolog român, profesor la Iași, apoi la București, 1874-1969.*] Tip de obezitate observat la sexul feminin, asociată cu tulburări menstruale și retenție hidrosalină, depresie psihică, migrene, instabilitate termică. Etiopatogenia implică o posibilă hipersecreție de hormon antidiuretic (ADH). V. și sindrom Mach.
- **S. PARINAUD.** [*Henri Parinaud, oftalmolog francez, Paris, 1844-1905.*] 1) Paralizie oculară, cu imposibilitatea mișcărilor verticale ale globului ocular (în sus, în jos sau în ambele direcții), legată de o leziune a *tuberculilor quadrigemeni sau a regiunii subtalamice. 2) Formă de *conjunctivită oculoglandulară, frecvent unilaterală, urmată de adenopatie preauriculară. Determinată de bacterii din genul *Leptothrix*, se poate asocia cu *limfogranulomatoza veneriană sau cu *tularemia.
- **S. PARKES WEBER.** [*Frederick Parkes Weber, medic englez, Londra, 1863-1962.*] S. asemănător *s. Klippel-Trenaunay, în care hipertrofia membrului inferior se asociază cu varice, angioame sau anevrisme *cirsoide sau arteriovenoase. După unii autori aceste s. ar reprezenta una și aceeași entitate clinico-biologică.
- **S. PARKINSON.** [*James Apotheker Parkinson, medic englez, 1755-1824.*] 1) Sin.: parkinsonism (v.). 2) V. boală Parkinson.
- **S. PARRY-ROMBERG.** [*Caleb Hillier Parry, medic englez, 1755-1822; Moritz Heinrich Romberg, neurolog și internist german, profesor la Berlin, 1795-1873.*] Hemiatrofie facială progresivă, cu debut în perioada copilăriei. Sin.: boală Romberg, hemiatrofie facială.
- **S. PARSONAGE-TURNER / syndrome de Parsonage-Turner / neuralgic amyotrophy.** [*M. J. Parsonage, neurolog englez, sec. XX; John W. Turner, medic american contemporan, Oklahoma City.*] Lezarea rădăcinilor superioare ale plexului brahial, de natură inflamatorie, probabil secundar unei boli infecțioase generale cu germeni banali sau de origine virală. Se caracterizează prin dureri musculare intense, *amiotrofie rapidă și recuperare frecvent remarcabilă. Sin.: nevralgie amiotrofică.
- **S. PARY.** Complicație tardivă a tratamentului prelungit cu *neuroleptice, constând în apariția unui *sindrom Gilles de la Tourette incomplet: *coprolalie, tulburări în articularea cuvintelor, criză de clipit paroxistic. *Dischineziile orobucale în cadrul mișcărilor involuntare ale extremităților sunt absente.
- **S. PASHAYAN-PUTTERMAN.** S. congenital ce poate fi recunoscut la naștere, cu asocierea: *dismorfie facială (față împietrită, pleoape umflate, nas voluminos și globulos, *hipertelorism, hipoplazie mediofacială, buză superioară trapezoidă, deplasare laterală și stenoză a orificiilor lacrimale, riduri orizontale profunde ale obrajilor), *sindactilie, hiperlaxitate ligamentară, necoordonare a mișcărilor, uneori *semn Babinski prezent. Transmiterea este autozomal dominantă. Sin.: sindrom blefaro-nazo-facial.
- **S. PATAU.** [*Klaus Patau, pediatru și genetician american contemporan, Madison, Wisconsin.*] Anomalie cromozomială cu s. polimalformativ, în care se asociază afectare neurologică, cardiacă, facială, craniană, oculară, digitală, cu evoluție letală înainte de vârsta de 6 luni. Sin.: trisomie 13.
- **S. PELLEGRINI-STIEDA.** [*Augusto Pellegrini, chirurg italian contemporan, Florența; Alfred Stieda, chirurg german, profesor la Königsberg, 1869-1945.*] Calcificarea ligamentului lateral intern al genunchiului, care apare progresiv, după o entorsă la acest nivel, uneori asimptomatică și descoperită radiologic. Aceleași modificări pot fi localizate la nivelul articulațiilor scapulohumerale, cotului sau tibiotarsiene.
- **S. PELLIZZI.** [*G. B. Pellizzi, medic italian, Pisa, sec. XIX-XX.*] Sin.: sindrom de hipertrofie epifizară (v.).
- **S. PENDE.** [*Nicola Pende, medic italian, profesor de clinică medicală la Genova, 1880-1970.*] Formă de *insuficiență suprarenală caracterizată prin cașexie, tegumente scuamoase, căderea părului, hipertensiune arterială, hipoglicemie și hipocolesterolemie. Sin.: cașexie suprarenală.
- **S. PENDRED.** [*Vaughan Pendred, medic englez, 1869-1946.*] S. ereditar în care se asociază surditate congenitală cu dezvoltarea, în copilărie, a unei guși, uneori fără hipotiroidie. Caracteristica biochimică esențială a s. P. constă în incapacitatea parțială a tireocitului de a forma compuși iodați organici.
- **S. PERHEENTURA.** Sin.: sindrom Mulibrey (v.).

▪ **S. PETERS.** [*Albert Peters, oftalmolog german, profesor la Rostock, 1862-1938.*] Afecțiune oftalmologică congenitală, în care se asociază opacități corneene centrale sau profunde (leucom corneean) și leziuni ale irisului (*sinechii anterioare anulare complete sau limitate). Leziunile sunt frecvent bilaterale și asociază și alte malformații oculare (strabism, nistagmus, cataractă congenitală, glaucom congenital) sau extraoculare (microcefalie, malformații cardiace, digestive etc.).

▪ **S. PEUTZ-JEGHERS.** [*J. L. A. Peutz, medic olandez, sec. XX; Harold Jeghers, medic american, n. 1904.*] *Polipoză gastrointestinală ereditară, asociată cu pigmentație cutaneomucoasă, localizată perioral, perinazal și pe mucoasele bucală, anală și genitală. Sin.: lentiginoză periorificială cu polipoză viscerală.

▪ **S. PFEIFFER.** [*R. A. Pfeiffer, medic german, sec. XX.*] Anomalie ereditară, transmisă autozomal dominant, caracterizată prin *acrocefalosindactilie asociată cu scurtarea policelui și hipertrofia halucelui. Sin.: acrocefalosindactilie tip V.

▪ **S. PICCHINI.** [*Luigi Picchini, medic italian, sfârșitul sec. XIX.*] Inflamația seroaselor membranare conexe diafragmului, uneori fiind asociate și inflamația meningelui și a tunicii vaginale a testiculului. Este cauzată de *Trypanosoma*.

▪ **S. PICKWICK.** [*Băiatul gras din Pickwick Papers de Charles Dickens.*] Asocierea unei obezități importante, de obicei la subiecți cu talie mică sau medie, cu accese periodice de somnolență și tremurături musculare, ca și cu poliglobulie cu cianoză secundare hipoventilației pulmonare cronice.

▪ **S. PIERRE MAURIAC.** [*Pierre Mauriac, medic francez, profesor de medicină clinică la Bordeaux, 1882-1963.*] Sin.: sindrom Mauriac (v.).

▪ **S. PILLAY.** S. congenital în care se asociază: opacități corneene, hipoplazie mandibulară cu fuziune temporo-mandibulară și hipoplazie parțială a oaselor antebrațului (aplazia condilului lateral al capului radial și a porțiunii inferioare a cubitusului, cu dislocarea articulației radiohumerale și radio-cubitale proximale). Transmiterea este autozomală, fie dominantă, fie recesivă. Sin.: displazie oftalmo-mandibulo-melică.

▪ **S. PISE.** *S. extrapiramidal acut fără caracter de gravitate, dar spectacular prin simptomatologie, în care se asociază rotația și flexia laterală a capului, gâtului și a părții superioare a toracelui. Frecvent este de origine iatrogenă (consecutiv administrării de neuroleptice).

▪ **S. PLUMMER-VINSON.** [*Henry Stanley Plummer, medic american, Rochester, 1874-1937; Porter Paisley Vinson, medic american, Rochester, 1890-1959.*] Carență marțială asociată cu disfagie, uneori complicată prin cancerizare (la nivelul hipofaringelui sau esofagului), cu atrofie a tegumentelor, unghiilor și mucoaselor, mai frecvent la femeie, în țările scandinave. Sin.: disfagie sideropenică, sindrom Kelly-Paterson.

▪ **S. POLAND.** [*Alfred Poland, chirurg englez, Londra, 1820-1872.*] S. malformativ în care se asociază *sindactilie, hipoplazia marelui pectoral, malformații falangiene, anomalii ale *dermatoglifelor, atrofia brațului și/sau a antebrațului. Malformațiile sunt, probabil, consecința hipoplaziei arterei subclaviculare (produsă în perioada embrionară). Originea genetică a s. P. este incertă.

▪ **S. POPLHEMUS-SCHAFER-IVEMARK.** Sin.: sindrom Ivemark (v.).

▪ **S. POSNER-SCHLOSSMANN.** [*Adolf Posner, oftalmolog american contemporan; Arthur Schlossman, pediatru și biochimist german, Dresda, Düsseldorf, 1867-1932.*] Afecțiune de origine imunoalergică, caracterizată prin pusee repetitive de hipertonie oculară unilaterală la adultul tânăr, cu prognostic favorabil.

▪ **S. POTTER.** [*Edith L. Potter, ginecolog american, Chicago, n. 1901.*] Facies particular care amintește pe cel din *s. Down, dar se deosebește de acesta prin malformații ale pavilionului urechii. Acest facies traduce existența unei agenezii renale bilaterale, consecință a unei *ectrourii, asociindu-se și cu alte manifestări ale acesteia (în particular, malformații anorectale).

▪ **S. POURFOUR DU PETIT.** [*François Pourfour du Petit, anatomist și chirurg francez, 1664-1741.*] S. invers al *s. Claude Bernard-Horner, traducând excitația simpaticului cervical (prin existența unei guși basedowifiate), asociat cu midriază discretă, exoftalmie moderată și lărgirea fantei palpebrale. Sin. în engl.: sindrom Claude Bernard.

▪ **S. PRADER-LABHART-WILLI.** [*Andrea Prader, pediatru elvețian, Zürich, n. 1919; A. Labhart, medic elvețian, n. 1916; Heinrich Willi, pediatru elvețian contemporan, Zürich.*] Sin.: sindrom Prader-Willi (v.).

▪ **S. PRADER-WILLI.** [*Andrea Prader, pediatru elvețian, Zürich, n. 1919; Heinrich Willi, pediatru elvețian contemporan, Zürich.*] S. malformativ congenital cu *hipogonadism, *criptorhidie bilaterală, *nanism, obezitate, hipotonie musculară, anomalii vertebrale și articulare, *acromicrie, întârziere staturoponderală. Sin.: sindrom Angelmann, sindrom Prader-Labhart-Willi.

▪ **S. PRINZMETAL / s. de Prinzmetal / variant angina.** [*Myron Prinzmetal, cardiolog american, n. 1908.*] Sin.: angină Prinzmetal (v.).

▪ **S. PROFICHET.** [*Georges Charles Profichet, medic francez, n. 1873.*] Creștere progresivă a unor noduli calcaroși în țesutul subcutanat, îndeosebi la nivelul articulațiilor mari, cu tendință la ulcerare și cicatrizare, însoțită de atrofii neuronale.

▪ **S. RABSON-MENDENHALL.** S. în care se asociază displazii dentare, pubertate precoce, *acanthosis nigricans*.

▪ **S. RAEDER.** [*Georg Johan Raeder, oftalmolog norvegian, 1889-1956.*] S. caracterizat prin afectarea nervului trigemen, cu simpatalgie facială de tip *migrenă oftalmică, *s. Claude Bernard-Horner și paralizie de nerv oculomotor extern, prin leziuni la nivelul peretelui extern al sinusului cavernos, în vecinătatea *ganglionului Gasser.

▪ **S. RAMSAY HUNT.** [*James Ramsay Hunt, neurolog american, New York, 1874-1937.*] Denumire pentru mai multe sindroame rare determinate de degenerescența spinocerebeloasă (îndeosebi a *nucleului dentat al cerebelului), adesea ereditare, determinând ca simptom esențial *mioclonii. Aceste s. sunt: 1) Dissinergia cerebeloasă progresivă, caracterizată prin mioclonii declanșate de mișcări, asociate unui *s. cerebelos sau cerebrospinal, în cursul căruia electroencefalograma rămâne normală. 2) Dissinergia cerebeloasă mioclonică, cu debut în copilărie, caracterizată prin apariția succesivă de crize de epilepsie generalizată, mioclonii spontane sau provocate de mișcări (începând cu membrele superioare) și prin tulburări cerebeloase. Evoluția este îndelungată și neregulată, iar pe electroencefalogramă se observă modificări în timpul crizelor. Sin.: sindrom Hunt, dissinergie cerebeloasă. V. și nevralgie Ramsay Hunt.

▪ **S. RAYMOND.** [*Fulgence Raymond, neurolog francez, profesor la Paris, 1844-1910.*] Manifestări neuropsihice în cadrul *s. de corp calos: amnezie recentă, tulburări de comportament, lipsa coordonării gesturilor și ideilor.

▪ **S. RAYMOND-CESTAN / s. de Raymond-Cestan / Raymond-Cestan s., pontine s.** [*Fulgence Raymond, neurolog francez, profesor la Paris, 1844-1910; Raymond Cestan, neurolog și psihiatru francez, profesor la Toulouse, 1872-1933.*] S. altern protuberanțial traducând o leziune a etajului superior al calotei protuberanței, în care se asociază paralizia mișcării de lateralitate a privirii și un *s. cerebelos homolaterale, hemiplegie controlaterală cu mișcări *coreoatetozice și tulburări senzitive marcate. V. sindrom altern, sindrom protuberanțial.

▪ **S. RAYNAUD.** [*Maurice Raynaud, medic francez, 1834-1881.*] Complex de simptome determinate de vasoconstricția periferică, având aceleași manifestări ca și boala Raynaud (v.), care

apar însă secundar altor afecțiuni: compresiunea externă a arterei subclaviculare (în defileul costo-clavicular), arterită, tromboză arterială, colagenoze (*sclerodermie, *lupus eritematos diseminat, *periarterită nodoasă), intoxicații (*ergotism), iatrogene (administrarea de *betablocante).

▪ **S. REBENOK.** Tulburări psihice ale percepției în timpul psihozelor postgripale, având drept caracteristică prezența apei. Halucinațiile auditive, vizuale și kinestezice pot lua aspecte dintre cele mai insolite: zgomotul apei care curge, susurul izvorului, valurile mării, imagini de râuri, lacuri, havuze, senzația că pe corp curge apa sau că părți ale corpului sunt cufundate sau umezite de lichide. Tabloul halucinator poate lua un aspect oniric, bolnavul având teama de a nu se îneca, spaima de apă și inundații, încercând să se salveze. Mai rar, bolnavii simt o atracție pentru apă (hidromanie). Episodul halucinator poate dura ore sau zile. S. R. a fost explicat prin lezarea de către virusul gripal a structurilor diencefalice.

▪ **S. REFETOFF.** S. familial caracterizat prin surdomutitate, retard al creșterii osoase, calcificări multiple periarticulare (aspect de epifize punctate), gușă și concentrație crescută a hormonilor tiroidieni circulanți. Acest ansamblu fiziopatologic este consecința rezistenței hipofizare și tisulare periferice la acțiunea hormonilor tiroidieni.

▪ **S. REIFENSTEIN.** [*Edward C. Reifenstein Jr., endocrinolog american, n. 1908.*] *Pseudohermafroditism masculin familial, asociat cu hipospadias, hipogonadism primar, atrofie testiculară postpubertară, azoospermie, ginecomastie, testosteron plasmatic scăzut. S. R. este asemănător sindromului Klinefelter (v.), de care se deosebește prin prezența ginecomastiei și a hipospadiasului.

▪ **S. REITER.** [*Hans Conrad Julius Reiter, medic igienist german, profesor la Rostock, 1881-1969.*] Sin.: sindrom Fiessinger-Leroy-Reiter (v.).

▪ **S. REMAK.** [*Ernst Julius Remak, neurolog german, profesor la Berlin, apoi la Wiesbaden, 1849-1911.*] *S. radicular prin leziune la nivelul C_7, care determină tulburări senzitive ale regiunii posterioare a brațului și antebrațului, feței dorsale a mâinii, deficit motor al extensiei cotului, pumnului și degetelor, abolirea sau diminuarea *reflexelor tricipital și cubitopronator. Sin.: sindrom radicular mijlociu al plexului brahial.

▪ **S. RENDU-OSLER-WEBER.** [*Henri Jules Louis Marie Rendu, medic francez, Paris, 1844-1902; Sir William Osler, medic canadian care a practicat în SUA și în Anglia, profesor de medicină la Oxford, 1849-1919; Frederick Parkes Weber, medic englez, Londra, 1863-1962.*] Sin.: boală Rendu-Osler (v.).

▪ **S. RETT.** [*Andreas Rett, pediatru austriac, sec. XX.*] S. de etiologie necunoscută, care afectează sexul feminin: debutează între 6 și 18 luni, prin hipotonie și încetinirea creșterii craniene; între 1 și 3 ani apare deteriorarea mentală; la vârsta școlară apar *ataxie, hipertonie a membrelor inferioare; între 5 și 25 de ani bolnavii devin *grabatari și prezintă un retard mental profund.

▪ **S. REYE.** [*Ralph Douglas Kenneth Reye, patolog australian, sec. XX.*] Encefalopatie acută infantilă cu edem cerebral și steatoză hepatică masivă. Biochimic constă în hipoglicemie și hipoglicorahie, creșterea transaminazelor serice, hiperamoniemie, acidoză metabolică, cetonurie, în relație cu anomalii ale metabolismului lipidic. Acizii grași eliberați masiv determină disfuncții ale sistemului mitocondrial celular. Clinic, debutul este brutal, de obicei după un episod viral banal, cu vomă, delir, comă cu crize convulsive și contracturi, hepatomegalie, hemoragii. Evoluția este letală în 80 % din cazuri în câteva zile.

▪ **S. RICHARDS-RUNDLE.** [*B. W. Richards, A. T. Rundle, medici englezi contemporani.*] S. congenital, constând din cetoacidurie, întârziere psihică, deficit de dezvoltare a caracterelor sexuale secundare, *anacuzie, *ataxie, atrofie musculară progresivă doar în perioada copilăriei, ulterior staționară.

▪ **S. RICHNER-HANHART.** [*Hermann Richner, oftalmolog elvețian contemporan, Aarau; Ernst Hanhart, medic și genetician elvețian, Ascona, 1891-1973.*] Sin.: tirozinemie ereditară (v.).

▪ **S. RICHTER.** [*Maurice N. Richter, patolog american, n. 1897.*] S. caracterizat prin apariția unui *reticulosarcom ganglionar în timpul evoluției unei *leucemii limfoide cronice.

▪ **S. RIEGER.** [*Herwigh Rieger, oftalmolog austriac contemporan, Linz.*] Displazie mezenchimatoasă a irisului cu transmitere autozomal dominantă, caracterizată prin malformații ale camerei anterioare, *sinechii angulare, *embriotoxon posterior, *colobom, pseudopolicorie (*policorie) cu tendință la *glaucom secundar și însoțită de malformații craniofaciale și uneori digitale (*camptodactilie). V. și sindrom Axenfeld.

▪ **S. RILEY-DAY.** [*Conrad M. Riley, pediatru american contemporan, New York; Richard L. Day, medic american contemporan.*] S. familial autozomal recesiv, cu debut în primele luni de viață. Se asociază: tulburări ale controlului vasomotor, *alacrimie, hipersudorație, hipoalgezie, pusee febrile și tulburări gastrointestinale. Această anomalie de funcționare a *sistemului nervos autonom este dependentă de o perturbare a metabolismului *catecolaminelor prin deficit de dopamin-hidroxilază. Sin.: disautonomie familială.

▪ **S. RILEY-SHWACHMAN.** [*Conrad M. Riley, pediatru american, New York, n. 1913; Harry Schwachman, pediatru contemporan american, Boston.*] S. rar, de etiologie necunoscută, observat la copil, în cadrul căruia se asociază *pahiostoză localizată la diafiza oaselor lungi, creșterea densității osoase a bazei craniului, hipotonie musculară generalizată cu exagerarea reflexelor osteotendinoase, *clonus al piciorului cu dificultate la mers. S. evoluează prin progresia asteniei, cu anorexie și cașexie.

▪ **S. ROBERTS.** [*J. B. Roberts, medic american, sec. XX.*] S. foarte rar, cu transmitere autozomal recesivă, în care se asociază diverse semne: retard de creștere *in utero* sau postnatal, hipoplazie a membrelor, diverse malformații (fantă labiopalatină, *clinodactilie, *micrognație, *hipospadias) și trombopenie.

▪ **S. ROBIN PIERRE.** [*Pierre Robin, pediatru francez, 1867-1950.*] Varietate de sindrom al primului arc branhial (v.), manifestată prin *hipoplazie mandibulară care asociază un defect de dezvoltare a arcului mandibular (pseudoretrognație) cu *micrognație, *glosoptoză și fantă palatină susceptibilă să antreneze asfixia nou-născutului. V. și ectrogenie.

▪ **S. ROCHON-DUVIGNEAUD.** [*André Jean Rochon-Duvigneaud, oftalmolog francez, 1863-1952.*] S. determinat de afectarea structurilor care traversează fanta sfenoidală, manifestat prin *oftalmoplegie totală secundar lezării nervilor oculo-motor comun, patetic și oculomotor extern, anestezie a corneei în cadranul superior prin afectarea ramurii superioare a trigemenului și uneori *exoftalmie prin compresiunea venelor oftalmice. Sin.: sindrom de fantă sfenoidală.

▪ **S. ROGER-FROMENT.** Sin.: sindrom infundibulopulmonar (v.).

▪ **S. ROKITANSKY.** [*Karl Freiherr von Rokitansky, anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1804-1878.*] Sin.: sindrom Mayer-Rokitansky-Küster (v.).

▪ **S. ROKITANSKY-KÜSTER.** [*Karl Freiherr von Rokitansky, anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1804-1878; Hermann Küster, ginecolog german, sec. XX.*] Sin.: sindrom Mayer-Rokitansky-Küster (v.).

▪ **S. ROKITANSKY-MAUD-ABBOTT.** [*Karl Freiherr von Rokitansky, anatomopatolog austriac, profesor la Viena, 1804-1878; Maud; Abbott.*] Persistența *canalului atrioventricular comun.

- **S. ROSENBACH.** [*Ottomar Rosenbach, medic german, profesor la Breslau (în prezent Wrocław, Polonia), apoi la Berlin, 1851-1907.*] Tahicardie paroxistică de origine coronariană care determină insuficienţă cardiacă.
- **S. ROSENTHAL.** [*Robert Louis Rosenthal, hematolog american, n. 1923.*] Sin.: boală Rosenthal (v.).
- **S. ROSEWATER.** Formă familială de *hipogonadism primar la sexul masculin, determinând sterilitate şi ginecomastie, cu etiologie incertă.
- **S. ROTHMANN-MAKAI.** [*Max Rothmann, neurolog german, profesor la Berlin, 1868-1915; Endre Makai, chirurg maghiar contemporan, Budapesta.*] *Paniculită circumscrisă idiopatică, cu *steatonecroză şi chisturi multiple.
- **S. ROTHMUND-THOMSON.** [*August von Rothmund Jr., oftalmolog german, profesor la München, 1830-1906; Mattew Sidney Thomson, dermatolog englez, Londra, 1894-1969.*] S. malformativ ereditar, transmis autozomal recesiv, caracterizat prin *poikilodermie, *telangiectazii, frecvent asociate cu cataractă juvenilă, nas "în şa", anomalii scheletale congenitale şi *hipogonadism. Sin.: boală Thomson, poikilodermie congenitală.
- **S. ROTOR.** [*Arturo B. Rotor, medic filipinez contemporan, Manilla.*] Icter cronic familial nehemolitic cu evoluţie cronică, dar benignă, fără febră şi alterarea stării generale. Biochimic, hiperbilirubinemia este moderată şi există hemoliză discretă, fără afectarea funcţiilor hepatice. Etiopatogenia implică un deficit de secreţie a bilirubinei conjugate şi absenţa transferazei hepatice. Diferă de *s. Dubin-Johnson prin lipsa pigmentaţiei hepatice şi prin transmiterea autozomal recesivă.
- **S. ROUSSY-LÉVY.** [*Gustave Roussy, anatomopatolog francez, n. la Vevey, Elveţia, 1874-1948; Gabrielle Lévy, neurolog francez, 1886-1935.*] Sin.: boală Roussy-Lévy (v.).
- **S. ROVSING.** [*Nils Thorkild Rovsing, chirurg danez, Copenhaga, 1862-1927.*] Asocierea unei anomalii renale (rinichi "în potcoavă") cu o serie de simptome gastrice: disconfort şi dureri abdominale, senzaţie de greaţă.
- **S. ROYER.** Tip de intersexualitate (*pseudo-hermafroditism masculin) caracterizat prin discordanţa dintre organele genitale interne, ambisexe, şi restul sexualizării, care este masculină. Cromatina sexuală este absentă, cariotipul fiind 46 XY. Clinic, pacienţii prezintă morfotip sexual masculin sau hipoandric, organe genitale externe masculine, normal conformate, testicule intrascrotale sau *criptorhidie, sexualizare pubertară relativ normală sau redusă, sterilitate. Sin.: sindromul bărbaţilor cu uter.
- **S. RUBINSTEIN-TAYBI.** [*Jack Herbert Rubinstein, pediatru american, Cincinnati, n. 1925; Hooshang Taybi, radiolog american, n. 1919.*] S. polimalformativ, formă de nanism congenital cu cariotip normal, în care se asociază malformaţii cardiace şi somatice (oculare, hipoplazia membrelor şi a maxilarului). V. şi sindrom Keipert.
- **S. RUD.** [*Einar Rud, medic danez, n. 1892.*] S. congenital constând din *ihtioză, deficit psihic, epilepsie, infantilism, tetanie. Este asemănător *s. Sjögren-Larsson.
- **S. RUSSELL-SILVER.** [*Alexander Russell, pediatru englez contemporan, Londra; Henry K. Silver, pediatru american, Denver, n. 1918.*] Sin.: sindrom Silver (v).
- **S. SABIN-FELDMAN.** [*Albert Bruce Sabin, virolog american de origine rusă, New York, 1906-1993; Henry Alfred Feldman, epidemiolog american, n. 1914.*] *Corioretinită şi calcificări cerebrale, similare ca simptomatologie *toxoplasmozei, dar având teste negative pentru aceasta.
- **S. SADAM.** Enterită în care se asociază dureri ale articulaţiei temporomandibulare, cracmente, limitarea mişcărilor de abducţie ale articulaţiei.
- **S. SAKATI.** Sin.: acrocefalopolisindactilie tip III (v. acrocefalopolisindactilie).
- **S. SALDINO-NOONAN.** S. plurimalformativ ce antrenează moartea fie *in utero*, fie imediat după naştere, în cadrul căruia se asociază torace îngust, coaste şi membre scurte cu oase de dimensiuni mici ce prezintă extremitate metafizară efilată, aripi iliace mici, planşeu cotiloidian orizontalizat, atrezie anală, anomalii genitale şi cardio-respiratorii (transpoziţia vaselor mari, agenezie pulmonară). Transmitere autozomal recesivă. V. şi sindrom Majewski. A mai fost individualizată o formă particulară (Naunoff) numită "s. coaste scurte - polidactilie tip III", însă unii autori includ acest s. în s. S.-N. Sin.: condrodisplazie letală cu scurtarea coastelor de tip I.
- **S. SALLERAS-ZARATE.** Asocierea miopie - paralizie de oculomotor - anomalii pupilare.
- **S. SANDIFER.** [*Paul Sandifer, radiolog britanic, sec. XX.*] Asocierea hernie hiatală - reflux gastro-esofagian - *torticolis (posibil prin poziţie antalgică), la copil.
- **S. SAVIN.** Afecţiune ereditară în care se asociază manifestări alergice, *ihtioză cutanată, afectare corneană nodulară, uneori ulcerativă.
- **S. SCADDING.** Forma acută a *fibrozei pulmonare interstiţiale difuze (idiopatice).
- **S. SCAGLIETTI-DAGNINI.** [*Oscar Scaglietti, medic italian contemporan; Giuseppe Dagnini, medic italian, 1866-1928.*] Sin.: sindrom Erdheim (v.).
- **S. SCHÄFER.** [*Erich Shäfer, dermatolog german, sec. XX.*] S. ereditar, cu transmitere autozomal dominantă, caracterizat prin *hiperkeratoză predominant palmoplantară, hipertrofie ungveală, *hipertricoză, uneori asociate cu întârziere staturoponderală şi intelectuală, hipogonadism, comiţialitate şi cataractă congenitală.
- **S. SCHAUMANN.** [*Jörgen Nilsen Schaumann, dermatolog suedez, Stockholm, 1879-1953.*] Sin.: sarcoidoză (v.).
- **S. SCHEIBE.** [*A. Scheibe, medic american, n. 1875.*] Percepere unor pulsaţii intraauriculare, în mastoidită.
- **S. SCHEIE.** [*Harold Glendon Scheie, oftalmolog american, 1909-1990.*] Formă de *mucopolizaharidoză relativ benignă, caracterizată printr-un facies particular şi uneori prin leziuni cardiace, transmisă autozomal recesiv, asemănătoare *bolii Hurler, de care se deosebeşte prin deformaţiile scheletale moderate şi întârziere psihică. Sin.: boală Scheie, mucopolizaharidoză tip I-S, mucopolizaharidoză tip V.
- **S. SCHICKELÉ.** [*Gustave Schickelé, ginecolog elveţian, profesor la Strasbourg, 1875-1927.*] Varietate de *distocie dinamică manifestată prin formarea unui inel cervical rigid (prin contractură tonică a musculaturii uterine) în timpul *travaliului. Sin.: sindrom Demelin.
- **S. SCHINZEL.** S. polimalformativ în care se asociază hipoplazia cubitusului, malformaţii ano-rectale, hipogonadism cu retard pubertar şi obezitate. Transmiterea este autozomal dominantă.
- **S. SCHINZEL-GIEDION.** S. polimalformativ în cadrul căruia se asociază retracţia etajului mijlociu al feţei, anomalii ale oaselor craniului (suturi largi şi *oase wormiene), malformaţii cardiace, hidronefroză şi *hipertricoză. Transmiterea este probabil autozomal recesivă.
- **S. SCHMIDT.** [*1) Johann F. M. Schmidt, laringolog german, 1838-1907; 2) Martin Benno Schmidt, anatomopatolog german, profesor (succesiv) la Strasbourg, Düsseldorf, Zürich, Marburg şi Würtzburg, 1863-1949.*] 1) Hemiparalizie care afectează corzile vocale, vălul palatin, muşchiul trapez şi sternocleidomastoidian, prin leziunea nucleului ambiguu şi a nucleului accesoriu. 2) Sin.: poliendocrinopatie autoimună tip II (v. poliendocrinopatie autoimună).
- **S. SCHÖNLEIN.** [*Johann Lukas Schönlein, medic german, Bamberg, 1793-1864.*] V. purpură Henoch-Schönlein.
- **S. SCHÖNLEIN-HENOCH.** [*Eduard Heinrich Henoch, pediatru german, Berlin, 1820-1910; Johann Lukas Schönlein,*

medic german, Bamberg, 1793-1864.] Sin.: purpură Henoch-Schönlein (v.).

▪ **S. SCHULTZE.** [***Friedrich Schultze**, neurolog german, Dorpat, Bonn, 1848-1934.*] S. caracterizat prin acroparestezii nocturne la nivelul membrului superior și, uneori, dureri paroxistice. Poate fi în relație cu o compresiune a arterei subclaviculare sau a rădăcinilor inferioare ale plexului brahial.

▪ **S. SCHWARTZ-BARTTER.** [***William B. Schwartz**, cardiolog american, Boston, n. 1922; **Frederic C. Bartter**, endocrinolog american, Bethesda, 1914-1983.*] *S. paraneoplazic care implică retenție hidrică și hiponatremie, prin secreția inadecvată de hormon antidiuretic. Hipoosmolalitatea plasmatică coexistă cu hiperosmolalitatea urinei și cu excreția crescută de sodiu în urină. Tensiunea arterială, funcțiile renală și suprarenală sunt normale. Este frecvent asociat unui cancer bronhopulmonar (cu celule mici). Sin.: sindrom SIADH, sindrom de secreție inadecvată de hormon antidiuretic.

▪ **S. SCOTT.** Defect plachetar de coagulare, diagnosticabil prin măsurarea timpului de protrombină.

▪ **S. SEABRIGHT BANTAM.** [***Seabright Bantam**, rasă de galinacee în care cocoșul are penele de la coadă la fel ca la găină, prin răspuns anormal la stimulii hormonali.*] S. descris inițial de Albright (1942) ca fiind o formă de *pseudohipoparatiroidism. În prezent denumirea este folosită pentru a regrupa s. endocrine prin insensibilitate de receptor. V. și rezistență hormonală.

▪ **S. SECKEL.** [***Helmut Paul George Seckel**, medic german, 1900-1960.*] S. malformativ congenital, formă rară de nanism esențial, cu malformații craniofaciale (*microcefalie, *hipoplazie a maxilarelor, *retrognație, nas cu aspect de "cioc de pasăre", implantare joasă a urechilor) și deficit intelectual. Sin.: nanism "cu cap de pasăre".

▪ **S. SEIP-BERRARDINELLI.** Asociere malformativă familială, cu transmitere recesivă, care poate fi diagnosticată la nou-născut. Implică: macrosomie, hipertrofie genitală, **acanthosis nigricans*, hepatomegalie, rezistență la insulină și hipertrigliceridemie. Este considerată o formă congenitală rară de *lipodistrofie generalizată. V. și sindrom Köbberling-Dunningan.

▪ **S. SENEAR-USHER.** [***Francis Eugene Senear**, dermatolog american, Chicago, 1889-1958; **Barney Usher**, dermatolog canadian, n. 1899.*] Sin.: pemfigus eritematos (v.).

▪ **S. SÉZARY.** [***Albert Jean Antoine Sézary**, dermatolog francez, n. la Alger, medic la Hôpitaux de Paris, 1880-1956.*] Afecțiune cutanată la bărbatul adult, de obicei după vârsta de 50 de ani, caracterizată prin *eritrodermie uscată difuză, cu aspect scuamos, prurit, adenopatie îndeosebi inghinală, hiperleucocitoză cu predominanța celulelor mononucleate (*celule Sézary). Prognostic letal în câțiva ani, fiind inclus, uneori, în categoria limfosarcoamelor.

▪ **S. SHARP.** [***Gordon Sharp**, medic american contemporan.*] S. prezentând un tablou clinic în care se asociază semne aparținând *lupusului eritematos diseminat, *sclerodermiei sistemice, *dermatomiozitei, *poliartritei reumatoide. Se caracterizează biologic prin creșterea anticorpilor antinucleari contra unei ribonucleoproteine solubile (anticorpi anti-RNP).

▪ **S. SHEEHAN.** [***Harold Leeming Sheehan**, patolog englez, n. 1900.*] Insuficiență antehipofizară secundară necrozei hipofizei anterioare post-partum, mai frecvent la multipare, dacă nașterea s-a complicat cu hemoragii masive și, ulterior, colaps hipovolemic.

▪ **S. SHPRINTZEN.** [***Robert J. Shprintzen**, genetician american, sec. XX.*] S. polimalformativ, asociind malformații constituționale și cardiace (defect septal ventricular, *tetradă Fallot).

▪ **S. SHULMAN.** [***Laurence E. Shulman**, reumatolog american, n. 1919.*] Sin.: fasciită cu eozinofile (v.).

▪ **S. SHWACHMAN.** [***Harry Shwachman**, pediatru american contemporan, Boston.*] Asocierea insuficiență pancreatică exocrină, neutropenie, insuficiență medulară, întârziere de creștere. Spre deosebire de *mucoviscidoză, concentrația sodiului în transpirație este normală.

▪ **S. SHY-DRAGER.** [***George Milton Shy**, neurolog american, 1919-1967; **Glenn A. Drager**, neurolog american, 1917-1967.*] S. neurologic rar, survenind la sexul masculin după vârsta de 50 ani. Este caracterizat prin leziuni degenerative ale nucleelor medulare și pontine, lent progresive, dar cu prognostic letal. Clinic se manifestă prin tulburări neurovegetative sudorale, vezicale și genitale, ulterior hipotensiune ortostatică, *disartrie, tremor, hiperreflectivitate tendinoasă, simptomele accentuându-se în timp. V. și disautonomie.

▪ **S. SHY-GONATAS.** [***George Milton Shy**, neurolog american, 1919-1967; **Gonatas**.*] S. congenital de etiologie necunoscută, în care se asociază hipotonie musculară predominantă la nivelul extremităților distale ale membrelor, *ataxie cerebeloasă, afectare a musculaturii extrinseci a globilor oculari, *hipertelorism, *diplopie cu scăderea acuității vizuale, în particular a vederii crepusculare, și disfagie. Frecvent există areflexie și aritmie. Histologic se evidențiază depozite de lipide și incluziuni lipidice intramitocondriale la nivel muscular, demielinizare generalizată, degenerescență pigmentară a retinei, incluziuni intraretiniene și ulcere corneene. Sin.: distrofie musculară oculo-faringiană.

▪ **S. SHY-MAGEE.** [***George Milton Shy**, neurolog american, 1919-1967; **K. R. Magee**, medic englez contemporan.*] Sin.: miopatie congenitală centroaxială (v. miopatie congenitală).

▪ **S. SICARD.** [***Jean Athanase Sicard**, neurolog francez, profesor de patologie internă la Paris, 1872-1929.*] *S. vestibular acut, surditate de percepție, paralizie facială periferică și erupție veziculară. Etiologia este frecvent zosteriană.

▪ **S. SILFVERSKJÖLD.** [***Nils G. Silfverskjöld**, ortoped suedez, 1888-1957.*] Sin.: boală Fairbank (v.).

▪ **S. SILVER.** [***Henry K. Silver**, pediatru american, Denver, n. 1918.*] Tip de *nanism congenital constând din greutate mică la naștere, deși durata gestației a fost normală, deficit statural, asimetrie laterală, ulterior pete "*café-au-lait*", *sindactilie, alte anomalii scheletale, pubertate precoce, în relație cu secreția crescută de gonadotropine. Sin.: sindrom Russel-Silver.

▪ **S. SILVERMAN.** [***Frederic N. Silverman**, medic american contemporan.*] Sin.: sindrom de copil bătut (v.).

▪ **S. SILVESTRINI-CORDA.** [***R. Silvestrini, L. Corda**, medici italieni contemporani.*] S. cu apariție la sexul masculin, caracterizat prin aspect eunucoid, caractere sexuale secundare absente sau slab dezvoltate, libidou diminuat, atrofie testiculară, sterilitate și ginecomastie, în relație cu un defect hepatic de metabolizare a estrogenilor, determinând concentrații sanguine crescute ale acestora.

▪ **S. SIMMONDS.** [***Morris Simmonds**, medic german, profesor de anatomie patologică la Hamburg, 1855-1925.*] Panhipopituitarism anterior, frecvent postpartum, cu scădere ponderală excesivă, depresie, somnolență, insuficiență tiroidiană, ovariană și corticosuprarenală. Patogenia, discutată, pare a implica leziuni ale regiunii infundibulotuberiene. Sin.: boală Simmonds, cașexie hipofizară.

▪ **S. SIPPLE.** [***J. H. Sipple**, medic american, n. 1930.*] Afecțiune ereditară din grupul *neoplaziilor endocriniene multiple, transmisă autozomal dominant, implicând *feocromocitom (bilateral și multiplu), carcinom medular tiroidian, hipertiroidie sau adenomatoză paratiroidiană, neurinoame, *s. Marfan. Sin.: neoplazie endocriniană multiplă IIa (MEN IIa).

▪ **S. SJÖGREN.** [***Henrik Samuel Conrad Sjögren**, oftalmolog suedez, Stockholm, n. 1899.*] S. complex, apărând la femei în a doua jumătate a perioadei adulte, implicând *xeroftalmie,

*xerostomie (prin infiltrație limfocitară glandulară), hipertrofia glandelor parotide; se asociază frecvent cu *poliartrită reumatoidă și, uneori, cu *lupus eritematos diseminat, *sclerodermie sau *polimiozită. În patogenie este implicat un răspuns imun anormal. Sin.: boală Sjögren, sindrom Gougerot-Muloch-Houwer, sindrom Gougerot-Sjögren, sindrom de ochi uscat, sindrom sicca.

▪ **S. SJÖGREN-LARSSON.** [*Karl Gustav Torsten Sjögren, psihiatru și neurolog suedez, Stockholm, 1859-1939; Tage Larsson, psihiatru suedez contemporan, Stockholm.*] Asocierea: oligofrenie congenitală, *ihtioză, simptome piramidale (spastice), degenerescență maculară a retinei. Este o afecțiune ereditară cu transmitere autozomal recesivă, considerată de unii autori ca fiind o *facomatoză.

▪ **S. SLUDER.** [*Greenfield Sluder, otorinolaringolog american, profesor la St. Louis, 1865-1928.*] Tip de *nevralgism facial care poate complica sinuzita sfenoidală. Se caracterizează prin dureri în regiunea corespunzătoare bazei piramidei nazale, dureri oculare, dentare (la nivelul maxilarului superior), cu iradiere cervicală, la care se asociază congestia mucoasei nazale (cu hidroree) și oculare (uneori cu *midriază unilaterală). Simptomatologia cedează prin anestezia ganglionului sfenopalatin. Sin.: nevralgie de ganglion sfenopalatin, nevralgie Sluder, sindrom de ganglion sfenopalatin.

▪ **S. SLY.** Sin.: sindrom Dyggve-Melchior-Clausen (v.).

▪ **S. SMITH-LEMLI-OPITZ.** [*David W. Smith, pediatru american, n. 1926; Luc Lemli, medic american contemporan; John Marius Opitz, pediatru american, n. 1935.*] S. malformativ congenital, transmis autozomal recesiv, caracterizat prin anomalii multiple, incluzând *microcefalie, malformații faciale, ale membrelor, organelor genitale și inimii, hipotonie, nas "în șa", *sindactilie, asociate cu *nanism armonios și deficit intelectual profund.

▪ **S. SOHVAL-SOFFER.** [*Arthur R. Sohval, medic internist american, 1904-1985; Louis J. Soffer, medic internist american, n. 1904.*] S. congenital, la sexul masculin, asociind hipogonadism, anomalii scheletice multiple (îndeosebi ale coloanei vertebrale cervicale și ale coastelor) și întârziere psihică.

▪ **S. SOMOGYI.** [*Michael Somogyi, biochimist american, St. Louis, 1883-1971.*] Episoade de hipoglicemie nocturnă la un diabetic cu hiperglicemie diurnă cu valori mari, ceea ce determină creșterea dozelor de insulină administrate, cu accentuarea secundară a acestor episoade. Mai frecvent la copii decât la adulți, s. S. trebuie suspectat când apar oscilații mari ale glicemiei în intervale scurte de timp. Sin.: fenomen Somogyi.

▪ **S. SOTOS / syndrome de Sotos / cerebral gigantism.** [*Juan F. Sotos, pediatru american, n. 1927.*] *Gigantism care apare din prima copilărie, cu malformații craniofaciale și hipertrofie musculară generalizată, retard mental și coordonare motorie defectuoasă. Etiologie necunoscută: se presupune că ar fi perturbată recepția semnalelor asupra mișcărilor, la nivelul *otoliților și la nivelul sistemului vizual. Sin.: gigantism cerebral.

▪ **S. STARK-KAESER.** Sin.: amiotrofie spinală scapuloperoneală tip I (v.).

▪ **S. STAVFFER.** S. de *colestază hepatică asociat de regulă cu un cancer renal (fără metastaze hepatice) sau cu o tumoră renală benignă.

▪ **S. STEELE-RICHARDSON-OLSZEWSKI.** [*John C. Steele, J. Clifford Richardson, neurologi canadieni contemporani; Jerzy Olszewski, neuropatolog canadian contemporan, de origine poloneză, decedat în 1966.*] Afecțiune neurologică progresivă, caracterizată prin *oftalmoplegie supranucleară a verticalității (*s. Parinaud) și lateralității, paralizie pseudobulbară, *disartrie, rigiditate distonică a gâtului și a trunchiului, *akinezie și demență. S. este determinat de leziuni degenerative ale trunchiului cerebral și are evoluție letală în câțiva ani. Sin.: boală Steele-Richardson-Olszewski, distonie oculo-cervico-facială, oftalmoplegie supranucleară progresivă.

▪ **S. STEIN-LEVENTHAL.** [*Irving Freiler Stein, ginecolog american, n. 1887; Michael Leo Leventhal, ginecolog și obstetrician american, 1901-1971.*] Amenoree secundară și absența ovulației, asociată cu ovare polichistice bilateral, hirsutism, obezitate, dar cu secreție normală a FSH-ului. Se constată atât hiperestrogenism (prin conversie periferică a androgenilor), cât și hiperandrogenism. Sin.: boală polichistică ovariană.

▪ **S. STEVENS-JOHNSON.** [*Albert Mason Stevens, pediatru american, New York, 1884-1945; Frank Chambliss Johnson, pediatru american, 1894-1934.*] Afecțiune care apare în copilărie sau adolescență, caracterizată clinic prin leziuni tegumentare sau mucoase (cu localizare bucală, conjunctivală, genitală) puțin evidente, polimorfe, asemănătoare uneori celor din *eritemul polimorf, asociate cu simptome pulmonare și alterarea stării generale. Evoluția este benignă, cu vindecare în câteva săptămâni, dar sunt posibile recidive. Sin.: ectodermoză erozivă pluriorificială.

▪ **S. STEWART-MOREL.** [*R. M. Stewart, neurolog englez, sec. XX; Ferdinand Morel, psihiatru elvețian, profesor la Geneva, 1888-1957.*] Sin.: boală Morgagni-Stewart-Morel (v.).

▪ **S. STEWART-TREVES.** [*Fred Waldorf Stewart, patolog american, n. 1894; Norman Treves, chirurg american contemporan, New York.*] Apariția de tumori cutanate și subcutanate la nivelul membrului superior homolateral după mastectomie radicală (în cancerul mamar). Etiologia acestora (limfoangiosarcom sau metastaze) este discutată.

▪ **S. STICKLER.** [*Gunnar B. Stickler, medic american, sec. XX.*] Sin.: boală Stickler (v.).

▪ **S. STILLING-TÜRK-DUANE.** [*Jakob Stilling, oftalmolog german, Kassel, 1842-1915; Siegmund Türk, oftalmolog elvețian, sec. XIX-XX; Alexander Duane, oftalmolog american, New York, 1858-1926.*] Sin.: sindrom Duane (v.).

▪ **S. STOCKHOLM.** [*Stockholm, capitala Suediei.*] Comportament psihologic particular observat la unii ostateci, care refuză cooperarea cu reprezentanții legii și simpatizează cu răpitorii, observat pentru prima oară la Stockholm, în 1975.

▪ **S. STRACHAN-SCOTT.** [*William Henry Williams Strachan, medic englez, 1857-1921; Henry Harold Scott, medic american, 1874-1956.*] Manifestare neurologică asemănătoare *ariboflavinozei, constând în asocierea *polinevritei cu *ataxia la mers. Sin.: sindrom Hawes-Pallister-Landor.

▪ **S. STRYKER-HALBEISEN.** [*Garold V. Stryker, dermatolog american, n. 1896; William A. Halbeisen, dermatolog american, St. Louis, sec. XX.*] S. carențial al complexului vitaminic B, tradus clinic prin placarde pruriginoase, eritemato-scuamoase sau veziculoase, situate la nivelul umerilor, feței și gâtului, asociind biologic anemie macrocitară.

▪ **S. STURGE-WEBER.** [*William Allen Sturge, medic englez, 1850-1919; Frederick Parkes Weber, medic englez, Londra, 1863-1962.*] S. care constă în triada: 1) Angioame cutanate plane în teritoriul senzitiv al nervului trigemen. 2) Angiom meningian homolateral cu calcificări intracraniane și, clinic, semne neurologice. 3) Angiom coroidian, frecvent secundar unui *glaucom. Sin.: boală Krabbe, boală Sturge-Weber, sindrom encefalotrigeminal.

▪ **S. STÜVE-WIEDEMANN.** [*Stüve; Hans Rudolf Wiedemann, pediatru german contemporan, Kiel.*] S. congenital ce poate apare la ambele sexe, considerat o *displazie osoasă cu transmitere autozomal recesivă, caracterizată prin încurbarea oaselor lungi ale membrelor inferioare (în particular tibia și peroneul), îngroșarea corticalei interne, deformarea bazinului, îngustarea toracelui. Uneori apar anomalii laringotraheale, acestea determinând, în majoritatea cazurilor, de decesul copilului prin *detresă respiratorie.

- **S. SUDECK-LERICHE.** [*Paul Hermann Martin Sudeck, chirurg german, profesor la Hamburg, 1866-1938; René Henri Marie Leriche, chirurg francez, profesor la Lyon și la Strasbourg, 1879-1955.*] Sin.: boală Sudeck (v.).
- **S. SUTHERLAND.** S. în care se asociază hipertensiune arterială, hipokaliemie, alcaloză metabolică și hiperaldosteronism primar, cu activitate scăzută a reninei plasmatice. Se transmite autozomal dominant. Simptomatologia se ameliorează rapid sub tratament cu dexametazonă. Sin.: hiperaldosteronism primar sensibil la dexametazonă.
- **S. SWAN.** [*Kenneth C. Swan, oftalmolog american contemporan.*] S. observat în anumite tipuri de *strabism convergent, în care convergența axelor oculare se face sub un unghi cuprins între 12 și 18º. În aceste condiții, imaginea obiectului se formează pe *pata oarbă a ochiului deviat și pe *macula lutea* a celuilalt ochi, ceea ce evită *diplopia. S. S. caracterizează unele tipuri de *hipermetropii cu *anizometropie. Sin.: sindromul petei oarbe.
- **S. SWEET.** [*R. D. Sweet, dermatolog englez contemporan.*] Dermatoză febrilă acută a adultului tânăr, de etiologie incertă, uneori secundară unei hemopatii, tumori solide, infecții sau unui vaccin. Clinic, se manifestă prin prezența de papule inelare și placarde violacee dureroase, localizate pe față, antebrațe și gambe. La nivelul leziunilor și în sânge există leucocitoză cu polinucleoză.
- **S. SWYER-JAMES.** [*Paul R. Swyer, medic englez stabilit în Canada, n. 1921; George C. W. James, radiolog englez contemporan.*] Sin.: sindrom MacLeod (v).
- **S. SYMONDS.** [*Sir Charles Symonds, medic englez contemporan.*] Otită medie complicată cu *hipertensiune intracraniană tranzitorie, care determină cefalee, *edem papilar cu stază, hemoragii retiniene și, uneori, paralizie în teritoriul corespunzător perechii a VI-a de nervi cranieni.
- **S. TAPIA.** [*Antonio Garcia Tapia, otorinolaringolog spaniol, profesor la Madrid, 1875-1950.*] Paralizie unilaterală a limbii și laringelui, fără afectarea vălului palatin, secundară unei leziuni a nervului hipoglos sau vag sub nivelul ganglionului plexiform.
- **S. TAUSSIG-BING.** [*Helen Brooke Taussig, cardiolog american, Boston, 1898-1986; Richard J. Bing, chirurg american, 1909-1986.*] Cardiopatie congenitală cianogenă rară, caracterizată prin *transpoziția incompletă a marilor vase de la baza inimii și defect septal ventricular.
- **S. TIETZE.** [*Alexander Tietze, chirurg german, Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1864-1927.*] 1) Sin.: boală Tietze (v.). 2) Asocierea: *albinism (cu excepția pigmentului normal al ochilor), surdomutitate, hipoplazie a sprâncenelor, *nistagmus.
- **S. TILING-WERNICKE.** [*Theodor Tiling, neurolog și psihiatru german, Riga, St. Petersburg, 1842-1913; Carl Wernicke, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1848-1905.*] *Oftalmoplegie de origine centrală prin leziune la nivelul celei de-a doua circumvoluțiuni cerebrale frontale. Se asociază cu paralizia motilității voluntare oculare și cu paralizie în teritoriul inervat de nervii facial, trigemen și mare hipoglos. Sin.: oftalmoplegie pseudonucleară.
- **S. TOLOSA-HUNT.** [*Eduardo S. Tolosa, neurochirurg spaniol contemporan; William Edward Hunt, neurochirurg american, n. 1921.*] *Oftalmoplegie unilaterală asociată cu dureri retroorbitare și în aria inervată de nervul trigemen, de etiologie inflamatorie nespecifică, prin prezența țesutului de granulație la nivelul sinusului cavernos sau al fantei sfenoide.
- **S. TONI-DEBRÉ-FANCONI.** [*Giovanni De Toni, pediatru din Genova, n. 1895; Anselme Robert Debré, pediatru francez, profesor la Paris, n. 1882; Guido Fanconi, pediatru elvețian, profesor la Zürich, 1892-1979.*] Sin.: sindrom Fanconi (v.).
- **S. TORRE.** [*Douglas P. Torre, dermatolog american, n. 1919.*] S. ereditar, transmis dominant autozomal, constând din carcinoame primare multiple intestinale, gastrice sau laringiene, asociate cu tumori numeroase ale glandelor sebacee.
- **S. TOURAINE-SOLENTE-GOLÉ.** [*Albert Touraine, dermatolog francez, Paris, 1883-1961; Gabriel Solente, dermatolog francez, n. 1890; Laurent Golé, dermatolog francez, Paris, n. 1903.*] Sin.: pahidermoperiostoză (v.).
- **S. TREACHER COLLINS.** [*Edward Treacher Collins, oftalmolog englez, Londra, 1862-1919.*] Formă incompletă de sindrom Franceschetti-Zwahlen (v.).
- **S. TREVOR.** Sin.: displazie epifizară hemimelică (v.).
- **S. TROISIER.** [*Charles Emile Troisier, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1844-1919.*] Cașexie asociată cu colorație bronzată a tegumentelor, în diabetul zaharat.
- **S. TROUSSEAU.** [*Armand Trousseau, medic francez, profesor de clinică medicală și de terapeutică la Paris, 1801-1867.*] Sin.: nevralgie de trigemen (v.).
- **S. TURCOT.** [*Jacques Turcot, medic canadian, n. 1914.*] Tip de *polipoză intestinală familială asociată cu tumori maligne ale SNC, frecvent *glioame.
- **S. TURNER.** [*Henry Hubert Turner, endocrinolog american, 1892-1970.*] 1) *S. T. feminin*: s. plurimalformativ cu insuficiență ovariană severă în forma clasică, dar cu numeroase variante în funcție de asocierile malformative și de gradul insuficienței ovariene. În forma clasică, morfotipul implică hipotrofie staturală marcată, cu aspect dizarmonic și malformații multiple: gât palmat, urechi jos implantate, ochi oblici, nas "în șa", torace larg și malformat, *cubitus valgus*, posibil *sindactilie etc. Biologic, valorile sanguine și urinare ale hormonilor ovarieni sunt practic nule (prin anovarie), gonadotrofinele fiind, secundar, în exces. Cromatina sexuală este absentă, cariotipul fiind 45 XO sau mozaicisme cu linii 45 XO; 45 XO/46 XX; 45 XO/47 XXX; 45 XO/46 XX/47 XXX (corespunzând formelor de *s. T. incomplet*, numite și forme paraturneriene). 2) *S. T. masculin*: variantă a s. T. la sexul masculin, caracterizat prin cariotip normal (46 XY) sau variante (45 XO/46 XY), nanism cu aspect dizarmonic și malformații mai reduse decât în cazul s. T. feminin, disgenezie gonadică și insuficiență gonadică primitivă.
- **S. UEHLINGER.** [*Erwin Uehlinger, anatomopatolog elvețian, Zürich, n. 1899.*] Sin.: pahidermoperiostoză (v.).
- **S. ULLRICH-FEICHTIGER.** [*Otto Ullrich, pediatru german, Bonn, 1894-1957; Feichtiger, medic german contemporan.*] Ansamblu de malformații congenitale care includ: micrognație, hexadactilie, anomalii genitale, dismorfii ale nasului, ochilor, urechilor.
- **S. ULLRICH ȘI FREMEREY-DOHNA.** [*Otto Ullrich, pediatru german, Bonn, 1894-1957; H. Fremerey-Dohna, medic german contemporan.*] Sin.: sindrom François (v.).
- **S. ULLRICH-TURNER.** [*Otto Ullrich, pediatru german, Bonn, 1894-1957; Henry Hubert Turner, endocrinolog american, 1892-1970.*] Sin.: sindrom Noonan (v.).
- **S. UNVERRICHT.** [*Heinrich Unverricht, medic german, profesor de policlinică medicală la Jena, apoi la Dorpat, 1853-1912.*] 1) *Epilepsie mioclonală progresivă familială, cu transmitere autozomal recesivă, caracterizată prin prezența incluziunilor intraneuronale denumite *corpusculi Lafora. Se manifestă din adolescență prin comițialitate generalizată, *mioclonii și alterarea progresivă a intelectului, cu evoluție letală în câțiva ani. S. U. este considerat ca fiind o afecțiune dismetabolică din categoria *mucopolizaharidozelor. Sin.: boală Lafora, boală Unverricht-Lundborg. 2) V. boală Unverricht.
- **S. URRETS-ZAVALIA.** Midriază care determină atrofia irisului, de obicei postkeratoplastie.

▪ **S. USHER**. [*Charles Howard Usher, oftalmolog englez, 1865-1942.*] Afecțiune ereditară cu transmitere autozomal recesivă, caracterizată prin asocierea unei degenerescențe pigmentare retiniene cu surditate de percepție bilaterală și mutitate. V. sindrom Cockayne și sindrom Hallgren.

▪ **S. VAN DER HOEVE.** [*Jan Van der Hoeve, oftalmolog olandez, 1878-1952.*] Sin.: osteogeneză imperfectă (v.).

▪ **S. VAN DER WOUDE.** [*Anne Van der Woude, medic american, sec. XX.*] s. ereditar, transmis autozomal dominant, constând în despicarea buzei superioare și/sau a bolții palatine, asociată cu formațiuni chistice la nivelul buzei inferioare.

▪ **S. VERNER.** [*John Victor Verner, medic american, n. 1927.*] S. caracterizat prin prezența unei diarei grave, cu hipokaliemie și aclorhidrie gastrică, în relație cu prezența uneia sau mai multor tumori maligne ale insulelor pancreatice cu celule non-β. Uneori se poate asocia și un *feocromocitom. Simptomatologia este în relație cu substanțele secretate de formațiunile tumorale: *VIP (de unde și denumirea sindromului de vipom, sin. utilizat uneori), *somatostatină, *GIP, *prostaglandine. Sin.: holeră endocrină, sindrom DAHA, sindrom Verner-Morrison, sindrom WDHA.

▪ **S. VERNER-MORRISON.** [*John Victor Verner, medic american, n. 1927; Ashton B. Morrison, medic american contemporan.*] Sin.: sindrom Verner (v.).

▪ **S. VERNET.** [*Maurice Vernet, neurolog și otorinolaringolog francez, Paris, n. 1887.*] Ansamblu de tulburări determinate de paralizia nervilor glosofaringian, vag și spinal, prin leziuni la nivelul* găurii rupte posterioare: hemiparalizia și hemianestezia vălului palatului, a laringelui și a faringelui, paralizia unilaterală a mușchiului trapez și sternocleidomastoidian. Sin.: sindrom al găurii rupte posterioare, sindrom Avellis.

▪ **S. VILLARET.** [*Maurice Villaret, neurolog francez, profesor la Paris, 1877-1946.*] Ansamblu de tulburări determinate de paralizia unilaterală și simultană a ultimilor patru perechi de nervi cranieni și a filetelor nervoase simpatice, prin leziune la nivelul spațiului retroparotidian. Clinic se caracterizează prin hemiparalizie gloso-palato-faringo-laringee cu hemianestezie, tulburări de deglutiție și de fonație și simptomatologia caracteristică *s. Claude Bernard-Horner.

▪ **S. VOGT.** [1) *Alfred Vogt, oftalmolog elvețian, profesor la Basel, apoi la Zürich, 1879-1943; 2) Cecil Vogt, neurolog german, 1875-1962; Oskar Vogt, neurolog german, 1870-1959.*] 1) Sin.: boală Apert-Crouzon (v.). 2) Varietate congenitală și infantilă de *s. pseudobulbar, caracterizată anatomic prin *status marmoratus*, iar clinic, prin contracturi spasmodice ale mușchilor feței (*trismus), faringelui (*disfagie), laringelui (*disartrie) și membrelor (mișcări atetozice și hipertonie), fără modificări ale inteligenței și ale sensibilității.

▪ **S. VOGT-KOYANAGI.** [*Alfred Vogt, oftalmolog elvețian, profesor la Basel, apoi la Zürich, 1879-1943; Yoshizo Koyanagi, oftalmolog japonez, 1880-1954.*] *Uveomeningită de etiologie incertă, caracterizată prin iridociclită exsudativă și coroidită, asociate cu depigmentarea parcelară a părului și a pielii, albirea inconstantă a genelor și sprâncenelor, uneori *dezlipire de retină, surditate, *tinnitus.

▪ **S. VOLKMANN.** [*Richard von Volkmann, chirurg german, profesor la Halle, 1830-1889.*] Afecțiune care poate să apară secundar unui traumatism al cotului și care constă în necroză ischemică cu evoluție spre scleroză și retracția musculaturii antebrațului, ca urmare a compresiunii prin hematom profund sau leziune vasculară.

▪ **S. VON HIPPEL-LINDAU.** [*Eugen von Hippel, oftalmolog german, profesor la Heidelberg, Halle și Göttingen, 1867-1939; Arvid Wilhelm Lindau, patolog suedez, Lund, 1892-1958.*] V. boală Lindau.

▪ **S. WAARDENBURG.** [*Petrus Johannes Waardenburg, oftalmolog olandez, n. 1886.*] 1) Tip de *acrocefalosindactilie în care se asociază *acrocefalie, *strabism, nas lung și subțire, scurtarea degetelor și, uneori, malformații cardiace. Sin.: acrocefalosindactilie tip IV. 2) S. în care se asociază anomalii ale pleoapelor și bazei piramidei nazale, anomalii de pigmentare ale irisului, *albinism parțial, surditate sau surdomutitate. Se transmite autozomal dominant. 3) Anomalie ereditară cu transmitere dominantă, caracterizată prin opacități corneene și discrete tulburări oculare funcționale secundare acestora. Sin.: boală Waardenburg-Jonkers.

▪ **S. WALLENBERG.** [*Adolf Wallenberg, medic german, profesor de medicină internă la Danzig (în prezent Gdansk, Polonia), 1862-1949.*] S. determinat de ocluzia arterei cerebeloase inferioare posterioare, caracterizat prin alterarea sensibilității termice și dureroase în jumătatea ipsilaterală a feței și în jumătatea controlaterală a trunchiului și, respectiv, a membrelor, *ataxie ipsilaterală, *disfagie, *disartrie și *nistagmus.

▪ **S. WARBURG.** [*Mette Warburg, oftalmolog danez contemporan.*] S. malformativ congenital cu transmitere autozomal recesivă, în care se asociază *hidrocefalie precoce, *argirie, displazie retiniană și, uneori, alte anomalii oftalmologice.

▪ **S. WATERHOUSE-FRIDERICHSEN.** [*Rupert Waterhouse, medic englez, 1873-1958; Carl Friderichsen, pediatru danez, n. 1886.*] Stare septică gravă, produsă cel mai adesea de meningococ și caracterizată prin *purpură febrilă cutanată și viscerală, cu *colaps cardiovascular și *suprarenalită hemoragică. V. și *purpura fulminans*.

▪ **S. WEBER.** [*Sir Hermann David Weber, medic englez, Londra, 1823-1918.*] *S. altern determinat de o leziune pedunculară, în cadrul căruia se asociază paralizia homolaterală a nervului oculomotor cu hemiplegie controlaterală.

▪ **S. WEBER-CHRISTIAN.** [*Frederick Parkes Weber, medic englez, Londra, 1863-1962; Henry A. Christian, medic american, 1876-1951.*] Sin.: boală Weber-Christian (v.).

▪ **S. WEGENER.** [*F. Wegener, medic german contemporan.*] Sin.: granulomatoză Wegener (v.).

▪ **S. WEILL-MARCHESANI.** [*Jean Weill, pediatru și endocrinolog francez, n. 1903; Oswald Marchesani, oftalmolog german, Hamburg, 1900-1952.*] S. congenital, transmis autozomal dominant sau recesiv, caracterizat prin *brahicefalie, *brahidactilie, statură mică cu musculatura bine dezvoltată, mobilitate articulară redusă, *ectopie cristaliniană, miopie, *glaucom. Sin.: distrofie mezodermală congenitală hiperplastică.

▪ **S. WERMER.** [*Paul Wermer, medic internist american, 1898-1975.*] *Neoplazie endocrină multiplă (MEN tip I), în care se asociază adenom sau hipertrofie paratiroidiană, adenom hipofizar și al pancreasului endocrin (uneori și cu alte localizări: tiroidă, medulosuprarenală).

▪ **S. WERNER.** [*Otto Werner, medic german, Kiel, n. 1879.*] Afecțiune ereditară cu transmitere autozomal recesivă, care se manifestă la adultul tânăr prin *sclerodermie atrofică cu *poikilodermie, tumori cutanate, aspect eunucoid și *cataractă bilaterală. Se poate asocia cu osteoporoză, diabet, ateroscleroză precoce. Evoluează cu îmbătrânire precoce și deces în jurul vârstei de 50 de ani. Afecțiunea echivalentă la copil: sindromul Hutchinson-Gilford (v.).

▪ **S. WERNICKE.** [*Karl Wernicke, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1848-1905.*] Sin.: prezbiofrenie (v.).

▪ **S. WERNICKE-KORSAKOFF.** [*Carl Wernicke, neurolog și psihiatru german, profesor la Berlin, apoi la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), 1848-1905; Serghei Sergheevici Korsakoff, neurolog rus, 1854-1900.*] Sin.: sindrom Korsakoff (v.).

▪ **S. WEST.** [*W. J. West, pediatru englez, sec. XIX.*] Encefalopatie epileptică dependentă de vârstă, cu etiologie variabilă. Constă în triada: crize epileptice cu spasm, regresia dezvoltării psihomotorii și *hipsaritmie. Este caracteristic debutul în primul an de viață.

▪ **S. WEYERS-THIER.** [*Helmuth Weyers, pediatru german contemporan; Carl Jörg Thier, oftalmolog german contemporan, Aachen.*] Varietate de s. al primului arc branhial, în care se întâlnesc malformații oculare (*microftalmie, *anoftalmie, *colobom), vertebrale (hemivertebre, vertebre cuneiforme sau agenezie vertebrală) și aplazie hemifacială. V. și sindromul primului arc branhial.

▪ **S. WHITAKER.** S. ereditar cu transmitere autozomal recesivă în care se asociază *insuficiență corticosuprarenală, paratiroidiană și *candidoză cutanată.

▪ **S. WIDAL.** [*Fernand Georges Isidore Widal, medic francez, n. la Alger, profesor de patologie internă și de clinică medicală la Paris, 1862-1929.*] S. caracterizat clinic prin crize de astm declanșate de ingestia de aspirină, survenind la pacienții cu astm cronic și polipoză rinosinusală.

▪ **S. WILLEBRAND.** [*Erik Adolf von Willebrand, medic finlandez, profesor la Helsinki, 1870-1949.*] S. cu același tablou clinic ca și al bolii von Willebrand, dar care survine la pacienți fără antecedente familiale pentru această boală, asociat probabil unei stări imunopatologice. V. și boală von Willebrand

▪ **S. WILLIAMS-BEUREN.** [*Howard Williams, medic englez contemporan; A. J. Beuren, medic german contemporan.*] *Stenoză aortică congenitală, asociată cu debilitate mentală și facies de elf (geniu din mitologia scandinavă, simbolizând forțele naturale, în particular fenomenele atmosferice). Uneori, s. poate fi secundar unei hipercalcemii idiopatice a nou-născutului, după cum poate fi și familial, cu transmitere dominantă.

▪ **S. WILLIAMS-CAMPBELL.** [*Howard Williams, Peter Campbell, medici englezi contemporani.*] Bronhomalacie congenitală, cauzată de absența cartilajului anular distal la prima diviziune a bronhiilor periferice. Se caracterizează clinic prin simptomatologie specifică *bronșiectaziei, care apare evolutiv.

▪ **S. WILSON.** [*Samuel Alexander Kinnier Wilson, medic englez, Londra, n. în Statele Unite, 1878-1936.*] Sin.: degenerescență hepatolenticulară (v.).

▪ **S. WINTER.** [*Jeremy Stephen Drummond Winter, medic canadian, n. 1937.*] S. congenital, constând din hipo- sau aplazie renală, anomalii ale organelor genitale interne (în special atrezie vaginală) și anomalii ale urechii medii.

▪ **S. WISKOTT-ALDRICH.** [*Alfred Arthur Wiskott, pediatru german contemporan, München; Robert Aldrich, pediatru american, Portland - Oregon, n. 1917.*] Afecțiune congenitală și ereditară cu transmitere recesivă, care se manifestă la nou-născutul de sex masculin, legată de un deficit în izoaglutinine (creșterea IgA și IgE, deficit de IgG, perturbarea hipersensibilității întârziate) și caracterizată printr-un ansamblu de manifestări septice (infecții cu bacterii piogene și *infecții oportuniste), cu evoluție letală.

▪ **S. WOLFF-HIRSCHKORN.** S. asociat cu deleția parțială a brațului scurt al cromozomului 4, caracterizat prin: *microcefalie, *hipertelorism, *epicantus, *palatoschizis, *micrognație, implantarea joasă a urechilor cu structură simplificată, *criptorhidie, *hipospadias și retardare mentală.

▪ **S. WOLFF-PARKINSON-WHITE.** [*Louis Wolff, cardiolog american, Boston, 1898-1972; Sir John Parkinson, medic englez, 1885-1976; Paul Dudley White, cardiolog american, Boston, 1886-1974.*] S. manifestat printr-un aspect electrocardiografic caracteristic, cu prezența unui *bloc de ramură cu segment PQ scurt și complex QRS lărgit și deformat (cu *undă delta). Predispune la accese de tahicardie atrială paroxistică. Este cauzat de existența unor căi de conducere care scurtcircuitează nodul atrioventricular. Există trei tipuri de fibre: 1) *fasciculul Kent*, care dublează numai parțial conducerea atrioventriculară; 2) *fibrele Mahaim*, când spațiul PR electrocardiografic este normal; 3) *fibrele James*, cu scurtcircuitarea totală a nodului atrioventricular, electrocardiografic apărând un PR scurt urmat de un complex QRS normal. Sin.: sindrom de preexcitație ventriculară, sindrom WPW.

▪ **S. WOLFRAM.** [*D. J. Wolfram, medic american, sec. XX.*] Asociere ereditară cu transmitere autozomal recesivă, implicând: diabet zaharat juvenil, diabet insipid, atrofie optică bilaterală, surditate de percepție bilaterală și atonie vezicală de origine centrală.

▪ **S. WYBURN-MASON.** [*R. Wyburn-Mason, medic englez contemporan.*] 1) Polinevrită senzitivomotorie care survine în evoluția unui cancer bronșic sau digestiv. Este cea mai frecventă neuropatie paraneoplazică. 2) Asocierea anevrism arteriovenos retinian și mezencefalic - nevi cutanați multipli.

▪ **S. YOUNG.** 1) *Scleroză laterală amiotrofică de tip bulbar asociată cu *platibazie. 2) S. rar, caracterizat prin apariția, la femeie, a unei obezități progresive cu fiecare sarcină, ulterior diabet și moarte intrauterină a fătului (care poate prezenta cardiomegalie, hipoglicemie, eritropoieză hepatosplenică). Cauza ar putea fi secreția inadecvată de hormon somatotrop în timpul gravidității.

▪ **S. ZELLWEGER.** [*Hans U. Zellweger, pediatru american, n. 1909.*] S. ereditar cu transmitere autozomal recesivă, caracterizat prin tulburări neurologice severe, dismorfie, hepatomegalie și numeroase chisturi renale. Este cauzat de un defect de asamblare a *peroxizomilor, organite celulare care conțin *catalaze. Sin.: sindrom hepato-cerebro-renal.

▪ **S. ZIEK.** S. caracterizat prin asocierea: ciroză etilică, hiperlipidemie, icter prin bilirubină conjugată și anemie hemolitică.

▪ **S. ZIEMSSEN.** [*Hugo Wilhelm von Ziemssen, medic german, profesor la Erlangen, apoi la München, 1829-1902.*] Paralizie laringiană bilaterală, cu blocarea corzilor vocale în abducție, responsabilă de disfazie. V. și sindrom Gerhardt.

▪ **S. ZIEVE.** [*Leslie Zieve, medic american, n. 1915.*] S. frecvent în alcoolismul cronic, constând în dureri epigastrice, *telangiectazii și leziuni ale *scleroticii. Se însoțește de regulă cu icter colestatic, anemie hemolitică (prin acțiunea alcoolului asupra fosfolipidelor membranei hematiei), hipercolesterolemie și hiperlipidemie.

▪ **S. ZINSSER-ENGMAN-COLE.** [*Ferdinand Zinsser, dermatolog german, n. la New York, profesor la Köln, 1865-1952; Martin Feeney Engman, dermatolog american, St. Louis, 1869-1953; H. N. Cole, dermatolog american contemporan, Cleveland.*] Afecțiune ereditară rară, cu transmitere probabil recesivă, care predomină la copiii de sex masculin și se manifestă în jurul vârstei de 6 ani. Simptomatologia include: pigmentare epidermică cu *telangiectazii, *leucoplazie bucală (îndeosebi linguală), distrofie ungveală. Tardiv și inconstant pot să apară *pancitopenie cu anemie normocromă normo- sau macrocitară. Evoluția este gravă, cu exitus prin hemoragii, asociere de infecții sau neoplasme. Sin.: boală Engman, diskeratoză congenitală, sindrom Zinsser-Fanconi.

▪ **S. ZINSSER-FANCONI.** [*Ferdinand Zinsser, dermatolog german, n. la New York, profesor la Köln, 1865-1952; Guido Fanconi, pediatru elvețian, profesor la Zürich, 1892-1979.*] Sin.: sindrom Zinsser-Engman-Cole (v.).

▪ **S. ZOLLINGER-ELLISON.** [*Robert Milton Zollinger, chirurg american, n. 1903; Edwin Homer Ellison, chirurg american, n. 1918.*] S. caracterizat prin asocierea de ulcere digestive cu sedii multiple, cu caracter recidivant, cu hipertrofie a glandelor și a mucoasei gastrice însoțită de hipersecreție și hiperacidi-

tate importantă și, frecvent, de diaree. Simptomatologia este în relație cu prezența unor tumori maligne ale *insulelor Langerhans pancreatice cu celule A, gastrinosecretante. S. Z.-E. poate fi asociat cu alte adenoame endocriniene, în cadrul unei *neoplazii endocriniene multiple.

▪ **S. ZUELZER-KAPLAN.** [*Wolf W. Zuelzer, pediatru american contemporan, Detroit; Eugene Kaplan, medic american contemporan.*] Formă asociată de *talasemie cu hemoglobinoză C. Se manifestă prin tabloul clinic al talasemiei, cu prezența de hematii sub formă de "țintă".

SINE MATERIA / sine materia / sine materia. [*Lat. sine = fără; materia = materie.*] Locuțiune latină utilizată cu semnificațiile: fără explicație evidentă, fără cauză determinată, lipsit de cauză organică.

SINECHIE, s. f. / synéchie, s. f. / synechia. [*Gr. synekheia = continuitate, de la syn = împreună, ekhein = a ține; sensul oftalmologic datează din sec. XIX.*] Acolare sau sudură, de întindere variabilă, a două țesuturi care în mod normal sunt separate. Ex.: s. irisului la cornee sau la cristalin.

SINECHIOTOM, s. n. / synéchotome, s. m. / synechotome. [*Gr. synekheia = continuitate, de la syn = împreună, ekhein = a ține; tomos = tăiat, secționat, de la temnein = a tăia.*] Instrument utilizat pentru practicarea *sinecotomiei.

SINECOTOMIE, s. f. / synéchotomie, s. f. / synechotomy. [*Gr. synekheia = continuitate, de la syn = împreună, ekhein = a ține; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Secționare chirurgicală a *bridelor sau *aderențelor. Ex.: s. nazală, distrucția *sinechiilor nazale.

SINEREZĂ, s. f. / syneresis, s. m. / syneresis. [*Gr. synairesis = apropiere, de la syn = împreună, hairesis = luare, de la airein = a lua.*] Proces din etapa finală a coagulării, când are loc eliminarea serului sanguin. Termenul este utilizat și pentru desemnarea fazei finale a sedimentării hematiilor, când viteza de coborâre a acestora scade lent, ajungând la zero.

SINERGIE, s. f. / synergie, s. f. / synergy, synergia. [*Gr. syn = împreună; ergon = lucru, acțiune, de la ergein = a lucra.*] 1) Corelarea unor acțiuni sau asocierea mai multor elemente pentru obținerea sau ameliorarea unui anumit răspuns. 2) Fenomenul de ajustare și grupare a mișcărilor musculare în vederea obținerii unei anumite performanțe fiziologice. 3) Acțiunea simultană a două medicamente tradusă prin creșterea efectelor acestora. Se disting: a) *s. aditivă*, în care efectul total reprezintă suma efectelor fiecărui medicament administrat singur; b) *s. întărită*, când efectul total este mai mare decât suma efectelor individuale. V. și potențare, interacțiuni medicamentoase.

SINERGIE MUSCULARĂ / synergie musculaire / muscular synergy. Asocierea mai multor mușchi pentru realizarea aceleiași mișcări.

SINERGISM, s. n. / synergisme, s. m. / synergism. [*Gr. syn = împreună; ergon = lucru, acțiune, de la ergein = a lucra; -ism.*] Consecința *sinergiei. Ex.: s. unor mușchi, al unor medicamente, al unor factori patogeni. Ant.: antagonism.

SINERGIST, adj., s. m. / synergiste, adj., s. m. / synergist. [*Gr. syn = împreună; ergon = lucru, acțiune, de la ergein = a lucra.*] (Mușchi) care participă în asociere cu unul sau mai mulți mușchi în executarea unei aceleiași mișcări. V. și agonist, antagonist.

SINESTALGIE, s. f. / synestalgie, s. f. / syn(a)esthesialgia. [*Gr. syn = cu; aisthesis = senzație, sensibilitate; algos = durere.*] Durere paroxistică provocată prin simpla frecare a unei regiuni aflate la distanță față de un punct dureros.

SINESTEZIE, s. f. / synesthésie, s. f. / syn(a)esthesia. [*Gr. syn = împreună; aisthesis = senzație, sensibilitate.*] Anomalie de percepție a senzațiilor. Constă în producerea unei duble senzații: una normală, corespunzând regiunii excitate, iar o a doua într-o altă regiune a corpului, în general de partea opusă. Aceasta din urmă nu este rezultatul unei excitații directe locale, ci secundară primei.

SINFALANGIE. Var. pentru simfalangie (v.).

SINFIBROZĂ, s. f. / synfibrose, s. f. / fibrous joint. NA: articulatio fibrosa. [*Gr. syn = împreună; lat. fibra = fibră; -oză.*] *Sinartroză în care unirea sau acolarea pieselor osoase este asigurată exclusiv prin țesut fibros.

SINGAMIE, s. f. / syngamie, s. f. / syngamia. [*Gr. syn = împreună; gamos = căsătorie, unire.*] Proces de fuziune citoplasmatică între două celule în timpul fertilizării.

SINGENIC, adj. / syngénique, adj. / syngeneic. [*Gr. syn = împreună; gennan = a produce.*] Sin.: izogenic (v.).

SINISTROSCOLIOZĂ, s. f. / sinistroscoliose, s. f. / sinistroscoliosis. [*Lat. sinister, -tra, -trum = stâng; gr. skoliosis = curbare, de la skolios = strâmb.*] Deviere laterală de la axul vertical spre stânga a coloanei vertebrale.

SINISTROZĂ, s. f. / sinistrose, s. f. / sinistrosis. [*Lat. sinister, -tra, -trum = stâng, prevestitor de nenorociri (fig.); -oză.*] Sindrom psihic observat la unele persoane care au suferit un accident de muncă sau de circulație, în cazul în care acestea urmează să fie indemnizate pentru daunele suferite. S. se caracterizează prin inhibiția bunăvoinței și a dorinței de recuperare medicală și prin exagerarea inconștientă a eventualelor sechele. Ea se traduce printr-un gen de psihoză revendicativă pentru obținerea unor avantaje materiale maxime. Subiectul în cauză poate ajunge să simtă efectiv tulburările pe care le invocă și prin aceasta s. se deosebește de *simulare.

SINKINEZIE. Var. pentru sinchinezie (v.).

SINOPTOFOR, s. n. / synoptophore, s. m. / synoptophore. [*Gr. syn = împreună; optos = vizibil, de la optesthai = a vedea; phoros = care poartă, de la pherein = a purta, a transporta.*] Instrument optic utilizat pentru explorarea și tratamentul tulburărilor vederii binoculare, în particular în *strabism. Sin.: amblioscop.

SINORHIDIE, s. f. / synorchidie, s. f. / synorchism, synorchidism. [*Gr. syn = împreună; orkhis, -idos = testicul.*] Fuziunea celor două testicule într-o singură masă testiculară, cu localizare în scrot sau în abdomen.

SINOSTOZĂ, s. f. / synostose, s. f. / synostosis. NA: synostosis. [*Gr. syn = împreună; osteon = os; -oză.*] Unirea, congenitală sau dobândită, a două oase sau zone osoase care inițial sau în mod normal erau separate.

SINOVECTOMIE, s. f. / synovectomie, s. f. / synovectomy. [*Lat. medievală synovia, probabil de la gr. syn = împreună, lat. ovum = ou; gr. ektome = excizie.*] Exereză parțială sau totală a sinovialei pentru *biopsie sau în scop terapeutic.

SINOVIALĂ, s. f. / synoviale, s. f. / synovial membrane, synovium. NA: membrana synovialis. [*Lat. medievală synovia, probabil de la gr. syn = împreună, lat. ovum = ou.*] Membrană seroasă care căptușește fața profundă a capsulei articulare în cazul *diartrozelor. Inserată în jurul (la periferia) cartilajelor articulare, s. prezintă repliuri și franje, secretând un lichid denumit *sinovie. Sin.: membrană sinovială.

SINOVIALOM, s. n. / synovialome, s. m. / synovialoma. [*Lat. medievală synovia, probabil de la gr. syn = împreună, lat. ovum = ou; -oma.*] Tumoră cu originea la nivelul membranei sinoviale. S. poate fi: 1) *malign*, caracterizat prin dimorfism histologic și prin tendința marcată de *metastazare, îndeosebi pe cale limfatică; 2) *benign*, alcătuit de regulă din celule gigante ale tecilor tendinoase. Sin.: sinoviom.

SINOVIALOSARCOM, s. n. / synovialo-sarcome, s. m. / synovialosarcoma. [*Lat. medievală synovia, probabil de la gr. syn*

= *împreună, lat.* **ovum** = *ou; gr.* **sarx, sarkos** = *carne;* **-oma**.] V. sinovialom.

SINOVIE, s. f. / synovie, s. f. / synovia, synovial fluid. NA: synovia. [*Lat. medievală* **synovia**, *probabil de la gr.* **syn** = *împreună, lat.* **ovum** = *ou.*] Lichid transparent, de culoare galbenă, vâscos, prezent în cantități foarte mici la nivelul cavităților articulare și secretat de sinovială. S. are o compoziție relativ apropiată de cea a plasmei sanguine, conținând însă puține globuline și fiind lipsită de *fibrinogen, având în plus *acid hialuronic, care îi conferă o viscozitate favorabilă reducerii frecării articulare și facilitării glisării suprafețelor articulare. În mod normal, s. conține sub 300 celule/mm³, sub 25% fiind granulocite polimorfonucleare.

SINOVIOLIZĂ, s. f. / synoviolyse, s. f. / synoviorthesis. [*Lat. medievală* **synovia**, *probabil de la gr.* **syn** = *împreună, lat.* **ovum** = *ou; gr.* **lysis** = *distrugere, de la* **lyein** = *a distruge.*] Sin.: sinoviorteză (v.).

SINOVIOM, s. n. / synoviome, s. m. / synovioma. [*Lat. medievală* **synovia**, *probabil de la gr.* **syn** = *împreună, lat.* **ovum** = *ou;* **-oma**.] Sin.: sinovialom (v.).

SINOVIORTEZĂ, s. f. / synoviorthèse, s. f. / synoviorthesis. [*Lat. medievală* **synovia**, *probabil de la gr.* **syn** = *împreună, lat.* **ovum** = *ou; gr.* **orthosis** = *ceea ce îndreaptă.*] Tratamentul bolilor *sinovialei prin injectarea intraarticulară a unor substanțe chimice sau a unor radioizotopi. Sin.: sinovioliză.

SINOVITĂ, s. f. / synovite, s. f. / synovitis. [*Lat. medievală* **synovia**, *probabil de la gr.* **syn** = *împreună, lat.* **ovum** = *ou;* **-ită**.] Inflamație acută sau cronică, uscată sau cu producere de *exsudat, a membranelor sinoviale, îndeosebi a *sinovialelor tendinoase. Pentru inflamația sinovialelor articulare se utilizează termenul *artrită. Tipuri: 1) *S. crepitantă* (v.). 2) *S. fongoasă*, asemănătoare artritei tuberculoase, secundară unei micoze care invadează osul din țesutul adiacent (*coccidioidomicoză, *blastomicoză, *histoplasmoză, *actinomicoză, *candidoză, *sporotricoză). 3) *S. lipofagică* (v.). 4) *S. plastică*, uscată, cu formare de aderențe fibroase tendinoase. 5) *S. polipoidă*, v. sinovită viloasă. 6) *S. seroasă*, frecvent consecutivă unei boli infecțioase și caracterizată prin revărsat citrin. 7) *S. supurată*, consecutivă contaminării directe printr-o plagă deschisă sau printr-un proces infecțios general, cu prezența de puroi în teaca sau cavitatea sinovială. 8) *S. uscată*, v. sinovită crepitantă. 9) *S. viloasă*, cronică, cu sclerozarea franjurilor sinoviale, care iau aspectul de vilozități. 10) *S. vilonodulară hemopigmentată* se produce la tineri, este localizată frecvent la genunchi și se caracterizează prin formarea de vilozități brune, infiltrate de pigmenți ferici care pot invada și țesutul osos. V. și în continuare.

SINOVITĂ CREPITANTĂ / synovite crépitante / tenosynovitis crepitans. Inflamație acută uscată a tecilor tendinoase, caracterizată prin durere intensă și crepitație la mobilizarea articulației. Se produce îndeosebi la nivelul tecilor sinoviale ale tendoanelor mușchilor antebrațului. Sin.: tenozită crepitantă.

SINOVITĂ LIPOFAGICĂ / synovite lipophagique / lipophagic synovitis. Localizarea *bolii lipofagice la nivelul genunchilor. Se manifestă prin revărsate articulare după traumatisme. Revărsatele se resorb și reapar frecvent, ceea ce duce la îngroșarea *sinovialei, limitarea mișcărilor și atrofie musculară. O denumire mai exactă ar fi artrită lipofagică.

SINOVITĂ TENDINOASĂ / synovite tendineuse / teno-synovitis. Sin.: tenosinovită (v.).

SINTALGON, s. n. / sintalgon, s. m. / sintalgon. Sin.: metadonă (v.).

SINTAZĂ, s. f. / synthase, s. f. / synthase. [*Gr.* **syn** = *împreună;* **tithenai** = *a plasa;* **-ază**.] Enzimă din categoria *ligazelor, care adaugă un *substrat la alt substrat printr-o dublă legătură.

SINTETAZĂ, s. f. / synthétase, s. f. / synthetase. [*Gr.* **syn** = *împreună;* **tithenai** = *a plasa;* **-ază**.] Enzimă care cuplează două substraturi printr-o legătură carbon-carbon, carbon-oxigen, carbon-sulf sau carbon-azot și care necesită hidroliza unei molecule de ATP. S. exercită o acțiune inversă celei a unei *endonucleaze. Sin.: ligază.

SINTETIC, adj. / synthétique, adj. / synthetic. [*Gr.* **syn** = *împreună;* **tithenai** = *a plasa.*] 1) Care este obținut prin sinteză chimică. 2) Care este fabricat, în opoziție cu un produs natural. Ex.: cauciuc s.

SINTEZĂ, s. f. / synthèse, s. f. / synthesis. [*Gr.* **synthesis** = *acțiunea de a pune laolaltă, compunere, de la* **syn** = *împreună,* **thesis** = *punere și* **tithenai** = *a plasa, a pune.*] 1) Reacție chimică în cursul căreia substanțe simple dau naștere unui compus mai complex. 2) Elaborarea de substanțe complexe pornind de la substanțe proprii sau de la materiale selectate din sânge, de către celule sau organe. 3) Producerea artificială a unui compus chimic. V. și semisinteză. 4) În psihanaliză, integrarea componentelor variate ale personalității.

SINTON, adj. / syntone, adj. / syntonic. [*Gr.* **syn** = *împreună;* **tonos** = *tensiune.*] Despre un subiect normal, care trăiește în armonie cu mediul în care se află.

SINTONIE, s. f. / syntonie, s. f. / syntonia. [*Gr.* **syn** = *împreună;* **tonos** = *tensiune.*] Caracteristica unui subiect *sinton.

SINUCIDERE, s. f. / suicide, s. m. / suicide. [*Lat.* **sui** = *pe sine;* **caedere** = *a omorî.*] Acțiunea de provocare voluntară a morții propriului organism. Sin.: suicid. *S. imunologică*: reprezintă distrugerea unui anumit tip de celule ca urmare a participării sale într-o reacție imună.

SINUS, s. n. / sinus, s. m. / sinus. NA: sinus, pl. sinus sau sinuses. [*Lat.* **sinus** = *cotitură, adâncitură.*] Formațiune anatomică sub formă de cavitate, îndeosebi: 1) cavitățile aeriene de la nivelul unor oase ale feței; ex.: s. maxilar. 2) O serie de porțiuni ale vaselor sanguine sau limfatice; ex.: *s. cavernos, *s. coronar, *s. carotidian. 3) Depresiune sau cavitate, *reces, *fund de sac.

SINUS AORTIC / sinus aortique / aortic sinus. NA: sinus aortae. Mică dilatație situată între peretele aortic și fiecare din valvulele semilunare aortice, loc de origine a arterelor coronare. Sin.: sinus Morgagni, sinus Petit, sinus Valsalva.

SINUS CAROTIDIAN / sinus carotidien / carotid sinus. NA: sinus caroticus. Dilatație a arterei carotide primitive (comune) situată la bifurcația sa. Pereții dilatației au țesut muscular mai redus și sunt puternic inervați de ramura intercarotidă a nervului glosofaringian, iar pe peretele posterior se află *glomusul carotidian. Această zonă este un baroceptor, cu rol în reglarea presiunii arteriale și a ritmului cardiac. Sin.: bulb carotidian.

SINUS CAVERNOS / sinus caverneux / cavernous sinus. NA: sinus cavernosus. S. de formă neregulată al *durei mater, situat pe laturile corpului osului *sfenoid și întins de la fisura orbitală superioară (anterior) la nivelul *stâncii temporalului (posterior).

SINUS CORONAR / sinus coronaire / coronary sinus. NA: sinus coronarius. Porțiunea terminală și ampulară a marii vene coronare a inimii; ocupă extremitatea posterioară a șanțului coronar stâng.

SINUS CRANIAN / sinus crânien / sinus durae matris. NA: sinus durae matris. Sin.: sinus venos al durei mater (v.).

SINUS LARINGIAN / sinus du larynx / laryngeal sinus, sinus of larynx. NA: ventriculus laryngis. Sin.: ventricul Morgagni (v.).

SINUS MORGAGNI / sinus de Morgagni / sinus of Morgagni. NA: sinus aortae. [*Giovanni Battista Morgagni, anatomist și anatomopatolog italian, profesor la Padova, 1682-1771.*] Sin.: sinus aortic (v.).

SINUS PETIT / sinus de Petit / Petit's sinus. NA: sinus aortae. [*François Pourfour du Petit, anatomist și chirurg francez, 1664-1741.*] Sin.: sinus aortic (v.).

SINUS ROMBOID HENLE / sinus rhomboïde de Henle / rhomboid sinus of Henle. NA: ventriculus terminalis medullae spinalis. [*Friedrich Gustav Jacob Henle, anatomist german, profesor la Zürich, Heidelberg și Göttingen, 1809-1885.*] Diverticul prin care se termină *canalul ependimar la nivelul conului terminal al măduvei spinării.

SINUS THEILE / sinus de Theile / transverse sinus of the pericardium. NA: sinus transversus pericardii. [*Friedrich Wilhelm Theile, anatomist german, profesor (succesiv) la Jena, Berna și Weimar, 1801-1879.*] *Diverticul al cavității pericardice care se întinde între pediculii arteriali și venoși ai inimii.

SINUS VALSALVA / sinus de Valsalva / sinus of Valsalva. NA: sinus aortae. [*Antonio Maria Valsalva, anatomist italian, 1666-1723.*] Sin.: sinus aortic (v.).

SINUS VENOS / sinus veineux / sinus venosus. NA: sinus venosus. Porțiune din tubul cardiac primitiv embrionar încorporată în urechiușa dreaptă, în care se deschid venele embrionare și extraembrionare.

SINUS VENOS AL DUREI MATER / sinus veineux de la dure-mère (ou duremèrien) / venous sinus of dura-mater. NA: sinus durae matris. Sistem venos cuprins într-o dedublare a durei mater. Drenează toate venele organelor conținute în cavitatea craniană (encefal și meninge) și în cavitatea orbitară (ochi și anexele sale). Sin.: sinus cranian.

SINUSAL, adj. / sinusal, -ale, -aux, adj. / sinusal. [*Lat.* **sinus** *= cotitură, adâncitură.*] Care se referă la *nodul sinusal (Keith și Flack) sau care are originea în acest nod. Var.: sinuzal.

SINUSOGRAFIE CEREBRALĂ / sinusographie cérébrale / dura mater sinusography. [*Lat.* **sinus** *= cotitură, adâncitură; gr.* **graphein** *= a scrie; lat.* **cerebrum** *= creier.*] Examen radiologic al sinusurilor venoase intracraniene efectuat: 1) *direct*, prin injectarea unui mediu de contrast în sinusul longitudinal superior prin fontanelă, la sugar; 2) *indirect*, prin injectare intra-arterială a mediului opac într-un vas cu traiect cefalic. V. și flebografie.

SINUSOID, adj., s. n. / sinusoïde, adj., s. f. / sinusoid. [*Lat.* **sinus** *= cotitură, adâncitură; gr.* **eidos** *= formă.*] 1) Care se aseamănă cu un sinus. 2) Structură care formează porțiunea terminală a unui vas sanguin, constând într-un capilar neregulat de anastomozare, limitat de un endoteliu reticulat, fără adventice. S. se găsesc în ficat, suprarenale, miocard, paratiroide, splină, ganglioni limfatici și pancreas. Există două tipuri de s.: a) *s. fenestrate*, care au o lamă bazală continuă și un endoteliu subțire cu pori (în hipofiza anterioară, cortexul suprarenal și insulele Langerhans); b) *s. discontinue*, cum sunt cele hepatice, în care celulele endoteliale sunt dispuse continuu în unele zone, iar în alte zone prezintă lacune.

SINUSOIDAL, adj. / sinusoidal, -ale, -aux, adj. / sinusoidal. [*Lat. medievală* **sinus***, traducere greșită a cuvântului arab* **djayb** *= deschiderea unui veșmânt; gr.* **eidos** *= formă.*] Care se aseamănă cu o *sinusoidă.

SINUSOIDĂ, adj., s. f. / sinusoïde, adj., s. f. / sine wave. [*Lat. medievală* **sinus***, traducere greșită a cuvântului arab* **djayb** *= deschiderea unui veșmânt; gr.* **eidos** *= formă.*] 1) Curbă ondulată plană, cu ecuație definită, servind la reprezentarea, în fizică și biofizică, a fenomenelor vibratorii. 2) Despre o curbă înregistrată care prezintă acest aspect.

SINUSURILE FEȚEI / sinus de la face / paranasal sinuses. NA: sinus paranasalis. Cavități pneumatice săpate în oasele de la baza craniului sau în oasele feței (etmoid, sfenoid, frontal, maxilar superior), cuprinzând: 1) *s. frontal* (NA: *sinus frontalis*), având forma unei piramide răsturnate cu deschidere în *meatul mijlociu; 2) *s. maxilar* (NA: *sinus maxillaris*), deschis tot în meatul mijlociu; 3) *s. sfenoidal* (NA: *sinus sphenoidalis*), deschis în fosele nazale, la câtiva milimetri sub lama ciuruită.

SINUZAL. Var. pentru sinusal (v.).

SINUZITĂ, s. f. / sinusite, s. f. / sinusitis. [*Lat.* **sinus** *= cotitură, adâncitură; -ită.*] Inflamația mucoasei care tapisează sinusurile feței. Poate fi acută sau cronică, purulentă sau catarală, iar după localizare: maxilară, frontală, etmoidală, sfenoidală.

SIRINGĂ. Var. pentru seringă (v.).

SIRINGOBULBIE, s. f. / syringobulbie, s. f. / syringobulbia. [*Gr.* **syrinx, -ingos** *= țeavă, tub, trestie; lat.* **bulbus** *= bulb.*] Localizare a *siringomieliei la nivelul bulbului rahidian.

SIRINGOMIELIE, s. f. / syringomyélie, s. f. / syringomyelia. [*Gr.* **syrinx, -ingos** *= țeavă, tub, trestie;* **myelos** *= măduvă.*] Sindrom lent progresiv caracterizat prin existența unei cavități în regiunea cervicodorsală a *măduvei spinării. Leziunile se pot extinde la nivelul *bulbului rahidian (siringomielobulbie) sau în regiunea toracică. Originea s. admisă cel mai frecvent este malformativă, deoarece sunt asociate frecvent *hidrocefalia și **spina bifida*. Se invocă, de asemenea, tumorile, traumatismele, infarctizarea sau hemoragiile, uneori cauza nefiind cunoscută. Ca urmare a localizării leziunilor, îndeosebi prin întreruperea fibrelor fasciculului spinotalamic, ca manifestare clinică principală apare disociația siringomielică, cu afectarea sensibilității termice și dureroase și păstrarea celei tactile. Extensia cavității către coarnele anterioare poate determina tulburări motorii periferice, iar extensia laterală - o suferință piramidală. *Scolioza toracică este prezentă frecvent. Sin.: sindrom de coardă centrală, sindrom Morvan, sindrom siringomielic. V. și disociație siringomielică.

SIRINGOMIELOBULBIE, s. f. / syringomyélobulbie, s. f. / syringomyelobulbia. [*Gr.* **syrinx, -ingos** *= țeavă, tub, trestie;* **myelos** *= măduvă; lat.* **bulbus** *= bulb.*] Extensia *siringomieliei către *bulbul rahidian.

SIROP, s. n. / sirop, s. m. / syrup. [*Lat. medievală* **sirupus***, din ar. medievală* **charab** *= băutură.*] Preparat farmaceutic lichid cu un conținut crescut în zahăr, de consistență vâscoasă, destinat administrării interne (*per os*). Majoritatea s. se folosesc ca vehicule pentru diferite medicamente sau intră în compoziția unor formule magistrale de uz intern.

SISMOTERAPIE, s. f. / sismothérapie, s. f. / sismotherapy. [*Gr.* **seismos** *= tremurătură, de la* **seiein** *= a scutura;* **therapeia** *= tratament, de la* **therapeuein** *= a îngriji.*] 1) Metodă de tratament prin administrare locală sau la nivelul întregului organism a unor vibrații rapide, regulate și de amplitudine mică. S. se practică fie manual, fie cu aparate speciale. 2) Utilizarea terapeutică a *electroșocului.

SISTEM, s. n. / système, s. m. / system. [*Gr.* **systema, -atos** *= ansamblu, de la* **syn** *= împreună,* **istemai** *= a așeza.*] 1) Conform *teoriei generale a sistemelor: o structură alcătuită din părți distincte constituite astfel încât funcționarea acestor părți și relațiile lor reciproce să depindă de relația lor cu ansamblul structurii. 2) Ansamblu de organe care au o structură analogă. Ex.: s. osos. 3) Ansamblu de concepte prezentate sub o formă ordonată care facilitează studiul.

SISTEM ABO / système ABO / ABO system. V. grupe sanguine.

SISTEM Am / système Am / Am system. Complex de markeri alotipici situat la nivelul imunoglobinelor A_2.

SISTEM APUD / système APUD / APUD system. [*Acronim engl.: Amine Precursor Uptake (and) Decarboxylation = captarea și decarboxilarea precursorilor aminici.*] S. care reunește o serie de celule endocrine (*celule APUD) ce produc hormoni polipeptidici și neurotransmițători. Sin.: sistem endocrin difuz. V. celule APUD.

SISTEM BIOLOGIC / système biologique / biological system. S. eterogen, integrat, deschis, în echilibru fluent, informațional, programat, autoreglabil (cibernetic), evolutiv și capabil de optimizare continuă a funcționării sale. Sin.: biosistem. V. și sistem.

SISTEM CARDIONECTOR / système cardionecteur / conducting system of the heart, nodal tissue. Ansamblul structurilor neuromusculare care asigură propagarea și reglarea contracției miocardice. Sin.: sistem nodal, țesut nodal, țesut cardionector. V. și inimă.

SISTEM CEREBROSPINAL / système cérébro-spinal / cerebrospinal system. NA: systema nervosum centrale. Sin.: sistem nervos central (v.).

SISTEM DIOPTRIC / système dioptrique / dioptric system. S. alcătuit din lentile sau din alte medii care refractă lumina.

SISTEM DOPAMINERGIC PERIFERIC / système dopaminergique périphérique / peripheric dopaminergic system. Existența s. d. p. este presupusă datorită unor efecte pe care *dopamina le exercită în organism și care nu pot fi rezultatul stimulării clasice a *receptorilor adrenergici: relaxarea sfincterului esofagian inferior, întârzierea golirii stomacului, vasodilatație arterială renală și mezenterică, inhibarea secreției de *aldosteron, inhibarea eliberării *noradrenalinei din terminațiile nervoase simpatice printr-un mecanism presinaptic.

SISTEM DUFFY / système Duffy / Duffy system. [*Duffy, numele de familie al pacientului hemofilic de la care a fost izolat acest factor sanguin.*] Antigenii proteici din s. D. (Fy^a, Fy^b) pot juca rol de receptori în invadarea eritrocitelor de către *Plasmodium vivax* (una din speciile de agenți etiologici ai malariei) și sunt mai rar întâlniți la negri decât la caucazieni.

SISTEM ENDOCRIN / système endocrine / endocrine system. Biosistem alcătuit din ansamblul glandelor endocrine și al altor structuri din organism care secretă hormoni, substanțe hormon-like, factori (cu acțiune stimulatoare sau inhibitoare), ca și o serie de molecule cu acțiune hormonală la nivelul altor glande sau țesuturi țintă prin mecanism endocrin, dar și autocrin sau paracrin.

SISTEM ENDOCRIN DIFUZ / système endocrinien diffus / APUD system. Sin.: sistem APUD (v.).

SISTEM EXTRAPIRAMIDAL / système extrapyramidal / extrapyramidal system. Structurile nervoase ale SNC (ansamblu de nuclei cenușii situat în regiunile subcorticale și subtalamice) diferite de *s. piramidal și cerebelos, responsabile de motricitatea și coordonarea mișcărilor. Unii autori preferă denumirea de *s. subcortical*. În patologie, afectarea s. e. se exprimă prin: 1) Contractură sau hipertonie extrapiramidală, care reprezintă o hipertonie musculară generalizată prin afectarea căii motrice extrapiramidale. Ea nu se acompaniază de paralizie și nici de modificări ale reflexelor tendinoase sau cutanate, dimpotrivă, reflexele de postură sunt exagerate. Se întâlnește în: *boala Parkinson, *boala Wilson, rigiditatea de decerebrare. 2) Sindrom extrapiramidal (v.).

SISTEM FAGOCITAR MONONUCLEAR / système mononucléé phagocytaire / mononuclear phagocyte system. Denumire propusă recent pentru un grup de celule cuprinzând *macrofagele și precursorii acestora, adică *monocitele și celulele precursoare din măduva osoasă. Termenul a fost propus pentru înlocuirea celui de s. reticuloendotelial, care nu trebuie să includă macrofagele. V. și sistem reticuloendotelial.

SISTEM HIS-PURKINJE / système de His-Purkinje / His-Purkinje system. [*Wilhelm His Jr., anatomist german, profesor la Leipzig, Basel, Göttingen și Berlin, 1863-1934; Johannes Evangelista von Purkinje, fiziolog originar din Boemia, profesor la Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia), apoi la Praga, 1787-1869.*] Parte componentă a sistemului nodal cardiac, de la fasciculul His la terminațiile Purkinje ventriculare. V. inimă.

SISTEM HLA / système HLA / HLA system. [*Abrev. engl.: Human Leukocyte Antigen = antigen uman leucocitar.*] S. principal de antigeni de grup tisular la om, stabilit după criterii serologice și genetice. S. HLA este de o complexitate extremă și cuprinde numeroși antigeni leucoplachetari (antigeni HLA), care pot realiza cel puțin 150 milioane de combinații diferite, de unde probabilitatea foarte redusă ca doi subiecți diferiți să posede antigeni HLA identici. Antigenii HLA sunt glicoproteine localizate la nivelul membranelor celulare și sunt codificați de o parte din genele *complexului major de histocompatibiliate (MHC). Moleculele HLA codificate de genele MHC sunt divizate în două clase: 1) *Antigeni de clasă I*: HLA-A, HLA-B și HLA-C. 2) *Antigeni de clasă II*: HLA-D (subgrupați în HLA-DP, HLA-DQ și HLA-DR). Antigenii HLA-A și B sunt cei mai importanți și, asemenea antigenilor C, sunt prezenți la nivelul tuturor celulelor din organism, în afara eritrocitelor mature. Antigenii HLA-D nu există decât pe macrofage, limfocite B, celule epidermice și, probabil, spermatozoizi. S. HLA, prin genele care îl codifică și care se exprimă sinergic, joacă un rol capital: aceste gene marchează individualitatea (personalitatea) antigenică a unui individ, conferindu-i aptitudinea de apărare împotriva oricărei modificări determinate de o agresiune exterioară (infecțioasă, chimică, grefă *alogenică) sau generate de o *mutație. Datorită s. HLA se declanșează răspunsul imunitar celular și umoral, provocând eliminarea celulelor proprii organismului care au suferit modificări antigenice sau a celulelor străine introduse în organism (ex.: *alogrefă). Acest s. joacă un rol esențial în *histocompatibilitate. Este independent de s. de antigeni eritrocitari ABO și Rhesus și de antigenii de grupe sanguine. O serie de antigeni HLA sunt mai frecvenți la unii bolnavi, în unele boli. Este cazul antigenului B27 în unele boli reumatismale, *sindromul Fiessinger-Levy-Reiter, *uveita anterioară acută, uneori în poliartrita cronică juvenilă (sau boala Still). Alți antigeni ai grupului HLA-B (care conțin cel puțin 30 de antigeni diferiți) sunt frecvenți în *scleroza în plăci, *miastenie, *boala celiacă, *hemocromatoză, ca și unele boli cutanate, endocrine și autoimune. Semnificațiile asocierii s. HLA cu unele boli nu sunt încă explicate, dar încep să se clarifice o serie de noțiuni până nu demult imprecise: teren și predispoziție la unele boli. Sin.: antigeni HLA. V. și complex major de histocompatibilitate, histocompatibilitate.

SISTEM HOLTER / système Holter / Holter monitor, ambulatory electrocardiograph. [*Norman Jefferis Holter, biofizician american, 1914-1983.*] S. care permite înregistrarea continuă, ambulatorie a electrocardiogramei pe un suport magnetic. Combinat cu un sistem de lectură, s. H. este utilizat pentru depistarea tulburărilor de ritm și a celor de origine coronariană.

S. I / système I / I system. S. de grup sanguin având la bază antigenii glucidici I și i (oligozaharide heterogene). Anticorpul anti-I este o aglutinină la rece, al cărui titru poate crește în unele afecțiuni, producând hemoliză autoimună. Antigenii s. I există pe eritrocitele adultului, dar sunt cel mai bine exprimați pe eritrocitele din sângele cordonului ombilical.

SISTEM IMUNITAR / système immunitaire / immune system. Ansamblu de elemente și modalități prin care organismul se apără împotriva agresiunilor antigenice externe. Include: 1) Elemente nespecifice (*complement, *properdine, *opsonine), care alcătuiesc s. umoral, și *interferoni, *histiocite, *macrofage, care alcătuiesc s. celular. 2) Elemente specifice: *anticorpi serici (imunitate umorală) și *limfocite T (agenți ai imunității mediate celular). V. și imunitate, limfocit și termenii cu prefixul imuno-, organ limfoid central, organ limfoid periferic, organ limfoid secundar.

SISTEM INDUCTIBIL / système inductible / inducible system. S. sau genă care nu se exprimă decât în prezența unui sem-

nal chimic. Ex.: enzimă care nu este sintetizată decât în prezența substratului său sau a unor analogi.

SISTEM INTERNAȚIONAL DE UNITĂȚI DE MĂSURĂ / Système International d'unités de mesure / International System of units. S. stabilit de *Conferința generală de Greutăți și Măsurări*, a cărui aplicare este obligatorie după 1979 în medicină. V. cap. X (Sistemul internațional de unități de măsură în medicină).

SISTEM KELL / système Kell / Kell system. [*Kell, numele de familie al bonavei la care s-a identificat prima dată acest factor sanguin.*] S. cu peste 20 de antigeni proteici diferiți, din care antigenul K (Kell) este cel mai imunogen (al treilea în ordinea imunogenicității sistemelor, după ABO și Rh). Fenotipul McLeod nu prezintă precursorul K_x al antigenului K la suprafața eritrocitelor, care au aspect de *acantocite și sunt hemolizate *in vivo*.

SISTEM KIDD / système Kidd / Kidd system. [*Kidd, numele de familie al femeii (care a născut un copil cu eritroblastoză) de la care s-a izolat prima oară anticorpul specific.*] S. cu doi antigeni proteici principali, Jk^a și Jk^b. Hemoliza în urma transfuziei cu sânge compatibil se poate datora apariției întârziate a anticorpilor anti-Jk^a.

SISTEM DE KININE / système des kinines / kinins system. S. de proteine implicat în producerea și distrucția kininelor. V. kinine.

SISTEM LEMNISCAL / système lemniscal / lemniscal system. Ansamblul fibrelor nervoase aferente groase care deservesc sensibilitatea tactilă și proprioceptivă-kinestezică, cu următorul traseu: cordoane medulare posterioare homolaterale, sinapsă în nucleii bulbari gracil sau cuneat, încrucișare și ascensiune prin lemniscusul medial și o a doua sinapsă în nucleul ventral posterolateral talamic.

SISTEM LEWIS / système Lewis / Lewis system. [*Lewis, numele de familie al pacientei la care s-a identificat prima oară antigenul specific.*] S. cu antigeni glucidici reprezentați de glicosfingolipide absorbite din plasmă pe membrana eritrocitară. Cei mai frecvenți antigeni Lewis sunt Le^a și Le^b, înrudiți structural cu antigenii ABH. Anticorpii IgM anti-Le^b produc hemoliză posttransfuzională mult mai rar decât anticorpii anti-Le^a.

SISTEM LIMBIC / système limbique / limbic system. Termen care desemnează un grup eterogen de arii și structuri cerebrale puternic interconectate, situate pe fața medială a emisferului cerebral. S. l. i se descriu trei părți - lobul olfactiv, lobul limbic și nucleii limbici -, cele mai importante structuri constitutive fiind formațiunea hipocampică, circumvoluția limbică și *nucleul amigdalian. Prin intermediul hipocampului, s. l. este implicat în generarea stărilor emoționale și în memoria de scurtă durată, iar prin amigdală - în diverse modalități comportamentale (comportament sexual, alimentar, de apărare etc.), în reacțiile vegetative, endocrine și motorii somatice. Eterogenitatea formațiunilor anatomice și implicațiilor funcționale ale s. l. ridică problema coerenței sale ca sistem, ceea ce explică diferențele de prezentare ale s. l. în literatură. V. și rinencefal.

SISTEM LIMFATIC / système lymphatique / lymphatic system. NA: systema lymphaticum. Ansamblul organelor limfatice din organism, cuprinzând ganglionii, vasele și spațiile limfatice, ca și vasele chilifere.

SISTEM LIMFOCITAR / système lymphocytaire / lymphocytic system. Ansamblul celulelor limfoide din organism, dispersate în sânge și în organele limfoide (timus, splină, ganglioni limfatici, amigdale). V. și organ limfoid central, organ limfoid periferic, organ limfoid secundar.

SISTEM LIMFORETICULAR / système lymphoréticulaire / lymphoreticular system. Țesuturile *sistemelor limfocitar și reticuloendotelial considerate, împreună, ca un sistem.

SISTEM LOCOMOTOR / système locomoteur / locomotor system. Ansamblul structurilor din organism responsabile de *locomoție: la om, mușchii, articulațiile, ligamentele, ca și arterele nutritive ale acestora. S. l. are ca suport de susținere s. osos.

SISTEM MKSA / système MKSA / MKSA system. S. de unități de măsură elaborat (în 1901) de Giovanni Giorgi (fizician italian, 1871-1950), alcătuit inițial din trei unități: metru, kilogram și secundă. În 1948, s. a fost adoptat, fiind adăugată a patra unitate: amperul. Sistemul Internațional de unități de măsură adoptat în prezent este inspirat direct din s. MKSA.

SISTEM MNS / système MNS / MNS system. S. de antigeni proteici (MN, Ss și mulți antigeni de joasă frecvență), reprezentați de sialoglicoproteine și moșteniți ca haplotipuri (MS, Ms, NS, Ns). Anticorpii IgM anti-MN sunt aglutinine naturale, iar anticorpii IgG anti-Ss apăruți în urma transfuziei sau a sarcinii pot provoca hemoliză.

SISTEM NERVOS / système nerveux / nervous system. NA: systema nervosum. Ansamblul structurilor sau țesuturilor nervoase din organism: *s. n. central, *s. n. autonom, ganglioni nervoși și nervi periferici. Abrev.: SN.

SISTEM NERVOS AUTONOM / système nerveux autonome / autonomic nervous sistem. NA: systema nervosum autonomicum. Ansamblu de structuri nervoase centrale și periferice considerate clasic opuse s. n. central al vieții de relație. Aceasta deoarece s. n. a. menține sub dependența sa viața vegetativă, adică funcționarea tuturor organelor și țesuturilor, asigurând, totodată, coordonarea funcțiilor vitale de bază: circulație, respirație, digestie și excreție. Centrii superiori ai s. n. a. sunt situați în nevrax, iar căile periferice se împart în funcție de efectele specifice în *s. n. ortosimpatic (*adrenergic) și s. n. parasimpatic (colinergic). S. n. a. nu se opune SNC, ci este subordonat acestuia. Sin.: sistem neurovegetativ, sistem nervos vegetativ.

SISTEM NERVOS CENTRAL / système nerveux central / central nervous system, central nevrax. NA: systema nervosum centrale. Ansamblu de țesut nervos alcătuit din substanță cenușie și substanță albă, care formează encefalul și măduva spinării, cu excepția nervilor senzitivi și motori, simpatici sau parasimpatici, care formează *s. n. periferic. Diversele segmente ale s. n. c. au două funcții fundamentale: 1) funcția de conducere a impulsurilor nervoase în sens ascendent (centripet) sau descendent (centrifug); 2) funcția reflexă sau de integrare a informațiilor primite de la receptorii periferici și formațiunile nervoase supraiacente, urmată de descărcarea unui impuls efector (funcția motorie somatică și viscerală). Abrev.: SNC. Sin.: sistem cerebrospinal. V. și sistem nervos autonom.

SISTEM NERVOS ORTOSIMPATIC / système nerveux orthosympathique / orthosympathetic nervous system. NA: pars sympathica. Parte a *s. n. autonom alcătuită din centrii medulari situați în tractusurile intermediolaterale ale măduvei spinării, legate cu centrii diencefalici, hipotalamici și dintr-o parte periferică, alcătuită din nervi și ganglioni. Ganglionii simpatici și cordoanele care îi leagă formează două lanțuri lungi prevertebrale, de la baza craniului până în zona lombară. Ei sunt legați de centrii medulari prin ramuri comunicante și emit numeroase ramuri eferente care inervează viscerele (aparat digestiv, respirator, urinar, genital), inima (la nivelul *nodului sinoatrial) și fibrele musculare ale vaselor sanguine. Pe segmente, distribuția eferențelor este, în esență, următoarea: 1) ramurile eferente ale ganglionilor cervicali și stelați inervează organele capului și gâtului și dau naștere *nervilor cardiaci; 2) primii 4-5 ganglioni toracici (în afara câtorva filete fine care ajung la arterele intercostale) dau filete cardiace, esofagiene, aortice și pulmonare; 3) eferențele din ultimii 7-8 ganglioni toracici se alătură pentru

formarea nervilor *splanhnic mic și *splanhnic mare; 4) ramurile lombare ajung la arterele cu același nume și la aortă, pentru a constitui *plexul lombo-aortic; 5) ramurile provenind din 4-5 ganglioni sacrați formează *nervii hipogastrici, destinați organelor bazinului. Fiecare nerv formează *sinapse la nivelul lanțului ganglionar simpatic, simetric de o parte și de alta a măduvei spinării. S. n. o. controlează mișcările și starea fiziologică a viscerelor (contracția sfincterelor tubului digestiv, contracția cardiacă, contracția pereților arteriali, relaxarea mușchilor circulari ai irisului, a mușchilor netezi ai tubului digestiv). *Adrenalina este principalul *neurotransmițător implicat la nivelul sinapselor cu organele efectoare, iar *acetilcolina este neurotransmițătorul care acționează la nivelul ganglionilor simpatici. În esență, s. n. o. exercită o acțiune antagonistă *s. n. parasimpatic. Fiecare viscer posedă o inervație proprie în cadrul celor două diviziuni ale s. n. autonom. Sin.: sistem nervos simpatic, mare simpatic (desuet). V. și tab. anat. – nervi.

SISTEM NERVOS PARASIMPATIC / système nerveux parasympathique / parasympathetic nervous system. NA: pars parasympathica. Parte a *s. n. autonom divizată în două componente: 1) *S. n. p. cranian*, ale cărui fibre provin de la nivelul unor neuroni situați în măduva cervicală, bulb, protuberanță sau mezencefal (nucleu pupilar, nucleu lacrimal, nuclei salivari superior și inferior, nucleu dorsal al penumogastricului) și intră în structura anumitor nervi cranieni (*oculomotor, *facial, *intermediar Wrisberg, *glosofaringian, *vag). 2) *S. n. p. sacrat* sau *pelvin*, cu originea în partea de substanță cenușie care reprezintă regiunea intermediolaterală a măduvei sacrate. Fibrele s. n. p. pelvin intră în structura ultimilor patru nervi sacrați, îndeosebi 2, 3 și 4, și se termină în ganglionii *plexului hipogastric. Fibrele care formează acest plex realizează inervația vezicii urinare, a rectului și a organelor genitale. S. n. p. controlează contracțiile involuntare ale fibrelor musculare de la nivelul vaselor sanguine, tubului digestiv, vezicii, organelor genitale și rectului. El acționează asupra secrețiilor glandulare ale ochiului și ale glandelor salivare. *Neurotransmițătorul s. n. p. este *acetilcolina, atât la nivelul ganglionilor, cât și la nivelul joncțiunii cu organul efector. Prin acțiunile sale, global antagoniste *s. n. ortosimpatic, antrenează relaxarea mușchilor arteriali (și deci favorizează scăderea tensiunii arteriale), încetinește ritmul cardiac și stimulează digestia. Sin.: parasimpatic. V. și tab. anat. – nervi.

SISTEM NERVOS PERIFERIC / système nerveux périphérique / peripheral nervous sistem. NA: systema nervosum periphericum. Parte a s. n. exterioară axului cerebrospinal. Este format din nervi care leagă organele cu SNC.

SISTEM NERVOS SIMPATIC / système nerveux sympathique / sympathetic nervous sistem. NA: pars sympathica. Sin.: sistem nervos ortosimpatic (v.).

SISTEM NERVOS SOMATIC / système nerveux somatique / somatic nervous system. Componentele din *s. n. implicate în transmiterea impulsurilor la și de la componentele neviscerale ale organismului: mușchi scheletici, oase, articulații, ligamente, piele, ochi și ureche.

SISTEM NERVOS VEGETATIV / système nerveux végétatif / autonomic nervous system. NA: systema nervosum autonomicum. Sin.: sistem nervos autonom (v.).

SISTEM NEUROVEGETATIV / système neuro-végétatif / autonomic nervous system. NA: systema nervosum autonomicum. Sin.: sistem nervos autonom (v.).

SISTEM NODAL / système nodal / nodal tissue. Sin.: țesut nodal, țesut cardionector, sistem cardionector. V. inimă.

SISTEM P / système P / P system. S. de antigeni glicosfingolipidici reprezentați de doi antigeni principali, P_1 și P și un antigen de joasă frecvență, P^k. Anticorpii anti-P_1PP^k (anti-T_{ja}), întâlniți la persoane fără antigenul P, pot produce hemoliză posttrans-fuzională severă și boală hemolitică a nou-născutului, fiind asociați cu avorturi spontane recurente. *Anticorpii Donath-Landsteiner din hemoglobinuria paroxistică la rece sunt autoanticorpi cu specificitate anti-P, fixatori de complement.

SISTEM PIRAMIDAL / système pyramidal / pyramidal tract. NA: tractus pyramidalis. V. fascicul piramidal.

SISTEM PORT / système porte / portal system. Dispoziție vasculară particulară care constă în interpunerea unui vas de calibru mai mare (venă) între două rețele capilare. Cel mai important s. p.: trunchiul venei porte, ramurile sale de origine, colaterale și ramurile terminale. Acesta este un s. venos digestiv intermediar între două rețele capilare: rețeaua de origine provine din tubul digestiv, pancreas și splină, iar rețeaua terminală își are sediul în parenchimul hepatic. Gr. T. Popa și U. Fielding au descris un *s. p. local*, care leagă *hipofiza de *hipotalamus. V. și tab. anat. - vene.

SISTEM RENINĂ-ANGIOTENSINĂ-ALDOSTERON / système rénine-angiotensine-aldostérone / renin-angiotensin-aldosterone system. S. care asigură echilibrul balanței hidrosodate și al presiunii sanguine. Perfuzia renală scăzută consecutivă unei tensiuni arteriale sistemice reduse induce secreția de *renină din celulele renale juxtaglomerulare. Renina hidrolizează *angiotensinogenul circulant, cu apariția de *angiotensină I, scindată de enzima de conversie în angiotensină II. Angiotensina II are un puternic efect constrictor direct asupra mușchilor netezi arteriolari și stimulează concomitent producția de *aldosteron din zona glomerulară a glandei corticosuprarenale. Aldosteronul produce creșterea retenției renale de sodiu și apă, cu creșterea volumului circulant și revenirea la normal a presiunii de perfuzie renale.

SISTEM RETICULAT / système réticulé / reticular system. Sin.: formațiune reticulată (v.).

SISTEM RETICULAT ACTIVATOR ASCENDENT / système réticulé activateur ascendent / reticular activating system. S. fiziologic reprezentat anatomic de neuroni ai formațiunii reticulate rostrale, localizați bilateral în materia cenușie medial tegmentală de la bulb la diencefal. S. r. a. a. controlează generic gradul de activitate a s. nervos central, inclusiv stările de veghe (regiunea dintre puntea rostrală și diencefalul caudal), atenție și somn. Abrev.: SRAA. V. și formațiune reticulată.

SISTEM RETICULOENDOTELIAL / système réticulo-endothélial / reticuloendothelial system. Rețea și s. de celule dispersate în tot organismul, identificate inițial pe baza a două caracteristici: capacitatea de a sechestra particule inerte și proprietatea de a acumula coloranți vitali. În prezent, termenul de s. r. este în curs de revizuire. Sunt considerate ca aparținând s. r. *macrofagele și precursorii acestora, celulele endoteliale specializate din sinusoidele ficatului, splinei, măduvei osoase, celulele reticulare din țesutul limfatic (macrofage) și din măduva osoasă (*fibroblaste). Celulele s. r. se caracterizează prin activitatea lor fagocitară imunodependentă, mobilitate și radiorezistență. Abrev.: SRE. V. și sistem fagocitar mononuclear.

SISTEM Rh / système Rh / Rh system. Sin.: factor Rhesus (v.).

SISTEM DE SEMNALIZARE / système de signalisation / signaling system. Termen generic ce desemnează s. moleculare cu rol în comunicarea celulară. Ex.: transmiterea informației hormonale la *celulele țintă, care conțin *receptori membranari specifici, urmată de cascada moleculară *proteine G - *mesageri secunzi.

SISTEM DE STOCAJ SENZORIAL / système du stockage sensoriel / sensory stockage system. Tip de *memorie de scurtă durată care permite menținerea stimulilor percepuți pentru un timp foarte scurt (sub o secundă).

SISTEM SUBCORTICAL / système sous-cortical / subcortical system. V. sistem extrapiramidal.

SISTEM TAMPON / système tampon / buffer system. V. tampon.

SISTEM VASCULAR / système vasculaire / vascular system. Ansamblul vaselor din organism: artere, vene, capilare și limfatice.

SISTEM VENTROMEDIAL / système ventromédial / ventromedial system. S. bulbospinal de conducere descendentă (împreună cu s. dorsolateral), format din căile vestibulospinale laterală și medială, tractul reticulospinal și tractul tectospinal, cărora li se adaugă axoni ai neuronilor din nucleele rafeului bulbar, din *locus coeruleus* și din nucleul interstițial Cajal. Neuronii s. v. inervează musculatura axială și piramidală, cu rol în menținerea echilibrului și posturii.

SISTEME ALE GRUPELOR SANGUINE / systèmes des groupes sanguines / blood group systems. S. bine definite de antigeni eritrocitari controlate de locusuri cu un număr variabil de gene alele. V. factor Rh, sistem ABO, sistem Duffy, sistem I, sistem Kell, sistem Kidd, sistem Lewis, sistem MNS, sistem P.

SISTEME UMORALE DE AMPLIFICARE / systèmes humoraux d'amplification / humoral amplification system. Termen prin care pot fi grupate patru *cascade enzimatice sanguine: *complementul, *coagularea, *fibrinoliza și *s. kininelor. Acestea servesc la amplificarea și la controlul proceselor de *hemostază, *inflamație și reparație tisulară.

SISTEMIC, adj. / systémique, adj. / systemic. [*Gr. syn = împreună; istemai = a așeza.*] 1) Care se referă la un sistem. 2) Despre o afecțiune care atinge electiv elementele constitutive ale unui țesut sau ale unui sistem (osos, limfatic, reticuloendotelial etc.). 3) Care se referă la marea circulație.

SISTOLĂ, s. f. / systole, s. f. / systole. [*Gr. systole = contracție.*] Contracția sau perioada de contracție a inimii, a atriilor și în special a ventriculelor. Se disting: 1) *s. atrială*, contracția simultană a atriilor, consecutiv căreia sângele trece în ventricule; 2) *s. ventriculară*, contracția simultană a ventriculelor, consecutiv căreia sângele este propulsat în aortă și în trunchiul arterial pulmonar. Uneori, s. ventriculară este divizată în perioada de pre-ejecție și de ejecție.

SISTOLĂ ELECTRICĂ / systole électrique / ventricular electrical systole. Porțiunea din traseul *electrocardiogramei corespunzând spațiului QT.

SISTOLĂ ELECTROMECANICĂ / systole électromécanique / electromechanical systole. Timpul cuprins între debutul complexului QRS al *electrocardiogramei și componenta aortică a zgomotului al doilea al inimii reperată pe *fonocardiogramă. În mod normal este de 0,37 secunde.

SITIOLOGIE, s. f. / sitiologie, s. f. / sitology. [*Gr. sition = aliment; logos = știință.*] Sin.: dietetică (v.).

SITIOMANIE, s. f. / sitiomanie, s. f. / sitomania. [*Gr. sition = aliment; mania = nebunie.*] 1) Foame excesivă sau ingestie morbidă de hrană. 2) *Bulimie periodică.

SITOFOBIE, s. f. / sitophobie, s. f. / sitophobia. [*Gr. sitos = hrană; phobos = frică.*] Repulsie patologică față de hrană, pentru unele sau pentru toate tipurile de alimente.

SITOSTEROL, s. m. / sitostérol, s. m. / sitosterol. Sterol conținut în germenii de cereale și care, prin iradiere, se transformă într-o substanță analogă *vitaminei D. Provoacă scăderea colesterolului sanguin.

SITUS, s. n. / situs, s. m. / situs. [*Lat. situs = așezare, poziție.*] Termen semnificând poziție sau localizare. În română se utilizează uneori, sub influența francezei sau a englezei, varianta *sit* (nerecomandată, deoarece în fr. *site* înseamnă și priveliște, peisaj, iar în engl. loc, teren). Se disting: 1) *S. activ*, regiunea unei molecule enzimatice la nivelul căreia enzima interacționează cu substratul și se realizează cataliza reacțiilor specifice enzimei. În s. activ se disting *s. de fixare*, a cărui geometrie spațială este complementară cu cea a substratului, și *s. catalitic*, la nivelul căruia se produce reacția catalitică specifică. 2) *S. catalitic*, v. situs activ. 3) *S. antigenic*, sin.: determinant antigenic (v.). 4) *S. de fixare*, v. situs activ. 5) *S. de fixare a complementului*, parte a *regiunii constante a lanțurilor grele de imunoglobuline care este degajată când anticorpul fixează un antigen; această regiune este capabilă să se lege la una din moleculele *complementului din sânge și să declanșeze calea clasică de activare a complementului. 6) *S. de inițiere a transcripției*, punct precis în care începe *transcripția unei gene. 7) *S. de legare*, punct al suprafeței celulare sau al unei substanțe chimice la nivelul căruia se leagă alte substanțe chimice. 8) *S. peptidil*, de legare a *ARN de transfer pe ribozomi, unde sunt realizate *legăturile peptidice în cursul *traducerii genetice. 9) *S. receptor*, componentă a *receptorilor membranari de la suprafața celulei, care prezintă *specificitate și *afinitate pentru *ligand (îndeosebi pentru proteine hormonale sau virusuri). 10) *S. de restricție* (v.). 11) *S. de transducție*, zonă din extremitatea unei dendrite a unui *neuron senzitiv în care energia stimulului este convertită într-o depolarizare proporțională cu aceasta, depolarizarea fiind denumită *potențial de receptor; v. și receptor senzorial.

SITUS INCERTUS / situs incertus / situs perversus, situs incertus. [*Lat.: poziție nedeterminată.*] Varietate de inversiune a localizării viscerelor, în care unele organe sunt inversate, în timp ce altele prezintă localizare normală, iar unele ocupă o poziție mediană anormală.

SITUS INVERSUS / situs inversus / situs inversus viscerum. [*Lat.: poziție inversată.*] Poziție inversă a organelor viscerale, "în oglindă" față de situarea lor normală, în raport cu planul sagital. În unele cazuri de *s. i.*, inima se află în *levocardie, prezentând de obicei malformații. Sin.: transpoziție viscerală.

SITUS DE RESTRICȚIE / site de restriction / restriction site. Secvență de ADN dublu catenar recunoscută în mod specific și clivată de o anumită *enzimă de restricție.

SITUS SAGITTALIS / situs sagittalis / situs sagittalis. Rotație la dreapta a masei ventriculare cardiace, al cărei vârf se află în hemitoracele drept, fără inversiunea cavităților și nici a vaselor mari de la baza inimii.

SITUS SOLITUS / situs solitus / situs solitus. Poziția normală, obișnuită a tuturor organelor.

SITUS DE TRANSDUCȚIE / site de transduction / transduction site. Zona extremității unei dendrite a unui neuron senzitiv la nivelul căreia energia stimulului este convertită într-o depolarizare proporțională cu acesta. Această depolarizare este denumită potențial de receptor.

SKENITĂ, s. f. / skénite, s. f. / skenitis. [*Alexander Johnston Chalmers Skene, ginecolog american, Brooklyn, 1838-1900; -ită.*] Inflamația glandelor Skene, situate, la femeie, la nivelul meatului urinar.

SKIASCOPIE, s. f. / skiascopie, s. f. / skiascopy. [*Gr. skia = umbră; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Metodă de măsurare obiectivă a refracției oculare (a dioptrului ocular). În acest scop se studiază deplasarea umbrei produse la nivelul ariei pupilare a subiectului examinat, prin proiecția unui fascicul luminos care baleiază suprafața oculară.

SKODISM, s. n. / skodisme, s. m. / Skoda's resonance. [*Josef Skoda, medic originar din Boemia, profesor de medicină internă la Viena, 1805-1881; -ism.*] Sin.: semn Skoda (v.).

SLĂBIRE, s. f. / amaigrissement, s. m. / emaciation. [*Bulgară slabja, sârbă, croată slabiti = a slăbi.*] Pierdere în greutate peste 5% față de greutatea normală.

SLUDGE / sludge / sludge. [*Engl. sludge = noroi de canal.*] Anglicism utilizat frecvent cu sensul de *agregat sau agregare a hematiilor. De fapt, în engl. există termenii *sludging of blood* sau *sludged blood*, ambii desemnând tendința la *aglutinare a celulelor sanguine în stările patologice cu reducere masivă a volumului plasmei sanguine.

SMALȚ DENTAR / émail dentaire / enamel. NA: enamelum. [*Neogr. **smalto**, germ. **Schmalz** = smalț; lat. **dens, -ntis** = dinte.*] Țesut foarte dur, de culoare alb-gălbuie, care acoperă coroana dentară, protejând *dentina. S. d. este constituit în proporție de peste 95% din substanțe minerale anorganice. Structura sa microscopică este formată din prisme cu secțiune hexagonală, cu lungimea de 0,1-0,15 mm, separate de un strat subțire de substanță organică.

SMEGMĂ, s. f. / smegma, s. m. / smegma. [*Gr. **smegma, -atos** = substanță folosită pentru degresare, asemănătoare cu săpunul, de la **smelzhein** = a curăța.*] Secreție albicioasă, cazeoasă, de consistență moale, constând din celule epiteliale descuamate și detritusuri. Se colectează în fundul pliului prepuțului la bărbat sau între labiile mici și clitoris la femeie, în cazurile ignorării regulilor de igienă. *S. embrionară* se numește **vernix caseosa*.

SMOG, s. n. / smog, s. m. / smog. [*Engl. **smoke** = fum; **fog** = ceață.*] Poluare atmosferică intensă constând dintr-un amestec de fum, aburi și ceață prezent deasupra aglomerațiilor urbane, în particular a zonelor industriale. S. apare mai ales în anotimpul rece, iar la nivelul său se produc procese fotochimice la care participă SO_2, NO_2, CO, CO_2, praf și rugină, rezultând substanțe iritante ca formaldehida, acetaldehida și acroleina. În general bine tolerat de subiecții fără tulburări respiratorii, s. este periculos îndeosebi pentru bolnavii cu bronșite cronice.

SOCIALIZARE, s. f. / socialisation, s. f. / socialisation. [*Lat. **socialis** = sociabil, de la **socius** = asociat, părtaș.*] Procesul de adaptare individuală la obiceiurile societății.

SOCIODRAMĂ, s. f. / sociodrame, s. m. / sociodrama. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; **drama, -atis** = acțiune teatrală, din gr. **drama**, de la **dran** = a acționa.*] Metodă de psihoterapie asemănătoare cu *psihodrama, constând din improvizarea pe o temă socială dată a unei scene dramatice, de către persoane aflate în contact mutual. Prin s. se pot reduce tensiunile între grupuri sau comunități sociale.

SOCIOFILIE, s. f. / sociophilie, s. f. / sociophilia. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; gr. **philia** = atracție, de la **philein** = a iubi.*] Nevoia intensă de viață socială.

SOCIOFOBIE, s. f. / sociophobie, s. f. / sociophobia. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; gr. **phobos** = frică.*] Antipatie anormală pentru viața în societate.

SOCIOGENEZĂ, s. f. / sociogenèse, s. f. / sociogenesis. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; gr. **genesis** = producere, de la **gennan** = a produce.*] 1) Originea anumitor boli mentale, de ex. stările reacționale, în mediul și în grupul social în care trăiește pacientul. 2) Influența mediului asupra evoluției și prognosticului bolilor mentale, indiferent de natura acestora. 3) Teorie exclusivistă conform căreia boala mentală este consecința agresivității de grup, a represiunii. V. antipsihiatrie.

SOCIOLOGIE MEDICALĂ / sociologie médicale / medical sociology. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; gr. **logos** = știință; lat. **medicus** = doctor, medic.*] Știința care are ca obiect studiul fundamentelor sociale ale sănătății și îmbolnăvirii, interdependența dintre factorii sociali și starea de sănătate sau boală a populației, precum și influențele stării de sănătate asupra vieții sociale a indivizilor și a grupurilor umane. V. și medicină socială.

SOCIOPAT, s. m. sau f. / sociopathe, s. m. ou f. / sociopath. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; gr. **pathos** = boală.*] Subiect cu personalitate antisocială și cu manifestări antisociale. V. și psihopat.

SOCIOTERAPIE, s. f. / sociothérapie, s. f. / therapeutic community, milieu-therapy. [*Lat. **socius** = asociat, părtaș; gr. **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] 1) Ansamblul măsurilor întreprinse pentru resocializarea progresivă a bolnavilor mentali. V. psihoterapie de grup, psihoterapie instituțională, terapie ocupațională, ergoterapie. 2) Ansamblu de mijloace care modifică mediul social al unui individ, în scopuri terapeutice. 3) Utilizarea terapeutică a activităților colective în mediul spitalicesc.

SODAT, adj. / sodé, -e, adj. / sodic. [*Engl. **soda**, din lat. medievală **soda** = sodă, de la ar. **suwwad** = planta a cărei cenușă servea la fabricarea sodei.*] 1) Care conține sodiu sau sodă. 2) Care a fost tratat cu sodiu sau cu unul dintre compușii acestuia.

SODIU, s. n. / sodium, s. m. / sodium. [*Engl. **soda**, din lat. medievală **soda** = sodă, de la ar. **suwwad** = planta a cărei cenușă servea la fabricarea sodei.*] Elementul nr. 11, simbol Na; metal alcalin alb-argintiu, foarte răspândit în natură sub formă de clorură de sodiu, îndeosebi în apa mării. În organism, s. este cel mai abundent ion extracelular, în timp ce potasiul predomină intracelular. Diferența concentrațiilor s. și potasiului în cele două compartimente este determinantă pentru diferența de potențial electrochimic care se stabilește la nivelul membranei celulare și de care depind îndeosebi transmisia electrică a impulsurilor nervoase și metabolismul celulei. O pierdere de s., de origine digestivă (diaree), cutanată (transpirație) sau renală, antrenează deshidratare celulară și fatigabilitate musculară. Retenția de s. conduce la edeme. Numeroase săruri de s. sunt utilizate în terapeutică. V. și tab. const. biochim.

SODOKU / sodoku / sodoku. [*Jap. **so** = șobolan; **doku** = otravă.*] Maladie infecțioasă determinată de microorganismul spiralat *Spirillum morsus muris*, transmis prin mușcătură de șobolan, dar și de alte animale. Boala se manifestă prin apariția unor fenomene inflamatorii la nivelul zonei de inoculare, urmate de febră de tip recurent cu accese pseudopalustre și de exantem maculopapulos localizat sau generalizat, dependent de accesele febrile.

SODOMIE, s. f. / sodomie, s. f. / sodomy. [*De la numele orașului **Sodoma**, din Vechiul Testament, care a fost distrus prin foc din cauza imoralității populației de aici.*] *Coit anal.

SODOMIT, s. m. / sodomite, s. m. / sodomist. [*V. etimologia termenului **sodomie**.*] Persoană care practică *sodomia.

SOFROLOGIE, s. f. / sophrologie, s. f. / sophrology. [*Gr. **sophron** = rațional; **logos** = știință.*] Metodă terapeutică din *medicina alternativă, prin care se asociază hipnoza și diverse tehnici de relaxare, dintre care unele sunt de origine orientală.

SOIA, s. f. / soja, s. m. / soya. [*Cuvânt din Manciuria.*] Plantă erbacee anuală, leguminoasă, originară din Extremul Orient. Crește sub forma unei tufe care produce la maturitate păstăi cu 2-5 boabe de culori diverse. Aceste semințe au o valoare nutritivă mare, conținând circa 18% grăsimi și până la 40% proteine. Sunt utilizate în industria alimentară, inclusiv pentru obținerea unor produse dietetice. Uleiul de s., extras prin presiune sau cu solvenți, este comestibil, dar este utilizat și în industria de lacuri și vopsele.

SOL, s. n. / sol, s. m. / sol. Denumire pentru soluțiile coloidale. Termenul este utilizat uneori și ca sufix. Ex.: hidrosol.

SOLAR, adj. / solaire, adj. / solar. [*Lat. **solaris** = solar, de la **sol, solis** = soare.*] 1) Care aparține soarelui sau este determinat de soare. 2) Care aparține *plexului celiac, denumit și plex solar datorită ramificațiilor nervoase dispuse radial.

SOLARIUM, s. n. / solarium, s. m. / solarium. [*Lat. solarium = cadran solar, de la sol, solis = soare.*] Loc amenajat special pentru *helioterapie sau pentru expunere la lumină artificială.

SOLENOID, s. m. / solénoïde, s. m. / solenoid. [*Gr. solen, -os = conduct, canal; eidos = formă.*] Bobină electrică cilindrică fără miez feromagnetic. Intră în construcția majorității dispozitivelor electromagnetice.

SOLIDIFICARE, s. f. / solidification, s. f. / solidification. [*Lat. solidus = solid, tare; ficare, derivat de la facere = a face.*] Schimbare de stare caracterizată prin transformarea unui lichid în solid. S. la temperatură joasă se numește *congelare.

SOLUBIL, adj. / soluble, adj. / soluble. [*Lat. solubilis = care se poate desface, care se poate descompune, de la solvere = a desface.*] Despre un corp care prezintă proprietatea de *solubilitate.

SOLUBILITATE, s. f. / solubilité, s. f. / solubility. [*Lat. solubilis = care se poate desface, care se poate descompune, de la solvere = a desface.*] Proprietate a anumitor corpuri solide de a forma soluții când sunt introduse într-un *solvent adecvat. Când se face referire la s. unui corp, trebuie precizată natura solventului. Ex.: s. în apă, s. în ulei. Limita de s. a unui corp este măsurată prin concentrația acestuia într-o soluție saturată.

SOLUȚIE, s. f. / solution, s. f. / solution. [*Lat. solutio, -onis = desfacere, de la solvere = a desface.*] Amestec lichid omogen format prin dispersia completă și uniformă a unei substanțe solide, lichide sau gazoase, într-un lichid. Substanța dizolvată poate fi recuperată prin evaporarea solventului sau printr-un alt proces fizic. Într-o s. se găsește de obicei o componentă majoră, care constituie mediul de dispersie sau *solventul, și una sau mai multe substanțe dizolvate, ce constituie faza dispersă sau *solvitul. După mărimea particulelor, s. pot fi ionice, moleculare și coloidale. V. soluție coloidală.

SOLUȚIE ALCOOLICĂ / solution alcoolique / alcoholic solution. S. în care alcoolul este utilizat ca solvent.

SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ ACD / solution anticoagulante ACD / ACD anticoagulant solution. S. a. care conține dextroză citratată. ACD reprezintă abrevierea termenului englez: *acid citrate dextrose*.

SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT DEXTROZĂ / solution anticoagulante citrate dextrose / anticoagulant citrate dextrose solution. S. de acid citric, citrat de sodiu și dextroză în apă, utilizată ca anticoagulant pentru conservarea sângelui total.

SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT FOSFAT DEXTROZĂ / solution anticoagulante citrate phosphate dextrose / anticoagulant phosphate citrate dextrose solution. S. de acid citric, citrat de sodiu, bifosfat de sodiu și dextroză, utilizată pentru conservarea sângelui timp de circa 21 de zile. Abrev.: CPD.

SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT FOSFAT DEXTROZĂ ADENINĂ / solution anticoagulante citrate phosphate dextrose adenine / anticoagulant phosphate citrate dextrose adenine solution. *S. anticoagulantă citrat fosfat dextroză la care se adaugă și adenină. Servește la conservarea sângelui timp de circa 35 de zile. Abrev.: CPDA-1.

SOLUȚIE APOASĂ / solution aqueuse / aqueous solution. S. în care apa este utilizată ca solvent.

SOLUȚIE BENEDICT / solution de Benedict / Benedict's solution. [*Stanley Rossiter Benedict, biochimist american, New York, 1884-1936.*] S. apoasă de citrat de sodiu, carbonat de sodiu și sulfat de cupru. S. B. are o culoare albastră, care, în prezența glucidelor reducătoare (ca glucoza), se schimbă în galben, portocaliu sau roșu. Este un reactiv clasic, utilizat în analiza urinii.

SOLUȚIE CARDIOPLEGICĂ / solution cardioplégique / cardioplegic solution. S. rece, injectată la nivelul originii aortice a coronarelor pentru a produce oprirea inimii, protejând-o în timpul intervențiilor chirurgicale pe cord deschis. Conține de obicei potasiu în soluție de electroliți tamponată.

SOLUȚIE DE CITRAT DE SODIU / solution de citrate de sodium / sodium citrate solution. S. utilizată ca anticoagulant pentru pregătirea sângelui în vederea fracționării sau a efectuării unor probe de laborator (ex.: *viteza de sedimentare a hematiilor).

SOLUȚIE COLOIDALĂ / solution colloïdale / colloidal solution. S. c. este un sistem dispers eterogen care conține particule coloidale. Domeniul s. c. este delimitat pe de o parte de *suspensii și pe de altă parte de s. c. propriu-zise: particulele din s. c., spre deosebire de cele din suspensii, nu sunt vizibile la microscopul optic (ci doar la *ultramicroscop) și, contrar particulelor din s. ionice sau cristaloide, nu traversează membranele permeabile. Gradul de dispersie al s. c. este de 10^7-10^5 cm^{-1}. S. de interes biologic sunt s. complexe, în care solventul este apa. Astfel, plasma sanguină este o s. cristaloido-coloidală complexă de solide, lichide și gaze în apă. V. coloid, dializă.

SOLUȚIE DE CONTINUITATE / solution de continuité / wound. Orice separare a două părți vecine, întrerupere a continuității, anormală, complexă sau parțială, produsă într-un țesut sau organ ale cărui elemente constitutive sunt în mod normal continue. S. de c. este produsă cel mai frecvent de un factor traumatic mecanic.

SOLUȚIE DAKIN / solution de Dakin / Dakin's solution. [*Henry Drysdale Dakin, biochimist american, New York, 1880-1952.*] S. diluată de hipoclorit de sodiu.

SOLUȚIE FIXATIVĂ / solution fixative / fixative solution. S. obținută din amestecul mai multor reactivi chimici, utilizată în cazul preparatelor histologice sau citologice pentru prevenirea denaturării proteinelor și a fenomenelor de autoliză celulară. Totodată, datorită s. f. probele capătă un grad de rezistență utilă în prepararea lor ulterioară și se conservă morfologia celulelor, ca și localizarea componentelor subcelulare. În aceste scopuri, s. f. conțin substanțe variate: glutaraldehidă, formalină, o serie de alte aldehide, etanol, metanol, alți alcooli, acetonă, acid acetic, cromați, săruri de mercur și acid picric. Tetraoxidul de osmiu și glutaraldehida sunt fixativii standard pentru prelucrarea probelor în microscopia electronică.

SOLUȚIE FIZIOLOGICĂ / solution physiologique / physiological salt solution. 1) *S. fiziologică salină*: s. izotonică, sterilă, care conține 8,7 g clorură de sodiu în 1 000 ml de apă distilată. Este utilizată ca solvent pentru diverse medicamente. Sin.: ser fiziologic. 2) *S. fiziologică glucozată*: s. izotonică, sterilă, conținând 50 g glucoză la 1 000 ml de apă distilată. Este utilizată în injecții intravenoase, ca agent nutritiv sau ca solvent al unor medicamente. V. și soluție izotonică.

SOLUȚIE DE FOSFAT DE SODIU ^{32}P / solution de phosphate du sodium ^{32}P / sodium phosphate ^{32}P solution. S. care conține radiofosfor (^{32}P) sub formă de fosfat de sodiu. Se administrează *per os* sau intravenos în tratamentul *policitemiei și în diagnostic, îndeosebi pentru localizarea tumorilor oculare și a unor leziuni cerebrale.

SOLUȚIE HAYEM / solution de Hayem / Hayem's solution. [*Georges Hayem, medic francez, profesor de terapeutică și de clinică medicală la Paris, 1841-1933.*] S. utilizată pentru diluarea sângelui în vederea numărării eritrocitelor prin metoda clasică, cu *hemocitometrul. S. H. conține biclorură de mercur, clorură de sodiu, sulfat de sodiu și apă.

SOLUȚIE IODURĂ DE SODIU ^{131}I / solution à iodure du sodium ^{131}I / sodium iodide ^{131}I solution. S. administrată *per*

os sau intravenos, conținând ^{131}I sub formă de iodură de sodiu. Este utilizată pentru investigarea tiroidei (*radioiodocaptare și *scintigramă tiroidiană), ca și în tratamentul cancerului tiroidian sau al unor *hipertiroidii.

SOLUȚIE IZOTONĂ. Var. pentru soluție izotonică (v.).

SOLUȚIE IZOTONICĂ / solution isotonique / isotonic solution. S. cu *presiunea osmotică egală cu a serului sanguin și în care se pot menține intacte elementele celulare, îndeosebi eritrocitele. Var.: s. izotonă. V. și soluție fiziologică.

SOLUȚIE LOCKE / solution de Locke / Locke's solution. [*Frank Spiller Locke, fiziolog englez, Londra, 1871-1949.*] S. care conține clorură de sodiu, clorură de potasiu, clorură de calciu, bicarbonat de sodiu și dextroză, utilizată în experimentele de fiziologie pentru a menține contracțiile cardiace.

SOLUȚIE LOCKE CITRATATĂ / solution de Locke citratée / citrated Locke's solution. [*Frank Spiller Locke, fiziolog englez, Londra, 1871-1949.*] S. de clorură de sodiu, clorură de potasiu, clorură de calciu și citrat de sodiu, cu pH-ul ajustat la 7,4.

SOLUȚIE LOCKE-RINGER / solution de Locke-Ringer / Locke-Ringer solution. [*Frank Spiller Locke, fiziolog englez, Londra, 1871-1949; Sydney Ringer, fiziolog și medic englez, profesor de medicină internă și terapeutică la Londra, 1835-1910.*] S. care conține clorură de sodiu, clorură de potasiu, clorură de calciu, clorură de magneziu, bicarbonat de sodiu, dextroză și apă. Este utilizată în experimente fiziologice și farmacologice.

SOLUȚIE LUGOL / solution de Lugol / Lugol's solution. [*Jean G. A. Lugol, medic francez, 1786-1851.*] S. iodo-iodurată puternică de 1% iod sau 2% iodură de potasiu, utilizată ca reactiv chimic și, *per os*, în unele forme de *hipertiroidism, ca și în unele teste de laborator (ex.: *testul Schiller).

SOLUȚIE MAGENDIE / solution de Magendie / Magendie's solution. [*François Magendie, fiziolog francez, 1783-1855.*] S. pentru utilizare parenterală, conținând sulfat de *morfină.

SOLUȚIE MOLALĂ / solution molale / molal solution. S. care conține un mol de substanță (o moleculă-gram) dizolvată în 1 000 g de solvent.

SOLUȚIE MOLARĂ / solution molaire / molar solution. S. în care fiecare litru conține 1 mol de solvit. Se notează cu M/1 sau 1 M. Concentrația altor s. poate fi exprimată în raport cu s. m. Ex.: s. decimolară M/10 sau 0,1 M.

SOLUȚIE NORMALĂ / solution normale / normal solution. S. care conține un *echivalent-gram de substanță la litru. Se mai poate defini ca s. ce conține un mol de ioni de hidrogen (pentru s. acidobazice) sau un mol de electroni (pentru s. oxidoreducătoare) la un litru de s.

SOLUȚIE RANDALL / solution de Randall / Randall's solution. S. care conține săruri de acetat, bicarbonat și citrat de potasiu. Este utilizată, *per os*, în tratamentul deficitelor de potasiu.

SOLUȚIE RINGER / solution de Ringer / Ringer's solution. [*Sydney Ringer, fiziolog și medic englez, profesor de medicină internă și terapeutică la Londra, 1835-1910.*] S. cu un conținut electrolitic asemănător serului sanguin, conținând 8,6 g NaCl, 0,3 g KCl și 0,33 g $CaCl_2$ în 1 000 ml apă distilată. Se folosește fie parenteral, fie topic.

SOLUȚIE DE SORBITOL / solution du sorbitol / sorbitol solution. S. clară, cu aspect de lichid siropos, cu miros dulceag, conținând 69-71% D-sorbitol, iar în cantități mici - manitol și alți alcooli polihidrici izomeri. Este utilizată în farmacie ca aromatizant.

SOLUȚIE STANDARD / solution standard / standard solution. S. care conține, pe fiecare litru, o cantitate bine stabilită de solvit. De obicei, concentrațiile s. s. se exprimă în termeni de normalitate (v. soluție normală) sau molaritate (v. soluție molară).

SOLUȚIE TAMPON / solution tampon / buffer solution. Soluție care conține dizolvat un sistem *tampon.

SOLUȚIE TOISON / solution de Toison / Toison's solution. [*Jules Toison, histolog francez, 1858-1900.*] S. utilizată pentru diluarea sângelui în vederea numărării eritrocitelor. Conține violet de gențiană, clorură de sodiu, sulfat de sodiu, glicerină și apă.

SOLUȚIE TYRODE / solution de Tyrode / Tyrode's solution. [*Maurice Vejux Tyrode, farmacolog american, n. în Franța, 1878-1930.*] *S. Locke modificată prin adăugare de magneziu.

SOLVATARE, s. f. / solvatation, s. f. / solvation. [*Lat. solvere = a desface.*] Fenomen fizic de formare a unor asocieri mai mult sau mai puțin puternice între moleculele de solvent și moleculele de solvit. Asocierile se formează prin forțe van der Waals, legături de hidrogen, dipol-dipol sau ion-dipol. S. în cazul apei se numește *hidratare.

SOLVENT, s. m. / solvant, s. m. / solvent. [*Lat. solvere = a desface.*] Lichid care poate forma o soluție prin dizolvarea anumitor corpuri solide sau gazoase. Sin.: dizolvant.

SOLVIT, s. m. / soluté, s. m. / solute. [*Lat. solutus = desfăcut, de la solvere = a desface.*] Într-o soluție, substanța dizolvată, în opoziție cu *solventul.

SOMA, s. f. / soma, s. m. / soma. [*Gr. soma, -atos = corp.*] 1) Termenul care desemnează corpul ca organism fizic, în opoziție cu fenomenele psihice. 2) Ansamblul celulelor din organism, cu excepția celor cu rol în reproducere.

SOMATIC, adj. / somatique, adj. / somatic. [*Gr. soma, -atos = corp.*] Care se referă la corp, care aparține corpului. Ex.: simptome s., în opoziție cu fenomenele psihice.

SOMATIZARE, s. f. / somatisation, s. f. / somatization. [*Gr. soma, -atos = corp.*] 1) Proces inconștient care constă în ascunderea dificultăților afective sau morale sub masca *somatică. Ca urmare, pot apare o serie de tulburări funcționale: cefalee, disfagie, palpitații etc. 2) După *DSM, termenul înlocuiește pe cel de *conversie isterică.

SOMATOAGNOZIE, s. f. / somatoagnosie, s. f. / somatoagnosia. [*Gr. soma, -atos = corp; a - priv.; gnosis = cunoaștere, de la gnonai = a cunoaște.*] Sin.: asomatognozie (v.).

SOMATOCRININĂ, s. f. / somatocrinine, s. f. / growth hormone releasing hormone (GHRH), somatocrinin. [*Gr. soma, -atos = corp; krinein = a separa de; -ină.*] Polipeptid alcătuit din 44 de aminoacizi, elaborat la nivelul neuronilor din nucleele parvocelulare ale hipotalamusului sub forma unei presomatocrinine, a cărei genă este situată pe cromozomul 20. S. favorizează sinteza și eliberarea hormonului somatotrop antehipofizar. În hipotalamus există trei forme de s., notate GHRH 1-44 NH_2, GHRH 1-40 OH și GHRH 1-37 OH. La om, primele două forme sunt foarte active. Hipersecreția de s. a fost detectată în *gigantism. Unele tumori (ex.: tumori *carcinoide ale pancreasului și ale bronșiilor) pot produce cantități mari de s. Acest tip de neoplasm a fost denumit somatolibrinoma.

SOMATOGNOZIE, s. f. / somatognosie, s. f. / somatognosia. [*Gr. soma, -atos = corp; gnosis = cunoaștere, de la gnonai = a cunoaște.*] Conștiența pe care fiecare individ normal o are despre propriul său corp. V. schemă corporală.

SOMATOLIBRINOMA, s. n. / somatolibrinoma, s. m. / somatolibrinoma. V. somatocrinină.

SOMATOMAMOTROPINĂ, s. f. / somatomammotropine, s. f. / somatomammotropin. [*Gr. soma, -atos = corp; lat. mamma, gr. mamme = sânul mamei, mamelă; gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; -ină.*] Hormon peptidic cu acțiune foarte asemănătoare *somatotropinei, produs de placenta normală și de unele neoplasme.

SOMATOMEDINE, s. f. pl. / somatomédines, s. f. pl. / somatomedins. [*Gr. soma, -atos = corp; lat. mediare = a fi la mijloc, de la medius = la mijloc; -ină.*] Sin.: factori de creştere asemănători insulinei (v.).

SOMATOMETRIE, s. f. / somatométrie, s. f. / somatometry. [*Gr. soma, -atos = corp; metron = măsură.*] Măsurarea corpului uman, mai mult sau mai puţin analitică. S. analitică se numeşte *antropometrie, ramură a *antropologiei.

SOMATOPSIHOZĂ, s. f. / somatopsychose, s. f. / somatopsychosis. [*Gr. soma, -atos = corp; psykhe = suflet; -oză.*] Boală fizică în cadrul căreia apar simptome mentale.

SOMATOSCOPIE, s. f. / somatoscopie, s. f. / somatoscopy. [*Gr. soma, -atos = corp; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Examenul vizual, fizic al corpului uman.

SOMATOSTATINĂ, s. f. / somatostatine, s. f. / somatostatin. [*Gr. soma, -atos = corp; statikos = care opreşte, de la istanai = a plasa, a face să ţină; -ină.*] Tetradecapeptid hormonal descoperit în hipotalamus, dar prezent şi la nivelul altor ţesuturi şi organe (tub digestiv, pancreas etc.). Inhibă secreţia hormonilor somatotrop şi tireotrop. Abrev.: GH-IF (iniţiale de la engl. *Growth Hormone Inhibiting Factor*); GH-RIH (engl. *Growth Hormone Releasing Inhibiting Hormone*); SRIF (engl. *Somatotrophin Releasing Inhibiting Factor*).

SOMATOSTIMULINĂ, s. f. / somatostimuline, s. f. / somatostimulin. [*Gr. soma, -atos = corp; lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băţ ascuţit cu care se îmboldesc vitele; -ină.*] Sin.: somatotropină (v.).

SOMATOTIP, s. n. / somatotype, s. m. / somatotype. [*Gr. soma, -atos = corp; typos = tip, model, marcă.*] Tip constituţional al unei persoane care, conform criteriilor stabilite de W. H. Sheldon şi S. S. Stevers, traduce ponderea relativă, în constituţia fizică, a dezvoltării celor trei foiţe ale *blastodermului: *endoderm, *mezoderm şi *ectoderm. Autorii menţionaţi au exprimat cantitativ această pondere printr-o serie de trei cifre, cu valori numerice de la 1 la 7, prima cantificând gradul de endomorfie (v. endomorf), a doua de mezomorfie (v. mezomorf) şi a treia gradul de ectomorfie (v. ectomorf). Cifrele 1 şi 7 reprezintă gradul minim şi, respectiv, maxim de dezvoltare. V. cerebrotonie, viscerotonie şi somatotonie.

SOMATOTONIE, s. f. / somatotonie, s. f. / somatotonia. [*Gr. soma, -atos = corp; tonos = tensiune.*] În tipologia lui W. H. Sheldon, componentă temperamentală caracteristică *somatotipului *mezomorf. S. se caracterizează prin comportament extrovertit, tendinţă de a căuta competiţia, riscul, lupta. V. ectomorf, endomorf, cerebrotonie şi viscerotonie.

SOMATOTROFINĂ, s. f. / somatotrophine, s. f. / somatotropin. [*Gr. soma, -atos = corp; trophe = hrană, nutriţie; -ină.*] Sin.: somatotropină (v.).

SOMATOTROP, adj. / somatotrope, adj. / somatotropic. [*Gr. soma, -atos = corp; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] 1) Care are influenţă asupra corpului uman, care stimulează corpul uman. 2) Care stimulează nutriţia şi creşterea corpului. 3) Care prezintă proprietăţile *somatotropinei.

SOMATOTROPINĂ, s. f. / somatotropine, s. f. / somatotropin. [*Gr. soma, -atos = corp; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; -ină.*] Hormon secretat de celulele lobului anterior al hipofizei. În condiţii normale, s. reprezintă 10% din greutatea uscată a glandei. Tipul major la om este o proteină alcătuită din 191 aminoacizi, cu M_r de 22 kDa. Prezenţa sa este indispensabilă creşterii organismului, iar deficienţa sa provoacă nanism hipofizar. S. posedă *receptori specifici în numeroase tipuri celulare, iar celulele stimulate se multiplică şi apoi dobândesc, prin conjugarea cu alte stimulări, caractere diferenţiate. Se pare că s. nu acţionează (întotdeauna) direct, ci declanşează în *ţesuturile ţintă, îndeosebi în ficat, sinteza unui alt factor de creştere, *somatomedina. Abrev.: STH, GH. Sin.: hormon somatotrop, hormon de creştere, somatostimulină, somatotrofină.

SOMESTEZIE, s. f. / somesthésie, s. f. / som(a)esthesia. [*Gr. soma, -atos = corp; aisthesis = senzaţie, sensibilitate.*] Capacitatea de percepţie a stimulilor de origine corporală (somatică): cald, rece, durere, tact, presiune, sensibilitate proprio-ceptivă. Percepţiile provenite de la organele senzoriale (văz, auz, miros) nu sunt cuprinse în această definiţie.

SOMITĂ, s. f. / somite, s. m. / somite. [*Gr. soma, -atos = corp.*] V. metamer, metamerie.

SOMN, s. n. / sommeil, s. m. / sleep, sleeping. [*Lat. somnus = somn.*] Stare fiziologică, periodică şi reversibilă, de refacere a funcţiilor organismului, caracterizată prin repaus comportamental şi pierderea mai mult sau mai puţin completă a posibilităţilor de relaţie cu lumea exterioară. În s. majoritatea funcţiilor organice sunt încetinite, cu excepţia funcţiei renale. Prin înregistrarea simultană a electroencefalogramei şi a mişcărilor oculare, s-a demonstrat instaurarea în timpul s. a unui regim particular de activitate a sistemului nervos. Astfel, au fost diferenţiate *s. lent* (stadii I-IV) şi *s. paradoxal*. Aceste două tipuri de s. se succed în timpul nopţii, în 5-6 cicluri, comportând fiecare: 1) O fază de s. lent, fără vise, cu menţinerea tonusului muscular. 2) O fază de s. rapid (paradoxal), cu vise, mişcări oculare şi abolirea completă a tonusului muscular. Ritmul s. şi alternanţa veghe-s. depind de un "orologiu" intern hipotalamic (nucleul suprachiasmatic) şi de *sincronizatori externi (activitate socială, ore de masă, luminozitate). Încercările de detectare a unor molecule endogene în relaţie cu s. nu au dat rezultate. Perturbările s. sunt: *dissomnia, *hipersomnia şi *parasomnia. V. şi somnoterapie.

SOMNAMBULISM, s. n. / somnambulisme, s. m. / somnambulism, noctambulation, sleepwalking. [*Lat. somnus = somn; ambulare = a merge; -ism.*] *Automatism ambulatoriu nocturn, cu deplasare a subiectului în stare de somn aparent. S. se manifestă de obicei în prima treime a nopţii şi durează de la câteva minute până la o jumătate de oră. De obicei, subiectul afectat nu îşi aminteşte de episodul de s. Sin.: lunatism, noctambulism.

SOMNIFER, s. n. / somnifère, s. m. / soporific, sleeping-drug. [*Lat. somnus = somn; ferre = a duce, a purta.*] Medicament care induce sau/şi menţine somnul. Sin.: hipnotic, soporific.

SOMNOLENŢĂ, s. f. / somnolence, s. f. / somnolence. [*Lat. somnolentia = somnolenţă, de la somnus = somn.*] Stare între somn şi veghe, moleşeală.

SOMNOTERAPIE, s. f. / cure de sommeil / continuous sleep therapy. [*Lat. somnus = somn; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Metodă terapeutică de provocare, prin doze slabe şi repetate de *hipnotice şi *neuroleptice, a unui somn prelungit de trei săptămâni, cât mai apropiat de somnul natural. Somnul este întrerupt zilnic câteva ore pentru alimentaţie şi igiena bolnavului. S. este practicată în tratamentul stărilor anxioase severe şi în *cura unor boli în care componenta *psihosomatică este evidentă: ulcere digestive, spasme viscerale sau vasculare, arterită, hipertensiune, astm, nevrodermită, *cauzalgie etc. În bolile enumerate au un rol *reflexele condiţionate nocive, care prin s. sunt întrerupte la nivelul releelor talamice şi subcorticale.

SONDAJ, s. n. / sondage, s. m. / catheterization (1), poll (2). [*Fr. sondage, de la cuvântul anglo-saxon sund-gyrd = prăjină pentru sondat marea.*] 1) Introducerea unei sonde într-un conduct sau într-o cavitate în scopul evacuării conţinutului acestora sau pentru administrarea pe această cale a unui medicament. 2) Tehnică statistică utilizată pentru extragerea dintr-o populaţie a unui *eşantion reprezentativ.

SONDĂ, s. f. / sonde, s. m. / sound, catheter. [*Fr. sonde, de la cuvântul anglo-saxon sund-gyrd = prăjină pentru sondat marea.*] Instrument tubular, cilindric și alungit, rigid sau flexibil, plin sau prezentând un lumen central. S. sunt utilizate prin introducerea în conducte naturale, organe cavitare, traiecte sau cavități patologice, în scop diagnostic sau terapeutic. *S. pline* servesc fie la explorarea unui traiect natural sau patologic, fie la dilatarea unui conduct, în acest caz denumirea fiind bujie (v.). *S. cu lumen* se numesc frecvent catetere (v.) și sunt utilizate îndeosebi pentru evacuarea anumitor fluide, injectarea unor *medii de contrast în radiodiagnostic sau în cadrul unor manevre terapeutice.

SONDĂ GENETICĂ / sonde génétique / probe, genetic sound. Orice secvență de acid nucleic, conținând cel puțin 15 nucleotide, omologă cu o secvență de ADN sau ARN, cu care ea se hibridizează (*hibridare) în mod stabil și specific, prin reasociere între bazele complementare. Fenomenul este de o extraordinară specificitate, deoarece o s. este capabilă să recunoască o secvență unică printre milioane de alte secvențe. În practică există două tipuri de s.: 1) *s. directe*, corespunzând genei (sau genomului) de studiat. 2) *s. indirecte*, secvențe date de polimorfismul de restricție genetic, legate de locusul morbid și servind ca *markeri genetici.

SONDĂ DE SCINTILAȚIE / sonde de scintillation / scintillation counter. Dispozitiv de detecție a radiațiilor gama, alcătuit dintr-un cristal de scintilație, un *fotomultiplicator și un preamplificator. Prin interacțiunea radiațiilor gama cu atomii cristalului de scintilație rezultă fotoni luminoși (scintilații) care, la nivelul fotomultiplicatorului, vor determina un flux de electroni ce va fi amplificat, rezultând un impuls electric. Numărul de impulsuri electrice este proporțional cu intensitatea radiației gama care ajunge la cristal. Impulsurile pot trece la un numărător electronic de impulsuri (ceea ce permite măsurarea activității unei surse radioactive) sau la un *scintigraf.

SONICARE, s. f. / sonication, s. f. / sonication. [*Lat. sonitus = răsunet, zgomot.*] Tratarea cu ultrasunete a unor structuri sau molecule în vederea dezintegrării acestora, în general într-o manieră aleatorie.

SONOGRAF, s. n. / sonographe, s. m. / sonograph. [*Lat. sonus = sunet; gr. graphein = a scrie.*] Denumire relativ utilizată pentru ultrasonograf (v.).

SONOGRAFIE, s. f. / sonographie, s. f. / sonography. [*Lat. sonus = sunet; gr. graphein = a scrie.*] Denumire relativ frecvent utilizată în engl. pentru ultrasonografie (v.).

SOPORIFIC, adj., s. n. / soporifique, adj., s. m. / soporific. [*Lat. sopor, -oris = somn adânc; ficare, derivat de la facere = a face.*] Sin.: somnifer (v.).

SORBITOL, s. m. / sorbitol, s. m. / sorbitol. Polialcool cu șase atomi de carbon, format prin reducerea grupului carbonil al *glucozei, prezent ca atare în fructe. S. este precursorul *fructozei în lichidul seminal, iar în diabetul zaharat se poate depune la nivelul *cristalinului. S. este utilizat ca *excipient în preparatele farmaceutice, ca și în *perfuzie (5, 10 sau 40%), având rol energetic, anticetogenic, diuretic și de regenerare hepatică.

SORBITOL DEHIDROGENAZĂ / sorbitol déshydrogénase / sorbitol dehydrogenase. Enzimă aproape exclusiv hepatică, care catalizează transformarea *sorbitolului în *fructoză. Nivelul său crește în cursul citolizelor hepatice. Abrev.: SDH.

SOROCHE / soroche / soroche. [*Spaniolă soroche = minereu; boală atribuită odinioară emanațiilor toxice ale minereurilor din munți.*] Sin.: boală cronică de altitudine (v.).

SOUTHERN BLOT / Southern blot / Southern blot. [*E. M. Southern, biolog britanic contemporan, care a elaborat această metodă în 1975; engl. blot = pată.*] Tehnică pentru determinarea formelor specifice de ADN din diferite celule. În prealabil, ADN este extras din celule și fragmentat cu ajutorul unor *enzime de restricție. Urmează separarea fragmentelor de ADN prin *electroforeză și transferarea acestora pe un suport solid (hârtie). Moleculele specifice sunt apoi identificate cu o sondă nucleotidică radiomarcată. Deoarece *southern* înseamnă în engleză "din sud", două din tehnicile derivate ulterior au fost desemnate, printr-un joc de cuvinte, **Northern blot* (Northern - din Nord) și **Western blot* (Western - din Vest).

SPANANDRIE, s. f. / spanandrie, s. f. / spanandria. [*Gr. spanos = rar, puțin abundent; aner, andros = bărbat.*] Incidență scăzută a masculilor într-o populație, cauzată de faptul că femelele, prin *partenogeneză, dau naștere tot unor organisme de sex feminin.

SPANIOMENOREE, s. f. / spanioménorhée, s. f. / spaniomenorrh(o)ea. [*Gr. spanios = rar, puțin abundent; men, menos = lună; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Alungire patologică a ciclului menstrual, peste 35 de zile. Ca urmare, menstruațiile se răresc.

SPANOPNEE, s. f. / spanopnée, s. f. / spanopn(o)ea. [*Gr. spanos = rar, puțin abundent; pnoia = respirație, de la pnein = a respira.*] Respirație lentă și profundă însoțită de senzația subiectivă de dispnee, care survine în cadrul unei afecțiuni nervoase.

SPASM, s. n. / spasme, s. m. / spasm, jerk, spasmus (lat.). [*Lat. spasmus, gr. spasmos = contracție, de la gr. span = a trage.*] 1) Contracție involuntară, bruscă și tranzitorie a unuia sau mai multor mușchi, de cauze diverse: tetanie, intoxicație, isterie etc. 2) Diminuare bruscă și tranzitorie a calibrului unui canal sau al unui orificiu.

SPASM CLONIC / spasme clonique / clonic spasm. Alternanța involuntară, uneori repetitivă a fenomenelor de contracție și relaxare, la nivelul unui mușchi sau al unei grupe musculare. V. și convulsie.

SPASM FACIAL MEDIAN MEIGE / spasme facial médian de Meige / median spasm. [*Henri Meige, medic și anatomist francez, profesor la Paris, 1866-1940.*] *Blefarospasm care durează de la câteva secunde la câteva minute, care se repetă cu frecvență mare (uneori subintrant) și care poate apare izolat sau în cadrul unui *sindrom extrapiramidal localizat cu predilecție la față.

SPASM GLOTIC ESENȚIAL AL SUGARILOR / spasme glottique essentiel des nourrissons / laryngospasm. Sin.: laringospasm (v.).

SPASM TONIC / spasme tonique / tonic spasm. S. care antrenează o contracție musculară involuntară, continuă, prelungită. V. și convulsie.

SPASM DE TORSIUNE / spasme de torsion / torsion spasm. Contractură tonică care afectează îndeosebi mușchii trunchiului (torsiune cu lordoză sau cifoscolioză) și mușchii membrelor. S. de t. poate fi primitiv (v. boala Ziehen-Oppenheim) sau secundar unei encefalite sau *degenerescenței hepatolenticulare.

SPASMODIC, adj. / spasmodique, adj. / spasmodic. [*Gr. spasmodes = referitor la spasm, de la spasmos = contracție și span = a trage.*] Sin.: spastic (v.).

SPASMOFILIE, s. f. / spasmophilie, s. f. / spasmophilia. [*Lat. spasmus, gr. spasmos = contracție, de la gr. span = a trage; gr. philia = atracție, de la philein = a iubi.*] Predispoziție, uneori ereditară, la crize de *tetanie, spasm laringian sau, mai rar, convulsii generalizate. S. se caracterizează prin hiperexcitabilitate neuromusculară și se pare că este consecința unei instabilități particulare a sistemului care controlează deopotrivă metabolismul calciului și excitabilitatea neuromusculară (paratiroide, centri nervoși subcorticali). V. și tetanie.

SPASMOGEN, adj. / spasmogène, adj. / spasmogen. [*Lat. spasmus, gr. spasmos = contracție, de la gr. span = a trage; gr. gennan = a produce.*] Despre o substanță care produce *spasme.

SPASMOLITIC, adj., s. n. / spasmolytique, adj., s. m. / spasmolytic. [*Lat. spasmus, gr. spasmos = contracție, de la gr. span = a trage; gr. lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] Care suprimă *spasmul. Ex.: medicament s. Sin.: antispastic.

SPASTIC, adj. / spastique, adj. / spastic. [*Lat. spasticus, gr. spastikos = care trage înăuntru, de la gr. span = a trage.*] 1) Care este caracterizat prin *spasme sau este de natura acestora. 2) Despre hipertonia musculară piramidală. Sin.: spasmodic.

SPASTICITATE, s. f. / spasticité, s. f. / spasticity. [*Lat. spasticus, gr. spastikos = care trage înăuntru, de la gr. span = a trage.*] 1) Stare caracterizată prin *spasme mai mult sau mai puțin accentuate, stare de a deveni *spastic. 2) *Hipertonie musculară de tip piramidal și de decerebrare (hiperextensia celor patru membre).

SPATULĂ, s. f. / spatule, s. f. / spatula. [*Lat. spatula, dim. de la spatha = lopățică pentru mestecat.*] Instrument plat sau cu o extremitate aplatizată, alcătuit din metal sau din lemn, având diverse utilizări: amestecarea unor substanțe, recoltarea unor produse. Unele tipuri de s. sunt utilizate în chirurgie și în stomatologie.

SPAȚIAL, adj. / spatial, -ale, -aux, adj. / spatial. [*Lat. spatium = spațiu.*] Care se referă la spațiu, care aparține unui spațiu.

SPAȚIU DISSE / espace de Disse / Disse's space. [*Joseph Disse, anatomist german, profesor la Tokio, apoi la Göttingen, Halle și Marburg, 1852-1912.*] S. strâmt care separă peretele capilarelor sinusoide ale ficatului de membrana *hepatocitelor. Este locul schimburilor celulare și al formării limfei. La nivelul său se găsesc numeroase *microvilozități ale polului juxtavascular al hepatocitelor și fibre de reticulină. Sin.: spațiu perisinusoidal.

SPAȚIU EPIDURAL / espace épidural / extradural space. NA: cavum epidurale. Regiune anatomică situată între *dura mater perimedulară și vertebre, conținând în mod normal vene și grăsime.

SPAȚIU INTERCOSTAL / espace intercostal / intercostal space. NA: spatium intercostale. S. la nivelul peretelui toracic, cuprins între două coaste adiacente. Include nervii, vasele și mușchii intercostali.

SPAȚIU MORT RESPIRATOR / espace mort respiratoire / respiratory dead space, dead volume. Fracțiunea din ventilația globală care nu participă la *hematoză, adică: 1) *S. m. anatomic*, reprezentat de volumul aerului din ansamblul căilor aeriene care nu participă la schimburile gazoase (căi respiratorii superioare, trahee și bronhii, până la bronșiolele terminale). 2) *S. m. fiziologic*, care reprezintă zonele din parenchim ventilate, dar neperfuzate. V. și efect spațiu mort.

SPAȚIU PERISINUSOIDAL / espace péri-sinusoïdal / perisinusoidal space. Sin.: spațiu Disse (v.).

SPAȚIU PERIVITELIN / espace périvitellin / perivitelline space. La mamifere, s. între oul fecundat și *zona pellucida*.

SPAȚIU PORT / espace porte / portal space. Teritoriu de formă stelată situat între lobulii hepatici, cu rol în vascularizația și drenarea limfatică și biliară lobulară. Include o ramificație a arterei hepatice și a venei porte, un canal biliar și vase limfatice. V. și ficat.

SPAȚIU PREVEZICAL / espace prévésical / prevesical space. NA: spatium retropubicum. Sin.: spațiu Retzius (v.).

SPAȚIU RETROPERITONEAL / espace rétro-péritonéal / retroperitoneal space. NA: spatium retroperitoneale. S. cuprins între seroasa peritoneală și peretele posterior al cavității abdominale. S. r. conține viscerele retroperitoneale (rinichi, glande suprarenale, uretere, duoden, colon ascendent și descendent, pancreas, vase mari și nervi).

SPAȚIU RETZIUS / espace de Retzius / retropubic space. NA: spatium retropubicum. [*Anders Adolf Retzius, anatomist suedez, Stockholm, 1796-1860.*] S. virtual, umplut cu țesut grăsos, situat înaintea vezicii și înapoia pubisului. Sin.: spațiu prevezical.

SPAȚIU SUBARAHNOIDIAN / espace sous-arachnoïdien / subarachnoid space. NA: cavum subarachnoidale. S. situat între *pia mater și *arahnoidă, în care circulă *lichidul cefalorahidian.

SPAȚIU SUBDURAL / espace sous-dural / sub-dural space. NA: spatium subdurale. S. virtual cuprins între *dura mater și *arahnoidă. Sin.: spațiu supra-arahnoidian.

SPAȚIU SUPRA-ARAHNOIDIAN / espace sus-arachnoïdien / subdural space. NA: spatium subdurale. Sin.: spațiu subdural (v.).

SPĂLĂTURĂ, s. f. / lavage, s. m. / lavage. [*Lat. experlavare, de la ex = în afară, per = prin, lavare = a spăla.*] Introducerea de lichid într-o cavitate fiziologică sau patologică a organismului pentru a o curăța sau dezinfecta.

SPECIALITATE FARMACEUTICĂ / spécialité pharmaceutique / patent medicine. [*Lat. specialitas, -atis = calitate distinctivă, de la species = aspect, aparență; gr. pharmakeutikos = referitor la medicamente, de la pharmakon = remediu.*] Medicament preparat în industria farmaceutică, prezentat sub o condiționare particulară și caracterizat printr-o denumire specială (nume depus sau marcă depusă). Toate s. f. trebuie să fie autorizate pentru punerea pe piață de Agenția Națională a Medicamentului din cadrul Ministerului Sănătății.

SPECIE, s. f. / espèce, s. f. / species. [*Lat. species = aspect, aparență.*] Unitate fundamentală în descrierea diversității lumii vii, bază a oricărei clasificări.

SPECIFIC, adj. / spécifique, adj. / specific. [*Lat. specificus = specific, de la species = aspect, aparență.*] 1) Care are o *specificitate. Ex.: reacție s., tratament s., microb s. 2) Care se referă la o specie biologică bine definită. 3) Boală determinată mereu de aceleași cauze și sensibilă la medicamente. Anterior perioadei pasteuriene, sifilisul era una din puținele boli cu origine bine stabilită, deci s., de unde persistența îndelungată a termenului s. ca sin. cu sifilisul.

SPECIFICITATE, s. f. / spécificité, s. f. / specificity. [*Lat. specificus = specific, de la species = aspect, aparență.*] 1) Ansamblul caracterelor proprii unei specii. *S. de specie* reprezintă structurile antigenice comune tuturor indivizilor aparținând unei anumite specii. 2) Ansamblu de caractere care disting un organism viu de altele înrudite sau asemănătoare. 3) Caracterul selectiv al reacției între două elemente, îndeosebi între antigen și anticorp.

SPECT / SPECT / SPECT. [*Acronim engl.: Single Photon Emission Computed Tomography = tomografie computerizată prin emisia unui singur foton.*] Tomografie de emisie monofotonică, procedeu care permite obținerea cu *gamma-camera a unor imagini pe secțiune de mare utilitate îndeosebi în investigarea inimii și a creierului. Înregistrarea se efectuează prin rotirea capului de detecție al gamma-camerei cu un unghi de 180° sau 360°, cu achiziționarea unei serii de imagini corespunzătoare liniilor de proiecție. În memoria calculatorului este construită o imagine tridimensională, care permite ulterior obținerea unor secțiuni în diferite incidențe. Ex.: se poate obține o secțiune perpendiculară pe axul mare al inimii. V. și tomoscintigrafie.

SPECTRINĂ, s. f. / spectrine, s. f. / spectrin. Proteină fibroasă, de circa 100 nm lungime, care reprezintă aproximativ 25% din masa proteinelor asociate membranei eritrocitare. S. este principalul component al *citoscheletului situat sub membrana hematiei (şi, de aceea, denumit şi scheletul membranei), care menţine integritatea structurală şi forma biconcavă a acesteia. S. este un heterodimer, cele două lanţuri α şi β fiind alcătuite din câte 106 aminoacizi, cu M_r de 240 şi, respectiv, 220 kDa. Izoforme de s. au fost descrise şi în alte ţesuturi, cu rol similar. Au fost identificate anomalii genetice ale s., care alterează forma eritrocitelor şi determină fragilizarea acestora, de unde conturarea recentă a unor entităţi patologice. V. ankirină şi sferocitoză ereditară.

SPECTROFOTOMETRIE, s. f. / spectrophotométrie, s. f. / spectrophotometry. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. phos, photos = lumină; metron = măsură.*] Tehnică de *spectrometrie care permite obţinerea şi studiul spectrului unei radiaţii luminoase, adică a radiaţiilor din următoarele domenii: ultraviolet, vizibil şi infraroşu.

SPECTROFOTOMETRU, s. n. / spectrophotomètre, s. m. / spectrophotometer. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. phos, photos = lumină; metron = măsură.*] *Spectrometru pentru efectuarea *spectrofotometriei.

SPECTROGRAF, s. n. / spectrographe, s. m. / spectrograph. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. graphein = a scrie.*] Orice tip de *spectrometru care permite înregistrarea *spectrelor. S. recente sunt prevăzute cu sisteme de achiziţie, stocare, prelucrare şi interpretare a spectrelor.

SPECTROGRAFIE, s. f. / spectrographie, s. f. / spectrography. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. graphein = a scrie.*] Totalitatea metodelor de achiziţie, înregistrare, stocare sau prelucrare a *spectrelor.

SPECTROMETRIE, s. f. / spectrométrie, s. m. / spectrometry. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. metron = măsură.*] Denumire generală pentru orice tip de tehnică prin intermediul căreia spectrele sunt produse şi înregistrate, cu ajutorul unui *spectrometru, iar după achiziţie sunt analizate folosind un computer şi un *soft* adecvat. V. şi spectroscopie.

SPECTROMETRIE DE ABSORBŢIE ATOMICĂ / spectrométrie d'absorption atomique / atomic absorption spectrometry. Metodă bazată pe fenomenul de absorbţie a radiaţiilor monocromatice de către atomii unui element aflaţi în stare fundamentală. Pentru determinare se foloseşte o lampă cu catod gol care are proprietatea de a emite radiaţii intense şi monocromatice, cu lungime de undă caracteristică elementului de analizat. În calitate de sistem absorbant se utilizează o flacără în care se pulverizează elementul de determinat, sub formă de soluţie. Atomii din flacără se vor afla în majoritate în stare fundamentală şi, deci, vor fi capabili de absorbţie, de unde sensibilitatea mare a metodei, fiind posibilă măsurarea unor concentraţii de ordinul nanograme-picograme (ng-pg).

SPECTROMETRU, s. n. / spectromètre, s. m. / spectrometer. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. metron = măsură.*] 1) *Spectroscop prevăzut cu o scală etalonată în lungimi de undă care permite măsurarea caracteristicilor spectrelor atomilor sau moleculelor. 2) Aparat destinat analizei spectrelor de energie ale radiaţiilor ionizante.

SPECTROMETRU DE MASĂ / spectromètre de masse / mass spectrometer. S. alcătuit dintr-o cameră vidată traversată de atomii sau moleculele studiate. Aici se produce ionizarea acestora printr-o descărcare electrică, după care ionii sunt acceleraţi la o diferenţă mică de potenţial, apoi sunt ghidaţi către o zonă unde acţionează un câmp magnetic care va devia ionii, prin forţa Lorentz, în funcţie de masa acestora. V. spectru de masă.

SPECTROSCOP, s. n. / spectroscope, s. m. / spectroscope. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Aparat spectral cu prismă destinat observării directe a spectrelor, folosind ca receptor ochiul. Cel mai simplu s. este prevăzut cu o prismă la nivelul căreia se produce dispersia luminii în radiaţiile monocromatice componente. *S. liniar* sau cu vedere directă, este prevăzut cu un sistem de prisme Amici care corectează devierea radiaţiilor spre baza prismei prin trei prisme lipite - cea din mijloc din sticlă flint, iar cele laterale din sticlă crown - aşezate astfel încât razele emergente să fie aproximativ în direcţia razei incidente. S. liniar este, de obicei, utilizat pentru recunoaşterea spectrelor de absorbţie ale *hemoglobinei şi derivaţilor acesteia (în medicina legală).

SPECTROSCOPIE, s. f. / spectroscopie, s. f. / spectroscopy. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Denumire generică a tehnicilor şi metodelor de obţinere a *spectrelor, de măsurare şi interpretare a acestora. În funcţie de domeniul spectral al undelor electromagnetice şi de aparatura folosită, se disting: 1) *S. optică*, pentru domeniile vizibil, ultraviolet şi infraroşu. 2) *S. radiaţiei X*, metodă capitală în determinarea structurii conformaţionale a acizilor nucleici şi a proteinelor. 3) *S. hertziană*, pentru undele hertziene şi milimetrice. 4) *S. radiaţiilor alfa, beta şi gama*, având ca obiect studiul spectrelor energetice ale acestor radiaţii. 5) *S. prin *rezonanţă electronică de spin* şi **rezonanţă magnetică nucleară*. După natura sistemului cuantic emiţător (atom, moleculă, nucleu), s. se clasifică în *s. atomică, moleculară* şi *nucleară*.

SPECTRU, s. n. / spectre, s. m. / spectrum. [*Lat. spectrum = apariţie, arătare; sensul ştiinţific a fost creat de Newton în sec. XVII.*] 1) Semnificaţia iniţială a termenului provine din optică: rezultatul descompunerii luminii albe prin dispersie (cu ajutorul unei prisme sau a unei reţele de difracţie) în radiaţiile monocromatice componente (cele şapte culori ale spectrului vizibil). Prin extensie, se numeşte s. rezultatul descompunerii unei radiaţii electromagnetice emise de o sursă. Într-un sens încă şi mai larg, sunt considerate s. şi alte tipuri de propagare (corpuscular sau acustic). Un s. conţine, în general, distribuţia intensităţii unei radiaţii în funcţie de o mărime caracteristică: lungime de undă, energie, impuls, masa particulelor etc. S. poate fi vizualizat, reprezentat grafic, înregistrat sau prelucrat. V. şi spectru de masă. 2) Prin extensie: a) *s. antibacterian*, gruparea bacteriilor în funcţie de acţiunea antibioticelor asupra acestora, de unde sintagma *antibiotice cu s. larg*; b) s. manifestărilor clinice caracteristice unei boli.

SPECTRU DE ABSORBŢIE / spectre d'absorption / absorption spectrum. S. obţinut prin trecerea luminii prin diferite medii gazoase (sau lichide). Componentele mediului traversat de lumină absorb acele radiaţii care constituie s. propriu. În cazul elementelor simple se obţin *s. de linii* (liniile apar negre pe fondul luminii albe), iar în cazul moleculelor – *s. de benzi*.

SPECTRU ELECTROMAGNETIC / spectre électromagnétique / electromagnetic spectrum. S. care conţine totalitatea energiilor radiaţiilor electromagnetice, de la radiaţiile cosmice la undele electrice, adică: radiaţii gama, radiaţii X, radiaţii ultraviolete, radiaţii vizibile, radiaţii infraroşii şi unde radio.

SPECTRU INVIZIBIL / spectre invisible / invisible spectrum. Ansamblul radiaţiilor care nu sunt percepute de ochi deoarece au lungime de undă mai mare de 770 nm sau sub 390 nm.

SPECTRU DE MASĂ / spectre de masse / mass spectrum. S. care conţine distribuţia rapoartelor sarcină electrică/masă pentru atomii sau moleculele ionizate. S. de m. al unui element simplu permite punerea în evidenţă a compoziţiei izotopice a elementului respectiv. Studiul s. de m. oferă, de

asemenea, informații asupra structurii atomice și moleculare a unor substanțe. Totodată, este posibilă determinarea masei moleculare a unor substanțe complexe, de ex. *steroizi.

SPECTRU SOLAR / spectre solaire / solar spectrum. Porțiune din *s. electromagnetic emisă de soare, care cuprinde *s. vizibil și porțiuni reduse din radiațiile ultraviolete și infraroșii, învecinate cu s. vizibil.

SPECTRU VIZIBIL / spectre visible / visible spectrum. Imaginea obținută prin dispersia luminii albe prin prismă, în cele șapte radiații monocromatice: roșu, oranj (portocaliu), galben, verde, albastru, indigo, violet. Aceste radiații au lungimile de undă între 390 nm și 770 nm și sunt percepute de analizatorul vizual.

SPECUL, s. n. / spéculum, s. m. / speculum. [*Lat. speculum = oglindă, placă metalică.*] Instrument care permite lărgirea cavităților naturale pentru facilitarea examenului și, eventual, introducerea unui instrument. Are forme și dimensiuni variate, în funcție de organul explorat: s. nazal, oftalmologic, anal, vaginal etc. Var.: speculum.

SPECULUM. Var. pentru specul (v.).

SPELEOTOMIE, s. f. / spéléotomie, s. f. / speleotomy. [*Gr. spelaion = peșteră, cavitate; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Deschidere chirurgicală a unei cavități tuberculoase cronice reziduale, care este situată superficial (pulmonar sau renal). S. este practicată rar. V. și pneumotomie.

SPERMATIC, adj. / spermatique, adj. / spermatic. [*Gr. spermatikos = referitor la sământă, de la sperma, -atos = sământă*] Sin.: seminal (v.).

SPERMATIDĂ, s. f. / spermatide, s. f. / spermatid. [*Gr. sperma, -atos = sământă; -idă.*] Celulă germinală haploidă care rezultă din diviziunea meiotică a spermatocitului de ordinul al doilea și care va da naștere spermatozoidului. V. și spermatocit, spermatogeneză.

SPERMATITĂ, s. f. / spermatite, s. f. / spermatitis. [*Gr. sperma, -atos = sământă; -ită.*] V. funiculită.

SPERMATOCEL, s. n. / spermatocèle, s. f. / spermatocele, spermatocyst. [*Gr. sperma, -atos = sământă; kele = tumoră, hernie.*] Distensie chistică a *epididimului sau a testiculului (*rete testis*) conținând spermatozoizi.

SPERMATOCID, adj., s. n. / spermatocide, adj., s. m. / spermatocidal (adj.), spermicide (n.) [*Gr. sperma, -atos = sământă; lat. caedere = a omorî.*] Sin.: spermicid (v.).

SPERMATOCISTECTOMIE, s. f. / spermatocystectomie, s. f. / spermatocystectomy. [*Gr. sperma, -atos = sământă; kystis = sac, vezică; ektome = excizie.*] Sin.: veziculectomie (v.).

SPERMATOCISTITĂ, s. f. / spermatocystite, s. f. / spermatocystitis. [*Gr. sperma, -atos = sământă; kystis = sac, vezică; -ită.*] Sin.: veziculită (v.).

SPERMATOCIT, s. n. / spermatocyte, s. m. / spermatocyte. [*Gr. sperma, -atos = sământă; kytos = celulă.*] Celula parentală a *spermatidei, care rezultă din *spermatogonie, începând cu perioada pubertății. Din spermatogonie rezultă *s. primar* (sau *de ordinul I*), celulă voluminoasă *diploidă, care se divide în două *s. secundare* (sau *de ordinul II*), care sunt celule *haploide. Acestea din urmă se transformă în *spermatide, precursoare directe ale *spermatozoizilor. V. și spermatogeneză.

SPERMATOGEN, adj. / spermatogène, adj. / spermatogenic. [*Gr. sperma, -atos = sământă; gennan = a produce.*] 1) Care se referă la *spermatogeneză. 2) Care produce *spermă sau *spermatozoizi.

SPERMATOGENEZĂ, s. f. / spermatogenèse, s. f. / spermatogenesis. [*Gr. sperma, -atos = sământă; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Ansamblul proceselor care au loc în epiteliul tubilor seminiferi și care duc la formarea gameților masculini (spermatozoizi). În primul stadiu, *spermatogoniile se multiplică pentru a da naștere *spermatocitelor de ordinul I. În al doilea stadiu, acestea suferă o diviziune meiotică și formează spermatocitele de ordinul II, care în al treilea stadiu dau naștere *spermatidelor, precursorii spermatozoizilor.

SPERMATOGONIE, s. f. / spermatogonie, s. f. / spermatogonium. [*Gr. sperma, -atos = sământă; gone, gonos = urmaș, sământă genitală.*] Celulă germinală masculină inițială, a cărei proliferare ciclică permite spermatogeneza.

SPERMATOKINEZIGRAFIE, s. f. / spermatokinésigraphie, s. f. / spermatokinesigraphy. [*Gr. sperma, -atos = sământă; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca; graphein = a scrie.*] Metodă de determinare a mobilității spermatozoizilor prin fotografiere la *ultramicroscop. S. este utilă în investigarea *sterilității masculine.

SPERMATOLIT. Var. pentru spermolit (v.).

SPERMATOREE, s. f. / spermatorrhée, s. f. / spermatorrh(o)ea. [*Gr. sperma, -atos = sământă; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Scurgere involuntară de spermă, uneori abundentă, în afara *copulației.

SPERMATOZOID, s. m. / spermatozoïde, s. m. / spermatozoon, pl. spermatozoa. [*Gr. sperma, -atos = sământă; zoon = animal; eidos = formă.*] Celulă reproducătoare (germinală) masculină matură, derivată prin diferențierea unei *spermatide. S. prezintă o formă alungită, o lungime de circa 60 μm și este alcătuit din trei părți: 1) *capul oval*, ocupat aproape în întregime de un nucleu *haploid, prezentând la polul său anterior *acrozomul; 2) *colul*, care conține două structuri principale, centriolul proximal și piesa de conexiune; 3) *coada* sau *flagelul*, cu o lungime de circa 50 μm, care asigură motilitatea și care este alcătuită din trei segmente (piesa intermediară, piesa principală și piesa terminală). S. care părăsesc căile genitale masculine sunt inapți pentru *fecundație. În timpul tranzitului în căile genitale feminine, s., dacă nu sunt distruși, suportă o serie de modificări fiziologice, denumite în ansamblul lor *capacitație, care-i fac apți pentru fecundație. V. și spermatogeneză.

SPERMATURIE, s. f. / spermaturie, s. f. / spermaturia, seminuria. [*Gr. sperma, -atos = sământă; ouron = urină.*] Prezența *spermei în urină.

SPERMĂ, s. f. / sperme, s. f. / sperm, semen. [*Gr. sperma, -atos = sământă.*] Lichidul seminal masculin, alcătuit din celule, *spermatozoizii, și din secreții glandulare ale anexelor căilor genitale, îndeosebi *prostata și *glanda bulbouretrală (Cowper). S. este un lichid vâscos, alcalin, care conține fructoză, fosfați, substanțe proteice, lipide, *fibrinogen, *tromboplastină și *hialuronidază. Volumul de s. emis în cursul unei ejaculări variază între o picătură și 14 ml (în medie 3-4 ml); pH 7,3-8,5; leucocite 500 - 2 000/mm³ (o cifră superioară indică un proces inflamator local). Numărul de spermatozoizi este de 100-180 milioane/mm³ de spermă, sub 60 milioane fiind anormal. Puterea fecundantă a s. depinde de concentrația în spermatozoizi în timpul ejaculării, ca și de mobilitatea acestora.

SPERMICID, adj., s. n. / spermicide, adj., s. m. / spermicidal, spermicide. [*Gr. sperma, -atos = sământă; lat. caedere = a omorî.*] Care distruge spermatozoizii. Este folosit ca anticoncepțional local (aplicare vaginală) și se prezintă sub formă de ovule sau unguent. Sin.: spermatocid.

SPERMIDINĂ, s. f. / spermidine, s. f. / spermidin. *Poliamină conținând două grupări amină și o grupare imidină (un atom de azot legat la doi atomi de carbon sau cu dublă legătură la un atom de carbon). Se găsește în spermă, în ribozomi și în anumite virusuri. S. se poate fixa la nivelul ADN, intervenind în *episajul unor *introni. V. și spermină.

SPERMINĂ, s. f. / spermine, s. f. / spermin. *Poliamină conținând două grupări amină și două grupări imină. S. posedă proprietăți analoge cu cele ale *spermidinei.

SPERMIOGENEZĂ, s. f. / spermiogenèse, s. f. / spermiogenesis. [*Gr. sperma, -atos = sământă; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Stadiul terminal al *spermatogenezei.

SPERMOCULTURĂ, s. f. / spermoculture, s. f. / bacteriological culture of semen. [*Gr. sperma, -atos = sământă; lat. cultura = cultivare.*] Cultură de spermă în vederea punerii în evidență a unor microorganisme patogene.

SPERMOGRAMĂ, s. f. / spermogramme, s. m. / spermiogram. [*Gr. sperma, -atos = sământă; gramma = înscriere.*] Studiul citologic al *spermei, care permite evaluarea fertilității masculine pe un eșantion de spermă (numărarea spermatozoizilor, studiul formei, motilității și vitalității acestora, prezența altor elemente citologice, analiza fizicochimică a lichidului).

SPERMOLIT, s. m. / spermolithe, s. m. / spermolith. [*Gr. sperma, -atos = sământă; lithos = piatră.*] Concrețiune calcară localizată la nivelul unui segment al căilor de eliminare a lichidului seminal (veziculă seminală, canal deferent, epididim). Var.: spermatolit. Sin.: calcul seminal (sau spermatic).

SPICUL, s. m. / spicule, s. m. / spicule. [*Lat. spiculum, dim. de la spica sau spicum = spin, ac.*] Orice formațiune, de obicei microscopică, care are aspectul unui ac. Ex.: s. celular, s. eritrocitar.

SPINA BIFIDA / spina bifida / spina bifida. [*Lat. spina = șira spinării; bifidus = despicat în două, de la bis = de două ori, fidus = tăiat, despicat.*] Malformație osoasă segmentară a coloanei vertebrale, cu sediul în regiunea lombosacrată, mai rar în regiunea cervicală înaltă sau dorsală, care se caracterizează prin dehiscența celor două jumătăți ale arcurilor vertebrale posterioare. Fisura astfel creată poate favoriza hernierea unei porțiuni de meninge sau măduvă. Tipuri: 1) *S. b. aperta* reprezintă hernierea la nivelul malformației a menigelor conținând fie doar LCR, fie și LCR și țesut nervos. 2) *S. b. lipomatoasă* corespunde asocierii s. b. cu un lipom subcutanat, care poate fi însoțit și de anomalii tegumentare regionale (angiom sau chist dermoid). 3) *S. b. occulta* este decelabilă doar pe radiografie. Sin.: *rahischizis posterior.

SPINA VENTOSA / spina ventosa / spina ventosa. [*Lat. spina = șira spinării; ventosus = plin de aer.*] Osteită tuberculoasă diafizară, cu sediul îndeosebi la nivelul falangelor degetelor. Apare în copilărie, leziunile sunt frecvent multiple și coexistă cu alte leziuni tuberculoase.

SPINAL, adj. / spinal, -ale, -aux, adj. / spinal. [*Lat. spina = șira spinării.*] Sin.: rahidian (v.).

SPINOCELULAR, adj. / spinocellulaire, adj. / spinocellular. [*Lat. spina = țep, vârf ascuțit; cellula = cămăruță, dim. de la cella = cămară.*] Referitor la celulele corpului mucos Malpighi ale *epidermei, care sunt unite prin punți sau spini. Ex.: epiteliom s.

SPINOCEREBELOS, adj. / spino-cérébelleux, -euse, adj. / spinocerebellar. [*Lat. spina = șira spinării; cerebellum = creier mic.*] Al cărui traiect se întinde de la măduvă la cerebel. Ex.: degenerescență s., fascicul s.

SPINTEROPIE, s. f. / spinthéropie, s. f. / spintheropia. [*Gr. spinther, -eros = scânteie; ops, opos = văz, vedere.*] 1) Percepția unor puncte luminoase, asociată anumitor afecțiuni ale retinei. 2) Formarea unor cristale de colesterol în corpul vitros ca urmare a unor afecțiuni oculare inflamatorii sau de altă natură.

SPIRADENOM ECRIN / spiradénome eccrine / eccrine spiradenoma. Tip particular de *hidradenom, care se dezvoltă ca o tumoră benignă, nodulară, dureroasă, localizată pe fața anterioară a corpului. S. e. este alcătuit din celule secretorii și mioepiteliale.

SPIRALE CURSCHMANN / spirales de Curschmann / Curschmann's spirals. [*Heinrich Curschmann, medic german, 1846-1910.*] Elemente spiralate mucoase care pot apare în sputa bolnavilor cu *astm.

SPIRIL, s. m. / spirille, s. m. / spirillum, pl. spirilla (lat.). [*Lat. spirillum = încolăcire, din gr. speira = spirală, încolăcire.*] Microorganism aparținând genului *Spirillum.*

SPIRILLUM / Spirillum / Spirillum. [*Lat. spirillum = încolăcire, din gr. speira = spirală, încolăcire.*] Gen de bacili Gram-negativi, de formă helicoidală cu spire largi, prezentând flageli care le asigură motilitatea, aerobi strict sau facultativ. Câteva forme sunt patogene.

SPIRILOZĂ, s. f. / spirillose, s. f. / spirillosis. [*Lat. spirillum = încolăcire, din gr. speira = spirală, încolăcire; -oză.*] Boală provocată de *spirili sau marcată prin prezența acestora în organism.

SPIROCHAETACEAE / Spirochaetaceae / Spirochaetaceae. [*Gr. speira = spirală; khaite = fir de păr.*] Familie din ordinul bacterian *Spirochaetales*, cuprinzând genurile *Borrelia, Spirochaeta* (*spirochetă) și **Treponema*.

SPIROCHETĂ, s. f. / spirochète, s. m. / spiroch(a)et. [*Gr. speira = spirală; khaite = fir de păr.*] Microorganism spiralat, subțire, vizibil doar la ultramicroscop, aparținând familiei **Spirochaetaceae*.

SPIROCHETOZĂ, s. f. / spirochétose, s. f. / spiroch(a)etosis. [*Gr. speira = spirală; khaite = fir de păr; -oză.*] Infecție provocată de spirochete, cel mai frecvent: *s. bronhopulmonară, artrita spirochetozică sau septicemia, cauzată de *Borrelia anserina*. V. și borelioze.

SPIROCHETOZĂ BRONHOPULMONARĂ / spiro-chétose broncho-pulmonaire / bronchospiro-ch(a)etosis. Boală determinată de *Spirochaeta bronchialis*, caracterizată clinic prin bronșită cu expectorație sanguinolentă, în care *spirocheta se află din abundență. Sin.: boală Castellani, bronhospirochetoză.

SPIROCHETOZE RECURENTE / spirochétoses récurrentes / recurrent spiroch(a)etosis. Sin.: borelioze (v.).

SPIROGRAF, s. n. / spirographe, s. m. / spirograph. [*Lat. spirare = a respira; gr. graphein = a scrie.*] Aparat destinat practicii *spirografiei.

SPIROGRAFIE, s. f. / spirographie, s. f. / spirography. [*Lat. spirare = a respira; gr. graphein = a scrie.*] Domeniu al explorării funcționale respiratorii care constă în înregistrarea grafică a volumelor pulmonare și a debitelor ventilatorii, cu ajutorul unui spirograf.

SPIROLACTONE, s. f. pl. / spirolactones, s. f. pl. / spirolactones. Grup de substanțe steroide de sinteză, dintre care unele sunt utilizate ca diuretice. V. și spironolactonă, probă la aldactonă.

SPIROMETRIE, s. f. / spirométrie, s. f. / spirometry. [*Lat. spirare = a respira; gr. metron = măsură.*] Măsurarea capacității pulmonare vitale, a volumelor pulmonare și a debitelor ventilatorii cu un dispozitiv denumit spirometru.

SPIROMETRU, s. n. / spiromètre, s. m. / spirometer. [*Lat. spirare = a respira; gr. metron = măsură.*] Aparat destinat practicii *spirometriei.

SPIRONOLACTONĂ, s. f. / spironolactone, s. f. / spironolactone. (DCI) Substanță diuretică, antagonistă *aldosteronului, căruia îi blochează acțiunea asupra celulelor tubilor renali distali. S. este o *spirolactonă.

SPITAL, s. n. / hôpital, s. m. / hospital. [*Germ. Spital = spital.*] Locul principal în care se acordă toate îngrijirile medicale care nu pot fi efectuate la domiciliu din motive sociale, economice, tehnice sau științifice. Există *s. generale*, cu o serie

de servicii clinice și de investigații, și *s. specializate*. În cele mai multe țări a fost elaborată o legislație specifică asupra structurii, organizării, finanțării și funcționării s.

SPITAL DE NOAPTE / hôpital de nuit / night hospital. S. în care primesc îngrijiri medicale noaptea pacienții care în timpul zilei își pot continua activitatea profesională.

SPITAL DE ZI / hôpital de jour / day hospital. S. în care bolnavii sunt internați doar ziua, pentru a primi doar tratamentele necesare, când starea acestora permite rămânerea în mediul familial.

SPLANHNECTOMIE, s. f. / splanchnectomie, splanchnicectomie, adj. / splanchnicectomy. [*Gr. splankhnon = viscer; ektome = excizie.*] Rezecția operatorie, mai mult sau mai puțin extinsă, a nervilor splanhnici. Var.: splanhnicectomie.

SPLANHNIC, adj. / splanchnique, adj. / splanchnic. [*Gr. splankhnon = viscer.*] Care se referă la viscere sau care aparține viscerelor. V. visceral.

SPLANHNICECTOMIE. Var. pentru splanhnectomie (v.).

SPLANHNOCRANIU, s. n. / splanchnocrâne, s. m. / viscerocranium. NA: cranium viscerale. [*Gr. splankhnon = viscer; lat. medievală cranium, din gr. kranion = craniu.*] În sens restrâns, parte a scheletului cefalic provenind din aparatul branhial embrionar: totalitatea scheletului facial, osișoarele urechii medii, apofiza stiloidă, osul hioid. În sens larg, s. cuprinde, de asemenea, cartilajele tiroide și cricoide. Sin. : viscerocraniu.

SPLANHNOLOGIE, s. f. / splanchnologie, s. f. / splanchnology. [*Gr. splankhnon = viscer; logos = știință.*] Studiul viscerelor.

SPLANHNOMEGALIE, s. f. / splanchnomégalie, s. f. / splanchnomegaly. [*Gr. splankhnon = viscer; megas, megalos = mare.*] Sin.: visceromegalie (v.).

SPLANHNOPTOZĂ, s. f. / splanchnoptose, s. f. / splanchnoptosia, splanchnoptosis. [*Gr. splankhnon = viscer; ptosis = cădere.*] Deplasarea patologică, prin relaxarea mijloacelor lor de susținere, a unuia sau mai multor viscere abdominale din poziția lor topografică normală în regiunea abdominală inferioară. Sin.: boală Glénard.

SPLANHNOSCOPIE, s. f. / splanchnoscopie, s. f. / splanchnoscopy. [*Gr. splankhnon = viscer; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Inspecția viscerelor prin *endoscopie.

SPLEEN, s. n. / spleen, s. m. / spleen. [*Engl. spleen = proastă dispoziție, plictis, din gr. splen, -enos = splină, dar și ipohondrie (anticii credeau că melancolia își avea originea în splină).*] Anglicism care exprimă o atitudine pasivă, absența nemotivată a bucuriei de a trăi.

SPLENALGIE, s. f. / splénalgie, s. f. / splenalgia. [*Gr. splen, -enos = splină; algos = durere.*] Durere, de obicei neurogenă, la nivelul splinei.

SPLENECTOMIE, s. f. / splénectomie, s. f. / splenectomy. [*Gr. splen, -enos = splină; ektome = excizie.*] Excizia sau extirparea chirurgicală a splinei.

SPLENIC, adj. / splénique, adj. / splenic. [*Gr. splen, -enos = splină.*] Care se referă la splină. Ex.: ruptură s.

SPLENITĂ, s. f. / splénite, s. f. / splenitis. [*Gr. splen, -enos = splină; -ită.*] Inflamația splinei, de obicei cauzată de o *pioemie. Se manifestă prin splenomegalie și durere locală intensă. S. mai poate rezulta și prin acumulare de particule străine la nivelul splinei, ca organ imunitar.

SPLENOCOLIC, adj. / splénocolique, adj. / splenocolic. [*Gr. splen, -enos = splină; kolon = intestin gros.*] Care se situează între splină și colon, care leagă cele două organe. Ex.: ligament s.

SPLENOCONTRACȚIE, s. f. / splénocontraction, s. f. / splenoconstriction. [*Gr. splen, -enos = splină; lat. contractio, -onis = strângere, de la contrahere = a strânge (cum = cu; trahere = a trage cu forța).*] Contracție a splinei, care poate fi provocată de: agenți chimici (chinină, adrenalină, stricnină etc.), agenți fizici (curent electric, anumite mișcări, efort fizic, excitarea nervului splanhnic etc.), sângerare sau chiar de emoții. Uneori, s. prin adrenalină a fost utilizată pentru a aprecia posibilitatea de reducere a unei splenomegalii.

SPLENOGRAFIE, s. f. / splénographie, s. f. / splenography. [*Gr. splen, -enos = splină; graphein = a scrie.*] 1) Radiografia splinei după injectarea intravenoasă a unui *mediu de contrast. 2) Descrierea analitică a splinei.

SPLENOGRAMĂ, s. f. / splénogramme, s. m. / splenogram. [*Gr. splen, -enos = splină; gramma = înscriere.*] Evaluarea procentuală a diferitelor celule care constituie parenchimul splenic. Celulele (recoltate prin puncție splenică) sunt etalate pe o lamă și colorate (*colorație May-Grünwald-Giemsa). Normal, pe frotiu majoritatea celulelor sunt *limfocite, la care se adaugă câteva *granulocite și *histiocite.

SPLENOID, adj. / splenoïde, adj. / splenoid. [*Gr. splen, -enos = splină; eidos = formă.*] Care se aseamănă cu splina, de regulă doar macroscopic, adică în ceea ce privește culoarea și consistența.

SPLENOMANOMETRIE, s. f. / splénomanométrie, s. f. / splenomanometry. [*Gr. splen, -enos = splină; manos = puțin dens; metron = măsură.*] Măsurarea presiunii la nivelul splinei și, implicit, în sistemul *venei porte, prin puncție splenică.

SPLENOMEGALIE, s. f. / splénomégalie, s. f. / splenomegaly. [*Gr. splen, -enos = splină; megas, megalos = mare.*] Creșterea volumului splinei, în diferite grade decelabile clinic (la palparea abdominală), sau prin diferite investigații imagistice (ecografie, scintigrafie). Etiologia poate fi variată: infecții, afecțiuni hepatice cronice, tulburări în circulația sistemului port, leucemii, infiltrație patologică printr-o serie de substanțe etc.

SPLENOMEGALIE MIELOIDĂ / splénomégalie myéloïde / idiopathic myelofibrosis. Sin.: boală Hueck (v.).

SPLENOPATIE, s. f. / splénopathie, s. f. / splénopathy. [*Gr. splen, -enos = splină; pathos = boală.*] Denumire generală pentru orice boală a splinei.

SPLENOPEXIE, s. f. / splénopexie, s. f. / splenopexy. [*Gr. splen, -enos = splină; pexis = fixare.*] Fixarea unei spline ptozate la peretele abdominal.

SPLENOPORTOGRAFIE, s. f. / splénoportographie, s. f. / splenoportography. [*Gr. splen, -enos = splină; lat. porta = poartă; gr. graphein = a scrie.*] Examen radiografic al sistemului port și al venei splenice, practicat după opacifierea, prin puncție directă transparietală, a splinei cu o substanță de contrast iodată, hidrosolubilă, opacă la raze X.

SPLENORAGIE, s. f. / splénorragie, s. f. / splenorrhagia. [*Gr. splen, -enos = splină; rhegnynai = a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie cu origine la nivelul splinei.

SPLINĂ, s. f. / rate, s. f. / spleen, splen. NA: lien. [*Gr. splen, -enos = splină.*] Cel mai mare organ al sistemului limfoid, cu masa de circa 150-200 g și diametrul longitudinal de circa 125 mm, care include un volum de circa 150-200 ml sânge. Este situată în loja subfrenică stângă, laterostomacal, deasupra unghiului colic stâng. S. este specializată în colectarea antigenilor prezenți în circulație, precum și în fixarea protozoarelor, bacteriilor, ca și a diferitelor substanțe chimice. Aportul sanguin este asigurat de o singură arteră splenică, divizată în ramuri din ce în ce mai mici după străpungerea hilului la nivelul capsulei. La nivelul arteriolelor se găsesc "manșoane" de limfocite (teci limfatice periarteriolare) de care sunt atașați foliculii limfatici. Tecile limfatice și foliculii prezintă o coroană de limfocite și macrofage. Acest țesut limfatic constituie pulpa albă a splinei, care se află răspândită în pulpa roșie. Pulpa

roșie (alcătuită din sinusuri pline cu sânge, delimitate de celule reticuloendoteliale) formează majoritatea țesutului splenic și este sediul colectării și distrucției eritrocitelor senescente. În viața intrauterină și la nou-născut, s. are funcție hematoformatoare. Similar ganglionilor limfatici (*nodul limfatic), în anumite zone ale splinei sunt prezente limfocite și celule accesorii. Astfel, tecile limfatice periarteriolare conțin îndeosebi *limfocite T, iar foliculii limfatici conțin limfocite B. În esență, funcția splinei și răspunsul ei față de antigeni sunt similare nodulilor limfatici. Diferența esențială constă în faptul că splina reprezintă sediul major al răspunsurilor imune față de antigeni prezenți în circulație, în timp ce nodulii sunt implicați în reacția față de antigeni prezenți în limfă. *Splenomegalia se poate afla la originea unor boli sau se poate produce în cazul anumitor afecțiuni. Ablația sa nu pune viața în pericol, deoarece funcțiile splinei sunt preluate de ganglionii limfatici, ficat și măduva osoasă. V. și nodul limfatic.

SPONDILALGIE, s. f. / spondylalgie, s. f. / spondylalgia. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***algos*** *= durere.*] Sin.: spondilodinie (v.).

SPONDILARTRITĂ, s. f. / spondylarthrite, s. f. / spondylarthritis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***arthron*** *= articulație; -ită.*] Artrită a coloanei vertebrale.

SPONDILARTRITĂ ANCHILOZANTĂ / spondylarthrite ankylosante / ankylosing spondylarthritis. Reumatism inflamator cronic afectând articulațiile sacroiliace ale coloanei vertebrale, la adultul tânăr de sex masculin. Boala evoluează în puseuri, spre anchilozare în "coloană de bambus". Anchilozarea poate avea loc în extensie, când cuprinde articulațiile coxofemurale (boala Strümpell-Marie) sau în flexie (boala Bechterew). Sin.: pelvispondilită reumatismală, spondilită anchilozantă.

SPONDILARTROZĂ, s. f. / spondylarthrose, s. f. / spondylarthrosis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***arthron*** *= articulație; -oză.*] Denumire puțin utilizată a artrozei vertebrale anterioare (*discartroză) sau posterioare (artroză interapofizară).

SPONDILITĂ, s. f. / spondylite, s. f. / spondylitis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; -ită.*] Osteită vertebrală (uni- sau multivertebrală) care afectează corpul vertebral (*s. anterioară*), fiind de obicei o *spondilodiscită, sau, mai rar, arcul posterior (*s. posterioară*).

SPONDILITĂ ACROMEGALICĂ / spondylite acromégalique / Erdheim's syndrome. Sin.: sindrom Erdheim (v.).

SPONDILITĂ ANCHILOZANTĂ / spondylarthrite ankylosante / spondylarthritis ankylopoietica, rheumatoid spondylitis. Sin.: spondilartrită anchilozantă (v.).

SPONDILOARTROPATIE, s. f. / spondylarthropathie, s. f. / spondyloarthropathy. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***arthron*** *= articulație;* ***pathos*** *= boală.*] 1) Termen general pentru bolile articulațiilor coloanei vertebrale. 2) Termen generic prin intermediul căruia sunt regrupate entitățile nosologice care au comune: o afectare a articulațiilor sacroiliace, artrite periferice și absența *factorului reumatoid în serul sanguin. În grupul s. sunt cuprinse: pelvispondilita reumatismală, *sindromul Fiessinger-Leroy-Reiter, artritele reacționale, unele artropatii juvenile, artritele din *colita ulceroasă și din *boala Crohn, reumatismul psoriazic, *boala Whipple, *sindromul Behçet și *sindromul SAPHO.

SPONDILODINIE, s. f. / spondylodynie, s. f. / spondylodynia. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***odyne*** *= durere.*] Durere la nivelul vertebrelor. Sin.: spondilalgie.

SPONDILODISCITĂ, s. f. / spondylodiscite, s. f. / spondylodiscitis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; lat.* ***discus****, gr.* ***diskos*** *= disc; -ită.*] Inflamație, de obicei de origine infecțioasă, a *discului intervertebral și a corpilor vertebrali adiacenți.

SPONDILOLISTEZIS, s. n. / spondylolisthésis, s. m. / spondylolisthesis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***olisthanein*** *= a aluneca.*] Alunecarea înainte, parțială sau totală, a unei vertebre sau a unui segment din coloana vertebrală. Afectează cu predilecție vertebrele lombare inferioare, îndeosebi a cincea vertebră lombară. Este determinată de o leziune a arcului posterior (frecvent liza istmică congenitală) sau o deteriorare a discului intervertebral. V. și retrolistezis.

SPONDILOLIZĂ, s. f. / spondylolyse, s. f. / spondylolysis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Termen care, teoretic, poate desemna orice leziune vertebrală distructivă. În practică este însă utilizat în relație cu malformațiile vertebrale caracterizate prin fisura interapofizară vertebrală, prin defect de osificare. Predispune la *spondilolistezis.

SPONDILOMALACIE, s. f. / spondylomalacie, s. f. / spondylomalacia. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakos*** *= moale.*] *Osteomalacie localizată la nivelul uneia sau mai multor vertebre.

SPONDILOPATIE, s. f. / spondylopathie, s. f. / spondylopathy. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Termen generic utilizat în relație cu orice tip de afecțiune a coloanei vertebrale.

SPONDILOREOSTOZĂ, s. f. / spondylorhéostose, s. f. / Forestier and Rotès-Quérol syndrome. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***rheos*** *= curent, de la* ***rhein*** *= a curge;* ***osteon*** *= os; -oză.*] Sin.: hiperostoză vertebrală anchilozantă (v.).

SPONDILOSCHIZIS, s. n. / spondyloschisis, s. m. / spondyloschisis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despărți.*] Malformație osoasă congenitală care constă în fisura unuia sau mai multor arcuri vertebrale.

SPONDILOTERAPIE, s. f. / spondylothérapie, s. f. / spondylotherapy. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] 1) În general, tratamentul bolilor coloanei vertebrale. 2) Metodă neconvențională de terapie a unor afecțiuni diverse prin manevre mecanice practicate asupra coloanei vertebrale. V. și vertebroterapie.

SPONDILOTOMIE, s. f. / spondylotomie, s. f. / spondylotomy, rachi(o)tomy. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] 1) Secționarea chirurgicală a uneia sau a mai multor vertebre. 2) Deschiderea chirurgicală a canalului vertebral.

SPONDILOZĂ, s. f. / spondylose, s. f. / spondylosis. [*Lat.* ***spondylus****, gr.* ***spondylos*** *= vertebră; -oză.*] *Artroză vertebrală. În funcție de localizare, se disting: s. cervicală și s. lombară. Se caracterizează prin artrite și osteoartrite degenerative ale vertebrelor cervicale sau lombare și țesuturilor asociate. Procesele degenerative pot provoca compresiuni asupra rădăcinilor nervoase, cu dureri locale și *parestezii ale membrelor.

SPONGIFORM, adj. / spongiforme, spongoïde, adj. / spongioid. [*Lat.* ***spongia****, gr.* ***spongion*** *= burete; lat.* ***forma*** *= formă.*] Care amintește de structura areolară a unui burete.

SPONGIOBLAST, s. n. / spongioblaste, s. m. / spongioblast. [*Lat.* ***spongia****, gr.* ***spongion*** *= burete; gr.* ***blastos*** *= germen.*] Sin.: celulă amacrină (v.).

SPONGIOID. Var. pentru spongoid (v.).

SPONGIOS, adj. / spongieux, -euse, adj. / spongy. [*Lat.* ***spongia****, gr.* ***spongion*** *= burete.*] Despre un țesut care prezintă o consistență și o structură asemănătoare unui burete.

SPONGOID, adj. / spongoïde, spongioïde, adj. / spongioid, spongiform. [*Lat.* ***spongia****, gr.* ***spongion*** *= burete; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Care se aseamănă cu un burete ca structură sau numai în aparență. Var.: spongioid.

SPONTAN, adj. / spontané, -e, adj. / spontaneous. [*Lat.* **spontaneus** = *spontan, de bună voie, de la* **spons** = *după voia.*] 1) (Act) produs instinctiv, involuntar. 2) (Eveniment) care apare fără o cauză extrinsecă (sau intrinsecă) determinată. Ex.: vindecare s., fractură s.

SPONTANEITATE, s. f. / spontanéité, s. f. / spontaneity. [*Lat.* **spontaneus** = *spontan, de bună voie, de la* **spons** = *după voia.*] Însușire specifică a vieții, reprezentând, în spiritul fiziologiei contemporane, o activitate care nu este legată de intervenția directă nemijlocită a unui stimul, fiind o activitate durabilă.

SPOR, s. m. / spore, s. f. / spore. [*Gr.* **spora** = *sămânță, de la* **speirein** = *a însămânța.*] 1) Celulă reproducătoare caracteristică regnului vegetal (ciuperci, protozoare, sporozoare), foarte rezistentă la condițiile defavorabile ale mediului. 2) La bacterii, organit structural unic, termorezistent, propriu unor bacili, capabil de a conserva în condiții foarte nefavorabile proprietățile germenului de origine, rezistent la căldură și la agenți chimici și care, plasat în condiții favorabile, se transformă în bacterie activă, identică celei inițiale.

SPORADIC, adj. / sporadique, adj. / sporadic. [*Gr.* **sporadikos** = *dispersat, de la* **speirein** = *a dispersa.*] Care afectează un număr mic de indivizi, izolat, în opoziție cu afectarea *epidemică sau *endemică.

SPOROTRICOZĂ, s. f. / sporothricose, s. f. / sporothricosis. [*Gr.* **spora** = *sămânță, de la* **speirein** = *a însămânța;* **thrix, trikos** = *păr; -ozǎ.*] Micoză cronică determinată de ciuperci din clasa *Hyphomycetae*, genul *Sporotrichum*. Se poate prezenta sub formă generalizată sau localizată (cutantă, osoasă, limfatică, viscerală). Sin.: boală Schenck, boală Beurmann-Gougerot.

SPOROZOARE, s. n. pl. / Sporozoaires, s. m. pl. / Sporozoa. [*Gr.* **spora** = *sămânță, de la* **speirein** = *a însămânța;* **zoon** = *animal.*] Clasă de protozoare parazite ale țesuturilor și ale celulelor într-unul din stadiile celor două cicluri de reproducere sexuată și asexuată (formare de *spori) sau în toate perioadele de viață ale acestora. Grupul *Telospiridies* cuprinde ordinul *Coccidies* și genurile *Isospora* și *Plasmodium* (agentul malariei), paraziți ai omului.

SPOROZOIT, s. m. / sporozoïte, s. m. / sporozoit. [*Gr.* **spora** = *sămânță, de la* **speirein** = *a însămânța;* **zoon** = *animal.*] Formă a parazitului *malariei care este concentrată în glandele salivare ale țânțarului anofel și care poate fi introdusă în corpul uman prin înțepătura acestuia. S. pătrunde în celulele hepatice, unde dă naștere *merozoiților, care vor infecta eritrocitele și vor determina manifestarea clinică a malariei.

SPOROZOOZĂ, s. f. / sporozoose, s. f. / sporozoosis. [*Gr.* **spora** = *sămânță, de la* **speirein** = *a însămânța;* **zoon** = *animal; -ozǎ.*] Termen generic pentru orice boală determinată de *sporozoare.

SPORUL, s. m. / sporule, s. f. / sporule. [*Gr.* **spora** = *sămânță; -ul.*] *Spor mic.

SPORULAȚIE, s. f. / sporulation, s. f. / sporulation. [*Gr.* **spora** = *sămânță; -ul.*] Procesul de formare de *spori.

SPRAY, s. n. / spray, s. m. / spray. [*Engl.* **spray** = *picături, stropeală.*] Termen englez adoptat în aproape toate limbile. Înseamnă pulverizator sau vaporizator și poate conține diferite medicamente, îndeosebi cu acțiune topică locală.

SPRÂNCEANĂ, s. f. / sourcil, s. m. / eyebrow. NA: supercilium, pl. supercilia. [*Lat.* **supercilia** = *sprânceană.*] 1) Proeminență arcuată dispusă transversal deasupra orbitei, musculocutanată, prevăzută cu păr. 2) *S. cotiloidiană* este un relief osos la nivelul cavității cotiloidiene.

SPRÂNCENAR, adj., s. m. / sourcilier, -ière, adj., s. m. / superciliary. [*Lat.* **supercilia** = *sprânceană.*] 1) Care se referă la sprânceană. V. arcadă sprâncenară. 2) *Mușchiul s.*: v. tab. anat - mușchi.

SPRUE / sprue / sprue. [*Olandeză* **sprouw** = *afte.*] Formă cronică de *malabsorbție. V. în continuare.

SPRUE NOSTRAS / sprue nostras / sprue nostras. Sin.: boală celiacă (v.).

SPRUE TROPICAL / sprue tropicale / tropical sprue. Boală intestinală cronică recurentă, din zonele tropicale, caracterizată prin diaree cu *steatoree, complicată cu denutriție și carență în diverse vitamine, *anemie pernicioasă și inflamație dureroasă a limbii (glosită, aftoză), atrofie a vilozităților intestinale, sensibilă la aportul vitaminic (acid folic, vitamină B_{12}), antibiotice, dar nu și la gluten. Trebuie deosebită de *s. nostras*, denumită mai comun *boala celiacă.

SPUMAVIRINAE / Spumavirinae / Spumavirinae. Subfamilie de virusuri din familia *Retroviridae*, denumită astfel din cauza aspectului spumos al celulelor pe care le infectează.

SPUMOS, adj. / spumeaux, -euse, adj. / frothy. [*Lat.* **spumosus** = *plin de spumă, de la* **spuma** = *spumă.*] Care este amestecat cu spumă sau se aseamănă cu spuma. Ex.: expectorație s.

SPUTĂ, s. f. / crachat, s. m. / sputum. [*Lat.* **sputum** = *spută, de la* **sputare** = *a scuipa.*] Produs eliminat pe gură, prin tuse, din aparatul respirator. În funcție de cantitate, s. poate fi redusă sau abundentă. Se deosebesc numeroase tipuri de s., uneori caracteristice anumitor boli: *s. mucoasă*, din traheobronșite și procese inflamatorii pulmonare; *s. mucopurulentă*, caracteristică acelorași boli, cu varietățile **numulară* și *globoidă* (sub formă de globule); *s. purulentă*, cu conținut net purulent, caracteristică supurațiilor; **s. perlată*. Alte tipuri de s.: seroasă, pseudomembranoasă, roz-gelatinoasă (în cancer bronhopulmonar), brună (*gangrenă), hemoptoică (cu sânge), fetidă (în procese gangrenoase sau în stază). Prin examen în microscopie optică se pot detecta în s. celule alveolare și bronșice, granulocite eozinofile (în *astmul bronșic), diverși germeni microbieni și micelii.

SPUTĂ NUMULARĂ / crachat nummulaire / nummular sputum. S. de aspectul unor monede mici, specifică tuberculozei pulmonare.

SPUTĂ PERLATĂ / crachat perlé / Laennec's pearl. S. spumoasă care conține "dopuri" mici uscate, elastice, opalescente, vizibile ușor cu lupa. Caracterizează *expectorația care se produce la sfârșitul crizei de *astm.

STABILIZATOR, s. n. / stabilisateur, s. m. / stabilizer. [*Lat.* **stabilis** = *imobil, de la* **stare** = *a sta în picioare.*] Un agent, de obicei chimic, care împiedică descompunerea unei substanțe instabile sau care menține echilibrul unui proces sau o anumită ordine structurală. V., de ex., stabilizator de membrană.

STABILIZATOR DE MEMBRANĂ / stabilisateur de membrane / stabilizer of the membrane potential. Termen general pentru substanțele care, prin fixarea la nivelul membranei celulare, suprimă trecerea ionilor de Na^+ sau/și K^+, prin blocarea selectivă a *canalelor ionice. Drept consecință, celula rămâne în repaus, în echilibru electric, *depolarizarea nefiind posibilă.

STADIALIZARE TNM / stadialisation TNM / TNM staging. Nomenclatură standardizată pentru extinderea anatomică a proceselor neoplazice, în care sunt evaluate trei elemente principale: tumora primară (T), ganglionii (nodulii) limfatici (N) și metastazele (M), cărora li se atașează o clasificare bazată pe valori între 0 și 4, proporționale cu evoluția. Tumora primară este astfel stadializată în funcție de dimensiuni și de extinderea locală, ganglionii limfatici - în funcție de răspândirea la diferite distanțe și de numărul celor afectați, iar metastazele - în funcție de prezența sau absența lor. Detaliile clasificării sunt specifice pentru fiecare tip de neoplazie.

STADIU, s. n. / stade, s. m. / stage, stadium, phase, period. [*Lat.* **stadium**, *din gr.* **stadion** = *modificare, transformare.*]

1) Perioadă cu durată determinată în evoluția unei boli, a unei tulburări. 2) Gradul de gravitate al unei boli sau al unei leziuni. Etapele de evoluție a unor boli sunt delimitate, convențional, în stadii.

STAFILECTOMIE, s. f. / staphylectomie, s. f. / staphylectomy. [*Gr. staphyle = ciorchine; ektome = excizie.*] Rezecția unui *stafilom cornean sau a segmentului anterior al ochiului.

STAFILIN, adj. / staphylin, -e, adj. / staphyline. [*Gr. staphyle = ciorchine.*] Care se referă la luetă. Sin.: uvular.

STAFILOCOC, s. m. / staphylocoque, s. m. / staphylococcus. [*Gr. staphyle = ciorchine; kokkos = boabă.*] Microorganism aparținând genului *Staphylococcus* (v.).

STAFILOCOCCEMIE, s. f. / staphylococcémie, s. f. / staphylococc(a)emia. [*Gr. staphyle = ciorchine; kokkos = boabă; haima, -atos = sânge.*] 1) Prezența stafilococilor în sânge. 2) Septicemie determinată de stafilococi.

STAFILOCOCIC, adj. / staphylococcique, adj. / staphylococcic. [*Gr. staphyle = ciorchine; kokkos = boabă.*] Care se referă la stafilococ sau este cauzat de stafilococi. Ex.: pneumonie s.

STAFILOCOCIE, s. f. / staphylococcie, s. f. / staphylococcia. [*Gr. staphyle = ciorchine; kokkos = boabă.*] Infecție cu stafilococ. *S. malignă a feței* este o varietate particulară, care se extinde pornind de la un furuncul al buzei superioare sau al aripii nazale și se poate complica cu tromboflebita sinusului cavernos.

STAFILODERMIE, s. f. / staphylodermie, s. f. / staphylodermatitis. [*Gr. staphyle = ciorchine; (kokkos = boabă); derma, -atos = piele.*] Termen generic pentru o serie de procese patologice de la nivelul pielii determinate de acțiunea stafilococilor. V. ectimă, impetigo, piodermită.

STAFILOLIZINĂ, s. f. / staphylolysine, s. f. / staphylolysin. [*Gr. staphyle = ciorchine (kokkos = boabă); lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; -ină.*] *Hemolizină produsă de stafilococi. Există mai multe tipuri de s. (α-γ), care se disting în funcție de origine și de caracteristicile acțiunii hemolitice.

STAFILOM, s. n. / staphylome, s. m. / staphyloma. [*Gr. staphyle = ciorchine; -oma.*] Ectazie sau distensie pe suprafața globului ocular, cu aspect de ciorchine. S. este consecința slăbirii structurii fibroase a *sclerei sau a *corneei în urma unor procese inflamatorii sau degenerative. În funcție de localizare, se disting: s. anterior, s. ciliar, s. corneean, s. ecuatorial, s. posterior, s. retinian, s. scleral, s. uveal.

STAFILOPLASTIE, s. f. / staphyloplastie, s. f. / staphyloplasty. [*Gr. staphyle = ciorchine; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Corectarea sau refacerea prin chirurgie plastică a *luetei și a *vălului palatin. V. palatoplastie.

STAFILORAFIE, s. f. / staphylorraphie, s. f. / staphylorrhaphy. [*Gr. staphyle = ciorchine; rhaphe = sutură.*] Sutura chirurgicală a unei fisuri a liniei mediane la nivelul *luetei și *vălului palatin.

STAFILOTOMIE, s. f. / staphylotomie, s. f. / staphylotomy. [*Gr. staphyle = ciorchine; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Îndepărtarea unui *stafilom prin exereză chirurgicală. 2) Incizia *luetei, *uvulotomie.

STAGNARE, s. f. / stagnation, s. f. / stagnation. [*Lat. stagnare = a forma o apă stătătoare, de la stagnum = baltă, apă stătătoare.*] 1) Oprirea parțială sau totală sau încetinirea curgerii unui fluid dintr-o cavitate sau printr-un conduct. 2) Oprire temporară a evoluției sau involuției unei boli.

STANDARD, s. n. / standard, s. m. / standard. [*Fr. standard, din fr. veche estandart.*] 1) Etalon sau normă. 2) Conform normei. 3) Care poate fi utilizat ca model sau ca tip. Obs.: acest cuvânt are un sens mai puțin rigid decât termenul normă, deoarece se referă la o situație dată, concretă.

STANDARDIZARE, s. f. / standardisation, s. f. / standardization. [*Fr. standardisation, din fr. veche estandart.*] Unificarea, uniformizarea tuturor elementelor unei metode pe teritoriul unei țări sau chiar pe plan internațional. Ex.: s. sistemului de unități de măsură; s. probelor de explorare funcțională respiratorie.

STANOZĂ, s. f. / stannose, s. f. / stannosis. [*Lat. stannum = staniu, cositor; -oză.*] *Pneumoconioză determinată de inhalarea particulelor de staniu sau de aliaje ale acestuia.

STAPEDECTOMIE, s. f. / stapédectomie, s. f. / stapedectomie. [*Lat. stapes = scară (de șa); gr. ektome = excizie.*] Ablația *scăriței, reprezentând unul din timpii operațiilor pentru remedierea surdității prin *otospongioză.

STAPEDIAN, adj. / stapédien, -ienne, s. f. / stapedial. [*Lat. stapes = scară (de șa).*] Care se referă la *scăriță.

STAPHYLOCOCCUS / Staphylococcus / Staphylococcus. [*Gr. staphyle = ciorchine; kokkos = boabă.*] Gen bacterian din familia *Micrococcaceae*, coc Gram-pozitiv. Se grupează caracteristic "în ciorchini" imobili, adesea pigmentați, strict aerobi sau anaerobi, catalazo-pozitivi, saprofiți și patogeni ai omului. Este izolat frecvent din probe provenind de la suprafața pielii, de la nivelul glandelor cutanate și mucoaselor. *S. aureus*, specia patogenă principală, produce un pigment auriu sau citrin și enzime extracelulare (coagulaze, DN-aze, fibrinolizină, leucodină, bacteriocină, penicilinază etc.). Izolat adesea de pe piele și din mucusul nazal, *S. a.* este responsabil de infecții purulente diverse: furuncule, osteomielită, panarițiu etc. *S. epidermidis*, *s. saprophyticus* sunt ocazional patogeni.

STAPHYLOCOCCUS AUREUS / Staphylococcus aureus / Staphylococcus aureus. V. *Staphylococcus*.

STARE, s. f. / état, s. m. / state. [*Lat. stare = a sta, a se afla.*] Situație în care se află cineva sau ceva: 1) *S. de agregare*, a corpurilor în natură: solidă, lichidă, gazoasă și plasmă. 2) *S. crepusculară*, sindrom de tulburare a conștienței, cu debut și sfârșit brusc. 3) *S. preleucemică*: modificări hematologice nespecifice care precedă adesea leucozele. 4) *S. de prostrație*, s. patologică de extenuare fizică extremă. 5) *S. tifică*, complex simptomatologic care caracterizează *febra tifoidă. V. și *status*.

STARE LIMITĂ / état limite / borderline state. Frontieră nosografică între *psihoză și *nevroză. Personalitatea pacienților în s. l. sau **borderline* este marcată prin instabilitate afectivă, tendință la agresivitate, instabilitate socio-profesională, toxicofilie, impulsuri suicidare, marginalizare etc. Survenind îndeosebi la adultul tânăr, s. l. se caracterizează prin tulburări de identitate și fragilitate a personalității, de unde utilitatea psihoterapiei, cu scopul întăririi personalității. Frecvent se impune diagnosticul diferențial (dificil) cu *schizofrenia simplă. V. și borderline.

STARE DE RĂU ASTMATIC / état de mal asthmatique / status asthmaticus. Insuficiență respiratorie acută din cauza unui bronhospasm permanent care antrenează hipoventilație alveolară. Poate dura mai mult de o săptămână, necesită spitalizare, este rezistentă la tratamentul care în afara acestei stări este, de obicei, eficient și prezintă risc fatal. Sin.: *status asthmaticus*.

STARE DE RĂU EPILEPTIC / état de mal épileptique / status epilepticus. Crize epileptice prelungite sau succesive fără perioadă de recuperare (recăpătarea conștienței) între atacuri. S. de r. e. poate fi *convulsivă* (implicând crize tonico-clonice cu risc fatal major) sau *neconvulsivă* și se poate manifesta și prin crize parțiale motorii, senzoriale sau viscerale (epilepsie parțială continuă). Sin.: *status epilepticus*.

STARTER, s. m. / starter, s. m. / starter. [*Engl. to start = a face să tresară, de unde a da startul într-o cursă.*] 1) Sin.: inductor, 1 (v.). 2) Cultură de microorganisme utilizată pentru inițierea fermentației produselor lactate.

STATIC, adj. / statique, adj. / static. [*Gr. statikos = care oprește, care stă în picioare, de la istanai = a plasa, a face să țină*] Care se referă la echilibrul forțelor, la starea de nemișcare a corpurilor. Ex.: echilibru s., simț s.

STATICĂ, adj., s. f. / statique, adj., s. f. / static, adj., statics, n. [*Gr. statikos = care oprește, care stă în picioare, de la istanai = a plasa, a face să țină*] 1) Parte a mecanicii care studiază condițiile de echilibru al corpurilor sub influența forțelor exterioare. Ex.: s. vertebrală implică, în mod fiziologic, lordoza cervicală, cifoza dorsală și lordoza lombară. 2) Echilibrul corpului uman. *Stimulul s.* asigură menținerea echilibrului unui corp în poziția dorită, îndeosebi în ortostatism. 3) Care este în repaus, imobil.

STATINĂ, s. f. / statine, s. f. / statin. [*Gr. statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină; -ină.*] 1) Termen generic desemnând medicamentele *hipocolesterolemiante, care inhibă *hidroxi-3-metil-glutaril-coenzima A-reductaza și deci sinteza intracelulară de colesterol. Ex.: atorvastatina, fluvastatina, lovastatina, pravastatina, simvastatina. 2) Termenul este utilizat și pentru desemnarea unui hormon hipotalamic care blochează sinteza unui hormon hipofizar.

STATISTICĂ, s. f. / statistique, s. f. / statistics. [*Germ. Statistik (termen creat în sec. XVIII), din lat. collegium statisticum, de la status = stare.*] Prelucrare rațională și sistematică a unui ansamblu de date. În medicină, s. este utilizată în scop descriptiv, analitic (evidențierea unor corelații) și inductiv (testarea semnificației unui rezultat). Mijloacele informaticii au revoluționat s.

STATOCONIA / statoconia / statoconia NA: statoconium, pl. statoconia. [*Gr. statos = stabil, nemișcat, de la istanai = a plasa, a face să țină; konos = praf.*] Sin.: otoliți (v.).

STATURAL, adj. / statural, -ale, -aux, adj. / statural. [*Lat. statura = statură, talie, de la stare = a sta în picioare.*] Care se referă la talie, la statură. Care aparține acestora.

STATUROPONDERAL, adj. / staturopondéral, -ale, -aux, adj. / staturoponderal. [*Lat. statura = statură, talie, de la stare = a sta în picioare; ponderare = a cântări, de la pondus, -eris = greutate.*] Referitor la talie (statură) și greutate. Ex.: întârziere sau retard s.

STATUS, s. n. / status, s. m. / status. [*Lat. status = fel de a sta, poziție, de la sistere = a face să stea, a așeza.*] Termen utilizat îndeosebi pentru desemnarea unei condiții morbide. Uneori este utilizat ca termen sin. cu *stare.

STATUS ANGINOSUS / status anginosus / status anginosus. Angină pectorală de lungă durată, refractară la tratament.

STATUS ASTHMATICUS / status asthmaticus / status asthmaticus. Sin.: stare de rău astmatic (v.).

STATUS CHOREICUS / status choreicus / status choreicus. Formă severă și persistentă de *coree.

STATUS CRIBROSUS / status cribrosus / status cribrosus. Modificare a structurii creierului determinată de dilatarea spațiilor limfatice perivasculare.

STATUS CRITICUS / status criticus / status criticus. Stare a organismului caracterizată prin crize tabetice severe, persistente, repetitive.

STATUS EPILEPTICUS / status epilepticus / status epilepticus. Sin.: stare de rău epileptic (v.).

STATUS HEMICRANICUS / status hemicranicus / status hemicranicus. Sin.: *status migrainosus* (v.).

STATUS HYPNOTICUS / status hypnoticus / status hypnoticus. Stare a organismului aflat sub *hipnoză. Este numită și stare de hipnoză.

STATUS LACUNARIS / status lacunaris / status lacunaris. Alterare a structurilor cerebrale caracterizată prin existența a numeroase zone mici infarctizate sau necrotice.

STATUS LYMPHATICUS / status lymphaticus / status lymphaticus. Hiperplazia țesutului limfoid și a timusului, considerată, uneori, la originea morții subite la copil (prin obstrucția căilor respiratorii superioare).

STATUS MARMORATUS / status marmoratus / status marmoratus. Afecțiune congenitală caracterizată prin mielinizarea patologică a fibrelor nervoase ale corpului striat, de ex. în *sindromul Vogt.

STATUS MIGRAINOSUS / status migrainosus / status migrainosus. Stare caracterizată prin crize repetitive, frecvente de migrenă. Sin.: *status hemicranicus.*

STATUS SPONGIOSUS / status spongiosus / status spongiosus. Afecțiune caracterizată prin vacuolizarea cortexului cerebral, în *encefalopatiile spongiforme.

STATUS VERTIGINOSUS / status vertiginosus / status vertiginosus. Crize repetitive de *vertij, cu frecvență mare, constituind o formă de vertij cronic.

STAȚIONAR, adj., s. n. / stationnaire, adj. / stationary. [*Lat. stationarius = care face de gardă, de la stare = a sta în picioare.*] 1) Despre o boală care nu evoluează nici spre vindecare, nici spre agravare. 2) Unitate medicală cu un număr redus de paturi, pentru cazurile ușoare sau în observație (numai în limba română).

STAZĂ, s. f. / stase, s. f. / stasis. [*Gr. stasis = oprire, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] 1) Încetinirea sau oprirea fluxului sângelui sau a unui alt fluid într-o regiune a organismului. 2) Stare de echilibru între două forțe opuse.

STAZĂ ILEALĂ / stase iléale / ileal stasis. Prelungire a timpului de trecere a conținutului intestinal prin *ileon. De obicei, se asociază cu dilatația ileonului.

STAZĂ INTESTINALĂ / stase intestinale / intestinal stasis. Orice stare în care trecerea normală a conținutului intestinal este perturbată. S. i. poate fi determinată de o obstrucție mecanică sau de o dereglare a motilității intestinale.

STAZĂ PAPILARĂ / stase papillaire / choked disk, papill(o)edema. Edem al *papilei optice și al regiunii peripapilare în cursul hipertensiunii arteriale. Acest edem, frecvent bilateral, antrenează un relief mai mult sau mai puțin marcat al discului papilar, însoțit de turgescență și dilatație venoasă, ca și de hemoragii papilare. V. sindrom Kennedy.

STÂNCĂ, s. f. / rocher, s. m. / petrosal bone, petrous bone. NA: pars petrosa ossi temporalis. Porțiune pietroasă a osului temporal de forma unei piramide, alcătuită din os extrem de dens. Este localizată la baza craniului și reprezintă una din cele trei părți ale temporalului. La acest nivel se află cavitățile osoase ale urechii interne (melc și labirint); baza s. se prelungește cu apofiza mastoidă. V. și tab. anat. - oase.

STÂNGACI, adj., s. m. sau f. / gaucher, -ère, adj., s. m. ou f. / left handed. [*Lat. stanticus = obosit.*] Cel sau cea care utilizează mâna și piciorul stâng pentru toate mișcările spontane, datorită unei tendințe înnăscute.

STEARINĂ, s. f. / stéarine, s. f. / stearin. [*Gr. stear, steatos = grăsime; -ină.*] Gliceril tristearat, $C_3H_5(C_{18}H_{35}O_2)_3$, grăsime cristalină, albă, existentă în numeroase grăsimi naturale și utilizată la fabricarea lumânărilor, săpunului, a unor medicamente. Sin.: tristearină.

STEAROPTEN, s. m. / stéaroptène, s. m. / stearopten. [*Gr. stear, steatos = grăsime; ptenos = volatil.*] Partea solidă care, intrând în compoziția unei esențe vegetale împreună cu o parte lichidă -*eleopten -, formează un ulei volatil tipic. *Camforul, *mentolul, *timolul sunt s.

STEATOLIZĂ, s. f. / stéatolyse, s. f. / steatolysis. [*Gr. stear, steatos = grăsime; lysis = dizolvare, de la lyein = a distruge.*] 1) Descompunerea grăsimilor. 2) Sin.: adipoliză (v.).

STEATOM, s. n. / stéatome, s. m. / steatoma. [*Gr. stear, steatos = grăsime; -oma.*] Termen desuet prin care se desemnau odinioară *lipoamele de consistență dură și *chisturile sebacee.

STEATONECROZĂ, s. f. / stéatonécrose, s. f. / steatonecrosis. [*Gr. stear, steatos = grăsime; nekrosis = mortificare, de la nekros = mort.*] Necroza țesutului adipos. Afectează îndeosebi grăsimea conținută în *epiploon și la nivelul *mezenterului, în cursul *pancreatitelor acute hemoragice. Se prezintă sub forma unor pete de culoare albicioasă, determinate de saponificarea grăsimilor din *adipocite prin acțiunea enzimelor pancreatice. Sin. (utilizat uneori): granulom lipofagic.

STEATOREE, s. f. / stéatorrhée, s. f. / steatorrh(o)ea. [*Gr. stear, steatos = grăsime; rhoia = curgere, de la rhein = a curge.*] Eliminare fecală crescută a grăsimilor în 24 de ore (normal este sub 6 g/24 ore), care traduce *malabsorbția lipidelor alimentare. V. și boală celiacă, sprue.

STEATOZĂ, s. f. / stéatose, s. f. / steatosis. [*Gr. stear, steatos = grăsime; -oză.*] Acumulare de trigliceride în citoplasma celulară, care în mod normal nu conține decât urme (invizibile la microscopul optic). Apariția picăturilor lipidice intracelulare, fără membrană proprie și care fuzionează ușor, antrenează formarea de vacuole grăsoase care împing la periferie toate organitele celulare și nucleul. La originea s. pot fi două mecanisme fiziopatologice: supraîncărcarea legată de un aport lipidic exogen excesiv (aport alimentar) sau inhibarea transportului grăsos spre țesuturi. Frecvent, cele două mecanisme sunt intricate.

STEFANION, s. n. / stéphanion, s. m. / stephanion. [*Gr. stephanos = coroană.*] Punct craniometric situat pe fața laterală a craniului, la intersecția suturii coronale cu linia temporală inferioară.

STEFANOCIT, s. n. / stéphanocyte, s. m. / stephanocyte. [*Gr. stephanos = coroană; kytos = celulă.*] Celulă dispusă în *rozetă, observată în *retinocitom.

STELAT, adj. / stellaire, adj. / stellate. [*Lat. stella = stea.*] De forma unei stele. Ex.: ganglion s. (v.).

STELECTOMIE, s. f. / stellectomie, s. f. / stellectomy. [*Lat. stella = stea; gr. ektome = excizie.*] Rezecția chirurgicală a *ganglionului stelat.

STELUȚĂ VASCULARĂ / étoile vasculaire / stellar nevus, nevus araneus, nevus arachnoideus, vascular spider. [*Lat. stellula, dim. de la stella = stea; vascularius, de la vas, vasis = vas.*] *Nev stelat dobândit, localizat pe față, gât sau la nivelul zonei anterioare a toracelui. S. v. are aspectul unei pânze de păianjen, cu centrul pulsatil la *vitropresiune progresivă, care sângerează la contuzie. Rezultă din proliferarea unei arteriole și se observă îndeosebi în cursul unor boli hepatice sau al evoluției unei sarcini.

STENIC, adj. / sthénique, adj. / sthenic. [*Gr. sthenos = forță.*] 1) Cu referire la o stare psihică cu caracter tonic, energic. 2) Activ, puternic, fizic și psihic.

STENOCARDIE, s. f. / sténocardie, s. f. / stenocardia. [*Gr. stenos = strâmt, îngust; kardia = inimă.*] Sin.: angină pectorală (v.).

STENOCEFALIE, s. f. / sténocéphalie, s. f. / stenocephaly. [*Gr. stenos = strâmt, îngust; kephale = cap.*] Stare în care craniul este excesiv de îngust. V. și stenometop.

STENOMETOP, adj. / sténométope, adj. / stenocephalous. [*Gr. stenos = strâmt, îngust; metopon = frunte.*] Persoană care are fruntea îngustă comparativ cu diametrul transversal maxim al craniului. Indicele frontoparietal transvers, egal cu raportul dintre diametrul frontal minim (distanța dintre cele două puncte frontotemporale) și diametrul transversal maxim al craniului, este, în acest caz, mai mic de 0,66.

STENOTORAX, s. n. / sténothorax, s. m. / stenothorax. [*Gr. stenos = strâmt, îngust; lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace.*] Îngustare a toracelui.

STENOZĂ, s. f. / sténose, s. f. / stenosis. [*Gr. stenosis = strâmtare, îngustare, de la stenos = strâmt, îngust.*] Diminuare patologică permanentă a unui canal sau orificiu organic.

STENOZĂ AORTICĂ / rétrécissement aortique, sténose aortique / aortic stenosis. Cardiopatie valvulară caracterizată prin micșorarea, mai mult sau mai puțin marcată, a orificiului delimitat prin deschiderea *valvulelor sigmoide în timpul fazei de *ejecție sistolică, care antrenează o hipertrofie concentrică a ventriculului stâng. În plan nosografic se disting: 1) *S. a. congenitală*, care poate fi situată la nivelul orificiului valvular, deasupra sau sub acesta; alteori s. a. c. se constată în cadrul unor sindroame malformative (ex.: *sindromul Beuren). 2) *S. a. dobândită*, de origine reumatismală sau, la o vârstă mai înaintată, din cauza unei scleroze cu *calcificare progresivă.

STENOZĂ CONGENITALĂ A ORIFICIULUI PULMONAREI / rétrécissement congénital de l'orifice pulmonaire, sténose pulmonaire orificielle / congenital pulmonary stenosis. Anomalie congenitală a sistemului valvular al arterei pulmonare, caracterizată prin reducerea calibrului orificiului și asociată adesea cu o comunicare interauriculară. V. tetradă Fallot.

STENOZĂ HIPERTROFICĂ A PILORULUI / sténose hypertrophique du pylore / hypertrophic pyloric stenosis. Hipertrofie considerabilă a stratului muscular al pilorului observată după naștere, determinând, dacă nu se practică *pilorotomia, ocluzia completă a orificiului piloric și decesul.

STENOZĂ MITRALĂ / rétrécissement mitral, sténose mitrale / mitral stenosis. Cardiopatie valvulară caracterizată prin strâmtorarea, mai mult sau mai puțin accentuată, a orificiului mitral (aria normală = 4-6 cm^2) și jenarea umplerii diastolice a ventriculului stâng. Diminuarea orificiului mitral reprezintă un obstacol în golirea atriului stâng (cu hiper-presiune la acest nivel, iar apoi în venele și în capilarele pulmonare), cu riscul apariției unor complicații diverse: *edem pulmonar, *aritmii (în special *fibrilație atrială), *tromboze auriculare, *embolii arteriale. De origine aproape exclusiv reumatismală poststreptococică (v. reumatism articular acut și boală Bouillaud-Sokolsky), s. m. se asociază, în grade diferite, cu sudura comisurilor, îngroșarea valvulelor cu sau fără calcificări și retracția cordajelor valvulare.

STENOZĂ TRICUSPIDIANĂ / rétrécissement tricuspidien / tricuspid stenosis. Cardiopatie în general dobândită (de origine reumatismală), caracterizată prin diminuarea calibrului orificiului valvulei tricuspide, ceea ce determină hiperpresiune în atriul drept. S. t. se asociază adesea cu *s. mitrală și uneori cu *s. aortică.

STEPAJ, s. n. / steppage, s. m. / steppage-gait. [*Engl. to step = a păși.*] Tulburare de mers care este consecința paraliziei mușchilor din loja externă a gambei. Deoarece bolnavul nu poate flecta piciorul, este nevoit, la fiecare pas, să ridice foarte sus gamba pentru a nu atinge solul cu vârful piciorului (ca și cum ar avea un obstacol de depășit). Această tulburare traduce de obicei o leziune tronculară a nervului sciatic popliteu extern, dar se poate observa și în sindroamele pluriradiculare L_4-L_5 sau în afectarea coarnelor anterioare ale măduvei. Sin.: mers stepat.

STERCOBILINĂ, s. f. / stercobiline, s. f. / stercobilin. [*Lat. stercus, -oris = excrement; bilis = fiere; -ină.*] Produs de reoxidare a stercobilinogenului, care se formează în urină. V. și stercobilinogen.

STERCOBILINOGEN, s. m. / stercobilinogène, s. m. / stercobilinogen. [*Lat. stercus, -oris = excrement; bilis = fiere; -ină; gr. gennan = a produce.*] Produs de degradare a bilirubinei conjugate, prin bacteriile intestinale; s. poate fi eliminat

pe cale fecală sau poate fi reabsorbit, trecând în ficat pentru a reveni în intestin (*ciclu enterohepatic) sau în urină, unde, prin reoxidare, se transformă în *stercobilină. Eliminarea sa crește în *icterele hemolitice și scade în *colestază.

STERCORAL, adj. / stercoral, -ale, -aux, adj. / stercoraceous. [*Lat.* ***stercus, -oris*** *= excrement.*] Care conține materii fecale. Referitor la excremente.

STERCOROM, s. n. / stércorome, s. m. / stercoroma. [*Lat.* ***stercus, -oris*** *= excrement;* ***-oma****.*] Sin.: fecalom (v.).

STEREOAGNOZIE, s. f. / stéréo-agnosie, s. f. / stereoagnosia. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***a*** *- priv.;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Sin.: astereognozie (v.).

STEREOCIL, s. m. / stéréocil, s. m. / stereocilia. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief; lat.* ***cilium*** *= geană.*] Expansiune fină, mai mult sau mai puțin alungită a *membranei celulare, care mărește considerabil suprafața de schimb. S. se deosebește de *cil, axul său neconținând formațiuni tubulare, după cum la baza sa nu există *corpusculi bazali. Ca urmare, s. nu are motilitate proprie, asemenea *kinocilului. Structura s. se aseamănă cu cea a unei *microvilozități lungi. S. se găsesc la diferite tipuri celulare, în particular la nivelul celulelor epididimare și al celulelor senzoriale din urechea internă.

STEREODEVIAȚIE, s. f. / stéréo-déviation, s. f. / skew deviation. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief; lat.* ***deviatio, -onis****, de la* ***deviare*** *= a se abate de la drumul cel bun.*] Sin.: semn Hertwig-Magendie (v.).

STEREOGNOZIE, s. f. / stéréognosie, s. f. / stereognosis. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***gnosis*** *= cunoaștere, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Ansamblul funcțiilor senzitive și de integrare senzitivă care permit recunoașterea prin palpare a formei și volumului obiectelor. În s. intervin concomitent: sensibilitatea tactilă, sensibilitatea profundă (musculară, tendinoasă și articulară).

STEREOTAXIC, adj. / stéréotaxique, adj. / stereotactic. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***taktos*** *= aranjat, ordonat, de la* ***tattein*** *= a aranja, a ordona.*] Care utilizează un reperaj precis în cele trei dimensiuni ale spațiului. Ex.: chirurgie s. V. și stereotaxie.

STEREOTAXIE, s. f. / stéréotaxie, s. f. / stereotaxis, stereotaxia. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***taxis*** *= aranjare, ordonare, de la* ***tattein*** *= a aranja, a ordona.*] Metodă de reperare a unor structuri profunde, greu accesibile, îndeosebi neurologice, vizualizate tomografic (computer tomografie, *RMN, *SPECT) și localizate prin coordonate în cele trei dimensiuni ale spațiului. S. este utilă îndeosebi pentru efectuarea de puncții ghidate ale unor tumori maligne din creier și în tehnicile neurochirurgicale.

STEREOTIPIE, s. f. / stéréotypie, s. f. / stereotypy. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Repetarea involuntară, cvasiautomată, a unei activități psihomotorii. S. pot fi *motorii* (balansare, mișcări repetate ale mâinilor) sau *verbale* (repetarea acelorași cuvinte sau fraze) și se observă îndeosebi în *ariериația mentală profundă, în *autismul infantil, în formele severe de *schizofrenie, în demențele tardive, îndeosebi în *boala Pick. V. și perseverație.

STERID, s. m. / stéride, s. m. / sterid. [*De la* ***sterol*** *+* ***lipid****, din gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***lipos*** *= grăsime.*] Lipid format prin esterificarea unui *sterol cu un *acid gras. S. există în toate țesuturile și îndeosebi în sânge.

STERIL, adj. / stérile, adj. / sterile. [*Lat.* ***sterilis*** *= sterp, neproductiv.*] 1) Care nu conține, care nu este infectat sau infestat cu microorganisme vii. 2) Care este incapabil de *procreație. V. și infertilitate.

STERILET, s. n. / stérilet, s. m. / intrauterine contraceptive device (IUCD). [*Lat.* ***sterilis*** *= sterp, neproductiv.*] Contraceptiv local constituit dintr-un dispozitiv introdus în uter. S. nu împiedică fecundația, ci *implantarea oului, fie printr-o simplă acțiune mecanică (perturbarea circulației sanguine locale în *endometru), fie pe cale hormonală, dacă el conține *progesteron (care induce diferențierea prematură a *endometrului). S. nu reduce riscurile de *sarcină extrauterină. Sin.: dispozitiv contraceptiv intrauterin.

STERILITATE, s. f. / stérilité, s. f. / sterility. [*Lat.* ***sterilitas, -atis*** *= sterilitate, de la* ***sterilis*** *= sterp, neproductiv.*] Incapacitatea unei persoane de a procrea. Poate fi congenitală, consecutivă unei boli sau unui accident, ori poate fi cauzată de *sterilizare. *S. de cuplu*: absența unei sarcini după minimum 2 ani de relații sexuale fără metode contraceptive. V. și infertilitate.

STERILIZARE, s. f. / stérilisation, s. f. / sterilization. [*Lat.* ***sterilis*** *= sterp, neproductiv.*] 1) Distrugerea agenților patogeni (microorganisme sau spori) prezenți într-un mediu organic, într-o substanță sau pe un obiect oarecare. Poate fi realizată prin mijloace fizice (căldură, radiații ultraviolete etc.) sau chimice (antisepsie). 2) Suprimarea definitivă, accidentală sau intenționată, a capacității de a procrea la un individ de sex feminin sau masculin.

STERN, s. n. / sternum, s. m. / sternum. [*Gr.* ***sternon*** *= stern.*] V. tab. anat. - oase.

STERNALGIE, s. f. / sternalgie, s. f. / sternalgia. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***algos*** *= durere.*] Durere localizată la nivelul sternului. Sin.: sternodinie.

STERNEBRE, s. f. pl. / sternebres, s. f. pl. / sternebrae. [*De la* ***stern*** *+* ***vertebre****, din gr.* ***sternon*** *= stern; lat.* ***vertebra*** *= vertebră, de la* ***vertere*** *= a întoarce.*] Segmente embriologice ale corpului sternului, în număr de 3 sau mai frecvent 4, care vor forma mai târziu corpul sternului. Ultimele 2-3 s. se formează din centre de osificare perechi.

STERNECTOMIE, s. f. / sternectomie, s. f. / sternectomy. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecția, mai mult sau mai puțin întinsă, a *sternului. *S. totală* dezechilibrează grav statica toracică.

STERNOCLEIDOMASTOIDIAN, s. m. / sterno-cléido-mastoïdien, s. m. / sternocleidomastoideus. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***kleis, kleidos*** *= cheie, claviculă;* ***mastos*** *= sân, mamelă;* ***eidos*** *= formă.*] V. tab. anat. - mușchi.

STERNOCONDROPLASTIE, s. f. / sternochondroplastie, s. f. / sternochondroplasty. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***khondros*** *= cartilaj;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Procedeu de corectare chirurgicală a toracelui în pâlnie.

STERNODINIE, s. f. / sternalgie, s. f. / sternodynia. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***odyne*** *= durere.*] Sin.: sternalgie (v.).

STERNOSCHIZIS, s. n. / sternoschisis, s. m. / sternoschisis. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despărți.*] Despicare sau fisură mediană congenitală a sternului.

STERNOTOMIE, s. f. / sternotomie, s. f. / sternotomy. [*Gr.* ***sternon*** *= stern;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secțiunea chirurgicală a *sternului.

STERNUTAȚIE, s. f. / sternutation, s. f. / sternutation. [*Lat.* ***sternutatio, -onis*** *= strănut, de la* ***sternuere*** *= a strănuta.*] Strănuturi repetate.

STEROID, adj., s. m. / stéroïde, adj., s. m. / steroid. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***eidos*** *= formă.*] 1) Care conține un nucleu sterol, care este derivat din ciclopentanoperhidrofenantren. 2) Denumire generică pentru moleculele care conțin un nucleu sterol. *S. naturali* includ hormonii sexuali (*androgeni și *estrogeni), hormonii corticosuprarenalei (*corticosteroizi), *progesteronul, *sărurile biliare și *sterolii. *S. sintetici* sunt produși pentru utilizare terapeutică.

STEROIZI HORMONALI / stéroïdes hormonaux / steroids. Grup de substanțe hormonale derivate din *steroli, *steroizi naturali care sunt secretați de glandele endocrine (corticosuprarenală, ovar, testicul, placentă). S. h. pot fi clasificați în trei grupe, în funcție de alcătuirea lor: 1) derivați de estran, cu 18 atomi de carbon, care includ o funcție fenol (numiți fenolsteroizi); 2) derivați de androstan, cu 19 atomi de carbon (corespund androgenilor); 3) derivați de pregnan, cu 21 atomi de carbon (corespund glucocorticoizilor, mineralocorticoizilor, progesteronului).

STEROL, s. m. / stérol, s. m. / sterol. [*Gr.* ***stereos*** *= solid, în relief;* ***-ol.***] Alcool policiclic complex, de masă moleculară mare. S. au o importanță biologică deosebită, deoarece nucleul solid saturat sau nesaturat ciclopentanofenantrenic, care îi caracterizează, intră în structura *colesterolului și a derivaților acestuia: acizi colici, ergosterol, hormoni steroizi sexuali și ai corticosuprarenalei.

STERTOR, s. n. / stertor, s. m. / stertor. [*Lat.* ***stertere*** *= a sforăi.*] Respirație zgomotoasă, care seamănă cu un sforăit intens; se observă în unele comе profunde.

STERTOROS, adj. / stertoreux, -euse, adj. / stertorous. [*Lat.* ***stertere*** *= a sforăi.*] Despre o respirație însoțită de *stertor.

STETACUSTIC, adj. / stéthacoustique, adj. / stethacoustic. [*Gr.* ***stethos*** *= piept;* ***akoustos*** *= auz, de la* ***akouein*** *= a auzi.*] Despre unele semne obținute prin auscultație la nivelul toracelui.

STETOSCOP, s. n. / stéthoscope, s. m. / stethoscope. [*Gr.* ***stethos*** *= piept;* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Termen introdus în 1819 de Laennec pentru a desemna instrumentul pe care l-a inventat în 1816, constituit dintr-un simplu tub plasat între urechea medicului și corpul pacientului, pentru *auscultație. S. este utilizat îndeosebi în auscultația pulmonară (respiratorie și pleurală) și cardiacă, dar și pentru percepția sunetelor (zgomotelor) arteriale, venoase, uterine, fetale, intestinale etc. Instrumentul are diferite forme, dimensiuni și conține materiale care favorizează auscultația mediată. Tipuri de s.: 1) *s. biauricular*, alcătuit dintr-o piesă receptoare de sunete acoperită de o membrană la care ajung două tuburi flexibile ale căror extremități sunt plasate în urechea examinatorului; 2) *s. diferențial*, care permite compararea a două sunete provenind din părți diferite ale corpului; 3) *s. electronic*, care conține un sistem de amplificare a sunetelor, un sistem de selecție a tonurilor de joasă și înaltă frecvență, precum și posibilități de vizualizare (eventual de comparare cu secvențe de sunete normale) sau înregistrare; 4) *s. obstetrical*, monoauricular, pentru auscultația cordului fetal. Sin.: fonendoscop.

STIGMAT, s. n. / stigmate, s. m. / stigma, pl. stigmata, stigmas. [*Gr.* ***stigma, -atos*** *= înțepătură, de la* ***stizein*** *= a înțepa.*] 1) În histologie, interstițiu care, într-un endoteliu, permite *diapedeza. 2) Semn clinic revelator al unei stări morbide. Ex.: s. dentar, s. ungveal etc. 3) *S. profesionale* (v.).

STIGMATE PROFESIONALE / stigmates professionnels / professional signs. Modificări ale pielii, membrelor sau ale unor organe, în relație cu mânuirea unor unelte, cu utilizarea unor substanțe sau cu anumite atitudini, poziții în muncă.

STIGMATISM, s. n. / stigmatisme, s. m. / stigmatism. [*Gr.* ***stigma, -atos*** *= înțepătură, de la* ***stizein*** *= a înțepa;* ***-ism.***] Proprietatea unui sistem optic de a realiza o corespondență biunivocă între punctele obiectului și punctele imaginii. V. și aberație.

STILALGIE, s. f. / stylalgie, s. f. / styloid dysphagia. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp;* ***algos*** *= durere.*] Sin.: sindrom Eagle (v.).

STILBESTROL, s. m. / stilboestrol, s. m. / stilbestrol. Sin.: dietilstilbestrol (v.).

STILET, s. n. / stylet, s. m. / stylet, probe. [*Lat.* ***stilus,*** *gr.* ***stylos*** *= tijă ascuțită.*] Tijă metalică mică, prevăzută cu o extremitate de formă ovoidală aplatizată, destinată explorării plăgilor și a traiectelor fistuloase.

STILOHIOIDIAN, adj. / stylo-hyoïdien, -ienne, adj. / stylohyoid. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp; v = a 21-a literă a alfabetului grec;* ***eidos*** *= formă.*] Care aparține apofizei stiloide a temporalului și osului hioid.

STILOIDIAN, adj. / styloïdien, -ienne, adj. / styloid. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp;* ***eidos*** *= formă.*] În raport cu o apofiză stiloidă.

STILOIDITĂ, s. f. / styloïdite, s. f. / styloiditis. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp;* ***eidos*** *= formă;* ***-ită.***] Inflamația țesuturilor care înconjoară o apofiză stiloidă. Ex.: s. osului temporal sau a radiusului.

STILOIDITĂ RADIALĂ / styloïdite radiale / radial styloiditis. Inflamația țesutului situat în jurul apofizei stiloide a radiusului, frecvent după eforturi manuale repetate. Se prezintă sub forma unei tumefacții dureroase a pumnului în regiunea respectivă (vecină policelui).

STILOMANDIBULAR, adj. / stylo-mandibulaire, adj. / stylomandibular. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp; lat.* ***mandibula*** *= maxilar inferior, de la* ***mandere*** *= a mesteca.*] Care se raportează la apofiza stiloidă a temporalului și la mandibulă. Ex.: ligament s.

STILOMASTOIDIAN, adj. / stylo-mastoïdien, -ienne, adj. / stylomastoid. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp;* ***mastos*** *= mamelă;* ***eidos*** *= formă.*] Care se raportează sau care aparține apofizei stiloide a temporalului și apofizei mastoide. Ex.: gaură s.

STILORADIAL, adj. / styloradial, -ale, -aux, adj. / styloradial. [*Gr.* ***stylos*** *= coloană, stâlp; lat.* ***radius*** *= osul radius.*] Care se referă la apofiza stiloidă a radiusului.

STIMUL, s. m. / stimulus, s. m. / stimulus, pl. (fr., engl.) stimuli. [*Lat.* ***stimulus*** *= băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] 1) Orice variație a unui factor din mediul de viață al unui animal care produce o *stimulare. 2) Factor care produce sau evocă acțiunea (răspunsul) la nivelul unui nerv, mușchi, glande sau al altui țesut excitabil, sau determină activarea unei funcții ori a unui proces metabolic. Pentru caracteristici și tipuri de s., v. în continuare.

STIMUL CONDIȚIONAT / stimulus conditionné / conditioned stimulus. S. care, aplicat segmentului receptor al unui organ senzorial, parte a unei căi reflexe, poate determina un *reflex condiționat.

STIMUL ELECTRIC / stimulus électrique / electric stimulus. Curent galvanic (sau de alt tip) care, aplicat unei structuri excitabile, poate determina un răspuns.

STIMUL HETEROLOG / stimulus hétérologue / heterologous stimulus. Tip de s. care determină un răspuns indiferent de regiunea căii nervoase unde este aplicat. V. și stimul omolog.

STIMUL LIMINAL / stimulus liminal / liminal stimulus. Sin.: stimul prag (v.).

STIMUL MAXIMAL / stimulus maximal / maximal stimulus. S. care determină un răspuns maximal.

STIMUL NECONDIȚIONAT / stimulus nonconditionné / unconditioned stimulus. S. care determină un reflex necondiționat. Ex.: alimentele sunt s. n. pentru salivație.

STIMUL OMOLOG / stimulus homologue / homologous stimulus. S. care poate determina un răspuns doar la nivelul terminațiilor nervoase ale unui anumit organ senzorial. V. și stimul heterolog.

STIMUL PRAG / stimulus liminal / threshold stimulus. S. cu intensitatea cea mai mică care poate determina un răspuns. Sin.: stimul liminal. V. și prag.

STIMUL SUPRAMAXIMAL / stimulus supramaximal / supramaximal stimulus. S. cu intensitate mult mai mare decât a unui *s. maximal; s. s. sunt utilizați în studii electrodiagnostice (în relație cu *potențialele evocate).

STIMULANT, adj., s. n. / stimulant, -e, adj., s. m. / stimulant, adj., stimulator, n. [*Lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] (Substanță) care stimulează activitatea fizică sau intelectuală.

α-STIMULANT. Var. pentru alfastimulant (v.).

β- STIMULANT. Var. pentru betastimulant (v.).

STIMULANT PSIHOMOTOR / stimulant psychomoteur / psychomotor stimulant. Substanță care crește, în limite normale, tolerabile, activitatea psihică, motorie și senzitivosenzorială, în general prin stimularea scoarței cerebrale. Ex.: cafeina.

STIMULARE, s. f. / stimulation, s. f. / stimulation, pacing. [*Lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] Aplicarea, administrarea unui stimul.

STIMULARE IMUNĂ / stimulation immune / immune stimulation. Intensificarea răspunsului imunitar al unui organism. Poate fi specifică (pentru un anumit antigen) sau nespecifică (pentru o gamă largă de antigeni). V. răspuns imunitar, răspuns imunitar nespecific, răspuns imunitar specific.

STIMULATOR, s. n. / stimulateur, s. m. / pacemaker. [*Lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] Dispozitiv care furnizează un *stimul. Termenul este utilizat, în general, cu sensul de *s. cardiac.

STIMULATOR CARDIAC / stimulateur cardiaque / cardiac pacemaker. Aparat electronic intracorporal utilizat pentru regularizarea ritmului cardiac și destinat declanșării de contracții cardiace prin intermediul unor impulsuri electrice ritmate, transmise miocardului atrial sau ventricular prin electrozi fixați la suprafața sau în interiorul cordului. Există numeroase tipuri de s. c. (unele extrem de elaborate), care pot funcționa permanent sau în cazul apariției unei tulburări de ritm (*s. santinelă*). Sin.: *pacemaker.*

STIMULINĂ, s. f. / stimuline, s. f. / stimulin. [*Lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele; -ină.*] 1) Substanță conținută în serurile specifice, dotată cu acțiune excitantă asupra globulelor albe, favorizând astfel *fagocitoza. 2) Denumire generică a unui ansamblu de hormoni secretați de lobul anterior al hipofizei, care stimulează (excită) activitatea altor glande endocrine sau a diverse țesuturi. S. hipofizare sunt: *hormonul somatotrop, *prolactina, *corticostimulina, *gonadostimulina, *hormonul tireotrop și *hormonul melanotrop.

STIMULODETECȚIE, s. f. / stimulodétection, s. f. / stimulodetection. [*Lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele; detectio, -onis = descoperire, de la detegere = a descoperi.*] Metodă de electrodiagnostic în care se utilizează simultan stimularea unui mușchi și detecția activității electrice a acestuia.

STINGHIE, s. f. / aine, s. f. / groin. NA: regio inguinalis. Regiune anatomică situată la unirea fețelor anterioare ale abdomenului și coapsei. V. inghinal.

STOECHIOMETRIE, s. f. / stoechiométrie, s. f. / stoechiometry. [*Gr. stoikheion = element, principiu; metron = măsură.*] Calcul pentru stabilirea raporturilor (de greutate sau de volum) în care se combină elementele, reactanții, diferiții compuși ai unui amestec chimic.

STOMAC, s. n. / estomac, s. m. / stomach. NA: gaster. [*Lat. stomachus, gr. stomakhos = stomac.*] Organ cavitar al tubului digestiv, situat între esofag și duoden, la nivelul căruia se produc primele faze ale digestiei. S. are formă de sac alungit și măsoară, în general, la adult 25-28 cm lungime și 10-12 cm lățime, având o capacitate de 1 500 - 2 000 ml. Amintind de forma unui cimpoi, s. ocupă cea mai mare parte a lojei subfrenice stângi și o parte din regiunea epigastrică. Este alcătuit din două părți: 1) o porțiune verticală sau descendentă, mai lungă și mai voluminoasă, limitată superior de *cardia, compusă din două segmente suprapuse: marea tuberozitate (*fundus*), care conține punga cu aer gastric, și corpul s., a cărui porțiune inferioară, cea mai declivă a organului, este mica tuberozitate; 2) o porțiune orizontală, antrul, dirijată oblic în sus, se termină prin *pilor. S. prezintă o față anterioară și una posterioară, mai mult sau mai puțin convexe, cu o margine superioară stângă convexă, denumită marea curbură, și o margine inferioară dreaptă, concavă, denumită mica curbură. Peretele s. este format din trei tunici: externă sau seroasă (în continuitate cu peritoneul, care înconjoară întreg organul), intermediară sau musculară și internă sau mucoasă.

STOMATITĂ, s. f. / stomatite, s. f. / stomatitis. [*Gr. stoma, -atos = gură; -ită.*] Orice inflamație a mucoasei bucale. *S. gangrenoasă*, sin.: noma (v.).

STOMATOLOGIE, s. f. / stomatologie, s. f. / stomatology. [*Gr. stoma, -atos = gură; logos = știință.*] Ramură a medicinii care are drept obiect patologia dinților, cavității bucale, a maxilarelor și a feței.

STOMATOPLASTIE, s. f. / stomatoplastie, s. f. / stomatoplasty. [*Gr. stoma, -atos = gură; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] 1) Repararea prin chirurgie plastică a unor defecte sau reconstrucția regiunii bucale. 2) Intervenție de chirurgie plastică la nivelul unui organ cavitar pentru reconstituirea sau constituirea unei deschideri, a unei "guri". Ex.: s. trompei sau a colului uterin. Obs.: în engl., această semnificație a termenului nu se utilizează.

STOMATORAGIE, s. f. / stomatorragie, s. f. / stomatorrhagia. [*Gr. stoma, -atos = gură; rhegnynay = a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie la nivelul cavității bucale.

STOMIE, s. f. / stomie, s. f. / stomy. [*Gr. stoma, -atos = gură.*] Sufix de origine greacă (v. Ghid etimologic) care este utilizat și ca atare, desemnând intervențiile chirurgicale de derivație externă, practicate de regulă la nivelul tractului digestiv.

STOMIZAT, adj., s. m. / stomisé, -e, adj., s. m. / -. [*Gr. stoma, -atos = gură.*] (Bolnav) care prezintă o derivație externă a urinii sau a materiilor fecale. V. și stomie.

STOP CARDIAC / arrêt cardiaque / cardiac arrest. [*Engl. to stop = a opri; gr. kardia = inimă.*] Încetarea bruscă a contracțiilor cardiace, cu prăbușirea presiunii arteriale și oprirea circulației sanguine, care determină anoxie rapidă. Timp de 3-5 min, structurile nervoase private de sânge sunt sediul unor modificări ireversibile. Acest accident necesită efectuarea imediată a masajului cardiac și a asistenței ventilatorii. S. c. poate fi provocat și controlat sub circulație extracorporeală în chirurgia cardiovasculară, pentru o durată de 1-4 ore. Hipotermia provocată la nivelul organismului prelungește această perioadă.

STRABIC, adj., s. m. / strabique, adj., s. m. / strabismic. [*Gr. strabos = care se uită cruciș.*] 1) Referitor la *strabism. 2) Persoană afectată de una din diferitele forme de *strabism.

STRABISM, s. n. / strabisme, s. m. / strabismus. [*Gr. strabismos, de la strabos = care se uită cruciș.*] Defect de paralelism al axelor vizuale ale celor doi ochi; imposibilitatea de a fixa un punct cu ambii ochi. S. poate fi divergent (axe divergente), convergent (axele celor doi ochi converg), alternant (fiecare ochi este capabil să fixeze obiectul privit, spre deosebire de s. monocular), paralitic (prin paralizia mușchilor oculari), concomitent etc. Sin.: heterotropie.

STRABOMETRU, s. n. / strabomètre, s. m. / strabismometer. [*Gr. strabos = care se uită cruciș; metron = măsură.*] Instrument pentru măsurarea devierii axelor vizuale în *strabism.

STRABOTOMIE, s. f. / strabotomie, s. f. / strabotomy. [*Gr. strabos = care se uită cruciș; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Deplasarea inserției de la nivelul *scleroticii a unuia din mușchii oculari pentru remedierea *strabismului.

STRANGULARE, s. f. / strangulation, s. f. / strangulation. [*Lat. strangulatio, -onis, de la strangulare = a strangula.*] Termen cu două semnificații, complet diferite: 1) Constricție a unui organ cu oprirea circulației sanguine, antrenând un ansamblu de simptome (dureri intense, vomismente, angoasă, alterare progresivă a stării generale) care sunt aproape întotdeauna asemănătoare, indiferent de formațiunea strangulată. Ex.: s. unei hernii, s. testiculului. V. și hernie strangulată. 2) Constricție exercitată la nivelul gâtului cu o legătură (sfoară, îmbrăcăminte etc.) sau cu mâna, producând asfixie.

STRAT, s. n. / couche, s. f. / layer. NA: stratum, pl. strata. [*Lat. stratum = strat.*] În general, substanță (țesut, celule) repartizată relativ uniform (din punct de vedere al grosimii) pe o suprafață de altă natură sau între două suprafețe. Ex.: celule dispuse în monostrat (în cazul culturilor de celule). La nivelul structurilor anatomice, s. celulare prezintă de obicei denumiri specifice (ex.: corticala sau medulara glandelor suprarenale etc.).

STRATIFICAT, adj. / stratifié, -e, adj. / stratified. [*Lat. stratum = strat; ficare, derivat de la facere = a face.*] Care este format din straturi suprapuse.

STRATIGRAFIE, s. f. / stratigraphie, s. f. / stratigraphy. [*Lat. stratum = strat; gr. graphein = a scrie.*] Variantă a *tomografiei computerizate cu raze X, prin care se obține imaginea unei anumite secțiuni (stratigramă).

STRĂNUT, s. n. / éternuement, s. m. / sneeze. [*Lat. sternutatio, -onis = strănut, de la sternuere = a strănuta.*] Expulzie bruscă și zgomotoasă a aerului pe nas și pe gură, provocată prin iritarea mucoasei nazale.

STRÂMTARE, s. f. / rétrécissement, s. m. / narrowing. [*Lat. strictus = strâmt, de la stringere = a strânge.*] Sin.: stenoză (v.).

STRÂMTOARE, s. f. / détroit, s. m. / strait. [*Lat. strictus = strâmt, de la stringere = a strânge.*] Termen anatomic general, desemnând un loc mai îngust ce aparține unei cavități, de obicei intrării și ieșirii acesteia. Este folosit îndeosebi cu referire la *bazinul osos, la nivelul căruia se disting: 1) *S. in-ferioară* (NA: *apertura pelvis inferior*), orificiul inferior al micului bazin, limitat anterior prin simfiza pubiană, posterior prin coccis, lateral prin marginea inferioară a ramurilor ischiopubiene și a ligamentelor sacrosciatice. Reprezintă locul de degajare a *prezentației la naștere. 2) *S. medie*, îngustare ușoară, care divizează micul bazin în două etaje. 3) *S. superioară* (NA: *apertura pelvis superior*) reprezintă circumferința osoasă care divizează cavitatea pelvină în marele bazin al pelvisului și micul bazin; este locul de angajare a prezentației la naștere.

STREPTOBACIL, s. m. / streptobacille, s. m. / streptobacillus. [*Gr. streptos = răsucit; lat. bacillus = bastonaș.*] Bacterie care aparține genului **Streptobacillus*.

STREPTOBACILLUS / Streptobacillus / Streptobacillus. [*Gr. streptos = răsucit; lat. bacillus = bastonaș.*] Gen bacterian Gram-negativ, anaerob facultativ, cu formă de bastonaș, dar cu un pleiomorfism evident în organism, dispus sub formă de filamente. Se localizează în căile respiratorii și poate determina *febra mușcăturii de șobolan.

STREPTOCOC, s. m. / streptocoque, s. m. / streptococcus, pl. streptococci. [*Gr. streptos = răsucit; kokkos = boabă.*] Bacterie care aparține genului **Streptococcus*.

STREPTOCOC HEMOLITIC / streptocoque hémolytique / h(a)emolytic streptococcus. Nume de ansamblu al s. care produc hemolizine (*streptolizine). S. h., în funcție de tip, pot fi agenți etiologici ai unor infecții uneori foarte grave (scarlatină, erizipel, reumatism articular acut, endocardită etc.). V. și *Streptococcus*.

STREPTOCOCCUS / Streptococcus / Streptococcus. [*Gr. streptos = răsucit; kokkos = boabă.*] Gen bacterian constituit din coci Gram-pozitivi, grupați caracteristic în lanțuri, imobili, rotunzi, încapsulați. Sunt clasificați în funcție de proprietățile lor antigenice (poliozid C, proteină M) în grupuri Lancefield. Pe medii de cultură speciale, S. pot fi înconjurați de o zonă de hemoliză completă (β), rozată (α), verde (*viridans*), sau pot fi nehemolitici (γ). Acești germeni pot fi, la om, comensali sau patogeni. Genul S. include circa 20 de specii, aerobe strict sau facultative.

STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE / Streptococcus pneumoniae / Streptococcus pneumoniae. Coci alungiți, lanceolați, obișnuit acolați doi câte doi (diplococi) și înveliți într-o capsulă refringentă, Gram-pozitivi. Această specie bacteriană este agentul etiologic al pneumoniei lobare acute, infecțiilor căilor respiratorii, a meningitei, peritonitei, endocarditei, pericarditei și septicemiilor. Sin.: pneumococ. V. *Diplococcus*.

STREPTOCOCCEMIE, s. f. / streptococcémie, s. m. / streptococc(a)emia. [*Gr. streptos = răsucit; kokkos = boabă; haima, -atos = sânge.*] Prezența *streptococilor în sânge.

STREPTOCOCIC, adj. / streptococcique, adj. / streptococcal. [*Gr. streptos = răsucit; kokkos = boabă.*] Care se referă la *streptococ sau care este cauzat de streptococi.

STREPTOCOCIE, s. f. / streptococcie, s. f. / streptococcosis. [*Gr. streptos = răsucit; kokkos = boabă.*] Infecție determinată de *streptococi.

STREPTODERMIE, s. f. / streptodermie, s. f. / streptodermatitis. [*Gr. streptos = răsucit (kokkos = boabă); derma, -atos = piele.*] Termen vag, generic pentru diferitele procese patologice determinate de *streptococi la nivelul pielii. V. ectimă, impetigo, piodermită.

STREPTODORNAZĂ, s. f. / streptodornase, s. f. / streptodornase. [*Gr. streptos = răsucit; abrev. DeOxiRiboNuclează.*] Deoxiribonuclează, enzimă bacteriană produsă de unele sușe de streptococi hemolitici, în același timp cu *streptokinaza. În consecință, rezultă un amestec care poate fi utilizat local sau prin instilații în cavități închise pentru îndepărtarea cheagurilor sau a acumulărilor de puroi.

STREPTOKINAZĂ, s. f. / streptokinase, s. f. / streptokinase. [*Gr. streptos = răsucit; kinein = a mișca; -ază.*] Proteină obținută din culturile de diferite sușe de *streptococ hemolitic (grupele A, C și G). S. nu posedă activitate enzimatică intrinsecă, dar prin legarea *plasminogenului produce clivajul acestei molecule în *plasmină. Ea este utilizată ca agent trombolitic, datorită acțiunii sale fibrinolitice, în unele tromboze arteriale și venoase. Poate fi la originea unor reacții alergice.

STREPTOLIZINĂ, s. f. / streptolysine, s. f. / streptolysin. [*Gr. streptos = răsucit; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge; -ină.*] Hemolizină filtrabilă produsă de unele tipuri de streptococi. Există în două variante: 1) *S. O*, inactivă în forma oxidată, dar foarte sensibilă și ușor activabilă în prezența agenților reducători (ex.: sulfiții), când producerea de anticorpi poate neutraliza activitatea sa hemolitică (v. și antistreptolizină O). 2) *S. S*, stabilă în prezența oxigenului, dar sensibilă la acțiunea unor acizi sau la tratamentul termic.

STREPTOMICINĂ, s. f. / streptomycine, s. f. / streptomycin. [*Gr. streptos = răsucit; mykes, myketos = ciupercă; -ină.*] *Antibiotic aminozidic elaborat de specia bacteriană **Streptomyces griseus*. Acțiunea bactericidă a s. se exercită asupra unui spectru larg de microorganisme: coci Gram-pozitivi și Gram-negativi, bacili Gram-pozitivi și unii bacili Gram-negativi. S. este un medicament antituberculos eficient, dar, în general,

utilizarea sa îndelungată este limitată de toxicitatea cumulată ce afectează nervul auditiv.

STREPTOMYCES / Streptomyces / Streptomyces. [*Gr. streptos = răsucit; mykes, myketos = ciupercă.*] Gen bacterian din clasa *Actinomycetes*, cuprinzând numeroase specii. Cele mai multe sunt saprofite, cu rol important în fertilizarea solului, prin transformare și mineralizare a materiilor organice. Alte specii de *S.* sunt producătoare de antibiotice, iar unele sunt patogene la om, ca agenții *micetomului actinomicozic. V. și streptomicină.

STRES, s. n. / stress, s. m. / stress. [*Engl. stress = constrângere, solicitare, presiune.*] Termen englez dificil de tradus, de aceea este utilizat în limba română ca atare. Înseamnă o solicitare neobișnuit de puternică a organismului, ca și reacțiile și ripostele acestuia. Inițial a fost utilizat pentru stările de tensiune psihică sau pentru traumatismele psihice. Ulterior, H. Selye i-a dat un sens mai larg: orice suprasolicitare care determină un ansamblu de fenomene tisulare și sistemice (neuroendocrine) alcătuind *sindromul general de adaptare. S. este constant prezent în toate circumstanțele vieții. Dacă este moderat, stimulează vitalitatea organismului și poate fi denumit *eustres*. Termenul agresiune, propus pentru a-l înlocui, nu este potrivit decât când este vorba de fenomene nocive. Var.: stress.

STRESANT, adj. / stressant, -e, adj. / stressant. [*Engl. stressant, de la stress = constrângere, solicitare, presiune.*] Despre un agent de natură foarte variată care provoacă o suprasolicitare a organismului sau o tensiune psihică (negativă ori pozitivă), determinând un *stres.

STRESS. Var. pentru stres (v.).

STRIA MEDULARIS / stria medularis / stria medularis. NA: stria medularis thalami. Fascicul compact de fibre care se întinde de-a lungul peretelui superior al ventriculului al III-lea până la talamus și ajunge posterior la nucleul habenular.

STRIAT, adj. / strié, -e, adj. / striate, striated. [*Lat. striatus = dungat, de la stria = șanț mic, dungă.*] Marcat de striuri. Ex.: mușchi s.

STRICNINĂ, s. f. / strychnine, s. f. / strychnine. [*Lat. științifică Strychnos nux vomica, din gr. strykhnos = umbra nopții (specie de Solanum); -ină.*] Alcaloid foarte toxic, $C_{21}H_{22}N_2O_2$, obținut din diferite specii de *Strychnos*, îndeosebi din planta *Strychnos nux vomica*. S. determină excitarea SNC prin blocarea postsinaptică a propagării impulsurilor nervoase. A fost utilizată ca stimulant al SNC și al circulației. O doză de 30 mg este mortală pentru om, producând paralizie respiratorie. S. intră în compoziția unor raticide.

STRICNINISM, s. n. / strychninisme, s. m. / strychninism. [*Lat. științifică Strychnos nux vomica, din gr. strykhnos = umbra nopții (specie de Solanum); -ism.*] Intoxicație cronică cu *stricnină, caracterizată prin creșterea activității simțurilor urmată de convulsii tonice și vomismente. În cazurile severe, se poate complica cu paralizie respiratorie și deces consecutiv.

STRICNISM, s. n. / strychnisme, s. m. / strychnism. [*Lat. științifică Strychnos nux vomica, din gr. strykhnos = umbra nopții (specie de Solanum); -ism.*] Intoxicație acută cu *stricnină, de regulă letală.

STRICTURĂ, s. f. / stricture, s. f. / stricture. [*Lat. strictura = strângere, îngustare, de la stringere = a strânge.*] Îngustare a unui canal sau orificiu anatomic.

STRIDOR, s. n. / stridor, s. m. / stridor. [*Lat. stridor, -oris = țipăt, șuier.*] Zgomot aspru, ascuțit, produs în timpul inspirului, frecvent în cazul unei obstrucții laringiene sau a unei laringite spastice.

STRIDOR LARINGIAN CONGENITAL / stridor laryngé congénital / congenital laryngeal stridor. *Stridor și dispnee, variabile și intermitente, adesea asociate cu tulburări ale deglutiției, care pot apărea la nou-născut din primele zile de viață. Boala este consecința unei flacidități anormale de origine neurologică a vestibulului laringian sau a unei malformații laringiene.

STRIDULOS, adj. / striduleux, -euse, adj. / stridulous. [*Lat. stridulus = care scoate un țipăt ascuțit, de la stridor, -oris = țipăt, șuier.*] Care provoacă *stridor. Ex.: laringită s.

STRIPPING, s. n. / éveinage, s. m. / stripping. [*Engl. stripping = agățare.*] Anglicism care desemnează procedeul de cură chirurgicală a varicelor membrului inferior, aplicată îndeosebi segmentului crural al *safenei. constă în smulgerea venei, împreună cu perforantele sale, cu ajutorul unei tije introduse în vas la nivelul regiunii inghinale.

STROFANTOZID G / G-strophantoside / ouabain. Sin.: ouabaină (v.).

STROFULUS, s. n. / strophulus, s. m. / strophulus. [*Gr. strophus = bandeletă răsucită, de la strephein = a răsuci.*] *Prurigo infantil manifestat de obicei sub forma unei erupții cutanate alcătuită din micropapule de culoare roz, conținând la vârf microvezicule gălbui. Erupția este localizată la nivelul trunchiului și al membrelor superioare. Evoluția se produce în pusee. Uneori apare în relație cu o parazitoză intestinală. Sin.: *urticaria papulosa infantum*.

STROKE / stroke / stroke. [*Engl. stroke = lovitură.*] Angl. folosit frecvent drept sin. cu accident vascular cerebral. Este un sindrom clinic care apare brusc, grav și neașteptat, consecutiv unei ischemii cerebrale (infarct cerebral), cel mai frecvent, sau unei hemoragii cerebrale (netraumatică). Tipuri de s.: 1) *Accident ischemic tranzitoriu*: simptomele neurologice durează de la câteva minute până la maximum 24 de ore, fiind urmate de recuperare funcțională totală. 2) *Amauroză fugace* (orbire monoculară tranzitorie), cauzată fie de o stenoză a arterei carotide ipsilaterale, fie de o embolizare a arterei centrale a retinei, urmată de pierderea completă a vederii ochiului afectat. 3) *Accident neurologic ischemic reversibil*, asemănător celui complet, dar deficitul neurologic dispare între 24 și 36 de ore, sechelele neurologice fiind rare și discrete. 4) *Accidentul neurologic ischemic total (complet)*, în care deficitul neurologic persistă zile, săptămâni sau poate deveni permanent. 5) *Accident ischemic progresiv*, când hemoragia cerebrală, inițial localizată la un singur teritoriu vascular se extinde, agravând simptomatologia și prognosticul. V. și accident vascular cerebral.

STROMĂ, s. f. / stroma, s. m. / stroma. NA: stroma, pl. stromata. [*Gr. stroma, -atos = covor; sensul științific datează din sec. XIX.*] Țesut care formează substanța fundamentală sau matricea unui organ. V. și parenchim.

STRONGILOIDOZĂ, s. f. / strongyloïdose, s. f. / strongyloidiasis. [*Gr. strongylos = rotund; eidos = formă; -oză.*] Parazitoză provocată de *Strongyloides*, care se localizează în duoden și în intestinul subțire proximal. Manifestările clinice sunt de tip duodenal, duodenobiliar sau enterocolitic.

STRONGYLOIDES / Strongyloides / Strongyloides. [*Gr. strongylos = rotund; eidos = formă.*] Vierme *nematod, cu două cicluri de viață, a cărui formă parazitară trăiește în peretele intestinului subțire al omului, iar forma neparazitară în materiile în putrefacție. Sin.: *Anguillula*.

STRUCTURĂ, s. f. / structure, s. f. / structure. [*Lat. structura = dispunere, așezare, de la struere = a orândui, a construi.*] Componentele unui ansamblu și modul în care acestea sunt aranjate pentru a constitui un tot.

STRUCTURĂ ANTIGENICĂ / structure antigénique / antigenic structure. Mozaicul antigenilor individuali prezenți în celule.

STRUCTURĂ COVALENTĂ / structure covalente / covalent structure. Sin.: structură primară (v.).

STRUCTURĂ CUATERNARĂ / structure quaternaire / quaternary structure. S. tridimensională a unei proteine alcătuită din mai multe lanțuri polipeptidice, organizate în s. terțiare (v.). Ex.: s. c. a hemoglobinei.

STRUCTURĂ PRIMARĂ / structure primaire / primary structure. Secvența, succesiunea aminoacizilor în lanțurile polipeptidice ale unei proteine. Sin.: structură covalentă.

STRUCTURĂ SECUNDARĂ / structure secondaire / secondary structure. Mod în care sunt aranjate în spațiu lanțurile polipeptidice ale unei proteine. Tipuri principale: alfa-helix, conformația de tip beta (pliat) și s. dezordonată. V. și dublă elice.

STRUCTURĂ TERȚIARĂ / structure tertiaire / tertiary structure. S. tridimensională a lanțurilor polipeptidice dintr-o proteină realizată din îndoirea unor zone ale *s. secundare.

STRUMA, s. f. / struma, s. m. / struma. [*Lat.* ***struma*** *= masă, grup diform, gușă.*] Termen desuet pentru gușă (v.), în latină.

STRUMA OVARII / struma ovarii / struma ovarii. Prezența țesutului tiroidian în parenchimul ovarului. Ocazional există semne de *hipertiroidism. Se mai poate asocia cu *chisturi dermoide sau *teratoame ovariene.

STRUMECTOMIE, s. f. / strumectomie, s. f. / strumectomy. [*Lat.* ***struma*** *= gușă; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația totală sau parțială a unei gușe.

STRUMIPRIV, adj. / strumiprive, adj. / strumiprivous. [*Lat.* ***struma*** *= gușă;* ***privus*** *= lipsit de, de la* ***privere*** *= a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care este determinat sau care este consecutiv ablației unei *gușe, cu hipotiroidie din cauza extirpării inevitabile de țesut tiroidian funcțional.

STRUMITĂ, s. f. / strumite, s. f. / strumitis. [*Lat.* ***struma*** *= gușă; -ită.*] Proces inflamator sau infecțios apărut la nivelul unei tiroide anterior remaniată gușogen, spre deosebire de *tiroidită, care apare pe o tiroidă normală anterior (termenii fiind uneori incorect considerați sinonimi).

STUDIU, s. n. / étude, s. m. / study. [*Lat.* ***studium*** *= studiu, ocupație, de la* ***studere*** *= a studia, a se ocupa.*] Cercetare, examinare detaliată și/sau analiză a unui organism, obiect sau fenomen.

STUPEFIANT, adj., s. n. / stupéfiant, -e, adj., s. m. / stupefacient. [*Lat.* ***stupefactus****, de la* ***stupefieri*** *= a face să fie uimit, năucit.*] (Medicament, substanță) care are efect analgezic, narcotic și euforizant și a cărui utilizare de lungă durată produce o stare de toleranță și dependență. Aparțin acestui grup: opiul, alcaloizii săi (morfina, codeina, cocaina etc.). În limbaj curent se mai numesc și droguri.

STUPOARE, s. f. / stupeur, s. f. / stupor. [*Lat.* ***stupor, -oris*** *= amorțire, încremenire, de la* ***stupere*** *= a încremeni.*] Ansamblu de manifestări psihiatrice caracterizate prin suspendarea oricărei activități fizice și psihice, imobilitate generală, mutism, refuzul alimentației, reacție numai la stimuli nocivi. Poate apărea în melancolii și depresii, în schizofrenie, isterie, în stările catatonice sau de confuzie mentală.

STUPOROS, adj. / stupeureux, -euse, adj. / stu-porous. [*Lat.* ***stupere*** *= a încremeni.*] Care este afectat de *stupoare.

SUBACUT, adj. / subaigu, -uë, adj. / subacute. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***acutus*** *= ascuțit.*] Despre o boală care evoluează într-o formă acută atenuată sau între forma acută și cea cronică.

SUBALIMENTAȚIE, s. f. / sous-alimentation, s. f. / subalimentation. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***alimentum*** *= hrană, de la* ***alere*** *= a hrăni.*] 1) Alimentație insuficientă, în urma căreia rezultă tulburări funcționale și organice. 2) Starea care rezultă.

SUBARAHNOIDIAN, adj. / sous-arachnoïdien, -enne, adj. / subarachnoidal. [*Lat.* ***sub*** *= sub; gr.* ***arakhne*** *= păianjen;* ***eidos*** *= formă.*] Care se află situat sau aparține *spațiului subarahnoidian.

SUBCLINIC, adj. / subclinique, adj. / subclinical. [*Lat.* ***sub*** *= sub; gr.* ***klinikos*** *= referitor la pat, de la* ***kline*** *= pat.*] Care nu se manifestă clinic. Se spune despre stadiul unei boli în care simptomele, semnele clinice nu se manifestă, iar probele de laborator rămân nerelevante.

SUBCONȘTIENT, adj., s. n. / subconscient, -e, adj., s. m. / subconscious. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***conscius*** *= știutor, conștient, de la* ***conscire*** *= a ști bine.*] Termen utilizat de Freud în primele sale scrieri ca sin. cu *inconștient. Acest termen nu mai este utilizat în prezent în psihanaliză, dar definește în psihologie psihicul inaccesibil sau puțin accesibil conștienței.

SUBCORTICAL, adj. / sous-cortical, -ale, -aux, adj. / subcortical. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***cortex, -icis*** *= scoarță.*] Care este situat sau se produce la nivel subiacent cortexului. Ex.: afazie s.

SUBCOSTAL, adj. / sous-costal, -ale, -aux, adj. / subcostal. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***costa*** *= coastă.*] Care este situat sau care se produce dedesubtul coastelor sau inferior față de acestea.

SUBCULTURĂ, s. f. / sousculture, s. f., subculture, s. f. / subculture. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***cultura*** *= cultivare.*] Cultura unui microorganism sau țesut, pornind de la o parte a unei culturi preexistente, folosind un mediu nutritiv proaspăt. Astfel poate fi prelungită indefinit viața unei linii de microorganisme.

SUBCUTANAT, adj. / sous-cutané, -e, adj. / subcutaneous. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***cutis*** *= piele.*] Care este situat ori care se produce sub piele. Sin.: hipodermic.

SUBDIAFRAGMATIC, adj. / sous-diaphragmatique, adj. / subdiaphragmatic. [*Lat.* ***sub*** *= sub; gr.* ***diaphragma, -atos*** *= barieră, de la* ***dia*** *= prin,* ***phragma, -atos*** *= închidere.*] Care este situat sau care se produce sub diafragm. Sin.: subfrenic.

SUBDURAL, adj. / sous-dural, -ale, -aux, adj. / subdural. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***durus*** *= tare.*] Care se află sau se produce între fața profundă a *durei mater și *arahnoidă.

SUBEPIDERMIC, adj. / sous-épidermique, adj. / subepidermal. [*Lat.* ***sub*** *= sub; gr.* ***epi*** *= pe;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Care este situat sau se produce sub epiderm. Ex.: bulă s.

SUBEROZĂ, s. f. / subérose, s. f. / suberosis. [*Lat.* ***suber, -eris*** *= plută; -oză.*] Pneumopatie imunologică din grupul *pneumoconiozelor, determinată de inhalarea pulberii de plută.

SUBFEBRILITATE, s. f. / subfébrilité, s. f. / febricity. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***febris*** *= febră, friguri, de la gr.* ***phebomai*** *= eu tremur.*] Creșterea moderată a temperaturii corpului cu circa 0,5°C sau până la 38°C, produsă cel mai adesea de un proces infecțios ușor sau de o infecție cronică.

SUBFRENIC, adj. / sous-phrénique, adj. / subfrenic. [*Lat.* ***sub*** *= sub; gr.* ***phren, -os*** *= diafragm.*] Sin.: subdiafragmatic (v.).

SUBGLOSITĂ DIFTEROIDĂ / sous-glossite diphtéroïde / Cardarelli's aphthae. Sin.: boală Riga (v.).

SUBICTER, s. n. / subictère, s. m. / subicterus. [*Lat.* ***sub*** *= sub; gr.* ***ikteros*** *= gălbenare, icter.*] Icter foarte discret, care este vizibil îndeosebi la nivelul *sclerelor.

SUBIECTIV, adj. / subjectif, -ive, adj. / subjective. [*Lat.* ***subiectivus*** *= referitor la subiect, adăugat, de la* ***subiciere*** *= a pune dedesubt.*] Care are legătură cu un subiect, cu o persoană. Despre simptomele care nu sunt percepute decât de bolnav. Ex.: durerea. Ant.: obiectiv.

SUBINTRANT, adj. / subintrant, -e, adj. / subintrant. [*Lat.* ***subintrans****, de la* ***subintrare*** *= a intra pe furiș.*] Termen care desemnează manifestări repetitive (ex.: febră s., crize de epilepsie s.) care sunt atât de apropiate, încât următorul acces începe când cel anterior nu s-a terminat încă.

SUBLETAL, adj. / sublétal, -ale, -aux, adj. / sublethal. [*Lat.* ***sub*** *= sub;* ***letalis*** *= mortal, de la* ***letum*** *= moarte.*] 1) Despre doza unei substanțe toxice cea mai apropiată de doza ce provoacă moartea. 2) Despre o genă a cărei prezență provoacă într-un anumit interval de timp moartea, de obicei înainte de pubertate.

SUBLIMARE, s. f. / sublimation, s. f. / sublimation. [*Lat. sublimare = a ridica în sus, a înălța.*] 1) În fizică, schimbarea stării de agregare a unei substanțe care constă în trecerea directă din stare solidă în stare gazoasă. 2) Termen introdus de Freud, care desemnează un mecanism prin care impulsurile primare instinctuale responsabile de conflicte interioare sunt transformate și orientate către scopuri sociale elevate.

SUBLIMINAL, adj. / subliminal, -ale, -aux, adj. / subliminal. [*Lat. sub = sub; limen, -inis = prag, limită.*] Sin.: infraliminal (v.).

SUBLINGUAL, adj. / sublingual, -ale, -aux, adj. / sublingual. [*Lat. sub = sub; lingua = limbă.*] Care este situat sau se produce sub limbă.

SUBLUXAȚIE, s. f. / subluxation, s. f. / subluxation. [*Lat. sub = sub; luxare = a scrânti, a luxa.*] *Luxație incompletă sau parțială.

SUBLUXAȚIE SPONTANĂ A MÂINII / subluxation spontanée de la main / Madelung's disease. Sin.: carpocifoză (v.).

SUBMATITATE, s. f. / submatité, s. f. / slight dullness. [*Lat. sub = sub; fr. matité, din lat. mattus, de la maditus, participiul trecut al verbului madere = a fi umed.*] Diminuare parțială a rezonanței sunetelor în cazul percuției unor regiuni din organism, îndeosebi torace și abdomen. V. și matitate.

SUBMAXILAR, adj. / sous-maxillaire, adj. / submaxillary. [*Lat. sub = sub; maxilla = maxilar.*] Situat sub maxilarul superior sau sub mandibulă. V. glandă submaxilară.

SUBMERSIE, s. f. / submersion, s. f. / submersion. [*Lat. submersio, -onis = scufundare, de la submergere = a scufunda.*] Asfixie mecanică provocată prin inundarea căilor respiratorii superioare printr-un lichid (în cazul imersiei subiectului) sau printr-o inhibiție bruscă cardiorespiratorie, ca urmare a contactului cu apa rece.

SUBNARCOZĂ, s. f. / subnarcose, s. f. / subnarcosis. [*Lat. sub = sub; gr. narke = amorțeală, toropeală; -oză.*] Stare de somn ușor, incomplet, tehnică de investigare psihologică și de tratament care permite diminuarea stării de veghe și vigilență prin injectarea intravenoasă a unor *barbiturice cu acțiune scurtă. S. poate fi uitlizată în tratamentul nevrozelor traumatice și a isteriei.

SUBOCCIPITAL, adj. / sous-occipital, -ale, -aux, adj. / suboccipital. [*Lat. sub = sub; occiput, -itis = ceafă.*] Care este situat, se produce sau se efectuează inferior față de osul occipital. Ex.: puncție s.

SUBOMBILICAL, adj. / sous-ombilical, -ale, -aux, adj. / subumbilical. [*Lat. sub = sub; umbilicus = buric.*] Care se referă la regiunea anatomică abdominală situată inferior și median față de *ombilic. Ex.: flegmon s., hernie s.

SUBORBITAR, adj. / sous-orbitaire, adj. / suborbital. [*Lat. sub = sub; orbita = orbită, de la orbis = cerc.*] Care este situat inferior în raport cu *orbita.

SUBPERIOSTAL, adj. / sous-périosté, -e, adj. / subperiosteal. [*Lat. sub = sub; gr. peri = în jurul; osteon = os.*] Care este situat sau se produce dedesubtul *periostului.

SUBPONDERAL, adj. / souspondéral, -ale, -aux, adj. / underweight. [*Lat. sub = sub; ponderare = a cântări, de la pondus, ponderis = greutate.*] Termen imprecis, referitor la un subiect a cărui greutate (masă) corporală este cu cel puțin 10% mai mică decât cea considerată normală, în funcție de particularitățile individuale.

SUBSCAPULAR, adj., s. m. / sous-scapulaire, adj., s. m. / subscapular. [*Lat. sub = sub; scapula = umăr, spate.*] 1) Care este situat inferior față de *omoplat. 2) *Mușchiul s.*: v. tab. anat. - mușchi.

SUBSCRIPȚIE, s. f. / subscription, s. f. / subscription. [*Lat. subscriptio, -onis, de la subscribere = a scrie dedesubt.*] Parte a rețetei care cuprinde recomandări ale medicului către farmacist asupra modului de preparare a medicamentelor.

SUBSPINOS, adj., s. m. / sous-épineux, -euse, adj., s. m. / subspinale. [*Lat. sub = sub; spina = țep, vârf ascuțit.*] 1) Situat inferior spinei omoplatului. 2) *Mușchiul s.*: v. tab. anat. - mușchi.

SUBSTANȚĂ, s. f. / substance, s. f. / substance, substantia, pl. substantiae (lat.). [*Lat. substantia = substanță, de la sub = sub, stare = a se ține.*] 1) În sens general, partea esențială, principală constitutivă a unui lucru. 2) În chimie, parte din materie cu proprietăți caracteristice și, în general, cu compoziție definită, indiferent de origine. 3) În medicină, termenul este utilizat pentru denumirea unor componente mai mult sau mai puțin omogene ale unui țesut, organ sau ale organismului.

SUBSTANȚĂ ALBĂ / substance blanche / white matter, white substance. NA: substantia alba. Parte din SNC alcătuită din fibre nervoase mielinizate și care nu conține corpurile celulare ale neuronilor. Ocupă periferia măduvei și a trunchiului cerebral și centrul cerebelului și creierului.

SUBSTANȚĂ CENUȘIE / substance grise / gray matter, gray substance. NA: substantia grisea. Parte a SNC alcătuită din neuroni și celule gliale. Ea ocupă partea centrală a măduvei și a trunchiului cerebral, ca și partea centrală (nucleele cenușii ale cerebelului și creierului) și partea periferică (cortexul cerebelos și cortexul cerebral) a encefalului.

SUBSTANȚĂ FUNDAMENTALĂ / substance fondamentale / amorphous ground substance. S. amorfă având consistența unui *gel, formată din apă, săruri minerale, proteine și mucopolizaharide, la nivelul căreia se află fibrele și celulele conjunctive. Elaborată de *fibroblaste, compoziția și consistența s. f. variază în funcție de natura țesutului conjunctiv, precum și de condițiile fiziologice și patologice.

SUBSTANȚĂ H / substance H / H substance. Antigen eritrocitar prezent pe toate globulele roșii umane, precursor al antigenilor de grup sanguin A și B. Persoanele cu grup O nu au enzime care să transforme s. H în antigene A sau B. Rareori, în cazul așa-numitului "fenotip Bombay", persoanele respective nu au capacitatea de a sintetiza s. H și rămân cu grup sanguin O, indiferent dacă posedă sau nu genele A sau B.

SUBSTANȚĂ P / substance P / P substance. Peptid alcătuit din 11 aminoacizi, izolat inițial din hipotalamus, iar ulterior din SNC și tractul gastrointestinal. Se concentrează la nivelul terminațiilor nervoase și are rol de neurotransmițător, probabil în transmiterea influxurilor dureroase. V. și neuropeptid.

SUBSTANȚĂ RETICULATĂ / substance réticulée / reticular substance. Sin.: formațiune reticulată (v.).

SUBSTANȚIAL, adj. / substantiel, -elle, adj. / substantial. [*Lat. substantialis = substanțial, real, de la substantia = substanță și sub = sub, stare = a se ține.*] Despre un aliment bogat în substanțe nutritive.

SUBSTITUȚIE, s. f. / substitution, s. f. / substitution. [*Lat. substitutio, -onis = înlocuire, de la substituere = a substitui, a înlocui.*] 1) Actul de a înlocui un component cu altul. Termenul se utilizează îndeosebi în chimie, cu referire la înlocuirea unui atom sau radical dintr-o moleculă cu un alt atom sau radical. 2) Mecanism mental subconștient de apărare prin care un obiect sau o emoție inacceptabile sunt înlocuite cu variante acceptabile.

SUBSTRAT, s. n. / substrat, substratum, s. m. / substrate. [*Lat. substratus, de la substernere = a așterne dedesubt.*] 1) Moleculă asupra căreia acționează o enzimă, catalizând transformarea sa chimică. Fiecărei enzime îi corespund unul sau mai multe s. 2) Substanțe care conferă condiții de creștere pentru microorganisme sau plante.

SUBTENTORIAL, adj. / sous-tentoriel, -elle, adj. / subtentorial. [*Lat. sub = sub; tentorium = cort.*] Situat sub *cortul cerebelului. Ex.: loja s.

SUBTROHANTERIAN, adj. / sous-trochantérien, -ienne, adj. / subtrochanteric. [*Lat. sub = sub; gr. trokhanter, -eros = alergător, de la trokhazein = a alerga.*] Care este situat inferior față de *trohanter.

SUBUNGVEAL, adj. / sous-unguéal, -ale, -aux, adj. / subungual. [*Lat. sub = sub; unguis = unghie.*] Care este situat dedesubtul unei unghii.

SUC, s. n. / suc, s. m., jus, s. m. / juice, sap. NA: succus, pl. succi (2). [*Lat. sucus = suc, sevă.*] 1) Orice fluid provenit din țesuturile plantelor sau ale animalelor. 2) Lichid provenind din unele secreții organice: s. gastric, s. intestinal. 3) *S. nuclear*, sin.: nucleoplasmă (v.).

SUC GASTRIC / suc gastrique / gastric juice, succus gastricus (lat.). Secreție apoasă complexă produsă de celulele glandulare de la nivelul stomacului. S. g. conține acid clorhidric, enzime proteolitice (pepsină), mucus gastric și factor intrinsec (Castle).

SUC INTESTINAL / suc intestinal / intestinal juice, succus entericus (lat.). Secreție alcalină produsă de glandele intestinale, conținând numeroase enzime (peptidaze, zaharaze, nucleaze, lecitinaze, fosfataze, lipaze), care desăvârșesc hidroliza hidraților de carbon, proteinelor și lipidelor până la compuși simpli absorbabili.

SUC PANCREATIC / suc pancréatique / pancreatic juice, succus pancreaticus (lat.). Lichid clar, alcalin, ce reprezintă secreția externă a pancreasului, bogat în enzime (α-amilază, tripsinogen, chimotripsinogen, triglicerol lipază).

SUCCEDANEU, adj., s. n. / succédané, -e, adj., s. m. / succedaneum. [*Lat. succedaneus = care înlocuiește, de la succedere = a înlocui.*] (Substanță, medicament) care are aceleași proprietăți cu un altul, căruia i se poate substitui.

SUCCIUNE, s. f. / succion, s. f. / succion. [*Lat. suctus, de la sugere = a suge.*] 1) Contact strâns și rezistent la separare între două corpuri, obținut prin crearea unui spațiu vid sau care conține aer rarefiat între corpurile respective. Ex.: s. pentru obținerea stabilității protezelor dentare mobile. 2) Acțiunea de a aspira un lichid aflat în gura închisă. V. și liposucciune.

SUCROZĂ, s. f. / sucrose, s. f. / sucrose. [*Fr. sucre = zahăr; oză - indică un glucid.*] Sin.: zaharoză (v.).

SUCULENT, adj. / succulent, -e, adj. / succulent. [*Lat. suc(c)ulentus = plin de sevă, de la sucus = suc, sevă.*] Despre un organ sau o parte din organism crescute de volum prin aflux anormal de limfă. Ex.: mână s. (v. mână).

SUCUSIUNE, s. f. / succussion, s. f. / succussion. [*Lat. succussio, -onis = zguduire, de la succutere = a scutura.*] 1) Metodă de punere în evidență a unei cantități de lichid amestecat cu gaz într-un organ cavitar. Prin mișcarea laterală a bolnavului se percepe un zgomot hidroaeric caracteristic. 2) Termen utilizat în *homeopatie pentru desemnarea acțiunii de a agita puternic o diluție homeopatică (hahnemaniană).

SUDAMINA, s. f. pl. / sudamina, s. m. pl. / sudamina. [*Lat. modernă sudamen, -inis, de la sudare = a transpira.*] Leziune cutanată caracterizată prin formarea de mici vezicule transparente, care nu se suprapun unui eritem. Apare ca urmare a transpirației abundente și bruște sau după episoade febrile. Este urmată, după 2-5 zile, de descuamare.

SUDAȚIE, s. f. / sudation, s. f. / sudation. [*Lat. sudatio, -onis = sudație, de la sudare = a transpira.*] 1) Excreția de *sudoare. 2) Transpirație excesivă, îndeosebi ca urmare a expunerii corpului la temperaturi ridicate.

SUDOARE, s. f. / sueur, s. f. / sweat, sudor (lat.). [*Lat. sudor, -oris = transpirație, de la sudare = a transpira.*] Lichid apos, cu miros caracteristic (variabil și în funcție de individ), secretat de glandele sudoripare apocrine și ecrine și eliminat la nivelul pielii în cantități foarte variabile. Volumul s. depinde îndeosebi de temperatura mediului ambiant și de intensitatea activității fizice. S. conține clorură de sodiu, fosfați și sulfați alcalini, urme de acizi. Poate fi acidă sau alcalină, în funcție de regimul alimentar și uneori în relație cu o serie de stări patologice. V. perspirație, sudație, transpirație.

SUDORIFIC, adj., s. n. / sudorifique, adj., s. m. / sudorific. [*Lat. sudorificus, de la sudare = a transpira.*] Care provoacă transpirația (ceai, medicament).

SUDORIPAR, adj. / sudoripare, adj. / sudoriparous. [*Lat. sudor, -oris = sudoare; parere = a naște.*] Care produce și secretă sudoare. Ex.: glandă s.

SUFERINȚĂ FETALĂ / souffrance foetale / f(o)etal distress. [*Lat. sufferentia = suferință, de la sufferre = a îndura, a suferi; f(o)etus = făt.*] Stare patologică a fătului, manifestată intrauterin, care este detectată prin auscultarea bătăilor cordului fetal cu stetoscopul obstetrical, ori prin efectuarea electrocardiogramei fetale sau prin urmărirea culorii lichidului amniotic. Determinată îndeosebi de hipoxie, s. f. poate fi cronică (survenită în decursul gravidității) sau acută (care apare în timpul *travaliului). Alterând profund metabolismele tisulare ale fetusului, s. f. este o problemă obstetricală majoră și poate fi de origine maternă, ovulară sau fetală. Prezintă diferite grade, până la moartea fetală. S. f. poate fi descoperită și evaluată prin examene ce trebuie să devină de rutină: biometrie fetală, ecografie, amnioscopie sau amniocenteză, înregistrarea ritmului cardiac fetal, dozări hormonale.

SUFLU, s. n. / souffle, s. m. / souffle, murmur. [*Lat. sufflare = a sufla.*] Termen generic care desemnează orice zgomot ascultatoriu care se apropie de zgomotul pe care aerul îl face la ieșirea dintr-un fluier. Este perceput în timpul auscultației, în particular la nivelul inimii și al plămânilor. Ex. de s. pulmonare: *s. amforic* (puțin intens, cu tonalitate ridicată, timbru metalic, care apare în caz de pneumotorax sau în cazul existenței unei cavități intrapulmonare voluminoase), *s. cavernos* sau *cavitar* (intens, predominant inspirator, cu tonalitate joasă, care apare în prezența unei caverne voluminoase înconjurate de o condensare parenchimatoasă), **s. pleuretic* (expirator), *s. tubar* (predominant inspirator). Ex. de *s. cardiace: **s. anemic, s. diastolic, s. de regurgitație, *s. de ejecție, s. sistolic în "eșarfă"*. Alte s.: *s. laringotraheal, s. uterin* etc. V. și în continuare.

SUFLU AMFORIC / souffle amphorique / amphoric murmur. V. suflu.

SUFLU ANEMIC / souffle anémique / an(a)emic murmur. *S. cardiac, frecvent sistolic, detectat prin auscultație la unii subiecți afectați de anemie accentuată. S. a. este consecința unei turbulențe a fluxului sanguin, din cauza scăderii viscozității sângelui.

SUFLU ANORGANIC / souffle anorganique / inorganic murmur. S. independent de orice leziune anatomică a cordului. Ex.: s. mezosistolic, perceput la tineri, în focarul de auscultație al arterei pulmonare, care variază cu ciclul respirator și cu postura. Sin.: suflu funcțional, suflu inocent.

SUFLU ARTERIAL / souffle artériel / arterial murmur. S. perceput la nivelul unei artere mari în cazul existenței unei porțiuni stenozate sau a unui anevrism.

SUFLU AUSTIN FLINT / souffle d'Austin Flint / Austin Flint murmur. [*Austin Flint, medic american, profesor de medicină clinică la New York, 1812-1886.*] Sin.: semn Flint (v.).

SUFLU CARDIAC / souffle cardiaque / cardiac murmur. Zgomot anormal produs la nivelul inimii, cel mai des consecutiv unor modificări ale aparatului valvular sau ale pereților cardiaci. Poate fi organic sau funcțional.

SUFLU CAREY COOMBS / souffle Carey Coombs / Carey Coombs murmur. [*Carey F. Coombs, medic englez, 1879-1932.*] În *reumatismul articular acut, s. protomezosistolic, ascultat endapexian, iradiat spre axilă, semnificând edemul inflamator al valvei mitrale.

SUFLU COLE-CECIL / souffle Cole-Cecil / Cole-Cecil murmur. S. protodiastolic, cu maximum de intensitate pe marginea stângă a sternului, mai rar cu maximum ascultatoriu la apex sau în axila stângă, întâlnit uneori în *insuficiența aortică.

SUFLU CRUVEILHIER-BAUMGARTEN / souffle de Cruveilhier-Baumgarten / Cruveilhier-Baumgarten murmur. [*Jean Cruveilhier, medic, anatomist și anatomopatolog francez, profesor de chirurgie la Montpellier, apoi profesor de anatomie și anatomie patologică la Paris, 1791-1874; Paul Clemens von Baumgarten, anatomopatolog german, Tübbingen, 1848-1928.*] V. boală Cruveilhier-Baumgarten.

SUFLU DE EJECȚIE / souffle d'éjection / ejection murmur. S. sistolic, predominant mezosistolic, determinat de trecerea sângelui printr-un orificiu aortic sau pulmonar stenozat.

SUFLU FUNCȚIONAL / souffle fonctionnel / innocent murmur. Obs.: Termenul tinde să fie abandonat deoarece poate preta la confuzii, s. f. putând fi și expresia unui s. organic la debut. Sin.: suflu anorganic (v.).

SUFLU GEORGE STILL / souffle George Still / George Still murmur. [*Sir George Frederic Still, pediatru englez, profesor la Londra, 1868-1941.*] S. funcțional mezosistolic pulmonar, scurt, pur, de frecvență medie, produs prin vibrația periodică a valvelor pulmonare, ascultat mai bine la vârful cordului și endapexian. Poate fi detectat la copii.

SUFLU GRAHAM STEELL / souffle Graham Steell / Graham Steell murmur. [*Graham Steell, medic englez, Manchester, 1851-1942.*] S. protodiastolic precedat de un zgomot II întărit (semn de hipertensiune pulmonară), cu intensitate descrescătoare, tonalitate înaltă, timbru dulce, ascultat mai bine în spațiul II intercostal stâng parasternal.

SUFLU INOCENT / souffle innocent / innocent murmur. Sin.: suflu anorganic (v.).

SUFLU ORGANIC / souffle organique / organic murmur. S. ce traduce o leziune anatomică a cordului.

SUFLU PLEURETIC / souffle pleurétique / pleural sound. S. expirator, dulce, de tonalitate înaltă, perceput la limita superioară a colecțiilor lichidiene pleurale reduse cantitativ.

SUFLU ROGER / souffle de Roger / Roger's murmur. [*Henri Louis Roger, medic francez, Paris, 1809-1891.*] S. pansistolic, cu maximum de auscultație în spațiul III intercostal stâng, care apare în cazul unei comunicări mici interventriculare.

SUFLU TUNELAR / souffle tunnellaire / machinery murmur. Sin.: semn Gibson (v.).

SUFOCANT, adj. / suffocant, -e, adj. / suffocant. [*Lat. suffocare = a înăbuși, a sufoca.*] Despre un agent (îndeosebi un gaz) care provoacă sufocarea.

SUFOCARE, s. f. / suffocation, s. f. / suffocation. [*Lat. suffocare = a înăbuși, a sufoca.*] 1) Stop respirator sau asfixie de natură mecanică determinate de obstrucția accidentală a căilor respiratorii sau prin compresiune puternică toracoabdominală. 2) Senzația de s. este determinată de dificultăți majore în respirație. V. și strangulare.

SUFUZIUNE, s. f. / suffusion, s. f. / suffusion. [*Lat. suffusio, -onis = sufuziune, de la fundere = a vărsa.*] 1) Proces de răspândire masivă, de revărsare, de difuziune accentuată. 2) Termenul se referă îndeosebi la revărsarea sângelui din vasele lezate în țesutul subcutanat, la nivelul unei seroase sau al unei mucoase.

SUGAR, s. m. / nourrisson, s. m. / infant. [*Lat. sugere = a suge.*] Copil alăptat la sân; stadiu de dezvoltare a copilului cuprins între sfârșitul perioadei neonatale și 12-14 luni (după unii autori doi ani), moment în care are loc înțărcarea.

SUGESTIBILITATE, s. f. / suggestibilité, s. f. / suggestibility. [*Lat. suggestus, de la suggerere = a sugera.*] Aptitudinea de a reacționa la un semnal, la o idee străină în mod mașinal, fără control, fără participarea activă a voinței. Există un grad de s. normală, dar imaturitatea afectivă, emotivitatea, debilitatea mintală favorizează s. O s. crescută este caracteristică în tulburările nevrotice și psihosomatice. S. este exploatată în *psihoterapie.

SUGESTIE, s. f. / suggestion, s. f. / suggestion. [*Lat. suggestio, -onis = sugestie, de la suggerere = a sugera.*] 1) Influența exercitată asupra voinței unei persoane; dirijarea voinței cuiva. 2) Idee pe care un subiect o acceptă conștient sau nu (prin *hipnoză) din exterior, ca atare, fără controlul propriu. 3) Metodă de tratament în unele psihoze, prin care medicul sau psihologul exercită o influență asupra conștiinței și voinței pacientului aflat în stare de veghe sau în stare hipnotică.

SUGHIȚ, s. n. / hoquet, s. m. / hiccup, singultus, pl. singultus (lat.). [*Lat. sugglutire = a sughița.*] Contracție spasmodică brutală a diafragmului, care se traduce printr-o mișcare toracoabdominală și printr-un inspir brusc de aer cu vibrația corzilor vocale, ce determină un zgomot caracteristic și este urmat de închiderea spastică a glotei.

SUICID, s. n. / suicid, s. m. / suicide. [*Lat. sui = pe sine; caedere = a omorî.*] Sin.: sinucidere (v.).

SULCIFORM, adj. / sulciforme, adj. / sulciform. [*Lat. sulcus = șanț; forma = formă.*] În formă de șanț. Ex.: eroziune s.

SULF, s. n. / soufre, s. m. / sulphur. [*Lat. sulfur, -uris = sulf, pucioasă.*] Element nemetalic, existent în mai multe forme alotropice, simbol S, număr atomic 16, masă atomică 32,064. Intră în componența proteinelor, fiind constituent al aminoacizilor *cisteină și *metionină. S. este laxativ și *diaforetic. Este utilizat în preparate medicamentoase de tip *unguent sau *pomadă în tratamentul unor afecțiuni dermatologice.

SULFAMIDĂ, s. f. / sulfamide, s. m. / sulfonamide. 1) Orice amidă a acidului sulfonic, reprezentantul tipic fiind sulfanilamida. Numeroase medicamente dotate cu proprietăți antibiotice (primele substanțe utilizate pentru proprietățile lor antibiotice) și mai multe medicamente hipoglicemiante aparțin acestui grup. Sin.: sulfonamidă. 2) Prin extindere, substanță posedând proprietăți antibiotice, cu o compoziție chimică diferită de cea a compușilor de la punctul 1, dar conținând un grup chimic cu structură asemănătoare (sulfon, sulfoxid etc.). Au spectru de acțiune larg, fiind bacteriostatice pe coci Gram-pozitivi, Gram-negativi, numeroși bacili, actinomicete, toxoplasme.

SULFAMIDĂ ANTIDIABETICĂ / sulfamide antidiabétique / hypoglyc(a)emic sulfonamides. Grup de *sulfamide care acționează în principal prin stimularea secreției pancreatice de insulină. Sunt derivate de sulfoniluree și sunt utilizate, împreună cu *biguanidele, în tratamentul oral al *diabetului zaharat tip II. Sin.: sulfamidă hipoglicemiantă.

SULFAMIDĂ HIPOGLICEMIANTĂ / sulfamide hypoglycémiant / sulfonylurea. Sin.: sulfamidă antidiabetică (v.).

SULFAMIDOTERAPIE, s. f. / sulfamidothérapie, s. f. / sulfamide therapy. Utilizarea *sulfamidelor în tratamentul unor boli infecțioase. De asemenea, utilizarea proprietăților diuretice și hipoglicemiante ale unor compuși sulfamidici în tratamentul edemelor și hipertensiunii, respectiv al diabetului.

SULFHEMOGLOBINĂ, s. f. / sulfhémoglobine, s. f. / sulfh(a)emoglobin. [*Lat. sulfur, -uris = sulf, pucioasă; gr. haima, -atos = sânge; lat. globus = glob; -ină.*] Formă de hemoglobină nefuncțională, rezultată prin cuplarea ireversibilă cu sulful, care apare în cazul intoxicației cu hidrogen sulfurat. V. sulfhidrism. V. și tab. const. hematol.

SULFHIDRISM, s. n. / sulfhydrisme, s. m. / poisoning with hydrogen sulfide. [*Lat.* ***sulfur, -uris*** *= sulf, pucioasă; gr.* ***hydor, hydatos*** *= apă; (****gennan*** *= a produce); -****ism.***] Intoxicație profesională cu vapori de hidrogen sulfurat, adesea amestecați cu alți vapori: amoniac, gaz carbonic. *S. acut* se manifestă brutal, prin pierderea conștienței și convulsii moderate; după reanimare, se mențin timp îndelungat cefaleea și durerile epigastrice. *S. lent* sau *cronic* se manifestă prin cefalee intensă constrictivă, somnolență, *acufene, catar al căilor aeriene și digestive. Poate evolua spre cașexie și icter.

SULFONĂ, s. f. / sulfone, s. f. / sulphone. [*Lat.* ***sulfur, -uris*** *= sulf, pucioasă.*] Denumire generală pentru o serie de compuși înrudiți cu *sulfamidele care conțin în molecula lor gruparea SO_2 și doi radicali carbonat. S. exercită o acțiune antibacteriană, fiind larg utilizate în tratamentul *leprei ca leprostatice.

SULFURAT, adj. / sulfuré, -e, adj. / sulphurated. [*Lat.* ***sulfur, -uris*** *= sulf, pucioasă.*] 1) Care este combinat cu sulful. 2) Care a fost tratat cu sulf.

SULFUROS, adj. / sulfureux, -euse, adj. / sulphurous. [*Lat.* ***sulfur, -uris*** *= sulf, pucioasă.*] Care conține sulf în stare liberă sau ionică.

SUNET, s. n. / son, s. m. / sound. [*Lat.* ***sonitus*** *= sunet, zgomot.*] 1) Vibrație acustică cu o anumită frecvență (16 - 20 000 Hz), capabilă să producă o senzație auditivă. 2) Senzație auditivă produsă printr-o vibrație acustică. V. și zgomot.

SUPERANTIGEN, s. m. / superantigène, s. m. / superantigen. [*Lat.* ***super*** *= deasupra; gr.* ***anti*** *= contra;* ***gennan*** *= a produce.*] Antigen cu imuno-genicitate mult crescută prin complexarea cu ARN sau prin prezența pe membrana celulară a macrofagului. Există două clase de s.: bacteriene și virale: 1) *S. bacteriene* includ enterotoxinele stafilococice și toxina care produce *șocul infecțios. 2) *S. virale* endogene sunt proteine exprimate de anumite virusuri care infectează celulele mamiferelor și care se integrează în genomul gazdă. S. interacționează cu moleculele clasei II ale *complexului major de histocompatibilitate (MHC) și cu *receptorii T. Acest mod particular de interacțiune permite s. să activeze simultan un număr mare de limfocite T, uneori cu consecințe dezastruoase pentru organismul gazdă.

SUPER-EGO, s. n. / super-ego, s. m. / super-ego. [*Lat.* ***super*** *= deasupra;* ***ego*** *= eu.*] Parte a personalității considerată drept cenzor al întregului comportament uman. S.-e. exercită asupra individului o constrângere adesea mai puternică decât a înseși persoanelor investite cu autoritate. Sin.: supra-eu.

SUPERFAMILIE, s. f. / superfamille, s. f. / superfamily. [*Lat.* ***super*** *= deasupra;* ***familia*** *= totalitatea sclavilor unei case, familie.*] 1) Grup de familii de gene având în comun o omologie de secvențe, care demonstrează o origine ancestrală comună. Ex.: s. de gene ale imunității cuprinde familia imunoglobulinelor, familia de receptori ai celulelor T, genele sistemelor HLA, cea a β_2-microglobulinei, genele markerilor T4 și T8 ai limfocitelor T, genele Thy-1, gena receptorului poly-Ig. 2) Componenți diverși ai membranei, de ex. receptori ale căror proprietăți corespund parțial (ex.: secvența de aminoacizi, conformația, dispunerea punților disulfurice), ceea ce sugerează originea lor dintr-o genă comună ancestrală.

SUPERNATANT, s. m. / supernatant, s. m. / supernatant. [*Lat.* ***super*** *= deasupra;* ***natare*** *= a înota.*] Lichid care se separă la partea superioară a unei eprubete ca rezultat al unor procese sau procedee fizice, ex.: precipitare, centrifugare.

SUPEROXID, s. m. / superoxyde, s. m. / superoxide. [*Lat.* ***super*** *= deasupra; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen.*] Moleculă de oxigen care a fixat un electron. S. se notează $O_2^{\cdot}$ și conține 17 electroni, în timp ce molecula normală de oxigen conține 16. El poate lega un proton, ceea ce nu îl stabilizează. Foarte reactivi, s. sunt produși îndeosebi de leucocitele neutrofile activate și, mai puțin, în urma unor reacții oxidative din alte tipuri celulare, ca și în cursul metabolizării unor toxine sau medicamente. Excesul de s. poate determina leziuni tisulare. În mod normal, s. sunt distruși din momentul formării prin acțiunea unor molecule ca *glutationul sau *vitamina C și, îndeosebi, datorită acțiunii *superoxid dismutazei.

SUPEROXID DISMUTAZĂ / superoxyde dismutase / superoxide dismutase. [*Lat.* ***super*** *= deasupra; gr.* ***oxys*** *= acru, oxigen; lat.* ***dis*** *= separat de;* ***mutare*** *= a schimba; -****ază.***] Metaloenzimă care asigură protecția împotriva toxicității radicalului *superoxid, prin conversia acestuia în oxigen molecular și peroxid de hidrogen (apă oxigenată), conform reacției: $O_2^{\cdot} + O_2^{\cdot} + 2H^+ \rightarrow O_2 + H_2O_2$. S. d. funcționează cu ioni bivalenți (Cu^{2+}, Zn^{2+}, Mn^{2+}). Se cunosc trei s. d.: eritrocupreina, situată în citoplasmă și în spațiul intermembranar mitocondrial, a doua (cu Mn^{2+}) în matricea mitocondrială și a treia prezentă în plasma sanguină și în alte fluide biologice. Apa oxigenată formată, mai puțin toxică decât superoxizii, este descompusă fie de o *catalază, fie de o *peroxidază. V. superoxid, radical liber. Abrev.: SOD.

SUPERSCRIPȚIE, s. f. / superscription, s. f. / superscription. [*Lat.* ***superscriptio, -onis*** *= inscripție, de la* ***superscribere*** *= a scrie deasupra.*] Partea inițială a rețetei, care cuprinde date asupra bolnavului și prescurtarea Rp (de la lat. *recipe*).

SUPINATOR, adj., s. m. / supinateur, adj., s. m. / supinator. [*Lat.* ***supinare*** *= a răsturna.*] (Mușchi) care produce *supinația.

SUPINAȚIE, s. f. / supination, s. f. / supination. [*Lat.* ***supinare*** *= a răsturna.*] 1) Mișcare de rotație externă (laterală) a antebrațului datorită căreia palma este întoarsă în sus. Mișcarea analogă în cazul piciorului: marginea medială este ridicată, planta fiind întoarsă medial. În fr., termenul pentru s. plantei este *volutation*. 2) Rezultatul mișcărilor descrise mai sus.

SUPOZITOR, s. n. / suppositoire, s. m. / suppository. [*Lat.* ***suppositorius*** *= așezat dedesubt, de la* ***supponere*** *= a plasa dedesubt.*] Formă farmaceutică solidă obținută din una sau mai multe substanțe medicamentoase dispersate într-un excipient, destinată administrării pe cale rectală, vaginală sau uretrală. S. vaginale se mai numesc *ovule* sau *globule*, iar cele uretrale - *bujiuri*.

SUPRAACUT, adj. / suraigu, -uë, s. f. / superacute. [*Lat.* ***supra*** *= deasupra;* ***acutus*** *= ascuțit.*] Despre o boală cu evoluție extrem de rapidă, fulgurantă, de obicei de natură infecțioasă.

SUPRAALIMENTAȚIE, s. f. / suralimentation, s. f. / overfeeding. [*Lat.* ***supra*** *= deasupra;* ***alimentum*** *= hrană, de la* ***alere*** *= a hrăni.*] Mărirea rației alimentare, recomandată în diferite circumstanțe. S. este utilizată uneori în terapeutică în cazurile de slăbire excesivă și atunci când este necesară contracararea rapidă a unui deficit alimentar pronunțat.

SUPRACONDILIAN, adj. / supracondylien, -ienne, adj. / supracondylar. [*Lat.* ***supra*** *= deasupra; gr.* ***kondylos*** *= nod, umflătură.*] Situat sau produs deasupra unui *condil. Ex.: fractură s.

SUPRA-EU, s. n. / super-ego, s. m. / super-ego. [*Lat.* ***supra*** *= deasupra;* ***ego*** *= eu.*] Sin.: super-ego (v.).

SUPRAINFECȚIE, s. f. / surinfection, s. f. / super-infection. [*Lat.* ***supra*** *= deasupra;* ***infectus,*** *de la* ***inficere*** *= a strica, a otrăvi.*] Infecție secundară, suprapusă, survenind în timpul unei boli infecțioase, fiind determinată de un agent patogen diferit de cel care a produs boala respectivă.

SUPRALIMINAR, adj. / supraliminaire, adj. / supraliminal. [*Lat.* ***supra*** *= deasupra;* ***limen, -inis*** *= prag, limită.*] Care este superior pragului de percepție sau de reacție.

SUPRARENAL, adj. / surrénal, -ale, -aux, surrénalien, -enne, adj. / suprarenal. [*Lat. **supra** = deasupra; **ren, -is** = rinichi*] 1) Care este situat deasupra rinichiului. 2) Care aparține glandei s. Var.: suprarenalian.

SUPRARENALĂ, s. f. / surrénale, s. f. / adrenal gland, suprarenal body, suprarenal capsule. NA: glandula suprarenalis. [*Lat. **supra** = deasupra; **ren, -is** = rinichi*] Glandă pereche, situată la polul superior al rinichilor, cu aspect piramidal (lungime 4-6 cm, lățime 2-3 cm, grosime 1 cm), cu o greutate de circa 4-5 g. Este delimitată de o capsulă fibroasă și este formată din zone cu embriologie și funcție distinctă: *corticosuprarenala, care produce hormoni steroizi, și *medulosuprarenala, care sintetizează catecolamine. Sin.: glandă suprarenală, capsulă suprarenală.

SUPRARENALIAN. Var. pentru suprarenal (v.).

SUPRARENALITĂ, s. f. / surrénalite, s. f. / adrenalitis. [*Lat. **supra** = deasupra; **ren, -is** = rinichi; **-ită**.*] Inflamația glandelor suprarenale.

SUPRARENALOM, s. n. / surrénalome, s. m. / adrenal tumour. [*Lat. **supra** = deasupra; **ren, -is** = rinichi; **-oma**.*] Denumire generică a tumorilor maligne și benigne ale glandei suprarenale. V. corticosuprarenalom și medulosuprarenalom.

SUPRAVEGHERE IMUNOLOGICĂ / surveillance immunologique / immunologic surveillance. [*Lat. **supra** = deasupra; **vigilia** = veghe; **immunis** = scutit, apărat, de la **in** = lipsit de, **munus** = obligație; **logos** = știință.*] Concept elaborat de Burnett, conform căruia sistemul imunologic al organismului, prin celulele limfoide, exercită un control continuu pentru detectarea celulelor aberante de tip neoplazic (apărute prin mutații sau în urma integrării în genomul lor a unor virusuri).

SUPRAVENTRICULAR, adj. / supraventriculaire, adj. / supraventricular. [*Lat. **supra** = deasupra; **ventriculus** = stomac mic, ventricul, dim. de la **venter, -tris** = pântece.*] 1) În general, care se referă la regiunea cordului situată deasupra ventriculilor. 2) În particular, cu referire la sistemul excitoconductor situat deasupra ventriculilor: nodul sinusal Keith-Flack, nodul Aschoff-Tawara. Ex.: tahicardie s., extrasistolă s.

SUPRESIE, s. f. / suppression, s. f. / suppression. [*Lat. **suppressio, -onis** = sustragere (de bani), de la **supprimere** = a afunda (**sub** = sub; **premere** = a apăsa).*] Prevenirea sintezei unor imunoglobine (*s. alotipică*) sau a sintezei unor anticorpi (*s. idiotipică*).

SUPURANT, adj. / suppurant, -e, adj. / suppurant. [*Lat. **suppurare** = a supura, de la **pus, puris** = puroi*] 1) Caracterizat prin *supurație. 2) Despre un agent care determină supurație.

SUPURATIV, adj. / suppuratif, -ive, adj. / suppurative. [*Lat. **suppurare** = a supura, de la **pus, puris** = puroi.*] Care determină, care favorizează supurația, care se însoțește de supurație. Ex.: adenită s.

SUPURAȚIE, s. f. / suppuration, s. f. / suppuration. [*Lat. **suppuratio, -onis** = supurație, de la **suppurare** = a supura și **pus, puris** = puroi*] 1) Formare de puroi. 2) Procesul de eliberare la exterior a *puroiului.

SURAL, adj. / sural, -ale, -aux, adj. / sural. [*Lat. **sura** = pulpa piciorului*] Care se referă la molet (pulpa piciorului), care aparține acestuia.

SURDITATE, s. f. / sourdité, s. f. / deafness. [*Lat. **surditas, -atis** = surditate, de la **surdus** = surd.*] Abolirea parțială sau completă, uni- sau bilaterală, indiferent de grad sau etiologie, a auzului. *S. parțială* se numește hipoacuzie, iar cea *totală*, cofoză sau anacuzie. *S. periferică* este dată de o leziune a urechii, *s. retrocohleară* de o leziune a nervului cohlear, *s. centrală* de lezarea căilor centrale cohleare, iar *s. corticală* de o leziune a cortexului temporal.

SURDOMUTISM. Var. pentru surdomutitate (v.).

SURDOMUTITATE, s. f. / surdi-mutité, s. f. / sur-dimutitas, surdimutism. [*Lat. **surdus** = surd; **mutus** = mut.*] Deficiență audioverbală complexă. Poate fi *congenitală sau se poate produce din cauza pierderii auzului în primii ani de viață (înainte de vârsta de 8 ani). Var.: surdomutism.

SURESCITARE, s. f. / surexcitation, s. f. / over-excitement. [*Fr. **sur** = peste, desupra; lat. **excitare** = a stârni, a provoca.*] Excitație extremă observată la unii nevropați sau la maniaci.

SURFACTANT, s. m. / surfactant, s. m. / surfactant. [*Fr. **sur** = peste, desupra; lat. **facies** = față.*] Substanță care căptușește fața interioară a alveolelor pulmonare. Secretat de *pneumocitele de tip II, s. conține îndeosebi lipoproteine bogate în lecitine, mucopolizaharide acide, constituente ale sistemului fibrinolitic și fosfolipide. Rolul s. este dublu: 1) diminuarea tensiunii superficiale a învelișului endoalveolar, facilitând astfel umplerea gazoasă a alveolelor în inspir (acțiune antiatelectazică); 2) opoziția la transsudarea fluidelor din capilarele pulmonare spre interiorul alveolelor.

SURJET, s. n. / surjet, s. m. / surjet. [*Fr. **sur** = peste, deasupra; **jeter**, din lat. **iactare** = a arunca.*] Sin.: sutură în surjet (v.).

SURJET INTRADERMIC / surjet intradermique / intradermic suture. Sin.: sutură intradermică (v.).

SURMENAJ, s. n. / surmenage, s. m. / over-strain. [*Fr. **sur** = peste, deasupra; lat. **minari** = a amenința.*] Stare care reprezintă consecința unui exces de efort fizic sau intelectual prelungit dincolo de senzația de oboseală. S. poate ajunge la epuizare sau la depresie. Se disting: s. acut sau cronic, intelectual sau fizic, general sau local.

SURSĂ RADIOACTIVĂ / source radioactive / radioactive source. [*Fr. **source**, din lat. **surgere** = a se ridica; lat. **radius** = rază; **activus** = activ, de la **agere** = a acționa.*] Corp, sistem care emite radiații ionizante prin dezintegrare spontană a unui *izotop radioactiv.

SUSCEPTIBILITATE, s. f. / susceptibilité, s. f. / susceptibility. [*Lat. **susceptibilis**, de la **suscipere** = a susține, a primi.*] 1) Stare de receptivitate sau sensibilitate deosebit de intense. 2) Sensibilitate particulară rezultând din absența imunității.

SUSPENSIE, s. f. / suspension, s. f. / suspension. [*Lat. **suspensio, -onis** = ridicare, suspensie, de la **suspendere** = a atârna.*] Sistem dispers heterogen constituit din particule microscopice dispersate într-un fluid. Se deosebesc: *s. lichide* (*s. propriu-zise*) și *s. gazoase* (*aerosuspensii*). S. pot intra în compoziția unor forme farmaceutice solide ca: *linimente, *unguente, *supozitoare, *pilule, *paste etc.

SUSPENSOR, adj., s. n. / suspenseur, adj., s. m. / suspensory. [*Lat. **suspensus**, de la **suspendere** = a atârna.*] 1) Despre ligamente, oase, mușchi care mențin suspendate sau susțin anumite structuri. 2) Care servește la menținerea în suspensie, la susținere. 3) Bandaj utilizat pentru susținerea și protecția *burselor.

SUSPIN, s. n. / soupir, s. m. / sigh. [*Lat. **suspirare** = a suspina, a ofta.*] Sin.: oftat (v.).

SUSTENTAȚIE, s. f. / sustentation, s. f. / sustentation. [*Lat. **sustentatio, -onis** = suport, sprijin, de la **sustentare** = a susține.*] Acțiunea de a fortifica un bolnav sau un accidentat prin tratament sau regim.

SUȘĂ, s. f. / souche, s. f. / strain. [*Fr. **souche**, din fr. veche **tsukka** = parte a trunchiului care rămâne la sol.*] Grup de celule sau organisme caracterizate prin aspecte comune particulare. Ex.: *s. celulară, *s. de referință, *s. rezistentă. Obs.: în engl., termenul *strain* are și alte semnificații, îndeosebi efort intens, excesiv, exercițiu intens al unei părți a musculaturii, modificare a dimensiunii și formei unui corp ca urmare a aplicării unei forțe externe.

SUȘĂ CELULARĂ / souche cellulaire / cell strain. Celule derivate dintr-o cultură primară prin selecția și clonarea unor celule cu aceleași proprietăți.

SUȘĂ DE REFERINȚĂ / souche de référence / reference strain. S. bacteriană sau de alte microorganisme care sunt utilizate ca standard sau referință pentru un anume tip de microorganism.

SUȘĂ REZISTENTĂ / souche résistante / resistant strain. S. a unui organism care rezistă la acțiunea unor agenți ca antibioticele și insecticidele.

SUTURĂ, s. f. / suture, s. f. / suture. NA: sutura, pl. suturae (1). [*Lat. **sutura** = sutură, cusătură, de la **suere** = a coase.*] 1) În anatomie, articulație imobilă între două oase, alcătuită din țesut fibros (varietate de *sinartroză în care piesele osoase sunt unite prin țesut fibros); este cazul îndeosebi al articulațiilor între diferitele oase ale bolții craniene: s. lambdoidă, s. sagitală. 2) În chirurgie, restabilirea continuității unui țesut sau organ divizat printr-o cusătură în care se utilizează fire din diferite materiale sau agrafe, pansament lipit etc. În sens strict, s. este o cusătură cu un ac special, manevrat cu ajutorul unui portac. Prin extensie, se utilizează același termen și pentru închiderea plăgilor cu alte materiale. 3) Rezultatul obținut prin procedeul definit mai sus.

SUTURĂ ÎN BURSĂ / suture en bourse / purse-string suture. S. unei plăgi circulare, care se închide o dată cu înnodarea extremităților firului de s.

SUTURĂ CONTINUĂ / suture en continu / continuous suture. S. în care se utilizează un fir neîntrerupt de material, care străbate unul sau mai multe straturi de țesut.

SUTURĂ FASCICULARĂ / suture fasciculaire / fascicular suture. Tehnică modernă pentru s. nervilor în care, după disecția și identificarea (cu ajutorul microscopului) a diferitelor fascicule ce compun un trunchi nervos, anastomozarea acestora se face individual, unul câte unul.

SUTURĂ INTRADERMICĂ / suture intradermique / intradermic suture. *S. continuă practicată paralel cu marginile plăgii, limitată strict la derm. Sin.: surjet intradermic.

SUTURĂ LAMBDOIDĂ / suture lambdoïde / lambdoid suture. NA: sutura lambdoidea. S. în forma literei lambda, formată între marginea posterioară a parietalului și scoica occipitalului, denumită, de asemenea, s. parietooccipitală sau occipitoparietală.

SUTURĂ METOPICĂ / suture métopique / frontal suture. NA: sutura frontalis metopica. S. ce unește cele două jumătăți ale osului frontal, persistând după naștere pe fața anterioară a osului frontal.

SUTURĂ PARIETOOCCIPITALĂ / suture pariéto-occipitale / parieto-occipital suture. NA: sutura lambdoidea. Sin.: sutură lambdoidă (v.).

SUTURĂ PRIMITIVĂ / suture primitive / primary suture. S. imediată a unei plăgi.

SUTURĂ SAGITALĂ / suture sagittale / sagittal suture. NA: sutura sagittalis. S. ce unește marginile superioare ale oaselor parietale.

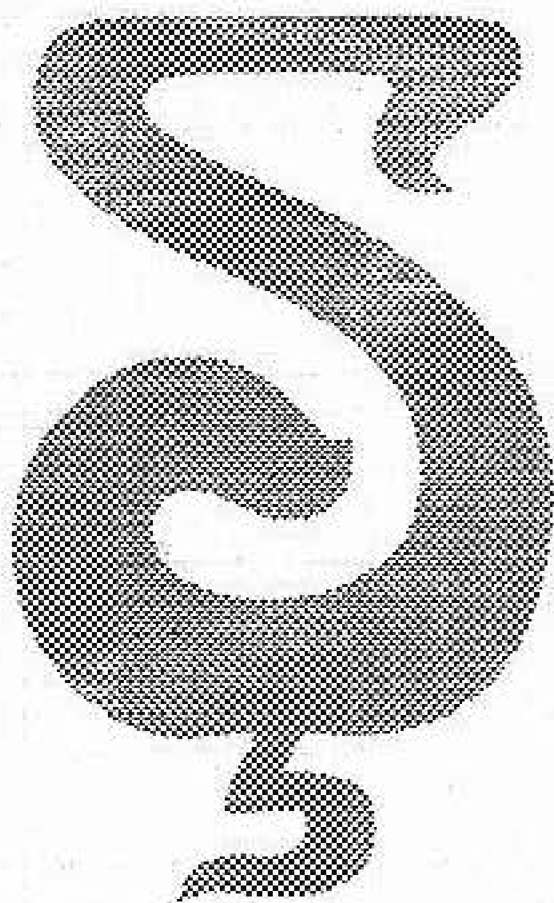
SUTURĂ SECUNDARĂ / suture secondaire / secondary suture. S. unei plăgi vechi, aseptice, după excizia marginilor.

SUTURĂ SIMPLĂ / suture simple / over-and-over suture. Procedeu ce constă în introducerea firului de s. printr-una din marginile plăgii, perpendicular și din afară înăuntru, traversarea plăgii și penetrarea celeilalte margini în sens invers, dinăuntru în afară, după care se strânge firul cu mai multe noduri, acolând marginile plăgii.

SUTURĂ ÎN SURJET / suture en surjet / continuous running suture. S. (v.) cu ajutorul unui fir trecut alternativ prin cele două margini acolate ale plăgii, fără noduri intermediare, și consolidată prin două noduri la cele două extremități ale plăgii. Această s. nu poate fi utilizată pentru suturarea unei *incizii, ci, de regulă, doar pentru obținerea unei *hemostaze preventive în jurul unui *lambou cutanat. Sin.: surjet.

SYCOSIS, s. n. / sycosis, s. m. / sycosis. [*Gr. **sykosis** = tumoră în formă de smochină, de la **sykon** = smochină; **-osis**.*] Sin.: sicoză (v.).

SYNOPHRYS, s. n. / synophrys, s. m. / synophrys. [*Gr. **syn** = împreună; **ophrys** = sprânceană.*] Confluența sprâncenelor la nivelul rădăcinii nasului.

Sir WILLIAM OSLER (1849-1919), clinician şi profesor celebru, considerat *"un mare senior al medicinei"*. A studiat medicina la *Universitatea McGill*, după care şi-a continuat formarea postuniversitară în **Europa**. **Osler** a dobândit o notorietate excepţională deoarece era înzestrat cu rigoare ştiinţifică, exigenţă a medicinei moderne, dar avea şi cultura şi curiozitatea profesională caracteristice marilor medici de odinioară. De aceea, a fost solicitat de prestigioase facultăţi de medicină americane şi engleze. Din anul 1905 este numit prin decret regal profesor de medicină la **Oxford** şi i se acordă titlul de lord. În 1892, **Osler** a publicat *Principles and Practice of Medicine*, prima carte standard din perioada medicinei moderne. Contribuţiile lui **Osler** au fost fructuoase îndeosebi în domeniul cardiologiei. Observând multiplicarea mijloacelor terapeutice, **Osler** afirma cu umor: *"Tânărul medic pleacă în viaţă cu douăzeci de medicamente pentru fiecare bolnav, iar medicul vârstnic îşi încheie viaţa sa cu un medicament pentru douăzeci de bolnavi..."*.

ŞA TURCEASCĂ / selle turcique / pituitary fossa. NA: sella turcica. Depresiune osoasă profundă situată transversal pe faţa superioară a corpului osului sfenoid, la nivelul căreia este situată *hipofiza. *Ş. t. în "omega"* desemnează un aspect radiologic al ş. t. care, din cauza unui proces de atrofie prin presiune, capătă forma literei omega. Poate apărea în tumorile supraselare. Sin.: fosă pituitară.

ŞA TURCEASCĂ GOALĂ / selle turcique vide / empty sella turcica. V. sindrom de şa turcească goală.

ŞABLON, s. n. / moulage, s. f. / moulage. [*Germ. Schablone = şablon.*] 1) Model, tipar. 2) În tehnica dentară, model util în controlul unei etape din confecţionarea protezelor dentare.

ŞALAZION, s. n. / chalazion, s. m. / chalazion. [*Gr. khalazion = piatră, grindină.*] Inflamaţie cronică a *glandelor Meibomius, consecutivă obstrucţiei canaliculelor glandulare şi manifestă sub forma unor mici tumori benigne chistice, situate la marginea pleoapelor. Apare uneori după un *orgelet.

ŞALAZODERMIE, s. f. / chalazodermie, s. f. / cutis laxa. [*Gr. khalasis = relaxare; derma, -atos = piele.*] Sin.: cutis laxa (v.).

ŞALONE, s. f. pl. / chalones, s. f. pl. / chalones. [*Gr. khalan = a relaxa.*] Denumire generică pentru o serie de inhibitori specifici ai proliferării celulare eliberaţi de celule. Se presupune că ş. ar fi responsabile de reglarea dimensiunii populaţiilor celulare.

ŞANCROID, s. m. / chancroïde, s. m. / chancroid. [*Fr. chancre = şancru, din lat. cancer, cancri = rac, crab; gr. eidos = formă.*] Sin.: şancru moale (v.).

ŞANCRU, s. n. / chancre, s. m. / chancre. [*Fr. chancre = şancru, din lat. cancer, cancri = rac, crab.*] Leziune cutanată sau mucoasă, manifestată sub forma unei ulceraţii sau *exulceraţii, care poate apărea la locul de inoculare a unui germen microbian, parazitar sau virotic. V. în continuare diferite tipuri de şancre.

ŞANCRU DUR / chancre induré / hard chancre. Sin.: şancru sifilitic (v.).

ŞANCRU MOALE / chancre mou / chancroid. Boală venerică infecţioasă produsă de bacilul Gram-negativ *Haemophilus ducreyi*. Debutează cu o pustulă sau o ulceraţie unică sau, mai frecvent, multiplă, cu margini abrupte, cu fundul rugos, prezentând un exsudat galben şi ulterior purulent, cu durere locală. Poate afecta penisul, uretra, vulva (labiile mari) şi anusul. Prin autoinoculare se pot dezvolta leziuni multiple gigantice sau serpiginoase. Ş. m. se complică uneori cu o congestie dureroasă a ganglionilor inghinali şi evoluţie spre supuraţie. Sin.: şancroid.

ŞANCRU SIFILITIC / chancre syphilitique / syphilitic chancre. Ş. care se produce de obicei la trei săptămâni după contactul infectant. Este asociat cu o adenopatie satelită şi reprezintă semnul principal al *sifilisului primar. Se prezintă, în varianta sa tipică, sub forma unei mici eroziuni rotunde sau ovalare, cu margini regulate, indolore şi situată pe o bază dură, de unde denumirea de ş. tare sau dur. Serozitatea recoltată de la nivelul ş. permite recunoaşterea treponemei (**Treponema*) la ultramicroscop, dacă bolnavul nu a urmat un tratament intempestiv. Au fost descrise numeroase tipuri clinice de ş. s. printre care: ulceros, gangrenos, pseudosupurativ sau herpetiform. Localizarea clasică a ş. s. este genitală, dar există ş. perianale, amigdaliene sau cutanate. Sin.: sifilom primar, şancru tare.

ŞANCRU TARE / chancre induré / hard chancre. Sin.: şancru sifilitic (v.).

ŞANCRU TUBERCULOS / chancre tuberculeux / tuberculous chancre. Manifestare rară a *primoinfecţiei tuberculoase, tradusă printr-o ulceraţie bogată în bacili şi o adenopatie unilaterală.

ŞANŢ, s. n. / sillon, s. m. / sulcus, groove. NA: sulcus. [*Germ. Schanze = şanţ.*] Depresiune liniară care delimitează două regiuni adiacente, două părţi ale unui organ sau două circumvoluţiuni ale aceluiaşi lob cerebral.

ŞANŢ ACARIAN / sillon de la gale / acarina borrow. Denumire improprie pentru leziunea cutanată caracteristică scabiei (semn patognomonic), constând într-un traiect liniar care pătrunde oblic în grosimea stratului epidermic şi terminat printr-o mică proeminenţă. Ş. a. este săpat de femela *sarcoptului pentru depunerea ouălor, este localizat în zonele de elecţie ale scabiei şi are forma literelor S sau C. V. şi scabie.

ŞANŢ ANTEROLATERAL AL MĂDUVEI SPINĂRII / sillon antero-latéral de la moelle épinière / anterolateral sulcus of spinal cord. NA: sulcus anterolateralis medulae spinalis. Ş. longitudinal pe faţa anterolaterală a măduvei spinării, locul de emergenţă a rădăcinilor anterioare ale *nervilor spinali; separă cordonul anterior de cordonul lateral al *măduvei spinării.

ŞANŢ AURICULOVENTRICULAR / sillon auriculoventriculaire / atrioventricular groove. NA: sulcus coronarius. Ş. care marchează, la suprafaţa exterioară a inimii, separarea atriilor de ventricule. Există un ş. a. drept şi un altul stâng.

ŞANŢ BALANOPREPUŢIAL / sillon balanopréputial / neck of penis. NA: collum glandis. Ş. care separă glandul de corpul penisului.

ŞANŢ HARRISON / sillon de Harrison / Harrison's groove. [*Edward Harrison, medic englez, 1766-1838.*] Depresiune ori-

zontală de-a lungul coastelor inferioare, corespunzând inserției costale a diafragmului. Se observă în *rahitismul avansat al copilului.

ȘANȚ MEDIAN POSTERIOR AL MĂDUVEI SPINĂRII / sillon postero-median de la moelle épinière / posterior median sulcus of spinal cord. NA: sulcus medianus posterior medulae spinalis. Ș. vertical ce traversează median fața posterioară a *măduvei spinării ce separă între ele cele două cordoane posterioare.

ȘANȚ POSTEROLATERAL AL MĂDUVEI SPINĂRII / sillon postero-latéral de la moelle épinière / posterolateral sulcus of spinal cord. NA: sulcus posterolateralis medulae spinalis. Ș. longitudinal pe fața posterolaterală a măduvei spinării, locul prin care intră în măduvă rădăcinile posterioare ale *nervilor spinali; separă cordonul lateral de cordonul dorsal al *măduvei spinării.

ȘANȚ UNGVEAL / sillon unguéal / groove of the nail matrix. NA: sulcus matricis unguis. Ș. transversal situat pe toată lărgimea unghiei, în relație cu matricea ungveală. Se accentuează după unele stări febrile. V. și linii Reil-Beau.

ȘANȚURI INTERVENTRICULARE / sillons interventriculaires / interventricular sulci. NA: sulci interventricularis cordis. Ș. care marchează fața anterioară și inferioară a inimii la limita dintre ventriculele drept și stâng.

ȘAPERONINE, s. f. pl. / chaperonines, s. f. pl. / chaperonins. V. proteine chaperone.

ȘARLATAN, s. m. / charlatan, s. m. / quack, charlatan. [*Fr. charlatan, din ital. ciarlatono, cuvânt provenit, se pare, de la denumirea unei localități, în piața căreia se adunau cei care prezentau remedii medicale discutabile.*] În medicină, termenul este folosit cu sensul de persoană care pretinde că are cunoștințe medicale, fără o instruire adecvată și care practică fraudulos medicina folosind remedii secrete sau empirice, ca și o publicitate mincinoasă. Uneori ș. utilizează o serie de procedee din *medicina alternativă pe care le practică fără discernământ și în necunoștință de cauză.

ȘARNIERĂ, s. f. / charnière, s. f. / hinge joint. [*Fr. charnière, din lat. pop. cardinaria de la cardo, inis = țâțână, pivot.*] Lamă metalică de sprijin a unei *proteze sau a unui aparat ortopedic, prevăzută cu articulație.

ȘCHIOPĂTARE, s. f. / claudication, boiterie, s. f. / claudication. [*Lat. excloppare = a șchiopăta.*] Asimetrie a mersului, determinată de o scurtare a membrului inferior, de o anchiloză sau de o leziune dureroasă unilaterală. V. și claudicație intermitentă.

ȘLEFUIRE, s. f. / polissage, s. m. / polishing. [*Germ. schleifen = a șlefui.*] Netezirea sau modelarea formei unei suprafețe, practicată îndeosebi în stomatologie: 1) *Ș. dentară*, prin care se înlătură o parte din substanța dură dentară pentru obținerea unui bont adecvat aplicării unei coroane artificiale. 2) *Ș. dentară selectivă*, modificarea suprafețelor ocluzale ale dinților naturali sau artificiali.

ȘOARECE ARTICULAR / souris articulaire / joint-mouse, mus articularis. Sin.: artrofit (v.).

ȘOARECE KNOCK-OUT / souris knock-out / knock-out mice. V. knock-out.

ȘOC, s. n. / choc, s. m. / shock. [*Fr. choc, din olandeză shokken = a ciocni, a răni.*] 1) Perturbare bruscă a echilibrului mental. 2) Dereglare acută, gravă a circulației periferice determinată de perturbarea controlului circulator sau de diminuarea volumului sanguin circulant. Se caracterizează clinic prin stare de prostrație, anxietate, semne de "subperfuzie" a organelor periferice (paloare, tegumente reci, sudoare rece, cianoză), hipotensiune (însă la un tânăr anterior sănătos tensiunea arterială sistolică poate rămâne normală până în faza preterminală), puls filant și rapid. Semnele de diminuare a perfuziei periferice sunt mult mai importante decât valoarea momentană a tensiunii arteriale. Ș. rezultă totdeauna "dintr-o diminuare a volumului circulant în raport cu capacitatea funcțională a patului activ vascular" (J. Hamburger). Această diminuare antrenează o insuficiență brutală de irigație a organelor de importanță vitală, private de oxigen și încărcate cu deșeuri metabolice acide, care nu mai sunt evacuate. Patogenia ș. suscită controverse, dar se pot reține două mecanisme: 1) O reducere bruscă a returului sângelui venos la inimă: a) prin prăbușirea masei sanguine, ca urmare a pierderilor de sânge sau plasmă (ș. hemoragic, ș. al arșilor, ș. traumatic, ș. postoperator); b) prin deshidratare acută sau prin pierdere de sodiu ca urmare a diareei sau a vomismentelor abundente, în cursul *bolii Addison sau al acidozei diabetice; c) prin vasodilatație generalizată, cu stocarea sângelui în arteriole și capilare (*ș. anafilactic, ș. reflex, *ș. toxic, *ș. infecțios sau prin bacteriemie). 2) O funcționare cardiacă defectuoasă în *ș. cardiogen, determinată de o umplere cardiacă insuficientă, din cauza unei tamponade sau provocată de o tahicardie extremă, sau consecutiv unei insuficiențe cardiace acute în cursul infarctului de miocard, miocarditelor, emboliei pulmonare masive, stenozelor aortice și mitrale foarte strânse.

ȘOC ANAFILACTIC / choc anaphylactique / anaphylactic shock. Ș. care survine, de obicei, după o injecție declanșatoare intravenoasă a unei substanțe (antigen) în general de natură proteică, la un subiect sensibilizat, aflat în stare de *anafilaxie. Debutul se produce la câteva minute după injecție și constă dintr-un ansamblu de manifestări morbide brutale: urticarie masivă cu prurit generalizat, edeme cutanate, uneori colaps și comă. Ș. a. poate surveni, de asemenea, ca urmare a introducerii antigenului pe cale subcutanată, intradermică și digestivă. În clasificarea actuală a stărilor de *hipersensibilitate, ș. a este cuprins în tipul I. V. anafilaxie, hipersensibilitate.

ȘOC APEXIAN / choc de pointe / apex beat. Ș. produs de vârful inimii contra peretelui toracic în timpul sistolei, sincron cu pulsul. În general, ș. a. poate fi detectat prin inspecție sau palpare, iar când este diminuat, poate fi localizat prin auscultație. Modificările de intensitate, extensie sau de localizare ale ș. a. pot avea utilitate semeiologică.

ȘOC CARDIOGEN / choc cardiogénique / cardiogenic shock. Ș. în care colapsul este consecința unei cedări bruște a inimii (colaps cardiogen), incapabilă să mențină un debit sanguin suficient și în cursul căruia presiunea venoasă centrală este normală sau crescută. El survine în cursul infarctului miocardic, emboliei pulmonare masive, insuficienței cardiace terminale, tamponadelor, acceselor de tahicardie extremă.

ȘOC CIRCULATOR / choc vasculaire / circulatory shock. Ș. în care *colapsul este provocat printr-o vasodilatație bruscă și foarte puternică: consecutivă unui traumatism, în cursul unor boli infecțioase (îndeosebi *febra tifoidă), în *ș. anafilactic etc.

ȘOC COMPENSAT / choc compensé / compensated shock. Ș. în care presiunea arterială și irigația sanguină periferică sunt menținute aproape normale prin accelerarea ritmului cardiac și vasoconstricția periferică.

ȘOC ELECTRIC / choc électrique / electric shock. Metodă utilizată în tratamentul unor tulburări de ritm cardiac, constând în provocarea unei descărcări electrice transtoracice, cu durata extrem de scurtă, utilizând curent alternativ sau continuu. V. și defibrilare, defibrilator cardiac.

ȘOC HIPOVOLEMIC / choc hypovolémique / hypovol(a)emic shock. Ș. în care *colapsul este consecința unei diminuări bruște și accentuate a masei sanguine. Este cazul ș. hemoragic complicat de anemie, ș. prin deshidratare extracelulară cu pierderea de apă și electroliți pe cale digestivă sau renală.

Ş. h. consecutiv deshidratării extracelulare se produce îndeosebi la sugar (*toxicoză) şi se însoţeşte de o scădere a presiunii venoase centrale.

ŞOC INFECŢIOS / choc bactériémique / bacteri(a)emic shock. Formă de ş. care complică evoluţia unei infecţii bacteriene severe şi are drept substrat fiziopatologic leziunea endotelială generalizată, produsă printr-o cascadă de alterări inflamatorii declanşate de acţiunea toxică bacteriană. Exo- şi, mai ales, endotoxinele bacteriene produc o activare multisistemică care include sistemul monocit-macrofag-celulă endotelială, sistemul complement, sistemul kininic, sistemul de coagulare-fibrinoliză. Această reacţie inflamatorie extinsă a primit numele de sindrom de răspuns inflamator sistemic (SRIS) sau *sindrom de reacţie inflamatorie generalizată. Ea se amorsează printr-o eliberare masivă de mediatori, orchestrată în primul rând de interleukina 1 (IL-1) şi factorul de necroză tumorală alfa (TNF-α). Acţiunea acestor citokine, responsabilă în mare parte de răspunsul de fază acută, devine agresivă prin intensitate şi culminează, prin efectele sale secundare, cu lezarea endoteliilor. În evoluţia ş. i., modificările hemodinamice separă faza reversibilă (*ş. cald*) de faza ireversibilă (*ş. rece*). Prima fază este hiperdinamică (tahicardie, creşterea debitului cardiac şi scăderea rezistenţei vasculare periferice), iar cea de-a doua reflectă eşecul mecanismelor de compensare hemodinamică. În această fază se instalează hipotensiunea arterială (presiune sistolică < 90 mmHg sau o reducere cu > 40 mmHg faţă de nivelul de bază) şi hipoperfuzia tisulară cu acidoză lactică consecutivă, algiditate, oligurie şi tulburări psihice. Ş. evoluează spre ireversibilitate odată cu instalarea *coagulării intravasculare diseminate şi a *sindromului de disfuncţie viscerală multiplă. Sin.: şoc septic.

ŞOC INSULINIC / choc insulinique / insuline shock. Comă hipoglicemică provocată în scop terapeutic prin injectarea intravenoasă de insulină. Utilizarea terapeutică a ş. i. (îndeosebi în *tulburările afective bipolare) în prezent a diminuat.

ŞOC IREVERSIBIL / choc irréversible / irreversible shock. Ş. în care căderea progresivă a presiunii sanguine şi evoluţia spre deces se produc, în ciuda restabilirii masei sanguine, probabil din cauza unei vasodilataţii paralitice tardive şi a afectării grave a miocardului.

ŞOC OPERATOR / choc opératoire / surgical shock. Ş. survenit în timpul unei intervenţii chirurgicale sau imediat după intervenţie. Cauze multiple: o intervenţie prelungită cu deteriorări tisulare extinse, pierdere masivă de sânge, dezechilibru umoral etc.

ŞOC REVERSIBIL / choc réversible / reversible shock. Ş. în care poate fi restabilită funcţionarea normală a aparatului circulator. Ş. poate fi reversibil, de regulă în faza sa iniţială.

ŞOC ROTULIAN / choc rotulien / patella impact. Senzaţie de şoc, percepută la examenul clinic, prin apăsare bruscă cu degetul pe faţa anterioară a rotulei, când aceasta se loveşte de condilii femurali. Ş. r. poate traduce un epanşament lichidian la nivelul genunchiului.

ŞOC SEPTIC / choc septique / septic shock. Sin.: şoc infecţios (v.).

ŞOC SPINAL / choc spinal / spinal shock. Prăbuşire a funcţiilor medulare, cu colaps circulator, survenită imediat după secţiunea măduvei spinării.

ŞOC TOXIC / choc toxique, choc toxique staphylococcique / toxic shock. Stare de ş. febrilă asociată cu eritrodermie scarlatiniformă (raş cutanat urmat de descuamare, în special pe palme şi plante), vomismente, *mialgii şi hipotensiune şi cu afectări multiviscerale severe, provocate de o toxină stafilococică (TSST-1, B sau C_1). *Hemoculturile sunt negative. *Staphilococcus aureus* poate fi identificat local, la copii sau la femei cu vaginite provocate prin utilizarea unor tampoane contaminate. Sub tratament, evoluţia este de regulă favorabilă.

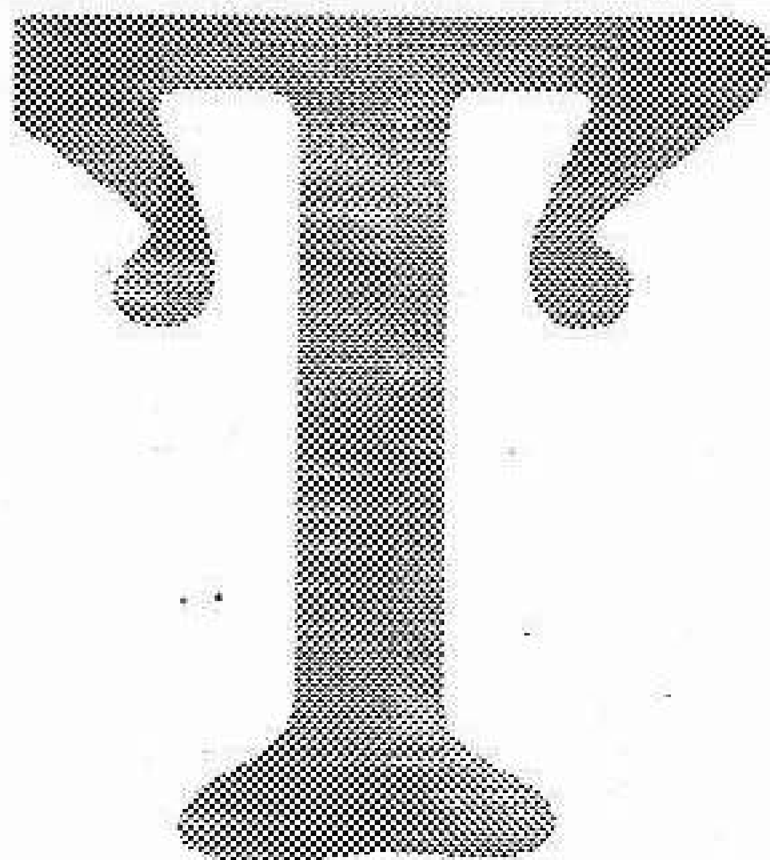
ŞOLD, s. n. / hanche, s. f. / hip, coxa. NA: articulatio coxae. [*Pol. szoldra* = *şold.*] Regiune anatomică ce corespunde articulaţiei coxofemurale.

ŞOLD ÎN RESORT / hanche à ressort / snapping hip. Sin.: boală Perrin-Ferraton (v.).

ŞTANŢARE, s. f. / matriçage, s. m. / punching. [*Germ. stanzen* = *a ştanţa.*] 1) Tăierea, cu ajutorul unor matriţe, a unor obiecte de aceeaşi formă. 2) În stomatologie, confecţionarea coroanelor de înveliş din cape prefabricate.

ŞTIFT, s. n. / cheville, goupille, s. f. / peg. [*Germ. Stift* = *ştift.*] Tijă pentru îmbinarea a două piese. În stomatologie: 1) *Ş. de turnare din ceară*, care se ataşează la macheta protezei şi, după eliminare, produce canalul de pătrundere a metalului topit. 2) *Ş. de turnare metalic*, obţinut prin umplerea acestui canal de turnare.

ŞUNT, s. n. / shunt, s. m. / shunt. [*Engl. shunt* = *derivaţie, scurtcircuit.*] 1) Derivare a circulaţiei sanguine pe alte căi decât cele normale. Ş. constă dintr-o comunicare anormală între două părţi ale aparatului cardiovascular cu presiuni diferite şi între care sângele circulă în mod normal numai după ce a parcurs o reţea vasculară mai mult sau mai puţin întinsă. Datorită ş. se ocoleşte o reţea vasculară, prin scurtcircuitarea acesteia. Ş. poate fi *natural* şi *chirurgical*: 1) *Ş. naturale*: ş. portocav, comunicarea între cavităţile drepte şi stângi ale inimii, între aortă şi artera pulmonară, anevrismul arteriovenos. 2) *Ş. chirurgicale* sunt create pentru evitarea, înconjurul unui obstacol (ex. ş. portocav pentru suprimarea hipertensiunii portale din scleroza hepatică) sau pentru ameliorarea *hematozei (operaţia Blalock-Taussig în tetralogia Fallot sau auriculotomia transseptală a lui Rashkind în transpoziţia completă a marilor vase). Uneori termenul ş. este utilizat pentru a desemna trecerea sângelui prin comunicarea anormală şi pentru indicarea direcţiei. Ex.: ş. dreapta-stânga sau veno-arterial. 2) *Ş. hexozomonofosforic*, cale metabolică de transformare a hexozelor în pentoze.

PAUL EHRLICH (1854-1915), bacteriolog şi chimist german, laureat al premiului **Nobel** pentru fiziologie şi medicină (pe care l-a împărţit cu **I. I. Mecinikov,** în anul 1908) pentru lucrările sale asupra imunităţii. Cercetător genial, **Paul Ehrlich** a depăşit, prin descoperirile sale, cadrul bacteriologiei. Observând modul în care diferiţi coloranţi se fixează la nivelul celulelor şi ţesuturilor, ajunge la concluzia că există o distribuţie specifică a acestora. În cazul unor medicamente a constatat aceeaşi distribuţie specifică, ceea ce l-a condus la o formulare genială: *corpora non agunt nissi fixata.* Cu alte cuvinte, **Paul Ehrlich** a intuit primul fixarea specifică a unor molecule la nivel celular, adică existenţa receptorilor (cu peste o jumătate de secol înainte de materializarea acestora, prin metodele biologiei moleculare), cât şi necesitatea lor pentru funcţionarea normală a celulei. A întemeiat *chimioterapia,* deschizând astfel o nouă eră în medicină şi a căutat cu ardoare *"glontele magic"* prin care agenţii patogeni să fie distruşi fără afectarea ţesuturilor, vis al său devenit azi o realitate.

TABAC, s. n. / tabac, s. m. / tobacco. [*Tabaco, denumire a oraşului din America, unde spaniolii au întâlnit această plantă pentru prima oară; cuvântul provine din limba indigenilor din Tahiti* ***tzibatl*** *= tub folosit pentru inhalarea fumului de tutun, ţigară.*] Sin. desuet pentru tutun (v.).

TABACHERĂ ANATOMICĂ / tabatière anatomique / anatomical snuff-box. [*Neogr.* ***tabakera*** *= tabacheră; gr.* ***ana*** *= în jurul;* ***tome*** *= tăiere, secţiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Element anatomic a cărui denumire vine de la utilizarea sa în priza *tutunului: constă dintr-o depresiune eliptică a tegumentelor părţii postero-laterale externe a pumnului, limitată prin proeminenţa tendoanelor muşchilor lung şi scurt extensor al policelui, care se depărtează unul de altul în timpul contracţiei lor.

TABAGISM, s. n. / tabagisme, s. m. / tabagism. [*V. etimologia termenului* ***tabac;*** ***-ism.***] Intoxicaţie cu *nicotina conţinută de tutun. Poate fi acută (ameţeli, paloare, vomismente, senzaţie de slăbiciune) sau, cel mai frecvent, cronică, însoţită de dependenţă, cu manifestări polimorfe (parte dintre ele prin creşterea concentraţiei de *carboxihemoglobină în sânge) care includ palpitaţii, dureri de tip anginos, nervozitate, insomnie, scăderea memoriei, leziuni vasculare, bronşită cronică etc. şi efecte secundare cu răsunet pe termen lung, dintre care cel mai grav este neoplasmul pulmonar. Sin.: nicotinism.

TABES, s. n. / tabès, s. m. / tabes. [*Lat.* ***tabes*** *= descompunere, putrezire.*] Stare patologică care este rezultatul unor leziuni nervoase degenerative de origine sifilitică, cu afectarea rădăcinilor posterioare şi cordoanelor posterioare ale măduvei spinării, manifestată prin: tulburări ale sensibilităţii profunde cu areflexie, hipotonie, incoordonare (ataxie, prezenţa *semnului Romberg), crize dureroase paroxistice cu localizări diverse, atingere a nervilor cranieni şi tulburări trofice şi viscerale (îndeosebi gastrice). *Reacţia Bordet-Wassermann este pozitivă în LCR. V. şi disociaţie tabetică.

TABES EREDITAR / tabès héréditaire / Friedreich's disease. Sin.: boală Friedrich (v.).

TABES PERIFERIC / pseudotabès, s. m. / pseudotabes. Sin.: pseudotabes (v.).

TABETIC, adj., s. m. / tabétique, adj., s. m. / tabetic. [*Lat.* ***tabes*** *= descompunere, putrezire.*] 1) Care apare în cursul *tabesului sau aparţine tabesului. 2) Bolnav care suferă de tabes.

TABLETĂ, s. f. / tablette, s. f. / lozenge, troche. [*Fr.* ***tablette,*** *din lat.* ***tabula*** *= tablă, scândură.*] Formă farmaceutică de prezentare a unor medicamente, îndeosebi pentru tratamentul local al unor afecţiuni orofaringiene. Sunt preparate de consistenţă solidă, de formă rotundă sau rectangulară, de dimensiuni în general mari şi care includ substanţe active astringente, antiseptice, uneori anestezice. Au gust dulce şi diferite arome, fiind menţinute în gură până la dizolvare totală. Termenul t. are, parţial, semnificaţie diferită în funcţie de ţară, diferenţa specifică faţă de unele forme de comprimate fiind relativă (de altfel în engl. echivalentul pentru comprimat este *tablet*). V. şi comprimat.

TACT, s. n. / tact, s. m. / touch. [*Lat.* ***tactus*** *= atingere, pipăire, de la* ***tangere*** *= a atinge.*] 1) Simţ (considerat actualmente o grupare de simţuri) prin intermediul căruia în contact cu obiectele sunt puse în evidenţă anumite calităţi ale acestora, înregistrate prin mecanoreceptorii de la nivelul pielii şi al membranelor mucoase. Sin.: sensibilitate tactilă. 2) Palparea sau explorarea cu ajutorul degetelor.

TACTIL, adj. / tactile, adj. / tactil. [*Lat.* ***tactilis*** *= tangibil, de la* ***tangere*** *= a atinge.*] Care poate fi perceput prin pipăit (simţul tactil). Care se referă la simţul tactil sau aparţine acestui simţ.

TACTISM, s. n. / tactisme, s. m. / taxis. [*Gr.* ***taktikos*** *= orânduit, ordonat, de la* ***tattein*** *= a ordona, a aranja;* ***-ism.***] Mişcare orientată a unor organisme sau organe, ca răspuns la stimuli externi. V. şi taxie, tropism.

TAENIA / Taenia / Taenia. [*Lat.* ***taenia*** *= panglică.*] Gen de viermi din familia *Cestode* care prezintă un *scolex, prevăzut cu croşete. Paraziţi ai păsărilor şi mamiferelor. Speciile parazite la om sunt: 1) *T. solium*, parazit al intestinului, transmis prin carnea de porc; inelele sale sunt eliminate prin materiile fecale şi pot, în stare larvară, să provoace *cisticercoza. 2) *T. saginata*, transmisă prin carnea de bovine insuficient fiartă sau prăjită. 3) *T. echinococcus* a cărei formă larvară provoacă *chistul hidatic.

TAFOFILIE, s. f. / taphophilie, s. f. / taphophilia. [*Gr.* ***taphos*** *= groapă, mormânt;* ***philia*** *= atracţie, de la* ***philein*** *= a iubi.*] Atracţie morbidă pentru morminte şi cimitire.

TAFOFOBIE, s. f. / taphophobie, taphéphobie, s. f. / taphephobia. [*Gr.* ***taphos*** *= groapă, mormânt;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă morbidă de morminte şi de cimitire, sau de a fi îngropat viu.

TAHIARITMIE, s. f. / tachyarythmie, s. f. / tachyarrhythmia. [*Gr.* ***takhys*** *= rapid;* ***a*** *- priv.; lat.* ***rhythmus,*** *gr.* ***rhythmos*** *= ritm.*] Accelerare şi neregularitate a ritmului cardiac. V. aritmie şi fibrilaţie auriculară.

TAHIBAZIE, s. f. / tachybasie, s. f. / dysbasia. [*Gr.* ***takhys*** *= rapid;* ***basis*** *= mers.*] V. disbazie.

strict, se referă la utilizarea valurilor mării, iar prin extensie la utilizarea apei de mare, aerului și a climatului marin.

TALC, s. n. / talc, s. m. / talc. [*Ar. talq = talc.*] Pulbere albă, fină și aderentă; reprezintă un hidrosilicat de magneziu natural, $Mg_3Si_4O_{10}(H_2O)_2$. T. este utilizat local, pe tegumente, ca protector și sicativ, precum și ca substanță auxiliară în fabricarea unor forme farmaceutice (paste, unguente, linimente, comprimate, capsule).

TALCOM, s. n. / talcome, s. m. / talcoma. [*Ar. talq = talc; -oma.*] Reacție pseudotumorală la corp străin provocată de pudra de talc sau de orice altă substanță analogă. T. poate fi accidental (perforație a mănușii chirurgicale) sau provocat (pentru obținerea simfizei unei seroase).

TALCOZĂ, s. f. / talcose, s. f. / talcosis. [*Ar. talq = talc; -oză.*] Pneumopatie profesională determinată de inhalația prelungită a pulberii de talc.

TALIDOMIDĂ, s. f. / thalidomide, s. f. / thalidomide. (DCI) Substanță cu potențial teratogen ridicat, inițial prescrisă ca sedativ și hipnotic, $C_{13}H_{10}N_2O$, mult utilizată în Europa occidentală a anilor 1960. Datorită proprietăților sale imunosupresive, a fost prescrisă în tratamentul puseelor reacționale de lepră. S-a demonstrat că provoacă anomalii congenitale grave.

TALIE, s. f. / taille, s. f. / height (1), waist (2), incision (3). [*Fr. taille, din lat. talea = mlădiță, lăstar de unde, în fr. tailler = a tăia.*] 1) Statură, înălțime, mărime. 2) Partea de la mijloc, mai subțire a corpului omenesc, situată deasupra șoldurilor. 3) Termen utilizat uneori în chirurgie cu sensul de incizie a unui organ cavitar, îndeosebi vezica urinară, în scopul extragerii unui calcul sau a unui corp străin. În acest caz, termenul a fost preluat direct din franceză: *taillé* = tăiat. Ex.: t. hipogastrică sau t. vezicală.

TALINĂ, s. f. / taline, s. f. / talin. Proteină cu M_r de 215 kDa care se leagă cu *vinculina la nivelul *citoscheletului.

TALIU, s. n. / thallium, s. m. / thallium. [*Gr. thallos = fulger verde, deoarece compușii taliului produc o flacără ca un fulger verde.*] Simbol Tl. Element chimic, metal rar, cu număr atomic 81 și greutate atomică 204,39. Sărurile sale sunt toxice puternice și, cumulate, produc leziuni hepatice, nervoase și osoase. O serie dintre acestea sunt utilizate ca *rodenticide. T. a devenit important în practica medicală odată cu descoperirea faptului că izotopul său radioactiv 201 (^{201}Tl), cu o durată de semiviață (timp fizic de înjumătățire) de 73 de ore, se acumulează în celulele miocardice în mod analog cu potasiul, cation fiziologic a cărui distribuție reflectă fidel starea miocardului. De aceea, ^{201}Tl este utilizat în *scintigrafie și *tomoscintigrafie gama pentru investigarea *ischemiei miocardice în repaus, după efort sau după proba farmacologică cu dipiridamol (vasodilatator coronarian).

TALUS, s. n. / talus, s. m. / talus. [*Lat. talus = gleznă, călcâi.*] V. tab. anat. - oase.

TAMOXIFEN, s. n. / tamoxifène, s. m. / tamoxifen. (DCI) Medicament antiestrogen nesteroidian utilizat îndeosebi în tratamentul *cancerului de sân. T. se leagă de receptorii pentru estrogeni de la nivelul tumorii, inhibând astfel efectul acestor hormoni și, implicit, creșterea tumorală. Efecte secundare: durere locală, hipercalcemie și congestie facială. T. a fost testat și în prevenirea cancerului de sân la femeile cu risc crescut.

TAMPON, s. n. / tampon, s. m. / buffer (1, 2), plug, swab (3). [*Fr. tampon, din fr. veche tapon = dop.*] 1) În general, sistem chimic care previne modificarea concentrației altor substanțe chimice. Ex.: sistemele donoare și acceptoare de protoni servesc ca t., prevenind modificări notabile ale concentrației ionilor de hidrogen, adică ale pH-ului. 2) O altă definiție: sistem format dintr-o soluție (sarea unui acid puternic cu o bază slabă sau sarea unui acid slab cu o bază puternică) a cărui pH variază puțin când se adaugă un acid sau o ba[ză]. De ex., sistemele t. plasmatice sunt: acid carbonic - carbo[nați] și bicarbonați, proteine - proteinate, fosfați monobazici - fos[fați] dibazici și sistemele t. hemoglobină. 3) Bucată de vată s[au] tifon destinată unui *tamponament.

TAMPONADĂ CARDIACĂ / tampon(n)ade cardiaque / cardi[ac] tamponade. [*Fr. tamponnade, din fr. veche tapon = dop; kardia = inimă.*] Compresiune acută a inimii printr-[un] *epanșament pericardic abundent și/sau din cauza produc[erii] rapide a acestuia. V. și adiastolie.

TAMPONAJ, s. n. / tampon(n)age, s. m. / tamponage, ta[m]ponade. [*Fr. tamponnage, din fr. veche tapon = dop.*] Acțiunea de a trece un tampon din tifon sau vată impregn[at] cu un lichid de obicei antiseptic peste o regiune tegumenta[ră]. Sin.: badijonaj. 2) Utilizarea unei soluții tampon în scopul me[n]ținerii pH-ului la o anumită valoare.

TAMPONAMENT, s. n. / tamponnement, s. m. / tamponme[nt], pack. [*Fr. tamponnement, din fr. veche tapon = dop.*] Meto[dă] de *hemostază care constă în introducerea de *comprese s[au] *meșe într-o cavitate la nivelul căreia s-a produs o hemorag[ie] (fose nazale, plagă profundă, vagin, uter etc.). Prin t. se re[a]lizează compresiunea vaselor sanguine locale.

TANATOLOGIE, s. f. / thanatologie, s. f. / thanatology. [*Gr. thanatos = moarte; logos = știință.*] Studiul medicolegal [al] morții (diagnostic, data decesului, legislație, *tanatopraxie) și [al] fenomenelor cadaverice sau a factorilor în relație cu aceste[a].

TANATOPRAXIE, s. f. / thanatopraxie, s. f. / thanatoprax[y]. [*Gr. thanatos = moarte; praxis = acțiune, de la prattein a acționa.*] Sin.: îmbălsămare (v.).

TANICIT, s. n. / tanycyte, s. m. / tanycyte, strech cell. Celu[lă] a *ependimului de la nivelul ventriculului al treilea. T. se af[lă] fie izolate, fie în porțiuni diferențiate ale epiteliului ependima[r] constituind *organele circumventriculare.

TAPETORETINIAN, adj. / tapétorétinien, -enne, adj. / tapeto[]retinal. [*Lat. tapete sau tapetum = cuvertură, covor; rete, is = rețea; -ină.*] Care aparține din punct de vedere morfo[]logic și funcțional stratului pigmentar (*pars pigmentosa retinae* NA) al retinei. V. și degenerescență tapetoretiniană.

TAPOTAJ. Var. pentru tapotare (v.).

TAPOTARE, s. f. / tapotement, s. m. / tapotement. [*Fr. tapotement, etimologie incertă.*] Tehnică de masaj ce const[ă] în baterea ritmică a regiunii masate cu marginea cubitală [a] mâinii sau cu degetele. Var.: tapotaj.

TARĂ, s. f. / tare, s. f. / defect, deficiency. [*It. tara = tar[ă] din ar. tarh = decontare, de la taraha = a arunca, a sustrage; sensul de "defect" datează din sec. XV.*] Stare sau maladi[e] care poate determina diminuarea rezistenței organismului pen[]tru o afecțiune ulterioară sau o tulburare a funcțiilor fiziologice.

TARS, s. n. / tarse, s. m. / tarsus. NA: tarsus. [*Gr. tarsos = talpă.*] 1) Masiv osos care formează partea posterioară [a] scheletului piciorului. V. tab. anat. - oase tarsiene. 2) Topo[]grafic, segment al piciorului cuprins între extremitatea inferioar[ă] a gambei și baza oaselor metatarsiene, în partea anterioară. Sin.: gâtul piciorului.

TARS PALPEBRAL / tarse des paupières / tarsal plate. NA: tarsus inferior, tarsus superior. Lamelă de țesut conjunctiv relativ dens, de formă semilunară, care constituie marginea liberă a pleoapei superioare (*t. superior*) sau inferioare (*t. inferior*).

TARSALGIE, s. f. / tarsalgie, s. f. / tarsalgia. [*Gr. tarsos = talpă; algos = durere.*] Durere acută sau cronică localizată la nivelul piciorului sau al gleznei. *T. adolescenților*: malformație osoasă dobândită, care constă în apariția unui picior plat valgus de la vârsta de 15 ani, care determină dureri la nivelul tarsului, cu evoluție favorabilă după vârsta de 20 ani.

TARSECTOMIE, s. f. / tarsectomie, s. f. / tarsectomy. [*Gr. tarsos = talpă, marginea pleoapei; ektome = excizie.*] 1) Ablația chirurgicală a unuia sau mai multor oase ale tarsului. 2) Rezecția chirurgicală parțială a tarsului palpebral.

TARSIAN, adj. / tarsien, -enne, adj. / tarsal. [*Gr. tarsos = talpă, marginea pleoapei.*] 1) Care se referă, care aparține *tarsului piciorului. 2) Care se referă la *tarsul palpebral. 3) Cu referire la un anumit os al tarsului.

TARSIENE, s. n. pl. / tarse, s. m. / tarsal bones, tarsus. [*Gr. tarsos = talpă.*] V. tab. anat. - oase.

TARSITĂ, s. f. / tarsite, s. f. / tarsitis. [*Gr. tarsos = marginea pleoapei; -ită.*] Afecțiune inflamatorie localizată la nivelul *tarsului palpebral, frecvent consecutivă unei inflamații conjunctivale acute sau cronice, îndeosebi *trahomului.

TARSOPLASTIE, s. f. / tarsoplastie, s. f. / tarsoplasty. [*Gr. tarsos = talpă, marginea pleoapei; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] 1) Operație efectuată în scopul corectării unei malformații osoase congenitale (picior varus echin), care constă în rezecția unor porțiuni (externe) ale calcaneului și ale astragalului și în transplantarea acestora la nivelul unei breșe, în partea internă a tarsului. 2) Sin. puțin folosit pentru blefaroplastie (v.).

TARSORAFIE, s. f. / tarsorraphie, s. f. / tarsorrhapy. [*Gr. tarsos = marginea pleoapei; rhaphe = sutură.*] Sutură parțială sau completă a marginii libere a celor două *pleoape în vederea acolării sau sudurii lor. T. este destinată protejării corneei față de agresiunile exterioare atunci când ocluzia spontană a pleoapelor este imposibilă sau când există o anestezie corneeană.

TARSOTOMIE, s. f. / tarsotomie, s. f. / tarsotomy. [*Gr. tarsos = talpă, marginea pleoapei; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Incizia *tarsului, fără ablație osoasă. 2) Sin.: blefarotomie. 3) Incizia parțială a tarsului palpebral (în general a celui superior), pentru corecția *entropionului.

TART-CELL / Tart-cell / Tart-cell. [*Tart = numele bolnavului la care Hargraves a descoperit, în 1948, această celulă; lat. cellula = cămăruță, dim. de la cella = cămară.*] Anglicism, sin. cu celulă Tart (v.).

TARTRU, s. n. / tartre, s. m. / tartar. [*Gr. tartaron = depozit negru lăsat de vin în vase.*] 1) Concrețiune calcară care formează placa dentară, de colorație verde sau brună, cu localizare sub- sau supragingivală, compus din substanțe organice și din săruri calcare, aderând la smalțul și cementul dentar, îndeosebi în regiunea coletului.

TATA BOX / TATA (boîte) / TATA box. Sin.: cutie TATA (v.).

TATI / TATI / TATI. [*Acronim engl.: Tumor Associated Trypsin Inhibitor = inhibitor al tripsinei asociat tumorilor.*] *Marker tumoral seric care a fost detectat în unele cancere de ovar, col uterin, colon, rect și pancreas. Nu este strict specific pentru nici un tip de cancer, fiind identificat și în anumite pancreatite, colestaze benigne extrahepatice și infecții bronhopulmonare.

TATUAJ, s. n. / tatouage, s. m. / tattoo. [*Engl. to tattoo = a tatua, din limba tahitiană tatau.*] Desen care rămâne pe piele după tatuare, adică după introducerea în dermul profund a unor particule colorate, de obicei cu ajutorul unui ac. T. sunt plasate cel mai frecvent la nivelul brațelor, mâinilor, toracelui sau feței și constau din inscripții sau desene. Studiul t. poate oferi uneori informații asupra personalității purtătorului.

TAURINĂ, s. f. / taurine, s. f. / taurine. Aminoacid non-carboxilic, compus intermediar al metabolismului *cisteinei. T. este conjugată în bilă în *acizi biliari și are, de asemenea, rol *neurotransmițător.

TAUROCOLAT, s. m. / taurocholate, s. m. / taurocholate. Sare a acidului taurocolic conținută în *bilă. Are rol în emulsionarea grăsimilor.

TAURODONTISM, s. n. / taurodontisme, s. m. / taurodontism. [*Gr. tauros = taur; odous, odontos = dinte; -ism.*] Anomalie morfologică a dinților în care molarii în formă de prismă, prin creșterea dimensiunii verticale a camerei pulpare, prezintă o diviziune a rădăcinilor dentare deasupra coletului dentar.

TAUTOMERIE, s. f. / tautomérie, s. f. / tautomery. [*Gr. tautos = același; meros = parte.*] Formă particulară de *izomerie, care se întâlnește când doi izomeri ai aceluiași compus chimic sunt în interconversie rapidă prin transportului unui atom sau al unui grup de atomi dintr-o poziție în alta în moleculă și coexistă într-o stare de echilibru dinamic, astfel încât compusul respectiv poate reacționa, după caz, în funcție de proprietățile conferite de unul sau altul din cei doi izomeri.

TAXIE, s. f. / taxie, s. f. / taxis, tropism. [*Gr. taxis = ordonare, aranjare, de la tattein = a ordona, a aranja.*] Reacție locomotorie a unui organism animal sau a unei celule orientată în funcție de un stimul extern. Mișcările pot fi pozitive (spre sursa stimulatoare) sau negative (opuse localizării sursei). *Tactism și t. desemnează, în general, o reacție a organismelor sau a celulelor mobile care se deplasează, pe când *tropism semnifică o simplă modificare de orientare, fără deplasare. V. și tropism.

TAXINOMIE, s. f. / taxinomie, s. f. / taxinomy. [*Gr. taxis = ordonare, aranjare, de la tattein = a ordona, a aranja; nomos = obicei având forță de lege.*] Sin.: taxonomie (v.).

TAXIS, s. n. / taxis, s. m. / taxis. [*Gr. taxis = ordonare, aranjare, de la tattein = a ordona, a aranja.*] Denumire a unui ansamblu de manevre de presiune cu ajutorul mâinii, efectuate în scopul reducerii unei *hernii strangulate. T. poate fi practicat și în reducerea *parafimozei.

TAXON, s. m. / taxon, s. m. / taxon. [*Gr. taxis = ordonare, aranjare, de la tattein = a ordona, a aranja.*] Categorie de clasificare a ființelor vii. Ex.: specie, familie, ordin. V. taxonomie.

TAXONOMIE, s. f. / taxonomie, s. f. / taxonomy. [*Gr. taxis = ordonare, aranjare, de la tattein = a ordona, a aranja; nomos = obicei având forță de lege.*] 1) Clasificarea ființelor vii pe baza asemănărilor și diferențelor dintre acestea. Se disting succesiv următorii *taxoni: regn, încrengătură, clasă, ordin, familie, gen, specie, varietate și rasă. Cea mai nouă clasificare a ființelor vii se efectuează în funcție de secvențele nucleotidice codificate de genele acestora și se numește arbore filogenetic universal. 2) Ramură a științei care are ca obiect studiul legilor generale și principiilor clasificării. Sin.: biotaxie, taxinomie.

TEACĂ, s. f. / gaine, s. f. / sheath, capsule. [*Lat. theca, gr. theke = cutie, teacă.*] Structură de înveliș care înconjoară o formațiune anatomică. Ex.: *t. foliculară* (NA: *theca folliculi*), structură rezultată din diferențierea stromei ovariene în jurul *foliculului ovarian în creștere sau matur; *t. femurală*, înveliș din țesut conjunctiv al vaselor femurale.

TEACĂ SCHWANN / gaine de Schwann / Schwann's cell. [*Theodor Schwann, anatomist și fiziolog german, profesor la Leuven, apoi la Liège, 1810-1882.*] T. ce înconjoară fibrele nervoase periferice mielinizate sau amielinice. La nivelul fibrelor mielinizate, t. S. este alcătuită dintr-o succesiune de celule înrulate în jurul unui singur axon, în timp ce la nivelul fibrelor amielinice o singură celulă S. înconjoară mai mulți axoni. Sin.: neurilemă, neurolemă.

TEAMĂ, s. f. / peur, s. f. / fear. [*Lat. timere = a se teme.*] Sentiment de neliniște puternică, de alarmă, în prezența unui pericol sau la gândul unui pericol, a unei amenințări. T. este un factor de *stres. Sin.: frică.

TEBAIC, adj. / thébaïque, adj. / thebaic. [*Lat. Thebaicus, gr. thebaikos, de la orașul egiptean Theba, de unde venea opiul în Antichitate.*] Aparținând *opiului sau derivat din opiu.

TECAL, adj. / **thécal, -ale, -aux,** adj. / **thecal.** [*Lat.* **theca**, *gr.* **theke** = *cutie, teacă*.] Care se referă la *teaca *foliculului ovarian.

TECHNEȚIU, s. n. / **technetium,** s. m. / **technetium.** [*Gr.* **tekhnetos** = *artificial, de la* **techne** = *artă manuală, meserie*.] Izotop radioactiv artificial cu simbolul Tc și numărul atomic 43. Se obține fie prin bombardarea molibdenului cu neutroni, fie din molibdenul rezultat din fisiunea uraniului-235, acesta din urmă fiind utilizat în *generatoarele de *technețiu-99m.

TECHNEȚIU-99M / technetium-99m / technetium-99m (^{99m}Tc). *Radioizotop al technețiului (^{99}Tc), care emite îndeosebi radiații gama cu energia de 140 keV și care are un timp fizic de înjumătățire de 6 ore. Datorită acestor proprietăți, ^{99m}Tc este radioizotopul ideal în *scintigrafie, fiind utilizat liber sau cuplat cu molecule vectoare (*radiofarmaceutic). ^{99m}Tc este obținut din molibden-99 cu ajutorul generatorului de techențiu. V. în continuare.

TECHNEȚIU-99M METILEN DIFOSFONAT / technetium-99m methylène diphosphonate / technetium-99m methylene diphosphonate. ^{99m}Tc legat de metilen difosfonat, care acționează ca un analog de fosfat, localizându-se la nivelul oaselor. Este utilizat în *scintigrafie pentru obținerea imaginii întregului schelet ("corp întreg") sau a diferitelor zone osoase.

TECHNEȚIU-99M SESTAMIBI / technetium-99m sestamibi / technetium-99m sestamibi. ^{99m}Tc legat de un complex cationic monovalent lipofilic din grupa izocianide (izonitril), utilizat în *scintigrafia miocardică, pentru investigarea perfuziei coronariene. Prezintă o bună captare miocardică, dar redistribuția sa este redusă și se produce după câteva ore.

TECOM, s. n. / **thécome,** s. m. / **thecoma.** [*Lat.* **theca**, *gr.* **theke** = *cutie, teacă;* **-oma**.] Tumoră ovariană care se dezvoltă din țesutul interstițial ce înconjoară foliculii ovarieni. T. se dezvoltă de regulă după menopauză și este în general benign, având uneori activitate progesteronică feminizantă (v. luteinom).

TECTOSPINAL, adj. / **tecto-spinal, -ale, -aux,** adj. / **tectospinal.** [*Lat.* **tectum** = *acoperiș, de la* **tegere** = *a acoperi;* **spina** = *șira spinării*.] Care se extinde de la *tectum mesencephali* (*tectum) la măduva spinării.

TECTUM, s. n. / **tectum,** s. m. / **tectum. NA: tectum, pl. tecta.** [*Lat.* **tectum** = *acoperiș, de la* **tegere** = *a acoperi*.] Structură anatomică asemănătoare unui acoperiș. Ex.: *t. mesencephali* (NA), porțiunea cea mai dorsală a creierului mijlociu (*mezencefal).

TEFLON, s. n. / **Teflon,** s. m. / **Teflon.** Marcă înregistrată pentru plitef (politetrafluoretilen), polimer sintetic cu proprietăți antiadezive. Este utilizat ca material de implant chirurgical pentru proteze, grefe vasculare și mijloace de fixare scheletică, deoarece este deopotrivă rezistent și bine tolerat de către țesuturi.

TEFROMALACIE, s. f. / **téphromalacie,** s. f. / **tephromalacia.** [*Gr.* **tephros** = *cenușă;* **malakia** = *înmuiere, de la* **malakos** = *moale*.] 1) Termen pentru denumirea leziunilor de natură ischemică prezente în coarnele anterioare ale măduvei cervicale în cursul *amiotrofiei izolate non-progresive a mușchilor mici ai mâinii. 2) Denumire pentru boala însăși, în care leziunile menționate anterior sunt consecința unui ramolisment parcelar al teritoriului spinal anterior de origine ateromatoasă sau sifilitică.

TEFROMIELITĂ, s. f. / **téphromyélite,** s. f. / **tephromyelitis.** [*Gr.* **tephros** = *cenușă;* **myelos** = *măduvă;* **-ită**.] Inflamația coarnelor axului de substanță cenușie a măduvei spinării. Când evoluează rapid, determină sindromul paraliziei spinale infantile sau, mai rar, al paraliziei spinale acute a adultului. V. poliomielită anterioară acută.

TEGUMENT, s. n. / **tégument,** s. m. / **integument. NA: integumentum commune.** [*Lat.* **tegumentum** = *înveliș, de la* **tegere** = *a acoperi*.] Sin.: piele (v.).

TEHNICĂ, s. f. / **technique,** s. f. / **technique.** [*Gr.* **tekhnikos** = *ingenios, dibaci, de la* **tekhne** = *artă manuală, meserie*.] 1) Ansamblu de procedee și metode utilizate pentru obținerea unui rezultat determinat. 2) În chirurgie, totalitatea timpilor operatori ai unei intervenții chirurgicale. Aceeași operație poate fi executată după t. diferite. Sin.: metodă. V. și operație, procedeu.

TEHNICĂ METAMORFICĂ / technique métamorphique / metamorphic technique. Terapie manipulativă fundamentată pe principiul conform căruia, la nivel plantar, există o proiecție fidelă a întregii ființe și a potențialului acesteia. Spre deosebire de *reflexoterapie, care utilizează suprafața plantară în totalitate, în cazul t. m. masajul plantelor se realizează la nivelul marginii externe a scheletului osos al piciorului, a cărei morfologie reflectă simbolic etapele vieții intrauterine. Acest masaj are un efect mai subtil decât cel reflex în sens fiziologic, de catalizator al acțiunii forței vitale prin care se produce metamorfoza psihologică, mentală și spirituală a individului. Deși nu are un scop terapeutic în sens tradițional, t. m. poate avea un potențial curativ, fiind utilă în special în maladii cronice, handicapuri motorii și deficite mentale. V. și medicină alternativă.

TEINĂ, s. f. / **théine,** s. f. / **theine, theina.** [*Chineză* **te**, *prin engl.* **tea** = *ceai;* **-ină**.] v. cafeină.

TELALGIE, s. f. / **thélalgie,** s. f. / **thelalgia.** [*Gr. 1)* **thele** = *mamelon; 2)* **tele** = *departe;* **algos** = *durere*.] 1) Sensibilitate dureroasă a mamelonului. 2) Durere percepută la distanță de locul leziunii.

TELANGIECTAZIE, s. f. / **télangiectasie,** s. f. / **telangiectasia, telangiectasis.** [*Gr.* **telos, -eos** = *capăt, extremitate;* **angeion** = *vas;* **ektasis** = *dilatație*.] Dilatație patologică și permanentă, congenitală sau dobândită, a unor mici vase cutanate sau mucoase, al căror traseu devine vizibil cu ochiul liber. T. dispare de obicei la *vitropresiune.

TELANGIECTAZIE HEMORAGICĂ EREDITARĂ / télangiectasie hémorragique héréditaire / hereditary h(a)emorrhagic telangiectasia. Sin.: boală Rendu-Osler (v.).

TELANGIECTAZIE PULMONARĂ / télangiectasie pulmonaire / pulmonary telangiectasia. Maladie familială cu transmitere autozomal semidominantă, caracterizată prin prezența fistulelor arteriovenoase profunde la nivelul unuia sau ambilor pulmoni, uneori cu localizare subpleurală, situate cel mai frecvent în lobul inferior drept. Fistulele permit sângelui neoxigenat să pătrundă direct în circulația sistemică, fără pasaj la nivelul membranei de schimb alveolo-capilare, realizând un grad variabil de șunt dreapta-stânga.

TELANGIOM, s. n. / **télangiome,** s. m. / **telangioma.** [*Gr.* **telos, -eos** = *capăt, extremitate;* **angeion** = *vas;* **-oma**.] Tumoră rezultată prin dilatarea capilarelor sau arteriolelor.

TELECHIRURGIE, s. f. / **téléchirurgie,** s. f. / **telesurgery.** [*Gr.* **tele** = *departe;* **kheirourgia** = *lucru efectuat manual, de la* **kheir, -iros** = *mână,* **ergon** = *lucru și* **ergein** = *a lucra*.] Chirurgie în care operatorul nu atinge organul tratat, care este abordat de la distanță, prin mijloace fizice, ca laser, ultrasunete sau undă de șoc pentru *litotripție.

TELECOBALTOTERAPIE, s. f. / **télécobaltothérapie,** s. f. / **telecobaltotherapy.** [*Gr.* **tele** = *departe; germ.* **Kobalt**, *var. de la* **Kobolt** = *spiriduș al minelor; gr.* **therapeia** = *tratament, de la* **therapeuein** = *a îngriji*.] Tratament cu radiații gama obținute de la o sursă externă de cobalt radioactiv, numită *bombă de cobalt.

TELECURIETERAPIE, s. f. / **télécuriethérapie,** s. f. / **telecurietherapy.** [*Gr.* **tele** = *departe;* **Marie Sklodowska Curie**, *chimist și fizician francez, n. în Polonia, 1867-1934;* **Pierre Curie**, *chimist și fizician francez, 1859-1906; gr.* **therapeia** =

tratament, de la therapeuein = a îngriji.] *Radioterapie în cadrul căreia se utilizează radiațiile emise de un izotop gama-radioactiv plasat la distanță de organul de iradiat. Sin.: telegamaterapie.

TELEDIAGNOSTIC, s. n. / **télédiagnostic**, s. m. / **telediagnosis.** [*Gr.* ***tele*** *= departe;* ***dia*** *= prin;* ***gnostikos*** *= care cunoaște, de la* ***gnonai*** *= a cunoaște.*] Utilizarea telecomunicațiilor pentru a ajuta un medic izolat să ia o decizie într-un caz dificil. Se realizează o consultare la distanță între doi sau mai mulți medici, care pot utiliza mijloace mai mult sau mai puțin avansate. Ex.: transmiterea de imagini.

TELEDIASTOLĂ, s. f. / **télédiastole**, s. f. / **telediastole.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***diastole*** *= dilatare, de la* ***diastelleia*** *= a lărgi.*] Sfârșitul *diastolei sau faza de relaxare ventriculară izovolumetrică.

TELEGAMATERAPIE, s. f. / **télégammathérapie**, s. f. / **telegammatherapy.** [*Gr.* ***tele*** *= departe; γ = a treia literă a alfabetului grec; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Sin.: telecurieterapie (v.).

TELEGENESIS, s. n. / **telegenesis**, s. m. / **telegenesis.** [*Gr.* ***tele*** *= departe;* ***genesis*** *= producere, procreație, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Reproducere prin însămânțare artificială, în particular prin spermatozoizi conservați.

TELEGONIE, s. f. / **télégonie**, s. f. / **telegony.** [*Gr.* ***tele*** *= departe;* ***gone, gonos*** *= urmaș, sămânță genitală.*] Influența primului mascul asupra tuturor gestațiilor ulterioare ale unei femele, chiar dacă fecundarea s-a produs de către un alt mascul.

TELEMEDICINĂ, s. f. / **télémédecine**, s. f. / **telemedicine.** [*Gr.* ***tele*** *= departe; lat.* ***medicina*** *= medicină.*] Consultație medicală acordată la distanță, care poate ajuta fie un medic (telediagnostic), fie o persoană care nu este medic (teleasistență medicală), în caz de dificultate și de izolare. V. telediagnostic.

TELENCEFAL, s. n. / **télencéphale**, s. m. / **telencephalon. NA: telencephalon.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***enkephalos*** *= creier, de la* ***en*** *= în,* ***kephale*** *= cap.*] Partea anterioară a encefalului. T. se dezvoltă din prima veziculă cerebrală embrionară anterioară. El cuprinde *emisferele cerebrale, *ventriculele laterale și o parte din ventriculul al treilea.

TELEOPSIE, s. f. / **téléopsie**, s. f. / **teleopsia.** [*Gr.* ***tele*** *= departe;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] Eroare în aprecierea distanței la care se află diferitele obiecte, în absența *ametropiei sau a tulburării vederii binoculare. T. ar fi expresia unei leziuni cerebrale temporale.

TELEPATIE, s. f. / **télépathie**, s. f. / **telepathy.** [*Gr.* ***tele*** *= departe;* ***pathos*** *= afecțiune, sentiment.*] Comunicare extrasenzorială, directă și la distanță, a gândurilor unui individ către un alt individ. Realitatea acestui fenomen rămâne discutabilă.

TELERADIOLOGIE, s. f. / **téléradiologie**, s. f. / **teleradiology.** [*Gr.* ***tele*** *= departe; lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***logos*** *= știință.*] Metodă de comunicare a imaginilor diagnostice și a altor informații relevante între stații aflate la distanță care sunt legate în rețele (locale sau pe arii largi).

TELERADIOTERAPIE, s. f. / **téléradiothérapie**, s. f. / **teleradiotherapy.** [*Gr.* ***tele*** *= departe; lat.* ***radius*** *= rază; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Tehnică de *radioterapie în care sursa agentului terapeutic (frecvent radiații X) se află la distanță față de organism (peste 1,50 m), spre deosebire de alte tehnici (ex.: brahiterapie), în care sursa este la distanță foarte mică.

TELERECEPTOR, s. m. / **télérécepteur**, s. m. / **telereceptor.** [*Gr.* ***tele*** *= departe; lat.* ***receptus****, de la* ***recipere*** *= a primi.*] Denumire dată unor receptori la care ajung stimuli senzoriali produși la distanță: ochiul, urechea, nasul.

TELESISTOLĂ, s. f. / **télésystole**, s. f. / **telesystole.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***systole*** *= contracție.*] Sfârșitul sistolei ventriculare, care corespunde fazei de ejecție lentă.

TELESISTOLIC, adj. / **télésystolique**, adj. / **telesystolic.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***systole*** *= contracție.*] Care se situează la sfârșitul *sistolei.

TELETERAPIE, s. f. / **téléthérapie**, s. f. / **teletherapy.** [*Gr.* ***tele*** *= departe;* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Termen cu mai multe semnificații posibile: 1) Tratament radioterapic prin *telecobaltoterapie sau cu altă sursă de radiații aflată la distanță față de pacient. 2) Tratament (ipotetic) la distanță prin *telepatie.

TELITĂ, s. f. / **thélite**, s. f. / **thelitis.** [*Gr.* ***thele*** *= mamelon;* ***-ită****.*] Inflamația mamelonului.

TELOCENTRIC, adj. / **télocentrique**, adj. / **telocentric.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate; lat.* ***centrum*** *= centru, din gr.* ***kentron*** *= vârf ascuțit.*] Despre un *cromozom al cărui *centromer este situat la una din extremitățile *cromatidei.

TELOFAZĂ, s. f. / **télophase**, s. f. / **telophase.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***phasis*** *= aparență, răsăritul unei stele, de la* ***phainein*** *= a apărea.*] Cea de-a patra și ultima fază a diviziunii celulare, în cursul căreia cromozomii fuzionează și reconstituie un cordon, apoi se reformează o rețea de *cromatină și o membrană nucleară pentru a individualiza nucleul. V. și mitoză.

TELOGEN, adj. / **télogène**, adj. / **telogen.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***gennan*** *= a produce.*] Denumire a fazei de repaus din cadrul *ciclului pilar.

TELOMER, s. m. / **télomère**, s. m. / **telomere.** [*Gr.* ***telos, -eos*** *= capăt, extremitate;* ***meros*** *= parte.*] Structură specializată situată la extremitatea fiecărui braț al unui cromozom, de partea opusă centromerului. Secvența din care este alcătuit t. constă dintr-un șir de repetări (de la 250 la 1500) bogate în guanină (la om hexamerul TTAGGG) care sunt adăugate sub acțiunea enzimei telomerază. T. asigură integritatea cromozomilor și împiedică fuzionarea acestora. În cursul diviziunilor celulare are loc o diminuare treptată a lungimii t., în relație cu procesele de îmbătrânire.

TELORAGIE, s. f. / **thélorragie**, s. f. / **thelorrhagia.** [*Gr.* ***thele*** *= mamelon;* ***rhegnynai*** *= a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie la nivelul mamelonului.

TELOTISM, s. n. / **thélotisme**, s. m. / **thelotism.** [*Gr.* ***thele*** *= mamelon;* ***-ism****.*] Proiecția mameloanelor prin contracția mușchilor areolei mamare, produsă prin reflex mamilo-areolar.

TELURIC, adj. / **tellurique**, adj. / **telluric.** [*Lat.* ***tellus, -uris*** *= pământ.*] 1) Care aparține pământului sau are originea din pământ. 2) Care aparține elementului chimic nr. 52, telur.

TEMPERAMENT, s. n. / **tempérament**, s. m. / **temperament.** [*Lat.* ***temperamentum*** *= combinație fericită, proporție justă, de la* ***temperari*** *= a amesteca în proporție justă; sensul medical datează din sec. XVI.*] 1) Ansamblul caracterelor fiziologice proprii unui individ. 2) Ansamblul dispozițiilor psihologice ale unei persoane. 3) Caracteristică de activitate și reactivitate, ontologică și psihologică, având raporturi nemijlocite cu dinamica fiziologică a organismului. Hipocrate deosebea patru tipuri de t.: sanguin, coleric, melancolic, flegmatic. Ele au fost reconfirmate de Pavlov.

TEMPERATURĂ, s. f. / **température**, s. f. / **temperature.** [*Lat.* ***temperatura*** *= compoziție bună, măsură justă, de la* ***temperari*** *= a amesteca în proporție justă.*] Intensitatea căldurii unui corp; în particular în medicină, a unui organism viu, măsurată cu un termometru. Unitatea de măsură în sistemul internațional este Kelvinul (abrev. K), unitate fundamentală, sau gradul Celsius (abrev. °C), unitate derivată, intervalul de un grad fiind egal în cele două scări de temperatură. Se utilizează și scara Fahrenheit, în țările anglosaxone (unitatea de măsură este °F pentru această scară). Pentru conversia t. exprimate în scara Fahrenheit în grade Celsius se scade 32 din valoarea măsu-

rată și se multiplică rezultatul cu 5/9. Pentru conversia inversă se multiplică valoarea măsurată cu 9/5 și se adaugă 32.

TEMPERATURĂ BAZALĂ / température basale / basal temperature. T. corporală măsurată la trezire, înainte ca subiectul să se fi ridicat din clinostatism și pe nemâncate. Harta t. b. se alcătuiește prin măsurarea zilnică a t., de obicei la nivelul rectului. În principiu, prin analiza hărții de t. b. se poate stabili data *ovulației.

TEMPERATURĂ CORPORALĂ / température corporelle / body temperature. T. corpului uman care rezultă din echilibrul dintre *termogeneză și pierderea de căldură. T. c. variază în cursul zilei, fiind mai ridicată seara, și în funcție de locul măsurării. Astfel, măsurată la nivelul axilei, t. c. variază între 36,8°C dimineața și 37,3°C seara. T. bucală este cu 0,3-0,6°C mai mare decât cea axilară, iar cea rectală cu 0,5-1°C. La nivelul ficatului, t. este de circa 40,5°C. T. bucală poate varia dacă pacientul a ingerat alimente reci sau dacă acesta repiră pe gură. Se apreciază că măsurarea t. rectale este mai precisă decât măsurarea t. axilare sau bucale, cu condiția absenței oricărui proces patologic local.

TEMPERATURĂ DE FUZIUNE / température de fusion / melting temperature. 1) T. medie la care 50% dintre moleculele de ADN bicatenar dintr-un amestec se găsesc sub formă disociată. 2) T. care corespunde trecerii unui bistrat lipidic (format dintr-un singur tip de fosfolipid) din faza de *gel în faza de *cristal lichid. Pentru amestecuri de fosfolipide, ca și pentru membranele naturale (care includ și proteine), această tranziție are loc într-un interval de t.

TEMPORAL, adj., s. n. / temporal, -ale, -aux, adj., s. m. / temporal. [*Lat. **temporalis** = de la tâmplă, de la **tempus, -oris** = tâmplă.*] 1) Care se referă la tâmplă sau la osul t. sau la lobul t. (ex.: sindrom t., care cuprinde manifestări în relație cu leziuni ale lobului t.). 2) *Osul t.*: v. tab. anat. - oase.

TEMPOROMALAR, adj. / temporo-malaire, adj. / temporomalar. [*Lat. **tempus, -oris** = tâmplă; **mala** = maxilar superior.*] Care se referă la tâmplă și la obraz, sau la osul temporal și osul malar.

TEMPOROMANDIBULAR, adj. / temporo-mandibulaire, adj. / temporomandibular. [*Lat. **tempus, -oris** = tâmplă; **mandibula** = maxilar inferior, de la **mandere** = a mesteca.*] Care se referă la osul temporal și la mandibulă sau se află în relație cu aceste formațiuni.

TEMPOROPARIETAL, adj. / temporo-pariétal, -ale, -aux, adj. / temporoparietal. [*Lat. **tempus, -oris** = tâmplă; **parietalis** = de perete, de la **paries, -etis** = perete.*] 1) Care aparține sau are legătură cu oasele temporal și parietal. 2) Cu referire la regiunea t. sau la *circumvoluțiile temporale și parietale.

TEMPOROPONTIN, adj. / temporo-pontin, -e, adj. / temporopontile. [*Lat. **tempus, -oris** = tâmplă; **pons, -ntis** = punte.*] Care se referă la lobul temporal și la protuberanța inelară.

TEMPOROSPAȚIAL, adj. / temporo-spatial, -ale, -aux, adj. / temporo-spatial. [*Lat. **tempus, -oris** = timp; **spatium** = spațiu.*] Care se referă deopotrivă la timp și spațiu.

TENALGIE, s. f. / ténalgie, s. f. / tenalgia. [*Gr. **tenon, -ontos** = tendon; **algos** = durere.*] Durere localizată la nivelul unuia sau mai multor tendoane. Sin.: tenodinie.

TENASCINĂ, s. f. / ténascine, s. f. / tenascin. [*Lat. **tenere** = a ține; **nasci** = a se naște; -ină.*] Glicoproteină extracelulară izolată recent în țesutul conjunctiv, care participă la interacțiunile celulare.

TENDINITĂ, s. f. / tendinite, s. f. / tendinitis. [*Lat. medievală **tendo, -inis** = tendon, probabil de la gr. **tenon, -ontos** = tendon; -ită.*] Inflamația corpului unui tendon sau a zonei sale de inserție (*t. de inserție*). Dacă la inserție este anexată o *bursă seroasă se produce o tendinobursită. Când are loc o reacție osteofitică subperiostală la locul inserției este vorba de tendinoperiostită. Ex. de t.: 1) *T. ahileană* este limitată la o parte din *tendonul lui Ahile și se caracterizează prin tumefacție dureroasă cu dificultăți la mers. Survine cel mai frecvent după un traumatism, un marș forțat sau din cauza încălțămintei strâmte, mai rar fiind consecința unei *artrite. 2) *T. crepitantă*, sin.: sinovită crepitantă (v.). 3) *T. de inserție* reprezintă consecința unui reumatism extraarticular, localizat la nivelul inserțiilor osoase ale tendoanelor, ligamentelor sau aponevrozelor. Sin.: tenozită.

TENDINITĂ DE INSERȚIE / tendinite d'insertion / enthesitis. Sin.: entezită (v.).

TENDINOPERIOSTITĂ, s. f. / tendinopériostite, s. f. / tendinoperiostitis. [*Lat. medievală **tendo, -inis** = tendon, probabil de la gr. **tenon, -ontos** = tendon; gr. **peri** = în jurul; **osteon** = os; -ită.*] Sin.: entezită (v.).

TENDON, s. n. / tendon, s. m. / tendon. NA: tendo, pl. tendines. [*Lat. medievală **tendo, -inis** = tendon, probabil de la gr. **tenon, -ontos** = tendon.*] Extremitate fibroasă, albă și rezistentă, mai mult sau mai puțin alungită, cilindrică sau aplatizată a unui mușchi. Este constituită dintr-un țesut conjunctiv alb-sidefiu, dens și rezistent, prin care mușchiul se inseră pe os. T. are rolul de a transmite forța musculară.

TENDON CALCANEAN / tendon calcanéen / calcaneal tendon. NA: tendo calcaneus. Sin.: tendonul lui Ahile (v.).

TENDON ROTULIAN / tendon rotulien / patellar tendon. NA: ligamentum patellae. Continuare a porțiunii centrale a t. mușchiului cvadriceps femural, sub forma unui ligament tendinos puternic întins între vârful rotulei și tuberozitatea anterioară a tibiei. Sin.: ligament rotulian.

TENDONUL LUI AHILE / tendon d'Achille / Achilles' tendon. NA: tendo calcaneus. [*Gr. **Akhilleus**, erou grec a cărui mamă l-a ținut de călcâi pentru a-l scufunda în Styx.*] T. masiv, puternic, care leagă mușchiul triceps sural de tuberozitatea *calcaneului. Sin.: tendon calcanean.

TENECTOMIE, s. f. / ténectomie, s. f. / tenectomy. [*Gr. **tenon, -ontos** = tendon; **ektome** = excizie.*] Excizia chirurgicală parțială a zonei lezate a unui tendon, a tecii acestuia sau, uneori, excizia totală.

TENESMĂ, s. f. / ténesme, s. m. / tenesmus. [*Gr. **tenesmos**, de la **teinein** = a întinde.*] Senzație permanentă sau paroxistică de constricție dureroasă a sfincterului anal sau vezical, cu tensiune penibilă și nevoie imperioasă și continuă de a defeca sau de a urina.

TENIAZĂ, s. f. / taeniase, s. f., taeniasis, s. m. / t(a)eniasis. [*Lat. **taenia** = panglică; -ază.*] Infestarea cu viermi din genul **Taenia* și tulburările provocate de prezența paraziților în intestin. Manifestările clinice ale t. sunt îndeosebi digestive: dureri abdominale, greață, tulburări de tranzit intestinal, senzație de balonare, apetit capricios. Uneori pot apărea tulburări nervoase.

TENIE, s. f. / taenia, s. f. / t(a)enia. [*Lat. **taenia** = panglică.*] Vierme aparținând genului *Taenia* (v.).

TENIFUG, adj., s. n. / ténifuge, adj., s. m. / t(a)eniafuge. [*Lat. **taenia** = panglică; **fugare** = a pune pe fugă, a îndepărta.*] (Medicament) care provoacă paralizia și expulzia *teniilor.

TENODEZĂ, s. f. / ténodèse, s. f. / tenodesis. [*Gr. **tenon, -ontos** = tendon; **desis** = legare.*] Tehnică chirurgicală efectuată de obicei pentru fixarea, stabilizarea unei articulații, atunci când tendonul unui mușchi cu rol în mobilitatea articulației respective este dezinserat (accidental, traumatic). T. constă în inserția tendonului respectiv în poziție anatomică sau într-o poziție nouă. T. poate fi utilă și în cazul corecției chirurgicale a piciorului paralitic echin, în acest caz fiind interesat tendonul unui mușchi paralizat al gambei.

TENODINIE, s. f. / ténodinie, s. f. / tenodinia. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; odyne = durere.*] Sin.: tenalgie (v.).

TENOLIZĂ, s. f. / ténolyse, s. f. / tenolysis. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Procedeu chirurgical care constă în excizia aderențelor fibroase, cicatriceale care împiedică funcția fiziologică a unui tendon.

TENOPEXIE, s. f. / ténopexie, s. f. / tenopexy. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; pexis = fixare.*] 1) Fixarea, în general prin sutură, a tendonului unui mușchi, de. ex. în cazul mușchilor globului ocular, pentru corectarea unui *strabism.

TENOPLASTIE, s. f. / ténoplastie, s. f. / tenoplasty. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Grefă tendinoasă constând în interpunerea unui tendon de origine animală la extremitățile unui tendon secționat, rupt sau afectat de un proces patologic.

TENORAFIE, s. f. / ténorraphie, s. f. / tenorrhaphy. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; rhaphe = sutură.*] Reunirea prin sutură a fragmentelor unui tendon secționat.

TENOSINOVITĂ, s. f. / téno-synovite, s. f. / tenosynovitis. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; lat. medievală synovia, probabil de la gr. syn = împreună, lat. ovum = ou; -ită.*] Afecțiune inflamatorie localizată la nivelul tecii sinoviale a unui tendon și care se poate însoți de apariția unor zgomote (crepitații) la mișcarea tendonului respectiv (*t. crepitantă*). Sin.: sinovită tendinoasă. V. și peritendinită.

TENOSINOVITĂ CRONICĂ STENOZANTĂ A POLICELUI DE QUERVAIN / ténosynovite chronique sténosante du pouce de De Quervain / De Quervain's disease, tenosynovitis steno-sans. [*Fritz de Quervain chirurg elvețian, profesor la Berna și Basel, 1868-1940.*] Sin.: boală de Quervain (v.).

TENOTOMIE, s. f. / ténotomie, s. f. / tenotomy. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Secționare chirurgicală a unui tendon pentru redresarea unui membru, a unui segment de membru sau a unui organ (ochi, în caz de *strabism). 2) Termenul este utilizat și în cazul secționării unor *bride fibroase cicatriceale care obstrucționează mișcările la nivelul unui segment de membru sau îl mențin într-o poziție anormală.

TENOZITĂ, s. f. / ténosite, s. f. / tenositis. [*Gr. tenon, -ontos = tendon; -ită.*] Sin.: tendinită (v.).

TENSEGRITATE, s. f. / tensegrité, s. f. / tensegrity. [*Abrev. engl. tensional integrity, din lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda și integrare = a întregi, a completa.*] Concept arhitectural din biologia celulară și moleculară, introdus de Buckminster Fuller, caracteristic pentru structurile stabilizate prin integritate tensională, care le diferențiază pe acestea de arhitecturile clasice bazate pe continuitate compresională. Integritatea tensională se realizează prin conectarea unei serii continue de elemente tensoare cu o serie discontinuă de elemente rigide, rezistente la compresie. Structurile tensegrale dezvoltă o tensiune internă, fiind în acest mod independente de gravitație, și reacționează prin reconfigurări globale la modificări mecanice locale. În biologia celulară și moleculară, conceptul de t. oferă o explicație plauzibilă pentru integrarea acțiunii forțelor fizice cu logica evenimentelor biochimice, asamblarea structurilor în suprastructuri și articularea dinamicilor locale în comportamente globale coerente și adaptate. *Matricea extracelulară și *citoscheletul sunt prin excelență structuri tensegrale, conectarea lor prin molecule de adeziune stând la baza organizării și dinamicii tisulare. Conceptul de t. este util în explicarea globală a unor procese de fiziologie celulară în relație îndeosebi cu citoscheletul și membrana celulară.

TENSIOACTIV, adj. / tensioactif, -ive, adj. / tensioactive, surface-active. [*Lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda; activus = activ, de la agere = a acționa.*] Care posedă proprietatea de *tensioactivitate. Substanțele *t. pozitive* cresc coeficientul de tensiune superficială, iar substanțele *t. negative* îl scad. V. și tensioactivitate.

TENSIOACTIVITATE, s. f. / tensioactivité, s. f. / tensioactivity. [*Lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda; activus = activ, de la agere = a acționa.*] Proprietatea unor substanțe de a modifica *tensiunea superficială. Este cazul unor substanțe organice cu lanțuri lungi de carbon și număr mic de radicali -OH sau $-CO_2H$. Solviții care scad tensiunea superficială trebuie să se afle concentrați în stratul superficial al soluției și invers pentru cei ce cresc tensiunea superficială. V. tensioactiv.

TENSIOMETRU, s. n. / tensiomètre, s. m. / tensiometer. [*Lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda; gr. metron = măsură.*] Sin.: sfigmomanometru (v.).

TENSIUNE, s. f. / tension, s. f. / tension. [*Lat. tensio, -onis = încordare, de la tendere = a întinde, a încorda.*] 1) Sinonim inadecvat, dar uzual folosit pentru presiune, pentru a desemna rezistența opusă de pereții cavităților organice (abdomen, stomac, vezică etc.) sau de vase (artere, vene) la presiunea creată de lichidele sau gazele pe care le conțin. V. și t. arterială. 2) *T. electrică*: diferența de potențial electric între două puncte. Se măsoară în volți. 3) *T. intraoculară*, v. presiune intraoculară. 4) *T. superficială* (v.). V. și surfactant. 5) *T. vaporilor de apă*, t. parțială a vaporilor de apă din aer. Reprezintă modul de exprimare a umidității aerului.

TENSIUNE ARTERIALĂ / tension artérielle / blood pressure, arterial tension. Forță elastică exercitată de pereții arteriali asupra conținutului sanguin. Aceasta echilibrează, practic, cu forța contractilă a inimii transmisă de sânge și denumită presiune arterială. Termenii de t. a. și presiune arterială, deși desemnează noțiuni biofizice diferite, au devenit sinonimi în limbajul medical. În consecință, v. presiune arterială.

TENSIUNE ARTERIALĂ DIASTOLICĂ / tension artérielle diastolique / diastolic pressure. Sin.: presiune arterială minimă (v.).

TENSIUNE ARTERIALĂ DIFERENȚIALĂ / tension artérielle differentielle / pulse pressure. Sin.: presiune arterială diferențială (v.).

TENSIUNE ARTERIALĂ MAXIMĂ / tension artérielle maxima / systolic pressure. Sin.: presiune arterială maximă (v.).

TENSIUNE ARTERIALĂ MEDIE / tension artérielle moyenne / mean pressure. Sin.: presiune arterială medie (v.).

TENSIUNE ARTERIALĂ MINIMĂ / tension artérielle minima / diastolic pressure. Sin.: presiune arterială minimă (v.).

TENSIUNE ARTERIALĂ SISTOLICĂ / tension artérielle systolique / systolic pressure. Sin.: presiune arterială maximă (v.).

TENSIUNE INTRAOCULARĂ / tension intraoculaire / intraocular pressure. Sin.: presiune intraoculară (v.).

TENSIUNE SUPERFICIALĂ / tension superficielle / surface tension. Forță care se manifestă la suprafața liberă a unui lichid, deoarece forțele de atracție dintre moleculele de lichid sunt mai mari decât cele dintre moleculele lichidului și ale gazului de deasupra. Datorită orientării normale a forței, suprafața liberă a unui lichid tinde spre o arie cât mai mică și se comportă ca o membrană elastică. T. s. se exercită pe unitatea de lungime a liniei de contact care separă două faze (lichid-aer). Ea depinde de natura lichidului, de temperatură și de compoziția suprafeței. Se notează cu σ (sau γ) și se exprimă în N/m. Fenomenul de t. s. este implicat în formarea meniscurilor, în fenomenele capilare, curgerea sub formă de picături și, în organism, îndeosebi în rolul *surfactantului.

TENSOR, adj., s. m. / tenseur, adj., s. m. / tensor. [*Lat. tensus, de la tendere = a întinde, a încorda.*] (Mușchi) care deter-

mină tensiunea sau întinderea unei structuri anatomice, îndeosebi în cazul *aponevrozelor. Ex.: mușchiul t. al *fasciei lata*. V. tab. anat. - mușchi.

TEOBROMINĂ, s. f. / théobromine, s. f. / theobromine. [*Gr. theos = zeu; broma = fel de mâncare; -ină.*] Principal alcaloid din boabele de cacao (*Theobroma cacao*), t. este un derivat purinic xantinic cu acțiune diuretică, de relaxare a musculaturii netede, coronarodilatatoare și relativ stimulantă pentru sistemul nervos central.

TEOFILINĂ, s. f. / théophylline, s. f. / theophylline. [*Gr. theòs = zeu; philein = a iubi; -ină.*] Principalul alcaloid din frunzele de ceai, chimic fiind o dimetil-xantină, preparată și sintetic. T. are acțiune stimulantă asupra sistemului nervos central, este *diuretic și spasmolitic la nivelul mușchilor netezi (îndeosebi efect bronhodilatator benefic în astmul bronșic). V. cafeină și xantină.

TEOMANIE, s. f. / théomanie, s. f. / theomania. [*Gr. theos = zeu; mania = nebunie.*] Delir religios prin care pacientul susține că se află sub inspirație divină sau că este un personaj divin.

TEORIA CELULARĂ / théorie cellulaire / cell theory. Una din marile teorii unificatoare din secolul al XIX-lea. Purkinje, Schleiden și Schwann au văzut în celulă unitatea structurală și fiziologică a organismelor animale și vegetale.

TEORIA GENERALĂ A SISTEMELOR / théorie générale des systèmes / general systems theory. T. elaborată de biologul L. von Bertalanffy, conform căreia în natură nu există obiecte izolate, ci asocieri ale acestora, aflate în interacțiune. Prin integrarea unui anumit număr de obiecte (elemente) într-un sistem apar proprietăți noi, care sunt caracteristice numai sistemului respectiv și nu componentelor izolate. T. g. a s. a avut un impact deosebit în toate științele, deoarece în condițiile în care în cercetare domină tendința analitică, permite sinteza unor date aparent disparate. Au fost identificate o serie de caracteristici generale comune sistemelor nevii și biosistemelor, precum și o serie de particularități ale acestora din urmă. T. g. a s. deschide și calea analizei cantitative, inclusiv în cazul unor sisteme biologice, dar adoptarea analizei sistemice s-a concretizat îndeosebi în domeniul sistemelor tehnice.

TEORIA INFORMAȚIEI / théorie d'information / information theory. Analiza caracteristicilor comunicării mesajelor la nivelul sistemelor în toate etapele (codificare, transmisie, decodificare, recepție) și a perturbărilor (sau distorsiunilor) care se produc în diferite etape.

TEORIA SELECȚIEI CLONALE / théorie de la sélection clonale / clonal selection theory. Sin.: selecție clonală imunologică (v.).

TEORIA ȚINTEI / théorie de la cible / target theory. T. conform căreia efectul direct al radiațiilor ionizante depinde de probabilitatea interacțiunii acestora cu o serie de structuri vitale ale celulei, îndeosebi cu moleculele de ADN. Probabilitatea ca radiațiile să producă o leziune (reversibilă sau ireversibilă) la nivelul acestor molecule este o problemă de balistică, de unde denumirea t. T. ț. a fost extinsă și în explicarea altor procese, cum este acțiunea medicamentelor.

TEORIE, s. f. / théorie, s. f. / theory. [*Gr. theoria = acțiunea de a observa, de a medita, de la theorein = a observa, a contempla.*] 1) Cunoaștere speculativă, abstractă, ideală, independentă de aplicații. T. este verificată în practică. 2) Sistem conceptual organizat pe care se bazează explicarea unor fenomene, pornind de la un ansamblu de ipoteze verificate experimental.

TERAPEUTIC, adj. / thérapeutique, adj. / therapeutic(al). [*Gr. therapeutikos = care vindecă, care îngrijește, de la therapeuein = a îngriji.*] Care se referă la tratamentul bolilor. Ex.: procedeu t., agent t., pneumotorax t.

TERAPEUTICĂ, s. f. / thérapeutique, s. f. / therapeutics. [*Gr. therapeutikos = care vindecă, care îngrijește, de la therapeuein = a îngriji.*] Ramură a medicinei dedicată aplicării unor remedii variate - îndeosebi medicamentoase și chirurgicale - în scopul vindecării bolilor sau al ameliorării simptomatologiei și a altor tulburări produse de acestea. În alternativa ideală, t. poate fi *etiologică*, acționând direct asupra cauzelor bolii, sau *patogenică*, în cazurile când sunt țintite mecanismele patologice, și *simptomatică*, dacă se urmărește atenuarea sau dispariția unor simptome. Sin.: terapie. V. și tratament.

TERAPIE, s. f. / thérapie, s. f. / therapy. [*Gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Sin.: terapeutică (v.).

TERAPIE ANTIMICOBACTERIANĂ / thérapie antimycobactérienne / antimycobacterial therapy. Metodă de t. a infecțiilor cu micobacterii, care include tratamentul farmacologic al tuberculozei, leprei și al bolilor produse de micobacteriile netuberculoase patogene. Tuberculostaticele sunt divizate în agenți de primă linie (izoniazida și rifampicina asociate cu pirazinamidă, etambutol și streptomicină) și de a doua linie (acidul paraaminosalicilic, amikacina, capreomicina, cicloserina, etionamida, kanamicina și tiacetazona). Tratamentul standard al leprei include dapsona, rifampicina și clofazimina. *Mycobacterium avium-intracelulare* și *M. kansasii* sunt sensibile la tuberculostaticele de primă linie, iar micobacteriile cu creștere rapidă - la amikacină, cefalosporine, chinolone fluorinate, doxiciclină și sulfonamide. Claritromicina este un antibiotic foarte eficient împotriva micobacteriilor netuberculoase, fiind util și în tratamentul infecțiilor diseminate la pacienții cu SIDA.

TERAPIE ANTI-Rh-D / thérapie anti-Rh-D / anti-Rh-D therapy. Administrarea de anticorpi împotriva antigenului Rh-D (antigen înalt imunogenic din sistemul de grup sanguin Rh), utilizată în tratamentul purpurei trombocitopenice idiopatice.

TERAPIE COGNITIVĂ / thérapie cognitive / cognitive therapy. Metodă de psihoterapie apropiată de *t. comportamentală. T. c. se bazează pe modelul cognitiv de funcționare a gândirii, conform căruia comportamentele motorii și verbale sunt condiționate prin scheme inconștiente dobândite prin experiență. Tulburările mentale, îndeosebi depresiile, sunt în relație cu o gândire și credințe eronate, produse prin scheme preexistente, în prezența unor situații dificile. T. c., utilizată îndeosebi în tulburările anxio-depresive, constă în modificarea progresivă a acestor sisteme de gândire inadecvată, prin intervenții active, de tip pedagogic.

TERAPIE COMPORTAMENTALĂ / thérapie comportamentale / behaviour therapy. Metodă de psihoterapie bazată pe principii stabilite prin analiza experimentală a învățării și condiționării. Scopul t. c. constă în modificarea comportamentelor patologice prin înlocuirea unor atitudini neadecvate cu altele, mai bine adaptate.

TERAPIE GENETICĂ / thérapie génique / gene therapy. Denumire generică pentru ansamblul de tehnici datorită cărora ADN, din factor etiopatogenic, devine medicament. În esență, prin t.g. se urmărește fie modularea expresiei unei gene endogene, fie corectarea anomaliilor structurale ale genei modificate (alterate) sau suplinirea funcțiilor acesteia. În prezent t.g. este opțională prin: 1) *Proteine recombinate* și *vaccinuri* produse prin *inginerie genetică utilizând: a) *clonarea și expresia unor gene normale în microorganisme sau *animale transgenice; b) producerea de anticorpi total sau parțial „umanizați" prin manipularea *genelor imunoglobulinelor; c) producția de vaccinuri modificate genetic. 2) *T.g. propriu-zisă* este exclusiv somatică și constă în modificarea genetică a celulelor pacientului prin transfer de *oligonucleotide, fragmente de gene sau chiar gene. În funcție de *tehnica de transfer* se disting: a) *t.g. in vivo* – constând în trasfer direct de material genetic în celulele pacientului folosind un *vector care conține gena respectivă (tehnica este uti-

lizată când boala se exprimă la mai multe tipuri de celule din organism, de ex., în *mucoviscidoză); b) *t.g. ex vivo*, care constă din efectuarea unei *autogrefe de celule modificate genetic în afara organismului (celulele prelevate de la pacient sunt modificate *in vitro*, prin introducerea unei gene normale și ulterior sunt reinserate în organism). În funcție de *mecanismul patogenic* se deosebesc: a) *t.g. clasică*, constând în transfer de gene în celulele țintă pentru obținerea unei expresii genice optime, în următoarele cazuri: produs genic absent la pacient, distrugere a celulelor țintă prin expresia unei toxine, expresie a unui produs pentru activarea sistemului imun; b) *t.g. neo-clasică*, constând în transfer de material genetic pentru inhibarea expresiei unor gene implicate în patogenia unei anumite boli. Sin.: genoterapie.

TERAPIE IMUNOSUPRESIVĂ / thérapie immunosuppressive / immunosuppressive therapy. Tratament cu agenți fizici (ex.: radiații X) sau farmacologici (corticosteroizi, medicamente citotoxice ca azatioprina și ciclosporina) care inhibă în general răspunsul imun față de antigenii endogeni și exogeni, fiind utilizat în transplantul de organe (pentru prevenirea rejetului), în alergii, în mielomul multiplu și în bolile autoimune.

TERAPIE INTENSIVĂ / soins intensifs / intensive care. Ansamblul procedeelor terapeutice absolut necesare în cazul pacienților care, prin natura și gravitatea afecțiunilor de care suferă, necesită o supraveghere specializată, imediată și continuă, incluzând echipamente de monitorizare complexă și de resuscitare a funcțiilor vitale. În spitalele mari există unități (secții) specializate cu adresabilitate precisă: nou-născuți, bolnavi chirurgicali, arsuri grave, bolnavi cu infarct miocardic sau afecțiuni neurologice grave.

TERAPIE SCLEROZANTĂ / thérapie sclérosante / sclerotherapy. Injectarea varicelor esofagiene cu un agent chimic sclerozant, prin intermediul unui cateter cu ac trecut prin endoscop. T. s. permite un control bun al hemoragiilor esofagiene acute și poate fi folosită și în scop preventiv.

TERATISM, s. n. / tératisme, s. m. / teratism. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru; -ism.*] Anomalie gravă a formării sau/și dezvoltării unor organe de origine congenitală.

TERATOBLASTOM, s. n. / tératoblastome, s. m. / teratoblastoma. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***blastos*** = *germen;* ***-oma***.] *Teratom cu evoluție malignă, dezvoltat pe seama celulelor de tip embrionar.

TERATOGEN, adj. / tératogène, adj. / teratogen. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***gennan*** = *a produce.*] Care provoacă anomalii congenitale, acționând în perioada gravidității. Ex.: acțiunea t. a *talidomidei, în general a unor medicamente sau a unor doze mari de radiații.

TERATOGENEZĂ, s. f. / tératogenèse, tératogénie, s. f. / teratogenesis. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***genesis*** = *producere, de la* ***gennan*** = *a produce.*] Mecanismele de producere a malformațiilor la embrion sau la fetus.

TERATOID, s. n. / tératome, s. m. / teratoma. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***eidos*** = *formă.*] Sin.: teratom (v.).

TERATOLOGIE, s. f. / tératologie, s. f. / teratology. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***logos*** = *știință.*] Știința care studiază anomaliile și malformațiile în relație cu perturbările dezvoltării embrionare sau fetale.

TERATOM, s. n. / tératome, s. m. / teratoma. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***-oma***.] Neoplasm disembrioplazic, format din țesuturi adulte diferențiate (*t. benign*) sau embrionare nediferențiate (*t. malign*). T. se localizează cel mai des la nivelul testiculului sau ovarului (la adult) și al mediastinului sau regiunii sacrococcigiene (la copil). Sin.: teratoid, tumoră organoidă (Virchow). V. și disembriom.

TERATOSPERMIE, s. f. / tératospermie, s. f. / teratospermia. [*Gr.* ***teras, -atos*** = *monstru;* ***sperma, -atos*** = *sămânță.*] Prezența a numeroși spermatozoizi de formă anormală în spermă, cu consecințe negative asupra fecundației și gestației.

TEREBRANT, adj. / térébrant, -e, adj. / terebrant, terebrating. [*Gr.* ***terebron*** = *sfredel, burghiu.*] Care roade, care scobește, care are tendința să pătrundă în profunzimea țesuturilor, cu referire îndeosebi la unele ulcere.

TEREBRAȚIE, s. f. / térébration, s. f. / terebration. [*Lat.* ***terebratio, -onis*** = *sfredelire, perforare, de la* ***terebrare*** = *a sfredeli, a perfora și gr.* ***terebron*** = *sfredel, burghiu.*] Sin.: perforație (v.).

TEREN, s. n. / terrain, s. m. / diathesis. [*Lat.* ***terrenus*** = *de pământ, terestru, de la* ***terra*** = *Pământ.*] Concept clasic, dar și imprecis, care regrupează totalitatea factorilor constituționali (genetici, fiziologici, tisulari sau umorali) sau dobândiți care determină predispoziția pentru o boală sau condiționează *prognosticul unei boli. Noțiunea tradițională de *t. morbid* este relativ vagă și se restrânge treptat, îndeosebi prin identificarea unor anomalii sau caracteristici genetice precise. T. poate fi definit drept capacitatea organismului de a răspunde, de a reacționa la diverși agenți patogeni. În terminologia engl., termenul *diathesis* (v. diateză) este doar un sin. parțial. V. predispoziție și diateză.

TERMAL, adj. / thermal, -ale, -aux, adj. / thermal. [*Gr.* ***therme*** = *căldură.*] Care se caracterizează prin temperatură, prin căldură. Termenul se utilizează îndeosebi cu referire la apele minerale calde sau t., utilizate în cura t.

TERMEN, s. n. / terme, s. m. / term of pregnancy. [*Lat.* ***terminus*** = *linie de hotar, limită.*] Sfârșitul previzibil al sarcinii, după o perioadă normală de *gestație, urmat de naștere. Ex.: sarcină la t.

TERMIC, adj. / thermique, adj. / thermic, thermal. [*Gr.* ***thermos*** = *cald, de la* ***therme*** = *căldură.*] Care se referă la căldură (ex.: conductibilitate t.) sau la temperatura unui corp (curbă t.).

TERMINAL, adj., s. n. / terminal, -ale, -aux, adj., s. m. / terminal. [*Lat.* ***terminalis*** = *final, de la* ***terminus*** = *linie de hotar, limită.*] 1) Care se referă la extremitatea unei structuri, care constituie ultimul element din punct de vedere al poziției topografice (ex.: arteră t.). 2) Despre perioada finală a unei boli, denumită fază t. 3) V. glosar de informatică medicală.

TERMINATOR, s. m. / terminateur, s. m. / terminator. [*Lat.* ***terminator, -oris*** *de la* ***terminare*** = *a termina, a încheia.*] Secvență de ADN care favorizează oprirea *transcripției.

TERMISTOR, s. n. / thermistance, s. f. / thermistor. [*Abrev. engl.* ***thermal resistor***, *din gr.* ***therme*** = *căldură; lat.* ***resistere*** = *a rezista, a se împotrivi, de la* ***sistere*** = *a se opri.*] Component electronic a cărui rezistență variază neliniar cu temperatura mediului și poate fi utilizat pentru măsurarea unor modificări foarte mici ale acesteia. Sin. parțial: termorezistență.

TERMOALGEZIC, adj. / thermo-algésique, adj. / thermoalgesic. [*Gr.* ***thermos*** = *cald, de la* ***therme*** = *căldură;* ***algos*** = *durere, sau* ***algesis*** = *simțul durerii.*] Care se referă deopotrivă la căldură și la durere. Ex.: sensibilitate t., anestezie t.

TERMOANALGEZIE, s. f. / thermoanalgésie, s. f. / thermoanalgesia. [*Gr.* ***thermos*** = *cald, de la* ***therme*** = *căldură;* ***an*** *- priv.;* ***algos*** = *durere, sau* ***algesis*** = *simțul durerii.*] 1) Alterarea *termosensibilității sau a capacității de a discrimina căldura de frig. 2) Anestezie termică și dureroasă legată de lezarea unui fascicul spinotalamic. Sin.: termoanestezie.

TERMOANESTEZIE, s. f. / thermoanesthésie, s. f. / thermoan(a)esthesia. [*Gr.* ***thermos*** = *cald, de la* ***therme*** = *căldură;* ***an*** *- priv.;* ***aisthesis*** = *senzație, sensibilitate.*] Sin.: termoanalgezie (v.).

TERMOCAUTER, s. n. / thermocautère, s. m. / thermocautery. [*Gr.* ***thermos*** = *cald, de la* ***therme*** = *căldură; lat.* ***cauterium***, *gr.* ***kauterion*** = *fier înroșit, de la gr.* ***kaiein*** = *a arde.*] *Cauter care folosește ca sursă de căldură arderea vaporilor provenind din hidrocarburi.

TERMOCAUTERIZARE, s. f. / thermocautérisation, s. f. / thermocauterisation. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. cauterium, gr. kauterion = fier înroșit, de la gr. kaiein = a arde.*] Cauterizarea unei plăgi sau a unui țesut cu ajutorul căldurii produse de un *cauter încălzit la alb. Actualmente, *termocauterul este înlocuit cu electrocauterul.

TERMOCOAGULARE, s. f. / thermocoagulation, s. f. / thermocoagulation. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. coagulatio, -onis, de la coagulare = a închega, a coagula.*] Procedeu de coagulare tisulară utilizat în timpul unei intervenții chirurgicale (ex.: în stereotaxie), care constă în utilizarea unor curenți de înaltă frecvență, care cresc mult temperatura tisulară normală.

TERMOCUPLU, s. n. / thermocouple, s. m. / thermocouple. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; fr. couple, din lat. copula = legătură.*] Dispozitiv format din doi conductori alcătuiți cel mai adesea din două metale cu constante termice diferite. Conductorii, de obicei filiformi, sunt sudați la extremități. Când cele două suduri au o temperatură diferită, ia naștere un curent electric (*efect Seebeck) a cărui intensitate depinde de diferența de temperatură existentă între cele două suduri. Efectul devine mai evident când se aleg anumite cupluri de metale ca, de ex., fier-constantan, platină-platinorodium. În prezent sunt utilizați *semiconductorii. T. poate fi utilizat în dispozitivele termometrice pentru măsurarea temperaturii suprafețelor cutanate și a țesuturilor.

TERMODINAMICĂ, s. f. / thermodynamique, s. f. / thermodynamics. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; dynamis = forță.*] Ramură a fizicii care studiază transformările de energie din sistemele materiale. T. se bazează pe trei principii (v. principiu - 3). Există un paradox termodinamic specific vieții. Astfel, în timp ce în sistemele naturale nevii entropia (deci dezordinea) crește, evoluția ontogenetică și filogenetică dă impresia unui proces cu scădere de entropie. În realitate, sistemele vii sunt deschise, deci pot introduce din mediu compuși cu entropie scăzută: se pot "hrăni cu entropie negativă" (Schrödinger). T. clasică a sistemelor închise și a proceselor reversibile este azi înlocuită, în biologie, prin t. sistemelor deschise și a proceselor ireversibile (Prigogine).

TERMOFIL, adj. / thermophile, adj. / thermophilic. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; philos = prieten, de la philein = a iubi.*] Care se dezvoltă bine la temperaturi ridicate, îndeosebi despre microorganisme cu temperatură optimă de creștere între 50 și 70°C.

TERMOFOBIE, s. f. / thermophobie, s. f. / thermophobia. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; phobos = frică.*] Teamă de căldură, cu senzație permanentă de căldură excesivă, observată îndeosebi în stările de hipertiroidie.

TERMOGENEZĂ, s. f. / thermogenèse, s. f. / thermogenesis. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Producerea de căldură în organism fie prin activitate musculară ritmică involuntară, fie datorită *țesutului adipos brun.

TERMOGENINĂ, s. f. / thermogénine, s. f. / thermogenin, uncoupling protein. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; gennan = a produce; -ină.*] Proteină din mitocondriile *țesutului adipos brun care provoacă eliberarea de căldură prin decuplarea de la sinteza de ATP a transportului mitocondrial de protoni. Sin.: proteină necuplată.

TERMOGRAFIE, s. f. / thermographie, s. f. / thermography. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; graphein = a scrie.*] Tehnică de măsurare și înregistrare a radiațiilor termice (infraroșii) emise de diferite părți din organism, la nivelul pielii. Se utilizează un film sensibil la radiațiile infraroșii sau o sondă detectoare. Prin înregistrare se obține o hartă de distribuție a temperaturii denumită termogramă. Căldura emisă de organis variază în diferite regiuni ale acestuia îndeosebi în funcție fluxul sanguin local. În consecință, în cazul tumorilor cu o va cularizație abundentă și un flux sanguin crescut pot apărea termogramă zone calde. De aceea, t. este utilizată îndeose în diagnosticul tumorilor de sân, sub denumirea de mamote mografie. Aplicațiile medicale ale t. depind de ameliorarea se sibilității detectorilor de radiații infraroșii.

TERMOGRAMĂ, s. f. / thermogramme, s. m. / thermograr [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; gramma înscriere.*] Imagine rezultată în urma efectuării *termografiei.

TERMOLABIL, adj. / thermolabile, adj. / thermolabile, hea labile. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; la labilis = care alunecă, de la labi = a aluneca, a cădea.*] Despr o substanță care este distrusă sau își pierde proprietățile, est inactivată la o anumită temperatură. Ex.: toate *enzimele sui t.; *complementul este t. la 55°C.

TERMOLABILITATE, s. f. / thermolabilité, s. f. / thermolab lity, heat lability. [*Gr. thermos = cald, de la therme căldură; lat. labilis = care alunecă, de la labi = a aluneca, cădea.*] Modificarea unui sistem fizic sau chimic sub influenț creșterii temperaturii. V. și termolabil.

TERMOLITIC, adj. / thermolytique, adj. / thermolytic. [*G thermos = cald, de la therme = căldură; lytikos = care di truge, de la lyein = a distruge.*] Despre un factor sau o sub stanță care provoacă *termoliză.

TERMOLIZĂ, s. f. / thermolyse, s. f. / thermolysis. [*Gr. ther mos = cald, de la therme = căldură; lysis = distrugere, de l lyein = a distruge.*] 1) Pierdere de căldură de către organism 2) Descompunerea unei substanțe chimice sub acțiunea căl durii.

TERMOLIZINĂ, s. f. / thermolysine, s. f. / thermolysine. [*Gr thermos = cald, de la therme = căldură; lysis = distrugere de la lyein = a distruge; -ină.*] *Protează de origine bacteriană.

TERMOLUMINESCENȚĂ, s. f. / thermoluminescence, s. f. / thermoluminescence. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. lumen, -inis = lumină.*] Caz particular al *fosforescenței, în care *luminescența se produce sub influența căldurii, prin dezexcitarea unui atom sau a unei molecule aflate într-o stare de excitare metastabilă.

TERMOMASAJ, s. n. / thermomassage, s. m. / thermomassage. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; massein = a frământa și ar. massa = a atinge, a palpa.*] Masaj cu utilizarea concomitentă a aerului cald, care favorizează vasodilatația și relaxarea musculară la nivelul regiunii supuse masajului.

TERMOMETRIE, s. f. / thermométrie, s. f. / thermometry. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; metron = măsură.*] Măsurarea temperaturii.

TERMOMETRU, s. f. / thermomètre, s. f. / thermometer. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; metron = măsură.*] Instrument cu ajutorul căruia se măsoară temperatura corpurilor sau a mediilor cu care acestea vin în contact. Orice t. conține un corp termometric, caracterizat de o mărime fizică ce variază cu temperatura după o anumită lege fizică. Se disting: 1) *T. cu dilatație*, bazate pe variația volumului corpului termometric în funcție de temperatură; corpul termometric poate fi un lichid (frecvent mercur sau alcool). 2) *T. cu rezistență* se bazează pe variația rezistenței electrice a unui conductor sau semiconductor (v. rezistor) cu temperatura. 3) *T. magnetice*, bazate pe efecte magnetice indirecte ale temperaturii. *T. medical* este de regulă un t. cu dilatație, având drept corp termometric mercurul și permițând măsurarea temperaturii maxime din perioada de expunere (t. de maximă).

TERMOPENETRAȚIE, s. f. / thermopénetration, s. f. / thermopenetration. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. penetratio, -onis = pătrundere, de la penetrare = a face să pătrundă.*] Sin.: diatermie (v.).

TERMORECEPTOR, s. m. / thermorécepteur, s. m. / thermoreceptor. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. receptus, de la recipere = a primi.*] Receptor senzorial care este stimulat prin creșterea temperaturii organismului.

TERMOREGLARE, s. f. / thermorégulation, s. f. / thermoregulation. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. regulare = a regla, de la regula = regulă și regere = a conduce.*] Ansamblul funcțiilor care reglează producerea de căldură la animalele *homeoterme. V. și termostază.

TERMOREZISTENT, adj. / thermorésistant, -e, adj. / thermoresistant. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. resistere = a rezista, a se împotrivi.*] Care este puțin afectat de temperatură sau rezistă la temperaturi ridicate.

TERMOREZISTENȚĂ, s. f. / thermorésistance, s. f. / thermoresistance. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. resistentia = împotrivire, de la resistere = a rezista, a se împotrivi și sistere = a se opri.*] 1) Rezistență la căldură. 2) Sin.: termistor (v.).

TERMOSENSIBILITATE, s. f. / thermosensibilité, s. f. / thermosensitivity. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. sensibilitas, -atis = sensibilitate, de la sentire = a simți.*] Sensibilitate la căldură, cu referire atât la om, cât și la substanțe organice sau anorganice.

TERMOSTABIL, adj. / thermostabile, adj. / thermostable, heat-stable. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. stabilis = imobil, de la stare = a sta în picioare.*] Care prezintă *termostabilitate.

TERMOSTABILITATE, s. f. / thermostabilité, s. f. / thermostability, heat stability. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; lat. stabilitas, -atis = imobilitate, de la stare = a sta în picioare.*] Absența modificărilor unui sistem fizic sau chimic sub influența creșterii temperaturii. În biologie, o substanță este denumită termostabilă dacă aceasta nu se modifică în urma unei creșteri a temperaturii, în anumite limite. Ex.: t. *ribonucleazei la 80°C. V. și termolabilitate.

TERMOSTAT, s. n. / thermostat, s. m. / thermostat. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Aparat utilizat pentru menținerea constantă a temperaturii într-o incintă. Termenul este folosit frecvent, deși corect ar fi termoreglator.

TERMOSTAZĂ, s. f. / thermostase, s. f. / thermostasis. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; stasis = oprire, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Menținerea temperaturii corporale la animalele cu sânge cald.

TERMOTERAPIE, s. f. / thermothérapie, s. f. / thermotherapy. [*Gr. thermos = cald, de la therme = căldură; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a căldurii. Căldura poate fi aplicată local, de la o sursă de radiații infraroșii, sau prin conducție, de la nivelul unor corpuri calde (sticle cu apă, parafină, comprese calde etc.). Temperatura corpului uman poate fi crescută prin provocarea de febră artificială (*piretoterapie) sau prin prevenirea pierderii fiziologice de căldură.

TERȚIAR, adj. / tertiaire, adj. / tertiary. [*Lat. tertiarius = a treia parte, de la tertius = al treilea.*] Care urmează în al treilea rând. Ex.: stadiul t. al sifilisului sau sifilis t.

TESLA, s. m. / tesla, s. m. / tesla. [*Nikola Tesla, inginer electronist american de origine croată, 1856-1943.*] Unitate din SI pentru inducția magnetică ce corespunde unui flux magnetic de un weber pe metru pătrat. Simbol: T. V. și gauss.

TEST, s. n. / test, s. m. / test. [*Engl. test = examen, probă, din fr. veche test = vas de pământ utilizat de alchimiști, de la lat. testum = capac de lut ars.*] 1) Metodă de determinare a prezenței sau/și a naturii unei substanțe. 2) Examen diagnostic bazat pe apariția sau absența unui fenomen chimic (ex.: colorația unui lichid), biologic (ex.: eritem cutanat sau edem), fiziologic (ex.: mișcare reflexă) după aplicarea unui anumit procedeu, administrarea unei substanțe sau acțiunea unui stimul. 3) Probă de evaluare a aptitudinilor generale ale unui subiect, sau de investigare a personalității. 4) Procedeu statistic prin intermediul căruia date și observații obținute pe cazuri izolate sau îndeosebi pe unul sau mai multe loturi selecționate dintr-o populație pot fi validate sau respinse. Uneori, pe baza legilor de probabilitate, pot fi acceptate sau infirmate diferite ipoteze. Sub influența terminologiei engl. și prin extensie, în prezent termenul t. este utilizat adesea ca sin. cu probă, metodă, reacție.

<u>*Teste cu denumire comună*</u>

- **TEST CU ACETAT DE ETIL / test à l'acétate d'ethyl / ethyl acetate test.** T. pentru detectarea alcoolului. La eșantionul investigat se adaugă un volum egal de acid sulfuric concentrat și puțin acetat de sodiu, apoi se încălzește. Apariția mirosului (eteric) de acetat de etil indică un rezultat pozitiv.
- **T. PENTRU ACETONURIE / test pour acétonurie / acetone test.** Sub această denumire sunt reunite mai multe t. care permit determinarea prezenței acetonei în urină. În principiu, ele constau în adăugarea unei soluții de amoniac peste o soluție formată dintr-un eșantion din urina de cercetat și câteva picături de nitroprusiat de sodiu. În prezența acetonei, la linia de separație a celor două soluții se formează o bandă colorată magenta. Sunt cunoscute sub diferite nume: t. Bayer, Behre și Benedict, Braun, Chautard, Denigès, Frommer, Gerhardt, Gunning, Lange, Legal, Lieben, Malerba, Nobel, Penzoldt, Ralfe, Rantzman, Reynold, Rothera, Stock etc.
- **T. CU ACID CROMIC / test a l'acide chromique / chromic acid test.** Test pentru detectarea alcoolului. Eșantionul investigat se încălzește cu acid sulfuric sau cu acid clorhidric diluat, apoi se adaugă 1-2 picături de bicromat de potasiu foarte diluat. Modificarea culorii de la roșu la verde și apariția mirosului de acetaldehidă indică un t. pozitiv.
- **T. CU ACID ^{75}SELENAHOMOTAUROCOLIC / test d'acide ^{75}selenahomotaurocholique / ^{75}selenahomotaurocholic acid test, ^{75}SeHCAT test.** Absorbția acidului ^{75}selenahomotaurocolic (^{75}SeHCAT, analog al acidului taurocolic) în ileonul terminal, urmată de o *scintigramă, poate fi utilizată pentru evaluarea absorbției ileale și a pierderilor de acizi biliari la pacienții cu malabsorbție ileală a sărurilor biliare.
- **T. PENTRU ACIDUL URIC / test pour l'acide urique / uric acid test.** T. complexe care permit evaluarea acidului uric fie calitativ, printr-o reacție de culoare (Denigès, Cole, Schiff, von Jaksch, Weidel) sau prin cristalizarea acidului uric în mediu acid (Porter, Salkowski-Ludwig), fie cantitativ, prin măsurarea azotului, după evaporare, existând o corespondență de 3,57 x 10^{-3} g de acid uric per ml de azot (Bayrac).
- **T. LA ADRENALINĂ / test à l'adrénaline / adrenaline test.** T. de hipertensiune provocată. Constă în injectarea i. v. a 1/60 mg adrenalină. Creșterea îndeosebi a tensiunii sistolice este caracteristică unor forme de hipertensiune.
- **T. DE AGLUTINARE CU LATEX / réaction au latex / latex agglutination test.** Reacție de aglutinare pasivă a particulelor de latex pe care au fost fixate imunoglobuline. Particulele de latex acoperite cu IgG au fost utilizate mai întâi pentru detectarea *factorului reumatoid. Ulterior, s-a reușit fixarea pe

particule de latex a numeroşi alţi anticorpi care, în prezenţa antigenilor corespondenţi, prezintă o aglutinare vizibilă cu ochiul liber.

- **T. DE AGREGARE LEUCOCITARĂ / test d'aggrégation leucocytaire / leukocyte aggregation test.** Metodă de *nefelometrie pentru evaluarea *hipersensibilităţii mediate celular, permiţând dozarea unor cantităţi foarte mici de *limfokine.
- **T. CU ALBASTRU DE METILEN / test à bleu de métyle / methyl-blue test.** Sin.: test Achard-Castaigne (v.).
- **T. PENTRU ALBUMINĂ / test pour albumine / albumin test.** Denumire generică pentru numeroase t. care se bazează pe precipitarea albuminei la adăugarea unei soluţii acide (cu sau fără utilizarea altor substanţe) sau/şi prin încălzire. În funcţie de tipul t., acidul adăugat poate fi: acid acetic, acid metafosforic, acid salicilsulfonic etc. Formarea precipitatului se poate asocia cu apariţia unei coloraţii specifice. T. pentru a. poartă diferite denumiri: t. Achard-Castaigne, t. la acid acetic, Almén, Alper, cu sulfat de amoniu, Axenfeld, Barral, Berzelius, Blum, Boedeker, Boston, Bychowski, Carrez, Castellani, Cohen, Esbach, Exton, Fürbringer, Geissler, Heller, Heynsius, Hindenlang, Ilimov, Johnson, Mac Williams, Millard, Oliver, Osgood-Haskin, Parnum, Polacci, Posner, Purdy, Raabe, Rees, Riegler, Roberts, Spiegler, Suranyi, Tanret, Tidy, Tretop, Tsuchiya, Ulrich, Zouchlos.
- **T. PENTRU ALCOOL / test pour l'alcool / alcohol test.** Sin.: test pentru etanol. V. test Anstie, test Berthelot, test cu acetat de etil, test cu acid cromic, test cu iodoform şi test Woodbury.
- **T. ANTICORPILOR ANTIRETICUL ENDOPLASMIC / test antiréticulum endoplasmique / antiendomysial antibody test.** T. util în screeningul familiilor pacienţilor cu *sprue celiac, permiţând detectarea unui stadiu latent al bolii.
- **T. CU ANTICORPI FLUORESCENŢI / test d'anticorps fluorescents / fluorescent antibody (FAB) test.** T. pentru determinarea distribuţiei celulelor care exprimă o proteină specifică, prin administrarea anticorpului specific pentru acea proteină marcat fluorescent şi detectarea complexelor antigen-anticorp. T. este folosit în varianta FTA-ABS (*fluorescent treponemal antibody absorbtion* = absorbţia anticorpilor fluorescenţi anti-treponemă) ca test serologic pentru depistarea sifilisului, în varianta FAMA (*fluorescent antibody to membrane antigen* = anticorpi fluorescenţi contra antigenilor membranari) ca t. pentru infecţia cu virus varicelo-zosterian, precum şi în detectarea antigenilor virusului rabiei.
- **T. ANTISTREPTOZIMĂ / test antistreptozyme / antistreptozyme test.** Reacţie de hemaglutinare faţă de un amestec concentrat de antigeni streptococici extracelulari adsorbiţi pe hematii. T. este un indicator sensibil al infecţiei streptococice recente. Abrev.: t. ASTZ.
- **T. DE ASAMBLARE / test d'assemblage / assembly test.** T. psihologic care constă în aprecierea abilităţii de asamblare a unui obiect format din mai multe părţi. Cel mai frecvent utilizat este modelul lui Stenqvist.
- **T. ASLO / test ASLO / ASLO test.** V. anti-streptolizină O.
- **T. CU BANDĂ ADEZIVĂ / test à la bande adhésive / "Scotch tape" test.** Tehnică de detectare a ouălor de oxiuri, a ouălor şi segmentelor de *Taenia*, a ouălor şi adulţilor de *Enterobius vermicularius* prin aplicarea temporară a unei benzi adezive transparente pe pielea perianală şi examinarea microscopică a acesteia.
- **T. DE BARAJ / test de barrage / blocking test.** T. psihologic destinat aprecierii capacităţii de concentrare şi a atenţiei: subiectul trebuie să depisteze şi să bareze anumite litere sau semne dintr-un ansamblu dat.
- **T. CU BENTIROMIDĂ / test de bentiromide / Bz-Ti-PABA test, bentiromide test.** Administrarea unui peptid sintetic (acid benzoil-tirozil-para-aminobenzoic, Bz-Ti-PABA, bentiromidă) scindat specific de chimotripsină cu formarea de acid para-aminobenzoic (PABA). PABA, odată absorbit din intestin, se evidenţiază în urină prin prezenţa unui metabolit al său. T. este utilizat în evaluarea funcţiei pancreatice exocrine, în diagnosticarea pancreatitelor şi a neoplasmelor pancreatice.
- **T. CAROTENILOR / test des carotènes / carotenes test.** Dozarea carotenilor serici. Valorile scăzute sunt caracteristice pentru *malabsorbţie.
- **T. CHI PĂTRAT (χ^2) / test du chi carré / chi-squared test.** Metodă statistică de comparare a repartiţiei pe clase a unui eşantion (variabil calitativ) prin raportare la o repartiţie teoretică sau prin compararea mai multor repartiţii între ele. Acest t. poate stabili, cu un risc fix (α), dacă două sau mai multe repartiţii diferă semnificativ, deci nu pot fi considerate întâmplătoare într-o populaţie asemănătoare.
- **T. CIANIDĂ-NITROPRUSIAT / test de cyanide-nitroprussiate / cyanide-nitroprusside test.** T. utilizat pentru demonstrarea excreţiei crescute de substanţe ce conţin gruparea sulfhidril (ex.: homocistină, metionină, cistină, S-sulfocisteină).
- **T. LA CLOMIFEN / test au clomiphène / clomiphen test.** Sin.: test de stimulare cu clomifen (v.).
- **T. DE COLORARE CU ALBASTRU-NITRAT DE TETRAZOL / test de coloration avec bleu-nitrate-tétrazole / nitroblue tetrazolium (NBT) test.** T. al funcţiei microbicide (fagocitare) a neutrofilelor. În mod normal, neutrofilele incubate cu particule de latex şi albastru-nitrat de tetrazol fagocitează particulele, cu reducerea consecutivă a colorantului galben în formazan negru-albăstrui observabil intracelular în microscopie optică. Absenţa reacţiei de reducere semnifică alterarea căilor metabolice implicate în omorârea intracelulară a microbilor.
- **T. DE COMPATIBILITATE ÎNCRUCIŞATĂ / épreuve de compatibilité croisée / cross-match.** Sin.: cross-match (v.).
- **T. DE COMPATIBILITATE SANGUINĂ / test de la compatibilité directe ou test croisé / cross-matching test.** T. pentru verificarea compatibilităţii sângelui între donator şi primitor. Constă în amestecarea câtorva picături de plasmă de la primitor cu câteva picături de sânge de la donator, pe o lamelă. Incompatibilitatea ABO se manifestă în 4-5 min prin aglutinarea hematiilor, vizibilă cu ochiul liber.
- **T. DE CONCENTRARE URINARĂ / test de concentration urinaire / urine concentration test.** Denumire pentru t. utilizate îndeosebi pentru diagnosticul diferenţial al diabetului insipid; includ *t. de deshidratare şi *t. la vasopresină.
- **T. DE CONDUCERE NERVOASĂ / test de conduction nerveuse / nerve conduction test.** Acest t. constă în măsurarea răspunsului unui muşchi la stimularea nervului său motor într-unul sau mai multe puncte de-a lungul traseului, pentru a calcula viteza de conducere între punctele de stimulare a celor mai rapide fibre motorii. În cazul nervilor senzitivi, se determină viteza de conducere şi amplitudinea potenţialelor de acţiune când aceştia sunt stimulaţi într-un punct, iar culegerea se face într-un alt punct de-a lungul nervului. La adulţi, viteza de conducere normală a nervului la membrele superioare este de 50-70 m/s, iar la membrele inferioare este de 40-60 m/s. Viteze aflate sub aceste valori pot avea semnificaţia unei demielinizări.
- **T. DE CONSUM AL PROTROMBINEI / test de consommation de la prothrombine / prothrombin consumption test.** T. de explorare a coagulării plasmatice estimând calitatea formării protrombinei endogene. Constă în măsurarea concentraţiei de protrombină serică neconsumată (adică neconvertită în trombină) după coagularea spontană a sângelui timp de 4 ore (normal sub 10%).
- **T. PENTRU CREATININĂ / test pour la créatinine / creatinin test.** T. care evidenţiază prezenţa creatininei într-un

amestec, prin precipitare sau reacție de culoare, utilizând diferiți reactanți. Sunt cunoscute sub mai multe nume: Jaffé (cu nitrofenol și hidroxid de sodiu), Kerner (cu acid fosfomolibdic), Thudichum (utilizând clorură ferică), von Maschke (cu reactiv Fehling), Weyl (cu nitroprusiat de sodiu).

- **T. CUTANAT / test cutané / skin test.** Sin.: reacție cutanată (v.).
- **T. CUTANAT CU LEISHMANINĂ / test de leishmanine / leishmanin test.** Testarea intradermoreacției la leishmanină (antigen al promastigotelor de *Leishmania*), care este pozitivă la apariția unui nodul palpabil după 48-72 de ore (precoce în evoluția *leishmaniozei mucocutanate și după vindecarea leishmaniozei viscerale). T. nu are specificitate de specie și nu indică atât imunitatea, cât o reacție de hipersensibilitate întârziată. Sin.: reacție Montenegro, test Montenegro.
- **T. DE DEGRANULARE A BAZOFILELOR / test de dégranulation des basophiles / basophiles degranulation test.** Abrev.: TDB. Sin.: test Shelley (v.).
- **T. DE DEGRANULARE A LEUCOCITELOR / test de dégranulation des leucocytes / leukocyte degranulation test.** Sin.: test Shelley (v.).
- **T. DE DESHIDRATARE / test de déshydratation / dehydration test.** Se determină concentrația urinară și *osmolalitatea după 18-24 de ore de restricție hidrică totală. În cazul diabetului insipid, concentrarea urinară nu poate depăși osmolalitatea plasmatică. V. și test de concentrare urinară.
- **T. PENTRU DEXTROZĂ / test pour la dextrose / dextrose test.** Principiul acestui t. implică o reacție de culoare, în prezența unor reactanți cum sunt reactivul Fehling (Allen, Bertrand), subnitratul de bismut (Loewe, Nylander), molibdatul de amoniu (Gawalowski), clorura de aur și hidroxidul de potasiu (Agostini) etc. Se cunosc numeroase t.: Almén, Baeyer, Barfoed, Baumann, Benedict, Bohmansson, Bottgër, Bottu, Braun, Caillan, Campani, Cappagnolli, Casamajor, Cipolina, Cole, Cramer, Crismer, Donaldson, Edlefsen, Fehling, Fischer, Folin, Gentele, Gerrard, Hager, Haines, Heller, Horsley, Jaffé, Knapp, Kowarsky, Löwenthal, Mathew, Maumené, Molisch, Moore, Mulder, Nicklés, Oliver, Pavy, Pélouse-Moore, Penzoldt, Purdy, Riegler, Robert, Rubner, Salkowski, Schmidt, Solaini, Tollen, Trommer, Wender.
- **T. LA DICUMARINĂ / test à la dicoumarine / dicumarine test.** T. pentru explorarea funcției hepatice, bazat pe măsurarea *timpului de protrombină după ingestia unei cantități standard de *dicumarină. La subiectul normal, alungirea maximă a timpului de protrombină se produce între a doua și a patra zi; în caz de hepatită, această alungire apare mult mai rapid.
- **T. LA DIETIL-CARBAMAZEPINĂ / test à la diéthyl-carbamazine / Mazzotti's test.** Sin.: test la notezină (v.).
- **T. E / E test / Snellen's type test.** Metodă de depistare a tulburărilor de vedere la copil, înaintea vârstei la care acesta învață să citească, utilizând o scară alcătuită din litere E de diferite mărimi și orientări, în funcție de care subiectul, aflat la 5 m distanță, reproduce poziția cu ajutorul unui E de carton pe care îl ține în mână. Sin.: test tip Snellen.
- **T. LA EDROFONIU / test à l'edrophonium / edrophonium test.** T. utilizat pentru diagnosticul *miasteniei. Injectarea a 10 mg de edrofoniu produce regresia parțială sau totală a manifestărilor bolii.
- **T. LA EPINEFRINĂ / test à l'épinéphrine / epinephrine test.** În cazul *bolii Basedow-Graves, injectarea unei doze de 1 mg de epinefrină (*adrenalină) determină scăderea presiunii arteriale la pacienți cu vagotonie și creșterea valorilor tensionale la pacienți cu simpaticotonie.
- **T. PENTRU ETANOL / test à l'éthanol / ethanol test.** Sin.: test la alcool (v.).
- **T. DE EXCREȚIE A ACIDULUI HIPURIC / test d'excrétion de l'acide hippurique / hippuric acid excretion test.** T. utilizat pentru explorarea funcției hepatice. 1) *T. oral*: ingestia a 6 g de benzoat de sodiu determină excreția urinară a 4 g de acid hipuric în primele 4 ore, la subiecți normali. 2) *T. intravenos*: adminstrarea i. v. a 1,77 g de benzoat de sodiu este urmată de excreția urinară a 0,7-0,9 g de acid hipuric în prima oră, la subiecți normali. Eliminarea este mai redusă și mai lentă în caz de afecțiuni hepatice (hepatite, metastaze hepatice, necroză hepatică), leziuni renale (nefrite, nefroscleroză), carențe proteice (cașexie).
- **T. DE EXPLORARE A VEDERII ÎN CULORI / test d'exploration de la vision colorée / coloured vision exploration test.** V. test Holmgreen, test Polack.
- **T. DE FALCIFORMARE A ERITROCITELOR / test de falciformation des érythrocytes / erythrocyte falciformation test.** T. specific pentru evaluarea prezenței *hemoglobinei S. O picătură de sânge este examinată la microscop după adăugarea unei substanțe reducătoare. Eritrocitele prezintă o formă semilunară efilată, în cazul sângelui provenit de la subiectul homozigot, sau mai bombată, în cazul formei heterozigote.
- **T. LA FENOLSULFONFTALEINĂ / test à la phénolsulfonephtaléine / phenolsulfonphthalein test.** Acest t. constă în injectarea intravenoasă de fenolsulfonftaleină (soluție roșie), care este eliminată în urină. Gradul de colorare în roșu a urinilor se măsoară colorimetric. Normal, într-o oră se elimină 50% din substanța introdusă.
- **T. CU FIBRINOGEN MARCAT / test au fibrinogène marqué / labelled fibrinogen test.** T. destinat punerii în evidență a constituirii și evoluției *trombozei venoase la nivelul membrelor inferioare. Fibrinogenul marcat cu un radioizotop, ^{125}I sau ^{131}I, este injectat i. v. și se va concentra la nivelul *trombusului în formare. Măsurarea prin detecție a radiațiilor gama emise de la nivelul membrului inferior va arăta, în zona trombozată, o creștere a radioactivității, care se va accentua în timp.
- **T. DE FLOCULARE / test de flocculation / flocculation test.** Set de t. în care aprecierea pozitivității depinde de apariția unor precipitate (flocoane) și de diferitele grade de opalescență a soluției coloidale cercetate. Ex.: t. utilizate pentru diagnosticul hepatitelor (*reacțiile MacLagan, Gros, Kunkel, Hanger, Takata-Ara), a unor anomalii ale globulinelor plasmatice (*Sia), pentru diagnosticul tuberculozei (*VDRL) etc. Sin.: reacții de floculare.
- **T. DE FLUIDITATE / test de fluidité / fluidity test.** Tip de t. de personalitate care vizează explorarea cursivității verbale (găsirea, de ex., a celui mai mare număr de cuvinte care încep cu o anume literă, într-un minut).
- **T. CU FLUORESCEINĂ / test à la fluorescéine / fluorescein test.** T. utilizat în oftalmologie pentru: 1) Aprecierea stării epiteliului corneean. Instilarea unei picături de *fluoresceină determină impregnarea corneei în toate zonele unde epiteliul este ulcerat, colorându-se în verde. 2) Evidențierea unei scurgeri externe a *umorii apoase (proba Siedel). 3) Aprecierea permeabilității barierei hemato-oculare (t. Amsler-Huber) după injectarea intravenoasă a unei soluții de fluoresceină. V. și angiofluorografie, angiofluoroscopie.
- **T. DE FRÂNARE / test de freinage / suppression test.** Probă vizând aprecierea calitativă a unui *feed-back negativ, fie pentru stabilirea existenței unei hipersecreții hormonale, fie pentru precizarea mecanismului atunci când hipersecreția este deja dovedită (hipersecrețiile de origine tumorală nu pot fi frânate). Administrarea unui hormon H_1 antrenează, prin feed-back negativ, supresia secreției active a țesutului ce produce H_1 și, prin aceasta, scăderea concentrației urinare și plasmatice a produșilor de secreție hormonală a acestui țesut. Ex.: test de

frânare (sau frenaj) la T_3 sau la dexametazonă. Var.: test de frenaj. Sin. (desuet): probă de frânare.

- **T. DE FRENAJ.** Var. pentru test de frânare (v.).
- **T. FTA-ABS / test FTA-ABS / FTA-ABS test.** V. test cu anticorpi fluorescenți.
- **T. GASTRIC / test gastrique / gastric test.** T. care permite evaluarea funcției gastrice prin aprecierea diferiților constituenți ai secreției gastrice. V. test Carnot, Dennis-Silverman, Jacoby, Kelling, Knapp, Luttke, Topfer, Uffelmann.
- **T. DE GELIFICARE CU ALCOOL / test de gélification à l'alcool / alcohol gelification test.** T. util în diagnosticul coagulării intravasculare diseminate. Se bazează pe evidențierea, în plasmă, a monomerilor de *fibrină combinați cu produși de degradare ai *fibrinogenului, formați în cursul *coagulării intravasculare diseminate sub acțiunea trombinei circulante. Reacția constă în gelificarea acestor complexe solubile sub acțiunea etanolului.
- **T. DE GENERARE A TROMBOPLASTINEI / test de génération de la thromboplastine / thromboplastin generation test.** T. de explorare semianalitică a coagulării, care permite aprecierea activității tromboplastinei. Sin.: test Biggs-Douglas.
- **T. PENTRU GLOBULINE / test pour globulines / globulins test.** T. care permit evidențierea excesului de globuline în lichidul cefalorahidian, printr-o reacție de culoare și/sau de precipitare. Reactanții sunt diferiți, în funcție de t., de ex.: permanganat de potasiu (Boveri, Mayerhofer), acid clorhidric (Braun-Husler), clorură mercurică (Gordon, Weichbrodt), sulfat de magneziu (Hammarsten), acid butiric (Kaplan), sulfat de amoniu (t. sau *reacția Nonne-Apelt, t. Pohl, t. Ross-Jones), fenol (Pandy).
- **T. PENTRU HEMOGLOBINĂ / test pour hémoglobine / h(a)emoglobin test.** Evidențierea prezenței hemoglobinei și a compușilor săi printr-o reacție de culoare, utilizând: hidroxid de potasiu (Heller, pentru *hematurie), sulfat de amoniu și acid acetic (Katayama, pentru *carboxihemoglobină), sulfat de zinc (Kobert).
- **T. HEMOGLOBIN-PEROXIDAZEI / test de l'hémoglobine-peroxydase / h(a)emoglobin peroxidase test.** Metodă de detectare a *hemoragiilor oculte, eficientă în depistarea cancerelor colorectale într-un stadiu precoce.
- **T. DE HEMOLIZĂ ACIDĂ / test de l'hémolyse acide / acidified serum lysis test.** Sin.: test Ham-Dacie (v.).
- **T. DE HEMOLIZĂ MECANICĂ / test de l'hémolyse mécanique / h(a)emolysis test.** T. care permite determinarea gradului de hemoliză a unui eșantion sanguin defibrinat, supus unor șocuri repetate (agitare într-un recipient în prezența unor bile de sticlă). Gradul de hemoliză se apreciază prin comparație cu un eșantion de sânge normal tratat în condiții identice.
- **T. DE HEMOLIZĂ SPONTANĂ / test de l'hémolyse spontanée / spontaneous h(a)emolysis test.** T. de evaluare a gradului de hemoliză a unui eșantion sanguin incubat la 37°C, după adăugarea de glucoză, prin comparație cu un eșantion de sânge normal, menținut în aceleași condiții.
- **T. DE HEMOLIZĂ TERMICĂ / test de l'hémolyse thermique / thermic h(a)emolysis test.** T. de studiu a hemolizei prin încălzire rapidă peste 37°C.
- **T. DE HIPERPNEE / test d'hyperpnée / hyperpn(o)ea test.** T. destinat evaluării preventive a efectelor unei *simpatectomii chirurgicale în tratamentul unei hipertensiuni arteriale. Este considerat ca fiind pozitiv dacă după zece inspirații profunde tensiunea arterială sistolică scade cu mai mult de 20 mmHg, iar cea diastolică scade cu mai mult de 15 mmHg.
- **T. DE HIPOGLICEMIE PROVOCATĂ / test d'hypoglycémie provoquée / insulin tolerance test.** Probă care urmărește studiul răspunsului secretor hipofizar la un stimul hipoglicemiant. Se injectează 0,1 u. i. insulină pe kilogram corp. Se urmăresc, în general, concentrațiile sanguine ale *cortizolului, *somatotropului și *glicemia. Proba trebuie efectuată sub supraveghere medicală, în spital.
- **T. DE IMOBILIZARE A TREPONEMELOR / test d'immobilisation des tréponèmes / treponema pallidum immobilization (TPI) test.** T. serologic specific pentru diagnosticul sifilisului, fondat pe capacitatea serului și a LCR provenind de la un bolnav de a imobiliza treponemele menținute mobile într-un mediu de conservare adecvat și în prezența *complementului. Deși anticorpii care determină imobilizarea apar tardiv, la începutul perioadei secundare, t. este util, fiind mai sensibil și mai specific decât alte probe serologice ale sifilisului. Sin.: test Nelson. V. și test RPR, test RST, test TPHA.
- **T. INELULUI / test de l'anneau / ring test.** 1) Reacție de aglutinare utilizată pentru punerea în evidență a *brucelozei în laptele de vacă. 2) Probă pentru determinarea activității unui antibiotic. 3) Denumire pentru mai multe teste în scopul detectării prezenței albuminei în urină. În general, după adăugarea într-o eprubetă care conține urină a unui reactiv, apare un inel la limita de separare dintre cele două lichide.
- **T. DE INFUZIE ACIDĂ ESOFAGIANĂ / test de l'infusion acide oesophagienne / Bernstein's test.** Sin.: test Bernstein (v.).
- **T. CU IODOFORM / test à l'iodoforme / iodoform test.** T. pentru detectarea alcoolului. Se alcalinizează eșantionul studiat și se adaugă câteva picături de iodură, apoi se încălzește ușor. Formarea cristalelor galbene de *iodoform indică prezența alcoolului.
- **T. DE ÎNCĂRCARE CU SULFAT DE DEHIDROEPIANDROSTERON / test de charge au sulfate de déhydroépiandrostérone / dehydroepiandrosterone sulfate test.** T. dinamic care constă în administrarea i. v. a unei doze de 50 mg de sulfat de dehidroepiandrosteron și măsurarea repetată, timp de 4 ore, a concentrației plasmatice de estriol și de estetrol, diminuate în caz de suferință fetală.
- **T. LABIRINTULUI / test de labyrinthe / labyrinth test.** T. psihologic care constă în evaluarea capacității de rezolvare, pe hârtie, a unor labirinturi cu dificultate gradată.
- **T. LBNP / test LBNP / LBNP test.** [*Abrev. engl.* ***lower body negative pressure test*** *= test de presiune negativă asupra jumătății inferioare a corpului.*] T. care permite studierea diminuării eficacității reflexelor contra ortostatismului în cursul zborului spațial (microgravitate). Constituie și un mijloc de prevenție a acestor tulburări. Se efectuează într-o incintă etanșă.
- **T. CU LEPROMINĂ / test à lépromine / lepromin test.** Sin.: reacție Fernandez (v.).
- **T. DE LIZĂ CU SUCROZĂ / test de lyse au sucrose, test au sucrose / sucrose lysis test.** T. pentru diagnosticul *hemoglobinuriei paroxistice nocturne, în care sângele integral este amestecat cu o soluție izotonă de *sucroză (stimulând activarea și legarea complementului de hematii), incubat și examinat pentru hemoliză. T. este pozitiv dacă hemoliza afectează mai mult de 10% din hematii.
- **T. DE LIZĂ PENTRU TOXOPLASMOZĂ / test de lyse des toxoplasmes / Sabin-Feldman dye test.** Tehnică de diagnostic serologic pentru *toxoplasmoză. În prezența serului conținând anticorpi specifici, toxoplasmele vii sunt parțial lezate și nu se mai colorează cu *albastru de metilen alcalin. Această liză parțială poate fi evidențiată și la *microscopul optic cu contrast de fază: aspect întunecat al toxoplasmelor lizate față de cele vii, care sunt refringente. Sin.: reacție Sabin-Feldman, test Sabin-Feldman.
- **T. LA MERS / test de marche, périmètre de marche / gait test.** T. util pentru evaluarea bolilor obstructive arteriale periferice: se măsoară în metri și minute distanța care poate fi

parcursă în mers fără dureri și distanța maximă care poate fi parcursă (în metri), ca și timpul corespunzător (în minute).

- **T. METABOLIC DE EFORT / test métabolique d'effort / metabolic effort test.** T. de evaluare a *metabolismului bazal comparativ cu metabolismul după efort, pentru evaluarea stării funcționale a tiroidei. Este considerat depășit.
- **T. LA METOPIRONĂ / test à la metopirone / metopirone test.** Probă care permite aprecierea secreției hipofizare de ACTH (cu condiția ca glandele suprarenale să fie intacte) și, prin aceasta, confirmarea sau infirmarea originii hipofizare a unei insuficiențe suprarenale.
- **T. MULTIPLU DE APRECIERE A LATENȚEI SOMNULUI / test de latence multiple du sommeil / multiple sleep latency test.** Măsurarea repetată a latenței somnului (timpul necesar adormirii) în condiții standard, de-a lungul unei zile care urmează după un somn nocturn cantificat. Media latențelor a șase teste administrate la intervale de două ore este indicator obiectiv al tendinței de somn dium.
- **T. LA NIACINĂ / test à la niacine / niacin test.** T. de identificare a bacililor tuberculoși umani, bazat pe detectarea *acidului nicotinic. Bacilii umani diferă de bacilii bovini, sau de alte micobacterii, prin capacitatea lor de a produce mari cantități din acest acid.
- **T. LA NOTEZINĂ / test à la notézine / notezin test.** T. utilizat în diagnosticul *oncocercozei, constând în administrarea unei doze mici de medicament cu înaltă putere microfilaricidă. Liza microfilariilor dermice se află la originea reacțiilor alergice (prurit, lăcrimare, febră, pic eozinofilic) ce traduc pozitivitatea t. Sin.: test la dietil-carbamazepină, test Mazzotti, reacție Mazzotti.
- **T. CU NUCLEOTIDAZĂ / test de nucléotidase / nucleotidase test.** Creșterea concentrației serice a 5'-nucleotidazei, asociată frecvent cu afecțiuni hepatice și biliare. Această creștere poate indica originea hepatică a unei concentrații ridicate de *fosfatază alcalină.
- **T. NUMĂRĂRII / test de numération / counting test.** T. util pentru evaluarea pacientului cu tulburări cognitive (de atenție sau memorie), căruia i se cere să repete diferite șiruri de numere după examinator, în sens crescător și descrescător și de complexitate crescândă. T. necesită memorie imediată și atenție susținută.
- **T. ÎN ORB / test en aveugle, épreuve à l'insu / blind test.** Tip de t. terapeutice în care se evaluează efectul unui anumit tratament (medicamentos sau de alt tip), necunoscut fie numai pacientului (*simplu orb*), fie atât pacientului, cât și observatorului (*dublu orb*), de obicei prin comparare cu un lot de pacienți care primesc un tratament placebo. V. simplu orb, dublu orb, placebo.
- **T. OSMOLARITĂȚII FECALE / test d'osmolarité fécale / f(a)ecal osmolarity test.** T. care diferențiază diareile osmotice de cele secretorii când diareea este apoasă. Un hiatus osmotic (diferența dintre *osmolalitatea măsurată și cea calculată) de peste 50 mOsm/kg apă sugerează diaree osmotică.
- **T. PABA / test au PABA / PABA test.** Test prin care este explorată, în mod indirect, secreția de *chimotripsină pancreatică. După ingestia unei cantități date de acid N-benzoil-L-tirozil-paraaminobenzoic (care este hidrolizat specific de chemotripsină eliberând *acidul paraaminobenzoic - PABA - absorbit și excretat de rinichi), se măsoară cantitatea de PABA eliminată în urină într-o perioadă dată. Procentul excreției PABA față de cea absorbită este proporțional cu gradul insuficienței pancreasului exocrin, în absența unei insuficiențe renale sau hepatice.
- **T. CU PANCREOLAURIL / test de pancréolauryle / pancreolauryl test.** T. pentru evaluarea funcției pancreatice exocrine, care constă în administrarea de dilaurat de fluoresceină, scindat în intestin de elastaza pancreatică, cu eliberare de fluoresceină, absorbită și eliminată ulterior în urină (unde i se determină concentrația).
- **T. DE PATERNITATE / test de paternité / paternity test.** T. pentru determinarea calității de a fi tatăl unui copil. Prin determinarea *grupelor sanguine se poate doar exclude paternitatea. Noile t. implicând tehnici de biologie moleculară (amprenta genetică și determinarea unor markeri genetici) permit stabilirea exactă a paternității. Prin aceste tehnici pot fi detectate diferențele fenotipice individuale, cu excepția *gemenilor monozigoți.
- **T. CU PENTAGASTRINĂ / test à pentagastrine / pentagastrin test.** V. pentagastrină.
- **T. PENTRU PIGMENȚI BILIARI / test pour les pigments biliaires / biliary pigment test.** T. al cărui principiu implică o reacție de culoare la limita de separație a unui eșantion din urina de cercetat cu un anume reactiv, de ex.: cloroform și acid nitric (Basham), acid clorhidric și nitrit de sodiu (Bonanno), tinctură de iod (Dumontpallier, Marechal, Nobel), hidroxid de potasiu și acid clorhidric (Ultzmann). Mai sunt cunoscute: t. Barral, Brücke, Capranica, Cunisset, Dragendorff, Fleischl, Gerhardt, Gluzinski, Gmelin, Hammarsten, Huppert, Jolles, Kapsinow, Krokiewich, Masset, Nakayami, Quinlan, Rosenbach-Gmelin, Salkowski-Schipper, Schmidt, Smith, Stokvis, Torquay, Trousseau, Vitali.
- **T. POSTCOITAL / test postcoïtal / postcoital test.** Sin.: test Huhner (v.).
- **T. DE POSTURĂ / test de posture / postural test.** 1) Măsurarea la un subiect a tensiunii arteriale în trei poziții, în ordine: decubitus dorsal, clinostatism și ortostatism. În cazul unui subiect expus la hipertensiune, tensiunea arterială crește în ortostatism, pe când la un subiect normal scade. 2) T. funcțional al circulației arteriale periferice, bazat pe aprecierea aspectului palid al tegumentelor membrului respectiv în poziție ridicată (unghi de insuficiență) și a aspectului recolorat în poziție declivă (unghi de suficiență). Sin.: eritroză de declivitate.
- **T. PRESOR LA RECE / test au froid / cold test.** Sin.: probă la frig (v.).
- **T. LA PROSTIGMINĂ / test à la prostigmine / prostigmin test.** T. diagnostic pentru *amenoreea secundară de etiologie gravidică.
- **T. PENTRU PROTEINE / test pour des protéines / proteins test.** Denumire a unei serii de t. al căror principiu este asemănător: proteinele precipită la adăugarea unei soluții acide (eventual, succesiv unei alte soluții, colorația precipitatului depinzând de acestea) și/sau la încălzire. Sunt cunoscute sub diferite denumiri: t. Acree-Rosentheim, Adamkiewicz, Bardach, biuret, Brucke, de coagulare, Grigg, Hopkins-Cole, Kantor și Gies, Kober, Liebermann, Michailow, Millon, Molisch, Mulder, Petri, Posner, Reichl, Schulte, Schultze, Sicard-Cantelouble, von Aldor.
- **T. PROTOPORFIRINEI ERITROCITARE LIBERE / test de la protoporphyrine erythrocytaire libre / free erythrocytic protoporphirin test.** T. care constă în examenul fotometric al protoporfirinei libere eritrocitare, util în depistarea carențelor de fier (în deficitul de fier, protoporfirina IX se acumulează în eritrocite) la un număr mare de persoane.
- **T. PSIHOLOGIC / test psychologique / psychological test.** Orice t. care implică o sarcină bine definită efectuată după o tehnică precisă, destinată evaluării inteligenței, comportamentului, caracteristicilor psihice (personalitate) sau a aptitudinilor unui subiect.
- **T. DE RECALCIFICARE / test de recalcification / Howell's test.** Sin.: timp Howell (v.).

- **T. ROZETELOR / test des rosettes / rosettes test.** Studiază proprietățile de imunocitoaderență a limfocitelor T ce posedă structuri membranare specifice pentru fixarea unui anume antigen. Dacă acest antigen a fost fixat în prealabil pe hematii de oaie, reacția devine vizibilă, limfocitele sensibilizate înconjurând hematiile purtătoare de antigen, dând o imagine în *rozetă.
- **T. RPR / test RPR / rapid plasma reagin (RPR) test.** Grup de t. de floculare din diagnosticul (screeningul) sifilisului, care utilizează ser și un antigen VDRL modificat conținând colină clorurată și particule de cărbune, ceea ce permite detectarea macroscopică a floculării. V. și test de imobilizare a treponemelor, test RST, test TPHA.
- **T. RST / test RST /. reagin screening test. (RST).** T. de floculare macroscopică a unei suspensii antigenice, utilizat în screeningul sifilisului. V. și test de imobilizare a treponemelor, test RPR, test TPHA.
- **T. SANGUIN / test sanguin / blood test.** T. dintr-un ansamblu de t. utilizate pentru detectarea specifică a prezenței unei anumite substanțe în sânge.
- **T. SCĂRIȚEI / test de la marche / step test.** Sin.: probă Oppenheimer-Master (v.).
- **T. SERULUI ACIDIFIAT / teste du serum acidifié / acidified serum lysis test, Ham's test.** Sin.: test Ham (v.).
- **T. DE STIMULARE CU ACTH / test de stimulation à l'ACTH / ACTH stimulation test.** Este indicat pentru diagnosticul insuficienței adrenale primare sau secundare. Constă în administrarea intravenos a unei doze de 0,25 mg ACTH sintetic (ex.: Cortrosyn), după care se determină *cortizolul seric la 0, 30, 60 și 90 min. Un răspuns normal implică creșterea cu mai mult de 200 nmol/l, la un nivel minim de cel puțin 500 nmol/l.
- **T. DE STIMULARE CU CLOMIFEN / test au clomiphène / clomiphene test.** Destinat explorării axului hipotalamo-hipofizo-ovarian, a capacității centrilor hipotalamici de a declanșa secreția hipofizară de gonadotrofine. T. este utilizat și ca inductor de ovulație: 50-100 mg de clomifen citrat (Clomid) se administrează oral timp de 5 zile (în zilele 5-9 ale ciclului menstrual); în mod normal apare un pic ovulator (de două ori valorile bazale ale gonadotrofinelor, îndeosebi LH) la 7 zile după întreruperea administrării de Clomid. T. poate fi util și pentru explorarea axului gonadotrop la bărbat: după administrarea unei doze de 200 mg de Clomid zilnic, timp de 7 zile, creșterea LH-ului trebuie să depășească 30%, iar a FSH-ului 22%. Sin.: test la clomifen.
- **T. DE STIMULARE CU CRH / test de stimulation au CRH / CRH stimulation test.** T. util în investigarea hipo- și hiperfuncției adrenale. Se injectează intravenos 200 mg CRH sintetic și se determină nivelul sanguin de ACTH și cortizol la 0, 30, 60, 90 și 120 min. În *boala Cushing există un răspuns al ambilor hormoni. T. este negativ în *sindromul Cushing prin tumori adrenale sau secreție ectopică de ACTH și în insuficiența adrenală secundară.
- **T. DE STIMULARE CU GONADOLIBERINE (GNRH, LHRH) / test de stimulation au gonadoliberines / gonadoliberin stimulation test.** Utilizat pentru evaluarea secreției gonadotrofinelor hipofizare. Se administrează i. v. 100 mg de LH-RH sintetic. Creșterea nivelului seric de LH începe după 30 min, iar de FSH după 45 min, în mod normal.
- **T. DE STIMULARE CU TRH / test de stimulation à la TRH / TRH stimulation test.** Sin.: test la TRH (v.).
- **T. DE STIMULARE CU TSH / test de stimulation à la TSH / TSH stimulation test.** T. pentru investigarea unei posibile etiologii hipofizare a hipotiroidiei, constând în compararea *radioiodocaptării tiroidiene înainte și după injectarea de TSH (5 UI zilnic, 3 zile). În mod normal, acest t. determină creșterea fixării iodului radioactiv cu 60-80% la 24 de ore. Sin.: test Querido.
- **T. SUDORII / test de la sueur / sweat test.** T. util în diagnosticul *mucoviscidozei, bazat pe faptul că glandele sudoripare sunt stimulate de aplicarea cutanată de *pilocarpină. În secreția sudorală astfel obținută se dozează concentrația de clor, crescută în cazul mucoviscidozei (peste 60 mEq/l). Sin.: test Darling, test Di Sant'Agnese.
- **T. CU SULFAT DE PROTAMINĂ / test au sulfate de protamine / protamine sulfate test.** Probă destinată punerii în evidență, în plasma sanguină, a substanțelor solubile produse prin formarea de *trombină. Apariția unui gel, după adăugarea unei soluții de sulfat de protamină cu pH = 8, indică prezența acestor substanțe. Acest t. este de obicei pozitiv în *sindromul de coagulare intravasculară diseminată.
- **T. DE SUPRAVIEȚUIRE A SPERMATOZOIZILOR / test de pénétration et de survie / post-coital test.** Sin.: test Huhner (v.).
- **T. DE SUPRESIE CU DEXAMETAZONĂ / test de la dexaméthasone / dexamethasone test.** T. de explorare a axului hipofizo-corticosuprarenal, prin administrarea unei doze de 3 mg Dexametazon timp de 5 zile consecutiv. Se dozează 17-hidroxi- și 17-cetosteroizii în urină înainte și după probă. Valorile scad mult în cazul hipercorticismului prin hiperplazie suprarenală, în care supresia ACTH este eficace, dar nu se modifică în caz de hipercorticism prin tumoră suprarenală, în care blocarea secreției de ACTH este ineficientă. Sin.: probă la dexametazon.
- **T. DE SUPRESIE A PEPTIDULUI C / test de suppression du peptide C / C peptide suppression test.** T. utilizat pentru screeningul subiecților cu risc de *insulinom. Supresia eliberării de insulină endogenă și de *peptid C după injectarea de insulină este scăzută în prezența insulinomului (nivelul crescut de peptid C persistă în insulinom, în pofida administrării de insulină exogenă).
- **T. DE SUPRESIE CU T_3 / test de suppression thyroïdienne / T_3 thyroid suppression test.** Sin.: test Werner (v.).
- **T. DE SUPRESIE TIROIDIANĂ / test de suppression thyroïdienne / thyroid suppression test.** Sin.: test Werner (v.).
- **T. cu TENSILON.** Metodă statistică de comparare a două medii obținute pe două loturi, dintre care cel puțin unul este mic (< 30 și > 5). T. T. permite să se aprecieze dacă cele două loturi diferă semnificativ. El poate fi utilizat numai când caracterul studiat este distribuit în cele două populații din care provin loturile, după legi normale; cu aceeași *varianță. Sin.: t. Student, t. Student-Fisher.
- **T. T_3 / test T_3 / test T_3.** Sin.: proba Hamolsky (v.).
- **T. TENSILON / test au tensilon / tensilon test.** T. diagnostic pentru *miastenia gravis*, constând în ameliorarea netă a semnelor oculare (ptoză și disfuncții ale mușchilor extraoculari) după administrarea de Tensilon (clorură de edrofosmin).
- **T. CU TIMIDINĂ TRITIATĂ / épreuve à la thymidine tritiée / ^{3}H-thymidine incorporation test.** Sin.: probă cu timidină tritiată (v.).
- **T. TIMOL / test au thymol / thymol test.** Sin.: probă timol (v.).
- **T. TIP SNELLEN / E test / Snellen's type test.** Sin.: test E (v.).
- **T. DE TOLERANȚĂ LA GLUCOZĂ / test de tolérance au glucose / glucose tolerance test.** V. probă de hiperglicemie provocată.
- **T. DE TOLERANȚĂ LA TOLBUTAMIDĂ / test de tolérance à la tolbutamide / tolbutamid tolerance test.** Sin.: probă la tolbutamidă (v.).
- **T. TPHA / test TPHA / TPHA test.** T. de hemaglutinare pentru **Treponema pallidum* (agentul etiologic al sifilisului). Anticorpii specific antitreponemici din serul pacientului produc aglutinarea hematiilor de oaie sau de curcan acoperite cu *Treponema pallidum*. V. și test de imobilizare a treponemelor, test RPR, test RST.

- **T. DE TRANSFORMARE LIMFOBLASTICĂ / test de transformation lymphoblastique / lymphoblastic transformation test.** Permite studiul limfocitelor timodependente și timoindependente printr-o metodă optică, cu citirea procentului de celule transformate (sub acțiunea unor stimuli) la microscop, sau printr-o metodă izotopică, mai utilizată, cu măsurarea cantității intracelulare de timidină tritiată.
- **T. LA TRH / test à la TRH / TRH stimulation test.** T. de evaluare a axului hipotalamo-hipofizar și a secreției hipofizare de *TSH, constând în determinarea concentrației plasmatice de TSH, înainte și după administrarea intravenoasă a 200-500 mg de TRH (*thyrotrophin releasing hormone* - hormon eliberator de tirotropină). Creșterea normală a concentrației TSH permite excluderea hipertiroidiei. Normele testului trebuie să țină seama de sensibilitatea dozării TSH. Sin.: test de stimulare cu TRH.
- **T. TRIPLU BOLUS HORMONAL / test de triple bolus / triple bolus hormone test.** T. de explorare a funcției hipofizare, constând în administrarea, în aceeași zi, a unui bolus intravenos de insulină (0,15 UI/kg), gonadoliberină (Gn-RH, 100 mg) și TRH (200 mg). Se dozează următorii hormoni: STH, cortizol, LH, FSH, TSH, PRL, precum și glucoza din sângele prelevat la -15, 0, 20, 30, 45, 60 și 90 min; cu excepția glicemiei, ale cărei valori trebuie să scadă, valorile hormonilor menționați anterior trebuie să crească în cazul prezenței receptorilor și a unei funcții secretorii hipofizare normale.
- **T. LA VASOPRESINĂ / test à la vasopressine / vasopressin test.** 1) T. pentru explorarea capacității de concentrare a rinichiului, care diferă de *t. Volhard prin faptul că scăderea aportului lichidian este înlocuită cu administrarea unei doze de *vasopresină (cu același efect final de privare lichidiană). Acest t. nu are valoare decât în absența unui *diabet insipid. 2) T. diagnostic pentru diabetul insipid, suspectat la un pacient care prezintă o densitate urinară redusă (1,010). Constă în injectarea intravenoasă, seara, a unei doze de 0,5-1 ml de vasopresină retard și măsurarea densității urinei colectate peste noapte. O creștere peste valoarea 1,020-1,025 este în favoarea diagnosticului de diabet insipid. La subiectul cu diabet insipid, reducerea diurezei este mult mai spectaculoasă față de subiectul normal, putând ajunge la 80% din valoarea de bază. Numai diabetul insipid nefrogen nu reacționează la vasopresină. V. și test de concentrare urinară.
- **T. LA D-XILOZĂ / test au D-xylose / D-xylose test.** T. pentru depistarea stărilor de *malabsorbție intestinală, în particular la nivelul duodenului, constând în administrarea orală, pe nemâncate, a unei soluții de d-*xiloză și dozarea în continuare a concentrației sanguine și urinare a acestei substanțe.

Teste cu nume proprii

- **T. ACHARD-CASTAIGNE.** [***Emile Charles Achard**, medic francez, Paris, profesor de medicină internă, 1860-1944; **Joseph Castaigne**, medic francez, Paris, 1871-1951.*] T. util în studiul funcției renale, care constă în urmărirea timpului de apariție în urină a albastrului de metilen, injectat intramuscular. Normal, acest interval de timp trebuie să fie de circa 30 min. Sin.: t. cu albastru de metilen.
- **T. ADDIS.** [***Thomas Addis**, medic american de origine scoțiană, profesor la San Francisco, 1881-1949.*] Sin.: probă Addis (v.).
- **T. ADLER-REIMANN.** [***Rudolph Adler**, chimist german, Karlsbad, n. 1882 (fratele medicului german Oscar Adler); **Reimann**.*] Sin.: probă cu roșu de Congo (v.).
- **T. ADSON.** [***Alfred Washington Adson**, neurochirurg american, Rochester (Minnesota), 1887-1951.*] T. diagnostic pentru compresiunea arterei subclaviculare în defileul costoclavicular. Cu pacientul șezând cu mâinile pe coapse, se palpează bilateral pulsul radial, în timp ce pacientul execută rapid următoarea secvență: inspiră profund, își ține respirația, duce gâtul în hiperextensie și întoarce capul în direcția afectată. Dacă pulsul radial de partea respectivă se reduce semnificativ, t. este considerat pozitiv. Sin.: manevră Adson, semn Adson.
- **T. ALLEN.** [*1) **Edgar Van Nuys Allen**, medic american, 1900-1961; 2), 3) **Alfred Henry Allen**, chimist american, 1846-1904.*] 1) T. pentru explorarea circulației arteriale a membrelor. Constă în compresiunea simultană a arterelor membrului respectiv, de ex. a arterelor radială și cubitală, în cazul membrului superior. Ulterior, decompresiunea uneia dintre artere duce la revascularizarea teritoriului corespondent doar în cazul permeabilității acesteia. 2) T. pentru identificarea *dextrozei în urină, utilizând reactiv Fehling la fierbere, peste care se adaugă o cantitate din urina de cercetat. În prezența dextrozei soluția nou formată este opalescentă, după răcire. 3) T. pentru identificarea fenolului, în prezența căruia colorația amestecului format din soluția de cercetat, acid clorhidric și acid nitric (în proporție de 1:5:1) este roșie.
- **T. ALTHAUSEN.** T. pentru aprecierea absorbției intestinale a glucidelor, prin determinarea, la anumite intervale de timp, a concentrației *galactozei în sânge, după ingestia de zahăr.
- **T. AMONS.** T. screening pentru determinarea vârstei mentale la copii. Constă în alegerea desenului cel mai adecvat pentru semnificația unui anume cuvânt dat.
- **T. AMSLER / cartons Amsler / Amsler's charts.** [***Marc Amsler**, oftalmolog elvețian, 1891-1968.*] Procedeu de explorare a *câmpului vizual central cu ajutorul unor linii fine albe ce alcătuiesc un cadrilaj pe fond negru, permițând evidențierea topografiei și măsurarea dimensiunilor deficitului vizual sau a alterărilor acestuia. V. metamorfopsie, scotom.
- **T. AMSLER-HUBER.** [***Marc Amsler**, oftalmolog elvețian, 1891-1968; **Huber**.*] Sin.: test cu fluoresceină (v.).
- **T. ANDREWS.** T. pentru depistarea uremiei, care se bazează pe o reacție de culoare. Se amestecă serul de cercetat cu alcool în proporție de 1:2 (în volume), se centrifughează, iar sedimentul rezultat se amestecă cu alcool și reactiv diazo în proporție de 4:2:1 (în volume). În uremie colorația amestecului devine maronie.
- **T. ANSTIE.** T. pentru detectarea alcoolului în urină. Prin picurare, se adaugă la eșantion un reactiv constând în bicromat de potasiu și acid sulfuric concentrat. Apariția culorii verzi semnifică prezența alcoolului într-o concentrație toxică.
- **T. APGAR.** [***Virginia Apgar**, anestezist american, 1909-1974.*] Sin.: scor APGAR (v.).
- **T. ASCHHEIM-ZONDEK.** [***Selmar Aschheim**, ginecolog german, profesor la Berlin, 1878-1965; **Bernhard Zondek**, ginecolog israelian originar din Germania, 1891-1966.*] T. de depistare a gravidității: injectarea subcutană la șoareci maturi (femele) a unei cantități din urina femeii gravide determină maturarea precoce a foliculilor ovarieni și hemoragie uterină. Abrev.: AZT. Sin.: reacție Aschheim-Zondek. V. și reacții de sarcină.
- **T. BABINSKI-WEIL.** [***Josef François Félix Babinski**, neurolog francez, Paris, 1857-1932; **Mathieu Pierre Weil**, medic reumatolog francez, Paris, 1884-1956.*] T. util în aprecierea unei afecțiuni a labirintului. Se indică pacientului să închidă ochii și să se deplaseze înainte și înapoi de 10 ori, fără să se sprijine. În cazul unei disfuncții a labirintului se produce, în timpul mersului, înclinarea laterală de partea afectată.
- **T. BAUER.** Pentru evaluarea toleranței la galactoză: se administrează pacientului 30 g galactoză. O eliminare urinară peste 3 g indică o disfuncție hepatică.
- **T. BAYER.** Pentru depistarea acetonuriei, utilizând nitrobenzaldehidă. Amestecul acesteia, în volume egale, cu urina de cercetat, la un pH alcalin, determină o colorație albastru-indigo, în prezența acetonei. V. și test pentru acetonă.

de piridină și se adaugă 10 ml de urină. În prezența hematuriei apare o colorație oranj.

▪ **T. DUKE.** [*William Waddel Duke, patolog american, Kansas City, 1882-1946.*] T. de măsurare a timpului de sângerare (v.).

▪ **T. DUPONT.** Absența *midriazei după adăugarea unei picături de *atropină intraocular, în caz de deces.

▪ **T. EVANS.** [*Herbert MacLean Evans, biolog american, profesor la Berkeley, 1882-1971.*] T. biologic pentru evaluarea indirectă a hormonului somatotrop conținut în sânge. Constă în injectarea plasmei de examinat la un șobolan hipofizectomizat și, ulterior, în măsurarea creșterii cartilajului epifizar tibial.

▪ **T. FARNSWORTH.** [*Dean Farnsworth, ofițer în marina SUA, 1902-1959.*] T. care permite detecția și clasificarea anomaliilor de percepție a culorilor, constând în buline colorate pe care pacientul trebuie să la clasifice în ordine graduală. *T. F. mic* (sau *Farnsworth 15 Hue*, termen engl., semnificând nuanță): t. compus din 15 buline, permite un studiu rapid. *T. F. mare*: t. compus din 85 de buline, existând și o formulă simplificată, t. 28 Hue.

▪ **T. FARR.** Metodă de dozare a anticorpilor sau al antigenilor utilizând antigeni sau anticorpi marcați cu un izotop radioactiv și constând în dozarea antigenilor legați de anticorpi, după precipitarea cu sulfat de amoniu.

▪ **T. FLACK.** [*Martin William Flack, fiziolog englez, Londra, 1882-1931.*] T. utilizat în medicina sportivă, constând în înregistrarea variațiilor frecvenței cardiace a pacientului, în timp ce acesta menține, prin expir blocat, o denivelare de 40 mmHg între cele două niveluri ale unui tub în U umplut cu mercur. T. F. este relativ imprecis și puțin reproductibil. V. și test Pachon-Martinet.

▪ **T. FOWLER.** T. de explorare a analizatorului auditiv. Pacientul ascultă cu ambele urechi un sunet de aceeași frecvență, comparând intensitatea sunetului în urechea sănătoasă și cea afectată. Se modifică apoi intensitatea sunetului până la egalizarea celor două senzații auditive. Într-o a doua etapă se crește intensitatea sunetului pentru urechea sănătoasă și se reegalizează senzația auditivă pentru ambele urechi; intervalul de variație va fi mai mic decât în prima etapă în cazul existenței unui "fenomen de recrutare" (peste o anumită valoare prag a intensității sunetului, urechea hipoacuzică aude normal).

▪ **T. GARDINER-BROWN.** T. util în aprecierea afecțiunilor urechii medii. Se plasează un diapazon în vibrație la nivelul apofizei mastoide. Existența unei discordanțe între perceperea vibrațiilor de către pacient și examinator indică o afecțiune a urechii medii a pacientului.

▪ **T. GAULT.** [*F. Gault, medic francez, sec. XIX-XX.*] T. pentru diagnosticul de *anacuzie simulată. Se obstruează urechea normală și se produce un sunet lângă urechea considerată a fi afectată. În caz de simulare a anacuziei apare o mișcare involuntară a pleoapei de partea urechii cu hipoacuzie simulată.

▪ **T. GIBBON-LANDIS.** [*John Heysham Gibbon Jr., medic american, 1903-1973; Eugene Markley Landis, medic american, n. 1901.*] T. pentru evaluarea circulației periferice. Extremitățile (mâinile, dacă se testează circulația periferică a membrelor inferioare, picioarele, dacă se testează circulația membrelor superioare) sunt imersate în apă la 43-45°C. Creșterea temperaturii extremităților testate indică o circulație periferică normală.

▪ **T. GLÉNARD.** [*Claude Marie Frantz Glénard, medic francez la Hôpitaux de Lyon, apoi medic la Vichy, 1848-1920.*] Reducerea durerilor epigastrice care apar în ortostatism la pacienții cu visceroptoză, prin manevra de ridicare a abdomenului de către examinatorul plasat în spatele pacientului.

▪ **T. GOLDSCHEIDER.** [*Johannes Karl August Eugen Alfred Goldscheider, medic și fiziolog german, profesor de clinică medicală la Berlin, 1858-1935.*] T. de sensibilitate termică cutanată, prin atingerea tegumentelor cu un vârf metalic cu temperatură variabilă.

▪ **T. GRAHAM.** [*Evarts Ambrose Graham, chirurg american, St. Louis, 1883-1953.*] T. pentru investigarea radiologică a veziculei biliare, prin administrarea (i. v. sau oral) de substanțe de contrast iodate.

▪ **T. GRIESS.** T. pentru depistarea prezenței nitriților în salivă. Se amestecă salivă cu apă în proporție de 1:5 și se adaugă câteva picături de H_2SO_4 diluat și de metadiamidă benzenică. În prezența nitriților colorația devine galbenă.

▪ **T. GUTHRIE.** [*Robert Guthrie, pediatru american, Buffalo, n. 1916.*] Metodă microbiologică ce permite un dozaj semicantitativ rapid al *fenilalaninei sanguine. Acest t. este curent utilizat în depistarea neonatală sistemică a *fenilcetonuriei.

▪ **T. HAM.** [*Thomas Hale Ham, medic american, n. 1905.*] Incubarea hematiilor pacientului cu *hemoglobinurie paroxistică nocturnă cu ser (de la un individ normal) acidifiat la pH 6,2, *activarea complementului prin calea alternativă ducând la liza hematiilor anormale. Observarea hemolizei, care este întotdeauna patologică, se face prin examinarea colorimetrică a supernatantului rezultat din centrifugarea amestecului hematii-ser. Sin.: testul serului acidifiat.

▪ **T. HAM-DACIE / test de Ham-Dacie / Ham's test, acidified serum lysis test.** [*Thomas Hale Ham, medic american, n. 1905; Dacie.*] T. prin care se investighează rezistența *in vitro* a hematiilor în mediu acid. Este pozitiv în *boala Marchiafava-Micheli și în *diseritropoieza congenitală tip II. Sin.: test de hemoliză acidă.

▪ **T. HAMOLSKY.** Sin.: probă Hamolsky (v.).

▪ **T. HASERICK.** [*John R. Haserick, medic american contemporan.*] T. ce constă în inducerea formării *celulelor Hargraves adăugând la granulocitele normale ser provenit de la subiecți afectați de *lupus eritematos diseminat. T. este pozitiv și în alte *colagenoze.

▪ **T. HEILMAN / test de Heilman / CSF-bactericidal activity.** Probă ce studiază *in vitro* eficacitatea unui tratament antibiotic. Constă în evaluarea acțiunii bactericide a serului (sau a LCR) diluat, prelevat de la bolnavul tratat cu antibiotice, față de bacteria responsabilă de infecție. Sin.: puterea inhibitoare a serului sau a LCR.

▪ **T. HICKEY-HARE.** T. diagnostic pentru diabetul insipid. Administrarea i. v. a unei soluții saline hipertone reduce *diureza la subiecții normali, dar nu și la pacienții cu *diabet insipid.

▪ **T. HINES-BROWN.** [*Edgar Alfonso Hines, medic american, Rochester, n. 1906; George Elgie Brown, medic american, Rochester, 1885-1935.*] Sin.: probă la frig (v.).

▪ **T. HOLMGREN.** [*Emil Algot Holmgren, fiziolog suedez, Uppsala, 1831-1897.*] T. de explorare a vederii în culori, constând în alegerea de către pacient a firelor de lână de aceeași nuanță dintr-un mănunchi de fire diferit colorate.

▪ **T. HOLTEN.** T. de evaluare a *clearance-ului creatininei.

▪ **T. HOPPE-SEYLER.** [*Ernst Felix Immanuel Hoppe-Seyler, fiziolog și chimist german, 1825-1895.*] T. pentru depistarea prezenței monoxidului de carbon în sânge. Prin amestecul sângelui cu hidroxid de sodiu, culoarea virează de la maroniu spre roșu în prezența unei concentrații crescute de oxid de carbon.

▪ **T. HOWARD.** [*John Eager Howard, medic internist și endocrinolog american, n. 1902.*] T. de evaluare a funcției renale prin colectarea urinei separat, prin cateterizarea ureterelor pentru fiecare rinichi și măsurarea concentrației de sodiu și *creatinină.

▪ **T. HOWELL** [*William Henry Howell, fiziolog american, Baltimore, 1860-1945.*] Sin.: timp Howell (v.).

- **T. HUHNER.** [*Max Huhner, urolog american, New York, 1873-1947.*] T. util în explorarea sterilității cuplului, prin punerea în contact a spermei și glerei cervicale, *in vitro*, într-un tub de sticlă. Se apreciază gradul de invadare a glerei cervicale de către spermatozoizi și, după 24 de ore de incubare la 37°C, mobilitatea spermatozoizilor în gleră. Sin.: test postcoital, test de supraviețuire a spermatozoizilor.
- **T. ISHIHARA.** [*Shinobu Ishihara, oftalmolog japonez, Tokio, 1879-1963.*] T. de apreciere a vederii în culori, prin utilizarea unor cercuri desenate, cu dimensiuni și culori diferite.
- **T. JACOBY.** Permite evaluarea acidului peptic din sucul gastric prin detectarea celei mai mari diluții a sucului gastric care clarifică o soluție acidă de ricin în 3 ore, la 38°C.
- **T. JANSEN.** [*W. Murk Jansen, ortoped olandez, Leyda, 1863-1935.*] T. diagnostic pentru *osteoartrita deformantă a șoldului. I se indică pacientului să încrucișeze membrele inferioare, astfel încât glezna unuia să se sprijine pe celălalt genunchi. Această poziție nu este posibilă în osteoartrita deformantă a șoldului.
- **T. JÜRGENS.** [*Rudolf Jürgens, hematolog german, Berlin, Basel, 1898-1961.*] Se realizează prin ciupirea pielii de la nivelul regiunii infraclaviculare și este considerat pozitiv când apar peteșii punctiforme. Are aceeași semnificație cu t. garoului.
- **T. KELLING.** T. de identificare a *acidului lactic în secreția gastrică. Se diluează lichidul gastric și apoi se adaugă 1-2 picături de clorură ferică 5%. În prezența acidului lactic apare o colorație galben-verde.
- **T. KERNER.** Pentru detectarea prezenței *creatininei. Lichidul de cercetat se acidifică și apoi se adaugă o soluție de acid fosfomolibdic sau fosfotungstic. În prezența creatininei se formează un precipitat cristalin.
- **T. KNAPP.** [*Karl Knapp, chimist german, 1832-1911.*] 1) T. de determinare a prezenței glucozei în urină: 10 g de cianură mercurică sunt dizolvate în 100 ml soluție de sodă caustică, apoi diluate. Se amestecă cu o cantitate din urina pacientului diabetic. În prezența glucozei se formează un precipitat. 2) T. de evidențiere a acizilor organici în lichidul de secreție gastrică: 1 ml de lichid gastric este tratat cu 5 ml de eter. Adăugarea unor soluții feroase diluate duce la apariția de inele diferit colorate, în funcție de prezența acizilor organici.
- **T. KOROTKOFF.** [*Nicolai Sergheevici Korotkoff, medic rus, 1874-1920.*] În *anevrism, menținerea unei presiuni ridicate în circulația periferică în timpul compresiei arterei ce precedă anevrismul indică existența unei circulații colaterale eficiente.
- **T. KURZROK-MILLER.** [*Raphael Kurzrock, ginecolog american, New York, 1895-1961; Miller.*] T. de compatibilitate, *in vitro*, a spermatozoizilor cu mucusul cervical prelevat în perioada de ovulație.
- **T. KVEIM.** [*Morten Ansgar Kveim, medic norvegian, Oslo, n. 1892.*] T. util în diagnosticul *sarcoidozei. Injectarea subcutanată a unui antigen preparat dintr-un țesut limfatic uman (ganglion limfatic sau splină) conduce, după circa o săptămână, la apariția unei papule care, la biopsie, se aseamănă cu *granulomul tuberculos, în sarcoidoză.
- **T. LANCEFIELD.** [*Rebecca Craighill Lancefield, bacteriolog american, New York, 1895-1981.*] T. de precipitare, *in vitro*, pentru identificarea și clasificarea *streptococilor, bazat pe reacția specifică antigen-anticorp.
- **T. LAUTIER.** T. cutanat, util în diagnosticul tuberculozei: câteva picături dintr-o soluție de *tuberculină 1% sunt aplicate pe tegumentele brațului și acoperite cu o compresă. După 48 ore, în zona respectivă se formează o erupție eritemo-papuloasă în placard.
- **T. LECHINI.** T. pentru depistarea hematuriei. În 10 ml de urină se adaugă o picătură de acid acetic și 3 ml cloroform. Se obține o colorație roșie, în cazul hematuriei.
- **T. LEWIS.** Sin.: semn Lewis-Federici (v.).
- **T. LICHTHEIM.** [*Ludwig Lichtheim, medic german, profesor de policlinică medicală la Jena, apoi la Berna, 1845-1915.*] T. util în evaluarea unor leziuni corticale: în cazul în care un pacient cu o afecțiune psihică este capabil să indice numărul silabelor unui cuvânt pe care nu îl poate silabisi, este posibilă existența unei leziuni la nivelul fibrelor de asociație, mai importantă decât leziunea corticală.
- **T. LOEWI.** [*Otto Loewi, fiziolog și farmacolog american de origine germană, 1873-1961; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1936, împreună cu Sir Henry Hallett Dale.*] Se instilează în sacul conjunctival de 2 ori câte 3 picături de soluție de clorură de *adrenalină 1‰, la 5 min interval. În caz de diabet, hipertiroidism sau insuficiență pancreatică, se produce midriază.
- **T. LOEWENBERG.** T. care permite diagnosticul precoce al *tromboflebitei. Se bazează pe principiul conform căruia în teritoriul suspectat a avea o tromboflebită apare o durere la o presiune localizată pe traiectul venei safene (cu manșeta tensiometrului) sau o durere profundă la gambă sau în spațiul popliteu. În mod normal, presiunea până la 200 mmHg nu provoacă durere. Apariția durerii între 80-150 mmHg pledează pentru *flebită, *tromboză sau tromboflebită.
- **T. LUGOL.** [*Jean Guillaume Auguste Lugol, medic francez, Paris, 1786-1851.*] T. chimic pentru diagnosticul sarcinii, prin evidențierea *gonadotrofinelor B în urină. Adăugarea a câteva picături de soluție Lugol peste un eșantion din urina în prealabil încălzită la 100°C determină, după răcire, o colorație roz caracteristică (reacția Simola). Pozitivitatea t. este apreciată la 80% din cazuri.
- **T. LUNDH.** T. de evaluare a funcției pancreatice, în care se măsoară concentrația tripsinei în aspiratele duodenale prelevate pe parcursul a câtorva ore după un prânz lichid conținând proteine, lipide și glucide. T. este util în insuficiența pancreatică exocrină, dar nu măsoară capacitatea secretorie a pancreasului.
- **T. LUTTKE.** T. de determinare cantitativă a acidului clorhidric în lichidul de secreție gastrică.
- **T. MAGPIE.** T. pentru identificarea sărurilor de mercur, utilizând clorură stanoasă, în prezența căreia se formează un precipitat alb-gri de mercur metalic și clorură mercuroasă.
- **T. MASTER.** [*Arthur Morris Master, cardiolog american, 1895-1973.*] Sin.: probă Oppenheimer-Master (v.).
- **T. MAZZOTTI.** Sin.: test la notezină (v.).
- **T. MENDELSOHN.** [*Martin Mendelsohn, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, 1860-1930.*] Sin.: semn Mendelsohn (v.).
- **T. MONTENEGRO.** Sin.: test cutanat cu leishmanin (v.).
- **T. MORELLI.** [*F. Morelli, medic italian, începutul sec. XX.*] T. de diferențiere a unui *exsudat de un *transsudat, prin observarea caracteristicilor precipitatului format la adăugarea câtorva picături din lichidul de cercetat peste o soluție saturată de clorură mercurică. Un precipitat de tip conglomerat indică un exsudat; dacă precipitatul este exfoliativ, diagnosticul este de transsudat.
- **T. MOSCHOWITZ.** [*Eli Moschcowitz, medic american, 1879-1964.*] T. pentru evidențierea *aterosclerozei la membrele inferioare. La un membru normal, revascularizarea și deci recolorarea normală a tegumentelor, după aplicarea și ulterior îndepărtarea unui bandaj strâns compresiv, se produce în câteva secunde. În cazul aterosclerozei timpul de revascularizare este mult mai lung.
- **T. NAFFZIGER.** [*Howard Christian Naffziger, chirurg american, San Francisco, 1884-1956.*] În cazul compresiunii unei rădăcini nervoase, prin hernierea discului intervertebral sau prin

prezența unei formațiuni tumorale la acest nivel, compresia manuală bilaterală a venelor jugulare determină accentuarea durerii sau a tulburărilor senzitive în teritoriul corespunzător rădăcinii nervoase afectate.

▪ **T. NAGEL.** [*Willibald Nagel, fiziolog german, profesor la Rostock, 1870-1911.*] T. de apreciere a vederii cromatice, utilizând planșe cu cercuri concentrice diferit colorate.

▪ **T. NELSON.** [*Robert Armstrong Nelson, serolog american, n. 1922.*] Sin.: test de imobilizare a treponemelor (v.).

▪ **T. NYIRI.** T. de apreciere a funcției renale, prin concentrare urinară utilizând tiosulfat.

▪ **T. OLIVER.** [*George Oliver, fiziolog englez, 1841-1915.*] 1) T. pentru identificarea albuminuriei. Peste o cantitate de urină se adaugă, în proporție de 1:4, soluție de tungstat de sodiu și 10:6 soluție de acid citric. În prezența albuminei, se formează un precipitat alb la limita dintre cele două straturi. 2) T. pentru depistarea glucozei. Lichidul de cercetat este amestecat cu carmin indigo și adus la temperatura de fierbere. În prezența glucozei culoarea virează de la albastru la galben sau roșu. 3) T. pentru depistarea *acizilor biliari. La 5 ml soluție de cercetat se adaugă 2-3 picături acid acetic și se filtrează. Se amestecă cu un volum egal de soluție 1% peptonă. În prezența unui exces de acid acetic se produce un precipitat insolubil.

▪ **T. OWEN.** Sin.: trombotest (v.).

▪ **T. OWREN.** [*Paul Arnor Owren, hematolog norvegian, Oslo, n. 1905.*] Metodă care permite evaluarea concentrațiilor plasmatice ale factorilor de coagulare (protrombină, proconvertină, factor antihemofilic B, factor Stuart) pe care acționează antivitaminele K. Se măsoară timpul de coagulare a plasmei citrate și amestecate cu reactiv Owren (care conține cefalină, tromboplastină cu acțiune lentă, clorură de calciu). În mod normal, coagularea se face în 35 de secunde. T. O. este folosit pentru urmărirea evoluției efectului anticoagulant al *antivitaminelor K.

▪ **T. PACHON.** [*Michel Victor Gabriel Léon Pachon, fiziolog francez, profesor la Bordeaux, 1867-1938.*] T. de evaluare a rezervei funcționale miocardice: în caz de insuficiență miocardică, un efort fizic va determina scăderea *presiunii sistolice și creșterea *presiunii diferențiale. Valoarea acestui t. este constantă.

▪ **T. PAGET.** [*Sir James Paget, chirurg englez, Londra, 1814-1899.*] T. de diferențiere clinică între o formațiune tumorală chistică și una solidă: formațiunea chistică are o consistență mai redusă central, spre deosebire de formațiunea solidă, care este mai dură central.

▪ **T. PAPANICOLAOU.** [*George Nicholos Papanicolaou, anatomist, citolog și medic american de origine greacă, New York, 1883-1962.*] T. diagnostic pentru afecțiunile maligne sau premaligne ale *colului uterin prin examenul citologic exfoliativ. Se disting cinci clase: I - frotiu normal; II - frotiu inflamator; III - frotiu suspect cu celule modificate; IV - frotiu tipic neoplazic, cu celule atipice și celule normale; V - frotiu neoplazic, cu un mare număr de celule atipice.

▪ **T. PATTERSON.** T. util pentru diagnosticul uremiei. O picătură de reactiv Ehrlich se aplică peste o picătură de sânge, pe hârtie de filtru. Colorația virează spre verde în caz de uremie.

▪ **T. PAUL-BUNNELL-HĂNGĂNUȚIU.** [*John Rodman Paul, medic american, New Haven, n. 1893; Walls Willard Bunnell, medic american, Farmington, n. 1902; Marius Hăngănuțiu, imunolog român, Cluj, sec. XX.*] T. diagnostic pentru *mononucleoza infecțioasă, bazat pe aglutinarea hematiilor de oaie de către serul pacientului.

▪ **T. PAUNZ.** [*Ludwig Paunz, medic maghiar, Budapesta, n. 1895.*] T. util pentru diagnosticul de *amiloidoză. Se injectează intravenos 10 ml/kg corp de soluție roșu de Congo 0,6%. După o oră, dintr-un eșantion sanguin se separă serul, peste care se adaugă câteva picături de acid clorhidric. Absența unei colorații albastre în precipitatul format sugerează diagnosticul de amiloidoză.

▪ **T. PERTHES.** [*Georg Clemens Perthes, chirurg german, profesor la Leipzig, apoi la Tübbingen, 1869-1927.*] Sin.: probă Perthes (v.).

▪ **T. PIRQUET.** [*Clemens Peter von Cesenatico Pirquet, pediatru și imunolog austriac, profesor (succesiv) la Baltimore, Breslau (în prezent Wroclaw, Polonia) și Viena, 1874-1929.*] Sin.: reacție la tuberculină (v.).

▪ **T. POLACK.** T. de evaluare a vederii în culori: dintr-un set de 12 plachete colorate, având, pentru fiecare culoare, saturații descrescânde până la alb, subiectul trebuie să claseze plachetele în funcție de nuanță.

▪ **T. POSNER.** [*Carl Posner, urolog german, 1854-1929.*] T. de orientare asupra etiologiei albuminuriei. Peste un eșantion din urina colectată în 24 ore se adaugă formaldehidă, se agită, apoi se numără leucocitele. Sub 10 000 /cm³ indică 0,1% albumină și de obicei este în relație cu o infecție urinară; peste această limită poate fi vorba de o *glomerulonefrită. V. și test pentru albumină.

▪ **T. PREGL.** [*Fritz Pregl, biochimist austriac, profesor la Graz și Innsbruck, 1869-1930.*] T. de apreciere a funcției renale. Se determină densitatea urinară și, cu ajutorul unui coeficient, se estimează cantitatea de reziduu, mineral și organic, excretată în urină. Pentru un același volum urinar excretat, aceste cantități pot fi diferite. O predominanță a substanțelor minerale în raport cu materia organică poate sugera o disfuncție renală (eventual, *insuficiență renală).

▪ **T. PROETZ.** [*Arthur Walter Proetz, otorinolaringolog american, St. Louis, 1888-1966.*] T. pentru determinarea acuității analizatorului olfactiv. Se utilizează o serie de substanțe volatile, fiecare dintre ele în 10 concentrații diferite într-un litru de petrol cu densitate relativă 0,880. Se determină cea mai mică concentrație la care substanța poate fi recunoscută după miros. Sin.: coeficient olfactiv.

▪ **T. QUERIDO.** Sin.: test de stimulare cu TSH (v.).

▪ **T. QUICK.** [*Armand James Quick, medic american, Milwaukee, 1894-1978.*] Determinarea *timpului de coagulare după adăugarea unui exces de tromboplastină la plasma decalcifiată și recalcifiată. Permite evaluarea activității *protrombinei și a factorilor V, VII și X. Este efectuat îndeosebi pentru supravegherea efectelor unui tratament anticoagulant prin derivați de *cumarină, care acționează împiedicând sinteza acestor factori în ficat. Timpul Quick normal este 15 secunde. Sin.: timp de protrombină.

▪ **T. RANDOLPH.** [*Nathaniel Archer Randolph, medic american, 1858-1887.*] T. pentru depistarea *peptonelor în urină. Se introduc 2 picături de soluție de iodură de potasiu și 3 picături reactiv Millon în 5 ml urină ușor acidulată. Formarea unui precipitat galben indică prezența peptonelor.

▪ **T. RATSCHOW.** T. util pentru aprecierea gradului de compensare în cazul unei obliterări arteriale în bazin sau la nivelul membrelor inferioare. Pacientul în decubit dorsal, cu membrele inferioare ridicate vertical, efectuează cu ambele membre inferioare, timp de două minute, mișcări de flexie-extensie, după care se așează pe marginea patului lăsând membrele inferioare să atârne relaxate. În caz de obliterare arterială insuficient compensată, apar zone palide sub formă de pete sau difuze pe talpa piciorului (normal: hiperemie difuză după 5-10 secunde), iar umplerea venoasă este întârziată (normal: după 15-20 secunde).

▪ **T. REINSCH.** [*Adolf Reinsch, medic german, 1862-1916.*] T. pentru identificarea prezenței unor elemente (arseniu, mercur,

antimoniu, cantități mari de seleniu, telur, sulf). În amestecul de cercetat, acidifiat, se introduce o lamă de cupru. Se aduce la fierbere. În prezența elementelor precizate anterior se formează un depozit pe suprafața lamei de cupru.

▪ **T. RINNE.** [*Heinrich Adolf Rinne, otolog german, Göttingen, 1819-1868.*] Sin.: probă Rinne (v.).

▪ **T. RISSER.** [*Joshep C. Risser, chirurg ortoped american, 1892-1942.*] T. bazat pe evoluția semnelor radiologice de osificare ale crestelor iliace, permițând evaluarea maturației osoase între 14 și 16 ani. Pe radiografia de față de bazin, imaginea suturii totale a punctelor de osificare complementare ale crestei iliace cu osul iliac probează sfârșitul creșterii osoase și este notat cu 4. T. se notează cu zero atunci când nu este vizibilă nici o fuziune osoasă.

▪ **T. ROBINSON-KEPLER.** [*F. J. Robinson, medic american contemporan; Edwin J. Kepler, medic american la Clinica Mayo, 1894-1949.*] T. util în diagnosticul *insuficienței suprarenale. Spre deosebire de subiecții normali, care vor excreta 50% din 1 500 ml de apă ingerată în primele 4 ore, la pacienții cu insuficiență suprarenală se constată o diureză mult redusă.

▪ **T. RORSCHACH.** [*Hermann Rorschach, psihiatru elvețian originar din Zürich, 1884-1922.*] Sin.: probă Rorschach (v.).

▪ **T. ROUS.** [*Francis Peyton Rous, patolog american, 1879-1970; premiul Nobel pentru fiziologie /medicină în 1966, împreună cu Charles Breton Huggins.*] T. pentru identificarea *hemosiderinei. Se centrifughează urina și se adaugă 5 ml dintr-o soluție de ferocianură de potasiu 2% și 5 ml dintr-o soluție de acid clorhidric 1%. Prezența hemosiderinei determină apariția de granule albastre.

▪ **T. RUBNER.** [*Max Rubner, fiziolog german, 1854-1932.*] T. pentru evaluarea monoxidului de carbon în sânge. Se amestecă un eșantion de sânge cu 4 sau 5 volume de soluție de acetat de plumb. În absența monoxidului de carbon, culoarea virează în maron.

▪ **T. RUFFIER-DICKSON.** T. asemănător cu t. Pachon-Martinet, ce permite calcularea unui indice: $[(P+P_1+P_2)-200]/10$, a cărui valoare este martor fidel al adaptării cardiovasculare la efort (P: pulsul în repaus, P_1: pulsul la sfârșitul efortului, P_2: pulsul la 1 min după efort). V. și test Flack.

▪ **T. SABIN-FELDMAN.** [*Albert Bruce Sabin, virolog american de origine rusă, New York, n. 1906; Henry Alfred Feldman, epidemiolog american, n. 1914.*] Sin.: test de liză pentru toxoplasmoză (v.)

▪ **T. SAHLI-NENCKI.** [*Hermann Sahli, medic elvețian, Berna, profesor de medicină internă, 1856-1933; Marcellus von Nencki, medic polonez, 1847-1901.*] T. pentru aprecierea activității lipolitice pancreatice. Se administrează salicilat de fenil, care este excretat sub formă de acid salicilic dacă activitatea pancreatică este normală.

▪ **T. SALKOWSKI.** [*Ernst Leopold Salkowski, biochimist german, Berlin, 1844-1923.*] T. pentru identificarea *colesterolului. Soluția de cercetat se amestecă cu cloroform și se adaugă apoi un volum egal de acid sulfuric concentrat. În prezența colesterolului, soluția devine roșie-albăstruie, apoi violet-roșie, cu fluorescență verde.

▪ **T. SCHICK.** [*Bela Schick, pediatru originar din Ungaria, practician la Paris, stabilit apoi la New York, 1877-1967.*] Injectarea subcutanat a unei cantități de toxină difterică egală cu 1/50 din doza letală minimă. Dacă pacientul are mai puțin de 0,03 unități de antitoxină pe mililitru de sânge, toxina nu este neutralizată și apare o zonă de inflamație cutanată la locul injectării. T. S. măsoară imunitatea la difterie. Sin.: reacție Schick.

▪ **T. SCHILLER.** [*Walter Schiller, ginecolog austriac, Viena, stabilit la Chicago, 1887-1960.*] T. de evidențiere a neoplasmului de col uterin: se badijonează colul uterin cu o soluție de 1 g iod și 2 g iodură de potasiu în 300 ml apă. Mucoasa normală se colorează maron. Zonele de transformare neoplazică devin alb-gălbui, prin lipsa *glicogenului în celulele neoplazice.

▪ **T. SCHILLING.** [*Victor Schilling, hematolog german, profesor de medicină internă la Berlin, 1883-1960.*] Procedeu destinat studiului metabolismului *vitaminei B_{12}, utilizând o tehnică de dublă marcare radioizotopică a vitaminei B_{12}, izolată sau cuplată cu *factorul intrinsec. Se măsoară separat excreția urinară a acestora, timp de 24 de ore după ingestie, nivelul fiind scăzut în cazul *anemiei Biermer sau al *malabsorbției de vitamină B_{12}. Sin.: probă Schilling.

▪ **T. SCHIRMER / test de Schirmer / Schirmer's blotting paper test.** [*Otto W. A. Schirmer, oftalmolog german, profesor (succesiv) la Greifswald, Kiel și Strasbourg, stabilit apoi la New York, 1864-1917.*] Probă destinată măsurării debitului secreției lacrimale. După aplicarea în fundul de sac conjunctival inferior a unei panglici de hârtie de filtru lată de 5 mm, se măsoară după 5 min lungimea hârtiei impregnate cu secreție lacrimală. Normală la valori peste 20 mm, devine patologică sub 10 mm. V. și sindrom Sjögren.

▪ **T. SCHOBER.** [*Paul Schober, medic german, profesor la Viena, apoi la Wildbad (Würtemberg), n. 1865.*] Metodă de evaluare a mobilității coloanei lombare în flexie. În ortostatism, se marchează pe pielea pacientului punctele situate la 5 cm sub articulația lombosacrată și la 10 cm deasupra acesteia, după care se măsoară distanța dintre aceste puncte cu pacientul în flexie maximă a coloanei. Creșterea distanței cu mai puțin de 4 cm semnifică o mobilitate lombară patologică.

▪ **T. SCHWABACH.** [*Dagobert Schwabach, otolog german, Berlin, 1846-1920.*] Examinatorul pune să vibreze diapazonul așezându-l pe mastoida subiectului și cerându-i acestuia să spună când sunetul devine inaudibil. Ulterior pune diapazonul pe mastoida sa. Dacă sunetul mai persistă, avem de a face cu o hipoacuzie de percepție. Pentru efectuarea t. se cere ca examinatorul să aibă o bună percepție auditivă.

▪ **T. SÉGUY / test de Séguy / postcoital test.** T. asemănătoare cu t. postcoitale, dar mai analitice. Sunt utilizate pentru diagnosticul *sterilității și constau în studiul complexului *gleră-*spermatozoizi: *T.1* (t. Huhner) investighează vitalitatea spermatozoizilor în glera cervicală la 8-12 ore după un raport sexual; *T.2* explorează *in vitro* penetrarea glerei cervicale de către spermatozoizi; *T.3* constă în depunerea *in vivo* a spermei în col și prelevarea glerei la 24 de ore pentru depistarea spermatozoizilor. T. efectuate *in vitro* permit detectarea incompatibilității între gleră și spermatozoizii unui cuplu.

▪ **T. SHELLEY.** Procedeu ce permite depistarea sensibilității unui subiect la un alergen, printr-o metodă *in vitro*. Alergenul este amestecat cu un eșantion de ser de la pacient, în prezența leucocitelor bazofile de iepure. Dacă pacientul este sensibilizat la alergen, 20-50% din leucocite se degranulează, cu eliberarea histaminei din granulații, în urma contactului antigenului (alergenului) cu IgE-ul leucocitar. Sin.: test de degranulare a leucocitelor, test de degranulare a bazofilelor.

▪ **T. SIA.** [*R. H. P. Sia, medic american, 1895-1970.*] T. pentru evidențierea β_2-macroglobulinelor în plasmă, caracteristice *macroglobulinemiei Waldenström. Constă în adăugarea unei picături de ser la un volum de apă și observarea apariției unui precipitat alb, scuamos, caracteristic macroglobulinelor.

▪ **T. SIMONELLI.** T. de evaluare a funcției renale. Se administrează o soluție iodată și se urmărește eliminarea iodului în salivă și în urină. Există o disfuncție renală dacă eliminarea în urină este întârziată.

▪ **T. STUDENT.** [*Student, pseudonimul statisticianului și chimistului englez William Sealy Gosset, 1876-1937.*] Sin.: test T (v.).

- **T. STUDENT-FISHER.** [*Student, pseudonimul statisticianului și chimistului englez* **William Sealy Gosset**, *1876-1937;* **Sir Ronald Aylmer Fisher**, *matematician-statistician englez, profesor de eugenie la Londra, 1890-1962.*] Sin.: test T (v.).
- **T. STUDER-WYSS.** T. ce explorează axa tireotropă și funcția tiroidiană prin administrarea unui antitiroidian de sinteză după principiul *t. la metopironă. În prezent, apariția dozărilor hormonale statice și dinamice a redus considerabil utilizarea acestui t. Sin.: probă la neomercazol.
- **T. THIBAUDET / test de Thibaudet / Thibaudet's malingering test.** T. ce servește la depistarea simulării unei *ambliopii. Se utilizează două optotipuri la care recunoașterea literelor (sau a figurilor) nu este în funcție de dimensiunile acestora, ci în raport cu lungimea și numărul liniilor care le compun. În prezența a două optotipuri corespunzând la aceeași acuitate vizuală, un simulant va afirma că recunoaște numai pe cel cu caractere alcătuite din linii mai multe și mai lungi.
- **T. THORMÄHLEN.** [**Johann Thormählen**, *medic german, sfârșitul sec. XIX.*] T. pentru identificarea melaninei în urină, adăugând, peste un eșantion de urină, nitroprusiat de sodiu, hidroxid de potasiu și acid acetic. În prezența melaninei colorația devine albastră.
- **T. THORN.** [**George Widmer Thorn**, *medic american, Boston, n. 1906.*] Sin.: probă Thorn (v.).
- **T. TIZZONI.** [*Guido Tizzoni, medic italian, 1853-1932.*] T. pentru evidențierea prezenței fierului în țesuturi. O secțiune din țesutul de cercetat este acoperită cu soluție de ferocianură de potasiu 2% și apoi cu soluție de HCl 0,5%. În prezența fierului apar zone de colorație albastră.
- **T. TOBEY-AYER.** [**George L. Tobey Jr.**, *otorinolaringolog american, 1881-1947;* **James Bourne Ayer**, *neurolog american, 1882-1963.*] T. util în diagnosticul trombozei de sinus lateral. Se efectuează o puncție rahidiană și se atașează un manometru la acul de puncție. Compresia ambelor vene jugulare determină creșterea presiunii lichidului intrarahidian. Presiunea asupra unei singure vene jugulare are același efect doar dacă sinusul lateral este normal, dar nu și în cazul trombozei sinusale homolaterale, când presiunea lichidului intrarahidian nu crește.
- **T. TÖPFER.** [**Alfred E. Töpfer**, *medic german, n. 1858.*] T. cantitativ pentru evaluarea acidității secreției gastrice. 1) Pentru determinarea acidității totale se utilizează ca indicator soluția de fenolftaleină 1%. 2) Pentru determinarea acidului clorhidric liber se utilizează ca indicator soluția alcoolică de dimetilaminoazobenzen 0,5%.
- **T. TRIBOULET.** [**Henri Triboulet**, *pediatru și igienist francez, Paris, 1864-1920.*] T. pentru depistarea ulcerațiilor intestinale în tuberculoză.
- **T. TUFFIER.** [**Marin Théodore Tuffier**, *chirurg la Hôpitaux de Paris, 1857-1929.*] T. pentru evaluarea circulației colaterale în caz de anevrism la nivelul membrelor. Compresia vaselor principale ale membrului afectat determină dilatarea vaselor periferice ale aceluiași membru doar în cazul unei circulații colaterale eficiente.
- **T. TZANCK.** [**Arnault Tzanck**, *dermatolog și hematolog francez de origine rusă, Paris, 1886-1954.*] Examinarea țesutului bazal al unei leziuni, în maladii veziculare sau buloase, pentru a descoperi tipul celular patognomonic în aceste boli (*varicelă, *herpes simplex, *herpes zoster, *pemfigus).
- **T. UFFELMANN.** [**Julius Uffelmann**, *pediatru și igienist german, profesor la Rostock, 1837-1894.*] T. pentru evidențierea acidului clorhidric și a acidului lactic din secreția gastrică. Peste o cantitate de secreție gastrică se adaugă câteva picături de reactiv conținând clorură ferică, soluție concentrată de fenol și apă. În prezența acidului clorhidric soluția este decolorată, iar acidul lactic o colorează în galben.
- **T. VALSALVA.** [**Antonio Maria Valsalva**, *anatomist italian, profesor la Köln, 1666-1723.*] După un inspir profund, se obturează gura și narinele, împiedicând astfel expirul, și se efectuează o presiune internă asupra diafragmului, printr-un efort identic unui inspir. V. și manevră Valsalva.
- **T. VISSHER-BOWMAN.** T. diagnostic în graviditate, bazat pe prezența hormonilor antehipofizari în urină.
- **T. VOLHARD.** [**Franz Volhard**, *medic german, profesor de medicină internă la Halle, apoi la Frankfurt pe Main, 1872-1950.*] T. de apreciere a funcției renale. Se administrează pacientului 1 500 ml apă în 45 min, dimineața, apoi dieta este lipsită de lichide tot restul zilei. Normal, densitatea urinară scade inițial sub 1,002 și apa ingerată este eliminată în circa 4 ore. Ulterior, în a doua jumătate a zilei, densitatea urinară crește, depășind 1,025. Sin.: probă (de diluție) Volhard.
- **T. VON KAULLA.** [**Kurt Nikolai von Kaulla**, *fiziolog și biochimist german contemporan.*] Timpul de distrugere a cheagului după precipitarea *euglobinelor. Inhibitorii *fibrinolizei nu sunt antrenați în această precipitare și de aceea timpul de liză a cheagului este diminuat (4 ore) față de cel al lizei cheagului din sângele total (24 de ore). Timpul de liză a euglobulinelor este diminuat în cazul *fibrinolizei patologice primitive. Dimpotrivă, în majoritatea fibrinolizelor secundare *coagulării intravasculare diseminate cresc produșii de degradare a fibrinogenului, fără ca timpul de liză a euglobulinelor să fie modificat. Sin.: timp de liză a euglobinelor.
- **T. WAALER-ROSE.** [**Erik Waaler**, *chimist norvegian, 1833-1900;* **Joseph Constantin Rose**, *medic german, profesor, apoi practician la Varșovia, 1826-1893.*] T. de evidențiere a prezenței *factorului reumatoid în ser, bazat pe aglutinarea hematiilor de oaie de către serul pacientului, în prezența IgM.
- **T. WATSON-SCHWARTZ.** [**Cecil James Watson**, *medic american, n. 1901;* **Samuel Schwartz**, *medic american, 1916-1983.*] T. util în diagnosticul *porfiriei, bazat pe insolubilitatea aldehidei porfobilinogenului în cloroform și butanol spre deosebire de cazul urobilinogenului și a altor reactivi Ehrlich.
- **T. WEBER.** [*1)* **Friedrich Eugen Weber**, *otolog german, 1832-1891; 2), 3)* **Ernest Heinrich Weber**, *fiziolog și anatomist german, profesor la Leipzig, 1795-1878.*] 1) T. de diferențiere a *surdității de conducere de surditatea senzorială, efectuat cu un diapazon cu frecvența de rezonanță de 256 sau 512 Hz. În surditatea de conducere, tonul diapazonului plasat pe vertexul pacientului este auzit în urechea afectată, iar în surditatea senzorială unilaterală - în urechea sănătoasă. 2) T. de depistare a indicanului în urină: 30 ml de urină amestecată cu un volum egal de acid clorhidric și câteva picături de acid azotic se încălzesc, apoi după răcire se adaugă eter și se agită, culoarea amestecului devenind roșie sau violetă în prezența indicanului în urină. 3) T. pentru depistarea urmelor de sânge: proba de cercetat se tratează cu acid acetic 30%, apoi se extrage cu eter, adăugându-se o soluție alcoolică de guaiac și apă oxigenată. Culoarea albastră indică prezența urmelor de sânge în probă.
- **T. WERNER.** [**Heinrich Werner**, *medic militar și igienist german (Africa, Belgia, Rusia, România), apoi practician la Berlin, 1874-1946.*] T. de inhibare a secreției de *TSH prin administrarea de *triiodotironină, 75-100 mg pe zi timp de 7-10 zile, cu scăderea secundară a valorilor radioiodocaptării sau a valorilor serice de T_4. Supresia este indicată de o scădere a valorilor de până la 50%, sub care t. este negativ, indicând funcționarea autonomă a țesutului tiroidian. Sin.: test de supresie cu T_3, test de supresie tiroidiană.
- **T. WOLF.** Se măsoară tensiunea arterială bazală, apoi bolnavul este solicitat să efectueze un calcul mental și se determină din nou tensiunea arterială. La subiecții hiperreactivi se constată creșteri tensionale de durată.

- **T. WOODBURY.** T. pentru depistarea alcoolului în urină. La 2 ml de urină se adaugă 1 ml acid sulfuric și câteva cristale de bicromat de potasiu. T. este pozitiv la apariția unei culori verzi a eșantionului.
- **T. WORTH / test de Worth / four dot test.** [*Claude Worth, oftalmolog englez, Londra, 1869-1936.*] Dispozitiv pentru studiul vederii binoculare, care permite obiectivarea diplopiei sau a vederii binoculare normale.
- **T. YOUNG.** [*Thomas Young, fizician și medic englez, Londra, 1773-1829.*] T. de evaluare a analizatorului vizual. Capacitatea pacientului de a evalua corect numărul de orificii neomogen distribuite pe un disc indică integritatea maculei optice a pacientului.
- **T. YVON.** [*Paul Yvon, medic și chimist francez, 1848-1913.*] T. pentru evaluarea alcaloizilor într-un amestec. Se adaugă o soluție de subnitrat de bismut, iodură de potasiu și acid clorhidric în anumite proporții, și se încălzește până la fierbere în apă. O colorație roșie indică prezența alcaloizilor.
- **T. ZALESKI.** Pentru identificarea oxidului de carbon în sânge. La 2 ml de sânge se adaugă apă (1:1) și 3 picături dintr-o soluție de $CuSO_4$ (1:3 saturată). Se formează un precipitat roșu în prezența monoxidului de carbon și verde-maroniu în absența sa.
- **T. ZANGMEISTER.** T. de paternitate, prin aprecierea fotometrică a scăderii absorbției luminii la amestecarea serului copilului cu serul tatălui.
- **T. ZIEHEN.** [*Georg Theodor Ziehen, neurolog și psihiatru german, profesor (succesiv) la Jena, Utrecht, Halle și Berlin, 1862-1950.*] T. de evaluare a capacității mentale, prin aprecierea diferenței dintre obiecte sau animale foarte diferite: apă și gheață, câine și pisică etc.

TESTICUL, s. n. / testicule, s. m. / testicle, testis. NA: testis, pl. testes. [*Lat. **testiculus**, dim. de la **testis** = testicul.*] Glandă genitală masculină, pară, situată sub *penis, în *burse și înconjurată de o capsulă fibroasă de culoare alb-sidefie, denumită *albuginee. Partea albugineei situată în jumătatea anterioară a marginii superioare a t. constituie corpul Highmore. De la acesta pornesc cloazoane care delimitează lobuli de dimensiuni neregulate, bine individualizați la copil și estompați la adult. Parenchimul testicular este alcătuit din *tubii seminiferi, separați prin tractusuri subțiri de țesut conjunctiv. Învelișul epitelial al tubilor seminiferi cuprinde două tipuri de celule: *celulele Sertoli și celulele liniei seminale (*spermatogonii, *spermatocite, *spermatide și *spermatozoizi). Între tubii seminiferi se găsesc *celulele Leydig. Spermatozoizii ajung la uretră prin *canalul deferent, trecând prin *epididim. T. are două funcții esențiale: producerea de spermatozoizi (funcție germinativă) și funcția endocrină (îndeosebi secreția de *testosteron).

TESTICUL FEMINIZANT / testicule féminisant / testicular feminization syndrome. V. sindromul testiculului feminizant.

TESTOSTERON, s. m. / testostérone, s. f. / testosterone. [*Lat. **testis** = testicul; gr. **stereos** = solid, în relief.*] Principalul *hormon androgen secretat la adultul normal în cantitate de 5-10 mg/24 ore, la nivelul *celulelor Leydig din țesutul interstițial ce înconjoară *tubii seminiferi. Secreția t. se produce sub stimularea *gonadotrofinei B hipofizare. Metabolizat în ficat, t. este eliminat în urină sub formă de *androsteron și de etiocholanolon (fracțiunea A a 17-*cetosteroizilor). T. controlează producția de spermă, dezvoltarea organelor genitale, caractere sexuale masculine secundare, ca și unele particularități psihice (instinct sexual, agresivitate). El stimulează, de asemenea, anabolismul proteic, adică sinteza proteinelor în diferite țesuturi, îndeosebi în țesuturile musculare. Un tratament cu t. antrenează creșterea masei corporale și dezvoltă masa musculară, de unde utilizarea sa și îndeosebi a analogilor sintetici în *dopajul unor sportivi. Biosinteza t. se produce, în cantități mult mai reduse, și în suprarenale, ceea ce explică prezența hormonului la femeie. V. și tab. const. endocrinol.

TETANIC, adj. / tétanique, adj. / tetanic. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda.*] Care se referă la *tetanie sau la *tetanos.

TETANIE, s. f. / tétanie, s. f. / tetany. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda.*] Sindrom caracterizat clinic prin crize intermitente și tranzitorii constând în contracturi musculare (îndeosebi la extremitățile membrelor), parestezii distale și peribucale. Diagnosticul se stabilește pe baza *semnului Chvostek, *semnului Trousseau și prin *electromiografie (când se constată o activitate electrică repetitivă). T. este consecința unei hiperexcitabilități a nervilor și a mușchilor din cauza scăderii concentrației de calciu ionizat extracelular (în caz de hipofuncție paratiroidiană, deficit de vitamină D, alcaloză sau consecutiv ingestiei de săruri alcaline). V. și spasmofilie.

TETANIFORM, adj. / tétaniforme, adj. / tetaniform. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda; lat. **forma** = formă.*] Care se aseamănă cu *tetanosul. Termenul se referă îndeosebi la contracturile musculare ce amintesc pe cele din tetanos.

TETANIZARE, s. f. / tétanisation, s. f. / tetanization. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda.*] Contracție musculară permanentă, determinată de stimulări liminare sau supraliminare, repetate la intervale de timp inferioare duratei contracției musculare care este declanșată de un singur stimul.

TETANOID, adj. / tétanoïde, adj. / tetanoid. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda; **eidos** = formă.*] Care se aseamănă cu convulsiile din *tetanos sau din *tetanie.

TETANOS, s. n. / tétanos, s. m. / tetanus. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda.*] Boală toxiinfecțioasă sporadică, accidentală, necontagioasă și neimunizantă, de gravitate extremă, provocată de bacilul *Clostridium tetani* (**Clostridium*). Infecția este contractată la nivelul unor plăgi accidentale, chiar minime, contaminate cu materii ce pot conține spori tetanici sau bacterii (pământ, gunoaie, materii fecale, metale ruginite). Semnele bolii apar între patru zile și trei săptămâni, în funcție de localizarea și întinderea plăgii, ca și a gradului de contaminare. Boala debutează prin contracturi musculare localizate, îndeosebi *trismus, care devin progresiv generalizate (*opistotonus), însoțite de semne generale (febră mare, tahipnee, tahicardie). Contracturile mușchilor scheletici sunt permanente și paroxistice. În cazul paraliziei mușchilor respiratori se impune *respirația asistată. Prognosticul t. rămâne sever. Prevenția se realizează prin vaccinare și administrarea de *imunoglobuline umane la persoanele nevaccinate. Vaccinarea oferă protecție totală, iar declararea bolii este obligatorie.

TETANOSPASMINĂ, s. f. / tétanospasmine, s. f. / tetanospasmin. [*Gr. **tetanos** = încordat, rigid, de la **teinein** = a încorda; **spasmos** = contracție; -ină.*] Component al toxinei produse de bacilul tetanic, care este responsabil de convulsiile tetanice și de simptomatologia clinică care apar în *tetanos.

TETRACICLINĂ, s. f. / tétracycline, s. f. / tetracycline. (DCI) Denumire generică pentru un grup de antibiotice izolate din culturile de bacterii de *Streptomyces aurea faciens* (clortetraciclina) și din cele de *Streptomyces rimosus* (oxitetraciclina), iar ulterior obținute pe cale semisintetică (tetraciclina și demetiltetraciclina). Toate t. exercită o acțiune bacteriostatică, prin blocarea procesului de sinteză proteică și a fosforilării în cazul a numeroase microorganisme Gram-negative și Gram-pozitive: *ricketsii, *micobacterii, *spirochete, **Chlamydia* și câteva protozoare ca *amibele.

TETRADĂ FALLOT / tétrade de Fallot / Fallot's tetrad. [*Gr. **tetras** = patru; **Etienne Louis Arthur Fallot**, medic francez, 1850-1911.*] Cea mai frecventă dintre malformațiile cardiace congenitale cianogene, în cadrul căreia se asociază stenoza arterei pulmonare, comunicarea interventriculară înaltă, dextropoziția aortei (deasupra comunicării interventriculare) și hipertrofia ventriculară dreaptă. Sin.: boală sau sindrom Fallot, tetralogie Fallot (dar termenul tetradă este mai corect).

TETRAIODOTIRONINĂ, s. f. / tétraïodothyronine, s. f. / tetraiodothyronine. Abrev.: T_4. Sin.: tiroxină (v.).

TETRALOGIE FALLOT / tétralogie de Fallot / tetralogy of Fallot. [*Gr. **tetras** = patru; **logia** = teorie, discurs; **Etienne Louis Arthur Fallot**, medic francez, 1850-1911.*] Sin.: tetradă Fallot (v.).

TETRANOPSIE, s. f. / tétranopsie, s. f. / tetranopsia. [*Gr. **tetras** = patru; **an** - priv.; **opsis** = vedere.*] Tip de *anopsie care afectează un sfert din suprafața *câmpului vizual.

TETRAPAREZĂ, s. f. / tétraparésie, s. f. / tetraparesis. [*Gr. **tetras** = patru; **paresis** = slăbire, relaxare.*] *Pareză la nivelul membrelor superioare și inferioare, cu diminuarea consecutivă a forței musculare.

TETRAPLEGIE, s. f. / tétraplégie, s. f. / tetraplegia. [*Gr. **tetras** = patru; **plege** = lovitură.*] Paralizia celor patru membre, determinată cel mai frecvent de o secțiune a măduvei spinării după o fractură sau o luxație-fractură la nivelul regiunii cervicale a coloanei vertebrale.

TETRAPLOIDIE, s. f. / tétraploïdie, s. f. / tetraploidy. [*Gr. **tetraploos** = cvadruplu, de la **tetras** = patru, **ploos** = îndoire, pliere; **eidos** = formă.*] Starea unei celule somatice care prezintă anomalia de a conține patru loturi de cromozomi (4n) identice sau provenind de la organisme diferite.

TETRASOMIE, s. f. / tétrasomie, s. f. / tetrasomy. [*Gr. **tetras** = patru; **soma, -atos** = corp.*] Starea unui organism *diploid de a poseda, în locul unei perechi de cromozomi, patru cromozomi analogi.

TETRODOTOXINĂ, s. f. / tétrodotoxine, s. f. / tetrodotoxin. [*Extrasă din specii de pești din subordinul **Tetraodontoidea**, din gr. **tetras** = patru, **odous, odontos** = dinte (**eidos** = formă); gr. **toxikon** = otravă pentru vârful săgeților, de la **toxon** = săgeată; **-ină**.*] Toxină lipidică paralizantă conținută în vezicula biliară a peștelui-glob (*Sphenoïde*), care blochează deschiderea *canalelor de sodiu de la nivelul neuronilor și fibrelor musculare striate, inhibând astfel generarea influxului nervos și contracția musculară. T. este utilizată în studiul *canalelor ionice. V. și saxitoxină.

TEZAURISMOZĂ, s. f. / thésaurismose, s. f. / thesaurismosis. [*Lat. **thesaurus**, gr. **thesauros** = comoară; **-oză**.*] Nume generic pentru un grup de boli caracterizate prin depozitarea anormală, în unele țesuturi sau organe, a lipidelor, glucidelor sau protidelor. T. includ *lipoidozele, *gangliozidozele, *glicogenozele și *mucopolizaharidozele. Sin.: boală de supraîncărcare.

TEZAUROCIT, s. n. / thésaurocyte, s. m. / thesaurocyte. [*Lat. **thesaurus**, gr. **thesauros** = comoară; gr. **kytos** = celulă.*] Celulă histiocitară care apare în cursul *tezaurismozelor. Ex.: celula Gaucher, celula Niemann-Pick.

TIAMINĂ, s. f. / thiamine, s. f. / thiamin(e). Sin.: vitamină B_1 (v.).

TIBIA, s. f. / tibia, s. m. / tibia. [*Lat. **tibia** = fluierul piciorului.*] V. tab. anat. - oase.

TIBIA VALGA / tibia valga / tibia valga. Sin.: *genu valgum* (v. *genu*).

TIBIA VARA / tibia vara / tibia vara. Sin.: boală Blount (v.).

TIBIE ÎN SABIE / tibia en lame de sabre / sabre tibia. Aplatizare laterală a t., care se curbează, având convexitatea antero-extern. Poate apărea în stadiul terțiar al *sifilisului sau în *rahitism.

TIBIONAVICULAR adj. / tibio-naviculaire, adj. / tibionavicular. [*Lat. **tibia** = fluierul piciorului; **navicula** = navă mică, dim. de la **navis** = navă, corabie.*] Care aparține *tibiei și osului *navicular.

TIBIOPERONIER, adj. / tibio-péronier, -ière, adj. / tibiofibular, tibioperoneal. [*Lat. **tibia** = fluierul piciorului; gr. **perone** = cui folosit pentru fixare.*] Care se află în relație cu tibia și peroneul, sau aparține acestora.

TIBIOSCAFOIDIAN, adj. / tibio-scaphoïdien, -enne, adj. / tibionavicular. [*Lat. **tibia** = fluierul piciorului; gr. **skaphe** = barcă; **eidos** = formă.*] Sin.: tibionavicular (v.).

TIC, s. n. / tic, s. m. / tic. [*Fr. **tic**, origine onomatopeică.*] Mișcare involuntară, fără o motivație exterioară, repetată la intervale variabile de timp, dar după același ritm. T. nu se însoțește de tulburări ale motricității și tonusului muscular și de aceea mișcările sunt asemănătoare celor normale. El dispare în timpul somnului, poate fi controlat temporar prin voință și are cauze psihogene sau neurogene.

TIC DUREROS / tic douloureux de la face / tic douloureux. Sin.: nevralgie de trigemen (v.)

TIFIC, adj., / typhique, adj. / typhous (1), typhoid (2). [*Gr. **typhos** = torpoare, stupoare, de la **typhein** = a incendia, a afuma.*] 1) Care se referă la *tifosul exantematic sau la alte tipuri de tifos. 2) Care este determinat de *febra tifoidă sau se află în relație cu boala, ori cu agentul patogen. Obs.: în acest caz termenul corect este *tifoidic*.

TIFLECTAZIE, s. f. / typhlectasie, s. f. / typhlectasis. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **ektasis** = dilatație.*] Atonie a cecului cu dilatație și inflamație a mucoasei, tradusă clinic prin meteorism abdominal local. Uneori semnele sunt asemănătoare celor din *apendicită.

TIFLECTOMIE, s. f. / typhlectomie, s. f. / typhlectomy. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **ektome** = excizie.*] Rezecția cecului.

TIFLITĂ, s. f. / typhlite, s. f. / typhlitis. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **-ită**.*] Inflamația cecului.

TIFLOCOLITĂ, s. f. / typhlocolite, s. f. / typhlocolitis. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **kolon** = intestin gros; **-ită**.*] Colită cu localizare predominantă la nivelul *cecului.

TIFLOMEGALIE, s. f. / typhlomégalie, s. f. / typhlomegaly. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **megas, megalos** = mare.*] Dilatație a cecului produsă sub influența unei alimentații vegetale din care rezultă o cantitate mare de deșeuri. T. este considerată fiziologică, în timp ce *tiflectazia este patologică.

TIFLOPEXIE, s. f. / typhlopexie, s. f. / typhlopexy. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **pexis** = fixare.*] Fixarea pe cale chirurgicală a cecului la peretele abdominal. Se practică în cazul unei mobilități prea mari a cecului, pentru prevenirea tulburărilor pe care aceasta le-ar putea antrena. Sin.: cecopexie.

TIFLOSTOMIE, s. f. / typhlostomie, s. f. / typhlostomy. [*Gr. **typhlos** = orb, fără deschidere, de unde **typhlon** = cec; **stoma, -atos** = gură.*] Deschiderea chirurgicală a cecului la piele, rezultând astfel un *anus artificial. Sin.: cecostomie.

TIFOID, adj. / typhoïde, adj. / typhoid. [*Gr. **typhos** = torpoare, stupoare, de la **typhein** = a incendia, a afuma; **eidos** = formă.*] Care se aseamănă cu *tifosul. V. și tific.

TIFON, s. n. / gaze, s. f. / gauze. [*Engl. **tiffany** = tul de mătase.*] Țesătură de bumbac special preparat pentru a fi cât mai hidrofil. Poate fi impregnat cu substanțe medicamentoase

(în special antiseptice). Servește pentru pansarea (protecția) plăgilor după antisepsia locală.

TIFOS, s. n. / typhus, s. m. / typhus. [*Gr. typhos = torpoare, stupoare, de la typhein = a incendia, a afuma.*] Termen general pentru denumirea alterării particulare a stării generale a bolnavilor în perioada de stare a anumitor boli infecțioase, în primul rând a *febrei tifoide și a *tifosului exantematic, caracterizată prin febră, stupoare, adinamie, torpoare, somnolență.

TIFOS AMARIL / typhus amarile / amaril typhus. Sin.: febră galbenă (v.).

TIFOS EPIDEMIC / typhus épidémique / epidemic typhus. Sin.: tifos exantematic (v.).

TIFOS EXANTEMATIC / typhus exanthématique / exanthematic typhus. Boală infecțioasă, contagioasă și epidemică, produsă de **Rickettsia prowazeki* (după numele medicilor americani Ricketts și von Prowazek, victime ale t. e.), transmisă prin păduchi. După o incubație de 5-20 zile, boala se manifestă prin febră mare, exantem rozeoliform difuz al trunchiului și al membrelor, hemoragii subcutanate (*peteșii), dureri difuze, depresiune nervoasă și, adesea, o stare toxiinfecțioasă gravă. Profilaxia se face prin izolarea bolnavilor, deparazitare și vaccinare. Sin.: tifos epidemic, tifos istoric, tifos peteșial. V. și reacție Weil-Felix.

TIFOS ISTORIC / typhus historique / classic typhus. Sin.: tifos exantematic (v.).

TIFOS MEDITERANEAN / typhus méditerranéen / Mediterranean fever. Sin.: boală Conor-Bruch (v.).

TIFOS MURIN / typhus murin / murine typhus. Afecțiune infecțioasă acută, endemică, a cărei agent etiologic este *Rickettsia typhi*. Rezervorul animal îl constituie șobolanii infectați, t. m. transmițându-se la om prin purecii animalului bolnav. Clinic se manifestă printr-o simptomatologie foarte asemănătoare *tifosului exantematic, dar mai atenuată, cu evoluție benignă în câteva săptămâni. Mai este numit și t. benign, t. endemic, t. tropical urban etc.

TIFOS PETEȘIAL / typhus pétéchial / exanthematous typhus. Sin.: tifos exantematic (v.).

TIFOS RESURGENT / typhus résurgent / Brill-Zinsser disease. Sin.: boală Brill-Zinsser (v.).

TIFOS TSUTSUGAMUSHI / typhus tsutsugamushi / scrub typhus. Sin.: boală tsutsugamushi (v.).

TIMBRU, s. n. / timbre, s. m. / timbre (1), patch (2). [*Fr. timbre, din gr. tympanon, apoi tymbanon = tambur.*] 1) Una dintre caracteristicile distinctive ale sunetului. T. permite distingerea a două sunete de intensitate egală și de aceeași frecvență, provenind de la două instrumente diferite. 2) Sin.: patch, 2 (v.).

TIMIC, adj. / thymique, adj. / thymic. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; minte, spirit.*] 1) Care are legătură cu timusul. 2) Referitor la umoare, la dispozițiile afective. V. și timie.

TIMECTOMIE, s. f. / thymectomie, s. f. / thymectomy. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală a timusului.

TIMIDINĂ, s. f. / thymidine, s. f. / thymidine. V. nucleozid.

TIMIE, s. f. / thymie, s. f. / mood, temper. [*Gr. thymos = minte, spirit.*] Umoare, tonus afectiv sau emoțional. Termenul poate fi utilizat și ca sufix (ex.: lipotimie) sau ca prefix (ex.: timoleptic).

TIMINĂ, s. f. / thymine, s. f. / thymine. 1) Bază pirimidinică (v. pirimidină) prezentă îndeosebi în ADN nuclear. 2) Hormon polipeptidic (în studiu) izolat din timus, care ar deprima conducția neuromusculară și a cărui hipersecreție s-ar produce în *miastenie. V. și timozine.

TIMOCIT, s. n. / thymocyte, s. m. / thymocyte. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; kytos = celulă.*] Celulă a *timusului. În practică, termenul este rezervat pentru celulele limfoide, ale liniei *limfocitelor T care se diferențiază în timus, fiind exclusă o altă categorie de celule timice, celulele reticuloepiteliale. După ce t. a părăsit timusul și pătrunde în mediul intern, el devine un limfocit T. V. timocit precursor, timocit imatur, timocit matur, timus.

TIMOCIT IMATUR / thymocyte immature / immature thymocyte. *Limfocit T imatur care se află totdeauna în cortexul timusului. V. limfocit T imatur.

TIMOCIT MATUR / thymocyte mature / mature thymocyte. *Limfocit T prezent în medulara *timusului care, însă, nu mai exprimă decât un *marker celular CD (CD4 sau CD8), dar prezintă la nivelul membranei antigeni ai *complexului major de histocompatibilitate și o mare cantitate dintr-un tip de *receptor T. T. m. devin limfocite T în *organele limfoide periferice.

TIMOCIT PRECURSOR / thymocyte précurseur / precursor thymocyte. Celulă sușă timică din măduva roșie. T. p. se află la originea liniei *limfocitelor T.

TIMOL, s. n. / thymol, s. m. / thymol. [*Gr. thymon = cimbru; lat. oleum = ulei.*] Fenol obținut din uleiul de cimbru sau din alte uleiuri volatile, utilizat ca stabilizator în unele preparate farmaceutice. Are proprietăți antiseptice, antibacteriene, antifungice, care explică administrarea sa, inițial, ca vermifug. V. și probă timol.

TIMOLEPTIC, adj., s. n. / thymoleptique, adj., s. m. / thymoleptic. [*Gr. thymos = minte, spirit; leptikos = care fixează.*] (Preparat medicamentos) care modifică, reglează *timia, folosit în unele afecțiuni psihiatrice, cum sunt *depresia sau mania. T. includ: antidepresivele triciclice, inhibitorii de monoaminoxidază. T. sunt denumite și antidepresive.

TIMOLIPOM, s. n. / thymolipome, s. m. / thymolipoma. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; lipos = grăsime; -oma.*] Hipertrofie a *timusului cu *lipomatoză.

TIMOM, s. n. / thymome, s. m. / thymoma. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; -oma.*] Tumoră derivată din elementele epiteliale sau limfoide ale *timusului, cu evoluție benignă sau malignă.

TIMOPOIETINĂ, s. f. / thymopoïetine, s. f. / thymopoietin. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; poietikos = care face, care creează, de la poiein = a face; -ină.*] V. timozine.

TIMOPRIV, adj. / thymoprive, adj. / thymoprivic. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; lat. privus = lipsit de, de la privere = a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care se află în relație cu absența *timusului sau a funcțiilor sale.

TIMOREGLATOR, adj., s. n. / thymorégulateur, -trice, adj., s. m. / mood stabilizer. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; lat. regulare = a regla, de la regula = regulă și regere = a conduce.*] Sin.: psihoizoleptic (v.).

TIMOSTABILIZATOR, adj., s. n. / thymostabilisateur, -trice, adj., s. m. / mood stabilizer. [*Gr. thymos = principiu vital, timus; lat. stabilis = imobil, de la stare = a sta în picioare.*] Sin.: psihoizoleptic (v.).

TIMOZINE, s. f. pl. / thymosines, s. f. pl. / thymosins. Familie de peptide hormonale sintetizate în timus. 1) Cea mai cunoscută este *t. alfa-1*, cu rol în dezvoltarea imunității nou-născutului, a cărei producere scade odată cu vârsta. T. *beta-1* și *beta-4* au efect stimulator și asupra măduvei osoase, ultima stimulând și factorul eliberator de LH (hormon luteinizant) hipofizar, cu consecințe asupra funcției de reproducere. 2) *Timulina*, cu activitate de stimulare a markerilor de diferențiere atât asupra limfocitelor T, cât și a limfocitelor B. Concentrația sa este redusă în bolile *autoimune, subnutriție și în SIDA. 3) *Timopoietina* induce diferențierea precoce a timocitelor imunoreglatoare de limfocite T periferice. Ea constituie capul de serie

al unei familii de trei timopoietine. 4) Un *factor umoral timic*, diferit de peptidele hormonale menționate, ar crește producția de *interleukină-2 în splină și ar intensifica activitatea limfocitelor T la nivel celular. Sin.: hormoni timici.

TIMP, s. m. sau n. / temps, s. m. / time. [*Lat. tempus, -oris = timp.*] Concept fundamental al fizicii care permite să se distingă, într-o succesiune de evenimente, ordinea în care acestea au apărut. Procesele vieții, fiind fundamentate de procese fizice și chimice, se desfășoară în *t. fizic*, practic identic cu cel calendaristic. O serie de procese biologice specifice se desfășoară, însă, cu viteze "fizice" diferite de la un organism la altul. Elaborarea, definirea noțiunii de "*t. biologic*" este, încă, în desfășurare.

TIMP DE CEFALINĂ / temps de céphaline / partial thromboplastin time. Sin.: timp de tromboplastină parțială (v.).

TIMP DE CEFALINĂ-CAOLIN / temps de céphaline-kaolin / kaolin-activated partial thromboplastin time. Variantă des folosită a *t. de cefalină, în care aportul de caolin permite o mai mare reproductibilitate a testului. Valorile normale sunt cuprinse între 45-70 secunde.

TIMP DE CIRCULAȚIE / temps de circulation / circulation time. T. scurs între introducerea unei substanțe într-o venă periferică și apariția unor manifestări (fenomene) la distanță de locul inoculării: gust special la nivelul cavității bucale atunci când este vorba de o substanță sapidă (eter), reacție fiziologică (modificare respiratorie, vasodilatație, bradicardie), apariția unei colorații (ex.: după injectare de fluoresceină).

TIMP DE COAGULARE / temps de coagulation / coagulation time, clotting time. T. în care se coagulează sângele menținut într-o eprubetă la 37°C. Proba este grosieră și puțin sensibilă, deoarece depinde de multe variabile (diametrul și calitatea eprubetei, factorii tisulari introduși accidental, prin puncție venoasă etc.). Valorile normale sunt de obicei cuprinse între 10 și 12 minute.

TIMP DE DUBLARE / temps de doublement / doubling time. Durata de timp aproximativă în cursul căreia o tumoră se dublează ca volum. T. de d. se stabilește în funcție de criterii clinice, radiologice și după o serie de particularități specifice tumorii.

TIMP DE EJECȚIE VENTRICULARĂ STÂNGĂ / temps d'éjection ventriculaire gauche / left ventricular ejection time. Timp în care are loc ejecția sângelui din ventricul în aortă, în urma contracției ventriculare. Se măsoară pe *carotidogramă și în mod normal este de 0,25-0,32 secunde.

TIMP HOWELL / temps de Howell / Howell time. [*William Henry Howell, fiziolog american, Baltimore, 1860-1945.*] T. de coagulare a plasmei oxalatate sau citratate, bogată în plachete și recalcificată la 37°C. Este un test global de coagulare care explorează mecanismul intrinsec al coagulării, calea finală comună și funcția plachetară, test simplu, dar puțin sensibil. Valorile normale sunt cuprinse între 1 min 30 sec și 2 min 30 sec. În cazul prelungirii sale sunt necesare determinări adiționale care să precizeze care dintre aceste trei compartimente este afectat: numărătoarea plachetelor, teste funcționale plachetare, *t. de tromboplastină parțială, *t. de trombină. Este utilizat în practică pentru monitorizarea tratamentelor cu heparină, în cursul cărora trebuie să fie dublu la pacient față de martor. Sin.: test Howell, test de recalcificare, timp de recalcificare.

TIMP DE ÎNJUMĂTĂȚIRE / demi-vie, s. f. / half-life. În general, t. în care 50% din cantitatea unei substanțe introdusă în organism se elimină, dispare. Mai analitic: 1) Perioada de t. în care se elimină jumătate din cantitatea unui anumit medicament. 2) Perioada de t. în care este consumată jumătate din cantitatea unei molecule endogene. În acest caz se utilizează mai frecvent denumirea de semiviață sau demiviață. 3) În cazul unui *radioizotop introdus în organism se disting: a) *t. fizic de î.*, în care se dezintegrează jumătate din numărul total de nuclee radioactive; b) *t. biologic de î.*, în care se elimină 50% din radioizotopul introdus în organism; c) *t. efectiv de î.*, care rezultă din corelarea timpului fizic și biologic: $1/T_{ef} = 1/T_{fiz} + 1/T_{biol}$. Sin.: demi-viață, semi-viață.

TIMP DE LATENȚĂ / temps de latence / lag, inertia time. T. măsurat de la recepția stimulului nervos până la declanșarea răspunsului muscular sau senzorial.

TIMP DE LIZĂ A EUGLOBINELOR / temps de lyse des euglobines / euglobin lysis time. Sin.: test von Kaulla (v.).

TIMP MORT / temps mort / wasted time. Caracteristică a unui numărător de particule, reprezentând intervalul de timp minim în care pot fi înregistrate două impulsuri succesive.

TIMP DE PROTROMBINĂ / temps de prothrombine / prothrombin time. Sin.: test Quick (v.).

TIMP REAL / temps réel / real time. Mod de exploatare a unui calculator utilizat în controlul unui proces: achiziția datelor și tratarea (procesarea) acestora trebuie efectuate într-un t. suficient de scurt pentru a fi compatibile cu viteza de evoluție a procesului controlat. Ex.: supravegherea (monitorizarea) continuă în *reanimare.

TIMP DE RECALCIFICARE / temps de recalcification / recalcification time test. Sin.: timp Howell (v.).

TIMP RETINOCORTICAL / temps rétinocortical / retinocortical circulation time. Timpul dintre declanșarea impulsurilor bioelectrice retiniene și transmiterea acestora la cortexul occipital. T. r. are durata de 15 milisecunde și se măsoară prin înregistrarea simultană a *electroretinogramei și a *electroencefalogramei.

TIMP DE SÂNGERARE / temps de saignement / bleeding time. După incizia standard pe lobul urechii (5 mm, la nivelul dermului), intervalul de t. dintre prima și ultima picătură de sânge (test Duke). Normal 2-4 min, patologic peste 5 min.

TIMP DE TROMBINĂ / temps de thrombine / thrombin clotting time test. T. de coagulare a plasmei oxalatate și recalcificate în prezența unui exces de *trombină, cu durată normală cuprinsă între 15 și 20 secunde. Permite investigarea etapei finale a coagulării și este alungit în cazul unor modificări cantitative sau calitative ale *fibrinogenului sau în prezența unor antitrombine circulante.

TIMP DE TROMBOPLASTINĂ PARȚIALĂ / temps de céphaline / partial tromboplastin time. T. de coagulare a plasmei oxalatate și recalcificate în prezența unui exces de *cefalină (substanță fosfolipidică cu rol similar *factorului 3 plachetar), cu durată normală cuprinsă între 65 și 85 de secunde. T. de t. p. explorează coagularea prin mecanism intrinsec, cu excepția factorului 3 plachetar, respectiv factorii XII, XI, IX, VIII, calea finală comună - factorii X, V, II și formarea fibrinei (factorul I). T. de t. p. este prelungit atunci când unul dintre factorii enumerați este absent sau sintetizat în cantitate insuficientă (ex.: în hemofilie, din cauza absenței factorului VIII). Sin.: timp de cefalină.

TIMPAN, s. n. / tympan, s. m. / tympanum. NA: membrana tympani. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur; sensul anatomic datează din sec. XVII.*] Diafragmă care separă capătul intern al conductului auditiv extern de lanțul de osișoare din urechea medie. Membrana timpanică este acoperită pe fața externă de un epiteliu, iar pe cea internă de o mucoasă. T. vibrează sub acțiunea undelor sonore din mediul ambiant și transmite vibrațiile lanțului de osișoare. Partea superioară a membranei t., mai subțire și mai puțin rezistentă, se numește membrana flacidă Shrapnell. La acest nivel se produc perforații accidentale și patologice ale t.

TIMPANAL, adj., s. n. / tympanal, -ale, -aux, adj., s. m. / tympanic. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur.*] 1) Cu referire la osul timpanal, component al temporalului. V. temporal, în tab. anat. - oase. 2) Sin. cu timpanic (v.).

TIMPANIC, adj. / tympanique, adj. / tympanic (1), tympanitic (2). [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur.*] 1) Care aparține *timpanului sau se referă la acesta. Sin.: timpanal. 2) Care este rezonant, asemenea zgomotelor din *timpanism.

TIMPANISM, s. n. / tympanisme, s. m. / tympanicity (1), tympanism, tympanites (2). [*Gr. tympanismos = acțiunea de a bate în tambur, de la tympanon = tambur.*] 1) Caracterul *timpanic al zgomotului de percuție, care apare atunci când la nivelul regiunii percutate există o cantitate mare de gaze. Ex.: în caz de meteorism abdominal. 2) Starea abdomenului caracterizată prin distensie intestinală gazoasă. V. meteorism.

TIMPANITĂ, s. f. / tympanite, s. f. / tympanitis. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur; -ită.*] 1) *Otită medie. 2) Sin.: miringită (v.).

TIMPANO-MALEAL, adj. / tympano-malléolaire, adj. / tympano-malleal. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur; lat. malleolus, dim. de la malleus = ciocan.*] Referitor la membrana timpanului și ciocan. Ex.: ligamente t.

TIMPANOPLASTIE, s. f. / tympanoplastie, s. f. / tympanoplasty. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală reparatorie a urechii medii, practicată îndeosebi în unele otite cronice. Constă în repararea timpanului perforat și în stabilirea continuității sistemului de osișoare din urechea medie, situate între membrana timpanică și fereastra ovală.

TIMPANOSCLEROZĂ, s. f. / tympanosclérose, s. f. / tympanosclerosis. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur; gr. sklerosis = indurație, întărire, de la skleros = tare, dur.*] Boală a urechii medii constând într-o degenerescență hialină sau osoasă a mucoasei ce acoperă *casa timpanului, precum și în prezența de țesut conjunctiv dens la nivelul osișoarelor din urechea medie.

TIMPANOTOMIE, s. f. / tympanotomie, s. f. / tympanotomy. [*Lat. tympanum, gr. tympanon = tambur; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizia membranei *timpanului.

TIMUS, s. n. / thymus, s. m. / thymus. NA: thymus. [*Gr. thymos = principiu vital, timus.*] Organ esențial al diferențierii și maturării *limfocitelor T, situat în partea superioară a toracelui, alcătuit din doi lobi acolați. T. atinge dezvoltarea maximă la pubertate (40 g în medie), regresând în continuare, fără să dispară însă niciodată, posedând o vascularizație sanguină foarte bogată, dar lipsit de limfatice aferente. Subdivizat în lobuli delimitați de țesut conjunctiv, t. posedă o tramă reticuloepitelială care înconjoară celulele limfocitare. La periferia lobulilor se găsește o zonă subcapsulară, deasupra fiind situată zona corticală, de aspect dens, foarte bogată în limfocite, iar în centru se află zona medulară, bogată în celule epiteliale. În zona de joncțiune cortico-medulară sunt repartizate *celule dendritice. Precursorii medulari ai limfocitelor T, lipsiți de markeri membranari, pătrund în t. la nivelul venelor postcapilare, fiind atrași de *adresine și prin *chimiotaxia exercitată de o serie de factori de origine timică. Limfocitele pătrunse în zona subcapsulară se multiplică intens și dobândesc antigeni de membrană. Apoi, în zona corticală, ele "învață să identifice" antigenii proprii organismului din care provin, însă un mare număr de limfocite nu dobândesc această competență, suferind un proces de *apoptoză. Limfocitele care au supraviețuit au dobândit imunocompetență și posedă un receptor capabil să recunoască proteinele *complexului major de histocompatibilitate și proteinele induse de acesta. Pentru maturarea definitivă, limfocitele trec mai întâi în zonele T-dependente din organele limfoide periferice și revin în medulara t., unde dobândesc un receptor membranar specific pentru un antigen dat, prezentat de o celulă din stroma epitelială a medularei. În fenomenele complexe de maturare a limfocitelor T intervin numeroși alți factori. V. și maturarea limfocitelor, timozine.

TINCTURĂ, s. f. / teinture, s. f. / tincture. [*Lat. tinctura = îmbibare, de la tingere = a muia, a îmbiba.*] Soluție extractivă alcoolică sau eteroalcoolică obținută din produse de origine vegetală sau animală. *T. de iod*: soluție alcoolică de iod și iodură de potasiu, utilă ca antiseptic, antiparazitar, revulsiv.

TINEA / tinea / tinea. [*Lat. tinea = molie, vierme care roade.*] Termen utilizat pentru a descrie diferite *dermatofitoze. De obicei, denumirea t. este urmată de un adjectiv, care caracterizează aspectul leziunilor, localizarea sau agentul etiologic. Ex.: *t. nigra*.

TINEA NIGRA / tinea niger / tinea nigra. Sin.: cladosporioză (v.).

TINDALIZARE, s. f. / tyndallisation, s. f. / tyndallisation. [*John Tyndall, fizician englez de origine irlandeză, 1820-1893.*] Metodă de sterilizare prin încălzire discontinuă la temperatură relativ joasă, utilizată când materialul care trebuie să fie sterilizat riscă să fie alterat sau distrus la temperatura *autoclavului sau prin fierbere. Procedeul curent utilizat constă în încălzirea produsului supus t. în baie de apă (*bain-Marie) reglată la temperatura de 56°C, timp de o oră, trei zile consecutiv, la interval de 24 de ore.

TINNITUS, s. n. / tinnitus, s. m. / tinnitus. [*Lat. tinnitus = sunet ascuțit, țiuit.*] Sin.: acufenă (v.).

TIOGENEZĂ, s. f. / thiogenèse, s. f. / thiogenesis. [*Gr. theion = sulf; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Formarea de metaboliți sulfurați.

TIOPEXIE, s. f. / thiopexie, s. f. / thiopexis, thiopexy. [*Gr. theion = sulf; pexis = fixare.*] Termen care definește proprietatea de fixare a sulfului sau a compușilor sulfurați la nivelul unor țesuturi, îndeosebi la nivel hepatic.

TIOURACIL, s. m. / thio-uracile, s. m. / thiouracil. Antitiroidian de sinteză, derivat metilat al tiopirimidinelor, administrat *per os*, abandonat astăzi în favoarea derivaților săi mai puțin toxici.

TIP, s. n. / type, s. m. / type. [*Gr. typos = tip, model, marcă.*] Caracteristicile generale sau dominante ale unei persoane, boli, substanțe. V. în continuare.

TIP ASTENIC / type asthénique / asthenic type. *T. constituțional caracterizat prin corp subțire, gât lung, torace și abdomen plate și dezvoltare musculară redusă.

TIP ATLETIC / type athlétique / athletic type. *T. constituțional marcat prin umeri lați, torace dezvoltat, abdomen plat, gât gros și masă musculară importantă.

TIP CONSTITUȚIONAL / type constitutionnel / constitutional type. Caracteristicile *constituției unui subiect. V. tip astenic, tip atletic, tip displastic, tip picnic.

TIP DISPLASTIC / type dysplastique / dysplastic type. *T. constituțional care nu poate fi inclus în *t. astenic, *t. atletic sau *t. picnic.

TIP PICNIC / type pycnique / pyknic type. *T. constituțional caracterizat prin corp rotund, torace larg, umeri înguști, cap lat și gât scurt.

TIP SĂLBATIC / type sauvage / wild type. În genetică, fenotipul standard al oricărui organism experimental. Termenul mai poate fi aplicat și cu referire la o genă care determină o caracteristică a fenotipului sălbatic.

TIP SIMPATICOTONIC / type sympathicotonique / sympatheticotonic type. Persoană caracterizată prin *simpaticotonie.

TIPAJ, s. n. / typage, s. m. / typing. [*Gr. typos = tip, model, marcă.*] Clasificarea unor populații celulare în funcție de tipurile de celule pe care aceasta le conține. În sensul cel mai răspândit, metodă care ar permite recunoașterea antigenilor de la nivelul celulelor sanguine. Se studiază comportamentul celulelor în prezența complementului și a unei serii de anticorpi cunoscuți. Celulele sunt distruse când întâlnesc anticorpul corespunzător antigenului lor caracteristic. Celulele pot fi, de asemenea, identificate prin prezența unui izotop radioactiv, a unui colorant, a unei enzime.

TIPIC, adj. / typique, adj. / typical. [*Gr. typikos = tipic, simbolic, de la typos = tip, model, marcă.*] 1) Care prezintă caracteristici proprii, reprezentând astfel un model, un exemplu. 2) Despre semne sau simptome care se manifestă exclusiv într-o anumită boală sau într-un anumit sindrom. V. și patognomonic. 3) Care este propriu unui singur grup de animale sau de plante.

TIPOLOGIE, s. f. / typologie, s. f. / typology. [*Gr. typos = tip, model, marcă; logos = știință.*] *T. medicală* urmărește cunoașterea particularităților de metabolism, a reactivității bolnavului; utilă uneori pentru diagnostic, alteori pentru individualizarea tratamentului sau pentru tratarea terenului morbid, ori pentru prognostic.

TIRAJ, s. n. / tirage, s. m. / printing. [*Fr. tirage, posibil din fr. veche martirier = a martiriza.*] Depresiune inspiratorie a părților moi toracale, fie deasupra sternului (*t. suprasternal*), fie sub stern (*t. substernal*), fie în spațiile intercostale, care traduce o obstrucție bronșică sau o scădere a elasticității pleuropulmonare.

TIRAMINĂ, s. f. / tyramine, s. f. / tyramine. [*Gr. tyros = brânză; ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] *Amină formată prin *decarboxilarea *tirozinei.

TIREOCALCITONINĂ, s. f. / thyréocalcitonine, s. f. / thyrocalcitonin. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; lat. calx, calcis = var; gr. tonos = tensiune; -ină.*] Sin.: calcitonină (v.).

TIREOGEN, adj. / thyréogène, adj. / thyreogenic. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; gennan = a produce.*] 1) Care este determinat de o disfuncție tiroidiană. Ex.: nevroză t. 2) Care acționează la nivelul tiroidei. Ex.: factori t.

TIREOGLOBULINĂ. Var. pentru tiroglobulină (v.).

TIREOLIBERINĂ, s. f. / thyréolibérine, s. f. / thyreotropin releasing hormone. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; lat. liberare = a elibera; -ină.*] Hormon secretat de hipotalamus, care acționează ca factor declanșator al secreției de tireostimulină hipofizară. Abrev.: TRF, TRH.

TIREOPRIV, adj. / thyréoprive, adj. / thyroprival, thyroprivic. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; lat. privus = lipsit de, de la privere = a lipsi (pe cineva) de ceva.*] Care este determinat de, sau se caracterizează prin absența funcției glandei tiroide, indiferent de etiologie (atireoză, distrugerea țesutului tiroidian, ablație chirurgicală, acțiunea unor medicamente etc.). Ex.: hipotiroidie t.

TIREOSTATIC, adj., s. n. / thyréostatique, adj., s. m. / thyrostatic. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] (Medicament) care are proprietatea de a inhiba sinteza tiroxinei. T. sunt utilizate în tratamentul *hipertiroidiilor.

TIREOSTIMULINĂ, s. f. / thyréostimuline, s. f. / thyroid stimulating hormone. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; lat. stimulare = a îmboldi, a stimula, de la stimulus = băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele; -ină.*] Sin.: tirotrofină (v.).

TIREOTERAPIE, s. f. / thyréothérapie, s. f. / thyrotherapy. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Tratamentul cu extracte tiroidiene.

TIREOTOXICOZĂ, s. f. / thyréotoxicose, s. f. / thyrotoxicosis. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; toxikon = otravă pentru vârful săgeților, de la toxon = săgeată; -oză.*] Ansamblu de manifestări legate de excesul hormonilor tiroidieni, mult peste valorile normale. Formă extremă a hipertiroidiei. T. se pot clasifica după cum urmează: 1) T. prin exces de TSH (prin adenom hipofizar, secreție ectopică, *sindrom Refetoff) sau factori cu acțiune tireotropă (ex:. HCG în mola hidatiformă, coriocarcinom, carcinom embrionar testicular sau prezența de imunoglobuline tireostimulante în boala Basedow-Graves). 2) T. prin secreție autonomă tiroidiană (în adenom toxic, gușă multinodulară toxică, cancer folicular tiroidian). 3) T. prin distrucție tiroidiană și eliberare de hormoni tiroidieni în cantități masive (în unele forme de tiroidite). 4) T. de natură exogenă (t. factice, fenomen iod-Basedow). 5) T. prin secreție endogenă ectopică de hormoni tiroidieni (struma ovarii, metastaze secretante de cancer tiroidian). Var.: tirotoxicoză.

TIREOTROFINĂ, s. f. / thyréotrophine, s. f. / thyrotrophin. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; trophe = hrană, nutriție; -ină.*] Sin.: tirotrofină (v.).

TIREOTROP, adj. / thyréotrope, adj. / thyrotropic. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] Care acționează la nivelul glandei tiroide, asupra funcției tiroidiene, de obicei prin mecanism specific. Ex.: hormonul t. (TSH), prin intermediul unui receptor membranar specific.

TIROCALCITONINĂ, s. f. / thyrocalcitonine, s. f. / thyrocalcitonin. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; lat. calx, calcis = var; gr. tonos = tensiune; -ină.*] Sin.: calcitonină (v.).

TIROGLOBULINĂ, s. f. / thyroglobuline, thyréoglobuline, s. f. / thyroglobulin. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; lat. globulus, dim. de la globus = glob; -ină.*] Glicoproteină precursoare și depozitară a hormonilor tiroidieni iodați, conținând 95% din iodul tiroidian. Are M_r considerabilă și reprezintă 75% din greutatea tiroidei. Se sintetizează în tireocit, este iodată la polul apical al celulei și trece apoi în coloidul lumenului folicular. După fixarea iodului pe cele 123 de reziduuri de tirozină ale moleculei de t., urmează proteoliza sa și secreția hormonilor tiroidieni. T. este un marker util al cancerelor diferențiate ale tiroidei. Concentrația sa normală este sub 60 ng/ml. Var.: tireoglobulină. V. markeri tumorali, tirozină.

TIROIDĂ, s. f. / thyroïde, s. f. / thyroid. NA: glandula thyroidea. [*Gr. thyreos = pavăză, scut; eidos = formă.*] Glandă endocrină prezentă la toate vertebratele, situată, la om, în regiunea antero-inferioară a gâtului, inferior laringelui. Este plasată în dreptul primelor trei inele traheale, în raport cu poziția sa: înaltă (corespunzătoare inelelor 1-2 și cartilajului cricoid), joasă (corespunzătoare inelelor 3-4) sau medie, cea mai frecventă (corespunzătoare inelelor 2-3). Este un organ impar și median, de forma literei H, cu doi lobi laterali reuniți pe linia mediană printr-un istm, având uneori un lob piramidal suplimentar, numit piramidă Lalouette. T. are la adult o greutate de 20-30 g. Histologic, este constituită în principal din *foliculi tiroidieni (tireocite care circumscriu o zonă centrală de coloid) și celule C, parafoliculare, care fac parte din *sistemul APUD (reprezintă 0,1% din masa celulelor tiroidiene, grupate în treimea medie a fiecărui lob). T. are rol de secreție a hormonilor tiroidieni (stimulată de *tireotropină): *tiroxina (T_4), *triiodotironina (T_3) și triiodotironina "inversă" (*revers* T_3), hormoni iodați produși de celulele epiteliului tiroidian, și *calcitonină, produsă în celulele parafoliculare C.

TIROIDĂ ECTOPICĂ / thyroïde ectopique / aberrant thyroid, ectopic thyroid. Țesut cu structura glandei *tiroide situat în alte regiuni ale organismului față de situarea fiziologică, mai frecvent fiind vorba de t. linguală, t. cervicală suprahioidiană.

TIROIDECTOMIE, s. f. / thyroïdectomie, s. f. / thyroidectomy. [*Gr. thyreos = pavăză, scut; eidos = formă; ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală, totală sau parțială dar nesistematizată, a glandei tiroide. Ablația unui lob se numește lobectomie tiroidiană.

TIROIDISM, s. n. / thyroïdisme, s. m. / thyroidism. [*Gr. thyreos = pavăză, scut; eidos = formă; -ism.*] Ansamblul accidentelor provocate prin intoxicație cu hormoni tiroidieni, observate ca urmare a ingestiei în scop terapeutic a acestora sau a extractelor tiroidiene. Aceste accidente se însoțesc de simptome asemănătoare celor din *boala Basedow-Graves.

TIROIDITĂ, s. f. / thyroïdite, s. f. / thyroiditis. [*Gr. thyreos = pavăză, scut; eidos = formă; -ită.*] Termen folosit pentru a desemna afecțiunile de tip inflamator sau infecțios apărute la nivelul unei tiroide normale anterior procesului menționat. T. se clasifică în: 1) *T. acute microbiene* (supurate sau nesupurate). 2) *T. subacută de Quervain* sau *boală de Quervain. 3) *T. cronice nespecifice* (t. limfocitară cronică, t. lemnoasă Riedel sau *boală Riedel) și *specifice* (t. bacilară, sifilitică, actinomicotică etc.). V. și strumită.

TIROIDITĂ ACUTĂ MICROBIANĂ / thyroïdite microbienne aiguë / acute thyroiditis. Afecțiune rară, cu o frecvență sub 0,5% în ansamblul patologiei tiroidiene. Clinic se manifestă prin semne locale (tiroidă mărită de volum, sensibilă spontan și la palpare, tegumente supraiacente eritematoase, uneori cu senzație de fluctuență la palpare, la nivelul unei posibile regiuni abcedate) asociate cu febră, disfagie, dispnee, disfonie, tuse. Se poate complica cu fistulizare externă sau în organele vecine, tromboză vasculară, paralizia corzilor vocale. Ecografic se evidențiază o tiroidă cu aspect hipoecogen, iar scintigrafic imaginea este hipo- sau afixatoare. Pacientul prezintă leucocitoză cu polinucleoză neutrofilă și VSH crescut, iar puncția cu ac subțire permite izolarea germenului și efectuarea antibiogramei.

TIROIDITĂ CU CELULE GIGANTE / thyroïdite à cellules géantes / De Quervain's disease. Sin.: boală de Quervain (v.).

TIROIDITĂ INVAZIV-SCLEROZANTĂ / thyroïdite scléreuse / invasive thyroïditis. Sin.: boală Riedel (v.).

TIROIDITĂ LEMNOASĂ / thyroïdite ligneuse / ligneous thyroiditis. Sin.: boală Riedel (v.).

TIROIDITĂ LIMFOCITARĂ CRONICĂ / thyroïdite lymphocytaire chronique / chronic lymphocytic thyroiditis. Afecțiune tiroidiană relativ frecventă în populație (10-12%), mai frecventă la sexul feminin. Se descriu mai multe forme: forme cu gușă (t. cronică Hashimoto sau *boală Hashimoto), t. limfocitară a copilului și adolescentului (2/3 din gușile acestor vârste), t. atrofică (cauza principală a mixedemului idiopatic), *t. postpartum, t. silențioasă.

TIROIDITĂ POSTPARTUM / thyroïdite post-partum / postpartum thyroiditis. T. cu o frecvență de 2-7% la femei în perioada postpartum, cu debut între 2 și 12 luni după naștere, manifestată prin hipotiroidie (cu simptomatologie discretă, dar evidențiabilă biologic), care urmează unei perioade de hipertiroidie. În 20% din cazuri hipotiroidia poate fi permanentă. Etipatogenic se explică prin perioada de *rebound* imunologic care urmează perioadei de imunosupresie relativă din sarcină.

TIROIDITĂ SUBACUTĂ (GRANULOMATOASĂ) DE QUERVAIN / thyroïdite subaiguë de de Quervain / granulomatous thyroiditis. Sin.: boală de Quervain, 2 (v.).

TIROPATIE, s. f. / thyropathie, s. f. / thyropathy. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; pathos = boală.*] Denumire generică pentru boliie *tiroidei.

TIROTOMIE, s. f. / thyrotomie, s. f. / thyrotomy. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] 1) Laringotomie practicată prin incizie la nivelul cartilajului tiroid. 2) Secțiunea chirurgicală a cartilajului tiroid. 3) Operația de secționare a glandei tiroide. 4) Biopsie efectuată la nivelul tiroidei.

TIROTOXICOZĂ, s. f. / thyrotoxicose, s. f. / thyrotoxicosis (1), tyrotoxicosis (2). [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; toxikon = otravă pentru vârful săgeților, de la toxon = săgeată; -oză.*] 1) Var. pentru tireotoxicoză (v.). 2) Intoxicație care rezultă din ingestia unei substanțe, tirotoxicon (compus cristalin toxic care apare în unele produse lactate alterate). Se manifestă prin vertij, cefalee, vomismente, crampe musculare, cu evoluție uneori fatală.

TIROTRICINĂ, s. f. / tyrothricine, s. f. / tyrothricin. Primul antibiotic polipeptidic, obținut din culturi de *Bacillus brevis*, alcătuit din 20% tirocidină și 80% gramicidină. Din cauza toxicității, este administrat doar în aplicații locale.

TIROTROFINĂ, s. f. / thyrotrophine, s. f. / thyrotropin. [*Gr. thyreos = pavăză, scut, tiroidă; trophe = hrană, nutriție; -ină.*] Hormon secretat de lobul anterior al hipofizei, glicoproteină alcătuită din două subunități alfa, conținând 96 reziduuri de aminoacizi, și beta, alcătuită din 110 reziduuri. Controlează morfogeneza tiroidei și toate etapele biosintezei hormonilor tiroidieni. De aceea, este absolut necesară dozarea sa în scop diagnostic în patologia tiroidiană, prin metode ultrasensibile (*radioimunologie, *imunofluorimetrie). Valorile normale ale t. sunt cuprise între 0,3 și 5 µUI/ml. În limbajul medical curent, pentru desemnarea t. se utilizează frecvent abrevierea TSH (din engl. *thyroid stimulating hormone*). Sin.: hormon tireotrop, tireotrofină, tireostimulină.

TIROXINĂ, s. f. / thyroxine, s. f. / thyroxine. *Hormon tiroidian provenind din *tiroglobulină. La adultul normal, producția zilnică este de 60-80 µg. Este obținută și sintetic. Circulă în sânge sub două forme: liberă, singura activă, în proporție foarte redusă (0,03%) și legată. Legarea se face de una din următoarele proteine transportoare: circa 75% cu TBG (*thyroxin binding globulin*), 15% cu TBA (*thyroxin binding albumin*). Există un echilibru dinamic între forma liberă și cea legată. Acțiunea metabolică a t. se produce în sincronism cu cea a *triiodotironinei, fiecăruia din cei doi hormoni tiroidieni aparținându-i 50% din această acțiune. Concentrația totală normală de t. din serul sanguin este de 40-120 µg/l sau 51-154 nmol/l. Sin.: tetraiodotironină. Abrev.: T_4. V. hormoni tiroidieni, tireotoxicoză, tiroidă.

TIROZINĂ, s. f. / tyrosine, s. f. / tyrosine. [*Gr. tyros = brânză; -ină.*] Acid aminat aromatic, format prin hidroxilarea fenilalaninei, reacție catalizată de fenilalanil hidroxilază, al cărei deficit ereditar este la originea *fenilcetonuriei. T. este un precursor al *melaninei, al hormonilor medulosuprarenali, prin intermediul *DOPA, și al hormonilor tiroidieni prin fixarea iodului. Funcția sa fenol o expune, ca și în cazul *serinei și *treoninei, la reacții de fosforilare și, în acest mod, proteinele care o conțin își pot modifica structura conformațională. T. este foarte răspândită în natură, în stare liberă în boabele de cereale, în cartofi și fructe și sub formă combinată în unele proteine. Concentrație plasmatică: 10 mg/dl; eliminare în urină: 11-23 mg/24 ore. Abrev.: Tyr sau Y. V. și catecolamine, iodotironină, tiroglobulină.

TIROZINEMIE, s. f. / tyrosinémie, s. f. / tyrosin-(a)emia. [*Gr. tyros = brânză; -ină; haima, -atos = sânge.*] Concentrația de *tirozină din serul sanguin, uneori crescută la nou-născut, din cauza imaturității enzimatice. V. tirozinemie ereditară.

TIROZINEMIE EREDITARĂ / tyrosinémie héréditaire / hereditary tyrosin(a)emia. Termen care cuprinde trei boli ereditare: 1) *T. de tip I* (denumită anterior tirozinoză) este o maladie autozomal recesivă prin deficit de fumaril-acetoacetat hidrolază, enzimă a catabolismului tirozinei. Deficitul de enzimă duce

la acumularea de succinilacetonă, care inhibă funcțiile tubulare renale și sinteza hepatică de porfobilinogen. Forma acută provoacă alterări hepatice masive, iar cea minoră, tubulopatie cu rahitism vitaminorezistent. 2) *T. de tip II*, cu caracter autozomal recesiv, determinată de un deficit în tirozin transaminază și asociată cu tirozinemie și tirozinurie crescute, întârziere mentală, leziuni corneene și cutanate. 3) *T. de tip III* corespunde unui deficit de 4-hidroxi-fenilpiruvat deoxigenază. Sin.: sindrom Richner-Hanhart.

TIROZIN KINAZĂ / tyrosine kinase / tyrosine kinase. [*Gr. tyros = brânză, tirozină; -ină; kinein = a mișca; -ază.*] Enzimă care catalizează fosforilarea specifică a reziduurilor de tirozină din mai multe peptide. Receptorii specifici pentru *insulină, *factorii de creștere asemănători insulinei (IGF-I), *factorul de creștere epidermică (EGF), *peptidul natriuretic atrial (ANP), ca și o serie de alți factori reglatori ai proliferării celulare sunt proteine membranare, cu domenii situate în citoplasmă, care conțin componente latente ale enzimei. Legarea ligandului la receptorul specific activează t. k., iar receptorul se autofosforilează, cu efecte asupra altor componente celulare.

TITILOMANIE, s. f. / titillomanie, s. f. / titillomania. [*Lat. titillare = a gâdila, a zgândări; gr. mania = nebunie.*] Sin.: onicofagie (v.). Obs.: în fr. și mania de a se scărpina.

TITINĂ, s. f. / titine, s. f. / titin. V. proteine musculare.

TITRARE, s. f. / titrage, s. m. / titration. [*Fr. titrage, de la titre = standard.*] 1) Operație de determinare a cantității de substanță chimică (element sau compus) prezentă într-un volum dat de soluție de analizat. Se bazează pe măsurarea volumului de reactiv ce trebuie adăugat pentru a reacționa cu toată cantitatea de substanță existentă în probă. Sfârșitul reacției este observat prin intermediul unui indicator de culoare (virarea culorii), a apariției unui precipitat, a saltului potențialului de electrod sau a saltului conductivității soluției. 2) Procedeu prin care se precizează *titrul unui produs infectant (tulpini bacteriene sau virale) sau toxic (diferite *toxine). Pot fi titrați, de asemenea, anticorpii.

TITRU, s. n. / titre, s. m. / titer, titre. [*Fr. titre = standard.*] 1) Numărul de grame de substanță dizolvate într-un mililitru de soluție. 2) Numărul de unități infectante sau toxice dintr-un produs infectant sau toxic. V. titrare.

TITUBANT, adj. / titubant, adj. / titubant. [*Lat. titubans, de la titubare = a se împiedica, a șovăi.*] Care este nesigur, tremurător, cu referire îndeosebi la mers. Caracteristic *titubației.

TITUBAȚIE, s. f. / titubation, s. f. / titubation. [*Lat. titubatio, -onis = împiedicare, șovăială, de la titubare = a se împiedica, a șovăi.*] Nesiguranța în mers și în mișcări, manifestă în diferite afecțiuni ale cerebelului.

TIXOTROPIE, s. f. / thixotropie, s. f. / thixotropy. [*Gr. thixis = acțiunea de a atinge ușor; trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] Lichefierea unui *gel sub acțiunea unui efort mecanic sau a unei creșteri ușoare a temperaturii.

TNM / TNM / TNM. [*Acronim engl. pentru Tumor, Nodes, Metastasis = tumoră, ganglioni (noduli), metastaze.*] V. stadializare TNM.

TOCOCARDIOGRAF, s. n. / tococardiographe, s. m. / tococardiograph, tokocardiograph. [*Gr. tokos = naștere; kardia = inimă; graphein = a scrie.*] Instrument care permite înregistrarea bătăilor cordului fetal, concomitent datelor caracteristice *tocografiei. Sin.: cardiotocograf.

TOCODINAMOMETRU, s. n. / tocodynamomètre, s. m. / tocodynamometer, tokodynamometer. [*Gr. tokos = naștere; dynamis = forță; metron = măsură.*] Aparat care permite măsurarea și înregistrarea intensității și forței contracțiilor uterine. Este folosit în *tocografie, îndeosebi în urmărirea nașterii. Sin.: tocometru.

TOCOFEROL, s. m. / tocophérol, s. m. / tocopherol. [*Gr. tokos = naștere; pherein = a purta, a transporta; -ol.*] Sin.: vitamină E (v.).

TOCOFOBIE, s. f. / tocophobie, s. f. / tocophobia. [*Gr. tokos = naștere; phobos = frică.*] Teamă exagerată, anormală, de naștere.

TOCOGRAFIE, s. f. / tocographie, s. f. / tocography, tokography. [*Gr. tokos = naștere; graphein = a scrie.*] Înregistrare grafică continuă, cu *tocodinamometrul, a variațiilor contracțiilor uterine (frecvență, intensitate, tonus bazal) în cursul nașterii.

TOCOLITIC, adj. / tocolytique, adj. / tocolytic. [*Gr. tokos = naștere; lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] (Agent farmacologic) care inhibă contracțiile uterine.

TOCOLIZĂ, s. f. / tocolyse, s. f. / tocolysis. [*Gr. tokos = naștere; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Inhibiția contracțiilor uterului în perioada nașterii.

TOCOMETRU, s. n. / tocomètre, s. m. / tocometer. [*Gr. tokos = naștere; metron = măsură.*] Sin.: tocodinamometru (v.).

TOFOLIPOM, s. n. / topholipome, s. m. / topholipoma. [*Lat. tophus, gr. tophos = tuf (piatră spongioasă și friabilă); gr. lipos = grăsime; -oma.*] Lipom care conține în grosimea sa concrețiuni de urat de sodiu. Se observă uneori la bolnavii cu *gută.

TOFUS (pl. TOFI), s. m. / tophus (pl. tophus), s. m. / tophus (pl. tophi). [*Lat. tophus, gr. tophos = tuf (piatră spongioasă și friabilă).*] Concrețiune de urat de sodiu vizibilă subtegumentar, îndeosebi la urechi, coate, picioare, mâini. Prin extensie, denumirea se poate utiliza pentru t. gutoși cu orice localizare (inclusiv viscerală).

TOLBUTAMIDĂ, s. f. / tolbutamide, s. f. / tolbutamide. (DCI) Sulfamidă antidiabetică.

TOLERANȚĂ, s. f. / tolérance, s. f. / tolerance. [*Lat. tolerantia = suportare, îndurare, de la tolerare = a suporta.*] Proprietatea unui organism de a reacționa identic, fiziologic la acțiunea unor factori mecanici, fizici, chimici sau medicamentoși, în doze crescătoare. Ex.: t. acustică, t. la durere. Sin.: obișnuință. V. în continuare.

TOLERANȚĂ IMUNITARĂ / tolérance immunitaire / immunological tolerance. Sin.: toleranță imunologică (v.).

TOLERANȚĂ IMUNOLOGICĂ / tolérance immunologique / immunological tolerance. Absența, la un subiect, a unui răspuns imunologic pentru un antigen care în mod normal declanșează un astfel de răspuns. T. i. se poate dobândi astfel: 1) Dacă antigenul a fost inoculat în organism când subiectul era nou-născut, inapt pentru răspunsuri imunitare. În continuare, el va tolera antigenul asemenea antigenilor proprii, tisulari, inclusiv dacă antigenul respectiv se află la nivelul unui *grefon. 2) La adult, t. i. poate fi creată printr-un tratament *imunodepresor, prin declanșarea unui proces de *facilitare imunitară sau prin injectarea de antigeni. *T. i. parțială* reprezintă incapacitatea de răspuns umoral sau tisular. V. și imunodeficiență.

TOLERANȚĂ MEDICAMENTOASĂ / tolérance médicamenteuse / drug tolerance. Capacitatea organismului de a suporta doze crescânde dintr-un medicament, obținând un același efect. Dacă administrarea este întreruptă, se poate reveni la sensibilitatea inițială. T. se asociază uneori cu *farmacodependența. Uneori t. poate implica creșterea nivelului dozei letale (ex.: în cazul unor analgezice narcotice), alteori nu (ex.: pentru alcool).

TOLERANȚĂ LA SELF / tolérance au soi / self tolerance. Incapacitatea sistemului imun al unui organism de a reacționa față de structurile proprii (*self). Pierderea t. la s. conduce la reacții imune dirijate împotriva antigenilor proprii, autologi. Aceste reacții sunt denumite *autoimunitate, iar bolile pe care

le produc, *boli autoimune. Absența reactivității la antigeni self este menținută prin mecanisme care împiedică activ maturarea sau stimularea limfocitelor potențial self-reactive.

TOMODENSITOMETRIE, s. f. / tomodensitométrie, s. f. / computerized tomography. [*Gr.* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia; lat.* **densitas, -atis** = *densitate, de la* **densus** = *dens, compact; gr.* **metron** = *măsură.*] Sin.: tomografie computerizată (v.).

TOMODENSITOMETRU, s. n. / tomodensitomètre, s. m. / computer tomograph. [*Gr.* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia; lat.* **densitas, -atis** = *densitate, de la* **densus** = *dens, compact; gr.* **metron** = *măsură.*] Sin.: computer tomograf (v.).

TOMOGRAF COMPUTERIZAT / tomodensitomètre, scanner, s. m. / computerised tomograph, computer tomograph. Sin.: computer tomograf (v.).

TOMOGRAFIE, s. f. / tomographie, s. f. / tomography. [*Gr.* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia;* **graphein** = *a scrie.*] 1) Procedeu radiologic prin care se obține radiografia unui strat de organ la profunzimea dorită. 2) *T. computerizată* (v.). 3) *T. ultrasonică* - obținerea de imagini-secțiune utilizând ultrasunete. 4) *T. prin emisie de pozitroni* (v.).

TOMOGRAFIE AXIALĂ COMPUTERIZATĂ / tomographie axiale transverse par ordinateur / computerized axial tomography. Sin.: tomografie computerizată (v.).

TOMOGRAFIE COMPUTERIZATĂ / scanographie, s. f., tomographie axiale transverse par ordinateur / computed tomography. Modalitate de imagistică cu fascicule foarte fine de raze X, prin care se explorează pe secțiuni subțiri regiunea investigată din organism. Secțiunile respective prezintă diferențe minime de opacitate, în funcție de densitatea țesuturilor traversate de razele X (densitometrie). Coeficientul de absorbție este calculat de computer, care transformă variațiile de densitate în variații de luminozitate ale unui ecran catodic. Analiza computerizată se efectuează și în funcție de multiplele unghiuri și puncte de incidență ale secțiunilor, permițând obținerea unor imagini reconstruite 2D (bidimensionale) sau 3D (tridimensionale) cu ajutorul unor programe specializate. Datorită t. c. semiologia radiologică a evoluat considerabil. Abrev.: CT. Sin.: computer tomografie, tomografie axială computerizată, tomodensitometrie.

TOMOGRAFIE PRIN EMISIE DE POZITRONI / tomographie par émission de positons / positron emission tomography, PET-scan. Metodă de *scintigrafie în care imaginea se obține cu ajutorul unei *gamma-camere de construcție specială, cu care sunt captate radiațiile gama rezultate din interacțiunea poziton-electron. Se utilizează radioizotopi cu viață foarte scurtă (zeci de secunde sau minute) care, din această cauză, se obțin cu ajutorul unui *ciclotron situat la locul investigației. Deși metoda permite obținerea unor informații extrem de utile, imposibil de obținut prin alte procedee imagistice, extinderea sa este limitată de costurile ridicate. Prin t. prin e. de p. se pot obține imagini funcționale, la nivelul creierului, de ex. asupra metabolismului glucozei, pot fi vizualizați receptorii diferiților neurotransmițători, sau se poate pune în evidență distribuția unor medicamente. Prin utilizarea ^{18}FDG (^{18}F-deoxiglucoză) este posibil diagnosticul precoce al tumorilor maligne. Abrev. (din engl.): PET. V. și imagistică mentală.

TOMOSCINTIGRAFIE, s. f. / tomoscintigraphie, s. f. / tomoscintigraphy. [*Gr.* **tome** = *tăiere, secțiune, de la* **temnein** = *a tăia; lat.* **scintilla** = *scânteie; gr.* **graphein** = *a scrie.*] Procedeu scintigrafic care constă în achiziția tomografică de imagini din regiunea de cercetat, la nivelul căreia s-a fixat *radiofarmaceuticul administrat. Detectorul se rotește în jurul patului pe care se află pacientul fie continuu, fie pas cu pas, cu un unghi prestabilit. În funcție de tipul de radioizotop utilizat (emițător gama, respectiv beta), se definesc: *SPECT (*Single Photon Emission Computed Tomography*) și *PET (*Positron Emission Tomography*).

TONIC, adj., s. n. / tonique, adj., s. m. / tonic. [*Gr.* **tonikos** = *întăritor.*] 1) Care restaurează *tonusul normal, îndeosebi cel psihic. 2) Cu referire la tonusul muscular. 3) Despre un remediu, un medicament care are proprietatea de a restabili tonusul normal al țesuturilor, de a revigora organismul.

TONIC CARDIAC / tonicardiaque, cardiotonique, adj., s. m. / cardiac tonic. Sin.: cardiotonic (v.).

TONICITATE, s. f. / tonicité, s. f. / tonicity. [*Gr.* **tonikos** = *întăritor.*] 1) Sin.: tonus muscular (v. tonus). 2) Proprietate a unei soluții în directă relație cu *presiunea osmotică.

TONICOCLONIC, adj. / tonico-clonique, adj. / tonoclonic. [*Gr.* **tonikos** = *întăritor;* **klonos** = *tumult, dezordine.*] Care este deopotrivă *tonic și *clonic, cu referire la un *spasm sau la o criză cu contracții convulsive ale mușchilor.

TONOFIBRILE, s. f. pl. / tonofibriles, s. f. pl. / tonofibrils. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune; lat. științifică* **fibrilla,** *dim. de la* **fibra** = *fibră.*] Grup de filamente ce se găsesc în citoplasmă *keratinocitelor din stratul spinos al epidermului - cu rol esențial în procesul de keratinizare.

TONOGRAFIE, s. f. / tonographie, s. f. / tonography. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune; gr.* **graphein** = *a scrie.*] Înregistrarea variațiilor de presiune, îndeosebi în oftalmologie.

TONOMETRIE, s. f. / tonométrie, s. f. / tonometry. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune; gr.* **metron** = *măsură.*] Determinarea presiunii intraoculare.

TONOMETRU, s. n. / tonomètre, s. m. / tonometer. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune; gr.* **metron** = *măsură.*] Aparat pentru măsurarea *presiunii oulare (intraoculare).

TONOSCOPIE, s. f. / tonoscopie, s. f. / tonoscopy. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune; gr.* **skopia** = *examinare, de la* **skopein** = *a vedea, a examina.*] Examinare cu *oftalmoscopul a pulsațiilor arterei retiniene provocate prin presiune dinamometrică asupra globului ocular. V. și oftalmodinamometrie.

TONOTROP, adj. / tonotrope, adj. / tonotropic. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune; gr.* **trope** = *întoarcere, de la* **trepein** = *a întoarce.*] Care denotă o scurtare a lungimii mușchiului în repaus, în relație cu creșterea *tonusului muscular.

TONSILAR, adj. / tonsillaire, adj. / tonsillar. [*Lat.* **tonsillae, -arum** = *amigdale.*] Sin.: amigdalian (v.).

TONSILĂ, s. f. / tonsille, s. f. / tonsil, tonsilla. NA: tonsilla, pl. tonsillae. [*Lat.* **tonsillae, -arum** = *amigdale.*] Termen anatomic general pentru o masă de țesut limfoid de dimensiuni mici, de formă rotunjită, dar și pentru unele mase de țesut nervos (ex.: t. sau amigdala cerebeloasă). În engl. termenul este utilizat frecvent, ca atare. Sin.: amigdală (v.).

TONSILITĂ, s. f. / amygdalite, s. f. / tonsillitis. [*Lat.* **tonsillae, -arum** = *amigdale;* **-ită.**] Sin.: amigdalită (v.).

TONUS, s. n. / tonus, s. m. / tonus, tone. [*Lat.* **tonus,** *gr.* **tonos** = *tensiune, încordare.*] 1) *T. psihic:* stare psihică generală "de bine" a unui individ. 2) *T. muscular:* stare de tensiune permanentă, involuntară și fiziologică a mușchilor striați, determinată de inervația sistemului nervos central și periferic. Ca urmare a t. m., secționarea unui mușchi determină retracția segmentelor secționate, fenomen care nu apare dacă mușchiul este privat de inervația sa normală. Obs.: în engl., termenul *tone* este sin. parțial cu tonus, având însă și alte semnificații (ex.: tonalitate a vocii, modificarea culorii unui preparat prin tratament chimic). Sin.: tonicitate.

TOPECTOMIE, s. f. / topectomie, s. f. / topectomy. [*Gr.* **topos** = *loc;* **ektome** = *excizie.*] Ablația anumitor zone din *scoarța cerebrală, îndeosebi prefrontale și pericaloase, în scopul remedierii unor tulburări mentale. V. psihochirurgie.

TOPIC, adj., s. n. / topique, adj., s. m. / topicum, pl. topica (lat.), topical. [*Gr. topikos = de loc, de la topos = loc.*] (Medicament) care acționează într-un punct determinat, intern sau îndeosebi extern.

TOPOBIOLOGIE, s. f. / topobiologie, s. f. / topo-biology. [*Gr. topos = loc; bios = viață; logos = știință.*] Studiul interacțiunilor celulare în funcție de poziția celulelor în organism. Cercetările de t. sunt utile îndeosebi în determinarea formării embrionului și în cunoașterea originii sistemului imunitar.

TOPOCHIMIE, s. f. / topochimie, s. f. / topochemistry. [*Gr. topos = loc; khemeia = alchimie.*] Compoziția chimică (biochimică) a unei structuri celulare sau tisulare, cu precizarea *situsurilor specifice structurilor respective. Ex.: situsurile receptorilor specifici de la nivelul membranei celulare.

TOPOGRAFIE, s. f. / topographie, s. f. / topography. [*Gr. topos = loc; graphein = a scrie.*] Descrierea unei regiuni anatomice, a localizării și a raporturilor anatomice ale formațiunilor componente ale regiunii respective, precum și a relațiilor cu alte regiuni.

TOPOIZOMERAZE, s. f. pl. / topo-isomérases, s. f. pl. / topoisomerases. [*Gr. topos = loc; isos = la fel, egal; meros = parte; -ază.*] Grup de enzime care modifică superstructurile ADN.

TOPOLOGIE, s. f. / topologie, s. f. / topology. [*Gr. topos = loc; logos = știință, raport, relație.*] 1) Relația dintre *prezentația fetusului și caracteristicile anatomice locale ale mamei, îndeosebi ale bazinului matern. 2) Anatomie regională. 3) În biologia moleculară, descrierea matematică a structurii terțiare a ADN. 4) În matematică, direcție generată de studiul proprietăților geometrice conservate prin deformare continuă, apoi extinsă și generalizată prin înglobarea noțiunilor de limită și de vecinătate.

TORACALGIE, s. f. / thoracalgie, s. f. / thoracalgia. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. algos = durere.*] Durere toracică. Sin.: toracodinie.

TORACE, s. n. / thorax, s. m. / chest, thorax, pl. thoraces. NA: thorax, pl. thoraces. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace.*] Cavitate mare, în formă de trunchi de con, situată la partea superioară a trunchiului, delimitată prin *cușca toracică și situată între gât și abdomen, de care este separată prin *diafragm. T. conține organele principale ale sistemelor circulator și respirator.

TORACE ÎN CARENĂ / thorax en carène / chic-ken breast, pectus carinatum (lat.). Deformație a peretelui osos toracic, care este aplatizat lateral, cu stern proeminent ("în carenă" de navă). Este caracteristic *rahitismului și se poate asocia cu persistența unei comunicări interatriale sau interventriculare. Sin.: *pectus carinatum*.

TORACE ÎN PÂLNIE / thorax en entonnoir / funnel chest, pectus excavatum (lat.). Anomalie congenitală a peretelui toracic caracterizată printr-o depresiune mai mult sau mai puțin profundă localizată în partea inferioară a sternului. T. p. nu are nici o repercusiune cardiorespiratorie. Sin.: *pectus excavatum*.

TORACENTEZĂ, s. f. / thoracentèse, s. f. / thoracentesis. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. kentesis = înțepătură.*] Sin.: pleuro-centeză (v.). Var.: toracocenteză.

TORACOCENTEZĂ. Var. pentru toracenteză (v.).

TORACODINIE, s. f. / thoracodynie, s. f. / thoracodynia. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. odyne = durere.*] Sin.: toracalgie (v.).

TORACOFRENOTOMIE, s. f. / thoraco-phrénotomie, s. f. / thoraco-phrenotomy. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. phren, -os = diafragm; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizia chirurgicală a peretelui toracic și a diafragmului.

TORACOPLASTIE, s. f. / thoracoplastie, s. f. / thoracoplasty. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Rezecția parțială sau totală a mai multor coaste, realizată în scopul provocării colabării plămânului, prin retracția peretelui toracic. Se disting: *t. de reducere de volum* (după o exereză pulmonară, pentru a compensa reexpansiunea insuficientă a parenchimului restant și deci imposibilitatea acestuia pentru a umple hemitoracele respectiv); *t. de colaps pulmonar* etc.

TORACOPNEUMOTOMIE, s. f. / thoraco-pneumotomie, s. f. / thoracopneumotomy. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. pneumon, -onos = plămân; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Deschiderea toracelui prin rezecție costală și incizie a parenchimului pulmonar, în scopul extragerii unui corp străin sau pentru asigurarea *drenajului unui abces.

TORACOSCOPIE, s. f. / thoracoscopie, s. f. / thoracoscopy. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Sin.: pleuroscopie (v.).

TORACOSTOMIE, s. f. / thoracostomie, s. f. / thoracostomy. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. stoma, -atos = gură.*] Rezecție la nivelul peretelui toracic pentru asigurarea *drenajului cavității toracice.

TORACOTOMIE, s. f. / thoracotomie, s. f. / thoracotomy. [*Lat. thorax, -acis, gr. thorax, -akos = torace; gr. tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Incizie chirurgicală a peretelui toracic.

TORIU, s. n. / thorium, s. m. / thorium. [*Thor = zeul scandinav al tunetelor; nume dat de Berzelius în 1828.*] Element metalic radioactiv, cu simbol Th, număr atomic 90, masă atomică 232,05. Izotopul său Th-232, cu timp de înjumătățire 14×10^9 ani, este folosit, în formă coloidală, în microscopia electronică. T. a mai fost folosit ca agent terapeutic (topic extern sau injectabil, în unele forme de reumatism) sau în unele explorări radiologice (oxidul de t.).

TORPID, adj. / torpide, adj. / torpid. [*Lat. torpidus = amorțit, de la torpere = a fi amorțit.*] Despre plăgi, ulcerații, leziuni sau chiar anumite boli care evoluează fără manifestări acute și fără modificări mari, favorabile sau defavorabile.

TORPOARE, s. f. / torpeur, s. f. / torpor. [*Lat. torpor, -oris = amorțeală, de la torpere = a fi amorțit.*] Stare de diminuare a activității psihice și fizice, de toropeală generală, însoțită de somnolență și ațipire. T. este prezentă îndeosebi în bolile cu febră importantă.

TORR, s. m. / torr, s. m. / torr. [*Evangelista Torricelli, fizician și matematician italian, elev al lui Galileo Galilei, 1608-1647.*] Unitate de presiune definită ca a 760-a parte dintr-o atmosferă fizică normală și sensibil egală cu un milimetru coloană mercur: 1 mmHg = 1,00000014 torr.

TORSADA VÂRFURILOR / torsades de pointes / wave burst arrhythmia, polymorphic ventricular tachycardia. Tip de tahicardie ventriculară caracterizată prin durată scurtă, rezoluție de obicei spontană, recidive frecvente și apariție în cazul prelungirii spațiului QT. Se caracterizează electro-cardiografic printr-o grupare de complexe QRS cu frecvență înaltă, variind între 160 și 280/min, care își schimbă gradat polaritatea în jurul liniei izoelectrice (negativ, pozitiv, negativ sau invers), având aspectul unei torsade.

TORSIUNE, s. f. / torsion, s. f. / torsion. [*Lat. torsio, -onis = suferință chinuitoare, de la torquere = a răsuci.*] Poziția unui organ consecutivă răsucirii acestuia. Ex.: t. testiculară prin t. cordonului în interiorul vaginalei sau, mai rar, la rădăcina burselor; determină secundar infarct testicular prin oprirea circulației sanguine.

TORTICOLIS, s. n. / torticolis, s. m. / torticollis, wryneck. [*Lat.* ***tortus*** *= răsucit, de la* ***torquere*** *= a răsuci;* ***collum*** *= gât.*] Diskinezie a capului și a gâtului caracterizată printr-o mișcare de rotație laterală a capului, mai rar de extensie, cu contracție tonico-clonică musculară (îndeosebi a sternocleidomastoidianului). Cauzele pot fi diverse (efort, leziune musculară sau a coloanei cervicale, afecțiuni ale urechii etc.), dar în prezent este discutată etiologia neurologică sau psihiatrică a t.

TORULOZĂ, s. f. / torulose, s. f. / torulosis. [***Torula*** *= vechea denumire a genului Cryptococcus;* ***-oză***.] Sin.: criptococoză (v.).

TOTIPOTENT, adj. / totipotent, -e, adj. / totipotent. [*Lat.* ***totus*** *= tot;* ***potens, -ntis*** *= puternic, de la* ***posse*** *= a putea, a fi capabil.*] 1) Despre o celulă embrionară care, aflată înaintea procesului de *diferențiere, are capacitatea de a se transforma în orice tip de celulă, în funcție de stimularea corespunzătoare. 2) Despre celule vegetale care, deși sunt deja diferențiate, dacă sunt izolate și se află într-un mediu de creștere adecvat, au capacitatea ca prin multiplicare să dea naștere unei noi plante complete.

TOXEMIE, s. f. / toxémie, s. f. / tox(a)emia. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Stare provocată de prezența în sânge a unor toxine de origine exogenă (îndeosebi bacteriene) sau endogenă.

TOXEMIE GRAVIDICĂ / toxémie gravidique / tox(a)emia of pregnancy. Nefropatie de sarcină asociată cu hipertensiune arterială. T. g. este consecutivă unei ischemii placentare. Se disting trei forme: 1) *T. g. pură* sau *adevărată*, care survine electiv la primipare, după luna a VII-a, cu edeme, hipertensiune arterială, proteinurie. Presiunea arterială, normală înainte de sarcină, revine la normal după sarcină, iar t. nu recidivează în sarcinile ulterioare. 2) *T. g. recidivantă*, precoce în fiecare sarcină, fără hipertensiune în intervalele dintre recidive. Sin.: sindrom vasculorenal gravidic, gestoză EPH (edem, proteinurie, hipertensiune), hipertensiune gravidică, hipertensiune arterială de sarcină, preeclampsie. 3) *T. g. supraadăugată* survine înainte de luna a VI-a, la femeile afectate de hipertensiune arterială permanentă și la care accidentele vasculare (cerebrale, miocardice și renale) se agravează la fiecare sarcină. V. și sindrom HELLP.

TOXEMIE HIDATICĂ / toxémie hydatique / hydatid tox(a)emia. T. cu urticarie provocată de lichidul hidatic în cazul în care acesta a scăpat în cavitatea peritoneală (prin ruperea peretelui chistului hidatic, traumatică sau postoperatorie).

TOXIC, adj., s. n. / toxique, adj., s. m. / toxic. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] 1) (Substanță) care, prin natura sa, este o otravă sau o toxină. 2) Despre simptomele unei infecții severe.

TOXICITATE, s. f. / toxicité, s. f. / toxicity. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Proprietatea unei substanțe de a fi toxică. Se poate determina prin experiment acut sau cronic: 1) *T. acută* reprezintă totalitatea efectelor toxice produse de o doză unică de substanță ce poate determina moartea a 50% din animalele testate într-un timp determinat (24 de ore, 7 zile, 15 zile). Se utilizează 2-3 specii de animale de laborator, substanțele fiind administrate pe cel puțin două căi. Prin determinarea t. a. se urmăresc efectele toxice ale dozelor subletale, stabilirea *dozei letale DL_{50} (50%) și a cauzei morții. 2) *T. cronică* reprezintă totalitatea efectelor toxice sau mortale produse prin administrarea repetată a unui toxic. T. c. este consecința acumulării de substanță și cumulării efectelor. *T. relativă* reprezintă t. unei substanțe în raport cu a altei substanțe, luată ca unitate de referință.

TOXICODERMIE, s. f. / toxidermie, s. f. / toxiderma. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***derma, -atos*** *= piele.*] Dermatoză consecutivă administrării unor medicamente, cu manifestări cutanate variate, în funcție de natura substanței: erupție eritematoasă, pigmentară, vegetantă (ex.: *iodidă, *bromidă) sau sub formă de bule (*boală Lyell). Var.: toxidermie.

TOXICOFOR, adj. / toxicophore, adj. / toxiferous. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***phoros*** *= care poartă, de la* ***pherein*** *= a purta, a transporta.*] Despre animalele care se hrănesc cu substanțe toxice pentru om și a căror utilizare în alimentație provoacă intoxicații.

TOXICOLOGIE, s. f. / toxicologie, s. f. / toxicology. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***logos*** *= știință.*] Știință care are ca obiect studiul toxicelor ce se pot găsi în mod normal sau accidental în organism. Obiectivele t.: studiul originii, proprietăților fizice, chimice și biologice ale toxicelor; al modalităților și mecanismelor de acțiune; al tehnicilor de izolare, identificare și dozare; al măsurilor de combatere a acțiunilor nocive exercitate de substanțele toxice.

TOXICOMANIE, s. f. / toxicomanie, s. f. / toxicomania. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***mania*** *= nebunie.*] 1) Conform definiției OMS: "Stare de intoxicație periodică sau cronică generată de consumul unui drog" (natural sau sintetic); se însoțește de o invincibilă dorință sau nevoie de a continua consumul drogului și de a-l procura prin toate mijloacele, cu tendința de a crește dozele și cu dependență psihică și adesea fizică la efectele drogului. De fapt, în t. pare a fi implicat mai mult un anumit tip de comportament: un consum abuziv de droguri sau medicamente diverse (peste justificarea lor terapeutică), necesitate invincibilă de a se aproviziona, puternică tendință de recădere după sevraj sau cură de dezintoxicare. V. și farmacodependență, toleranță.

TOXICOZĂ, s. f. / toxicose, s. f. / toxicosis. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-oză***.] 1) Forma cea mai gravă a tulburărilor acute de nutriție și digestie ale sugarului: diaree, vărsături, colaps, acidoză, comă. 2) Stare de intoxicație determinată de ingestia unui material toxic, de regulă conținut în hrană. 3) Intoxicație rezultată ca urmare a acumulării de substanțe toxice în organism din cauza excreției deficitare.

TOXIDERMIE. Var. pentru toxicodermie (v.).

TOXIFOBIE, s. f. / toxiphobie, s. f. / toxiphobia. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***phobos*** *= frică.*] Teamă anormală, irațională de a fi otrăvit.

TOXIGEN, adj. / toxigène, toxogène, adj. / toxigenic. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***gennan*** *= a produce.*] Care produce toxine. Se spune îndeosebi despre o sușă bacteriană care produce toxine difuzibile. Var.: toxogen.

TOXIINFECȚIE, s. f. / toxi-infection, s. f. / toxi-infection. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată; lat.* ***infectus,*** *de la* ***inficere*** *= a strica, a otrăvi.*] Tip de infecție în care majoritatea tulburărilor clinice sunt legate de producerea unei *toxine de către bacteriile care au infectat organismul. Denumirea de *t. alimentară* desemnează o serie de afecțiuni acute ale tubului digestiv, care apar de obicei exploziv în colectivități, la grupuri de persoane, în familii sau, rar, în cazuri sporadice, consecutiv ingerării unor alimente contaminate cu germeni diverși: salmonele, colibacili, proteu, stafilococ, streptococ enterotoxic, germeni anaerobi. T. se manifestă clinic prin simptome de gastroenterocolită, cu fenomene toxice, febră, colici abdominale, vărsături, scaune apoase, tulburări hidroelectrolitice consecutive, tendință la insuficiență circulatorie.

TOXINĂ, s. f. / toxine, s. f. / toxin. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ină.***] 1) Substanță otrăvitoare produsă de către organismele vii, în special de către bacterii. Există mai multe clasificări ale t. bacteriene, distincția clasică între *endotoxine și *exotoxine tinzând în prezent a fi înlocuită de o clasificare chimică în t. glucidolipidoproteice și t. proteice. 2) Deșeu metabolic din organism care poate avea, prin acumulare excesivă, o acțiune patogenă. 3) Într-un sens mai larg, toate otrăvurile de origine biologică, inclusiv *veninurile.

TOXINĂ HOLERICĂ / toxine cholérique / cholera toxin. V. holeră.

TOXINĂ PERTUSSIS / toxine pertussis / pertussis toxin. Proteină complexă cu acțiune dermonecrotică, produsă de *Bordetella pertussis* - agentul patogen al tusei convulsive.

TOXINIC, adj. / toxinique, adj. / toxinic. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată.*] Care se află în relație cu *toxinele.

TOXINOGENEZĂ, s. f. / toxigenèse, s. f. / toxino-genesis. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***-ină;*** ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Capacitatea de a produce o *toxină.

TOXOGEN. Var. pentru toxigen (v.).

TOXOID, s. n. / toxoïde, s. f. / toxoid. [*Gr.* ***toxikon*** *= otravă pentru vârful săgeților, de la* ***toxon*** *= săgeată;* ***eidos*** *= formă.*] Sin.: anatoxină (v.).

TOXOPLASMA / toxoplasma / toxoplasma. [*Gr.* ***toxon*** *= arc;* ***plasma*** *= obiect modelat.*] Parazit intracelular obligatoriu, agent al *toxoplasmozei descoperit la rozătorul *gondi*. Se poate prezenta într-o formă vegetativă, unicelulară, cu dimensiuni de 5-7 μm - agentul infecției active - și într-o formă chistică (10 μm, masă mică ovalară care conține numeroși paraziți acolați unii de alții) - corespunzând infecției latente.

TOXOPLASMOZĂ, s. f. / toxoplasmose, s. f. / toxoplasmosis. [*Gr.* ***toxon*** *= arc;* ***plasma*** *= obiect modelat;* ***-oză.***] Boală determinată de parazitul **Toxoplasma gondii*, a cărei simptomatologie variază considerabil în funcție de vârsta la care survine infecția. În acest sens se deosebesc: **t. congenitală* și **t. dobândită*. V. și test de liză pentru toxoplasmoză.

TOXOPLASMOZĂ CONGENITALĂ / toxoplasmose congénitale / congenital toxoplasmosis. Formă de t. generată, de regulă, prin transmiterea bolii de la mamă (care prezintă o infecție inaparentă clinic) transplacentar la făt, în următoarele alternative: 1) contaminare precoce, tradusă prin moartea fătului sau prin malformații diverse; 2) contaminare tardivă, în cazul căreia se produce o t. evolutivă cu afectarea viscerelor; uneori, nou-născutul poate fi aparent sănătos, dar ulterior boala poate evolua. Caracteristică t. c. este *t. oculară*, cu unul sau mai multe focare de *corioretinită, adesea recidivante.

TOXOPLASMOZĂ DOBÂNDITĂ / toxoplasmose acquise / acquired toxoplasmosis. Formă de t. determinată de infecția cu *Toxoplasma gondii*, protozoar aflat sub formă chistică în solul contaminat, în materiile fecale ale unor animale (îndeosebi pisică), în hrana infectată. Mai rar, infecția la om rezultă din contactul cu sânge care conține forme proliferative ale parazitului. T. d. este frecventă, dar în majoritatea cazurilor rămâne asimptomatică, iar când se manifestă, expresia clinică variază de la forme ușoare, până la forme fulminante, extensive, cu leziuni localizate în creier, ochi, mușchi scheletici, miocard, ficat și plămâni și cu o simptomatologie în funcție de localizare. Manifestările grave se produc îndeosebi la subiecții imunodeficitari.

TRABECUL, s. n. / trabécule, s. f. / trabecula. [*Lat.* ***trabecula,*** *dim. de la* ***trabs, -bis*** *= grindă, bârnă.*] Structură anatomică de origine fibroasă sau musculară, având forma de bandă, travee sau fascicul. La nivelul unui organ, t. se poate întinde de la capsulă în interiorul organului respectiv. Câteva ex.: 1) *T. cardiace* (NA: *trabeculae carneae*) - coloane musculare intercalate, proeminente pe suprafața internă a cavităților inimii. 2) *T. corpilor cavernoși* și *spongios* ai penisului (NA: *trabeculae corporis spongiosi penis, trabeculae corporum cavernosorum*) - septurile care separă între ele lacunele sau cavernele corpilor cavernoși și, respectiv, camerele corpului spongios ale penisului. 3) *T. splenice* (NA: *trabeculae lienis, trabeculae splenicae*) - septuri conjunctivomusculare care pătrund din capsula splenică în interiorul parenchimului splenic, compartimentându-l.

TRABECULAR, adj. / trabéculaire, adj. / trabecular. [*Lat.* ***trabecula,*** *dim. de la* ***trabs, -bis*** *= grindă, bârnă.*] 1) Care este format din *trabecule. 2) Despre un neoplasm a cărui structură este alcătuită din travee anastomotice, separate de o rețea vasculară.

TRACT, s. n. / tractus, s. m. / tract, tractus. NA: tractus, pl. tractus (1). [*Lat.* ***tractus*** *= traseu, cale, de la* ***trahere*** *= a trage, a târî.*] 1) Fascicul de fibre nervoase sau musculare de o anumită lungime, care au aceeași origine și terminație, servind unei aceleiași funcții. 2) Un număr de organe și structuri asociate, în general cavitare, care susțin împreună o anumită funcție. Ex.: t. digestiv. Var. (1, 2): *tractus*.

TRACT UVEAL / tractus uveal / uveal tract. NA: tunica vasculosa bulbi. Tunica vasculară a ochiului, alcătuită dintr-un ansamblu de formațiuni de origine mezodermică, cuprinzând: foița anterioară a *irisului sau stroma irisului, *corpul ciliar și *coroida. Sin.: uvee.

TRACTOTOMIE, s. f. / tractotomie, s. f. / tractotomy. [*Lat.* ***tractus*** *= traseu, cale, de la* ***trahere*** *= a trage, a târî; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Secțiune chirurgicală a unui fascicul de fibre nervoase ale *nevraxului, vectoare ale motricității (*t. piramidală mezencefalică* sau *pedunculară*) sau ale sensibilității termoalgezice (*t. pedunculară spinotalamică*) la nivelul *pedunculului cerebral sau al *bulbului rahidian. V. și cordotomie.

TRACTUS. Var. pentru tract (v.).

TRACȚIUNE, s. f. / traction, s. f. / traction. [*Lat.* ***tractio, -onis*** *= acțiunea de a trage, de la* ***trahere*** *= a trage cu forța.*] Acțiune exercitată prin intermediul unei forțe pentru a provoca o mișcare sau pentru a exercita o *extensie sau o *elongație. T. se poate exercita mecanic sau prin intermediul unor greutăți (mase), continuu sau discontinuu.

TRADUCERE GENETICĂ / traduction génétique / genetic translation. [*Lat.* ***traductio, -onis*** *= trecere, traducere, de la* ***traducere*** *= a trece, a traduce; gr.* ***genetikos*** *= propriu unei generații, de la* ***genos*** *= neam, urmaș, generație.*] În genetică, operația de sinteză a unui *peptid prin decodarea mesajului purtat de ARN mesager.

TRADUCTOR, s. m. / traducteur, s. m. / traductor. [*Lat.* ***traductor, -oris*** *= cel care trece pe cineva dintr-o situație în alta, de la* ***traducere*** *= a trece, a traduce.*] Dispozitiv ce stabilește o corespondență univocă între valorile unei mărimi fizice de o anumită natură (mărime de intrare) și valorile unei mărimi fizice de altă natură (mărime de ieșire). Ex.: t. de puls, t. de respirație.

TRAGUS, s. n. / tragus, s. m. / tragus. NA: tragus. [*Gr.* ***tragos*** *= capră.*] Relief plat și triunghiular al *pavilionului urechii situat, ca un opercul, în fața conductului auditiv extern, sub rădăcina *helixului.

TRAHEE, s. f. / trachée, s. f. / trachea, windpipe. NA: trachea. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos.*] Conduct musculo-cartilaginos care continuă laringele, cu rol de a conduce aerul prin căile respiratorii superioare,

spre plămâni. Este situat anterior esofagului și se întinde de la a șasea vertebră cervicală până la a cincea vertebră dorsală, nivel la care se bifurcă în două bronhii primare.

TRAHEITĂ, s. f. / trachéite, s. f. / tracheitis. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***-ită***.] Inflamația acută sau cronică a mucoasei de la nivelul *traheei.

TRAHELHEMATOM, s. n. / trachelhématome, s. m. / trachelh(a)ematoma. [*Gr.* ***trakhelos*** *= gât;* ***haima, -atos*** *= sânge;* ***-oma***.] Hematom al mușchiului sternocleidomastoidian, determinat la nou-născut de tracțiunea și ruptura mușchiului în timpul nașterii. Se vindecă în câteva luni.

TRAHELOPEXIE, s. f. / trachélopexie, s. f. / trachelopexy. [*Gr.* ***trakhelos*** *= gât;* ***pexis*** *= fixare*.] Tehnică chirurgicală prin care *colul uterin este fixat la una din formațiunile anatomice adiacente, pentru evitarea producerii *prolapsului. Ex.: t. ligamentară, după histerectomie subtotală, la nivelul ligamentelor rotunde sau al ligamentelor largi. V. și cervicopexie.

TRAHELOPLASTIE, s. f. / trachéloplastie, s. f. / tracheloplasty. [*Gr.* ***trakhelos*** *= gât;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela*.] Reparație plastică practicată pe colul uterin, pentru a-i restabili lungimea, poziția și calibrul normal. V. și stomatoplastie-1.

TRAHEOAEROCEL, s. n. / trachéoaérocèle, s. f. / tracheoaerocele. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos; gr.* ***aer, -os,*** *lat.* ***aer, -is*** *= aer;* ***kele*** *= hernie, tumoră*.] Hernie a traheei (*traheocel) care conține aer. T. apare ca o colecție gazoasă cu aspect tumoral, care comunică cu traheea.

TRAHEOCEL, s. n. / trachéocèle, s. f. / tracheocele. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***kele*** *= hernie, tumoră*.] Protruzie herniară a membranei mucoase a *traheei.

TRAHEOBRONȘITĂ, s. f. / trachéobronchite, s. f. / tracheobronchitis. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos; lat. medievală* ***bronchia****, din gr.* ***bronkhos****, pl.* ***bronkhia*** *= bronhie;* ***-ită***.] *Traheită asociată cu *bronșită. Se manifestă prin tuse, uneori lătrătoare, cu sau fără expectorație. Are o gravitate mai mare la sugar și la copilul mic, când poate lua *forma fulgurantă*, cu debut brutal, febră accentuată și accese de sufocare cu *stridor inspirator. Prin laringoscopie se pot observa deasupra glotei secreții dense și aderente. De obicei, germenul patogen este *streptococul hemolitic.

TRAHEOMALACIE, s. f. / trachéomalacie, s. f. / tracheomalacia. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***malakia*** *= înmuiere, de la* ***malakos*** *= moale*.] *Ramolisment al cartilajelor traheei care poate fi provocat de compresiunea arterei pulmonare stângi asupra traheei.

TRAHEOPLASTIE, s. f. / trachéoplastie, s. f. / tracheoplasty. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela*.] Intervenție chirurgicală destinată închiderii unei fistule traheale, unei traheotomii sau înlocuirii pierderii de substanță traheală cu un grefon cutanat sau cu un lambou pediculat.

TRAHEORAFIE, s. f. / trachéorraphie, s. f. / tracheorrhaphy. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***rhaphe*** *= sutură*.] Sutura chirurgicală a traheei după o incizie sau o plagă locală.

TRAHEOSCOPIE, s. f. / trachéoscopie, s. f. / tracheoscopy. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina*.] Inspecția vizuală a suprafeței interioare a *traheei, fie cu ajutorul unui *bronhoscop, fie, mai rar, prin *traheotomie. V. și bronhoscopie.

TRAHEOSTENOZĂ, s. f. / trachéosténose, s. f. / tracheostenosis. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***stenosis*** *= strâmtare, îngustare, de la* ***stenos*** *= strâmt, îngust*.] Îngustarea diametrului traheei prin contracție sau prin stenoză consecutivă unui obstacol sau unui proces patologic.

TRAHEOSTOMIE, s. f. / trachéostomie, s. f. / tracheostomy. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***stoma, -atos*** *= gură*.] Varietate de *traheotomie cu sutura buzelor inciziei la piele, în vederea introducerii unei canule pentru timp îndelungat.

TRAHEOTOMIE, s. f. / trachéotomie, s. f. / tracheotomy. [*Gr.* ***arteria trakheia*** *= arteră rugoasă, de la* ***trakhys*** *= rugos;* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia*.] Intervenție chirurgicală care constă în incizia peretelui anterior al traheei la nivelul primelor două inele (*t. înaltă*) sau sub istmul corpului tiroid (*t. joasă*). Poate fi practicată în cazul unui obstacol la nivelul faringelui sau laringelui, care împiedică aerul să ajungă în plămâni. Prin t. se stabilește un curent respirator bronhopulmonar direct, fără utilizarea căilor faringo-buco-nazale și laringiene.

TRAHOM, s. n. / trachome, s. m. / trachoma, granular conjunctivitis. [*Gr.* ***trakhoma, -atos*** *= asperitate pe suprafața internă a pleoapei, de la* ***trakhys*** *= rugos*.] Conjunctivită sau *keratoconjunctivită granuloasă contagioasă, cu evoluție cronică, endemică în țările tropicale subdezvoltate, unde reprezintă un flagel social. Este provocată de un agent intermediar între bacterii și rickettsii, *Chlamydia trachomatis*, transmisă de muște și de obiectele pentru toaletă. Se caracterizează prin dezvoltarea de granulații și foliculi în fundul de sac conjunctival, hiperplazie papilară, cu inflamație a conjunctivei bulbare. T. se poate complica cu *panus, infiltrație corneeană cu vase neoformate. Consecutiv, apar tulburări de vedere care pot ajunge la *cecitate. Sin.: conjunctivită granuloasă.

TRAINING AUTOGEN / entraînement autogène / autogenous training. [*Engl.* ***training*** *= antrenament; gr.* ***autos*** *= el însuși;* ***gennan*** *= a produce*.] Sin. nerecomandat pentru antrenament autogen (v.).

TRANCHILIZANT, adj., s. n. / tranquillisant, -e, adj., s. m. / tranquilizer. [*Lat.* ***tranquillus*** *= liniștit, calm, de la* ***tranquillare*** *= a liniști, a potoli*.] 1) Termen imprecis, care include de fapt două clase de medicamente: neuroleptice (*t. majore*) și anxiolitice (*t. minore*). V. și psihotrop. 2) Despre un medicament inclus în definiția anterioară.

TRANS, adj. / trans, adj. / trans. [*Lat.* ***trans*** *= peste, dincolo*.] 1) V. configurație moleculară și izomerie. 2) Termen referitor la interacțiunile dintre două secvențe de ADN nelegate fizic, interacțiune care implică controlul de către una din secvențe a sintezei unor factori difuzibili ce acționează asupra expresiei celorlalte secvențe.

TRANSAMINARE, s. f. / transamination, s. f. / transamination. [*Lat.* ***trans*** *= peste, dincolo; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină***.] Reacție biochimică de schimb a unei funcții amină provenind de la un aminoacid cu o funcție cetonă de la un α-cetoacid. T. joacă rol important în degradarea proteinelor și în sinteza glucozei din substanțe neglucidice. V. transaminază.

TRANSAMINAZĂ, s. f. / transaminase, s. f. / transaminase. [*Lat.* ***trans*** *= peste, dincolo; gr.* ***ammoniakon*** *= sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia;* ***-ină; -ază***.] Enzimă ce are drept coenzimă fosfatul de piridoxal, care asigură transferul unui radical NH_2 de la un aminoacid pe un acid α-cetonic. Printre cele mai cunoscute t. sunt: 1) *T. aspartic-cetoglutarică* sau *t. glutamic-oxalacetică*, TGO sau GOT (engl. *glutamic-oxaloacetic transaminase*), denumită, de asemenea, în prezent, aspartat-aminotransferază (AST sau ASAT). 2) *T. glutamic-piruvică*, TGP sau GPT (engl.

glutamic-pyruvic transaminase) sau, de asemenea, alanin-aminotransferază (ALT sau ALAT). Prima (TGO) se află îndeosebi în miocard, apoi în mușchii scheletici, creier, ficat și rinichi, iar a doua (TGP) în ficat și în mușchii scheletici. Când unul din organele menționate este afectat de *necroză, concentrația t. pe care o conține crește în sânge. Concentrațiile de TGO sau ASAT cresc îndeosebi în primele zile de evoluție ale *infarctului de miocard, iar concentrațiile ambelor t. cresc în hepatitele toxice și infecțioase. V. și tab. const. biochim.

TRANSCITOZĂ, s. f. / transcytose, s. f. / transcytosis. [*Lat. trans = peste, dincolo; kytos = celulă; -oză.*] Fenomen de transport al unei macro-particule la nivelul endoteliului vascular, prin formarea episodică a unui canal la nivelul căruia trec vezicule cu substanța transportată (N. Simionescu).

TRANSCOBALAMINĂ, s. f. / transcobalamine, s. f. / transcobalamin. [*Lat. trans = peste, dincolo; germ. Kobalt, var. de la Kobolt = spiriduș al minelor; gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Proteină de transport a *vitaminei B_{12}. Prezintă două forme, t. I și t. II, cea de-a doua facilitând pătrunderea vitaminei B_{12} în celule.

TRANSCORTINĂ, s. f. / transcortine, s. f. / corticosteroid binding globulin. [*Lat. trans = peste, dincolo; cortex, -icis = scoarță, corticoizi; -ină.*] Alfa-2 globulină glicozilată, alcătuită din 383 aminoacizi, sintetizată în ficat, dar și în plămâni, rinichi și testicule. Gena ce codifică sinteza t. este situată pe cromozomul 14. T. asigură transportul a 95% din *cortizonul plasmatic, care este biologic inactiv sub această formă. Corticosteronul și 11-deoxicortizolul se leagă la t. în aceeași proporție, iar 17-hidroxiprogesteronul, deoxicorticosteronul și prednisolonul (corticosteroid de sinteză) în proporție mai redusă.

TRANSCRIPTAZĂ INVERSĂ / transcriptase inverse ou reverse / reverse transcriptase. [*Lat. transcriptus, de la transcribere = a transcrie, a copia (trans = peste, dincolo; scribere = a scrie); -ază; inversus, de la invertere = a răsturna.*] Enzimă prezentă în *retrovirusuri, care permite sinteza unei copii de ADN cu lanț dublu pornind de la o moleculă matriță de ARN cu lanț simplu. În acest mod, retrovirusurile ARN sunt integrate în cromozomii celulelor infectate, alcătuiți din ADN. Datorită t. i., ARN viral formează, prin replicare, un acid nucleic hibrid cu dublu lanț elicoidal, alcătuit din lanțul simplu de ARN viral și un lanț simplu de ADN calcat pe primul. Acest ADN hibrid se încorporează în cromozomul celulei infectate și se substituie ADN-ului celular, pentru a dirija sinteza proteinelor virale ce vor constitui noi virioni. T. i. este asociată unor virusuri cancerigene, unor virusuri leucemice și virusului *SIDA (*HIV).

TRANSCRIPȚIE, s. f. / transcription, s. f. / transcription. [*Lat. transcriptio, -onis = transcriere, copie, de la transcribere = a transcrie (trans = peste, dincolo; scribere = a scrie).*] În genetică, sinteză de ARN printr-o ARN-polimerază, pornind de la o matrice de ADN.

TRANSDISCIPLINARITATE, s. f. / transdisciplinarité, s. f. / transdisciplinarity. [*Lat. trans = peste, dincolo; disciplina = învățătură, educație, de la discipulus = elev, discipol.*] Concept nou care se referă, așa cum indică prefixul *trans*, la ceea ce se află în același timp și între discipline, și înăuntrul acestor discipline, și dincolo de orice disciplină. Finalitatea t. este înțelegerea lumii prezente, unul din imperativele sale fiind unitatea cunoașterii.

TRANSDUCTOR, s. m. / transducteur, s. m. / transductor. [*Lat. trans = peste, dincolo; ductor, -oris = conducător, de la ducere = a trage, a duce.*] Aparat electronic care permite deocamdată emisia, recepția și transformarea unui semnal.

TRANSDUCȚIE, s. f. / transduction, s. f. / transduction. [*Lat. trans = peste, dincolo; ductus, de la ducere = a trage, a duce.*] 1) Transfer de material genetic de la o bacterie la alta prin intermediul unui *bacteriofag (denumit fag transductor). T. se poate produce accidental sau poate fi specializată, când sunt transferate prin intermediul fagilor anumite gene specifice de la o bacterie la altă bacterie, diferită genotipic. Bacteria transdusă dobândește astfel caractere noi (proprietăți metabolice, rezistență la antibiotice) în relație cu genele transmise. 2) Conversia unui semnal biologic dintr-o formă în altă formă. Ex.: tipuri variate de celule senzoriale produc conversia sau t. luminii, presiunii, substanțelor chimice etc. în impulsuri nervoase, iar legarea majorității hormonilor la nivelul *receptorilor membranari este convertită datorită unor procese de t. în creșterea concentrației intracelulare a unor *mesageri secunzi.

TRANSFECȚIE, s. f. / transfection, s. f. / transfection. [*Lat. trans = peste, dincolo; infectus, de la inficere = a strica, a otrăvi.*] Introducerea de ADN într-o celulă eucariotă și integrarea acestuia în ADN cromozomial al celulei receptive. De obicei se utilizează ADN precipitat cu ioni de calciu, dar metodele disponibile sunt diverse (ex.: *electroporație). În mod normal, procesul de t. se produce doar la 1% din celulele în cultură. T. este analogă cu *transformarea bacteriană, dar în cazul eucariotelor termenul *transformare este utilizat pentru descrierea modificărilor produse la celulele în cultură de virusurile tumorale.

TRANSFER, s. n. / transfert, s. m. / transfer. [*Lat. transferre = a duce dintr-o parte în alta, de la trans = peste, dincolo, ferre = a duce.*] În general, acțiunea de a transfera, de a deplasa dintr-un loc în altul. Alte semnificații: 1) Fenomen prin care o activitate intelectuală sau normală modifică o altă activitate, care urmează, făcând-o fie mai ușoară (*t. pozitiv*), fie mai dificilă (*t. negativ*). 2) În psihanaliză, trecerea propriilor emoții, sentimente sau intenții pe seama altei persoane, față de care subiectul are sentimente de iubire dau de ură. 3) După Freud, "substituirea persoanei medicului cu o persoană cunoscută anterior". Acest fenomen se produce când pacientul, în relația sa cu psihanalistul, actualizează inconștient modele de reacție și de relații infantile. V. și în continuare.

TRANSFER EMBRIONAR / transfert embryonnaire / intrauterine implantation. Implantarea intrauterină a unui ou obținut prin fecundare *in vitro*. V. și fecundare *in vitro*, fecundare *in vitro* și transfer de embrion.

TRANSFER LINIAR DE ENERGIE / transfert linéaire d'énergie / linear energy transfer. Cantitatea de energie cedată materiei pe care o străbate o particulă ionizantă cu energie înaltă (ex.: electron, proton). T. l. de e. se măsoară pe unitatea de lungime și se exprimă în Joule/m sau, mai frecvent, în KeV/μm. În cazul țesuturilor vii, t. l. de e. este important atât în *radiobiologie, în studiul efectelor radiațiilor, cât și în *radioterapie, când acțiunea locală a unui fascicul de radiații depinde de t. l. de e. Abrev.: TLE, LET (engl.).

TRANSFER GENIC / transfert génique / transfert of genetic information. T., prin utilizarea cromozomilor izolați în metafază, a unei mici porțiuni de material genetic într-o celulă somatică. Materialul transferat, denumit transgenom, reprezintă circa $7x10^6$ perechi de baze. Acest transgenom este instabil și la fiecare generație dispar 10% din proprietățile sale, totuși, pot apărea și forme stabile.

TRANSFERAZĂ, s. f. / transférase, s. f. / transferase. [*Lat. transferre = a duce dintr-o parte în alta, de la trans = peste, dincolo, ferre = a duce; -ază.*] În general, clasă de enzime care catalizează transferul unui grup de atomi de la o moleculă la alta. Frecvent, t. asigură transferul, prin intermediul unei coenzime, al unui radical (metil, acetil etc.) de la un donor la

un acceptor. Este cazul: transmetilazelor, transcetolazelor, transfosforilazelor etc.

TRANSFERINĂ, s. f. / transferrine, s. f. / transferrin. [*Lat. trans = peste, dincolo; ferrum = fier; -ină.*] Proteină (β-globulină) din plasma sanguină care fixează fierul și îl transportă la o serie de organe. În mod normal, doar o treime din moleculele de t. se află combinate cu fierul. Această proporție crește, uneori până la saturație, în cazul unei supraîncărcări cu fier a organismului. Capacitatea de fixare a fierului de către t. (sau coeficientul de saturație a t.) este de 2 500 - 4 100 μg/l sau 44,8-73,4 μmol/l. Raportul dintre fierul seric fixat și capacitatea totală de fixare a serului este în mod normal 0,35. Scade în anemii prin carență, crește în sindroamele hemolitice, în anemia Biermer și, îndeosebi, în *hemocromatoză. Sin.: siderofilină.

TRANSFIXIANT, adj. / transfixiant, -e, adj. / transfix. [*Lat. transfixus, de la transfigere = a străpunge (trans = peste, dincolo; figere = a înfinge).*] Care traversează dintr-o parte în alta. Ex.: plagă t.

TRANSFORMARE, s. f. / transformation, s. f. / transformation. [*Lat. transformatio, -onis, de la transformare = a transforma (trans = peste, dincolo; formare = a da o formă).*] 1) Modificarea formei sau structurii, conversia unei forme în alta. 2) *T. celulară* (v.). 3) *T. bacteriană* (v.).

TRANSFORMARE BACTERIANĂ / transformation bactérienne / bacterial transformation. Fenomen de transfer genetic (*transfecție) caracterizat prin introducerea într-o bacterie receptoare a unui ADN extras din altă bacterie diferită genotipic. Agentul de transfer este însuși materialul genetic, sub forma ADN liber, ceea ce deosebește t. b. de alte transferuri genetice ca *transducția și *conjugarea.

TRANSFORMARE CELULARĂ / transformation cellulaire / cellular transformation. Dobândirea de către celulă a uneia sau mai multor caracteristici proprii celulei maligne: 1) Pierderea *inhibiției de contact. 2) Creștere nelimitată (imortalitate). 3) Independență față de *factorii de creștere ai serului. 4) Formare de colonii în agar (defect de ancorare). 5) Tumorigenicitate la șoarecele "nud" (atimic).

TRANSFUZIE, s. f. / transfusion, s. f. / transfusion. [*Lat. trans = peste, dincolo; fusio, -onis = topire, împrăștiere, de la fundere = a vărsa.*] Injectare intravenoasă lentă, la om, a unei cantități de sânge uman compatibil, proaspăt conservat. Se deosebesc: *alotransfuzia*, în care sângele provine de la un *donator, și *autotransfuzia*, în care sângele injectat a fost, într-un prim timp, prelevat de la pacient (*autotranfuzie amânată* sau *programată*) sau este recuperat de la bolnav în cursul unei intervenții chirurgicale (*autotransfuzie autologă peroperatorie*). T. se poate efectua cu sânge total sau cu fracțiuni izolate ale sângelui: 1) fie ansamblul elementelor figurate; 2) fie hematii, leucocite sau trombocite, fiecare separat; 3) fie anumite componente ale plasmei. T. trebuie efectuată cu respectarea strictă a regulilor de *compatibilitate sanguină. Utilitatea t. este largă, îndeosebi în hemoragii masive, șoc, anemii etc. V. grup sanguin, plasmafereză, leucafereză.

TRANSGENIC, adj. / transgénique, adj. / transgenic. [*Lat. trans = peste, dincolo; genos = neam, urmaș, generație, sau gennan = a produce.*] Termen utilizat pentru organisme vii la care au fost transferate gene străine de patrimoniul ereditar propriu. Gena străină, denumită "transgenă", se transmite la descendenții animalului t. Au fost obținute atât animale, cât și plante t., în scopuri practice (ex.: transfer de gene de rezistență la ierbicide, la plante) sau de cercetare.

TRANSGLUTAMINAZĂ, s. f. / transglutaminase, s. f. / transglutaminase. Enzimă care catalizează producerea de *legături încrucișate la nivelul proteinelor. T. reprezintă antigenul anticorpilor prezenți în plasma subiecților afectați de *boala celiacă.

TRANSHIDROGENAZĂ, s. f. / transhydrogénase, s. f. / transhydrogenase. [*Lat. trans = peste, dincolo; gr. hydor, hydatos = apă; gennan = a produce; -ază.*] Enzimă care activează o reacție de transfer de protoni.

TRANSILUMINARE, s. f. / transillumination, s. f. / transillumination. [*Lat. trans = peste, dincolo; illuminare = a lumina, a ilumina.*] Sin.: diafano-scopie (v.).

TRANSLAȚIE, s. f. / translation, s. f. / translation. [*Lat. translatio, -onis = transformare, transpoziție, de la transferre = a duce dintr-o parte în alta (trans = peste, dincolo; ferre = a duce).*] Proces produs la nivelul *ribozomilor, prin care informația din ARN mesager este utilizată pentru precizarea secvenței de aminoacizi în lanțul polipeptidic.

TRANSLOCAȚIE, s. f. / translocation, s. f. / translocation. [*Lat. trans = peste, dincolo; locatio, -onis = așezare, de la locare = a pune într-un loc, a așeza și locus = loc.*] *Aberație cromozomială structurală caracterizată prin transferul unui segment dintr-un cromozom pe un alt cromozom neomolog. Se disting: 1) *T. echilibrată*, când gamitura cromozomială globală este conservată, independent de locul segmentelor de cromozomi deplasate. 2) *T. reciprocă*, când se produce un schimb complet de fragmente între doi cromozomi neomologi. 3) *T. robertsoniană*, când t. implică doi cromozomi acrocentrici, care fuzionează în regiunea *centromerului.

TRANSLOCAȚIE BACTERIANĂ / translocation bactérienne / bacterial translocation. Proces de diseminare a bacteriilor saprofite din tubul digestiv în diverse viscere care în mod normal sunt sterile. T. b. explică unele infecții cu bacili gramnegativi la bolnavii de cancer cu aplazie medulară după *radioterapie.

TRANSMISIBIL, adj. / transmissible, adj. / transmissible. [*Lat. transmissus, de la transmittere = a trimite dincolo (trans = peste, dincolo; mittere = a trimite).*] Despre o boală infecțioasă care poate fi transmisă de la un individ la altul, fie direct (bolnav sau animal infectat), fie indirect (prin gazdă intermediară, vector sau produs contaminat).

TRANSMISIE ORIZONTALĂ / transmission horizontale / horizontal transmission. T. agenților infecțioși de la un subiect la altul, prin intermediul *excretei, *sputei etc., pe cale aeriană, digestivă etc. V. și transmisie verticală.

TRANSMISIE SINAPTICĂ / transmission synaptique / synaptic transmission. Comunicarea impulsului nervos de la un neuron la un alt neuron, la o fibră musculară sau la o glandă, prin intermediul *sinapsei.

TRANSMISIE VERTICALĂ / transmission verticale / vertical transmission. Transmiterea de la o generație la alta. Este cazul t. genetice, dar termenul a fost extins și pentru desemnarea transmiterii infecțiilor de la o generație la cea următoare. Ex.: t. infecțiilor prin lapte sau prin placentă, t. unor virusuri (*Retrovirus*) care, integrate în cromozomi, sunt transmise pe calea celulelor germinale. V. și transmisie orizontală.

TRANSMITANȚĂ, s. f. / transmittance, s. m. / transmittance. [*Lat. transmittere = a trimite dincolo, de la trans = peste, dincolo, mittere = a trimite.*] Parametru fizic definit prin raportul dintre densitatea spectrală a fluxului energetic (sau luminos) transmis printr-o soluție și densitatea spectrală a fluxului incident. V. și absorbanță.

TRANSMURAL, adj. / transmural, -ale, -aux, adj. / transmural. [*Lat. trans = peste, dincolo; muralis = de ziduri, de la murus = perete.*] Care traversează toată grosimea peretelui unui organ, în particular cu referire la miocard. Ex.: necroză miocardică t., infarct t.

TRANSMUTAȚIE, **s. f. / transmutation, s. f. / transmutation.** [*Lat.* ***transmutatio, -onis*** = *transpoziție, schimbare, de la* ***transmutare*** = *a muta (****trans*** = *peste, dincolo;* ***mutare*** = *a muta).*] Transformare spontană sau provocată a unui corp simplu în altul. *T. nucleară* constă în transformarea, prin emisie de radiații, a unui nucleu în alt nucleu în cursul unei reacții nucleare.

TRANSORBITAR, adj. / transorbitaire, adj. / transorbital. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***orbita*** = *orbită, de la* ***orbis*** = *cerc.*] Care traversează orbita, care se efectuează prin orbită. Ex.: lobotomie t.

TRANSPIRAȚIE, s. f. / transpiration, sueur, s. f. / transpiration, sweat. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***spirare*** = *a exala.*] Secreția de sudoare. V. perspirație, sudație, sudoare.

TRANSPLACENTAR, adj. / transplacentaire, adj. / transplacental. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***placenta*** = *plăcintă.*] Care trece prin placentă în circulația fetală, care se transmite prin intermediul placentei.

TRANSPLANT, s. n. / transplant, s. m. / transplant. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***plantare*** = *a planta.*] Rezultatul *transplantării.

TRANSPLANTARE, s. f. / transplantation, s. f. / transplantation. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***plantare*** = *a planta.*] Transferul unui organ (în întregime) de la un donator la un primitor, implicând restabilirea continuității vasculare aferente și eferente cu aparatul circulator al primitorului.

TRANSPORT, s. n. / transport, s. m. / transport. [*Lat.* ***transportatio, -onis*** = *deplasare, de la* ***transportare*** = *a trece dincolo (****trans*** = *peste, dincolo;* ***portare*** = *a purta, a duce).*] V. permeabilitate.

TRANSPORT ACTIV / transport actif / active transport. T. ionilor sau al moleculelor (mai rar) la nivelul membranei celulare împotriva *gradientului de concentrație sau/și de potențial, cu consum de energie, de regulă prin consum de ATP. Principalele sisteme de t. a. se numesc pompe ionice, cele mai importante fiind *pompa de sodiu (sau pompa de Na/Ka), pompa gastrică de protoni sau *pompa de H/K și *pompa de calciu.

TRANSPORT PASIV / transport passif / passive transport. T. de ioni sau de molecule (mici) la nivelul membranei plasmatice sub acțiunea unui *gradient de concentrație sau de potențial, fără consum notabil de energie metabolică. În principiu, la nivelul membranei celulare se disting două forme de t. p.: 1) direct prin *bistratul fosfolipidic, în cazul moleculelor liposolubile cu un coeficient de partaj (*coeficient) supraunitar; 2) prin intermediul *canalelor ionice (ionii de Na, K, Cl). V. și difuziune facilitată.

TRANSPORT VECTORIAL / transport vectoriel / vectorial transport. T. unui ion sau al unei molecule prin epitelii într-o anumită direcție. Ex.: absorbția glucozei la nivelul intestinului. T. v. presupune o distribuție neuniformă a *proteinelor de transport de la nivelul membranelor plasmatice ale celor două fețe aparținând epiteliului.

TRANSPORTOR, s. m. / transporteur, s. m. / carrier. [*Lat.* ***transportare*** = *a trece dincolo, de la* ***trans*** = *peste, dincolo,* ***portare*** = *a purta, a duce.*] Proteină care transportă specific anumite substanțe în sânge (ex.: *apoferitina și *feritina) sau/și din sânge, prin membranele celulare, în celulă. V. și difuziune facilitată.

TRANSPORTOR DE HIDROGEN / transporteur d'hydrogène / hydrogen carrier. *Coenzimă care poate exista atât sub formă oxidată, cât și sub formă redusă, intervenind în reacțiile cuplate de hidrogenare și de dehidrogenare. Ex.: *nicotinamid adenin dinucleotid.

TRANSPOZIȚIE, s. f. / transposition, s. f. / transposition. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***positio, -onis*** = *punere, de la* ***ponere*** = *a pune.*] Modificarea localizării unui fragment de ADN în genom.

TRANSPOZIȚIE ARTERIALĂ / transposition artérielle / transposition of the great arteries, transposition of great vessels. Anomalie de origine a aortei și a arterei pulmonare în raport cu ventriculele respective. Poate fi: a) *totală*, când aorta ia naștere din ventriculul drept, iar artera pulmonară din ventriculul stâng; b) *parțială*, când unul din trunchiurile arteriale are origine anormală, iar celălalt normală. T. a. nu este compatibilă cu viața decât dacă se asociază cu o comunicare între domeniul sângelui arterial și cel venos: comunicare interauriculară, interventriculară sau canal arterial persistent. Sin.: transpoziție a marilor vase.

TRANSPOZIȚIE A MARILOR VASE / transposition des gros vaisseaux / transposition of the great vessels. Sin.: transpoziție arterială (v.).

TRANSPOZIȚIE VISCERALĂ / transposition des viscères / situs inversus viscerum. Sin.: *situs inversus* (v.).

TRANSPOZON, s. m. / transposon, s. m. / transposon. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***positio, -onis*** = *punere, de la* ***ponere*** = *a pune.*] Segment de ADN care își poate schimba poziția în genom, mișcându-se dintr-o poziție în alta în genomul unui organism. T. are însușirea de a modifica expresia și structura altor gene, fiind astfel un factor de variabilitate. Transpoziția (sau *recombinarea genetică) a fost intens studiată la bacterii, unde este, printre altele, responsabilă de transferul de *rezistență la antibiotice.

TRANSSEXUALISM, s. n. / transsexualisme, s. m. / transsexualism. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***sexualis*** = *referitor la sex, de la* ***sexus*** = *sex; -****ism****.*] Perturbare a identității sexuale manifestată prin convingerea absolută a unei persoane că nu aparține sexului exprimat anatomic, fizic. T. se află uneori la originea unui comportament *homosexual, determină adoptarea vestimentației și conduitelor sociale proprii celuilalt sex (*travestism) și, îndeosebi, se manifestă prin dorința extrem de intensă a transformării fizice pe calea intervenției chirurgicale. T. rămâne un comportament încă insuficient explicat. Uneori intervenția chirurgicală conduce la rezultate satisfăcătoare pentru subiect.

TRANSSUDARE, s. f. / transsudation, s. f. / transsudation. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***sudatio, -onis*** = *transpirație, de la* ***sudare*** = *a asuda.*] Trecerea de lichid provenind din plasmă sau din alt fluid printr-o suprafață intactă într-o cavitate seroasă sau în spațiile interstițiale, ca urmare a unor forțe hidrodinamice. T. poate fi și rezultatul unei *inflamații.

TRANSSUDAT, s. n. / transsudat, s. m. / transudate. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***sudatus****, de la* ***sudare*** = *a asuda.*] Lichid organic care a trecut printr-o membrană sau de la nivelul sângelui în spațiile interstițiale, printr-un proces denumit *transsudare. T., în contrast cu exsudatul, se caracterizează prin fluiditate mare (viscozitate mică) și prin conținut redus în proteine, celule sau materiale solide derivate din celule. Var.: transudat. V. exsudat.

TRANSTERMIE, s. f. / transthermie, s. f. / transthermia. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo; gr.* ***therme*** = *căldură.*] Sin.: diatermie (v.).

TRANSUDAT. Var. pentru transsudat (v.).

TRANSURETRAL, adj. / transurétral, -ale, -aux, adj. / transurethral. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo; gr.* ***ouretra*** = *uretră.*] Care traversează uretra, sau despre un act chirurgical practicat traversând uretra. Ex.: rezecție t. de prostată.

TRANSVAGINAL, adj. / transvaginal, -ale, aux, adj. / transvaginal. [*Lat.* ***trans*** = *peste, dincolo;* ***vagina*** = *teacă, vagin.*]

Despre o intervenție chirurgicală practicată prin vagin. Ex.: celioscopie t.

TRANSVERS, adj. / transverse, adj. / transverse. [*Lat. trans = peste, dincolo; versum, de la vertere = a întoarce.*] Despre o structură anatomică cu o poziție perpendiculară pe axul longitudinal al corpului sau pe axul mare al unui organ.

TRANSVERSIUNE, s. f. / transversion, s. f. / transversion. [*Lat. trans = peste, dincolo; versum, de la vertere = a întoarce.*] Mutație punctuală antrenând substituția unei *baze purinice cu o *bază pirimidinică sau viceversa.

TRANSVESTISM. Var. pentru travestism (v.).

TRANZIT, s. n. / transit, s. m. / passage. [*Lat. transitus = pasaj, trecere, de la transire = a merge dintr-un punct în altul.*] Deplasare a unei substanțe organice dintr-un punct în altul în organism. *T. intestinal* constă în mobilizarea bolului alimentar prin *peristatismul intestinal.

TRANZIT BARITAT / transit baryté / upper gastrointestinal study (UGI). Expresie utilizată curent pentru desemnarea examenului radiologic al stomacului și al duodenului, după administrarea unui produs *opacifiant baritat sau iodat hidrosolubil. Sin.: tranzit gastroduodenal.

TRANZIT GASTRODUODENAL / transit gastroduodénal / upper gastrointestinal study (UGI). Sin.: tranzit baritat (v.).

TRANZIȚIE, s. f. / transition, s. f. / transition. [*Lat. transitio, -onis = trecere, de la transire = a trece dintr-un loc în altul.*] 1) Proces de mutație punctuală la nivelul ARN sau ADN în care o bază purinică este înlocuită cu o altă bază purinică, iar o bază pirimidinică tot cu o bază pirimidinică. În lanțul complementar, baza complementară este astfel inserată încât rezultă o altă pereche de baze. 2) Schimbarea unei stări în altă stare, în cazul modificării configurației electronice a unui atom sau a unei molecule consecutiv unei excitații. Se pot obține astfel t. electronice, t. rotaționale și t. vibraționale, ultimele două numai în cazul moleculelor.

TRAPAJ, s. n. / trappage, s. m. / trapping. [*Engl. to trap = a întinde curse.*] Fenomen prin care gazele inspirate sunt reținute în timpul expirului într-un teritoriu bronhopulmonar patologic.

TRAPEZ, s. n. sau m. / trapèze, s. m. / trapezium. [*Lat. trapezium, din gr. trapezion, dim. de la trapeza = masă cu patru picioare.*] 1) *Os t.*: v. tab. anat. - oase. 2) *Mușchi t.*: v. tab. anat. - mușchi.

TRAPEZOID, adj., s. n. / trapézoïde, adj., s. m. / trapezoid. [*Lat. trapezium, din gr. trapezion, dim. de la trapeza = masă cu patru picioare; eidos = formă.*] 1) Asemănător unui trapez. 2) *Os t.*: v. tab. anat. - oase.

TRAPPING / trapping / trapping. [*Engl. to trap = a întinde curse.*] 1) Anglicism pentru jena, localizată sau generalizată, care apare la ieșirea unui curent de aer expirator, în relație cu o stenoză bronșică sau bronșiolară. Aerul iese dificil și lent din alveolele pulmonare în timpul expirației, în contrast cu pătrunderea sa ușoară și rapidă în timpul inspirației. T. se traduce la *spirografie printr-o fisură a curbei expiratorii. 2) Manevră chirurgicală utilizată în intervențiile pentru cura anevrismelor intracraniene, constând în excluderea acestora prin clamparea în amonte și în aval a vasului pe care acestea sunt localizate.

TRASOR, s. m. / traceur, s. m. / tracer. [*Fr. traceur, din lat. tractus, participiul trecut al verbului trahere = a trage.*] 1) Sin. cu marker radioizotopic (v. marker, 1). 2) Uneori termenul este utilizat incorect ca sin. pentru indicator. Obs.: în engl., *tracer* este denumit și un instrument pentru izolarea vaselor și nervilor, ca și un instrument de trasat linii sau înregistrări grafice.

TRATAMENT, s. n. / traitement, s. m. / treatment. [*Fr. traitement, din lat. tractare, de la trahere = a trage cu forța, a târî, și, de aici, a acționa împotriva cuiva.*] Ansamblul prescripțiilor medicamentoase și igieno-dietetice utilizate pentru vindecarea, ameliorarea simptomelor sau scurtarea duratei unei boli, sau în general, în vederea combaterii efectelor unei maladii.

TRATAMENT ANTICOAGULANT / traitement anticoagulant / anticoagulant therapy. T. care are drept scop întârzierea sau inhibarea coagulării sanguine, utilizat pentru prevenirea sau tratamentul afecțiunilor tromboembolice. V. și anticoagulant, anticoagulante orale.

TRATAMENT CAUZAL / traitement causal / causal treatment. T. care acționează direct asupra cauzei bolii.

TRATAMENT CONSERVATOR / traitement conservateur / conservative treatment. T. rezervat îndeosebi vârstnicilor sau pacienților cu o stare fizică precară, în vederea menținerii funcțiilor fiziologice de bază sau a prevenirii efectelor unui act chirurgical în condiții de risc.

TRATAMENT EMPIRIC / traitement empirique / empirical treatment. T. inspirat din experiența medicului sau, uneori, a altor persoane.

TRATAMENT FIBRINOLITIC / traitement fibrinolytique / fibrinolytic therapy. T. care utilizează medicamente fibrinolitice (ex.: streptokinaza, prourokinaza, activatorii plasminogenului tisular și urinar) cu scopul de a distruge trombii formați la pacienți cu ocluzii arteriale acute, embolism pulmonar, tromboze venoase, infarct miocardic acut.

TRATAMENT INTRAVENOS / traitement intraveineux / intravenous therapy. T. ce constă în introducerea de agenți terapeutici lichizi direct în circulația venoasă.

TRATAMENT PALIATIV / traitement palliatif / palliative treatment. T. destinat să amelioreze suferințele bolnavului (în principal durerea) și să-i prelungească viața, în absența unei vindecări a bolii.

TRATAMENT PREVENTIV / traitement préventif / preventive treatment. T. în vederea profilaxiei unei boli. Sin.: tratament profilactic.

TRATAMENT PROFILACTIC / traitement prophylactique / prophylactic treatment. Sin.: tratament preventiv (v.).

TRATAMENT SIMPTOMATIC / traitement symptomatique / symptomatic treatment. T. al simptomelor unei boli (îndeosebi durerea).

TRATAMENT SPECIFIC / traitement spécifique / specific treatment. T. adaptat în mod particular bolii ce urmează a fi tratată.

TRATAMENT SUBSTITUTIV / traitement substitutif / substitutive therapy. Tip de t., utilizat mai ales în endocrinologie, prin care se administrează un compus sintetizat normal în organism (sau un derivat cu structură similară) atunci când acesta lipsește tranzitoriu sau permanent. Ex.: administrarea de hormoni tiroidieni în *mixedemul congenital sau postoperator.

TRATAMENT DE URGENȚĂ / traitement d'urgence / first aid. T. acordat la locul accidentului și în drum spre o secție spitalicească.

TRAUMATIC, adj. / traumatique, adj. / traumatic. [*Lat. traumaticus, din gr. traumatikos, de la trauma, -atos = rană.*] Care aparține unui *traumatism sau care este în relație cu acesta.

TRAUMATISM, s. n. / traumatisme, s. m. / traumatism. [*Gr. trauma, -atos = rană.*] Ansamblul perturbărilor locale sau generale provocate de o *traumă. Se vorbește de t., de asemenea, în cazul unei agresiuni fizice brutale (ex.: rănire, plagă, arsură, fractură). Termenul t. se aplică și fenomenelor secundare care însoțesc o leziune (ex.: paloarea tegumentelor, o stare comoțională etc.). Se pot distinge și: *T. sonor.* lezarea ireversibilă a celulelor senzoriale auditive, determinată de un

zgomot intens izolat sau de expunerea cronică la zgomot; se caracterizează prin hipoacuzie pentru frecvențe vecine valorii de 4 000 Hz. *T. psihic*: noțiune complexă, studiată îndeosebi pentru cazul nevrozelor din situațiile catastrofale (război, cutremure, incendii), în relație cu noțiunea de *stres.

TRAUMATOGEN, adj. / traumatogène, adj. / traumatogenic. [*Gr. trauma, -atos = rană; gennan = a produce.*] 1) Care este capabil să producă o *traumă. 2) Care este determinat de o *plagă. 3) Care se referă la un traumatism.

TRAUMATOLOGIE, s. f. / traumatologie, s. f. / traumatology. [*Gr. trauma, -atos = rană; logos = știință.*] Ramură a chirurgiei care are ca obiect tratamentul traumatismelor în toate etapele, începând cu tratamentul de urgență. De fapt, t. este un domeniu care implică majoritatea specializărilor chirurgicale.

TRAUMATOPNEE, s. f. / traumatopnée, s. f. / traumatopn(o)-ea. [*Gr. trauma, -atos = rană; pnoia = respirație, de la pnein = a respira.*] Șuierătură zgomotoasă la fiecare inspir, la nivelul unei plăgi toracice, probând comunicarea largă a acesteia cu pleura.

TRAUMĂ, s. f. / trauma, s. m. / trauma. [*Gr. trauma, -atos = rană.*] Leziune produsă într-o regiune bine delimitată a organismului, printr-o acțiune violentă, exterioară acestuia. T. desemnează strict leziunea fizică locală, nu și efectele sale, deci nu trebuie confundată cu *traumatismul.

TRAVALIU, s. n. / travail, s. m. / labour, work. [*Fr. travail = muncă, din. lat. tripalium = instrument de tortură, de fapt mașină susținută de trei pari (tri = trei; palus = par).*] Fază a nașterii, caracterizată prin existența contracțiilor uterine regulate, ritmice și eficiente, corespunzând perioadelor de ștergere, dilatație a colului și expulzie a fetusului din căile genitale.

TRAVESTISM, s. n. / travestissement, transvestisme, s. m. / transvestism, transvestitism. [*Ital. travestire, de la tra = prefix care exprimă transformarea, vestire = a se îmbrăca, sau lat. trans = peste, dincolo; vestis = veșmânt; -ism.*] Tendința sau nevoia de a se prezenta sub aparențele sexului opus, prin utilizarea îmbrăcămintei și adoptarea obiceiurilor sociale. T. se poate observa pasager la copil, având îndeosebi o semnificație ludică, deși poate traduce deja la această vârstă refuzul sexului propriu. La adulți, t. se întâlnește în *homosexualitatea manifestă sau asociat cu *transsexualismul. Poate apărea și episodic la heterosexuali, în cadrul unui *fetișism. Var.: transvestism.

TREMATODA / trematoda / trematoda. [*Gr. trematodes = găurit, de la trema, -atos = gaură.*] Ordin de viermi plați paraziți (**Plathelminthes*), cu corp nesegmentat, cu tub digestiv fără anus, având una sau mai multe ventuze. Cuprinde distomele.

TREMOR, s. n. / tremor, s. n. / tremor. [*Lat. tremor, -oris = tremurătură, de la tremere = a tremura.*] Sin.: tremurătură (v.).

TREMULAȚIE, s. f. / trémulation, s. f. / trembling, tremulation. [*Lat. tremulus = tremurător, de la tremere = a tremura.*] Stare caracterizată prin prezența de tremurături fine și rapide.

TREMURĂTURĂ, s. f. / tremblement, s. m. / tremor. [*Lat. tremulus = tremurător, de la tremere = a tremura.*] Mișcare ușoară, involuntară, repetată, de obicei ritmică, a unei părți a corpului sau uneori a corpului întreg. T. pot fi temporare sau permanente, lente sau (mai frecvent) rapide, discrete sau cu amplitudine mare. Deși t. au de cele mai multe ori o semnificație patologică, uneori aceasta nu este evidentă. Sin.: tremor. V. în continuare.

TREMURĂTURĂ DE ACȚIUNE / tremblement d'action / volitional tremor. Denumire generală pentru t. care survin în timpul unor acte motorii voluntare, tipice fiind t. membrului superior în timpul scrisului sau la ridicarea unui pahar. Deși frecvent sunt expresia unor procese patologice, uneori cauza este necunoscută. Sin.: tremurătură cinetică. V. și tremurătură intențională, tremurătură posturală.

TREMURĂTURĂ CINETICĂ / tremblement cinétique / volitional tremor. Sin.: tremurătură de acțiune (v.).

TREMURĂTURĂ ESENȚIALĂ / tremblement essentiel / essential tremor. Denumire prin care sunt grupate tipurile de t. fără o semnificație patologică aparentă și îndeosebi t. ereditare, care apar în jurul vârstei de 50 de ani și se manifestă prin tremor fin și rapid (prin care se deosebesc de *t. parkinsoniană) al mâinilor, urmat de tremor al brațelor, limbii, capului, picioarelor și trunchiului. T. e. se accentuează în timpul mișcărilor voluntare, iar uneori după consumul de alcool. Sin.: tremurătură ereditară esențială, tremurătură familială. V. și tremurătură posturală.

TREMURĂTURĂ EREDITARĂ ESENȚIALĂ / tremblement héréditaire essentiel / hereditary essential tremor. Sin.: tremurătură esențială (v.).

TREMURĂTURĂ FAMILIALĂ / tremblement familial / familial tremor. Sin.: tremurătură esențială (v.).

TREMURĂTURĂ INTENȚIONALĂ / tremblement intentionnel / intention tremor. Varietate de *t. de acțiune a cărei amplitudine crește spre sfârșitul actului voluntar. Apare frecvent în leziuni ale *cerebelului.

TREMURĂTURĂ PARKINSONIANĂ / tremblement parkinsonien / parkinsonian tremor. T. din *boala Parkinson, cu oscilații lente și regulate ale mâinilor, iar uneori ale picioarelor, gâtului și mandibulei. Este tipică oprirea t. p. în timpul unei mișcări voluntare, ca și accentuarea sa la frig, emoții puternice și oboseală.

TREMURĂTURĂ POSTURALĂ / tremblement d'attitude / postural tremor. *Varietate de t. de acțiune care apare în cursul menținerii unei anumite poziții a corpului. Dispare în cursul mișcărilor și în repaus. Au frecvent un caracter familial și nu prezintă semnificație patologică.

TREMURĂTURĂ VOLIȚIONALĂ / tremblement volitionnel / volitional tremor. Sin.: tremurătură de acțiune (v.).

TREONINĂ, s. f. / thréonine, s. f. / threonine. Acid aminat glucoformator indispensabil. Există sub patru diastereoizomeri, deoarece posedă doi atomi de carbon asimetrici. Asemenea *tirozinei și *serinei, prin fosforilarea funcției alcool t. intervine în modificarea conformației proteinelor din care face parte.

TREPAN, s. n. / trépan, s. m. / trepan, trephine. [*Gr. trypanon = burghiu.*] Instrument chirurgical utilizat pentru găurirea unui os, îndeosebi în cazul oaselor craniului. În prezent există t. dirijate electric și care pot fi deconectate automat, imediat după perforarea osului, evitând astfel posibile leziuni accidentale ale țesuturilor subjacente. V. trepanație.

TREPANAȚIE, s. f. / trépanation, s. f. / trepanation, trephination. [*Gr. trypanon = burghiu.*] Manevră chirurgicală constând în producerea unui orificiu în corticala unui os sau la nivelul unei cavități osoase naturale (frecvent *craniul) sau patologice. T. se efectuează cu ajutorul *trepanului. În afară de craniu, t. se practică pentru deschiderea cavităților *mastoidei, a sinusurilor feței sau a focarelor de *osteonecroză.

TREPIDAȚIE, s. f. / trépidation, s. f. / trepidation. [*Lat. trepidare = a fi agitat, de la trepidus = agitat.*] 1) *Tremurătură patologică cu mișcări rapide și de amplitudine mare. 2) Vibrație de frecvență mare și amplitudine mică, ce se produce în timpul funcționării unui dispozitiv tehnic. T. pot fi transmise în mediul învecinat dispozitivului. Ex.: t. unui motor. T. au rol nociv asupra organismului.

TREPONEMA / Treponema / Treponema. [*Gr. trepein = a întoarce, a învârti; nema = fir.*] Gen de bacterii anaerobe con-

stituit din microorganisme cu morfologie elicoidală, cu diametru sub 0,3 μm (și din acest motiv vizibile doar la *ultramicroscop), din familia *Spirochaetaceae*. Sunt parazite ale omului și animalelor, mai multe specii sunt patogene. Cea mai cunoscută este *T. pallidum*, agentul *sifilisului. Alte specii: *T. pertenue* (agentul *pianului), *T. hyodysenteriae* (saprofit), *T. reiteri* (nepatogen, utilizat pentru diagnosticul sifilisului). V. și testul de imobilizare a treponemelor.

TRIADĂ, s. f. / triade, s. f. / triad. [*Lat. trias, -adis = triadă*.] 1) Grup alcătuit din trei componente strâns asociate. 2) Grup alcătuit din trei simptome sau semne clinice caracteristice unei anumite boli. Uneori se pot asocia chiar entități clinice. V. în continuare.

TRIADĂ BECK / triade de Beck / Beck's triad. [*Claude Schaeffer Beck, chirurg american, Cleveland, n. 1894*.] Scăderea tensiunii arteriale sistolice, creșterea presiunii venoase jugulare și cord mic radiologic, în traumatismele cordului.

TRIADĂ CHARCOT / triade de Charcot / Char-cot's triad. [*Jean Martin Charcot, neurolog francez, profesor la Paris, 1825-1893*.] 1) Colică biliară, icter și febră în colangita acută. 2) Nistagmus, tremor intențional și vorbire sacadată, întâlnită frecvent în *scleroza în plăci.

TRIADĂ CHAUFFARD / triade de Chauffard / Chauffard's triad. [*Anatole Marie Emile Chauf-fard, medic francez, profesor de medicină internă la Paris, 1855-1932*.] Întâlnită în litiaza coledocia-nă, constă în durere în hipocondrul drept, febră și icter.

TRIADĂ DIEULAFOY / triade de Dieulafoy / Dieulafoy's triad. [*Georges Dieulafoy, medic francez la Hôpitaux de Paris, 1839-1911*.] Se întâlnește în apendicita acută și constă în durere, apărare musculară localizată și hiperestezie cutanată la palparea fosei iliace drepte.

TRIADĂ EWALD / triade de Ewald / Ewald's triad. [*Carl Anton Ewald, medic german, profesor de medicină internă la Berlin, 1845-1915*.] Întâlnită în ulcerul peptic, constă în durere cu caracteristicile tipice leziunii ulceroase (mica și marea periodicitate), hiperaciditate clinică (pirozis), dar mai ales testată și hemoragie microscopică (ocultă) sau macroscopică.

TRIADĂ FALLOT / trilogie de Fallot / Fallot's trilogy. [*Etienne Louis Arthur Fallot, medic francez, 1850-1911*.] Cardiopatie congenitală cianogenă constituită din stenoză pulmonară, defect septal atrial și hipertrofie a ventriculului drept. Rezultă o creștere importantă a presiunilor în ventriculul drept, cianoza fiind, dimpotrivă, tardivă în absența unei comunicări interventriculare. Tratamentul chirurgical este foarte eficace.

TRIADĂ FINSTERER / triade de Finsterer / Finsterer's triad. [*Hans Finsterer, chirurg austriac, profesor la Viena, 1877-1955*.] În traumatismele hepatice, constă în: bradicardie paradoxală, hipertermie și icter precoce.

TRIADĂ FONTAN / triade de Fontan / Fontan's triad. [*Antoine Emile Jules Fontan, chirurg francez, Toulon, 1869-1931*.] În abcesul hepatic, constă în: hepatomegalie netedă, febră și dureri în hipocondrul drept.

TRIADĂ FREDERICH MÜLLER / triade de Frederich Müller / Frederich Müller triad. [*Friedrich von Müller, medic german, München, 1858-1941*.] Pulsația luetei, cu intensificarea culorii în timpul sistolei, pulsația amigdalelor în insuficiența aortică cronică severă.

TRIADĂ HUTCHINSON / triade de Hutchinson / Hutchinson's triad. [*Sir Jonathan Hutchinson, chirurg englez, Londra, 1828-1913*.] Coexistența malformațiilor dentare (*dinte Hutchinson), a leziunilor oculare (keratită parenchimatoasă) și a surdității progresive prin leziuni labirintice. Este caracteristică sifilisului congenital.

TRIADĂ JACOD / triade de Jacod / Jacod's triad. [*Maurice Jacod, medic francez, sec. XX*.] Sin.: sindrom Jacod (v.).

TRIADĂ KARTAGENER / triade de Kartagener / Kartagener's triad. [*Manes Kartagener, medic elvețian, Zürich, 1897-1975*.] Sin.: sindrom Kartagener (v.).

TRIADĂ LORTAT-JACOB / triade de Lortat-Ja-cob / Lortat-Jacob triad. [*Jean Louis Lortat-Jacob, chirurg francez, n. 1908*.] Diverticul esofagian asociat cu hernie hiatală (sau malpoziție cardiotuberozitară) și litiază veziculară.

TRIADĂ OWEN / triade d'Owen / Owen's triad. În hemobilia posttraumatică, se constată hemoragie digestivă superioară, icter și colică hepatică.

TRIADĂ PÉAN / triade de Péan / Péan's triad. [*Jules Emile Péan, chirurg francez, Paris, 1830-1898*.] În tumorile primare de epiploon, constă în tumoră superficială, mobilitate mare și lipsa tulburărilor funcționale ale viscerelor abdominale.

TRIADĂ REITER / triade de Reiter / Reiter's triad. [*Hans Conrad Julius Reiter, medic igienist german, profesor la Rostock, 1881-1969*.] Sin.: sindrom Fiessinger-Leroy-Reiter (v.).

TRIADĂ SHAFER / triade de Shafer / Shafer's triad. Durere epigastrică, tumoră abdominală palpabilă, modificări radiologice la examenul abdomenului pe gol (lărgirea cadrului duodenal); prezentă în pseudochistul de pancreas.

TRIADĂ SIMBAS / triade de Simbas / Simbas' triad. Creșterea amplitudinii pulsului și a tensiunii arteriale la nivelul membrelor superioare; scăderea amplitudinii pulsului și a tensunii arteriale la nivelul membrelor inferioare; radiologic: lărgirea mediastinului. Apare în traumatismele urmate de ruperea aortei.

TRIADĂ VAN DER HOEVE / triade de Van der Hoeve / Van der Hoeve's triad. [*J. van der Hoeve, oftalmolog olandez, 1878-1952*.] Sin.: osteogeneză imperfectă (v.).

TRIAJ, s. n. / triage, s. m. / triage. [*Fr. triage, din lat. tritare (sec. VI), de la terere = a treiera*.] 1) Selecționarea pacienților în funcție de priorități și de îngrijirile medicale imediate necesare, în cursul unui dezastru. 2) *T. epidemiologic* reprezintă un ansamblu de acțiuni de identificare a bolnavilor sau purtătorilor de agenți patogeni, în vederea tratamentului și a prevenirii propagării unor boli transmisibile în colectivități. 3) Serviciu al unui spital în care pacienții sunt examinați înaintea internării în secții specializate, în funcție de afecțiunile de care suferă.

TRIAL, s. n. / essai, s. m. / trial. [*Engl. trial = încercare, experiment*.] Anglicism folosit frecvent în limbajul clinic, cu referire la testarea și/sau compararea eficacității uneia sau mai multor terapii pe grupuri de pacienți. În *faza I* a unui t. clinic se testează acțiunile biologice și concentrația toxică a unui medicament pe un grup de voluntari sănătoși. În *faza a II-a*, se determină eficiența unui anumit tratament pe un grup restrâns de pacienți care prezintă boala pentru care este destinat tratamentul respectiv. În *faza a III-a*, în t. se include un număr foarte mare de pacienți și se realizează compararea evoluției unei anumite boli la un grup de pacienți tratați cu noua terapie cu cea a unui grup care a primit o terapie standard sau nu a primit deloc tratament. Cel mai bine fundamentat din punct de vedere științific este *t. randomizat cu grup de control*, în care pacienții din grupul de control primesc tratament *placebo* sau tratamentul standard al bolii respective, rezultatele fiind comparate cu cele obținute pe un grup de pacienți care primesc noul tratament, iar alegerea pacienților se face absolut la întâmplare în ambele grupuri. V. și dublu orb, simplu orb.

TRIAMCINOLON, s. n. / triamcinolone, s. m. / triamcinolone. (DCI) Glucocorticoid de sinteză, $C_{21}H_{27}FO_6$, de șase ori mai activ decât cortizonul, dar cu slabă activitate mineralocorticoidă. Se poa-te administra *per os*, intraarticular sau local.

TRIBADISM, s. n. / tribadisme, s. m. / tribadism. [*Lat. tribas, -adis, din gr. tribas, -ados = persoană care freacă, de la tribein = a freca; -ism.*] Formă de lesbianism în care satisfacția sexuală se obține prin heteromasturbație (*masturbație reciprocă).

TRIBOELECTRICITATE, s. f. / triboélectricité, s. f. / triboelectricity. [*Gr. tribein = a freca; elektron = chihlimbar, corp care se electrizează prin frecare.*] *Electricitate dezvoltată prin frecare.

TRICEPS, adj., s. m. / triceps, adj., s. m. / triceps. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; lat. caput, -itis = cap.*] 1) *Mușchiul t. al brațului*: v. tab. anat. - mușchi. 2) *Mușchiul t. sural*: v. tab. anat. - mușchi.

TRICHIAZĂ, s. f. / trichiasis, s. m. / trichiasis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; -ază.*] Creștere anormală a genelor, congenitală sau dobândită, cu devierea lor spre cornee, pupila conservând poziția sa normală. Frecvent este secundară trahomului sau unor cicatrizări vicioase ale unor plăgi palpebrale. Rezultă o iritație permanentă a conjunctivei bulbare și a corneei. Var.: trichiazis.

TRICHIAZIS. Var. pentru trichiază (v.).

TRICHINELLA SPIRALIS / trichinella spiralis / trichinella spiralis. [*Gr. trikhinos = păros, de la thrix, trikhos = păr; lat. medievală spiralis, din gr. speira = spirală, încolăcire.*] Vierme rotund, de culoare albă, vivipar, cu sexe separate, aparținând ordinului *Nematoda*. T. s. trăiește în forma adultă în intestinul subțire al gazdei, iar sub formă de larvă (spiralată sau asemănătoare cifrei 8) în mușchii striați, adesea în proximitatea tendoanelor. V. și trichinoză.

TRICHINOZĂ, s. f. / trichinose, s. f. / trichinosis. [*Gr. trikhinos = păros, de la thrix, trikhos = păr; -oză.*] Antropozoonoză parazitară determinată de *Trichinella spiralis*, care debutează cu manifestări digestive, cu edem facial, apoi mialgii generalizate datorate localizării larvelor în mușchi. Biologic se caracterizează prin creșterea marcată a polimorfonuclearelor neutrofile și a enzimelor musculare. Este introdusă în organism prin ingestia de carne de porc (cel mai frecvent) insuficient prăjită sau fiartă, conținând larve închistate. V. și *Trichinella spiralis*.

TRICHOCEFALOZĂ. Var. pentru tricocefaloză (v.).

TRICHOMONAS / trichomonas / trichomonas. [*Gr. thrix, trikhos = păr; monas = unitate.*] Gen de flagelate, cu corp piriform, prezentând 3, 4 sau 5 flagele anterioare și o membrană ondulată la extremitatea corpului. Se deosebesc: *T. intestinalis* și *T. vaginalis*. Nu se prezintă în formă chistică.

TRICHOMONAS INTESTINALIS / trichomonas intestinalis / trichomonas intestinalis. Specie de *Trichomonas*, variabilă ca formă, cu membrană ondulantă mai mare decât corpul. *T. i.* este parazit al intestinului gros și poate fi, dacă se dezvoltă masiv, la originea unei iritații intestinale asociată cu diaree.

TRICHOMONAS VAGINALIS / trichomonas vaginalis / trichomonas vaginalis. Specie de *Trichomonas*, variabilă ca formă, cu dimensiuni duble față de *T. intestinalis*, care prezintă o membrană ondulantă scurtă. *T. v.* se localizează ca parazit în vagin, unde poate determina infecții cronice asociate cu leucoree. Mai rar determină uretrită la bărbat.

TRICHOPHYTON / Trichophyton / Trichophyton. [*Gr. thrix, trikhos = păr; phyton = plantă.*] Gen de ciuperci dermatofite, cuprinzând mai multe specii patogene pentru om, care pot determina micoze ale pielii capului și părului, ale pielii glabre și ale unghiilor. V. epidermofiție, favus și tricofiție.

TRICHURIS TRICHIURA / trichuris trichiura / trichuris trichiura. [*Gr. thrix, trikhos = păr; oura = coadă.*] Numele științific al viermelui *tricocefal.

TRICOBEZOAR, s. m. / trichobézoard, s. m. / trichobezoar, hair ball. [*Gr. trikhos = păr; persană padzehr = concrețiune din anumite plante, formată în tubul digestiv al unor animale, utilizată odinioară ca antidot.*] V. bezoar.

TRICOCEFAL, s. m. / trichocéphale, s. m. / trichocephalus, whipworm. [*Gr. thrix, trikhos = păr; kephale = cap.*] Vierme din ordinul *Nematodes*, agent al *tricocefalozei, având o parte anterioară filiformă, spre deosebire de cea posterioară, voluminoasă. Are o lungime de 3-5 cm și se localizează ca parazit în cecul și apendicele omului, rar în intestinul subțire. Aparține subfamiliei *Trichinines*, familia *Trichinellides*, subordinul *Trichinelloides*. Este ovipar și hematofag. Sin.: *Trichuris trichiura*.

TRICOCEFALOZĂ, s. f. / trichocéphalose, s. f. / trichocephalosis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; kephale = cap; -oză.*] Boală parazitară cauzată de prezența în intestinul gros, mai rar în cel subțire, de tricocefali (*Trichuris trichiuria*), care produc leziuni ale mucoasei intestinale, determinând diaree, dureri abdominale, apendicită, anemie. Aceste semne apar după infestarea masivă cu paraziți care aderă profund la mucoasa intestinală. Infestarea se face pe cale orală, prin ingestia de ouă de paraziți. Var.: trichocefaloză.

TRICOCLAZIE, s. f. / trichoclasie, s. f. / trichoclasia. [*Gr. thrix, trikhos = păr; klasis = ruptură, fractură.*] Ruperea părului determinată de fragilitatea lui anormală.

TRICOEPITELIOM, s. n. / trichoépithéliome, s. m. / trichoepithelioma. [*Gr. thrix, trikhos = păr; epi = pe; thele = mamelon, ridicătură; -oma.*] Tumoră benignă a pielii, cu originea în matricea părului. Este localizată, în general, la nivelul feței sau a părții superioare a toracelui și afectează îndeosebi femeia tânără, având caracter autozomal dominant. T. apar unice sau multiple, sunt uneori asociate cu diverși *nevi și cu alte tumori benigne ca adenoame sebacee. Unii autori îl consideră o varietate de adenom sebaceu simetric al feței. Nosologic, t. este situat la limita tumorilor benigne cu diferențiere polară, a nevilor bazocelulari și a epitelioamelor bazocelulare. Macroscopic, t. se prezintă sub forma unor noduli sau papule cu diametrul de câțiva milimetri, cu suprafață netedă, de culoarea cărnii (roșu deschis).

TRICOESTEZIE, s. f. / trichoesthésie, s. f. / tricho(a)esthesia. [*Gr. thrix, trikhos = păr; aisthesis = senzație, sensibilitate.*] 1) Sensibilitate tactilă legată de inervația firelor de păr. Cu toate că la om este mai puțin dezvoltată decât la diverse animale, această sensibilitate este reală și determină senzația produsă la atigerea firelor de păr. 2) Tip de *parestezie constând în senzația de prezență a părului pe mucoase sau pe tegumente.

TRICOFITOBEZOAR, s. m. / trichophytobézoard, s. m. / thrichophytobezoar. [*Gr. thrix, trikhos = păr; phyton = plantă; persană padzehr = concrețiune din anumite plante, formată în tubul digestiv al unor animale, utilizată odinioară ca antidot.*] V. bezoar.

TRICOFIȚIE, s. f. / trichophytie, s. f. / trichophytosis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; phyton = plantă.*] *Micoză provocată de dezvoltarea pe suprafața cutanată a unei ciuperci parazite din genul *Trichophyton*. În funcție de localizare și de specia de parazit patogen, se disting: 1) *T. uscată a pielii capului și pielii* *glabre*, dată de *T. violaceum* (cel mai răspândit la noi în țară), *T. niveum*, *T. cerebriforme*, *T. gypseum*. Pe pielea capului se formează, prin dezvoltarea parazitului, zone eritemo-scuamoase, cu firele de păr rupte sau aflate în grosimea scuamelor, iar pe pielea glabră, leziuni eritematoscuamoase, rotunde-ovalare, cu periferia mai activă și extensivă. 2) *T. bărbii* (*bărbiei*), unde se formează *sicozis tricofitic și *kerion (*T. ochraceum*, *T. megnini*, *T. violaceum*). 3) **Onicomicoza tricofitică*, la nivelul unghiilor. 4) *Granulomul tricofitic Majocchi* este o formă foarte rară, infiltrativă, *torpidă, nesupurată.

TRICOFOBIE, s. f. / trichophobie, s. f. / trichophobia. [*Gr. thrix, trikhos = păr; phobos = frică.*] 1) Teama patologică, la femeie, față de dezvoltarea excesivă a părului la nivelul feței. 2) Teama de a atinge unele țesături din mătase, catifea etc.

TRICOKINEZIS, s. n. / trichokinesis, s. m. / trichokinesis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; kinesis = mișcare, de la kinein = a mișca.*] Sin.: *pili torti* (v.).

TRICOLEUCOCIT, s. n. / tricholeucocyte, s. m. / hairy cell. [*Gr. thrix, trikhos = păr; leukos = alb; kytos = celulă.*] Celulă cu diametru variabil (15-20 μm), cu nucleu rotunjit și citoplasmă discret bazofilă, fără granulații, care apare în măduvă, splină și, uneori, în sângele periferic în *leucemia cu celule păroase. Sin.: "leucocit păros".

TRICOMANIE, s. f. / trichomanie, s. f. / trichomania. [*Gr. thrix, trikhos = păr; mania = nebunie.*] Sin.: tricotilomanie (v.).

TRICOMICOZĂ, s. f. / trichomycose, s. f. / trichomycosis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; mykes, myketos = ciupercă; -oză.*] Nume de ansamblu al micozelor tijei firelor de păr. V. și tricofiție.

TRICOMONIAZĂ, s. f. / trichomonase, s. f. / tri-chomonasis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; monas = unitate; -ază.*] *Infestare cu *Trichomonas*. Forma cea mai frecventă este *t. urogenitală*, determinată de *Trichomonas vaginalis*, care se manifestă la femeie prin *vaginită, iar la bărbat prin *uretrită discretă. Există și o formă de *t. intestinală*.

TRICOPTILOZĂ, s. f. / trichoptilose, s. f. / trichoptilosis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; ptilosis = năpârlire.*] Fisurare longitudinală a extremităților firelor de păr (păr bifurcat) din cauza traumatismelor repetate prin pieptănat și periere, ca și prin exces de îngrijiri capilare. Sin.: tricorexie.

TRICOREXIE, s. f. / trichorrhexie, s. f. / trichorrhexis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; rhexis = ruptură, fractură.*] Sin.: tricoptiloză (v.).

TRICOREXIE NODOASĂ / trichorrhexie noueuse / trichorrhexis nodosa. Afecțiune rară a părului, uneori congenitală, alteori determinată de abuzul de loțiuni, spălări sau de colorarea părului. Firul de păr se umflă în unul sau mai multe locuri, apoi se rupe la aceste niveluri. V. boală Netherton, sindrom Allan.

TRICOSIS. Var. pentru tricozis (v.).

TRICOTILOMANIE, s. f. / trichotillomanie, s. f. / trichotillomania. [*Gr. thrix, trikhos = păr; tillein = a trage; mania = nebunie.*] *Tic care constă în smulgerea masivă a părului din anumite regiuni, ceea ce poate determina alopecia manuală. La copii smulgerea părului poate fi simetrică. Sin.: tricomanie.

TRICOZĂ, s. f. / trichose, s. f. / trichosis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; -oză.*] Termen generic pentru orice boală sau creștere anormală a părului.

TRICOZIS, s. n. / trichosis, s. m. / trichosis. [*Gr. thrix, trikhos = păr; -osis (-oză).*] Dezvoltare anormală a părului pe o parte a corpului de obicei glabră și îndeosebi la nivelul mucoaselor. Var.: tricosis.

TRICROMAT, adj. / trichromate, adj. / trichromate. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. khroma, -atos = culoare.*] Despre un subiect normal care percepe cele trei culori primare ale spectrului. Un subiect t. anormal prezintă o percepție modificată a uneia din cele trei culori normale. V. și deuteranomalie, protanomalie, tritanomalie.

TRICROMATISM, s. n. / trichromatisme, s. m. / trichromatism. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. khroma, -atos = culoare; -ism.*] Capacitatea normală de percepție a celor trei culori primare din spectrul vizibil (roșu, verde și albastru). Sin.: tricromazie (v.).

TRICROMAZIE, s. f. / trichromasie, s. f. / trichromatism. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. khroma, -atos = culoare.*] Sin.: tricromatism (v.).

TRICROTISM, s. n. / tricrotisme, s. m. / tricrotism. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. krotos = bătaie.*] Prezența pe *sfigmogramă a două unde secundare pe partea descendentă a curbei.

TRICUSPIDIAN, adj. / tricuspidien, -enne, adj. / tricuspid. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; lat. cuspis, -idis = vârf ascuțit.*] 1) Care se referă la valvula tricuspidă. Ex.: suflu t. 2) Care prezintă trei *cuspizi.

TRIDERMIC, adj. / tridermique, adj. / tridermic. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. derma, -atos = piele.*] Despre orice animal care posedă trei foițe embrionare: ectoderm, mezoderm și endoderm.

TRIFAZIC, adj. / triphasique, adj. / triphasic. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. phasis = aparență, răsăritul unei stele, de la phainein = a apărea.*] 1) Un fenomen sau un organism care trece prin trei perioade sau faze distincte. 2) *Curent electric t.* sau, mai corect, trifazat (fr. *triphasé*).

TRIFID, adj. / trifide, adj. / trifid. [*Lat. trifidus = despicat în trei, de la tres, tria = trei, fidus = tăiat, divizat.*] Care este despicat în trei părți pe o mare parte din lungime.

TRIGEMEN, s. m. / trijumeau, s. m. / trigeminus. [*Lat. trigeminus = triplu, de la tres, tria = trei, geminus = geamăn.*] V. tab. anat. - nervi.

TRIGEMINAL, adj. / trigéminal, -ale, -aux, adj. / trigeminal. [*Lat. trigeminus = triplu, de la tres, tria = trei, geminus = geamăn.*] 1) Care se referă la *trigemen. 2) În engl.: triplu.

TRIGEMINAT, adj. / trigéminé, -e, adj. / trigeminate. [*Lat. trigeminus = triplu, de la tres, tria = trei, geminus = geamăn.*] Despre un puls caracterizat prin *trigeminism.

TRIGEMINISM, s. n. / trigéminisme, s. m. / trigeminy. [*Lat. trigeminus = triplu, de la tres, tria = trei, geminus = geamăn; -ism.*] Ritm cardiac în care se asociază, cu regularitate și în mod repetat, două extrasistole succesive cuplate la fiecare sistolă normală, sau o singură extrasistolă după două sistole normale succesive. V. și bigeminism.

TRIGGER / trigger / trigger. [*Engl. trigger = trăgaci de armă de foc.*] Anglicism utilizat pentru a desemna stimulul care are capacitatea de a declanșa un anumit proces sau fenomen. Utilizarea termenului s-a extins și pentru desemnarea, de ex., a unei secvențe moleculare sau molecule care declanșează un proces sau un lanț de reacții. V. și zonă trigger.

TRIGLICERID, s. n. / triglycéride, s. m. / triglyceride. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. glykeros = îndulcit, de la glykys = dulce.*] Substanță lipidică alcătuită dintr-o moleculă de *glicerol esterificată cu trei molecule de *acizi grași. T. reprezintă forma de stocare a acizilor grași în organism și, de asemenea, se află în uleiurile și în grăsimile naturale. Ele pot conține un singur tip de acid gras (*t. omogene* sau *simple*) sau tipuri diferite (*t. eterogene* sau *mixte*). Concentrația de t. în sânge (v. tab. const. biochim.) crește în *hiperlipidemii.

TRIGLICERIDEMIE, s. f. / triglycéridémie, s. f. / triglycerid(a)emia. [*Lat. tres, tria, gr. treis = trei; gr. glykeros = îndulcit, de la glykys = dulce; haima, -atos = sânge.*] Prezența și concentrația *trigliceridelor din sânge. V. hiperlipidemie și tab. const. biochim.

TRIGON, s. n. / trigone, s. m. / trigone. NA: fornix , trigonum (2). [*Lat. trigonum, gr. trigonos = triunghi.*] 1) Os supranumerar al piciorului, reprezentând tuberculul posteroextern al astragalului. Sin.: astragal supranumerar. 2) Formațiune viscerală de formă triunghiulară. Ex.: *t. cerebral, t. olfactiv, *t. vezical.

TRIGON CEREBRAL / trigone cérébral / trigone, trigonum. NA: fornix. Formațiune de substanță albă, alcătuită din corp, doi pilieri anteriori și doi posteriori și conținând îndeosebi fibre de asociere interemisferice.

TRIGON VEZICAL / trigone vésical / vesical trigone. NA: trigonum vesicae. Regiune a mucoasei vezicale cuprinsă între cele două orificii ureterale și orificiul uretral.

TRIGONITĂ, s. f. / trigonite, s. f. / trigonitis. [*Lat.* ***trigonum,*** *gr.* ***trigonos*** *= triunghi; -ită.*] Inflamație a mucoasei *trigonului vezical, care apare îndeosebi la femeie. Se manifestă prin crize de polakiurie, îndeosebi în timpul zilei, însoțite de dureri uretrovaginale. Morfopatologic se constată, la nivelul colului vezical și al trigonului, leziuni polipoide, chistice, edematoase sau angiomatoase, mai rar ulcerații unice sau multiple.

TRIGONOCEFALIE, s. f. / trigonocéphalie, s. f. / trigonocephaly. [*Lat.* ***trigonum,*** *gr.* ***trigonos*** *= triunghi;* ***kephale*** *= cap.*] Malformație caracterizată printr-o formă triunghiulară a capului, determinată de *sinostoza prematură a oaselor craniene, care determină compresiunea emisferelor cerebrale.

TRIIODOTIRONINĂ, s. f. / triiodothyronine, s. f. / triiodothyronine. *Hormon tiroidian provenind din *tiroglobulină, produs la adultul normal în cantitate de 7-12 μg pe zi. Circulă în sânge sub două forme: liberă, în proporție de 0,3%, și legată de proteine transportoare (v. tiroxină). Concentrația totală în sânge: 750 - 1 950 ng/l sau 1,2-3 nmol/l. V. tiroxină, hormoni tiroidieni, tiroidă. Denumirea chimică completă: triiodo-3,5,3'-tironină. Abrev.: T_3.

TRIL, s. n. / thrill, s. m. / thrill. [*Engl.* ***to thrill*** *= a se înfiora, a vibra.*] Perceperea prin palpare a unor vibrații de natură cardiovasculară, de regulă sufluri. Ex.: t. anevrismale, aortice, diastolice și sistolice. V. și freamăt.

TRILOBAT, adj. / trilobé, -e, adj. / trilobate. [*Lat.* ***tres, tria,*** *gr.* ***treis*** *= trei; lat.* ***lobus*** *= lob.*] Care este alcătuit din trei lobi.

TRILOCULAR, adj. / triloculaire, adj. / trilocular. [*Lat.* ***tres, tria,*** *gr.* ***treis*** *= trei; lat.* ***loculus,*** *dim. de la* ***locus*** *= loc.*] Care prezintă trei cavități sau trei compartimente.

TRIMER, s. m. / trimère, s. m. / trimer. [*Lat.* ***tres, tria,*** *gr.* ***treis*** *= trei; gr.* ***meros*** *= parte.*] Moleculă alcătuită din trei subunități de obicei trei lanțuri polipeptidice. V. și monomer, polimer.

TRIPANOSOMIAZĂ, s. f. / trypanosomiase, s. f. / trypanosomiasis. [*Gr.* ***trypanon*** *= burghiu;* ***soma, -atos*** *= corp; -ază.*] Boală parazitară, endemică în unele regiuni din Africa (între 12° latitudine nordică și 15° latitudine sudică), cauzată de *Trypanosoma*. Sin.: boală Dutton. Tipuri principale: 1) *T. africană* este produsă de *Trypanosoma gambiense* sau *rhodesiense* și este transmisă prin înțepătura muștei țețe; evoluează, după o stare febrilă cu leziuni cutanate (tripanide), adenopatii, atingeri viscerale, către o meningoencefalită difuză, bolnavul plonjând într-o permanentă somnolență. Sin.: boala somnului. 2) *T. americană*, sin.: boală Chagas (v.).

TRIPLEGIE, s. f. / triplégie, s. f. / triplegia. [*Lat.* ***tres, tria,*** *gr.* ***treis*** *= trei; gr.* ***plege*** *= lovitură.*] *Hemiplegie asociată cu paralizia unui membru din partea opusă a corpului.

TRIPLET, s. m. / triplet, s. m. / triplet. [*Lat.* ***triplus,*** *gr.* ***triploos*** *= triplu.*] 1) În genetică, grup de trei baze purinice sau pirimidinice în molecula de ADN sau ARN care codează un anume aminoacid în biosinteza proteinelor. 2) Nașterea a trei gemeni, denumiți tripleți.

TRIPLOPIE, s. f. / triplopie, s. f. / triplopia. [*Lat.* ***triplus,*** *gr.* ***triploos*** *= triplu;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Tulburare a vederii care constă într-o viziune triplă, adică, în percepția simultană a trei imagini ale aceluiași obiect.

TRIPSINĂ, s. f. / trypsine, s. f. / trypsin. [*Gr.* ***tripsis*** *= frecare, zdrobire, sfărâmare (aluzie la modul de extracție al enzimei, prin "frecarea" pancreasului cu glicerină), de la* ***terere*** *= a zdrobi, a sfărâma, -ină.*] Enzimă proteolitică secretată de pancreas sub forma unui precursor, *tripsinogen, acesta fiind convertit în forma activă la nivelul duodenului de *enterokinază (sau enteropeptidază). T. este o endopeptidază care, în mediul alcalin, acționează specific asupra legăturii arginil și lizil din lanțul peptidic. Ea catalizează inclusiv clivajul unor molecule de tripsinogen și îndeosebi al unor enzime pancreatice importante pentru digestia proteinelor. Activarea *in situ* a t. ar putea fi un mecanism implicat în geneza *pancreatitei acute. T. cristalizată de bou (*Bos taurus*) este utilizată, datorită efectelor proteolitice, local pentru *debridarea plăgilor necrotice, a unor ulcere, abcese, fistule și în tratamentul *empiemului. Sin.: triptază. V. și tripsinogen.

TRIPSINOGEN, s. m. / trypsinogène, s. m. / trypsinogen. [*V. etimologia termenului* ***tripsină;*** *gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Proenzimă a *tripsinei secretată în pancreas și activată în duoden de *enterokinază. T. este alcătuit din 247 aminoacizi, iar gena codificantă se află pe cromozomul 7. V. și tripsină.

TRIPTAMINĂ, s. f. / tryptamine, s. f. / tryptamine. Amină rezultată prin decarboxilarea *triptofanului, produsă în organism îndeosebi prin acțiunea unor enzime bacteriene intestinale. T. are un efect vasoconstrictor prin stimularea eliberării de *noradrenalină. Totodată, ea reprezintă precursorul mai multor substanțe naturale sau sintetice, unele dintre acestea, ca dietiltriptamina și dimetiltriptamina fiind psihoactive.

TRIPTAZĂ, s. f. / tryptase, s. f. / tryptase. [*V. etimologia termenului* ***tripsină;*** *-ază.*] Sin.: tripsină (v.).

TRIPTOFAN, s. m. / tryptophane, s. m. / tryptophan. Aminoacid (acid α-amino-β-3-indol propionic) component al majorității proteinelor, esențial pentru creșterea optimă în copilărie și pentru echilibrul azotat din organism. Este precursor al *serotoninei și al nicotinamidei, în acest caz prin intermediul *kinureninei. Cantități adecvate de t. în alimentație pot compensa deficitul în *acid nicotinic și, implicit, previn formele ușoare de *pelagră.

TRISMUS, s. n. / trismus, s. m. / trismus. [*Gr.* ***trismos*** *= scrâșnit din dinți.*] Contractură spastică a mușchilor masticatori, cu dificultatea deschiderii gurii. Este consecința unei perturbări motorii a nervului trigemen și reprezintă primul semn clinic al *tetanosului. T. poate fi provocat uneori și de o infecție dentară sau amigdaliană.

TRISOMIE, s. f. / trisomie, s. f. / trisomy. [*Lat.* ***tres, tria,*** *gr.* ***treis*** *= trei; gr.* ***soma, -atos*** *= corp.*] Perturbare genetică caracterizată prin prezența în celule a trei cromozomi în locul unei perechi (un cromozom supranumerar). Cariotipul are deci 47 de cromozomi. Se traduce clinic prin malformații diverse, adesea complexe, care variază funcție de grupa la care aparține cromozomul supranumerar: *t. 13*, sindrom Patau (v.), *t. 18*, sindrom Edwards (v.), *t. 21*, sindrom Down (*mongolism). *T. 12* este frecventă în *leucemia limfoidă cronică.

TRISOMIE 18 / trisomie 18 / 18 trisomy. Sin.: sindrom Edwards (v.).

TRISOMIE 21 / trisomie 21 / 21 trisomy. Sin.: sindrom Down (v.).

TRITANOMALIE, s. f. / tritanomalie, s. f. / tritanomaly. [*Gr.* ***tritos*** *= al treilea; lat., gr.* ***anomalia*** *= neregularitate, din lat.* ***anomalus,*** *gr.* ***anomos*** *= neregulat (gr.* ***a*** *- priv.;* ***nomos*** *= obicei având forță de lege).*] Anomalie congenitală a simțului cromatic, manifestată prin deficiența parțială a perceperii culorii albastre. V. și tritanopie.

TRITANOPIE, s. f. / tritanopie, s. f. / tritanopia. [*Gr.* ***tritos*** *= al treilea;* ***an*** *- priv.;* ***ops, opos*** *= vedere, văz.*] Absența perceperii culorii albastre. Sin.: tritanopsie. V. și tritanomalie.

TRITANOPSIE, s. f. / tritanopisme, s. m. / tritanopsia. [*Gr. **tritos** = al treilea; **an** - priv.; **opsis** = vedere, aspect.*] Sin.: tritanopie (v.).

TRITIU, s. n. / tritium, s. m. / tritium. [*Gr. **tritos** = al treilea.*] Izotop radioactiv al *hidrogenului, emițător de radiații -, cu timpul fizic de înjumătățire 12,37 ani. Este foarte frecvent utilizat în sinteza unor molecule organice *radiomarcate. Utilizarea umană *in vivo* a t. este interzisă în majoritatea țărilor.

TRITURARE, s. f. / trituration, s. f. / trituration. [*Lat. **trituratio, -onis** = treierișul grâului, de la **triturare** = a treiera, și **terere** = a freca, a treiera.*] 1) Acțiunea de a transforma în pulbere o serie de substanțe. 2) Obținerea unei *mixturi omogene de substanțe prin frecare, presare și zdrobire. Ex.: obținerea *amalgamului dentar din particule metalice și mercur.

TRIUNGHIUL EINTHOVEN / triangle d'Einthoven / Einthoven's triangle. [*Lat. **triangulus** = triunghi, de la **tres, tria** = trei, **angulus** = unghi, colț; **Willem Einthoven**, fiziolog olandez, profesor la Leyde, 1860-1927, premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1924.*] Triunghi postulat de Einthoven, conform căruia cei trei electrozi periferici (braț drept, braț stâng, gambă stângă) folosiți în electrocardiografie formează în plan frontal vârfurile unui triunghi echilateral, în al cărui centru este situată inima.

TRIUNGHIUL GARLAND / triangle de Garland / Garland's triangle. [*Lat. **triangulus** = triunghi, de la **tres, tria** = trei, **angulus** = unghi, colț; **George Minot Garland**, medic american, 1848-1926.*] Zona de submatitate între *curba Ellis-Damoiseau și coloana vertebrală, datorită împingerii spre mediastin a parenchimului pulmonar de către lichid.

TRIUNGHIUL SCARPA / triangle de Scarpa / Scarpa's triangle. NA: trigonum femorale. [*Lat. **triangulus** = triunghi, de la **tres, tria** = trei, **angulus** = unghi, colț; **Antonio Scarpa**, anatomist și chirurg italian, profesor de chirurgie la Modena, apoi profesor de anatomie la Padova, 1747-1832.*] Spațiu triunghiular delimitat în partea superioară a coapsei de mușchii sartorius, lung adductor și de ligamentul inghinal (Poupart).

TROCAR, s. n. / trocart, s. m. / trocar. [*Fr. veche **trocart**, alterare de la **trois-quarts** = trei sferturi (lamă cu trei tăișuri).*] Instrument servind la practicarea unor puncții la nivelul unor cavități din organism. Este alcătuit dintr-o tijă metalică cu un vârf triunghiular ascuțit, culisând în interiorul unei *canule și depășind-o la nivelul vârfului. După efectuarea puncției, tija este retrasă, ceea ce permite scurgerea unui eventual conținut lichid sau semisolid.

TROFEDEM, s. n. / trophoedème, s. m. / troph(o)edema. [*Gr. **trophe** = hrană, nutriție; **oidema, -atos** = umflătură, de la **oidein** = a crește în volum.*] Sin.: boală Milroy (v.).

TROFIC, adj. / trophique, adj. / trophic. [*Gr. **trophikos** = care hrănește.*] Care se referă la *nutriție.

TROFICITATE, s. f. / trophicité, s. f. / trophicity. [*Gr. **trophikos** = care hrănește.*] Ansamblu de fenomene care determină nutriția și echilibrul metabolic al structurilor vii.

TROFOBLAST, s. n. / trophoblaste, s. m. / trophoblast. [*Gr. **trophe** = hrană, nutriție; **blastos** = germen.*] Stratul superficial al vilozităților placentare. V. placentă.

TROFOPATIE, s. f. / trophopathie, s. f. / trophopathy, trophopatia. [*Gr. **trophe** = hrană, nutriție; **pathos** = boală.*] Orice tulburare de *nutriție, de la forme funcționale la manifestări patologice distincte.

TROFOTERAPIE, s. f. / trophothérapie, s. f. / trophotherapy. [*Gr. **trophe** = hrană, nutriție; **therapeia** = tratament, de la **therapeuein** = a îngriji.*] Tratamentul unei boli cu mijloace dietetice.

TROFOZOIT, s. m. / trophozoïte, s. m. / trophozoit. [*Gr. **trophe** = hrană, nutriție; **zoon** = animal.*] Forma vegetativă, asexuată, a unor sporozoare, cum ar fi cele din genul **Plasmodium*.

TROHANTER, s. n. / trochanter, s. m. / trochanter. [*Gr. **trokhanter, -eros** = alergător, de la **trokhazein** = a alerga.*] *Marele t.* (NA: *trochanter major*): voluminoasă apofiză quadrangulară a extremității superioare a femurului, situată în prelungirea diafizei osului, pe care se inseră mai mulți mușchi ai coapsei. *Micul t.* (NA: *trochanter minor*): apofiză conică a extremității superioare a femurului, situată la partea posterointernă a metafizei femurale superioare, pe care se inseră mușchiul psoas iliac.

TROHANTEROPLASTIE, s. f. / trochanterplastie, s. f. / trochanterplasty. [*Gr. **trokhanter, -eros** = alergător, de la **trokhazein** = a alerga; **plastos** = modelat, de la **plassein** = a forma, a modela.*] Excizia chirurgicală a apofizei osoase în scopul remodelării unui nou cap femural.

TROHIN, s. n. / trochin, s. m. / lesser tuberosity of the humerus. NA: tuberculum minus humeri. [*Gr. **trokhos** = roată.*] Tuberozitate a extremității anterosuperioare a humerusului, situată intern față de *trohiter, pe care se inseră mușchiul subscapular. Sin.: mica tuberozitate a humerusului. V. tab. anat. - oase.

TROHITER, s. n. / trochiter, s. m. / greater tuberosity of the humerus. NA: tuberculum majus humeri. [*Gr. **trokhos** = roată.*] Tuberozitate antero-externă a extremității superioare a humerusului, pe care se inseră, în ordine anteroposterioară, mușchii: subspinos, supraspinos și mic rotund. Este separat de *trohin prin culisa sau șanțul bicipital, unde se găsește tendonul bicepsului. Sin.: marea tuberozitate a humerusului. V. tab. anat. - oase.

TROHLEAR, adj. / trochléaire, adj. / trochlear. [*Lat. **trochlea**, din gr. **trokhilia** = roată de scripete.*] 1) Care se aseamănă ca formă cu o roată de scripete. Ex.: foseta t. a *orbitei. 2) Care se referă la *trohlee, sau este în legătură cu aceasta.

TROHLEE, s. f. / trochlée, s. f. / trochlea. NA: trochlea, pl. trochleae. [*Lat. **trochlea**, din gr. **trokhilia** = roată de scripete.*] Structură anatomică în formă de roată de scripete. Ex.: *t. humerală*, partea mediană a extremității inferioare a *humerusului, care se articulează cu incizura trohleară a *cubitusului. V. și tab. anat. - oase.

TROHOCEFALIE, s. f. / trochocéphalie, s. f. / trochocephalia. [*Gr. **trochos** = roată; **kephale** = cap.*] Malformație a craniului constând în forma rotunjită a acestuia.

TROMB, s. m. / thrombus, s. m. / thrombus. [*Gr. **thrombos** = cheag.*] Sin.: trombus (v.).

TROMBANGEITĂ OBLITERANTĂ / thromboangéite oblitérante / thromboangiitis obliterans, Buerger's disease. [*Gr. **thrombos** = cheag; **angeion** = vas; **-ită**; lat. **oblitterare** = a șterge literele (**ob** = în fața; **littera** = literă).*] Boală vasculară ocluzivă inflamatorie, care afectează arterele și venele mici și medii ale extremităților membrelor. De asemenea, pot fi afectate vasele cerebrale, viscerale și coronare. Boala evoluează în pusee succesive subintrante și poate impune amputații iterative. T. a. se dezvoltă cel mai frecvent la bărbați sub 40 de ani, iar relația cu fumatul este certă, deși cauza bolii nu este cunoscută. S-a constatat o incidență crescută a antigenilor HLA-B5 și A9 la pacienții cu această boală. Sin.: boală Billroth-Winiwarter, boală Buerger.

TROMBASTENIE, s. f. / thrombasthénie, s. f. / thrombasthenia. [*Gr. **thrombos** = cheag; **astheneia** = slăbiciune, de la **a** - priv., **sthenos** = forță, putere.*] Disfuncție a *trombocitelor, al căror număr este normal sau chiar ușor crescut, dar *adezivitatea și *agregabilitatea plachetară sunt alterate, retracția cheagului este prelungită sau uneori absentă. T. se manifestă clinic prin *sindrom Glanzmann.

TROMBASTENIE GLANZMANN / thrombasthénie hémorragique héréditaire / Glanzmann's thrombasthenia. [*Eduard*

Glanzmann, pediatru și hematolog elvețian, profesor la Berna, 1887-1959.] Sin.: sindrom Glanzmann (v.).

TROMBAZĂ, s. f. / thrombase, s. f. / thrombase. [*Gr. thrombos = cheag; -ază.*] Sin.: trombină (v.).

TROMBECTOMIE, s. f. / thrombectomie, s. f. / thrombectomy. [*Gr. thrombos = cheag; ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală a unui cheag, nou sau vechi, format în interiorul unui vas sau a unei cavități cardiace.

TROMBELASTOGRAF, s. n. / thromb(o)élastographe, s. m. / thromb(o)elastograph. [*Gr. thrombos = cheag; elastos = docil, maleabil; graphein = a scrie.*] Aparat care permite obținerea *trombelastogramei.

TROMBELASTOGRAFIE, s. f. / thromb(o)élastographie, s. f. / thromb(o)elastography. [*Gr. thrombos = cheag; elastos = docil, maleabil; graphein = a scrie.*] Studiul global al coagulării, prin înregistrarea cu ajutorul *trombelastografului. Var.: tromboelastografie. Sin.: trombodinamografie. V. trombelastogramă.

TROMBELASTOGRAMĂ, s. f. / thromb(o)élastogramme, s. m. / thromb(o)elastogram. [*Gr. thrombos = cheag; elastos = docil, maleabil; gramma = înscriere.*] Diagramă obținută pe hârtie fotografică prin *trombelastografie. În principiu, pe t. (care are forma unui diapazon) se pot măsura: viteza de coagulare, soliditatea și gradul de retracție al cheagului etc. Utilitatea t. este limitată, totuși, ea permite îndeosebi investigarea etapei post-coagulare. Var.: tromboelastogramă.

TROMBICULIDAE / Trombiculidae / Trombiculidae. Familie de căpușe din clasa *Arachnide*, cu distribuție cosmopolită (ubicuitară). Are semnificație medicală doar genul *Trombicula*, subregnurile *Eutrombicule* și *Leptotrombidium*. *Trombicula autumnalis* determină, prin înțepătura sa, o dermatoză benignă numită trombidioză. Larvele de *T.* transmit la om microorganismul *Rikettsia tsutsugamushi*. V. boală tsutsugamushi.

TROMBIDIOZĂ, s. f. / trombidiose, s. f. / trombidiosis. V. *Trombiculidae*.

TROMBINĂ, s. f. / thrombine, s. f. / thrombin. [*Gr. thrombos = cheag; -ină.*] Factor de coagulare, produs de transformare a protrombinei sub efectul protrombinazei și al calciului și, probabil, al altor factori de coagulare. T. transformă *fibrinogenul în *fibrină. Sin.: factor IIa, fibrinferment (desuet), trombază. V. și trombinoformare.

TROMBINOFORMARE, s. f. / thrombinoformation, s. f. / thrombin formation. [*Gr. thrombos = cheag; -ină; lat. formare = a da o formă, a forma, de la forma = formă.*] Transformarea *protrombinei în *trombină sub influența *tromboplastinei. T. reprezintă un timp important al *coagulării.

TROMBINOGEN, s. m. / thrombinogène, s. m. / thrombinogen. [*Gr. thrombos = cheag; -ină; gennan = a produce.*] Sin.: protrombină (v.).

TROMBOCIT, s. n. / thrombocyte, s. m. / platelet, thrombocyte. [*Gr. thrombos = cheag; kytos = celulă.*] Element figurat al sângelui, de formă discoidală, cu diametrul de 2-4 m. T. provine din fragmentarea *megacariocitului, nu are nucleu, dar conține enzime active și mitocondrii. Rolul cel mai important (cunoscut) al t. este în *coagularea sângelui, ele declanșând debutul *hemostazei, adică hemostaza primară. În mod normal, numărul de t. este de 200 000 - 400 000/ml, iar durata de viață de circa 8-10 zile. Citoplasma sa conține o serie de tipuri de granule, îndeosebi granule dense și granule α, iar membrana conține o serie de glicoproteine. Pentru expresia funcțională a t. sunt importante *adezivitatea și *agregarea acestora. Sin.: plachetă sanguină. V. adezivitate plachetară, agregare a plachetelor, trombopatie, tromboxani.

TROMBOCITEMIE, s. f. / thrombocytémie, s. f. / thrombocyt(a)emia. [*Gr. thrombos = cheag; kytos = celulă; haima, -atos = sânge.*] Creștere a numărului de *trombocite circulante sanguine peste 1 000 000 /mm³, adesea în cadrul unui *sindrom mieloproliferativ.

TROMBOCITEMIE ESENȚIALĂ / thrombocytémie essentielle / idiopathic thrombocyt(a)emia. *Mieloză hipertrombocitară de cauză necunoscută, caracterizată prin hemoragii, tromboze vasculare frecvente și splenomegalie. *Timpul de sângerare este ușor prelungit, iar timpul de coagulare aproape normal. Evoluție lentă (peste 15 ani), dar fatală. Tratamentul cu fosfor radioactiv și chimioterapia sunt eficace o perioadă îndelungată. Transformarea în *leucemie acută mieloidă este excepțională.

TROMBOCITOPENIE, s. f. / thrombocytopénie, s. f. / thrombocytopenia. [*Gr. thrombos = cheag; kytos = celulă; penia = sărăcie.*] Scăderea numărului de plachete, în general sub 150 000/mm³, din cauza unei insuficiențe cantitative sau calitative a producerii lor, distrucție crescută sau repartiție anormală. Se disting: 1) *t. esențială* sau purpura trombocitopenică idiopatică, v. boală Werlhof; 2) *t. imună*, asociată cu prezența de anticorpi antiplachetari (IgG).

TROMBOCITOPOIEZĂ, s. f. / thrombocytopoïèse, s. f. / thrombocytopoiesis. [*Gr. thrombos = cheag; kytos = celulă; poiesis = creare, formare, de la poiein = a face.*] Sin.: trombopoieză (v.).

TROMBOCITOZĂ, s. f. / thrombocytose, s. f. / thrombocytosis. [*Gr. thrombos = cheag; kytos = celulă; -oză.*] Creșterea numărului de plachete în sângele periferic. Sin.: hiperplachetoză.

TROMBODINAMOGRAFIE, s. f. / thrombodynamographie, s. f. / thrombodynamography. [*Gr. thrombos = cheag; dynamis = forță; graphein = a scrie.*] Sin.: trombelastografie (v.).

TROMBOELASTOGRAFIE. Var. pentru trombelastografie (v.).

TROMBOELASTOGRAMĂ. Var. pentru trombelastogramă (v).

TROMBOEMBOLIE, s. f. / thromboembolie, s. f. / thromboembolism. [*Gr. thrombos = cheag; embole = acțiunea de a arunca în, de la emballein = a arunca în (en = în; ballein = a arunca).*] Obstrucție a unui vas sanguin cu material trombotic transportat de curentul sanguin de la locul de origine până la vasul obturat. V. și boală tromboembolică.

TROMBOENDARTERIECTOMIE, s. f. / thromboendartériectomie, s. f. / thromboendarteriectomy. [*Gr. thrombos = cheag; endon = înăuntru; arteria = arteră; ektome = excizie.*] Sin.: endarteriectomie (v.).

TROMBOFILIE, s. f. / thrombophilie, s. f. / thrombophilia. [*Gr. thrombos = cheag; philia = atracție, de la philein = a iubi.*] Tendință de apariție a *trombozelor, determinată de *hipercoagulabilitate și facilitată de cauze diverse sanguine, vasculare, metabolice și de unele medicamente.

TROMBOFLEBITĂ, s. f. / thrombophlébite, s. f. / thrombophlebitis. [*Gr. thrombos = cheag; phleps, phlebos = venă; -ită.*] Inflamația unei vene asociată cu formarea de *trombusuri. Se disting: 1) *t. intracraniană*, la nivelul sinusurilor durei mater; 2) *t. migratoare*, care poate apărea în zone multiple (de la venele superficiale periferice, la venele mari și viscerale) și la intervale de timp diferite; 3) *t. postpartum* poate apărea la lehuză și este localizată la nivelul venei iliofemurale; 4) *t. purulentă*, cu formare de puroi la nivelul trombusului și infiltrația peretelui vascular. V. și flebită, flebotromboză, tromboză.

TROMBOGEN, adj. / thrombogène, adj. / thrombogenic. [*Gr. thrombos = cheag; gennan = a produce.*] Care poate determina o *tromboză. Termenul este utilizat îndeosebi cu referire la bolile sau la intervențiile chirurgicale care se află frecvent la originea *flebitelor.

TROMBOGENEZĂ, s. f. / thrombogenèse, s. f. / thrombogenesis. [*Gr. thrombos = cheag; genesis = producere, de la gennan = a produce.*] Procesul de *tromboză. Sin. parțial: trombopoieză.

TROMBOKINAZĂ, s. f. / thrombokinase, s. f. / thrombokinase. [*Gr. thrombos = cheag; kinein = a mișca; -ază.*] V. tromboplastine.

TROMBOLITIC, adj., s. n. / thrombolytique, adj., s. m. / thrombolytic. [*Gr. thrombos = cheag; lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] 1) Care provoacă *tromboliza. 2) Medicament care are acest efect. Substanțele cu rol t. sau *antiagregant plachetar pot fi clasificate, în funcție de mecanismul de acțiune, în: inhibitori ai ciclooxigenazei, inhibitori ai tromboxan sintetazei, antagoniști ai receptorilor TxA_2 (tromboxan A_2), inhibitori ai trombinei. V. și fibrinolitic.

TROMBOLIZĂ, s. f. / thrombolyse, s. f. / thrombolysis. [*Gr. thrombos = cheag; lysis = distrugere, de la lyein = a distruge.*] Disoluția unui cheag alcătuit din *fibrină și existent în circulația sanguină. T. se obține prin utilizarea de agenți fibrinolitici.

TROMBOMODULINĂ, s. f. / thrombomoduline, s. f. / thrombomodulin. [*Gr. thrombos = cheag; lat. modulari = a ritma, a modula, de la modulus = măsură.*] *Calciproteină cu M_r de 100 kDa care, în calitate de receptor al suprafeței luminale a celulelor endoteliale, leagă trombina, servind astfel în calitate de *cofactor la activarea *proteinei C. T. poate acționa ca protector împotriva coagulării intravasculare.

TROMBOPATIE, s. f. / thrombopathie, s. f. / thrombocytopathy. [*Gr. thrombos = cheag (kytos = celulă); pathos = boală.*] Anomalie funcțională a plachetelor, de origine constituțională sau dobândită, care determină un sindrom hemoragic, fără anomalii ale numărului de plachete, nici ale factorilor plasmatici ai coagulării. V. și sindrom Glanzmann.

TROMBOPENIE, s. f. / thrombopénie, s. f. / thrombocytopenia. [*Gr. thrombos = cheag (kytos = celulă); penia = sărăcie.*] Sin.: trombocitopenie (v.).

TROMBOPLASTIC, adj. / thromboplastique, adj. / thromboplastic. [*Gr. thrombos = cheag; lat. plasticus, gr. plastikos = care se poate modela, de la gr. plastike = arta de a modela; gr. plassein = a forma, a modela.*] Despre substanțe care favorizează coagularea.

TROMBOPLASTINE, s. f. pl. / thromboplastines, s. f. pl. / thromboplastins. [*Gr. thrombos = cheag; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela; -ină.*] Complex enzimatic format dintr-un fosfolipid plachetar și din factorii V și X activați, necesar coagulării sângelui; transformă protrombina în trombină în prezența calciului. Se disting: *t. plasmatică* (sau *endogenă*) și *t. tisulară* (sau *exogenă*) ori factorul III de coagulare denumit, uneori, trombokinază. Sin.: protrombinaze.

TROMBOPLASTINOGEN, s. m. / thromboplastinogène, s. m. / thromboplastinogen. [*Gr. thrombos = cheag; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela; -ină; gennan = a produce.*] *Factorul de coagulare VIII reprezintă o globulină plasmatică termolabilă care, sub acțiunea tromboplastinogenazei, formează *tromboplastina. Absența sau deficiența sa provoacă *hemofilia A (v. hemofilie-1). Sin.: protrombokinină, protromboplastină.

TROMBOPLASTINOGENAZĂ, s. f. / thromboplastinogénase, s. f. / thromboplastinogenase. [*Gr. thrombos = cheag; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela; -ină; gennan = a produce; -ază.*] Enzimă lipidică eliberată prin distrucția trombocitelor, care transformă tromboplastinogenul în tromboplastină. T. există, de asemenea, în toate țesuturile organismului. Sin.: enzimă sau factor plachetar.

TROMBOPOIEZĂ, s. f. / thrombopoïèse, s. f. / thrombopoiesis. [*Gr. thrombos = cheag; poiesis = creare, formare, de la poiein = a face.*] 1) Ansamblu de procese care conduc la elaborarea plachetelor. Sin.: trombocitopoieză. 2) Sin.: trombogeneză (v.).

TROMBOPOIETINĂ, s. f. / thrombopoïétine, s. f. / thrombopoietin. [*Gr. thrombos = cheag; poietikos = care face, care creează, de la poiein = a face; -ină.*] Factor de creștere produs în celulele măduvei osoase, care stimulează diferențierea și multiplicarea *megacariocitelor și crește astfel producția de trombocite.

TROMBOSPONDINĂ, s. f. / thrombospondine, s. f. / thrombospondin. [*Gr. thrombos = cheag; lat. spondeus, din gr. spondeios = ritm al versurilor specific libațiunilor, cântecelor solemne, sau cuvânt format din două silabe accentuate în mod egal; -ină.*] Glicoproteină cu M_r de 450 kDa, secretată îndeosebi de granulele ale trombocitelor. T. prezintă o structură apropiată de cea a *fibronectinei și *vitronectinei, fiind un promotor al *agregării plachetelor ca și al aderenței unor tipuri celulare diverse.

TROMBOSTATIC, adj. / thrombostatique, adj. / thrombostatic. [*Gr. thrombos = cheag; statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Care împiedică formarea *cheagului.

TROMBOSTAZĂ, s. f. / thrombostase, s. f. / thrombostasis. [*Gr. thrombos = cheag; stasis = oprire, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Stază venoasă în amonte de o tromboză atrială dreaptă sau stângă.

TROMBOSTENINĂ, s. f. / thrombosthénine, s. f. / thrombosthenin. [*Gr. thrombos = cheag; sthenos = forță; -ină.*] Proteină plachetară din aceeași familie cu actomiozina musculară, care joacă un rol important în agregarea plachetară și retracția cheagului.

TROMBOTEST, s. n. / thrombotest, s. m. / thrombotest. [*Gr. thrombos = cheag; engl. test = examen, probă, din fr. veche test = vas de pământ utilizat de alchimiști, de la lat. testum = capac de lut ars.*] Metodă de control al unui tratament anticoagulant prin derivați de dicumarină. Constă în evaluarea a patru factori ai coagulării care pot fi modificați prin tratament (factor VII, IX, X și protrombină - factor II). Sin.: test Owen.

TROMBOXANI, s. m. pl. / thromboxanes, s. m. pl. / thromboxanes. [*Gr. thrombos = cheag; (kytos = celulă); oxane = inel.*] Molecule derivate din *acidul arahidonic, înrudite cu *prostaglandinele, sintetizate în *trombocite și *granulocite. *T. A_2* (TxA_2) induce agregarea plachetară, în cazul unei leziuni a endoteliului, și contracția mușchilor netezi (vasoconstricție). Foarte instabil, cu o durată de semiviață de 30 s, T. A_2 se transformă în *t. B_2* (TxB_2), substanță mai stabilă, dar inactivă. V. endoperoxizi, prostaciclină și prostaglandine.

TROMBOZĂ, s. f. / thrombose, s. f. / thrombosis. [*Gr. thrombos = cheag; -oză.*] Formarea unui cheag (*trombus) în interiorul sistemului circulator, adică în vasele sanguine sau în cavitățile cardiace. Clasic, în cazul t. venoase, care sunt cele mai frecvente, se disting: tromboflebita (v.) și flebotromboza (v.).

TROMBUS, s. m. / thrombus, s. m. / thrombus, pl. thrombi. [*Gr. thrombos = cheag.*] Masă sanguină coagulată, formată în inimă sau într-un vas, *in situ*, ceea ce deosebește t. de *embol. Sin.: tromb. Se deosebesc: 1) *T. alb*, mai frecvent, întotdeauna unic, cu localizare în capilare sau arteriole. Este alcătuit dintr-o masă de plachete (conglutinare plachetară) conținând câteva leucocite și se formează rapid într-un vas cu endoteliul alterat, unde aderă (nu este un cheag, deoarece nu conține nici fibrină, nici eritrocite). 2) *T. roșu*, excepțional, este un cheag de coagulare (asemănător coagulării *in vitro*), format din globule roșii și câteva aglomerări plachetare inserate într-o rețea de fibrină. 3) *T. mixt*, cu structură complexă, compus dintr-un cap (alb, situat la nivelul implantării cheagului și format prin conglutinare plachetară) și un corp întotdeauna stratificat (zone de conglutinare plachetară alternând cu zone de

cheag de coagulare). T. poate fi *parietal* (artere, vene, inimă, în zonele cu circulație rapidă) sau *obliterant* (artere și vene de calibru mic). Evoluția t. este variabilă: organizare cu constituirea unui țesut conjunctiv tânăr, conținând vase de neoformație, dar cel mai frecvent se produc fie o transformare hialină (*t. parietal*), fie o obliterare completă (*t. obliterant*). Se mai pot produce: calcificare, fibrinoliză (dispariția t.) și îndeosebi mobilizarea t., care antrenează o embolie.

TROMPA EUSTACHIO / trompe d'Eustache / Eustachio's tube, pharyngo-tympanic tube. NA: tuba auditiva. [*Bartolomeo Eustachio, medic și anatomist italian, profesor la Roma, 1520-1574.*] Conduct osteocartilaginos care unește urechea medie cu faringele. Sin.: salpinge, trompă auditivă.

TROMPA FALLOPIO / trompe de Fallope / fallopian tube. NA: tuba uterina. [*Gabrielle Fallopio, anatomist italian, n. la Modena, profesor la Padova, 1523-1562.*] Sin.: trompă uterină (v.).

TROMPĂ, s. f. / trompe, s. f. / tube. [*Lat. trompa, din germ. trumpa = formațiune onomatopeică.*] Conduct anatomic tubular care este evazat la una din extremități. V. în continuare.

TROMPĂ AUDITIVĂ / trompe auditive / tuba auditiva. NA: tuba auditiva. Sin.: trompa Eustachio (v.).

TROMPĂ UTERINĂ / trompe de fallope / salpinx. NA: tuba uterina. Fiecare din cele două conducte situate la dreapta și la stânga uterului, întinse până la ovare, unde se termină prin pavilionul trompei. Sin.: oviduct, salpinge, trompa Fallopio.

TRONCULAR, adj. / tronculaire, adj. / truncal. [*Lat. truncus = trunchi.*] Care se referă la un trunchi nervos, arterial, venos sau limfatic.

TROPISM, s. n. / tropisme, s. m. / tropism. [*Gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; -ism.*] Mișcare de orientare, fără deplasare, la unele plante sau animale, ca răspuns la stimuli din mediul înconjurător. Orientarea, cu una din părți, în direcția stimulului este denumită *t. pozitiv*, iar în direcție opusă, *t. negativ*. T. se observă îndeosebi la plante, dar este caracteristic și animalelor care trăiesc în colonii, ancorate pe un substrat. T. sunt clasificate în funcție de stimul. Ex.: barotropism (determinat de presiune), galvanotropism și magnetotropism (de stimuli electrici sau magnetici), fototropism (de lumină) etc. V. taxie.

TROPOCOLAGEN, s. m. / tropocollagène, s. m. / tropocollagen. [*Gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; kolla = clei; gennan = a produce.*] Macromoleculă proteică de circa 200 nm lungime și 1,5 nm diametru, bogată în acizi aminați de tipul glicinei, hidroxiprolinei, hidroxilizinei, secretată de fibroblaste, precursor al colagenului în țesuturile conjunctive. Este format din trei lanțuri polipeptidice a câte 1 050 reziduuri fiecare. M_r t. este 285 kDa.

TROPOMIOZINĂ, s. f. / tropomyosine, s. f. / tropomyosin. [*Gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; mys, myos = mușchi; -ină.*] Proteină musculară filamentoasă, care în repaus împiedică filamentele de *actină să interacționeze cu cele de *miozină. Dimpotrivă, activată de *troponină și ioni de calciu, declanșează contracția musculară.

TROPONINĂ, s. f. / troponine, s. f. / troponin. [*Gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; -ină.*] Proteină musculară care intervine, împreună cu *tropomiozina, în faza preparatorie a contracției musculare. În timpul activării musculare, concentrația intracelulară a ionilor de calciu crește, iar t. legată cu aceștia declanșează acțiunea tropomiozinei, care permite *actinei să reacționeze cu *miozina, ceea ce conduce la contracția musculară. T. este compusă din trei subunități, I, C, T. Dozarea imunoenzimatică a subunităților T și I ale t. poate fi utilă în diagnosticul infarctului de miocard.

TROPOSFERĂ, s. f. / troposphère, s. f. / troposphere. [*Gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce; lat. sphaera, gr. sphaira = sferă.*] Nume dat păturilor inferioare ale atmosferei, conținând și organisme vii.

TRUNCHI, s. n. / tronc, s. m. / trunk. NA: truncus. [*Lat. truncus = trunchi.*] 1) Partea principală, masivă, a corpului uman, reunită cu capul prin gât și care susține cele patru membre. T. cuprinde: toracele, abdomenul și micul bazin. 2) Partea unui vas sau a unui nerv cu cel mai mare diametru, situată în amonte față de ramurile de derivație.

TRUNCHI BRAHIOCEFALIC / tronc artériel brachio-céphalique / brachiocephalic trunk. V. tab. anat. - artere.

TRUNCHI CELIAC / tronc cœliaque / celiac trunk. V. tab. anat. - artere.

TRUNCHI CEREBRAL / tronc cérébral / brain stem. Ansamblu format din bulb, protuberanță și *mezencefal. Este situat în fosa cerebrală posterioară.

TRUNCHI COSTOCERVICAL / tronc cervico-intercostal / costocervical trunk. V. tab. anat. - artere.

TRUNCHI PULMONAR / tronc pulmonaire / pulmonary trunk. V. tab. anat. - artere.

TRUNCHI TIROCERVICAL / tronc thyro-cervical / thyrocervical trunk. V. tab. anat. - artere.

TRYPANOSOMA / trypanosoma / trypanosoma. [*Gr. trypanon = burghiu; soma, -atos = corp.*] Gen de protozoare flagelate, fuziforme și efilate, parazite în sânge la o serie de animale și la om. *T.* sunt agenți specifici ai unor boli răspândite în țările calde. V. tripanosomiază.

TSH / TSH / TSH. [*Acronim engl. pentru Thyroid Stimulating Hormone = hormon tireostimulator.*] Acronim pentru hormonul tireotrop sau *tirotrofină, utilizat în mod curent în locul denumirilor respective. V. și tab. const. endocrinol.

TUB, s. n. / tube, s. m. / tube. [*Lat. tubus = tub.*] Denumire pentru o serie de canale naturale din organism. V. în continuare.

TUB CAPILAR / tube capillaire / capillary tube. T. cu diametrul sub 1 mm. V. capilar.

TUB COLECTOR / tube collecteur / collecting tubule. NA: tubulus renalis rectus. Porțiune dreaptă a *t. urinifer care unește mai mulți tubuli renali și se dirijează spre papila renală.

TUB CONTORT DISTAL / tube distal / distal convoluted tubule. NA: tubulus renalis contortus. Segmentul *t. urinifer îndepărtat de glomerulul renal.

TUB CONTORT PROXIMAL / tube proximal / proximal convoluted tubule. NA: tubulus renalis contortus. Segmentul *t. urinifer cel mai apropiat de glomerulul renal.

TUB DIGESTIV / tube digestif / alimentary tract, digestive tube. NA: canalis alimentarius. Canal lung, continuu, deschis la ambele sale extremități, prin care trec alimentele ingerate și unde acestea sunt supuse unor transformări complexe, care fac posibilă asimilarea componentelor necesare organismului. T. d. cuprinde: gura, *faringele, *esofagul, *stomacul, *duodenul, *intestinul subțire (jejun-ileon), *colonul, *rectul și canalul anal. O serie de glande sunt considerate anexe ale t. d. Este cazul *glandelor salivare, *ficatului și *pancreasului.

TUB NEURAL / tube neural / neural tube. Denumire dată șanțului neural după închiderea sa.

TUB URINIFER / tube urinifère / uriniferous tubule. Sin.: tubul renal (v.).

TUBAJ, s. n. / tubage, s. m. / tubage. [*Lat. tubus = tub.*] Introducerea unui tub, de obicei suplu, într-un conduct sau într-o cavitate naturală, în scopul prelevării unor secreții, evacuării sau introducerii unor substanțe. ex.: t. gastric, t. duodenal.

TUBAR, adj. / tubaire, adj. / tubal. [*Lat. tuba = trompetă.*] 1) Care se referă la *trompa Eustachio sau la *trompa Fallopio.

2) Despre un suflu dur și intens auzit la auscultația pulmonară, la nivelul unui focar de condensare.

TUBER, s. m. / tuber, s. m. / tuber. NA: tuber vermis. [*Lat. tuber, -eris = umflătură, excrescență.*] V. *vermis.*

TUBER CINEREUM / tuber(culus) cinereum / tuber cinereum. NA: tuber cinereum. Porțiune din fața ventrală a hipotalamusului (numită și tubercul anterior) ce ia parte la formarea planșeului ventriculului III și din care se desprinde tija hipofizară.

TUBERCUL, s. m. / tubercule, s. m. / tubercle. NA: processus accesorius (1). [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență.*] 1) În anatomie, relief mic rotunjit situat la suprafața unui organ. 2) În dermatologie, termen puțin utilizat care desemnează clasic un infiltrat dermic profund, cu evoluție lentă și obișnuit distructivă, care se traduce prin noduli uneori grupați în placarde infiltrate.

TUBERCUL BOCK / tubercule de Bock / Bock's tubercle. [*August Carl Bock, anatomist german, 1782-1833.*] T. supranumerar prezent pe fața jugală a celui de-al doilea molar permanent inferior.

TUBERCUL CARABELLI / tubercule de Carabelli / Carabelli tubercle. [*George C. (Edler von Lunkaszprie) Carabelli, dentist austriac, Viena, 1787-1842.*] T. supranumerar prezent pe fața palatinală a primului molar superior permanent.

TUBERCUL DARWIN / tubercule de Darwin / darwinian tubercle. NA: tuberculum auriculae. [*Charles Robert Darwin, naturalist englez, 1809-1882.*] Atavism prezent la nivelul pavilionului urechii, în treimea superioară, având semnificația unui prag algic crescut.

TUBERCUL ELEMENTAR / tubercule élémentaire / tubercle. Sin.: folicul tuberculos (v.).

TUBERCUL zuckerkandl / tubercule de Zuckerkandl / Zuckerkandl's tubercle. [*Emil Zuckerkandl, anatomist austriac de origine ungară, profesor la Graz, apoi la Viena, 1849-1910.*] T. supranumerar prezent pe cel de-al doilea molar temporar.

TUBERCULI MORGAGNI / tubercules de Morgagni / Morgagni's tubercles. [*Giovanni Battista Morgagni, anatomist și anatomopatolog italian, profesor la Padova, 1682-1771.*] Glande sebacee areolare, în număr de 10-15, care fac să proemine tegumentul de deasupra și care se hipertrofiază în timpul sarcinii.

TUBERCULI QUADRIGEMENI / tubercules quadrijumeaux / quadrigeminal bodies. NA: corpora quadrigemina. Mici eminențe situate la partea posterioară a *pedunculilor cerebrali (lama quadrigeminată) în număr de patru, dispuși în două perechi: *T. q. anteriori* sau *superiori*, în conexiune cu corpii geniculați laterali, sunt centrii reflecși pe traiectul căilor optice. *T. q. posteriori* sau *inferiori*, conectați cu corpii geniculați, sunt centrii reflecși ai căilor olfactive.

TUBERCULIDĂ, s. f. / tuberculide, s. f. / tuberculid. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență; -idă.*] Denumire generică pentru leziunile cutanate de origine tuberculoasă, cu virulență mică sau absentă, survenind la subiecții a căror imunitate antituberculoasă este foarte crescută. T. se prezintă cel mai frecvent sub forma unor papule rozgălbui, apărute ca erupții recurente și cu involuție spontană. Unele t. apar ca reacții hiperergice la bacilii Koch sau la antigenii acestora, dacă antigenii ajung în piele prin diseminare hematogenă de la un focar activ de tuberculoză. Alteori t. nu se află în relație cu tuberculoza. S-au descris numeroase tipuri de t.: folicular și lichenoid, papular-miliar (cu elemente foarte mici), papulo-necrotic, papulo-nodular și asemănător *acneei rozacee (rozaceiformi).

TUBERCULII MULGĂTORILOR / tubercules des trayeurs / milkers' nodules. Sin.: paravaccină (v.).

TUBERCULINĂ, s. f. / tuberculine, s. f. / tuberculin. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență; -ină.*] Denumire pentru diferite substanțe extrase din mediile de cultură ale bacilului tuberculozei (*Mycobacterium tuberculosis* sau *M. bovis*) care conțin, în esență, produși de creștere ai bacilului. T. are proprietatea de a provoca, numai la subiecții care au suferit infecția tuberculoasă, o reacție dermică dacă este administrată local (*cutireacție, *intradermoreacție) sau general (infecție hipodermică). În practică se disting: 1) *t. brută* (sau vechea t.), a cărei unitate internațională corespunde la 1/100 ml t. purificată; 2) *t. purificate*, a căror activitate biologică se măsoară prin comparație cu t. standard, produse de OMS sau în unele țări. În testarea cu t., doza se stabilește în funcție de vârstă și de gradul de hipersensibilitate al subiecților.

TUBERCULIZARE, s. f. / tuberculisation, s. f. / tuberculization. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență.*] Formarea de *tuberculi sau conversia unui *infiltrat în tubercul.

TUBERCULOID, adj. / tuberculoïde, adj. / tuberculoid. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență; gr. eidos = formă.*] 1) Despre o formațiune patologică asemănătoare unui *tubercul. 2) Despre o formă a unei boli asemănătoare cu *tuberculoza.

TUBERCULOM, s. n. / tuberculome, s. m. / tuberculoma. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență; -oma.*] 1) *Abces tuberculos. 2) Formațiune cazeoasă pseudotumorală, rotunjită, de origine tuberculoasă, constituită din straturi concentrice, cu evoluție în general lentă și silențioasă.

TUBERCULOS, adj., s. m. / tuberculeux, -euse, adj., s. m. / tuberculous (patient). [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență.*] 1) Care se referă sau este determinat de tuberculoză. 2) Care este cauzat de *Mycobacterium tuberculosis*. 3) Bolnav de tuberculoză (termen nerecomandat).

TUBERCULOSTATIC, adj. / tuberculostatique, adj. / tuberculostatic. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență; gr. statikos = care oprește, de la istanai = a plasa, a face să țină.*] Care oprește multiplicarea bacilului Koch, cu referire îndeosebi la anumite antibiotice ca *streptomicina, *izoniazida.

TUBERCULOZĂ, s. f. / tuberculose, s. f. / tuberculosis. [*Lat. tuberculum, dim. de la tuber, -eris = umflătură, excrescență; -oză.*] Boală infecțioasă sau contagioasă provocată de bacilul tuberculos, *Mycobacterium tuberculosis* sau bacilul Koch, comună omului, dar și unor animale, îndeosebi bovine, care induce o leziune morfopatologică complexă și specifică: tuberculul sau *nodulul tuberculos. Clinic, aspectul este diferit, după cum t. invadează întreg organismul (*granulie) sau rămâne localizată într-un organ sau țesut, unde parcurge o serie de stadii. Cea mai frecventă localizare afectează plămânii. Se descriu, de asemenea, t. intestinală, peritoneală, articulară, osoasă, ganglionară, renală, cutanată etc. În ultimii ani, numărul cazurilor de t. a crescut considerabil, atât din cauza rezistenței bacililor la chimioterapie, cât și din cauza mizeriei. Drept consecință, reapar forme de t. din perioada când boala era răspândită, precum și o serie de forme rezistente la tratamentele consacrate, cu un prognostic rezervat.

TUBEROZITATE, s. f. / tubérosité, s. f. / tuberosity. NA: tuberositas, pl. tuberositates. [*Lat. tuberositas, -atis = umflătură, de la tuberosus = plin de umflături și tuber, -eris = umflătură.*] Parte proeminentă și rotunjită a unui os sau, uneori, a unei alte structuri anatomice. Ex.: marea t. a stomacului, situată la stânga și deasupra porțiunii abdominale a esofagului; mica t. a stomacului, sin.: antrul piloric; marea t. a humerusului, sin.: trohiter; mica t. a humerusului, sin.: trohin.

TUBI SEMINIFERI / tubes séminifères / convoluted seminiferous tubules. NA: tubuli seminiferi contorti. T. prezenți, în număr de 2-3, în fiecare lobul testicular. Fiecare t. s. are o lungime de 30-150 cm și un diametru de 150-300 μm. Închiși la un capăt, t. s. se continuă la cealaltă extremitate cu t. drepți și, prin anastomoză, formează *rete testis*. T. s. conțin *celulele Sertoli și elementele liniei germinale. Între t. s., la nivelul unui țesut conjunctiv lax bogat în capilare sanguine, se află *celulele Leydig. V. și testicul.

TUBOABDOMINAL, adj. / tubo-abdominal, -ale, -aux, adj. / tuboabdominal. [*Lat.* ***tuba*** *= trompetă;* ***abdomen, -inis****: posibil de la* ***abdere*** *= a ascunde, a tăinui și* ***omen, -minis*** *= prevestire.*] Care aparține *trompei uterine și cavității abdominale, care este localizat la acest nivel.

TUBOCURARINĂ-D, s. f. / d-tubocurarine, s. f. / tubocurarine. Alcaloid de curara, utilizat ca relaxant în anestezia chirurgicală și în unele stări convulsive. Este antidot al atropinei.

TUBOOVARITĂ, s. f. / salpingo-ovarite, s. f. / tubo-ovaritis. [*Lat.* ***tuba*** *= trompetă; lat. medicală* ***ovarium*** *= ovar, de la* ***ovum*** *= ou; -ită.*] Sin.: salpingoovarită (v.).

TUBOTIMPANIC, adj. / tubo-tympanique, adj. / tubotympanal. [*Lat.* ***tuba*** *= trompetă; lat.* ***tympanum****, gr.* ***tympanon*** *= tambur.*] Care se referă la *trompa Eustachio și la membrana timpanului. Ex.: catar t.

TUBOTIMPANITĂ, s. f. / tubotympanite, s. f. / tubotympanitis. [*Lat.* ***tuba*** *= trompetă; lat.* ***tympanum****, gr.* ***tympanon*** *= tambur; -ită.*] Otită medie asociată cu inflamația *trompei Eustachio.

TUBOUTERIN, adj. / tubo-utérin, -e, adj. / tubouterine. [*Lat.* ***tuba*** *= trompetă;* ***uterus*** *= uter.*] Care se referă la *trompa uterină și la uter, care aparține acestor formațiuni.

TUBUL RENAL / tubule rénal / renal tubule. [*Lat.* ***tubulus****, dim. de la* ***tubus*** *= tub;* ***ren, renis*** *= rinichi.*] Formațiune canaliculară care continuă *glomerulul renal și alcătuiește împreună cu acesta *nefronul, unitatea funcțională a rinichiului. T. r. are o lungime de 50-55 mm la om, prezentând pe secțiune o membrană bazală externă și un epiteliu care delimitează un lumen la nivelul căruia trece urina. T. r. este alcătuit din mai multe segmente distincte atât prin structura, cât și prin funcția epiteliului tubular. Pornind de la polul urinar al glomerulului, aceste segmente sunt următoarele: 1) *t. contort proximal*, având epiteliul în *bordură în perie; 2) *ansa Henle* (v.); 3) *t. contort distal*, care revine către polul vascular al glomerulului aceluiași nefron și prezintă la acest nivel o zonă în care celulele epiteliale, mai înalte și mai dense, formează *macula densa*, care aparține aparatului juxtaglomerular; 4) *t. colector*, care urmează după un tubul de conexiune și se reunește cu alți t. colectori, către papila renală. Sin.: tub urinifer. V. și rinichi.

TUBULINĂ, s. f. / tubuline, s. f. / tubulin. [*Lat.* ***tubulus****, dim. de la* ***tubus*** *= tub; -ină.*] Proteină polimerică cu M_r 110-120 kDa, componentă a microfilamentelor ce alcătuiesc microtubulii, componenți de bază ai *citoscheletului.

TUBULONEFRITĂ, s. f. / tubulonéphrite, s. f. / tubular nephritis, tubal nephritis. [*Lat.* ***tubulus****, dim. de la* ***tubus*** *= tub; gr.* ***nephros*** *= rinichi; -ită.*] *Nefrită în care leziunile sunt localizate electiv la nivelul *tubilor uriniferi, fără afectarea *glomerulilor. Sub denumirea de *t. acută* sunt cuprinse o serie de stări patologice bine definite, ca: nefropatiile toxice (determinate, de ex., de mercur și de tetraclorura de carbon) și accidentele renale acute din stările de șoc sau din stările hemolitice acute, manifestate îndeosebi prin *anurie și *insuficiență renală acută, care sunt reversibile în câteva zile sau săptămâni. Histopatologic, pe lângă leziunile tubulare, se constată un edem interstițial, mai mult sau mai puțin celular, de unde și denumirea de *nefrite tubulo-interstițiale acute*, utilizată frecvent. Se mai utilizează și expresia *necroză tubulară acută*, nejustificată, deoarece leziunea tubulară nu este necrotică. V. și tubulopatie.

TUBULOPATIE, s. f. / tubulopathie, s. f. / tubular defect. [*Lat.* ***tubulus****, dim. de la* ***tubus*** *= tub; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Denumire generală dată unor afecțiuni renale adesea congenitale și ereditare, care se manifestă aparent prin defecte ale sistemelor de transport specializate de la nivelul *tubilor uriniferi. V. acidoză tubulară Albright, cistinurie, diabet renal, sindrom Fanconi.

TULAREMIE, s. f. / tularémie, s. f. / tular(a)emia. [*Tulare, district din California unde a fost descrisă prima dată boala; gr.* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Boală infecțioasă acută, descrisă inițial la rozătoare, antropozoonoză endemo-epidemică, t. este provocată de bacilul *Francisella tularensis* (denumit în trecut *Pasteurella tularensis* sau *Bacterium tularense*). Rezervoarele de agent patogen sunt numeroase: iepure, vulpe, șobolan, veveriță, porc mistreț. Infecția la om se produce fie direct, prin contactul cu vânat infectat, fie prin înțepături sau dejecții ale unor specii de căpușe și de tăuni, contaminate de la rozătoare. T. se manifestă prin febră, astenie, cefalee și o serie de simptome și semne în funcție de locul de pătrundere sau de dezvoltare a agentului patogen. Este relativ tipică hipertrofia ganglionilor, cu o ulcerație în punctul de inoculare și uneori supurație ganglionară. Se descriu mai multe forme de t., printre care: 1) *t. gastrointestinală*, consecutivă ingestiei unui număr mare de bacili, se manifestă prin crampe abdominale, diaree apoasă, febră și uneori diaree cu sânge, urmare a unor ulcerații superficiale ale colonului; 2) *t. oculoglandulară*, prin infecție la nivelul sacului conjunctival, caracterizată prin conjunctivită, durere, lăcrimare, leziuni corneene granulomatoase care, netratate, se pot complica cu perforația corneei și atrofie optică; 3) *t. orofaringiană*, îndeosebi la copii, manifestată prin faringită ulcerată cu leziuni pustuloase ale amigdalelor, uneori cu formare de membrane, noduli limfatici cervicali și disfagie; 4) *t. pulmonară*, prin inhalare de bacili sau prin diseminare limfohematogenă a unei infecții primare, se caracterizează prin tuse neproductivă, dureri toracice, febră, durere substernală, spută sângerie; 5) *t. ulceroglandulară*, cea mai răspândită, se manifestă prin dureri difuze, papulă eritematoasă la locul de inoculare, astenie și prin consecințe ale diseminării germenului patogen: limfadenopatie generalizată, hepatosplenomegalie și, uneori, pneumonie. Sin.: boală Francis, boală Ohara, febra iepurilor.

TULBURARE AFECTIVĂ BIPOLARĂ / trouble affectif bipolaire / bipolar affective disorder. Se caracterizează prin două sau mai multe episoade în cursul cărora dispoziția și nivelul global de activitate sunt profund perturbate alternativ, fie în sensul unei dispoziții euforice și de creștere a activității (hipomanie sau manie), fie în sensul unei dispoziții depresive și de reducere a activității (*depresie), fie prin prezența simultană sau alternanța rapidă a simptomelor maniacale și depresive (episod mixt). Sin. (clasic): psihoză maniaco-depresivă, psihoză bipolară.

TULBURARE AFECTIVĂ SEZONIERĂ / trouble affectif saisonnier / seasonal affective disorder. Apariția de episoade depresive majore odată cu creșterea perioadei de întuneric din zi (latitudini extreme, anotimpul de iarnă), atenuate după expunerea la lumină pe o perioadă mai îndelungată a zilei. Sin.: depresie de iarnă.

TULBURARE OBSESIV-COMPULSIVĂ / trouble obsessionnel-compulsif / obsessive-compulsive disorder. Se caracterizează prin existența unor idei obsedante sau comportamente și ritualuri compulsive, stereotipe și recurente, care jenează considerabil funcționarea socială sau profesională. Persoana afectată recunoaște caracterul absurd și inutil al comporta-

mentului său, al cărui scop constă în prevenirea unui eveniment (nenorocire) puțin probabil. Eforturile repetate de stăpânire și suprimare agravează însă starea de *anxietate.

TULBURARE DE PANICĂ / trouble panique / panic disorder. V. atac de panică.

TULBURARE DE RITM / arythmie, s. f. / arrythmia. V. aritmie.

TULBURARE DE STRES POSTTRAUMATIC / trouble de stress post-traumatique / post-traumatic stress disorder. T. mentală provocată de un eveniment traumatic cu un impact extraordinar, manifestată prin retrăirea respectivului eveniment în mod repetat, coșmaruri, "anestezie emoțională", neliniște, tulburări de somn, memorie și concentrare și un sentiment de culpabilitate. T. de s. p. se manifestă în trei forme: acută, cronică și întârziată.

TULBURARE SCHIZOFRENIFORMĂ / trouble schizophréniforme / schizophreniform disorder. T. mentală cu semne și simptome de *schizofrenie, dar cu o durată între 2 săptămâni și 6 luni. Sin. vechi: schizofrenie acută.

TULBURĂRI AFECTIVE / troubles affectifs / affective disorders. T. psihice majore care se caracterizează prin ansambluri simptomatice ce pot fi grupate în jurul a doi poli simetrici: un pol depresiv-melancolic și un pol expansiv-euforic. Perturbarea fundamentală constă în virajul afectivității sau dispoziției în sensul *depresiei (asociată sau nu cu *anxietate) sau în sensul euforiei. Evoluția este ciclică, la intervale variabile, iar schimbarea dispoziției, însoțită de modificări ale nivelului global de activitate, poate fi declanșată de factori ambientali și de diverse situații stresante. Sin.: tulburări ale dispoziției.

TULBURĂRI DISOCIATIVE / troubles dissociatives / dissociative disorders. T. mentale (nevroze isterice) caracterizate prin alterarea bruscă și temporară a conștienței, memoriei și identității, cu separarea unor părți ale personalității de identitatea dominantă a pacientului. Grupul include amnezia psihogenă (formă de amnezie focală), t. de depersonalizare, fugă psihogenă, t. multiple de personalitate.

TULBURĂRI ALE DISPOZIȚIEI / troubles thymiques / mood disorders. Sin.: tulburări afective (v.).

TULBURĂRI DE PERSONALITATE / troubles de la personnalité / personality disorders. Denumire generică pentru deviațiile în raport cu personalitatea considerată normală. Trăsăturile care caracterizează personalitatea patologică sunt marcate de inflexibilitate și maladaptare, determinând perturbări ale funcționării sociale. T. de p. cuprind diverse stări și tipuri de comportament clinic semnificativ și durabil, care reprezintă expresia caracteristică a modului de viață al individului și a modalităților de relaționare și de percepere a mediului și pe sine însuși. Pot apărea precoce în cursul dezvoltării individuale, sub influența factorilor constituționali și sociali, sau sunt dobândite mai târziu în cursul vieții. T. specifice ale personalității reprezintă perturbări severe de personalitate și de integrare comportamentală ale individului, care nu sunt imputabile direct unor boli, leziuni sau atingeri cerebrale sau unor tulburări psihiatrice. Aceste perturbări care se reflectă asupra personalității, apar de obicei în copilărie sau în adolescență și persistă la vârsta adultă. În ICD-10 (OMS) și DSM-IV se descriu: *personalitatea (p.) paranoidă, *p. schizoidă, *p. schizotipală, *p. antisocială, *p. borderline, *p. histrionică, *p. narcisistă, *p. evitantă (anxioasă), *p. dependentă, *p. anancastică (obsesiv-compulsivă). Sin.: personalități patologice.

TULBURĂRI SCHIZOAFECTIVE / troubles schizo-affectifs / schizoaffective disorders. T. caracterizate prin prezența simultană, la un moment dat, în tabloul clinic, a simptomelor afective și schizofrenice, dar care nu justifică diagnosticul de episod maniacal și/sau depresiv sau diagnosticul de *schizofrenie. Se descriu următoarele forme clinice: 1) *T. s. de tip maniacal*, în care simptomele schizofrenice și maniacale sunt prezente simultan în cursul aceluiași episod, fără a justifica însă un diagnostic de schizofrenie sau de episod maniacal. 2) *T. s. de tip depresiv* în care simptomele schizofrenice și depresive sunt prezente simultan în cursul aceluiași episod, fără a justifica însă un diagnostic de schizofrenie sau de episod depresiv. 3) *T. s. de tip mixt*, în care simptomele schizofrenice, alături de simptomele maniacale și depresive sunt prezente simultan în cursul aceluiași episod, fără a justifica însă diagnosticul de schizofrenie sau de episod mixt.

TUMEFACȚIE, s. f. / tuméfaction, s. f. / tumefaction. [*Lat. tumefacere = a face să se umfle.*] Creștere de volum, umflare patologică de natură edematoasă a unui țesut, organ sau a unei părți limitate a corpului. Sin.: tumescență. V. și tumoră.

TUMEFIAT, adj. / tuméfié, -e, adj. / swollen. [*Lat. tumefacere = a face să se umfle.*] Despre o regiune a corpului sau un organ care a suferit un proces de *tumefacție.

TUMESCENT, adj. / tumescent, -e, adj. / tumescent. [*Lat. tumescens, de la tumescere = a se umfla.*] Care se umflă, îndeosebi prin acumulare de lichide.

TUMESCENȚĂ, s. f. / tumescence, s. f. / tumescence. [*Lat. tumescens, de la tumescere = a se umfla.*] Sin.: tumefacție (v.).

TUMOARE. Var. pentru tumoră (v.).

TUMORĂ, s. f. / tumeur, s. f. / tumour. [*Lat. tumor, -oris = umflătură.*] 1) În trecut: orice leziune care provoacă o creștere localizată de volum. Această definiție poate corespunde termenului *tumefacție. Totuși, *tumor* reprezentând unul din semnele cardinale ale inflamației, termenul este utilizat și cu referire la acest proces, îndeosebi în engl. 2) Rezultatul creșterii celulare necontrolate și progresive, denumit și neoplasm (în caz de cancer) sau *neoformație, procesul fiind numit *neoplazie. Obs.: termenul circulă sub două forme - *tumoră* și *tumoare*. Deși ultima formă este considerată cea corectă, prima se utilizează mai frecvent. V. cancer. V. și în continuare.

TUMORĂ ABRIKOSOV / tumeur d'Abrikosov / granular cell tumour. [*Alexei Ivanovici Abrikosov, anatomopatolog rus, profesor la Moscova, 1875-1955.*] T. benignă rară, localizată la nivelul pielii și mucoaselor respiratorii și digestive, afectând cel mai frecvent limba. Este formată din celule mari, cu granulații eozinofile, proliferând în submucoasă. T. A. este radiorezistentă, curabilă prin exereză, însă recidivează. Sin.: mioblastom cu celule granuloase, tumoră cu celule granuloase.

TUMORĂ ALBĂ / tumeur blanche / white swelling. Denumire clasică pentru artrita tuberculoasă cronică.

TUMORĂ BRENNER / tumeur de Brenner / Brenner's tumour. [*Fritz Brenner, anatomopatolog german, n. 1877.*] T. rară, de obicei benignă, localizată la nivelul ovarului. Când t. este mică, seamănă cu un *fibrom; când este mai voluminoasă, are aspectul unui adenom chistic cu mase nodulare tumorale (noduli Brenner) în peretele chistului. A fost denumită de Brenner *oophoroma folliculare*.

TUMORĂ BRODIE / tumeur de Brodie / Brodie's tumour. [*Sir Benjamin Collins Brodie, chirurg englez, Londra, 1783-1862.*] V. boală Brodie (2).

TUMORĂ BURKITT / tumeur de Burkitt / Burkitt's lymphoma. [*Dennis Parsons Burkitt, medic scoțian specializat în boli tropicale, Uganda, n. 1911.*] *Limfom malign localizat la nivelul maxilarului; este rezultatul proliferării maligne a unei clone limfocitare B, declanșată frecvent de virusul Epstein-Barr, probabil în prezența unor factori asociați (anomalie cromozomică, paludism, condițiile climatice specifice din Africa tropicală, unde poate apărea sub formă de endemii). Se caracterizează prin prezența de tumori cu localizare facială și, evolutiv, localizări

multiple viscerale, îndeosebi la copiii cu vârsta între 4 și 8 ani. Sin.: boală Burkitt, limfom Burkitt.

TUMORĂ CARCINOIDĂ / tumeur carcinoïde / carcinoid. Sin.: carcinoid (v.).

TUMORĂ CU CELULE GRANULOASE / tumeur à cellules granuleuses / granular cell tumour. Sin.: tumoră Abrikosoff (v.).

TUMORĂ DERMOIDĂ / tumeur dermoïde / dermoid tumour. Formațiune congenitală cu structură *dermoidă nechistică, localizată cel mai frecvent la nivelul conjunctivei, iar uneori pe mucoasa bucală sau pe mucoasa căilor urinare.

TUMORĂ DESMOIDĂ / tumeur desmoïde / desmoid tumour. T. formată din țesuturi derivate din *mezenchim, localizată la nivelul pielii sau mușchilor pereților abdominali. Este considerată ca o varietate de *sarcom cu malignitate atenuată și doar locală. Unii autori clasifică t. d. în cadrul *fibromatozei.

TUMORĂ FILODĂ / tumeur phyllode / phyllode tumour. [*Gr.* ***phyllon*** *= frunză.*] V. boală Brodie (2).

TUMORĂ GIGANTĂ ELSBERG / tumeur géante d'Elsberg / elsberg's giant tumour. [***Charles Albert Elsberg****, chirurg, New York, 1871-1948.*] T. intrarahidiană, dezvoltată sub prima vertebră lombară și care, prin extindere în fundul de sac terminal, poate atinge dimensiuni considerabile.

TUMORĂ GLOMICĂ / tumeur glomique / glomus tumour. Tumoră benignă, extrem de dureroasă la atingere, localizată mai des la nivelul extremităților (și îndeosebi la unghii), dezvoltată pe seama elementelor neuro-musculo-vasculare care, făcând să comunice direct o arteriolă cutanată subterminală și una sau mai multe venule, scurt-circuitează rețeaua capilară intermediară. T. g. cuprinde, în proporții variabile, trei elemente: cavități vasculare, celule glomice contractile și fibre nervoase. Sin.: angiomioneurinom.

TUMORĂ GRAWITZ / tumeur de Grawitz / Grawitz' tumour. [***Paul Grawitz****, anatomopatolog german, profesor la Greifswald, 1850-1932.*] Sin.: nefrocarcinom (v.).

TUMORĂ HISTIOIDĂ / tumeur histioïde / histioid tumour. T. formată dintr-un țesut adult net diferențiat.

TUMORĂ KRUKENBERG / tumeur de Krukenberg / Krukenberg's tumour. [***Friedrich Ernst Krukenberg****, patolog german, 1871-1946.*] T. ovariană *metastatică, mai frecventă în cazul cancerului gastric, dar observată și la bolnavele afectate de cancer de colon, sân sau glandă tiroidă. Sin.: sindrom Krukenberg.

TUMORĂ MALIGNĂ SECUNDARĂ / tumeur maligne secondaire / malignant secondary tumour. Sin.: metastază (v.).

TUMORĂ CU MIELOPLAXE / tumeur à myéloplaxes / myeloplaxoma. T. în general benignă, de culoare brun-roșcată, sângerând ușor, cu sediul pe maxilar (*epulis) sau la nivelul epifizei oaselor lungi. Este formată din țesut conjunctiv tânăr foarte vascularizat (*țesut de granulație), care conține *mieloplaxe. Sin.: mieloplaxom, osteoclastom.

TUMORĂ ORGANOIDĂ / tumeur organoïde / organoid tumour. Sin.: teratom (v.).

TUMORĂ WARTHIN / tumeur de Warthin / Warthin's tumour. [***Aldred Scott Warthin****, anatomopatolog american, profesor la Universitatea din Michigan, 1867-1931.*] T. benignă a glandei parotide, polichistică, încapsulată, formată din elemente epiteliale și limfoide asociate.

TUMORĂ WILMS / tumeur de Wilms / Wilms' tumour. [***Max Wilms****, chirurg german, profesor (succesiv) la Leipzig, Basel și Heidelberg, 1867-1918.*] Sin.: nefroblastom (v.).

TUMORECTOMIE, s. f. / tumorectomie, s. f. / tumorectomy. [*Lat.* ***tumor, -oris*** *= umflătură; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația chirurgicală a unei tumori, fără exereza țesuturilor învecinate, practicată, în general, în cazul tumorilor benigne.

TUMORI KOËNEN / tumeurs de Koënen / Koënen's tumours. [***J. Koënen****, medic olandez, sec. XX.*] Proliferarea rebordului ungveal, cu aspect de mici pedunculi cărnoși și cilindrici, roz, întinzându-se pe fața externă a unghiei, patognomonice pentru *scleroza tuberoasă (Bourneville).

TUMORI PAPILARE / tumeurs papillaires / papillary tumors. Denumire dată unor t. de natură diferită (sarcom, fibrom, carcinom, epiteliom) care prezintă la nivelul suprafeței *burjoni analogi papilelor hipertrofiate. Din această cauză, ele sunt confundate uneori cu *papiloamele.

TUMORI PONCET-SPIEGLER / tumeurs de Poncet-Spiegler / Spiegler's tumours. [***Antonin Poncet****, chirurg francez, profesor la Lyon, 1849-1913;* ***Eduard Spiegler****, chimist și dermatolog austriac, Viena, 1860-1908.*] Sin.: boală Poncet-Spiegler (v.).

TUMORIGEN, adj. / tumorigène, adj. / tumorigenic. [*Lat.* ***tumor, -oris*** *= umflătură; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Care este capabil să producă dezvoltarea unor tumori benigne sau maligne. Termenul se referă îndeosebi la celule. V. și cancerigen.

TUMORIGENEZĂ, s. f. / tumorigenèse, s. f. / tumorigenesis. [*Lat.* ***tumor, -oris*** *= umflătură; gr.* ***genesis*** *= producere, de la* ***gennan*** *= a produce.*] Studiul mecanismelor de producere a tumorilor.

TUN ELECTRONIC / canon à électrons / electron gun. Sistem destinat producerii și localizării unui fascicul de electroni a cărui energie și intensitate pot fi reglate. Ex.: t. e. al diferitelor tipuri de *microscoape electronice și al sistemelor de *microanaliză nucleară.

TUNEL TARSIAN / tunnel tarsien / tarsal tunnel. Canal osteofibros de trecere a vaselor tibiale posterioare, a nervului tibial și a tendoanelor flexorilor, format de oasele *tarsului.

TUNELIZARE, s. f. / tunnelisation, s. f. / tunneling. [*Engl.* ***tunnel*** *= tunel, galerie.*] Procedeu chirurgical prin care se creează o nouă cale de trecere ce traversează un țesut, în general subcutanat, osos sau muscular.

TUNICĂ, s. f. / tunique, s. f. / tunic(a). NA: tunica. [*Lat.* ***tunica*** *= tunică, înveliș.*] Înveliș, adesea membranos, al unui organ sau al unui conduct. Ex.: *t. vaginală.

TUNICĂ VAGINALĂ / tunique vaginale / tunica vaginalis testis. NA: tunica vaginalis testis. Înveliș seros al testiculului, alcătuit dintr-o foiță viscerală și una parietală, separate de o cavitate virtuală. T. v. se izolează de peritoneu în timpul coborârii testiculare și rămâne legată de acesta prin ligamentul Cloquet. Sin. nerecomandat: vaginală.

TURBARE, s. f. / rage, s. f. / rabies. [*Lat.* ***turbatio, -onis*** *= tulburare, de la* ***turbare*** *= a tulbura, a-și pierde mințile.*] Sin.: rabie (v.).

TURBIDIMETRIE, s. f. / turbidimétrie, s. f. / turbidimetry. [*Lat.* ***turbidus*** *= agitat, tulburat; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Metodă de determinare a concentrației unor suspensii pe baza *turbidității acestora. Se măsoară absorbția luminii de către suspensie, care este proporțională cu concentrația.

TURBIDITATE, s. f. / turbidité, s. f. / turbidity. [*Lat.* ***turbidus*** *= agitat, tulburat.*] Caracteristică a unui lichid care conține în suspensie particule solide insolubile, de obicei coloidale, sau uneori precipitate nesedimentate. Măsurarea t. (turbidimetrie) poate permite determinarea concentrației acestor soluții. Uneori t. apare în urma acțiunii unor agenți precipitanți sau sub influența temperaturii.

TURBINAL, adj. / turbinal, -ale, -aux, adj. / turbinal. [*Lat.* ***turbinatus*** *= de formă conică, de la* ***turbo, -inis*** *= vârtej.*] Care se raportează la cornetele nazale. Ex.: creste t. ale maxilarului, ale palatinului.

TURGESCENT, adj. / turgescent, -e, adj. / turgescent. [*Lat.* ***turgescens****, de la* ***turgescere*** *= a se umfla.*] Rezultatul fenomenului de *turgescență. Cu referire la un organ, vas, țesut sau celulă. Sin.: turgid.

TURGESCENȚĂ, s. f. / turgescence, s. f. / turgescence. [*Lat. turgescens, de la turgescere = a se umfla.*] 1) Mărirea de volum sau *intumescența unui țesut, a unui organ sau a unei părți din corp. T. este de obicei consecința creșterii fluxului de sânge venos. 2) Fenomen suferit de celule în mediul *hipoton.

TURGID, adj. / turgide, adj. / turgescent. [*Lat. turgidus = umflat, de la turgescere = a se umfla.*] Sin.: turgescent (v.).

TURGOR, s. n. / turgor, s. m. / turgor. [*Lat. turgor, -oris = umflare.*] Senzația de elasticitate-frăgezime a pielii îndeosebi la sugari. Prin t. se poate aprecia hidratarea normală.

TURISTA, s. f. / turista, s. f. / turista. [*Termen de origine mexicană.*] Sin.: diareea turiștilor (v.).

TURNOVER / turnover / turnover. [*Engl. turnover = întoarcere.*] Anglicism care denumește intensitatea și viteza de metabolizare a unei anumite substanțe. Într-un ansamblu de procese biochimice, se produc sistematic substituiri, transformări, distrucții și sinteze de molecule. Se formează astfel un ciclu metabolic care asigură prin t. permanența cantitativă și calitativă a substanțelor ce formează ansamblul. V. și reînnoire biologică.

TUSE, s. f. / toux, s. f. / cough. [*Lat. tussis = tuse.*] Act respirator complex, coordonat de obicei reflex, dar reproductibil și voluntar. T. constă, de regulă, dintr-un inspir profund cu închiderea *glotei, urmat de un expir brusc prin care se elimină aer alveolar cu viteză mare și turbulență, astfel încât pot fi îndepărtate din căile aeriene particule de orice natură sau gaze iritante care se pot afla local. Presiunea intrapleurală poate crește la peste 100 mmHg, iar viteza fluxului de aer peste 950 km/oră. Centrii de control ai t. se află la nivel medular. În afara t. "fiziologice", au fost descrise mai multe forme de t. în patologie. V. în continuare.

TUSE ANEVRISMALĂ / toux anévrismale / aneurysmal cough. T. asociată cu un *anevrism al aortei și cu paralizia unei corzi vocale.

TUSE PRIN COMPRESIUNE / toux par compression / compression cough. T. cu rezonanță profundă cauzată de compresiunea bronșiilor.

TUSE CONVULSIVĂ / cocqueluche, s. f. / whooping cough, pertussis. Boală infecțioasă acută a tractului respirator, extrem de contagioasă, endemo-epidemică, afectând îndeosebi copiii și cauzată de *Bordetella pertussis*. Uneori, maladii similare determină *B. parapertussis* și *B. bronchiseptica*. După o incubație de circa două săptămâni, t. c. debutează prin stadiul cataral, caracterizat prin febră moderată, strănut, guturai și t. uscată. După 1-2 săptămâni boala evoluează în stadiul paroxistic, dominat de crize paroxistice caracteristice de t., constând în inspir profund, urmat de t. spasmodică cianozantă și emetizantă sub formă de *chinte, acestea fiind separate de un inspir lung și siflant, denumit repriză. Ulcerația frâului limbii este considerată patognomonică în perioada de stare. Crizele de t. durează 3-4 săptămâni, după care, în perioada de convalescență se atenuează până la dispariție. Prognosticul t. c. poate fi grav la sugar.

TUSE EXTRAPULMONARĂ / toux extrapoulmonaire / extrapulmonary cough. T. cu cauze exterioare aparatului respirator.

TUSE MORTON / toux de Morton / Morton's cough. [*Richard Morton, medic englez, 1637-1698.*] T. persistentă în tuberculoza pulmonară. Se însoțește de vomă, cu eliminarea alimentelor ingerate, episoadele frecvente având influență asupra constituției bolnavului.

TUSE PEL HEPATICĂ / toux hépatique de Pel / Pel's hepatic cough. [*Pieter Klaases Pel, medic olandez, profesor de clinică medicală la Amsterdam, 1852-1919.*] T. uscată, supărătoare, chinuitoare, în contextul unui abces hepatic localizat la nivelul domului hepatic (situație de cinci ori mai frecventă decât alte localizări), prin iritația nervului frenic.

TUSE PRODUCTIVĂ / toux productrice / productive cough. T. eficientă în îndepărtarea materiilor de la nivelul tractului respirator.

TUSE REFLEXĂ / toux réflexe / reflex cough. T. produsă ca urmare a iritației unor organe.

TUSE SYDENHAM / toux de Sydenham / Sydenham's cough. [*Thomas Sydenham, medic englez, Cambridge, Londra, 1624-1689.*] Spasm isteric al mușchilor respiratori.

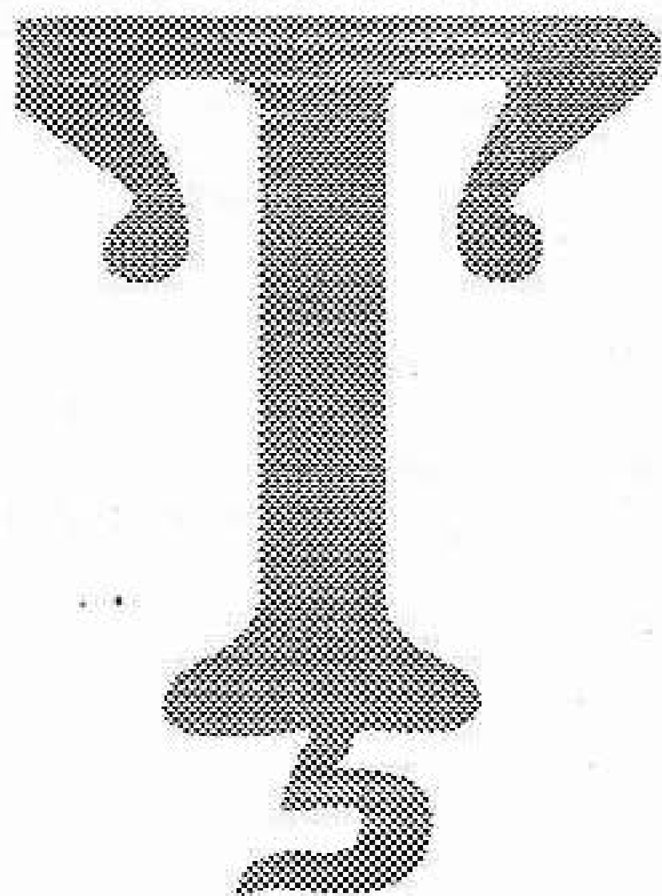
TUSE TRIGEMINALĂ / toux trigéminale / trigeminal cough. T. prin iritația fibrelor nervului trigemen de la nivelul nasului, gâtului și urechii externe.

TUSIPAR, adj. / tussipare, adj. / tussal. [*Lat. tussis = tuse; parere = a naște.*] Despre o zonă sau o regiune din organism care poate deveni punctul de pornire al unui reflex declanșator al tusei. Zona t. majoră este reprezentată de căile respiratorii, dar zone t. se află și în conductul auditiv extern, amigdale, stomac, intestin, ficat, splină, organe genitale.

TUȘEU, s. n. / toucher, s. m. / touch, tactus. [*Fr. toucher = a atinge.*] Metodă de explorare a unei cavități naturale cu unul sau mai multe degete ale mâinii (în general indexul și/sau mediusul), combinată de obicei cu palparea. Cel mai frecvent se practică *t. vaginal* și *t. rectal*. *T. mitral* constă în explorarea digitală a orificiului mitral, practicată în cursul *comisurotomiei.

TUTELĂ, s. f. / tutelle, s. f. / tuition. [*Lat. tutela = supraveghere, tutelă, de la tueri = a proteja.*] Măsură de protecție judiciară adoptată în caz de incapacitate majoră a unui subiect de a-și gira bunurile.

TUTUN, s. n. / tabac, s. m. / tobacco. [*Turcă tütün = tutun.*] Frunzele uscate ale plantei *Nicotiana tabacum*, care pot fi mestecate, prizate sau îndeosebi fumate. Principalele elemente toxice ale t. sunt: 1) *Nicotina, care determină dependența și complicațiile cardiovasculare (aterom, spasm și tromboză) din cadrul *tabagismului. 2) *Oxidul de carbon, factor de *hipoxie. 3) Gudroanele care conțin substanțe iritante și cancerigene (îndeosebi la nivelul căilor aeriene și digestive superioare, al bronșiilor și al vezicii). Sin. desuet: tabac. V. și tabagism.

VICTOR BABEȘ (1854-1926), anatomopatolog și unul dintre întemeietorii micro-biologiei pe plan mondial. Opera științifică a lui **Victor Babeș** este de o anvergură excepțională. A comunicat și a publicat peste 1 300 de lucrări. La 30 de ani, lucrând la **Paris** în laboratorul profesorului **Victor Cornil**, elaborează împreună cu acesta primul tratat de bacteriologie din lume. **Victor Babeș** a descoperit peste 50 de germeni microbieni, are contribuții deosebit de importante în studiul turbării, al leprei, difteriei, tuberculozei, a descoperit corpusculii **Babeș-Negri-Ernst**. Pornind de la procedeul lui **Pasteur**, a elaborat *"metoda românească"* de tratament antirabic. În 1912, **Babeș** a publicat la **Paris** celebrul său *Traité de la rage*. A fost un precursor al ideii privind acțiunea antibiotică a unor substanțe și s-a consacrat printre primii promotori ai medicinii profilactice. **Babeș** a imprimat o nouă direcție, promovând cercetările asupra *"patomorfologiei procesului infecțios"*, o sinteză a bacteriologiei și a morfopatologiei. Genul *Babesia* (protozoare) și *babesioza* sunt incluse definitiv în dicționare.

ȚÂNȚAR, s. m. / moustique, s. m. / mosquito. [*Lat. zinzalus.*] Insectă dipteră prevăzută cu o trompă care îi permite înțeparea omului sau animalelor în scopul hrănirii cu sânge. familia *Culidae*, care prezintă importanță medicală, este alcătuită din trei subfamilii: *Anopheline*, *Culicine* și *Aedine*. Acești ț., ca urmare a faptului că femelele sunt hematogene, pot transmite la om numeroase boli, printre care: *malaria, *febra galbenă și *filarioza.

ȚĂȚÂNĂ, s. f. / bourbillon, s. m. / core. Sin. pop. pentru burbion (v.).

ȚESUT, s. n. / tissu, s. m. / tissue. [*Lat. textum = țesătură.*] Grupare de celule diferențiate care formează împreună o asociere topografică și funcțională. Celulele unui ț. pot fi de același tip (ex.: ț. nervos) sau de tipuri diferite (ex.: ț. conjunctiv). Prin agregarea mai multor ț. diferite rezultă un *organ. În orice ț., pe lângă celule caracteristice, există structuri nervoase, vasculare și sânge, cu componentele corespunzătoare. Ț. este alcătuit din celule și substanță intercelulară. Ț. prezintă deosebiri macroscopice și îndeosebi particularități microscopice. Există *patru tipuri fundamentale de ț.: epitelial, conjunctiv* (cuprinzând sângele, ț. osos și ț. catilaginos), *muscular* și *nervos*. Tipuri de ț.: 1) *Ț. adipos brun* (v.). 2) *Ț. adipos fetal*, sin.: ț. adipos brun. 3) *Ț. adipos galben*, ț. grăsos comun, ubicuitar în organism. 4) *Ț. areolar*, alcătuit din celule și fibre conjunctive care se intersectează în toate direcțiile. 5) *Ț. braditrofic*, cu nutriție redusă, sărac în vase (ex.: cartilaje, cornee, cristalin etc.). 6) *Ț. cartilaginos*, tip de ț. conjunctiv alcătuit din celule cartilaginoase care elaborează o substanță fundamentală densă. 7) **Ț. cardionector* sau *nodal*. 8) *Ț. cavernos*, sin.: țesut erectil (v.). 9) *Ț. condral*, sin.: țesut cartilaginos (v.). 10) *Ț. condroid*, cartilaj embrionar. 11) *Ț. conjunctiv*, termen general pentru toate ț. care reprezintă un suport pentru elemente specializate sau pentru un parenchim. cele mai importante varietăți de ț. c. sunt: ț. adipos, areolar, osos, cartilaginos, elastic și fibros. 12) *Ț. conjunctiv fibros*, alcătuit din fibre dense de colagen dispuse în benzi paralele, între care se află rânduri de celule ale ț. conjunctiv. Include tendoanele și membranele fibroase, cum este *dura mater. 13) *Ț. elastic*, varietate de ț. conjunctiv alcătuit îndeosebi din fibre elastice. 14) *Ț. epitelial*, alcătuit din celule poliedrice, alăturate și dispuse în unul sau mai multe straturi sau grupări compacte. Constituie învelișul corpului uman, al cavităților, conductelor și structura funcțională a parenchimurilor secretorii. 15) *Ț. erectil* sau *cavernos*, sistem spongios de spații vasculare, care alcătuiește formațiunile erectile, situat îndeosebi în penis și clitoris. Se poate umple cu sânge, producând mărirea și rigidizarea organului respectiv. 16) *Ț. glandular*, ț. epitelial specializat pentru o secreție exocrină sau endocrină. 17) *Ț. glial*, v. nevroglie. 18) *Ț. hematopoietic*, formator de celule sanguine, alcătuit din *celule stem sau sușă din care derivă liniile celulare formatoare ale elementelor figurate ale sângelui. 19) *Ț. interstițial*, ț. conjunctiv intercelular. 20) *Ț. keratinizat* din unghii, păr sau epiderm, încărcat cu keratină. 21) *Ț. limfatic*, alcătuit din fibre reticulare și de colagen și din limfocite. 22) *Ț. limfoid*, asemănător ț. limfatic, dar dispus în alte zone decât cele specifice ț. limfatic. 23) *Ț. mezenchimal* embrionar nediferențiat, alcătuit din celule polivalente ramificate, între care se află substanță amorfă sau fibrilară. 24) *Ț. mieloid* din măduva osoasă roșie, format din celule reticulare, celule grăsoase, eritroblaste, mielocite și elemente mieloide mature. 25) *Ț. mucoid*, ț. conjunctiv embrionar caracterizat prin prezența fibroblastelor mari, stelate, înconjurate de o substanță intercelulară omogenă. Se găsește în diferite părți ale embrionului și în cordonul ombilical al fetusului. 26) *Ț. muscular*, alcătuit din *fibre musculare ce conțin structuri contractile, *miofilamente și *miofibrile, după ale căror proprietăți ț. m. este alcătuit din trei tipuri de mușchi: neted, striat și cardiac (miocard). 27) *Ț. nervos*, format din celule nervoase cu prelungirile lor și *nevroglie. 28) *Ț. nodal* sau *ț. cardionector* (v. inimă). 29) *Ț. osos*, varietate a ț. conjunctiv, alcătuit dintr-o componentă celulară relativ redusă (osteoblaste - celule constructoare - și osteoclaste - celule distructive) și o bogată substanță fundamentală alcătuită din material compact și dur fosfocalcic. *Ț. o. compact* este component al corticalei osoase, format din os haversian dens, iar *ț. o. spongios* este component al epifizelor oaselor lungi și al oaselor scurte și late, fiind alcătuit din lamele care delimitează mici cavități cu ț. medulogrăsos. 30) *Ț. parenchimal* este reprezentat de componentele epiteliale ale unui organ, în raport cu *stroma, care este rețeaua de suport sau nutritivă a organului. 31) *Ț. pseudoerectil*, conjunctivomuscular, cu capacitate de înmagazinare temporară a unui volum sanguin. Se găsește în submucoasa cornetelor nazale, ca și în unele sfinctere (ex.: sfincterul piloric) bogate în plexuri venoase. 32) *Ț. reticular*, ț. conjunctiv tânăr, în care domină fibrele reticulare. 33) *Ț. țintă* (v).

ȚESUT ADIPOS BRUN / tissu adipeux brun / brown adipose tissue. Ț. adipos pigmentat care este abundent la nou-născut (localizat în jurul rinichilor și la nivelul regiunii posterioare a toracelui, în apropierea gâtului) și la mamiferele care hibernează. Acest țesut are funcția de accelerare a *termo-

genezei ca răspuns la frigul din mediul ambiant (îndeosebi în perioada postnatală) sau în perioada de revenire din hibernare. Ț. a. b. este termogenic datorită existenței în celulele sale a unor mitocondrii specializate, care, prin intermediul *termogeninei, sunt decuplate de la *fosforilarea oxidativă. Speciile mature non-hibernante posedă cantități mici de ț. a. b., care își exercită rolul și în aceste cazuri prin creșterea ratei metabolice asociată ingestiei de hrană.

ȚESUT CARDIONECTOR / tissu cardionecteur / cardionector tissue. Sin.: țesut nodal. V. inimă.

ȚESUT COMPACT / tissu compact / compact substance. V. țesut.

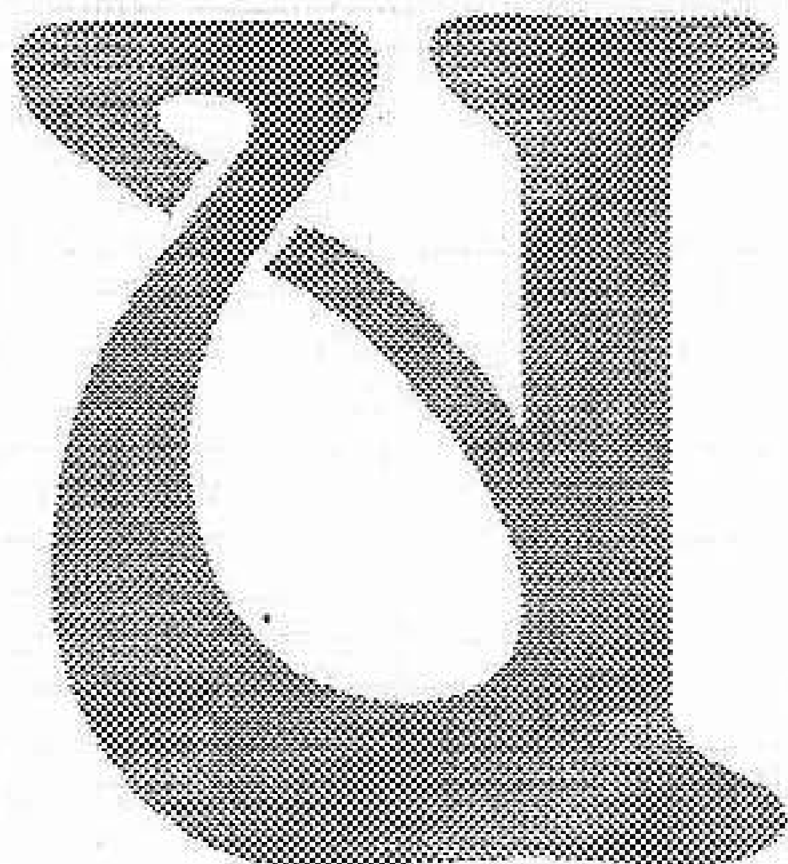
ȚESUT GLIAL / tissu glial / glial tissue. V. nevroglie.

ȚESUT NODAL / tissu nodal / nodal tissue. Sin.: țesut cardionector. V. inimă.

ȚESUT ȚINTĂ / tissu cible / target tissue. Ț. care este influențat în plan funcțional sau structural de o substanță elaborată în organism într-o zonă mai mult sau mai puțin depărtată. În general, un astfel de ț. prezintă *receptori specifici pentru substanța care acționează asupra sa. Ex.: ț. tiroidian este ținta acțiunii *TSH, prin intermediul receptorilor specifici; ț. muscular neted este ținta unor mediatori chimici; ț. prostatei este țintă pentru hormonii steroizi androgeni etc.

ȚESUT SUBCUTANAT / tissu sous-cutané / sub-cutaneous tissue. Sin.: hipoderm (v.).

ȚINTĂ, s. f. / cible, s. f. / target. [*Sl.* **centa** = *ban, monedă*] 1) Structură (moleculă, celulă, țesut, organ) care este expusă direct unei anumite acțiuni, unui anumit proces. Ex.: *celulă ț., țesut ț. pentru acțiunea unui anumit hormon sau a unui medicament; un organ poate fi ț. acțiunii radiațiilor ionizante. 2) Piesă alcătuită dintr-un element determinat și expusă la un fascicul de particule încărcate sau neutre în scopul obținerii unui element nou (eventual radioactiv) sau a unei emisii de radiații (α, β, γ sau X). V. și teoria țintei.

SIGMUND FREUD (1856-1939) este, probabil, medicul cel mai cunoscut în afara câmpului medicinii, în calitate de creator al psihanalizei. Opera sa a fost supusă celor mai diferite interpretări și uneori vulgarizată. A fost un neurolog reputat pentru diagnosticele sale în toată **Europa**. A făcut mai multe descoperiri, care singure i-ar fi asigurat un loc în istoria medicinei. În 1884, **Freud** ratează, din cauza unor probleme personale, recunoașterea ca descoperitor al acțiunii anestezice locale a cocainei. În 1885 urmează cursurile lui **Charcot** la *Spitalul Salpêtrière* din **Paris**. Convins că nevrozele sunt consecința unor șocuri afective uitate, caută o metodă de readucere în conștiință a traumatismelor înăbușite. Treptat, studiază visele, elaborează noțiunile de cenzură, refulare, libido, inconștient, etapă premergătoare în întemeierea psihanalizei, o adevărată știință a inconștientului. **E. Claparède** consideră opera sa *"unul din evenimentele cele mai importante (...) din istoria științelor spiritului"*. După moartea lui **Freud**, pe lângă valoarea ei terapeutică, psihanaliza s-a consacrat ca una din teoriile plauzibile ale psihismului uman.

UBICHINONĂ, s. f. / ubiquinones, s. f. / ubiquinones. Chinonă mitocondrială, compus organic constituit dintr-un nucleu benzenic și un lanț lateral la C_6, alcătuit din *n* unități de *izopren (*n* fiind cuprins între 6 și 10). U. sunt prezente virtual în toate celulele. Cea mai importantă este *u. 50* sau *coenzima Q_{10}, transportor mobil de electroni între flavoproteine și *citocromi în lanțul respirator mitocondrial. Sin.: coenzimă Q. V. și coenzimă Q_{10}.

UBICUITINĂ, s. f. / ubiquitine, s. f. / ubiquitin. [*Lat. ubique = peste tot.*] proteină alcătuită din 76 de aminoacizi, cu M_r 8,5 kDa, foarte stabilă, prezentă în toate celulele eucariote, cu rol în reglarea procesului de degradare a proteinelor. Prin legarea covalentă a u. cu *lizina dintr-o moleculă de proteină, aceasta este marcată pentru distrucția proteolitică la nivelul unui *proteazom. Rata de degradare a proteinelor variază, iar proteinele anormale sunt recunoscute și degradate mai rapid. Degradarea scade în hipertrofia musculară consecutivă exercițiului fizic și crește la mușchiul *denervat.

UI / UI / IU. Abrev. utilizată în mod curent pentru unitate internațională (v.).

ULALGIE, s. f. / ulalgie, s. f. / ulalgia. [*Gr. oulon = gingie; algos = durere.*] Durere la nivelul gingiilor.

ULATROFIE, s. f. / ulatrophie, s. f. / ulatrophia. [*Gr. oulon = gingie; a - priv.; trophe = hrană, nutriție.*] Atrofie gingivală.

ULCER, s. n. / ulcère, s. m. / ulcer. [*Lat. ulcus, -eris = rană.*] Pierdere de substanță la nivelul pielii sau al unei mucoase (aparținând unui organ sau țesut) fără tendință la cicatrizare spontană și cu evoluție mai mult sau mai puțin cronică. Sunt descrise numeroase entități nosologice și tipuri de u. cu patogenie adesea foarte diferită. V. în continuare diferite tipuri de ulcere.

ULCER ANASTOMOTIC / ulcère anastomotique / anastomotic ulcer. Sin.: ulcer peptic (v.).

ULCER ATEROMATOS / ulcère athéromateux / atheromatous ulcer. Leziune a *intimei arteriale la nivelul unui *aterom. Poate deveni sediul de formare a unui *trombus.

ULCER BAIRNSDALE / ulcère Bairnsdale / Bairnsdale ulcer. Sin.: ulcer Buruli (v.).

ULCER BARRETT / ulcère de Barrett / Barrett's ulcer. [*Norman Rupert Barrett, chirurg englez, 1903-1979.*] Sin.: sindrom Barrett (v.).

ULCER BURULI / ulcère Buruli / Buruli ulcer. [*Buruli, district in Uganda.*] Infecție cutanată provocată de *Mycobacterium ulcerans* (probabil printr-o toxină solubilă), manifestată inițial printr-un nodul subcutanat mobil, ferm, nedureros, care crește ulterior în dimensiuni, devine fluctuant și se deschide, formând un ulcer adânc cu bază necrotică. Afecțiunea este întâlnită în Africa Centrală, Asia de Sud-Est, Australia și America de Sud și Centrală. Sin.: ulcer Bairnsdale.

ULCER CALOS / ulcère calleux / callous ulcer. *U. gastroduodenal vechi, caracterizat prin scleroză retractilă periferică masivă și prin aderența la organele învecinate.

ULCER CHICLERO / ulcère chiclero / chiclero ulcer, chicle ulcer. Formă endemică de *leishmanioză cutanată, răspândită în Yucatan (Mexic), Belize și Guatemala, în special la lucrătorii forestieri. Agentul etiologic al bolii este *Leishmania mexicana mexicana*, microorganism transmis la om de musca de nisip *Lutzomyia olmeca*. Se caracterizează prin leziuni cu tendință la ulcerare, care sunt autolimitate și vindecabile, cu excepția localizării pe urechea externă, în care caz leziunea se cronicizează și distruge cartilajul urechii. Sin.: papula Golfului.

ULCER CUSHING / ulcère de Cushing / Cushing's ulcer. [*Harvey Williams Cushing, neurochirurg american, Philadelphia, 1869-1939.*] *U. peptic acut asociat cu leziuni manifeste sau oculte ale SNC (leziuni intracraniene sau cu *hipertensiune intracraniană). Denumirea este specifică terminologiei engleze.

ULCER DE DECUBIT / ulcère de décubitus / decubitus ulcer, bedsore. Sin.: escară (v.).

ULCER DE DEȘERT / maladie de Barcoo / desert sore. Sin.: boală Barcoo (v.).

ULCER DUODENAL / ulcère duodénal / duodenal ulcer. Localizare duodenală a bolii ulceroase, caracterizată prin pierdere de substanță la nivelul mucoasei duodenale (până la nivelul stratului muscular al mucoasei) și exprimată clinic printr-un sindrom dureros epigastric și dispeptic, cu ritmicitate alimentară și evoluție periodică sezonieră. În cursul evoluției cronice se poate complica cu: hemoragii, perforații și *stenoză pilorică. V. ulcer gastroduodenal și *Helicobacter pylori*.

ULCER ESOFAGIAN / ulcère oesophagienne / (o)esophagial ulcer. Afecțiune rară, u. e. se localizează îndeosebi la nivelul treimii inferioare a esofagului. Determină o simptomatologie asemănătoare cu a *u. gastric sus situat, dar cu fenomene de *reflux gastroesofagian mai accentuate și *disfagie.

ULCER FAGEDENIC / ulcère phagédénique / ulcus tropicum. Sin.: fagedenism (v.).

ULCER DE GAMBĂ / ulcère de jambe / varicose ulcer. Sin.: ulcer varicos (v.).

ULCER GASTRIC / ulcère simple de l'estomac / gastric ulcer. Localizare gastrică a bolii ulceroase, caracterizată prin pierdere de substanță la nivelul mucoasei gastrice (până la nivelul stratului muscular al mucoasei), cel mai adesea pe mica curbură sau pe antru. Manifestări clinice: sindrom dureros epigastric și dispeptic, cu ritmicitate alimentară și evoluție periodică sezonieră. Numai u. g. predispune la *cancer gastric. Complicații: hemoragii, perforații, *stenoze (u. cu localizare pilorică). V. ulcer gastroduodenal.

ULCER GASTRODUODENAL / ulcère gastroduo-dénal / peptic ulcer. Cadru nosologic în care sunt incluse boli benigne de etiologie insuficient cunoscută care se traduc printr-o pierdere de substanță circumscrisă ce afectează, mai mult sau mai puțin profund, mucoasa gastrică sau duodenală. Pentru desemnarea concomitentă a leziunii, simptomelor și a cauzei se utilizează expresia *boală ulceroasă gastroduodenală*. Această grupare într-un termen comun a ulcerului gastric și duodenal este justificată de o similitudine aparentă a celor două boli, care, nu este exclus totuși să fie diferite. Denumirea *peptic ulcer* din terminologia engleză este mai cuprinzătoare, incluzând pe lângă ulcerele gastric și duodenal, *ulcerul esofagian și *ulcerul peptic după *gastrojejunostomie. Existența u. g. este legată de factori alimentari, stres, de prezența unui germen microbian (*Helicobacter pylori*) și mai rar de o hipersecreție de *gastrină (*sindrom Zollinger-Ellison).

ULCER GOMOS SIFILITIC / ulcère gommeux syphilitique / gummatous ulcer. Ulcer ovalar, cu marginile nete și baza dură, fără adenopatie satelită, rezultat prin degenerarea cazeoasă a *gomelor din *sifilisul terțiar. Afectează frecvent limba, iar mai rar este localizat la nivelul altor mucoase sau cutanat.

ULCER JACOB / ulcère de Jacob / Jacob's ulcer. [*Arthur Jacob, anatomist și oftalmolog irlandez, Dublin, 1790-1874.*] Sin.: *ulcus rodens* (v.).

ULCER MELENEY / ulcère de Meleney / Meleney's ulcer, progressive post-operative gangrene. [*Frank L. Meleney, chirurg american, 1889-1963.*] *Gangrenă postoperatorie progresivă, care debutează într-un punct al unei plăgi (după un traumatism sau o intervenție chirurgicală) sau al unei cicatrici, sub forma unei ulcerații cu formă regulată și rotunjită, delimitată printr-un burelet circular foarte dureros.

ULCER ÎN OGLINDĂ / ulcère en miroir / kissing-ulcer. U. denumit "de contact", cu sediul vizavi de un alt ul. în duoden, situat pe peretele opus.

ULCER PENETRANT / ulcère pénétrant, ulcère perforé bouché / penetrating ulcer. Ulcer perforat care s-a extins în profunzime provocând eroziunea unui organ vecin, frecvent pancreasul.

ULCER PEPTIC / ulcère peptique / marginal ulcer, anastomotic ulcer. U. care survine într-o perioadă de timp variabilă după o gastroenterostomie (*gastroduodenostomie, *gastrojejunostomie) sau *gastrectomie, practicate de obicei în u. gastric sau duodenal. U. p. se localizează pe gura de anastomoză sau în vecinătatea acesteia, la nivelul stomacului sau a jejunului. În terminologia engleză termenul *peptic ulcer* desemnează toate ulcerele. Sin.: ulcer anastomotic. V. ulcer gastroduodenal.

ULCER PERFORANT / ulcère perforant / perforating ulcer. Sin.: ulcer plantar (v.)

ULCER PERFORAT / ulcère perforé / perforated ulcer. U. extins în întreaga grosime a peretelui organului la nivelul căruia este localizat.

ULCER PLANTAR / ulcère plantaire / plantar ulcer. Ulcer neurotrofic profund al tălpii, produs prin răniri repetate în condiții de anestezie locală patologică. Este întâlnit în boli ca *lepra și *diabetul zaharat. Sin.: mal perforant plantar, ulcer perforant.

ULCER SERPIGINOS / ulcère serpigineux / serpiginous ulcer. Ulcer cu tendință de extensie în altă regiune decât aceea în care a apărut inițial. Ex.: u. s. al corneei; u. s. genital.

ULCER SPECIFIC / ulcère spécifique / specific ulcer. U. determinat de o boală specifică, îndeosebi *sifilis sau *lupus.

ULCER STERCORAL / ulcère stercoral / stercoral ulcer. 1) U. perforat la nivelul căruia trec materiile fecale. 2) U. provocat prin presiunea unei mase dure și compacte de materii fecale.

ULCER DE STRES / ulcère de stress / stress ulcer. Ulcer peptic superficial localizat cel mai adesea la nivelul zonei secretoare de acid a stomacului, întâlnit la pacienții cu traumatisme severe, stări septice, arsuri întinse sau în stare de șoc. Leziunile sunt multiple, superficiale și nedureroase, manifestându-se prin hemoragii digestive superioare de mică amploare.

ULCER TROPICAL / ulcère tropical / ulcus tropicum. Sin.: fagedenism (v.).

ULCER VARICOS / ulcère variqueux / varicose ulcer. U. cutanat cu sediul la nivelul părții distale a gambei, de obicei pe fața antero-internă a acesteia. Survine pe un fond de *ectazie venoasă prealabilă (varice). Sin.: ulcer de gambă.

ULCERAȚIE, s. f. / ulcération, s. f. / ulceration. [*Lat.* ***ulceratio, -onis*** *= ulcerație, de la* ***ulcerare*** *= a umple de răni și* ***ulcus, -eris*** *= rană.*] 1) Proces patologic care determină o soluție de continuitate la nivelul tegumentelor sau al mucoaselor, cu pierdere de substanță. 2) Ulcerul superficial rezultat din această pierdere de substanță.

ULCEROCANCER, s. n. / ulcérocancer, s. m. / ulcerocancer. [*Lat.* ***ulcus, -eris*** *= rană;* ***cancer, -cri*** *= rac, cancer.*] Cancer dezvoltat pe un ulcer; îndeosebi leziunile gastrice de acest tip.

ULCEROS, adj., s. m. sau f. / ulcéreux, -euse, adj., s. m. ou f. / ulcerous. [*Lat.* ***ulcerosus*** *= acoperit cu răni, bubos, de la* ***ulcerare*** *= a umple de răni și* ***ulcus, -eris*** *= rană.*] 1) Care se referă la o *ulcerație, care are caracteristicile acesteia. 2) Bolnav afectat de un *ulcer, de obicei gastroduodenal.

ULCIOR. Var. pentru urcior (v.).

ULCUS RODENS / ulcus rodens / rodent ulcer. Formă ulcerată de *epiteliom bazocelular. Nu metastazează, iar apariția sa este favorizată de expunerea prelungită la soare. Sin.: ulcer Jacob.

ulectomie, s. f. / ulectomie, s. f. / ulectomy. [*Gr. 1)* ***oulon*** *= gingie; 2)* ***oule*** *= cicatrice;* ***ektome*** *= excizie.*] 1). Sin.: gingivectomie (v.). 2) Excizia unui țesut cicatriceal.

ULEI, s. n. / huile, s. f. / oil. [*Lat.* ***oleum*** *= ulei; sl.* ***olej****.*] Grăsime (glicerid) în stare fluidă la temperatura obișnuită. Diferitele u. se obțin din: vegetale (*u. vegetale*, cele mai utilizate), țesuturi animale (*u. de pește*, din ficat) sau parafină (*u. minerale*). Câteva tipuri de *u. vegetale*: 1) *U. de arahide*, extras din arahide (alune americane), utilizat ca aliment. 2) *U. de cacao*, obținut din semințele plantei *Theobroma cacao*, este solid (de unde și numele de unt de cacao). Utilizat ca excipient pentru supozitoare și bază de unguent. 3) *U. de floarea-soarelui*, obținut prin presarea la cald a semințelor plantei. Este utilizat ca aliment, vehicul pentru soluții injectabile cu acțiune prelungită și excipient pentru unguente. 4) *U. de măsline*, extras din fructele plantei *Olea europaea*. Se utilizează ca vehicul pentru soluții injectabile, ca emolient, laxativ, colagog, purgativ mecanic și ca antidot contra toxicelor iritante. 5) *U. din germeni de porumb* se extrage prin presare la rece. Are valoare nutritivă, conține acizi grași esențiali, vitaminele D_5, E și lecitine. Este utilizat ca u. dietetic și în diferite regimuri alimentare. 6) *U. de ricin*, obținut prin presarea la rece a semințelor plantei. Se utilizează ca vehicul și excipient pentru soluții injectabile, supozitoare, emulsii, clisme. Are acțiune purgativă (*Oleum ricini*). 7) *U. de soia*, extras din semințele plantei, se utilizează în locul u. de floarea soarelui și ca sursă de lecitină.

ULERITEM, s. n. / ulérythème, s. m. / ulerythema. [*Gr.* ***oule*** *= cicatrice;* ***erythema, -atos*** *= roșeață.*] Grup de dermatoze în care se asociază un eritem cu o atrofie superficială a tegumentelor.

ULITĂ, s. f. / ulite, s. f. / ulitis. [*Gr. oulon = gingie; -ită.*] Sin.: gingivită (v.).

ULNA, s. f. / ulna, s. m. / ulna. [*Lat. ulna = antebraț.*] V. tab. anat. - oase.

ulnar, adj. / ulnaire, adj. / ulnar. [*Lat. ulna = antebraț.*] Referitor la cubitus, care în NA se numește *ulna. Ex.: nerv u. În mod normal, u. trebuie să înlocuiască termenul cubital.

ULTRACENTRIFUGARE, s. f. / ultracentrifugation, s. f. / ultracentrifugation. [*Lat. ultra = dincolo de; centrum = centru, din gr. kentron = vârf ascuțit; fugare = a pune pe fugă, a îndepărta, a alunga.*] Accelerarea sedimentării unor particule utilizând *ultracentrifuga. Domeniul u. începe convențional de la 50 000 g. Experimental s-au obținut accelerații precise care pot depăși 10^6 g, pentru izolarea anumitor macromolecule biologice. Prin măsurarea vitezei de sedimentare se poate determina mărimea particulelor coloidale și chiar masa acestora.

ULTRACENTRIFUGĂ, s. f. / ultracentrifugeuse, s. f. / ultracentrifuge. [*Lat. ultra = dincolo de; centrum = centru, din gr. kentron = vâf ascuțit; fugare = a pune pe fugă, a îndepărta, a alunga.*] Centrifugă ce realizează viteze mari de rotație, cu forțe centrifuge de peste 50 000 g (g = accelerația gravitațională). Rotorul este acționat de motor fie cu ulei comprimat refrigerat, fie cu aer comprimat. V. și ultracentrifugare.

ULTRADIAN, adj. / ultradien, -enne, adj. / ultradian. [*Lat. ultra = dincolo de; dies = zi.*] Referitor la un *bioritm care durează sub 24 de ore.

ULTRAFILTRARE, s. f. / ultrafiltration, s. f. / ultrafiltration. [*Lat. ultra = dincolo de; lat. medievală filtrum, cu origine în limba francilor stabiliți în Galia, filtir = fetru, pâslă.*] Procedeu prin care sunt separate o serie de molecule biologice în funcție de dimensiunile lor, prin utilizarea de membrane artificiale ale căror pori asigură selecția. U. poate fi accelerată prin aplicarea unei presiuni de mai multe atmosfere. Pe lângă particulele coloidale, prin u. pot fi separate și virusuri. V. și dializă.

ULTRAFILTRAT GLOMERULAR / ultrafiltrate glomérulaire / glomerular ultrafiltrate. Lichidul rezultat din filtrarea la nivelul capilarelor *glomerulului renal, aflat în lumenul *capsulei Bowman. Prezintă o compoziție asemănătoare cu a *plasmei sanguine, lipsind doar particulele de dimensiuni mari (proteine plasmatice și celule sanguine). V. și filtrare glomerulară.

ULTRAMICROSCOP, s. n. / ultramicroscope, s. m. / ultramicroscope. [*Lat. ultra = dincolo de; gr. mikros = mic; skopos = observator, de la skopein = a vedea, a examina.*] Sin.: microscop pe fond întunecat. V. microscop, ultramicroscopie.

ULTRAMICROSCOPIE, s. f. / ultramicroscopie, s. f. / ultramicroscopy. [*Lat. ultra = dincolo de; gr. mikros = mic; skopia = examinare, de la skopein = a vedea, a examina.*] Studiul unor structuri, de obicei particule coloidale sau o serie de microorganisme, la *ultramicroscop. Una din aplicațiile u. este în diagnosticul sifilisului, prin punerea în evidență directă a *treponemelor în produsele prelevate de la nivelul șancrului, al adenopatiei satelite sau al leziunilor cutanate, sau prin *testul de imobilizare a treponemelor.

ULTRAMICROTOM, s. n. / ultramicrotome, s. m. / ultramicrotome. [*Lat. ultra = dincolo de; gr. mikros = mic; tomos = tăiat, secționat, de la temnein = a tăia.*] *Microtom cu care se obțin secțiuni de țesut extrem de fine, sub 100 Å, îndeosebi pentru examinarea acestora la *microscopul electronic prin transmisie.

ULTRAPRESIUNE, s. f. / ultrapression, s. f. / ultrapressure. [*Lat. ultra = dincolo de; pressio, -onis = presiune, de la pressare = a presa.*] Presiune obținută în dispozitive adecvate, având valori de peste 1 000 atm. Virusurile sunt inactivate în intervalul 3 000-6 000 atm, iar enzimele la peste 12 000 atm.

ULTRASONOGRAFIE, s. f. / ultra-sonographie, s. f. / ultrasonography. [*Lat. ultra = dincolo de; sonus = sunet; gr. graphein = a scrie.*] Sin.: ecografie (v.).

ULTRASONOGRAFIE DOPPLER / ultrasonographie Doppler / Doppler ultrasonography. [*Christian Johann Doppler, fizician și matematician austriac, 1803-1853.*] Sin.: velocitometrie Doppler (v.).

ULTRASONOTERAPIE, s. f. / ultrasonothérapie, s. f. / ultrasonotherapy. [*Lat. ultra = dincolo de; sonus = sunet; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea terapeutică a ultrasunetelor. V. și ultrasunete.

ULTRASTRUCTURĂ, s. f. / ultrastructure, s. f. / ultrastructure. [*Lat. ultra = dincolo de; structura = dispunere, așezare.*] Structura unei celule așa cum apare la microscopul electronic. În general, informațiile structurale obținute cu tehnici sau metode cu o putere de rezoluție mai mare decât a *microscopului optic.

ULTRASUNET, s. n. / ultrason, s. m. / ultrasound. [*Lat. ultra = dincolo de; sonitus = zgomot, răsunet.*] Vibrație mecanică identică vibrațiilor sonore, dar cu o frecvență care depășește pragul de percepție al urechii umane, adică 20 000 Hz. U. se propagă în mediu omogen în linie dreaptă; viteza de propagare depinde de temperatură și îndeosebi de impedanța acustică, adică de raportul dintre presiunea acustică și viteza moleculară. În mediu eterogen, u., ca și sunetele, sunt capabile să se reflecte la nivelul unui obstacol sau la interfața a două medii cu caracteristici fizice diferite. Unda de reflexie se numește ecou. Această proprietate stă la baza *ecografiei. U. prezintă trei categorii de efecte la nivelul țesuturilor: 1) *termice*, care depind de absorbția u. în țesutul respectiv; 2) *chimice*, reacții de oxidare și denaturare proteică; 3) *mecanice*, disocieri moleculare capabile să determine, uneori, liză celulară. Proprietățile termice sunt utile în *ultrasonoterapie.

ULTRAVIOLET, adj. / ultraviolet, -tte, adj. / ultraviolet. [*Lat. ultra = dincolo de; viola = viorea, violet.*] Despre radiațiile electromagnetice situate dincolo de marginea violet a spectrului vizibil. Termenul se utilizează și substantivat la f. pl.: ultraviolete. V. radiație ultravioletă.

UMĂR, s. n. / épaule, s. f. / shoulder. [*Lat. humerus = umăr.*] Zonă topografică care corespunde articulației brațului cu toracele. Cuprinde atât oasele cât și mușchii și țesuturile din jurul articulației scapulohumerale și este alcătuită din trei regiuni: axilară (axila), scapulară și deltoidiană.

UMĂR BLOCAT / épaule bloquée / frozen shoulder. Varietate de *umăr dureros cu redoare pronunțată a articulației. Blocajul umărului este consecința unei capsulite retractile glenohumerale și nu a unei simfize a bursei seroase subdeltoidiene, așa cum s-a crezut când u. b. era denumit periartrită scapulo-humerală anchilozantă.

UMĂR DUREROS ACUT / épaule douloureuse aiguë / acut painful schoulder. Sindrom caracterizat printr-o durere extrem de vie la nivelul umărului, instalată brusc sau în câteva zile și însoțită de un blocaj total al articulației scapulohumerale. În majoritatea cazurilor u. d. a. este consecința unei reacții inflamatorii în jurul unei calcificări ce coafează mușchii rotatori scurți ai umărului.

UMĂR DUREROS SIMPLU / épaule douloureuse simple / painful shoulder. Periartrită scapulo-humerală simplă nonanchilozantă, consecutivă unei alterări a tendoanelor de la nivelul umărului.

UMĂR MILWAUKEE / épaule de Milwaukee / Milwaukee shoulder. U. dureros, în cazul unei artropatii distructive bilaterale, la pacienți adulți, cu calcificări capsulare, revărsat articular și erodare a capsulei tendonului rotator. Lichidul articular are o activitate colagenazică crescută. Sin.: sindrom scapular Milwaukee.

UMBRIRE, s. f. / ombrage, s. m. / shadow-casting. [*Lat. umbra = umbră.*] Tehnică de preparare în microscopia elec-

tronică, prin care preparatele de examinat sunt acoperite cu particule metalice foarte fine (aur, platină), pulverizate și proiectate sub un unghi variabil.

UMIDITATE, s. f. / humidité, s. f. / humidity. [*Lat.* ***humidus*** *= umed.*] Cantitatea de lichid conținută de un gaz sau un solid. *U. aerului* reprezintă cantitatea de vapori de apă din aer, iar u. relativă rezultă din raportul, în procente, dintre u. absolută și cea maximă. U. relativă exprimă gradul de saturare a aerului cu vapori de apă.

UMOARE, s. f. / humeur, s. f. / humor, mood, temper. NA: humor (1). [*Lat.* ***humor, -oris*** *= lichid.*] 1) Termen desuet care desemnează un lichid organic intrinsec (ex.: *u. apoasă, *u. vitroasă). În medicina antică se susținea existența a patru umori (sângele, flegma, bila galbenă și bila neagră sau melancolia), temperamentul și sănătatea depinzând de proporția dintre acestea. 2) În prezent, termenul este utilizat îndeosebi pentru desemnarea dispoziției afective fundamentale, care conferă stărilor sufletești un caracter agreabil sau dezagreabil. Obs.: în relație cu aceste două posibile explicații, în engl. există termeni diferiți: 1) *humor*; 2) *mood, temper*.

UMOARE APOASĂ / humeur aqueuse / aqueous humor. NA: humor aquosus. Lichid transparent, adevărat "mediu intern" al ochiului, conținut în *camerele anterioară și posterioară. U. a. asigură nutriția *cristalinului și are un rol determinant în reglarea *presiunii intraoculare. Cu o compoziție asemănătoare cu a LCR, u. a. este secretată la nivelul capilarelor *corpului ciliar, printr-un proces asemănător cu *dializa. Ea reprezintă, de fapt, un lichid interstițial care infiltrează toate structurile intraoculare și îndeosebi rețeaua fibrilară a *corpului vitros.

UMOARE VITROASĂ / humeur vitrée / vitreous humor. NA: humor vitreus. Componenta fluidă a corpului vitros (v.).

UMORAL, adj. / humoral, -ale, -aux, adj. / humoral. [*Lat.* ***humor, -oris*** *= lichid.*] Care se referă la lichidele din organism. Ex.: factori u., bilanț u.

UMORALISM, s. n. / théorie humorale / humoral theory. [*Lat.* ***humor, -oris*** *= lichid; -ism.*] Sin.: patologie umorală (v.).

UNCARTROZĂ, s. f. / uncarthrose, s. f. / uncarthrosis. [*Lat.* ***uncus*** *= cârlig; gr.* ***arthron*** *= articulație; -oză.*] Leziune artrozică localizată la nivelul articulațiilor uncovertebrale, în cursul *cervicartrozei.

UNCIFORM, adj. / unciforme, adj. / unciform. [*Lat.* ***uncinatus*** *= de forma unui cârlig, de la* ***uncus*** *= cârlig;* ***forma*** *= formă.*] În formă de cârlig. Denumire pentru o serie de *apofize recurbate, amintind prin forma lor de un cârlig. Ex.: apofiza u. a *osului cu cârlig.

UNCINARIOZĂ, s. f. / uncinariose, s. f. / uncinariasis. [*Lat.* ***uncinatus*** *= de forma unui cârlig, de la* ***uncus*** *= cârlig; -oză.*] Denumire, utilizată rar, pentru starea de infestare cu paraziți din genul *Uncinaria*, îndeosebi specia *Ancylostoma duodenale*, agentul patogen al anchilostomiazei (v.).

UNCODISCARTROZĂ, s. f. / uncodiscarthrose, s. f. / uncodiscarthrosis. [*Lat.* ***uncus*** *= cârlig; lat.* ***discus****, gr.* ***diskos*** *= disc; gr.* ***arthron*** *= articulație; -oză.*] Asociere a *uncartrozei cu *discartroza în cursul reumatismului cronic degenerativ al rahisului cervical (*cervicartroză).

UNCUS, s. n. / uncus, s. m. / uncus. NA: uncus, pl. unci. [*Lat.* ***uncus*** *= cârlig.*] Formațiune anatomică în formă de cârlig. Ex.: u. *hipocampului. V. unciform.

UNCUSECTOMIE, s. f. / uncusectomie, s. f. / uncusectomy. [*Lat.* ***uncus*** *= cârlig; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația uncusului, denumit și apofiza semilunară a vertebrelor cervicale.

UNDĂ, s. f. / onde, s. f. / wave. [*Lat.* ***unda*** *= val, undă.*] 1) În fizică: fenomen de propagare din aproape în aproape a unei perturbații într-un mediu. În toate punctele mediului de propagare a u. se reproduce perturbația inițială. În funcție de natura perturbației ce se propagă, se cunosc *u. elastice, electromagnetice, magnetohidrodinamice, termice, gravitaționale*. În biologie și medicină, prezintă un interes deosebit aproape întreg spectrul *u. electromagnetice*: *u. hertziene lungi* (utilizate în transmisiile de radioteleviziune, dar și în *rezonanța magnetică nucleară), *u. scurte* și *u. ultrascurte*, radiațiile *infraroșii, optice-vizibile, ultraviolete, Röntgen* sau *X, gama*, a căror utilizare se află la baza a numeroase tehnici și metode de diagnostic și tratament. Studiul acțiunii radiațiilor ultraviolete, X și gama asupra organismului constituie domeniul *radiobiologiei. 2) În medicină, termenul desemnează și deflexiunile de pe traseele *electrocardiogramei, *electroencefalogramei și *balistocardiogramei.

UNDĂ ANACROTĂ / onde anacrote / anacrotic wave. Ridicătură a liniei ascendente a *sfigmogramei carotidiene, în urma căreia rezultă fie o modificare a pantei fie o undă mică, cu un vârf și o incizură. U. a. corespunde deschiderii valvelor sigmoide, deci fazei de evacuare ventriculară și este consecința undei de presiune determinată de sângele propulsat puternic de ventriculul stâng în aortă. Frecvența u. a. crește cu vârsta și cu rezistența arterială. V. anacrotism.

UNDĂ DELTA / onde delta / delta wave. U. care apare sub forma unei mici ancoșe în porțiunea ascendentă a complexului QRS, pe electrocardiogramă. Este caracteristică *sindromului Wolf-Parkinson-White și traduce o excitație precoce (preexcitație) a ventriculilor.

UNDĂ DICROTĂ / onde dicrote / dicrotic wave. Proeminență observată în porțiunea descendentă a *carotidogramei succedând incizurii catacrote. Este legată de reflexia undei sanguine către periferia sistemului arterial.

UNDĂ ÎN DOM / onde en dôme / Pardee's wave. Sin.: undă Pardee (v.).

UNDĂ f / onde f / f wave. În electrocardiografie, undă care apare în *fibrilația auriculară.

UNDĂ DE FUZIUNE / onde de fusion / fusion wave. Aspect electrocardiografic rezultat prin interferența între doi centri de automatism (*pace-maker) în competiție, care își împart în cursul unei contracții, fie activarea atriilor fie, cel mai frecvent, a ventriculilor. Când activarea ventriculilor este împărțită între un pacemaker sinusal și unul ventricular, complexul de fuziune prezintă un aspect intermediar între o undă QRS de origine sinusală și una de origine ventriculară, fiind precedat de o undă P sinusală urmată de un spațiu PR scurtat.

UNDĂ P / onde P / P wave. Prima undă a *electrocardiogramei, corespunzând *depolarizării atriilor.

UNDĂ PARDEE / onde de Pardee / Pardee's wave. Aspect electrocardiografic major observat în faza acută inițială (sau supraacută) a infarctului miocardic, în care se constată o supradenivelare a segmentului ST extremă și convexă în sus, care înglobează unda T și chiar, uneori, unda R, având debutul către vârful acesteia. Sin.: undă în dom, mare undă monofazică.

UNDĂ Q / onde Q / Q wave. Pe electrocardiogramă, prima undă negativă a complexului ventricular rapid QRS, care în mod normal are o amplitudine mică. O undă cu amplitudine mică se notează cu q. V. electrocardiogramă.

UNDĂ R / onde R / R wave. În electrocardiografie, prima undă pozitivă a complexului ventricular QRS. Este notată cu r când are o amplitudine sub 5 mm. V. electrocardiogramă.

UNDĂ S / onde S / S wave. În electrocardiografie, undă negativă care urmează *undei R pozitive. Este notată cu s când are o amplitudine sub 5 mm. V. electrocardiogramă.

UNDĂ T / onde T / T wave. Pe electrocardiogramă, undă lentă asimetrică urmând complexului QRS, în general pozitivă și corespunzând sfârșitului repolarizării ventriculare. V. electrocardiogramă.

UNDĂ U / onde U / U wave. Pe electrocardiogramă, undă mică pozitivă, inconstantă și de foarte mică amplitudine, care urmează *undei T. Este amplă la sportivi și în vagotonie, precum și în stările de hiperpotasiemie. V. electrocardiogramă.

UNDE ULTRASCURTE / onde ultracourtes / ultrashort waves. Radiații electromagnetice cu lungimea de undă sub 10 m, puțin penetrante, cu proprietăți asemănătoare radiațiilor infraroșii (v. infraroșu). U. u. sunt utilizate în tratamentul unor leziuni superficiale.

UNGHI, s. n. / angle, s. m. / angle. NA: angulus, pl. anguli. [*Lat.* ***angulus*** *= unghi, colț.*] Figură geometrică formată din două drepte care pleacă din același punct. Nume dat unor zone anatomice care au aspectul de u.: 1) *u. cardiofrenic*, observat radiologic, delimitat de arcurile inferioare ale umbrei inimii și de diafragm. 2) *u. cardiohepatic*, situat între marginea dreaptă a inimii și marginea superioară a lobului drept hepatic. 3) *u. duodenojejunal* (NA: *flexura duodenojejunalis*), curbura de la joncțiunea duodenului cu jejunul. 4) *u. epigastric* (NA: *angulus infrasternalis*), format de marginea inferioară a cartilajelor costale prinse de apendicele *xifoid. 5) *u. hepatic al colonului* (NA: *flexura coli dextra*), u. subhepatic, format de trecerea colonului ascendent în colonul transvers. 6) *u. iridocornean* (NA: *angulus iridocornealis*), u. format de iris și cornee. 7) *u. pontocerebelos*, delimitat de fața laterală a punții și a cerebelului, pe de o parte, și de oasele craniene, pe de altă parte. 8) *u. sternal* (NA: *angulus sterni*), sin.: unghi Louis (v.). 9) *u. vasculocardiac*, rezultat din întretăierea celor două arcuri ale marginii drepte a inimii. Sin.: angulus.

UNGHI LIMITĂ / angle limite / critical angle. U. de incidență pentru care, la trecerea luminii dintr-un mediu mai refringent în altul mai puțin refringent, corespunde, la limita de separare dintre cele două medii, un unghi de refracție de 90°. V. refractometru.

UNGHI LOUIS / angle de Louis / Louis' angle. NA: angulus sterni. [***Antoine Louis****, chirurg francez, Paris, 1723-1792.*] Unghiul format între manubriul și corpul sternal; sub el se găsește spațiul II intercostal. Sin.: unghi sternal.

UNGHIE, s. f. / ongle, s. m. / nail. NA: unguis, pl. ungues. [*Lat.* ***unguis*** *= unghie.*] Lamă cornoasă ovalară care se află situată, bine implantată, pe fața dorsală a falangei distale a fiecărui deget de la mâini și picioare. În mod normal flexibile și rezistente, de culoare roz, u. se modifică în procese patologice locale, dar aspectul lor poate avea și o valoare semeiologică mai extinsă. Astfel, u. sunt bombate în cazul *degetelor hipocratice, pot prezenta șanțuri longitudinale în îmbătrânire sau în unele dermatoze, pot fi uscate și casante în urma unor traumatisme fizice sau agresiuni chimice, ori în unele carențe alimentare (îndeosebi în vitamina C și fier). Obs.: în engl. *nail* înseamnă și *cui*, de unde utilizarea termenului în ortopedie, uneori aproximativ sin. cu tijă.

UNGHIE ÎN CARENĂ / ongle en carène / Heller's disease. Sin.: boală Heller (v.).

UNGHIE ÎNCARNATĂ / ongle incarné / ingrown nail, ingrowing toenail. Creștere aberantă a u., care apasă țesuturile moi adiacente, proces care favorizează inflamația și, frecvent, supurația locală. U. î. se produce cel mai des la nivelul *halucelui.

UNGUENT, s. n. / unguent, s. m. / unguent. [*Lat.* ***unguentum*** *= ulei parfumat, pomadă.*] Preparat farmaceutic semisolid care conține de obicei substanțe active încorporate într-un excipient ce se înmoaie la temperatura corpului. Se aplică pe piele sau pe mucoase.

UNGVEAL, adj. / unguéal, -ale, -aux, adj. / ungual. [*Lat.* ***unguis*** *= unghie.*] Referitor la unghie, care aparține unghiei.

UNICELULAR, adj. / unicellulaire, adj. / unicellular. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***cellula*** *= cămăruță.*] Care este alcătuit dintr-o singură celulă. Bacteriile, protozoarele și unele alge sunt organisme u.

UNILATERAL, adj. / unilatéral, -ale, -aux, adj. / unilateral. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***lateralis****, de la* ***latus, -eris*** *= latură.*] Care nu afectează decât o parte a corpului sau a unui organ.

UNILOCULAR, adj. / uniloculaire, adj. / unilocular. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***loculus****, dim. de la* ***locus*** *= loc.*] Care conține o singură cavitate. Ex.: chist u.

UNIOVULAR, adj. / uniovulaire, adj. / uniovular. [*Lat.* ***unus*** *= unic, lat. științifică;* ***ovulum*** *= ou mic, de la* ***ovum*** *= ou.*] V. monozigot.

UNIPARĂ, adj., s. f. / unipare, adj., s. f. / unipara, uniparous. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***parere*** *= a naște.*] Femeie care a născut un singur copil, *primipară.

UNIPOLAR, adj. / unipolare, adj. / unipolar. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***polus*** *= pol.*] 1) Care prezintă o singură prelungire, un singur *proces. Ex.: neuron u. 2) Despre o tulburare afectivă în care survin numai episoade depresive. 3) Care posedă un singur *electrod de culegere. Ex.: derivațiile u. (în electrocardiografie).

UNISEXUALITATE, s. f. / unisexualité, s. f. / unisexuality. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***sexualis*** *= referitor la sex, de la* ***sexus*** *= sex.*] Existența normală la un subiect a caracteristicilor anatomice și fiziologice ale unui singur sex.

UNITATE, s. f. / unité, s. f. / unit. [*Lat.* ***unitas, -atis*** *= unitate, de la* ***unus*** *= unu.*] O anumită mărime sau cantitate, divizibilă sau indivizibilă, adaptată ca standard pentru măsurarea mărimilor de același fel și denumită u. de măsură. Diferitele u. de măsură sunt cuprinse în *sisteme de unități, dintre care cel mai important - și a cărui aplicare este obligatorie - este *Sistemul Internațional de unități de măsură (SI). Simbol: U.

UNITATE DE ANTIGEN / unité d'antigène / antigen unit. Cantitatea cea mai mică de antigen necesară pentru fixarea unității de *complement.

UNITATE DE ANTITOXINĂ / unité d'antitoxine / antitoxin unit. Unitate pentru exprimarea puterii unei *antitoxine. Inițial au fost elaborate diverse unități pe baza efectelor biologice. În prezent definirea se face prin comparație cu toxine standard specifice.

UNITATE ATOMICĂ DE MASĂ / unité de masse atomique / atomic mass unit. Atomii și moleculele fiind foarte mici, masele lor nu pot fi exprimate convenabil folosind unitățile de masă convenționale. De aceea, prin convenție internațională, a fost definită u. a. m., egală cu a douăsprezecea parte din masa izotopului $^{12}_{6}C$. Valoarea sa în SI este $1{,}66044 \times 10^{-27}$ kg. Simbol: u. Pentru masele moleculare se utilizează mai frecvent *daltonul.

UNITATE BODANSKY / unité Bodansky / Bodansky unit. [***Aaron Bodansky****, biochimist american, New York, 1887-1961.*] În biochimia clinică: u. de *fosfatază alcalină care eliberează 1 mg de fosfor anorganic ca fosfat anorganic, după o oră de incubare în mediu tampon conținând ca substrat sodiu-beta-glicerolfosfat.

UNITATE ENZIMATICĂ INTERNAȚIONALĂ / unité enzymatique internationale / international enzyme unit. Unitate de activitate enzimatică reprezentând cantitatea de enzimă care catalizează transformarea unui micromol de substanță pe minut, la 30 C și la pH-ul optim de activitate al enzimei respective. O unitate internațională este echivalentă cu 16,67 nanokatal, adică $16{,}67 \cdot 10^{-9}$ katal. V. katal.

UNITATE HEMOLITICĂ / unité hémolytique / h(a)emolytic unit. Cantitatea de ser imun inactivat care produce o hemoliză completă a unui volum de 1 ml de suspensie 5% de eritrocite spălate, în prezența *complementului.

UNITATE HOUNSFIELD / unité Hounsfield / Hounsfield unity. [***Sir Godfrey Newbold Hounsfield****, inginer englez, inventatorul computer tomografului, laureat al premiului Nobel pentru medicină/fiziologie în 1979.*] Unitate de densitate în *scanografie, conform căreia aerul corespunde la −1000, apa la 0, iar calciul (osul compact) la +1000. Sin.: număr Hounsfield.

UNITATE INTERNAȚIONALĂ / unité internationale / international unit. U. de măsură, acceptată pe plan internațional, în cadrul Sistemului Internațional de unități de măsură, pentru exprimarea concentrației diferitelor substanțe biologic active, îndeosebi enzime și hormoni. Abrev.: UI.

UNITATE MIOTATICĂ / unité myotatique / myotatic unit. Ansamblul sistemului neuromuscular pus în joc de o fibră aferentă excitată pornind de la nivelul *fusului neuromuscular. V. reflex miotatic.

UNITATE MOTORIE / unité motrice / motor unit. Neuronul motor somatic și celulele musculare pe care acesta le inervează.

UNITATE DE REPETIȚIE / unité de répétition / repeat unit. Secvența de ADN constituind motivul de bază într-o regiune repetată.

UNITATE DE TRANSCRIPȚIE / unité de transcription / transcription unit. Regiune a *genomului situată între un *situs de inițiere și un situs terminal al *transcripției prin ARN-polimerază. U. t. poate include mai mult decât un *cistron.

UNIVITELIN, adj. / univitellin, -inne, adj. / univiteline. [*Lat.* ***unus*** *= unu;* ***vitellum*** *= gălbenuș de ou.*] Sin.: monozigot (v).

UPERIZARE, s. f. / upérisation, s. f. / uperisation. [*Abrev. de la* ***ultra*** *+* ***pasteurizare****, din lat.* ***ultra*** *= dincolo de;* ***Louis Pasteur****, chimist francez, fondator al microbiologiei, virusologiei și imunologiei, 1822-1895.*] *Pasteurizare a laptelui la temperatură foarte înaltă (140-150 °C) prin injectare de vapori în masa lichidă sau într-o atmosferă cu vapori supraîncălziți.

URAC, s. n. / ouraque, s. m. / urachus. [*Gr.* ***ourakhos*** *= canalul urinar.*] Canal embrionar care la făt leagă *vezica urinară cu *ombilicul. În viața postnatală persistă sub forma unui cordon fibros impermeabil situat între apexul vezicii și ombilic, fiind denumit ligament ombilical median. Excepțional, acest cordon poate rămâne permeabil, urina scurgându-se prin ombilic sau formând dilatații chistice pe traiectul u. Var.: uracă.

URACĂ. Var. pentru urac (v.).

URACIL, s. m. / uracile, s. m. / uracil. Component pirimidinic al acizilor nucleici. V. și baze pirimidinice.

URANILACETAT, s. m. / uranyl acétate / uranyl acetate. [***Planeta Uranus****, care reprezenta zeul latin* ***Uranus****, tatăl lui* ***Saturn****; din gr.* ***Ouranos*** *= cer; lat.* ***acetum*** *= oțet.*] Sare de uraniu extrem de *electronodensă, utilizată în microscopia electronică, îndeosebi pentru prepararea probelor ce conțin acizi nucleici.

URANISM, s. n. / uranisme, s. m. / homosexuality. [***Afrodita Ourania*** *sau celestă, zeiță greacă a dragostei masculine, spre deosebire de* ***Afrodita Pandemos*** *sau vulgară, după "Banchetul" lui Platon.*] *Homosexualitate masculină.

URANIST, s. m. / uraniste, s. m. / homosexual. [*V. etimologia termenului* ***uranism***]. Homosexual masculin.

URANIU, s. n. / uranium, s. m. / uranium. [***Planeta Uranus****, care reprezenta zeul latin* ***Uranus****, tatăl lui* ***Saturn****; din gr.* ***Ouranos*** *= cer.*] Element metalic cu număr atomic 92, greutate atomică 238,03 și simbol U este puternic radioactiv în mod natural (emisie alfa) și constituit din amestecul izotopilor ^{238}U (99,28%), ^{235}U (0,71%) și ^{234}U. Este cap de serie radioactivă, care se termină cu plumbul. Fisiunea nucleară se obține cel mai ușor în cazul ^{235}U care este utilizat ca sursă de energie în centralele nucleare și în scopuri militare. ^{238}U sub acțiunea neutronilor lenți se transformă în plutoniu (^{239}Pu) care este unul dintre cei mai importanți combustibili nucleari.

URANOPLASTIE, s. f. / uranoplastie, s. f. / uranoplasty. [*Gr.* ***ouranos*** *= cerul gurii, boltă cerească;* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Sin.: palatoplastie (v.).

URANOSCHIZIS, s. n. / uranoschizis, s. f. / uranoschisis. [*Gr.* ***ouranos*** *= cerul gurii, boltă cerească;* ***skhisis*** *= despicătură, de la* ***skhizein*** *= a despica.*] Sin.: palatoschizis (v.).

URANOSTAFILORAFIE, s. f. / uranostaphylorraphie, s. f. / uranostaphylorrhaphy. [*Gr.* ***ouranos*** *= cerul gurii, boltă cerească;* ***staphyle*** *= ciorchine;* ***rhaphe*** *= sutură.*] Intervenție chirurgicală plastică destinată închiderii unei despicături a bolții palatine, vălului palatin și luetei.

URAT, s. m. / urate, s. m. / urate. [*Gr.* ***ouron*** *= urină.*] Substanță care se constituie ca sare sau ester de *acid uric. U. sunt forme de eliminare a acidului uric în urină. Solubilitatea lor redusă poate fi cauza precipitării în căile urinare (litiază urică) sau în țesuturi în caz de *gută, producând formațiuni denumite *tofi gutoși.

URATEMIE, s. f. / uratémie, s. f. / urat(a)emia. [*Gr.* ***ouron*** *= urină, urat;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] Prezența uraților în urină.

URATURIE, s. f. / uraturie, s. f. / uraturia. [*Gr.* ***ouron*** *= urină, urat;* ***ouron*** *= urină.*] Prezența de urați în urină (valori normale: 0,3-0,6 g în 24 ore).

URCIOR, s. n. / orgelet, s. m. / sty. [*Lat.* ***urceolus*** *= urcior, ulcică;* ***hordeolus*** *= bob de orez, urcior al pleoapei.*] Var.: ulcior. Sin.: hordeolum (v.).

UREAZĂ, s. f. / uréase, s. f. / urease. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; -***ază***.*] Enzimă care catalizează hidroliza ureei, eliberând carbonat de amoniu. Este prezentă în *Papilionaceae*, îndeosebi în *soia (0,1%). Se utilizează în determinarea cantitativă a *ureei.

URECHE, s. f. / oreille, s. f. / ear. NA: auris, pl. aures. [*Lat.* ***oricula****, forma populară pentru* ***auricula****, dim. de la* ***auris*** *= ureche.*] Organul auzului și al echilibrului, alcătuit din trei cavități inegale suprapuse: *u. externă, *u. medie și *u. internă.

URECHE EXTERNĂ / oreille externe / external ear. NA: auris externa. Organ de captare a undelor sonore, veritabil cornet acustic, constituit din *pavilion și conductul auditiv extern. Este separată de u. medie prin *timpan.

URECHE INTERNĂ / oreille interne / inner ear, internal ear. NA: auris interna. Organul auzului și echilibrului situat la nivelul *stâncii osului temporal, format dintr-un *labirint osos în care este conținut labirintul membranos. Labirintul este împărțit în două porțiuni: 1) *l. anterior*, care conține *cohleea, în canalul cohlear fiind situat *organul auditiv Corti; 2) *l. posterior*, în al cărui vestibul se deschid *canalele semicirculare, care controlează echilibrul. Din l. anterior pleacă nervul cohlear, iar din l. posterior, nervul vestibular care se unesc pentru a forma nervul vestibulocohlear. V. tab. anat. - nervi.

URECHE MEDIE / oreille moyenne / middle ear. NA: auris media. Organ de transmisie a undelor sonore care cuprinde *casa timpanului, cavitate cubică separată de *urechea externă prin membrana *timpanului și de *urechea internă prin două mici membrane, fereastra rotundă și fereastra ovală. Între timpan și fereastra ovală sunt situate trei oscioare: *ciocanul, *nicovala și *scărița. U. m. conține și *trompa Eustachio care leagă casa timpanului de *rinofaringe. V. și tab. anat. - oase.

URECHIUȘĂ, s. f. / auricule, s. f. / auricle. NA: auricula atrii. Diverticul al atriului cardiac.

UREE, s. f. / urée, s. f. / urea. [*Gr.* ***ouron*** *= urină.*] H_2N-CO-NH_2, diamidă a acidului carbonic formată în ciclul *ureogenezei prin degradarea proteinelor de origine alimentară sau constitutive ale țesuturilor. U. este sintetizată în ficat și, după difuziunea liberă în sânge, este eliminată în cea mai mare parte prin rinichi în urină (în medie 20 g/zi). De aceea, concentrația sanguină a u. reflectă funcția renală, dar mai puțin fidel decât *creatinina. U. nu este toxică, dar poate fi un reper pentru creșterea concentrației unor substanțe toxice. Nivelul ureei din sânge (v. tab. const. biochim.) prezintă variații fiziologice, crescând ușor în alimentația foarte bogată în proteine și săracă în lichide. Sin.: carbamidă. V. uremie.

UREMIE, s. f. / urémie, s. f. / ur(a)emia. [*Gr.* ***ouron*** *= urină, uree;* ***haima, -atos*** *= sânge.*] 1) În sens strict, concentrația de

uree din sânge, dar termenul este utilizat îndeosebi când această concentrație este crescută, ca sin. cu *hiperazotemie. 2) în sensul cel mai general: ansamblul manifestărilor din *insuficiența renală severă.

UREMIGEN, adj. / urémigène, adj. / ur(a)emigenic. [*Gr.* ***ouron** = urină, uree;* ***haima, -atos** = sânge;* ***gennan** = a produce.*] Care este cauza unei *uremii sau produce uremie. Ex.: unele nefrite cronice u.

UREOGENEZĂ, s. f. / uréogenèse, s. f. / ureogenesis. [*Gr.* ***ouron** = urină, uree;* ***genesis** = producere, de la* ***gennan** = a produce.*] Ansamblul reacțiilor care determină formarea (la nivelul ficatului și secundar la nivelul mucoasei intestinale) a *ureei (netoxică) din *amoniac (toxic), provenit, în esență, din azotul aminoacizilor. Sin.: ciclul Krebs-Henseleit, ciclul ornitinei, ureopoieză.

UREOMETRU, s. f. / uréomètre, s. m. / ureometer. [*Gr.* ***ouron** = urină, uree;* ***metron** = măsură.*] Aparat pentru determinarea cantității de *uree din urină.

UREOPOIEZĂ, s. f. / uréopoïèse, s. f. / ureogenesis. [*Gr.* ***ouron** = urină, uree;* ***poiesis** = creare, formare, de la* ***poiein** = a face.*] Sin.: ureogeneză (v.).

URETER, s. n. / uretère, s. m. / ureter. NA: ureter. [*Gr.* ***oureter** = ureter.*] Conduct musculo-membranos excretor al fiecărui rinichi, cu o lungime de circa 25 cm, cu diametrul de 6-8 mm, care continuă *bazinetul și se întinde, în spațiul subperitoneal. U. traversează succesiv cavitatea abdominală, fosa iliacă internă și pelvisul până la *vezica urinară. La acest nivel se deschide printr-un meat situat în unghiul lateral corespondent (drept sau stâng) al *trigonului vezical. Se disting patru porțiuni ale u.: lombară, iliacă, pelvină și vezicală.

URETERECTOMIE, s. f. / urétérectomie, s. f. / ureterectomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***ektome** = excizie.*] Rezecție a unui segment sau a ureterului în totalitate.

URETERITĂ, s. f. / urétérite, s. f. / ureteritis. [*Gr.* ***oureter** = ureter; -ită.*] Inflamația ureterului, consecutivă unei leziuni intracanaliculare sau a pereților ureterali. Este cel mai adesea secundară și asociată unei *cistite (*u. ascendentă*) sau unei *pielonefrite (*u. descendentă*).

URETEROCEL, s. n. / urétérocèle, s. f. / ureterocele. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***kele** = tumoră, hernie.*] Dilatație chistică a porțiunii terminale, intravezicale a ureterului. Reprezintă, de regulă, consecința unei stenoze congenitale a orificiului ureteral.

URETEROCISTONEOSTOMIE, s. f. / urétéro-cysto-néostomie, s. f. / ureterocystoneostomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***kystis** = sac, vezică;* ***neos** = nou;* ***stoma, -atos** = gură.*] Reimplantarea ureterului la nivelul vezicii, în caz de secțiune accidentală sau retracție a acestuia. U. se practică și pentru tratamentul *fistulei ureterovaginale.

URETEROCISTOPLASTIE, s. f. / urétérocystoplastie, s. f. / ureterocystoplasty. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***kystis** = sac, vezică;* ***plastos** = modelat, de la* ***plassein** = a forma, a modela.*] Operație chirurgicală plastică destinată refacerii ureterului și vezicii.

URETEROCOLOSTOMIE, s. f. / urétérocolostomie, s. f. / ureterocolostomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***kolon** = intestin gros;* ***stoma, -atos** = gură.*] Crearea chirurgicală a deschiderii ureterului în colon.

URETEROENTEROPLASTIE, s. f. / urétéro-entéroplastie s. f. / ureteroenteroplasty. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***enteron** = intestin;* ***plastos** = modelat, de la* ***plassein** = a forma, a modela.*] Sin.: ureteroileoplastie (v.).

URETEROENTEROSTOMIE, s. f. / urétéro-entérostomie, s. f. / ureteroenterostomie. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***enteron** = intestin;* ***stoma, -atos** = gură.*] V. ureterocolostomie.

URETEROGRAFIE, s. f. / urétérographie, s. f. / ureterography. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***graphein** = a scrie.*] Examen radiologic al aparatului urinar, care se efectuează după introducerea, prin meatul urinar, sub control cistoscopic, a unei substanțe de contrast, care va opacifia căile urinare până la nivelul *bazinetelor. Sin.: ureteropielografie retrogradă.

URETEROHIDRONEFROZĂ, s. f. / urétéro-hydro-nephrose, s. f. / ureterohydronephrosis. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***hydor, hydatos** = apă;* ***nephros** = rinichi; -oză.*] *Hidronefroză asociată cu o distensie parțială sau totală a *ureterelor.

URETEROHIDROZĂ, s. f. / urétéro-hydrose, s. f. / ureterohydrosis. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***hydor, hydatos** = apă; -oză.*] Dilatarea ureterului prin acumulare de urină aseptică, proces analog celui din *hidronefroză.

URETEROILEOPLASTIE, s. f. / urétéro-iléoplastie, s. f. / ureteroileoplasty. [*Gr.* ***oureter** = ureter; lat.* ***ileum** = ileon, din gr.* ***eilein** = a înrula, a răsuci; gr.* ***plastos** = modelat, de la* ***plassein** = a forma, a modela.*] 1) Procedeu prin care ureterele sunt implantate într-o ansă izolată a intestinului subțire și anastomozate la vezică. 2) Refacerea ureterului în caz de *megaureter prin utilizarea unei anse a intestinului subțire. Sin.: ureteroenteroplastie.

URETEROLITOTOMIE, s. f. / urétéro-lithotomie, s. f. / ureterolithotomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***lithos** = piatră;* ***tome** = tăiere, secțiune, de la* ***temnein** = a tăia.*] Incizie chirurgicală a ureterului efectuată pentru îndepărtarea unui *calcul de la acest nivel.

URETEROLIZĂ, s. f. / urétérolyse, s. f. / ureterolysis. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***lysis** = distrugere, de la* ***lyein** = a distruge.*] 1) Eliberarea chirurgicală a ureterului comprimat de un țesut fibros. 2) Ruptura ureterului. 3) Paralizia ureterului.

URETEROPIELOGRAFIE, s. f. / urétéro-pyelographie, s. f. / uretero-pyelography. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***pyelos** = bazinet;* ***graphein** = a scrie.*] 1) *Pielografie după injectarea unei substanțe de contrast direct în meatul ureteral, efectuată în cursul unei *cistoscopii. 2) *U. retrogradă* (*ascendentă* sau *instrumentală*): v. ureterografie. Sin.: urografie ascendentă sau retrogradă.

URETEROPIELONEOSTOMIE, s. f. / urétéropyélonéostomie, s. f. / ureteropyeloneostomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***pyelos** = bazinet;* ***neos** = nou;* ***stoma, -atos** = gură.*] Reimplantarea chirurgicală a *ureterului în *bazinet.

URETEROPLASTIE, s. f. / urétéroplastie, s. f. / ureteroplasty. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***plastos** = modelat, de la* ***plassein** = a forma, a modela.*] Refacerea sau reconstituirea chirurgicală a ureterului.

URETERORAFIE, s. f. / urétérorraphie, s. f. / ureterorrhaphy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***rhaphe** = sutură.*] Sutura unei plăgi ureterale sau reunirea chirurgicală a două extremități secționate ale ureterului.

URETEROSTOMIE, s. f. / urétérostomie, s. f. / ureterostomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***stoma, -atos** = gură.*] Formarea chirurgicală a unei *fistule permanente la nivelul ureterului pentru drenajul urinei. *U. cutanată* reprezintă implantarea chirurgicală a ureterului la nivelul pielii. Procedeul asigură drenajul urinii în afara organismului.

URETEROTOMIE, s. f. / urétérotomie, s. f. / ureterotomy. [*Gr.* ***oureter** = ureter;* ***tome** = tăiere, secțiune, de la* ***temnein** = a tăia.*] Incizie chirurgicală a pereților ureterali. V. și ureterolitotomie.

URETRALGIE, s. f. / urétralgie, s. f. / utrethralgia. [*Gr.* ***ourethra** = uretră;* ***algos** = durere.*] Durere de natură nervoasă la nivelul uretrei, fără o leziune locală evidentă.

URETRĂ, s. f. / urèt(h)re, s. m. / urethra. NA: urethra feminina, urethra masculina. [*Lat.* ***urethra**, gr.* ***ourethra** = uretră.*] Conduct musculomembranos care are originea la nivelul colului *vezicii urinare de unde conduce urina la exterior. La femeie, u. este scurtă, având 3-3,5 cm și urmează un traiect pa-

ralel cu vaginul, anterior față de acesta. U. feminină este înconjurată de două sfinctere, unul neted iar altul striat și se deschide la nivelul vulvei, între clitoris, labiile mici și vagin. La bărbat, u. are o lungime de circa 20 de cm, traversează *prostata și parcurge *penisul în sensul lungimii acestuia. U. masculină prezintă patru porțiuni: 1) *u. prostatică*, înconjurată la origine de sfincterul neted; în această porțiune, la nivelul unui relief denumit *veru montanum*, se deschid *canalele ejaculatoare, u. conducând și *sperma la exterior; 2) *u. membranoasă*, înconjurată de sfincterul striat și de aponevroza mijlocie a perineului; 3) *u. spongioasă* se întinde în grosimea *corpului spongios și este dilatată la partea posterioară sub forma unui bulb unde se deschid canalele *glandelor Cowper; 4) *u. peniană* sau *u. mobilă* se deschide la extremitatea *glandului; extremitatea sa este dilatată, prezentând o fosetă naviculară mărginită de valvula Guérin.

URETRECTOMIE, s. f. / urétrectomie, s. f. / urethrectomy. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Rezecție chirurgicală a unui segment patologic al uretrei.

URETRITĂ, s. f. / urétrite ou uréthrite, s. f. / urethritis. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră;* ***-ită***.] Inflamație acută sau cronică a mucoasei uretrei. În funcție de localizare, poate fi anterioară sau posterioară (totală).

URETRITĂ GONOCOCICĂ / urétrite gonococcique / specific urethritis, urethritis venerea. Sin.: gonoree (v.).

URETROCEL, s. n. / urétrocèle, s. f. / urethrocele. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***kele*** *= tumoră, hernie.*] 1) Dilatație a uretrei, care proemină în vagin, de formă aproximativ sferică și de dimensiuni relativ mici. 2) Primul stadiu al *cistocelului vaginal. 3) Îngroșare a țesutului conjunctiv în jurul uretrei la femeie.

URETROCISTITĂ, s. f. / urétrocystite, s. f. / urethrocystitis. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***-ită***.] *Uretrită posterioară cu extinderea procesului inflamator la vezică, manifestată prin cistita de col vezical.

URETROCISTOGRAFIE, s. f. / urétrocystographie, s. f. / urethrocystography. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***graphein*** *= a scrie.*] *Radiografia uretrei și a vezicii după injectarea, în cavitățile acestora, a unei substanțe opace la radiațiile X.

URETROCISTOSCOPIE, s. f. / urétrocystoscopie, s. f. / urethrocystoscopy. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***kystis*** *= sac, vezică;* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Explorarea prin *endoscopie a uretrei și a vezicii.

URETROGRAFIE, s. f. / urétrographie, s. f. / urethrography. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografia uretrei după injecția unui produs opacifiant. U. este retrogradă când lichidul de contrast este injectat prin *meatul uretral și permicțională când lichidul de contrast, intravezical, opacifiază uretra în cursul micțiunii.

URETROMETRU, s. n. / urétromètre, s. m. / urethrometer. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Instrument pentru măsurarea diametrului uretrei sau a lumenului acesteia în caz de *strictură.

URETROPLASTIE, s. f. / urétroplastie, s. f. / urethroplasty. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție chirurgicală plastică destinată acoperirii unei pierderi de substanță, închiderii unei fistule uretrale, sau modelării unei noi uretre din lambouri cutanate.

URETRORAFIE, s. f. / urétrorraphie, s. f. / urethrorrhaphy. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***rhaphe*** *= sutură.*] *Sutura uretrei în caz de secționare accidentală, totală sau parțială, a acesteia.

URETRORAGIE, s. f. / urétrorragie, s. f. / urethrorrhagia. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***rhegnynay*** *= a țâșni, a izbucni.*] Hemoragie a *uretrei, manifestată prin scurgere de sânge prin uretră în afara *micțiunii.

URETROREE, s. f. / urétrorrhée, s. f. / urethrorrh(o)ea. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***rhoia*** *= curgere, de la* ***rhein*** *= a curge.*] Scurgere anormală, mai mult sau mai puțin abundentă, la nivelul *uretrei.

URETROSCOP, s. n. / urétroscope, s. m. / urethroscope. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***skopos*** *= observator, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Instrument pentru examinarea vizuală a interiorului *uretrei. U. este un tub prevăzut cu un sistem de iluminare, asemănător cu *endoscopul.

URETROSCOPIE, s. f. / urétroscopie, s. f. / urethroscopy. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***skopia*** *= examinare, de la* ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] Investigație care constă într-un examen vizual al conductului uretral și al colului vezical cu ajutorul unui *uretroscop.

URETROSTENOZĂ, s. f. / urétrosténie, s. f. / urethrostenosis. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***stenosis*** *= îngustare, strâmtare, de la* ***stenos*** *= strâmt, îngust.*] *Strictura sau stenoza *uretrei.

URETROTOMIE, s. f. / urétrotomie, s. f. / urethrotomy. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia uretrei în cazul unei stricturi uretrale. Se disting: 1) *u. externă*, când incizia uretrei se efectuează prin *perineu; 2) *u. internă*, din interior spre exterior, dacă este posibil, cu un instrument care permite vizualizarea directă.

URETROTRIGONITĂ, s. f. / urétro-trigonite, s. f. / urethrotrigonitis. [*Lat.* ***urethra***, *gr.* ***ourethra*** *= uretră; lat.* ***trigonum***, *din gr.* ***trigonon*** *= arie triunghiulară (gr.* ***treis*** *= trei;* ***gone*** *= unghi);* ***-ită***.] Inflamația uretrei și a trigonului vezical.

URICACIDURIE, s. f. / uricacidurie, s. f. / uric-aciduria. [*Acid uric; lat.* ***acidus*** *= acru; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Eliminarea renală de acid uric (normal, 300-550 mg/zi).

URICAZĂ, s. f. / uricase, s. f. / uricase. [*Acid uric;* ***-ază***.] Enzimă prezentă în ficat și rinichi la cea mai mare parte dintre mamifere, dar absentă la om. U. catalizează decarboxilarea oxidativă a *acidului uric în alantoină și bioxid de carbon. Enzima purificată este utilizată parenteral la om în *hiperuricemiile severe.

URICEMIE, s. f. / uricémie, s. f. / uric(a)emia. [*Acid uric; gr.* ***haima***, ***-atos*** *= sânge.*] Concentrația (la litru), normală sau patologică, în *acid uric a sângelui (normal: 0,02-0,04 g/l de sânge total). V. hiperuricemie.

URICOLITIC, adj. / uricolytique, adj. / uricolytic. [*Acid uric; gr.* ***lytikos*** *= care distruge, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] 1) Care aparține *uricolizei, o caracterizează sau o produce. 2) Un medicament care este capabil să dizolve *acidul uric.

URICOLIZĂ, s. f. / uricolyse, s. f. / uricolysis. [*Acid uric; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Distrucția *acidului uric în organism.

URICOPEXIE, s. f. / uricopexie, s. f. / uratosis. [*Acid uric; gr.* ***pexis*** *= fixare.*] Precipitarea *acidului uric în țesuturi sub formă de depozite (tofi gutoși) sau de calculi (litiază renală urică).

URIDINĂ, s. f. / uridine, s. f. / uridine. Nucleozid component al ARN (ribonucleozid) format prin combinarea *ribozei cu *uracilul.

URINĂ, s. f. / urine, s. f. / urine. [*Lat.* ***urina***, *gr.* ***ouron*** *= urină.*] Fluid organic excretat de rinichi, acumulat în vezică și eliminat, de obicei voluntar, prin uretră. În mod normal urina are o culoare galben-chihlimbar sau roșietică, în funcție de densitate (1,005-1,030) este ușor acidă și are un miros particular

Volumul de u. eliminat de adult este de 1 000-2 000 ml/24 ore, cu variații considerabile în funcție de apa, fluidele și hrana consumate, de activitatea fizică și de climat. U. conține circa 95% apă și 5% substanțe minerale (sodiu, potasiu, calciu, magneziu sub formă de cloruri, sulfați, fosfați) și organice (uree, creatinină, acid uric, acizi aminați, enzime, hormoni, vitamine), ca și hematii și leucocite (sub 5 000 pe mililitru). Prin excreția u. se produce, pe de o parte, eliminarea unor deșeuri metabolice, a unui mare număr de medicamente și de toxice și, pe de altă parte, se asigură constanța mediului intern al organismului, prin reglarea cantităților de apă și de săruri minerale eliminate, evident, sub control neurohormonal. V. și tab. const. biochim.

URLIAN, adj. / ourlian, -ienne, adj. / pertaining to mumps. [*Fr. veche* ***ourle*** *= oreion.*] Referitor la tot ce priveste *oreionul, atât agentul patogen (virus u.) cât și manifestările clinice sau complicațiile bolii (parotidită u., orhită u., meningită u.).

UROBILINĂ, s. f. / urobiline, s. f. / urobilin. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***bilis*** *= fiere; -ină.*] Pigment portocaliu care rezultă din oxidarea *urobilinogenului, rezultat prin reducerea *bilirubinei în intestin. Este prezent în materiile fecale și în cantități mici în urină, proporțional cu creșterea urobilinogenului. V. și urobilinurie.

UROBILINOGEN, s. m. / urobilinogène, s. m. / urobilinogen. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***bilis*** *= fiere; -ină; gr.* ***gennan*** *= a produce.*] Substanță incoloră provenită prin reducerea în intestin, de către bacterii, a *bilirubinei conjugate excretată prin bilă. U. este eliminat prin materiile fecale sub formă de *stercobilinogen, formă oxidată, care determină culoarea acestora. O cantitate mică de u. este resorbită în intestin, oxidată în *urobilină și excretată în mod normal în urină, pe care o colorează. Cea mai mare parte a u. este reabsorbită intestinal și recirculată în ficat, unde este transformată in bilirubină, care va fi excretată în bilă, în cadrul *ciclului enterohepatic.

UROBILINURIE, s. f. / urobilinurie, s. f. / urobilinuria. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***bilis*** *= fiere; -ină; gr.* ***ouron*** *= urină.*] Prezența *urobilinei în urină (normal 2-3 mg/24 ore). Urobilina poate apare în exces în unele boli febrile și în cele cu afectarea celulelor hepatice (ciroză, hepatită) ca urmare a blocării *ciclului enterohepatic al *urobilinogenului

UROCROM, s. m. / urochrome, s. m. / urochrome. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***khroma, -atos*** *= culoare.*] Pigment brun-roșu derivat din *urobilină. U. determină culoarea galbenă a urinii normale.

UROCULTURĂ, s. f. / uroculture, s. f. / bacteriological culture of urine. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***cultura*** *= cultivare.*] Însămânțarea într-un mediu de cultură a unei cantități mici de urină prelevată în condiții de asepsie.

URODENSIMETRU, s. n. / urodensimètre, s. m. / urodensimeter. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***densitas, -atis*** *= consistență, densitate, de la* ***densus*** *= dens, compact; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Sin.: urometru (v.).

URODILATINĂ, s. f. / urodilatine, s. f. / urodila-tin. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***dilatare*** *= a lărgi, a mări; -ină.*] Peptid alcătuit din 32 de aminoacizi, detectabil în urină. U. este produsă în rinichi prin clivarea unui pro-hormon identic cu pro-hormonul *peptidului natriuretic atrial și exercită o blocare a canalelor de Na^+ sensibile la *amilorid.

UROFOLITROPINĂ, s. f. / urofollitropine, s. f. / urofollotropin. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***folliculus*** *= săculeț, dim. de la* ***follis*** *= burduf, minge;* ***trope*** *= întoarcere, de la* ***trepein*** *= a întoarce; -ină.*] *Hormon foliculostimulant extras din urina femeii aflată la *menopauză. U. este indicată pe cale intramusculară sau subcutanată în fecundarea *in vitro* ca și în tratamentul sterilității consecutive *bolii polichistice ovariene rezistentă la clomifen sau care se află în relație cu un *hipogonadism.

UROGASTRONĂ, s. f. / urogastrone, s. f. / uro-gastrone. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***gaster, gastros*** *= stomac.*] Polipeptid extras din urină și secretat de glandele salivare. U. inhibă secreția de acid clorhidric din stomac, iar structura sa este foarte asemănătoare cu a *factorului de creștere epidermică (EGF).

UROGRAFIE, s. f. / urographie, s. f. / urography. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografia unei părți din tractul urinar care a devenit opacă prin utilizarea unui *mediu de contrast. Tipuri de u.: 1) *u. ascendentă* sau *retrogradă*, v. ureterografie; 2) *u. cistoscopică*, sau *retrogradă*, v. ureterografie; 3) *u. orală* în care substanța de contrast este administrată pe gură; 4) *u. intravenoasă* (v.) denumită și descendentă, de excreție sau excretorie; 5) *u. retrogradă*, în care mediul de contrast este injectat în vezică prin uretră.

UROGRAFIE INTRAVENOASĂ / urographie intraveineuse / intravenous urography. Examen radiologic al căilor urinare după injectarea intravenoasă a unui produs de contrast iodat care este excretat rapid în urină. În cazul *u. i. prin perfuzie* mediul de contrast este administrat prin perfuzie intravenoasă, treptat dar în doze mult mai crescute, necesare uneori în caz de insuficiență renală. V. și urografie.

UROKINAZĂ, s. f. / urokinase, s. f. / urokinase. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***kinein*** *= a mișca; -ază.*] Serin protează cu domenii asemănătoare celor ale factorului de creștere epitelială (EGF). Este activator de *plasminogen, izolat din urina umană. Poate fi utilizată experimental pentru dizolvarea *trombusurilor venoase și a *embolilor pulmonari, prin administrare intravenoasă.

UROLOGIE, s. f. / urologie, s. f. / urology. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinii care are ca obiect patologia aparatului urinar la ambele sexe și a aparatului genital la bărbat.

UROMETRU, s. n. / uromètre, s. m. / urometer. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***metron*** *= măsură.*] Instrument servind la determinarea densității urinii; se bazează pe principiul lui Arhimede. Sin.: urodensimetru.

UROMODULINĂ, s. f. / uromoduline, s. f. / uro-modulin. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***modulari*** *= a ritma, a modula, de la* ***modulus*** *= măsură muzicală, cadență; -ină.*] Moleculă naturală (85 kDa) cu acțiune *imunosupresoare, descoperită inițial în urina de femeie gravidă. Ulterior s-a constatat asemănarea u. cu o serie de glicoproteine ale suprafeței celulare.

UROMUCOID, s. n. / uromucoïde, s. f. / uromucoide. [*Gr.* ***ouron*** *= urină; lat.* ***mucus*** *= mucus; gr.* ***eidos*** *= formă.*] Proteină de origine renală prezentă în mod normal în urină.

URONEFROZĂ, s. f. / uronéphrose, s. f. / uronephrosis. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***nephros*** *= rinichi; -oză.*] Sin.: hidronefroză (v.).

UROPATIE, s. f. / uropathie, s. f. / uropathy. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***pathos*** *= boală.*] 1) Denumire generală pentru orice modificare patologică a tractului urinar. 2) Stare patologică apărută după suprimarea sau ocolirea unui obstacol situat la nivelul căilor urinare și condiționată de restabilirea funcției uroformatoare a unui rinichi până atunci inactiv.

UROPOD, s. n. / uropode, s. m. / uropod. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***pous, podos*** *= picior.*] Porțiune alungită a unei celule în mișcare, la nivelul căreia există multiple *pseudopode.

UROPORFIRINĂ, s. f. / uroporphyrine, s. f. / uroporphyrin. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***porphyra*** *= purpură; -ină.*] *Porfirină rezultată din *uroporfirinogen prin oxidarea legăturilor metilen. Deoarece există doi izomeri de uroporfirinogen, vor rezulta tot două tipuri de u., I și III. U. de tip I este excretată în *porfiria eritropoietică congenitală, iar ambele tipuri, I și III, în *porfiria cu manifestări cutanate. V. și porfirină, uroporfirinogen.

UROPORFIRINOGEN, s. m. / uroporphyrinogène, s. m. / uroporphyrinogen. [*Gr.* ***ouron*** *= urină;* ***porphyra*** *= purpură; -ină;* ***gennan*** *= a produce.*] *Porfirinogen format din conden-

sarea a patru molecule de *porfobilinogen. Sunt posibili patru izomeri de u., dar numai două tipuri, I și III, există în mod natural. V. și porfirină.

UROPORFIRINOGEN SINTETAZĂ / uroporphyrinogène synthase / uroporphyrinogen synthase. Enzimă care catalizează reacția de conversie a porfobilinogenului, derivat din acidul aminolevulinic, în uroporfirinogen III. Acesta poate fi decarboxilat în coproporfirinogen III. V. și uroporfirină.

UROSTOMIE, s. f. / urostomie, s. f. / urostomy. [*Gr. ouron = urină; stoma, -atos = gură.*] Implantarea chirurgicală a unui conduct urinar la nivelul pielii. Cel mai frecvent se practică *ureterostomia.

UROTELIU, s. n. / urothélium, s. m. / urothelium. [*Gr. ouron = urină; (epi = pe) thele = mamelon, ridicătură.*] Epiteliul care tapisează căile urinare.

UROURETER, s. n. / urouretère, s. m. / uroureter. [*Gr. ouron = urină; oureter = ureter.*] Distensia ureterului prin acumulare de urină, cauzată de strictură sau obstrucție.

URTICARIA PAPULOSA INFANTUM / urticaria papulosa infantum / urticaria papulosa infantum. Sin.: strofulus (v.).

URTICARIE, s. f. / urticaire, s. f. / urticaria. [*Lat. urtica = urzică; datorită asemănării erupției cu iritația produsă de urzică.*] Erupție cutanată *pruriginoasă, constituită din papule eritematoase cu centrul albicios și cu contur net, asemănătoare cu leziunile cutanate provocate de urzici. U. este o manifestare de *hipersensibilitate anafilactică sau imediată prin contactul cu o serie de antigeni, iar fenomenele cutanate apar datorită eliberării locale de histamină și alte substanțe vasoactive. Se disting: 1) *U. acută*, din cauza intoleranței la unele alimente sau medicamente, ca și consecutiv înțepăturilor unor insecte. 2) *U. cronică*, de cauze multiple: a) *u. fizice*, în cazul *dermografismului; b) *u. de contact*, prin diferite substanțe chimice; c) *u. de cauză genetică*, sindromul Mückle și Wells (v.); d) *u. din bolile de sistem*, vascularita urticariană. *Antihistaminicele sunt medicamentele simptomatice principale utilizate în u.

URTICARIE FACTICE / urticaire factice / urticaria factitia. Sin.: dermografism (v.).

URTICARIE HEMORAGICĂ / urticaire hémorragique / urticaria haemorhagica. Varietate de u. care este declanșată, în general, de priza anumitor medicamente, îndeosebi: cloramfenicol, sulfamide, fenilbutazonă, amidopirină, chinină. În scurt timp de la administrarea medicamentului apar papule de culoare roz, edemațiate și pruriginoase, care se extind până la confluență, asociate cu purpură și, frecvent, cu febră și artralgii. Toate aceste simptome dispar după oprirea medicației în cauză.

URTICARIE PIGMENTARĂ / urticaire pigmentaire / Nettleship's disease. Varietate de *mastocitoză care apare în primele luni de viață, sub forma unor plăci brune-gălbui, care prin grataj iau un aspect asemănător u. Se caracterizează prin prezența în derm a numeroase *mastocite. Există forme simple maculoase, forme nodulare și forme mixte maculonodulare. U. p. este, probabil, ereditară și apare rar la adult. Sin.: boală Nettleship.

URUITURĂ DIASTOLICĂ / roulement diastolique / diastolic rumble. Suflu diastolic de frecvență joasă, perceput de obicei la vârful inimii în *stenoza mitrală organică. Un alt tip de u. d., denumită de debit, este consecința creșterii umplerii ventriculare în condițiile unui orificiu mitral sau tricuspidian normal, de ex. în *șuntul dreapta-stânga sau în *insuficiența mitrală.

USTILAGINISM, s. n. / ustilaginisme, s. m. / ustilaginism. [*Lat. ustilare sau ustulare = a trece prin foc, a arde; -ism.*] Intoxicație produsă consecutivă consumului de porumb infestat cu specia de fungi **Ustilago maydis*.

USTILAGO / Ustilago / Ustilago. [*Lat. ustilare sau ustulare = a trece prin foc, a arde.*] Gen de ciuperci microscopice. Specia *Ustilago maydis*, care infestează porumbul, este toxică pentru om. V. și ustilaginism.

UTER, s. n. / utérus, s. m. / uterus, womb. NA: uterus. [*Lat. uterus = uter.*] Organ muscular cavitar al aparatului genital feminin, destinat să conțină *oul fecundat în perioda dezvoltării acestuia și să îl expulzeze când a ajuns la maturitate. În afara sarcinii și în timpul activității genitale, uterul are dimensiuni relativ mici (7-8 cm în înălțime) și este situat median, în cavitatea pelvină, între vezică și rect. În formă de con, cu vârful în jos, u. este alcătuit din trei părți: 1) *corpul*, menținut lateral de *ligamentele largi, unghiurile sale superioare (denumite și coarne uterine) prelungindu-se cu *trompele uterine (Fallopio); 2) *istmul*, o parte intermediară și îngustată, scurtă; 3) *colul uterin*, a cărui extremitate inferioară proemină și se deschide în vagin. Peretele uterin este alcătuit din țesut muscular neted (*miometru) și circumscrie o cavitate tapisată de mucoasa uterină, denumită *endometru, destinată *nidației ovulului fecundat. U. negravid cântărește circa 50 g și are o capacitate de 2-3 cm^3, pe când uterul gravid la termen cântărește 900-1 200 g și are o capacitate variind între 4 000 și 5 000 cm^3. V. anteflexie, antepoziție, anteversie, retroflexie, retroversiune uterină.

UTER BICORN / utérus bicorne / uterus bicornis. U. dedublat în partea sa superioară, colul și partea inferioară având o conformație normală. Această malformație este determinată de unirea incompletă a celor două canale ale lui Müller.

UTER BILOCULAR / utérus biloculaire / uterus duplex. U. cu cavitatea divizată longitudinal în două părți printr-un sept. Se distinge o formă cu diviziune completă, cu două coluri uterine, și una în care diviziunea este incompletă și colul unic. V. și uter didelf.

UTER CORDIFORM / utérus cordiforme / uterus cordiformis. Deformare a u. în formă de inimă (cupă) de carte de joc, determinată de depresiunea mediană sagitală a corpului uterin.

UTER DIDELF / utérus didelphe / uterus didelphys. Tipul cel mai complet de dualitate uterină, în care există două u. distincte, cu două corpuri și două coluri distincte, vaginul fiind unic sau cloazonat. Când cele două coluri sunt fuzionate, malformația se numește *u. pseudodidelf*.

UTER DUPLEX / utérus duplex / duplex uterus. Termen general prin care sunt desemnate toate varietățile și toate gradele de dualitate uterină.

UTER UNICORN / uterus unicornis / uterus unicornis. Uter redus la una din jumătățile sale, ca urmare a atrofiei unuia dintre canalele Müller.

UTERIN, adj. / utérin, -e, adj. / uterine. [*Lat. uterinus, de la uterus = uter.*] Care aparține uterului sau se află în relație cu uterul. Ex.: ciclu u., colică u.

UTEROGLOBINĂ, s. f. / utéroglobine, s. f. / uteroglobin. [*Lat. uterus = uter; globus = glob; -ină.*] Proteină de legare a *progesteronului, descoperită la o serie de mamifere. Este un inhibitor potențial al *fosfolipazei A_2.

UTEROTUBAR, adj. / utéro-tubaire, adj. / utero-tubal. [*Lat. uterus = uter; tuba = trompetă.*] Care aparține uterului și *oviductelor. Care trece la acest nivel.

UTRICULĂ, s. f. / utricule, s. m. / utricle. NA: utriculus, pl. utriculi. [*Lat. utriculus = pântece mic, sac mic, dim. de la uterus = pântecele mamei, uter.*] Zonă a *vestibulului membranos al urechii interne, situată posterior *saculei, în care se deschid cele trei *canale semicirculare. Zona de u. aderentă la nivelul ferestrei ovale, pe peretele intern al vestibulului, corespunde *maculei auditive, de unde pornesc fibrele nervului utricular.

UTRICULĂ PROSTATICĂ / utricule prostatique / prostatic utricle. NA: utriculus prostaticus. Relicvă embrionară a canalului Müller (deschis în *celom). Se prezintă sub forma unei

cavități mai mult sau mai puțin ramificate, având uneori aspect de *diverticuli glandulari (glande utriculare) înconjurați de țesut conjunctiv foarte vascularizat. Se deschide în centrul reliefului **veru montanum*. V. prostată, uretră.

UTRICULITĂ, s. f. / utriculite, s. f. / utriculitis. [*Lat.* ***utriculus*** *= pântece mic, sac mic, dim. de la* ***uterus*** *= pântecele mamei, uter; -ită.*] Inflamația *utriculei urechii sau a *utriculei prostatice.

UTROFINĂ, s. f. / utrophine, s. f. / utrophin. Proteină asociată *distrofinei, localizată lângă joncțiunea neuromusculară a mușchiului adult. În cazul absenței distrofinei (ex.: în *distrofia musculară Duchènne), u. este localizată de asemenea în citoplasmă, în vecinătatea *sarcolemei.

UVEE, s. f. / uvée, s. f. / uvea. NA: tunica vasculosa bulbi. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare).*] Sin.: tract uveal (v.).

UVEITĂ, s. f. / uvéite, s. f. / uveitis. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare); -ită.*] Inflamație a *tractului uveal. U. poate fi: 1) *anterioară*, cu afectarea *irisului și a *corpilor ciliari (sin. *iridociclită); 2) *posterioară*, cu afectarea *coroidei (sin. *coroidită); 3) *totală*, în care se asociază o iridociclită cu o coroidită. V. și ciclită, uveomeningită, uveopapilită.

UVEOMENINGITĂ, s. f. / uvéo-méningite, s. f. / uveomeningitis. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare); gr.* ***meninx, -ingos*** *= membrană foarte fină; -ită.*] Termen generic utilizat pentru a desemna ansamblul afecțiunilor inflamatorii care interesează atât *meningele cât și *tractul uveal (explicate prin originea embrionară comună a acestora). Etiologia, uneori greu de elucidat, este frecvent virală.

UVEONEVRAXITĂ, s. f. / uvéonévraxite, s. f. / uveomeningitic syndrome. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare); gr.* ***neuron*** *= nerv; gr.* ***axon****, lat.* ***axis*** *= axă; -ită.*] Asocierea unei *uveite cu o inflamație a nevraxului, adică cu o *nevraxită. V. și uveomeningită.

UVEOPAPILITĂ, s. f. / uvéopapillite, s. f. / uveo-papillitis. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare);* ***papilla*** *= mamelon, bășicuță; -ită.*] Sindrom în care se asociază o inflamație a uveei posterioare cu o inflamație a nervului optic în porțiunea sa juxtabulbară.

UVEOPAROTIDITĂ, s. f. / uvéoparotidite, s. f. / uveoparotiditis. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare);* ***para*** *= lângă;* ***ous, otos*** *= ureche; -ită.*] Inflamația *tractusului uveal și *parotidelor. V. sindrom Heerfordt.

UVEOPLASTIE, s. f. / uvéoplastie, s. f. / uveoplasty. [*Lat.* ***uva*** *= strugure (prin analogie de culoare);* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Intervenție de microchirurgie reparatorie a *tractului uveal.

UVIFORM, adj. / uviforme, adj. / uviform. [*Lat.* ***uva*** *= ciorchine de strugure;* ***forma*** *= formă.*] Cu formă asemănătoare unui ciorchine.

UVIOREZISTENT, adj. / uviorésistent, -e, adj. / uvioresistant. [*UV = abrev. de la (radiații) ultraviolete; lat.* ***resistere*** *= a se opri, a rezista, de la* ***sistere*** *= a se opri.*] Care este rezistent la acțiunea *radiațiilor ultraviolete.

UVIOSENSIBIL, adj. / uviosensible, adj. / uviosensitive. [*UV = abrev. de la (radiații) ultraviolete; lat.* ***sensibilis*** *= care se poate percepe cu simțurile, de la* ***sentire*** *= a simți.*] Care este sensibil la acțiunea *radiațiilor ultraviolete.

UVIOTERAPIE, s. f. / uviothérapie, s. f. / uviotherapy. [*UV = abrev. de la (radiații) ultraviolete; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Utilizarea în *terapeutică a *radiațiilor ultraviolete.

UVULA, s. f. / uvula, s. f. / uvula. NA: uvula, pl. uvulae. [*Lat. științifică* ***uvula*** *= luetă, dim. de la* ***uva*** *= strugure.*] Termen anatomic pentru formațiunile anatomice proeminente și de consistență moale: 1) lobul mic al vermisului inferior al cerebelului. 2) sin.: luetă (v.).

UVULECTOMIE, s. f. / uvulectomie, s. f. / uvulectomy. [*Lat. științifică* ***uvula*** *= luetă, dim. de la* ***uva*** *= strugure; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Îndepărtarea chirurgicală a *luetei.

UVULITĂ, s. f. / uvulite, s. f. / uvulitis. [*Lat. științifică* ***uvula*** *= luetă, dim. de la* ***uva*** *= strugure; -ită.*] Inflamația *luetei vălului palatin, denumită și *uvulă.

UVULOPTOZĂ, s. f. / uvuloptose, s. f. / uvulo-ptosis. [*Lat. științifică* ***uvula*** *= luetă, dim. de la* ***uva*** *= strugure; gr.* ***ptosis*** *= cădere.*] Alungirea neobișnuită a *luetei, determinată de un proces inflamator sau tumoral.

GHEORGHE MARINESCU (1863-1938), fondatorul neurologiei românești. Cercetător cu vocație, introduce primul în lume metodele histologiei și histopatologiei în neurologie. A publicat și comunicat peste 1 500 de lucrări, a fost membru a 36 academii și societăți științifice din întreaga lume, *doctor honoris causa* a 4 universități, a fost apreciat cu numeroase premii de prestigiu. Dintre cercetările sale trebuie menționate îndeosebi cele asupra localizării unor formațiuni nervoase, cât și cele asupra neuroinfecțiilor. În monografia sa *La cellule nerveuse*, devenită clasică, **Gheorghe Marinescu** a probat că studiul biosistemelor va evolua numai prin utilizarea adecvată a metodelor fizicii, chimiei și matematicii, fiind astfel considerat precursor al neurofiziologiei și neuropatologiei contemporane. A descris mai multe entități clinice, sindromul **Marinescu** (1931) sau **Marinescu-Sjögren** (1947), fiind menționat în toate dicționarele medicale. A fost profund legat de țara sa, confirmând prin fapte că: *"Viața este un mare dar al naturii, dar adevărata fericire este să faci bine țării și poporului tău"*.

V LINGUAL / v lingual / vallate papillae. NA: papilla vallata. Dispunerea *papilelor caliciforme linguale sub forma literei V, pe partea superioară a limbii.

VACCIN, s. n. / vaccin, s. m. / vaccine. [*Lat. vaccinus = referitor la vacă (vacca = vacă), de la vaccină = variola vacilor, de la care s-a obținut primul vaccin.*] Preparat antigenic derivat dintr-un agent patogen specific sau puternic înrudit cu acesta, capabil să inducă, după administrarea (*per os* sau prin injecție) la un subiect receptiv, un răspuns imunitar protectiv față de o anumită agresiune microbiană. În sângele subiectului inoculat se formează anticorpi care îl protejează contra microorganismului corespondent. V. se clasifică în funcție de numeroase criterii, printre care: 1) Categoria agenților patogeni: v. antivirusuri, bacterii, paraziți, micete. 2) Starea agenților patogeni: v. cu germeni vii, vii atenuați, vii supraatenuați, omorâți (cu virulență inactivată). 3) Natura componentelor antigenice: v. din corpi bacterieni sau virali integrali (v. corpusculare), v. din fracțiuni (subunități structurale ale diferitelor microorganisme), v. din produse ale metabolismului microbian. 4) Numărul antigenilor înrudiți sau diferiți în același preparat: v. monovalente, bi-, tri-, tetra-, penta-, polivalente. 5) Asocieri de v. (administrate concomitent în regiuni anatomice diferite): v. bivalente, trivalente, tetravalente. 6) Indicații de utilizare: preventionale, administrate prin Program Extins de Imunizare (PEI); preventionale, administrate în anumite circumstanțe epidemiologice (de necesitate epidemiologică); de combatere (administrate în condițiile evoluției unui proces epidemiologic); de urgență (administrate în situații speciale). 7) Extinderea spațială a utilizării: universală (v. antituberculoză, poliomielită, difterie, tetanos, rujeolă, tuse convulsivă, hepatită B, gripă), continentală, zonală (zone endemice, hiperendemice, epidemice). 8) *în raport de alte circumstanțe epidemiologice*: v. pentru voiajori, femei gravide, imunosupresați, adulți, vârstnici.

VACCIN ACELULAR / vaccin acellulaire / acellular vaccine. V. lipsit de celule preparat prin purificarea componentelor antigenice ale microorganismelor patogene. În acest mod se elimină riscurile reacțiilor adverse ce pot fi declanșate de v. care conțin celule întregi.

VACCIN ANTIAMARIL / vaccin anti-amaril / yellow fever vaccine. V. cu virus viu atenuat, injectat subcutanat pentru prevenirea *febrei galbene.

VACCIN ANTIGRIPAL / vaccin antigripal / influenza virus vaccine. V. inactivat conținând virioni intacți sau fracțiuni virale (*hemaglutinină, *neuraminidază), administrat parenteral sau prin inhalare. Conține una sau mai multe tulpini din virusurile gripale curent circulante. Asigură protecție scurtă (circa 6 luni) și inconstantă.

VACCIN ANTIHEPATITĂ A / vaccin anti-hépatite A / hepatitis A vaccine. V. viral inactivat *recombinant, administrat intramuscular la persoane care lucrează în zone cu *endemie masivă sau în locuri cu risc profesional de infecție (spitale, industrie alimentară).

VACCIN ANTIHEPATITĂ B / vaccin anti-hépatite B / hepatitis B vaccine. V. obținut prin tratarea cu formalină a antigenilor de suprafață hepatitici B izolați din plasma purtătorilor umani. Este utilizat îndeosebi pentru imunizarea persoanelor cu risc mare de îmbolnăvire: personal medical, pacienți imunodeficienți, bolnavi dependenți de hemodializă sau la transfuzii repetate, persoanele din instituții închise, cele cu profesii care obligă la contacte umane numeroase, homosexualii masculini.

VACCIN ANTIHEPATITĂ B RECOMBINANT / vaccin anti-hépatite B recombinant / recombinant hepatitis B vaccine. V. viral neinfecțios derivat prin recombinare din antigenii de suprafață ai hepatitei B și clonat în celule de levuri.

VACCIN ANTIHOLERIC / vaccin anticholérique / cholera vaccine. V. preparați din bacterii omorâte, conținând părți egale din tulpinile *Inaba* și *Ogaba* de **Vibrio cholerae* și utilizat pentru imunizare împotriva *holerei, obținută în 7-28 zile de la injectare pentru o durată de circa 6 luni. V. nu suprimă eliminarea bacteriilor prin fecale și nici transmiterea bolii.

VACCIN ANTIPOLIOMIELITIC / vaccin antipoliomyélitique / poliomyelitis vaccine. Se disting două v.: 1) *V. Salk*, din poliovirus inactivat, suspensie în soluție de formaldehidă (formalină) de poliovirus tip I, II și III inactivat, cultivat pe culturi de celule din rinichi de maimuță. 2) *V. Sabin*, din poliovirus atenuat, conținând poliovirus tip I, II și III atenuat, cultivat în celule renale de maimuță.

VACCIN ANTIRABIC / vaccin antirabique / rabies vaccine. V. preparat dintr-un virus viu atenuat (*v. Pasteur*) sau dintr-un virus atenuat și inactivat prin fenol (*v. Fermi, v. Semple*). Se administrează ca tratament preventiv al turbării (în caz de mușcătură suspectă), într-o serie de 15-18 injecții subcutanate zilnice, cu doze progresiv crescute.

VACCIN ANTIVARIOLIC / vaccin antivariolique / variola vaccine. V. preparat din *virusul vaccinei, administrat prin scarificare sau prin injectare intradermică. Datorită eradicării variolei, în prezent v. este administrat obligatoriu doar personalului de laborator expus la virusul variolei. În unele țări continuă vaccinarea militarilor. V. și vaccină.

VACCIN AUTOGEN / vaccin autogène / autogenous vaccine. V. preparat din microorganisme care au fost izolate din leziunea unui pacient care va fi tratat cu v. a.

VACCIN BCG / vaccin BCG / BCG vaccine. V. obținut din tulpina Calmette-Guérin de bacili ai tuberculozei bovine (*Mycobacterium bovis*) care au devenit avirulenți consecutiv unor numeroase treceri pe medii de cultură cu bilă de bou. V. BCG este administrat prin scarificare sau intradermic la persoanele cu *reacția la tuberculină negativă, pentru prevenția tuberculozei. Vaccinarea de rutină se practică doar în regiunile cu o incidență mare a tuberculozei. V. BCG mai poate fi utilizat în imunoterapia oncologică, îndeosebi în *melanomul malign, când se presupune că acționează ca stimulator nespecific al imunității mediate celular.

VACCIN CALMETTE-GUÉRIN / vaccin de Calmette-Guérin / Calmette-Guérin vaccine. [*Léon Charles Albert Calmette, bacteriolog francez, profesor de igienă la Lille, apoi director adjunct la Institutul Pasteur din Paris, 1863-1933; Jean Marie Camille Guérin, serolog francez, Paris, 1872-1961.*] V. vaccin BCG.

VACCIN DTP / vaccin DTP / DTP vaccine. V. difterotetano-pertusis. Conține anatoxinele difterică și tetanică și v. pertusis (cu *Bordetella pertussis* atenuată).

VACCIN FERMI / vaccin Fermi / Fermi vaccine. [*Claudio Fermi, igienist italian, 1862-1952.*] V. vaccin antirabic.

VACCIN LÉPINE / vaccin Lépine / Lépine vaccine. [*Pierre Raphaël Lépine, virolog francez, n. la Lyon, 1901.*] V. vaccin antipoliomielitic.

VACCIN PASTEUR / vaccin Pasteur / Pasteur vaccine. [*Louis Pasteur, chimist și bacteriolog francez, Paris, 1822-1895.*] V. vaccin antirabic.

VACCIN POLIVALENT / vaccin polyvalent / polyvalent vaccine. V. preparat cu mai multe variante de microbi din aceeași specie. Uneori, termenul este utilizat pentru desemnarea unor v. preparate din germeni înrudiți, dar care se deosebesc prin unele proprietăți esențiale. Ex.: v. antitific + anti-paratific A și B, denumit *v. TAB.

VACCIN SABIN / vaccin de Sabin / Sabin vaccine. [*Albert Bruce Sabin, virolog american, New York, 1906-1993.*] V. vaccin antipoliomielitic.

VACCIN SALK / vaccin de Salk / Salk vaccine. [*Jonas Edward Salk, virolog american, Pittsburg, n. 1914.*] V. vaccin antipoliomielitic.

VACCIN SEMPLE / vaccin Semple / Semple vaccine. [*Sir David Semple, chirurg al armatei și bacteriolog englez, 1856-1937.*] V. vaccin antirabic.

VACCIN SENSIBILIZAT / vaccin sensibilisé / sensitized vaccine. V. microbian preparat prin punerea în contact a germenilor cu un ser ce conține anticorpi specifici acestora.

VACCIN TAB / vaccin TAB / TAB vaccine. V. polivalent format dintr-o suspensie de bacili tifici (*Salmonella typhi*) și paratifici (*Salmonella paratyphy A* și *Salmonella paratyphi B*), omorâți printr-un tratament termic sau printr-un bactericid.

VACCIN TABC / vaccin TABC / TABC vaccine. V. antitifo-paratifoidic A, B și C. Este produs mai rar și doar pentru țările (îndeosebi din Africa) unde există cazuri de febră paratifoidă date de *Salmonella paratyphi* C.

VACCIN TABDT / vaccin TABDT / TABDT vaccine. V. mixt, denumit "triplu asociat" (febră tifoidă, febre paratifoide A și B, difterie, tetanos). Sin.: vaccin DT-TAB.

VACCINARE, s. f. / vaccination, s. f. / vaccination. [*V. etimologia termenului vaccin.*] Metodă de prevenție a anumitor boli microbiene, virale sau parazitare având ca scop determinarea unei imunități active prin introducerea în organism (pe cale orală, parenterală sau prin scarificare) a unor preparate denumite *vaccinuri. *Programul lărgit*, stabilit de OMS, vizează protejarea împotriva a șase boli transmisibile: tusea convulsivă, difteria, poliomielita, rujeola, tetanosul și tuberculoza. Fiecare țară își are propria legislație în ceea ce privește v. obligatorii; concomitent, OMS oferă o metodologie științifică pentru toate țările.

VACCINARE ASOCIATĂ / vaccination associée / combined vaccination. Utilizarea unor amestecuri de vaccinuri microbiene sau de anatoxine pentru obținerea imunizării simultane împotriva mai multor agenți infecțioși microbieni.

VACCINARE TOXINICĂ / vaccination toxinique / toxin vaccination. V. cu ajutorul toxinelor difuzibile nemodificate. Este periculoasă, chiar când se utilizează amestecuri de toxine cu ser antitoxic. De aceea, în prezent se utilizează numai *anatoxinele.

VACCINAT, adj. / vacciné, -e, adj. / vaccinated. [*V. etimologia termenului vaccin.*] Despre o persoană căreia i s-a administrat un vaccin, devenind astfel imun la o anumită boală infecțioasă.

VACCINĂ, s. f. / vaccine, s. f. / vaccinia. [*Lat. vaccinus = referitor la vacă, de la vacca = vacă.*] 1) Reacție locală cutanată sau uneori sistemică, generalizată după administrarea prin scarificare sau intradermică a *virusului vaccinei, în vaccinarea antivariolică. Se disting: a) *v. fetală*, frecvent letală, prin diseminarea în sângele fetusului de la femeia gravidă după vaccinarea primară antivariolică; b) *v. generalizată*, erupție limitată la nivelul pielii, asemănătoare celei din variolă, cauzată de o viremie tranzitorie cu localizare cutanată după vaccinarea primară antivariolică; c) *v. progresivă*, rară, cu prognostic grav, reprezintă o complicație a vaccinării antivariolice la subiecții cu mecanisme imunitare deficiente sau aflați sub terapie imunosupresivă; se manifestă prin necroză la locul injectării și prin leziuni metastatice vaccinale la nivelul pielii, oaselor și viscerelor. Se mai numește și v. gangrenoasă. 2) Boală a bovinelor determinată de *virusul vaccinei.

VACCINOSTIL, s. n. / vaccinostyle, s. m. / vaccinostyle. [*V. etimologia termenului vaccin; gr. stylos = coloană, stâlp.*] Lanțetă mică utilizată în vaccinarea prin scarificare.

VACCINOTERAPIE, s. f. / vaccinothérapie, s. f. / vaccinotherapy. [*V. etimologia termenului vaccin; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Utilizarea unui vaccin în scop terapeutic, îndeosebi a vaccinurilor bacteriene.

VACUOLĂ, s. f. / vacuole, s. f. / vacuole. [*Lat. vacuum = spațiu gol; -olă.*] Formațiune cavitară intracelulară, mai mare decât o *veziculă, lipsită de structură internă sau cu o structură simplă și delimitată de o membrană. În general, v. pot rezulta în cadrul proceselor de *endocitoză, *fagocitoză, *exocitoză și în procesele de secreție. Tipuri de v.: 1) *v. de apă*, conținând picături mici de apă în citoplasmă; 2) *v. de condensare*, la nivelul *aparatului Golgi al celulelor secretoare, care conțin produși de secreție în diferite grade de condensare și care la maturare traversează suprafața celulei cu granule de secreție; 3) *v. contractilă*, organit osmoreglator la protozoare, care acționează ca un mecanism de pompare a excesului de apă din celulă; 4) *v. digestivă*, *lizozom secundar; 5) v. de tip *fagozom; 6) *v. plasmocrină*, cavitate conținând cristaloide în celulele secretoare.

VACUOLIZARE, s. f. / vacuolisation, s. f. / vacuolation, vacuolization. [*Lat. vacuum = spațiu gol; -olă.*] Procesul de formare al *vacuolelor.

VACUUM-EXTRACTOR, s. n. / vacuumextracteur, s. m. / vacuum-extractor. [*Lat. vacuum = spațiu gol; extractus, de la extrahere = a trage afară (ex = în afară; trahere = a trage).*] Aparat utilizat în obstetrică pentru extragerea fătului din căile genitale. Este alcătuit dintr-o ventuză care se aplică

[illegible] fătului și un dispozitiv cu care se obține vidul parțial [illegible] prinderii ventuzei. Sin.: ventuză obstetricală, vid-extrac-[illegible]

[illegible] s. m. / vague, s. m. / vagus. [*Lat. vagus = rătăcitor,* [illegible] *nedefinit.*] V. tab. anat - nervi.

[illegible]AL, adj. / vagal, adj. / vagal. [*Lat. vagus = rătăcitor,* [illegible] *nedefinit.*] Care aparține sau se referă la nervul vag.

[illegible] s. n. / vagin, s. m. / vagina. NA: vagina. [*Lat. vagi*[illegible] *= teacă.*] Conduct musculomembranos al aparatului geni-[illegible] feminin, cu o lungime de circa 8 cm, situat de la vulvă [illegible] uterin și având o elasticitate considerabilă. V. este si-[illegible] în perineul anterior, între vezică și rect, inferior față de [illegible]. Organ al copulației, v. este calea de eliminare a fluxu-[illegible] menstrual și lasă să treacă fătul și anexele sale în nașterea [illegible]

[illegible]NAL, adj. / vaginal, -ale, -aux, adj. / vaginal. [*Lat. vagi*[illegible] *= teacă.*] Care aparține vaginului, referitor la vagin. Ex.: [illegible]asă v., frotiu v.

[illegible]NALĂ, s. f. / vaginale, s. f. / tunica vaginalis testis. [illegible] tunica vaginalis testis. [*Lat. vagina = teacă.*] Sin.: [illegible] vaginală (v.).

[illegible]ALITĂ, s. f. / vaginalite, s. f. / vaginalitis. [*Lat. vagi*[illegible] *= teacă; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a vaginalei, [illegible] seros al *testiculului.

[illegible]SM, s. n. / vaginisme, s. m. / vaginismus. [*Lat. vagi*[illegible] *= teacă; -ism.*] Hiperestezie exagerată a vulvei și a vagi-[illegible] cu contractură dureroasă a mușchilor constrictori ai vagi-[illegible]. V. și vaginodinie.

[illegible]ITĂ, s. f. / vaginite, s. f. / vaginitis. [*Lat. vagina =* [illegible] *-ită.*] Inflamație a mucoasei vaginale. Foarte frecvente, [illegible] se manifestă prin hipersecreție vaginală (leucoree) și durere [illegible] trecerea urinii. Se asociază adesea cu inflamații ale vulvei [illegible]vaginită), glandelor Bartholin și colului uterin. Sin.: col-[illegible]. Se disting: 1) *V. prin corpi străini*, după irigații locale cu [illegible] iritante sau în scop contraceptiv, la femeile purtătoare [illegible] pesare etc. 2) *V. distrofică*, consecință a deficienței meca-[illegible]smelor locale de apărare. 3) *V. microbiene*: a) cel mai frecvent, prin infecție cu *Trichomonas vaginalis*; b) *v. clami-*[illegible]*ană*, determinată de *Chlamidia trachomatis*; c) *v. cu* [illegible]*coplasme*, generate de *micoplasmele genitale care, în mod normal saprofite, devin patogene în anumite condiții (badijonări locale cu substanțe iritante, tratamente cu corticoizi sau antibi-[illegible]ce). 4) *V. senilă*, v. distrofică, apare după menopauză.

[illegible]AGINOCEL, s. n. / vaginocèle, s. f. / vaginocele. [*Lat. vagina = teacă; gr. kele = hernie, tumoră.*] Sin.: colpocel (v.).

VAGINODINIE, s. f. / vaginodynie, s. f. / vaginodynia. [*Lat. vagina = teacă; gr. odyne = durere.*] Durere la nivelul *vaginului.

VAGINOGRAFIE, s. f. / vaginographie, s. f. / vaginography. [*Lat. vagina = teacă; gr. graphein = a scrie.*] Radiografie a vaginului. Este utilă în diagnosticul *fistulei ureterovaginale.

VAGINOPERINEORAFIE, s. f. / vagino-périnéorraphie, s. f. / vaginoperineorrhaphy. [*Lat. vagina = teacă; gr. perineos = perineu; rhaphe = sutură.*] Sin.: colpoperineorafie (v.).

VAGINOPERINEOTOMIE, s. f. / vaginopérinéotomie, s. f. / vaginoperineotomy. [*Lat. vagina = teacă; gr. perineos = perineu; tome = tăiere, secțiune, de la temnein = a tăia.*] Sin.: epiziotomie (v.).

VAGINOPLASTIE, s. f. / vaginoplastie, s. f. / vaginoplasty. [*Lat. vagina = teacă; gr. plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Sin.: colpoplastie (v.).

VAGOLITIC, adj. / vagolytique, adj. / vagolytic. [*Lat. vagus = rătăcitor, imprecis, nedefinit; gr. lytikos = care distruge, de la lyein = a distruge.*] Care exercită un efect similar întreruperii impulsurilor transmise prin nervul pneumogastric (vag) și, prin extensie, inhibitor asupra *sistemului nervos parasimpatic, adică, *parasimpaticolitic. V. și anticolinergic.

VAGOMIMETIC, adj. / vagomimetique, adj. / vagomimetic. [*Lat. vagus = rătăcitor, imprecis, nedefinit; gr. mimetikos = care imită, de la mimeisthai = a imita.*] Sin.: parasimpatomimetic (v.).

VAGOTOMIE, s. f. / vagotomie, s. f. / vagotomy. [*Lat. vagus = rătăcitor, imprecis, nedefinit; gr. tome = tăiere, de la temnein = a tăia.*] Secțiune a unui nerv pneumogastric sau a ramurilor acestuia, practicată în scop terapeutic. Tipuri de v.: 1) *V. bilaterală hiperselectivă*, constă în denervarea exclusivă a corpului și fundusului gastric, cu conservarea inervației antrale și pilorice. 2) *V. bilaterală selectivă*, limitată la ramurile gastrice ale ambilor nervi pneumogastrici. 3) *V. bilaterală tronculară*, sin. operația Dragstedt (v.).

VAGOTONIC, adj. / vagotonique, adj. / vagotonic. [*Lat. vagus = rătăcitor, imprecis, nedefinit; gr. tonikos = care întărește.*] Caracterizat prin predominanța tonusului vagal, în opoziție cu *simpaticotonic. V. vagotonie.

VAGOTONIE, s. f. / vagotonie, s. f. / vagotonia, vagotony. [*Lat. vagus = rătăcitor, imprecis, nedefinit; gr. tonos = tensiune.*] Stare, uneori constituțională, de hiperexcitabilitate a nervului vag, manifestată prin predominarea acțiunii *sistemului parasimpatic asupra diferitelor organe. În esență, v. se traduce prin instabilitate vasomotorie, bradicardie cu hipotensiune arterială și tendințe sincopale, atonie veziculară, constipație, tulburări de sudație, spasme motorii involuntare și dureroase, hipoestezie a corneei și faringiană. Sin.: parasimpaticotonie.

VAGOTROP, adj. / vagotrope, adj. / vagotropic. [*Lat. vagus = rătăcitor, imprecis, nedefinit; gr. trope = întoarcere, de la trepein = a întoarce.*] Subtanță care acționează prin stimularea nervului vag, determinând îndeosebi diminuarea ritmului cardiac și scăderea presiunii arteriale.

VALECULĂ, s. f. / vallécule, s. f. / vallecula. NA: vallecula. [*Lat. vallecula, dim. de la valles = vale.*] Sin.: fosetă (v.).

VALENȚĂ, s. f. / valence, s. f. / valence. [*Lat. valentia = forță, putere, de la valere = a avea forță, a fi tare.*] Număr care exprimă aptitudinea atomilor de a se înlocui sau de a se asocia în combinațiile chimice. V. unei substanțe simple, în chimia anorganică, sau a unui radical, în chimia organică, reprezintă capacitatea de substituție sau de combinare cu hidrogenul. Ex.: 1) Oxigenul are v. 2 deoarece se poate uni cu doi H în formarea de H_2O. 2) Sodiul are v. 1, deoarece el se substituie cu un H din HCl, pentru a forma NaCl. *V. unui ion* este egală cu numărul de sarcini electrice elementare (+ sau -) pe care acesta le poartă, adică cu numărul de electroni câștigați (pentru ionii negativi) sau pierduți (pentru ionii pozitivi) în cursul ionizării.

VALERIANA OFFICINALIS / Valeriana officinalis / Valeriana officinalis. [*Lat. Valeria = parte veche a Panoniei, de unde provenea planta; officina = atelier, laborator.*] Plantă din familia *Valerianaceae*: rizomul și rădăcina conțin un ulei bogat în terpenoide și acizi izovalerianic și alfa-hidroxiizo-valerianic. Extractul are acțiune sedativă și spasmolitică.

VALGUS, adj. / valgus, adj. / valgus. [*Lat. valgus = întors în afară.*] Anomalie de poziție la nivelul membrelor, care constă în devierea în afara axului longitudinal a membrului în totalitate sau a unei părți a acestuia. Ex.: *hallux valgus, coxa valga, genu valgum*. Există și un grad de v. fiziologic (la cot, genunchi, gleznă) a cărui depășire are semnificație patologică. V. și varus.

VALID, adj. / valide, adj. / valid. [*Lat. validus = viguros, sănătos, de la valere = a avea forță, a fi tare.*] Care este apt pentru o anumită activitate, sănătos. Ant.: invalid.

VALIDITATE, s. f. / validité, s. f. / ability (1), validity (2). [*Lat. validitas, -atis = forță fizică, vigoare, de la valere = a avea forță, a fi tare.*] 1) Calitatea de a fi *valid, starea unui subiect valid. Ant.: *invaliditate. 2) Cu referire la o *probă sau la un test: capacitatea de a recunoaște subiecții indemni de cei afectați de o anumită boală. V. depinde de *specificitate și de *sensibilitate. V. valoare predictivă.

VALINĂ, s. f. / valine, s. f. / valine. CH_3-CH(CH_3)-CH(NH_2)-COOH. Acid alfa-amino-izovalerianic, prezent în mai multe proteine fibroase, de origine vegetală sau animală. V. este esențială pentru creșterea optimă a copilului și în echilibrul azotat la adult.

VALOARE, s. f. / valeur, s. f. / value. [*Lat. valor, -oris = valoare, de la valere = a avea forță, a fi tare.*] Rezultat al măsurării cantitative a unei activități, concentrații sau a eficienței. V. se exprimă numeric, iar uneori este aproximativă în condițiile variabilității biologice. De aceea, se exprimă printr-un interval de v. V., de ex., tabele de constante biologice. În medicină: 1) V. *calorică a rației alimentare*, cantitatea totală de calorii asigurată de rația alimentară. 2) V. *globulară* (v.). 3) V. *nutritivă a unui aliment*, în funcție de trofinele conținute. 4) V. *predictivă* (v.).

VALOARE GLOBULARĂ / valeur globulaire / color index. Raportul dintre hemoglobinemia serică și numărul de globule roșii folosit pentru a determina cantitatea relativă de hemoglobină conținută într-un globul roșu și a o compara cu aceea a unui subiect normal. În mod normal are valoarea 1; crește peste 1,1 în anemia pernicioasă și scade sub 0,85 în anemiile hipocrome. Mai relevante sunt *volumul globular și *volumul globular mediu. V. și hematocrit.

VALOARE PREDICTIVĂ / valeur prédictive / predictive value. V. unui test, a unui *semn sau a unui *simptom în stabilirea existenței unei boli (*v. p. pozitivă*) sau a absenței unei boli (*v. p. negativă*). V. validitate și specificitate.

VALOARE DE REFERINȚĂ / valeur de référence / reference value. Valoarea unei mărimi (ex.: biochimice) obținută pe grupe omogene de subiecți, selecționați pe baza unor criterii precise de vârstă, factori de risc, obiceiuri alimentare. Este determinată prin utilizarea unor criterii statistice.

VALVĂ, s. f. / valve, s. f. / valve. NA: valva, pl. valvae (1). [*Lat. valva = canaturile ușii.*] 1) Repliu membranos al tunicii interne a unui conduct, a unei vene, artere sau a inimii. V. împiedică, prin închiderea sa intermitentă, refluarea conținutului lichidian cuprins în conductul sau în organul respectiv. V. și valvulă. 2) Instrument chirurgical care permite depărtarea părților moi ce astupă un organ cavitar.

VALVĂ BIOPROTETICĂ / valve bioprothétique / bioprosthetic valve. V. cardiacă artificială alcătuită din țesut biologic, de obicei de origine porcină, montată în suport din plastic sau metalic. V. b. nu provoacă sufluri cardiace și nu necesită anticoagulante.

VALVULAR, adj. / valvulaire, adj. / valvular, valvar. [*Lat. valvula = păstaie, dim. de la valva = canaturile ușii.*] Care aparține unei *valvule, referitor la valvulă și îndeosebi la valvulele cardiace. Ex.: insuficiență v.

VALVULĂ, s. f. / valvule, s. f. / valvula. NA: valvula, pl. valvulae. [*Lat. valvula = păstaie, dim. de la valva = canaturile ușii.*] 1) *Valvă de dimensiuni mici. 2) Formațiune anatomică în formă de plică acoperind incomplet un orificiu. Obs.: Deși termenul este utilizat cu sensul de valvă, în NA semnificația sa este restrânsă la denumirea componentelor valvelor aortice și ale trunchiului pulmonar, ca și pentru valvele următoarelor formațiuni sau zone anatomice: anus, *foramen ovale*, fosă naviculară, sinus coronar, venă cavă inferioară, vene și vase limfatice. Cu toate acestea, cel puțin în română și în franceză nu se respectă această recomandare.

VALVULĂ ATRIOVENTRICULARĂ / valvule atrio-ventriculaire / atrioventricular valves. NA: valva atrioventricularis dextra, valva atrioventricularis sinistra. Fiecare din cele două sisteme valvulare anexate orificiilor auriculoventriculare drept și stâng ale inimii: *v. *tricuspidă* (la dreapta) și *v. *mitrală* (la stânga). Sin.: valvulă auriculoventriculară.

VALVULĂ AURICULOVENTRICULARĂ / valvule auriculo-ventriculaire / atrioventricular valves. NA: valva atrioventricularis dextra, valva atrioventricularis sinistra. Sin.: valvulă atrioventriculară (v.).

VALVULĂ BAUHIN / valvule de Bauhin / ileocecal valve. NA: valva ileocecalis. [*Gaspard Bauhin, anatomist și botanist elvețian, Basel, 1560-1624.*] Sin.: valvulă ileo-cecală (v.).

VALVULĂ ILEOCECALĂ / valvule iléo-caecale / ileocecal valve. NA: valva ileocecalis. V. anexată orificiului de comunicare între ileon și colonul ascendent (situată deasupra cecului). Sin.: valvulă Bauhin.

VALVULĂ MITRALĂ / valvule mitrale / left atrioventricular valve, mitral valve. NA: valvula atrioventricularis sinistra. *V. atrioventriculară stângă, formată din două valve, una dreaptă, internă sau marea valvă și alta stângă, externă, sau mica valvă, destinate să obtureze orificiul mitral în timpul sistolei. V. sunt unite la peretele ventricular prin cordaje care se inseră pe doi pilieri, anterior și posterior. Cordajele sunt atașate pe marginea liberă a celor două valve și pe fața externă a valvei stângi, dar lasă liberă fața periferică a marii valve.

VALVULĂ PILORICĂ / valvule pylorique / pyloric valve. NA: valvula pylori. Repliu circular proeminent al mucoasei gastrice la nivelul orificiului piloric al stomacului.

VALVULĂ TRICUSPIDĂ / valvule tricuspide / right atrioventricular valve. NA: valvula atrioventricularis dextra. *V. atrioventriculară dreaptă, alcătuită din trei valve triunghiulare, anterioară, inferioară și internă, destinate să obtureze orificiul tricuspid în timpul sistolei. Marginea liberă și fețele periferice ale valvelor sunt unite la peretele ventricular prin cordaje, inserate fie direct, fie prin intermediul unor pilieri, cel mai constant, denumit și mușchiul papilar al conului arterial Luschka, fiind situat în partea inferioară a infundibulului arterial.

VALVULE CONIVENTE / valvules conniventes / circular folds, valvulae conniventes. NA: plicae circulares. Repliuri permanente ale mucoasei intestinului subțire situate perpendicular pe axul intestinal, de la unghiul duodenojejunal până la capătul distal al ileonului. Numărul lor diminuează treptat până la v. ileocecală, dispărând practic pe ultimii 50 cm ai ileonului.

VALVULE HOUSTON / valvules de Houston / Houston's valvules. NA: plicae transversalis recti. [*John Houston, anatomist și chirurg irlandez, Dublin, 1802-1845.*] Repliuri ale mucoasei rectale cu aspect semilunar, în număr de trei. Ele corespund la suprafața rectului unor șanțuri. Sin.: valvule rectale.

VALVULE RECTALE / valvules rectales / Houston's valvules. NA: plicae transversalis recti. Sin.: valvule Houston (v.).

VALVULE SEMILUNARE / valvules semi-lunaires / semilunar valves. NA: valvulae semilunaris. Sin.: valvule sigmoide (v.).

VALVULE SIGMOIDE / valvules sigmoïdes / sigmoid valves. NA: valvulae semilunaris. Repliuri subțiri, în număr de trei, anexate fiecăruia din orificiile arteriale ale inimii - *v. s. aortice* și *v. s. pulmonare*. În formă de "cuib de rândunică", aceste v. închid orificiul aortei (ventricul stâng) și al arterei pulmonare (ventricul drept) în timpul diastolei, împiedicând astfel refluxul de sânge în ventricule. Sin.: valvule semilunare.

VALVULE URETRALE / valvules urétrales / posterior urethral valves. Repliuri mucoase anormale, congenitale, care

formează în lumenul *uretrei un obstacol ce se opune scurgerii urinei, cu consecințe rapide asupra aparatului urinar.

VALVULECTOMIE, s. f. / valvulectomie, s. f. / valvulectomy. [*Lat.* ***valvula*** *= păstaie, dim. de la* ***valva*** *= canaturile ușii; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Excizia operatorie, parțială sau totală, a valvelor unui orificiu cardiac afectate de un proces patologic, în vederea înlocuirii acestora printr-o proteză valvulară sau o grefă.

VALVULITĂ, s. f. / valvulite, s. f. / valvulitis. [*Lat.* ***valvula*** *= păstaie, dim. de la* ***valva*** *= canaturile ușii;* ***-ită***.] Inflamația unei valvule, de obicei cu referire la valvulele cardiace; etiologia este microbiană, cel mai frecvent streptococică, în cadrul *reumatismului poliarticular acut sau prin acțiunea unor *toxine microbiene.

VALVULOPATIE, s. f. / valvulopathie, s. f. / valvular disease. [*Lat.* ***valvula*** *= păstaie, dim. de la* ***valva*** *= canaturile ușii; gr.* ***pathos*** *= boală.*] Boală valvulară, îndeosebi cu sensul de afectare a unui orificiu cardiac.

VALVULOPLASTIE, s. f. / valvuloplastie, s. f. / valvuloplasty. [*Lat.* ***valvula*** *= păstaie, dim. de la* ***valva*** *= canaturile ușii; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Procedeu chirurgical practicat în scopul corectării unui reflux de sânge la nivelul unuia dintre orificiile inimii. V. constă fie în corectarea valvelor, fie în *anuloplastie. Valvele stenozate sunt dilatate cu ajutorul unui balonaș dispus la capătul unui *cateter.

VALVULOTOMIE, s. f. / valvulotomie, s. f. / valvulotomy. [*Lat.* ***valvula*** *= păstaie, dim. de la* ***valva*** *= canaturile ușii; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia unei valve, practicată îndeosebi la nivelul valvelor cardiace. Ex.: v. mitrală și v. pulmonară în stenozele valvulelor respective.

VANADAT, s. m. / vanadate, s. m. / vanadate. [***Vanadis*** *= numele lat. modificat al zeiței scandinave a frumuseții.*] VO_4, inhibitor puternic al majorității enzimelor care clivează legătura terminală fosfat de la nivelul *ATP. Se presupune că v. ar acționa ca un analog al stării de tranziție a reacției de clivare. *Dineina este foarte sensibilă la acțiunea v., în timp ce *kinezina este relativ insensibilă. În mod similar, *tirozin kinazele sunt sensibile la v., pe când *protein kinazele de tip treonin-serină sunt insensibile.

VANADIU, s. n. / vanadium, s. m. / vanadium. [***Vanadis*** *= numele lat. modificat al zeiței scandinave a frumuseții.*] Elementul 23, cu simbolul V. Sărurile sale sunt utilizate, uneori, în terapeutică. Absorbit la nivelul plămânilor provoacă intoxicații.

VANILIE, s. f. / vanille, s. f. / vanilla. [Fr. ***vanille****, din spaniolă* ***vainilla*** *= teacă mică, cu origine lat.* ***vagina*** *= teacă.*] Păstaia sau extractul plantei orhidiacee *Vanilla planifolia* care, pe lângă folosirea largă în industria alimentară, este utilizată în medicină ca agent aromatizant, de obicei sub formă de tinctură.

VANILISM, s. n. / vanillisme, s. m. / vanillism. [*Fr.* ***vanille****, din spaniolă* ***vainilla*** *= teacă mică, cu origine lat.* ***vagina*** *= teacă;* ***-ism***.] Intoxicație cu *vanilie. V. poate fi *alimentar*, după ingestia unor preparate ce conțin vanilie (creme, înghețată), sau *profesional*, la lucrătorii care recoltează și manipulează păstăile de vanilie. V. profesional este uneori grav și se manifestă prin erupții cutaneo-mucoase, tulburări nervoase (halucinații), angoasă, palpitații, tulburări gastrointestinale asemănătoare cu cele din *dizenterie.

VAPORIZARE, s. f. / vaporisation, s. f. / vaporization. [*Lat.* ***vapor, -oris*** *= abur.*] Fenomen prin care un corp trece din stare lichidă în stare de vapori prin absorbție de căldură.

VAPORIZATOR, s. n. / vaporisateur, s. m. / vaporizer. [*Lat.* ***vapor, -oris*** *= abur.*] Dispozitiv pentru producerea de aerosoli sau ceață proveniți dintr-o soluție care conține medicamente ce pot fi administrate pe cale respiratorie.

VAPOTERAPIE, s. f. / vapothérapie, s. f. / vapotherapy. [*Lat.* ***vapor, -oris*** *= abur; gr.* ***therapeia*** *= tratament, de la* ***therapeuein*** *= a îngriji.*] Tratamentul cu vapori de apă sau apă fin pulverizată.

VAR, s. n. / chaux, s. f. / calx, lime. [*Sl.* ***varu*** *= var.*] Material obținut din rocile calcaroase; *v. nestins* este oxid de calciu, iar cel *stins*, hidroxid de calciu. Utilizat în scopuri de igienă. V. și var sodat.

VAR NESTINS / chaux vive / quicklime. V. var.

VAR SODAT / chaux sodée / soda lime. Amestec de hidroxid de calciu cu sodă caustică, utilizat sub formă de pulbere sau de granule pentru absorbția bioxidului de carbon expirat în aparatele de anestezie sau în cele de explorare funcțională respiratorie.

VARIABILĂ, s. f. / variable, s. f. / variable. [*Lat.* ***variabilis*** *= schimbător, de la* ***variare*** *= a schimba.*] Caracteristică observată pe un ansamblu de indivizi și care poate lua diferite valori. Se disting: 1) *V. cantitativă*, când rezultatul fiecărei observații este un număr, obținut prin măsurare. 2) *V. calitativă*, când rezultatul este un atribut nemăsurabil; o v. calitativă poate fi *booleană* dacă are două valori posibile (ex.: sexul), *ordinală* - dacă se poate stabili o relație de ordine printre valorile pe care le poate lua variabila (ex.: un semn clinic care poate prezenta diferite grade de intensitate) și *nominală*, în caz contrar (ex.: locul nașterii). 3) *V. aleatorie*, când rezultatul măsurării sau al observației depinde de hazard; în acest caz este necesară determinarea legii de probabilitate.

VARIABILITATE, s. f. / variabilité, s. f. / variability. [*Lat.* ***variabilis*** *= schimbător, de la* ***variare*** *= a schimba.*] Însușire fundamentală a organismelor, constând în schimbarea discontinuă a caracterelor sau a asocierilor de caractere. Se deosebesc: 1) *V. interindividuală intraspecifică* (ex.: înălțimea subiecților de sex masculin dintr-o populație); v. i. este expresia neomogenității genotipice. 2) *V. intraindividuală* cuprinde oscilații bioritmice sau fiziologice; organismul are constante fiziologice, care însă trebuie înțelese ca niște parametri cuprinși între anumite limite, compatibile cu sănătatea. V. poate depinde de condițiile de mediu sau poate fi determinată genetic.

VARIANTĂ, s. f. / variante, s. f. / variant. [*Lat.* ***variantia*** *= diversitate, varietate, de la* ***variare*** *= a schimba.*] 1) În statistică, mărimea concretă a unei caracteristici cantitative (ex.: înălțimea corpului este o caracteristică cantitativă, iar 1,70 v. acestei caracteristici). 2) *V. de virus*, tulpină ale cărei proprietăți diferă de cele parentale.

VARIANȚĂ, s. f. / variance, s. f. / variance. [*Lat.* ***variantia*** *= diversitate, varietate, de la* ***variare*** *= a schimba.*] Caracteristică a *dispersiei statistice. Reprezintă media pătratică a abaterilor unor valori ale unui parametru față de valoarea medie a acestuia.

VARIAȚIE, s. f. / variation, s. f. / variation. [*Lat.* ***variatio, -onis*** *= schimbare, deosebire, de la* ***variare*** *= a schimba.*] V. variabilitate.

VARIAȚIE BACTERIANĂ / variation bactérienne / bacterial variation. Termen generic pentru modificările progresive și netransmisibile (*adaptare la mediu) sau bruște și transmisibile (*mutație) observate la bacterii. Aspectele principale ale v. b. sunt: caracteristicile coloniilor în cultură, pierderea sau achiziția unei enzime, constituția antigenică, sensibilitatea la *bacteriofagi, puterea patogenă și rezistența la antibiotice.

VARICE, s. n. / varice, s. f. / varix, pl. varices. [*Lat.* ***varix, -icis*** *= venă dilatată, varice.*] 1) Dilatație venoasă permanentă, la nivelul rețelei venoase superficiale sau profunde, cu localizare în diferite regiuni ale organismului. Cel mai frecvent

afectate sunt *venele safene ale membrului inferior. Alte localizări: esofag (*esofagiene) și testicule (*varicocel). Sin.: venectazie. 2) Prin extensie, dilatația permanentă a oricărui vas sanguin sau limfatic. Ex.: v. arteriale din anevrismul prin comunicare anormală arterio-venoasă; v. limfatice în *limfangiectazie.

VARICE ESOFAGIENE / varices oesophagiennes / (o)esophageal varices. Dilatarea venelor esofagului inferior, determinată de *hipertensiunea portală. V. e. se pot rupe sau pot sângera, rezultând astfel *hematemeza. Sângerarea abundentă poate periclita viața. Oprirea sângerării se obține prin compresie cu un balon esofagian, *scleroterapie, aplicare de benzi elastice via *endoscop sau prin injecții de *vasopresină și *somatostatină.

VARICELĂ, s. f. / varicelle, s. f. / varicella, chickenpox. [*dim. lat. medicală variola, de la varius = pătat, variat sau varus = pustulă*] Boală infecțioasă foarte contagioasă, epidemică și determinată de un herpesvirus (*virusul varicelo-zosterian). V. afectează îndeosebi copiii, infectarea producându-se prin contact direct sau pe cale respiratorie. După o incubație de circa 14-17 zile boala se manifestă prin febră moderată și o erupție cutanată pe tot corpul (și uneori la nivelul mucoasei) alcătuită inițial din papule roz, apoi din vezicule care se sparg ușor, inclusiv prin grataj, fiind pruriginoase. Ca urmare se formează cruste, care cad fără să lase cicatrice, dacă nu sunt suprainfectate. V. are în general o evoluție benignă la copil, dar la adult se poate complica prin pneumonie și encefalită. V. și zona.

VARICELIFORM, adj. / varicelliforme, adj. / varicelliform. [*dim. lat. medicală variola, de la varius = pătat, variat sau varus = pustulă; lat. forma = formă*] Care se aseamănă cu *varicela.

VARICOCEL, s. n. / varicocèle, s. f. / varicocele. [*Lat. varix, -icis = venă dilatată, varice; gr. kele = tumoră, hernie.*] Dilatație varicoasă a *plexului pampiniform la nivelul testiculului, manifestată clinic printr-o tumefacție variabilă, de consistență moale, aparentă la nivelul scrotului, uneori însoțită de dureri. V. poate fi: 1) *primitiv*, de regulă situat în stânga; determină uneori sterilitate; 2) *secundar* unei obstrucții a venei renale sau cave inferioare, printr-un trombus în relație cu un cancer renal. *V. ovarian* este consecința varicozei venelor ligamentelor largi, iar *v. utero-ovarian* a varicozei plexului pampiniform de la femeie.

VARICOGRAFIE, s. f. / varicographie, s. f. / varicography. [*Lat. varix, -icis = venă dilatată, varice; gr. graphein = a scrie.*] Radiografie a unei vene varicoase după injectarea unui produs opac la radiațiile X.

VARICOS, adj., s. m. sau f. / variqueux, adj., s. m. ou f. / varicose. [*Lat. varicosus = varicos, de la varix, -icis = venă dilatată, varice.*] 1) Care se referă la *varice, care aparține varicelor. Ex.: ulcer v. 2) Subiect afectat de varice.

VARICOZITATE, s. f. / varicosité, s. f. / varicozity. [*Lat. varix, -icis = venă dilatată, varice.*] Dilatații, de obicei sinuoase și multiple, ale micilor vene superficiale ale tegumentelor.

VARIOLĂ, s. f. / variole, s. f. / variola, smallpox. [*Lat. medicală variola, din lat. varius = pătat, variat sau varus = pustulă.*] Boală gravă, foarte contagioasă și epidemică, determinată de un virus din grupul *Pox* (poxvirus); incubație 7-16 zile. Se caracterizează prin apariția, după o perioadă incipientă febrilă, de câteva zile, a unui exantem caracteristic ale cărui leziuni trec prin mai multe stadii: papule, vezicule, pustule ombilicate, care, după uscare, lasă mici cicatrici. Vaccinarea sistematică și obligatorie adoptată într-un mare număr de țări a dus la dispariția (eradicarea) bolii din anul 1975. V. și vaccină.

VARIOLOID, s. n. / varioloïde, s. f. / varioloid. [*Lat. medicală variola, din lat. varius = pătat, variat sau varus = pustulă; gr. eidos = formă.*] Formă atenuată și benignă de *variolă, care apare la indivizii vaccinați sau care au fost bolnavi cu mulți ani înainte. V. și vaccină.

VARUS, adj. / varus, adj. / varus. [*Lat. varus = înclinat spre interior.*] Devierea unui membru sau a unui segment înăuntrul axului longitudinal normal, astfel încât unghiul intern scade sub 180°. Există un v. fiziologic (umăr, mână, șold), a cărui depășire este patologică.

VAS, s. n. / vaisseau, s. m. / vessel. NA: vas, pl. vasa. [*Lat. vas, vasis = vas.*] În anatomie, orice canal prin care circulă sângele sau limfa: arteră, venă, capilar, limfatic.

VASA NERVORUM / vasa nervorum / vasa nervorum. [*Lat. pl. vasa, -orum = vase; nervus = nerv.*] *Arteriolele care asigură irigarea și nutriția nervilor.

VASA VASORUM / vasa vasorum / vasa vasorum. [*Lat. pl. vasa, -orum = vase.*] Mici artere și vene nutritive aflate în pereții vaselor mari.

VASCULAR, adj. / vasculaire, adj. / vascular. [*Lat. vasculum = vas mic, dim. de la vas, vasis = vas.*] Care aparține vaselor sanguine sau limfatice, referitor la aceste vase. Ex.: tonus v.

VASCULARITĂ, s. f. / vascularite, s. f. / vasculitis. [*Lat. vasculum = vas mic, dim. de la vas, vasis = vas; -ită.*] Var.: vasculită. Sin.: angeită (v.).

VASCULARIZAȚIE, s. f. / vascularisation, s. f. / vascularization. [*Lat. vasculum = vas mic, dim. de la vas, vasis = vas.*] 1) Distribuția normală și caracteristică a vaselor sanguine într-un organ sau țesut. 2) Dezvoltarea naturală sau prin mijloace chirurgicale a rețelei vasculare într-un organ sau țesut.

VASCULITĂ. Var. pentru vascularită (v.).

VASECTOMIE, s. f. / vasectomie, s. f. / vasectomy. [*Lat. vas, vasis = vas; gr. ektome = excizie.*] 1) Exereza chirurgicală totală sau parțială a *canalelor deferente. 2) Secționarea canalului deferent între două ligaturi pentru prevenirea unei *orhiepididimite după tratamentul chirurgical al *adenomului de prostată. 3) Secționarea sau ligatura canalelor deferente în scop de sterilizare masculină definitivă sau temporară (prin ligatură). Var.: vazectomie.

VASELINĂ, s. f. / vaseline, s. f. / petroleum jelly. [*Cuvânt creat în Statele Unite de R. Chesebrough, din germ. Wasser = apă; gr. elaion = ulei de măsline; -ină.*] Amestec de hidrocarburi saturate. Este folosită ca excipient pentru unguete, ca lubrifiant și emolient.

VASOCONSTRICTOR, adj., s. n. / vasoconstricteur, -trice, adj., s. m. / vasoconstrictor. [*Lat. vas, vasis = vas; constrictor, de la constringere = a strânge.*] 1) Care cauzează constricția vaselor sanguine. 2) Agent (nerv motor, medicament, substanță) care determină *vasoconstricție. În prezent sunt utilizate îndeosebi medicamente v. locale.

VASOCONSTRICȚIE, s. f. / vasoconstriction, s. f. / vasoconstriction. [*Lat. vas, vasis = vas; constrictio, -onis = strângere, îngustare, de la constringere = a strânge.*] Diminuarea calibrului vaselor, îndeosebi constricția *arteriolelor care duce la scăderea locală a fluxului sanguin.

VASODILATATOR, adj., s. n. / vasodilatateur, -trice, adj., s. m. / vasodilator. [*Lat. vas, vasis = vas; dilatare = a întinde, a mări.*] 1) Care cauzează dilatația vaselor sanguine. 2) Agent (nerv motor, medicament, substanță) care determină *vasodilatație.

VASODILATAȚIE, s. f. / vasodilatation, s. f. / vasodilation. [*Lat. vas, vasis = vas; dilatatio, -onis = dilatație, de la dilatare = a întinde, a mări.*] Dilatația vaselor, îndeosebi a *arteriolelor, cu creșterea fluxului sanguin local. V. poate fi pasivă și activă, ca reacție la un răspuns *vasoconstrictor.

VASOINHIBITOR, adj. / **vaso-inhibiteur, -trice,** adj. / **vasoinhibitor.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas;* ***inhibere*** = *a împiedica.*] Sin.: vasoplegic (v.).

VASOMOTOR, adj. / **vasomoteur, -trice,** adj. / **vasomotor.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas;* ***motor, -oris*** = *cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** = *a mișca.*] 1) Care afectează calibrul vaselor îndeosebi al celor sanguine. 2) Despre un element sau agent care acționează prin modificarea calibrului vaselor în sensul *vasoconstricției sau al *vasodilatației. 3) Referitor la motilitatea vaselor sanguine.

VASOPLEGIC, adj. / **vasoplégique,** adj. / **vasoinhibitor.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***plege*** = *lovitură.*] Care asigură tonusul pereților vasculari, restrânge acțiunea vasomotorie. Sin.: vasoinhibitor.

VASOPLEGIE, s. f. / **vasoplégie,** s. f. / **vasoparalysis.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***plege*** = *lovitură.*] Dispariția tonusului pereților vasculari, cu paralizie vasomotorie și vasodilatație consecutivă.

VASOPRESINĂ, s. f. / **vasopressine,** s. f. / **vasopressin.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas;* ***pressare*** = *a presa;* ***-ină.***] Hormon nonapeptid ciclic, cu M_r 1084 Da, secretat de anumiți neuroni magnocelulari din nucleii supraoptici (îndeosebi) și paraventriculari ai *hipotalamusului și stocat în lobul posterior al *hipofizei (unde a fost izolat pentru prima oară, de unde denumirea inexactă de hormon posthipofizar). V. este produsă sub forma unui pre-hormon alcătuit din 168 aminoacizi, denumit propresofizină. După clivarea *peptidului semnal, această moleculă este scindată în trei părți: arginin-v., neurofizină II și o glicoproteină. Arginin-v. și neurofizina II sunt incluse în aceleași granule neurosecretorii, care ajung prin axoni în lobul posterior al hipofizei. Printr-un mecanism de exocitoză calciu-dependent, hormonul și proteina sa purtătoare trec în sângele capilar și ajung în circulația sistemică. V. este alcătuită din 9 aminoacizi, care nu sunt identici la toate speciile, de unde denumirea de arginin-v. pentru v. umană și a numeroase mamifere și de lizin-v. în cazul v. de porc. Activitatea biologică a v. este legată de prezența asparaginei în poziția 5 și a argininei în poziția 8. Gena codantă pentru sinteza propresofizinei este situată pe cromozomul 20. Au fost detectate cazuri de mutație a genei, unele provocând *diabet insipid. Secreția de v. depinde de variațiile presiunii osmotice și de variațiile volumului sângelui circulant. V. acționează la nivelul tubului distal renal favorizând reabsorbția apei, ceea ce duce la modificarea osmolarității și a debitului urinar. De asemenea, produce contracția musculaturii netede arteriolare și arteriale, determinând hipertensiune. Administrarea de v. suprimă *poliuria provocată de ablația hipofizei și pe cea din cadrul diabetului insipid. Abrev.: ADH (de la engl. *antidiuretic hormone*). Sin.: hormon antidiuretic, pitresină.

VASOPRESOR, adj., s. n. / **vasopresseur,** adj., s. m. / **vasopressor.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas;* ***pressare*** = *a presa.*] 1) Care are acțiunea de a crește presiunea din vasele sanguine. Termenul este considerat frecvent sin. cu *vasoconstrictor. 2) Medicament cu această acțiune.

VASOSTIMULANT, adj. / **vasostimulant, -e,** adj. / **vasostimulant.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas;* ***stimulare*** = *a îmboldi, a stimula, de la* ***stimulus*** = *băț ascuțit cu care se îmboldesc vitele.*] 1) Despre un agent care excită nervii vasomotori. 2) Sin.: vasotonic (v.).

VASOSTOMIE, s. f. / **vasostomie,** s. f. / **vasostomy.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***stoma, -atos*** = *gură.*] Intervenție chirurgicală prin care se efectuează o deschidere la nivelul *canalelor deferente.

VASOTOCINĂ, s. f. / **vasotocine,** s. f. / **vasotocin.** [*De la vasopresină și oxitocină din lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***tokos*** = *naștere;* ***-ină.***] Analog structural al hormonilor *hipofizei posterioare, adică al *oxitocinei și *vasopresinei.

VASOTOMIE, s. f. / **vasotomie,** s. f. / **vasotomy.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***tome*** = *tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** = *a tăia.*] Incizia sau secționarea *canalelor deferente. V. vasectomie.

VASOTONIC, adj. / **vasotonique,** adj. / **vasotonic.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***tonikos*** = *întăritor.*] 1) Referitor la tonusul vascular. 2) Despre un agent care crește tonusul vascular. Sin.: vasostimulant.

VASOTROFIC, adj. / **vasotrophique,** adj. / **vasotrophic.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***trophikos*** = *care hrănește.*] Care se află în relație cu nutriția vaselor sanguine sau limfatice.

VASOTROP, adj. / **vasotrope,** adj. / **vasotropic.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas; gr.* ***trope*** = *întoarcere, de la* ***trepein*** = *a întoarce.*] Care se fixează sau acționează selectiv asupra vaselor sanguine.

VASO-VEZICULECTOMIE, s. f. / **vaso-vésiculectomie,** s. f. / **vasovesiculectomy.** [*Lat.* ***vas, vasis*** = *vas;* ***vesicula*** = *umflătură mică, dim. de la* ***vesica*** = *vezică; gr.* ***ektome*** = *excizie.*] Ablația totală a *canalelor deferente și a *veziculelor seminale.

VATĂ, s. f. / **coton,** s. m. / **cotton.** [*Germ.* ***Watte*** = *vată.*] Material vegetal sau mineral, alcătuit din fibre scurte cu proprietăți adezive și utilizat ca absorbant sau izolator. Se utilizează îndeosebi **v. hidrofilă. V. din sticlă* se obține prin suflarea sticlei cu vapori sub presiune și este utilizată îndeosebi ca izolant termic.

VATĂ HIDROFILĂ / **coton hydrophile** / **absorbent cotton-wool.** Perii semințelor de bumbac (*Gossypium*) separați de impurități, degresați și albiți.

VAZECTOMIE. Var. pentru vasectomie (v.).

VĂL PALATIN / **voile du palais** / **soft palate. NA: velum palati.** [*Lat.* ***velum*** = *pânză, văl;* ***palatum*** = *cerul gurii.*] Repliu musculomembranos al *faringelui, care prelungește inferior și posterior *bolta palatină fiind inserat cu partea sa anterioară pe aceasta. V. p. separă *rinofaringele de *orofaringe. Marginea sa posterioară prezintă median lueta și, de fiecare parte a acesteia, două repliuri, unul anterior și altul posterior, denumiți pilieri. Pilierii anteriori și posteriori încadrează *amigdalele palatine (denumite și tonsile). Sin.: palat moale.

VĂRSĂTURĂ, s. f. / **vomissement,** s. m. / **vomiting.** [*Lat.* ***versare*** = *a răsuci, a răsturna.*] Sin.: vomă (v.).

VĂRSĂTURĂ FECALOIDĂ / **vomissements fécaloïdes** / **f(a)ecal vomiting.** V. care conține elemente transformate prin digestie peptică și prin acțiunea bacteriilor, formată din materie de culoare închisă și având miros de materii fecale. Se observă îndeosebi în *ocluzia intestinală avansată.

VĂRSĂTURI INCOERCIBILE DE SARCINĂ / **vomissements incoercibles de la grossesse** / **pernicious vomiting of pregnancy.** Intoleranță completă la alimente solide sau lichide, cu inapetență totală, care antrenează o denutriție gravă. Reprezintă o formă de *disgravidie a primului trimestru de sarcină și, în cazul apariției *acetonuriei, poate impune întreruperea artificială a sarcinii.

VĂZ, s. n. / **vue,** s. f. / **sight.** Sin.: vedere (v.).

VÂRSTĂ, s. f. / **âge,** s. m. / **age.** [*Sl.* ***vrusta*** = *vârstă.*] Perioadă de timp cuprinsă între momentul nașterii și o anumită etapă de dezvoltare a organismului. Parhon propunea o biologie a vârstelor: ilikibiologie. Se deosebesc: 1) *V. calendaristică* sau **v. cronologică*, măsurată prin timpul astronomic scurs de la naștere. 2) *V. biologică*, stabilită după criterii biologice, clinice și de laborator; v. b. este o rezultantă a v. morfologice, a v. fiziologice și a v. biochimice.

VÂRSTĂ ANATOMICĂ / âge anatomique / anatomic age. Estimarea v. prin stadiul de dezvoltare sau de deteriorare al corpului sau al țesuturilor prin comparație cu persoane normale de aceeași *v. cronologică, aparținând aceluiași grup etnic. V. a. este uneori considerată, greșit, ca sin. cu vârstă osoasă.

VÂRSTĂ BIOLOGICĂ / âge biologique / biological age. V. în relație cu probabilitatea de supraviețuire. Determinarea sa impune evaluarea și măsurarea capacității funcționale a sistemelor și organelor care limitează viața, îndeosebi a sistemului cardiovascular.

VÂRSTĂ CRONOLOGICĂ / âge chronologique / chronological age. V. reală sau legală, exprimată în ani de viață de la data nașterii.

VÂRSTĂ MENTALĂ / âge mental / mental age. Termen care desemnează nivelul de dezvoltare intelectuală și psihică, determinată prin teste psihologice și de perspicacitate etalonate. Normal, v. m. corespunde v. reale, cronologice. Dacă acestea sunt diferite, raportul dintre v. mentală și v. reală reprezintă coeficientul mental.

VÂRSTĂ OSOASĂ / âge osseux / bone age. Estimarea *v. biologice pe baza studiului radiologic al dezvoltării centrilor de osificare de la nivelul oaselor lungi ale extremităților. Metodele de determinare a v. o. sunt clasificate în: 1) *m. cantitative*, prin numărarea pe un hemi-schelet a centrilor de osificare și a epifizelor fuzionate; 2) *m. cronologice*, prin urmărirea apariției sau absenței centrilor de osificare la vârste date; 3) *m. calitative*, de urmărire a morfologiei centrilor de osificare în funcție de vârstă.

VÂSCOELASTIC, adj. / viscoelastique, adj. / viscoelastic. [*Lat.* **viscosus** *= lipicios, de la* **viscum** *= vâsc, clei (preparat din vâsc); gr.* **elastos** *= docil, maleabil.*] Caracteristică a structurilor care prezintă un comportament vâscos non-newtonian, ce poate fi demonstrat ca răspuns la o forță mecanică de forfecare.

VÂSCOZIMETRU. Var. pentru viscozimetru (v.).

VÂSCOZITATE. Var. pentru viscozitate (v.).

VECTOBALISTOCARDIOGRAMĂ, s. f. / vecto-ballistocardiogramme, s. m. / ballistocardiogram. [*Lat.* **vector, -oris** *= cel care transportă, de la* **vectare** *= a căra, a transporta;* **ballista** *= mașină de aruncat pietre, din gr.* **ballein** *= a arunca; gr.* **kardia** *= inimă;* **gramma** *= înscriere.*] Curba spațială obținută prin *balistocardiografie. Cuprinde înregistrarea, în cele trei planuri ale spațiului, ale deplasărilor corpului uman produse de forțele balistice datorate activității mecanice a inimii.

VECTOCARDIOGRAFIE, s. f. / vectocardiographie, vectographie, s. f. / vectorcardiography. [*Lat.* **vector, -oris** *= cel care transportă, de la* **vectare** *= a căra, a transporta; gr.* **kardia** *= inimă;* **graphein** *= a scrie.*] 1) Înregistrarea *vectocardiogramei. 2) Studiul vectocardiogramelor.

VECTOCARDIOGRAMĂ, s. f. / vectocardiogramme, vectogramme, s. m. / vectorcardiogram. [*Lat.* **vector, -oris** *= cel care transportă, de la* **vectare** *= a căra, a transporta; gr.* **kardia** *= inimă;* **gramma** *= înscriere.*] Reprezentare grafică a variației direcției și intensității (moment cu moment) forței electromotoare a inimii pe toată durata unui ciclu cardiac complet. Proiecția în plan frontal a v. se obține prin linia curbă ce unește extremitățile pozitive (vârfurile) vectorilor cardiaci momentani succesivi pentru unda P, complexul QRS și unda T. Combinarea v. obținute în planurile frontal, orizontal sau sagital permite obținerea v. spațiale. Buclele v., deși diferă mult de traseele scalare (electrocardiografice) pot oferi informații foarte utile în diagnostic, prin analiza configurației și morfologiei îndeosebi în cazul v. spațiale. V. rezumă variațiile de direcție și intensitate ale forței electromotoare a inimii în timpul contracției cardiace. Abrev.: VCG. Var.: vectorcardiogramă.

VECTOR, s. m. / vecteur, s. m. / vector. [*Lat.* **vector, -oris** *= cel care transportă, de la* **vectare** *= a căra, a transporta.*] 1) *V. biologic*: animal capabil să transmită o infecție, aparținând unei încrengături diferite de cea căreia îi aparține organismul infectat. Ex.: ploșnițele sunt v. pentru unele infecții virale, în timp ce câinele, care transmite turbarea, nu este un v. Un v. poate fi el însuși infectat sau poate doar transmite un agent infecțios. 2) În fizică, mărime caracterizată prin patru elemente: modul (sau mărime), direcție, sens, punct de aplicație. V. este asociat unei anumite mărimi fizice (ex.: forță, viteză, accelerație, intensitate a câmpului electric etc.). 3) *V. electrocardiografic*, v. vector cardiac. 4) În genetică: moleculă de ADN în care s-a indus o genă în vederea încorporării într-o celulă gazdă, în scopul creării unei modificări genetice. *V. genetici* pot fi: o *plasmidă, un *bacteriofag sau un cosmid (v. genetic constituit artificial dintr-o plasmidă care conține și un segment provenit din extremitățile ADN ale bacteriofagului lambda).

VECTOR CARDIAC / vecteur cardiaque / cardiac vector. Axul electric al inimii, care se proiectează pe fiecare derivație standard urmând legile proiecției vectoriale. V. și triunghi Einthoven.

VECTORCARDIOGRAMĂ. Var. pentru vectocardiogramă (v.).

VEDERE, s. f. / vision, s. f. / vision, sight. [*Lat.* **videre** *= a vedea.*] Funcția ochiului de a percepe radiațiile electromagnetice cu lungime de undă în domeniul vizibil, culorile și formele și de a forma imagini prin intermediul analizatorului vizual. Este denumită în mod curent văz. Prin *v. binoculară*, stimulii luminoși înregistrați simultan de retina celor doi ochi sunt fuzionați, la nivelul segmentului central al analizatorului vizual, pentru a crea senzația unei singure imagini. Sensibilitatea *conurilor și a *bastonașelor retiniene este diferită în funcție de culoarea (frecvența) și de intensitatea radiației incidente. Astfel, se deosebesc: *v. mezopică (crepusculară)* - stimul de intensitate redusă, maxim de sensibilitate pentru culoarea albastră; *v. fotopică (diurnă)* - stimul de intensitate mare, maxim de sensibilitate pentru culoarea galbenă; *v. scotopică (nocturnă)* - excitant de intensitate foarte redusă, acromată. Sin.: văz.

VEGETALISM, s. n. / végétalisme, s. m. / true vegetarianism. [*Lat.* **vegetare** *= a înviora, a însufleți, de la* **vegetus** *= viguros; -ism.*] Doctrină dietetică derivată din *vegetarianism, conform căreia sunt permise numai alimentele de origine vegetală.

VEGETARIAN, adj., s. m. sau f. / végétarien, -enne, adj., s. m. ou f. / vegetarian. [*Lat.* **vegetare** *= a înviora, a însufleți, de la* **vegetus** *= viguros.*] Persoană care se hrănește exclusiv cu alimente vegetale.

VEGETARIANISM, s. n. / végétarisme, s. m. / vegetarianism. [*Lat.* **vegetare** *= a înviora, a însufleți, de la* **vegetus** *= viguros; -ism.*] Doctrină dietetică prin care este interzisă carnea tuturor animalelor, baza alimentației fiind vegetalele, dar și produse ale regnului animal, ca: lapte, unt, ouă, miere etc.

VEGETATIV, adj. / végétatif, -ive, adj. / vegetative. [*Lat.* **vegetare** *= a înviora, a însufleți, de la* **vegetus** *= viguros.*] 1) Care se referă la *sistemul nervos autonom sau vegetativ. 2) Care funcționează involuntar sau fără control conștient, asemenea sistemului nervos v. 3) Cu referire la perioada ciclului celular în care nu are loc diviziune sau replicare.

VEGETAȚIE, s. f. / végétation, s. f. / vegetation. [*Lat.* **vegetatio, -onis** *= punere în mișcare, de la* **vegetare** *= a înviora, a însufleți și* **vegetus** *= viguros.*] Denumire generică pentru o serie de formațiuni patologice proeminente, localizate

pe tegumente, pe mucoase sau la nivelul unor organe. Filiforme sau globuloase v. pot prezenta numeroase ramificații care le dau un aspect *fungiform sau *fungoid.

VEGETAȚII ADENOIDE / végétation adénoïdes / adenoid vegetation. Denumire comună pentru hipertrofia amigdalei faringiene și, în general, a țesutului limfoid din *nazofaringe. V. a. se dezvoltă îndeosebi la copiii mici subnutriți, distrofici și prin extensie sub forma unei tumori multilobate împiedică respirația nazală. V. adenoidism și facies adenoidian.

VEGHE, s. f. / veille, s. f. / wakefulness, avonsal. [*Lat. vigilia = veghe.*] Stare în care organismul se menține treaz.

VEHICUL, s. n. / véhicule, s. m. / vehicle. [*Lat. vehiculum = mijloc de transport, de la vehere = a transporta.*] Mediul de dispersie a substanțelor active care intră în compoziția unui medicament.

VELOCIMETRIE DOPPLER / vélocimétrie Doppler / Doppler velocimetry. [*Lat. velox, -ocis = iute, repede; gr. metron = măsură; Christian Johann Doppler, fizician și matematician austriac, 1803-1853.*] Modificarea frecvenței ecoului când o undă ultrasonoră se reflectă pe un corp în mișcare. Utilizarea *efectului Doppler permite măsurarea vitezei corpului studiat (ex.: sângele dintr-un vas). Sin.: ecografie Doppler, ultrasonografie Doppler. V. și efect Doppler-Fizeau.

VELOCITATE, s. f. / vélocité, s. f. / velocity. [*Lat. velocitas, -atis = iuțeală, rapiditate, de la velox, -ocis = iute, repede.*] Viteză de deplasare.

VELOFARINGOPLASTIE, s. f. / vélopharyngoplastie, s. f. / velopharyngoplasty. [*Lat. velum = pânză, văl; gr. pharynx, -yngos = faringe; plastos = modelat, de la plassein = a forma, a modela.*] Intervenție de chirurgie plastică destinată corectării unei insuficiențe a *vălului palatin, care este alungit cu ajutorul unui lambou faringian *pediculat.

VELUM, s. n. / velum, s. m. / velum. NA: palatum molle. [*Lat. velum = pânză, văl.*] Denumirea latină a vălului palatin (v.).

VENĂ, s. f. / veine, s. f. / vein. NA: vena, pl. venae. [*Lat. vena = venă.*] Vas sanguin prin care sângele din microvascularizația periferică se întoarce la inimă. Peretele venos, mult mai subțire și mai puțin elastic decât al arterelor, este alcătuit din trei tunici: intima, media și adventicea. V. de calibru mediu prezintă *valvule, cu excepția celor din sistemul port. Într-un pedicul vascular, v. sunt în număr de două pentru fiecare arteră, în afara teritoriului sistemului port și la nivelul marilor trunchiuri venoase. Ansamblul v. se repartizează în trei mari sisteme: 1) *Sistemul venos general*, care aduce sângele venos la auriculul drept prin cele două v. cave, superioară și inferioară. 2) *Sistemul venos pulmonar*, cu origine la nivelul capilarelor pulmonare; transportă prin v. pulmonare sângele oxigenat până în auriculul stâng. 3) *Sistemul port* (v.).

V. ANASTOMOTICĂ INFERIOARĂ / v. anastomotique postérieure / inferior anastomotic v. V. tab. anat - vene.

V. ANASTOMOTICĂ SUPERIOARĂ / v. anastomotique antérieure / superior anastomotic v. V. tab. anat. - vene.

V. ANGULARĂ / v. angulaire / angular v. V. tab. anat. - vene.

V. APEDUCTULUI VESTIBULULUI / v. de l'aqueduc du vestibule / v. of vestibular aqueduct. V. tab. anat. - vene.

V. APENDICULARĂ / v. apendiculaire / appendicular v. V. tab. anat. - vene.

V. AXILARĂ / v. axillaire / axillary v. V. tab. anat. - vene.

V. AZIGOS / v. azygos / azygos v. V. tab. anat. - vene.

V. AZIGOS MICĂ (v. v. hemiazigos). V. tab. anat. - vene.

V. BAZALĂ / v. basilaire / basal v. V. tab. anat. - vene.

V. BAZILICĂ / v. basilique / basilic v. V. tab. anat. - vene.

V. BAZILICĂ MEDIANĂ / v. médiane basilique / median basilic v. V. tab. anat. - vene.

V. CANALULUI COHLEAR / v. de l'aqueduc du limaçon / v. of cochlear canaliculus. V. tab. anat. - vene.

V. CANALULUI PTERIGOIDIAN / v. vidienne / v. of pterygoid canal. V. tab. anat. - vene.

V. CARDIACĂ MARE / grande v. coronaire / great cardiac v. V. tab. anat. - vene.

V. CARDIACĂ MICĂ / petit v. coronaire / small cardiac v. V. tab. anat. - vene.

V. CARDIACĂ MIJLOCIE / v. interventriculaire inférieure / middle cardiac v. V. tab. anat. - vene.

V. CAROTIDĂ EXTERNĂ (v. v. retromandibulară). V. tab. anat. - vene.

V. CAVĂ INFERIOARĂ / v. cave inférieure / inferior vena cava. V. tab. anat. - vene.

V. CAVĂ SUPERIOARĂ / v. cave supérieure / superior vena cava. V. tab. anat. - vene.

V. CEFALICĂ / v. céphalique / cephalic v. V. tab. anat. - vene.

V. CEFALICĂ ACCESORIE / v. céphalique accessoire / accessory cephalic v. V. tab. anat. - vene.

V. CEFALICĂ MIJLOCIE / v. médiane céphalique / median cephalic v. V. tab. anat. - vene.

V. CENTRALĂ A GLANDEI SUPRARENALE / v. surrénale principale / central v. V. tab. anat. - vene.

V. CENTRALĂ A RETINEI / v. centrale de la rétine / central v. of retina. V. tab. anat. - vene.

V. CEREBRALĂ ANTERIOARĂ / v. cérébrale antérieure / precentral v. V. tab. anat. - vene.

V. CEREBRALĂ MARE / grande v. de Galien / great cerebral v. V. tab. anat. - vene.

V. CEREBRALĂ MIJLOCIE PROFUNDĂ / v. sylvienne profonde / deep medial cerebral v. V. tab. anat. - vene.

V. CEREBRALĂ MIJLOCIE SUPERFICIALĂ / v. sylvienne superficielle / superficial middle cerebral v. V. tab. anat. - vene.

V. CERVICALĂ PROFUNDĂ / v. cervicale profonde / deep cervical v. V. tab. anat. - vene.

V. CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ PROFUNDĂ / v. circonflexe iliaque profonde / deep circumflex iliac v. V. tab. anat. - vene.

V. CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ SUPERFICIALĂ / v. circonflexe iliaque superficielle / superficial circumflex iliac v. V. tab. anat. - vene.

V. CISTICĂ / v. cystique / cystic v. V. tab. anat. - vene.

V. COLICĂ DREAPTĂ / v. colique supérieure droite / right colic v. V. tab. anat. - vene.

V. COLICĂ MIJLOCIE / v. colique moyenne / middle colic v. V. tab. anat. - vene.

V. COLICĂ STÂNGĂ / v. colique supérieure gauche / left colic v. V. tab. anat. - vene.

V. COROIDIANĂ / v. des plexus choroïdes / vorticose v. V. tab. anat. - vene.

V. CUBITALĂ MEDIANĂ / v. médiane cubitale / median cubital v. V. tab. anat. - vene.

V. CUTANATĂ / v. cutanée / cutaneous v. V. tab. anat. - vene.

V. DIPLOICĂ FRONTALĂ / v. diploétique frontale / frotal diploic v. V. tab. anat. - vene.

V. DIPLOICĂ OCCIPITALĂ / v. diploétique occipitale / diploic v. V. tab. anat. - vene.

V. DIPLOICĂ TEMPORALĂ ANTERIOARĂ / v. diploétique temporale antérieure / anterior temporal diploic v. V. tab. anat. - vene.

V. DIPLOICĂ TEMPORALĂ POSTERIOARĂ / v. diploétique temporale postérieure / posterior temporal diploic v. V. tab. anat. - vene.

V. DORSALĂ PROFUNDĂ A CLITORISULUI / v. dorsale profonde du clitoris / deep dorsal v. of clitoris. V. tab. anat. - vene.

V. DORSALĂ PROFUDĂ A PENISULUI / v. dorsale profonde de la verge / deep dorsal v. of penis. V. tab. anat. - vene.

V. EMISARĂ CONDILIANĂ / v. condylienne postérieure / condylar emissary v. V. tab. anat. - vene.

V. EMISARĂ MASTOIDIANĂ / v. émissaire mastoïdienne / mastoid emissary v. V. tab. anat. - vene.

V. EMISARĂ OCCIPITALĂ / v. émissaire occipitale de Sperino / occipital emissary v. V. tab. anat. - vene.

V. EMISARĂ PARIETALĂ / v. émissaire pariétale de Santorini / parietal emissary v. V. tab. anat. - vene.

V. EPIGASTRICĂ INFERIOARĂ / v. épigastrique inférieure / inferior epigastric v. V. tab. anat. - vene.

V. EPIGASTRICĂ SUPERFICIALĂ / v. épigastrique superficielle / superficial epigastric v. V. tab. anat. - vene.

V. FACIALĂ / v. faciale / facial v. V. tab. anat. - vene.

V. FACIALĂ POSTERIOARĂ (v. v. retromandibulară) . V. tab. anat. - vene.

V. FACIALĂ PROFUNDĂ / v. faciale profonde / deep facial v. V. tab. anat. - vene.

V. FEMURALĂ / v. fémorale / femoral v. V. tab. anat. - vene.

V. FEMURALĂ PROFUNDĂ / v. fémorale profonde / deep femoral v. V. tab. anat. - vene.

V. GASTRICĂ DREAPTĂ / v. pylorique / right gastric v. V. tab. anat. - vene.

V. GASTRICĂ STÂNGĂ / v. coronaire stomachique / left gastric v. V. tab. anat. - vene.

V. GASTROEPIPLOICĂ DREAPTĂ / v. gastro-épiploïque droite / right gastroepiploic v. V. tab. anat. - vene.

V. GASTROEPIPLOICĂ STÂNGĂ / v. gastro-épiploïque gauche / left gastroepiploic v. V. tab. anat. - vene.

V. HEMIAZIGOS / v. hémiazygos / hemiazygos v. V. tab. anat. - vene.

V. HEMIAZIGOS ACCESORIE / v. hémiazygos accesoire / accesory hemiazygos v. V. tab. anat. - vene.

V. HIPOGASTRICĂ (v. v. iliacă internă). V. tab. anat. - vene.

V. ILEOCOLICĂ / v. iléo-colique / ileocolic v. V. tab. anat. - vene.

V. ILIACĂ COMUNĂ (DREAPTĂ ȘI STÂNGĂ) / v. iliaque commune / common iliac v. V. tab. anat. - vene.

V. ILIACĂ EXTERNĂ / v. iliaque externe / external iliac v. V. tab. anat. - vene.

V. ILIACĂ INTERNĂ / v. hypogastrique / internal iliac v. V. tab. anat. - vene.

V. ILIOLOMBARĂ / v. ilio-lombaire / iliolumbar v. V. tab. anat. - vene.

V. INTERCOSTALĂ SUPERIOARĂ DREAPTĂ / v. intercostale supérieure droite / right superior intercostal v. V. tab. anat. - vene.

V. INTERCOSTALĂ SUPERIOARĂ STÂNGĂ / v. intercostale supérieure gauche / left superior intercostal v. V. tab. anat. - vene.

V. INTERCOSTALĂ SUPREMĂ / v. intercostale accessoire / supreme intercostal v. V. tab. anat. - vene.

V. JUGULARĂ ANTERIOARĂ / v. jugulaire antérieure / anterior jugular v. V. tab. anat. - vene.

V. JUGULARĂ EXTERNĂ / v. jugulaire externe / external jugular v. V. tab. anat. - vene.

V. JUGULARĂ INTERNĂ / v. jugulaire interne / internal jugular v. V. tab. anat. - vene.

V. LABIALĂ SUPERIOARĂ / v. labiale supérieure / superior labial v. V. tab. anat. - vene.

V. LACRIMALĂ / v. lacrymale / lacrimal v. V. tab. anat. - vene.

V. LARIGEE INFERIOARĂ / v. laryngée inférieure / inferior laryngeal v. V. tab. anat. - vene.

V. LARINGEE SUPERIOARĂ / v. laryngée supérieure / superior laryngeal v. V. tab. anat. - vene.

V. LINGUALĂ / v. linguale / lingual v. V. tab. anat. - vene.

V. LINGUALĂ PROFUNDĂ / v. linguale profonde / deep lingual v. V. tab. anat. - vene.

V. LOMBARĂ ASCENDENTĂ / v. lombaire ascendante / ascending lumbar v. V. tab. anat. - vene.

V. MEDIANĂ ANTEBRAHIALĂ / v. médiane de l'avant-bras / median v. of forearm. V. tab. anat. - vene.

V. MEZENTERICĂ INFERIOARĂ / v. mésentérique inférieure / inferior mesenteric v. V. tab. anat. - vene.

V. MEZENTERICĂ SUPERIOARĂ / v. mésentérique supérieure / superior mezenteric v. V. tab. anat. - vene.

V. NAZOFRONTALĂ / v. frontale interne / nasofrontal v. V. tab. anat. - vene.

V. NERVULUI HIPOGLOS / v. du nerve hypo-glosse / v. to hypoglossal nerve. V. tab. anat. - vene.

V. OBLICĂ A ATRIULUI STÂNG / v. oblique de l'oreillette gauche / oblique v. of left atrium. V. tab. anat. - vene.

V. OCCIPITALĂ / v. occipitale / occipital v. V. tab. anat. - vene.

V. OFTALMICĂ INFERIOARĂ / v. ophtalmique inférieure / inferior ophthalmic v. V. tab. anat. - vene.

V. OFTALMICĂ SUPERIOARĂ / v. ophtalmique supérieure / superior ophthalmic v. V. tab. anat. - vene.

V. OMBILICALĂ / v. ombilicale / umbilical v. V. tab. anat. - vene.

V. OMBILICALĂ STÂNGĂ A FĂTULUI / v. ombilicale gauche / left umbilical v. V. tab. anat. - vene.

V. OVARIANĂ DREAPTĂ / v. ovarienne droite / right ovarian v. V. tab. anat. - vene.

V. OVARIANĂ STÂNGĂ / v. ovarienne gauche / left ovarian v. V. tab. anat. - vene.

V. PALATINĂ EXTERNĂ / v. palatine inférieure / palatine v. V. tab. anat. - vene.

V. PILORICĂ (v. v. gastrică dreaptă) . V. tab. anat. - vene.

V. POPLITEE / v. poplitée / popliteal v. V. tab. anat. - vene.

V. PORTĂ / v. porte / portal v. V. tab. anat. - vene.

V. POSTERIOARĂ A VENTRICULUI STÂNG / v. postérieure du ventricule gauche / posterior v. of the left ventricule. V. tab. anat. - vene.

V. PREPILORICĂ / v. infrapylorique / prepyloric v. V. tab. anat. - vene.

V. PUDENDALĂ INTERNĂ / v. honteuse interne / internal pudendal v. V. tab. anat. - vene.

V. PULMONARĂ DREAPTĂ INFERIOARĂ / v. pulmonaire inférieure droite / right inferior pulmonary v. V. tab. anat. - vene.

V. PULMONARĂ DREAPTĂ SUPERIOARĂ / v. pulmonaire supérieure droite / right superior pulmonary v. V. tab. anat. - vene.

V. PULMONARĂ STÂNGĂ INFERIOARĂ / v. pulmonaire inférieure gauche / left inferior pulmonary v. V. tab. anat. - vene.

V. PULMONARĂ STÂNGĂ SUPERIOARĂ / v. pulmonaire supérieure gauche / left superior pulmonary v. V. tab. anat. - vene.

V. RANINĂ (v. v. sublinguală). V. tab. anat. - vene.

V. RECTALĂ SUPERIOARĂ / v. hémoroïdale supérieure / superior rectal v. V. tab. anat. - vene.

V. RETROMANDIBULARĂ / v. communicante intraparotidienne / retromandibular v. V. tab. anat. - vene.

V. RUȘINOASĂ INTERNĂ (v. v. pudendală internă) . V. tab. anat. - vene.

V. SACRATĂ MEDIANĂ / v. sacrée moyenne / middle sacral v. V. tab. anat. - vene.

V. SAFENĂ ACCESORIE / v. saphène accessoire / dorsal venous arch of foot. V. tab. anat. - vene.

V. SAFENĂ MARE / v. saphène interne / great saphenous v. V. tab. anat. - vene.

V. SAFENĂ MICĂ / v. saphène externe / small saphenous v. V. tab. anat. - vene.

V. SEPTULUI PELUCID / v. du septum lucidum / anterior v. of septum pellucidum. V. tab. anat. - vene.

V. SPIRALĂ A COHLEEI / v. de la lame spirale / spiral v. of modiolus. V. tab. anat. - vene.

V. SPLENICĂ / v. splénique / splenic v. V. tab. anat. - vene.

V. STERNOCLEIDOMASTOIDIANĂ / v. sterno-cléido-mastoïdienne / sternocleidomastoid v. V. tab. anat. - vene.

V. STILOMASTOIDIANĂ / v. stylomastoïdienne / stylomastoid v. V. tab. anat. - vene.

V. SUBCLAVICULARĂ / v. sous-clavière / subclavian v. V. tab. anat. - vene.

V. SUBCOSTALĂ / v. sous-costale / subcostal v. V. tab. anat. - vene.

V. SUBLINGUALĂ / v. linguale superficielle / sublingual v. V. tab. anat. - vene.

V. SUBMENTALĂ / v. sous-mentale / submental v. V. tab. anat. - vene.

V. SUPRAORBITALĂ / v. sus-orbitaire / supra-orbital v. V. tab. anat. - vene.

V. SUPRARENALĂ DREAPTĂ / v. surrénale principale droite / right suprarenal v. V. tab. anat. - vene.

V. SUPRARENALĂ STÂNGĂ / v. surrénale principale gauche / left suprarenal v. V. tab. anat. - vene.

V. SUPRASCAPULARĂ / v. sus-scapulaire / suprascapular v. V. tab. anat. - vene.

V. TALAMOSTRIATĂ / v. thalamo-striée / superior thalamostriate v. V. tab. anat. - vene.

V. TEMPORALĂ MIJLOCIE / v. temporale moyenne / middle temporal v. V. tab. anat. - vene.

V. TESTICULARĂ DREAPTĂ / v. spermatique droite / right testicular v. V. tab. anat. - vene.

V. TESTICULARĂ STÂNGĂ / v. spermatique gauche / left testicular v. V. tab. anat. - vene.

V. TIROIDIANĂ INFERIOARĂ / v. thyroïdienne inférieure / inferior thyroid v. V. tab. anat. - vene.

V. TIROIDIANĂ SUPERIOARĂ / v. thyroïdienne supérieure / superior thyroid v. V. tab. anat. - vene.

V. TORACICĂ LATERALĂ / v. thoracique latérale / lateral thoracic v. V. tab. anat. - vene.

V. TORACOACROMIALĂ / v. acromio-thoracique / thoracoacromial v. V. tab. anat. - vene.

V. TRANSVERSĂ A FEȚEI / v. transversale de la face / transverse facial v. V. tab. anat. - vene.

V. VERTEBRALĂ / v. vertébrale / vertebral v. V. tab. anat. - vene.

V. VERTEBRALĂ ACCESORIE / v. vertébrale accessoire / accessory vertebral v. V. tab. anat. - vene.

V. VERTEBRALĂ ANTERIOARĂ / v. vertébrale antérieure de Lauth / anterior vertebral v. V. tab. anat. - vene.

VENE ARCUATE RENALE / veines arcuées du rein / arcuate veins. V. tab. anat. - vene.

VV. AUDITIVE INTERNE (v. vv. labirintine). V. tab. anat. - vene.

VV. AURICULARE ANTERIOARE / vv. auriculaires antérieures / anterior auricular vv. V. tab. anat. - vene.

VV. AURICULARE POSTERIOARE / vv. auriculaires postérieures / posterior auricular vv. V. tab. anat. - vene.

VV. BAZIVERTEBRALE / vv. basivertébrales / basivertebral vv. V. tab. anat. - vene.

VV. BRAHIALE / vv. humérales / brachial vv. V. tab. anat. - vene.

VV. BRAHIOCEFALICE (DREAPTĂ ȘI STÂNGĂ) / troncs brachio-céphaliques veineux droit et gauche / right and left brachiocephalic vv. V. tab. anat. - vene.

VV. BRONHICE / vv. bronchiques / bronchial vv. V. tab. anat. - vene.

VV. BULBILOR VESTIBULULUI / vv. bulbaires vestibulaires / vv. of vestibule. V. tab. anat. - vene.

VV. BULBULUI PENISULUI / vv. bulbaires péniennes / vv. of bulb. V. tab. anat. - vene.

VV. CARDIACE ANTERIOARE / vv. du bord droit du coeur / anterior cardiac vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CARDIACE MINIME / petit vv. cardiaques / smallest cardiac vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CAVERNOASE ALE PENISULUI / vv. caverneuses de la verge / cavernous vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CENTRALE ALE FICATULUI (CENTROLOBULARE) / vv. centrales du lobule hépatique / central vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CEREBELOASE INFERIOARE / vv. cérébelleuses médianes et inférieures / inferior vv. of cerebellum. V. tab. anat. - vene.

VV. CEREBELOASE SUPERIOARE / vv. cérébel-leuses médianes et supérieures / superior vv. of cerebellum. V. tab. anat. - vene.

VV. CEREBRALE INFERIOARE / vv. cérébrales inférieures / inferior cerebral vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CEREBRALE INTERNE / vv. cérébrales internes / internal cerebral vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CEREBRALE SUPERIOARE / vv. cérébrales externes / superior cerebral vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CILIARE / vv. ciliaires / ciliary vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CIRCUMFLEXE FEMURALE LATERALE / vv. circonflexes fémorales latérales / lateral circumflex femoral vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CIRCUMFLEXE FEMURALE MEDIALE / vv. circonflexes fémorales médiales / medial circumflex femoral vv. V. tab. anat. - vene.

VV. CONJUNCTIVALE / vv. conjonctivales / conjunctival vv. V. tab. anat. - vene.

VV. DIGITALE DORSALE ALE PICIORULUI / vv. digitales dorsales du pied / dorsal digital vv. of foot. V. tab. anat. - vene.

VV. DIGITALE PALMARE / vv. collatérales palmaires des doigts / palmar digital vv. V. tab. anat. - vene.

VV. DIGITALE PLANTARE / vv. digitales plantaires / plantar digital vv. V. tab. anat. - vene.

VV. DORSALE ALE LIMBII / vv. dorsales de la langue / dorsal lingual vv. V. tab. anat. - vene.
VV. DORSALE SUPERFICIALE ALE CLITORISULUI / vv. dorsale superficielle du clitoris / superficial dorsal vv. of clitoris. V. tab. anat. - vene.
VV. DORSALE SUPEFICIALE ALE PENISULUI / vv. dorsale superficielle de la verge / superficial dorsal vv. of penis. V. tab. anat. - vene.
VV. EPIGASTRICE SUPERIOARE / vv. épigastriques supérieures / superior epigastric vv. V. tab. anat. - vene.
VV. EPISCLERALE / vv. épisclérales péricornéennes / episcleral vv. V. tab. anat. - vene.
VV. ESOFAGIENE / vv. œsophagiennes / (o)eso-phageal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. ETMOIDALE / vv. ethmoïdales / ethmoidal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. FARINGIENE / vv. pharyngées / pharygeal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. FIBULARE (v. vv. peroniere). V. tab. anat. - vene.
VV. FRENICE INFERIOARE / vv. diaphragmatiques inférieures / inferior phrenic vv. V. tab. anat. - vene.
VV. FRENICE SUPERIOARE (v. vv. pericardiofrenice). V. tab. anat. - vene.
VV. GASTRICE SCURTE / vv. courtes gastriques / short gastric vv. V. tab. anat. - vene.
VV. GENICULARE / vv. articulaires du genou / vv. of knee. V. tab. anat. - vene.
VV. GLUTEALE INFERIOARE / vv. ischiatiques / inferior gluteal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. GLUTEALE SUPERIOARE / vv. fessières / superior gluteal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. HEMOROIDALE (v. vv. rectale). V. tab. anat. - vene.
VV. HEPATICE / vv. sous-hépatiques / hepatic vv. V. tab. anat. - vene.
VV. ILEALE (v. vv. ileale și jejunale). V. tab. anat. - vene.
VV. INTERCAPITALE / vv. métacarpiennes / intercapital vv. V. tab. anat. - vene.
VV. INTERCOSTALE ANTERIOARE / vv. intercostales antérieures / anterior intercostal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. INTERCOSTALE POSTERIOARE / vv. intercostales postérieures / posterior intercostal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. INTERLOBARE RENALE / vv. interlobaires du rein / interlobar vv. V. tab. anat. - vene.
VV. INTERLOBULARE HEPATICE / vv. inter-lobulaires du foie / interlobular vv. of liver. V. tab. anat. - vene.
VV. INTERLOBULARE RENALE / vv. interlobulaires du rein / interlobular vv. of kidney. V. tab. anat. - vene.
VV. INTEROSOASE DORSALE ALE PICIORULUI (v. vv. metatarsiene dorsale). V. tab. anat. - vene.
VV. INTERVERTEBRALE / vv. vértebrales externes antérieures / intervertebral vv. V. tab. anat. - vene.
/ vv. jéjunales et iléales / jejunal and ileal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LABIALE ANTERIOARE / vv. labiales antérieures / labial vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LABIALE INFERIOARE / vv. labiales inférieures / inferior labial vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LABIALE POSTERIOARE / vv. labiales postérieures / posterior labial vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LABIRINTINE / vv. de l'aqueduc du vestibule / labyrinthine vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LINGUALE DORSALE / vv. dorsales de la langue / dorsal lingual vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LOMBARE I ȘI II / vv. lombaires / ascending lumbal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. LOMBARE III ȘI IV / vv. lombaires / lumbar vv. V. tab. anat. - vene.
VV. MAXILARE / vv. maxillaires / maxillary vv. V. tab. anat. - vene.
VV. MEDIASTINALE / vv. médiastinales / mediastinal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. MENINGEE / vv. méningées / meningeal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. MENINGEE MIJLOCII / vv. méningées moyennes / middle meningeal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. METACARPIENE DORSALE / vv. interosseuses dorsales de la main / dorsal metacarpal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. METACARPIENE PALMARE / vv. interosseuses palmaires / palmar metacarpal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. METATARSIENE DORSALE / vv. interosseuses dorsales du pied / dorsal metatarsal vv. of foot. V. tab. anat. - vene.
VV. METATARSIENE PLANTARE / vv. interosseuses plantaires / plantar metatarsal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. MUSCULOFRENICE / vv. musculo-phréniques / musculophrenic vv. V. tab. anat. - vene.
VV. NAZALE EXTERNE / vv. de l'aile du nez / external nazal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. NENUMITE (v. vv. brahiocefalice). V. tab. anat. - vene.
VV. OBTURATORII / vv. obturatrices / obturator vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PALPEBRALE / vv. palpébrales / palpebral vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PALPEBRALE INFERIOARE / vv. palpébrales inférieures / inferior palpebral vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PALPEBRALE SUPERIOARE / vv. palpébrales supérieures / superior palpebral vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PANCREATICE / vv. pancréatiques / pancreatic vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PANCREATICODUODENALE / vv. pancréatico-duodénales / pancreatico-duodenal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PARAOMBILICALE / vv. du ligament rond / paraumbilical vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PAROTIDIENE / vv. parotidiennes / parotid vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PERFORANTE / vv. perforantes de la cuise / perforating vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PERICARDICE / vv. péricardiques / pericardic vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PERICARDIOFRENICE / vv. péricardo-phréniques / pericardiacophrenic vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PERONIERE / vv. péronières / peroneal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. PROFUNDE ALE CLITORISULUI / vv. profondes du clitoris / deep vv. of clitoris. V. tab. anat. - vene.
VV. PROFUNDE ALE PENISULUI / vv. profondes de la verge / deep vv. of penis. V. tab. anat. - vene.
VV. PUDENDALE EXTERNE / vv. honteuses externes / external pudendal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. RADIALE / vv. radiales / radial vv. V. tab. anat. - vene.
VV. RECTALE INFERIOARE / vv. hémoroïdales inférieures / inferior rectal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. RECTALE MIJLOCII / vv. hémoroïdales moyennes / middle rectal vv. V. tab. anat. - vene.
VV. RENALE / vv. rénales / vv. of kidney. V. tab. anat. - vene.
VV. RUȘINOASE EXTERNE (v. vv. pudendale externe). V. tab. anat. - vene.
VV. SACRATE LATERALE / vv. sacrées latérales / lateral sacral vv. V. tab. anat. - vene.
VV. SCROTALE ANTERIOARE / vv. scrotales antérieures / anterior scrotal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. SCROTALE POSTERIOARE / vv. scrotales postérieures / posterior scrotal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. SIGMOIDIENE / vv. sigmoïdes / sigmoid vv. V. tab. anat. - vene.

VV. SPINALE / vv. spinales / spinal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. STELATE ALE RINICHIULUI / vv. etoilées du rein / stellate vv. V. tab. anat. - vene.

VV. STRIATE / v. striées inférieures de Hédon / striate vv. V. tab. anat. - vene.

VV. SUBCUTANATE ABDOMINALE / vv. sous-cutanées abdominales / subcutaneous abdominal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. SUPRATROHLEARE / vv. préparates / supratrochlear vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TEMPORALE PROFUNDE / vv. temporales profondes / deep temporal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TEMPORALE SUPERFICIALE / vv. temporales superficielles / superficial temporal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TIBIALE ANTERIOARE / vv. tibiales antérieures / anterior tibial vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TIBIALE POSTERIOARE / vv. tibiales postérieures / posterior tibial vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TIMICE / vv. thymiques / thymic vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TIMPANICE / vv. tympaniques / tympanic veins. V. tab. anat. - vene.

VV. TIROIDIENE MIJLOCII / vv. thyroïdiennes moyennes / middle thyroid vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TORACICE INTERNE / vv. thoraciques internes / internal thoracic vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TORACOEPIGASTRICE / vv. thoraciques inférieures / thoracoepigastric vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TRAHEALE / vv. trachéales / tracheal vv. V. tab. anat. - vene.

VV. TRANSVERSALE ALE GÂTULUI / vv. scapulaires postérieures / transverse cervical vv. V. tab. anat. - vene.

VV. ULNARE / vv. cubitales / ulnar vv. V. tab. anat. - vene.

VV. UTERINE / vv. utérines / uterine vv. V. tab. anat. - vene.

VV. VESTIBULARE / vv. vestibulaires / vestibular vv. V. tab. anat. - vene.

VV. VEZICALE / vv. vésicales / vesical vv. V. tab. anat. - vene.

VV. VORTICOASE / vv. vortiqueuses / vorticose vv. V. tab. anat. - vene.

VENECTAZIE, s. f. / veinectasie, s. f. / venectasia. [*Lat.* ***vena*** *= venă; gr.* ***ektasis*** *= dilatație.*] 1) Sin.: flebectazie (v.). 2) Sin.: varice (v.).

VENERIAN, adj. / vénérien, -enne, adj. / venereal. [*Lat.* ***Venerius****, de la* ***Venus, -eris*** *= zeița dragostei*] Care este transmis prin contact sexual sau este în relație, este determinat de raporturile sexuale. Var.: veneric.

VENERIC. Var. pentru venerian (v.).

VENEROLOGIE, s. f. / vénéréologie, s. f. / venereology. [*Lat.* ***Venus, -eris*** *= zeița dragostei; gr.* ***logos*** *= știință.*] Ramură a medicinii destinată studiului bolilor transmise sexual.

VENESECȚIE, s. f. / veinesection, s. f. / venesection. [*Lat.* ***vena*** *= venă;* ***sectio, -onis*** *= tăiere,* de la ***secare*** *= a tăia.*] Sin.: flebotomie (v.).

VENIN, s. n. / venin, s. m. / venom. [*Lat.* ***venenum*** *= otravă.*] Substanță toxică, în general lichidă, produsă de unele specii de șerpi, insecte, alte animale și, mai rar, unele plante. De regulă, v. conține toxice de natură proteică sau peptidică. În particular, v. de șarpe conține hemotoxine, hemaglutinine, neurotoxine, leucotoxine și toxine endoteliale. Animalele injectează v. prin înțepătură sau mușcătură. Semnele intoxicației cu cu v. sunt variabile în funcție de natura acestuia și de producerea unor înțepături multiple (ex.: himenoptere: albine, viespii). Ele variază de la durere, tumefacție locală, hemoragie la edem al căilor respiratorii, paralizii sau șoc anafilactic.

VENINOS, adj. / vénimeux, -euse, adj. / venomous. [*Lat.* ***venenosus*** *= otrăvitor, de la* ***venenum*** *= otravă.*] Care conține sau produce o otravă, un venin și posedă un aparat morfologic de injectare. Ex.: șarpe v.

VENOCLIZĂ, s. f. / veinoclyse, s. f. / venoclysis. [*Lat.* ***vena*** *= venă; gr.* ***klysis*** *= injectare.*] Sin. desuet pentru *injecție intravenoasă.

VENOMOTOR, adj. / veinomoteur, -trice, adj. / venomotor. [*Lat.* ***vena*** *= venă;* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** *= a mișca.*] Care modifică calibrul venelor; de obicei este cazul unor factori nervoși sau umorali.

VENOMOTRICITATE, s. f. / vénomotricité, s. f. / venomotricity. [*Lat.* ***vena*** *= venă;* ***motor, -oris*** *= cel care pune în mișcare, de la* ***movere*** *= a mișca.*] Modificarea calibrului venelor consecutiv acțiunii factorilor *venomotori.

VENOS, adj. / veineux, -euse, adj. / venous. [*Lat.* ***venosus****, de la* ***vena*** *= venă.*] Cu referire la vene.

VENOSCLEROZĂ, s. f. / veinosclérose, s. f. / venosclerosis. [*Lat.* ***vena*** *= venă; gr.* ***sklerosis*** *= indurație, întărire, de la* ***skleros*** *= tare, dur.*] Scleroză a venelor, prin procese inflamatorii sau distrofice, iar uneori prin medicamente utilizate în tratamentul varicelor.

VENOSCOPIE, s. f. / veinoscopie, s. f. / veinoscopy. [*Lat.* ***vena*** *= venă; gr.* ***skopia*** *= examinare,* de la ***skopein*** *= a vedea, a examina.*] *Endoscopie a unui trunchi venos de calibru mare.

VENOSTAZĂ, s. f. / veinostase, s. f. / venostasis. [*Lat.* ***vena*** *= venă; gr.* ***stasis*** *= oprire, de la* ***istanai*** *= a plasa, a face să țină.*] Stază venoasă, consecință a unor cauze locale sau generale, determinând leziuni distrofice ale zonei respective.

VENTILAȚIE, s. f. / ventilation, s. f. / ventilation. [*Lat.* ***ventilatio, -onis*** *= expunere la vânt, de la* ***ventilare*** *= a agita în aer.*] 1) Ansamblul fenomenelor dinamice (fizicomecanice) care condiționează mobilizarea aerului din ambianță în interiorul căilor aeriene respiratorii. 2) Procesul de schimb între aerul pulmonar și aerul ambiental. 3) Volumul gazos mobilizat timp de un minut de un subiect aflat în repaus. V. și în continuare.

VENTILAȚIE ALVEOLARĂ / ventilation alvéolaire / alveolar ventilation. Volumul de aer inspirat care pătrunde, pe minut, în *alveolele pulmonare și participă la schimburile gazoase cu sângele. Valoarea v. a. este dată de următoarea formulă: frecvența inspiratorie x (volumul curent - spațiul mort respirator). V. a. poate fi definită și ca un adevărat *clearance, drept cantitatea de aer care, pe minut, debarasează din alveole bioxidul de carbon produs în organism, menținând o concentrație stabilă de CO_2 la nivel alveolar. V. a. reprezintă, la adultul sănătos în repaus, 4 litri pe minut sau 2-2,5 litri pe minut și pe metru pătrat de suprafață corporală. Simbol: VA.

VENTILAȚIE ARTIFICIALĂ / ventilation artificielle / mechanical ventilation, artificial respiration. Ansamblul tehnicilor manuale (v. respirație artificială) sau instrumentale utilizate pentru creșterea eficienței ventilației spontane (fiziologice) sau pentru substituirea acesteia în cazul unui deficit pronunțat.

VENTILAȚIE ASISTATĂ / ventilation assistée / assisted breathing, assisted ventilation. Tehnică de reeducare respiratorie, utilă îndeosebi în insuficiențele respiratorii cronice. În principiu, pacientul își reglează singur parametrii necesari ameliorării condițiilor ventilatorii (*volum curent și frecvență) cu ajutorul unui aparat (de tip Bird).

VENTILAȚIE CONTROLATĂ / ventilation contrôlée / controled breathing, controled ventilation. Tehnică de reanimare utilizată îndeosebi la bolnavii cu insuficiență respiratorie acută sau aflați în comă. Bolnavul este complet dependent de un aparat (de regulă, de tip Engström) ai cărui parametrii (volum curent, frecvență, presiune de insuflație) sunt stabiliți de către medic.

VENTILAȚIE MAXIMĂ / ventilation maximale / maximal ventilation. Volumul maximal de aer care poate fi ventilat voluntar de un subiect timp de un minut. În mod normal VM este de ordinul 100-160 l/min. Abrev.: VM, VM_x, VM_{xm}.

VENTILAȚIE-MINUT / ventilation-minute / minute ventilation. Numărul de litri de aer inspirat și expirat într-un minut, când mișcările respiratorii au o amplitudine normală. Se calculează prin multiplicarea *volumului curent cu numărul de respirații pe minut. În repaus, la adultul normal, este cuprins între 5 și 9 litri (în medie 6 litri), sau 3-4 litri pe minut și pe metru pătrat de suprafață corporală. Simbol: VE.

VENTRAL, adj. / ventral, -ale, -aux, adj. / ventral. [*Lat.* ***ventralis*** *= al pântecelui, de la* ***venter, -tris*** *= pântece.*] Care aparține părții anterioare a corpului uman sau a unui organ, prin opoziție cu *dorsal. Ex.: nucleu v. al hipotalamusului. Sin. parțial: anterior.

VENTRICUL, s. n. / ventricule, s. m. / ventricle. NA: ventriculus, pl. ventriculi. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece.*] Cavitate situată, în general, în interiorul unui organ, de formă alungită, aplatizată și umplută cu un lichid. V. cele mai importante: *v. cardiace și *v. cerebrale.

VENTRICUL CARDIAC / ventricule cardiaque / ventricle of the heart. NA: ventriculus cordis. Fiecare din cele două cavități ale inimii, *v. drept* (VD) și *v. stâng* (VS), situate antero-inferior față de *auricule și separate unul de altul prin septul (cloazonul) interventricular. V. primesc sânge din auriculele corespondente, prin orificiile atrioventriculare, pompându-l în artere: în *artera pulmonară (VD) sau în *aortă (VS).

VENTRICUL LARINGIAN / ventricule laryngé / ventricle of larynx. NA: ventriculus laryngis. Fiecare din diverticulii laterali, unul drept și altul stâng, ai cavității laringiene, situați între *corzile vocale cărora le servesc drept cutie de rezonanță. Sin.: sinus laringian, ventricul Morgagni.

VENTRICUL MORGAGNI / ventricule de Morgagni / Morgagni's ventricle. [***Giovanni Battista Morgagni,*** *anatomist și anatomopatolog italian, profesor la Padova, 1682-1771.*] Sin.: ventricul laringian (v.).

VENTRICUL UNIC / ventricule unique / single ventricle. Cardiopatie congenitală caracterizată prin existența unei singure cavități ventriculare, vastă, alimentată de cele două auricule printr-un orificiu comun sau prin două orificii distincte. Poate coexista o cavitate ventriculară accesorie, rudimentară, care comunică cu prima.

VENTRICULE CEREBRALE / ventricules cérébraux / ventricles of the brain, ventriculi cerebri (lat.). Ansamblul cavităților ependimare ale encefalului, prin care circulă LCR secretat la nivelul *plexurilor coroide. V. c. cuprind: 1) *V. laterale*, drept și stâng (NA: *ventriculus lateralis*), cavități ependimare ale fiecărei emisfere cerebrale. 2) *V. al III-lea* (NA: *ventriculus tertius*), impar și median, situat între cele două emisfere cerebrale, comunică cu fiecare din v. laterale prin orificiile Monro. 3) *V. al IV-lea* (NA: *ventriculus quartus*), impar și median, cuprins între diferitele porțiuni ale rombencefalului; comunică superior cu v. al III-lea prin apeductul Sylvius și inferior direct cu canalul ependimar.

VENTRICULITĂ, s. f. / ventriculite, s. f. / ventriculitis. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece; -ită.*] Meningită localizată la nivelul *ventriculelor cerebrale.

VENTRICULOCISTERNOSTOMIE, s. f. / ventriculocisternostomie, s. f. / ventriculocisternostomy. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece;* ***cisterna*** *= rezervor de apă; gr.* ***stoma, -atos*** *= gură.*] Deviație intracraniană a LCR, care constă în crearea unei comunicări între *ventriculele cerebrale și spațiile subarahnoidiene pericerebrale, cu sau fără cateter (v. *stereotaxică*), pentru a permite drenajul LCR în caz de *hidrocefalie prin obstrucția orificiilor lui Monro. Sin.: operație Torkildsen.

VENTRICULOGRAFIE, s. f. / ventriculographie, s. f. / ventriculography. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] 1) Radiografie a capului efectuată după extragerea de LCR și introducerea la nivelul ventriculelor cerebrale de aer (contrast negativ) sau de lipiodol (contrast pozitiv). V. este frecvent înlocuită de *tomografia computerizată. 2) Radiografia ventriculelor cardiace după injectarea unui mediu de contrast.

VENTRICULOGRAMĂ, s. f. / ventriculogramme, s. m. / ventriculogram. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece; gr.* ***gramma*** *= înscriere.*] 1) Porțiunea din traseul *electrocardiogramei care conține înregistrarea depolarizării și repolarizării miocardului ventricular și care cuprinde în ansamblu complexul QRS, intervalul S-T și undele T și U. 2) Uneori (engl.) radiografia ventriculelor cerebrale sau a ventriculelor inimii.

VENTRICULOPLASTIE, s. f. / ventriculoplastie, s. f. / ventriculoplasty. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece; gr.* ***plastos*** *= modelat, de la* ***plassein*** *= a forma, a modela.*] Repararea chirurgicală a unui *ventricul cardiac. Frecvent, constă în rezecția unui *anevrism ventricular stâng, consecutiv unui *infarct miocardic transmural întins, cu refacerea peretelui cardiac.

VENTRICULOTOMIE, s. f. / ventriculotomie, s. f. / ventriculotomy. [*Lat.* ***ventriculus*** *= stomac mic, ventricul, dim. de la* ***venter, -tris*** *= pântece; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] 1) Deschiderea chirurgicală a *ventriculelor cerebrale. 2) Deschiderea chirurgicală a unui *ventricul cardiac, practicată în scopul corectării unei anomalii cardiace, congenitală sau dobândită.

VENTROFIXAȚIE, s. f. / ventrofixation, s. f. / ventrofixation. [*Lat.* ***venter, -tris*** *= pântece;* ***fixus*** *= fix, neclintit, de la* ***figere*** *= a fixa.*] Fixarea uterului prolabat la nivelul peretelui abdominal. Sin.: histeropexie abdominală.

VENTUZĂ, s. f. / ventouse, s. f. / artificial leech, ventouse. [*Lat.* ***ventosa*** *= ventuză.*] 1) Piesă din sticlă de forma unui pahar mic, care se aplică după încălzire pe tegumente, cu partea deschisă spre acestea. După comprimarea aerului din interiorul v. prin răcire, se produce prin aspirație o pată congestivă locală, printr-un proces de *revulsie. 2) Organ dispus în jurul orificiului bucal la viermii paraziți din clasa **Trematoda*.

VENTUZĂ OBSTETRICALĂ / ventouse obstétricale / vacuum-extractor. Sin.: vacuumextractor (v.).

VENULĂ, s. f. / venule, s. f. / venule. NA: venula, pl. venulae. [*Lat.* ***venula,*** *dim. de la* ***vena*** *= venă.*] Venă mică. Ex.: v. porțiunii mediale a retinei, v. inferioară a porțiunii maculare a retinei.

VERATRUM / veratrum / veratrum. [*Lat.* ***veratrum*** *= elebor, steregoaie.*] Plantă din familia *Liliaceae* ai cărei rizomi conțin alcaloizi (protovitamine) cu acțiune hipotensivă. Sin. pop.: steregoaie.

VERBIGERAȚIE, s. f. / verbigération, s. f. / verbigeration. [*Lat.* ***verbigerare*** *= a trăncăni, a sporovăi.*] Repetarea stereotipă a acelorași fraze sau cuvinte, uneori lipsite de înțeles.

VERBOMANIE, s. f. / verbomanie, s. f. / verbomania. [*Lat. verbum = cuvânt; gr. mania = nebunie.*] Sin.: logoree (v.).

VERDE, adj. / vert, adj. / green. [*Lat. viridis = verde, înverzit.*] Una din culorile spectrului solar, situată între galben și albastru. *V. malachit:* colorant și antiseptic. *V. de Paris:* aceto-arseniat de cupru, pesticid, foarte toxic pentru organism; obligă la precauții deosebite în utilizare.

VERGETURI, s. f. pl. / vergetures, s. f. pl. / striae atrophicae, lineae atrophicae, linear atrophy. [*Lat. virgae = vergi.*] Leziuni cutanate liniare sub formă de striuri, de lungime variată, cu lățimea de maximum câțiva milimetri, ușor deprimate în raport cu relieful cutanat, inițial de culoare roză-roșie, iar ulterior albă. V. se localizează la nivelul peretelui abdominal, al coapselor, sânilor și feselor. Ele reprezintă consecința slăbirii țesutului elastic asociată cu distensia pielii în a doua jumătate a sarcinii, în obezitatea excesivă sau pot apărea în creșterea rapidă din perioadele pubertății și adolescenței. De asemenea, apar în *sindromul Cushing și după tratamentul prelungit cu corticosteroizi.

VERMICID, adj., s. n. / vermicide, adj., s. m. / vermicide. [*Lat. vermis = vierme; caedere = a omorî.*] (Substanță) care omoară viermii paraziți.

VERMIFUG, adj., s. n. / vermifuge, adj., s. m. / vermifuge. [*Lat. vermis = vierme; fugare = a alunga, a îndepărta.*] (Medicament) care favorizează sau provoacă eliminarea viermilor intestinali din organism. Sin.: antihelmintic.

VERMILIONECTOMIE, s. f. / vermilionectomie, s. f. / vermilionectomy. [*Lat. vermiculus = vierme mic, mai precis larva de coșenilă (Coccus cacti), care, după zdrobire, servea la obținerea culorii roșii; gr. ektome = excizie.*] Rezecția chirurgicală a totalității mucoasei labiale.

VERMINOZĂ, s. f. / verminose, s. f. / verminosis. [*Lat. verminare = a se umple de viermi, de la vermis = vierme; -oză.*] Termen generic pentru orice boală determinată de viermi paraziți, cu referire îndeosebi la *helmintiază. Var.: vierminoză.

VERMIS, s. n. / vermis, s. m. / vermis. NA: vermis, pl. vermes. [*Lat. vermis = vierme.*] 1) *V. cerebelos* (NA: *vermis cerebelli*): lobul median al cerebelului, situat între cele două emisfere sau lobi laterali cerebeloși. Sin.: lobul central. *V. inferior,* porțiunea inferioară a v. c., care cuprinde lobulii: *nodulus uvula pyramis* și *tuber. V. superior,* porțiunea superioară a v. c., cu lobulii: *lingula central monticulus* și *folium.* 2) În general, structură cu formă asemănătoare unui vierme.

VERNIX CASEOSA / vernix caseosa / vernix caseosa. [*Lat. vernix = rășină, lac; caseus = brânză.*] Materie alb-gălbuie ce conține colesterol, glicogen și resturi epidermice, prezentă pe tegumentele nou-născutului, îndeosebi în regiunea dorsală, ca și la nivelul pliurilor axilare și inghinale. Se pare că este dată de o hipersecreție pilo-sebacee a fetusului.

VERSIUNE, s. f. / version, s. f. / version (obst.). [*Lat. versus, de la vertere = a întoarce.*] 1) Act obstetrical practicat manual, prin manevre externe (prin peretele abdominal) sau manevre interne (cu o mână introdusă în cavitatea uterină). Prin efectuarea v. se urmărește conversia unei *prezentații fetale în alta mai favorabilă evoluției nașterii. Ex.: *prezentația transversă poate fi transformată prin v. în *prezentație pelvină. 2) Termen prin care sunt desemnate mișcările conjugate ale ambilor ochi, mișcările din privire. V. și ducție.

VERTEBRA PLANA / vertebra plana / vertebra plana. Sin.: boală Calvé (v.).

VERTEBRĂ, s. f. / vertèbre, s. f. / vertebra. NA: vertebra. [*Lat. vertebra = vertebră, de la vertere = a întoarce.*] Piesă osoasă scurtă și neregulată care, prin articulații cu piese (sau segmente) analoge, formează *coloana vertebrală sau rahisul. La nivelul fiecărei v. se distinge un nucleu voluminos din țesut osos compact, *corpul vertebral (sau centrum) ale cărei fețe (superioară și inferioară) sunt separate de v. învecinate prin *discul intervertebral, formațiune cartilaginoasă cu rol de amortizare a șocurilor și presiunilor locale. Fiecare v. tip prezintă o parte posterioară, *arcul neural (sau dorsal), format de *pediculi și *lame vertebrale, circumscriind cu fața posterioară a corpului *gaura vertebrală; la reunirea celor două lame vertebrale se află un relief osos posterior, *apofiza spinoasă; la unirea pediculilor și lamelor se află două eminențe orizontale și transversale, *apofizele transverse; în fine, o v. mai prezintă și patru reliefuri verticale, două superior și două inferior, *apofizele articulare superioare și inferioare. Superpoziția găurii vertebrale a fiecărei v. formează *canalul rahidian (sau vertebral), care conține *meningele și *măduva spinării. Există 33 sau 34 v.: 7 v. cervicale (v. atlas, axis în tab. anat. - oase), 12 v. toracice, 5 v. lombare, 5 v. sacrate (sudate într-un singur os, v. sacrum) și 4-5 vertebre coccigiene (de asemenea sudate, v. coccis). V. și vertebre, tab. anat. - oase.

VERTEBRE (CERVICALE, TORACALE, LOMBARE, SACRATE, COCCIGIENE) / vertèbres (cervicales, dorsales, lombaires, sacrées, coccygiennes) / (cervical, thoracic, lumbar, sacral, coccygeal) vertebrae. V. tab. anat. - oase.

VERTEBROTERAPIE, s. f. / vertébrothérapie, s. f. / spondylotherapy. [*Lat. vertebra = vertebră, de la vertere = a întoarce; gr. therapeia = tratament, de la therapeuein = a îngriji.*] Tratamentul unor afecțiuni algice ale coloanei vertebrale prin manipularea acesteia (tracțiuni, torsiuni). V. chiropraxie.

VERTEX, s. n. / vertex, s. m. / vertex. NA: vertex, pl. vertices. [*Lat. vertex, -icis = creștet, vârtej, de la vertere = a întoarce.*] În general, termenul este utilizat pentru a desemna punctul cel mai înalt, vârful, apexul. În anatomie: 1) Punctul cel mai înalt în plan sagital median pe suprafața externă a cutiei craniene. 2) Punctul cel mai proeminent al unei formațiuni anatomice.

VERTIJ, s. n. / vertige, s. m. / vertigo, dizziness, gidiness. [*Lat. vertigo, -inis = amețeală, de la vertere = a întoarce.*] Impresie subiectivă de deplasare, de rotație a corpului sau a mediului înconjurător, însoțită de tulburări de echilibru. V. subiectiv trebuie diferențiat de v. în relație cu o tulburare de echilibru (afectarea *labirintului, a nervului vestibular sau a căilor vestibulare din creier). Sin. pop.: amețeală.

VERTIJ ALTERNOBARIC / vertige alternobarique / alternobaric vertigo. V. asociat unei descreșteri brușe a presiunii din urechea internă. Apare de regulă în ascensiuni brușe (ex.: avion) sau în coborâri bruște.

VERTIJ GALVANIC / vertige galvanique / galvanic vertigo. V. produs prin acțiunea unui curent galvanic pe fibrele vestibulare ale perechii a VIII-a de nervi cranieni, electrozii sursei de curent fiind aplicați pe apofizele *mastoide. La închiderea circuitului, obiectele par să se deplaseze de la polul negativ la polul pozitiv și corpul pare să se rotească în același sens, iar la deschiderea circuitului rotația pare că se produce în sens opus. Existența unui v. anormal indică o perturbare funcțională sau o leziune a *canalelor semicirculare.

VERTIJ ISTERIC / vertige hystérique / hysterical vertigo. V. asociat cu *isteria.

VERTIJ LABIRINTIC / vertige labyrinthique / labyrinthine vertigo. Sin.: sindrom Ménière (v.).

VERTIJ LARINGIAN / vertige laryngé / laryngeal syncope. Pierderea conștienței, subită și completă, după o criză de tuse. Iritația laringiană, care reprezintă cauza accesului, poate fi provocată de o leziune locală sau de o leziune la distanță cu răsunet laringian.

VERTIJ MÉNIÈRE / vertige de Ménière / Ménière's syndrome. [*Prosper Ménière, medic francez, Paris, 1799-1862.*] Sin.: sindrom Ménière (v.).

VERTIJ NEURASTENIC / vertige névropathique / neurasthenic vertigo. *Angoasă subită, conştientă, care se însoţeşte de senzaţie de colaps, vedere în ceaţă şi paloare a feţei. Este provocată de vederea unui obiect şi se repetă în aceleaşi condiţii.

VERTIJ OBIECTIV / vertige objectif / objective vertigo. V. în care obiectele staţionare apar în mişcare.

VERTIJ POSTURAL / vertige postural / postural vertigo. Sin.: vertij de poziţie (v.).

VERTIJ DE POZIŢIE / vertige de position / positional vertigo. V. provocat prin modificarea poziţiei corpului subiectului. Punerea sa în evidenţă face parte din *probele vestibulare. Se disting: 1) *V.* sau *nistagmusul *de poziţie de tip I*, care constă în v. sau o simplă senzaţie de instabilitate a privirii, provocat prin plasarea bolnavului în *decubit dorsal şi cu capul suspendat. 2) *V. de poziţie de tip II*, v. rotatoriu, benign, determinat de poziţii variate, dar a cărui dispariţie precede revenirea la poziţia normală. Nu este reproductibil imediat şi are cauze numeroase. Sin.: vertij postural.

VERTIJ ROTATORIU / vertige rotatoire / rotatory vertigo. V. subiectiv, prin eroare de senzaţie.

VERUCĂ, s. f. / verrue, s. f. / wart, verruca. [*Lat. verruca = neg, ridicătură.*] Tumoretă cutanată benignă, cu mărime variabilă, neregulată, de origine virală, constituită prin hiperplazia papilară dermică şi epidermică. Este contagioasă, inoculabilă şi îşi are sediul îndeosebi la mâini, picioare şi faţă. Sin. pop.: neg.

VERUCĂ PERUANĂ / verruca peruviana / verruga peruviana. Nodul sau tumoră hemangiomatoasă, cu localizare cutaneo-mucoasă, care constituie uneori prima manifestare a *bartonelozei.

VERUCĂ SEBOREICĂ / verrue séborrhéique / seborrh(o)eic wart. Leziune rotundă sau ovalară, relativ bine delimitată, localizată la nivelul regiunilor bogate în glande sebacee şi care are la bază o hiperplazie epidermică. Sin.: keratoză seboreică.

VERUCOZITATE, s. f. / verrucosité, s. f. / verrucosis. [*Lat. verruca = neg, ridicătură.*] Vegetaţie cutanată caracterizată prin existenţa unei *hiperkeratoze epidermice cu tentă cenuşie.

VERU MONTANUM / veru montanum / seminal colliculus, veru montanum. NA: colliculus seminalis. [*Lat. veru montanum = creastă de munte.*] Mic relief al peretelui posterior al uretrei prostatice, unde se deschid canalele ejaculatoare şi utricula prostatică. Sin.: colicul seminal.

VESPERAL, adj. / vespéral, -ale, -aux, adj. / vesperal. [*Lat. vesperalis = la apus, de la vesper, -eri = seară.*] Care apare, care se produce seara. Ex.: criză v.

VESPERTILIO, s. n. / vespertilio, s. m. / vespertilio, butterfly lupus. [*Lat. vespertilio, -onis = liliac.*] Varietate de *lupus eritematos cronic care se extinde simetric la nivelul pometilor obrajilor şi pe faţa dorsală a nasului, leziunile având aspectul unui liliac cu aripile deschise. Sin.: eritem centrifug simetric, lupus eritematos simetric.

VESTIBUL, s. n. / vestibule, s. m. / vestibule. NA: vestibulum, pl. vestibula. [*Lat. vestibulum = intrare.*] Spaţiu la intrarea într-o cavitate sau un canal: 1) *V. bucal* (NA: *vestibulum oris*), porţiune periferică a cavităţii bucale cuprinsă între arcadele dentare, pe de o parte, buze şi obraji pe de altă parte. 2) *V. urechii interne* (NA: *vestibulum auris*), cavitate medie a labirintului urechii interne, comportând un *v. osos*, situat între *cohlee (anterior) şi *canalele semicirculare (superior şi posterior), şi un *v. membranos*, conţinut în v. osos şi format din două vezicule, *utricula şi *sacula, împreună cu canalele semicirculare. 3) *V. vulvei* (NA: *vestibulum vaginae*), depresiune mediană a vulvei, în fundul căreia se deschid uretra şi vaginul şi care este limitată lateral prin faţa internă a buzelor mici.

VESTIBUL BUCAL / vestibule buccal / buccal vestibule, vestibule of mouth. NA: vestibulum oris. V. vestibul-1.

VESTIBUL MEMBRANOS / vestibule membraneux / vestibulum auris, vestibul of ear. NA: vestibulus auris. V. vestibul - 2.

VESTIBUL OSOS / vestibule osseux / bony labyrinth. NA: vestibulum osseus. V. vestibul -2.

VESTIBULAR, adj. / vestibulaire, adj. / vestibular. [*Lat. vestibulum = intrare.*] 1) Care aparţine unui vestibul sau se referă la un vestibul. Ex.: *probă v., sindrom v. 2) Despre faţa dintelui situată în directă relaţie cu *vestibulul bucal.

VESTIBULUL URECHII / vestibule de l'oreille / vestibule of ear. NA: vestibulum auris. V. vestibul-2.

VESTIGIU, s. n. / vestige, s. m. / vestige. [*Lat. vestigium = urmă, rămăşiţă.*] Relicvă anatomică din viaţa embrionară sau fetală.

VEZICAL, adj. / vésical, -ale, -aux, adj. / vesical. [*Lat. vesica = vezică.*] Care aparţine *vezicii urinare, referitor la vezică.

VEZICANT, adj. / vésicant, -e, adj. / vesicant. [*Lat. vesica = umflătură, băşicuţă.*] 1) Care provoacă vezicule cutanate. 2) Despre un agent sau medicament generatoare de vezicule.

VEZICĂ, s. f. / vessie, s. f. / bladder. NA: vesica, pl. vesicae. [*Lat. vesica = vezică.*] 1) Pungă sau sac, din cauciuc sau alt material adecvat, folosită pentru a primi gazul inspirat, în unele aparate de anestezie. 2) Rezervor anatomic, de obicei cu pereţi musculari. V. în continuare.

VEZICĂ URINARĂ / vessie urinaire / urinary bladder. NA: vesica urinaria. Organ musculomembranos servind ca rezervor de urină între micţiuni. Urina produsă de rinichi trece în v. prin *uretere. Eliminarea urinii din v. u. este controlată de un sfincter situat la joncţiunea sa cu uretra. V. este conţinută în cavitatea pelvină, posterior simfizei pubiene: la bărbat, superior prostatei şi antero-superior rectului, iar la femeie, anterior uterului şi vaginului. Orificiile ureterale se află situate la nivelul celor două unghiuri superioare ale trigonului vezical, în timp ce orificiul uretral (colul vezicii) ocupă polul inferior. Colul v. este în contact la bărbat cu *prostata. Mucoasa care tapisează v., netedă la copil, devine areolară la adult, prin hipertrofia fibrelor musculare, şi poate lua la bătrân un aspect de veziculă cu coloane.

VEZICULĂ, s. f. / vésicule, s. f. / vesicle. [*Lat. vesicula = umflătură mică, băşicuţă, dim. de la vesica = vezică.*] 1) Formaţiune anatomică de dimensiuni mici, cu aspect sacciform. 2) Leziune elementară a pielii rezultată prin formarea de mici cavităţi epidermice pline cu serozitate. V. se traduc clinic prin mici reliefuri emisferice, al căror conţinut se scurge prin ruptură (grataj sau presiune). V. şi bulă, eczemă, herpes, varicelă, zona. 3) La nivel celular, formaţiuni cu dimensiuni mici (de ordinul nanometrilor) care rezultă din invaginarea membranei citoplasmatice; o categorie de astfel de v. sunt implicate în transportul intracelular. V. membranare pot apărea şi ca urmare a unui tratament mecanic al celulei (sonicare).

VEZICULĂ BILIARĂ / vésicule biliaire / gall-bladder. NA: vesica biliaris, vesica fellea. Rezervor musculomembranos în formă de pară, situat pe faţa posteroinferioară a ficatului, în foseta cistică, între lobul drept şi cel pătrat. V. b. este alcătuită din fund, corp şi col, continuat cu *canalul cistic care se uneşte cu *canalul hepatic comun, formând canalul coledoc. V. b. primeşte şi concentrează bila hepatică între fiecare digestie. Sin.: colecist. V. şi colecistokinină, pancreozimină.

VEZICULĂ EXCLUSĂ / vésicule exclue / nonvisualisation of the gallbladder. Absența opacifierii *v. biliare după administrarea unei substanțe radioopace, excretată în mod normal prin căile biliare. Indică un obstacol la nivelul canalului cistic sau o litiază veziculară masivă, cu condiția să nu existe o tulburare de absorbție sau de eliminare (consecutiv unei insuficiențe hepatice) a substanței opace.

VEZICULĂ OMBILICALĂ / vésicule ombilicale / umbilical vesicle. V., foarte redusă la specia umană, atașată cordonului ombilical, situată deasupra *alantoidei și legată de intestinul primitiv prin canalul vitelin.

VEZICULĂ TIROIDIANĂ / vésicule thyroïdienne / thyroid follicle. Unitatea morfofuncțională a *tiroidei alcătuită dintr-un epiteliu care delimitează o cavitate centrală rotunjită conținând *coloid tiroidian (v. coloid-3). Epiteliul este înconjurat de o *membrană bazală și conține două tipuri de celule: celule A (sau principale), sursă de hormoni tiroidieni și celule C (sau parafoliculare), care nu se află în contact cu coloidul vezicular și sunt sursă de *calcitonină. Sin.: folicul tiroidian. V. și tiroidă, tiroglobulină.

VEZICULE SEMINALE / vésicules séminales / seminal vesicles. NA: vesiculae seminalis. Organe pereche constituite din unul sau mai mulți tubi îndoiți, cu perete muscular neted. V. s. sunt situate posterior vezicii și deasupra prostatei și secretă un lichid clar și vâscos, bogat în acid ascorbic, fructoză (necesară nutriției și mobilității spermatozoizilor), diverse proteine (printre care lactoferina care maschează antigenii de suprafață ai spermatozoizilor) și prostaglandine. Lichidul seminal este colectat din tubii v. s. într-un scurt canal excretor, deschis în calea spermatică la unirea *canalului deferent cu *canalul ejaculator. V. s. nu reprezintă un rezervor de spermă. V. epididim, spermă.

VEZICULE SINAPTICE / vésicules synaptiques / synaptic vesicles. V. intracelulare formate în regiunea presinaptică (la nivelul butonului terminal al axonului ce stabilește contactul sinaptic) în cazul *sinapselor chimice. V. s. conțin *neuromediatori.

VEZICULECTOMIE, s. f. / vésiculectomie, s. f. / vesiculectomy. [*Lat.* ***vesicula*** *= umflătură mică, bășicuță, dim. de la* ***vesica*** *= vezică; gr.* ***ektome*** *= excizie.*] Ablația unei vezicule seminale. Sin.: spermatocistectomie.

VEZICULINĂ, s. f. / vésiculine, s. f. / vesiculin. [*Lat.* ***vesicula*** *= umflătură mică, bășicuță, dim. de la* ***vesica*** *= vezică; -ină.*] Proteină (10 kDa) foarte acidă de la nivelul *veziculelor sinaptice.

VEZICULITĂ, s. f. / vésiculite, s. f. / vesiculitis. [*Lat.* ***vesicula*** *= umflătură mică, bășicuță, dim. de la* ***vesica*** *= vezică; -ită.*] Inflamație acută sau cronică a *veziculelor seminale. Sin.: spermatocistită.

VEZICULOGRAFIE, s. f. / vésiculographie, s. f. / vesiculography. [*Lat.* ***vesicula*** *= umflătură mică, bășicuță, dim. de la* ***vesica*** *= vezică; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografia *veziculelor seminale, cu un mediu de contrast introdus prin puncția *canalelor deferente.

VIABIL, adj. / viable, adj. / viable. [*Fr.* ***viabil****, din lat.* ***vitae habilis*** *= apt de a trăi.*] Care este capabil să trăiască, cu referire îndeosebi la *fetus. V. viabilitate.

VIABILITATE, s. f. / viabilité, s. f. / viability. [*Fr.* ***viabilité****, din lat.* ***vitae habilis*** *= apt de a trăi.*] Stare de dezvoltare intrauterină suficientă să asigure supraviețuirea fătului născut înainte de termen. V. depinde de vârsta sarcinii, de greutatea fetusului (minimum 500 g), dar și de posibilitățile de reanimare neonatală. Limita de vârstă pentru v. este estimată actualmente între 5 luni și jumătate și 6 luni (vârsta sarcinii). În realitate, nu există o limită precisă a v. V. prematur și prematuritate.

VIAȚĂ, s. f. / vie, s. f. / life. [*Lat.* ***vita*** *= viață.*] Ansamblul fenomenelor care asigură existența tuturor organismelor animale și vegetale, de la naștere până la moarte. Materia vie posedă cinci grade de proprietăți: individualizarea (celulă și nucleu delimitate de membrane), nutriția, respirația, reproducerea, moartea. De fapt o definiție a v. este imposibilă, chiar caracteristicile atribuite biosistemelor fiind, fiecare, de o mare diversitate și variabilitate. Este, probabil, mai productiv să se stabilească prin ce diferă cu certitudine sistemele vii de cele nevii. Conform acestui punct de vedere se pot formula patru caracteristici, care se găsesc în toate sistemele vii cunoscute până în prezent: 1) *autoreproducerea*, fără de care informația ar fi pierdută după fiecare generație; 2) *mutația*, fără de care informația ar fi "neschimbătoare" și deci nici nu ar putea să apară; 3) *metabolismul*, fără de care sistemul ar regresa la un echilibru în care nici o schimbare nu ar mai fi posibilă; 4) *autoreglarea*, la nivelul tuturor proceselor din organism și în particular în sinteza proteinelor, care conferă "rezistență" biosistemelor la cele mai diverse perturbări.

VIAȚĂ MEDIE / vie moyenne / half-life. Valoare medie a numărului de ani pe care poate să-i mai trăiască o persoană în vârstă de X ani. Se mai numește și durată medie de viață.

VIBICE, s. f. pl. / vibices, s. f. pl. / vibex, vibix. [*Lat.* ***vibex, -icis*** *(sau* ***vibix****) = dungă lăsată de bătaia cu biciul.*] Hemoragii cutanate liniare sau striate. V. și vergeturi.

VIBRANȚĂ PERICARDICĂ / vibrance péricardique / pericardial knock. [*Lat.* ***vibrare*** *= a scutura, a tremura; gr.* ***peri*** *= în jurul;* ***kardia*** *= inimă.*] *Clacment *protodiastolic care poate fi detectat uneori prin auscultație în caz de *pericardită constrictivă. V. p. traduce deformarea unei plăci calcifiate sau oprirea bruscă a umplerii ventriculare. Uneori v. poate fi protosau mezosistolică, având aceeași semnificație.

VIBRAȚIE, s. f. / vibration, s. f. / vibration. [*Lat.* ***vibratio, -onis*** *= acțiunea de a scutura, de la* ***vibrare*** *= a scutura, a tremura.*] 1) Oscilație rapidă a unui sistem mecanic în jurul, de o parte și de alta, a poziției sale de echilibru. 2) Tehnică de masaj, prin exercitarea de presiuni rapide cu degetele, asupra tegumentelor unui subiect.

VIBRAȚII VOCALE / vibrations vocales / tactile fremitus. V. fine percepute cu mâna aplicată pe peretele toracic când pacientul vorbește. Reprezintă rezultatul transmiterii prin torace a v. corzilor vocale produse în cursul vorbirii. În general, v. v. sunt accentuate de condensările pulmonare și diminuate de epanșamentele de la nivelul pleurei.

VIBRIO / Vibrio / Vibrio. [*Lat.* ***vibrare*** *= a scutura, a tremura.*] Gen de bacterii din familia *Vibrionaceae*, gramnegative, cu formă de virgulă, izolate sau reunite în spire scurte, mobile printr-un cil polar, aerobe sau anaerobe, trăind în apele dulci sau în apa de mare, ori uneori în sol. Speciile patogene importante sunt: 1) *V. cholerae* (v.) produce o enterotoxină care provoacă *holera. 2) *V. parahaemolyticus* determină intoxicații după ingestia de pește sau "fructe de mare". 3) Alte specii de v. pot cauza gastroenterite și infecții ale părților moi.

VIBRIO CHOLERAE / Vibrio cholerae / Vibrio cholerae. Specie de bacili înalt patogeni pentru om, din genul *Vibrio*, familia *Vibrionaceae*, care constituie agentul etiologic al *holerei umane. Specia este divizată în șase serogrupuri bazate pe antigenul somatic O și în patru biotipuri. Sușele patogene virulente sunt cele care aglutinează în antiserul O grup 1 (biotipurile clasic și El Tor, împărțite fiecare în serotipurile Inaba și Ogawa). *V. c.* non-O1 provoacă boli asemănătoare mai blânde. Sin.: bacil holeric.

VIBRION, s. m. / vibrion, s. m. / vibrio. [*Lat.* ***vibrare*** *= a scutura, a tremura.*] Microorganism aparținând genului *Vibrio*, în formă de bastonaș curbat asemenea unei virgule:

VICARIANT, adj. / vicariant, -e, adj. / vicarious. [*Lat.* **vicarius** = *care înlocuiește.*] 1) Despre un organ sau o funcție care compensează sau înlocuiesc o deficiență funcțională sau un organ deficient. 2) Uneori, termenul se referă la un parazit care poate transmite doar accidental o boală.

VICIERE, s. f. / viciation, s. f. / vitiation. [*Lat.* **vitiare** = *a strica, a altera.*] Rezultatul acțiunii unui *viciu. *V. aerului*: modificarea proprietăților aerului într-un spațiu închis, prin prezența și activitatea oamenilor.

VICIU, s. n. / vice, s. m. / vice. [*Lat.* **vitium** = *defect, lipsă, de la* **vitiare** = *a strica, a altera.*] Cu referire la un organ, aparat sau sistem din organism, termenul desemnează un defect, o lipsă, o anomalie morfologică sau funcțională. Ex.: 1) *V. de dezvoltare*, modificare definitivă apărută în perioada intrauterină. 2) *V. de refracție*: v. ametropie. 3) *V. de formă a unei articulații*, v. funcțional al aparatului locomotor.

VID-EXTRACTOR, s. n. / vacuum-extracteur, s. m. / vacuum-extractor. [*Fr.* **vide**, *din lat.* **vacuum** = *spațiu gol; lat.* **extractus**, *de la* **extrahere** = *a trage afară (***ex** = *în afară;* **trahere** = *a trage).*] Sin.: vacuum-extractor (v.).

VIERME, s. m. / ver, s. m. / worm. [*Lat.* **vermis** = *vierme.*] Denumire comună a celor mai mulți paraziți din încrengătura *Vermes:* 1) *V. cilindrici*: ascaridul, oxiurul, din subîncrengătura *Nemathelminthes*. 2) *V. inelați*: subîncrengătura **Nemathelminthes*. 3) *V. lați*: v. turtiți (teniile, fasciola) din subîncrengătura **Plathelminthes*. 4) *V. solitari*, cestodele **Taenia solium* și *Taenia saginata*, aflate în exemplar unic în intestinul parazitat.

VIERMINOZĂ. Var. pentru verminoză (v.).

VIGIL, adj. / vigil, adj. / vigil. [*Lat.* **vigil, -illis** = *treaz, de la* **vigilare** = *a sta treaz noaptea, a veghea.*] V. comă vigilă și vigilență.

VIGILENȚĂ, s. f. / vigilance, s. f. / vigilance. [*Lat.* **vigilantia** = *obișnuință de a lucra noaptea târziu, de la* **vigilare** = *a sta treaz noaptea, a veghea.*] Un anumit tonus al cortexului cerebral, realizat cu participarea formației reticulate și a unor mediatori chimici ca *dopamina și noradrenalina. V. asigură starea de veghe, conștiența și capacitatea de reacție. Dispariția v. antrenează starea de *somn.

VILINĂ, s. f. / villine, s. f. / villin. [*Lat.* **villus** = *păr, blană;* **-ină**.] Proteină (95 kDa) asociată *citoscheletului, izolată la nivelul microvililor celulelor epiteliale intestinale. Sub acțiunea calciului produce fragmentarea filamentelor citoscheletului, iar în absența cationului reduce legarea acestora.

VILOS, adj. / villeux, -euse, adj. / villous. [*Lat.* **villosus** = acoperit de păr, *păros, de la* **villus** = *păr, blană.*] Care este acoperit cu *vilozități. Termenul se utilizează îndeosebi pentru unele tumori rectale sau rectosigmoidiene, o tumoră v. fiind caracterizată prin proliferarea unor vegetații foarte subțiri și sinuoase.

VILOXAZINĂ, s. f. / viloxazine, s. f. / viloxazine. (DCI) Substanță care inhibă recaptarea *noradrenalinei, prescrisă uneori în stările depresive.

VILOZITATE, s. f. / villosité, s. f. / villus, pl. villi. [*Lat.* **villosus** = acoperit de p\r, *păros, de la* **villus** = *păr, blană.*] Fiecare dintre formațiunile filiforme vasculare, acoperite de un epiteliu și situate la suprafața unor mucoase sau seroase, cărora le conferă, uneori, un aspect "păros". În mod normal, prezența v. face să crească suprafața de schimb la nivelul mucoasei respective. Ex.: *v. coriale, *v. intestinale, *v. placentare, *v. sinoviale.

VILOZITĂȚI CORIALE / villosités choriales / chorionic villi. NA: villi choriales. Prelungiri arboriforme ce apar la specia umană din a 15-a zi de gestație, acoperind suprafața externă a *corionului, până spre sfârșitul celei de a doua luni de graviditate moment din care se dezvoltă doar în placentă (sub formă de *v. placentare*), restul corionului devenind neted. Se dezvoltă succesiv ca: 1) *v. primare*, formate doar din *trofoblast; 2) *v. secundare*, stadiu intermediar, format din *mezoblast acoperit de trofoblast; 3) *v. terțiare*, forma definitivă în care apar în mezoblast vasele sanguine.

VILOZITĂȚI INTESTINALE / villosités intestinales / intestinal villi. NA: villi intestinales. Prelungiri digitiforme ale mucoasei intestinale cu o lungime de 0,5-1,5 milimetri, foarte numeroase (20-40/mm²), crescând foarte mult suprafața de absorbție la nivel intestinal.

VILOZITĂȚI PLACENTARE / villosités placentaires / placenta villi. NA: placenta villi. Formă sub care evoluează *v. coriale, odată cu dezvoltarea *placentei (la specia umană începând cu sfârșitul lunii a doua de sarcină). Se pot distinge: 1) *v. crampon*, ce traversează lacurile sanguine pentru a se atașa de membrana bazală trofoblastică; 2) *v. inverse*, ce le continuă pe cele precedente, încurbându-se pentru a pătrunde în lacurile sanguine; 3) *v. libere*, sunt cele mai subțiri, continuând fie v. crampon, fie v. inverse.

VILOZITĂȚI SINOVIALE / villosités sinoviales / synovial villi. NA: villi synoviales. Prelungiri filiforme ale *membranei sinoviale de la nivelul marginii sale libere spre interiorul cavității articulare.

VIMENTINĂ, s. f. / vimentine, s. f. / vimentin. [*Lat.* **vimentum** = *împletitură de nuiele;* **-ină**.] Proteină (50 kDa) izolată din celulele derivate din mezoderm, inclusiv în mușchi. Formează filamentele intermediare ale *citoscheletului în celulele mezenchimale și este considerată *marker tumoral în unele limfoame și sarcoame.

VIN, s. n. / vin, s. m. / wine. [*Lat.* **vinum** = *vin.*] Băutură cu conținut diferit de alcool, produsă prin fermentația sucului de struguri sau al unor fructe, cu drojdia *Saccharomyces*. V. este transparent, cu o colorație clară, buchet specific, alcool 10-15%, glucoză 2-30 g/l. Este utilizat și la producerea unor medicamente, de obicei tonice. V. roșu, consumat cu cumpătare, este un factor profilactic, îndeosebi în unele boli cardiovasculare.

VINBLASTINĂ, s. f. / vinblastine, s. f. / vinblastine. (DCI) Alcaloid izolat din *Vinca rosea*, $C_{46}H_{58}N_4O_9$. Este citostatic și utilizat deci în tratamentul unor tumori, îndeosebi în *boala Hodgkin.

VINCRISTINĂ, s. f. / vincristine, s. f. / vincristine. Alcaloid antineoplazic, $C_{46}H_{56}N_4O_{10}$, extras din *Vinca rosea* și utilizat ca sare sulfat.

VINCULINĂ, s. f. / vinculine, s. f. / vinculin. [*Lat.* **vinculum** = *legătură, cordon, frânghie, de la* **vincire** = *a încinge, a înlănțui;* **-ină**.] Proteină (130 kDa) izolată din mușchi (cardiac și neted), fibroblaste și celule epiteliale. V. are rol în asocierea *citoscheletului cu proteinele integrale ale *membranei celulare. Distribuția v. se modifică uneori în procesele de transformare malignă.

VINDECARE, s. f. / guérison, s. f. / recovery; *cure* (în cazul unei boli), *healing* (în cazul unei plăgi). [*Lat.* **vindicare** = *a elibera, a scăpa.*] Revenirea la starea de *sănătate a organismului, comparabilă cu cea dinainte de boală. V. și convalescență.

VINORELBINĂ, s. f. / vinorelbine, s. f. / vinorelbine. (DCI) Substanță antineoplazică din familia alcaloizilor izolați din *Vinca rosea*. Administrată în cancerul pulmonar și cancerul metastatic de sân.

VIOL, s. n. / viol, s. m. / rape, violation. [*Lat.* **violare** = *a profana, a necinsti.*] Raport sexual impus unei persoane (fată sau femeie), fără consimțământul acesteia, prin violență sau abuzând de starea de inconștiență ori imposibilitatea victimei de a se apăra.

VIP / VIP / VIP. [*Acronim engl. pentru Vasoactive Intestinal Peptide = peptid vasoactiv intestinal.*] Polipeptid vasoactiv intestinal, alcătuit din 28 de aminoacizi, descoperit inițial în peretele duodenului. VIP este prezent în pancreas și în aproape tot tubul digestiv, atât în celulele glandulare, cât și în fibrele nervoase. A fost identificat, de asemenea, în placentă, în bronșii, în nervii tractusului urogenital, nervii vasomotori (îndeosebi în arterele din creier și din inimă), în medulosuprarenală și în SNC. VIP acționează ca neurotransmițător, vasodilatator, factor de reglare a motricității digestive, a secrețiilor intestinale (stimulează eliminarea apei și a electroliților) și stomacale (inhibă producția de suc gastric), ca și a secreției interne a pancreasului. Este elaborat sub forma unui precursor, pre-pro-VIP, iar gena codantă pentru sinteză este situată pe cromozomul 6 (6q26-q27). V. și vipom.

VIPOM, s. n. / vipome, s. m. / vipoma. [*Acronim engl. Vasoactive Intestinal Peptide = peptid vasoactiv intestinal; -oma.*] Tumoră cu secreție abundentă de *VIP, cu dezvoltare în 80% din cazuri în pancreas. O hipersecreție de VIP se poate produce și în caz de *feocromocitom, *ganglioneurom, *neuroblastom, carcinom bronșic sau cancer medular al tiroidei.

VIRAL, adj. / viral, -ale, -aux, adj. / viral. [*Lat. virus = venin, otravă.*] Privitor la un virus, care se datorează unui virus. Sin.: virotic.

VIREMIE, s. f. / virémie, s. f. / vir(a)emia. [*Lat. virus = venin, otravă; gr. haima, -atos = sânge.*] Prezența de virusuri în circulația sanguină, de obicei însoțită de semne clinice: astenie, febră, dureri difuze lombare și ale extremităților.

VIRGINITATE, s. f. / virginité, s. f. / virginity. [*Lat. virginitas, -atis = virginitate, de la virgo, virginis = fecioară.*] Starea unei femei care nu a avut niciodată relații sexuale. V. nu poate fi afirmată decât dacă *himenul este intact și nedilatabil.

VIRIL, adj. / viril, -e, adj. / virile. [*Lat. virilis = bărbătesc, de la vir = bărbat.*] 1) Care este caracteristic bărbatului și sexului masculin. 2) Care posedă trăsături masculine, îndeosebi capacitate de *copulație.

VIRILISM, s. n. / virilisme, s. m. / virilismus. [*Lat. virilis = bărbătesc, de la vir = bărbat; -ism.*] Prezența la sexul feminin a caracterelor sexuale secundare de tip masculin, cu regresia caracterelor secundare de tip feminin: pilozitate cu topografie masculină (hirsutism, v. pilar) în diferite grade definite prin *scorul Ferimann, lipsă de dezvoltare sau regresie a sânilor, hipertrofie a clitorisului, voce gravă, absența sau oprirea menstruației, psihism de tip masculin. V. relevă fie administrarea unor doze de testosteron sau cortizon, fie hipersecreția de hormoni androgeni.

VIRILIZANT, adj. / virilisant, -e, adj. / virilizing. [*Lat. virilis = bărbătesc, de la vir = bărbat.*] Care determină virilizarea normală sau uneori patologică.

VIRILIZARE, s. f. / virilisation, s. f. / virilization. [*Lat. virilis = bărbătesc, de la vir = bărbat.*] Sin.: masculinizare (v.).

VIRION, s. m. / virion, s. m. / virion. [*Lat. virus = venin, otravă.*] Particulă virală completă, aflată extracelular, capabilă să supraviețuiască sub formă cristalină și să infecteze celulele vii. V. cuprinde materialul genetic (nucleoidul) și *capsida, eventual și anvelopa virală. Sin.: particulă virală.

VIROID, s. n. / viroïde, s. m. / viroid. [*Lat. virus = venin, otravă; gr. eidos = formă.*] Agent infecțios mai simplu decât un virus, redus la ARN fără *capsidă. Este considerat ca un virus defectiv, incapabil să dea naștere la *virioni și este replicat de enzimele celulare. O serie de boli ale plantelor sunt cauzate de v. V. prion și pseudovirus.

VIROLOGIE, s. f. / virologie, s. f. / virology. [*Lat. virus = venin, otravă; gr. logos = știință.*] Studiul *virusurilor și al bolilor virale.

VIROPEXIE, s. f. / viropexie, s. f. / viropexis. [*Lat. virus = venin, otravă; gr. pexis = fixare.*] Fixarea unui virus pe o celulă-țintă urmată de fagocitarea virionului.

VIROTIC, adj. / viral, -ale, -aux, adj. / viral. [*Lat. virus = venin, otravă.*] Sin.: viral (v.).

VIROZĂ, s. f. / virose, s. f. / virosis. [*Lat. virus = venin, otravă; -oză.*] Infecția determinată de un *virus.

VIROZE APG / viroses APG / APG virosis. V. adenoviroze.

VIRUCID, adj. / virucide, adj. / virucide. [*Lat. virus = venin, otravă; caedere = a omorî.*] Care distruge virusurile. Ex.: proprietatea v. a serului sanguin.

VIRULENȚĂ, s. f. / virulence, s. f. / virulence. [*Lat. virulentia, de la virus = venin, otravă.*] Capacitatea unui germen patogen de a se dezvolta în organism. V. constituie, alături de *toxinogeneză, un factor major de *patogenicitate.

VIRUS, s. n. / virus, s. m. / virus. [*Lat. virus = venin, otravă.*] Termenul de v. desemnează numeroși agenți patogeni specifici, care se multiplică numai în celulele pe care le parazitează. Vizibile doar la microscopul electronic, majoritatea v. au dimensiuni între 10 și 300 nm. Fiecare particulă virală matură (*virion) nu conține decât un tip de acid nucleic (ARN sau ADN), înconjurat de o capsidă formată din capsomere (constituite din proteine) dispuse geometric. Capsida are funcții protectoare și antigenice, iar acidul nucleic reprezintă fracțiunea patogenă care pătrunde în celula invadată de v. și care se integrează în materialul genetic celular. Celula infectată, al cărei patrimoniu genetic este modificat, va fi astfel deturnată către producerea de acizi nucleici și proteine virale, care vor forma noi virioni (neovirioni) ce vor transmite infecția la alte celule. Fiecare v. are o specificitate de specie și de organ. Anumite v. sunt responsabile de cancere sau leucemii (v. v. oncogen). V. au fost clasificate în funcție de gazdă, de tulburările pe care le provoacă și de modul de transmitere. După 1976, *Comitetul internațional pentru nomenclatura virusurilor* a introdus următoarele criterii: în funcție de acidul nucleic conținut (ADN sau ARN), de simetria capsidei (cubică sau elicoidală), de locul în care elementele virale sunt asamblate (în nucleu sau în citoplasma celulei infectate), de prezența sau absența anvelopei (peplos), numărul de capsomere și diametrul elicei.

V. A / virus A / A virus. V. hepatită A.

V. ADN / virus à ADN / DNA virus. V. al cărui material genetic este format din acid dezoxiribonucleic. Este cazul următoarelor familii de v.: *Parvoviridae*, *Papovaviridae*, *Adenoviridae*, *Herpesviridae*, *Poxviridae* și v. hepatitei B. V. virus.

V. AMARIL / virus amaril / amaril virus. Agentul patogen al *febrei galbene.

V. AL ANEMIEI INFECȚIOASE CABALINE / virus de l'anémie infectieuse cabaline / equine infectious an(a)emia virus. Specie a genului *Lentivirus*, familia *Retroviridae*, care poate produce *boala complexelor imune.

V. ARN / virus à ARN / RNA virus. V. al cărui material genetic este format din acid ribonucleic. Este cazul următoarelor familii: *Reoviridae*, *Picornaviridae*, *Ortho-* și *Paramyxoviridae*, *Rhabdoviridae*, *Retroviridae*, *Arenaviridae*, *Togaviridae*, *Coronaviridae*, *Bunyaviridae*, *Calciviridae*, *Filoviridae*. V. virus.

V. ATENUAT / virus atteнué / attenuated virus. V. cu *patogenicitate redusă, ca urmare a tratamentului sau trecerilor repetate la nivelul gazdei.

V. B / virus B / virus B. V. hepatită B.

V. BARMAH FOREST / virus Barmah Forest / Barmah Forest virus. Specie din genul *Alphavirus* întâlnit în Australia,

care produce o infecție manifestată prin febră, frisoane, raș, mialgie și uneori artropatie acută. Vectori sunt țânțarii din speciile *Culex annulirostris* și *Aedes vigilax*.

V. BK / virus BK / BK virus. [*BK reprezintă inițialele numelui bolnavului la care a fost izolat virusul.*] Varietate de **Polyomavirus* izolat de la un subiect *imunodeprimat. Acest v. este *oncogen la animale.

V. CHIKUNGUNYA / virus chikungunya / chikungunya virus. [*Swahili* ***chikungunya*** *= care se îndoaie; datorită poziției aplecate pe care o adoptă persoanele infectate.*] Arbovirus al genului *Alphavirus*, transmis de țânțari din speciile *Aedes aegypti* și *A. albopictus*. Infecția se manifestă pin febră, frisoane, artralgie acută poliarticulară (în special la mâini și picioare), afectare conjunctivală și mialgii. Boala se caracterizează clinic prin febră, cefalee, faringită, tuse, vărsături, dureri abdominale și constipație sau diaree. Uneori se poate manifesta și ca o *febră hemoragică. Abrev.: CHIK.

V. CITOTROP / virus cytotrope / cytotropic virus. V. care se multiplică numai în interiorul celulelor parazitate și nu poate fi cultivat într-un mediu artificial.

V. COXSACKIE / virus Coxsackie / Coxsackie virus. [***Coxsackie*** *= localitate în statul New York unde locuiau primii doi purtători identificați ai virusului.*] Specie de v. ARN, fără capsulă, din genul **Enterovirus*, familia **Picornaviridae*. Se disting: *v. C. A*, responsabil de *herpangină, afecțiuni ale căilor respiratorii, hepatite, erupții cutanate, meningite limfocitare, și *v. C. B*, implicat în *mialgia epidemică, în unele afecțiuni respiratorii, exanteme, diaree, atingeri cardiace și nervoase și, probabil, în unele malformații.

V. D / virus D / D virus. V. agent delta.

V. DEFECTIV / virus défectif / defective virus. Particulă virală care, din cauza absenței unor factori esențiali, este incapabilă de multiplicare. Uneori, funcțiile absente sunt supleate de un *v. helper, ceea ce permite multiplicarea v. d.

V. DELTA / virus delta / delta virus. Sin.: agent delta (v.).

V. EBOLA / virus Ebola / Ebola virus. [***Ebola*** *= sat riveran în Zair, unde a fost identificat primul caz.*] V. ce aparține familiei *Filoviridae* și reprezintă cauza unor febre hemoragice.

V. ECHO / virus Echo / Echo virus. [*Abrev. engl.:* ***Enteric Cytopathogenic Human Orphan*** *= (virus) enteric citopatogenic uman orfan.*] Sin.: Echovirus (v.).

V. EPSTEIN-BARR / virus Epstein-Barr / Epstein-Barr virus. [***Michael Anthony Epstein****, medic englez, n. 1921;* ***Yvonne M. Barr****, virolog englez, sec. XX.*] Virus din familia **Herpesviridae* descoperit inițial în *limfomul Burkitt, apoi în cancerul rinofaringian și în *mononucleoza infecțioasă. Infectează selectiv *limfocitele B, fiind pus în evidență pe culturi de limfocite și prin detectare de anticorpi specifici. S-a demonstrat că este extrem de răspândit, îndeosebi sub forma unor infecții inaparente, mai ales la copii, în țările cu un nivel de trai scăzut. Abrev.: virus EB sau EBV. V. sindrom de oboseală cronică.

V. EYACH / virus Eyach / Eyach virus. Serotip din serogrupul febrei căpușelor de Colorado, care nu a fost asociat cu forme de boală la om, izolat la căpușele *Ixodes ricinus* în zone din Germania și Franța.

V. FA / virus FA / FA virus. Sin.: virus Theiler (v.).

V. FIXAT / virus fixe / fixed virus. V. rabic care a fost stabilizat și modificat, dar numai parțial atenuat, prin mai multe pasaje la iepure.

V. HANTAAN / virus Hantaan / Hantaan virus. [***Hantaan*** *= râu în Coreea.*] Membru al genului *Hantavirus*, familia *Bunyaviridae*, care provoacă febră hemoragică cu sindrom renal sau pneumonie. Calea probabilă de transmitere este contactul cu excrețiile rozătoarelor infectate. V. este răspândit pe o arie ce se întinde din Japonia și Coreea până în Europa Centrală.

V. HELPER / virus helper / helper virus. V. care suplinește funcțiile absente la un v. defectiv și îi permite acestuia, în caz de coinfecție, să se multiplice normal.

V. HERPES SIMPLEX / virus herpès simplex / herpes simplex virus. V. herpes simplex virus.

V. HIV / virus HIV / HIV. V. HIV.

V. AL IMUNODEFICIENȚEI SIMIENE / virus de l'immunodéficience simienne / simian immunodeficiency virus. Lentivirus (familia *Retroviridae*) strâns înrudit cu v. imunodeficienței umane (v. HIV), care determină infecții asimptomatice la maimuța verde africană și un sindrom asemănător cu SIDA la macac. Abrev.: SIV.

V. JC / virus JC / JC virus. [*JC reprezintă inițialele numelui pacientului la care a fost identificat virusul.*] Varietate de **Polyomavirus* izolată la subiecții afectați de *leucoencefalită multifocală progresivă.

V. JUNIN / virus Junin / Junin virus. Specie de arenavirus din zona Buenos Aires (complexul Tacaribe), care este agentul etiologic al *febrei hemoragice de Argentina, transmițându-se prin contact cu rozătoarele infectate din genul *Calomys* (*C. musculinus*).

V. LATENT / virus latent / latent virus. V. care, după ce provoacă o infecție cu semne minore sau asimptomatică, persistă în organismul infectat. În timp, v. poate produce boala aparentă clinic. Este cazul *virusului herpes simplex care rămâne latent în ganglionii senzitivi și este reactivat prin traumatisme ale pielii la nivelul căreia se află fibre nervoase senzoriale asociate ganglionilor infectați. După reactivare, v. poate provoca leziuni locale sau generale în aria afectată și în SNC.

V. LENT / virus lent / slow virus. Agent patogen asemănător virusurilor (după unii autori, *prion) care este asociat etiologic unor boli cu incubație lungă (luni sau ani), în general cu prognostic sever. Ex.: *encefalopatiile spongiforme subacute transmisibile.

V. AL LEUCEMIEI AVIARE / virus de la leucémie aviare / avian leukosis virus. Oncovirus de tip C, clasificat în cinci subgrupuri (A, B, C, D, E). Produce eritroblastoză, granulomatoză, limfomatoză mielocitomatoză la găini. Abrev.: ALV.

V. AL LEUCEMIEI BOVINE / virus de la leucémie bovine / bovine leuk(a)emia virus. Oncovirus de tip C, asemănător cu *virusul leucemiei umane cu celule T, care produce o infecție persistentă asimptomatică, dar poate provoca și leucemie bovină enzootică. Abrev.: BLV.

V. AL LEUCEMIEI FELINE / virus de la leucémie féline / feline leuk(a)emia virus. Retrovirus care, ca și v. leucemiei murine, v. leucemiei gibonului și v. leucemiei aviare, posedă numai cele trei gene esențiale pentru replicare: gag (codifică un precursor peptidic al proteinelor structurale), pol (pentru reverstranscriptază, proteaza virală și transcriptază) și env (pentru glicoproteinele virale transmembranare). V. l. f. este frecvent în natură și produce o formă cronică de leucemie sau un sindrom de imunodeficiență asemănător SIDA la pisici. Abrev.: FeLV.

V. AL LEUCEMIEI MURINE / virus de la leucémie murine / murine leuk(a)emia viruses. Grup de oncovirusuri de tip C (alcătuit din virusurile Friend, Graffi, Gross, Moloney și Rauscher) care produc leucemie și tumori solide la șobolani, șoareci, hamsteri și alte animale. Abrev.: MuLV.

V. LEUCEMIEI CU CELULE T / virus de la leucémie avec celules T / adult T-cell leuk(a)emia. V. virusuri limfotrope pentru celulele T umane.

V. LITIC / virus lytique / lytic virus. Orice v. care, după infectarea celulelor, produce liza acestora.

V. MACHUPO / virus Machupo / Machupo virus. Specie de arenavirus din Lumea Nouă (complexul Tacaribe) care pro-

duce febra hemoragică boliviană, fiind transmis de rozătoare din specia *Calomys callosus*. V. M. este înrudit serologic cu *v. Junin.

V. MARBURG / virus de Marburg / Marburg virus. [*Marburg = oraș în Germania.*] V. descoperit la Marburg, cu ocazia unei epidemii într-un laborator, apărută la personalul care a manipulat maimuțe din specia *Cercopithecus oethiops*, importate din Africa Orientală. V. este de tip ARN, foarte contagios, afectând îndeosebi personalul spitalicesc, care este foarte expus. V. febră hemoragică Marburg.

V. MASCAT / virus masqué / masked virus. V. care de obicei se află în celulele gazdei în stare non-infectantă, dar poate fi activat și pus în evidență prin metode indirecte.

V. MAYARO / virus Mayaro / Mayaro virus. Arbovirus din genul *Alphavirus*, răspândit în America Centrală și de Sud și transmis de țânțari din genul *Haemagogus*. Infecția produce o boală asemănătoare cu *denga, manifestată în principal prin febră, artropatie acută și raș.

V. MOKOLA / virus Mokola / Mokola virus. V. înrudit morfologic și serologic cu virusul rabiei (din genul *Lyssavirus*), izolat în Nigeria. Infecția poate provoca febră, convulsii, confuzie, somnolență, paralizie flască generalizată, cu evoluție posibilă spre comă profundă și exitus. V. M. a fost izolat din creier și din lichidul cefalorahidian.

V. NEUROTROP / virus neurotropique / neurotropic virus. V. care se reproduce în țesutul nervos.

V. AL NODULILOR LĂPTARILOR / virus des nodules des trayeurs / milkers' node virus. Parapoxvirus transmis la om, în urma contactului cu vacile infectate. La animale, v. n. l. produce leziuni asemănătoare cu cele din variola bovinelor, iar la om se manifestă prin apariția de noduli roșii nedureroși, care evoluează spre pustulizare, cu remisie în 4-6 săptămâni. Sin.: virus paravaccinia.

V. NORWALK / virus Norwalk / Norwalk virus. [*Norwalk = localitate în statul Ohio, SUA.*] Calicivirus cu transmitere fecal-orală, responsabil de aproximativ o treime din gastroenteritele acute non-bacteriene, cu caracter epidemic, manifestate clinic în principal prin colici abdominale, grețuri, diaree și vomă, și cu durata de 1-2 zile.

V. ONCOGEN / virus oncogène / oncogenic virus. V. care, consecutiv introducerii materialului său genetic într-un cromozom al celulei pe care o infectează, declanșează proliferarea dezordonată a celulei, a cărei atipie morfologică și funcțională probează caracterul malign al transformării. Ex.: 1) La animale, o serie de virusuri ARN (retro-virusuri) sunt cauza unor leucemii sau cancere. 2) La om, anumite virusuri ADN din grupa *Herpes-virus* (v. Epstein-Barr) sunt asociate unor cancere, iar v. hepatitei B intervine în geneza cancerului hepatic. V. o. sunt foarte răspândite și pot rămâne latente mult timp în organism. Proliferarea celulară malignă va fi declanșată cu ocazia unei noi infecții virale, a unei iradieri, a contactului cu un produs chimic cancerogen, a unei perturbări hormonale sau imunologice.

V. ORFAN / virus orphelin / orphan virus. V. identificat, al cărui rol patogen nu este cunoscut.

V. PARAGRIPAL / virus para-influenza / parain-fluenza virus. Grup de virusuri din genul *Paramyxovirus*, familia *Paramyxoviridae*, cu patru serotipuri distincte: *v. p. 1* (include v. Sendai și v. de hemadsorbție tip 2 – HA2 care este cea mai frecventă cauză de crup la copil), *v. p. 2* (v. asociat cu un crup mai puțin sever), *v. p. 3* (sau v. de hemadsorbție tip 1 – HA1; produce bronșită și pneumonie la sugar) și *v. p. 4*, asociat cu boli respiratorii ușoare la copil. V. p. se transmit prin contact direct și prin aerosoli din secrețiile respiratorii (strănut).

V. PARAVACCINIA / virus paravaccinia / paravaccinia virus. Sin.: virus al nodulilor lăptarilor (v.)

V. POROGIA / virus Porogia / Porogia virus. Membru al genului *Hantavirus*, familia *Bunyaviridae*, răspândit în Balcani, care produce un sindrom de febră hemoragică (febra balcanică cu sindrom renal).

V. PROSPECT HILL / virus Prospect Hill / Prospect Hill virus. Membru al genului *Hantavirus*, familia *Bunyaviridae*, izolat la rozătoarele de câmp din Maryland, SUA. V. infectează omul, dar nu a fost asociat până în prezent cu o boală.

V. RESPIRATOR SINCIȚIAL / virus respiratoire syncytial / respiratory syncytial virus. Specie din genul *Pneumovirus*, familia *Paramyxoviridae*, cu două subtipuri antigenice (A cu 20 de sușe și B cu 43 de sușe, pe baza structurii antigenice a proteinei G de atașare). În culturi tisulare, v. determină formarea de sinciții. V.r.s este principala cauză a afecțiunilor respiratorii la sugar și la copilul mic (pneumonie, bronșiolită și traheo-bronșită). La adulți, v. r. s. produce de obicei un sindrom benign asemănător rinitei. Transmiterea se face prin contact direct, prin autoinoculare și pe cale aeriană. V. mai poate provoca boli respiratorii la bovine. Abrev.: VRS.

V. ROSS RIVER / virus Ross River / Ross River virus. Arbovirus din genul *Alphavirus*, familia *Togaviridae*, care este agentul etiologic al poliartritei epidemice (poliartrită a articulațiilor mici, raș maculopapular, febră). V. este transmis de țânțari din speciile *Culex annulirostris* și *Aedes vigilax*, fiind răspândit în Australia, Noua Guinee și Oceania.

V. AL SARCOMULUI ROUS / virus du sarcome Rous / Rous sarcoma virus. [*Francis Peyton Rous, patolog și imunolog american, New York / Institutul Rockefeller, 1879-1970; premiul Nobel pentru medicină/fiziologie în 1966.*] Varietete defectivă de *v. al leucemiei aviare, care produce fibrosarcoame la păsări și alte animale, prin transmitere naturală sau inoculare de extract sarcomatos (posedă o oncogenă virală). Abrev.: RSV.

V. SEUL / virus Seoul / Seoul virus. Membru al genului *Hantavirus*, familia *Bunyaviridae*, răspândit în Coreea și Japonia, care produce un sindrom de febră hemoragică.

V. SINDBIS / virus Sindbis / Sindbis virus. [*Sindbis = sat în Egipt unde a fost izolat prima dată virusul.*] Membru al genului *Alphavirus*, familia *Togaviridae*, transmis la om de țânțari din genul *Culex* și răspândit în Europa de Nord, Asia, Australia, Africa de Sud și Centrală. Infecția cu v. S. se manifestă prin febră, artralgii și raș maculopapular cu posibilă evoluție veziculară, pe palme și plante. Boala provocată de v. are mai multe denumiri: febra Sindbis (Africa), boala Karel (Rusia), boala Okelbo (Suedia), boala Pogosta (Finlanda).

V. SNOWSHOE HARE / virus snowshoe hare / snowshoe hare virus. Membru al genului *Bunyavirus*, familia *Bunyaviridae*, care este inclus în grupul California (împreună cu virusurile LaCrosse, Jamestown Canyon, Tahyna, Trivittatus și v. encefalopatiei californiene). Produce meningită aseptică sau encefalită, este transmis de țânțari și este răspândit în Canada și Alaska.

V. AL STOMATITEI VEZICULOASE / virus de la stomatite vésiculeuse / vesicular stomatitis virus. Membru al genului *Vesiculovirus*, agentul etiologic al stomatitei veziculoase la porcine, bovine și cabaline. Infecția poate afecta ocazional și omul, boala manifestându-se prin febră, frisoane, cefalee, nervozitate, dureri la mișcarea globilor oculari, adenopatie și leziuni veziculare pe mucoasa bucală.

V. TACARIBE / virus Tacaribe / Tacaribe virus. Specie de arenavirus (complexul Tacaribe), înrudit imunologic cu *v. Junin și răspândit în insula Trinidad. A provocat contaminări de laborator. Rezervorul natural este reprezentat de unele specii de lilieci.

V. TAHYNA / virus Tahyna / Tahyna virus. Membru al genului *Bunyavirus*, familia *Bunyaviridae*, singurul membru al grupului California (v. virus snowshoe hare) care nu este răspândit în America, ci în Europa Centrală și în Rusia. Provoacă o boală neletală și fără sechele, caracterizată prin febră, faringită, pneumonie, simptome gastrointestinale și meningită aseptică.

V. THEILER / virus Theiler / Theiler's virus. [*Max Theiler, microbiolog și imunolog american, Boston, originar din Africa de Sud, 1899-1972; premiul Nobel pentru fiziologie/medicină în 1951.*] Coronavirus murin asemănător cu v. rujeolei și cu v. răpciugii canine, care este agentul etiologic al encefalomielitei spontane la șoareci (infecție cronică a oligodendrocitelor, cu demielinizare și infiltrare limfocitară perivasculară). Sin.: poliovirus murin, virus FA.

V. TRIVITTATUS / virus Trivittatus / Trivittatus virus. Membru al genului *Bunyavirus*, familia *Bunyaviridae*, care este inclus în grupul California. Foarte rar, v. determină encefalită umană în America de Nord (Vestul Mijlociu), dar anticorpii anti-Trivittatus sunt frecvenți în regiunea respectivă.

V. VARICELO-ZOSTERIAN / virus varicelle-zostérien / varicella-zoster virus. Membru al genului *Varicellavirus*, care produce două afecțiuni distincte: *varicela și *zona (herpesul) zoster. Transmiterea se face probabil pe cale respiratorie, iar v. are capacitate de reactivare după perioade foarte lungi de latență. Abrev.: VZV.

V. VISNA / virus visna / visna virus. Membru al genului *Lentivirus*, familia *Retroviridae*, care determină deficite neurologice specifice (forma meningoencefalitică a pneumoniei progresive ovine).

VIRUSURI LENTE / virus lents / slow viruses. V. virus lent.

VIRUSURI LIMFOTROPE PENTRU CELULELE T UMANE / virus lymphotropes pour les cellules T humaines / human T-cell lymphotropic viruses. Familie de v. limfocitotrope, cu afinitate selectivă pentru celulele T_H (helper) sau T_I (inducer). *V. l. tip I* este un oncovirus de tip C, care produce o infecție cronică a limfocitelor CD4+, este asociat cu leucemia T a adultului, cu alte leucemii și cu limfomul uman cu celule T, hipercalcemie, infecții oportuniste, infiltrate leucemice cutanate și cu parapareza tropicală spastică. *V. l. tip II* este un oncovirus strâns înrudit serologic cu v. l. tip I (HTLV-I), izolat într-o formă a *leucemiei cu celule păroase și asociat cu o creștere a incidenței infecțiilor bacteriene. Sin.: virusurile leucemiei cu celule T. Abrev.: HTLV.

VIRUSURILE LEUCEMIEI CU CELULE T / virus lymphotropes pour les cellules T humaines / human T-cell lymphoma viruses. Sin.: virusuri limfotrope pentru celulele T umane (v.).

VIRUSOLOGIE, s. f. / virusologie, s. f. / virology. [*Lat.* **virus** *= venin, otravă; gr.* **logos** *= știință.*] Sin.: virologie (v.).

VIS, s. n. / rêve, s. m. / dream. [*Lat.* **visum** *= arătare, vedenie, imagine.*] Expresie a activității psihice în timpul somnului, v. apare îndeosebi, dar nu exclusiv, în timpul fazelor de *somn paradoxal. Constă dintr-un ansamblu de imagini, de idei incoerente sau mai mult ori mai puțin structurate, care apar în timpul somnului, dar a căror priză de conștiință nu se face în realitate decât în timpul trezirii. V. se rețin numai dacă subiectul se trezește în cursul perioadelor de somn paradoxal și sunt mai frecvente la femei. V. relevă într-o măsură dorințele ascunse ale individului și gândurile care aparțin sferei subconștientului său; interpretarea lor este considerată importantă, din acest motiv, în *psihanaliză. Activitatea onirică se traduce prin trasee electroencefalografice caracteristice, iar cercetări recente au demonstrat că v. sunt indispensabile echilibrului psihic. Demențele sau leziunile focale de la nivelul lobului occipital, îndeosebi dacă sunt bilaterale, diminuează producerea v.

VISCER, s. n. / viscère, s. m. / viscus, pl. viscera (lat.). [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne.*] Termen general care desemnează organele interne situate într-una din cele trei mari cavități ale corpului: toracică, abdominală și pelvină, la care este adăugată uneori și cutia craniană. Termenul v. se utilizează îndeosebi cu referire la organele abdominale.

VISCERAL, adj. / viscéral, -ale, -aux, adj. / visceral. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne.*] Care are legătură cu un *viscer sau aparține acestuia.

VISCERALGIE, s. f. / viscéralgie, s. f. / visceralgia. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne; gr.* **algos** *= durere.*] Denumire generică pentru toate tulburările de sensibilitate ale viscerelor, având origine nervoasă.

VISCEROCEPTOR, s. m. / viscérocepteur, s. m. / visceroreceptor, interoceptor. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne;* **receptus**, *de la* **recipere** *= a primi.*] Tip de receptor localizat la nivelul *viscerelor. Stimularea v. determină senzații localizate vag și definite neclar. În organele cavitare stimularea v. se produce prin contracție excesivă sau prin distensie. V. sunt considerați *interoreceptori.

VISCEROCRANIU, s. n. / splanchnocrâne, s. m. / viscerocranium. NA: cranium viscerale. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne; lat. medievală* **cranium**, *din gr.* **kranion** *= craniu.*] Sin.: splanhnocraniu (v.)

VISCEROGRAF, s. n. / viscérographe, s. m. / viscerograph. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne; gr.* **graphein** *= a scrie.*] Aparat pentru înregistrarea activității mecanice a unor viscere.

VISCEROMEGALIE, s. f. / viscéromegalie, s. f. / visceromegalia. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne; gr.* **megas, megalos** *= mare.*] Mărire anormală a dimensiunilor tuturor organelor interne, care poate fi întâlnită în acromegalie sau în alte boli sau sindroame (frecvent ereditare).

VISCEROPTOZĂ, s. f. / viscéroptose, s. f. / visceroptosis. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne; gr.* **ptosis** *= cădere.*] V. ptoză.

VISCEROTONIE, s. f. / viscérotonie, s. f. / viscerotonia. [*Lat.* **viscus**, *pl.* **viscera** *= măruntaie, organe interne; gr.* **tonos** *= tensiune.*] Componentă temperamentală caracteristică, după W. H. Sheldon, *somatotipului *endomorf. Se manifestă prin predominanța funcțiilor digestive, tendința către confort și contacte sociale, jovialitate și dragoste de viață. V. și ectomorf, cerebrotonie, mezomorf, somatotip, somatotonie.

VISCOZIMETRU, s. n. / viscosimètre, s. m. / viscosimeter. [*Lat.* **viscosus** *= lipicios, de la* **viscum** *= vâsc, clei (preparat din vâsc); gr.* **metron** *= măsură.*] Aparat utilizat pentru determinarea viscozității unui lichid. Există diverse tipuri de v., a căror funcționare se bazează pe unul din următoarele trei principii: 1) Măsurarea timpului de cădere al unei bile într-un cilindru (sau tub cu diametrul mic) plin cu lichid de cercetat. 2) Măsurarea timpului de golire a unui rezervor cuprins între două capilare (ex.: v. Ostwald). 3) Măsurarea forței de frecare generată de un lichid aflat între doi cilindri coaxiali, cilindrul interior având o viteză de rotație constantă. Var.: vâscozimetru.

VISCOZITATE, s. f. / viscosité, s. f. / viscosity. [*Lat.* **viscosus** *= lipicios, de la* **viscum** *= vâsc, clei (preparat din vâsc).*] Proprietatea unui fluid de a opune o rezistență la curgere și la deplasarea moleculelor unele în raport cu altele. Coeficientul de v. al unui lichid scade cu creșterea temperaturii. *V. sângelui* depinde de conținutul în proteine și de hematocrit. Unitatea de măsură a v. în SI este pascal-secundă (Pa·s). Se

mai utilizează, încă, o unitate veche, poise (Po), care reprezintă 10^{-1} Pa·s. Var.: vâscozitate.

VISCOZITATE MENTALĂ / viscosité mentale / bradypsychia. Sin.: bradipsihie (v.).

VISNA / visna / visna. [*Irlandeză visna = pierdere în greutate, slăbire.*] Forma meningoencefalitică a pneumoniei progresive ovine. V. și virus visna.

VITALISM, s. n. / vitalisme, s. m. / vitalism. [*Lat. vitalis = referitor la viață, vital, de la vita = viață; -ism.*] Curent conform căruia funcțiile organismului sunt consecința unei forme speciale de energie, forța vitală.

VITALITATE, s. f. / vitalité, s. f. / vitality. [*Lat. vitalitas, -atis = energie vitală, vitalitate, de la vita = viață.*] 1) Cu referire la un organ, țesut etc., calitatea de a fi viu; ex.: v. spermatozoizilor. 2) în particular, cu referire la organism, vigoare, energie, forță, dinamism.

VITAMINĂ, s. f. / vitamine, s. f. / vitamin. [*Lat. vita = viață; gr. ammoniakon = sare de amoniu, găsită în apropierea templului lui Jupiter Ammon din Libia; -ină.*] Denumire dată unor compuși organici indispensabili vieții, fără valoare energetică proprie, dar necesari creșterii și dezvoltării organismului. V. se găsesc în alimente sau sunt preparate sintetic, iar organismul le primește, de regulă, printr-o alimentație normală. Deficitul sau lipsa v. antrenează boli caracteristice (avitaminoze). V. de origine alimentară se clasifică în: 1) *V. liposolubile*: **v. A* sau *v. antixeroftalmică*; **v. D, antirahitică, v. D_2* sau calciferol; *v. D_3* sau colecalciferol; **v. E*, de reproducere sau tocoferol; **v. F*, formată dintr-un ansamblu de acizi grași nesaturați (linoleic, linolenic, arahidonic), a căror carență provoacă dermatoze; **v. K* sau *v. coagulării*. 2) *V. hidrosolubile*: **v. B_1, antinevritică* sau tiamină; **v. B_2* sau *G* ori riboflavină; *v. B_5* sau acid pantotenic; **v. B_6* sau piridoxină; **v. B_8 (H* sau *H_1)* sau biotină ori *v. antiseboreică*; *v. B_9, B_c, M* sau acid folic; **v. B_{12}* sau ciancobalamină; **v. C*, acidul ascorbic sau *v. antiscorbutică*; **v. P* sau citrina; **v. PP* sau *v. antipelagroasă*. Nu mai sunt considerate vitamine: adenina (v. B_4), mezo-inozitolul (ex-v. B_7 sau J), acidul para-aminobenzoic (ex-v. H_2, P').

VITAMINĂ A / vitamine A / vitamin A. V. liposolubilă, formată în organism din provitamine (*caroteni) provenind din alimente. V. se prezintă sub două forme biochimice diferite: A_1, predominantă la animalele superioare, și A_2, abundentă în special în ficatul de pește. Nevoile zilnice sunt estimate la 5 000 unități v. A. Se utilizează *per os* sau parenteral, în tulburările de creștere, *xeroftalmie, *hemeralopie. Sin.: axeroftol, retinol, vitamină antixeroftalmică.

VITAMINĂ ANTISCORBUTICĂ / vitamine antiscorbutique / vitamin C. Sin.: vitamină C (v.).

VITAMINĂ ANTIXEROFTALMICĂ / vitamine antixérophtalmique / antixerophthalmic vitamin. Sin.: vitamină A (v.).

VITAMINĂ B_1 / vitamine B_1 / vitamin B_1. V. din grupul B, conținând sulf. Carența sa provoacă boala beri-beri. Se găsește în levură (drojdie), germeni de porumb, grâu, orez, în ficatul animalelor. Se utilizează sub formă de clorhidrat, pe cale orală sau parenterală, ori ca factor vitaminic (în tratamentul bolii beri-beri și al altor tulburări carențiale). Sin.: aneurină. V. antiberiberi, antinevritică, tiamină.

VITAMINĂ B_2 / vitamine B_2 / vitamin B_2. V. hidrosolubilă răspândită în alimentele naturale, cereale, legume, drojdie de bere. Actualmente este obținută prin sinteză. În terapeutică, se administrează pe cale orală sau parenterală în tulburările consecutive carenței acestei vitamine (ariboflavinoză): inflamația corneei, conjunctivei, mucoasei bucale și faringiene, unele eczeme. Sin.: lactoflavină, riboflavină.

VITAMINĂ B_6 / vitamine B_6 / vitamin B_6. Substanță vitaminică izolată din levuri (drojdii), germeni de porumb, grâu și din țesuturi animale. Se prescrie în asociație cu alte v. din grupul B, în carențele vitaminice B, în unele dermatoze și tulburări musculare. Sin.: piridoxină.

VITAMINĂ B_8 / vitamine B_8 / vitamin B_8. Acid paraaminobenzoic: principiu vitaminic din grupul B, foarte răspândit în natură (gălbenuș de ou, bacterii intestinale saprofite, al căror factor de creștere este). Intervine ca factor enzimatic activator al fixării bioxidului de carbon pe compușii organici. Se prescrie în unele boli de piele (seboree). Sin.: biotină, vitamină H.

VITAMINĂ B_9 / vitamine B_9 / vitamin B_9. Sin.: acid folic (v.).

VITAMINĂ B_{12} / vitamine B_{12} / vitamin B_{12}. V. hidrosolubilă constituită dintr-un nucleotid și un nucleu tetrapirolic conținând un atom de *cobalt. Denumirea sa chimică este ciancobalamină, iar o serie de derivați (hidroxocobalamină, metilcobalamină) prezintă o activitate biologică similară. V. B_{12} se găsește în carne și în diferite produse animale, fiind absorbită în intestin, dar numai prin combinare cu *factorul intrinsec, iar metabolismul său este interconectat cu cel al *acidului folic. Cunoscută inițial pentru acțiunea *hematopoietică, v. B_{12} este în realitate necesară pentru creșterea și multiplicarea tuturor celulelor din organism, ca și pentru funcționarea sistemului nervos, fiind necesară în sinteza *purinei și *pirimidinei, în reacțiile de metilare și în sinteza *mielinei. Multe efecte sunt mediate de rolul său în metabolismul acidului folic. Malabsorbția v. B_{12}, de obicei în relație cu deficitul de factor intrinsec, determină *boala Biermer și alte forme de *anemii megaloblastice, precum și leziuni neurologice. Sin.: ciancobalamină.

VITAMINĂ C / vitamine C / vitamin C. V. hidrosolubilă prezentă în natură în numeroase fructe și vegetale. Denumirea chimică este acid ascorbic, iar datorită faptului că intervine în reacțiile de oxidoreducere este necesară pentru funcționarea optimă a numeroase enzime. Participarea sa la reacțiile de oxidoreducere se produce sub formă cuplată în derivatul său redus, acidul dehidroascorbic. V. C intervine în metabolismul acidului folic, ca transportor de oxigen în oxidările celulare, în biosinteza *colagenului și a *glucocorticoizilor, ca și în formarea unor proteine de structură de la nivelul *endoteliului vascular și matricei osoase. Ca urmare, este foarte larg utilizată în terapeutică, în calitate de factor antiinfecțios, dar uneori i se atribuie și efecte nedemonstrate. Carența sa determină *scorbutul. Sin.: acid ascorbic, vitamină antiscorbutică.

VITAMINĂ D / vitamine D / vitamin D. Denumire comună pentru cele două v. liposolubile, v. D_3 sau colecalciferol și v. D_2 sau ergocalciferol: 1) *v. D_3* este o substanță mai mult hormonală decât vitaminică. Se formează în derm sub acțiunea radiațiilor ultraviolete din 7-dehidrocolesterol (provitamină D_3) sau este obținută din surse alimentare (se află din abundență în uleiul din ficat de morun). V. D_3 favorizează absorbția intestinală a calciului, inducând sinteza unei proteine specifice acestui transport. Ea este activată prin metabolizare în 1,25-dihidroxicolecalciferol. 2) *V. D_2* este un sterol prezent în unele ciuperci microscopice și în uleiul de pește. În organism se formează prin iradierea cu ultraviolete a *ergosterolului și are o acțiune similară cu a V. D_3. V. D asigură o protecție sigură împotriva *rahitismului (în afara *rahitismului vitamino-rezistent) și se recomandă în majoritatea carențelor de calciu, îndeosebi prin administrare orală. Sin.: calciferol.

VITAMINĂ D_2 / vitamine D_2 / vitamin D_2. Sin.: ergocalciferol. V. vitamină D.

VITAMINĂ D_3 / vitamine D_3 / vitamin D_3. Sin.: colecalciferol. V. vitamină D.

VITAMINĂ E / vitamine E / vitamin E. Complex vitaminic (mai mulți derivați alcoolici, denumiți tocoferoli), care funcționează ca antioxidant, legând radicalii liberi, cu rol protector împotriva depunerilor de colesterol la nivelul arterelor coronare, fac-

tor de fertilitate indispensabil la unele animale (a cărui acțiune nu a fost probată la om). Există în stare naturală în uleiurile vegetale, în salata verde și în germenii de grâu.

VITAMINĂ F / vitamine F / vitamin F. Denumire desuetă pentru complexul de *acizi grași esențiali.

VITAMINĂ H / vitamine H / vitamin H. Sin.: vitamină B_8 (v.).

VITAMINĂ K / vitamine K / vitamin K. [*K din germ. Koagulation = coagulare.*] Complex vitaminic liposolubil constituit din derivați izoprenici ai menadionei. V. K provin din alimentație, frunze verzi (*v.* K_1) și îndeosebi din sinteza produsă de flora bacteriană intestinală (*v.* K_2); se poate obține și sintetic (*v.* K_3). Ele intervin în carboxilarea moleculelor de glutamat incluse în proteine și sunt indispensabile în biosinteza hepatică a numeroși *factori de coagulare plasmatici. Nu există o avitaminoză K la om, ci doar carențe secundare, prin malabsorbție. V. antivitamină, dicumarol, proconvertină.

VITAMINĂ M / vitamine M / vitamin M. Sin.: acid folic (v.).

VITAMINĂ P / vitamine P / vitamin P. Substanță glucozidică, extrasă din frunze de vâmanț (*Ruta graveolus*), care exercită un efect protector asupra pereților capilari, recomandată, împreună cu vitamina C, în stările hemoragice determinate de fragilitatea capilară. Sin.: citrină, rutozid.

VITAMINĂ PP / vitamine PP / nicotinamide. Amida acidului nicotinic, deci nicotinamidă, prezentă în drojdia de bere, germenii și învelișul boabelor de cereale, carnea proaspătă, ficat, rinichi, mușchi cardiac care joacă un rol important în *respirația celulară. Poate înlocui acidul nicotinic în tratamentul *pelagrei, având o activitate vitaminică asemănătoare, denumită, de aceea, identic cu acest acid, v. antipelagroasă, factor sau v. PP. Face parte din grupul vitaminelor B.

VITELUS, s. n. / vitellus, s. m. / vitellus. [*Lat. vitellus = gălbenuș de ou.*] 1) Gălbenuș de ou. 2) Uneori, denumire pentru rezervele nutritive ale oului fecundat, extrem de variabile de la o specie la alta, la om fiind foarte redus.

VITEZĂ, s. f. / vitesse, s. f. / speed, rate. [*Fr. vitesse, origine obscură.*] Variația unei mărimi în unitatea de timp. În medicină sunt importante: 1) *V. conducerii excitației*, distanța parcursă de excitație în unitatea de timp, de-a lungul fibrei nervoase; depinde de capacitatea membranei și de rezistența axoplasmei; în fibrele motorii este de 60-120 m/s, iar în cele amielinice de 1-30 m/s. 2) *v. de încorporare a* ^{59}Fe *în eritrocite*, timpul în care apar în circulație hematii provenite din măduva oaselor, încărcată cu ^{59}Fe. 3) *V. de sedimentare a hematiilor* (v.).

VITEZĂ MAXIMALĂ / vitesse maximale / maximal rate. V. m. (V_M) este obținută când enzima este saturată de substrat. Constantă caracteristică a fiecărei enzime, cu condiția de a raporta v. m. la un mol de enzimă, ceea ce necesită cunoașterea masei moleculare a enzimei.

VITEZĂ DE SEDIMENTARE A HEMATIILOR / vitesse de sédimentation globulaire / erythrocyte sedimentation rate. Separarea și depunerea hematiilor conținute în sângele incoagulabil (citratat) și plasat într-un tub îngust gradat, dispus vertical. V. de s. a h. este măsurată pe nemâncate, cel mai adesea prin metoda Westergreen. Ea este exprimată prin înălțimea în mm a coloanei de eritrocite care au sedimentat la 1, 2 și 24 ore. Normal, limita este de 3-6 mm în prima oră, 8-16 mm în a doua oră. V. de s. a h. este moderat accelerată în unele stări fiziologice: sarcină, vârstă avansată. O accelerare netă se pune în evidență în multe stări patologice: procese inflamatorii (infecțioase sau neinfecțioase), boli asociate cu perturbarea concentrației proteinelor plasmatice, cu distrugere tisulară etc. Accelerarea V. de s. a h. persistă adesea mai multe săptămâni după vindecarea bolii în cauză. V. de s. a h. poate fi încetinită în poliglobulii, în insuficiență cardiacă și în distonia neurovegetativă. Măsurările sale repetate permit aprecierea evoluției anumitor stări patologice. Abrev.: VSH.

VITILIGO, s. n. / vitiligo, s. m. / vitiligo. [*Lat. vitiligo, -inis = pată albă pe piele.*] *Leucomelanodermie dobândită, care poate surveni la orice vârstă. V. se manifestă prin pete albe depigmentate, bine delimitate, care sunt uneori înconjurate de o bordură hiperpigmentată. Uneori boala coexistă cu o *peladă, o *sclerodermie sau cu *distrofii cutanate. S-a constatat în unele cazuri o predispoziție ereditară cu caracter dominant și s-au încercat speculații asupra implicării unui mecanism autoimun în patogenia bolii.

VITRECTOMIE, s. f. / vitrectomie, s. f. / vitrectomy. [*Lat. vitrum = sticlă; gr. ektome = excizie.*] Ablația chirurgicală a *corpului vitros.

VITRONECTINĂ, s. f. / vitronectine, s. f. / vitronectin. [*Lat. vitrum = sticlă; nectere = a lega, a împleti; -ină.*] Proteină (70 kDa) din serul sanguin cu rol în promovarea adeziunii celulelor cultivate *in vitro*. Conține o secvență de aminoacizi prin care se leagă de celule, asemănătoare cu a *fibronectinei.

VITROPRESIUNE, s. f. / vitropression, s. f. / vitropression. [*Lat. vitrum = sticlă; pressio, -onis = presiune, de la pressare = a presa.*] Manevră care constă în apăsarea puternică la suprafața unei leziuni cutanate cu o sticlă de ceas ușor bombată. Sunt diferențiate în acest mod leziunile din *telangiectazie (care se golesc sanguin când sunt supuse presiunii) de cele din purpură (care nu dispar în timpul manevrei). În *lupusul vulgar leziunea (lupom) prezintă prin presiune un aspect caracteristic de "jeleu de mere".

VIVIPAR, adj. / vivipare, adj. / viviparous. [*Lat. viviparus, de la vivus = viu, parere = a naște.*] Care naște pui vii.

VIVISECȚIE, s. f. / vivisection, s. f. / vivisection. [*Lat. vivus = viu; sectio, -onis = tăiere, de la sectare = a tăia.*] Procedeu chirurgical practicat pe un animal viu în scop de cercetare. Experimentele pe animale obligă la respectarea unor condiții variabile de la țară la țară, unele norme fiind adoptate și pe plan internațional.

VIZUAL, adj. / visuel, -elle, adj. / visual. [*Lat. visualis, de la videre = a vedea.*] Referitor la vedere, sub aspect funcțional, fiziologic sau patologic.

VOCE, s. f. / voix, s. f. / voice. [*Lat. vox, vocis = voce.*] Sunetele produse la nivelul laringelui prin vibrațiile *corzilor vocale și modificate prin transmiterea la nivelul tractului vocal, îndeosebi prin mișcările limbii și ale buzelor. Perturbări: 1) *V. bitonală* (v.). 2) *V. esofagiană*, a laringectomizaților. 3) *V. eucunoidală*, infantilă. 4) *V. lemnoasă*, în leziuni luetice faringolaringiene.

VOCE BITONALĂ / voix bitonale / double voice. Tulburare a fonației caracterizată prin emisia simultană a două sunete, în esență, având două cauze principale: 1) paralizia unei corzi vocale (ca urmare, cele două corzi, întinse inegal, produc două sunete distincte); 2) polip al unei corzi vocale (tumora separă fanta vocală în două părți, fiecare producând un sunet distinct). Sin.: diplofonie.

VOLAR, adj. / palmaire ou plantaire, adj. / volar. [*Lat. vola = podul palmei sau al piciorului.*] Care aparține palmei. Termenul este utilizat rar pentru suprafața flexorie a antebrațului, încheieturii mâinii sau piciorului. Termenul preferat pentru palmă este *palmar.

VOLATIL, adj. / volatile, adj. / volatile. [*Lat. volatilis = zburător, de la volare = a zbura.*] Despre o substanță aflată în stare lichidă (îndeosebi) sau solidă care se evaporă rapid și intens. Ex. tipic: eterul.

VOLEMIE, s. f. / volémie, s. f. / blood volume. [*Lat. volumen, -inis = sul de hârtie, de la volvere = a răsuci, a învârti; gr. haima, -atos = sânge.*] Volumul sanguin total, circulant și imobilizat în rezervele sanguine, plasmatic și globular. Termenul este utilizat și pentru a desemna v. globală, v. plasmatică, v. globulară. Normal, *v. globală* este, în medie, la bărbat 76 ml/kg, iar la femeie 66 ml/kg. *V. plasmatică* este 46 ml/kg la bărbat și 43 ml/kg la femeie. *V. globulară* este 30 ml/kg la bărbat și 23 ml/kg la femeie.

VOLET COSTAL / volet costal / flail chest. [*Lat. volare = a zbura; costa = coastă.*] Parte a peretelui toracic devenită mobilă cu mișcările respiratorii, ca urmare a unor fracturi costale multiple.

VOLORECEPTORI, s. m. pl. / volorécepteurs, s. m. pl. / volume receptors. [*Lat. volumen, -inis = sul de hârtie, de la volvere = a răsuci, a învârti; receptus, de la recipere = a primi.*] Receptori situați la nivelul carotidelor și al atriului drept, sensibili la variațiile volumului sanguin circulant.

VOLT, s. m. / volt, s. m. / volt. [*Alessandro Volta, conte, fizician italian, profesor la Pavia, 1745-1827.*] Unitate de măsură a diferenței de potențial sau a forței electromotoare în SI. Corespunde diferenței de potențial necesară pentru a transporta o sarcină de un coulomb dintr-un punct într-altul efectuând un lucru de 1 joule. Simbol V.

VALTAJ IMPUS / voltage imposé / voltage clamping. Tehnică utilizată frecvent în studiul membranelor excitabile, îndeosebi în cel al permeabilității *canalelor ionice. În acest scop se utilizează doi electrozi, unul pentru a impune un potențial ridicat membranei, altul pentru a măsura curenții membranari și pentru a deduce *conductanța în funcție de timp. V. și conductanță, patch clamp.

VOLTMETRU, s. n. / voltmètre, s. m. / voltmeter. [*Alessandro Volta, conte, fizician italian, profesor la Pavia, 1745-1827; gr. metron = măsură.*] Aparat destinat măsurării tensiunilor electrice, electromagnetice și a diferenței de potențial.

VOLUM, s. n. / volume, s. m. / volume. [*Lat. volumen, -inis = sul de hârtie, de la volvere = a răsuci, a învârti.*] Spațiu ocupat de un corp. Se măsoară în metri cubi. Tipuri de v. cu interes în medicină: 1) *V. cardiac*, mărime geometrică a inimii, determinată prin măsurări radioplanografice. 2) *V. circulator*, termen neadecvat pentru debitul cardiac. 3) *V. molar* sau *molecular*, ocupat de o moleculă-gram dintr-un gaz în condiții normale. 4) *V. sistolic*, cantitatea de sânge expulzată de ventricul într-o contracție. 5) *V. ventilației*, cantitatea de aer necesară a fi introdusă în încăpere pentru un om, în timp de o oră (circa 35-40 m³). Abrev.: V. V. și în continuare.

VOLUM CURENT / volume courant / tidal volume. V. de aer mobilizat în inspir și expir în cursul unui ciclu ventilator normal. La adultul normal în repaus variază între 400 și 600 ml. Abrev.: VC sau VT. Sin.: aer curent (desuet), volum respirator.

VOLUM DE DISTRIBUȚIE / volume de distribution / volume of distribution. Parametru farmacocinetic reprezentat de raportul dintre cantitatea de medicament din organism și concentrația plasmatică a acestuia. Se exprimă în litri.

VOLUM EXPIRATOR MAXIMAL PE SECUNDĂ / volume expiratoire maximum seconde / maximal expiratory reserve volume, forced expiratory volume (FEV_1). Reprezintă v. de aer expirat în prima secundă a unui expir forțat, brusc, cât se poate de rapid, care urmează unui inspir forțat. În mod normal, reprezintă 70-85% din *capacitatea vitală. Abrev.: VEMS.

VOLUM EXPIRATOR DE REZERVĂ / volume de réserve expiratoire / expiratory reserve volume. V. de aer care poate fi expulzat printr-un expir forțat, după un expir normal. Reprezintă, în medie, 0,75 litri la femeie și 1,3 litri la bărbat. Abrev: VRE. Sin. desuet: aer de rezervă.

VOLUM GLOBULAR / volume globulaire / total red cell volume. V. total, exprimat în mililitri, ocupat de globulele roșii intravasculare. Se exprimă pe kilogram de masă corporală. În mod normal, v. g. este de 24,5 ml/kg la femeie și de 26,5 ml/kg la bărbat. Abrev.: VG.

VOLUM GLOBULAR MEDIU / volume globulaire moyen / mean corpuscular volume. V. mediu ocupat de o hematie într-un eșantion de sânge dat. El este normal de 80-94 µm³ sau fl (femtolitru). Se calculează divizând, pentru același volum de sânge (1 mm³), volumul globulelor roșii furnizat de *hematocrit la numărul de globule roșii. Abrev.: VGM.

VOLUM INSPIRATOR MAXIM PE SECUNDĂ / volume inspiratoire maximal par seconde / maximal inspiratory reserve volume. Reprezintă v. de aer inspirat în prima secundă a unui inspir forțat, brusc, cât se poate de rapid, care urmează unui expir profund. Abrev.: VIMS.

VOLUM INSPIRATOR DE REZERVĂ / volume de réserve inspiratoire / inspiratory reserve volume. Reprezintă v. de aer care poate încă pătrunde în plămâni după un inspir normal. Este, în mod normal, de 1,9 litri la femeie și 2,4 litri la bărbat. Sin.: aer complementar.

VOLUM PLASMATIC / volume plasmatique / plasmatic volume. V. total al *plasmei sanguine, determinat prin diluția unor trasori radioactivi ca albumina umană marcată cu ^{125}I sau cu ^{131}I, ori a unor coloranți ca albastru T-1824 Evans. V. p. variază între 43-46 ml/kilocorp.

VOLUM RESPIRATOR / volume respiratoire / respiratory volume. Sin.: volum curent (v.).

VOLUM REZIDUAL / volume résiduel / residual volume. V. de aer care rămâne în plămâni la sfârșitul unui expir complet. Reprezintă, în medie, 1,35 litri la femeie și 1,45 litri la bărbat. Se exprimă în procente din *capacitatea pulmonară totală. Abrev.: VR.

VOLUM SANGUIN / volume sanguin / blood volume. V. totalității sângelui cuprins în organism. Se determină colorimetric (albastru Evans) sau prin metode radioizotopice (crom radioactiv, serumalbumină marcată cu ^{131}I).

VOLUM SISTOLIC / volum systolique / stroke volume. V. volum.

VOLUMETRIC, adj. / volumétrique, adj. / volumetric. [*Lat. volumen, -inis = sul de hârtie, de la volvere = a răsuci, a învârti; gr. metron = măsură.*] Care se referă la măsurarea volumelor. Ex.: analiză v., valoare v. a toracelui.

VOLVULUS, s. n. / volvulus, s. m. / volvulus. [*Lat. volvere = a răsuci, a învârti.*] Torsiunea, răsucirea unei părți din tractusul digestiv, conducând de obicei la obstrucția completă și, uneori, la reducerea irigării sanguine și gangrenă consecutivă. V. se poate produce spontan sau după o manevră chirurgicală. Tipuri principale: 1) *V. gastric* se poate produce îndeosebi în *hernia hiatală. 2) *V. intestinal* constă, frecvent, în torsiunea unei anse intestinale în jurul mezenterului său. 3) *V. sigmoid* este posibil îndeosebi când bucla colonului sigmoid este foarte lungă.

VOMĂ, s. f. / vomissement, s. m. / vomit, vomiting. [*Lat. vomitare = a vărsa.*] 1) Expulzie bruscă, pe cale bucală, a conținutului stomacului. 2) Materiile astfel evacuate. Sin.: vărsătură, vomisment.

VOMER, s. n. / vomer, s. m. / vomer. [*Lat. vomer, -eris = fierul plugului.*] V. tab. anat - oase.

VOMICĂ, s. f. / vomique, s. f. / vomica, pl. vomicae. [*Lat. vomica = abces și vomitare = a vărsa.*] 1) Expectorație bruscă și profuză de materie purulentă putridă. Survine de obi-

cei în relație cu un efort de tuse, constituind accidentul evolutiv clasic al supurațiilor pulmonare. V. provine dintr-o colecție purulentă (abces mediastinal, chist hidatic pulmonar etc.) deversată într-o bronhie. 2) Conținutul expectorației astfel evacuate. 3) În engl., cavitate pulmonară, după o supurație.

VOMISMENT, s. n. / vomissement, s. m. / vomiting. [*Lat.* ***vomitare*** *= a vărsa.*] Sin.: vomă (v.).

VOMITIV, adj., s. n. / vomitif, -ive, adj., s. m. / vomitory, emetic. [*Lat.* ***vomitus,*** *de la* ***vomitare*** *= a vărsa.*] Sin.: emetic (v.).

VOMITO NEGRO / vomito negro / vomito negro. Sin.: febră galbenă (v.).

V-ONC / v-onc / v-onc. [*Engl. v = viral;* ***onc*** *= oncogene.*] Abrev. pentru *oncogenă.

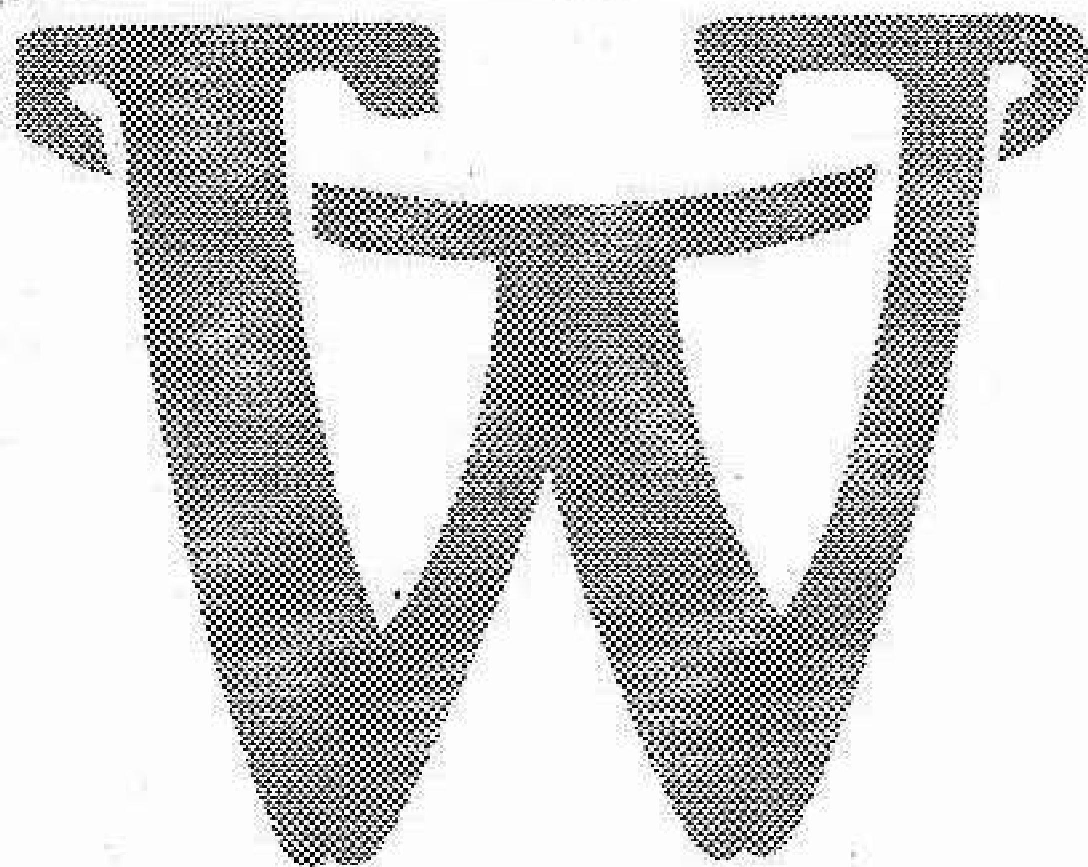
VORTEX, s. n. / vortex, s. m. / vortex. [*Lat.* ***vortex, -icis*** *= vârtej, de la* ***vertere*** *= a învârti.*] 1) Termen internațional utilizat pentru tipul de structură spiralată. 2) Dispozitiv care servește la agitarea unor probe prin rotirea unui suport pe care se așează eprubeta, flaconul de agitat.

VULTUOS, adj. / vultueux, -euse, adj. / - . [*Lat.* ***vultuosus*** *= care face grimase, încruntat, de la* ***vultus*** *= față.*] Despre un facies congestionat și ușor tumefiat.

VULVĂ, s. f. / vulve, s. f. / vulva. NA: pudendum femininum. [*Lat.* ***vulva*** *= vulvă.*] Ansamblul organelor genitale externe feminine. V. este alcătuită dintr-o depresiune anteroposterioară, denumită vestibul, la nivelul căreia se deschid *vaginul și meatul *uretrei. Lateral, vestibulul este delimitat de două repliuri suprapuse: *labiile mari, care formează anterior un relief denumit muntele lui Venus, și *labiile mici, în interior, care se continuă până la comisura superioară a v., ocupată de *clitoris. V. și vagin.

VULVITĂ, s. f. / vulvite, s. f. / vulvitis. [*Lat.* ***vulva*** *= vulvă; -ită.*] Inflamația vulvei care doar pe fața internă a *labiilor mici este de natură ginecologică. Dimpotrivă, afectarea învelișului cutanat vulvar este de ordin dermatologic general.

VULVOVAGINITĂ, s. f. / vulvovaginite, s. f. / vulvovaginitis. [*Lat.* ***vulva*** *= vulvă;* ***vagina*** *= teacă; -ită.*] Inflamația vulvei, vaginului sau a glandelor vulvovaginale. V. vaginită.

ION CANTACUZINO (1863-1934), personalitate complexă, medic, naturalist și literat, numele său fiind legat de începuturile imunologiei românești. Urmează *Facultatea de litere și filosofie* la **Sorbona**, apoi *Facultatea de științe naturale* din **Paris**. Este elevul lui **Mecinikov**, în laboratorul căruia lucrează. A fost doi ani profesor la *Facultatea de Medicină* din **Iași** și timp de peste trei decenii profesor la *Catedra de Medicină Experimentală* a *Facultății de Medicină* din **București**. În 1904 înființează un *Laborator de Medicină Experimentală* la **București**, din care se va dezvolta **Institutul Cantacuzino**. Îi revine meritul de a fi organizat în țară lupta împotriva tuberculozei (înființarea sanatoriilor de la **Bisericani, Bârnova, Filaret**, introducerea vaccinului BCG), cât și curajul de a fi realizat o experiență epidemiologică unică, cu succes, vaccinarea antiholerică în plin focar de boală (în 1913), alături de prepararea și utilizarea unor seruri terapeutice (antidifteric, antimeningococic, antigangrenos etc.). Pentru această activitate, **Iuliu Hațieganu** l-a denumit *"medicul curant al întregii națiuni române"*.

WANDERING PACEMAKER. [*Engl.* ***to wander*** *= a rătăci;* ***pace*** *= ritm;* ***maker*** *= cel care face, de la* ***to make*** *= a face.*] Anglicism prin care se desemnează o tulburare de ritm supraventricular, caracterizată prin deplasarea temporară și progresivă a punctului de origine al activării cardiace.

WARFARINĂ, s. f. / warfarine, s. f. / warfarin. [*Prescurtare de la* ***Wisconsin Alumni Research Foundation.***] (DCI) Anticoagulant, $C_{19}H_{16}O_4$, *cumarină sintetică, utilizat sub formă de sare de sodiu sau de potasiu.

WATT, s. m. / Watt, s. m. / Watt. [***James Watt,*** *fizician scoțian, 1736-1819.*] Unitate de putere electrică în *SI, corespunzând puterii ce dezvoltă o energie de un *joule pe secundă. Simbol W.

WEBER, s. m. / Weber, s. m. / Weber. [***Wilhelm Eduard Weber,*** *fizician german, profesor la Göttingen, 1804-1891.*] Unitatea de măsură a fluxului magnetic în *SI, cu simbolul Wb. Un Wb este fluxul magnetic al unui câmp magnetic uniform, de inducție egală cu 1 T (tesla), printr-o suprafață de 1 m^2 perpendiculară pe direcția câmpului.

WESTERN BLOT / Western blot / Western blot. [*Engl.* ***Western*** *= joc de cuvinte după numele lui *Southern (W. N. Burnette, 1981);* ***blot*** *= pată.*] Tehnică pentru detectarea proteinelor (antigenilor) specifice. Proteinele sunt mai întâi separate prin electroforeză și imobilizate pe un suport solid (hârtie), apoi sunt identificate cu ajutorul anticorpilor specifici radiomarcați. Această metodă este utilizată pentru serodiagnosticul de confirmare a *HIV. V. Northern blot și Southern blot.

WHARTONITĂ, s. f. / whartonite, s. f. / whartonitis. [***Thomas Wharton,*** *medic și anatomist englez, Oxford, Londra, 1614-1673;* ***-ită.***] Inflamația peretelui canalului Wharton (*glandă submaxilară), cauzată adesea de prezența calculilor salivari în glanda submaxilară.

WHEEZING / wheezing, sifflement, s. m. / wheezing. [*engl.* ***to wheeze*** *= a respira greu, a respira astmatic.*] Zgomot respirator anormal cu timbru variabil, perceptibil în oricare timp al respirației și adesea de la distanță. Se constată îndeosebi la astmatici sau în cazul stenozelor sau obstrucțiilor bronșice. Termenul este de origine americană și provine de la o onomatopee care imită zgomotul vântului printre ramuri. În alte limbi nu s-a găsit un termen adecvat, totuși în franceză s-a propus înlocuirea sa cu *sifflement*.

WIRSUNGOGRAFIE, s. f. / wirsungographie, s. f. / wirsungography. [***Johann Georg Wirsung,*** *anatomist bavarez, profesor la Padova, 1600-1643; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Radiografie a *canalului Wirsung, obținută prin *duodenoscopie urmată de cateterism, cu injectarea unui produs de contrast în canal. În *w. peroperatorie*, opacifierea canalului Wirsung se obține prin injectarea unui produs opac hidrosolubil pe cale transparenchimatoasă. În *w. retrogradă*, opacifierea canalului Wirsung se realizează prin intermediul unui *fibroscop prevăzut cu un *cateter care se introduce în *ampula Vater. W. se poate efectua și prin puncție directă transparietală percutanată a canalului Wirsung, sub control ecografic în timp real, cu un ac de calibru fin (ac Chiba).

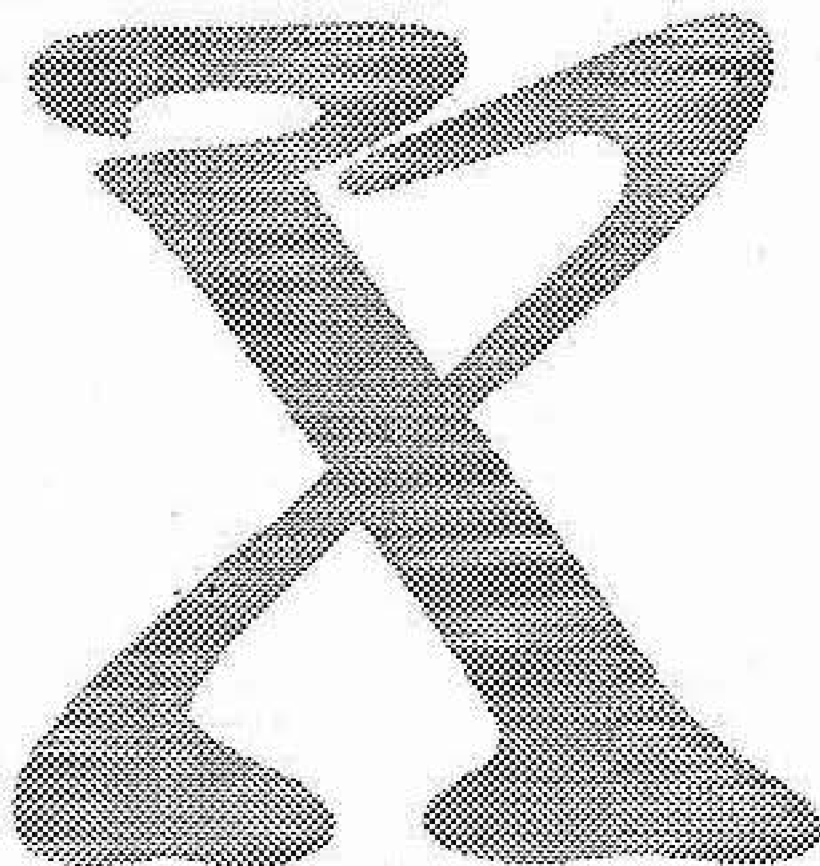
WRAPPING. [*engl.* ***wrapping*** *= înveliș, ambalaj.*] Anglicism prin care este denumită o tehnică de tratament al anumitor anevrisme arteriale (îndeosebi aortice). Constă în înconjurarea anevrismului cu o lamă din material sintetic inextensibil, destinată să limiteze extensia anevrismului și, implicit, ruptura acestuia.

WOHLFAHRTIA MAGNIFICA / wohlfahrtia magnifica / wohlfahrtia magnifica. [***Peter Wohlfahrt,*** *scriitor medical german, 1675-1726; lat.* ***magnificus*** *= măreț, grandios.*] Specie de muscă vivipară răspândită în mediul rural în toată Europa, în special în Est. Își depune larvele în plăgi la om și animale, în cavitățile lor naturale.

WUCHERERIA / wuchereria / wuchereria. [***Otto Wucherer,*** *medic german stabilit în Brazilia, 1820-1873.*] Gen de viermi din superfamilia *Filarioidea*, ordinul **Nematodes*, răspândiți în țările cu climă caldă. V. *Wuchereria bancrofti*.

WUCHERERIA BANCROFTI / wuchereria bancrofti / wuchereria bancrofti. Specie de vierme nematod din genul **Wuchereria*, parazit al sistemului limfatic la om, care determină *filarioză și secundar *elefantizis. Femelele parazitului produc embrioni (microfilarii) care rămân în timpul zilei în organele interne, iar noaptea trec în circulație, când pot fi transmiși la om de țânțari, îndeosebi din genul **Culex*.

WUCHEREROZĂ, s. f. / wuchereriose, s. f. / wuchereriosis. [***Otto Wucherer,*** *medic german stabilit în Brazilia, 1820-1873;* ***-oză.***] Infestarea cu viermi din genul **Wuchereria*.

SIR ALEXANDER FLEMING (1881-1955), medic britanic, descoperitorul penicilinei. Deşi a absolvit facultatea de medicină de la *St. Mary's Hospital* din **Londra** cu medalie de aur, fiind numit membru al *Royal College of Surgeons*, **Fleming** a renunţat la cariera de chirurg, optând pentru laboratorul de bacteriologie condus de **Almroth Wright**, a cărui personalitate îl fascina. Aici, în 1921, **Fleming** descoperă lizozimul, o enzimă cu acţiune bacteriolitică, prezentă în lacrimi şi în mucusul nazal. În 1928, **Fleming** descoperă penicilina, eveniment crucial în istoria medicinei, care este considerat adesea ca un exemplu tipic asupra rolului hazardului în descoperire. Adevărul este ceva mai nuanţat, deoarece în cunoscutul episod al contaminării cu mucegai a lamelor ce conţineau diferite specii de stafilococ, spiritul de observaţie al lui **Fleming** a avut un rol decisiv. În 1929, **Fleming** a denumit penicilină substanţa produsă de specia de mucegai *Penicillium notatum*. A urmat purificarea antibioticului, realizată de **E. B. Chain** şi **H. W. Florey**, cu care **Fleming** a împărţit premiul **Nobel** în 1945.

XANTELASMĂ, s. f. / xanthélasma, s. f. / xanthelasma. [*Gr. xanthos = galben; elasma = placă.*] Acumulare de celule conjunctive încărcate cu granulaţii lipidice, tradusă prin pete galbene ceroase dispuse "în hartă geografică", izolate sau confluente sub formă de placarde, uşor reliefate, localizate la nivelul pleoapelor către partea nazală. Extensia placardelor este lent progresivă, iar după excizia acestora recidivele sunt frecvente. X. se asociază uneori cu diabet, alterări hepatice sau dezechilibre endocrine. X. este considerată un *xantom plan.

XANTINĂ, s. f. / xanthine, s. f. / xanthine. [*Gr. xanthos = galben, deoarece nitratul său este galben; -ină.*] *Bază purinică existentă în majoritatea ţesuturilor şi fluidelor din organism, în anumite plante şi în unii calculi urinari. X. este o moleculă intermediară în degradarea adenozin monofosfatului în *acid uric, fiind formată prin oxidarea *hipoxantinei. Derivaţii metilaţi ai x. se numesc *baze xantinice şi exercită efecte bronhodilatatoare. V. şi baze purinice, baze xantinice, xantinoxidază.

XANTIN OXIDAZĂ / xanthine oxydase / xanthine oxidase. [*Gr. xanthos = galben; -ină; oxys = acru, oxigen; -ază.*] Enzimă care catalizează oxidarea *hipoxantinei în *xantină, a xantinei în *acid uric şi a adeninei în 2,8-dioxiadenină. V. xantinurie.

XANTINURIE, s. f. / xanthinurie, s. f. / xanthinuria. [*Gr. xanthos = galben; -ină; ouron = urină.*] 1) Excreţia unor cantităţi mari de *xantină prin urină. 2) Boală ereditară rară cu caracter autozomal recesiv, determinată de un deficit în *xantin oxidază. Acest deficit se traduce prin scăderea *uricemiei şi *uraturiei precum şi prin înlocuirea de către xantină a *acidului uric în urină. Solubilitatea redusă a xantinei provoacă precipitarea sa şi formarea de calculi în urină. O anomalie a metabolismului molibdenului, *cofactor al xantinei, este la originea unei encefalopatii cu x.

XANTOCIT, s. n. / xanthocyte, s. m. / xanthocyte. [*Gr. xanthos = galben; kytos = celulă.*] Celulă care conţine pigment galben.

XANTOCROM, adj. / xanthochrome, adj. / xanthochromic. [*Gr. xanthos = galben; khroma, -atos = culoare.*] Despre un lichid cu coloraţie galbenă, îndeosebi cu referire la LCR. V. xantocromie.

XANTOCROMIE, s. f. / xanthochromie, s. f. / xanthochromia. [*Gr. xanthos = galben; khroma, -atos = culoare.*] 1) Coloraţie galben-portocalie a tegumentelor, determinată, cel mai frecvent, de o creştere a *carotenemiei. De aceea, x. este denumită uneori carotenodermie iar alteori *xantodermie. 2) Coloraţie galbenă a LCR, îndeosebi din cauza unei hemoragii meningiene.

XANTODERMIE, s. f. / xanthodermie, s. f. / xanthoderma. [*Gr. xanthos = galben; derma, -atos = piele.*] 1) *Xantocromie. 2) Subicter localizat în anumite puncte ale tegumentelor (palmă, plantă, şanţ nazolabial) observat în *colemia familială.

XANTOFIBROM, s. n. / xanthofibrome, s. m. / xanthofibroma. [*Gr. xanthos = galben; lat. fibra = fibră; -oma.*] Varietate de *xantom care conţine elemente fibroase.

XANTOGRANULOM, s. n. / xanthogranulome, s. m. / xanthogranuloma. [*Gr. xanthos = galben; lat. granulum, dim. de la granum = grăunte; -oma.*] Formaţiune de aspect pseudoneoplazic care infiltrează ţesutul adipos (adesea retroperitoneal), constituită din *granuloame şi din *macrofage mari, încărcate cu lipide.

XANTOM, s. n. / xanthome, s. m. / xanthoma. [*Gr. xanthos = galben; -oma.*] Infiltrat dermic cu aspec s), alcătuit din ţesut conjunctiv format din celule histiocitare cu protoplasmă spumoasă încărcată cu lipide (celule xantomatoase). Tipuri anatomopatologice şi clinice: 1) *X. diabetic*, xantomatoză asociată cu diabet insipid. 2) *X. diseminat*, cronic, benign, cu papule sau noduli mici, de culoare galbenă, apoi brună, cu distribuţie pe tot corpul, îndeosebi la nivelul pliurilor de flexie şi pe feţele laterale ale gâtului; colesterolul şi celelalte lipide din sânge sunt normale. 3) *X. eruptiv*, cu elemente papuloase mici (până la mărimea unui bob de mazăre), de culoare galbenă, foarte numeroase şi grupate, cu evoluţie în pusee (xantomatoză eruptivă), distribuite pe feţele de extensie ale membrelor, buze, bolta palatină şi fese. Sunt asociate uneori cu hepatosplenomegalie sau pancreatită şi cu hiperlipidemie. 4) *X. plan*, format din pete mici sau nodozităţi de culoare galbenă. Poate fi localizat sau generalizat, alcătuit din depozite de colesterol; este acompaniat în general de hiperlipidemii aterogene. 5) *X. tuberos*, constând din tumori care pot atinge volumul unei mandarine, de culoare de la galben la roşu violaceu, localizate pe feţele de extensie ale coatelor, genunchilor, sau pe umeri. Se asociază cu hiperlipidemii bogate în colesterol. 6) *X. tumoral* acompaniază hipercolesterolemia şi poate fi simptomul cutanat al *xantomatozei hipercolesterolemice familiale. Într-o altă clasificare, în funcţie de asocierea sau absenţa anomaliilor biochimice, se disting: 1) *x. normolipemice* (*xantelasma, *x. juvenil); 2) *x. hiperchilomicronemice*, de tip I Frederickson; 3) *x. hipercolesterolemice*, hiper-β-lipo-proteinice; 4) *x. hiperlipomicronemice*, hiper-β-lipo-proteinice, de tip IV Frederickson. V. hiperlipidemie.

XANTOM JUVENIL / xanthome juvénile / juvenile n(a)evoxanthoma. Leziune benignă, regresivă spontan, survenind în

primul an al vieții și constituită din noduli roșii, apoi gălbui, diseminați (uneori cu localizare bucală și oculară). Se caracterizează histopatologic printr-un infiltrat limfohistiocitar cu câteva polimorfonucleare eozinofile asociate cu celule spumoase.

XANTOMATOZĂ, s. f. / xanthomatose, s. f. / xanthomatosis. [*Gr.* ***xanthos*** = *galben;* ***-oma; -oză***.] Termen generic în care sunt cuprinse o serie de boli dismetabolice (*hipercolesterolemie, *hiperlipidemie) traduse prin depozite lipidice multiple. Leziunile cutanate (*xantoame) nu reprezintă decât una dintre manifestări. De aceea, mulți autori consideră improprie utilizarea termenului pentru afecțiunile pur dermatologice caracterizate prin prezența de xantoame multiple.

XANTOMATOZĂ CEREBROTENDINOASĂ / xanthomatose cérébrotendineuse / cerebrotendinous xanthomatosis. Afecțiune familială aparținând grupului *neurolipidozelor. Se caracterizează prin prezența de *xantoame la nivelul tendonului Ahile, în substanța albă cerebrală (cauzând *ataxie spasmodică, cvadriplegie, retard mental), la nivel ocular (cataractă precoce) și în plămâni (insuficiență respiratorie). Sin.: colesterinoză cerebrotendinoasă.

XANTOMATOZĂ CRANIO-HIPOFIZARĂ / xanthomatose crânio-hypophysaire / craniohypophyseal xanthomatosis. Sin.: boală Hand-Schüller-Christian (v.).

XANTOMATOZĂ CRONICĂ IDIOPATICĂ / xanthomatose idiopathique chronique / chronic idiopathic xanthomatosis. Sin.: boală Hand-Schüller-Christian (v.).

XANTOMATOZĂ FAMILIALĂ PRIMITIVĂ / xanthomatose familiale primitive / primary familial xanthomatosis. Sin.: boală Wolman (v.).

XANTOMATOZĂ HIPERCOLESTEROLEMICĂ FAMILIALĂ / xanthomatose hypercholestérolémique familiale / idiopathic hypercholesterol(a)emic xanthomatosis. Afecțiune cu transmitere autozomală, manifestată clinic prin prezența *xantoamelor (îndeosebi tumorale), *xantelasmă, cerc pericornean și aterom arterial precoce, care domină prognosticul (*angor pectoris*, arterită cerebrală). Este caracteristică hipercolesterolemia, ce poate atinge peste 5 g/l.

XANTOMATOZĂ MUCOCUTANATĂ CU DIABET INSIPID / xanthomatose cutanéo-muqueuse avec diabète insipide / Montgomery's syndrome. Sin.: sindrom Montgomery (v.).

XANTOMIZARE, s. f. / xanthomisation, s. f. / secondary xanthomatous infiltration. [*Gr.* ***xanthos*** = *galben.*] Apariția de depozite lipidice intracelulare care conduce la formarea de celule spumoase. X. se produce la nivelul unor leziuni inflamatorii sau tumorale preexistente.

XANTOPROTEINĂ, s. f. / xanthoprotéine, s. f. / xanthoprotein. [*Gr.* ***xanthos*** = *galben;* ***protos*** = *primul;* ***-ină***.] Compus galben obținut prin tratarea proteinele cu acid nitric concentrat. Culoarea se obține prin nitrarea nucleelor aromatice ale unor aminoacizi ca triptofanul și tirozina.

XANTOPROTEINEMIE, s. f. / xanthoprotéinémie, s. f. / xanthoprotein(a)emia. [*Gr.* ***xanthos*** = *galben;* ***protos*** = *primul;* ***-ină; haima, -atos*** = *sânge.*] Retenție sanguină a compușilor aromatici rezultați din degradarea aminoacizilor aromatici; se determină prin reacția xantoproteică.

XANTOPSIE, s. f. / xanthopsie, s. f. / xanthopsia. [*Gr.* ***xanthos*** = *galben;* ***opsis*** = *vedere, aspect.*] *Cromatopsie în cadrul căreia obiectele sunt văzute cu o tentă galbenă. Apare uneori în icter.

XENOBIOTIC, s. n. / xénobiotique, s. m. / xenobiotic. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***bios*** = *viață.*] Substanță străină organismului.

XENODIAGNOSTIC, s. f. / xénodiagnostic, s. m. / xenodiagnosis. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***dia*** = *prin;* ***gnostikos*** = *care cunoaște, de la* ***gnonai*** = *a cunoaște.*] Metodă de diagnostic în care se folosesc *gazde intermediare în scopul multiplicării unor paraziți greu de găsit la gazda definitivă.

XENOFOBIE, s. f. / xénophobie, s. f. / xenophobia. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***phobos*** = *frică.*] Teamă exagerată față de persoane străine sau străini.

XENOFTALMIE, s. f. / xénophtalmie, s. f. / xenophthalmia. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***opththalmos*** = *ochi.*] *Oftalmie cauzată de existența unui corp străin la nivelul ochiului.

XENOGENEZĂ, s. f. / xénogenèse, s. f. / xenogenesis. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***genesis*** = *producere, de la* ***gennan*** = *a produce.*] Eterogeneză, adică apariția de caractere diferite la indivizi aparținând unor generații succesive.

XENOGENIC, adj. / xénogénique, adj. / xenogeneic. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***gennan*** = *a produce.*] Sin.: heterolog (v.).

XENOGREFĂ, s. f. / xénogreffe, s. f. / xenograft. [*Gr.* ***xenos*** = *străin; lat.* ***graphium***, *din gr.* ***grapheion*** = *peniță de scris, briceag de altoit, de la* ***graphein*** = *a scrie.*] V. heterogrefă.

XENOIMUNIZARE, s. f. / xénoimmunisation, s. f. / xenoimmunisation. [*Gr.* ***xenos*** = *străin; lat.* ***immunis*** = *scutit, apărat, de la* ***in*** = *lipsit de,* ***munus*** = *obligație.*] Sin.: heteroimunizare (v.).

XENON 133 / xenon 133 / xenon 133. [*Gr.* ***xenon*** = *ciudățenie, de la* ***xenos*** = *străin, ciudat.*] Izotop radioactiv al elementului gazos, cu simbolul ^{133}Xe, utilizat în investigarea prin *scintigrafie a ventilației pulmonare.

XENOPATIE, s. f. / xénopathie, s. f. / xenopathia. [*Gr.* ***xenos*** = *străin;* ***pathos*** = *boală.*] Delir de influență.

XEROCHEILIE, s. f. / xérochéilie, s. f. / xerocheilia. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***kheilos*** = *buză.*] Uscăciune a buzelor reprezentând o formă de *cheilită.

XERODERMA PIGMENTOSUM / xeroderma pigmentosum / xeroderma pigmentosum. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***derma, -atos*** = *piele; lat.* ***pigmentum*** = *vopsea.*] Dermatoză familială: hipersensibilitate cutanată la lumina solară, manifestată prin pete, urmate de ulcerații, atrofii, iar ulterior de epitelioame multiple. Sin.: boală Kaposi (1).

XERODERMIE, s. f. / xérodermie, s. f. / xerodermia. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***derma, -atos*** = *piele.*] Termen utilizat rar pentru desemnarea unor forme fruste de *ihtioză, manifestate prin descuamare fină, pudroasă.

XEROFAGIE, s. f. / xérophagie, s. f. / xerophagia. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***phagein*** = *a mânca.*] Consumul exclusiv de hrană uscată.

XEROFIL, adj. / xérophile, adj. / xerophilous. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***philos*** = *prieten, de la* ***philein*** = *a iubi.*] Care suportă bine mediul uscat, cu referire îndeosebi la microorganisme.

XEROFTALMIE, s. f. / xérophtalmie, s. f. / xerophthalmia. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***ophthalmos*** = *ochi.*] Uscare și retracție a conjunctivei și a corneei determinată îndeosebi de o carență în *vitamina A, mai rar în relație cu o *conjunctivită cronică sau cu un *glaucom. X. debutează cu tulburări ale vederii nocturne și xerosis conjunctival, la care se adaugă ulterior xerosis corneean și mai târziu *keratomalacie, care se poate complica ea însăși cu perforația corneei și *panoftalmie. V. și xerosis.

XEROGRAFIE, s. f. / xérographie, s. f. / xerography. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***graphein*** = *a scrie.*] Sin.: xeroradiografie (v.).

XEROMAMOGRAFIE, s. f. / xéromammographie, s. f. / xeromammography. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat; lat.* ***mamma***, *gr.* ***mamme*** = *sânul mamei, mamelă; gr.* ***graphein*** = *a scrie.*] *Xeroradiografie practicată în vederea depistării în masă (*screening) a cancerului mamar.

XEROMENIE, s. f. / xéroménie, s. f. / xeromenia. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat;* ***meniaia*** = *menstruație.*] Apariția simptomelor organice ale perioadei menstruale, dar fără menstruație.

XERORADIOGRAFIE, s. f. / xéroradiographie, s. f. / xeroradiography. [*Gr.* ***xeros*** = *uscat; lat.* ***radius*** = *rază; gr.*

***graphein** = a scrie.*] Procedeu de obținere a radiografiilor la sec, pe baza unor efecte fotoelectrice, evitându-se astfel tratamentele chimice la care sunt supuse clișeele radiografice clasice. În x. se utilizează, de regulă, plăci din aluminiu acoperite cu un strat subțire de seleniu ionizat. Imaginile obținute prin x. prezintă un contrast superior celui al radiografiilor clasice. Sin.: xerografie.

XEROSIS, s. n. / xérosis, s. m. / xerosis. [*Gr. **xeros** = uscat; **-osis**.*] Keratinizare superficială a epiteliului conjunctivei bulbare, apoi a epiteliului corneei, marcând debutul *xeroftalmiei.

XEROSTOMIE, s. f. / xérostomie, s. f. / xerostomia. [*Gr. **xeros** = uscat; **stoma, -atos** = gură.*] Stare de uscăciune a cavității bucale, determinată de scăderea masivă sau de dispariția secreției salivare. X. este consecința afectării tuturor glandelor salivare principale și accesorii. V. și asialie, sindrom Gougerot-Sjögren.

XEROZĂ, s. f. / xérose, s. f. / xerosis. [*Gr. **xeros** = uscat; **-oză**.*] 1) Uscăciune a pielii, prin diminuarea secrețiilor glandelor sudoripare și în special a celor sebacee. 2) Termen general pentru modificările structurale ale organelor, în cadrul proceselor de îmbătrânire, caracterizate printr-o proliferare conjunctivă generală și cu un grad de regularitate. X. diferă de *scleroză, care este o proliferare conjunctivă localizată și neregulată.

XIFODINIE, s. f. / xiphodynie, s. f. / xiphodynia. [*Gr. **xiphos** = spadă; **odyne** = durere.*] Durere spontană sau la presiune localizată la nivelul apendicelui xifoid.

XIFOID, adj. / xiphoïde, adj. / xiphoid. [*Gr. **xiphos** = spadă; **eidos** = formă.*] Care are forma unei săbii. Ex.: apendicele x., partea inferioară a sternului.

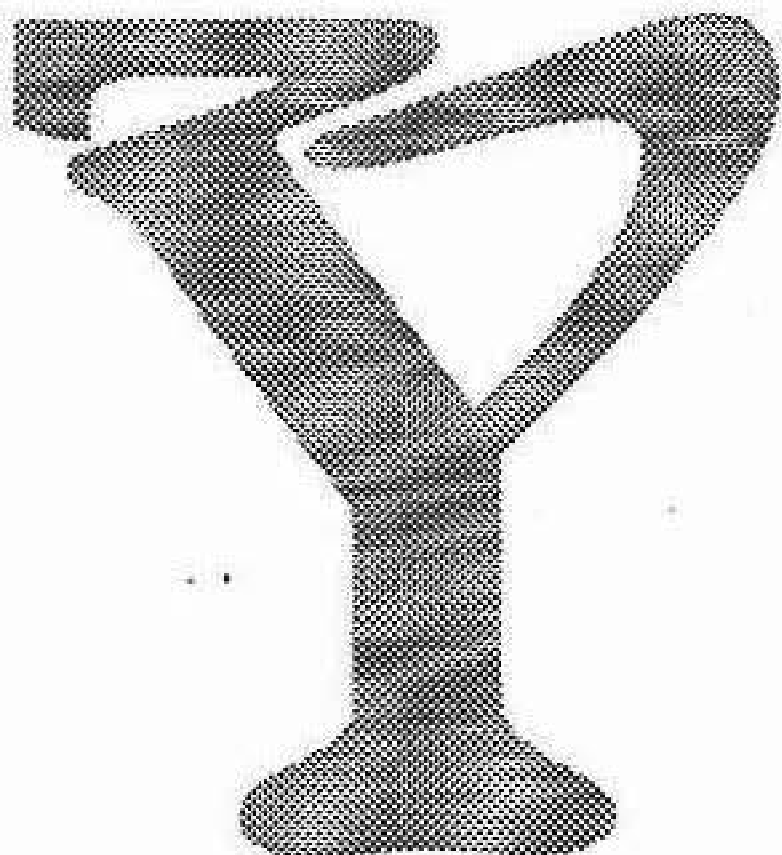
XIFOIDITĂ, s. f. / xiphoïdite, s. f. / xiphoiditis. [*Gr. **xiphos** = spadă; **eidos** = formă; -ită.*] Inflamația apendicelui xifoid.

XIFOSTERNOPEXIE, s. f. / xiphosternopexie, s. f. / xiphosternopexia. [*Gr. **xiphos** = spadă; **sternon** = stern; **pexis** = fixare.*] Operație pentru corectarea toracelui în carenă. Constă în detașarea apendicelui xifoid cu inserțiile sale diafragmatice și sutura sa pe fața anterioară a sternului inferior.

XILEN, s. m. / xylène, s. m. / xylene. [*Gr. **xylon** = lemn.*] Lichid incolor, solubil în alcool și eter, obținut prin distilarea petrolului, folosit ca solvent.

XILOZĂ, s. f. / xylose, s. f. / xylose. [*Gr. **xylon** = lemn; **oză** - indică un glucid.*] Pentoză de origine vegetală implicată în interconversiile carbohidraților în afara celulei. Este utilizată în investigarea funcției intestinale. V. test la D-xiloză.

XISMĂ, s. f. / xysma, s. f. / xysma. [*Gr. **xysma** = ceea ce rezultă prin răzuire.*] Material solid asemănător unor fragmente de membrane eliminat uneori în diaree.

IULIU HAŢIEGANU (1885-1959), maestru al clinicii medicale româneşti, cercetător, umanist şi patriot. Doctor în medicină la vârsta de 33 de ani, primul decan al *Facultăţii româneşti de medicină* de la *Universitatea* din Cluj (1919-1920). **Haţieganu** a fost un mare reformator şi organizator pe baze moderne al clinicii medicale. Creator şi moderator al şcolii medicale clujene, diagnostician excepţional, el a întemeiat laboratoare clinice cu o dotare adecvată şi cu personal specializat. Şcoala medicală clujeană a fost prima în cadrul căreia, sub conducerea sa, s-a acordat importanţa cuvenită semeiologiei în învăţământul medical. Profesor desăvârşit, **Iuliu Haţieganu** a scris, împreună cu **Ion Goia**, celebrul *Tratat elementar de semiologie şi patologie medicală*, care a apărut în mai multe ediţii. În calitate de rector, **Iuliu Haţieganu** a formulat astfel rolul Universităţii: *"prin Universitate trebuie să înţelegem cea mai înaltă instituţie de cercetare a adevărului, de răspândire a frumosului, de pregătire a elitei conducătoare şi de îndrumare a poporului ascultător şi doritor de lumină"*.

YERSINIA / Yersinia / Yersinia. [*Alexandre John Emile Yersin, bacteriolog elveţian, membru al Institutului Pasteur din Paris şi fondator al Institutului Pasteur din Nha-Trang (Indochina), 1863-1943.*] Gen de bacterii (bacili gramnegativi) aparţinând familiei *Enterobacteriaceae*, care cuprinde: 1) *Y. pestis* (v.). 2) *Y. pseudotuberculosis*, rareori patogen la om, agent al unor adenite mezenterice cu forme pulmonare şi septicemice pseudotuberculoase. 3) *Y. enterocolytica*, agent patogen al *yersiniozei.

YERSINIA PESTIS / Yersinia pestis / Yersinia pestis. Specie de bacili gramnegativi, facultativ anaerobi din genul *Yersinia*, familia *Enterobacteriaceae*, care constituie agentul etiologic al *pestei (ciumei) pneumonice şi a celei bubonice la oameni şi la diverse rozătoare. Transmiterea între rozătoare şi de la acestea la om se face prin puricele murin, iar transmiterea între oameni, prin păduche (*Pediculus humanus corpori*). Sin. vechi: *Bacterium pestis, Pasteurella pestis*, bacilul pestei, bacil Kitasato.

YERSINIOZĂ, s. f. / yersiniose, s. f. / yersiniosis. [*Alexandre John Emile Yersin, bacteriolog elveţian, 1863-1943; -oză.*] Boală infecţioasă cronică determinată de *Yersinia enterocolitica* şi manifestată prin diaree, enterită, pseudoapendicită, ileită, *eritem nodos şi, rar, septicemie şi artrite acute.

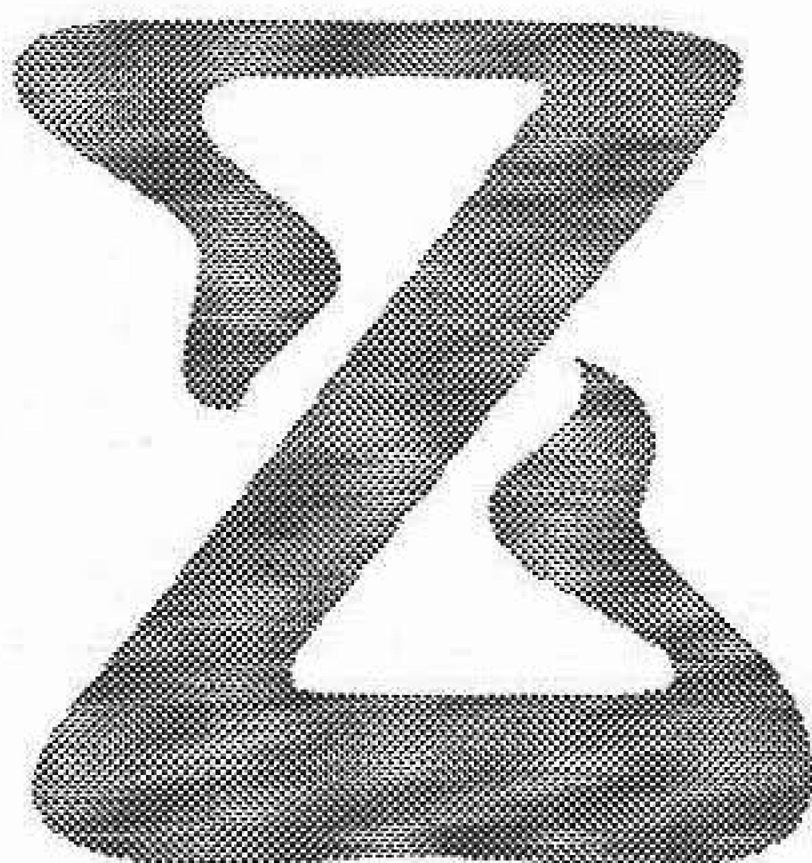
YIN-YANG / yin-yang / yin-yang. [*Chineză yin = prezenţa norilor; yang = soarele înălţat deasupra zării şi zu = colină; semnifică, la origine, cei doi versanţi, umbrit şi însorit, ai unei văi.*] În daoism şi confucianism, cuplu de principii fundamentale care exprimă dualismul şi complementarismul universal. Y. şi Y. nu desemnează lucruri sau fenomene, ci principiile care, aflându-se dincolo de lucruri şi fenomene, se proiectează în acestea, şi din al căror echilibru rezultă armonia cosmică. Atunci când este descris, Yin primeşte caracteristici precum feminin, interior, greu, rece, întunecat, în timp ce lui Yang i se atribuie caracterele de masculin, exterior, uşor, cald, luminos etc. În medicina energetică chineză, cele două principii complementare se reflectă în toate funcţiile şi la toate nivelurile de interpretare, omul fiind privit ca un ansamblu energetic alcătuit din numeroase subsisteme Y.-Y. aflate în echilibru dinamic. Din punct de vedere al structurii, exteriorul corpului este Yang, interiorul – Yin, partea superioară - Yang, partea inferioară - Yin, organele cavitare - Yang, cele parenchimatoase - Yin. Dintre cele 12 meridiane energetice principale, şase sunt de natură Yang şi şase sunt de natură Yin. Din perspectiva acestei complementarităţi, pot fi caracterizate şi fenomenele biologice care se petrec la nivel discret. Astfel, faţa citoplasmatică a membranei celulare este electronegativă, deci Yin, în timp ce faţa externă este pozitivă, deci Yang. Dezechilibrul Y.-Y. reprezintă esenţa oricărei patologii care, înainte de a deveni evidentă la nivelul structurii materiale, se produce ca alterare la nivel subtil. În interpretarea fiziopatologică a medicinei chineze, o terapie este cu adevărat eficientă numai dacă se adresează în mod specific acestui dezechilibru subtil, a cărui reprezentare fenomenală este boala.

YOGA / yoga / yoga. [*Hindusă yoga = unire.*] Ansamblu complex de exerciţii psihice (spirituale) şi corporale, cu originea în principal în sistemul filosofic brahmanic (primele menţiuni în imnele vedice, cu două milenii înainte de era creştină), având drept scop eliberarea spiritului de constrângerile corpului uman prin autocontrolul mişcărilor, ritmurilor şi respiraţiei.

YOHIMBINĂ, s. f. / yohimbine, s. f. / yohimbine. $C_{21}H_{26}N_2O_3$, alcaloid extras din scoarţa unor arbori din Africa centrală, *Pausinystalia yohimba* sau *Corinanthe yohimbe* (*Rubiaceae*); este agent simpaticolitic alfablocant, anestezic local şi midriatic. I se atribuie şi proprietăţi afrodisiace.

YPERITĂ, s. f. / ypérite, s. f. / mustard-gas. [*Yper = oraş flamand din Belgia, unde acest gaz asfixiant a fost utilizat prima dată, în timpul primului război mondial.*] $C_4H_8Cl_2S$, lichid incolor, uleios, cu miros dezagreabil, extrem de periculos pentru piele. Este gaz de luptă vezicant.

YTRIU, s. n. / yttrium, s. m. / yttrium. [*Ytterby = numele unei localităţi din Suedia, locul unde acest metal a fost descoperit.*] Elementul nr. 39, cu greutatea atomică 88,905 şi cu simbolul Y, metal care aparţine clasei pământurilor rare. Izotopul radioactiv ^{90}Y, cu greutatea atomică 90 şi cu timpul de înjumătăţire de 64 ore, este utilizat ca emiţător de radiaţii β în terapia cancerului, prin implantare la nivelul tumorii. De asemenea, poate fi eficient, prin producerea de leziuni, în *neurotomie.

GRIGORE T. POPA (1892-1948), anatomist, cercetător și om de cultură. După obținerea doctoratului în biologie și chirurgie (1920), își continuă formația de cercetător ca bursier **Rockefeller**, în laboratoare din **Anglia** (în perioada 1925-1928), unde a revenit în repetate rânduri. În 1928 este numit profesor titular al *Catedrei de anatomie și embriologie* din **Iași** și ales decan al facultății în perioada 1938-1940. Din 1941 se transferă la **București**, ultimii săi ani de viață fiind marcați de boală. Ca profesor, a consacrat școala de concepție anatomică funcțională. Prin descoperirea, împreună cu **Una Fielding**, a sistemului port-hipofizar, o *"cheie a mecanismelor endocrine"* (**Harris**), **Gr. T. Popa** rămâne în istoria științei. Ca om de cultură, **Gr. T. Popa** a condus, împreună cu **M. Sadoveanu** și **M. Codreanu**, revista *Însemnări ieșene*. Escurile sale asupra vieții universitare și a rasismului rămân actuale. În anii de instaurare a comunismului, **Gr. T. Popa** a rămas un om demn, cum au fost puțini. Demis din funcția de decan, sfârșitul său prematur a fost precipitat de teroarea autorităților comuniste.

ZAHARAZĂ, s. f. / saccharase, s. f. / saccharase. [*Lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr; -ază.*] Sin.: invertază (v.).

ZAHARID, s. n. / saccharide, s. m. / saccharide. [*Lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr.*] V. glucid.

ZAHARIMETRU, s. n. / saccharimètre, s. m. / saccharimeter. [*Lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr; gr.* ***metron*** *= măsură.*] Tip de *polarimetru etalonat pentru măsurarea concentrației de zahăr (*zaharoză) din diferite medii lichide.

ZAHARINĂ, s. f. / saccharine, s. f. / saccharin. [*Lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakcharon*** *= zahăr; -ină.*] Substanță de culoare albă, cristalină, cu gust dulce, utilizată ca înlocuitor de zahăr; nu are valoare calorică. Z. este foarte utilizată în diabet și pentru producerea alimentelor hipocalorice. Este distrusă prin încălzire. V. aspartam.

ZAHAROZĂ, s. f. / saccharose, s. m. / saccharose. [*Lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr; oză - indică un glucid.*] Cel mai răspândit glucid, dizaharid $C_{12}H_{22}O_{11}$, compus din glucoză și fructoză. Este foarte răspândită în natură, îndeosebi în regnul vegetal. Constituie zahărul alimentar din sfeclă și din trestia de zahăr. În afară de utilizarea ca aliment, z. servește pentru îndulcire și ca *excipient în unele medicamente. Sin.: zahăr alb, sucroză. V. și aspartam.

ZAHĂR, s. n. / sucre, s. m. / sugar. [*Lat.* ***saccharum****, gr.* ***sakkharon*** *= zahăr.*] 1) Aliment de bază, constituit în proporție de 100% din *zaharoză, în cazul *z. alb*. *Z. brun* rezultă prin rafinarea incompletă a zaharozei. 2) Sin. nerecomandat pentru *glucid.

ZĂBĂLUȚĂ, s. f. / perlèche, s. f. / perleche. [*Magh.* ***zabola*** *= zăbală; -uță.*] Sin.: perleș (v.).

ZĂPADĂ CARBONICĂ / neige carbonique / carbon dioxide snow. [*Sl.* ***zapadati*** *= a cădea; lat.* ***carbo, -onis*** *= cărbune.*] Bioxid de carbon solid, obținut prin evaporarea rapidă a CO_2 lichid. Este utilizată în dermatologie (tumori ale pielii, lupus eritematos), în realizarea *liofilizării, în *criobiologie.

ZDROBIRE, s. f. / écrasement, s. m. / crushing. [*Sl.* ***sudrobiti*** *= a zdrobi.*] Leziune traumatică produsă de un agent mecanic și constând în strivirea sau sfărâmarea țesutului asupra căruia s-a produs agresiunea. V. sindrom de strivire.

ZEA MAYS / zea mays / zea mays. Porumb: plantă din familia *Gramineae*. Stigmatele (mătasea) conțin alcaloizi cu acțiune diuretică (ergosterină), saponine și un ulei esențial bogat în carvacrol.

ZEINĂ, s. f. / zéine, s. f. / zein. [*Lat.* ***zea****, gr.* ***zeia*** *= specie de grâu cu un singur bob; -ină.*] Proteină din porumb, săracă în aminoacizii esențiali și lipsită de lizină. De aceea este incriminată ca factor etiologic al distrofiei alimentare și al *pelagrei în cazul consumului predominant de mălai.

ZEIOZĂ, s. f. / zéiose, s. f. / zeiosis. [*Gr.* ***zeiein*** *= a fierbe; -oză.*] Proces de degenerescență și de moarte celulară a leucocitelor, caracterizat prin formarea de expansiuni ale citoplasmei. V. și potocitoză.

ZEISM, s. n. / zeisme, s. m. / zeism. [*Lat.* ***zea****, gr.* ***zeia*** *= specie de grâu cu un singur bob; -ism.*] Tulburări care pot apărea după alimentația bogată în mălai sau alte derivate din porumb. V. zeină.

ZELOFOBIE, s. f. / zelophobie, s. f. / zelophobia. [*Lat.* ***zelus****, gr.* ***zelos*** *= gelozie; gr.* ***phobos*** *= frică.*] Frică morbidă de a fi bănuit, suspectat de gelozie.

ZELOTIPIE, s. f. / zelotypie, s. f. / zelotypia. [*Lat.* ***zelus****, gr.* ***zelos*** *= zel, entuziasm; gr.* ***typos*** *= tip, model, marcă.*] Zel excesiv, până la patologic, în susținerea oricărei cauze.

ZEOLIȚI, s. m. pl. / zéolites, s. f. pl. / zeolits. [*Gr.* ***zeiein*** *= a fierbe;* ***lithos*** *= piatră.*] Silicați dubli naturali de aluminiu și sodiu utilizați la dedurizarea apei.

ZER, s. n. / lactosérum, s. m. / whey. [*Lat.* ***serum*** *= zer.*] Lichid care rămâne după coagularea laptelui. Z. este lipsit de *cazeină, dar conține lactalbumină, loactoglobulină, lactoză și săruri minerale.

ZERO, s. n. / zéro, s. m. / zero. [*Ital.* ***zero*** *= nimic, forma prescurtată a cuvântului zefiro, din ar. sifr.*] 1) Punctul de la care încep măsurările pe o scală. 2) *Z. fiziologic*, temperatura la care toate senzațiile sunt abolite.

ZEUGMATOGRAFIE, s. f. / zeugmatographie, s. f. / zeugmatography. [*Lat.* ***zeugma, -atis****, gr.* ***zeugma, -atos*** *= jug; gr.* ***graphein*** *= a scrie.*] Sin.: rezonanță magnetică nucleară (v.).

ZGOMOT, s. n. / bruit, s. m. / sound, noise. [*Sârbă, croată* ***glomot*** *= zgomot.*] Amestec neomogen de sunete cu intensități și frecvențe diferite, dizarmonice, uneori cu efecte fiziologice neplăcute. O serie de zgomote din organism au valoare semeiologică. V. în continuare.

ZGOMOT ALB / bruit blanc / white sound. Z. caracterizat prin emisia simultană a tuturor frecvențelor spectrului sonor, cu intensitate egală. Este utilizat în audiometrie, pentru explorarea acuității auditive a urechii.

ZGOMOT ATRIAL / bruit atrial / atrial sound. Z. IV cardiac, v. zgomote cardiace.

ZGOMOT AURICULAR / bourdonnement d'oreille / ear buzzing. Sin.: acufenă (v.).

ZGOMOT AUSCULTATORIU / bruit d'auscultation / auscultatory sound. Z. care este perceput la *auscultație. V. și zgomote cardiace, zgomote respiratorii.

ZGOMOT DE EJECȚIE / bruit d'éjection / ejection sound. Zgomot de ejecție perceput ca un clacment arterial protosistolic, produs la debutul ejecției ventriculare. Acest zgomot apare în stenoza valvulară, aortică sau pulmonară.

ZGOMOT DE FOND / bruit de fond / background (noise). Ansamblu de semnale parazite, fie de origine exterioară unui aparat, fie de origine internă. Aceste semnale sunt înregistrate la nivelul etajului terminal al unui lanț de măsurare și se suprapun semnalelor studiate. Există diferite procedee pentru atenuarea z. f. sau de extracție (eliminare) a acestuia din înregistrarea propriu-zisă.

ZGOMOT DE GALOP / bruit de galop / gallop rhythm. Sin.: galop (v.).

ZGOMOT GLOTIC / bruit glottique / glottic sound. Zgomot determinat de trecerea aerului în orificiul glotic, fiind perceput în mod normal în imediata vecinătate a traheei și a bronșiilor sușe. Transmiterea sa în zone îndepărtate ale parenchimului pulmonar este la originea *suflurilor pulmonare.

ZGOMOT HIPOCRATIC / bruit hippocratique / hippocratic sound. Z. care este auzit la *auscultația pulmonară în *piopneumotorax.

ZGOMOT DE PERCUȚIE / bruit de percussion / percussion sound. Z. care se aude la *percuția unor structuri anatomice. Poate avea diferite sonorități (mat, submat, metalic etc.).

ZGOMOT DE TUN / bruit de canon / cannon sound. Zgomot I al inimii deosebit de intens, care apare în cursul blocului atrioventricular complet, din cauza sumării zgomotului I cu zgomotul IV, în momentele când sistola atrială coincide în timp cu cea ventriculară.

ZGOMOTE CARDIACE / bruits du coeur / heart sounds. Ansamblu de fenomene sonore corespunzând fenomenelor mecanice și hemodinamice produse în timpul *revoluției cardiace. Se descriu patru zgomote cardiace: 1) *Z. I c.* marchează debutul revoluției cardiace, este intens, de tonalitate joasă, cu punct maxim de audibilitate în focarul mitralei și corespunde sistolei ventriculare (contracție ventriculară, închidere a valvelor mitralei și tricuspidei, accelerare a sângelui în vasele mari). 2) *Z. II c.*, de intensitate mai mică și tonalitate mai înaltă este produs de închiderea valvelor sigmoide ale aortei și pulmonarei și de vibrația pereților vasculari. Z. I și II sunt separate de marea pauză auscultatorie, corespunzând diastolei ventriculare. 3) *Z. III c.* protodiastolic, este ausculat la începutul diastolei, fiind surd, de mică intensitate, de frecvență joasă și produs de vibrația ventriculilor datorată umplerii rapide a acestora. Z. III este facultativ și se percepe la subiectul tânăr în decubitus. 4) *Z. IV c.* de frecvență joasă, precedând uneori z. I, este produs de umplerea tardivă a ventriculelor în telediastolă prin contracție atrială, nu este audibil în condiții normale, fiind înregistrabil doar la *fonocardiografie. Sin.: zgomot atrial.

ZGOMOTE KOROTKOFF / bruits de Korotkoff / Korotkoff's sounds. [*Nikolai Sergheevici Korotkoff, medic rus, 1874-1920.*] Zgomote arteriale care permit măsurarea presiunii arteriale prin metoda auscultației. Z. K. sunt percepute la nivelul arterei imediat în aval de *sfigmomanomentru. Se disting patru tipuri de tonuri arteriale prin decomprimarea arterei humerale ca urmare a reducerii presiunii manometrice: aproape de tensiunea maximă zgomotele sunt seci și de intensitate medie, apoi suflante și atenuate, în continuare seci și tot mai puternice, iar în final slabe și surde. În practică, prima bătaie percepută corespunde *presiunii arteriale maxime, iar ultima *presiunii minime.

ZIGODACTILIE, s. f. / zygodactylie, s. f. / zygodactyly. [*Gr. zygon = jug; daktylos = deget.*] Reunirea degetelor prin părțile moi, fără fuziunea falangelor.

ZIGOMATIC, adj., s. m. (2) și n. (3) / zygomatique, adj., s. m. (1, 2), os malaire (3) / zygomatic, adj., zygomatic bone. [*Gr. zygoma, -atos = tot ceea ce servește la legat.*] 1) Care se referă la pomeții obrazului. 2) Fiecare din mușchii mare și mic z. 3) *Os z.*: v. tab. anat. - oase. V. și malar.

ZIGOT, s. m. / zygote, s. m. / zygote. [*Gr. zygotos = legat împreună, de la zygor = eu unesc.*] Celulă rezultată din fecundarea *gameților (a unui *ovul de către un *spermatozoid). Sin.: celulă ou, ou fecundat.

ZIMODEM, s. n. / zymodème, s. f. / zymodeme. [*Gr. zyme = ferment, drojdie; demos = popor, populație.*] Structură enzimatică specifică unei anumite populații de microorganisme identificată prin electroforeză. Fiecare sușă microbiană prezintă un z. caracteristic.

ZIMOGEN, s. m. / zymogène, s. m. / zymogen. [*Gr. zyme = ferment, drojdie; gennan = a produce.*] Substanță proteinică specifică din care ia naștere o enzimă. Z. sunt precursori de enzime. Ex.: *tripsinogen, *fibrinogen, *tromboplastinogen, *proconvertină etc. Transformarea z. în enzimă activă este declanșată prin acțiunea ionilor de H^+ și îndeosebi prin însăși enzima respectivă, fenomen denumit *autocataliză. Existența în organism a enzimelor în stare de precursori inactivi previne autodigestia țesututrilor, coagularea sângelui în vase etc.

ZINC, s. n. / zinc, s. m. / zinc. [*Germ. Zink, de la Zinken = dinte de furcă (aluzie la forma metalului atunci când iese din cuptor).*] Elementul nr. 30, cu simbolul Zn și greutatea atomică 65,37. Z. este un metal care formează compuși complecși cu unele substanțe organice. Oligoelement, se află în organism într-o cantitate de 1,4-2,3 g. Z. exercită un rol de coenzimă în cazul a numeroase enzime. Astfel el intensifică activitatea unor enzime (alcooldehidrogenaza) sau hormoni (insulina) și inhibă acțiunea altor enzime (anhidraza carbonică). Carența de z. se asociază cu *acrodermatita enteropatică, tulburări de creștere și sensibilitate anormală la infecții. Ingerate cronic sărurile sale sunt adesea toxice. Carbonatul, clorura și hidroxidul de z. au efect astringent și protector. V. tab. const. biochim.

ZINC FINGER / zinc finger / zinc finger. Anglicism inutil pentru *deget de zinc* (v.).

ZINC-INSULINĂ / zinc-insuline / zinc-insulin. Insulină cristalizată romboedric în prezența acetatului de zinc. Protamin-z.-i. are o absorbție mai lentă, eficacitate prelungită și stabilitate mare.

ZONA, s. f. / zona, s. f. / zona, herpes zoster. [*Lat. zona = brâu, cingătoare, zonă.*] Boală infecțioasă determinată de *virusul varicelo-zosterian (VVZ), caracterizată printr-o erupție alcătuită din vezicule mari flasce, cu topografie unilaterală corespunzând traiectului unui nerv senzitiv. Se însoțește de adenopatie și de tulburări senzitive nevralgice, determinând frecvent sechele dureroase, care durează mult timp după vindecare. Cea mai frecventă localizare este intercostală, mai rar oftalmică (*zona oftalmică) și cervicală. Sin.: zona zoster, herpes zoster.

ZONA OFTALMICĂ / zona ophtalmique / herpes zoster ophthalmicus. Formă topografică de *zona, manifestată printr-o erupție veziculară unilaterală în teritoriul cutanat al nervului oftalmic, prima ramură a trigemenului. Z. o. se poate traduce prin *conjunctivită, *iridociclită (uneori hipertensivă) și îndeosebi prin *keratită, al cărei prognostic poate fi sever, asociat frecvent cu paralizii oculomotorii progresive.

ZONA ZOSTER / zona zoster / herpes zoster. Sin.: zona (v.).

ZONĂ, s. f. / zone, s. f. / zone, zona. [*Lat. zona = brâu, cingătoare, zonă.*] Centură, arie sau regiune delimitată (anat.).

Ex.: 1) *Zona fasciculata*, porțiune centrală a corticosuprarenalei. 2) *Zona incerta* (NA), porțiunea anterioară a formației reticulate. 3) *Zona pectinata*, porțiunea externă a membranei bazilare. 4) *Z. pulmonară*, segment pulmonar, unitate parenchimatoasă pulmonară, anatomică și funcțională. 5) *Z. de remaniere*, leziune colposcopică benignă. 6) *Z. subecuatorială* și *supraecuatorială* a dintelui. 7) *Z. subglotică* etc.

ZONĂ CONTROLATĂ / zone contrôlée / controlled area. Z. cu acces controlat, reglementat conform legii, pentru prevenirea riscului de iradiere cu *radiații ionizante nucleare.

ZONĂ EROGENĂ / zone érogène / erotogenic zone. Regiune cutanată sau mucoasă care poate fi sediul unei excitații de tip sexual. Z. e. sunt îndeosebi regiunile orală, genitouretrală, mamelonară și anală.

ZONĂ KIESSELBACH / zone de Kiesselbach / Kiesselbach's area. [***Wilhelm Kiesselbach****, otorinolaringolog german, profesor la Erlangen, 1839-1902.*] Sin.: pată vasculară Kiesselbach.

ZONĂ TRIGGER / zone détente / trigger zone. Zonă cutaneomucoasă particulară, de obicei de mică întindere, a cărei stimulare, chiar de intensitate slabă, poate declanșa dureri fulgurante, deseori în salve. Z. t. au fost descrise în cazul nevralgiei de trigemen. V. și trigger.

ZONIȚĂ, s. f. / zonite, s. m. / zonite. [*Lat.* ***zona*** *= brâu, cingătoare, zonă; -**iță**.*] Afectare, de obicei tuberculoasă, a unei zone pulmonare.

ZONULA ADHERENS / zonula adherens / zonula adherens. V. zonulă.

ZONULA CILLIARIS / zonula cilliaris / zonula cilliaris. NA: zonula cilliaris. Sin.: zonulă Zinn (v.).

ZONULA OCCLUDENS / zonula occludens / zonula occludens. Sin.: joncțiune impermeabilă (v.).

ZONULĂ, s. f. / zonule, s. m. / zonula. NA: zonula, pl. zonulae. [*Lat.* ***zonula****, dim. de la* ***zona*** *= brâu, cingătoare, zonă.*] 1) Zonă anatomică de dimensiuni mici. 2) *Joncțiune aderentă în formă de centură care încercuiește extremitatea apicală a unei celule epiteliale și o leagă de celulele vecine. La suprafața citoplasmei celulei respective există un fascicul contractil de filamente de *actină. Sin.: *zonula adherens*. 3) *Zonulă Zinn* (v.).

ZONULĂ ZINN / zonule de Zinn / Zinn's zonule. NA: zonula cilliaris. [***Johann Gottfried Zinn****, anatomist și botanist german, profesor la Göttingen, 1727-1759.*] Sistem de fibre care pornesc de la fața internă a corpului ciliar la periferia cristalinului, menținând cristalinul în poziție în globul ocular. Sin.: ligament suspensor al cristalinului, *zonula cilliaris*.

ZONULOLIZĂ, s. f. / zonulolyse, s. f. / zonulolysis. [*Lat.* ***zonula****, dim. de la* ***zona*** *= brâu, cingătoare, zonă; gr.* ***lysis*** *= distrugere, de la* ***lyein*** *= a distruge.*] Distrucția enzimatică, de obicei cu *alfachimotripsină, a *zonulei Zinn, practicată în cursul unor intervenții pentru *cataractă.

ZONULOTOMIE, s. f. / zonulotomie, s. f. / zonulotomy. [*Lat.* ***zonula****, dim. de la* ***zona*** *= brâu, cingătoare, zonă; gr.* ***tome*** *= tăiere, secțiune, de la* ***temnein*** *= a tăia.*] Incizia sau secționarea *zonulei Zinn, utilizată îndeosebi în unele tehnici de extracție totală a cristalinului.

ZOOANTROPIE, s. f. / zooanthropie, s. f. / zooanthropia. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***anthropos*** *= om.*] Stare delirantă în care bolnavul crede că s-a transformat în animal.

ZOOFILIE, s. f. / zoophilie, s. f. / zoophily. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***philia*** *= atracție, de la* ***philein*** *= a iubi.*] 1) Atașament exagerat, afecțiune morbidă, față de un animal, îndeosebi pentru câine sau pisică. 2) Formă de *parafilie constând în preferința pentru animale în provocarea și în finalizarea excitației sexuale.

ZOOFOBIE, s. f. / zoophobie, s. f. / zoophobia. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***phobos*** *= frică.*] Frică nemotivată, irațională față de animale, în absența oricărui pericol.

ZOOMANIE, s. f. / zoomanie, s. f. / zoomania. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***mania*** *= nebunie.*] Iubire anormală, exagerată și exclusivă pentru animale.

ZOOMORFISM, s. n. / zoomorphisme, s. m. / zoomorphism. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***morphe*** *= formă; -**ism**.*] 1) Tendința de a găsi, la om, corespondente din lumea animală. 2) Convingerea în posibilitatea transformării în animal; se observă în unele psihopatii.

ZOONOZĂ, s. f. / zoonose, s. f. / zoonosis. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***nosos*** *= boală.*] Boală animală care, eventual, poate fi transmisă la om, în anumite condiții naturale. Ex.: *bruceloza și *rabia.

ZOOPATIE, s. f. / zoopathie, s. f. / zoopathy. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***pathos*** *= boală.*] Boală a animalelor.

ZOOPLANCTON, s. n. / zooplancton, s. m. / zooplankton. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***plankton****, forma neutră a adj.* ***planktos*** *= rătăcitor.*] Organismele animale care plutesc liber în apă.

ZOOPROFILAXIE, s. f. / zooprophylaxie, s. f. / zooprophylaxis. [(*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***prophylassein*** *= a garanta, de la* ***pro*** *= înainte,* ***phylaxis*** *= protecție.*] Metodă biologică utilizată în combaterea *malariei, care se bazează pe preferința țânțarilor pentru sângele animalelor. În acest scop, între locuințele oamenilor și focarele cu larve se interpun adăposturi pentru vite.

ZOOPSIE, s. f. / zoopsie, s. f. / zoopsia. [*Gr.* ***zoon*** *= animal;* ***opsis*** *= vedere, aspect.*] *Halucinație în general terifiantă, constând în vederea unor animale. Z. este prezentă îndeosebi în *delirium tremens.

ZOOZĂ, s. f. / zoose, s. f. / zoosis. [*Gr.* ***zoon*** *= animal; -**oză**.*] Boală parazitară de origine animală.

ZOSTERIFORM, adj. / zostériforme, adj. / zosteriform. [*Lat.* ***zoster, -eris****, gr.* ***zoster, -eros*** *= centură; lat.* ***forma*** *= formă.*] Care seamănă cu *zona.

ZWITTERION, s. m. / zwitterion, s. m. / zwitterion. [*Germ.* ***Zwitter*** *= bastard, hibrid; gr.* ***ion*** *= migrator, călător, de la* ***ienai*** *= a merge.*] Ion cu două regiuni încărcate pozitiv și negativ (ion dipolar), separate în spațiu.

IX. TABELE DE DATE ANATOMICE

H. VARLAM, V. RUSU, G. NAUM

Abrevieri utilizate în tabelele de date anatomice:

a.	arteră [NA, artera]
aa.	artere [NA, arteriae]
art.	articulaţie [NA, articulatio]
artic.	articulaţii [NA, articulationes]
lig.	ligament [NA, ligamentum]
ligg.	ligamente [NA, ligamenta]
m.	muşchi [NA, musculus]
mm.	muşchi [NA, musculi]
n.	nerv [NA, nervus]
nn.	nervi [NA, nervi]
nl.	nodul(i) limfatic(i) [NA, lymphonodi]
o.	os [NA, os]
oss.	oase [NA, ossa]
p.n.c.	pereche nervi cranieni]
v.	venă [NA, vena]
V.	vezi
vv.	vene [NA, venae]
r.	ramură [NA, ramus]
rr.	ramuri [NA, rami]

1. ARTERE

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
ACETABULARĂ (R. ACETABULAR)	a. acetabuli (r. acetabularis)	a. obturatorie, a. circumflexă femurală medială		acetabulum
ACROMIOTORACICĂ (V. A. TORACOACROMIALĂ)				
ALVEOLARĂ INFERIOARĂ	a. alveolaris inferior	a. maxilară	r. milohioidiană, r. linguală, rr. dentare, rr. peridentare, a. mentală, a. incisivă	m. milohioidian, mandibulă, dinții (incisivi și canin) și parodonțiul arcadei dentare inferioare, mucoasa bucală, buza inferioară, bărbie
ALVEOLARĂ SUPERIOARĂ POSTERIOARĂ	a. alveolaris superior posterior	a. maxilară	rr. dentare, rr. peridentare	premolarii și molarii superiori, maxila, gingia arcadei dentare superioare, mucoasa sinusului maxilar
ALVEOLARE SUPERIOARE ANTERIOARE	aa. alveolares superiores anteriores	a. infraorbitală	rr. dentare, rr. peridentare	maxila, incisivi, canin, gingia arcadei dentare superioare, mucoasa sinusului maxilar
ANGULARĂ	a. angularis	porțiunea terminală a a. faciale, distal de ultima ramură colaterală		mușchii și pielea părții laterale a nasului; se anastomozează cu a. dorsală a nasului (a. oftalmică)
AORTA	aorta	ventriculul stâng	trunchiul principal al componentei sistemice a sistemului arterial	
AORTA ABDOMINALĂ	aorta (pars) abdominalis	segmentul aortei descendente cuprins între hiatusul aortic al diafragmei (T12) și bifurcarea sa în arterele iliace comune (L5)	aa. frenice inferioare, trunchiul celiac, aa. suprarenale mijlocii, a. mezenterică superioară, aa. renale, aa. testiculare/ovariene, a. mezenterică inferioară, aa. lombare, a. sacrată mijlocie	diafragma, segmentele subdiafragmatice ale tubului digestiv, rinichi, splină, gonade, peretele abdominal
AORTA ASCENDENTĂ	aorta (pars) ascendens	segmentul aortei cuprins între originea sa în ventriculul stâng și arcul aortic	a. coronară dreaptă, a. coronară stângă	inimă
AORTA DESCENDENTĂ (V. AORTA TORACICĂ, AORTA ABDOMINALĂ)	aorta (pars) descendens	segmentul aortei cuprins între arcul aortic (T4) și bifurcarea sa în arterele iliace comune (L5); este subîmpărțit în aorta toracică și aorta abdominală		
AORTA TORACICĂ	aorta (pars) thoracica	segmentul aortei descendente cuprins între arcul aortic (T4) și hiatusul aortic al diafragmei (T12)	rr. bronhice, rr. esofagiene, rr. pericardice, rr. mediastinale, aa. frenice superioare, aa. intercostale posterioare (III-XI), a. subcostală	bronhii, plămâni, esofag, pericard, peretele toracic, diafragma

APENDICULARĂ	a. appendicularis	a. ileocolică	r. recurent	apendicele vermiform; prin ramul recurent se anastomozează cu a. cecală posterioară
ARCUATĂ A PICIORULUI	a. arcuata pedis	a. dorsală a piciorului	aa. metatarsiene dorsale (II-IV), aa. digitale dorsale, r. plantar profund	picior, degetele piciorului
ARCUATE RENALE	aa. arcuatae renis	aa. interlobare	aa. interlobulare, arteriole drepte	parenchimul renal
ARCUL AORTIC	arcus aortae	segmentul orizontal al aortei cuprins între aorta ascendentă (a 2-a articulație sternocostală dreaptă) și aorta descendentă (T4)	trunchiul brahiocefalic, a. carotidă comună stângă, a. subclaviculară stângă	structurile parietale și viscerele capului și gâtului, membrele superioare, peretele anterior al trunchiului, diafragma
ARTERIOLE RENALE DREPTE	arteriolae rectae renis	aa. arcuate renale, arteriole glomerulare eferente		piramidele renale
AUDITIVĂ INTERNĂ (V. A. LABIRINTINĂ)				
AURICULARĂ POSTERIOARĂ	a. auricularis posterior	a. carotidă externă	r. musculare, r. auriculară, r. occipitală, rr. parotidiene, a. stilomastoidiană, a. timpanică posterioară	cavitatea timpanică, antrul și celulele mastoidiene, pavilionul urechii, glanda parotidă, m. digastric, m. sternocleidomastoidian, m. occipital, mm. auriculari, m. scăriței, m. stilohioidian, n. facial, canalele semicirculare
AURICULARĂ PROFUNDĂ	a. auricularis profunda	a. maxilară		pielea meatului acustic extern, membrana timpanică, articulația temporomandibulară, glanda parotidă
AXILARĂ	a. axillaris	continuarea a. subclaviculare	a. toracică superioară, a. toracoacromială, a. toracică laterală, a. subscapulară, aa. circumflexe humerale anterioară și posterioară, rr. subscapulare	axila, peretele toracic, umărul, membrul superior
AZIGOS A VAGINULUI		anastomoză longitudinală pe fata anterioară și/sau posterioară a vaginului între ramurile vaginale ale arterei uterine și ale arterelor rectale inferioară și mijlocie		
BAZILARĂ	a. basilaris	formată prin unirea arterelor vertebrale	a. cerebeloasă inferioară anterioară, a. labirintină, rr. pontine, rr. mezencefalice, a. cerebeloasă superioară, aa. cerebrale posterioare	trunchiul cerebral, urechea internă, cerebel, glanda pineală, vălul medular superior, plexurile coroide ale ventriculului al III-lea, lobii temporali și occipitali
BRAHIALĂ	a. brachialis	continuarea a. axilare	a. brahială profundă, a. nutritivă a humerusului, rr. musculare, aa. colaterale ulnare superioară și inferioară, a. radială, a. ulnară	umăr, braț, antebraț, mână
BRAHIALĂ PROFUNDĂ	a. profunda brachii	a. brahială	a. nutritivă a humerusului, rr. deltoidiene, a. colaterală mijlocie și a. colaterală radială	humerus, mușchii și pielea brațului

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
BRAHIALĂ SUPERFICIALĂ (V. A. BRAHIALĂ)	a. brachialis superficialis	variantă a a. brahiale având un traiect mai superficial decât în mod obișnuit		
BUCALĂ	a. buccalis	a. maxilară		m. buccinator, pielea și mucoasa obrazului
BULBARĂ A URETREI (V. A. BULBARĂ A PENISULUI)				
BULBULUI PENISULUI	a. bulbi penis	a. pudendală internă		glandele bulbouretrale, bulbul penisului
BULBULUI VESTIBULULUI (VAGINAL)	a. bulbi vestibuli (vaginae)	a. pudendală internă		bulbul vestibulului vaginal, glanda vestibulară mare (Bartholin), vagin
CALOSOMARGINALĂ	a. callosomarginalis	a. pericaloasă	rr. frontale (anteromedial, mediomedial, posteromedial), r. cingular	fața medială și partea superioară a feței laterale a lobului frontal
CANALULUI PTERIGOIDIAN	a. canalis pterygoidei	a. maxilară (adesea din a. palatină descendentă)	r. faringiană	partea superioară a faringelui, tuba auditivă, cavitatea timpanică; anastomoză între a. carotidă internă și a. maxilară
CAROTICOTIMPANICE	aa. caroticotympanici	a. carotidă internă		cavitatea timpanică
CAROTIDĂ COMUNĂ	a. carotis communis	trunchiul brahiocefalic (dreapta), arcul aortic (stânga)	artera carotidă internă și artera carotidă externă	pereții și viscerele capului și gâtului (v. ramurile)
CAROTIDĂ EXTERNĂ	a. carotis externa	a. carotidă comună	a. tiroidiană superioară, a. faringiană ascendentă, a. linguală, a. facială, a. occipitală, a. auriculară posterioară, a. temporală superficială, a. maxilară	fața, pereții și viscerele gâtului
CAROTIDĂ INTERNĂ	a. carotis interna	a. carotidă comună	aa. caroticotimpanice, a canalului pterigoidian (inconstantă), rr. tentoriale, rr. meningeale, r. sinusului cavernos, r. ganglionului trigeminal, aa. hipofizare superioară și inferioară, r. clivusului, a. oftalmică, a comunicantă posterioară, a. coroidiană anterioară, a. cerebrală anterioară, a. cerebrală mijlocie	urechea medie, emisferele cerebrale, glanda hipofiză, orbită, meninge, plexurile coroide ale ventriculului lateral (v. ramurile individuale)
CECALĂ ANTERIOARĂ	a. cecalis anterior	a. ileocolică		fața anterioară a cecului
CECALĂ POSTERIOARĂ	a. cecalis posterior	a. ileocolică		fața posterioară a cecului
CENTRALĂ A RETINEI	a. centralis retinae	a. oftalmică	r. superior, r. inferior	retina
CENTRALĂ LUNGĂ	a. centralis longa	a. cerebrală anterioară		părțile anterioară și inferioară ale capului nucleului caudat, părțile rostrale ale putamenului, globusului pallidus, capsulei interne

CENTRALĂ SCURTĂ	a. centralis brevis	a. cerebrală anterioară		nucleii anteriori ai hipotalamusului, partea anterioară a infundibulului
CENTRALE ANTEROLATERALE	aa. centrales anterolaterales	a. cerebrală mijlocie		partea mijlocie a capsulei interne, ganglionii bazali, capsula externă, claustrum, capsula extremă, corpul striat, talamus (parțial)
CENTRALE ANTEROMEDIALE	aa. centrales anteromediales	a. cerebrală anterioară		nucleii anteriori ai hipotalamusului, partea anterioară a infundibulului, rostrumul corpului calos, bulbul și tractul olfactiv, trigonul olfactiv
CENTRALE POSTERO-LATERALE	aa. centrales posterolaterales	a. cerebrală posterioară		crus cerebri, partea posterioară a talamusului, lama tectală, glanda pineală, corpul geniculat medial
CENTRALE POSTEROMEDIALE	aa. centrales posteromediales	a. cerebrală posterioară		partea anterioară a talamusului, pereteIe ventriculului al III-lea, globus pallidus
CEREBELOASĂ INFERIOARĂ ANTERIOARĂ	a. cerebelli inferior anterior	a. bazilară	a. labirintină	partea anterolaterală a feței inferioare a cerebelului, partea inferolaterală a punții, partea superioară a bulbului rahidian (uneori), urechea internă
CEREBELOASĂ INFERIOARĂ POSTERIOARĂ	a. cerebelli inferior posterior	a. vertebrală	a. spinală posterioară (uneori), r. medială, r. laterală	partea posterioară a feței inferioare a cerebelului, măduva spinării, partea superioară a bulbului rahidian, plexurile coroide ale ventriculului al IV-lea
CEREBELOASĂ SUPERIOARĂ	a. cerebelli superior	a. bazilară		partea superioară a cerebelului, mezencefal, glanda epifiză, plexurile coroide ale ventriculului al III-lea
CEREBRALĂ ANTERIOARĂ	a. cerebri anterior	a. carotidă internă	a. comunicantă anterioară; rr. centrale: aa. centrale anteromediale, a. centrală scurtă, a. centrală lungă; rr. corticale (din partea postcomunicantă - a. pericaloasă): a. frontobazală medială, a. calosomarginală, a. paracentrală, a. precuneală, a. parieto-occipitală	hipotalamusul anterior, corpul striat, capsula internă, corpul calos, bulbul olfactiv, cortexul orbital, frontal, parietal
CEREBRALĂ MIJLOCIE	a. cerebri media	a. carotidă internă	rr. centrale: aa. centrale anterolaterale; rr. corticale: aa. insulare, a. frontobazală laterală, aa. temporale, a. șanțului precentral, a. șanțului central, a. șanțului post-central, aa. parietale anterioară și posterioară, a. girusului angular	capsula internă, nucleii bazali, capsula externă, claustrum, capsula extremă, corpul striat, talamus
CEREBRALĂ POSTERIOARĂ	a. cerebri posterior	ramură terminală de bifurcare a a. bazilare	rr. centrale: aa centrale posteromediale, aa. centrale posterolaterale, rr. talamice, rr. pedunculare, rr. coroidiene posterioare; rr. corticale: a. occipitală laterală, a. occipitală medială	talamus, pedunculii cerebrali, tectum, glanda epifiză, corpii geniculați, plexurile coroide ale ventriculilor laterali și ventriculului al III-lea, fața medială a lobilor temporal și occipital, spleniumul corpului calos

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
CERVICALĂ ASCENDENTĂ	a. cervicalis ascendens	a. tiroidiană inferioară, trunchiul tirocervical (uneori)	rr. spinale	mușchii gâtului, vertebre, măduva spinării
CERVICALĂ PROFUNDĂ	a. cervicalis profunda	trunchiul costocervical		mușchii profunzi ai cefei
CERVICALĂ SUPERFICIALĂ	a. cervicalis superficialis	r. superficial al a. transverse a gâtului; trunchiul tirocervical		
CILIARE ANTERIOARE	aa. ciliares anteriores	rr. musculare ale a. oftalmice	aa. episclerale, aa. conjunctivale anterioare	coroidă, corpul ciliar, iris, conjunctivă
CILIARE POSTERIOARE LUNGI	aa. ciliares posteriores longae	a. oftalmică		corpul ciliar, iris (marele cerc arterial)
CILIARE POSTERIOARE SCURTE	aa. ciliares posteriores breves	a. oftalmică		coroidă, corpul ciliar, iris (marele cerc arterial)
CIRCUMFLEXĂ FEMURALĂ LATERALĂ	a. circumflexa femoris lateralis	a. femurală profundă	r. ascendentă, r. transversă, r. descendentă	articulația șoldului, capul și gâtul femural, mușchii șoldului și coapsei, rețeaua articulară a genunchiului
CIRCUMFLEXĂ FEMURALĂ MEDIALĂ	a. circumflexa femoris medialis	a. femurală profundă	r. profundă, r. ascendentă, r. transversă, r. acetabulară (a. acetabulară)	articulația șoldului, capul și gâtul femural, mușchii șoldului și coapsei
CIRCUMFLEXĂ HUMERALĂ ANTERIOARĂ	a. circumflexa humeri anterior	a. axilară		articulația scapulohumerală, capul humeral, m. deltoid, capătul lung al m. biceps brahial, tendonul m. mare pectoral
CIRCUMFLEXĂ HUMERALĂ POSTERIOARĂ	a. circumflexa humeri posterior	a. axilară		articulația scapulohumerală, m. deltoid, m. triceps, m. mare rotund și m. mic rotund
CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ PROFUNDĂ	a. circumflexa ilium profunda	a. iliacă externă	r. ascendentă	peretele abdominal anterolateral, regiunea iliacă, stinghie, m. croitor, m. tensor al fasciei lata
CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ SUPERFICIALĂ	a. circumflexa ilium superficialis	a. femurală		peretele abdominal anterolateral, regiunea iliacă, stinghie, nl. inghinali, m. croitor, m. tensor al fasciei lata
CIRCUMFLEXĂ SCAPULARĂ	a. circumflexa scapulae	a. subscapulară		mușchii subspinos, mare rotund, mic rotund
CISTICĂ	a. cystica	ramura dreaptă a a. hepatice proprii		vezicula biliară, fața viscerală a ficatului
COLATERALĂ CUBITALĂ INFERIOARĂ (V. A. COLATERALĂ ULNARĂ INFERIOARĂ)				
COLATERALĂ CUBITALĂ SUPERIOARĂ (V. A. COLATERALĂ ULNARĂ SUPERIOARĂ)				

COLATERALĂ MIJLOCIE	a. collateralis media	r. terminală posterioară a a. brahiale profunde		capătul medial al m. triceps brahial, articulația cotului
COLATERALĂ RADIALĂ	a. collateralis radialis	r. terminală anterioară a a. brahiale profunde		m. brahioradial, m. brahial, articulația cotului
COLATERALĂ ULNARĂ INFERIOARĂ	a. collateralis ulnaris inferior	a. brahială		articulația cotului, mușchii epicondilieni mediali
COLATERALĂ ULNARĂ SUPERIOARĂ	a. collateralis ulnaris superior	a. brahială		articulația cotului, m. triceps brahial, mușchii epicondilieni mediali
COLICĂ DREAPTĂ	a. colica dextra	a. mezenterică superioară; uneori prin trunchi comun cu a. ileocolică	r. descendentă, r. ascendentă	colonul ascendent
COLICĂ DREAPTĂ INFERIOARĂ (V. A. ILEOCOLICĂ)				
COLICĂ MIJLOCIE	a. colica media	a. mezenterică superioară	r. dreaptă, r. stângă	colonul transvers
COLICĂ STÂNGĂ	a. colica sinistra	a. mezenterică inferioară		colonul descendent
COMUNICANTĂ ANTERIOARĂ	a. communicans anterior cerebri	anastomoză între arterele cerebrale anterioare care completează anterior cercul arterial Willis		
COMUNICANTĂ POSTERIOARĂ	a. communicans posterior cerebri	a. carotidă internă; se anastomozează cu a. cerebrală posterioară completând cercul arterial Willis		tractul optic, crus cerebri, regiunea interpedunculară, girusul hipocampic
CONJUNCTIVALE ANTERIOARE	aa. conjunctivales anteriores	aa. ciliare anterioare		conjunctiva
CONJUNCTIVALE POSTERIOARE	aa. conjunctivales posteriores	a. palpebrală medială		caruncula lacrimală, conjunctiva
COROIDIANĂ ANTERIOARĂ	a. choroidea anterior	a. carotidă internă; a. cerebrală mijlocie		tractul optic, crus cerebri, uncusul hipocampic, globus pallidus, partea posterioară a capsulei interne, corpii geniculați, plexurile coroide ale ventriculului lateral
COROIDIANĂ POSTERIOARĂ		una dintre ramurile coroidiene ale a. cerebrale posterioare		plexurile coroide ale ventriculului lateral și ventriculului al III-lea
CORONARĂ DREAPTĂ	a. coronaria dextra	aorta ascendentă	r. conului arterial, r. nodului sinoatrial (a. nodală), rr. atriale, r. marginală dreaptă, r. atrială intermediară, r. interventriculară posterioară, r. nodului atrioventricular, rr. septale interventriculare (din r. septală interventriculară)	conul arterial, nodul sinoatrial (55%), atriul drept, ventriculul drept, ventriculul stâng (parțial), nodul atrioventricular, 1/3 posterioară a septului interventricular
CORNARĂ STÂNGĂ	a. coroaria sinistra	aorta scendentă	r. intervenriculară anterioară (r. conului arterial, r. laterală, rr. septale interventriculare), r. circumflexă (r. atrială anastomotică, r. marginală stângă, r. atrială intermediară, r. ventriculară posterioară stângă, r. nodului sino-atrial, r. nodală atrioventriculară (inconstantă), rr. atriale	conul arterial, ventriculul stâng, 2/3 anterioare ale septului interventricular, atriul stâng, nodul sinoatrial (45%), nodul atrioventricular (uneori)

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
COZII PANCREASULUI	a. caudae pancreatis	a. splenică		coada pancreasului
CREMASTERICĂ	a. cremasterica	a. epigastrică inferioară		m. cremaster, învelișurile cordonului spermatic
DEFERENȚIALĂ (V. A. DUCTULUI DEFERENT)				
DENTARE (V. AA. ALVEOLARE)				
DIAFRAGMATICĂ INFERIOARĂ (V. A. FRENICĂ INFERIOARĂ)				
DIAFRAGMATICĂ SUPERIOARĂ (V. A. FRENICĂ SUPERIOARĂ)				
DIAFRAGMATICE (V. AA. FRENICE)				
DIGITALE COMUNE ALE PICIORULUI (V. A. METATARSIENE)				
DIGITALE DORSALE ALE MÂINII	aa. digitales dorsales manus	aa. metacarpiene dorsale		fața dorsală a degetelor mâinii
DIGITALE DORSALE ALE PICIORULUI	aa. digitales dorsales pedis	aa. metatarsiene dorsale		fața dorsală a degetelor piciorului
DIGITALE PALMARE COMUNE	aa. digitales palmares communes	arcada palmară superficială	aa. palmare digitale proprii	degetele mâinii
DIGITALE PALMARE PROPRII	aa. digitales palmares propriae	aa. digitale palmare comune		degetele mâinii
DIGITALE PLANTARE COMUNE	aa. digitales plantares communes	aa. metatarsiene plantare	aa. digitale plantare proprii	degetele piciorului
DIGITALE PLANTARE PROPRII	aa. digitales plantares propriae	aa. digitale plantare comune		degetele piciorului
DORSALĂ A CLITORISULUI	a. dorsalis clitoridis	a. pudendală internă		clitoris
DORSALĂ A NASULUI	a. dorsalis nasi	a. oftalmică	r. lacrimală	sacul lacrimal, dosul nasului
DORSALĂ A PENISULUI	a. dorsalis penis	a. pudendală internă		glandul, coroana și preputul penisului
DORSALĂ A PICIORULUI	a. dorsalis pedis	continuarea arterei tibiale anterioare	aa. tarsiene mediale și a. tarsiană laterală, a. arcuată	picior

DORSALĂ A SCAPULEI	a. dorsalis scapulae	r. profund al a. transverse a gâtului; a. subclaviculară		mm. romboizi, m. latissimus dorsi
DUCTULUI DEFERENT	a. ductus deferentis	a. ombilicală; aa. vezicale superioare (uneori)	rr. ureterale	ureter, ductul deferent, veziculele seminale, testicul
EPIGASTRICĂ INFERIOARĂ	a. epigastrica inferior	a. iliacă externă	r. pubiană, a. cremasterică, a. ligamentului rotund al uterului	m. cremaster, învelișurile cordonului spermatic, ligamentul rotund al uterului, peretele abdominal
EPIGASTRICĂ SUPERFICIALĂ	a. epigastrica superficialis	a. femurală		peretele abdominal, stinghie, nodulii limfatici inghinali
EPIGASTRICĂ SUPERIOARĂ	a. epigastrica superior	a. toracică internă		peretele abdominal, diafragma
EPISCLERALE	aa. episclerales	aa. ciliare anterioare		iris, corpul ciliar
ETMOIDALĂ ANTERIOARĂ	a. ethmoidalis anterior	a. oftalmică	a. meningee anterioară, rr. septale anterioare, rr. nazale anterioare laterale, r. nazală externă	meningele fosei craniene anterioare, sinusul frontal, celule etmoidale anterioare și mijlocii, mucoasa nazală din partea anterioară a plafonului cavității nazale și peretelui lateral, septul nazal, pielea dosului nasului
ETMOIDALĂ POSTERIOARĂ	a. ethmoidalis posterior	a. oftalmică		celule etmoidale posterioare, meninge, partea posterioară a peretelui lateral al cavității nazale
FACIALĂ	a. facialis	a. carotidă externă	a. palatină ascendentă, a. submentală, a. labială inferioară, a. labială superioară, r. tonsilară, rr. glandulare, r. nazală laterală, a. angulară	arcurile palatine, amigdala palatină, vălul palatin, baza limbii, glanda submandibulară, planșeul cavității bucale, buze, fețele laterale și dosul nasului, septul nazal
FARINGIANĂ ASCENDENTĂ	a. pharyngea ascendens	a. carotidă externă	rr. faringiene, a. timpanică inferioară, a. meningee posterioară	peretele faringelui, amigdala palatină, tuba auditivă, cavitatea timpanică, dura mater a fosei craniene posterioare
FEMURALĂ	a. femoralis	continuarea a. iliace externe la nivelul ligamentului inghinal	a. epigastrică superficială, a. circumflexă iliacă superficială, aa. pudendale externe, a. femurală profundă, a. descendentă a genunchiului	partea inferioară a peretelui abdominal, regiunea inghinală, organele genitale externe, coapsa, planurile profunde ale regiunii gluteale, articulația genunchiului
FEMURALĂ PROFUNDĂ	a. profunda femoris	a. femurală	a. circumflexă femurală medială a. circumflexă femurală laterală, aa. perforante	capul și gâtul femural, articulația șoldului, mușchii gluteali, mușchii coapsei
FESIERĂ INFERIOARĂ (V. A GLUTEALĂ INFERIOARĂ)				
FESIERĂ SUPERIOARĂ (V. A GLUTEALĂ SUPERIOARĂ)				
FIBULARĂ (V. A. PERONIERĂ)	a. fibularis	termen alternativ pentru a. peronieră		

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
FRENICE INFERIOARE	aa. phrenicae inferiores	aorta abdominală	a. suprarenală superioară	diafragma, glanda suprarenală
FRENICE SUPERIOARE	aa. phrenicae superiores	aorta toracică		fața superioară a porțiunii vertebrale a diafragmei
FRONTALĂ (V. A. SUPRA-TROHLEARĂ)				
FRONTOBAZALĂ LATERALĂ	a. frontobasalis lateralis	a. cerebrală mijlocie		girusul frontal inferior, partea laterală a feței inferioare a lobului frontal (girusul orbital lateral)
FRONTOBAZALĂ MEDIALĂ	a. frontobasalis medialis	a. pericaloasă		fața inferioară a lobului frontal
FUNICULARĂ (V. A. TESTICULARĂ)				
GASTRICĂ DREAPTĂ	a. gastrica dextra	a. hepatică comună		porțiunea pilorică a stomacului pe mica curbură
GASTRICĂ STÂNGĂ	a. gastrica sinistra	trunchiul celiac	rr. esofagiene	partea abdominală a esofagului, mica curbură gastrică, o parte a lobului hepatic stâng (frecvent)
GASTRICE SCURTE	aa. gastricae breves	a. splenică		partea superioară a corpului stomacului
GASTRODUODENALĂ	a. gastroduodenalis	a. hepatică comună	a. pancreaticoduodenală superioară, a. gastroepiploică dreaptă	stomac, duoden, pancreas, mare epiploon
GASTROEPIPLOICĂ DREAPTĂ	a. gastroepiploica dextra	termen alternativ pentru a. gastro-omentală dreaptă		
GASTROEPIPLOICĂ STÂNGĂ	a. gastroepiploica sinistra	termen alternativ pentru a. gastro-omentală stângă		
GASTRO-OMENTALĂ DREAPTĂ	a. gastro-omentalis dextra	a. gastroduodenală	rr. omentale (epiploice)	stomac, mare epiploon
GASTRO-OMENTALĂ STÂNGĂ	a. gastro-omentalis sinistra	a. splenică	rr. omentale (epiploice)	stomac, mare epiploon
GENICULARĂ DESCENDENTĂ	a. genus descendens	a. femurală	r. safen, rr. articulare	articulația genunchiului, pielea părții superomediale a gambei
GENICULARĂ INFERIOARĂ LATERALĂ	a. genus inferior lateralis	a. poplitee		articulația genunchiului
GENICULARĂ INFERIOARĂ MEDIALĂ	a. genus inferior medialis	a. poplitee		articulația genunchiului
GENICULARĂ MIJLOCIE	a. genus media	a. poplitee		articulația genunchiului, ligamentele încrucișate, sinoviala patelară și pliurile alare

GENICULARĂ SUPERIOARĂ LATERALĂ	a. genus superior lateralis	a. poplitee		articulația genunchiului, femur, patela, mușchii învecinați
GENICULARĂ SUPERIOARĂ MEDIALĂ	a. genus superior medialis			articulația genunchiului, femur, patela, mușchii învecinați
GIRUSULUI ANGULAR	a. gyri angularis	a. cerebrală mijlocie		cortexul girusului angular
GLUTEALĂ INFERIOARĂ	a. glutea inferior	a. iliacă internă	a. nervului sciatic	articulația șoldului, fesă, fața posterioară a coapsei
GLUTEALĂ SUPERIOARĂ	a. glutea superior	a. iliacă internă	r. superficial, r. profund (r. superior, r. inferior)	fesă
HELICINE ALE PENISULUI	aa. helicinae penis	a. profundă a penisului, a. dorsală a penisului		țesutul erectil al penisului
HEMOROIDALE (V. A. RECTALE)				
HEPATICĂ COMUNĂ	a. hepatica communis	trunchiul celiac	a. gastrică dreaptă, a. gastroduodenală, a. hepatică proprie	stomac, pancreas, duoden, ficat, vezicula biliară, mare epiploon
HEPATICĂ PROPRIE	a. hepatica propria	a. hepatică comună	r. dreaptă, r. stângă	ficat, vezicula biliară
HEUBNER (V. A. CENTRALĂ LUNGĂ)				
HIALOIDĂ	a. hyaloidea	a. oftalmică primitivă		cristalinul embrionar și fetal
HIPOFIZARĂ INFERIOARĂ	hypophysialis inferior	a. carotidă internă		glanda hipofiză
HIPOFIZARĂ SUPERIOARĂ	hypophysialis superior	a. carotidă internă		glanda hipofiză
HIPOGASTRICĂ (V. A. ILIACĂ INTERNĂ)				
HUMERALĂ (V. A. BRAHIALĂ)				
HUMERALĂ PROFUNDĂ (V. A. BRAHIALĂ PROFUNDĂ)				
ILEALE	aa. ilei	a. mezenterică superioară		ileon
ILEOCOLICĂ	a. ileocolica	a. mezenterică superioară	r. colică (ascendentă), a. cecală anterioară, a. cecală posterioară, a. apendiculară, r. ileală	partea terminală a ileonului, cec, apendicele vermiform, colonul ascendent
ILIACĂ COMUNĂ	a. iliaca communis	aorta abdominală	a. iliacă externă, a. iliacă internă	peritoneu, ureter, noduli limfatici, m. psoas
ILIACĂ EXTERNĂ	a. iliaca externa	a. iliacă comună	a. epigastrică inferioară, a. circumflexă iliacă profundă	m. psoas, noduli limfatici, peretele abdominal anterolateral
ILIACĂ INTERNĂ	a. iliaca interna	a. iliacă comună	a. obturatorie, a. pudendală internă, a. gluteală inferioară, a. iliolombară, aa. sacrate laterale, a. gluteală superioară, a. ombilicală, a. uterină, a. vezicală inferioară, a. vaginală, a. rectală mijlocie	pereții și organele pelvisului, fesele, organele aparatului reproducător, fața medială a coapsei

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
ILIOLOMBARĂ	a. iliolumbalis	a. iliacă internă	r. lombară, r. iliacă	oasele și mușchii pelvisului, a 5-a vertebră lombară
INFRAORBITALĂ	a. infraorbitalis	a. maxilară	aa. alveolare superioare anterioare	maxila, sinusul maxilar, caninul și incisivii superiori, pleoapa inferioară, obrazul, partea laterală a nasului
INSULARE	aa. insulares	a. cerebrală mijlocie		cortexul insulei
INTERCOSTALĂ ANTERIOARĂ	a. intercostalis anterior	trunchiul costocervical		structurile primelor 2 spații intercostale
INTERCOSTALĂ ANTERO-SUPERIOARĂ (V. A. INTERCOSTALĂ ANTERIOARĂ)	a. intercostalis anterosuperior	termen alternativ pentru a. intercostală anterioară		
INTERCOSTALĂ SUPREMĂ (V. A. INTERCOSTALĂ ANTERIOARĂ)	a. intercostalis suprema	termen alternativ pentru a. intercostală anterioară		
INTERCOSTALE POSTERIOARE I și II	aa. intercostales posteriores I et II	a. intercostală supremă	rr. dorsale, r. spinală	partea superioară a peretelui toracic, meninge, măduva spinării
INTERCOSTALE POSTERIOARE III-XII	aa. intercostales posteriores III - XII	aorta toracică	r. dorsală, r. colaterală, rr. cutanate laterale	peretele toracic, meninge, măduva spinării
INTERLOBARE RENALE	aa. interlobares renis	a. segmentare (renale)	aa. arcuate renale	lobii renali
INTERLOBULARE HEPATICE	aa. interlobulares hepatis	arterele segmentare hepatice ale ramurilor dreaptă și stângă ale a. hepatice propria		spațiile portale, lobulii hepatici
INTERLOBULARE RENALE	aa. interlobulares renis	aa. arcuate renale		glomerulii renali
INTEROSOASĂ ANTERIOARĂ	a. interossea anterior	a. interosoasă comună sau a. interosoasă posterioară	a. mediană	planurile profunde ale compartimentului anterior al antebrațului
INTEROSOASĂ COMUNĂ	a. interossea communis	a. ulnară	aa. interosoase anterioară și posterioară	fosa cubitală
INTEROSOASĂ POSTERIOARĂ	a. interossea posterior	a. interosoasă comună	a. interosoasă recurentă	părțile profunde ale compartimentului posterior al antebrațului
INTEROSOASĂ RECURENTĂ	a. interossea recurrens	a. interosoasă posterioară sau comună		fața posterioară a cotului
ISCHIATICĂ (V. A. GLUTEALĂ INFERIOARĂ)				
JEJUNALE	aa. jejunales	a. mezenterică superioară		jejun
LABIALĂ INFERIOARĂ	a. labialis inferior	a. facială		buza inferioară (glande, mușchi, mucoasă)

LABIALĂ SUPERIOARĂ	a. labialis superior	a. facială	r. alară, r. septală	buza superioară, partea anteroinferioară a septului nazal, aripa nasului
LABIRINTINĂ	a. labyrinthi	trunchiul bazilar, a. cerebeloasă inferioară anterioară	rr. vestibulare, r. cohleară	urechea internă
LACRIMALĂ	a. lacrimalis	a. oftalmică	r. meningeală recurentă, rr. zigomatice, aa. palpebrale laterale	meninge, fosa temporală, mm. drepţi superior şi lateral, glanda lacrimală, pleoape, conjunctivă
LARINGEE INFERIOARĂ	a. laryngea inferior	a. tiroidiană inferioară		muşchii şi mucoasa laringelui
LARINGEE SUPERIOARĂ	a. laryngea superior	a. tiroidiană superioară		muşchii şi mucoasa laringelui
LENTICULOSTRIATE (V. AA. CENTRALE ANTERO-LATERALE)				
LIGAMENTULUI ROTUND AL UTERULUI	a. ligamenti teretis uteri	a. epigastrică inferioară		ligamentul rotund al uterului
LINGUALĂ	a. lingualis	a. carotidă externă	r. suprahioidiană, a. sublinguală, rr. dorsale linguale, a. profundă a limbii	limbă, glanda sublinguală, arcul palatoglos, amigdală, m. milohioidian, mucoasa planşeului bucal, gingie, epiglotă
LINGUALĂ PROFUNDĂ	a. profunda linguae	a. linguală		muşchii limbii, mucoasa linguală
LOBULUI CAUDAT	a. lobi caudati	ramurile a. hepatice proprii		lobul caudat al ficatului
LOMBARĂ IMA	a. lumbalis ima	a. sacrată mijlocie		sacrum, m. mare fesier, m. iliac, rect
LOMBARE	aa. lumbales	aorta abdominală	rr. dorsale, rr. spinale	vertebrele lombare, muşchii spatelui, peretele abdominal posterior, capsula renală
LUSORIA		a. subclaviculară dreaptă aberantă cu originea în aorta descendentă şi traiect posterior esofagului producând adesea disfagie		
MALEOLARĂ ANTERIOARĂ LATERALĂ	a. malleolaris anterior lateralis	a. tibială anterioară		articulaţia gleznei
MALEOLARĂ ANTERIOARĂ MEDIALĂ	a. malleolaris anterior medialis	a. tibială anterioară		articulaţia gleznei, tegumentele din vecinătate
MAMARĂ EXTERNĂ (V. A. TORACICĂ LATERALĂ)				
MAMARĂ INTERNĂ (V. A. TORACICĂ INTERNĂ)				
MASETERICĂ	a. masseterica	a. maxilară		m. maseter
MAXILARĂ	a. maxilară	a. carotidă externă	a. auriculară profundă, a. timpanică anterioară, a. alveolară inferioară, a. meningee mijlocie, a. maseterică, aa. temporale profunde, r. pterigoidiene, a. bucală, a. alveolară superioară posterioară, a. infraorbitală, a. canalului pterigoidian, a. palatină descendentă, a. sfenopalatină	mucoasa cavităţii timpanice, membrana timpanică, dinţii, parodonţiul şi gingia arcadelor dentare superioară şi inferioară, muşchii masticatori, meninge, oasele bolţii craniene, mucoasa cavităţii bucale, mucoasa foselor nazale, sinusurile paranazale, bolta palatină, faringe, tuba auditivă (v. ramurile individuale)

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
MAXILARĂ EXTERNĂ (V. A. FACIALĂ)				
MAXILARĂ INTERNĂ (V. A. MAXILARĂ)				
MEDIANĂ	a. mediana	a. interosoasă anterioară		n. median, mușchii din compartimentul anterior al antebrațului, radius, ulna
MENINGEE ANTERIOARĂ	a. meningea anterior	a. etmoidală anterioară		dura mater a fosei craniene anterioare
MENINGEE MIJLOCIE	a. meningea media	a. maxilară	r. meningee accesorie, r. pietroasă, a. timpanică superioară, r. frontală, r. parietală, r. anastomotică pentru r. meningee recurentă din a. lacrimală	unele oase ale craniului, dura mater din fosele craniene mijlocie și anterioară, cavitatea timpanică
MENINGEE POSTERIOARĂ	a. meningea posterior	a. faringiană ascendentă		oasele și dura mater din fosa craniană posterioară
MENTALĂ	a. mentalis	a. alveolară inferioară		părțile moi ale bărbiei și buzei inferioare
METACARPIENE DORSALE	aa. metacarpeae dorsales	rețeaua dorsală a carpului (II-IV), a. radială (I)	aa. digitale dorsale	fața dorsală a degetelor mâinii
METACARPIENE PALMARE	aa. metacarpeae palmares	arcada palmară profundă		oasele metacarpiene, mușchii interosoși
METATARSIENE DORSALE	aa. metatarseae dorsales	a. arcuată	aa. digitale dorsale	fața dorsală a piciorului și degetelor
METATARSIENE PLANTARE	aa. metatarseae plantares	arcada plantară	rr. perforante (spre aa. metatarsiene dorsale), aa. digitale plantare comune	fața plantară a degetelor
MEZENTERICĂ INFERIOARĂ	a. mesenterica inferior	aorta abdominală	a. colică stângă, aa. sigmoidiene, a. rectală superioară	1/3 stângă a colonului transvers, flexura colică stângă, colonul descendent, rect
MEZENTERICĂ SUPERIOARĂ	a. mesenterica superior	aorta abdominală	aa. pancreaticoduodenale inferioare, aa. jejunale, aa. ileale, a. ileocolică, a. colică dreaptă, a. colică mijlocie	capul pancreasului, intestinul subțire, cec, apendicele vermiform, colonul ascendent, flexura colică dreaptă, 2/3 drepte ale colonului transvers
MUSCULOFRENICĂ	a. musculophrenica	a. toracică internă	rr. intercostale anterioare	diafragma, spațiile intercostale, peretele anterolateral al abdomenului
NAZALĂ EXTERNĂ	a. nasi externa	termen alternativ pentru a. dorsală a nasului		
NAZALE POSTERIOARE LATERALE	aa. nasales posteriores laterales	a. sfenopalatină		părțile posterioare ale cornetelor și peretelui lateral al foselor nazale
NAZOPALATINĂ		a. sfenopalatină		se anastomozează cu a. palatină mare prin canalul incisiv
NENUMITĂ (V. TRUNCHIUL BRAHIOCEFALIC)	a. anonyma			

NERVULUI MEDIAN (V. A. MEDIANĂ)	a. comes nervi mediani			
NERVULUI SCIATIC	a. comitans nervi ischiatici	a. gluteală inferioară		însoțește nervul sciatic
NEUBAUER (V. A. TIROIDIANĂ IMA)				
NUTRITIVĂ	a. nutricia	arteră cu origine variabilă care vascularizează canalul medular al unui os lung		
NUTRITIVE ALE HUMERUSULUI	aa. nutriciae humeri	a. brahială, a. brahială profundă		humerus
ȘANȚULUI CENTRAL	a. sulci centralis	a. cerebrală mijlocie		girusurile precentral și postcentral
ȘANȚULUI POSTCENTRAL	a. sulci postcentralis	a. cerebrală mijlocie		girusul postcentral
ȘANȚULUI PRECENTRAL	a. sulci precentralis	a. cerebrală mijlocie		partea operculară a girusului frontal inferior, cortexul lobului frontal în vecinătatea șanțului precentral
OBTURATORIE	a. obturatoria	a. iliacă internă	r. pubiană, r. acetabulară, r. anterioară, r. posterioară	m. obturator intern, m. iliac, osul iliac, m. obturator extern, m. pectineu, mm. adductori, m. gracilis, pielea organelor genitale externe, mușchii cu origine pe tuberozitatea ischiatică, capul femural, articulația șoldului
OBTURATORIE ACCESORIE	a. obturatoria accessoria	termen aplicat ramurii obturatorii a ramurii pubiene a a. epigastrice inferioare care se anastomozează cu ramura pubiană a a. obturatorii pe fața posterioară a ramurii superioare a pubisului		
OCCIPITALĂ	a. occipitalis	a. carotidă externă	r. mastoidiană, r. auriculară, rr. sternocleidomastoidiene, r. meningeală (inconstantă), rr. occipitale, r. descendentă	dura mater a fosei craniene posterioare, celulele mastoidiene, fața posterioară a pavilionului urechii, m. sternocleidomastoidian, mușchii posteriori ai gâtului, scalpul regiunii occipitale
OCCIPITALĂ LATERALĂ	a. occipitalis lateralis	a. cerebrală posterioară	rr. temporale	girusul parahipocampic, uncus, girusurile occipitotemporale lateral și medial
OCCIPITALĂ MEDIALĂ	a. occipitalis medialis	a. cerebrală posterioară	rr. dorsale ale corpului calos, rr. parietale, r. parieto-occipitală, r. calcarină, r. occipitotemporală	spleniumul corpului calos, fața medială a lobului temporal, lobulii precuneus și cuneus, aria striată, fața medială a lobului occipital
OFTALMICĂ	a. ophtalmica	a. carotidă internă	a. lacrimală, a. supraorbitară, a. etmoidală posterioară, a. etmoidală anterioară, aa. palpebrale mediale, a. supratrohleară, a. dorsală a nasului, a. centrală a retinei, aa. ciliare posterioare scurte, aa. ciliare posterioare lungi, aa. musculare	glanda lacrimală, pielea și mușchii frunții, celulele etmoidale posterioare și anterioare, sinusul frontal, mucoasa cavității nazale (parțial), pleoapele, conjunctiva, structurile globului ocular, mușchii extrinseci ai globului ocular
OMBILICALĂ	a. umbilicalis	a. iliacă internă (înainte de naștere este continuarea acesteia; după naștere porțiunea dintre vezica urinară și ombilic se obliterează formând ligamentul ombilical medial)	a. ductului deferent, aa. vezicale superioare	ductul deferent, veziculele seminale, testicule, ureter, vezica urinară, uretră

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
ORBITOFRONTALĂ LATERALĂ (V. A. FRONTOBAZALĂ LATERALĂ)				
OVARIANĂ	a. ovarica	aorta abdominală	rr. ureterale	ureter, ovar, ligamentul ovarian, tuba uterină
PALATINĂ ASCENDENTĂ	a. palatina ascendens	a. facială		palatul moale, peretele faringelui, amigdala palatină, tuba auditivă
PALATINĂ DESCENDENTĂ	a. palatina descendens	a. maxilară	r. faringiană (uneori), a. palatină mare, aa. palatine mici	mucoasa faringelui, gingia arcadei dentare superioare, mucoasa bolții palatine
PALATINĂ MARE	a. palatina major	a. palatină descendentă		gingia incisivilor, mucoasa palatului dur
PALATINE MICI	aa. palatinae minores	a. palatină descendentă		palatul moale, amigdala palatină
PALPEBRALE LATERALE	aa. palpebrales laterales	a. lacrimală		pleoape, conjunctivă
PALPEBRALE MEDIALE	aa. palpebrales mediales	a. oftalmică	aa. conjunctivale posterioare	pleoape, conjunctivă
PANCREATICĂ DORSALĂ	a. pancreatica dorsalis	a. splenică	a. pancreatică inferioară	capul și corpul pancreasului
PANCREATICĂ INFERIOARĂ	a. pancreatica inferior	a. pancreatică dorsală		corpul și coada pancreasului
PANCREATICĂ MARE	a. pancreatica magna	a. splenică		fața posterioară a corpului și cozii pancreasului
PANCREATICODUODENALĂ INFERIOARĂ	a. pancreaticoduodenalis inferior	a. mezenterică superioară	r. anterioară, r. posterioară	capul pancreasului, duoden
PANCREATICODUODENALĂ SUPERIOARĂ	a. pancreaticoduodenalis superior	a. gastroduodenală		pancreas, duoden
PANCREATICODUODENALĂ SUPERIOARĂ	a. pancreaticoduodenalis superior	a. gastroduodenală	rr. pancreatice, rr. duodenale	capul pancreasului, duoden, ductul biliar comun
PANCREATICODUODENALE INFERIOARE	aa. pancreaticoduodenales inferiores	a. mezenterică superioară		pancreas, duoden
PARACENTRALĂ	a. paracentralis	a. pericaloasă		lobulul paracentral
PARIETALĂ ANTERIOARĂ	a. parietalis anterior	trunchiul arterelor parietale		partea anterioară a girusului temporal inferior
PARIETALĂ POSTERIOARĂ	a. parietalis posterior	trunchiul arterelor parietale		partea posterioară a girusului temporal inferior
PARIETALE	aa. parietales	a. cerebrală mijlocie		girusul parietal inferior
PARIETO-OCCIPITALĂ	a. parieto-occipitalis	a. pericaloasă		cortexul lobului temporal posterior față de lobului paracentral

PEDIOASĂ (V. A. DORSALĂ A PICIORULUI)				
PERFORANTE (ALE COAPSEI)	aa. perforantes	a. femurală profundă		mușchii adductori, ischiogambieri, gluteali, femur
PERICALOASĂ	a. pericallosa	continuarea a. cerebrale anterioare după originea a. comunicante anterioare	a. frontobazală medială, a. calosomarginală, a. paracentrală, a. precuneală, a. parieto-occipitală	lobulul paracentral, fața medială și porțiunea superioară a celei laterale a lobului frontal, fața medială și porțiunea superioară a celei laterale a lobului parietal, cortexul din vecinătatea șanțului cu același nume
PERICARDIACOFRENICĂ	a. pericardophrenica	a. toracică internă		pericard, diafragma, pleură
PERINEALĂ	a. perinealis	a. pudendală internă		structurile superficiale ale perineului
PERONIERĂ	a. peronea	a. tibială posterioară	a. nutritivă a fibulei, r. perforantă, r. comunicantă, calcaneană, rr. maleolare laterale, rr. calcaneene	fibula, m. soleus, m. tibial posterior, m. flexor lung al halucelui, mm. peronieri, articulația tibiofibulară inferioară, articulația gleznei
PILORICĂ (V. A. GASTRICĂ DREAPTĂ)				
PLANTARĂ LATERALĂ	a. plantaris lateralis	a. tibială posterioară	formează arcada plantară, aa. metatarsiene plantare	plantă, fața plantară a degetelor
PLANTARĂ MEDIALĂ	a. plantaris medialis	a. tibială posterioară	r. superficială, r. profundă	m. abductor al halucelui, m. flexor scurt al halucelui, pielea marginii mediale a piciorului, haluce
PONTINE	aa. pontis	a. bazilară		punte
POPLITEE	a. poplitee	continuarea a. femurale	rr. musculare, aa. geniculare superioare medială și laterală, a. geniculară mijlocie, aa. geniculare inferioare medială și laterală, aa. tibiale anterioară și posterioară, aa. surale	porțiunile distale ale mușchilor ischiogambieri, articulația genunchiului, m. gastrocnemian, m. solear, m. plantar subțire, fascia gambei, pielea feței posterioare a gambei
PRECUNEALĂ	a. precunealis	a. pericaloasă		partea inferioară a girusului precuneus
PRINCIPALĂ A POLICELUI	a. princeps pollicis	a. radială	aa. digitale palmare proprii (2), a. radială a indicelui	părțile laterale și palmară ale policelui
PROFUNDĂ A CLITORISULUI	a. profunda clitoridis	a. pudendală internă		corpii cavernoși ai clitorisului
PROFUNDĂ A PENISULUI	a. profunda penis	a. pudendală internă		corpii cavernoși ai penisului
PUDENDALĂ INTERNĂ	a. pudenda interna	a. iliacă internă	a. rectală inferioară, a. perineală, r. scrotală/labială posterioară, a. uretrală, a. bulbului penisului/bulbilor vestibulului, a. dorsală a penisului/clitorisului, a. profundă a penisului/clitorisului	canalul anal, m. ridicător anal, m. ischiocavernos, m. bulbospongios, m. transvers al perineului, pielea părții posterioare a scrotului/labiei mari, bulbul penisului, m. transvers profund al perineului, glanda vestibulară mare, corpii cavernoși, glandul și prepuțul penisului/clitorisului

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
PUDENDALE EXTERNE	aa. pudendae externes	a. femurală	rr. scrotale/labiale anterioare, rr. inghinale	pielea regiunii inghinale, pielea părții anterioare a scrotului/labiei mari
PULMONARĂ DREAPTĂ	a. pulmonalis dextra	trunchiul pulmonar	numeroase ramuri ce însoțesc arborele bronhic	plămânul drept
PULMONARĂ STÂNGĂ	a. pulmonalis sinistra	trunchiul pulmonar	numeroase ramuri ce însoțesc arborele bronhic	plămânul stâng
RADIALĂ	a. radialis	a. brahială	a. recurentă radială, r. carpiană palmară, r. palmară superficială, r. carpiană dorsală, prima a. metacarpiană dorsală, a. principală a policelui, a. radială a indicelui	m. brahioradial, m. brahial, m. supinator, articulația cotului, oasele și capsulele articulației pumnului, mușchii eminenței tenare, mușchii interosoși dorsali, police, indice (v. ramurile individuale)
RADIALĂ A INDEXULUI	a. radialis indicis	a. radială, a. principală a policelui, una dintre cele două arcade palmare		marginea radială a feței palmare a indexului
RANINĂ (V. A. LINGUALĂ PROFUNDĂ)				
RECTALĂ INFERIOARĂ	a. rectalis inferior	a. pudendală internă		partea terminală a rectului, canalul anal, m. ridicător anal, grăsimea fosei ischiorectale, pielea regiunii anale
RECTALĂ MIJLOCIE	a. rectalis media	a. iliacă internă	rr. prostatice, rr. seminale, rr. vaginale	ampula rectală, m. ridicător anal, prostată, veziculele seminale, partea inferioară a vaginului
RECTALĂ SUPERIOARĂ	a. rectalis superior	a. mezenterică inferioară		partea superioară a tunicii musculare a rectului și mucoasa până la coloanele anale
RECURENTĂ (V. A. CENTRALĂ LUNGĂ)				
RECURENTĂ CUBITALĂ (V. A. RECURENTĂ ULNARĂ)				
RECURENTĂ RADIALĂ	a. recurrens radialis	a. radială		m. brahioradial, m. brahial, m. supinator, articulația cotului
RECURENTĂ RADIALĂ POSTERIOARĂ (V. A. INTEROSOASĂ RECURENTĂ)				
RECURENTĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ	a. recurrens tibialis anterior	a. tibială anterioară		m. tibial anterior, m. extensor lung al degetelor; articulația genunchiului
RECURENTĂ TIBIALĂ POSTERIOARĂ	a. recurrens tibialis posterior	a. tibială anterioară		articulația genunchiului, capsula articulației tibiofibulare superioare

RECURENTĂ ULNARĂ	a. recurrens ulnaris	a. ulnară	r. anterioară, r. posterioară	articulația cotului
RENALĂ	a. renalis	aorta abdominală	rr. segmentare, rr. ureterale, a. suprarenală inferioară	rinichi, glanda suprarenală, ureter
RETRODUODENALĂ	a. retroduodenalis	a. gastroduodenală		fața posterioară a duodenului și pancreasului
RUȘINOASĂ INTERNĂ (V. A. PUDENDALĂ INTERNĂ)				
RUȘINOASE EXTERNE (V. A. PUDENDALE EXTERNE)				
SACRATĂ MIJLOCIE	a. sacralis media	continuarea aortei abdominale pe linia mediană dincolo de originea arterelor iliace comune	a. lombară ima, corpul coccigian	vertebrele lombare inferioare, sacrum, coccis, rect
SACRATE LATERALE	aa. sacrales laterales	a. iliacă internă	rr. spinale	ligamentele sacroiliace, mușchii lungi ai spatelui, m. mare fesier, măduva spinării
SCAPULARĂ DESCENDENTĂ (V. A. SCAPULARĂ DORSALĂ)				
SCAPULARĂ DORSALĂ (V. A. DORSALĂ A SCAPULEI)	a. scapularis dorsalis	termen alternativ pentru a. dorsală a scapulei		
SCIATICĂ (V. A. N. SCIATIC)				
SEGMENTARĂ	a. segmenti	arteră care vascularizează un segment anatomic al rinichiului		
SEGMENTARĂ ANTERIOARĂ	a. segmenti anterioris	r. dreaptă a a. hepatice proprii	aa. interlobulare (hepatice)	segmentele anterioare ale lobului hepatic drept
SEGMENTARĂ LATERALĂ	a. segmenti lateralis	r. stângă a a. hepatice proprii	aa. interlobulare (hepatice)	segmentele mediale ale lobului hepatic stâng
SEGMENTARĂ MEDIALĂ	a. segmenti medialis	r. stângă a a. hepatice proprii	aa. interlobulare (hepatice)	segmentele mediale ale lobului hepatic stâng
SEGMENTARĂ POSTERIOARĂ (HEPATICĂ)	a. segmenti posterioris (hepatis)	r. dreaptă a a. hepatice proprii	aa. interlobulare (hepatice)	segmentele posterioare ale lobului hepatic drept
SEGMENTULUI ANTERO-INFERIOR AL RINICHIULUI	a. segmenti anterioris inferioris renis	r. anterioară a a. renale		segmentul renal antero-inferior
SEGMENTULUI ANTERO-SUPERIOR AL RINICHIULUI	a. segmenti anterioris superioris renis	r. anterioară a a. renale		segmentul renal antero-superior
SEGMENTULUI INFERIOR AL RINICHIULUI	a. segmenti inferioris renis	r. anterioară a a. renale		segmentul renal inferior
SEGMENTULUI POSTERIOR AL RINICHIULUI	a. segmenti posterioris renis	continuarea r. posterioare a a. renale		segmentul renal posterior
SEGMENTULUI SUPERIOR AL RINICHIULUI	a. segmenti superioris renis	r. anterioară a a. renale		segmentul renal superior

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
SFENOPALATINĂ	a. sphenopalatina	a. maxilară	aa. nazale posterioare laterale, rr. septale posterioare, a. nasopalatină	mucoasa cavității nazale, și a sinusurilor paranazale
SIGMOIDIENE	aa. sigmoidiene	a. mezenterică inferioară		colonul descendent, colonul sigmoid
SPERMATICĂ INTERNĂ (V. A. TESTICULARĂ)				
SPINALĂ ANTERIOARĂ	a. spinalis anterior	a. vertebrală		bulbul rahidian, măduva spinării, "coada de cal"
SPINALĂ POSTERIOARĂ	a. spinalis posterior	a. cerebeloasă inferioară posterioară, a. vertebrală		măduva spinării
SPLENICĂ	a. lienalis	trunchiul celiac	a. pancreatică dorsală, a. pancreatică mare, a. cozii pancreasului, a. gastrică posterioară, a. gastroepiploică stângă, aa. gastrice scurte, rr. splenice	corpul și coada pancreasului, stomac, mare epiploon, splină
STILOMASTOIDIANĂ	a. stylomastoidea	a. auriculară posterioară	rr. mastoidiene, stapediale, a. timpanică posterioară	cavitatea timpanică, celulele mastoidiene, m. scăriței, canalele semicirculare, vestibulul urechii interne, dura mater
STRIATE LATERALE (V. AA. CENTRALE ANTERO-LATERALE)				
SUBCLAVICULARĂ	a. subclavia	trunchiul brahiocefalic (dreapta), arcul aortic (stânga)	a. vertebrală, trunchiul tirocervical, a. toracică internă, trunchiul costocervical (a. scapulară descendentă)	măduva spinării, encefal, meninge, gât, peretele toracic, membrul superior (v. ramurile individuale)
SUBCOSTALĂ	a. subcostalis	aorta toracică	r. dorsală, r. spinală	partea superioară a peretelui abdominal posterior, peretele abdominal anterior, măduva spinării
SUBLINGUALĂ	a. sublingualis	a. linguală		glanda sublinguală, mușchii extrinseci ai limbii, mucoasa supralacentă, gingia
SUBMENTALĂ	a. submentalis	a. facială		m. milohioidian, glandele sublinguală și submandibulară, buza inferioară, bărbie
SUBORBITARĂ (V. A. INFRAORBITARĂ)				
SUBSCAPULARĂ	a. subscapularis	a. axilară	a. toracodorsală, a. circumflexă scapulară	m. subscapular, m. latissimus dorsi, m. rotund mare, m. dințat anterior, m. infraspinos
SUPRADUODENALĂ	a. supraduodenalis	a. gastroduodenală		partea superioară a duodenului

SUPRAORBITALĂ	a. supraorbitalis	a. oftalmică		mușchii și pielea frunții, mușchii superiori ai orbitei, pleoapa superioară, sinusul frontal
SUPRARENALĂ INFERIOARĂ	a. suprarenalis inferior	a. renală		glanda suprarenală
SUPRARENALĂ MIJLOCIE	a. suprarenalis media	aorta abdominală		glanda suprarenală
SUPRARENALĂ SUPERIOARĂ	a. suprarenalis superior	a. frenică inferioară		glanda suprarenală
SUPRASCAPULARĂ	a. suprascapularis	trunchiul tirocervical	r. acromială	claviculă, scapulă, mușchii umărului, articulația umărului, pielea ce acoperă acromionul
SUPRATROHLEARĂ	a. supratrochlearis	a. oftalmică		partea anterioară a scalpului
SURALE	aa. surales	a. poplitee		spațiul popliteu, mușchii și pielea gambei
SYLVIANĂ (V. A. CEREBRALĂ LATERALĂ)				
TALAMOSTRIATE ANTERO-LATERALE (V. AA. CENTRALE ANTEROLATERALE)				
TALAMOSTRIATE ANTERO-MEDIALE (V. AA. CENTRALE ANTEROMEDIALE)				
TARSIANĂ LATERALĂ	a. tarsea lateralis	a. dorsală a piciorului		articulațiile tarsiene, m. extensor scurt al degetelor
TARSIENE MEDIALE	aa. tarseae mediales	a. dorsală a piciorului		marginea medială a piciorului
TEMPORALĂ ANTERIOARĂ	a. temporalis anterior	a. cerebrală mijlocie		cortexul părții anterioare a lobului temporal
TEMPORALĂ INTERMEDIARĂ	a. temporalis intermedia	a. cerebrală mijlocie		cortexul lobului temporal între arterele temporale anterioară și posterioară
TEMPORALĂ MIJLOCIE	a. temporalis media	a. temporală superficială		m. temporal, fascia temporală
TEMPORALĂ POSTERIOARĂ	a. temporalis posterior	a. cerebrală mijlocie		cortexul părții posterioare a lobului temporal
TEMPORALĂ SUPERFICIALĂ	a. temporalis superficialis	a. carotidă externă	rr. parotidiene, a. transversă a feței, rr. auriculare anterioare, a. zigomatico-orbitală, a. temporală mijlocie, r. frontală, r. parietală	glanda parotidă, obraz, pavilionul urechii, meatul acustic extern, m. temporal, scalpul regiunii temporale
TEMPORALE PROFUNDE	aa. temporales profundae	a. maxilară		m. temporal
TESTICULARĂ	a. testicularis	aorta abdominală	rr. ureterale, rr. cremasteriene, rr. epididimale	porțiunea mijlocie a ureterului, m. cremaster, epididim

DENUMIRE COMUNĂ ARTERA/ARTERELE	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
TIBIALĂ ANTERIOARĂ	a. tibialis anterior	a. poplitee	a. recurentă tibială posterioară (inconstantă), a. recurentă tibială anterioară, a. circumflexă fibulară (uneori), aa. maleolare anterioare medială și laterală	rețeaua arterială a articulației genunchiului, capsula articulației tibiofibulare superioare, mușchii gambei, rețelele arteriale maleolare medială și laterală
TIBIALĂ POSTERIOARĂ	a. tibialis posterior	a. poplitee	r. circumflexă fibulară, a. peronee, a. nutritivă a tibiei, rr. maleolare mediale, rr. calcaneene, aa. plantare medială și laterală	rețeaua arterială a articulației genunchiului, tibia, fibula, rețelele arteriale maleolare, regiunea calcaneană, mușchii posteriori ai gambei, mușchii plantei
TIMPANICĂ ANTERIOARĂ	a. tympanica anterior	a. maxilară		cavitatea timpanică
TIMPANICĂ INFERIOARĂ	a. tympanica inferior	a. faringiană ascendentă		cavitatea timpanică
TIMPANICĂ POSTERIOARĂ	a. tympanica posterior	a. stilomastoidiană		cavitatea timpanică
TIMPANICĂ SUPERIOARĂ	a. tympanica superior	a. meningee mijlocie		cavitatea timpanică
TIROIDIANĂ IMA	a. thyroidea ima	arcul aortic, trunchiul brahiocefalic, a. carotidă comună dreaptă		glanda tiroidă
TIROIDIANĂ INFERIOARĂ	a. thyroidea inferior	trunchiul tirocervical	rr. musculare, a. cervicală ascendentă, rr. faringiene, rr. esofagiene, rr. traheale, a. laringee inferioară, rr. glandulare	mușchii anteriori ai gâtului, m. constrictor inferior al faringelui, faringe, esofag, trahee, partea inferioară a laringelui, glanda tiroidă
TIROIDIANĂ SUPERIOARĂ	a. thyroidea superior	a. carotidă externă	r. infrahioidiană, r. sternocleidomastoidiană, a. laringee superioară, r. cricotiroidiană, rr. glandulare (anterioară, laterală, posterioară)	mușchii infrahioidieni, m. sternocleidomastoidian, mucoasa și mușchii intrinseci ai laringelui, glanda tiroidă
TORACICĂ INTERNĂ	a. thoracica interna	a. subclaviculară	rr. mediastinale, rr. timice, rr. traheale, rr. bronhice, rr. sternale, rr. perforante, rr. costale laterale, rr. intercostale anterioare; a. pericar-dofrenică, a. musculofrenică, a. epigastrică superioară	mediastinul anterior, pleura mediastinală, timus, trahee, bronhii, pericard, peretele toracic, mușchii peretelui abdominal
TORACICĂ LATERALĂ	a. thoracica lateralis	a. axilară	rr. mamare laterale	m. dințat anterior, mm. pectorali, glanda mamară
TORACICĂ SUPREMĂ	a. thoracica suprema	a. axilară		mm. pectorali, m. subclavicular, m. dințat anterior
TORACO-ACROMIALĂ	a. thoracoacromialis	a. axilară	r. acromială, r. claviculară, r. deltoidiană, rr. pectorale	rețeaua arterială acromială, articulația acromioclaviculară, m. subclavicular, articulația sternoclaviculară, mm. pectorali, m. deltoid, pielea regiunilor respective
TORACODORSALĂ	a. toracodorsalis	a. subscapulară		m. subscapular, m. mare rotund, m. dințat anterior, m. latissimus dorsi

TRANSVERSĂ A FEȚEI	a. transversa faciei	a. temporală superficială		glanda parotidă, ductul parotidian, m. maseter, pielea regiunilor respective
TRANSVERSĂ A GÂTULUI	a. transversa colli	a. subclaviculară, trunchiul tirocervical	r. superficială-ascendentă (a. cervicală superficială), r. profundă - descendentă (a. scapulară descendentă)	mușchii cefei și spatelui (mm. romboizi, m. dorsal mare)
TRUNCHIUL BRAHIOCEFALIC	truncus brachiocephalicus	arcul aortei	a. carotidă comună dreaptă, a. subclaviculară dreaptă	partea dreaptă a gâtului și capului, membrul superior drept
TRUNCHIUL CELIAC	truncus celiacus	aorta abdominală	a. gastrică stângă, a. hepatică comună, a. splenică	esofag, stomac, duoden, splină, pancreas, ficat, vezicula biliară
TRUNCHIUL COSTOCERVICAL	truncus costocervicalis	a. subclaviculară	a. cervicală profundă, a. intercostală supremă	mușchii profunzi ai gâtului, primele două spații intercostale, coloana vertebrală, mușchii spatelui
TRUNCHIUL PULMONAR	truncus pulmonalis	ventriculul drept	arterele pulmonare dreaptă și stângă	transportă sânge venos spre plămâni
TRUNCHIUL TIROCERVICAL	truncus thyrocervicalis	a. subclaviculară	a. tiroidiană inferioară, a. suprascapulară, a. cervicală transversă	planurile profunde ale gâtului, glanda tiroidă, regiunea scapulară
ULNARĂ	a. ulnaris	a. brahială	a. recurentă ulnară, a. interosoasă comună, r. carpiană palmară, r. carpiană dorsală, r. palmară profundă, arcada palmară superficială	antebraț, pumn, mână (v. ramurile individuale)
URETRALĂ	a. urethralis	a. pudendală internă		uretră
UTERINĂ	a. uterină	a. iliacă internă	a. vaginală, r. ovariană, r. tubară	uter, vagin, ligamentul rotund al uterului, tuba uterină, ovar
VAGINALĂ	a. vaginalis	a. uterină, a. iliacă internă		vagin, vezica urinară
VENTRICULARE	aa. ventriculares	ramuri ale aa. coronare ce se distribuie miocardului ventricular		
VERTEBRALĂ	a. vertebralis	a. subclaviculară	rr. spinale (radiculare), rr. musculare, rr. meningiene (anterioară, posterioară), a. spinală posterioară, a. spinală anterioară, a. cerebeloasă inferioară posterioară, r. coroidiană a ventriculului al IV-lea, rr. bulbare (mediale, laterale)	mușchii profunzi ai gâtului, vertebrele cervicale, măduva spinării, cerebel, bulbul rahidian, encefal
VEZICALĂ INFERIOARĂ	a. vesicalis inferior	a. iliacă internă		vezica urinară, ureter, prostată, ductul deferent, veziculele seminale
VEZICALE SUPERIOARE	aa. vesicales superiores	a. ombilicală		vezica urinară, uracă, ureter
VIDIANĂ (V. A. CANALULUI PTERIGOIDIAN)				
VITELINĂ	arteră ce transportă sângele de la embrion la sacul vitelin			
ZIGOMATICO-ORBITALĂ	a. zygomaticoorbitalis	a. temporală superficială, a. temporală mijlocie (uneori)		partea laterală a orbitei, m. orbicular al ochiului
ZINN (V. A. CENTRALĂ A RETINEI)				

2. VENE

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
ANASTOMOTICĂ INFERIOARĂ	v. anastomotica inferior	unește v. cerebrală mijlocie superficială cu sinusul transvers		
ANASTOMOTICĂ SUPERIOARĂ	v. anastomotica superior	unește v. cerebrală mijlocie superficială cu sinusul sagital superior		
ANGULARĂ	v. angularis	între ochi și rădăcina nasului	formată prin unirea venelor supratrohleară și supraorbitară	se continuă inferior ca v. facială
APEDUCTULUI VESTIBULULUI	v. aqueductus vestibuli	trece prin apeductul vestibului	urechea internă	sinusul pietros superior
APENDICULARĂ	v. appendicularis	însoțește a. apendiculară		se unește cu vv. cecale anterioară și posterioară pentru a forma v. ileocolică
ARCUATE RENALE	vv. arcuatae renis	arcuri venoase la baza piramidelor renale formate prin unirea venelor interlobulare și a venulelor drepte renale		vv. interlobare
AUDITIVE INTERNE (V. VV. LABIRINTINE)				
AURICULARE ANTERIOARE	vv. auriculares anteriores	partea anterioară a pavilionului urechii		v. temporală superficială
AURICULARE POSTERIOARE	v. auricularis posterior	traiect descendent înapoia pavilionului urechii	plex pe partea laterală a capului	se unește cu v. retromandibulară și formează v. jugulară externă
AXILARĂ	v. axillaris	membrul superior	se formează la marginea inferioară a m. rotund mare prin unirea v. bazilice cu v. brahială	se continuă cu v. subclaviculară la marginea laterală a primei coaste
AZIGOS	v. azygos	culege sângele vv. intercostale; cale de legătură între venele cave	v. lombară ascendentă	v. cavă superioară
AZIGOS MICĂ (V. V. HEMIAZIGOS)				
BAZALĂ	v. basalis	trece din spațiul perforat anterior înapoi și în jurul pedunculilor cerebrali	spațiul perforat anterior	v. cerebrală internă
BAZILICĂ	v. basilica	antebraț, superficial	partea ulnară a rețelei dorsale a mâinii	se unește cu v. brahială și formează v. axilară
BAZILICĂ MEDIANĂ	v. intermedia basilica	uneori prezentă ca ramură medială de bifurcare a v. antebrahiale mediane		v. bazilică
BAZIVERTEBRALE	vv. basivertebrales	sinusuri venoase în țesutul osos spongios al corpilor vertebrali care comunică cu plexurile venoase ale fețelor anterioare ale vertebrelor și cu plexurile vertebrale intern și extern		

BRAHIALE	vv. brachiales	însoțesc a. brahială		se unesc cu v. bazilică și formează v. axilară
BRAHIOCEFALICE (DREAPTĂ ȘI STÂNGĂ)	vv. brchiocephalicae (dextra et sinistra)	torace	cap, gât, membrele superioare; se formează la rădăcina gâtului prin unirea venelor jugulară internă și subclaviculară de aceeași parte	se unesc și formează v. cavă superioară
BRONHICE	vv. bronchiales		arborele bronhic	v. azigos pe stânga; v. hemiazigos sau v. intercostală superioară pe dreapta
BULBILOR VESTIBULULUI	v. bulbi vestibului		bulbii vestibulului vaginal	v. pudendală internă
BULBULUI PENISULUI	v. bulbi penis		bulbul penisului	v. pudendală internă
CANALULUI COHLEAR	v. canaliculi		cochlee	bulbul superior al v. jugulare interne
CANALULUI PTERIGOIDIAN	v. canalis pterygoidei	trece prin canalul pterigoidian		plexul pterigoidian
CARDIACĂ MARE	v. cordis magna		fața anterioară a ventriculilor	sinusul coronar
CARDIACĂ MICĂ	v. cordis parva		atriul și ventriculul drept	sinusul coronar
CARDIACĂ MIJLOCIE	v. cordis media		fața diafragmatică a ventriculilor	sinusul coronar
CARDIACE ANTERIOARE	vv. cordis anteriores		peretele anterior al ventriculului drept	atriul drept sau v. cardiacă mică
CARDIACE MINIME	vv. cordis minimae	numeroase vene mici care iau naștere în miocard și drenează independent în cavitățile inimii, cel mai adesea în atrii		
CAROTIDĂ EXTERNĂ (V. V. RETROMANDIBULARĂ)				
CAVERNOASE ALE PENISULUI	vv. cavernosae penis		corpii cavernoși	venele profunde și v. dorsală a penisului
CEFALICĂ	v. cephalica	ajunge pe fața anterioară a antebrațului și merge de-a lungul marginii anterioare a m. brahioradial; deasupra cotului urcă de-a lungul marginii laterale a m. biceps brahial și apoi între m. deltoid și m. pectoral mare	partea radială a rețelei dorsale a mâinii	v. axilară
CEFALICĂ ACCESORIE	v. cephalica accessoria	antebrat	rețeaua dorsală a mâinii	se unește cu v. cefalică deasupra cotului
CEFALICĂ MIJLOCIE	v. intermedia cephalica	inconstantă, ca ramură laterală de bifurcare a v. antebrahiale mediane		v. cefalică
CENTRALĂ A GLANDEI SUPRARENALE	v. centralis glandulae suprarenalis	venă în care drenează venele parenchimului glandular și care se continuă la nivelul hilului ca v. suprarenală		
CENTRALĂ A RETINEI	v. centralis retinae	globul ocular	venele retinei	v. oftalmică superioară
CENTRALE ALE FICATULUI (CENTROLOBULARE)	vv. centrales hepatis	în centrul lobulilor hepatici	parenchimul hepatic	v. hepatice
CEREBELOASE INFERIOARE	vv. cerebelli inferiores		fața inferioară a cerebelului	sinusurile transvers, sigmoid și pietros inferior sau sinusul occipital
CEREBELOASE SUPERIOARE	vv. cerebelli superiores		fața superioară a cerebelului	sinusul drept și v. cerebrală mare sau sinusurile transvers și pietros superior

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
CEREBRALĂ ANTERIOARĂ	v. cerebri anterior	însoteste a. cerebrală anterioară		v. bazală
CEREBRALĂ MARE	v. cerebri magna	se încurbează în jurul spleniumului corpului calos	se formează prin unirea celor 2 vene cerebrale interne	se continuă sau drenează în sinusul drept
CEREBRALĂ MIJLOCIE PROFUNDĂ	v. cerebri media profunda	însoțește a. cerebrală mijlocie în profunzimea șanțului lateral		v. bazală
CEREBRALĂ MIJLOCIE SUPERFICIALĂ	v. cerebri media superficialis	urmează fisura cerebrală laterală	fața laterală a creierului	sinusul cavernos
CEREBRALE INFERIOARE	vv. cerebri inferiores	vene care se ramifică la baza și fața inferolaterală a creierului		cele de pe fața inferioară a lobului frontal drenează în sinusul sagital inferior și sinusul cavernos; cele ale lobului temporal în sinusul pietros superior și transvers; cele ale lobului occipital în sinusul drept
CEREBRALE INTERNE (2)	vv. cerebri internae	se îndreaptă posterior de la orificiile interventriculare în pânza coroidiană	se formează prin unirea venelor talamostriate și coroidiene; colectează sângele de la ganglionii bazali	se unesc la nivelul spleniumului corpului calos și formează v. cerebrală mare
CEREBRALE SUPERIOARE	vv. cerebri superiores	apox. 12 vene care drenează fețele medială și superolaterală ale creierului spre fisura longitudinală		sinusul sagital superior
CERVICALĂ PROFUNDĂ	v. cervicalis profunda	însoțește a. cervicală profundă	plex în triunghiul suboccipital	v. vertebrală sau v. brahiocefalică
CILIARE	vv. ciliares	cele anterioare urmează aa. ciliare anterioare; cele posterioare urmează aa. ciliare posterioare	iau naștere din ramuri ale mușchilor ciliari; cele anterioare primesc, de asemenea, ramuri din sinusul venos, sclerotică, venele episclerale și conjunctiva globului ocular	v. oftalmică superioară
CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ SUPERFICIALĂ	v. circumflexa ilium superficialis	însoțește a. circumflexă iliacă superficială		v. safenă mare
CIRCUMFLEXĂ ILIACĂ PROFUNDĂ	v. circumflexa ilium profunda	trunchi comun format din venele care însotesc a. circumflexă iliacă profundă		v. iliacă externă
CIRCUMFLEXE FEMURALE LATERALE	vv. circumflexae femoris laterales	însoțesc a. circumflexă femurală laterală		v. femurală sau v. femurală profundă
CIRCUMFLEXE FEMURALE MEDIALE	vv. circumflexae femoris mediales	însoțesc a. circumflexă femurală medială		v. femurală sau v. femurală profundă
CISTICĂ	c. cystica	în parenchimul hepatic	vezicula biliară	r. dreaptă a v. porte
COLICĂ DREAPTĂ	v. colica dextra	însoțește a. colică dreaptă		v. mezenterică superioară
COLICĂ MIJLOCIE	v. colica media	însoțește a. colică mijlocie		v. mezenterică superioară
COLICĂ STÂNGĂ	v. colica sinistra	însoțește a. colică stângă		v. mezenterică inferioară
CONJUNCTIVALE	vv. conjunctivale		conjunctiva oculară	v. oftalmică superioară

COROIDIANĂ	v. choroidea	parcurge întreaga lungime a plexului coroidian	plexul coroidian, hipocamp, fornix, corpul calos	se unește cu v. talamostriată și vv. cerebrale interne
CUBITALĂ MEDIANĂ	v. cubiti intermedia	anastomoză largă între v. cefalică și v. bazilică ce încrucișează oblic fosa cubitală având un traiect ascendent medial	segmentul antebrahial al v. cefalice	v.bazilică
CUTANATĂ	v. cutanea	una din venele mici care încep la nivelul papilelor pielii, formează plexuri subpapilare și se varsă în venele subcutanate		
DIGITALE DORSALE ALE PICIORULUI	vv. digitales dorsales pedis	fața dorsală a degetelor piciorului		se unesc la nivelul spațiilor interdigitale și formează vv. metatarsiene dorsale
DIGITALE PALMARE	vv. digitales palmares	însoțesc arterele digitale palmare comune și proprii		arcada venoasă palmară superficială
DIGITALE PLANTARE	vv. digitales plantares	fața plantară a degetelor		se unesc la nivelul spațiilor interdigitale și formează vv. metatarsiene plantare
DIPLOICĂ FRONTALĂ	v. diploica frontalis		osul frontal	v. supraorbitală sau sinusul sagital superior
DIPLOICĂ OCCIPITALĂ	v. diploica occipitalis		osul occipital	v. occipitală sau sinusul transvers
DIPLOICĂ TEMPORALĂ ANTERIOARĂ	v. diploica temporalis anterior		partea laterală a osului frontal, partea anterioară a osului parietal	sinusul sfenoparietal sau o venă temporală profundă
DIPLOICĂ TEMPORALĂ POSTERIOARĂ	v. diploica temporalis posterior		osul parietal	sinusul transvers
DORSALĂ PROFUNDĂ A CLITORISULUI	v. dorsalis clitoridis profunda	însoțește a. dorsală a clitorisului		plexul vezical
DORSALĂ PROFUNDĂ A PENISULUI	v. dorsalis penis profunda	singura venă mediană situată sub fascia penisului între arterele dorsale; începe ca o venă mică în jurul coroanei glandului, primește vv. profunde ale penisului și trece între ligamentele arcuat pubian și transvers perineal unde se împarte în două vene, dreaptă și stângă care se varsă în plexul prostatic		
DORSALE ALE LIMBII	vv. dorsales linguae	vene care se unesc cu o venă mică ce însoțește a. linguală și se varsă în trunchiul lingual principal		
DORSALE ALE LIMBII (V. VV. LINGUALE DORSALE)				
DORSALE SUPERFICIALE ALE CLITORISULUI	vv. dorsales clitoridis superficiales		clitoris, subcutanat	v. pudendală externă
DORSALE SUPERFICIALE ALE PENISULUI	vv. dorsales penis superficiales		penis, subcutanat	v. pudendală externă
EMISARĂ CONDILIANĂ	v. emissaria condylaris	venă mică ce trece prin canalul condilian și unește sinusul sigmoid cu v. vertebrală sau v. jugulară internă		
EMISARĂ MASTOIDIANĂ	v. emissaria mastoidea	venă mică ce trece prin gaura mastoidiană și unește sinusul sigmoid cu v. occipitală sau v. auriculară posterioară		
EMISARĂ OCCIPITALĂ	v. emissaria occipitalis	venă mică inconstantă care trece printr-un orificiu mic la nivelul protuberanței occipitale și unește confluența sinusurilor cu v. occipitală		

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
EMISARĂ PARIETALĂ	v. emissaria parietalis	venă mică ce trece prin gaura parietală și unește sinusul sagital superior cu v. temporală superficială		
EPIGASTRICĂ INFERIOARĂ	v. epigastrica inferior	însoțește a. epigastrică inferioară		v. iliacă externă
EPIGASTRICĂ SUPERFICIALĂ	v. epigastrica superficialis	însoțește a. epigastrică superficială		v. safenă mare sau v. femurală
EPIGASTRICE SUPERIOARE	vv. epigastricae superiores	însoțesc a. epigastrică superioară		v. toracică internă
EPISCLERALE	vv. episclerales	în jurul corneei		venele vorticoase și ciliare
ESOFAGIENE	vv. esophageae		esofag	venele hemiazigos și azigos sau trunchiul venos brahiocefalic stâng
ETMOIDALE	vv. ethmoidales	însoțesc arterele etmoidale anterioară și posterioară și se exteriorizează la nivelul orificiilor etmoidale		v. oftalmică superioară
FACIALĂ	v. facialis	începe la nivelul unghiului medial al ochiului ca v. angulară, coboară înapoia a. faciale și se termină de obicei în v. jugulară internă; uneori formează un trunchi comun cu v. retro-mandibulară		
FACIALĂ POSTERIOARĂ (V. V. RETROMANDIBULARĂ				
FACIALĂ PROFUNDĂ	v. faciei profunda		plexul pterigoidian	v. facială
FARINGIENE	vv. pharyngeae		plexul venos faringian	v. jugulară internă
FEMURALĂ	v. femoralis	urmează cursul a. femurale în 2/3 proximale ale coapsei	continuarea v. poplitee	la nivelul ligamentului inghinal devine v. iliacă externă
FEMURALĂ PROFUNDĂ	v. profunda femoris	însoțește a. femurală profundă		v. femurală
FIBULARE (V. VV. PERONIERE)				
FRENICE INFERIOARE	vv. phrenicae inferiores	însoțesc aa. frenice inferioare		v. cavă inferioară pe dreapta; v. suprarenală, v. renală sau v. cavă inferioară pe stânga
FRENICE SUPERIOARE (V. VV. PERICARDIACOFRENICE)				
GASTRICĂ DREAPTĂ	v. gastrica dextra	însoțește a. gastrică dreaptă		v. portă
GASTRICĂ STÂNGĂ	v. gastrica sinistra	însoțește a. gastrică stângă		v. portă
GASTRICE SCURTE	vv. gastricae breves		partea stângă a marii curburi a stomacului	v. splenică
GASTROEPIPLOICĂ DREAPTĂ	v. gastroepiploica dextra	însoțește a. gastroepiploică dreaptă		v. mezenterică superioară
GASTROEPIPLOICĂ STÂNGĂ	v. gastroepiploica sinistra	însoțește a. gastroepiploică stângă		v. splenică
GENICULARE	vv. genus	însoțesc aa. geniculare		v. poplitee
GLUTEALE INFERIOARE	vv. gluteae inferiores	însoțesc a. gluteală inferioară; se unesc într-un singur vas după trecerea prin marea scobitură sciatică	țesutul subcutanat de pe fața posterioară a coapsei, mușchii fesei	v. iliacă internă

GLUTEALE SUPERIOARE	vv. gluteae superiores	însoțesc a. gluteală superioară și trec prin marea scobitură sciatică	mușchii fesei	v. iliacă internă
HEMIAZIGOS	v. hemiazygos	trunchi venos în care se varsă venele intercostale posterioare stângi inferioare; urcă pe flancul stâng al corpilor vertebrali până la a 8-a vertebră toracală unde poate primi v. hemiazigos accesorie și încrucișează coloana vertebrală	v. lombară ascendentă	v. azigos
HEMIAZIGOS ACCESORIE	v. hemiazygos accessoria	trunchi descendent care colectează vv. intercostale posterioare stângi superioare (de la a 4-a la a 8-a); coboară pe flancul stâng al coloanei vertebrale și la a 8-a vertebră toracală se varsă în v. hemiazigos sau încrucișează coloana vertebrală pentru a se vărsa direct în v. azigos		v. hemiazigos sau v. azigos
HEMOROIDALE (V. VV. RECTALE)				
HEPATICE	vv. hepaticae	2 sau 3 vene mari într-un grup superior sau 6-20 vene mici într-un grup inferior formând succesiv vase mai mari	venele centrale ale ficatului	v. cavă inferioară
HIPOGASTRICĂ (V. V. ILIACĂ INTERNĂ)				
ILEALE (V. VV. ILEALE ȘI JEJUNALE)				
ILEOCOLICĂ	v. ileocolica	însoțește a. ileocolică		v. mezenterică superioară
ILIACĂ COMUNĂ (DREAPTĂ ȘI STÂNGĂ)	v. iliaca communis	urcă până la partea dreaptă a vertebrei a 5-a lombară	se formează la articulația sacroiliacă prin unirea vv. iliace internă și externă	se unește cu cea de partea opusă și formează v. cavă inferioară
ILIACĂ EXTERNĂ	v. iliaca externa	se întinde de la ligamentul inghinal până la articulația sacroiliacă	continuarea v. femurale	se unește cu v. iliacă internă și formează v. iliacă comună
ILIACĂ INTERNĂ	v. iliaca interna	se întinde între marea scobitură sciatică și strâmtoarea superioară a pelvisului	se formează prin unirea ramurilor parietale	se unește cu v. iliacă externă și formează v. iliacă comună
ILIOLOMBARĂ	v. iliolumbalis	însoțește a. iliolombară		v. iliacă internă și/sau v. iliacă comună
INTERCAPITALE	vv. intercapitales	vene care trec între capetele oaselor metacarpiene și stabilesc comunicarea între sistemele venoase dorsal și palmar ale mâinii		
INTERCOSTALĂ SUPERIOARĂ DREAPTĂ	v. intercostalis superior dextra		se formează prin unirea celei de-a 2-a, a 3-a și uneori a 4-a v. intercostale posterioare drepte	v. azigos
INTERCOSTALĂ SUPERIOARĂ STÂNGĂ	v. intercostalis superior sinistra	încrucișează arcul aortic	se formează prin unirea celei de-a 2-a, a 3-a și uneori a 4-a v. intercostale posterioare stângi	v. brahiocefalică stângă
INTERCOSTALĂ SUPREMĂ	v. intercostalis suprema	prima venă intercostală posterioară, care trece deasupra vârfului plămânului		venele brahiocefalică, vertebrală sau intercostală superioară

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
INTERCOSTALE ANTERIOARE (12 PERECHI)	vv. intercostales anteriores	însoțesc aa. intercostale anterioare		vv. toracice interne
INTERCOSTALE POSTERIOARE (IV – XI)	vv. intercostales posteriores (IV et XI)	însoțesc aa. intercostale posterioare (IV – XI)		v. azigos pe dreapta, hemiazigos sau hemiazigos accesorie pe stânga
INTERLOBARE RENALE	vv. interlobares renis	traiect descendent între piramidele renale	arcadele venoase renale	se unesc și dau v. renală
INTERLOBULARE HEPATICE	vv. interlobulares hepatis	iau naștere între lobulii hepatici	ficat	v. portă
INTERLOBULARE RENALE	vv. interlobulares renis		rețeaua capilară a cortexului renal	arcadele venoase renale
INTEROSOASE DORSALE ALE PICIORULUI (V. VV. METATARSIENE DORSALE)				
INTERVERTEBRALE	v. intervertebralis	coloana vertebrală	plexurile venoase vertebrale	la gât, v. vertebrală; în torace, vv. intercostale; în abdomen, vv. lombare; în pelvis vv. sacrate laterale
JEJUNALE ȘI ILEALE	vv. jejunales et ilei		jejun și ileon	v. mezenterică superioară
JUGULARĂ ANTERIOARĂ	v. jugularis anterior	ia naștere sub bărbie și coboară spre baza gâtului		venele jugulară externă sau subclaviculară, sau arcul venos jugular
JUGULARĂ EXTERNĂ	v. jugularis externa	începe în glanda parotidă înapoia unghiului mandibulei și are traiect descendent la gât	se formează prin unirea v. retromandibulare cu v. auriculară posterioară	v. subclaviculară, v. jugulară internă sau v. brahiocefalică
JUGULARĂ INTERNĂ	v. jugularis interna	din fosa jugulară coboară la gât împreună cu a. carotidă internă și apoi cu a. carotidă comună	începe cu bulbul superior; drenează cea mai mare parte a sângelui venos de la nivelul capului și gâtului	se unește cu v. subclaviculară și formează v. brahiocefalică
LABIALĂ SUPERIOARĂ	v. labialis superior		buza superioară	v. facială
LABIALE ANTERIOARE	vv. labiales anteriores		partea anterioară a labiilor mari	v. pudendală externă
LABIALE INFERIOARE	vv. labiales inferiores		buza inferioară	v. facială
LABIALE POSTERIOARE	vv. labiales posteriores		labiile mari	plexul venos vezical
LABIRINTINE	vv. labirintine	trec prin meatul acustic intern	cohlee	sinusul pietros inferior sau sinusul transvers
LACRIMALĂ	v. lacrimalis		glanda lacrimală	v. oftalmică superioară
LARINGEE INFERIOARĂ	v. laryngea inferior		laringe	v. tiroidiană inferioară
LARINGEE SUPERIOARĂ	v. laryngea superior		laringe	v. tiroidiană superioară

LINGUALĂ	v. lingualis	venă profundă care urmează distribuția a. linguale		v. jugulară internă
LINGUALĂ PROFUNDĂ	v. profunda linguae		fața profundă a limbii	se unește cu v. sublinguală și formează v. nervului hipoglos
LINGUALE DORSALE	vv. dorsales linguae	vene care se unesc cu o venă mică ce însoțește a. linguală și se varsă în trunchiul lingual principal		
LOMBARĂ ASCENDENTĂ	v. lumbalis ascendens	venă ce primește vv. lombare de fiecare parte; începe lateral de sacrum și urcă până la prima vertebră lombară unde, prin unirea cu v. subcostală formează, pe dreapta, v. azigos și, pe stânga, v. hemiazigos		
LOMBARE I ȘI II	vv. lumbales (I și II)	însoțesc primele două artere lombare		v. lombară ascendentă
LOMBARE III ȘI IV	vv. lumbales (III et IV)	însoțesc arterele lombare III și IV		de obicei, în v. cavă inferioară
MAXILARE	vv. maxilarea	de obicei, formează un singur trunchi scurt împreună cu plexul pterigoidian		se unesc cu v. temporală superficială în glanda parotidă, formând v. retromandibulară
MEDIANĂ ANTEBRAHIALĂ	v. mediana antebrachii	la antebraț, între v. cefalică și v. bazilică	plexul venos palmar	v. cefalică și/sau v. bazilică sau v. cubitală mijlocie
MEDIASTINALE	vv. mediastinales		mediastinul anterior	v. brahiocefalică, v. azigos sau vena cavă superioară
MENINGEE	vv. meningeae	însoțesc aa. meningee	dura mater	sinusurile și venele regionale
MENINGEE MIJLOCII	vv. meningeae mediae	însoțesc a. meningee mijlocie		plexul venos pterigoidian
METACARPIENE DORSALE	vv. metacarpeae dorsales	se formează prin unirea venelor dorsale ale degetelor adiacente, au traiect ascendent și, prin unire, formează rețeaua venoasă dorsală a mâinii		
METACARPIENE PALMARE	vv. metacarpeae palmares	însoțesc aa. metacarpiene palmare		arcada venoasă palmară profundă
METATARSIENE DORSALE	vv. metatarseae dorsales		se formează la baza spațiilor interdigitale din vv. digitale dorsale ale degetelor piciorului	arcada venoasă dorsală
METATARSIENE PLANTARE	vv. metatarseae plantares	venele profunde ale piciorului	se formează la baza spațiilor interdigitale din venele digitale plantare ale degetelor piciorului	arcada venoasă plantară
MEZENTERICĂ INFERIOARĂ	v. mesenterica inferior	urmează distribuția a. mezenterice inferioare		v. splenică
MEZENTERICĂ SUPERIOARĂ	v. mesenterica superior	urmează distribuția a. mezenterice superioare		se unește cu v. splenică și formează vena portă
MUSCULOFRENICE	vv. musculophrenicae	însoțesc a. musculofrenică	porțiuni din diafragm și peretele toracic și abdominal	vv. toracice interne
NAZALE EXTERNE	vv. nasales externae	ramuri mici ascendente cu originea la nivelul nasului		v. angulară, v. facială
NAZOFRONTALĂ	v. nasofrontalis		v. supraorbitală	v. oftalmică superioară
NENUMITE (V. VV. BRAHIOCEFALICE)				

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
NERVULUI HIPOGLOS	v. comitans nervi hypoglossi	însoțește n. hipoglos	se formează prin unirea v. profunde a limbii cu v. sub-linguală	venele facială, linguală sau jugulară internă
OBLICĂ A ATRIULUI STÂNG	v. obliqua atrii sinistri	atriul stâng		sinusul coronar
OBTURATORII	vv. obturatoriae	pătrund în pelvis prin canalul obturator	articulația șoldului și mușchii învecinați	v. iliacă internă și/sau v. epigastrică inferioară
OCCIPITALĂ	v. occipitalis	scalp; urmează distribuția a. occipitale		se varsă în plexul venos suboccipital sub m. trapez sau însoțește a. occipitală terminându-se în v. jugulară internă
OFTALMICĂ INFERIOARĂ	v. ophtalmica inferior	se formează prin confluența ramurilor ciliare și musculare; are traiect posterior și, fie se unește cu v. oftalmică superioară, fie se varsă direct în sinusul cavernos; trimite o anastomoză prin fisura orbitară inferioară spre plexul venos pterigoidian		
OFTALMICĂ SUPERIOARĂ	v. ophtalmica superior	începe în unghiul intern al ochiului unde comunică cu venele frontală, supraorbitală și angulară; urmează distribuția a. oftalmice și se poate uni cu v. oftalmică inferioară la nivelul fisurii orbitale superioare înainte de a se vărsa în sinusul cavernos		
OMBILICALĂ	v. umbilicalis	la embrion, 2 vene, dreaptă și stângă, care transportă sângele de la corion la sinusul venos și inimă; mai târziu se unesc și formează v. ombilicală stângă a fătului		
OMBILICALĂ STÂNGĂ (A FĂTULUI)	v. umbilicalis sinistra	se formează prin unirea v. ombilicale drepte atrofiată cu v. ombilicală stângă, care transportă sângele de la placentă la ductul venos		
OVARIANĂ DREAPTĂ	v. ovarica dextra		plexul pampiniform al ligamentului larg pe dreapta	v. cavă inferioară
OVARIANĂ STÂNGĂ	v. ovarica sinistra		plexul pampiniform al ligamentului larg pe stânga	v. renală stângă
PALATINĂ EXTERNĂ	v. palatina externa		amigdale și palatul moale	v. facială
PALPEBRALE	vv. palpebrales	ramuri mici de la pleoape		v. oftalmică superioară
PALPEBRALE INFERIOARE	vv. palpebrales inferiores		pleoapa inferioară	v. facială
PALPEBRALE SUPERIOARE	vv. palpebrales superiores		pleoapa superioară	v. angulară
PANCREATICE	vv. pancreaticae		pancreas	v. splenică, v. mezenterică superioară
PANCREATICODUODENALE	vv. pancreaticoduodenales	4 vene (2 superioare și 2 inferioare) care drenează sângele de la pancreas și duoden; urmează aceleași traiecte cu aa. pancreaticoduodenale; au originea în două arcade venoase, anterioară și posterioară; v. superioară anterioară se varsă în v. gastroepiploică dreaptă, v. superioară posterioară se varsă în v. portă; venele inferioare se unesc cel mai adesea într-un trunchi și se varsă în vv. jejunale superioare sau în v. mezenterică superioară		

PARAOMBILICALE	vv. paraumbilicales	se întind între v. portă, superior, și venele epigastrice superioară și inferioară și vezicale superioare din regiunea ombilicală; reprezintă o parte importantă din circulația colaterală portală în eventualitatea unei obstrucții hepatice		
PAROTIDIENE	vv. parotideae		glanda parotidă	v. temporală superficială
PERFORANTE	vv. perforantes	însoțesc aa. perforante ale coapsei		v. femurală profundă
PERICARDIACE	pericardiaceae		pericard	v. brahiocefalică, v. tiroidiană inferioară, v. azigos, v. cavă superioară
PERICARDIACOFRENICE	vv. pericardiaco-phreniceae		pericard și diafragm	v. brahiocefalică stângă
PERONIERE	vv. peroneae	însoțesc a. peronieră		v. tibială posterioară
PILORICĂ (V. V. GASTRICĂ DREAPTĂ)				
POPLITEE	v. poplitea	urmează a. poplitee	se formează prin unirea venelor tibiale anterioară și posterioară	la nivelul hiatusului m. adductor mare devine v. femurală
PORTĂ	v. portae	trunchi venos scurt , de calibru mare, format prin unirea venelor mezenterică superioară și splenică înapoia gâtului pancreasului; urcă spre dreapta până în hilul ficatului unde se împarte în ramuri succesive care urmează ramurile a. hepatice formând un sistem de capilare sinusoide care pătrund în parenchimul hepatic		
POSTERIOARĂ A VENTRICULULUI STÂNG	v. posterior ventriculi sinistri cordis		fața posterioară a ventriculului stâng	sinusul coronar
PREPILORICĂ	v. prepylorica	însoțește a. prepilorică trecând anterior de joncțiunea piloroduodenală		v. gastrică dreaptă
PROFUNDE ALE CLITORISULUI	vv. profundae clitoridis		clitoris	plexul venos vezical
PROFUNDE ALE PENISULUI	vv. profundae penis	însoțesc a. profundă a penisului	penis	v. dorsală a penisului
PUDENDALĂ INTERNĂ	v. pudenda interna	urmează traiectul a. pudendale interne		v. iliacă internă
PUDENDALE EXTERNE	vv. pudendae externae	urmează distribuția a. pudendale externe		v. safenă mare
PULMONARĂ DREAPTĂ INFERIOARĂ	v. pulmonalis inferior dextra		lobul inferior al plămânului drept	atriul stâng
PULMONARĂ DREAPTĂ SUPERIOARĂ	v. pulmonalis superior dextra		lobii superior și mijlociu ai plămânului drept	atriul stâng
PULMONARĂ STÂNGĂ INFERIOARĂ	v. pulmonalis inferior sinistra		lobul inferior al plămânului stâng	atriul stâng
PULMONARĂ STÂNGĂ SUPERIOARĂ	v. pulmonalis superior sinistra		lobul superior al plămânului stâng	atriul stâng
RADIALE	vv. radiale	însoțesc a. radială		v. brahială

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
RANINĂ (V. V. SUBLINGUALĂ)				
RECTALĂ SUPERIOARĂ	v. rectalis superior	stabilește legătura între sistemul v. porte și cel al v. cave inferioare	partea superioară a plexului rectal	v. mezenterică inferioară
RECTALE INFERIOARE	vv. rectales inferiores		plexul rectal	v. pudendală internă
RECTALE MIJLOCII	vv. rectales mediae		plexul rectal	v. iliacă internă și v. rectală superioară
RENALE	vv. renales	două vene scurte, de calibru mare, stânga fiind mai lungă decât dreapta	rinichi	v. cavă inferioară
RETROMANDIBULARĂ	v. retromandibularis	venă formată în partea superioară a glandei parotide, înapoia gâtului mandibulei prin unirea venelor maxilară și temporală superficială; v. retromandibulară străbate descendent glanda, se anastomozează cu v. facială și, la ieșirea din glanda parotidă, se unește cu v. auriculară posterioară și formează v. jugulară externă		
RUȘINOASĂ INTERNĂ (V. V. PUDENDALĂ INTERNĂ)				
RUȘINOASE EXTERNE (V. V. PUDENDALE EXTERNE)				
SACRATĂ MEDIANĂ	v. sacralis mediana	urmează a. sacrată mediană		v. iliacă comună
SACRATE LATERALE	vv. sacrales laterales	urmează aa. sacrate laterale		participă la formarea plexului sacrat lateral; se varsă în v. iliacă internă sau vv. gluteale superioare
SAFENĂ ACCESORIE	v. saphena accessoria		inconstantă, planurile superficiale din partea posteromedială a coapsei	v. safenă mare
SAFENĂ MARE	v. saphena magna	se întinde de la fața dorsală a piciorului până sub ligamentul inghinal		v. femurală
SAFENĂ MICĂ	v. saphena parva	trece posterior de maleola internă pe fața posterioară a coapsei până la genunchi		v. poplitee
SCROTALE ANTERIOARE	vv. scrotales anteriores		partea anterioară a scrotului	v. pudendală externă
SCROTALE POSTERIOARE	vv. scrotales posteriores	scrot		plexul venos vezical
SEPTULUI PELUCIDUM	v. septi pellucidi	septum pellucidum		v. talamostriată
SIGMOIDIENE	vv. sigmoideae		colonul sigmoid	v. mezenterică inferioară
SPINALE	vv. spinales	vene mici anastomozate în rețea care drenează sângele de la măduva spinării și pia mater spre plexurile venoase vertebrale interne		
SPIRALĂ A COHLEEI	v. spiralis modioli	cohlee		v. labirintină

SPLENICĂ	v. lienalis	posterior corpului pancreasului	se formează în hilul splinei din unirea mai multor ramuri	se unește cu v. mezenterică superioară și formează v. portă
STELATE ALE RINICHIULUI	venulae stelatae renis		straturile superficiale ale cortexului renal	vv. interlobulare renale
STERNOCLEIDOMASTOIDIANĂ	v. sternocleidomastoidea	urmează traiectul a. sternocleidomastoidiene		v. jugulară internă
STRIATE	v. striata		spațiul perforat anterior	v. bazală
STYLOMASTOIDIANĂ	v. stylomastoidea	însoțește a. stilomastoidiană		v. retromandibulară
SUBCLAVICULARĂ	v. subclavia	însoțește a. subclaviculară	continuă v. axilară ca principal canal venos al membrului superior	se unește cu v. jugulară internă și formează v. brahiocefalică
SUBCOSTALĂ	v. subcostalis	însoțește a. subcostală		se unește cu v. lombară ascendentă și formează v. azigos pe dreapta și v. hemiazigos pe stânga
SUBCUTANATE ABDOMINALE	vv. subcutaneae abdominis	planurile superficiale ale peretelui abdominal		
SUBLINGUALĂ	v. sublingualis	însoțește a. sublinguală		v. linguală
SUBMENTALĂ	v. submentalis	însoțește a. submentală		v. facială
SUPRAORBITALĂ	v. supraorbitalis	are traiect descendent la nivelul frunții, lateral de v. supratrohleară		se unește cu v. supratrohleară la rădăcina nasului și formează v. angulară
SUPRARENALĂ DREAPTĂ	v. suprarenalis dextra		glanda suprarenală dreaptă	v. cavă inferioară
SUPRARENALĂ STÂNGĂ	v. suprarenalis sinistra		glanda suprarenală stângă	v. renală stângă
SUPRASCAPULARĂ	v. suprascapularis	însoțește a. suprascapulară (uneori, două vene care se unesc)		v. jugulară externă; uneori, v. subclaviculară
SUPRATROHLEARE (2)	vv. supratrochleares		plexuri venoase în partea superioară a frunții	se unesc cu v. supraorbitală la rădăcina nasului și formează v. angulară
TALAMOSTRIATĂ	v. thalamostriata		corpul striat și talamus	se unește cu v. coroidiană și formează v. cerebrală internă
TEMPORALĂ MIJLOCIE	v. temporalis media	coboară sub fascia temporală până la arcada zigomatică	se formează în grosimea m. temporal	se unește cu v. temporală superficială
TEMPORALE PROFUNDE	vv. temporales profundae		fața profundă a m. temporal	plexul pterigoidian
TEMPORALE SUPERFICIALE	vv. temporales superficiales	drenează sângele venos al scalpului din regiunile frontală și parietală; mai multe vene mici formează o singură venă temporală superficială înaintea urechii, imediat deasupra arcadei zigomatice; aceasta primește venele temporală mijlocie și transversă a feței și pătrunde în glanda parotidă, unde se unește cu v. maxilară la nivelul gâtului mandibulei și formează v. retromandibulară		
TESTICULARĂ DREAPTĂ	v. testicularis dextra		plexul pampiniform drept	v. cavă inferioară
TESTICULARĂ STÂNGĂ	v. testicularis sinistra		plexul pampiniform stâng	v. renală stângă
TIBIALE ANTERIOARE	vv. tibiales anteriores	însoțesc a. tibială anterioară		se unesc cu vv. tibiale posterioare și formează v. poplitee

DENUMIRE COMUNĂ VENA/VENELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNEA ANATOMICĂ	TERITORIU	DRENAJ
TIBIALE POSTERIOARE	vv. tibiales posteriores	însoțesc a. tibială posterioară		se unesc cu v. tibiale anterioare și formează v. poplitee
TIMICE	vv. thymicae		timus	v. brahiocefalică stângă
TIMPANICE	vv. tympanicae	vene mici din urechea medie care trec prin fisura pietrotimpanică și se deschid în plexul venos din jurul articulației temporomandibulare		
TIROIDIANĂ INFERIOARĂ	v. thyroidea inferior	fiecare dintre cele două vene, dreaptă și stângă, drenează plexul tiroidian în vena brahiocefalică corespunzătoare; uneori se unesc într-un trunchi comun care se varsă, de obicei, în v. renală stângă		
TIROIDIANĂ SUPERIOARĂ	v. thyroidea superior	se formează pe laturile părții superioare a glandei tiroide	glanda tiroidă	v. jugulară internă, uneori prin trunchi comun cu v. facială
TIROIDIENE MIJLOCII	vv. thyroideae mediae		glanda tiroidă	v. jugulară internă
TORACICĂ LATERALĂ	v. thoracica lateralis	însoțește a. toracică laterală		v. axilară
TORACICE INTERNE	vv. thoracicae internae	2 vene formate prin unirea venelor care însoțesc a. toracică internă de fiecare parte		v. brahiocefalică
TORACOACROMIALĂ	v. thoracoacromialis	însoțește a. toracoacromială		v. subclaviculară
TORACOEPIGASTRICE	vv. thoracoepigastricae	vene lungi, superficiale, cu dispoziție longitudinală în țesutul subcutanat al peretelui anterolateral al trunchiului		v. toracică laterală, superior; v. femurală, inferior
TRAHEALE	vv. tracheales		trahee	vv. brahiocefalice
TRANSVERSĂ A FEȚEI	v. transversa faciei	se îndreaptă posterior împreună cu a. transversă a feței imediat sub arcada zigomatică		v. retromandibulară
TRANSVERSE ALE GÂTULUI	v. transversae colli	însoțesc a. cervicală transversă		v. subclaviculară
ULNARE	vv. ulnares	însoțesc a. ulnară		se unesc cu vv. radiale la cot și formează v. brahială
UTERINE	vv. uterinae		plexul venos uterin	vv. iliace interne
VENA CAVĂ INFERIOARĂ	Vena cava inferior	trunchi venos care transportă sângele de la membrele inferioare, viscerele pelvine și abdominale; începe la nivelul celei de a 5-a vertebre lombare prin unirea vv. iliace comune și are traiect ascendent, la dreapta față de aortă		atriul drept
VENA CAVĂ SUPERIOARĂ	Vena cava superior	trunchi venos care drenează sângele de la cap, gât, membrele superioare și torace; se formează prin unirea celor două vv. brahiocefalice și are traiect descendent vertical		atriul drept

VERTEBRALĂ	v. vertebralis	trece împreună cu a. vertebrală prin canalul format din suprapunerea găurilor transversale ale primelor 6 vertebre cervicale	plexul venos suboccipital	v. brahiocefalică
VERTEBRALĂ ACCESORIE	v. vertebralis accessoria	coboară împreună cu v. vertebrală și părăsește canalul transversar prin gaura celei de-a 7-a vertebre cervicale	plex format de v. vertebrală în jurul a. vertebrale	v. brahiocefalică
VERTEBRALĂ ANTERIOARĂ	v. vertebralis anterior		plexul venos din jurul proceselor transverse ale vertebrelor cervicale superioare	v. vertebrală
VESTIBULARE	vv. vestibulares		vestibulul labirintului	vv. labirintine
VEZICALE	vv. vesicales		plexul venos vezical	v. iliacă internă
VORTICOASE (4)	vv. vorticosae	globul ocular	coroidă	v. oftalmică superioară

3. LIMFATICE

GRUPUL NODULILOR LIMFATICI/NODULUL LIMFATIC	NOMINA ANATOMICA	LOCALIZARE	TERITORIUL DE COLECTARE A LIMFEI	DRENAJ
ANORECTALI	ln. anorectales	1-2 noduli limfatici din grupul celor pararectali (mezenterici inferiori) pe părțile laterale ale rectului, de-a lungul a. rectale mijlocii, la nivelul spinei ischiatice	partea distală a rectului	nl. rectali superiori și mijlocii
AORTICI LATERALI	ln. aortici laterales	pe partea stângă a aortei		
APENDICULARI	ln. appendiculares	de-a lungul a. apendiculare	apendicele vermiform	nl. ileocolici
ARCULUI VENEI AZIGOS	ln. arcus vena azygos	nodul limfatic din grupul mediastinal posterior localizat între arcul venei azigos și bronhia principală dreaptă	v. nl. mediastinali posteriori	
AXILARI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: CUBITALI, SUPERFICIALI, PROFUNZI)	ln. axillares	numeroși noduli în jurul venei axilare	membrul superior, centura toracică, glanda mamară	trunchiul limfatic subclavicular
AXILARI APICALI		noduli din grupul celor axilari profunzi situați pe fața profundă a m. pectoral mic, sub claviculă, de-a lungul venei subclaviculare	toate grupele nodulare axilare	trunchiul limfatic subclavicular
AXILARI BRAHIALI		noduli din grupul celor axilari superficiali situați între mușchii deltoid și pectoral mare de-a lungul venei cefalice, în triunghiul clavipectoral	partea radială a brațului	nl. apicali; rar în nl. supraclaviculari
AXILARI CENTRALI		noduli din grupul celor axilari profunzi situați pe fața anterioară a m. subscapular	nl. axilari superficiali și axilari cubitali	nl. axilari apicali
AXILARI CUBITALI		medial venei bazilice	pielea părții mediale a antebrațului	nl. axilari laterali
AXILARI INTERPECTORALI		noduli axilari superficiali situați între cei doi mușchi pectorali	glanda mamară	nl. axilari centrali și apicali
AXILARI LATERALI		medial și dorsal venei axilare, parțial superficial fasciei axilare	întreg brațul (cu excepția vaselor limfatice care însoțesc vena cefalică și drenează direct în nodulii axilari centrali sau apicali)	nl. axilari centrali și apicali
AXILARI PECTORALI		noduli din grupul celor axilari superficiali situați la marginea inferioară a m. pectoral mic pe m. dințat anterior de-a lungul vaselor toracice laterale	peretele toracic anterolateral; părțile laterală și centrală ale glandei mamare; peretele abdominal anterior	nl. axilari centrali și apicali
AXILARI PROFUNZI (V. GRUPELE INDIVIDUALE: CENTRALI ȘI APICALI)				

AXILARI SUBSCAPULARI		noduli limfatici din grupul celor axilari superficiali situați între mușchii rotund mare și subscapular, în jurul vaselor subscapulare	pielea și mușchii părții inferioare a regiunii nucale; partea posterioară a umărului; peretele toracic posterior	nl. axilari centrali și apicali
AXILARI SUPERFICIALI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: LATERALI, PECTORALI, SUBSCAPULARI, INTERPECTORALI, BRAHIALI)		plex limfatic		nl. axilari centrali și apicali
BRAHIALI (V. NL. AXILARI BRAHIALI)				
BRONHOPULMONARI	ln. bronchopulmonales	noduli limfatici din grupul celor mediastinali posteriori situați în hilul plămânului	plămâni, bronhii	trunchiul limfatic bronhomediastinal, ductul toracic
BUCCINATOR		nodul limfatic din grupul celor faciali situat pe m. buccinator		
CAVI LATERALI	ln. cavales laterales	noduli limfatici din grupul celor lombari drepți localizați pe partea dreaptă a venei cave inferioare		
CELIACI	ln. coeliaci	noduli viscerali ai cavității abdominale localizați în jurul trunchiului celiac, adesea incomplet delimitați de nodulii limfatici preaortici	stomac, intestin subțire, ficat, vezicula biliară, pancreas, splină	trunchiul limfatic intestinal
CERVICALI ANTERIORI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: SUPERFICIALI ȘI PROFUNZI)	ln. cervicales anteriores			
CERVICALI ANTERIORI PROFUNZI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: INFRAHIOIDIENI, PRELARINGIENI, TIROIDIENI, PRETRAHEALI ȘI PARATRAHEALI)	ln. cervicales anteriores profundi			
CERVICALI ANTERIORI SUPERFICIALI	ln. cervicales anteriores superficiales	noduli situați în țesutul subcutanat al regiunii anterioare a gâtului, de-a lungul v. jugulare anterioare	pielea regiunii anterioare a gâtului	nl. cervicali laterali profunzi; nl. cervicali anteriori profunzi (parțial)
CERVICALI LATERALI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: SUPERFICIALI ȘI PROFUNZI)	ln. cervicales laterales			
CERVICALI LATERALI PROFUNZI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: JUGULARI ANTERIORI, JUGULARI LATERALI, JUGULODIGASTRIC, JUGULOOMOHIOIDIAN, SUPRACLAVICULARI)	ln. cervicales laterales profundi	noduli limfatici localizați în triunghiul posterior al gâtului, sub fascia cervicală profundă	structurile vecine; toți nodulii limfatici ai capului și gâtului	trunchiul limfatic jugular

GRUPUL NODULILOR LIMFATICI/NODULUL LIMFATIC	NOMINA ANATOMICA	LOCALIZARE	TERITORIUL DE COLECTARE A LIMFEI	DRENAJ
CERVICALI LATERALI SUPERFICIALI	ln. cervicales laterales superficiales	nodulii din grupul celor cervicali laterali localizați de-a lungul v. jugulare externe	partea inferioară a pavilionului urechii și glandei parotide; structurile superficiale ale părții laterale a gâtului	nl. cervicali laterali profunzi
COLICI DREPȚI	ln. colici dextri	nodulii limfatici din grupul celor mezocolici localizați de-a lungul a. colice drepte	nodulii paracolici din partea superioară a colonului ascendent	nl. mezenterici superiori; trunchiul limfatic intestinal
COLICI MIJLOCII	ln. colici medii	nodulii limfatici din grupul celor mezocolici localizați de-a lungul a. colice mijlocii și a ramurilor sale	nodulii paracolici de la flexura colică dreaptă și o mare parte a colonului transvers	nl. mezenterici superiori; trunchiul limfatic intestinal
COLICI STÂNGI	ln. colici sinistri	nodulii limfatici din grupul celor mezocolici localizați de-a lungul arterei colice stângi și a ramurilor sale	nodulii paracolici de la flexura colică stângă și partea superioară a colonului descendent	nl. mezenterici inferiori, preaortici și aortici laterali; trunchiul limfatic intestinal
CUBITALI	ln. cubitales	două grupe de noduli limfatici, superficiali și profunzi situați de-a lungul v. bazilice, deasupra epicondilului medial	partea ulnară a antebrațului și mâinii	nl. axilari
DIAFRAGMATICI (V. NL. FRENICI SUPERIORI)				
EPIGASTRICI INFERIORI	ln. epigastrici inferiores	nodulii limfatici din grupul celor lombari drepți localizați de-a lungul vaselor epigastrice inferioare	partea inferioară a peretelui abdominal anterior în teritoriul arterei epigastrice inferioare	nl. iliaci externi
EPITROHLEENI (V. NL. CUBITALI)				
FACIALI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: BUCCINATOR, NASOLABIAL, MALAR, MANDIBULAR, SUBMETAL)	ln. faciales	lanț de noduli limfatici situați de-a lungul a. faciale	pleoape, nas, obraz, buze, gingii	nl. submandibulari
FIBULAR		nodul limfatic inconstant pe traiectul a. fibulare (peroniere)		
FRENICI INFERIORI	ln. phrenici inferiores	nl. mici pe calea vaselor frenice inferioare		
FRENICI SUPERIORI	ln. phrenici superiores	3 grupe de noduli limfatici (anteriori, mijlocii, superiori) situați pe fața superioară a diafragmei, înapoia bazei procesului xifoid și a cartilajului coastei a 7-a	ficat, diafragma, spațiile intercostale; pleura diafragmatică	nl. parasternali, mediastinali anteriori și posteriori
GASTRICI DREPȚI	ln. gastrici dextri	nodulii limfatici mici situați de-a lungul a. gastrice drepte	o parte din mica curbură gastrică	nl. celiaci, preaortici, aortici laterali; trunchiurile limfatice intestinal sau lombar
GASTRICI INFERIORI (V. NL. GASTRO-OMENTALI DREPȚI)				

GASTRICI STÂNGI (GASTRICI SUPERIORI)	In. gastrici sinistri	nodulii limfatici localizați de-a lungul a. gastrice stângi și a ramurilor sale pe mica curbură gastrică; se împart în două grupe: paracardiali superiori și inferiori; împreună cu cei drepți formează în jurul cardiei inelul limfatic al cardiei	partea abdominală a esofagului, partea stomacului din vecinătatea micii curburi	nl. celiaci, preaortici, aortici laterali; trunchiurile limfatice intestinal sau lombar
GASTRO-EPIPLOICI (V. NL. GASTRO-OMENTALI DREPȚI ȘI STÂNGI)				
GASTRO-OMENTALI DREPȚI	In. gastro-omentales dextri	nodulii limfatici localizați în marele epiploon, de-a lungul arterei gastro-epiploice drepte, pe marea curbură gastrică	partea dreaptă a marii curburi a stomacului și a marelui epiploon	nl. pilorici, hepatici, preaortici, pancreatici superiori; trunchiul limfatic intestinal
GASTRO-OMENTALI STÂNGI	In. gastro-omentales sinistri	nodulii limfatici localizați în marele epiploon, de-a lungul a. gastro-epiploice stângi, pe marea curbură gastrică	partea stângă a marii curburi a stomacului și a marelui epiploon	nl. pilorici, hepatici, aortici laterali, pancreatici superiori; trunchiul limfatic intestinal
GLUTEALI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: GLUTEALI SUPERIORI ȘI INFERIORI)	In. gluteales	nodulii limfatici din grupul celor iliaci interni		
GLUTEALI INFERIORI	In. gluteales inferiores	nodulii limfatici localizați la originea a. gluteale inferioare și a. pudendale interne		
GLUTEALI SUPERIORI	In. gluteales superiores	nodulii limfatici localizați la originea a. gluteale superioare		
HEPATICI	In. hepatici	nodulii limfatici din grupul celor pilorici localizați de-a lungul a. hepatice până la hilul hepatic	ficat; nodulii limfatici ai organelor din etajul supramezocolic (vezicula biliară, stomac, duoden, pancreas)	nl. celiaci, preaortici, aortici laterali; trunchiul limfatic intestinal
ILEOCOLICI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: PRECECAL, RETROCECAL, APENDICULAR)	In. ileocolici	nodulii limfatici din grupul celor mezenterici localizați de-a lungul a. ileo-colice și a ramurilor sale	ileonul terminal, cec, apendice	nl. mezenterici superiori; trunchiul limfatic intestinal
ILIACI COMUNI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: MEDIALI, INTERMEDIARI, LATERALI, SUBAORTICI, PROMONTORIENI)	In. iliaci communes	nodulii limfatici localizați de-a lungul vaselor iliace până la bifurcația aortei	porțiunea mijlocie a ureterului, uneori vezica urinară; nodulii limfatici iliaci externi și interni	nl. lombari; trunchiul limfatic lombar
ILIACI COMUNI INTERMEDIARI	In. iliaci comunes intermedii	nodulii limfatici din grupul celor iliaci comuni situați între cei iliaci mediali și laterali acoperiți, pe dreapta, de a. iliacă comună, iar pe stânga între arteră și venă		
ILIACI COMUNI LATERALI	In. iliaci comunes laterales	nodulii limfatici din grupul celor iliaci comuni situați între a. iliacă comună și m. psoas		

GRUPUL NODULILOR LIMFATICI/NODULUL LIMFATIC	NOMINA ANATOMICA	LOCALIZARE	TERITORIUL DE COLECTARE A LIMFEI	DRENAJ
ILIACI COMUNI MEDIALI	In. iliaci comunes mediales	nodulii limfatici din grupul celor iliaci comuni situați medial față de a. iliacă comună (dreapta) sau v. iliacă comună (stânga)		
PROMONTORIENI	In. iliaci comunes promontorii	nodulii limfatici din grupul celor iliaci comuni situați înaintea promontoriului		
SUBAORTICI	In. iliaci comunes subaortici	nodulii limfatici din grupul celor iliaci comuni situați sub bifurcația aortei, înaintea corpului vertebrei L5		
ILIACI EXTERNI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: MEDIALI, INTERMEDIARI, LATERALI, INTERILIACI)	In. iliaci externi	nodulii limfatici localizați de-a lungul vaselor iliace externe	straturile profunde ale peretelui abdominal anterior subombilical, mm. adductori; porțiunea mijlocie a ureterului, vezica urinară, uretra; ductul deferent, veziculele seminale, prostată; colul uterin, partea superioară a vaginului; corpul și glandul penisului/clitorisului; nl. inghinali profunzi și epigastrici inferiori	nl. iliaci comuni
ILIACI EXTERNI INTERMEDIARI	In. iliaci externi intermedii	nodulii limfatici din grupul celor iliaci externi situați între artera și vena iliacă externă		
ILIACI EXTERNI LATERALI	In. iliaci externi laterales	nodulii limfatici din grupul celor iliaci externi situați lateral de artera iliacă externă, pe m. psoas (nodulul lacunar lateral)		
ILIACI EXTERNI MEDIALI	In. iliaci externi mediales	nodulii limfatici din grupul celor iliaci externi situați medial față de vasele iliace externe (nodulul lacunar medial, nodulii obturatori de-a lungul a. obturatorii)		
ILIACI INTERNI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: GLUTEALI SUPERIORI, GLUTEALI INFERIORI, SACRALI, OBTURATORII)	In. iliaci interni	nodulii limfatici localizați de-a lungul arterei iliace interne și în apropierea originii ramurilor sale	mm. gluteali, planșeul pelvin, planurile profunde ale perineului, porțiunea pelvină a ureterului, organele pelvine	nl. iliaci comuni
INFRAHIOIDIENI		nodulii din grupul celor cervicali anteriori profunzi localizați pe membrana tirohioidiană	jumătatea superioară a laringelui	nl. cervicali laterali profunzi
INGHINALI PROFUNZI	In. inguinales profundi	mai mulți noduli mici situați profund față de fascia lata și medial față de v. femurală	structurile profunde ale membrului inferior; corpul și glandul penisului/clitorisului; uneori uretra spongioasă; nodulii poplitei profunzi și inghinali superficiali	nl. iliaci externi

INGHINALI SUPERFICIALI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: SUPEROMEDIALI, SUPEROLATERALI, INFERIORI)	ln. inguinales superficiales	12-20 de noduli limfatici situați în țesutul celular subcutanat sub ligamentul inghinal, de-a lungul părții terminale a venei safene mari	pielea membrului inferior cu excepția marginilor laterale ale piciorului și gambei; peretele abdominal anterior subombilical (parțial pe calea nodulilor epigastrici inferiori; partea inferioară a spatelui; regiunea gluteală, perineu, canal anal; ligamentul rotund și unghiul tubar al uterului; uretra spongioasă, glandele bulbouretrale; corpul și glandul penisului; pielea scrotului; vestibulul vaginal, labiile mare și mică, glandele vestibulului, preputul clitorisului	nl. inghinali profunzi
INGHINALI SUPERFICIALI INFERIORI	ln. inguinales superficiales inferiores	lanț vertical de noduli limfatici situați de-a lungul v. safene mari		
INGHINALI SUPERFICIALI SUPEROLATERALI	ln. inguinales superficiales superolaterales	noduli ai lanțului orizontal situați sub ligamentul inghinal, lateral față de hiatusul v. safene mari		
INGHINALI SUPERFICIALI SUPEROMEDIALI	ln. inguinales superficiales superomediales	noduli ai lanțului orizontal situați sub ligamentul inghinal, medial față de hiatusul v. safene mari		
INTERCOSTALI	ln. intercostales	1-2 nl. mici localizați la partea posterioară a fiecărui spațiu intercostal, lângă capul coastelor	pleura parietală, spațiul intercostal respectiv, peretele posterior al trunchiului,	ductul toracic, respectiv ductul limfatic drept (nl. din partea superioară); cisterna chili (nl. din partea inferioară); nl. prevertebrali
INTERILIACI	ln. interiliaci	noduli limfatici din grupul celor iliaci externi situați la bifurcarea a. iliace comune, între arterele iliace internă și externă		
JUGULARI ANTERIORI (V. ȘI NODULII INDIVIDUALI: JUGULODIGASTRIC, JUGULO-OMOHIOIDIAN)	ln. jugulares anteriores	anterior de v. jugulară internă		trunchiul limfatic jugular
JUGULARI LATERALI	ln. jugulares laterales	lateral de v. jugulară internă		trunchiul limfatic jugular
JUGULODIGASTRIC		la încrucișarea venei jugulare interne cu burta posterioară a m. digastric (considerat ca făcând parte din nodulii jugulari anteriori)	tonsila palatină, baza limbii, peretele faringian	trunchiul limfatic jugular
JUGULO-OMOHIOIDIAN		la încrucișarea v. jugulare interne cu burta superioară a m. omohioidian (considerat ca făcând parte din nodulii jugulari anteriori)	limbă	trunchiul limfatic jugular
JUXTAESOFAGIENI	ln. juxtaesophageales pulmonales	noduli din grupul celor mediastinali posteriori localizați pe laturile esofagului	esofag, plămâni	trunchiul limfatic bronhomediastinal; ductul toracic

GRUPUL NODULILOR LIMFATICI/NODULUL LIMFATIC	NOMINA ANATOMICA	LOCALIZARE	TERITORIUL DE COLECTARE A LIMFEI	DRENAJ
JUXTAINTESTINALI	ln. juxtaintestinales	nodulii limfatici mezenterici situați în marginea intestinală a mezenterului, în apropierea jejunului și ileonului	jejun, ileon	nl. mezenterici mijlocii
LOMBARI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: DREPȚI, INTERMEDIARI, STÂNGI)			diafragma, pereții abdominali și pelvini, organe abdominale și pelvine (glandele suprarenale, rinichi, pelvisul renal, ureter, testicule, ovar, trompa uterină, fundul și corpul uterului), nodulii limfatici ai membrului inferior	trunchiurile limfatice lombar și trunchiul intestinal (nl. ai tractului gastrointestinal)
LOMBARI DREPȚI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: CAVI LATERALI, PRECAVI, POSTCAVI)	ln. lumbales dextri	de-a lungul v. cave inferioare		
LOMBARI INTERMEDIARI	ln. lumbales intermedii	între aortă și v. cavă inferioară		
LOMBARI STÂNGI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: AORTICI LATERALI, PREAORTICI, POSTAORTICI)	ln. lumbales sinistri	de-a lungul aortei		
MALAR		nodul limfatic din grupul celor faciali situat în regiunea geniană		
MANDIBULAR		nodul limfatic din grupul celor faciali situat pe corpul mandibulei în apropierea v. faciale		
MASTOIDIENI	ln. mastoidei	2-3 noduli limfatici situați posterior procesului mastoid	fața posterioară a pavilionului urechii, scalpul din vecinătate, celulele mastoidiene	nl. cervicali laterali profunzi
MEDIASTINALI ANTERIORI	ln. mediastinales anteriores	în etajul superior al mediastinului anterior, anterior față de arcul aortic, în jurul trunchiurilor venoase brahiocefalice	timus, pericard, inimă	trunchiul limfatic bronhomediastinal
MEDIASTINALI POSTERIORI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: PULMONARI, BRONHOPULMONARI, TRAHEOBRONHICI INFERIORI, TRAHEOBRONHICI SUPERIORI, JUXTAESOFAGIENI, PARATRAHEALI, AI ARCULUI VENEI AZIGOS)	ln. mediastinales posteriores	mediastinul posterior de-a lungul aortei toracice	plămâni, bronhii, traheee, pleura mediastinală, pericard, inimă, esofag, diafragma, fața diafragmatică a ficatului	ductul toracic, nl. traheobronhici inferiori
MEZENTERICI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: JUXTAINTESTINALI, MIJLOCII, SUPERIORI)	ln. mesenterici	nodulii limfatici localizați în mezenter		

MEZENTERICI INFERIORI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: SIGMOIDIENI, RECTALI SUPERIORI, PARARECTALI)		de-a lungul a. mezenterice inferioare	nl. colici stângi, sigmoidieni, rectali superiori	nl. preaortici, trunchiul limfatic intestinal
MEZENTERICI MIJLOCII		nodulii limfatici din grupul celor mezenterici localizați de-a lungul arterelor jejunale și ileale	nl. mezenterici juxtaintestinali	nl. mezenterici superiori
MEZENTERICI SUPERIORI		nodulii limfatici din grupul celor mezenterici localizați de-a lungul a. mezenterice superioare	nl. mezenterici mijlocii	nl. celiaci, preaortici, aortici laterali, trunchiul limfatic intestinal
MEZOCOLICI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: PARACOLICI, COLICI DREPȚI, MIJLOCII, STÂNGI)	ln. mesocolici	nodulii limfatici situați în mezourile segmentelor colonului		
NASOLABIAL		nodul limfatic din grupul celor faciali situat sub șanțul nasolabial		
NERVULUI ACCESOR				
OBTURATORII	ln. obturatorii	nodulii limfatici din grupul celor iliaci interni localizați de-a lungul arterei obturatorii		
OCCIPITALI	ln. occipitales	1-2 noduli limfatici mici localizați de-a lungul vaselor occipitale, pe fața profundă a m. trapez, la nivelul liniei nucale superioare	pielea cefei, scalpul regiunilor occipitală și parietală	nl. cervicali laterali profunzi
PANCREATICI INFERIORI	ln. pancreatici inferiores	marginea superioară a corpului pancreasului lângă a. pancreaticoduodenală și v. mezenterică inferioară	pancreas, duoden	nl. aortici laterali, preaortici (uneori nl. mezenterici superiori); trunchiul limfatic intestinal
PANCREATICI SUPERIORI	ln. pancreatici superiores	marginea superioară a corpului pancreasului de-a lungul a. splenice, la originea ramurilor sale pancreatice	pancreas, duoden, splină (prin intermediul nodulilor splenici)	nl. aortici laterali, preaortici (parțial prin intermediul nl. hepatici sau celiaci); trunchiul limfatic intestinal
PANCREATICODUODENALI	ln. pancreaticoduodenales	între capul pancreasului și duoden, de-a lungul aa. pancreaticoduodenale, împărțiți în două grupe: superiori și inferiori	capul pancreasului, duoden	nl. hepatici (grupul superior) și mezenterici superiori (grupul inferior)
PANCREATICOSPLENICI (PANCREATICOLIENALI, V. NL. PANCREATICI SUPERIORI)				
PARACOLICI	ln. paracolici	nodulii limfatici din grupul celor mezocolici localizați în peretele colic sau în imediata vecinătate a acestuia	segmentele ascendent, transvers și descendent ale colonului	nl. colici drepți, mijlocii și stângi
PARAMAMARI	ln. paramammarii	partea laterală a glandei mamare	glanda mamară	nl. axilari pectorali
PARARECTALI	ln. pararectales	1-2 noduli pe laturile rectului, în jurul a. rectale mijlocii, la nivelul spinei ischiatice	partea distală a rectului	nl. rectali mijlocii și superiori (iliaci interni)

GRUPUL NODULILOR LIMFATICI/NODULUL LIMFATIC	NOMINA ANATOMICA	LOCALIZARE	TERITORIUL DE COLECTARE A LIMFEI	DRENAJ
PARARECTALI	In. pararectales	nodulii limfatici din grupul celor mezenterici inferiori situați între pătura musculară și fascia rectului în partea lui proximală	partea proximală a rectului	nl. mezenterici inferiori, parțial pe calea nl. rectali superiori
NL. PARASTERNALI	In. parasternales	câțiva noduli limfatici mici localizați de-a lungul vaselor toracice interne, lateral de marginile sternului	peretele toracic anterior, glanda mamară, pleura costală; pericardul; peretele abdominal anterior supraombilical; diafragma; fața diafragmatică a ficatului; nl. prepericardici, spațiile intercostale, peretele posterior al trunchiului și, pleura costală adiacentă, glanda mamară	trunchiurile limfatice bronhomediastinale; ductul limfatic drept (pe dreapta), ductul toracic (pe stânga) sau direct în unghiul venos respectiv
PARATRAHEALI	In. paratracheales	nodulii din grupul celor mediastinali posteriori localizați pe laturile traheei cervicale și toracice	trahee	trunchiul limfatic bronhomediastinal, ductul toracic
PARAUTERINI	In. parauterini	pe laturile uterului în grosimea ligamentului larg, în vecinătatea originilor ramurilor vaginale din a. uterină	colul uterin	nl. iliaci interni și lombari (pe calea vaselor limfatice ce însoțesc aa. ovariene)
PARAVAGINALI	In. paravaginales	laturile vaginului	partea inferioară a vaginului	nl. iliaci interni
PARAVEZICALI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: PREVEZICALI, VEZICALI LATERALI, POSTVEZICALI)	In. paravesiculares	nodulii limfatici localizați în jurul vezicii urinare și prostatei	vezica urinară, prostată	nl. iliaci comuni
PREVEZICALI	In. prevesiculares	nodulii limfatici din grupul celor paravezicali localizați înaintea vezicii urinare	vezica urinară, prostată	nl. iliaci comuni
VEZICALI LATERALI	In. vesicales laterales	nodulii limfatici din grupul celor paravezicali localizați pe laturile vezicii urinare	vezica urinară, prostată	nl. iliaci comuni
POSTVEZICALI	In. postvesiculares	nodulii limfatici din grupul celor paravezicali localizați înapoia vezicii urinare	vezica urinară, prostată	nl. iliaci comuni
PAROTIDIENI INTRAGLANDULARI	In. parotidei intraglandulares	nodulii limfatici din grupul celor parotidieni, localizați în profunzimea glandei parotide		
PAROTIDIENI PROFUNZI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: PREAURICULARI, INFRAAURICULARI, INTRAGLANDULARI)	In. parotidei profundi	nodulii limfatici localizați sub fascia parotidiană și în parenchimul glandular	meatul acustic extern, cavitatea timpanică; glanda parotidă; rădăcina nasului, partea laterală a pleoapelor, conjunctiva	nl. cervicali laterali profunzi
PAROTIDIENI SUBFASCIALI INFRAAURICULARI	In. parotidei subfasciales infraauriculares	nodulii limfatici din grupul celor parotidieni profunzi situați sub pavilionul urechii și meatul acustic extern		

PAROTIDIENI SUBFASCIALI PREAURICULARI	ln. parotidei subfasciales praeauriculares	nodulii limfatici din grupul celor parotidieni profunzi situați înaintea pavilionului urechii		
PAROTIDIENI SUPERFICIALI	ln. parotidei superficiales	nodulii limfatici mici localizați în țesutul celular subcutanat al regiunii parotidiene, înaintea tragusului		
PERICARDICI LATERALI	ln. pericardiales laterales	mai mulți noduli limfatici mici localizați de-a lungul a. pericardiofrenice	pericard, pleura mediastinală, diafragma, fața diafragmatică a ficatului	nl. mediastinali anteriori, parasternali
PILORICI	ln. pylorici	nodulii limfatici în jurul pilorului împărțiți în 3 grupe: suprapilorici, subpilorici, retropilorici	antrul și canalul piloric, duoden, capul pancreasului	nl. hepatici, celiaci, preaortici
GASTRODUODENALI (V. NL. PILORICI)				
POPLITEI (V. ȘI GRUPELE INDIVIDUALE: SUPERFICIALI ȘI PROFUNZI)	ln. popliteales	fosa poplitee		
POPLITEI PROFUNZI		nodulii limfatici situați subaponevrotic, între a. poplitee și capsula articulației genunchiului	vasele limfatice profunde ale piciorului, gambei și articulației genunchiului care însoțesc arterele; nodulii poplitei superficiali	nl. inghinali profunzi
POPLITEI SUPERFICIALI		nodulii limfatici situați supraaponevrotic, în jurul porțiunii terminale a v. safene mici	marginea laterală a piciorului, fața posterioară a gambei	nl. poplitei profunzi
POSTAORTICI	ln. postaortici	nl. din grupul celor lombari stângi situați înapoia aortei, înaintea coloanei vertebrale		
POSTCAVI	ln. postcavales	nodulii limfatici din grupul celor lombari drepți localizați înapoia v. cave inferioare		
PREAORTICI	ln. preaortici	nl. din grupul celor lombari stângi situați înaintea aortei		
PRECAVI	ln. precavales	nodulii limfatici din grupul celor lombari drepți localizați înaintea v. cave inferioare		
PRECECALI	ln. prececales	nodulii limfatici din grupul celor ileocolici localizați de-a lungul a. cecale anterioare	cec	nl. ileocolici
PRELARINGIENI	ln. prelaryngeales	nodulii din grupul celor cervicali anteriori profunzi localizați pe ligamentul cricotiroidian	jumătatea inferioară a laringelui; parțial nodulii tiroidieni	nl. cervicali laterali profunzi
PREPERICARDICI	ln. prepericardiales	mai mulți nl. mici localizați între pericard și stern	stern, fața anterioară a pericardului	nl. mediastinali anteriori, parasternali
PRETRAHEALI		nodulii din grupul celor cervicali anteriori profunzi localizați pe fața anterioară a traheei, în raport strâns cu vv. tiroidiene inferioare	jumătatea inferioară a laringelui, traheea cervicală; parțial nodulii tiroidieni	nl. cervicali laterali profunzi, mediastinali anteriori

GRUPUL NODULILOR LIMFATICI/NODULUL LIMFATIC	NOMINA ANATOMICA	LOCALIZARE	TERITORIUL DE COLECTARE A LIMFEI	DRENAJ
PULMONARI	ln. pulmonales	noduli din grupul celor mediastinali posteriori localizați intrapulmonar, la locul de diviziune a bronhiilor lobare	plămâni, bronhii	trunchiul limfatic bronhomediastinal, ductul toracic
RECTALI SUPERIORI	ln. rectales superiores	noduli limfatici din grupul celor mezenterici inferiori situați de-a lungul a. rectale superioare	partea proximală a rectului; nl. pararectali	nl. mezenterici inferiori
RETROAURICULARI (V. NL. MASTOIDIENI)				
RETROCECALI	ln. retrocecales	noduli limfatici din grupul celor ileocolici localizați de-a lungul arterei cecale posterioare	cec	nl. ileocolici
RETROFARINGIENI	ln. retropharyngeales	3 grupe de nl. (unul median și două laterale) localizați între faringe și fascia prevertebrală, la nivelul atlasului	nazofaringe, tuba auditivă, cavitatea timpanică; partea posterioară a cavității nazale; articulațiile atlanto-occipitală și atlanto-axială	
SACRALI	ln. sacrales	noduli limfatici din grupul celor iliaci interni situați pe fața pelvină a sacrumului, de-a lungul arterelor sacrate mediană și laterale	rect, peretele pelvin posterior	nl. iliaci comuni
SIGMOIDIENI	ln. sigmoidei	noduli limfatici din grupul celor mezenterici inferiori situați de-a lungul aa. sigmoidiene	colonul sigmoid	nl. mezenterici inferiori
SPLENICI	ln. splenici (lienales)	hilul splinei	splină, stomac	nl. pancreatici
SUBMANDIBULARI	ln. submandibulares	4-5 nl. localizați între mandibulă și glanda submandibulară	partea medială a pleoapelor și conjunctivei; frunte, nas, cavitatea nazală; pielea și mucoasa labială și jugală, fosa infratemporală; segmentul anterior al nazo-faringelui, palat; dinți, gingie, limbă (pe calea nl. linguali, inconstanți), planșeul cavității bucale	nl. cervicali laterali profunzi (în special jugulodigastric)
SUBMENTALI	ln. submentales	noduli limfatici din grupul celor faciali situați între cele două burți ale mușchiului digastric	partea mijlocie a buzei inferioare, bărbie; vârful limbii, planșeul bucal; alveolele și gingia dinților mandibulari anteriori	nl. cervicali laterali profunzi, parțial pe calea nl. submandibulari
SUPRACLAVICULARI	ln. supraclaviculares	între claviculă și m. omohioidian sub lama pretraheală a fasciei cervicale	partea inferioară a gâtului și faringelui; glanda tiroidă, trahee, esofag; nl. mediastinali anteriori și axilari profunzi	trunchiurile limfatice jugular și subclavicular

TIBIAL ANTERIOR		nodul limfatic inconstant pe traiectul a. tibiale anterioare		
TIBIAL POSTERIOR		nodul limfatic inconstant pe traiectul a. tibiale posterioare		
TIROIDIENI	ln. thyroidei	nodulii din grupul celor cervicali anteriori profunzi localizați la nivelul glandei tiroide	glanda tiroidă	nl. cervicali laterali profunzi (direct și indirect); parțial ductul toracic
TRAHEOBRONHICI INFERIORI	ln. tracheo-bronchiales inferiores	nodulii din grupul celor mediastinali posteriori localizați la bifurcarea traheei în cele două bronhii principale	nl. bronhopulmonari, inimă	nl. traheobronhici superiori, traheali
TRAHEOBRONHICI SUPERIORI	ln. tracheo-bronchiales superiores	nodulii din grupul celor mediastinali posteriori localizați la bifurcarea traheei, între aceasta și bronhia principală dreaptă sau stângă	plămâni, bronhii, nl. traheobronhici inferiori	trunchiul limfatic bronhomediastinal, ductul toracic
VISCERALI ABDOMINALI	ln. abdominis viscerales	nodulii limfatici asociați ramurilor viscerale ale aortei		

4. NERVI

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
ABDOMINOGENITAL MARE (V. N. ILIOHIPOGASTRIC)				
ABDOMINOGENITAL MIC (V. N. ILIOINGHINAL)				
ABDUCENS (PNC VI) (MOTOR SOMATIC)	n. abducens	nucleu situat în punte, sub planșeul ventriculului al IV-lea		m. drept lateral al globului ocular
ACCESOR (PNC XI) (MOTOR SOMATIC ȘI PARASIMPATIC)	n. accessorius	rădăcina craniană - nucleul ambiguu, nucleul dorsal al vagului, nucleul retroambigual; rădăcina spinală - nucleul nervului accesor (cornul anterior al măduvei C1-C6)	r. internă (fibrele cu origine craniană se alătură nervului vag); r. externă	r. internă: mușchii vălului palatin exceptând tensorul vălului palatin, adductorii corzilor vocale (tiroaritenoidian și cricoaritenoidian lateral, pe calea nervului recurent laringeu), inimă, trahee, esofag toracic, viscere abdominale; r. externă: mm. trapez și sternocleidomastoidian
ACUSTIC (V. N. VESTIBULOCOHLEAR)				
AL TREILEA NERV OCCIPITAL	n. occipitalis tertius	ramura dorsală a celui de-al treilea nerv spinal cervical		pielea părții superioare a feței posterioare a capului și gâtului
ALVEOLAR INFERIOR (MOTOR SOMATIC, SENSIBILITATE GENERALĂ SOMATICĂ)	n. alveolaris inferior	n. mandibular	rr. colaterale: n. milohioidian; rr. terminale: incisivă, mentonieră	primul premolar, canin, incisivi, gingie, pielea buzei inferioare și a bărbiei; mușchii milohioidian și capătul anterior al m. digastric
ALVEOLARI SUPERIORI (RR. POSTERIOARE, MIJLOCIE, ANTERIOARĂ)	nn. alveolares superiores	n. maxilar (ramurile posterioare), n. infraorbitar (ramurile mijlocie și anterioară)	participă prin ramuri numeroase la formarea plexului dentar superior	rr. posterioare - sinusul maxilar, molari, gingia superioară, mucoasa obrazului; mijlociu - premolarii superiori; anterior - incisivi, canin, mucoasa peretelui lateral, planșeului și septului nazal
AMPULAR ANTERIOR	n. ampullaris anterior	dendrite ale neuronilor din ganglionul Scarpa care fac parte din trunchiul superior al n. vestibulocohlear		creasta ampulară a canalului semicircular anterior (superior)
AMPULAR LATERAL	n. ampullaris lateralis	dendrite ale neuronilor din ganglionul Scarpa care fac parte din trunchiul superior al n. vestibulocohlear		creasta ampulară a canalului semicircular lateral (orizontal), o parte din macula utriculei
AMPULAR POSTERIOR	n. ampullaris posterior	dendrite ale neuronilor din ganglionul Scarpa care fac parte din trunchiul inferior al n. vestibulocohlear		creasta ampulară a canalului semicircular posterior
AMPULAR SUPERIOR (V. N. AMPULAR ANTERIOR)				
ANOCOCCIGIAN	nn. anococcygei	ramuri fine din plexul coccigian		pielea dintre vârful coccisului și orificiul anal
AUDITIV (V. N. VESTIBULOCOHLEAR)				

AURICULAR MARE (SENZITIV)	n. auricularis magnus	plexul cervical (C2-C3)	rr. anterioară și posterioară	pielea care acoperă glanda parotidă (r. anterioară), procesul mastoidian, pavilionul urechii (ambele fețe) (r. posterioară)
AURICULAR POSTERIOR (MOTOR, SENZITIV)	n. auricularis posterior	n. facial	rr. auriculară și occipitală	m. auricular posterior, mușchii intrinseci ai feței cefalice a pavilionului urechii, pielea meatului acustic extern (r. auriculară); capătul occipital al m. occipitofrontal (r. occipitală)
AURICULARI ANTERIORI (SENZITIV)	nn. auriculares anteriores	n. auriculotemporal		pielea feței laterale a pavilionului urechii
AURICULOTEMPORAL	n. auriculotemporalis	n. mandibular	n. meatului acustic extern, nn. auriculari anteriori; rr. colaterale: pentru membrana timpanică, parotidiene (fibre senzitive, postganglionare parasimpatice din ganglionul otic), comunicantă pentru n. facial (fibre postganglionare din ganglionul otic pentru glanda parotidă); rr. terminale: temporală superficială	pielea meatului acustic extern, membrana timpanică, pielea feței laterale a pavilionului urechii, glanda parotidă, pielea regiunii temporale
AXILAR (MOTOR, SENZITIV)	n. axillaris	trunchiul posterior al plexului brahial (C5-C6)	rr. musculare, n. cutanat superior lateral al brațului	mușchii deltoid și rotund mic, pielea regiunii deltoidiene
BUCAL (MOTOR, SENZITIV)	n. buccalis	n. mandibular		m. pterigoidian lateral, pielea și mucoasa obrajilor, gingia bucală a mandibulei în dreptul ultimilor 2 molari
CANALULUI PTERIGOIDIAN (PARASIMPATIC, SIMPATIC)	n. canalis pterygoidei	unirea nervilor pietros profund și pietros mare		ganglionul pterigopalatin și ramurile sale
CARDIAC CERVICAL INFERIOR (SIMPATIC, VEGETATIV AFERENT, ÎN SPECIAL DURERE)	n. cardiacus cervicalis inferior	ganglionul cervical inferior (cervicotoracic, stelat); conține fibre eferente postganglionare și fibre aferente de la inimă		plexul cardiac (partea profundă)
CARDIAC CERVICAL MIJLOCIU (SIMPATIC, VEGETATIV AFERENT, ÎN SPECIAL DURERE)	n. cardiacus cervicalis medius	ganglionul cervical mijlociu; conține fibre eferente post-ganglionare și fibre aferente de la inimă		plexul cardiac (partea profundă)
CARDIAC CERVICAL SUPERIOR (SIMPATIC)	n. cardiacus cervicalis superior			plexul cardiac (partea profundă - dreapta, partea superficială - stânga)
CARDIACI TORACICI (SIMPATIC, VEGETATIV AFERENT, ÎN SPECIAL DURERE)	nn. cardiaci thoracici	ganglionii toracali T2-T4(5) ai lanțului simpatic		plexul cardiac (partea profundă)
CAROTICOTIMPANICI (SUPERIOR ȘI INFERIOR) (SIMPATIC)	nn. caroticotympanici	plexul carotidian intern	fibre simpatice postganglionare trec din plexul carotidian intern în plexul timpanic	urechea medie, tuba auditivă, celule mastoidiene, glanda parotidă

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
CAROTIDIAN INTERN (SIMPATIC)	n. caroticus internus	ganglionul cervical superior	dispoziție plexiformă în jurul a. carotide interne (plexul carotidian intern); conține fibre post-ganglionare din ganglionul cervical superior; rr. medială și laterală	a. carotidă internă și ramurile sale (vasomotorii), mușchii intrinseci ai globului ocular
CAROTIDIENI EXTERNI (SIMPATIC)	nn. carotici externi	ganglionul cervical superior		dispoziție plexiformă în jurul arterelor carotidă comună, carotidă externă și a ramurilor acesteia; vasele și glandele capului
CAVERNOȘI AI CLITORISULUI (PARASIMPATIC, SIMPATIC, VEGETATIV AFERENT)	nn. cavernosi clitoridis	plexul uterovaginal		țesutul erectil al clitorisului
CAVERNOȘI AI PENISULUI (PARASIMPATIC, SIMPATIC, VEGETATIV AFERENT)	nn. cavernosi penis	plexul prostatic		corpii cavernoși ai penisului
CERVICAL TRANSVERS (SENZITIV SOMATIC)	n. transversus colli	plexul cervical (C2-C3)	r. superioară; primește fibre motorii ale nervului facial pentru platisma (ansa cervicală superficială); r. inferioară	pielea feței anterioare a gâtului deasupra (ramura superioară) și dedesubtul (ramura inferioară) osului hioid
CERVICALI	nn. cervicales	primele 8 perechi de nervi spinali cu originea în segmentele cervicale ale măduvei spinării care, cu excepția ultimei perechi, părăsesc canalul rahidian deasupra vertebrei corespunzătoare ca număr; ramurile anterioare ale primilor 4 nervi, de fiecare parte, se unesc și formează plexul cervical; cele ale ultimilor 4 nervi împreună cu ramura ventrală a primului nerv toracic formează plexul brahial		
CILIARI LUNGI (SIMPATIC, SENZITIV)	nn. ciliares longi	n. nazociliar (n. oftalmic)		m. dilatator pupilar, uveea (iris, corpul ciliar), cornee
CILIARI SCURȚI (PARASIMPATIC, SIMPATIC, SENZITIV)	nn. ciliares breves	ganglionul ciliar		mușchii netezi și tunicile globului ocular
CIRCUMFLEX (V. N. AXILAR)				
COARDA TIMPANULUI	n. chorda tympani	fibrele eferente parasimpatice preganglionare: nucleul salivator superior; fibrele senzoriale gustative: ganglionul geniculat	rr. ganglinare (pe calea n. lingual (V) pentru ganglionul submandibular), rr. linguale	glandele sublinguală și submandibulară; 2/3 anterioare ale limbii (sensibilitate gustativă)
COCCIGIAN (SENZITIV)	n. coccygeus	ultimul nerv spinal	r. dorsală, r. ventrală	pielea ce acoperă coccisul (r. dorsală); plexul coccigian (r. ventrală)
COHLEAR (V. N. VESTIBULOCOHLEAR)				

CRANIENI	nn. craniales	12 perechi de nervi senzitivi, motori și micști conținând și fibre vegetative parasimpatice, cu originea în nuclei ai trunchiului cerebral și ganglioni extranevraxiali și care se distribuie regiunilor capului și gâtului; olfactiv (I), optic (II), oculomotor (III), trohlear (IV), trigemen (V), abducens (VI), facial (VII), vestibulocohlear (VIII), glosofaringian (IX), vag (X), accesor (XI), hipoglos (XII)		
CUBITAL (V. N. ULNAR)				
CUTANAT DORSAL INTERMEDIAR (SENZITIV)	n. cutaneus dorsalis intermedius	n. peronier superficial	nn. digitali dorsali ai piciorului	pielea 1/3 inferioare a feței anterioare a gambei și feței dorsale a piciorului; pielea fețelor adiacente ale degetelor 3-4 și 4-5
CUTANAT DORSAL LATERAL (SENZITIV)	n. cutaneus dorsalis lateralis	continuarea n. sural		pielea marginii laterale a piciorului și a degetului 5
CUTANAT DORSAL MEDIAL (SENZITIV)	n. cutaneus dorsalis medialis	n. peronier superficial	nn. digitali dorsali ai piciorului	pielea părții mediale a feței dorsale a piciorului, marginea medială a piciorului și halucelui, fețele adiacente ale degetelor 2 și 3
CUTANAT LATERAL AL ANTEBRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus antebrachii lateralis	continuarea n. musculocutanat		pielea marginii radiale a antebrațului
CUTANAT LATERAL AL COAPSEI (SENZITIV)	n. cutaneus femoris lateralis	plexul lombar (L2-L3)		pielea feței laterale a coapsei
CUTANAT LATERAL AL GAMBEI (SENZITIV)	n. cutaneus surae lateralis	n. peronier comun		pielea părții laterale a feței dorsale a gambei
CUTANAT LATERAL INFERIOR AL BRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus brachii lateralis inferior	n. radial		pielea regiunii inferioare a feței laterale a brațului
CUTANAT LATERAL SUPERIOR AL BRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus brachii lateralis superior	n. axilar		pielea feței dorsale a brațului
CUTANAT MEDIAL AL ANTEBRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus antebrachii medialis	trunchiul medial al plexului brahial (C8-T1)	r. anterioară, r. ulnară	pielea din 1/2 anterioară, marginea medială și 1/3 posteromedială a feței posterioare a antebrațului
CUTANAT MEDIAL AL BRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus brachii medialis	trunchiul medial al plexului brahial (T1)		pielea fețelor medială și dorsală ale brațului
CUTANAT MEDIAL AL GAMBEI (SENZITIV)	n. cutaneus surae medialis	n. tibial; se anastomozează cu n. cutanat lateral al gambei și formează n. sural		pielea regiunii laterale a feței dorsale a gambei; se continuă ca n. sural
CUTANAT POSTERIOR AL ANTEBRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus antebrachii posterior	n. radial		pielea 1/3 mijlocii a feței posterioare a antebrațului
CUTANAT POSTERIOR AL BRAȚULUI (SENZITIV)	n. cutaneus brachii posterior	n. radial		pielea feței dorsale a brațului
CUTANAT POSTERIOR AL COAPSEI	n. cutaneus femoris posterior	plexul sacrat (S1-S3)	nn. fesieri inferiori, ramuri perineale	pielea fesei, organelor genitale externe, a feței dorsale a coapsei și gambei
DENTAR ANTERIOR (V. NN. ALVEOLARI SUPERIORI)				
DENTAR INFERIOR (V. N. ALVEOLAR INFERIOR)				
DENTARI POSTERIORI (V. NN. ALVEOLARI SUPERIORI)				

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
DIGITALI DORSALI AI FEȚEI LATERALE A HALUCELUI ȘI FEȚEI MEDIALE A DEGETULUI 2 (SENZITIV)	nn. digitales dorsales hallucis lateralis et digiti secundi medialis	r. terminală medială a n. peronier profund		articulațiile interfalangiene și pielea fețelor adiacente ale primelor două degete de la picior
DIGITALI DORSALI AI N. RADIAL (SENZITIV)	nn. digitales dorsales nervi radialis	r. superficială a n. radial		articulațiile interfalangiene, pielea feței dorsale a policelui, a falangei proximale a indexului și a jumătății radiale a falangei proximale a mediusului
DIGITALI DORSALI AI N. ULNAR (SENZITIV)	nn. digitales dorsales nervi ulnaris	r. dorsală a n. ulnar		articulațiile interfalangiene și pielea marginii mediale a degetului mic, marginilor adiacente ale ultimelor două degete și ale mediusului și inelarului (numai la nivelul primei falange), fața dorsală a auricularului în întregime, jumătatea medială a acesteia pentru auricular (prima falangă în întregime), jumătatea medială a primei falange a mediusului
DIGITALI DORSALI AI PICIORULUI (SENZITIV)	nn. digitales dorsalis pedis	n. cutanat dorsal intermediar		pielea fețelor adiacente ale degetelor 3 și 4, 4 și 5
DIGITALI PALMARI COMUNI AI N. MEDIAN (MOTORI, SENZITIV)	nn. digitales palmares communes nervi mediani	n. median	digitali palmari proprii	primii 2 mușchi lombricali (uneori și al 3-lea)
DIGITALI PALMARI COMUNI AI N. ULNAR (SENZITIV)	nn. digitales palmares communes nervi ulnaris	r. superficială a n. ulnar	nn. digitali palmari proprii	
DIGITALI PALMARI PROPRII AI N. MEDIAN (SENZITIVI)	nn. digitales palmares proprii nervi mediani	nn. digitali palmari comuni		articulațiile interfalangiene, pielea fețelor palmare și marginilor policelui, indexului, mediusului și jumătății radiale a feței palmare și marginii radiale a inelarului, feței dorsale a ultimelor 2 falange ale indexului, mediusului și jumătății radiale a inelarului
DIGITALI PALMARI PROPRII AI N. ULNAR (SENZITIV)	nn. digitales palmares proprii n. ulnaris	r. superficială a n. ulnar (n. digital palmar propriu pentru marginea ulnară a degetului mic); n. palmar comun al n. ulnar		articulațiile interfalangiene, fața palmară a auricularului, jumătatea medială a feței palmare a inelarului
DIGITALI PLANTARI COMUNI AI N. PLANTAR LATERAL (MEDIAL ȘI LATERAL) (SENZITIV, MOTOR)	nn. digitales plantares communes nervi plantaris lateralis	r. superficială a n. plantar lateral	n. medial dă naștere la nervii digitali plantari proprii pentru al 4-lea și al 5-lea deget și o ramură anastomotică pentru al 3-lea nerv digital plantar comun	n. lateral: marginea laterală a degetului 5, m. flexor scurt al degetului 5 și mușchii interosoși ai spațiului intermetatarsian 4

DIGITALI PLANTARI COMUNI AI N. PLANTAR MEDIAL (MEDIAL ȘI LATERAL) (SENZITIV, MOTOR)	nn. digitales plantares communes nervi plantaris medialis	n. plantar medial	rr. musculare, nn. digitali plantari proprii (provin din bifurcarea fiecăruia dintre cei 3 nn. plantari comuni)	primul mușchi lombrical (uneori și al 2-lea),
DIGITALI PLANTARI PROPRII AI N. PLANTAR LATERAL (SENZITIV, MOTOR)	nn. digitales plantares proprii nervi plantaris lateralis	nn. digitali plantari comuni		pielea marginii laterale a degetului mic, fețele adiacente ale degetelor 4 și 5
DIGITALI PLANTARI PROPRII AI N. PLANTAR MEDIAL (SENZITIV)	nn. digitales plantares proprii nervi plantaris medialis	nn. digitali plantari comuni		articulațiile interfalangiene, pielea fețelor adiacente ale primelor 4 degete
DORSAL AL CLITORISULUI (SENZITIV)	n. dorsalis clitoridis	n. pudendal		corpul cavernos al clitorisului, glandul, preputul și pielea clitorisului
DORSAL AL PENISULUI (SENZITIV)	n. dorsalis penis	n. pudendal		corpul cavernos al penisului, glandul, preputul și pielea penisului
DORSAL SCAPULAR (MOTOR)	n. dorsalis scapulae	plexul brahial (C5)		mușchii romboizi și, uneori, m. ridicător al scapulei
ETMOIDAL ANTERIOR (SENZITIV)	n. ethmoidalis anterior	continuarea n. nazociliar (n. oftalmic)	rr. nazale interne (mediale și laterale) și externe	mucoasa septului nazal în partea superioară și anterioară, peretele lateral al cavității nazale, pielea dosului și vârfului nasului
ETMOIDAL POSTERIOR (SENZITIV)	n. ethmoidalis posterior	n. nazociliar (n. oftalmic)		mucoasa sinusului sfenoidal și a celulelor etmoidale posterioare
FACIAL (PNC VII) (MOTOR, PARASIMPATIC, SENZITIV, SENZORIAL) (V. ȘI N. INTERMEDIAR)	n. facialis	fibrele motorii: nucleul nervului facial (punte); fibrele parasimpatice: nucleul salivator superior, nucleul lacrimal (punte); fibrele senzitive: ganglionul geniculat	r. colaterale: n. mușchiului scăriței, r. comunicantă cu plexul timpanic, r. comunicantă cu n. vag, n. auricular posterior, r. digastrică, plexul intraparotidian; ramuri terminale: temporală, zigomatică, bucală, linguală, mandibulară marginală, cervicală	mușchii expresiilor faciale, m. scăriței, capătul occipital al m. occipitofrontal, m. auricular posterior, capătul posterior al m. digastric, m. stilohioidian, glandele sublinguală, submandibulară, lacrimală, sensibilitatea gustativă în cele 2/3 anterioare ale limbii (v. și ramurile individuale)
FEMURAL (SENZITIV GENERAL, MOTOR)	n. femoralis	plexul lombar (L2-L4)	n. safen, rr. musculare și cutanate	mușchii anteriori ai coapsei, pielea feței anterioare a coapsei, articulațiile șoldului și genunchiului
FESIERI INFERIORI (SENZITIV)	nn. clunium inferiores	n. cutanat femural posterior		pielea regiunii inferioare a fesei
FESIERI MIJLOCII (SENZITIV)	nn. clunium medii	plexul format din ramurile laterale ale ramurilor dorsale ale primilor nervi sacrați (S1-S3) înapoia sacrumului și a coccisului		ligamentele sacrumului și pielea regiunii craniomediale a fesei
FESIERI SUPERIORI (SENZITIV)	nn. clunium superiores	rr. laterale ale ramurilor dorsale ale nervilor lombari superiori (L1-L3)		pielea regiunii craniale a fesei coborând până la trohanterul mare

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
FRENIC (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. phrenicus	plexul cervical (C4-C5)	r. pericardică, rr. frenicoabdominale	diafragma, pericard, pleura mediastinală, peritoneul ce acoperă ficatul, pancreasul, parte din peretele abdominal anterior; fibre simpatice comunicante între ganglionii lanțului simpatic toracal (cervicotoracic, al 2-lea ganglion toracal) și plexul celiac
FRENICI ACCESORI	nn. phrenici accessorii	rr. inconstante provenite din n. mușchiului subclavicular (plexul brahial), rr. ventrale ale altor nervi spinali (cervicali, toracali)		
FRONTAL (SENZITIV GENERAL)	n. frontalis	n. oftalmic (V)	n. supraorbitar, n. supratrohlear	pielea frunții, pleoapa superioară, mucoasa sinusului frontal
GENITOFEMURAL (SENZITIV GENERAL, MOTOR)	n. genitofemoralis	plexul lombar (L1-L2)	r. genitală, r. femurală	m. cremaster, pielea scrotului / labiei mari, pielea coapsei în vecinătatea orificiului v. safene mari
GLOSOFARINGIAN (PNC IX), (MOTOR, PARASIMPATIC, SENSIBILITATE GENERALĂ, SPECIALĂ, VISCERALĂ)	n. glossopharyngeus	fibrele motorii: nucleul ambiguu; fibrele parasimpatice: nucleul salivator inferior; fibrele senzitive: ganglionii superior (jugular) și inferior (pietros)	n. timpanic, rr. faringiene, tonsilare, linguale, comunicantă cu r. auriculară a n. vag, pentru sinusul carotidian, pentru m. stilofaringian	mușchii constrictori ai faringelui, m. stilofaringian, mucoasa 1/3 posterioare a limbii, amigdala palatină, faringe, plexul faringian, plexul timpanic, glanda parotidă (v. și ramurile individuale)
GLUTEAL INFERIOR (MOTOR)	n. gluteus inferior	plexul sacrat (L5-S2)		m. gluteu mare
GLUTEAL SUPERIOR (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. gluteus superior	plexul sacrat (L4-S1)		m. gluteu mijlociu, m. gluteu mic, m. tensor al fasciei lata, articulația șoldului
HEMOROIDALI INFERIORI (V. NN. RECTALI INFRIORI)				
HIPOGASTRIC	n. hypogastricus (drept și stâng)	trunchi nervos bilateral ce conectează plexurile hipogastrice superior și inferior		
HIPOGLOS (PNC XII) (MOTOR)	n. hypoglossus	nucleul nervului hipoglos sub planșeul ventriculului al IV-lea	rr. linguale	m. stiloglos, m. hioglos, m. genioglos, mușchii intrinseci ai limbii
ILIOHIPOGASTRIC (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. iliohypogastricus	plexul lombar L1 (T12-)	rr. curanate laterale și anterioare	mm. transvers și oblic intern abdominali, pielea stinghiei și regiunii laterale a fesei
ILIOINGHINAL (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. ilioinguinalis	plexul lombar L1 (T12-)	rr. scrotale/labiale	partea anterioară a scrotului / labiei mari
INFRAORBITAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. infraorbitalis	continuarea n. maxilar	nn. alveolari superiori (plexul dentar superior), rr. palpebrale inferioare, rr. nazale interne și externe, rr. labiale superioare	sinusul maxilar superior, dinții și gingia arcadei superioare, pleoapa inferioară, pielea aripii și vestibulului nazal, pielea și mucoasa buzei superioare

INFRATROHLEAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. infratrochlearis	n. nazociliar (n. oftalmic)	rr. palpebrale	pielea rădăcinii și dosului nasului, pielea pleoapelor, conjunctiva, sacul lacrimal
INTERCOSTOBRAHIALI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. intercostobrachiales	nn. intercostali III și IV		pielea feței mediale și posterioare a brațului
INTERMEDIAR (WRISBERG) (PARASIMPATIC, SENSIBILITATE SPECIALĂ)	n. intermedius	fibrele parasimpatice: nucleii salivator superior și lacrimal (punte); fibrele senzitive: ganglionul geniculat; se alătură fibrelor motorii ale nervului facial	n. pietros mare, n. coarda timpanului	glandele salivare submandibulare, sublinguale, palatine, nazale, lacrimale, 2/3 anterioare ale limbii (sensibilitate gustativă)
INTEROSOS AL GAMBEI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. interosseous cruris	n. tibial (de obicei continuarea ramurii pentru m. popliteu)		articulația tibiofibulară, membrana interosoasă, sindesmoza tibiofibulară, periostul extremității distale a tibiei
INTEROSOS ANTERIOR AL ANTEBRAȚULUI (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. interosseous (antebrachii) anterior	n. median		m. flexor lung al policelui, m. flexor profund al degetelor, m. pronator pătrat, articulațiile pumnului
INTEROSOS POSTERIOR AL ANTEBRAȚULUI (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. interosseous (antebrachii) posterior	continuarea ramurii profunde a n. radial		m. abductor lung al policelui, mușchii extensori ai policelui și indexului, articulațiile pumnului
ISCHIATIC (V. N. SCIATIC)				
JUGULAR	n. jugularis	ramură a simpaticului cervical care comunică cu ganglionul inferior al n. glosofaringian și ganglionul superior al n. vag		
LABIALI ANTERIORI (SENSIBILTATE GENERALĂ)	nn. labiales anteriores	n. ilioinghinal		pielea regiunii anterioare a labiei mari și partea adiacentă a coapsei
LABIALI POSTERIORI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. labiales posteriores	nn. perineali (n. pudendal)		pielea regiunii posterioare a labiei mari
LACRIMAL (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. lacrimalis	n. oftalmic		glanda lacrimală, conjunctiva, unghiul lateral al ochiului, pielea pleoapei superioare
LARINGEU INFERIOR (MOTOR)	n. laryngeus inferior	porțiunea terminală a n. laringeu recurent		mușchii intrinseci ai laringelui cu excepția m. cricotiroidian; anastomoză cu n. laringeu intern (ansa Gallen); mucoasa laringelui subglotic
LARINGEU RECURENT (PARASIMPATIC, AFERENT VISCERAL, MOTOR)	n. laryngeus recurens	n. vag (în special porțiunea cranială a n. accesor)	n. laringeu inferior, rr. traheale, esofagiene, cardiace	mucoasa traheală, esofagiană, plexul cardiac profund
LARINGEU SUPERIOR (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ, AFERENT VISCERAL, PARASIMPATIC)	n. laryngeus superior	ganglionul inferior al n. vag	r. externă (motorie), r. internă (senzitivă), comunicantă pentru n. laringeu inferior	m. cricotiroidian, m. constrictor inferior al faringelui, mucoasa laringelui în etajul supraglotic, partea posterioară a mucoasei linguale
LINGUAL (SENZITIV)	n. lingualis	n. mandibular; primește fibre gustative din n. coarda timpanului și parasimpatice preganglionare pentru ganglionul submandibular	rr. linguale, r. comunicantă cu n. hipoglos	mucoasa planșeului bucal, gingia linguală, mucoasa din 2/3 anterioare ale limbii (înaintea șanțului terminal)
LOMBARI	nn. lumbales	5 perechi de nervi spinali cu originea în segmentele lombare ale măduvei spinării fiecare părăsind canalul rahidian sub vertebra corespunzătoare ca număr; ramurile anterioare participă la formarea plexului lombosacrat		

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
MANDIBULAR (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. mandibularis	ganglionul trigeminal	n. meningeal, nn. temporali profunzi, n. maseteric, n. mușchiului pterigoidian lateral, n. mușchiului pterigoidian medial, n. bucal, n. auriculo-temporal, n. lingual, n. alveolar inferior	dura mater, sinusul sfenoidal, celule mastoidiene, mușchii masticatori, mucoasa bucală, gingia bucală a mandibulei, dinții arcadei inferioare (v. și ramurile nervoase individuale)
MASETERIC (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. massetericus	m. mandibular		m. maseter, articulația temporomandibulară
MAXILAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. maxillaris	ganglionul trigeminal	n. infraorbital, n. zigomatic, nn. pterigopalatini, r. meningeală mijlocie	pielea feței și scalpului, mucoasa sinusului maxilar, cavității nazale, dinți (v. și ramurile individuale)
MEATULUI ACUSTIC EXTERN (SENZITIV)	n. meatus acustici externi	n. auriculotemporal		pielea ce acoperă meatul acustic extern și membrana timpanului
MEDIAN (MOTOR, SENSIBILIATATE GENERALĂ)	n. medianus	trunchiurile lateral și medial ale plexului brahial (C6-T1)	n. interosos anterior al antebrațului, nn. digitali palmari comuni, ramuri palmare, musculare, r. comunicantă pentru n. ulnar	pielea părții laterale a feței palmare a mâinii, degete, cea mai mare parte a mușchilor flexori ai compartimentului anterior al antebrațului, majoritatea mușchilor eminenței tenare, articulația cotului și o parte dintre articulațiile pumnului și mâinii (v. și ramurile individuale)
MENTONIER (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. mentalis	n. alveolar inferior	rr. mentoniere, rr. labiale inferioare	pielea bărbiei și a buzei inferioare
MILOHIOIDIAN	n. mylohyoideus	n. alveolar inferior		m. milohioidian, capătul anterior al m. digastric
MUȘCHIULUI SCĂRIȚEI (MOTOR)	n. stapedius	n. facial		m. scăriței
MUSCULOCUTANAT (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. musculocutaneus	trunchiul lateral al plexului brahial (C5-C7)	n. cutanat lateral al antebrațului, rr. musculare	m. coracobrahial, m. biceps brahial, m. brahial, articulația cotului, pielea marginii radiale a antebrațului
NAZAL (V. N. NAZOCILIAR)				
NAZOCILIAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. nasociliaris	n. oftalmic	r. comunicantă pentru ganglionul ciliar, nn. ciliari lungi, n. etmoidal posterior, n. etmoidal anterior, n. infratrohlear	mucoasa sinusului frontal, celulelor etmoidale și părții anterioare a cavității nazale (v. și ramurile individuale)
NAZOPALATIN	n. nasopalatinus	ganglionul pterigopalatin		mucoasa și glandele septului nazal și a părții anterioare a palatului, gingia dinapoia incisivilor
OBTURATOR (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. obturatorius	plexul lombar (L3-L4)	r. anterioară, r. posterioară, rr. musculare	m. gracilis, mm. adductori, articulația șoldului, pielea feței mediale a coapsei

OCCIPITAL MARE (ARNOLD) (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. occipitalis major	r. dorsală a celui de-al 2-lea nerv spinal cervical		m. semispinal al capului, pielea capului până la vertex
OCCIPITAL MIC (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. occipitalis minor	plexul cervical superficial		pielea capului înapoia pavilionului urechii și fața cranială a acestuia
OCULOMOTOR (PNC III) (MOTOR, PARASIMPATIC)	n. oculomotorius	fibrele motorii somatice: nucleul nervului oculomotor în mezencefal; fibrele motorii parasimpatice: nucleul oculomotor accesor (Edinger-Westphal)	r. superioară, r. inferioară	m. ridicător al pleoapei superioare, m. drept superior, m. drept intern, m. drept inferior, m. oblic inferior, sfincterul și dilatatorul pupilar, mm. ciliari
OFTALMIC (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. ophtalmicus	ganglionul trigeminal	r. tentorială (meningeală), n. lacrimal, n. frontal, n. nazociliar	globul ocular, conjunctiva, glanda lacrimală, sacul lacrimal, mucoasa cavității nazale și a sinusului frontal, pielea nasului, pleoapele, pielea frunții (v. și ramurile individuale)
OLFACTIVI (PNC I) (SENSIBILITATE SPECIALĂ)	nn. olfactorii	aprox. 20 filete nervoase; sunt axoni ai neuronilor modificați din mucoasa olfactivă (cornetul superior și partea corespunzătoare a septului nazal); se termină făcând sinapsă cu dendritele celulelor mitrale în stratul glomerulilor sinaptici din bulbul olfactiv		
OPTIC (PNC II) (SENSIBILITATE SPECIALĂ)	n. opticus	este format din axonii neuronilor din stratul ganglionar al retinei; părăsește orbita prin canalul optic fiind situat deasupra a. oftalmice; la nivelul chiasmei optice fibrele din jumătatea nazală a retinei se încrucișează trecând de partea opusă și, împreună cu fibrele jumătății temporale de aceeași parte, formează tractul optic ce se termină în corpul geniculat lateral		
PALATIN ANTERIOR (V. N. PALATIN MARE)				
PALATIN MARE (PARASIMPATIC, SIMPATIC, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. palatinus major	ganglionul pterigopalatin	rr. nazale posterioare inferioare	mucoasa palatului dur, mucoasa cornetului inferior și a meaturilor mijlociu și inferior
PALATINI MICI (PARSIMPATIC, SIMPATIC, SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. palatini minores	ganglionul pterigopalatin		mucoasa palatului moale
PERINEALI (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. perineales	n. pudendal	rr. musculare, nn. scrotali / labiali posteriori	m. bulbospongios, m. ischio-cavernos, m. transvers superficial al perineului, bulbul penisului și, parțial, m. sfincter anal extern și m. ridicător anal; pielea scrotului/labiei mari în partea posterioară
PERONIER COMUN (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. proneus communis	n. sciatic	nn. peronieri superficial și profund; rr. articulare, n. cutanat sural lateral (se anastomozează prin intermediul r. comunicante peroniere cu n. cutanat sural medial din n. tibial și formează n. sural	capătul scurt al m. biceps femural, m. tibial anterior, m. extensor lung al degetelor, n. cutanat sural lateral, articulațiile genunchiului și tibio-fibulară superioară
PERONIER PROFUND (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. peroneus profundus	r. terminală a n. peronier comun	m. tibial anterior, m. extensor lung al halucelui, m. extensor lung al degetelor, m. peroneus tertius, articulația gleznei, m. extensor scurt al degetelor, articulațiile tarsiene, tarsometatarsiene și metatarsofalangiene, pielea marginilor dorsolaterală și dorsomedială ale halucelui și, respectiv, a degetului al 2-lea	

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
PERONIER SUPERFICIAL (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	peroneus superficialis	r. terminală a n. peronier comun	rr. musculare, n. cutanat dorsal medial, n. cutanat dorsal intermediar	mm. peronieri lung și scurt; pielea feței dorsale a piciorului și degetelor (v. și ramurile individuale)
PIETROS MARE (PARASIMPATIC, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. petrosus major	n. intermediar; se desprinde de acesta la nivelul ganglionului geniculat; fibrele parasimpatice: nucleii vegetativi pontini; fibrele senzitive: ganglionul geniculat	se alătură n. pietros profund și formează n. canalului pterigoidian; fibrele parasimpatice fac sinapsă în ganglionul pterigo-palatin și fibrele postganglionare se distribuie pe ramuri ale acestuia la glandele nazale, palatine, lacrimală	
PIETROS MIC (PARASIMPATIC)	n. petrosus minor	plexul timpanic	conține fibre parasimpatice preganglionare care ajung la ganglionul otic; fibrele postganglionare (prin r. comunicantă) iau calea n. auriculo-temporal până la glanda parotidă	
PIETROS PROFUND (SIMPATIC)	n. petrosus profundus	plexul carotidian intern		se alătură n. pietros mare și formează n. canalului pterigoidian; fibrele simpatice străbat ganglionul pterigopalatin și se distribuie glandelor nazale, palatine și glandei lacrimale
PLANTAR LATERAL (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. plantaris lateralis	r. terminală a n. tibial	rr. musculare, r. superficială r. profundă	m. pătrat plantar, m. abductor al degetului mic, m. scurt flexor al degetelor, m. flexor scurt al degetului mic, m. opozant al degetului mic, m. adductor al halucelui, capătul lateral al m. flexor scurt al halucelui, mm. interosoşi, mm. lombricali (2), 3, 4; pielea marginii laterale a degetului mic și a marginilor plantare adiacente ale degetelor 4 și 5
PLANTAR MEDIAL (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. plantaris medialis	r. terminală a n. tibial	rr. musculare, nn. digitali plantari comuni	m. abductor al halucelui, m. flexor scurt al halucelui, m. flexor scurt al degetelor, mm. lombricali 1, (2), articulațiile tarsiene și tarsometatarsiene, articulațiile interfalangiene, pielea fețelor plantare ale primelor 3 degete și jumătate (v. și ramurile individuale)
PNEUMOGASTRIC (V. N. VAG)				
PTERIGOIDIAN LATERAL (MOTOR)	n. pterygoideus lateralis	n. mandibular		m. pterigoidian lateral
PTERIGOIDIAN MEDIAL (MOTOR)	n. pterygoideus medialis	n. mandibular		m. pterigoidian medial, m. tensor al timpanului, m. tensor al vălului palatin
PTERIGOPALATINI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. pterygopalatini	2 nervi reprezentând ramuri comunicante ale n. maxilar pentru ganglionul pterigopalatin; constituie rădăcina senzitivă a acestuia		

PUDENDAL (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR, PARASIMPATIC)	n. pudendus	plexul sacrat (S2-S4)	rr. musculare, nn. rectali inferiori, nn. perineali; se termină ca n. dorsal al penisului/clitorisului	mm. transvers profund și superficial ai perineului, m. sfincter al uretrei, m. sfincter anal extern, pielea anusului, pielea scrotului/labiei mari, corpul cavernos, glandul și pielea penisului/clitorisului (v. și ramurile individuale)
RADIAL (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. radialis	trunchiul posterior al plexului brahial (C5)C6-C8(T1)	r. colaterale: n. cutanat posterior și n. cutanat lateral inferior ai brațului, n. cutanat posterior al antebrațului, rr. musculare; rr. terminale: r. superficială, r. profundă	mușchii extensori ai antebrațului și mâinii, pielea fețelor posterioare ale brațului, antebrațului și mâinii, articulațiile cotului și o parte din articulațiile mâinii
RECTALI INFERIORI (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. rectales inferiores	n. pudendal sau independent din plexul sacrat		m. sfincter anal extern, pielea anusului
RECURENT (V. N. LARINGEU RECURENT)				
RUȘINOS INTERN (V. N. PUDENDAL)				
SACRAȚI	nn. sacrales	5 perechi de nervi spinali cu originea în segmentele sacrate ale măduvei spinării; ramurile ventrale ale primilor 4 nervi iau parte la formarea plexului sacrat; prin ramurile lor laterale, ramurile dorsale ale primilor 3 nervi formează nn. fesieri		
SACULAR (SENSIBILITATE SPECIALĂ)	n. saccularis	dendrite ale neuronilor din ganglionul Scarpa care fac parte din trunchiul inferior	macula saculei	
SAFEN (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. saphenus	terminarea n. femural	r. infrapatelară, r. cutanată medială a gambei	articulația genunchiului, pielea de sub patelă (plexul patelar), pielea feței mediale a gambei și piciorului
SCIATIC (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. ischiaticus	plexul sacrat (L4-S3)	n. peronier comun, n. tibial	(v. ramurile individuale)
SCIATIC MARE (V. N. SCIATIC)				
SCIATIC POPLITEU EXTERN (V. N. PERONIER COMUN)				
SCROTALI ANTERIORI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. scrotales anteriores	n. ilioinghinal		pielea regiunii anterioare a scrotului
SCROTALI POSTERIORI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. scrotales posteriores	nn. perineali		pielea scrotului
SPINALI	nn. spinales	31 de perechi de nervi cu originea în măduva spinării având dispoziție segmentară; fiecare prezintă o rădăcină senzitivă (dorsală) ce conține ganglionul spinal și o rădăcină motorie (ventrală) care se unesc și formează trunchiul nervului; imediat după părăsirea canalului rahidian prin găurile intervertebrale acesta se împarte în ramuri: meningeală, comunicantă albă, dorsală, ventrală; sunt 8 perechi de nervi cervicali, 12 toracali, 5 lombari, 5 sacrați și 1 coccigian		

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
SPLANHNIC IMUS (SIMPATIC, AFERENT VISCERAL)	n. splanchnicus imus	ultimul ganglion al lanțului simpatic toracal sau n. splanhnic mic		ganglionul aorticorenal și plexul adiacent
SPLANHNIC MARE (PREGANGLIONAR SIMPATIC, AFERENT VISCERAL)	n. splanchnicus major	ganglionii T5-T10 ai lanțului simpatic toracal	străbate diafragma și se termină în ganglionii plexului celiac	
SPLANHNIC MIC (PREGANGLIONAR SIMPATIC, AFERENT VISCERAL)	n. splanchnicus minor	ganglionii T9-T11 ai lanțului simpatic toracal	r. renală	străbate diafragma, se termină în ganglionii plexului celiac și ganglionul aorticorenal; trimite ramuri comunicante spre plexurile renal și mezenteric superior
SPLANHNIC RENAL (V. N. SPLANHNIC IMUS)				
SPLANHNICI LOMBARI (PREGANGLIONAR SIMPATIC, AFERENT VISCERAL)	nn. splanchnici lumbales	ganglionii lanțului simpatic lombar		plexurile celiac, aortic abdominal, hipogastric superior
SPLANHNICI PELVINI (PARASIMPATIC PREGANGLIONAR, AFERENT VISCERAL)	nn. splanchnici pelvini	plexul sacrat (S3-S4)		plexul hipogastric inferior
SPLANHNICI SACRAȚI (PREGANGLIONAR SIMPATIC, AFERENT VISCERAL)	nn. splanchnici sacrales	primii 2 (3) ganglioni ai lanțului simpatic sacrat		plexul hipogastric inferior
SUBCLAVICULAR (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. subclavius	trunchiul superior al plexului brahial (C5)		m. subclavicular, articulația sternoclaviculară
SUBCOSTAL (MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. subcostalis	r. ventrală a nervului spinal T12		pielea regiunii inferioare a peretelui anterolateral al abdomenului și partea laterală a regiunii fesiere, mușchii transvers, oblici, drept și piramidal (uneori) ai abdomenului; peritoneul adiacent
SUBLINGUAL (PARASIMPATIC, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. sublingualis	n. lingual		glanda sublinguală și mucoasa planșeului bucal care o acoperă
SUBOCCIPITAL	n. suboccipitalis	r. dorsală (nedivizată) a primului nerv spinal cervical		r. anastomotică pentru nn. occipitali mare și mic
SUBSCAPULAR (MOTOR)	n. subscapularis	trunchiul posterior al plexului brahial (C5-C7); de obicei 2 nervi, superior și inferior		m. subscapular, m. rotund mare
SUPRACLAVICULARI ANTERIORI (V. N. SUPRACLAVICULARI MEDIALI)				
SUPRACLAVICULARI INTERMEDIARI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. supraclaviculares intermedii	plexul cervical (C3-C4)		pielea 1/3 mijlocii a claviculei și a peretelui toracic lateral până la nivelul coastei a 4-a

SUPRACLAVICULARI LATERALI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. supraclaviculares laterales	plexul cervical (C3-C4)		pielea ce acoperă m. deltoid și procesul acromion
SUPRACLAVICULARI MEDIALI (SENSIBILITATE GENERALĂ)	nn. supraclaviculares mediales	plexul cervical (C3-C4)		pielea ce acoperă 1/3 medială a claviculei până la articulația sternoclaviculară
SUPRACLAVICULARI MIJLOCII (V. NN. SUPRACLAVICULARI INTERMEDIARI)				
SUPRACLAVICULARI POSTERIORI (V. N. SUPRACLAVICULARI LATERALI)				
SUPRAORBITAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. supraorbitalis	continuarea n. frontal (n. oftalmic)	r. laterală, r. medială	pielea pleoapei superioare, frunții, părții anterioare a scalpului (până la vertex), mucoasa sinusului frontal
SUPRASCAPULAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. suprascapularis	plexul brahial (C5-C6)		articulațiile acromioclaviculară și scapulohumerală; m. supraspinos, m. subspinos
SUPRATROHLEAR (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. supratrochlearis	n. frontal (n. oftalmic)		pielea frunții și pleoapei superioare
SURAL (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. suralis	n. cutanat sural medial (n. tibial) și r. comunicantă peronieră a n. peronier comun	n. cutanat dorsal lateral; rr. calcaneene laterale	pielea feței posterioare a gambei; pielea și articulațiile părții laterale a piciorului, călcâiul
TEMPORALI PROFUNZI (MOTOR)	nn. temporales profundi	n. mandibular		m. temporal
TENSOR AL TIMPANULUI (MOTOR)	n. tensoris tympani	n. mandibular		m. tensor al timpanului
TENSOR AL VĂLULUI PALATIN (MOTOR)	n. tensoris veli palatini	n. mandibular		m. tensor al vălului palatin
TIBIAL (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. tibialis	n. sciatic	r. colaterale: n. interosos al gambei, n. cutanat sural medial, rr. articulare, rr. musculare, rr. calcaneene mediale și laterale; r. terminală: n. cutanat dorsal lateral	m. semimembranos, m. semitendinos, capătul lung al m. biceps femural, m. adductor mare; articulația genunchiului; mușchii și pielea gambei, plantei și degetelor (v. și ramurile individuale)
TIMPANIC (SENSIBILITATE GENERALĂ, PARASIMPATIC)	n. tympanicus	ganglionul inferior (pietros) al n. glosofaringian	participă la formarea plexului timpanic	mucoasa cavității timpanice, celulelor mastoidiene, tubei auditive; glanda parotidă (pe calea n. pietros și a ganglionului otic)
TORACIC LUNG (MOTOR)	n. thoracicus longus	rr. ventrale ale plexului brahial (C5-C7)		m. dințat anterior
TORACICI	nn. thoracici	12 perechi de nervi spinali care iau naștere din segmentele toracale ale măduvei spinării, fiecare părăsind canalul rahidian dedesubtul vertebrei corespunzătoare ca număr		peretele toracic și partea superioară a abdomenului
TORACODORSAL (MOTOR)	n. thoracodorsalis	trunchiul posterior al plexului brahial (C7-C8)		m. latissimus dorsi
TRIGEMEN (PNC V) (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. trigeminus	fibrele senzitive: ganglionul trigeminal; fibrele motorii: nucleul motor din punte	n. oftalmic, n. maxilar, n. manibular	pielea feței, mare parte a scalpului, dinții, cavitățile bucală și nazală, dura mater și vasele cerebrale, mușchii masticatori; conține fibre proprioceptive de la mușchii extraoculari și ai expresiilor faciale (v. și ramurile individuale)

DENUMIRE COMUNĂ NERVUL/NERVII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	RAMURI	DISTRIBUȚIE
TROHLEAR (PNC IV) (MOTOR)	n. trochlearis	nucleul nervului din mezencefal		m. oblic superior al globului ocular
ULNAR (SENSIBILITATE GENERALĂ, MOTOR)	n. ulnaris	trunchiul medial al plexului brahial (C7-T1)	ramuri colaterale: rr. articulare, rr. musculare, r. dorsală, r. palmară; ramuri terminale: r. superficială, r. profundă	pielea mâinii și degetelor, unii mușchi flexori ai antebrațului, scurți ai mâinii, articulația cotului, o parte din articulațiile pumnului și mâinii (v. și ramurile individuale)
UTRICULAR	n. utricularis	dendrite ale neuronilor din ganglionul Scarpa care fac parte din trunchiul superior		cea mai mare parte din macula utriculei
UTRICULOAMPULAR	n. utriculoampullaris	nerv reprezentând partea periferică a n. vestibular care se distribuie utriculei și ampulelor canalelor semicirculare		
VAG (10) (PARASIMPATIC, VISCERAL AFERENT, MOTOR, SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. vagus	fibrele parasimpatice preganglionare: nucleul dorsal; fibrele motorii somatice: nucleul ambiguu; fibrele senzitive: ganglionii jugular (superior) și nodos (inferior)	rr. meningeale, r. auriculară, r. faringiană, rr. pentru corpul carotidian, n. laringeu superior, n. laringeu recurent, rr. cardiace, rr. traheale, rr. pulmonare anterioare, rr. pulmonare posterioare, rr. esofagiene, rr. gastrice, rr. celiace, rr. hepatice, rr. renale	mușchii netezi ai viscerelor toracice (inimă, bronhii, plămâni, esofag) și abdominale (stomac, ficat, pancreas, intestin subțire, partea proximală a colonului); mm. constrictori ai faringelui, mușchii intrinseci ai laringelui, mușchii striați ai palatului și esofagului superior; mucoasa laringelui și epiglotei (sensibilitate gustativă); pielea concăi pavilionului urechii, meningele fosei posterioare (sensibilitate exteroceptivă)
VAGINALI (SIMPATIC, PARASIMPATIC)	nn. vaginales	plexul uterovaginal		vagin
VERTEBRAL (SIMPATIC)	n. vertebralis	ganglionul inferior (cervicotoracic) al lanțului simpatic cervical; conține fibre simpatice preganglionare și postganglionare; se dispune plexual în jurul a. vertebrale		fibre vasomotorii pentru meningele spinal, nn. cervicali, fosa craniană posterioară
VESTIBULOCOHLEAR (PNC VIII) (SENSIBILITATE SPECIALĂ)	n. vestibulocochlearis	n. vestibular: ganglionul vestibular (Scarpa); n. cohlear: ganglionul spiral (Corti)	nn. ampulari anterior și lateral, n. utricular (trunchi superior); n. sacular, rr. singulare (trunchi inferior)	crestele ampulare ale canalelor semicirculare, maculele utriculei și saculei; celulele auditive ale urechii interne
VIDIAN (V. N. CANALULUI PTERIGOIDIAN)				
ZIGOMATIC (SENSIBILITATE GENERALĂ)	n. zygomaticus	n. maxilar	r. zigomaticofacială, r. zigomaticotemporală	pielea regiunii temporale și pielea feței care acoperă osul zigomatic

5. MUȘCHI

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
ABDUCTOR AL DEGETULUI MIC AL MÂINII	m. abductor digiti munimi manus	osul pisiform, tendonul flexorului ulnar al carpului	fața medială a bazei falangei proximale a degetului mic	n. ulnar	abducția degetului mic
ABDUCTOR AL DEGETULUI MIC AL PICIORULUI	m. abductor digiti minimi pedis	tuberculii calcaneeni medial și lateral, aponevroza plantară	fața laterală a bazei falangei proximale a degetului mic	n. plantar lateral	abducția degetului mic
ABDUCTOR AL HALUCELUI	m. abductor halucis	tuberculul calcanean medial, aponevroza plantară	fața medială a bazei falangei proximale a halucelui	n. plantar medial	abducția și flexia halucelui
ABDUCTOR LUNG AL POLICELUI	m. abductor pollicis longus	fețele posterioare ale radiusului și ulnei	fața laterală a bazei primului metacarpian și osul trapez	n. interosos posterior (r. profundă a n. radial)	abducția și extensia policelui
ABDUCTOR SCURT AL POLICELUI	m. abductor pollicis brevis	tuberculii scafoidului și trapezului, retinaculul flexorilor mâinii	fața laterală a bazei falangei proximale a policelui	n. median	abducția policelui
ADDUCTOR AL HALUCELUI	m. adductor halucis	capătul oblic - ligamentul plantar lung; capătul transvers – ligamentele plantare	fața laterală a bazei falangei proximale a halucelui	n. plantar lateral	flexia și adducția halucelui
ADDUCTOR AL POLICELUI	m. adductor pollicis	capătul oblic - al 2-lea metacarpian, osul capitat și osul trapezoid; capătul transvers - al 3-lea metacarpian	fața medială a bazei falangei proximale a policelui	n. ulnar	adducția și opoziția policelui
ADDUCTOR LUNG	m. adductor longus	corpul pubisului	linea aspera a femurului	n. obturator	adducția, rotația și flexia coapsei
ADDUCTOR MARE	m. adductor magnus	partea profundă: ramura inferioară a pubisului, ramura ischionului; partea superficială: tuberozitatea ischiatică	partea profundă: linea aspera a femurului; partea supeficială: tuberculul adductorului mare	partea profundă: n. obturator; partea superficială: n. sciatic (sciatic mare)	partea profundă: adducția coapsei; partea superficială: extensia coapsei
ADDUCTOR MIC (V. M. ADDUCTOR SCURT)					
ADDUCTOR MIJLOCIU (V. M. ADDUCTOR LUNG)					
ADDUCTOR SCURT	m. adductor brevis	corpul și ramura inferioară a pubisului	partea superioară a linea aspera a femurului	n. obturator	adducția, rotația și flexia coapsei
ANCONEU	m. anconeus	fața posterioară a epicondilului humeral lateral	procesul olecranian și fața posterioară a ulnei	n. radial	extensia antebrațului
ANGULAR (V. M. RIDICĂTOR AL SCAPULEI)					
ANTITRAGUS	m. antitragicus	fața externă a antitragusului	procesul caudat al helixului și antehelix	n. facial (r. auriculară posterioară, r. temporală)	

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
ARIEPIGLOTIC	m. aryepiglotticus	fibre inconstante ale mușchiului aritenoid oblic de la vârful cartilajului aritenoid la marginea laterală a epiglotei			
ARITENOID OBLIC	m. arytenoideus obliquus	procesul muscular al cartilajului aritenoid	vârful cartilajului aritenoid de partea opusă	n. laringeu recurent	închide orificiul superior al laringelui
ARITENOID TRANSVERS	m. arytenoideus transversus	fața medială a cartilajului aritenoid	fața medială a cartilajului aritenoid de partea opusă	n. laringeu recurent	apropie cartilajele aritenoide
ARTICULAR AL COTULUI	m. articularis cubiti	nume atribuit unui fascicul mic de fibre din capătul medial al tricepsului care se inseră pe capsula articulației cotului			
ARTICULAR AL GENUNCHIULUI	m. articularis genus	partea inferioară a feței anterioare a femurului	partea superioară a capsulei articulației genunchiului	n. femural	ridică capsula articulației genunchiului
AURICULAR ANTERIOR	m. auricularis anterior	fascia temporală superficială	cartilajul pavilionului urechii	n. facial	trage înainte pavilionul urechii
AURICULAR POSTERIOR	m. auricularis posterior	procesul mastoidian	cartilajul pavilionului urechii	n. facial	trage înapoi pavilionul urechii
AURICULAR SUPERIOR	m. auricularis superior	aponevroza epicraniană	cartilajul pavilionului urechii	n. facial	ridică pavilionul urechii
BĂRBIEI	m. mentalis	fosa incisivă a mandibulei	pielea bărbiei	n. facial	încrețește pielea bărbiei
BICEPS BRAHIAL	m. biceps brachii	capătul lung - tuberculul supraglenoidian al scapulei; capătul scurt - vârful procesului coracoidian	tuberozitatea radiusului (bicipitală), fascia antebrahială	n. musculocutanat	flexia și supinația antebrațului
BICEPS FEMURAL	m. biceps femoris	capătul lung – tuberozitatea ischiatică; capătul scurt - linea aspera a femurului	capul fibulei, condilul tibial lateral	capătul lung - n. tibial; capătul scurt - n. peroneal (n. sciatic)	flexia și rotația laterală a gambei, extensia coapsei
BRAHIAL	m. brachialis	fețele laterale și marginea anterioară a humerusului	procesul coronoid al ulnei	n. musculocutanat, n. radial	flexia antebrațului
BRAHIORADIAL	m. brachioradialis	marginea supracondiliană laterală a humerusului	fața laterală a extremității inferioare a radiusului	n. radial	flexia antebrațului
BRONHOESOFAGIAN	m. bronchoesophageus	fibre musculare cu originea în peretele bronhiei stângi care întăresc musculatura esofagului			
BUCCINATOR	m. buccinator	marginea buccinatorie a mandibulei, procesele alveolare ale maxilei, ligamentul pterigomandibular	la comisura gurii fibrele se întrepătrund cu ale celorlalți mușchi ce intră în alcătuirea orbicularului gurii	n. facial (r. bucală)	comprimează obrazul, trage posterior comisura gurii
BULBOCAVERNOS (V. M. BULBOSPONGIOS)	m. bulbocavernosus				
BULBOSPONGIOS	m. bulbospongiosus	centrul tendinos al perineului; la bărbat - rafeul median al corpului spongios	Fascia penisului / clitorisului	n. pudendal	compresia bulbului penisului / vaginului
CANIN (V. M. RIDICĂTOR AL UNGHIULUI GURII)					

CERATOCRICOID	m. ceratocricoideus	fibre musculare, ce se întind între cartilajul cricoid și cornul inferior al cartilajului tiroid			
CILIAR	m. ciliaris	fibre longitudinale (Brücke) – joncțiunea sclero-corneană; fibre circulare (Müller) - sfincterul corpului ciliar	membrana elastică Bruch între coroidă și stratul epitelial al retinei	n. ciliari ascurți	permite mărirea convexității cristalinului în acomodarea vizuală
CIOCANULUI (V. M. TENSOR AL TIMPANULUI)					
COCCIGIAN	m. coccygeus	spina ischiatică	partea inferioară a marginii laterale a sacrumului, coccis	n. sacrali III și IV	mușchi rudimentar; ridică coccisul, întărește ligamentul sacrospinos
COMPLEX MARE (V. M. SEMISPINAL AL CAPULUI)					
COMPLEX MIC (V. M. DORSAL LUNG AL CAPULUI)					
CONDROGLOS	m. chondroglossus	cornul mic și corpul osului hioid	intră în structura limbii	n. hipoglos	depresor și retractor al limbii
CONSTRICOR MIJLOCIU AL FARINGELUI	m. constrictor pharingis medius	coarnele osului hioid, ligamentul stilohioidian	rafeul median al peretelui posterior al faringelui	n. glosofaringian, plexul faringian (n. vag)	constrictor al faringelui
CONSTRICTOR INFERIOR AL FARINGELUI	m. constrictor pharingis inferior	cartilajele cricoid și tiroid	rafeul median al peretelui posterior al faringelui	n. glosofaringian, plexul faringian, r. externă a n. laringeu superior, n. laringeu recurent	constrictor al faringelui
CONSTRICTOR SUPERIOR AL FARINGELUI	m. constrictor pharingis superior	marginea posterioară a aripii mici a procesului pterigoid, rafeul pterigo-mandibular, linia milohioidiană a mandibulei, fața profundă a mucoasei planșeului bucal	rafeul median al peretelui posterior al faringelui	plexul faringian (n. vag)	constrictor al faringelui
CORACOBRAHIAL	m. coracobrachialis	procesul coracoid al scapulei	fața medială a corpului humerusului	n. musculocutanat	flexia, adducția brațului
CREMASTER	m. cremaster	marginea inferioară a m. oblic intern abdominal	tuberculul pubian	n. genitofemural (r. genitală)	ridică testiculul
CRICOARITENOIDIAN LATERAL	m. cricoarytenoideus lateralis	fața laterală a cartilajului cricoid	procesul muscular al cartilajului aritenoid	n. laringeu recurent	apropie plicile vocale
CRICOARITENOIDIAN POSTERIOR	m. cricoarytenoideus posterior	fața posterioară a lamei cartilajului cricoid	procesul muscular al cartilajului aritenoid	n. laringeu recurent	depărtează plicile vocale
CRICOTIROIDIAN	m. cricotyroideus	fața laterală a arcului cartilajului cricoid	lama și cornul inferior al cartilajului tiroid	n. laringeu superior (r. externă)	tensor al plicilor vocale
CROITOR	m. sartorius	spina iliacă anterosuperioară	partea superioară a feței mediale a corpului tibiei	n. femural	flexia gambei și coapsei

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
CVADRICEPS AL COAPSEI	m. quadriceps femoris	nume comun pentru mușchii drept al coapsei, vast intermediar, vast medial, vast lateral având origini diferite, dar care se unesc distal într-un tendon comun ce înglobează patela și se inseră pe tuberozitatea tibiei		n. femural	extensia gambei
DELTOID	m. deltoideus	claviculă, acromion, spina scapulei	tuberozitatea deltoidiană a humerusului	m. axilar	abducția, flexia / extensia brațului
DEPRESOR AL BUZEI INFERIOARE	m. depressor labii inferioris	linia oblică a mandibulei	pielea și mucoasa (fascicule profunde) buzei inferioare	n. facial	trage buza inferioară în jos și lateral
DEPRESOR AL SEPTULUI NAZAL	m. depressor septi nasi	fosa incisivă a maxilei	aripa și septul nazal	n. facial	constrictor al nărilor, depresor al aripii nasului
DEPRESOR AL SPRÂNCENEI	m. depresor supercilii	nume dat câtorva fibre ale mușchiului orbicular al ochiului care se inseră între sprâncene, pe care le coboară			
DEPRESOR AL UNGHIULUI GURII	m. depresor anguli oris	linia oblică a mandibulei	"nodul muscular" (modiolul) lateral unghiului gurii, pielea unghiului gurii și a buzei superioare	n. facial	coboară unghiul gurii
DETRUSOR URINAR		nume atribuit tunicii musculare a vezicii urinare			
DIAFRAGMA	diaphragma	fața dorsală a cartilajului xifoid, fața internă a ultimelor 6 cartilaje costale și ultimelor 4 coaste, ligamentele arcuate medial și lateral, corpurile primelor 3 vertebre lombare	centrul tendinos al diafragmei	n. frenic	mărește diametrul longitudinal al cavității toracice în inspir
DIGASTRIC	m. digastricus	burta anterioară - fosa digastrică pe marginea inferioară a mandibulei, lângă simfiza mentonieră; burta posterioară - șanțul mastoidian al osului temporal	printr-un tendon intermediar pe osul hioid	burta anterioară - r. milohioidiană a n. alveolar inferior (V); burta posterioară - r. digastrică a n. facial	ridicător al osului hioid, coborâtor al mandibulei
DILATATOR PUPILAR	m. dilator pupillae	nume atribuit fibrelor cu dispoziție radiară între sfincterul pupilar și periferia irisului		simpatic	dilatator al pupilei
DINȚAT POSTERIOR INFERIOR	m. serratus posterior inferior	procesele spinoase ale ultimelor 2 vertebre toracale și primelor 2 lombare	ultimele 4 coaste	nn. spinali toracali IX-XII	coboară coastele în expirație
DINȚAT ANTERIOR	m. serratus anterior	primele 8 coaste	marginea vertebrală a scapulei	n. toracic lung	trage scapula înainte, rotația scapulei pentru a ridica umărul în abducția brațului
DINȚAT POSTERIOR SUPERIOR	m. serratus posterior superior	ligamentul nucal, procesele spinoase ale ultimelor 2 vertebre cervicale și primelor 2 toracale	primele 4 coaste	primii 4 nervi spinali toracali	ridică coastele în inspirație

DORSAL LUNG	m. longissimus	nume atribuit coloanei musculare mijlocii a mușchiului sacrospinal; cuprinde 3 porțiuni: toracală, cervicală, cefalică			
DORSAL LUNG AL CAPULUI	m. longissimus capitis	procesele transverse ale primelor 4-5 vertebre toracale și ale ultimelor 3-4 vertebre cervicale	procesul mastoidian al osului temporal	nn. spinali cervicali	flexia laterală a coloanei vertebrale și rotația ipsilaterală a capului; flexia dorsală a capului (contracție bilaterală)
DORSAL LUNG AL GÂTULUI	m. longissimus cervicis	procesele transverse ale primelor 4-5 vertebre toracale	procesele transverse ale vertebrelor cervicale II (III)-VI	nn. spinali cervicali și toracali	extensia coloanei vertebrale cervicale
DORSAL LUNG AL TORACELUI	m. longissimus thoracis	procesele transverse și articulare ale vertebrelor lombare, fascia toraco-lombară	procesele transverse ale tuturor vertebrelor toracale, ultimele 9-10 coaste	nn. spinali toracali și lombari	extensia coloanei vertebrale toracale
DORSAL MARE	m. latissimus dorsi	procesele spinoase ale vertebrelor toracale inferioare, lombare și sacrale prin intermediul fasciei toracolombare, creasta iliacă, coastele inferioare, unghiul inferior al scapulei	profunzimea șanțului intertubercular al humerusului	n. toracodorsal	adducția, extensia, rotația medială a brațului
DREPT AL ABDOMENULUI	m. rectus abdominis	creasta și simfiza pubiană	procesul xifoid, cartilajele costale V-VII	nn. spinali toracali inferiori	flexia coloanei lombare
DREPT AL COAPSEI	m. rectus femoris	spina iliacă anteroinferioară, șanțul supraacetabular	baza patelei, tuberozitatea tibiei	n. femural	extensia gambei, flexia coapsei
DREPT ANTERIOR AL CAPULUI	m. rectus capitis anterior	masele laterale ale atlasului	partea bazilară a osului occipital	primii 2 nervi spinali cervicali	susține și flectează capul
DREPT INFERIOR AL GLOBULUI OCULAR	m. rectus inferior bulbi	inelul tendinos comun al mușchilor drepți ai globului ocular (ligamentul lui Zinn)	fața inferioară a sclerei	n. oculomotor	adducția, rotația globului ocular în jos și medial
DREPT INTERN (V. M. GRACILIS)					
DREPT LATERAL AL CAPULUI	m. rectus capitis lateralis	procesul transvers al atlasului	procesul jugular al osului occipital	primii 2 nervi spinali cervicali	susține și flectează capul
DREPT LATERAL AL GLOBULUI OCULAR	m. rectus lateralis bulbi	inelul tendinos comun al mușchilor drepți ai globului ocular (ligamentul lui Zinn)	fața laterală a sclerei	n. abducens	abducția globului ocular
DREPT MEDIAL AL GLOBULUI OCULAR	m. rectus medialis bulbi	inelul tendinos comun al mușchilor drepți ai globului ocular (ligamentul lui Zinn)	fața medială a sclerei	n. oculomotor	adducția globului ocular
DREPT POSTERIOR MARE AL CAPULUI	m. rectus capitis posterior major	procesul spinos al axisului	osul occipital	n. suboccipital, n. occipital mare	extensia capului
DREPT POSTERIOR MIC AL CAPULUI	m. rectus capitis posterior minor	tuberculul posterior al atlasului	osul occipital	n. suboccipital, n. occipital mare	extensia capului
DREPT SUPERIOR AL GLOBULUI OCULAR	m. rectus superior bulbi	inelul tendinos comun al mușchilor drepți ai globului ocular (ligamentul lui Zinn)	fața superioară a sclerei	n. oculomotor	adducția, rotația globului ocular în sus și medial
EPICRANIAL	m. epicranius	nume atribuit păturii musculoaponevrotice care acoperă bolta craniană: m. occipitofrontal, m. temporoparietal, aponevroza epicraniană			

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
ERECTORI AI FIRULUI DE PĂR	mm. arrectores pilorum	derm	folicul pilos	simpatic	ridică firul de păr
EXTENSOR AL DEGETELOR	m. extensor digitorum	epicondilul humeral lateral	expansiune tendinoasă pe fața dorsală a ultimelor 4 degete	n. interosos posterior (r. profundă a n. radial)	extensia pumnului și a falangelor
EXTENSOR AL DEGETULUI MIC	m. extensor digiti minimi	epicondilul humeral lateral	expansiunea tendinoasă a m. extensor al degetelor pentru degetul mic	n. interosos posterior (r. profundă a n. radial)	extensia degetului mic
EXTENSOR AL INDEXULUI	m. extensor indicis	fața posterioară a ulnei, membrana interosoasă	expansiunea tendinoasă a m. extensor al degetelor pentru index	n. interosos posterior (r. profundă a n. radial)	extensia indexului
EXTENSOR LUNG AL DEGETELOR	m. extensor digitorum longus	fața anterioară a fibulei, condilul lateral al tibiei, membrana interosoasă	expansiunea aponevrotică a mușchilor extensori ai ultimelor 4 degete	n. peronier profund	extensia degetelor
EXTENSOR LUNG AL HALUCELUI	m. extensor hallucis longus	fața anterioară a fibulei, membrana interosoasă	baza falangei distale a halucelui	n. peronier profund	extensia halucelui, flexia dorsală a piciorului
EXTENSOR LUNG AL POLICELUI	m. extensor pollicis longus	fața posterioară a ulnei, membrana interosoasă	fața posterioară a falangei distale a policelui	n. interosos posterior (r. profundă a n. radial)	extensia, adducția policelui extins, rotația laterală
EXTENSOR RADIAL LUNG AL CARPULUI	m. extensor carpi radialis longus	creasta supracondiliană humerală laterală	fața dorsală a bazei celui de-al 2-lea metacarpian	n. radial	extensia și abducția mâinii
EXTENSOR RADIAL SCURT AL CARPULUI	m. extensor carpi radialis brevis	epicondilul humeral lateral	fața dorsală a bazei celui de-al 3-lea metacarpian	n. radial sau ramura sa profundă	extensia și abducția mâinii
EXTENSOR SCURT AL DEGETELOR	m. extensor digitorum brevis	fața superioară a calcaneului	tendoane separate pentru primele 4 degete	n. peronier profund	extensia degetelor
EXTENSOR SCURT AL HALUCELUI	m. hallucis brevis	nume atribuit fasciculului destinat halucelui din m. extensor scurt al degetelor			
EXTENSOR SCURT AL POLICELUI	m. extensor pollicis brevis	fața posterioară a radiusului	fața posterioară a falangei proximale a policelui	n. interosos posterior (r. profundă a n. radial)	extensia policelui
EXTENSOR ULNAR AL CARPULUI	m. extensor carpi ulnaris	capătul humeral – epicondilul humeral lateral; capătul ulnar – marginea posterioară a ulnei	baza celui de-al 5-lea metacarpian	n. radial (r. profundă)	extensia și adducția mâinii
FARINGOSTAFILIN (V. M. PALATOFARINGIAN)					
FESIER MARE (V. M. GLUTEU MARE)					
FESIER MIC (V. M. GLUTEU MIC)					
FESIER MIJLOCIU (V. M. GLUTEU MIJLOCIU)					

FLEXOR LUNG AL DEGETELOR	m. flexor digitorum longus	fața posterioară a corpului tibiei	falangele distale ale ultimelor 4 degete	n. tibial	flexia degetelor, extensia piciorului
FLEXOR LUNG AL HALUCELUI	m. flexor hallucis longus	fața posterioară a fibulei	baza falangei distale a halucelui	n. tibial	flexia halucelui
FLEXOR LUNG AL POLICELUI	m. flexor pollicis longus	fața anterioară a corpului radiusului, epicondilul humeral medial, procesul coronoidian al ulnei	baza falangei distale a policelui	n. interosos anterior	flexia policelui
FLEXOR PROFUND AL DEGETELOR	m. flexor digitorum profundus	corpul ulnei, procesul coronoidian, membrana interosoasă	baza falangelor distale ale ultimelor 4 degete	n. interosos anterior, n. ulnar	flexia falangelor distale
FLEXOR RADIAL AL CARPULUI	m. flexor carpi radialis	epicondilul humeral medial	baza celui de-al 2-lea metacarpian (secundar și baza celui de-al 3-lea metacarpian)	n. median	flexia și abducția mâinii
FLEXOR SCURT AL DEGETELOR	m. flexor digitorum brevis	tuberculul calcanean medial, aponevroza plantară	falangele mijlocii ale ultimelor 4 degete	n. plantar medial	flexia degetelor
FLEXOR SCURT AL DEGETULUI MIC AL MÂINII	m. flexor digiti minimi brevis manus	cârligul osului cu cârlig, ligamentul transvers al carpului	fața medială a falangei proximale a degetului mic	n. ulnar	flexia degetului mic
FLEXOR SCURT AL DEGETULUI MIC AL PICIORULUI	m. flexor digiti minimi brevis pedis	fața plantară a bazei celui de-al 5-lea metatarsian, teaca m. peronier lung	fața laterală a bazei falangei proximale a degetului mic	n. plantar lateral	flexia degetului mic
FLEXOR SCURT AL HALUCELUI	m. flexor hallucis brevis	fața inferioară a osului cuboid, osul cuneiform lateral	fețele laterale ale bazei falangei proximale a halucelui	n. plantar medial	flexia halucelui
FLEXOR SCURT AL POLICELUI	m. flexor pollicis brevis	tuberculul osului trapez, retinaculul mușchilor flexori	fața laterală a bazei falangei proximale a policelui	n. median, n. ulnar	flexia și adducția policelui
FLEXOR SUPERFICIAL AL DEGETELOR	m. flexor digitorum superficialis	capătul humeral - epicondilul humeral medial; capătul ulnar - procesul coronoidian al ulnei; capătul radial - marginea anterioară a radiusului	fețele laterale ale falangelor mijlocii ale ultimelor 4 degete	n. interosos anterior, n. ulnar	flexia falangelor mijlocii
FLEXOR ULNAR AL CARPULUI	m. flexor carpi ulnaris	capătul humeral - epicondilul humeral medial; capătul ulnar – olecran și marginea posterioară a ulnei	osul pisiform, cârligul osului cu cârlig, baza celui de-al 5-lea metacarpian	n. ulnar	flexia și adducția mâinii
FRONTAL (V. M. OCCIPITO-FRONTAL)					
GAMBIER ANTERIOR (V. M. TIBIAL ANTERIOR)					
GAMBIER POSTERIOR (V. M. TIBIAL POSTERIOR)					
GASTROCNEMIAN	m. gastrocnemius	capătul medial - suprafața poplitee a femurului, partea superioară a condilului femural medial, capsula articulației genunchiului; capătul lateral - condilul femural lateral, capsula articulației genunchiului	aponevrozele celor 2 mușchi se unesc cu tendonul mușchiului solear și formează tendonul calcanean (Ahile)	n. tibial	flexia plantară a piciorului, flexia gambei

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
GÂTULUI	mm. coli	mușchii anterolaterali ai gâtului incluzând: m. pielos al gâtului, m. sternocleidomastoidian, mm. suprahioidieni, mm. subhioidieni, m. lung al gâtului, mm. scaleni			
GEMEN INFERIOR	m. gemellus inferior	tuberozitatea ischiatică	tendonul mușchiului obturator intern	n. mușchiului pătrat femural	rotația laterală a coapsei
GEMEN SUPERIOR	m. gemellus superior	spina ischiatică	tendonul mușchiului obturator intern	n. mușchiului obturator intern	rotația laterală a coapsei
GEMENI (MEDIAL ȘI LATERAL)		capetele respective ale m. gastrocnemian			
GENIOGLOS	m. genioglossus	spina mentonieră superioară	osul hioid, fața ventrală a limbii	n. hipoglos	protruzia și depresia limbii
GENIOHIOIDIAN	m. geniohyoideus	spina mentonieră inferioară	corpul osului hioid	ramură din primul nerv cervical pe calea nervului hipoglos	trage osul hioid înainte
GLOBULUI OCULAR	mm. bulbi	mușchi situați în orbită, în jurul globului ocular incluzând cei 4 mușchi drepți, cei 2 mușchi oblici și m. ridicător al pleoapei superioare			
GLUTEU MARE	m. gluteus maximus	fața laterală a osului coxal, fața dorsală a osului sacrum, ligamentul sacrotuberos	tractul iliotibial, tuberozitatea gluteală a femurului	n. gluteal inferior	extensia, abducția, rotația laterală a coapsei
GLUTEU MIC	m. gluteus minimus	fața laterală a osului coxal, între liniile gluteale anterioară și inferioară	trohanterul mare	n. gluteal superior	abducția, rotația medială a coapsei
GLUTEU MIJLOCIU	m. gluteus medius	fața laterală a osului coxal, între liniile gluteale anterioară și posterioară	trohanterul mare	n. gluteal superior	abducția, rotația medială a coapsei
GRACILIS	m. gracilis	corpul și ramura inferioară a pubisului	fața medială a corpului tibiei	n. obturator	adducția coapsei, flexia gambei
HIOGLOS	m. hyoglossus	corpul și cornul mare al osului hioid	laturile limbii	n. hipoglos	depresor și retractor al limbii
ILIAC	m. iliacus	fosa iliacă	tendonul mușchiului psoas mare, trohanterul mic	n. femural	flexia coapsei, flexia abdomenului
ILIOCOCCIGIAN	m. iliococcygeus	nume atribuit părții posterioare a m. ridicător anal incluzând fibre cu originea în vecinătatea canalului obturator și care se inseră pe laturile coccisului și ligamentele anococcigiene			
ILIOCOSTAL	m. iliocostalis	nume atribuit părții laterale a mușchiului sacrospinal; cuprinde 3 porțiuni: lombară, toracală, cervicală			
ILIOCOSTAL CERVICAL	m. iliocostalis cervicis	unghiurile coastelor III-VI	procesele transverse ale ultimelor 4-5-6 vertebre cervicale	nn. spinali cervicali	extensia coloanei cervicale
ILIOCOSTAL LOMBAR	m. iliocostalis lumborum	creasta iliacă	unghiurile ultimelor 6-7 coaste	nn. spinali toracici și lombari	extensia coloanei lombare
ILIOCOSTAL TORACIC	m. iliocostalis thoracis	marginile superioare ale unghiurilor ultimelor 6 coaste	unghiurile coastelor superioare și procesul transvers al celei de-a 7-a vertebre cervicale	n. spinali toracici	menține coloana toracică în poziție verticală
ILIOPSOAS	m. iliopsoas	nume colectiv pentru m. iliac și m. psoas mare			

INCISIVI AI BUZEI INFERIOARE	mm. incisivi labii inferioris	fosa incisivă a mandibulei	unghiul gurii (modiol)	n. facial	mușchi accesor al mușchiului orbicular al gurii
INCISIVI AI BUZEI SUPERIOARE	mm. incisivi labii superioris	fosa incisivă a maxilei	unghiul gurii (modiol)	n. facial	mușchi accesor al mușchiului orbicular al gurii
INCIZURII HELIXULUI	m. incisurae helicis	nume atribuit unui fascicul inconstant de fibre ce continuă superior m. tragusului până la spina helixului			
INFRASPINOS	m. infraspinatus	fosa infraspinoasă	tuberculul mare al humerusului	n. suprascapular	rotația laterală a brațului
INTERCOSTALI EXTERNI	mm. intercostales externi	marginea inferioară a coastelor	marginea superioară a coastei subiacente	nn. intercostali	ridică coastele în inspir
INTERCOSTALI INTERNI	mm. intercostales interni	marginea superioară a coastelor și cartilajelor costale	marginea inferioară a coastei supraiacente	nn. intercostali	coboară coastele în expir
INTERCOSTALI INTIMI	m. intercostales intimi	stratul profund al mușchilor intercostali interni, separat de aceștia prin vasele și nervii intercostali			
INTEROSOȘI DORSALI AI MÂINII	mm. interossei dorsales manus	fiecare prin 2 capete pe fețele adiacente ale oaselor metacarpiene	tendoanele mușchilor extensori pentru degetele II-IV	n. ulnar	abducția, flexia falangei proximale, extensia falangelor mijlocie și distală
INTEROSOȘI DORSALI AI PICIORULUI	mm. interossei dorsales pedis	fețele laterale ale metatarsienelor adiacente	baza falangelor proximale ale degetelor II-IV	n. plantar lateral	flexia și abducția degetelor
INTEROSOȘI PALMARI	mm. interossei palmares	fețele laterale ale oaselor metacarpieme I, II, IV, V	tendoanele mușchilor extensori pentru degetele I, II, IV, V	n. ulnar	adducția, flexia falangei proximale, extensia falangelor mijlocie și distală
INTEROSOȘI PLANTARI	mm. interossei plantares	fețele mediale ale oaselor metatarsiene III, IV, V	partea medială a bazei falangelor proximale ale degetelor III, IV, V	n. plantar lateral	flexia, abducția degetelor
INTERSPINOȘI	mm. interspinales	nume atribuit unor fascicule musculare scurte și subțiri care se întind între două vertebre adiacente, de fiecare parte a proceselor spinoase		n. spinali	extensia coloanei vertebrale
INTERTRANSVERSARI	mm. intertransversarii	nume atribuit unor mușchi mici situați între procesele transverse ale vertebrelor adiacente		n. spinali	flexia laterală a coloanei vertebrale
ISCHIOCAVERNOS	m. ischiocavernosus	ramura ischionului	rădăcinile corpilor cavernoși ai penisului / clitorisului	n. perineal	menține erecția penisului / clitorisului
LOMBRICALI AI MÂINII	mm. lumbricales manus	tendoanele mușchiului flexor profund al degetelor	tendoanele mușchilor extensori ai ultimelor 4 degete	n. median, n. ulnar	flexia falangei proximale, extensia falangelor mijlocie și distală
LOMBRICALI AI PICIORULUI	mm. lumbricales pedis	tendoanele mușchiului flexor lung al degetelor	fața medială a bazei falangelor proximale ale ultimelor 4 degete	nn. plantari medial și lateral	flexia falangei proximale, extensia falangelor mijlocie și distală
LONGITUDINAL INFERIOR AL LIMBII	m. longitudinales inferior linguae	baza feței inferioare a limbii	vârful limbii	n. hipoglos	schimbă forma limbii în masticație și deglutiție
LONGITUDINAL SUPERIOR AL LIMBII	m. longitudinales superior linguae	submucoasa și septul limbii	marginile limbii	n. hipoglos	schimbă forma limbii în masticație și deglutiție

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
LUNG AL CAPULUI	m. longus capitis	procesele transverse ale vertebrelor cervicale III-VI	porțiunea bazilară a osului occipital	nn. spinali cervicali	flexia capului
LUNG AL GÂTULUI	m. longus colli	porțiunea oblică superioară - procesele transverse ale vertebrelor cervicale III-V; porțiunea oblică inferioară - corpurile primelor 3 vertebre toracale; porțiunea verticală - corpurile primelor 3 vertebre toracale și ale ultimelor 3 vertebre cervicale	porțiunea oblică superioară - tuberculul arcului anterior a atlasului; porțiunea oblică inferioară - procesul transvers al vertebrelor cervicale V și VI; porțiunea verticală - corpurile vertebrelor cervicale II-IV	ramurile anterioare ale nervilor spinali cervicali	flexia ventrală a coloanei cervicale, solidarizarea vertebrelor, ușoară rotație a coloanei cervicale de aceeași parte
MARE AL HELIXULUI	m. helicis major	spina helixului	helix, la nivelul la care se inflectează posterior; piele	n. auriculotemporal, n. auricular posterior	întinde pielea meatului acustic extern
MASA COMUNĂ (SACRO-LOMBARĂ) (V. M. SACRO-SPINAL)		porțiunea inițială a mușchiului sacrolombar situată în loja osteofibroasă formată de aponevroza toracolombară și șanțurile vertebrale ale regiunii sacrolombare			
MASETER	m. masseter	partea superficială - procesul zigomatic al maxilei, marginea inferioară a arcadei zigomatice; partea profundă - marginea inferioară și fața medială a arcadei zigomatice	partea superficială – unghiul și ramul madibulei; partea profundă – jumătatea superioară a ramurei mandibulei și fața laterală a procesului coronoid	n. mandibular (V)	ridicător al mandibulei
MIC AL HELIXULUI	m. helicis minor	cel mai mic dintre mușchii intrinseci ai pavilionului urechii, situat la nivelul la care porțiunea inițială a helixului se continuă cu cea ascendentă		n. temporal, n. auricular posterior	
MILOHIOIDIAN	m. mylohyoideus	linia milohioidiană a mandibulei	corpul osului hioid, rafeul median	n. alveolar inferior (V) (r. milohioidiană)	susține planșeul cavității bucale, ridică osul hioid
MIRTIFORM (V. M. DEPRESOR AL SEPTULUI NAZAL)					
MULTIFIZI	mm. multifidi	sacrum, spina iliacă posterosuperioară, ligamentul sacroiliac dorsal, procesele mamilare ale vertebrelor lombare, procesele transverse ale vertebrelor toracale, procesele articulare ale vertebrelor cervicale	procesele spinoase ale vertebrelor de deasupra (la distanță de 1-4 vertebre)	nn. spinali	extensia, rotația coloanei vertebrale
NAZAL	m. nasalis	maxila	partea alară - aripa nasului; partea transversă - printr-o expansiune aponevrotică cu cel de partea opusă	n. facial	partea alară – dilatator al nărilor accesor; partea transversă – coboară cartilajul nazal

OBLIC AL PAVILIONULUI URECHII	m. obliquus auriculae	convexitatea concă pe fața cranială a pavilionului urechii (eminentia conchae)	convexitatea fosei triunghiulare (eminentia fossae triangularis)	n. auricular posterior	
OBLIC EXTERN AL ABDOMENULUI	m. obliquus externus abdominis	fața laterală a ultimelor 8 coaste	creasta iliacă, linea alba	nn. spinali toracali inferiori	flexia, rotația coloanei vertebrale de partea opusă, compresia viscerelor abdominale
OBLIC INFERIOR AL CAPULUI	m. obliquus capitis inferior	procesul spinos al axisului	procesul transvers al atlasului	nn. spinali cervicali	rotația atlasului (și capului) de aceeași parte
OBLIC INFERIOR AL GLOBULUI OCULAR	m. obliquus inferior bulbi	fața orbitală a maxilei	scleră	n. oculomotor	abducția, rotația globului ocular în sus și înafară
OBLIC INTERN AL ABDOMENULUI	m. obliquus internus abdominis	fascia toracolombară, creasta iliacă, ligamentul inghinal	ultimele 3-4 coaste și cartilaje costale, linea alba, tendonul conjunct	nn. spinali toracali inferiori	flexia, rotația coloanei vertebrale de aceeași parte, compresia viscerelor abdominale
OBLIC SUPERIOR AL CAPULUI	m. obliquus capitis superior	procesul transvers al atlasului	osul occipital	nn. spinali cervicali	înclină capul de aceeași parte, extensia capului (contracție bilaterală)
OBLIC SUPERIOR AL GLOBULUI OCULAR	m. obliquus superior bulbi	aripa mică a osului sfenoid, deasupra canalului optic	scleră	n. trohlear	abducția, rotația globului ocular în jos și înafară
OBTURATOR EXTERN	m. obturatorius externus	pubis, ischion, fața externă a membranei obturatorii	fosa trohanteriană	n. obturator	rotația laterală a coapsei
OBTURATOR INTERN	m. obturatorius internus	fața pelvină a osului coxal și a membranei obturatorii, marginea găurii obturatorii	trohanterul mare	nn. spinali lombari (V) și sacrali (I, II)	rotația laterală a coapsei
OCCIPITAL (V. M. OCCIPITOFRONTAL)					
OCCIPITOFRONTAL	m. occipitofrontalis	capătul frontal - aponevroza epicraniană; capătul occipital - linia nucală supremă	capătul frontal - pielea sprâncenii și rădăcinii nasului; capătul occipital - aponevroza epicraniană	capătul frontal - n. facial (ramura temporală); capătul occipital - n. auricular posterior (VII)	capătul frontal - ridică sprânceana; capătul occipital - trage pielea capului înapoi
OMOHIOIDIAN	m. omohyoideus	marginea superioară a scapulei	corpul osului hioid	nn. spinali cervicali superiori (prin ansa cervicală)	coboară osul hioid
OPOZANT AL DEGETULUI MIC AL MÂINII	m. opponens digiti minimi manus	cârligul osului cu cârlig	al 5-lea metacarpian	n. ulnar	abducția, flexia, rotația celui de-al 5-lea metacarpian
OPOZANT AL POLICELUI	m. opponens pollicis	tuberculul osului trapez, retinaculul flexorilor	fața laterală a primului metacarpian	n. median	flexia, opoziția policelui

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
ORBICULAR AL GURII	m. orbicularis oris	complex muscular sfincterian format din 2 părți: labială - fibre musculare cu localizare strict labială; marginală - fibre provenite din mușchii vecini		n. facial	protruzia buzelor, închiderea gurii
ORBICULAR AL OCHIULUI	m. orbicularis oculi	partea orbitală - marginea medială a orbitei; partea palpebrală - ligamentul palpebral medial; partea lacrimală - creasta lacrimală posterioară	partea orbitală - lângă origine după ce fibrele sale înconjoară orbita; partea palpebrală - ligamentul palpebral lateral; partea lacrimală - rafeul palpebral lateral	n. facial	închide pleoapele, încrețește pielea frunții, comprimă sacul lacrimal
ORBICULAR AL PLEOAPELOR (V. M. ORBICULAR AL OCHIULUI)					
ORBITAL	m. orbitalis	pătură subțire de fibre musculare netede între marginile fisurii orbitale inferioare		simpatic	protruzia globului ocular
OSCIOARELOR AUDITIVE	mm. ossiculorum auditus	nume comun atribuit m. scăriței și m. tensor al timpanului			
PALATOFARINGIAN	m. palatopharyngeus	marginea posterioară a palatului dur, aponevroza palatină	marginea posterioară a cartilajului tiroid, laturile faringelui, rafeul faringian	plexul faringian (n. glosofaringian)	constrictor al istmului nazofaringian, ridică faringele și îl scurtează în timpul deglutiției
PALATOGLOS	m. palatoglossus	aponevroza vălului palatin	laturile limbii	plexul faringian (n. glosofaringian)	ridică baza limbii; împreună cu transversul limbii îngustează istmul faringian
PALMAR LUNG	m. palmaris longus	epicondilul humeral medial	retinaculul mușchilor flexori, aponevroza palmară	n. median	tensor al aponevrozei palmare
PALMAR SCURT	n. palmaris brevis	aponevroza palmară	pielea eminenței hipotenare	n. ulnar	încrețește pielea și accentuează eminența hipotenară adâncind concavitatea feței palmare a mâinii
PAPILARI	mm. papillares	nume atribuit proeminențelor musculare conice ale pereților ventriculilor cordului de care se prind prin cordaje tendinoase valvele atrioventriculare			susțin valvele atrioventriculare și previn eversia valvulelor
PĂTRAT AL COAPSEI	m. quadratus femoris	tuberozitatea ischiatică	creasta intertrohanteriană	nn. spinali lombari (IV și V) și primul sacral	adducția, rotația laterală a coapsei
PĂTRAT AL LOMBELOR	m. quadratus lumborum	creasta iliacă, fascia toracolombară	coasta a XII-a, procesele transverse ale vertebrelor lombare	nn. spinali lombari (I și II), ultimul nerv spinal toracal	flexia laterală a trunchiului
PĂTRAT AL PLANTEI	m. quadratus plantae	calcaneu, fascia plantară	tendonul mușchiului flexor lung al degetelor	n. plantar lateral	asistă flexia degetelor

PECTINAȚI	mm. pectinati	nume atribuit unor fibre musculare subțiri aderente de pereții atriilor și care, în atriul drept, se întind între auriculă și crista terminalis			
PECTINEU	m. pectineus	creasta pectineală a pubisului	linia pectineală a femurului	n. femural, n. obturator	flexia, adducția coapsei
PECTORAL MARE	m. pectoralis major	claviculă, stern, primele 6 cartilaje costale, lama anterioară a tecii m. drept al abdomenului	creasta tuberculului mare al humerusului	nn. pectorali medial și lateral	adducția, flexia, rotația medială a brațului
PECTORAL MIC	m. pectoralis minor	coastele (II) III-V	procesul coracoid al scapulei	nn. pectorali medial și lateral	trage umărul înainte și în jos, ridică coastele respective în inspirația forțată
PERISTAFILIN EXTERN (V. M. TENSOR AL VĂLULUI PALATIN)					
PERISTAFILIN INTERN (V. M. RIDICĂTOR AL VĂLULUI PALATIN)					
PERONIER ANTERIOR	m. peroneus tertius	fața anterioară a corpului fibulei, membrana interosoasă	baza celui de-al 5-lea (uneori și al 4-lea) metatarsian	n. peronier profund	eversia, dorsiflexia piciorului
PERONIER LUNG	m. peroneus longus	condilul lateral al tibiei, capul fibulei, fața laterală a corpului fibulei	osul cuneiform medial, primul metatarsian	n. peronier superficial	flexia plantară, eversia, abducția piciorului
PERONIER SCURT	m. peroneus brevis	fața laterală a corpului fibulei	tuberozitatea celui de-al 5-lea metatarsian	n. peronier superficial	flexia plantară, eversia, abducția piciorului
PIELOS AL GÂTULUI	m. platysma	marginea inferioară a mandibulei, pielea feței, modiol	pielea umărului și a regiunii toracale superioare	n. facial (r. cervicală)	încrețește pielea gâtului, coboară mandibula
PIRAMIDAL (AL ABDOMENULUI)	m. pyramidalis	corpul pubisului	linea alba	ultimul nerv spinal toracal	menține în tensiune linea alba
PIRAMIDAL AL NASULUI	m. procerus	dosul nasului (oasele nazale și/sau cartilajul nazal lateral)	pielea frunții	n. facial	trage pielea frunții spre rădăcina nasului determinând apariția unui pliu transversal între sprâncene
PIRAMIDAL AL PAVILIONULUI URECHII	m. pyramidalis auriculae	nume atribuit unor fibre musculare inconstante care prelungesc mușchiul tragusului până la spina helixului			
PIRIFORM	m. piriformis	fața pelvină a osului sacrum	trohanterul mare	nn. sacrali I și II	rotația laterală a coapsei
PLANTAR (SUBȚIRE)	m. plantaris	suprafața poplitee a femurului	tendonul calcanean (Ahile) sau fața posterioară a calcaneului	n. tibial	flexia plantară a piciorului, flexia gambei
PLEUROESOFAGIAN	m. pleuroesophageus	nume atribuit unui fascicul de fibre musculare netede întinse între esofag și pleura mediastinală stângă			
POPLITEU	m. popliteus	condilul femural lateral, meniscul lateral	fața posterioară a corpului tibiei	n. tibial	flexia și rotația medială a gambei

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
PRONATOR PĂTRAT	m. pronator quadratus	fața anterioară și marginea 1/3 (1/4) distale a corpului ulnei	fața anterioară și marginea 1/3 (1/4) distale a corpului radiusului	n. interosos anterior	pronația antebratului
PRONATOR ROTUND	m. pronator teres	capătul humeral - epicondilul humeral medial; capătul ulnar - procesul coronoid al ulnei	fața laterală a corpului radiusului	n. median	pronația și flexia antebratului
PSOAS MARE	m. psoas major	vertebrele lombare	trohanterul mic	nn. spinali lombari III și IV	flexia coapsei sau a trunchiului
PSOAS MIC	m. psoas minor	ultima vertebră toracală și prima lombară	fascia mușchiului iliopsoas, arcada iliopectinee, eminența iliopubiană	n. spinal lombar I	asistă m. psoas mare
PSOASILIAC (V. M. ILIOPSOAS)					
PTERIGOIDIAN LATERAL	m. pterygoideus lateralis	capătul superior (sfenoidal) – suprafața infratemporală a aripii mari a osului sfenoid, creasta infratemporală; capătul inferior (pterigoidian) - fața laterală a aripii laterale a procesului pterigoidian	gâtul mandibulei, capsula articulației temporomandibulare	n. mandibular	protruzia, coborârea, mișcări de lateralitate ale mandibulei
PTERIGOIDIAN MEDIAL	m. pterygoideus medialis	fața medială a aripei laterale a mandibulei (fosa pterigoidiană)	fața medială a ramurei și unghiului mandibulei	n. mandibular (V)	ridicător al mandibulei
PUBOCOCCIGIAN	m. pubococcygeus	nume atribuit porțiunii anterioare a m. ridicător anal având originea pe fața posterioară a pubisului și inserția pe ligamentul anococcigian și laturile coccisului		nn. spinali sacrali III și IV	contribuie la suportul viscerelor pelvine
PUBOPROSTATIC	m. puboprostaticus	nume atribuit fibrelor musculare netede din componența ligamentului puboprostatic medial care se întinde între prostată și fața posterioară a pubisului			
PUBORECTAL	m. puborectalis	nume atribuit porțiunii din m. ridicător anal cu originea în partea laterală a fetei posterioare a pubisului, care se continuă înapoia rectului cu fibrele corespunzătoare ale mușchiului de partea opusă		nn. spinali sacrali III și IV	contribuie la suportul viscerelor pelvine
PUBOVAGINAL	m. pubovaginalis	nume atribuit porțiunii anterioare a mușchiului pubococcigian care se inseră pe uretră și vagin		nn. sacrali, n. pudendal	participă la controlul micțiunii
PUBOVEZICAL	m. pubovesicalis	nume atribuit fibrelor musculare netede care se întind între gâtul vezicii urinare și pubis			
RECTOCOCCIGIAN	m. rectococcygeus	nume atribuit unor fibre musculare netede cu originea pe fața anterioară a coccisului și care se inseră pe fața posterioară a rectului		simpatic și parasimpatic	ridică rectul
RECTOURETRAL	m. rectouretralis	fascicul de fibre musculare netede care, la bărbat, se întind între flexura perineală a rectului și porțiunea membranoasă a uretrei			
RECTOUTERIN	m. rectouterinus	fibre musculare netede situate în pliul peritoneal rectouterin și care se întind între colul uterin și rect			
RECTOVEZICAL	m. rectovesicalis	fascicul de fibre cuprins în grosimea pliului peritoneal rectovezical și care, la bărbat, continuă fibrele musculare longitudinale ale rectului în tunica musculară externă a vezicii urinare			
RIDICĂTOR AL BUZEI SUPERIOARE	m. levator labii superioris	marginea inferioară a orbitei	pielea și musculatura buzei superioare	n. facial	ridicător al buzei superioare
RIDICĂTOR AL BUZEI SUPERIOARE ȘI ARIPII NASULUI	m. levator labii superioris alaeque nasi	procesul frontal al maxilei	pielea și cartilajul aripii nasului, buza superioară	n. facial	ridicător al buzei superioare, dilatator al nărilor

RIDICĂTOR AL GLANDEI TIROIDE	m. levator glandulae thyroideae	istmul sau lobului piramidal al glandei tiroide	corpul osului hioid	n. laringeu superior (r. externă)	
RIDICĂTOR AL PLEOAPEI SUPERIOARE	m. levator palpebrae superioris	aripa mică a osului sfenoid deasupra canalului optic	fața profundă a pielii și tarsul pleoapei superioare	n. oculomotor	ridicător al pleoapei superioare
RIDICĂTOR AL PROSTATEI	m. levator prostatae	nume atribuit unor fibre din partea anterioară a mușchiului pubococcigian care se termină în fascia prostatei sau în centrul tendinos al perineului		n. pudendal, n. sacrali	suportul, comprimarea prostatei; accesor în controlul micțiunii
RIDICĂTOR AL SCAPULEI	m. levator scapulae	procesele transverse ale primelor 4 vertebre cervicale	marginea vertebrală a scapulei	n. spinali cervicali III și IV	ridicător al scapulei
RIDICĂTOR AL UNGHIULUI GURII	m. levator anguli oris	fosa canină a maxilei	m. orbicular al gurii, pielea de la nivelul unghiului gurii	n. facial	ridicător al unghiului gurii
RIDICĂTOR AL VĂLULUI PALATIN	m. levator veli palatini	vârful porțiunii pietroase a temporalului (stânca), cartilajul tubei auditive	aponevroza palatului moale	plexul faringian (n. glosofaringian, n. vag)	ridicător și retractor al vălului palatin, dilatator al tubei auditive
RIDICĂTOR ANAL	m. levator ani	complex muscular esențial al diafragmului pelvin format din fibre cu originea în special pe fața posterioară a pubisului și grupate în mușchii pubococcigian, puborectal și iliococcigian		nn. sacrali III și IV	cel mai important suport pentru viscerele pelvine
RIDICĂTORI AI COASTELOR	mm. levatores costarum	procesele transverse ale vertebrei C7 și primelor 11 toracale	medial față de unghiul coastei subiacente	nn. intercostali	ajută la ridicarea coastelor în respirație
RIZORIUS	m. risorius	fascia mușchiului maseter	pielea unghiului gurii	n. facial (r. bucală)	trage unghiul gurii lateral
ROMBOID MARE	m. rhomboideus major	procesele spinoase ale vertebrelor toracale II-V	marginea vertebrală a scapulei	n. scapular dorsal	trage scapula mediocranial, fixează scapula pe torace
ROMBOID MIC	m. rhomboideus minor	procesele spinoase ale vertebrelor a 7-a cervicală și prima toracală, partea inferioară a ligamentului nucal	marginea vertebrală a scapulei imediat sub spină	n. scapular dorsal	trage scapula mediocranial, fixează scapula pe torace
ROTATORI	mm. rotatores	nume atribuit unor mușchi mici situați în profunzimea șanțurilor vertebrale între procesele spinoase și transverse a 2 vertebre alăturate - rotatori scurți (rotatores breves) sau sărind o vertebră - rotatori lungi (rotatores longi)		nn. spinali	extensia și rotația coloanei vertebrale spre partea opusă
ROTUND MARE	m. teres major	unghiul inferior al scapulei	creasta sau tuberculul mic al humerusului	n. scapular inferior	adducția, extensia și rotația medială a brațului
ROTUND MIC	m. teres minor	marginea laterală a scapulei			
SACROCOCCIGIAN VENTRAL	m. sacrococcygeus ventralis	fascicul musculotendinos întins între vertebrele sacrate inferioare și coccis			
SACROCOCIGIAN DORSAL	m. sacrococcygeus dorsalis	fascicul muscular îngust ce se întinde între fața dorsală a osului sacrum și coccis			
SACROSPINAL	m. erector spinae	complex musculotendinos situat profund, de o parte și de alta a coloanei vertebrale, în lungul șanțurilor vertebrale. Inițial o masă compactă, în regiunea lombară superioară ea se împarte în 3 coloane: laterală - m. iliocostal; mijlocie - m. dorsal lung; medială - m. spinal.			
SALPINGOFARINGIAN	m. salpingopharyngeus	cartilajul tubei auditive	se unește cu fibrele m. palatofaringian	plexul faringian	ridică faringele

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
SCALEN ANTERIOR	m. scalenus anterior	procesele transverse ale vertebrelor cervicale III-VI	tuberculul scalenic de pe fața superioară a primei coaste	nn. spinali cervicali II-VII	ridică prima coastă, flexia laterală a coloanei cervicale
SCALEN MIC	m. scalenus minimus	mușchi mic, inconstant, situat între scalenii anterior și mijlociu			
SCALEN MIJLOCIU	m. scalenus medius	procesele transverse ale vertebrelor cervicale	fața superioară a primei coaste	nn. spinali cervicali II-VII	ridică prima coastă, flexia laterală a coloanei cervicale
SCALEN POSTERIOR	m. scalenus posterior	procesele transverse ale vertebrelor cervicale IV-VI	coasta a 2-a	nn. spinali cervicali II-VII	ridică primele 2 coaste, flexia laterală a coloanei cervicale
SCĂRIȚEI	m. stapedius	cavitatea eminenței piramidale a urechii medii	gâtul scăriței	n. facial	diminuează oscilațiile tălpii scăriței pe fereastra ovală
SEMIMEMBRANOS	m. semimembranosus	tuberozitatea ischiatică	condilul tibial medial, fața posterioară a capsulei articulației genunchiului, ligamentul popliteu oblic	n. sciatic	flexia gambei, extensia coapsei
SEMISPINAL AL CAPULUI	m. semispinalis capitis	procesele transverse ale primelor 8(6) vertebre toracale și ultimelor 5 vertebre cervicale	osul occipital	n. suboccipital, n. occipital mare, ramuri ale nervilor spinali cervicali	extensia capului
SEMISPINAL AL GÂTULUI	m. semispinalis cervicis	procesele transverse ale vertebrelor toracale VI-II	procesele spinoase ale vertebrelor cervicale II-V	ramuri ale nervilor spinali cervicali	extensia, rotația coloanei vertebrale
SEMISPINAL AL TORACELUI	m. semispinalis thoracis	procesele spinoase ale ultimelor 6 vertebre toracale	procesele spinoase ale primelor 4 vertebre toracale și ultimelor 6 vertebre cervicale	nn. spinali	extensia, rotația coloanei vertebrale
SEMITENDINOS	m. semitendinosus	tuberozitatea ischiatică	partea superioară a feței mediale a corpului tibiei	n. sciatic	flexia și rotația medială a gambei, extensia coapsei
SFINCTER AL AMPULEI HEPATOPANCREATICE	m. sphincter ampullae hepatopancreaticae	fibre musculare cu dispoziție circulară în jurul ampulei hepatopancreatice			
SFINCTER AL CANALULUI COLEDOC	m. sphincter ductus choledochi	fibre musculare cu dispoziție circulară ce înconjoară canalul coledoc în grosimea peretelui duodenal			
SFINCTER AL PUPILEI	m. sphincter pupillae	nume atribuit fibrelor circulare ale irisului		fibre parasimpatice pe calea nervilor ciliari	mioză
SFINCTER AL URETREI	m. sphincter urethrae	ramura inferioară a pubisului	rafeul median înaintea și înapoia uretrei	nn. perineali din n. pudendal	constricția uretrei membranoase
SFINCTER AL VEZICII URINARE	m. sphincter vesicae urinariae	fibre musculare circulare în jurul orificiului intern al uretrei		plexul vezical	închide orificiul intern al uretrei

SFINCTER ANAL EXTERN	m. sphincter ani externus	vârful coccisului, ligamentul ano-coccigian	centrul tendinos al perineului	n. rectal inferior, r. perineală din al 4-lea nerv spinal sacrat	închide anusul
SFINCTER ANAL INTERN	m. sphincter ani internus	îngroșare a păturii circulare a tunicii musculare în partea inferioară a rectului			
SFINCTER PILORIC	m. sphincter pylori	fibre musculare cu dispoziție circulară la joncțiunea gastroduodenală			
SOLEAR	m. soleus	fața posterioară a capului și corpului fibulei, arcul tendinos peroneotibial, fața posterioară a corpului tibiei	fața posterioară a calcaneului, prin intermediul tendonului calcanean (Ahile)	n. tibial	flexia plantară a piciorului
SPINAL	m. spinalis	nume destinat coloanei musculare mediale a mușchiului sacrospinal; cupride 3 porțiuni: toracală, cervicală, cefalică			
SPINAL AL CAPULUI	m. spinalis capitis	procesele spinoase ale vertebrelor toracale superioare și cervicale inferioare	osul occipital	nn. spinali cervicali și toracali	extensia capului
SPINAL AL GÂTULUI	m spinalis cervicis	ligamentul nucal, procesul spinos al vertebrei a 7-a cervicale	procesul spinos al axisului	nn. spinali cervicali și toracali	extensia coloanei vertebrale
SPINAL AL TORACELUI	m. spinalis thoracis	procesele spinoase ale vertebrelor lombare superioare și toracale inferioare	procesele spinoase ale vertebrelor toracale superioare	nn. spinali toracali și lombari	extensia coloanei vertebrale
SPLENIUS AL CAPULUI	m. splenius capitis	jumătatea inferioară a ligamentului nucal, procesele spinoase ale vertebrei a 7-a cervicală și primelor 3-4 vertebre toracale	porțiunea mastoidiană a osului temporal, osul occipital	nn. spinali cervicali	extensia și rotația capului
SPLENIUS AL GÂTULUI	m. splenius cervicis	procesele spinoase ale vertebrelor toracale III-VI	procesele transverse ale primelor 2-3 vertebre cervicale	nn. spinali cervicali	extensia, rotația capului și gâtului
SPRÂNCENOS	m. corrugator supercilii	capătul medial al arcadei supraorbitare	pielea sprâncenei	n. facial	trage sprânceana în jos și medial
STERNAL	m. sternalis	mușchi inconstant situat în lungul capătului sternal al mușchiului pectoral mare, paralel cu marginea sternului		n. pectoral sau nn. intercostali	
STERNOCLEIDO-MASTOIDIAN	m. sternocleido-mastoideus	capătul sternal - manubriul sternului; capătul clavicular - 1/3 medială a claviculei	procesul mastoidian, linia nucală superioară a osului occipital	n. accesor, plexul cervical	flexia coloanei vertebrale, rotația capului de partea opusă
STERNOHIOIDIAN	m. sternohyoideus	manubriul sternal și/sau claviculă	corpul osului hioid	ansa cervicală	coboară osul hioid și laringele
STERNOTIROIDIAN	m. sternothyroideus	manubriul sternal	lama cartilajului tiroid	ansa cervicală	coboară cartilajul tiroid
STILOFARINGIAN	m. stylopharyngeus	procesul stiloidian al osului temporal	cartilajul tiroid, laturile faringelui	plexul faringian (n. glosofaringian)	ridicător, dilatator al faringelui
STILOGLOS	m. styloglossus	procesul stiloidian al osului temporal	marginile limbii	n. hipoglos	ridicător, retractor al limbii
STILOHIOIDIAN	m. stylohyoideus	procesul stiloidian al osului temporal	corpul osului hioid	n. facial	trage osul hioid și limba în sus și înapoi

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
SUBCLAVICULAR	m. subclavius	prima coastă și cartilajul său	fața inferioară a claviculei	n. mușchiului subclavicular (plexul brahial)	coboară extremitatea distală a claviculei
SUBCOSTALI	mm. subcostali	marginea inferioară a coastelor	marginea superioară a celei de-a doua sau a treia coastă de dedesubt	n. intercostal	ridică coastele în inspirație
SUBSCAPULAR	m. subscapularis	fosa subscapulară	tuberculul mic al humerusului	n. subscapular	rotația medială a brațului
SUPINATOR	m. supinator	epicondilul humeral lateral, ligamentele cotului	radius	n. radial (r. profundă)	supinația antebrațului
SUPINATOR LUNG (V. M. BRAHIORADIAL)					
SUPINATOR SCURT (V. M. SUPINATOR)					
SUPRASPINOS	m. supraspinatus	fosa supraspinoasă a scapulei	tuberculul mare al humerusului	n. suprascapular	abducția brațului
SUSPENSOR	m. suspensorius	fascicul de fibre musculare netede cu originea în pilierul stâng al diafragmei, care se continuă cu fibre din tunica muculară a duodenului la joncțiunea duodenojejunală			
TARSAL INFERIOR	m. tarsalis inferior	m. drept inferior al globului ocular	tarsul pleoapei inferioare	simpatic	lărgirea fantei palpebrale
TARSAL SUPERIOR	m. tarsalis superior	m. ridicător al pleoapei superioare	tarsul pleoapei superioare	simpatic	lărgirea fantei palpebrale
TEMPORAL	m. temporalis	fosa și fascia temporală	procesul coronoid al mandibulei	n. mandibular (V)	ridică mandibula
TEMPOROPARIETAL	m. temporoparietalis	fascia temporală deasupra pavilionului urechii	aponevroza epicraniană	n. facial (rr. temporale)	fixează scalpul
TENSOR AL FASCIEI LATA	m. tensor fasciae latae	creasta iliacă	tractul iliotibial	n. gluteal superior	flexia, rotația medială a coapsei
TENSOR AL TIMPANULUI	m. tensor tympani	porțiunea cartilaginoasă a tubei auditive	mânerul ciocanului	n. mandibular	întinde membrana timpanului
TENSOR AL VĂLULUI PALATIN	m. tensor veli palatini	fosa scafoidă și spina osului sfenoid	aponevroza palatului moale, peretele tubei auditive	n. mandibular	întinde vălul palatin, închide istmul nazofaringian, dilatator al tubei auditve
TIBIAL ANTERIOR	m. tibialis anterior	condilul lateral și fața laterală a tibiei, membrana interosoasă	osul cuneiform medial, baza primului metatarsian	n. peronier profund	flexia dorsală, inversia piciorului
TIBIAL POSTERIOR	m. tibialis posterior	tibia, fibula, membrana interosoasă	baza metatarsienelor 2-4, oasele tarsiene cu excepția talusului	n. tibial	flexia plantară, inversia piciorului
TIROARITENOIDIAN	m. thyroarytenoideus	fața medială a lamei cartilajului tiroid	procesul muscular al cartilajului aritenoid	n. laringeu recurent	relaxează, scurtează plicile vocale
TIROEPIGLOTIC	m. thyroepiglotticus	lama cartilajului tiroid	epiglota	n. laringeu recurent	închide aditusul laringian

TIROHIOIDIAN	m. thyrohyoideus	lama cartilajului tiroid	cornul mare al osului hioid	ansa cervicală	ridică cartilajul hioid și modifică poziția laringelui între stern și osul hioid
TRAGUSULUI	m. tragicus	fascicul muscular scurt și aplatizat pe fața laterală a tragusului		n. auriculotemporal, n. auricular posterior	
TRAHEAL	m. trachealis	fibre musculare transversale și longitudinale între marginile posterioare ale fiecărui cartilaj traheal		vegetativ	micșorează calibrul traheei
TRANSVERS AL ABDOMENULUI	m. transversus abdominis	ultimele 6 cartilaje costale, fascia toracolombară, creasta iliacă	linea alba prin intermediul tecii mușchiului drept abdominal, tendonul conjunct	nn. spinali toracali	compresia viscerelor abdominale
TRANSVERS AL BĂRBIEI	m. transversus menti	fibre musculare transversale între cei 2 mușchi depresori ai unghiului gurii		n. facial (r. mandibulară marginală)	încrețește pielea bărbiei
TRANSVERS AL LIMBII	m. transversus linguae	septul median al limbii	dorsul și marginile limbii	n. hipoglos	modifică forma limbii în masticație și deglutiție
TRANSVERS AL PAVILIONULUI URECHII	m. transversus auriculae	fața cranială a pavilionului urechii	circumferința pavilionului urechii	n. auricular posterior (n. facial)	retractă helixul
TRANSVERS AL TORACELUI	m. transversus thoracis	fața posterioară a corpului sternului și a procesului xifoidian	cartilajele costale 2-6	nn. intercostali	micșorează cavitatea toracică
TRANSVERS PROFUND AL PERINEULUI	m. transversus perinei profundus	ramura ischionului	centrul tendinos al perineului	n. perineal	fixează centrul tendinos al perineului
TRANSVERS SUPERFICIAL AL PERINEULUI	m. transversus perinei superficialis	ramura ischionului	centrul tendinos al perineului	n. perineal	fixează centrul tendinos al perineului
TRANSVERSOSPINOS	m. transversospinalis	grup de mușchi cu originea pe procesele transverse ale vertebrelor și inserția pe procesul spinos al unei vertebre superioare; acționează ca rotatori și include mușchii: semispinali, multifizi și rotatori			
TRAPEZ	m. trapezius	osul occipital, ligamentul nucal, procesele spinoase ale vertebrei a 7-a cervicală și tuturor vertebrelor lombare	claviculă, acromion, spina scapulei	n. accesor, plexul cervical	ridică umărul, rotația scapulei pentru a ridica umărul în abducția brațului, trage scapula înapoi
TRICEPS AL BRATULUI	m. triceps brachii	capătul lung - tuberculul infraglenoidian al scapulei; capătul lateral - fața posterioară a humerusului; capătul medial – fața posterioară a humerusului sub șanțul nervului radial	olecran	n. radial	extensia antebrațului; capătul lung – adducția și extensia brațului
TRICEPS SURAL	m. triceps surae	nume colectiv pentru mușchii gastrocnemian și solear			
TRIUNGHIULAR AL GURII (V. M. DEPRESOR AL UNGHIULUI GURII)					
UVULEI	m. uvulae	spina nazală posterioară a osului palatin, aponevroza palatului moale	uvula	plexul faringian	ridică uvula

DENUMIRE COMUNĂ MUȘCHIUL/MUȘCHII	NOMINA ANATOMICA	ORIGINE	INSERȚIE	INERVAȚIE	ACȚIUNE
VAST INTERMEDIAR	m. vastus intermedius	fețele anterioară și laterală ale femurului	patela, tendonul comun al m. cvadriceps al coapsei	n. femural	extensia gambei
VAST LATERAL	m. vastus lateralis	fața laterală a femurului	patela, tendonul comun al m. cvadriceps al coapsei	n. femural	extensia gambei
VAST MEDIAL	m. vastus medialis	fața medială a femurului	patela, tendonul comun al m. cvadriceps al coapsei	n. femural	extensia gambei
VERTICAL AL LIMBII	m. verticalis linguae	fascia dorsală a limbii	laturile și baza limbii	n. hipoglos	modifică forma limbii în masticație și deglutiție
VOCAL	m. vocalis	unghiul între lamele cartilajului tiroid	procesul vocal al cartilajului aritenoidian	n. laringeu recurent	tensor al plicilor vocale
ZIGOMATIC MARE	m. zygomaticus major	osul zigomatic	unghiul gurii	n. facial	trage unghiul gurii în sus și înapoi
ZIGOMATIC MIC	m. zygomaticus minor	osul zigomatic	se continuă cu fibre ale mușchilor orbicular al gurii și ridicător al buzei superioare	n. facial	trage buza superioară în sus și lateral

6. OASE

DENUMIRE COMUNĂ OSUL/OASELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNE ANATOMICĂ	DESCRIERE	ARTICULAȚII
ASTRAGAL (V. TALUS)				
ATLAS	atlas	gât	prima vertebră cervicală; două mase laterale de formă cuboidală unite anterior și posterior prin două arcuri osoase	occipital, axis
AXIS	axis	gât	a doua vertebră cervicală; pe fața superioară a corpului prezintă procesul odontoid în jurul căruia pivotează atlasul și capul	atlas, a treia vertebră cervicală
CALCANEU	calcaneus	picior	cel mai mare dintre oasele tarsiene; formă cuboidală neregulată; este în contact direct cu solul	talus, cuboid
CARPIENE	ossa carpi	pumn	8 oase scurte așezate pe două rânduri între oasele antebrațului și metacarpiene; primul rând (antebrahial): scafoid, semilunar, piramidal, pisiform; al doilea rând (metacarpian): trapez, trapezoid, osul capitat, osul cu cârlig	v. oasele individuale
CIOCAN	maleus	urechea medie	cel mai lateral dintre oscioarele urechii medii, aplicat pe fața medială a timpanului; prezintă cap, gât, manubriu, 2 apofize (anterioară și laterală)	nicovala
CLAVICULA	clavicula	centura pectorală	os lung dispus transversal între acromion și manubriul sternal; prezintă corp (fețe superioară și inferioară, margini anterioară și posterioară) și extremități (medială și laterală)	manubriul sternal, procesul acromion al scapulei, primul cartilaj costal
COASTE	costae	torace	12 perechi de arcuri osoase ce se întind între coloana vertebrală și stern formând cea mai mare parte a scheletului toracelui; prezintă corp (2 fețe - medială, concavă și laterală, convexă, 2 margini - superioară, rotunjită și inferioară, ascuțită) și 2 extremități (anterioară - concavă și posterioară - cap, gât, tuberozitate)	extremitatea posterioară cu coloana vertebrală (corpii vertebrali și procesele transverse); extremitatea anterioară direct cu sternul pentru primele 7 (coaste adevărate), prin cartilaj comun pentru coastele 8-10 (coaste false); coastele 11-12 nu ajung la stern (flotante)
COCCIS	os coccygis	pelvis-perineu	ultimul segment al coloanei vertebrale; os triunghiular format din unirea a 3-5 vertebre (coccigiene)	sacrum
CORNET NAZAL INFERIOR	concha nasalis inferior	viscerocraniu	lamă osoasă alungită anteroposterior și recurbată în jurul unui ax orizontal cu aceeași direcție; ia parte la formarea peretelui lateral al foselor nazale; 2 fețe (laterală - meatală, medială - septală), 2 margini (superioară - aderentă, inferioară - liberă), 2 extremități (anterioară - cap, posterioară - coada)	etmoid, lacrimal, palatin, maxila
COXAL	os coxae	pelvis, șold	os de formă patrulateră neregulată rezultat din unirea a 3 oase inițiale: ilion, ischion, pubis; 2 fețe (medială, laterală), 4 margini (superioară - creasta iliacă, inferioară, anterioară, posterioară), 4 unghiuri (anterosuperior - spina iliacă anterosuperioară, anteroinferior, posterosuperior - spina iliacă posterosuperioară, posteroinferior - tuberozitatea ischiatică)	femur, sacrum, coxalul de partea opusă

DENUMIRE COMUNĂ OSUL/OASELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNE ANATOMICĂ	DESCRIERE	ARTICULAȚII
CUBITUS (V. ULNA)				
CUBOID	os cuboideum	picior	cel mai lateral dintre oasele tarsului anterior, situat înaintea calcaneului; formă cuboidală	calcaneu, osul cuneiform lateral, metatarsienele IV, V
CUNEIFORM INTERMEDIAR	os cuneiforme intermedium	picior	cel mai mic dintre cele 3 oase cuneiforme, situat între cuneiformele medial și lateral	navicular, cuneiformele medial și lateral, al doilea metatarsian
CUNEIFORM LATERAL	os cuneiforme laterale	picior	intermediar ca mărime între celelalte două cuneiforme, situat între cuboid și cuneiformul intermediar	cuboid, navicular, cuneiformul intermediar, metatarsienele II-IV
CUNEIFORM MEDIAL	os cuneiforme mediale	picior	cel mai mare dintre cele 3 oase cuneiforme situat pe partea medială a piciorului	navicular, cuneiformul intermediar, metatarsienele I și II
ETMOID	os ethmoidale	craniu	ia parte la formarea bazei craniului, peretelui medial al orbitei, plafonului, peretelui lateral; 2 mase laterale cuboidale formate din celule osoase (labirint etmoidal) unite printr-o lamă orizontală (lama ciuruită); lama perpendiculară ia parte la formarea septului nazal	sfenoid, frontal, vomer, lacrimal, oasele nazale, palatin, maxila, cornetul nazal inferior
FALANGE (PROXIMALĂ, MIJLOCIE, DISTALĂ)	oss. digitorum (phalanx proximalis, media, distalis)	mână, picior	oase lungi ce formează scheletul degetelor mâinii și piciorului; câte 2 pentru index și haluce și câte 3 pentru celelalte degete; bază - proximal, corp, cap	falanga proximală cu metacarpianul/metatarsianul corespunzător și distal cu falanga mijlocie; celelalte urmează una alteia
FEMUR	femur	coapsă	cel mai lung și cel mai greu os al corpului; formează scheletul coapsei; corp cu 3 fețe (anterioară, posteromedială, posterolaterală), 3 margini (laterale, rotunjite și posterioară, groasă - linea aspera), extremitate superioară (proximală) cu cap, gât anatomic (col), trohanter mare și trohanter mic, extremitate inferioară (distală) cu 2 condili	coxal, tibia, patela
FIBULA	fibula	gambă	situat lateral față de tibie, formează împreună cu aceasta scheletul gambei; corp cu 3 fețe (laterală, medială, posterioară), 3 margini (anterioară, medială - interosoasă, posterioară), 2 extremități (proximală și distală)	tibia (proximal și distal), talus
FRONTAL	os frontale	craniu	os nepereche ce ia parte la formarea bolții craniului, plafonului orbitei și a foselor nazale; conține sinusul frontal	etmoid, sfenoid, parietal, nazal, lacrimal, zigomatic, maxila
HIOID	os hyoideum	gât	os median în formă de potcoavă cu concavitatea posterior, situat la gât, între mandibulă și laringe; corp turtit anteroposterior cu 2 fețe (anterioară, posterioară), 2 margini (superioară, inferioară) și 2 coarne laterale de fiecare parte (mare și mic)	nu se articulează cu alte oase; este unit prin ligamente de baza craniului și cartilajele laringelui
HUMERUS	humerus	braț	os lung ce formează scheletul brațului; corp cu 3 fețe (anterolaterală, anteromedială, posterioară), 3 margini (laterală, medială, anterioară), extremitate proximală (cap, gât anatomic, tubercul mare, tubercul mic, șanț intertubercular, gât chirurgical), extremitate distală (parte articulară - capitulum, trohlee, fose radială, coronoidă, olecraniană, parte nearticulară - epicondili medial și lateral)	scapula, radius, ulna

ILION (V. COXAL)				
ISCHION (V. COXAL)				
LACRIMAL	os lacrimal	craniu	os patrulater ce ia parte la formarea peretelui medial al orbitei și al celui lateral al foselor nazale; 2 fețe (laterală - orbitară, medială - nazală), 4 margini	etmoid, frontal, maxila, cornet inferior
MANDIBULA	mandibula	falca inferioară	situat în partea inferioară a feței; corp în formă de potcoavă cu 2 fețe (anterioară, posterioară), 2 margini (superioară - alveolară, inferioară) și 2 ramuri de formă patrulateră cu 2 fețe (laterală, medială), 4 margini (anterioară, posterioară - parotidiană, inferioară și superioară cu 2 procese - coronoidian și condil)	temporal
MAXILA	maxilla	craniu (falca superioară)	formă piramidală neregulată ce ia parte la formarea plafonului cavității bucale, planșeului și peretelui lateral al foselor nazale, planșeului orbitei, parțial a foselor infratemporală și pterigopalatină, a fisurilor orbitară inferioară și pterigomaxilară; 4 fețe (anterioară, infratemporală, orbitară, nazală), 4 procese (zigomatic, frontal, alveolar, palatin); conține sinusul maxilar	frontal, etmoid, maxila de partea opusă, zigomatic, lacrimal, oasele nazale, vomer, cornetul inferior, palatin
MAXILAR INFERIOR (V. MANDIBULA)				
MAXILAR SUPERIOR (V. MAXILA)				
METACARPIENE	oss. metacarpalia	mână	5 oase lungi care formează scheletul mâinii, situate între oasele carpiene și falange, numerotate convențional în ordine lateromedială; fiecare prezintă bază voluminoasă, neregulată - proximal, corp ușor concav anterior cu 3 fețe (laterală, medială, posterioară) pe care se inseră mușchii interosoși și cap - distal	proximal, cu al doilea rând de oase carpiene și, uneori, între ele; distal, cu falanga proximală a degetului corespunzător
METATARSIENE	oss. metatarsalia	picior	5 oase lungi ale piciorului situate între oasele tarsiene și falange, numerotate convențional în ordine mediolaterală; fiecare prezintă bază - proximal, corp ușor convex dorsal cu 3 fețe (dorsală, laterală, medială) pe care se inseră mușchii interosoși și cap - distal	proximal, cu oasele tarsului anterior și cu baza metatarsienelor alăturate; distal, cu falanga proximală a degetului corespunzător
NAVICULAR	o. naviculare	picior	os scurt situat în partea medială a piciorului între talus și oasele cuneiforme; 4 fețe (proximală, distală, laterală, medială, dorsală, plantară)	talus, cuboid, cele 3 cuneiforme
NAZAL	o. nasale	craniu	os lat, subțire, patrulater, care, împreună cu cel de partea opusă ia parte la formarea scheletului piramidei nazale; situate între procesele frontale ale maxilelor	frontal, etmoid, maxilă, osul nazal de partea opusă
NICOVALA	incus	urechea medie	osul mijlociu în lanțul de oscioare ale urechii medii	ciocanul, scărița
OCCIPITAL	o. occipitale	craniu	os median situat în partea posterioară a craniului ce participă la formarea bazei și a boltii acestuia și a plafonului rinofaringelui; formă romboidală neregulată și, în funcție de foramen magnum, i se descriu: scuama - posterior, procesul bazilar - anterior și părțile laterale, cu fețe endocraniană și exocraniană	sfenoid, temporale și parietale, atlas
OMOPLAT (V. SCAPULA)				
OSUL CAPITAT	os capitatum	pumn	osul central al carpului; al treilea os dinafară înăuntru din rândul distal (metacarpian) de oase carpiene; cap, gât și corp	scafoid, trapezoid, semilunar, osul cu cârlig, metacarpienele II-IV

DENUMIRE COMUNĂ OSUL/OASELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNE ANATOMICĂ	DESCRIERE	ARTICULAȚII
OSUL CU CÂRLIG	os hamatum	pumn	cel mai medial dintre cele 4 oase ale rândului distal de oase carpiene; proces unciform pe fața anterioară	semilunar, capitat, piramidal, metacarpienele IV, V
OSUL MARE (V. OSUL CAPITAT)				
PALATIN	o. palatinum	craniu	os pereche ce participă la formarea peretelui lateral al foselor nazale pe care le separă de fosa pterigopalatină, a plafonului cavității bucale (1/3 posterioară a palatului dur) pe care o separă de fosele nazale, a planșeului orbitei, a fosei pterigoide; este format din 2 lame patrulatere (verticală și orizontală) și 3 procese (orbital, sfenoidal, piramidal)	etmoid, sfenoid, vomer, maxila, cornetul nazal inferior, palatinul de partea opusă
PARIETAL	o. parietale	craniu	os pereche ce participă la formarea bolții craniului; formă patrulateră cu 2 fețe (exocraniană, endocraniană), 4 margini (frontală, sagitală, occipitală, scuamoasă), 4 unghiuri (frontal, occipital, sfenoidal, mastoidian)	frontal, occipital, sfenoid, temporal, parietalul de partea opusă
PATELA	patella	genunchi	os sesamoid situat în grosimea tendonului distal al mușchiului cvadriceps, pe fața anterioară a articulației genunchiului; formă triunghiulară cu 2 fețe (anterioară, posterioară - articulară), bază - superior, 2 margini laterale, vârf - inferior	femur
PERONEU (V. FIBULA)				
PIRAMIDAL	o. triquetrum	pumn	al treilea, dinafară înăuntru, dintre oasele primului rând de oase carpiene	semilunar, pisiform, osul cu cârlig, capul ulnei prin intermediul unui fibrocartilaj (disc articular)
PISIFORM	o. pisiforme	pumn	cel mai medial os al primului rând de oase carpiene situat în grosimea tendonului mușchiului flexor ulnar al carpului, pe fața palmară a osului piramidal	piramidal
PUBIS (V. COXAL)	o. pubis			
RADIUS	radius	antebrat	formează împreună cu ulna, față de care se află lateral, scheletul antebrațului; corp cu 3 fețe (anterioară, posterioară, laterală), 3 margini (anterioară, posterioară, medială - interosoasă), 2 extremități (proximală - cap, gât, tuberozitate, și distală - proces stiloid, tubercul dorsal)	humerus, ulna (proximal și distal), scafoid, semilunar
SACRUM	o. sacrum	pelvis	os triunghiular format prin fuziunea a 5 vertebre sacrate; situat între cele două oase coxale, reprezintă peretele posterosuperior al pelvisului; formă triunghiulară cu 4 fețe (anterioară - pelvină, dorsală și 2 laterale), bază - superior și vârf - inferior, conține canalul sacrat	a 5-a vertebră lombară, coccis, oasele coxale
SCAFOID	o. scaphoideum	pumn	cel mai lateral dintre cele 4 oase ale primului rând de oase carpiene	radius, trapez, trapezoid, osul capitat, semilunar

SCAPULA	scapula	centura pectorală	os lat, triunghiular, situat pe fața posterolaterală a cutiei toracice între coastele 2-7; 2 fețe (anterioară - costală și dorsală), 3 margini (superioară - cervicală, medială - vertebrală, laterală - axilară), 3 unghiuri (superior, inferior, lateral), 3 procese (spina, acromion, coracoid)	clavicula, humerus
SCĂRIȚA	stapes	urechea medie	cel mai medial dintre osciorele urechii medii	nicovala; prin ligament pe marginile ferestrei vestibulului
SEMILUNAR	os lunatum	pumn	al doilea os, dinafară înăuntru, dintre cele 4 oase ale primului rând (antebrahial) de oase carpiene	radius, scafoid, osul capitat, osul piramidal, osul cu cârlig
SESAMOIDE	oss. sesamoidea	mână, picior	oase mici, rotunde situate în vecinătatea articulațiilor dintre metacarpiene/metatarsiene și falange sau dintre falange, de obicei în grosimea unor tendoane (v. patela)	
SFENOID	os sphenoidale	craniu	os median ce ia parte la formarea bazei craniului (cea mai mare parte a fosei craniene mijlocii), plafonului foselor nazale, plafonului și peretelui lateral al orbitei, fisurilor orbitare superioară și inferioară, parțial fosele temporală și pterigopalatină; formă cuboidală, 2 aripi mari, 2 aripi mici și 2 procese pterigoide, conține sinusul sfenoidal	frontal, occipital, etmoid, temporal, parietal, vomer, palatin, zigomatic
STERN	sternum	torace	os lat situat în partea anterioară a toracelui format din manubriu, corp, proces xifoid	clavicule, direct cu primele 7 perechi de coaste (v. coaste)
TALUS	talus	picior	os scurt al tarsului posterior situat în potcoava tibiofibulară; cap - anterior, gât, corp	tibia, fibula, calcaneu, navicular
TARSIENE	oss. tarsi	picior	oase scurte ce iau parte la formarea scheletului piciorului, situate între oasele gambei și oasele metatarsiene: talus, calcaneu, navicular, cuboid, 3 cuneiforme	v. oasele individuale
TEMPORAL	os temporale	craniu	os de formă neregulată ce ia parte la formarea bazei craniului; conține urechea medie și urechea internă; format din părțile pietroasă, mastoidiană, scuama și osul timpanal	occipital, sfenoid, parietal, zigomatic, mandibulă
TIBIA	tibia	gambă	situat medial față de fibulă împreună cu care formează scheletul gambei; corp cu 3 fețe (medială, laterală, posterioară), 3 margini (anterioară - creasta tibiei, medială, laterală - interosoasă), 2 extremități (proximală - 2 condili și distală)	femur, fibula (proximal și distal), talus
TRAPEZ	o. trapezium	pumn	cel mai lateral dintre oasele celui de-al doilea rând de oase carpiene	scafoid, trapezoid, metacarpienele I, II
TRAPEZOID	o. trapezoideum	pumn	al doilea, dinafară înăuntru, dintre oasele celui de-al doilea rând de oase carpiene	scafoid, trapez, osul capitat, al 2-lea metacarpian
ULNA	ulna	antebraț	situat medial față de radius împreună cu care formează scheletul antebrațului; corp cu 3 fețe (anterioară, medială, posterioară), 3 margini (anterioară, posterioară, laterală - interosoasă), 2 extremități (superioară - proximală cu 2 procese - olecran, coronoid și inferioară - distală cu cap și proces stiloid)	humerus, radius (proximal și distal), piramidal prin intermediul discului articular

DENUMIRE COMUNĂ OSUL/OASELE	NOMINA ANATOMICA	REGIUNE ANATOMICĂ	DESCRIERE	ARTICULAȚII
VERTEBRE (CERVICALE, TORACALE, LOMBARE, SACRATE, COCCIGIENE)	vertebrae (cervicales, thoracicae, lumbales, sacrales, coccygeae)	gât, regiunea dorsală a trunchiului	7 cervicale, 12 toracale, 5 lombare, 5 sacrate fuzionate - os sacrum, 3-4 coccigiene fuzionate - os coccis; prin suprapunere formează coloana vertebrală și canalul vertebral (rahidian); corp, gaură vertebrală și arc vertebral format din pediculi, lame, procese transverse, articulare, spinos cu diferențe regionale și individuale	în afara primei vertebre (atlas) și a celei de a 5-a lombare, fiecare vertebră se articulează cu cea de deasupra și cea de dedesubt; prima cervicală se articulează cu occipitalul și a 2-a cervicală (axis); a 5-a lombară cu a 4-a lombară și sacrum; vertebrele toracice se articulează și cu extremitatea posterioară a coastelor (articulații costovertebrale și costo-transversale)
VOMER	vomer	craniu	lamă osoasă patrulateră ce formează partea postero-inferioară a septului nazal; 2 fețe (laterală, medială) și 4 margini (superioară, inferioară, anterioară, posterioară)	etmoid (lama perpendiculară), sfenoid, maxile, palatine, cartilajul septului nazal
ZIGOMATIC	os zygomaticum	craniu	formează proeminența pometului obrazului, peretele lateral și planșeul orbitei; 3 fețe (laterală, temporală, orbitală), 5 margini (anteroinferioară - maxilară, anterosuperioară - orbitară, posterosuperioară - temporală, posteroinferioară, postero-medială), 2 procese (frontal, temporal)	frontal, sfenoid, temporal, maxilă

7. ARTICULAȚII

DENUMIRE COMUNĂ	NOMINA ANATOMICA	TIP	SUPRAFEȚE OSOASE	LIGAMENTE	MIȘCĂRI
ACROMIOCLAVICULARĂ	articulatio acromioclavicularis	sinovială, plană, biaxială	extremitatea acromială a claviculei, marginea medială a acromionului	acromioclavicular, coracoclaviculare (trapezoid, conoid) ca lig. accesorii ale articulației, disc articular	translație anteroposterioară, rotație axială a claviculei, angulație
ASTRAGALOCALCANEANĂ (V. ART. SUBTALARĂ ȘI ART. TALOCALCANEONAVICULARĂ)					
ATLANTOAXIALĂ LATERALĂ	articulatio atlantoaxialis lateralis	sinovială, plană	fațeta articulară inferioară a masei laterale a atlasului, fațeta articulară superioară a axisului	lig. accesor (posteromedial) al capsulei fibroase; lig. longitudinal anterior, ligg. galbene (ca ligamente accesorii ale art. atlantoaxiale laterale și atlantoaxială mediană)	rotație
ATLANTO-AXIALĂ MEDIANĂ	articulatio atlantoaxialis mediana	sinovială, trohoidă	procesul odontoid al axisului, inel format din arcul anterior și ligamentul transvers al atlasului	occipito-odontoidiene laterale (ligg. alare), occipito-odontoidian mijlociu (lig. apical), cruciform (transvers al atlasului și bandeletele longitudinale superioară și inferioară)	rotație
ATLANTO-OCCIPITALĂ	articulatio atlanto-occipitalis	sinovială, bicondiliană, biaxială	fațeta articulară superioară a atlasului (cavitatea glenoidă), condilul occipitalului	membrana atlanto-occipitală anterioară, membrana atlanto-occipitală posterioară	flexie, ușoară flexie laterală și rotație
CALCANEOCUBOIDIANĂ	articulatio calcaneocuboidea	sinovială, selară	fata anterioară a calcaneului, fata proximală a cuboidului	lig. bifurcat (partea calcaneocuboidiană), lig. calcaneocuboidian plantar (lig. plantar scurt, lig. plantar lung	alunecare, rotație
CAPULUI COASTEI (COSTOCORPOREALĂ)	articulatio capitis costae	sinovială, plană	capul coastei, corpurile a două vertebre alăturate	lig. radiat, lig. intraarticular	ușoară alunecare
CARPOMETACARPIANĂ A POLICELUI	articulatio carpometacarpea pollicis	sinovială, selară	trapez, baza primului metacarpian	ligg. lateral, anterior, posterior	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție
CARPOMETACARPIENE	articulationes carpometacarpeae	sinoviale, plane (selare)	fețele distale ale oaselor carpiene, baza metacarpienelor II-V	ligg. dorsale, palmare, interosoase	ușoară alunecare; prin sumare flexie-extensie
COLOANEI VERTEBRALE	juncturae columnae vertebralis	simfize	vertebre	lig. longitudinal anterior, lig. longitudinal posterior, disc intervertebral, ligg. galbene, lig. supraspinos, lig. cervical, ligg. interspinoase, ligg. intertransverse	deformarea discului intervertebral (prin sumare se obțin mișcări de flexie, extensie, flexie laterală, rotație, circumducție)
CONDROSTERNALE (V. ART. STERNOCOSTALE)					
COSTOCONDRALE	articulationes costochondralis	partea neosificată a modelului cartilaginos costal	extremitatea anterioară (sternală) a unei coaste, extremitatea laterală a cartilajului costal		nu au loc mișcări

DENUMIRE COMUNĂ	NOMINA ANATOMICA	TIP	SUPRAFEȚE OSOASE	LIGAMENTE	MIȘCĂRI
COSTOTRANSVERSALE	articulatio costo-transversaria	sinovială, plană	fațeta articulară a tuberculului coastei, fațeta articulară a procesului transvers al vertebrei corespunzătoare	lig. costotransversal superior, lig. accesor, lig. costotransversal, lig. costotransversal lateral, lig. lombocostal (coasta XII)	alunecare, ușoară rotație
COSTOVERTEBRALE (V. ART. CAPULUI COASTEI, ART. COSTO-TRANSVERSALE)	articulationes costovertebralis	sinoviale	extremitatea posterioară a coastei, vertebre	v. art. individuale	
COTULUI	aticulatio cubiti	sinovială, compusă, uniaxială	trohleea humerală, capitulum, șanțul trohlear ulnar, capul radial	lig. colateral ulnar, lig. colateral radial	flexie, extensie
COXOFEMURALĂ	articulatio coxae	sinovială, sferoidală, multiaxială	capul femural, acetabulum	bureletul cotiloidian (labrum acetabular), lig. acetabular transvers, capsula fibroasă, lig. ilio-femural (Bertin, în Y al lui Bigelow), lig. pubofemural, lig. ischiofemural, lig. capului femural	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție, rotație laterală și medială
CRICOARITENOIDIANĂ	articulatio crico-arytenoidea	sinovială	baza cartilajului aritenoid, marginea superioară a laminei cartilajului cricoid	lig. cricoaritenoidian posterior	rotație, alunecare
CRICOTIROIDIANĂ	articulatio cricothyroidea	sinovială	cornul inferior al cartilajului tiroid, fața laterală a arcului cartilajului cricoid		rotație, alunecare
CUBOIDONAVICULARĂ (LIG. CUBOIDONAVICULAR)		sindesmoză (sinovială plană)	cuboid, navicular	ligg. dorsal, plantar, interosos	ușoară alunecare
CUNEOCUBOIDIANĂ		sinoviale, plane	cuboid, cuneiformele lateral și intermediar	ligg. dorsal, plantar, interosos	ușoară alunecare
CUNEONAVICULARĂ	articulatio cuneonavicularis	sinovială, compusă, plană	fața distală a osului navicular, fețele proximale ale celor trei cuneiforme	ligg. cuneonaviculare dorsale și plantare	ușoară alunecare și rotație în mișcările de inversie și eversie ale piciorului
GENUNCHIULUI	articulatio genus	sinovială, complexă (condiliană dublă între femur și tibie, selară între femur și patelă)	condilii femurali, condilii tibiali, fața posterioară a patelei	menisc medial, menisc lateral, ligg. încrucișate: anterior și posterior, lig. colateral tibial, lig. colateral fibular, lig. patelar, lig. popliteu oblic, lig. popliteu arcuat, lig. transvers, retinaculele patelare medial și lateral, ligg. coronare, corpul adipos infrapatelar, plicile alare, plica infrapatelară (lig. mucos)	flexie, extensie, rotație medială și laterală
GLEZNEI (V. ART. TALO-CRURALĂ)					
HUMERORADIALĂ (V. ART. COTULUI)	articulatio humeroradialis				

HUMEROULNARĂ (V. ART. COTULUI)	articulatio humeroulnaris				
INCUDOMALEOLARĂ	articulatio incudomallearis	sindesmoză	nicovală, ciocan		alunecare, rotație
INCUDOSTAPEDIALĂ	articulatio incudostapedialis	sindesmoză	nicovală, scăriță		alunecare, rotație
INTERCARPIENE	articulationes intercarpeae	sinoviale, selare, elipsoidale, sferoidale	oasele carpului	ligg. dorsale, palmare, interosoase	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție
INTERCOCCIGIENE		simfize	segmentele coccisului	discuri fibrocartilaginoase, ligg. sacrococcigiene anterior și posterior	
INTERCONDRALE	articulatio interchondrales	sinoviale	cartilajele coastelor (V) VI-IX	ligg. intercondrale medial și lateral	
INTERCUNEIFORME		sinoviale plane	oasele cuneiforme	ligg. dorsal, plantar, interosos	ușoară alunecare
INTERFALANGIENE ALE MÂINII	articulationes interphalangeae manus	sinoviale, trohleare, uniaxiale	falange	lig. palmar, ligg. colaterale	flexie, extensie
INTERFALANGIENE ALE PICIORULUI	articulationes interphalangeae pedis	sinoviale, trohleare, uniaxiale	falange	lig. plantar, ligg. colaterale	flexie, extensie
INTERMETACARPIENE	articulationes intermetacarpeae	sinoviale	bazele oaselor metacarpiene II-V	ligg. dorsale, palmare, interosoase	ușoară alunecare
INTERMETATARSIENE	articulationes intermetatarseae	sinoviale	bazele oaselor metatarsiene	ligg. dorsale, plantare, interosoase, ligg. metatarsiene transverse profunde	ușoară alunecare
INTERTARSIENE (V. ART. INDIVIDUALE ALE OASELOR TARSULUI)	articulationes intertarseae	sinoviale	oasele tarsului		
LOMBOSACRATĂ	articulatio lumbosacralis	simfiză	a V-a vertebră lombară, sacrum	disc intervertebral, ligg. longitudinale, ligg. galbene, lig. interspinos, lig. supraspinos	alunecare
MEDIOCARPIANĂ	articulatio mediocarpea	sinovială, compusă	scafoid, semilunar, piramidal, trapez, trapezoid, osul capitat, osul cu cârlig (distal)	ligg. dorsal, palmar, colaterale radial și ulnar	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție
MEDIOTARSIANĂ (CHOPART) (V. ART. INDIVIDUALE)	articulatio tarsi transversa				
METACARPOFALANGIENE	articulationes metacarpophalangeae	sinoviale, elipsoidale	capul oaselor metacarpiene, baza falangelor proximale ale mâinii	lig. pamar, ligg. colaterale, ligg. metacarpiene transverse profunde	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție, rotație limitată
METATARSOFALANGIENE	articulationes metatarsophalangeae	sinoviale, elipsoidale	capul oaselor metatarsiene, baza falangelor proximale ale piciorului	lig. plantar, ligg. colaterale, ligg. metatarsiene transverse profunde	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție, rotație limitată
OASELOR BAZINULUI	juncturae cinguli membri inferioris		sacrum, coxal	membrana obturatorie, lig. ilio-lombar, lig. sacrospinal, lig. sacrotuberal (v. art. individuale)	v. art. individuale

DENUMIRE COMUNĂ	NOMINA ANATOMICA	TIP	SUPRAFEȚE OSOASE	LIGAMENTE	MIȘCĂRI
OASELOR UMĂRULUI	juncturae cinguli membri superioris		scapulă, claviculă, stern	lig. acromiocoracoidian, lig. scapular transvers superior (coracoidian), lig. scapular transvers inferior (spino-glenoidian) (v. art. individuale)	v. art. individuale
OSCIOARELOR AUDITIVE (V. ART. INCUDO-MALEARĂ ȘI ART. INCUDOSTAPEDIALĂ)	articulationes ossiculorum auditus				
PERONEOTIBIALĂ INFERIOARĂ (V. ART. TIBIOFIBULARĂ DISTALĂ)					
PERONEOTIBIALĂ SUPERIOARĂ (V. ART. TIBIOFIBULARĂ PROXIMALĂ)					
PISIPIRAMIDALĂ	articulatio ossis pisiformis	sinovială, plană	pisiform, piramidal	lig. pisometacarpian, lig. palmar (lig. hamatum)	alunecare
PUMNULUI (V. ART. RADIOCARPIANĂ)					
RADIOCARPIANĂ	articulatio radiocarpea	sinovială, elipsoidală, biaxială	extremitatea distală a radiusului, discul articular triunghiular, scafoid, semilunar, piramidal	lig. radiocarpian palmar, lig. ulnocarpian palmar, lig. radiocarpian dorsal, lig. colateral ulnar carpian, lig. colateral ulnar radial	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție
RADIOCUBITALĂ INFERIOARĂ (V. ART. RADIOULNARĂ DISTALĂ)					
RADIOCUBITALĂ SUPERIOARĂ (V. ART. RADIOULNARĂ PROXIMALĂ)					
RADIOULNARĂ DISTALĂ (INFERIOARĂ)	radioulnaris distalis	sinovială, trohoidă, uniaxială	capul ulnei, șanțul ulnar al radiusului	disc articular (lig. triunghiular)	rotație; pronație-supinație (în complexul articulațiilor radioulnare)
RADIOULNARĂ MIJLOCIE	syndesmosis radioulnaris	sindesmoză	marginile interosoase ale radiusului și ulnei	membrana interosoasă a antebrațului, coarda oblică (Weitbrecht)	
RADIOULNARĂ PROXIMALĂ (SUPERIOARĂ)	radioulnaris proximalis	sinovială, trohoidă, uniaxială	circumferința capului radial, inel osteofibros format din șanțul radial ulnar și lig. inelar radial	lig. inelar radial, lig. pătrat (Denucé)	rotație; pronație-supinație (în complexul articulațiilor radioulnare)
SACROCOCCIGIANĂ	juncturae sacro-coccygeae	simfiză	vârful sacrumului, baza coccisului	disc fibrocartilaginos, lig. sacrococcigian anterior, lig. sacrococcigian posterior superior, lig. sacrococcigian dorsal profund, ligg. sacrococcigiene laterale	alunecare

SACROILIACĂ	articulatio sacrailiaca	sinovială	suprafețele auriculare ale sacrumului și coxalului	lig. sacroiliac anterior, lig. sacroiliac posterior, lig. sacroiliac interosos	ușoară rotație anteroposterioară care însoțește flexia și extensia trunchiului
SCAFOIDOCUNEIFORMĂ (V. ART. CUNEONAVICULARĂ)					
SCAPULOHUMERALĂ (V. ART. UMĂRULUI)					
SIMFIZA PUBIANĂ	symphysis pubica	simfiză	oasele pubiene	lig. pubian superior, lig. pubian arcuat, discul interpubian	angulație, rotație
STERNOCLAVICULARĂ	articulatio sterno-clavicularis	sinovială, selară	extremitatea sternală a claviculei, incizura claviculară a manubriului sternal, cartilajul primei coaste	disc articular, lig. sternoclavicular anterior, lig. sternoclavicular posterior, lig. costoclavicular, lig. interclavicular	alunecare în plan vertical și anteroposterior, ușoară rotație axială a claviculei
STERNOCOSTALE	articulationes sternocostales	sinartroză (I), sinoviale	cartilajele primelor 7 coaste, marginile laterale ale sternului	ligg. radiate, lig. intraarticular, lig. costoxifoidian	ușoară alunecare
SUBTALARĂ	articulatio subtalaris	sinovială, multiaxială	fațeta calcaneană posterioară concavă din partea posterioară a feței inferioare a talusului, fațeta posterioară convexă a feței superioare a calcaneului	lig. talocalcanean lateral, lig. talocalcanean medial, lig. talocalcanean interosos, lig. cervical	alunecare, rotație
TALOCALCANEANĂ (V. ART. SUBTALARĂ)					
TALOCALCANEONAVICULARĂ	articulatio talocalcaneonavicularis	sinovială, compusă, multiaxială	capul talusului, fața posterioară a osului navicular, fețele talare anterioară și mijlocie ale calcaneului, fața superioară a lig. calcaneonavicular plantar	lig. talonavicular, lig. calcaneonavicular plantar, partea calcaneonaviculară a lig. bifurcat	alunecare, rotație
TALOCRURALĂ	articulatio talocruralis	sinovială, trohleră, uniaxială	extremitatea inferioară a tibiei, maleola laterală, lig. tibiofibular transvers inferior	lig. talofibular medial (deltoid), lig. talofibular lateral (anterior și posterior), lig. calcaneofibular	dorsiflexie, flexie plantară
TARSOMETATARSIENE	articulationes tarsometatarseae	sinoviale, plane	fețele distale ale cuneiformelor, fața distală a cuboidului, extremitățile proximale ale metatarsienelor	ligg. tarsometatarsiene dorsale și plantare, ligg. interosoase cuneometatarsiene	alunecare
TEMPOROMANDIBULARĂ	articulatio temporomandibularis	2 art. sinoviale elipsoidale formând împreună o art. bicondiliană	tuberculul mandibular temporal, fosa mandibulară, condilul mandibulei	lig. temporormandibular lateral, lig. sfenomandibular, lig. stilomandibular, disc articular, rafeul pterigomandibular	coborâre, ridicare, protruzie, retracție, rotație
TIBIOFIBULARĂ DISTALĂ	syndesmosis (articulatio) tibiofibularis	sindesmoză	fața medială, convexă a maleolei laterale, fața concavă a incizurii fibulare a tibiei	lig. tibiofibular anterior, lig. tibiofibular posterior (partea distală - lig. transvers inferior, lig. interosos)	alunecare
TIBIOFIBULARĂ PROXIMALĂ	articulatio tibiofibularis	sinovială, plană	condilul tibial lateral, capul fibulei	lig. anterior, lig. posterior, membrana interosoasă	alunecare

DENUMIRE COMUNĂ	NOMINA ANATOMICA	TIP	SUPRAFEȚE OSOASE	LIGAMENTE	MIȘCĂRI
TIBIOTARSIANĂ (V. ART. TALOCRURALĂ)					
UMĂRULUI	articulatio humeri	sinovială, sferoidală, multiaxială	capul humeral, cavitatea glenoidă a scapulei	ligg. glenohumerale (superior, mijlociu, inferior), lig. coracohumeral, lig. humeral transvers	flexie, extensie, adducție, abducție, circumducție, rotație medială și laterală

X. SISTEMUL INTERNAŢIONAL (SI) DE UNITĂŢI DE MĂSURĂ ÎN MEDICINĂ

Scurt istoric

Încercările de exprimare cantitativă a unor date medicale sunt vechi, dar ele au început să dobândească un grad de consistenţă abia în secolul al XIX-lea, când, datorită dezvoltării fizicii, au putut fi adaptate o serie de instrumente atât în scop experimental, cât şi pentru efectuarea unor măsurări cu caracter aplicativ în medicina clinică. Pe de altă parte, încă din cele mai vechi timpuri, măsurările obişnuite, impuse îndeosebi de necesităţile vieţii, proveneau din parametrii corpului care erau la îndemână oriunde. Astfel, "*digit*" era lăţimea unui deget, "*palin*" – lăţimea a patru degete şi "*cubit*" (cotul) era distanţa dintre articulaţia cotului şi vârful degetului mijlociu. Se mai utiliza şi distanţa dintre braţele întinse, ca şi distanţa corespunzătoare unui pas. La aceste "unităţi" cu totul empirice şi variabile, se adăugau numeroase alte unităţi pentru măsurarea distanţelor, volumelor şi greutăţii. Haosul şi varietatea locală domneau peste tot şi, pe lângă faptul că provocau numeroase confuzii, stimulau frauda. Un dicţionar al unităţilor locale de greutăţi şi măsuri, folosit în Franţa înainte de Revoluţie, avea două sute de pagini!

În condiţiile mai sus menţionate, în 1785 James Madison observa că: "*Imediat după inconvenientul vorbirii de limbi diferite venea cel al folosirii diferitelor şi arbitrarelor greutăţi şi măsuri*" (citat din D. J. Boorstin – "*Descoperitorii*", vol. II, p. 133, Edit. Meridiane, Bucureşti, 1996).

Prima încercare de instituire a unui sistem naţional de greutăţi şi măsuri a aparţinut cunoscutului om politic francez Talleyrand (1754-1838), care, în aprilie 1790, a adresat în acest scop un apel Adunării Naţionale a Revoluţiei Franceze. Adunarea a împuternicit Academia de Ştiinţe din Paris să propună Societăţii Regale din Londra o colaborare pentru a deduce un standard invariabil pentru toate măsurile şi greutăţile. Britanicii nu au răspuns, în schimb francezii au hotărât curând ca pentru noile unităţi să adopte sistemul zecimal, iar unitatea de bază să fie denumită **metru**, de la cuvântul grec pentru măsură, iar de la acesta aveau să fie derivate alte unităţi metrice. Este interesant că, dimpotrivă, americanii au fost extrem de receptivi, Thomas Jefferson (1743-1826) elaborând în acelaşi an ca şi Talleyrand un "*Raport despre subiectul stabilirii unei uniformităţi în greutăţi, măsuri şi monede ale Statelor Unite*".

Procesul de unificare, mai întâi pe plan naţional, apoi regional şi internaţional, a unităţilor de măsură a fost, însă, foarte îndelungat. Este adevărat că această modificare era condiţionată şi de dezvoltarea ştiinţelor în care domină exprimarea cantitativă. Trebuie să menţionăm că, în 1901, fizicianul Giorgi a preconizat un prim sistem bazat pe centimetru, gram, secundă şi denumit sistemul CGS, care a fost aplicat cu consecvenţă o perioadă de timp în fizică. Momentul decisiv în crearea premiselor unui sistem internaţional a fost însă înfiinţarea, prin acorduri diplomatice, în 1873, a Biroului Internaţional de Măsuri şi Greutăţi. Curând, la 20 mai 1875, reprezentanţi din 17 state au semnat la Paris Convenţia Internaţională a Metrului, care a consacrat sistemul metric, având ca unităţi de bază metrul şi kilogramul. România a devenit membră a Convenţiei în anul 1883. Totodată, s-a înfiinţat un Birou Internaţional de Măsuri şi Greutăţi (BIPM) cu sediul la Sèvres, în apropiere de Paris, îndrumat de Comitetul Internaţional de Măsuri şi Greutăţi (CIPM). Întreaga activitate din domeniu este coordonată de Conferinţa Generală de Măsuri şi Greutăţi (CGPM), care cuprinde specialişti din toate ţările şi care a reuşit, la a X-a reuniune, din anul 1954, să prezinte un sistem practic de unităţi de măsură, susceptibil de a fi aplicat în toate ţările. În anul 1960, la următoarea Conferinţă, s-a produs un eveniment istoric, important prin consecinţele sale pentru întreaga umanitate: adoptarea Sistemului Internaţional (SI) de unităţi, care, fiind practic, coerent, simplu şi raţional, poate fi aplicat în toate domeniile ştiinţei şi tehnicii. Treptat, SI a fost legiferat în aproape toate ţările, iar o serie de completări şi precizări elaborate după anul 1990 au permis perfecţionarea sa.

Date de bază asupra SI

Unităţile de măsură utilizate în SI se clasifică în:

A. Unităţi fundamentale.
B. Unităţi derivate.
C. Unităţi suplimentare.

A. ***Unitățile fundamentale*** sunt în număr de șapte:

Mărimea fizică	*Denumirea unității de măsură*	*Simbolul acesteia*
1. Lungime	metru	m
2. Masă	kilogram	kg
3. Timp	secunde	s
4. Intensitatea curentului electric	amper	A
5. Temperatură termodinamică	kelvin	K
6. Intensitate luminoasă	candelă	cd
7. Cantitate de substanță	mol	mol

Definițiile unităților fundamentale sunt următoarele:

- **Metrul (m)** este unitatea de lungime și reprezintă drumul parcurs de lumină în vid în timp de 1/299 792 458 dintr-o secundă.
- **Kilogramul (kg)** este unitatea de masă; el este egal cu masa prototipului internațional (etalon) din platină iridată care se păstrează la BIPM (Sèvres).
- **Secunda (s)** este unitatea de timp și este egală cu 9 192 631 770 perioade ale radiației corespunzătoare tranziției între cele două nivele energetice hiperfine ale stării fundamentale a atomului de cesiu 133.
- **Amperul (A)** este unitatea de măsură a intensității curentului electric și reprezintă intensitatea unui curent electric constant care, menținut în două conductoare paralele, rectilinii, cu lungimea infinită și cu secțiunea circulară neglijabilă, așezate în vid, la o distanță de un metru unul de altul, ar produce între aceste conductoare o forță egală cu 2×10^{-7} newtoni pe o lungime de un metru.
- **Kelvinul (K)** este unitatea de temperatură termodinamică și este egal cu o fracțiune de 1/273,16 din temperatura termodinamică a punctului triplu al apei.
- **Candela (cd)** este unitatea de intensitate luminoasă și reprezintă intensitatea luminoasă într-o direcție dată a unei surse care emite o radiație monocromatică cu frecvența de 540×10^{12} hertzi și a cărei intensitate energetică în această direcție este 1/683 dintr-un watt pe steradian.
- **Molul (mol)**, unitatea de măsură pentru cantitatea de substanță, este cantitatea de substanță dintr-un sistem care conține un număr de entități elementare egal cu cel al atomilor de carbon din 0,012 kg de carbon 12; ori de câte ori se folosește unitatea mol trebuie specificate unitățile elementare, care pot fi: atomi, molecule, ioni, electroni, alte particule sau grupe specificate de asemenea particule.

Specialiștii din domeniul metrologiei consideră că unitățile de măsură pentru mărimile fundamentale, ca și numărul acestor mărimi nu sunt stabilite pentru totdeauna, ele evoluând în funcție de necesitățile dezvoltării științelor și tehnicii. Este cert, de exemplu, că etaloanele pentru unitățile fundamentale sunt perfecționate continuu, deoarece trebuie să îndeplinească o serie de condiții, unele extrem de greu de realizat: să poată fi reconstituite (reproduse) în orice laborator de metrologie, să prezinte o varație minimă sub influența factorilor de mediu (temperatură, presiune, umiditate etc.), să poată fi folosite în mod simplu în tehnica măsurării, să fie alcătuite din materiale care nu se modifică structural (fizico-chimic) în timp. Deocamdată, etalonul cel mai departe de condițiile ideale este cel pentru kilogram, după cum etaloanele pentru metru (îndeosebi) și secundă au evoluat considerabil. După cum, nu este exclus ca în viitor să fie necesară elaborarea sau adaptarea unor unități fundamentale noi.

B. ***Unitățile derivate*** sunt extrem de numeroase și pot fi clasificate în trei grupe:

a) *în funcție de unitățile fundamentale:*

– arie	metru pătrat	m^2
– volum	metru cub	m^3
– viteză	metri pe secundă	m/s
– accelerație	metri pe secundă la pătrat	m/s^2
– densitate	kilogram pe metru cub	kg/m^3
– concentrație	mol pe metru cub	mol/m^3
– luminanță	candelă pe metru pătrat	cd/m^2

b) *cu denumiri speciale (de obicei nume de cercetători):*

Unitate	Denumire	Simbol	Origine
frecvență	hertz	H	Heinrich Rudolf Hertz (1857-1894)
forță	newton	N	Isaac Newton (1642-1727)

presiune	pascal	Pa	Blaise Pascal (1623-1662)
lucru mecanic, energie, cantitate de căldură	joule	J	James Prescott Joule (1818-1889)
putere, flux energetic	watt	W	James Watt (1736-1819)
cantitate de electricitate	coulomb	C	Charles Augustin de Coulomb (1736-1806)
tensiune/potențial electric	volt	V	Alessandro Giuseppe Antonio Anastasio Volta (1745-1827)
capacitate electrică	farad	F	Michael Faraday (1791-1867)
rezistență electrică	ohm	Ω	Georg Simon Ohm (1789-1859)
conductanță electrică	- siemens	S	Ernst Werner Siemens (1816-1892)
	- mho, de la ohm (v.), citit invers		
flux de inducție magnetică	weber	W	Wilhelm Eduard Weber (1804-1891)
inductanță	henry	H	Joseph Henry (1797-1878)
inducție magnetică	tesla	T	Nikola Tesla (1856-1943)
activitatea unui radionuclid	becquerel	Bq	Henri Antoine Becquerel (1852-1908)
doză absorbită de radiații	gray	Gy	Stephen Gray (1666-1736)
flux luminos	lumen		lm lat. *lumen* = ceea ce luminează
iluminare luminoasă	lux		lx lat. *lux, lucis* = lumină, claritate

Obs.: prefixul *tera* și unitatea *tesla* au același simbol T.

c) *unități care se exprimă folosind denumiri speciale:* ex. viscozitate dinamică – pascal × secundă, tensiunea superficială - newton / metru.

C. ***Unitățile suplimentare*** sunt două:

unghi plan	radian	rad
unghi solid	steradian	sr

Prezentăm în continuare prefixele sistemului internațional care servesc la formarea de multipli sau submultipli zecimali ai unităților. Ele sunt menționate ca un exponent care se aplică simbolului în ansamblul său și nu simbolului unității de la care se pornește. Astfel, 1 cm se scrie 10^{-2} m. În plus, nu se utilizează prefixe compuse. Ex.: a mia parte dintr-un micrometru ($10^{-3}10^{-6}$ m) reprezintă un nanometru, adică 10^{-9} m.

Prefixele *exa* și *penta* din tabelul alăturat nu fac parte din SI, nefiind utilizate decât cu totul excepțional. Toate prefixele desemnând multipli sunt de origine greacă. În ceea ce privește prefixele pentru submultipli, primele trei sunt de origine latină, urmate de două de origine greacă, un prefix de origine italiană (*pico*) și două de origine daneză (*atto*, din deformarea cuvântului danez *atten* = optsprezece și *femto*, provenind din danezul *femten* = cincisprezece).

Factor de multiplicare	Prefix	Simbol	
10^{18}	exa	E	1 000 000 000 000 000 000
10^{15}	penta	P	1 000 000 000 000 000
10^{12}	tera	T	1 000 000 000 000
10^{9}	giga	G	1 000 000 000
10^{6}	mega	M	1 000 000
10^{3}	kilo	k	1 000
10^{2}	hecto	h	100
10^{1}	deca	da	10
1			1
10^{-1}	deci	d	0,1
10^{-2}	centi	c	0,01
10^{-3}	mili	m	0,001
10^{-6}	micro	µ	0,000001
10^{-9}	nano	n	0,000000001
10^{-12}	pico	p	0,000000000001
10^{-15}	femto	f	0,000000000000001
10^{-18}	atto	a	0,000000000000000001

În ***radiobiologie*** se utilizează o serie de unități specifice:

Definiții	Unități vechi	Unități noi	Conversie
1. Activitatea unui radioizotop (radionuclid): numărul de nuclee radioactive care se dezintegrează în unitatea de timp.	Curie (Ci) (activitate a 1 gram de radiu) 1 Ci = $3{,}7 \cdot 10^{10}$ dez/s	Becquerel (Bq) 1 dezintegrare/s	1 Ci = $3{,}7 \times 10^{10}$ Bq
2. Doza absorbită (Δ): mărime dozimetrică fundamentală definită ca energia medie cedată de radiația ionizantă unității de masă imediată.	Rad (rd) 1 rad = 0,01 J/kg	Gray (Gy) 1 Gy = 1 J/kg	1 Gy = 100 rad

În continuare, menționăm alte două mărimi dozimetrice de bază, elaborate conform conceptelor actuale din radiobiologie:

• *Doza echivalentă* $H_{(T)}$: doza absorbită, în țesutul sau organul T, ponderată pentru calitatea radiației R. Unitatea de măsură este *sievert*-ul (SV).

• *Doza efectivă E:* suma ponderată a dozelor echivalente provenite din expunerea externă și internă, efectuată pe toate țesuturile și organele corpului. Unitatea de măsură este *sievert*-ul (SV).

Se mai disting: *doza echivalentă angajată, doza efectivă angajată, doza evitabilă* etc. Pentru medicii din domeniile de utilizare a radiațiilor ionizate (în diagnostic sau terapie) sunt extrem de utile *anexele 1-5* ale *Normelor de securitate radiologică,* publicate în *Monitorul Oficial al României,* nr. 404 bis, din 29 august 2000.

SI în medicină

Posibilitățile de evaluare cantitativă în medicină, îndeosebi a unor parametri biochimici, s-au extins într-un ritm inimaginabil în urmă cu câteva decenii. Metodele s-au diversificat, sensibilitatea unora dintre acestea a crescut, se dezvoltă vertiginos analizoarele biochimice automatice, se extinde gama biosenzorilor, astfel încât puține diagnostice se mai pot susține fără investigații de ordin cantitativ, paraclinice. Pe de altă parte, aspirația către o exprimare cantitativă cât mai exactă este limitată de variabilitatea biologică, diferențele naturale dintre diferiți subiecți sau populații umane, de unde dificultatea de a stabili valorile normale ale constantelor biologice. De aceea, în locul conceptului valorilor normale s-a consacrat în ultimii ani cel al valorilor de referință, care se obțin pentru o anumită populație umană, după definirea acesteia și pe baza unor criterii de ordin statistic.

Dezvoltarea evaluării cantitative în medicină, uneori excesivă sau chiar exagerată atunci când este consecința concurenței dintre firmele producătoare de aparatură și nu a unor necesități reale, a impus utilizarea Sistemului Internațional de unități de măsură. În acest scop, **A 30-a Adunare Mondială a Sănătății** a adoptat la 18 mai 1977 o rezoluție asupra introducerii **SI în medicină**. Cu această ocazie au fost formulate o serie de precizări necesare adaptării SI particularităților de exprimare cantitativă în medicină, iar ulterior standardizarea unităților de măsură în medicină, bazată pe SI, a continuat în cadrul a numeroase comisii, comitete sau conferințe. Pe lângă **Organizația Mondială a Sănătății**, s-au implicat îndeosebi **Comisia de Chimie Clinică a Uniunii Internaționale de Chimie Pură și Aplicată, Federația Internațională de Chimie Clinică, Comitetul Internațional pentru Standardizarea în Hematologie, Asociația Mondială a Societăților de Patologie**, la care s-au adăugat ulterior alte comisii, aparținând aproape tuturor domeniilor medicinii.

În principiu, prin introducerea SI în medicină, terminologia medicală din domeniul măsurărilor a devenit clară și a fost posibilă pentru prima oară o exprimare uniformă a rezultatelor. Aceasta cu condiția ca SI să fie cunoscut și utilizat de întregul corp medical și de publicațiile medicale.

Prin adaptarea SI, o serie de unități vechi nu mai sunt utilizate:

• **angström (Å)**, care în SI reprezintă **0,1 nanometru (nm)**;
• **dalton**, care este echivalent cu **0,9921 din unitatea atomică de masă**; totuși, această unitate (cu simbolul **Da**) se mai utilizează în desemnarea masei moleculare relative (M_r) a unor molecule, îndeosebi a proteinelor;
• **milimicron (mμ)**, care este înlocuit de **nanometru (nm)**;

- γ (**gamma**) este locuită de microgram (**μg**);
- λ (**lambda**) este locuită de microlitru (**μl**);
- **torr** este echivalent cu 0,1333 kilopascal (**kPa**).

Aplicarea SI a impus o serie de modificări ale modului de exprimare a rezultatelor. În continuare enumerăm majoritatea acestor modificări, cu menționarea domeniilor medicale în care ele se aplică în mod deosebit:

- Cantitatea unei substanțe se exprimă prin unitatea fundamentală denumită mol sau prin submultiplii acestuia, fiind înlocuit astfel gramul sau miligramul. Prin definiție, o soluție molară conține 1 mol din substanța considerată într-un volum lichid de 1 litru. Cea mai mare parte a rezultatelor din biochimia clinică se exprimă în concentrație molară, fără să fie necesar să se precizeze "pe litru", deoarece litrul este referențialul volumic universal. Concentrația se poate exprima, când este cazul, și în submultipli ai molului: milimol (mmol), micromol (μmol), nanomol (nmol), picomol (pmol) și femtomol (fmol). Prin urmare, ori de câte ori greutatea moleculară a unei substanțe este cunoscută cu precizie, rezultatele sunt exprimate în concentrație molară. **O excepție**: proteinele totale din serul sanguin, plasma sanguină, urină, LCR sau orice alt lichid biologic, atunci când masa moleculară medie, chiar aproximativă, nu este cunoscută. În aceste cazuri, rezultatele se pot exprima în unități ponderale: g/l, mg/l, ng/l, pg/l. Se va ține seama, însă, de faptul că litrul înlocuiește ca unitate de volum 100 ml sau decilitrul (dl), deci obligatoriu toate concentrațiile vor fi raportate la litru. Dacă un anumit rezultat este exprimat în g/l sau în μg/l pentru o substanță a cărei masă moleculară este cunoscută, acesta poate fi ușor convertit în mmol sau μmol împărțind valoarea ponderală prin masa moleculară a substanței considerate. **Exprimarea molară a concentrațiilor prezintă un avantaj extrem de important**: valorile numerice ale concentrațiilor unor substanțe dintre cele mai diferite, exprimate în mol sau submultipli acestuia, devin imediat **comparabile**, ceea ce nu este posibil în cazul exprimării rezultatelor în maniera clasică. Parametri biochimici diferiți devin comparabili deoarece un mol de substanță conține același număr de unități elementare (molecule), indiferent de natura substanței, reprezentat de numărul lui Avogadro ($6{,}023 \times 10^{23}$ molecule/mol). Rezultă că utilizarea unității **mol** implică o schimbare conceptuală în dimensiuni, de la **masă** la **particule active**. **În organism, constituenții chimici reacționează între ei în funcție de numărul de molecule prezente în mediile vii, și nu în funcție de masele lor**. Or, exprimarea molară a concentrației permite cunoașterea exactă a numărului de particule (molecule) ale unor substanțe dintre cele mai diferite din organism. Ca urmare, au putut fi clarificate o serie de aspecte de biochimie clinică sau de fiziopatologie determinate de variațiile concentrațiilor moleculare.
- Uneori, exprimarea molară impune modificarea radicală a modului "tradițional" de prezentare a unor date. De ex.: o concentrație de 0,40 g/l uree reprezintă în noul sistem 6,64 mmol/l, iar hemoglobina se exprimă în mmol/l, considerând masa moleculară corespunzătoare. Valoarea în mmol se obține multiplicând valoarea în g/l cu $6{,}21 \times 10^{-3}$.
- **Katalul** (**kat**) sau subunitățile acestuia (μkat, nkat) înlocuiesc unitatea internațională (UI) pentru exprimarea activității enzimatice. Un katal reprezintă activitatea enzimatică ce catalizează un mol de substrat pe secundă. Pentru conversia rezultatelor se utilizează următoarele relații: 1 kat = 6×10^7 UI; 1 UI = 16,67 nkat.
- Numărul diferitelor elemente celulare din sânge (sau din alte lichide biologice) trebuie raportat nu la mm^3, cum se procedează tradițional, ci la litru (l). Este clar că în aceste condiții, în cazul eritrocitelor (mai ales), dar și al trombocitelor, se ajunge la valori numerice foarte mari. De ex.: 4,6 milioane eritrocite/mm^3 devin $4{,}6 \times 10^{12}$ eritrocite/l; 4 500 leucocite/mm^3 reprezintă $4{,}5 \times 10^9$ leucocite/l, iar 150 000 plachete/mm^3 reprezintă 150×10^9 plachete/l. Se știe că pentru 10^9 corespunde prefixul giga-, iar pentru 10^{12} – prefixul tera-. Deoarece simbolurile prefixelor menționate sunt G și, respectiv T, ele pot fi confundate cu simbolurile unităților de flux magnetic tesla (T) și gauss (G) și de aceea se preferă utilizarea valorilor numerice ale elementelor celulare ca atare, fără menționarea prefixelor.
- O modificare care a generat discuții (și, în unele cazuri, chiar o amânare în introducerea în practica măsurărilor) o constituie utilizarea ca unitate pentru presiune a pascalului (Pa) sau a kilopascalului (kPa), renunțându-se la vechile unități: milimetri coloană mercur (mmHg), centimetri coloană apă (cmH_2O), torr și atmosferă. Astfel, tensiunea (presiunea) arterială se exprimă în kilopascali, și nu în milimetri coloană mercur. De menționat că în cardiologie s-a convenit pe plan internațional utilizarea în continuare, o perioadă de timp, a unității mmHg.
- Timpul se măsoară în secunde, și nu în minute sau ore. Astfel, *clearance*-ul se exprimă în mililitri pe secundă, și nu în mililitri pe minut.

- Vechile unităţi calorie (cal) şi kilocalorie (kcal) se înlocuiesc cu joule (J) şi kilojoule (kJ).
- Puterea (forţa) se exprimă în newton (N), iar lucrul mecanic în joule (J).

*

* *

Utilizarea sistematică a SI de unități și a recomadărilor ce decurg din acesta, în exprimarea rezultatelor de laborator şi paraclinice, s-a extins considerabil în ultimii ani. Utilizatorii de rezultate exprimate în unităţi convenţionale au la dispoziţie factori de conversie în unităţi aparţinând SI.

XI. TABELE DE CONSTANTE BIOLOGICE

"Precizia experienței biologice este mai mult una ***aparentă*** *decât una* ***reală****"*

Constantin von Monakow
(neurolog elvețian, 1853-1930)

ABREVIERI UTILIZATE ÎN TABELE

B:	Bărbat
CA	Carbohydrate antigen
C.E.	Cauză de eroare
E	Eritrocit
F:	Femeie
H	Hormon
IF	Imunofluorometrie
L	Leucocit
LA	Lichid amniotic
LCR	Lichid cefalo-rahidian
M.	Metodă
n. n.	Nou-născut
Obs.:	Observație

P	Plasmă
IE	Metodă imunoenzimatică
RIA	Metodă radioimunologică
S	Ser
SAA	Spectrofotometrie de absorbție atomică
SI	Sistemul internațional de unități
ST	Sânge total
T	Țesut
U	Unități convenționale
UI	Unități internaționale
UR	Urină
↑	Crește
↓	Scade

Acest capitol conține o serie de constante biologice, sau (utilizând o denumire mai adecvată variabilității biologice) **valori de referință pentru interpretarea testelor de laborator**. O serie de valori depind de metoda de determinare utilizată. Dacă mai adăugăm extinderea automatelor de analiză biochimică, destinate dozării unui parametru sau a unor parametri multipli , ca și tendința interpretării, de asemenea automatizate a unor date, vom accepta încercările unor laboratoare mari de a propune valori de referință proprii. Datele conținute în tabele sunt sistematizate, după cum urmează:

CONSTANTE BIOCHIMICE

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI			
ACETONĂ **calitativ** **cantitativ**	**S**	 abs. 0,3 - 2,0 mg/dl	 abs. 3 - 20 mg/dl			
ACID α-AMINO-BUTIRIC	**P**	0,1 - 0,2 mg/dl	10 - 20 µmol/l	96,97	M. cinetică	
ACID Δ-AMINO LEVULINIC (ALA)	**UR**	< 5 mg/zi	< 38 µmol/zi	7,63	Cromatografie	***Obs.:*** variază cu vârsta (mai mare sub 10 ani); în ***E***, ALA-D (ALA deshidrataza): 59 ± 4 UI/ml ***E***/oră
ACID ASCORBIC	*V. vitamină C*					
ACID CITRIC	**P** **ST** **UR**	**F:** 2,3 - 6,6 mg/dl **B:** 3,6 - 8,5 mg/dl 0,3 - 0,5 g/zi	137 - 393 µmol/l 214 - 506 µmol/l 1,5 - 2,6 mmol/zi	59,48 5,21	Colorimetrie Colorimetrie (cu pentabrom acetonă)	↑ efort fizic, alimentație bogată în lipide, grup sanguin B III (predispoziție); ↑ administrare de estrogeni, vitamină D (când, datorită complexului citrat - ioni de calciu, crește și eliminarea de calciu)
ACID FOLIC	**ST** **E** **UR** **LCR**	3 - 15 µg/l >130 µg/l 2 - 5 µg/zi 20 µg/l	7 - 34 nmol/l >294 nmol/l 4,5 - 11,5 nmol/zi 45 nmol/l	2,26	RIA	↓ carențe alimentare ***Obs.:*** avitaminoză rară (acidul folic poate fi sintetizat în intestinul subțire)
ACID GLUTAMIC	**P**	0,2 - 2,8 mg/dl	15 - 190 µmol/l	67,97	M. cinetică	
ACID β-HIDROXIBUTIRIC		< 3 mg/dl	< 300 µmol/l	96,05		
ACID LACTIC	**ST** ***arterial*** ***venos*** **UR** **LCR**	 31 - 70 mg/l 50 - 150 mg/l 0,05 - 0,20 g/zi 0,08 - 0,15 g/l	 0,34 - 0,78 mmol/l 0,55 - 1,70 mmol/l (0,55 - 2,2)×10^{-6} mmol/24h (0,88 - 1,65)×10^{-6} mmol/l	0,011	M. enzimatică	↑ eforturi musculare intense și prelungite; la copil; utilizarea garoului la recoltare (***C.E.***) ↓ hiperventilație ***Obs.:*** factor de prognostic defavorabil în inflamații meningiene (valorile mari)
ACID OXALIC	**S** **UR**	1,8 - 2,8 mg/l 10 - 14 mg/24h	20 - 31 mmol/l 110 - 440 mmol/24h	11,06	M. enzimatică	
ACID PIRUVIC	**ST** ***venos*** **UR**	 1 - 10 mg/l 100 mg/zi	 11 - 114 µmol/l 1,14 mmol/zi	11,4	M. enzimatică	↑ la n. n.; ingestie de alimente; eforturi musculare intense (în prima oră); administrare de glucoză.
ACID URIC	**P, S** **UR**	F: 0,015 - 0,06 g/l **B:** 0,025 - 0,07 g/l 300 - 800 mg/zi	89 - 357 µmol/l 149 - 416 µmol/l 1,8 - 4,8 mmol/zi	5,95x10^{-3} 5,95x10^{-3}	Colorimetrie M. enzimatică Colorimetrie M. enzimatică	↑ alimente bogate în lipide (ingestia de alimente poate ↑ uricemia cu până la 25%); exerciții fizice intense; grup sanguin B III ↑ alimente bogate în purine ↓ alimente bogate în hidrați de carbon și lipide; cu vârsta (0,012 g/24h între 5 și 10 ani, 0,0085 g/24h la adult)
ACIZI BILIARI **total** **colic** **chenodezoxicolic** **dezoxicolic** **litocolic**	**S**	 < 3,3 µg/ml < 1,0 µg/ml < 1,3 µg/ml < 1,0 µg/ml urme	 < 8,4 µmol/l < 2,4 < 3,4 < 2,6 urme	 2,547 2,448 2,547 2,547 2,656	Colorimetrie	

ACIZI GRAȘI (AG) **esterificați** **liberi (AGL)**	***S***	4,5 - 7,5 g/l 0,05 - 0,2 g/l (AGL = 5% din AG totali)	16 - 26,5 mmol/l 0,2 - 0,7 mmol/l	3,52	Stoddard și Dary	***Obs.:*** includ colesterolul esterificat, trigliceridele, fosfolipidele ↑ ingestie de alimente bogate în lipide (maximum la 6 ore); valorile revin la normal după zi
ALANINĂ	***P***	2,2 - 4,5 mg/dl	245 - 500 μmol/l	112,2	M. cinetică	
ALANIN TRANSFERAZĂ (TGP)		< 35 U/l				
ALBUMINE **adult** **peste 60 ani** **calitativ** **cantitativ**	 ***S*** ***UR*** ***LCR***	 3,5 - 5,0 g/dl 3,4 - 4,8 g/dl abs. 10 - 100 mg/24 h 10 - 30 mg/dl	 35 - 50 g/l 34 - 48 g/l abs. 10 - 100 mg/24 ore 100 - 300 mg/l		Electroforeză	↓ la gravidă
ALDOLAZĂ	***S***	0 - 7 U/l	0 - 5,3 mol/min/l 0 - 117 nkat/l	0,75 16,67	M. cinetică Sibley-Lehninger	↑ hemoliză (hematiile conțin cantități de 150 ori mai mari decât în ser); la n.n.
ALUMINIU	***S***	0 - 15 μg/l	0 - 560 nmol/l	37,06	SAA	↑ la hemodializații cronic
AMILAZĂ	***S*** ***UR***	25 – 125 U/l < 17 U/h	25 – 125 U/l < 17 U/h			↓ citrați, oxalați, glucoză, fructoză, glucagon, insulină; în primele 2 luni de viață ↑ cloruri, fluoruri ***Obs.:*** dozarea în lichidul pleural poate atinge valori de 5-10 ori mai mari decât în sânge, (patologic); variațiile amilazuriei sunt paralele cu variațiile amilazemiei
AMINOACIZI (a. a.) **totali**	***P***	0,3 - 0,35 g/l (în funcție de tipul de aminoacid)			Cromatografie	↑ ingestie de alimente bogate în proteine, în primele 4 ore; ↓ administrare de glucoză, insulină, androgeni, hormoni de creștere
liberi **conjugați**	***UR***	1,1 g/zi 2 g/zi			Colorimetrie	↑ la gravidă; la n. n. (↑ eliminarea de histidină și treonină) ***Obs.:*** variază în directă relație cu conținutul alimentar
diferite tipuri de a. a.	*V. acid α-aminobutiric acid glutamic alanină arginină glicină glutamină histidină hidroxiprolină leucină lizină ornitină prolină serină tirozină triptofan valină.*					
AMONIAC	***P, ST*** ***arterial*** ***venos*** ***UR***	 < 0,1 mg/l < 0,3 mg/l 0,35 - 1,2 g/zi	 < 6 μmol/l < 18 μmol/l 20 - 70 mmol/zi	58,72	Colorimetrie	↑ hemoliză
α_1-ANTITRIPSINĂ	***S***	0,85 - 2,13 mg/ml			Nefelometrie	***Obs.:*** variabilitate de forme, normale și patologice
APOLIPOPROTEINĂ A	***S***	1,2 - 1,6 g/l			Colorimetrie	
APOLIPOPROTEINĂ B	***S***	0,7 - 1,3 g/l			Colorimetrie	
ARGININĂ	***P***	0,5 - 2,5 mg/dl	30 - 145 μmol/l		M. cinetică	
ANTISTREPTOLIZINĂ O (ASLO)	***ST***	< 300 U Todd/ml			RIA IE	↓ copil, nedozabil până la 4 ani, <150 UTodd la 4 - 10 ani, < 250 U Todd la 10 - 16 ani.
ASPARTAT TRANSFERAZĂ (TGO)		< 35 U/l				

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVEN-ȚIONALE	SI			
AZOT neproteic	*S* *UR*	180 - 300 mg/l 10 - 15 g/zi	13 - 21 mmol/l 0,7 - 1,1 mol/l	0,071	M. chimică	↑ regim bogat în proteine ↓ regim sărac în proteine
BICARBONAT	*S*	23 - 29 mEq/l	23 - 29 mmol/l			
BILIRUBINĂ **totală** **directă** **indirectă**	 *S* *S* *S*	 0,3 - 1,0 mg/dl 0,1 - 0,3 mg/dl 0,2 - 0,7 mg/dl	 5,1 - 17 µmol/l 1,7 - 5,1 µmol/l 3,4 - 12 µmol/l	 17,1 17,1 17,1	Colorimetrie	↑ n. n., în primele zile; la altitudine mare (persoane neantrenate) ↓ după tratamente îndelungate cu antiepileptice
CADMIU	*S*	< 3µg/dl	< 0,3 µmol/l	0,08897	SAA	
CALCIU total **CALCIU ionizat**	*S* *S* *UR* *LCR* *Spermă* *Salivă* *Bilă* *B-vezi-culară* *Bilă C-hepa-tică*	4,8 - 5,2 mEq/l 95 - 105 mg/l 45 - 56 mg/l 0,15 - 0,25 g/zi 2,5 mEq/l 5,0 mg/l 10,6 - 14,3 mEq/l 2,3 - 5,5 mEq/l 50 - 64 mEq/l 12 mEq/l	2,4 - 2,6 mmol/l 2,4 - 2,6 mmol/l 1,1 - 1,4 mmol/l 3,75 - 6,25 mmol/zi 1,25 mmol/l 1,25 mmol/l 5,3 - 7,15 mmol/l 1,2 - 2,75 mmol/l 25 - 32 mmol/l 6 mmol/l	0,5 0,025 0,025 0,025 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5	SAA	↑ la copil ↓ la gravidă; scădere moderată după administrarea de insulină ***Obs.:*** variații în funcție de regimul alimentar și vârstă; la n. n., calciuria este mai mare în perioada alăptării
CERULOPLASMINĂ	*S*	0,2 - 0,4 mg/ml	1,5 - 2,5 mmol/l	6,25	M. cinetică	
CLOR (Cl⁻)	*P, S* *UR*	3,5 - 3,9 g/l 4,2 - 9 g/zi	100 - 110 mmol/l 120 - 250 mmol/24h	28,2 28,2	Argentimetrie Argentimetrie	***Obs.:*** variații cu ingestia de clor sau a unor medicamente (diuretice mercuriale, acetazolamida, etc.) ↑ diureză post menstruală ↓ premenstrual
COLECISTOKININ-PANCREOZIMINĂ	*S*	25 - 28 pg/ml			RIA	***Obs.:*** valorile cresc repede după ingestia unor alimente (lapte)
COLESTEROL total **dezirabil** **de graniță** **patologic** **LDL-C** **dezirabil** **de graniță** **patologic** **HDL-C** **dezirabil** **de graniță** **patologic**		 < 200 mg/dl 200 - 239 mg/dl > 240 mg/dl < 130 mg/dl 130 - 159 mg/dl 160 mg/dl < 60 mg/dl 35 - 60 mg/dl > 35 mg/dl	 < 5,18 mmol/l 5,18 - 6,19 mmol/l 6,20 mmol/l < 3,36 mmol/l 3,36 - 4,11 mmol/l < 4,14 mmol/l > 1,55 mmol/l 0,9 - 1,55 mmol/l < 0,9 mmol/l	 0,025 0,025 0,025		↓ la copil, adolescent ↑ după 50 ani ***Obs.:*** valoarea normală depinde și de viscozitatea sanguină

COLINESTERAZĂ **plasmatică**	***S***	620 - 1370 U/l	10,3 - 22,8 µkat/l	0,01667	M. cinetică	↓ la copil, denutriție ↑ obezitate; colinesteraza globulară este de circa două ori mai mare ***CE***: variații ale pH-ului de incubare
CORPI CETONICI	***UR***	10 - 50 mg/zi	0,17 - 0,85 mmol/zi	0,017	M. chimică	***Obs.:*** pozitivitatea reacțiilor (Legall, Gerhatdt, Rothera) se exprimă frecvent calitativ, de la + la +++
CREATINFOSFOKINAZĂ (CPK, CK)	***S***	**F:** 6 - 10 mg/l **B:** 2 - 6 mg/l	0,17 - 1,17 µkat/l 0,42 - 1,50 µkat/l	0,01667	M. cinetică SAA	↑ hipotermie; efort fizic important, la persoane neantrenate ***Obs.:*** izoenzima CK-MB < 5% normal
CREATINĂ	***S*** ***UR***	**F:** 6 - 10 mg/l **B:** 2 - 6 mg/l **F:** 0 - 80 mg/zi **B:** 0 - 40 mg/zi	42 - 76 nmol/ml 15,2 - 45,6 nmol/ml 0 - 600 mmol/24 h 0 - 300 mmol/24 h	7,6 7,6	M. chimică	***Obs.:*** trebuie evitată hemoliza (hematiile conțin de 10 ori mai multă creatină față de plasmă) ↑ la copil; gravidă și în primele 2 săptămâni după naștere; alimentație foarte săracă în proteine; administrare i.v. de hidrolizat enzimatic de proteine
CREATININĂ **clearance la creatinină**	***S*** ***UR***	0,6 - 1,5 mg/dl 15 - 25 mg/kg/zi 75 - 125 ml/min	53 - 133 µmol/l 0,13 - 0,22 mmol/kg/zi	84,4 0,0088	Colorimetrie	↑ ingestie de alimente care conțin creatinină (carne prăjită etc.)
CUPRU	***P*** ***UR***	70 - 155 µg/dl 0 - 60 µg/dl/zi	11 - 24,4 µmol/l 0,0 - 0,94 µmol/zi	0,1579 0,01574	SAA	↑ graviditate (ultimul trimestru) ↓ la n. n.
FERITINĂ	***S***	20 - 200 ng/ml	15 - 200 µg/l		RIA IE	***Obs.:*** variază cu vârsta (n. n. = 50 - 250 µg/l, copil = 15 - 80 µg/l) ↑sex masculin
α-FETOPROTEINĂ	***S***	< 10 UI/ml	< 7,75 µg/l	0,775	RIA	***Obs.:*** marker tumoral
FIBRINOGEN	***P***	*V. Constante hematologice*				
FIER total **capacitate de legare** **saturarea transferinei**	***S*** ***UR***	80 - 180 µg/dl 800 µg/zi 230 - 370 µg/dl 20 - 50%	14 - 32 µmol/l 45 - 65 µmol/l	0,1791 0,179	Colorimetrie	↑ la n. n.; sex masculin ↓ graviditate (a doua jumătate)
FLUOR	***S*** ***UR***	< 50 µg/l < 0,40 µg/l	< 2630 nmol/l < 21 nmol/zi	52,6	SAA	
FOSFATAZA **acidă**	***S***	1 - 5 U/100 ml	0,16 - 0,8 µkat/l	6,25	Plumel Courtois	↓ fluoruri, oxalați, fosfați ↑ hemoliză
alcalină	***S***	1 - 3 U/100 ml	0,16 - 0,5 µkat/l	6,25	Bodanski	↓ fluoruri, oxalați, fosfați ↑ săruri de magneziu, bromsulfonftaleină
Fosfataza acidă prostatică	***S***	0,6 - 3 U/100 ml	0,1 - 0,49 µkat/l	6,25	Dozare cu α naftilfosfat	↑ după tușeu rectal ↑ cancer de prostată
FOSFOLIPIDE **totale** **fracțiuni:** **fosfatidilcolină** **fosfatidiletanolamină** **sfingomielină** **lizofosfatidilcolină**	***P***	1,5 - 2,5 g/l 65 - 70% 4 - 5% 15 - 20% 3 - 5%	2 - 2,3 mmol/l	1,292	M. cinetică	

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVEN-ȚIONALE	SI			
FOSFOR (anorganic)	*S* *UR*	2,6 - 4,5 mg/dl ≅ 1 g/zi	0,84 - 1,45 mmol/l ≅ 32 mmol/zi	0,3229 32,29	SAA	↑ la n. n. (hemoliză) ↓ alimentație bogată în hidrați de carbon; variază în funcție de aportul alimentar de fosfor
GLICEMIE **GLICORAHIE**	*P* *- à jeun* *-2 h post-prandial* *LCR*	70 - 110 mg/dl < 140 mg/dl 50 - 75 mg/dl	3,9 - 6,1 mmol/l < 7,8 mmol/l 2,8 - 4,2 mmol/l	0,05551 0,05551	M. enzimatică	↓acid ascorbic ***Obs.:*** hiperuricemia este corelată cu glicemia; variază în relație cu ingestia de glucide și vârsta (la n. n. = 0,3 g/l)
GLICINĂ	*P*	0,9 - 4,2 mg/dl	120 - 560 μmol/l	133,2	M. cinetică	
α-GLICOPROTEINĂ ACIDĂ	*S*	0,55 - 1,4 mg/ml				
GLOBULINE **alfa 1** **alfa 2** **beta** **gama**	*P*	2 - 3,5 g/dl (40 - 50%) 0,2 - 0,4 g/dl (4,2 - 7%) 0,5 - 0,9 g/dl (6,8 - 12%) 0,6 - 1,1 g/dl (9 - 15%) 0,7 - 1,7 g/dl (13 - 23%)	20 - 35 g/l 2 - 4 g/l 5 - 9 g/l 6 - 11 g/l 7 - 17 g/l	10	Electroforeză	
β_1A-GLOBULINE	*S*	0,8 - 1,8 mg/ml				
β_1E-GLOBULINE	*S*	0,15 - 0,6 mg/ml				
GLUTAMINĂ	*P*	6,1 - 10,2 mg/dl	420 - 700 μmol/l	68,42	M. cinetică	
GAMMA-GLUTAMIL TRANSPEPTIDAZĂ (GGT)	*S*	1 - 60 U/l	0,02 - 1,00 μkat/l	0,01667	M. cinetică Colorimetrie	↑ tratament prelungit cu medicamente antiepileptice; sex masculin
HEMOPEXINĂ	*S*	0,7 - 1,3 mg/ml			M. cinetică	
HIDROXIPROLINĂ	*P*	urme mg/dl	urme μmol/l	76,26	M. cinetică	
HISTIDINĂ	*P*	0,5 - 1,7 mg/dl	30 - 110 μmol/l	64,45	M. cinetică	
IMUNOGLOBULINE	*V. Constante imunologice*					
IOD **legat de proteine** **extractibil cu butanol**	 *S* *S*	 3,5 - 8 μg/100 mL 3 - 6,5 μg/100 mL	 275 - 630 nmol/l 236 - 512 nmol/l	78,57	M. chimică	↓ diuretice mercuriale; dezinfectante organo-mercuriale (badijonaj local) ↑ antiseptice iodate; medicamente care conțin iod sau bromuri
IZOCITRAT-DEHIDRO-GENAZĂ (ICD)	*S*	1 - 4 UI/l			Hyde și Draisey	↑ la n. n. (sugar); gravidă

LACTIC-DEHIDROGE-NAZĂ (LDH) **izoenzime LDH:** **LD1** **LD2** **LD3** **LD4** **LD5**	***S***	110 - 210 U/l 17 - 27% 28 - 38% 18 - 28% 5 - 15% 5 - 15%	1,83 - 3,50 µkat/l 5,5 - 10,5 µmol/min/l	0,01667 0,05	M. cinetică SAA Electroforeză	↑ în ultimele 6 săptămâni de graviditate; la n. n.
LEUCINĂ	***P***	1,0 - 2,3 mg/dl	75 - 175 µmol/l	76,24	M. cinetică	
LIPAZĂ	***S***	4 - 24 U/dl	0,67 - 4,00 µkat/l 830 - 5000 µmol/min/l	0,1667 208	M. cinetică	***Obs.:*** variații pe un interval de timp mai mare față de amilază, în afecțiunile pancreatice
LIPIDE TOTALE	***S***	4 - 7 g/l				↓ preadolescență ↑ la gravidă ***Obs.:*** variază după un prânz bogat în lipide (↑ până la 6-8 ore, apoi ↓)
LIZINĂ	***P***	1,2 - 3,5 mg/dl	80 - 240 µmol/l	68,40		
MAGNEZIU (Mg^{2+})	***S*** ***UR*** ***LCR*** ***LA (la termen)*** ***Spermă*** ***Salivă***	1,5 - 2,5 mEq/l 18 - 30 mg/l 8,2 - 16,4 mEq/zi 100 - 200 mg/zi 2 - 2,5 mEq/l 2 mEq/l 11,5 mEq /l 0,16 - 1,1 mEq /l	0,75 - 1,25 mmol/l 0,75 - 1,25 mmol/l 4,1 - 8,2 mmol/24 h 4,1 - 8,2 mmol/24 h 1 - 1,2 mmol/l 1 mmol/l 5,75 mmol/l 0,08 - 0,6 mmol/l	0,5 $41,2 \times 10^{-3}$ 0,5 0,041 0,5 0,5 0,5 0,5	SAA	↑inconstant la gravidă și la n. n. (≤ 40 mg/l) ***Obs.:*** există ipoteza unei excreții mai crescute de Mg^{2+} între orele 3 și 9 dimineața
MERCUR	***UR***	< 100 µg/zi	< 1,2 µmol/zi	0,012	SAA	
METIONONĂ	***P***	0,1 - 0,6 mg/dl	5 - 40 µmol/l	67,02	M. cinetică	
5' NUCLEOTIDAZĂ	***S***	1 - 11 U/l	0,02 - 0,18 µkat/l	0,01667	M. cinetică	
ORNITINĂ	***P***	0,4 - 1,4 mg/dl	30 - 400 µmol/l	75,67	M. cinetică	
PEPTID C	*V. Constante endocrinologice*					
PIRUVAT KINAZĂ	***P***	10 - 15 UI/g hemoglobină la 37°C			M. cinetică	
PLUMB	***S*** ***UR***	< 0,8 mg/l < 80 µg/zi	< $4x10^{-3}$ mmol/l	0,004826	Flamfotometrie	***Obs.:*** creșterea excreției urinare se poate asocia cu o creștere a eliminării de porfirine
PORFIRINE **coproporfirine** **protoporfirine** **uroporfirine**	 ***UR*** ***E*** ***Materii fecale*** ***E*** ***UR***	 < 45 - 180 µg/24h 1 - 2,5 µg/dl < 400 µg/zi 15 – 50 µg/dl 5 - 20 µg/zi	 68 - 276 nmol/zi 153 - 381 µmol/l < 610 mmol/zi 0,28 - 0,9 µmol/l 6 - 24 mmol/zi	 1,527 152,7 0,0177 1,204	M. chimică	***Obs.:*** creșterea eliminării de coproporfirine se asociază cu o creștere a copro-porfirinelor eritrocitare și din materiile fecale, în funcție de etiologie
PORFOBILINOGEN	***UR***	< 2 mg/zi	< 9 µmol/zi	4,42		
POTASIU (K^+)	***ST (prelevare fără garou)***	3,5 - 5,3 mEq/l	3,5 - 5,3 mmol/l	1	Flamfotometrie	↑ stază (garou), sânge hemolizat, fluoruri, oxalați, la fumători ↓ EDTA

DENUMIREA	*FLUID DE DOZARE*	*VALORI NORMALE*		*FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI*	*METODE DE DOZARE*	*VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE*
		UNITĂȚI CONVEN-ȚIONALE	*SI*			
POTASIU (K^+)	*UR* *LCR* *Lacrimi* *LA (la termen)* *Spermă* *Transpi-rație*	26 - 128 mEq/zi 1 - 5 g/zi 2,7 - 3,9 mEq/l 24,1 mEq/l 4,2 mEq/l 17 - 27,4 mEq/l 10 mEq/l	26 - 128 mmol/zi 2,7 - 3,9 mmol/l 24,1 mmol/l 4,2 mmol/l 17 - 27,4 mmol/l 10 mmol/l	25,6 1	Flamfotometrie	***Obs.:*** variază în funcție de ingestia alimentară (↑post prelungit; aport excesiv de bicarbonat de sodiu)
PROLINĂ	*P*	1,2 - 3,9 mg/dl	105 - 340 μmol/l	86,86	M. cinetică	
PROTEINE totale (albumine, v.; globuline, v.)	*ST* *UR* *LCR*	63 - 78 mg/ml < 150 mg/zi < 40 mg/dl	63-78 g/l 0,15-0,45 g/l	1 0,01	Refractometrie Turbidimetrie	↓ la copil
SERINĂ	*P*	0,8 - 1,8 mg/dl	75 - 170 μmol/l	95,16	M. cinetică	
SIDEROFILINĂ	*V. transferină*					
SODIU (Na^+)	*S* *UR* *LCR* *Lacrimi* *LA (la termen)* *Spermă* *Transpi-rație*	135 - 145 mEq/l 43 - 217 mEq/zi 1 - 5 g/zi 135 - 145 mEq/l 145 mEq/l 127 mEq/l 100 - 133 mEq/l n. n.:10 - 62 mEq/l 1-10 ani: 3,3 - 35,7 mEq/l adult: 0 - 94 mEq/l	135 - 145 mmol/l 43 - 217 mmol/24h 43 - 217 mmol/24h 135 - 145 mmol/l 145 mmol/l 127 mmol/l 100 - 133 mmol/l 10 - 62 mmol/l 3,3 - 35,7 mmol/l 0,94 mmol/l	1 1 43,5 1 1 1 1 1 1 1	Flamfotometrie	Excreția de sodiu variază: ↓ diminuare aport NaCl; pre-menstrual ↑ creștere aport NaCl; post-menstrual ***Obs.:*** ingestia de Na^+ alimentar poate determina variații mari ale excreției; în cazul unui exces sau carențe în Na^+, valorile serice pot fi menținute normale un anumit timp, prin variații ale excreției urinare.
TIMOL	*S*	0 - 4 U			Turbidimetrie	↑ căldură, heparină, hiperlipidemie
TIROZINĂ	*P*	0,4 - 1,6 mg/dl	20 - 90 μmol/l	55,19	M. cinetică	
TRANSAMINAZĂ GLUTAMIC-OXALO-ACETICă (TGO)	*S*	**F:** 9 - 25 UI/l **B:**10 - 40 UI/l	0,15 - 0,42 μkat/l 0,17 - 0,47 μkat/l	0,01667	M. cinetică	↑ la n. n.; după efort muscular
TRANSAMINAZĂ GLUTAMIC-PIRUVICĂ (TGP, ACAT)	*S*	**F:** 7 - 30 UI/l **B:**10 - 55 UI/l	0,12 - 0,50 μkat/l 0,17 - 0,91 μkat/l	0,01667	M. cinetică	↑ la n. n., maximum în ziua a cincea
TRANSFERINĂ	*S*	3,2 - 3,9 mg/dl	320 - 390 mmol/l	10	RIA	
TRIGLICERIDE	*S*	40 - 150 mg/dl	0,45 - 1,69 mmol/l	0,01129	SAA	↑ după un prânz bogat în lipide (maximum la 12 ore); cu vârsta
TRIPTOFAN	*P*	0,5 - 2,5 mg/dl	25 - 125 mmol/l	48,97	M. cinetică	

UREE	***ST, S*** ***P*** ***UR***	**F**: 0,287 ± 0,071 g/l **B**: 0,32 ± 0,065 g/l 10 - 35 g/zi	4,8±1,7 mmol/l 5,3±1,1 mmol/l	35,7 ×10^{-6}	Colorimetrie	↑ cu vârsta (≤ 0,2 g/l la adolescent, până la 0,33 g/l după 65 ani); la n.n., în prima săptămână de viață; după un prânz bogat în proteine ↓ la gravidă; regim sărac în proteine și bogat în hidrați de carbon
UROBILINĂ	***UR***	2 - 3 mg/24 h				
UROPORFIRINOGEN-SINTETAZĂ	***E***	22 - 42 mmol/ml/h	6 - 11,8 mmol/l/sec.	0,2778	M. cinetică	
VALINĂ	***P***	1,7 - 3,7 mg/dl	145 - 315 µmol/l	85,36	M. cinetică	
VITAMINĂ A (retinol)	***S***	**< 1 an:** 400-800 µg/l **adult:** 200-300 µg/l	**< 1 an:** 1,4 - 2,8 µmol/l **adult:** 0,7 - 1,05	0,0035	M. chimică, Colorimetrie SAA	↓ steatoree; absorbție intestinală diminuată
VITAMINĂ B_1 (tiamină)	***S*** ***UR***	50 (> 40) µg/l 100 - 300 µg/24h	190 (> 150) nmol/l	3,77	M. chimică Colorimetrie	↓ tranzit intestinal accelerat (cronic)
VITAMINĂ B_2 riboflavină uroflavină	***P*** ***UR***	3,2 µg/dl 0,543 - 0,913 mg/zi			Robinson	
VITAMINĂ B_5 (acid pantotenic)	***UR***	1,46 - 6,79 mg/zi			Porter	
VITAMINĂ B_{12}	***S*** ***UR***	150 - 950 ng/l 0,131 µg/zi	110 - 700 pmol/l	0,738	RIA	↓administrare de clorpromazină
VITAMINĂ C (acid ascorbic)	***S*** ***L*** ***UR***	2 - 20 mg/l 260 ± 2 mg/l 20 - 40 mg/l	11 -114 µmol/l 114 - 227 µmol/l	5,68 5,68	M. chimică Colorimetrie	***Obs.:*** stocare la nivelul leucocitelor, a.î. practic, orice valoare sanguină poate fi compatibilă cu normalul; ↓ ingestia redusă de alimente, chiar dacă nu există carențe cronice
VITAMINĂ D (25-OH-colecalciferol)	***S***	15 - 80 µg/l			M. chimică	***Obs.:*** variază în funcție de expunerea la radiații ultraviolete
VITAMINĂ E (α-tocoferol)	***S***	5 - 10 mg/l	12 - 24 µmol/l	2,4	M. chimică	***Obs.:*** scăderea nivelului plasmatic de tocoferol determină scăderea duratei de viață a hematiilor și crește eliminarea de creatinină
VITAMINĂ H (biotină)	***UR***	0,33 - 0,75 µg/kgc/zi			M. chimică	***Obs.:*** variază direct proporțional cu ingestia de vitamină H
VITAMINĂ K	*V. Protrombină (Constante hematologice)*					
VITAMINĂ PP (amidă nicotinică)	***UR***	< 0,044 g/zi			Holman	↑ graviditate (ultimul trimestru)
ZINC	***S***	75 - 120 µg/dl	11,5 - 18,5 µmol/l	0,1530	Flamfotometrie	↑ plăgi deschise, cu suprafață mare ↓ tratament cu corticosteroizi

CONSTANTE ENDOCRINOLOGICE

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVEN-ȚIONALE	SI			
ACID HIDROXIINDOL ACETIC	***UR***	2 - 9 mg/zi	10 - 47 μmol/zi	5,23	Colorimetrie	***Obs.:*** valori mai mici la femeie decât la bărbat
ACTH **ora 6** **ora 18**	***P***	 10 - 80 pg/ml < 50 pg/ml	 10 - 80 ng/l < 50 ng/l		RIA IF	***Obs.:*** ritm circadian, maximum - dimineața, ora 8 a. m. (12 μg/oră), minimum - seara, ora 20 (1,4 μg/oră)
ACTIVITATEA RENINEI PLASMATICE (ARP) **ingestie sodată normală** **regim hiposodat**	***P***	***decubitus de 6 ore*** ***ortostatism de 4 ore*** ***decubitus de 6 ore*** ***ortostatism de 4 ore*** ***ortostatism de 4 ore cu diuretic***	0,5 - 1,6 μg/l/h 1,9 - 3,6 μg/l/h 2,2 - 4,4 μg/l/h 4,0 - 8,1 μg/l/h 6,8 – 15 μg/l/h		RIA IE	↑ la gravidă ↓ în caz de creștere a volumului plasmatic (ingestie crescută de NaCl etc.) ***Obs.:*** valorile variază semnificativ în funcție de condițiile de recoltare
ALDOSTERON **ortostatism** **decubitus**	 ***S,P*** ***S,P*** ***UR***	 4 - 30 ng/dl <16 ng/dl 6 - 25 μg/zi	 110 - 860 pmol/l <444 pmol/l 17 - 69 nmol/zi	 27,74 2,774	 RIA IE IF	***Obs.:*** se preferă dozarea în urina din 24 ore ↑ regim hiposodat; pierderi excesive de sodiu asociate cu reabsorbție de potasiu (ex. transpirații excesive); după administrare de săruri de potasiu; trimestrul III de graviditate ↓ perfuzii de soluții saline hipertone în cantități mari; scădere a absorbției K^{-}; ingestie lichidiană crescută
AMP ciclic	***P (EDTA)*** ***UR (24 h)***	**F:** 4,3 - 7,6 ng/ml **M:** 4,6 - 8,6 ng/ml 0,3 - 3,6 mg/zi sau 0,29 - 2,1 mg/g creatinină	13 - 23 nmol/l 14 - 26 nmol/l 1,0 - 10,9 μmol/zi sau 100 - 723 μmol/mol creatinină	3,03	RIA IE	***Obs.:*** ritm circadian la adult; valorile maxime se situează între orele 21-24 ; valorile minime, între 6 - 9 a. m.
ANGIOTENSINĂ II	***S*** ***sânge*** ***-arterial*** ***-venos***	 24 ± 12 ng/l 50 - 75% (din concentrația sângelui arterial)			RIA	
ANDROSTENDION (sau Δ-4 ANDROSTENDION)	***P***	**F:** 1 - 2,2 μg/l **B:** 0,8 - 2,3 μg/l	3,5 - 7,6 nmol/l 3 - 8 nmol/l	3,46	RIA IE	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex; interpretarea valorilor se face în contextul concentrațiilor celorlalți hormoni steroizi
ANDROSTERON	***UR***	**F:** 0,3 - 6 mg/zi **B:** 1,8 - 7,7 mg/zi	1 - 20 μmol/zi 6 - 26 μmol/zi	3,46	RIA IE IF	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex
ANTIDIURETIC H	*V. vasopresină*					
CALCITONINĂ	***S***	< 20 pg/ml	< 20 ng/l		RIA IE IF	***Obs.:*** gastrina stimulează secreția de calcitonină
CATECOLAMINE totale	***UR***	< 100 μg/zi	< 592 nmol/24 ore	5,92	Cromatografie	***Obs.:*** în cazul dozării oricărui tip de catecolamine trebuie evitată ingestia de banane (conțin noradrenalină - **C. E.**)
fracțiuni	***P*** ***UR***	*V. adrenalină noradrenalină* *V. adrenalină noradrenalină*				

ACID HOMOVANILIC (AHV)	UR	< 15 mg/24 ore	< 82 µmol/24 ore	5,489	Cromatografie	
ACID VANILMANDELIC (AVM sau 4-HIDROXI, 3-METOXI-MANDELIC)	UR	1 - 6 mg/24 ore 0,7 - 2,5 µg/mg creatinină	5 - 30 µmol/24 ore	5,04	Cromatografie	↓ insuficiență renală *Obs.:* variații în relație cu prezența în alimentele ingerate – **C. E.**
ADRENALINĂ (în ortostatism) **V. și noradrenalină**	P UR	< 140 pg/ml 1,7 - 22,4 µg/zi	< 764 pmol/l 9,3 - 122 nmol/zi	5,46	Cromatografie	↑ eliminarea este mai crescută ziua decât noaptea; stress fizic și/sau psihic (eliminarea se poate dubla); hipoglicemie insulinică; ingestie de banane ↓ excreția este mult redusă în caz de insuficiență renală ↓ în decubitus
17 CETO-STEROIZI (17 CS) totali	UR	**F**: 6 - 10 mg/zi **B**: 12 - 20 mg/zi	20 - 35 µmol/zi 41 - 70 µmol/zi	3,47	Colorimetrie (reacția Zimmerman)	↓ la copil, fără diferențe între cele două sexe ↑ nivel maxim de excreție la 30 ani
fracțiuni:11OXI-17 CS		**F**: 2,9 µmol/zi **B**: 3,4 µmol/zi			Cromatografie	
CORTIZOL **ora 8** **ora 16** **ora 22**	P	5 - 23 µg/dl 3 - 16 µg/dl < 50% din valoarea de la ora 8	138 - 635 nmol/l 82 - 441 nmol/l < 0,5 din valoarea de la ora 8	27,59	RIA IF	*Obs.:* ritm circadian
liber	UR	20 - 70 µg/zi (< 110)	55 - 193 nmol/zi	2,759	RIA	
11 DEZOXI CORTIZOL (COMPUSUL S)	P	< 1 µg/dl	< 30 nmol/l	28,86	Colorimetrie	
DEHIDROEPI - ANDROSTERON (DHEA)	P UR	2 - 9 µg/l **F**: 0,5 - 1,5 mg/zi **B**: 1 - 2,1 mg/zi	7 - 31 nmol/l 1,7 - 5,2 µmol/zi 3 - 7 µmol/zi	3,467 3,46	Colorimetrie (Jayle și Malassis)	↑ pentru ambele sexe, valorile cele mai crescute sunt între 30 - 45 ani ↓ la copil, dozabil în jurul vârstei de 7-8 ani; la femeie după menopauză; la bărbat după 60 ani
DEHIDROEPI-ANDROSTERON SULFAT (DHEAS)	P	500 - 2500 µg/l	1,3 - 6,7 µmol/l	$2,714 \cdot 10^{-3}$		
DOPAMINĂ	P UR	0 - 30 pg/ml 65 - 400 µg/zi	0 - 196 nmol/l 424 - 2612 nmol/zi	6,53 6,53	Cromatografie	↑ la n. n. și sugar, moderat crescută până la 5 ani
EPINEFRINĂ	*V. adrenalină*					
ERITROPOIETINĂ	S	≤ 19 U/l			RIA IF	
ESTRADIOL (E_2)	P	**F**: ***Faza foliculară***: 20 - 120 ng/l ***Pic ovulator:*** 140 - 400 ng/l ***Faza luteală:*** 50 - 210 ng/l ***Postmenopauză:*** < 30 ng/l ***Prepubertar:*** < 20 ng/l **B:** < 30 ng/l	73 - 440 pmol/l 514 - 1468 pmol/l 183 - 770 pmol/l < 110 pmol/l < 73 pmol/l < 110 pmol/l	3,67	RIA IF	*Obs.:* variații în funcție de sex, vârstă; la femeie, în funcție de fazele ciclului menstrual

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI			
ESTRIOL	***UR***	**F:** ***Ovulație:*** 28 - 99 μg/zi ***Faza luteală:*** 22 - 105 μg/zi ***Menopauză:*** 1,4 - 19,6 μg/zi **B:** 5 - 18 μg/zi	95 - 345 nmol/zi 75 - 365 nmol/zi 5 - 70 nmol/zi 15 - 60 nmol/zi	3,468	RIA IF	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex; variază mult în funcție de perioada de gestație
ESTROGENI (H) (ESTRADIOL)	***S***	**F:** 20 - 300 pg/ml ***Ovulație:*** 200 - 800 pg/ml **B:**< 50 pg/ml	70 - 1100 pmol/l 750 - 2900 pmol/l < 180 pmol/l	3,671	RIA IF	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex
ESTROGENI – RECEPTORI	***T***	pozitivi la > 10 fmoli/mg proteină citosol			RIA	
ESTRONĂ	***P, S*** ***UR***	**F:** ***ciclu menstrual*** ***1 - 10 zile :*** 43 - 180 pg/ml ***11 - 20 zile:*** 75 - 196 pg/ml ***20 - 39 zile:*** 131 - 201 pg/ml **B:** 29 - 75 pg/ml **F:** 2 - 25 μg/zi	 160 - 665 pmol/l 275 - 725 pmol/l 485 - 745 pmol/l 105 - 275 pmol/l 5 - 90 nmol/zi	 3,699 3,699 3,699 3,699 3,699	RIA IE IF	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex
GASTRINĂ	***S***	**F:** < 75 pg/ml **B:** < 100 pg/ml	< 75 ng/l < 100 ng/l	10^3	RIA IF	↑postprandial
GLUCAGON	***P***	50 - 100 ng/l			RIA IF	↑ efort fizic; după o perioadă de post alimentar; hipoglicemie; administrare de corticosteroizi
GONADOTROFINĂ CORIONICĂ (βHCG)	***P*** ***UR***	***în afara gravidității:*** nedetectabil (<10 UI/l) ***graviditate după ziua a 10-a:*** ≥ 10 UI/l ***în decursul gravidității:*** ***ziua 15:*** 150 UI/l ***ziua 25:*** 1500 UI/l ***săptămâna a 8-a:*** 50000 - 200000 UI/l ***săptămâna a 12-a:*** 10000 - 50000 UI/l ***trimestrul II :*** 2000 - 5000 UI/l ***trimestrul III :*** 1000 - 5000 UI/l			RIA IF	***Obs.:*** variații în perioada gravidității ↑ valorile pot crește foarte mult în cazul sarcinilor gemelare **Obs.:** la B valorile sunt identice cu cele de la F non-gravidă
GONADOTROPI (H) FOLICULINOSTIMULANT (FSH)	***P*** ***UR*** ***P*** ***UR*** ***P*** ***UR*** ***P*** ***UR*** ***P*** ***UR***	**F:** ***Faza foliculară:*** **Pic ovulator:** **Faza luteală:** **Post menopauză** **B:**	1 - 6 UI/l 5 - 25 UI/zi 6 - 10 UI/l 10 - 30 UI/zi 1 - 3 UI/l 1 - 15 UI/zi > 20 UI/l > 45 UI/zi 1 - 5 UI/l 5 - 22 UI/zi		RIA IF	↓ administrare de fenotiazine

LUTEINIZANT (LH)	***P*** ***UR*** ***P*** ***UR*** ***P*** ***UR*** ***P*** ***UR*** ***P*** ***UR***	**F:** ***Faza foliculară:*** ***Pic ovulator:*** ***Faza luteală:*** ***Postmenopauză*** **B:**	0,5 - 6 UI/l 10 - 35 UI/zi 10 - 50 UI/l 30 - 80 UI/zi 0,5 - 6 UI/l 10 - 22 UI/zi > 10 UI/l 1 - 5 UI/l 10 - 40 UI/zi		RIA IF	↓ administrare de fenotiazine ***Obs.:*** secreție ciclică la femeie, secreție liniară la bărbat
HIDROXI-CORTICOSTEROIZI	***P*** ***9 a. m.*** ***ora 16*** ***ora 24*** ***UR***	 8 - 26 μg/100 ml 2 - 18 μg/100 ml < 6 μg/100 ml **F**: 2 - 6 mg/zi **B**: 3 - 10 mg/zi **F**:75 - 307 μg/100ml **B**:108 - 396 μg/100ml	 5,5 - 17 μmol/zi 8 - 28 μmol/zi	 2,759	Colorimetrie	***Obs.:*** ritm circadian ↑ în perioada graviditații, valorile cresc și se observă scăderea fluctuației valorilor diurne și creșterea fluctuației pentru cele nocturne; creșterea valorilor și menținerea ritmului circadian în caz de stres, febră, dureri intense
17 HIDROXI CORTICOIZI	***UR***	**F**: 78 - 311μg/zi **B**: 108 - 396 μg/zi			Colorimetrie	***Obs.:*** includ cortizonul, hidrocortizonul și metaboliții lor ↑ la gravide, în ultimul trimestru
17 HIDROXIPROGESTERON	***P***	**F:** ***Faza foliculară:*** 0,02 - 0,8 μg/l ***Faza luteală:*** 0,9 - 3,04 μg/l ***Prepubertar:*** 0,2 - 0,54 μg/l ***Postmenopauză:*** < 0,45 μg/l **B:** ***Prepubertar:*** 0,12 - 0,3 μg/l ***Adult:*** 0,2 - 1,8 μg/l	 0,6 - 2,4 nmol/l 2,7 - 9,2 nmol/l 0,61 - 1,63 nmol/l < 1,36 nmol/l 0,36 - 0,9 nmol/l 0,6 - 5,45 nmol/l	 3,026	 RIA IE	***Obs.:*** variație în funcție de sex, vârstă; la femeie, în funcție de fazele ciclului menstrual
INSULINĂ **pre-prandial**	***S***	5 - 25 μUI/ml	36 - 179 pmol/l	7,17	RIA	↑ la vârstnic, gravidă; obezitate, ingestie de alimente; perfuzie i. v. cu fructoză **C. E.:** recoltare pe heparină; hemoliză
NOREPINEFRINĂ	*V. noradrenalină*					
NORADRENALINĂ (în ortostatism) v. și adrenalină	***P*** ***UR***	200 - 1700 pg/ml 12,1 - 85,5 μg/zi	1,18 - 10,0 nmol/l 72 - 505 nmol/zi	0,00591 5,911	Cromatografie	V. adrenalină
OXITOCINĂ	***S***	1,25 – 5 ng/l	1 – 4 pmol/l	0,8	RIA	↑ valorile se dublează la ovulație
PARATHORMON (PTH)	***P***	4 - 8 ng/ml			RIA IE	***Obs.:*** există o relație lineară între concentrația plasmatică a PTH și a calciului la <120 mg Ca^{2+} seric)
PEPTID C	***S*** ***- à jeun*** ***- post-prandial***	 0,78 – 1,89 ng/ml < 7 ng/ml	 0,26 - 1,62 nmol/l	 0,33	 RIA IE	↑ după ingestie de alimente (până la de două ori valoarea à jeun); ingestie de glucoză ***Obs.:*** peptidul C este secretat la paritate cu insulina și poate fi un indicator mai fidel al secreției reale de insulină (aceasta având o semi-viață de 3-5 minute)

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI			
PREGNANDIOL	*UR*	**F:** ***Faza foliculară:*** 0,1 - 1,3 mg/zi ***Faza luteală:*** 1,2 - 9,5 nmol/l **B:** 0,2 - 1,2 nmol/l	0,3 - 5,3μmol/zi 3,7 - 29,6 μmol/zi 0,6 - 3,7μmol/zi	3,12	Cromatografie	↑ la gravidă
PREGNANTRIOL	*UR*	0,5 - 2 mg/zi	1,5 - 6 μmol/zi	2,972	Cromatografie	↑ la gravidă
PROGESTERON	*P*	**F:** ***Faza foliculară:*** 0,05 - 2 ng/ml ***Faza luteală:*** 3,27 ng/ml **B:** < 2 ng/ml	< 6 nmol/l < 6 nmol/l	3,180	RIA	↑ la gravidă; valori foarte mari în sângele recoltat din cordonul ombilical
PROGESTERON RECEPTORI	*T*	pozitivi la > 10 fmoli/mg proteină citosol			RIA	
PROLACTINĂ	*P, S*	**F:** ≤ 25 ng/ml (în afara sarcinii) **B:** ≤ 15 ng/ml **copil:** ≤ 17 ng/ml			RIA IE	***Obs.:*** Producerea de prolactină poate să crească sau să scadă sub influența a numeroase substanțe (medicamente)
SOMATOMEDINĂ C (IGF I)	*P*	**F:** ***Preadolescent:*** 60,8 - 724,5 ng/ml ***Adolescent:*** 112,5 - 450 ng/ml ***Adult:*** 141,8 - 389,3 ng/ml **B:** ***Preadolescent:*** 65,5 - 841,5 ng/ml ***Adolescent:*** 83,3 - 378 ng/ml ***Adult:*** 57,0 - 326,5 ng/ml			RIA IE	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex
SOMATOTROP (H DE CREȘTERE, GH, STH)	***P à jeun***	0 - 5 mg/ml			RIA IE IF	↑ copil (0 -10 mg/ml, la n. n. = 10 - 70 ng/ml); efort fizic; prânz bogat în proteine ↓ repaus fizic, obezitate; alimente cu un conținut mare de glucoză
STEROIZI GONADALI (H)	*V. androstendion estradiol progesteron testosteron*					
STEROIZI SUPRARENALI (H)	***P*** ***UR***	*V. aldosteron cortizol DHEA DHEAS compusul S 17OH-progesteron* *V. aldosteron cortizol liber 17 OH-CS 17 CS*				
TESTOSTERON (total)	*P*	**F:** 20 - 90 ng/dl **B:** ***Adult:*** 300 - 1100 ng/dl ***Prepubertar:*** 5 - 20 ng/dl	0,7 - 3,1 nmol/l 0,4 - 38,1 nmol/l 0,17 - 0,7 nmol/l	0,03467	RIA IE	***Obs.:*** ritm circadian de secreție (valori ↓ între orele 0 - 4 a. m.); variații în decursul ciclului menstrual (valori ↑ în faza luteală) și în graviditate (crește după săptămâna a 13-a)
TIREOTROPINĂ, H. TIREOTROP	*V. TSH*					
TIROGLOBULINĂ (Tg)	*S*	3 - 42 ng/ml	3 - 42 μg/l	10^3	RIA IE	
TIROXINĂ (T_4) indice seric al T_4 libere (ITL)	*S*	4 - 12 μg/dl 5 – 12 mg/dl	51 - 154 nmol/l 64 – 154 nmol/l	12,87	RIA IE	***Obs.:*** variații în funcție de metodă și de laborator ↑n. n., în primele 7 zile de viață

TRIIODOTIRONINĂ (T_3)	***S***	75 - 195 ng/dl	1,2 - 3 nmol/l	$15,36\cdot10^{-3}$	RIA IE	**C. E.:** conservarea serului la temperatura ambiantă induce o creștere aparentă a nivelului T_4 ↓ hemoliză
REVERS-T_3	***S, P***	10 - 40 ng/dl	0,15 - 0,61 nmol/l	$15,36\cdot10^{-3}$	RIA IE	
TSH	***S***	0,5 - 5 μU/ml	0,5 - 5 mU/l	1	RIA IE	***Obs.:*** poate fi crescut la n. n., în primele 4 zile de viață
VASOPRESINĂ	***S***					***Obs.:*** variații în funcție de ingestia de lichide ↓ insuficiență cardiacă congestivă
– normal (fără restricție hidrică)		1 - 3 pg/ml	0,0 - 2,8 pmol/l	9,1	RIA IF IE	
– cu restricție hidrică 18-24 h		4-14 pg/ml	5,5 - 13 pmol/l			

CONSTANTE HEMATOLOGICE

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI			
HEMOGRAMA						
HEMATII	*ST+ EDTA*	(/mm^3) F.: 4,3 - 5,5 × 10^6 B.: 4,5 - 5,9 × 10^6	(/l) 4,3 - 5,5 × 10^{12} 4,5 - 5,9 × 10^{12}	10^6	automat -Coulter manual (M. clasică)	***Obs.:*** variații în funcție de vârstă și sex
LEUCOCITE, total		4500 - 11000/mm^3	4,5 - 11 × 10^9 /l	10^6		modificările numărului total de leucocite reflectă frecvent modificări ale numărului de neutrofile
MIELOCITE		0	0			
LIMFOCITE		25 - 33%	1500 - 3000 × 10^6 /l	10^6		***Obs.:*** limfocitoză la n. n. și sugar (mai marcată între lunile 8 - 12, până la 60%)
MONOCITE		3 - 7%	300 - 500 × 10^9 /l	10^6		↑ la n. n. (până la 9%)
GRANULOCITE (POLIMORFONUCLEARE)						↑ la n. n. (bazofilele și neutrofilele nesegmentate)
BAZOFILE		0 - 1%	15 - 50 × 10^6 /l	10^6		
EOZINOFILE		1 - 3%	50 - 250 × 10^6 /l	10^6		
NEUTROFILE		54 - 62%	3000 - 5800 × 10^6 /l	10^6		
RETICULOCITE	*ST+ EDTA*	25000 - 75000 (0,5 - 1,5%) din total hematii	25 - 75 × 10^9			***C. E.:*** la numărătoare pe un număr prea mic de elemente ↑ la n. n., în prima săptămână de viață
TROMBOCITE		2x10^5 - 4x10^5	2 × 10^{11} - 4 × 10^{11}	10^6		↑ la sugar, în luna a 3-a de viață
CARBOXIHEMOGLOBINĂ **nefumători** **fumători** **1-2 pachete/zi** **> 2 pachete/zi** **toxică** **letală**	***ST (EDTA)***	0,5 - 1,5% din total Hb 4 - 5% din total Hb 8 - 9% din total Hb > 20% din total Hb > 50% din total Hb			SAA	↑ la fumători ***Obs.:*** simptomatologie clinică la >20 %
HAPTOGLOBINĂ	***ST***	50 - 220 mg/dl	0,5 - 2,2 g/l	0,01	automat -Coulter manual (clasic)	
HEMATOCRIT	***ST***	**F.:** 36 - 47% **B.:** 40 - 54%			automat-Coulter manual (M. clasică) centrifugare	
HEMOGLOBINĂ (Hb)	***ST***	**F:** 12 – 16 g/dl **B:** 13 - 18 g/dl	8 - 11,2 mmol/l 7,4 - 9,9 mmol/l	0,6206 0,6206	SAA	***Obs.:*** variază cu vârsta
HEMOGLOBINĂ A_{1c}		3 - 5% din total				
HEMOGLOBINĂ A_2 (HbA_2)		1,5 - 3,5% din total			Electroforeză	
HEMOGLOBINĂ FETALĂ (HbF)		< 1% din total				
HEMOGLOBINĂ GLICOZILATĂ		4,4 - 6,3%				
HEMOGLOBINĂ, plasmă		0,0 - 5,0 mg/dl				
METHEMOGLOBINĂ		< 1,7%				
SULFHEMOGLOBINĂ		0				

GAZE DIN SÂNGE						
BIOXID (DIOXID) DE CARBON (CO_2) **concentrație**	***P***	21 - 30 mEq/l	21 - 30 mmol/l	0,1333	Manometrie + Electrometrie	↓ hipotermie
presiune (P_aCO_2)	***ST arterial***	35 - 45 mmHg	4,7 - 6,0 KPa	0,1333	Ecuația Hasselbach-Henderson (calcul)	
MONOXID DE CARBON (CO)	*V. carboxihemoglobină*					
OXIGEN **concentrație (SaO_2) (saturație în O_2)**	***ST arterial***	96 - 100%			Spectrometrie în I. R.	**C. E.:** prelevare de sânge venos
presiune (P_aO_2)	***ST arterial***	75 - 100 mmHg			Polarografie	**C. E.:** prelevare de sânge venos ↓ hiperleucocitoză (> 50000/mm^3)
HEMOSTAZĂ ȘI COAGULARE						
FACTORII COAGULĂRII **Fibrinogen**	***ST pe citrat***	200 - 400 mg/dl	2,0 - 4,0 g/l			
FACTORUL VIII și alți factori ai coagulării		50 - 150% din normal	0,5 - 1,5 din normal			
TIMPUL DE PROTROMBINĂ		12 - 14 s	12 -14 s			
TIMP DE SÂNGERARE	***lobulul urechii***	2,75 - 8,0 min			M. Duke	**C. E.:** scarificare incorectă
TIMP DE CEFALINĂ	***antebraț***	< 10 min			M. Ivy	**C. E.:** temperatura băii
KAOLIN	***ST pe citrat***	< 5 sec. diferență față de martor			M. Proctor - Rappaport	**C. E.:** Prelevarea sângelui pe heparină, temperatura băii
HOWELL		< 30 sec. diferență față de martor				
QUICK		< 1 sec. diferență față de martor			M. Quick	
DE TROMBINĂ		< 5 sec. diferență față de martor			M. Stefanini	
TIMP DE COAGULARE	***ST***	5 - 15 min (în eprubetă sticlă)			M. Lee-White	↑ prezență de anticoagulant
TIMP DE RETRACȚIE A CHEAGULUI	***ST venos***	2 - 4 ore				↑ trombopenie
TIMP PARȚIAL DE TROMBOPLASTINĂ	***ST***	68 - 82 sec (standard) 32 - 46 sec (activat)				
PRODUȘI DE DEGRADARE AI FIBRINEI (PDF)	***ST***	0,5 - 5 μg/ml (< 10)				
PARAMETRI AI HEMATIEI						
DIAMETRU		5,5 - 8,8 μm			automat-Coulter	
VOLUM ERITROCITAR MEDIU (VEM)		82 – 92 μm^3				
HEMOGLOBINĂ ERITROCITARĂ MEDIE (HEM)		28 - 33 pg				
CONCENTRAȚIE DE HEMOGLOBINĂ ERITROCITARĂ MEDIE (CHEM)		32 - 36 g/dl masă eritrocitară				
REZISTENȚĂ GLOBULARĂ		minimă 0,48 g% NaCl; maximă 0,28 - 0,33 g% NaCl				

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI			
MIELOGRAMA						
CELULE		***VALOAREA MEDIE***	***LIMITE DE VARIAȚIE (%)***			
CELULE SUȘE (BLASTE)		0	0 - 2			
LINIE ERITROCITARĂ						
PROERITROBLASTE		4	1 - 8			***Obs.:*** ↑ la n. n., dar ↓ după prima săptămână de viață până la 3 l apoi ↑ progresiv
ERITROBLASTE		18	7 - 32			
(bazofile, policromatofile, acidofile)						
LINIE GRANULOCITARĂ						***Obs.:*** valori mai mari la n. n. (până la dublul valorilor de la adult, în prima lună de viață)
MIELOBLASTE		2	0,3 - 5			
PROMIELOCITE		5	1 - 8			
MIELOCITE		12	5 – 19			
NEUTROFILE		1,5				
EOZINOFILE		0,3	0,5 - 3			
BAZOFILE		22	0 - 0,5			
METAMIELOCITE			13 - 32			
POLINUCLEARE						
NEUTROFILE		20	7 - 30			
EOZINOFILE		2	0,5 - 4			
BAZOFILE		0,2	0 - 0,7			
ALTE LINII						**Obs:** ↑ în prima lună de viață (40%); în primii 2 ani (20%)
LIMFOCITE		10	3 - 17			
MONOCITE		2	0,5 - 5			
PLASMOCITE		0,4	0 - 2			
MEGACARIOCITE		0,4	0,03 - 3			
CELULE RETICULARE		0,2	0,1 - 2			

CONSTANTE IMUNOLOGICE

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI		
COMPLEMENT fracțiuni					Nefelometrie
$C1_q$	*S*	5,1 - 7,9 mg/dl	51 - 79 mg/l		
$C1_r$		2,2 - 4,6 mg/dl	22 - 46 mg/dl		
$C1_s$		2,1 - 4,1 mg/dl	21 - 41 mg/dl		
C2		1,9 - 2,5 mg/dl	19 - 25 mg/dl		
C3		83 - 177 mg/dl	830 - 1770 mg/dl		
C4		12 - 36 mg/dl	120 - 360 mg/dl		
C5		3,8 - 9,0 mg/dl	38 - 90 mg/dl		
C6		4,0 - 7,2 mg/dl	40 - 72 mg/dl		
C7		4,9 - 7,0 mg/dl	49 - 70 mg/dl		
C8		4,3 - 6,3 mg/dl	43 - 63 mg/dl		
C9		4,7 - 6,9 mg/dl	47 - 69 mg/dl		
FACTOR REUMATOID	*S*	< 30 UI/ml			Nefelometrie
I M U N O A N T I C O R P I					
ANTI ADN NATIV	*S*	Negativ la diluție serică 1:10			Imunofluorescență indirectă
ANTICELULE INTERSTIȚI-ALE TESTICULARE	*S*	Negativ la diluție serică 1:10			Imunofluorescență indirectă
ANTICELULE PARIETALE GASTRICE	*S*	Negativ la diluție serică 1:20			Imunofluorescență indirectă
ANTICENTROMER	*S*	Negativ la diluție serică 1:40			Imunofluorescență indirectă
ANTINEUTROFILE	*S*	Negativ la diluție serică 1:40			Metodă imunologică - autoliză
ANTINUCLEARI	*S*	Negativ la diluție serică 1:8			Imunofluorescență indirectă
ANTIMITOCONDRIALI	*S*	Negativ la diluție serică 1:30			Imunofluorescență indirectă
ANTIMUȘCHI NETED	*S*	Negativ la diluție serică 1:20			Imunofluorescență indirectă
ANTIMUȘCHI STRIAT					
ANTIMICROZOMALI (TIROIDIENI)	*S*	Negativ la diluție serică 1:20			Imunofluorescență indirectă sau hemaglutinare
ANTISUPRARENALIENI	*S*	Negativ la diluție serică 1:10			Imunofluorescență indirectă
I M U N O G L O B U L I N E					
IgA	*S*	70-312 mg/dl	0,7-3,12 g/l	0,01	Nefelometrie
IgD		0 - 8 mg/dl	0 - 0,08 g/l	0,01	Nefelometrie
IgG		639-1349 mg/dl	6,39-13,49 g/l	0,01	Nefelometrie
IgM		56-352 mg/dl	0,56-3,52 g/l	0,01	Nefelometrie
IgE		< 430 ng/dl	< 430 µg/l	0,01	Nefelometrie

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI		
MARKERI TUMORALI					
ANTIGEN CARCINO - EMBRIONAR (CAE)	***P, S***	< 2,5 ng/ml			RIA IF
ALFA - FETOPROTEINĂ (AFP)	***S***	Nedectabilă la adulți normali			RIA IF
CA 15-3	***S***	< 30 UI/ml			RIA IF
CA 19-9	***S***	< 40 UI/ml			RIA IF
CA - 50	***S***	< 23 UI/ml			RIA IF
CA - 125	***S***	< 35 UI/ml			RIA IF
CA 72-4	***S***	< 6 UI/ml			RIA IF
CA 549	***S***	< 11 UI/ml			RIA IF
MCA (mucin-like cancer associated antigen)	***S***	< 15 UI/ml			RIA IF
PSA (prostate-specific antigen)	***S***	< 2,7 μg/l			RIA IF
SCC (squamous cell carcinoma antigen)	***S***	< 3 ng/ml			RIA IF
TPA (tissular polypeptidic antigen)	***S***	< 60 UI/ml			RIA IF

PROPRIETĂȚI FIZICO-CHIMICE ALE UNOR FLUIDE DIN ORGANISM

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE – UNITĂȚI CONVEN-ȚIONALE	VALORI NORMALE – SI	FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
DELTA CRIOSCOPIC (Δc) **total** **corectat**	***S*** ***UR*** ***LCR*** ***Salivă*** ***Secreție gastrică*** ***Suc pancreatic***	0,56 ± 0,01 (- 0,54) - (- 0,57) (- 1,2) - (- 1,8) - 0,56 0,07 - 0,34 0,3 - 0,82 (- 0,55) - (- 0,63)			Crioscopie Calcul Crioscopie	***Obs.:*** pentru a afla Δc **corectat** pentru o concentrație de uree serică ≥0,33 g/l se scade 0,03/gram de uree, iar pentru o concentrație de glucoză ≥1 g/l se scade 0,01/gram glucoză
DENSITATE RELATIVĂ	***ST*** ***P*** ***UR*** ***E*** ***LCR***	1,06 1,03 1,005 - 1,030 1,10 1,002 - 1,008			Densimetrie	***Obs.:*** densitatea urinii variază cu vârsta (este mai mare la copil) și cu regimul alimentar (crește proporțional cu volumul de lichide ingerat)
OSMOLALITATE	***P*** ***UR*** ***LCR*** ***Bilă***	280 - 300 mOsm/kg apă 500 - 1000 mOsm/ kg apă 292 - 297 mOsm/ kg apă 299 mOsm/ kg apă			Calcul	
OSMOLARITATE	***P***	280 - 300 mOsm/l plasmă			Calcul	***Obs.:*** se poate calcula cu formula: **Δc corectat × 5,4** (Natremie (mmol/l) × 2) + Glicemie (mmol/l) + Uree (mmol/l)
PRESIUNE ONCOTICĂ	***P***	30 torr	4 kPa	0,133		
pH	***ST arterial, heparinat*** ***UR*** ***LCR*** ***Bilă*** ***- hepatică*** ***- veziculară*** ***Salivă*** ***Secreție:*** ***- gastrică*** ***- duoden*** ***- jejun*** ***- ileon*** ***- colon*** ***Suc pancreatic***	**adult:** 7,4 ± 0,03 4,6 - 7,8 7,31 - 7,34 7,5 6,5 - 9 6,5 1 - 3 6,5 - 7,6 6,3 - 7,3 7,6 7,9 - 8,0 8,6 - 8,8			M. Riegel	↑expunere la aer, temperatură (± 0,015/grad).

DENUMIREA	FLUID DE DOZARE	VALORI NORMALE		FACTOR DE CONVERSIE ÎN SI	METODE DE DOZARE	VARIAȚII FIZIOLOGICE SAU/ȘI CAUZE DE EROARE
		UNITĂȚI CONVENȚIONALE	SI			
VISCOZITATE (relativă, față de apă)	***ST*** ***P*** ***S*** ***UR***	4,75 2,01 1,88 1,4 - 1,8			Viscozimetru Hess Viscozimetru Ostwald	
VITEZĂ DE SEDIMENTARE A HEMATIILOR **1 h** **2 h** **24 h**	*ST + EDTA*	**F:** 3 - 8 < 20 100 - 110	**B:** 3 - 5 < 15 90		M. Westergreen	↓ crioglobuline (< 37°C); hiperglicemie ↑ hipercolesterolemie
VOLUM SANGUIN	*ST* *P* *UR* *LCR*	**1 an:** 80 ml/kg **10 ani:** 75 ml/kg **pubertate:** 71 ml/kg **adult: F:** 67 ml/kg **B:** 75 ml/kg **adult: F:** 43 ml/kg **B:** 44 ml/kg **< 1 an:** 60 - 80 ml/24h **adult:** 18 - 20 ml/kg **adult:**100 - 160 ml/kg			Diluție radioizotopică a hematiilor marcate cu ^{51}Cr și/sau a albuminei marcate cu ^{131}I	**C.E.:** injectarea paravenoasă a soluției radioizotopice ***Obs.:*** volumul urinar variază în funcție de vârstă (↑ la copil <10 ani); de ingestia de lichide (↑ direct proporțional, dacă nu este crescută eliminarea apei prin perspirație și respirație); invers proporțional cu perspirația și respirația
TENSIUNE SUPERFICIALĂ	*UR*	64 - 69 dine/cm			M. stalagmometrică	**C.E.:** ingestie de alcool, eter, fenoli, cloroform

COMPOZIȚIA VOLUMETRICĂ A GAZELOR DIN AERUL RESPIRAT (%)				
	aer inspirat	aer expirat	aer alveolar	
O_2	20,94	16,3	14,2	
CO_2	0,04	4	5,5	
N_2	79,02	79,7	80,3	
PRESIUNEA GAZELOR RESPIRATORII (mm Hg)				
	aer inspirat	aer expirat	ST arterial	ST venos
P_{O2}	150	100	95	40
P_{CO2}	0	40	40	46

CONSTANTE BIOCHIMICE ÎN PEDIATRIE

DENUMIREA	*FLUID DE DOZARE*	*VALORI NORMALE*		
		nou-născut sugar	***1-10 ani***	***peste 10 ani***
ACID CITRIC	**S**	26 – 90 μmol/l		
ACID LACTIC	**S**	0,9 – 2,23 mmol/l	0,55 – 2,22 mmol/l	
ACID PIRUVIC	**S**	0,03 – 0,10 mmol/l		
ACID URIC	**S**	20 – 70 mg/l	25 – 58 mg/l	30 – 75 mg/l
ACIZI GRAȘI neesterificați	**S**	0,9 ± 0,47 mmol/l	0,7 ± 0,19 mmol/l	0,45 ± 0,14 mmol/l
ALANINĂ	**S**	293 ± 53 μmol/l	365 ± 103 μmol/l	390 ± 95 μmol/l
ALBUMINĂ	**S**	68,5 ± 5,1 g/l	72,5 ± 4,6 g/l	73,1 ± 5,1 g/l
AMONIAC	**S**	n.n.: 9-15 μg/l	<10 μg/l	
ARGININĂ	**S**	63 ± 10 μmol/l	85 ± 19 μmol/l	97 ± 19 μmol/l
ASLO	*V. Constante biochimice adult*			
BILIRUBINĂ **conjugată** **neconjugată**	**S**	 0 – 3 μmol/l 2 – 17 μmol/l		
CALCIU ionizat	**S**	n.n.: 1,02 ± 0,15 mmol/l	1,12 ± 0,06 mmol/l	1,08 ± 0,06 mmol/l
CERULOPLASMINĂ	**S**	0,39 g/l		**F**: 0,2 ± 0,062 g/l **B**: 0,15 ± 0,039 g/l
CLOR (Cl^-)	**S**	n.n.:110 ± 4,5 mmol/l	103,2 ± 2,64 mmol/l	
COLESTEROL	**S**	1, 09 ± 0,16 mmol/l	5,04 ± 0,89 mmol/l	5,23 ± 0,86 mmol/l
COLINESTERAZĂ	**S**	1,65 ± 0,35 UI/l		
CORPI CETONICI	**S**	< 50 mg/zi		
CREATIN KINAZA (CPK)	**S**	81 UI/l		
CREATINĂ	**S**	15 – 47 μmol/l		
CREATININĂ	**S**	28 ± 16 μmol/l	30 ± 24 μmol/l	52 ± 36 μmol/l
CUPRU	**S**	3 –15 μg/l		9 – 24 μg/l
α-FETOPROTEINĂ	**S**	5 – 10 ng/ml		
FIBRINOGEN	**S**	2 - 4 g/l		
FIER	**S**	10,6 ± 2,1 mmol/l	21,5 ± 6,1 mmol/l	24,7 ± 8,2 mmol/l
FOSFATAZĂ **Acidă**	**S**	22,4 ± 10,5 UI		
Alcalină	**S**	95 ± 29 UI/l	88 ± 26 UI/l	
FOSFOLIPIDE	**S**	1,36 ± 0,18 mmol/l	2,4 ± 0,36 mmol/l	2,77 ± 0,44 mmol/l
FOSFOR (anorganic)	**S**	n. n.: 2,03 ± 0,32 mmol/l	1,82 ± 0,26 mmol/l	1,54 ± 0,25 mmol/l

DENUMIREA	***FLUID DE DOZARE***	***VALORI NORMALE***		
		nou-născut sugar	***1-10 ani***	***peste 10 ani***
GLICEMIE	**P, S**	n. n.: 2,45 ± 0,816 mmol/l	4,54 ± 0,415 mmol/l	4,34 ± 0,426 mmol/l
GLICINĂ	**S**	213 ± 35 µmol/l	259 ± 71 µmol/l	262 ± 38 µmol/l
GLOBULINE (%) **α_1-globuline** **α_2-globuline** **β-globuline** **γ-globuline**	**P**	 2,12 ± 0,6 7,32 ± 1,49 7,33 ± 0,11 7,63 ± 2,34	 2,14 ± 0,5 7,49 ± 1,41 8,1 ± 1,14 11,17 ± 1,77	 2,12 ± 0,45 7,14 ± 1,34 11,17 ± 1,77 12,36 ± 2,34
GAMMA-GLUTAMIL TRANSPEPTIDAZĂ (GGT)	**S**	3 – 11,5 UI/l		
HIDROXIPROLINĂ	**U**	50 - 60 mg/zi	35-99 mg/zi	63-180 mg/zi
HISTIDINĂ	**S**	79 ± 14 µmol/l	74 ± 14 µmol/l	77 ± 14 µmol/l
IOD **legat de proteine** **extractibil cu butanol**	**S**			
LACTICDEHIDROGENAZĂ (LDH)	**S**	297 ± 44 UI/l	230 ± 57 UI/l	145 ± 45 UI/l
LEUCINĂ	**S**	78 ± 21 µmol/l	106 ± 19 µmol/l	105 ± 21 µmol/l
LIPIDE TOTALE	**S**	1,91 ± 0,06 g/l	5,41 ± 0,76 g/l	5,82 ± 0,87 g/l
LIZINĂ	**S**	135 ± 28 µmol/l	162 ± 21 µmol/l	169 ± 34 µmol/l
MAGNEZIU (Mg^{2+})	**S**	1,2 –2,7 mEq/l	1,4 – 1,9 mEq/l	
METIONINĂ	**S**	18 ± 3 µmol/l	17 ± 4 µmol/l	18 ± 6 µmol/l
PEPTID C	**S**	0,32 – 0,64 nmol/l		
PIRUVAT KINAZĂ	**S**	44,6 ± 9,1 UI/l		
POTASIU (K^+)	**S**	4,56 ± 0,56 mmol/l	4,6 ± 0,5 mmol/l	
PROLINĂ	**S**	195 ± 52 µmol/l	216 ± 70 µmol/l	235 ± 77 µmol/l
PROTEINE totale	**S**	68,5 ± 5,1 g/l	72,5 ± 4,6 g/l	73,1 ± 5,1 g/l
SODIU (Na^+)	**S**	144 ± 5,70 mmol/l	139 ± 2,02 mmol/l	
TIROZINĂ	**S**	54 ± 21 µmol/l	61 ± 13 µmol/l	64 ± 16 µmol/l
TRANSAMINAZĂ GLUTAMO-OXALO-ACETICĂ (TGO) **TRANSAMINAZĂ GLUTAMO-PIRUVICĂ (TGP)**	**S**	24,3 ± 5,5 UI/l 6,2 ± 2,7 UI/l	15,7 ± 4,8 UI/l 6,8 ± 3,3 UI/l	14,1 ± 4,0 UI/l 6,8 ± 3 UI/l
TRIGLICERIDE	**S**	0,34 ± 0,05 mmol/l	0,77 ± 0,2 mmol/l	0,71 ± 0,37 mmol/l
UREE	**S**	0,10 – 0,25 g/l		0,15 – 0,35 g/l
VALINĂ	**S**	161 ± 38 µmol/l	212 ± 35 µmol/l	230 ± 33 µmol/l
VITAMINĂ A (retinol)	**S**	1,54 µmol/l		

VITAMINĂ B1 (tiamină)	**S**	160 nmol/l		
VITAMINĂ B_2	**S**	385 nmol/l		
VITAMINĂ B5 (acid pantotenic)	**S**	1,3 μmol/l		
VITAMINĂ B6 (piridoxină)	**S**	72 ± 15 nmol/l		
VITAMINĂ B12	**S**	275 ± 74 pmol/l		
VITAMINĂ C (acid ascorbic)	**S**	34 μmol/l		
VITAMINĂ D (25-OH-colecalciferol)	**S**	87,9 ± 23 nmol/l		
VITAMINĂ E (α-tocoferol)	**S**	21 μmol/l		
VITAMINĂ H (biotină)	**S**	1,6 nmol/l		
VITAMINĂ PP (amidă nicotinică)	**S**	23 μmol/l		
ZINC	**S**	7,4 - 14,6 μg/l	72-128 μg/l	65-125 μg/l

CONSTANTE ENDOCRINOLOGICE ÎN PEDIATRIE

DENUMIREA	*FLUID DE DOZARE*	*VALORI NORMALE*		
		nou-născut sugar	***1-10 ani***	***peste 10 ani***
ACID HIDROXIINDOL ACETIC	***UR***	1,27 mg/zi	2,17 mg/zi	3,19 mg/zi
ACTH (H ADRENOCORTICOTROP CORTICOTROPINĂ) ora 8 a.m., à jeun	***P (sânge venos)***	143 ± 7 pg/ml	0 - 70 pg/ml	
ACTIVITATEA RENINEI PLASMATICE (ARP) ingestie sodată normală	***P***	246,6 ng/l/min	61,1 ng/l/min	39,5 ng/l/min
ALDOSTERON	***S, P***	293 ng/l/min	30,67 ng/l/min	37,82 ng/l/min
AMP ciclic	***P*** ***UR***	10 - 25 nmol/l 3 - 8 μmol/zi		
ANDROSTENDION (sau Δ-4 ANDROSTENDION)	***P***	25 ng/l	**F:** 20 - 40 ng/l **B:** 10 - 30 ng/l	**F:** 70 - 220 ng/l **B:** 4 - 14 ng/l
ANDROSTERON	***UR***	**F:** 0 - 0,2 mg/zi **B:** 0 - 0,34 mg/zi	**10 – 14 ani:** **F:** 0,3 - 2,2 mg/zi **B:** 0,5 - 1,7 mg/zi	**15 – 19 ani:** **F:** 1,6 - 4,5 mg/zi **B:** 3,4 - 7,5 mg/zi
ACID VANILMANDELIC (AVM sau 4-HIDROXI, 3-METOXI-MANDELIC)	***UR***	1,4 - 1,5 μg/mg creatinină	0,5 - 0,6 μg/mg creatinină	0,25 - 3,25 μg/mg creatinină
ACID HOMOVANILIC (AHV)	***UR***	1,2 - 35 μg/mg creatinină	0,5 - 9 μg/mg creatinină	0,25 - 12 μg/mg creatinină
ADRENALINĂ	***UR***	**F:** 2,6 ± 1,0 μg/kg/zi **B:** 0,3 ± 0,2 μg/kg/zi	**F:** 1,2 ± 0,4 μg/kg/zi **B:** 0,3 ± 0,3 μg/kg/zi	**F:** 1,1 ± 0,6 μg/kg/zi **B:** 0,2 ± 0,1 μg/kg/zi
DOPAMINĂ	***P***	175 ± 6,3 μg/kg/zi	8,2 ± 2,3 μg/kg/zi	5 ± 1,8 μg/kg/zi
17 CETO-STEROIZI (17 CS)	***UR***	1,5 - 2,5 mg/zi	2,2 - 5,0 mg/zi	3 - 8 mg/zi
CORTIZOL	***UR***	0,11 ± 0,058 μg/kg/zi	0,26 ± 0,127 μg/kg/zi	0,29 ± 0,093 μg/kg/zi
	P	1 ± 0,4 μg/l		
11 DEZOXI CORTIZOL (COMPUS S)	***P***	< 0,25 μg/l		
DEHIDRO-EPIANDROSTERON (DHEA)	***P*** ***UR***	**F:** 20 - 290 ng/dL **B:** 9 - 190 ng/dL **F:** 0 - 0,03 mg/zi **B:** 0 - 0,03 mg/zi	**F:** 120 - 2070 ng/dL **B:** 35 - 720 ng/dL **F:** 0 - 4,3 mg/zi **B:** 0 - 2,3 mg/zi	
DEHIDRO-EPIANDROSTERON SULFAT (DHEAS)	***P***	**F:** 117 ± 41,7 **B:** 56,6 ± 10 μg/dL	**F:** 168,9 ± 19,3 **B:** 133,4 ± 22,2	
ESTRADIOL (E_2)	***P***	**F:** 28 pg/ml **B:** 43 pg/ml	**F:** 4 ± 0,6 pg/ml **B:** 1,6 ± 0,3 pg/ml	**Stadiu P_1** **F:** 9,8 ± 1,1 **B:** 4,8 ± 0,6 **Stadiu P_{2-3}** **F:** 60 ± 9,8 **B:** 8,3 ± 1,1 **Stadiu P_{4-5}** **F:** 78 ± 18 **B:** 18,3 ± 1,5
GLUCAGON	***P***	0,015 - 0,05 nmol/l		

GONADOTROPI (H) **FOLICULINOSTIMULANT (FSH)**	*P* *UR*	poate să atingă valorile adultului	**F:** 4,6 - 7 mUI/l **B:** 3 - 9 mUI/l	**F:** 5 - 12 mUI/l **B:** 3 - 15 mUI/l
LUTEINIZANT (LH)	*P* *UR*	poate să atingă valorile adultului	**F:** 2 - 11,5 mUI/l **B:** 4 - 12 mUI/l	**F:** 2 - 14 mUI/l **B:** 6 - 16 mUI/l
17 HIDROXI-CORTICOIZI	*UR*	**F:** 3 – 10 mg/zi **B:** 4 – 14 mg/zi		
INSULINĂ	*S*	18 ± 11 μUI/ml		
PEPTID C	*S*	0,32 – 0,64 nmol/l		
PREGNANDIOL	*UR*	0,75 mg/zi		
PREGNANTRIOL	*UR*	0,06 – 0,1 mg/zi	**F:** 0,19 – 0,45 **B:** 0,13 – 0,29	
PROGESTERON	*P*	212 ± 125 ng/dL	**F:** 22 ± 2 **B:** 13 ± 1	**Stadiu P_1:** 50 - 60 ng/dL **Stadiu P_2:** 5 - 75 ng/dL **Stadiu P_3:** 300 - 2700 ng/dL
PROLACTINĂ	*P, S*	2 – 25 ng/ml		
SOMATOMEDINĂ C (IGF I)	*P*	**F:** 0,1 - 0,7 U/ml **B:** idem	**F:** 0,4 - 3,6 U/ml **B:** 0,2 - 2,2 U/ml	**F:** 0,5 - 2,0 U/ml **B:** 0,6 - 1,3 U/ml
SOMATOTROP (H DE CREȘTERE, GH, STH)	*P* *(à jeun)*	1 - 10 ng/ml		
TESTOSTERON (total)	*P*	**F:** 4 - 25 ng/ml **B:** 11 - 200 ng/ml	2 - 25 ng/ml idem	**Stadiu P1:** **F:** 8-40 **B:** 10-88 **Stadiu P2:** **F:** 12-70 **B:** 10-185 **Stadiu P3:** **F:** 12-70 **B:** 70-473 **Stadiu P4:** **F:** 20-70 **B:** 250-1200
TIREOTROPINĂ, H. TIREOTROP (TSH)	*P*	12 ± 2 μU/ml		2 ± 2 μU/ml
TIROXINĂ (T_4) **indice seric al T_4 libere (ITL)**	*S*	**n.n.:** 15,5 ± 3,5 μg/dL **sugar:** 11,0 ± 2,7 μg/dL 5,5 ± 1,5 μg/dL	10,4 ± 1,7 μg/dL 3,9 ± 0,7 μg/dL	11,3 ± 2,5 μg/dL 3,7 ± 0,6 μg/dL
TRIIODOTIRONINĂ (T_3)	*S*	1,152 ± 0,05 μg/dL	0,154 ± 0,035	0,148 ± 0,042

CONSTANTE HEMATOLOGICE ÎN PEDIATRIE

DENUMIREA	*FLUID DE DOZARE*	*VALORI NORMALE*		
		nou-născut sugar	***1-10 ani***	***peste 10 ani***
HEMOGRAMĂ				
HEMATII	***ST ± EDTA***	$\times 10^{12}/l$ **n.n:** 5,1 ± 1,0 **sugar:** 4,2 ± 0,3	$\times 10^{12}/l$ **B.:** 4,6 ± 0,3 **F.:** 4,5 ± 0,3	$\times 10^{12}/l$ **B.:** 4,7 ± 0,4 **F.:** 4,5 ± 0,7
LEUCOCITE, total		$\times 10^9/l$ **1 an:** 11,4	$\times 10^9/l$ 8,3 ± 1,8	$\times 10^9/l$ 7,8 ± 1,6
LIMFOCITE		**n.n:** 5,5 ± 1,75	3,3 ± 1,75	2,8 ± 0,8
MONOCITE		**n.n:** 1,05 ± 1,02	0,35 ± 0,25	0,4 ± 0,2
POLIMORFONUCLEARE				
BAZOFILE		**n.n:** 0,05 - 0,27	0,025 - 0,075	0,02 - 0,07
EOZINOFILE		**n.n:** 0,4 ± 0,16		
NEUTROFILE		**n.n:** 11 ± 2,5		
RETICULOCITE	***ST ± EDTA***	**n.n:** 47 ± 19% **sugar:** 7,5 ± 4,4%	7,6 ± 3,2%	7,8 ± 4,0%
TROMBOCITE	***ST***	**n.n:** 227 ± 40 × $10^9/l$	250 ± 57 × $10^9/l$	
HEMATOCRIT	***ST***	**B.:** 0,59 ± 0,03 **F.:** 0,58 ± 0,03	0,41 ± 0,01 0,40 ± 0,02	0,41 ± 0,03 0,40 ± 0,02
HEMOGLOBINĂ (Hb)	***ST***	*g/l* **n.n.: B:** 200 ± 7 **F:** 195 ± 5 **sugar: B:** 121 ± 10 **F:** 122 ± 11	*g/l* 134 ± 7 130 ± 7	*g/l* 140 ± 6 132 ± 1,5
CHEM		**n.n.: B:** 330 ± 5 **F:** 340 ± 5 **sugar: B:** 290 ± 5 **F:** 300 ± 5	290 ± 5 280 ± 5	300 ± 5 290 ± 5
HEM	***ST***	**n.n.: B:** 30 ± 3 pg **F:** 34 ± 3 pg **sugar: B:** 27 ± 2 pg **F:** 27 ± 3 pg	29 ± 3 pg 29 ± 2 pg	29 ± 3 pg 29 ± 3 pg

PROPRIETĂȚI FIZICO-CHIMICE ALE UNOR FLUIDE DIN ORGANISM LA COPIL; GAZE SANGUINE

DENUMIREA	***FLUID DE DOZARE***	***VALORI NORMALE***		
		nou-născut sugar	***1-10 ani***	***peste 10 ani***
OSMOLARITATE	***P***	**n.n.:** 294 + 5 mOsm/kg; **sugar:** 282 + 5,2 mOsm/kg		
PRESIUNE ONCOTICĂ	***P***	3,24 kPa		
VISCOZITATE (relativă, față de apă)	***ST*** ***P*** ***S***	4,75 UI 2,01 + 0,17 UI 1,83 + 0,15 UI		
VITEZĂ DE SEDIMENTARE A HEMATIILOR	***ST* + *EDTA***	**n.n:** 0 - 2 mm/h **sugar:** 3 - 13 mm/h	5 – 15 mm/h	**B:** 1 - 15 mm/h **F:** 1 - 20 mm/h
VOLUM SANGUIN	***ST***	**n.n:** 78,8 + 6,9 mL/kg; **sugar:** 83,8 + 11,3 ml/kg		

DENUMIREA	***FLUID DE DOZARE***	***VALORI NORMALE***			
		nou-născut			***1-10 ani***
VALORILE GAZELOR SANGUINE (*mmHg*)		**15 min**	**6 - 24 ore**	**2 zile - 1 săpt.**	
PO_2		87	70 - 75	70 - 85	70 - 85
PCO_2		28	33 - 36	33 - 36	35 - 45
pH		7,32	7,31 - 7,34	7,36 - 7,38	7,4

A

ADRESĂ E-MAIL / adresse e-mail / e-mail address. Nume care identifică o căsuță poștală electronică, ce poate primi mesaje *e-mail. A. are forma: <nume_utilizator_*server.subdomeniu.*domeniu>.

ADRESĂ INTERNET / adresse Internet / Internet address. V. URL.

ADRESĂ IP / adresse IP / IP address. Mijloc de identificare a unui *computer sau a unui alt dispozitiv dintr-o rețea *TCP/IP. A. IP este compusă din patru numere între 0 și 255, separate prin puncte. Ex.: 193.231.27.1 este adresa IP a unuia din serverele *rețelei locale a UMF Iași.

ALGORITM / algorithme / algorithm. Mulțime finită de reguli de calcul care indică operațiile elementare necesare rezolvării unei probleme, cât și ordinea lor de efectuare.

ALT / Alt / Alt. Abreviere pentru *alternate*. Tastă care, apăsată simultan cu o alta, trimite computerului un cod pentru efectuarea unei operații.

ANALOGIC / analogique / analogical. a) Referitor la un mecanism în care datele sunt reprezentate prin cantități fizice variabile în mod continuu. b) Computer care operează cu numere reprezentate prin cantități măsurabile în mod direct (ex.: diferențe de potențial sau rotații).

ANTIVIRUS / antivirus / antivirus. Program utilitar care poate monitoriza, căuta, detecta și inactiva secvențele tip *virus aflate în *fișiere sau în memorie. Programele a. nu sunt eficiente decât împotriva unor secvențe virus cunoscute.

APLICAȚIE / application / application. Pachet *software sau program care efectuează un set de sarcini (ex.: procesare de text, grafică, tabele) și care este proiectat să ruleze într-un anumit *sistem de operare.

ASCII / ASCII / ASCII. Acronim pentru *American Standard Code for Information Interchange*. *Format de bază pentru stocarea și transferarea materialelor-text de la un computer sau pachet software la altul. *Baiții ASCII pot avea 7 sau 8 *biți.

AUTOEXEC.BAT / autoexec.bat / autoexec.bat. Fișier utilizat la inițializare de computerele care folosesc sistemul de operare MS-DOS, pentru executarea automată a unei secvențe de instrucțiuni predefinite. Programele de instalare a numeroase pachete software modifică acest fișier pentru a facilita utilizarea programelor respective.

B

BACKUP / backup / backup. Copie a unui fișier, program sau disc, făcută pentru prevenirea pierderii datelor conținute.

BAIT, pl. BAIȚI / byte / byte. Unitate de date, uzual compusă din opt biți. Un caracter ASCII ocupă un b. de memorie. Sin.: octet.

BAT / bat / bat. *Extensie pentru *fișier batch.

BAUD / baud / baud. Numărul de oscilații electrice pe secundă. Rata b. este o mărime care indică viteza transmisiei de date prin intermediul unui modem (1 baud = 1 bit/s). La rate b. mari (peste 1 200), viteza se exprimă însă în biți pe secundă (bps), o oscilație putând reprezenta în acest caz mai mult de 1 bit (modulație în fază).

BAZĂ DE DATE / base de données / database. Colecție de date organizată astfel încât un program să poată găsi ușor datele sau tipurile de date dorite. Uzual, b. de d. sunt organizate în *câmpuri, înregistrări și *fișiere.

BBS / BBS / BBS. Acronim pentru *bulletin board system*. Centru de mesagerie electronică accesibil prin modem, ce permite transmiterea diverselor tipuri de date. De asemenea, este posibilă comunicarea în timp real între mai mulți utilizatori.

BENCHMARK / benchmark / benchmark. Program-test care evaluează performanțele computerului sau ale unora din componentele acestuia, în general prin măsurarea timpului necesar efectuării unor sarcini standard.

BETA / test beta / beta test. Variantă nedefinitivă a unui produs software, testată de potențialii utilizatori înainte de lansarea produsului final pe piață.

BIBLIOTECĂ / bibliothèque / library. Colecție ordonată de fișiere sau programe de același tip.

BIOS / BIOS / BIOS. Acronim pentru *basic input/ output system*. Codul care determină modul de canalizare a datelor în și din computer, prin unitatea centrală de procesare (CPU – *central processing unit*).

BIOSIS / biosis / biosis. Bază multidisciplinară de date medicale creată în 1969 de compania Biosis din Statele Unite și care include date provenite din aproximativ 7 600 de periodice.

BIT, pl. BIȚI / bit / bit. Abreviere pentru *binary digit* (cifră binară). Computerele operează cu numere binare (*baiți), compuse din cifre 0 și 1. Un b. este o asemenea cifră dintr-un număr binar. Algebra booleană (logica binară) operează cu cifre binare (0 – fals, 1 – adevărat).

BITMAP / bitmap / bitmap. Imagine grafică stocată sub forma unei matrice de *biți. Unele fișiere grafice sunt denumite imagini b., fișierele fiind identificate prin extensia .bmp.

BOOTARE / mise en route / boot. Pornirea sau repornirea unui computer. Informațiile din memoria de lucru sunt șterse, iar mașina execută toate instrucțiunile de inițializare. *B. la rece (cold boot)* este inițializarea computerului prin întreruperea temporară a alimentării electrice. *B. la cald (hot boot)* este inițializarea computerului fără întreruperea alimentării electrice, de obicei prin apăsarea concomitentă a tastelor Ctrl, Alt și Del.

BPS / bps / bps. Acronim pentru *bits per second* (biți pe secundă). Ca și rata baud, bps este o mărime care indică viteza transmisiei de date.

BROWSER / butineur / browser. Program care permite un acces facil și direct la resursele disponibile pe Internet. Actualmente, cele mai cunoscute browsere sunt Netscape Navigator® și Microsoft Internet Explorer®. Browserele de Web furnizează interfața de acces la *World Wide Web.

BUFFER / tampon / buffer. O arie de *memorie RAM folosită pentru stocarea temporară a datelor, până la procesarea sau transmiterea lor.

BUS / bus / bus. Grup de conexiuni electrice (cabluri) prin care se transmit (de obicei bidirecțional) date între două componente ale unui computer. B. este constituit din două părți: *b. de date*, care transmite datele propriu-zise, și *b. de adrese*, care vehiculează informații despre destinația acelor date. Sin.: magistrală.

BYTE / byte / byte. V. *bait.

C

CACHE / cache / cache. 1) Metodă de stocare a datelor într-un cip de memorie ultrarapidă, folosită pentru mărirea vitezei de lucru, în special cu hard discul și placa video. 2) Director folosit pentru stocarea temporară a datelor transferate prin rețea.

CAD / CAD / CAD. Acronim pentru *computer-aided design*. Utilizarea computerului în proiectarea obiectelor bi- sau tridimensionale. Aplicațiile medicale au apărut în chirurgie plastică, neurochirurgie stereotaxică, ortopedie.

CALCULATOR / ordinateur / computer. Sin.: *computer.

CALE / voie / path. Cale de acces către un obiect. Uzual, c. reprezintă succesiunea ierarhică de *directoare ce trebuie parcursă pe suportul de date (ex.: hard disc) din computerul folosit sau dintr-unul aflat la distanță în rețea, pentru a localiza un fișier.

CARACTER / caractère / character. Element al mulțimii de simboluri formată din literele alfabetului, cifrele zecimale, semnele de punctuație și alte simboluri speciale. Un c. este stocat în memorie pe un *bait.

CARD / carte / card. Placă din material compozit pe care sunt montate și cablate componentele circuitelor. Numeroase tipuri de plăci furnizează computerului capacități grafice, de sunet, de comunicare etc.

CARTUȘ / cartouche / cartridge. 1) Dispozitiv inserabil conținând date, utilizat adesea la procesoare sau imprimante laser pentru mărirea capacității memoriei. 2) Dispozitiv inserabil pentru imprimante sau copiatoare, conținând toner, cerneală sau bandă.

CASCĂ VIDEO / casque video / head-mounted display, video helmet. Dispozitiv de vizualizare a *realității virtuale, alcătuit dintr-o pereche de monitoare (câte unul pentru fiecare ochi) ce permit preceperea tridimensională a imaginilor și un dispozitiv de urmărire a mișcărilor capului în funcție de care respectivele imagini se modifică pentru a oferi observatorului impresia că se află "imersat" în mediul artificial creat de computer.

CĂDERE / defaillance / crash. Blocare neprevăzută a execuției programelor, cu pierderea datelor aflate în *memoria de lucru și a controlului asupra computerului.

CÂMP / champ / field. Spațiu alocat pentru o informație anumită (ex.: un formular poate avea un c. destinat numelui de familie și un altul destinat prenumelui). În sistemele de *baze de date, c. este cea mai mică unitate de informație ce poate fi accesată.

CD-ROM / CD-ROM / CD-ROM. Acronim pentru *compact disk read-only memory*. Mediu de stocare sub formă de disc, de pe care datele sunt citite prin intermediul unei raze laser infraroșu. Majoritatea CD-ROM-urilor utilizate astăzi sunt non-reinscriptibile (informațiile odată înregistrate nu pot fi modificate, ci doar citite). C. este folosit pentru stocarea de volume mari de informație (ex.: enciclopedii, aplicații *multimedia), echivalând cu aproximativ 500 de dischete (650 MB).

CIBERNETICĂ / cybernétique / cybernetics. Știința care studiază principiile comenzii și reglării în sistemele dinamice complexe, cum sunt sistemele vii, sistemele sociale și unele sisteme tehnice. Cuvântul c. a fost utilizat întâia oară de către Ampère, dar momentul apariției sale ca știință este anul 1948, o dată cu editarea cărții lui Norbert Wiener, "Cybernetics".

CIBERSPAȚIU / cyberspace / cyberspace. Termen metaforic pentru descrierea unui mediu non-fizic creat de unul sau mai multe computere. Sistemele *online, de ex., crează un c. asemănător spațiului fizic prin existența obiectelor (fișiere, mesaje e-mail, grafică), a căror existență se supune unui set de legi (moduri de transport, interacțiune etc.). *Realitatea virtuală este o formă de c.

CISC / cisc / cisc. Acronim pentru *complex instruction set computer* (computer cu set complex de instrucțiuni). Majoritatea PC-urilor actuale sunt CISC, fiind dotate cu *microprocesoare ce utilizează un număr mare (aproximativ două sute) de instrucțiuni. V. și RISC.

CLIC / clic / click. Folosirea unui buton al *mouse-ului pentru a iniția o acțiune, uzual desemnată de o reprezentare grafică deasupra căreia se află *pointerul. Este echivalentul apăsării unei taste, cel mai adesea *Enter. *Dublul c.* este succesiunea rapidă a două clicuri, primul selectând o reprezentare grafică, iar al doilea inițiind acțiunea asociată acesteia.

CLIENT / client / client. Într-o rețea, orice computer sau program care extrage informații dintr-un alt computer sau program, denumit *server. Accesul c. la programele sau datele aflate pe server este decis în prealabil de administratorul uman al serverului.

CLIPBOARD / clipboard / clipboard. Fișier de stocare temporară care conține informații copiate (ex.: text, date numerice, imagini), pentru utilizare ulterioară. Datele pot fi refolosite fie în aplicația în care au fost culese, fie într-o altă aplicație. Clipboardul este larg folosit în aplicațiile tip fereastră (engl.: *windows*).

COD / code / code. 1) Reprezentarea datelor într-o formă simbolică, recunoscută de computer. 2) Rezultatul conversiei datelor în această formă.

COMANDĂ / commande / command. Instrucțiune remisă computerului pentru executarea unei sarcini specifice.

COMPATIBILITATE / compatibilité / compatibility. 1) Abilitatea unui computer de a rula programe sau de a folosi date generate de un altul. 2) Abilitatea unui program de a rula pe un alt computer decât acela pe care a fost scris. 3) Abilitatea a două sau mai multe dispozitive de a funcționa corect împreună.

COMPRESIE DE DATE / compression de données / data compression. Stocarea, rearanjarea datelor într-un *format care necesită mai puțin spațiu (de stocare) decât cel original. C. d. este utilă în special în transmiterea cantităților mari de date în rețele de calculatoare.

COMPUTER / ordinateur / computer. Dispozitiv electronic pentru stocarea și utilizarea datelor alfanumerice și pentru procesarea și analizarea datelor matematice sau numerice. C. a făcut posibilă stocarea și utilizarea unor cantități de informații imposibil de procesat prin mijloacele tradiționale. Există, de asemenea, suport teoretic pentru construirea unor computere cuantice, fluidice, biologice.

CONFIG.SYS / config.sys / config.sys. Fișier alcătuit de utilizator, care indică computerului ce dispozitive să folosească. Este încărcat automat la inițializarea sistemelor ce folosesc MS-DOS.

CONFIGURAȚIE / configuration / configuration. Modul în care componentele hardware și software sunt programate și aranjate pentru operarea într-un sistem sau într-o rețea.

CONSOLĂ / console / console. Interfața cu utilizatorul (monitor, ecran, keyboard). Abrev.: CON.

CONTROLER / contrôleur / controller. Card special sau parte a unui drive de hard disc care transformă semnalele primite de la procesor în mișcări ale capului de scriere-citire, ca și în operații propriu-zise de scriere-citire.

CONVERSIE / conversion / conversion. Schimbarea *formatului unor date sau fișiere.

COOKIE / cookie / cookie. Informație trimisă de un *server Web către un browser, la accesarea unei anumite pagini Web. Browserul stochează cookie-ul și îl retrimite serverului de la care provine în momentul următorului acces la pagina respectivă, atașându-i informații despre utilizator (în special preferințe sale de navigare). Folosirea unui cookie permite serverului să personalizeze paginile livrate utilizatorului.

CR / CR / CR. Acronim pentru *carriage return*. V. *Enter.

CREION LUMINOS / crayon lumineux / light pen. Dispozitiv de indicare ce are la bază mișcarea un fascicul luminos pe o suprafață fotosensibilă. Rezultatul manipulării c. l. este o mișcare echivalentă a unui indicator (pointer) pe monitorul computerului.

CTRL / Ctrl / Ctrl. Abreviere pentru *control*. Tastă specială de pe tastaturile IBM-PC. Apăsarea ei simultan cu altă tastă generează un set diferit de comenzi sau caractere.

CTRL-ALT-DEL / Ctrl-Alt-Del / Ctrl-Alt-Del. Combinație de taste care, apăsate simultan, vor declanșa bootarea la cald a sistemelor tip IBM-PC.

CURSOR / curseur / cursor. Simbol (de obicei un bloc sau o linie), eventual pulsatil (afişat intermitent), care indică unde va fi afişat următorul caracter în linia de text de pe monitor.

CUVÂNT / mot / word. V.: bait.

D

DATE / données / data. *Informaţie. Unităţi de date în ordine crescătoare a mărimii sunt: bit, byte, cuvânt, linie, paragraf, pagină. Datele pot fi alfabetice, numerice, grafice şi pot fi manipulate cu ajutorul tuturor funcţiilor matematice convenţionale.

DEFAULT / default / default. Valoare, reglaj, acţiune pe care un program sau un dispozitiv le utilizează din oficiu, dacă nu se specifică altfel.

DESKTOP / desktop / desktop. Literal, *pe birou*. Clasă de computere concepute să satisfacă cerinţele de procesare informatică ale unui birou de lucru obişnuit şi să corespundă din punct de vedere al preţului şi al uşurinţei în utilizare.

DICOM / dicom / dicom. Acronim pentru *Digital Imaging and Communication in Medicine*. Standard de procesare, comunicare, redare şi stocare de imagini diagnostice de provenienţă variată: tomografie computerizată, imagistică prin rezonanţă magnetică, medicină nucleară, ultrasonografie, radiografie computerizată.

DIGITAL / digital / digital. Obţinut prin *digitizare.

DIGITIZA / digitiser / digitize. A descrie o mărime cu variaţie continuă printr-un şir de valori numerice rezultate din măsurarea acesteia la intervale foarte mici de timp (eşantionare discretă). Metoda permite prelucrarea computerizată a informaţiilor rezultate. Ex.: un *scaner poate digitiza o imagine prin transformarea acesteia într-un *bitmap (matrice de biţi). Sin.: numerizare.

DIGITIZARE / digitisation / digitization. V. digitiza.

DIRECTOR / directeur / directory. 1) Fişier utilizat pentru gruparea altor fişiere într-o structură ierarhică, având adesea o organizare arborescentă. 2) Obiect utilizat pentru organizarea informaţiei şi care conţine mai multe documente.

DISC / disque / disk. Suport discoidal, magnetic şi/ sau optic utilizat pentru stocarea informaţiei. *D. magnetic* poate fi suprascris în mod repetat, spre deosebire de *d. optic*, care, odată scris, poate fi citit, dar nu şi modificat.

DISC FLEXIBIL / disque flexible / floppy disk. V. *dischetă.

DISC DUR / disque dur / hard disk. V. *hard disc.

DISCHETĂ / disquette / diskette. Disc subţire, flexibil, uşor portabil, protejat de o carcasă dură. Sin.: disc flexibil. D. uzuale astăzi au diametrul de 3,5 inci şi o capacitate de stocare de 1,44 *MB.

DISPLAY / affichage / display. Imagine vizuală a numerelor, literelor şi caracterelor grafice pe ecranul monitorului.

DNS / DNS / DNS. Acronim pentru *domain name server*. Serviciu Internet care traduce numele *domeniilor în *adrese IP utilizate de computere. Ex.: "www.umfiasi.ro" este tradus prin "193.231.27.8".

DOMENIU / domain / domain. Grup de computere sau dispozitive dintr-o reţea, administrate ca o unitate, cu reguli şi proceduri comune. Ex.: *askelpios.umfiasi.ro*, unde *asklepios* este numele serverului, *umfiasi* – numele domeniului ce aparţine UMF Iaşi, iar *ro* – supradomeniul "România".

DOS / DOS / DOS. Acronim pentru *disk-operating system*. Sistem de operare pe disc. În româneşte, denumirea este frecvent atribuită *sistemului de operare MS-DOS al firmei Microsoft.

DOWNLOAD / download / download. A transfera (a *salva pe un suport de memorie oarecare) date de pe un alt computer aflat la distanţă în reţea. Sin. aproximativ: a descărca.

DRIVER / driver / driver. Set de instrucţiuni sau interfaţa software care permite sistemului de operare să interacţioneze cu un dispozitiv periferic. D. este de obicei livrat odată cu respectivul dispozitiv.

DTP / DTP / DTP. Acronim pentru *desktop publishing*. Producerea computerizată de documente şi pregătirea acestora pentru tipărire.

DVD / DVD / DVD. Acronim pentru *Digital Versatile Disc*, un nou standard de *disc optic (*CD-ROM) de mare capacitate. DVD permite stocarea pe un singur disc a unei cantităţi de date cuprinsă între 4,7 şi 17 gigabaiţi, (faţă de 0,64 gigabaiţi în cazul CD-ROM-ului clasic) prin folosirea *compresiei de date.

DVD-ROM / DVD-ROM / DVD-ROM. Disc optic (CD-ROM) creat sub standardul DVD (vezi mai sus).

E

E-MAIL / messagerie électronique / e-mail. Abreviere pentru *electronic mail* - poştă electronică. Formă de transmitere a mesajelor prin reţele de comunicaţii. Mesajele e. conţin obligatoriu o *adresă de e-mail. Ele pot conţine atât text, cât şi orice alt tip de de date stocabile în fişiere.

EDITARE / edition / editing. Operaţia ce permite crearea, modificarea şi actualizarea unui set de date, cel mai adesea sub formă de text.

EMBASE / embase / embase. Bază multidisciplinară de date medicale creată în 1974 de compania Elsevier din Marea Britanie şi care include date provenite din aproximativ 3 500 de periodice.

ENTER / Enter / Enter. Tastă a cărei apăsare mută cursorul la începutul unei noi linii sau care trimite o comandă spre execuţie.

ESC / Esc / Esc. Abreviere pentru *escape*. Tastă folosită pentru închiderea sau părăsirea unei activităţi specifice dintr-un program sau pentru anularea execuţiei unei comenzi.

ETHERNET / Ethernet / Ethernet. Protocolul cel mai utilizat pentru comunicarea în *reţele locale, împreună cu componentele sale hardware.

EXE / exe / exe. Extensie ce desemnează tipul standard de *fişier executabil.

EXTENSIE / extension / extension. 1) În unele sisteme de operare, una sau mai multe litere plasate la sfârşitul numelui fişierului şi separate de acesta printr-un punct. E. identifică un anumit tip de fişier.

F

FAT / FAT / FAT. Acronim pentru *File Alocation Table*. Arie de pe un *disc ce conţine informaţiile despre poziţiile fişierelor de pe acel disc. FAT este necesară pentru accesarea oricărui fişier.

FAQ / FAQ / FAQ. Acronim pentru *frequently asked questions*. Un document ce conţine răspunsuri la întrebări frecvent puse în legătură cu un anumit subiect.

FEREASTRĂ / fenêtre / window. Porţiune rectangulară din aria de lucru (ecranul) a unui program tip *GUI, destinată unui singur program sau fişier. Folosirea mai multor f. permite urmărirea simultană a execuţiei programelor şi a modificărilor fişierelor.

FIŞIER / fichier / file. Colecţie de date sau comenzi, stocate ca o entitate distinctă (obiect). F. se identifică prin nume (căruia i se poate ataşa, opţional, şi o *extensie) şi *cale.

FIȘIER BATCH / fichier batch / batch file. Fișier care conține o secvență de comenzi pentru îndeplinirea mai multor sarcini în mod neinteractiv. Exiensia atașată este .bat.

FIȘIER EXECUTABIL / fichier exécutable / executable file. Fișier într-un format pe care computerul îl poate executa direct. F. e. poartă de obicei extensia .exe sau .com (de la engl. *command*).

FLOPS / flops / flops. Abreviere pentru *floating point operations per second*. Unitate de măsură a vitezei de lucru a microprocesoarelor, echivalentă cu efectuarea unei operații cu virgulă mobilă (cu numere fracționare) într-o secundă. Performanțele calculatoarelor actuale se măsoară în megaflops (10^6 flops) și gigaflops (10^9 flops).

FOLDER / directeur / folder. V. *director.

FONT / police de caractères / font. Colecție completă de caractere (litere, cifre, caractere speciale) cu un stil de caracter, grosime, poziție și dimensiune identificabile și caracteristice.

FORMAT / format / format. 1) Un aranjament, o structură particulară a unui obiect. 2) Comandă ce organizează un mediu de stocare (de obicei un disc) pentru citire și scriere, prin marcarea de piste și sectoare.

FORUM / forum / forum. Grup de discuții *online format în jurul unei teme de interes. Membrii f. trimit mesaje noi sau răspund unora deja existente, într-un spațiu accesibil publicului, de ex. o pagină *Web.

FTP / FTP / FTP. Acronim pentru *file transfer protocol*. Protocolul utilizat pe Internet pentru transferarea (*download sau *upload) de fișiere.

G

G (GB) / G (GB) / G (GB). Abreviere pentru *giga-byte* - gigabait (1024^3 = 1.073.741.824 bytes).

GATEWAY / passerelle / gateway. Combinație de componente hardware și software care leagă două tipuri diferite de rețele. Sin. aprox.: pasarelă.

GENBANK / GenBank / GenBank. Bază de date ce conține informații despre aproximativ 400 000 de secvențe nucleotidice, dezvoltată de Centrul Național pentru Informație Biotehnologică din Statele Unite.

GIF / GIF / GIF. Acronim pentru *Graphical Interface Format*. Standard de fișier grafic care folosește *compresia datelor, astfel încât fișierul rezultat să ocupe mai puțin spațiu de stocare. O aceeași imagine stocată într-un fișier .gif ocupă de câteva ori mai puțin spațiu decât varianta sa *bitmap. Standardul GIF utilizează maxim 256 de culori și este patentat de compania Compuserve.

GRATEFUL MED / Grateful Med / Grateful Med. Software dezvoltat de Biblioteca Națională de Medicină din Statele Unite. Prin intermediul unei interfețe grafice, G. M. oferă utilizatorilor de computere personale o modalitate de acces facil la informațiile conținute în *Medline.

GROUPWARE / groupware / groupware. *Software proiectat pentru utilizarea multiplă distribuită în rețea.

GUI / GUI / GUI. Acronim pentru *graphical user interface*. *Interfață grafică cu utilizatorul. Sistem de comunicare computer-utilizator ce folosește o reprezentare grafică a resurselor computerului (fișiere, programe, seturi de comenzi predefinite) și permite, prin intermediul unui *pointer (controlat printr-un dispozitiv de indicare ca de ex. mouse, creion luminos, trackball), enunțarea rapidă și intuitivă a unor comenzi complexe. G. au permis utilizarea produselor hardware și software de către nespecialiști în operarea computerelor, contribuind astfel la informatizarea diverselor domenii științifice sau economice și a societății în general.

H

HACK / hack / hack. 1) Soluție neelegantă și temporară la o problemă de programare a computerului. 2) Modificare neautorizată a unui program.

HARD DISC / disque dur / hard disk. Set de discuri utilizate pentru stocarea informației. Spre deosebire de dischetă, h. are o capacitate de stocare și o viteză de transfer a datelor mai mari. În schimb, portabilitatea h. este mai redusă. Sin.: disc dur, disc Winchester. Este organizat în volume, cilindri, clustere, piste, sectoare.

HARDWARE / hardware / hardware. Termen generic pentru componentele fizice ale sistemelor de calcul.

HIPERMEDII / hypermedia / hypermedia. Obiecte sau grupuri de obiecte (cel mai adesea text) cărora li se asociază o conexiune, marcată ca atare, către alte obiecte (fișiere grafice, video sau de sunet), aflate pe același computer sau la distanță într-o rețea.

HOMEPAGE / homepage / homepage. 1) Pagina de bază a unui *sit Internet, vizualizată inițial la accesarea sitului. 2) Pagina pe care un browser o încarcă din oficiu atunci când se stabilește legătura spre Internet.

HSTAT / HSTAT / HSTAT. Acronim pentru *Health Services / Technology Assessment Text*. Bază de date pentru ghiduri clinice, dezvoltată de Biblioteca Națională de Medicină din Statele Unite.

HTML / HTML / HTML. Acronim pentru *HyperText Markup Language*. Limbaj descriptiv pentru organizarea și etichetarea unui document, ce poate asocia textului conexiuni către diverse obiecte (fișiere sau anumite locații din acestea), rezultând hipertextul. HTML este limbajul folosit pentru construirea majorității paginilor de *Internet. Prin extensie, formatul documentelor scrise în acest limbaj.

I

I/O / I/O / I/O. Acronim pentru *input / output*. Transferul de date între procesor și dispozitive.

ICON / icône / icon. Pictogramă. Imagine de dimensiuni reduse ce reprezintă, într-un mediu grafic gen *GUI, un obiect (program).

IMIA / IMIA / IMIA. Acronim pentru *International Medical Informatics Association*. Asociație internațională care grupează organizațiile de informatică medicală din diferite țări. IMIA organizează odată la trei ani congresul mondial de informatică medicală MEDINFO.

IMPRIMANTĂ / imprimante / printer. Dispozitiv care tipărește date (grafice sau text) provenite dintr-un computer. Tipurile de imprimante folosite astăzi sunt: a) *i. matricială*, având la bază impresiunea pe hârtie a unei benzi purtătoare de culoare cu ajutorul unor ace fine grupate într-o matrice; b) *i. cu jet de cerneală*, la care picături mici de cerneală sunt proiectate direct pe hârtie; c) *i. laser*, funcționând pe principiul copiatorului electrostatic, cu performanțele și costurile cele mai ridicate.

INFORMATICĂ / informatique / computer science. Știință care se ocupă cu procesarea informației, cu structurile și procedeele de reprezentare a procesării, precum și cu utilizarea acestora.

INFORMAȚIE / information / information. Mesaj care aduce o precizare într-o problemă cu un grad de incertitudine. Cunoaștere orientată pe o problemă și reprezentată în acest scop.

INSTRUCȚIUNE / instruction / instruction. Descriere (într-un *limbaj de programare) a unei acțiuni ce trebuie efectuată de computer.

INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ / intelligence artificielle / artificial intelligence. Serie de procese de înalt nivel care permit unui computer să efectueze anumite sarcini „învățate" din instrucțiunile anterioare și să se adapteze unor situații neprevăzute, simulând unele caracteristici ale comportamentului uman. Concepte conexe celui de i. a. sunt: rețelele neuronale, sistemele expert, logica fuzzy. Utilizarea i. a. în medicină s-a dezvoltat în arii ca fizioterapia, chirurgia ortopedică ș. a. Abrev.: AI (de la engl. *artificial intelligence*).

INTERACTIV / interactif, -ive / interactive. Caracteristică a unui sistem de calcul sau program, care permite utilizatorului să furnizeze date sau comenzi (să interacționeze cu sistemul).

INTERFAȚĂ / interface / interface. Dispozitiv care conectează mai multe entități distincte (componente software, utilizatori), îndeplinind întrucâtva rolul unui traducător.

INTERNET / Internet / Internet. Sistem descentralizat de rețele de calculatoare interconectate, cu extindere mondială, construit în scopul transferului de date la distanță într-un mod liber, rapid și facil. I. poate fi conceput ca o colecție de rețele locale autonome, cu autocoordonare, și care sunt legate sub forma unei "anarhii ordonate". Acest sistem rămâne funcțional, indiferent de starea uneia sau mai multora din rețelele componente. I. oferă suportul mai multor servicii (e-mail, transfer de fișiere, navigare). Sin.: World Wide Web, cyberspațiu, autostradă informațională.

INTRANET / intranet / intranet. *Sit Internet sau grup de situri aparținând unei organizații și accesibil numai persoanelor autorizate, de obicei membri ai organizației.

ISDN / ISDN / ISDN. Acronim pentru *Integrated Services Digital Network*. Standard internațional de comunicații, utilizat pentru transmiterea de voce, semnale video și date numerice prin linii telefonice speciale. Viteza de transmitere în standardul ISDN (64-128 KB/s) este superioară celei atinse de modemurile ce folosesc linii telefonice obișnuite (56 KB/s). O versiune recentă a standardului, denumită B-ISDN, permite viteze de 1,5 MB/s prin utilizarea rețelelor de fibră optică.

ISIS / ISIS / ISIS. Bază multidisciplinară de date medicale creată în 1974 de Institutul pentru Informații Științifice din Statele Unite și care include date provenite din aproximativ 4 500 de periodice.

J

JAVA / Java / Java. Limbaj de programare cu destinație generală și portabil pe principalele *sisteme de operare actuale, dezvoltat de compania Sun Microsystems. Limbajul J. este folosit pentru scrierea de *aplicații (*applets*), frecvent utilizate pe Internet* (în special pentru paginile Web cu design complex sau multifuncționale) datorită portabilității, fiabilității și dimensiunilor lor reduse.

JOYSTICK / joystick / joystick. Dispozitiv de indicare ce transformă mișcările unghiulare ale unei manete plasate pe o articulație sferică în deplasări într-un sistem de axe ortogonale (uzual x-y). J. este folosit în special pentru aplicații grafice și jocuri, datorită marii facilități de utilizare.

K

K (kB) / K (kB) / K (kB). Abreviere pentru *kilobyte* (2^{10} = 1024 bytes).

L

LAN / LAN / LAN. Acronim pentru *local area network*. V. rețea locală.

LAPTOP / laptop / laptop. Literal, *cu capac mobil*. PC portabil de greutate și dimensiuni reduse, cu construcție compactă (ecran ultraplat rabatabil, tastatură, *periferice și dispozitiv de indicare în aceeași carcasă cu restul componentelor), cu alimentare duală de la rețea și acumulator propriu, care oferă aceleași performanțe cu PC-urile tip *desktop.

LCD / LCD / LCD. Acronim pentru Liquid Crystal Display. Tip de *display ce folosește pentru formarea imaginii capacitatea unor soluții cristaline de a-și modifica indicele de refracție în funcție de sarcinile electrice care le străbat. Este utilizat în special la computerele portabile (laptop, note-book).

LIMBAJ / langage / language. Sistem de semne și reguli utilizate pentru schimbul de informații. L. utilizate de computere sunt *artificiale*, adică posedă reguli stabilite explicit și anterior utilizării.

LINUX / Linux / Linux. Variantă (implementare) gratuită a sistemului de operare *UNIX, dezvoltată în principal de Linus Torvalds. Datorită gratuității, stabilității crescute în operare și posibilității de funcționare pe multiple structuri hardware (computere compatibile IBM, Macintosh, Amiga ș. a.), L. a intrat în competiție cu sistemele de operare tradiționale pentru PC-uri (Microsoft Windows și Apple MacOS).

LISTARE / impression en liste / listing. Tipărirea unui document la imprimantă.

LOGICĂ FUZZY / logique fuzzy / fuzzy logic. Sistem logic care recunoaște valori intermediare între cele absolute de „adevărat" sau „fals". Orice propoziție are o probabilitate de a fi adevărată sau falsă. L. f. este folosită în *sistemele expert și derivă din *inteligența artificială.

LOGIN / login / login. Procedura de inițiere a unei sesiuni de lucru pe un computer aflat la distanță (server), constând de obicei în autentificarea dreptului de acces la resursele serverului printr-un nume de utilizator și o parolă. Sin.: logon.

LOGOUT / logout / logout. Procedura de terminare a unei sesiuni de lucru în rețea, inițiată de utilizator. Sin.: logoff.

LPT / LPT / LPT. Acronim pentru *line printer terminal*. Nume folosit frecvent de sistemele de operare pentru identificarea imprimantei.

M

M (Mb) / M (mb) / M (MB). Abreviere pentru *mega-byte* (1024^2 = 1.048.576 bytes).

MACINTOSH / Macintosh / Macintosh. Model de PC introdus în 1984 de compania Apple și care includea (în premieră) în sistemul său de operare (MacOS) o interfață grafică cu utilizatorul (v. GUI). Această inovație permitea o utilizare simplă și productivă a diverselor aplicații, care aveau un aspect comun (fereastră cu iconuri și meniuri) și acceptau comenzi prin

"apăsarea" unor butoane ale interfeței cu ajutorul mouse-ului, în locul modalității tradiționale de scriere a acestor comenzi de la tastatură. Sin. uzual: Mac.

MACRO / macro / macro. 1) Un simbol, nume sau combinație de taste ce reprezintă o secvență de comenzi frecvent folosită (o macro-comandă). 2) Limbajul ce descrie secvența de comenzi dintr-un m.

MEDLARS / MEDLARS / MEDLARS. Bază de date computerizată realizată de *National Library of Medicine* – SUA. MEDLARS (*Medical Literature Analysis and Retrieval System*) include două subsisteme, ELHILL și TOXNET, cuprinzând peste 40 de baze de date *online* cu circa 14 milioane de referințe bibliografice. Bazele de date conțin titluri de articole și rezumate din reviste ce aparțin următoarelor domenii: medicină clinică, științe pre-clinice, stomatologie, *nursing, medicină veterinară. V. MEDLINE.

MEDLINE / MEDLINE / MEDLINE. Reprezintă sistemul MEDLARS online și asigură accesul la baza de date realizată începând din 1966 de Biblioteca Națională de Medicină din Statele Unite, care cuprinde referințele publicate în: *Index Medicus*, *Index to Dental Literature* și *International Nursing Index* (aproximativ 3 700 de periodice). Abonații la sistemul M. pot accesa datele dorite online (pe Internet) sau le pot primi periodic, stocate pe un *CD-ROM.

MEMORIE / mémoire / memory. Arie de stocare a datelor pe un computer. Cel mai adesea termenul se referă la *RAM sau alt tip de m. având ca suport cipurile.

MEMORIE EXTERNĂ / mémoire externe / external memory. M. nevolatilă (păstrează informația în lipsa alimentării electrice), având ca suport *discurile sau banda magnetică.

MEMORIE DE LUCRU / mémoire vive / main memory. V. RAM.

MEMORIE ROM / mémoire ROM / read-only memory. V. ROM.

MEMORIE RAM / mémoire RAM / random access memory. V. RAM.

MEMORIE VIRTUALĂ / mémoire virtuelle / virtual memory. Arie imaginară de m., folosită de unele sisteme de operare pentru a manipula fișiere a căror dimensiune depășește pe cea a *memoriei RAM. M. v. este reprezentată de o porțiune a *hard discului unde se stochează temporar informații, transferate ulterior pentru utilizare în RAM.

MENIU / menu / menu. Listă de comenzi sau opțiuni disponibile și reprezentat grafic într-o aplicație. Se constituie ca o opțiune la modalitatea de dirijare prin comenzi directe a programelor.

MICROPROCESOR / microprocesseur / microprocessor. Cip care conține o *unitate centrală de procesare. M. este componentul de bază al computerelor și al celorlalte dispozitive electronice digitale.

MODEM / modem / modem. Abreviere pentru *modulator-demodulator*. Dispozitiv care permite transformarea unui semnal digital într-un semnal analogic (modulare) și invers (demodulare). Face posibilă utilizarea rețelei telefonice pentru transmiterea datelor între două calculatoare. Modularea este necesară deoarece liniile telefonice sunt proiectate pentru a transmite vocea umană, care conține frecvențe între 300 și 3 000 Hz în convorbirile telefonice obișnuite.

MONITOR / moniteur / monitor. Dispozitiv de vizualizare, similar unui televizor. Permite afișarea datelor alfanumerice și grafice. M. pot fi monocrome (o culoare pentru afișaj și una pentru fundal), alb-negru (de fapt diferite nuanțe de gri) sau color.

MOUSE / souris / mouse. Cel mai comun dintre dispozitivele de indicare folosite astăzi. Semnalele provenite din mișcarea manuală a m. și colectate printr-un procedeu optomecanic sunt reflectate de o mișcare echivalentă a unui indicator pe monitorul computerului. M. au unu până la trei butoane, care transmit diverse comenzi la apăsare, în funcție de contextul în care sunt folosite în interfața grafică cu utilizatorul (*GUI). Var.: maus.

MULTIMEDIA / multimédia / multimedia. Folosirea computerului pentru prezentarea de text, grafică, videomateriale, animație și sunet într-o formă integrată. Adeseori prezentarea este interactivă. În prezent, mediul de stocare cel mai folosit pentru aplicațiile multimedia este CD-ROM-ul.

MULTITASKING / multi-tâche / multitasking. Abilitatea unui *sistem de operare de a executa simultan mai multe sarcini (programe). Sin.: multi-sarcină

MULTITHREADING / multithreading / multi-threading. Abilitatea unui *sistem de operare de a executa simultan mai multe părți (denumite "fire" – engl. *threads*) ale aceluiași program.

N

NOTEBOOK / notebook / notebook. Computer portabil mai mic decât un *laptop-PC, ușor inferior, dar comparabil ca performanțe cu un *desk-top-PC.

O

OBIECT / objet / object. În informatică, orice entitate care poate fi selectată și manipulată în mod individual. Ex.: un grup ordonat de date (o matrice).

ON-LINE / on-line / on-line. 1) Deschis și conectat la un sistem de calcul. Ex.: o imprimantă este on-line atunci când este capabilă să primească date de la un computer. 2) Despre utilizator, atunci când este conectat (printr-o linie de telecomunicații) la un serviciu informatic. Termenul corect pentru această eventualitate este de fapt *on the line*. Ant.: off-line.

OCR / OCR / OCR. Acronim pentru *optical character recognition* – recunoaștere optică a caracterelor. Procedeu de culegere care implică achiziționarea imaginii unui text și apoi recunoașterea caracterelor componente, cu reconstrucția textului într-un format accesibil computerului, de exemplu ASCII. Procedeul are la bază metode de *recunoaștere a formelor.

OFF-LINE / off-line / off-line. Deconectat de la rețea. Ant.: *on-line.

P

PAGINĂ WEB / page Internet / Web page. Document accesibil prin *World Wide Web (parte a Internetului) și vizualizat cu ajutorul unui *browser. O pagină Web poate conține, în prezent, texte, sunete (inclusiv transmisii radio), imagini statice sau animație și chiar transmisii de televiziune, toate acestea sub formă de *hipermedii.

PARTIȚIE / partition / partition. Porțiune fizică a unui *hard disc ce este utilizată de computer ca un hard disc separat. Sin.: disc logic.

PASCAL / pascal / pascal. Bază multidisciplinară de date medicale creată în 1973 de Centrul Național de Cercetare Științifică din Franța (CNRS) și care include date provenite din aproximativ 9 000 de periodice.

PC / PC / PC. 1) Acronim pentru *personal computer*. Tip de computere personale (v. 2) compatibile cu modelul IBM-PC al firmei IBM. Acronimul desemnează astăzi și alte tipuri de computere personale, cum ar fi cele compatibile cu modelul MacIntosh al firmei Apple. 2) Computer de dimensiuni reduse, relativ ieftin, proiectat pentru a fi utilizat de o singură persoană.

PERIFERIC / périphérique / peripheral. Orice dispozitiv atașat unui computer.

PIXEL / pixel / pixel. Termen provenit din contragerea cuvintelor *PICture ELement*. Cel mai mic element al unei imagini redate de computer, căruia i se pot modifica în mod independent atributele de culoare și intensitate luminoasă.

PLACĂ DE BAZĂ / carte-mère / motherboard. Principala placă de circuite a computerului, pe care se află procesorul. Toate cardurile și dispozitivele sunt conectate la p. de b., prin intermediul căreia primesc alimentarea electrică și instrucțiunile necesare funcționării.

PLUG-AND-PLAY / plug-and-play / plug-and-play. Abilitatea unui computer de a configura (regla) automat dispozitivele periferice conectate, fără intervenția utilizatorului. Abreviere: PnP.

PLUG-IN / plug-in / plug-in. O abilitate suplimentară adăugată la un program. Sin.: extensie.

PORT / port / port. 1) Interfață dintr-un computer la care se poate conecta un dispozitiv. Practic, p. este un dispozitiv I/O prin care se transferă date. Denumirile uzuale ale porturilor sunt: COM, LPT, PRN, CON, NUL. 2) Adresa virtuală numerică (0-9999) ce desemnează o interfață cu un protocol definit al unui server (ex.: 80 – HTTP; 25- SMTP).

POSTSCRIPT / PostScript / PostScript. Limbaj descriptiv (de paginație), orientat spre obiecte și dezvoltat de firma Adobe Systems pentru tipărirea de documente folosind imprimante laser. Actualmente, P. este adaptat să producă imagini și pe alte tipuri de dispozitive și constituie un standard *de facto* pentru *desktop publishing* (v. DTP).

POȘTĂ ELECTRONICĂ / messagerie électronique / electronic mail. V. *e-mail.

PPP / PPP / PPP. Acronim pentru *Point-to-Point Protocol*. *Protocol de comunicații folosit pentru conectarea unui computer (cel mai adesea PC) la *Internet și utilizarea serviciilor oferite în această rețea. PPP posedă capacități de control și corectare a erorilor de transmitere a datelor.

PROCESARE / processage / processing. Efectuarea uneia sau mai multor operații pe un set de date.

PROCESOR / processeur / processor. V. microprocesor.

PROGRAM / programme / program. Listă organizată de *instrucțiuni care, la executare, determină un set de acțiuni predeterminate ale computerului. Programele conferă utilitate computerelor.

PROMPTER / prompteur / prompt. Simbol pe monitor, prezent atunci când computerul așteaptă introducerea unei comenzi (prin scrierea fiecărui caracter de la *tastatură).

PROTECȚIE LA SCRIERE / protéction à l'écriture / write protect. Marcarea unui fișier (prin procedee *software) sau a unui suport de memorie reinscriptibil (prin *hardware), pentru a preveni modificarea sau ștergerea.

PROTOCOL DE COMUNICAȚIE / protocôle de communication / communication protocol. Modalitate standard prin care un computer comunică cu altul sau cu alte terminale. Protocoalele sunt stabilite și alese de managerii de sistem. Ex.: HTTP (HyperText Transmission Protocol), *PPP (Point-to-Point Protocol), FTP (File Transfer Protocol), *TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol).

PROXY / proxy / proxy. *Server intermediar între o aplicație-client, de ex. un browser Web, și un server de la distanță cu care se dorește stabilirea unei legături. Serverele p. măresc semnificativ viteza de transfer a datelor, acționând ca un *cache.

R

RAM / RAM / RAM. Acronim pentru *random access memory*. Memorie cu acces aleator. *Baiții din memoria RAM pot fi accesați în orice ordine și în mod individual. Procesorul poate manipula numai datele aflate în memoria RAM. De aceea, fiecare program executat și fiecare fișier accesat trebuiesc copiate dintr-un dipozitiv de stocare în memoria RAM. Sin.: memorie de lucru, memorie vie, memorie principală.

REALITATE VIRTUALĂ / réalité virtuelle / virtual reality. Simularea computerizată a unui mediu artificial, prezentat utilizatorului astfel încât să ofere aparența realității. Utilizatorul interacționează cu r. v. prin cel puțin trei din cele cinci simțuri (văzul, auzul și simțul tactil). Ex.: utilizând ochelari, căști și mănuși special adaptate pentru r. v., se poate vizita o clădire imaginară privind-o din orice perspectivă, auzind zgomotele din mediul respectiv și atingând obiectele din aceasta. Abrev.: VR.

RECUNOAȘTERE A FORMELOR / reconnaissance des formes / pattern recognition. În informatică, arie de cercetare care studiază funcționarea și proiectarea sistemelor computerizate care recunosc modele (patternuri) în colecții mari de date. Ex.: identificarea unor secvențe de ADN asociate cu anumite trăsături genetice sau cu activități virale. Arii importante de aplicație ale r. f. sunt: analiza imaginilor, recunoașterea caracterelor, analiza vorbirii, diagnosticul uman și al mașinilor, identificarea persoanelor. Domenii strâns conectate cu r. f. sunt *inteligența artificială și *rețelele neuronale.

REGISTRU / registre / registry. Bază de date folosită de sistemele de operare *Windows pentru stocarea informațiilor privitoare la propria configurare. Majoritatea aplicațiilor pentru Windows înscriu date în r. în momentul instalării lor în sistem.

REȚEA LOCALĂ / réseau locale / local area net-work. Două sau mai multe computere conectate printr-o componentă hardware dirijată prin software, aflate într-o arie relativ restrânsă, cel mai adesea în aceeași clădire. Abrev.: LAN (local area network).

REȚEA NEURONALĂ / réseau neuronale / neural network. Tip de *inteligență artificială ce încearcă să reproducă funcționarea sistemului nervos central uman folosind rețele virtuale (modelate matematic) de neuroni, cu aplicații în *sistemele expert.

REZOLUȚIE / résolution / resolution. Mărime care descrie finețea și claritatea unei imagini. Termenul r. este folosit în relație cu proprietățile unei imagini tip *bitmap (ex.: lungime de 100 și lățime de 200 pixeli), cu capacitățile de afișare ale unui monitor (unde r. reprezintă numărul de pixeli de pe întregul ecran; ex.: 800 x 600 = 480 000) sau cu capacitățile de tipărire ale unei imprimante (r. fiind numărul de puncte tipăribile pe unitatea de lungime).

RISC / RISC / RISC. Acronim pentru *reduced instruction set computer* – computer cu set redus de instrucțiuni. Unele computere sunt construite în sistemul RISC, fiind dotate cu *microprocesoare ce utilizează un număr mic de instrucțiuni.

ROM / ROM / ROM. Acronim pentru *read-only memory*. Cip de memorie pre-înregistrată (care poate fi citită, dar nu modificată) și nevolatilă (păstrează informația în lipsa alimentării electrice).

RUTINĂ / routine / routine. Set de instrucțiuni ce realizează o anumită funcție. Sin. parțial: *program.

S

SALVA / sauvegarder / save. A depozita informație pe un mediu de stocare permanentă, de ex. un *disc.

SCANER / scanner / scanner. Dispozitiv care culege informația grafică de pe un suport real și o furnizează computerului sub o formă utilizabilă de acesta, prelucrând-o prin *digitizare. Într-o reprezentare intuitivă, s. copiază imagini de pe hârtie în memoria computerului.

SCSI / SCSI / SCSI. Acronim pentru *small computer system interface*. Standard de interfață paralelă folosit la atașarea unor dispozitive periferice, având o viteză de transfer à datelor de până la 40 MB/s, mult mai mare decât cea a porturilor de comunicație standard. SCSI poate fi asimilat cu un *bus *I/O. Pronunție: *scăzi*.

SERVER / serveur / server. 1) Computer (sau orice alt dispozitiv capabil să răspundă unei cereri) dintr-o rețea care gestionează resursele acesteia și oferă diverse servicii. 2) Programul software care permite realizarea acestor funcții.

SETUP / installation / setup. Instalarea și configurarea componentelor hardware sau software. Majoritatea aplicațiilor folosite uzual posedă un fișier program denumit *setup.exe*, care le instalează pe hard disc.

SHAREWARE / shareware / shareware. Software cu gratuitate de utilizare pe termen limitat (de obicei 30 de zile). Ulterior, produsul poate fi folosit contra unei taxe de înregistrare a utilizatorului.

SHIFT / Shift / Shift. Tastă specială care, în combinație cu una obișnuită, afișează o literă mare sau un caracter special.

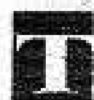
SISTEM DE OPERARE / système d'opération / operating system. Programul de bază al unui computer. S. de o. asigură execuția normală a celorlalte programe (denumite aplicații și care sunt scrise special pentru un anumit s. de o.), suportul software pentru comunicarea cu utilizatorul, managementul datelor și al dispozitivelor periferice. S. de o. poate fi asimilat cu o *interfață între *hardware și *software. Exemple de s. de o.: MS-DOS®, MS Windows 95®, UNIX, Solaris®, Mac OS®, OS/2®, Linux. Abrev.: SO (engl. OS).

SISTEM EXPERT / système expert / expert system. *Aplicație ce îndeplinește o sarcină atribuită de obicei unui expert uman. S. e. au la bază *inteligența artificială și pot lua decizii în situații în care datele de intrare sunt incomplete sau parțial eronate. Ele sunt frecvent utilizate pentru managementul în timp real al unor procese critice (greu descriptibile sau clasificabile), de ex. recunoașterea vocii sau diagnosticul unei boli pe baza semnelor și simptomelor (sistemul Internist/Caduceus/QMR de la Universitatea din Pittsburgh, SUA).

SIT WEB / site Web / Web site. Locație, zonă de pe un computer din *World Wide Web, individualizată printr-un *URL și care conține cel puțin o pagină Web (*homepage).

SOFTWARE / software / software. Instrucțiuni, date pentru computer și, în general, orice informație stocată electronic.

SVGA / SVGA / SVGA. Acronim pentru *Super Video Graphics Adaptor*. Standardul grafic uzual pentru computere. La introducerea sa în 1989, SVGA permitea afișajul în 16 culori la o rezoluție de 800 x 600 *pixeli. Actualmente standardul permite folosirea a 16 milioane de culori la o rezoluție de până la 1 600 x 1 200 pixeli.

TASTATURĂ / clavier / keyboard. Periferic format dintr-o mulțime de taste, fiecare din acestea producând la apăsare un cod specific pentru un caracter (literă, cifră, semn de punctuație și alte semne) sau o comandă. T. este principalul mijloc de introducere a datelor în computer.

TASTĂ / taste / key. Buton al unei tastaturi. La majoritatea sistemelor moderne de prelucrare a datelor (computere ș. a.) anumitor combinații de taste (apăsate simultan) le sunt atribuite comenzi distincte.

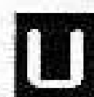
TCP/IP / TCP/IP / TCP/IP. Acronim pentru *Transmission Control Protocol/Internet Protocol*. Grup de *protocoale de comunicație (provenit din sistemul de operare *UNIX) utilizate pentru conectarea serverelor în Internet, care constituie standardul *de facto* pentru transmiterea datelor în majoritatea rețelelor, fiind acceptat de principalele sisteme de operare orientate spre rețele.

TEHNOLOGIE PUSH / technologie push / push technology. Metodă de comunicație prin care *serverul trimite *clientului date fără ca acesta să fi emis o cerere către server.

TERMINAL / terminal / terminal. Dispozitiv sau grup de dispozitive (cel mai adesea un monitor și o tastatură) ce permite comunicarea cu un computer. T. nu posedă suport de stocare a datelor și, cel mai adesea, nici procesor propriu.

TOUCHPAD / touchpad / touchpad. Dispozitiv de indicare încorporat în unele computere portabile. T. este alcătuit dintr-o suprafață sensibilă la mișcarea degetului utilizatorului aflat în contact cu aceasta și două butoane plasate în apropiere (aceleași ca la *mouse).

TRACKBALL / trackball / trackball. Dispozitiv de indicare asemănător *mouse-ului, la care utilizatorul deplasează o bilă, amplasată la partea superioară a acestuia, și nu întreg dispozitivul.

UNICODE / Unicode / Unicode. Standard pentru reprezentarea caracterelor. La fel ca și *ASCII, U. este un *format pentru materiale-text, dar are *baitul de 16 *biți, ceea ce îi permite să codifice 65 536 de caractere. În perspectivă, U. va înlocui standardul ASCII, întrucât permite reprezentarea caracterelor din toate alfabetele folosite astăzi.

UNITATE (DRIVE) / unité / drive. Dispozitiv mecanic și electronic care permite transferul de date înspre și dinspre un *disc.

UNITATE CENTRALĂ de procesare / unité centrale de processage / central processing unit. La origine, recipient care conține toate plăcile cu circuite ale unui computer. Astăzi, denumirea este folosită pentru dispozitivul principal de calcul electronic dintr-un computer. U. c. p. are două componente tipice: una care execută calcule logice și aritmetice și o alta, numită unitate de control, care extrage instrucțiunile din memorie, le decodează și le execută.

UNIX / unix / unix. *Sistem de operare multi-sarcină și multi-utilizator lansat de Bell Laboratories în anii '70 și dezvoltat ulterior de diverse instituții de învățământ și companii comerciale. Greu accesibile utilizatorilor neprofesioniști, versiunile de U. domină net piața sistemelor de operare pentru computere de mare capacitate sau care rulează aplicații de importanță critică (*servere, inclusiv cele destinate Internetului), datorită puterii, versatilității și stabilității de care dau dovadă pe perioade extrem de lungi de utilizare neîntreruptă.

UPLOAD / upload / upload. Livrarea de date (fișiere) spre un computer aflat la distanță în rețea. Ant.: *download.

UPS / UPS / UPS. Acronim pentru *uninterruptable power supply*. Sursă de curent ce include un acumulator, pentru a preveni întreruperea alimentării computerului în cazul unei pene de curent.

URL / URL / URL. Acronim pentru *universal resource locator*. Adresă globală (*protocolul de comunicații folosit, precum și *calea) a documentelor și a altor resurse accesibile prin *Internet. Ex.: *http://www.umfiasi.ro/sssmn/default.html*, unde "http:" este pro-

tocolul, "www.umfiasi.ro/sssmn" este *calea, iar "default.html" este fișierul solicitat.

VARIABILĂ / variable / variable. Entitate căreia i se poate asocia un element, schimbabil ulterior. Ex.: atribuirea valorii "0" mărimii "timp de așteptare".

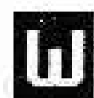
VGA / VGA / VGA. Acronim pentru *Video Graphics Adaptor*. Standard grafic pentru computere, apărut în 1987. VGA permite afișajul în 2 culori la o rezoluție de 640 × 480, 16 culori la 360 x 400 și 256 culori la 320 × 200 *pixeli. V. și SVGA.

VIRUS / virus / virus. În informatică, porțiune de cod executabil autoreproductibil. V. este ascuns într-un *fișier executabil și niciodată în fișierele de genul bazelor de date sau al imaginilor, din care (după execuția respectivului fișier) se poate autocopia în orice alt fișier executat ulterior sau poate efectua diferite acțiuni, cum ar fi afișarea unui mesaj pe monitor, sau modificarea datelor de pe hard disc. Recent au apărut v. pentru fișierele *macro.

VISIBLE HUMAN PROJECT / Visible Human Project / Visible Human Project. Proiect al Bibliotecii Naționale de Medicină din Statele Unite, V. implică crearea unor reprezentări tridimensionale complete, detaliate anatomic, ale corpurilor umane masculin și feminin. În prezent sunt colectate imagini CT, RMN și de criosecțiune transversală la interval de 1 mm ale unor exemplare (cadavre) reprezentative. Scopul pe termen lung al V. este producerea unui sistem care va lega în mod transparent (intuitiv) cunoștințele vizuale de cele simbolice, ca de ex. nume ale părților corpului.

VOXEL / voxel / voxel. Termen provenit din contragerea cuvintelor ***VO**lume **EL**ement*. Cel mai mic element al unei structuri tridimensionale redate de computer, căruia i se pot modifica în mod independent atributele. Echivalentul bidimensional al v. este *pixelul.

VRML / VRML / VRML. Acronim pentru *Virtual Reality Modeling Language*. Limbaj descriptiv pentru prezentarea de obiecte și imagini tridimensionale în *World Wide Web. Intuitiv, VRML este echivalentul 3-D al *HTML, limbajul standard al Internetului. Cu ajutorul unui *plug-in specific, *browserele uzuale pot vizualiza fișierele scrise în VRML (fișiere cu extensia .wrl).

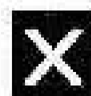
WAN / WAN / WAN. Acronim pentru *wide area network*. Rețea de computere răspândită pe o arie geografică relativ largă, ale cărei conexiuni se relizează de obicei prin *modem radio sau telefon.

WEB / Web / Web. V. *World Wide Web.

WINDOWS / Windows / Windows. Familie de *sisteme de operare produse de firma Microsoft pentru computere personale. Include variantele Windows CE pentru computere supercompacte (palmtop), Windows 3.x, 95 și 98 pentru computerele obișnuite și Windows NT 3.x și NT 4.0 pentru stațiile de lucru de mare putere utilizate ca servere de rețea. W. oferă o interfață grafică (v. GUI) proprie, management de memorie virtuală, *multitasking și suport pentru diverse *periferice. W. domină piața pentru sisteme de operare destinate PC-urilor, dar își reduce actualmente ponderea în favoarea alternativelor reprezentate de sistemele MacOS al firmei Apple și *Linux (o variantă gratuită de *UNIX).

WORLD WIDE WEB / World Wide Web / World Wide Web. Sistem de servere pentru Internet care suportă documente în format specific. Acest format (cel mai adesea *HTML) permite inserarea de hipertext, grafică, fișiere audio și video. Accesul la W.W.W. este facilitat de programe dedicate, denumite *browsere de Web. Abrev.: WWW.

WYSIWYG / WYSIWYG / WYSIWYG. Acronim pentru engl. *what you see is what you get*. Desemnează un procesor de text în care imaginea textului editat, așa cum apare pe monitor, coincide perfect cu rezultatul tipăririi acelui text.

XML / XML / XML. Abreviere pentru *eXtensible Markup Language*. Limbaj descriptiv destinat documentelor de *Web, asemănător cu *HTML, dar oferind multiple facilități suplimentare. XML va înlocui HTML ca format standard pentru Web.

ZIP / ZIP / ZIP. Standard pentru *compresia de date, foarte răspândit printre utilizatorii de PC-uri. Fișierele comprimate în acest standard poartă extensia .zip.

XIII. GLOSAR DE TERMENI MEDICALI POPULARI

Este posibil ca utilizatorii dicționarului să fie surprinși de includerea acestei secțiuni în volumul de față. În realitate, terminologia medicală populară românească este încă, în unele regiuni ale țării, vie și chiar productivă, prin neologismele care mai apar și în prezent, chiar dacă ele sunt puține.

Inițial, am avut intenția ca pe calea colaborării cu o serie de medici practicieni din mediul rural să fie redată, măcar parțial, terminologia populară cu circulație regională. Rezultatele nu au fost chiar pe măsura speranțelor și, în consecință, sursa de bază a rămas bibliografia. Cele mai importante contribuții în domeniul studiului terminologiei medicale populare românești aparțin unor lingviști și filologi. Dintre toate lucrările, cartea lui *I.-Aurel Candrea – Folclorul medical român comparat. Privire generală. Medicina magică*, apărută în prima ediție la Casa Școalelor, în 1944, și publicată într-o nouă ediție recent, la Editura POLIROM din Iași, este excepțională, autorul strălucind prin erudiție și calitatea informației. O a doua lucrare de mare interes pentru întreg corpul medical o are ca autoare pe *Maria Purdela Sitaru* și este intitulată *Etnomedicină lingvistică* (Edit. Amarcord, Timișoara, 1999). În opinia autoarei menționate, care este cea mai autorizată cercetătoare în domeniul terminologiei medicale populare românești (remarcată de *Al. Graur* încă din 1982, în articolul *Medicină lingvistică*, publicat în *Muncitorul sanitar*, nr. 36/1566): "În cadrul perspectivei lingvistice de înregistrare și interpretare a impresionantei *ars* și *materia medica* populare pot fi distinse următoarele orientări: cea etimologică (preponderent comparativist-folclorică sau descriptivistă), cea dialectologică (din unghiul de vedere al geografiei lingvistice), cea onomasiologică și semantică și cea interdisciplinară" (op. cit., p. 31).

Dacă ne referim strict la termenii medicali populari cuprinși în acest capitol al dicționarului, unii dintre aceștia au dispărut sau circulă rar și pe arii restrânse. Destule cuvinte sau sintagme sunt subtile, născute din inteligența populară, ca și dintr-un spirit de observație, uneori surprinzător. Metaforele se îmbină uneori cu farmecul limbajului popular și când ne gândim că multe cuvinte din aceste pagini, cu o vechime considerabilă, dispar încet, asemenea zăpezii când primăvara sosește după o iarnă grea, este firească o nostalgie pentru lumea cuvintelor de odinioară.

Dintr-o perspectivă pragmatică, cunoașterea termenilor medicali aflați încă în circulație poate servi la ameliorarea comunicării medic-pacient și acesta ar putea fi rostul glosarului, chiar dacă el reprezintă doar o colecție de cuvinte și locuțiuni.

Dialogul medic-pacient se desfășoară la două niveluri de limbaj diferite: medicul are nevoie de termeni preciși, îndeosebi anatomici, pentru localizarea bolii, ca și de o exprimare cât mai clară a simptomelor. Bolnavul poate indica sediul și caracteristicile doar aproximativ sau într-un cod verbal cu totul diferit, după cum se poate observa clar din acest glosar.

Uneori, bolnavii și îndeosebi bolnavele recurg la eufemisme pudice, generate atât de evenimentul care îl reprezintă o consultație medicală, cât și de o anumită educație. Alteori este evidentă o opoziție între terminologia medicală și cea populară, până la impresia de vulgaritate, care trebuie percepută cu înțelegere pentru că fiecare pacient utilizează cuvinte din mediul său de viață, uneori chiar din copilărie (deoarece boala poate induce o regresiune către vocabularul infantil). Cultura pacientului, tentația disimulării ca și opusul acesteia, o franchețe care conduce la exagerări complică și mai mult comunicarea.

Medicii cu experiență își adaptează spontan limbajul în funcție de vârsta pacientului, profesia acestuia, rezerva sau dimpotrivă, comportamentul la limita respectului reciproc, neîncrederea pe care bolnavul o manifestă. În aceste cazuri utilizarea unor termeni medicali populari de către ambii locutori își are rostul său. Trebuie să menționăm că în țările francofone și anglofone aceste aspecte ale comunicării verbale medic-pacient sunt abordate sistematic, probă fiind numeroasele lucrări publicate.

TERMEN POPULAR	TERMEN ȘTIINȚIFIC ECHIVALENT SAU SEMNIFICAȚIE
A	
aboală, s. f.	epilepsie
abubă, s. f.	abces dentar alveolar
aburit, adj.	(fig.) aprins la față (cu congestie facială)
acreală în stomac	hiperaciditate gastrică
acrum, s. n.	afte bucale
adăpat, s. n.	intoxicație
adânciturі, s. f. pl.	orbite
aer în stomac	aerofagie
afumat, adj.	amețit, turmentat, beat
agâmbală, s. f.	epilepsie
aghezmuit, adj.	beat
aiurare, s. f.	delir
(a-l) roade (ustura, seca) la ficați	a avea o durere foarte intensă (îndeosebi abdominală)
albeață, s. f.	1) albugo, leucom cornean; 2) cataractă; 3) keratită; 4) sclerotică
albire a părului	caniție
albitură, s. f.	sclerotică
albul ochiului	sclerotică
albuș, s. n.	sclerotică
alifie, s. f.	unguent
(a) aligni, vb.	v. (a) lihni
alte-alea	epilepsie
altoi, s. n.	vaccin
alunică, s. f.	nev pigmentar, efelide
aluniță, s. f.	nev pigmentar, efelide
alunjeală, s. f.	junghi
amețeală, s. f.	vertij
amorțeală, s. f.	insensibilitate trecătoare a unei părți a corpului
anevoie, s. f.	epilepsie
anghină, s. f.	1) amigdalită; 2) angină difterică; 3) faringită
apă, s. f.	1) ascită, anasarcă, hidropizie; 2) transpirație
apă albă	leucom
apă la plămâni	pleurezie, hidrotorax
apă neagră	glaucom
apăsare, s. f.	1) stare a celui copleșit de suferință; ex.: a simți o apăsare; 2) formă a durerii (frecvent folosită pentru a caracteriza o durere în zona cordului, dar și în alte regiuni ale corpului)
(a i se) apleca, vb.	a i se face greață, a suferi o indigestie
aplecare, s. f.	indigestie
aplecate, s. f. pl.	v. aplecare
apostimă, s. f.	furuncul
aprindere, s. f.	1) inflamație; 2) febră
aprinderea cămășii creierului	meningită
aprindere la plămâni	pneumonie, congestie pulmonară
apucat, s. m.	eclampsie
apucătură, s. f.	1) colici; 2) dureri; 3) eclampsie
(a) arde, vb.	1) a suferi sau a face să sufere o durere vie, o arsură la atingerea cu focul sau cu un obiect foarte fierbinte; 2) a avea febră
argint, s. m.	sifilis

argint viu	mercur
arici, s. m.	1) inflamații la nivelul membrelor cailor; 2) neg
armurar, s. m.	antrax
arsuri, s. f. pl.	1) senzație dureroasă, usturătoare; 2) arsuri la stomac, pirozis
arșiță, s. f.	1) febră; 2) febră cu catar respirator preastmatic; 3) herpes; 4) rinită cronică alergică
aruncătură, s. f.	1) suferință determinată de un lucru vrăjit aruncat în calea cuiva; 2) melancolie, ipohondrie
aruncături, s. f. pl.	boli de piele
asmă, s. f.	dispnee, astm bronșic, emfizem pulmonar
astmă, s. f.	v. asmă
astupare în gât	angină difterică
asudarea mâinilor	polihidroză
asudarea picioarelor	polihidroză
(a) asuda, vb.	a transpira
asudoare, s. f.	transpirație
așchie, s. f.	eschilă
atac, s. n.	1) apoplexie; 2) tuberculoză pulmonară
atac de nervi	isterie
ață la limbă	frâu lingual
ațipeală, s. f.	stare de somn superficial sau de semiveghe
B	
babiță, s. f.	gastroenterită la copil
babiți, s. f. pl.	tulburări (de regulă digestive) ale copilului în perioada erupției dentare
babon, s. n.	adenită
bai, s. n.	boală a unui organ
bai la inimă	boală cardiacă
baiul cel rău	epilepsie
bale, s. f. pl.	salivă, hipersalivație
balonare, s. f.	meteorism
bată-i	epilepsie
bărbia urechii	lobul urechii
bătaie de soare	insolație
bătăi de inimă	palpitații, tahicardie, aritmie cardiacă
bătăi de piept	palpitații
bătătură, s. f.	calozitate, clavus
bășică, s. f.	1) veziculă, flictenă; 2) vezică urinară, stomac; 3) umflătură
bășica (cea) rea	pustulă malignă, cărbune
bâiguială, s. f.	delir
bâțâială, s. f.	tremor
belitură, s. f.	excoriație
beregată, s. f.	laringe, parte a gâtului unde se află laringele
beșică, s. f.	v. bășică
beteag, adj.	1) (om) bolnav; 2) infirm, handicapat
betegeală, s. f.	infirmitate
(a) betegi, vb.	v. beteji
betejeală, s. f.	v. betegeală
(a) beteji, vb.	1) tranz. și refl. – a provoca cuiva o infirmitate sau a rămâne infirm; 2) refl. – a se îmbolnăvi; 3) refl. – a face o hernie după efort fizic
beteșug, s. n.	boală, infirmitate, invaliditate
beție, s. f.	alcoolism
blândă, s. f.	papulă, urticarie

blânde din ploaie	urticarie
boala aia	epilepsie
boala babeșului	tuberculoză
boala bărbătească	blenoragie
boala copiilor	epilepsie
boala lipicioasă	ciumă
boala neagră	1) epilepsie; 2) turbare (rar)
boala cu oala	diaree
boala (cea) rea	epilepsie
boala s(c)ifilitică	sifilis
boala de sfeti Valentin	epilepsie
boala trânjilor	hemoroizi
boala turbării	aftă
boala turcilor	ciumă
boală, s. f.	1) febră tifoidă; 2) epilepsie
boală de apă	ascită, anasarcă, hidropizie
boală de aprindere de creieri	encefalită
boală de aprindere de plămâni	congestie pulmonară
boală bolândă	nebunie
boală de brâncă	erizipel
boală la burtă	boală gastrointestinală: diaree, dizenterie, constipație
boală de cap	1) nebunie; 2) turbare
boală câinească	atrepsie, tulburare gravă de nutriție la copilul mic
boală crăpăcioasă	pelagră
boală de creier	1) nebunie; 2) turbare
boală din ceea ce pică jos	epilepsie
boală englezească	rahitism
boală epileptică	epilepsie
boală de foale	dizenterie
boală franțuzească	sifilis
boală de gâlci	amigdalită
boală grabnică	febră tifoidă
boală de grăsime	obezitate
boală grea	1) epilepsie; 2) orice boală incurabilă
boală de grumăzare	angină difterică
boală de gură	scorbut
boală de gușă	boală Basedow-Graves
boală de inimă "stomac"	boală gastrointestinală: diaree, dizenterie, constipație
boală iute	apoplexie
boală de încheietură	reumatism
boală lipicioasă	boală contagioasă
boală lumească	boală venerică, sifilis
boală lungă	febră tifoidă
boală de lungoare	tifos
boală mare	febră tifoidă
boală de matcă	prolaps vaginal
boală de mătrice	eclampsie
boală de miață	febră tifoidă
boală mutătoare	boală contagioasă
boală din naștere	boală ereditară
boală cu nădușeli	astm
boală din născare	boală ereditară
boală din născut	boală ereditară
boală neroadă (nerozească)	nebunie
boală de ochi	1) deochi; 2) trahom
boală ofticoasă	tuberculoză
boală de pântece	boală gastrointestinală: diaree, dizenterie, constipație
boală de piele	dermatoză
boală de piept (a pieptului)	tuberculoză
boală de/la plămâni	tuberculoză

boală de rac	cancer
boală de rânză	boală gastrointestinală: diaree, dizenterie, constipație
boală rusească	febră tifoidă
boală de scârbă	melancolie
boală (cu tuse) seacă	tuberculoză pulmonară
boală sfântă	epilepsie
boală de stomac	boală gastrointestinală: diaree, dizenterie, constipație
boală streină	epilepsie
boală subită	apoplexie
boală de șale	lumbago
boală de turbă	turbare
boală turcească	tifos
boală umplătoare	boală contagioasă
boală urâtă	1) epilepsie; 2) tremurătură
boală (cu tuse) uscată	tuberculoză pulmonară
boală de vânt	paralizie
boală de vintre	boală gastrointestinală: diaree, dizenterie, constipație
boală de zahăr	diabet
boboș, s. m.	glob ocular
boi, s. n.	statură
boierie, s. f.	1) scabie; 2) sifilis
bojoci, s. m. pl.	plămâni
bolânzie, s. f.	alienație mentală
boleaznă, s. f.	1) boală contagioasă; 2) epidemie, epizootie
bolesniță, s. f.	v. boleaznă
boliște, s. f.	v. boleaznă
bolfă, s. f.	nodul, tumoră, umflătură la gât sau în altă parte
bolfe, s. f. pl.	amigdalită, angină difterică
(a) boli, vb.	a fi bolnav
bont, adj.	(despre degete, mâini, picioare) scurt și gros sau amputat
borâtură, s. f.	vomă
boș, s. n.	testicul
boșorog, s. m.	1) (persoană) care suferă de hernie; 2) (om) cu facultățile intelectuale și forțele fizice diminuate (prin îmbătrânire)
boșorogeală, s. f.	1) hernie; 2) stare determinată de senilitate
(a se) boșorogi, vb.	1) a se îmbolnăvi de hernie; 2) (fig.) a se ramoli (de bătrânețe)
brâncă, s. f.	erizipel
broască, s. f.	1) chist sinovial; 2) chist sebaceu sau al glandelor salivare; 3) ganglion inflamat; 4) umflătură
broască sub limbă	ranula
broscuță, s. f.	diminutiv pentru *broască
buba trânjilor	pelagră
buba cea scumpă	osteită falangiană
bubat, s. n.	variolă
bubatul mare	1) varice ulceroase; 2) variolă
bubatul mic	rujeolă
bubă, s. f.	nume generic dat tumefacțiilor cu caracter purulent ale țesutului subcutanat; furuncul, abces, ulcerații
bubă la inimă	enterită
bubă neagră	antrax, cărbune, pustulă malignă, dalac, erizipel
bubă rea	v. bubă neagră
bubă vânătă	v. bubă neagră
bubâlcă, s. f.	amigdalită
bube dulci	1) stafilococie cutanată; 2) impetigo streptococic; 3) eczemă infecțioasă la copil
bube sângeroase	varice ulcerate
buboasa, s. f.	pestă
buboi, s. n.	furuncul, abces, ulcerație

buboi orb	furuncul necolectat
bubulițe, s. f. pl.	abcese, ulcerații
buburuze, s. f. pl.	abcese, ulcerații
bubușoare, s. f. pl.	v. bubulițe
bucă, s. f.	fesă
budihoală, s. f.	v. buduhală
buduhală, s. f.	1) tuse convulsivă; 2) coriză
buhan, s. n.	edem facial
buhăială, s. f.	v. buhan
buiguială, s. f.	delir
bulbuc, s. m.	glob ocular
bulină, s. f.	capsulă medicamentoasă
burboană, s. f.	furuncul apărut pe față sau pe corp
buric, s. n.	ombilic
buricul degetului	vârful degetului sau zona articulației falangelor I- II
burtă, s. f.	stomac
buzăreț, s. n.	pelagră
C	
cahlă, s. f.	cefalee din cauza sobei de tuci
caiarlâc, s. n.	epilepsie
carne, s. f.	mușchi
casa copilului	placentă
cataroi, s. n.	1) apoplexie; 2) guturai, gripă; 3) gută; 4) hemiplegie
căcărae, s. f.	diaree
cădere (a unui organ), s. f.	1) ptoză; 2) ectopie
căderea mușchilor	lumbago
căderea rânzei	dispepsie
căimăceală, s. f.	epilepsie
călcare într-un loc rău	junghi (îndeosebi intercostal, toracic)
călcătură, s. f.	epilepsie
călcâi, s. n.	calcaneu
căldură, s. f.	febră
cămașa creierului	meninge
cămașa inimii	pericard
căpățână, s. f.	craniu
căpială, s. f.	hipocondrie
cărbune, s. n.	antrax
cățel, s. m. pl.	1) cefalee, dureri de cap; 2) turbare
cățel de turbă	1) abcese; 2) ulcerații
cârcel, s. m.	crampă musculară
cârcin, s. m.	flegmon
cârtițe, s. f. pl.	varice, abcese, ulcerații
ceacâr, adj.	1) cu ochi de culori diferite; 2) care suferă de strabism
ceas rău	1) anxietate; 2) epilepsie; 3) tahicardie
ceas slab	epilepsie
ceață (pe ochi), s. f.	cataractă
cel pierit	sifilis
cele de vânt	boli de natură diferită
cerc, s. n.	bandaj herniar
cerul gurii	boltă palatină
cesvârtă, s. f.	coapsă

chelbe, s. f.	cădere patologică a părului, peladă, tinea
chelie, s. f.	alopecie, calviție
chelie căprească	favus
chelie fără bube	peladă
chept, s. n.	piept
cherchelit, adj.	beat (ușor)
chicioare, s. n. pl.	picioare
(a) chihăi, vb.	a tuși sec
chilă, s. f.	hernie
chilăvie, s. f.	v. chilă
chin, s. n.	suferință fizică sau morală intensă
chinurile facerii	travaliu
chiomb, adj.	1) cu acuitate vizuală diminuată; 2) cu debilitate mentală; 3) care suferă de strabism
chiomp, adj.	v. chiomb
chiorăială, s. f.	zgomote hidroaerice intestinale
ciacâr, adj.	v. ceacâr
cihotcă, s. f.	tuberculoză pulmonară
ciolan, s. n.	membru al corpului; (la pl.) schelet al corpului, os
ciont, s. n.	1) membru amputat; 2) os lung de la membrele inferioare; 3) *halux valgus*
ciumă, s. f.	pestă
ciumăfaie, s. f.	pestă cu localizare facială
ciumătaie, s. f.	v. ciumăfaie
ciumeriță, s. f.	indigestie
ciumerniță, s. f.	v. ciumeriță
ciumos, adj.	molipsitor, contagios
ciumurleală, s. f.	indigestie, diaree
ciumurluială, s. f.	v. ciumurleală
ciung, adj.	care are o mică amputație, infirm de un membru
ciupit de vărsat	cu cicatrici de varicelă
ciupitură, s. f.	durere la apucarea cu vârful degetelor a tegumentelor
clănțănit, s. n.	tremor al dinților
clistire, s. f.	clismă
coada ochiului	unghiul extern al ochiului
coajă, s. f.	crustă
cocături, s. f. pl.	furunculi
coccinadă, s. f.	scarlatină
coccinar, s. m.	scarlatină
cochinadă, s. f.	v. coccinadă
cochinar, s. f.	v. coccinar
cocoașă, s. f.	1) cifoză, cifoscolioză, lordoză; 2) rahitism
codănel, s. m.	copil mic
coji în cap	mătreață
coji de lapte	impetigo
coleră, s. f.	1) holeră; 2) diaree gravă
coleți, s. m. pl.	diaree
colți de lup	eschile, necroză
copil de țâță	sugar
copturi, s. f. pl.	furunculi
coracă, s. f.	scarlatină
cordea, s. f.	viermi intestinali, tenie
cordică, s. f.	viermi intestinali, tenie
cori, s. n.	rujeolă
coriză, s. f.	catar, viroză respiratorie
coroiat, adj.	acvilin (cu referire la nas)
corosta, s. f.	scabie

coșuri, s. n. pl.	acnee
cozonăcel, s. m.	rotulă
crăpătură, s. f.	fisură
creier mic	cerebel
crescătură, s. f.	tumoră
crup, s. m.	1) angină difterică; 2) laringită striduloasă
crușală, s. f.	hematurie
cucui, s. n.	echimoză epidurală
cufureală, s. f.	diaree
cui de stricăciune	hernie
cune, s. f. pl.	1) crampe abdominale; 2) constipație
curățenie, s. f.	purgație
curgere de sânge din nas	epistaxis
curmătură, s. f.	lumbago, dureri lombare
curul găinii	1) impetigo; 2) tricofiție
cuțit, s. n.	junghi (în pneumonie, pleurezie, dureri reumatismale sau la nivelul capului)
D	
dalac, s. n.	1) antrax, cărbune; 2) inflamația splinei
dalac la inimă	afecțiune cu dureri abdominale, eventual aceeași cu durerea la lingurea (v.)
dambla, s. f.	1) apoplexie; 2) congestie cerebrală; 3) hemiplegie
damblageală, s. f.	paraplegie
damla, s. f.	v. dambla
dans, s. n.	coree
dartră crustoasă	impetigo
dat, s. n., de dat	eczemă
daturi, s. n. pl.	eczemă
dânsele, s. f. pl., de dânsele	1) reumatism; 2) spondiloză
debra, s. f.	erizipel
deochi, s. n.	1) putere (magică) pe care superstițioșii o atribuie unor persoane, de a îmbolnăvi pe cei asupra cărora își fixează privirea (cu invidie, răutate etc.); 2) efectul privirii care deoache; boala pricinuită de această privire; nevralgii diverse
deochetură, s. f.	v. deochi
(a) deochea, vb.	1) (în superstiții) a vătăma sănătatea sau bunăstarea cuiva printr-o privire rea sau invidioasă; 2) vb. refl. – a se îmbolnăvi de deochi (v.)
descuiet, s. n.	diaree
desnodarea vintrelor	dizenterie
deșelare, s. f.	curbatură
din vânt	blenoragie, gonoree
diochi, s. n.	v. deochi
doftor, s. m.	doctor, medic
domolitor, s. n.	calmant
dor, s. n.	durere fizică
dos, s. n.	spate
dospire, s. f.	fermentație
dropică, s. f.	ascită, anasarcă, hidropizie
dropică la cap	hidrocefalie
ducă-se-n pietre	epilepsie
ducă-se pe pustiu	epilepsie
duhan, s. n.	tutun
duhoare, s. f.	emanație rău mirositoare
durere de cap	cefalee

durere de foale	durere abdominală
durere de gât	amigdalită, faringită
durere de grumaz	durere de gât, torticolis
durere de gură	odontalgie
durere de inimă	durere de stomac
durere de mate	colici intestinale, crampe abdominale
durere de mijloc	lumbago
durere de oase	1) extenuare fizică; 2) reumatism
durere de ochi	conjunctivită
durere de pântece	colică abdominală
durere de picioare, picere, pișioare, chi-cioare, ciolan	reumatism
durere de piept	durere toracică
durere de plămân	pneumonie
durere de schinare	lumbago
durere de stomac	dureri apărute în diferite afecțiuni digestive
durere străpungătoare	durere lancinantă
durere de șale	lumbago
durere dinlăuntru	durere de stomac
E	
epidepsie, s. f.	epilepsie
esuflare, s. f.	dispnee de efort
F	
facere, s. f.	naștere
falcă, s. f.	maxilar (obraz)
faliucă, s. f.	suferință, durere
fapt, s. m.	eczemă
făcătură, s. f.	eczemă
făcut, s. n.	eczemă
fălcariță, s. f.	1) trismus; 2) tetanus; 3) parotidită epidemică
fârnâit, s. n.	cu vorbire nazalizată
femeie grea	gravidă
fierbinteală, s. f.	febră
fiere, s. f.	bilă
fiertură, s. f.	decoct
fior, s. m.	1) senzație ușoară de frig însoțită de tremor; 2) zguduire nervoasă
flecuit, adj.	fără putere
fleșcăit, adj.	fără putere
floare de pucioasă	sulf
flori albe	leucoree
fluierul piciorului	tibia
foale, s. f. pl.	abdomen
foc, s. n.	febră
foc viu	1) zona zoster; 2) erizipel
fonfăit, adj.	cu vorbire nazalizată
fornăit, adj.	v. fonfăit

forteață, s. f.	durere de dinți și de măsele
frant, s. n.	sifilis
fras, s. n.	crampe la copii
frământătură, s. f.	crampă
frântură, s. f.	fractură
frântură din vis	blenoragie, gonoree
freant(ă), s. n. (s. f.)	sifilis
frență, s. f.	sifilis
frenție, s. f.	sifilis
frig, s. n.	frison
(a) frige, vb.	a suferi sau a face să sufere o durere vie, o arsură la atingerea cu focul sau cu un obiect foarte fierbinte
friguri, s. n. pl.	1) malarie; 2) stări febrile acute, însoțite de frisoane
friguri de cap	meningită
friguri galbene	febră galbenă
friguri rele	paludism
friguri tifoide	febră tifoidă
fudulie, s. f.	1) testicul; 2) scabie
fulgerare, s. f.	durere acută violentă
fulgerătură, s. f.	1) epilepsie; 2) junghi; 3) bube în cap la copii
funicei, s. m. pl.	1) furunculi, furunculoză; 2) crampe
funigei, s. m. pl.	acnee
(a) furnica, vb.	senzație neplăcută de mâncărime și înțepături de piele
furnicel, s. m.	furuncul
G	
gance, s. f.	boală
gaura urechii	conduct auditiv extern
gaură la plămâni	tuberculoză cazeoasă pulmonară
gălbinare, s. f.	icter
gălbineală, s. f.	paloare
găselniță, s. f.	epilepsie
găvane, s. f. pl.	orbite
gâfâială, s. f.	dispnee de efort
gâfâire, s. f.	dispnee de efort
gâjială, s. f.	boală de gât, disfonie
gâlcă, s. f.	v. motroacă
gâlci, s. f. pl.	1) amigdalită; 2) angină difterică
gâlmă, s. f.	amigdalită
(a se) gâmfa, vb.	a (se) umfla
gângăvire, s. f.	bâlbâială
gât strâmb	torticolis
gâtlej, s. n.	laringe
gâtuire, s. f.	strangulare
gheb, s. n.	1) cifoză, scolioză, lordoză; 2) rahitism
ghib, s. n.	v. gheb
ghindură, s. f.	ganglion
ghior, s. m.	durere prin cap, prin măsele
ghiorăit, s. n.	borborism
gigiochi, s. n.	v. deochi
giunghi, s. n.	junghi
gogoașă, s. f.	glob ocular
(a) govi, vb.	a nu mânca din cauza bolii

govetă, s. f.	post
gravelă, s. f.	litiază
greabănul gâtului	ceafă
greață, s. f.	indigestie
greutate la rânză	indigestie
greutate la stomac	indigestie
grumaz, s. n.	gât
gurar, s. m.	afte bucale
gușarniță, s. f.	1) trismus; 2) parotidită epidemică
gușă, s. f.	hipertrofia glandei tiroide
gușter, s. m.	1) esofag, luetă; 2) angină difterică, crup; 3) laringită striduloasă
gutunar, s. n.	catar (oculonazal)
guturai , s. n.	catar (oculonazal)
H	
haboală, s. f.	epilepsie
hap, s. n.	pastilă, cașetă
hârcă, s. f.	craniu uman
(a) hârcâi, vb.	a respira cu greutate
hectică, s. f.	tuberculoză
heptică, s. f.	tuberculoză
hibas, adj.	bolnav
hodolan, s. m.	os mare
hoit, s. n.	cadavru
(a) horăi, vb.	a sforăi
horăit, s. n.	sforăit
(a) horcăi, vb.	a respira cu greutate
huiala capului	probabil, o manifestare a hipertensiunii arteriale
huială, s. f.	acufene
I	
icnire, s. f.	1) zgomot scurt; 2) geamăt; 3) sughiț
iele, s. f. pl.	congestie cerebrală, paralizie
ieșire afară cu sânge	dizenterie
inimă rea	dizenterie
ir, s. n.	pomadă
istericale, s. f. pl.	isterie
izbitură, s. f.	boală de inimă care începe cu tremurături
izbucnire, s. f.	erupție
izdat, s. n.	colici intestinale
Î	
îmbătăciune (din slăbire), s. f.	paralizie, pareză
împărătuș, s. m.	luetă
înădușeală, s. f.	1) dispnee; 2) astm; 3) emfizem pulmonar

încheietură, s. f.	articulație
încrucișat, adj., s. m. și f.	cu strabism
încuiere, s. f.	constipație
încuiet la ud	anurie
încuietură, s. f.	constipație
încurcătură de mațe	ocluzie intestinală
înecăciune în piept	dispnee, astm, emfizem pulmonar
înghițire, s. f.	deglutiție
înghițitoare, s. f.	laringe, parte a gâtului unde se află laringele
înnădușeală, s. f.	astm, emfizem, dispnee, transpirație
(a) înnăduși, vb.	a transpira
înnecăciune, s. f.	astm, emfizem, dispnee
înnodare de mațe	ocluzie intestinală
întâlnitură, s. f.	congestie cerebrală, amețeală
întâmpinat, s. n.	reumatism articular acut
întâmpinătură, s. f.	reumatism articular acut
întoarcere, s. f.	recădere
întruiele, s. f.	reumatism
(a) înțepa, vb.	senzație dureroasă punctiformă
înțepenire de încheietură	anchiloză
întremare, s. f.	convalescență
întunchinătură, s. f.	reumatism articular acut
J	
jâg, s. n.	pirozis
jâgărie, s. f.	v. jâgăreală
jâgăreală, s. f.	pirozis
jeguială, s. f.	v. jâgăreală
jig, s. n.	v. jâg
jigăraie, s. f.	v. jâgăreală
jighireală, s. f.	v. jâgăreală
jiguială, s. f.	v. jâgăreală
jerăgai, s. n.	v. jâgăreală
jolnă, s. f.	tumefacție ganglionară la nivelul gâtului, scrofuloză
jolne, s. f. pl.	amigdalită
(a) jugula, vb.	a strânge de gât
julitură, s. f.	excoriație, rană ușoară
junghi, s. n.	1) nevralgie toracică; 2) pneumonie; 3) pleurezie
junghi în piept	durere lancinantă cu localizare toracică
junghietură, s. f.	1) nevralgie toracică; 2) articulația coloanei vertebrale cu baza craniului
jupuială, s. f.	pelagră
jupuitură, s. f.	excoriație, rană ușoară
L	
laba gâștii, s. f.	riduri în unghiul extern al ochiului
lamoste, s. f.	dizenterie la copil, diaree
lângoare, s. f.	1) slăbiciune, moliciune; 2) boală
leac, s. n.	medicament

legat, adj.	impotent
legătură, s. f.	bandaj
leliță, s. f., lelițele, s. f. pl.	paludism
lepădătură, s. f.	avort
lepricã, s. f.	pelagră
leș, s. n.	cadavru
leșin, s. n.	lipotimie, sincopă
lighean, s. n.	bazin
lihneală, s. f.	1) slăbiciune (din cauza foamei); 2) inaniție
(a) lihni, vb.	a avea o senzație de slăbiciune (din cauza foamei); a i se lihni cuiva = a-i veni rău cuiva (de foame, de oboseală etc.)
limbrici, s. m. pl.	oxiuri
(a) linchi, vb.	a mânca fără apetit
lingoare, s. f.	1) febră tifoidă; 2) tifos exantematic
lingurea, s. f.	apendice xifoid, epigastru
lingurică, s. f.	epigastru
lipemanie, s. f.	melancolie
lipitură, s. f.	isterie
lișai, s. n.	impetigo
lovirea de Rusalii	epilepsie
lovitură, s. f.	contuzie
lovitură de izdat	colici intestinale, crampe
lovitură din iele	1) apoplexie; 2) hemiplegie
luare de grai	afazie
luare de mâini, picioare	paralizie
luat din vânt	nevralgie
luatul din sfinte	paralizie
lud, s. m.	nebun
lungoare, s. f.	v. lingoare
lumea ochilor	pupilă
lumina ochiului	pupilă
lumină, s. f.	pupilă
M	
Maica calea	pestă
Maica călătoarea	pestă
matrici, s. f. pl.	1) diaree; 2) varice; 3) colici intestinale, mai ales la copii
mațe, s. n. pl.	intestine
mai, s. n.	ficat
malahie, s. f.	masturbație, onanism
mancă, s. f.	doică
matcă, s. f.	uter
matka, s. f.	prolaps vaginal
matrun, s. m.	colici intestinale
măgăreață, s. f.	tuse convulsivă
mălced, s. m.	pojar
mălic, s. n.	nume generic pentru boli venerice
mărcaviță, s. f.	v. mâlcăviță
mărgăritărel, s. n.	stomatită la copii
mărină din fire	menstruație dureroasă
mărul lui Adam	cartilaj tiroid
măruntaie, s. n. pl.	intestine

mătreață, s. f.	pitiriază
mătrice, s. f.	1) colici intestinale; 2) dureri reumatice; 3) varice; 4) eclampsie
mătușile, s. f. pl.	paludism
mâlcaviță, s. f.	reumatism articular
mâncărime, s. f.	prurit
mâncărime la inimă	diaree
mâncătură, s. f.	sifilis
mânce-l coca	diaree
medițină, s. f.	medicament
melcii ochilor	orbite
mestecare, s. f.	masticație
miasmă, s. f.	1) emanație rău mirositoare; 2) boală contagioasă
miață, s. f.	febră tifoidă
miață, s. f.	febră
miligoi, s. m., miligoci, s. m. pl.	urcior la ochi
minegoci, s. m.	chalazion
mirosul gurii	halenă
mistuire, s. f.	digestie
mistuire grea	dispepsie
mișei, s. m. pl.	infirmi
mișulie, s. f.	sifilis
mitră, s. f.	uter
moalele capului	fontanela la copii
moartea calului	tâmplă
mocăneală, s. f.	umflătură
modâlcă, s. f.	1) ganglion inflamat; 2) chist sebaceu
modâlci, s. f. pl.	amigdalită
moiște, s. f.	tâmplă
(a) molăi, vb.	a mesteca
moleșeală, s. f.	senzație de lipsă de energie (fizică sau/și psihică), apatie
moleți, s. m. pl.	diaree la copiii mici
molimă, s. f.	boală contagioasă, epidemie, epizootie
molipsitor, adj.	contagios
momiță, s. f.	ganglion
mont, s. n.	1) *halux valgus*; 2) (la gât) mărul lui Adam; 3) parte a unui membru după amputare
morb, s. n.	boală
motroacă, s. f.	adenopatie mare (frecvent laterocervicală)
mucedă la dinți	parodontoză, carie dentară
muma pădurii	insomnie
muște zburătoare	fosfene
N	
natimă, s. f.	rană mare care nu se vindecă
năbădaie, s. f.	criză epileptică
năbușală, s. f.	v. nădușeală
năduf, s. n.	astm, emfizem pulmonar, dispnee
năduh, s. n.	v. năduf
nădușeală, s. f.	sudoare, transpirație abundentă, astm bronșic sau cardiac, emfizem pulmonar
(a) năduși, vb.	a transpira
năglugă, s. f.	astm, emfizem pulmonar, dispnee
năjit, s. n.	1) guturai; 2) otită medie; 3) gingivită; 4) nevralgie de trigemen; 5) cefalee; 6) catar nazal; 7) dureri de dinți

nălucire, s. f.	halucinație (auditivă, vizuală)
năsălie, s. f.	suport de lemn, ca o targă, pe care se așează sicriul
născătoare, s. f.	1) (femeie) care naște sau a născut unul sau mai mulți copii; 2) vagin
năsilnic, adj.	violent, brutal
năsilnicie, s. f.	violență, brutalitate, încăpățânare
năuceală, s. f.	confuzie psihică, stupoare
năvârlie, s. f.	convulsii epileptice
năzărire, s. f.	halucinație (auditivă, vizuală)
nebuneală, s. f.	v. nebunie
nebunie, s. f.	alienație mentală
nedormire, s. f.	insomnie
neg, s. m.	verucă, nev
negel, s. m.	diminutiv pentru neg
neliniște, s. f.	anxietate
neputincios, adj.	impotent
neputință, s. f.	impotență
nerodire, s. f.	sterilitate
nisip, s. n.	litiază (vezicală, veziculară)
O	
oase moarte	tuberculoză osoasă
oase moi și strâmbe la copii	rahitism
oblojeală, s. f.	cataplasmă
obrânteală, s. f.	inflamarea unei răni care se agravează și devine mai dureroasă prin expunere la frig
obrinteală, s. f.	v. obrânteală
ochi de pisică	clavus (partea centrală)
ochiu (ăl) orb	tâmplă
ochiu (ăl) mort	tâmplă
(a) odrăsli, vb.	a se naște, a crește
oftică, s. f.	1) tuberculoză; 2) bronșită cronică
oftică în gât	laringită tuberculoasă
ofticos, adj.	1) tuberculos; 2) slab, fără putere, anemic
ogârjit, adj.	slab, fără putere
ojig, s. n.	pirozis
(a, a se) oligui, vb.	(a, a-și) scrânti mâna, piciorul
olog, adj., s. m. sau f.	1) fără un picior sau fără ambele; 2) paraplegic
ologeală, s. f.	paralizie
omuleț, s. m.	luetă
omușor, s. m.	luetă
opăceală, s. f.	confuzie psihică, stupoare
opăreală, s. f.	1) arsură de gradul I – III (cu apă fierbinte); 2) eritem fesier sau pe pliurile inghinale, la copii
opărituri, s. f. pl.	eritem fesier
oprirea udului	retenție urinară, oligurie
orbalț, s. n.	1) erizipel; 2) durere de cap, urechi, picioare; 3) glaucom; 4) trahom; 5) plantă erbace[e] toxică
(a se) orbălți, vb.	a se îmbolnăvi de orbalț (v.)
orbălțit, adj.	bolnav de orbalț (v.)
orbire, s. f.	cecitate
orbul găinilor	hemeralopie
osfică, s. f.	tuberculoză pulmonară
osteneală, s. f.	oboseală

osu (ăl) mort	tâmplă
osul crucii	sacrum
osul noadei	coccix
osul pieptului	stern
otrăvire, s. f.	intoxicație
oușor, s. n.	maleolă
oușorul genunchiului	rotulă
P	
pandalie, s. f.	criză nervoasă, furie, capriciu
panglică, s. f.	tenie
par, s. n.	abces dureros (în special la degetele de la mână)
pată la plămâni	tuberculoză pulmonară
patima copiilor	epilepsie
patimă rea	tremurătură (Parkinson ?)
păducei, s. m. pl.	bătături, dureri și prurit plantar
păducele, s. n. pl.	mâncărime puternică pe tălpi și între degetele picioarelor, cu îngroșarea locală a pielii
păduchi, s. m. pl.	fitiriazis
pălitură, s. f.	contuzie
păreală, s. f.	eritem al feței
păr la deget	panarițiu
pântecare, s. f.	v. pântecăraie
pântece, s. n.	abdomen
pântecăraie, s. f.	1) diaree, sindrom dispeptic; 2) dizenterie
pântecăraie cu sânge	diaree sanguinolentă
pântecărie, s. f.	v. pântecăraie
pânticăraie, s. f.	v. pântecăraie
pârleală, s. f.	pelagră
pârț, s. n.	gaze care se elimină cu zgomot prin orificiul anal
pârțuică, s. f.	diaree
pecingine, s. f.	1) impetigo; 2) tricofiție; 3) eczemă
pecingine rea	pelagră
(a se) pedepsi, vb. refl.	a se chinui
pedepsie, s. f.	epilepsie
perdea pe ochi	1) cataractă; 2) leucom; 3) keratite diverse
peri răi	1) entropion; 2) trichiază
perioadă, s. f.	menstruație
perit, s. m.	sifilis
pete pe obraz	1) cloasmă; 2) pityriasis versicolor
piatră la fiere	litiază vezicală
piatră la bășică	litiază biliară
piatră la rinichi	litiază renală
piept, s. n.	1) sân; 2) torace
pierdere, s. f.	avort
pierdere roșie	metroragie
pierit, s. m.	sifilis
pierzanie, s. f.	avort
pietricele, s. f. pl.	calculi
pipernicit, adj.	1) slab, fără putere; 2) care s-a oprit din creștere, din dezvoltare
piroteală, s. f.	1) somnolență; 2) durere în oase
pistrui, s. m. pl.	efelide
pișatul în pat	incontinență urinară

plămadă, s. f.	copil, odraslă, progenitură
plămădită, adj.	macerată
plămânie, s. f.	pneumonie
plăscare, s. f.	formațiune tumorală de mici dimensiuni situată în regiunea cervicală (la copii)
plecare, s. f.	v. aplecare
plecate, s. f. pl.	v. aplecare
plânsori, s. f. pl.	insomnie
plântă, s. f.	tâmplă
pleasmă, s. f.	iritație a mucoaselor linguală și palatină, îndeosebi la copii
plesne, s. f. pl.	stomatită aftoasă, afte bucale
plesnitură, s. f.	fisură
plesniță, s. f.	v. pleșniță
pleșcaviță, s. f.	1) denumire a unor boli de piele care se manifestă prin leziuni ulcerate sau supurate; 2) erupție (în dermatoze sau în unele boli infecțioase)
pleșcăiță, s. f.	v. pleșcaviță
pleșniță, s. f.	stomatită
pleșuvie, s. f.	alopecie, calviție
pleznitură, s. f.	fisură
poală albă	leucoree
poceală, s. f.	1) boală care, după credințele populare, ar fi provocată de duhuri rele; 2) urâțenie fizică; 3) epilepsie
poceală din iele	v. pocitură
pocit, adj.	cu diformități fizice, diform, desfigurat
pocitură, s. f.	1) congestie cerebrală; 2) paralizie facială; 3) epilepsie
pocitură de ele	v. poceală
podagră, s. f.	gută
pogană, s. f.	aftă bucală
pohoiele, s. f.	cataractă
pojar, s. n.	rujeolă
pojărel, s. n.	rubeolă
ponciș, adj.	care prezintă strabism
post, s. n.	abstinență
potașcă, s. f.	targă
potcă, s. f.	1) persoană slab dezvoltată fizic; 2) vrajbă, ceartă
prapor, s. m.	peritoneu
prapor aprins	peritonită
prapur, s. m.	v. prapor
pretit, s. n.	durere în mâini sau picioare la încheieturi, scrântitură
pripit, s. n.	antrax
prișniță, s. f.	compresă
prítituri, s. f. pl.	contuzii
puchină, s. f.	secreție oculară care se depozitează în unghiul intern sau/și extern al ochilor
pumn, s. m.	carp
punoaie, s. n. pl.	furuncul, furunculoză
purcică, s. f.	1) trismus; 2) parotidită epidemică
pușche, s. f.	aftă bucală
putoare, s. f.	mefitism, odorat
puturos, adj., s. m. și f.	1) miros fetid; 2) leneș
R	
rac, s. m.	1) cancer; 2) erizipel; 3) astm
rana trânjilor	pelagră

rană, s. f.	1) plagă; 2) durere morală
ranulă, s. f.	chist salivar
rapăn, s. n.	boală de piele asemănătoare cu scabia de care suferă copiii, câinii și porcii, uneori și adulții
rapor, s. m.	afecțiune dermică, în relație, de obicei, cu febra
rast, s. n.	1) inflamație a splinei; 2) cașexie
răceală, s. f.	viroză respiratorie
răceală la rărunchi	1) nefrită; 2) lumbago
răgușeală, s. f.	1) alterare a vocii în laringită; 2) laringită
răi, s. m. pl.	boală de stomac
răpănaș, s. n.	scabie
răpănos, adj., s.m. sau f.	1) care are rapăn (v.); 2) murdar
răpciugă, s. f.	morvă
răsfug, s. m.	1) antrax; 2) boală contagioasă a oilor și a caprelor, manifestată prin agalactie
răsturnarea rânzei	indigestie, dispepsie
răsug, s. m.	v. răsfug
răsuri, s. f. pl.	contracții false la naștere
rău, s. n.	boală, durere
răul cel mare	epilepsie
răul copiilor	epilepsie
rânduri roșii	menstruație, metroragie
rânză, s. f.	1) stomac; 2) nume dat unor boli gastrice: dispepsie, ptoză gastrică
răpciugă, s. f.	morvă
rărunchi, s. m.	rinichi
răsuflătoare, s. f.	laringe
răsuflare, s. f.	respirație
rătutit, adj., s. m. și f.	nebun
răgâială, s. f.	eructație
râie, s. f.	scabie
regulă, s. f.	menstră
reumă, s. f.	reumatism
rofii, s. f. pl.	bubulițe apărute la copii imediat după naștere, pe cap și pe față, impetigo, eczemă, eroziuni cutanate
rohii, s. f. pl.	v. rofii
romantism, s. n.	reumatism articular însoțit sau nu de mialgii
ronț, s. n.	cartilaj
rosături, s. f. pl.	răni superficiale produse prin eroziune
roșață, s. f.	1) pelagră; 2) erizipel
rujă, s. f.	pojar
rumegare, s. f.	mericism
ruptoare, s. f.	lumbago
ruptură de os	fractură
ruptură din vis	blenoragie
S	
sașiu, adj.	care suferă de strabism
săgetătură, s. f.	1) apoplexie; 2) nevralgie; 3) hemiplegie
săpunel, s. n.	supozitor
sângele sorocului	mentruație
scăfârlie, s. f.	craniu, extremitate cefalică
scălâmbăit, adj.	cu deformații osoase (membrele, rahisul)
(a) scăpăra, vb.	a fi foarte nervos

scărpineală, s. f.	scabie, râie
scârbă, s. f.	greață
scârnă, s. f.	materii fecale
schilăvie, s. f.	hernie
schimonosit, adj.	cu deformații fizice
schiros, s. n.	cancer
sclintire, s. f., sclintitură	luxație
scopire, s. f.	castrare
scovârlii, s. f. pl.	orbite
scrânteală, s. f.	nebunie, dezechilibru mental, țicneală
scrântitură. s. f.	luxație
scrintire, s. f.	luxație
scrofule, s. f. pl.	adenopatie
scrofuri, s. n. pl.	scrofuloză
(a) scuipa sânge	hemoptizie
scuipat, s. m.	spută, salivă, expectorație
sculament, s. n.	blenoragie, gonoree
scurgere, s. f.	blenoragie, gonoree
scurgere albă	leucoree, infecție cu *Trichomonas* sau *Candida*
scurgeri din urechi	otoree
scurtă, s. f.	adenită, hidrosadenită
scurt de vedere	miop
(a) seca, vb.	durere, emoție vie
serpengea, s. n.	antrax
sfânta de boală	diaree sanguinolentă, dizenterie
sfârc de țâță	mamelon
sfârșeală, s. f.	senzație de lipsă de energie (fizică sau/și psihică), apatie
sfârșenie, s. f.	v, sfârșeală
(a) sfâșia, vb.	a îndurera, a chinui pe cineva (fig.)
sfoiag, s. n.	mucegai
sfreanț, s. n.	sifilis
sfrenţe, s. f. pl.	v. sfrenție
sfrenție, s. f.	sifilis
sfrijit, adj.	fără putere
sighiuala, s. f.	epilepsie
slăbănogie, s. f.	paralizie
slăbiciune, s. f.	durere de picioare
slăbie, s. f.	anemie
sleire nervoasă	neurastenie
sleit, adj.	fără putere
sluțenie, s. f.	diformitate
smintit, adj., s m. și f.	nebun
smochinit, adj.	cu riduri, încrețit ca o smochină
soare sec	insolație
socote, s. f. pl.	atrepsie, tulburare gravă de nutriție la sugari
somnișor, s. m.	mac
soroc, s. n.	1) menstră; 2) deces
spaimă, s. f.	anxietate
spanchiu, adj.	care suferă de strabism
spată, s. f.	omoplat, scapulă
speietură, s. f.	v. sperietură
speriat, adj.	care suferă de sperietură (v.)
sperietură, s. f.	tulburări psihice, mai ales la copii, considerate a fi în relație cu o emoție puternică
spoitul, s. n.	scarlatina
spurcat, adj.	1) care suferă de diaree; 2) dermatoză, tricofiție, impetigo, antrax

spuzeală, s. f.	urticarie, herpes, erupție veziculoasă tegumentară
stat, s. n.	statură
sterp, adj.	steril
stomac stricat	diaree
strâns, adj.	constipat
strânși, s. m. pl.	ascarizi
strânsoare, s. f.	colici intestinale la copii, tetanos
strelici, s. f. pl.	pirozis
strigă, s. f.	diaree la copiii mici
strigoniu, s. m.	cefalee, dureri în regiunea capului
stropșală, s. f.	epilepsie
stropșeală, s. f.	v. stropșală
stropșitură, s. f.	v. stropșală
strudeniță, s. f.	v. strudniță
strudniță, s. f.	gingivită, stomatită, scorbut
strungăreață, s. f.	diastema incisivilor centrali
studeniță, s. f.	v. strudniță
subțioară, s. f.	axilă
sucitură, s. f.	entorsă
suflare, s. f.	respirație
sufleti, s. m. pl.	dispnee
sugel, s. m.	panarițiu
sughiț, s. n.	singultus
sugiu, s. n.	panarițiu
suguiuc, s. n.	v. sugiu
sugui, s. m.	v. sugiu
sui, s. m.	1) dispnee, tuse seacă; 2) astm; 3) cancer; 4) scrofuloză; 5) sifilis; 6) hemoroizi
suiduit, s. m.	plagă vindecată
sulac, s. m.	preput
sulgiu, s. m.	panarițiu
surdumaci, s. m. pl.	colici abdominale
surdumași, s. m. pl.	1) diaree la copiii mici; 2) insolație; 3) colici intestinale
surpare, s. f.	hernie
surpătură, s. f.	v. surpare
surzenie, s. f.	surditate
suspin, s. n.	astm

Ș

șancăn, s. n.	sifilis în faza terțiară
șancăr, s. n.	v. șancăn
șarlah, s. n.	scarlatină
șașiu, adj.	v. sașiu
șezut, s. n.	anus
șira spinării	coloană vertebrală, rahis
șoimănit, s. n.	luarea mâinilor și feței, strâmbarea feței prin intervenția șoimanelor (ielelor)
șont, șoantă, adj.	șchiop, cu un membru superior sau inferior amputat
(a) șontâcăi, vb.	a șchiopăta, a merge cu dificultate
șopârlaiță, s. f.	angină difterică, guturai
șoricioaică, s. f.	arsenic
șorod, adj.	cu membrele inferioare amputate, schilod
șpanchiu, adj.	care suferă de strabism
știrb, adj.	fără unul sau mai mulți dinți

șuhărie, s. f.	viroză respiratorie, coriză
șui, adj.	țicnit, zănatec
șuiu, s. n.	emfizem pulmonar, astm, dispnee
șumenit, adj.	beat (ușor)
T	
talan, s. m.	antrax
tăetură, s. f.	v. tăietură
tăiere împrejur	circumcizie
tăietură, s. f.	plagă tăiată, junghi
tătarcă, s. f.	cancer
tâmpeală, s. f.	hebetudine
tâmpinătură, s. f.	reumatism articular acut
tâmplă, s. f.	os temporal, regiune temporală
târpie, s. f.	umflare a abdomenului
teacă, s. f.	vagin
teafăr, adj.	care este sănătos, inclusiv sub aspect psihic
ticvă, s. f.	v. tigvă
tidvă, s. f.	v. tigvă
tifos, s. n.	febră tifoidă
tigvă, s. f.	craniu uman
tiugă, s. f.	v. tigvă
tivgă, s. f.	v. tigvă
toropeală, s. f.	senzație de lipsă de energie (fizică sau/și psihică), apatie
tragăr, s. m.	adenită
tragân, s. m.	antrax, dalac
(a) trage, vb.	a masa
trăji, s. m. pl.	hemoroizi
trânji, s. m. pl.	hemoroizi, trahomă
trântitură, s. f.	clavus
treapăd, s. n.	diaree, sindrom dispeptic
treapăd cu sânge	dizenterie
trecătură, s. f.	gastroenterită
trecere, s. f.	dizenterie
tremurici, s. n.	paludism
trepădare, s. f.	v. treapăd
triper, s. n.	blenoragie, gonoree
troahnă, s. f.	catar, viroză respiratorie, guturai, gripă
troană, s. f.	v. troahnă
trup, s. n.	penis
tulburare, s. f.	confuzie psihică, stupoare
turbare, s. f.	rabie
tuse, s. f.	bronșită
tuse măgărească	tuse convulsivă
Ț	
țandără, s. f.	eschilă
țăst, s. n.	v. țeastă
țâța cățelei	hidrosadenită

țâță, s. f.	mamelă
țeapă, s. f.	1) pneumonie; 2) pleurezie; 3) dureri reumatismale
țeastă, s. f.	calotă craniană
țest, s. n.	v. țeastă
ținere de minte	memorie
țintit, adj.	care este alienat mintal
țurloi, s. n.	gambă
U	
ud, s. n.	urină
udmă, s. f.	adenită, inflamație a unui ganglion limfatic
udrea, s. f.	stern
uimă, s. f.	inflamație a ganglionilor limfatici, hidrosadenită, furuncul, adenită
ulcior, s. n.	chalazion, orgelet
umblet, s. n.	mers
umflătură, s. f.	nodul, tumoră, flegmon
umflarea pântecelui	meteorism abdominal
urcior, s. n.	orgelet, chalazion
urdinare, s. f.	diaree
urdinare cu sânge	dizenterie
urdinare cu sânge	diaree sanguinolentă
urechion, s. n.	parotidită epidemică
urinare, s. f.	micțiune
usturime, s. f.	1) pirozis, arsură; 2) urzicătură; 3) miros înțepător
V	
vărsat, s. n.	variolă
vărsat în cruce	varicelă
vărsat de vânt	varicelă
(a se) vătăma, vb.	a se îmbolnăvi, a se răni
vătămătură, s. f.	1) hernie; 2) colică abdominală, sindrom dureros abdominal
vâjiituri de (sau în) urechi	acufene
vânăt, adj.	cianotic
vânătaie, s. f.	echimoză
vânătare, s. f.	v. vânătaie
vânt rău	paralizie, congestie cerebrală
vânt sec	v. vânt rău
vânturi, s. n. pl.	tranzit intestinal pentru gaze
vânturile cele rele	1) apoplexie; 2) hemiplegie
vedere, s. f.	pupilă
vedere scurtă	miopie
venin, s. n.	bilă veziculară
venin la inimă	regurgitații amare
viermușori, s. m. pl.	ascarizi
vifor, s. n.	durere de măsele
vine, s. f. pl.	vene
vintre, s. f.	1) abdomen, pântec, burtă; 2) la pl., viscere, măruntaie; 3) diaree sanguinolentă, dizenterie

voame, s. f. pl.	vărsături
vrăjmașa, s. f.	antrax
Z	
zahăr în urină	glicozurie
zapor, s. n.	rujeolă
zăbală, s. f.	ragadă
zăbăluță, s. f.	ragadă
zăcare, s. f.	boală grea și îndelungată
zăcășeală, s. f.	1) boală; 2) inerție, nepăsare
(a) zăcea, vb.	a fi bolnav
zăcere, s. f.	v. zăcare
zăcuș, adj.	care zace bolnav la pat
zăcută de vărsat	cu cicatrice după varicelă
zălezeală, s. f.	v. zălezitură
(a) zălezi, vb.	a zăcea, a slăbi
zălezit, adj.	slab, fără vlagă
zălezitură, s. f.	astenie, moleșeală
zăpreală, s. f.	oligurie, anurie
zăpăceală, s. f.	confuzie psihică, stupoare
zărgenie, s. f.	v. zărgheală
zărgheală, s. f.	nebunie, țicneală, sminteală
zbanchiu, adj.	care suferă de strabism
zbanț, s. n.	ventuză
zburător, s. m.	tulburare psihică, isterie
zdrobitură, s. f.	rană, plagă contuză
zgaibă, s. f.	1) plagă cu crustă; 2) boală de ochi; 3) furuncul
zgaibă dulce	eczemă
zgancă, s. f.	crustă care se formează la nivelul unei plăgi
zgău, s. n.	uter
zgârci, s. n.	cartilaj
zgârciul urechii	pavilionul urechii
zgârietură, s. f.	excoriație
zgrăberniță, s. f.	furuncul mic
zgrăbunțe, s. f. pl.	acnee
zla, s. f.	boală uscată, seacă

XIV. ABREVIERI ALE TITLURILOR REVISTELOR MEDICALE DE CIRCULAŢIE INTERNAŢIONALĂ

O astfel de listă este mai rar cuprinsă în dicţionarele medicale, poate şi pentru faptul că în prezent nu există un sistem universal acceptat de norme internaţionale pentru transcrierea referinţelor bibliografice. Totuşi, îndeosebi după convenţia de la Vancouver din 1978, se conturează o tendinţă unificatoare, susţinută şi de dezvoltarea bazelor de date medicale.

Indicele de faţă cuprinde o selecţie de titluri ale celor mai importante reviste şi abrevierile acestor titluri adoptate în INDEX MEDICUS, MEDLINE şi CURRENT CONTENTS seriile *Life Sciences* şi *Clinical Medicine*. O serie de reviste şi-au încetat apariţia, dar sunt citate în continuare în literatură şi, în consecinţă, menţionarea lor este utilă.

Acad Med
ACADEMIC MEDICINE
Acta Allerg (Kbh)
ACTA ALLERGOLOGICA
Acta Anaesthesiol Belg
ACTA ANAESTHESIOLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Anaesthesiol Scand
ACTA ANAESTHESIOLOGICA SCANDINAVICA (AARHUS)
Acta Anat (Basel)
ACTA ANATOMICA (BASEL)
Acta Biochim Biophys
ACTA BIOCHIMICA BIOPHYSICA
Acta Biochim Pol
ACTA BIOCHIMICA POLONICA
Acta Biol Med Ger
ACTA BIOLOGICA ET MEDICA GERMANICA (BERLIN)
Acta Cardiol (Brux)
ACTA CARDIOLOGICA (BRUXELLES)
Acta Chem Scand
ACTA CHEMICA SCANDINAVICA (COPENHAGEN)
Acta Chir Belg
ACTA CHIRURGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Chir Scand
ACTA CHIRURGICA SCANDINAVICA (STOCKHOLM)
Acta Clin Belg
ACTA CLINICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Cytol (Baltimore)
ACTA CYTOLOGICA (BALTIMORE)
Acta Dermato-Venereol (Stockh)
ACTA DERMATO-VENEROLOGICA (STOCKHOLM)
Acta Diabetol Lat
ACTA DIABETOLOGICA LATINA (MILANO) –
Acta Embryol Exp (Palermo)
ACTA EMBRYOLOGIAE EXPERIMENTALIS (PALERMO)
Acta Endocrinol (Copenh)
ACTA ENDOCRINOLOGICA (COPENHAGEN)
Acta Gastroenterol Belg
ACTA GASTROENTEROLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Gastroenterol Latinoam
ACTA GASTROENTEROLOGICA LATINOAMERICANA (BUENOS AIRES)
Acta Genet Med Gemellol (Roma)
ACTA GENETICAE MEDICAE ET GEMELLOLOGIAE (ROMA)
Acta Haematol (Basel)
ACTA HAEMATOLOGICA (BASEL)
Acta Hepatogastroenterol (Stuttg)
ACTA HEPATO-GASTROENTEROLOGICA (STUTTGART)
Acta Histochem (Jena)
ACTA HISTOCHEMICA (JENA)
Acta Iber Radiol Cancerol
ACTA IBERICA RADIOLOGICA-CANCEROLOGICA (MADRID)
Acta Med Leg Soc (Liege)
ACTA MEDICINAE LEGALIS ET SOCIALIS (LIÈGE)
Acta Med Scand
ACTA MEDICA SCANDINAVICA (STOCKHOLM)
Acta Neurobiol Exp
ACTA NEUROBIOLOGICA EXPERIMENTA
Acta Neurol Belg
ACTA NEUROLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Neurol Latinoam
ACTA NEUROLOGICA LATINOAMERICANA (MONTEVIDEO)
Acta Neurol Scand
ACTA NEUROLOGICA SCANDINAVICA (COPENHAGEN)
Acta Neuropathol (Berlin)
ACTA NEUROPATHOLOGICA (BERLIN)
Acta Obstet Ginecol Hisp Lusit
ACTA OBSTETRICA Y GINECOLOGICA HISPANO-LUSITANA (BARCELONA)
Acta Obstet Gynaecol Jpn
ACTA OBSTETRICA ET GYNAECOLOGICA JAPONICA (TOKYO)
Acta Obstet Gynecol Scand
ACTA OBSTETRICA ET GYNECOLOGICA SCANDINAVICA (STOCKHOLM)
Acta Odontol Scand
ACTA ODONTOLOGICA SCANDINAVICA (TURKU)
Acta Oncol (Madr)
ACTA ONCOLOGICA (MADRID)
Acta Ophthalmol (Copenh)
ACTA OPHTHALMOLOGICA (COPENHAGEN)
Acta Orthop Belg
ACTA ORTHOPAEDICA BELGICA (BRUXELLES)

Acta Orthop Scand
ACTA ORTHOPAEDICA SCANDINAVICA (COPENHAGEN)
Acta Otolaryngol (Stockh)
ACTA OTO-LARYNGOLOGICA (STOCKHOLM)
Acta Otorhinolaryngol Belg
ACTA OTO-RHINO-LARYNGOLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Paediatr Belg
ACTA PAEDIATRICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Paediatr Scand
ACTA PAEDIATRICA SCANDINAVICA (STOCKHOLM)
Acta Paedopsychiatr (BASEL)
ACTA PAEDOPSYCHIATRICA (BASEL)
Acta Pathol Jpn
ACTA PATHOLOGICA JAPONICA (TOKYO)
Acta Pathol Microbiol (Scand A)
ACTA PATHOLOGICA ET MICROBIOLOGICA SCANDINAVICA SECTION A: PATHOLOGY (COPENHAGEN)
Acta Pathol Microbiol (Scand B)
ACTA PATHOLOGICA ET MICROBIOLOGICA SCANDINAVICA SECTION B: MICROBIOLOGY (COPENHAGEN)
Acta Pathol Microbiol (Scand C)
ACTA PATHOLOGICA ET MICROBIOLOGICA SCANDINAVICA SECTION C: IMMUNOLOGY (COPENHAGEN)
Acta Pharmacol Toxicol (Copenh)
ACTA PHARMACOLOGICA ET TOXICOLOGICA (COPENHAGEN)
Acta Physiol Lat Am
ACTA PHYSIOLOGICA LATINO-AMERICANA (BUENOS AIRES)
Acta Physiol Scand
ACTA PHYSIOLOGICA SCANDINAVICA (STOCKHOLM)
Acta Psiquiatr Psicol Am Lat
ACTA PSIQUIATRICA Y PSICOLOGICA DE AMERICA LATINA (BUENOS AIRES)
Acta Psychiatr Belg
ACTA PSYCHIATRICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Psychiatr Scand
ACTA PSYCHIATRICA SCANDINAVICA (COPENHAGEN)
Acta Psychol (Amst)
ACTA PSYCHOLOGICA (AMSTERDAM)
Acta Radiol Diagn (Stockholm)
ACTA RADIOLOGICA: DIAGNOSIS (STOCKHOLM)
Acta Radiol Oncol Radiat Phys Biol
ACTA RADIOLOGICA: ONCOLOGY, RADIATION, PHYSICS, BIOLOGY (STOCKHOLM)
Acta Radiol Ther Phys Biol
ACTA RADIOLOGICA: THERAPY, PHYSICS, BIOLOGY
Acta Rhumatol
ACTA RHUMATOLOGICA (BRUXELLES)
Acta Stomatol Belg
ACTA STOMATOLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Trop (Basel)
ACTA TROPICA (BASEL)
Acta Tuberc Pneumol Belg
ACTA TUBERCULOSEA ET PNEUMOLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Urol Belg
ACTA UROLOGICA BELGICA (BRUXELLES)
Acta Virol
ACTA VIROLOGICA
Actas Dermosifilogr
ACTAS DERMO-SIFILOGRAFICAS (MADRID)
Actas Luso Esp Neurol Psiquiatr
ACTAS LUSO-ESPANOLAS DE NEUROLOGIA, PSIQUIATRIA Y GENGAS AFINES (MADRID)
Actas Urol Esp
ACTAS UROLOGICAS ESPANOLAS (MADRID)
Actual Endocrinol (Paris)
ACTUALITÉS ENDOCRINOLOGIQUES (PARIS)
Actual Odontostomatol (Paris)
ACTUALITÉS ODONTO-STOMATOLOGIQUES (PARIS)
Actual Pharmacol (Paris)
ACTUALITÉS PHARMACOLOGIQUES (PARIS)
Actual Physiol Path
ACTUALITÉS DE PHYSIOLOGIE PATHOLOGIQUE
Addict Behav
ADDICTIVE BEHAVIORS (OXFORD)
Addict Dis
ADDICTIVE DISEASES (FLUSHING NY)
Adm Ment Health
ADMINISTRATION IN MENTAL HEALTH (BETHESDA, MD)
Adolescence
ADOLESCENCE (ROSLYN HEIGHTS, NY)
Adolesc Psychiatry
ADOLESCENT PSYCHIATRY (NEW YORK)
Adv Anat Embryol Cell Biol
ADVANCES IN ANATOMY, EMBRYOLOGY AND CELL BIOLOGY (BERLIN)
Adv Appl Microbiol
ADVANCES IN APPLIED MICROBIOLOGY (NEW YORK)
Adv Biochem Psychopharmacol
ADVANCES IN BIOCHEMICAL PSYCHOPHARMACOLOGY (NEW YORK)
Adv Biol Med Phys
ADVANCES IN BIOLOGICAL AND MEDICAL PHYSICS (NEW YORK)
Adv Biophys (Tokyo)
ADVANCES IN BIOPHYSICS (TOKYO)
Adv Cancer Res
ADVANCES IN CANCER RESEARCH (NEW YORK)
Adv Carbohydr Chem Biochem
ADVANCES IN CARBOHYDRATE CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY (NEW YORK)
Adv Cardiol
ADVANCES IN CARDIOLOGY (BASEL)
Adv Child Dev Behav
ADVANCES IN CHILD DEVELOPMENT AND BEHAVIOR (NEW YORK)
Adv Chromatogr
ADVANCES IN CHROMATOGRAPHY (NEW YORK)
Adv Clin Chem
ADVANCES IN CLINICAL CHEMISTRY (NEW YORK)
Adv Clin Pharmacol
ADVANCES IN CLINICAL PHARMACOLOGY (MŪNCHEN)
Adv Comp Physiol Biochem
ADVANCES IN COMPARATIVE PHYSIOLOGY AND BIOCHEMISTRY (NEW YORK)
Adv Cyclic Nucleotide Res
ADVANCES IN CYCLIC NUCLEOTIDE RESEARCH (NEW YORK)
Adv Cytopharmacol
ADVANCES IN CYTOPHARMACOLOGY (NEW YORK)
Adv Drug Res
ADVANCES IN DRUG RESEARCH (LONDON)
Adv Enzyme Regul
ADVANCES IN ENZYME REGULATION (OXFORD)
Adv Enzymol
ADVANCES IN ENZYMOLOGY AND RELATED AREAS OF MOLECULAR BIOLOGY (NEW YORK)
Adv Exp Med Biol
ADVANCES IN EXPERIMENTAL MEDICINE AND BIOLOGY (NEW YORK)

Adv Food Res
ADVANCES IN FOOD RESEARCH (NEW YORK)
Adv Genet
ADVANCES IN GENETICS (NEW YORK)
Adv Hum Genet
ADVANCES IN HUMAN GENETICS (NEW YORK)
Adv Immunol
ADVANCES IN IMMUNOLOGY (NEW YORK)
Adv Intern Med
ADVANCES IN INTERNAL MEDICINE (CHICAGO)
Adv Lipid Res
ADVANCES IN LIPID RESEARCH (NEW YORK)
Adv Metab Disord
ADVANCES IN METABOLIC DISORDERS (NEW YORK)
Adv Microb Physiol
ADVANCES IN MICROBIAL PHYSIOLOGY (LONDON)
Adv Myocardiol
ADVANCES IN MYOCARDIOLOGY (BALTIMORE)
Adv Nephrol
ADVANCES IN NEPHROLOGY FROM THE NECKER HOSPITAL (CHICAGO)
Adv Neurol
ADVANCES IN NEUROLOGY (NEW YORK)
Adv Obstet Gynaecol
ADVANCES IN OBSTETRICS AND GYNAECOLOGY
Adv Ophthalmol
ADVANCES IN OPHTHALMOLOGY (BASEL)
Adv Otorhinolaryngol
ADVANCES IN OTO-RHINO-LARYNGOLOGY (BASEL)
Adv Parasitol
ADVANCES IN PARASITOLOGY (LONDON)
Adv Pathobiol
ADVANCES IN PATHOBIOLOGY (NEW YORK)
Adv Pediatr
ADVANCES IN PEDIATRICS (CHICAGO)
Adv Pharm Sci
ADVANCES IN PHARMACEUTICAL SCIENCES (LONDON)
Adv Pharmacol Chemother
ADVANCES IN PHARMACOLOGY AND CHEMOTHERAPY (NEW YORK)
Adv Prostaglandin Thromboxane Res
ADVANCES IN PROSTAGLANDIN AND THROMBOXANE RESEARCH (NEW YORK)
Adv Protein Chem
ADVANCES IN PROTEIN CHEMISTRY (NEW YORK)
Adv Psychobiol
ADVANCES IN PSYCHOBIOLOGY (NEW YORK)
Adv Psychosom Med
ADVANCES IN PSYCHOSOMATIC MEDICINE (BASEL)
Adv Sex Horm Res
ADVANCES IN SEX HORMONES RESEARCH (BALTIMORE)
Adv Steroid Biochem Pharmacol
ADVANCES IN STEROID BIOCHEMISTRY AND PHARMACOLOGY (LONDON)
Adv Surg
ADVANCES IN SURGERY (CHICAGO)
Adv Tuberc Res
ADVANCES IN TUBERCULOSIS RESEARCH (BASEL)
Adv Vet Sci Comp Med
ADVANCES IN VETERINARY SCIENCE AND COMPARATIVE MEDICINE (NEW YORK)
Adv Virus Res
ADVANCES IN VIRUS RESEARCH (NEW YORK)
Advan Drug Delivery Rev
ADVANCED DRUG DELIVERY REVIEWS
Advan Ther
ADVANCES IN THERAPY
Age Ageing
AGE AND AGEING (LONDON)
Agressologie
AGRESSOLOGIE (PARIS)
AIDS
AIDS
Ajot
AJOT. THE AMERICAN JOURNAL OF OCCUPATIONAL THERAPY (ROCKVILLE, MD)
Ajr
AJR. AMERICAN JOURNAL OF ROENTGENOLOGY (BALTIMORE)
Ajs
AJS. AMERICAN JOURNAL OF SOCIOLOGY (CHICAGO)
Aktuel, Neurol
AKTUELLE NEUROLOGIE
Albrecht Von Graefes Arch Klin Exp Ophthalmol
ALBRECHT VON GRAEFES ARCHIV FÜR KLINISCHE UND EXPERIMENTELLE OPHTHALMOLOGIE (BERLIN)
Alergia
ALERGIA. REVISTA IBEROAMERICANA DE ALERGO (MEXICO)
Allerg Immunol (Leipz)
ALLERGIE UND IMMUNOLOGIE (LEIPZIG)
Allergol Immunopathol (Madr)
ALLERGOLOGIA ET IMMUNOPATHOLOGIA (MADRID)
Allergy
ALLERGY (COPENHAGEN)
Am Heart J
AMERICAN HEART JOURNAL (ST. LOUIS)
Am J Anat
AMERICAN JOURNAL OF ANATOMY (NEW YORK)
Am J Cancer
AMERICAN JOURNAL OF CANCER (NEW YORK)
Am J Cardiol
AMERICAN JOURNAL OF CARDIOLOGY (NEW YORK)
Am J Clin Nutr
AMERICAN JOURNAL OF CLINICAL NUTRITION (BETHESDA, MD)
Am J Clin Pathol
AMERICAN JOURNAL OF CLINICAL PATHOLOGY (BALTIMORE)
Am J Dermatopathol
AMERICAN JOURNAL OF DERMATOPATHOLOGY (NEW YORK)
Am J Dig Dis
AMERICAN JOURNAL OF DIGESTIVE DISEASES (NEW YORK)
Am J Dis Child
AMERICAN JOURNAL OF DISEASES OF CHILDREN (CHICAGO)
Am J Emerg Med
AMERICAN JOURNAL OF EMERGENCY MEDICINE
Am J Epidemiol
AMERICAN JOURNAL OF EPIDEMIOLOGY (BALTIMORE)
Am J Gastroenterol
AMERICAN JOURNAL OF GASTROENTEROLOGY (NEW YORK)
Am J Hematol
AMERICAN JOURNAL OF HEMATOLOGY (NEW YORK)
Am J Hum Genet
AMERICAN JOURNAL OF HUMAN GENETICS (CHICAGO)
Am J Med Genet
AMERICAN JOURNAL OF MEDICAL GENETICS (NEW YORK)

Am J Med
AMERICAN JOURNAL OF MEDICINE (NEW YORK)
Am J Obstet Gynecol
AMERICAN JOURNAL OF OBSTETRICS AND GYNECOLOGY (ST. LOUIS)
Am J Occup Ther
AMERICAN JOURNAL OF OCCUPATIONAL THERAPY (ROCKVILLE, MD)
Am J Ophthalmol
AMERICAN JOURNAL OF OPHTHALMOLOGY (CHICAGO)
Am J Orthod
AMERICAN JOURNAL OF ORTHODONTICS (ST. LOUIS)
Am J Pathol
AMERICAN JOURNAL OF PATHOLOGY (PHILADELPHIA)
Am J Pediatr Hematol Oncol
AMERICAN JOURNAL OF PEDIATRIC HEMATOLOGY/ONCOLOGY (NEW YORK)
Am J Phys Med
AMERICAN JOURNAL OF PHYSICAL MEDICINE (BALTIMORE)
Am J Physiol
AMERICAN JOURNAL OF PHYSIOLOGY (BETHESDA, MD)
Am J Psychiat
AMERICAN JOURNAL OF PSYCHIATRY (WASHINGTON)
Am J Psychol
AMERICAN JOURNAL OF PSYCHOLOGY (AUSTIN)
Am J Psychother
AMERICAN JOURNAL OF PSYCHOTHERAPY (JAMAICA, NY)
Am J Public Health
AMERICAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH (WASHINGTON)
Am J Reprod Immunol
AMERICAN JOURNAL OF REPRODUCTIVE IMMUNOLOGY
Am J Roentgenol
AMERICAN JOURNAL OF ROENTGENOLOGY, RADIUM THERAPY AND NUCLEAR MEDICINE
Am J Surg Pathol
AMERICAN JOURNAL OF SURGICAL PATHOLOGY (NEW YORK)
Am J Surg
AMERICAN JOURNAL OF SURGERY (NEW YORK)
Am J Trop Med Hyg
AMERICAN JOURNAL OF TROPICAL MEDICINE AND HYGIENE
Am Rev Respir Dis
AMERICAN REVIEW OF RESPIRATORY DISEASE (NEW YORK)
Am Sci
AMERICAN SCIENTIST
Am Surg
AMERICAN SURGEON (PHILADELPHIA)
Amer J Otolaryngol
AMERICAN JOURNAL OF OTOLARYNGOLOGY
Amino Acids
AMINO ACIDS
Anaesthesia
ANAESTHESIA (LONDON)
Anaesthesist
ANAESTHESIST (BERLIN)
Anal Biochem
ANALYTICAL BIOCHEMISTRY (NEW YORK)
Anal Lett
ANALYTICAL LETTERS. CLINICAL AND BIOCHEMICAL ANALYSIS
Anal Quant Cytol
ANALYTICAL AND QUANTITATIVE CYTOLOGY
Anat Embryol (Berlin)
ANATOMY AND EMBRYOLOGY (BERLIN)
Anat Histol Embryol
ANATOMIA, HISTOLOGIA, EMBRYOLOGIA (BERLIN)
Anat Rec
ANATOMICAL RECORD (NEW YORK)
Andrologia
ANDROLOGIA (BERLIN)
Anesth Analg (Paris)
ANESTHÉSIE, ANALGÉSIE, RÉANIMATION (PARIS)
Anesth Analg Curr Res
ANESTHESIA AND ANALGESIA CURRENT RESEARCHES (CLEVELAND)
Anesth Analg
ANESTHESIA AND ANALGESIA
Anesthesiology
ANESTHESIOLOGY (PHILADELPHIA)
Angew Chem Int
ANGEWANDTE CHEMIE (INTERNATIONAL EDITION)
Anim Behav
ANIMAL BEHAVIOUR (LONDON)
Anim Genet
ANIMAL GENETICS
Ann Allergy
ANNALS OF ALLERGY
Ann Anat Pathol (Paris)
ANNALES D'ANATOMIE PATHOLOGIQUE (PARIS)
Ann Anesthesiol Fr
ANNALES DE L'ANESTHÉSIOLOGIE FRANÇAISE (PARIS)
Ann Appl Biol
ANNALS OF APPLIED BIOLOGY (LONDON)
Ann Biol (Paris)
ANNÉE BIOLOGIQUE (PARIS)
Ann Biol Anim Biochim Biophys
ANNALES DE BIOLOGIE ANIMALE, BIOCHIMIE, BIOPHYSIQUE (PARIS)
Ann Biol Clin (Paris)
ANNALES DE BIOLOGIE CLINIQUE (PARIS)
Ann Cardiol Angeiol (Paris)
ANNALES DE CARDIOLOGIE ET D'ANGÉIOLOGIE (PARIS)
Ann Chir Plast
ANNALES DE CHIRURGIE PLASTIQUE (PARIS)
Ann Chir Thorac Cardiovasc
ANNALES DE CHIRURGIE THORACIQUE ET CARDIOVASCULAIRE (PARIS)
Ann Chir
ANNALES DE CHIRURGIE (PARIS)
Ann Clin Biochem
ANNALS OF CLINICAL BIOCHEMISTRY
Ann Clin Lab Sci
ANNALS OF CLINICAL AND LABORATORY SCIENCE
Ann Clin Res
ANNALS OF CLINICAL RESEARCH
Ann Dermatol Venereol
ANNALES DE DERMATOLOGIE ET DE VÉNÉRÉOLOGIE (PARIS)
Ann Endocrinol (Paris)
ANNALES D'ENDOCRINOLOGIE (PARIS)
Ann Genet (Paris)
ANNALES DE GÉNÉTIQUE (PARIS)
Ann Histochim
ANNALES D'HISTOCHIMIE
Ann Hum Biol
ANNALS OF HUMAN BIOLOGY (LONDON)
Ann Hum Genet
ANNALS OF HUMAN GENETICS (LONDON)

Ann Immunol (Paris)
ANNALES D'IMMUNOLOGIE (PARIS)
Ann Inst Pasteur Lille
ANNALES DE L'INSTITUT PASTEUR DE LILLE
Ann Inst Pasteur
ANNALES DE L'INSTITUT PASTEUR (PARIS)
Ann Intern Med
ANNALS OF INTERNAL MEDICINE (PHILADELPHIA)
Ann Med Interne (Paris)
ANNALES DE MÉDECINE INTERNE (PARIS)
Ann Med Psychol (Paris)
ANNALES MÉDICO-PSYCHOLOGIOUES (PARIS)
Ann Med
ANNALS OF MEDICINE
Ann Microbiol (Paris)
ANNALES DE MICROBIOLOGIE (PARIS)
Ann Neurol
ANNALS OF NEUROLOGY (BOSTON)
Ann Nutr Aliment
ANNALES DE LA NUTRITION ET DE L'ALIMENTATION (PARIS)
Ann NY Acad Sci
ANNALS OF THE NEW YORK ACADEMY OF SCIENCES (NEW YORK)
Ann Occup Hyg
ANNALS OF OCCUPATIONAL HYGIENE
Ann Oncol
ANNALS OF ONCOLOGY
Ann Ophthalmol
ANNALS OF OPHTHALMOLOGY (CHICAGO)
Ann Otol Rhinol Laryngol
ANNALS OF OTOLOGY, RHINOLOGY & LARYNGOLOGY
Ann Otolaryngol Chir Cervicofac
ANNALES D'OTO-LARYNGOLOGIE ET DE CHIRURGIE CERVICO-FACIALE (PARIS)
Ann Parasitol Hum Comp
ANNALES DE PARASITOLOGIE HUMAINE ET COMPARÉE (PARIS)
Ann Pharm Fr
ANNALES PHARMACEUTIQUES FRANÇAISES (PARIS)
Ann Phys Biol Med
ANNALS OF PHYSIOLOGICAL AND BIOLOGICAL MEDICINE
Ann Plast Surg
ANNALS OF PLASTIC SURGERY (BOSTON)
Ann R Coll Surg Engl
ANNALS OF THE ROYAL COLLEGE OF SURGEONS OF ENGLAND (LONDON)
Ann Radiol (Paris)
ANNALES DE RADIOLOGIE (PARIS)
Ann Rech Vet
ANNALES DE RECHERCHES VÉTÉRINAIRES (PARIS)
Ann Rheum Dis
ANNALS OF THE RHEUMATIC DISEASES (LONDON)
Ann Soc Belg Med Trop
ANNALES DE LA SOCIÉTÉ BELGE DE MÉDECINE TROPICALE (BRUXELLES)
Ann Surg
ANNALS OF SURGERY (PHILADELPHIA)
Ann Thorac Surg
ANNALS OF THORACIC SURGERY (BOSTON)
Ann Trop Med Parasit
ANNALS OF TROPICAL MEDICINE AND PARASITOLOGY
Ann Urol
ANNALS OF UROLOGY
Annee Psychol
ANNÉE PSYCHOLOGIQUE (PARIS)
Annu Rev Biochem
ANNUAL REVIEW OF BIOCHEMISTRY
Annu Rev Biophys Bioeng
ANNUAL REVIEW OF BIOPHYSICS AND BIOENGINEERING
Annu Rev Genet
ANNUAL REVIEW OF GENETICS
Annu Rev Med
ANNUAL REVIEW OF MEDICINE
Annu Rev Microbiol
ANNUAL REVIEW OF MICROBIOLOGY
Annu Rev Pharmacol
ANNUAL REVIEW OF PHARMACOLOGY
Annu Rev Physiol
ANNUAL REVIEW OF PHYSIOLOGY
Annu Rev Psychol
ANNUAL REVIEW OF PSYCHOLOGY
Antibiot Chemother
ANTIBIOTICS AND CHEMOTHERAPY (BASEL)
Antibiotica
ANTIBIOTICA (ROMA)
APMIS
ACTA PATHOLOGICA, MICROBIOLOGICA ET IMMUNOLOGICA SCANDINAVICA
Appl Environ Microbiol
APPLIED AND ENVIRONMENTAL MICROBIOLOGY (WASHINGTON)
Appl Immunohistochem
APPLIED IMMUNOHISTOCHEMISTRY
Appl Neurophysiol
APPLIED NEUROPHYSIOLOGY (BASEL)
Arch Anat Cytol Pathol
ARCHIVES D'ANATOMIE ET DE CYTOLOGIE PATHOLOGIQUE (PARIS)
Arch Anat Histol Embryol (Strasb)
ARCHIVES D'ANATOMIE, D'HISTOLOGIE ET D'EMBRYOLOGIE (STRASBOURG)
Arch Anat Microsc Morphol Exp
ARCHIVES D'ANATOMIE MICROSCOPIQUE ET DE MORPHOLOGIE EXPÉRIMENTALE (PARIS)
Arch Anat Path
ARCHIVES D'ANATOMIE PATHOLOGIQUE (PARIS)
Arch Androl
ARCHIVES OF ANDROLOGY
Arch Belg Med Soc
ARCHIVES BELGES DE MÉDECINE SOCIALE, HYGIÈNE, MÉDECINE DU TRAVAIL ET MÉDECINE LÉGALE (BRUXELLES)
Arch Biochem Biophys
ARCHIVES OF BIOCHEMISTRY AND BIOPHYSICS
Arch Biol (Liège)
ARCHIVES DE BIOLOGIE (LIÈGE)
Arch Biol Med Exp
ARCHIVES DE BIOLOGIE ET DE MÉDECINE EXPÉRIMENTALE
Arch Dermatol Res
ARCHIVES OF DERMATOLOGICAL RESEARCH (BERLIN)
Arch Dermatol
ARCHIVES OF DERMATOLOGY (CHICAGO)
Arch Dis Child
ARCHIVES OF DISEASE IN CHILDHOOD (LONDON)
Arch Environ Contam Toxicol
ARCHIVES OF ENVIRONMENTAL CONTAMINATION TOXICOLOGY (NEW YORK)
Arch Environ Health
ARCHIVES OF ENVIRONMENTAL HEALTH (WASHINGTON)

Arch Esp Urol
ARCHIVOS ESPANOLES DE UROLOGIA (MADRID)
Arch Fam Med
ARCHIVES OF FAMILY MEDICINE
Arch Fr Mal App Dig
ARCHIVES FRANÇAISES DES MALADIES DE L'APPARAT DIGESTIF (PARIS)
Arch Fr Pediatr
ARCHIVES FRANÇAISES DE PÉDIATRIE (PARIS)
Arch Gen Psychiat
ARCHIVES OF GENERAL PSYCHIATRY
Arch Ges Virusforsch
ARCHIV FÜR DIE GESAMTE VIRUSFORSCHUNG
Arch Geschwulstforsch
ARCHIV FÜR GESCHWULSTFORSCHUNG
Arch Gynaek
ARCHIV FÜR GYNAEKOLOGIE
Arch Immunol Ther Exp Artery
ARCHIVUM IMMUNOLOGIAE ET THERAPIAE EXPERIMENTALIS ARTERY
Arch Inst Pasteur Alger
ARCHIVES DE L'INSTITUT PASTEUR D'ALGÉRIE
Arch Int Pharmacodyn
ARCHIVES INTERNATIONALES DE PHARMACODYNAMIE
Arch Int Physiol Biochim
ARCHIVES INTERNATIONALES DE PHYSIOLOGIE ET DE BIOCHIMIE (LIÈGE)
Arch Intern Med
ARCHIVES OF INTERNAL MEDICINE (CHICAGO)
Arch Ital Biol
ARCHIVES ITALIENNES DE BIOLOGIE
Arch Mal Coeur
ARCHIVES DES MALADIES DU COEUR ET DES VAISSEAUX (PARIS)
Arch Microbiol
ARCHIVES OF MICROBIOLOGY (BERLIN)
Arch Neurol (Paris)
ARCHIVES DE NEUROLOGIE (PARIS)
Arch Neurol
ARCHIVES OF NEUROLOGY (CHICAGO)
Arch Ophtal (Paris)
ARCHIVES D'OPHTALMOLOGIE ET REVUE GENERALE D'OPHTALMOLOGIE
Arch Ophthalmol
ARCHIVES OF OPHTHALMOLOGY (NEW YORK)
Arch Oral Biol
ARCHIVES OF ORAL BIOLOGY
Arch Orthop Traum Surg
ARCHIVES OF ORTHOPEDIC AND TRAUMATIC SURGERY
Arch Otolar - Head Neck Surgery
ARCHIVES OF OTOLARYNGOLOGY-HEAD & NECK SURGERY
Arch Otolaryngol
ARCHIVES OF OTOLARYNGOLOGY (CHICAGO)
Arch Otorhinolaryngol
ARCHIVES OF OTO-RHINO-LARYNGOLOGY (BERLIN)
Arch Pathol Lab Med
ARCHIVES OF PATHOLOGY AND LABORATORY MEDICINE (CHICAGO)
Arch Pediatr Adolesc Med
ARCHIVES OF PEDIATRICS & ADOLESCENT MEDICINE
Arch Phys Med Rehabil
ARCHIVES OF PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION (CHICAGO)
Arch Sci Physiol
ARCHIVES DES SCIENCES PHYSIOLOGIQUES (PARIS)

Arch Surg
ARCHIVES OF SURGERY (CHICAGO)
Arch Virol
ARCHIVES OF VIROLOGY
Archives Pediatrie
ARCHIVES DE PEDIATRIE
Arthr Rheum
ARTHRITIS AND RHEUMATISM (NEW YORK)
Artif Intel Med
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MEDICINE
Asian Pac J Allergy Immunol
ASIAN PACIFIC JOURNAL OF ALLERGY AND IMMUNOLOGY
Atherosclerosis
ATHEROSCLEROSIS (AMSTERDAM)
Audiology
AUDIOLOGY (BASEL)
Aust J Biol Sci
AUSTRALIAN JOURNAL OF BIOLOGICAL SCIENCES EAST (MELBOURNE)
Aust J Exp Biol Med Sci
AUSTRALIAN JOURNAL OF EXPERIMENTAL BIOLOGY AND MEDICAL SCIENCES (ADELAIDE)
Aust J Ophthalmol
AUSTRALIAN JOURNAL OF OPHTHALMOLOGY (SYDNEY)
Aust J Plant Physiol
AUSTRALIAN JOURNAL OF PLANT PHYSIOLOGY
Aust NZ J Med
AUSTRALIAN AND NEW ZEALAND JOURNAL OF MEDICINE (SYDNEY)
Aust NZ J Obstet Gynaecol
AUSTRALIAN AND NEW ZEALAND JOURNAL OF OBSTETRICS AND GYNAECOLOGY (MELBOURNE)
Aust Paediatr J
AUSTRALIAN PAEDIATRIC JOURNAL (MELBOURNE)
Bact Rev
BACTERIOLOGICAL REVIEWS
Basic Appl Histochem
BASIC AND APPLIED HISTOCHEMISTRY (MILANO)
Basic Life Sci
BASIC LIFE SCIENCES (NEW YORK)
Basic Res Cardiol
BASIC RESEARCH IN CARDIOLOGY
Behav Biol
BEHAVIORAL BIOLOGY
Behav Brain Res
BEHAVIOURAL BRAIN RESEARCH
Behav Brain Sci
THE BEHAVIORAL AND BRAIN SCIENCES
Behav Genet
BEHAVIOR GENETICS (NEW YORK)
Behav Neural Biol
BEHAVIORAL AND NEURAL BIOLOGY (NEW YORK)
Behav Process
BEHAVIOURAL PROCESSES
Behav Res Ther
BEHAVIOUR RESEARCH AND THERAPY (OXFORD)
Behav Sci
BEHAVIORAL SCIENCE (ANN ARBOR, MI)
Behaviour
BEHAVIOUR
Beitr Orthop Traumatol
BEITRAEGE ZUR ORTHOPAEDIE UND TRAUMATOLOGIE (BERLIN)
Biochem Biophys Res Commun
BIOCHEMICAL AND BIOPHYSICAL RESEARCH COMMUNICATIONS (NEW YORK)

Biochem Exp Biol
BIOCHEMISTRY AND EXPERIMENTAL BIOLOGY (PADUA)
Biochem Genet
BIOCHEMICAL GENETICS (NEW YORK)
Biochem J
BIOCHEMICAL JOURNAL (LONDON)
Biochem Med
BIOCHEMICAL MEDICINE (NEW YORK)
Biochem Mol Biol Int
BIOCHEMISTRY AND MOLECULAR BIOLOGY INTERNATIONAL
Biochem Pharmacol
BIOCHEMICAL PHARMACOLOGY (OXFORD)
Biochem Soc Symp
BIOCHEMICAL SOCIETY SYMPOSIUM (LONDON)
Biochem Soc Trans
BIOCHEMICAL SOCIETY TRANSACTIONS (LONDON)
Biochemistry-USA
BIOCHEMISTRY (WASHINGTON)
Biochim Biophys Acta SAU **BBA**, URMATĂ DE DENUMIREA DOMENIULUI CĂRUIA APARȚINE SERIA REVISTEI; EX.: BBA-BIOMEMBRANES
BIOCHIMICA ET BIOPHYSICA ACTA (AMSTERDAM)
Biochimie
BIOCHIMIE (PARIS)
Biodrugs
BIODRUGS
Bioimaging
BIOIMAGING
Bioinformatics
BIOINFORMATICS
Biol Cell (Paris)
BIOLOGIE CELLULAIRE (PARIS)
Biol Chem
BIOLOGICAL CHEMISTRY
Biol Cybern
BIOLOGICAL CYBERNETICS
Biol Gastroenterol (Paris)
BIOLOGIE ET GASTROENTÉROLOGIE (PARIS)
Biol Med (Paris)
BIOLOGIE MÉDICALE (PARIS)
Biol Membrany
BIOLOGICHESKIE MEMBRANY
Biol Neonate
BIOLOGY OF THE NEONATE (BASEL)
Biol Psychiatry
BIOLOGICAL PSYCHIATRY (NEW YORK)
Biol Psychol
BIOLOGICAL PSYCHOLOGY (AMSTERDAM)
Biol Reprod
BIOLOGY OF REPRODUCTION (NEW YORK)
Biol Tr Elem Res
BIOLOGICAL TRACE ELEMENT RESEARCH
Biomaterials
BIOMATERIALS
Biomed Mass Spectrom
BIOMEDICAL MASS SPECTROMETRY
Biomed Res
BIOMEDICAL RESEARCH
Biomedicine
BIOMEDICINE (PARIS)
Biomembranes
BIOMEMBRANES (NEW YORK)
Biometrics
BIOMETRICS (WASHINGTON)
Biometrika
BIOMETRIKA
Biopharm Drug Dispos
BIOPHARMACEUTICS & DRUG DISPOSITION
Biophys J
BIOPHYSICAL JOURNAL (NEW YORK)
Biopolymers
BIOPOLYMERS (NEW YORK)
Biorheology
BIORHEOLOGY (OXFORD)
Biosystems
BIOSYSTEMS (AMSTERDAM)
Biotech Histochem
BIOTECHNICS & HISTOCHEMISTRY
Birth Defects
BIRTH DEFECTS; ORIGINAL ARTICLE SERIES (NEW YORK)
Blood Cells
BLOOD CELLS (BERLIN)
Blood Purificat
BLOOD PURIFICATION
Blood Vessels
BLOOD VESSELS (BASEL)
Blood
BLOOD (NEW YORK)
Blut
BLUT (BERLIN)
Bol Med Hosp Infant Mex
BOLETIN MEDICO DEL HOSPITAL INFANTIL DE MEXICO
Boll Soc Ital Biol Sper
BOLLETTINO-SOCIETA ITALIANA BIOLOGIA SPERIMENTALE (NAPOLI)
Boll Soc Ital Cardiol
BOLLETTINO DELLA SOCIETA ITALIANA DI CARDIOLOGIA (ROMA)
Bone Marrow Transplant
BONE MARROW TRANSPLANTATION
Bot Acta
BOTANICA ACTA
Br Dent J
BRITISH DENTAL JOURNAL (LONDON)
Br Heart J
BRITISH HEART JOURNAL (LONDON)
Br J Anaesth
BRITISH JOURNAL OF ANAESTHESIA
Br J Audiol
BRITISH JOURNAL OF AUDIOLOGY (LONDON)
Br J Cancer
BRITISH JOURNAL OF CANCER (LONDON)
Br J Clin Pharmacol
BRITISH JOURNAL OF CLINICAL PHARMACOLOGY (LONDON)
Br J Clin Pract
BRITISH JOURNAL OF CLINICAL PRACTICE (LONDON)
Br J Dermatol
BRITISH JOURNAL OF DERMATOLOGY (LONDON)
Br J Dis Chest
BRITISH JOURNAL OF DISEASES OF THE CHEST (LONDON)
Br J Exp Pathol
BRITISH JOURNAL OF EXPERIMENTAL PATHOLOGY (LONDON)
Br J Haematol
BRITISH JOURNAL OF HAEMATOLOGY (OXFORD)
Br J Med Psychol
BRITISH JOURNAL OF MEDICAL PSYCHOLOGY (LETCHWORTH, ENG)
Br J Nutr
BRITISH JOURNAL OF NUTRITION (LONDON)

Br J Obstet Gynaecol
BRITISH JOURNAL OF OBSTETRICS AND GYNAECOLOGY (LONDON)
Br J Ophthalmol
BRITISH JOURNAL OF OPHTHALMOLOGY (LONDON)
Br J Oral Surg
BRITISH JOURNAL OF ORAL SURGERY (EDINBURGH)
Br J Pharmacol
BRITISH JOURNAL OF PHARMACOLOGY (LONDON)
Br J Plast Surg
BRITISH JOURNAL OF PLASTIC SURGERY (EDINBURGH)
Br J Psychiatry
BRITISH JOURNAL OF PSYCHIATRY (LONDON)
Br J Psychol
BRITISH JOURNAL OF PSYCHOLOGY (LETCHWORTH, ENG)
Br J Radiol
BRITISH JOURNAL OF RADIOLOGY (LONDON)
Br J Sociol
BRITISH JOURNAL OF SOCIOLOGY (LONDON)
Br J Surg
BRITISH JOURNAL OF SURGERY (BRISTOL)
Br J Urol
BRITISH JOURNAL OF UROLOGY (EDINBURGH)
Br Med Bull
BRITISH MEDICAL BULLETIN (LONDON)
Br Med J
BRITISH MEDICAL JOURNAL (LONDON)
Brain Behav Evo
BRAIN BEHAVIOR AND EVOLUTION (BASEL)
Brain Lang
BRAIN AND LANGUAGE
Brain Res Bull
BRAIN RESEARCH BULLETIN (PHOENIX, NY)
Brain Res
BRAIN RESEARCH (AMSTERDAM)
Brain
BRAIN (LONDON)
Breast Cancer Res Treat
BREAST CANCER RESEARCH AND TREATMENT
Bronches
BRONCHES (PARIS)
Bronchopneumologie
BRONCHO-PNEUMOLOGIE (PARIS)
Brux Med
BRUXELLES MÉDICAL (BRUXELLES)
Bull Acad Natl Med (Paris)
BULLETIN DE L'ACADÉMIE NATIONALE DE MÉDECINE (PARIS)
Bull Assoc Anat (Nancy)
BULLETIN DE L'ASSOCIATION DES ANATOMISTES
Bull Biol Fr Belg
BULLETIN BIOLOGIQUE DE LA FRANÇE ET DE LA BELGIQUE (PARIS)
Bull Cancer (Paris)
BULLETIN DU CANCER (PARIS)
Bull Environ Contam Toxicol
BULLETIN OF ENVIRONMENTAL CONTAMINATION TOXICOLOGY
Bull Eur Physiopathol Respir
BULLETIN EUROPÉEN DE PHYSIOPATHOLOGIE RESPIRATOIRE (OXFORD)
Bull Inst Pasteur
BULLETIN DE L'INSTITUT PASTEUR
Bull Int Union Tuberc
BULLETIN OF THE INTERNATIONAL UNION AGAINST TUBERCULOSIS (PARIS)
Bull Math Biol
BULLETIN OF MATHEMATICAL BIOLOGY
Bull Mem Soc Fr Ophtalmol
BULLETINS ET MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ FRANÇAISE D'OPHTALMOLOGIE (PARIS)
Bull NY Acad Med
BULLETIN OF THE NEW YORK ACADEMY OF MEDICINE (NEW YORK)
Bull Physiopath Resp
BULLETIN DE PHYSIOPATHOLOGIE RESPIRATOIRE
Bull Rheum Dis
BULLETIN ON THE RHEUMATIC DISEASES (NEW YORK)
Bull Soc Belge Ophtalmol
BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ BELGE D'OPHTALMOLOGIE (BRUXELLES)
Bull Soc Int Chir
BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ INTERNATIONALE DE CHIRURGIE
Bull Soc Med Afr Noire Lang Fr
BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ MÉDICALE D'AFRIQUE NOIRE DE LANGUE FRANÇAISE (DAKAR)
Bull Soc Ophtalmol Fr
BULLETIN DES SOCIÉTÉS D'OPHTALMOLOGIE DE FRANÇE (PARIS)
Bull WHO
BULLETIN OF THE WORLD HEALTH ORGANISATION
C R Acad Sci (Paris)
COMPTES RENDUS HEBDOMADAIRES DES SÉANCES DE L'ACADÉMIE DES SCIENCES (PARIS)
C R Soc Biol (Paris)
COMPTES RENDUS DES SÉANCES DE LA SOCIÉTÉ DE BIOLOGIE ET DE SES FILIALES (PARIS)
CA-A Cancer J Clin
CA-A CANCER JOURNAL OF CLINICIANS
Cah Sociol Demogr Med
CAHIERS DE SOCIOLOGIE ET DE DÉMOGRAPHIE MÉDICALES (PARIS)
Calcif Tiss Res
CALCIFIED TISSUE RESEARCH
Can Anaesth Soc J
CANADIAN ANAESTHETISTS SOCIETY JOURNAL (TORONTO)
Can Fam Phys
CANADIAN FAMILY PHYSICIAN
Can J Anaesth
CANADIAN JOURNAL OF ANAESTHESIA / JOURNAL CANADIEN D'ANESTHÉSIE
Can J Biochem
CANADIAN JOURNAL OF BIOCHEMISTRY (OTTAWA)
Can J Comp Med
CANADIAN JOURNAL OF COMPARATIVE MEDICINE (OTTAWA)
Can J Genet Cytol
CANADIAN JOURNAL OF GENETICS AND CYTOLOGY (OTTAWA)
Can J Microbiol
CANADIAN JOURNAL OF MICROBIOLOGY (OTTAWA)
Can J Neurol Sci
CANADIAN JOURNAL OF NEUROLOGICAL SCIENCES (WINNIPEG)
Can J Ophthalmol
CANADIAN JOURNAL OF OPHTHALMOLOGY (MONTRÉAL)
Can J Physiol Pharmacol
CANADIAN JOURNAL OF PHYSIOLOGY AND PHARMACOLOGY (OTTAWA)

Can J Psychiatry
CANADIAN JOURNAL OF PSYCHIATRY. REVUE CANADIENNE DE PSYCHIATRIE (OTTAWA)
Can J Psychol
CANADIAN JOURNAL OF PSYCHOLOGY (TORONTO)
Can J Public Health
CANADIAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH. REVUE CANADIENNE DE SANTÉ PUBLIQUE (OTTAWA)
Can J Surg
CANADIAN JOURNAL OF SURGERY (OTTAWA)
Can Med Ass J
CANADIAN MEDICAL ASSOCIATION JOURNAL (OTTAWA)
Cancer
CANCER (PHILADELPHIA)
Cancer (Amst)
CANCER (AMSTERDAM)
Cancer (Brux)
CANCER (BRUXELLES)
Cancer Biochem Biophys
CANCER BIOCHEMISTRY BIOPHYSICS (LONDON)
Cancer Chemother Pharmacol
CANCER CHEMOTHERAPY AND PHARMACOLOGY (BERLIN)
Cancer Chemother Rep
CANCER CHEMOTHERAPY REPORTS
Cancer Clin Trials
CANCER CLINICAL TRIALS (NEW YORK)
Cancer Genet Cytogenet
CANCER GENETICS AND CYTOGENETICS
Cancer Lett
CANCER LETTERS (AMSTERDAM)
Cancer Res
CANCER RESEARCH (BALTIMORE)
Cancer Treat Rev
CANCER TREATMENT REVIEW (LONDON)
Carbohydr Res
CARBOHYDRATE RESEARCH (AMSTERDAM)
Carcinog Compr Surv
CARCINOGENESIS: A COMPREHENSIVE SURVEY (NEW YORK)
Cardiology
CARDIOLOGY (BASEL)
Cardiovasc Clin
CARDIOVASCULAR CLINICS (PHILADELPHIA)
Cardiovasc Res
CARDIOVASCULAR RESEARCH (LONDON)
Caryologia
CARYOLOGIA
Cathet Cardiovasc Diagn
CATHETERIZATION AND CARDIOVASCULAR DIAGNOSIS (NEW YORK)
Cell Biol Int Rep
CELL BIOLOGY INTERNATIONAL REPORTS (LONDON)
Cell Biol Toxicol
CELL BIOLOGY AND TOXICOLOGY
Cell Biophys
CELL BIOPHYSICS (LONDON)
Cell Calcium
CELL CALCIUM
Cell Differ
CELL DIFFERENTIATION (AMSTERDAM)
Cell Immunol
CELLULAR IMMUNOLOGY (NEW YORK)
Cell Mol Biol
CELLULAR AND MOLECULAR BIOLOGY (ELMSFORD, NY)
Cell Mol Life Sci
CELLULAR AND MOLECULAR LIFE SCIENCES
Cell Physiol Biochem
CELLULAR PHYSIOLOGY AND BIOCHEMISTRY
Cell Tissue Res
CELL AND TISSUE RESEARCH (BERLIN)
Cell
CELL (CAMBRIDGE, MA)
Cellule
CELLULE (LOUVAIN)
Cesk Pediatr
CESKOSLOVENSKA PEDIATRIE (PRAHA)
Chem Biol Interact
CHEMICO-BIOLOGICAL INTERACTIONS
Chem Pharm Bull
CHEMICAL AND PHARMACEUTICAL BULLETIN
Chem Phys Lipids
CHEMISTRY AND PHYSICS OF LIPIDS (AMSTERDAM)
Chem Rev
CHEMICAL REVIEWS
Chemotherapy
CHEMOTHERAPY (BASEL)
Chest
CHEST (CHICAGO)
Child Care Health Dev
CHILD CARE, HEALTH AND DEVELOPMENT (OXFORD)
Child Dev
CHILD DEVELOPMENT (CHICAGO)
Child Psychiatry Hum Dev
CHILD PSYCHIATRY AND HUMAN DEVELOPMENT (NEW YORK)
Child Today
CHILDREN TODAY (WASHINGTON)
Child Welfare
CHILD WELFARE (NEW YORK)
Child's Brain
CHILD'S BRAIN
Chir Pediatr
CHIRURGIE PÉDIATRIQUE (PARIS)
Chirurgie
CHIRURGIE (PARIS)
Chromosoma
CHROMOSOMA
Chronobiologia
CHRONOBIOLOGIA (MILANO)
Ciba Found Symp
CIBA FOUNDATION SYMPOSIUM (AMSTERDAM)
Circ Res
CIRCULATION RESEARCH (NEW YORK)
Circ Shock
CIRCULATORY SHOCK (BALTIMORE)
Circ Shock Suppl
CIRCULATORY SHOCK SUPPLEMENT (NEW YORK)
Circulation
CIRCULATION (NEW YORK)
Clin Allergy
CLINICAL ALLERGY (OXFORD)
Clin Biochem
CLINICAL BIOCHEMISTRY (TORONTO)
Clin Bull
CLINICAL BULLETIN (NEW YORK)
Clin Cardiol
CLINICAL CARDIOLOGY (NEW YORK)
Clin Chem
CLINICAL CHEMISTRY (NEW YORK)
Clin Chim Acta
CLINICA CHIMICA ACTA (AMSTERDAM)

Clin Diagn Lab Immunol
CLINICAL AND DIAGNOSTIC LABORATORY IMMUNOLOGY
Clin Drug Invest
CLINICAL DRUG INVESTIGATION
Clin Electroencephalogr
CLINICAL ELECTROENCEPHALOGRAPHY (CHICAGO)
Clin Endocrinol Metab
CLINICS IN ENDOCRINOLOGY AND METABOLISM (LONDON)
Clin Endocrinol Oxf
CLINICAL ENDOCRINOLOGY (OXFORD)
Clin Endocrinol Tokyo
CLINICAL ENDOCRINOLOGY (TOKYO)
Clin Exp Hypertens
CLINICAL AND EXPERIMENTAL HYPERTENSION (NEW YORK)
Clin Exp Pharmacol Physiol
CLINICAL AND EXPERIMENTAL PHARMACOLOGY AND PHYSIOLOGY (OXFORD)
Clin Gastroenterol
CLINICS IN GASTROENTEROLOGY (LONDON)
Clin Genet
CLINICAL GENETICS (COPENHAGEN)
Clin Haematol
CLINICS IN HAEMATOLOGY (LONDON)
Clin Immunol Immunopathol
CLINICAL IMMUNOLOGY AND IMMUNOPATHOLOGY (NEW YORK)
Clin Invest Med
CLINICAL AND INVESTIGATION MEDICINE. MÉDECINE CLINIQUE ET EXPÉRIMENTALE (OXFORD)
Clin Lab Haematol
CLINICAL AND LABORATORY HAEMATOLOGY (OXFORD)
Clin Nephrol
CLINICAL NEPHROLOGY (MÜNCHEN)
Clin Neurol Neurosurg
CLINICAL NEUROLOGY AND NEUROSURGERY (ASSEN)
Clin Neuropathol
CLINICAL NEUROPATHOLOGY
Clin Neuropharmacol
CLINICAL NEUROPHARMACOLOGY (NEW YORK)
Clin Neurosurg
CLINICAL NEUROSURGERY (BALTIMORE)
Clin Notes Respir Dis
CLINICAL NOTES ON RESPIRATORY DISEASES (NEW YORK)
Clin Nucl Med
CLINICAL NUCLEAR MEDICINE (PHILADELPHIA)
Clin Nutr
CLINICAL NUTRITION
Clin Obstet Gynaecol
CLINICS IN OBSTETRICS AND GYNAECOLOGY (LONDON)
Clin Oncol
CLINICAL ONCOLOGY (LONDON)
Clin Orthop
CLINICAL ORTHOPAEDICS AND RELATED RESEARCH (PHILADELPHIA)
Clin Otolaryngol
CLINICAL OTOLARYNGOLOGY (OXFORD)
Clin Pediatr (PHILADELPHIA)
CLINICAL PEDIATRICS (PHILADELPHIA)
Clin Perinatol
CLINICS IN PERINATOLOGY (PHILADELPHIA)
Clin Pharmacokin
CLINICAL PHARMACOKINETICS
Clin Pharmacol Ther
CLINICAL PHARMACOLOGY AND THERAPEUTICS (ST. LOUIS)
Clin Plast Surg
CLINICS IN PLASTIC SURGERY (PHILADELPHIA)
Clin Radiol
CLINICAL RADIOLOGY (EDINBURGH)
Clin Rehabil
CLINCAL REHABILITATION
Clin Res
CLINICAL RESEARCH
Clin Resp Physiol
CLINICAL RESPIRATORY PHYSIOLOGY. BULLETIN EUROPÉEN DE PHYSIOPATHOLOGIE RESPIRATOIRE
Clin Sci
CLINICAL SCIENCE (LONDON)
Clin Ther
CLINICAL THERAPEUTICS (PRINCETON)
Clin Toxicol
CLINICAL TOXICOLOGY (NEW YORK)
Coeur Med Interne
COEUR ET MÉDECINE INTERNE (PARIS)
Cold Spring Harbor Symp Quant Biol
COLD SPRING HARBOR SYMPOSIA ON QUANTITATIVE BIOLOGY (COLD SPRING HARBOR, NY)
Community Ment Health J
COMMUNITY MENTAL HEALTH JOURNAL (NEW YORK)
Comp Biochem Physiol (A)
COMPARATIVE BIOCHEMISTRY AND PHYSIOLOGY. A: COMPARATIVE PHYSIOLOGY (OXFORD)
Comp Biochem Physiol (B)
COMPARATIVE BIOCHEMISTRY AND PHYSIOLOGY. B: COMPARATIVE BIOCHEMISTRY (OXFORD)
Comp Biochem Physiol (C)
COMPARATIVE BIOCHEMISTRY AND PHYSIOLOGY. C: COMPARATIVE PHARMACOLOGY (OXFORD)
Compr Psychiatry
COMPREHENSIVE PSYCHIATRY (NEW YORK)
Compr Ther
COMPREHENSIVE THERAPY (HARVARD, MA)
Comput Biol Med
COMPUTERS IN BIOLOGY AND MEDICINE (ELMSFORD, NY)
Comput Biomed Res
COMPUTERS AND BIOMEDICAL RESEARCH (NEW YORK)
Comput Programs Biomed
COMPUTERS PROGRAMS IN BIOMEDICINE (AMSTERDAM)
Comput Tomogr
COMPUTERIZED TOMOGRAPHY (ELMSFORD, NY)
Connect Tissue Res
CONNECTIVE TISSUE RESEARCH (LONDON)
Contemp Top Immunobiol
CONTEMPORARY TOPICS IN IMMUNOBIOLOGY (NEW YORK)
Contemp Top Mol Immunol
CONTEMPORARY TOPICS IN MOLECULAR IMMUNOLOGY (NEW YORK)
Contraception
CONTRACEPTION
Contrib Gynec Obstet
CONTRIBUTIONS TO GYNECOLOGY AND OBSTETRICS (BASEL)
Contrib Microbiol Immunol
CONTRIBUTIONS TO MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY (BASEL)
Contrib Nephrol
CONTRIBUTIONS TO NEPHROLOGY (BASEL)
Cortex
CORTEX
Cranio-J Craniomandib Pract
CRANIO. THE JOURNAL OF CRANIOMANDIBULAR PRACTICE

Crit Care Med
CRITICAL CARE MEDICINE (NEW YORK)
Crit Rev Biochem Mol Biol
CRITICAL REVIEWS IN BIOCHEMISTRY AND MOLECULAR BIOLOGY
Cryobiology
CRYOBIOLOGY (NEW YORK)
Curr Biol
CURRENT BIOLOGY
Curr Concepts Nutr
CURRENT CONCEPTS IN NUTRITION (NEW YORK)
Curr Dev Psychopharmacol
CURRENT DEVELOPMENTS IN PSYCHOPHARMACOLOGY (NEW YORK)
Curr Eye Res
CURRENT EYE RESEARCH
Curr Med Res Opin
CURRENT MEDICAL RESEARCH AND OPINION (LONDON)
Curr Microbiol
CURRENT MICROBIOLOGY
Curr Opin Nephrol Hypertens
CURRENT OPINION IN NEPHROLOGY AND HYPERTENSION
Curr Opin Struct Biol
CURRENT OPINION IN STRUCTURAL BIOLOGY
Curr Probl Cancer
CURRENT PROBLEMS IN CANCER (CHICAGO)
Curr Probl Cardiol
CURRENT PROBLEMS IN CARDIOLOGY (CHICAGO)
Curr Probl Clin Biochem
CURRENT PROBLEMS IN CLINICAL BIOCHEMISTRY (BERLIN)
Curr Probl Dermatol
CURRENT PROBLEMS IN DERMATOLOGY (BASEL)
Curr Probl Diagn Radiol
CURRENT PROBLEMS IN DIAGNOSTIC RADIOLOGY (CHICAGO)
Curr Probl Pediatr
CURRENT PROBLEMS IN PEDIATRICS (CHICAGO)
Curr Probl Surg
CURRENT PROBLEMS IN SURGERY (CHICAGO)
Curr Psychiatr Ther
CURRENT PSYCHIATRIC THERAPIES (NEW YORK)
Curr Surg
CURRENT SURGERY (PHILADELPHIA)
Curr Ther Res
CURRENT THERAPEUTIC RESEARCH
Curr Top Cell Regul
CURRENT TOPICS IN CELLULAR REGULATION (NEW YORK)
Curr Top Dev Biol
CURRENT TOPICS IN DEVELOPMENTAL BIOLOGY (NEW YORK)
Curr Top Exp Endocrinol
CURRENT TOPICS IN EXPERIMENTAL ENDOCRINOLOGY (NEW YORK)
Curr Top Microbiol Immunol
CURRENT TOPICS IN MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY (BERLIN)
Curr Top Mol Endocrinol
CURRENT TOPICS IN MOLECULAR ENDOCRINOLOGY (NEW YORK)
Curr Top Pathol
CURRENT TOPICS IN PATHOLOGY (BERLIN)
Cutis
CUTIS (NEW YORK)
Cytobiologie
CYTOBIOLOGIE
Cytobios
CYTOBIOS
Cytogenet Cell Genet
CYTOGENETICS AND CELL GENETICS (BASEL)
Dan Med Bull
DANISH MEDICAL BULLETIN
Demography
DEMOGRAPHY (ANN ARBOR, MI)
Dermatologica
DERMATOLOGICA (BASEL)
Deut Med Wochenschr
DEUTSCHE MEDIZINISCHE WOCHENSCHRIFT
Dev Comp Immunol
DEVELOPMENTAL AND COMPARATIVE IMMUNOLOGY (ELMSFORD, NY)
Dev Growth Differ
DEVELOPMENTAL GROWTH DIFFERENTIATION
Dev Med Child Neurol
DEVELOPMENTAL MEDICINE AND CHILD NEUROLOGY (LONDON)
Dev Neuroscience
DEVELOPMENTAL NEUROSCIENCE
Dev Psychobiol
DEVELOPMENTAL PSYCHOBIOLOGY (NEW YORK)
Develop Biol
DEVELOPMENTAL BIOLOGY (NEW YORK)
Develop Genet
DEVELOPMENTAL GENETICS
Diabete Metab
DIABÈTE ET MÉTABOLISME (PARIS)
Diabetes Care
DIABETES CARE (NEW YORK)
Diabetes Metab Rev
DIABETES / METABOLISM REVIEWS
Diabetes
DIABETES (NEW YORK)
Diabetologia
DIABETOLOGIA (BERLIN)
Diagn Imaging
DIAGNOSTIC IMAGING (BASEL)
Diagn Mol Pathol
DIAGNOSTIC MOLECULAR PATHOLOGY
Dialysis Transplant
DIALYSIS & TRANSPLANTATION
Diet et Nutr
DIÉTÉTIQUE ET NUTRITION
Differentiation
DIFFERENTIATION (LONDON)
Dig Dis Sci
DIGESTIVE DISEASES AND SCIENCES (NEW YORK)
Digestion
DIGESTION (BASEL)
Dis Colon Rectum
DISEASES OF THE COLON AND RECTUM (PHILADELPHIA)
Dis Nerv Syst
DISEASES OF THE NERVOUS SYSTEM
DM-Dis Mon
DM / DISEASE-A-MONTH
Doc Ophtalmol
DOCUMENTA OPHTALMOLOGICA
Domest Anim Endocrinol
DOMESTIC ANIMAL ENDOCRINOLOGY
Drug Alcohol Depend
DRUG AND ALCOHOL DEPENDENCE
Drug Chem Toxicol
DRUG AND CHEMICAL TOXICOLOGY (NEW YORK)

Drug Cosmet Ind
DRUG AND COSMETIC INDUSTRY
Drug Develop Ind Pharm
DRUG DEVELOPMENT AND INDUSTRIAL PHARMACY
Drug Metab Rev
DRUG METABOLISM REVIEWS (NEW YORK)
Drug Ther Bull
DRUG AND THERAPEUTICS BULLETIN (LONDON)
Drugs
DRUGS (SYDNEY)
Ear Hear
EAR AND HEARING (BALTIMORE)
Ear Nose Throat J
EAR, NOSE AND THROAT JOURNAL (NEW YORK)
Early Hum Dev
EARLY HUMAN DEVELOPMENT (AMSTERDAM)
Electrodiagn Ther
ÉLECTRODIAGNOSTIC THÉRAPIE (CHARLEROI)
Electroencephalogr Clin Neurophysiol
ELECTROENCEPHALOGRAPHY AND CLINICAL NEUROPHYSIOLOGY (AMSTERDAM)
Electromyogr Clin Neurophysiol
ELECTROMYOGRAPHY AND CLINICAL NEUROPHYSIOLOGY (LOUVAIN)
Encephale
ENCÉPHALE (PARIS)
Endeavour
ENDEAVOUR (OXFORD)
Endocr Res Commun
ENDOCRINE RESEARCH COMMUNICATIONS (NEW YORK)
Endocrinol Exp Bratisl
ENDOCRINOLOGIA EXPERIMENTALIS (BRATISLAVA)
Endocrinology
ENDOCRINOLOGY (PHILADELPHIA)
Endokrinologie
ENDOKRINOLOGIE (LEIPZIG)
Endoscopy
ENDOSCOPY (STUTTGART)
Environ Health Perspect
ENVIRONMENTAL HEALTH PERSPECTIVES (RESEARCH TRIANGLE PARK)
Environ Physiol Biochem
ENVIRONMENTAL PHYSIOLOGY AND BIOCHEMISTRY
Environ Res
ENVIRONMENTAL RESEARCH (NEW YORK)
Enzyme
ENZYME (BASEL)
Epidemiol Rev
EPIDEMIOLOGIC REVIEWS (BALTIMORE)
Epilepsia
EPILEPSIA (NEW YORK)
Epilepsy Res
EPILEPSY RESEARCH
Ergonomics
ERGONOMICS (LONDON)
Eur Arch Oto-Rhino-Laryngol
EUROPEAN ARCHIVES OF OTO-RHINO-LARYNGOLOGY
Eur Biophys J Biophys Lett
EUROPEAN BIOPHYSICS JOURNAL WITH BIOPHYSICS LETTERS
Eur Heart J
EUROPEAN HEART JOURNAL
Eur J Appl Microbiol Biotechn
EUROPEAN JOURNAL OF APPLIED MICROBIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY
Eur J Applied Physiol
EUROPEAN JOURNAL OF APPLIED PHYSIOLOGY AND OCCUPATIONAL PHYSIOLOGY (BERLIN)
Eur J Biochem
EUROPEAN JOURNAL OF BIOCHEMISTRY (BERLIN)
Eur J Cancer
EUROPEAN JOURNAL OF CANCER (OXFORD)
Eur J Cardiol
EUROPEAN JOURNAL OF CARDIOLOGY (AMSTERDAM)
Eur J Cell Biol
EUROPEAN JOURNAL OF CELL BIOLOGY (STUTTGART)
Eur J Clin Invest
EUROPEAN JOURNAL OF CLINICAL INVESTIGATION (OXFORD)
Eur J Clin Pharmacol
EUROPEAN JOURNAL OF CLINICAL PHARMACOLOGY (BERLIN)
Eur J Drug Metab Pharmacokinet
EUROPEAN JOURNAL OF DRUG METABOLISM AND PHARMACOKINETICS (PARIS)
Eur J Epidemiol
EUROPEAN JOURNAL OF EPIDEMIOLOGY
Eur J Human Genet
EUROPEAN JOURNAL OF HUMAN GENETICS
Eur J Immunol
EUROPEAN JOURNAL OF IMMUNOLOGY (WEINHEIM)
Eur J Nucl Med
EUROPEAN JOURNAL OF NUCLEAR MEDICINE (HEIDELBERG)
Eur J Obstet Gynaecol Reprod Biol
EUROPEAN JOURNAL OF OBSTETRICS, GYNAECOLOGY AND REPRODUCTIVE BIOLOGY (AMSTERDAM)
Eur J Oral Sci
EUROPEAN JOURNAL OF ORAL SCIENCES
Eur J Orthod
EUROPEAN JOURNAL OF ORTHODONTICS (LONDON)
Eur J Pediatr Surg
EUROPEAN JOURNAL OF PEDIATRIC SURGERY
Eur J Pediatr
EUROPEAN JOURNAL OF PEDIATRICS (BERLIN)
Eur J Pharmacol
EUROPEAN JOURNAL OF PHARMACOLOGY (AMSTERDAM)
Eur J Respir Dis
EUROPEAN JOURNAL OF RESPIRATORY DISEASES (COPENHAGEN)
Eur Neurol
EUROPEAN NEUROLOGY (BASEL)
Eur Surg Res
EUROPEAN SURGICAL RESEARCH
Eur Urol
EUROPEAN UROLOGY (BASEL)
Evolution
EVOLUTION
Except Child
EXCEPTIONAL CHILDREN (WASHINGTON)
Exp Aging Res
EXPERIMENTAL AGING RESEARCH (BAR HARBOR, MI)
Exp Biol Med
EXPERIMENTAL BIOLOGY AND MEDICINE (BASEL)
Exp Brain Res
EXPERIMENTAL BRAIN RESEARCH (BERLIN)
Exp Cell Biol
EXPERIMENTAL CELL BIOLOGY (BASEL)
Exp Cell Res
EXPERIMENTAL CELL RESEARCH (NEW YORK)

Exp Eye Res
EXPERIMENTAL EYE RESEARCH (LONDON)
Exp Gerontol
EXPERIMENTAL GERONTOLOGY (OXFORD)
Exp Hematol
EXPERIMENTAL HEMATOLOGY (COPENHAGEN)
Exp Mol Pathol
EXPERIMENTAL AND MOLECULAR PATHOLOGY (NEW YORK)
Exp Neurol
EXPERIMENTAL NEUROLOGY (NEW YORK)
Exp Opin Ther Patents
EXPERT OPINION ON THERAPEUTIC PATENTS
Exp Parasitol
EXPERIMENTAL PARASITOLOGY (NEW YORK)
Expos Annu Biochim Med
EXPOSÉS ANNUELS DE BIOCHIMIE MÉDICALE (PARIS)
FAO Food Nutr Ser
FAO FOOD AND NUTRITION SERIES (ROMA)
Faseb J
FASEB JOURNAL
FEBS Lett
FEBS LETTERS (AMSTERDAM)
Fed Proc
FEDERATION PROCEEDINGS (BETHESDA, MD)
Fems Microbiol Lett
FEMS MICROBIOLOGY LETTERS
Fertil Steril
FERTILITY AND STERILITY (BIRMINGHAM, AL)
Fetal Diagn Ther
FETAL DIAGNOSIS AND THERAPY
Feuill Prat
FEUILLETS DU PRATICIEN
Folia Histochem Cytochem
FOLIA HISTOCHEMICA ET CYTOCHIMICA
Folia Microbiol
FOLIA MICROBIOLOGICA (PRAGUE)
Folia Pharmacol Jap
FOLIA PHARMACOLOGICA JAPONICA
Food Cosmet Toxicol
FOOD AND COSMETICS TOXICOLOGY (OXFORD)
Food Nutr (Roma)
FOOD AND NUTRITION (ROMA)
Forensic Sci Int
FORENSIC SCIENCE INTERNATIONAL (LAUSANNE)
Fortschr Neurol Psychiat
FORTSCHRITTE DER NEUROLOGIE PSYCHIATRIE
Free Radical Res
FREE RADICAL RESEARCH
G Clin Med
GIORNALE DI CLINICA MEDICA (BOLOGNA)
G Ital Cardiol
GIORNALE ITALIANO DI CARDIOLOGIA (ROMA)
Gamete Res
GAMETE RESEARCH
Gastroenterol Clin Biol
GASTROENTÉROLOGIE CLINIQUE ET BIOLOGIQUE (PARIS)
Gastroenterol Jpn
GASTROENTEROLOGIA JAPONICA (TOKYO)
Gastroenterology
GASTROENTEROLOGY (BALTIMORE)
Gastrointest Endoscop
GASTROINTESTINAL ENDOSCOPY (DENVER)
Gastrointest Radiol
GASTROINTESTINAL RADIOLOGY (BERLIN)
Gen Comp Endocrinol
GENERAL AND COMPARATIVE ENDOCRINOLOGY (NEW YORK)
Gene
GENE (AMSTERDAM)
Genet Res
GENETICAL RESEARCH (LONDON)
Genetics
GENETICS (AUSTIN)
Geriatrics
GERIATRICS (NEW YORK)
Geron
GERON (HELSINKI)
Gerontology
GERONTOLOGY (BASEL)
Growth Develop Aging
GROWTH, DEVELOPMENT AND AGING
Growth
GROWTH (PHILADELPHIA)
Gut
GUT (LONDON)
Gynec et Obstet
GYNECOLOGIE ET OBSTÉTRIQUE
Gynec Obstet Invest
GYNECOLOGIC AND OBSTETRIC INVESTIGATION
Gynecol Endocrinol
GYNECOLOGICAL ENDOCRINOLOGY
Gynecol Oncol
GYNECOLOGIC ONCOLOGY (NEW YORK)
Haematologia
HAEMATOLOGIA
Haemophilia
HAEMOPHILIA
Haemostasis
HAEMOSTASIS (BASEL)
Harvey Lect
HARVEY LECTURES (NEW YORK)
Head Neck Surg
HEAD AND NECK SURGERY (BOSTON)
Health Serv Res
HEALTH SERVICES RESEARCH
Hear Res
HEARING RESEARCH (AMSTERDAM)
Heart Lung
HEART AND LUNG (ST. LOUIS)
Helv Chir Acta
HELVETICA CHIRURGICA ACTA (BASEL)
Helv Med Acta
HELVETICA MEDICA ACTA
Helv Paediat Acta
HELVETICA PAEDIATRICA ACTA
Hematol Cell Ther
HEMATOLOGY AND CELL THERAPY
Hemoglobin
HEMOGLOBIN (NEW YORK)
Hepato-gastroenterol
HEPATO-GASTROENTEROLOGY (STUTTGART)
Hereditas
HEREDITAS (LUND)
Heredity (EDINBURGH)
HEREDITY (EDINBURGH)
Histochem J
HISTOCHEMICAL JOURNAL (LONDON)
Histochemistry
HISTOCHEMISTRY (BERLIN)
Histopathology
HISTOPATHOLOGY (OXFORD)
HNO
HNO (JOURNAL OF THE GERMAN SOCIETY FOR OTORHI-NOLARYNGOLOGY)

Horm Behav
HORMONE BEHAVIOUR
Horm Metab Res
HORMONE AND METABOLIC RESEARCH (STUTTGART)
Horm Res
HORMONE RESEARCH (BASEL)
Hum Biol
HUMAN BIOLOGY (DETROIT)
Hum Dev
HUMAN DEVELOPMENT (BASEL)
Hum Factors
HUMAN FACTORS (BALTIMORE)
Hum Genet
HUMAN GENETICS (BERLIN)
Hum Hered
HUMAN HEREDITY (BASEL)
Hum Mol Genet
HUMAN MOLECULAR GENETICS
Hum Pathol
HUMAN PATHOLOGY (PHILADELPHIA)
Hum Physiol
HUMAN PHYSIOLOGY (NEW YORK)
Hyg Ment
HYGIÈNE MENTALE
Hypertension
HYPERTENSION (DALLAS, TX)
IEE Trans Med Imaging
IEE TRANSACTIONS ON MEDICAL IMAGING
Immunobiology
IMMUNOBIOLOGY (STUTTGART)
Immunochemistry
IMMUNOCHEMISTRY
Immunogenetics
IMMUNOGENETICS (NEW YORK)
Immunol Commun
IMMUNOLOGICAL COMMUNICATIONS
Immunol Lett
IMMUNOLOGY LETTERS
Immunol Rev
IMMUNOLOGICAL REVIEWS (COPENHAGEN)
Immunol Today
IMMUNOLOGY TODAY
Immunology
IMMUNOLOGY (OXFORD)
In Vitro
IN VITRO JOURNAL OF THE TISSUE CULTURE ASSOCIATION (BAR HARBOR, MI)
Indian J Med Res
INDIAN JOURNAL OF MEDICAL RESEARCH
Infect Immun
INFECTION AND IMMUNITY (WASHINGTON)
Infection
INFECTION (MÜNCHEN)
Inflamm Res
INFLAMMATION RESEARCH
Inflammation
INFLAMMATION (NEW YORK)
Injury
INJURY; BRITISH JOURNAL OF ACCIDENT SURGERY (BRISTOL)
Int Anesthesiol Clin
INTERNATIONAL ANESTHESIOLOGY CLINICS (BOSTON)
Int Arch Allergy Appl Immunol
INTERNATIONAL ARCHIVES OF ALLERGY AND APPLIED IMMUNOLOGY (BASEL)
Int Arch Occup Environ Health
INTERNATIONAL ARCHIVES OF OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL HEALTH (BERLIN)
Int Clin Psychopharmacol
INTERNATIONAL CLINICAL PSYCHOPHARMACOLOGY
Int Dent J
INTERNATIONAL DENTAL JOURNAL (THE HAGUE)
Int J Aging Hum Dev
INTERNATIONAL JOURNAL OF AGING AND HUMAN DEVELOPMENT (FARMINGDALE, NY)
Int J Androl
INTERNATIONAL JOURNAL OF ANDROLOGY (COPENHAGEN)
Int J Appl Radiat Isot
INTERNATIONAL JOURNAL OF APPLIED RADIATION AND ISOTOPES (ELMSFORD, NY)
Int J Artif Organs
INTERNATIONAL JOURNAL OF ARTIFICIAL ORGANS (MILANO)
Int J Biochem
INTERNATIONAL JOURNAL OF BIOCHEMISTRY (OXFORD)
Int J Biol Macromol
INTERNATIONAL JOURNAL OF BIOLOGICAL MACROMOLECULES. STRUCTURE, FUNCTION AND INTERACTIONS
Int J Biomed Comput
INTERNATIONAL JOURNAL OF BIOMEDICAL COMPUTING (BARKING, ENG)
Int J Cancer
INTERNATIONAL JOURNAL OF CANCER (COPENHAGEN)
Int J Chronobiol
INTERNATIONAL JOURNAL OF CHRONOBIOLOGY (LONDON)
Int J Clin Pharmacol Ther Toxicol
INTERNATIONAL JOURNAL OF CLINICAL PHARMACOLOGY, THERAPY AND TOXICOLOGY (MÜNCHEN)
Int J Dermatol
INTERNATIONAL JOURNAL OF DERMATOLOGY (PHILADELPHIA)
Int J Dev Biol
INTERNATIONAL JOURNAL OF DEVELOPMENTAL BIOLOGY
Int J Dev Neurosci
INTERNATIONAL JOURNAL OF DEVELOPMENTAL NEUROSCIENCE
Int J Environ Anal Chem
INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL ANALYTICAL CHEMISTRY (LONDON)
Int J Epidemiol
INTERNATIONAL JOURNAL OF EPIDEMIOLOGY (LONDON)
Int J Fertil Womens Med
INTERNATIONAL JOURNAL OF FERTILITY AND WOMEN'S MEDICINE
Int J Fertil
INTERNATIONAL JOURNAL OF FERTILITY (STOCKHOLM)
Int J Gynaecol Obstet
INTERNATIONAL JOURNAL OF GYNAECOLOGY AND OBSTETRICS (STOCKHOLM)
Int J Health Educ
INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH EDUCATION (GENÈVE)
Int J Hyperther
INTERNATIONAL JOURNAL OF HYPERTHERMIA
Int J Immunopharmacol
INTERNATIONAL JOURNAL OF IMMUNOPHARMACOLOGY (OXFORD)
Int J Immunother
INTERNATIONAL JOURNAL OF IMMUNOTHERAPY
Int J Neurol
INTERNATIONAL JOURNAL OF NEUROLOGY (MONTEVIDEO)

Int J Neurosci
INTERNATIONAL JOURNAL OF NEUROSCIENCE (LONDON)
Int J Nucl Med Biol
INTERNATIONAL JOURNAL OF NUCLEAR MEDICINE AND BIOLOGY (ELMSFORD, NY)
Int J Nurs Stud
INTERNATIONAL JOURNAL OF NURSING STUDIES (OXFORD)
Int J Obesity
INTERNATIONAL JOURNAL OF OBESITY
Int J Oral Surg
INTERNATIONAL JOURNAL OF ORAL SURGERY (COPENHAGEN)
Int J Orthod
INTERNATIONAL JOURNAL OF ORTHODONTICS (LAKEWOOD, CA)
Int J Parasitol
INTERNATIONAL JOURNAL OF PARASITOLOGY (OXFORD)
Int J Pediatr Hematol Oncol
INTERNATIONAL JOURNAL OF PEDIATRIC HEMATOLOGY / ONCOLOGY
Int J Pept Protein Res
INTERNATIONAL JOURNAL OF PEPTIDE AND PROTEIN RESEARCH (COPENHAGEN)
Int J Psychiatry Med
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY IN MEDICINE (FARMINGDALE, NY)
Int J Psychoanal Psychother
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHOANALYTIC PSYCHOTHERAPY (NEW YORK)
Int J Psychoanal
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHO-ANALYSIS (LONDON)
Int J Radiat Biol
INTERNATIONAL JOURNAL OF RADIATION BIOLOGY AND RELATED STUDIES IN PHYSICS, CHEMISTRY AND MEDICINE (LONDON)
Int J Radiat Oncol Biol Phys
INTERNATIONAL JOURNAL OF RADIATION ONCOLOGY, BIOLOGY, PHYSICS (ELMSFORD, NY)
Int J Rehabil Res
INTERNATIONAL JOURNAL OF REHABILITATION RESEARCH (RHEINSTETTEN)
Int J Soc Psychiatry
INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL PSYCHIATRY (LONDON)
Int J System Bact
INTERNATIONAL JOURNAL OF SYSTEMATIC BACTERIOLOGY
Int J Vitam Nutr Res
INTERNATIONAL JOURNAL FOR VITAMIN AND NUTRITION RESEARCH (BERN)
Int Ophthalmol Clin
INTERNATIONAL OPHTHALMOLOGY CLINICS (BOSTON)
Int Orthop
INTERNATIONAL ORTHOPAEDICS (BERLIN)
Int Pharmacopsychiatry
INTERNATIONAL PHARMACOPSYCHIATRY (BASEL)
Int Rev Connect Tissue Res
INTERNATIONAL REVIEW OF CONNECTIVE TISSUE RESEARCH (NEW YORK)
Int Rev Cytol
INTERNATIONAL REVIEW OF CYTOLOGY (NEW YORK)
Int Rev Exp Pathol
INTERNATIONAL REVIEW OF EXPERIMENTAL PATHOLOGY (NEW YORK)
Int Rev Neurobiol
INTERNATIONAL RÊVIEW OF NEUROBIOLOGY (NEW YORK)
Int Rev Physiol
INTERNATIONAL REVIEW OF PHYSIOLOGY (BALTIMORE)
Int Surg
INTERNATIONAL SURGERY (CHICAGO)
Intensive Care Med
INTENSIVE CARE MEDICINE (NEW YORK)
Internist
INTERNIST
Intervirology
INTERVIROLOGY (BASEL)
Invest Cell Pathol
INVESTIGATIVE AND CELL PATHOLOGY (CHICHESTER)
Invest Ophthalmol Vis Sci
INVESTIGATIVE OPHTHALMOLOGY AND VISUAL SCIENCE (ST. LOUIS)
Invest Radiol
INVESTIGATIVE RADIOLOGY (PHILADELPHIA)
Invest Urol
INVESTIGATIVE UROLOGY (BALTIMORE)
Ital J Biochem
ITALIAN JOURNAL OF BIOCHEMISTRY (ROMA)
J Abnorm Child Psychol
JOURNAL OF ABNORMAL CHILD PSYCHOLOGY (NEW YORK)
J Abnorm Psychol
JOURNAL OF ABNORMAL PSYCHOLOGY (WASHINGTON)
J Adolesc
JOURNAL OF ADOLESCENCE (LONDON)
J Allergy Clin Immunol
JOURNAL OF ALLERGY AND CLINICAL IMMUNOLOGY (ST. LOUIS)
J Allied Health
JOURNAL OF ALLIED HEALTH (THOROFARE, NJ)
J Am Acad Dermatol
JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF DERMATOLOGY
J Am Aud Soc
JOURNAL OF THE AMERICAN AUDITORY SOCIETY (BALTIMORE)
J Am Pediat Med Assn
JOURNAL OF THE AMERICAN PEDIATRIC MEDICAL ASSOCIATION
J Anal Toxicol
JOURNAL OF ANALYTICAL TOXICOLOGY (NILES, IL)
J Anat (Paris)
JOURNAL DE L'ANATOMIE ET DE LA PHYSIOLOGIE NORMALES ET PATHOLOGIQUES DE L'HOMME ET DES ANIMAUX (PARIS)
J Anat
JOURNAL OF ANATOMY (LONDON)
J Appl Bacteriol
JOURNAL OF APPLIED BACTERIOLOGY (LONDON)
J Appl Microbiol
JOURNAL OF APPLIED MICROBIOLOGY
J Appl Physiol
JOURNAL OF APPLIED PHYSIOLOGY: RESPIRATORY, ENVIRONMENTAL AND EXERCISE PHYSIOLOGY (BETHESDA, MD)
J Appl Psychol
JOURNAL OF APPLIED PSYCHOLOGY (WASHINGTON)
J Assist Reprod Genet
JOURNAL OF ASSISTED REPRODUCTION AND GENETICS
J Asthma Res
JOURNAL OF ASTHMA RESEARCH (BALTIMORE)

J Aud Res
JOURNAL OF AUDITORY RESEARCH (GROTON, CT)
J Autoimmun
JOURNAL OF AUTOIMMUNITY
J Bacteriol
JOURNAL OF BACTERIOLOGY (WASHINGTON)
J Behav Med
JOURNAL OF BEHAVIORAL MEDICINE (NEW YORK)
J Belge Med Phys Rehabil
JOURNAL BELGE DE MÉDECINE PHYSIQUE ET DE RÉHABILITATION. BELGISCH TIJDSCHRIFT VOOR FYSISCHE GENEESKUNDE EN REHABILITATIE (BRUXELLES)
J Belge Radiol
JOURNAL BELGE DE RADIOLOGIE (BRUXELLES)
J Biochem (Tokyo)
JOURNAL OF BIOCHEMISTRY (TOKYO)
J Biochem Biophys Methods
JOURNAL OF BIOCHEMICAL AND BIOPHYSICAL METHODS (AMSTERDAM)
J Bioenerg Biomembr
JOURNAL OF BIOENERGY AND BIOMEMBRANES (NEW YORK)
J Biol Buccale
JOURNAL DE BIOLOGIE BUCCALE (PARIS)
J Biol Chem
JOURNAL OF BIOLOGICAL CHEMISTRY
J Biol Inorg Chem
JOURNAL OF BIOLOGICAL INORGANIC CHEMISTRY
J Biol Stand
JOURNAL OF BIOLOGICAL STANDARDIZATION
J Biomed Eng
JOURNAL OF BIOMEDICAL ENGINEERING (GUILFORD, ENG)
J Biomol Screen
JOURNAL OF BIOMOLECULAR SCREENING
J Biotechnol
JOURNAL OF BIOTECHNOLOGY
J Bone Joint Surg Am
JOURNAL OF BONE AND JOINT SURGERY. AMERICAN VOLUME (BOSTON)
J Bone Joint Surg Br
JOURNAL OF BONE AND JOINT SURGERY. BRITISH VOLUME (LONDON)
J Can Assoc Radiol
JOURNAL OF THE CANADIAN ASSOCIATION OF RADIOLOGISTS (MONTRÉAL)
J Cancer Res Clin Oncol
JOURNAL OF CANCER RESEARCH AND CLINICAL ONCOLOGY (BERLIN)
J Cardiac Surg
JOURNAL OF CARDIAC SURGERY
J Cardiovasc Electrophysiol
JOURNAL OF CARDIOVASCULAR ELECTROPHYSIOLOGY
J Cardiovasc Pharmacol
JOURNAL OF CARDIOVASCULAR PHARMACOLOGY (NEW YORK)
J Cardiovasc Surg Torino
JOURNAL OF CARDIOVASCULAR SURGERY (TORINO)
J Cataract Refract Surg
JOURNAL OF CATARACT AND REFRACTIVE SURGERY
J Cell Biol
JOURNAL OF CELL BIOLOGY (NEW YORK)
J Cell Physiol
JOURNAL OF CELLULAR PHYSIOLOGY (NEW YORK)
J Cell Sci
JOURNAL OF CELL SCIENCE (LONDON)
J Cerebr Blood Flow Metabol
JOURNAL OF CEREBRAL BLOOD FLOW AND METABOLISM
J Chem Soc Perkin Trans
JOURNAL OF THE CHEMICAL SOCIETY (PERKIN TRANSACTIONS 1)
J Child Psychol Psychiatry
JOURNAL OF CHILD PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY AND ALLIED DISCIPLINES (OXFORD)
J Chir (Paris)
JOURNAL DE CHIRURGIE (PARIS)
J Chromat Sci
JOURNAL OF CHROMATOGRAPHIC SCIENCE
J Chromat
JOURNAL OF CHROMATOGRAPHY (AMSTERDAM)
J Chronic Dis
JOURNAL OF CHRONIC DISEASES (ELMSFORD, NY)
J Clin Chem Clin Biochem
JOURNAL OF CLINICAL CHEMISTRY AND CLINICAL BIOCHEMISTRY (BERLIN)
J Clin Endocrinol Metab
JOURNAL OF CLINICAL ENDOCRINOLOGY AND METABOLISM (PHILADELPHIA)
J Clin Invest
JOURNAL OF CLINICAL INVESTIGATION (NEW YORK)
J Clin Lab Immunol
JOURNAL OF CLINICAL AND LABORATORY IMMUNOLOGY (EDINBURGH)
J Clin Microbiol
JOURNAL OF CLINICAL MICROBIOLOGY (WASHINGTON)
J Clin Oncol
JOURNAL OF CLINICAL ONCOLOGY
J Clin Pathol
JOURNAL OF CLINICAL PATHOLOGY (LONDON)
J Clin Periodontol
JOURNAL OF CLINICAL PERIODONTOLOGY (COPENHAGEN)
J Clin Pharmacol
JOURNAL OF CLINICAL PHARMACOLOGY (STAMFORD, CT)
J Clin Psychiatry
JOURNAL OF CLINICAL PSYCHIATRY (MEMPHIS)
J Clin Psychol
JOURNAL OF CLINICAL PSYCHOLOGY (BRANDON, VT)
J Community Health
JOURNAL OF COMMUNITY HEALTH (NEW YORK)
J Comp Neurol
JOURNAL OF COMPARATIVE NEUROLOGY (NEW YORK)
J Comp Pathol
JOURNAL OF COMPARATIVE PATHOLOGY (LIVERPOOL)
J Comp Physiol A
JOURNAL OF COMPARATIVE PHYSIOLOGY A
J Comp Physiol Psychol
JOURNAL OF COMPARATIVE AND PHYSIOLOGICAL PSYCHOLOGY (WASHINGTON)
J Comput Assist Tomogr
JOURNAL OF COMPUTER ASSISTED TOMOGRAPHY (NEW YORK)
J Craniofac Surg
JOURNAL OF CRANIOFACIAL SURGERY
J Cutan Pathol
JOURNAL OF CUTANEOUS PATHOLOGY (COPENHAGEN)
J Cyclic Nucleotide Res
JOURNAL OF CYCLIC NUCLEOTIDE RESEARCH (NEW YORK)
J Dent Res
JOURNAL OF DENTAL RESEARCH (HOUSTON)

J Dent
JOURNAL OF DENTISTRY (BRISTOL)

J Dermatol Surg Oncol
JOURNAL OF DERMATOLOGIC SURGERY AND ONCOLOGY (NEW YORK)

J Dermatol (Tokyo)
JOURNAL OF DERMATOLOGY (TOKYO)

J Dermatological Sci
JOURNAL OF DERMATOLOGICAL SCIENCE

J Dev Physiol
JOURNAL OF DEVELOPMENTAL PHYSIOLOGY (OXFORD)

J Electrocardiol
JOURNAL OF ELECTROCARDIOLOGY

J Electromyograph Kinesiol
JOURNAL OF ELECTROMYOGRAPHY AND KINESIOLOGY

J Electron Microsc
JOURNAL OF ELECTRON MICROSCOPY

J Embryol Exp Morphol
JOURNAL OF EMBRYOLOGY AND EXPERIMENTAL MORPHOLOGY (CAMBRIDGE, ENG)

J Endocrinol Invest
JOURNAL OF ENDOCRINOLOGICAL INVESTIGATION (MILANO)

J Endocrinol
JOURNAL OF ENDOCRINOLOGY (LONDON)

J Environ Pathol Toxicol
JOURNAL OF ENVIRONMENTAL PATHOLOGY AND TOXICOLOGY

J Epidemiol Community Health
JOURNAL OF EPIDEMIOLOGY AND COMMUNITY HEALTH

J Exp Anal Behav
JOURNAL OF EXPERIMENTAL ANALYSIS OF BEHAVIOR

J Exp Biol
JOURNAL OF EXPERIMENTAL BIOLOGY (LONDON)

J Exp Child Psychol
JOURNAL OF EXPERIMENTAL CHILD PSYCHOLOGY (NEW YORK)

J Exp Clin Cancer Res
JOURNAL OF EXPERIMENTAL & CLINICAL CANCER RESEARCH

J Exp Med
JOURNAL OF EXPERIMENTAL MEDICINE (NEW YORK)

J Exp Psychol
JOURNAL OF EXPERIMENTAL PSYCHOLOGY

J Exp Zool
JOURNAL OF EXPERIMENTAL ZOOLOGY

J Forensic Sci Soc
JOURNAL OF FORENSIC SCIENCE SOCIETY (LONDON)

J Forensic Sci
JOURNAL OF FORENSIC SCIENCES (PHILADELPHIA)

J Fr Med Chir Thor
JOURNAL FRANÇAIS DE MÉDECINE ET CHIRURGIE THORACIQUES

J Fr Ophtalmol
JOURNAL FRANÇAIS D'OPHTALMOLOGIE (PARIS)

J Fr Otorhinolaryngol
JOURNAL FRANÇAIS D'OTO-RHINO-LARYNGOLOGIE, AUDIO-PHONOLOGIE, CHIRURGIE MAXILLO-FACIALE (VILLEURBAINNE)

J Gastroenterology
JOURNAL OF GASTROENTEROLOGY

J Gen Microbiol
JOURNAL OF GENERAL MICROBIOLOGY (LONDON)

J Gen Physiol
JOURNAL OF GENERAL PHYSIOLOGY (NEW YORK)

J Gen Psychol
JOURNAL OF GENERAL PSYCHOLOGY (PROVINCETOWN)

J Gen Virol
JOURNAL OF GENERAL VIROLOGY (LONDON)

J Genet Hum
JOURNAL DE GÉNÉTIQUE HUMAINE (GENÈVE)

J Genet Psychol
JOURNAL OF GENETIC PSYCHOLOGY (PROVINCETOWN)

J Genet
JOURNAL OF GENETICS

J Geriatr Psychiatry
JOURNAL OF GERIATRIC PSYCHIATRY (NEW YORK)

J Gerontol
JOURNAL OF GERONTOLOGY (WASHINGTON)

J Gynecol Obstet Biol Reprod (Paris)
JOURNAL DE GYNÉCOLOGIE, OBSTÉTRIQUE ET BIOLOGIE DE LA REPRODUCTION (PARIS)

J Hered
JOURNAL OF HEREDITY

J Histochem Cytochem
JOURNAL OF HISTOCHEMISTRY AND CYTOCHEMISTRY (BALTIMORE)

J Hosp Infect
JOURNAL OF HOSPITAL INFECTION

J Hum Hypertension
JOURNAL OF HUMAN HYPERTENSION

J Hum Nutr
JOURNAL OF HUMAN NUTRITION (LONDON)

J Hyg (Lond)
JOURNAL OF HYGIENE (LONDON)

J Hyg Epidem (Praha)
JOURNAL OF HYGIENE, EPIDEMIOLOGY, MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY

J Immunogenet
JOURNAL OF IMMUNOGENETICS (OXFORD)

J Immunol Methods
JOURNAL OF IMMUNOLOGICAL METHODS (AMSTERDAM)

J Immunol
JOURNAL OF IMMUNOLOGY (BALTIMORE)

J Immunopharmacol
JOURNAL OF IMMUNOPHARMACOLOGY

J Infect Dis
JOURNAL OF INFECTIOUS DISEASES (CHICAGO)

J Infection
JOURNAL OF INFECTION

J Inorg Biochem
JOURNAL OF INORGANIC BIOCHEMISTRY

J Invest Allerg Clin Immunol
JOURNAL OF INVESTIGATIONAL ALLERGOLOGY & CLINICAL IMMUNOLOGY

J Lab Clin Med
JOURNAL OF LABORATORY AND CLINICAL MEDICINE (ST. LOUIS)

J Label Compound Radiopharm
JOURNAL OF LABELLED COMPOUNDS & RADIOPHARMACEUTICALS

J Laryngol Otol
JOURNAL OF LARYNGOLOGY AND OTOLOGY (LONDON)

J Leg Med (Chicago)
JOURNAL OF LEGAL MEDICINE (CHICAGO)

J Leukocyte Biol
JOURNAL OF LEUKOCYTE BIOLOGY

J Lipid Res
JOURNAL OF LIPID RESEARCH (BETHESDA, MD)

J Mal Vasc
JOURNAL DES MALADIES VASCULAIRES (PARIS)

J Maxillofac Surg
JOURNAL OF MAXILLOFACIAL SURGERY (STUTTGART)

J Med Chir Prat
JOURNAL DE MÉDECINE ET DE CHIRURGIE PRATIQUES
J Med Exp Clin
JOURNAL OF MEDICINE, EXPERIMENTAL AND CLINICAL
J Med Genet
JOURNAL OF MEDICINAL GENETICS
J Med Lyon
JOURNAL DE MÉDECINE DE LYON
J Med Microbiol
JOURNAL OF MEDICAL MICROBIOLOGY
J Med Virol
JOURNAL OF MEDICAL VIROLOGY (NEW YORK)
J Membr Biol
JOURNAL OF MEMBRANE BIOLOGY (NEW YORK)
J Ment Defic Res
JOURNAL OF MENTAL DEFICIENCY RESEARCH (LONDON)
J Micr (Paris)
JOURNAL DE MICROSCOPIE (PARIS)
J Microsc
JOURNAL OF MICROSCOPY (OXFORD)
J Mol Biol
JOURNAL OF MOLECULAR BIOLOGY (LONDON)
J Mol Cell Cardiol
JOURNAL OF MOLECULAR AND CELLULAR CARDIOLOGY (LONDON)
J Mol Med
JOURNAL OF MOLECULAR MEDICINE
J Mol Model
JOURNAL OF MOLECULAR MODELLING
J Morphol
JOURNAL OF MORPHOLOGY (NEW YORK)
J Nat Cancer Inst
JOURNAL OF THE NATIONAL CANCER INSTITUTE (BETHESDA, MD)
J Nerv Ment Dis
JOURNAL OF NERVOUS AND MENTAL DISEASE (BALTIMORE)
J Neural Transm
JOURNAL OF NEURAL TRANSMISSION (VIENNA)
J Neurobiol
JOURNAL OF NEUROBIOLOGY (NEW YORK)
J Neurochem
JOURNAL OF NEUROCHEMISTRY (NEW YORK)
J Neurocytol
JOURNAL OF NEUROCYTOLOGY (LONDON)
J Neurol Neurosurg Psychiat
JOURNAL OF NEUROLOGY, NEUROSURGERY AND PSYCHIATRY (LONDON)
J Neurol Sci
JOURNAL OF THE NEUROLOGICAL SCIENCES (AMSTERDAM)
J Neurol
JOURNAL OF NEUROLOGY (BERLIN)
J Neuropathol Exp Neurol
JOURNAL OF NEUROPATHOLOGY AND EXPERIMENTAL NEUROLOGY (BALTIMORE)
J Neurophysiol
JOURNAL OF NEUROPHYSIOLOGY (BETHESDA, MD)
J Neuroradiol
JOURNAL OF NEURORADIOLOGY (PARIS)
J Neurosci Meth
JOURNAL OF NEUROSCIENTIFIC METHODS
J Neurosci
JOURNAL OF NEUROSCIENCE
J Neurosurg
JOURNAL OF NEUROSURGERY (CHICAGO)
J Neurotrauma
JOURNAL OF NEUROTRAUMA
J Nucl Biol Med
JOURNAL OF NUCLEAR BIOLOGY AND MEDICINE
J Nucl Med Allied Sci
JOURNAL OF NUCLEAR MEDICINE AND ALLIED SCIENCES (TORINO)
J Nucl Med
JOURNAL OF NUCLEAR MEDICINE, JNM (NEW YORK)
J Nutr Sci Vitam
JOURNAL OF NUTRITIONAL SCIENCE AND VITAMINOLOGY
J Nutr
JOURNAL OF NUTRITION (PHILADELPHIA)
J Occup Environ Med
JOURNAL OF OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL MEDICINE
J Oral Med
JOURNAL OF ORAL MEDICINE (NEW YORK)
J Oral Pathol
JOURNAL OF ORAL PATHOLOGY (COPENHAGEN)
J Oral Rehabil
JOURNAL OF ORAL REHABILITATION (OXFORD)
J Oral Surg
JOURNAL OF ORAL SURGERY (CHICAGO)
J Org Chem
JOURNAL OF ORGANIC CHEMISTRY
J Otolaryngol
JOURNAL OF OTOLARYNGOLOGY (TORONTO)
J Pain Symptom Manage
JOURNAL OF PAIN AND SYMPTOM MANAGEMENT
J Palliative Care
JOURNAL OF PALLIATIVE CARE
J Parasitol
JOURNAL OF PARASITOLOGY (LAWRENCE, KS)
J Path Bact
JOURNAL OF PATHOLOGY AND BACTERIOLOGY
J Pathol
JOURNAL OF PATHOLOGY (LONDON)
J Pediatr Endocrinol Metabol
JOURNAL OF PEDIATRIC ENDOCRINOLOGY & METABOLISM
J Pediatr Surg
JOURNAL OF PEDIATRIC SURGERY (NEW YORK)
J Pediatr
JOURNAL OF PEDIATRICS (ST. LOUIS)
J Pept Sci
JOURNAL OF PEPTIDE SCIENCE
J Perinat Med
JOURNAL OF PERINATAL MEDICINE (BERLIN)
J Periodont Res
JOURNAL OF PERIODONTAL RESEARCH (COPENHAGEN)
J Periodontol
JOURNAL OF PERIODONTOLOGY (CHICAGO)
J Pharm Belg
JOURNAL DE PHARMACIE DE BELGIQUE (BRUXELLES)
J Pharm Chim (Paris)
JOURNAL DE PHARMACIE ET DE CHIMIE
J Pharm Pharmacol
JOURNAL OF PHARMACY AND PHARMACOLOGY (LONDON)
J Pharm Sci
JOURNAL OF PHARMACEUTICAL SCIENCES (WASHINGTON)
J Pharmacol Exp Ther
JOURNAL OF PHARMACOLOGY AND EXPERIMENTAL THERAPEUTICS

J Photochem Photobiol B-Biol
JOURNAL OF PHOTOCHEMISTRY AND PHOTOBIOLOGY B (BIOLOGY)
J Phys E
JOURNAL OF PHYSICS E. SCIENTIFIC INSTRUMENTS (LONDON)
J Physiol (Lond)
JOURNAL OF PHYSIOLOGY (LONDON)
J Physiol (Paris)
JOURNAL DE PHYSIOLOGIE (PARIS)
J Physiol Path Gen
JOURNAL DE PHYSIOLOGIE ET DE PATHOLOGIE GÉNÉRALE
J Pineal Res
JOURNAL OF PINEAL RESEARCH
J Psychiat Res
JOURNAL OF PSYCHIATRIC RESEARCH (OXFORD)
J Psychol
JOURNAL OF PSYCHOLOGY (PROVINCETOWN)
J Public Health Dent
JOURNAL OF PUBLIC HEALTH DENTISTRY (RALEIGH, NC)
J R Coll Physicians Lond
JOURNAL OF THE ROYAL COLLEGE OF PHYSICIANS OF LONDON (LONDON)
J R Soc Med
JOURNAL OF THE ROYAL SOCIETY OF MEDICINE (LONDON)
J Rad Res
JOURNAL OF RADIATION RESEARCH
J Radiol
JOURNAL DE RADIOLOGIE (PARIS)
J Radiol Electrol
JOURNAL DE RADIOLOGIE, D'ÉLECTROLOGIE ET DE MÉDECINE NUCLÉAIRE
J Rehabil
JOURNAL OF REHABILITATION (WASHINGTON)
J Reprod Fertil
JOURNAL OF REPRODUCTION AND FERTILITY (OXFORD)
J Reprod Immunol
JOURNAL OF REPRODUCTIVE IMMUNOLOGY (AMSTERDAM)
J Reprod Med
JOURNAL OF REPRODUCTIVE MEDICINE (CHICAGO)
J Rheumatol
JOURNAL OF RHEUMATOLOGY (TORONTO)
J Steroid Biochem
JOURNAL OF STEROID BIOCHEMISTRY (OXFORD)
J Stomat (Mars)
JOURNAL DE STOMATOLOGIE (MARSEILLE)
J Surg Oncol
JOURNAL OF SURGICAL ONCOLOGY (NEW YORK)
J Surg Res
JOURNAL OF SURGICAL RESEARCH (NEW YORK)
J Theor Biol
JOURNAL OF THEORETICAL BIOLOGY (LONDON)
J Thorac Cardiovasc Surg
JOURNAL OF THORACIC AND CARDIOVASCULAR SURGERY (ST. LOUIS)
J Thromb Thrombolysis
JOURNAL OF THROMBOSIS AND THROMBOLYSIS
J Toxicol Environ Health
JOURNAL OF TOXICOLOGY AND ENVIRONMENTAL HEALTH (WASHINGTON)
J Toxicol-Clin Toxicol
JOURNAL OF TOXICOLOGY (CLINICAL TOXICOLOGY)
J Trauma
JOURNAL OF TRAUMA (BALTIMORE)
J Trop Med Hyg
JOURNAL OF TROPICAL MEDICINE AND HYGIENE (LONDON)
J Trop Pediatr Environ Child Health
JOURNAL OF TROPICAL PEDIATRICS AND ENVIRONMENTAL CHILD HEALTH (LONDON)
J Tumor Marker Oncology
JOURNAL OF TUMOR MARKER ONCOLOGY
J Ultrastruct Res
JOURNAL OF ULTRASTRUCTURE RESEARCH (NEW YORK)
J Urol (Paris)
JOURNAL D'UROLOGIE (PARIS)
J Urol
JOURNAL OF UROLOGY (BALTIMORE)
J Urol Nephrol (Paris)
JOURNAL D'UROLOGIE ET DE NÉPHROLOGIE (PARIS)
J Vasc Surg
JOURNAL OF VASCULAR SURGERY
J Virol
JOURNAL OF VIROLOGY (WASHINGTON)
JACEP
JOURNAL OF THE AMERICAN COLLEGE OF EMERGENCY PHYSICIANS
JAMA-J Am Med Assn
JAMA-JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION (CHICAGO)
John Hopkins Med J
JOHN HOPKINS MEDICAL JOURNAL (BALTIMORE)
JOM
JOURNAL OF OCCUPATIONAL MEDICINE (CHICAGO)
Journ Annu Diabetol Hôtel-Dieu
JOURNÉES ANNUÉLLES DE DIABÉTOLOGIE DE L'HÔTEL-DIEU (PARIS)
JPEN
JOURNAL OF PARENTERAL AND ENTERAL NUTRITION (BALTIMORE)
Jpn J Physiol
JAPANESE JOURNAL OF PHYSIOLOGY
Kidney Blood Pressure Res
KIDNEY & BLOOD PRESSURE RESEARCH
Kidney Int
KIDNEY INTERNATIONAL (BERLIN)
Klin Paediatr
KLINISCHE PAEDIATRIE (STUTTGART)
Klin Wochenschr
KLINISCHE WOCHENSCHRIFT (BERLIN)
Kybernetik
KYBERNETIK
Lab Anim Sci
LABORATORY ANIMAL SCIENCE (JOLIET, IL)
Lab Anim
LABORATORY ANIMALS (LONDON)
Lab Invest
LABORATORY INVESTIGATION (BALTIMORE)
Lancet
LANCET (LONDON)
Laryngol Rhinol Otol Stuttg
LARYNGOLOGIE, RHINOLOGIE, OTOLOGIE (STUTTGART)
Laryngoscope
LARYNGOSCOPE (ST. LOUIS)
Laser Med Sci
LASERS IN MEDICAL SCIENCE
Leuk Res
LEUKEMIA RESEARCH (OXFORD)

Leukemia
LEUKEMIA
Life Sci
LIFE SCIENCE (OXFORD)
Lille Chir
LILLE CHIRURGICAL
Lille Med
LILLE MÉDICAL (LILLE)
Lipids
LIPIDS (CHAMPAIGN, IL)
Liver
LIVER
Lung
LUNG (HEIDELBERG)
Lymphology
LYMPHOLOGY (STUTTGART)
Lyon Chir
LYON CHIRURGICAL
Lyon Med
LYON MÉDICAL
M S-Med Sci
M/S-MÉDÉCINE SCIENCES
Major Probl Clin Pediatr
MAJOR PROBLEMS IN CLINICAL PEDIATRICS (PHILADELPHIA)
Major Probl Clin Surg
MAJOR PROBLEMS IN CLINICAL SURGERY (PHILADELPHIA)
Major Probl Intern Med
MAJOR PROBLEMS IN INTERNAL MEDICINE (PHILADELPHIA)
Major Probl Obstet Gynecol
MAJOR PROBLEMS IN OBSTETRICS AND GYNECOLOGY (PHILADELPHIA)
Major Probl Pathol
MAJOR PROBLEMS IN PATHOLOGY (PHILADELPHIA)
Man Med
MAN AND MEDICINE (NEW YORK)
Maroc Med
MAROC MÉDICAL (CASABLANCA)
Math Biosci
MATHEMATICAL BIOSCIENCES
Matrix Biol
MATRIX BIOLOGY
Maturitas
MATURITAS (IRELAND)
Mayo Clin Proc
MAYO CLINIC PROCEEDINGS (ROCHESTER, MN)
Mech Ageing Dev
MECHANISMS OF AGING AND DEVELOPMENT (LAUSANNE)
Med Biol Eng Comput
MEDICAL AND BIOLOGICAL ENGINEERING AND COMPUTING (STEVENAGE)
Med Biol
MÉDECINE ET BIOLOGIE
Med Biol
MEDICAL BIOLOGY (HELSINKI)
Med Care
MEDICAL CARE (PHILADELPHIA)
Med Chir Dig
MÉDECINE ET CHIRURGIE DIGESTIVE (PARIS)
Med Clin Barc
MEDICINA CLINICA (BARCELONA)
Med Clin North Am
MEDICAL CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Med Eng Phys
MEDICAL ENGINEERING & PHYSICS
Med Hypotheses
MEDICAL HYPOTHESES
Med Inf (Lond)
MÉDECINE ET INFORMATIQUE. MEDICAL INFORMATICS (LONDON)
Med Infant
MÉDECINE INFANTILE
Med J Aust
MEDICAL JOURNAL OF AUSTRALIA (SYDNEY)
Med Lab Sci
MEDICAL LABORATORY SCIENCES
Med Leg J
MEDICO-LEGAL JOURNAL (CAMBRIDGE, ENG)
Med Leg
MÉDECINE LÉGALE ET RÉPARATION DU DOMMAGE CORPOREL
Med Microbiol Immunol (Berl)
MEDICAL MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY (BERLIN)
Med Monatsschr
MEDIZINISCHE MONATSSCHRIFT (STUTTGART)
Med Pediatr Oncol
MEDICAL AND PEDIATRIC ONCOLOGY (NEW YORK)
Med Phys
MEDICAL PHYSICS (LANCASTER)
Med Res Eng
MEDICAL RESEARCH ENGINEERING
Med Res Rev
MEDICINAL RESEARCH REVIEWS
Med Sci Res
MEDICAL SCIENCE RESEARCH
Med Sci Sport Exercise
MEDICINE AND SCIENCE IN SPORTS AND EXERCISE
Med Sci
MÉDÉCINE-SCIENCES (PARIS)
Med Trop (Madr)
MEDICINA TROPICAL (MADRID)
Med Trop (Mars)
MÉDECINE TROPICALE (MARSEILLE)
Medecine Fr
MÉDECINE DE FRANCE
Mem Acad Chir (Paris)
MÉMOIRES DE L'ACADÉMIE DE CHIRURGIE (PARIS)
Mem Acad Med (Paris)
MÉMOIRES DE L'ACADÉMIE DE MÉDECINE (PARIS)
Mem Acad Roy Med Belg
MÉMOIRES DE L'ACADÉMIE ROYALE DE MÉDECINE DE BELGIQUE
Membr Biochem
MEMBRANE BIOCHEMISTRY (NEW YORK)
Membranes
MEMBRANES (NEW YORK)
Ment Health Soc
MENTAL HEALTH AND SOCIETY (BASEL)
Ment Retard
MENTAL RETARDATION (ALBANY)
Metab Bone Dis Relat Res
METABOLIC BONE DISEASE AND RELATED RESEARCH (PARIS)
Metabolism
METABOLISM, CLINICAL AND EXPERIMENTAL (NEW YORK)
Methods Achiev Exp Pathol
METHODS AND ACHIEVEMENTS IN EXPERIMENTAL PATHOLOGY (BASEL)
Methods Biochem Anal
METHODS OF BIOCHEMICAL ANALYSIS (NEW YORK)

Methods Cell Biol
METHODS IN CELL BIOLOGY (NEW YORK)
Methods Enzymol
METHODS IN ENZYMOLOGY (NEW YORK)
MGG
MOLECULAR AND GENERAL GENETICS (BERLIN)
Microbiol Immunol
MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY
Microbiol Rev
MICROBIOLOGICAL REVIEWS (WASHINGTON)
Microbios
MICROBIOS (CAMBRIDGE, ENG)
Microchem J
MICROCHEMISTRY JOURNAL
Microsc Acta
MICROSCOPICA ACTA (STUTTGART)
Microsc Microanal
MICROSCOPY AND MICROANALYSIS
Microvasc Res
MICROVASCULAR RESEARCH (NEW YORK)
Mikrochim Acta
MIKROCHIMICA ACTA
Mikroskopie
MIKROSKOPIE
Minerva Anestesiol
MINERVA ANESTESIOLOGICA (TORINO)
Minerva Cardioangiol
MINERVA CARDIOANGIOLOGICA (TORINO)
Minerva Chir
MINERVA CHIRURGICA (TORINO)
Minerva Dietol Gastroenterol
MINERVA DIETOLOGICA E GASTROENTEROLOGICA (TORINO)
Minerva Ginecol
MINERVA GINECOLOGICA (TORINO)
Minerva Med
MINERVA MEDICA (TORINO)
Minerva Nefrol
MINERVA NEFROLOGICA (TORINO)
Minerva Pediatr
MINERVA PEDIATRICA (TORINO)
Minerva Psichiatr
MINERVA PSICHIATRICA (TORINO)
Minerva Stomatol
MINERVA STOMATOLOGICA (TORINO)
Minerva Urol
MINERVA UROLOGICA (TORINO)
Minimally Invasive Neurosurg
MINIMALLY INVASIVE NEUROSURGERY
Mod Concepts Cardiovasc Dis
MODERN CONCEPTS OF CARDIOVASCULAR DISEASE (BALTIMORE)
Mod Probl Ophthalmol
MODERN PROBLEMS IN OPHTHALMOLOGY (BASEL)
Mod Probl Paediatr
MODERN PROBLEMS IN PAEDIATRICS (BASEL)
Mod Probl Pharmacopsychiatry
MODERN PROBLEMS IN PHARMACOPSYCHIATRY (BASEL)
Modern Pathol
MODERN PATHOLOGY
Mol Biol Biochem Biophys
MOLECULAR BIOLOGY, BIOCHEMISTRY AND BIOPHYSICS (BERLIN)
Mol Biol Rep
MOLECULAR BIOLOGY REPORTS (DORDRECHT)
Mol Brain Res
MOLECULAR BRAIN RESEARCH
Mol Cell Biochem
MOLECULAR AND CELLULAR BIOCHEMISTRY (THE HAGUE)
Mol Cell Endocrinol
MOLECULAR AND CELLULAR ENDOCRINOLOGY (AMSTERDAM)
Mol Cell Prob
MOLECULAR AND CELLULAR PROBES
Mol Immunol
MOLECULAR IMMUNOLOGY (OXFORD)
Mol Med
MOLECULAR MEDICINE
Mol Pharmacol
MOLECULAR PHARMACOLOGY
Monatsschr Kinderheilkd
MONATSSCHRIFT FÜR KINDERHEILKUNDE (BERLIN)
Monogr Inst Pasteur
MONOGRAPHIES DE L'INSTITUT PASTEUR
Monogr Paediat
MONOGRAPHS IN PAEDIATRICS
Mt Sinai J Med (NY)
MOUNT SINAI JOURNAL OF MEDICINE (NEW YORK)
Muscle Biol
MUSCLE BIOLOGY (NEW YORK)
Muscle Nerve
MUSCLE AND NERVE (BOSTON)
Mutat Res-Fundam Mol Mech Mut
MUTATION RESEARCH. FUNDAMENTAL AND MOLECULAR MECHANISMS OF MUTAGENESIS
Mycologia
MYCOLOGIA (NEW YORK)
Mycopathologia
MYCOPATHOLOGIA (THE HAGUE)
Mycoses
MYCOSES
N Engl J Med
NEW ENGLAND JOURNAL OF MEDICINE (BOSTON)
Nat Genet
NATURE GENETICS
Nature
NATURE (LONDON)
Naturwissenschaften
NATURWISSENSCHAFTEN
Nephron
NEPHRON (BASEL)
Neurobiology
NEUROBIOLOGY
Neurochem Res
NEUROCHEMICAL RESEARCH
Neurochirurgie
NEUROCHIRURGIE (PARIS)
Neuroendocrinology
NEUROENDOCRINOLOGY (BASEL)
Neurol Res
NEUROLOGICAL RESEARCH
Neurology NY
NEUROLOGY (NEW YORK)
Neuron
NEURON
Neuropaediatrie
NEUROPAEDIATRIE; JOURNAL OF PEDIATRIC NEUROBIOLOGY, NEUROLOGY AND NEUROREPOR NEUROSURGERY (STUTTGART)

Neuropathol Appl Neurobiol
NEUROPATHOLOGY AND APPLIED NEUROBIOLOGY (OXFORD)
Neuropharmacology
NEUROPHARMACOLOGY
Neuropsychiatr Enfance Adolesc
NEUROPSYCHIATRIE DE L'ENFANCE ET DE L'ADOLESCENCE (PARIS)
Neuropsychobiology
NEUROPSYCHOBIOLOGY (BASEL)
Neuropsychologia
NEUROPSYCHOLOGIA (OXFORD)
Neuroradiology
NEURORADIOLOGY (BERLIN)
Neurosci Biobehav Rev
NEUROSCIENCE AND BIOBEHAVIORAL REVIEWS
Neurosci Res
NEUROSCIENCE RESEARCH
Neuroscience
NEUROSCIENCE (OXFORD)
Neurosurg Clin Amer
NEUROSURGERY CLINICS OF NORTH AMERICA
Neurosurg Rev
NEUROSURGICAL REVIEW (BALTIMORE)
Neurosurgery
NEUROSURGERY (BALTIMORE)
New York Clin Exp Neurol
CLINICAL AND EXPERIMENTAL NEUROLOGY (NEW YORK)
Nord Med
NORD MÉDICAL
Nouv Presse Med
NOUVELLE PRESSE MÉDICALE (PARIS)
Nouv Rev Fr Hematol
NOUVELLE REVUE FRANÇAISE D'HÉMATOLOGIE (PARIS)
Nucl Acid Res
NUCLEIC ACIDS RESEARCH (LONDON)
Nutr Cancer
NUTRITION AND CANCER
Nutr Metab
NUTRITION AND METABOLISM (BASEL)
Nutr Rep Int
NUTRITION REPORTS INTERNATIONAL
Nutr Rev
NUTRITION REVIEWS (NEW YORK)
Nutrition (Paris)
NUTRITION
NZ Med J
NEW ZEALAND MEDICAL JOURNAL (DUNEDIN, NZ)
Obes Surg
OBESITY SURGERY
Obstet Gynecol Surv
OBSTETRICS AND GYNECOLOGY SURVEY (BALTIMORE)
Obstet Gynecol
OBSTETRICS AND GYNECOLOGY (NEW YORK)
Occup Environ Medicine
OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL MEDICINE
Occup Health Saf
OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY (WACO, TX)
Oncol Res
ONCOLOGY RESEARCH
Oncology
ONCOLOGY (NEW YORK)
Onkologie
ONKOLOGIE (BASEL)
Oper Dent
OPERATIVE DENTISTRY
Ophthal Res
OPHTHALMIC RESEARCH
Ophthalmic Physiol Opt
OPHTHALMIC AND PHYSIOLOGICAL OPTICS
Ophthalmic Surg
OPHTHALMIC SURGERY (THOROFARE, NJ)
Ophthalmologica
OPHTHALMOLOGICA (BASEL)
Ophthalmology (Rochester)
OPHTHALMOLOGY (ROCHESTER, MN)
Oral Surg
ORAL SURGERY, ORAL MEDICINE, ORAL PATHOLOGY (ST. LOUIS)
Orthod Fr
ORTHODONTIE FRANÇAISE (LYON)
Orthop Clin North Am
ORTHOPEDIC CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Otolaryngol Clin North Am
OTOLARYNGOLOGIC CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Otolaryngol Head Neck Surg
OTOLARYNGOLOGY-HEAD AND NECK SURGERY (ROCHESTER, MN)
Oxf Clin Exp Dermatol
CLINICAL AND EXPERIMENTAL DERMATOLOGY (OXFORD)
Oxf Clin Exp Immunol
CLINICAL AND EXPERIMENTAL IMMUNOLOGY (OXFORD)
Paediatr Perinat Epidemiol
PAEDIATRIC AND PERINATAL EPIDEMIOLOGY
Pain
PAIN (AMSTERDAM)
Panminerva Med
PANMINERVA MEDICA (TORINO)
Paraplegia
PARAPLEGIA (EDINBURGH)
Parasite Immunol
PARASITE IMMUNOLOGY (OXFORD)
Parasitology
PARASITOLOGY (LONDON)
Pathobiol Annu
PATHOBIOLOGY ANNUAL (NEW YORK)
Pathol Annu
PATHOLOGY ANNUAL (NEW YORK)
Pathol Biol (Paris)
PATHOLOGIE BIOLOGIE (PARIS)
Pathol Europ
PATHOLOGIA EUROPAEA
Pathol Microbiol (Basel)
PATHOLOGIA ET MICROBIOLOGIA
Pathol Res Pract
PATHOLOGY, RESEARCH AND PRACTICE (STUTTGART)
PDM
PHYSICIANS DRUG MANUAL (NEW YORK)
Pediat Inf Dis J
PEDIATRIC INFECTIONS DISEASE JOURNAL
Pediatr Ann
PEDIATRIC ANNALS (NEW YORK)
Pediatr Clin North Am
PEDIATRIC CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Pediatr Radiol
PEDIATRIC RADIOLOGY (BERLIN)
Pediatr Res
PEDIATRIC RESEARCH (BALTIMORE)
Pediatrics
PEDIATRICS (SPRINGFIELD, IL)

Pediatrie
PÉDIATRIE (LYON)
Peptides
PEPTIDES
Perception
PERCEPTION (LONDON)
Perspect Biol Med
PERSPECTIVES IN BIOLOGY AND MEDICINE (CHICAGO)
Perspect Pediatr Pathol
PERSPECTIVES IN PEDIATRIC PATHOLOGY (CHICAGO)
Perspect Psychiatr Care
PERSPECTIVES IN PSYCHIATRIC CARE (HILLSDALE, NJ)
Pfluegers Arch
PFLUEGERS ARCHIV. EUROPEAN JOURNAL OF PHYSIOLOGY (BERLIN)
Pharm Acta Helv
PHARMACEUTICA ACTA HELVETIAE (ZURICH)
Pharm Fr
PHARMACIEN DE FRANCE
Pharmacoepidemiol Drug Saf
PHARMACOEPIDEMIOLOGY AND DRUG SAFETY
Pharmacol Biochem Behav
PHARMACOLOGY, BIOCHEMISTRY AND BEHAVIOR (PHOENIX, NY)
Pharmacol Res Commun
PHARMACOLOGICAL RESEARCH COMMUNICATIONS (NEW YORK)
Pharmacol Res
PHARMACOLOGICAL RESEARCH
Pharmacol Rev
PHARMACOLOGICAL REVIEWS (BALTIMORE)
Pharmacol Ther
PHARMACOLOGY AND THERAPEUTICS (OXFORD)
Pharmacology
PHARMACOLOGY (BASEL)
Pharmazie
PHARMAZIE
Phil Trans Roy Soc London B
PHILOSOPHICAL TRANSACTIONS OF THE ROYAL SOCIETY OF LONDON. SERIES B-BIOLOGICAL SCIENCES (LONDON)
Phlebologie
PHLÉBOLOGIE (PARIS)
Phlebology
PHLEBOLOGY (LONDON)
Phonetica
PHONETICA (BASEL)
Photobiochem Photobiophys
PHOTOBIOCHEMISTRY AND PHOTOBIOPHYSICS
Photochem Photobiol
PHOTOCHEMISTRY AND PHOTOBIOLOGY
Phys Med Biol
PHYSICS IN MEDICINE AND BIOLOGY (LONDON)
Phys Ther
PHYSICAL THERAPY (NEW YORK)
Physician Sportsmed
PHYSICIANS AND SPORTSMEDICINE
Physiol Behav
PHYSIOLOGY AND BEHAVIOR (ELMSFORD, NY)
Physiol Chem Phys
PHYSIOLOGICAL CHEMISTRY AND PHYSICS
Physiol Psychol
PHYSIOLOGICAL PSYCHOLOGY
Physiol Rev
PHYSIOLOGICAL REVIEWS (BETHESDA, MD)
Physiol Zool
PHYSIOLOGICAL ZOOLOGY
Physiologist
PHYSIOLOGIST (BETHESDA, MD)
Physiotherapy
PHYSIOTHERAPY (LONDON)
Placenta
PLACENTA
Plant Cell
PLANT CELL
Planta Med
PLANTA MEDICA
Planta
PLANTA
Plast Reconstr Surg
PLASTIC AND RECONSTRUCTIVE SURGERY (BALTIMORE)
Platelets
PLATELETS
Pneumologie
PNEUMOLOGIE
Popul Rep
POPULATION REPORTS
Popul Stud (NY)
POPULATION STUDIES (NEW YORK)
Postgrad Med J
POSTGRADUATE MEDICAL JOURNAL (OXFORD)
Postgrad Med
POSTGRADUATE MEDICINE (MINNEAPOLIS)
Poumon Coeur
(LE) POUMON ET LE COEUR (PARIS)
Practitioner
PRACTITIONER (LONDON)
Praxis
PRAXIS (BERN)
Prenatal Diagn
PRENATAL DIAGNOSIS
Prensa Med Mex
PRENSA MEDICA MEXICANA (MEXICO)
Presse Medicale
PRESSE MÉDICALE
Prev Med
PREVENTIVE MEDICINE (NEW YORK)
Probl Actuels Endocrinol Nutr
PROBLÈMES ACTUELS D'ENDOCRINOLOGIE ET DE NUTRITION (PARIS)
Probl Actuels Otorhinolaryngol
PROBLÈMES ACTUELS D'OTO-RHINO-LARYNGOLOGIE (PARIS)
Proc Assoc Am Physicians
PROCEEDINGS OF THE ASSOCIATION OF AMERICAN PHYSICIANS
Proc Clin Dial Transplant Forum
PROCEEDINGS OF THE CLINICAL DIALYSIS AND TRANSPLANT FORUM (WASHINGTON)
Proc Eur Dial Transplant Assoc
PROCEEDINGS OF THE EUROPEAN DIALYSIS AND TRANSPLANT ASSOCIATION (TUNBRIDGE WELLS)
Proc Natl Acad Sci USA
PROCEEDINGS OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE UNITED STATES OF AMERICA (WASHINGTON)
Proc Nutr Soc
PROCEEDINGS OF THE NUTRITION SOCIETY (LONDON)
Proc R Soc Lond Biol
PROCEEDINGS OF THE ROYAL SOCIETY OF LONDON. SERIES B: BIOLOGICAL SCIENCES (LONDON)

Proc Soc Exp Biol Med
PROCEEDINGS OF THE SOCIETY FOR EXPERIMENTAL BIOLOGY AND MEDICINE (NEW YORK)
Proc Virchow Pirquet Med Soc
PROCEEDINGS OF THE VIRCHOW-PIRQUET MEDICAL SOCIETY (NEW YORK)
Prog Allergy
PROGRESS IN ALLERGY (BASEL)
Prog Biochem Pharmacol
PROGRESS IN BIOCHEMICAL PHARMACOLOGY (BASEL)
Prog Biophys Mol Biol
PROGRESS IN BIOPHYSICS AND MOLECULAR BIOLOGY (OXFORD)
Prog Brain Res
PROGRESS IN BRAIN RESEARCH (AMSTERDAM)
Prog Cardiovasc Dis
PROGRESS IN CARDIOVASCULAR DISEASES (NEW YORK)
Prog Chem Toxicol
PROGRESS IN CHEMICAL TOXICOLOGY (NEW YORK)
Prog Clin Biol Res
PROGRESS IN CLINICAL AND BIOLOGICAL RESEARCH (NEW YORK)
Prog Clin Cancer
PROGRESS IN CLINICAL CANCER (NEW YORK)
Prog Clin Immunol
PROGRESS IN CLINICAL IMMUNOLOGY (NEW YORK)
Prog Clin Pathol
PROGRESS IN CLINICAL PATHOLOGY (NEW YORK)
Prog Drug Res
PROGRESS IN DRUG RESEARCH (BASEL)
Prog Exp Tumor Res
PROGRESS IN EXPERIMENTAL TUMOR RESEARCH (BASEL)
Prog Food Nutr Sci
PROGRESS IN FOOD AND NUTRITION SCIENCE (OXFORD)
Prog Hematol
PROGRESS IN HEMATOLOGY (NEW YORK)
Prog Hemost Thromb
PROGRESS IN HEMOSTASIS AND THROMBOSIS (NEW YORK)
Prog Histochem Cytochem
PROGRESS IN HISTOCHEMISTRY AND CYTOCHEMISTRY (STUTTGART)
Prog Lipid Res
PROGRESS IN LIPID RESEARCH (OXFORD)
Prog Liver Dis
PROGRESS IN LIVER DISEASES (NEW YORK)
Prog Med Genet
PROGRESS IN MEDICAL GENETICS (PHILADELPHIA)
Prog Med Virol
PROGRESS IN MEDICAL VIROLOGY (BASEL)
Prog Neurobiol
PROGRESS IN NEUROBIOLOGY (OXFORD)
Prog Neuropsychopharmacol
PROGRESS IN NEURO-PSYCHOPHARMACOLOGY (NEW YORK)
Prog Nucl Med
PROGRESS IN NUCLEAR MEDICINE (BASEL)
Prog Nucleic Acid Res Mol Biol
PROGRESS IN NUCLEIC ACID RESEARCH AND MOLECULAR BIOLOGY (NEW YORK)
Prog Pediatr Surg
PROGRESS IN PEDIATRIC SURGERY (BALTIMORE)
Prog Surg
PROGRESS IN SURGERY (BASEL)
Prostaglandins
PROSTAGLANDINS (LOS ALTOS, CA)
Prostaglandins Med
PROSTAGLANDINS AND MEDICINE (NEW YORK)
Prostate
PROSTATE
Psychiatr Clin (Basel)
PSYCHIATRIA CLINICA (BASEL)
Psychiatr Enfant
PSYCHIATRIE DE L'ENFANT (PARIS)
Psychiatr Q
PSYCHIATRY QUARTERLY (NEW YORK)
Psychiatr Res
PSYCHIATRY RESEARCH
Psychiatry Res
PSYCHIATRY RESEARCH (AMSTERDAM)
Psychiatry
PSYCHIATRY (WASHINGTON)
Psychoanal Q
PSYCHOANALYTIC QUARTERLY (NEW YORK)
Psychoanal Rev
PSYCHOANALYTIC REVIEW (LONDON)
Psychoanal Study Child
PSYCHOANALYTIC STUDY OF THE CHILD (NEW YORK)
Psychobiology
PSYCHOBIOLOGY
Psychol Bull
PSYCHOLOGICAL BULLETIN (WASHINGTON)
Psychol Issues
PSYCHOLOGICAL ISSUES (NEW YORK)
Psychol Med
PSYCHOLOGICAL MEDICINE (LONDON)
Psychol Prax
PSYCHOLOGISCHE PRAXIS (BASEL)
Psychol Rep
PSYCHOLOGICAL REPORTS (MISSOULA, MT)
Psychol Res
PSYCHOLOGICAL RESEARCH (BERLIN)
Psychol Rev
PSYCHOLOGICAL REVIEW (WASHINGTON)
Psychoneuroendocrinology
PSYCHONEUROENDOCRINOLOGY (OXFORD)
Psychopharmacol Bull
PSYCHOPHARMACOLOGY BULLETIN (ROCKVILLE, MD)
Psychopharmacology
PSYCHOPHARMACOLOGY (BERLIN)
Psychophysiology
PSYCHOPHYSIOLOGY (BALTIMORE)
Psychosom Med
PSYCHOSOMATIC MEDICINE (NEW YORK)
Psychosomatics
PSYCHOSOMATICS (IRVINGTON, NJ)
Public Health Pap
PUBLIC HEALTH PAPERS (GENÈVE)
Public Health Rep
PUBLIC HEALTH REPORTS (HYATTSVILLE, MD)
Public Health Rev
PUBLIC HEALTH REVIEWS (TEL AVIV)
Public Health
PUBLIC HEALTH (LONDON)
Q J Exp Physiol
QUARTERLY JOURNAL OF EXPERIMENTAL PHYSIOLOGY AND COGNATE MEDICAL SCIENCES (EDINBURGH)
Q J Exp Psychol
QUARTERLY JOURNAL OF EXPERIMENTAL PSYCHOLOGY (NEW YORK)
Q J Med
QUARTERLY JOURNAL OF MEDICINE (OXFORD)

Q Med Rev
QUARTERLY MEDICAL REVIEW (BOMBAY)
Q Rev Biol
QUARTERLY REVIEW OF BIOLOGY (STONY BROOK, NY)
Q Rev Biophys
QUARTERLY REVIEWS OF BIOPHYSICS (LONDON)
QJM Mon J Assn Physician
QJM MONTHLY JOURNAL OF THE ASSOCIATION OF PHYSICIANS
R Soc Health J
ROYAL SOCIETY OF HEALTH JOURNAL (LONDON)
Radiat Environ Biophys
RADIATION AND ENVIRONMENTAL BIOPHYSICS (BERLIN)
Radiat Res
RADIATION RESEARCH (NEW YORK)
Radiobiol Radiother (Berl)
RADIOBIOLOGICA, RADIOTHERAPIA (BERLIN)
Radiography
RADIOGRAPHY (LONDON)
Radiol Clin Biol
RADIOLOGIA CLINICA ET BIOLOGICA
Radiol Clin North Am
RADIOLOGIC CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Radiology
RADIOLOGY
Radiother Oncol
RADIOTHERAPY AND ONCOLOGY
Reanim Org Artif
RÉANIMATION ET ORGANES ARTIFICIELS
Recent Adv Clin Nucl Med
RECENT ADVANCES IN CLINICAL NUCLEAR MEDICINE (EDINBURGH)
Recent Adv Stud Cardiac Struct Metab
RECENT ADVANCES IN STUDIES ON CARDIAC STRUCTURE AND METABOLISM (BALTIMORE)
Recent Prog Horm Res
RECENT PROGRESS IN HORMONE RESEARCH (NEW YORK)
Recent Results Cancer Res
RECENT RESULTS IN CANCER RESEARCH (BERLIN)
Recept Channel
RECEPTORS & CHANNELS
Recherche
(LA) RECHERCHE
Reconstr Surg Traumatol
RECONSTRUCTION SURGERY AND TRAUMATOLOGY (BASEL)
Rehabilitation (Bonn)
REHABILITATION: SOZIALMEDIZIN, PHYSIKALISCHEMEDIZIN, PRAEVENTIVMEDIZIN (BONN)
Rehabilitation (Stuttg)
REHABILITATION (STUTTGART)
Rein Foie
REIN ET FOIE (MALADIES DE LA NUTRITION)
Rein Foie
REIN ET FOIE (PARIS)
Renal Physiol
RENAL PHYSIOLOGY (BASEL)
Reprod Nutr Dev
REPRODUCTION, NUTRITION, DÉVELOPPEMENT (PARIS)
Reproduction
REPRODUCTION (MADRID)
Res Commun Mol Pathol Pharmacol
RESEARCH COMMUNICATIONS IN MOLECULAR PATHOLOGY AND PHARMACOLOGY
Res Exp Med (Berl)
RESEARCH IN EXPERIMENTAL MEDICINE (BERLIN)
Respir Physiol
RESPIRATION PHYSIOLOGY (AMSTERDAM)
Respiration
RESPIRATION (BASEL)
Resuscitation
RESUSCITATION (LONDON)
Rev Belge Med Dent
REVUE BELGE DE MÉDECINE DENTAIRE (BRUXELLES)
Rev Can Biol
REVUE CANADIENNE DE BIOLOGIE (MONTRÉAL)
Rev Chir (Paris)
REVUE DE CHIRURGIE
Rev Chir Orthop
REVUE DE CHIRURGIE ORTHOPÉDIQUE ET RÉPARATRICE DE L'APPAREIL MOTEUR (PARIS)
Rev Electroencephalogr Neurophysiol Clin
REVUE DE L'ÉLECTROENCÉPHALOGRAPHIE ET DE NEUROPHYSIOLOGIE CLINIQUE (PARIS)
Rev Elev Med Vet Pays Trop
REVUE D'ÉLEVAGE ET DE MÉDECINE VÉTÉRINAIRE DES PAYS TROPICAUX (PARIS)
Rev Epidemiol Santé Publique
REVUE D'ÉPIDÉMIOLOGIE ET DE SANTÉ PUBLIQUE (PARIS)
Rev Fr Allerg Immunol Clin
REVUE FRANÇAISE D'ALLERGOLOGIE ET D'IMMUNOLOGIE CLINIQUE
Rev Fr Allerg
REVUE FRANÇAISE D'ALLERGIE
Rev Fr Derm Vener
REVUE FRANÇAISE DE DERMATOLOGIE ET DE VÉNÉRÉOLOGIE
Rev Fr Diet
REVUE FRANÇAISE DE DIÉTÉTIQUE
Rev Fr Endocr Clin
REVUE FRANÇAISE D'ENDOCRINOLOGIE CLINIQUE, NUTRITION ET MÉTABOLISME
Rev Fr Endocr
REVUE FRANÇAISE D'ENDOCRINOLOGIE
Rev Fr Geront
REVUE FRANÇAISE DE GÉRONTOLOGIE
Rev Fr Gynec
REVUE FRANÇAISE DE GYNÉCOLOGIE ET D'OBSTÉTRIQUE
Rev Fr Mal Respir
REVUE FRANÇAISE DES MALADIES RESPIRATOIRES (PARIS)
Rev Fr Odonto-Stomat
REVUE FRANÇAISE D'ODONTO-STOMATOLOGIE
Rev Fr Pediat
REVUE FRANÇAISE DE PÉDIATRIE
Rev Fr Transfus Immunohematol
REVUE FRANÇAISE DE TRANSFUSION ET IMMUNO-HÉMATOLOGIE (PARIS)
Rev Hyg Med Soc
REVUE D'HYGIÈNE ET DE MÉDECINE SOCIALE
Rev Immunol (Paris)
REVUE D'IMMUNOLOGIE
Rev Int Trach Pathol Ocul Trop Subtrop
REVUE INTERNATIONALE DU TRACHOME ET DE PATHOLOGIE OCULAIRE TROPICALE ET SUBTROPICALE (MARSEILLE)
Rev Laryngol Otol Rhinol (Bord)
REVUE DE LARYNGOLOGIE OTOLOGIE RHINOLOGIE (BORDEAUX)

Rev Med Brux
REVUE MÉDICALE DE BRUXELLES (BRUXELLES)
Rev Med Chile
REVISTA MEDICA DE CHILE
Rev Med Interne
REVUE DE MÉDÉCINE INTERNE
Rev Med Liège
REVUE MÉDICALE DE LIÈGE (LIÈGE)
Rev Med Suisse Romande
REVUE MÉDICALE DE LA SUISSE ROMANDE (LAUSANNE)
Rev Microsc Electr
REVUE DE MICROSCOPIE ÉLECTRONIQUE
Rev Neurol (Paris)
REVUE NEUROLOGIQUE (PARIS)
Rev Odontostomatol (Paris)
REVUE D'ODONTOSTOMATOLOGIE (PARIS)
Rev Otoneuroophtalmol
REVUE D'OTO-NEURO-OPHTALMOLOGIE (PARIS)
Rev Path Gen
REVUE DE PATHOLOGIE GÉNÉRALE ET DE PHYSIOLOGIE CLINIQUE
Rev Pediat
REVUE DE PÉDIATRIE
Rev Physiol Biochem Pharmacol
REVIEWS OF PHYSIOLOGY, BIOCHEMISTRY AND PHARMACOLOGY (BERLIN)
Rev Prat (Paris)
REVUE DU PRATICIEN
Rev Rhum Mal Osteoartic
REVUE DU RHUMATISME ET DES MALADIES OSTÉO-ARTICULAIRES (PARIS)
Rev Stomatol Chir Maxillofac
REVUE DE STOMATOLOGIE ET DE CHIRURGIE MAXILLO-FACIALE (PARIS)
Rev Tuberc (Paris)
REVUE DE LA TUBERCULOSE ET DE LA PNEUMOLOGIE
Rheumatol Rehabil
RHEUMATOLOGY AND REHABILITATION (LONDON)
Rheumatology
RHEUMATOLOGY (BASEL)
Rhinology
RHINOLOGY (LEIDEN)
Rhumatologie
RHUMATOLOGIE (AIX-LES-BAINS)
Sang
SANG; BIOLOGIE ET PATHOLOGIE
Sangre (Barc)
SANGRE (BARCELONA)
Scan Electron Microsc
SCANNING ELECTRON MICROSCOPY (CHICAGO)
Scand J Clin Lab Invest
SCANDINAVIAN JOURNAL OF CLINICAL AND LABORATORY INVESTIGATION (OSLO)
Scand J Gastroenterol
SCANDINAVIAN JOURNAL OF GASTROENTEROLOGY (OSLO)
Scand J Haematol
SCANDINAVIAN JOURNAL OF HAEMATOLOGY (COPENHAGEN)
Scand J Immunol
SCANDINAVIAN JOURNAL OF IMMUNOLOGY (OSLO)
Scand J Infect Dis
SCANDINAVIAN JOURNAL OF INFECTIOUS DISEASES (STOCKHOLM)
Scand J Plast Reconstr Surg
SCANDINAVIAN JOURNAL OF PLASTIC AND RECONSTRUCTIVE SURGERY (STOCKHOLM)
Scand J Primary Health Care
SCANDINAVIAN JOURNAL OF PRIMARY HEALTH CARE
Scand J Psychol
SCANDINAVIAN JOURNAL OF PSYCHOLOGY (STOCKHOLM)
Scand J Rehabil Med
SCANDINAVIAN JOURNAL OF REHABILITATION MEDICINE (STOCKHOLM)
Scand J Respir Dis
SCANDINAVIAN JOURNAL OF RESPIRATORY DISEASES (COPENHAGEN)
Scand J Rheumatol
SCANDINAVIAN JOURNAL OF RHEUMATOLOGY (STOCKHOLM)
Scand J Soc Med
SCANDINAVIAN JOURNAL OF SOCIAL MEDICINE (STOCKHOLM)
Scand J Thorac Cardiovasc Surg
SCANDINAVIAN JOURNAL OF THORACIC AND CARDIOVASCULAR SURGERY (STOCKHOLM)
Scand J Urol Nephrol
SCANDINAVIAN JOURNAL OF UROLOGY AND NEPHROLOGY (STOCKHOLM)
Scand J Work Environ Health
SCANDINAVIAN JOURNAL OF WORK, ENVIRONMENT & HEALTH
Schizophr Res
SCHIZOPHRENIA RESEARCH
Schweiz Arch Neurol Neurochir Psychiatr
SCHWEIZER ARCHIV FÜR NEUROLOGIE, NEUROCHIRURGIE UND PSYCHIATRIE (ZURICH)
Schweiz Med Wochenschr
SCHWEIZERISCHE MEDIZINISCHE WOCHENSCHRIFT. JOURNAL SUISSE DE MÉDECINE (BASEL)
Sci Am
SCIENTIFIC AMERICAN (NEW YORK)
Sci Prog
SCIENCE PROGRESS (OXFORD)
Science
SCIENCE
Sem Hop (Paris)
SEMAINE DES HÔPITAUX (PARIS)
Semin Cell Dev Biol
SEMINARS IN CELL & DEVELOPMENTAL BIOLOGY
Semin Hematol
SEMINARS IN HEMATOLOGY (NEW YORK)
Semin Nephrol
SEMINARS IN NEPHROLOGY
Semin Nucl Med
SEMINARS IN NUCLEAR MEDICINE (NEW YORK)
Semin Oncol
SEMINARS IN ONCOLOGY (NEW YORK)
Semin Perinatol
SEMINARS IN PERINATOLOGY (NEW YORK)
Semin Roentgenol
SEMINARS IN ROENTGENOLOGY (NEW YORK)
Semin Thromb Hemostas
SEMINARS IN THROMBOSIS AND HEMOSTASIS (NEW YORK)
Semin Ultrasound CT MRI
SEMINARS IN ULTRASOUND, CT AND MRI
Sens Processes
SENSORY PROCESSES (NEW YORK)
Ser Paedopsychiatr
SERIES PAEDOPSYCHIATRICA (BASEL)
Sex Transm Dis
SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES (PHILADELPHIA)

Sex Transmit Infect
SEXUALLY TRANSMITTED INFECTIONS
Sinai Hosp J
SINAI HOSPITAL JOURNAL (BALTIMORE)
Sleep
SLEEP (NEW YORK)
Soc Biol
SOCIAL BIOLOGY (CHICAGO)
Soc Gen Physiol Ser
SOCIETY OF GENERAL PHYSIOLOGISTS SERIES (NEW YORK)
Soc Psychiat
SOCIAL PSYCHIATRY
Soc Psychol Q
SOCIAL PSYCHOLOGY QUARTERLY (ALBANY)
Soc Sci Med
SOCIAL SCIENCE AND MEDICINE
Somat Cell Mol Genet
SOMATIC CELL AND MOLECULAR GENETICS
Somatic Cell Genet
SOMATIC CELL GENETICS
South Med J
SOUTHERN MEDICAL JOURNAL (BIRMINGHAM)
Spine
SPINE
Sport Med
SPORTS MEDICINE
Stat Med
STATISTICS IN MEDICINE
Steroids Lipids Res
STEROIDS AND LIPIDS RESEARCH
Steroids
STEROIDS (SAN FRANCISCO)
Stud Biophys
STUDIES IN BIOPHYSICS
Subst Use Misuse
SUBSTANCE USE & MISUSE
SUPPLÉMENT DES ARCHIVES DES MALADIES DU COEUR ET DES VAISSEAUX
Support Care Cancer
SUPPORTIVE CARE IN CANCER
Surg Annu
SURGERY ANNUAL (NEW YORK)
Surg Clin N Am
SURGICAL CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Surg Endosc-Ultrasound Interv
SURGICAL ENDOSCOPY (ULTRASOUND AND INTERVENTIONAL TECHNIQUES)
Surg Gynecol Obstet
SURGERY, GYNECOLOGY AND OBSTETRICS (CHICAGO)
Surg Neurol
SURGICAL NEUROLOGY (BOSTON)
Surgery
SURGERY (ST. LOUIS)
Surv Ophthalmol
SURVEY OF OPHTHALMOLOGY (BOSTON)
Symp Soc Exp Biol
SYMPOSIA OF THE SOCIETY FOR EXPERIMENTAL BIOLOGY (CAMBRIDGE)
Teratology
TERATOLOGY (NEW YORK)
Semin Nephrol
SEMINARS IN NEPHROLOGY
Tetrahedron
TETRAHEDRON
Tetrahedron Lett
TETRAHEDRON LETTERS
Theoret Appl Genet
THEORETICAL AND APPLIED GENETICS
Theoret Chim Acta
THEORETICA CHIMICA ACTA
Theoret Popul Biol
THEORETICAL POPULATION BIOLOGY
Therapie
THÉRAPIE (PARIS)
Thorax
THORAX (LONDON)
Thromb Haemost
THROMBOSIS AND HAEMOSTASIS (STUTTGART)
Thromb Res
THROMBOSIS RESEARCH
Thymus
THYMUS
Tissue Antigen
TISSUE ANTIGENS
Tissue Kinet
CELL AND TISSUE KINETICS (OXFORD)
Toxicol Appl Pharmacol
TOXICOLOGY AND APPLIED PHARMACOLOGY
Toxicon
TOXICON
Transfus Med Rev
TRANSFUSION MEDICINE REVIEWS
Transfusion
TRANSFUSION
Transplantation
TRANSPLANTATION
Trends Pharmacol Sci
TRENDS IN PHARMACOLOGICAL SCIENCES
Trop Geogr Med
TROPICAL AND GEOGRAPHICAL MEDICINE (HAARLEM)
Tumordiagn Ther
TUMORDIAGNOSTIK & THERAPIE
Tunis Med
TUNISIE MÉDICALE (TUNIS)
Ultramicroscopy
ULTRAMICROSCOPY (AMSTERDAM)
Ultrasonic Imaging
ULTRASONIC IMAGING (NEW YORK)
Ultrasonics
ULTRASONICS (GUILFORD, ENG)
Ultrasound Med Biol
ULTRASOUND IN MEDICINE AND BIOLOGY (OXFORD)
Ultrastruct Pathol
ULTRASTRUCTURAL PATHOLOGY
Union Med Can
UNION MÉDICALE DU CANADA (MONTRÉAL)
Urol Clin North Am
UROLOGIC CLINICS OF NORTH AMERICA (PHILADELPHIA)
Urol Int
UROLOGICA INTERNATIONALIS (BASEL)
Urol Res
UROLOGICAL RESEARCH (BERLIN)
Urol Surv
UROLOGICAL SURVEY (BALTIMORE)
Urology
UROLOGY (RIDGEWOOD, NJ)
Vaccine
VACCINE
Vasc Surg
VASCULAR SURGERY (NEW YORK)

Vie Med
VIE MÉDICALE
Virchows Arch Cell Pathol
VIRCHOWS ARCHIV. B. CELL PATHOLOGY (BERLIN)
Virchows Arch Pathol Anat
VIRCHOWS ARCHIV. A. PATHOLOGICAL ANATOMY AND HISTOLOGY (BERLIN)
Virology
VIROLOGY (NEW YORK)
Vision Res
VISION RESEARCH (OXFORD)
Vitam Horm
VITAMINS AND HORMONES (NEW YORK)
Vitaminol Enzymol (Milano)
ACTA VITAMINOLOGICA ET ENZYMOLOGICA (MILANO)
Vox Sang
VOX SANGUINIS (BASEL)
West J Med
WESTERN JOURNAL OF MEDICINE
WHO Chron
WORLD HEALTH ORGANIZATION CHRONICLE (GENÈVE)
WHO Monograph Ser
WORLD HEALTH ORGANIZATION MONOGRAPH SERIES (GENÈVE)
WHO Offset Publ
WORLD HEALTH ORGANIZATION OFFSET PUBLICATION (GENÈVE)
WHO Public Health Pap
WORLD HEALTH ORGANIZATION PUBLIC HEALTH PAPERS (GENÈVE)
WHO Tech Rep Ser
WORLD HEALTH ORGANIZATION TECHNICAL REPORT SERIES (GENÈVE)
World Health Stat
WORLD HEALTH STATISTICS QUARTERLY. RAPPORT TRIMESTRIEL DE STATISTIQUES SANITAIRES MONDIALES (GENÈVE)
World J Surg
WORLD JOURNAL OF SURGERY (NEW YORK)
World Rev Nutr Diet
WORLD REVIEW OF NUTRITION AND DIETETICS (BASEL)
Xenobiotica
XENOBIOTICA
Yeast
YEAST
Z Exp Angew Psychol
ZEITSCHRIFT FÜR EXPERIMENTELLE UND ANGEWANDTE PSYCHOLOGIE (GÖTTINGEN)
Z Exp Chir
ZEITSCHRIFT FÜR GASTROENTEROLOGIE (MÜNCHEN)
Z Gastroenterol
ZEITSCHRIFT FÜR EXPERIMENTELLE CHIRURGIE (BERLIN)
Z Gerontol
ZEITSCHRIFT FÜR GERONTOLOGIE UND GERIATRIE (DARMSTADT)
Z Kardiol
ZEITSCHRIFT FÜR KARDIOLOGIE (DARMSTADT)
Z Klin Psychol Psychother
ZEITSCHRIFT FÜR KLINISCHE PSYCHOLOGIE UND PSYCHOTHERAPIE (MÜNCHEN)
Z Mikrosk Anat Forsch
ZEITSCHRIFT FÜR MIKROSKOPISCH-ANATOMISCHE FORSCHUNG (LEIPZIG)
Z Psychosom Med Psychoanal
ZEITSCHRIFT FÜR PSYCHOSOMATISCHE MEDIZIN UND PSYCHOANALYSE
Z Rheumatol
ZEITSCHRIFT FÜR RHEUMATOLOGIE (DARMSTADT)
Z Urol Nephrol
ZEITSCHRIFT FÜR UROLOGIE UND NEPHROLOGIE (LEIPZIG)

XV. INDEX DE TERMENI ENGLEZ-ROMÂN

Precizări:

1) În acest index sunt cuprinși, în ordine alfabetică, toți termenii din limba engleză care se află scriși în corpul vocabularul dicționarului după termenii echivalenți din limba română. Aceștia din urmă sunt transcriși în index cu majuscule, ca și în intrările de la nivelul vocabularului.
2) În vocabular denumirile bolilor, probelor, semnelor, simptomelor, sindroamelor și testelor au fost grupate în ordine alfabetică, în funcție de termenii în limba română. Dimpotrivă, în acest index toți termenii se află în ordine alfabetică, în raport cu forma pe care o au în limba engleză.
3) Uneori găsirea unor termeni echivalenți în limba română este foarte dificilă.
4) Pentru căutarea unor eponime se poate utiliza indexul de nume proprii.

acanthopelvis / ACANTOPELVIS
acanthosis / ACANTOZĂ, HIPERACANTOZĂ
acanthosis nigricans / ACANTHOSIS NIGRICANS
acapnia / ACAPNIE
acarid / ACARIAN
acaridan / ACARIAN
acarina borrow / ȘANȚ ACARIAN
acariosis / ACARIOZĂ
acaryote / ACARIOT
acatagraphia / ACATAGRAFIE
acatalas(a)emia / ACATALAZEMIE
acatalasia / ACATALAZIE
acatalepsy / ACATALEPSIE
acatamathesia / ACATAMATEZIE
acataphasia / ACATAFAZIE
acathisia / ACATIZIE
acceleration / ACCELERAȚIE
accelerator / ACCELERATOR
accelerin / ACCELERINĂ
acceptor / ACCEPTOR
accesory hemiazygos veine / VENĂ HEMIAZIGOS ACCESORIE
accesory nerve / NERV ACCESOR
accesory symptom / SIMPTOM ACCESORIU
accessory / ACCESORIU
accessory cephalic veine / VENĂ CEFALICĂ ACCESORIE
accessory nerve lymph node / NODULI NERVULUI ACCESOR
accessory nucleus / NUCLEU OCULOMOTOR ACCESOR
accessory obturator artery / ARTERĂ OBTURATORIE ACCESORIE
accessory phrenic nerves / NERVI FRENICI ACCESORI
accessory vertebral veine / VENĂ VERTEBRALĂ ACCESORIE
accident / ACCIDENT
accidental symptom / SIMPTOM ACCIDENTAL
acclimation / ACLIMATIZARE
acclimatization / ACLIMATIZARE
accommodation / ACOMODARE
accommodation reflex / REFLEX DE ACOMODAȚIE
accoustic reflex / REFLEX ACUSTIC
ACD anticoagulant solution / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ ACD
acellular / ACELULAR
acellular vaccine / VACCIN ACELULAR
acentric chromosome / CROMOZOM ACENTRIC
acephalia / ACEFALIE
acetabular branch of medial femoral artery / ARTERĂ ACETABULARĂ
acetabular protrusion / PROTRUZIE ACETABULARĂ
acetabuloplasty / ACETABULOPLASTIE
acetabulum / ACETABULUM, CAVITATE COTILOIDĂ, COTIL
acetaldehyde / ACETALDEHIDĂ
acetaminophen / ACETAMINOFEN, PARACETAMOL
acetate / ACETAT
acetazolamide / ACETAZOLAMIDĂ
acetazolamide test / PROBĂ LA ACETAZOLAMIDĂ
acetic acid / ACID ACETIC
acetoacetic acid / ACID ACETILACETIC, ACID ACETOACETIC
aceton(a)emia / ACETONEMIE
acetone / ACETONĂ
acetone test / TEST PENTRU ACETONURIE
acetonuria / ACETONURIE
acetyl / ACETIL
acetyl coenzyme A / ACETILCOENZIMĂ A
acetylation / ACETILARE
acetylcholine / ACETILCOLINĂ
acetylcholinesterase / ACETILCOLINESTERAZĂ
acetylcysteine / ACETILCISTEINĂ
acetylsalicylic acid / ACID ACETILSALICILIC
achalasia / ACALAZIE
Achard-Castaigne's test / TEST ACHARD-CASTAIGNE
Achard-Thiers' syndrome / DIABET AL FEMEILOR CU BARBĂ
acheiria / ACHEIRIE
Achenbach's syndrome / SINDROM ACHENBACH, APOPLEXIE DIGITALĂ
Achille's tendon / TENDONUL LUI AHILE
Achille's tendon reflex / REFLEX AHILIAN
Achille's reflex time / REFLEXOGRAMĂ AHILIANĂ
achillodynia / AHILODINIE
achlorhydria / ACLORHIDRIE
achlorhydria / ANACLORHIDRIE
acholia / ACOLIE
acholuria / ACOLURIE
achondrogenesis / ACONDROGENEZĂ
achondroplasia / ACONDROPLAZIE
Achor-Smith's syndrome / SINDROM ACHOR-SMITH
achromasia / ACROMAZIE
achromate / ACROMAT
achromatopsia / ACROMATOPSIE
achromia / ACROMIE CUTANATĂ
achylia / ACHILIE
acid / ACID
acid fast / ACIDOREZISTENȚĂ
acid formation / ACIDOGENEZĂ
acid phosphatase / FOSFATAZĂ ACIDĂ
acid(a)emia / ACIDEMIE
acidification / ACIDIFIERE
acidified serum lysis test / TEST HAM-DACIE, TEST DE HEMOLIZĂ ACIDĂ, TEST AL SERULUI ACIDIFIAT
acidity / ACIDITATE
acidoketosis / ACIDOCETOZĂ
acidophilic / ACIDOFIL
acidosis / ACIDOZĂ
aciduria / ACIDURIE
Acinetobacter / ACINETOBACTER
acinous / ACINOS
acinus / ACIN
Ackerman's syndrome / SINDROM ACKERMAN
acne / ACNEE
acne rosacea / CUPEROZĂ
acneiform / ACNEIFORM
acorea / ACORIE
acoumetry / ACUMETRIE
acoustics / ACUSTICĂ
acquired disease / BOALĂ DOBÂNDITĂ
acquired immunity / IMUNITATE DOBÂNDITĂ
acquired immunodeficiency syndrome / SINDROM DE IMUNODEFICIENȚĂ DOBÂNDITĂ
acquired tolerance / ACUTUMANȚĂ, OBIȘNUINȚĂ
acquired toxoplasmosis / TOXOPLASMOZĂ DOBÂNDITĂ
acrinia / ACRINIE
acro(a)esthesia / ACROESTEZIE
acroasphyxia / ACROASFIXIE
acrocentric chromosome / CROMOZOM ACROCENTRIC
acrocephalia / ACROCEFALIE
acrocephalopolysyndactyly / ACROCEFALOPOLISINDACTILIE
acrocephalosyndactyly / ACROCEFALOSINDACTILIE
acrocyanosis / ACROCIANOZĂ

acrodermatitis / ACRODERMATITĂ
acrodermatitis chronica atrophicans / ERITROMELIE
acrodermatitis enteropathica / ACRODERMATITĂ ENTEROPATICĂ
acrodolichomely / ACRODOLICOMELIE
acrodynia / ACRODINIE
acrodysostosis / ACRODISOSTOZĂ
acrodysplasia / ACRODISPLAZIE
acrodystrophic neuropathy / ACROPATIE ULCEROMUTILANTĂ
acroerythrosis / ACROERITROZĂ
acrofacial dysostosis / DISOSTOZĂ ACROFACIALĂ
acrokeratosis / ACROKERATOZĂ
acromastitis / ACROMASTITĂ
acromegaly / ACROMEGALIE
acromelic / ACROMELIC
acromicria / ACROMICRIE
acromioclavicular articulation / A ACROMIOCLAVICULARĂ
acromion / ACROMION
acroosteolysis / ACROOSTEOLIZĂ
acropachy / ACROPAHIE
acropachyderma / ACROPAHIDERMIE
acropar(a)esthalgia / ACROPARESTALGIE
acroparesthesia / ACROPARESTEZIE
acropathy / ACROPATIE
acrophobia / ACROFOBIE
acropoikilothermy / ACROPOIKILOTERMIE
acrosome / ACROZOM
acrylamide / ACRILAMIDĂ
acrylate / ACRILAT
ACTH / ACTH
ACTH stimulation test / TEST DE STIMULARE CU ACTH
ACTH test / PROBĂ LA ACTH
actin / ACTINĂ
acting out / ACTING OUT
actinic / ACTINIC
actinic dermatitis / ACTINODERMATOZĂ
actinic keratosis / KERATOZĂ ACTINICĂ
actinic reticuloid / ACTINORETICULOZĂ
actinocutitis / ACTINITĂ
actinology / ACTINOLOGIE
actinometry / ACTINOMETRIE
Actinomyces / ACTINOMYCES
Actinomycetales / ACTINOMICETE
Actinomycetes / ACTINOMYCETES
actinomycin / ACTINOMICINĂ
actinomycoma / ACTINOMICOM
actinomycosis / ACTINOMICOZĂ
actinotherapy / ACTINOTERAPIE
action / ACȚIUNE
action potential / POTENȚIAL DE ACȚIUNE
activated B cell / LIMFOCIT B ACTIVAT
activated charcoal / CĂRBUNE ACTIVAT
activated epilepsy / EPILEPSIE ACTIVATĂ
activated lymphocyte / LIMFOCIT ACTIVAT
activated T lymphocyte / LIMFOCIT T ACTIVAT
activation / ACTIVARE
activation energy / ENERGIE DE ACTIVARE
activator / ACTIVATOR
active / ACTIV
active immunity / IMUNITATE ACTIVĂ
active principle / PRINCIPIU ACTIV
active serum / SER ACTIV
active transport / TRANSPORT ACTIV
activins / ACTIVINE
activity / ACTIVITATE
actograph / ACTOGRAF
actomyosin / ACTOMIOZINĂ
acuity / ACUITATE
acupuncture / ACUPUNCTURĂ
acus / AC
acut painful schoulder / UMĂR DUREROS ACUT
acute / ACUT
acute abdomen / ABDOMEN ACUT
acute anterior poliomyelitis / POLIOMIELITĂ ANTERIOARĂ ACUTĂ
acute bronchitis / BRONȘITĂ ACUTĂ
acute cor pulmonale / CORD PULMONAR ACUT
acute erythraemia / MIELOZĂ ERITREMICĂ
acute erythromyelosis / ERITROMIELOZĂ ACUTĂ
acute gastric dilation / DILATAȚIE ACUTĂ DE STOMAC
acute glomerulonephritis / GLOMERULONEFRITĂ ACUTĂ
acute h(a)emolytic an(a)emia / ANEMIE HEMOLITICĂ ACUTĂ
acute idiopathic pericarditis / PERICARDITĂ ACUTĂ BENIGNĂ, PERICARDITĂ ACUTĂ CRIPTOGENETICĂ, PERICARDITĂ EPIDEMICĂ
acute leuk(a)emia / LEUCEMIE ACUTĂ
acute necrotizing ulcerative gingivitis / INFECȚIE VINCENT
acute osteitis / OSTEOMIELITĂ INFECȚIOASĂ ACUTĂ
acute phase proteins / PROTEINE DE FAZĂ ACUTĂ
acute pulmonary (o)edema / EDEM PULMONAR ACUT
acute renal failure / INSUFICIENȚĂ RENALĂ ACUTĂ
acute rheumatic fever / REUMATISM ARTICULAR ACUT
acute tabetic ataxia / ATAXIE ACUTĂ TABETICĂ
acute thyroiditis / TIROIDITĂ ACUTĂ MICROBIANĂ
adactylia / ADACTILIE
adactylism / ADACTILIE
adactyly / ADACTILIE
Adair Dighton's sign / SEMN ADAIR DIGHTON
adamantinoma / ADAMANTINOM
adamatoblast / ADAMANTOBLAST
Adams-Foley sign / SEMN ADAMS-FOLEY
Adams-Stokes' disease / BOALĂ ADAMS-STOKES
Adams-Stokes' syndrome / SINDROM ADAMS-STOKES
adaptation / ADAPTARE
adaptor / ADAPTATOR
Addis' count / PROBĂ ADDIS
Assis's test / TEST ADDIS
Addis-Hamburger's count / PROBĂ ADDIS-HAMBURGER
Addison's disease / BOALĂ ADDISON
Addison-Biermer's disease / BOALĂ ADDISON-BIERMER
Addison-Gull's disease / BOALĂ ADDISON-GULL
additive effect / EFECT ADITIV
adducin / ADUCINĂ
adduction / ADDUCȚIE
adductor / ADDUCTOR
adductor muscle of great toe / MUȘCHI ADDUCTOR AL HALUCELUI
adductor muscle of thumb / MUȘCHI ADDUCTOR AL POLICELUI
adductors sign / SEMN ADDUCTORILOR
adenectomy / ADENECTOMIE
adenine / ADENINĂ
adenitis / ADENITĂ
adenoblast / ADENOBLAST
adenocarcinoma / ADENOCARCINOM
adenofibroma / ADENOFIBROM

adenogram / ADENOGRAMĂ
adenohypophysis / ADENOHIPOFIZĂ
adenoid / ADENOID, ADENOIDIAN
adenoid vegetation / VEGETAȚII ADENOIDE
adenoidectomy / ADENOIDECTOMIE
adenoidism / ADENOIDISM
adenoiditis / ADENOIDITĂ
adenolipomatosis / ADENOLIPOMATOZĂ
adenoma / ADENOM
adenomatosis / ADENOMATOZĂ
adenomatous goiter / GUȘĂ ADENOMATOASĂ
adenomectomy / ADENOMECTOMIE
adenomegaly / ADENOMEGALIE
adenomyoma / ADENOMIOM
adenopathy / ADENOPATIE
adenosarcoma / ADENOSARCOM
adenosine / ADENOZINĂ
adenosine diphosphoric acid / ACID ADENOZINDIFOSFORIC
adenosine monophosphate / ACID ADENOZINDIFOSFORIC, ACID ADENOZINMONOFOSFORIC
adenosine monophosphoric acid / ACID ADENOZINMONOFOSFORIC
adenosine triphosphate / ADENOZIN TRIFOSFAT, ACID ADENOZINTRIFOSFORIC
adenosine triphosphoric acid / ACID ADENOZINTRIFOSFORIC
adenotonsillectomy / ADENOTONSILECTOMIE
adenovirosis / ADENOVIROZĂ
adenovirus / ADENOVIRUS
adenylate cyclase / ADENILATCICLAZĂ
adenylic acid / ACID ADENILIC
adh(a)erens junction / JONCȚIUNE ADERENTĂ
adherence / ADERENȚĂ
adhesins / ADEZINE
adhesio interthalamica / ADHESIO INTERTHALAMICA
adhesion / ADEZIUNE
adhesion proteins / PROTEINE DE ADEZIUNE
adhesion receptors / RECEPTORI DE ADEZIUNE
adiadocokinesia / ADIADOCOKINEZIE
adiadocokinesis / ADIADOCOKINEZIE
adiastole / ADIASTOLIE
Adie's syndrome / SINDROM ADIE
adipocere / ADIPOCEARĂ
adipocyte / ADIPOCIT
adipogenesis / ADIPOGENEZĂ
adipomastia / ADIPOMASTIE
adiposis / ADIPOZĂ
adiposis dolorosa / ADIPOSIS DOLOROSA
adiposity / ADIPOZITATE
adiposogenital dystrophic disease / BOALĂ DISTROFICĂ ADIPOZOGENITALĂ
adiposogenital syndrome / SINDROM ADIPOZOGENITAL
adiposo-hypergenital syndrome / SINDROM ADIPOZO-HIPERGENITAL
adipsia / ADIPSIE
adipsin / ADIPSINĂ
adjuvant / ADJUVANT
Adler-Reimann's test / TEST ADLER-REIMANN
adnexa / ANEXE
adnexal carcinoma / CARCINOM ANEXIAL, EPITELIOM ANEXIAL
adnexitis / ANEXITĂ
adolescence / ADOLESCENȚĂ
adrenal' / ADRENAL
adrenal gland / SUPRARENALĂ, CORTICOSUPRARENALĂ
adrenal glands / GLANDE SUPRARENALE
adrenal insufficiency / INSUFICIENȚĂ SUPRARENALĂ
adrenal medulla / MEDULOSUPRARENALĂ
adrenal tumour / SUPRARENALOM
adrenaline / ADRENALINĂ
adrenaline test / TEST LA ADRENALINĂ
adrenalitis / SUPRARENALITĂ
adrenergic / ADRENERGIC
adrenergic blocking agent / ADRENOLITIC
adrenergic receptors / RECEPTORI ADRENERGICI
adrenergy / ADRENERGIE
adrenocortical / ADRENOCORTICAL
adrenocortical insufficiency / INSUFICIENȚĂ CORTICOSUPRARENALĂ
adrenocortical / HORMON CORTICOSUPRARENAL, CORTICOSUPRARENAL
adrenocorticoids / ADRENOCORTICOIZI
adrenocorticosteroids / ADRENOCORTICOSTEROIZI
adrenocorticotropic hormone / HORMON ADRENOCORTICOTROP
adrenocorticotropin / ADRENOCORTICOTROFINĂ
adrenogenital syndrome / SINDROM ADRENOGENITAL
adrenoleukodystrophy / ADRENOLEUCODISTROFIE
adrenolytic / ADRENOLITIC
adrenoprival / ADRENOPRIV
adrenoreceptor agonists / AGONIȘTI ADRENERGICI
adressins / ADRESINE
Adson's sign / SEMN ADSON
Adson's test / TEST ADSON, MANEVRĂ ADSON
adsorbate / ADSORBAT
adsorbent / ADSORBANT
adsorption / ADSORBȚIE
adsorption chromatography / CROMATOGRAFIE DE ADSORBȚIE
adult respiratory distress syndrome (ARDS) / SINDROM DE DETRESĂ RESPIRATORIE A ADULTULUI
adult respiratory distress syndrome / DETRESĂ RESPIRATORIE A ADULTULUI
adult T-cell leuk(a)emia / VIRUSUL LEUCEMIEI CU CELULE T
advancement flap / LAMBOU DE ALUNECARE
adventitia / ADVENTICE
adynamia / ADINAMIE
adynamia episodica hereditaria / ADINAMIE EPISODICĂ EREDITARĂ
aerobic / AEROB
aerobic respiration / RESPIRAȚIE AEROBĂ
aerocolia / AEROCOLIE
aerocoly / AEROCOLIE
aerogastria / AEROGASTRIE
Aeromonas / AEROMONAS
aerophagia / AEROFAGIE
aerophobia / AEROFOBIE
aerosol / AEROSOL
aerosol therapy / AEROSOLTERAPIE
aerospace medicine / MEDICINĂ AEROSPAȚIALĂ
aerotonometer / AEROTONOMETRU
aesthesia / ESTEZIE
aesthesiometer / ESTEZIOMETRU
aetiologic diagnosis / DIAGNOSTIC ETIOLOGIC
afebrile / AFEBRIL

alexia / ALEXIE
alexin / ALEXINĂ
alexithymia / ALEXITIMIE
aleze / ALEZĂ
Alezzandrini's syndrome / SINDROM ALEZZANDRINI
Alfred de Musset's sign / SEMN ALFRED DE MUSSET
algesia / ALGEZIE
algesimeter / ALGEZIMETRU
algesimetry / ALGEZIMETRIE
algesiology / ALGEZIOLOGIE
algetic / ALGIC
algia / ALGIE
algid / ALGID
algidity / ALGIDITATE
algogenesia / ALGOGENEZĂ
algogenesis / ALGOGENEZĂ
algogenic / ALGOGEN
algolagnia / ALGOLAGNIE
algomania / ALGOMANIE
algomenorrh(o)ea / ALGOMENOREE
algoneurodystrophia / ALGONEURODISTROFIE
algophilia / ALGOFILIE
algophobia / ALGOFOBIE
algorithm / ALGORITM
algospasm / ALGOSPASM
Alice in Wonderland syndrome / SINDROM ALICE ÎN ȚARA MINUNILOR
alienation / ALIENARE
aliment / ALIMENT
alimentary bolus / BOL ALIMENTAR
alimentary tract / TUB DIGESTIV
alimentation / ALIMENTAȚIE
aliphatic / ALIFATIC
alkal(a)emia / ALCALEMIE
alkali / ALCALI
alkali reserve / REZERVĂ ALCALINĂ
alkaline / ALCALIN
alkaline phosphatase / FOSFATAZĂ ALCALINĂ
alkaline reserve / REZERVĂ ALCALINĂ
alkalinity / ALCALINITATE
alkalitherapy / ALCALINOTERAPIE
alkalization / ALCALINIZARE
alkalizer / ALCALINIZANT
alkaloid / ALCALOID
alkalosis / ALCALOZĂ
alkaptone / ALCAPTONĂ
alkaptonuria / ALCAPTONURIE
alkyl / ALCHIL
alkylant / ALCHILANT
Allan's syndrome / SINDROM ALLAN
allantoin / ALANTOINĂ
allantois / ALANTOIDĂ
allele / ALELĂ
allelic genes / GENE ALELE
allelomorph / ALELOMORFĂ
Alleman's syndrome / SINDROM ALLEMAN
Allen's test / TEST ALLEN
Allen-Checkley's sign / SEMN ALLEN-CHECKLEY
allergen / ALERGEN
allergic / ALERGIC
allergic disease / BOALĂ ALERGICĂ
allergic interstitial pneumonitis / PNEUMOPATIE CU PRECIPITINE
allergic reaction / REACȚIE ALERGICĂ
allergid / ALERGIDĂ
allergology / ALERGOLOGIE
allergy / ALERGIE
allesthesia / ALOESTEZIE
alli(a)esthesia / ALIESTEZIE
Allis' sign / SEMN ALLIS
alloantibody / ALOANTICORP
alloantigens / ALOANTIGENI
allocheiria / ALOESTEZIE
allochiria / ALOESTEZIE
allodynia / ALODINIE
allogeneic / ALOGEN
allogenic / ALOGENIC
allogenic antigens / ANTIGENI ALOGENICI
allogenic inhibition / INHIBIȚIE ALOGENĂ
allogenic / ALOGEN
allograft / ALOGREFĂ
allograft reaction / REACȚIE ALOGREFĂ
allokinesis / ALOKINEZIE
allometry / ALOMETRIE
allopathy / ALOPATIE
allopurinol / ALOPURINOL
allorhythmia / ALORITMIE
all-or-none law / LEGEA TOT SAU NIMIC
allosterism / ALOSTERIE
allotriophagy / ALOTRIOFAGIE
allotriosmia / ALOTRIOSMIE
allotropism / ALOTROPIE
allotropy / ALOTROPIE
allotype / ALOTIP
allotypy / ALOTIPIE
alloxan / ALOXAN
alloxan diabetes / DIABET ALOXANIC
alloy / ALIAJ
alogia / ALOGIE
alopecia / ALOPECIE
alopecia areata / ALOPECIE AREATĂ, PELADĂ
Alpers' disease / BOALĂ ALPERS
alpha heavy-chain disease / BOALĂ LANȚURILOR GRELE ALFA
alpha radiation / RADIAȚIE ALFA
alpha rhythm / RITM ALFA
alpha-1-antitrypsin / ALFA-1-ANTITRIPSINĂ
alpha-adrenergic / ALFA-ADRENERGIC
alpha-adrenergic blocking agent / ALFABLOCANT
alpha-adrenergic stimulating agent / ALFASTIMULANT
alphachymotrypsin / ALFACHIMOTRIPSINĂ
alphaf(o)etoprotein / ALFAFETOPROTEINĂ
alpha-globulins / ALFAGLOBULINE
alpha-lipoprotein / ALFALIPOPROTEINĂ
alphamimetic / ALFAMIMETIC
Alport's syndrome / SINDROM ALPORT
Alstead's sign / SEMN ALSTEAD
Alström's syndrome / SINDROM ALSTRÖM
Alström-Leber's disease / BOALĂ ALSTRÖM-LEBER
Alström-Olsen's disease / BOALĂ ALSTRÖM-OLSEN
alteration / ALTERARE
alternate inferior paralysis / PARALIZIE MILLARD-GUBLER
alternate paralysis / SINDROM ALTERN
alternating pulse / PULS ALTERNANT
alternative medicine / MEDICINĂ ALTERNATIVĂ
alternobaric vertigo / VERTIJ ALTERNOBARIC

anterior cervical superficial lymph nodes / NODULI CERVICALI ANTERIORI SUPERFICIALI
anterior chamber cleavage syndrome / SINDROM DE CLIVAJ
anterior chamber of eye / CAMERĂ ANTERIOARĂ A OCHIULUI
anterior choroidal artery / ARTERĂ COROIDIANĂ ANTERIOARĂ
anterior ciliary arteries / ARTERE CILIARE ANTERIOARE
anterior communicating artery / ARTERĂ COMUNICANTĂ ANTERIOARĂ
anterior conjunctival arteries / ARTERE CONJUNCTIVALE ANTERIOARE
anterior cornual syndrome / SINDROM DE CORN ANTERIOR
anterior ethmoidal artery / ARTERĂ ETMOIDALĂ ANTERIOARĂ
anterior ethmoidal nerve / NERV ETMOIDAL ANTERIOR
anterior humeral circumflex artery / ARTERĂ CIRCUMFLEXĂ HUMERALĂ ANTERIOARĂ
anterior inferior cerbellar artery / ARTERĂ CEREBELOASĂ INFERIOARĂ ANTERIOARĂ
anterior inferior segmental artery / ARTERA SEGMENTULUI ANTERIOR INFERIOR AL RINICHIULUI
anterior intercostal veines / VENE INTERCOSTALE ANTERIOARE
anterior interosseous artery / ARTERĂ INTEROSOASĂ ANTERIOARĂ
anterior interosseous nerve / NERV INTEROSOS ANTERIOR AL ANTEBRAȚULUI
anterior jugular lymph nodes / NODULI JUGULARI ANTERIORI
anterior jugular vein / VENĂ JUGULARĂ ANTERIOARĂ
anterior labial nerves / NERVI LABIALI ANTERIORI
anterior median bulbar syndrome / SINDROM BULBAR ANTERIOR MEDIAN
anterior mediastinal lymph nodes / NODULI MEDIASTINALI ANTERIORI
anterior meningeal artery / ARTERĂ MENINGEE ANTERIOARĂ
anterior microphthalmus / MICROCORNEE
anterior parietal artery / ARTERĂ PARIETALĂ ANTERIOARĂ
anterior peduncle of pineal body / PEDUNCUL ANTERIOR AL EPIFIZEI
anterior pituitary / ANTEHIPOFIZĂ
anterior rectus muscle of head / MUȘCHI DREPT ANTERIOR AL CAPULUI
anterior sacrococcygeal muscle / MUȘCHI SACROCOCCIGIAN VENTRAL
anterior scalene muscle / MUȘCHI SCALEN ANTERIOR
anterior scrotal nerves / NERVI SCROTALI ANTERIORI
anterior scrotal veines / VENE SCROTALE ANTERIOARE
anterior segmental artery / ARTERĂ SEGMENTARĂ ANTERIOARĂ
anterior spinal artery / ARTERĂ SPINALĂ ANTERIOARĂ
anterior spinal artery syndrome / SINDROM DE ARTERĂ SPINALĂ ANTERIOARĂ
anterior superior alveolar arteries / ARTERE ALVEOLARE SUPERIOARE ANTERIOARE
anterior superior segmental artery / ARTERĂ SEGMENTULUI ANTERIOR SUPERIOR AL RINICHIULUI
anterior temporal artery / ARTERĂ TEMPORALĂ ANTERIOARĂ
anterior temporal diploic veine / VENĂ DIPLOICĂ TEMPORALĂ ANTERIOARĂ
anterior tibial artery / ARTERĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ
anterior tibial muscle / MUȘCHI TIBIAL ANTERIOR
anterior tibial node / NODUL TIBIAL ANTERIOR
anterior tibial recurrent artery / ARTERĂ RECURENTĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ
anterior tibial syndrome / SINDROM COMPARTIMENTAL TIBIAL ANTERIOR, SINDROM TIBIAL ANTERIOR
anterior tibial veines / VENE TIBIALE ANTERIOARE
anterior tympanic artery / ARTERĂ TIMPANICĂ ANTERIOARĂ
anterior veine of septum pellucidum / VENA SEPTULUI PELUCID
anterior vertebral veine / VENĂ VERTEBRALĂ ANTERIOARĂ
anterograd amnesia / AMNEZIE ANTEROGRADĂ
anterograde / ANTEROGRAD
anterolateral sulcus of spinal cord / ȘANȚ ANTEROLATERAL AL MĂDUVEI SPINĂRII
anteversion / ANTEVERSIE
anthelix / ANTEHELIX
anthelminthic / ANTIHELMINTIC
anthracoid / ANTRACOID
anthracoid furunculus / FURUNCUL ANTRACOID
anthracosilicosis / ANTRACOSILICOZĂ
anthracosis / ANTRACOZĂ
anthranylic acid / ACID ANTRANILIC
anthrax / ANTRAX, CĂRBUNE, DALAC
anthropogenesis / ANTROPOGENEZĂ
anthropologic medicine / MEDICINĂ ANTROPOLOGICĂ
anthropology / ANTROPOLOGIE
anthropometry / ANTROPOMETRIE
anthropomorphism / ANTROPOMORFISM
anthropophilia / ANTROPOFILIE
anthropozoonosis / ANTROPOZOONOZĂ
anti(o)estrogen / ANTIESTROGEN
antiallergic / ANTIALERGIC
antiamaril / ANTIAMARIL
antiandrogen / ANTIANDROGEN
antianginal / ANTIANGINOS
antiantibody / ANTI-ANTICORP
antiarrhythmic / ANTIARITMIC
antibacterial / ANTIBACTERIAN
antibacterial immunity / IMUNITATE ANTIBACTERIANĂ
antibiogram / ANTIBIOGRAMĂ
antibiotic / ANTIBIOTIC
antibiotic resistance / REZISTENȚĂ LA ANTIBIOTICE
antibiotics therapy / ANTIBIOTERAPIE
antibody / ANTICORP
anticardiolipin antibodies / ANTICORPI ANTICARDIOLIPINĂ
anticholinergic / ANTICOLINERGIC
anticipation / ANTICIPAȚIE
anticoagulant / ANTICOAGULANT
anticoagulant citrate dextrose solution / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT DEXTROZĂ
anticoagulant phosphate citrate dextrose adenine solution / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT FOSFAT DEXTROZĂ ADENINĂ
anticoagulant phosphate citrate dextrose solution / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT FOSFAT DEXTROZĂ
anticoagulant therapy / TRATAMENT ANTICOAGULANT
anticodon / ANTICODON
anticomplementary serum / SER ANTICOMPLEMENTAR
antidiuretic / ANTIDIURETIC
antidiuretic hormone / HORMON ANTIDIURETIC
antidote / ANTIDOT
antidromic / ANTIDROMIC
antiemetic / ANTIEMETIC, ANTIVOMITIV
antiendomysial antibody test / TEST AL ANTICORPILOR ANTIRETICUL ENDOPLASMIC

atrioventricular groove / ŞANŢ AURICULOVENTRICULAR
atrioventricular junction / JONCŢIUNE ATRIOVENTRICULARĂ
atrioventricular node / NOD ATRIOVENTRICULAR
atrioventricular valves / VALVULĂ ATRIOVENTRICULARĂ, VALVULĂ AURICULOVENTRICULARĂ
atrium / ATRIU
atrofic myotonia / MIOTONIE ATROFICĂ
atrophic cirrhosis / CIROZĂ ATROFICĂ
atrophoderma / ATROFIE CUTANATĂ
atrophy / ATROFIE
atropine / ATROPINĂ
atropism / ATROPISM
attack / ACCES, ATAC, CRIZĂ
attenuated virus / VIRUS ATENUAT
attenuation / ATENUARE
atticitis / ATICITĂ
atticoantrotomy / ATICO-ANTROTOMIE
atticotomy / ATICOTOMIE
attitude / ATITUDINE
attrition / ATRIŢIE
atypic / ATIPIC
atypical / ATIPIC
audibility / AUDIBILITATE
audimutitas / AUDIMUTITATE
audiogram / AUDIOGRAMĂ
audiometer / AUDIOMETRU
audiometry / AUDIOMETRIE
audit / AUDIT
audition / AUDIŢIE
auditory field / CÂMP AUDITIV
auditory threshold / PRAG DE AUDIBILITATE
Auenbrugger's sign / SEMN AUENBRUGGER
Auer's bodies / CORPI AUER
Aufrecht's sign / SEMN AUFRECHT
aura / AURĂ
auricle / PAVILIONUL URECHII
auricle / URECHIUŞĂ
auricular venous pulse / PULS VENOS AURICULAR
auricular / AURICULAR
auriculotemporal nerve / NERV AURICULOTEMPORAL
auriculotemporal nerve syndrome / SINDROM AURICULOTEMPORAL
auriculotherapy / AURICULOTERAPIE
auriculotomy / AURICULOTOMIE
aurovertin / AUROVERTINĂ
auscultation / AUSCULTAŢIE
auscultatory gap / GAURĂ AUSCULTATORIE
auscultatory sound / ZGOMOT AUSCULTATORIU
Auspitz' sign / SEMN AUSPITZ
Austin Flint's murmur / SUFLU AUSTIN FLINT
Australia antigen / ANTIGEN AUSTRALIA
autacoids / AUTACOID
autism / AUTISM
autistic / AUTIST
autoagglutination / AUTOAGLUTINARE
autoagglutinin / AUTOAGLUTININĂ
autoallergic disease / BOALĂ AUTOALERGICĂ
autoanalyser / AUTOANALIZOR
autoantibody / AUTOANTICORP
autoantigen / AUTOANTIGEN
autocatalysis / AUTOCATALIZĂ
autochtonous / AUTOHTON
autoclave / AUTOCLAV
autocrine motility factor / FACTOR DE MOTILITATE AUTOCRINĂ
autocriny / AUTOCRINIE
autodialysis / AUTODIALIZĂ
autodigestion / AUTODIGESTIE
autoerythrocyte sensitivity / SINDROM GARDNER-DIAMOND
autoerythrophagocytosis / AUTOERITROFAGOCITOZĂ
autogenons / AUTOGEN
autogenous regulation / REGLARE AUTOGENĂ
autogenous training / ANTRENAMENT AUTOGEN
autogenous training / TRAINING AUTOGEN
autogenous vaccine / VACCIN AUTOGEN
autograft / AUTOGREFĂ
autoh(a)emolysis / AUTOHEMOLIZĂ
autoh(a)emotherapy / AUTOHEMOTERAPIE
autohistoradiography / AUTOHISTORADIOGRAFIE
autoimmun / AUTOIMUN
autoimmune disease / BOALĂ AUTOIMUNĂ, BOALĂ PRIN AUTOANTICORPI
autoimmune h(a)emolytic an(a)emia / ANEMIE HEMOLITICĂ AUTOIMUNĂ
autoimmune hepatitis / HEPATITĂ AUTOIMUNĂ
autoimmunity / AUTOIMUNITATE
autoimmunization / AUTOIMUNIZARE
autointoxication / AUTOINTOXICAŢIE
autologous / AUTOLOG
autologous antigen / ANTIGEN AUTOLOG
autolysis / AUTOLIZĂ
automatic epilepsy / EPILEPSIE AUTOMATICĂ
automatic epileptic seizure / CRIZĂ EPILEPTICĂ AUTOMATICĂ
automatism / AUTOMATISM
automutilation / AUTOMUTILARE
autonomic nervous system / SISTEM NERVOS AUTONOM, SISTEM NERVOS VEGETATIV, SISTEM NEUROVEGETATIV
autonomy / AUTONOMIE
autophagia / AUTOFAGIE
autophagocytosis / AUTOFAGOCITOZĂ
autophagy / AUTOFAGIE
autophobia / AUTOFOBIE
autophony / AUTOFONIE
autoplasty / AUTOPLASTIE
autopsia / AUTOPSIE
autopsy / AUTOPSIE
autoradiography / AUTORADIOGRAFIE
autoreactive lymphocyte / LIMFOCIT AUTOREACTIV
autoscopy / AUTOSCOPIE
autosomal / AUTOZOMAL, AUTOZOMIC
autosomal dominant polycystic kidney disease / BOALĂ POLICHISTICĂ RENALĂ AUTOZOMAL DOMINANTĂ
autosomal inheritance / EREDITATE AUTOZOMALĂ
autosomal recessive polycystic kidney disease / BOALĂ POLICHISTICĂ RENALĂ AUTOZOMAL RECESIVĂ
autosome / AUTOZOM
autosuggestion / AUTOSUGESTIE
autotox(a)emia / AUTOTOXEMIE
autotoxicosis / AUTOTOXICOZĂ
autotransferable plasmid / PLASMIDĂ CONJUGATIVĂ
autotransfusion / AUTOTRANSFUZIE
autotrophic / AUTOTROF
autotrophic cell / CELULĂ AUTOTROFĂ
autovaccine / AUTOVACCIN
auxanology / AUXOLOGIE

B

Bass' syndrome / SINDROM BASS, SINDROM BRAHIMEZODACTILIE-DISPLAZIE UNGVEALĂ
Bassen-Kornzweig's syndrome / SINDROM BASSEN-KORNZWEIG
Bassini operation / OPERAȚIE BASSINI
Bassler's sign / SEMN BASSLER
Bastedo's sign / SEMN BASTEDO
Bateman's disease / BOALĂ BATEMAN
bath / BAIE
bathmotropic / BATMOTROP
bathmotropism / BATMOTROPISM
bathy(a)esthesia / BATIESTEZIE
Batten's disease / BOALĂ Batten
Batten-Mayou's disease / BOALĂ BATTEN-MAYOU
Batter's syndrome / HIPOKALIEMIE CRONICĂ FAMILIALĂ CU HIPERKALIURIE
battered child syndrome / SINDROM DE COPIL BĂTUT
Battle's sign / SEMN BATTLE
Bauer's test / TEST BAUER, PROBĂ BAUER, PROBĂ DE GALACTOZURIE PROVOCATĂ
Bauvieux's syndrome / SINDROM BAUVIEUX
Bayer's test / TEST BAYER
Bayle's disease / BOALĂ BAYLE
Bazex' paraneoplasic acrokeratosis / ACROKERATOZĂ PARANEOPLAZICĂ
Bazex' syndrome / SINDROM BAZEX
Bazy's disease / BOALĂ BAZY
Bazy's sign / SEMN BAZY
Bazy's disease / HIDRONEFROZĂ CONGENITALĂ INTERMITENTĂ
Bazy's points / PUNCTE BAZY
B-cell / CELULĂ B
BCG vaccine / VACCIN BCG
beaked osteophyte / CIOC DE PAPAGAL
Beals' syndrome / SINDROM BEALS, AURICULO-OSTEODISPLAZIE
Beals-Hecht's syndrome / SINDROM BEALS-HECHT
Bearn-Kunkel-Slater's syndrome / SINDROM BEARN-KUNKEL-SLATER
beat / BĂTAIE
Beau's syndrome / SINDROM BEAU
Beaunis' syndrome / SINDROM BEAUNIS
Beauvais' disease / BOALĂ BEAUVAIS
Beauvieux' disease / BOALĂ BEAUVIEUX
Bechterev's reaction / REACȚIE BECHTEREV
Bechterew's disease / BOALĂ BECHTEREW, TEST BECHTEREW
Bechterew's nucleus / NUCLEU BECHTEREW
Bechterew's sign / SEMN BECHTEREW
Bechterew-Mendel's sign / SEMN BECHTEREW-MENDEL
Becker's sign / SEMN BECKER
Beck's triad / TRIADĂ BECK
Beckwith-Wiedemann's syndrome / SINDROM BECKWITH-WIEDEMANN
Béclard's sign / SEMN BÉCLARD
becquerel / BECQUEREL
bed / PAT
Bednar's aphthae / AFTE BEDNAR
bedridden / GRABATAR
bedsore / ESCARĂ DE DECUBIT, ULCER DE DECUBIT
bedwetting / ENUREZIS
Beevor's sign / SEMN BEEVOR
behaviorism / BEHAVIORISM
behaviour / COMPORTAMENT
behaviour therapy / TERAPIE COMPORTAMENTALĂ
Behçet's disease / BOALĂ BEHÇET
Behçet's syndrome / SINDROM BEHÇET
Béhier-Hardy's sign / SEMN BÉHIER-HARDY
Behr's disease / BOALĂ BEHR
Behr's syndrome / SINDROM BEHR
Behring's law / LEGEA BEHRING
bel / BEL
belching / ERUCTAȚIE, RÂGÂIALĂ
Bell's law / LEGEA BELL
Bell's palsy / PARALIZIE BELL
Bell's sign / SEMN BELL
belladona / BELLADONĂ
Bell-Magendie law / LEGEA BELL-MAGENDIE
Bence-Jones' protein / PROTEINĂ BENCE-JONES
Bence-Jones' reaction / REACȚIE BENCE-JONES
Benedict's solution / SOLUȚIE BENEDICT
benediction hand / MÂNĂ CUBITALĂ
Benedikt's disease / BOALĂ BENEDIKT
Benedikt's syndrome / SINDROM BENEDIKT
benign / BENIGN
benign chronic familial pemphigus / PEMFIGUS CRONIC BENIGN FAMILIAL
benign familial recurrent cholestasis / COLESTAZĂ RECURENTĂ BENIGNĂ
benign monoclonal gammopathy / GLOBULINEMIE MONOCLONALĂ BENIGNĂ
benign monoclonal gammopathy / GAMAPATIE MONOCLONALĂ BENIGNĂ
benignity / BENIGNITATE
Bennett's fracture / FRACTURĂ BENNETT
Bennhold test / PROBĂ BENNHOLD
Benson's disease / BOALĂ BENSON
bentiromide test / TEST CU BENTIROMIDĂ
benzene / BENZEN
benzidine / BENZIDINĂ
benzodiazepine compounds / BENZODIAZEPINE
benzoic acid / ACID BENZOIC
benzolism / BENZENISM, BENZOLISM
Berger's disease / BOALĂ BERGER
Berger's sign / SEMN BERGER
Bergman's sign / SEMN BERGMAN
Bergonié-Tribondeau law / LEGEA BERGONIÉ-TRIBONDEAU
beriberi / BERIBERI, BOALĂ BERIBERI
Berlin's disease / SINDROM BERLIN
Bernard's test / TEST BERNARD
Bernard-Sergent's syndrome / SINDROM BERNARD-SERGENT
Bernard-Suolier's syndrome / SINDROM BERNARD-SOULIER, SINDROM PLACHETELOR GIGANTE, DISTROFIE TROMBOCITARĂ HEMORAGICĂ CONGENITALĂ
Bernhardt's disease / BOALĂ BERNHARDT
Bernheim's syndrome / SINDROM BERNHEIM
Bernstein's test / TEST BERNSTEIN, TEST DE INFUZIE ACIDĂ ESOFAGIANĂ
Berthelot's test / TEST BERTHELOT
Bertolotti's syndrome / SINDROM BERTOLOTTI
berylliosis / BERILIOZĂ
Besnier's prurigo / PRURIGO BESNIER
Besnier-Boeck-Schaumann's disease / BOALĂ BESNIER-BOECK-SCHAUMANN
Besnier-Kaposi-Libman-Sacks' disease / BOALĂ BESNIER-KAPOSI-LIBMAN-SACKS

blind spot syndrome / SINDROM PETEI OARBE
blind test / SIMPLU ORB, TEST ÎN ORB
blinded eye / OCLUZIE OCULARĂ
blindness / CECITATE
blindness eclipse / ECLIPSĂ VIZUALĂ
blindness / ORBIRE
blinking reflex / REFLEX DE CLIPIRE
blinking / CLIPIRE
blister / BULĂ
Bloch reaction / REACȚIE BLOCH
block / BLOC
blockage / BLOCAJ
blocking / BARAJ
blocking test / TEST DE BARAJ
blood / SÂNGE
blood carrying flap / LAMBOU LOCAL
blood cells count / HEMOGRAMĂ
blood circulation / CIRCULAȚIE SANGUINĂ
blood compatibility / COMPATIBILITATE SANGUINĂ
blood cytopenia / HEMOCITOPENIE
blood fibrinogen / FIBRINOGENEMIE
blood flow / FLUX SANGUIN
blood group / GRUP SANGUIN
blood group antigens / ANTIGENI DE GRUP SANGUIN
blood group systems / SISTEME ALE GRUPELOR SANGUINE
blood incompatibility / INCOMPATIBILITATE SANGUINĂ
blood pressure / TENSIUNE ARTERIALĂ
blood pump / POMPĂ DE SÂNGE
blood serum / SER SANGUIN
blood test / TEST SANGUIN
blood volume / VOLEMIE, VOLUM SANGUIN, MASĂ SANGUINĂ
blood-air barrier / BARIERĂ ALVEOLOCAPILARĂ
blood-brain barrier / BARIERĂ HEMATOENCEFALICĂ
Bloodgood's disease / BOALĂ BLOODGOOD
bloodletting / SÂNGERARE
Bloom's disease / SINDROM BLOOM
blotting / BLOTTING
Blount's disease / BOALĂ BLOUNT
blue / ALBASTRU
blue n(a)evus / MELANOFIBROM, NEV ALBASTRU AL LUI MAX TIÈCHE
blue rubber bleb nevus / SINDROM AL VEZICULEI ALBASTRE ELASTICE
blue rubber bleb nevus / SINDROM BEAN
blue sclerae / SCLERE ALBASTRE
blue sclerae disease / BOALĂ SCLERELOR ALBASTRE
blue toe syndrome / SINDROM DEGETULUI ALBASTRU
Blum's sign / SEMN BLUM
Blumberg's sign / SEMN BLUMBERG
Blumenthal's disease / BOALĂ BLUMENTHAL
Blumer's adenopathy / ADENOPATIE BLUMER
Bocca's test / TEST BOCCA
Bock's tubercle / TUBERCUL BOCK
Bodansky unit / UNITATE BODANSKY
body / CORP
body image / SCHEMĂ CORPORALĂ
body mass index / INDICE DE MASĂ CORPORALĂ
body of vertebra / CORP VERTEBRAL
body schema / SCHEMĂ CORPORALĂ
body temperature / TEMPERATURĂ CORPORALĂ
Boeck's syndrome / SINDROM BOECK
Boerhaave's syndrome / SINDROM BOERHAAVE
Bogdan-Buday's disease / BOALĂ BOGDAN-BUDAY
Bogorad's syndrome / SINDROM BOGORAD
Bohr effect / EFECT BOHR
Boinet's sign / SEMN BOINET
Bolivian h(a)emorrhagic fever / FEBRĂ HEMORAGICĂ DE BOLIVIA
Bollack's sign / SEMN BOLLACK
bomb / BOMBĂ
bombesin / BOMBEZINĂ
bond / LEGĂTURĂ
Bonduelle's disease / BOALĂ BONDUELLE
bone / OS
bone absorptiometry / ABSORBȚIOMETRIE OSOASĂ
bone age / VÂRSTĂ OSOASĂ
bone cancer / CANCER OSOS
bone dysplasia / DISPLAZIE OSOASĂ
bone dystrophy / DISTROFIE OSOSĂ
bone Gla protein / OSTEOCALCINĂ
bone lacune / LACUNĂ OSTEOCITARĂ
bone marrow / MĂDUVA OSOASĂ
bone phlegmon / OSTEOFLEGMON
Bongiovanni's syndrome / SINDROM BONGIOVANNI
Bonhoeffer's sign / SEMN BONHOEFFER
Bonieland's disease / BOALĂ BONIELAND
Bonnet's sign / SEMN BONNET
Bonnet-Blanc-Dechaume's syndrome / SINDROM BONNET-BLANC-DECHAUME
Bonnet-Charles's syndrome / SINDROM BONNET-CHARLES
Bonnevie-Ullrich's syndrome / SINDROM BONNEVIE-ULLRICH
Bonnier's syndrome / SINDROM BONNIER
Bonnier's sign / SEMN BONNIER
bony labyrinth / VESTIBUL OSOS
bony / OSOS
Böök's syndrome / SINDROM BÖÖK
booster dose / RAPEL
BOR syndrome / SINDROM BOR
borborygmus / BORBORIGM
Borderline disease / BOALĂ BORDERLINE
border / MARGINE
borderline hypertension / HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ DE GRANIȚĂ
borderline lesion / LEZIUNE DE FRONTIERĂ
borderline personality disorder / PERSONALITATE BORDERLINE
borderline state / STARE LIMITĂ
Bordetella / BORDETELLA
Bordetella pertussis / BORDETELLA PERTUSSIS
Bordet-Gengou's bacillus / BACIL BORDET-GENGOU
Bordet-Gengou's reaction / REACȚIE BORDET-GENGOU
Bordet-Wassermann's reaction / REACȚIE BORDET-WASSERMANN
boric acid / ACID BORIC
borism / BORISM
Börjeson-Forssman-Lehmann's syndrome / SINDROM BÖRJESON-FORSSMAN-LEHMANN
Bornstein's principle / PRINCIPIU BORNSTEIN
boron / BOR
Borrelia / BORRELIA
Borsieri's disease / SEMN BORSIERI
boss / BOSĂ
Boston's sign / SEMN BOSTON
Bosviel's disease / BOALĂ BOSVIEL, APOPLEXIA LUETEI
Botallo's ductus / CANAL BOTALLO

butcher's febrile pemphigus / PEMFIGUS AL MĂCELARILOR
butchers' febrile pemphigus / PEMFIGUS ACUT FEBRIL GRAV NODET
Butler-Albright's syndrome / SINDROM BUTLER-ALBRIGHT
butterfly lupus / VESPERTILIO
buttock / FESĂ
button / BUTON
button-hole incision / BUTONIERĂ
butyrometer / BUTIROMETRU
Byler's disease / BOALĂ BYLER
bypass / BYPASS, PONTAJ
by-pass / PONTAJ
byssinosis / BISINOZĂ
Bywaters' syndrome / SINDROM BYWATERS
Bz-Ti-PABA test / TEST CU BENTIROMIDĂ

C

C cell / CELULĂ C
C peptide / PEPTID C
C peptide suppression test / TEST DE SUPRESIE A PEPTIDULUI C
C protein / PROTEINĂ C
c(a)ecostomy / CECOSTOMIE
c(a)ecum / CEC
c(o)eliac / CELIAC
c(o)eliac disease / BOALĂ CELIACĂ, CELIACHIE
c(o)eliac ganglion / GANGLION SEMILUNAR, GANGLION CELIAC
c(o)eliac infantilism / INFANTILISM CELIAC
c(o)eliac lymph nodes / NODULI CELIACI
c(o)eliac plexus / PLEX CELIAC
c(o)elialgia / CELIALGIE
c(o)elioscopy / CELIOSCOPIE
c(o)eloma / CELOM
c(o)elosomy / CELOSOMIE
CA 125 antigen / ANTIGEN CA 125
CA 153 antigen / ANTIGEN CA 153
CA 199 antigen / ANTIGEN CA 199
CA 50 antigen / ANTIGEN CA 50
CA 724 antigen / ANTIGEN CA 724
CA antigen
Cabot's ring bodies / INELE CABOT
Cabrera's sign / SEMN CABRERA
Cacchi-Ricci's disease / BOALĂ CACCHI-RICCI
cachectin / CAȘECTINĂ
cachet / CAȘETĂ
cachexia suprarenalis Addison / CAȘEXIE BRONZATĂ
cachexia suprarenalis Pende / CAȘEXIE SUPRARENALĂ
cachexia / CAȘEXIE
cachexy / CAȘEXIE
cacosmia / CACOSMIE
cacostomia / CACOSTOMIE
cadasil / CADASIL
cadaveric reaction / REACȚIE CADAVERICĂ
cadaveric rigidity / RIGIDITATE CADAVERICĂ
cadherins / CADERINE
cadmium / CADMIU
caesarean (section) / CEZARIANĂ (OPERAȚIE)
caffeine / CAFEINĂ
caffeinism / CAFEINISM
Caffey's disease / BOALĂ CAFFEY
Caffey-Silverman's syndrome / SINDROM CAFFEY-SILVERMAN
Cailaud's syndrome / SINDROM CAILLAUD
caisson disease / BOALĂ DE CHESON
calc(a)emia / CALCEMIE
calcaneal tendon / TENDON CALCANEAN
calcaneitis / CALCANEITĂ
calcaneocuboid articulation / ARTICULAȚIE CALCANEOCUBOIDĂ
calcaneodynia / CALCANEODINIE
calcaneum / CALCANEU
calcar / CALCAR
calcarine fissure / SCIZURĂ CALCARINĂ
calciferol / CALCIFEROL, ERGOCALCIFEROL
calcification / CALCIFICARE
calcination / CALCINARE
calcineurin / CALCINEURINĂ
calcinosis / CALCINOZĂ
calciorrhachia / CALCIRAHIE
calcipexis / CALCIPEXIE
calcipexy / CALCIPEXIE
calciphylaxis / CALCIFILAXIE
calciproteins / CALCIPROTEINE
calcitonin / CALCITONINĂ
calcitriol / CALCITRIOL
calcium / CALCIU
calcium antagonists / ANTAGONIȘTI DE CALCIU, INHIBITORI DE CALCIU
calcium channel / CANAL DE CALCIU
calcium channel blockers / BLOCANTE DE CANALE CALCICE
calcium indicators / INDICATORI DE CALCIU
calcium pump / POMPĂ DE CALCIU
calcium therapy / CALCITERAPIE
calciuria / CALCIURIE
calciuric diabetes / DIABET CALCIC
calculosis / CALCULOZĂ
calculous / CALCULOS
calculus / CALCUL
Caldwell-Luc's operation / OPERAȚIE CALDWELL-LUC
calf / MOLET
caliculus / CALICUL
calix / CALICE
Callaway's test / TEST CALLAWAY
callosity / CALOZITATE, CLAVUS, DURILON
callosomarginal artery / ARTERĂ CALOSOMARGINALĂ
callous ulcer / ULCER CALOS
callus / CALUS
calmative / CALMANT
calmegin / CALMEGINĂ
Calmette-Guérin's bacillus / BACIL CALMETTTE-GUÉRIN
Calmette-Guérin's vaccine / VACCIN CALMETTE-GUÉRIN
calmodulin / CALMODULINĂ
calnexin / CALNEXINĂ
caloric test / PROBĂ CALORICĂ
calorie / CALORIE
calorimeter / CALORIMETRU
calorimetry / CALORIMETRIE
calory / CALORIE
calpain / CALPAINĂ
calpastatin / CALPASTATINĂ
calprotectine / CALPROTECTINĂ
calsequestrin / CALSECHESTRINĂ
Calvé's disease / BOALĂ CALVÉ
Calvé-Legg-Perthes's disease / BOALĂ CALVÉ-LEGG-PERTHES
Calvé's disease / OSTEOCONDRITĂ VERTEBRALĂ INFANTILĂ
calx / VAR

calyceal diverticulum / DIVERTICUL CALICEAL
CAM / CAM
camera / CAMERĂ
camerular puncture / PUNCȚIE CAMERULARĂ
camphor / CAMFOR
campimeter / CAMPIMETRU
campimetry / CAMPIMETRIE
camptocormia / CAMPTOCORMIE
camptodactylia / CAMPTODACTILIE
camptodactyly / CAMPTODACTILIE
Campylobacter / CAMPYLOBACTER
Campylobacter pylori / CAMPYLOBACTER PYLORI
Camurati-Engelmann's disease / BOALĂ CAMURATI-ENGELMANN
Canada-Cronkhite's syndrome / SINDROME CANADA-CRONKHITE
canal / CANAL
canal of epididymis / CANAL EPIDIDIMAR
canaliculitis / CANALICULITĂ
canaliculus / CANALICUL
Canavan's disease / BOALĂ CANAVAN
cancer / CANCER
cancer of the bladder / CANCER DE VEZICĂ
cancer of the thyroid / CANCER TIROIDIAN
cancer of the uterus / CANCER UTERIN
cancerigenic / CANCERIGEN
cancerogenic / CANCEROGEN
cancerphobia / CANCEROFOBIE
Candida albicans / CANDIDA ALBICANS
Candida / CANDIDA
candidiasis / CANDIDOZĂ
candidin / CANDIDINĂ
candiduria / CANDIDURIE
canine tooth / CANIN
canities / CANIȚIE
cannabis / CANNABIS
cannabism / CANABISM
canned food / CONSERVĂ
cannon sound / ZGOMOT DE TUN
cannula / CANULĂ
Cantelli's sign / SEMN CANTELLI
cantharides / CANTARIDĂ
cantharidism / CANTARIDISM
canthoplasty / CANTOPEXIE, CANTOPLASTIE
canthorrhaphy / CANTORAFIE
canthotomy / CANTOTOMIE
canthus / CANTUS
capacitation / CAPACITARE
capacity / CAPACITATE
Capdepont's disease / BOALĂ CAPDEPONT
Capgras' syndrome / SINDROM CAPGRAS
capillaritis / CAPILARITĂ
capillarity / CAPILARITATE
capillarodynamometer / CAPILARODINAMOMETRU
capillaroscopy / CAPILAROSCOPIE
capillary / CAPILAR
capillary atraction / CAPILARITATE
capillary fragility test / SEMNUL FRAGILITĂȚII CAPILARE
capillary fragility test (negative-pressure method) / SEMNUL VENTUZEI
capillary resistance / REZISTENȚĂ CAPILARĂ
capillary tube / TUB CAPILAR
capillary vessel / CAPILAR SANGUIN
capitate bone / OS CAPITAT, OS MARE
capitonnage / CAPITONAJ
Caplan's syndrome / SINDROM CAPLAN, PNEUMOCONIOZĂ REUMATOIDĂ
capping / CAPPING
capsid / CAPSIDĂ
capsomere / CAPSOMER
capsular hemiplegia / SINDROM DE CAPSULĂ INTERNĂ
capsule / CAPSULĂ, CAȘETĂ, TEACĂ
capsulectomy / CAPSULECTOMIE
capsulitis / CAPSULITĂ
capsulorrhaphy / CAPSULORAFIE
capsulo-thalamic syndrome / SINDROM CAPSULO-TALAMIC
capsulotomy / CAPSULOTOMIE
captopril / CAPTOPRIL
captor / CAPTOR
caput medusae / CAP DE MEDUZĂ
caput succedaneum / BOSĂ SEROSANGUINĂ
Carabelli tubercle / TUBERCUL CARABELLI
carbo(no)metry / CAPNIMETRIE, CARBOMETRIE
carbogen / CARBOGEN
carbohydrate / GLUCID
carbohydrate antigen / ANTIGEN CA
carbon / CARBON
carbon dioxide snow / ZĂPADĂ CARBONICĂ
carbon dioxyde / BIOXID DE CARBON
carbon monoxide / MONOXID DE CARBON, OXID DE CARBON
carbon monoxide blood concentration / OXICARBONEMIE
carbon monoxide poisoning / OXICARBONISM
carbonate / CARBONAT
carbonic acid / ACID CARBONIC
carbonic anhydrase / ANHIDRAZĂ CARBONICĂ
carbonic anhydrase inhibitor / INHIBITOR AL ANHIDRAZEI CARBONICE
carbonic anhydride / ANHIDRIDĂ CARBONICĂ
carbonization / CARBONIZARE
carboxyglutamate / CARBOXIGLUTAMAT
carboxyh(a)emoglobin / CARBOXIHEMOGLOBINĂ
carboxylase / CARBOXILAZĂ
carboxypeptidase / CARBOXIPEPTIDAZĂ
carbuncle / FURUNCUL ANTRACOID
carcass (of animal) / CADAVRU
carcinoembryonic antigen / ANTIGEN CARCINOEMBRIONAR
carcinogenesis / CANCEROGENEZĂ
carcinoid / TUMORĂ CARCINOIDĂ
carcinoid syndrome / SINDROM CARCINOID
carcinoid tumor / CARCINOID
carcinoma / CARCINOM, EPITELIOM
carcinomatosis / CARCINOMATOZĂ, CARCINOZĂ
carcinomatous myopathy / MIOPATIE CARCINOMATOASĂ, SINDROM PSEUDOMIASTENIC PARANEOPLAZIC
carcinosarcoma / CARCINOSARCOM
carcinosarcoma / EPITELIOSARCOM
carcinosis / CARCINOZĂ
Cardarelli's aphthae / SUBGLOSITĂ DIFTEROIDĂ
Cardarelli's disease / BOALĂ CARDARELLI
Cardarelli's sign / SEMN CARDARELLI
cardia / CARDIA
cardiac arrest / STOP CARDIAC
cardiac arrhythmia / ARITMIE CARDIACĂ
cardiac asthma / ASTM CARDIAC
cardiac catheterization / CATETERISM CARDIAC

Castellani's disease / BOALĂ CASTELLANI
Castellani-Low's sign / SEMN CASTELLANI-LOW
Castillo-Trabucco-de la Blaze syndrome / SINDROM CASTILLO-TRABUCCO-DE LA BLAZE
casting / MULAJ
Castle's factor / FACTOR CASTLE
Castleman's disease / BOALĂ CASTLEMAN
castrate / CASTRAT
castration / CASTRARE
cat scratch disease / LIMFORETICULOZĂ BENIGNĂ DE INOCULARE
cat's eye / OCHI DE PISICĂ AMAUROTIC
cat's purr / FREAMĂT CATAR
catabolism / CATABOLISM
catabolite / CATABOLIT
catacrotism / CATACROTISM
catagen / CATAGEN
catalase / CATALAZĂ
catalepsy / CATALEPSIE
cataleptiform / CATALEPTIFORM
cataleptoid / CATALEPTIFORM
catalysis / CATALIZĂ
catalyst / CATALIZATOR
catamenial / CATAMENIAL
catamnesis / CATAMNEZĂ
cataphasia / CATAFAZIE
cataphoresis / CATAFOREZĂ
cataplasia / CATAPLAZIE
cataplasm / CATAPLASMĂ
cataplexy / CATAPLEXIE
cataract / CATARACTĂ
catarrh / CATAR
catarrhal / CATARAL
catatonia / CATATONIE
catatonic syndrome / SINDROM CATATONIC
catecholamines / CATECOLAMINE
catenary / CATENAR
Cates-Garrod's test / TEST CATES-GARROD
catgut / CATGUT
catharctic purgative / PURGATIV
catharsis / CATHARSIS
cathartic / CATARCTIC
cathepsin K / CATEPSINĂ K
cathepsins / CATEPSINE
catheter / CATETER, SONDĂ
catheterization / CATETERISM, SONDAJ
cathode / CATOD
cathoderay oscillograph / OSCILOGRAF CATODIC
cation / CATION
cat-scratch disease / BOALĂ GHEARELOR DE PISICĂ
Catto's disease / BOALĂ CATTO
cauda equina / COADĂ DE CAL
cauda equina syndrome / SINDROM DE COADĂ DE CAL
caudal / CAUDAL
caudate nucleus / NUCLEU CAUDAT
caul / EPIPLOON
causal treatment / TRATAMENT CAUZAL
causalgia / CAUZALGIE, SINDROM CAUZALGIC
caustic / CAUSTIC
cauterization / CAUTERIZARE
cautery / CAUTER
cavern / CAVERNĂ
cavernous / CAVERNOS
cavernous nerves of clitoris / NERVI CAVERNOȘI AI CLITORISULUI
cavernous nerves of penis / NERVI CAVERNOȘI AI PENISULUI
cavernous sinus / SINUS CAVERNOS
cavernous sinus syndrome / SINDROM DE SINUS CAVERNOS
cavernous veins / VENE CAVERNOASE ALE PENISULUI
cavitary / CAVITAR
cavitary syndrome / SINDROM CAVITAR
cavity / CAVITATE
cavity of larynx / CAVITATE LARINGIANĂ
cavity of pelvis / CAVITATE PELVINĂ
cavity of thorax / CAVITATE TORACICĂ, CUȘCĂ TORACICĂ
cavity of uterus / CAVITATE UTERINĂ
cavography / CAVOGRAFIE
cavum / CAVUM
Cazenave's disease / BOALĂ CAZENAVE
Cazin's sign / SEMN CAZIN
CD cellular marker / MARKER CELULAR CD
CD4 / CD4
CD4 co-receptor / CO-RECEPTOR CD4
CD8 / CD8
CD8 co-receptor / CO-RECEPTOR CD8
cebocephaly / CEBOCEFALIE
cecity / ORBIRE
Ceelen's disease / BOALĂ CEELEN
Cejka's sign / SEMN CEJKA
celiac trunk / TRUNCHI CELIAC
cell / CELULĂ
cell adhesion molecules / MOLECULE DE ADEZIUNE CELULARĂ
cell coat / GLICOLEMĂ
cell biology / BIOLOGIE CELULARĂ
cell body / CORP CELULAR
cell colony / COLONIE CELULARĂ
cell culture / CULTURĂ DE CELULE
cell cycle / CICLU CELULAR
cell hybridization / HIBRIDARE CELULARĂ
cell line / LINIE CELULARĂ
cell separation / CITOFEREZĂ
cell signaling / SEMNALIZARE CELULARĂ
cell strain / SUȘĂ CELULARĂ
cell theory / TEORIE CELULARĂ
cell wall / PERETE BACTERIAN
cell-matrix junction / JONCȚIUNE CELULĂ-MATRICE
cell-mediated immunity / IMUNITATE MEDIATĂ CELULAR
cell-mediated lymphocytotoxicity test / PROBĂ DE LIMFOCITOTOXICITATE MEDIATĂ CELULAR
cellophane / CELOFAN
cellular cooperation / COOPERARE CELULARĂ
cellular differentiation / DIFERENȚIERE CELULARĂ
cellular hyperhydration syndrome / SINDROMN DE HIPERHIDRATARE CELULARĂ
cellular immunity / IMUNITATE MEDIATĂ CELULAR
cellular junctions / JONCȚIUNI CELULARE
cellular pathology / PATOLOGIE CELULARĂ
cellular respiration / RESPIRAȚIE CELULARĂ
cellular transformation / TRANSFORMARE CELULARĂ
cellular turnover / REÎNNOIRE CELULARĂ
cellulitis / CELULITĂ
cellulose / CELULOZĂ
Celsius / CELSIUS
cement / CEMENT

controled ventilation / VENTILAȚIE CONTROLATĂ
controlled area / ZONĂ CONTROLATĂ
controlled respiration / RESPIRAȚIE CONTROLATĂ
contusion / CONTUZIE
contusive / CONTONDENT
conus medullaris / CON TERMINAL
conus medullaris syndrome / SINDROM DE CON TERMINAL
convalescence / CONVALESCENȚĂ
convection / CONVECȚIE
convergence / CONVERGENȚĂ
conversion / CONVERSIE
conversion enzyme / ENZIMĂ DE CONVERSIE
conversion reaction / REACȚIE DE CONVERSIE
convertase / CONVERTAZĂ
convertin / CONVERTINĂ
convoluted seminiferous tubules / TUBI SEMINIFERI
convolution / CIRCUMVOLUȚIE
convulsant / CONVULSIVANT
convulsion / CONVULSIE
Cooley's an(a)emia / ANEMIE COOLEY
Cooley's disease / BOALĂ COOLEY
Coombs' test / TEST COOMBS
Cooper's disease / BOALĂ COOPER
cooperativity / COOPERATIVITATE
Coopernail's sign / SEMN COOPERNAIL
coordination / COORDONARE
cophosis / COFOZĂ
copper / CUPRU
coproantibody / COPROANTICORP
coprolalia / COPROLALIE
coprolith / COPROLIT
coprology / COPROLOGIE
coproma / COPROM
coprophagia / COPROFAGIE
coprophil / COPROFIL
coprophilia / COPROFILIE
coprophilic / COPROFIL
coprostasis / COPROSTAZĂ
copulation / COPULAȚIE
cor / CORD
cor biloculare / CORD BILOCULAR
coracobrachial muscle / MUȘCHI CORACOBRAHIAL
coracoid / CORACOID
cord / CORDON
corditis / CORDITĂ
cordocentesis / CORDOCENTEZĂ
cordonal / CORDONAL
cordopexy / CORDOPEXIE
cordotomy / CORDOTOMIE
core / BURBION, ȚÂȚÂNĂ
corectopia / CORECTOPIE
corepraxy / COREPRAXIE
corepressor / COREPRESOR
Cori's disease / BOALĂ CORI
corium / DERM
cornage / CORNAJ
cornea / CORNEE
corneal dystrophy / DISTROFIE CORNEEANĂ
corneal reflex / REFLEX CORNEAN
Cornelia de Lange's disease / BOALĂ CORNELIA DE LANGE
Cornelia de Lange's syndrome / SINDROM CORNELIA DE LANGE
corniculate cartilage / CARTILAJ CORNICULAT
cornu Ammonis / CORNUL LUI AMMON
cornu / CORN
corona (bot.) / COROANĂ
coronal / CORONAL
coronaritis / CORONARITĂ
coronarography / CORONAROGRAFIE
coronary / CORONAR, CORONARIAN
coronary artery bypass / PONTAJ CORONARIAN
coronary insufficiency / INSUFICIENȚĂ CORONARIANĂ
coronary sinus / SINUS CORONAR
coronary X syndrome / SINDROM X CORONARIAN
Coronavirus / CORONAVIRUS
coronodental cyst / CHIST DENTIFER
corpse / CADAVRU
corpus callosum / CORP CALOS
corpus callosum tumor syndrome / SINDROM DE CORP CALOS
corpus cavernosum / CORPI CAVERNOȘI
corpus luteum / CORP GALBEN
corpus spongiosum penis / CORP SPONGIOS
corpuscle / CORPUSCUL
corpuscular radiation / RADIAȚIE CORPUSCULARĂ
corrective / CORECTIV
correlation / CORELAȚIE
correspondence / CORESPONDENȚĂ
Corrigan's disease / BOALĂ CORRIGAN
Corrigan's pulse / PULS CORRIGAN
Corrigan's sign / SEMN CORRIGAN
corset / CORSET
corset disease / BOALĂ CORSETULUI
cortectomy / CORTECTOMIE
cortex / CORTEX, SCOARȚĂ
cortical / CORTICAL
cortical adenoma / CORTICOSUPRARENALOM
cortical carcinoma / CORTICOSUPRARENALOM
cortical hormone / HORMON CORTICOSUPRARENAL
cortical neuron / NEURON CORTICAL
cortical reaction / REACȚIE CORTICALĂ
corticectomy / CORTICECTOMIE
corticoadrenal / CORTICOSUPRARENAL
corticodependent / CORTICODEPENDENT
corticoid / CORTICOID
corticoprival / CORTICOPRIV
corticospinal / CORTICOSPINAL
corticosteroid binding globulin / TRANSCORTINĂ
corticosteroid glaucoma / GLAUCOM CORTIZONIC
corticosteroids / CORTICOSTEROIZI
corticosterone / CORTICOSTERON
corticotherapy / CORTICOTERAPIE
corticotrophic hormone test / PROBĂ LA SINACTEN
corticotropic / CORTICOTROP
corticotropic hormone / HORMON CORTICOTROP
corticotropin / CORTICOTROFINĂ, CORTICOTROPINĂ
corticotropin releasing factor / CORTICOLIBERINĂ
corticovisceral medicine / MEDICINĂ CORTICOVISCERALĂ
corticovisceral pathology / PATOLOGIE CORTICOVISCERALĂ
cortisol / CORTIZOL
cortisone / CORTIZON
cortisone-glucose tolerance test / PROBĂ CU CORTIZON-GLUCOZĂ
cortisone-like / CORTICOMIMETIC
Corvisart's disease / BOALĂ CORVISART
corymbiform / CORIMBIFORMĂ
Corynebacterium / CORYNEBACTERIUM

coryza / CORIZĂ
cosmetics / COSMETICĂ
cosmic radiation / RADIAȚIE COSMICĂ
cosmid / COSMID
costectomy / COSTECTOMIE
Costen's syndrome / SINDROM COSTEN
costocervical trunk / TRUNCHI COSTOCERVICAL
costochondral articulations / ARTERE COSTOCONDRALE
costotransverse articulations / ARTERE COSTOTRANSVERSALE
costovertebral articulations / ARTERE COSTOVERTEBRALE
Cotard's syndrome / SINDROM COTARD
cotransfection / COTRANSFECȚIE
cotransport / COTRANSPORT
cotton / BUMBAC, VATĂ
cotyloid / COTILOID
cough / TUSE
cough training / EXPECTORAȚIE DIRIJATĂ
Coulomb / COULOMB
coumarin / CUMARINĂ
counter / CONTOR
counterextension / CONTRAEXTENSIE
counterimmunoelectrophoresis / CONTRAIMUNOELECTROFOREZĂ
counter-opening / CONTRAINCIZIE
counting test / TESTUL NUMĂRĂRII
coupled reactions / REACȚII CUPLATE
Courvoisier's law / LEGEA COURVOISIER
Courvoisier's sign / SEMN COURVOISIER
Courvoisier-Terrier's syndrome / SINDROM COURVOISIER-TERRIER
covalent catalysis / CATALIZĂ COVALENTĂ
covalent structure / STRUCTURĂ COVALENTĂ
Cowden's disease / BOALĂ COWDEN
Cowper's gland / GLANDĂ COWPER
Cowper's gland abscess / COWPERITĂ
Cowden's syndrome / SINDROM COWDEN
coxa / COXA, ȘOLD
coxa adducta / COXA ADDUCTA
coxa plana / COXA PLANA
coxa valga / COXA VALGA
coxa vara / COXA VARA
coxalgia / COXALGIE
coxarthrosis / COXARTROZĂ
coxitis / COXITĂ
coxodynia / COXODINIE
Coxsackie / COXSACKIE
Coxsackie virus / VIRUS COXSACKIE
Craig's test / TEST CRAIG
cramp / CRAMPĂ
Crampton's test / TEST CRAMPTON
cranial insufflation / ENCEFALOGRAFIE GAZOASĂ
cranial nerves / NERVI CRANIENI
craniectomy / CRANIECTOMIE
craniocarpotarsal dystrophy / DISTROFIE CRANIO-CARPOTARSALĂ
craniohypophyseal xanthomatosis / XANTOMATOZĂ CRANIOHIPOFIZARĂ
craniomalacia / CRANIOMALACIE
craniometaphyseal dysplasia / DISPLAZIE CRANIOMETAFIZARĂ
craniometry / CRANIOMETRIE
craniopharyngioma / CRANIOFARINGIOM
cranioplasty / CRANIOPLASTIE
craniostenosis / CRANIOSTENOZĂ
craniotabes / CRANIOMALACIE, CRANIOTABES
craniotomy / CRANIOTOMIE
crateriform / CRATERIFORM
C-reactive protein / PROTEINĂ C-REACTIVĂ
cream / CREMĂ
creatin(a)emia / CREATINEMIE
creatine / CREATINĂ
creatine kinase / CREATINKINAZĂ
creatinephosphokinase / CREATINFOSFOKINAZĂ
creatinin test / TEST PENTRU CREATININĂ
creatinin(a)emia / CREATININEMIE
creatinine / CREATININĂ
creatininuria / CREATININURIE
creatinuria / CREATINURIE
creatorrh(o)ea / CREATOREE
creche / CREȘĂ
cremaster muscle / CREMASTER, MUȘCHI CREMASTER
cremasteric artery / ARTERĂ CREMASTERICĂ
cremasteric reflex / REFLEX CREMASTERIAN
cremation / CREMAȚIE
crematorium / CREMATORIU
crenated / CRENELAT
crenated erythrocyte / ECHINOCIT
crenated outline / SEMNUL CRENELULUI
crenotherapy / CRENOTERAPIE
crepitant rale / RAL CREPITANT
crepitation / CRACMENT, CREPITAȚIE, RAL CREPITANT
CREST syndrome / SINDROM CREST
crest / CREASTĂ
cretin / CRETIN
cretinism / CRETINISM
cretinoid / CRETINOID
Creutzfeldt-Jakob's disease / BOALĂ CREUTZFELDT-JAKOB
Creutzfeldt-Jakob's syndrome / SINDROM CREUTZFELDT-JAKOB
CRH stimulation test / TEST DE STIMULARE CU CRH
cri du chat syndrome / SINDROM CRI DU CHAT
Crichton-Browne's sign / SEMN CRICHTON-BROWNE
cricoarytenoid / CRICOARITENOIDIAN
cricoarytenoid articulation / ARTIC. CRICOARITENOIDĂ
cricoid / CRICOID
cricoid cartilage / CARTILAJ CRICOID
cricothyroid articulation / ARTIC. CRICOTIROIDIANĂ
cricothyroid muscle / MUȘCHI CRICOTIROIDIAN
Crigler-Najjar's syndrome / SINDROM CRIGLER-NAJJAR, ICTER FAMILIAL CONGENITAL CRIGLER-NAJ-JAR
Crime-and-Congo h(a)emorrhagic fever / FEBRĂ HEMORAGICĂ DE CRIMEEA-CONGO
crisis / CRIZĂ, ACCES
crisscross inheritance / EREDITATE ÎNCRUCIȘATĂ
crista / CREASTĂ
cristae / CRESTE MITOCONDRIALE
critical angle / UNGHI LIMITĂ
crocodile tears syndrome / SINDROMUL LACRIMILOR DE CROCODIL
Crocq-Cassirer's disease / BOALĂ CROCQ-CASSIRER
Crohn disease / BOALĂ CROHN
cross immunity / IMUNITATE ÎNCRUCIȘATĂ
cross reaction / REACȚIE ÎNCRUCIȘATĂ
cross resistance / REZISTENȚĂ ÎNCRUCIȘATĂ
crossectomy / CROSECTOMIE

D

descending palatine artery / ARTERĂ PALATINĂ DESCENDENTĂ
desensitization / DESENSIBILIZARE
desert fever / FEBRĂ DE DEȘERT
desert sore / ULCER DE DEȘERT
desiccant / DESICATIV
desiccation / DESICARE
desinfestation / DEZINFESTARE
desmine / DESMINĂ
desmitis / DESMITĂ
desmocollin / DESMOCOLINĂ
desmodontitis / DESMODONTITĂ
desmoid tumour / TUMORĂ DESMOIDĂ
desmolase / DESMOLAZĂ
desmopressin / DESMOPRESINĂ
desmosine / DESMOZINĂ
desmosome / DESMOZOM
desolvation / DESOLVATARE
despeciation / DESPECIFICAȚIE
desquamation / DESCUAMARE
Destot's sign / SEMN DESTOT
detachment / DECOLARE, DEZLIPIRE
detector / DETECTOR
detergent / DETERGENT
detergent worker's disease / BOALA LUCRĂTORULUI CU DETERGENT
detoxi(fi)cation / DETOXIFIERE
detritus / DETRITUS
detrusor / DETRUSOR
detumescence / DETUMESCENȚĂ
deuteranopia / DEUTERANOPIE
deuterium / DEUTERIU
deuteron / DEUTERON
deuteropathic / DEUTEROPATIC
deutoplasm / INCLUZIUNI CITOPLASMATICE
Deutschländer's disease / BOALĂ DEUTSCHLÄNDER
development / DEZVOLTARE
deviation / DEVIAȚIE
Devic's disease / BOALĂ DEVIC
Devic's sign / SEMN DEVIC
Devic's syndrome / SINDROM DEVIC
device / APARAT
devil's grip / GRIPĂ DABNEY
devitalization / DEVITALIZARE
dexamethasone test / TEST DE SUPRESIE CU DEXAMETAZONĂ
dextran / DEXTRAN
dextrin / DEXTRINĂ
dextrocardia / DEXTROCARDIE
dextrogyre / DEXTROGIR
dextroposition / DEXTROPOZIȚIE
dextroposition of heart / DEXTROPOZIȚIE A INIMII
dextrose / DEXTROZĂ
dextrose test / TEST PENTRU DEXTROZĂ
Di George's syndrome / SINDROM DI GEORGE
Di Guglielmo's disease / BOALĂ DI GUGLIELMO
Di Guglielmo's syndrome / SINDROM DI GUGLIELMO, MIELOZĂ ERITREMICĂ
diabetes / DIABET
diabetes insipidus / DIABET INSIPID
diabetes mellitus / DIABET ZAHARAT
diabetic / DIABETIC
diabetic coma / COMĂ DIABETICĂ
diabetic nephropathy / NEFROPATIE DIABETICĂ
diabetic neuropathy / NEUROPATIE DIABETICĂ
diabetic precoma / PRECOMĂ DIABETICĂ
diabetic retinopathy / RETINOPATIE DIABETICĂ
diabetide / DIABETIDĂ
diabetogenic / DIABETOGEN
diacetylmorphine / DIACETILMORFINĂ
diacylglycerol / DIACILGLICEROL
diadochokinesia / DIADOCOKINEZIE
diadochokinesis / DIADOCOKINEZIE
dia-epiphyseal fracture / FRACTURĂ DIA-EPIFIZARĂ
diagnose / DIAGNOZĂ
diagnosis / DIAGNOSTIC, DIAGNOZĂ
diagram / DIAGRAMĂ
diagram of delivery / PARTOGRAMĂ
diagram / SCHEMĂ
diagraphy / DIAGRAFIE
diagynic / DIAGINIC
dialysance / DIALIZANȚĂ
dialysis / DIALIZĂ
dialysis membrane / MEMBRANĂ DIALIZANTĂ
diameter / DIAMETRU
Diamond's syndrome / SINDROM DIAMOND
diapedesis / DIAPEDEZĂ
diaper rush / OPĂRIRE
diaphanoscopy / DIAFANOSCOPIE
diaphorase / DIAFORAZĂ
diaphoresis / DIAFOREZĂ
diaphoretic / DIAFORETIC
diaphragm / DIAFRAGM, MUȘCHI DIAFRAGM
diaphragma / DIAFRAGM
diaphragma pelvis / PLANȘEU PELVIN
diaphragmatic / DIAFRAGMATIC
diaphragmatic hemia / HERNIE DIAFRAGMATICĂ
diaphyseal dysplasia / DISPLAZIE DIAFIZARĂ
diaphyseal fracture / FRACTURĂ DIAFIZARĂ
diaphysis / DIAFIZĂ
diarrh(o)ea / DIAREE
diarthrosis / DIARTROZĂ
diaschisis / DIASCHIZIS
diascopia / DIASCOPIE
diastase / DIASTAZĂ
diastema / DIASTEMĂ
diastematomyelia / DIASTEMATOMIELIE
diastole / DIASTOLĂ
diastolic pressure / PRESIUNE ARTERIALĂ MINIMĂ, TENSIUNE ARTERIALĂ MINIMĂ, TENSIUNE ARTERIALĂ DIASTOLICĂ
diastolic rumble / RULMENT DIASTOLIC, URUITURĂ DIASTOLICĂ
diastolic ventricular failure / INSUFICIENȚĂ CARDIACĂ HIPODIASTOLICĂ
diastrophic dwarfism / NANISM DIASTROFIC
diathermocoagulation / DIATERMOCOAGULARE
diathermy / DIATERMIE
diathermy / ELECTROCOAGULARE
diathesis / DIATEZĂ, TEREN
diatom / DIATOMEE
diazepam / DIAZEPAM
diazoreaction / DIAZOREACȚIE
dicentric / DICENTRIC
dichotomy / DICOTOMIE
dichromasy / DICROMAZIE
dichromat / DICROMAT

E

endogenous / ENDOGEN
endogenous depression / DEPRESIE ENDOGENĂ
endoglin / ENDOGLINĂ
endolymph / ENDOLIMFĂ
endometrioma / ENDOMETRIOM
endometriosis / ENDOMETRIOZĂ
endometritis / ENDOMETRITĂ
endometrium / ENDOMETRU
endomitosis / ENDOMITOZĂ
endomitotic reduplication / ENDOREDUPLICAȚIE
endomorph / ENDOMORF
endomycosis / ENDOMICOZĂ
endomyocardial disease / BOALĂ ENDOMIOCARDICĂ
endomyocarditis / ENDOMIOCARDITĂ
endomysium / ENDOMISIUM
endoneurium / ENDONERV
endonuclease / ENDONUCLEAZĂ
endoparasite / ENDOPARAZIT
endopeptidase / ENDOPEPTIDAZĂ
endoperoxide / ENDOPEROXID
endophlebitis / ENDOFLEBITĂ
endoplasmic reticulum / RETICUL ENDOPLASMIC
endoprosthesis / ENDOPROTEZĂ
endoproteinase / ENDOPROTEINAZĂ
endorphine / ENDORFINĂ
endoscope / ENDOSCOP
endoscopy / ENDOSCOPIE
endosmosis / ENDOSMOZĂ
endosome / ENDOZOM
endosteum / ENDOST
endostosis / ENDOSTOZĂ
endothelial cell / CELULĂ ENDOTELIALĂ
endotheliitis / ENDOTELIITĂ
endothelin converting enzyme inhibitor / INHIBITOR AL ENZIMEI DE CONVERSIE A ENDOTELINEI
endothelins / ENDOTELINE
endothelins receptors / RECEPTORI PENTRU ENDOTELINE
endothelioma / ENDOTELIOM
endothelium / ENDOTELIU
endothelium-leukocyte adhesion molecules 1 / MOLECULE DE ADEZIUNE ENDOTELIU-LEUCOCIT 1
endothermic / ENDOTERMIC
endothermic reaction / REACȚIE ENDOTERMICĂ
endothrix / ENDOTHRIX
endotoxin / ENDOTOXINĂ
endovenous filter / FILTRU INTRAVENOS CAV
endovirus / ENDOVIRUS
end-to-end anastomosis / ANASTOMOZĂ TERMINOTERMINALĂ
endurance / ANDURANȚĂ
enema / CLISMĂ, LAVAJ
energogen / ENERGOGEN
energy / ENERGIE
energy cycle / CICLU ENERGETIC
engagement / ANGAJARE
Engelmann's disease / BOALĂ ENGELMANN
Engman's disease / BOALĂ ENGMAN
engram / ENGRAMĂ
Engström's respirator / RESPIRATOR ENGSTRÖM
enhancer / FACILITANT
enhancer (genetics) / AMPLIFICATOR
enilism / OENOLISM
enkephalinase / ENKEFALINAZĂ
enkephalines / ENKEFALINE
enlargement / GROSISMENT
enolase / ENOLAZĂ
enomania / OENOMANIE
enophthalmos / ENOFTALMIE
Enroth's sign / SEMN ENROTH
entactin / ENTACTINĂ
Entamoeba / ENTAMOEBA
enteralgia / ENTERALGIE
enterectomy / ENTERECTOMIE
enteric fever / FEBRĂ ENTERICĂ
enteric plexus / PLEX ENTERIC
enteritis / ENTERITĂ
enteroanastomosis / ENTEROANASTOMOZĂ
Enterobacter / ENTEROBACTER
Enterobacteriaceae / ENTEROBACTERIACEAE
enterobiasis / OXIURAZĂ
Enterobius vermicularis / ENTEROBIUS VERMICULARIS
enterocele / ENTEROCEL
enterochromaffin cell / CELULĂ ENTEROCROMAFINĂ
enterocolitis / ENTEROCOLITĂ
enterocystoplasty / ENTEROCISTOPLASTIE
enterocyte / ENTEROCIT
enterogastrone / ENTEROGASTRONĂ
enteroglucagon / ENTEROGLUCAGON
enterohepatic circulation / CICLU ENTEROHEPATIC
enteroid / ENTEROID
enterokinase / ENTEROKINAZĂ
enterolith / ENTEROLIT
enteropathy / ENTEROPATIE
enterorrhaphy / ENTERORAFIE
enterostomy / ENTEROSTOMIE
enterotomy / ENTEROTOMIE
enterotoxin / ENTEROTOXINĂ
enterovirus / ENTEROVIRUS
enthalpy / ENTALPIE
enthesitis / ENTEZITĂ, TENDINITĂ DE INSERȚIE
enthesopathy / ENTEZOPATIE
entropion / ENTROPION
entropy / ENTROPIE
enucleation / ENUCLEARE
enuresis / ENUREZIS
environmental medicine / MEDICINA MEDIULUI
enzime receptors / RECEPTORI-ENZIME
enzootic hepatitis / FEBRA VĂII MARELUI RIFT
enzymatic disease / BOALĂ ENZIMATICĂ
enzymatic debridement / DEBRIDARE ENZIMATICĂ
enzymatic kinetics / CINETICĂ ENZIMATICĂ
enzyme / ENZIMĂ
enzyme induction / INDUCȚIE ENZIMATICĂ
enzyme inhibitor of H^+-K^+-ATPase / INHIBITOR AL POMPEI GASTRICE DE PROTONI
enzyme therapy / ENZIMOTERAPIE
enzyme-substrate complex / COMPLEX ENZIMĂ-SUBSTRAT
enzymology / ENZIMOLOGIE
enzymopathy / ENZIMOPATIE
enzymopenic an(a)emia / ANEMIE HEMOLITICĂ ENZIMOPRIVĂ
eosin / EOZINĂ
eosinopenia / EOZINOPENIE
eosinophilia / EOZINOFILIE
eosinophilic endomyocardial disease / ENDOCARDITĂ LÖFFLER
eosinophilic fasciitis / FASCIITĂ CU EOZINOFILE
eosinophilic granulocytosis / GRANULOCITOZĂ EOZINOFILICĂ
eosinophilic granuloma / GRANULOM EOZINOFILIC AL OSULUI

F

G

H

Horder's spots / PETE HORDER
horizontal transmission / TRANSMISIE ORIZONTALĂ
hormonal / HORMONAL
hormonal receptor / RECEPTOR HORMONAL
hormonal resistance / REZISTENȚĂ HORMONALĂ
hormonal resistance syndrome / SINDROM DE REZISTENȚĂ HORMONALĂ
hormone / HORMON
hormone-like / HORMONOID
hormonotherapy / HORMONOTERAPIE
Horner's pupil / PUPILĂ HORNER
Horner's syndrome / SINDROM HORNER
horripilation / ORIPILAȚIE
horse gowan / MUȘEȚEL
horselikegait / ECHINISM
horseshoe kidney / RINICHI ÎN POTCOAVĂ
Horsley's sign / SEMN HORSLEY
Horton's disease / BOALĂ HORTON, ARTERITĂ GIGANTOCELULARĂ, PANARTERITĂ SUBACUTĂ A VÂRSTNICILOR, PERIARTERITĂ SEGMENTARĂ SUPERFICIALĂ
hospital / SPITAL
hospital gangrene / GANGRENĂ SPITALICEASCĂ
hospitalism / HOSPITALISM
hospitalization / INTERNARE
host / GAZDĂ
host cell / CELULĂ GAZDĂ
hot laboratory / LABORATOR CALD
hot node / NODUL CALD
hot / CALD
Hounsfield's number / NUMĂR HOUNSFIELD
Hounsfield's unity / UNITATE HOUNSFIELD
housekeeping genes / GENE DOMESTICE, GENE MENAJERE, PROTEINE MENAJERE
Houston's valvules / VALVULE HOUSTON, VALVULE RECTALE
Howard's test / TEST HOWARD
Howell's test / TEST HOWELL, TEST DE RECALCIFICARE
Howell's time / TIMP HOWELL
Howell-Jolly's bodies / CORPUSCULI HOWELL-JOLLY
Howship-Romberg's sign / SEMN HOWSHIP-ROMBERG
HSP / PROTEINE DE ȘOC TERMIC
HTLV / HTLV
Hueck's disease / BOALĂ HUECK
Hueter's sign / SEMN HUETER
Hug's disease / BOALĂ HUG
Huhner's test / TEST HUHNER
human chorionic gonadotropin / GONADOTROFINĂ CORIONICĂ (PLACENTARĂ)
human ethology / ETOLOGIE UMANĂ
human pancreatic polypeptid / POLIPEPTID PANCREATIC UMAN
human T-cell lymphoma viruses / VIRUSURILE LEUCEMIEI CU CELULE T
human T-cell lymphotropic viruses / VIRUSURI LIMFOTROPE PENTRU CELULELE T UMANE
humanitarian medicine / MEDICINĂ UMANITARĂ
humeral articulation / ARTIC. SCAPULOHUMERALĂ
humeroradial articulation / ARTIC. HUMEROCUBITALĂ
humerus / HUMERUS
humidity / UMIDITATE
humor / UMOARE
humoral / UMORAL
humoral amplification system / SISTEME UMORALE DE AMPLIFICARE
humoral immunity / IMUNITATE UMORALĂ
humoral pathology / PATOLOGIE UMORALĂ
humoral theory / UMORALISM
hunger / FOAME
hunger pain / FOAME DUREROASĂ
Hunt's syndrome / SINDROM HUNT
Hunter's canal / CANAL HUNTER
Hunter's disease / BOALĂ HUNTER
Hunter's glossitis / GLOSITĂ HUNTER
Hunter's network / REȚEA HUNTER
Hunter's sign / SEMN HUNTER
huntingtin / HUNTINGTINĂ
Huntington's chorea / COREE HUNTINGTON
Huntington's disease / BOALĂ HUNTINGTON
Huppert's disease / BOALĂ HUPPERT
Hurler's disease / BOALĂ HURLER
Hurler's syndrome / SINDROM HURLER
hurloid / HURLERIAN
Hurst's disease / BOALĂ HURST
hurt / PLAGĂ, RANĂ
Hutchinson's disease / BOALĂ HUTCHINSON
Hutchinson's facies / FACIES HUTCHINSON
Hutchinson's fracture / FRACTURĂ HUTCHINSON
Hutchinson's syndrome / SINDROM HUTCHINSON
Hutchinson's tooth / DINTE HUTCHINSON
Hutchinson's triad / TRIADĂ HUTCHINSON
Hutchinson-Gilford's syndrome / SINDROM HUTCHINSON-GILFORD
Hutinel's disease / BOALĂ HUTINEL
HY antigen / ANTIGEN HY
hyaladherin / HIALADERINĂ
hyaline / HIALIN
hyaline cartilage / CARTILAJ HIALIN
hyaline membrane disease / BOALĂ MEMBRANELOR HIALINE
hyalinization / HIALINIZARE
hyalinosis / HIALINOZĂ
hyaloid / HIALOID
hyaloid artery / ARTERĂ HIALOIDĂ
hyaloid-retinal degeneration / DEGENERESCENȚĂ HIALOIDO-RETINIANĂ
hyaloid-retinal dystrophy / DISTROFIE HIALOIDO-RETINIANĂ
hyaloplasm / HIALOPLASMĂ
hyaluronic acid / ACID HIALURONIC
hyaluronidase / HIALURONIDAZĂ
hybrid / HIBRID
hybrid DNA / ADN HIBRID
hybridization / HIBRIDARE
hybridoma / HIBRIDOM
hydantoins / HIDANTOINE
hydatic / HIDATIC
hydatic disease / BOALĂ HIDATICĂ
hydatid / HIDATIDĂ
hydatid cyst / CHIST HIDATIC
hydatid tox(a)emia / TOXEMIE HIDATICĂ
hydatidiform / HIDATIFORM
hydatidiform mole / MOLĂ HIDATIFORMĂ
hydatidosis / HIDATIDOZĂ
hydr(a)emia / HIDREMIE
hydradenoma / HIDRADENOM
hydralazine / HIDRALAZINĂ
hydramnios / HIDRAMNIOS
hydrargyria / HIDRARGIROZĂ
hydrarthrosis / HIDRARTROZĂ

hypogammaglobulin(a)emia / HIPOGAMAGLOBULINEMIE
hypogastric artery or internal iliac artery / ARTERĂ HIPOGASTRICĂ
hypogastric plexus / PLEX HIPOGASTRIC
hypogastrium / HIPOGASTRU
hypogenitalism / HIPOGENITALISM
hypogeusia / HIPOGEUZIE
hypoglic(a)emic coma / COMĂ HIPOGLICEMICĂ
hypoglossal nerve / NERV HIPOGLOS
hypoglyc(a)emia / HIPOGLICEMIE
hypoglyc(a)emic syndrome / SINDROM HIPOGLICEMIC
hypoglyc(a)emic sulfonamides / SULFAMIDĂ ANTIDIABETICĂ
hypogonadism / HIPOGONADISM
hypohidrosis / HIPOHIDROZĂ
hypoidrosis / HIPOHIDROZĂ
hypoinsulin(a)emia / HIPOINSULINISM
hypoinsulinism / HIPOINSULINISM
hypokali(a)emia / HIPOKALIEMIE
hypokinesia / HIPOKINEZIE
hypolip(a)emia / HIPOLIPEMIE
hypolipid(a)emic / HIPOLIPEMIANT
hypolipid(a)emic / HIPOLIPIDEMIANT
hypomagnes(a)emia / HIPOMAGNEZIEMIE
hypomania / HIPOMANIE
hypomenorrh(o)ea / HIPOMENOREE
hypomimia / HIPOMIMIE
hypomnesia / HIPOMNEZIE
hyponatr(a)emia / HIPONATREMIE
hypoparathyroidism / HIPOPARATIROIDIE
hypophosphat(a)emia / HIPOFOSFATEMIE
hypophosphaturia / HIPOFOSFATURIE
hypophyseal cachexia / CAȘEXIE HIPOFIZARĂ
hypophyseal dwarfism / NANISM HIPOFIZAR
hypophyseal hormone / HORMON HIPOFIZAR
hypophysectomy / HIPOFIZECTOMIE
hypophysis / HIPOFIZĂ
hypopituitarism / HIPOPITUITARISM
hypoplasia / HIPOPLAZIE
hypoprotein(a)emia / HIPOPROTEINEMIE, HIPOPROTIDEMIE
hypoptyalism / HIPOSIALIE
hypopyon / HIPOPION
hyporeflexia / HIPOREFLEXIE
hyposensitivity / HIPOSENSIBILITATE
hyposmia / HIPOSMIE
hyposmolarity / HIPOOSMOLARITATE
hypospadias / HIPOSPADIAS
hypostasis / HIPOSTAZĂ
hypostatic / HIPOSTATIC
hyposthenuria / HIPOSTENURIE
hyposulfite / HIPOSULFIT
hypotension / HIPOTENSIUNE
hypothalamic syndrome / SINDROM HIPOTALAMIC
hypothalamo-hypophysial axis / AX HIPOTALAMO-HIPOFIZAR
hypothalamus / CREIER VEGETATIV sau VISCERAL, HIPOTALAMUS
hypothenar / HIPOTENAR
hypothermia / HIPOTERMIE
hypothesis / IPOTEZĂ
hypothymia / HIPOTIMIE
hypothyroid dwarfism / NANISM MIXEDEMATOS
hypothyroidism / HIPOTIROIDIE, HIPOTIROIDISM
hypotonia / HIPOTONIE
hypotonic / HIPOTON
hypotonicity / HIPOTONICITATE
hypotrichosis / HIPOTRICOZĂ
hypotrophic newborn / NOU-NĂSCUT HIPOTROFIC
hypotrophy / HIPOTROFIE
hypoventilation / HIPOVENTILAȚIE
hypovitaminosis / HIPOVITAMINOZĂ
hypovol(a)emia / HIPOVOLEMIE
hypovol(a)emic shock / ȘOC HIPOVOLEMIC
hypox(a)emia / HIPOXEMIE
hypoxanthine / HIPOXANTINĂ
hypoxia / HIPOXIE
hypsarrhythmia / HIPSARITMIE
hysterectomy / HISTERECTOMIE
hysteresis / HISTEREZIS
hysteria / ISTERIE
hysteric apepsia / ANOREXIE MENTALĂ
hysterical paralysis / PARALIZIE ISTERICĂ
hysterical personality disorder / PERSONALITATE ISTERICĂ
hysterical vertigo / VERTIJ ISTERIC
hysterocele / HISTEROCEL
hysterocystopexy / HISTEROCISTOPEXIE
hysterography / HISTEROGRAFIE
hysterometry / HISTEROMETRIE
hysteropexy / HISTEROPEXIE
hysteroptosis / HISTEROPTOZĂ
hysterosalpingography / HISTEROSALPINGOGRAFIE
hysteroscopy / HISTEROSCOPIE
hysterotomy / HISTEROTOMIE
hysterotubography / HISTEROTUBOGRAFIE

I

I system / SISTEM I
Ianișevski's sign / SEMN IANIȘEVSKI
iatrochemistry / IATROCHIMIE
iatrogenic / IATROGEN
iatrogenic disease / BOALĂ IATROGENICĂ
iatrogenic diabetes / DIABET IATROGENIC
iatrophysics / IATROFIZICĂ
ichthamol / IHTIOL
ichthyol / IHTIOL
ichthyosis / IHTIOZĂ
ichthyosis f(o)etalis / KERATOM MALIGN DIFUZ CONGENITAL
ichthyotoxism / IHTIISM
icron / ICRON
icteric / ICTERIC
icterus / ICTER
icterus index / ICTERUS INDEX, INDICE ICTERIC
icterus neonatorum / ICTER FIZIOLOGIC AL NOU-NĂSCUTULUI
ictus / ICTUS
idea / IDEE
identification / IDENTIFICARE
identity / IDENTITATE
idiochromosome / IDIOCROMOZOM
idiocy / IDIOȚIE
idioglossia / IDIOGLOSIE
idiogram / IDIOGRAMĂ
idiopathic / IDIOPATIC
idiopathic chronic renal tubular acidosis / ACIDOZĂ TUBULARĂ ALBRIGHT
idiopathic disease / BOALĂ IDIOPATICĂ
idiopathic epilepsy / EPILEPSIE IDIOPATICĂ

J

jugular / JUGULAR
jugular foramen / GAURĂ RUPTĂ POSTERIOARĂ
jugular foramen syndrome / SINDROM AL GĂURII RUPTE POSTERIOARE
jugular nerve / NERV JUGULAR
jugular's sign / SEMN JUGULAR
jugular vein tracing / JUGULOGRAMĂ
jugulate / JUGULA
jugulodigastric node / NODUL JUGULODIGASTRIC
juguloomohyoid node / NODUL JUGULO-OMOHIOIDIAN
jugum / JUGUM
juice / SUC
julep / JULEP
jump flap / LAMBOU LA DISTANȚĂ
junction / JONCȚIUNE
junction capillary / CAPILAR DE JONCȚIUNE
junctional / JONCȚIONAL
junctional rhythm / RITM ATRIOVENTRICULAR
Jung-Vogel's syndrome / SINDROM JUNG-VOGEL
Junin's disease / BOALĂ JUNIN
Junin's virus / VIRUS JUNIN
Junius-Kuhnt's syndrome / SINDROM JUNIUS-KUHNT, DEGENERESCENȚĂ MACULARĂ COPPEZ-DA-NIS
Jürgens' test / TEST JÜRGENS
Jürgensen's sign / SEMN JÜRGENSEN
Juvara's operation / OPERAȚIE JUVARA
juvenil macular degeneration / DEGENERESCENȚĂ MACULARĂ JUVENILĂ
juvenile / JUVENIL
juvenile elastoma / ELASTOM JUVENIL
juvenile epilepsy / EPILEPSIE INFANTILĂ
juvenile n(a)evoxanthoma / XANTOM JUVENIL
juvenile-onset diabetes / DIABET JUVENIL
juxtaarticular / JUXTAARTICULAR
juxtacortical osteogenic sarcoma / SARCOM OSTEOGEN JUXTACORTICAL
juxtaglomerular / JUXTAGLOMERULAR
juxtaglomerular apparatus / APARAT JUXTAGLOMERULAR
juxtaglomerular cells / CELULE JUXTAGLOMERULARE
juxtaliminar / JUXTALIMINAR
juxtapyloric / JUXTAPILORIC

K

K_2 pump / POMPĂ DE K_2
Kagan's sign / SEMN KAGAN
Kahlbaum's disease / BOALĂ KAHLBAUM
Kahler's disease / BOALĂ KAHLER, MIELOM MULTIPLU
kairomone / KAIROMON
kakosmia / CACOSMIE
kakostomia / CACOSTOMIE
kala azar / KALA AZAR
Kala Azar's disease / BOALĂ KALA AZAR
kali(a)emia / KALIEMIE
kalium / KALIU
kaliuresis / KALIURIE
kaliuretic / KALIURETIC
kaliuria / KALIUREZĂ
kallidin / KALIDINĂ
kallikrein / KALICREINĂ
Kallmann's syndrome / SINDROM KALLMANN
Kallmann-de Morsier's syndrome / SINDROM KALLMANN-DE MORSIER
Kanagawa's phenomenon / FENOMEN KANAGAWA
kanamycin / KANAMICINĂ
Kanavel's sign / SEMN KANAVEL
Kanner's disease / BOALĂ KANNER
Kanner's syndrome / SINDROM KANNER
Kantor's sign / SEMN KANTOR
kaolin / KAOLIN
kaolin-activated partial thromboplastin time / TIMP DE CEFALINĂ-CAOLIN
kaoni / KAONI
Kaplan's syndrome / SINDROM KAPLAN
Kaplan-Silah's test / PROBĂ KAPLAN-SILAH
Kaplan-Walford's syndrome / SINDROM KAPLAN-WALFORD
Kaposi's disease / BOALĂ KAPOSI
Kaposi's sarcoma / SARCOM KAPOSI, SARCOMATOZĂ MULTIPLĂ HEMORAGICĂ KAPOSI
Kaposi-Juliusberg's disease / BOALĂ KAPOSI-JULIUSBERG
Karplus' sign / SEMN KARPLUS
Kartagener's syndrome / SINDROM KARTAGENER
Kartagener's triad / TRIADĂ KARTAGENER
karyogamy / CARIOGAMIE
karyogenesis / CARIOGENEZĂ
karyokinesis / CARIOKINEZĂ
karyoklastic / CARIOCLAZIC
karyolymph / CARIOLIMFĂ
karyolysis / CARIOLIZĂ
karyolytic / CARIOLITIC
karyon / CARION
karyotype / CARIOTIP
Kasabach-Merritt's syndrome / SINDROM KASABACH-MERRITT
Kashida's sign / SEMN KASHIDA
Kashin-Bek's disease / BOALĂ KASHIN-BEK
Kast's syndrome / SINDROM KAST
katal / KATAL
Katayama's disease / BOALĂ KATAYAMA
Katayama's fever / FEBRĂ KATAYAMA
Kaufmann's disease / BOALĂ KAUFMANN
Kawasaki's syndrome / SINDROM KAWASAKI
Kayser-Fleischer's ring / INEL KAYSER-FLEISCHER
Kaznelson's syndrome / SINDROM KAZNELSON
Kearns-Sayre's syndrome / SINDROM KEARNS-SAYRE
Keen's sign / SEMN KEEN
kefir / KEFIR
kefyr / KEFIR
Kehr's sign / SEMN KEHR
Kehrer's sign / SEMN KEHRER
Keipert's syndrome / SINDROM KEIPERT
Keith and Flack's node / NOD KEITH-FLACK
Kell's system / SISTEM KELL
Keller's syndrome / SINDROM KELLER
Kelley-Seegmiller's syndrome / SINDROM KELLEY-SEEGMILLER
Kelling's test / TEST KELLING
Kellock's sign / SEMN KELLOCK
Kelly-King's operation / OPERAȚIE KELLY-KING
keloid / CHELOID, KELOID
keloidosis / KELOIDOZĂ
kelotomy / KELOTOMIE
Kelvin / KELVIN
Kennedy's disease / BOALĂ KENNEDY, SINDROM KENNEDY
kenophobia / KENOFOBIE
Kent's bundle / FASCICUL KENT
keratalgia / KERATALGIE

L

Liebermann-Burchardt's reaction / REACȚIE LIEBERMANN-BURCHARDT
lien / LIEN
lienal / LIENAL
lienocele / LIENOCEL
lienorenal ligament / LIGAMENT FRENICOSPLENIC
Liesz' syndrome / SINDROM LIESZ
life / VIAȚĂ
Li-Fraumeni's syndrome / SINDROM LI-FRAUMENI
ligament / LIGAMENT
ligament of ovary / LIGAMENT UTERO-OVARIAN
ligamentopexis / LIGAMENTOPEXIE
ligamentoplastia / LIGAMENTOPLASTIE
ligamentum arteriosum / LIGAMENT ARTERIAL
ligamentum latum uteri / LIGAMENT LARG UTERIN
ligamentum teres uteri / LIGAMENT ROTUND UTERIN
ligand / LIGAND
ligase / LIGAZĂ
ligase chain reaction / REACȚIE ÎN LANȚ A LIGAZEI
ligature / LIGATURĂ
ligatures disease / BOALĂ LIGATURILOR
light / LUMINĂ
light chain / LANȚ UȘOR
light chain deposition disease / BOALĂ LANȚURILOR UȘOARE
light coagulation / FOTOCOAGULARE
light differential threshold / PRAG LUMINOS DIFERENȚIAL
light flow / FLUX LUMINOS
light ray / RADIAȚIE LUMINOASĂ
light reaction / REACȚIE LA LUMINĂ
light threshold / PRAG LUMINOS BRUT
lighting stroke / FULGURAȚIE
Lightwood's syndrome / SINDROM LIGHTWOOD
Lignac-Fanconi's disease / BOALĂ LIGNAC-FANCONI
Lignac-Fanconi's syndrome / CISTINOZĂ
ligneous thyroiditis / TIROIDITĂ LEMNOASĂ
lignification / LIGNIFICARE
lignin / LIGNINĂ
limb / LIMB, MEMBRU
limb girdle dystrophy / MIOPATIE A CENTURILOR
limbic / LIMBIC
limbic system / SISTEM LIMBIC
limbus sclerocorneae / LIMB SCLEROCORNEEAN
lime / VAR
liminal / LIMINAR
liminal stimulus / STIMUL LIMINAL
liminometer / LIMINOMETRU
limit / LIMITĂ
Lindau's disease / BOALĂ LINDAU, HEMANGIOBLASTOM MULTIPLU
line / LINIE
linea alba / LINIE ALBĂ
linea fusca / LINEA FUSCA
linea innominata / LINIA NENUMITĂ
lineae atrophicae / VERGETURI
linear atrophy / VERGETURI
linear energy transfer / TRANSFER LINIAR DE ENERGIE
linear regression / REGRESIE LINIARĂ
linear scleroderma / SCLERODERMIE LINIARĂ
Lineweaver-Burk's plot / REPREZENTARE LINEWEAVER-BURK
lingual / LINGUAL
lingual artery / ARTERĂ LINGUALĂ
lingual goiter / GUȘĂ LINGUALĂ
lingual nerve / NERV LINGUAL
lingual papillae / PAPILE LINGUALE, PAPILE GUSTATIVE
lingual septum / SEPT LINGUAL
lingual vein / VENĂ LINGUALĂ
lingula / LINGULA
lingulectomy / LINGULECTOMIE
liniment / LINIMENT
linitis / LINITĂ
linitis plastica / LINITĂ PLASTICĂ
linkage / LINKAGE
linoleic acid / ACID LINOLEIC
linolenic acid / ACID LINOLENIC
liothyronine / LIOTIRONINĂ
lip / BUZĂ
lip(a)emia / LIPEMIE
lip(o)edema / LIPEDEM
lipas(a)emia / LIPAZEMIE
lipase / LIPAZĂ
lipectomy / LIPECTOMIE
liphophilic / LIPOFIL
lipid lowering drug / NORMOLIPEMIANT
lipid peroxidation / PEROXIDARE LIPIDICĂ
lipid proteinosis / PROTEINOZĂ LIPIDICĂ
lipid(a)emia / LIPIDEMIE
lipidosis of the nervous system / NEUROLIPIDOZĂ
lipids / LIPIDE
lipiduria / LIPIDURIE
lipiodol / LIPIODOL
lipoarthritis / LIPOARTRITĂ
lipoatrophic / LIPOATROFIC
lipoatrophic diabetes / DIABET LIPOATROFIC
lipoatrophy / LIPOATROFIE
lipoblast / LIPOBLAST
lipochrome / LIPOCROM
lipodystrophy / LIPODISTROFIE
lipofibroma / LIPOFIBROM
lipofuscin / LIPOFUSCINĂ
lipofuscinosis / LIPOFUSCINOZĂ
lipogenesis / LIPOGENEZĂ
lipogranuloma / LIPOGRANULOM
lipogranulomatosis / LIPOGRANULOMATOZĂ
lipoid / LIPOID
lipoidosis / LIPIDOZĂ, LIPOIDOZĂ
lipolysis / LIPOLIZĂ
lipoma / LIPOM
lipomatosis / LIPOMATOZĂ
lipomatous / LIPOMATOS
lipomyxosarcoma / LIPOMIXOSARCOM
lipooxygenase / LIPOOXIGENAZĂ
lipophagic disease / BOALĂ LIPOFAGICĂ
lipophagic synovitis / SINOVITĂ LIPOFAGICĂ
lipophilia / LIPOFILIE
lipopolysaccharid / LIPOPOLIZAHARID
lipoprotein / LIPOPROTEINĂ
lipoproteinosis / LIPOPROTEINOZĂ
liposarcoma / LIPOSARCOM
liposoma / LIPOZOM
lipostat / ADIPOSTAT
liposuccion / LIPO-ASPIRAȚIE, LIPOSUCCIUNE
lipoteichoic acids / ACIZI LIPOTEICOICI
lipothymia / LEȘIN
lipothymia / LIPOTIMIE
lipotropic / LIPOTROP
lipotropic factor / FACTOR LIPOTROP

M

macrosphygmia / MACROSFIGMIE
macrotia / MACROTIE
macula / MACULA, MACULĂ, PATĂ
macula adherens / MACULA ADHERENS
macula densa / MACULA DENSA
macula retinae / MACULA LUTEA
macular / MACULAR
maculopapular / MACULOPAPULOS
mad cows disease / BOALĂ VACILOR NEBUNE
Madelung's disease / BOALĂ MADELUNG, CARPOCIFOZĂ, DISCONDROPLAZIE A EPIFIZEI RADIALE INFERIOARE, SUBLUXAȚIE SPONTANĂ A MÂINII
Madelung's sign / SEMN MADELUNG
maduromycosis / MADUROMICOZĂ
Maffucci's syndrome / SINDROM MAFFUCCI
Magenblase's syndrome / SINDROM MAGENBLASE
Magendie's foramen / ORIFICIU MAGENDIE
Magendie's solution / SOLUȚIE MAGENDIE
maghreban muscular dystrophy / MIOPATIE MAGHREBINĂ
magistral / MAGISTRAL
Magitot's disease / BOALĂ MAGITOT
magma / MAGMĂ
Magnan's sign / SEMN MAGNAN
magnes(a)emia / MAGNEZIEMIE
magnesium / MAGNEZIU
magnetic field / CÂMP MAGNETIC
magnetism / MAGNETISM
magnetocardiography / MAGNETOCARDIOGRAFIE
Magpie's test / TEST MAGPIE
Mahaim's fibers / FIBRE MAHAIM
Mahler's sign / SEMN MAHLER
main artery to thumb / ARTERĂ PRINCIPALĂ A POLICELUI
Maisonneuve's fracture / FRACTURĂ MAISONNEUVE
Maisonneuve's sign / SEMN MAISONNEUVE
Maisonneuve's syndrome / SINDROM MAISONNEUVE'S
Majewski's syndrome / SINDROM MAJEWSKI
Majocchi's disease / BOALĂ MAJOCCHI
major depression / DEPRESIE MAJORĂ
major histocompatibility complex / COMPLEX MAJOR DE HISTOCOMPATIBILITATE
mal / MAL
mal perforant / MAL PERFORANT
malabsorption / MALABSORBȚIE
malabsorption syndrome / SINDROM DE MALABSORBȚIE
malacia / MALACIE
malacoplakia / MALACOPLAKIE
malacoplakia vesicae / MALACOPLAKIE VEZICALĂ
maladjusted / INADAPTAT
malad-justement / INADAPTARE
malar / MALAR
malar lymph node / NODUL MALAR
malaria / MALARIE, PALUDISM
malarial / MALARIC, PALUDIC
malariotherapy / PALUDOTERAPIE
malarious / IMPALUDAT
male / MASCUL
male climacteric / ANDROPAUZĂ
males with XX chromosomes / SINDROM LACHAPELLE
malformation / MALFORMAȚIE
malformative bronchopneumopathy conditioned by anatomical defect / BRONHOPNEUMOPATIE MALFORMATIVĂ PRIN DEFECT ANATOMIC
Malgaigne's fracture / FRACTURĂ MALGAIGNE
Malgaigne's syndrome / SINDROM MALGAIGNE
malign / MALIGN
malignancy / MALIGNITATE
malignant arterial hypertension / HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ MALIGNĂ
malignant atrophic papulosis / PAPULOZĂ ATROFIANTĂ MALIGNĂ
malignant glaucoma / GLAUCOM MALIGN
malignant histiocytosis / HISTIOCITOZĂ MALIGNĂ
malignant hyperthermia of anesthesia / HIPERTERMIE MALIGNĂ PERANESTEZICĂ
malignant melanoma / MELANOM MALIGN
malignant myopia / MIOPIE FORTE, MIOPIE MALIGNĂ
malignant pemphigus / PEMFIGUS VULGAR
malignant pemphigus with confluent bullae / PEMFIGUS SUBACUT MALIGN CU BULE EXTENSIVE
malignant syndrome / SINDROM DE MALIGNITATE
malignant secondary tumour / TUMORĂ MALIGNĂ SECUNDARĂ
mallein / MALEINĂ
malleolus / MALEOLĂ
Mallet-Guy's sign / SEMN MALLET-GUY
malleus / CIOCAN
Mallory-Weiss' syndrome / SINDROM MALLORY-WEISS
Malmros' disease / SIDROM MALMROS
malnutrition / MALNUTRIȚIE
malocclusion / MALOCLUZIE
malpighian / MALPIGHIAN
malposition / MALPOZIȚIE
malpractice / MALPRAXIS
malsegregation / MALSEGREGARE
Malta's fever / FEBRĂ DE MALTA
maltase / MALTAZĂ
malthusianism / MALTUSIANISM
maltobiose / MALTOBIOZĂ
maltose / MALTOZĂ
malum perforans pedis / MAL PERFORANT PLANTAR
malunion / CALUS VICIOS
mamillary bodies / CORPI MAMILARI
mamilloplasty / MAMILOPLASTIE
mammary / MAMAR
mammary gland / GLANDĂ MAMARĂ
mammectomy / MAMECTOMIE
mammillary / MAMILAR
mammography / MAMOGRAFIE
mammoplasty / MAMOPLASTIE, MASTOPLASTIE
Manchester's operation / OPERAȚIE MANCHESTER
Mandel's sign / SEMN MANDEL (AL CLOPOȚELULUI)
mandible / MANDIBULĂ, MAXILAR INFERIOR
mandibular / MANDIBULAR
mandibular lymph node / NODUL MANDIBULAR
mandibular nerve / NERV MANDIBULAR
mandibulofacia dysostosis / DISOSTOZĂ MANDIBULOFACIALĂ
mandibulometer / MANDIBULOMETRU
mandibulo-oculofacial dyscephaly / SINDROM DISCEFALIC CU CAP DE PASĂRE
mandibulo-oculofacial syndrome / SINDROM FRANÇOIS
mandrin / MANDRIN
manducation / MANDUCAȚIE
maneuver / MANEVRĂ
manganese / MANGAN
manganism / MANGANISM
mania / MANIE
maniac / MANIAC

N

nuclear progressive ophthalmoplegia / OFTALMOPLEGIE EXTERNĂ NUCLEARĂ PROGRESIVĂ
nuclear reaction / REACȚIE NUCLEARĂ
nuclear receptors / RECEPTORI NUCLEARI
nuclear sex / SEX CROMATINIAN, SEX NUCLEAR
nuclease / NUCLEAZĂ
nucleic acid / ACID NUCLEIC
nucleic acids / ACIZI NUCLEICI
nucleocapsid / NUCLEOCAPSIDĂ
nucleohistone / NUCLEOHISTONĂ
nucleolus / NUCLEOL
nucleon / NUCLEON
nucleoplasm / NUCLEOPLASMĂ
nucleoplasmic index / RAPORT NUCLEOPLASMATIC
nucleoprotein / NUCLEOPROTEINĂ
nucleosidase / NUCLEOZIDAZĂ
nucleoside / NUCLEOZID
nucleosome / NUCLEOZOM
nucleotidase / NUCLEOTIDAZĂ
nucleotidase test / TEST CU NUCLEOTIDAZĂ
nucleotide / NUCLEOTID
nuclepatie / NUCLEOPATIE
nucleus / NUCLEU
nucleus ambiguus / NUCLEU AMBIGUU
nucleus dorsalis / NUCLEU DORSAL
nucleus pulposus / NUCLEU GELATINOS, NUCLEU PULPOS
nucleus pulposus herniation / HERNIE DE DISC
nucleus thoracicus / NUCLEU TORACIC
nucleus vestibularis lateralis / NUCLEU DEITERS
nuclide / NUCLID
nulligravida / NULIGESTĂ, NULIGRAVIDĂ
Nulli-para / NULIPARĂ
number / NUMĂR
numero / NUMERO
numerus clausus / NUMERUS CLAUSUS
nummular / NUMULAR
nummular sputum / SPUTĂ NUMULARĂ
nurse / ASISTENTĂ MEDICALĂ, DOICĂ, NURSĂ
nursing / NURSING
nutation / NUTAȚIE
nutmeg liver / FICAT MUSCAD
nutrient / NUTRIMENT
nutrient artery / ARTERĂ NUTRITIVĂ
nutrient brachial arteries / ARTERE NUTRITIVE ALE HUMERUSULUI
nutrient canal / CANAL NUTRITIV, CANAL HAVERS
nutrition / NUTRIȚIE
nutrition indicator / INDICATOR NUTRIȚIONAL
nutritional (o)edema / EDEM DE FOAME, EDEM PRIN CARENȚĂ, EDEM PRIN DENUTRIȚIE
nutritional / NUTRIȚIONAL
nutritional an(a)emia / ANEMIE NUTRIȚIONALĂ
nutritional deficiency cirrhosis / CIROZĂ CARENȚIALĂ
nutritional rehabilitation / RECUPERARE NUTRIȚIONALĂ
nutritional therapy / NUTRITERAPIE
nutritionist / NUTRIȚIONIST
nutritive / NUTRITIV
nutritive canal / CANAL NUTRITIV
nutritive equilibrium / ECHILIBRU NUTRIȚIONAL
nyctalgia / NICTALGIE
nyctalopia / NICTALOPIE
nycthemeral period / NICTEMER
nyctohemeral / NICTEMERAL
nyctophilia / NICTOFILIE
nyctophobia / NICTOFOBIE
nycturia / NICTURIE
Nyiri's test / TEST NYIRI
nymphomania / NIMFOMANIE
nymphotomy / NIMFOTOMIE
nystagmography / NISTAGMOGRAFIE
nystagmus / NISTAGMUS
nystatin / NISTATIN

O

obesity / OBEZITATE
objective / OBIECTIV
objective sign / SEMN OBIECTIV
objective symptom / SIMPTOM OBIECTIV
objective vertigo / VERTIJ OBIECTIV
oblique aritenoid muscle / MUȘCHI ARITENOID OBLIC
oblique muscle of auricle / MUȘCHI OBLIC AL PAVILIONULUI URECHII
oblique presentation / PREZENTAȚIE OBLICĂ
oblique vein of left atrium / VENĂ OBLICĂ A ATRIULUI STÂNG
obliteration / OBLITERARE
obnubilation / OBNUBILARE
Obrinsky's syndrome / SINDROM OBRINSKY
obsession / OBSESIE
obsessive / OBSEDANT
obsessive-compulsive disorder / BOALĂ OBSESIV-COMPULSIVĂ, TULBURARE OBSESIV-COMPULSIVĂ
obsessive-compulsive personality disorder / PERSONALITATE OBSESIV-COMPULSIVĂ
obstetrical / OBSTETRICAL
obstetrical forceps / FORCEPS
obstetrics / OBSTETRICĂ
obstruction / OBSTRUCȚIE
obstructive jaundice / ICTER OBSTRUCTIV
obstructive nephropathy / NEFROPATIE OBSTRUCTIVĂ
obturation / OBTURAȚIE
obturator / OBTURATOR
obturator artery / ARTERĂ OBTURATORIE
obturator foramen / GAURĂ ISCHIOPUBIANĂ, GAURĂ OBTURATOARE
obturator lymph nodes / NODULI OBTURATORII
obturator nerve / NERV OBTURATOR
obturator veins / VENE OBTURATORII
occipital / OCCIPITAL
occipital artery / ARTERĂ OCCIPITALĂ
occipital emissary vein / VENĂ EMISARĂ OCCIPITALĂ
occipital foramen / GAURĂ OCCIPITALĂ
occipital lobe / LOB OCCIPITAL
occipital lymph nodes / NODULI OCCIPITALI
occipital syndrome / SINDROM OCCIPITAL
occipital vein / VENĂ OCCIPITALĂ
occipitofrontal muscle / MUȘCHI OCCIPITOFRONTAL
occiput / OCCIPUT
occluding / OCLUZIV
occlusal / OCLUZAL
occlusion / OCLUZIE
occlusive / OCLUZIV
occult bleeding / HEMORAGIE OCULTĂ
occult h(a)emorrhage / HEMORAGIE OCULTĂ
occupation therapy / ERGOTERAPIE
occupational disease / BOALĂ PROFESIONALĂ
occupational medicine / MEDICINA MUNCII, MEDICINĂ OCUPAȚIONALĂ

Osgood-Schlatter's disease / BOALĂ OSGOOD-SCHLATTER
osides / OZIDE
Osler's disease / BOALĂ OSLER, ENDOCARDITĂ MALIGNĂ LENTĂ
Osler's sign / SEMN OSLER
Osler's nodes / NODULI OSLER
Osler-Vaquez's disease / BOALĂ OSLER-VAQUEZ
osmidrosis / OSMHIDROZĂ
osmolagnia / OSMOLAGNIE
osmolality / OSMOLALITATE
osmolarity / OSMOLARITATE
osmole / OSMOL
osmometer / OSMOMETRU
osmophore / OSMOFOR
osmoreceptor / OSMORECEPTOR
osmosis / OSMOZĂ
osmotic diuresis / DIUREZĂ OSMOTICĂ
osmotic fragility test / PROBĂ DE REZISTENȚĂ GLOBULARĂ
osmotic pressure / PRESIUNE OSMOTICĂ
osphresiolagnia / OSFREZIOLAGNIE
osphresiology / OSFREZIOLOGIE
osphresiometer / OSFREZIOMETRU
osphresis / MIROS
osphyalgia / OSFIALGIE
ossein / OSEINĂ
osseous / OSOS
osseous eburnation / OSTEOCONDENSARE, OSTEOSCLEROZĂ
osseus lacune / LACUNĂ OSTEOCITARĂ
ossification / OSIFICARE
ossifluence / OSTEOLIZĂ
ossifluent / OSIFLUENT
ostealgia / OSTEOALGIE
ostein / OSEINĂ
osteitis / OSTEITĂ
osteitis deformans / OSTEITĂ DEFORMANTĂ HIPERTROFICĂ
osteitis of the patella / PATELITĂ
osteoarthritis / ARTROZĂ
osteoarthropathy / OSTEOARTROPATIE
osteoblast / OSTEOBLAST
osteoblastoma / OSTEOBLASTOM
osteocalcin / OSTEOCALCINĂ
osteochondritis / OSTEOCONDRITĂ, OSTEOCONDROZĂ
osteochondritis deformans juvenilis / OSTEOCONDRITĂ A ȘOLDULUI
osteochondritis dissecans / OSTEOCONDRITĂ DISECANTĂ
osteochondritis ischiopubic / OSTEOCONDRITĂ ISCHIOPUBIANĂ
osteochondrodysplasia / OSTEOCONDRODISPLAZIE
osteochondrodystrophy / OSTEOCONDRODISTROFIE
osteochondroma / OSTEOCONDROM
osteochondrosarcoma / OSTEOCONDROSARCOM
osteoclasia / OSTEOCLAZIE
osteoclasis / OSTEOCLAZIE
osteoclast / OSTEOCLAST
osteocyte / OSTEOCIT
osteodensimetry / OSTEODENSITOMETRIE
osteodynia / OSTEODINIE
osteodysplasia / OSTEODISPLAZIE
osteodystrophia / OSTEODISTROFIE
osteogenesis imperfecta / OSTEOGENEZĂ IMPERFECTĂ
osteogenesis imperfecta congenita / DISPLAZIE PERIOSTALĂ
osteogenesis / OSTEOGENEZĂ
osteogeny / OSTEOGENEZĂ
osteoid / OSTEOID
osteology / OSTEOLOGIE
osteolysis / OSTEOLIZĂ
osteoma / OSTEOM
osteomalacia / OSTEOMALACIE
osteometry / OSTEOMETRIE
osteomuscular decortication / DECORTICARE OSTEOMUSCULARĂ
osteomyelitis / OSTEOMIELITĂ
osteon / OSTEON
osteonecrosis / OSTEONECROZĂ
osteonectin / OSTEONECTINĂ
osteop(o)ecilia / OSTEOPOIKILIE
osteopoikilosis / OSTEOPOIKILIE
osteopath / OSTEOPAT
osteopathy / OSTEOPATIE
osteoperiostitis / OSTEOPERIOSTITĂ
osteopetrosis / BOALA OASELOR DE MARMURĂ, OSTEOPETROZĂ
osteopetrosis / OSTEOSCLEROZĂ GENERALIZATĂ
osteophyte / OSTEOFIT
osteophytosis / OSTEOFITOZĂ
osteoplast / OSTEOPLAST
osteoplasty / OSTEOPLASTIE
osteopoikilosis / BOALA OASELOR PĂTATE, ENOSTOZĂ MULTIPLĂ
osteopontin / OSTEOPONTINĂ
osteoporosis / OSTEOPOROZĂ
osteopsathyrosis / OSTEOPSATIROZĂ
osteoradionecrosis / OSTEORADIONECROZĂ
osteosarcoma / OSTEOSARCOM, SARCOM OSTEOGEN
osteosclerosis / OSTEOCONDENSARE, OSTEOSCLEROZĂ
osteosis / OSTEOZĂ
osteosynthesis / OSTEOSINTEZĂ
osteotomy / OSTEOTOMIE
ostial / OSTIAL
ostiofolliculitis / OSTIOFOLICULITĂ
ostium / OSTIUM
ostium aortae / OSTIUM AORTIC
ostium commune / OSTIUM COMUN
ostium primum / OSTIUM PRIMITIV
ostium secundum / OSTIUM SECUNDAR
ostium sinus coronarii / OSTIUMUL SINUSULUI CORONAR
otalgia / OTALGIE
Ota's n(a)evus / NEV OTA
oth(a)ematoma / OTHEMATOM
oticodinia / OTICODINIE
otitis / OTITĂ
otoantritis / OTOANTRITĂ
otodynia / OTODINIE
otogenic / OTOGEN
otogenous / OTOGEN
otoliquorrh(o)ea / OTOLICVOREE
otolithic membrane / MEMBRANĂ OTOLITICĂ
otoliths / OTOLIȚI
otology / OTOLOGIE
otomastoiditis / OTOMASTOIDITĂ
otomycosis / OTOMICOZĂ
otoplasty / OTOPLASTIE
otorhinolaryngology / OTORINOLARINGOLOGIE
otorrh(o)ea / OTOREE
otorrhagia / OTORAGIE
otosclerosis / OTOSCLEROZĂ

P

polynucleosis / POLINUCLEOZĂ
polynucleotide / POLINUCLEOTID
Polyomavirus / POLYOMAVIRUS
polyopia / POLIOPIE, POLIOPSIE
polyorexia / POLIOREXIE
polyoside / POLIOZID
polyp / POLIP
polypectomia / POLIPECTOMIE
polypeptide / POLIPEPTID
polypeptide antibiotics / ANTIBIOTICE POLIPEPTIDICE
polyphagia / POLIFAGIE
polyploid / POLIPLOID
polyploidia / POLIPLOIDIE
polypn(o)ea / POLIPNEE
polyposis / POLIPOZĂ
polyposis coli / POLYPOSIS COLI
polyradiculitis / POLIRADICULITĂ
polyradiculoneuritis / POLIRADICULONEVRITĂ
polyribosome / POLIRIBOZOM
polysaccharide / POLIZAHARID
polyserositis / POLISERITĂ
polysinusitis / POLISINUZITĂ
polysom / ERGOZOM
polysome / POLIZOM
polysplenia / POLISPLENIE
polysynaptic reflex / REFLEX POLISINAPTIC
polytene cell / CELULĂ POLITENICĂ
polytraumatism / POLITRAUMATISM
polyuria / POLIURIE
polyvaccine / POLIVACCIN
polyvalent / POLIVALENT
polyvalent serum / SER POLIVALENT
polyvalent vaccine / VACCIN POLIVALENT
Pompe's disease / BOALĂ POMPE
pompholyx / DISHIDROZĂ
Poncet's disease / BOALĂ PONCET
Poncet-Spiegler's disease / BOALĂ PONCET-SPIEGLER
ponderal / PONDERAL
pons varolii / PUNTEA VAROLIO
Pontiac's fever / FEBRĂ DE PONTIAC
pontile / PONTIN
pontine / PONTIN
pontine syndrome / SINDROM PONTIN, SINDROM PROTUBERANȚIAL, SINDROM RAYMOND-CESTAN
pontocerebellar / PONTO-CEREBELOS
pool / POOL
Pool's sign / SEMN POOL
Poplhemus-Schafer-Ivemark's syndrome / SINDROM POPLHEMUS-SCHAFER-IVEMARK
popliteal / POPLITEU
popliteal artery / ARTERĂ POPLITEE
popliteal lymph nodes / NODULI POPLITEI
popliteal muscle / MUȘCHI POPLITEU
popliteal vein / VENĂ POPLITEE
Popov's disease / SEMN POPOV
Poppelreiter-Wolpert's sign / S. POPPELREITER-WOLPERT
Porak-Durante's disease / BOALĂ PORAK-DURANTE
pore / POR
porencephalia / PORENCEFALIE
porencephaly / PORENCEFALIE
Porges' points / PUNCTE PORGES
Porogia's virus / VENĂ POROGIA
porokeratosis / POROKERATOZĂ
poroma / POROM
porotic osteomalacia / OSTEOPOROMALACIE
porous / POROS
porphyria / PORFIRIE
porphyria cutanea tarda / PORFIRIE CUTANATĂ TARDIVĂ
porphyria variegata / PORFIRIE VARIEGATA
porphyrin / PORFIRINĂ
porphyrinuria / PORFIRINURIE
porta-caval / PORTOCAV
portal / PORTAL
portal hypertension / HIPERTENSIUNE PORTALĂ
portal hypertension syndrome / SINDROM DE HIPERTENSIUNE PORTALĂ
portal space / SPAȚIU PORT
portal system / SISTEM PORT
portal vein / VENĂ PORTĂ
Porter-Silber's reaction / REACȚIE PORTER-SILBER
portography / PORTOGRAFIE
Posada-Wernicke's disease / BOALĂ POSADA-WERNICKE
position / POZIȚIE
position (obst.) / PREZENTAȚIE
positional vertigo / VERTIJ DE POZIȚIE
positive / POZITIV
positive feed-back / RETROACȚIUNE POZITIVĂ, RETROCONTROL POZITIV
positive hepatojugular reflux / REFLUX HEPATOJUGULAR
positive pressure / PRESIUNE POZITIVĂ
positive supporting reaction / REACȚIE DE SUSȚINERE POZITIVĂ
positron / POZITRON
positron emission tomography / TOMOGRAFIE PRIN EMISIE DE POZITRONI
Posner's test / TEST POSNER
Posner-Schlossmann's syndrome / SINDROM POSNER-SCHLOSSMANN
posology / POSOLOGIE
post abortum / POST ABORTUM
post cibum / POST CIBUM
postalcoholic behavior syndrome / SINDROM ELPENOR
postaortic lymph nodes / NODULI POSTAORTICI
postcaval lymph nodes / NODULI POSTCAVI
postcentral sulcal artery / ARTERA ȘANȚULUI POSTCENTRAL
postcoital test / TEST DE SUPRAVIEȚUIRE A SPERMATOZOIZILOR, TEST POSTCOITAL, TEST SÉGUY
postcommissurotomy syndrome / SINDROM POSTCOMISUROTOMIE
postconcussion syndrome / SINDROM POSTCOMOȚIE
post-cure / POST-CURĂ
postepileptic automatism / AUTOMATISM EPILEPTIC
posterior / POSTERIOR
posterior ampullary nerve / NERV AMPULAR POSTERIOR
posterior apertures of nose / COANĂ
posterior auricular artery / ARTERĂ AURICULARĂ POSTERIOARĂ
posterior auricular muscle / MUȘCHI AURICULAR POSTERIOR
posterior auricular nerve / NERV AURICULAR POSTERIOR
posterior auricular veins / VENE AURICULARE POSTERIOARE
posterior cecal artery / ARTERĂ CECALĂ POSTERIOARĂ
posterior cerebral artery / ARTERĂ CEREBRALĂ POSTERIOARĂ
posterior chamber / CAMERĂ POSTERIOARĂ A OCHIULUI
posterior choroidal artery / ARTERĂ COROIDIANĂ POSTERIOARĂ

Q

remote ancestor inheritance / EREDITATE ANCESTRALĂ
renal / RENAL
renal adenocarcinoma / NEFROCARCINOM
renal artery / ARTERĂ RENALĂ
renal carcinoma / CARCINOM RENAL
renal cell carcinoma / CANCER RENAL
renal colic / COLICĂ NEFRETICĂ
renal diabetes / DIABET RENAL
renal dwarfism / NANISM RENAL
renal dysplasia / DISPLAZIE RENALĂ
renal ectopy / ECTOPIE RENALĂ
renal glomerulus / GLOMERUL RENAL
renal glycosuria / DIABET RENAL, GLICOZURIE RENALĂ
renal hypoplasia / HIPOPLAZIE RENALĂ
renal papillae / PAPILE RENALE
renal pneumography / PNEUMOREN
renal threshold / PRAG RENAL
renal tubule / TUBUL RENAL
renal vascular disease / NEFROPATII VASCULARE
Renander's disease / BOALĂ RENANDER
renaturation / RENATURARE
rendered immune / IMUNIZAT
Rendu-Osler's disease / BOALĂ RENDU-OSLER
Rendu-Osler-Weber's disease / BOALĂ RENDU-OSLER-WEBER, ANGIOMATOZĂ HEMORAGICĂ FAMILIALĂ
Rendu-Osler-Weber's syndrome / SINDROM RENDU-OSLER-WEBER
reniculus / RENICUL
renin / RENINĂ
renin-angiotensin-aldosterone system / SISTEM RENINĂ-ANGIOTENSINĂ-ALDOSTERON
renitent / RENITENT
renoprival / RENOPRIV
renovascular / RENOVASCULAR
Reoviridae / REOVIRIDAE
reovirus / REOVIRUS
repeat unit / UNITATE DE REPETIȚIE
repetitive / REPETITIV
repletion / REPLEȚIE
replication / REPLICARE
replication fork / FURCULIȚĂ DE REPLICARE
replicon / REPLICON
repolarization / REPOLARIZARE
reportable disease / BOALĂ CU DECLARARE OBLIGATORIE
reporter / REPORTER
reporter genes / GENE REPORTER
repose / REPAUS
reposition / REPOZIȚIONARE
representation / REPREZENTARE
repression / REFULARE
repression / REPRESIE
repressor / REPRESOR
reproduction / REPRODUCERE
resection / REZECȚIE
reserpine / REZERPINĂ
reserve / REZERVĂ
reserve air / AER COMPLEMENTAR, AER DE REZERVĂ
reshuffling / REMANIERE
residual / REZIDUAL
residual air / AER REZIDUAL
residual volume / VOLUM REZIDUAL
residue / REZIDUU
resin / RĂȘINĂ, REZINĂ
resistance / REZISTENȚĂ
resistance plasmid / FACTOR R
resistance to corticoadrenal therapy / CORTICOREZISTENȚĂ
resistant strain / SUȘĂ REZISTENTĂ
resistivity / REZISTIVITATE
resolution / REZOLUȚIE
resolvent / REZOLUTIV
resolving power / PUTERE DE REZOLUȚIE
resonance / REZONANȚĂ
resonator / REZONATOR
resorption / RESORBȚIE
respiration / RESPIRAȚIE
respirator / RESPIRATOR
respiratory acidosis / ACIDOZĂ RESPIRATORIE
respiratory alcalosis / ALCALOZĂ RESPIRATORIE
respiratory bronchiole / BRONHIOLĂ RESPIRATORIE
respiratory chain / LANȚ RESPIRATOR
respiratory dead space / SPAȚIU MORT RESPIRATOR
respiratory distress syndrome of the new-born / SINDROM DE DETRESĂ RESPIRATORIE A NOU-NĂSCUTULUI
respiratory failure / INSUFICIENȚĂ PULMONARĂ, INSUFICIENȚĂ RESPIRATORIE
respiratory syncytial / VIRUS RESPIRATOR SINCIȚIAL
respiratory volume / VOLUM RESPIRATOR
respiratory / RESPIRATOR
rest / ODIHNĂ, REPAUS
rest position / INOCLUZIE STATICĂ
restenosis / RESTENOZĂ
resting potential / POTENȚIAL DE REPAUS
restitutio ad integrum / RESTITUTIO AD INTEGRUM
restless legs syndrome / SINDROM PICIOARELOR FĂRĂ REPAUS
restlessness / INSTABILITATE PSIHOMOTORIE
restrictin / RESTRICTINĂ
restriction / RESTRICȚIE
restriction endonuclease / ENDONUCLEAZĂ DE RESTRICȚIE
restriction enzyme / ENZIMĂ DE RESTRICȚIE
restriction fragment / FRAGMENT DE RESTRICȚIE
restriction map / HARTĂ DE RESTRICȚIE
restriction polymorphism / POLIMORFISM DE RESTRICȚIE
restriction site / SITUS DE RESTRICȚIE
restrictive cardiomyopathy / CARDIOMIOPATIE RESTRICTIVĂ
retard / RETARD
retardate / ARIERAT
rete testis / RETE TESTIS
rete testis Halleri / REȚEA HALLER
retention / RETENȚIE
retention of placenta / RETENȚIE PLACENTARĂ
reticular / RETICULAR
reticular activating system / SISTEM RETICULAT ACTIVATOR ASCENDENT
reticular cell / CELULĂ RETICULARĂ
reticular fiber / FIBRĂ RETICULARĂ
reticular formation / FORMAȚIUNE RETICULATĂ
reticular substance / SUBSTANȚĂ RETICULATĂ
reticular system / SISTEM RETICULAT
reticulated / RETICULAT
reticulin / RETICULINĂ
reticulitis / RETICULITĂ
reticulocyte / RETICULOCIT
reticulocytosis / RETICULOCITOZĂ
reticuloendothelial system / SISTEM RETICULOENDOTELIAL
reticuloendotheliosis / RETICULOENDOTELIOZĂ

S

scalene muscle / SCALEN
scalenotomy / SCALENOTOMIE
scalenus anterior syndrome / SINDROMUL SCALENULUI ANTERIOR
scales / BALANȚĂ
scaling / DETARTRAJ
scalopping / FESTONARE
scalp / SCALP
scalpel / SCALPEL
scanner / SCANER
scanning / BALEIAJ, SCANARE
scanography / SCANOGRAFIE
scaphoid abdomen / ABDOMEN ÎN CORABIE
scaphoid bone / SCAFOID
scaphoiditis / SCAFOIDITĂ
scapula / OMOPLAT, SCAPULA
scapulalgia / SCAPULALGIE
scapular / SCAPULAR
scapulectomy / SCAPULECTOMIE
scapuloclavicular / SCAPULOCLAVICULAR
scapulodynia / SCAPULODINIE
scapulohumeral / SCAPULOHUMERAL
scapulopexy / SCAPULOPEXIE
scapulothoracic / SCAPULOTORACIC
scar / CICATRICE
scarification / SCARIFICARE
scarificator / SCARIFICATOR
scarifier / SCARIFICATOR
scarlatina / SCARLATINĂ
scarlatiniform / SCARLATINIFORM
scarlatinoid / SCARLATINOID
scarlet fever / SCARLATINĂ
SCARMD (severe childhood autosomal recessive muscular dystrophy) / MIOPATIE MAGHREBINĂ
Scarpa's triangle / TRIUNGHIUL SCARPA
scatology / SCATOLOGIE
scatophagy / SCATOFAGIE
scavenger / SCAVENGER
Schäfer's method / PROCEDEU SCHÄFER
Schäfer's syndrome / SINDROM SCHÄFER
Schamberg's dermatosis / DERMATOZĂ SCHAMBERG
Schamberg's disease / BOALĂ SCHAMBERG
Schatchard's plot / REPREZENTARE SCHATCHARD
Schatzki's ring / INEL SCHATZKI
Schaumann's syndrome / SINDROM SCHAUMANN
Scheibe's syndrome / SINDROM SCHEIBE
Scheie's disease / BOALĂ SCHEIE
Scheie's syndrome / SINDROM SCHEIE
Schellong's test / PROBĂ SCHELLONG
schema / SCHEMĂ
Schenck's disease / BOALĂ SCHENCK
Scheuermann's disease / BOALĂ SCHEUERMANN, EPIFIZITĂ VERTEBRALĂ DE CREȘTERE
Schick's reaction / REACȚIE SCHICK
Schick's sign / SEMN SCHICK
Schick's test / TEST SCHICK
Schickelé's syndrome / SINDROM SCHICKELÉ
schield / BLINDAJ
Schiff's reagent / REACTIV SCHIFF
Schilder's disease / BOALĂ SCHILDER, SCLEROZĂ CEREBRALĂ SCHILDER
Schilder-Foix's disease / BOALĂ SCHILDER-FOIX
Schiller's test / TEST SCHILLER
Schilling's test / TEST SCHILLING, PROBĂ SCHILLING
Schimke's disease / BOALĂ SCHIMKE
Schinzel's syndrome / SINDROM SCHINZEL
Schinzel-Giedion's syndrome / SINDROM SCHINZEL-GIEDION
Schirmer's blotting paper test / TEST SCHIRMER
schistocyte / SCHIZOCIT
Schistosoma / SCHISTOSOMA
schistosomiasis / SCHISTOSOMIAZĂ
schizoaffective disorders / TULBURĂRI SCHIZOAFECTIVE
schizogenesis / SCIZIPARITATE
schizogony / SCHIZOGONIE
schizoid / SCHIZOID
schizoid neurosis / SCHIZONEVROZĂ
schizoid personality disorder / PERSONALITATE SCHIZOIDĂ
schizoidia / SCHIZOIDIE
schizont / SCHIZONT
schizonticide / SCHIZONTICID
schizophasia / SCHIZOFAZIE
schizophrenia / SCHIZOFRENIE
schizophrenic / SCHIZOFRENIC
schizophreniform disorder / TULBURARE SCHIZOFRENIFORMĂ
schizothymia / SCHIZOTIMIE
schizotypal personality disorder / PERSONALITATE SCHIZOTIPALĂ
Schlatter's disease / APOFIZITĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ
Schlesinger's sign / SEMN SCHLESINGER
Schmidt's syndrome / SINDROM SCHMIDT
Schmieden's disease / BOALĂ SCHMIEDEN
Schneider's disease / BOALĂ SCHNEIDER
Schneider's test / PROBĂ SCHNEIDER
schneiderian membrane / MUCOASĂ PITUITARĂ
Schober's test / TEST SCHOBER
Scholz-Greenfield's disease / BOALĂ SCHOLZ-GREENFIELD
short sight / MIOPIE
'Scotch tape" test / TEST CU BANDĂ ADEZIVĂ
Schönbein's reaction / REACȚIE SCHÖNBEIN
Schönlein's disease / BOALĂ SCHÖNLEIN
Schönlein-Henoch's syndrome / SINDROM SCHÖNLEIN-HENOCH
Schpelmann's sign / SEMN SCHPELMANN
Schridde's disease / BOALĂ SCHRIDDE
Schröder's disease / BOALĂ SCHRÖDER
Schüller's disease / BOALĂ SCHÜLLER, OSTEOPOROZĂ CIRCUMSCRISĂ A CRANIULUI
Schultz' disease / BOALĂ SCHULTZ
Schultz-Charlton's reaction / REACȚIE SCHULTZ-CHARLTON
Schultz-Dale's reaction / REACȚIE SCHULTZ-DALE
Schultze's sign / SEMN SCHULTZE
Schultze's syndrome / SINDROM SCHULTZE
Schwabach's test / TEST SCHWABACH
Schwalbe's ring / INEL SCHWALBE
schwannoglioma / SCHWANNOGLIOM
schwannoma / SCHWANNOM
Schwann's cell / CELULĂ SCHWANN, TEACĂ SCHWANN
Schwartz' test / PROBĂ SCHWARTZ
Schwartz' sign / SEMN SCHWARTZ
Schwartz-Bartter's syndrome / SINDROM SCHWARTZ-BARTTER
scialytic / SCIALITIC
sciatic / SCIATIC
sciatic artery / ARTERA NERVULUI SCIATIC
sciatic nerve / NERV SCIATIC
sciatic neuralgia / NEVRALGIE SCIATICĂ

systolic ejection / EJECȚIE SISTOLICĂ
systolic output / DEBIT SISTOLIC
systolic pressure / PRESIUNE ARTERIALĂ MAXIMĂ, TENSIUNE ARTERIALĂ MAXIMĂ, TENSIUNE ARTERIALĂ SISTOLICĂ

T

T cell / LIMFOCIT T
T cell receptor / RECEPTOR T
T cytolytic lymphocyte / LIMFOCIT T CITOLITIC
T cytotoxic lymphocyte / LIMFOCIT T CITOTOXIC
T helper lymphocyte / LIMFOCIT T AJUTĂTOR, LIMFOCIT T HELPER
T lymphocyte / LIMFOCIT T
T lymphocyte activation / ACTIVARE A LIMFOCITELOR T
T peptide / PEPTID T
T receptor / RECEPTOR T
T suppressor lymphocyte / LIMFOCIT T SUPRESOR
T test / TEST T
T wave / UNDĂ T
T3 thyroid suppression test / TEST DE SUPRESIE CU T3
T4 lymphocyte L. T prezent / LIMFOCIT T4
T8 lymphocyte / LIMFOCIT T8
t(a)enia / TENIE
t(a)eniafuge / TENIFUG
t(a)eniasis / TENIAZĂ
TAB vaccine / VACCIN TAB
tabagism / TABAGISM
TABC vaccine / VACCIN TABC
TABDT vaccine / VACCIN TABDT
tabes / TABES
tabetic / TABETIC
tabetic dissociation / DISOCIAȚIE TABETICĂ
table / MASĂ
tablet / COMPRIMAT
Tacaribe virus / VIRUS TACARIBE
tachyarrhythmia / TAHIARITMIE
tachycardia / TAHICARDIE
tachykinesia / TAHIKINEZIE
tachylalia / TAHILALIE
tachyphagia / TAHIFAGIE
tachyphemia / TAHIFEMIE
tachyphrenia / TAHIFRENIE
tachyphylaxis / TAHIFILAXIE
tachypn(o)ea / TAHIPNEE
tachypsychia / TAHIPSIHIE
tachysterol / TAHISTEROL
tactil / TACTIL
tactile agnosia / AGNOZIE TACTILĂ
tactile fremitus / VIBRAȚII VOCALE
tactile sensitivity / SENSIBILITATE TACTILĂ
tactus / TUȘEU
Taenia / TAENIA
Tahyna's virus / VENĂ TAHYNA
Takahara's disease / BOALĂ TAKAHARA
Takata-Ara's reaction / REACȚIE TAKATA-ARA
Takayasu's disease / BOALĂ TAKAYASU
talalgia / TALALGIE
talc / TALC
talcoma / TALCOM
talcosis / TALCOZĂ
talin / TALINĂ
talipes calcaneus / PICIOR TALUS
talipes equinus / PICIOR ECHIN
talipes valgus / PICIOR VALGUS
talipes varus / PICIOR VARUS
talocrural articulation / ARTICULAȚIE TIBIOTARSIANĂ
talus / ASTRAGAL, TALUS
Tamm-Horsfall's protein / PROTEINĂ TAMM-HORSFALL
tamoxifen / TAMOXIFEN
tamponade / TAMPONAJ
tamponage / TAMPONAJ
tamponment / TAMPONAMENT
Tamura-Takahashi's disease / BOALĂ TAMURA-TAKAHASHI
tandem enzymes / ENZIME ÎN TANDEM
Tangier's disease / BOALĂ TANGIER
tanycyte / TANICIT
tapetoretinal / TAPETORETINIAN
tapetoretinal degeneration / DEGENERESCENȚĂ TAPETORETINIANĂ, EREDODEGENERESCENȚĂ TAPETORETINIANĂ
taphephobia / TAFOFOBIE
taphophilia / TAFOFILIE
Tapia syndrome / SINDROM TAPIA
tapotement / TAPOTARE
tar / GUDRON
Tar's sign / SEMN TAR
Tar syndrome / SINDROM TAR
tardiv dyskinesia / DISCHINEZIE TARDIVĂ
target / ȚINTĂ
target theory / TEORIA ȚINTEI
target tissue / ȚESUT ȚINTĂ
target-cell / CELULĂ-ȚINTĂ
tarsal / TARSIAN
tarsal bones / TARSIENE
tarsal plate / TARS PALPEBRAL
tarsal scaphoiditis / SCAFOIDITĂ TARSIANĂ
tarsal tunnel / CANAL TARSIAN, TUNEL TARSIAN
tarsal tunnel syndrome / SINDROM DE CANAL TARSIAN, SINDROM DE TUNEL TARSIAN
tarsalgia / TARSALGIE
tarsectomy / TARSECTOMIE
tarsitis / TARSITĂ
tarsometatarsal articulations / ARTERE TARSOMETATARSIENE
tarsoplasty / TARSOPLASTIE
tarsorrhapy / TARSORAFIE
tarsotomy / TARSOTOMIE
tarsus / GÂTUL PICIORULUI, TARS, TARSIENE
tartar / TARTRU
Tart-cell / CELULĂ TART, TART-CELL
Tarui's disease / BOALĂ TARUI
taste / GUST
taste buds / MUGURI GUSTATIVI
taste buds / PAPILE GUSTATIVE
TATA box / CUTIE TATA, TATA BOX, SECVENȚĂ TATA
TATI / TATI
tattoo / TATUAJ
taurine / TAURINĂ
taurocholate / TAUROCOLAT
taurodontism / TAURODONTISM
Taussig-Bing's syndrome / SINDROM TAUSSIG-BING
tautomery / TAUTOMERIE
taxinomy / TAXINOMIE
taxis / TACTISM, TAXIE, TAXIS
taxon / TAXON
taxonomy / TAXONOMIE

urachus / URAC
uracil / URACIL
uranium / URANIU
uranoplasty / URANOPLASTIE
uranoschisis / URANOSCHIZIS
uranostaphylorrhaphy / URANOSTAFILORAFIE
uranyl acetate / URANILACETAT
urat(a)emia / URATEMIE
urate / URAT
uratosis / URICOPEXIE
uraturia / URATURIE
Urbach-Wiethe's disease / BOALĂ URBACH-WIETHE
urea / UREE
urease / UREAZĂ
uremic coma / COMĂ AZOTEMICĂ, COMĂ UREMICĂ
ureogenesis / UREOGENEZĂ, UREOPOIEZĂ
ureometer / UREOMETRU
ureter / URETER
ureterectomy / URETERECTOMIE
ureteritis / URETERITĂ
ureterocele / URETEROCEL
ureterocolostomy / URETEROCOLOSTOMIE
ureterocystoneostomy / URETEROCISTONEOSTOMIE
ureterocystoplasty / URETEROCISTOPLASTIE
ureteroenteroplasty / URETEROENTEROPLASTIE
ureteroenterostomie / URETEROENTEROSTOMIE
ureterography / URETEROGRAFIE
ureterohydronephrosis / URETEROHIDRONEFROZĂ
ureterohydrosis / URETEROHIDROZĂ
ureteroileoplasty / URETEROILEOPLASTIE
ureterolithotomy / URETEROLITOTOMIE
ureterolysis / URETEROLIZĂ
ureteroplasty / URETEROPLASTIE
ureteropyelography / URETEROPIELOGRAFIE
ureteropyeloneostomy / URETEROPIELONEOSTOMIE
ureterorrhaphy / URETERORAFIE
ureterostomy / URETEROSTOMIE
ureterotomy / URETEROTOMIE
ureterovesical reflex / REFLEX URETEROVEZICAL
urethra / URETRĂ
urethral artery / ARTERĂ URETRALĂ
urethrectomy / URETRECTOMIE
urethritis / URETRITĂ
urethritis venerea / URETRITĂ GONOCOCICĂ
urethrocele / URETROCEL
urethrocystitis / URETROCISTITĂ
urethrocystography / URETROCISTOGRAFIE
urethrocystoscopy / URETROCISTOSCOPIE
urethrography / URETROGRAFIE
urethrometer / URETROMETRU
urethroplasty / URETROPLASTIE
urethrorrh(o)ea / URETROREE
urethrorrhagia / URETRORAGIE
urethrorrhaphy / URETRORAFIE
urethroscope / URETROSCOP
urethroscopy / URETROSCOPIE
urethrostenosis / URETROSTENOZĂ
urethrotomy / URETROTOMIE
urethrotrigonitis / URETROTRIGONITĂ
uric acid / ACID URIC
uric acid test / TEST PENTRU ACIDUL URIC
uric(a)emia / URICEMIE
uric-aciduria / URICACIDURIE
uricase / URICAZĂ
uricolysis / URICOLIZĂ
uricolytic / URICOLITIC
uridine / URIDINĂ
urinary bladder / VEZICĂ URINARĂ
urinary output / DEBITMETRIE
urine / URINĂ
urine concentration test / TEST DE CONCENTRARE URINARĂ
urine magnesium / MAGNEZURIE
urine output / DIUREZĂ
urine retention / RETENȚIE DE URINĂ
uriniferous tubule / TUB URINIFER
urobilin / UROBILINĂ
urobilinogen / UROBILINOGEN
urobilinuria / UROBILINURIE
urochrome / UROCROM
urodensimeter / URODENSIMETRU
urodilatin / URODILATINĂ
urofollotropin / UROFOLITROPINĂ
urogastrone / UROGASTRONĂ
urography / UROGRAFIE
urokinase / UROKINAZĂ
urolithiasis / LITIAZĂ RENALĂ
urology / UROLOGIE
urometer / UROMETRU
uromodulin / UROMODULINĂ
uromucoide / UROMUCOID
uronephrosis / URONEFROZĂ
uropathy / UROPATIE
uropod / UROPOD
uroporphyrin / UROPORFIRINĂ
uroporphyrinogen / UROPORFIRINOGEN
uroporphyrinogen synthase / UROPORFIRINOGEN SINTETAZĂ
urostomy / UROSTOMIE
urothelium / UROTELIU
uroureter / UROURETER
Urrets-Zavalia's syndrome / SINDROM URRETS-ZAVALIA
urticaria / URTICARIE
urticaria factitia / URTICARIE FACTICE
urticaria haemorhagica / URTICARIE HEMORAGICĂ
urticaria papulosa infantum / URTICARIA PAPULOSA INFANTUM
Usher's syndrome / SINDROM USHER
ustilaginism / USTILAGINISM
Ustilago / USTILAGO
uterine / UTERIN
uterine adenomyosis / ADENOMIOZĂ UTERINĂ
uterine artery / ARTERĂ UTERINĂ
uterine colic / COLICĂ UTERINĂ
uterine ectropion / ECTROPION UTERIN
uterine veins / VENE UTERINE
uteroglobin / UTEROGLOBINĂ
uteroplasty / HISTEROPLASTIE
uterotubal / UTEROTUBAR
uterovaginal plexus / PLEX LATERO-UTERIN
uterus / UTER
uterus adnexa / ANEXE UTERINE
uterus bicornis / UTER BICORN
uterus cordiformis / UTER CORDIFORM
uterus didelphys / UTER DIDELF
uterus duplex / UTER BILOCULAR
uterus unicornis / UTER UNICORN
utrethralgia / URETRALGIE

utricle / UTRICULĂ
utricular nerve / NERV UTRICULAR
utriculitis / UTRICULITĂ
utriculoampullary nerve / NERV UTRICULOAMPULAR
utrophin / UTROFINĂ
uvea / UVEE
uveal tract / TRACT UVEAL
uveitis / UVEITĂ
uveomeningitic syndrome / UVEONEVRAXITĂ
uveomeningitis / UVEOMENINGITĂ
uveopapillitis / UVEOPAPILITĂ
uveoparotid fever / FEBRĂ UVEOPAROTIDICĂ
uveoparotiditis / UVEOPAROTIDITĂ
uveoplasty / UVEOPLASTIE
uviform / UVIFORM
uvioresistant / UVIOREZISTENT
uviosensitive / UVIOSENSIBIL
uviotherapy / UVIOTERAPIE
uvula / LUETĂ, UVULA
uvulectomy / UVULECTOMIE
uvulitis / UVULITĂ
uvuloptosis / UVULOPTOZĂ

V

vein of cochlear canaliculus / VENA CANALULUI COHLEAR
vein of pterygoid canal / VENA CANALULUI PTERIGOIDIAN
vein of vestibular aqueduct / VENA APEDUCTULUI VESTIBULULUI
vein to hypoglossal nerve / VENĂ NERVULUI HIPOGLOS
vaccinated / VACCINAT
vaccination / VACCINARE
vaccination reaction / REACȚIE DE VACCINARE
vaccine / VACCIN
vaccinia / VACCINĂ
vaccinostyle / VACCINOSTIL
vaccinotherapy / VACCINOTERAPIE
vacuolation / VACUOLIZARE
vacuole / VACUOLĂ
vacuolization / VACUOLIZARE
vacuum-extractor / VACUUM-EXTRACTOR, VENTUZĂ OBSTETRICALĂ, VID-EXTRACTOR
vagal / VAGAL
vagina / VAGIN
vaginal / VAGINAL
vaginal artery / ARTERĂ VAGINALĂ
vaginal nerves / NERVI VAGINALI
vaginalitis / VAGINALITĂ
vaginismus / VAGINISM
vaginitis / COLPITĂ, VAGINITĂ
vaginocele / VAGINOCEL
vaginodynia / VAGINODINIE
vaginography / VAGINOGRAFIE
vaginoperineorrhaphy / VAGINOPERINEORAFIE
vaginoperineotomy / VAGINOPERINEOTOMIE
vaginoplasty / VAGINOPLASTIE
vagolytic / VAGOLITIC
vagomimetic / VAGOMIMETIC
vagotomy / VAGOTOMIE
vagotonia / PARASIMPATICOTONIE
vagotonia / VAGOTONIE
vagotonic / VAGOTONIC
vagotony / VAGOTONIE
vagotropic / VAGOTROP
vagus / VAG
vagus nerve / NERV VAG
valence / VALENȚĂ
Valentin's disease / BOALĂ VALENTIN
Valeriana officinalis / VALERIANA OFFICINALIS
valgus / VALGUS
valid / VALID
validit / VALIDITATE
valine / VALINĂ
vallate papillae / V LINGUAL
vallecula / VALECULĂ
Valsalva's maneuver / MANEVRĂ VALSALVA
Valsalva's test / TEST VALSALVA, PROBĂ VALSALVA
value / VALOARE
valvar / VALVULAR
valve / VALVĂ
valvula / VALVULĂ
valvulae conniventes / VALVULE CONIVENTE
valvular / VALVULAR
valvular cardiac prosthesis / PROTEZĂ VALVULARĂ CARDIACĂ
valvular disease / VALVULOPATIE
valvular heterograft / HETEROGREFĂ VALVULARĂ
valvular regurgitation / INSUFICIENȚĂ VALVULARĂ
valvular snap / CLACMENT
valvulectomy / VALVULECTOMIE
valvulitis / VALVULITĂ
valvuloplasty / VALVULOPLASTIE
valvulotome / CARDIOVALVULOTOM
valvulotomy / VALVULOTOMIE
Van Buchem's disease / BOALĂ VAN BUCHEM
Van Buren's disease / BOALĂ VAN BUREN
Van Creveld's disease / BOALĂ VAN CREVELD
Van den Bergh's reaction / REACȚIE VAN DEN BERGH
Van der Hoeve's syndrome / SINDROM VAN DER HOEVE
Van der Hoeve's triad / TRIADĂ VAN DER HOEVE
Van der Woude's syndrome / SINDROM VAN DER WOUDE
Van Gogh's symptom / SIMPTOM VAN GOGH
Van Neck-Odelberg's disease / BOALĂ VAN NECK-ODELBERG
Van Rosen's sign / SEMN VAN ROSEN
vanadate / VANADAT
vanadium / VANADIU
vanilla / VANILIE
vanillism / VANILISM
vanishing lung / DISTROFIE PULMONARĂ PROGRESIVĂ, PLĂMÂN EVANESCENT
vanylmandelic acid / ACID VANILMANDELIC
vaporization / VAPORIZARE
vaporizer / VAPORIZATOR
vapotherapy / VAPOTERAPIE
Vaquez's disease / BOALĂ VAQUEZ
Vaquez's twinge / JUNGHI VAQUEZ
variability / VARIABILITATE
variable / VARIABILĂ
variable region / REGIUNE VARIABILĂ
variance / VARIANȚĂ
variant / VARIANTĂ
variant angina / SIMPTOM PRINZMETAL
variant angina pectoris / ANGINĂ PRINZMETAL
variation / VARIAȚIE
varicella / VARICELĂ
varicella-zoster virus / VIRUS VARICELO-ZOSTERIAN
varicelliform / VARICELIFORM

ventriculoplasty / VENTRICULOPLASTIE
ventriculoradial dysplasia / DISPLAZIE VENTRICULORADIALĂ
ventriculotomy / VENTRICULOTOMIE
ventrofixation / VENTROFIXAȚIE
ventromedial system / SISTEM VENTROMEDIAL
venule / VENULĂ
Venus' necklace / COLIERUL LUI VENUS
Veraguth's sign / SEMN VERAGUTH
veratrum / VERATRUM
verbal aphasia / AFAZIE VERBALĂ
verbigeration / VERBIGERAȚIE
verbomania / VERBOMANIE
vermicide / VERMICID
vermifuge / VERMIFUG
vermilionectomy / VERMILIONECTOMIE
verminosis / VERMINOZĂ
vermis / VERMIS
Verne's reaction / REACȚIE VERNE
Verner's syndrome / SINDROM VERNER
Verner-Morrison's syndrome / SINDROM VERNER-MORRISON
Vernet's syndrome / SINDROM VERNET
Verneuil's disease / BOALĂ VERNEUIL
Verneuil's sign / SEMN VERNEUIL
vernix caseosa / VERNIX CASEOSA
verruca / NEG, VERUCĂ
verrucosis / VERUCOZITATE
verruga peruviana / VERUCĂ PERUANĂ
Verse's disease / BOALĂ VERSE
version (obst.) / VERSIUNE
vertebra / VERTEBRĂ
vertebra plana / VERTEBRA PLANA
vertebral artery / ARTERĂ VERTEBRALĂ
vertebral canal / CANAL RAHIDIAN, CANAL VERTEBRAL
vertebral column / COLOANĂ VERTEBRALĂ
vertebral foramen / GAURĂ VERTEBRALĂ
vertebral lamina / LAMĂ VERTEBRALĂ
vertebral lipping / CIOC DE PAPAGAL
vertebral nerve / NERV VERTEBRAL
vertebral plexus (anterior and posterior) / PLEXURI EXTRARAHIDIENE
vertebral vein / VENĂ VERTEBRALĂ
vertebrobasilar insufficiency / INSUFICIENȚĂ VERTEBROBAZILARĂ
vertex / VERTEX
vertex presentation / PREZENTAȚIE CRANIANĂ
vertical muscle of tongue / MUȘCHI VERTICAL AL LIMBII
vertical transmission / TRANSMISIE VERTICALĂ
vertigo / AMEȚEALĂ, VERTIJ
verruca / VERUCĂ
veru montanum / VERU MONTANUM
vesalian bone / OS VESALIAN
vesical / VEZICAL
vesical trigone / TRIGON VEZICAL
vesical veins / VENE VEZICALE
vesicant / VEZICANT
vesicle / VEZICULĂ
vesicoureteric reflux / REFLUX VEZICOURETERAL
vesicular breathing / MURMUR VEZICULAR
vesicular lithiasis / LITIAZĂ VEZICULARĂ
vesicular ovarian follicle / FOLICUL OVARIAN
vesicular siphon / SIFON VEZICULAR
vesicular stomatitis virus / VENĂ AL STOMATITEI VEZICULOASE
vesiculectomy / VEZICULECTOMIE
vesiculin / VEZICULINĂ
vesiculitis / VEZICULITĂ
vesiculography / VEZICULOGRAFIE
vesperal / VESPERAL
vespertilio / ERITEM CENTRIFUG SIMETRIC, LUPUS ERITEMATOS SIMETRIC, VESPERTILIO
vessel / VAS
vestibul of ear / VESTIBUL MEMBRANOS
vestibular / VESTIBULAR
vestibular syndrome / SINDROM VESTIBULAR
vestibular test / PROBĂ VESTIBULARĂ
vestibular veins / VENE VESTIBULARE
vestibular-pupillary reaction / REACȚIE VESTIBULAR-PUPILARĂ
vestibule / VESTIBUL
vestibule of ear / VESTIBULUL URECHII
vestibule of mouth / VESTIBUL BUCAL
vestibulocochlear nerve / NERV VESTIBULOCOHLEAR
vestibuloocular reflex / REFLEX VESTIBULOOCULAR
vestibulum auris / VESTIBUL MEMBRANOS
vestige / VESTIGIU
veterinary medicine / MEDICINĂ VETERINARĂ
viability / VIABILITATE
viable / VIABIL
vibex / VIBICE
vibix / VIBICE
vibration / VIBRAȚIE
Vibrio / VIBRIO
vibrio / VIBRION
Vibrio cholerae / VIBRIO CHOLERAE
vicarious / VICARIANT
vice / VICIU
Vidal's disease / BOALĂ VIDAL, NEURODERMITĂ CIRCUMSCRISĂ
vidian neuralgia / NEVRALGIA NERVULUI VIDIAN
viewing box / NEGATOSCOP
vigil / VIGIL
vigilance / VIGILENȚĂ
Vigoiroux's sign / SEMN VIGOUROUX
Villaret's syndrome / SINDROM VILLARET
villin / VILINĂ
villous / VILOS
villus / VILOZITATE
viloxazine / VILOXAZINĂ
vimentin / VIMENTINĂ
vinblastine / VINBLASTINĂ
Vincent's disease / S. VINCENT
Vincent's angina / ANGINĂ VINCENT
Vincent's bacillus / BACIL VINCENT
Vincent's d'Alger's sign / SEMN VINCENT D'ALGER
Vincent's infection / INFECȚIE VINCENT
vincristine / VINCRISTINĂ
vinculin / VINCULINĂ
vinorelbine / VINORELBINĂ
violation / VIOL
VIP / VIP
vipoma / VIPOM
vir(a)emia / VIREMIE
viral / VIRAL, VIROTIC
viral attachment proteins / PROTEINE DE ATAȘARE VIRALE
viral hepatitis / HEPATITĂ VIRALĂ
viral meningitis / MENINGITĂ VIRALĂ
viral particle / PARTICULĂ VIRALĂ

Von Hippel-Lindau's disease / BOALĂ VON HIPPEL-LINDAU
Von Hippel-Lindau's syndrome / SINDROM VON HIPPEL-LINDAU
von Jaksch's an(a)emia / ANEMIE INFANTILĂ PSEUDOLEUCEMICĂ
Von Kaulla's test / TEST VON KAULLA
Von Meeyenburg's disease / BOALĂ VON MEYENBURG
Von Recklinghausen's disease / BOALĂ VON RECKLINGHAUSEN
Von Willebrand's disease / BOALĂ VON WILLEBRAND, PSEUDOHEMOFILIE
Von Willebrand-Jürgens' disease / BOALĂ VON WILLEBRAND-JÜRGENS
Von Winckel's disease / BOALĂ VON WINCKEL
v-onc / V-ONC
Voorhoeve's disease / BOALĂ VOORHOEVE
vortex / VORTEX
vorticose vein / VENĂ COROIDIANĂ
vorticose veins / VENE VORTICOASE
Vrolik's disease / BOALĂ VROLIK
vulva / VULVĂ
vulvitis / VULVITĂ
vulvovaginal infections / INFECȚII VULVOVAGINALE
vulvovaginitis / VULVOVAGINITĂ

W

Waaler-Rose's test / TEST WAALER-ROSE
Waardenburg's syndrome / SINDROM WAARDENBURG
Waardenburg-Jonkers' disease / BOALĂ WAARDENBURG-JONKERS
wafer / CAȘETĂ
Wagner's disease / BOALĂ WAGNER
Wagner von Jauregg's sign / SEMN WAGNER VON JAUREGG
WAGR syndrom / SINDROM WAGR
waist / TALIE
wakefulness, avonsal / VEGHE
Waldenström's disease / BOALĂ WALDENSTRÖM
Waldenström's macroglobulin(a)emia / MACROGLOBULINEMIE WALDENSTRÖM
Waldman's disease / BOALĂ WALDMAN
Wallenberg's syndrome / SINDROM WALLENBERG
wallerian syndrome / DEGENERESCENȚĂ WALLERIANĂ
Wallgren's disease / BOALĂ WALLGREN
wandering kidney / RINICHI FLOTANT
wandering pacemaker / WANDERING PACEMAKER
Warburg's syndrome / SINDROM WARBURG
warfarin / WARFARINĂ
warmth / CĂLDURĂ
wart / NEG, VERUCĂ
wart-corn / DURILON
Warter-Métais' test / PROBĂ WARTER-MÉTAIS
Warthin's tumour / TUMORĂ WARTHIN
Warthin-Finkeldey's cells / CELULE WARTHIN-FINKELDEY
Wassermann reaction / REACȚIE WASSERMANN
waste / REZIDUU
wasted time / TIMP MORT
wasting / CONSUMPȚIE, EMACIERE
water / APĂ
water intake restriction test / PROBĂ DE RESTRICȚIE HIDRICĂ
Waterhouse-Friderichsen's syndrome / SINDROM WATERHOUSE-FRIDERICHSEN
Watson-Schwartz's test / TEST WATSON-SCHWARTZ
Watt / WATT
Waugh-Ruddick test / PROBĂ WAUGH-RUDDICK
wave / UNDĂ
wave burst arrhythmia / TORSADA VÂRFURILOR
waxy / CIROS
waxy flexibility / FLEXIBILITATE CEROASĂ
WDHA sign / SEMN DAHA
WDHA syndrome / SINDROM WDHA
weak / DEBIL
weaning (pentru înțărcare) / SEVRAJ
Weber / WEBER
Weber's sign / SEMN WEBER
Weber's syndrome / SINDROM WEBER
Weber's test / TEST WEBER, PROBĂ WEBER
Weber-Christian's disease / BOALĂ WEBER-CHRISTIAN, PANICULITĂ NODULARĂ NESUPURATIVĂ
Weber-Christian's syndrome / SINDROM WEBER-CHRISTIAN
Weber-Fechner's law / LEGEA WEBER-FECHNER
wedge areas in erosion / LACUNĂ CUNEIFORMĂ
Wegener's syndrome / SINDROM WEGENER, GRANULOMATOZĂ WEGENER
Weichbrodt's reaction / REACȚIE WEICHBRODT
weight / GREUTATE
Weil's disease / BOALĂ WEIL
Weil-Felix's reaction / REACȚIE WEIL-FELIX
Weill-Marchesani's syndrome / SINDROM WEILL-MARCHESANI
Weir Mitchell's disease / BOALĂ WEIR MITCHELL
Weiss' sign / SEMN WEISS
Welch's bacillus / BACIL WELCH
Weltmann's reaction / REACȚIE WELTMANN
Wenckebach's phenomenon / PERIOADE LUCIANI-WENCKEBACH
Werdnig-Hoffmann's disease / BOALĂ WERDNIG-HOFFMANN
Werdnig-Hoffmann's spinal muscular atrophy / POLIOMIELITĂ ANTERIOARĂ CRONICĂ FAMILIALĂ A COPILULUI
Werlhof's disease / BOALĂ WERLHOF
Wermer's syndrome / SINDROM WERMER
Werner's syndrome / SINDROM WERNER
Werner's test / TEST WERNER
Wernicke's aphasia / AFAZIE WERNICKE
Wernicke's sign / SEMN WERNICKE
Wernicke's syndrome / SINDROM WERNICKE
Wernicke-Korsakoff's syndrome / SINDROM WERNICKE-KORSAKOFF
Wertheim's operation / OPERAȚIE WERTHEIM
West Nile's fever / FEBRA NILULUI DE VEST
West's syndrome / SINDROM WEST
Western blot / WESTERN BLOT
Westphal's disease / BOALĂ WESTPHAL, MIOPLEGIE FAMILIALĂ, PARALIZIE SPINALĂ INTERMITENTĂ
Westphal's sign / SEMN WESTPHAL
Wetherbee's disease / BOALĂ WETHERBEE
Wever-Bray's phenomenon / EFECT MICROFONIC
Weyers-Thier's syndrome / SINDROM WEYERS-THIER, DISGENEZIE IRIDO-DENTARĂ
whartonitis / WHARTONITĂ
wheal / PUSTULĂ
wheezing / WHEEZING
whey / ZER
Whipple's disease / BOALĂ WHIPPLE
whipworm / TRICOCEFAL
whistling rale / RAL SIBILANT
Whitaker's syndrome / SINDROM WHITAKER
white blood cell / GLOBUL ALB

X

Y

Z

XVI. INDEX DE TERMENI FRANCEZ-ROMÂN

Precizări:

1) În acest index sunt cuprinși, în ordine alfabetică, toți termenii din limba franceză care se află scriși în vocabularul dicționarulu după termenii echivalenți din limba română. Aceștia din urmă sunt menționați în index cu majuscule, ca și în intrările de la nivelul vocabularului.
2) În terminologia franceză scrierea fără cratimă a cuvintelor compuse nu este o regulă (spre deosebire de terminologia engleză, după cum se poate constata și din dicționarele medicale de limbă franceză. Ca urmare, pentru un același termen compus po circula ambele forme, cu și fără cratimă.
3) Denumirile bolilor, probelor, semnelor, simptomelor, sindroamelor și testelor au fost grupate în ordine alfabetică la nivelul termenilor de bază respectivi (maladie, syndrome etc.). Pentru căutarea unor eponime se poate utiliza indexul de nume proprii.
4) Anglicismele cu circulație în ambele limbi au fost transcrise ca atare, rareori acestea fiind menționate și cu modificări specifice limbii franceze. De ex.: *clairance* în loc de *clearance*.

A

Ăngström / ĂNGSTRÖM
abarticulaire / ABARTICULAR
abasie / ABAZIE
abcédé / ABCEDAT
abcès / ABCES
abdomen / ABDOMEN
abdomen aigu / ABDOMEN ACUT
abdomen chirurgical / ABDOMEN CHIRURGICAL
abdominocentèse / ABDOMINOCENTEZĂ
abdominoscopie / ABDOMINOSCOPIE
abducteur / ABDUCTOR
abduction / ABDUCȚIE
aberrant / ABERANT
aberration / ABERAȚIE
aberration chromosomique / ABERAȚIE CROMOZOMIALĂ
abêtalipoprotéinémie / ABETALIPOPROTEINEMIE
abiogenèse / ABIOGENEZĂ
abiotique / ABIOTIC
abiotrophie / ABIOTROFIE
ablactation / ABLACTAȚIE
ablation / ABLAȚIE
ablépharie / ABLEFARIE
ablutomanie / ABLUTOMANIE
AB0 / AB0
abocclusion / ABOCLUZIE
abortif / ABORTIV
aboulie / ABULIE
aboulique / ABULIC
abrachie / ABRAHIE
abrachiocéphalie / ABRAHIOCEFALIE
abrasif / ABRAZIV
abrasion / ABRAZIUNE
abréaction / ABREACȚIE
absence / ABSENȚĂ
absorbance / ABSORBANȚĂ
absorbant / ABSORBANT
absorption / ABSORBȚIE
absortiométrie osseuse / ABSORBȚIOMETRIE OSOASĂ
abstinence / ABSTINENȚĂ
abzyme / ABZIMĂ
acalculie / ACALCULIE
acampsie / ACAMPSIE
acanthocyte / ACANTOCIT
acanthocytose / ACANTOCITOZĂ
acantholyse / ACANTOLIZĂ
acanthome / ACANTOM
acanthopelvis / ACANTOPELVIS
acanthose / ACANTOZĂ
acanthosis nigricans / ACANTHOSIS NIGRICANS
acapnie / ACAPNIE
acarien / ACARIAN
acariose / ACARIOZĂ
acaryote / ACARIOT
acatagraphie / ACATAGRAFIE
acatalasémie / ACATALAZEMIE
acatalasie / ACATALAZIE
acatalepsie / ACATALEPSIE
acatamathésie / ACATAMATEZIE
acataphasie / ACATAFAZIE
acathésie / ACATIZIE
acathisie / ACATIZIE
accelerateur / ACCELERATOR
accélération / ACCELERAȚIE
accelerine / ACCELERINĂ
accepteur / ACCEPTOR
accès / ACCES
accesoire / ACCESORIU
accident / ACCIDENT
accident du travail / ACCIDENT DE MUNCĂ
accident vasculaire cérébral / ACCIDENT VASCULAR CEREBRAL
acclimatement / ACLIMATIZARE
acclimatisation / ACLIMATIZARE
accommodation / ACOMODARE
accouchée / LEHUZĂ
accouchement / NAȘTERE
accoucheuse / MOAȘĂ
accoutumance / ACUTUMANȚĂ, OBIȘNUINȚĂ
acellulaire / ACELULAR
acéphalie / ACEFALIE

adénomyose utérine / ADENOMIOZĂ UTERINĂ
adénopathie / ADENOPATIE
adénopathie de Blumer / ADENOPATIE BLUMER
adénopathie de Virchow / ADENOPATIE VIRCHOW
adénosarcome / ADENOSARCOM
adénosine / ADENOZINĂ
adénosine 3',5'-monophosphate cyclique / ADENOZIN 3',5'-MONOFOSFAT CICLIC
adénosine triphosphatase Na^+-K^+ / ADENOZINTRIFOSFATAZĂ Na^+-K^+
adénotonsillectomie / ADENOTONSILECTOMIE
adénovirose / ADENOVIROZĂ
adénovirus / ADENOVIRUS
adénylate cyclase / ADENILATCICLAZĂ
adhérence / ADERENȚĂ
adhérence immune / ADERENȚĂ IMUNĂ
adhesines / ADEZINE
adhesio interthalamica / ADHESIO INTERTHALAMICA
adhésion / ADEZIUNE
adhésion des plaquettes / ADEZIUNE PLACHETARĂ
adhésivité des plaquettes / ADEZIVITATE PLACHETARĂ
adiadocokinézie / ADIADOCOKINEZIE
adiastolie / ADIASTOLIE
adipocire / ADIPOCEARĂ
adipocyte / ADIPOCIT
adipogenèse / ADIPOGENEZĂ
adipomastie / ADIPOMASTIE
adipose / ADIPOZĂ
adiposis dolorosa / ADIPOSIS DOLOROSA
adiposité / ADIPOZITATE
adipostat / ADIPOSTAT
adipsie / ADIPSIE
adipsine / ADIPSINĂ
adjuvant / ADJUVANT
adjuvant de Freund / ADJUVANT FREUND
ADN / ADN
ADN chimère / ADN HIMERĂ
ADN circulaire / ADN CIRCULAR
ADN complémentaire / ADN COMPLEMENTAR
ADN génomique / ADN GENOMIC
ADN hybride / ADN HIBRID
ADN méthylation / ADN METILARE
ADN methyltransférase / ADN METILTRANSFERAZĂ
ADN non répétitif / ADN NEREPETITIV
ADN polymérase / ADN POLIMERAZĂ
ADN recombinant / ADN RECOMBINANT
ADN recombiné / ADN RECOMBINAT
ADN satellite / ADN SATELIT
ADN superenroulé / ADN SUPERHELICOIDAL
adolescence / ADOLESCENȚĂ
adrénal / ADRENAL
adrénaline / ADRENALINĂ
adrénergie / ADRENERGIE
adrénergique / ADRENERGIC
adrénocortical / ADRENOCORTICAL
adrénocorticoïdes / ADRENOCORTICOIZI
adrenocorticostéroïdes / ADRENOCORTICOSTEROIZI
adrénocorticotrophine / ADRENOCORTICOTROFINĂ
adréno-leuco-dystrophie / ADRENOLEUCODISTROFIE
adrénolytique / ADRENOLITIC
adrénoprive / ADRENOPRIV
adressines / ADRESINE
adsorbant / ADSORBANT
adsorbate / ADSORBAT
adsorption / ADSORBȚIE
adventice / ADVENTICE
adynamie / ADINAMIE
adynamie épisodique héréditaire / ADINAMIE EPISODICĂ EREDITARĂ
aérobe / AEROB
aérocolie / AEROCOLIE
aérogastrie / AEROGASTRIE
Aeromonas / AEROMONAS
aérophagie / AEROFAGIE
aérophobie / AEROFOBIE
aérosol / AEROSOL
aérosolthérapie / AEROSOLTERAPIE
aérotonomètre / AEROTONOMETRU
afébrile / AFEBRIL
affect / AFECT
affection / AFECȚIUNE
affectivité / AFECTIVITATE
afférent / AFERENT
affinité / AFINITATE
afibrinogénémie / AFIBRINOGENEMIE
aflatoxine / AFLATOXINĂ
agalactie / AGALACTIE
agammaglobulinémie / AGAMAGLOBULINEMIE
agar-agar / AGAR-AGAR
agastrie / AGASTRIE
âge / VÂRSTĂ
âge anatomique / VÂRSTĂ ANATOMICĂ
âge biologique / VÂRSTĂ BIOLOGICĂ
âge chronologique / VÂRSTĂ CRONOLOGICĂ
âge mental / VÂRSTĂ MENTALĂ
âge osseux / VÂRSTĂ OSOASĂ
agénésie / AGENEZIE
agénitalisme / AGENITALISM
agent / AGENT
agent delta / AGENT DELTA
agent intercalant / AGENT INTERCALANT
agglutination / AGLUTINARE
agglutinine / AGLUTININĂ
agglutinines froides / AGLUTININE RECI
agglutinogène / AGLUTINOGEN
aggravation / AGRAVARE
agitation / AGITAȚIE
aglossie / AGLOSIE
aglycone / AGLICON
agminé / AGMINAT
agnosie / AGNOZIE
agnosie tactile / AGNOZIE TACTILĂ
agonadal / AGONADAL
agonie / AGONIE
agonist potassique / AGONIST POTAȘIC
agoniste / AGONIST
agonistes adrénergiques / AGONIȘTI ADRENERGICI
agonistes dopaminergiques / AGONIȘTI DOPAMINERGICI
agoraphobie / AGORAFOBIE
agrafe / AGRAFĂ
agrammatisme / AGRAMATISM
agranulocyte / AGRANULOCIT
agranulocytose / AGRANULOCITOZĂ
agranulocytose infantile héréditaire de von Kostmann / AGRANULOCITOZĂ INFANTILĂ CONGENITALĂ
agraphie / AGRAFIE
agrégabilité / AGREGABILITATE

antigène Forssman / ANTIGEN FORSSMAN
antigène HBc / ANTIGEN HBc
antigène HBe / ANTIGEN HBe
antigène HY / ANTIGEN HY
antigène ribonucléoprotéique / ANTIGEN RIBONUCLEOPROTEIC
antigène spécifique prostatique / ANTIGEN SPECIFIC PROSTATIC
antigène tissulaire / ANTIGEN TISULAR
antigène tumoral / ANTIGEN TUMORAL
antigènes allogéniques / ANTIGENI ALOGENICI
antigènes d'histocompatibilité / ANTIGENI DE HISTOCOMPATIBILITATE
antigènes de transplantation / ANTIGENI DE TRANSPLANTARE
antigènes foetaux / ANTIGENI FETALI
antigènes grippaux / ANTIGENI GRIPALI
antigènes hétérophiles / ANTIGENI HETEROFILI
antigènes HLA / ANTIGENI HLA
antigènes leucocytaires communs / ANTIGENI LEUCOCITARI COMUNI, ANTIGENI DE GRUP SANGUIN
antigènes oncofetals / ANTIGENI ONCOFETALI
antigènes singéniques / ANTIGENI SINGENICI
antigènes xénogéniques / ANTIGENI XENOGENICI
antigénicité / ANTIGENICITATE
antiglobuline / ANTIGLOBULINĂ
antigoutteux / ANTIGUTOS
antihistaminique / ANTIHISTAMINIC
antihormone / ANTIHORMON
anti-inflammatoire / ANTIINFLAMATOR
antimalarique / ANTIMALARIC
antimétabolite / ANTIMETABOLIT
antimitotique / ANTIMITOTIC
antimoine / ANTIMONIU
antimycotique / ANTIMICOTIC
antinéoplasique / ANTINEOPLAZIC
anti-oestrogène / ANTIESTROGEN
anti-oncogène / ANTIONCOGENĂ
antioxydant / ANTIOXIDANT
antipaludique / ANTIPALUDIC
antiparkinsonien / ANTIPARKINSONIAN
antipéristaltisme / ANTIPERISTALTISM
antiphlogistique / ANTIFLOGISTIC
antiplaquettaire / ANTIPLACHETAR
antiplasmine / ANTIPLASMINĂ
antiport / ANTIPORT
antiprotéase / ANTIPROTEAZĂ
antiprurigineux / ANTIPRURIGINOS
antipruritic / ANTIPRURIGINOS
antipsychiatrie / ANTIPSIHIATRIE
antipsychotique / ANTIPSIHOTIC
antipurique / ANTIPURINIC
antipyretique / ANTIPIRETIC
antipyrimidique / ANTIPIRIMIDINIC
antirabique / ANTIRABIC
antirétroviral / ANTIRETROVIRAL
antisepsie / ANTISEPSIE
antiseptique / ANTISEPTIC
antisérum / ANTISER
antistreptolysine O / ANTISTREPTOLIZINĂ O
antithermique / ANTITERMIC
antithrombine / ANTITROMBINĂ
antithrombotique / ANTITROMBOTIC
antithyroïdien / ANTITIROIDIAN
antitoxine / ANTITOXINĂ
antitoxique / ANTITOXIC
antitragus / ANTITRAGUS
antituberculeux / ANTITUBERCULOS
antiulcéreux / ANTIULCEROS
antivenin / ANTIVENIN
antivenineux / ANTIVENINOS
antiviral / ANTIVIRAL
antivitamine / ANTIVITAMINĂ
antivitamines K / ANTIVITAMINE K
antixénique / ANTIXENIC
antre / ANTRU
antrectomie / ANTRECTOMIE
antrite / ANTRITĂ
antroduodénostomie / ANTRODUODENOSTOMIE
antromastoïdite / ANTROMASTOIDITĂ
antrotomie / ANTROTOMIE
anurie / ANURIE
anus / ANUS
anus artificiel / ANUS ARTIFICIAL
anus contre nature / ANUS CONTRA NATURII
anuscope / ANUSCOP
anxieté / ANXIETATE
anxiogène / ANXIOGEN
anxiolytique / ANXIOLITIC
aorte ascendante / AORTĂ ASCENDENTĂ
aorte descendante / AORTĂ DESCENDENTĂ
aorte thoracique / AORTĂ TORACICĂ
aortographie / AORTOGRAFIE
apareunie / APAREUNIE
apathie / APATIE
apathique / APATIC
apatite / APATITĂ
apex / APEX
apexocardiogramme / APEXOCARDIOGRAMĂ
aphagie / AFAGIE
aphakie / AFAKIE
aphaquie / AFAKIE
aphasie / AFAZIE
aphasie amnésique / AFAZIE AMNEZICĂ
aphasie de Broca / AFAZIE BROCA
aphasie de conductibilité / AFAZIE DE CONDUCȚIE
aphasie de Wernicke / AFAZIE WERNICKE
aphasie fluente / AFAZIE FLUENTĂ
aphasie motrice / AFAZIE MOTORIE
aphasie nominale / AFAZIE NOMINALĂ
aphasie optique / AFAZIE OPTICĂ
aphasie sémantique / AFAZIE SEMANTICĂ
aphasie sensorielle / AFAZIE SENZORIALĂ
aphasie syntactique / AFAZIE SINTACTICĂ
aphasie totale / AFAZIE TOTALĂ
aphasie traumatique / AFAZIE TRAUMATICĂ
aphasie verbale / AFAZIE VERBALĂ
aphasie visuelle / AFAZIE VIZUALĂ
aphémie / AFEMIE
aphonie / AFONIE
aphrodisiaque / AFRODIZIAC
aphrodisie / AFRODIZIE
aphte / AFTĂ
aphtes de Bednar / AFTE BEDNAR

aphtose / AFTOZĂ
apical / APICAL
apicolyse / APICOLIZĂ
aplasie / APLAZIE
aplasie germinale / APLAZIE GERMINALĂ
aplasie rétinienne / APLAZIE RETINIANĂ
apnée / APNEE
apnées de sommeil / APNEE DE SOMN
apocrine / APOCRIN
apodie / APODIE
apoenzyme / APOENZIMĂ
apoferritine / APOFERITINĂ
apolipoprotéines / APOLIPOPROTEINE
apomorphine / APOMORFINĂ
aponévrectomie / APONEVRECTOMIE
aponévrose / APONEVROZĂ
aponévrose épicrânienne / APONEVROZĂ EPICRANIANĂ
aponévrosite / APONEVROZITĂ
apophyse / APOFIZĂ
apophysite / APOFIZITĂ
apophysite tibiale antérieure / APOFIZITĂ TIBIALĂ ANTERIOARĂ
apoplectiforme / APOPLECTIFORM
apoplectique / APOPLECTIC
apoplexie / APOPLEXIE
apoplexie digitale / APOPLEXIE DIGITALĂ
apoplexie utéro-placentaire / APOPLEXIE UTEROPLACENTARĂ
apoprotéine / APOPROTEINĂ
apoptose / APOPTOZĂ
appareil / APARAT
appareil de Golgi / APARAT GOLGI
appareil de Potter / OMOGENIZATOR POTTER
appareil juxta-glomérulaire / APARAT JUXTAGLOMERULAR
appareil locomoteur / APARAT LOCOMOTOR
appareil orthopédique / APARAT ORTOPEDIC
appendice / APENDICE
appendicectomie / APENDICECTOMIE
appendicite / APENDICITĂ
appendicocèle / APENDICOCEL
appétit / APETIT
apposition / APOZIȚIE
apragmatisme / APRAGMATISM
apragmatisme sexuel / APRAGMATISM SEXUAL
apraxie / APRAXIE
aprosexie / APROSEXIE
aprosopie / APROSOPIE
APUD / APUD
apudomatose / APUDOMATOZĂ
apudome / APUDOM
apyrétique / APIRETIC
apyrétogène / APIRETOGEN
apyrexie / APIREXIE
aquaporines / ACVAPORINE
aqueduc / APEDUCT
Arachnida / ARACHNIDA
arachnidisme / ARAHNIDISM
arachnodactylie / ARAHNODACTILIE
arachnoïde / ARAHNOIDĂ
arachnoïdite / ARAHNOIDITĂ
arachnoïdocèle / ARAHNOIDOCEL
arbor vitae / ARBOR VITAE
arbovirose / ARBOVIROZĂ
arbovirus / ARBOVIRUS
arbre généalogique / ARBORE GENEALOGIC
arc / ARC
arc branhial / ARC BRANHIAL
arc de l'aorte / ARC AORTIC
arc réflexe / ARC REFLEX
arc sénile de la cornée / ARC SENIL
arcade / ARCADĂ
arcades sus-pyramidales / ARTERE ARCUATE RENALE
arché(o)bactérie / ARHEOBACTERIE
aréole / AREOLĂ
argent / ARGINT
argentaffine / ARGENTAFIN
argentaffinome / ARGENTAFINOM
arginine / ARGININĂ
arginine-vasopressine / ARGININ-VASOPRESINĂ
argininurie / ARGININURIE
argyrie / ARGIRIE
argyrisme / ARGIRISM
ariboflavinose / ARIBOFLAVINOZĂ
arithmomanie / ARITMOMANIE
ARN / ARN
ARN antisens / ARN ANTISENS
ARN MIC / ARN MIC
ARN monocistronique / ARN MONOCISTRONIC
ARN recombinant / ARN RECOMBINANT
ARN satellite / ARN SATELIT
ARNm polycistronique / ARNm POLICISTRONIC
ARN-polymérase / ARN-POLIMERAZĂ
aromathérapie / AROMATERAPIE
arrêt cardiaque / STOP CARDIAC
arrêt respiratoire / APNEE
arriération mentale / ARIERAȚIE MENTALĂ
arriéré / ARIERAT
arsenic / ARSENIC
arsenicisme / ARSENICISM
artéfact / ARTEFACT
artère / ARTERĂ
artère acétabulaire / ARTERĂ ACETABULARĂ
artère acromiothoracique / ARTERĂ ACROMIOTORACICĂ, ARTERĂ TORACO-ACROMIALĂ
artère alvéolaire supérieure et antérieure / ARTERĂ ALVEOLARĂ SUPERIOARĂ ANTERIOARĂ
artère alvéolaire supérieure et postérieure / ARTERĂ ALVEOLARĂ POSTERIOARĂ SUPERIOARĂ
artère angulaire / ARTERĂ ANGULARĂ
artère aorte / AORTĂ
artère appendiculaire / ARTERĂ APENDICULARĂ
artère auditive interne / ARTERĂ AUDITIVĂ INTERNĂ, ARTERĂ LABIRINTICĂ
artère auriculaire postérieure / ARTERĂ AURICULARĂ POSTERIOARĂ
artère auriculaire profonde / ARTERĂ AURICULARĂ PROFUNDĂ
artère axillaire / ARTERĂ AXILARĂ
artère azygos du vagin / ARTERĂ AZIGOS A VAGINULUI
artère brachiale / ARTERĂ BRAHIALĂ
artère brachiale profonde / ARTERĂ BRAHIALĂ PROFUNDĂ
artère brachiale superficielle / ARTERĂ BRAHIALĂ SUPERFICIALĂ
artère buccale / ARTERĂ BUCALĂ
artère bulbaire du penis / ARTERA BULBULUI PENISULUI
artère caecale antérieure / ARTERĂ CECALĂ ANTERIOARĂ
artère caecale postérieure / ARTERĂ CECALĂ POSTERIOARĂ
artère calloso-marginale / ARTERĂ CALOSOMARGINALĂ

B

C

cholangiopathie / COLANGIOPATIE
cholangiotomie / COLANGIOTOMIE
cholangite / COLANGITĂ
cholangite chronique destructive non suppurative / COLANGITĂ CRONICĂ DISTRUCTIVĂ NESUPURATĂ
cholangite diffuse non oblitérante / COLANGITĂ DIFUZĂ NON-OBLITERANTĂ
cholchicine / COLCHICINĂ
cholécalciférol / COLECALCIFEROL
cholécystalgie / COLECISTALGIE
cholécystectasie / COLECISTECTAZIE
cholécystectomie / COLECISTECTOMIE
cholécystite / COLECISTITĂ
cholécystocinétique / COLECISTOKINETIC
cholécystographie / COLECISTOGRAFIE
cholécystokinine / COLECISTOKININĂ
cholécystokinine-pancréozymine / COLECISTOKININ-PANCREO-ZIMINĂ
cholécystolithiase / COLECISTOLITIAZĂ
cholécystopexie / COLECISTOPEXIE
cholécystotomie / COLECISTOTOMIE
cholédocholithiase / COLEDOCOLITIAZĂ
cholédochoplastie / COLEDOCOPLASTIE
cholédochostomie / COLEDOCOSTOMIE
choledochotomie / COLEDOCOTOMIE
cholédocite / COLEDOCITĂ
cholédoque / COLEDOC
cholélithiase / COLELITIAZĂ
cholélithotomie / COLELITOTOMIE
cholémie familiale / COLEMIE FAMILIALĂ
cholépéritoine / COLEPERITONEU
choléra / HOLERĂ
choléra endocrine / HOLERĂ ENDOCRINĂ
choléra endocrine / SINDROMUL HOLEREI PANCREATICE
cholérèse / COLEREZĂ
cholérétique / COLERETIC
cholériforme / HOLERIFORM
choléstase / COLESTAZĂ
choléstase récurrente bénigne / COLESTAZĂ RECURENTĂ BENIGNĂ
choléstatique / COLESTATIC
cholestéatome / CHOLESTEATOMA
cholestérinose cérébrotendineuse / COLESTERINOZĂ CERE-BROTENDINOASĂ
cholestérol / COLESTEROL
cholestérolémie / COLESTEROLEMIE
cholestéropexie / COLESTEROPEXIE
cholestérose / COLESTEROZĂ
cholestérose extracellulaire / COLESTEROZĂ EXTRACELULARĂ
cholestyramine / COLESTIRAMINĂ
choléthorax / COLETHORAX
choline / COLINĂ
cholinergique / COLINERGIC
cholinestérase / COLINESTERAZĂ
cholurie / COLURIE
chondral / CONDRAL
chondrectomie / CONDRECTOMIE
chondrite / CONDRITĂ
chondrite de côte / CONDRITĂ COSTALĂ
chondroblaste / CONDROBLAST
chondroblastome bénin / CONDROBLASTOM BENIGN
chondrocalcinose articulaire / CONDROCALCINOZĂ ARTICU-LARĂ
chondrocalcinose articulaire diffuse / CONDROCALCINOZĂ DIFUZĂ
chondrocyte / CONDROCIT
chondrodysplasie / CONDRODISPLAZIE
chondrodysplasie léthale avec bréveté des côtes / CONDRO-DISPLAZIE LETALĂ CU SCURTAREA COASTELOR
chondrodysplasie ponctuée / CONDRODISPLAZIE PUNCTATĂ
chondrodysplasie spondylo-épiphysaire / CONDRODISPLAZIE SPONDILOEPIFIZARĂ
chondrodysplasies métaphysaires / CONDRODISPLAZII META-FIZARE
chondrodystrophie / CONDRODISTROFIE
chondrodystrophie foetale / CONDRODISTROFIE FETALĂ
chondroépiphysite / CONDROEPIFIZITĂ
chondrogenèse / CONDROGENEZĂ
chondroïde / CONDROID
chondroïtine sulfate / CONDROITIN-SULFAT
chondrolyse / CONDROLIZĂ
chondromalacie / CONDROMALACIE
chondromatose / CONDROMATOZĂ
chondrome / CONDROM
chondropathie / CONDROPATIE
chondrophyte / CONDROFIT
chondroporose / CONDROPOROZĂ
chondrosarcome / CONDROSARCOM
chorde de Glénard / COARDĂ GLÉNARD (COLICĂ)
chorde dorsale / COARDĂ DORSALĂ
chordite / CORDITĂ
chordotomie / CORDOTOMIE
chorée / COREE
chorée de Huntington / COREE HUNTINGTON
chorée de Sydenham / COREE SYDENHAM
choréiforme / COREIFORM
choréoathétose / COREOATETOZĂ
choréoathétose familiale paroxystique / COREOATETOZĂ FAM-ILIALĂ PAROXISTICĂ
choréoathétose paroxystique kinésigénique / COREOATETOZĂ PAROXISTICĂ KINEZIGENĂ
choréoathétosique / COREOATETOZIC
chorioadénome / CORIOADENOM
chorioallantoïde / CORIOALANTOIDĂ
choriome benign / CORIOM BENIGN
chorioméningite / CORIOMENINGITĂ
chorioméningite lymphocytaire / MENINGITĂ SEROASĂ EPIDE-MICĂ
chorion / CORION
choriorétinite / CORIORETINITĂ
choriorétinite séreuse centrale / CORIORETINITĂ SEROASĂ CENTRALĂ
choristome / CORISTOM
choroïde / COROIDĂ
choroïdite / COROIDITĂ
choroïdite diffuse aiguë suppurée / COROIDITĂ DIFUZĂ ACUTĂ SUPURATĂ
chromaffine / CROMAFIN
chromatide / CROMATIDĂ
chromatine / CROMATINĂ
chromatine sexuelle / CROMATINĂ SEXUALĂ
chromatique / CROMATIC
chromatographie / CROMATOGRAFIE
chromatographie d'adsorption / CROMATOGRAFIE DE AD-SORBȚIE
chromatographie d'affinité / CROMATOGRAFIE DE AFINITATE
chromatographie de partage / CROMATOGRAFIE DE PARTAJ

cruor / CRUOR
crural / CRURAL
cruralgie / CRURALGIE
cryesthésie / CRIESTEZIE
cryoanesthésie / CRIOANESTEZIE
cryobiologie / CRIOBIOLOGIE
cryocautère / CRIOCAUTER
cryochirurgie / CRIOCHIRURGIE
cryodécapage / CRIODECAPAJ
cryodessiccation / CRIODESHIDRATARE, CRIODESICARE
cryofracture / CRIOFRACTURĂ
cryoglobuline / CRIOGLOBULINĂ
cryoglobulinemie / CRIOGLOBULINEMIE
cryopathie / CRIOPATIE
cryoprécipité / CRIOPRECIPITAT
cryoprotéine / CRIOPROTEINĂ
cryoscopie / CRIOSCOPIE
cryostat / CRIOSTAT
cryothérapie / CRIOTERAPIE
crypte / CRIPTĂ
cryptite / CRIPTITĂ
cryptococcose / CRIPTOCOCOZĂ
cryptogénétique / CRIPTOGENETIC
cryptogénique / CRIPTOGENETIC
cryptomnésie / CRIPTOMNEZIE
cryptorchidie / CRIPTORHIDIE
cryptosporidiose / CRIPTOSPORIDIOZĂ
Cryptosporidium / CRYPTOSPORIDIUM
cubital / CUBITAL
cubitus / CUBITUS
cubitus valgus / CUBITUS VALGUS
cubitus varus / CUBITUS VARUS
cuboïde / CUBOID
cuisse / COAPSĂ
cuivre / CUPRU
cul-de-sac de Douglas / FUND DE SAC DOUGLAS
cul-de-sac recto-utérin / FUND DE SAC RECTO-UTERIN
cul-de-sac vésico-rectal / FUND DE SAC VEZICO-RECTAL
culdocentèse / CULDOCENTEZĂ
culdoscopie / CULDOSCOPIE
Culex / CULEX
culmen / CULMEN
culmen monticuli cerebelli / CULMEN MONTICULI CEREBELLI
culture / CULTURĂ
culture cellulaire / CULTURĂ DE CELULE
culture des virus / CULTURĂ DE VIRUSURI
cunéiforme / CUNEIFORM
cunnilinctus / CUNILINGUS
cunnilingus / CUNILINGUS
cuprémie / CUPREMIE
cupriurie / CUPRIURIE
cuproprotéines / CUPROPROTEINE
cuprorrachie / CUPRORAHIE
curage / CHIURAJ
curare / CURARA
curarisant / CURARIZANT
curarisation / CURARIZARE
curatif / CURATIV
cure / CURĂ
cure de sommeil / SOMNOTERAPIE
curet(t)age / CHIURETAJ
curette / CHIURETĂ
curie / CURIE
curiethérapie / CURIETERAPIE
cushingoïde / CUSHINGOID
cuspide / CUSPID
cuticule / CUTICULĂ
cutiréaction / CUTIREACȚIE
cutis anserina / CUTIS ANSERINA
cutis hyperelastica / CUTIS HIPERELASTICA
cutis laxa / CUTIS LAXA
cyancobalamine / CIANCOBALAMINĂ
cyanogène / CIANOGEN
cyanopsie / CIANOPSIE
cyanosé / CIANOTIC
cyanose / CIANOZĂ
cybernétique / CIBERNETICĂ
cybernine / CIBERNINĂ
cybride / CIBRID
cycle cellulaire / CICLU CELULAR
cycle de Krebs / CICLU KREBS
cycle de l'acide citrique / CICLUL ACIDULUI CITRIC
cycle de l'uréogenèse / CICLU DE UREOGENEZĂ
cycle de l'uréogenèse / CICLU KREBS-HENSELEIT
cycle de l'uréogenèse / CICLU ORNITINEI
cycle des acides tricarboxyliques / CICLUL ACIZILOR TRICARBOXILICI
cycle énergétique / CICLU ENERGETIC
cycle entéro-hépatique / CICLU ENTEROHEPATIC
cycle oestral / CICLU OESTRAL
cycle pilaire / CICLU PILAR
cyclique / CICLIC
cyclite / CICLITĂ
cyclodiathermie / CICLODIATERMIE
cycloergomètre / CICLOERGOMETRU
cyclooxygénase / CICLOOXIGENAZĂ
cyclosporine / CICLOSPORINĂ
cyclothymie / CICLOTIMIE
cyclotron / CICLOTRON
cylindraxe / CILINDRAX
cylindre / CILINDRU
cylindrome / CILINDROM
cylindrurie / CILINDRURIE
cynurénine / CINURENINĂ
cyphoscoliose / CIFOSCOLIOZĂ
cyphose / CIFOZĂ
cystadénome / CHISTADENOM
cystalgie / CISTALGIE
cystathionine / CISTATIONINĂ
cystathionurie / CISTATIONURIE
cystatine / CISTATINĂ
cystatine B / CISTATINĂ B
cystectasie / CISTECTAZIE
cystectomie / CISTECTOMIE
cystéine / CISTEINĂ
cystéine protéinase / CISTEIN-PROTEINAZĂ
cysticercose / CISTICERCOZĂ
cysticerque / CISTICERC
cystine / CISTINĂ
cystinose / CISTINOZĂ
cystinurie / CISTINURIE
cystinurie héréditaire / CISTINURIE EREDITARĂ
cystique / CISTIC
cystite / CISTITĂ
cystocèle / CISTOCEL
cystographie / CISTOGRAFIE

D

divergence / DIVERGENȚĂ
diverticule / DIVERTICUL
diverticule caliciel / DIVERTICUL CALICEAL
diverticule de l'oesophage / DIVERTICUL ESOFAGIAN
diverticule de Meckel / DIVERTICUL MECKEL
diverticulite / DIVERTICULITĂ
diverticulose / DIVERTICULOZĂ
division / DIVIZIUNE
divulsion / DIVULSIE
dizygote / DIZIGOT
DNA / DNA
docimasie / DOCIMAZIE
doigt / DEGET
doigt à resort / DEGET ÎN RESORT
doigt de zinc / DEGET DE ZINC
doigt en marteau / DEGET ÎN CIOCAN
doigt mort / DEGET MORT
doigts en baguette de tambour / DEGETE HIPOCRATICE
doigts hippocratiques / DEGETE HIPOCRATICE
dolichocéphalie / DOLICOCEFALIE
dolichocôlon / DOLICOCOLON
dolichoméga-artère / DOLICOMEGA-ARTERĂ
dolichomégalie / DOLICOMEGALIE
dolicho-sigmoïde / DOLICOSIGMOID
dolichosténomélie / DOLICOSTENOMELIE
domaine / DOMENIU
dôme pleural / DOM PLEURAL
dominance / DOMINANȚĂ
dominant / DOMINANT
donneur / DONOR
donneur universel / DONATOR UNIVERSAL
donovanose / DONOVANOZĂ
DOPA / DOPA
dopadécarboxylase / DOPADECARBOXILAZĂ
dopage / DOPAJ
dopamine / DOPAMINĂ
dopaminergie / DOPAMINERGIE
dopaminergique / DOPAMINERGIC
DOPA-oxydase / DOPA-OXIDAZĂ
DOPA-réaction / DOPA-REACȚIE
dopase / DOPAZĂ
Doppler / DOPPLER
Doppler pulsé / DOPPLER PULSAT
dorsal / DORSAL
dorsalgie / DORSALGIE
dorsalisation / DORSALIZARE
dorsarthrose / DORSARTROZĂ
dorsiflexion / DORSIFLEXIE
dosage biologique / DOZARE BIOLOGICĂ
dosage radio-immunologique / DOZARE RADIOIMUNOLOGICĂ
dose / DOZĂ
dose absorbée / DOZĂ ABSORBITĂ
dose biologique / DOZĂ BIOLOGICĂ
dose intégrale / DOZĂ INTEGRALĂ
dose maximale / DOZĂ MAXIMĂ
dose maximale admissible / DOZĂ MAXIMĂ ADMISĂ
dose tumorale / DOZĂ TUMORALĂ
dosimètre / DOZIMETRU
dosimétrie / DOZIMETRIE
double aveugle / DUBLU ORB
double contraste / DUBLU CONTRAST
double couche phospholipidique / DUBLU STRAT FOSFOLIPIDIC
double hélice / DUBLĂ ELICE
doublet / DUBLET
douche / DUȘ
douleur / DURERE
douleur de la plante / PLANTALGIE
douleur intermittente / COLICĂ
douleur scapulaire / OMODINIE
douleur testiculaire / ORHIODINIE
down regulation / DOWN REGULATION
dracunculose / DRACUNCULOZĂ
dragée / DRAJEU
drain / DREN
drainage / DRENAJ
drainage postural / DRENAJ POSTURAL
drastique / DRASTIC
drépanocyte / DREPANOCIT
drépanocytose / DREPANOCITOZĂ
drogue / DROG
droitier / DREPTACI
dromomanie / DROMOMANIE
dromotrope / DROMOTROP
drop-attack / DROP-ATTACK
Drosophila / DROSOPHILA
drumstick / DRUMSTICK
DSM-IV / DSM-IV
d-tubocurarine / TUBOCURARINĂ-d
duction / DUCȚIE
ductopénie / DUCTOPENIE
ductulus / DUCTULUS
ductus / DUCT
ductus arteriosus / DUCTUS ARTERIOSUS
dumping syndrome / DUMPING SYNDROME
duodénectomie / DUODENECTOMIE
duodénite / DUODENITĂ
duodénojéjunostomie / DUODENOJEJUNOSTOMIE
duodénopancréatectomie / DUODENOPANCREATECTOMIE
duodénopexie / DUODENOPEXIE
duodénoscope / DUODENOSCOP
duodénoscopie / DUODENOSCOPIE
duodénum / DUODEN
duplex / DUPLEX
duplication / DUPLICAȚIE
duplication chromosomique / DUPLICAȚIE CROMOZOMIALĂ
duplicité / DUPLICITATE
dural / DURAL
dure-mère / DURA MATER
dure-mèrien / DURAL
dureté / DURITATE
durillon / CLAVUS, DURILON
dymorphophobie / DISMORFOFOBIE
dynamogène / DINAMOGEN
dynamomètre / DINAMOMETRU
dynamométrie / DINAMOMETRIE
dynéine / DINEINĂ
dynode / DINODĂ
dynorphine / DINORFINĂ
dysacromélie / DISACROMELIE
dysarthrie / DISARTRIE
dysarthrose / DISARTROZĂ
dysautonomie / DISAUTONOMIE
dysautonomie familiale / DISAUTONOMIE FAMILIALĂ
dysbarisme / DISBARISM
dysbasie / DISBAZIE

E

épicarde / EPICARD
épicardite / EPICARDITĂ
épicondylalgie / EPICONDILALGIE
épicondyle / EPICONDIL
épicondylite / EPICONDILITĂ
épicrise / EPICRIZĂ
épicritique / EPICRITIC
épicutané / EPICUTANAT
épidémicité / EPIDEMICITATE
épidémie / EPIDEMIE
épidémiologie / EPIDEMIOLOGIE
épidémiologie clinique / EPIDEMIOLOGIE CLINICĂ
épidémique / EPIDEMIC
épiderme / EPIDERM
épidermisation / EPIDERMIZARE
épidermoïde / EPIDERMOID
épidermolyse / EPIDERMOLIZĂ
épidermolyse nécrosante suraiguë / EPIDERMOLIZĂ BULOASĂ TOXICĂ
épidermomycose / EPIDERMOMICOZĂ
épidermophytie / EPIDERMOFIȚIE
Epidermophyton / EPIDERMOPHYTON
épidermoréaction / EPIDERMOREACȚIE
épididyme / EPIDIDIM
épididymite / EPIDIDIMITĂ
épidural / EPIDURAL
épidurite / EPIDURITĂ
épigastralgie / EPIGASTRALGIE
épigastre / EPIGASTRU
épigenèse / EPIGENEZĂ
épiglotte / EPIGLOTĂ
épiglottite / EPIGLOTITĂ
épikératofakie / EPIKERATOFAKIE
épikératoplastie / EPIKERATOPLASTIE
épilation / EPILARE
épilatoire / EPILATOR
épilepsie / EPILEPSIE
épilepsie abdominale / EPILEPSIE ABDOMINALĂ
épilepsie activée / EPILEPSIE ACTIVATĂ
épilepsie affective / EPILEPSIE AFECTIVĂ
épilepsie akinétique / EPILEPSIE AKINETICĂ
épilepsie atonique / EPILEPSIE ATONICĂ
épilepsie automatique / EPILEPSIE AUTOMATICĂ
épilepsie essentielle / EPILEPSIE ESENȚIALĂ
épilepsie familiale / EPILEPSIE FAMILIALĂ
épilepsie généralisée / EPILEPSIE GENERALIZATĂ
épilepsie idiopathique / EPILEPSIE IDIOPATICĂ
épilepsie infantile / EPILEPSIE INFANTILĂ
épilepsie insulaire / EPILEPSIE INSULARĂ
épilepsie jacksonienne / EPILEPSIE JACKSONIANĂ
épilepsie métabolique / EPILEPSIE METABOLICĂ
épilepsie partielle / EPILEPSIE PARȚIALĂ
épilepsie partielle continue / EPILEPSIE PARȚIALĂ CONTINUĂ
épileptique / COMIȚIAL
épiloïa / EPILOIA
épinéphrine / EPINEFRINĂ
épineurium / EPINEURIUM
épinèvre / EPINERV
épiphénomène / EPIFENOMEN
épiphora / EPIFORA
épiphyse / EPIFIZĂ
épiphysiodèse / EPIFIZIODEZĂ
épiphysiolyse / EPIFIZIOLIZĂ
épiphysite / EPIFIZITĂ
épiphysite vertébrale douloureuse de l'adolescence / EPIFIZITĂ VERTEBRALĂ DE CREȘTERE
épiplocèle / EPIPLOCEL
épiploïte / EPIPLOITĂ
épiploon / EPIPLOON
épiploplastie / EPIPLOPLASTIE
épisclérite / EPISCLERITĂ
épisiorraphie / EPIZIORAFIE
épisiotomie / EPIZIOTOMIE
épisome / EPISOM
épispadias / EPISPADIAS
épissage / EPISAJ, MATISARE
épistasie / EPISTAZIE
épistasis / EPISTAZIS
épistaxis / EPISTAXIS
épithalamus / EPITALAMUS
épithélioïde / EPITELIOID
épithélioma / EPITELIOM
épithéliome / EPITELIOM
épithéliome à petites cellules / EPITELIOM CU CELULE MICI
épithéliome annexiel / EPITELIOM ANEXIAL
épithéliome basocellulaire / EPITELIOM BAZOCELULAR
épithéliome colloïde / EPITELIOM COLOID
épithéliome du rein à cellules claires / EPITELIOM RENAL CU CELULE CLARE
épithéliome épidermoïde / EPITELIOM EPIDERMOID
épithéliome intermédiare / EPITELIOM INTERMEDIAR
épithéliome intra-épidermique / EPITELIOM INTRAEPIDERMIC
épithéliome médullaire / EPITELIOM MEDULAR
épithéliome médullaire à stroma lymphoïde / EPITELIOM MEDULAR CU STROMĂ LIMFOIDĂ
épithéliome mixte / EPITELIOM MIXT
épithéliome spinocellullaire / EPITELIOM SPINOCELULAR
épithéliopathie en plaques / EPITELIOM ÎN PLĂCI
épithéliosarcome / EPITELIOSARCOM
épithélium de revêtement / EPITELIU
épitope / EPITOP
épizootie / EPIZOOȚIE
époétine / EPOETINĂ
éponyme / EPONIM
époxide / EPOXID
épreuve / PROBĂ
épreuve à l'acétazolamide / PROBĂ LA ACETAZOLAMIDĂ
épreuve à l'ACTH / PROBĂ LA ACTH
épreuve à l'aldactone / PROBĂ LA ALDACTONĂ
épreuve à l'EDTA sodique / PROBĂ CU EDTA SODIC
épreuve à l'insu / SIMPLU ORB, TEST ÎN ORB
épreuve à l'insuline / PROBĂ LA INSULINĂ
épreuve à la cortisone-glucose / PROBĂ CU CORTIZON-GLUCOZĂ
épreuve à la diiodotyrosine radioactive / PROBĂ CU DIIODOTIROZINĂ RADIOACTIVĂ
épreuve à la gonadotrophine chorionique / PROBĂ LA GONADOTROFINĂ CORIONICĂ
épreuve à la HCG associée à l'épreuve à la dexaméthazone / PROBĂ LA HCG ASOCIATĂ CU PROBA LA DEXAMETAZONĂ
épreuve à la lysine-vasopressine / PROBĂ LA LIZIN-VASOPRESINĂ
épreuve à la nicotine / PROBĂ LA NICOTINĂ
épreuve à la parathormone / PROBĂ LA PARATHORMON
épreuve à la progestérone / PROBĂ LA PROGESTERON
épreuve à la régitine / PROBĂ LA REGITINĂ
épreuve à la secretine / PROBĂ LA SECRETINĂ
épreuve à la spironolactone / PROBĂ LA SPIRONOLACTONĂ
épreuve à la thymidine tritiée / PROBĂ CU TIMIDINĂ TRITIATĂ
épreuve à la thymidine tritiée / TEST CU TIMIDINĂ TRITIATĂ
épreuve à la tri-iodothyronine / PROBĂ LA TRIIODOTIRONINĂ
épreuve à la trioléine / PROBĂ LA TRIOLEINĂ

F

G

guanosine 3'-5'-monophosphate cyclique / GUANOZIN-3'-5'-MONOFOSFAT CICLIC
guanosine diphosphate / GUANOZIN DIFOSFAT
guanosine triphosphatase / GUANOZIN TRIFOSFATAZĂ
guanosine triphosphate / GUANOZIN TRIFOSFAT
guanosine-5'-monophosphate / GUANOZIN-5'-MONOFOSFAT
guanylatecyclase / GUANILATCICLAZĂ
guanyle cyclase / GUANILCICLAZĂ
guanylyle cyclase / GUANILILCICLAZĂ
gubernaculum / GUBERNACULUM
guérison / VINDECARE
gustation / GUSTAȚIE
gustométrie / GUSTOMETRIE
gutta-percha / GUTAPERCĂ
gutturalisation / GUTURALIZARE
gymnastique / GIMNASTICĂ
gymnophobie / GIMNOFOBIE
gynandoïsme / GINANDROISM
gynandrie / GINANDRIE
gynandromorphisme / GINANDROMORFISM
gynanthropie / GINANDRIE
gynécologie / GINECOLOGIE
gynécomastie / GINECOMASTIE
gynéphobie / GINEFOBIE
gynogenèse / GINOGENEZĂ
gynoïde / GINOID
gypse / GIPS
gyrus / GYRUS

H

habenula / HABENULA
habitude / DEPRINDERE
habitus / HABITUS
Haemophilus / HAEMOPHILUS
haleine / HALENĂ
halitose / HALITOZĂ
hallomégalie / HALOMEGALIE
hallucination / HALUCINAȚIE
hallucinogène / HALUCINOGEN
hallucinose / HALUCINOZĂ
hallus / HALUCE
hallux / HALUCE
hallux rigidus / HALLUX RIGIDUS
hallux valgus / HALLUX VALGUS
hallux varus / HALLUX VARUS
halo / HALOU
halogène / HALOGEN
halopéridol / HALOPERIDOL
halophile / HALOFIL
halothane / HALOTAN
hamartome / HAMARTOM
hanche / ȘOLD
hanche à ressort / ȘOLD ÎN RESORT
handicap / HANDICAP
handicapé / HANDICAPAT
haploïde / HAPLOID
haploïdie / HAPLOIDIE
haploïdisation / HAPLOIDIZARE
haplotype / HAPLOTIP
haptène / HAPTENĂ
haptoglobine / HAPTOGLOBINĂ
haptophore / HAPTOFOR
haschisch / HAȘIȘ
haschischisme / HAȘIȘISM
haustration / HAUSTRAȚIE
hébéphrénie / HEBEFRENIE
hébéphrénocatatonie / HEBEFRENOCATATONIE
hébétude / HEBETUDINE
héboïdophrénie / HEBOIDOFRENIE
hectique / HECTIC
hédonisme / HEDONISM
hédrocèle / HEDROCEL
helcoïde / HELCOID
helcologie / HELCOLOGIE
helcosis / HELCOZIS
Helicobacter pylori / HELICOBACTER PYLORI
héliodermite / HELIODERMITĂ
héliopathie / HELIOPATIE
héliophobie / HELIOFOBIE
héliothérapie / HELIOTERAPIE
hélix / HELIX
Helminthes / HELMINTHES
helminthiase / HELMINTIAZĂ
hélodermie / HELODERMIE
hémadsorption / HEMADSORBȚIE
hémagglutination / HEMAGLUTINARE
hémagglutinine / HEMAGLUTININĂ
hémagglutinogène / HEMAGLUTINOGEN
hémangiectasie / HEMANGIECTAZIE
hémangioblastome / HEMANGIOBLASTOM
hémangioblastome multiple / HEMANGIOBLASTOM MULTIPLU
hémangioendothéliome / HEMANGIOENDOTELIOM
hémangiome / HEMANGIOM
hémangiosarcome / HEMANGIOSARCOM
hémaphérèse / HEMAFEREZĂ
hémarthrose / HEMARTROZĂ
hématémèse / HEMATEMEZĂ
hémathidrose / HEMATHIDROZĂ
hématie / HEMATIE
hématimètre / HEMOCITOMETRU
hématimétrie / HEMATIMETRIE
hématine / HEMATINĂ
hématique / HEMATIC
hématocèle / HEMATOCEL
hématocolpos / HEMATOCOLPOS
hématocrite / HEMATOCRIT
hématodermie / HEMATODERMIE
hématogène / HEMATOGEN
hématoïdine / HEMATOIDINĂ
hématologie / HEMATOLOGIE
hématome / HEMATOM
hématome extradural / HEMATOM EXTRADURAL
hématome rétroplacentaire / HEMATOM RETROPLACENTAR
hématome sous-dural / HEMATOM SUBDURAL
hématomètre / HEMATOMETRIE
hématométrie / HEMATOMETRIE
hématomyélie / HEMATOMIELIE
hématophage / HEMATOFAG
hématophobie / HEMATOFOBIE
hématopoïèse / HEMATOPOIEZĂ
hématopoïetine / HEMATOPOIETINĂ
hématopoïétique / HEMATOPOIETIC
hématoporphyrine / HEMATOPORFIRINĂ
hémato-salpinx / HEMATOSALPINX
hématoscope / HEMATOSCOP
hématose / HEMATOZĂ
hémato-spectroscopie / HEMATOSPECTROSCOPIE
hématospermie / HEMATOSPERMIE
hématoxyline / HEMATOXILINĂ
hématozoaire / HEMATOZOAR
hématurie / HEMATURIE
hème / HEM

I

idiotope / IDIOTOP
idiotype / IDIOTIP
idiotypie / IDIOTIPIE
idioventriculaire / IDIOVENTRICULAR
ignipuncture / IGNIPUNCTURĂ
iléite / ILEITĂ
iléite régionale / ILEITĂ REGIONALĂ
iléocolique / ILEOCOLIC
iléocolite / ILEOCOLITĂ
iléo-cystostomie / ILEOCISTOSTOMIE
iléon / ILEON
iléopathie / ILEOPATIE
iléorectostomie / ILEORECTOSTOMIE
iléostomie / ILEOSTOMIE
iléus / ILEUS
iliaque / ILIAC
ilion / ILION
iliopsoïte / ILIOPSOITĂ
ilium / ILIUM
illumination / ILUMINARE
illusion / ILUZIE
îlot / INSULĂ
îlots de Langerhans / INSULE LANGERHANS
image / IMAGINE
image mentale / IMAGINE MENTALĂ
imagerie médicale / IMAGISTICĂ MEDICALĂ
imagerie mentale / IMAGISTICĂ MENTALĂ
imagination / IMAGINAȚIE
imbécilité / IMBECILITATE
imbibition / IMBIBIȚIE
imidazole / IMIDAZOL
immature / IMATUR
immaturité / IMATURITATE
immaturité affective / IMATURITATE AFECTIVĂ
immersion / IMERSIUNE
imminence / IMINENȚĂ
immobilisation / IMOBILIZARE
immobilisine / IMOBILIZINĂ
immortalisation / IMORTALIZARE
immun / IMUN
immunisant / IMUNIZANT
immunisation / IMUNIZARE
immunisation intracellulaire / IMUNIZARE INTRACELULARĂ
immunisé / IMUNIZAT
immunitaire / IMUNITAR
immunité / IMUNITATE
immunité acquise / IMUNITATE DOBÂNDITĂ
immunité active / IMUNITATE ACTIVĂ
immunité antibactérienne / IMUNITATE ANTIBACTERIANĂ
immunité antivirale / IMUNITATE ANTIVIRALĂ
immunité artificielle / IMUNITATE ARTIFICIALĂ
immunité cellulaire / IMUNITATE MEDIATĂ CELULAR
immunité croisée / IMUNITATE ÎNCRUCIȘATĂ
immunité humorale / IMUNITATE UMORALĂ
immunité innée / IMUNITATE ÎNNĂSCUTĂ
immunité intrautérinne / IMUNITATE INTRAUTERINĂ
immunité non-spécifique / IMUNITATE NESPECIFICĂ
immunité passive / IMUNITATE PASIVĂ
immunité spécifique / IMUNITATE SPECIFICĂ
immuno-adhérence / IMUNOADERENȚĂ
immuno-adsorption / IMUNOADSORBȚIE
immuno-auto-radiographie / IMUNOAUTORADIOGRAFIE
immunoblaste / IMUNOBLAST
immunoblasto-sarcome / IMUNOBLASTOSARCOM
immunoblotting / IMMUNOBLOTTING
immunochimie / IMUNOCHIMIE
immunochimiothérapie / IMUNOCHIMIOTERAPIE
immunocompétence / IMUNOCOMPETENȚĂ
immunoconglutinine / IMUNOCONGLUTININĂ
immunocyte / IMUNOCIT
immunocyto-adhérence / IMUNOCITOADERENȚĂ
immunocytochimie / IMUNOCITOCHIMIE
immunodéficience / IMUNODEFICIENȚĂ
immunodépresseur / IMUNODEPRESOR
immunodépression / IMUNODEPRESIE
immunodiffusion / IMUNODIFUZIE
immunodiffusion radiale / IMUNODIFUZIE RADIALĂ
immuno-électrodiffusion / IMUNOELECTRODIFUZIUNE
immuno-électrophorèse / IMUNOELECTROFOREZĂ
immuno-enzymologie / IMUNOENZIMOLOGIE
immunofluorescence / IMUNOFLUORESCENȚĂ
immunofluorimétrie / IMUNOFLUORIMETRIE
immunogène / IMUNOGEN
immunogénétique / IMUNOGENETICĂ
immunogénicité / IMUNOGENICITATE
immunoglobuline / IMUNOGLOBULINĂ
immunoglobuline monoclonale / IMUNOGLOBULINĂ MONOCLONALĂ
immunoglobulinopathie / IMUNOGLOBULINOPATIE
immunohématologie / IMUNOHEMATOLOGIE
immunohémolyse / IMUNOHEMOLIZĂ
immunologie / IMUNOLOGIE
immunome / IMUNOM
immunomodulateur / IMUNOMODULATOR
immunoparasitologie / IMUNOPARAZITOLOGIE
immunopathologie / IMUNOPATOLOGIE
immunophagocytose / IMUNOFAGOCITOZĂ
immunopharmacologie / IMUNOFARMACOLOGIE
immunoprécipitation / IMUNOPRECIPITARE
immuno-prévention / IMUNOPROFILAXIE
immunoprolifératif / IMUNOPROLIFERATIV
immunoscintigramme / IMUNOSCINTIGRAMĂ
immunoscintigraphie / IMUNOSCINTIGRAFIE
immunosélection / IMUNOSELECȚIE
immunosérum / IMUNOSER
immunostimulant / IMUNOSTIMULANT
immunostimulation / IMUNOSTIMULARE
immuno-suppresseur / IMUNOSUPRESOR
immunosuppression / IMUNOSUPRESIE
immunothérapie / IMUNOTERAPIE
immunotoxine / IMUNOTOXINĂ
immunotransfusion / IMUNOTRANSFUZIE
impaludé / IMPALUDAT
impasse parasitaire / IMPAS PARAZITAR
impédance / IMPEDANȚĂ
imperforation / IMPERFORAȚIE
impétigo / IMPETIGO
impétigo herpétiforme / IMPETIGO HERPETIFORM
implant / IMPLANT
implantation / IMPLANTARE
implantologie / IMPLANTOLOGIE
impondérabilité / IMPONDERABILITATE
impotence / IMPOTENȚĂ
imprégnation / IMPREGNARE
impression / IMPRESIUNE
impression basilaire / IMPRESIUNE BAZILARĂ
impressions digitales / IMPRESIUNI DIGITALE
imprinting / IMPRINTING
impubère / IMPUBER
impulsif / IMPULSIV
impulsion / IMPULS, IMPULSIE
impulsivité / IMPULSIVITATE
impureté / IMPURITATE
in loco / IN LOCO

J

K

L

lymphocyte pré-B / LIMFOCIT PRE-B
lymphocyte pro-B / LIMFOCIT PRO-B
lymphocyte T / LIMFOCIT T
lymphocyte T activé / LIMFOCIT T ACTIVAT
lymphocyte T auxiliaire / LIMFOCIT T AJUTĂTOR
lymphocyte T cytolytique / LIMFOCIT T CITOLITIC
lymphocyte T cytotoxique / LIMFOCIT T CITOTOXIC
lymphocyte T helper / LIMFOCIT T HELPER
lymphocyte T immature / LIMFOCIT T IMATUR
lymphocyte T mature / LIMFOCIT T MATUR
lymphocyte T suppresseur / LIMFOCIT T SUPRESOR
lymphocyte T4 / LIMFOCIT T4
lymphocyte T8 / LIMFOCIT T8
lymphocyte vierge / LIMFOCIT VIRGIN
lymphocytémie / LIMFOCITEMIE
lymphocytome / LIMFOCITOM
lymphocytopénie / LIMFOCITOPENIE
lymphocytopoïese / LIMFOCITOPOIEZĂ
lymphocytose / LIMFOCITOZĂ
lymphocytotoxicité / LIMFOCITOTOXICITATE
lymphocytotoxique / LIMFOCITOTOXIC
lymphoedème / LIMFEDEM
lymphogranulomatose / LIMFOGRANULOMATOZĂ
lymphogranulomatose inguinale sub-aiguë / LIMFOGRANULOMATOZĂ INGHINALĂ SUBACUTĂ
lymphogranulomatose vénérienne / LIMFOGRANULOMATOZĂ VENERIANĂ
lymphogranulome / LIMFOGRANULOM
lymphographie / LIMFOGRAFIE
lymphoïde / LIMFOID
lymphokine / LIMFOKINĂ
lymphomatose / LIMFOMATOZĂ
lymphome / LIMFOM
lymphome de Burkitt / LIMFOM BURKITT
lymphome de Hodgkin / LIMFOM HODGKIN
lymphome gigantofolliculaire / LIMFOM GIGANTOFOLICULAR
lymphome immunoblastique / LIMFOM IMUNOBLASTIC
lymphome malin non-hodgkinien / LIMFOM MALIGN NON-HODGKINIAN
lymphome méditerranéen / LIMFOM MEDITEREANEAN
lymphopathie / LIMFOPATIE
lymphopénie / LIMFOPENIE
lymphopoïèse / LIMFOPOIEZĂ
lymphoprolifératif / LIMFOPROLIFERATIV
lymphoréticulose bénigne d'inoculation / LIMFORETICULOZĂ BENIGNĂ DE INOCULARE
lymphorragie / LIMFORAGIE
lymphorrhée / LIMFOREE
lymphosarcome / LIMFOCITOSARCOM, LIMFOSARCOM
lymphotoxine / LIMFOTOXINĂ
lyophilie / LIOFILIE
lyophilisation / LIOFILIZARE
lysat / LIZAT
lyse / LIZĂ
lysergide / LISERGID
lysine / LIZINĂ
lysis / LYSIS
lysogène / LIZOGEN
lysogenicité / LIZOGENICITATE
lysogénie / LIZOGENIE
lysosomes / LIZOZOMI
lysotypie / LIZOTIPIE
lysozyme / LIZOZIM
lysyl-bradikinine / LIZIL-BRADIKININĂ
lytique / LITIC

M

macération / MACERARE
macéré / MACERAT
mâchoire / MAXILAR
macro-amylase / MACROAMILAZĂ
macrobie / MACROBIE
macrobiotique / MACROBIOTICĂ
macroblaste / MACROBLAST
macrobrachie / MACROBRAHIE
macrocéphalie / MACROCEFALIE
macrochéilie / MACROCHEILIE
macrochéilite / MACROCHEILITĂ
macrochéirie / MACROCHEIRIE
macrocortine / MACROCORTINĂ
macrocyte / MACROCIT
macrocytose / MACROCITOZĂ
macrodactylie / MACRODACTILIE
macrodontie / MACRODONȚIE
macroesthésie / MACROESTEZIE
macroévolution / MACROEVOLUȚIE
macrogénitosomie / MACROGENITOSOMIE
macrogénitosomie précoce / MACROGENITOSOMIA PRECOX
macroglie / MACROGLIE
macroglobuline / MACROGLOBULINĂ
macroglobulinémie / MACROGLOBULINEMIE
macroglobulinémie de Waldenström / MACROGLOBULINEMIE WALDENSTRÖM
macroglossie / MACROGLOSIE
macrognathie / MACROGNAȚIE
macrogyrie / MACROGIRIE
macrolides / MACROLIDE
macromastie / MACROMASTIE
macromélie / MACROMELIE
macromolécules / MACROMOLECULE
macromutation / MACROMUTAȚIE
macro-orchidie / MACRO-ORHIDIE
macrophage / MACROFAG
macropodie / MACROPODIE
macroprosopie / MACROPROSOPIE
macropsie / MACROPSIE
macroscopique / MACROSCOPIC
macrosomie / MACROSOMIE
macrosphygmie / MACROSFIGMIE
macrostomie / MACROSTOMIE
macrothrombocyte / MACROTROMBOCIT
macrotie / MACROTIE
macula / MACULA
macula adherens / MACULA ADHERENS
macula densa / MACULA DENSA
macula lutea / MACULA LUTEA
maculaire / MACULAR
macule / MACULĂ
maculo-papuleux / MACULOPAPULOS
maduromycose / MADUROMICOZĂ
magistral / MAGISTRAL
magma / MAGMĂ
magnésémie / MAGNEZIEMIE
magnésiémie / MAGNEZIEMIE
magnésium / MAGNEZIU
magnésiurie / MAGNEZURIE
magnétisme / MAGNETISM
magnétocardiographie / MAGNETOCARDIOGRAFIE
main / MÂNĂ
main cubitale / MÂNĂ CUBITALĂ
main de prédicateur / MÂNĂ DE PREDICATOR
main de singe / MÂNĂ DE MAIMUȚĂ

main en lorgnette / MÂNĂ ÎN LORNIETĂ
main en trident / MÂNĂ ÎN TRIDENT
main succulente de Marinesco / MÂNĂ SUCULENTĂ MARINESCU
mal / MAL
mal d'altitude / RĂU DE ALTITUDINE
mal de Pott / MORB POTT
mal des montagnes / RĂU DE MUNTE
mal des transports / RĂU DE TRANSPORT
mal perforant / MAL PERFORANT
mal perforant du pied / MAL PERFORANT PLANTAR
mal perforant plantaire / MAL PERFORANT PLANTAR
malabsorption / MALABSORBȚIE
malacie / MALACIE
malacoplakie / MALACOPLAKIE
malacoplakie vésicale / MALACOPLAKIE VEZICALĂ
maladaptation / INADAPTARE
maladapté / INADAPTAT
maladie de Zoon / BOALĂ ZOON
maladie (périodique) de Reimann / BOALĂ REIMANN
maladie / BOALĂ, MALADIE
maladie à membranes hyalines / BOALA MEMBRANELOR HIALINE
maladie à virus lent / BOALĂ CU VIRUS LENT
maladie acquise / BOALĂ DOBÂNDITĂ
maladie allergique / BOALĂ ALERGICĂ
maladie amniotique / BOALĂ AMNIOTICĂ
maladie autoallergique / BOALĂ AUTOALERGICĂ
maladie autoimmune / BOALĂ AUTOIMUNĂ
maladie aux anticorps anti-membrane basale glomérulaire / BOALĂ CU ANTICORPI ANTIMEMBRANĂ BAZALĂ GLOMERULARĂ
maladie avec déclaration obligatoire / BOALĂ CU DECLARARE OBLIGATORIE
maladie bronchiectasiante / BOALĂ BRONȘIECTAZIANTĂ
maladie bronzée / BOALĂ BRONZATĂ
maladie cardiaque ischemique / BOALĂ CARDIACĂ ISCHEMICĂ
maladie chronique d'altitude / BOALĂ CRONICĂ DE ALTITUDINE
maladie coeliaque / BOALĂ CELIACĂ, CELIACHIE
maladie congénitale / BOALĂ CONGENITALĂ
maladie contagieuse / BOALĂ CONTAGIOASĂ
maladie cyclique / BOALĂ CICLICĂ
maladie cyclique trisymptomatique / BOALĂ CICLICĂ TRISIMPTOMATICĂ
maladie d'Adams-Stokes / BOALĂ ADAMS-STOKES
maladie d'Addison / BOALĂ ADDISON
maladie d'Addison-Biermer / BOALĂ ADDISON-BIERMER
maladie d'Addison-Gull / BOALĂ ADDISON-GULL
maladie d'Akureyri / BOALĂ AKUREYRI
maladie d'Alagille / BOALĂ ALAGILLE
maladie d'Albers-Schönberg / BOALĂ ALBERS-SCHÖNBERG
maladie d'Albright / BOALĂ ALBRIGHT
maladie d'Alexander / BOALĂ ALEXANDER
maladie d'Alpers / BOALĂ ALPERS
maladie d'Alström-Leber / BOALĂ ALSTRÖM-LEBER
maladie d'Alström-Olsen / BOALĂ ALSTRÖM-OLSEN
maladie d'Alzheimer / BOALĂ ALZHEIMER
maladie d'Andersen / BOALĂ ANDERSEN
maladie d'Anderson / BOALĂ ANDERSON
maladie d'Andrews / BOALĂ ANDREWS
maladie d'Apert / BOALĂ APERT
maladie d'Apert-Crouzon / BOALĂ APERT-CROUZON
maladie d'Aran-Duchenne / BOALĂ ARAN-DUCHENNE
maladie d'Ardmore / BOALĂ ARDMORE
maladie d'Armstrong / BOALĂ ARMSTRONG
maladie d'Arnold / BOALĂ ARNOLD
maladie d'Arnold-Chiari / BOALĂ ARNOLD-CHIARI
maladie d'Arnstein / BOALĂ ARNSTEIN
maladie d'Asboe-Hansen / BOALĂ ASBOE-HANSEN
maladie d'Ayerza / BOALĂ AYERZA
maladie d'Azore / BOALĂ AZORE
maladie d'Ebola / BOALĂ EBOLA
maladie d'Ebstein / BOALĂ EBSTEIN
maladie d'Ecklin / BOALĂ ECKLIN
maladie d'Ehlers-Danlos / BOALĂ EHLERS-DANLOS
maladie d'Eichstedt / BOALĂ EICHSTEDT
maladie d'Engelmann / BOALĂ ENGELMANN
maladie d'Engman / BOALĂ ENGMAN
maladie d'Eppinger-Bianchi / BOALĂ EPPINGER-BIANCHI
maladie d'Epstein / BOALĂ EPSTEIN
maladie d'Erb-Goldflam / BOALĂ ERB-GOLDFLAM
maladie d'Escudero / BOALĂ ESCUDERO
maladie d'Isambert / BOALĂ ISAMBERT
maladie d'Oguchi / BOALĂ OGUCHI
maladie d'Ohara / BOALĂ OHARA
maladie d'Oldfield / BOALĂ OLDFIELD
maladie d'Ollier / BOALĂ OLLIER
maladie d'Olmer / BOALĂ OLMER
maladie d'Oppenheim / BOALĂ OPPENHEIM
maladie d'Oppenheim-Urbach / BOALĂ OPPENHEIM-URBACH
maladie d'Ormond / BOALĂ ORMOND
maladie d'Osgood-Schlatter / BOALĂ OSGOOD-SCHLATTER
maladie d'Osler / BOALĂ OSLER
maladie d'Osler-Vaquez / BOALĂ OSLER-VAQUEZ
maladie d'Otto / BOALĂ OTTO
maladie d'Owren / BOALĂ OWREN
maladie d'Unna / BOALĂ UNNA
maladie d'Unverricht / BOALĂ UNVERRICHT
maladie d'Unverricht-Lundborg / BOALĂ UNVERRICHT-LUNDBORG
maladie d'Urbach-Wiethe / BOALĂ URBACH-WIETHE
maladie de Baastrup / BOALĂ BAASTRUP
maladie de Babington / BOALĂ BABINGTON
maladie de Baehr-Schiffrin / BOALĂ BAEHR-SCHIFFRIN
maladie de Balfour / BOALĂ BALFOUR
maladie de Ballingall / BOALĂ BALLINGALL
maladie de Bamberger / BOALĂ BAMBERGER
maladie de Bamle / BOALĂ BAMLE
maladie de Bang / BOALĂ BANG
maladie de Bannister / BOALĂ BANNISTER
maladie de Banti / BOALĂ BANTI
maladie de Barber / BOALĂ BARBER
maladie de Barcoo / BOALĂ BARCOO, ULCER DE DEȘERT
maladie de Barlow / BOALĂ BARLOW, OSTEOPATIE HEMORAGICĂ PRIMITIVĂ
maladie de Barraquer-Simons / BOALĂ BARRAQUER-SIMONS
maladie de Basedow / BOALĂ BASEDOW
maladie de Basedow-Graves / BOALĂ BASEDOW-GRAVES
maladie de Basel / BOALĂ BASEL
maladie de Bateman / BOALĂ BATEMAN
maladie de Batten / BOALĂ BATTEN, LIPOFUSCINOZĂ NEURONALĂ JUVENILĂ
maladie de Batten-Mayou / BOALĂ BATTEN-MAYOU
maladie de Bayle / BOALĂ BAYLE
maladie de Bazy / BOALĂ BAZY
maladie de Beauvais / BOALĂ BEAUVAIS
maladie de Beauvieux / BOALĂ BEAUVIEUX
maladie de Bechterew / BOALĂ BECHTEREW
maladie de Behçet / BOALĂ BEHÇET
maladie de Behr / BOALĂ BEHR
maladie de Benedikt / BOALĂ BENEDIKT
maladie de Benson / BOALĂ BENSON

maladie de Jadassohn-Lewandowsky / BOALĂ JADASSOHN-LEWANDOWSKY
maladie de Jaffe-Lichtenstein / BOALĂ JAFFE-LICHTENSTEIN
maladie de Janet / BOALĂ JANET
maladie de Jansen / BOALĂ JANSEN
maladie de Jensen / BOALĂ JENSEN
maladie de Jeune / BOALĂ JEUNE
maladie de Johne / BOALĂ JOHNE
maladie de Jorge Lôbo / BOALĂ JORGE LÔBO
maladie de Junin / BOALĂ JUNIN
maladie de Kahlbaum / BOALĂ KAHLBAUM
maladie de Kahler / BOALĂ KAHLER
maladie de Kanner / BOALĂ KANNER
maladie de Kaposi / BOALĂ KAPOSI
maladie de Kaposi-Juliusberg / BOALĂ KAPOSI-JULIUSBERG
maladie de Kashin-Bek / BOALĂ KASHIN-BEK
maladie de Katayama / BOALĂ KATAYAMA
maladie de Kaufmann / BOALĂ KAUFMANN
maladie de Kennedy / BOALĂ KENNEDY
maladie de Kerl-Urbach / BOALĂ KERL-URBACH
maladie de Kienböck / BOALĂ KIENBÖCK
maladie de Kimmelstiel-Wilson / BOALĂ KIMMELSTIEL-WILSON
maladie de Kitahara / BOALĂ KITAHARA
maladie de Klauder / BOALĂ KLAUDER
maladie de Kniest / BOALĂ KNIEST
maladie de Knud Faber / BOALĂ KNUD FABER
maladie de Kobi / BOALĂ KOBI
maladie de Köbner / BOALĂ KÖBNER
maladie de Köhler / BOALĂ KÖHLER
maladie de Köhlmeier-Degos / BOALĂ KÖHLMEIER-DEGOS
maladie de König / BOALĂ KÖNIG
maladie de Königstein-Lubarsch / BOALĂ KÖNIGSTEIN-LUBARSCH
maladie de Korovnikoff / BOALĂ KOROVNIKOFF
maladie de Kostmann / BOALĂ KOSTMANN
maladie de Kozlowski / BOALĂ KOZLOWSKI
maladie de Krabbe / BOALĂ KRABBE
maladie de Kraepelin / BOALĂ KRAEPELIN
maladie de Kretschmer / BOALĂ KRETSCHMER
maladie de Kufs / BOALĂ KUFS
maladie de Kugelberg-Welander / BOALĂ KUGELBERG-WELANDER
maladie de Kundrat / BOALĂ KUNDRAT
maladie de Kurz / BOALĂ KURZ
maladie de Kussmaul / BOALĂ KUSSMAUL
maladie de Kyasanur / BOALĂ KYASANUR
maladie de Kyrle / BOALĂ KYRLE
maladie de l'air conditionné / BOALĂ AERULUI CONDIȚIONAT
maladie de l'email tacheté / BOALĂ SMALȚULUI PĂTAT
maladie de l'oreillette / BOALĂ URECHIUȘEI ATRIALE
maladie de la mouche noire / BOALĂ MUȘTEI NEGRE
maladie. de Lafora / BOALĂ LAFORA
maladie de Lancereaux-Mathieu / BOALĂ LANCEREAUX-MATHIEU
maladie de Landing / BOALĂ LANDING
maladie de Landouzy-Déjerine / BOALĂ LANDOUZY-DÉJERINE
maladie de Landry / BOALĂ LANDRY
maladie de Lane / BOALĂ LANE
maladie de Lane-Pedroso / BOALĂ LANE-PEDROSO
maladie de Lange Cornelia / BOALĂ LANGE CORNELIA
maladie de Larrey-Weil / BOALĂ LARREY-WEIL
maladie de Larsen-Johansson / BOALĂ LARSEN-JOHANSSON
maladie de Lauber / BOALĂ LAUBER
maladie de Lawrence / BOALĂ LAWRENCE
maladie de Leber / BOALĂ LEBER
maladie de Ledderhose / BOALĂ LEDDERHOSE
maladie de Lederer-Brill / BOALĂ LEDERER-BRILL
maladie de Legal / BOALĂ LEGAL
maladie de Legg-Perthes / BOALĂ LEGG-PERTHES
maladie de Leigh / BOALĂ LEIGH
maladie de Leiner-Moussous / BOALĂ LEINER-MOUSSOUS
maladie de Lenègre / BOALĂ LENÈGRE
maladie de Lennox-Gastaud / BOALĂ LENNOX-GASTAUD
maladie de Leriche / BOALĂ LERICHE
maladie de Léri-Weill / BOALĂ LÉRI-WEILL
maladie de Letterer-Siwe / BOALĂ LETTERER-SIWE
maladie de Lev / BOALĂ LEV
maladie de Lewis / BOALĂ LEWIS
maladie de Lewy / BOALĂ LEWY
maladie de Lignac-Fanconi / BOALĂ LIGNAC-FANCONI
maladie de Lindau / BOALĂ LINDAU
maladie de Little / BOALĂ LITTLE
maladie de Lobstein / BOALĂ LOBSTEIN
maladie de Löhlein / BOALĂ LÖHLEIN
maladie de Louis-Bar / BOALĂ LOUIS-BAR
maladie de Lubarsch-Pick / BOALĂ LUBARSCH-PICK
maladie de Luft / BOALĂ LUFT
maladie de Lutz-Lewandowsky / BOALĂ LUTZ-LEWANDOWSKY, DISPLAZIE VERUCIFORMĂ
maladie de Lutz-Splendore-Almeida / BOALĂ LUTZ-SPLENDORE-ALMEIDA
maladie de Lyell / BOALĂ LYELL
maladie de Lyme / BOALĂ LYME
maladie de Mac Intyre / BOALĂ MAC INTYRE
maladie de Mac Letchie-Aikens / BOALĂ MAC LETCHIE-AIKENS
maladie de Machado-Joseph / BOALĂ MACHADO-JOSEPH
maladie de Madelung / BOALĂ MADELUNG
maladie de Magitot / BOALĂ MAGITOT
maladie de Majocchi / BOALĂ MAJOCCHI
maladie de Marchiafava-Bignami / BOALĂ MARCHIAFAVA-BIGNAMI
maladie de Marchiafava-Micheli / BOALĂ MARCHIAFAVA-MICHELI
maladie de Marek / BOALĂ MAREK
maladie de Marfan / BOALĂ MARFAN
maladie de Marfan-HALLEZ / BOALĂ MARFAN-HALLEZ
maladie de Marie / BOALĂ MARIE
maladie de Marie-Bamberger / BOALĂ MARIE-BAMBERGER
maladie de Marion / BOALĂ MARION
maladie de Maroteaux-Lamy / BOALĂ MAROTEAUX-LAMY
maladie de May-Hegglin / BOALĂ MAY-HEGGLIN
maladie de Meadows / BOALĂ MEADOWS
maladie de Meige / BOALĂ MEIGE
maladie de Meleda / BOALĂ MELEDA
maladie de Ménétrier / BOALĂ MÉNÉTRIER
maladie de Ménière / BOALĂ MÉNIÈRE
maladie de Menkes / BOALĂ MENKES
maladie de Mikulicz / BOALĂ MIKULICZ
maladie de Milian / BOALĂ MILIAN
maladie de Milroy / BOALĂ MILROY
maladie de Milton / BOALĂ MILTON
maladie de Minamata / BOALĂ MINAMATA
maladie de Minor / BOALĂ MINOR
maladie de Mirizzi / BOALĂ MIRIZZI
maladie de Moebius / BOALĂ MOEBIUS
maladie de Moeller-Barlow / BOALĂ MOELLER-BARLOW
maladie de Mönckeberg / BOALĂ MÖNCKEBERG
maladie de Mondor / BOALĂ MONDOR
maladie de Monge / BOALĂ MONGE
maladie de Morbihan / BOALĂ MORBIHAN
maladie de Morel-Lavallée / BOALĂ MOREL-LAVALLÉE
maladie de Morgagni-Stewart-Morel / BOALĂ MORGAGNI-STEWART-MOREL
maladie de Morquio / BOALĂ MORQUIO

muscle releveur de la prostate / MUȘCHI RIDICĂTOR AL PROSTATEI
muscle risorius de Santorini / MUȘCHI RIZORIUS
muscle rond pronateur / MUȘCHI PRONATOR ROTUND
muscle sacro-coccygien antérieur / MUȘCHI SACROCOCCIGIAN VENTRAL
muscle sacro-coccygien postérieur / MUȘCHI SACROCOCCIGIAN DORSAL
muscle sacro-spinal de Henle / MUȘCHI DORSAL LUNG
muscle salpingo-pharyngien / MUȘCHI SALPINGOFARINGIAN
muscle scalène antérieur / MUȘCHI SCALEN ANTERIOR
muscle scalène moyen / MUȘCHI SCALEN MIJLOCIU
muscle scalène postérieur / MUȘCHI SCALEN POSTERIOR
muscle soléaire / MUȘCHI SOLEAR
muscle sourcilier / MUȘCHI SPRÂNCENOS
muscle sous-clavier / MUȘCHI SUBCLAVICULAR
muscle sous-crural / MUȘCHI ARTICULAR AL GENUCHIULUI
muscle sous-épineux / MUȘCHI INFRASPINOS
muscle sous-scapulaire / MUȘCHI SUBSCAPULAR
muscle splénius de la tête / MUȘCHI SPLENIUS AL CAPULUI
muscle splénius du cou / MUȘCHI SPLENIUS AL GÂTULUI
muscle sterno-cléido-hyoïdien / MUȘCHI STERNOHIOIDIAN
muscle sterno-cléido-mastoïdien / MUȘCHI STERNOCLEIDOMASTOIDIAN
muscle sterno-thyroïdien / MUȘCHI STERNOTIROIDIAN
muscle stylo-glosse / MUȘCHI STILOGLOS
muscle stylo-hyoïdien / MUȘCHI STILOHIOIDIAN
muscle stylo-pharyngien / MUȘCHI STILOFARINGIAN
muscle sus-épineux / MUȘCHI SUPRASPINOS
muscle temporal / MUȘCHI TEMPORAL
muscle temporo-pariétal / MUȘCHI TEMPOROPARIETAL
muscle tenseur du fascia lata / MUȘCHI TENSOR AL FASCIEI LATA
muscle thyro-aryténoïdien inférieur / MUȘCHI VOCAL
muscle thyro-aryténoïdien proprement dit / MUȘCHI TIROARITENOIDIAN
muscle thyro-épiglottique / MUȘCHI TIROEPIGLOTIC
muscle thyrohyoïdien / MUȘCHI TIROHIOIDIAN
muscle trachéal / MUȘCHI TRAHEAL
muscle transversaire du cou / MUȘCHI DORSAL LUNG AL GÂTULUI
muscle transversaire épineux / MUȘCHI TRANSVERSOSPINOS
muscle transverse de l'abdomen / MUȘCHI TRANSVERS
muscle transverse de la langue / MUȘCHI TRANSVERS AL LIMBII
muscle transverse du nez / MUȘCHI NAZAL
muscle transverse du pavillon / MUȘCHI TRANSVERS AL PAVILIONULUI URECHII
muscle transverse profond du périnée / MUȘCHI TRANSVERS PROFUND AL PERINEULUI
muscle transverse superficiel du périnée / MUȘCHI TRANSVERS SUPERFICIAL AL PERINEULUI
muscle trapèze / MUȘCHI TRAPEZ
muscle triangulaire des lèvres / MUȘCHI DEPRESOR AL UNGHIULUI GURII
muscle triangulaire du sternum / MUȘCHI TRANSVERS AL TORACELUI
muscle triceps brachial / MUȘCHI TRICEPS AL BRAȚULUI
muscle triceps sural / MUȘCHI TRICEPS SURAL
muscle vaste externe du membre inférieur / MUȘCHI VAST LATERAL
muscle vaste interne du membre inférieur / MUȘCHI VAST MEDIAL
muscle vertical de la langue / MUȘCHI VERTICAL AL LIMBII
muscle vésical / MUȘCHI DETRUSOR AL VEZICII
muscles / MUȘCHI
muscles de l'orbite / MUȘCHII GLOBULUI OCULAR
muscles du cou / MUȘCHII GÂTULUI
muscles érrecteurs des poils / MUȘCHII ERECTORI AI FIRULUI DE PĂR
muscles gastrocnémiens / MUȘCHI GASTROCNEMIAN
muscles intercostaux externes / MUȘCHI INTERCOSTALI EXTERNI
muscles intercostaux internes / MUȘCHI INTERCOSTALI INTIMI
muscles intercostaux moyens / MUȘCHI INTERCOSTALI INTERNI
muscles interépineux / MUȘCHI INTERSPINOȘI
muscles interosseux dorsaux de la main / MUȘCHI INTEROSOȘI DORSALI AI MÂINII
muscles interosseux dorsaux du pied / MUȘCHI INTEROSOȘI DORSALI AI PICIORULUI
muscles interosseux palmaires / MUȘCHI INTEROSOȘI PALMARI
muscles interosseux plantaires / MUȘCHI INTEROSOȘI PLANTARI
muscles inter-transversaires / MUȘCHI INTERTRANSVERSARI
muscles jumeaux de la jambe / MUȘCHI GASTROCNEMIAN
muscles jumeaux externe et interne / MUȘCHI GEMENI (MEDIAL ȘI LATERAL)
muscles lombricaux de la main / MUȘCHI LOMBRICALI AI MÂINII
muscles lombricaux du pied / MUȘCHI LOMBRICALI AI PICIORULUI
muscles moteurs des osselets / MUȘCHII OSCIOARELOR AUDITIVE
muscles multifides / MUȘCHI MULTIFIZI
muscles papilaires / MUȘCHI PAPILARI
muscles pectinés / MUȘCHI PECTINAȚI
muscles rotateurs du dos / MUȘCHI ROTATORI
muscles sous-costaux / MUȘCHI SUBCOSTALI
muscles spinaux / MUȘCHI SACROSPINAL
muscles sur-costaux / MUȘCHI RIDICĂTORI AI COASTELOR
muscularis mucosae / MUSCULARIS MUCOSAE
musculeuse / MUSCULOASĂ
musculo-cutané / MUSCULOCUTANAT
musculotrope / MUSCULOTROP
musicothérapie / MUZICOTERAPIE
mutagène / MUTAGEN
mutagenèse / MUTAGENEZĂ
mutagenèse dirigée / MUTAGENEZĂ DIRIJATĂ
mutagenèse par insertion / MUTAGENEZĂ INSERȚIONALĂ
mutagénicité / MUTAGENICITATE
mutant / MUTANT
mutation / MUTAȚIE
mutation conditionelle / MUTAȚIE CONDIȚIONALĂ
mutation constitutive / MUTAȚIE CONSTITUTIVĂ
mutation dynamique / MUTAȚIE DINAMICĂ
mutation faux-sense / MUTAȚIE CU SENS GREȘIT
mutation non-sense / MUTAȚIE NON-SENS
mutation polaire / MUTAȚIE POLARĂ
mutation ponctuelle / MUTAȚIE PUNCTIFORMĂ
mutation silencieuse / MUTAȚIE SILENȚIOASĂ
mutation somatique / MUTAȚIE SOMATICĂ
mutation suppresive / MUTAȚIE SUPRESIVĂ
mutilation / MUTILARE
mutisme / MUTISM
mutisme akinétique / MUTISM AKINETIC
mutit / MUTITATE
muton / MUTON
myalgie / MIALGIE
myalgie épidémique / MIALGIE EPIDEMICĂ
myasthenia gravis / MYASTHENIA GRAVIS
myasthénie / MIASTENIE
myatonie / MIATONIE

N

O

P

purpura thrombopénique idiopathique / PURPURĂ TROMBOCITOPENICĂ IDIOPATICĂ
purpura vasculaire allergique / PURPURĂ VASCULARĂ ALERGICĂ
purulent / PURULENT
pus / PUROI
pustule / PUSTULĂ
pustuleux / PUSTULOS
pustuliforme / PUSTULIFORM
pustulose / PUSTULOZĂ
pustulose varioliforme aiguë / PUSTULOZĂ VARIOLIFORMĂ ACUTĂ
putamen / PUTAMEN
putréfaction / PUTREFACȚIE
putrescible / PUTRESCIBIL
putrescine / PUTRESCEINĂ
putride / PUTRID
pycnique / PICNIC
pycnodysostose / PICNODISOSTOZĂ
pycnoïde / PICNOID
pycnomètre / PICNOMETRU
pycnose / PICNOZĂ
pyélectasie / PIELECTAZIE
pyélectomie / PIELECTOMIE
pyélique / PIELIC
pyélite / PIELITĂ
pyélographie / PIELOGRAFIE
pyélolithotomie / PIELOLITOTOMIE
pyélonéphrite / PIELONEFRITĂ
pyélonéphrose / PIELONEFROZĂ
pyélostomie / PIELOSTOMIE
pyélotomie / PIELOTOMIE
pyélo-urétéral / PIELOURETERAL
pyléphlébite / PILEFLEBITĂ
pyléthrombose / PILETROMBOZĂ
pylore / PILOR
pylorectomie / PILORECTOMIE
pylorite / PILORITĂ
pyloro-duodénite / PILORODUODENITĂ
pyloro-jéjunostomie / PILOROJEJUNOSTOMIE
pyloroplastie / PILOROPLASTIE
pylorospasme / PILOROSPASM
pylorotomie / PILOROTOMIE
pyocholécystite / PIOCOLECISTITĂ
pyocolpocèle / PIOCOLPOCEL
pyocoque / PIOCOC
pyocyanine / PIOCIANINĂ
pyoderma gangrenosum / PYODERMA GANGRENOSUM
pyodermie / PIODERMITĂ
pyodermite / PIODERMITĂ
pyodermite végétante généralisée / PIODERMITĂ VEGETANTĂ GENERALIZATĂ
pyoémie / PIOEMIE
pyogène / PIOGEN
pyolabyrinthite / PIOLABIRINTITĂ
pyométrie / PIOMETRIE
pyométrite / PIOMETRITĂ
pyomyosite / PIOMIOZITĂ
pyonéphrose / PIONEFROZĂ
pyopéritoine / PIOPERITONEU
pyophagie / PIOFAGIE
pyo-pneumopéritoine / PIOPNEUMOPERITONEU
pyo-pneumothorax / PIOPNEUMOTORAX
pyorrhée / PIOREE
pyorrhée alvéolo-dentaire / PIOREE ALVEOLO-DENTARĂ
pyosalpinx / PIOSALPINX
pyothorax / PIOTORAX
pyramidal / PIRAMIDAL
pyramide / PIRAMIDĂ
pyrétogène / PIRETOGEN
pyrétothérapie / PIRETOTERAPIE
pyrexie / PIREXIE
pyridoxine / PIRIDOXINĂ
pyrimidine / PIRIMIDINĂ
pyrogène / PIROGEN
pyroglobuline / PIROGLOBULINĂ
pyromanie / PIROMANIE
pyronine / PIRONINĂ
pyroninophile / PIRONINOFIL
pyroninophilie / PIRONINOFILIE
pyrophobie / PIROFOBIE
pyrosis / PIROZIS
pyruvate kinase / PIRUVAT KINAZĂ
pyruvicémie / PIRUVICEMIE
pyurie / PIURIE

Q

QI / QI
quadriplegie / CVADRIPLEGIE
quadrome / QUADROM
quantum satis / QUANTUM SATIS
quarantaine / CARANTINĂ
quark / QUARK
quasi-espèce / QUASISPECIE
quenching / QUENCHING
queue de cheval / COADĂ DE CAL
quinidine / CHINIDINĂ
quinine / CHININĂ
quininisme / CHININISM
quinisme / CHININISM
quinte (de toux) / CHINTĂ (DE TUSE)
quotidie / QUOTIDIE

R

rabique / RABIC
race / RASĂ
racémique / RACEMIC
rachialgie / RAHIALGIE
rachianesthésie / RAHIANESTEZIE
rachicentèse / RAHICENTEZĂ
rachidien / RAHIDIAN
rachis / RAHIS
rachischisis / RAHISCHIZIS
rachischizis / RAHISCHIZIS
rachitique / RAHITIC
rachitisme / RAHITISM
rachitisme tardif / RAHITISM TARDIV
rachitisme vitamino-dépendant / RAHITISM VITAMINO-DEPENDENT
rachitisme vitamino-résistant / RAHITISM VITAMINO-REZISTENT
racine / RĂDĂCINĂ
rad / RAD
radial / RADIAL
radiance / RADIANȚĂ
radiant / RADIANT
radiation / RADIAȚIE
radical libre / RADICAL LIBER
radicotomie / RADICOTOMIE
radiculaire / RADICULAR
radiculalgie / RADICULALGIE
radiculite / RADICULITĂ
radiculographie / RADICULOGRAFIE

réaction Bordet-Wassermann / REACȚIE BORDET-WASSERMANN

réaction cadavérique / REACȚIE CADAVERICĂ

réaction consensuelle / REACȚIE CONSENSUALĂ

réaction corticale / REACȚIE CORTICALĂ

réaction croisée / REACȚIE ÎNCRUCIȘATĂ

réaction cutanée / REACȚIE CUTANATĂ

réaction d'agglutination / REACȚIE DE AGLUTINARE

réaction d'anxiété / REACȚIE DE ANXIETATE

réaction d'Arias-Stella / REACȚIE ARIAS-STELLA

réaction d'Arthus / REACȚIE ARTHUS

réaction d'Aschheim-Zondek / REACȚIE ASCHHEIM-ZONDEK

réaction d'épuisement / REACȚIE DE EPUIZARE

réaction d'Erb / REACȚIE ERB

réaction d'hypersensibilité immédiate / REACȚIE DE HIPERSENSIBILITATE IMEDIATĂ

réaction d'hypersensibilité retardée / REACȚIE DE HIPERSENSIBILITATE ÎNTÂRZIATĂ

réaction d'immunofluorescence / REACȚIE DE IMUNOFLUORESCENȚĂ

réaction d'immunoprecipitation / REACȚIE DE IMUNOPRECIPITARE

réaction d'isohémagglutination / REACȚIE DE IZOHEMAGLUTINARE

réaction de Bechterev / REACȚIE BECHTEREV

réaction de Bence-Jones / REACȚIE BENCE-JONES

réaction de Bittorf / REACȚIE BITTORF

réaction de Bloch / REACȚIE BLOCH

réaction de Bordet-Gengou / REACȚIE BORDET-GENGOU

réaction de Bruck / REACȚIE BRUCK

réaction de Casoni / REACȚIE CASONI

réaction de Chopra / REACȚIE CHOPRA

réaction de conversion / REACȚIE DE CONVERSIE

réaction de Dale / REACȚIE DALE

réaction de Debré-Paraf / REACȚIE DEBRÉ-PARAF

réaction de Deehan / REACȚIE DEEHAN

réaction de défense / REACȚIE DE APĂRARE

réaction de dégénérescence / REACȚIE DE DEGENERESCENȚĂ

réaction de déviation du complément / REACȚIE DE DEVIERE A COMPLEMENTULUI

réaction de Dick / REACȚIE DICK

réaction de Fahraeus / REACȚIE FAHRAEUS

réaction de fatigue / REACȚIE DE OBOSEALĂ

réaction de Felix / REACȚIE FELIX

réaction de Fernandez / REACȚIE FERNANDEZ

réaction de fixation du complément / REACȚIE DE FIXARE A COMPLEMENTULUI

réaction de flocculation / REACȚIE DE FLOCULARE

réaction de Fornet / REACȚIE FORNET

réaction de Friedmann / REACȚIE FRIEDMANN

réaction de Galli Mainini / REACȚIE GALLI MAININI

réaction de Gangi / REACȚIE GANGI

réaction de Giroud / REACȚIE GIROUD

réaction de gravidité / REACȚIE DE SARCINĂ

réaction de Gros / REACȚIE GROS

réaction de Hanger / REACȚIE HANGER

réaction de Henle / REACȚIE HENLE

réaction de Hirst / REACȚIE HIRST

réaction de Hogben / REACȚIE HOGBEN

réaction de Jolly / REACȚIE JOLLY

réaction de Kline / REACȚIE KLINE

réaction de Kunkel / REACȚIE KUNKEL

réaction de la thymidylate synthase / REACȚIE TIMIDILAT SINTETAZEI

réaction de Lewis / REACȚIE LEWIS

réaction de Liebermann-Burchardt / REACȚIE LIEBERMANN-BURCHARDT

réaction de Lohmann / REACȚIE LOHMANN

réaction de MacLagan / REACȚIE MACLAGAN

réaction de Mantoux / REACȚIE MANTOUX

réaction de Marchi / REACȚIE MARCHI

réaction de Martin-Petit / REACȚIE MARTIN-PETIT

réaction de Mazzotti / REACȚIE MAZZOTTI

réaction de Mitsuda / REACȚIE MITSUDA

réaction de Moloney / REACȚIE MOLONEY

réaction de Montenegro / REACȚIE MONTENEGRO

réaction de Moro / REACȚIE MORO

réaction de Much-Holtzmann / REACȚIE MUCH-HOLTZMANN

réaction de Nagler / REACȚIE NAGLER

réaction de neutralisation / REACȚIE DE NEUTRALIZARE

réaction de Nonne-Apelt / REACȚIE NONNE-APELT

réaction de Paul-Bunnell-Hăngănuțiu / REACȚIE PAUL-BUNNELL-HĂNGĂNUȚIU

réaction de persistence à la lumière / REACȚIE PERSISTENTĂ LA LUMINĂ

réaction de Pirquet / REACȚIE PIRQUET

réaction de Porter-Silber / REACȚIE PORTER-SILBER

réaction de précipitation / REACȚIE DE PRECIPITARE

réaction de Reiprich / REACȚIE REIPRICH

réaction de rejet / REACȚIE DE RESPINGERE

réaction de Rivalta / REACȚIE RIVALTA

réaction de Roger / REACȚIE ROGER

réaction de Rosenbach / REACȚIE ROSENBACH

réaction de Rubino / REACȚIE RUBINO

réaction de Russo / REACȚIE RUSSO

réaction de Sabin-Feldman / REACȚIE SABIN-FELDMAN

réaction de Schick / REACȚIE SCHICK

réaction de Schönbein / REACȚIE SCHÖNBEIN

réaction de Schultz-Charlton / REACȚIE SCHULTZ-CHARLTON

réaction de Schultz-Dale / REACȚIE SCHULTZ-DALE

réaction de Simola / REACȚIE SIMOLA

réaction de Smith / REACȚIE SMITH

réaction de soutien positif / REACȚIE DE SUSȚINERE POZITIVĂ

réaction de stress / REACȚIE DE STRES

réaction de Takata-Ara / REACȚIE TAKATA-ARA

réaction de Trambusti / REACȚIE TRAMBUSTI

réaction de vaccination / REACȚIE DE VACCINARE

réaction de Van den Bergh / REACȚIE VAN DEN BERGH

réaction de Verne / REACȚIE VERNE

réaction de Vollmer / REACȚIE VOLLMER

réaction de Wassermann / REACȚIE WASSERMANN

réaction de Weichbrodt / REACȚIE WEICHBRODT

réaction de Weil-Felix / REACȚIE WEIL-FELIX

réaction de Weltmann / REACȚIE WELTMANN

réaction de Widal / REACȚIE WIDAL

réaction de Zimmermann / REACȚIE ZIMMERMANN

réaction dépressive / REACȚIE DEPRESIVĂ

réaction dérmique Goetsch / REACȚIE GOETSCH TEGUMENTARĂ

réaction du biuret / REACȚIE BIURETULUI

réaction en chaîne / REACȚIE ÎN LANȚ

réaction en chaîne de la ligase / REACȚIE ÎN LANȚ A LIGAZEI

réaction en chaîne de la polymérase / REACȚIE ÎN LANȚ A POLIMERAZEI

réaction endergonique / REACȚIE ENDERGONICĂ

réaction endothermique / REACȚIE ENDOTERMICĂ

réaction exergonique / REACȚIE EXERGONICĂ

réaction exothermique / REACȚIE EXOTERMICĂ

réaction focale / REACȚIE FOCALĂ

réaction immunitaire / REACȚIE IMUNITARĂ

réflexe acquis / REFLEX DOBÂNDIT
réflexe anal / REFLEX ANAL
réflexe bicipital / REFLEX BICIPITAL
réflexe cochléopalpébral / REFLEX COHLEOPALPEBRAL
réflexe conditionné / REFLEX CONDIȚIONAT
réflexe conditionnel / REFLEX CONDIȚIONAT
réflexe cornéen / REFLEX CORNEAN
réflexe crémastérien / REFLEX CREMASTERIAN
réflexe cubito-pronateur / REFLEX CUBITOPRONATOR
réflexe cutané / REFLEX CUTANAT
réflexe cutané abdominal / REFLEX CUTANAT ABDOMINAL
réflexe cutané plantaire / REFLEX CUTANAT PLANTAR
réflexe d'accommodation / REFLEX DE ACOMODAȚIE
réflexe d'élongation / REFLEX DE ALUNGIRE
réflexe d'extension / REFLEX DE EXTENSIUNE
réflexe d'extension / REFLEX DE ÎNTINDERE
réflexe de Babinski / REFLEX BABINSKI
réflexe de clignement / REFLEX DE CLIPIRE
réflexe de défense / REFLEX DE APĂRARE
réflexe de Marinescu-Radovici / REFLEX MARINESCU-RADOVICI
réflexe de Mayer / REFLEX MAYER
réflexe de posture / REFLEX DE POSTURĂ
réflexe de préhension / REFLEX DE APUCARE
réflexe de préhension / REFLEX DE PREHENSIUNE
réflexe de relèvement / REFLEX DE RIDICARE
réflexe de tétée / REFLEX DE SUPT
réflexe des yeux de poupée / REFLEXUL OCHILOR DE PĂPUȘĂ
réflexe extéroceptif / REFLEX EXTEROCEPTIV
réflexe gusto-lacrymal / REFLEX GUSTATO-SECRETORIU PARADOXAL
réflexe idiomusculaire / REFLEX IDIOMUSCULAR
réflexe inné / REFLEX ÎNNNĂSCUT
réflexe inné / REFLEX NECONDIȚIONAT
réflexe intéroceptif / REFLEX INTEROCEPTIV
réflexe inversé / REFLEX INVERSAT
réflexe labyrinthique / REFLEX LABIRINTIC
réflexe lacrymal / REFLEX LACRIMAL
réflexe massétérin / REFLEX MASETERIN
réflexe masticatoire / REFLEX MASTICATOR
réflexe médioplantaire / REFLEX MEDIOPLANTAR
réflexe monosynaptique / REFLEX MONOSINAPTIC
réflexe myotatique / REFLEX MIOTATIC
réflexe nasopalpébral / REFLEX NAZOPALPEBRAL
réflexe nociceptif / REFLEX NOCICEPTIV
réflexe oculocardiaque / REFLEX OCULOCARDIAC
réflexe olécrânien / REFLEX OLECRANIAN
réflexe opticopalpébral / REFLEX OPTICOPALPEBRAL
réflexe ostéotendineux / REFLEX OSTEOTENDINOS
réflexe palmomentonnier / REFLEX PALMO-MENTONIER
réflexe paradoxal / REFLEX PARADOXAL
réflexe périphérique / REFLEX AXONIC
réflexe pharyngé / REFLEX FARINGIAN
réflexe pilomoteur / REFLEX PILOMOTOR
réflexe plantaire / REFLEX PLANTAR
réflexe polysynaptique / REFLEX POLISINAPTIC
réflexe presseur / REFLEX PRESOR
réflexe proprioceptif / REFLEX PROPRIOCEPTIV
réflexe psychogalvanique / REFLEX PSIHOGALVANIC
réflexe pupillaire / REFLEX PUPILAR
réflexe rotulien / REFLEX ROTULIAN
réflexe salivaire / REFLEX SALIVAR
réflexe sinocarotidien / REFLEX SINOCAROTIDIAN
réflexe stapédien / REFLEX STAPEDIAN
réflexe styloradial / REFLEX STILORADIAL
réflexe tonique profond du cou / REFLEX TONIC AL GÂTULUI
réflexe total / REFLEX TOTAL
réflexe tricipital / REFLEX TRICIPITAL
réflexe urétéro-vésical / REFLEX URETEROVEZICAL
réflexe vélopalatin / REFLEX VELOPALATIN
réflexe vestibulo-oculaire / REFLEX VESTIBULOOCULAR
réflexion / REFLEXIE
réflexogène / REFLEXOGEN
réflexogramme achiléen / REFLEXOGRAMĂ AHILIANĂ
réflexologie / REFLEXOLOGIE
réflexométrie / REFLEXOMETRIE
réflexothérapie / REFLEXOTERAPIE
réflexothérapie vertébrale / REFLEXOTERAPIE VERTEBRALĂ
reflux / REFLUX
reflux gastro-oesophagien / REFLUX GASTROESOFAGIAN
reflux hépato-jugulaire / REFLUX HEPATOJUGULAR
reflux vésico-urétéral / REFLUX VEZICOURETERAL
refoulement / REFULARE
réfractaire / REFRACTAR
réfraction / REFRACȚIE
réfraction oculaire / REFRACȚIE OCULARĂ
réfractomètre / REFRACTOMETRU
réfractométrie / REFRACTOMETRIE
réfrigérant / REFRIGERENT
réfrigération / REFRIGERAȚIE
réfringence / REFRINGENȚĂ
réfringent / REFRINGENT
régénération / REGENERARE
régime / REGIM
région / REGIUNE
région constante / REGIUNE CONSTANTĂ
région hypervariable / REGIUNE HIPERVARIABILĂ
région variable / REGIUNE VARIABILĂ
règle ABC / REGULĂ ABC
règle du 9 / REGULA LUI 9
règle du Goodsall / REGULA GOODSALL
règles / MENSTRUAȚIE, REGULI
règne / REGN
régression / REGRESIE
régression linéaire / REGRESIE LINIARĂ
régulation / REGLARE
régulation autogène / REGLARE AUTOGENĂ
régulation croisée / REGLARE ÎNCRUCIȘATĂ
régulation génétique / REGLARE GENETICĂ
régurgitation / REGURGITAȚIE
réhabilitation / READAPTARE
rehabilitation / RECUPERARE
réhydratation / REHIDRATARE
réimplantation / REIMPLANTARE
rein / RINICHI
rein artificiel / RINICHI ARTIFICIAL
rein de choc / RINICHI DE ȘOC
rein en eponge / RINICHI ÎN BURETE
rein en fer à cheval / RINICHI ÎN POTCOAVĂ
rein flottant / RINICHI FLOTANT
rein mastic / RINICHI MASTIC
rein multikystique / RINICHI MULTICHISTIC
rein polykystique / RINICHI POLICHISTIC
réinduction / REINDUCȚIE
réinfection / REINFECȚIE
réinsertion / REINSERȚIE
rejet / REJET
relachement / RELAXARE
relaxant / RELAXANT
relaxation / RELAXARE
relaxine / RELAXINĂ
releasing factor / RELEASING FACTOR
releasing hormone / RELEASING HORMONE
rémanence / REMANENȚĂ

S

signe de Hamman / SEMN HAMMAN
signe de Harzer / SEMN HARZER
signe de Hatchcock / SEMN HATCHCOCK
signe de Haudek / SEMN HAUDEK
signe de Hefke-Turner / SEMN HEFKE-TURNER
signe de Hegar / SEMN HEGAR
signe de Heim-Kreysig / SEMN HEIM-KREYSIG
signe de Heim-Sanders / SEMN HEIM-SANDERS
signe de Hennebert / SEMN HENNEBERT
signe de Henning / SEMN HENNING
signe de Herthel / SEMN HERTHEL
signe de Hertoghe / SEMN HERTOGHE
signe de Hertwig-Magendie / SEMN HERTWIG-MAGENDIE
signe de Heryng / SEMN HERYNG
signe de Hicks / SEMN HICKS
signe de Higoumenakia / SEMN HIGOUMENAKIA
signe de Hillemand / SEMN HILLEMAND
signe de Hillemand / SEMNUL ȘIRETULUI
signe de Hill-Flack / SEMN HILL-FLACK
signe de Hochsinger / SEMN HOCHSINGER
signe de Hoehne / SEMN HOEHNE
signe de Hoffa / SEMN HOFFA
signe de Hoffmann / SEMN HOFFMANN
signe de Hoglund / SEMN HOGLUND
signe de Hohenegg / SEMN HOHENEGG
signe de Homans / SEMN HOMANS
signe de Hoover / SEMN HOOVER
signe de Hope / SEMN HOPE
signe de Horsley / SEMN HORSLEY
signe de Howship-Romberg / SEMN HOWSHIP-ROMBERG
signe de Hueter / SEMNN HUETER
signe de Hunter / SEMN HUNTER
signe de Hutchinson / SEMN HUTCHINSON
signe de Ianișevski / SEMN IANIȘEVSKI
signe de Ingelbrans / SEMN INGELBRANS
signe de Irish / SEMN IRISH
signe de Jaccoud / SEMN JACCOUD
signe de Jackson / SEMN JACKSON
signe de Janeway / SEMN JANEWAY
signe de Joffroy / SEMN JOFFROY
signe de Joz-Sterling / SEMN JOZ-STERLING
signe de Jürgensen / SEMN JÜRGENSEN
signe de Kagan / SEMN KAGAN
signe de Kanavel / SEMN KANAVEL
signe de Kantor / SEMN KANTOR
signe de Karplus / SEMN KARPLUS
signe de Kashida / SEMN KASHIDA
signe de Keen / SEMN KEEN
signe de Kehr / SEMN KEHR
signe de Kehrer / SEMN KEHRER
signe de Kellock / SEMN KELLOCK
signe de Kernig / SEMN KERNIG
signe de Kestenbaum / SEMN KESTENBAUM
signe de Kirmisson / SEMN KIRMISSON
signe de Kleist / SEMN KLEIST
signe de Klippel-Weil / SEMN KLIPPEL-WEIL
signe de Knies / SEMN KNIES
signe de Kocher / SEMN KOCHER
signe de Koplik / SEMN KOPLIK
signe de Krammer / SEMN KRAMMER
signe de Kreindler / SEMN KREINDLER
signe de Kussmaul / SEMN KUSSMAUL
signe de l'étrier / SEMNUL SCĂRIȚEI
signe de l'éventail / SEMNUL EVANTAIULUI
signe de La Camp / SEMN LA CAMP
signe de la corde / SEMNUL CORZII
signe de la fistule / SEMNUL FISTULEI
signe de la fragilité capillaire / SEMNUL FRAGILITĂȚII CAPILARE
signe de la nuque / SEMNUL CEFEI
signe de la prière mahométane / SEMNUL RUGĂCIUNII MAHOMEDANE
signe de la silhouette / SEMNUL SILUETEI
signe de la ventouse / SEMNUL VENTUZEI
signe de Ladin / SEMN LADIN
signe de Laennec / SEMN LAENNEC
signe de Laffont / SEMN LAFFONT
signe de Lagenbeck / SEMN LAGENBECK
signe de Laguerre / SEMN LAGUERRE
signe de Lance / SEMN LANCE
signe de Landolfi / SEMN LANDOLFI
signe de Landouzy / SEMN LANDOUZY
signe de Langoria / SEMN LANGORIA
signe de Lannelongue / SEMN LANNELONGUE
signe de Lapinski-Jaworski / SEMN LAPINSKI-JAWORSKI
signe de Larrey / SEMN LARREY
signe de Laruella / SEMN LARUELLA
signe de Lasègue / SEMN LASÈGUE
signe de Lasègue du bras / SEMN LASÈGUE AL BRAȚULUI
signe de Laugier / SEMN LAUGIER
signe de Lawrence-Louvel / SEMN LAWRENCE-LOUVEL
signe de Ledderhose / SEMN LEDDERHOSE
signe de Legendre / SEMN LEGENDRE
signe de Leichtenstern / SEMN LEICHTENSTERN
signe de Léri / SEMN LÉRI
signe de Leriche / SEMN LERICHE
signe de Léri-Lonjumeau / SEMN LÉRI-LONJUMEAU
signe de Lermoyez / SEMN LERMOYEZ
signe de Lesch-Nyhan / SEMN LESCH-NYHAN
signe de Leser-Trélat / SEMN LESER-TRÉLAT
signe de Levine / SEMN LEVINE
signe de Lewis-Federici / SEMN LEWIS-FEDERICI
signe de Leyden / SEMN LEYDEN
signe de Lhermitte / SEMN LHERMITTE
signe de Lian / SEMN LIAN
signe de Lichtheim / SEMN LICHTHEIM
signe de Lis De Pintus / SEMN LIS DE PINTUS
signe de Lisker / SEMN LISKER
signe de Loewi / SEMN LOEWI
signe de Louvel / SEMN LOUVEL
signe de Lowenberg / SEMN LOWENBERG
signe de Lucas / SEMN LUCAS
signe de Lucatello / SEMN LUCATELLO
signe de Ludloff / SEMN LUDLOFF
signe de Lust / SEMN LUST
signe de Macewen / SEMN MACEWEN
signe de Magnan / SEMN MAGNAN
signe de Mahler / SEMN MAHLER
signe de Maisonneuve / SEMN MAISONNEUVE
signe de Malgaigne / SEMN MALGAIGNE
signe de Mallet-Guy / SEMN MALLET-GUY
signe de Malmros / SEMN MALMROS
signe de Mandel / SEMN MANDEL (AL CLOPOȚELULUI)
signe de Mann / SEMN MANN
signe de Mannkopf / SEMN MANNKOPF
signe de Marañon / SEMN MARAÑON
signe de Marcus Gunn / SEMN MARCUS GUNN
signe de Marie / SEMN MARIE
signe de Marinescu / SEMN MARINESCU
signe de Mayo-Robson / SEMN MAYO-ROBSON
signe de Mazini / SEMN MAZINI
signe de McBurney / SEMN McBURNEY
signe de McDonnel / SEMN McDONNEL
signe de McMurray / SEMN McMURRAY

sodomite / SODOMIT
soi / PROPRIU, SELF
soif / SETE
soins intensifs / TERAPIE INTENSIVĂ
soja / SOIA
sol / SOL
solaire / SOLAR
solarium / SOLARIUM
solénoïde / SOLENOID
solidification / SOLIDIFICARE
solubilité / SOLUBILITATE
soluble / SOLUBIL
soluté / SOLVIT
solution / SOLUȚIE
solution à iodure du sodium ^{131}I / SOLUȚIE IODURĂ DE SODIU ^{131}I
solution alcoolique / SOLUȚIE ALCOOLICĂ
solution anticoagulante ACD / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ ACD
solution anticoagulante citrate dextrose / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT DEXTROZĂ
solution anticoagulante citrate phosphate dextrose / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT FOSFAT DEXTROZĂ
solution anticoagulante citrate phosphate dextrose adenine / SOLUȚIE ANTICOAGULANTĂ CITRAT FOSFAT DEXTROZĂ ADENINĂ
solution aqueuse / SOLUȚIE APOASĂ
solution cardioplégique / SOLUȚIE CARDIOPLEGICĂ
solution colloïdale / SOLUȚIE COLOIDALĂ
solution de Benedict / SOLUȚIE BENEDICT
solution de citrate de sodium / SOLUȚIE DE CITRAT DE SODIU
solution de continuité / SOLUȚIE DE CONTINUITATE
solution de Dakin / SOLUȚIE DAKIN
solution de Hayem / SOLUȚIE HAYEM
solution de Locke / SOLUȚIE LOCKE
solution de Locke citratée / SOLUȚIE LOCKE CITRATATĂ
solution de Locke-Ringer / SOLUȚIE LOCKE-RINGER
solution de Lugol / SOLUȚIE LUGOL
solution de Magendie / SOLUȚIE MAGENDIE
solution de phosphate du sodium ^{32}P / SOLUȚIE DE FOSFAT DE SODIU ^{32}P
solution de Randall / SOLUȚIE RANDALL
solution de Ringer / SOLUȚIE RINGER
solution de Toison / SOLUȚIE TOISON
solution de Tyrode / SOLUȚIE TYRODE
solution du sorbitol / SOLUȚIE DE SORBITOL
solution fixative / SOLUȚIE FIXATIVĂ
solution isotonique / SOLUȚIE IZOTONICĂ
solution molaire / SOLUȚIE MOLARĂ
solution molale / SOLUȚIE MOLALĂ
solution normale / SOLUȚIE NORMALĂ
solution physiologique / SOLUȚIE FIZIOLOGICĂ
solution standard / SOLUȚIE STANDARD
solution tampon / SOLUȚIE TAMPON
solvant / SOLVENT
solvatation / SOLVATARE
soma / SOMA
somatique / SOMATIC
somatisation / SOMATIZARE
somatoagnosie / SOMATOAGNOZIE
somatocrinine / SOMATOCRININĂ
somatognosie / SOMATOGNOZIE
somatolibrinoma / SOMATOLIBRINOMA
somatomammotropine / SOMATOMAMOTROPINĂ
somatomédines / SOMATOMEDINE
somatométrie / SOMATOMETRIE
somatopsychose / SOMATOPSIHOZĂ
somatoscopie / SOMATOSCOPIE
somatostatine / SOMATOSTATINĂ
somatostimuline / SOMATOSTIMULINĂ
somatotonie / SOMATOTONIE
somatotrope / SOMATOTROP
somatotrophine / SOMATOTROFINĂ
somatotropine / SOMATOTROPINĂ
somatotype / SOMATOTIP
somesthésie / SOMESTEZIE
somite / SOMITĂ
sommeil / SOMN
somnambulisme / SOMNAMBULISM
somnifère / SOMNIFER
somnolence / SOMNOLENȚĂ
son / SUNET
sondage / SONDAJ
sonde / SONDĂ
sonde de scintillation / SONDĂ DE SCINTILAȚIE
sonde génétique / SONDĂ GENETICĂ
sonication / SONICARE
sonographe / SONOGRAF
sonographie / SONOGRAFIE
sophrologie / SOFROLOGIE
soporifique / SOPORIFIC
sorbitol / SORBITOL
sorbitol déshydrogénase / SORBITOL DEHIDROGENAZĂ
soroche / SOROCHE
souche / SUȘĂ
souche cellulaire / SUȘĂ CELULARĂ
souche de référence / SUȘĂ DE REFERINȚĂ
souche résistante / SUȘĂ REZISTENTĂ
souffle / SUFLU
souffle amphorique / SUFLU AMFORIC
souffle anémique / SUFLU ANEMIC
souffle anorganique / SUFLU ANORGANIC
souffle artériel / SUFLU ARTERIAL
souffle cardiaque / SUFLU CARDIAC
souffle d'Austin Flint / SUFLU AUSTIN FLINT
souffle d'éjection / SUFLU DE EJECȚIE
souffle de Carey Coombs / SUFLU CAREY COOMBS
souffle de Cole-Cecil / SUFLU COLE-CECIL
souffle de Cruveilhier-Baumgarten / SUFLU CRUVEILHIER-BAUMGARTEN
souffle de George Still / SUFLU GEORGE STILL
souffle de Graham Steell / SUFLU GRAHAM STEELL
souffle de Roger / SUFLU ROGER
souffle fonctionnel / SUFLU FUNCȚIONAL
souffle innocent / SUFLU INOCENT
souffle organique / SUFLU ORGANIC
souffle pleurétique / SUFLU PLEURETIC
souffle tunnellaire / SUFLU TUNELAR
souffrance foetale / SUFERINȚĂ FETALĂ
soufre / SULF
soupir / OFTAT, SUSPIN
source radioactive / SURSĂ RADIOACTIVĂ
sourcil / SPRÂNCEANĂ
sourcilier / SPRÂNCENAR
surdité / SURDITATE
souris articulaire / ȘOARECE ARTICULAR
souris knock-out / ȘOARECE KNOCK-OUT
sous-alimentation / SUBALIMENTAȚIE
sous-arachnoïdien / SUBARAHNOIDIAN
sous-cortical / SUBCORTICAL
sous-costal / SUBCOSTAL
sousculture / SUBCULTURĂ
sous-cutané / SUBCUTANAT

sous-diaphragmatique / SUBDIAFRAGMATIC
sous-dural / SUBDURAL
sous-épidermique / SUBEPIDERMIC
sous-épineux / SUBSPINOS
sous-glossite diphtéroïde / SUBGLOSITĂ DIFTEROIDĂ
sous-maxillaire / SUBMAXILAR
sous-occipital / SUBOCCIPITAL
sous-ombilical / SUBOMBILICAL
sous-orbitaire / SUBORBITAR
sous-périosté / SUBPERIOSTAL
sous-phrénique / SUBFRENIC
souspondéral / SUBPONDERAL
sous-scapulaire / SUBSCAPULAR
sous-tentoriel / SUBTENTORIAL
sous-trochantérien / SUBTROHANTERIAN
sous-unguéal / SUBUNGVEAL
Southern blot / SOUTHERN BLOT
spanandrie / SPANANDRIE
spanioménorhée / SPANIOMENOREE
spanopnée / SPANOPNEE
spasme / SPASM
spasme clonique / SPASM CLONIC
spasme de torsion / SPASM DE TORSIUNE
spasme facial médian de Meige / SPASM FACIAL MEDIAN MEIGE
spasme glottique essentiel des nourrissons / SPASM GLOTIC ESENȚIAL AL SUGARILOR
spasme tonique / SPASM TONIC
spasmodique / SPASMODIC
spasmogène / SPASMOGEN
spasmolytique / ANTISPASTIC, SPASMOLITIC
spasmophilie / SPASMOFILIE
spasticité / SPASTICITATE
spastique / SPASTIC
spatial / SPAȚIAL
spatule / SPATULĂ
spécialité pharmaceutique / SPECIALITATE FARMACEUTICĂ
spécificité / SPECIFICITATE
spécifique / SPECIFIC
SPECT / SPECT
spectre / SPECTRU
spectre d'absorption / SPECTRU DE ABSORBȚIE
spectre de masse / SPECTRU DE MASĂ
spectre électromagnétique / SPECTRU ELECTROMAGNETIC
spectre invisible / SPECTRU INVIZIBIL
spectre solaire / SPECTRU SOLAR
spectre visible / SPECTRU VIZIBIL
spectrine / SPECTRINĂ
spectrographe / SPECTROGRAF
spectrographie / SPECTROGRAFIE
spectromètre / SPECTROMETRU
spectromètre de masse / SPECTROMETRU DE MASĂ
spectrométrie / SPECTROMETRIE
spectrométrie d'absorption atomique / SPECTROMETRIE DE ABSORBȚIE ATOMICĂ
spectrophotomètre / SPECTROFOTOMETRU
spectrophotométrie / SPECTROFOTOMETRIE
spectroscope / SPECTROSCOP
spectroscopie / SPECTROSCOPIE
spéculum / SPECUL
spéléotomie / SPELEOTOMIE
spermatide / SPERMATIDĂ
spermatique / SPERMATIC
spermatite / SPERMATITĂ
spermatocèle / SPERMATOCEL
spermatocide / SPERMATOCID
spermatocystectomie / SPERMATOCISTECTOMIE
spermatocystite / SPERMATOCISTITĂ
spermatocyte / SPERMATOCIT
spermatogène / SPERMATOGEN
spermatogenèse / SPERMATOGENEZĂ
spermatogonie / SPERMATOGONIE
spermatokinésigraphie / SPERMATOKINEZIGRAFIE
spermatorrhée / SPERMATOREE
spermatozoïde / SPERMATOZOID
spermaturie / SPERMATURIE
sperme / SPERMĂ
spermicide / SPERMICID
spermidine / SPERMIDINĂ
spermine / SPERMINĂ
spermiogenèse / SPERMIOGENEZĂ
spermoculture / SPERMOCULTURĂ
spermogramme / SPERMOGRAMĂ
spermolithe / SPERMOLIT
sphacèle / SFACEL
sphénoïdal / SFENOIDAL
sphénoïde / SFENOID
sphénoïdite / SFENOIDITĂ
sphénoïdotomie / SFENOIDOTOMIE
sphéno-maxillaire / SFENOMAXILAR
sphéno-orbitaire / SFENOORBITAR
sphéno-palatin / SFENOPALATIN
sphéno-pariétal / SFENOPARIETAL
sphéno-temporal / SFENOTEMPORAL
sphérocyte / SFEROCIT
sphérocytose / SFEROCITOZĂ
sphérocytose héréditaire / SFEROCITOZĂ EREDITARĂ
sphérophakie / SFEROFAKIE
sphincter / SFINCTER
sphincter d'Oddi / MUȘCHI SFINCTER AL AMPULEI HEPATO-PANCREATICE
sphincter d'Oddi / SFINCTER ODDI
sphincter du cholédoque / MUȘCHI SFINCTER AL CANALULUI COLEDOC
sphincter externe de l'anus / MUȘCHI SFINCTER EXTERN AL ANUSULUI
sphincter externe de l'urètre / MUȘCHI SFINCTER AL URETREI
sphincter interne du canal anal / MUȘCHI SFINCTER INTERN AL ANUSLUI
sphincter irien / MUȘCHI SFINCTER AL PUPILEI
sphincter pylorique / MUȘCHI SFINCTER PILORIC
sphincter vésical / MUȘCHI SFINCTER AL VEZICII URINARE
sphinctéralgie / SFINCTERALGIE
sphinctéroplastie / SFINCTEROPLASTIE
sphinctérospasme / SFINCTEROSPASM
sphinctérotomie / SFINCTEROTOMIE
sphingolipides / SFINGOLIPIDE
sphingolipidose / SFINGOLIPIDOZĂ
sphingomyélinase / SFINGOMIELINAZĂ
sphingomyéline phosphodiesterase / SFINGOMIELIN FOSFODIESTERAZĂ
sphingomyélines / SFINGOMIELINE
sphingosine / SFINGOZINĂ
sphygmique / SFIGMIC
sphygmocardiographe / SFIGMOCARDIOGRAF
sphygmogramme / SFIGMOGRAMĂ
sphygmographe / SFIGMOGRAF
sphygmographie / SFIGMOGRAFIE
sphygmologie / SFIGMOLOGIE
sphygmomanomètre / SFIGMOMANOMETRU
spicule / SPICUL
spina bifida / SPINA BIFIDA
spina ventosa / SPINA VENTOSA

structure primaire / STRUCTURĂ PRIMARĂ
structure quaternaire / STRUCTURĂ CUATERNARĂ
structure secondaire / STRUCTURĂ SECUNDARĂ
structure tertiaire / STRUCTURĂ TERȚIARĂ
struma / STRUMA
struma ovarii / STRUMA OVARII
strumectomie / STRUMECTOMIE
strumiprive / STRUMIPRIV
strumite / STRUMITĂ
strychnine / STRICNINĂ
strychninisme / STRICNINISM
strychnisme / STRICNISM
stupéfiant / STUPEFIANT
stupeur / STUPOARE
stupeureux / STUPOROS
stylalgie / STILALGIE
stylet / STILET
stylo-hyoïdien / STILOHIOIDIAN
styloïdien / STILOIDIAN
styloïdite / STILOIDITĂ
styloïdite radiale / STILOIDITĂ RADIALĂ
stylo-mandibulaire / STILOMANDIBULAR
stylo-mastoïdien / STILOMASTOIDIAN
styloradial / STILORADIAL
subaigu / SUBACUT
subclinique / SUBCLINIC
subconscient / SUBCONȘTIENT
subculture / SUBCULTURĂ
subérose / SUBEROZĂ
subfébrilité / SUBFEBRILITATE
subictère / SUBICTER
subintrant / SUBINTRANT
subjectif / SUBIECTIV
sublétal / SUBLETAL
sublimation / SUBLIMARE
subliminal / SUBLIMINAL
sublingual / SUBLINGUAL
subluxation / SUBLUXAȚIE
subluxation spontanée de la main / SUBLUXAȚIE SPONTANĂ A MÂINII
submatité / SUBMATITATE
submersion / SUBMERSIE
subnarcose / SUBNARCOZĂ
subscription / SUBSCRIPȚIE
substance / SUBSTANȚĂ
substance blanche / SUBSTANȚĂ ALBĂ
substance fondamentale / SUBSTANȚĂ FUNDAMENTALĂ
substance grise / SUBSTANȚĂ CENUȘIE
substance H / SUBSTANȚĂ H
substance P / SUBSTANȚĂ P
substance réticulée / SUBSTANȚĂ RETICULATĂ
substantiel / SUBSTANȚIAL
substitution / SUBSTITUȚIE
substrat / SUBSTRAT
substratum / SUBSTRAT
suc / SUC
suc gastrique / SUC GASTRIC
suc intestinal / SUC INTESTINAL
suc pancréatique / SUC PANCREATIC
succédané / SUCCEDANEU
succion / SUCCIUNE
succulent / SUCULENT
succussion / SUCUSIUNE
sucre / ZAHĂR
sucrose / SUCROZĂ
sudamina / SUDAMINA
sudation / SUDAȚIE
sudorifique / SUDORIFIC
sudoripare / SUDORIPAR
sueur / SUDOARE, TRANSPIRAȚIE
suffocant / SUFOCANT
suffocation / SUFOCARE
suffusion / SUFUZIUNE
suggestibilité / SUGESTIBILITATE
suggestion / SUGESTIE
suicid / SUICID
suicide / SINUCIDERE
sulciforme / SULCIFORM
sulfamide / SULFAMIDĂ
sulfamide antidiabétique / SULFAMIDĂ ANTIDIABETICĂ
sulfamide hypoglycémiant / SULFAMIDĂ HIPOGLICEMIANTĂ
sulfamidothérapie / SULFAMIDOTERAPIE
sulfhémoglobine / SULFHEMOGLOBINĂ
sulfhydrisme / SULFHIDRISM
sulfone / SULFONĂ
sulfuré / SULFURAT
sulfureux / SULFUROS
superantigène / SUPERANTIGEN
super-ego / SUPER-EGO, SUPRA-EU
superfamille / SUPERFAMILIE
surnatant / SUPERNATANT
superoxyde / SUPEROXID
superoxyde dismutase / SUPEROXID DISMUTAZĂ
superscription / SUPERSCRIPȚIE
supinateur / SUPINATOR
supination / SUPINAȚIE
suppositoire / SUPOZITOR
suppression / SUPRESIE
suppurant / SUPURANT
suppuratif / SUPURATIV
suppuration / SUPURAȚIE
supracondylien / SUPRACONDILIAN
supraliminaire / SUPRALIMINAR
supraventriculaire / SUPRAVENTRICULAR
suraigu / SUPRAACUT
sural / SURAL
suralimentation / SUPRAALIMENTAȚIE
surdi-mutité / SURDOMUTITATE
surdose / OVERDOSE
surexcitation / SURESCITARE
surfactant / SURFACTANT
surinfection / SUPRAINFECȚIE
surjet / SURJET
surjet intradermique / SURJET INTRADERMIC
surmenage / SURMENAJ
surrénal / SUPRARENAL
surrénale / SUPRARENALĂ
surrénalien / SUPRARENAL
surrénalite / SUPRARENALITĂ
surrénalome / SUPRARENALOM
surveillance immunologique / SUPRAVEGHERE IMUNOLOGICĂ
susceptibilité / SUSCEPTIBILITATE
suspenseur / SUSPENSOR
suspension / SUSPENSIE
sustentation / SUSTENTAȚIE
suture / SUTURĂ
suture en bourse / SUTURĂ ÎN BURSĂ
suture en continu / SUTURĂ CONTINUĂ
suture en surjet / SUTURĂ ÎN SURJET
suture fasciculaire / SUTURĂ FASCICULARĂ
suture intradermique / SUTURĂ INTRADERMICĂ
suture lambdoïde / SUTURĂ LAMBDOIDĂ
suture métopique / SUTURĂ METOPICĂ
suture pariéto-occipitale / SUTURĂ PARIETOOCCIPITALĂ

syndrome de contracture généralisée / SINDROM DE CONTRACTURĂ GENERALIZATĂ
syndrome de Cornelia De Lange / SINDROM CORNELIA DE LANGE
syndrome de Costen / SINDROM COSTEN
syndrome de Cotard / SINDROM COTARD
syndrome de côte cervicale / SINDROM DE COASTĂ CERVICALĂ
syndrome de Courvoisier-Terrier / SINDROM COURVOISIER-TERRIER
syndrome de Cowden / SINDROM COWDEN
syndrome de Creutzfeld-Jakob / SINDROM CREUTZFELDT-JAKOB
syndrome de Crigler-Najjar / SINDROM CRIGLER-NAJJAR
syndrome de croissance bactérienne excessive / SINDROM DE CREȘTERE BACTERIANĂ EXCESIVĂ
syndrome de Crouzon / SINDROM CROUZON
syndrome de Cruveilhier-Baumgarten / SINDROM CRUVEILHIER-BAUMGARTEN
syndrome de cryopathie / SINDROM CRIOPATIC
syndrome de Currarino / SINDROM CURRARINO
syndrome de Curtius / SINDROM CURTIUS
syndrome de Cushing / SINDROM CUSHING
syndrome de Cushing paranéoplasique / SINDROM CUSHING PARANEOPLAZIC
syndrome de Cyriax / SINDROM CYRIAX
syndrome de Da Costa / SINDROM DA COSTA
syndrome de Daentl / SINDROM DAENTL
syndrome de Dandy-Walker / SINDROM DANDY-WALKER
syndrome de Danlos / SINDROM DANLOS
syndrome de Darrow / SINDROM DARROW
syndrome de Davidoff / SINDROM DAVIDOFF
syndrome de De Sanctis-Cacchione / SINDROM DE SANCTIS-CACCHIONE
syndrome de Debré-Fibiger / SINDROM DEBRÉ-FIBIGER
syndrome de Debré-Fittke / SINDROM DEBRÉ-FITTKE
syndrome de Debré-Kocher-Semelaigne / SINDROM DEBRÉ-KOCHER-SEMELAIGNE
syndrome de Debré-Marie / SINDROM DEBRÉ-MARIE
syndrome de Debré-Semelaigne / SINDROM DEBRÉ-SEMELAIGNE
syndrome de décérébration / SINDROM DE DECEREBRARE
syndrome de décharge / SINDROM DE DESCĂRCARE
syndrome de déconnexion / SINDROM DE DECONEXIUNE
syndrome de décortication / SINDROM DE DECORTICARE
syndrome de défaillance multiviscérale / SINDROM DE DEFICIENȚĂ MULTIVISCERALĂ
syndrome de Dejean / SINDROM DEJEAN
syndrome de Déjerine / SINDROM DÉJERINE
syndrome de Déjerine-Klumpke / SINDROM DÉJERINE-KLUMPKE
syndrome de Déjerine-Roussy / SINDROM DÉJERINE-ROUSSY
syndrome de Déjerine-Sottas / SINDROM DÉJERINE-SOTTAS
syndrome de Del Castillo / SINDROM DEL CASTILLO
syndrome de Demelin / SINDROM DEMELIN
syndrome de Demons-Meigs / SINDROM DEMONS-MEIGS
syndrome de Dennie-Marfan / SINDROM DENNIE-MARFAN
syndrome de Denny-Brown / SINDROM DENNY-BROWN
syndrome de déplétion sodique / SINDROM DE DEPLEȚIE DE SODIU
syndrome de déséquilibre / SINDROM DE DEZECHILIBRU
syndrome de détresse respiratoire de l'adulte / SINDROM DE DETRESĂ RESPIRATORIE A ADULTULUI
syndrome de Devic / SINDROM DEVIC
syndrome de Di Guglielmo / SINDROM DI GUGLIELMO
syndrome de Diamond / SINDROM DIAMOND
syndrome de Dide-Botcazo / SINDROM DIDE-BOTCAZO
syndrome de Diogene / SINDROM DIOGENE
syndrome de Doege-Potter / SINDROM DOEGE-POTTER
syndrome de Donohue / SINDROM DONOHUE
syndrome de Dott-Bailey / SINDROM DOTT-BAILEY
syndrome de Dowling-Degos / SINDROM DOWLING-DEGOS
syndrome de Down / SINDROM DOWN
syndrome de Dresbach / SINDROM DRESBACH
syndrome de Dressler / SINDROM DRESSLER
syndrome de Dreyfus / SINDROM DREYFUS
syndrome de Drinkwater / SINDROM DRINKWATER
syndrome de Duane / SINDROM DUANE
syndrome de Dubin-Johnson / SINDROM DUBIN-JOHNSON
syndrome de Duchenne / SINDROM DUCHENNE
syndrome de Duncan / SINDROM DUNCAN
syndrome de Duvowitz / SINDROM DUVOWITZ
syndrome de Dyggve / SINDROM DYGGVE
syndrome de Dyggve-Melchior-Clausen / SINDROM DYGGVE-MELCHIOR-CLAUSEN
syndrome de Faber / SINDROM FABER
syndrome de Fallot / SINDROM FALLOT
syndrome de Fanconi / SINDROM FANCONI
syndrome de Farber-Uzman / SINDROM FARBER-UZMAN
syndrome de fatigue chronique / SINDROM DE OBOSEALĂ CRONICĂ
syndrome de Favre-Racouchot / SINDROM FAVRE-RACOUCHOT
syndrome de Fazio-Londe / SINDROM FAZIO-LONDE
syndrome de Felty / SINDROM FELTY
syndrome de Fèvre-Languepin / SINDROM FÈVRE-LANGUEPIN
syndrome de Fiessinger-Leroy-Reiter / SINDROM FIESSINGER-LEROY-REITER
syndrome de Fischer-Brügge / SINDROM FISCHER-BRÜGGE
syndrome de Fishbein / SINDROM FISHBEIN
syndrome de Fisher / SINDROM FISHER
syndrome de Fitz / SINDROM FITZ
syndrome de Foix-Alajouanine / SINDROM FOIX-ALAJOUANINE
syndrome de Fontaine / SINDROM FONTAINE
syndrome de Forbes-Albright / SINDROM FORBES-ALBRIGHT
syndrome de Forestier-Rotès-Quérol / SINDROM FORESTIER-ROTÈS-QUÉROL
syndrome de Forney / SINDROM FORNEY
syndrome de Forsius-Eriksson / SINDROM FORSIUS-ERIKSSON
syndrome de Foster Kennedy / SINDROM FOSTER KENNEDY
syndrome de Foville / SINDROM FOVILLE
syndrome de Fox-Fordyce / SINDROM FOX-FORDYCE
syndrome de Fraccaro / SINDROM FRACCARO
syndrome de Franceschetti-Zwahlen / SINDROM FRANCESCHETTI-ZWAHLEN
syndrome de François-Evens / SINDROM FRANÇOIS-EVENS
syndrome de François-Haustrate / SINDROM FRANÇOIS-HAUSTRATE
syndrome de Franklin / SINDROM FRANKLIN
syndrome de Freeman-Sheldon / SINDROM FREEMAN-SHELDON
syndrome de Frenkel / SINDROM FRENKEL
syndrome de Frey / SINDROM FREY
syndrome de Friedmann / SINDROM FRIEDMANN
syndrome de Frimodt-Möller / SINDROM FRIMODT-MÖLLER
syndrome de Fröhlich / SINDROM FRÖHLICH
syndrome de Froin / SINDROM FROIN
syndrome de Fuchs / SINDROM FUCHS
syndrome de Gaillard / SINDROM GAILLARD
syndrome de Gaisböck / SINDROM GAISBÖCK
syndrome de Gallavardin / SINDROM GALLAVARDIN
syndrome de Gamstorp / SINDROM GAMSTORP
syndrome de Ganser / SINDROM GANSER
syndrome de Garcin / SINDROM GARCIN

syndrome de Kanner / SINDROM KANNER
syndrome de Kartagener / SINDROM KARTAGENER
syndrome de Kasabach-Merritt / SINDROM KASABACH-MERRITT
syndrome de Kast / SINDROM KAST
syndrome de Kawasaki / SINDROM KAWASAKI
syndrome de Kaznelson / SINDROM KAZNELSON
syndrome de Kearns-Sayre / SINDROM KEARNS-SAYRE
syndrome de Keipert / SINDROM KEIPERT
syndrome de Keller / SINDROM KELLER
syndrome de Kelley-Seegmiller / SINDROM KELLEY-SEEGMILLER
syndrome de Kelly-Paterson / SINDROM KELLY-PATERSON
syndrome de Kennedy / SINDROM KENNEDY
syndrome de Keutel / SINDROM KEUTEL
syndrome de Kienböck / SINDROM KIENBÖCK
syndrome de Kimmelstiel-Wilson / SINDROM KIMMELSTIEL-WILSON
syndrome de King / SINDROM KING
syndrome de Kleine-Levin / SINDROM KLEINE-LEVIN
syndrome de Klinefelter / SINDROM KLINEFELTER
syndrome de Klippel-Feil / SINDROM KLIPPEL-FEIL
syndrome de Klippel-Trenaunay / SINDROM KLIPPEL-TRENAUNAY
syndrome de Klotz / SINDROM KLOTZ, SINDROMUL OVARELOR DISFUNCȚIONALE
syndrome de Klüver-Bucy / SINDROM KLÜVER-BUCY
syndrome de Kniest / SINDROM KNIEST
syndrome de Knud Faber / SINDROM KNUD FABER
syndrome de Köbberling-Dunningan / SINDROM KÖBBERLING-DUNNINGAN
syndrome de Kocher / SINDROM KOCHER
syndrome de Kojewnikov / SINDROM KOJEWNIKOV
syndrome de König / SINDROM KÖNIG
syndrome de Korsakoff / SINDROM KORSAKOFF
syndrome de Kostmann / SINDROM KOSTMANN
syndrome de Kozlowski-Maroteaux-Spranger / SINDROM KOZLOWSKI-MAROTEAUX-SPRANGER
syndrome de Krukenberg / SINDROM KRUKENBERG
syndrome de Kunkel / SINDROM KUNKEL
syndrome de l'anse borgne / SINDROM DE ANSĂ OARBĂ
syndrome de l'artère spinale antérieure / SINDROM DE ARTERĂ SPINALĂ ANTERIOARĂ
syndrome de l'artère spinale postérieure / SINDROM DE ARTERĂ SPINALĂ POSTERIOARĂ
syndrome de l'artère sylvienne / SINDROMUL ARTEREI SILVIENE
syndrome de l'homme raide / SINDROMUL OMULUI RIGID
syndrome de l'homme rouge / SINDROMUL OMULUI ROȘU
syndrome de l'interface rétino-vitréenne / SINDROMUL INTERFEȚEI RETINO-VITREENE
syndrome de l'intestin grêle / SINDROM DE INTESTIN SCURT
syndrome de l'oeil sec / SINDROM DE OCHI USCAT
syndrome de l'orteil bleu / SINDROMUL DEGETULUI ALBASTRU
syndrome de la bifurcation aortique / SINDROM DE BIFURCAȚIE AORTICĂ
syndrome de la calotte / SINDROM DE CALOTĂ
syndrome de la capsule interne / SINDROM DE CAPSULĂ INTERNĂ
syndrome de la cellule germinale extra-gonadale / SINDROMUL CELULEI GERMINALE EXTRAGONADALE
syndrome de la corde centrale / SINDROM DE COARDĂ CENTRALĂ
syndrome de la corne antérieure / SINDROM DE CORN ANTERIOR
syndrome de la crosse aortique / SINDROM AL CROSEI AORTICE
syndrome de la fente sphénoïdale / SINDROM DE FANTĂ SFENOIDALĂ
syndrome de la fosse postérieure / SINDROM DE FOSĂ POSTERIOARĂ
syndrome de la ligne médiane / SINDROM DE LINIE MEDIANĂ
syndrome de la maladie euthyroïdienne / SINDROMUL BOLII EUTIROIDIENE
syndrome de la queue du cheval / SINDROM DE COADĂ DE CAL
syndrome de la réponse inflammatoire systémique / SINDROMUL RĂSPUNSULUI INFLAMATOR SISTEMIC
syndrome de la selle turcique vide / SINDROM DE ȘA TURCEASCĂ GOALĂ
syndrome de la tache aveugle / SINDROMUL PETEI OARBE
syndrome de la veine cave inférieure / SINDROM CAV INFERIOR
syndrome de la veine cave inférieure / SINDROM DE VENĂ CAVĂ INFERIOARĂ
syndrome de la veine cave supérieure / SINDROM CAV SUPERIOR
syndrome de la vésicule bleue élastique / SINDROMUL VEZICULEI ALBASTRE ELASTICE
syndrome de Labré / SINDROM LABRÉ
syndrome de Lachapelle / SINDROM LACHAPELLE
syndrome de Ladd / SINDROM LADD
syndrome de Lance-Adams / SINDROM LANCE-ADAMS
syndrome de Landry / SINDROM LANDRY
syndrome de Langdon Down / SINDROM LANGDON DOWN
syndrome de Langer-Giedion / SINDROM LANGER-GIEDION
syndrome de Langer-Saldino / SINDROM LANGER-SALDINO
syndrome de Lanzieri / SINDROM LANZIERI
syndrome de Laron / SINDROM LARON
syndrome de Larsen / SINDROM LARSEN
syndrome de Lassueur-Graham Little / SINDROM LASSUEUR-GRAHAM LITTLE
syndrome de Laubry-Pezzi / SINDROM LAUBRY-PEZZI
syndrome de Laubry-Soulié / SINDROM LAUBRY-SOULIÉ
syndrome de Laugier-Hunziker / SINDROM LAUGIER-HUNZIKER
syndrome de Launois / SINDROM LAUNOIS
syndrome de Laurence-Moon-Bardet-Biedl / SINDROM LAURENCE-MOON-BARDET-BIEDL
syndrome de Lele-Penrose / SINDROM LELE-PENROSE
syndrome de Lemière / SINDROM LEMIÈRE
syndrome de Lenz / SINDROM LENZ
syndrome de Leredde / SINDROM LEREDDE
syndrome de Leriche / SINDROM LERICHE
syndrome de Lev / SINDROM LEV
syndrome de Lévi / SINDROM LÉVI
syndrome de Libman-Sacks / SINDROM LIBMAN-SACKS
syndrome de Liddle / SINDROM LIDDLE
syndrome de Liesz / SINDROM LIESZ
syndrome de Li-Fraumeni / SINDROM LI-FRAUMENI
syndrome de Lightwood / SINDROM LIGHTWOOD
syndrome de Little / SINDROM LITTLE
syndrome de Löffler / SINDROM LÖFFLER
syndrome de Löfgren / SINDROM LÖFGREN
syndrome de Looser-Milkman / SINDROM LOOSER-MILKMAN
syndrome de Lorain-Levi / SINDROM LORAIN-LEVI
syndrome de Lotz / SINDROM LOTZ
syndrome de Louis-Bar / SINDROM LOUIS-BAR
syndrome de Lowe / SINDROM LOWE
syndrome de Lown-Ganong-Levine / SINDROM LOWN-GANONG-LEVINE
syndrome de Lubs / SINDROM LUBS
syndrome de Lucey-Driscoll / SINDROM LUCEY-DRISCOLL

T

test de stimulation à la TRH / TEST DE STIMULARE CU TRH
test de stimulation au CRH / TEST DE STIMULARE CU CRH
test de stimulation au gonadoliberines / TEST DE STIMULARE CU GONADOLIBERINE (GNRH, LHRH)
test de Student / TEST STUDENT
test de Student-Fisher / TEST STUDENT-FISHER
test de Student-Wyss / TEST STUDER-WYSS
test de suppression du peptide C / TEST DE SUPRESIE A PEPTIDULUI C
test de suppression thyroïdienne / TEST DE SUPRESIE CU T3
test de suppression thyroïdienne / TEST DE SUPRESIE TIROIDIANĂ
test de Thibaudet / TEST THIBAUDET
test de Thormählen / TEST THORMÄHLEN
test de Thorn / TEST THORN
test de Tizzoni / TEST TIZZONI
test de Tobey-Ayer / TEST TOBEY-AYER
test de tolérance à la tolbutamide / TEST DE TOLERANȚĂ LA TOLBUTAMIDĂ
test de tolérance au glucose / TEST DE TOLERANȚĂ LA GLUCOZĂ
test de Töpfer / TEST TÖPFER
test de transformation lymphoblastique / TEST DE TRANSFORMARE LIMFOBLASTICĂ
test de Triboulet / TEST TRIBOULET
test de triple bolus / TEST TRIPLU BOLUS HORMONAL
test de Tuffier / TEST TUFFIER
test de Tzanck / TEST TZANCK
test de Uffelmann / TEST UFFELMANN
test de Valsalva / TEST VALSALVA
test de Vissher-Bowman / TEST VISSHER-BOWMAN
test de Volhard / TEST VOLHARD
test de Von Kaulla / TEST VON KAULLA
test de Wartereler-Rose / TEST WARTERELER-ROSE
test de Watson-Schwartz / TEST WATSON-SCHWARTZ
test de Weber / TEST WEBER
test de Werner / TEST WERNER
test de Wolf / TEST WOLF
test de Woodbury / TEST WOODBURY
test de Worth / TEST WORTH
test de Young / TEST YOUNG
test de Yvon / TEST YVON
test de Zaleski / TEST ZALESKI
test de Zangmeister / TEST ZANGMEISTER
test de Ziehen / TEST ZIEHEN
test des carotènes / TESTUL CAROTENILOR
test des rosettes / TESTUL ROZETELOR
test Di Sant' Agnese / TEST DI SANT' AGNESE
test du chi carré / TEST CHI PĂTRAT
test en aveugle / TEST ÎN ORB
test FTA-ABS / TEST FTA-ABS
test gastrique / TEST GASTRIC
test LBNP / TEST LBNP
test métabolique d'effort / TEST METABOLIC DE EFORT
test postcoïtal / TEST POSTCOITAL
test pour acétonurie / TEST PENTRU ACETONURIE
test pour albumine / TEST PENTRU ALBUMINĂ
test pour des protéines / TEST PENTRU PROTEINE
test pour globulines / TEST PENTRU GLOBULINE
test pour hémoglobine / TEST PENTRU HEMOGLOBINĂ
test pour l'acide urique / TEST PENTRU ACIDUL URIC
test pour l'alcool / TEST PENTRU ALCOOL
test pour la créatinine / TEST PENTRU CREATININĂ
test pour la dextrose / TEST PENTRU DEXTROZĂ
test pour les pigments biliaires / TEST PENTRU PIGMENȚI BILIARI
test psychologique / TEST PSIHOLOGIC
test RPR / TEST RPR
test RST / TEST RST
test sanguin / TEST SANGUIN
test SIA / TEST SIA
test T3 / TEST T3
test TEST / TEST TEST
test TPHA / TEST TPHA
teste du serum acidifié / TESTUL SERULUI ACIDIFIAT
testicule / TESTICUL
testicule féminisant / TESTICUL FEMINIZANT
testostérone / TESTOSTERON
tétanie / TETANIE
tétaniforme / TETANIFORM
tétanique / TETANIC
tétanisation / TETANIZARE
tétanoïde / TETANOID
tétanos / TETANOS
tétanospasmine / TETANOSPASMINĂ
tétracycline / TETRACICLINĂ
tétrade de Fallot / TETRADĂ FALLOT
tétraïodothyronine / TETRAIODOTIRONINĂ
tétralogie de Fallot / TETRALOGIE FALLOT
tétranopsie / TETRANOPSIE
tétraparésie / TETRAPAREZĂ
tétraplégie / TETRAPLEGIE
tétraploïdie / TETRAPLOIDIE
tétrasomie / TETRASOMIE
tétrodotoxine / TETRODOTOXINĂ
thalamus / TALAMUS
thalassémie / TALASEMIE
thalassothérapie / TALASOTERAPIE
thalidomide / TALIDOMIDĂ
thallium / TALIU
thanatologie / TANATOLOGIE
thanatopraxie / TANATOPRAXIE
thébaïque / TEBAIC
thécal / TECAL
thécome / TECOM
théine / TEINĂ
thélalgie / TELALGIE
thélite / TELITĂ
thélorragie / TELORAGIE
thélotisme / TELOTISM
théobromine / TEOBROMINĂ
théomanie / TEOMANIE
théophylline / TEOFILINĂ
théorie / TEORIE
théorie cellulaire / TEORIA CELULARĂ
théorie d'information / TEORIA INFORMAȚIEI
théorie de la cible / TEORIA ȚINTEI
théorie de la sélection clonale / TEORIA SELECȚIEI CLONALE
théorie générale des systèmes / TEORIA GENERALĂ A SISTEMELOR
théorie humorale / UMORALISM
thérapeutique / TERAPEUTIC
thérapeutique / TERAPEUTICĂ
thérapie / TERAPIE
thérapie antimycobactérienne / TERAPIE ANTIMICOBACTERIANĂ
thérapie anti-Rh-D / TERAPIE ANTI-Rh-D
thérapie cognitive / TERAPIE COGNITIVĂ
thérapie comportamentale / TERAPIE COMPORTAMENTALĂ
thérapie génique / TERAPIE GENICĂ
thérapie immuno-suppressive / TERAPIE IMUNOSUPRESIVĂ
thérapie sclérosante / TERAPIE SCLEROZANTĂ
thermal / TERMAL
thermique / TERMIC

trophicité / TROFICITATE
trophique / TROFIC
trophoblaste / TROFOBLAST
trophoedème / TROFEDEM
trophopathie / TROFOPATIE
trophothérapie / TROFOTERAPIE
trophozoïte / TROFOZOIT
tropisme / TROPISM
tropocollagène / TROPOCOLAGEN
tropomyosine / TROPOMIOZINĂ
troponine / TROPONINĂ
troposphère / TROPOSFERĂ
trou / GAURĂ
trou auscultatoire / GAURĂ AUSCULTATORIE
trou de Botallo / ORIFICIU BOTALLO
trou de conjugaison / GAURĂ DE CONJUGARE
trou de Luschka / ORIFICIU LUSCHKA
trou de Magendie / ORIFICIU MAGENDIE
trou déchiré antérieur / GAURĂ RUPTĂ ANTERIOARĂ
trou déchiré postérieur / GAURĂ RUPTĂ POSTERIOARĂ
trou grand rond / GAURĂ MARE ROTUNDĂ
trou ischiopubien / GAURĂ ISCHIOPUBIANĂ
trou obturateur / GAURĂ OBTURATOARE
trou occipital / GAURĂ OCCIPITALĂ
trou ovale / GAURĂ OVALĂ
trou petit rond / GAURĂ MICĂ ROTUNDĂ
trou sacrés antérieurs et postérieurs / GĂURI SACRALE ANTERIOARE ȘI POSTERIOARE
trou vertébral / GAURĂ VERTEBRALĂ
trouble affectif bipolaire / TULBURARE AFECTIVĂ BIPOLARĂ
trouble affectif saisonnier / TULBURARE AFECTIVĂ SEZONIERĂ
trouble de stress posttraumatique / TULBURARE DE STRES POSTTRAUMATIC
trouble obsessionnel-compulsif / TULBURARE OBSESIV-COMPULSIVĂ
trouble panique / TULBURARE DE PANICĂ
trouble schizophréniforme / TULBURARE SCHIZOFRENIFORMĂ
troubles affectifs / TULBURĂRI AFECTIVE
troubles de la personnalité / TULBURĂRI DE PERSONALITATE
troubles dissociatives / TULBURĂRI DISOCIATIVE
troubles schizo-affectifs / TULBURĂRI SCHIZOAFECTIVE
troubles thymiques / TULBURĂRI ALE DISPOZIȚIEI
Trypanosoma / TRYPANOSOMA
trypanosomiase / TRIPANOSOMIAZĂ
trypsine / TRIPSINĂ
trypsinogène / TRIPSINOGEN
tryptamine / TRIPTAMINĂ
tryptase / TRIPTAZĂ
tryptophane / TRIPTOFAN
TSH / TSH
tubage / TUBAJ
tubaire / TUBAR
tube / TUB
tube capillaire / TUB CAPILAR
tube collecteur / TUB COLECTOR
tube digestif / TUB DIGESTIV
tube distal / TUB CONTORT DISTAL
tube neural / TUB NEURAL
tube proximal / TUB CONTORT PROXIMAL
tube urinifère / TUB URINIFER
tuber / TUBER
tuber(culus) cinereum / TUBER CINEREUM
tubercule / TUBERCUL
tubercule de Bock / TUBERCUL BOCK
tubercule de Carabelli / TUBERCUL CARABELLI
tubercule de Darwin / TUBERCUL DARWIN
tubercule de Zuckerkandl / TUBERCUL ZUCKERKANDL
tubercule élémentaire / TUBERCUL ELEMENTAR
tubercules de Morgagni / TUBERCULI MORGAGNI
tubercules des trayeurs / TUBERCULII MULGĂTORILOR
tubercules quadrijumeaux / TUBERCULI QUADRIGEMENI
tuberculeux / TUBERCULOS
tuberculide / TUBERCULIDĂ
tuberculine / TUBERCULINĂ
tuberculisation / TUBERCULIZARE
tuberculoïde / TUBERCULOID
tuberculome / TUBERCULOM
tuberculose / TUBERCULOZĂ
tuberculostatique / TUBERCULOSTATIC
tubérosité / TUBEROZITATE
tubes séminifères / TUBI SEMINIFERI
tubo-abdominal / TUBOABDOMINAL
tubocurarine-d / TUBOCURARINĂ-d
tubotympanique / TUBOTIMPANIC
tubotympanite / TUBOTIMPANITĂ
tuboutérin / TUBOUTERIN
tubule rénal / TUBUL RENAL
tubuline / TUBULINĂ
tubulonéphrite / TUBULONEFRITĂ
tubulopathie / TUBULOPATIE
tularémie / TULAREMIE
tuméfaction / TUMEFACȚIE
tuméfié / TUMEFIAT
tumescence / TUMESCENȚĂ
tumescent / TUMESCENT
tumeur / TUMORĂ
tumeur à cellules granuleuses / TUMORĂ CU CELULE GRANULOASE
tumeur à myéloplaxes / TUMORĂ CU MIELOPLAXE
tumeur blanche / TUMORĂ ALBĂ
tumeur carcinoïde / TUMORĂ CARCINOIDĂ
tumeur d'Abrikosov / TUMORĂ ABRIKOSOV
tumeur de Brenner / TUMORĂ BRENNER
tumeur de Brodie / TUMORĂ BRODIE
tumeur de Burkitt / TUMORĂ BURKITT
tumeur de Grawitz / TUMORĂ GRAWITZ
tumeur de Krukenberg / TUMORĂ KRUKENBERG
tumeur de Warthin / TUMORĂ WARTHIN
tumeur de Wilms / TUMORĂ WILMS
tumeur dermoïde / TUMORĂ DERMOIDĂ
tumeur desmoïde / TUMORĂ DESMOIDĂ
tumeur géante d'Elsberg / TUMORĂ GIGANTĂ ELSBERG
tumeur glomique / TUMORĂ GLOMICĂ
tumeur histioïde / TUMORĂ HISTIOIDĂ
tumeur maligne secondaire / TUMORĂ MALIGNĂ SECUNDARĂ
tumeur organoïde / TUMORĂ ORGANOIDĂ
tumeur phyllode / TUMORĂ FILODĂ
tumeurs de Koënen / TUMORI KOËNEN
tumeurs de Poncet-Spiegler / TUMORI PONCET-SPIEGLER
tumeurs papillaires / TUMORI PAPILARE
tumorectomie / TUMORECTOMIE
tumorigène / TUMORIGEN
tumorigenèse / TUMORIGENEZĂ
tunique / TUNICĂ
tunique vaginale / TUNICĂ VAGINALĂ
tunnel tarsien / TUNEL TARSIAN
tunnelisation / TUNELIZARE
turbidimétrie / TURBIDIMETRIE
turbidité / TURBIDITATE
turbinal / TURBINAL
turgescence / TURGESCENȚĂ
turgescent / TURGESCENT
turgide / TURGID

U

V

W

X

Y

Z

XVII. INDEX DE NUME PROPRII

NB: pentru numele proprii care se află menționate doar în textul definițiilor a fost scris termenul intrare în a cărui definiție se află numele propriu semnalat.

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Pellegrinni: v. sindrom Pellegrinni-Stieda.
Pellizzi: v. sindrom Pellizzi.
Pemberton: v. semn Pemberton.
Pende: v. 1) cașexie suprarenală; 2) sindrom Pende.
Pendred: v. sindrom Pendred.
Penrose: v. sindrom Lele-Penrose.
Pepper: v. boală Pepper.
Pepys: v. boală Hinson-Pepys.
Pérez: v. semn Pérez.
Perheentura: v. sindrom Perheentura.
Perls: v. colorație Perls.
Perrin: v. boală Perrin-Ferraton.
Persic: v. Golf Persic.
Perthes: v. 1) boală Calvé-Legg-Perthes; 2) boală Legg-Perthes; 3) boală Perthes-Jüngling; 4) osteocondrită a șoldului; 5) probă Perthes; 6) test Perthes.
Peters: v. sindrom Peters.
Petges: v. boală Petges-Jacobi.
Petit: v. 1) boală Petit; 2) hernie Jean Louis Petit; 3) reacție Martin-Petit; 4) sindrom Pourfour du Petit; 5) sinus Petit.
Petri: v. cutie Petri.
Petzetakis: v. boală Petzetakis.
Peutz: v. sindrom Peutz-Jeghers.
Peyronie: v. boală Peyronie.
Pezzi: v. 1) semn Pezzi; 2) sindrom Laubry-Pezzi.
Pfaundler: v. boală Pfaundler-Hurler.
Pfeffer: v. presiune osmotică.
Pfeiffer: v. 1) bacil Pfeiffer; 2) boală Pfeiffer; 3) sindrom Pfeiffer.
Pfuhl: v. 1) semn Pfuhl; 2) semn Pfuhl-Jaffé.
Pflüger: v. formulă Pflüger.
Philadelphia: v. cromozom Philadelphia.
Phocas: v. boală Phocas.
Picard: v. semn Picard.
Picchini: v. sindrom Picchini.
Pick: v. 1) boală Lubarsch-Pick; 2) boală Niemann-Pick; 3) boală Pick; 4) boală Pick-Herxheimer; 5) semn Pick.
Pickwick: v. sindrom Pickwick.
Pierre Marie: v. Marie.
Pierre Mauriac: v. Mauriac.
Pierre Robin: v. Robin.
Pignet: v. indice Pignet.
Pillay: v. sindrom Pillay.
Pins: v. semn Pins.
Pintus: v. de Pintus.
Piotrowski: v. semn Piotrowski.
Pirquet: v. 1) reacție Pirquet; 2) test Pirquet.
Pise: v. sindrom Pise.
Piskacek: v. semn Piskacek.
Pitres: v. semn Pitres.
Placido: v. disc Placido.
Plummer: v. 1) boală Plummer; 2) sindrom Plummer-Vinson.
Polack: v. test Polack.
Poland: v. sindrom Poland.
Pollitzer: v. boală Pollitzer.
Pompe: v. boală Pompe.
Poncet: v. 1) boală Poncet; 2) boală Poncet-Spiegler; 3) tumori Poncet-Spiegler.
Pontiac: v. febră Pontiac.
Pool: v. semn Pool.
Popa: v. sistem port.
Poplhemus: v. sindrom Poplhemus-Schafer-Ivemark.
Popov: v. semn Popov.
Poppelreiter: v. semn Poppelreiter-Wolpert.
Porak: v. boală Porak-Durante.
Porges: v. puncte Porges.
Porogia: v. virus Porogia.
Porte: v. Le Porte.
Porter: v. reacție Porter-Silber.
Posada: v. boală Posada-Wernicke.
Posner: v. 1) sindrom Posner-Schlossmann; 2) test Posner.
Potain: v. semn Potain.
Pott: v. 1) curbură Pott (v. curbură, 3); 2) fractură Pott; 3) morb Pott.
Pottenger: v. semn Pottenger.
Potter: v. 1) omogenizator Potter; 2) sindrom Doege-Potter; 3) sindrom Potter.
Poupinel: v. Poupinel.
Pourfour Du Petit: v. Petit.
Pouteau: v. fractură Pouteau-Colles.
Power: v. test Cutler-Power-Wilder.
Prader: v. 1) sindrom Prader-Labhart-Willi; 2) sindrom Prader-Willi.
Prather: v. semn Prather.
Pratt: v. semn Pratt.
Prausnitz: v. 1) fenomen Prausnitz-Küstner; 2) probă Prausnitz-Küstner.
Pregl: v. test Pregl.
Prehn: v. semn Prehn.
Prévost: v. semn Prévost.
Price-Jones: v. curbă Price-Jones (v. curbă, 2 e).
Prinzmetal: v. 1) angină de tip Prinzmetal; 2) sindrom Prinzmetal.
Proetz: v. test Proetz.
Profichet: v. sindrom Profichet.
Prospect Hill: v. Hill.
Proust: v. semn Proust.
Pruniéras: v. 1) boală Griscelli-Pruniéras; 2) sindromul părului argintiu.
Psaume: v. sindrom Papillon Léage-Psaume.
Pudlak: v. sindrom Hermansky-Pudlak.
Puente: v. boală Puente.
Purkinje: v. 1) celulă Purkinje; 2) efect Purkinje; 3) rețea Purkinje; 4) sistem His-Purkinje.
Putterman: v. sindrom Pashayan-Putterman.
Pyle: v. 1) boală Pyle; 2) displazie metafizară familială.

Q

Quant: v. semn Quant.
Queckenstedt: v. 1) probă Queckenstedt-Stookey; 2) semn Queckenstedt.
Quénu: v. semn Quénu-Muret.
Querido: v. test Querido.
Quervain: v. de Quervain.
Quételet: v. indice Quételet.
Quick: v. test Quick.
Quincke: v. 1) boală Quincke; 2) edem acut angioneurotic; 3) edem Quincke; 4) puls capilar Quincke; 5) semn Quincke.
Quinquaud: v. semn Quinquaud.

R

Rabson: v. sindrom Rabson-Mendenhall.
Racouchot: v. sindrom Favre-Racouchot.
Radovici: v. reflex palmo-mentonier.
Raeder: v. sindrom Raeder.
Raimiste: v. semn Raimiste.
Rainier: v. hemoglobină (19).
Raman: v. efect Raman.
Ramirez: v. semn Ramirez.
Ramon: v. semn Ramon.
Ramond (Félix): v. semn Ramond (Félix).
Ramsay Hunt: v. Hunt.
Ramstedt: v. 1) operație Frédet-Ramstedt; 2) operație Ramstedt.
Randall: v. soluție Randall.

T

U

V

W

Wernicke: v. 1) afazie Wernicke; 2) boală Posada-Wernicke; 3) semn Wernicke; 4) sindrom Gayet-Wernicke; 5) sindrom Tiling-Wernicke; 6) sindrom Wernicke; 7) sindrom Wernicke-Korsakoff.
Wertheim: v. operație Wertheim.
West: v. sindrom West.
West Nile: v. febra Nilului de Vest.
Westphal: v. 1) boală Westphal; 2) mioplegie familială; 3) nucleu Edinger-Westphal; 4) paralizie spinală intermitentă; 5) semn Westphal.
Wetherbee: v. boală Wetherbee.
Wever: v. efect microfonic.
Weyers: v. 1) disgenezie irido-dentară; 2) sindrom Weyers-Thier.
Wharton: v. glandă submaxilară.
Whipple: v. boală Whipple.
Whitaker: v. sindrom Whitaker.
White: v. 1) probă Rosenthal-White; 2) sindrom Bland-White-Garland; 3) sindrom Wolff-Parkinson-White.
Whitmore: v. 1) bacil Whitmore; 2) boală Whitmore.
Whytt: v. boală Whytt.
Widal: v. 1) reacție Widal; 2) sindrom Hayem-Widal; 3) sindrom Widal.
Widowitz: v. semn Widowitz.
Wiedemann: v. 1) sindrom Beckwith-Wiedemann; 2) sindrom Holtermüller-Wiedemann; 3) sindrom Stüve-Wiedemann; 4) sindromul craniului în frunză de treflă.
Wiethe: v. boală Urbach-Wiethe.
Wilder: v. test Cutler-Power-Wilder.
Wilkins: v. boală Wilkins.
Willebrand: v. von Willebrand.
Willi: v. 1) sindrom Prader-Labhart-Willi; 2) sindrom Prader-Willi.
Willis: v. 1) hexagon arterial Willis; 2) paracuzie Willis; 3) poligon arterial Willis.
Williams: v. 1) bacil Park-Williams; 2) semn Williams; 3) sindrom Williams-Beuren; 4) sindrom Williams-Campbell.
Williamson: v. semn Williamson.
Wilms: v. tumoră Wilms.
Wilson: v. 1) boală Kimmelstiel-Wilson; 2) boală Wilson; 3) sindrom Kimmelstiel-Wilson; 4) sindrom Wilson.
Winckel: v. von Winckel.
Winiwarter: v. 1) boală Billroth-Winiwarter; 2) boală Friedländer-Winiwarter.
Winslow: v. mușchiul scalen mic.
Winter: v. sindrom Winter.
Wirsung: v. canal Wirsung.
Wiseman: v. boală Wiseman-Doan.
Wiskott: v. sindrom Wiskott-Aldrich.
Wohlfart: v. boală Wohlfart-Kugelberg-Welander.
Wolf: v. 1) sindrom Wolf-Hirschkorn; 2) test Wolf de încărcare nervoasă.
Wolfer: v. sindrom Nadler-Wolfer-Elliot.
Wolff: v. sindrom Wolff-Parkinson-White.
Wolfram: v. sindrom Wolfram.
Wolman: v. boală Wolman.
Wolpert: v. semn Poppelreiter-Wolpert.
Woltman: v. semn Woltman.
Wood: v. 1) boală Norman-Wood; 2) semn Wood.
Woodbury: v. test Woodbury
Worth: v. test Worth.
Woude: v. van der Woude.
Wrisberg: v. nerv intermediar (Wrisberg).
Wuhrmann: v. boală Wuhrmann.
Wunderlich: v. 1) boală Wunderlich; 2) curbă Wunderlich curbă, 2 h).
Wyburn-Mason: v. sindrom Wyburn-Mason.
Wyss: v. test Studer-Wyss.

Y

Yakima: v. hemoglobină (22).
Yergason: v. semn Yergason.
Young: v. 1) sindrom Young; 2) test Young.
Yvon: v. test Yvon.

Z

Zahorsky: v. boală Zahorsky.
Zaleski: v. test Zaleski.
Zangmeister: v. test Zangmeister.
Zarate: v. sindrom Salleras-Zarate.
Zaufal: v. semn Zaufal.
Zavalia: v. sindrom Urrets-Zavalia.
Zavileanskaia: v. semn Zavileanskaia.
Zebrovski: v. semn Zebrovski.
Zeeman: v. efect Zeeman.
Zeiss: v. glandă Zeiss.
Zellweger: v. 1) sindrom hepato-cerebro-renal; 2) sindrom Zellweger.
Zerfus: v. boală Skevas-Zerfus.
Zervopulos: v. semn Zervopulos (al diapazonului).
Zetterholm: v. boală Myhrman-Zetterholm.
Ziegler: v. operație Ziegler.
Ziehen: v. 1) boală Ziehen-Oppenheim; 2) test Ziehen.
Ziehl: v. colorație Ziehl-Neelsen.
Ziek: v. sindrom Ziek.
Ziemssen: v. sindrom Ziemssen.
Zieve: v. sindrom Zieve.
Zimmerlin: v. boală Zimmerlin.
Zimmermann: v. 1) celulă B Heller-Zimmermann; 2) reacție Zimmermann.
Zinn: v. 1) artera lui Zinn; 2) zonulă Zinn.
Zinsser: v. 1) boală Brill-Zinsser; 2) sindrom Zinsser-Engman-Cole; 3) sindrom Zinsser-Fanconi; 4) tifos resurgent.
Zollinger: v. sindrom Zollinger-Ellison.
Zondek: v. 1) reacție Aschheim-Zondek; 2) test Aschheim-Zondek.
Zoon: v. boală Zoon.
Zuckerkandl: v. tubercul Zuckerkandl.
Zuelzer: v. sindrom Zuelzer-Kaplan.
Zumbusch: v. boală Zumbusch.
Zwahlen: v. sindrom Franceschetti-Zwahlen.
Zweifel: v. semn Zweifel.